

Bayram Kaya

- Őirler -

Yayın Tarihi:

03.04.2017

Yayınlayan:

Antoloji.Com Kültür ve Sanat

Yayın Hakkı Notu: Bu e-kitapta yer alan Őirlerin tüm yayın hakları Şairin kendisine ve / veya yasal temsilcilerine aittir. Őirlerin kopyalanması gerçek veya elektronik ortamlarda yayınlanması, dağıtılması Türkiye Cumhuriyeti yasaları ve uluslararası yasalarla korunmaktadır ve telif hakları temsilcisinin önceden yazılı iznini gerektirir. Bu doküman, Şairin kendisi veya temsil hakkı verdiği kişinin isteği zerine Antoloji.Com tarafından, Şairin veya temsilcisinin beyanları doğrultusunda yayınlanmıştır. Bu dokümanın yayınlanması kullanılması dağıtılması kopyalanması ile ilgili husularda ve Şiir içerikleri ile ilgili anlaŐmazlıklarda Antoloji.Com hiç bir Şekilde sorumlu ve taraf değildir.

Bayram Kaya

Eserleri:

"Diktatör olsam, sen meydanlarda gezer miydin?"

Bu tür sözleri analiz etmek, öyle çok derin araştırmanın bilgisine sahip olmayı olmayı gerektirmez. Bu söylem bir masumiyet karinesi değil, tam bir diktatörlük patlaması ve tam bir diktatörlük öfkesidir.

Bu sözler bana başka diktatörlerin sözlerini hatırlattı. Bu hatırlama diktatörlüğün el an diktatörlük refleksidir. Durumunun çirkinliğini bilip, öz savunmaya geçmenin gayri ihtiyari vesile söylemleridirler.

Diktatörlüğün el kitabı ve suçluluk psikolojisi; "Diktatör olsam burnuma yumruk atılır mıydı? " Ya da; "diktatör olsam yakam toplanır mıydı? " Veya "diktatör olsam siz bunu yazıp söyleyebilir miydiniz? Ha keza "diktatör olsam meydanlarda gezer miydiniz? " türü teranelerdir!

Bir kere yakayı toplatmak ve burnun üzerine yumruk yemek, bir yönetim oluşçu süreç içindeki alanda öyle ya da böyle yazılıyor, çiziliyor olması da, sizin demokrat ya da hoş görülme olmanız da değildir. Hitler'e, Musollini'ye, Abdülhamid'e karşı da yazılıp çizilmiş, meydanlarda gezilir olunmuştur.

Bunlara karşı yazılıp çizimeyle, bunlara karşı meydanlarda olunmalar; bunların diktatörlüklerine helal getirmemiştir. Birilerinin diktatörden sinip korkarak yazıp çizmemesi, meydanlara çıkmaması; diğer birilerinin korkuları değildir. Bu iyi biline. Korkusuzlara bakarak demokrasi ikame edilmez.

Aksine, burnunuza niye yumruk atılıyor? Neden meydanlarda gezebilir miydiniz, demenin gereği, hissediliyor? Bunu sorgulamanız gerekmez mi? Yazma çizme işini bizatihi destekler, korur ve sizi düzeltmelerini isterseniz, bunları kaale alırsanız; o zaman durumunuz layıkveç ile ortaya konulabilir.

Demokrasilerde seçim esastır. Ama diktatörler kendisine oy vereni sandık ve seçim iradesi görür. Bununla kalmaz; köleliği benimsemiş ya da şeriatı benimsemiş birine oy kullandırtmayı da demokrasi olarak görür. Köleliği içsinmiş olmak, ne fikirdir; ne fikir özgürlüğüdür; ne de oy kullanması demokratik iradedir.

Genelde diktatörlerin meydan korkuları vardır. Meydanları yasaklarlar. Meydanları failleri hiç bulunamayan maskeli saldırganlı, silvilleştirilmiş güçlerle proveke ederek; kolluk güçlerin müdahalesini iki kez meşrulaştırırlar.

Diktatörler sorumluluklardan kaçışla, işi fitrat ya da kader olarak Yüce Tanrı'ya havale ederler. Bu nedenle üç yüzü aşkın ölü karşısında üstelik çökmeyen ocağın; ocak doğasında, ocak fitratında, ölümler ve öldürmeler var derler(!) Bunlar boş laf ve gevezeliklerdir.

Eğer böyle bir karşılık doğru ve bilimselse(!) bunun sonu gelmez. Birileri de çıkar size derler ki; giyotine giden 16. Lui'den; cesedi Bükreş sokaklarında sürünen Çavuseki'ye ve Yedikule zindanlarında ipe boğulan Genç Osman'dan tutun; Tıkrit kuyularına saklanan Sadam Hüseyinler olmak ta yöneten erkin doğasında ve fitraatında var denir! Gelelim ana temaya.

Aslan (diktatör) , aslan da olsa; ceylan meydanlarda gezmek zorundadır. Ceylanların meydana ciritle geziyor olması aslanların av yapmadıklarını (yönetenlerin diktatörlük yapmadıklarını): aslanların, aslan olmadıklarını (diktatörlerin diktatör olmadıklarını): aslanların, aslanlık yapmadıklarını; aslanların ceylanları yiyip, ceylanları

(meydandakileri) avlanmadıklarını göstermez.

Aksine ceylanlar meydana gezecek ki, aslan; aslanlığını edebilsin. Meydanda gezilsin ki diktatör diktatörlüğünü meydana gezene hissettirsin. Meydanda gezen, bir kaç tane meydan da gezmenin adımlarını atarken, bir kaç adımı da atamadığını hissedecek ki, diktatörlüğün varlığını hissedip bir tanımlaması ortaya çıkabilirdi değil mi efendim!

Hiç davranmayan biriyle, gün yüzüne çıkmayan birine; aslan (diktatör) nasıl aslanlık yapsın ki? Gün yüzünde ya da meydanlarda ceylanlar olmasa, aslanın aslanlığının esamisi okunmazdı ki. Diktatörler asıl meydana olanların diktatörüdür. Aslan meydana olanların avcısı aslanıdır. Sudaki balıkların, yelesi aslanı yoktur.

Siz diktatör olursanız, diktatör de olsanız; bu kez de meydanlar iki kez gezilmenin meydanı olurlar! Birinci kez meydana olmanın nedeni, yaşamdan ve hayatın akışından kaynaklı zorunluluktur. Yani arabaya binmeniz, araba kazalarının olmadığını göstermemesi gibi bir şeydir.

Bir de diktatör oluşunuza karşı meydana olmayla karşılaşılırsınız ki bu en vahimidir. Yani her tür zulme uğur olmayı göze alıpla, diktatörlüğe karşı meydana olunurlar.

Açıkçası, diktatör olup olmamanız meydanlarda olup olmamanın ölçütü değildir. Meydanları yasaklıyorsunuz. Ama bir süre sonra bu yasak elinizde patlar. Sessizlik, meydanlarda ses olur da insanların feleği şaşar. Basını susturursunuz bu kez susanlar, daha bir kararlı göze alınmışla olurlar.

Diktatörlüğün söylemi bunlar efendim...

23.05.2014

Bayram Kaya

"Keşke Atatürk Bizi Kurtarmasaydı! " 1

Bir kere şunu vurgulayalım. Kurtuluş savaşı kolektif bir gücün eseridir. Kolektif gücü çekimleyen, kristalize eden ve yöneten bilinç merkezi, Sevgili Mustafa Kemal, önderliğidir. Kurtuluştaki kolektife gücün, Atatürk'e simge edilmesi olayı, pek doğal ve sosyal diyalektikte bir zorunluluktur.

Bu tip kolektife parçalı gücü imleyen ve güden düşünce, parçalı güçlerin her hal aşamasıyla; sürekli bağıntı ıra olmasındandır. Bir sosyo toplumsa parçalı oluşmaların haberdarı, koordinesi vs. olan ve sürece akış veren, süreci eşgüdümle senkronlayan bir öznel merkez gücünün olması zorunludur. Bu hal böyledir diye Sevgili Atatürk, sürece rast gele bir önder kılınmış değildir. Bu iyi biline.

Üreten ilişki bağıntılı toplumun merkezine, emeği ve emeğin üreten paylaşan girişendi düzenlenişini koyamayan toplumlar; hem sosyal alanın, hem toplumsal alanın hareket merkezine; birinci türden olan öznelcilikle, hemen her şeyin özeğine de bu tür hipotetik gücü koyarlar!

Sosyal anlamalı aidiyetçe oluşmalı bir düzenlenişin, öznel hareket belirlenimleri olanlar; sonsuzca değilse de, onlarca yıl içinin söylemi olurlar. Bu tür gerçek söylemli tutumların bir ucu, özne nesnel yer zaman bağıntılıdır. Bu kabil tarihi tutumlar somut oluşla, hipotetik yansır ve yankılanırlar.

Bunlar töre bilimsel olmayan buyrukturlar. Bu tür öznel ve özel anlamalı oluşlarla dini, imanı, hatta bilimsel çabalı olanları da totem alanlı hipotetikler. Özneldi sosyal anlaşılma ve anlatılmaların vücut bulmaları için böylesi bir "özne nesnel" oluşla belirtmelerin, hep söylence totem gücü olmalıdır.

Bu hipotetik oluşmanın somut etkisi kalktıktan sonra da süren bir etki bağıntısı vardır. Bu bağıntı yararlanıldı, öznel bağıntılı; öznel referanslı odakınız olur. Bu odak hareketi giriştiren, süreçleyim ortalama konsensüstü oluşlar, odak birliği senkronlaması olmakla; totem alanını da bağıntılayıştırlar.

Bu merkezi güçle sıfatlanmak; herkesin keyfince odak merkezi olacağı bir seçim değildir. Şu veya bu biçimde totem alanlı hareketin içinde bulunuşla yetkilenen herkes; bu odakta olma iştihakının iddia ve övülme hastalığı içinde oluşla; deliryuma dahi düşerler. Ama bu tür kişilerin yetkilenişti sosyo toplumsa güçleri bitince, o kadar alayı valalarına rağmen, kimse onları hatırlamaz bile!

Bir özne-nesnel vücut bulmanın meşruiyetliği için çok şeyde olduğu gibi bu tür anlayış ve anlatımların kuruluşu, kurtuluştaki oluşla sembolizm odaklı özne nesnel gerçeklikleri vardır. Bu noktada biriken sosyo toplumsa kültürün anonim olması tevhide olmayışla biraz anlamsızdır. Nasıl İslam, Sevgili Muhammed değildir. Ama İslam ve İslam Mücadelesi, Sevgili Muhammed'le anlatılır ve anlaşılır olursa; anlatımın ve anlaşılır olmanın vücut bulması ana savunmacısının (mücadele vericisinin) kristalize edicisi oluşla bu durum böyledir.

İslami mücadele içinde, savaşım, örgütlenme, yönetimin oluşması, sosyo ekonomik işbirliği gibi oluşmalarıyla bağıntının içinde nasıl kolektifin gücü varsa; İşte bu kabil tüm tarihsel diyalektikler gibi Kurtuluşun Felsefesi ve mücadelesi de, her aşamada böylesi kolektife gücün oluşumdur.

Kurtuluşun Felsefesi de, kurtuluşun mücadelesi de kolektife güç olup; Atatürk'le anlatılır ve Atatürk'le anlaşılır. Nasıl tüm İslami mücadeleyi Bilal-i Habeş'e ya da Halit

Bin Velide, Hz Ebubekir'e, Hz Ömer'e Hz Osman'a, Hz Ali'ye vs. endüktif edemezsek; Kurtuluşun Felsefesini, Kurtuluşun tüm Mücadelesini de, vesile nedenlerle (Orbay, İnönü, Çakmak vs. ile) anılırlarsa da; bu temsilcilikler mücadeleyi tam bir izah edişle, mücadeleye odak oluşla söylenemezler.

Bir çimlenmede Güneş gereklidir. Ama ana karakter tohum (embriyo) esastır. Güneş o gün olmasa da, ısı başka gün, başka zamana (birkaç zaman sonrasına) doğmuş olmakla, embriyo Güneş ışıklarıyla (vasita nedenlerle) her geç yol alacaktır. Güneş ışığı kabili vasita dış neden olup ta, sürecin embriyosu olamayan bir yığın tarihi kişiliktir süreçleyimler, başka embriyosu olan süreçlerin uzlaşısına rücu edişle var olabilmişlerdir.

Bu rücu edişle; korunan, örgütlenen toplumsal gücün, müktesebatlarını taşıyan sürecin tarihi kişiler tarihselliği; o sosyo toplumsa yapılara yansıma yoluyla kuple (aktarılan bağıntı) edilirler. Böylece süren bir kesikli sürekli devamlılık oluşur. Süren yapının bir tek totem alanı gibi davranan alan, parçalı sürekli totem yapı alanla yine bir yapının nevi şahsıymış gibi davranır.

Yani tüm süreçlerin bir Fatih değil de, parçalı sürekli farklı zamanların Fatihleri; bir Atatürk değil de; parçalı sürekli zamanların Atatürkleri; Bir İskender, Bir Anibal, bir Jül Sezarlar değil de parçalı sürekli zamanların başka başka İskenderleri, Anibalları, Sezarları oluşla vs. olurlar. Öyle olmasaydı ömrünü tamamlayan devlet ve imparatorluklardan sonra süren beklenmedik yapılar asla ortaya çıkamazdılar.

Süren yapılar içindeki tüm ari olmayan melez sosyo etnik hissi unsurlar, devasa bir nesnel tarihselliği küple müktesebatı taşır oluşlarıyla, tevhidin deniz hareketi olmuşlardır. Artık dalgalar deniz değildir ama deniz dalgalanmasından bir yan yansıtışla bir ıra taşır. Tıpkı sizin anne ve babanızdan bir yan taşımakla anne ve babanız olmamanız gibidir. Biz yine deniz hareketi yaratacak olan parçalı sürekli oluşa gelelim.

Tüm parçalı sürekli oluş, tarihsel ve konjonktürse müktesebatı embriyo hareketidir. Bu hareketi tarih sel özne bilinci oluşla tezahür ettiremeyenler, kendisini embriyo hareketiyle tarif etse dahi, embriyo hareketine tali ve dış neden oluşla her birler gibi vesile neden olmak zorundadırlar.

Tarihi süreçten bir yan taşımakla, onu akışça tevhidi özne bilinç etmek başka şeydir. Vesileci nedenler içinde Ali olmazsa Veli olur. Bileşke merkezi, ağırlık merkezi özne bilinci olmak apayrı şeydir. Bir ağaç unsurunun filiz ya da odun olma, ya da bir tuğlanın inşa gereci olma tarihselliğini taşıması gibi parça durumlar bileşke merkezi oluşla sentez özne olma bilincini taşıyamazlar.

Ancak taşıdıkları yansıma kadar yansıtış olurla süreçlendirler. Bütünün sistemin sentezin bileşke merkezinin bilinci ve yansıtması olmak bambaşka şeydir. Tıpkı bir kralın baba gibi dede gibi amca, dayı gibi davranamaması gibi bir bilinç aktır bu durum. Vesile nedenler durumun ana, baba durumu, kumandanı, askeri, ahali olmak gibi rol üstlenimdi hazır yetişmiş el altı denk düşen kişileri olmaları dışında; bu kabil vesile nedenler, bulunmaz bir Hint kumaşı değildirler.

Ama embriyo kendisini açıştır. Embriyo katalizleyicisi, mayalamayı başlatıp; yöneten diyalektik özne oluşla bulunmaz Hint kumaşıdır. Her yerde ve her durumda bulunmazlar. Özne nesnel tarihi seçim yasasıyla belirlenirler. Embriyo kristalize ediciliği taşımayan, kaderleri embriyo açılışına katılmak olan vesile nedenler, tam

belirleyici oluşla süreç boyutlarına yayılamazlar.

Tıpkı yalın totem dönemin birlik merkezi (tevhit merkezi, ağırlık ve bileşke merkezi) oluşuyla, sürekli ve önemle kutsanması gibi (dokunulmaz kılınan, özne ve bilinç merkezi gibi) . Bu sentezi yapan, sentezi yaptıran özne bilince çok ciddi ve sürekli atıflar yapan sosyal bilinç ve bu bilince katkı olan imanı tabucu vesile nedenler gölge yansımali imleyen oluşla hep vardır. Siz vesile olan dış nedeni er geç bulursunuz. Ama öz neden (embriyo süreçlerini başlatıcı diyalektik özne) yoksa dış neden o öz nedeni girişemez.

Söz gelimi vesile nedenlerin süreç içine her birinin onlarca katkıları oluşuna rağmen süreç; bu öznel mümtaz unsurlardan Fevzi Çakmak'a, ya da değerli Karabekir'e veya tek tek diğer çok pek çok kıymet olan şahsiyetlere endüktif, edilemezler. Embriyo süreç girişirmesinin tüm vukufiyetini taşıyamazlar.

Taşinsaydı başta Vahdettin bu süreçlerin içindeki bir tecrübe olarak Atatürk olurdu! Bu şahsiyetler tali oluşla ve vesileci bir iki parça katkı malzemeye vesileci denk düşme hareket duygusallığıyla, embriyo sürece bağitlanışları abartılsa dahi; diğer bir yığın firen etkili olmanın embriyoyu destekler olmayan süreçleriyle, bu yüklem altında ezilirler.

Vesileci İranın, süreç embriyo karakterinden bir yanı, yansır oluşla ve holografik ıra oluşu taşıması başkadır. Bu embriyo karakteri bağıntılıyan okumayı yapması başkadır. Okumayı yapmanın yanı sıra, ırayı kristalize edip çekim merkezi olma yeteneğini sentezlemek de, apayrı bir şeydir.

Bu tür pek çok vesile nedenlerle beraber her iki değerli şahsiyet, her biri ayrı olan; ayrı zamanlardaki katkı ve mücadeleleriyle bu mücadelenin içinde çok önemle varsalar da, pek çok vesile nedenler gibi iki saygın şahsiyet te ilgilisi oldukları şerefli mücadelenin, tüm yüklemine taşıyıp kaldıramazdılar.

Köze üfleyişle ve közden ışık olan her bir çoban ateşlerini bir arada değerlendiren ile sürece sadece çoban ateşi oluşla ateşin yakma karakteri olmayı karıştırmamak gerekir. Ateş sadece yakar. Geriye kül ya da karbon bırakır. Oysa önder nitelik, yakan süreçte; dirim olan, sentezi pişmeyi ortaya çıkarır.

Yurt savunması meşrudur. Ama her tek tek sahnelenen meşruluk, kapsamlı, konjonktürel olamayışla ve yapılacaklarını strateji edememenin fevrilik düzeyinde kalışıyla; akamete ya da kesintiye uğrarlar. Firen etkilidirler.

Koordineli bir sürecimizin seyredişinde; kongreler meşruiyetliği ile yapılacak inşanın ana konturları oluşturulmasaydı; Anadolu'ya silah kaçırma işinde kolaylığa müsamaha edişle, ya da Sakarya'da veya Büyük Taarruzdaki katkı plânıyla Değerli Çakmak, katkın olacağı bu embriyo sentez süreci bulamayışla, katkı olamayacaktı. Yani sürecin er ya da geç Çakmakları vardır. Ama Atatürkleri yoktur.

Çanakkale zaferi gibi muazzama, ne kadar kazanılırsa kazanılsın! Ne kadar savaş gücü olacak silahları elinde bulunursa bulunsundu. Bu oluşum zafer dalgasını taşıyacak ve zaferin egemeni inşa edecek somutluğunu, ileri aktaracak konjonktürel bir sosyo toplumsa akıcı "taşıyıcı dalga ilişkilenişle sosyo toplumsa yapı" ortada olmalıydı.

Zafer gibi sosyo toplumsa nesneliteye konumlanacak, konjonktürse egemeni sosyo

toplumsa sürecin şevk ve başlanış devinmesi olacak taşıyıcı dalga değildi. Enkazdı yapı, bu türden ıra olup yansımanın kuple edileceği ilişkileneşleri; konjonktürel öznel (embriyo) anlayışsa oluşuyla sürdüremezdi. Aktüel bağıntı oluşları taşımaz sosyo toplumsa yapılarda bu yengiler, sürdürülmez oluşuyla kesikliğe uğrarlar.

Taze zafer gücü salınım dalgası, mevcut inşa içinde yankı bulmuyor sönümleniyordu. Saman alevli, pansuman tedavi olmaktan öte, özne nesnellikle; tepetaklak sürece pek pek bir cevap olamıyordu.

Ortamın süre gelen inşası, bu salınımları ne teknik, ne teknolojik, ne üreten ilişkiler ne paylaşan ve katılımcı ilişkiler olacakla, taşıyamıyordu. Konjonktürel olmayan her şeyiyle geri teknik ve teknolojik sosyo toplumsa mühendisliğin ortam içi ilişkileri, bu salınımla senkronlanamıyordu. Ortam bu salınım osilasyonlarını duyamıyor, algılayamıyor, çoğaltıp kazanca dönüşemiyordu. Ağır bir hantallık vardı.

Sürece gelirse, yine tenzili rütbe ve idam fermanı tehdidi gibi basınçla, ölümün icrayı kol gezmesi altında kongrelerde, meclisin açılmasında vs. gibi plân tasarı inşa türü nüve oluşlarda Değerli Çakmak yoktur. Ama bu kongrelerin önünü açmadaki kolaylama içinde, tutuklama gibi bir emrin yerine getirilmemesinde de vs. Değerli Karabekir'in vasıta katkısı da yadsınamaz.

Bu gibi genelin kaderine hükmediş içindeki her bir durumlardan biri, daima diğerlerinden birkaç adım ya da en azında burun farkıyla, önde olur. "Kurtuluşlu felsefenin" birkaç adımıyla örtüşen bu vesileciler; "kurtuluştü felsefenin yöneten özne olan " diğer adımlarıyla kucaklaşamıyordular.

Bunların cemindeki toplamsal seçme ayıklanmalı firen etkili sentezlerde, "Kurtuluşçu felsefenin" özneli olan kendisi ya da yol araçları üretilebiliyordu. Sürecin ileri yön salınımları bu burun farkı olan kişice, ileri doğru taşınabilir olacaktır. Bu taşınabilir olmayı da biz değil, ortamın dalgalanma yönü seçer. Biz de buna ağır aksak teveccüh ve ilgi oluruz. Tarihselliğin ve olgu olay olmanın diyalektik seçiciliği, Mustafa Kemal tutumunu özütlemiştir.

Yine, kurtuluştü mücadelenin, tüm süreç korelasyonu ve pek çok enstantanelerinden birkaçı olanı analizim. Söz gelimi; kurtuluştü embriyo sürecin, manda kabul etmez neşterli bilinç edinilmesini bir hatırlayın lütfen; karşınızda kimi bulursunuz? Ve bu operasyona göre, herkesin umutsuz olduğu süre içinde çözümleriyle zihni hazır oluşta, çeşitli A, B plânlarıyla kimi görürsünüz?

Ve sürecin hareket olarak her boyut ve aşamasıyla örgütlenmesi deseniz; kim sahnede olmaktadır? Bu örgütlenmeye ve Kurtuluş sentezli fitili tutuşturmaya gayretle yine sürecin kongrelerini anarken önde feda oluşla kimi bulursunuz? Kurtuluşçu felsefenin icrayı meşruiyetlik içinde; sentezin beşiği olmasında ve karar mercii oluşla katılımcı üreten ilişkiler bağlamında meclisin oluşturulması gayreti deseniz; kim parmakla gösterilir?

Yine Kurtuluşlu hareketin fiili ana enstantanelerden olan Sakarya Savaşı, Dumlupınar, Anafartalar, Başkomutanlık Meydan Savaşı vs. deseniz, Tümü; Mustafa Kemal'le kristalize edilirler. Bunlar, tek tek oluşla hiçbir kişiye nasip olmamıştır. Ve nasip oluşu, Sevgili Gazi hariç hiç kimsede hakkıyla taşıyabilir bir liyakat değildir.

İstiklal Savaşını Mustafa Kemal 'siz söyleyemezsiniz, açıklayamazsınız. Mustafa Kemal

başarısını da; her biri bir aşamada yol temizliği yapan arkadaşlarıyla olmadan da başarıyı somutlayamazsınız. Tüm süreç, sevgili Mustafa Kemal'i Söyler. Ama tüm süreçte, tek tek enstantane oluşlarıyla aynı arkadaşları devamlı yokturlar. Her bir evrelerde başka başka arkadaşları, vardır. Bu da embriyonun özelliğidir.

Kurtuluş savaşı sonrası düzlemde bu değerli kadrolar süreç rüzgârı yönünde bir etki ve ileri süreç kesikli sürekliliği bağlamında, sürecin olası anomali durumlar ortaya koymalarına karşın katkın bir fren etkili katılım olmaları şöyle dursun; kendileri tersi süreç akışına geri lokomotif etkisi yapmışlardır.

Bu tür sürece dışsal katkın oluşla, sürecin içine dahil olan değerler, yani sürecin içinde başka saikle (padişahı düşman tasallutundan kurtarıp yönetimi padişaha gerisin geri tevdi etmek isteği içinde) oluşla, her biri bir ya da birkaç düzlem boyutuyla ana unsurun yanındaydılar. Bir iki aşama da, ana unsurla, yoldaş kadro hareketi olmanın bir arada aşama durumudurlar. Sürecin özne işlemcisi oluşla sürecin kendisi, değildirler.

Aşamalar sistemi gerçekler ama sistemden haberdar değildirler. Ve aşamalar sistemin tüm bilincinde olmayışla, sistem mantığı olamazlar. Süleymaniye sanatsal ve inşasıyla estetik bir sistem mantığıdır. Sistemde katkın malzemeler bulunur. Bu envanterler süreci yapı gerçi oluşla aşmalara bölerler. İnşanın sürecinde bulunuşla tüm envanterlerin aşamalaşması, aşamalaştırılması ve bu aşamaya katkın süreçler ve süreç olan kişiler; Süleymaniye bilinci ve Süleymaniye mantığının kendisi değildirler.

Bu nedenle Süleymaniye de, bunların hiç biriyle (tuğlayla-harçla, çiviyle vs.) anılmazdır. Bunları yok saymak ta, akli peynir ekmekle yemektir. İnşanın kuralı olarak çevrede sunular, daima vardır. Ama Süleymaniye'yi de herkes değil de bir kişi inşa eder. Bu farkı görmezden geldiniz mi, tarih bilinci yiter. Vücut salt kalp ya da mide ile veya akciğerle vs. anılmaz. Ama bunlarsız da vücut olmadığı gibi vücut bunlarsız izah ta edilemez. Vücut ta, bunların hiç birisi değildir.

Süleymaniye taş, tuğla, harç, çivi, vs. ile kaimdir. Ama Süleymaniye'nin estetiği bunlardan hiç biri değildir ve bunlarda yoktur. Estetik bir sentez ürünü oluşla, sentezden sonradır. Yani estetik (Kurtuluşlu Düşünce) inşa malzemesinden (vesile nedenlerden) , maada ve müstesnadır. Hatta inşa malzemesinin estetikten haberi dahi yoktur. Vücut oluş (estetik) kendi başına bir müsemmadır.

Siz; anlatırken, severken dalağı, böbreği değil, vücut bütünlüğünü belirtir seversiniz. Siz bahsetseniz de, önemle vurgulasanız da; Süleymaniye'nin taşını, harcını, çivisini vs. oluşunu sevmezsiniz. Hatta kimi kez onun gibi işlev olanlardan, onu ayırt etmek için dahi Süleymaniye'nin işlevini bile görmezden gelebilirsiniz! Estetiği işlevle seversiniz. Vücut bütünlüğü ile hareket edersiniz. Vücut derken de bağıntılı sentez girişmeyi ifade edersiniz. Vücudu anlarken de mideye, pankreasa, bağırsaklara, sinir sistemine, kan dolaşımına vs. oluşla tek tek katkılara bakarsınız Ama aortunuzla da koşamazsınız. Koşma vücut eylemi oluşla bambaşka bir şeydir. Bu nedenle vücut için böbreğin birinden vaz geçer, kolu kesersiniz. İcabında senteze (bütüne-vücuda) feda ile gözlerinizden dahi olursunuz vs.

Tek tek oluşla Atatürk'ün kurtuluştı güce vakfettiği gayretiyle ve inşayı görüp, inşayı tasarı etme estetiğini oluşturmasına emek herkesten daha çok mimari katkı olmuştur. Baştan sona hareketin ana boyutuyla haberleşilme ve düzenletmeyle hareketin "kimi" oluşmuştur. Fevri oluşla, oluşmuş olanların koordine bağıntısını tek elde yapar şekilde süreci tevhit edip (sentez edip) örgütlemiştir.

Söz gelimi Karabekir, Fevzi çakmak, Çerkez Ethem vs. bir fevri hareket gibi durmanın Mustafa Kemal'e koordine katkısı oluşturlar. Değilse vesilecilerin başarıları kağına pancar motoru takmak gibi olurdu. Çanakkale zaferi gibi olmaktan öte gidemezdi. Mustafa Kemal bile, o görkemli zaferiyle; koordinesiz, inşasız, ören yapıya ve sonraki işgale pasif kalmış padişahlı sürece gevşek bağla ilişik, fevri bir katkı durumudur.

Cumhuriyetin kurulmasıyla 20 yüz yıl teknik, teknolojik bilinç ufuklu harçtan inşa, modernleşme amaçlı yapı; bir yirminci yüz yıl otomobili gibi süratle hareket eder durumdadır. Basiretsiz siyasetler bu sürat otomobiline hep pancar motoru takarak süreci devindirme gayret ve bağımlılığı içinde olmuşlardır.

Aksamaları hep cumhuriyetin inşa dönemine havale ederek; dönemi demokratik olmamakla! Şunla bunla suçlayarak bu günün değer yargıları ve teknik teknolojileri olan ufki inşa malzemesiyle; yani bugünün güneşiyle dünkü çamaşırları kurutmaya uğraşmaktalar.

Oysa günün seleksiyonu dünün içinde olmayan; bambaşka değerler üzerinde inşa olmaktadır. Cadıları yakan mantığa, bugünün mantığı ile bakılmaz. Robert Fulton'un buhar kazanıyla bu günkü otomobili kavrayamamanız gibi. Robert Fulton'un buhar kazanını, otomobil lüksünü öngörüyor olmasıyla suçlar olamazsınız! Sevgili Gazi, yaklaşıklıkla tahmini dışında, 10 yıl sonrasının geleceğini bilmiyordu. Ama geleceğin bambaşka teknik teknolojik bilgi ve ilişkilenişleriyle içinde olduğu halden daha iyi olacağını bilincindeydi. Baraj inşa eden toplumun, hukuk ve demokrasisini bambaşka olacağını bilincindeydi.

Sevgili Gazi kurtuluşu hareketin, hareket süredurumları boyunca hareketten haberdardır. Üstelik haberlerin kendi gibi inşacı sözcülüğü olan bir yankı odaklıkla bu haberleri giriştirip, cevap olmaya dönüştürülme direktifliğini oluşturdu. Kararlarda amil olması vs. zaten hareketin anlaşılır olmasıdır.

Kafalarda oluşan kurtuluşu ışık çakımının, birlik ruhu yaratıp, dallanıp çatallanmasının açıklanması Atatürk'le böylesi bir anlatım ve anlaşılma gücü olmuştur. Bu sentezi odak, çevresini harekete geçirdi.

Hareketin meşru kaynağı oluşla hareketin yaptırımı Atatürk'e yaslatılan düşüncelerle açıklamalarını yapmıştır. Açıklamanın alt birimi içinde fevri bağımsız dere olmalar, üst yapıda devasa bir nehir hareketiyle senkronlanış, sosyal anlamayı devindirış çığlamasına uygun biz öznel ve nesnel gelişmedir.

Yine bu kutsal mücadele içinde Atatürk'ün kişilerle tek tek kıyasında dikkate almamız gereken; zamanın ruhuna uygun, neyi nasıl ve neden; neye göre yapar olacağını bilinci ve bilinçlendirme yapmanın tevhide çekim sel nüve oluşu vardır.

Siz sadece kolordunuzdan, kuvvayı seyyarenizden, zabitanlığınızdan, nahiye müdürlüğünüzden vs. sorumluyken; Gazi İnşadan sorumluydu. Böylece sevgili Gazi, tüm katkıların odağı oluşla, kuracağı Cumhuriyete odaklanmak gibi bütüne, senteze yönelimle; daha çok beyin eforunu ve yönetim eklemli efor çabasını, herkesten fazla görmekteyiz.

Sürecin referansı, tüm harekete hâkim olanın etki gücüyle özdeşleşirdir. Bu hal tarihi sosyoloji bir nesnelliktir. Öznel anlamalara açıklayamadığınız bilinçti şeyler, kişilere

anlatamadığınız açıklanmaya muhtaçlıkları; o kişi sürecin böyle olduğunu, bunun böyle olacağını size söylemese bile, o şeyler size artık sürecin referansı olan kişinin söylem ve ağıyla açıklanır.

Sürecin her bir aşaması ana ve özet konturlarıyla Atatürk'le bağıntılı ve Atatürk'le düzenlenirdir. Atatürk anlatımı süreci anlaşılır kılar. Söz gelimi süreç içindeki çoğu tekil ayrıntılara inildiğinde bir ordunun hangi kişisel zahmetle ve ne gibi kişisel zorluklarla kurulduğu içeriğin de, de; Atatürk kaybolur. Ya da Atatürk'le anlatılan belirtişte bu durum pek bilmeye bilir.

Ama kurulmuş bir ordunun haberini, hareketin içinde nerede ne şekil değerlendirileceğini de o orduyu kuran değil de; Atatürk biliyor, yerli yerinde kullanıyordu. Bu sürecin estetiği, öznesi olmaktı.

Yöneten beyin; elin, ayağın iç organların nasıl ve ne şartlarla oluşma zorluğunu, hiç bilmez. Kalbin, ana hareketi gecikecek ya da kesintiye uğratabilecek birçok arızaya ya da hataya karşı hangi dirençlikle bu tür zorlukları aşır, kendisini beyin hizmet koordinesi içine verdiğini; beyin çok kez bilmeyebilir de.

Ama beyin haberleşme korelasyonu; kalbin, akciğerlerin, midenin vs. vücut hareketi içinde el altında hazır bulunması gereğiyle varlığını ve bağıntılı girişmeye hazır bulunacaklarını bilir. Böylece beyin bu parça süreçleri nasıl ne şekilde bağıntıyla ve nerede girişeceklerine dek olanakları her an; yer ve zamana göre yerinde kararlarıyla kullanır.

Sürecek

Bayram Kaya

"Keşke Atatürk Bizi kurtarmasaydı! " 2

Hareketin hemen her yerinde bir karar alış. Bir duruş. Bir koordinasyonla bir haberdar oluşun direktifesi bulunur. Sürecin öznel enerji düzenlemesi olmakla ve sürecin, her süreç boyutunda olmuş biriyle süreci açıklamanızla; sürecin lokal yerinde bulunmuş kas ile tüm süreci açıklanmanız; olası mı?

Unsurlar olmasa süreç olmaz. Ama süreç unsurlardan fazla bir özelliktir. Hele tek tek unsurlarla süreç hiç açıklanamaz. Süreç toptan anlaşılır. Bundan ötürü, Kutsal mücadele, Atatürk üzerinde seremonine edilmektedir. Bir şeyin bilinmesiyle diğer şeyin de bilinmesi olan, delalet; böylesi bir ürün ve direktif liginin olmasından kaynaklıdır.

Ama kolektif gücün toplam büyüklüğü karşısında Atatürk'ün emeği elbet cılız kalır. Atatürk'ün tek tek kişilere göre daha çok olan katkı ve belirleyicilik emeğinden ötürü, Kurtuluşun Miladı Aidiyet Felsefesi, Atatürk simgesiyle dile getirilir olmaktadır. Kolektifin gücü neye göre ve neyden oluşla Gazi Atatürk'tü.

Bu dile getirilişte söylenen şey kolektif başarı ve bu kolektif başarının bilincidirler. Kolektif başarı ve kolektif bilincin sonraki nesillere yansması da; bu kolektif bilinç üzerinde oluşla sonraki nesillerin de bunun, daha fazlasını yapıp; bu süreci geliştirip; zamanı ileri yönde akıtmanıza meşru özgüvenidirler.

Kurtuluşun felsefesi ve onun tüzeli, bilici oluşla; Kurtuluşu Düşüncenin simge sel dile getirilişi olan Atatürk, bizlerin; Kurtuluşu Bilinç felsefemize dek olan, tüzellikti olan, özelliğiyle aidiyet bilincimiz ve simgemizdir. Bu bilinci gününüz ilişkilerine göre geliştireceğimizin kararlı, oluşudur. Bu bilinçti kurucu aitti felsefeye, bizlerin mutlak olacak katkılarımızla, şimdinin daha fazlasını inşa etmemizdir.

Değilse kurucu, aitti bilinç olmanın simge sel dile getirilişi olan Atatürk'ü anmak; asla Kurtuluşun Felsefesi olan nimetleri başa kakışla sorgulamak değildir. Bu tarihi diyalektik bilincinden yoksunluktur. Bu tür eğitim ve öğrenim yöntemi; bilimsel alanların da metodudur. Söz gelimi Fransiyum deyince, alkali metalleri ve alkali özelliklerini anlarız. Ama tüm alkali metaller Fransiyum veya potasyum, değildirler.

Ancak sosyo toplumun tarihsel odaklı simgelisi, bir kimyasal simge oluştan çok daha fazla bir şeydir. Bizlerin aitliği geçmiş zamana dek kurucu aitti felsefeyi bilip onu ileri taşımaktır. Geçmişe dek yaşanmışları deneyim diye, demokrasi diye, özgürlük diye tekrar tekrar bilinçsizce yaşamamanın, bizler özelindeki tarihi diyalektiğinin bilincidirler.

Yurdun kurtarılma savunması içinde Atatürk'ü hem bedensel eylemli oluş bazında, hem de fikri ve tevhitti eylemli oluş bazında söyleyelim. Bu bağlamda kurtuluşu düşünce ve Kurtuluşlu mücadele içinde en çok katkı veren ve en çok çaba veren; sürecin tüm alt ve yan bağıntılarıyla girişme halinde olan güç ve hareketin lideri oluşla Atatürk'ün yükümlülüğü duyusu ve fedakârlığı tartışılmazdır. Kurtuluşun bilinci oluşla, kuruluşu Atatürk'le anmak; bazılarına çok zor olup, hatta zül geliyor! Bunu anlamak pek pek olası değildir.

Ve bu nedenle ve nefretle derler ki; "Keşke Atatürk bizi kurtarmasaydı! " Bu da, daha ayrı bir gaflettir. Bu sözün sahibi kişimiz şimdiki halde işgalden ve işgalin tüm olumsuz heder oluşundan kurtulmuştur! Kuruluşun nimeti düzeyinin tüm rehavet ve rahatlığıyla konuşmakta.

Kurtuluştan sonra aradan 90 yıl geçmiş olmasından ötürü o günleri vahamet ve vahimliğinin unutmışluğuyla konuşması da ikinci bir abesliktir. Üçüncü olarak "keşke

Atatürk bizi kurtarmasaydı” sözünün dendiği somut durumlu mizansen de çok önemlidir. Söz gelimi bu kişimiz, bu söz; gözleri önünde çocuğu, eşi süngülenen biri karşısında veya kendisi böyle birisi oluşla bunu söyleyebilecek mi?

Yine bu kişimiz “keşke Atatürk bizi kurtarmasaydı” deyişini eşi ve çocukları önünde tecavüze uğrayan birinin tercihi gibi ya da böyle biri gadre uğrayan oluşla aynı şeyi söyleyebilecek miydi? 90 yılın dinginliği içinde bugünkü bir fevri öfkeyle, böyle söylemek te; daha bir abeslik ve affedilmez kronik vaka oluştur.

Ve şimdinin işleyen bir sisteminin içinde oluşuyla, sistemin oturmuş bir yapısı içinde olmanın hariçten gazelini okuyorlar. 90 yıl sonra sizin böyle bir oturmuşluk nimeti içinde oluşunuzla sizin böyle bir söz etmeniz, sizin ne kadar bilmezi kindar ve bilmezi nankör oluşunuzu ifade etmekten gayri bu türden söyleminiz hiç bir anlam taşımaz.

Buradaki keşke sözü size rağmen olan bir şeydeki kararlılık gibi, yani size rağmen sizi evlendirmedeki tutum karşısında vakarla, sizin kendi hayatınızı sonlandırmanızdaki “keşke” gibi bir benzerliği taşır, bu söz. Madem Atatürk katkılı kurtarılmak sizde bu kadarı ağır ve hicabı direnç koymakla size zül geliyorsa; bu zül gelişin ve bu sözün samimiyet (doğruluk) testi oluşla kişisel düşünmenin kişisel gereği şöyle değerlendirilmeliydi.

Bu söze ancak ironi ve kara mizah yapılabilir. Bu sözü söyleyen ve bu sözü bugünlere dek gizli tezgâhlarda besleyen zevatların ataları, bu sözü yurdun kurtulmacı savunması sırasında diyeceklerdi.

Ki samimiyetleri ortaya çıksındı. Bu durumda bir şeye karşın köleliği yeğleme vardır. Hiçbir şey köleliği yeğlemeye bedel olamaz. Bu bir!

Kurtarılmaya sesiz müdafaada kalıp; bekle gör yapıp; sonra da yenilmişlerin ruh yapısıyla ve sömürme iştiağıyla tekrar hüccet ettikleri bu devasa davaya gölge yapmak isteyen çıkar çevreleriyle ağız birliği söylemi içinde olmaların işbirliğine kendince masumiyet çıkartmaktır.

Sanki bilmezlikten bilmeye geçmenin ya da farkında olunmayan bir durumu, sonradan farkında olmaya geçmenin aydınlanmasıyla “keşke” demek gibi bir kullanım ve ajitasyon yapılmaktadır. Bu hal bilmezliğe, meşruiyetliğe, maşalığa mazeret üretmektir.

Hiçbir şey canınızı ortaya koyduğunuz şeyden daha öneli olamaz. Buradaki hipotetik konsensüs te şimdilik yurdun savunmasını olumlayış olan evrensel meşruiyetliktir. Evrensel konsensüste yurdu kurtarma eylemi kutsallığı ve bu kutsallık içinde; özgürlüğü birlikte inşa etmek için söz birliği kılmanın değerini ekarte edecek hiç bir “keşke” yoktur. Keşke sonrasına mazeret olarak ulanan bir açılım yeryüzünde yoktur. Kişi olarak böyle bir duygunuz olabilir. Haldeki evrensel ölçek öyle değildir.

Kişi olarak rıza dışında evlendirilmenize karşın ölümü göze alırsınız. Kişilerce bu kutsaldır. Ama ülkeniz söz konusuysa ölümü göze almak yerine evlenirsiniz. Kral kızlarının, kral prenslerinin evliliklerini şöyle bir hatırlayın. Ülkeniz lehine ajan evliliklerini bir hatırlayın.

İşin bir ironi yanı da şöyle söylenebilir. “ Keşke Atatürk bizi kurtarmasaydı” demekle kalmayıp İkinci olarak ta, bu tür düşünceyi taşıyan atalarınıza, rağmen atalarınız kendi sesiz rıza ve vukufiyetleriyle kurtarılmışlar! Bu kurtulmada:

Eğer keşkelik bir durum söz konusu olduysa! Bu tür kurtarılanın güya kişilere ağır gelen hicabından ötürü bu durum, kara mizah olarak söylenir. Demi sürülen durum kurtarılan durumdur! Kurtarılanın nimetini yaşamaktır! Zül hisseden kişilerde kurtarılmadaki duyulan hicap neyse, bu kişiler duydukları hicabı ağırlığın erdemi gereğini yapmalılar bence!

Bunca ağır gelip hicabı ağırlığı duyanlar boyunlarına ip takıp, ipin ucuna taş bağlayıp kendisini denize atmalıydılar(!) Ki; "Keşke Atatürk bizi kurtarmasaydı! " sözündeki ağırlığın yükünü, hiç değilse nesilleri dahi taşımamış olurlardı. Bu da iki! Hem zül duyup, hem de zül duyulan şeyin sefasını sürmek; ikisi bir arada olmaması gerekir! Çünkü öznelce kişidi kutsalca olan mantık, bunu gerektirir.

Oysa kendisinden, kendi temsil kabiliyetiyle kendi tutumundan olan bu kazanım, kendi aitte ligi olan bir süreçtir. Kurtuluştaki süreç kendi dışındaki sosyo nesnel tarihi diyalektiğin seçme ayıklamasıdır. Kendisinin de katıldığı bu mecmua, kendi yaşamı içine düşen tarihi akışın denk gelmesidir. Bu denk düşme bir anlamda kaderdir. Kurtaran, kurtuluştaki düşünme; zül duyan kişinin emeğinde de içkindir.

Böylesi bir zamana denk gelmek kaderdir. Soyut sosyal emek ve somut toplumsal emek olan kurtuluştaki Felsefenin delaleti tarafından kurtarılır olmak sosyo toplumun zorunlu öngörüsüdür. Bu öngörünün tekil kişilere hicabı ağırlık vermesini anlamak ta, olası değildir ya, neyse!

Boğaz Köprüsünü sizin sevmediğiniz siyasetler yapmış olabilir. Boğaz köprüsü kolektif gücün bilgi birikimli finansmanın eseri ve sunumudur. Nasıl Boğaz Köprüsünde geçmek, Boğaz Köprüsü; Demirel Hükümeti koordinesinde yapıldı diye bize ağır ve zül gelmezse, işte Atatürk delaleti ile kurtarılmakta kimseye zül gelmez. Atatürk'tü oluşum ile Atatürk'ün kişiliği, apayrı kıyaslardır.

"Keşke Atatürk bizi kurtarmasaydı! " diyen kişidi hırsla karşı kişinin kişidi belirlemler sonucları olması gerekirdi. Ne bileyim cumhuriyet okullarında okumamak, sağlık hizmeti almamak gibi! Aslında bunlar hiçbir kişinin değil toplumun kolektif gücüdür. Ve bundan yararlanım hiç kimseye zül gelmez. Zül gelmediği gibi bu yararlanım herkese esastır ve bu esasiye gözetilir.

Keşke diyen bilmezi kişi, ağır bir travma duyusu altında, canına kıymadan bu yükün ezmesi karşısında kişidi perhizlerde olsaydı, bunu tedavi etmek olasıydı. En azında bu yararlanımın kişi emeğine (zül duyan kişimizin emeğine) ihtiyaç duyan kolektif gücün sentezinin, kolektif güç oluşla kendisine dönüşen bir yararlanım olması; kendisinin kendisine minneti olduğu şeklinde kavratılırdı.

Bu biçimdeki fiil olsaydı bir anlam ifade ederdi! Kurtuluştaki Düşüncenin sosyo-toplum finansörlü tartışmaları, Atatürk eksenli koordinasyonla gerçekleşti. Ve Atatürk'ün akıl almaz çabasının etkince iknası olan kolektifti onaylayım gücüyle size sağlayışlar gelmişti. Bu günkü nimeti, hem yiyeceksiniz; hem yemeye devam edeceksiniz; hem de estetik simgenin dehasına atfen de "keşke Atatürk bizi kurtarmasaydı! " diyeceksiniz! Yok, böyle üç otuza, beşlik bilmezlik köftesi.

Siz Atatürk simgesi üzerinde, Atatürk'e kişisel inisiyatifli, kişisel duyulu olan kendi kişisel minnetinizi dile getirme şekli olmayan bu ifade tarzınızla kolektife olan şeye karşı geldiğinizin bile farkında değilsiniz. Kolektife olan kurucu felsefeye karşısınız. Atatürk'ün yaptığının, bu milletin Atatürk'e verdiklerinin; Atatürk'ten sosyo topluma karşı bir

görev dönüşü olduğunun farkında bile değilsiniz. Çağ dışılıklara lehtar reaksiyonla, bilmezi nankörce kin ve nefretinizle, Kurtuluşlu genel simge üzerinden, yine kolektife güce yükleniyorsunuz. Atatürk'ün kolektife katkısının size ağır gelen kullanımı ve yine size ağır gelen kurtuluşa aitti olmanın vefa borcunu dile getirmenin nefreti söylem karşılığı, sağlanan nimetleri tüketmek olmamalıdır. Böyle bir kara mizah zorunlu öznel bir öngörüdür!

Size verilen elmayı o günün şartları ve o günün açlığı ile yemişseniz. Bu gün "keşke vermeseydi" demenizin hiç bir anlamı, hiç bir kıymet ifadesi yoktur. Geçmiş olsun! Olması hiç dilenmez ama bu nefretti kibirce sözünüzün ağırlığı karşılığında yapılacak kara mizahla sizin samimiyetiniz ve haklı olduğunuzu sandığınız kararlılık bilinciniz, böylesi bir durum içinde sizi şunlara uğratması, öngörülürdü.

Eğer işgalden kurtulmasaydık işgali süreç boyunca, her hangi bir zamanda; esareti konumun her hangi bir yüklem hali direnciyle siz ölmüş olacaktıysanız! Şimdi bu sözü söylemek yerine, öleceksiniz(!) gibi bir zımni durum hâsıl olmaktadır. Sürecek olan işgal günlerinde kişi olarak size eğer keslerce işgali tasallut olunacaksa, bu sözü söylemek yerine kurtulmamanın çarelerine gark olacaksınız(!) Hele o tecavüzün zilletine uğrayan siz olmadıkta, tecavüze uğrayanlar adına; tecavüze uğramanın kahriyle kendilerini öldürenlerin adına; hiç t, "keşke kurtarılmasaydık" diyemeyecektiniz.

Eğer sonu kurtuluş olmayan işgal günleri sürer olacaktıysa şimdiki günlerde dahi işkence, köleleştirme gerçekleşecekti. Bu gerçekleşmeyi şüursuz bir patolojik vaka olarak değil de, bunu şimdiki halde kişi olarak siz, bizatihi; bilinçli olarak, kendi hakir olunan duruma gark oluşunuzla yaşayacaksınız ki; keşke ile başlayan sözünüzün doğruluk samimiyeti gerçek olsundu(!)

Atatürk'ün kurtuluştaki düşüncedeki simge ligi, Atatürk'ün siz doğru egemence bir belirmesi değildir. Bu liyakat sosyo toplumun Mustafa Kemal'e verdiği bir rütbeyi sandır. Çünkü kolektife olandan başa kakma olası değildir. Bu tür aitti tevhitçi anlayışla; yâd edilen ve ister istemez şükranı olan bugünkü kurtuluşun felsefesi ve bugünkü kurtuluşun nimetleri karşısında "keşkenizle", ne yaptığınızın farkında mısınız? Bu söylem için, şimdiki sahip olduklarınızdan kendi kendinize yoksun olmanız gerekmez mi?

Keşke kurtarmasaydı demek işgal günlerine rücu etmeyi yeğlemek demektir. "İşgal gününde ezan rahatsız ediyor diyen işgalciler size ezan okutulmayacaksa, ezanı okumuyor olacaktınız. Ve genellikle camilerde ibadet edemeyip, dini eğitim ve öğretiminizi açık açık, serbestlikle yapamıyor olacaksınız" Sanki durum böyleymiş gibi kendi yaşamınıza bu düsturu uygulayacaksınız ki, bu feragatlerle bu söylediğiniz sözün bir kıymeti harbiyesi olsundu! Hem keşke keşke hoşafı içmenin demi içinde olacaksınız; hem de "of be öldüm" diyeceksiniz! Emegi olmayan hiçbir şeyin, keşke yemeği olmaz.

Yani Kurtuluşun felsefesi ve bu felsefenin sembol adının önderliği anılır. Dünya da bu böyledir. Anmalı bu tür şükranı ifadeleri her yâd edişiniz, size ağır geliyorsa yâd etmeyiniz. "Keşke Atatürk bizi kurtarmasaydı" demek yerine, aşağıda anlatacağım hikâyedeki olayda; bu tür "keşke" demenin sorumluluğunu samimice yerine getirme vardır. Samimi olmamak zül olmalıdır.

Burada bir şeye dikkat çekmek isterim. Anlatacağım olay konuda Kurtuluşun felsefesine göre olayın fazladan bir başa kakılma yanı vardır. Oysa sizden de oluşmalı sosyo toplumsa olan yararlanımda başa kakma olamaz. Konu hikâyede başa kakılmadaki

cevaba denk, "keşke kurtarmasaydı" deyişli sözün karşılanma ağırlığına denk edilgen bir hak edişi keşke diyen kişimiz kendi tercihiyle ifade ediyor olmalıydı. Söz gelimi, kendi istek tutum feragati ile Kurtuluşlu eğitim öğretimden yararlanmamalıydı!

Kurtuluştu Düşüncenin kişilere ima ettiği vebal, yüklediği bir bezginlik yaratan durum da yoktur. Olmamalı da. Ama bu yâd etme durumları abartıya getirilirse, zorbalıklar bu yâd ediş sopasıyla sosyo topluma dayatılırsa kendilik bir göze sokma olayına dönüşeceği de açıktır.

Bunu Atatürk'e sistem ederek, olmuş bitmiş duruma kahrederek değil de; bunu sopa yapıp bize sallayanlara karşı bilinçle dik durmakla göstermeliyiz. Haksız oluşumuz buradadır. Sosyo toplumsa olan bu durum, kimsenin tekelinde de değildir. Anlatımca, başa kakma oluşla kurtuluştu Felsefedeki anlatımlarımıza hiç benzemeyen bir hikâye vardır. Ama hikâyede, kabul edilen bir yararlanımın; tekrar tekrar söylenmesindeki bir bezdirme, bir bezginlik duyma, bir başa kakma olayı da vardır.

Bu hikâyedeki sonuç paralellikle, anlatımımızdaki paralellik, neden sel paralellik değildir. Sadece sonuçta reddiye yapılan şeyin, reddiye olan şeyden yoksun kalınacaklara sahipliğin gösterilmesiyle cevabın gerçekleşir olacağındaki benzerlik ve paralellikler vardır. "Keşke kurtarmasaydı" denmesinde bu sözü diyenin kendi üstüne dönen, kendisini sözün karşılığı sorumlulukla bağlayıp, edilgen yapan bir cevap yok. Yani bir reddi miras yapılıyor Ama sanki hiçbir şey reddedilmemiş gibi reddin kullanımı devam ediyor. Lakin sanki reddi yapılmış gibicesine de reddi miras yapmanın cakası satılmaktadır!

"Keşke Atatürk bizi kurtarmasaydı" söyleminde, "keşke kurtarmasaydı" demenin kin kusması vardır. Anlatılacak hikâyedeki gibi benzer tutumun karşılık eylem ağırlığı olması gerekirdi. Hikâyedeki cevaba denklik olur şekilde onlarca karşılığın "keşke Atatürk bizi kurtarmasaydı" sözüne cevaben emsal olacak tutumu varken; sözü söyleyen bu emsal olacıklardan bir tekini bile yerine getirmemektedir.

Ve sosyo toplumsa kurtulmanın kazanılan nimeti oluşla, reddiye yapan kişimizin halen sürmekte olan yararlanışlarına karşı reddiyesi gereği yararlanma yapmaması gereken şeylere, sözü söyleyen kişimiz sırtını dönmüş gözükmektedir. Bunu kişiden isteyen yok. Ama kişi bu sözülle kendisini bu yükümün altına sokmaktadır.

"Keşke Atatürk bizi kurtarmasaydı" anlatımımızda dile getiren de, dile getirilenden etkilenmesi gereken de, sonuç eylemi yapması gereken de, aynı kişidir. Çünkü bu kişiye kimse bu durumu dayatmıyor. Kimsenin böyle bir hakkı da yok. Kişi hem Atatürk'le özdeşleşen simgesel kurtulmanın durumu içinde, hem de kendisine; "keşke kurtarmasaydı" türü böylesi söylemsek bir vazife çıkarıyor. Aşağıda anlatılan hikâyedeki başa kakıştaki başa kakışlı duyuşa hiçbir beğeni ya da tutumun iması yapılmamaktadır. Hikâyedeki başa kakışa karşı; "keşke" diye söze başlayan kişinin bir durumda kendi kendine reddi miras çıkarmasındaki tutuma karşı benzer sonuçların gerçekleşeceğini zımnetmektir.

Yani başına kakışlı hikâyedeki öz güvenli kişinin, başa kakılma karşısında, sonuç gururu gibi bir tutumu göstermesiyle; kendi kendisine reddi miras yapıp ta durumdan vazife çıkaran kişimizin meydan okumasındaki göstereceği tutumun paralel tutum olması gerekirdi. Neden sel benzerlik değil de sonuç sal cevabın zimni benzerliğine göre hikâye şöyledir.

İki tanış karşılaşırlar. Sohbet ve yürüme yapma esnasında, aniden bardaktan boşanırcasına rahmet (yağmur) başlar. Biri tedbirden yanında taşıdığı şemsiyeyi açarak diğerini de ıslanmaktan korur. Yani şemsiyesiz olan kişi, şemsiyesi olan kişiyle çift taraflı bir beyan ile kişisel ve inisiyatifi olan koruma ve bu korunmayı kabul etmişlerdir. Şemsiyesiz olan, bu hizmetin minneti inisiyatif ligini de kabul etmiştir.

Her karşılaşmada şemsiyesi olan, minnettar olana dermiş ki; "o gün yağmur esnasında, benim de şemsiyem olmasaydı halin ne olurdu" diye, yardımı alana hep yardımın diyetini hatırlatmış. Lütfu kabul eden sukut eder, her durumda bu başa kakmayı bir şekilde geçiştirirmiş.

Bu minnet karşısında, karşının ezen bir haklılığı nedeniyle, şemsiyesiz olan bir şey diyemezmiş. Bir şey diyebilmesi için, bu ezinçten kurtulması gereğiyle ya ona da karşılık bir lütuf yapacak, ya da şemsiyesiz oluşu uğrayacağı gark oluşu, onun önünde yaşayışla bu vebalden kurtulacaktı. Böylesi cevap vermesi gerekmiş. Şimdilik arkadaşına ne böyle bir lütuf yapabilmiş ne de şemsiyesizlikteki sonuçtu garka uğrama sürecini göze alıp yaşayabilmişti!

Yine bir sair gün, iki kafadar bir parkta karşılaşmışlar. Epey sohbet edip, güya bir samimiyet pekişmesi oluşla iki kafadardan şemsiyesi olan, şemsiyesi olmayana bir hatırlatma yapmış. "o gün yağmur esnasında, benim de şemsiyem olmasaydı, halin ne olurdu? " demiş. Dayanma sınırının sonuna gelen şemsiyesiz kişi, hemen önlerinde duran su dolu havuza kendisini atmış; "işte bu olacaktı " demiş.

Hiç değilse karşı durduğu sözün etkilenmesi neler olacaksa, kişi buna duçar oluşla erdemini göstermiş. "Keşke şemsiyeyi tutmasaydın" dememiş. Şemsiyesiz oluştaki gereği yapmış. Kendi kendisine gelin güvey olan kişimizden de; "Keşke Atatürk bizi kurtarmasaydı! " demesi yerine kurtulmamakla içinde olacağı zilleti yaşayıp, kurtulmakla kazandıklarını feda etmesini beklemek; hem hakkımız olurdu, hem daha doğru olurdu! Öyle diyen yok ama bu durum, kendi söyleminin zorunlu vargısı olarak böyledir.

Burada anlatılan hikâyedeki kişisel öznel anlama ve anlatımların kişi-kişi çatışması oluşla başa kakmalı çelişmeleri söz konusudur. Oysa "Keşke Atatürk bizi kurtarmasaydı! " diyende esasen başa kakış yoktur. Sosyo toplumsa olanla kişinin kendi kaprisi bir cebelleşmeye tutuşmuş gibidir. Ya da süreç egemeni sömürücü siyasetler sosyo toplumsa olanı bir kişi olanı gibiymiş gibi kişilere algılatılmaktadır. Kişi de bunu sahi sahi kabullenmiş olmakla sosyo toplumla (yel değirmenleriyle) savaşa girmiş gibidir.

Kurtuluşun felsefesine dek belirlenimin sonunda, aitti devamlılık esas oluşla; ne başa kakma, ne kolektif olanda kişisel inisiyatifli oluşlar vardır. Gafleti oluşla olsa dahi, başa kakmanın pratikliği Boğaz köprüsü örneğinde olduğu gibi sosyo toplumsa olanın kişiler nezdine ircası olanaksızdır. Oysa hikâyemizdeki anlatımda, kişisel oluş vardır. Bir TV üretiminde Kirşof ta vardır, Henri de vardır, Ohm da vardır, Amper de vardır, Galvano vs. gibi onlarca süreç adımlarının entegresi TV içinde kolektifçe vardır.

Ama kolektif gücün birleşip belirlenmesi olan TV, tek tek ne Kirşof'tur, ne Ohm'dur ne Henri'dir ne Baird'tir. TV'de zaten bunlar değildir. Kurtuluşun Felsefesi de böyle bir çabaların toplam ürünüdür. Kurtuluşun felsefesi ne kişiye indirgenir, ne de o kişiler olmadan bu kurtuluş felsefesi, oluşabilirdi. Ne de o sürece siz keşke diyebilirsiniz! Çünkü siz de devraldığınız süreç içine, karınca kararınca gelecekte bir parçasınız.

Gelecekte kimsenin siz için; "keşke..." demeli reddetme lüksü yoktur.

Kolektifi olan, aitti olanla; zorunlu bir hak elde etmenin nöbet devri olma devamlılığıdır. Biz kişiler de sosyo toplumsa genetikle bunları içselleştiririz. Kolektifi olan nimetler; tek tek kişiye dek parçalanışla sorgulanamazlar. Baştaki süreç, sonradan olan kişilere danışılıp yapılan bir şey olmadığı için, sizin geçmişteki bir sürece; "keşke yapılmıyaydı" diye şimdiki kolektif yararlanışa ve şimdiki kolektifin eğilimleri adına; geçmişe karşı çıkma hakkınız, yetkiniz, bilinciniz yoktur. Kurtuluşun felsefesi bir miladı belirtişle, simgesel aidiyetliktir.

Hiç kimse kalkıp ta; "keşke İskender olmasaydı da doğu batı sentezini ortaya çıkaracak imparatorluğu kurmasaydı" diyemez! Tarihi diyalektikle bu süreç kader olmuş bitmiştir. Siz kültür ve uygarlıktan bahis ederken İskender'i sevseniz de sevmeseniz de bu uygarlıkla söylemek zorundasınız. İskender de kolektif bir gücün, hem etkince bir katkını, hem de simgesidir. Ama kültürün kendisi değildir.

Keşke olmasaydı türü bu kabil ifade edişler başka bir psikolojik vakaya dönüşür. Hem Edison'un icadı olan ampulü kullanıp, hem de Müslüman olmadığı için Edison'u cehennemlik ilan eden kafadan, ancak; "Keşke Atatürk bizi kurtarmasaydı" demeyi beklemek, çok zor olmasa gerek.

09.02.2014

Bayram Kaya

Abes Tilki

Zamanla baki, sulbu haki
Bir nevi şahsına mahsus adam
Rüzgârı üfürük, üfürüğü zarafet
Fırtına ve boradan bir kıyafet
Kendiyle sabahat, özüyle kabahat
Ahaliyi kereme tabiiyetten
Hicranı çok, ne bile karnı tok
Böyle durumda umut, en büyük işkence
Dedi sayar, kodu sayar
Büyür büyür...
Akrebi yelkovan, yelkovanı akrepmiş
Sürü olunca problemi yok
Yeli tebaa ki, seli yıkar heba
Kendisi sefahat olmayanın
Sözüyle refahat (rahatta) olunmaz

Dağ yelini yitirmiş
Kaybı ikame olsun diye
Tilki dağ başında yel vaziyeti almış

Adam olunsa
Tilki abesle olmayıp
Belki işsiz kalacakmış
Bu kadar çok özrü yaşamayacaktı.
Yeli gitmiş dağ, selini bırakır
Eylem akar, dağ yakar, bölge hep sakar
Sokakta özür, dağda özür, bölgede özür
Karada özürle, denizde özürle, havada özürle
Özür erdemdir, demeyecekti.

Özrün bir kellisi var, bir de fellisi
Kellisi, inadına bile bile ladestir
Tilkininki fellisi
Doğan günün neye gebe oluşuyla abestir
Adam, zannıyla abit, felaketiyle sabit

Kemali vukuf
Zamanı ecelden
Ve lakin söylemler ölmez
Söyleşenlerince faki
Belletenleri saki
Doldurup doldurup içerler; ta ki,
Neden tüm ahkâmıyla tabiyeleri böyle?
*Taş mı başınızı yarmıştır?
*Başınız mı yarılmıştır?
Biz hep başımızı yardığımıza demle
Kendi kendimizi adam olmazı zemle
Hiç müdanayı yar olmadık
İçsin eninin dahi kırık kafasını şakakla dolmadık
Aynı şeyleri yapıp farklı sonucu beklerken
Yeniye hasret yüze, gün; dünü eklerlerken
Biz onu anlamadığımız; ezberden teklerlerken

Adam olmak erdemdir
Adam oldukça erdemli olursunuz
Erdemli oldukça adam olursunuz
Erdem kendinizi aşmaktır
Adam olunamadığı için özürler vardır
Bilmezliğin özrü olur mu?
Patavatsızlığın ve kastın özrü vardır.

Hani sosyal bir divane
Kürkü giymekle olmuş civane
Poz edip, toz edip gezer
Girer divana, bakışlar düşer civana
Civanın, pozu poz; tozu tozmuş...
Lakin akıl birinin de söylem kozu, kozmuş.

Ahkâmı kesmeyle, akıldan esilmezmiş
Meclise girişte, çalımı âlâdan
Tebessüm ne ki, dahi sırtarmadı
Bu hale akıl, safahatı daimiyle söze başlar
Söz, az biraz akli olanı; haşlar
Anladıkça saygıyla öne düşer başlar
"Ey divane, gezersin civane!
Ne şişersin adamım; pahaca kürküm kadarım"
Der olmayı akıl, söze getirmekten kaytarmadı
Ve devamla: Post senden önceki sahibini de
Hayvanlıktan kurtarmadı...

Aç yanıyla tavuğu görenler
Hep tok* yanıyla semirirler...

20.06.2012

Abit: tapınan

Adam: burada insan anlamına kullanıldı

Dedi sayar, kodu sayar: dedi kodu söyler...

Fel: Görüngü[deneyin konusu olan, duyularla algılanan fenomen]. Safra[bazen lazım olan bazen atılan ağırlık]

Faki: alim, bilgin, imam veya imam yardımcısı için kullanılır söz.

Kerem: soyluluk asalet, yardım eden, bağışçı, cömert

Sabahat: yüzün güzelliği-burada kendi kendini güzel doğru haklı bulmak anlamına

Sulb: döl, soy

*Tok: kaba olurla bok

*Taş mı başınızı yarmıştır?

*Başınız mı yarılmıştır?

Bayram Kaya

Abes Tilki 2

Derdi; "ötücülerdenim
Mesela; bir karga"
Amma yapışıcılardan bir sakırğa

Düşünceleri vardı sabit
Ağzında dökülür oldu
Sere serpe hüdayi nabit

Dili kemiksizce derdi
Sakinmazdı yakınmazdı
Olurdu namerdin ferdi

Uysa da, uymasa da
Sağır sultan duymasa da
Tırnağı bilumum hayvanat tutmuşta
Göz yaşını içine akıtır tavuklara
Nasıl sabredildiğine şaşıyor
Öfkesi kabını aşıyor
Bıraksalar biraz ileri gidemez
Yeter günlük öğünüm bu demez
Yaptıklarıyla meşruiyet dışıydı
Akılların kazınır anışıydı
Fütursuzluk, saygısızlık
Normali olmuştu tilkinin, kaygısızlık

Prematüre bir
Tavukları yemekten gayri
İpipullah sivri külah
İpe sapa gelmez bir tilki
Parçalar, kokuturdu tavukları
Sanırdı kendini zalimin ilki
Orman halkının seçimi bu bilki
Açlıktan geliri vardı
Söfralık olurla gideri
Bir baktılar söze, geldiler göz göze
Özünden yaktular, gözünden korktular
Dediler; "oldun orman lideri! "

Gözü dudaktan, sözü budaktan
Pençesi kulaktan
Ulu orta, ağzının dolusu
Yandan çark, takviyesi kanat
Söylediler; bakmayın siz tilkiye
Yeme, içme
Öfkesi bir hitabeti sanat
Şabırı altı aylık durmuştan
Övgüye alışmıştı
Beterdi, yudurmuştan

Tilkinin sanat tualı kırmızı boya
Emiri verdim, derken doya doya
Hükümdü amma kendi sızlanırdı

Telaştan hızlanırdı olumsuzu sayardı
Tüm yaptıklarında
Kendini muhalif yerine koya koya ayardı
Bilse kabuslarına derman olur
Unuttukla, zulmü aklında sil ki
Bir heder olmuş, fitratı tilki
"Her şey sensin! " denilmekten kurban
Öfkeden olmuştu cinnet
Kaderine rucu edip
Acınacak bir zavallı minnet

07.06.2014

Sakırğa: Kene / Aslında kenenin ergin öncesi haline denir. Nasıl bit yumurtasına sirke, ya da sirken; yumurtadan çıkmış bite yavşak denirse, ergin öncesi kene yavrularına da sakırğa denir.
Yunmak: Yıkanmak temizlemek/ Yudurmak; yıkatmak/ yudurmuştan; yıkatmışından
İpipullah sivri külâh: Herşeyin yoksunu

Bayram Kaya

Acımak

Her yaşam, bir akşamdır
Ne gam elinde keder;
Ne keder elinde gamım.
Bir akşam, her yaşamdır

Yaşam
İt yalvarmalarına
Diş kirası olur denli ucuz
Heyhat hayat
Bir diş kirası olamaz kadar kutsal

Üzgünüm
Sözümü tutmayacağım bu akşam
Yaşama düşmüş denli yaşam
Yaşam olmaz denli kısa bir akşam
Doyasıya ne acullükler sığdıracağım
Kâğıttan helvalar ısıırken
Erir kozadan dağılan pamuk şeker

Ne tenimi titreten kokuları içinde bir kadın geçecek yanımda
Ne Avon Far Away parfüm şişeleri kırılacaktı sesin
Uyku düşer burnumda
Kel adamın tıknaz sesinden
Rüyayı bilmezken gözüm
Geceler abat olsa
Bu verilen sözlerden olsa gerek
Gündüzlerim sebat
Direnirim
Sol yanıma düşeyle...
Oy tarafım, ağıt bağrım
Sağ yanımda kaldırmaz beni

14.06.2012

Bayram Kaya

Açıkça

Öylece
Çokluğun içinde
Mahcupluğumuz.
Karıştırılmasın diye
Belliliğe.

Bir sen
Birde naçizane.
A sevdam
Sen örmekte
Ben okumaktayım
Sen sevdamızı
Ben bizi.

Hoş olsun bize
Duyumsansın.
Örme bulunçta
Okuma bulunçta.
Bizi dışı ile
Paylaşmadığımız
Hoşluk.
Tat oluyor sonuçta.

Gerçek özle.
Oyalanma biçem.
Gel bundan vaz geçem.
Olması varışıklığa
Duya, duya.
Anlık karımınsa
Su gibi içem.

Varılalım karışalım.
Ziyarı yok
Darılıp barışalım.
Gereksendikte
Öylesine
Bildikte tanışalım.
Gülüşe, tutuşa.

Sonsuzcalığı
Nerde?
Verilmişse
Özgür irade.
Kurgusunda
Durgu
Yaşamsallığa
Olmalı yine de.

20.02.1992

Bayram Kaya

Adaptan gayret

Bir abadı tufanla
Baskılanır afakanla
Ne umutları damda düşer
Sırasıyla birer ikişer
Bir gömlek giyer
Yer ağız
Dünyayı sırtlar da adamcağız
Adaleti meşrutla zorbaya
Dil olmanın uzağındayız

Ne çokta sessiziz
Kuzu olmakta eşsiziz
Payı malda gümanın
Kırıntısını umanın
Kuyusunu kazarız
İçine düşmekte...
Bir sinek edasıyla
Menfaate üşüşmekte...
Adap olmanın tuzağındayız

19.03.2013

Bayram Kaya

Ağıtı Üzerinde Sevinci Geçtik

...Tüm emsalleri gibi
Geçmişten günümüze
Birinci, İkinci Dünya savaşlarıyla
Bile yaşanmıştı
Ya neyse...
Daha dün
Vietnam ve Kamboçya'dan artık
Afganistan ve Irak'tan beri
Süre süre, sürüye sürüye
Tüm cehaletleriyle
Tüm kahroluş ve kahredişleriyle
İğfal edilip pişmanlıklarıyla
Akın akın
Yakın yakın geliyor bunlar

Görünenin gerisindeki güçlerden sadırla
Bize insanlık
Ve insaniliği gösterme gibi gelen bahadırla
Kafile kafilelerin
Baş olmazlığıyla nafile nafilelerin
Kesikli de olmayıp, sürekliliği içinde
Bizim; ne insanlığımız kalmıştı
Ne de insan olduğumuz, geçinde
İçimizde de verir olduk yansımaları
Vade tekmilde
Düşüncesi günah, kararlılığı hesap
Kurt dişi gibi keskin
Atmaca gözü gibi görür
Bakın bakın
Bir yüzü elinde diğer yüzle takın
Sakına sakındıra geliyor bunlar

...

06.02.2016

Bayram Kaya

Ah Öğretmenim!

Sevdalarınca sevilip, sevinemedin
Yazlığına kurulup, yatın ile gezmedin
Şiş göbeğini saunalara serip(!)
Artistik pozlarla, sütun, sütun(!)
Top koşturmalarla, alım, çalım yıldız
Şöyle bir tanınıp halkın gönlüne girmedin(!)

Hep aydınlıktın, karanlığı görmedin!
Hamiyetliliğinle şiltler alıp vermedin
Senden sonraya anılmak için
Hayrat ne eyledin?
Tüm bunların yanında ne ufaksın
Küçül, küçül öğretmenim (!)

Sen ışınırken sıkıntılara sardılar
Kendileri;
Şöhretle Alplerde kayağa doydular
Huzursuzluğunda medyaya marşlar koydular
Sessizliğinde erdemsel ödevlerini saydılar
Bir çiçeğe bin diyarı kardılar
Zakkumu ilaç sanıp çare saydılar

-Üzgünüm öğretmenim!
Beden ölçülerine güç yetmiyor!
Purosuz kokuların hoşaya gitmiyor!
Kara borsa ile kolaya gitmenin
Pahasına paha yetmiyor!

-Öğretmenim!
Sendekilerden bana ne öyle!
Karanlıkmiş ışıkmiş!
Kaç otomobil alır söyle?
Ben de olacağım böyle
İki gerdan kırıp, süzdüm mü?
Birde oryantal kıvırttım mı?
Tamam işte!

Ne olmayacağını bildi!
Yine öğretisel oldun öğretmenim

22.02.1992

Bayram Kaya

Bayram Kaya

Ahlak

Bir olayın bir durumun karşısına onun "sekans değerini" koymak zorundasınız. Bakınız sekans hareketi yazım. Kısaca sekans iki ve daha çok konunun birbirine göre ilişki denge bağıntısı olmasıydı.

Sekans denge ve dengesizlik durumları içinde birinden diğerine geçmekle girişen denge ve dengesizlik süreçleriyle bir bağıntıdır. Her bir durum geçicidir ve kalıcı olamaz. Kalıcı olursa dinamik bozulur.

Eşit kollu bir terazi, örneğimizdi. Eşit kollu terazide kefele birbirine göre dengededirler. Kefelerden (sekanslardan) birisine koyduğunuz bir yük (etki değeri, etki alanı): karşı kefedede (karşı sekansa) bir bozulma ortaya koymakla, süreç dengesizleşir. Böylece süreç dengeye; denge de dengesizliğe çekilir.

Karşı kefeye de, yük konulan kefe kadarla bir yük konulmakla sistemi yeniden denge ve kararlılık durumuna getirirsiniz. Ya da onun daha azını veya daha çoğunu karşı sekansa (kefeye) koymakla süreç dengelerini değiştirip kontrol etmekle süreci çevrimlersiniz.

Para basmanın karşısına, ya da para basmanın karşı sekansına bastığınız para kadar altın veya petrol koymakla; "petro dolar" yaptığınız süreç, dengeli girişmeli bir "sekans hareketidir". Kimi yer de denge; kimi yerde az biraz küsuratla dengesizlik gözetilmekle, bunlar eninde sonunda dengeye referans edilirler.

Davranışlarımızın kaynağı; temel korunumla bencilliklerimizin giderilmesi oluşuyla; bencilliğin giderilmesi de asal eksen ilişkisi olmakla ortaya çıkar. Ahlak; bu asal eksenli davranışın sosyo toplumlar düzenlen imli; kesikli sürekli kontrol hareketli ilişkiler ağına çevrilmesidirler.

Temel bencilliğin karşılanması olacak davranışın karşısındaki sekansa, totemi veya ilahi düzenlen imli kontrol olmakla; artan azalan oranda, kontrollü kolektif davranışlar konur. İşte bu kolektif davranış, som tekil insanın sağlamışı olan davranışı değildir.

Tekil insanın saldırganlık ve savunma içinde, hiç bir mal mülk servet sahipliği yoktur. İlk sahiplik ortaklaşma yapan kolektif grup gücü olmakla ortaya çıkmıştır. Sahiplik; bir ortaklaşma ilişkisidir. İlk ortaklık sahipliği, emek gücü dediğimiz çaba gayretlerin dayanışması içinde olmakla sağlama ya da ortaklıktı.

Som davranışın içinde başta doğada sağlama olan hareket vardı. Daha sonra da üreten ilişki ve üretim hareketiyle, kolektif sahiplik vardır. Sosyo toplum alanlı bu tutum da (bu ahlak ta): kişi sağlatılır olan tutum ve ahlakın kendisi değildir.

Sağlayıştı asal eksenli davranışınızın karşı sekansına; totem alan içinde ortaklaşan (kolektif) sahiplikle totem gücünü, korsunuz. Totem, ilk kez tekil kişilerin, birlikte davranmalarını sahiplik bilinci olmakla tutum aşmayı ortaklaşma kılan sahiplikti. İlah ta aynıydı. İlk kez gruplar arası ortaklaşmanın, ortaklaşan sahipliğiydi.

Ve ön ittifakı alan içinde de, yine ortaklaşan totemi gücün yanına ve totemi gücün üzerine gruplar arası gücü sentez edersiniz. Böylece siz som (katışıksız) davranışınıza, bir düzey düzlem ilişkisi olan ilahi gücün tutumlatmasını alırsınız. Bu aşamada ahlak özgecilik diye ortaya çıkar. Özgecilik hemen hemen bir türdendir.

Gerilimli asal eksen ilişkisi olan yalın (som) davranışınız; karşılanma eğilim içinde olmakla ilahi alan içine de referans olur. İlahi tutum düzenli kolektif düzey düzlem

ilişkili müktesebatlar; kimi kişilerin sahipliği olmakla herkese değil de kimi kişi bencilliğine doğru pay pay edilip parçalanır. Bu köleci aşamada ahlak; tam bir benciliktir, egoistliktir.

Bu bencilik te; temel ve asal eksen olan bencilliğin doyurulmasıysa da; bu ikinci bencilik, asal eksen davranışlı bencilliğin kendisi değildir. Çünkü bu bencilliğin zaman zemin devinmesi, kolektif güçlü zaman zemin devinmeli düzey ve düzlemin ilişkileri üzerinde "ancak aktif" olabilen bir ahlaktır.

Köleci sistemde ahlakın karşı sekansına konan bağıntı girişmesi, başka şeydi. Sahipliğin kendisi değil sahipliğin hilesiydi. Sahiplik, mutlak ve zorunlu olurla bir ortaklık ilişkisiydi. Ortaklık ilişkisi olmadan sürekli bir sahiplik bağıntılı bir ilişki çevrimi ortaya koyamıyordunuz. Emek ortaklığı. Üretim ortaklığı.

Sahiplik ilişkisinin temeli ortaklaşan alan ilişkisiyle ortaya konan çaba gayret olmakla emektir. Tekil kişi asla ve hiç bir şekilde; ortaklaşan emek gücünün kazandırdığı olanağa; sahip bir belirme oluşla beliremiyordu. Bunun içinde tekil kişinin kendisine, şimdiki gibi sağlama yapar bir sahipliği yoktu.

Köleci sahiplik; tekil kişinin asla sahip olamayacağı bir kolektif üretme ve kolektif sağlatma gücünü; kişi üretmeli ve kişi sağlatmalı güç gibi olurlu bir duruma, getirmenin yanılısatmasıdır.

Köleci sahiplik, bu yanılısatmasını da ancak; totemi ve ilahi kolektife sahiplik içindeki müktesebatlı ilişkilerin zenginleşmesinden sonra, yapılmasıyla olanaklı olmuştur. Takdirce olan hile buradaydı.

Özel mülk sahipliği içindeki ahlakın karşı sekansına da; kolektif üreten ilişki ile kolektif sahiplik bilincini parçalayıp koyarsınız. Parçayı da kendi kişi sel sahipliğiniz yapmanın paylaşım hukuku olmakla sekans içine korsunuz. Yani ahlakın karşı sekansına kolektif sahipliğin davranımı yerine, özel mülk sahipliğinin davranma hukuku olanı korsunuz.

Böylece kolektif sahiplikle üretirsiniz. Üretilene de ÖZEL MÜLK SAHİBİ OLMA HUKUKUYLA, ürüne sahip çıkarsınız. Ürünün, ürünlere sahip olmayanlar üzerindeki potansiyelli alçak basınca doğru olur eğitim müktedirliği ile de sizler kişilere hükmedersiniz.

İşte köleci ilişkide sekansın birinde mülk sahipliğinin takdiri vardır. Karşı sekansta da mülke sahip olmamanın muhtaçlığı ile ortaya konan ahlaki davranışı beklersiniz. Daha doğrusu kendisi bencil olmuş mülk sahibi; kolektif sahiplikteki özgecilik ahlakını; mülksüz, aç olan sizden beklerler.

Özgecil ahlak, ortak sahipliğin karşı sekansı olmakla; özel mülk sahipliği içinde ne kadar öğüt ve dini özendirilme edilirse edilsinler; beklenildiği gibi gerçekleşmez. Bu gerçekleşmeyen özgeciliğe de insanların ahlaksızlığı; insanların ahlakının bozulması denirler(!)

Söz gelimi kolektif ortaklık içinde kolektif servet, mülk; hepinizin olmakla, dıştaki başka grupların ganimetçe saldırısına karşı hepiniz onu özgecil olmakla korursunuz. Kolektif akıllı bilinç bunu böyle özgecil etmiştir. Özel mülk sahipliğin karşı sekansı içine özgeciliği korsanız; kolay kolay girişmez.

Özel servet ve özel mülk sahipliği içinde özel mülk sahipleri kölelerde özgecil davranış bekler. Özel mülk ve özel mala karşı vaki bir ganimetçe dış saldırı karşısında köleler "özgecil tutumla" savunmaya geçmezler. Efendiler de olduğu gibi kölelerde de, ön ittifak üstü kişisel bencillik öne çıkmıştır.

Bu şimdiki kişisel bencillik; asal eksenli som bencillikle; köleci bencilliğin arasına totem alanlı, ilahi alanlı ve köleci sistem alanlı zaman zemin ilişkili düzey düzlemin bağıntısını almakla gerçekleşmez.

Köleci süreçte özel mülk bağıntılı sekans; kendi içine para adamlığını almıştır. Para adamlığı paradan para kazanma olakala, mülk sahibini de sömüren bir başka sömürü (kapital sömürü) sistemidir.

Bunun mana anlaması da kapitalin ilahlığıdır (takdir ve kaderleri belirlemesidir) . Kapital Mamon'lüğün (takdir ve kaderleri belirlemesi) olmakla, kapitalin kutsaması olup; "kapital tapıcılığıdır".

Dün özel mülk sahibine karşı; Baal'in mülkünden, gücünden şüphe duymayan imanı takva vardı. Aynı takva giderek Baal'in kullarında; Baal'in mülkünden, Baal'in sahipliğinden ve Baal'in gücünden şüphe etmekle şirke batan kuşkuya kapılıp mutmain olmayan bir iç kirlenmesi yaşıyordu. Baal'in kulları bu kirlenmeyle azıp sapan isyan ahlakı ortaya koyuyordu.

Diğer yandan isyan edenlerin (sömürülenlerin) isyanlarının bastırılması karşısındaki kırımlarla hepten kaybedilmemesi için af ve tövbe kapıları açılmıştı. Şüphe; iç kirliliği ve fesat olmuştu. Şüpheciler olmanın iç kirliliği ve fesadından kurtulacağı arınma olan abdestle, kirlenen için temizliği idi. Arınma yoluyla (abdestle) yapılan bağlılık ve teslimiyet tazimi şüpheciler kirlenmenin af ve tövbe kapısıydı.

Arınma ve arınmanın tazimi olan ibadet akdi; şimdi de hür teşebbüsçü, para adamlığıyla özgürlükçü serbest pazarlı, teknelci finans dünyasına karşı arınmanın abdest almasına dönüşmüştü.

Uluslararası odaklara (Mamon'lara) belli vakitlerde iltica akdi olan selam ve saygı lamalarının bağlılık ifadelerini (tapıcılığı) göndermezseniz (ahlak etmezseniz): sizi önce imana çağıracaklardır. Ne işgal eden işgal etme suçluluğunu unutacaktır; ne de işgale uğrayan işgalini unutacaktır! Unutulmayan kuyruk acısıydı. Arınma biat iman akdi selam da bu tedirginliğe duyulan huzursuzluğun huzura dönüşmesiydi.

Ambargo tufanlarıyla, devalüasyon tapıcılığı (kur ayarlaması tapıcılığı) ile, borsayla, sıcak parayla türlü türlü birçok şimşekleriyle iktidarınıza (yedek ilahlara) , günlük iman nikâhınızı tazeletecekti.

Güç karşısında karşılıklı çıkarlarınızı gözetemeyip; dostumuz, müttefikimiz türü söylemlerin gerisinde olan tarihi geri beslenmeli bilinçle; arınmanın, tazim ve saygı lamalarıyla (ibadetiyle) güce ve tapıcılığa boyun eğmediniz mi, işiniz bitikti. İşte ahlakınız buydu. Güç te; ortak sahiplik bilincinde kopardığınızı Mamon'lara kurban etmenizle ve birilerine teslim ettiğinizle, kendinize yabancılaşma olan sizdiniz.

Atatürk Osmanlının kulluğundan, "vatandaşı" ortaya çıkarmıştı. Atatürk'ten sonra gelen siyasetler vatandaşı giderek "müşteri" yapmıştı. Sandığa da müşteri mantığıyla götürüldü, eğitimi ve sağlığı, güvenliği dahi müşteri mantığıyla anlam edilip dile

getirildi.

Köleci sistemden bu yana inşalaşan bu oluşma en temel zirvesinden birini daha ortaya koymuştu. Ahlak, onur ciro ve kârla dile getirilip kutsandı. Yeni iman ciro ve kâr mantığıydı.

Bayram Kaya

Aidiyet 01

1-] Bir sosyal birlik yapı içinde olmayan insan gelişemez. İnsanın sosyal birlik yapı içi ilişkileneceği (aidiyeti) insanın topluma gidecek sürecinin temelidir.

İlk sosyal birlikler aynı klan kişilerinin bir organ el oluş ocaklığı nedeniyle, bir anlamda süt (kan akrabalığı) kardeşliği ilişkisi içinde kardeştiler. Diğer doğuran klan üyelerinin sütü, kendisini doğuran kadının sütü gibi idi, de. Böylesi bir geçişme düşünüyüşünü özneliği ve yaşanması var olmalıydı. Aynı sütü emme, ilk sosyal birliğin cinsel ilişki kurmasının da cevazı olmalı idi. Ki başka sosyal aidiyetle ciması yasaktan bir tabudur.

Aitlik sosyolojik birimlerin, kendi içlerinden çıkıp, kendi dışlarına yansıyan ve dıştan insana, sosyal çevre olarak etkime yapan, bir iç dış girişmesidir de.

Kızım, oğlum, annem, eşim, köylüm, kader arkadaşım, yurttaşım, aynı yolun yolcusuyuz, arkadaşım, dostum, komşum, av arkadaşım, devrem vs. gibi söylemler sosyal aidiyetinizi belirler.

Emekçi, yatırımcı, iş ortaklığı, üretimden gelen güç, kanun, hukuk, meslektaş, öğretmenim vs. gibi olan tüm söylemler; aitti olucu yaklaşım belirtme ve bağıntı kurmanın girişmesi de toplumsa aitti olurla yaklaşımındırlar. Sosyo toplumsa yapı içindeki insan bu kabilden bağıntı kuramadıkları zaman sürekli davranamazlar.

Aidiyeti oluşçu girişme, dıştan olan en önemli sosyo toplumsa davranışların temelidirler. Kesikli sürekli olan davranışlar da; tutum, alışma oluşla kurallaşır ve giderek organize olurlar. Birbirinden haberli olan sırlamalarla, şebeke (ağ) sistemine dönüşürler.

Aidiyeti ortam olmazsa, okunabilir bir ortam yok demektir. Ve sizler davranışça beliremezsiniz. Var olan belirmenizde bir parazit olmaktan öteye gidemez. Yani aiti olunamayan ortamlarda sizler birer parazitsinizdir. Parazitlerde düzgün ortamların istenir talep edilir bir okunma türü değildirler.

İnsanlık, sosyal birlikti komün dönemle birlikte, anlama ve anlatım gücündeki soyut algılı olan aktarımların etkisi ile en büyük aitti eşme biçimlenişini (uyruklaşmasını) , mana algılar üzerinden gerçek eştirdi. Her tür zorunlu ilişkişel değer ve girişmelerin nedense açıklaması böylece mana algılı anlatımlarla insanlığın üzerine devineceği, zaman zemin alan devinmesi haline dönüştürülüyordu.

Yaşamla olan bu sıkı bağımlılık insan mücadelesinin, barış ve savaş zeminlerini içine sıkıştırışla hali icabın durumuna göre kah barış, kah savaş etkin oluşla nesnel değilse de, mana zeminini gelecek kuşaklara aktarıyordu. Bu algıların ilk somut hali totem kutsallık algısıdır. Mülkiyetti ilişkilerle dini sistemlere dönüşen bu algı, sosyal gen aktarımının, en güçlü aitti eşme çekey tabanı olmuştur. Sosyal aiti anlama kavramında bu ilke hala aynı güçte Dünya sathında etkin süreçler ortaya koymaktadır.

Aidiyet, bir bağ ilişkisidir. Bir grup çekimlik ilişkisidir. Bilinmeyen bir sosyal organize ortamın, rehberce izleğidir. Ortamların, özneye dayattığı bilinmezliğine karşın, öznelere de duyulan, tedirginlikçe algıların kaygısını gideren, iz davranışlarında oluşur.

İşte kişiyi bu bilinmez olanın tedirginliğinden kurtararak ve kişiye, bilinir olanın yol haritasını sunan, bir yönelimce direktif eler aiti eşmedir. Böylece aidiyetler, pusula gibi yönelim yaptırın bir oluşla kişileri davrandırır bir sosyal ortam kılavuzdurlar. Sosyal çevre bu aidiyetliği size beşikten mezara değin algılatır.

Bir sosyal birlik yapı içinde olmayan insan, ruhen gelişemez. İnsanın sosyal birlik yapı içi ilişkileneceği (aidiyeti) insanın topluma gidecek sürecinin de, temelidir.

İlk sosyal birlikler aynı klan kişilerinin bir organ el oluş ocaklığı nedeniyle, ittifak içine girdiklerinde bir anlamda süt (kan akrabalığı) kardeşliği ilişkisi içinde olan bir kardeşiler. Kişilere, diğer doğuran klan üyelerinin sütü, kendisini doğuran kadının sütü gibi idi, de. Böylesi bir geçişme düşünüyünce özneliği ve yaşanması var olmalıydı. Aynı sütü emmeye dek kardeş eşilme, olum laması, ilk sosyal birlikler içi cinsel ilişki kurmasının da kardeş eşilmeye değin zorunlu bir cevazı olmalı idi. Bir grup aidiyeti diğer bir başka karşı sosyal birlik aidiyetle ciması ve onların sütünü içmesi yasaktan bir tabudur.

Aitlik; sosyolojik birimlerin (kişinin) , kendi içlerinden çıkıp, kendi dışlarına (sosyal birlik olan dışlarına) yansır. Ve yine dıştan da (kişiler sosyal birliğinin tüzelliği içindedirler) insana, sosyal çevre olarak etkime yapan, bir iç-dış girişmesidir de ait eşme.

Aidiyet aynı sosyal birlik içinde, bir organize oluştur. Uykunuz geliyorsa, bunu girişen davranışlarınıza sebep kılışla bilgi gibi, bilgi yerine açıklamak ve o açıklamanın davranışçı yorumunu ortaya koymaktır.

Başlangıç koşullarında, aidiyetlik bilgi ve bilgilenmenin yerini alan, bir nedensellik ilişkisi koymanın, sosyal olarak, biçimlenişidir de. Sosyolojik olarak kişiler, aidiyet yapılanması ile kendisini ortaya korurlar. Aiti tutumunuz, yapılanlara bir neden olur. Yapılanlara bir bilme olur. İnsan eğilimi böylece çekimsenip girişir.

Organik düzlemlerde, sosyolojik boyutlardaki kimi toplumsal ve sosyal işleyişler; siyasi durumlara yalancı, mazeretçe, nedensellikler için konu istismarı da olurlar. Aidiyetlik çok sıkı bir etnik birlik bağı iken, gittikçe çürüyen bir süreçle, işlemeye çok müsait bir sömürü kaynağı olmasına dek girişirmesi de, vardır.

Sömürü eksenli olacak aiti eşmeleri inorganik süreçlerde bulamazsınız. Örneğin, iki hidrojen oksijenle yalancıkdan bir girişişte, su olacak bir sürece devinemezler. Oysa insan inançları ile mevcut süreci, ağır aksak hileleriyle, süreci hızlı değişiminin aracı yapmasalar da, süreci rantabl olacak şekilde, getirimli, verimli oluktan, inançları mevcut sürecin içinde tutuktan sürdürebilirler. Bu da insanın, organize olabilmesinin buluş yararlı devinmesinin içindeki, süreci kimi kez çürüten kurdudur da.

Böylesi bir aitçe organize, kendiliğinden bir otorite ve kendiliğinden bir meşrulaşmayı ya da meşru olmama gibi algılama baskısını da ortaya koyacaktır. Aslında organize temel, güçlü bir nedensellik bağıyla bağlı olan, birçok girişmelerden oluşur.

Aidiyet algısına açık oluşumuzun birinci nedeni, varlığın (olgu ve olay sürecinin) , birleşme ve ayrılma temel düzlemce durumunun eğilim eşmesidir. İkincisi de; biyolojik aktarım çelişmeleridir. Eşeyli kişi, iki ayrı hücre zaman düzleminde (gametler ortamından) gelmiştir. Farklı hücreler zaman düzleminde, sizin olayları farklı algılayan çelişmelerinizin girişmiş olan düğüm cücüğünü de taşırlar.

Genlerin dominant ya da çekinik rolü olma çözümlerine rağmen, belirsizliğin yansımaları vardır. Sürati intikaldeki eşeyimi çelişkiniz vardır. Yine farklı eşeylerin metabolizma zaman farkları çelişmesi vardır. Yine eşeylerden gelen her bir eşeyin temel gereksinimlerinin belirim zamanlarını yükseltme, alçaltma; dürtüyü öne alma gibi boyutlandırma yapılandırma zamanlar farkları vardır. İşte bu girişmelerinizin

duygusunda oluşan kendi içsel çekimlikleriniz vardır. Farklı ve yansımaları belli belirsiz olan iç selinizin aidiyetine (birleşmesine, ayrılmasına) doğru yönelişimizde, bir arkaik zaman yansıması da vardır.

Bu sosyolojik girişmenin doğru ya da eğri okunur olması önemli değildir. Sizin aiti davranışınıza meşru olandır. Sosyal yorumlu olması, edimlerinize sosyal güç veren nedensellik oluşturur olması, önemlidir. Sosyal aidiyet dışta eğitimsel ve kimliksel bir ocak oluştur. Ocak oluş kalabalık bir aile bağıdır. İlkte özel bir anne baba kavramı olmayan, bir ebeveyn ata soy ilişkisi idi. Elbette anneye tabilik vardı. Anne koruyuculuğu ve anne şefkati vardı. Yavrunun anneye yönelimi gibisinden olacak, doğal duyguları da oluşmuştur. Ve bu anneye yönelen doğal duygu bir klana aitlikti.

Yavrunun, anneye ve babaya dek sigorta kılınışı, toplumsal düzlemli olan anne baba sosyal bağılıktı olan sigorta sistemi yoktu. Bunun yerine sosyal güce bağılılığın tüzel sigortası yürürlükte idi. Bu dönemde yurt ya da aynı yerlilik bağı, aidiyetlik için tam bir yeterlilik değildir. Aynı yerli olan vatan bağı, daha sonraki yerleşik dönemle güçlenecek, bir ocak bağıdır. Bu dönem, belli aidiyetçe anlamalarla çekimli kılınmıştı. Belli bir beden dili ses dili, dilsel anlaşmaların ifadeleri ile toplu savunma ve toplu yeme, içme, barınma gibi birçok eylem ve ritlerini de zorunlu olarak bu çekimlik içinde girişirlerdi.

Sürecek

Bayram Kaya

Aidiyet 02

2] Sonuçta aidiyet ocak bağları, gelişmelerin seyrine göre düzenlenip, kurallaşıp, anlamlandırılarak üzerinde foyasını ortaya koyacağınız, temel düzlemsel ve zaman bağlı davranışçı zemini oluşturacaktır. Bu gide gide toplumların ilerlemesi ile soyutça, kanılara dek anlamalardan çok somut nesnelce olanın anlamalarına, biçimlenecektir. Günümüze gelindiğinde, bunun bilgi ve deneysel temeli daha çok ağırlıkla, toplumsal oluşuyla, daha bir ön planda olacaktır.

Burada soyut kanı anlaması üzerinde bir paragraf açayım. Soyut kanılarınız hiçten gelmez. Bu sizin bir içsel zaman düzlem girişmenizin yansımasıyla ve dıştaki eylemsel etkilerle ve etkilenmenin somut yansımalarının girişen bir marifetidirler. Başlangıç dönemi atalarımız, bu girişmeleri, deneysel bilgi ve tecrübeleri içinde okuyamadılar. Nedence okunamayan çevrenin meydan okuması bir tür kendilerini ikna edici kanıyla okudular. Çevrenin hitabı, zihnin kontrolsüz (deneysiz) işleyiş anlamaları ile ortaya konmasından ötürüdür ki, hitabı olan anlamalar çarpıtılarak; kişi öznel haz ve elem duyguları kadarı içine minnetçe kişi duyguları da katılacaktır, geliştirilen anlamalardır.

Bu yüzden soyut anlamaların etkileri de, somut kaynaklıdır. İnsanların daha eylemlerini, nedensellik bağı ile ilişkilenediklerin dönemlerine dek, bilgisizlik ürünü anlamalarıdır. Bu gibi okuma, anlama ve yorumlamalar, insan düşünmesinin soyuttan soyut üretmesidir. Soyut ve somut kanıcı anlamalarımız, girişen, geliştirilen, organize kılınan bir yansıtma ve yansıtılışlar manzumeleridir de.

O halde, aidiyet ilişkisi; soyutlanan yaşantı anlamaların, giderek somutlaştırılan; ikili, birlikte bağıntılı yansıma ve süreçle durumdan duruma geçirilişidir. Ön ve ardı ardına oluşlardan, birbirinin yerini alışın süreci, oluşmasıdır.

Aidiyet olgusunun dibinde, '...gibi oluş vardır. Önündeki bir örnek gibi, davranarak kendisini ortaya koyuştur. Bir tarzın zımnen, o öyle olmalıdır, gibi kabul edilirliliğinin benimsenmesidir. Örneğin aslan gibi olmak, kuş gibi çığlık atmak, bir örneği taklit etmenin yinelenebilir bir davranışı olarkten, ortaya koymanın, en yalın biçimidir. Aidiyet ya da mensubiyet bir; (Aslan) Gibi var doğal bir hal var oluşuyla, meşrulaşma, aynı olan hareketleri tutum aşma ilişkisidir. Aidiyet, bir kümeye dâhil olmak, bir kümeye karışmaktır. Mantıkut tayr taklidi bunun bir örneğidir.

2-Aiti eğilimlerin temelinde de, bir ilk ön oluşun, çevrede yaygın oluşun, çevreye hitap eder oluşların, yansıyan; ruhsal, duygusal olanların, sevinç veren ya da hevesi kırar oluş duyguları vardır. Sosyal statü olarkten, 'ilk oluşlar' hep oldukça önemli olmuştur. Atlanamaz bir çözümlemedirler. İlk çocuk oluş, ilk kez ergenliğe erme, ilk sünnet oluş, ilk kez mesleğe atılış, ilk kez ev, araba, sahibi oluş, ilk evlilik vs. bunlar hep ilk oluşturlar. Kişi kendisini, ilk kez sosyal statülü kabul edilir eylemlere koymasının, insana inanılmaz gibi gelir olmasının, kişiler nezdinde ve sosyal hareket içine kabul edilirliliğidir. Kabul edilir olmanın, kişiler dünyasında uyandırdığı sonucun elde edilmişindeki duyguların, birbirine geçişi halidir. Bu yüzden ilk olanlar, daima sizin kadar, sizin dışınızda da tezahür eder bir durumdur.

Doğumdan sonra tinsel algılarınız, bilinç edinecek düzeye gelene dek gelişmeye başladığında, belli bir yaşa dek sosyal olaylar; sizin değil de, sizin dışınızdakilerin etrafında dönüyor olmasının zıtlığı vardır. İlk algınız, her şeyin sizin etrafınızda dönüyor olmasıdır. İkinci algınız sizin dışınızdaki sosyal baskının algılanmaya başlanıp olmasıdır. İkinci algı şeklinde, mutlaka inanmanız gereken, görüngümce beliren, bir zorlayıcı algısal gerçeklik vardır. Siz de ancak bunun aferin ini alacak olan biri, konumundasınız. Başlarda sosyal baskıcı yatkinlaşmanın, bilmezliklerin, onanmasına

değin sorumsuzluğunda olan, bir rahatlıktınız.

Tınmıyordunuz. Bir süre kimse de sizin tınmanızı beklemiyordu. İlk kez, siz de sorumlu olacaktınız. Sizin dışınızdakilerde tanık olduğunuz olgu ve saygınlasmaların sizde de belirgin olması; inanılmaz olanın, sizle de belirir olması, inanılmazdır. Sizin için bilinmezliğe eğimle şenin, inanılmaz oluşu, daha bir inanılır olan öndeki örneği taklit ederekten, yapılan eylemden sonra, benzer sonucu beklemektir. Örnek olan bir modeli meşrulaşmanız vardır. Artık sizle de 'öyle olması olası olanın' gerçekliği vardır.

Onun için ilk av da, aslan taklidi yapılır, aslan gibi eylem biçimleri ortaya konur; izleğin sonucu beklenir. Çocuk; baba, ana gibi rol modeller gibi davranışların meşruiyetiyle benimsenme mesajını çevresine aktarır. Aidiyette gözlem selliğin ağır bastığı, iç eğilim yönelmesinin kendisini somut kıldığı bir belirmedir. Eylemlerin yinelenebilir oluşunun algısı ve yinelenebilir olanın alışılması; bizdeki ilk oluşların, duygu anlayış temelini, giderek bize unuttururlar. Yine de her ilk kes olan eylemler de, bu tür duygusal geçişmeler de ve duygusal kırılmalar vardır. Oluşan karmaşanın, taklit edilenin; açık seçik oluşuna doğru, durgunluğa doğru yönelmektir. Bunlar birebir yaşanmadan belirir duygular değildiler.

Böylelikle de sosyal yaşantılıma yönelişteki, aidiyetlik yatkınlığı, bir kendilik biyo genetik ve psiko şimikçe bir belirme şeklidir. Sosyal yaşantılımlar organik düzlemlerin, organik paylaşımlarıdır. Ve türe özgü benzeşimlerini ortaya koyarlar. Ve organikçe olan sosyal birlikçi bir arada oluşukların, benzer ve tekrarı olan davranışlarına dek yaygınlaşması ve yayılmasıdır da. Tekrarlar, zaten bizim o tür oluşlara hem kabul edilirliliğimizi, hem de tanındık olmanın sinyal verir olucu yatkınlılığımızı da biçimleyecektir.

Nasıl organizma, içte kapalıdır ve dışla en az enformasyon ilişkisindedir. Bu enformasyonları, enerji temini ve içte oluşan atıkları dışarıya ihraç biçimli bir ilişki ilkesidir. Sosyal birlikçi yapılar ve toplumlar da; bu bireyci, öznelce temelli ilkesellerin etrafında çevrelenmesi ile olanaklıdır. Şüphesiz ki sosyal ve toplumsal oluşmalar bu türden öznel olanı, bireyci olanı da aşacak bir organizesiler dizisi olacaktırlar.

Sürecek

Bayram Kaya

Aidiyet 03

3] Ama sonuçta da, bireye özgü ve özel olan sağlayışlar ortaya çıkacaktır. Dışarıdaki sağlayışlardan, birey içine girdilerin kabulün de; birey pasif olmayıp, dışlayan, yadsıyan, seçicilikle bir seçme ayıklama ilkesi tutumları, olacaktır. Bunun ana kriterleri de, sosyal ortamlar içinde; totem ve tabucu yaptırımlardan somutlaştırılmasıdır. Toplum içinde de, toplumsal merkezi otoritenin, hukuki eşmesi ile olacaktır.

Tabu ve totemi anlayışlar, bir dönüşme; dönüştürme ilkesi ile belirtilmesidir. Totem ve tabucu olan otorite (yetke) , kişiyi onaylayan, kişiyi kabul edilir kılan, kişiyi itaat ettiren ve örnekliliği kabul edilen, bir onay işlem eşmesidir. Totem ve tabu ilkesi Özellikle de toplumlar öncesi sosyal hayatın var olan dinamikleşme ilkesidir. Totem ve tabunun kişiler nezdindeki okunması, kişilerde alerji yapmaz denli öz protein si olan, o sosyal birliğe özel, sosyal birlikçi tipleri oluşturmaktır.

Mensubiyet (aidiyet) , sosyal kümenin (çevrenin) kişi içseline doğru girişidir (in put) . Ve aidiyetin yine kişiler bir örneklemişse düşünce ve eylem belirimi olarak tekrardan, kişi içinden çevreye doğru etkisi vardır. Böylece kişinin kendisini cevabi tutum olarak, ihtiyacını çevreye yansıtmaya, ihtiyaç sağlanış girişmesidir. Yani kişiler çıkış (out put) düzenleme enformasyon ilişkisidir. Dıştan içe doğru bir eleme ile akıl koyan, süzgeç ilişki iken; içimizde dışa yaptıran baskı koyan, kopyalayan, örnek alınan bir düzen ilkesi biçimine bizi dönüştürmesi, izinlerin kullanılış ve izinlerin sınırlanış yasaklı (tabu) tutum aşışdır.

Aidiyet olumlu kılıcı tüm yerliliktedir. Yani başlangıçtan günümüze, Dünya'nın her yerinde, sosyal birlikler içi organizedirler. İnsan gruplarında ve insan topluluklarında; hayvanlara dek sürü grup ve topluluklar içi gelenek ve görenekleri de, dâhil; sosyalleştirmeler için çekimli, normsak kurallaştırılan, ilkedirler. Davranışların meşruteli etlikle ve yaptırımcısı oluşla oluşturmazlar. Toplumsal yapıda da vardırırlar, ancak kısmen egemendirler.

Benci, biyotik birey gereksinimce tutum aşışların; dışarıdan organize olmuş biçimiyle, ihtiyaç sağlayış kurumlaşmasıdır. Bu disiplin içine, insanın gelişen soyutlama gücü de, dâhilen giriştirilince, aiti eylem gücü pek yüksek olmuştur.

Başlangıç toplum ve halk yapıları içinde insanların, saygın olan ve animizmce sanılarıyla; öncü, atacı deney biriktirimleri vardı. Bu sanıyla önceden bilinirliği (tecrübe aktarımını) , ata ya da atalar, simgesel (somutlayan kabul) totem otoritesi aktarımları içinde olarak, totem sistemi içinde ardıllarına doğru geçiştiriyorlardı. Bu geçişmeler içinde ata yaptırımlı; atalar gözetmesi, ata inayeti görürü yaptırımının meşruiyet ligi vardı. Yani önde olanın, sözü vardı. Deney ve tecrübenin olanın, akıllı oluşu vardı. Hatta yeni çıkmazlar karşısında da, bunlara; yine simge dönüştürücülere (converterlerle) , danışılması vardı.

İlk aidiyetçe oluşma duyguları, ata soy oluş totemlerin çekeğinde idi. İlk insanın doğum ve ölümlerle birlikte varlıktan varlığa geçişen ruh geçişi anlayışı vardı. Bu tür mana ilkesine, animizm de, denen her şeyi canlı algılayan ve bu yüzden de, her şey tarafından görülüp gözetildiğine dek izlenen bir anlamlar ilkesine sahipti. Bu yüzden her yerler ve sonra da giderekten kısmen belli yerlerde, tören ve buluşma alanlarında, çalılıklar ruhu, kayalıklar ruhu, dağlar ruhu gibi tabu kılışların, totem fetiş, mana, akıl, ruh saygınlaştırmaları vardı.

3-İnsanlar, yerleşik yaşama ve çoban oluşla göçerlik yaşama geçtikten sonra, toprağın ve hayvansal emek üretiminin, ilk ürünlerini, şaman, kam, kâhin, büyücü, gibi kişilere, bu, ilk ürünleri sunmaya başladılar. Bu hassas (duyarlı) kişiler de, bildiklerini, güya ata

soy totem aracılığı ile sağlıyorlardı. Büyücüler (biliciler) kendileri ile atalarının ya da totemlerinin, arasında bir haberci idiler. Büyücüler, atalarının ruhu ile kendileri arasında bir aracı; bir uyarıcı; bir mesajcı ve bir sakındırıcıydılar. Böylece büyücü, ya da şamanlar veya rahipler olan (mananın dili) kişiler; mana ilkelerini tebliğ eden, iletştir mendiler.

Bu ilk emek ürünlerini ruhanilere sunuşları, aidiyet ilişkisinde tarihin en büyük uygarlaşma adımının atılmasını sağladı. İnsanların bu ilk emek ürünlerini toteme sunuşları, insan kurbanının yerine geçişin başlangıcı olacaktı. Bu büyük bir soyutlama gücünün doğuşu idi. Artık hayvan ve bitkiler de, insanların canını kurtaran ve insanlara değerce denklik kazanan, insanın eşiti olan, insanın dengi olan, insanın manaya geçişle soy oluş birliktelik gücünün, en doruk olduğu anlamalarla sunak kurbanları olacaktılar.

Bu ancak uzun git gel dengelemeleri sonunda olabildi. Artık ata soy oluş totemleri, birer hayvan, birer bitki, ata totem soy oluş olacaktı. Kurban kendi sosyal biriminin aiti bir kişi gibi saygınlanıyordu. Deve ata soy oluş toplumlar, buğday, marul üzüm, hurma gibi soy oluşla hayvan ve bitkiler, ilk toplumların da aidiyet ata totemleri olacaktı.

İnsanoğlunun pratikçe, nesnelce, ilişkili aklının oluşmasından önce ve pratik aklının he mence yanı başında da, genetik motiflerinden mülhem, öz ihtiyaçlarından etkili, baskıcı duyguları vardı. Duygular arkaik fantastik düşüncelerini ve ihtiyaçlarını sağlamaya yönlendiren, benci direktifler ve benci düşünceleri oluyordu. İnsanların önce, bu tür iç algı ve ihtiyacı yansıtma eylemleri vardı. Ve kişiler bunların güdülemesi ile bu iç sel yansıtışlarıyla, dışında zorunlu izleği ilen sosyal, eylemsel grup içinde oldular, çok çok sonra da, bunlardan toplumcu olanın üretim verimliliği içine geldiler.

İnsanların ihtiyaçlarını yansıtma eylemi, sosyal topluluklar içinde, ya da toplumumsu grupların ihtiyaç girişimlerine değin yansımaları, yeni bir uyarıcı olarak, kendi üzerlerine aks etti. Bu aks edişler, dıştan; sosyal gücün baskısı olarak belirdiler. Bu beliriciler dönüşüp, yine kendi ihtiyaçları olan; barınma, savunma vs. gibi kendi iç baskıları nedeni ile içgüdülerin dıştaki paylaşılan izleği, kabul görüp, tasvip edilirliliğinin bir enformasyonu oldular. İnsanın sosyal olmasının frekans geçişidir bu.

Sürecek

Bayram Kaya

Aidiyet 04

4] İşte dıştaki bu sosyal gücün sağlayıcı etkisine duyulan ihtiyaçtan, kendisini bu sosyal var oluşun içine katmanın belirimi başlamıştı. Üstelikte insanın, iki bağıntılı; iç-dış düzlemini, uzlaştırıp giriştiriyordu. Bunlardan birisi, dışarıdaki; kendi dışındaki, sağlayışlar güç birliği olan, sosyal düzlem idi. Diğeri de kendi biyolojik düzlemidir. İçselindeki olan, en temel ihtiyacı olan, enerjiyi dönüştürme düzlemidir.

İnsanın yalnızlık duygusu tedirgin edicidir. Sağlayışlarını yapan insanın yalnızlık perişanlığı vardır. İnsanı sosyalce birliğe ve aiti tutum alışlara eğilim eşecek olan yönelişi baskılardan birisi de yalnızlık duygusunun tedirginliğidir. Bir yere ait olma çek imlemesi, birleşmeye ait oma, sürüye ait olma, sosyal birliğe ait olma, topluma ait olma gibi toplumun organ eli olacak devinimle gelişti. Ruhsal yücelimle de; Bir çekimliğe; bir ata soya; bir tabu ve toteme; bir ilaha ve giderekten de; Tanrı'ya ait olmaya değin gelişmiştir.

İnsanlar böylesine icbarı davranışı karşılamak zorunda olmanın nedeni olan güçle davrandılar. Bu davranışlarındaki temel ihtiyaçların karşılanması için giriştiren derin güç, otorite olan güç, sosyal nesnel güçle birleşip; totem gücü diye yansıdı. Gereksinimlerinin eğilimi, totem güçle çekim ilişti. Bu, insan eğilimlerinin yoğunluk birikilmesine dek somut kılınır lığının; ete kemiğe bürünür hali olacaktı.

İnsanlar, artık bir olduruşlar girdabındaydı. Ve öyle davranmak ve öyle var olmak zorunda olacaktı. Tüm macera, bu eksene oturmak zorunda idi. Bakış bu eksenin açısında olacaktı. Yol alış büyük oranda, bu eksene hizmet eder oluşla; dışsal bir bağıntı olacaktı. Dini, inancı, toplumunun öznel yanı, sömürüsü, hep bu içsel benci var oluşuyla gelişecekti. Dışında da bu benci var oluşu karşılayan kalıpcı, sosyal oluşun ikili gelişmeleri; olayları ve ihtiyacın sağlanmasında girişilecek kuralları belirleyecektiler.

İnsanın iç derinliklerde duyduğu arkaik zamanı ve dışa değin nesnel olanın insanda dönüşen ve yansıyan kısımları soyut ve ruhsaldı. İkili girişme şüphenin ve deneyin kaynağı da olacaktı; aklın kontrolsüz gelişmesine uymanın da kaynağı olacaktı. Her iki halde de somut yarar gözetiliyordu. Bu kurallar çok kez, kendinden öncenin deneyidir. Daha açıkçası bilinmez olanın bilinir olmasıdır. Bu deneyimin, sözlü (anlatım) çekimi, sözün saygınlaşması edimi (totemi) , dokunulmazlığı oldu. Yerel ve çevreseldi.

Kendinden, dış çevrimli, kendine etkimeli bir güç aktarımı idi. Kendi içinde en temel düzlemde var bulunan davrandırıcı güç, kişinin dışına taşar. Taşkınlar, kişinin dışında, ihtiyacın karşılanmasına dek (sağlanması) giriştirmelerine tutuşur. Kişilerle iş oluşturma paylaşımı yaparlar. Totem otorite güç buyurur vs. Tüm bunlar; iç yatkınlığın kişiler dışında, sağlayışlar için dolaştırılmasıdır. Dışarıda bir takım bağıl dönüşümlere uğrayarak bir ihtiyaç karşılanması yapan eylem, geri kişiye karşılanmış olaraktan yansır(döner) .

İçteki güç, dışarıya bir birikimle çıkardı. Tekil sağlayışlar da yapabilir. Yani bu tekil yararlı bireysel deney olgular da, tüm sosyal birliğe yansırdı. Sosyal birliğe yansıyan olgu, sosyal birliğin yaptırım gücü olaraktan, tüm birlik üyelerine ve o tecrübeyi geliştirene dahi, tekrardan sosyolojinin gücü olarak, bir zorunlu yaptırım olarak, yine kişinin kendisine yansırdı. Bu birikimler tek tek bireyin algısına göre çok daha büyüktüler. Ve olgusal olaraktan, etkin bir güçtüler de.

İşte dıştaki bu büyük, mana sal sosyal güç; iç dış uyumluluk ve sağlayışlar adına bir temin şekli olarak, kişiler de bu etkiyi benimsediler. İçselleştirdiler. Olumlu olanın, sosyal tasvibin içine alınması ve saygı ile taklidine koy ulunması, kişinin ilgi konusu

oldu. Aiti eşme (aidiyetlime, ilişkilim, ilişkilene) arkaik zamanla ve ana karnında ve ana kucağında başlar.

Özel anlamda da aidiyet, giderek çeşitli nedenlerle, sınıfsal egemenliğin at koşturması ile değişmelere uğrayacaktır. Giderekten, karşı güçle değişememenin de, muhafaza etmenin de sosyal yapılar içinde biati oldu. Statükonun kamuflajı ile boyun eğişin, sorgulamaz oluş, biat kültürüne dönüştürülmüştür. Bu anlamda yeni olan her şey, bu eski biçim alışmalara uymadığı için, bidat sayılacaktı. Kutsal ve saygın totem kültürün, çek imsel aidiyet anlayışı; zamanla sınıflı, dinsel, inançların otorite biatine bürünmüştür.

4-Biat kültürüyle şunlar hâkim kılınmıştır. Dinsel grup ve tarikatların çekimine biat edilmiştir. Egemen kral, ya da meliklerin egemenliği altına girmenin biatine dönüşmüştür. Gelenek ve göreneğin yeni değişmeler karşısında direnen, buna göre daha da baskıcısı olan, dar bölgesi, kapalılık direnç eşme, aidiyeti olan, törenin karşı konulmaz biatine dönüşmüştür.

Biatın sosyal olum laması, içe dönüktür. Dışa ve topluma yansımaz. Yansır da birlik kararlılık gibi tek düze soyut oluşu yansır. Ya da toplumsal bir huzursuzluğun basiretsiz yöneticiler tarafından uyutmaca hamaset söylemleriyle bastırılmasına sebep olur. Bu tür toplumların demokrasi kültürü sorunlu ve daima dumura uğramıştır. Şiddet ve egemenliğin bastırılışının yansımaları olarak şekillenir.

Örneğin bir krala, bir padişaha biat, dışarıya karşı kargaşadan uzaklığın huzuru gibi olumlu yansıtılırsa da, aldatıcıdır. Temsili sıfat kazanmış erk gücüne, sizin adınıza biat edenlerin, kendi egemenlerinin çıkar biatidir bu. Egemenlerin gözetimini sağlandığı sürece bir biattir. Hep yeni egemenlerle, yeni biatler kısır döngüsü tekrarlanacaktır. Demokrasinin gelişmemesidir bu. Oysa Roma'da, Atina'da toplumsal otorite, demokrasi ile değişebilme, gelişebilme, yeniye ayak uydurma birlik ve değişken olanları ortaya koyabilmiştir.

Sürecek

Bayram Kaya

Aidiyet 05

5] Soyut olarak, günümüzdeki toplumsal ait eşme, bir bilinçli toplumsal sözleşmedir. Toplumun ve toplum eğitiminin, gelişmesi ile bu bilinç artmıştır. Böylece ait eşme bir zenginlik yaratma ve bu zenginliği paylaşmaktır. Yani zenginliğiniz bir tarafta oluşurken, diğer tarafta bunun paylaşımı olan demokratik standartlarınızı (paylaşım ve hukuk, ahlak ilkelerinizi) sağlamlaştıracaktır.

Eğer yönetenle, toplumun biati söz konusu olsa idi, ne uzlaşmaz sınıflar; ne de derin sınıf farkı ve ne de temel huzursuzluklar kalırdı. Çünkü bunlar kimi kimine göre rızıkları farklı verilenlere inanılması türünden olacaktı. Bu tür bidati oluşumlar sorunu halinin altına süpürmedirler. Topluma refah ve gelişme olarak yansımazlar. Olsa olsa biat, toplumun olası hak isteklerine karşı, bir korku bir sindirmenin, bir itaatın, halka; çekiç güç olarak yansır olması ve halkın sesinin çıkmaz oluşudur. Biati kültürde, demokratik talebiniz olamaz. Çünkü demokratik talepler biatinize aykırı olacaktır.

Toplumsal otoriteler de ise, biat yerine aksine yönetenler, toplumsal akideye bağlı kalmakla, toplumsal sözleşmenin, hukuk aşmasına tabi olmakla yükümlüdürler. Yönetimin kendisi, sözleştiği toplumun ait leşmiş bir gücüdür. Tepede toplumun gücü (hukuk) vardır.

Şimdiki toplumsal sözleşme, sözleştiği toplumundan yana oluşuyla, yani; toplumun mutluluğuyla, toplumun güvenliğinden yana oluşuyla, yasaların eşit uygulanmasından doğar. Hukuki işleyişler olan demokrasiden yana oluşlardan ötürü, bir ait eşilmedirler. Toplumsal refahın ve toplumsal hukukun işletilmesi içinde, yönetenlerle, yönetilenler, karşılıklı girişirler. Demokrasilerde, otoriteye olacak talepler toplumun kişilerini, toplumun insan bireylerini, toplumuyla ahit eştirir.

Başlangıcın sosyal yaşamı içinde birlik üyesinden önce, birliğin ata soyca otorite oluşları vardı. Birliğin sosyal deneyimleri, birlik üyelerine, imge ve kanı olacaktan verilen ait eştirme ilkesi vardır. Bu deneyimsel otoritelerin, sosyal birlik içinde yürürlüğe girmesi vardı. Bu türden aidiyeti oluşumlar, zamanla toplumların ortaya çıkması ile yerini, toplumsal yapılaşmalara bıraktı. Toplumların yeni iş paylaşımları ve toplumların yaşamı, yeniden üretme düzenleri ile toplumun hukuki taraflarıyla, sürekli değişen, karşılıklı sözleşmeleri şekline dönüşmüştür. Artık tabu, sözleşme ile yer değişen devinmedir.

Örneğin; hukuki taraflar, mülkiyetin özelleşmesi ile köle sahipleri, toprak sahipleri, üretim aracı ve üretim gücü sahipleri gibi konjonktür sel hukuki taraflarla, güncel olaraktan söyleş ilmiştir. Eski inançlara ait usuller de, giderekten önemini yitirseler de, halk içinde sürer olmuşlardır. Aiti olma ve yalnızlıktı yönelimi, toplumda üretime ve üretim felsefesine dönerken; halkın içinde geleneğe ve inançlara sarılmaya dönüşmüştür. Bu gün dahi, toplumsal bilinçli olamamanın kimi kişilerdeki bilinçsizliği, ya da şuarsuzluğu vardır. Bu kişiler, emperyalist siyasi oyunlarla birlikte, bir toplumu, eski etnik aidiyetlerine, özgürlüktü, haktı, kimlikli gibi yaklaşımlarla döndürmeye çalışırlar.

Oysa etnik hiç bir özellik, sizin toplumsal dokunuzun bir özelliği değildir. Ne falan ata soy oluş, ne filan inançtan geliş, ne de ana dil oluş, toplumsal yapının, aranan bir özelliği ve zorunluluğu olmadığı gibi, toplumsal yapıyı param parça ederler. Tarih toplumlar tarihidir. Toplumlar tarihi de, bir yönü ile üretim tüketim ilişkilerini belirleyen, sınıflar tarihidir. Etnik aidiyetler tarihi değildir.

Bunların kısmice gen soy ve sosyal gen soy oluşları, toplum içinde hemen diğer ittifak üyelerine de, bir şekilde yansır. Etniklik böylece geri insanlık gücü olaraktan, aiti

birimlere yansır. İlk buğu gücünü İngiliz aidiyetli gen ve sosyal soy olurlu biri buldu ise de ki bunu hiçte o gen ve sosyal soy oluştan ötürü bulmuş değildirler. İç dış koşulların uygun olmasıyla, TOPLUMUN GÜCÜNÜ yaratabilmeleri sayesinde olmuştur. Buğu gücünü kullanmak için illa da, o aidiyetli gen soy ve sosyal soy oluştan olmak gerekmiyor.

Gen soy oluşlar, kimsenin elinde olmayan, doğal bir zorunluluktur. Oysa toplumsal var oluş; insansal, toplumsal zekâ ve toplumsal gücün gerektirmesiyle, araçlı (teknik) bir akıllı oluş, diyalektiğidir. Etniklik halk yapının uhdesinde kalan, öznel değerli yargılardır. Toplumlar, çok zaruri bir geri kalış içinde olan toplumlar kendi etnik eğitimci düzenlenmesini yaparlar. Gelişmiş toplumlar bu sorunsallarını topluma taşımaz. Esasen ekonomisini ve refah paylaşımını, hukukunu, eğitimini, gerektiği gibi sağlayan toplumlarda, bu eğilimler gerilerler ve marjinal dururlar. Ancak bunların bozulması halinde, bunlar daha da, aktifleşip, durumu toplumsal kaosa götürürler.

Biat kültürü, değişmeye karşı oluşturulan dirençlerden; olgulara, inançlara dair kutsallıklar atfederek, etnik (feodal) kültün giydirilmesidir. Ve tepeden tabana, bir itaat ettirme, bir susturma, bir istismardır. Kısmi olumluluklarına karşın, daha çokta; hin olumsuzlukların biçimlendirilmesidir. Süreç içinde birçok yansıma ve kılık bürünmelerine uğramıştır. Kişilerin halk alanda, etnikçi bir aiti kimlik geliştirmesi, bir insan hakkıdır. Ama asla toplumsal alanın konusu değildirler. Toplum bunların aşılmasından sonradır.

5-Şöyle bir, hayali düşününüz. Bir toplumsal ilişki çözülüp, koparılsa, bütün devingen bağılıklarınız, güvence sağlar olmanız ve refahı tüketişiniz, hukuk sağlayışınız yok olur gider. Eğer, yeniden bir toplumsal sözleşme yapmaz iseniz, bir daha da bu ilişkileri yenden sağlayamazsınız. Toplumsal ilişkileriniz koparken, halk sal olan; din, dil, örf, gelenek gibi aidiyetçe kimlikli ilişkileriniz, hiçbir şey olmamış gibi etnikçi var olmanız parça pinçik paylaşılan kişiler sayısınca, sürer gider. Neden? Çünkü toplumsal ilişki değildirler de ondan. Oysa toplumla birlikte toplumsal ilişkileriniz de çökerler.

Toplumsal aidiyet birlikleri nitelikli bir arada oluşlarken, sosyal birlikler, rast gele, sadece o kültçe eylemleri benimsemenizle gerçekleşir. Toplumsal nitelikler bir kişinin asla bilip taşıyabileceği aidiyetçe ilişkiler değildirler. Oysa sosyal halkçı birliklerin tüm özellikleri, hemen her kişide görülür bir sıradan ilişkilerdir. Yöneten bir kişisel bir aptallığınızı dahi bu, itaati kült ile saklar, saygınlaşırsınız!

Sürecek

Bayram Kaya

Aidiyet 06

6] Bir aczin, bir geri oluşun bir yetersizliğin, bir egemenliğin, insanları biat ettirerek üzerinin örtülmesidir de. Aynı zamanda da, biati kültür, hepten kötü olur bir araçça kullanılır da değildir. Örneğin; biat bir anlık doğru olan, deneyci olan uygulamanın çabuk, zaman yitirilmesine meydan bırakılmadan, uygulanmasına değin olan tecrübeler bilgisidir de.

Elbet bu tecrübelerden yararlanılır. Ancak Çinlilerin deyişi ile yine de; 'Bir musibet, bin nasihatten yeğdir.' Bunun içindir ki demokrasiler vardır. Bunun içindir ki çeşitli bilgi deney ve değer verişlerin; yani dengelerin bir arada gözetilerekten, denge edilmelerine değin, ilişkilmesi söz konusudur.

Değilse; biatteki gibi dengelerin itaatçe bastırılışlarla kaynaklı, patlama şiddetlerine yol vermesi açmazı değildir. Biat sürekli doğru olsa idi, zaman akmazdı. Doğru olmadığı için zaman akar. Değilse biatle her şeyin durup, neredeyse sükûn bulması lazımdı. Biatin yaşamsallığı, anlık sosyal olaylarla, çeteci yapılanmalarla belirip kaybolan, bir grup çıkarıcı aidiyetler birliğidir. Biat, toplumsal bir ilke ve toplumsal araç aşmalara dek olanın bir birliği değildirler.

Şimdi bunları kısa açınımlarla belirleyelim. İnsanların köleci düzendeki, köleleri itaat ettirme kült biçimleri, her yeni toplumsal ilişkiler değişmesi karşısında, biati gerekli kılmış biate bağlı olmamanın faturası olarak anlaşılmıştır. Biat ortaya yeni durumlar çıkaran bir kullanım değildirler. Zaten biatle yeni durumu ortaya çıkarabildiğiniz sürece, yapılaşmalarınız sağlıklı olacaktır.

Biatte, sadece boyun eğmenin söz verilmesi ilkesinin cazibe (çekici) oluşu vardır. Yeni durumlarda da egemenler işini, biatçe inanç kültü gayretiyle sürdürmek istemektedirler. Biat, sosyal birliklerin öyle pek bir değişmeler ön görmeksizin kendi kendisine çek enlik (çekimlik) alanı oluşturma araç aşmasıdır. Oysa toplumsal olan, kendi kendine cazibe oluşma çek enliğiyse, sürekli yeni ilişkilerin oluşması, yeni ilişkilere göre yeni düzen eşmenin yapılmasına değin olmanın fikri mantığıdır.

Aslında biat kültü ölümü göstererek insanları sıtmaya razı etme becerisidir. Ancak bu zamana göre biraz daha günceli akli eştirmiştir. Somut bazı yararlarından ötürü, sütten ağzı yanan insanların kolayca kabullerine de, gelmiştir. Ya da biatteki kaba birlik gücün baskılarıyla, esirler biate zorunlu kılınmışlardır. Köleliğin itaati kontrolü; alttan alta sürdürülmüştür. 'Sen benden (babandan) daha iyi mi bileceksin ' denişi, köleyi, köleci itaate zorlar bir mantık olmanın ötesinde bir şey değildir. Yani köleci düzendeki ilişkiyel itaatin yok oluşunu; yeni olan feodal düzende, biraz farklı biçimiyle süren, yeni inançların biati ilen de geliştirilen, bir itaat kültürüdür.

Sömürü; her değişmede; araç yol ve yöntemlerini değiştirerek kendisini, sürekli var kılan bir virital (virüs değin) istismardılar. Bu tür yaklaşımlar, bin bir surata bürünerek toplumsal huzursuzlukları yıllarca, bir tür pansuman sargılar içinde tutmuştur. İnanç kaynaklı, aidiyetçe sömürüler de, son tahlilde elde edilen ekonomik çıkarlar ve zevksen (zevk sel) yaşantı aşmalar yoluyla, biatçe sömürü sağlayışları, kişi ya da zümrelerin sınıfsal bir özelliği olmaktan öteye gitmemişlerdir.

Çünkü bu türden kült aidiyetleri, az az belirecek olan toplum bilincini de çok çok ileriye ötelemişlerdir.

'Siz mi iyisini bilirsiniz, yoksa biz mi! ' denen yerde, akıl işletme, akıl erdirme ve olguları anlayabilme girişmesi uzun erimde biter. Buradaki soru, düşünmeye yönelik değil, inanmaya yönelik bir belirtiştir.

Aynı şekilde söz gelimi, bir Osmanlı şehzadesinin padişah olması içinde, saray ehlinin buna biat etmesi gerekiyordu. Bunlar sınıf egemenliğinin ve itaat ettirme otoritesinin zaman içindeki değişik uygulamalı varyasyonlarıdır.

Halk içinde de, aile içinde de, bu tür kült aidiyet yaklaşımının, olumlu geçici durumlarının yanı sıra; sürekli bir istismarı da vardır: 'Sen ne anlarsın'; 'senin aklın ermez' gibi soyut otoriter söylemlilerle, itaatçı olanı sağlamanızdır. Kendi bilgisizliğinizi, kendi cahilliğinizi, bir bilen edası ile otorite ve itaat kültürü yapma aymazlığınızdır. Biat edilen yerde, karşı düşünce hiç gelişemez, çünkü biat edilen tabulaşır! Biatte totem tabunun, başka yolla ihyasının meşruiyet eşilmesi vardır.

Örneğin 'sen ne bilirsin' diyerek deneyimli olma üstünlüğünüzü ve gelenekçi meşruiyetinizi ortaya korken, oğul dölün, sizi de içeren, bir ilerilik içinde olacağı; sizin anlayış ve deneysel birikimli duygu ve sezgi keskinliğinizin gensel bir aktarımı olduğu gerçeği unutulur gibidir!

Böylesi aldatan sözlerle, olgularda ve olaylardaki bir eksikliğin ikame edilir olacağını ve kişinin bu eksikleri giderirlerken, daha bilgili olmanın yönelişleri içinde olacağını, yine ha keza, bilmez ve görmezden geliriz. Bu haleti ruhiye ilen biatlerin gelip geçici bir durum olduğu, hatırlanmaz bile. Mantıken hatırlansa da, uygulamada hiç hatırlanmaz.

Yine böylesi bir söylemler, ikiyüzlülüktür. Kişilerin de kısmi tecrübelerinin olabileceğini ve bu kişi deneyimlerinin keskinliğini, bizden daha iyi değerlendirebileceğini vs. gerçekliğini bilmezden gelmektir. 'Siz mi iyi bilirsiniz, yoksa biz mi?' türü başa kakma mantığı içinde, halkın uzun süreçler boyunca tutulur olmasıyla, halkın duyarsızlıklar içinde etkileşmesinde aklını dumura uğratmıştır.

Çünkü bu kişilere düşünmemeyi, ata soy inançlı kültün rehberliğinde olmayı ve sizin düşünmeniz yerine, düşünen bir kültün telkinidir. Hâlbuki bu biatçı bilirlilik mantığa göre 'yoksa biz mi iyisini biliriz' denişle, atalarımızın Einstein'dan çok önce Einstein olmaları gerekmez miydi? Bilgiler pek pek önyargı taşımamalıdır, ya da taşıyacağı ön yargının da fevkinde olmalıdırlar.

Sürecek

Bayram Kaya

Aidiyet 07

7] 6-Bu tür, biat kültürüne dek en çok istismar ve geçim kaynağı şekline dönüşmüş olanı, dini kült aitlikli sistemlerdir. Egemen kültüre hizmet etmeyi ve itaatin gerekliliğini, sorgusuz sualsiz olaraktan bunlar öngörür. Aslında biatçe kültürde egemenliğin kaynağı, toplumsal yapılar gibi ve nesnelce bir kılgın oluşmanın görünür ilişkilenmeleri olmadığından, tartışılır bir şeyi de olmayacaktır. Zorunlu olaraktan biati kültür size, bir biati kültürü dayatacaktır.

Fakat yaşantı aşma ve ilişkiler somut olduğundan, bir süre sonra bunlar, kanlı çatışmalarla tartışılır olacaktır. Biatın kabul edilen şekliyle, dinlerde de, bu böyledir: 'Sen bilmezsin, ben bilirim!' deme mantığıdır. İşte bu durum üzerine, biat kültürünün ve kültünün, çağlardan beridir yayılma ve taşıyıcısı olan ana kaynakları böyle çalışır. Bunlar o inanca değin, tariki (tarikati) biatçe, siyasi yapılanmalardır.

Daha çokta, Ortadoğulu bir biat kültü ve kültürüdürler. Eskinin sosyal yapısı içinde, toplumsal yapılar geçişte biat kültürü kullanılmıştır. Ve bir süre toplumsal işleyişin yapılanması esnasında biatçe anlayış; bir aidiyet unsuru iken, dinamik, var aştıracıdır, kendini ve aidiyetini önemseticidir. Laikin her şey gibi, biatçe kültün de değişme dönüşme karşısında tökezleyip sınıfta kalacağını bilir olmamız gerekir. Bu tür zaman karşısında hiçbir şeyin tutunamaz olduğunu sezen, bilen halk ve toplumlar; aidiyet gibi araçlarını da güncelleyerek, dinamiklik vermeyi de bilirler. Aitlik temel iken, araçları geçicidir.

Aidiyeti unsurlarını da, dönüştürerek, değiştirerek, sürece dâhil eden dinamik yapılar. Aidiyetler böyle bir devingen, yapı araç olduğu sürece, çok yerindeliğe bir yapılaşma işlevi görürler. Ve sosyal organizeler böylece yapılaşmaya elverişli bir tutum olacaktır. Bu tür biyatın kaynağı somut ilişkiler olduğundan ve girişmelerinin de zorunlu sevki tabi kılmalarından ötürü, sürekli gözden geçirilirdiler. Ve hiç değilse kısmen güncellemeye tabi kılınır olmaktadırlar. Sonuçta, bir muhafaza ve tökezleme kültü olaraktan da biat, bir orta doğululuktur.

Kuşkusuz ki, çeken alanında oluşamayan sosyalleşemez. Başlangıcın halkçı çekimlikler alanının yanına, daima güncel bir toplumsal çek ey alanı da konmuştur. Çekimlikler alanı, sizleri her daim sosyalleştirir. Ve giderekten de toplumsal kültü benimsetir kıllardır. Çoğu sizden önce kurumlaşmış ve kurallaşmıştır. Değişme ve gelişmenin az ve dirençli olduğu o yıllarda, epey sürece de iş görmüştür. Sınırlanmıştır. Kimi dem olumsuzluklarınızla, sizi dışlayandır. Kimi dem, teşvik eden yaptırımlarla, bir sosyal tasvip gören ya da yasaklananlarla olduruşlar alanıdır. Sizin riayetle oluşan, garanti alanınızdır.

Aiti eşme ilkesi sürü yaşamlardan itibaren kendini belli eden organik varlıklarda bir birlik oluşturma yasallığıdır. Bu birlikten bir sosyal güç çıkarabilme hüneridirler. Burada bir otoritenin çıkması sağlanır. Bunlarla grup liderine saygıyı öğrenmek ve yavru bakımını yapmak ve grupça av yapmayı başarır hüner olduğu gibi yiyeceklerin tüketimini paylaştırmak, gibi grupçu; en temel oluşumları gerçeklerler.

Ki bu Aiti eşme yapılarına denk düşen düzenlenme ilişkilerini, o sürüye ya da gruba değin birimlerin, güvenliğini, yeme ihtiyacını, seksüelliktekini, neslin devamı gibi oluşumlarını garantiye alan bir yararlılık ego (bencil) oluşların sosyal kayıtlayış çındırlar (kısıtlayıcılarıdır) . Giderek daha da, sosyalce ve daha da, plastikçe davranışları üretir olacaktırlar.

Aitlik olma, moleküler düzlemde bir ayrılma birleşme yatkınlığının organizmasındaki

karşılığdır. Zamanla bu hal sosyal birliklerde bağlaşıklık devinme, kimi kez sıkı oluşlarla devinme, bazen de şev sel devinme biçimleriyle, sanki o sosyal birlik bir tek organizmaymış gibi, daha büyük olma duygusunun belirim, reaksiyonuna dönüşür. Ki bu düzlem, beraberinde umulmadık sağlayışları getirir. Bir aitlik, bir ilişikli, bir kendini ilişkilime, bir örneği kedileştirme, ya da örneğin kendisini size kısmen bir kendi eşme olarak, dayatılmasıdır.

Lakin sosyal düzlemin moleküler düzlemde olmayan bir şeyi vardır. SÖMÜRÜ. Aidiyet olgusunun bu uyducu, biati oluşunun da, iknacı bir sömürünün, yerelden (iç sömürüden) genele doğru, giden tutum aşırılması olmaktan da kurtulamayacaktır. Gide gide, bu halk sal aidiyetçe olacaktan bu ilişkin halin yaşayıştı eğitimleri de, toplumsal alan içine doğru bunların nakil edilişlerinde de hayli payı vardır.

Sosyal oluş; aiti eşirme ilkesinin bir beliriş tarzıdır. Bu beliriş tarzı da sosyal yaşamın bir çekimlik tutkalıdır. Sosyal yaşamlar, insanla; insanın becerikliliği ile evrimleşmeye girecektir. Bu da insanın kendi eylem etkinliğinin, amaçlı eylemlere (üretimlere) dönüştürmesi ile ancak olanaklı olmuştur.

Aiti eşme bir ait olma ilişkisidir. Aiti eşme, bir meşruiyetle oluşmadır. Aidiyet eşme; yapabilirlikle çekek oluşumların alan aşmasıdır. Bunlar inanç, gelenek gibi oluşturuşum cazibe (çekim) odaklarıdır.

Ait eşmeler de; bir aiti eşirme etkinlik alanında, etki ve eylem koyan kişinin, sunulan örneğe uygun benimsemelerle var olması vardır. Yani aiti eşme bir çekim alanıdır. Aitlik bu alanın cazibesinde olup da, tekrarlanan eylemleri ortaya koyan alan içindeki, aiti eştirmelerden her birini tutum aşmış olanın tanımlanmasıdır da. Aidiyet, belli aidiyetlik çekenleri olan, sosyal gruba ilişkin olmaktır.

Aiti eşirme alanları, üyelerine; ihtiyacı oluşlarına göre osilasyonlar üreterek, kendi zeminine uygun paradigmlar var ederler. Bu o alan yaşantı aşmasının kısmen az dalgalanan lineerce, kararlı olan düzlemidir. Bu tutum üyelerine; o günkü, ittifakı halk, toplum yaşantısının rehberliğidir. Yani aiti eşme olan yaşantı kılınışlar bir sosyal içgüdüdürler.

Sürecek

Bayram Kaya

Aidiyet 08

8] Bu sosyal içgüdü, kişi ile doğmaz, aksine kişi bunun içine doğar. İçine doğulan ortam, hem cazibe alanıdır. Hem devinim veren, devinim sel sevki tabii gerilimler alanıdır. Aitlik, karanlığın ürkünçlüğüne göre, ışığın aydınlık olmasındaki cazibe gibi ve ışığın soğuğa göre sıcak çekim oluşundaki cazibe gibi çekmesi vardır. Yine havanın da sıcaklık ya da soğukluk algısı vermesi ile girdiği kendilik pozisyonlar gibi kişi hislerine göre, aidiyetçe olan çekimle yenleri, zorunlu bir taklidi yönelimlerle, rehber edinilir.

7- Aidiyet, sosyolojik birimlerin içinde çıkıp, sosyal birliğin dışına yansıyan ve sosyal birliğin dışından insana doğru, sosyal çevre olarak etkime yapacaktan sonra odağa dönen bir iç dış, iletişim ve iletişimce girişmesidir. Bir organize oluşturlar. Uykunuz geliyorsa bunu, bir sebep kılışla (bilgi yerine) açıklamak ve o açıklamaya dek davranışlarını, neden kılışla (yorumundan yasa) ortaya koymaktır.

Başlangıç koşullarında aidiyet, bilgi ve bilgilenmenin yerini alan bir nedence olan nedensellik ilişkisi koymanın sosyal olarak biçimlenişidirler. Sosyolojik olarak da aidiyet, özeğe ilişkin, değinme alanı içerisindeki sosyal birlik insanların, özeğe yönelmesini sağlamaktır. Yani sosyal birliğin atım kalbi olan kible, kutsal yer tabusudur. Sosyolojik olarak özek (merkezi otorite) ve alan (sosyal birlik devinim girişmeli yerce) aidiyet, yapılanması ile kendisini ortaya koyar.

Özek alan, yapılanlara bir nedence davranma olurlar. Yaptıklarını zihince sindirir olmanın, kararlı olma düzlem coşkusunu elde edişlerine, bilme olurlar. İnsan eğilimi böylece çek imlenip giriştirilir.

Böylelikle de aidiyet, aynı özekteki, birlik üyelerine dek sanal ayna yapılanması içindeki görüntü aksını verir. Alan, aynı bir örnekle yansıma davranışlara tabii insanların çekikleşen girişme ve yönelme; eğilim eş ilme devinmesi olur.

Böylesi bir organize kendiliğinden bir otorite ve kendiliğinden bir meşrulaşma ya da gayrimeşru olma gibi algılama baskısını ortaya koyar. Çünkü aidiyetlikler temeli, güçlü bir nedensellik bağına bağlı bir girişme ruhudur.

Bu sosyolojik girişmenin doğru ya da eğri okunur olması önemli değildir. Sizin aiti davranışınıza sosyal yorumlu bir sosyal güçle, nedensellik oluşturur olması önemlidir. Temel aidiyet 'ocak' oluştur. Ocak oluş kalabalık bir aile bağıdır. Anne baba kavramalı olmayan, analar babalarla bir kılana aitlikti. Bu dönemde yurt ya da aynı yerlilik vatan bağı tam değildir. Aynı yerli olan vatan bağı, daha sonraki yerleşik dönemle güçlenecek bir ocak bağıdır. Belki aidiyetçe anlamalarla, belli dil anlaşma ifadeleri ile toplu savunma ve toplu yeme, içme, barınma eylem ve ritlerini giriştirir, ocak duygusu.

Sonuçta aidiyet ocak bağları, gelişmelerin seyrine göre düzenlenip, kurallaşp, anlamlandırılarak üzerinde kişiler foyasını ortaya koyacağınız, temel düzlemsel ve zamana bağlı, zemin devinmesini oluşturacaktır. Bu gide gide soyut kanı anlamalardan çok, somut nesnel anlamalarla biçimlenecektir. Günümüze gelindiğinde bunun bilgi ve deney temeli, daha çok ağırlıkla, toplumsal oluşu ön planda olacaktır.

Burada soyut kanılıştı anlama üzerinde bir paragraf açayım. Soyut kanılarınız hiçten gelmez. Bu sizin bir içsel ve tecrübe zaman düzlem girişmenizin yansımasıyla ve şimdiki zamanla dışınıza dek olan eylemsel etkime ve etkilenmelerinizin, somut yansımalarınızın, girişen marifetidirler. Başlangıç dönemi içindeki belki de tikelce var bulunuşlar içindeki atalarımız, bu girişmelerini deneysel bilgi ve tecrübelerle okumadıkları için, bu okumalar, zihnin kontrolsüz (deneysiz) işleyiş anlamaları ile

ortaya konamamasından ötürü, çarpıtılarak; içine minnet duyguları da katılarak, geliştirilen anlamalardır.

Bu yüzden soyut anlamalar da, kökence somut kaynaklıdır. İnsanların daha eylemlerini, nedensellik bağı ile ilişkileneemediği bilgisizlik dönemi ürünü; okuma, anlama ve yorumlamaların, soyuttan soyut üretmesidir. Soyut anlamalar, somut anlamalardan girişen, geliştirilen, organize klan bir yansılama ve yansıtılıştırlar.

O halde aidiyet ilişkisi, somutça olan ve soyutlaşan anlamaların, giderekten de tekrar somutlaşan; ikili, birlikte bağıntılı yansıma ve süreçlerle durumdan duruma geçişinin, ön ve art arda oluşlarının, birbiri yerini alması oluşmadırlar.

Ait olmak; sendenim, sana aitim, senin gibiyim, seni anlıyorum, seninleyim denmesinin bir iletişime ve enformasyonlarını verme şeklidir. Bu sinyalizasyon üyelerine her daim kendisini tanıtıcı sinyal gönderme etkinliğidir. Ki kişilerin benzerleri ile girişmesini sağlar. Aralarında huzur ve güveni, birlikte bulmanın rahatlığını sağlar. Görsel, anlayışsak, sanalca girişen imlenmeleridirler.

Kişi kendi aiti eşme alanında olmadığı zaman; yabancı olunan, yadırga bir yerdedir. Çok ürkektir. Kişiler bu gibi yerlerde, davranışlarının nasıl olması gerektiğini bilemezler. Ve ortama sinyal verdikçe, sinyaline karşı uygun cevabını alamadığı her alan, onların yabancı olduğu, tedirgin edici yerlerdir. Bu yerler hep rahatsız edicidir. Ortama hitap edemezler, ortamın hitabını okuyamaz bir telaştadırlar.

Bu yüzden ürkek ve tedirgin davranışlar, huzursuzluklar gösterir. Bir an önce kişi ya da kişiler orayı terk etme eğilimi içinde bulunurlar. Aidiyet, karşı aidiyetlerden rekabetçi ve kavgalı olmanın da bir aiti eşmesidirler. Ancak ileride, toplumsal aşamanın ufukta belirmesi ile aidiyetlik şiddetle ele alınıp, yeni ittifaklar içinde, ittifakı giriştirilebilecektir. Ve yeni bir ittifakı ortak dalga üretimi var edilebilecektir.

Sürecek

Bayram Kaya

Aidiyet 09

9] İnsanın özneliği (üst beyin değerlemesi) insanın plastik davranışlarını da belirleyip ortaya koyabilmektedir. İnsan; farklı bir yabancı ait eşme alanındaki davranışlarıyla da, kısa erimli de olsalar, beyaz bayrak sallayıp girişip, iletişime geçeceklerdir. Kuşkusuz bu iletişim meyi iğreti bulacaklardır Bunun izahını da, dili dışı var ayrı, sözün gözü var bize benzemez gibisindeki, söylemleriyle açık ederler. 9]Bu söylemler, grubunun paylaştığı ortak bir özdeyiş olur çıkar. Ama girişme bir kez başlamıştır. Bu girişmelerden dönüş yoktur.

İnsan doğduğu an, çevresindeki sesleri, görüntüyü, sosyal ilişki biçimlerini, bulunduğu odanın aydınlık ya da karanlık oluşunu, arkaik düzlemle algılar. Bu algılar içinde odanın şeklini, odanın renk gibi görselliklerini, koku olarak algıladığı, her bir türden uyarıları; bu türden bir ait eşme alanındaki her tür yansımaları, farkından olmadan içselleştirirler. Hem de daha, üst beyin tamda hazırda oluşmadan önce. Üst beyinin daha henüz kök beyin üzerinde yüzde yüzlük bir bastırıcı etkisi de hali hazırda henüz yoktur. Daha açığı, psikişik yanımız beyinden önce var olmuştur.

Bu yüzden annedeki ve dıştaki uyarı yansımaları, kök beyindedir. Bunların ilerideki duyu etkileri, duygusalıktan bizde kayıtlı olacaktır. Bunlar bizim o sosyal alana yakın oluşumuzun kısmi takibini yaptıracaktır. Hem de, bir tür eğilim indirici duyu olarak var olacaktır. Ve aynı zamanda da, bizlerin de, öğrenme kalıplarımızın yönlendiricisi olacaktır. Bu ilk dönen bebeklik özne öğrenme oluşumlarımız, kendi çevresinin hitabını öğrenmede çok başarılı olurken, başka çevrelerde biz, biraz yaya kalacağız.

8-Kendi öğrenme kalıplarımızı konuşan birinin konuşması, yazı ve çizisini, çok rahatlıkla anlarken farklı ortam dek olan hitapla konuşma yapan öğretmeni anlamada, biraz zaaf göstereceğiz. Bir Türkçe branşta öğretmenin anlatımlarını çok iyi anlarken, tarih öğretmenin anlatımından, kısmen de olsa neden sıkıntı çektiğimizi açıklar. Ha keza yine bu ilk izlenim alışmalarının yeni değişmelerine de ayak direyen duygusal tutuculuğu da olacaktır.

Bunlar ileride kişilerin sınıf içi faaliyetlerinde, farklı branşta anlatım konularının öğrenilmesinde, kimi öğretmenin mesajlarına dek söyleyişlerini anlamada rahatça iletilir oluşlarını da, belki de; kısmen de olsa belirler olacaktır. Kişilerin bu türden kalıpsak verilerle anlatımlara denk düşmeleri onların, yine kendileri kaynaklı ve o branşa dek anlatıcısından kaynaklı öğrenmeye daha yakınlıkla olmasını sağlar olacaktır.

Kişilerin birbirinden farklı ortamlar içinde yetişir olmalarından ötürü, ortamların öğrenmeye hazır kalıp oluşturmalarına değin yansımaları, öğrenmeye etkince kapasitif oluşun da bir kategorize oluştu algoritmasıdır da. Kişilerin aynı şeyleri, farklı dil ifadeleri ile öğrenmesinde, kişilere değin yetişme ortamlarının, kişiye hitap etme kalıpları, kişilerin öznel öğrenme eğilimli ligini oluşturur. Daha fazla da detaya girmeyeceğim.

İşte bu eğilimlerin yönlendirmesi iledir ki kişi doğduğundan itibaren, kendi ortamlarının aiti olma tutumlarını benimseyerek, kendi ortam girişmelerini doğru bularak, sergiler.

Zaten bu işe mahkûm bir zorunlulukla da davranırlar. Bu icabı hal, içindeki kişiler içinde buldukları sosyal yaşantının, ilişkileniş biçimini, kişiye; sanki ilkten beridir var olur olanı ya da ilkten beri, olmakta olanlar, bunlar immişçesine oluşun, algısını alırlar. Değişmeye karşı direnç oluşturmada, bu yanılısama algılarının, yani dışarının, kök beyin üzerine yansımalarının da çok büyük etkisi vardır. Bizler doğmadan önce alt beyinde dış dünyanın şöyle böyle bir yansı kopyası ile doğarız. Yani biz doğmadan önce dış

dünyanın taslak yansıması, arkaik biçimiyle bizim içimizdedirler.

Diğer yabancı çevrelerin bize ürkütücü gelmesi; bu alışma ve alıştırmaların, şartlandırılma pekiştirmesinin bir ürün sel yansımasıdır. Görüldüğü gibi aiti olma; gruba kabul edilişteki benimsemelerin güvencesini pekiştirmede de olumlu iken; farklı aiti eşmelerde, bir direnç kaynağı olmakla da tutuculaşmaktadır. Bu tutuculuk ilk karşılaşma durumunda olumsuz yüzünü gösterecektir. Karşılaşma olmadan siz olumsuzlukları ya da olumlulukları Hiçbir şekilde bilemezsiniz. Ancak tecrübeden sonradır ki, bunun bilgisini edinir, fikirlerini yürütürsünüz.

Az birkaç paragraf üstte, aidiyet alanlarında, ait eşecek kişinin; daha etkin kişi olmadan önce, kendilikten ve zorunlu olacakla yönelenmektedirler. Ve o yönelişiyle ilerideki mesele ve konuları, daha iyi anlama kalıplarını da o sosyal çevre kültürü içinde yaptığını belirtmiştik. O çevrenin iletilme ortamları ve o çevrenin kendi özgün gereç ve yaşantı aşması; artık kişinin görmek için gözü, duymak için kulağı; anlamlandırmak için akli ve ifade etmeleri için dili, olmuştur.

Bu bir olumlu kazanımdır. Ancak bu kazanım aynı zamanda da, başka aitlik alanlarına da, karşı oluşumuzdurlar. Bir kez daha hatırlayalım Olgular çelişkili birliktirler. Sizler, tekçi yaklaşımla çeşitli çelişmelerinizi eğim indirirken, diğerleri de kısmen sönükleşir. Bu yüzden farklıyı, anlayamayışımız da bundandır. Yeniye karşı kısmi sağırlığımızın, körlüğümüzün ve konuşamamamızın nedeni olacaktır.

Kültürün temelinde yatan budur. Bu yatkın oluş eğilimlerimize aykırı olan uyarılar artık sizin, kısmen görememek için gözünüz, duyamamak için kulağınız, anlayamamak için aklınız, ifade edememek için diliniz de olup, sizi yadırga kılacak bir olumsuzlaşmadır da. Yatkınlıklar kişiye enformasyon girişimini kısıtlar olacaktır. Aiti eşirme alanında kişi pasiftir. Aiti eşirme alanı otoritesi öznelce değişmemeye eğilimlidir. Bu unutulmamalı. Oysa toplumda birey faal ve sürekli formasyonlar talep ederlerdir. Tüm bu olumsuzluklar büyük oranda, elbette ki eğitimle, aşılabilmektedir.

Sürecek

Bayram Kaya

Aidiyet 10

10] Ait eşen sosyal bireyler, bu ilişkisel ortam kültürüyle, olay ve olgularını aklında muhakeme ederler, onları bu ortamlara dek kültür algılarına dönüştürürler. Bu dönüştürmeleri, kendi çevrelerini, iletirme biçimine sokuşla, gayet iyi iletirme geçerler. Ve de iyi haberleşirler. İşte kişilerdeki yatkınca var bulunan bu gibiden olan yönelme eylemleri içine sokulmaları, daha cenin iken ve bebekken ve çocukluk aşamalarında iken, bizim bilinçli dâhilimiz olmadan, tutum aştırılacaktır.

Yani yetişme çağındaki sosyal ve doğal çevre ortam şartları bize; ait eşmeyi eğilim alanı olarak, eylem alanı olarak, kendini ortaya koyma olarak, kendimizi ifade etme alanı olarak; anlama, öğrenme benimseme, girişme alanı olarak, tutum aştırmıştır.

Bu kategorik öğrenme kalıbı, anlama girişmeli, zaman kalıplarımız, ileride oluşacak iki toplum ittifakında çok yararlı olacaktır. Farklı ait eşme alanlarının benimsenir olmasında, farklı olanı kendi alanına yakın sembollerin çözümlenmesi biçiminde anlayarak, farklı kültürleri, simgesel biçimleyip, simge olanı kendisine yakın şekilde dönüştürerek kavrayacaktır. İttifaklar insanların ilk kez çoklu ve seçenekli düşünme eyleminin başlangıcıydı.

Böylece sembolizm ittifakı iki farklı sosyolojik yapının kaynaşmasını sağlayacaktır. Yani bu öğrenme kalıpları; sembol kılma adaptasyonunun gelişmeci temelidirler. Bu sembolleştirmeler sayesinde, bazı önceye dek olan eskimiş aiti oluşlar, şimdi ile uyumsuz olan kimi tutumları, toplum dışına atılır. Ya da farklı olanları, toplum içine alınır. İşte plastik tutumlu olmamız bu gereklerdendir.

Yani aiti eşirme alanı, pasif bireyi, kendi formasyonu ile biçimler. Bu formlar, kişiler için en temel gereksinmelerini saylayışları olmaktadır. Kişiler bu gereksinimlerden biri olan huzurlarını bu şekilde sağlarlar. Ama bu durum değişmeye karşı direnç gösteren olumsuzluğu da, kendiliğinden dayatır.

Bunun yanı sıra, bu tür foruma giriş eğilimleri ilerdeki girişecek birkaç site devleti ittifakı içinde, uyumlaştırıcı olarak, bir temel yaptırım, pişi sel tavırları olarak, yine ele alınacaktır. Bu aiti eşme alanının, kişiler ve etnik yapılar üzerindeki ve halklar üzerindeki uzlaşmayı dönüştüren etkisi; gelecekteki toplumlar arası ittifakında da, en önemli ve sık sık başvurulacak bir araç yöntemleri olacaktır.

Aiti eştirilmede kişiler; aile, grup, cemaat, topluluk, klan, aşiret gibi birlik yapılarına ilişkin tutumları benimser oluşları, tam bir seçme ve bilgi işi değildir. Daha çok da şartlı öğrenmeli sosyal refleksstirler. Aidiyet ilişkileri, kişileri koruyucu oluşta, etkindir. Kişileri yaratıcı kılıştı; kişileri soyut algısal yapıda etkindir. Yine kişiler fantezilerini, kendilerinin de yansıttıkları her tür vehim edişlerini, totemce güç bağları içinde oluşturmaları da bir aidiyet iliktir.

Bu formasyonlar tekrarlanabilir. Bu biçimlenişler, duygu, düşünce, anlayış, inanış, örfi gelenek görenektirler. Sembolleştirmelerle, bir kabulce olacak olan edimler, kutsal kılınmaların, saygınlık içinde, saygılaşma dek içer ilmelerinin, meşruiyet almış halidirler. Bu formeller (biçimlenişler) , küme içindeki yaygınca, bir örnek tutumları oluşturur olmalarıyla, bir çeşit kalıpcı devinimler halindedirler. Aynı tema üzerinde, plastik davranışlara da, yön eşlenişle bilindiği unutulmamalıdır.

9-Burada toplumsal aidiyet ve etnik aidiyetler (giderekten halk ve dini sistemler aidiyet) düzey ve düzlemleri üzerinde durmalıyız. Bir kere etnik ve halk tipi aidiyetler,

kişiler üzerinde lineer (doğrusal) bir işleme özelliği gösterirler. Söz gelimi sosyal onaya tabi olan bir kişi, belki kişisel aiti tutumunu, ufak nüanslarla kendisince zenginleştirecektir. Kişilerin zorunlu olacak aiti etçi yansımalar içinde olmayan, mubahça olan bu tür hareketleri hep olacaktır. Bir çeşitte, 'kraldan fazla kralcılıklar' hep olacaktır.

Tüm bu davranışlar aiti gösterimde olmayan, bir nötr tutumlardır. Ama onlarca çeşidine bürünüp, rekabetçi tavırla ortaya konacaklardır. Ve onlarca kez aferin ile tasvip edilme onayını bekler olması da, bu kategorizedendir. Böylesi sosyal tavır girdisi, kişi gayreti ile belki 10 kat çıktı oranını vermektedir.

Yine dinlerin halk yapılar üzerindeki etkisi de, doğrusal (lineer) bir çizgi üzerindedir. Yine dinsel bir ibadet girdisi, kişiler üzerinde nafile ibadetler biçiminde fevrice; 'kraldan çok kral' olunarak katlanarak sistem çıktısı da olabilmektedir. Bu bağlamda, bu gibi aidiyetler tam bir sistem özelliği göstermezler. Etnikçi, özel, dar kulvarlı olup, nostaljik durumduurlar.

Bu girişmeler ortaya sosyal uyumu çıkarırken, aynı zamanda da, gericilik ve mahrumiyetler düzlemi olacaktan, işleyişleri de beraberinde getirirler. Toplumsal işleyişe hiçbir katkı sağlayamazlar. Çünkü bunlar, toplumsal sistemlerin girdisini üretmezler de, ondan.

Oysa toplumsal aidiyetlerde sistemin işlemesi daha karmaşık ve non lineerdir (çizgisel olmayan, doğru çizgi üzerinde olmayandır) . Kazanç 1 den küçüktür. Bu tür aidiyetlikler, halk sal aidiyetlere hiç de benzemez bir farklılıktırlar. Ve geriye indirgenemezler. Toplumsal aidiyetler genellikle, yerelden evrensele doğru bir genişliktedirler. Toplumsal aidiyet; araştıran, sorgulayan, bir üslenişin eylem alanıdır. Oysa sosyal aidiyetler, sosyal birliğin sınırları içinde tutulan bir kısır görüş lüktür.

1- Toplumsal mensubiyet, kesinlikle karşılıklı yüküm esasına dayanan, bir yüküm aidiyetliğini ön gören sözleşşledirler. Siz buğday üretirseniz, diğer toplum aitinizden olan kişiler de sizin sağlığınıza üretir. Bir başkası otomobilinizi tasarlar, vs.

Sürecek

Bayram Kaya

Aidiyet 11

11] 2-Toplumsal aidiyetler, belli bir üretim tarzı ve belli bir üretim ilişkilerinin söyleşildiği aidiyetlerdir. Buradan yükümlü oluşlardan ötürü, genel birleşmeleri vardır. Toplumsal aidiyetler, bugünkü haliyle, sizlerin yaşamınızı tek başınıza üretemeyeceğiniz denli kolektifçe geçmişli içeriktedirler. Toplumsal aidiyetler, geçmişe indirgenip, ayrılmayan, üretim ve tüketimlerin paylaşım alanıdır.

3- Üretim tarzınızın ve üretim ilişkilerinizin, paylaşımlarına dek, düzenleyen sözlenilmesi; toplumsal meşruiyettik aidiyetinizdir. Ve icabı hal ile değişir olan hukuk birliği aidiyetliğidirler.

4-Toplumsal hukuka dek sağlayışların belirmesindeki tutumlar, eş deyişle, karşılıklı etkileşimli taraflar olaraktan; toplumun bir yurttaşı olaraktan; hak ve görevlerimize dek sağlanıştı olan girişmelerimiz de, aynı zamanda bir demokrasi aidiyetliğimiz olmaktadır.

5-Toplum, hep yeni durumlarla, daima; sözleşen ilkeler aidiyetliğinizi. Ki demokrasi aidiyetliğinin çalışmasıdır bu. Demokrasi sözleşmenin beliren gücüdür. Demokrasi akla gelip, yakıştırılan; sanı kanı türcü soyut ifadelerimizi, halk sal alanla, toplumsal alana değin oluşla her bir alanlar işleyişinin içine doğru, kendi fantezilerimizin, diğerine yük edilmesi olgusu, asla değildir.

6-Toplumsal karakter; toplumsal bir (namla) patent koyuş aidiyet sözleşmesidir. Ki bilim, kültür, sanat, edebiyat, spor gibi aktifliklerin toplumsal sağlanışına dek başarıların sevinç eşmesi bu aidiyetin belirlişidir. Söz gelimi Ay'a ilk gidenlerden, filan toplumun üyesi olmak gibi aiti olukça belirmeler bu kabildir. Ya da ilk sibernetik sistemleri bulan filanca toplumdan olmak gibi. Ya da Nobel almak, sportif başarılar sağlamak gibi. Bunların hiç biri, halkın ödev ve yükümlülüğüyle, etnik tavırlarıyla, genelde başarabilir yükümlülükler değildirler. Üstelik halk sözleşmez. Halk hoşgörüce tutum içinde oluşla bir çeşit cemaatçi görünümüleri halkın tutum aşmasıdır.

7-Toplumsal aidiyetin bir başka belirliş biçimi ve sözleşmesi de rekabetçi emek içinde olup, toplumlar arası ilişkilerde başarı ve başarısızlıklara dahil olmalarıdır. Bu sistemler arası, sistemin kontrolüdür.

Bu kadarla toplumsal aidiyeti belirtmek, elbette yeterli değildir. Dahası güvenlik, eğitim, sağlık gibi aidiyet sözleşmelerini fazla detaylandırmadan dile getirir olmak, yeterlidir sanırım. Toplumlar dağıldı mı, bu toplumsal aidiyetliklerin hepsi yıkılır. Ekonomik ilişki temellerini ve bu ilişkilere değin kültürü oluşturmadan da, yeniden üretmek, birden mümkün olmaz.

Oysa halk yapıların dağılması ile etnikçi, totem temelli olan dini inançsal, geleneksel aidiyetlerin, hiç birisi; dağılmadan kalırlar. Kalıcı olan temel aiti çekimlerin etrafında küme eşilen temel, ilkel yapısı ile sürer gider. Sosyal organizmaların (sosyal birliklerin, komünlerin) var oluşlarının ilk atom ize oluşma durumları etnik yapılarıyla var oluşlarıdır. Nasıl elektron ve protonlar iyonize olmaktan çok, atom kümesi olarak ilk ilişkin oluşmaların sistematiğini verirler. Ve her birleşmelerle de, atomlar kendi mahiyetlerini değil, ama belirgin özelliklerini yitirirler. Ve yeni bir özellik kazanırlar.

Nasıl atomlar, her birleşmelerle, yeni güç ve yeni özellikler alırlarsa, etnik yapılar da, sosyal birliklerin içinde iş eşerek büyük sosyal birlikçi aile ilişkisini oluştururlar. Her bir etnik sosyal birlik, bir çeşit her bir sosyal atomdurlar. Etniğin sosyal birlikçi aile olmuş hali, atomun çok büyütülmüş halidir. Yeni bir güç ve yeni bir özelliktir. Halk, etnik

olanların rengini yansıtan, yeni özellikli bir sosyal bileşiktir. Yani halk sosyal moleküldürler. Halk, sosyal atomların bir bileşimidirler.

Bu nedenle toplumsal aidiyetli öznel yapılarıdaki, toplumsal özel oluşumlar da tarihi bir sosyal gerçekli somutluktur. Nesnel somutluktur. Ancak toplumun bir ürünü olan halktaki bilimsel somutluklar da, felsefi kültürel somutluklar da; etnik yapılar üstü olan ve halk üstü olan, yepyeni aşamalarıdır. Bunlar kanaat önderliğine dek sentezdirler. Ki kanaat temeli etnik özellikler düzeylerindeki farklılıkların inanç olarak, fiili, cari sürer olan şeklidirler.

Halk dini içinde bu etnikçe özelliklere değin, mezhep yorumu, ya da içtihat farkı gibi hoşgörüle edilmişlerle ya da çatışmalar içinde, görünüp süren etnikliklerdir. Halkın yapısı içindeki, etnik ittifaklar; aralarındaki girişmeleri sonunda, gelişme aşamalarının ortaya koyduğu bir, birleştirilme düzlemidirler. Yapı daima etnik yapıyı aşarak, ileri işler, geriye çözülen yapılar, ne akli ve ne de, bilimsel değildirler.

Tarihi geri akıtarak, toplumsal aiti sözleşmenin içine; bir sözleşme bile olmayan etnik aiti yapılarınızı, demokrasidir deyişle, insan hakkıdır diyerekten, tekrardan getirilemez bile. Çünkü bu tür girişmeniz demokrasi bile değildir. Çünkü etnikliği siz bu mevcut hukukla sözleşmemişsinizdir Etniklik toplumsal olan bir yükümse değildir. Ve de etniklik toplumsal kavrayış içinde sözlen ilemez de.

10) Etnikçi var oluşlar, toplum içinde, toplumsal bir gereklilik değildirler. Etniklik toplum olmanın mayasında olmayan, topluma aykırı bir var oluştur. Çünkü toplumlarla, etnikliğinizi hiç yüküm etmemişsinizdir. Esasen edilemez de. Etniklik, toplum da herkesçe paylaşılır ve işlevsel ve ihtiyacı değildir. Etnik yapılar, toplumun genel onay sözleşmesini taşıyamaz. Etniklik toplum içinde her gün yeniden ve yeniden üretilip paylaşılır değildirler. Etniklik özleri gereği kendi dışındaki etnikler girişmesi olan diğer aidiyetlikleri de birleştirebilir olan bir yönelim değildirler. Etnikliğin, toplumsallığı ve toplumsal ittifakları da hiç olamaz.

Aslında, etnik anlayışların temeli de, bir çeşit inanç aşmadırlar. Totemce bağ inanç aşmanın; bölge ve coğrafyaya dek olan özel damgayı taşırlar. Etniklik kapalı devre sistem özelliğinde olan bir girişmedir. Etniklik sosyal birliklerin mayasıdır. Ve kendisine özgü kazanımca birikmeli oluşla sosyal geçiş enlidirler. Yer ve zamana bağlı, kazanılmış kimi kültür ve kimi bazı etkin elli, biyolojik özelliklerin dar tutulduğu bir yapıdırlar. Etniklik, özgün gelenek olarak, tabu olarak, sosyal kültür olarak, kimi biyo sosyal sıklalışların sahiplenilmesidir. Etnik yapılar, apayrı hasletleriniz bile olsa, toplumsal yapıyı bir kez ortaya çıkardıktan sonra, artık toplumsal yol alışın bir gereken özelliği değildirler.

Sürecek

Bayram Kaya

Aidiyet 12

12] Ama etnikliğin, halk sahipliğine dek aiti oluşlarından ötürü, hep sürüp gitmektedirler. Bu tür etnik ve halkçı belirmelerin yeri, daima halk alanınızdırlar. Etniklik toplum içinde, gerici uyumsuzluklarınız olur. Etniklik, iyon davranışlarını gösterir. Etniklik, izafiyet teorisini, ya da kuantum fiziğini veya nano teknolojiler gibi karmaşıkça bağıntılı, karmaşık bilişti olacak, bilişim atraksiyonları içerisinde, kendisini olgu aştıırıp, geliştirep, içselleştirip, yaşamını ve dünyaya bakışını dahi gerçekleştiremeyen bir sosyal yapılar özneliğidirler. Etniklik, yeni kültür var oluşlarını sağlayamayan, toplumlara göre, toplumların içinde zavallılıkların gerici alıştırılmaları içindeki, travma tik çekim alanı olmaya, hep devam edecektir.

Etniklik; bugünkü toplumsal yapılara göre, sorumluluk, yükümlülük toplumsal görev mantıkları ve toplumsal kazanımları gelişmemiş, sosyal halkçı yapılardır. Her an istismara açık, kullanılmaya hazır, ÖDEVCI sosyal yapılardır. Güncel evrensel, uygarlıklardan ziyade, töreci sosyal öğrenmeleri baskın şekilde aktaran, şartlanmış sosyal kimlikçi olmanın ötesinde, evrensel hasletleri bilmez olan kalıpcı sosyal yapılardır.

Etniklik; toplumsal sorumlulukla olmayan bir sosyal var olma biçimidir. Ne sağlığa dek, ne kültürel, ne eğitimsel, ne topluma beceri ve formasyon kazandırılmaları, ortaya çıkaramaz. Topluma sal yararlılık sorumluluğu pek duyulmayan alandır. Feodalce, beşeri edimlere göre biçim edilmiş, ilklerdir. Bunların ufukları; egoizm üzerine olan, bir kişiler arkası olma mantığıdır. Hastalıkla, yelle, selle, afetle, savaşla, gelen ölüm ve telefleri eski dönemlerden beri nüfus çoğalması ile karşılayan kuluçkalık yapılardır. Evlattan istikbale değin, sigorta sistemi olarak yararlanma gibiden tamamen ilkel dönem düzlemine denk düşme anlayışlı, kırım mantığına göre çoğalma güdülü, bir sosyal çevredirler.

Günümüzdeki kimi etnik yapılar Dünya üzerinde Afrika, Avustralya ve Okyanusya adaları gibi yerlerde Dünya'dan kopuk izole çevre şartlarda kalmış, teknoloji kullanımı şimdiye göre sıfır olan, sosyal birliktirler. Bunların benzerleri de birçokları da toplumlar içinde, aynı düzlemde olmasalar da, belli karakterleri taşıyarak, sürüp gitmektedirler. Etnik yapılar toplumlar içinde iç barışın tehdidi olan gerici birlikler olmaktadır.

Etnik yapılar kavmiyetçiliğin dışında bilinçli, çağdaş olmayan; ne anne ne baba oluşlarıyla, güncelliğin sorumluluğunu kavrayamayışlardır. Kimi anne baba sorumluluğunu ve Dünya konjonktürünü yeni nesle aktarmaktan ötürü biçare olan, neredeyse topluluklar düzeyindedirler. 10-20 çocuk yapabildiği için övünen, adeta sosyal görevleri, kuluçka oluşla belirlenmiş gibi insanların köreltildiği, insanların ödevce olarak sömürüldüğü, sosyal, dini ve gizli totem salışımı, yapıdırlar, bu türkü etnik yapılar.

Etnik yapılar, kendi halkçı sorunlarını topluma mal ederek az gelişmemiş toplumların olumsuz, ağır bir fren koşuludurlar. Etnik yapılar, siyaseten de emperyalizmin yumuşak karın kaşıma alanlarından bir tanesidirler. Öznelce kısır siyasetler de bu konuda akıl almaz hataları yaparaktan, seçilmeleri kazanabilmeleri pahasına bu etnikçi feodal kalıntı durumu, hem korurlar, hem de bu durumu hamasetten, en olmaz durumlara dek kaşırlar!

Etnik sistemlere değin, sosyal, siyasal savunmalar günümüze dek ve günümüzde ne kadar ideal ve paha yapılırsa yapılsındı. Tarihin akış seyri bu oluşmayı ortaya çıkardığı andan itibaren, bu yapıyı kullanmıştı. Her durum gibi bunu da aşmaya, etniği toplumcu alan içinde geriletmeye başlamıştı. Çünkü etnik yapı toplumun bir nesnesi değildi.

Toplumsal girişmelerin başlangıcında sosyal birliklerin yan yanaşığı gibi bir durum olarak konumlanmıştı. Toplumsal ve sosyal yapının ilerleyen süreçlerinde gerekli olumlu yansıma ve geliştirme skalasını ortaya koyduktan sonra, daha ilerleyen süreçlerde çatışmacı olumsuz yanına değin işlemleriyle, aiti olmadığı duruma aykırı etkinliğe başlamıştı.

Sistematik dinlerin bir ödevi de etnik yapıları mevcut yapı ile kaynaştırmaktı. Dinler hem etnik yapılardan motifler alacaktan onları kendi yanına çekip, kendisini (dini) benimsenir ve zengin ve daha bir kapsamlı kılmıştı. Hem de, etnik yapıların başatlığını, bir Tanrı'nın alemlere dek (Dünya'ya dek) yaratıcılığında; sosyalce(yaratılışa dek aynılıktı) eşitlikle ve bir Tanrı'ya kulluk bağlamında, bu kaynaştırmayı başarmıştı. Etnik varlık bu kez de dinler içinde mezhep olacakla patlamıştı.

Bu tür etnik ayrımcılıkların, olmayacak absürtlüklerin, hayal ve umudu içindedirler. Örneğin, bugünkü toplumun tüm aksaklıklarına rağmen ve bir toplumun gelişmesi içinde olmaması gereken kimi kör bakışlarına rağmen; günümüz toplumları, eski dönemlerin etnikçi yapıları içinde hiçbir etnik yapıda olamayacak denli, insani yaşamının kullanımına değin olanları, derece derece, pek çok sağlatışları yapıya kazandırmışlardır. Söz gelimi, tarihinin geçmiş dönemleri, kendi insanlarına; bugünkü gibi gelişme düzeyine denk düşen, yüksek değerlerde ekonomik kullanımlarını, kültürel kolaylıklarını ve insanların can mal güvenliğine değin sağlayışlarını, sürekli ve tam olarak kazandıramamıştır.

Ve yine, etnik yapılar insanların; geçim, sağlık, demokrasi, bilim gibi standart yaşama olgularını dahi asgariden sağlayamamışlardır. Ve yine insanların, geleceğe değin kaygılarından kurtaran, sigorta gibi güvencesizliğin kaygısını veren koşullarına dek olumsuzlukların ortadan kaldırılmasını sağlayamamıştı. Asrısaadet dönemine değin anlatılanlar; dinsel etnikliğin öngörüsünü yüküm eden, hayalce özlemci bir ütöpik anılıştır. Ve kişi insanların kendi bilmezliklerini, toplumsal işleyişe katılamayan eseflerini demokrasi ve fikri özgürlüğü diyerekten; etnikçi, sosyal kültürcü olmanın, aczine düşmektedirler.

Sürecek

Bayram Kaya

Aidiyet 13

13] Aslında kişiler gelişmenin mantığını bilir olmakla, eski ve yeni döneme değin olan sağlayışların, kıyaslama olan her bir farkını bileceklerdir. Cehalet, Dünya'yı hep kendi algısı gibi ve gördükleri gibi olduğu sanısını onlara, hep taşır. Bu nedenle kendi dönem seyirleri içinde olması gerekenleri makul bir seyir olduğunu sanırlar. Oysa o zamanların gelişmişlik koşullarının, bugünkü koşullardaki var olan gelişmeleri, asla ortaya koyamayacağı da, pek açıktır. Ne var ki gelişmenin kendi dönem ırası içindeki tüm güzel oluşmaları, daima kendisinden sonraki dönemlerin asgari sağlayışlarına göre, hep geri adım olacaktırlar. Ve hiçbir zaman, eski bir dönem, kendisinden sonraki dönemlerin her bir sağlayışlarını kapsayamaz oluştan ötürü de; asla özlemi duyulur olan etnikçi bir asrısaadet dönemi, olamayacaktır.

Bunun adı, yeni olanı hıfz edip, sindirememektir. Ve duyguca geriye özlem duyan bir gericiliktir. Güncel rahatsızlığa akıl erdirememenin, kolaycı bahanesidir. Gelecekteki oluşmaların hiç birini sağlayamayacak olan her hangi bir eski döneme; toplumsal yaşayış olaraktan, özlem duyan gerici bilmezlikler, toplumu; asrısaadet gibi bir küt anlayışça özlem içine doğru sürüklemektedirler. İşte bunun içindir ki tür kıyaslama verildi. Değilse bunca sağlayışlarına rağmen, günümüz dahi, geleceğe göre, özlemi duyulmaması gereken bir geçmiş olacaktır. Bunu (cahilliği) savunmak, demokrasi bile olamaz! Eğer bu bir demokrasi ise, bilmezlik nedir? Bilmezlikler de bir demokrasimiz mi olmalıdır?

Bir uygar toplumun yönetimi de; kendi toplumsal dokusu içindeki coğrafi yer adlarını ve kişi isimlerini değiştirecek denli körce etnik oluşla, kendi sosyal yapısına dek başka halkçı dokularına değin etnik aidiyet bağlarını, kaşıma zafiyet ve aczi yeti içinde olmalıdırlar. Çünkü bu türden acizce girişimler için adama sorarlar; 'o yer ya da o kişi isimlerine değin baskıcı değiştirme ihtiyacınız, toplumsal olan hangi gelişmenize engel olan durumdur da, değiştirmek isteğini duydunuz?' Bu konjonktür sel olan, yapıcı olmayan siyasetlerin, toplumsal gelişmelerin başarısını gösterememenin, kandırıcı bir ırasıdır. Eğer siz ortalama bir toplumsal paylaşımı sağlayamazsanız, halk etnikçi yapıda ayrışmaya başlar!

Böylesi bir mantık, temelde toplumları da eski etnikçi aidiyet bağı içinde tutmak demek, halkçı yapıları perişanlığı içinde tutmakla eş değerdir. Etnik aidiyetler hiç bir ilerleme ve gelişmeleri ortaya koyamaz. Bir etnik aidiyete bağlı yazar ve çizer, bilim adamı ve futbol insanı vs. hiç bir zaman kendi etnik aidiyetin bir başarısı değildirler. Tam bir toplum, başarısızdırlar. Aydınlar, toplumlara ait olan kültürleri, eğitimleri, üretim ve tüketimlere denk düşen demokratik işleyişleri ve demokratik olmayan her tür işleyişlerin iç ihtiyaçlarından kaynaklı, toplumsal tarafların karşılıklı etkimesi ile sağlanan bir toplumcu başarı ya da başarısızlıktırlar.

Yani toplumsal ilişkilenmeleriniz bir zorunlu etkileşim ürünü olaraktan ortaya çıkarlar. Toplum kültürü olmayan hiç bir yapı; bu düzeni ve düzlemleri asla sağlayamazlar. Bir toplumsal güç karşısında, hiçbir etnik, ırkçı, ulusçu yapı tutunamazdır. Her ırkçı, ulusçu, etnik yapılar toplumsal ilişkiyi ortaya koyabilirlerse de, karmaşık ilişkili toplumların seçme ayıklama ilkesinin üzerine oturduğu çok seçenekli sunum, bu ırkçı toplumsularda olmayacağı için; etnik, ırkçı, yapılar pek çok sanal ilişki üzerine oturmuş totemce öznel anlamalar olduğundan, hiç bir zaman ergin toplumun yeteneklisine hiç çıkamazlar. Bir Aborjin, bir Pigmeler topluluğu gibi etnik düzlemini aşamayan topluluklar, sosyal aidiyete tutunur kalırlar. Çünkü her değişmeyi ve gelişmeyi bu sosyal aidiyetçe oluşlardan bir sapışın felaketi olaraktan, algılarlar!

Bu parantezleri açma gereği duydum. Aidiyetle meyi işlerken bazı okura belli bir aidiyet

sanki saltık bir doğru sahiplenme imiş gibi gelebilir. Zaten bu türden anlamaların, saltıkça olmayacakla çelişebilmesini açıklamak için de, diğer çalışmalarım da yeri gelen kavramsal tematik değinmelerle, bu nicelemelerin, her birine dek belirtmelerin, hep gayretinde oldum. Ama yazılarımı hep bölümler şekilde yayınlar olunca, oralarda belirttiğim kimi değinmelerimi de, buralarda da, vermeye çalıştım.

Temelde aidiyeti insanın etkinliği, insan eylemlerini karmaşıklaştırmasıyla, yepyeni bir dizi üretim ilişkisine sokar. Bu ilişkileniş aidiyet eşme yapısıyla girişip, çatışarak düzenlileştirilecekti. Aidiyet eşen yapı içinde birbiri ile sürtüşen ve birbirini olgunlaştıran, etkileşme, çatışma süreçleri ortaya çıkmıştır. Yani, bir yanda yeniden aidiyet eşilirken, bir yandan da, insanın amaçlı etkinliği; kişiselleşir oldu. Özel aidiyet eşmeler (mesleki dayanışmalar) başladı.

Aiti eşirme; dışlanmayan bir örnekliliği ile ve bir kazanımın aynısını, korumanın ve aynısını yineleyebilir olmanın rahatlığını veren güvencesini, insanlarına hissettiriyordu. Oysa birey temelli etkinleşen emek de, sosyal birlikçi yapılar içinde çeşitlenerek, bir örnekliliği olan sağlayışlarda kopmuştu. Bugünkü emekçi davranışlardan oluşan topluma değin gelmişti. Sözün gelişi sosyal birlikçi üretimin ortak paylaşımı yerine, kişiselleşen emekler, kendi ürettiklerine de sahip çıkmaya başlayacaktı. Böylelikle insan; doğal yetenek ve farklı doğal eğilimlerini ortaya koyarak, daha bir özelleşmeye kayan, o güne değin hiç tanınmadıkları yepyeni bir duruma değin karmaşıklaşan emeklerini ortaya koydular.

İnsanlar, gerek çekim eskinin içindeki sınılanmış olana değin olanların kısmi şaşmazlarına ve gerekse yapa geldiklerinin alışmalı rahatlığından; çekim alanına güvence duyuyorlardı. Ancak yeni olana da eğilim vardı. Kişiler, yeni gelişir olan etkinliğinin yol açacağı yeni sorunları birden kavrayamazdı. Kişiler bu yeni etkinliğe dek davranışları gösterememesinden ötürü, bu yeni oluşlara, karşı oldular. Direnç koydular. Yeniler olduğu için eski olanı sahiplenme duygusu, daha da eğilimli olarak kuvvetlenmeye başladı. Ve tabii ki eski olana bağlı olmanın yararlarını da ummaya başladılar. Aslına eskiye olacak bağlılıklar, yeniye olan; pişi sel ve acemice uyumsuzluktan kaynaklı, tedbirsizlik, güvensizlik, kaygı ve anlayışsızlıklar gibi birçok bileşenlerden oluşurdu.

Etnikçi sosyal birlikler coğrafi komşuluklar ve bölgeci sosyal birliklere değin yakınlıklarla, bu ait eşmeli formasyon anlayışlarını, birini diğerine göre, hem bir takım ruhu ile kolaylıkla disipline ediyordular. Hem de; yine birbirlerinin aidiyet etniklerine göre, farklı olmalarının tabusunu da zorunlu kılıyordu.

Sürecek

Bayram Kaya

Aidiyet 14

14] İki etnik bağ içinde görev eşleşen totemin sağlayışlarından iki ittifakçı grubun da faydalandığı bir kardeş eşilme yoluna gidilirken; yine bir kardeş eşme yolu olan karşı ittifakı totemden olanla cinsel birlik sağlar olma yolu ile kardeş eşilmeye de gidildi. Bu ikinci yola, kimin kimle cinsel ilişki kurabileceğine dek olacak yasak ve meşruiyeti yine tabu, beliriyordu. Bir A toteme ait etnik birlik, ancak ve ancak bir B toteme ait grupla cinsel ilişki kurabilirdi. Yine ha keza bir B toteme ait üye de bir A toteme ait grup üyesi ile cinsel birlik sağlayabilirdi. İşte bu hal, farklı etnik aidiyetten oluş hem birleşmenin, hem de ayrı olmanın tabusu idi. Bu nedenle, kişiler asıl aiti totemlerini bilmeleri gereken bir kimlik eşilme idi. Kişiler kendi ana totem muskasını boynunda taşımaları idiler.

Yine ha keza bağ dokulu gruplar koalisyonu ile aralarında bağ olmayan grupların tabu haram helali farklı olma özelliklerini koruyordu. Örneğin; Musevilerin kendi aralarındaki deve haramı aidiyet ilişkisi, Sami Arapların helali idi. Arap'larında domuz yasağı, Yahudi etnikçi yapısının bir meşruiyeti idi. Yani ayrı grupların birbirine benzememesi, birbirinden ayrı olması; grup üyeliğine değin bir aitlik ve kimlik taşıma ayırt ediciliğidir.

Bu iç ve dışa değin kimliklime grupların hem ayrı coğrafi yerde olmalarının tecridinden dolayı, hem de kendiliğinden iç şartlarla (koalisyonlarla) şekillenen bir durumdu. Yani farklı aidiyet çeşitlenmesi, bir başlangıç belirmesinin esası idi. Koalisyonlar birliği zorlarken, sosyal hayat ayrı edici, ayrı olmanın yaşantı aşmasını zorluyordu. Ve başkasına benzememe ve ancak kendileri gibi bir örnekçe olmanın, etnik yapıların; tabucu zorunluluğudur. Bu günkü sosyal yapıları kültür inanç aşması içinde, eski sosyal birlikler dönemi aidiyetçe uzantıların olduğunu görebilmek, kısmi aydınlanmanın esasıdır.

Etnikçi sosyal birlikler de, birbirine benzeşmezliğin tabusunu inşa etmek normaldir. Çünkü toplumu ortaya çıkaracak hiçbir öznel ve nesnel şart henüz ortada yoktur. Üstelik birlik yapınız, asgari düzeyde var oluşunuzu sağlayacağınız büyüklükte ve dayanışmacı bağ içinde olmak zorunda idi. Dayanışmayı sağlamanın yolu da 'sosyal birlikçi organizmanızı' diğerlerine göre, izole edebilmektir. Sayısal büyüklüğünüz, sizin organize becerinizle; çevrenin besin verimliliğine bağlı olan, bir sınırlılıktı.

İzole olabilmenin yolu da, aidiyetçe çekimle nişlerdeki ayrılıkların nüansında olacaktı. İki küme az az giriştiğinde, farklılıklar bir engel gibi idiler ise de, zamanla toplumlar arası ittifaklar içinde, bunlara değin çeşitli kurumlaşmalarına değin yolları bulunması sureti ile de, bu çatışmalar kısmen aşılacaktı.

Elbette bu tür ittifakların bir arada lığı insanların uzun süre, hemen kaynaşmalarını sağlayamadı. Hem toplumsal gelişmeler, hem sosyal gelişmeler, buna uygun değildi. İttifaklardaki zorunlu birleşmeler içinde, birbirine karşı tamda karışmayarak bir arada var oluyordular. Ta ki daha temel, nesnel gerçeklikler ortaya çıkana değin bu böyle sürecekti. Daha önlerinde, alınması gereken çok uzun yol vardı.

Aiti eşme ve ait eşirme (eş denişle ilişkindik, bağıntındık) grup birliklerinin bir tutkallı olmaktadır. Karşılaşan grupların, birbiriyle çelişerek girişen ya da girişemeyen ilişkileri de, karşılaşmalarının ölçüşmesi oluyordu. Bunlar birbirine göre etnik yapılar olarak tanımlanabilmektedir. Etnik yapılar, grup içi aidiyet eşme ve ait eşmenin, kendi özelliğini korumaktadır.

İleride, toplumsal ittifakların birliğinde, ittifaklar; bir araya gelen aidiyetleri, daha soyut özelliklerden alıp, daha bir somut toplumsal işleyişlere kavuşturmuştur. Bu somut,

kendilerine özgü kimi sosyalce işleyişlerin birliğiyle, eski sosyal yapıların, kendilerine ait kimi özelliklerini de sürdürür olmaları, halk içi yapıların, halka değin sosyal haklarını ve kendi halklarını da belirledi.

Halkların, farklı tür ata soy oluş aidiyet özellikler içermesi sürerken, epey de değişime uğrayıp, hayli de sosyal mutasyon geçirmişler. Aksi halde, çatışan ve uyuşmayan aidiyet eşme alanları, birlik ittifaklarını gerçekleyemezdi. İşte bu ittifaklardaki sosyolojik mutasyonu gerçekleyen de, yine bir yeni aidiyet eşmedirler. Toplumun yeni aidiyet eştirmeleri içine, yeni ve farklı cazibe sel tutum ve geçiş sembol kılınışları koyulabilir olması sayesinde ki, bu sosyal mutasyonlar gerçek eşebilmiştir.

Başlangıç oluşum toplumlarında, halk sal yapının gücü, baskın ve egemendir. Halk sal yapılar da temel olacaktan bir aidiyet eşmeler alanıdır. Halk da muazzam bir güç vardır. Fakat bilmedikleri sürece, otoriteye egemence ve otoriteyle sözleşir muktedirlikleri yoktur. Aiti eşme, bir sosyolojik birim içinde, sosyal birlikler önce örnek bir tekilliğin alanı iken; toplumsal ittifaklardırlar ki, birçok aidiyet eşilme kümeler alanı oldular.

Bu kümelenişler kendi çatışmalarını da beraberinde getirmiştir. Bu birleşmeler yeni bir güç ve belirim alanı olurken, çatışan temsilcikleri de, etnik farklılıkları da ve bunların çatışan gruplaşmasını da, aynı birlikler içinde tutar ve barındırır olmuşlardır.

Bunları bir arada tutabilmenin formülü de, yine yeni bir aidiyet eşmenin tabucu katalizörlük görevi ile başarılmıştır. Aidiyetler ilkesi sosyal birliği toplum grup devinimi içine sokuyordu. Sosyal birlik, birçok eylemler ve sağlayışlara ilişkin kendi girişmesini farklı oluştu biçimlerini; kendi sınırlı tutulan aidiyetliği sayesinde ortaya koyuyordu. İçlerinde görev eşen küçük grup salınımları ortaya çıkarmakla da grup davranışlarını büyütüp, küçültüp; grup davranışlarını ve sosyal birliği işlevli işlevsiz kılabiliyorlardı.

Aidiyet eştirmelerin, birbirine göre karşılaşması, etnik yapıları da birbirine göre tanımlatmıştır. Bu ittifaklar içindeki etnik yapıların bağılıları olan gruplar toplamlına da, o toplumun HALKI denmiştir. Grubun halktan kişileri, toplumda aktifleşirken, toplum içi sağlayışlarda halkı toplum etrafında çek imlemiştir.

Sürecek

Bayram Kaya

Aidiyet 15

15] Hiçbir toplum, bu tür totem aidiyetler bağlamında, bir tek halktan (etnik gruplardan) meydana gelmemiştir. Halk çoğul bir anlamla etnikçiler birliğidir. Esasen de, zorunlu olarak da, her bir toplumun bir halkı vardır ki, bu da halkın ikinci bir tanımı olmaktadır. Toplum ve halk, yazı dizime bakılabilir.

Başlangıcın tek tip aidiyet eşirme grupları içindeki yaşantılımlar, diğer sosyal gruplar içinde girişen bir karşılaşmalardan ötürü, grupların girişen salınımlarıyla halk ve toplum ilk koalisyonlar sadmesini tanımaya başladılar. İşte bu karşılaşmanın şok dalga etkilerini Sümer dili ile de, söylersek: 'Daha kimseye ad verilmemişken' diye başlayan ve kendi edebi sözel, gerçekçi tutumlarını anlatan ve geçmiş ilişkilerini tanımlayan söylence aktarımlı tarihlerini ortaya koymaya, başlamışlardı.

Bu söylemin çözümlenmesini iki biçimde anlamlandırmak olasıdır. Burada şu gerçekçi temel de unutulmamalıdır. Başlangıcın aidiyet eşirme döneminde kişi etkinliği yoktur. Kişi etkinliği de pek önemli değildir. Çünkü kişi davranışları grup davranışları olur, genellikle. Söz gelimi zamanla bir kişinin kavgası tümünün kavgası olmuştur. Yine bir kişinin yarışmayı ya da kavgayı kazanması, tüm grubun kazancı sayılmıştır.

Kişiler burada, gruplarını pasif olarak yansıtmakla ve grubunun yine bir proto tipçi uyarı temsilcisi olmakla yükümlüdürler. Sosyal birliklerde kişilerin etkinliği, sadece birliğine olan katkıları; pasif mi, taklidi mi, yansıtır olmasıyla önemlidir. Bu yüzden aidiyetlik form elli tutumlar, kişisel değildirler. Bu yüzden aidiyetlik kişi adı ve karakteri taşımaz. Sevapta, günahta; bilinir olanın, kişisel olanı değildir. Grupça hak edişlerdir henüz. Daha hesabın şahsiliği henüz ortada yoktur. Şimdiki gibi, aidiyetlik içi cinsel tabuları da yoktu. Cinselliği sağlayışı da ayrımsız, ortaklaşa olmanın içinde düzenlemekteler.

Oysa toplumlar aşamasında; kişilerin etkinliği önem kazanacaktır. Kişiler davranış ve üretisi ile kişilerin emeğe sahip çıkışları önem kazanacaktır. Yine kişisel mal edinmeleri önem kazanacaktır. Ha keza, mal edinemeyenlerin çelişmesindeki suçların yaptırımoluşu ve suçların isnadıyla, suçların; giderekten kişisel eşip, suçların kişilerle tanımlanır, kişilerle belirlenir olması önem kazandı. Yine çocukların hangi gruba ait olacağı gibi velayet eşmeye değin düzenlemeler önem kazandı.

Artık bireysel sevap ve günah vardır. Yükümlülük ve sorumluluklar vardır. Cinsel suçlar vardır. Sosyal birlikçi yapılaşmalar oldukça değişmelere uğramıştı. Bunlar kişilerin, bildiği alıştığı kabul edilir olan tutumlar değildiler. Sosyal birliğin alışmaları (doğruları) kökten şaşmıştı. Büyük travmalar oluşmuştu. Bir hafıza siliniyor, yeni bir sosyal hafıza oluşuyordu. Bu da sosyal alanın değişme değin zorunluğuydu.

İşte sosyal birlikçi yapıdan çıkmanın nedeni olan, emeğe sahip çıkmanın ve emeği ve mülkiyeti, özel eştirmenin bu karşılaşmaları girişmeleriyledir ki yeni tip ilişkilendirmelerin anlatım ve tanımlanmasına dek olan güçlüklerine karşı, zorunlu olarak yeni olanları belirten, onları ifade eden anlaşılabilirliklerle onları anlatma yollarına girildi.

Bu sosyal birlikler, kendi totemleriyle, totemlerinin karşı sosyal birliklerdeki algısına göre kimlik eştirildiler. Ve bir sosyal birlik, diğer sosyal birliğe göre, kendi canları yerine geçen, kendi emek ürünü olarak kurban edilen bitki ve hayvan varlıklarının adları ile anılmaya başlandılar.

Çünkü o kurban nesnesi, o, sosyal birliğin, bir eşiti, bir üyesi, bir dengi, bir birlik üyesi yerine geçeni olarak saygı aşılıyordu. Domuz adamlar, buğday adamlar, akrepler ülkesi gibi. Ya da kartal totemi olan veya kendilerine göre yukarı coğrafya da oturan

insanlara, yukarının adamı; eş deyişle yücelerin adamı; benzer deyişle, göğün adamı dendi. Yine, totemi koyun, domuz, olanlara da kırım adamı, yerin adamı dendi. Veya totemi hurma, üzüm, buğday, mısır vs. olanlara da toprağın adamı, aşağının adamı gibi isimler verildi.

Tabi bunlar hazırda olan söylemler değildiler. Süreçle gelişen, süreçle girişen tanımlamalardı. Burada, insanlar arası sıkı ilişki, toplumsal oluşla, ya da emek ürünlerini insanların kendileri üretir olmalarıyla başlayacaktı. Belki de önce yağmacı, talan ilişkilerle, bu zorunlu isim ve totemce belirtmeler az çok sözel söylenilir olarak anlatılacaktı. Böylece farklı aidiyet grupları, farklı şekilde gelişmiş gruplar, adlandırılacaktı. Daha sosyal gruplar, kişisel eylemlilikten çok, grup tanımlıları içinde öncel enirdirler.

Süreç içinde bireysel emeği sahiplenmesiyle, bireysel maharetlerin baskınlığı ile ad alabilen kişiler ve özellikler, özentiler, ortaya çıkacaktı. Grup içi etkinlikler yaratanlara, ad verilecekti. Emeğin, hünerin, üretimin, sağlayışların yavaş yavaş şahsileşmesi ile o nesne ve hüneri temsilen sahibinin adı ile isimlendirme başarılmıştı.

'Baltanın adamı' olan genel tanımlıktan, 'balta yapan insan olan, baltayı uzlukla iyi kullanan grup birlikleri' özel tanımlık adını alacaktılar. Bir 'boğa' totemi kültün boğa adamlarından biri çok güçlülüğü ile boğayı bile alt etmesiyle 'boğan' ya da 'boğa han' çıkacaktı. Kişiler bir hünerle, bir başarıyla, bir meziyet kazanıp, grup kişiliğinden ayrıklaşacaktı. Bellisiz tanımlıdan, belgili tanımlılara geçecekti. Artık grup aiti, grup motor devinimli olmanın tavsaması, kişiler aiti tekil kişiler olmanın hünerce etnikliğini taşıyacaklar, biraz daha özelleşeceklerdi.

Grup içi emek yoğunlaşmasına dek formasyonun, kendini önemsetecek kadar üstün olduğu ilk dönemlerde, henüz kişilerin bireyci girişmelerine değin oluşan uzmanlaşmış nicelemelerine değin, kişi üstünlüğünü sağlayıcı bir kişiler hünerli baskın olmanın tavırca olan bir girişimleri yoktu. Bu yüzden, grup davranış ve tutumunun yanında, kişi tutumunun esamisi varsa da, henüz kişisel olanın esamisi okunmuyordu. Esamisi olmayanın elbette adı da olmazdı. Yani birey ad tanımlıkları henüz ortada yoktur. Sürecek

Bayram Kaya

Aidiyet 16

16] Birey adı, statü sel ve belirgin olamayınca, grup-topluluğuna değin, aiti olma ve bu topluluğun çeken kabulcü anlayışları ile saygınlaşırđın. Topluluğa ait olan tabu sal, kimliğı kişiler kimliğı idi. Kimliğın tüm elliğı aidiyet eşmenin zorunluluğudur. Oysa amaçlı eylem sellikler giderekten, birey tekilliğinin de belirtisi oluyordu. Bu da, o yaşama denk düşen birçok nicel enir olan gerçeklikler içinde idi. Girişen etnik yapılar da, bir birine göre, aşağı, yukarı; yer, gök; insanları olarak ad alacaklardı.

Bu tür yeni girişmelerin tekillişmesine filtre ve fren olacak dirençlime; gide gide eski etnikçi aidiyetçe olanların, daha bir canla başla savunulur olmasını tetikleyecekti. Yeni olan, eski ve alışılmış olanı, daha da saygınlaşır, dokunulmaz yapacaktı! Böylece etniklik, karşı konulup tartışılmaz bir güç gibi oldu.

Başlangıcın kendiliğinden sağlayıcı girişmeleri, kutsal kılınmıştı. Girişme grup eksenli davranışlardı. Herkese şamil grup davranışı idi. Grup insanların sosyalleştirilmesi, bir zamanlar kendiliğinden ortaya çıkmıştı. Gruba değin davranışlar dalgalanması, şimdi; yeni olan birey eksenli girişmelerine karşı direnç eşmenin, seçme ayıklamaya dek, ilkeci kutsallığına bürünüyordu!

Grup ortamı, eski tip aidiyetçe ve ortak paylaşım ilişkisi salınışlıydı. Oysa yeni olan ortamdaki üretim, kişi eksenlidir. Grup içinde çeşitli nedenle hünerli emeğin başarısını gösteremeyen aciz, güçsüz, zayıf olan insanlar vardı. Bu insanlar, üretimin dışında kalan insanlardı. Yani kişi etnik yapıları, aynı zaman içinde de kişileri üretim dışında kalmakla pay alamayacak olmanın kaygılarının sığındığı bir limandı da,

Yeni durumda meşruiyet ligin kaynağını sağlayabilmek için yine meşruiyet ligin kaynağı eskiden ola gelenin, yani totemin kutsallığına doğru kaydı. Giderek, ilk komünce paylaşım olan çekim alanındaki totemin değil ama toteme dek aidiyetlerin üzeri, yeni ittifaklarla örtüldü. Totemler, ittifaklar içinde; gizlenen, yeni duruma göre buyurandı. Yeniden sosyal hayatı düzenleyendi. Öncelikle en az ittifaka katılan grup sayısı kadar, totem sayısı da çok aştı. Çünkü o ittifakların organizesi içinde, her bir etnik gruba ait totemce yaptırım anlayışları ilişkilenecek, bu günkü yeni ilişkilenecekleri, taşıyamıyorlardı.

Eski hayatın içinde, sağlayışla beraber yaşantı aşan bir sosyal hayat vardı. Şimdi farklı (etnik) grup birlikleri (halk) ile toplum denen araçlı, hünerli birey emeklerinin buyurması egemen, bir yaşam türü ortaya çıkmıştı. Artık güçlü olanla, güçsüz olanın, belirmeye başladığı bu sosyal yapılarda, olaylar başka türlü geliyordu. Bu yüzden olayların girişmesi de başka oluyordu. Toteme dek, meşruiyetin kaynağı olma yaptırımı duruyorsa da, buyuran yüzü, değişmişti.

Olayı başka düzlem, girişmesi başka düzlem olanın, sağlanıştı sonuç dağılımına dek paylaşması da başka oluyordu. Eski aidiyetçe yaptırım ve buyurma ilişkileri, şimdiki bu yeni durumu okuyup, cevap vermiyordu. Eskiye dek totemce aidiyet gücünün hitabı sınırlanmıştı. Tam da sökmüyordu. Yeni ilahlar (totemler birleşmesi gücü) , şimdi kısmen birey aidiyet (aile) gücüyle belirir olacaktı.

Şimdiden sonra, topluma dek sınıf çelişkilerinin ortaya çıkan keskin eşmesiyle, rızıkların önceden dağıtımı söz konusu olacaktı! Paylaşım ilişkisi tamamen farklılaşmıştı. Önceden insanın rızığı, insanın çevresinde de olandı. Çevresi içindeki rızık sağlayışı gitmiş; yerine eşitsiz dağılmış, kimileri kimine iş görsün diye yaratılmış, bu günkü mülkçü gelişmenin ruhuna uygun, aidiyet ilkeleri ortaya konacaktı.

Etnik olarak adını taşıdığı, klanına adını veren totem, görevce düzenlemeci olacaktı. Totem hiç bir zaman meşruiyetin kaynağı olmaktan çıkmayacaktı. Sadece toplumların ilerlemesi ile toplumdaki meşruiyetin kaynağı, nesnelin bilinci ve nesnelin yasallığı olacaktı. Yeni ittifaklar nedeni ile yeni oluşmalarla, toplum da kendisini sınırlayacaktı. Önce ufukları gereği, coğrafi yer olarak bu sınırlamayı yapacaktılar. İlahların gücü, sınırlanan toplum boyunca geçerli olacaktı.

Yer, gök gibi coğrafya isimleri, yerleşim yerlerine göre ittifak topluluklarını da, adlandıracaktı. Aşağı yerliler; yukarı (gök) yerliler gibi. Yön ve yer olarak aşağıda ve yukarıda oturan toplumlara ilişkin girişme gruplarının her birini, birbirinden ayırarak, her bir ilah onları düzenleyecekti. Bu düzenlemeyi yapan kutsal totemlerin de yerlerini giderek, önce ilahlar; sonrada tek Tanrı alacaktı. Artık bilmezdeki yaşar oluşta, egemenliğin ve meşruiyetin kaynağının totem olmasının yerini, ilahlilik alacaktı.

Yaptıran, koruyan, koruyucu olan bir mana algılaması ile meşruiyetin; egemenliğin, kaynağı olan totem anlayışı yine, atalar ruhu ile geride kalan insanların temasını sağlıyordu. Yani ölü ruhlarıyla diri insanların temasını da totem güç sağlardı. Toteme değin bu işlev aidiyet eşirme etkisi, ittifak içinde giderekten Tanrı kayrası içinde, iç edilip; iyice gizlenir, oldular.

Zamanla da bu kabilden yaptırımlara değin işleniş, günün maslahatına göre ve günün iyiliğine göre ve günün menfaatine aracı olacak şekilde, bu anlayışın içi, her zaman doldurulacaktı. Yeni Tanrı anlayışı, yeni tabu ve totemi oluşlara doğru kaydırıldı. Bir anlamda totemin mana algısı sabitliği, toplumun yaşantı kıldığı çeşitlenmelerini, topluma ve halka benimsetmede, hızlı bir dönüştürücü oldu. Toplum ve halk ilişkilerini güncelleyici olma işlevi gördü. Değişmenin toplumdaki ve halk üzerindeki etkilerine dek olan algı ihtiyacına göre, ilahlar görev eştiler. Görev dağılımlarına uğrayan ilahlar ilk başlarda sık sık toplumu ve halkı güncellemenin aracı oldular. Durağan olmayan ilah düzen kılıcı lığı, nesnel olanın devindirici ligi ile yer değiştirmişti.

Sürecek

Bayram Kaya

Aidiyet 17

17] İşte bu tabu ve totem kılışların temelindeki, aidiyet eşme ile ait eşirme ritüellerini, yine bir başka ritüele; kutsanma, vaftiz etme, sünnet etme, evlilik kurma, kurban kesme gibi kutsal törenlerin ait eşirmesine, dönüştü. Bu nesnel bir dönüştürme idi. Bu dönüşmenin çeşitli biçimleri şunlardır: dans törenleri, özgün ibadet biçimleri. Arınma merasimleri, günah çıkarma seremonisi gibi törenler ve bayram günleridir ki, bayramlar; bağış dilek günleridir. Bu somut kurumsal ve tinsel olan anlamalar, oluşan yeni ittifakları, totem bağcı adına kutsanma tören ve ritüelleridir. Bunlar ayin seremonilerine dönüştü.

Bu tür anlayışlarla formüle edilen, ata soylu totem aiti inanışlar, mevcut işlevi ile kendisinin hala bir aidiyet eşirme formasyonu olduğunun ipuçlarını, daima bize vermektedir. Örneğin, Hz İsa'ya aiti olan kişilerin, suya daldırılmasına değin yapılan vaftiz törenleri vardır. Bu vaftiz töreni Hz İsa'dan binlerce yıl öncesinin, toplumlar aidiyetçe kurumsal ilişkilerinin, kendilerinden sonraya aktarma uygulamasıdır.

Yani tabu ve kutsal totem anlayışı, bilinmezlikleri bilinir yapıyordu. Bilinmez olanın verdiği tedirginlik korkusundan insanlar, bilinir olanın, totem güvencesine sığdırılmıştı. Totemin aidiyetçe aşinalığı, üyelerin birbirini tanımalarına yol açıyordu. Yine üyelerin birbirine yaklaşmalarına, üye kişinin nasıl davranacaklarına ilişkin tavırları bilmenin güvencesine aracı oluyordu. Totem koruyuculuğu, kendi üye kişilerini birbirine dayanıştıran alışmaları, sağlıyordu. Aynı ata soy totem aiti olan kişiler, kardeş eşmeyi ve birimiz hepimiz, hepimiz birimiz olmayı, tutum aşılıyorlardı.

İlk çağlardan günümüze totem gibi bağcı ve ilişkin aracı, çok önemlidir. Artık değişken aidiyet eşmeler, hep aracı ile olacaktır. Som gerçekliğe, örneğin; Güneş'e bile doğrudan, direk bakıp anlayamazsınız. Güneş'i ancak aracılar ile dolaylı bakarak anlamalı, anlaşılır yaparsınız. İşte kutsal olana da ancak böylesi bir tavırla, doğrudan bakılamazdı. Kutsal olan bir Nur'du. Nur'a da ancak bir aracı ile bakılırdı.

Bu aracılar rahipler, şamanlar, büyücüler, lamalar, kâhinler ve giderekten de peygamberlerdi. Ta ki, değışkence olan totem kült anlayışa, tekrardan; 'değişmezlik ilkesi' gelene değin bu böyle sürecekti. Değişmezlikli anlayışın hitabı da, bir süre sürdü ise de, değışir olmanın kaçınılmazlığı; yine öznelce olan kutsal anlayışların değışikliğini zorladı.

Değişmez denilen anlayışların da, daha ağızda çıktığı an değışir olduğunu gören akıl insanoğlu, bu değışmezliğe değin var sayılan yolda da; 'tekrardan insanlar şeriatla (tutulacak yolda!) iyice azıtıp, sapıttılar; şeriat bozuldu; şeriat unutuldu', denerekten, 'eskisinin, değıştirilmesine gidildi' denir.

Böylesi savlarla, yeni zamana göre yeni şeriatların bir devamı olmanın, şeriatça yenileşir olmalarını sürdüreceklerse de, nesnelce olan deneysel aklın baskınlığı ile bu yolun toplumsal işlevselliği artık tıkanmıştı. Zaten bu inanç sistemleri de gelecekteki durumlarını görmüşler. Bu yüzden de kendilerini en son sistem olmanın tanımlaması ile sistem değin devamlı oluşlarını son buldurmıştular. Ne var ki inançlar bitimsizdi. Ve inançlar kişi için gerekliydi. Yeni inançsal yol, zorunlu olaraktan vardı.

İşte aidiyet eşirmenin somutluk alanı, aslında toplumsal realitenin aracılarla soyutlanıp, bakılabilen bir eylem sellikler ana dizgesi oluşları vardır. Ait oluşlar, bu tür eylemlerden şekillenirler. Biçim alıp, ete kemiğe bürünürler. Aidiyet eşirme alanını görünür yaparlar. Farklı gelenek, görenek ve inançların sürececek olan mezhep yorumlarına değin olanları da hoşgörüler. Farklı gelenek görenek ve mezhep

yorumlarının her biri, vakti ile o ittifakı sisteme girmiş olan her bir farklı etnik grupların kendi duyuş ve kutsal anlayışlarından başka olup biten bir şey değildirler. Mezhepler hitap ettiği ayrı ayrı kabilenin aidiyet eştirmesi olan, kendi kutsalca totem alanının, ittifakı birlik içinde sır olan aracılığıdır.

Aiti eştirme çok temel bir kavramdır. Çeşitli varyasyon ve osilasyonlar yolu ile ait eştirmeleri ortaya çıkarırlar. Ait eşmeler çok çok farklıdır. Ama aidiyet eştirme kuramı Dünya'nın her yerinde vardır. Aiti eştirme bir olanaklarla doluşan bir olum alanıdır. Bu olanaklar alanı, üyenin eğimle şen konsantre oluşlarıyla, ortamın çeşitli osilasyonlar yapmalarına sebep olurlar. Bu tip aiti eştirme yerleşmiştir.

Yerleşen aidiyetler farklı farklıdır. Bunlar somut; sosyal davranış ve anlayışlardır. Aiti eşme bir sosyal birlikçi küme oluşturmanın da yasallığıdır. Yasanın içi müphemdir. Aidiyet alanı adeta bir değirmenin içine arpa, buğday, nohut, mısır, tuz vs. atışınıza göre çalışan, işlev eşen, bir kendilik sistem, uzay alandırlar.

Benim temel aldığım, aidiyet eştirmenin, ait eşme formatı, Mezopotamya kültürlerindeki içkin kimi varyasyonlardır. Bunların nerede ise bire bir benzeşmesini, bugünkü günde de, Endonezya gibi Okyanusya gibi, Afrika, Güney Amerika tipi yerli uygarlıklarında dahi, hala görmek olanaklıdır.

Aidiyet eşmenin biçimlenişinden bir kaç örnek şu şekilde verilebilir. Örneğin, aiti eşmenin yukarıda belirtilen, girişen gruplar arası davranışlarından olan, bir amacı da, kendisine göre farklı olanı tanımlamaları ve belirtmeleri gerekiyordu. Siz bir sürekliliğe; aşamalı ve kesikli, parçalı bir anlama ve sınırlamalar koyamazsanız ve tanınmışlıklar getiremezseniz; anlama ve öğrenmeyi yaptıramazsınız.

Sosyal birlikler, yeni giriştikleri farklı sosyal kümeleri, kendisinden ayırt edebilmek için ve o farklı olan aitliğe kendi gözlemlerini isnat edebilmek için, belki de işe önce o kümeye ad vermeyi becererekten başardılar. Şimdiye kadar isimsiz olanlar, şimdiden ileri, artık isimleşiyordu.

Sosyal birlikçi süreç içinde, düşman olan karşı birimlere özel bir tüzel ad vermemiş olmanın belki bir diğer nedeni de; yeni toplumumsu yapıların daha birbirlerine emek giriş enli aynı takasa dek ihtiyaç olacakları, duymamalarındandır. Gerek emek ürünlerine değin malların yağmacılığını, gerek emeklere değin kullanım değerinin değış tokuşlarını yapacak olan girişme ilişkilerini, henüz ortaya çıkartamamış olmalarındandır. Bu yüzden de, karşı grupları ad olaraktan da tanımak ve tanımlamak gereği içinde değildiler. Onlar için sosyal birlikler yukarı yerli, aşağı yerli, sağ yerli, sol yerli kabile, kılan, oba ya da oymaklardı.

Sürecek

Bayram Kaya

Aidiyet 18

18] Kabile içinde eylemler kolektif ve sizin dışınızdaki kaynaklardan yaptırım kılındığı için 'katışık benli' bir girişme idi. Bu nedenle kişi edimlerinin bir kıymeti harbiye si de yoktu. Zaten kişi eylemlerinin sonucu, direkt olarak kabileye yansırı. Ortada aktör kişiler, bireyler ve birey eylemleri olmayınca; olgu ve olayların tekil failleri de yoktu. Şimdilik ortada grup tüzel kişilik, faili vardı. Ve grup eyleminden ötürü, grubun totemi tüzel failli(adı) girişmesi vardı.

Bir grup, diğerine sadece ve belki de uzak durdukları bir düşmanca gözlem alanı idiler. Bu yüzden yeni yeni ortaya çıkan, ürün takası, üretim işbirliği gibi girişen davranışlarla olacaktan, kabileler ve kişiler ilk ilişkin sarsıntıyı yediler. Kendi eski tüzel kişilik alışmalarından şaşır, kendilerini rahatsız eden bireye doğru edimce durumların, tekilliğe doğru gidişini, tek tek gördüler.

Bu durumlarıyla, grup tüzel ligi olan sağlayıştan da çıkılmıştı. Sağlayışlar yerleşik hayatla birlikte, herkesle ortaklaşa olmaktan çıkıp, sahiplenmişti kişi özelliği olmasına değin kişi ve kişiler sağlarına dek kırılmıştı. Bu kırılmaların çarpılması olan travma şaşkınlığını; nesilden nesilce, dilden dile; bir tecrübe, bir tutum ilkesi olacaktan, anlatmaya başladıklarında ise; hikâyeye şöyle başlıyorlardı:

'Adı yokken göğün daha
Yerin daha adı yokken
Tanrıların, ondan var olacağı Apsu'nun
Her şeyi doğuracak olan ilk yaratıcı ana Tiamat'ın
Suları karışır bir oluyordu
Ne demet edilmişti otlar
Ne de düzenlenmişti kamışlar...'

Sümer ve Akad tarihi karışır, kaynaşan grup tanımlı, aidiyet birleşmelerini böyle başlatılıyorlardı.

Aiti eşme araçlarının ilki; grup ya da klan, ya da kabile ve giderekten de, aşiret adıyla anılır birliklerin üyesi olmaktır. İkincisi bu birlik yapılarına dek referansı ile davranmaktır. Bu ilk davranış tipleri, ferdi değil, birlikçi, tüzel organizma düşünmesine uygun, toptan davranışlardır. Tıpkı bir çocuğun ilk kez yazı yazmaya başlarken, tüm vücudunu birlikte devindirmesi gibidir bu. Bunlar, en temel biyolojik var oluş baskılarından kaynaklanıyordu. Savunma, barınma, avlanma, beslenme ve cinsellik gibi temel sağlayıştı ihtiyaçların, birlikçe; özelleşmeden, sağlanmasının zorunlu, birlik içi edimleridir. Yani bu tür sağlanımlar, bir birey oluşu aşan, bir çeşit tüzel yüküm oluşturlar.

Bunlar ilk sosyolojinin, toplumsal olana göre: ilişkin gelişmeli, düzen eşmeli nicel enir durumlarıdır.

Tabiidir ki sosyal birlikçi olanların, tüzel benci katışmaçları, birlik içinde, yavaştan yavaş, zamanla ayrışacaktı. Grupça olandan tekilce olana git gel yapmanın yalpaları, uzun yıllar boyu sürecekti. Bu ayrışmalarla toplum, kişiler ve bireyler etkinliğini ortaya çıkaracaktı. Tabii ki başlangıcın durumu, kabile, aşiret düzenine gelene değin; kişi adları çok öncesinden beri sahne almış olacaktı. Totem aidiyetliği, küçük sosyal grupların ve başlangıçta birlikçi topluluklarının, ilk kurumsal yapı aracıdır.

Bu işleyişler başlangıç toplumlarına aktarılacaktır. Kişi, halk davranış biçimini önemser oldu. Birey de toplum davranış biçimini ortaya koyacaktır. Toplumsal işleyişler;

nesnelce olan işleyişleriyle, zorunlu bir somut seyir edişi vardı. Bu somut işleyişten ötürü toplumlar, sık sık düzenlenirlerdi. Bunun içindir ki hızlı işleyen toplum, yavaş ve öznel işleyen halk yapılardan belli belirsizce, ayrılır olacaktı.

1-İnsanların coğrafi isimleri belirtmeleri, belki de; önce coğrafi olarak tanınmış olan çevresel yeri, yönlere göre belirtmekle işe başladılar. Söz gelimi Sümer'i, aşağı yerle; Akad'ı, yukarı yerli, tanımı ile söyler oldular. Aşağılılar, yukarıylalar. Akad'a: yukarı yerde oturanlar anlamına; yukarı yerli, gök ehli, göğün adamları da derdiler.

Akad'lar da, aşağıda oturanlara kendi totemi üstünlük taslamalarına istinaden, Sümer diyarına; yer aiti adamlar anlamına, aşağı yerli diyorlardı. Burada oturan insanlara da; toprağın adamı, yerin adamı, yer ehli, kara(yer) başlar, denmişti. Bunu yaratılış destanlarındaki tanımlamalardan çıkarmak olasıdır.

2-Bir grup, kendisini merkeze alan grup; dış grupların kendilerine göre olan farklılıklarını, onlara ad vererek, onları tanımlamaya da başlar olabilirlerdi. Bu ad vermeler çoğu kez o grubun ait eşirme formu olan kutsal totemlerinin de adı idi. Örneğin, yukarıda oturan, gök ehli denen adamlar, ateşin temiz kılışını, ateşin arındırıcılığını inanç ve aidiyet eşirmelerine dek olan bir anlayışla tanıma çekeği yapmışlar. Onları; ateş ehli olarkten, ateş gede diye adlandırdılar. Tüm tanımlar fantezi değil, yaşamı algılar olmanın somut yansımasından temelli idi.

Sürecek

Bayram Kaya

Aidiyet 19

19] Ya da Asurîler gibi yukarıda oturanlara gök ehli denmişti. Asurîlerin giderek totem anlayışlarında eşeği tabu yapıp, eşek totem etrafında aidiyet eşme ve eşek totemi kendileriyle eşit eştirmeli bir kült anlayışını benimse, kılmışlarsa; o külte eşek adamların yeri veya eşek insanların yeri, ya da eşekler ülkesi, diyecekten, karşı gruplara, totemlerine değin olan isimleri, vermiştiler. Bu türden olup biteni anlatımları bize esrarengiz gelmektedir. Oysa eskiye dek anlatılanlar, çok sonraların değışen, gelişen yüzü karşısında, bir durumu ilişkiler olamamaktan ötürü boş düşüyordu.

Eskiden olup bitenlerin algı ifadesi olan bu aktarımlar, eski günlerdeki toplumun ve halkın bakışı içindeki var olan karşılıklarını bilememekten kaynaklı bir yanılgı idi bunlar. Eskiden olup bitenlerin ilişki yaşam düzenini soyut olarak düşünemiyorlardı. Anlatılanlar onlara soyut sembolizm olacaktan masal öğeleri türü bir anlatım yaparaktan, aktarmalar yaratıklarını lütfen hatırlayınız.

Ad verme de, yine başlarda toplumların bir birine göre üretir oldukları emek ürünlerine değin üretim yaptıkları, bitki ve hayvan isimlerinin tanımına göre isimleşiyorlardı. Bir türden olmayan isim vermeler yine yaşam biçimine göre; yerleşim yerlerine, yerleşimin yönüne göre, isimlendiriliyorlardı. Coğrafik konumlara (dağlı-dağın adamı gibi) ya da, iş üretilişlerine göre, genel tanımlama ile isim kullanmışlardı. Elbette isim eşilme bir türden değildi.

Örneğin bir çoban Akad toplumu yerleşik tarımcı Sümer'e, çapa, kazma gibi teknik araçlar kullanır olmalarına istinaden; çapanın insanı, kazmanın adamı demişlerdi. Akatlı da sürünün, koyun ve kuzunun adamıydı. Yani davar veya koyun, adamlardı. Yine Sümerler, coğrafi yer konumuna göre de, bir başka grupça da, aşağının insanı, yerin insanı, karabaşlar diye de nitelenmişlerdir. Bunlara benzer tıpkı anlatımlarla günümüzdeki kendi yöre, köy kasaba yerlerini tanımlar olmamız ilineği arasındadır.

Buna göre Asurilerin diğer komşuları Samiler, daha çok yağmacı tutumlu olan komşuları da deve adamlardı. Çünkü isimler, gösterilen şeyi anlamca, çoban ya da tarımcı kült işi olarak tanımlardı. Yaşamsal olanları belirtir ve sınırlardı. Ve o totem; ya bir bitki, ya da hayvanın o iliş kinlikte yaşamsal çok önemli bir yeri vardı. İsrail gibi gezginci yerleşimlerde çoban kült oluşla belki domuz adamlardı. Daha sonraki zamanlarda, ilerdeki anlayışlarda, domuz adamların kendilerine gelen söylence rivayetlerdeki şartlar ortadan kalktığına, totemi olan eski söylencelerin bu temeli unutulacaktı.

Temeli domuz totem olan anlatımlarda, o günlere dek unutilan toplumsal gerekçelerin, söylenceyi intikal ettirmelerindeki yaşamsal belirtmeyi de yaklaşık bir anlamlanmayla açıklayabilir olacaktı. Söz gelimi inançlar, domuz adamların totemce açıklamasını, bir yasaktan dolayı, yasağa uymamanın bedeli olarak, domuz dönüştürülen insanlar diyecekten, domuz adamların geçmişini, bir tabucu yasağa uymamanın bedeli olan, bir ahlak kuramına çevireceklerdi!

Toplumların çoban ya da yerleşik tarımcı oluşlarına göre, totemlerin büyük bir kısmı her biri, her bir kültün, kendi emek ürünü olan ürünlerdi. Her kült, her ürünü yetiştirmeğe muktedir değildi. Başlarda, her bir kült bu nimet ürünlerden bir ya da bir kaçını, üretiyor olmalıydılar.

Çevrede ne kadar farklı kült varsa yaklaşık o kadar çeşitli hayvan ve bitki üretimi ustalığı var olmalıydı. İnsanlar kendi emek ürünlerini kutsal olana kurban olarak sunmağa başlamakla, uzun çağlar sonra da olsa, kendisinin kurban edilmesinin önüne,

böylece geçebilmiştir. Bir emek ürününü kurban kılmak insanın kendi aidiyetinden oluşla değer eşmiştir. Sungu, kendisi ile eşit ve denk kılınmıştır. Böylesi bir aidiyetlikle o kült, o kurban totemin adını almıştır. İlk ürün, ilk başarılar, inanılmaz olmanın önemini, sevincini ve kutsallığını hep taşırlar. Bu bağ ilişkiler, hm göz önünde olmalıdır.

3-Üçüncü aşamada da kişisel aktiviteler ve beceriklilikler, dövüşte güçlü oluşlar gibiden, birçok kişiye dek nedenlerle, kişisel eylemleri, kişilerle özdeşleştirip kişi adlarını böylece oluşturacaklardı. Örneğin; Sümerce Ninti, kaburganın kadını, demekti. Dumuzi'ye, çoban adam demek gibi. Eski Türk boylarında M.S' ki 10. Yüz yılda anlatılanlara göre, çocuklar isimleri ancak bir toplumsal yararlılık ya da bir toplumsal başarı gösterdiklerinde, ancak o başarılan işe göre isim alıyorlarmış.

Söz gelimi boğa öldürebilen birine Boğan, ya da Boğaçhan isminin verilmesi gibi. Bu ismi Dede korkut veriyor, boy boylayıp, soy soyluyor idi. Yani isim vermek Türklerde de bir zamanların, bir toplumsal kurumlaşmanın işi olaraktan, Dede Korkut üzerinde aktarılan bir simge, olmaktadır.

Bu aşamada grup içi yaşlı insanların bilgece olan tecrübelerini, otorite olaraktan da saygı anması vardı. Saygılaşan, sözü dinlenen insanların, sosyal kült içinde uyandırdığı cazibe olan, yetke veya otoriter güçlerini de, giderekten din adamlarıyla birlikte paylaştılar. İlk eylem üreten rahiplerin eğilim uyandırdığı saygılaşmalar kategorisini beraber, paylaşmak zorunda kalmıştılar. İlerde, bu kişilere dek üretici eylemlerinin etkisi; toplumsal güce eklenip, toplumun yönetilmesi olacak toplum gücüne, yani krallığa dönüşecekti.

4-Çok çok sonraları toplumun kurum aşmalarının bir sonucu olaraktan dede, baba, oğul gibi nesepçe, ebeveyn kuşakların belirlenmesi, bu türden özel adlar alınmasında temel belirleyiciler olacaktı. Grup totem aidiyetliğine dek olan bir örneklik, ufaktan ufaktan çözülecekti. Grup totemciği hala da M.Ö. 2000'lere değin ve 2000'ler sonrasında da, kimin kimle evleneceğini düzenleyen bir kurumdu. Hatta İslam'da dahi, daha yakın zamana kadar genellikle, aynı inançsal aidiyetten olmayan kişilerle tabu sal nedenle evlenilmezdi. Hele hele inanç değiştirmeden, hiç evlenilmezdi. Aynı inançtan olmak bir temel aiti olmanın kuralıydı.

Sürecek

Bayram Kaya

Aidiyet 20

20] 5-Siz bir sürekliliği, kendi akışı içindeki periyotlarını; hep aşamalı ve kesikli ve sınırlı, parçalı olaktan görmelisiniz. Olgu içi olayları, sınırlı ve sürekli göremezseniz, o olay ve olguyu anlayamazsınız. İşte olay ve olgulardaki bu aşamaları süreçlere bölen, isimse olaktan adlandırmalarınız bu anlaşılmanın bir zorunluluğudur da.

Adlandırma sürekli bir hal alacaktır. Tabii ki bu birden bire bir isimleşme olmayıp süreçle aşamalı ortaya konacak bir insan başarısı idi. İsim vermeler, aslında en temel ve çok belirleyici bir ittifakı yapının, grup ve toplumsal referanslardan olan, kurumlaşmalı dil araçlarıdır. İsim verme işi, eski evrede genel isimlerden, özel ada doğru evrilmiştir. Toplum içinde de, zamanla genelleşmelere gidilmiştir. İsim vermenin bir dil kurumu olması, bir başarıdır.

Girişen, fakat ittifaklar içine girmemiş olan, grup ya da toplumların, aidiyet eşme formatları birbirine benzememek zorundaydı. Benzeyişler en ağır bir hakaretlersem anlayış olaktan görülürdü. Bu da o zamanların aidiyetten ötürü kişileri sosyal birlikler içinde veya gruplar içindeki, dışlama ilkesidir. Bugün bile bu aşağılamalarla, dışlamalarla; 'Ermeni tohumu! Gâvur dölü; Rum piçi! ' gibi sözlerle körü körüne bu türden oluşu sürdürmekteyiz. Bu tür benimsemeler bir çeşit lanet kabul edilirdi.

Lanet bir toteme ya da bir aidiyet ilkesine karşı, kişilerin göstereceği saygısızlıklardan ötürü, kişilerin sosyal birlikler dışına ya da toplum dışına atılmasıdır. Yani lanet bir grup dışlanmasıdır. Gruba zarar vereceğinizden korkulur. Sizin saygısızlığınızdan dolayı, o sosyal birliğe, bir uğursuzluk ya da bir felaket geleceği düşüncesinden kaynaklı, kişilerin sosyal yapı içinde dışlanmasıdır. Lanet, kişileri tekrardan sosyal kabullerin içine çekebilmek için kullandıkları bir pişmanlık çağrıştırıcısı olmanın müeyyidesidir de. Lanetli, o yerleşkenin dışına atılıp, aforozla yalnızlaşma gibi bir ceza alırdı. Lanet fiili günah (suç) işlemek sayılırdı.

Sürgün cezası günahın bedeli olurdu. Ya da kişilerin bu uyumsuzlukları, gerek patolojik, gerekse diğer fevriyeliklerden ötürü olacakla, totem referanslardaki uygunsuzlaşmalarını; sihirle büyülenmiş addetmektir. Büyüyü bozma, sihri çözme seanslarına neden olurdu. Bu nedenledir ki; yakın ve komşu toplumların birinin haram tutumları ya da tabu ve totem anlayışları, diğerlerinin helali olabilmekte idi. Bunlara karşı yapılacak bir olumsuz girişme de, lanet konusu olmakta idiler.

Aidiyet eşirmenin araç oluşu; insanlığın, toplumun, uygarlaşmasında da, başlangıçta çok önemli rol oynamıştır. Hala da, halkların idamesinde, toplumun ilişkinliği içinde çok etkindir. Aidiyetlik sağlayan araçlar yenileri ile sürekli değiştirilerek, ait eşmenin çekmeliği hep sürecek gibidir. Şimdilik bundan arınmak, insana boşlukta kalmışlık hissi vermekte, gayesizlik tutumlara insanı sürüklemektedir. Dini inançlar bunun yerini fevkalade doldurmaktadır. Aidiyetlerin sosyalleşmesi kişi benliğinin üzerlerine bile taşmaktadır. Bazen adeta bir delireyim seansı gibi kendisini ortaya çıkarabilmektedir de.

Aidiyet olgunlaşması doğal bir sosyal organik yasallaşmadır. Çalışması tıpkı bir değirmenin iş eşmesi gibidir. Değirmenin mekanizması bir kez kurulunca, değirmen boş dahi çalışır. İçine koyacağınız arpa buğday, mısır, mercimek, nohut, fasulye, tuz gibi nesnelere, değirmenin çalışması üzerinde hiçbir illa öyle olmak gibi etkileri, yoktur.

Aksine buğdayın, fasulyenin, değişip dönüşmesi için değirmenin öğütmesine gereksinimleri vardır. İşte aidiyet alanları da, sosyal çevrede ve organize olunan her yerde veya iki kişinin olduğu yerde kendiliğinden bir çekim alanı olaktan vardır. Bu

çekim alanında tabi olacağınız devinme tipinin, doğru ya da eğri bir süreç olmasının hiçbir hükmü kıymeti yoktur. Bu alan etkileyiciliğine, günahı da koysanız günah edimde işlev olur.

Yine bu alan içine sevabı da koysanız işlev olurdu. Aidiyet alanının içi eften püften inançlarla dol gulaşsa da çalışırdı. Aidiyet alanındaki çek imleyicinin çalışmanın sihri, içine konulnlardan değil, aksine iki kişinin olduğu, organize olunan her yerde, bir gölge gibi yansıyan kendilik bir zorunlu durumdur. Sistemsek uzay zaman, çekim alanından ötürü, içindeki her şey bu çekimin dönmesiyle sihir kazanmaktadır.

Toplumlar ittifaklara girdikçe ve gruplar birlik oluşlara yöneldikçe; farklı kült totem ritüelleri birbirini dışlar ve çatışır olmuşlurlar. Bu tür karşı kutuplaşmanın aşılması gerekiyordu. Hem de yeni bir totem aidiyet anlaşması ile aşılması gerekiyordu. Nitekim aşıldı da.

İttifakı aidiyet eşilmenin her biri kendi içinde, bambaşka uygunlaştırma aşamaları oluştururdu. Farklı uzun süreçlerin olgunlaştırılması ile kimisi, kimi temel törenleri içerirdi. Sözelimi bir tapınak kurumu olan kurban edilme töreni ile kurumlaşan yapılarla; bu tür ittifakı sorunlar aşılmıştı. Aidiyetler halk nazarında bir duygusal oluşmadırlar. Toplumsal olacaktan da zorunlu idi. Bu uzlaşıcı ittifakı oluşmalardan birisi de ittifak üyelerinin kardeş eşmeleridir.

Aidiyet, temelde sosyal birliğin ve giderekten toplumların ve kişilerin kıblesidir. Aidiyet bir, yönelim, eğilim uzamı ve çekimce oluşma alanıdır. Kıblesi olmayan birlikler, sosyal birliği ve sosyal düzeni giderekten toplumu yaratamazdı. Tabii ki toplum aidiyeti temelde daha somut e nesnel bir üretim hukuk aidiyetliğidir.

Bu uzlaştırıcı çaba aidiyet eştirmelerinden birisi de, kısaca ve genel tanımla, iki karşı toplumu kardeş yapma uygulamalarıdır. Kardeşlik ittifakları, içine katılan grupların sayısı kadar, her biri bir gruba ait insanın, yine her birinin her bir ayrı günde, kurban edilmelerini ön görüyordu. Söz gelimi Sümer tufan aktarımlarında biri bu nedenle altı gün sürmüştür.

Sürecek

Bayram Kaya

Aidiyet 21

21] Neden altı gün sürmüştür? İttifaka giren grup sayısı altıdır da ondan. Her bir gruptan bir kişi, haftanın bir günü kurban edilecektir. Yedinci günü de bu hafıza silme operasyonunu halk tarafları, ancak dinlenerek demlenip sindirilecektiler. Yani insan hafızası nadasa çekilerek dinlendirilecektir.

Kendilerini böylesi törenle karşı gruba katmış oluyorlardı. Şölen, ittifak grup sayısı kadar günler boyunca sürüyordu. Gruplar kendi aiti olan kurbanının etini yemiyor, kanını da içmiyordu. O gün kurban veren grup üzüntü ve açlık çekerek (oruç tutarak) içlerinde verdikleri bu kurbanı, saygınlığı; keder acısını taşıyorlardı. Bu, ittifakların uzlaşma yapabilmeleri için, halkın eski etnikçi ya da bir önceki toplumsal aidiyetçe hafızalarını silme operasyonları idi. Yani yap yeni bir yaratılış anlayışı idi.

İki toplum nesnel girişimlerden ötürü veya ekonomik ilişkilerden ötürü kendiliğinden bir tür ittifaklara zorlanıyordu. Karşı toplumlar, ittifakı yapıyordu. Çoban toplumlarla, bir yerleşik toplum arasında oluyordu. Veya bir yerleşikle- diğer bir yerleşiklerin arasında ittifak oluyordu. Ya da bu birleşmeler aktüel çevrenin çoban ve yerleşik toplumlarıyla; çapulcu olan, yağmacı, harami grupların, ganimetçe çapul hırslarından korunabilmek için de çoban ya da yerleşiklerle bu yağmacılar arasında da ittifaklar olabiliyordu. Veya her üçünün arasında da olabilecekti.

Bu olası ittifaklarda birisi de şöyle olabilir. Bir çapulcu grup, diğer saldırgan olan çapulcu gruba karşı, bir yerleşik grubun koruyuculuğunu sağlayan bir ittifak olabiliirdi. Buna karşılıklıta yerleşikler de kendi koruyucularının yaşama gereksinimlerini sağlar oldular. Başlarda bir yerleşik organize güç, yağmacı bir organize gücün, kendilerine yönelik çapul savaş enerjisini, dışa döndüren beceriyi sağlamıştılar. Bu iki organize birlik yan yana olan sosyalce simbiyoz yaşam olacaktan bir yararlanma şeklinde giriştiler.

Bu ittifaklar, kendi içlerine zamanla ve ihtiyaçtan olarak, daha da çok grup yapıları içlerine aldılar. Her ittifakı birleşme, birleşen gruplarda gelenek, alışma, aiti olmaya dek eski tutumlarından olan edimce kayıplara neden oluyordu. Her grup içine katılan üyelerinin, kendi eski alışmalarından kopuşları; tince travma yapar olması, kaçınılmaz oluyordu. Bu katılımlar eski sosyal birlikçi aidiyetliklerin ve eski totemce hafızaların veya bir önceki toplumsal ilişki eşmelerin; kaybına neden oluyordu.

Bu nedenle yeniye karşı direnç eşmeler gerçekliyordu. Kopan eski aidiyet ilişkileri olan, direnç eşme ve süzgeç fren etkisi, bir muhafazaca gerici etki eşme idi. Yeni yükselen değer olarıktan aidiyeti yapı üzerine yeni sembol ve simgeler anlamalar oturtularaktan kurumlaştırılıyordu. Elbette ki bu semboller içinde giyinme ve başın örtülmesi gibi tarzca anlayış kılmalarda vardı. Söz gelimi sırf ahlaki duyumcu ve aracı (utanma) duygularla örtünme yapılmıyordu. Toplumsal düzenleştirmekle travmaları olan tutumların; bu icbarı duygusal anlamaların sembolizmi, giysilerle örtünerekten de gösteriliyordu.

Örneğin bir Yahudi örtünmesi olan kippa kullanımını (bir toplumsal kimlik olan kölelik damgasını örtme ve giderek anlamını unutmaktan ötürü kutsamayı) ahlaki moralle açıklamak; bir öküz boynuzu işaretli şapka takmaları ziynet yerlerini örtme gibi anlamak, tarihi nesnelcilik açısından pek doğru olmasa gerekti.

Sözel ve ezberletilerek aktarılan geçmiş ittifakı toplumcu nesnel edimler, toplumsal kullanımı tedavülde kalksa da, sistemci dinlerin ortaya çıktıkları esnasında da sürüp gidiyorlardı. Ne var ki bu sürdürülür, bilinir olanların; toplumsal gerekçeleri ortada yoktu. Ama sürüp giden de bir muhafaza idiler. Belletmenler (ahlakçılar- peygamberler)

de, bunlara değin olan asıl anlamacı nedeni bilmediklerinden ötürü bu edimleri konjonktür anlayışına uygun yorumluyor, kutsal kılıyorlardı.

İttifak içine Yeni katılımların gücü olan, her bir grup, iki kollu insanı izafeler olarak, eğer 25 grup ittifak etmişse, 50 kollu Tanrı (birleşik sıfat ve aidiyetler ilişki eşmesi) simgesi ile birlik gücü totem modellemeleriyle, toplumun birlikteliği sağlanıp, halka kolektif olmanın bilinci tekleşen tanrı simgesi ile verilmesinin ilk adımları atılmıştı. Şamaş (utu) ikiz kız kardeşi İştar (göğün kutsal ineği bu kültün giderekten panteon başı olan (ittifak tanrıları yöneticisi) Marduk (Amar-utu) anlayışı ile tarı anlayışı toplumsal evrime uygun olacaktan evirilmişti.

Yağmacıların, toplumsal örgütlenmeye benzer bir yönetsel örgütlenme içinde olmaları, sadece talan işbirliğine dayalı bir örgütlenici kurum oluşları nedenledir. Ve bu nedenle dövüşken becerili olmaları sağlam aşıliyordu. Çoban ve çiftçi birlikle toplumlar, bu savaşçı beceriler karşısında, çiftçi ve çoban toplumların yağmacılara üründen pay vermelerini ortaya çıkarmıştı. Bu gibi girişmeler şartların insanı akıllandırması idi. İş birliği çıkararak her yerde örgütlenme vardır. Talan da bir çeşit organize olmuş bir organizma karakteri taşımaktadır.

Yani yağmacılık da, bir tür organik ilişkidir. Bu da, yeni oluşan toplumların, kendisini çevresi ile kıyaslar olmasında, toplumun kendisinde fark ettiği eksikliğini, yani bir yanındaki fark olan kendi eksikliğini, hemen yanı başındaki hazır duran, diğer bir organik (yağmacı savaşçı) yapı ile sağlayış içine girecekti. Böylece yapı sınırlıklarıyla büyüme, sosyal ve toplumsal organ elleşecekti.

Başlarda toplum, yağmacılarla simbiyoz ilişki birliği içinde işi götürdü. Daha sonra bunların savaşçı özelliğini kendi bünyesine alarak, bugünkü anlamda diğer toplumlara karşı emperyalist emelleri için kullandı. Bu yapının egoist bir durumlu tavrıydı. Toplum kendi eksikliğini çevredeki var bulunan bir tür özel sosyal organ elle, yeni yapının çevreye dirençle sen, bağışıklık sistemini sağlamlamaktadır.

Böylece aletli ve hünerli üretim yapan sosyal birimler ile hızlı manevra ve dövüş tekniği olan çabuk örgütlenen, çok hareketli iş birlikleri olan güce eğilimle, kendi aralarında ittifaka girdiler. Yerleşik ve çoban gruplar, bu yağmacı ittifakla, hem onlardan tetikçi gibi yararlanmalarına neden oluyordu. Hem de yerleşikler, ya da çobanlar; kendisi yağmaya uğrarken, bir tür canından olmamanın garantisini, bu çevreye uyum sağlamış yağmacı grubun fedakârca olan gücünden sağlıyordular.

Sürecek

Bayram Kaya

Aidiyet 22

22] Böylesi ittifakla maddi üretim yapan grupların güvenliği, savaşçı grupların iş birlikleriyle sağlanıyordu. Savaşçı grubun savaşçılığı, temel sağlayışlarını (egoizmini) çevrede o şekil bir uzmanlıkla sağlıyorlar olmalarından, geliyordu. Yani sosyal grupların, o şekil, ya da bu şekil olan; farklı olan çevreye uyma aiti ilişki ve uzmanlıkları vardı. Toplumsal olanda, bunları seçme ayıklamaya tabii tutmuştu. Bir yağmacı başka bir yağmacılara karşı, yerleşikleri ya da çobanları savunma amaçlı gayretlerle, tetikçi olan bu tür bir organize aidiyetliklerden de, bu türden ittifaklara giriyorlardı. Bu toplumun çevreye karşı kendisini bağışıklamasıydı.

Yağmacılar da böylelikle, sürekli yağma yapmanın riskinde; beslenme, barınma ve sairinin eziyetli oluşundan uzmanlık olan, bir başka eziyetli yol sayesinde kolayca kurtuluyorlardı. He yağma ortamın bir karşı koyma potansiyel direnci nedeni ile çapulcular, karşı konuşun ölüm riskini her an enselerinde taşıyordu. Oysa şimdi, üretim yapan birliklerde, nafaka paylarını düzenli olarak alıyorlardı. Ve her an da risksiz nafakalarının hazırda olması nedeni ile çapulcular (yağmacılar), korkusuzca barınma ve yiyecek bulur olmanın çekiciliğine, ram oluyorlardı. Can hebaları sürüyordu ama riski de olanca azalmış görünüyordu.

Bu ittifaklardan; yepyeni bir aidiyet eştirilme ilişkileneceği oluşuyordu. Hem de geleceğin orduları oluşturulacaktı. Hem de yerleşiklerin kendisi, bu savaşçı güçten yararlanarak, başka grup toplumları çapul edecektiler. Yağmacılar kendi ittifakı toplumuna ve halkına savaş ganimeti de sağlayacaktılar. Çapulcular, arkalarında yerleşik ya da çoban desteği olmadan, düzenlenip ordulaşamıyordu.

Ya bir üretim toplumunu esir alacak, ya da üreten bir toplumla önce ittifak edecek sonrada süreçle ittifakın bir kurumu olmayı başaracaktı. Oysa esir almakta, çok riskleri olan, fazla verimli olmayan bir yoldu. En iyisi, bir toplumun organize iç bünyesine bir organ kurum olarak örgütlenmekti.

Çoban ve çiftçi toplumlar da, sosyal ve ekonomik girişimleriyle, ilk olarak; ürün değiş tokuşu nedeniyle temasa geçmişlerdi. Takasın kurum ve kuralları, süreçle, kendiliğinden; tapınağın kuralları gibi yansıtılışla adım adım meşrulaştırılmaya başlamıştı. Ve her bir yerleşim yerindeki farklı tarım ürünü üretme uzmanlık ve becerileri nedeni ile ittifaka giriyorlardı. İkinci olarak da, iş paylaşımı ilişkileri nedeniyle, iki karşı toplum, ittifaklara zorlanıyordu.

Bu tür yeni ittifaklarla; gerek yağmacı toplumların, gerek çoban grupların ve gerek yerleşik toplumların ittifaklıları, yepyeni durumlar ortaya koyuyordu. Bu durumlardan birisi, eskiden içinde büyüdükleri ortamın tamamen başkası olan yeni ortamlarda, ilişkilenecekleri söz konusu idi. Bu ittifakı yapanların alışkın olduğu güvenden çok, yadırga olanın, güvensizlik tedirginliğini, sıradan olacak her bir üyesine dahi yeni durumu kaygı aşıtıyordu.

Yeni ortam ilişkileri, yepyeni kült aidiyet ilişkilerini de dayatıyordu. Bir kartal toteme ait grubun, günah sınılan, mundar sınılan, aidiyet ilişkisiyle, bir yılan toteme ait grubun, günah sınılan tabu kılınan ittifakı demek; kendisine benzemeyenlerle bir girişme içinde; yan yana olmak! Eski yaşantı mantığına göre, bu yan yanaşlık aklın, kabul edeceği bir durum değildi!

Bu ittifaklardan 12 bin yıl sonra, bizim hala etnik yapı duvarını aşamadığımızı bir düşünürseniz, o günün insanların, ne büyük iş başardıklarını anlayabilirsiniz. İttifaklar, karşılıklı bir anlaşmanın, ilişki gücünü çekildiği dirençli insanlardı. Girişen

grupların dilleri dışları bile ayrı idi. İşte bu tür nedenler, kişileri ittifaka karşı bir tür dirence götürüyordu. Grup üyeleri, eski aiti oldukları ilişkilere, tabiri caizse ana rahmin güvencesinin, cennet algısına dönmeye, şiddetle özlem duyuyorlardı.

Toplumumsu gruplarının yeni ortaya çıkardığı zorunlu ilişkiler, yine kişileri, aktif olarak; karmaşık olan düşünce ve davranışlarının, üretilmesine zorluyordu. Kolay olan, eski âdetine göre, olandı. Yenisi ise zordu. Eşleyişle, yeninin yani zorun dayatılması vardı. Yeni rolünün, nedenini bile, tam anlayamamıştı. Bu yeni durumlar, en az ilişki ile en az enerji harcama (ego) ilkesine aykırı görünen bir rahatsızlıktı.

Yeni çelişkiler, yeni sorunları, yeni tartışmaları oluşturmuştu. Bu nedenle yeniye olan halksak tepki eskiye rücu edişleri, eskiden kopamayışların karşıtlaşmasını ortaya çıkartmıştı. Yeni ittifaklar, yeni yeni tabu (aidiyet eşirme) anlayışını ortaya koymayı, zorunlu hale getirmişti.

Yeni ata totem: 'Yarattığım insanları, hayvanları, sürüngenleri, kuşları yeryüzünden silip atacağım, çünkü onları yarattığıma pişman oldum' diyecekti. Yani eski kartal ve yılan totem aidiyetli insan toplumların, akılda tuttıkları eski aidiyetçe toplum bilinçlerinin, aşılması gerekiyordu. Çünkü yeni olan toplumun düzeni oturmamıştı. Eski olana değin hafızanın silinmesi gerekliydi.

Sürekli yeni ilişkiler kurulup, yenisi için eski ilişkiler hızla bozulup çözülmüyordu. Birlik içine yeni ilişki güçlerinin, dalga dalga; zamanlı zamansız katılımları da oluyordu. Her katılım yeni baştan yinelenen sorunların periyodik eşmesi oluyordu. Kimi zamanda bu ilişkin ittifak içi güçlerden kimi daha etnikçi olan birlikler, ittifak içinden ayrılma yapıyor olabilecekti.

Eski aidiyet hafızasının silinmesi için, sık sık bu tür felaket anlatımlı sembol simge söylemlerden, yeni ittifakı toplumunun açıklanması yapılıyordu. Yeni aidiyetler içinde, şu sembol, sürüngenlerin, kuşların, hayvanların eski aidiyet ilişkisi, yok edilmeliydi. Ya da eski kimi sosyal birlikçi tutumlar, yeni işlev anlamlara dönüşmeliydi. Bu solungaçların akciğere dönüşmesi gibi var olandan yeni işlev eşilme ortaya konmanın sosyal ve toplumsal becerisi idi. İttifak üyeleri de, yeniyi benimseyip, sindirmeliydi.

Sürecek

Bayram Kaya

Aidiyet 23

23] Olup biten, yeni durumun denge sağlar oluşun adaptasyonuydu. Her yeni hafıza silinmesi söylemleri, geleceğin inanç mitosunu ve gizemini oluşturacaktı. Böylece totem aidiyetler, çok kimlikli yeni bir birleşimle zaman sahnesinde boy gösteriyordu. Sosyal birliğin hiç bilmediği yepyeni bir karşılaşmayla hoşgörü sorunu ile baş başa idiler. Bu yüzden inançlar (dinler) çok katmanlı bir öznel tortul çökelti idi.

Karşı toplumlarla kardeşleşme aidiyet eşme ilişki ittifaklarına girildi. Kendi totem aidiyetinden olanla iç evliliği (cinsel ilişkiyi) yasakladılar. Karşı toplumlara, tapınak düzenlemeleri içinde, damat gibi gidildi. Bu, çok sonraları birbirinden kız alıp, kız vermeye dönüştü. Ana iç cinsellik tabusu yıkılmıştı. Böyle bir kardeşleşme; evlilik yapan bir kardeş eşme, ittifakı anlayışı idi.

Eski totem kardeşliği, sosyal (komün) birlikler içi, olumludan cinsel ilişkinin kurulduğu bir kardeşlik yapılaşması idi. Cinsel ilişki kurulan kardeşlik yapı aşması, ittifaklar bağıntısı nedeni ile dışa, dış totemden olan kişilerle cinsel birliğin meşruiyetine dönüşmüştü. Böylece sosyal birliğin cinsellik yolu ile kurulan bir sosyal organ eli olan, kardeş eşilme ve aynı kan soydan olucu kurumsal bağı yeni ittifak içinde de sürüp gidecekti. Var olan değerlendirilecekti. İç cinsel ilişki bağı, ittifakla dışa dönük bağıntı olması gereği; yeni tanımlı bir kullanım şekli değişikliği işlev eşilmesi yaptı.

İç cinsel ilişki bağı anlayışı, yeni işlev dönüştürücü görevle, aynı kalıyordu. İç kardeşliğin teminatı olan iç cinsel ilişki serbestliği artık yeni ittifakın kurulması için iç cinsel ilişki yasaktan ve lanetçi bir tabu kılınıyordu. Başka etnik (sosyal birlikçi) yapıları, dışlayan iç cinsel ilişki, ittifakı yapıların başka etnik grupların birliğini ve birleşmesini ön görmesi hesabı gereği; cinsel ilişki yolu dışlayan olmaktan çıkıp, aksine; dış etniği içe davet ve kabul eden bir işlev yapıya dönüşmüştü. Bu ruhlarda tahribat yapan ilk sosyal travma idi. Ama bu, da yeni totem üyelerle ilişki kurulması için zorunlu bir girişme idi.

Ancak dış totem aidiyetlerden olan kardeşliklerle ve iç totem bağ kardeşliği olan sosyal birlikler dönemindeki olan kardeşlikleri, bugünkü biyolojik kardeş eşmelerle, anlamca hiçbir ilgisi bağı yoktur. Eski sosyal birlikçi tip kardeşlikler 1-Aynı totemden olanların iç cinsel ilişki (kan) bağ yolu ile kardeş eşmeydi. Oysa ittifaklar girişmesi ile şimdiden sonra cinsellik, ancak dış totemden olan biriyle olasıydı.

2-Aynı totemden gelme olan, totem bağ kardeşliğiniz; bu kez de cinsel ilişki yasağı ile oluşan bir totem kardeşliğe dönüşmüştür. 3- Daha sonra da bu birleşmelerden doğan her bir çocukların, hangi totem aidiyetten olacaklarının uzun süreçler boyunca tartışılması vardı.

Bu velayetçe intikallerde, çocuğun aidiyetlik dönüşmesi için yepyeni bir sosyal toplumsal organ elleşme anlayışı ortaya konacaktı. Bu yol, sütkardeşliği yolu ile kardeş eşme idi. Bunun girişimi başlatıldı. Bu da bir, kan yolu kardeşliği, anlamasıdır. Sütkardeşleri dediğimiz yol, emziren analar dönemi, kurumsallaşması düzenidir. Çocuğu doğuran kadın henüz çocuğun anası değildir.

Velayet ilik döneminde, bir ilke olaraktan; doğuran ananın çocuğu hiç emzirmemesi öngörüldü. Doğuran kadının bebesine süt vermesinin haram ya da mundar kılınması, kuralı ve kurumsallığı vardı. Hala çocuk velayetinde totem bağın belirleyiciliği ön plandaydı. Ama bunun da bir kurullaşması gerekiyordu. Farklı totem ittifaklarını birbirine yakılaştıracak olan bir tür kılıştı sahiplenilişler, sağlanıyordu. Bu yeni aidiyetçe sahibi yet; totem bağını, kendi grup üyesi yolu ile karşı topluma

geçiriyordular. Buradan da totemler birleşmesine gidecek kıvılcım aşmalardan birisi de oluşuyordu.

Bu geçişleri zamanla, her bir grup, kız alıp vererek sağlayacaktı. Böylece yakınsaklık; difüzyon ile kendi kutsallık anlayışlarını, karşıya transferle giriştiriyorlardı. Kan yolu ile akraba ve kardeş eşilme idi. Bu aynı totem kardeşliğinden apayrı ve bambaşka olan bir zaman zemin düzlemce koşullu, aidiyeti ilişki eşmeleri idi.

Bu ittifakı oluşumlarının totem anlayışı, süreç içinde, her birinin her bir farklı totem anlayışlarından ötürü, ittifaklara çoklu tanrı anlayışı özellikçe yansımalarına başladı (politeizm) . Yine bu her bir farklı aidiyetliklerden ötürü ittifaklar içine taşınan totem anlayışları, yeni ittifakların içine; çatışma unsuru olarak da kendiliğinden taşınmış olacaktı.

Sosyal ve toplumsal gelişmeler, eskiden beri nicel olacaktan biriken; özel çevre şartlarında oluşmuş; sosyal ve toplumsal aidiyetçe yapıların var olanından ve bir olanından; gelişip, örgütleşip, karmaşık aşmıştır. Var olan sosyal toplumsal organ el işlevler, yeni işlev anlayışı dönüştürülmelerle daha bir bağıntılı nesnel işleve ve yararlılığa dönüşüyordu.

Söz gelimi; bir olan totem anlayışı, ittifaklarla totemler yan yanaşlığı anlayışına (çok totemciliğe) dönüşmüştü. Çok totemcilik de gidecekten, iç çelişmeleri gereği, tek totemin (tanrının) birliğine yol alacaktı. Önce teklik çok aşmıştı. Sonra da, arada; köprünün altında çok sular geçmesi hesabıyla, çokluktaki birlik görülmüştü. Sosyal birlikçi aidiyetçe anlayış ve işlevler toplumsal anlayış ve işlevlere dönüşecekken var olan malzemedan yola çıkma en temel koşuldu.

Yine söz gelimi, aidiyet içi çocuk emzirme tutum aşması, ittifakı olay ve gelişmelerin yaşanması ile ortaya velayet sorunun çıkarmıştı! Aidiyet içi çocuk emzirme sosyal malzemesi, bu kez çözüm ve dönüşüm işlev eşmesi olacaktı. Çocuk velayetinin karşı toplum birimine geçebilmesi için doğuran kadın dâhil, doğuran kadının totem aiti olan hiçbir kadının çocuğu emzirmemesi kuralı getirildi.

Sürecek

Bayram Kaya

Aidiyet 24

24] Doğuranın (ana) sütünün haram ve mundar olması kuralı (tabusu) benimsendi. Böylece yeni doğan çocuk, damat tarafın aiti olan anneler (kadınlar) tarafından emzirilerek karşı totem aiti oldular.

Aslında bu kural çevrede var olan sosyal birlikler dönemindeki, aynı totem aiti kadınların sütünün çocuğa helal olması tabu kuralı, hafif bir eğim değişimi ile anlam ve işlev değiştirmiş; haram olan helal olmuş, helal olan da haram olmuştu. Sonuçlar çok farklıydı. Böylece sosyal çevrede var olan envanter değerlendirilmişti.

İhtiyaç örge (işlev) yaratırdı. Bu evrensel kural, sosyal ve toplumsal yapıda da, işlevseldi. Temel devinim, ortamın ilişki eşilmesi idi. Nasıl bir ortamda iseniz, envanteriniz ne ise, ortamın ilişki bağı da o şekil oluyordu. Her ortam değişmesi, yeni ilişki tipinin belirleyicisi ve zorlayıcısı oluyordu.

Yeni belirlenim insan mantığına, bir akıllılık gibi geliyordu. Yine yeni belirlenim, bir amaca uygun olma, bir mantıklı olmanın sanı kanı ve algısını insana veriyordu. Hâlbuki ki bu amaca uygun malzeme kendi oluşumundan (miladından) önceki çevre olanakları içinde, ne bağıntı kuracağı makul, akıllıca olan ilişki koşullarını kaçırmıştı. Mantıklı ve amaçlı olan bunu hiçbir zaman bilemezdi. Çünkü evrimin gözü kördü. Bu bir avantaj, ya da dezavantaj olmayıp, evrensel yasanın işleyiş biçimidir.

Toplumun egemence işlettirilmesi ile birleşen totem alan yasaları tanrısı; ittifak toplumlarının tanrılarının özelliklerini (sıfatlarını) kendi uhdesinde topladı. Örneğin Marduk (Nemrut Amar-Utu): 50 tane özelliği kendisinde birleştirmiş, böylece ilk tek tanrı tipini, bölgesinde ortaya çıkarmıştı. Bu elli sıfat elli tane farklı totem(etnik) aiti grupların ittifakı demektir. Böylece süreçle yeni oluşan her sorun, yeni aidiyet eşme adımları ile güç bela, yapıcı uygar kurumsal adımlarla aşıyordu.

Başlangıç toplumları, ittifak aştıkça; birleşerek büyüyen totemce çoğulcu tanrı anlayışları gelişti. Plüralizmin esası, hoşgörünün ortaya çıkmasıdır. Panteonlarda tanrıların yan yana saygı içinde konumlanmasıdır. Bu hoş görü, tek tanrı dönemi başlangıcına doğru yıkılacak. Güç bende denişin büyüklük ve egemenlik yarışı ve egemenlik sıralaması başlayacaktı. Gün gelecek, egemenlik sıralaması da yetmeyecekti.

Tek egemen güç olan 'tek tanrı' yok ediciliği, sahneye aks edecekti. Artık tanrı, totem aidiyetin unsuru olmaktan çokça çıkıp, bir toplum içi efendi köle ilişkisi ile sarmalla şan büyük Mevla (efendi) olan ve kendisine boyun eğilen bir güç, durumuna dönüşmüştü. Boyun eğenlerde bir mevali (Mevlalar olan[efendi sahibi]olan bir kul, bir köle) , idi. Başlangıcın totemine boyun eğmesi ile şimdinin tanrısına boyun eğilmesinin arası çok farklı idi. Artık sahnede, ulus tanrısı ve ulus devletleri vardır.

Totem nerede ise tümünden homojen bir düzey ve düzlemin seslenen gücü, idi. Siz bu homojen nitelikli girişmeye boyun eğiyordunuz. Şimdi içinde pürizmin mantığını taşıyan artık totem olmayan bir Tanrı idi. Oysa şimdinin tanrısı, aynen toplumun kastça yapısı gibi birbirinin uzlaşmaz çelişkileri ile çelişen sıfatlardan, sınıfça anlayışlardan karşıtlaşan, heterojen olan bir girişmeye boyun eğiyordunuz. Karma karışık duyguların, bir arada olamaz olan iticiliklerinin katlanılmasına siz, sesiz sedasızca boyun eğiyordunuz! Bunun yanı sıra grupçu, aidiyetçe; totem mana algısı da, kişilerin kendi üzerlerinde atamadıkları bir içsin inilmiş durumdu.

Etnik aidiyet hücrelerine dek sinmiştik, anlayışı ve algılayıştıydı. Bu kişisel öznellikleri,

aile tanrularına dönüşen muhafaza edişlerden, küçölerekten daha bir özelleşerek totem; aile korumasıyla, sembolize edilmeye, böylelikle de grup totemleri, aile totemi kılınarak yavaştan toplum dışına atılmaya başlandı. İbrahim'in aile tanrısı, kayın birader Lavan'ın aile tanrı sembolü, bu döneme ait denk düşer hafıza ve ittifak dönemlerini simge eden, tek tanrı anlayışı ile aile tanruları döneminin çatışmalarını ve eski döneme dek ait olanın, sembolik aşılmasını ifade eder olan anlatımlardır.

İbrahim, her gittiği yere kendi aile Tanrısının dikitini (dolmen) diker, taşı yağlar /(vaftiz eder) mezbaha yapar, sunuyu, ateşte yakardı. Hatta İbrahim'in torunu Yakup (İshak'ın oğlu) , dayısı Lavan'ın kızını almağa gider. Rahel ile kaçan Yakup, Dayısı tarafından yakalandığında, dayısını en çok kızdıran olay ve dayısının arayarak ele geçirdiği ilk şey; Rahel'in kaçırdığı Lavan'ın aile Tanrısını ele geçirmesi idi.

Yani, bir yerdeki değişen işlev büyüme; diğer yere de muhafaza ediş ile küçölerek, yeni olanı hazmettirmenin sindirme evresini oluşturuyordu. Aile tanruları, zamanla yeni ittifakın dönüşüm özellikleri sayesinde, eski tanımladıkların batmaya başlamasıyla tek Tanrıca döneme gidişi de izafileştirirler.

Ve ittifak toplumlarının, her bir tek tek totem tanrularına dek özellikleri ve totem güçleri; yeni ittifakın tanrısında birleştirdiler. Artık yeni ittifak anlayışlarla ve yepyeni bir ittifakı hüviyetle, tikelle şen Şamaş, Marduk gibi ittifakı tanrılar; egemence ulus devlet (Yohova gibi) tanrularına dönüşüyordular.

Hiçbir kült anlayışı, ya da toplumsal normların gelişmesi; değişip dönüşmesi; kendisinden önceki yaşamların atılan adımları içinde, şu veya bu biçimde; bağıntı zeminini bulmadan çıkmamış olsunlar. Her sosyal toplumsal adım, kendisinden sonraya bir biçimde değişip, dönüşerek yansıyacaktı.

Tabi ittifak toplumlarının tapınak panteonunda, ittifaktaki etnik yapılarının kendi totemleri, egemen ittifakı baş tanrının sağ ve sol yanında, anlayışla karşılanarak (hoşgörüce) yer alıyordu. Sümer, Akad ve Babil, Roma toplumlarındaki bu panteonlarda, her birim, günün belli saatinde, günlük ayinini yapardı.

Sürecek

Bayram Kaya

Aidiyet 25

25] Bu ayinler sırasında ittifakın farklı totem aidiyeti uyruğundan olan insanlar, günün farklı farklı saatini kullanarak, farklı seslerle ilahileri okunarak, ittifak birliğine göre her bir etnik (mezhepler) yapı kendi yardımcı totemlerine ibadete çağırılırdı. Aiti etnik, kendi toteminin aiti rengine bürünerek, totemini simgeleyen tanınmayı da taşırlardı. Böylece ittifak etnik unsurları, kendi ayin ve törensel ibadetlerini ve böylesi hoşgörücü kaynaştırışın uygulamasını, yaparlardı.

Aidiyet eştirmenin bir çekim alanı olması ve bir kendi aitini tanıma ve aidiyeti bir tanınma devinmesini içerirdi. Aidiyet alanı içinde, kendisi gibi olanların bağ ilgisi sahibiyetlik oluşturması vardı. Aidiyetler alanının işlemine, bu tür sahibi etçi ittifaklarla, insanı devimsel olacaktan eğilim eştirmek niceliklerin biriktirilmesi vardı. Aidiyetçe alan içine, istenen tutumların eksen eştirilmesini koyabilmeniz olasıydı.

Aidiyetçe alanın için, araç kılınmıştı. İttifak halk aidiyetleri her biri birbirinin içinde çok farklı ve süreçle yürünen, apayrı aşamaların ürünüdürler. Ama ittifakların giderekten toplumsal aidiyeti ortaya çıkarır olmalarıyla da, etnik aidiyetler doğallıkla da, aşınacaklardı. Bunlar burada açıklanamayacak denli uzun ve tarihi süreçtirler. Bu süreçler, bir norm kurum aşma, bir kural aşma ve örgütleniş, boyutuna giden süreçler silsilesini oluşturmuştur. Her bir silsile, belli bir ait eştirme ilişki enformasyonunu taşır.

Aiti eştirme yapısallığının çok önemli ayaklarından birisi de, totem yardımcı kurum oluşudur. Totem yardımcı kurumu, üyelerini; kendi aidiyet çekimliği içinde, o grup aidiyeti etrafında, kimlikçi durum ve davranışlar üretmeye, tutum aştırırdı. Totem aidiyet, başlarda bir klan dönüştürücüsü iken, sürece dek işlev eşmece dönüşümle ikincisi olarkten da, 'totem aidiyet yardımcı kurumu', inananların ve inançların; sistematik biçimde, din eştirilmesi basamağını, oluşturmuş olmalarıdır.

Konunun kendi sınırlılığı içinde aidiyeti inanma gerçekleştirmelerinin, giderekten nasıl din olma olgusuna dönüştüğüne fazla değinmeyeceğim. Sadece inançların da ittifaklar içinde insanları bir ait eştirme, bir uygarlaştırma, enformasyonu olacaktan, nasıl ortaya çıkmış olduğunun bilinip; görülmüş olması, yeterlidir.

Tabii ki ilerleyen süreçlerde, inançların daha bir sistematik hali olan dinlerin de; toplumun sınıfsal yapısını işlemekten ve toplumun sınıflarını, konjonktür ortalama anlayışına göre; zamanının aşamaca süreçlerini temsil etmekten; kurtulamayacaktı. Hatta çağlar boyunca insanların, en büyük tükenmez bir sömürülme ve sömürme aracı olmaktan, insanları Allah ile istiskal etmekten de kurtulamayacaktır. Her oluş gibi, dinler de, kendi olumlu ve olumsuz belirimlerini taşıyacaktır.

Aiti eştirme formlarından biri de, üyelerinden birinin, ortak toteme kurban edilmesidir. Ve kurbanı o sosyal birliğin totemine sunar olmasıdır. Can kan yolu ile ait eşilme, bir atalar ruhu olan totem üzerinde dönüşecekten, ittifak ve sosyal birlik üzerine yansiyordu. Bu dönemlere dek fiiller kişisel değildir. İbadet şartları olan kurban, grubun bir arada bulunduğu törenle bir defada o fiilin gerçek eşlenmesi, grubun her bir üyesinin kurban edilmişçesine görev ifası gibi değerlendirilebilirdi. Bunun kendi ayrıntıları, konumuz dışıdır. Unutulmasın ki insanlar başlangıçta yamyamlık da ediyorlardı.

Bir tabu anlayış olan, kollayan ataların cebir uyguladığı algısına değin, insanların totemce anlayışları; ittifakları da aiti eştirme yapar olan, bir kurum vafına da dönüşecekti. Toteme ait algıların oluşması demek, kendine ait algılarının, totem

şahsında, gruba ve klana genelleşir yapılmasıdır. Yani kendi haz ve elem duygularının aynısını, totemde görüp, toteme de yansıtmaktadırlar. Bu sanı algı, totemden de, klan üyelerine akis ettirilmekteydi. Böylece klan empati (duygudaşlık) yapıyordu. Kendisi nasıl bir şeyden hoşlanıp memnun kalıyor idiyse, Totem de, klanın gücü büyüklüğünde, memnun edilmeliydi.

Gelecek zamanlar zarfında da kişiler, kendisinden yansıttığı bu temel duygularıyla ve ilişkilenişi motifleriyle de; kendi kendisini totem şahsında saltık aştırmıştır. Ve totemden yansıyan algılarına riayetken de insan kendisine yabancılaşmıştır. Yabancılaştığı kendi duyguları, kendisine bir tabu emirler silsilesi olarak dönecekti.

İnsanlığın iç yamyamlıklarını yaşar oldukları dönemlerinin, giderekten terk edilmesi aşamasına değin fikirleri; yine insanın emeği ile üretim yapar olduğu süreçteki yol alışların, nicel birikimleri ile, gerçek eşlenecekti. Hem de grupların ittifaklarıyla, gerçek eşlenecekti. İnsanın değerliliği, emeğine geçmişti. İnsanın emeği de, zahmetleri karşılığında, ürettiği bitki ve hayvana geçmişti. Böyle olunca emek ürünleri de emek gibiydi. Yani zahmetle üretilen de, emeğin sahibi gibiydi. Emeğin sahibiyle eşit ve denk kılınmıştı. İnsanın üretim işgücü değerinin, ürün içine geçişen ligi bu iç yamyamlığın ve insan kurbanı ediminin aşılmasında, insana yansıyan düşünme algılarından çok önemlice olandan biriydi.

İç yamyamlığın ve insan kurbanının aşılmasında, insan öznesine yansıyan diğer bir yaşantılıma da sonraki ittifaklar içinde oldu. Artık yiyecek sağlayışlarının kıtlığı olan vahşi sağlayıştı anlayışın yerini, ittifak içi toplumsal emek kullanımı ile yavaş yavaş aşılmıştı. İnsanın canı tatlı idi. Bu kıt sağlayıştı zamanına değin tutumca alışmalarından insan, vaz geçmeliydi. İnsan egoizmi artık, topluma bağlı yansımaların eşliğinde sosyalleşebilirdi. Yine ittifaklar içinde toteme sunulan her bir ittifakı gruba ait insan kurbanlarının kanını içme etini yeme yolu ile ata totem ruh geçişine dek oluşla bir çeşit totem kardeşliğini öngörüyordu. Bu nedenle, belki de; dış insanın kurban edim dönemi, sınırlanmıştı.

Bu yaklaşımla ittifakın içindeki her bir etnik grup insanına değin emek ürünlerini de, her bir totemin kabul etmeyeceği anlamına geliyordu. Çünkü ittifaklar, başlangıçta farklı olanı yan yana getirmişti. Bu çok farklı ve büyük bir kayda değerlikti. Ayırt edici olanı yeni sosyal birlikler(halk) içinde yüküm edici (kader) kılışlarla bir düzenleme sağlamıştı. Artık her yeni ittifak, hem bir düzen aşma, hem bir yüküm eşme hem de her bir yükümlenme kader olacaktı. Kölecilik dönemi ile kaderi alınlarına işaret vurulup damgalanarak, yazılacaktı. Başının, kulağının, burnunun, parmaklarının, kolunun muhtelif yerleri bu damgayla kime dek köle olduğunun aidiyet ti kader işaretini taşıyabilecekti.

Sürecek

Bayram Kaya

Aidiyet 26

26] 'Daha yer ve gök birbirinden ayrılmamışken; Ne demet edilmişti ot; Ne de düzenlenmişti kamışlar' söylemli dönemdeki, sosyal birliklerin tarihi henüz değiştirecek denli birbiri ile girişmeli tanımlıkların olmadığı dönem içinden, yan yana gelen, ayırt edici düzen eşilmenin ve geleceğin panteonca var oluştu aşmasının ve tek Tanrı dönemine gidilecekti. Ve ulus devletler aşmasına gidişteki olgular içinde de, tanrılara dek algı ve sıfatların birleşici liği ile devletin egemenliği aynı kılınıyordu. Devlete dek sosyal, toplumsal oluşmalı düğüm başları böyle oluşacaktı.

Bu ayırt edicilik içinde her bir toteme sunu yapılan kurbanların, sunu şeklide çok farklı idi. Kimi aitlik sunuyu ateşte yakıyordu. Kimi, suda boğuyordu. Kimi kesiyor çiğ yiyor, kimi pişirip yiyordu. Kimi de sunuyu haşlayıp sunuyordu. Kimi kurbanın boynunu kırıyordu vs. vs. Birbirleri ile uyumsuz şekilde kurban sunumları yan yana olacakla vardı. Daha tanrıların yaratması yoktu. Sadece düzenleme vardı.

İşte ittifakı birliğin, bu ayrı gelenekleri de, süreçle; ittifakı birlik içinde; 'birleşik edimce kuramlara dek uygulayımın' düzenlemeleri olacaklarla; aşılmaları gerekecekti. Bu gibi yansımaların süreçler boyunca tek tek atılan adımları vardı. Bu adımların yansıyıp uygulanması; uygulanmaların süreçler boyunca biriken görünümü vardı. Bu düzenlemeler, bu alanlarda uygarlaşmanın, toptan ve birden; devrimsel ve keskin dönüşümlerine, yol açacaktı. Artık düzenlemeler yerini, hızlı bir yaratılmaya bırakacaktı.

Artık insan kurbanı yerine, emek ürünü kurbanılar boy gösterecekti. Söz gelimi sunu belli bir hayvan olacakla, kurban kesilerek öldürülecek; ateşte haşlanarak (su ile) pişirilecekti. Böylece her biri ayrı ayrı ibadet şekli olan ifa edişlerin, her biri farklı aidiyet inanması olan ifaların, derlenip toparlanıp hepsi bir arada; tek bir ifa şekli olacaktı.

Bu tek bir ifa şeklinin için ilmesi, törenlerle ve şölenlerle ateş yakılıp kazan kaynatılarak sözleşilmişti. Tüm eski tek tek yapılanlar bir seremoni motifi haline getirilmişti. Bu yol ittifaka giren grup üyelerinin, aidiyetçe hafızalarına değin envanterlerin silimi idi. Bu tür ittifak ve şölenlerin ani ve hızlı doğa olayları gibi silip süpüren birden bire oluşma şekli, tufan sembolizmi oluşla halkın belleğinde yer edip; çeşitli ve şiddetli, sosyal ve toplumsal dönüşmelerin; tufan anlatımlarına değin, sözlü aktarımları yapılmıştır.

Kefaret duygusu: eski olanla yeni olanın çelişme duygusundan kaynaklanıyordu. Toplumun daha önce içinde olduğu sosyal ortam edimlerine göre; yeni ortamdaki, eski bağların, eski yaklaşımçı tutumların kırılıp çözülmesinden kaynaklanıyordu. Çözülen eski bağ yapıları, yavaş yavaş ve zorunlu olacaklarla, mutlak terk etmeleri gerekiyordu. Bu durum, insanların, kişi öznelerin üzerlerinde atamadıkları bir minnettarlığın, sıkıntısıydı (mihneti idi) .

Bir özneye göre, eski sosyal edimce koruculuğun alışmasını terk ediş demek, egoist güvencenin terk edilişi idi. Ayağına taş değse, bunu yansımalarını kutsal totem aidiyetlikten kopuşlarına; eski totem bağı terk edişlerinin, kendilerine yansıyan bir ceza, bela yansımaları olacakla, anlıyorlardı. Bu tür duygu ve düşünceye gark oluşları, eski edimleri terk edişe bir karşılık olacak ödentinin, kefaretin duyum aşışı idi.

İnsanların dış yamyamlığı bir süre daha sürecekti. Yine insanların kurban edilmesi, saygın totem anlayışı, sürüyordu. Bunu da zaman içinde bir aracı ile bir kurtarıcı formül ve simge sembol ile elbet aşacaklardı. Buda önce o toplumun çiftçi ya da çoban toplum oluşuna göre, emek ürünü sunusunun hayvan ya da bitki kurbanı ile aşıldı. Emegın önemi ve üstünlüğü, kendisine eşit eşilmişti.

Böylece insanın canı kurtarılmıştı. Bu uygarlaşmada insanın kendi canı açısından iyi ve köklü bir adımdı. Kurban edilen hayvan ya da bitkiyi (emek değerlerini, emek ürünlerini) insanlar kendisinin eşiti sayacakla, kendisi ile eşitlemişlerdir. Sonra da bu eşit eştirmenin, fiili uygulama seremoniye değin fiillerin kendisi yerine geçmesini (kurbanı) , somut olarak sunacaktı. Bunun dilden dile anlatımını da bir öykü ile hem inanç aşacaktı, hem de ritüel eştirilecekti.

Kurban sunumundaki, her bir etnik birime ait benzer ve farklı uygulamaları, ittifakı birleşmelerin anlayış birliği içindeki sembolizmi, dilden dile en bilinen hikâyelerden biri olan, İbrahim, İshak (İsmail) hikâyesi şekline sokularak anlatıldı. Her bir etnik yapının, ayrı ayrı anlayışlardan, tanrılara yaptıkları kurban sunumları; yeni toplumun aidiyet kurallarına göre, tüm bunların bileşimi olan sunu şeklini idi.

Yine Habil (çoban toplumun) ve Kabil'in (çiftçi ve tarımcı toplumun) kendi emek ürünlerini tanrıya sunmalarına değin ritüelleri, gelişmiş düzeydeki bir bilinç düzlemi sembolizmidir. Yine Habil ve Kabil insanların çoban ve yerleşik dönem özelliklerine denk düşen, insan kurbanı yerine artık, insanın emek ürünlerinin tanrıya kurban olarak sunulmasının akıl edildiği (uygulama edildiği) dönemlere denk gelen bir anlatımcı, ittifak sembolizmidir.

Yine bu toplumsal yaşamsal düzenlenişlerin Sümer kaynağı da, çoban Dumizi'nin (Habil'in) hayvansal ürünlerden, balı, sütü, yağı, eti kabul edilmesi için tanrıça İnanna'ya sunduğunu anlatır. Diğer yandan bir tarımcı ve çiftçi olan Enkidum'da (Kabil'de) nohut, mercimek, fasulye, buğday gibi emek ürünlerini (zahmeti) kabul edilsin diye yarışçılıkla Tanrıça İnanna'ya sunduğunu anlatır. Tabi ki tanrı (İnanna) çoban Habil'in (Semi tik versiyonun-Sümercesi Dumuzi'nin) sunusunu kabul eder. Semi tik sürüm olan çiftçi Kabil'in (Sümerce Enkidum'un) sunu kurbanını kabul etmez...

Sürecek

Bayram Kaya

Aidiyet 27

27] Burada araçlı emek üretiminin keşfi ile insanlar birden bire yerleşik yaşama ve uygarlığa geçmediği; bir savaşçılık ve yağmacılık döneminin de, bu uygarlaşma adımı ile iç içe olduğu, kuşkusuzdur. Sosyal birliğin tek sınıflayışı ve ayırt ediciliği olan kendi dışındaki her şeyin 'yabancı ve saldırılır' olması ilkesi ile yabancıların olası ise hemen imha edilir bir meşrulukta tutum etmiş olmaları nedeniyle, insanlığın uygarlık süreci öyle birden bir adım atışla aşılacak bir durum da değildi hani.

İşte Habil, Kabil versiyonlu sembolizm, iki ittifaka girmiş kültün (çoban ve çiftçi kültün) bu kavgalarını da içeren, ittifakçı oluşların yansıtılmasıdır da.

Bu tür çeşitli bitki ya da hayvan veya hayvan ürünü kurban etmeye ilişkin Sümer ve Akad kayıtlarında, kardeşleşen toplumlar aşamasındaki bir hal, yine bir ilahide anlatılmaktadır. Tanrıça İnanna kendisine evlilik teklifi yapan çoban tanrı Dumuzi'nin ak koyun, kara koyun, süt, yağ bal kaymak sunmasını kabul eder. Çiftçi Enkidum'un tahıl ürünleri olan kurban yaptığı; buğday, fasulye, mercimeğe değin kurban sunusunu kabul etmez. Bu hikâyenin başka bir grup külte göre olan anlatım varyantında, kardeşleşme evlenmesi sırasında Dumuzi veya Enkidum, yukarıda sayılanları İnanna'ya düğün hediyesi olarak verir: Enkidum der ki; 'Buğday getireceğim size; Fasulye vereceğim; mercimek getireceğim size.'

Bitki ve hayvan toteme ait dönemler, artık bitki ya da hayvan, ana babadan doğma (grupları tanımlayıcı sınıflamalar) dönemidir. Tevrat'ta, yerin sürüngeni ve hayvanı, kuşları ile insanın yok edilmesi yazılıdır. Buradaki söylem; insanlarla hayvanların cezalandırılmaları, olmasa gerektir. Yerin sürüngenlerinden, hayvanlarından ve kuşlarından kasıt; sürüngen ya da kuş veya domuz gibi toteme ait insan toplumlardı.

Yani kendi canını kurtaran, emeğinin ürünü yetiştirdiği hayvan ne ise, kendi adı da o kurbanının adı idi. Bunlar hep yüzlerce yaşanmış geçiş dönemi kült hareketleridir. Çünkü insanlar o totemin aiti idi. Yalnız kimi totem hayvanlar, insanın emek ürünü olarak görünmezler. Örneğin, Gilgamiş destanında geçen akrep totemler yani akrep adamlardı. Ya da akrepler ülkesi vardı. İşte yok edilen kırım hayvanı kartal toteme ait insanlar; deve, ya da eşek toteme ait, tanımlı insanlardı. Yani anlatanların karşısındaki bir zamanlar 'yabancı' gördüğü, şimdi temas kurduğu yabancı, karşı toplum birimleri idiler.

Bir insan grubu diğerine göre; önce totemi ile adlandırılırdı. Söylenceyi ortaya koyan sosyal birliklerin kendisini, insan diye söylemesi vardı. Yani anlatıcı insandı. Diğer gruplar da, kendi totem adı ile anıldığı bir hayvan ya da bitki totem aiti, ikon; amulet (muska) taşıyan varlıktan bir resimli adı vardı.

Kardeşleşme dönemindeki her bir aidiyet eşirme süreçleri, kurum ve kurallarını oluşturup, yasalar ortaya koymaları, bir beş oluşla olup biten süreçler değildi. Bu sorunlardan biride kardeşleşen grup toplumların, karşılıklı evlenmeleri ile ortaya çıkan çocuk velayeti sorunları idi. Bir diğeri ise, çocukların miras hukuku idi.

Yine bu sorunlardan biri de, çocuğun ana yerli sayılması gidecekten başlı başına bir sorun olacaktı. İlk ata totem aidiyetlikte, iç evlilik nedeniyle doğan çocuk kılanındı. Çünkü doğuran da doğurtan da o ata totem kılanın aiti olduklarından, çocuk da, otomatikman kılanındı.

Sosyal birlikler (yaşantıca) döneminde, böyle bir velayetçe sorun düşünülemezdi bile. İttifak eden iki toplum karşılıklı olaraktan iç evliliği yasaklayıp, kardeşleşip, karşılıklı kız

alıp verince(berdel-henüz gelin gidilmiyor) , doğan çocuğun baba yerli mi; ana yerli mi, sayılması, bir başka aşılması gereken, çok çetin kurumsal sorunsallardı. Şimdiye değin, böylesi bir sorunu insanlar ne biliyorlardı; ne de akıllarına geliyordu.

Çocuk erkeğin toplum birimi aiti olması için; adlanma, sünnet, göbek adı (ananın kendi babasının adının, çocuğa devir edilmesi) gibi sembolik ritüeller üzerinde, velayet geçişi yürütülüyordu. Üyeleri, kendisinden önceden beri sürüp gelen içinde bulunduğu durumu, saltık sanıp; böylesi değişmezlik algısıyla yetişmiş kadın, şimdi, doğurduğu çocuğu, kocasına verebilmek için gittikçe yeni alışmalara dönüşecek uygulamalar içinde, olacaktı.

Bir kadın gelin gelmişse, hamile kaldığında, doğacak çocuğunun kadının aiti olan toplumunda kalabilmesi için, kadının hamileliğinin son dönemini, gelin geldiği sosyal birimin yanında, mesela kendi babasının yanında hamilelik dönemini geçirecekti. Bu bir yol idi. Diğer bir çocuk velayeti edinme yol da, doğuran kadının çocuğunu emzirmesini haram ve mundar kılınacaktı, aiti olduğu toplumunun içindeki kadınların emzirmeleri yolu ile sütannelik kurumunun oluşturulması idi.

Çocuğu doğuran ananın sütü, çocuğa haram sayılacaktı. Kimi toplumda bu haram sayılma işi çocuk doğar doğmaz başlıyordu. Kiminde de, 40'ı çıkmak gibi bir anlayışla, doğumdan itibaren ana çocuğu 40 gün emziriyordu. Kırk günün sonunda, anne sütü çocuğa haram ya da mundar süt emme sayılıyordu. Eğer ana karşı topluma gelin gelmeye başlamışsa, bu çocuk kırk günlük uygulamanın sonunda, ananın gelin geldiği yere veriliyordu. Yok, eğer kadın henüz gelin gitmiyor da, ittifak içinde iç güveylik dönemi süreçleri devam ediyorsa, kırk günün sonunda çocuk damat yerli olan topluma veriliyordu. Bu türden uygulama, topluma göre kurumsaldı. Halka göre kutsal sembollerden velayet sorunu geliştirilecekti.

Sürecek

Bayram Kaya

Aidiyet 28

28] Böylece yeni yeni toplumsal aidiyetlikler var edilip, yok ediliyordu. Erken dönemlerde, ilk oğul baba toplumuna verildiğinde, miras hukuku çözülemiyordu. Bu nedenle ilk oğul hep dölsüz olurdu. İlk oğul kısırda kılınıyordu. Sünnet bu kısırlaştırmanın aşılması için yapılır bir uygulama gibi düşünülmektedir.

İlk ittifaklar için yapılan sözleşmeler daima akılda kalıcı, etkileyici, unutulmayan, bu yüzden de sadakati pekiştirilen şölen ve kutlamalardı. Bu törenler esnasında insan ve hayvan kurbanların kanı bir kaba akıtılır, bu kan (dem) karşılıklı olarak, kaplar içinde içilip, içmeler sonunda kaplar yere atılarak kırılırdı. Bu türkü şekilde ritüeller vardı. Bu tür sembolik ritüel törenler de bir kardeşleşme aidiyet ilişki bağıntısı sürdürülürken, giderekten, bu tür törenlerde, kan içilmemesinin, insan eti yenmemesinin de insan kurbanına son verilmesi içinde uygulamaların son kez ve çok şiddetli bir uygulaması yapılacaktı (Nuh tufanı gibi) .

Bu tür şölenlerde böylesi vaz geçişlerin, kutsal kitaplardaki bildirimini şöyledir: Tanrı Nuh'a tufandan sonra şöyle der: 'Kan içmeyeceksin' Böylesi bir emirle, insan kurbanının lav edilişi, yine bir başka rivayetle halk nazarında bu adetten vaz geçilmenin gerekçeli anlama sembolizmi var edilecekti. Nuh bağ yapacaktı. Artık insan kanı yerine Nuh, şarap içecekti. Aslında Nuh sürgün yemiş, vaat olunan topraklara gitmişti.

Bunun içindir ki Nuh, üzüm şarap üretecekti. Artık bu tür kadeh kaldırmaların uzak geçmişteki anısı içinde toplumların bir düzenlenme şekli ittifaklar sembolizmi vardır. Bu sembolizmle kırmızı şarap, insanların, insan kanı içmelerinden, yavaştan yavaşa vaz geçildiğini, şifrelemektedir.

Gelişen uygarlaşma çabaları içinde, bu türden edimler yavaş yavaş; bol bol üzüm asması ile bağ yapan Nuh'la birlikte; mayalanmış içeceklerin, içilme kutsanması sembolizmine dönüşecekti. Hristiyanlığın kutsal şarabı İsa'nın kutsal kanı şekline dönüşecekti. Ve bu uygulama giderekten de bir başka inanç içinde daha sonraları da şerbet içmelere varacak bir toplumsal dönüşme kültü olacaktır. Nuh olayı; bu eski aidiyetlik geleneğinin kalkmağa başladığının bir sembolüdür. Yani uzun süre uygulanmış olan kan içme törenleri, eski bir bağıntı şekli; yeni simge üzerinde dönüştürülüyordu.

Doğru bir ahlak, doğru bir yol, ya da en azında bilinir olan, gidilecek bir yol yoktu. Tüm bunlar ilişkilerin girişiminde kırılmalar sonunda; öyle ya da böyle, biçimlenen var edişlerdir. Bir önceki var edişler, bir sonraki ile ahlaksız ve çağ dışı kılınışla yol ve tutum edinişlerle, bu güne ve bu günün uygarlık aşamasına, gelinmiştir.

Bunlar gibi yüzlerce aidiyetlime form ve formasyonları aşılabaktan zaman ve zeminin denk düşen güncellenmesi ile bugünkü aile yapısına gelindi. Ahlaki, hukuki yüzlerce tutum geliştirilip, terk edildi. Bunların kült inanç aşmaları için, her biri birbirine benzeyen ve ayrılan, disiplinlerle birlikte; pek çok mücadele edilir savaşları yaşandı. Sonuçta, her bir toplumsal değişme ile yaşananlar yine toplumcu ilişkilerin yeniden ve yeniden, düzenletilen bir ilişkileneceği süreçleridir.

Kısacası, her ittifak; yeni tür sembol tutumların ve kutsallıkların girişimini, ortaya koyabilmişlerdir. Bu türden aidiyet eşitirme girişimleri arasında; kutsal toteme ait ortak atalardan tutun da, totem içi evliliği yasaklayacakla dış evliliklere değin, kan kardeşliğine değin süreçler, birçok yeni eylem selliklere doğru uzanmıştır. İttifaklar, kurban etme ve kurban edilme ritüelleri ile karşılıklı kan içerek, kan kardeşlikleri, sütkardeşlikleri gibi birçok aiti eşitirme biçimleri geliştirmişlerdir. Bunların uygulanmasına değin yol ve ahlaki tutumları da, bu uygulamaların işletilen, aksayan

girişmeli çatışma içinde belirlenip, çıkartılmıştı.

Doğada hiç bir oluşum, kendisini tarif ederek oluşmaz. Oluşmalar çevren etkenlerin zoru ile devinerek girer. Daha doğrusu oluşumlar için illa bir yöneltişi tarif gerekli ise, oluşmalar çevrenin arzları içinde girişebildiği her bir tepkimelerle, o oluşun tarifi olacaktır. Ancak bu bilinen öngörülen bir tarif değildir. Bunlarda tamamen rastlantısaldır. Tarifli oluşma, ancak sosyal ve toplumsal olayların, öznece insan faktörünce gerçekleşmesi ile olası olabilmektedir.

Bugün, birey kazançları olarak tüketilen, bağımsızlaşan, ekonomik yapı aidiyetliği, ön plândadır. Bu tür aiflik, kişiyi grup ve aşiretçi klan bağ aidiyetliklerinden ve ha keza büyük aile egemenliklerinden alıp götüren; küçük aile ölçekli bağsak birliklerinin samimiyetine indirgemiş durumdadır. Buralardan da, bu tür ilişkilerden de, yani, kazancın veya ailelerin gelirlerinin çocuklara değin özel tasarrufla, eşyalarının edinilmesi, kullanım dokunulmazlığı serbestliğine doğru inilmektedir. Aile bireyleri sağlayışları giderek daha da bağımsız kılındıkça; aile içi ilişkiler dahi gidecekten aynı ilişkiyi paylaşamayan, anne; baba ve çocuklar yapısı olmaları, çok sık görülmektedir. Yani aile nüvesi de dağılma eğilimi göstermektedir.

Bu bağlamda nüveyi koruyabilmek için, sınırlı sayıda da olsa ortaya konan asitleştirilme içindeki çekim kılıcılarının içinde, sadece anne ve babalık gibi, bir doğal geçişenle seçme ve tercih edilme şansı olmayan bir bağ üzerinde, bu bağıntılar tutulmaya çalışılmaktadır. Ancak bu da pek yeterli olamamaktadır! Ailelerin, yani; anne, baba ve çocukların, karşılıklı ilişkindik paylaşılacakla bir ilişki var etmelerinin çekimliği gerekmektedir. Endüstri toplumlarındaki bu çözülme, bizdeki çözülmeye göre çok önce başlamıştır.

Aiti eşme; insanların, insanlığını üretmesinde, uygarlaşp gelişmesinde, çok çok önemli; gerekli, bir var oluş alanlı çekekçe belirlenmiştirler. Ataerki toplumlardan, günümüze dek evirilen yapılaştırmaların en etkin yoludur bu. Somutlayışı vardır. Bilinir oluşun, kararlılıkla yol alınışların; bir gerektirmesidir.

Sürecek

Bayram Kaya

Aidiyet 29

29] İnançlarımız da, aidiyetin en temel olduruş biçimidirler. Ve aynı zamanda da bu tür inancı aidiyet eştirmeler, sömürülüştürler de. Aidiyet noktası gidecekten toplumsal organik organizmaya dönüşmenin yol alışıdır. Ait eşme, mutlaka ve zorunlu bir çekimler alandırlar. Formel eşmesi sürekli olarak, zamana ve ilişki koşullarına bağlı olarak değişir olmak zorundadır. Çözüm üreten devletler bu alanı sürekli güncellerler. Sorunlu toplumun bu alanları korunmalı ve çok inancı bir anlayıştır. Oysa bu alan baştaki ittifaklar dönemi gibi bir toplumsal değişkenler yaratmanın dönüştürücüsü kılınmalıdır.

Aiti eşme, semboller üzerinden de iletişim ilerek, halde somutlaşan bir davranış gerçekleşmesidirler. Aiti eşme; meşruyetini ve yaptırım gücünü, totem ata simge saygılaşmasında (sosyal gücün baskısından) almaktadır. Aidiyeti işin esasına değin özü, temel düzlemce gereksinimlerin sağlanmasındaki girişmelerin bir başlatıcısıdır. Bir açar (anahtar) girişme devinmesi tipidirler.

Aidiyet, insan iç molekülerce devinim yasalarının sosyal organ el devinimlere yansıyışla ve nefis (ego) düzleminin dalgalanan ve istikrara yönelten duygusudur. Nesilden nesillere geçişen, girişen biriktirmedirler. Sosyolojik anlayışlarla, yaşamsal edimlerle, toplumsal ittifakların, sembolik formüllerin, atadan sonraki nesillere, yani torunlara geçişidir.

Totem kutsal imci söylenilmeler(kâhinlik) , bir aracı anlayan, bilen tarafından gruba açık edilir. Bu kişilerin edim ve söylemleri, kutsalın uhdesindeki var bulunanları (yansıyan sosyal temayülleri) açıklayandır (yetke) . Kâhinler, somutlaşışla; bir eylemler dizisine dönüştürülür olanı söyleşen kişidir. Başlangıçta bu işlev, duyarlıklı, büyücü, kâhin, şaman, kam, rahip gibi nam ve sıfatların, insanlarda saygı uyandıran iletişim ilmesi ile gelişen ve giriştirilen bir sosyal kurumsallıktı.

Bu işlev giderek sosyal sistemde oturacak, toplumdaki sistemleşecek dini anlayışların ve rahipler sınıfının da yönetiminde vaz geçilmez olan tüm gelenek görenek gibi sosyal dayanışmaların kolayca bir vaz geçilme olmayacak olan, sosyal bağ çek imleyicilerin, temelini oluşturacaktır.

Aiti eşme bir semboller üzerinde var oluştur. Aynı zamanda da, soyutlama gücü, gelişen insanın; Yüce Tanrı fikrini ve yüce tanrı anlayışını da, bu aidiyetler çekek alanına konmuş olması, insanın en temel özelliğidir. Ve inançlar bu aidiyet alanının, adeta değişmezlik kazanan bir özelliği olmuştur. Yüce Tanrı anlayışı, insanın kendi kendine olan algılarındaki, derin yalnızlık hissini örter. Tanrı anlayışı, sizde beliren, bir yerlere (evrene) ait bir parça olma, duygularının izole edilmesinde çok etkindir. Ve insanların aiti oldukları edimselce sorumluluk duygusuna dek gelişmesi için de, çok çok etkindirler.

Böylesi aidiyet eştirilmelerden insan, bilinçle evrensel olana katılmıştır. Bu yüzden her tür gelişmenin üstüne olan sorumluluk (mesuliyet) duygumuzun aidiyetçe kaynağı, Yüce Tanrı'dır. Bu tüm varlıkların afinite oluşundaki eylemlere yönelme eğim eşmelerinden kaynaklıdır. Çevrelerinin sunumu içinde hazır olamayan, eğim eşmelere yönelme yaptırmayan özeğin, kişi kendi yönelme karmaşasındaki faz durumdu halidir. Bu yönelişlerdendir ki insan, kısmen kararlı ve istikrarlı olur. Ki bu da din şuurudur. İnsan öznelliği, tüm yönelimlerin üstlenici devinim selliğidir artık.

Aiti eşme, temelde bir organizma hassasiyeti gibi, bütüncül uyumlaşmaya ve bütüncül davranışa algı açıklığıdır. Aidiyet eşmede davranışlar bütünseldir. Yani aiti bir kişiye yapılan her tür saldırı, hiç kişisel saldırı değildir, kişisel olarktan algılanmaz. Aiti

bütünlüğe yapılmış gibi kendilik bütünsel davranılır. Sorun tüm aitti grup kültürüdür. Karşılanmasını da, aiti kültürün hepsi birden sağlarlar. Bu türden aidiyet eşmelerde birliğin ekonomik işbirlikleri ve bütünsel güvenceli davranışları esastır.

Sağlayışlar birliktedir, kazançlar birlikte tüketilir. Bir kişiye dahi yapılmış olan tehditler tüm, aidiyet grubuna yapılmış gibidir. Etkilenme tüm klanındır, aşiretindir. Burada kişi kararları (iradeyi cüzi) olamaz. Totem kutsallık anlayışı; düzleminin en temel, en gerekli ve en yerindelikle, bir tutumdur. Bu tutumların birikmeleri; zorunlu olarak, töre, gelenek, görenek ve dinlerin yapılaşmasına kaydı. Bu nedenledir ki bu süreçte tutumlar, bir ilişki düzeninin tarihsel boyutunu da, bizim için ele verirler.

Aidiyet, çok temel ve önemli bir özelliktir. Zamanla kopmaz aşiret ilişkilerine dönecektir. Bu öyle temel bir tutum aşıştır ki, köy veya şehrimizden evli olan her bir insan, hala bizim enişte dediğimiz bir ilgi sel algıyla sahiplendiğimiz bir sürdürüldür. Sokak karşılaşmalarımız da, pazar da; teyze, amca diye genel bir söylemin aidiyeti hitaplar ve hem şehirliliğin tutumu, süre gelen geçmişimizden kaynaklıdır.

Bu tür yatkınlıklarımızın varlığıdır ki, toplumlar arası anlaşma (ittifak) ilişkilerinizin temelinde ve milli damat (bir AB yetkilisi bir Türk'le evlendiğinde milli damat olmuştur.) olmanın, temelinde de, bu türden sosyal aidiyeti anı sal anlayışların geçmiş günlerdeki anlatımların sosyal genetik hatırlanması olacaktır. Toplumsal düzenlenişler içinde; miras hukuku ve uyrukluk gibi kurumlar da, bu ilk adileştirme form ilişkilerinin üzerinde işletilip, devinip geliştirilecektir.

Bu aidiyet eşirme ve aidiyet eşirilme gereksinimi, günümüzdeki demokratik taleplerle, dernekler, odalar, sendikalar gibisinden, sivil toplum kuruluşları gibi, amaçlı grup aidiyetlikleri içinde hak ve hak edişlerin sağlanmasında, aidiyetliklerin antrenman eden katılımcılığının, yurttaş sorumluluğuna dönüşmesidir. Ancak sorumlusu olduğumuz demokrasimizde de, biçim eştiğimiz bu tür aidiyetlikler de, bir temel var oluşturlar.

Şu farkla ki; bugünkü bu toplumsal yapı aidiyetliklerdeki bireyler, toplumda etkinleşip, tabandan tavana doğru giden, bir iletişimci ve etki sel devinmeli aktif yapılaşması söz konusudur. Eski ata totem, aidiyetler ilişkileri birliğindeki aidiyet eşirmede ise, (etniklik) bireysel etkinliğinizi hiç ön görmezdirler.

Sürecek

Bayram Kaya

Aidiyet 30

30] Aidiyet eşmenin yaptırım gücünün nedenlerinden birisi de, grup üyelerinin ya da o toplumun, her bir üyelerinin; bir şeyleri, bir sağlayış ilişkilerini, bir kullanımı (yol, hastane gibi) hep birlikte paylaşıyorlar olması gerekir. Bunlar ekonomik ilişkiler gibi güvenlik ilişkileri gibi, normatif ilişkidirler. Başlangıcın bütünsel davranışlarında, bu türden ilgi ve ilişkilerin paylaşılması, gerekli ve zorunluydu.

Böylesi bir ilk dönem aitlikte, toptan algılı tanımlılar söz konusuydu. Bu paylaşımlar ne kadar genelleşirse, grup aidiyet bağlılıkları da o denli şiddetleniyordu. Özgecil savunularınız büyüyordu. Büyüyen özgecilik duygularınız, kısmen kişi egosunun üzerine yükseliyordu. Bu nedendir ki kişi ya da kişiler özgeciliğe feda olmanın, özgeciliğe kurban edilmenin bilincini taşıyıp sahipleniyorlardı.

Sağlayışlar ne kadarı da bireyselleşirse; birlikçi yapısal anlayışlardan, ayrılışla kopmalar ve sağlayışların tamahları, daha bir özel tutuma kayar olurdu. Hele de, özellikle de, ekonomik yönden, ne kadar özelleştirilirsene, bencilliğiniz o kadar hırsı ve sahibi etlikle artardı. Yalnızlaşma başlar. Grup aitliğiniz, grup kardeşliğiniz ve özgecil oluşunuz zayıflardı. Geleceğin inşası olan kapitalizm buradan inşa olacaktı.

Sosyal birlikler dönemi ego ahlakınız özgeciliği ortaya çıkarmıştı. Özgecilik dönemi ahlakınız; toptan üretmenin, toptan paylaşılması ve toptan klan zenginliği esası üzerine idi. Birey ellik dönemi ahlakçı ego ise bireysel sahip oluşların, bireysel tüketim zenginliği üzerine olacaktır. Bu iki ahlak tipi birbirine hiç benzemeyecektir. Sonraki dönemlerde dinler içinde de bu iki yaşantı aşmanın ahlakına ilişkin uyumsuz ahlak öğeleri, cennet cehennemdi anlayıştı gelenekle sahip çıkılıp, korunur olacaktı.

Yeni toplumun geleceği içinde, sosyal birlikçi özgecil yapı ortada yoktu, ama onun ahlakı öğeleri gelenek görenek sözlü aktarım ve ritüelleri kutsal bir yasa olarıktan dinlerin içinde, yorumlanamaz bir abuk sabuk düşünceymiş gibi duruyor olacaktı. Bu abu sabuk gibi görünenler yorumculara ekmek kapısı çıksın diye değildi. Ama maalesef öyle olacaktı! Yorumcular gerçeği yorumlar olmanın değil, fanteziler ve şaşkınlıklar yapıcı yorumlamanın, becerikliliği olacaktı!

İnsanlar, evrensel var oluşuyla; evrene ait oluşuyla, sorumluluk üslenir olmuştur. Sorumluluklar en azından bilmeyen yanımızın, inanıştı bilinir yanı olmuştur. İnsanı evrenin bir parçası olmaya götüren, çok önemli bir çekim alanı olmuştur. İnsanın kendisini (varlığı) Tanrı'nın aiti kılmasıyla; kendisine ve edimlerine ve etkinliklerine, meşruiyet kaynağı olum lamasının soyut anlamalarını kişi kendi özünde böylece legalime etmiştir. Kişilerin kendi özünde bir dizi eylem ve davranış geliştirmesinde, olumlu olumsuzdan, olgusal bir işlev üstlenmiştir.

İnsanın buraya kadar olan olgusal anlayışı, yerinde ve işlevseldir. Ancak insanın çıkarıcı egoizmi Yüce Tanrı fikrini işleyerek bir baskı ve sömürü dayatma aracı yapması işin en olumsuz yanındır. İnsanlar, yerdeki bütün yansımaları tabiri caizse, göğe çevirmiş, oradan da kutsal bir söylem olarak yere, kral rahipler eli ile bir hükmetme aracı olarıktan tekrardan yere döndürülmüşler. İnsan, bu çek enlik içinde hissettiklerini, pratığın göstergesi ile yasalaştıracak, değiştirip yeniden yorumlayacak yerde, her bir zaman diliminde olup biteni, kutsal kılmış olmanın meşruiyeti içinde değişmezliğe sokmuştur.

Yüce Tanrı anlayışımız hem kişiseldir. Düşündüğümüz gibi bir Tanrı'yı anlama ve anlatma ifade etme yansıtmasıdır. İçsel olarak kişisel aidiyeti örnek biçimlemesi kanı sanı ve sorumluluk benimsenmesidir. Yüce Tanrı'nın hükmü muktedirliği, bizim

düşünmelerimizden ve bizim idrakimizden tamamen farklı olacağını da bilir olmamızdır. Bu Tanrı anlayışı aidiyet alanının gerekliliği içindedir. Bu anlayışı düşünce tümünden ihmal edilmiştir. Yüce Tanrı mefhumu, insanın olur olmaz idraki ile sınırlanmıştır. Bu çok yanlış bir tutum olmuştur.

Yüce Tanrı anlayışımız hem de; kararlı ilkeler etrafında özel yaşam alanlarında kişilerle, gruplarla bunlara dek cemaat örgütlenmeleri ile, paylaşılan; hareket edilen, simge oluşlarla taşınır olacakla bir öznellik ve öz neciliktir.

Kişilerin, aiti olacakları, bir Tanrı fikri eylem alanını; özel yaşam alanları içinde sürekli kılmaları, makul ve yerinde bir harekettir. İnsanın çok tabii bir ihtiyaçtır. Ama bu fikirler, statik kılınmamalıdır. Kişiler soyutlama gücünün anlayışlarına paralel bir yorumlamalar ile ortak referanslar çıkarılmalıdır. Her bir kişinin, kendisine özgü tanrı mefhumunun giriştirilen kıyaslanması ile kişisel anlayışlarından giriştirerek kesişen küme sanılarımızı, ortaklaşa sahiplenebiliriz.

Yine kendi içimizde bu paylaşımları, kişisel geliştirip, tekrar grup paylaşımlarına dönüştürebiliriz. Ama burada şu bilinç asla unutulmamalıdır: Yüce Tanrı daima, bizim bilip anlamalarımızdan gayri ve başka olacaktır. Hatta her öğrenme ve edimlerimizin yanında, öğrenme ve edimlerimize paralel olarak, bu bilinçsel anlayışların, çağrışım yoluyla var bulunmasını sağlamak gereklidir.

Aiti eşme çok önemli bir uyum mekanizması iken; insanları bir disiplin içine sokar. Bu insana ek bir enerji israfı dayatır. Yani enerjinin sağlanması olan yol (aidiyetçe birlik yolu) , yine bir enerji tüketimidir. Ve yorucudur. Ama bunları yapmak da, insanın, bir zorunluluğudur. İnsan bu zorunluluğu yaparken yaptığı işe iyice alışmıştır. Kolaylıkla ve rahatlıkla, bir yol haritası güvenliği ile bu işi yaparlar.

Sürecek

Bayram Kaya

Aidiyet 31

31] Alışkanlıklarımız, edim ve eylemleri gerçekleştirište; bunları benimserken; bu eylem ve edimleri kanıksar iken; çok iyidirler. Ancak aynı alışmalarımız, bizim anlayışlarımız da ve davranışlarımız da, bizleri öyle fazla düşünmeye yöneltmeden, bu edimleri otomatikman yapar oluşumuzu da ortaya çıkartır. Otomatik oluş bir avantaj iken; mutlaka karşılanması gereken, bir dezavantajımızı da olurlar.

Otomatiklik; yapılan edim ve saygınlaşmalar kutsal oluşmacı edimleri de yok ederler. Yine otomatikçe oluşlar bizi, düşünsel fikri tembelliğe götürecektir. Bu bakımından, otomatiklik bizleri düşünüşte, dönüşemeyen, bir davranış kalıbının içine de, sokacaktır. Böylelikle otomatik alışmaların, bir diğer olumsuz yüzü olan bize rehavet vermesine dek bizler üzerindeki gevşemesini de, üzerimizde salındırtır durur. Otomatiklik, yeni gelişmelere karşı duruşta, bizim direncimizi de oluştururlar.

Bu tür aidiyeti şartlanmaların üzerimizde salınır oluşun en temel olumsuzluğundan birisi de alışmaların, bizleri o alanda bağınazlaştırır olmalarıdır. Hatta bu bağınazlığımızı ve değişemememizi; travmaya dek götürür oluşlarımız, bu alışmaların sebebiyetindendirler. Bu direnççi alışmaların yararı da vardır. Yararı, bilinmeyene karşı; her yeniye, her sürprizlere karşı, bizlerin balıklama dalmamızı önler oluşçudurlar. Yeni durumunuz cazibeli de olsa, alışmalarınız olaya temkinlice, biraz da kuşku ile ihtiyati yaklaşmanızı da size önerir. Ki bu da sağduyunuzdur.

Aidiyetçe tutumlarımızı bilinçli olmayan bir yanla, konjonktürse olmayan bir alışkanlıkla yapmamızın bir başka çok önemli olumsuzluğu da, seçme ayıklama ilkemizi zaafa uğratmasıdır. Bu zaaf, soyut anlamalara yani öznel bilince dek süzgeç kriterlerimizin, çağın gerisindeki tutum aşışlarla, yeni olguları kıyas etmemize sebep olurlar. Bu da hiçte iyi bir seçim olmaz.

Örneğin, geniş kitlelere mal olan bir sanat söylemi, eğer eleştirel, konjonktürse bir ifade olmayıp, geniş kitlelerin geçmiş zaman tutumlu aidiyet bağlarına veya aidiyet zamanlarına hitap eden bir şarkı ise; bu sanat, sanat olmaya bilmektedir. Çünkü sanat kendi düzlemindeki hitapları ile sanatlar nesnel aktüel olucu değişme ve yorumlamaya yöneliktirler. Oysa güncelde olmayan bu söylem, kişilerin halkın duygusuna hitap ettiği için, halk da; ya da geniş kitleler de, bunu benimsemiştir. Yani bunlar temelde rutin çalışmalar olmaktan öte gidemezler.

Buradaki paradoks şudur; eğer sanat halka mal olmayacaksa, sanatın ne anlamı var? Bir kere halk, bütünsel davranış koyan yekpare bir devinim değildir. Halk sanatı sadece kullanır. Halkın bu kullanımı; yukarıda değinilen alışmalarına denk düşmeyle ilgilidir. Yine, halkın bu kullanıma dek durumu, en az enerji harcama düzeyini gerektirir olması ile ilgilidir.

Bu da o emeğin ve yine bir emek ürünü olan sanatın; halk kullanımına göre yüzeyselliğidir. Bu yüzeysellik halkın; alışmasına hitap eden aidiyetçi duygusuyla yaşar olduğu zaman ve zeminine denk düşmesi ile ilgili bir durumdan hoşlanmasıdır. Bu anlayıştı tutumun hiç biri de, bir sanatsal özelliğın anlaşılır olan, şiarı değildirler.

Kitleler frekansına hitap etmek, zaten aidiyet eştirmenin bir formasyonudur. Siz geniş kitlelere hitap etmekle aidiyet eşmenin formasyonunu kullanmış olursunuz. Aidiyetçe kılmanın yatkınlığını kullanmış olursunuz. Bu, bir yaklaşım olarak doğru olabilir, ama bu tür mal oluşlar, sanatsallık değildir.

Sanat; güncelin geçmişle ve gelecekle kavgası oluşla ve bunlardan yapılacak

harmanlanmaların eleştirel bir tutumudur da. Sanat akıl yorar olmayı, kendiliğinden ortaya koyar. Yani sanat, geniş kitlelerin, düşünsel seçmeli ayıklamalı kriterce yönelmelerinin dışında kalır.

Bu mal oluşlar, kitlelerin ilgi düzeyi ile ilgili olmaktadır. Yani halka mal oluşların sanat olarak algılanmasından çok, hangi zaman düzlemine hitap ettiği önemlidir! Sanatın da, bir aidiyetçe uyumlaşma ilişkisinin var olduğu açıktır. Ama halk bundan, kendilik olaraktan uzaktır. Bu halkın sınıflı yapısından ve tüketim düzeyine dek gelişmesine dayalı formasyonundan ve dünyaya bakış tarzının ilgisizliğinden de, kaynaklıdır.

Temelde aidiyet; değişen, gelişen konjonktüre göre halkı, kişileri; yeni duruma semboller üzerinde adapte eden bir halkçı kurumlaştırma, iletişim mekanizması olduğu unutulmamalıdır. Bu; sosyal yapının bulduğu ilk zamanlarda, en temel etnik insan birlikleri oluşturmada kurumsal geçişme neden bağıdır. Sanatın halkı eski semboller üzerinde yeni alışmalarına adapte eder olması da sanatın bir yönü sosyalce aidiyet eşirme kurumu, olmasıdır.

Eskiden çok sık görülen ahlakçılar, aynı etnik birliğe dek göçler vermiş kabile unsurlarını birleştirici bir sosyal işlevdi. Çok sıklıkla yapıla gelen her kabileci toplumsal ittifaklarla, yeni ortaya çıkan, kısmi aidiyet sorunlarına çözüm için, misyon üsleniyorlardı. Dinlerin ve inançların; bu türden yeni oluşan hükümlere dek aidiyet ilişkilerini, bir kurum olacaktan halka sindirtilmesini, üslenmeleri; kaçınılmazdı.

Ahlakçılar bu tedirginliklerin aşılmasını yeni semboller üzerinden kolaylayan ihdasının mücadelesini verdiler. Bunu da yapabilmek için; kendilerine meşruiyet kazandırmak için, bir önceki ahlakçı sofistin, yani halkın eski alışmalarının şeriatından yana olduğunu söyleyen aidiyetlikleriyle ancak ortaya çıkabilmişlerdir.

Her bir toplumsal ittifaklarla olan, değişme ve dönüşmenin yeni mantık anlayışlarının kavramasında, topluma hitap eden nesnelce ayağın yanına daima, halka hitap eden, ikinci bir ayağın, yani metafizik ayağın yerleştirilmesini de, inançlarla tamamladılar.

Dinler insanlık tarihi boyunca önce kendi zaman düzlemlerine değin kendi sosyal tavırlarının olumlaştı ve meşruiyetçe kaynağı oldular. Sonraki gelişmelerle de gidercekten de yine önce çevresel sonra dünya birliğine dek birleştiriciliğin kısmi işlevi ile üzerine düşen kadarsını da, onca har güre birlikte ortaya çıkarmayı başarmıştır.

Aidiyet eşirme içinde, bir araç kurum misyonunu yüklenen inançlar ve dinler; zaman içinde değişmezlik ilkesine bürününce; bu yol, daha genel toplumsak ideolojik aidiyet eşirmelerle aşıldı. Üstelik ideolojiler, güncellene biliyorlardı da. Elbette ideoloji aidiyet birimleri de, kendi yobazlarını yaratıyordu. Bu insana dek doğamızın bir gereği idi. Ama dinlere nazaran, dinlerin tabu olmalarına nazaran, ideolojilerdeki bağnazlıklar, tartışılarak aşılabiliyordu.

Sürecek

Bayram Kaya

Aidiyet 32

32] İlk sosyal gruplar, topluluk aşamanın hemen önünde aidiyet eşmeleri ortaya çıkarmayı başara başara, sosyal gruplar olmaya başlamıştır. Toplumsallığın girişirmesi ile de aidiyetler, bu ilişkilenemeye uygun olacakla, gelişip karmaşıklaşmaya başlamıştır. Aiti eştirme araçlarından belki en temel ve önemlisi olan totem anlayışıdır.

Totem yaptırımı kutsal olan ve kutsal olmayan, diye bir izafileşmece, bir bağıntı aşmayla bu edim ve anlayışları biçimlerdi. Bu tür kutsal olma ya da kutsal olmama anlayışı, bugünkü anlamda; yasal olan ve yasal olmayan kurallar bütününden başka bir şey değildir. Yani eski süreç, bugünün hukukuna evirilmiştir. Fark şu ki totemce tabu nesnelce ve sosyalce gerekliliği ortaya koyamadan tezahürü icabı durumun ürem veremeyişlr sosyal (totem) baskı olacakla rutin olanların alışmaları idi. Hukuksa dinamik, sürekli ve cari ilişkilerin normuydu.

Totem ve inançr eski toplumlara dek en gerçekçi işlerlikçi yaptırım kural ve kurumlarıdır. Bu kural ve kurumlar bağıntılı bir süre, zemin koşulunu taşırlar. Ve günümüzdeki halk içi etnik yapılar içine değin yansıması devam etmektedir. Aidiyet eştirme olgusunu, toplumdaki ve halktaki, bütün ilişkiler toplamına değin yasaları olarak var olduğunu görmemiz gerekir.

Daha sonra ki din olarak karşımıza çıkacak sistemli olgular da, kendi oluştukları zaman içinde; kendi içinde buldukları zamanın, kendinden önceki olgularıyla ve kendi zamanlarındaki olgularıyla birleşecekla oluştular. Yani dinler, içinde oluştukları düzlemin hızını kendisinden önceki toplumsal ilişki miraslarını ve içinde oluştukları zamanın kurum ve kurallarını da, kendi içlerinde belirtmişler ve bu birleşmeyi yaptırım aştırmışlardır.

Dinler geçmiş mirası ve oluştukları zamanın kendi güncel malzemelerini eğip büküp, konjonktüre göre uydurur olmuşlardır. Bu uyarlamaları sırasında geçmişte olup bitmiş olupta, şimdide uygulaması olmayan kimi belirtmelerini de, eğip bükemedikleri halde, sonraki konjonktürde olmayanı adımları da yansıtmaktan kurtulamayacaklardır.

Bu türücü ittifakı dönemlerin; ilk totem ve Tanrı anlayışları içinde, yaratma kavramı yoktur. Aksine totem ve tanrılar; bu ilk ve yeni ittifakı oluşmalar içinde yeri, göğü, insanı birbirinden ayıran ve insanlara yerlere, ad-isim- veren bir düzenleyicilerdir. Söz gelimi yapılan yeni ittifaklarla, toplumun ve ittifakın tanımları totem adı yerine kısmen yer adı ile de yapılır oldu. Falan yerin oğlu, filan şehrin evladı gibi. Örneğin, dumu Uruk ki, Uruk'un oğlu. Gibi ad vermeyi başaracaklardı.

Bu bağlamda, aşağı yukarı gibi yön sel tanımlamalarıyla; renkçe söylemli, totemi aidiyet tanımlıkları da, sık göze çarpar.

Yani ad verilerek yapılan tanımlıklar, yön tanımlıklardan da belirtiliyordu. Ve renksek, belirtmelerle o yerleşke birimi belirtiliyordu. Akbaşlar, karabaşlar, Kızılbaşlar gibi. Zaman zaman yine ha keza totem tanımlaması da o boyun adı oluyordu. Günlük dilde totem aidiyeti; bir ismi tanımlar olmanın yanı sıra; kınamaları, ayıplamaları yermeleri, aşağılamaları da içeriyordu. Hatta sövmeyi dahi içerir oluyordu. Ki bu dışlama onlara benzememenin en önemli ayırtı, günahı, mundarı oluyordu.

Ne zaman neseplerin tanımlanma gereği ortaya çıktı, ittifaklar; insanların bir ad alma olgusunu ve kişi isimleşme kurumlaşmasını ortaya çıkarttı. O zaman yepyeni bir toplumsal düzenlenme gerekti. Ve toplumsal düzenlenişler de, kurumsal yaptırımların olum lamasını ve yeni ittifakın aidiyet eştirilme formasyonlarını, ortaya koydu. Her yeni

evirilişler ve toptan düzenlenişler demek, eski aidiyetçe olan formellerinin toplum dışına atılıp (kısmen halka) terk edilmesi demektir. Yani bir nevi zorunlu travma idi. Olması gereken zorunlu adımdır.

Atılan bu adımlar, gruplara ve toplumlara; çok ağır törenlerle, ahit eşmelerle ve sembol kılınan ayin törenleriyle, yeniye olanın geçilişleri, yaptırılıyordu. Bu bir kutsanma ayini idi. Yani kısmen silinen, eski bildik, alışıldık hafızanın yerine, insanların; yeni hafıza dinamiklerine, kavuşması için, yumuşak geçişli ve kutsal törenleri içeren ittifakla, yeni hafıza ve yeni tutumlar sağlanıyordu. Bu törenler kimi dem, insan kurbanı zayıflığından dolayı, kökten hafızaları unutmaya, eski hafızayı kullanma yasağına değin dönüşümleri, seremoniye ediyordu.

Dönüşmelerin yarattığı heybet ve travma algıları, karşısın da bu değışmelerin unutulmazlık izi, ancak çeşitli ani doğal tufanların verdiği dehşet olgularının silici süpürücü etkisi ile kıyaslanabilirdi. Bu tür sosyal dönüşmelerin yaptırım hızını ve basıncını da, sembolik tufan selinin doğal ve sosyal mekânı temizleyip ortamdakileri alıp götürmesindeki benzerliklerin anlatımıyla yapılıyordu. Somut çevrel koşul ve olayların zorlayıcı edim kılınmasını, andırştı etkileri ile kavrayıp, sindirme idi bu.

Nesnelin görüngül zorunluluğuyla belirtilemeyen, anlaşılamayan zorunluluklar, çevredeki felaketlerin yansıtılmasındaki, kutsalca anlamlı açıklamalarla, anlatılabilirdi. Unutturulan, terk edilen ilişkilerinin tufan gibi anlatımlarla etkili ahiti şöleniyle, bir hafıza düzenleme işi olmaktan öteye gitmiyor gibiydi. Önceki bir totemin tapınağı ve koruyuculuğı; sil baştan, yeni bir totem ata aidiyetçe birleştirilme anlaşmalarıydı bu törenler. Ahit eşilen, ittifakla aşılın toplum sayısı kadar gün süresincebu törenler sürüyordu. Bu tufanlar, birçok insan kurbanı törenlerine sahne oluyordu.

İnsan kurbanları yerine ve giderek bunun yerini alan hayvan bitki kurbanları sunum ritleri, toplumları kurumlaştırılmasının en önemli, karşı konulmaz ve uygarlıkla aşılın bir yaptırımı idi. Tevrat'ta bunların ipuçlarını çıkarmak olasıdır. Kesilecek kurbanlara değin sayılan özellikleri, kurban edilecek hayvanların tanımlarındaki hayvanların yaşları, cinsleri gibi söylemleri, ittifaka katılan toplumları tanımlayan renklerin, hatta çocuk kurbanlarına değin veriler dahi, bir bir sayılmıştır.

Örneğın, Tevrat'ta şöyle bir sıpanın (çocuk) kurban edilirken boynu kırılmalıdır, gibi demeleriyle o geçmiş güne ait hafıza anılarının şimdiki güncedeki tekrar edilen tercümesi idi. Yani geçmiş günlerdeki çocuk kurbanlarına ilişkin bir sosyolojik aktarımdır. Eşek totemle olan etnik birimin eşek yavrusu sıpa tanımlı çocukların, kurbanı olan anlatım, bu ahit eşmenin yapıldığı dönemde gerçek bir eşek sıpasının kurban edilmesine dönüşmüştü.

Sürecek

Bayram Kaya

Aidiyet 33

33] Yani insan yerine hayvanların kurban edildiği dönemlerin anlayışına göre sığa kurbanına yorum yapıldığında bu fiil eşek sığası kurbanına denk geliyordu. Geçmişin nesnel ya da öznel anlatımlı tavırları şimdimize göre hayat bulur olmadığından, yapılan eylemin şimdi ilende açık anlatımları yapılamaz olduğundan, söylencelerin anlamı adeta şifrelenir gibi olmuştu. İşte bu tür ittifakları anlatan bir Sümer şiiri:

'Adı yokken göğün daha
Yerin daha adı yokken
Tanrıların ondan var olacağı Apsu'nun
Her şeyi doğuracak olan ilk yaratıcı ana Tiamat'ın
Suları karışıp bir oluyordu
Ne demet edilmişti otlar
Ne de düzenlenmişti kamışlar
Hiçbir tanrı belirmemişti daha
Ad verilmemişti hiçbir şeye
Hiçbir kader öngörülmemişti daha
Tanrılar var edildiler sonra onların bağrında
Adlandırıldı önce Lahmu ve Lahamu
Gelişip çoğalınca onlar
Onlardan daha üstün olan
Ansar ve Kisar var edildi sonra
Güne gün, yıla yıl eklediler
Düzenlediler zamanı.

...
Enuma Eliş'ten kısa bir alıntı.

Sosyal toplumların, birbirleri ile olan girişimlerine başlanarak, irtibat ve ilişki eşmelere girişmeleri ile coğrafi tanımlı yer ve yön adları, insanın yerleşme yerine göre, insanları belirten yer tanımlıkları oldu. Sosyal aidiyetçe totem adları ve daha sonra da birey adlarına dek tanımlıkları, zorunlu olacaktan böylelikle girişmeler konusu oldukça, ihtiyaçtan ortaya çıkıyordu.

Sosyal birlik içine doğan insan; olgu ve olayları toptan algılayıp, toptan gerçek eşmesi ile o sonucu o şekil biliyordu. Bu nedenle de ilk isim eşmeler grup tanımlı isimlerdi. Daha bütünden parçaya geçişin ilişki eşmesi henüz ortaya çıkarılmış değildi. İttifak merkezlerine giren her bir grup, yönleri belirten sur kapılarından; örneğin, kuzey kapısında, kuzey yerliler; doğu kapısında, doğu yerli grup aitleri ancak girebiliyorlardı. Bu isimler grubu belirtir grup aidiyet isimleri olmaktan öte gitmiyordu.

Bu ara totem adları da grup adları idi. İtler ülkesi, akrep adamlar, eşekler ülkesi gibi. Bu tür anlatılan güya masalları hatırlayınız lütfen. Yine emek tasnifi isimler (kutsal Me'ler), meslekler; özel adların doğmasında, tümel isim belirtir olmaktan çıkıp daha çok tikelliğe doğru bir yaklaşım olmakla, tekil isimlere (özel isimlere) doğru bir seyir izler gibidir. Baltanın adamı, çapanın kazmanın adamı, dericiler, dumuziler gibi. Çakal adamlar, öküz ya da boğa insanlar.

Özel adlar belirmeye başladığında, isimler daha çok inancı etnik aidiyetli isimler oluyordu. Sözelimi Mısır'da isimler Amon tanrısına izafen hep Amon'la başlayan kelime, ya da kelime gruplarıydı. Ya da Aton'la başlayan kelimelerden veya kelime gruplarından oluşuyordu. Amonhotep (tanrı Amon'un hoşnutluğu anlamındaydı), ya da Akhenaton (tanrı Aton'un hizmetçisi anlamına. Enki Tanrı En'in oğlu ya da Tanrı En'in aitidir. Uruk- Urukki, Uruğun evladı, Uruğun aiti. Öyle ki inancı etnikti ve yer aiti, ya da

meslekten isimler, günümüze değin devam eden isimlerdir. Abdullah, Abdurrahman, Abdulkadir, Cabbar, Kerim vs. onlarca isim

İsim eşmeler önce toptan grubu belirtir tanımlardı, aidiyet tanımlıydı. İsimler iletişe bilmenin ve anlaşabilmelerin, tarif edileni, anlatabilir olmanın; mutlak sonucudur. Artık böylesi kimlik eşmeler, ittifakın bir biri ile olan bağıl ilişkileri nedeniyle, ittifakın yaşamlarındaki ilişkileri içinde olan, önem sıralamasına göre inancı ve aidiyeti, isimlendiriliyor olabilirlerdi. Bunlar o ana kadar, adı hiç lazım olmayan (deve, ağaç, öküz vs.) nesne ve olaylar artık insan özelliği de olup çıkıyordu. İsimler bundan sonraya, aktarılan tutum edinilen; şimdinin birer devrimi idiler.

'Gök, yerden ayrıldıktan sonra
Yer, gökten ayrıldıktan sonra
İnsanın adı konduktan sonra
An, göğü alıp götürdükten sonra
Enlil, yeri alıp götürdükten sonra
Ereşkigal, Kur'un ödülü olarak ele geçirilip götürüldükten sonra...'

Sürecek

Bayram Kaya

Aidiyet 34

34] Her ittifakı olan devrimsel çevrim, bir simgeci anlatımla sembolize eder olma, yani hakikati, avamın anlayacağı şekilde, basitçe irca edilmesi olaylarını yineler olmak, rutin olmaya başlamıştı. Her ittifak özelliklerde büyük dönüşümsek ittifaklar birer hafıza silme, ahit eşilmesi, eski tutumlardan, eski alışmalardan ve daim sinilen rahatın deminden bir aracı kurumlardan uzaklaşılma operasyonlarıdır.

İşte böyle bir sosyal belirleme durum (tufandan) sonrasında, Mezopotamya'da beş ayrı yerde kurulan, beş adet şehirlerin, birlikler ve ittifakını anlatan bir metin. Hâlbuki tufanda kurtulanlar, bırakın beş şehir kurmayı, bir köy bile olmaz denli birkaç aile birliği idi.

'Kutsanmış yerde beş kent kurdu,
Onlara ad verdi,
İbadet merkezlerini aralarında bölüştürdü
Bu kentlerden birincisi, Eridu'yu,
Nudimmud'a, öndere verdi.
İkincisi, Badtibira'yı, 'ya verdi.
Üçüncüsü, Larak'ı, Endurbilhursag'a verdi.
Dördüncüsü, Sippar'ı, yiğit Utu'ya verdi.
Beşincisi, Şuruppak'ı, Sud'a verdi.
Kentlere adlarını verdi.'

(Sümer Yaratılış destanından alıntıdır.)

Aiti eşme, zorunlu ve gerekli bir var oluş alanıdır. Bu alanında çok çeşitli oluşumlarını bulmak olasıdır. Her oluşumlar, hem algısal ve hem de izafidirler. Algılarımızla telakki ve anlamlandırmalarımıza göre hem bir iletişim kalıpları oluşturma ve hem iletişimlere geçen bir var oluş alanıdır. İletişim kalıpları (frekanslar, girişim osilasyonu üretme ve somutlamalardır) , yani aidiyetlik, olguları kendi içinde sosyal yaşamdan kaynaklı olan farklıya, farklı ve karşıt olmayı da içerirler.

Böylesi paradoks her olgunun olmazsa olmazıdır. Farklıya karşı oluşlar, sosyal birlikçi (etnik) yapılarda, sosyal birlikçi uygarlaşmanın gerçekleşmesi olmuştur. Yine bir örneklik, benim gibi düşün demek sosyal birlikçi yaşantı aşmayı sağlayan temel nedenler arasındadırlar. Bunlar gelişmeyi hızla ortaya çıkaramadıysa da, gelişmenin ön koşulu olan organize ligin organ el oluşunu, sosyal gücü ortaya koymak için gerekli ve zorunlu aidiyetçe davranışlardır.

Etnik var oluşlar, böylesi bir totemi otoriterce çeken eşileli beri, etnik birliklere dek, sosyal organ elci gücü oluşturdu. Sosyal organ el güce dek sağlayışlar, kişisel serbestliklerde hiç olmayan getirileri kişilere kazandırmıştı. Potansiyel getirileri sağlamıştı. Başlarda bunlar somut, yaşamın gerektirmesinden, yansıyan tutum alışlarıdır.

Dünyayı değiştirecek olan insanlığın, önce sosyalliği (insan-insan ilişkisiyle) girişip, insanların öznelce oluşması, sağlanmıştı. İnsanın sosyal olması; yani, kişi-kişiler ve kişi çevresi ile olan ilişkileri; kişi ve dış sosyal çevreli çeken güç etrafında oluşması ve kişinin çekimliklerle olgu aşmasını ortaya koymuştu. Bu ne az şeydi, ne de atlanması gerekendi. Bir gelişme zincirinin halkasıydı.

Bu gelişme ne kadar yavaş sürdü ise; günü geldiğinde bunların kazanımından ortaya çıkan insani birikmelerinin nitelik sıçramasıyla oluşan, sonraki gelişmeler de o kadar hızlı olmuştur. Etnikçi gelişme başlangıçta insanın sosyalliğini ortaya koymuştu. Bu

sosyalleşme bir yere kadardı. Namütenahi değildi. Sosyalce olgunlaşma, çok uzun erimli, çok yavaş kazanımlıydı. Bu da oluşmanın, paha biçilmez denli oluşma ağırlığı ve ciddiliği idi. Çoğu diğer yüksek sosyal primat popülasyonu dahi, bu aşamayı hala geçememişlerdir.

Sosyal birliğin araçları; toplumsal yapının da hem araçları, hem de kösteği olacaktı. Bir örneklik kurumlar işleyişinde istenirken, genel toplumsal işleyişte ve fikir dünyasında, sosyal yaşantı aşmanın içinde, bir örnekliğin değil, farklı olanların değerlendirilmesi yeğlenerek, hızlı gelişme sağlayacaktı.

Etnik yapılaşmanın yaşantı aşması olan yaygınlıkları, toplumsal olanı hem taşıyamayacaktı, hem bile toplumsal olana aykırı olacaktı. Hem de, toplumsal olanı dağıtır ayrıştırır nitelikte olacaktı. İşte toplumsal süreçler bu milyonlarca yılın kazanımını, yavaş yavaş olgunlaştıra olgunlaştıra, sosyalce olanın da aşılması süreciydi.

Söz gelimi, sadece o ata totem ve sosyal etnik birliğe bağlı olan üyeler, kendi içlerinde, herkesin herkesle cinsel birleşebilme yaptığı etnikçi sosyal birlik anlayışları; yeni ittifakların önündeki en büyük engellerden biriydi. Ha keza bir ata totem bağlı oluşunuz, yine ittifakların bir araya gelmesini önleyen en büyük kusur ve aykırılıktılar. Oysa aynı ata soy, totem kültü ve grup içi cinsellik ilişkisi etnikçi sosyal birliği, sosyal birlik yapan, işlevler arasında olan bağıntılardandı. Hem de, en güçlülerden, sadece bir ikisiydi.

Ancak aidiyet eşirme girişiminin kendisi, kişi keyfi odaklı; kişi üzerine etkimeli davranışlara göre, bir girişmeli kırpma işidir. Kişi davranışlarını bir sınırlandırma girişmesidir. Kişi davranışını süzüp filtre ederek, seçme ayıklama girişmesidir. Bu kırpmalı, seçme, ayıklama olmasa, sizin aidiyet tutumunuz işlevsizleşirdir. İşte bu girişme ve süzme işi, aidiyetin sınırlılık alanıdır. Yeni olanı ve kendi dışındaki aidiyetleri, böylece belirlerler ve böylece algılayacakları dışlardı. Bu toplu kimlik bağınızdı

Sürecek

Bayram Kaya

Aidiyet 35

35] Yani sizin grup aidiyetiniz bir referanslar alanıdır. Aidiyetlik referansları insanın ilk sosyalce mantık kategorice düşünme ve anlama kalıplarını oluşturmuş olmasıdır. İnsanoğlunun olay ve olguları anlamakta, olay ve olguları içselleştirdiği ilk cetvel skala değer ölçmesi bu sosyalce grup aidiyetçe referanslarıdır. Bu referans değerlerin diğerleriyle kıyaslanır olması çok önemlidir. Bu yüzden sosyal inançlara ve anlamaya bağlı önyargılarımız çok güçlüdür. Yapının temelinde bunlar vardır.

İttifakı aiti eşirme temelde, bilinçli bir halkı ve halka dek olan toplumu girişirme işidir. İttifakı aidiyet daha güçlü yükümlü ve görev deşen bir organize olmanın nesnel amaçlılığıdır. Sosyal ve toplumsal erekçiliği içerir. Her iki alan da, araç soyutluk saygınlaşmalarını, alabildiğine kullanır. Ancak toplum sosyal yapıdan daha somuttu sağlayışlarla zorunlu aidiyeti belirmelerini de ortaya koyar.

Asıl paradoks ve yapay paradoks; insanların sapla samanı karıştırır olmasından ortaya çıkan bir kaynaklanmadır. Nasıl toplumla, halk alanını karıştırıyorsak, kendi soysal ve toplumsal sınırlılıkları içindeki bir aidiyet alanını da, başka aidiyet alanı tutumlarla karıştırıyoruz. Sosyal aidiyetliği toplumcu aidiyetlik gibi anlıyoruz!

Hem de özgürlük adına yapılmaktadır! Bunu da güya özgürlükleri, sosyal aidiyetler temel prensibine ilişkilenererek söylüyoruz. Aidiyet bir özgürlük değildir, aksine sizin Özgürleşmenizi sağlayacak girişme yollardan birisidir. İttifakı aidiyet oluşmalar sonunda, her alandaki üretim sel eşgüdümlemler toplumsal gücü ortaya çıkardı.

Sümer sosyal birlikti yeni aidiyet ittifakı, sulama kanalları yaparak, toplumsal üretim özgürlüğünü ortaya çıkarmışlardı. Toplumsal gücün kullanımı da sizi, özgürleştirirdi. Özgürlüğü oluşma ve gelişme yapılarınızın muktedirlik kullandırma potansiyeli olarak yorumlarsınız. Değilse özgürlük, soyut anlamda algılanır bir toplumsal özgürlük değildi.

Söz gelimi M.Ö yaklaşık 3200'lerde ilkyazı bulunduğunda bu toplumsal sağlayışın kullanımı bir özgürlük ve bir özgürleşme olacaktı. Ama bu kör insanlar için özgürlük olamayacaktı! Yani kişiye göre toplumsal hak ve özgürlük tarifi olamazdı. Ne var ki burada körümüz, okuma yazmanın da, dolaylı sağlayışlarını edinecektir (başkasına okutarak dinleyecek ya da başkasının okuduğundaki aktarmaları dinleyecektir) .

Burada bir paradoks vardır. Okuma yazma bilmeyenin özgürlüğü sağlayamaz oluşu ile körün özgürlük sağlayamaz oluşunun hiçbir farkı yoktur. Körün dolaylı özgürlükten yararlanması okuma yazma bilmez olanların da dolaylı öğrenmeleri olacaktır. Şüphesiz ki bunlar kısıtlı bir kullanımdırlar. Çünkü kim neyi anlatırsa, onu öğrenecektiler. Öğrendiklerini yazamayacaklardı falan. Yine de büyük bir olanaktır.

Karşımıza ikinci bir paradoks çıkar. Bir okuma yazma bilmez olan görürümüz, diğer patolojik kusurları yoksa okuma yazmayı, isterse öğrenebilecektir. Ve böylece okuma yazma özgürlüğünün kullanımını tam bir gerçekleştirmeye sağlayacaktır.

Oysa günümüze gelindiğinde görmezlerde Kiril alfabesi sayesinde okuyup yazabilmektedirler. Toplum körü de özgürleştirmiştir. Eğer sizin bir toplumsal hayatınız olmasaydı, özgürlüğünüz de olamazdı. Söz gelimi, okuma yazmanız ve bir alfabeniz olmazdı. Tekil ve keyfi yaşamlar, asla bunları sağlayamazdılar.

Diyelim ki keyfi tekil yaşamlar alfabeyi buldu! Kimse körler için olacak gerçeklemeyi ne düşünür, ne de yapabilirlerdi. Bu yüzden toplum, bambaşka bir aidiyeti olan ve ayrı kavranması gereken bir alan girişmedir. Bu yüzden toplumsal güç de bambaşkadır.

Bunlar etnik yapılarda, kişilerin kendisini öyle etnik hissetmesinde, kişi öznel duyguları içinde, asla mülahaza edilemez.

Kişiyeye göre toplumsal tarif ve toplumsal özgürlük tanımı yapılamaz. Kişi kendisini karga hissediyor (falan etniklikten hissediyor, öyle tanımlıyor diyerekten) bu haktır, bu özgürlüktür diyerek, toplum içinde bunları sağlanmalıdır diyemezsiniz. Toplum bunları ancak tedavi eder. Birey hissedışı size bir Fransızlık (etnik) tanımı veremez. Kişi odaklı tanım kişi keyfilikledir.

Bu yüzden toplumsal özgürlük ve toplumsal hak değildir. Sosyal birlikçi yapı bir özgürlüktü. Temeli enerji girdisi olan bir karşılanmayı sosyal güç, paylaşılan bir sağlayış olacaktan ortaya koyuyordu. Değilse sosyal birlikler kişilerin öyle hissettiği bir yapı aşma değildi. Önce yaşarsınız, yaşantının yansımalarını siz öyle hissedersiniz.

Toplum sizleri yükümlenecekler, ürettirip paylaştırdığı sağlayışları, ancak size hissedilecek bir duygulanımdı davranışlarını verir. Bunun dışında sizin tarifinizle sizin duygularınızı yansıtanı size veremez. Siz onu ancak kendiniz yaşarsınız. Toplum size bir araba vererek, bir uçağa bindirerek sağlayışlarını yapar. Toplumun yaptığı sağlayışlar, öznelce duygunuzu oluşturabilir. Değilse bir Fransızlığı (etnikliği ya da keyfiliği) toplum sağlayamaz, olduğundan bunun duygu hissetmesini de size veremez.

Bir toplum içinde toplum kendisini, sağlayışlarıyla sözleşerek tanımlar. Ve buna da sık sık gitmelidirler. Çünkü teknoloji sürekli toplumsal yaşamı ve ilişkilenmesini, bunun paylaşımını, bambaşka biçimlerde değiştirmektedir. Siz bunun ahit eşmesini yapıp, merkezi otoriteden beklemelisiniz. Dünkü yapılaşma biçiminizle, bugünkü yapılaşma içinde pay alıyorsunuz, garip; hatta hak etmemeniz durumuna düşebilir.

Burada temel aitti değişmezler insanın güvenliğidir, sağlığıdır, çalışma ve yaşama gereksiniminin en asgariden de olsa mutlaka ve zorunlulukla sağlanmasıdır. Etniklik bir zamanki yapıların gerçeği ve işlevseli idiler. Bu günün olmaması gereken, dumura uğramış olması gereken, bir hak özgürlük gibi olmayan kişi yaşantılı duygu hissedişidir. Etniklikle sizin bugünde, toplum olacaktan, sağlayacağınız hiçbir şey yoktur.

Sürecek

Bayram Kaya

Aidiyet 36

36] Eğer kişi kendinizi öyle hissediyorsanız, kişi ve halk yaşamınız içinde kendinizi istediğiniz kadar öyle hissedebilirsiniz. Etnikçi hissedişle kişilerin topluma sağlayacakları ne bir sorumlulukları vardır, ne de bir işlevleri vardır. Ekmek pişiriyorsanız, doktorluk yapıyorsanız, gemi yüzdürüp, uçağı uçuruyorsanız, bir bilgiyi, nano teknolojiye çeviriyorsanız, vatan için toplumunuz için ölüyorsunuz, başkasını sömürüp, sömürülüyorsanız, bunun etnik oluşunuzla, kendi hissinizle pek bir alakası yoktur.

Madem farklı aidiyetler özgürlüktür! Neden inançsal aidiyet eştirmeler, İnanırlarına farklılığı değil de, bir örneklemeyi güzel ahlak diye gösterirler? Çünkü olgu ve olaylarla hem geçici oluşla aynı kalmak, hem de değişmek zorundasınız. Ve inanç girişmesi toplumsak değildir. İnançların kendi doğası da, bir iç örneklığı gerektirir. Siz bir aidiyet içinde bulunur iken, başka bir aidiyet ilişkisi içinde olanların size, benim gibi düşün; dememesi adına, yani sizin dışınızdan olana diğer inançlara dek örneklenmemek adına da; kendi özgürlüğünüzü öne sürerek(iç kararlı durum) , farklı olanı savunur oluyorsunuz!

Aslında girişen davranışlar böyledir, hem tekleşmek isterler, hem ayrı ayrı yol alırlar. Bu işin doğasıdır. Toplumda üretim yapan bireyin kendisini öyle ya da böyle hissetmesinin hiçbir önemi yoktur. Bir elektriğin, bir otomobil motorunun davranışı, Dünya'nın her yerinde aynıdır. Dünya'nın her yerinde uzmanlar, benzer arızalara benzer yaklaşırlar. Sizin mesleğinize göre kendi, emek uzmanlığınız farklı olacaktır. Değilse aynı meslek uzmanlarının kendilerini halkçı anlamda, nasıl hissettiklerinin, inanca farklı oluşlarının hiçbir kıymeti harbiyesi yoktur. Bunlar toplumun emek alanlarında istenir de değildir.

Oysa sosyal aidiyet eştirme insanı bir frekans kanala iliştime ve bir osilasyonla (iliştime kalıplarıyla) belirleme işidir. İnsanların sosyalce farklı aidiyeti tutumları (farklı frekanslar karışması) , birbiri ile tabucu nedenlerle giriştimelemeyeceğinden, bu öznelce sosyal çatışmacı iç dirençler, bir birine fren oluşla birbirini sönmüledirler.

Ya da birisi, birine; parazit yapar. Bu bir özgürleşme davranışı değildir. Çünkü inançlar değişmeme üzerinedirler. İşi berbat eden yer de burasıdır. Bundandır ki halk içi etnikçi farklar bilmeme; sapla samanı karıştırma işidir. Bu tür girişemeyen durumların çatışmaları içinde ne olabilir?

Girişemeyen durumlar karşısında, artık seçicilik ve süzme işi (özgürlükler) kalkar. Frekans kayar, iletişim; iletişime olmaktan; belli tutumu ve osilasyonları- ortaya koymaktan çıkar. Bu; istikrarlı bir varlığın, istikralı bir düşüncenin, bir açıklık taşıyan tutumun, sınırlılık ilkesine de aykırıdır. Saltık oluş yoktur. Gelişme komplekstir, sınırlı, farklılıklarınız olmadan beliremezsiniz. Akın varlığı ile kara oluşunuz bellidir.

Başlangıçtaki sosyal birliklerde, bir başka grup ya da etnik birlikle iç içe girişmeyen, bir örnekti izole tekil oluşlar içindeki etnikti oluşum zorunlu ve esastı. Burada davranışlar sağlayıştılar ve savunmalar hep toptan algı üzerine olduğundan tikel özgürlük ve tikel gelişme en minimal olmak durumundaydı. Yani yoktu.

İttifakı girişmelerse etnik birlikler girişmeleri olmakla birlikte, birey emeğine doğru giden özgürlükle bir bağımsızlıkta, bağıl içinde girişmelerdir. Elbette tekil sınırlılık bir anda başka olanağa (özgürlüğe) kapalı olmayı da kendiliğinden belirler. Her tekildi ve tümeldi olan tanımlığa karışma, her müdahale; sistemin kararlılığını da, sistemin referansını da ortadan kaldırır.

Bir olgu olay, ya da sistem kendi iç şartları içinde, dışın etkisi ile girişebilir bir girişiriciyi taşır olduğunda, dışın müdahalesini karşılayıp, dışın etkilerine cevaplar verebilir olunca, dışla girişir. Bu da sosyal kaostur. Sosyal yapılar bu değişme ile değişmeme arasında gidiş gelişti bağıntıyı bilememekten dolayı çatışır.

Her duruma dek olguların, kendilerine dek istisnalarının da, bir ileri ya da geri yönde gelişmeli olacağı unutulmamalıdır. Süreçler karmaşıktır. Yalın değildir. Özgürlükler, girişmeli davranışların senkronize olmasında ortaya çıkar. Değilse o toplumsak sistemle girişmeli olmayan yalın sübjektifliği, bir kişinin özeldə kendisini öyle hisseder oluşunu, özgürlüktür diyecek yamuklukla, kişisel sosyalce yaklaşımları toplumsak olanla girişirmeye götürmek, açıkça kalkışmadır.

Yalın olmayan, girişmeli ve kendi ilişkin alan devinmeli tutum olaylar kaotik gidiş gelişti, kompleks ilişkiler girişmesidirler. Öyle ise aidiyetler ittifakı olamayacak mı? Aidiyetler bu farklı oluşla, bu sınırlı oluşa göre; yeniye açık olmayacaklar mı?

Elbette aidiyetler ittifakı olacaktı. Kendi içinde serbest, dışında; bağıntılı kesikli sınırlı olacaktı. Bir inancı ibadetin ya da kendisini öyle hissediş, kendi oluşma alanı devinmesi içinde istediği gibidir. Kendi alanı dışında, başka devinme alanları ile girişemez olacağından dışta sınırlanır.

Ya da bir inanç veya kendisini öyle hissediş, dışa kendi egemenliğini dayatır çatışmacı olacağından kendisine de dıştan aynı nedenli etkiler geleceğinden, kendisinden ötürü; kendine yönelik diğer etkilere kapalı olacaktır. Kendi iç ilişkisi bu dış etkiyi kaldıramaz.

Yine sosyal öznel girişmeler, kendi dışında sınırlı serbest olacakla, kendi içindeyse kesikli sınırlı olmak zorundadır. Kendi içinde serbest olan bir kendisini öyle hissediş, etnikti, inanca davranışlar dış sosyal ya da toplumsak girişmelerde tutum aşılamaayan geçici bir sınırlanma olacaktır. Kendi sosyal alan özeline döndüğünde bu öznelce tutumu serbest ve aktif olacaktır.

Başka deyişle kendi özelinde nefret ettiği dokunulması tabu olan kırmızı renkte tutumu, toplum girişmesinde tabu olmaktan çıkacaktır. Kırmızı renge yaklaşımı, kırmızı rengin inancı oluşuyla değil, kırmızı rengin işlevselliği ile olacaktır. Kırmızı renk kumanda düğmesine basmak zorundadır. Giymediği kırmızı giysiyi, kendi alanı dışında, söz gelimi takım forması olacakla giyecek, bir sarı ya da kırmızı renkli hapyi veya ilacı içecektir. Böylece kendi dışında girişmeli kolektifi toplumsak alan devinmeli girişmelerde yine o alanlarla bağıntılı sınırlı serbest davranış içinde olacaktır.

Yine kendi içinde serbest olan, sosyal aidiyeti etnikçi tutum olan kendi anlamaların ya da ortaklaşa anlama gruplarına değin olacaklarla, düğüne dek iç seremonileri hissettiği gibi yapacaktırlar. Her hissetmenin bir uzanabileceği ilişki uzay zaman alanı vardır.

Zaten ötesine istese de uzanamaz. Bu varlığın, tüm olay ve olguların da, sınırı ve şekilsek biçimidir. Düğün dışındaki sosyal ilişkileri rahatsız edecek boyutlu olmayacak denli, düğün serbestliği kendi dışında sınırlı olmak, kendi içinde serbest olmak zorundadır. Olan zaten oluyordu. Önemli olan, olamayanların girişmedikten olmasının uzlaşısını çıkarmaktı. Olamayacakların uzlaşması, şartların dayattığı bir durumdu. Tarih boyunca da olmuştur.

26.04.2009

Bayram Kaya

Aidiyet 37

37] Hala da olmaktadır. Ama bu kişisel öznelliklerin (özgürlük bahanelerinin) taşınıp yansıtılması ile olacak öznel hissedişlerle, kişilere değin kuruntularıyla yapılacak bir şey değildir. Toplumsak olan, herkese dek girişmeli aiti işlevsel ve yüküm seldir.

Hissedişle olan tutumlar, kendi özel alanlarında, yüküm sel ve işlevsel olmayan, inanca ve kendilerini öyle hissedişlere dek grupsak ilişkili girişmelerdir. Bir genel girişmedi, özgürlüktü davranış ve insan hakkı gibi kendi alanı dışında taşınması ve girişmedik tiymiş gibi istenir olması düşünülemez bile.

Toplumsak değışme ve yapılaşmanın gerektirmeleri, teknoloji, üretim ve paylaşımlı olacakla bunları zaten çatışarak da olsa; aşacak ve benimsetecektir. Bunun mekanizması budur. Bu nedenle de, sistem kendi zorunluluğu ile bir farklı kararlılık alanına gidecektir.

Halksak (etnik) yapılar, toplumdaki bu gelişmelere ilişkin, gelişmelerin kendi üzerine düşen yansımalarını sağlayıştı olmanın zorunluluğu adına kabul edecektir. Zorunluluğa, kendi keyfine hoşlukla, kendisini öylece mest oluştı hissedişle yaklaşmayacaktır.

Toplumdaki bu değışmenin karşılığı olan paylaşım ve tüketim sağlayışına değin gereklerini tutum sayacaktır. Bu zorunlu tutumların moral sembolleri, kendilerini hissedişlerini yeni seremoni üzerinde ve yeni frekanstı girişimleri üzerindeki taşıyıcı etkisiyle, iç girişmelerini de yapmış olacaktırlar.

Yani toplumunuz sizin, kendinizi hissettiğiniz tipten öznelliklerinizle düzenlenip, yankılanamazdır. Aksine bir toplumsak gelişme ve toplum sal sağlayıştı olan yaşamsalların etkisi, kararlılık döneminize dek algıların etkilemesi ile sizin kendinizi öyle hissetmenizi sağlarlar.

Her bir yeni olan taşımaların içinde de; yeni içermelerle (sürpriz) , yeni sınırlıktı sağlayışlar olan görece refaha dek kararlıktı alanları vardır. Ve yeni olan taşımaların içinde olan bu kararlılık alanlarınızı, yani sizin kendinizi öyle hissettiğiniz tutum sallarınızı bozacak olan, osilasyonları da üretmeye başlayacaktır.

Yani, kendi sınırlıkları dışında; ne özgürce aiti oluş vardır; ne de bu sınırlıktı aiti oluşların, daima her zemin ve koşulda sürgit olmaları söz konusudur. Etnik var oluşlar kendi sınırlılık lığı içinde bir var oluştı. Başlangıçta girişmesini yapmış, gereken gibi katılmış ve nesnelce tarihin alanında çekilmiştir.

Şimdilerde öznelce olaraktan, işe yaramazından, çatışmacı ve sömürü odaklı kullanım olaraktan vardır. Aiti oluştı sistem başlangıç koşullarına, sistemin araçlaşma referans olgularına, sistemin sıkı sıkı bağı oluşu vardır. Sisteminizin kazancı: yeni ittifaklarla sağlanır; toplumsak değışme ve dönüşmelerle sağlanır; yeni ilişki tarzlı üretimlerinize dek paylaşımlarınızı ortaya koymanızla sağlanır. Bunlar toplum sal girişimi büyüten bir osilasyonlar olarak ta, ilişkin referans durumlara eklenecektir.

Aiti eşme; önce ortak totem atadan(etnik yapıdan) gelişin, paylaşılan ilişkisidir. Bunlar, aynı grup üyesi oluşla, grup içi, cinsel ilişki serbestliğinin ve aynı vücut dili ile konuşmalarla, toplu devinmeli doyum aştı, sağlayıştı olan paylaşılma ilişkisidirler. Aynı dilsel ifade anlatımın paylaşılmasıdır. Aynı birlikteliğin av bulup, av yapması; yabancı meyve ve ot toplamayı sürdürmelerine dek bağıntılı ana serüvenleridir.

Birine yapılan bir dış müdahaleye, hepsinin sahip çıkmasıdır. Ki benlik karışmalı bir

benci algılayıştır. Yani etnik birlik, dışta ayrı ayrı olan kişice bireyleri bir araya getirip; sanki tek kişice bireymiş gibi tek egoya dek davranışın seçiciliğini ortaya çıkarabilmesidir.

Yine can güvenliklerini aynı oranda ve birbiri ile sağlar olmaları; aynı düşünceyi paylaşıp, aynı şeye saygı göstermelerinin istikrarlı vaha sağlayıştı alanıdır. Ve eski etnikçi aidiyet eşmeler, karşılıklı saygılaşa ve aynı saygılaşmayla reha bulma gibi, birçok ilişkilerin, ortaklaşa üretimlerine(sağlayışlarına) ve paylaşımlarına değin çekim alanıdır da.

Başlangıcın toplumlarında aidiyet eşirme, adeta bir sistem işlevi görüyordu. Aiti eşirme kendi içinde kapalı bir sistem olma durumundadır. Böyle olmazsa işlevini yerine getiremezdi. Kendisini dışta izole etmedikçe var olamazdı. Bu da kapalı sistem savunmalı olurdu. Ne var ki kapalı sistemlerin ikinci bir özelliği daha vardır: Kapalı sistemler kendi içindeki, kendi, düzeltmelerini ve kontrollerini de; yapmak zorundadırlar.

Bu da toplumsak değişmelerdeki, yeni gelişmelere uygun uygulamaları, yeni yapılanış araçlarını oluşturup, bunları halk yaşamlarına ve toplum yaşamına sunabilmektir. Bunun pek çok toplumda tam da böyle işlediği söylenemez. Ama az çok ve asla sıfır olmadan, sıfıra yakın değer de olsa, bu ilke işlemiştir. Bu ilkeyi en az işleten halklar, belli bir uygarlık geliştirmiş olsalar da; teknolojik gerilik ve esaret gruplarını oluşturmuşlardır.

Halkçı düşünce kendi yaşamsal felsefesi ile toplumsak felsefeyi kapsayan bir devinmeye dönüşmek zorundadır. Değilse bu günkü gibi kendi etnikçi yapısı içinde debelenmeye terk edilmemelidir. Kişisel serbest yaşam kaynağının, toplum olacağı unutulmamalıdır.

Aidiyet yapılaşmaları yüzyıllar içinde yasa koyucularca çok zamanlar reforma edilmişlerdir. Böylece kapalı sistemlerin oto kontrol ve düzeltme mekanizmalarının çalıştırılmasında yasa koyucular katkın olmuşlardır. Kendileri de bu mekanizmalar sayesinde, bin yıllara varan aidiyet etnik totem ilişkilerinin sürmesinde oldukça başarılı olmuşlardır. Etnikçi aidiyet ilişkileri; ittifakların başlangıcı içinde ve aynı zamanda da, ittifak durumlarında; halktı birlik sel yoğunlaşmasında, katkın müthiş bir imleçtirler.

Sürecek

Bayram Kaya

Aidiyet 38

38] Sonuç: Aiti eşme veya aidiyetlime aynı mesaj sinyalinin taşıması olmanın, aynı sosyo kültür ve üretimsek kültürleşmenin, etnik somutlama meşruiyeti içinde yola çıkış alanıdır. Giderekten de, bu alan sizin halk ve toplumunuzla sınırlı olmuştur. Girişen, içsel kuvvet alan çizgileri, daima yenisiyle yani üretimsek paylaşımcı ilişkilenmelere dek kuvvet çizgileri ile değişen, bir olduruşlar alanıdır da.

Aiti eşme ilk başlarda ve hala bir kendilik girişme organizesidir. Aiti olmanın, ilişkin edimleri fark edilir ve tekrarlanabilir olardan ortay konması, insan soyutlamasının en büyük adımından birisi olmuştur. Daha sonradan, insanın kişi ego çıkarları da bu işe karışacaktı.

O düzlemin girişen gelişme ilişkilerine göre karışacaktı. Genle yararın totem egemence düşünce davranışlarının yerini, kişi egemence totemi düşünce almıştı. İnsanın özelleşen mülk ilişkileri kuvvetinde hileyi şer iyece bağlamında istismarları da eklenince, toplumlar da; oligarşim yapılarla bezeli, hayli ve dramatik yaşamsallara dönüşecektir.

Şimdilik burası konum dışıdır. Ait eşmenin temeli, ilk başlarda grup birlikti sağlatışlardan ve giderek karmaşıklaşan iç dış ilişkilerin girişmeleriyle, topluluk oluşturmalarından, biçimlenen süreçli bir yol alıştır. Grup ve topluluk; birbirine göre, sürekliliği olan bir sosyal yaşantı aşmadır. Grup süreci dağılan biriken topluluklar girişmesinin zarfıdır. Topluluklar farklı ve değişik amaçlı bir grup aiti etkinlikleridir.

Sürekliliği olanı grup olarak anılıyorsa, topluluk; geçici ve dağılan, amaç gerçekleştirilmeleridir. Ancak topluluk da, hemen girişen bir davranış, organizesini; hemen oracıkta, bir kendilik kararla; kendisini benimseten tutumlar olacakla, kendisini topluluk kişilerine ilham eder.

Topluluklar etnikti sosyal organ elliğin, hızlı bir metabolizma işlevleri gibi çalışırlar. Topluluk, ilk gel geçti örgütlenici basamaktı. Grup alışmasını ortaya koydu. Topluluk, grup sorununu çözücülükle işlevlersen, bir üstlenil işlemedir. Topluluk, gelip geçişen bir sanalca amaçlarla da biriken, somuttu oluştur.

Bu ilham, önce alışkanlıkla yapılan tutumlara dönüşür. Ve çok sonrada, alışma ile yapılan bu tutumların fark edilmesi ile de ilkelere dönüşür. Söz gelimi biri sürpriz olacakla avı ürkütüp, diğerinin hedefine ve üzerine yönlendirmesi tecrübesi tekrarlanabilir bir edimdi. Bu edim tutum aşıldı. Tutum aşılma edim, görev eşildi. Görev eşilme bir ilişki kurma bir hiyerarşik örgütlenmenin kendilik bağıntı oluşmasıdır.

Bu topluluktan grup bağıntılı görevlenmek giderek, sosyal birlikler içinde öznenin müdahalesi ile törece ödev eşildi. Eğer âdeti olacakla süre gelen bir tutum, sizin o anki hal ilişki biçiminize göre, anlamsız ve karşılığı olmayan; bir sosyal aktarım olardan görünüp de, size yansıtılıyorsa; artık bu, tabu denilen bir ata emaneti koruma olarak algılanır.

İnsanların muhayyilesi, yine de bu tabuya, makul, mantıklı, sudan bir sebeple de olsa, izahını buldururdu. Önceden sosyal birlikler içinde yaşamsal olacaklarla işletilen, ancak sonraki yaşam içinde, ilişkileri ve sağlanış yolu değişmiş olan bu aktarımlı edinceler vardı. Bu aktarımlı edimce tabuya izahatın gerekçeli mantık işletmesi yapılacaklarla; sosyal, inançsal sahiplenişlerini ortaya koyacaklardı.

Topluluklar, gruplar içinde, ya da; gruplar arasında, yâda yüzergezer, ilişki eşmenin o

anlık, organize biçimlenişidirler. Gerek grup, gerek topluluk, tutum aşma biçimlenişleri, kendiliktirler. Çünkü bir sağlayışın basit ve güçlü bir işbirliğini ortaya çıkarırlar. Ve kendiliğin, tekrar eden, yineleyen bir işlev durumun farkına varılışla topluluktan, alışkanlıklardan da, giderekten gruptu kurallar, kılınmasıdır.

Bu kurallaşmanın yaptırım gücü de; gruptu birleşmeler içinde gücün daha etkin olacakla ortaya çıkarması vardı. Ve güce duyulan saygının, gruplar ilişkisinden sosyal birlikti öznelce totem otoritenin bir muhteva sosyalce toplam içine alınması vardır. İnsan-insan sağlayıştı ilişkisinin, topluluktan, gruptu, sosyal birlik bağıntı aşamasından geçip, toplum aiti aşaması ile biçimden biçime girmesi vardı.

İnsan-insan sağlayıştı ilişki eşilmesi kesikli sürekli bir bağıntı kılınmalı aşama süreçlenmeleriydi. Aiti totem ve ata soy oluş tabusu, yaptırın hükümdür. Sosyal birliğin soyut sosyal birlik gücünün totem varlık ya da atalar ruhu algısı üzerinde somutlaşmasıdır. Bu somut sembol algı daima özek (merkezi) olarak, hep odaklı osilasyon üretmesi yaptı. Bu osilasyonu üretimi sayesinde, osilasyonların; sosyal algıyla tepki verilmesi biçiminde öğrenilmeye dek alışmalı, dönüşülmesi vardı

Aidiyet anlayış olarak soyuttu. Ama rit (dini kurallar prosedürü) ve devinim olaraktan daima bir somut anlatış ve belirış ifade tarzıdır Bu, aidiyetler alanın içi; hem metafizik anlamalarla ilen, hem de günlük yaşantılı somut algılarla, doldurulmuştur. Metafizik anlamalar, soyut deneysel olmayan sanı kanı algı çıkarımıydı. Kesikli sürekliliği bağitlayamayan insana göre ilk olmanın önde gelmenin buyurması idi.

Yani aidiyet, insanların toplum olmazdan önceki etnik grup üyeliğidir. Giderek işlevi aynı ama anlamı değişecek, âdeti tutkal bağı genişleyecek ve toplumsal aidiyetliğe değin gelecekti. Etnik aidiyet, insanların sosyalce izole içinde genetik soy oluşlarıyla taşıdıkları edim ve işaretleşen, sözlü ve beden dilliyle ifade edebildikleri kimi, deneyimlerdi. Kişiler iç dünyasındaki arkaik dünya yansımaları vardır.

Aidiyet, bu arkaik dünya yansımalarıyla, kendi günlük somut yaşamı içinde girişen algılarını, yaşantı aştırmaları olanla, sanı kanı yansımalarıdır. Hem de, daha alaca karanlığın içinde, toplumsal yapı oluşturmalarının soyuttu tutkalı olacak yeni yeni biçim, ilişki almasının müktebatıdır da. Aidiyeti oluşlar yaşamın nesnel somutluğu ile dolduruluyor, değişen somutluğun ortadan kalkın âdeti taşınmalı anlama, idrak etme mantığının ilk kalıplarının aktarım ve taşınması ilen de soyutlaşıyordu.

Sürecek

Bayram Kaya

Aidiyet 39

39] Sonuçta aidiyetçe oluş ve sağlayışların somutluğu kişilerde bir ihtiyacın tehdidi ve tehdidin sağlanması minneti girişmeli oluşla ortaya gelişmiş bir dans, bağırma şeklinde taklitti şarkı, meydan okuma, saygı, korku hissi dolu, 'ortaya karışık' tören ve bunların anlamlanması olan ibadetleri ortaya çıkıyordu.

Bulanıklarla (ortadan kalkmışla) duru olanın anlama girişmeleri ne kadar soyutsa da ibadet ve dansları somuttu. Aiti eştirme formülünün gelişmeci ikinci yanı da; özellikle toplumlarda somut, nesnelidir.

Aiti eştirme alan çizgilerinin sürekli değişmesi, ancak ve ancak bu kendilik değişen nesnel ilişkilenişle olasıdır. Fosil soyut sosyal ilişkiler, halkta bir süre devam ederken, temel ilişkilerin değişmesi bunların da değişmesini uzun sürede de olsa; zar zor da olsa, olanaklı kılacaktır.

Bu somut ilişki, daima bir çelişme, çatışma devinim ve akışı ortaya koyacaktır. Akış, sosyal yapıya dek, topluma dek üretimci hizmet ilişkisinden ilhamla, kişi özeline dek, kişi anlamalarının bir minnetçe algı karşılanması olan paylaşım bağının akışıdır.

Üretim ve paylaşımın daima sürtüşür olması ile toplum aktüel olacaktır. Ki, sosyal yapı da tüketimle aktüel olacaktır. Ki böylece sosyal olanla, toplumsal olan akıl, böylece ortaya çıkarılıp, oluşturulacaktır. Bu akıl, toplum ve sosyal olanın, osilasyon akı'sıdır.

İnsanlar, yeni yeni toplumumsu aşamaları oluştururlarken, iyice bir yerleşik hayata geçişle, çobanlık avcılık ve toplayıcılık ilişkilenmelerinin sürer olduğu kesikli sürekli aşamaları vardı. İnsanlar toplumsal yaşamı haybeden bulmadılar. Sosyal birliklerin âdeti, yaşantı sal ve inanca değin müktesebatları üzerine yol alınışın bir aşama aşmasıdır. En belirgin özelliği emeğin bireysel eşmesidir. Emeğin araçlı üretilme yapmasıdır. Yani toplum, sosyal yaşamın teknikti üretimci dönemi aşamasıdır.

İnsanların kendi eylemlerinden etkilenecek eytişim sel bir tutum aşmaya (diyalektik bir tutum aşmaya) girdikleri, zorunlu olarak toplumsal olan eylemleri; yani üretim ve ürününlerin tüketimini organize eder olmalarını, beyinlerine; beyinlerinin eylemlerine olan yansımalarının deneyimini de adam akıllı zihinlerine kazıyorlardı.

Bunlara değin zorunlu bağıntıları ifade etmek için de bunların anlatımlarına ve sözcük üretimi anlatım oluşturmalarına, epeyce bir kendilerini de zorladıkları, bir gerçektir. Tıpkı sizin heyecanla, bir olayı anlatırken sözcük bulma ve söylemekten şaşırır, zorlanır olmanız gibidir.

Eylemlerin yansımaları, toplumsal olanın, yani ilişki kuruş biçiminin hemen yanı başında bitiyordu. Bu olup biteni anlamak, teşhis etmek ve bunu yorumlamak ve seç imlemek, başlangıcın koşullarında olanaksızdı. Ama yansımalar bir cebir olarak, kendisini insanlara tutum aştırıyordu.

İşte bu yansımaları algılatış ve olduruşlar, aidiyet ve tabu kavramları, konjonktürü komutlu yordu. Ama olayları olup bittikten sonra düşünmek, sonradan teşhisini yapmak çok önemliydi. Özellikle sürece, dışında bakılınca, olup biten iyiden iyiye kavranıp algılanıp, bir sonraki kuşağa zenginleşmiş toplumsal sosyal akıl olarak, teslim ediliyordu.

Kutsal tabu dokunulmazlığıyla; yaşamı üretme ve ilişkilendirme süreçlerini, kura boza ve bağıntının yeniden ve yeniden kurulmasıyla; EN TEMEL İLKE ilişkilenmeleri, ortaya

çıkacaktı. Adalet toplumsal yapı ile ortaya çıkmıştır. Sosyal yapıların ne bir mal gaspı, ne bir sosyal yapı içi hırsızlığı ne de bir kötü kayırmacı, hortumlamaca yönetimi vardı.

Çünkü sosyal birliklerin ilk birikimi, 'sosyal yapının ilk mal birikimi'yoktu. Şakayla karışık söylersek, tüm kötülüklerin ve gelişmenin kaynağı, bu ilk mal birikmesi ilendir. Bu mal edinmedi insan-insan ilişkilene ADALETTİ. Üretim ve tüketimdeki; çatışma ve sürtüşme çelişkileri de; insanoğluna, ahlak, adalet kavramını tutum aştırmıştı. Böylece teknik üretim ve mal edinme insanın anlayışına ve sırtına, toplumu; adaleti sarıvermişti. Artık insan, adaletli ve ahlaklı da, olacaktı.

Bu hal, günümüzdeki HUKUK anlayışına uzanan ve zaman içinde oluşan, sosyal ve toplumsal bir evrilmişti. Adalet, ya da hukuk ilkesi, aidiyet eşitirmeyle, karıştırılır olsalar dahi; zaman içinde bir yönü ile birbirinden ayrılacaktılar. Bunun nedeni de, hukukun pratik hayatta yansıyan yönüdür.

Adalet ya da hukuk; aidiyete göre daha nesnel bir ilişkileneşti. Sınırları, tarifi, kanunlarla belirlenmiştir. Ve bu yorumsal hukukun; somutlanmıştır. Bu, hukukun; sosyal aidiyetliğe göre ve zamanla sık sık değiştirilip yeniden düzenlenir bir fenomen olmaya, cevaz verir oluşudur.

Bu hukukun, daha çok elle tutulur, gözle görülür olanın, görece oluşudur. Oysa sosyal aitlikler oluştuğu zamana göre somutça ve görecedirler. Ama süren dinamik olacaktan değişmez ve saltık olan gibi bir baskıcı tavra bürünürler.

Hukuk, böylesi türden, temel ilişki biçimini ortaya koyan, konjonktürse bir anlama ve anlayışın düzenlenişidir. Yine hukuk, toplumun kurum ve kurallarını ortaya koyuşta bir yol tutuştur. Böylece, hukukla sosyal aidiyetin tanımsal olarak, birbirinden ayrılmasına dek olacak, ikinci bir yan basamağı da, tavırlamalar alan çizgisinde, açık, ya da bulanık, kendi kendisinin şekillenmesini yapacaktı.

Sosyalce aidiyet eşitirilmiş olan kişi, olan biten karşısında; metafizik olarak, soyut ve somut; sanı ve kanı sal algılayışlarının çekikleşmesi içindedir. Sosyal aiti olma, insanın boşlukta olmasından kaynaklı iç girdap duygusunu yansıtır.

Aitlik insanın sürekli fiziksel, ruhsal, biyolojik olaraktan değişmeler içinde olmasına değin olan, hal fazlarına geçişlerin kırılması ile ben neyim? Nereden geliyorum? Neye aitim? Gibi sorunlarına, az enerji harcamanın kuralı olan, tez elden kararlılık düzeyine geçer olmasının yine tez elden cevapları olurlardı.

Sürecek

Bayram Kaya

Aidiyet 40

40] Aitliğin ben niye varım? Gibisinden kendisinin iç geçiş enci yansıtışları da vardır. Bunlar yönelimce aitlik duygunuzu süreçlerler. Nedenci gibi duran bu amaççı hal fazı daaitliğin diğer bir kendinizden kaynaklı nedenidir. Bunlar bir somutluğa, bir başlangıca bir ilk olana dayanma isteğidir. Bilinmezliğin tedirgin ediciliğinden bilinir olanın, en az enerji konumlu, kararlılık düzlemine geçiş halidir.

Bir eksen etrafında, o eksene aitleşerek dönmek; bir partikül, bir elektron, bir atom bir var oluş tavrı olan devinimdir. Organik örgütlü sosyal birimlerin eksen devinim hareketinide sosyal yada toplumsak aidiyetler ortaya koyarlar. Tek farkla ki toplumsal aidiyetler sosyal aidiyetlere göre daha bilinçli ve çok değişken karekterlidirler. Sosyal tavır açık ve belli olanlara, duygularını yansıtabildiği somut olaylara; kişilerin bağlanma isteğiyle, kişiler özellikli çekikleşen duygularının algısıdır. Ki insanlar aidiyet duygusunu, böylelikle de biriktirebilmişlerdir.

Nerden gelip, nereye gidiyoruz duygusu, çok güçlü bir aidiyet duygudur. Kişilerin atalarından mirası olan, tarihi meşumluklarıyla dolu olan arkaik dünyalardı, iç yansıma algıları vardır. Bu algılar, çevrenin yeni yaşantı yapılan tecrübeleri, arkaik sanı kanı gibi hisleri ile birleşti. Birleşen yeni duygu, çok çok daha etkin, çok çok daha polar bağlarla oluşan kişi eğilimlerinin; aiti ve dini sistemlere daha çok yatkın oluşunu ortaya

Elbet bunlar, sizden kaynaklı belirenle, sosyalden ve toplumdan kaynaklı belirenin bilinçli bir üst üste bindirilmesinin devinmesini de süreç eşeceklerdi. Böylece ve zamanla, sınıflı toplumlar içinde, sınıflardan her birinin görüşlerini de 'olana razı olmaları' etrafında uzlaştırmaya da çalışacaktı. Yine aidiyetler içinde ve yine bir aidiyetlik olan dini olguların içinde, eski ilişki düzenlerinin unutulmuş gelenek ve görenekleri de pek tabii ki olacaktı.

Bu ortadan kalkmış olan, eski sosyalce ve toplumsal ilişkileneş düzenlerini de, konjonktürse sosyal yapı kutsal emanetlerden sayıp, bunların saygınlaşan, düzenlemelerine kayacaktı. Tüm bunlar aidiyetlikler ve inançlar içinde örgütleyecekti. Bin yıllarla sürerek çalışan bu kimi sosyalce yapılar, çok güçlü bir aidiyeti çekim alanı olacaktılar. Öyle ki, bu tarihi basınç, sosyalce teokratik olgu ile iç aidiyetçe algının kurallaşan anlamaları kendisini; toplumsak değişken somutluğun yerine bile, koymaya çalışacaktı.

Artık toplumsal, sosyal ilişki düzenlemesi adil ve adaletli olarktan: sosyal birlikti kapalı aidiyet zarfı içinde nispeten çıkartılır olacaktı. Akılcı ve davranışsal eylem alanına dönüştürülecekti. Aiti eştirme ba hukuki bağlılık içinde, inanç sistemleri gibi üst yapı kurumlarını da oluşacaktı. Toplum, somut üretim yapısı ile ve somut tüketim yapısı ile pratik eylemlerini ortaya koyacaktı. Bu bağlamda da toplumsak aidiyetlik; somut ilişki düzenleri var eden bir nesnellikti. Uygulaması olan, somutlamalara gidilecekti.

Aitlikler, eylemlerden sonuçlu düşünceler edinmeyi, düşünceyi dışarıya yöneltmeyi, gerekli kılıyordu. Bu aiti yöneliş, insanların deney yapma becerisini tutum aştı. Ve eylem sonucunu tekrar beynine yansıtmayı, beynini sürekli bunlarla yormayı, rüyalarında dahi bunların, yeni yeni anlamalarının yansıtılmasını, insana zorunlu kılıyordu. Bu girişmeler elastik dönüşmelerle, işlem eşmelerdi kılmayı başardı. Böylece, kuram ve eylem etkileşmeli uygulamaların içinde, pratik kılınan bilimsel tutum aşmalar da ortaya çıkmış oldu.

Artık adalet ve hukuk, sizin ilişkileneş biçiminizin; toplumsal üretim ve örgütlenme biçiminizin, yani yönetim ve rejiminizin belli bir süreliğine güvencesi, eş deyişle

teminatı olmuştur. Bunun araçları da yönetiminizin hak, hukuk ve hakkaniyet tanır oluşuydu. Yani yönetimler, hiçbir zaman yasaların üstünde olmayacaktı. Yönetenler de yasalara karşı sorumlu olacaktı. Bu ilkelerin etkinliği de yurttaşın (aiti kişilerin) duyarlı olmalarıyla olasıydı.

Yine yurttaşın demokratik yapılar içinde yapılaşır olmalarıyla mümkündü. Yine bu toplumsak tavırca ilkeleriniz ışığında kurumlarınız kurulup, eşgüdümlü çalışma işbirlikleri ortaya koyarlar. Kurumlarınız, birlikte giriş enli, araç sal sağlayıştı sekanslardır. Üstelik de, toplumun ağ yapılı karmaşıklığı ile bu güvencenizin, denetim ve oto kontrolünü hızlı sağlarsınız.

İşte başlangıcın kendilik yaşantı aştırmalarının biriktirilip tutum edilmesi ile ortaya çıkan aidiyet eşme; sosyal ve toplumsal çekim formları: süreç içinde, yine kendiliğinden ihtiyaçların girişirmesi ile daha nesnel ve daha somut olacakla, akılcı şekilde düzenlenmiştir.

Özellikleri ile daha bir soyuttu olan inançlar, toplumsal olandan mülhemle içkin bulunurlar. Bunun yanı sıra insan gelişmesinin idealize edilebilen soyutlukları ilen de plastik eştirilirler. İnançlar toplum sal olanlara göre daha uzun sürede ve güçlüklerle, yavaş yavaş değişir olacaktı. Bu yüzden toplumsal olan aiti eşmeler; inanca dek olan, dini aitiklerden ayrılmıştır. Aiti eştirmeler, bir yanda toplum, diğer yanda halk gibi iki büyük koldan, birbirlerinin kimi araçlarını (ahlak gibi) ortak kullanıp, gelişmişler.

Şimdi burada bir paradoksun üzerinde durmakta yarar var. Benim düşünme mantığımda bir şey ne göklere çıkarılacak kadar diğer yüzünden kopuktur. Ne de, yerden yere geçirilecek denli diğer yüzü ile bitişiktir. Algısal olacakla izafeli olan öznel anlamalarımız, insanca duyulanmalar olacaktan, zaman içinde yanılmalarımızın çarpıtması da olurlar.

Veya aidiyetlikler öznel olan bir kullanımın; yararı ilkesidirler. Aiti eştirmenin bunca olumlu ve olumsuz yüzü vardır. Bu bölümden sonra, aidiyet eştirmenin bir diğer yüzünü, bir bölümde olsa, şöyle bir belirtir olmakta da yarar vardır.

Önce şunu belirteyim. Başlangıç toplumunun iki çekim kutbu vardı. Biri öznel ve soyut olan inancı kutuptu. Diğer somut ve nesnel hukuki (kuralcı) kutuptu. Birinci kutup kardeş eşmedir. Bunu da karşı gruplar arası evliliklerle sağladıkları kan yolu ile akrabalıktı. İkinci kutup ise çoban ve çiftçi kùltlerin birbirlerine karşılıklı kendi ürünlerini sunmaları idi. Bu ikinci yol giderek takasa dönüşecekti. İşte toplum gidecekten bu iki öznel ve nesnel alanlar üzerinde devinip, gelişip, girişecekti.

Sürecek

Bayram Kaya

Aidiyet 41

41] Böylece aiti eşirme, tarih boyunca çok iyi işlevler gerçekleyerek, başlangıçta halk alanı ve toplum alanını birbirinden ayırmaksızın insanlığı, uygarlaştırma, kültürleştirme akışına sokmuştur. Koyduğu temeller ne kadar gerçekçi ya da ne kadar eften püften olursa olsundu. İşleniş bu eften püften bile olabilen temellerin, zaman içindeki çatışması ile nüve olan aiti çekirdeği çatlatmıştır. Ve dallanan, çatallanan, fraktallerle sistemin burgaçlarını oluşturan bifurkasyonu, yapının temel büyük gövdesini oluşturmuştur.

Her bir dallanma ve çatallanmanın fraktalleştiği yerleri de, başlangıçtaki sosyal hayatı, tabulaş alan kılmışlardır. Sosyal birlikti yapı içindeki buyurmanın ve buyurulana boyun eğmenin makul ve meşruti oluşu böylece ortaya konabiliyordu. Yani dıştan kurallılığın zorunlu makul ve meşruti olan baskısı seziliyordu. Ama bunun anlanması ve anlatım aktarımdı somutlaması deneysel ve öznel analitik olamıyordu. Ancak algısal olacakla ata totem sembolü ile simgeliyorlardı. Ki bu dahi o gün için oldukça büyük bir başarıdır. İşte makulün ve meşrutiliğin kaynağını böyle sağlanmıştı.

Ata totemle iletişime geçilmişti. Bu iletişim aracı araç yöntemle (büyücü ile) oluyordu. Formasyonları kendi tabularına değin, kendi yaşamlarından kaynaklı, algı nesnelere çatıştırılmasıyla oluşuyordu. Bu gidiş, bugünkü bu ayrışan halksak ve toplumsak yapıyla, bilim ve bilgiye, teknolojiye; gelinmiştir.

Tabu, sosyal hayatta, aidiyet eşmeye yol veren, ya da aidiyet eşmenin yolunu kesen, fonksiyonel bir devindirici, görüngü enformasyonu olmuştur. Gerekten, sosyal yaşamları atalarıyla iletişim tiren şaman ve kam gibi ruhani kâhinlerce ve büyü içerikli eylemlerle; bilmeden, önce kimyanın ve deneyselliğin temelini attılar. Bu istemeden ve hesapta olmayacaktan bir tesadüfî beliristi (Yolun zorunluluğuydu) .

Yani hedefte olmadan, sonuçların getirisi, götürüsü hesaplanmadan, yapılan bu tutum aşmalardan, büyüsel girişimlerle, girilen yolun zorunlu bir beliriydi. Böyle bir beliriyş olacaktan deneyselliğin ve araştırmanın yoluna girilmişti. Yani bilimsel olanın, bilimsel yöntemlerin ilk temellerini attılar. Zaten uçuk düşüncelerden de olsa hayatı kurallaşmaları da, bilimsel kuramların ve bilimsel öngörü tahmin ütopyelerinin, ilk biçimi idiler.

Aidiyetliğin çok önemli bir totem vasfı da, yapılan işlerinize meşruiyet kazandırır olmasıdır. Tavşanı yemiyorsanız; bunun aiti olan klanınızca meşru, kabul ve takdir edilir, saygınladır mutlak bir ilgi ile karşılır temeli vardır. İşte bu tür totem aiti kutsallığın diğer bir yüzü de, sizin kendi kendinizi bu tabu gerekçelerin yerine de konuşunuzla, kişi referanslı bir davranış bozukluğunu da beraberinde getirecekti.

Aslı sosyal referanslı olan totem; bu, sosyalce rolün meşruiyeti de bir ait eşmedir. Ama ne yazık ki, kişi referanslı (büyücü, şaman, rahip, peygamber) tabu anlayışlarına dek algı çarpıtılmasından da, kişiler aiti meşruiyetlerini de bulacaktılar. Sosyal aklın yerini, kişi aklının tamamlayıcılığı alacaktır.

İşte bu türcü aidiyettik meşruiyet kazandıran tutum aşışlar, bana göre insanların, en az zihinsel enerji sarfı gerektiren kararlılığa gidiş kuralına da çok uygundur. Çoğu insan düşünmenin zorluğundan, hemen kabullerin kolaycı algı teslimiyetine, giderler. Sorumluluğu da başkasına yükleyip, pasif bir kararlılığa geçirir de bu.

Sosyal aklın belli bir faili yoktu. Sorumlulukta, sorumsuz oluşta, ortaktı. Bu temel, sosyal doğruları hifz edişte çok iyi iken, aşağıda belirteceğim halde de olağanüstü kötü

bir seyri de, başımıza bela edecektir.

Düşünce üretmenin, özneyi yorması ve özneye, fazladan bir metabolizmaya dek enerji tükettirmesi demektir. Ki buda kişinin fazladan eylem koyma faaliyetidir. Yine kişinin fazladan bir enerji israfı, yani kişinin besin bulma zorluğu demek idi. Öznenin böyle bir hazırcı meşruiyeti benimsemesi, böylesi bir meşruiyetin öncülük kılavuzluğuna sığınması, öznenin bu rahatlığına, bu tembellik kanıksamasına ve biyolojik temeline, uygun bir gerekçe oluşudur. Yani rami (uyan-uyucu) kişi, kendi cennetini bulmuştur!

Çağlar boyunca bu türden körü körüne rami (boyun eğici) karanlık ve gerici güçler, bu türden beş meşruiyetliklerle, totem ve tabu aidiyet algısının çekiminde de, şerçe yuvalanmışlardır. Düşünmemeyi, akıl erdirmemeyi inanç bilmişler. Akılsızlığı, inanmanın kuralı yapmışlardır. İnanca dek adeta bir yaratıcılık konumundaki zavallılığı, maşa olmayı ne yazık ki, adam olmak sanmışlardır. Böylelerine vahşilikleri, adam olmak sandırılıp, verilen ara gazlarıyla da dolmuşa gelip, yaptıkları hunharlıkları; rahatlıkla içlerine sindirebilmişlerdir.

Oysa gereksizce, düşüncesizce boyun eğici sapkın davranışlara, cevabını, iki bin sene evvelden Roma İmparatoru Tiberyüs vermişti: Dava kutsala hakaret addedilen bir durumdur. Tiberyüs; kutsalların bize yap, ya da yapma diyen emirlerinin olabileceğini, söyledikten sonra; kutsalın hakkına ilişkin hakaretimiz söylem ve davranışlarımızın bir ayıplanmadan öteye geçemeyeceğini söyleyip. 'Evet, kutsala saygısızlık bir suçtur. Ve cezayı da gerektirir. Ama bu insan adaletinin bir konusu değildir. Kutsala ait suçların cezasını vermek, yine kutsalın kendisine aittir. Çünkü o, buna muktedir' der.

Sürecek

Bayram Kaya

Aidiyet 42

42] Yani, kutsalın kutsal olma muktedirlik hakkını, yine kutsalların vekâleten iş yürüttüren bir acizliğe indirilemeyeceğini söylemiştir. Bunu Tiberyüs, bir yüksek mahkeme olacakla, yine bu davanın akabil kararıyla belirtmiştir.

Ama gelin görün ki 21 yüzyılda insanlık, hele, bizim toplumumuz bile; hala aydınlanmanın neresinde?

En kutsal, en kalbi öznel değerlerimizi; bazıları, kendilerine dayanak yaparlar. Kendilerine meşruiyet söylemi yapacak sözlerle, kutsallıklarımızı söylem ederler. Kendilerini böylesi bir rami kalple, farkında olmadan tasvip kılınır saymanın konumuna sokarlar.

Kutsal olan ortak değerlerimizi, kendi anlayışlarına yaslarlar. Böylece kendi anlayışlarını, totem ve tabu tutumlu yaparlar. Böylece de, saldırgan ve tahripkâr; yakıcı ve yıkıcı olmaktadır. Boyun eğiciler de böylesi bir meşruiyeti algı psikozuna girmektedirler. Sanki herkes onlarla aynı kanıdalarmış ta, bu görevde sanki onlara tevdi edilmiş gibidir!

Bizim iyi özelliklerimizden biride; bir işe başlarken, bir işin ucunda tutarken, gayret ve şevk olsun diye Yüce Tanrı'nın yardımını dileriz. Böylesi bir aiti oluştu belirlenimci söylemlerden biri olan, 'Ya Allah, Bismillah, Alla hu Ekber' söylemimiz; çok iyi bir inançsal tutum alıştırlar. Bu söylem dini akidemizin içindedir. Ve dış düşmanlar karşı; bu cümleler bize; Yüce Tanrı aidiyetliğine dek, çekimli bir birlik oluşumuzun duygu heyecanını verir.

Ne var ki çarpıtmanın böylesi, bunu dahi olumsuz fiillerde kullanmaktadır. Kendi vahşi eylemlerinde, grup kıtal eylemlerinde, kendi aiti olan insanlarımızın öldürülmelerine karşı kullanır oldular. Üstelikte yaptıkları öldürme eylemlerine de güya, bu sözlerle meşruluk kazandırdılar! İşte bu gibi aidiyetçe rami oluşlar pek ala bizi yanılığara, düşürebilmekte, hatta bilmezlikler yüzünden başımıza bela bile olmaktadırlar.

Bu türden eylemleri, belki de hiç farkında olmadan Yüce Tanrı'nın eylemleri gibi saydırıp işin içinden çıkacağız! Örneğin, bilmezlerin 'Ya Allah, Bismillah; Alla hu Ekber' diyerek yol açacakları kötülükler; hep Yüce Tanrı'ya isnatla, bir mal oluş olacaktır! Sorumlu olacağımız cezayı gerektirir olan kötü eylemlerimizi ve sonucunu da, Yüce Tanrı'ya onatmış olmak gibi gafillikti, farkında olunamayan bir düşünsel fukaralıklarımız da olabilir. Yine bir sosyal aidiyetçe bağ olan, 'Atalarımıza saygısızlık' diyerekten de ya da 'vatan haini' veya 'dinsiz imansız, kâfir' gibi sosyalce söyleyişin arkasına sığınırız.

Bu sığınmalarla her tür hunharlıkları yapabiliriz. Böylesi bir heyecanla yapılan, eylemine denk düşmeyen, ipe sapa gelmez, hizip eşilmiş manipüle söylemlerle yaptıklarımızı sanki biz değil de, bu aidiyeti cümleler yapıyormuş gibiden anlamsızlıklara düşebiliriz. Kimi dem 'kâfir' gibi halksa söylemle, kimi dem de, hain gibi toplumsal söylem içinde, olan bir anlatımın, belirsizliği ile meşruiyet kazanmış olduklarımızın, hiç mi hiç, farkına bile varmadan, güya meşruiyet içinde olabiliriz.

Halktaki meşruiyetin kaynağı olan kutsal anlayışları böylece kendi anlayışımızla, sanki kendimiz ile bir olan özdeş kılışlarla davranır olunduğunu var sayar olabiliriz. Bunun böyle olduğu dahi fark edilmediği için, bu hal duygusuyla, bir gözü karalıkla, adeta patolojik bilinçsizlik ortaya çıkarılabilir. Artık fail olan bizler değilizdir! Şimdiden sonra fail, meşruiyetine sığındığımız tabu totem algılarımızdır! Tüm sonucu, bizim elimizle, kutsal olan gerçekleştirmiştir!

Böylesine farkına varamayacak kadar, düşünmeden yoksun, bir yoldan çıkıştır bu! Eh bütün olabirliklerden, başkalarını, hainlikle ve sapıklıkla suçlarken! Başkalarının da böyle bir analizi bize yapmaya hakkı olacaktı elbette. Artık, totemi kutsal olan tabu anlayışları, sadece bu öfkeden; yani evhamımız olacak olan, bizden sorulurdu! Diğerleri; bize göre, ötekileşen, sapık ve hain bir mücrimdi! Yine anlayışımıza göre, bunlar sapkındırlar! Bu tür olası akıl zavallılıklarımıza göre bu, böyleydi de!

Yukarıdaki söylemde, hiçbir yüküm sellik yoktur. Toplumsal ittifaka ait haklardan kaynaklanan, bir hak gaspına dayalı, bir hakkın elde edilmesine yönelik, eylem de değildirler. Bu tür eylem ve söylemlerde sivil eylem selliğin, güncel söylemleri ve güncel ilişkisinde dayanışması da yoktur! Sadece vatan hainliği söylemi bunların dışındadır. Vatan hainliği söylemi de, fertlerin karar vereceği bir yargı koyuş, değildi.

Ve bu gibi yargıya dayana caktan da, yine fertlerin cellâtça cezalandırmasını konu eder bir husus asla değildir. Konu devletin meselesidir. Devletin de, meşruiyet ligini aldığı kendi yasaları vardır. Devlet, kendisini otomatikman korur. İşte bunlar, kendilerini devletin yerine koyan ya da kendilerini devletin kolluk kuvveti meşruiyeti yerine koyan, algı bozulması, olabirlerin tutumudur. Yani yine tüm bunlar psikozdu nevroitik davranış bozukluğu olsa gerekti!

Kişiler de bu tür hainliklere duyarlı olamaz mı? Elbette ki olurlar. Bu konuda meşru olan, yurttaşın bu gibi suiistimalleri, bu zanlıları; resmi makamlara ihbarla bildirmeleri olacaktır. Makamlar durumu gerekli hassasiyetle ele alıp, kendi meşruiyetliği içinde, gereğini yasal yollarla yaparlar. Makamların bir vatan hainliğine, göz yumacağını iddia edemezsiniz her halde değil mi? .

Öyle bile olsa, onunda bir ihbar makamı mutlaka vardır. Yine böyle bir durumun meşruiyet davranışını göstermek, kurum ve kuruluşların asli yükümlülüğündedir. Meşruiyetlik, slogan atan fertlerin ya da güruhun uhdesinde değildir. Öyle olmamalı ki, kimse kendisine durumdan vazife çıkartışla olası bilmezlik güruhları; hem savcı olmakta, hem kâfir diye fetva vermektedirler! Hem de, vatan haini diye bir iddiayla ortaya atılabilmektedirler!

Sürecek

Bayram Kaya

Aidiyet 43

43-] Güruhlar, yasalarda olmayan bir hakla; hem yargıç olup, olası yakma yıkma türünden hükmünü verebilmektedirler! Hem de bu türden kalkışmalarla olayın sonuçlandırmasına dek vahşice cellatlıkları hiçte güruhla meşru olmayacaktır? Bir sanal ilam hükümlerle, yakmayı, yıkmayı, kıtali yapan güruh, güya kendilerince kutsal olanı korumuş olacaktırlar! Tabii ki kendi mantıklarınca? Bir iç huzur hezeyanını duyacakları ve böylesi sanrılarla mutlu olabileceklerinin olasılıkları hep vardır! Burada şunu da belirtelim; kâfir hükmü, günümüzdeki hiçbir demokratik mahkemenin, kararları olamaz.

Bu tür algı çarpıklıklarını taşıyan nekrotiklerin, tecelli oluşumlarındaki mağdurlarından da, hiç bir kimse, kendilerine bu türden yapılan bir saldırıyı, misillemeyle meşruluk addetmezler. Mahkemeye başvururlar. Hiç kimse adına ve hiç bir şey hesabına, meşrulaşmanın vehim sel algısıyla, totem tabu zemini yaratıp da, saldırmazlar.

Ve yine saldırılan mağdur gruplar, kendilerince haklı, çarpık bir sanrı makul itesi oluşturup, saldırma nevrotik bozukluğunu dahi göstermezler. Diğerleri kutsala atıflı, aiti özlü sözlerle, sanki kutsalın bir uzvuymuş gibi, kutsalın bir düşünce fonksiyonu gibi, davranma olasılığı gözetebilirler! Üstelik kendilerini toplumun meşru savcısı, hâkimi, cellâdı (infazcısı) , jandarması ve hata gizli haber örgütü yerine, koyabilen kişilik bozulması travmasına dek, işi götürebilmektedirler.

Bu tam bir obsesif kompulsif reaksiyonla, dissosiyatif (kişilik bölünmesi) bozukluğunun, toplu bir davranışına dönüşmesidir. Böylesi olayların düşünmeleri, bunu akla getirmektedir. Toplumsal olanı idrak edemedikleri açıktır. Toplumsal yapıda, toplumsal kurumların işlevlerini, sanki bunlara özel olaraktan görev edilmişler, gibi davranırlar. Bir sui zanlarını, çevreli gerçekle, kişisel duygu ve kişisel ilkel yanlarının kışkırtılmalarıyla ve konuşulanların karıştırılmasını yapabilmektedirler.

Bu tür eylemlere siyaseten ve açıkça kimse sahip çıkamadığından, bunun masum yüzünü ve dolaylı savunmasını, 'spontane hareketti (o anda olan, plansız bir gelişmedir) ' diye savunurlar! Günler öncesinden, basın yayın yoluyla, ilan edilmiş duyuruları yapılan etkinlikler çerçevesinde meydana indirilen bu tür eylemler, hiç spontane olur mu? Üstelik aynı türden seyir edişlerle, birbirinin serisi gibi olan aynı tür konfigürasyonlu, birbiri ile devamlılık kazanmış olaylar ve eylemlerin spontanesi olur mu?

Birde, bu tür olası eylemcilerin seviyesizlikleri vardır. Ve öznel yargıları daima, kendilerini doğru ve haklı görür oldukları odaklıdır! Var sanılı, basit mantıklarıyla ve fikir olmayacak denli, fikirciliklerini; kendi söylemleri ile söylemlersek, denmelidir ki; 'Allah böylelerinin şerrinden, toplumu ve halkı ve inancımızı, daima korusun. Amin! '.

Fazla gelişmemiş toplumların, en büyük sorunu, demokrasi sorunsallarıdır. Yani hiçte demokrasi olmayanların, o ülkede demokrasi diye yaşanmasıdır. Tersten bir işleyişin, bol bol uygulanıp, halkın isteğinin sözde baş üstü edildiği durumlardır! Bunlar, toplumun, siyasi olan icracı gücünün, güdük şekilde işletilmesi ile oluşur.

Önce şapkamızı önümüze alıp iyi bir düşünelim, ilkel bir aidiyetlik bağıntısı olan etnik yapıların kendi egemenliği olur mu? Yani bir etnik yapılar karışması olan halkın, bu kargaşası topluma egemen midir? Eş deyişle, uzlaşmayan etnikler, egemen midirler? Toplumlar birer etnikler midirler?

Toplumsal aidiyetliğe ilişkin unsurları toplumla sözleşirler. İnsan gücü burada; toplumunun olduğu yerde, toplumunun gücünü ve toplumunun üzerine yansıyan

otoritesini, algılayıp düşünmüştür. Toplumun, geçmiş süreçleri içinde gelen olucu ve tecrübece birikişti, inşası ile ve haldeki somut ilişki biçimiyle, toplumun gücü; adeta kişileşmiştir. Toplumsal odak, kendi kendisi ile adeta sözleşir. Birey ve kişi insanlar, kendi egosu karşısına, ikinci bir kişiliği ile kendisi bir toplumsal taraf olmuştur.

Bir yandan som ve tekil kişi egonuz var. Diğer yandan da, binlerce yılın süreççe gelişmesi nedeni, sizin dışınızda size yansıyan ve sizle yapılaşan; geçmiş sürecin size, sosyal ve toplumsal çevre olmasının, kendini dayatan zorunlu gerçekliği vardır. Yansıyan da kendisi, yansıyı üzerinde duyan da kendisidir. Yansıyan insanın özgeciliğidir. Yansıya boyun eğişle, yansır olan da; otorite ile iletişim ip yükümlensen de, kişi egosudur. Aynı zamanda da, toplumsal tarafın karşısına da, bir birey olarak kendi taleplerini koymuşlardır.

Özgecil olanla, bencil olan talep eşmiştir. Kendi (ego) taleplerinin karşısına da, toplumsal (özgecil) olanın taleplerini ikameyi başarmışlardır. Yani insan toplumun, hem öznel yanı olacakla, hem de toplumun bireyi olacakla iki şapkası ile toplum ve birey olarkten, yine kendisi ile sözleşmiştir. Bu iki güç, giriştirilerek toplumsal sözleşmeyi ortaya çıkarmayı başarmıştır. Yani toplumsa aidiyetlikle kişiler kendi içini dışına koymuş ve tekrardan dışını da içe alarak çeliştirmiştir (geliştirmiştir) .

Birey ve toplumun gerekleri çatıştırılıp sözlen ilmiştir. Sözleşmenin ön planın da bireylerin hak ve görevleri, arka planında da halkının çıkarları; 'toplumun çıkarı' olarak, sözlen ilmesidir. Birey ve halk da kendi çıkarını, nesnel kullanımların, üretilen ve paylaşılanlar gerçeğine göre, toplum olarak söyleşi lir. Bu sözleşmelere göre hukukunuz belirir ve düzenlenir. Burada bireylerin ve halkın, topluma karşı, hak ve görevleri sayılmıştır. Aynı zamanda da toplumun da, birey ve halka karşı olan, sorumlulukları hak ve görevleri sayılmıştır.

Bu tür karşılıklı hak ve görev yükümlülüklerin, nasıl sağlanıp, talep edileceği de, yine yasalarla belirlenip bir işleyiş usulü olarak sözlen ilmiştir. Bunun işleyişle gerçekleşmesi de demokrasidir. Örneğin, yurttaşın sağlık talebi bir demokratik talep ve haktır.

Sürecek

Bayram Kaya

Aidiyet 44

44-] Devletin de kimi sürekli olan talebi, vatandaş istesin ya da istemesin; yerine getirmesi, hem bir sorumluluğudur, hem de toplumların demokratik tutumlarının mesuliyeti girişmesi içindedir. Çünkü toplumun kolektifin sözleşmesi, ya da toplumun sözleşen bilinci; bireyin ve kişilerin bilincinden aşkın ve üstündür. Çünkü kolektif bilinç, geçmişin devamlılığında ve geçmişin inşa malzemesi üzerinde bir süreklilik olmasıyla ve özgeciliğiyle, bu üstünlüğün gerekliliğidirler. Toplum, zaafı duyguyu taşımaz.

Toplumun kollektif bilinç gücü kişilerden ve toplumun toplamından biraz fazla bir gerçekliktir. Tüzel işleştireler. Toplumun otoritesi, toplumun sözleşmesi, toplumun bilinci ve toplumun her tür gücü bu kolektif olan bilinç gücündedir. Her tür arşivleme, depolama, müktesebatlar, araştırma geliştirmeler hafıza ana odağıdır.

Kişiler, toplumsal talepte olmayan meseleleri, örneğin, başörtüsünü, dine uygun yaşama ve dinsel yargılanma isteği, gibi konuları topluma taşımamalıdır. Toplumsak kolektif bilinç ve hafıza bilinciniz daima kişi zaaflarından ezici olacakla üstündür. Bunlar, bireysel sanı ve kanıları içeren, kişi keyfilikle etnik tavırlardır. Bunlar demokrasi, insan hakkı gibi, toplumsal kültür kavramları içinde asla mütalaa edilmemelidirler.

Bu tür taleplere, toplumsal olan icranın toplum içinde halksak olana bir çeşit kör bakması zorunludur. Kişi ve halk öznellikleri, toplumsal toplumsak işlevsizliğinden ötürü sistemin filtresi nedeni ile kat kazancı olmayan bir işlemdirler.

Bunları, toplumumuzda talep edemeyiz. Toplumsal kültür bunları aşmıştır. Hiç bir toplumsal birlik, falan inancı birlikte yaşayalım, filan tür inancın gereği gibi örtünelim, filan etnik grubun şalvar giymesi geleneği ile antibiyotik üretelim diye ne sözlen ilmiştir, ne de bunlar, sözlenişimdirler. Toplumlar yeniden ve yeniden üretim alanıdır. İnançlar, sosyolojik gelenek ve görenekler toplumda üretilmezler. Bu yüzden de, toplumda üretilmeyenler de, toplumun paylaşım konusu (talep) olamazlardı.

Toplumsal sözleşme bunların çok çok ilerisindedir. Toplumlar hiç bir zaman, kendi halkçı etnik yapıları için, bir birlik kurma ve ittifak sözleşmesi yapma gereğini duymamıştır. Bu ittifak tarihi süreç içinde zaten kurularak halktı yapıları ortaya çıkartmıştır. Biz zaten bunu (etniklerin ittifakını) gerçekleşmiş ve bu öznellikliği unutmuş olaktan, önümüzde bulmuşuzdur.

Toplum gidecektek üniterleşen yapılara süreç eşmiştir. Ve gelişme basamağı olarkten bu basamaklar aşılmış, çok geride kalmış olan zaman zemin düzlemdirler. Buradaki unutulmak sözü, etnik birliğin bugünkü zaman zeminde, işlevsiz kalıp, toplumsal olarkten çalışamaz bir model biçiminde, dumura uğrayışla halk içinde durup durmasıdır.

Şimdiki toplumsal model, etnik birlikler, köleci düzenler, feodal düzenlerin aşılması düzlemiyle; birey uzmanlıkla, kolektif üretimin sosyal adaleti sağladığı zorunlu nesnel düzenleniş ilişkilermeleri gereği, toplumsal ittifaka yol olurlar. İşte bunun içindir ki toplumlar, laiklik ilkesi gereği ile inanç, etniklik gibi keyfi kişiselliklerin, halk alanda gerçekleşmesini, gözetmen mümeyyiz olarak sağlarlar.

Toplumlarınız, halk alanı da, zorunlu haller de, inanç koymak olarak değil de, halkın güvenliği için düzenleyebilir de. Bu düzenlemede toplum, bir enzim gibi işlevledir. Toplumun kendisi bu işlev duruma müdahaleden ötürü kendisi değişikliğe uğramadan, etkilenmeden, bir enzim pratikliği ile çıkar.

Halk gücü kaba ve yıkıcıdır. Çünkü halk gücü toplumsak kolektif güç gibi üniter ilişkinlikle depo arşiv hafıza değildir. Halkın kolektif arşiv hafızası daima parçalı ve karşı görüş üzerinedir ve halkın gücü her daim üniter ilişkinlikte oluşla çalışamaz.

Aksine inanç, gelenek anlayıştı yaşam tarzının parçalılığı ve bunların birbiriyle girişmeyen, birbirine göre yalıtılmış tıkaçtı sağır çalışması nedeni ile sosyalci halkçı kolektif bilinç çıkmaz. Kolektif halktı sosyal bilinç siyaset ve politikalarla vatandaşlık bilinçlenmeleri ile ortaya çıkartılacakla halk gücü kontrol edilir yaralı güç haline dönüşür.

Değilse halktı güç, kişisel yaşayımı, öznellik çeşitliği ve uyumsuzlukları nedeni ile hep bir birini frenleyen yok eden zıt güçleri içerir. Ve girişen kişi öznellikleri (inançlar, sanı kanılar, etnikçi anlamalar ve bu alana dek olan kültürleri) kişilerin kendi olgunluğu ile zaten zorunlu olarak kırılır, frenlenir, sınırlanırdılar. Kişiler olgunlaşmayı başaramazlarsa, halktı ilişkilerin rehabilitasyonu ve düzenlemesi bir gereklilik olur.

Bir zamanlar hoş bir reklam vardı: 'Tamek'se koy sepete' denirdi. Tamek burada bir marka ve kalite, olmaktadır. Toplumsal anlamda da demokratik hak ve görev yükümlülükle sorumluluğumuz, bir kalite bir üstün marka olacaktır. Her an kullanım için yanımızda olacak şekilde, marka (demokrasi) olanın hep sepete konmasıysa şüphesiz ki bunların genel bir yargı ile sözleşirler içinde olanın güvenli oluştu meşruyetidirler. Yani demokratik olanın, eş deyişle; mümeyyizliği (iyiyi kötüden ayırt edebilme yetisi) tescil edilmiş olanın, demokrasisi içinde, kavranır olmasının kabul edilirlidir.

Sözde aydın, çözüm yerine çözümsüzlük üreten aydınlar, halka ait olan etnik yapıları demokrasi içinde al benimdi olaktan demokrasilerin özgürlüklerin sosu gibi kullanırlar! Ve böylece bu anlatılışa göre, demokrasi dendi mi, aksini düşünmek muhal olacaktır! Böylelikle de, bir kör dövüşüne sapılır. Hâlbuki toplumun ittifakına göre, bir etnik yapı, diğer bir etnik yapıya göre, ayıran ve bölendir. Etnik yapılar kendi içlerinde, yapıcı bir birleştiren gibi görülürlerse de, dışa karşı, zorunlu bir çatışma ihracıdır.

Kötü yöneticilerin sözcüsü konumunda olan böylesi aydınlar ve siyasetler; yeni ve yeni olanları halka sağlamazlar. Böyle yönetimler, yeni tutum aşamamaktan ve demokratik hakları gerçekleyememekten özürdürler. Toplumun sözde kanaat önderleri vardır! Bu yanlış bir kavratımdır.

Halkın çokça kanaat önderleri olabilir. Bu alana dek aydınlı, şıhtı, pir türü rehberler, halk kesimlerine ait oluştu sentezi olmayacak benimsemeleri teşvik ederler. Bu kesimlere değin tutumsaklardaki birinin kabulü olanı, diğerinin dışladığı, bir başkasının ap ayrı olduğu değerlemeleri temsil ederler.

Toplumsal sözleşmenin içinde olmayan tutumları ve toplumun dokusunu bozmakla ve toplumların işleyişi ile uyumsuz olan ne varsa; bunları 'at sepete' mantığı ile demokrasi içine boca ederler.

Sürecek

Bayram Kaya

Aidiyet 45

45-] Ve de bu halksak olacakla toplumla uyumsuzlukları 'koy insan hakları içine', demedi sorumsuzluk mantığı ile hem kör dövüşü yapmaktalar, hem kayıkçı dövüşü yapmaktadırlar. Üstelikte sapla samanı da, alabildiğine karıştıran 'Tamekse at sepete' mantığı uygularlar. Etininse olacaktan inanç olacaktan, ne varsa, demokrasi içine, insan hakları içine atarlar. Halbuki insanların etniklik ve inançları olduğu için değil de, toplumlar olduğu için insanların sağlık, sigorta, eğitim vs. gibi karşılanır hakları vardır.

Toplumların bunları sağlayamadığı dönemlerde, bunlar hemen hemen hiç yoktu. Ama insanların etnikti inanç anlayışları hep vardı. Oysa etnik yapılar ya da inançlar; toplum olduğu için toplum için de var olan bir insan hakkı değildirler.

Bunlar, uygarlık var eden insanlığın, etkin eylemli süreç eşmeleri boyunca kullanımdı, gelip geçici bir yol durumudurlar. Çoğu sosyal haklar geneli insan hakları içinde bulunursa da, bu öznel kişisel sosyal grup hakları geneli bir hak gibi toplum alanın kullanım içinde sağlayıştı haklar düzeyinde görülmez. Kişinin de bu özeline, müdahil olmadıklarınca karışılmaz.

Böylesi toplumlar sözde öyle bir demokratik yapı içindedirler ki, buralarda toplumsal kültür yerine, halksak popüler kültürler yeğlenir. Ve aşırı etnik yapı içinde, aidiyetti tutumlu, özgürlükler (!) içinde olurlar. Öyle demokratiktirler (!) ki bir halk etnikçi yapı olan feodal yaşam, vahşice ve alabildiğine özgürlükle demokrasi içinde sürer! Feodalizm düzlemine denk olan töreler, gelenekler, hatta bunları halk bilincine mihtı çakılmayla kazıyan TV dizilerini endamı aks ettirirdeler! Bunlardan sözde kimlikler oluşturulmaya başlarlar!

İşte bu ülkelerin sorunu demokrasi değil demokrasi izliksizliktir. Demokrasi olmayanı, demokrasi gibi görüp sağlamaktır. Demokrasi olanı ise keenlem yekûn mesabesinde göstermektir. Böyle olunca, o toplumun siyasi korkuları da başlayacaktır. Böyle etnik feodal yapılara, toplum; korkularından dolayı yatırım da götüremez. Ve bir kısır çembere girilir tabi. Böylesi etnik yapı, daha da atomiğe ayrışan, etnik kültür(!) hakları da isteyecektir. Sormak lazım, etnikti, aşireti aile boyu kültürdü de, bu insanlığın toplumsal kültürleri ne? Evrensel kültürleri ne?

Bir adım ilerlemenin sonrası ve gereği, ikinci üçüncü adımdır. Yani toplumlar ata soy oluşun etnik aidiyet yapılarını süreçle aşmışlar. Ve bugünkü bilinen toplumsal yapı aidiyetliğine gelmişler. Halkları bu tür aidiyetlikle, buradan da Yunus Emre oratoryosunu dinleyen, Sabastiyan Bach konçertosundan hiç değilse haberdirdirler.

Oysa böyle etnik ayrışan ve daha da etnik diyen halklar; 13 yaşın bir evlilik yaşı olmayıp da, daha henüz 22'li yaşlara değin, bir eğitim yaşı hakkı olduğunu, asla bilmezler. Bu inançlarının ve etnikçi kültür anlayışlarının gereğidir. Toplumsal kültürlerinde bunlar yoktur. Ama bu türden demokratik(!) etnik haklarını, töre sarmalı içinde doya doya, yaşarlar!

Burada en büyük gaf toplumundur. Böyle topluların demokrasi işlememiş, demokrasisi tersten işlemiştir. Hiç demokrasi kavramı içinde olmayan bir halksak yaşayış, demokrasi gibi işletilerek, kişisel olanlara, zümreye, oligarşik yapının hırs ve tamahlarına, toplumun girişmesi heba edilmiştir. Ya da yine demokratik siyasi yükümlülüğünü işletemeyen siyasi güçler, toplumu ırkçı yapı ile sürece sokma gayretine götürmüştürler.

Mevcut toplumların bir özelliği olan üretimsek başarı ve rekabetçi olma yapıcılıktı tutumlarını hala, ırki özelliğe indirgeyen gericiiliklerin rekabet ve yarışını olan kısır çekişmeler düzeyine düşürmüşlerdir. Hatta insanları vatan haini sayacak kadar da bilinç dışılıkla davranmışlardır. Başarıda, başarısızlıkta, uygarlıklar da, ırkın değil, toplumun gücüdür. Toplumsa üretimsek olacakla öznel uzman emekle ve nesnel teknolojik bilgiye dek olanların ilişkilendirilen örgütlenmedir.

Görülüyor ki böylesi toplumların sorunu, etnik kültürün demokratik açılımını (!) değildir. Aksine halkı etnik, feodal, gerici ve ayrımcı kültürler içinde uzun süredir, fazlasıyla yaşatır olmalarıdır. Sorun çağ ve toplumu, toplumsal bilinci, toplumun aidiyetliğini, evrensel aidiyetten oluşu kavrayamamaları sorunudur.

Değilse kişiler evinde özel yaşam alanında ata soyuna, mum diksin, istediği kadar ibadet etsin, istediği dilini kullansın. Ama toplumsal alanında bilincinde olsunlar. Sözün gelişi 13'lük kız ile evlenilebilir diye cevher yumurtlamasın! 15 yaşındakine devlet evlenme hakkı versin gibiden gerici etnik baz içindeki tutumları, topluma, bunlar bizim kültürümüz de vardır diyeceklerle dayatmasınlar.

Güncel toplumun kültürü içinde, eğer 13 yaş eğitim çağı oluşuyla, bir insan hakkı ise, bizim kültürde, bizim inancın içinde 13'lüklerle evlenilir, bu âdeti sünnettir; bu insan hakkı ve insanın evlenme özgürlüğüdür gibi disiplinler olmayan; toplumsal, bilimsel, içermeleri olmayan, hastalıklı ifadeleri fikirdi diye başlatılan bir evlilik yaşı, asla tartışılır bile olmamalıdır.

Bu kişinin, yani 13 yaşındakinin bu yaşta evliliğinin değil, eğitim hakkının sağlanması, demokrasinin gereğidir. Sözde bazı profesörler bile, bunun bir kadimi kelam kültürümüz olduğunu, savunabilmektedirler! Sormak lazım insan yemekte bir zamanlar bizim (genelde insanlıktı) kültürümüzdü! Şimdi biz, kültürümüzü diyerek insan yiyelim mi?

Sonuç olarak, aidiyet olgusunun, kişilere kazandırdığı meşruiyetler vardır. Bu meşruiyetler içinde, halk onaylı yapabildikleriyle, cahil ve kendini bilmezlikler güruhunun, güruh aşışlarla kutsalın siperi içinde, canilik yapmaktalar ve kutsal cinayetlerine de, sanal bir gerekçe yapabilmektedirler.

Böylece ikiyüzlü olaktan da kutsalın ardına gizlenmeyi, sanal, ucubedi vehimlerine de, tutamak yapılabilmektedirler. Bir çeşit çarpık algılardan, kafadan yaratılan sanal put algılarıyla, kişiler donatılmışlardır.

Şifrelenmiş sözcüklerle, güruhları aktif eştirip harekete geçirirler. Harekete geçişle güruhun yaptıkları sanki bir meşrulukmuş gibi algılanır. Güruhun coşkusu, kendisini toplumsal ittifakın meşru kurumları yerine koyacak denli kıytırdır.

Ve güruhun bu eğilimi, genellikle psikopat davranışına dönüşebilme olasılığını her zaman taşır. Ve bunlar kullanılabilir, manipüle edilir de, olabilmektedirler. Ne yazık ki, her halkın bu tür acınası dram durumları vardır. Bir toplumda, belli zekâ seviyesinin altındakilerden oluştu hareketle yapılan vahşeti üslenecek sosyal kültür eğitilmiş güruhtu failleri, her daim olacaktır!

Sürecek

Bayram Kaya

Aidiyet 46

46-] Sosyolojik gelişme, insan yaşamını tikeldi haydut yaşamdan alıp bir klan, bir kabile tipi etnikti yaşamı aidiyetliği içinde; oldura oldura, bu günkü toplumsal aidiyetlik biçimine getirmiştir. Toplumsal aidiyet, çok karmaşık ve büyük devinimli, katılnmalı, etnik oluştan çok çok farklı düzlemsel bir işleyiştir.

Ata soy totemden oluştu etnik düzleminin davranışı, diğer totem soy oluşların üzerlerine doğru, nispeten belirsizce, kaotik ve saldırganadırlar. Oysa bu etnik oluşumlar süreçte kabile ittifaklarıyla site devletleri ve siteler arası (uluslar arası) ilişki ve sözleşmeleri ortaya çıkartmıştır.

Yani süreç bellice olan kurallarıyla devinmeye başlamıştır. Hele son 450 yıllık süreç içinde toplumsal yapılar, özellikle de günümüzde; A dan Z ye belirgin girişmeleriyle zirve düzlemine gelmiş gibidir. Şimdilerde de toplumlar, hemen hiç biri etnik aidiyeti koşullarında var olmayan bilgi teknik, süreçleriyle devinmektedirler.

Etnik ata soy oluştu düzlemlerin davranışı, bugünkü; toplumsal aidiyeti bağıllığın içinde aşmıştır. Etnikti birlikler olan halklar, oluşturuldukları toplumsal bağıtla özümsemiştirler. Toplumsal aidiyetle davranıp, çağdaş kültür ve anlayışı içselleştirip, yapmamış olanlar; etnik tutumla davranmaktadırlar. Yani toplumsal gelişip davranamayan geri düzlemde uyumsuz etnik kültürleri içinde etnik davranmak zorundadırlar. Yapılabilir en geri düzlemle, savunmadı oluşla kendisini güvende hissetmektir bu.

Oysa örneğin; Kara Deniz'e (topluma) , Kızılırmak, Yeşilirmak, Aras, Çoruh, Tuna Nehri, Dinyeper, Don gibi birçok ırmaklar (etnik yapılar) akmaktadır. Ama Kara Deniz içerisinde tek tek bunları bulamazsınız. Ne bulursunuz? Bunların tek (etnik) tek (etnik) iken olamadığı, Kara Deniz gibi davranışı bulursunuz.

Kızılırmak burada, Kızılırmak gibi davranamaz, ama Kızılırmak burada, bütün kendi özü ve süreçleriyle kendi olarıktan vardır. Zaten aksi de muhal. Ne var ki kişiler bir somun fabrikasında çalışırken nasıl, somunu üretir olan birikimin hissettiriş formasyonu ile yükümleşirdirler.

Oysa kendilerini hissettikleri gibi davranmaları gerekmiyor. Esasen bunun orada, toplum içinde ona ve hiç kimseye, ne bir yararı ve nebir bağıntısı da vardır. Topluma çalışmaya, eğitime, sağalyıştı oluşlara gelen insanın tüketim hayatına dek özel yaşantılımdı kullanımı da isteyiş içinde olması, aklında zoru yoksa, hayli manidardır.

Derecikler (etinizeler) , diğerleriyle girişende dereciklerden dereler oluşturan bir devinimle, bambaşka bir düzlemin sürecini oluşturmuşlardır. Artık dereler, çayları, Kızılırmaktı. Ve yine artık dereler çaylar, ırmaklar ırmaktı gibi (etnik) davranışlarla değildirler de. Davranışları içine karıştıkları yapı gibi yani deniz gibi (toplum) davranırlar. Yani bu günde de, derecik gibi öznelci kalabilmek için, deniz gibi davranmak zorundadır.

Nüfusu da artsa, derecik (etnikti üretimsek yapı ve gelişmedi sağlayışlar) bu vasfı kaldıramaz, nüfus artışından ötürü taşıp parçalanmak zorundadır. Hem derecik kalıp, hem başka düzlemsedi dinamiği üslenmeyi; derecik zaman mekan boyutu olarıktan kaldıramazdı. Bir ırmakken, (etnik yapı iken) dahi dinamiği derecik dinamiği (etnik özelliği) dahi değildir. Değişme her aşamada kendisini süreçlemiştir.

Nasıl derecik kayığı, nehir de transatlantiği yüzdüremezse; yüzdürmenin hayalini dahi

kuramaz iken, Deniz gibi (toplum gibi) olmakla, yepyeni ve farklı güce ve düzleme kavuşmuştur. Bu toplumun kolektif olan bilinç ve gücüdür.

Bir kez kayığı, bir kez mavnayı bir kez transatlantiği yüzdürmeye başladığınız her bir süreç boyutlarında, ne etnik kalabilirsiniz ne de artık süreçler geri devinemezler. Süreç, şimdilerde de toplum üstü bir yapıya doğru, okyanus devinimine (evrensel olanın, zamandık mekandık ilişki boyutuna doğru) kaymıştır.

Toplumla, deniz çok bakımdan birbirine benzemezken, temel süreçler bağlamı açısından; inorganikler organikler; toplumsal organiklerle benzer bir evrensel yasalarla hareket ederler. Toplumlar, bu temel yasalar üzerinden, toplumsal bilinç (denize dek güç olanakları) ile etkin bir girişmesini ortaya koyardı.

Şimdiki insanı insan eden özellikler, failin eski arkaik tutumlu etnik aidiyetçe oluştu bağlılıklarıyla değildiler. Eski olanlar insanın içinde yansılar. Ama inşada yeni sosyal güç ve toplumsal gücün dışında kimse görülmez. Sosyal, toplumsal güç de; etnik birim değildir.

Yani bugünkü bina inşasında elbetteki kulübe yapımına dek olan insanın ilk örnekçe yansıması vardır. Ama bina da pek çok yönü ile kulübeye hiç benzemez. Siz bu kulübeye dek yansıma örnekçeyi bina yapısı içinde çekip alamazsınız. Alınabilirse eğer, süreçler geriye çöker, bina bir daha, bina olamaz.

İlk etinizeler, insanlaşma macerasının başlangıcının da, ilk sosyal yol alışı, adım aşamasıdır. Zaten bu tür etnik güç, sosyal genetik kalımlar, arşiv kullanım olacakla sizle sürmektedir. Birde tekraren o günlerin düzlem konum yapısı ile belirmeniz dinamiğe aykırıdır. Bu sürüş (etnik özellik) sizin zorunlu gelişmenizdir. Aynı yapıda aynı yapı ilişkileriyle kalamamanız demektir. Bu birinci yasadır.

Yasa iki; bütün özellikler farklı olanlarla (farklı gelişmenin yeni zaman mekan boyutuyla) girişemedi mi, süremezdi. En azında sağlıklıda süremezdi. Baskıları değişen, kaynakları yiten, size olan etkimleri değişen doğaya cevaplar veren süreçlerle siz varyantlar yapmak ve seçil imlenmek zorundasınız. Aksi halde bu türden gerici arzular, patolojik geriliklerle sınırlanır.

Çünkü aynı özelliğin var kalması da kronik ve patoloji kliktir. Çok alt yapıda kalan, bir etnikli geriliktir. Bu sınırlı bir enformasyon ile doğa tarafından güdülen olay ve olguların, güdüldüğü müddetçe var kalmak zorunda olduğu zorunlu bir etnikliktir.

Üçüncü olarak siz, nasıl kendi ıralı kişilik ve özelliklerinizle kalacak olan bebekliğinizi çocukluğa; çocukluğunuzu delikanlılığa; delikanlılığınızı da orta yaşa vs.'ye geçişerek geliştiriyorsanız. Artık siz ne bebek, ne çocuk, ne delikanlı değilseniz ve onlarsız da değilseniz; şimdiki halinizden onları ayırtırmayı düşünemezsiniz değil mi? Düşünseniz bile bu olamazdı değil mi? Eğer olsaydı bile, bu son noktaya yeniden ve yeniden köklü bir değiştirici olan kanserle mücadele için dönmek uzanmak zorundasınız!

Sürecek

Bayram Kaya

Aidiyet 47

47-] Toplumun üst yapısı, alanlar birleşmelidir. Yani sosyal yapıyı halkçı alan özneliği ile toplumsal alan objektif ve sübjektifliğini içerir. Bu bir süzme kırpma girişmeli oldukça verimli zengin bir girişmedir. Artık burada toplumsalı toplumsal olacakla, halksağı halksak olacakla bulamazsınız Toplum burada tam bir toplum kültürü laboratuvar etkinliği girişmesi çıkartır. Toplum burada, nesnelğin pratikliğine denk düşecek, olan ve işlev olan, anlama ve anlayışça özneliklerini sınar. Bu bilinç halkın felsefesi olmalıdır.

Pratikliği olanla, pratikliği olmayanın, seçme ve ayıklanması burada yapılır. Yeni biriktirmeleri depolar. Uygulamanın ayrımlarını yapar. Nesnelce olan öznel toplum gücü burada ortaya çıkar. Sosyal üst yapı tam bir toplumsal üst yapıyı içeremezken, toplumsal alan üst yapı, bir uzmanlık girişmesi yetkinliğini de ortaya koyar.

Yani bir etnikçi özellikli, dini inançlar, folklor gibi bir yığın öznel kültür değerleri burada yansımaları mutlaka bulur. Pratiklikle olumlu olumsuz işlev olan öznel girişmeleriniz, zaten talebini yapmış olur. Tedbirini de, çözümünü de, toplumda karşılaşması olumlu bulunur.

Çözümü toplum iki yapıya göre kendi uyumlaştırması ile pratik eder. Değilse toplumun kendisi, o özneliğin özel talebine karşı bir inanırdısı gibi rit uygulamalı yaklaşmaz. İnançlara insanlar üzerindeki olumlu olumsuz etkilerine göre somut verili bulgularla rehabiliteci oluşla yaklaşır. Toplumdan yana, bilinmezliğe karşı nötrdür.

Tarihi akış içinde toplumların ortaya çıkması ile sosyal etnikli birlikler anlayışı, yavaş yavaş; KİŞİ KEYFİLİKLİ DURUMLAR MESABESİNDEKİ GÖRÜLÜŞE GERLEDİ. Yani alan çekilmeli, alan sıkıştı daralması ile özneliği müktedirlik meşruiyeti, tikel leşti ve iyice de tekilleşti. Kişi keyfilikte durumlar mesabesinde görülüşe özneliği fevrilikler iyice geriledi.

Artık sosyal birliğin toplumda işlevsiz kalan bir zamanların işlev varyasyonları, kişiler anlama düzeyi ve kişi aidiyetleri oluşturma düzlemindeki bir sahiplen ilişti. Yani işlevler hepten yok olmamıştı. Şekil ve biçim değiştiren bir kapsam alanı faaliyeti olarak, kişi ve kişiler boyutunda sürüyordu. Özneliğin ve özne faaliyetlerinin gerisinde, bunlarda çokça vardı.

Nesnelce üretim ilişkisini ve onun düşüncesini(felsefesini, ahlakını, normodu inançlarını) sağlayış ilişki eşmelerin yükümleşmesini ve paylaşmasını, işlevliğini, özgeciliğini sağlayamadığınız oluşlar ve birlikti yapılar; TOPLUMSAL değildirler.

Toplumsal olanda da, kimi kez, talepleşme olmadan önce öngörünün zorunlu belirişleri de, olasıdır. Yine toplum, nasıl bir hastalığın sağaltımını, halktan istemez ise; halk da kendi özneliğini toplumdan talep edemezdi. Nasıl halk her sağaltımı, derinlemesine sağlayamazsa; toplumlar da kişisel keyfilikleri derinlemesine sağlayamazlardı.

Dünyada hukuksuz ve adaletsiz işler, sömürüler var kaldığı sürece; insanları etnik aidiyetleri içinde tutmak ve insanları inanç kültürleri içinde oyalayıp, onları böylece dizginleyip, dize getirmek toplumcu sömürü belleğinin insana bir hayal perdesi oyunudur!

Bu türden etinizse çatışmalarla, yapılır olan sömürüler süresince, kafalarımızı olup bitene kaldırır olmanın, engellenmesi hep sürdürülecektir. Bir toplumun içinde, çağdaş kültürdü ve üretimdi olanın bölüşülmesi, bilinseydi ve de halk eski aidiyetçi etnik ilişki

forumları içinde oluşlarla haktı, özgürlüktü, gibi bilmezlikler mavalı içinde tutulmasa idiler: O toplumun kesimleri içinde, töre gericilikleri olmazdı.

Eş deyişle 8000 yıl öncesinin bir insanlaşma süretti adımı olan ve bir toplumsal yaptırımı olan eski bir toplumcu kurumsal zemince tutum olan, bir etnik totem aidiyetin, diğer bir etnik totem aidiyetle ittifakını sağlayan, karşılıklı totemci (BERDELÇİ) kutsalçı cinsel ilişkisi olan geleneğini içlerinde tutuyor olmazdılar. Bu gün hiçbir anlamı ve toplumsal ittifaki işlevi kalmamış olan o eski ittifakı olan dâhiyane buluşu hala sürdürüyor olmazlardı.

Halkın bu sosyalce etnik geriliği çok iyi bilindiğinden, bu gerilikler iliklere değin işlediğinden bu günkü toplumsal çatışmaların çözümünü bile; 'biz kardeşiz, birbirimize kız alıp kız verdik' diyen sosyalci öğütçü yobazlıkla etnikti yapıya seslenen çözümsüzlüklerle konuşabilmektedirler. Sanki miras yüzünden 100 lira için kardeşler birbirinin gözünü oymuyordu.

Bir sosyal çıldırma olan kardeş bacısını, kocalar karılarını hem de kezlerce yakalanışla fuhuşa itmiyorlar mıydı! Nerede sizin kardeşliğinizin fuhuşa itilen öfkesi. Demek ki bu yapılaşmanın temelinde sosyalce sesleniş olmayan bir şeyler vardı.

Berdel, bir uygarlaşma olaraktan, ittifakı olaraktan, etnikler arası ahit eşmeyi belirledi. Ve berdel böylece bir etniğin diğer etniğe karşı yasaktan tabu olan, cinsel perhizlerini bozdu. Berdel cinsel ilişki yolu kan bağı yolu sayılıyor olması kabulcü ile kardeş olunmayı, aynı etnikten sayılmayı bu olgulaşış durumun kabulünü ittifak üyelerine sindirtir oluyordu.

Berdel yolu ile kardeşlik ve akrabalık kurarak uygarlaşmanın adımı olan bu haslet, bugün gerici bir kişiler öznel özgür seçimlik girişmesine aykırı, anlamsız, yobazlık olacaktan bir durumla, güzel geleneklerden denişlerin bilmezliği ile (!) sürmezdi.

Ve yine bir geçmiş dönem boyut hastalığı olan feodal ağalar da siyaseten mümkün olmazdılar. İşte etnikliler bunlar ve tümünden bu gibi uyumsuzlukların hastalığıdır. Siz bugün tuvalet inşa etmeyi biliyor olmakla ve hala etnikçi gelenekle, dışarıda gemeliyorsanız, bu bir uyumsuzluktur.

Adına, etnik kimlikli davranma hakkı, kendisini öyle iyi hissedip, kendisini öyle tarif ediyor, bunu yok mu sayacaksınız? Gibi denişle, işi nötr örneklerle anlatıp, olumsuzluğu görmezlikten gelişle baş tacı etmek, sizleri kurtarmaz.

Nasıl ırmaklar, geldikleri denizlere bütün özelliklerini; yer, zaman, mekân özelliklerini akıtarak getirip giriştirirlerse; deniz'in özellik yapısını oluştururlarsa; Tek tek her birinde olmayan bir özelliği, her biri 'deniz gibi davranmak' özelliğini tutum aşmışlarsa; her bir etnik birim, denizde bir damla gibide olsa; ayrı devinemez. Damla (etnik) denize düştüğü an, deniz (toplum) gibi devinir. Etnik yapılar, toplum içinde etnik yapı gibi değil de, toplum gibi davranır. Bu bir bilinç düzeyi, bir kavuşum düzeyi tin halidir.

Sürecek

Bayram Kaya

Aidiyet 48

48-] Etnik aitti kişiler toplumda; bireylik bazlarındaki, etnik başarı ve sınırlı doğal yetilerini toplumda kullanırlar. Kişisel duygu öznellikle kültürlerini de halkın içinde zaten kullanırlar. Bunları kişiden izole etmek olası değildir. Yanlış olan, subjektifliği bir toplumun özelliği gibiden, sanki toplumun bir tutumu gibisinden, demokratik hak gibisinden, toplumsal alan içinde dayatılmasıdır.

Etnik bir aidiyeti tutum belli sınırlar içinde halk alanda zaten yaşanır. Toplumsak siyasi işletim yapılan bir alanda sizler, söz gelimi etnik tutumları daha belirgin kalmış bir halk kişisi olabilirsiniz. Böyle bir kişi yine söz gelimi yakını bir mahkûmu ziyarette bulunabilir. Bu kişimiz toplumun yasal sınırları içinde kalmak kaydı ile kendi etnik aitti dili ile iletişilebilmelidir. Bunlar tartışılmaz bile. Bunların yasak olması ilkel anlayıştı ayak ditiş olmaktan öte, bir şey değildir. O topluma hiçbir yarar sağlamaz.

Yine etnik bir dilin halk alanda kullanımı en doğal bir haldir. Bir sanat üretimi ihtiyaçsa ve isteniyorsa etnikti dille ifade edilebilir. Bunun kıstası bile olmaz. Ancak etnikti bir dilde bunlardan daha ileri götürülür de değildir. Carideki sürüşe göre, ne akılcıdırlar, ne de bilimseldirler, ne de gerçektirler. Bir dilin kendi kullanım işlerlik yöntemleri elbet bilimseldir.

Ne varki burada bilimsel ve akılcı pratiklik olmayan etnik dillerin toplumsal yapı içinde ilişkilendirilir olamayacağıdır. Gelişmenin ileri yön akışı zaten günlük konuşma dili dışında, toplumların neredeyse ortak dilini ortaya çıkarmaktadır. Burada amil olan bilim, sanat, teknoloji üreten dilinizin uluslar arası tedavüle sokuluşuyla, toplumların ve toplumlar arası dilin kullanımı olmaktadır.

Bir etnik yapı kırmızı giyip al kuşanabilir, baykuş sesinden haz etmeye bilir, şuna ya da buna inanabilir. Bunlar tikelde insanlıktı kaplam içinde olursa da, tümelde toplumsak alanda ortak payda ve ortaklaşa değerlerin paylaşılışı değildirler. Konusu bile edilemez. Toplumlar, ittifakların girişmeleri süreciyle ortak akli birlikte çıkarmıştırlar.

İttifakın daha sonraki aşamalaşması; sosyal, etnikti kültürün ayrılıkçı yapı olmasını toplumsal ortak paydadın çıkarmıştır. Ortak payda olmaktan çıkan sosyal ilişkiler yerine toplumsak ortak akıl herkeste var olan EMEK bileşenli ortak paydayı ortaya koymuştur. EMEK referanslı ortak paydanın ÜRETİM bağıntısı ve ÜRETİM BÖLÜŞÜMCÜLÜĞÜ ile toplumlar ilişkindik aidiyetler üzerinden, toplumu ve öznel anlamalarını, belirlemiş ve devindirmiştiirler.

Basit bir örnek vereyim, bir meyve bahçeniz (toplumsal işleyişiniz) var. Burada eskiye göre ileri düzeyde ıslah (toplumsal ittifakı) edilmiş bir düzlemde, iyi ve bol ürün alıyorsunuz. Bu arada birkaç yabancı (ıslah kültür ürünü olmayan) eski kültür verimsiz, cılız, hastalıklı, enfeksiyon deposu oluşla, yer işgal eden, meyve ağacı kalmış olsun. Bu verimlilik içinde, bunların mozaik, ya da ebruli zenginlik olarak kalmasını ister misiniz?

Ya da kültüdü (aşılı) meyve ağaçlarının bir kaçı yozlaştı, eski verimsiz hallerine tersindiler diyelim. Ve bu yozlaşma gereksiz yer işgaline neden olmanın yanı sıra, ıslah kültürü olan ağaçları da yok etmeğe başladılar, diyelim. 'Olsun, bu bir bahçe zenginliğidir, mozaiktir' derle, görmezden mi gelirsiniz? Yoksa bu yabaniliği kazanabiliyorsanız kültürleşen sürece mi dahil edersiniz! Bunları müze gibi otantikte tutuşla, toplum işlerliği içinde bir arada oluşunun verimlilik bağlamında işi nedir? Müze korunağını verimlilik alanlarında değil ama kendi doğal ortamında tasarruf edilen toplumsak bir muhafazadırlar.

Toplum, farklı yapılarına asla şiddet uygulamamalıdır. Toplumunuzun amacı yine insan ve toplumun kendisi olan diyalektikti ya da eytişimdi olacakla ve bir ileri gelişmedir. Toplum insanına nimetlerini sunarak insanının toplumuna dek olanları özümseme içselleştirmesini de görmelidir. Ondaki kusur, toplumun kusurudur. Daha ziyade siyasetin kusurudur.

Toplum insanına asla bir ağaca davranır gibi davranmamalıdır elbette. Ama verimsiz ağaçlara kayıtsız kalınamayacağı gibi, bu tür ayrışan etnik toplumsal yapılara da kayıtsız kalmamalıdır. Denizden ayrı ırmak nasıl deniz değilse ve deniz gibi davranamazsa, toplumdan ayrı etnikti aidiyetler de, asla toplum değildir. Ve asla toplum gibi davranamazlar da! Unutmayın ki ilk başta toplumun temeli, etnik grupların birleşen ittifakları ile atılmıştır. Ve o günden bu yana artık ari bir etnik yapı kalmamıştır.

Tekrarlıyorum; toplumsal yapı içindeki siyasi etnik sorunlara, asla şiddet ve asimilasyon gibi çağ dışı insanlık dışı, mekanik davranmayla yaklaşılmamalı. Sadece olgunlaşan bir sürecin, iyi ve doğru şekilde ittifakı yönetiştı bakılışı, sürecin toplumsal entegreye doğru zaman içinde olgunlaştırılması olmalıdır. Toplumsal zenginliğiniz, aidiyeti kavramının kendisinde olacak objektif sübjektif birikişle sağlanıştı değildir. Toplum, kişilerinin biyolojik içsel yapısına uygun olan; dışsal olanakları eytişimli kılarsa ancak toplumsal zenginliğiniz ortaya çıkar.

Etnikliğin sübjektif aidiyet unsuru, halksa yapının içinde yaşanmalıdır. Etnik kültür toplumsal kültürü ve mevcut sosyal halkçı kültürü, dışlamamalıdır. Etnik kültürler, kendisinin bir biçimde toplusak ve halksak yapı içinde mündemiç olduğunu bilmelidirler. İnsanlar sosyal tinselce gelişmeden edemezler. Ama insanlar bu sübjektiviteyi, toplumsal olan objektif sübjektivitelerle de karıştırmamalıdır.

Bu bağlamda, denizi deniz (toplumu toplum) yapan ne? Hiç kuşkusuz, girişen her bir ırmağın (etnik yapının) kendi muhteviyat özelliği ve bunlarla kazandığı işlevselliğin, deniz gücü olarak belirmesidir. Ancak denizin davranışında artık, Kızılıрмаğ'ın kızıl, toprak rengi oluşunu bulamazsınız.

Yeşil ırmağın, yeşil ot çöp, yeşil dal budak, taşır olmasından ötürüldüğünün ve Yeşil ırmağın çevreye dek olan ayna görüntülü kıyı yeşilliğini yansıtır olmasından ötürü yeşilliğini bulamazsınız. Yine denizde Don Nehri'nin buzdan bankizler taşır oluşu, ya da buz gibi suyu akıtır oluşu özellikleri, denizde girişmeyen ayrı ayrı özellikler (etnik aidiyetleri) olacaktan hiç bulunmazlar.

Sürecek

Bayram Kaya

Aidiyet 49

49-] Bu tek tek özellikler bağımsız oluşla değil de girişmiş bir yapı olacakla hep denizde vardır. Ama denizin özelliği; kolektifti, bütünsel belirir. Unutulmalı ki gerek toplumsal özgürlük, gerek uluslar arası toplumsal özgürlük; karşılıklı diyalektik yüküm eşilen (bağımlaşılın) zorunluluğun bilincidir.

Buna istinaden üretimseklerin ferdi eşen serbest özel ve kendi sınırları içinde ve kendi anlamalarınca özgürce tüketilmesidir. Toplum bir süreçtir. Ayrık duran süreçlerle, denizin (toplumun) gücünü ve deniz düzlemini sağlayamazsınız. Toplumsal özgürlük girişimsek bağıntılı bütünlüktür.

Ve bu ayrık duran süreçler bütünü, sistemi değil de ancak kendilerini işler ve tartışır olacaklardır. Ayrışmalar tekil bir özellikle denizde yayılma, çökme, yer tutunma gibi iç yarıştı olan çatışmaları başlatırlar. Oysa deniz sınırlıdır. Sınır içinde etnikti olmak (ırmak) gibi bir sınırsızlıkla davranılmaz. Kulübe işlev, olgu ve süreçleri ana hattı; bina olgu süreç ve işlevlerine yansıyacakla kendi süreç referanslarını tüketmiştir.

Benzerlerin benzemezlikleri ortaya çıkmıştır. Kulübe yansır, yansıdığı an da kulübeye dek karakteristik yansıma binada kulübe olma özelliğini de yitirir. Kulübe bina olan sürece kaymıştır. Artık binadaki kulübe özelliği bir öznel analizce süreçtir. Toplumsal güç (özgürlük) mekanik bir birlik gücü olmayıp ilişkindik eytişimli, bağıntıcı, sağlayıştı yüküm eşilmedir.

Toplumsak yapılarda ayrımcı oluş ki, hem birinci evrensel, hem de ikinci ve üçüncü evrensel olgu ve olay yasalarına aykırıdır. Tekil davranışlar (etnikti) tikelleşir (ittifaklar) , tikel davranışlar tümelleşir (toplumlar gibi) . Her aşama zorunlu istisnalarını (tesadüflerini) içerir.

Tümel olaylar da, yeni zaman zemin düzlem referanslarının doğumu olan, tekil, tikel, tümel süreçlerini verecektir. Esasen de deniz gibi bir denizin (evrenselin) içinde de, bu tür ayrıkta bağlantısız soyut işleyişler mümkün de değildir!

Özneliler toplumda talep kar da değildirler. Derişikti faz farklılıkları, toplumda (denizde) daima sıfır olmayan ve sıfıra yakın bir alan düzlemde var kalacaktır. Var kalmalı da. İşte bu tür, sınırlı derişim farklılıkları sürüp gitse de, deniz gibi denizde; bağımsız öznellikler geçer akçe değildirler. Böylesi bir öznelci bağımsızdı olacak uyumsuzlukta parçanızı sürece katamamanız ise ancak toplumunuzun bir basiretsizliğidir.

İyi çalışmayan, siyaseten günü gün edinmiş: 'halk her şeydir'; 'halk ne yaparsa iyisini yapar; (deli ne yapsa yeridir der gibi) ' deniştii toplumlarda, bu tür çatışma ayrılıkları ve bilinçsizlikleri vardır. Hem de insan hakkı denişin yutturmasıyla; kültür hakkı denişle, kimlik hakkı denişle, demokrasiler, yan yana yaşama hakkı denişle, icracı olmak isterler.

Yine unutulmamalı ki toplum olmanın süreci kararını halk almamıştı. Toplum zorunlu yasalardan hareketle vardır. Ve bu zorunlu hareketle de devam eder. Bu zorunlu oluşun öznel yanı, bu zorunluluğun baımlı bilincine varan, yine bağımlı çevre ilişkilerini de gözetişle; insandan yana, insansal kullanım yararidir. Konusuna vukufiyeti olmayanların iyisini yapma becerileri, deneyde bağıntılı istidlaller çıkarma yetileri, dar ve sınırlıca oluşlarla gericedir.

Hâlbuki, salt ve değişmez olan, her zaman ve zemin üretim ilişkisine göre yeniden ve yeniden düzenlenmeyen; bir kimlik, bir kişilik isteklenmesi, bir kültür oluşturması, asla

yoktur. Tüm bunlar zaman zemin koşullarında geçici sahiplenilmedirler.

Siz şimdinin dışında, neyin hak talebini, nereden istiyorsunuz? Ve nasıl mümkün olacak? Bir sütannelik, bir berdel, bir kan davası gibi etnikçi kültür ve kişilik, kimlik duygu ve hissedişini, şimdiki toplumlarda zemini ve anlamı olmayışla, toplumun cari işleyişine göre, işlevsel kılmanın demokratik olmasını nasıl beklersiniz!

Efendim bizde onları istemiyoruz, yazmak, çizmek, dili konuşmak istiyoruz denici kısırlıklara sapılabilir. Bir etnik tavır, kendi özgün zaman zemin düzlemi içinde; hem kan davası ile hem dili ile özgün zemininde meşrulaşmış yaptırımlaştırılmıştı.

O kimlik özellikleri ile etnik yapının tavrı olmuştur. Eğer kan davası bu çağda ve bu hukuki zeminde; battal olmuştur diyorsanız; bir etnik tavır olan dilin de, güncel toplumsak ve evrensel (küresel) gelişmeleri içinde zorunlu bir battal oluşunu bilmeniz, görür olmanız gerekirdi. Siz onu yaşatmak için enstitülerde kursanız, halkın zeminine de yaysanız, bu kaçınılmazdır. Gelecekte, bu günkü çoğu toplumun dilleri de, caride olmayacaktır. Bundan tabii ne var ki.

Siz bunları görmeyip, süreci açıktan uyuşmazca etnikti olan bir yanından tutup atıp, diğer (nötr gibi görünen yanından da) yanında tutup meziyet gibi topluma kakalamanızın tahribatı ile ötelediğiniz etnikti tutumların tahribatı arasında pek bir fark olmayacak ki.

Biri insan cinayetini öngörürken, diğeri de toplumun ve insanın iletişimemelik, anlayamamalık, öğrenmeyi ve bilgiyi yayamamalık, kısıtlı bilgi yayma cinayetini öngören, kıt sağlayıştıllı sömürme ve sömürülme aracı olmaktadır. Etnik dil hangi toplumsal gereksiniminizi karşılayacaktı. Söz gelimi Rieman geometrisinin öğrenilmesini mi, ya da Rieman geometrisini keşfettiniz de yaygınlaştıracaktan oluşla mı, etnik dile candan sar ılınmaktadır?

Yukarıda da dedik, çağdaş kültür ve birikimleri içsin ilememiş; olay ve olguların, nereden gelip, nereye gittiğini dahi iç sinememiş geniş yığınların, eş deyişle inorganik süreçlerle hücreye gelip, oradan etnik yapılar içinde geçip, toplumsal yapı ile evrensele gittiğimizi bilmeyen bilmezliklerimiz: 'halk her şeyi iyi bildiği' için bir gen haritası, ya da otomobil icat olunmamıştır! 'Halk her şeyi iyi bilir' diye, güya baş tacı edilmekte! Böylece halkın yanlıştta, bilmesinlercilikte birleşmesi, yapılmaktadır.

En vahimi de, 'halk her şeyi en iyi bilir olur' denerekten, halsak olandan, halsak tavır ve objektif olmayan sübjektifliklerden, halsak objektif geriliklerden; toplumsal olanın da doğrulanması ve onaylanması istenmektedir! Ne kadar acı.

Böyle toplumlar, geçmiş siyasetlerin halk dalkavukluğu kurbanıdır: Toplumun yöreleri orta çağda çıkmış bir feodal düzen ve ilişki içindedir. Ve siyaset etnik aidiyet farklılığı taşır olmanın, hiçte karın doyurur olmayışındaki rahatsızlığını bunlara göstermemek telaşı içindedirler.

Cılız etnik argümanların, toplumsala dönüşülememesini de, yok insan hakkı, yok efendim mozaiklik, yok ebruli oluş zenginliği, bağlamında yürüttükleri anlamsızlıklardır. Bu etnikti geçmiş kültürü yok saymak değil de, bir kar gibi doğal oluşumun işlevini yaptıktan sonra, zamanı gelince erime sürecine girmesini, görmenin bilincidir.

Sürecek

Bayram Kaya

Aidiyet 50

50-] Eş deyişle, yanışta ısrar ve direnç etmemenizin ve zorunlu olanların anlaşılmasıdır. Etniklik bir gereklilikse; kendi süreçleri içinde etnik düzlemler, kendi olgunlaşmasını tamamlayamadan sizlerin onu yok etmeniz olası mı?

Söz gelimi, köleci düzlem kendi olgunlaşması ile kendi ölümünü gerçekleştirmeden önce, köleci düzleme onca nefretle bakılıp, onca karşı konulmasına, onca yok sayılmasına, onca dinsel kültürler geliştirilmesine rağmen, binlerce yıl kaldırılabilir mi? Ki eğer sizce etniklik insan uygarlaşmasında hala işlevsel geçerlilikse, etnikliğı görmezden gelişle, kaldırmış mı olacaksınız?

Bu tam bir cahillik paradoksu olurdu. Etnikliğı mekanikti kaldırmıyorsunuz. Kendi kullanım süresi olan miladını doldurmuş olmanın, can çekişmesidir. Hep bunlar toplumsal yapıdaki üretim nesnelere ve üretim nesnelere paylaşacak olan tüketimin, gerektiğı gibi sağlanamamış olmasının dışlanmışlık hissi ile de, dış sebeplerden ötürü girişen, girişileri bilmediğiniz sürece de, bir bela sorunsalınız olacaktır.

Bir sorunsalınız da toplumun insan odaklı siyasi hesapçı menfaati kaşımaları, böyle etnik yapıların değışmeye karşı aşırı dirençli olmalarını ortaya koyarlar. Burada süren bir egemen yapı mevcuttur. Bu okullar olmadan okulları yönetmek gibidir. Toplumun girişen hukuk ve demokrasisini, örgütlenmeleri olmadan, toplumsal üretilenleri, feodal etnik paylaşılma işbirlikleridir. Böylesi feodal yapı, kendisinin sürmesinin koşulunu, halkın her durumda, etnik aidiyet içinde kalmasında görür.

Feodalite kendi çıkarını; halkın kendisini töre bağlarına, sıkı sıkı sarılır olmasına, bağlı bulmaktadır. Bunu, demokrasi, insan hakları gibi sosla, topluma servis ederler. Kendisi değışmemiş, elinde köyleri olan bir feodal, sizden; kültürel kimlik ister! Dünyanın epeyalleri de bunu ne hikmetse, uluslar arası hukuk olaraktan canı gönülden desteklerdiler!

26.04.2009

Bayram Kaya

Aidiyete İlişkin Bir Analiz 1

Bir insan devinmeden edemez. Yani insan eylem yapar. İnsanın eylemlerinin en az iki temeli vardır.

Birinci temel nedenle insan, sırtının peklığı ve karnının tokluğu gibi sağlayışlarının temini için davranışlarını başlatır, giriştirir, yapar ve sonlandırır.

İnsanın ikinci eylem nedeni olan, insanın kaygı ve haz duygularının kaynağı olan kendi çevresini, tanımaya yönelmesidir. Bu davranış tipi yine birinci tip olan ego düzleminden kaynaklı olmakla birlikte, birinci davranışın doyurulmasından sonra ortaya çıkan, ancak onun üzerine eylem koyan bir güdü ve eğilimdirler. Ki merak dediğimiz; duygu savunmalı eğilimlerinin güdülenmesi ile yaptığı eylemlerdir. Ki bunlar da giderek tekrari eylemlerin fark edilir karşılık olur yinelemelerinden ötürü sınıflanan, amaçlı eylemlere dönüşürler.

Şu halde insanlar (organizmalar) , davranmadan edemezler. Bu nedenle her davranışları bir eksene bağıntılanırlar. İnsanlar bir ekseni dönüşle (tutumla, tekrari alışmaları olan tutumla) , davranırlar. Eksenin çekeyindeki haz ve elem duygularını giriştiren cazibeliklerin de olduğu, unutulmamalıdır.

Eksen, sizin sağlayışınızı gerekli kılan; yol ve yöntemin, sizce bilinir, anlaşılır olanın izlekse tutum aşılmalardır. Bunlar, bir sağlayıştı ve edinimdi, alışmanın bağlayıcılığıdır. Sosyal birlikti yapılar içinde, bu ekseni çevrimin bağlacı olacakla, bir çok töre, inanmalı ve kuralsak olanın sosyaldi, öznel ekseni çekimleri de, eklendi.

Özgürlük, insan bilinçlenmesinin; kendisi dışındaki, organik ve in organik süreçlere karşı, akılcı ve yasal becerileri kullanarak, onlar üzerinde egemen eştiği bir süre durumdur. Ki, insanlar bu olanağa; "toplumu" sayesinde kavuşmuştur.

Aitliğin temeli, sosyal birliklerde sağlayışçı oluşla birlikte bir devinmedir. Tam bir kişiler organizesi işlev işbirliği, organizeliğidir. Yani, sosyal organel değildir. Kendisini sosyal yapı içinde bulan kişi ve kişiler de bunun öznel ve sosyal yansımaları grup başarıları içinde belirme olacaktır. Başarı da kendisine pay çıkarma gibi övünmeleri ile kendini yüceltme olacaktır. Yine grup olumsuzluklarıyla üzülebilmeye, azimler ortaya koyabilmedir. Sosyal birlik uyrukluğu aidiyeti, takım ruhu aidiyeti gibi.

Aidiyeti ortam olmazsa, okunabilir bir ortam yok demektir. Ve sizler, bir sosyal ortam içinde eksen aidiyetsiz beliremezsiniz. Var olan belirmeniz de, bir ortama parazit olmaktan öteye gidemez. Yani aiti olunamayan ortamlarda sizler birer parazitsinizdir. Parzitler de istenir talep edilir bir okunma türü değildir.

Aitlik sadece grup devinelerimizi ortaya koymaz. Kişisel devinmelerimizle sosyal kişiliklerimizi de ortaya koyan bir giriştirmedirler. Aidiyetliklerle bir canavar da yaratılır; bir melek te, yaratılır.

İnsanlık tarihini, insanların sırf kendi aralarındaki sosyal ilişkileşmesi süreci olarak görmeye de verimsiz bir anlayıştır. İnsanlık tarihi, birinci eğilimleri giderilen insanların ikinci eğilimleri üzerine odaklanması olan; doğal çevresiyle girişmesidirler. Bunların başında, kendi doğal çevrelerindeki iklimi olaylardan kaynaklı girişmeleri bir serüvendir de. Sosyal birlikler arası girişme de bir ayrıdır

İnsan doğal çevresindeki iklimlerin, insan yaşam alanlarını sıklıkla ve etkince

değişirlikler içinde koyar olmasının baskınlığını, göz ardı ediş; çok yanılığlar ortaya koyar. Bu yüzden insanlığın bir önceki iklimik dönemle, bir sonraki iklimik dönem arasındaki fark; birden bire bir patlama gibi gelir. Kültürel kopukluklar ve kültürel patlamalar bizi, şaşkınlığa düşürür.

Konjonktürel iklimlerin 41 000 yıllık döngüleri, hele son 800 000 yıl içinde 100 000 yıl aralıklarla oluşan döngüleri, buzul dönemlerle, holosen (buzul çağları arasındaki sıcak) dönemler döngüsünü; ya da sıcak kurak dönemlerle olan döngülerin sıralamacını bize vermektedir. Buz çağı dönemlerinde yaşamlar büyük oranda ortadan kalkıp, dar ve sığ bölgelerde toplanmaktadır. Flora (bitki örtüsü) ve fauna (hayvan yaşam birlikleri-hayvan varlığı) alanlarına doğru gerileyen sıkışan ekolojik oluşmalar ortaya çıkarmıştır.

Halbuki dönemsel döngüler, bir yerdeki arkeolojik kültür bulguların ve biyolojik bulguların sürekli gelişmeyi gösterir olması gerekirken, aradaki kopuklukların da ipuçlarını ele verirler. Bu bulgular sıcak kuşak içinde devamlılık gibi görülürken ılıman kuşaklarda kesikli ve sıçramalı bir gelişmenin seyredişini gösterirler.

İlman kuşaklarda kültürel devinim hızla gelişmiştir. Kültürel ve biyolojik oluşların, bulunma sırası basitten karmaşığa doğru olacak evrilmesindeki ani kesilmelerin nedeni bu döngüsel dönemlerdir. Bir önceki soğuk buz çağı döneminde yaşayan biyolojik insan nüfusu kuşkusuz ki vardı. Bu nüfus, bu buz çağ sezonunda, sıcak kuşak ekvatorial bölge enlemlerine çekildi. Sıkışan ekoloji, birinci güdünün baskısı altında pek kurtulamadı.

Yine, söz gelimi birkaç kırk elli, yüz bin yıl sonrasında da, yeni bir holosen dönemle, tekrardan orta kuşak enlemlerine yöneldiler. Bu yönelişle bekli de biraz daha kuzeyin paralellere doğru dağılan biyolojik çeşitlilik ve kültür zenginliklerine neden de olacaktır.

Sıcak enlemlerden ılıman enlemlere çıkış birden olmayıp, azot vurgunu yememek için bir dalgıcın belli mesafelerde soluklanan konaklaması gibi bir durum seyrini göstereceğide açıktır. Yani bu soluklanma yerlerinin gelişmesine değin izler, kuzeye yeniden dönüşler içinde, bu iklim özelliği olgusunda nazarı itibara alınmadığı için bizlerce eski ile şimdi arasında sanki birden patlama gibi algılanacaktır. Bu algı, uzaylı etkileşimi bir mantığa dönüşecektir!

Ve uzun bir aradan sonra da, ılıman dönemlerden, tekrardan canlı varlıkların buralara doğru yeniden dönmeleriyle, pek tabii ki buralardaki fosil kanıtlar arasında bir kopukluklar oluşmaktadır. Yeniden dönüşlerle birlikte, bir önceki gelişmenin ileri doğru olan gelişen karmaşıklığına dek izini vermeden birden eski olanla, yeni olanın farklılaşmış tür geçişlerinin kültür ve evrim izlerine rastlar olmak, o yerdeki, birden patlama şeklindeki görülen oluşmaların, nedenlerini açıklamaktadırlar.

Son buz çağının 50 000 ila 90 000 yıl sürdüğü hesaplanmaktadır. Birçok insan türleri bu dönemle beraber ekoloji sıkışması içinde, birbirini avlayan türden ilişkişen girişmelerini ortaya koyduğu açıktır. Son 12 000 yıllık holosen dönemde ise homo sapiensler bu buzul çağın sonunda, dönemin galibi gibi çıkmış görünüyorlar. Bu dönemle neolitiklik ve yerleşik hayatın birden görülür olması yaşamın ekvatorial dar alalardan, kuzey küreye doğru göç eden taşınmasıyla dırlar bence.

100 000 yıl öncesinin kuzey ılımanlarındaki bir yerleşme alanlarında, bir ilk kültür nesnesi yanında 100 000 yıl sonrasının bir gelişmiş kültür nesnesini, görünce şaşırılmışızdır. Şaşırma nedenimiz arada geçen bunca 100 000 yıllık zamana ilişkin açıklamanın olmayıp da yüz bin yıl sonra, birden ilk şeyin çok daha gelişmiş olanıyla karşılaşmamızdır.

Bu bağlantısız gibi olan durum olguları kültürel ve zihinsel patlamalarmış, biçiminde görmemizin temelinde yatan neden, iklimi etkilerle insan yaşamını tam bir ilişkileşme içinden göremeyişimizden kaynaklanıyor.

Sürelerin uzunluğu tam bilinmese de yaklaşık tarihlemeler çok zihin açıcudur. Ama bu dönemlerin periyodik salınışlarla yaşandığı yüzde yüz doğrulukla bilinmektedir. Bir holosen dönem de kendi içinde minicik buzul dönemlerini ya da kurak dönemlerini kısacık aralıklarla sürdürmüştür. Bu yerel süreçlerinde bir kaotik olgular olarak bilinip, olayları bunlarla da ilişkiilememiz çok önemlidir.

2-]Aidiyeti; grup aidiyeti, biyolojik aidiyet, sosyolojik aidiyet, toplumsal aidiyet, Dünya aidiyeti, Güneş Sistemi aidiyeti, galaksi aidiyeti ve evrensel aidiyet gibi bir girişmeler geçişmesinin ve geleceğinin içinde değerlendirilebilirler. Tüm bunlar, her biri farklı zamana dek zeminin kalıpları içinde oluşla, eski baskınlıkları azalan ve yeni hüviyeti özellikler kazanan, periyodik durumlar süreci olabilmektedirler.

Yani kesikli, sürekli, değişken periyotdurlar. Aidiyetler; yapısal aidiyetler, davranımsal aidiyetler, kültürel aidiyetler, kısaca sağlayışların aidiyetlikti, eksenleşme çekimleridirler. Bunlar, bir insanın davranır olmasının meşruiyet tutum lamasını oluştururlar.

Başlangıcın her bir yaşam birlikleri kişilerin, aidiyetçi biyolojik (ırki) yanı ile sosyal kültürel yanını kuşatmış gibidir. İlk holosen (buzul çağlar arasındaki sıcak dönem) dönem başlangıç aşamalarında, her biri bir izole sosyal yaşam birliklerini (bir sosyal birliğin diğer bir sosyal birliklerle hiç bağıntılı olmayan hali) , kendilerine özgü yaşamsal olan tutumlarını, özel ve kutsal ata soy aidiyet oluşmaları içinde tutumlaştırdılar.

Homo sapiensler, düşündüğü üzerinde düşünebilen, soyuttan soyuta gidebilen, insan gruplarıdır. Bu nedenle inançlaşma ve inanma zeminini de var etmişlerdir.

İnsanlığın, toplumsal ve evrensel aidiyetçi var oluşları ise; yaşamlarını, üretim ilişkisiyle girişirmiş olmaları sonucunda, bir zaman zemin düzlemi olaraktan ortaya çıkmıştır. Yani var olan insan-çevre ilişkilerini, bir converter (dönüştürücü) üzerinde, tekrar insan-çevre ilişkilerine döndürmüştür. Etkin insan da, iklim koşullarını etkilemeye başlamıştır. Özellikle 1800 yıllardaki sanayi devrimi ile iklimleri etkilemeli girişmesi, yoğunca başlamıştır. Bu her bir bir aidiyetlik olan biyolojik; kültürel; toplumsal ve evrensel aidiyetlikler, her dört alanın baskılarıyla hem kişileri üzerinde, hem çevreleri üzerinde, farklı zaman algılı olmak kaydıyla, izafeli girişmedirler.

Aidiyet öylesine güçlü bir duygudaşıktır ki bütün dinsel ve tarikatçı sömürülerin kaynağı buradadır. Bu aidiyet duygudaşığdır ki bir nasyonal aidiyet, bir aşiretsel aidiyet, bir takım aidiyeti, bir soylu aile aidiyeti, köylülük aidiyeti, şehirlilik aidiyeti vs.lerin araların da ilişkişelce ortak iletilişli, olması bundandır. Aidiyeti anlatımlar kolaylıkla oluşturulup yönlendirilirdir. Hamasi yaklaşımların geçerli olması da bu aidiyetçilik bağındandır.

Aidiyetin olduğu yerde, çokça da gerçekler önemli değildir. Hatta siz gerçeği söylemeniz bile o aidiyetliğe uymadığı için sapıklıkla damgalanmanız, işten bile değildir. Sözün gelişı M.S 325 Yılında bilmem ne kadar İncil arasında 4 tanesinin seçilmiş olması İncil aidi olan bir mümin inanır için, hiç dikkate değeri, üzerinde düşünölesi bir özellik değildir. Bunu, dikkatlere getirseniz bile, pek bir dikkate değecek anlayış inanmasını, oluşturamazsınız. Tabiri caizse dirençsel bir kıvırtmayla sizi dinlemezler bile. Tartışmasız bir kabul ederlik içinde, size burun kıvırıp, kendi yollarına devam edecektirler.

Biyolojik aidiyetler, genetik malzemenin, dokunup, sosyalce yöneyleştiği, en temel organik girişme düzeyidirler. Bu tür biyolojik girişmelerin her biri, izole ilk durumlarına göre, sosyal ve kendi doğal çevresinin basıncına değin fark bir görüntü yansımasını belirlemeden edemeyecektirler. Daha ortada beyin gibi bir organ dahi yokken, bu yansımanın yükü, genetik malzemelerinin üzerindedir. Özellikle de RNA ve DNA tiplerinin uhdesindeki bu dış çevre yansımaları izler; etkili bir duygu faz geçişlerinin ve her tür izole girişmelere değin eğilimlerin, kayıt altı bir enformasyondurlar da.

Sürecek

Bayram Kaya

Aidiyete İlişkin Bir Analiz 2

2-Kişi bunu, doğumuyla ve biyolojik ön doğum gerilikleri ile devir alırlar. Böylesi biyolojik engelli gerilikler şöyle belirtilebilirler: Söz gelimi birçok hayvan doğduktan birkaç dakika ile bir kaç saat içinde yürürler. Oysa insan daha geç yürür. Yine kimi çok hayvanlar bir kaç ayla, insana göre çok kısa olan bir kaç yıl içinde, doğum yaparlar. Oysa insan 13-15 yıl aralığına dek bekler.

Yani, insan yıllar sonra ancak üreme olgunluğuna ulaşır. Yine çok canlı kıllı ve tüylü ya da post ile doğar. Oysa insan giydirilmeye muhtaçtır. İnsanlar, doğumdan sonra, adeta dölüt devri özelliklerini sürdürmüş gibi, embriyo dönem özelliklerinin baskısı; insanların yaşamında egemen olarkten bir müddet daha sürer gider. Hayvanlarda bir yavrunun anaya muhtaçlığı, kısa iken; insan yavrusunda bu hal çok daha uzundur.

Bu tür doğum sonrasındaki, biyolojik dölütçü düzey gelişmesinin yarattığı uzun süre anneye bağlı kalmak, insanların sosyal yaşamlarının ortaya çıkmasında çok katkın bir alışma var oluşun kendilik devam eder oluşudur da. Ya da bu biyolojik olan gecikmeli kısmi gerilikler, yavrularının da anayı ve grubu takipçi olmalarının da nedenidirler. Dolayısıyla insanların sosyal yaşama kiplenmelerinin bir çok temel nedenlerinden biridir.

Yani insanlar doğumla, daha uzun bir süre, bakıma muhtaç bulunur düzeydedirler. İşte bu insanın diğer canlılara göre, doğuma bağlı gerilikleridirler. Doğuma bağlı olarak insanın; doğurana muhtaç oluşu ile yaşantılaşmasını ilişkiler. Burada, doğan bireyin, muhtaçlığı vardır.

Muhtaçlık bebeğin, daha doğduğunda, rahim embriyo koşullarındaki gibi olmasıyla dıştan giderilen tamamlanıcı gelişme sürecine ve sosyal elci bir ilgiye gereksinimi vardır. Yürüyememe; beslenme, barınma, korunma gibi doğum sonrasındaki gerilikleriyle bebeğin; temel hayati yaşamsallarına olan ihtiyacı nedeni ile doğan bireyin; bir süre daha ananın (rahmin) ilgiselliğine ihtiyaç duymasındaki ana zorunluluktur. Bu bağlamda doğuran ve eski sosyal yaşam, bebeğin süreççe devam rahmidirler.

İkinci olarkten doğan bireyin, farkında olduğu ya da olmadığı çevre etkimleri karşısında bebeğin; doğum öncesi ana rahminin hazırcılığına değin bir yönelmesi vardır. Doğuran rahim, yavrusunu belirlemiştir. Bu belirlenme içinde tam gelişmemiş olan embriyo gerilikleri, doğan çocuğa dışarıdan olacak tamamlanma olarkten yüklenmiştir. Bu erken doğum ya da doğumsal gerilik, doğan bireyde rahmin güvencesi olan cennet algısına sığınma duygusunu veya rahim içi koşullara bağımlılığın bir süre daha dışarıda devam etmesi aitliğini de var eder.

Erken doğum ve eksiklerini sağlamak gibi bu iki çelişen girişme, doğan bireyin; kendisini doğurana bir eğilimi olarkten yansıyacaktır. Kişiler, embriyoniyece duygu olarak, tam gelişmeden doğumları nedeniyle bir girişme içinde olurlar. Yani bu eksikliğin eğimce ve bilmezce, telafisi içinde olurlar.

Bu eksiltiyi sağlarcı girişme devim alanı, büyüdüklerinde de kendi katkılıklarıyla da olacakla sosyal birlik içi sağlayışlarına kendiliğinden bir katılımcı olurla, eğilimleştirilecektirler de. Eğilimleşme demek, beliren ihtiyaç ya da duygulardan birisinin, yoğunlaşarak ağırlık merkezi olması ve bireyi o eksen etrafında devinişle yönlendirmesidir. Eylemsel olarkten da, bu eğilimin; devinimci; olgucu süreci, bir yöne doğru, akıtmasıdır. Buradsaki bireyden kasıt, biyolojik birey olan ben alt parçadır.

Doğum yapanın rahim içi koşulu, doğurduğu kişiyi belirlediği eksikliklerden ötürü de

kendi üzerine bir yansıması olacaktır. Bu yansıma doğuranda da, belirlediği ile belirlenise neden olacaktır. Kendi rahim içinin tam teşekkül ettiremediği eksiklik belirimlerinin yavru atımıyla devam eden süreci doğuranın kendisine yansıyan tamamlayıcı iç tepileri de doğuranın da yavruya (parçayı tekamüle değin olan yönelme şekline) dek algısına dönecektir.

Doğan yavru bir çeşit çaresizlikler ve dış baskının hücumuna maruzen, yine doğuranın, doğana göre mükemmeliyetçi olan, cennet algısı olumlamasına (eksiğin tamamlanmasına) kapılır. Yavru ihtiyati muhtaçlığının giderilmesine değin, bu aitçi referansla, doğurana yönelimli oluşla, belirlenmesinde; yavruyu anaya doğru, ananın kendisine bağlayacaktır. Burada yavru bir kıpırtıyı bir muhafazayı ana takibi olacakla algılayacaktır. Ananın yavruyla kurduğu rahim içi duygu bağı, dışta da yavrusuyla buluşursa bu tarifsiz bir aidiyeti tamamlanış olacaktır.

Her ayrılış gibi, doğumda da bireylerde bir kavuşmadır. Hemde için, dışla; dıştan dolaşışla olan bir kavuşmasıdır. Bir, eksikliğin çekenle çekilen arasındaki bütünleşmesidir analık. O dönemde babalık biraz daha sosyal öğrenmenin bir ögesidir. Eksikliğin, sağlayış yapacak olan eğimiyle aktifleşen yavru; bu eğimin kendisini yönlendirmesine bir ait oluştur. Embryoya dair bu, gelişme eksikliğini tamamlamaya girişen süreçlerinin tetikleyicisi olan eğim, cazibe ve aidiyeti ilişki şekli olacaktır.

Bu sosyal aitti yaşamın kendilik ilişkilenmesine dair oluşma, yeniden sağlayışlara dönüşerek dışta sürmesidir. Doğuranda, kendisinde kopan, kendisinden ayrılan parçanın, ayrılışla bıraktığı boşluğu duymaktadır. Anne, doğum için günlerce bir eziyet çekmiştir. Bu eziyetlerle anne; vücut kimyasının değişmesiyle, vücut bazal ısı ve vücudunun bazal metabolizması, değişmelerindeki basınçlara dek alışmaların bile farkının duyumunda oluş güdülemesi içindedir.

Bir tür hamilelikteki yük oluşun etkisinden kurtulmanın, doğuranda çeşitli içsel ruhsal yansılanması vardır. Bu yansılanmaya yöneliş, doğuranın vücut kimyasını, metabolizma süreçlerini ve bunun fiziki şimik aktarımı olan ruhsal değişmelerin kendisini, annenin kendi beynine kazıyan bir süreçtir. Bu beyne kazınan yansıma sizin parçanızdır. Sizde boşluk bırakan sanal algıyı ve bu algının çocuk olan sürecini siz dışarıda kontrol etmenin sahipliği ile ve dışarıda süreci kontrol etmenin güvencesi içinde size ait oluşu ve size ait kılmayı da gerçekleştiriyorsunuz.

Doğuranlar, çocuğun anne bedeninde; adeta koparak ayrılışının, duygusal şiddet ve gerilimlerini yaşayıp, bu ayrılışın rahatlatır olmasını da elbet duyacaktır. Hem de yine bütünde ayrılanın, bütünde bıraktığı boşluk izinin dek eksikliğine kavuşmaya yönelen, sahibi yet duygusunu ortaya koyacaktır.

Bu, duyulan ihtiyacın tamamlanmasına eğilimleşmedir. Bunlar çekimlenmenin, cazibe oluşun, adeta biyolojik duygulu manyetik yansımasıdır. Doğum yapan birçok canlı da, dişilerin, erkeklere göre, sosyal oluşa birazcık daha fazla eğilimli oluşudur. Erkeğinde dişiye olan koruyuculuk eğilimleşmesi de özellikle libido ihtiyaç eğilimleşmesinin etkisel çekiciliği ile olan bir yöneleşştir.

Doğanın en önemli yasallıklarından biriside kusuru yarara dönüştüren evrimleşmesidir. Evrim kimi hatalardan başarı çıkarır. İnsanın doğuma bağlı olaraktan, daha uzun bir süre embriyaldi geliştirme süreçlerine bağlı kalır olmasına dek güçsüzlüğü; insanda akıllı olmanın bir yöneleşmesi olacakla, güçsüzlüğün bu kabil bir telafisi gibi anlamak

olasıdır.

Doğum öncesi embriyo gelişmesindeki yavaşlık ve gerilikleri, önce toplumsallığını sonra da teknik beceri akıl diyalektiği yoluyla, toplumsal özgürleşmesi içinde aşılmıştır. Tabii bu süreçte beyinsel öznelliklerin gelişmesi yanı sıra, toplumsal yapı geliştirmesi de çok gerekli bir yaşantılaşma baskısı olmuştur. Yani dene bilir ki insanın bedensel güçsüzlüklerinin karşılanması, beynin yetkinleşmesi gibi bir yararın da dış süreçlerini ortaya koymuştur. Bu, hatadaki gözetilen yarardır.

Doğal düzlemli, organik ve inorganik süreçlerin, asıldan elektrik elektron düzen aitti, eğim yasallığı süreci olan birleşme ayrılma döngüleri, aidiyet süreçlerini yansıtanın da bir çekimleniş süreçleri olaraktan da, okunabilmelidir. Bu elektrostatik eksenli temel girişmecı devinimler, öznel düzeydeki benimsenir olan, aitti kılan; çekimleşmeli veya ayrıştırıranlı davranışları da, yansıma yoluyla başlattı.

Özne bağcı seçicileşmeler de; elektron kabuğun artı eksi kutup devinmeleri üzerine duygu eğilimini giriştirdi. Zaten elektron kabuk eğimi, sizin yapınızda da ve sizde de var olan temel elektrostatik bağın, hemen yanı başında haz elem yansıması belirdi. Bu inorganik elektrostatik olanın, daha özne düzenli organik sınırlanan tercihlerin seçimiydi. Daha bir karmaşık organik girişenli olan; sevgi ve nefret bağcı, öznelci alan gerilimleridirler. Öznelci haz-elem veya çeken-iten seçicilikleridirler. Ya da haz ve elem devinimleşici, seçme ayıklama kriterleridirler.

Sosyal düzenli boyutun sizi, aitti kılıcı devinme çekimleşmeleri de, kendisine göre bir alt düzlemlerin üzerine girişen komplike girişmedirler. Temel gereksinimlerdeki dıştan olan karşılıklı sağlayışcı devinmeli seçme ayıklama girişmeleri; öznenin haz ve elem duyguları üzerine, geniş bir boyutla devinirler. Yine bu aidiyeti çekimlenişin toplumsal boyutu, öznel ve sosyal aidiyet çekimlenişler üzerine olan bir inşadır. Bu özne ve sosyal aidiyetler üzerine, üretim ilişkilerini ortaya koyabilmenin ve yine nesnel değişim ilişkilerini ortaya koyabilmeleri gibi bir yığın çekimleyicilerin giriştirildiği, devinmeli düzlem boyutudurlar.

Sürecek

Bayram Kaya

Aidiyete İlişkin Bir Analiz 3

3-Bunların hepsi; öznelci çekimlenişlerin, sosyal birlikçi çekimlenişlerle, gelişip olgunlaşıp kendi girişmeleriyle toplumcu aidiyet girişmelerini, ortaya çıkarmasındırlar. Bu kademeli zaman zemine bağlı temel girişmeler; daha yüksek değerli organik devinmeleri, belirlemektedir. Sosyal toplumsal döngülerdeki oluşmaların ve süreçlerin yol alırlığıyla ve evrensel davranışların daha bir ortaya konulmasından hareketle, insanların sosyal yaşamları içindeki girişmesine dönüşen seyirlerini ve aşamalarını, tekrar görelim.

Etnik yapılar gibi olan aidiyetçi dönemlerden sonra, Sümer başlangıçlı toplumsu yapıların oluşmacı aşamaları toplum içinde biçimlendi. Bu biçimleniş içindeki zorlayıcı çekimleştiricilerden birisi de üretim ilişkilerinin ortaya çıkarılmasıydı. Diğer biriside, emek nesnelere değiştirilmesi gibi sosyal toplumsal polar bağcı çekenlerin hepsi de, bu türden aidiyet dönüşmelerinin karşılanmasına yönelik olacaktır.

Artık tarih etnik yapıların aidiyet bağlacını kırmış, bu bağlacın alanı üzerine yepyeni bir aidiyet bağlacı devindirmiştir. Etnik yapı aidiyetliğinden dönüşülecek olan ittifaklar girişmesi, hayli uzun sürelerle, değişik yerlerde çok değişik anlama ve anlaşmalarla ve hep bir türden olmayışlarla, tarih sahnesinde, boy verecekti.

İnorganikçi, elektron kabuk, elektrostatik bağ çekimi ait kılmalı, inorganik düzlemdeki seçme ayıklamacı düzenci davranışlar girişmesi; giderek öznelci olan, sevgi nefret düzenleş ilmesi içinde aşılması sonucundandır ki öznelci kişileşmeler ortaya çıkabilmiştir. Öznelci kişilik girişmelerimiz de, sosyal bağcı özgecil girişmelerin aşılması sonucunda, sosyal karakterli, özgecil devinmeli olan, özgecil bağlı sosyal kişileri ortaya çıkartmıştır.

Özgecil alan bağlı sosyal düzlemin zaman içinde aşılması ilen de, özgecil olanın hemen yanına yükümleşmenin de konulmasıyla toplumsal birey karakter insanları (öznelci) ortaya çıkarıştır. Her biri diğerine göre gelişmiş bir ileri basamağın süreçleri olup, bir sonraki devinme alan adımlarının geliştiricisidirler. Bir önceki adımlar atılmadan devamının oluşması olanaksızdır. Buradaki alan sosyal ve toplumsal özelliklerin devinebildiği polar alandır. Ve sosyal ve toplumsal özelliklerin kişilere, sosyal toplumsal alan oluşturucuları aracılığı ile yansıtılarak bir çeşit ve büyük oranda kişilerin davranışları olan bir organik devinim yazılımıdır.

Aidiyetçi davranışlar girişerek uzun dengeleşmeler sonunda, hukuki davranışları belirlemiştir. Yani artık aidiyetler bir hukuki ilişkidir. Basitçe, bir öğretmen öğrenci hukuk ilişkisi ile örnekleyelim. Bir öğretmen, hele de bir, sınıf öğretmeni; ileriki dönemde başarılı olmuş bir öğrencisini görünce, işte ben bunun öğretmeniyim dedirten bir hukuki ilkedir bu.

Yine ha keza, bir öğrenci, bir öğretmeni ile karşılaştığında; işte ben bunun öğrencisiyim dedirten ilke. Veya öğretmenin basın yayın da, iyi bir başarısıyla haberdar olduğun da, bu kişi için eski öğrencisine; işte ben bunun öğrencisiyim dedirten bir ilkedir. Sanaldır devinmesi ile etkisi ile gerçektir.

İşte yeni ilahlar (ittifaka giren her bir sosyal birliğin beraberinde getirdikleri totemler) dönemi böyle bir ittifakı oluşun gururlaşma, mağrurlaşma, tanımlaşma, düzenleşmeci aktarım ve yaptırımlar sezonudurlar. Yeni ittifakı toplumların birbirine göre; İstar, İnanna, Geştinna, Dumuzi, Gilgamiş, Enkidum gibi zıtlarıların, benzer oluşlarıyla benzememeleri ilkesi vardır.

Enlil-Ninlil ve Enki-Ninki gibi aynı totem kardeşler çiftleşmesi, iç evlilik döneminin varlığına ilişkin bir kalıntı aktarımı sembolü gibi dururlar. Ninlil-Enki ve Ninki-Enlil ile olan karşı grubun cinsel birliği ise daha sonraki etnik kültürler arası, dış evlilik kardeşlenilmesi gibidir. Ki daha sonraki İnanna ve İştâr kültürünün başlangıç hallerini temsil ederler gibidir.

Eski toplum aidiyet ilişkileri, şimdiki kan bağı ilişkimizden daha fazla genişlikte bir ilişkileneşler bütünüdürler. Hele klan içi evlilikte klan kan bağı esastı. Biyolojik baba yoktu. Biyolojik babalar vardı. Daha siz doğmadan, sizden önce ve sizden sonraya sürekliliği olan ve sizden bağımsız bir gücü olan, bir süredurum vardır.

Doğumla kendinizi, sosyal aklın ve toplumsal aklın kural kılındığı, yaşantıların içinde bulursunuz. Bunun özelliği şudur, içine doğulan ortamın kendisi size, değişmezlik algıları ile baskı aracı olan bir yazgındır. Böylesi kadarsi bir ortama, sımsıkı bağlı bir sosyal determinizmle (kaderci belirlenim ile) zaten gerektirilirsiniz.

O dönemde, kimsenin, kişisel kimlikli özel adı yoktur. Mazideki ve güncel sosyal itenin kültürel kimliği sizlere, totem adı olarak mührünü (kaderi) vurmuştur. Siz ana gövdeyle davranan totemi bir bütünlükselliğin bloke sisinizdir. Ancak mono blokta bağlı bir dış yörunge elektronu gibi sinizdir. Bir serbestlikle, bir kaya başında otururken, bir mağara içine çekilmişken, ırmağı izlerken, yalnızlık alanları içinde de, oluşabilirsiniz.

Soyunuz da, sopsunuz da, bu ana blok, tek parça devinen gövde bloktur. Olgu ve olaylar bu gövde yaşantılaşmadan gelişip bugünkü sisteme doğru bin bir zahmetlerin mücadele ve kavgalarından, adım adım dönüşecek olan uygarlaşması ile devinecekti. Üstelik bu zamanın pek konuşma dili de yoktur. Siz bu eski ritlerden ve onların yazılı tarihi dönemlerine dek, denk gelen, sözel aktarımlarını yorumlayarak onları öğrenecektiniz. Kutsallıklar içinde saklanarak anlatılanlar, birer deforme de olsalar, gerekli okumayı çıkarabilir olacaktınız.

Aslında insan sosyal düzlemleri, başlardan şunun şurasında 18. Yüz yıla değin; ne kadar çok aidiyet ve ne kadar çok totemci düzen anlatım içeriyorsalar, o sosyal yapının aidileştirme enformasyonunun o kadar iyi güncelenişle çalışıyor olması demektir.

İttifaklar öncesi toplumların bu kadar çok kutsallar (tanrı totemler) icat eder olmaları aslında bir icat değildir. Etnikçi dönemlerin birbirlerinden izole olupta, sosyal temas kurmadıkları; hani ilişkilerinin nerede ise sifıra doğru yaklaştığı dönemlerde, her etnik sosyal birliğin, kendi aidiyetliğine ilişkin bir totemi vardı. Yani sosyal yaşamlar tek totemli (tanrı) bir anlayıştı.

Sosyal birliklerin ittifakı içinde ittifak eden her bir grubun sayısı kadar totem ve totemi anlayışlar ittifakın içine girdi. Böylece totemler totemi anlayışlar (politeizmi-puliralizmi) kendiliğinden ortaya çıktı. İttifak içine on grup girmişse, bu ittifak; kendiliğinden on totemli (tanrı) olmuştur. Aslında tek tanrılar, bu sürecin sonunda; bir puliralizmin gelişmelerinden elimine edilmişlerden ittifakı olacakla, hiç de tek tanrı değildirler.

İşte bu kadar icatlı gibi olan tanrılar, diğer sosyal yapılardan alınan meşruyetlikli totem tanımlardı. Önce birbirinden ödünç gibi iğreti alındılar. Sonra da sosyal yapının vaz geçilmezi bir anlama ve anlatımlara dek aktarımın soyutlamaları oldular. İnsanlar ittifakla; hem kişiler temelinde, hem toplumsal temelde ve sosyal temellerde, çok köklülüğün; çok kültürlülüğün ve çoklu düşünmeli olan anlatımcı ve anlamacı mantığın da içine girmiş oldular.

Çok tanrılı olmak, çoklu mantıkla düşünme ve çok kültürlülük, özel gayretlerle bulunmadı. Bunlar her biri bir etnik yapının bir özelliği olan durumlardı. Etnik yapıların birleşen girişmeleriyle ittifakın içinde zorunlu olarağan bulundular. Yani ÇOKLU KÜLTÜR, İTTİFAKIN ZORUNLU ÖLURLA BİR BELİRİŞ ÖZELLİĞİDİR. Tabi bunlar birden bire olan bir şey değildi. Ama olan da bir şeydi.

Yavaş yavaş beliren, kendisini dayatan süreç olgularıydılar. Sosyal ittifakların kendi içlerinde nur topu gibi oluşlarla buldular. Ve adeta sosyalci seçme ve ayıklama koşullarını sağlayan sosyal eleğin çok kapsamlı olmasıydı. Bu niceliklerin, birden bire; sosyal ittifakın önüne konmasıydı bu durum.

Eski bir aidiyet formasyonunun ortadan kalkmış işlevi, bazen tersten okunuşla, yeni düzenin de biçimi oluyordu. İşte bu zenginlik, ittifak toplumlarının kendi eski aidiyetçi buyuran yapısına ters ve aykırı olacaktı. Gelecekteki bütün dini sistemlerin gelişmeleri dahi buradan, bu çok kültürlü ve geçmiş yaşantılaşmalardan geliyordu. Artık tüm işler, çokluğun karşıtı olan tek elden ve tek elin iradesinde görülür oluşla gerçekleşecekti.

Sürecek

Bayram Kaya

Aidiyete İlişkin Bir Analiz 4

4-İttifak toplumunun, çelişen çok başlılığı; tekleşmeyi zorunlu kılıyordu. İşte diğer totem aidiyetlerle girişen bu tekil sosyal, toplumsal yapılar ortaya çıkınca Tevratın başta söz vardı diyen (belki de her şeye isim takılması ile çevredeki varlıkların anlamlanması, varlıklardan kendilerinin anlam ilişkisine girmeleri idi) , ol, deyince olan, ata totemlerin birleşen, buyuruklaş kılan, ittifak ahitleşmeleri idi.

Bu ahitleşmeler öylesine bir güç odağı idi ki, kişilerin aklını ve kanını dondurur cinstendi. Tufanlar felaketler, sözcüğü ile anlatılan yeni sosyal ve toplumsal gücü ortaya çıkaran tören ve şölendiler. Yeni yeni durumlarla, sık sık yapılan, ahitle şilen bir önceki sosyal ve toplumsal hafızaların, birden bire silindiği, çok güçlü dönüşümlerin sözleşilmesi (travmatik ahitleşmesi) idi. Evet başta söz vardı.

Bu sözler içinde; âlâyı vala ile yapılmış olan bir ittifak sözleşilmesi vardı. Yine bu anlaşmaların içinde alışmalarının terk edilmesinden doğuşla alışmanın şaşılması vardı. Yine bu felaketçi tufan törenlerinin içinde bir kutsal tabu olan totem sözünün geçersizleşip, yeni bir totem sözünün işlev kılınması vardı. Yeni sözleşilmeler totem bağcının ağzında, meşruiyetti yaptırımlı söz oluyordu.

Bu hem sosyal hayat, hem toplumsal hayat, hem de kişi beyninin algılamalarını zorlayan bir anlayış düzen ilkesinin, iflas edişinden kaynaklı izleri silen tufan ve felaketlerdi. Az şey miydi? Yani büyük depresyonlu TRAVMALARDI. Bilinmezlik olan çözümsüzlüklerin, çözüm yapıldığı, ahdin tam bir birleşme, ayrılma; sınama, yanılmaların; kütleli devinimleri ile bir laboratuvar uygulanması idi.

İttifakların yan yanaş lığı içinde çoğu vaz geçilen eski totem tabucu bağ anlayışları sonunda yavaş yavaş terk edilen totemler, geleneğe bağlı kişilerde, aile bağcı kişi tanrısı olacaktan sürecekti. Yeni sürgünler (İsraililer gibi) , ayrılma ve birleşmelerle (Utnapiştimler-Nuhlar) yaratılacaktı. Yepyeni anlayışlı aidiyetlikler, orada burada, bu tür deneme yanılmaların çatışma, birleşmeleri; öznellikçe ve kişiler kaprisleriyle ve nesnellik dayatmaları ile sürecelecekti.

İttifak tanrıların; 1- Her şeyi iki başlı ya da çok başlı görünümünden oluşla işleri yaptırımlı kılar olması çelişkiler ortaya koyuyordu. 2-İttifakın yöneldiği çekim merkezleri rekabet ve fesadı ortalığı gerer olması gibi baş çelişkileri vardı. Sosyal birliklerdi komün döneminde bu gibi den işleri bir totem sağlarken şimdi ittifakın totem aidiyet bağlarını, çelişkileri içindeki birçok totemler sağlıyordu.

Pek çok ayrı ayrı totemdi bağı, şimdiden sonra, ayrı ayrı totemin buyurmasıyla değil de, yeni bir baş totemin, bir baş totem kralın, bir tek etnikler babası ya da etnikler anası olan totemin (İnannanın) , buyur olması fikir yansımalarını, ittifakın kabul edeceği yeni totemlerini, bir ittifakı totem algılaşışı etrafında, tanrılaştıracaklardı (Marduk gibi) . Tanrı fikri, yeni ittifakın ilerleyen süreçlerinin bir olayı idi.

5-İttifak öncesi bir topluluğun söz gelimi tarımcı olmasıyla kendi kutsal totem kült anlayışındaki; nohut, mercimek, fasulye, buğday gibi yiyeceklerin, ittifak şölenlerinde derlenip toparlanıp bir ortak kazan içinde kaynatılıyordu. İttifakın şerefine olarak, aşure yemeği biçiminde yeniyordu.

Üzerine her bir ittifaka ait kişilerden sunulan kurbanlardan, şölen boyunca her gün birisinin kanını içip, kupa tokuşturuyorlardı. Şölenin süresi ittifaka katılan topluluk sayısı kadar gün sürerdi. Bu tufan ayinlerinde, kazan kaynatılması, insan kanı içme ve

insan eti yeme, bunlar tufan ayinlerinin değişmez seremonileri idi. Bu şekilde pek çok tufanlar olmuştı.

Bizler, kimyasal, fiziksel, biyolojik ve anatomik girişimlerle, evrim geçirerek, bu günkü gerçekliğe ulaştık. Aynı biçimde, temel parçacıkların kimyasal evrimini sağlayan kendi girişen özdek süreçleri, birleşme ayrılma ilişkilerinden yansıyışla oluşan fantezilerdi. Sınama (birleşme) yanılma (ayrılma) , etkilenme, etkileme süreciyle, bunları iletştirerek giriştiren hormon ve protein depo yapıları, sürece girdi.

Yeni süreç giderek beyin gibi süreçleri bir arada giriştirip, tümleyen entegrasyonu ortaya koydu. Öznellik, tinsellik dediğimiz beyinsel toplaç aşamamız, sosyal oluşmaların aidiyetçi temelindeki evrimsel düşünceye gelişimizde, özneliği üslenici bir işlevdir. Yine macera, bu günkü Yüce Tanrı anlayışlı gerçekleşmeyi de, ortaya koymuş böylesi bir yola koyulmuşlar.

Toplumsal alan nasıl sizle gelişir ve sizi de geliştirirse; onun bir üst yapı tezahürü olan düşünce de, eytişimsel gelişip geliştiren bir enerji alanıdır. Enerji alanları da, zorunlu ve yasallıdır. Bir durum girişmedikçe yasallıklı olamaz. Her enerji, girişen bir devinimdir. Bu nedenle de, enerji yasallıklıdır. Toplumumuz, bugünlerine gelişinde, arkasında bir yığın aşamalar, bırakmıştır.

Bu süreçleşme içinde, düşüncelerimiz de (din, iman, ideolojiler, mantık vs. de) arkasında bir yığın aşamaları bırakmıştır. Ve bırakmaya devam eden bir geliştiren olacaktan; bir süreçleşen olacaktan; bir etkileşim olacaktan; hala da berdevamdırlar.

İşte İnanna sembolizmi, bu ittifaklar arası çelişen sorunları üslenen dâhiyane bir soyutlama idi. Totemi anlamanın gelişmiş bir uzantısıydı. Bir ata soy birliğin totemi olmaktan çıkmış, ittifakı onaylayan, ittifakı birleştiren; ittifakın sık sık düzenleşilen yapısına göre sık sık buyruklar ileten yapısıyla komün düzende asla olamayacak olan yeni toplumsal düzenlenmeleri üslenmişti.

Yeni kült İnanna, ahit olan düzenlenişleri kendi üzerinde dönüştürerek, yeni yapı olan halka buyruk olarak yansıtıyordu. Sözü yaptırımlaşıyor, yasallaşıyordu. Söz gelimi ittifaklar arası evlilikte doğan çocukların velayetçi sorunsal çatışmalarını, yani çocuğu sahiplenilme meselesini, kutsal evlilikle sembolizmiyle rehabilite ediyordu. İlahlar halka sesleniyordu. Oysa totem bir klanın atalar ruhunu konuşuyordu.

İnanna bir memesinde bir insan yavrusunu, diğer memesinde de bir aslan yavrusunu emziriyordu. Bunlar ittifak yapan, iki ayrı totemli etnik iki grubun, kutsal doğumla, tapınakta gerçekleşen kutsal birleşmeli doğumlarına; olur (vize) veren, onları yeni ittifakın ürünü olarak onaylayan bir sembolik gösterimdi.

Ana tanrıça İnanna bunları emzirerek süt yolu ile kardeş yapıyordu. Komün dönemdeki, aynı ata soydan gelenin, aynı ata soydan sütü emme onaylaşması, bunların kardeşlik soy bağıni ortaya koyuyordu. İttifakın noter onayı vizesini veriyordu. Böylece İnanna kült ilkesi, farklı etnik totem aidiyetlerin uzlaşmalarını; sosyal ve toplumsal hayata, uygulanır kılarak bir converter (dönüştürücü) işlevlilik üsleniyordu. Tüm bu dönüştürücü ilkeler, gidecekten yaratıcı ilkenin sıfatında birlenecekti.

Şunu yine belirtiyim ki, eski sosyal birliklerinin ve yeni toplumun ata totem icadı ve totem anlayışlı anlatış çoklaşmaları; çok farklı sosyal birimlerin, üretim yapma bağlacı ile bir arada yaşamalarını ve çalışmalarını düzenlerdi. Yani hala nesnelin bilinemeyen

yasallığı; onları süreçleyip eğimleyen gücü; totem yada ilahlar aracılığındaki tercüme ile anlam kazanıyordu.

İnsan bilmezliğini, ya da insan şafak kıvılcımlarının kendisine güvenmesini ancak bu yolla halka ve topluma kanalizasyon edebiliyordu. Sürecin adımı başlangıçta böyle atılmıştı. Halk yapısı bu örften uzun süre kurtulamayacaktı.

Totem yada ilahî kavranışlar, o günlerin onlarca olan sosyal sorunlarının, hem de nedeni ve nasıl bilinmez olan toplumsal sorunlarının; sürekli değiştirilebilirliklerine olan yeniden düzenlenebilir bir yazılım programı ve programın işlemcisi gibidirler. Bunlar eski totemdik etnikçi dönemde bu şekilde, bu şiddette, hiç yoktu. Esasen olamazdılar da. Dolayısıyla riayet edecekleri zorunlu bir kaderleridir.

Nasıl bir bilgisayar yazılımsız işlevleşemez. Ve ana yazılıma uygun olan farklı donanımın tanıtım yazılımı ile bilgisayarımız artık alabildiğine girişen çok bağlamli işlevsellikler üretir. İşte sosyal birliklerin ittifakı ile oluşan yepyeni halk yapısı, her bir etnik yapısı ve etnik yapısının kültürü; bu ittifak yazılımına tanıtılması gereken bir donanım uyumsuzluğu idiler.

Bir ittifakı aidiyet, ne kadar çok totem bağ girişimli olursa; ve ne kadar tanrı, tanrıça kodlu, tabucu araçsal yapılaştırmalar ile mücehhez olursa; sosyal alan, o kadar gelişip, daha bir rahat bozulması kadar da süreçleşmesi olmaktadır. Çünkü girişen tanımlanmamış yeni eylemsellikleri sosyal yapısı ve toplum, ancak bu şekilde bir totem anlayışla (yeni bir uyumlaştırıcı yazılımla, yeni anlayışla, yeni kurum ve kuralla) meşru kılabilirler ve yeni olanı ancak böyle iç sindirebilirlerdi.

Sonuç: aidiyet; bir grup, yada sosyal bir yapısı içinde ve toplumsal alanda meslekleşen; bir girişirlik karinesidir. Bu karine, organizmanın yaşamsal olan temel sağlayışlarının giderilmesine değin ego çekimleyicinin etkisi ile oluşur. Daha temel düzlemde, elektron proton aitliğinin organizasyonundan kaynaklı oluşla, organizma içindeki belli belirsiz çeken iten yansıma güdülemesinin dıştan sürecidir.

Bu güdülenme, biyolojik bireyler içinde hücre düzleminde, hücre içinde organ eller iş birlik aidiyeti kılınmakla başlayıp, hücreler organizesiyle de çok hücreli organizmayı, ortaya koymuştur. Aynı iç birlik yapısı dıştan da; organizma-organizmalar arasında olmak kaydıyla, pek çok simbiyotik yaşam aşamalarının belirenleri içinden geçmiştir. Bu belirmelerden biri de insanla sosyal ve toplumsal olan yaşama kadar gelmiştir.

Sosyal ve toplumsal yaşama aşamasında da; dışta bir organizma-organizmalar arasında organize oluşla işbirlik gerçekleşmesini sağlamıştır. İşte tüm macera bu girişmelerin hep yeniden ve yeniden düzenleşen gelişmiş organizesidirler. Aidiyet bu bağlamda da sosyal ve toplumsal organ elciliğidir.

Her organize; bir aitti kılınıyla, organ elci işbirliğiyle olasıdır. Aidiyet burada bir vücut organı gibi oluşun dıştan kişi-kişilerde bir bütünlük aitliliğidir. Aitlik yapılaşması, sosyal yapılar içinde, sürekli bir dönüşmenin organizesi olan devinişi, sindirip kabul edebilmesi için; bir dönüştürücü üzerinde sembollerle sağlaşırlar. Bu sağlaşılan semboller çeşitli dokunuşlarla inançların kaynağı ve inançların organizesi olmuşlardır.

Bu yol alış halk içinde aidiyet inançlaşmasını geliştirmiş. Toplum içinde de aidiyeti üretimi geliştirmiştir. Yani aitti oluşun temelinde önce nesnel zorunluluk nesnel zorunluluğun giderilmesi ile de öznelci kültürel zorunluluklar vardır. bunlar siz

davranılmaz. Bunlar süreçte birbirinin yerini alan tutuma dönüşmüşlerdir.

07.04.2009

Bayram Kaya

Aitlik A

Aitlik temelde bir sahipliktir. Dışındaki bir şeyin sahipliği ve sahibi oluşu o şeyle çevrimlidir. Ben yerine, biz; bizim diyebilen kişi-kişilerdi grup ya da sosyal alan sahipliğiyle çevrim oluştur. O şeyi kendisinde; kendini o şeyden sayma.

Teorik olarak ilk sosyal ilişkiyi başlatır yaklaşım. Bağlaşık olabilmektir. Bencilliği sağlatan eylemleri, birbirine bağlı ve birbirine bağıntılı oluşuyla gerçekleşir. Birlikte sağlatan iyi-kötü eylem sonuçlarını, birlikte yararlanışla paylaşma.

Bir kez sosyal oluş girişmeleri başladı mı? Gruba (sosyal oluşa) bağlılık; vefa, fedakârlık, gelenekleşme, tekrarlanış, sıralama, kural edinme gibi bir yığın iç yansımalar yapar.

Bu tutum da ister istemez birlikte devinmeyi ve birlikte hareket etmeyi gerektirmekle; hareketi birbirine uyumlayıp devinmeyi birbirine bağılı kılmakla (senkronla) olası olan kural ve aşamalar dizgesi (örgütlenme) demektir. Yani zorunluluğun öznel anlamı; yasadır.

Kural edilen bire bir ilişki, en küçük temel sosyal ilişkidir. Sosyal ilişki, eylemseli olanı birbirine yaklaştıran paralel hareketlerden sınanmış izlenimle (seçme ayıklamalı) duygu edinimle uyumlanma olabilir.

Duygusal uyum canlılarda alt beyin uyumu oluşla ortaktır. Duygusal iletişim, itim yapan eylem olduğu gibi yaklaşma yapan, yakınlılaştırıcı çekim ve çevrimin duygusu da olur.

Bu tür girişmeni sınama yanılmalar kural edilip, taraflarca duygusal iletişimle ya da ses ve davranışla adeta söylenilip ortaya yeni bir uyum devinmesi konabilecektir.

Duygu; ortak bir iletişim biçimidir (formudur) . Düzenli enerji kullanan ve bu düzenlemeyi yineleyişle, ardılına aktarır biçimdeki yapıların, deneyimse olan ortak özellik yansımasıdır. Beynin toplaç olmaz öncesi yol haritasıdır.

Ortaya konan uyum ve uyumdaki yarar sosyal ilişki oluşla ya da gruptu bir sahip oluşla bağıntı sal süreçler egemeni oluşla, meşru oluştur. Bu tür sosyal iyelik (sahiplik) te, his ve tek bencil oluşun kendisidir. Bu nedenle sosyal oluş duygudaşıktır.

Ya da kişisi bencil oluştan kaynaklanan bencillikler, dıştan bağıntılırsan kılınmakla sosyal bencilliğe denk düşen olay aşmalardır.

Bu iyelik (sahip oluş egosu) sosyal kimliği oluşmakla temel düzlem durumlu yalın bencillikten ayrılır. Birçok yeni özellik ortaya koyar. Sosyal kimlik; o küme sahipliği olan aitlik içinde ben yerine, biz diyen duygu birliğidir. Birçok olumlu olumsuz yansımalar yapar. Yansıma, ihtiyaca göre seçilir.

Bu kabil, en temel sosyal ilişkili olucu aitliklerden birisi de anne-yavru bağıntılı sahiplikle kavranan aitliktir. Buradaki sahibi yet te yavru için beslenmeli, korunmalı sahip oluşa yönelmeli temel düzlem belirgindir. Bu bağın sürdürücüsü; sosyal oluşlar dediğimiz, sosyal olucu tavırlarla biçimlenen sosyolojidir.

Totem grupların düzlem sosyolojisi aynı temel benzerlikleri olmakla, minik nüans vurgularıyla apayrı bir kendileri olucu grup aiti kültür içermesini oluştururlar.

Gruplar aynı temelden hareketle, aynı temelin farklı farklı yansımasını kendilerine

anlam ilişkisi yapmışlardır. Bu çok kez birbirinden habersiz oluşun özneliğidir de.

Kişi-kişi sahiplenmesi, kişi-grup sahiplenmesine varmakla; grup sahiplenmesi sürecini, sürü sahipliğine; yani sürü sosyolojisine getirmiştir.

Sürü sosyalliği süreci, totem sahipliği olan birliği, totem sosyolojisine getirmiştir. Totem sahipliği sosyolojisi de süreci, toplumsal sahiplik gibi birçok aşama ve evrimsel oluşların düzey düzlem ilişkileri içinde geçirmiştir.

Annenin, yavruyu belirleyen bir sahip oluşu vardır. Doğum nedeniyle kendisinden kopan, kendisinde boşluk bırakan yokluğun bu çekimine doğru yönelen sahiplenme ile anne yavruya kucak açar. Bunun nedeni de bencil yapının sakınım korunumu oluşla, kendisini sürdüren; kendini tekrar eden geri bağlanım yasadır.

Sosyal grup hareketi sür git ve dümdüz olmuyordu. Besin bulunurluğuyla nüfus çelişkisi gibi nedenler yüzünden grup içi süreç akışı her bir kişilerinden ötürü aksıyordu.

Böylece grubun kendi içindeki her bir kişisi sürece kesikli sürekli aksama yaptırmanın nedeni oluyorlardı. Kişisi bencil oluşun giderilmesi totem grup içinde bu sınırlı sonlu aksamalarını, kurallar oluşla totem yasa olarak belirledi.

Kişisi bencillik, biz diyen sahiplikle (aitlikle) , grup tüzelinli biz diyen grup benliği (sosyal aitliği) olan; sosyal benlik, üzerinde bağitlandı. Gücü gücü yetene olan kişi kuralların yerine, gücü grubuna yeten, tüzelinli kurallarla totem gücü "anlam" buldu.

Böylece tüzelinli ilişkili kılınan sahiplik tutumunun vurgusu hep bu totem anlam ilişkisi yönünden sürdürülür oldu. Bu sürdürülür olana totem aitliği dendi. Demek ki totem aitliği: kişi bencilliğinin doyumunu, biraz geciktiren; güvenli bir sağlaşmayla biz diyen (özgecil) grup benliği üzerinde çevrim yapıştır.

Totem düzlem, anlamca; kendi öncesi döneme göre çekim gücü hayli yükseltilmiş sosyal alandı. Totem alan, temel düzlem, yerine geçti. Sembolizmin temeli budur; totemdir.

Totem düzlem sadece temel düzlemin yerine geçen temsil oluculukla kalmaz. Aynı zamanda sosyal öğrenme, sosyal yansıma ve sosyal güç oluşuyla ikinci bir işlevleşmedir de.

Sürecek

Bayram Kaya

Aitlik B

Totem (sosyal) basınç temel düzlemi bastırıp baskılar olan bir düzey düzlem ilişkisi oluşuyla; grup içi kişiler kaynaklı aksamalardan ötürü, her kişilerin aralarında oluşan boşluk devinmesinin içi totem temsilciliği, totem sosyal edimiyle doldurulmuştur.

Totem alan, temel düzlemin baskısını bir süre baskılar olur denli güçlü ve etkin olmuştur. Söz gelimi, sürü döneminde yeme içme nedenle saldırgan oluşunuzun, temel düzlemlili durumu egemendir.

Oysa totem (sosyal) alan içinde saldırganlık bastırılmıştır. Saldırır olmak sosyal olucu totem senkronizasyonu bozar.

Saldırganlık kuralcı oluşunuzu belli aşamadan sonra bozar. Saldırganlık ortadan kalkmış değildir. Sadece totem sosyal öğrenmesi içinde sembol anlayış ve algılarla zarflanmıştır.

Bu öğrenme bencillikti duygularınızı bastırır, geriletir bir durum oluşla sosyal (totem) öğrenmeli düzeye gelmiştir.

Hiç kuşkusuz sürü tutum içinde saldırgan oluşu zarflayan bir sosyal öğrenme olan ölüm orucu gibi sosyali sosyolojik durumlar; bilinçli feda oluşla ortaya konan bir baskın oluş değildirler. Ama bu ulvilik sürü durum içinde; daha sonraki yaşamlar içinde, az az bulunurlukla uç vermiştiler.

Ölüm orucu gibi sosyal duygular her bir durum aşamasıyla çoğalan yaygınlaşıp tutumlaşan, rafine durumlara denk gelecekti. Sosyoloji bencilliği yok edemeyecekti.

Bu sosyolojinin kendisini yok etmesi olurdu. Ama kimi çok durumda kişi bencilliğini bir adım sonraya doğru bekletip, kişiler bencilliğini, oluşma esnasının ilk önceliği olmaktan çıkarabilecekti. Sosyoloji grup totem bilincini ele alacaktı.

Hemcinslerimiz olma genel kümesinin özel yer bağıntılı aitliği olan totem özellik bir farklı oluştur. Birbirine yakın aynı özel bölge yer aitli iki totem küme, birbirine ne kadar benzer ve ayırt edilemezlik içerse de, mutlak bir minimum farklılık içerir.

Varlık zıtların varlığı ve birliği oluşu yasa gereği; hemcins olma kümesi tıpkı ön ittifak ve diğer ittifaklar gibi "birliğe, tevhide" vurgu yaparken; minimal fark ta kendisine vurgu yapmak zorundadır.

Minimal fark etkin olmasa da kendisini korumak, kendisine vurguyla kendisini geleceğe aktarır olmak zorundadır. Bu bağlamla totem oluş içinde kişidi bencillik farkı sürecekti.

Aslında grup totem bilincinin de bir tek bencilik olduğu ve grup bilinci bu tek bencilliği grup çevrimi üzerinde güvence olur biçimde sağlatımlara götürüyordu.

Bu tür grup sağlatımı egoyu doyuma götüren geciktirme (düzenlenimle zamanını bekleme-sirasını bekler olmanın baskılanışı) oluşuyla (kesim noktası oluşuyla) ortaya çıkar. Bu tavrın da kişisi bencilliği düzenletmenin meşruiyet ligi olduğunu da yazılarımda belirtmiştim.

İşte öz bencilliğin bu durum (ahval) üzerinde kendini akis edip sosyal olmasını öğrenmesi ve sosyal olucu tutumları aitlik kılışla girişip biçimlenmesi pek olası oluyordu.

Sosyal olan en az iki kişilik (kişi-kişi ya da anne yavru) bağıntılı olmuşça beliren ve

belirlenen bir olay durumun sosyal tutum olduğunu yazılarımda birçok kez söyledim.

Sosyal oluş, bencilliğin sahibiyetliği oluşla dışta kişi-kişiler arası bir düzenlenim ve kurallar olgusu olmakla, sosyal oluş grup bilincinde anlam ilişkilerine dönüyordu.

Anlam ilişkisi içindeki nedenselliğin bencilliğe hitap eder olmuşça olur durumu; su yüzüne çıksın veya çıkmayın. İşte anlam ilişkisindeki nedenselliğin kavranımı; tam anlamıyla bilinsin veya bilinmesin, buradaki neden sellik; "sosyali anlam ilişkilerine" dönen kodlanmalardır.

Siz; özneli oluşla bir yapıyı bir yerden alıp, bir yere götürür olamazsınız. Bir yere götürür olmanızı uç veren belirleyen nesneli koşullar belirmeden böyle bir özneli keyfi oluşu ortaya konamaz.

Sosyal oluş böylesi bir bencillik nesneli determinedir. Totem meslekleri, ittifakları belirleyen bir nesneli oluştur. Değilse hiç kimse bir şeyi bir yerde alıp bir yere götürür olmamıştır.

Sosyo totemilik içinde korunan nesnel fark bencillik iken; korunan öznel fark totemi sosyal oluş farkıdır. Bu yüzden zamana zemine göre hem temel olan, hem özellik olan ve hem de fark olan minimallik zorunludur.

Bu nedenle korunan fark nedeniyle, hem biziz; yeni düzlem özelliği nedeniyle de; hem biz değiliz.

Bu anlam ilişkilerinin bilincine varılmış olsun veya bilincine varılmamış olsun; her anlam ilişkisi olan mana ve totem bir nedenselliğe karşı gelir.

O mana ve totemi oluşa karşılık gelen neden sellik; o mana ve totem anlayışlara yaptırım sal ve çevrim sel olmalarının güç aktarımını ve iç özgüç yansımasını yaparlar. Nesnellik artık anlam ve anlatım ilişkilerinde kuplaj olarak vardır

Zorunluluk sosyal yapı içinde totemi mana anlamı üzerinde kendisini dışa vurabilmiştir. Anlam ilişkisi her bir düzey ve düzlem ilişkileriyle bambaşka özellik ve girişme türüdürler.

Anlam ilişkileri; sosyal oluşçu farkı ortaya koyan aitlik sahibiyenliğiyle, o aitliğe özgü ritüeli olmanın kült devimli hareketidir. Kült hareketi; kutsal kılma-saygılama- tapım özelliklerini de kazanan bir sosyal kültürdür.

Özne-nesnel nedenselliği gütmeyen hiç bir anlam ilişkisi yoktur. Anlam ilişkisi altta nesnel oluşla, üstte sosyal olanı ilgileyen imgeni bir anlama anlatımın sosyal ilişkisi olmak ile totemi anlamadır (manadır) .

İnsanlık ilk kez bu temeli bu denli nesneli olan "sahiplik olgusunu" köleci sistemle kişidi çıkarlı sömürü ilişkisine tamamen nesnellikte kopul bir özneli anlama çevirmiştir.

Her ne kadar köleci dönem nesneli olanı tamamen özneli anlama çevirmiştir dersem de bunun anlamı şöyle olmalı.

Nesneli olan, ilk zarflama olan totemi sosyal zarflamanın üzerine; tamamen sınıf çıkarlı olan ikinci bir zarflanmayla, gizlinin gizlisi olmuştur. Unutmayın ki ilk totemi sosyalite

oluşta sınıf ilişkileri yoktur.

Sürecek

Bayram Kaya

Akdeniz Karadeniz

Bir yanım Karadeniz
Yaslanırım yalçınlığa
Kükrek mavi sular gibi gönlüm
Dara düşmüşüm kara düşmüşüm yara yara
Bir durulmuş bir korkunç ve kutsal
Başım dolaklarda heybeti namla
Babam yağurmuş, anam doğurmuş ne vasi
Be hey gayri nizami olmuş her şey
Siz mal edersiniz de tavla her şeyi
Omuzlarım namert yükü bilmezle asi

Bir yanım engin salınımla Akdeniz
Bir ayak bassam sarsılırken yer
Fethiyle arş feza, denişi keza olacak
Kadem tutmuş, ayak uğurmuş
Bir ayak bassam hani
Ayaklarım göl, başım serin olacak
Ne aferin demek ne serencam
Yelmek değil gelmek yerin olacak
Ekşitip ekşitip içtikçe ayrıları
Külden bahçe, alevden dil; mevzuu derin olacak

Kolay elin şirasını dille zevzek ezmek
Geçirip geçirip iştahı, gurultular üstüne
Nübüvvet duymayız, gölgemiz sema bizim
Gölgemizin ağlamağı da yarar nema bizim
Ayaklar haram bilmez ki, vücutsa saram
Gramı sakıtsa kursağı, hatırı olur yaram
Şikâyet var hikayet olandır halim
Kalmadı takati mecal, demeye zalim
Bir Akdeniz bir Karadeniz damarla sıkır
El gölgesi nübüvvet olsa, katran yıkar

25.05.2013

Zevzek: Bilmediğinin fazlasını anlatan

Nübüvvet: Konjonktürsel stratejik ortaklıktan anlam. Bir büyüğümüzün bu ortaklıktan esinle, Suriye'ye olan İsrail saldırılarına ve Suriye'nin terörüne Katar'ın, Suud'ların lojistik desteklerine; vaki USA müdahaleleri sonrasına hep nübüvvet kehaneti göstermektedir.

Bu kehanetle "Allah'ın yardımı yakın" deme azizliği içinde olmaktadır. Dil peygamberin dili. Ve anlatım sosyal anlamlı bir söylemdir. Hep derim; sosyal dil, toplumun ve toplumsal diplomasinin dili olamaz. Olursa ABD'yi; İsraili vs.yi ne yaptığının farkına bile varmazsınız.

Bayram Kaya

Akıl Vardı da Akılsız Yoktu / Akıl Vardı da Nakil Yoktu

Dereli deniz.
Kenarın bile en iz.
En ufaktan en kabaya
Seçmişken çakılı, eğim mi!
Ne akıllıca değil mi?

Daha çekip iterken
Nefretle sevmeyi
Elem olacakla hazı
Birleşip ayrılmayı sevdadan
Birleşmemeyi nefretten
Ne kadarda tepikisel
Kararını veriyordu
Akıllıca, partiküller!

Sanırsınız öyle özenli idi ki
Olabildiğince az
Dışa meftun, dışa kapalı
Ama nefret ve sevgi
Buluşuyordu böylesine ile hürce
Kimi geçiyor kimi elenik
Dış iç gerilimle içre
Seçme ayıklama, ilkeyle hücre.
İletiyor karar alıyordu
Ne akıllıca değil mi?

Çözülüp dağılıyordu içrede asası /dayanağı
Çekilip itilme idi yarası.
Kurgulanıp kurgulanıp deneyele kasası
Yaşamaktan kurtulamıyordu, izdeki tasası
Ne akıllıca değil mi?

Böyle böyle yol oluyordu
Seçme ayıklama
Sınama yanılma
Çeke dağıla, itile kakıla
Sevgi nefret-haz elem
Sonra, ziyan yada beyan dura idi akıla!

Zincirleme idi akış
Dizim dizim nakış.
Olaya sonradan beyinle bakış!
Sondan nedenin aranması
Nasil elektirik motordan habersiz
Neden de sonuçtan öyle!

Başlangıcın parçalayıcısı yoktu
Bileşim ışıklada ayrışırdı
Suda oksijen havalandı
Havayubar oksijenle sayrısırdı
Hep ıraları gereği ozonsudu

Bu da seçip elerdi, süzgeç
Tamda foto sentezik olaylara gel geç!

Baştaki rast gele deneysel birleşim
Devr-i sabık değilken oksijen.
Artık veriler, seçme şansı olmayan
Arzlarla dayatmaydı.
Ayaktaki bileşimle iletişimi!

Ne oksijen ayırdığından
Ne birleşik ayrıldığından
Ne ozon süzdüğünden
Belli ışın frekansı büzdüğünden
Habersizdi sonuçlarıyla.
Ne akıllıca değil mi?

Bir organize işte
Kendi kendine görünen.

Aslında oluş, sıklık dağılımlı
Olaylardı skalada
Olumsal ve sadece arzlı olamla
Düzenler oğuda hale hale
Beynin doğaya yaptığı müdahale.
Geçici çevrenle, sonucun verili
Ayrıntı ve ilişkilerinden soyulmuş hali

Bakın baştaki akılsal ıralık:
Kendi kendine zorunlu sıralık
Seçme -ayıklama *
Birleşme- ayrılma**
Zorunlu ve özü gereği
Sonradan beyinle
Tadsınma sevgi-nefret
Ne akıl

27.08.2007

* [karar veme-karar alma; kabul- red. Bunlar, sonradan akıl olacak ilkeler.Çünkü beyin biyotik ve kimyasal oluşumunu yaşamaktan kurtulamayacaktı.Biyolojiden temelle biyolojiden fazla bir şeydi.]

** [Deneme-yanılma; analiz- sentez; fantezi- hayal kurma; Kurgu-tahmin etme. Bunlar sonradan akıllılığın ilkesi olacak, çünkü beyin yaşamaktan kurtulamayacaktı.]

Bayram Kaya

Akıldan Önce

Korkularımdan düşmüş,
Ve korkularımdan beslenen
Bastırğan yanımda; endişelerim.
Sen mi beni,
Ben mi seni sürerdegiz
Gayri bilinmez.

Bir bilinçsizlik olan
Kah tadsınılanı,
Kah doğru sandırılan açmazları.
Bazende kendimden mamül uydurma,
Bazen ucuzluklarda olsa, kaybedilme
Duygularımın azgın yapması.

Yar gözlerine ışıltı vururken
Hani donup kaldığım
Davranmaya cesaret bulmadığım
Arzularımı kamburlaştırdığım
Bilinç yanımdaki
Bilir yanımda.

Belkide öfkeye kapılmışlığımdaki hışım.
Sefer olup cenk yoluna
Kızılaştırdığım Cihan.

Hani ıssızlığı sürerken
Bastırğan karanlığın
Her biri ardı, gizlenilmiş tehlike
Aceleciliğinde süren telaş.
Can ucuzda da sen mi pahasın?
Yok saymadığım aldatılmışlığımda,
Ama hep gerçek olan
Haklılanan edimlerle,
Büzüşgen ürkek tavrım

06.08.2007

Bayram Kaya

Akıllı Yürek

1

Akılla buluşma,
Yürekle uyuşma.
Duygusuna
Bulgusuna
Uygusuna.

2

Davranış var uyar
Yöneliş var uymaz.
Yanlığı var
Yalansızca kastı yok.

Sevgisince bakar
Görmeyeni kırar.
Harcamaya verir sorumsuzluğuna
Sevdiğini gözetmeye beynince.
Kendine yeter olmama gönlünce.

3

Yüreğin bilip, aklın bilmediği ne?
Köpeğin ısıracağını
Yüreğinle mi biliyorsun?
Araba önüne fırlamışa,
Aklınla mı atılıyorsun?
Sonunda düşününce ürperiyorsun?

Parçalanmışa
Ağlama
Yardım telaşı
Umursamama
Neden çeşit, çeşit?

4

Duyguca,
Ama her halde akılca,
Ölçüce.
Aklın sonucu yüreklice
Yüreklice aklın nedeni.
Uygunca
Dilediğince
Ama birlikte.

28.12.1991

Açıklama:

1-Yaşamsal edimlerin, akılsal ve yüreksel ayırımına ve birbirinden kopuk irdelenmesine karşı oluş belirtilmekte.

2-Yüreğe uygun olan, akla uygun olmuyor gibi görünse de, sonunda ussallık ortaya

çıkıyor. Acınacak haller durumlar, beliriyor. Aklın muhasebesi varsa yüreğinde süratle karar vermesi, ortaya çıkıyor gibi.

3-Yürek duygusu, ussal kazanımlarla beliriyor, temeli yaşamsal ve kollektifisttir, her ne kadar yürek sızlaması olarak ortaya çıkıyorsa da. Belki bilinç altı yapılan, kısmın da işe karışıp bilinçte yansıması, ussal kazanım tomurcuklanmasıdır.

Us ne şekilde, yaşamsal deneyimler şekillendirmişse; yürek o şekilde sızlamalar yapmış, duygusallıklar, edinmiştir. Ussal kişisel ve toplumsal temelli oluşuklara, deney ve kazanımlara vicdan denmiş.

Bayram Kaya

Akış Ve Nazar Takış

Ok yemek ceylanla olsa da sızı
Açlığı gidermekte alı koymazdı sizi

Ne kadar haklı,
Ne kadar gadre uğramış olsa da
Eski olamazdı yeni gibi değeri farklı

Bir tarihsel süreçten beridir
Ebu Cehil, Ebu Süfyan olan egemenlikte
Eski olup yıkılan
Buydu eski üzerine
Yeni yapıya dirimse edimle, çıkılan

Muhammedi olan yenilikte
Yıkılan yerine yeni inşası yapılan

Ey şeytan!
Yeniye eskiyle
Eskinin süpürülüşü olan serzenişle
Ebu cehil, Ebu Lehep, Ebu Süfyan sözlü direnişi
Söyleyip, söyletip; Muhammediyi güya haksız kılıyordunuz!

Biliniz ki
Ne kalırdı nutku
Ne konusu olurdu utku
Eskici Lehep ve Cehillerle Süfyanları tutmak
Yeni olan Muhammedi, esame kılmayıp unutmaktı!

Yeni olanı, eski olana söyletip söyletip
Öyle saçmalıklar yanlışlıklarla olduk ki dağıntı
Bilimsel olanı öğrenmişe, gerekendi ilişkindi bağıntı

Ya Talip olur, kalırsınız her işinizi Cehille
Ya Gazi olup kalırsın, her işini bilir ehille

Hem eski eskidiği için var olandır yeni
Hem eski yeni olmaktan korktuğu için eski

Hem anlamı idrak ile akış içinde
Hem seyirinin zülfü yârine nazar, takış içinde

05.02.2015

Ya Gazi olup kalırsın, her işini bilir ehille: Bir devrim oluş; köhneyişi nedenle, değişip dönüşmekle yeni olmasının vakti gelmiş olmanın zorunlulukları vardır. Atıf Hoca, Rıza Nur, Şeyh Sait gibi temsilcilikler kendi öncesine göre değer olmakla beraber, yeni durumla aşılması gereken eski statüko olmuşlardır.

Bu nedenle ister istemez engel tutum yerine konan eskinin, kendi duygu düşünce ve bizar olukla söylemlerini dile getirişle; güya yeniye dolaylı yolla kötülemek, reddetmek, eleştirmek olan gafleti bilmezlikle yanıltma yapmak! Eğer eskiyi, değişene emsal söyleyişle haklı ve doğru kılacaksak; peki vakti gelmiş yeninin, kendisini duyuran biz

zari söylemleri ne olacaktı?

Bayram Kaya

Akistik

Hayaller içinde yar.
Kadeh içindeki hoşlukta,
İçsinilmiş kadeh görmeleri.
Silik salınışlarla akis ediyor.
Hayaller büyüdükçe büyüyor,
Muazzamlaşan, heybetsinimli;
Baş rolünü çiziyorken ahsen*
Rol biçiliyordu doğudan batıya.
Düş girem düşler yabancı.**
Yar ahvat ile ben abad da.
Akisler bile bencilleşmiş
Birindeki doyum birinde aksi uyum
Tabiyatını sürüyordu
Bir anlık kopuşla
Sürdürülmedikçe küçülen kadeh içi.
Anda çevresel duyumlar
Yalandan arta kalan
Kadeh ve ben!

28.04.2007

* Pek güzel, en güzel, daha güzel.

** Düş içinde, gerçekten kopuk, özenik süren düş.

Bayram Kaya

Akla Tecavüz

Bilir bilmez söyler
Sap yanım, sapık yanım
Onca tecavüzlerim yetmedi
Şimdi de akla tecavüzle hanı iştahanım

Hiç direnç tutmaz
Vade üstüne vadem
Bade üstüne badem
Sarhoşluğu buyken hatırlar ki imanı Âdem

xxx

Özü duyar
Sözü titrer
Her iki taraftaki
Sağduyulu, solduyulu canım

Bir tarafla, bir kesim
Azıyla azdıran
Kinci ve dinci sağ yanım
Otağı hep sökük
Firarileri kırık dökük

xxx

Hayalden, hayaletten
Veleven den velayetten
Cennet cehennem
Deccal mehdi
Dabbetül arz, kerâti maraz
Melek, şeytan, cin derle

Altıyla on iki yaş çocuk
Ansinin dizi
Ölünün dikizi
Eşikte, beşikte
Keçiden, attan
Damacanadan tekirden
Tekmili otuz iki kısım birden
Çıkmaz ki hiç, akıyla tutulu Bekir'den

Fantezi olur herzeleri yerle
Üstüne üstlük kızıl moskof
Bolşevik, kâfir zikrini çekerle
Olmaz ki hiç güncele insanlığı ekerle
Hep imgeleri vardır sağımın
Zulmet uzar geceler çağımın

xxx

Kiliseymiş, havraymış
Sinagogmuş camiymiş demez peder

Yolu yol ya, meşru eder!
Mitle, imgelerle, şişmiş bir höyük
Özrü beyanda, özrü kabahatinden büyük
Kaymakamı, valisi...
Komutanı, ahalisi...
Düğününde, derle sabinin
Fren tutmaz, kızarmaz yüzü
Muteberi, itibari kılar sabiye tecavüzü!

Sokağa çıkmış kadın
Karnı burnunda
Sadece
Ayıbı, utancı ile umurunda(!)

Kadının sesi, kahkaha neşesi
Bu minval üzere olur hep goygoycuğu
Bilmez ki kendisiyle sabit
Kedisi de olur o ayıptan, utancın çocuğu!

xxx

Her biri değilse de geri
Dünyaları böyleydi
İmgeleriyle her bir neferi
Atatürk'e, düşman olur
Yeniye göğüs kaldırıp indirişle, solur

Berduş der
Ayığın yaşattıkları hep duş
Perhizi turşu
Salatası inançlar çorbası
Yedi uyurla
Eşhab-ı Kehef'ten kıtmir
Sağım bu imgeleri hiç unutmiyir
Zehri akıtırken bilmezi dil de kobrası

xxx

Buz bir yerde darbelenir
Çatlağı her yerde
Ne ahırdır, ne de güzel dediğin Ahırkapı
Kendi içinde başlar ninni bütün salınımıyla
Herkes bekler, hâlbuki
Yine kendi içindedir
Bakmışsın ki dönen, keserin sapı

Gelmiştir gün, gündür sırası
Çalar çalar tele vurur, keyiften teli kırası
Ö da intihal imgeymiş, marş der dombırası

xxx

Güzelliği çimen çayır
Az akliselimle düşünceye ver itibarı bayır
Allah sonumuzu eyleye, hayır

Yüzsüzdür yüzü
Astar tutmaz yırtınca
Düşüktür artık bir yeri pırtınca

Aklıyla zoru.
Akli unutmayınca...
Vade kor üstüne.
Vade, tutmayınca...

19.11.202-16

Müjde yeni yasayla tecavüz edilenle ile evlenirseniz, eşiniz olacak. Böylece tecavüz eden mağdur olmayacak! ! ! Yani gözünüze kestirmeniz yeterli...

1-) 31 Ekim 2006 İzmir/Menderes/ Yeniköy. 17 aylık N.N.B.'nin yapılan adli tıp muayenesinde...katındaki çizikle, defalarca (birçok kişi tarafından) tecavüze uğradığı belirlendi. 23 Şubat 2007 Sabah gazetesi: tecavüze uğrayan 17 aylık bebeği komutan EVLAT edindi.

21.08. 2016 tarihli Birgün gazetesi Antep İslahiye'de 9 aylık Suriyeli bebeğe tecavüz eden S.D. isimli şahıs tutuklandı. Ve TV Ana haber bültenleri.

2-) 22 Ağustos 2009 Hürriyet damacanaya iki kez tecavüzle güvenlik kamerasına yakalanan kişiye savcı takipsizlik kararı verdi.

3-) 16 Mayıs 2006 Hürriyet Ve görsel basın: Mühendis kiraladığı ata tecavüz ederken suçüstü oldu.

16.04.2010 Çitlerini kırarak beş yarış atına ve bir eşeğine tecavüz eden aygırın tasallutu karşısında tecavüze uğrayan atların sahibi 5 N 1K programında mağdur olduğunu anlattı.

<https://tr.instela.com> 9 Aralık 2015 atlara ve eşeklere tecavüz eden teröristlerle ilgili haber.

4-) Adanalı Deli avrat tüccarı Erol keçiye tecavüz etti

8 Kasım 2016 Gazete Vatan Bir kadın tarafından reddedilen Kenya'nın Nangwe köyünde meydana gelen olayda, Gabrielle Simiyu isimindeki adam, gecenin bir yarısında komşusu tarafından keçiyle ilişkiye girdiği sırada basıldı. Tavuk ve ineklerle de ilişkiye girdiği belirtilen kişi linç edilmekten zor kurtuldu.

1 Eylül 1985 Geçmiş gazete. Keçiye tecavüz eden adam yakalandı

4 Aralık 2013 Cumhuriyet. Keçiye tecavüz eden adama 10 yıl.

KADIN, erkek kız ÇOCUK Tecavüzleri, son beş yılda 300 000 üzerinde. Buna gizli kalıpta bilinmeyen ve ensest kalan tecavüzler dahil değil.

Bayram Kaya

Aklın Tuzlanmış Kısmı

Güvensem minnetimi saklamam
Sualı ter ederde, beni mihnet.

....

Yeni keşfedildi galiba
Bilinmeyen bir dil, diye
Resmi zabıtlara geçirtiyordu
Mizansen anlatımlardan sonra
Büyüklerimiz...

Sonrası siddet ve kaos
Hidayete mi erildi, yoksa...
Yeni mi keşfedildi bilemedim!
Şimdi; ""ana dilde yayın hak"" diyorlar
Hemde gözümüze soka soka
Bizi, terbiye edercesine
Sanki bir et yığını idik
Tuz kıvamıyla yoğrulurcasına

Suçumuzu, tuzlanarak
Kızarak anlıyor
Göz içine bakamazlıkla
Ne menen bir insan olduğumu keşifleyken
Sanki ezelden beridir, olacaktı
Bulgaristan'da, Irak'ta savunmamıştık da
Bu çelişmelerle, ben engelliyor
Durum yaratıyordum
Hay ben...
Sıcak durdum, kar bastı...

Büyüklerimiz bilir...
Büyüklerimiz yapar...
Maneviyatta büyüklerimiz
Yaptırımda da, zaflarıyla büyüklerimiz?

Üstüme yoktu
Kusurum hep Dünya'yı yeniden
Yeniden keşfetmek...
Hem de, zil kurna, davul zurna
Kabahatim kursağımda
Aklım susağımda idi.

.....

Kaldırmaz gönül mizanım
Yüküm eder minnetim
Ağır gelir, mazeretle kandırmaz
Parça bölüğü taşımaz sıkletim

26.12.2008

Susak (ağızlı) : susamışlık, susayan; salak, aptal

<img border='0' alt='Pardus... Özgürlük İçin...' title='Pardus... Özgürlük İçin...'
src='http://www.pardus.org.tr/banner/bts01.png'>

Bayram Kaya

Aksırmadan Tıksırma

Fezleken hazır
Yol sürüncemeye görsün
İbrahim gerek kardeşim
İbraya yol düşmeye görsün

Ay ilkinden doğar Ersun
Gün kader yüzünü günaha vururken
Sarmaşası gitmiş, dolamağı çeker
Keraheti kuzularken vaktin

Rutinler yaşarız köşelisinden
Körece gidişlerle dolambaçlı
Doyumuna yücelmek sizlere düşer
Biz günün bezgin ağıtına düşerken

Şuh tuttuk, ruh tutmadık
Yıkıl bre Süleyman
Ayak horon tutsun, dil hoyrat
Haneme viran kaldın

İnsancım sen diye nesebin tutarım
Mezhebin dirim çıkar önüme
Kar olur eririz, kan olur ölürüz
Yetmezki kör arzulara hırs vurumlar
Yine hanemizde birin çıkar

İnsanca duyuş nesebin
Özünse evrensel varlığa
Gün gözünde tutuşmak gerek

Yine hapsindedir
Bayram gözlerin
Toy korsun kayramı
Bilmezine hep sözlerin

22.03.2010

Bayram Kaya

Alamet

Bir karacayı kurtarırısın
Aslanların elinden
Değil mi ki ne hayır işlenmiştir?
Aslanın telefinden bilinmeli iyilik
Kârca bağlamında ne büyük nimet
Aslan için sonun başlangıcı
Yapılan her iyilik alamet

18.01.2011

Bayram Kaya

Alameti Farika

Varlarıyla alamet
Koparıp bütünü ilişkilerinden
Bulunuyorsa yüklemle selamet
Yürünse bir hükmü ispata
Gördüklerimizse yaratılışın erdemi
Sürenle bizlere delilse eğer...
Ululama adına, kutsal adına
Sürekli öğretilen;
Oluyorsa bir değer

Ya rahman, ya kahraman
Gördürüşle her zaman
Örümceğe ağ yapmayı
Öğreten Tanrım
Ağa düşen sineklere
Budalalığı kim öğretti?

Ey insan akılı!
Ben seni ne kadar sevsem
Sen bana o kadar uzak.
Ben sana ne kadar meyilsem
Sen o kadar tuzak
Yetiş derim
Güne düşmezsün de
Üne düşersün
Harareti kalmadı bak
İklim buz tutacak

05.01.2013

İlk dokuz dizelik bent, anlamlı bir düz cümleye çevrilmesi gerekli olan, zorlukla yazıldı.
Rahman: esirgeme, koruma yapan. Acıma duygusuyla davranan

Bayram Kaya

Alan Etkisi Ve Totemi Oluş 10

Kişi kendi içinde korunan bir hücre ve ego bilincine sahiptir. Kişiler korunan bu yapı nedeniyle dıştan içe doğru bir ham madde girdisi yapar. Kişilerin bu nedenle yaptıkları kritik bir seleksiyon işlemleri vardır.

Kişiler bu kritik yapıyı; kritik bir seçme ayıklama girdileri yapmakla korudukları için; korunan bu yapıyı kendi içlerinde dış müdahalelere karşı yalıtırlar. Bu tür koruma ve yalıtma yapma ve sağlama nedeni ile ki kişiler bu girdilere, titiz bir seçme ayıklama uygularlar.

Kendi içlerindeki hücre sel bazın korunumu gereği en az dış dünya ilkesi ile seçici olup içe alınan girdilerin ayıklanması yapılmakla birlikte bu girdilerin dışında kalmakla dışta; yine çok büyük bir dünya vardır.

İşte kişinin içine alınan bu kısıtlı dünyanın kişi içinde ortaya koyduğu bir alan etkisi vardır. Kendi dışında kalan dünyanın da kişiye, ikinci bir alan etkisi daha vardır.

Bu iki alan etkisi birbiriyle çelişirler. Bu iki alan etkisinden biri olmakla kişinin içinde yalıtılan etki kişinin, kişi egosunu oluşturur. Ölçü bu egoya göre hoşlanma ve ego içinciliktir.

Dışta kalan diğer etkiler egoyu gözetmeyen, hatta çok kes egonun isteklerine karşı olmakla, sanki egoyu yok etmek isteyen bir belirim olmaktadır.

İçte kurulan ego düzenli işlevlime işi ego için hayli pahalı ve yüksek maliyetli bir tasarruftur. Ne dıştaki ortam bencil oluşu destekler. Ne de dış ortamdaki olup bitenler bencilce oluşu illa köstekler olucu türünden bir zorunluluk götürmezler.

Yine de dışta, acıkan kişinin acıkmasına denk oluşuyla bir meyve bulunur. Dıştaki oluşmalar içinde kişinin yönelim etmelerine ilişkin yönelimlerine denk düşsellikçe bir meyve olması demek; kişinin haklı kuruntulara kapılmasına neden olur.

Kişinin dışa doğru olan eğilimleri ile dıştan da, kişinin bu eğilimlerini karşılamaya denk düşen şeylerin bulunması var demiştik. Bu denk düşsellik bencil kişimizin kişi düşünmesi içinde çınlamalar yapar.

Bu çıvılamalar kişinin dışını, tam da kişimiz içince oluşla donatılıp; düzenlenmiş gibi olmalarının algısını kişimize düşündürürler. Bu algılar kişilerde, kişilerin dış dünyayı ben merkezli bir dış dünya olmakla anlamasına yol açarlar.

Hâlbuki kişilerin iç dünyasını oluşturan kısıtlı girdilerin kişi içinde düzenlenişleri kadarıyla kişilerin iç dünyaları vardır. Kişi dış dünyayı bu iç dünyaları kadarı, olmakla, algılar.

Oysa kişiler, dıştan izole ettikleri en azla yetindikleri, dış dünyadan parçaları taşır olmalarının girişmesidirler. Yani kişi dış dünyaya ait, dış dünyanın parçası olan öğeleriyle ve yine izole ettikleri dış dünyanın yasaları ile yansır ve bu yansıma bağıntılarıyla eğilimli olurlar.

Bu yalıtımlar bir kişi içince davranışlar olup, genel dünya kütesinden yalıtılmakla kişisi kılınmıştır. Kişi içince oluşan izolelerin iç çıvılamalı ruhsal tınışimleri ile birlikte modüle edilirler. Bu modüle tutumlar, birlikte giden olmakla amaçlı eylemlere dönüşürler. Dıştan da sosyo toplumsa devinimi oluşurlar.

Bu nedenle kişinin girişmelerine denk düşücülerin kişiler dışında olmasından daha olağan bir şey olamazdı. Çünkü içiniz de kısmen dışınız gibi davranıyordu. Dışınız bir deniz ise siz, denizin kısmi özelliklerini taşıyan damlaydınız. Sizler de dışın içinde olmakla, denize düşen damlanın deniz gibi davranmasıyla davranıyordunuz.

Kişinin iç düzenli dünyası, kişinin dışına benzemesiyle kişilere kendi dışını hayal edici kurgulamalarda bulunması olmaktadır. Bu nedenle dışta, kişinin yönelimlerine denk düşen şeylerin bulması da bir lütuf olmayıp, zorunluluktur.

Bayram Kaya

Alan Etkisi Ve Totemi Oluş 11

Kişiler, bu iç girdilerin oluştuğu düzenlenmişleri kadarıyla dış dünyanın mana ve algısını edinirler. Yani kişilerin dış dünya esaslı algıları da, iç dünyayı oluşturan girdileri gibi kısıtlıdır.

Bu nedenle kişiler daha çok kendi ihtiyaçları kadar olan dış dünya ile ilgilenirler. Girdiler ön yargının kaynağıdır. Dış dünya bu kısıtlı girdilere göre kişi için bilinir bir izlek olur.

Ve kişiler de dış dünyadaki yolculuklarına, dış dünyanın bu kısıtlı girdilerine göre olur hareketleriyle yola başlarlar. Bu iç pusuladır (Kâbe'dir) . Dıştaki kısıtlı olan girdilerin, "içlere doğan" bir pusula olmasında da, şaşacak hiç bir şey yoktur.

Kişi ve kişiler için inşa olmakla dış dünya şartlarından izole olan totem alan, olmadan da; kişiler ne yapacakla, ne yöne gider olacağını bilemez olukla; rast gele davranışlı olurlar.

Totem alan da bir adresleme, bir yönelim düzenlenmesi olmakla; kişilerin dışta olan Kâbe'sidir. Kişiler içte bencil olan Kâbe ve dışta totemi sosyal düzenleme yapan Kâbe çekimli; iki pusula ile davranırlar.

İçimizdeki kısıtlı dış dünyanın kendi içimize doğan ilhamları ile bu ilhamların bize pusula olması ile yolumuzu doğrultur olmalarımız vardır. Bu tarz yol doğrultusu içinde olmakla kişiler, dıştaki uzun ince olan kendi yolculuklarına çıkarlar.

Yolculuk, dış dünyadaki nesnel ve kişi içinin öznel yansıma farkı olan alan bağıntılı kişi bilmeleriyle girişirler. Girişmeler hayat için rekabeti, oluşun farklı farklı niş alanlı bağıntısına dönüşürler. Bu nedenle eğilimleriniz ve eğilimleri sağlama yansımaları da, farklı farklı nimetlere dönüşmüş olur.

Birine çöp olan niş alanı, diğer yansıma biçimine; bulunmaz bir nimet olmaktadır. Kişiler dış dünya içindeki bu tür oyuk boşluklarını ne kadar farklı yansıtabilirlerse o kadar garantili oluşla hayatta kalırlar.

Kısıtlı iç dünya girdileri nedenle bizler dış dünyayı çok az tanıyorduk. İşte beyin toplacı, bizlerin dış dünyayı çok az tanımamıza karşı da bir seçenek tepkiyi; yansır olmaktadır.

Beyin bizim dış dünyayı tanımamızda ve bizim dışa açılan ruh halimizdir. Beyin kişisidir ve üst beyin daha çok kolektif sosyal zekâlı olmanın da bir ruh halidir. Beynin öznelliği bize bizlerin dış dünyayı tanımamızdır. Beyin bizim için dış dünyayı tanımada bilim sel bir tutum ve yol yapmamızın aracıdır da. Beyin, bizim dış dünyayı daha fazla yansıtılabilmemizdir de.

Ve dış dünyanın mana edilmesi ilkin bu temel Kâbe olucu girdilere göre çekimli ve düzenlet imli olmak zorundadır. Dıştaki kişi davranışı ve kişiler arası ilişki olucu davranışlı yapılaşmalar da buna göre olmak zorundadırlar.

Bu tür seleksiyona tabii inşa; tüm parçacık türü, atom türü oluşmalı olayla olguların ana yasasıdır. Süreç seleksiyon yapmasıyla kesikli sürekli. Şeyler içindeki çevrenin, şeylere alan etkili olması böyledir. Olgular ve olaylar bu alan etkisi nedeniyle girişile bağıntılı olurlar. Böylece süreç akar.

Alan etkisi, bilinen saf enerjiden; enerjinin bin bir kılıklarıyla dönüşen, dönüştüren

türsen şekli olmasıyla akan. Ve yine akan enerjinin kendi kendisine; değişene karşı değişmezlik, dönüşene karşı dönüşmezlik olan zıtça direnciyle kendisinin firen etkili oluşunu ortaya koymaktadır. Bu, enerjinin kendi üzerine kendi etkisidir.

Frenlenen enerji kendi üzerinde güç biriktirir. Kendi üzerine potansiyeller yığar. Erkenin kendi üzerine kendi alan etkisi olan enerjinin bu durumlu hali; kendi üzerine ve çevresine bir baskı ve basıncı da çevrimler.

Bu temel öz güç nedenle sosyo toplum sal yapılarda çevreli bir elektro motor kuvveti olmakla birikmeler yapar. Sosyo toplum da birikim yapan bu potansiyellerle devim yönündeki sürerken içindeki gereksiz artışa da; gereksiz azalmalara da karşı koyar.

Bayram Kaya

Alan Etkisi Ve Totemi Oluş 12

Alanın yön değiştirmeleri, süreci birbirine göre ileri geri yapar. Akışlar alan yönünde ve alan yönüne zıt şekilde olur. Alan yönüne zıt olan akış daha çok enerji harcanmasını gerektirir. Alan yönünde akış iki tür yönden akışla oluşur.

Akışlar birbiriyle eş zamanlı; birbirine bağlı; birbirinden bağımsız oluşlarıyla ortaya konabilir. Alan yönünde olan akışa veya eyleme alanın etkisi, yokuş aşağı gibi bir etki verir.

Çevredeki olası etki ve etkilenme; dış çevrenin alan etkisi olmakla kişiği yönlendirip eğ imler. Kişiği giriştirir. Dış çevre içinde böylesi bir alan etkisinin ortaya konması ile kişiler eylemli olmalarınıdır.

Yani kişide eğime yatkın olan bir iç alanın olmasıyla (dış dünya şartları gibi davranan kısmi yalıtılmışlığın olması) kişiği eğim eder. Kişiği eylemli kılar olmasıyla kişinin bir dış alan etkili girişmesi vardır.

İç alan etkisi, parçaların parça parça etkileri olmakla birçok eşiklerle frenlenmekle bu eşikler firen ilişkilerini, oluşurlar. Dış alan etkili girişmeleriniz de; sosyal alan içinde kaide, norm gibi parçalı sosyal öğrenmelerle, totemi mana olurlar.

Kişiler bu eğimli oluşlarıyla dıştaki alanın yansımalarına göre alan etkisine karşı korku ve haz veren tepkilerini ortaya koyar. Hoşlanma veren alan etkili belirimlerin yaptıracağı yönelimlerin veya hedeflerin içine kişi kendisini koyuyordu.

Bu haz duygusu içine kişinin kendisini modüle etmesi bencil oluşun kişileri güden yapıcı bir oyunuydu. Bencil oluşun kendisini kişilere dayatması demek kişilerin de kendilerini bu olay ve olguların (evrenin) merkezine koymasını demektir.

Yağan yağmur; bastıran karanlık türünden olan çevrenin her bir alan etkilerini kişi ya da kişiler; doğrudan kendilerine yönelik kasti ya da amaçlı bir yöneltme gibi de düşünürler.

Kendileri için tehdit, kendileri için bulunma tür düşünmenin nedeni, dış çevrenin bencillik üzerine olan doğal alan etkisi ile bencillik üzerinde bulunan kodların (anahtar ve kilidin) birbirine uyan ya da uymayan tepkiler ortaya koymasıyla belirirler.

Bencillik yarar ilkeli olan içimizdeki korunan değerler birçok refleks hareketlerinden oluşur. Bu refleks hareketlerinden bir tehdit, olmakla kişinin kendisini tehditten sakınmasıdır.

Bir diğeri de kişilerin yarar ilkesi içinde bulunana doğru bir yönelim yapmasıdır. Kastilik ve içicilik amaçlı anlamalar bu iki temel baskı ve basıncı duyulması nedenledir ki bunlar kişide kaçınılmaz olmanın bir sonucudurlar.

Kişilerin alan etkisi karşısında kaotik ve karmaşık duyumlu heyecanları kişide; zamanla durulmalı olan yoğunlaşmalara da neden olmaktadır. Tek tek durulmasını yapan bu tardaki durumlar kişinin algıda seğiciliği, olabilmektedirler.

Bayram Kaya

Alan Etkisi ve Totemi Oluş 5

Kutsal kadın, yani şimdiki deyişle kutsal fahişeler gruplar arası ilk temasın bağlacı olmuşlardır. Cinsel dokunumla oluşan kandaşlık bağı, kutsal kadınlar sayesinde kendi totemi sinde; dıştaki totemlere doğru açılan bir sosyal mana anlaması olmuştu.

Kutsal fahişeler tarihi açıdan gerçekten de çok önemli bir kurum işlevi görüyorlardı. Ki o dönemde ne fahişe vardı. Ne fahişe sözcüğünün bir anlamı vardı. Siz neye göre kişilere fahişe diyecektiniz?

Bu nedenle analık sentezi ittifak içinde ilk kes çocuğun hangi totem aitlikten sayılması gerektiği sorunsalı ile belirmeye başlayan kural olmakla kendisini belli etmiştir.

Doğuran kadın yerli olma fikri yavaş yavaş anlam edilmeye başlandı. Kadın soylu ya da kadın yerli çocuk, kimi kez bu totem aitliğe veriliyordu. Kimi kes de karşı totem aitliklere veriliyordu.

Bu süreçler asla tek ti bir süreç olmayıp, açılan kapanan dalga şokları oluşla cereyan edip seçilebilen süreçlerdi.

Örneğin bu sürecin biraz ilerisinde artık tapınak buluşmaları yerine, karşı totem gruba gelin gitme türünde süredurumlar ortaya kondu. Karşı totem grupla temas kurup doğuran ana; kimi kes çocuğunu kendi totem grubuna getirebiliyordu.

Ya da karşı totem grup temasıyla doğurduğu çocuğu doğurduğu totem aitlik içinde bırakıp, kendi totem aitliği içine dönen, ilk biçim bir tür gelin gidip gelmeler de vardı.

Totemi yapıların, temas eden ve ittifak kuran yapılar haline dönüşmeleri içinde karşılaşılan sorunlar benzer şeylerdi. Ama çözümleri her bir grubun ve her bir ittifakların kendine özgü ya da birbirine benzer türden çeşit çeşit süreçleri olmakla, süredurumlar cereyan edip gidiyordu.

Kölecî mülkiyet ortaya çıkana dek evlilikler yoktu. Ya da adı evlilik olmayan evlilik benzeri tekrar edişler, endogamikti.

Anaerkli oluş dönemi sürece giden yolda grup erkeklerinin uzun süre avı yapmaları nedeniyle, totem alanları içinde ayrılımlarından ötürü, o grubun kadınları çok kes günü birlik totem Alan örgütleyicisi durumunda oldular.

Üstelik yeme içme alanı içinde meyvelerin ya da yiyecek atıklı meyve çekirdeklerinde üreyen filizleri fark edip izlekti bu süreci gözlemlemekle, bitki yetiştirici bir organizasyona sahip olmaları çok kuvvetli gerçeklik ve olasılıktı.

Bir grup içinde buğday, başka bir grup içinde marul ya da mısır yetiştirmeyi keşfeden kadınlar bu nedenle bereketin simgesiydi. Ve grup kadınları aynı alan içi gözlemle ve aynı fark edişi birbiriyle iletme yapmaları nedeniyle bir erk gücü olmaları pek olasıydı. Bitki yetiştirme üzerine erk sahibi olan kadın, bu nedenle de anaerkli oluş sıfatı taşıyorlardı.

Böyle olunca anaerkil oluş bir yandan totem alan içinde bitki yetiştiriciliğinin kadın elinde bir gerçekleşme olmasının statüsü oluşuyla ortaya çıkarken; diğer yandan da, ön ittifaklı yapılar içinde kadının doğal rolü gereği ile anaerklilik ortaya konuyordu.

Giderek gelişen kural ve kurumları oluşmakla sistemi çevrimine başlayan ön ittifaklar

içinde, bir totem grup kendi içindeki totem kandaşlar arası cinsel teması yasakladı. Bu yasak olmasa, eski totem yasadan ötürü totemi sosyal anlayışın baskı ve basıncı karşısında başka türlü ittifak etme şansları kalmıyordu.

Karşı totem grupla meşru birleşme yapmayı ön görmeleri içinde doğurtanı bellisiz ama doğurani belli olmakla doğan çocuğun; doğuran kadın yerli tarafa ait totem eşler olması da, anaerikli oluştta söz sahipliği demektir.

Bayram Kaya

Alan Etkisi Ve Totemi Oluş 6

Totem kavramı; sosyal alan içinde oluşan öznel tarihsel oluşun, vaz geçilemez olan temel bir kavramıdır. Totemi, Kızılderili totemi ya da put sapkınlığı türü anlamlar sayıp, çöp sepetine atma gayretleri; bilgi düşmanlığı olmaktan da öte tarihsel olan bilincimizi anlaşılmasız kılmaktadır.

Anlaşılmaz kılınan şey de, anlaşılmasız kılındığı her durumla kendisini bize duyurtan bir kara deliğe dönüşür. Kendimizi az zorlasak, anlayacak gibi olduğumuz durumlar belirmesi ile canlanan karadelikler, arkaik hafızayı oluşan birikmedir.

Kişiler, kendi alan çevreleri içinde beslenmek yapmak için yiyecek içecek bulmak için vs. yaptıkları mesailerle tehlike alanları olan yerlerden kaçınmalarını çok iyi analiz etmenin hafıza haritalarına sahiptirler.

Ve kişiler o şeylere rahat ulaşmayı; çevrenin yararlı zararlı besin türlerini; o çevrede gizlenip emniyette olabileceği türden yer adreslemelerini de çok iyi bilirler. Kişiler o totemi alan içinde bu bilme ve alışmaların huzurlusu ve az çok kaygılardan arınma içinde olmanın eylemlisidirler.

Bunlara kişi çevresinin, kişi üzerinde oluşan özel alan etkisi denir. Alan etkisi baskı ve basınçtır. Bu baskı ve basınçtan ötürü alan etkisi kişiler üzerinde kişilerini duyulur arzulara yönelim ve eğilim kılmakla; alanı içinde kişileri yöneltmedir. Bu nedenle alan etkisi, şeylere (kişiye) eylemliliktir.

Kişi, bu aktüel çevreli etkilerin içine; kendi yaşanmışlıkları olan anılarını da bu alan etkisi içine katmakla alan şiddetini duygusal oluşla da artırır. Anılar hem adresleme oluşla günlük pratiğinin somutluğu olur. Hem de anılar duygu oluşla bir alan etkisidirler.

Kişiler güncel alan etkili yerler eşliğindeki anılarını göz önüne getirip canlandırır. Ve anılarını o alan etkisiyle eşleştirip giriştirirler (tasavvurlarını oluştururlar) .

Kişilerin totemi alan etkisi içine; "anısını", "tasavvurlarını", kendi düşüncelerini de katması, o çevrenin totemi alan etkisi şiddetini de artırır. Kişilerin anı ve düşünme olan totemi alan etkili duyguları; totemi alan çevresi içinde olmakla; kişinin totemi alan içinde bildiği adreslere denk düşer.

Kişi bu denk düşmelerini alan etkisi içine katar. Alan etkisi içine katılan her bir duygunun adreslerine denk düşmesinde kaynaklı bilmelerin rahatlığı içinde olan kişi bağ enerjisini bu sürece, bağ etkisi olmakla giriştirir. Totemi çevrenin bu kabil alan etkisini kişi; kendisine özgü ve kendisine özel olmakla özgün parçalı anlamalar kılarlar.

Kişi veya kişilerin bu alan etkili girişmeleri içinde beraber yaşayıp beraber anı oluşturdukları ölmüş atalarıyla da olan bir geçmişleri vardı. Görülen, bilinen, gezilen yaşanan ve deneyim anıları olan bu yerlerdeki "Alan etkisi" geçmişi sürekli besleyip çağrışmakla bu anılar; anıları yaşayan kişilerin aklında canlanmalarına neden olur.

Bu durumda zihinsel çağrışmalara neden olan "alan etkisi" anıca, geri beslenmeli etkinin ana kaynağıdır. Geri beslenmeli zihinsel çağrışmalar da, totem alan üzerine etki yapmakla kişinin alan içindeki tutumunu, bilgisini, görgü ve deneyimleriyle mana zenginliğini oluşmakla etki eder.

Kısaca alan etkisi bek raundu (geri beslenimi) oluşmaktadır. Geri beslenim de yeni nesil üzerine bir bilme bir tutum olucu davranış adresleri olmakla yansıması; totemi

alan içinde bir birleri üzerine etkili çevrimlere dönüşmektedirler.

Totemi etkili alanın içinde oluşan anıları ile kişiler; kendilerinin savunma ve sağlama olucu mekanizmalarını eşletirler. Ölen ve yaşayan kişilerin birlikte deneyimleri vardır. Bu deneyimler yeni jenerasyona aktarılır.

Aktarılan söylemlerinin totemi alan içinde kişi savunmalı ve kişi sağlatma mekanizmalarına denk düşen adresleriyle karşılaşılması nedenle kişilerin o yer ile anılarını birlikte düşünmeleri vardır.

Kişilerin geçmişi anıcı düşünceleri nedeniyledir ki, kişilerin kendi anıları içinde ataları oluşur. Bu oluşma kişilerimizde ataların kendilerini koruyup gözetir olduklarına dair zahiri imgelerini oluşur. Kişilerimiz bu tür zihin görüntülerinin etki ve düşünmesinde hiç kurtulamazlar.

Bu tür değer duygusu içinde olan kişilerimizde; atalarının geçmişte olduğu gibi bu günlerinde de kendilerine koruyucu yol gösterici sağlayışları olduğunu düşünürler. Bu düşünce karşısında duygusal yaşanan anı sal alan etkili baskı ve basınca duyulan minnetin ve mihnetin kişi, duyusu vardır.

Bu iki tür yoğun alan etkili düşünce ve tasavvurların; kişiler üzerine "anı yansıtmalı geri beslenme ve geri beslenmenin şimdiki tutum üzerine bir alan etkisi" vardır. Bu tür alan etkilerine; "duyulu sosyal etki veya atalar etkisi" diyoruz. Totem edilen mana içeriğinde bu da vardı.

Bayram Kaya

Alan Etkisi Ve Totemi Oluş 7

Totem: kısmi çevre sel alan etkilerini, kişi ve kişiler düzlemi içinde ortak kılınan bir manada biçimlenmesi olması nedeniyle; kişinin yaşam biçimiyle eşletilen sembollerle kesikli sürekli kılınırlar. Şeyler üzerine atılı kod olan manalar; giderekten de o şeyin kişileri ilgilleyen her tür manada tasavvurlar olması içinde totemi anlayışları da oluşmuştur.

Kişiler kendi çevresinin alan etkisi içinde olup biten geçmişteki ata sal bağ ve bağsan anılarını düşünmenin veya tasavvur etmenin duygu yoğunlaşması içinde olmakla; duygu yoğunlaşması içindeki kişiler anılarını zihinlerinde yeniden, yeniden canlandırıp yansıtırlar.

O çevreyle ve o çevrenin alan etkisiyle oluşan yoğun düşünceler içinde atalarının kendisi için geçmişte korumacı gözetmen, olmalarını hatırlama türü anıları vardır. O günlerinin kişi üzerine bir hatıra olucu alan etkisi vardır.

İşte kişi ya da kişiler; belli bir sosyal ve doğal çevreli olmakla bildik bir geri beslenmeli alan etkilerinin koruma yapan sağlamalarını hatırlarlar. Yoğun anı canlanmalı düşünme süreçleri içinde olunan konu; kişilerimize karşı himayeci kayrılmaları içinde olmakla kişimize istikrarda olmasını hatırlatır. Kişilerimiz bunların yarın içinde de; sürüp gidenle devam etmesini istemektedirler.

Öyle ki; çevrenin alan etkisiyle oluşan bir yağmur; bir şimşek vs. yine çevre alan etkisi oluşla bu etki kişi ve kişiler üzerine somut ve manada etki oluşlarıyla yansır.

Bu alan etkileri içinde yapılan her bir seçme ayıklama kişilerin; kaçınılan, yaklaşılan bir çevre tesirlerini oluştururlar. Bu tesirler kendi kaygılarını girişmekle eşlettiği atalar yardımcı kişi tasavvurlarına da dönüşürler.

Ataları tasavvur eden kişi haz ve elem duyguları içinde bu kaygı sal yansıtılmalarını yapar. Haz veren anılar kişiyi çevre alan etkileri içinde; çevrenin yer sel bağlarıyla eşletilmeleri ile birlikte hatırlamanın koruma, gözetmesi olmalarıyla onları duygu sala bağlar.

Böylece doğal yerlere bağlı eşletişlerle hatırlanan kişi duygularına dek anı-yer bağıntıları kişinin öznelce anı yansıtılmalarına neden olur. Öznel tasavvurlar (zihinde canlandırılıp göz önüne getiren anı mana): çevrenin alan etkisi akışını ve alan etkisi şiddetini daha da artırmaktadırlar. Böyle bir anı olmaması da alan etkisini azaltır.

Kısaca çevrenin alan etkisi içine kişinin yaşanmışlıkları olan duygu sal anı canlanmaları ve zihninde geçmekle tasarladıkları olan o çevre ile ilgili bağsan öznel yansıtılmaları da, çevredeki alan etkisi süreci içine katılıp girişme yaptırılır. Böylece ortaya kişi ve kişiler anlaması olan seçme ayıklamadı bir ortaklaşma anı duygu birliği olan TOTEMİ MANA ilişkisi de ortaya konur.

Böylece bu türden haz ve elem çağrışıcı sosyal çevre ve doğal çevre girişendi totemi alan etkileri yarın da, gelecekte de, geri beslenme yapmanın kaynağını oluştururlar. Bu kolektif geri beslenme kaynağı, kişi bilincine yansımış olan geri beslenmeli anı duyuştan çok daha büyüktür.

Totem alan içinde 75 kişi varsa kabaca ve mekanikçe olmakla geri beslenme kaynağı bunların toplamı; alan içinde bağıntı girişmesi yapan tekil kişilerine yansımış olan; her bir kişi düzeyli geri belenme kaynağından büyüktürler.

Üstelik bu geri beslenme kaynağı olan alan içi bilinç bu 75 kişinin deneyim ve girişme tecrübesi olmaktan öte, önceden ölmüş olan binlerce atası olan kişilerin deneyim ve efor sarflarıydı da. Geri beslenme kaynağı totemi alan içinde bırakılan miras kültürü olmasıyla, kişi yansıyan referans kültürden daha büyüktür.

Kişi duygulu, geri beslenilir bu anılar, totem etkili alanın şartlarına uygun referanslarla bağlanıp bu şartlara denk olan düşünce ve anı canlandırıcı geri beslenmelerini yaparlar.

Totem alanlı geri beslenme şartları içinde etnik kültürle totem alan dilini konuşmak bir zorunluluktur. Bu zorunlu şartlardaki kültür; totem etkili beslenmenin düşünce ve damak tadını oluşturlar.

Bizlerin, geri beslenimli olan bilişse alanlı art alan ışıklarımız içinde bu dönemlere uzanan fosil kayıtlar vardır. Düşünce ve duygu dünyamız bu fosil kayıtların dil kodları aracılığı ile şimdimiz geçmişin geri beslenme şarjına (geri beslenme kaynağına) bağlanır. Bu şarj içinde olan duygu ve düşüncelerimizle coşarız.

Bayram Kaya

Alan Etkisi Ve Totemi Oluş 8

Totemi geri beslenme kaynakları içinde sofrada adabı (kültürü) , giyinme adabı (kültürü) , ana dili kullanma kültürü vs. de vardır.

İşte emperyalizm "ana dil, kültürel bir haktır" demekle kişileri bu art alan ışması içine geri beslenmeli bağlantı yaptırmasıyla, kişileri ve kitleleri coşturup, damara hitap ederler. İyide bunların güncel içinde karşılığı yoktur!

Şimdi olmamasına rağmen, sizin kültürel hak dediğiniz duygu; öznel dünya içindeki imajı içinde kendi totem şartların bağıntısıyla coşarlar.

Bu coşku, çok büyük bir yanılsamadır. Şimdi olmayanı var görmedir. Oysa ön ittifakın insanı yalın totem kültürlerin her bir kültür unsurlarındaki sentezi uygarlığa çevirmiştiler. Şimdiki kültür, uygarlık üzerindeki bağıntılarıyla parça bağıntı ve özel bağıntı olmalarının şimdiki ulus kültürüne dönüşmüşlerdi.

Bu nedenle artık kültürler dışı kapalı bir alanın içinde yalıtıma olmanın, yalın totem alanlı kültürleri değildiler. Temas eden yapılardan bu yana yalın kültürler "uygarlığın" unsuru olmakla; günümüzde bu uygarlığın unsuru olan kültür sanayi toplumlarını içeren uluslar boyutundaki özel bağıntılı durum olmakla; küreselce dışı açıklığın parçalarıdır.

Totemi kültür kişinin kendi dışındaki totemi çevresi ile nesnel olup kişiye göre de yorumlu olandır. Kişiye göre yorumlu olan çevrenin kişi üzerine alan etkisidir. Sağlatan sosyal grubun çevreyi yorumlaması başkadır. Ki özeğinde atalar ruhlu imleriyle totem vardır.

Üreten ilişki olan toplumun çevreyi yorumlaması ve kültürü çok daha farklı olmakla, bambaşkadır. Özekte bilim teknik ve teknoloji ile inovasyon, araştırma geliştirme vardır.

Çevre ilkin kişinin ve kişinin sosyal grubunun yorumlu mana ilişkisidir. İçinde çevre bilinci, geri dönüşüm, doğal denge vs. gibi bilgi, bilincin pek olmayıp; daha çok gizemli, imli aktarımlar alanıdır.

Şimdiki çevre kişinin toplum sal ilişkilerinin yorumlu mana ilişkisi olmaktadır. Mikro organizmaları da işin boyutu içine katabilen bir toplumsal yetenektir. Totemi çevre kişilerin amaçlıdır. Tam kişiye ve kişilerinin kendilerine göre olması ile aynı sosyal alan etkili, mana ilişkilerini girişirirler.

Oysa toplumsal ilişkili yoruma göre çevre kişiye göre ya da hiçbir şeye göre değildi. Aksine her şey çevreye göre idi. İşte totemi oluşu anlamının özü; kendi içincilikti.

Totemi anlamalı kültür oluşmayı bilme ve anlama yerine; bu kendi için (totem alanı için) oluşu; totem alanlı duyguları eşliği içinde olmakla bu duygularının içine bir de "neden olucu" atalar koruyuculuğu da eklenir.

Totem alanlı nesnel ve öznel oluşları kişilerin bilememesi nedeniyle geri beslenmeli duygusal totemi grup bilinçlerini ve totemi grup anılarını yol gösterici kılmanın kültürü vardır.

Kişiler, atacı tasavvurlarını sosyal manaca etkili olan anılardan yansıttıkları için geçmiş tasavvurlarını çevrenin alan etkisiyle frenleyip, girişirirler. Böylece alan oluşturma içinde frenleme etkili yaklaşımları; bir totem sakınmasını bir totemi yaklaşım saygı

lamasını da, ortaya koymaktadırlar.

Totemi nokta kişisini ve kişinin sonu gelmez şekilde olan kişi düşüncesi içinde olmasını ve yine kişi düşüncesinin art arda çınlama yapmasını da, sonlandırır.

Kişi düşünmesi içinde sonlanan yer başlangıçtır. Totemi mana bu başlanışa imgeler yerleştirir. Beyin zonklaması olan düşünce ile beyin; art arda çığ lamasında kurtulmakla beyin; istikrarlı olur.

Totemi kişi, totemiyle; çınlama yapan düşüncesi arasına koyduğu bu son noktadan itibaren düşüncesini geleceğe doğru çevrimli ve anlamlı kılar.

Bayram Kaya

Alan Etkisi Ve Totemi Oluş 9

Kişi, düşüncesi içine konan totemi son nokta; aynı zaman kişi ruh dünyası içinde de sonun, başlangıcıdır. Kısaca son nokta olan burası kişinin kendi atalarını ve atalar deneyimli olan atalar ruhudur. Yani kişi bu son nokta olan başlangıca atalar ruhunu koyar.

Kişilerin totemi alan etkisiyle kendi düşünce başlangıcına koyduğu bu düşüncesi içindeki kişiler; kendisi için konulan bu imgelerden ötürü kişi ile imgeleri örtüşen bir denk gelme içinde olurlar.

Böylece kişi imgeleriyle kişi düşüncesinin sürtüşmelerinin odağında oluşan yığılma kişinin kendi kişisi minnetini ve mihneti olmakla dışta totem grubunu saygılamama, dönüşünü ortaya koyar. Kişi yığılmanın islimini atar. Bu sosyal engelli (fren etkisi) ruhsal dünyada olumlu denk düşmeler olduğu kadar da ruhsal arızaların da (fhastalığın da) kaynağıdır.

Böylece az çok kendi kendisine olan çığlama düşünmesinde kurtulan beyin; atalar ruhunu saygılamakla kendi istikrarını, kendi huzurunu bulmuş olur. Atalar ruhunun bulunduğu bu nokta, önceyi ve sonrayı ayırıp önceyi, sonrayı anlam eder.

Atalar ruhunun öncesi olan nokta evrensel ruha atlayış noktasıdır. Buraya daha sonra köleci sisteme özgü inşacı dinlerin ve dini duyuların ön envanterleri yerleştirilecektir.

Totemi atalara dek söylemlerin içlerinde totemdi geçmişin olup biten süredurum anıları gizlenirler. Gizlenen bu tabuları ile atalar ne yapacaklarını bilirler. Bu gizil süredurum içinde atalar ve atalar ruhu kendi totem kişilerini korur. Gözetirler.

Ve atalar bu gizil gücün içindeki sosyal bilinci ve sosyal zekâyı kendi totemi kişilerine geçirirler. Geçişen grup ruhu o kişilerin kendilerine göre yönelimli olmalarını sağlayacak bilinçlendirmelerdir.

Atalar anı güçlerini grup ruhu olmakla torunlarına geçirirler. Bu türden sosyal güç aktarımlarının yapılması, en az iki tür yolla olası olmaktadır. İlki gözlemci olunan sosyal yansımali manyetik davranışla olurken ikincisi sözlerle olmaktadır. Böylece atalar deney ve tabularını kedi torunlarına aktarım yaparlar.

Bu aktarımlar kişilerin gözetmesi gerekenler ve kişilerin düşünmesi olurlar. Kişilerin eline verilen bu öznel manalı totemi düşüncelerin kendi süreçleri ortam içindeki kendi atalarının gözetiminde olmaktadır.

Atalar gözetimi içinde olan mana, ataların eliyle yönetilir. Ve yine bu süreç tutumları atalar eliyle adresle nişin mana güvencesi içinde olması sonrasında; bu adresler kişilerini mutlu kılar. Yine bu adreslerin pusula olması kişiyi kaygıdan arındırır. Kişileri düşünce tedirginliğinden uzak kılar.

Bu tutum ortamı, totemi grup kişilerine istikrarlı, karalı bir sağlama yapmalarının, huzur edilmiştir. Grup huzur edilmeyi, totemi simge üzerinde sentez ve çevrimli, mana düşüncesi yapmaktadır.

Mana tekil ve tükeldi izlenimlerle; ataların sağladığı deneyici yaşantılar girişmeli olmakla bilinen, özne güvenli adreslerdi. Bu adreslerle sağlanan mutluluklar da totemde ökülte edilir. Bu ökülte edişler, nicelim vermesiyle; şimdi içinde de etkili olmasıyla sürüp giden bir devam ediş, olması istenmektedir.

Bu türden alan etkili sosyo öznel yansıtımlar, bir simge; bir sembol üzerinde eşletirler. Bu eşleşmelerin duygusal manalı çevrimleri olan tutumları da alan içinde anlamlı girişmeler yapmaktadırlar.

Totem, bu gizemiyle sosyal alanın çekim merkezindedir. Totemin merkez ağırlığı fetiş bir dokunulmazlıktır. Totemin fetişti bir yansıma ve yansıtma yapması demek; totemden sosyo öznel mananın etkili kaynağını; oluşturmak demektir.

Bayram Kaya

Alan Etkisi Ve İnsan 1

Alan; yer, mekân, mevzi olmakla; saha da denen bir çevre olmanın tanımıdır. Çevre; aşağı-yukarı; büyük-küçük; kısa-uzun, az-çok; birbiri olan ve zıttı olmak gibi süredurumlarıyla bir gerilimler alanıdır. Çevre ve alan etkisi birbiri olan, aynı şeydirler. Alanın bir etkisi olgu, olay ve akış ise diğer tür yüzünün yansıması da engel, kesikli, sınırlı sonlu devim etki olmaktadır.

Her çevrenin ya da her alanın şeyler üzerine, iniş-çıkış; düz-eğri; sıcak-soğuk; korku-huzur; açlığınıza meyve, ruhunuza göl, dağ, deniz çayır çimen, orman vs. türü manzara oluş gibi türlü türlüce; birden bire ve topluca; hepsi bir arada olmakla boca etkili bir yansıması vardır. İşte üzerimize olan bu yaptıran durduran; olumlu olan olumsuz olan boca etkili yansımaya biz çevrenin alan etkisi diyoruz.

Alan etkisi sürekliliği; parçalı olmakla sosyal olanın alan etkisidir. Toplumsal olanın alan etkisidir. Ailenin alan etkisidir. Karşı cinsten olanın size olan alan etkisidir. Sokağın alan etkisidir. Park ve bahçelerin alan etkisidir. Denizin alan etkisidir. Hastane ve okulun alan etkisidir. Alış veriş merkezinin alan etkisidir. Bir restoranın alan etkisidir. Mevsimlerin ya da evrensel oluşlar gibi daha parçalı; kesikli sürekli alan etkilerine bölünürler. Genel olan durumun boyutları, böylece kesikli sürekli edilirler.

Böyle olunca alan etkisi; çevrenin alan içindeki belirlenmiş olan her bir devimli süreç noktalarının ya da süreç boyutlarının üzerine olan özel bağıntılı girişme durumduurlar. O çevredeki alanın atmosferik ruhsal, duygusal, fiziksel, kimyasal, elektriksel durumlarla (stres ve kaygı gibi) mekanik sel ve öznel vs. türce oluşuyla etkileyen bir eylemlik güçtür. Alan, içindeki şeylerle; şeyler de alan içindekileriyle girişirler ve etkileşirler. Bu kabil alan etkisinin büyüklüğü de kaçınılmazdır.

Bataklık, deniz, restoran türü her bir göreceli kısmilikler; kimi durumlarıyla çevreden izole olmakla kendi bağıntı ve ilişkinleriyle, kendi başlarına bir alan içi girişmesinin alan etkisidirler. Çevreden izole olsalar da sürekli olabilmek için çevreyle genel bağıntılıdır. Böyle sistemler kendi içlerinde kapalı, dıştan ise üstel etkiyle genel etkiye açıktırlar.

Çevrenin alan etkisi sizde ısınma gibi gevşemeye; korku gibi gerilmeye veya boy uzaması ya da boy kısalması gibi fiziksel değişmeli etkileriyle hem fiziksel durumduurlar. Hem de korku gibi öznel türden duygudurlar. Böylece çevre düşünce türü mana etkimelerine dönüşen yansımalarıyla; sizin girişen bağıntılarına, eylem selliğinize dönüşürler. Girişmeniz olurlar.

Kimleri kendisine yarışmacı rakibi, dengi ve benzeri olmakla ortak aldığı belli olmayan Mamon; kendi alan etkili mekânı olan kült merkezi içindeki arşını titretircesine öfkeyle bağırıyordu. "Çocuk edinmek ha... Kararlarında ortaklar edinmek ha... Mülkün sahibi olan o; size mülkü paylaştırırken siz yanında mıydınız?" diye heyheyleniyordu. Bu tekeli oluştan anlıyoruz ki devletleşen süreçler yeryüzüne doğru egemence tekil imparatorluklar olma dönemine doğru ufka yelken açmaktadırlar.

Aile tipi grup yaşamı sürü yaşamına dönüşen bir entegrasyondur. Sürü yaşamı öbekleşmekle, sürüden kopan salınımların özel bağıntılı totemi alan etkisi içine parçalanmasıydı.

Totem alan etkisi süreci totem meslekli üreten totem grup ilişkisine götürmüştü. Totem meslekli totem alan, totem mesleklerinin kullanım değerlerinin karşılıklı değişilmesi nedeniyle totem grupları birbiri arasında ilk kez temas ettirip totem alanlar entegrasyonlu "bileşik alan etkisine" dönüştürmüştü.

Bileşik alan etkisi her bir totem gruplardan ötürü, her birinin farklı totem mesleğini içermekle; farklı teknik teknolojik muktedirliği ile üretim aracı ve bilgi deneyim zenginlikleri olan parçalı lığın, kolektif mal, mülk ve servet sahipliğini içeriyordu.

Bu kolektif ortaklık, ön ittifakı kolektiflikteki entegrasyondur. Bu entegrasyon zamanla kurnaz Enkileri kişi sel sahiplikti yansımaların seçicileri haline getirdi.

Kolektif entegrasyon totem döneme göre ve ön ittifakın başlangıç dönemine göre çok değişmiş dönüşmüş olan süreciyle kişisel ve özel mal, mülk, teknik, teknoloji bilgisi ve emek gücü sahipliğine parçalandı. Bu parçalanma özel mülk sahibi efendi sayısı kadarla çok olan birçok Mamonu ve mamondur iradenin meşrulaşma anlaşmalarını (kölenin efendiye biati olan köleci imanı) ortaya koymuştu.

Mal, mülk sahipliği özelinde bağıntı olan Mamon'du politeistlik; El'in beyti (yani Elbeyt olmakla El'in yeri, El'in yurdu, El'in evi, El'in kocalığı El Baal'i, ya da El'in kadınlığı olan El Baala'yı) oluşan bey, ensi, pateisi gibi en temel özel mülk sahipliği entegresini ortaya çıkardı. Köleler de damgalanıp, eline parmağına, yüzüne, anlına, koluna, bununa, başına vs. işaretleri konmakla işaretin sahibi olan El'in beyti, El'in sahipliği olmakla El'e ait evin evciliydiler. Ehli beyttiler. Beytin evcili olan ehliyidiler.

El beyt entegreli yapı lugal yöneticiler birliği içinde şehir ya da site devletlerine dönüştü. Site devletleri entegresi de imparatorluklarla evriminin en uç entegresi içinde olmakla başka bir boyut uzay zamanın içinde dönüştü. Bu süreç 100, 500, 1000, 2000 yıl gibi türlü süreler içinde olgunlaşma evrimlerini geçirmekle, günümüzdeki kimi kültürel, kimi ekonomik, kimi etnik ulus devletlerine parçalanmıştı. Bunlar asla kendi öncelerinin ayrısı ve sonralarının kendisi değildiler.

Parçalı bölüklü olup bir evrim aşamasıyla entegre olmak, entegrenin evrim aşamasıyla yeniden parçalı bölüklü ve yeniden entegre olma; akan sürecin yasasıydı. Her bir parçalı durum; başlangıç koşullarında belli bir karakter bağıyla bağlı olmak dışında, asla ne öncesinin ne sonrası olan birbirinin ayrısı değildi. Bu bir; hem kendi kalmak, hem de kendi kalamamaktı.

Yine başlangıç koşulu gereği ayrı ayrı alan etkili ve ayrı ayrı süreçlerin bir araya gelmesiyle her bir entegrasyon bir öncekinin ve bir sonrasının ayrısı değildi. Bunu bilimsel adı; yadsınmanın yadsınması ya da olumsuzlaşmanın; olumlanmasıyla; yeniden ve başka bir düzeyin düzlemi içinde, başka şekilde olumsuzlaşmasıydı. Yani diyalektikti. Yani doğanın diliydi.

Süreç, yapının temeli olan başlangıç koşullarına en asgariden bağlı olmakla "köleci tabanlı" kapitalist ilişki ağına sahipti. Bundandır ki başlangıç koşulunu sağlama girişmesi yine sömüren, sömürülen ilişkisi olmakla ulus devletlerdi. Özel mülk sahipliği devlet içinde korunmakla adaleti, mülkün temeli yapan sistemdi!

Mamon; totem ve ilahi dönemlere ait olur sıfatlar içindeki mülk ortaklığını (ön ittifakı) reddediyordu. Süreç parçalı bölüklü özel bağıntı olmadı mı akıyordu. Bu parçalı bölüklü süreçler de sosyal alan, toplumsal alan gibi entegrasyonlarla (birleşme, tevhitçe) olmalarıyla olgunlaşan daha üst seviye düzey düzlem ilişkili bağıntı oluşuyla yeni bir özne ruhla akış olup bu üst seviyede yeniden paraca kılınmaları ile kesikli sürekli oluşunun küllerinde zümrüdü Anka kuşu gibi doğuyordu.

İşte mamon da bir entegrasyon sonunda ortaya çıkan ayrı bir düzey düzlemdeki ilişki biçiminin mana anlamasıydı. Mamon ön ittifaklı entegrasyondan (sentezden) parçalı kesikli sürekli olmanın yeni mana anlayışıydı. Ön ittifakın parçalanmış entegrasyonları üzerinde yeniden bambaşka bağıntıların işlevsel durumlarıyla köleci düzene doğru evrilmenin birçok Mamonlarına dönüşüyordu.

Her bir mamon kolektifin bilgi, deneyim ve servet gücünden koparılan parçalardı. Her bir mamon ön ittifakın genel yararı olan ortaklığına karşı (kolektif olmasına karşı) , ortaklığın parçalanmasıyla kişisel mal mülk sahipliği olmanın mamon olurla meşrulaşmasıydı. Bu parçalı oluş, Mamon entegrasyonunu; Marduk, Aton, Attis, Yehova üzerinde kaçınılmazla çoklukta teklüğün mana anlayışını zorunlu kılacaktı

Parçalar entegrasyon olmaktan; entegrasyonlarda her bir parçalı sürekli durumla bulunmanın anıl yazısı olmaktan kurtulamıyorlardı. Ön ittifakın kolektif entegrasyonu olan mal, mülk ve servet gücü; kişisel hırs ve tamahın güç yeterliği kadarla olan parçalı durumlara dönüşmeye başlamıştı.

Bu parçalı durumlar özel mal mülk ve rızık sahipliğinin mamon iradeli meşrulaşmalarına dönüşüyordu. Köleci sürecin başlangıcındaki Mamonlar her ortamdaki kendi kişilerine mal mülk verirken İbrahim'in, İbrahim'in babası Tarah'ın ya da İbrahim'in dayısı olan Laban'ın tarafı veya Nemrudun, firavununun ayrı ayrı koruyucu ve mülk dağıtıcısı olmalarının politeistik mamonuydular.

Mamon "rakip", "muktedirlik", "güç yeterlik"; "gücünü paylaşmamak" gibi kendi sorunsal mücadele içinde oluşlarını, ele almakla; "mülk benim. Ben mülkümde dilediğime dilediğim kadarla verdim. Dilemediğim kulumu da maldan mülkten yoksun kıldım" demesiyle, böylesine yüksek sesle konuştuğu ve kime kimlerle didiği belli olmayan Mamon; yaptığı işin önünü ve sonunu hiç hesaplamamıştı.

Bayram Kaya

Alan Etkisi Ve İnsan 10

Totem alan ve ön ittifakı alan bir etki alanıydı. Zorunlu olur en az dış dünya ilkesi gereği, kişinin dışı doğru olur yönelimiyle eğilimleri vardı. Dışta da, bu eğilimleri karşılayışa denk düşsellikle sizleri etkileyen, sizden etkilenen bir etki alanı vardı. Etki ve etki eşme alanı içinde her şeyin karşısına dönme ilişkisi de vardı.

Sosyal ben, ya da sağlatılan sosyal bilinç ve giderek sosyo toplumsa ben ile sosyo toplumsa bilinç olan etki sizle birlikte ama sizin dışınızda, sizin üzerinize de bir tesir olmakla giderek artan şiddette beliren bir güçtü.

Yani totem alan ve ön ittifakı güç merkezi karşılıklı (diyalektikti) etki ile hep bir güç olma potansiyel ligi taşımasıyla ortamı gerilimli (kaygı ve stres olucu basınçlı) tutar. Sizlerde de bu asınca karşı tepki veren bir direnç oluş kaçınılmazdır.

Totem dönem ve ön ittifakı dönem sağlama, ortaklaşma üzerindedir. Totemi alan doğada güç birliği içinde avcılık, toplayıcılık yapmakla güvenliği vs. sağlama olurun ortaklaşmasıdır. Ön ittifaklar da doğa ile kişilerin aiti olduğu sosyo toplumu arasında hünerli emek bazlı üreten ilişki üzerinde kült merkezi ortaklaşmasıdır.

Totem alan, bir tek totem alan aitliği olmakla tekil süreçli alandı. Ön ittifakı alan gruplar sayısı kadar birçok merkezi çekimleri olan bir alan ortamı olmakla, bu merkezler bir tek kült merkezli bağlaç içinde bir arada tutuluyorlardı. Tekilin çoğulluğu, çoğulun tekleşmesi yeknesak eylem olmayıp, diyalektikiydi.

Gerek totem merkezli alan, gerekse ön ittifaklı kült merkezli politeisti olan ilahi alan ortaklığı giderek kişinin dışında olmakla birlikte, alan yönü şimdilik; eşit olup olmadığını duymadan herkesin ihtiyacını herkesin ihtiyacına göre karşılayan kişilerin yararını gözetmekle, kişiye etki eden bir güçtü.

Çünkü her bir enerji sağlayış kapasitesi olan kişi, kendisini sağlayışta sürdürmekle, muttali (haberdarı, bilgi edinmişle) olduğu sosyal sağlayışa kendi kişisi durumuyla organizasyon birliğine katılmaktaydı.

Yani mevcut enerji sağlamalı kapasitesini koruyan kişi, o enerjiyi tüketen bir sağlamanın enerji formu olmasıyla ortaklığın da katkınıydı. Bu eşitsi olup olmadığını bilmeden yapılan sağlama, kişiden çok merkezi alanın tümeli oluşuna gösterilen kutsamanın itibarıydı.

Totem alan içindeki kişiler, zorlukları farklı farklı olan eşgüdümlü organizasyonun içindeydiler. Ve yine alan içinin kişilerine kendi vücut kapasiteleri kapsamında enerji sağlayıştı farklılıklarını az çok bir farkla tedarik etmeleri vardı.

Bu tedariklik şimdiki ailelerin ya da şirket envanterlerinin traktör, kamyon, taksi, çim makinesi gibi her bir ihtiyaçlarına (kişisine) farklı farklı enerji ve bakım karşılanması yapar olmanın içinde olmalarıyla ailelerin şirketlerin birilerine göre eşitsiz bütçe ayırımı yapması gibidir.

Ortamın öznel alanlı tahsisatı kişiye ya da envanterin baş üstü yapılmasına olur tahsisat değil. Görülen işin kapasitesine ve süresine bağlı kullanım boyutu olmanın öngörüsü ile onları her an el altında tutup kullanıma hazır kilmanın gereği bir zorunlu oluşları içerir.

Farklılıkların sosyal ortam içinde, aile ya da şirket türü ortaklığın bütçesinden sağlanma yapar olması gibi kişisi farklı sağlamalar da totemi merkezden veya ön ittifaklı kült

merkezi ortaklığından sağlama yapar olmalarının ortaklığıydı. Çünkü sağlama yapanın sağlama sonrası gayreti de ortaklığıydı. Yani girdi oluşla tüketilen kişisi güç harcaması da; ortaklığı bir arada tutan bağ enerjisine bir katkıydı.

Bu nedenle bu iki ortaklık türü de kişilerin eşit olduğunun ya da eşitsizliğini hissetmediği bir sağlayış olmanın, basıncı olan niceleyim şekli değildi. İri yarı birinin, önde olan korumalığı da; sosyal ortam girdisi elde ettikten sonra ortama sağlayış katkısı yapması da, grubun yararlanmasıydı.

Totemi ve ön ittifaklı alanın içi genel ortaklığa yansıma türü oluşla zıttına dönen bir baskı ve basıncın potansiyellisiydi. Grup ve ön ittifaklı kült merkezlerinde birikmekle gruba ve ittifaka dağılan sağlama; totem merkezini ve ön ittifaklı kült merkezini, bir güç merkezi ve güç merkezinin çekeği yapıyordu.

Genel ortaklık içindeki bu güç birliğinin yansıması, farkında olsalar da olmasalar da kült merkezleri için yapılan çalışma temelde kendileri için olsa bile "kült merkezinin köle sahipliği oluşunu da yansiyordu. Ortamın alan etkili durum süreci henüz köle sahipliği oluşun altının çizildiği süreçler, hiç değildi. Yani salt bu yansıma görüntü; süreç desteği (foya kılıcısı) olmadan dahi kült merkezindeki yöneten güçlerin (ilahların) köle sahibi olmalarını da yansiyordu. Ama anlayıp ortaya koymak olası değildi.

Kült merkezleri, eş güçlü birçok grup merkezlerinin karşıt güç merkezleri varlığında doğan bir bağ enerjisiydi. Totemi grup "kişiler organ elliği" olan sağlamayı yöneten güç birliği idi. Ön ittifaklar totem mesleği olan " her bir grup elliliğin (organelliğin) " vücut olma karşıtlığını bir arada tutuyordular.

Ön ittifakı bir arada olan karşıtlık senkronu vardı. Bu karşıtlığı yenen bağ enerjisi, her bir grubun farklı bir totem mesleği olan üreten ilişkilerini, gruplar arası emeklerle değişilir olmalarıydı. Takastı emek bir alandaki enerjiyi, başka bir alanın enerji türüne çeviriyordu. Takastı girişme karşıt ayrılıkları bir arada bağlayışın bağ enerjisini ortaya koymanın tutumuydu. Totemi ve ön ittifakı yönetimlerin temel gücü bu kendilerine özgü olan bağlaşmalarını yapan, bağın enerji dönüşümleri içindeydi.

Bayram Kaya

Alan Etkisi Ve İnsan 11

Demek ki ön ittifak içinde köleci düzenlemeyi ele verecek olan belirme onu destekleyecek şartlarının olmamasına rağmen sadece yansıma oluşuyla vardı. Ön ittifak içinde kamu yararı oluşuyla alan etkisi kazanan kült merkezli ortaklık vardı. Bu ortaklık alanlı etkiyi kazanmış olan merkezine çalışan ön ittifaklı birliğin, bu çalışması; dıştaki kişiye (saf totemi olan ilaha) "merkeze çalışan köleler" gibi yansır olmuştu.

Ön ittifaklı sentez; ayrı bir sistem olmasıyla gerçekleşecek olan köleci algıyı verecek; köleci algıyı besleyecek ve köleci algıyı inşaatacak olan belirmeni oluşunu, ön ittifakla hemen hemen aynı anda birlikte boy vermişti.

Ön ittifaklı tevhide gerektiren enerji köleci sahiplik olan enerjiye nasıl dönüşecekti? Eş deyişle sisteme nasıl dıştan bakacaktık ki bu köleci algıyı görelim?

Sistemin içinde kalmakla ve karşıt süreçleri üretmekle; ortam içinde karşıt süreçlere yansıma verdirip te ortamda görünmeyen zıtların görünmesine de neden, olacaktılar. Genel ortaklığı ortaya koyan güç birliği totem dönemde doğada sağlama yapardı.

Ön ittifaklarda hem doğada sağlama hem de üreten ilişki birliği içinde olmanın bu sağlama, üretme olanaklarını grup merkezinde (kült merkezinde) geçici ve kalıcı olmakla biriktirirlerdi. İhtiyaç nesnelere toplaması ile sonrada bu toplananı, herkese göre mutlak ve zorunlu dağıtmayı ön görmeleri idi.

Kült merkezi içinde ortada köleci ilişki olmadığı halde, bugünden ve bu günkü anlayışımızla sürece baktığımızda ortamda sanki köle olucu yansıma belirtileri vardır. Bir arı kovanındaki yöneten kraliçe arı ve işçi arılar benzeri bir görünüm söz konusudur. Üretimi yapılan ilişki nesnelere kült merkezinde depolanması ile dağıtım arasında girişirme yapan "yöneten güç olan ilahi enerji" stoklama ile dağıtım arasındaki "dağıtım yapar olan sentez gücünü" kendisine vehim biçti.

Depolama ile dağıtım arasındaki boşluk devinmesi bu kuruntu ile doldu. Temsilci kişilikler sentezin gücünü ve sentezin yetkili kılma (yetkilenme) gücünü kendi gücü gibi gördüler. Dağıtım yapan güç dağıtım nesnesine uhdesinde sahip olmakla, bu yöneten sahipliğin onu uhdesinde olması içinde kazanacağı muktedirlikleri gördü.

Üretenler ha bire (durmadan-sürekli) merkeze katkı vermeyi görürken, yöneten güç (ilah temsilciler) yöneten güç enerjisi dâhiliyesinde bu gücü takdir etmenin kerametini kendisinden görüp, gördürdü. Gördüğü şeylerin düşünce devimlerini içinde dönüşmekle; ortaklığın gücünü "kült merkezinin (tek tek ilahın) sahipliği" olmak gibi tutumla görüntüyü ortama baskı ve basınç ettiler.

İşte genel ortaklığın biriken zenginlik kaynaklarının depo kontrolü ile depolanan gereksinim nesnelere ve aletle avadanlıklarının kazandığı ortamın alan etkisi ilahlara yeni bir hava ve güç vehmi, veriyordu. Biriken gücü dağıtım yapılması da ilahlara ikinci bir güç vehmi veriyordu. Birinci güç vehmi, ittifakının sahipliği olan süreci, ilahların kendi sahipliği olan süreçmiş gibi görülmeleri idi. İttifaka yabancılaşma.

İkinci tür süreç olan depo ürünlerini dağıtım süreci de bir başka güç vehmi olmakla ilahların keyfine göre oluşunun takdir yetkisi gibi görünme olan genel algı çarpılması ile "genel gücü" kişisel güç kullanımına dönüşüyordu. Bu sahipliğe güç yetmezdi ve bu yanılsama yabancılaşmayı pekişiyordu.

Böylece kült merkezinin müştereken yönetme gücü olan ilahlar; kendilerinin depo

bekçiliği yapar olmakla kazandığı alan etkisi yüklenimiyle ve depo nesnelere dağıtan güç olmayla kazanır oldukları muktedirlikteki algısal alan etkisini gördüler. Yani sentezin kararlarını icra etmeyi kendi kararlarını icra etme gibi görme vehmi ille kendi kendilerini ikna ettiler. Bu sahipti vehme öznelce tasımlarıyla alan davranışı kazandırdılar.

Nasıl düz hareket, bir dönme hareketi değilse; dağıtım için kült merkezinde depolanıp biriken ihtiyaç nesnelere de özel sahiplikle özel mülk değildiler. Dönen bir tekerleğin dönme hareketini düz harekete çevirmesi gibi kült merkezli (ilahlar) uhdesinde biriken ihtiyaç nesnelere döngülü çevrim süreçleri de bu nesnelere sanki ilahların sahipliği oluşmuş gibi ilahlarını yaptıran etkinin öznel algısına çevirmişti.

Bu süreç bunula kalmayacaktı. Bu ilahtı (Mamon'ı) sahiplik, kayra oluşun kendi takdiri ile efendilere cenneti yaşatırken, cennete olacak olası yağmacı saldırı ile cennetin bir gün elinde gitme korkusunu da duymaya başlayan bu düşünce cennetin efendilerine cennette cehennem düşünce kaygılarını yaşatıyordu.

Efendilerin cehennem kaygılarına aldırmayan yoksulluk ta efendilerin yaşamı olan cennete bakıp bakıp kendi özlemleriyle yanıp tutuşuyordular. Ön ittifaklı süreç uygulamaları içinde yansımaları veren "yöneten güç vehimli sahiplik davranışları" ortamının gelişen süreçleri ile desteklenmeye başlar başlamaz vehimce olmanın bağıntı görüntüleri desteklenen süreçler içinde görünür olmaya da başladılar. Yeni kült merkezli üretim dağıtım şeklinin ateşleyicileri içinde, bu nicelişler de olacaktı.

Kült merkezi içinde olmanın alan etkisiyle paylaştıran ortaklığı kendi kişisel sahipliği olmanın kuruntu ve gururuna çeviren ilahların kazandığı kendi sahiplik vehimleri (kuruntuları-doxaları) süreç içine inşa etmekle sahiplik tekilliği tam anlamıyla kült birliğine hükmedemezdi.

Hükmedişin olabilmesi için Kült birliğinin ilahlar kayralı olan düşünme güdümü ekseninde kendilik bir totem düzlem aiti oluşun arkaikti baskı ve basıncı anlamalı oluşa yatkinlikle ayrışmaların yansımaları ile sürecin özel mülk sahipliği ekseninde yeni düzlemi içinde parçalanması gerekiyordu.

Bu sosyal elçi mana anlayışını güden ana mana anlayışı; bu özel sahipliğe ve onun takdiri bir mamon iradesi olduğuna iman etme içinde olan tevekkül edişlerin, efendiye hizmet bağlılığı oluşuyla ortaya kondu.

Özel mülk sahipliğinin ihyası, inşası olmakla parçalanma; bir süre sonra bu muktedirliği, güç ihalesine çevirecekti. Güç ihalesine dönüşen özel sahiplik potansiyelli öznel ve alan etkili enerji İbrahim'i millet olma gibi yeni süreç bilinciyle sentezi olan tevhide doğru birleşme salınımlarını vermesi, kaçınılmazdı.

Kendi öncesi ortaklığın içinde çıkmasına rağmen kendi öncesinin ittifak ve özel mülk sahipliği olan zittını, yani ilahi muktedirlik ortaklığını put kıran özel mülk sahipliği temsilcisi haniflik (şimdiki doğru yol üzerine oluş) : ön ittifakın yaşam bölüşüm tarzı olmakla kendisini doğuran putlarını! kıracaktı.

Kült merkezli bağ enerjisi temsilcileri olan ilahlar bu vehimci güçle parçalanıp ayrı ayrı kayralar yapma tasarruf ve yetkisinde olan Mamon'lardı. Baal'lerdi. El'e ve Rabb'ilere dönüşmüştü. İş, bunların meşru olan kendi yeni mana anlamalarını; yeni kayraca ruh üzerinde olan mana anlamalı ittifakın; yeni iman (köleci iman) sentezi içinde olacak

şekildeki güç birliği olan tevhitlerini ortaya koymaya kalacaktı.

Süreç kendi yansıma ve nicelemelerini verirken efendiler özel mülk sahibi içinde olmanın gerçek cennetini yaşayacaktı. Kölelerse, bu çatışma içinde genel yararın özlemini cennet tasımına dönüşecekler. Bu fikirlerin müsademeyi efkârı içindeki deneyimle asalak sınıfı (lumpenliği) oluşan din adamlarının, şeyhlerin olmadığı her yer cennet, deme düşüncesinin felsefesini de üretecekler.

Genel sahipliği özel sahiplik yapmakla kazanılan kişisi öznel tasımla bu yeni alan; ilahların bir kayra içinde olmalarıyla kendi İbrahim'lerine, kendi Nemrut'una ya da firavunlarına Mamon'ca takdirde bulunmaları olacaktı. Artık İbrahim'lerin kayrasında oldukları bir Baal'i bir El'i bir Rabbi; vardı. Her birinin parçalanan kült merkezlerinde kopan aynı kayraları sağlayan etnik totem grup eksenli farklı boy, soy rableri vardı. Boy soy ittifak kültü içinde yeni düzene göre çekimlenişe seslenilmeydi.

Bu Rabb ya da El olur durum farklı düzey ve düzlem ilişkilerinin girişmesi olmakla asla ilkteki totem grup girişmeli yansıma değildi. Bu başlanış koşullarına bağlı özne duygusal çekimleş ve çekimlenişin yeni mana anlamasını iman etmesi olmanın, kullanımı ve inşacı; olmasıydı.

Ama genel ortaklıklar olan bu komünle yaşamın yeni durum içinde olunmakla kült merkezine köleliği doğurtur olan özel sahiplik algılı yansımasını fark ettiriler içinde olunacak durum altı çizilen özellik değildi henüz. Lakin süreç niceleyişleri parça parça destek durumlar üzerinde bu tür yansımasını da verdi. Yeni tür yansımalar özellikle kült merkezi içindeki ilahtı temsilcilerine, kişisi sahipliğin tutumu olacak etkilerinin yeni görünüşlü donanımlarına sahip olan ilahlarına düşünce jimnastiği yaptırıyordu.

Bu kült merkezli yöneten temsilcilikler eliyle yürütölmekle genel yarar için kült merkezlerine çalışan kölelerin görünüş yansıması ile ilahların kendilerini genel yarar yerine geçirmekle özel yararın mal sahibi olma iradesini ortaya koydular. Mal mülk sahibi olan kült merkezli ilahlar, bu kazanımlarını ortaklaşma olanın genel iradeli dağıtmasını kendi keyiflerine göre oluşun dağıtmasıyla ifade ettiler. Bu ifade şekli yeni dönüşmenin sahibi olmanın güç birliğine dönüştü. Yani kült merkezli ilahlar ortak mal sahipliği olmanın kayrası içinde olmakla çevresine doğru bir güçle yansıldılar.

Bayram Kaya

Alan Etkisi Ve İnsan 2

Oysa Mamon ortaklaşan alanın kararlarına karşı çıkmakla; ortaklaşma içinde sıkı sıkı kapalı olan her türlü duruma açık olmanın kapısını, açmıştı. Mamon her türlü duruma açık olma kapısını açmakla, cini şişede çıkartmıştı.

Ön ittifakın etki alanı içinde olmakla ortaklaşan etki nedeniyle biyo kültürel sentezleriyle hemcinslerimiz her bir grubun saç, göz rengi; boy pos; hastalığa direnç vs. gibi şimdiye kadar izole alan etkisi içinde kalmış olan grup özelliklerinden görünüşün birleşmesiyle "insan" olmuşlardı.

İnsan yepyeni bir mana anlamasıydı. İçinde kölelik gibi mana anlaması barındırmayan, izole olmanın ayrı ayrı olan totem kutsallığına karşı gruplar arası birleşmenin ilahi mana anlamasıydı. İnsan ilahi takdirce olan ittifakın birleşme meyvesi olan üründü.

İnsan kutsaldı ve tarihte ilk kez gruplar arası temaslar yoluyla gruplar arası ortaklaşmanın ürününe "insan" denmekle insan; ilahi yolun grupları temas ettirir, grupları ortak üretim ilişkisi içine sokar olmanın yol ve yordamını takip edenlerdi.

Köleci dönemin kendi mana anlayışına göre ön ittifak ve ön ittifak insanı azgın oluş, sapkın oluş diye tarif ediliyordu! Köleci dönem, ilahi dönemin ortaklaşan insanına; ortaklaşan insanın kendi insanlığını unutmamasına manasına "nesy" yani nas diyordu.

Nesy, ortaklaşmayanlar oluşuyla, Mamon yolu olmakla; nastı. Nas, köleydi. Kuldu. Nesy, ön ittifak ürünü olan insana, insan denmesini ve insani özellikleri unutturan manasına nastı. Eyyuh El nas (Ya seslenmesi olup; ya da ey El'in kölesi, Elin sahipliğinde olan ey kul) deniyordu. Veya Eyyuh El velet (ya El'in çocuğu)

El-ilah biliyorsunuz ki El, İlah olmakla ilah gibi takdirde bulunmanın simgesiydi. Ama ortaklaşma olmamanın takdirinde bulunandı. Ancak ilah ta El (Mamon) olmakla; keyfine göre özel mal mülk dağıtan ilahtı. Böylece mal, mülk sahibi olmanın keyfince malını mülkünü dağıtmanın takdirini yapan sürecin mana anlaması da "El ilahtı".

Artık MS. 1789 yılına kadar kahir ekseriyetle; ön ittifakın insanına; ortaklaşma yapmakla azıp saptığını unutmaması gereken, Mamon kararına karşı olan kişiler anlamına nas, kul, köle, maraba, azap, amele, ırgat vs. denecek olup karşısına da seyit, seyidina, seyduna, melik, malik, efendi, sahip. habibi vs. deniyordu. Ancak 1789'la zenginde olsa fakir de olsa kişilere açık açık olmakla yeniden insan denecekti.

1789 da kişilere, insan denen anlamda köleci salınım aynen korunuyordu. Zengin de, fakir de; ağa da, köle de olsa kişiler İnsandı. Bu insan tanımı köleliğin aşağılayan anlamını unutturmak, ağalığın tahrik eden yüksek basıncını törpülemektir. İnsan; insan haklarıyla, sadece köleliğini unutan "Eyyuh El nas; Ya El'in insanları" olacaktır. Oysa başlangıç koşullarının belirlendiği, ya da ön koşulların belirleyici olduğu ön ittifakın insan tanımı içinde fakirde e olsa zengin de olsa insan yine de bir insandır diyen, insan tanımı yoktur.

Bu yeni nas tanımı, çeşitli şekillerde, çeşitli zamana göre aldığı biçimlemelere göre yorumlana bilirdi. Söz gelimi yeryüzüne yayılma ve yeryüzünü mülk edinme olan imparatorluklar dönemindeki tek tanrılı dinlerinin ihsası sırasında El-ilaha "Allah'a" verilen sentezci mana anlayışına göre de "verdiği sözü unutan" anlamına "nesy", neys, nas, kul insan dendi.

Nas açık açık olan ön ittifakın insanı olmak yerine, doğma, vehim, kuruntu olana

dönüşecekti. Ön ittifaklı gerçeğin hakikatlığı olmak yerine köleci sistemin doğmasına, kul köle anlayışına dönüşecekti. Milada doğru nas, topluluk, el âlem, halk, herkes oluşla belirtilecekti.

Nihayet İsa'dan sonra köleye karşı uyanan (!) merhametle kula da insan denmekle sürecin artan ivmesi içinde 1789 hareketi içinde şahika oluşacaktı.

Neydi El İlahı ya da Yahudiliğin Yehova olan Allah'ına verilmekle unutulmuş söz? "Ben, ben olanım (Yehovanım) ". Sizlerin rızkını dilediği takdirle dilediğine dilediği gibi dilemediğine de rızkı kısmakla dağıtan rabbiniz değil miyim? Diyendi. İşte insanlar " rızklarınızı dağıtmakla ve kısmakla takdirde bulunan ben değil miyim? diyen bu doğmayla yaptıkları ve güya bu ahitleşmeye "tanıkları" oldukları bu ahit sözleşmeyi, "unutanlardı".

Tanıklık biliyorsunuz ki ön ittifakların katılımcı gruplarının açık açık toptan somut şekilde birbiri ile yaptıkları ilahi sözleşmeli imana, imanın tanığı oluşlardı. Top top ilahi sözleşmeye iman edenlerdi (söz verenlerdi) . Köleci mana bu geleneği kendi amacına göre kullanıyordu.

Köleciliğin gelecekteki devamı olan tek tanrılı dinlerin nas'ı; yani Mamon takdirli Mamon'a ait kullardı, kölelerdi. Hiç te insan değillerdi. Bu nedenle 1789 ihtirali (beraatla) beyanname de burjuva insanlığıydı. Feodal toprak köleliğinde sanayi köleliğine ve para adamlığı köleliğine güya kendi iradeleriyle serbestçe geçebilmeyi desteklemenin insanlığıydı!

Malın, mülkün hemen hemen her şey olduğu bir sistem içinde; malı mülkü olmayanın (poşet içinde verilen olmak dışında) ne iradesi olurdu ki? Poşete ikna olmayan tarihi bilinç sahibi beş on kişinin iradesi de tarih sellikten yoksun dogmacı ve fatalist (yazgıcı) olan 90 kişilik irade karşısındaki iradeleri, ne ola ki?

İlahi dinler de ön ittifakın insanına insan demeyecekti. Çünkü kendisi de savunduğu köleci sistemin mana anlayışı olmanın ürünüydü. Köleci sisteme karşı çıkmıyordu. Sadece köleci sistemin içine acıma, merhamet, sadaka gibi köleci basıncı düşüren anlayışları ikame ederek "yeni" oluyordu.

Yeni olan davetini yine El baal, El-ilah, El Hübel- El uzza, El Lat üzerinde ki kimi kültürlerle uzlaşarak yapıyordu. Bu alana seslenmez ise zaten hiç bir şey yapamazdı. Çevresindeki kültürler içindeki Kudüs'ede, seslenecekti; Kâbe panteonuna da seslenecekti. İncire de zeytine de ant (kasem) edip; kısıraya da roma lejyonlarına da hitaplı olacaktı. Yayılımcı siyasetin kuralı buydu.

İnsan olmasını unutan anlamına kul köle deyip nas diyecekti. Âdem dahi bu gelenek üzerine sanki insanlığını unutmamış ta; "eleste birabbikum"u; Kulluk kölelik sözleşmesini unutan olacaktı. Sözünü unutan oluşla anılacaktı. İnsan demeyecek Âdem ve Âdemoğlu diyecekti.

Aynı kökten gelme birbirine yakın olma anlamına uns, ins, unase gibi anlamlar, köleci düzenli alan etkisinin maldan mülkten yoksun insanla mal mülk sahibi insanların her duruma açık halli oluşlarında duyulan tedirginlikleri nedeniyle efendi köle kavramını yeniden üns, ins kavramı içinde yorumlayıp bu kez de efendi köle çatışmasını unutturacaklardı.

Bu nedenle köle olan nas, unas edici yansıtılışla; "birbirine yakın olandan gelenler anlamına"; "anase"den ilhamla insan söylenecekti. Tabii ki bu, sözcüklerin zamana ve zemine göre evrilmesiydi.

Bu nedenle mamon; insanı, insanlığı değil, köleci dili inşa ediyordu. Köleci dili kullanıyordu. Kutsal kitaplara bakar bakmaz eyyuh El nas'ı görürsünüz. Kutsal kitapları yorumlayanlar sözcüklerin eski kullanım inşası yerine, yeni kullanımını söylemekle kelime içindeki anlamlardan hayli yol temizliği yapmışlardı.

Bu türden temizlikler bağlamında "eyyuh El nas" acıma, merhamet edilmeye kuşatılan "ey kul insandı". Neden acınıyordu? Neden merhamet ediliyordu? bunun cevabı yoktu. Olan cevaplar da gerçeği gizlemekle gerçeği (tarihi) unutturan dogmalardı.

Köleci insan ya da dinlerin Eyyuh el nas dediği insan ile burjuva insanı mamondu öğretiler doğrultusunda öğretilmiş çaresizlik olmaktan öte gidemiyorlardı.

Bayram Kaya

Alan Etkisi Ve İnsan 3

İşte bir ortamın alan etkisi altındaki ortamın salınımlı dalgalanmaları; kendi olay ve olgularıyla kesikli sürekli olmakla aktif ve pasif olurlar (akışlı ve engelli olurlar) . Böyle iken ortam; kendisinin düzenli hareketlerini ve entropisini de oluşturur. Konu sanırım bu kadarla anlaşılır ve ufuk açıcı olmuştur.

Totemi dönem kendi dışına doğru değil, ama kendi kişileri bazında entegre olan bir alan etkisiydi. Ön ittifaklı süreçli dönem de, kendi dışındaki totem gruplarla farklı bağıntılar içinde entegre olmanın alan etkisiydi.

Kölecî dönem önce, ön ittifaklı dönemin nicelimi ile parçalan an durumunda kotarılan mana anlayışını kendisine özgü özel mülkiyetçi anlayışla oluşmanın alan etkisiydi. Sonra da kölecî dönem imparatorluk eliyle yeniden ve çok farklı düzey ve düzlem ilişkilerinin entegrasyonu içinde olmanın alan etkisiydi.

Totemi dönemin teklik etkili sosyal alan içinde olmasına nazaran ön ittifaklı süreç her bir totem grup ittifakından ötürü ve her bir totem grubun kendi alan etkisinden ötürü ön ittifakın mana anlayışı tekil değil çokluğu oluşturuyordu.

Bu nedenle ö ittifaklı yapı çoğul bir İlahî politeist ligin sosyal anlayışını taşıyan kültürel yapıydı. Bu çoğul görünümlü politeisti yapı totem entegrasyonların ürünüydü. Ön ittifakla gelen her bir totem grup temsilcisi ön ittifaklı kült merkezinde her bir totemi etkinin görünüşü diğerine göre ifade edilen ilah görünüşü, Bu nedenle ön ittifaklı alan birleştirilmiş ilahî (totemler) alanlı ortamıyla çoklaşan bir politeistlik durumdu.

Oysa Mamon'un alan etkisinin politeisti görünümü, ön ittifak gibi düzey ve düzlemin geliştirilmiş şartları üzerine inşa olmakla ön ittifaklı süreç entegrasyonu içinde üreyen parçalanmaydı. Yani Mamon birleştirilmiş alanlı üreten ilişki ve birleştirilmiş alanlı kültürlerin harcından mamuldü.

Ön ittifaklı entegrasyonlara ait birleştirilmiş alanlı üreten ve kültürel değerli ilahî servetlerin, bilgi teknik ve teknolojileriyle üretim gücünün, üretim araçlarının ve kişi emek gücünün, ele geçirilmesini meşrulaşan parçalanmanın; kul-köle ve efendi temsilcilikle politeisti görünüşüydü.

Efendi sömürmek için, kul karnını doyurup geçimliği için başka uygarlıkların talanından GANİMET elde etmeyi meşru kılıyordu. Mamon ister efendinin mana anlayışı Baal olsun, isterse yoksulların mana anlayışı Aton olsun ganimetçiydi. Sömürücüydü. Geri de çetrefilli işinin ardını temizlemeğe uğraşandı

İlahî olan politeisti görünümlü ön ittifakla; Mamon'du olan, iki politeistlik durum; apayrı şartların ve bir biri içinde olmayan maddi-manevi olanakların farklı girişme bağıntısıydılar. Her ikisi de başlangıç koşullarına tabi olmanın; bambaşka üreten ilişki düzeyinin osilasyon salınımydılar.

Yalın totem dönem grupları birbiriyle temas etmeyen, birbirine dokunmayan dıştan entegrasyonla bir biriyle bağıntı ilişkileri olmadığı için ilişkin bir alan etkili, çoğulluk denen politeistlik olmayıp; her biri ayrı ayrı düşman, yamyam duruşlu öbek öbek şurada burada olmakla alan içinin kuşbakışı görünümü ile bir politeistlikti.

Alal acele, yangından mal kaçırır gibi olmanın telaşı içinde mal mülk dağıtmaktan Mamon; yaptığı işin önünü, sonunu düşünememişti. Mamon kendisinin yaptırım etkili sürecinin sonucunu " insanoğlu yeryüzünde azgınlık bozgunculuk çıkardı" demekle,

toplumsal tedirginlikler karşısındaki hoşnutsuz oluşunu belirtmeye başlamıştı.

Mamon'un, kendi yaptığından; insanları sorumlu tutarak yine insanlara sitemkâr şikâyetinde bulunması Mamon'un bizatihi ligi olan kendi mana iradeli muktedirliğine sığmamıştı!

İnsanları rahatsız edip, hoplatmadan; insanların nasıl mülk sahibi olacaklarına ilişkin; sahibi olduğu güman malı, mülkü keyfine göre dağıtmaktan; bu olup biteni nasıl meşru etmeyi düşünmekten başka; söylediklerinin alan etkisi olur zincirleme yansımalarını aklının ucunda bile getirmemişti Mamon.

Geçim nesnelere ve geçim kaynağı olan mülkle, emek gücü elinde alınan her bir insan, bu yoksunluğun kaygılarıyla; gözünü kırpmadan insanı öldürür olmakla bir efendiye karşı diğer efendinin yanında birer robot olucu korumalık ve fedailiğe de dönüşmüşler.

Efendi ile köle arasındaki hayati ilişki bağı arasına, kendi üzerlerinde bağlantı kurulmasıyla haydutlar, din adamlığı, dilenciler, iltimasçı gibi üretim gücüne hiçbir katkı vermeyen asalak ve kemirir sömürü olmakla ikinci bir tabaka katı oluşla lümpenlik konumlanmaya başlamıştı.

Bu nedenle ihtiyaçlı olmakla muhtaç kılınan ve emeği sömürülmekle muhtaçlığına neden olunmakla her şeyi yapabilmeye hazır duruma getirilen kölelik; alan etkisi içinde serseri mayın potansiyeli olan bir duruma girmişti. İşte Mamon göz yumduğu keyfiliği içinde buna sesleniyor bunu şikâyet ediyordu.

Ortaklaştıran totemi grup ve ön ittifaklı kutsal komün grupların, kutsal totem, kutsal ilahları yerine; ayrıştıran kişi sel yanlılık olmakla, kutsal mal mülk sahipliği ortaya konmuştu. Şimdi kutsal mala-mülke ve mal, mülk sahipliği ile bunu irade kılan takdire tapılıyordu!

Yoksul insanlar her şeyi yapabilir potansiyel içinde, para uğruna (mal, mülk ve karın tokluğu uğruna) birbirini öldürürler. Birilerine suikast yaparlar. Birbirinin kuyusunu kazar olmuşlardır. Şimdiki gibi esrar, eroin türü yasa dışı teşrifatçılık gibi kötü işlerle mafyalaşmakla uğraşır oldular. Darp, gasp içinde bulundular. Yankesici ve üçkâğıtçılıklarıyla bul karayı, al parayı; deyci oldular.

İnsanlar maldan mülkten yoksunlukla dilencilik yaptırılırlar (lümpenleşme) . İrtikâp, rüşvet alır oldular (lümpenleşme) . Kayırmacılık yaptılar. Su istimallere açık oldular. Hırsızlığı meslek edindiler. En önemli olanı ait eşlerin birbirine güvenleri yiter olmakla, ait eşler birbirine her duruma açık potansiyelli insan olurlar. Güvensizlik, birbirinin kuyusunu kazma sürecin yükselen baş edilmesi gerekir ortamı olmuştu.

Ortaklaştıran sürecin sükûneti oluşuna karşın köleci mal mülk edinmenin verdiği tedirginlikleri ortaya koymasıyla davranılan süreç o güne kadar tarihin görmemiş olduğu durumdu. Ya da mana gücünün o güne kadar inşasını ettiği sosyo-toplumsal süreç içinde görülmemiş, duyulmamış bir şeydi. Mamon'un tekil takdiri, dengeleri alt üst etmiş; Mamon açlığın, zulmün kendisi olmuştu. Zincirleme neden oluş içinde estirdiği her bir rüzgâr, ortamın alan etkili dalgalanmasını daha bir kuvvetlendirir olmuştu

Bu olup bitenler ortak kararları olan bir ilah tavrı olmadığı gibi yüce bir mana gücü tavrı

da olamazdı. İnsanları, üreten ilişkiler üzerinde pare pare edip; insanların üreten emek güçlerine, insanın üretim güçlerine ve insanın üretim nesnelere sahip çıkmakla insanı, insana ve kendisine yabancılaştıran Mamon; "azıttılar, sapıttılar" diye, "hay geberesice insan ya da hay kahrolasica insan" diye yine suçu insanlara yükleyecekti.

Sosyal ve toplumsal alan etkisinin içine bir de bu şekilde "suçluluk psikolojisi" olan dalgalandırmanın potansiyelliği de eklenmişti. Yetmemişti. Mamon insanları korkutuyordu.

Bayram Kaya

Alan Etkisi Ve İnsan 4

Oysa doğanın dili ve yine doğanın diyalektiğinden biri olan hayatın akışı içinde şartlar sağlanana dek korkular bastırılırdı. Bir aslan: "öküzün boynuzu karnımı deşecek" diye öküzü takipten caymaz. "Bir geyiğin çatalı gözümü çıkaracak" diye leopar av yapmaktan vaz geçmez. Yine bir ceylan öznesinden önce sırtlanın kendisini yiyeceğini bilseydi belki de hayatın akışına katılmak istemeyecekti.

Bu nedenle öznenen özce mana ya da bilme yoktur. Bir doğumdan önceki dış dünya yavruda bulunan kopya tasımının canlı evladında bulunması, o evladın kendisinden önce yaşamı deney edinmiş ebeveynlerinden ötürü olan aktarımlardır.

Bir tek atom sentezi, tekilliğin bilmesidir. Su en az iki atom sentezli tikel oluşun bilmesidir. Polimeri olan sentezler, polimeri tümel oluşun bilmesi oluşla özneliktir. Korunan ilke olan bencillik; önceliği enerji sağlayışına vermiştir.

Boynuzdan korunma da zorunlu oluşuyla hayatın idamesi iken Bu yüzden kurt boynuzun üzerine atılır. Yaşam için boynuzdan önceki en temel korunma enerji girdisi yapmaktır. Çoğu zaman boynuzdan kurtulma ve boynuz yarasından sonra yaşama şansınız vardır.

Ama enerji girdisi yapmadan asla yaşamı sürdüremezsiniz. Yani korkudan sonrada olası pek çok yaşam vardır. Ama enerji girdisiz yaşam olası değildir. Her şeyi takdir eden Mamon, bunu takdirini nedense görmezden gelip insanı inançsızlıkla kâfirlikle suçluyordu. "Bu niye böyleyi? Sorgulamamayı "meleklik" sayıyordu. Aptallar hep melekti ve melek olmayı özlüyordu. İşte Mamon köleci sistemli ortam dalgalanması içine ön görülemeyen bir yığın manaca olur potansiyellileri de sokmuştu.

İnsanları kudurtan kendisi değilmiş gibi üste çıkıp bir de bütün bu olup bitenler karşısında kendisine; "ben hikmetinden sual olunmayanım" diyordu. Kimi kişileri manaca mal mülk sahibi yapmakla yüksek potansiyelli ligin; malsız, mülksüz olan düşük ve alçak potansiyeli üzerine olan her tür alan etkisini göremeyen Mamon, "yüce" olamazdı. Hele de gördüğü sorunsalları, insana yüklemeydi.

Tedirginliklere sebep olan takdirinin isabetsizliğini göremediğine yanmayan Mamon, kararlarından duyduğu huzursuzlukla üste çıkmağa çalışıp "hikmetinden sual olunmayan ben..." diyordu kendi kendisine. Yüksek potansiyelin verdiği bu hasara karşı olmayı kendisi istikşafı edeceğine, bunun tanım ve çözümünü yapmış olan insanın haklı karşı duruşunu Mamon; kâfir, imansız, zındık ilan edecekti.

Ortaklaştırmanın somut ve soyut alan etkisi olan ilahlar, kendi aitlerini bu ortaklaşma içinde tutmakla " ortaklaşmaya aykırı birçok duruma hazır olabilir türden olumsuz olacak alan etkilerine dek kapıları olumsuzlaşmaya karşı, sıkı sıkı örtmüş" bulunuyorlardı. Bir olumsuzluk karşısında suçlu aramıyor anlama havi olmakla derhal bir çözüm mitosu (destanı) ortaya koyuyordu.

Ön ittifakın ilahları, ortaklaştıran sürece; kendi süreç üretimlerini yaptırdı. Bu süreçle artık ürün veren zenginlik kaynaklarını da biriktirmeye başlamıştılar. İlahi üretim tarzının zenginlik kaynağı olan artık ürün birikmeli bu durum, ortaklaştıran alanın potansiyelliği olmakla, ortamın potansiyel gerilimini artırdı. Potansiyeli oluşu artan durumun baskı ve basıncı ortaklaştıran süreç sentezini parçalar olma yönünde bir olanakla; ortaklaştıran ilahi sürecin kendisi kendi sürecini parçalamayla baş başa kılmıştı.

Ortaklaşmanın servetini, özel ve kişisel tüzelliğe ait mal, mülk sahipliği yapmıştı. Ortaklaşırın alan etkili süreçleri parçalanın ön ittifakın kişi aitleri, bu parçalanmanın bugünkü bildiğimiz hali karşısında birbirine karşı düşmanca olan bir hırsıla, giderek canavarca duyguların sahibi olmuşlardı.

Parçalanma mukadderdi. Ama parçalanma salınımının bu yönde güçlendirilmesi mukadder değildi. Bir kez de köleci salınım içine girince de kendi haline bırakılmakla bu tür kaderler kaçınılmaz olmaktadır. Ama bu yazgıyı düzenleyemeyeceğiniz anlamına değildir. Özel mülkiyetçi olan bu tür köleci girişimle, köleci dönem öncesinin içindeki ortaklaşmacı olan sosyo toplumsa yapıların içi artık; "birçok olumsuz duruma hazır oluşun kapılarını ardına kadar açılmıştı".

Oysa Mamon ortaklaşın ön ittifaklı alanın kararlarına karşı çıkmakla; ortaklaşma içinde sıkı sıkı kapalı olan her türlü durumlara açık olmanın kapısını, açmıştı. Mamon her türlü duruma açık olma kapısını açmakla, köleci ortama uygun cini de şişede çıkartmıştı.

Ön ittifakın etki alanı içinde olmakla; ön ittifakın ortaklaşırın etki alanı totem gruplara, gruplara özgü kendilerinin etnik biyo kültürel sentezlerini de yaptırdı. İlk melez hemcinslerimiz her bir grubun saç, göz rengi; boy pos; hastalığa dirençleri gibi durumsalların birleşmesine uğradılar. Ön ittifaklı sürece kadar kendi içlerinde izole olmanın alan etkisi içinde kalmış olan totem grup özelliklerinden her bir biyo kültürel görünüşler melezler üzerinde seçilimdi birleşme olmakla melezler, "insan" olmuşlardı.

İnsan yepyeni bir mana anlamasıydı. İçinde kölelik gibi kötülük gibi hırsızlık gibi mana anlaması barındırmayan, salt üreten öznel güçlerin birlikteliğinin totem gruplara göre ön görülemeyeniydi. İzole olmanın ayrı ayrı olan totem kutsallığına karşı; gruplar arası birleşmenin ilahi mana anlamalı kutsallığın ürünüydü insan. İnsan ilahi takdirce olan ittifakın birleşme meyvesi olan, üründü.

İnsan kutsaldı ve tarihte ilk kez totemi gruplar arası temaslar yoluyla; gruplar arası temasça olan ortaklaşmanın ürününe "insan" denmişti. İnsan; ilahi yolun yolcusu olan totem grupları temas ettirir, totem grupları ortak üretim ilişkisi içine sokar olmanın yol ve yordamını takip edenlerin melezi olandı.

Köleci dönemin kendi mana anlayışına göre köleci mana; ön ittifak uygarlığı içinde oluşan ön ittifak insanını azgın oluş, sapkın oluş diye tarif ediliyordu! Hâlbuki köleci dönem azdırması olan insan ne ön ittifakın şartları içinde azgındı. Ne totemi aitlik içinde oluşla azgın ve sapkındı. Köleci dönem, ilahi dönemin ortaklaşın insanına; insanın insan olmasına yabancılaştırmakla kalmadı; ön ittifaklı ortaklaşın insanın kendi insanlığının unutturulmasındaki manaya; "nesy" yani "nas" köle diyordu.

Nesy, ortaklaşmayanlar oluşuyla, Mamon yolu olmakla; nastı. Naş, köleydi. Kuldu. İnsan kolektiflik içinde insan olmuştu ve insani olması kolektif değerler dâhiliyesinde gelişmeleriyle yücelmeydi. İnsan giderek bu kolektif lige çevreyi, hayatı, evreni de katan kolektifeliği üretmenin adı olmakla insandı.

Nesy ön ittifak ürünü olan insana, insan denmesini ve kolektifçe insani olmanın özelliklerini unutturan manasına nas olan nesydi. Eyyuh El nas (Ya seslenmesi olup; ya da ey El'in kölesi, El'in sahipliğinde olan ey kul) deniyordu. Veya Eyyuh El velet (ya El'in çocuğu) oluşla bir hitaplaşmalar seremonisiydi.

El-ilah tanımı biliyorsunuz ki El'in, İlah manalı güç transferi olmakla ilah anılmalı

eşleşmenin mana güçlendirmesi olmakla özel mülklerin yaratıcısı olan EL'in ilah gibi takdirde bulunmasının simgesi idi. Ama EL; ilah gibi ortaklaşma olmamanın; takdirinde de bulunandı. Bundandır ki, köleci dönem söylemi içinde ilah ta El (Mamon) olmakla; keyfine göre özel mal mülk dağıtan ilahı. Böylece mal, mülk sahibi olmanın keyfince malını mülkünü dağıtmanın takdirini yapan sürecin mana anlaması da "El ilahı".

Artık MS. 1789 yılına kadar gelen gelişme içindeki insana, kahir ekseriyetin başka gözle bakması içinde görülen asi, nankör anlamıyla melezliğe, insan denecekti! Bu asi ve nankör oluşun tarihi nedenleri vardı. Aslında köleci sistem bu tabirleriyle ön ittifaklı insan tutumuna karşı olmanın anlam ve zıtlığını söylemekle köleci dönem öncesi insanın tutumunu ve köleci sistemin kendi bilinçaltını ele veriyordu.

İnsana neden asi ve nankör deniyordu? İnsan kolektif ligin içine doğmakla hiç kimsenin olmayan ortak emeğini bölüşmenin sahibiydi. Ve bu paylaşan sahiplik içinde ne asiydi ne de ön ittifakına karşı nankördü.

Yarın yeniden doyması için ön ittifak ortaklaştırması içinde katılımcı olmakla ilahi düzenlemeye uyan insanımıza bu ortaklaşması içinde hiç kimse nimet ve rızık vermiyordu. Ve hiç kimse verdim dediği rızık ve nimeti ön ittifaklı insanın başına kakmıyordu.

Mamon ön ittifak içinde kolektif emekle; "tattırdığım nimetleri, sonrada" köleci dönem içinde; "geri alırsak" diye çoğul konuşup, başkasına vermek için geri aldığı nimet karşısında " o ümitsiz olup nankör olur" diyordu. Ön ittifak içinde nimetleri verilen insan nankör olmazken; köleci dönem içinde insan niye nankör oluyordu acaba?

Bayram Kaya

Alan Etkisi Ve İnsan 5

Mamon insana nimeti ne zaman "tattırdım" diyordu? Nimeti ne zaman "geri alırsak" diyordu. Hepsi bu ifadenin içinde olmakla, kolektif insanlık geçmişinin şimdiye doğru kendi tarihselliği olan alt bilince uygun olmanın karşılık verilen konuşmalarıdır. "o kahrolası insan ne nankör şey!" diyordu Mamon kendi hitabında. Nedendi acaba? Şüphesiz insan El'ine (rabbine) karşı çok nankördür".

Bazen de Mamon aynı şeylerin her durumda bir başka şekilde karşısına çıkan sorunları karşısında çok kızılıyordu. Çalkantıların kendi takdiri nedenle olduğunu çok iyi biliyordu. Takdire leke sürmemek için kendisini temize çıkarma bağlamında " Şüphesiz biz insana yolu gösterdik, ister şükredici olsun isterse nankör" diyordu.

Siz buna şimdiki aklınızla insana verilen seçme iradesini tanıma diyebilirsiniz. Bunlar aslı astarı olmayan yorumlardır. Bir kere takdirin olduğu yerde özgür irade ve cüzi irade olmaz. Cüzi irade de takdirin içinde ön görülen takdirin alt parçası olan iradedir.

Ayrıca Mamon'un da sizin özgür olup olmamanızla hiçbir derdi yok. Özgür olup olmamakla Mamon'un umurunda bile değilsiniz. Ön ittifaklı üreten bölüşen özgür iradeyi bozan Mamon; neye karşı sizin özgürlüğünüzü isteyecekti? Mamon'un tek derdi eşitsiz takdiri olan özel mülk sahipliği ilkesini hayata geçirmek ve adaleti de mülk dediği bu haksız eşitsiz iktisap şeklinin temeli kılmaktı.

Takdirin kabulü için Baal'e (efendiye-sahibe) sorgusuz sualsiz bir biat ve itaat içinde melek gibi olmak çok önemliydi. İtaatsizliği görmekle Mamon kızılıyordu. İlerleyen süreçteki yeni yeni ön görünmezlikler karşısındaki şikâyet ve sızlanmalarla, çatışmalarla baş edemediğini gördükçe; panikliyordu.

Bu panikle ve boş vermişlik sendromuyla Mamon ne yapayım? Ben insana doğru yolu gösterdim (nasihat ettim) . İster nasihatime şükredip uyar, İsterse uymaz, nankör olur diyen Mamon zaman zaman yukarıdaki söz gibi sosyo toplumsa öğütçü diyalogların belirtilmesi içinde ipin ucunu elinde kaçıyordu.

Ortamın alan etkisi madden ve manen olan yaptırımlarıyla çok şiddetliydi. Alan içinde birçok mana yaptırımla potansiyeli etkiler, sosyo toplumsa alan içine imbiikten süzülen titizlikle ve on binlerce aklın eforu sonunda inşa oluyordu. On binlerin inşacı akli, sizin hayranlık duyan aklınızda büyüktü.

Nankör ve asi oluş (sorgulama) içinde başka ön ittifaklı nedenler de vardı. 1789'a kadar kolektife oluşla özgür olan insana dek böyle bir mana ortaya konamıyordu. Kolektif özgür olan ön ittifaklı melezi (sentezi) insan ön ittifak içinde gruplar temsilcisi simgesi olan ilahlarına inanıyordu.

İlahların her biri bir grup temsilciliği olmakla temsilciler onun biyolojik, kültürel sentezli inşacılarıydı. Melez insanın sentezi veren grup kadar kültür kotaranla özelliğinin sahibi olan ilahı vardı. İlahlara sahiplik duyusu bu melezi katkılı görünüş, duyusu ve o ilahların ruhlarından üfürülmüş olmakla ilahların melezi olmasıydı.

Bu nedenle haklı ve doğru oluşla kolektivist melez insan tam bir doğrulukla politeistti. İlahların insan dışındaki kendi totem grubu adına ortaklaşma yaptırımları nedeniyle melez insan ilahlarına ortak kararlar aldırıyorlardı. Kolektivist insan ortak olan üst iradenin peşindeydiler.

Mamon'un keyfi ve eşitsiz takdiri olan kararları ortak irade içinde alınabilecek bir karar

değildi. İlahlar kurulunda asla böyle bir karar çıkmazdı. Her biri kendi görünüş ve kendi parçası olan insanın kimine mal mülk verip kimini de mal verdiklerine köle yapma kararı ilahlar kurulunda vize alabilecek bir karar olamazdı.

Üstelik ilahın böyle bir yetkisi olmadığı gibi ilahlara da böyle bir mana isnadı yapılamazdı. Bu nedenle Mamon giderek tek irade olup iradesi tartışılmaz olan olmalıydı. Mamon kendi teklifine bakıp ön ittifak içindeki insana görünüşünü veren ilahların gruplar eşitliği olan siyasi politikalı eşit ortaklıktaki ilahlar statüsüne bakıp bakıp insana; azıtıp sapıtan insan diyecekti. Mamon politikasına uymayan kolektif manalı insan, kolektif olmayan mamondur manada hafızalara kazınmakla azıp sapan şöhretti.

İşte kolektif bilincin ürünü olmakla insana bu tür ortaklık kabiliyetli insanlık geçmiş olan insana insanlık geçmişi unutturulacaktı. Nasıl unutturulacaktı? Kolektif bilinci olan insana dilde azıp sapıtı söylemini propaganda ve pelesenk etmekle bu oldukça olası olabilecekti. Özel mülkiyetin ikamesi karşısında İnsan kolektif bilincini unutmalıydı. Bu müthiş bir alan etkisi potansiyelliydi.

Artık kolektif bilinçli insan ki bugün de öyledir; Mamon kararına karşı olan kişiler anlamına nas, kul, köle, maraba, azap, amele, ırgat vs. dendi. Nas olan ırgat olanlar, kul olanlar kolektif bilinçli insan değildi. Kul insan değildi. Ya da kolektif bilinci taşımanın insanı değildi. Gündüldü.

Kul olanın karşısına da seyit, seyidina, seyduna, melik, malik, efendi, sahip, habibi vs. deniyordu. Ancak 1789'la bir nas, zengin de olsa, fakir de olsa; nas kişilere artık açık açık olmakla yeniden insan denecekti. İnsan tanımı kalkmayan köleliği içinde yeni bir tanıma girmişti. Tabii ki burada da, ön ittifakın; ya da insanın temelindeki kolektivist olan insan bilincinde eser yoktu. İnsanın çevresinde dönülüyordu.

1789'dan itibaren kişilere, insan denmesinin anlamı içinde köleci dönemle kazanılan köleci salınımlar aynen korunuyordu. Zengin de, fakir de; ağa da, köle de olsa kişiler artık yeni insandı. Bu insan tanımı içinde köleliğin kalkmasını dile getirme varsa da yeni insan tanımı köleliği tam kaldırmaz. Kölelik şekil değiştirir. Kölelik değişen şekil içinde kendisini saklar. İnsan söylemce, hukukça ve siyaseten eşittir.

Nasıl ki geçmişteki nas, nes, ırgat, amele olan söylem kolektif bilinçli insanı unutturmaks; bu kez de yeni insan tanımı eyyuhel nas olan köleliğin aşağılayan anlamını unutturmak, efendiliğin tahrik eden yüksek basıncını törpülemektir.

Yine de bu modernine içindeki yeni tanımlı insanın, insan tanımlı çerçevesi; zor da olsa mücadele vermenize olaşı oluyordu. Ön ittifakın insanıyla çağdaş insanın arasına giren mekanik kölecilik vardı. Ön ittifaklarda insanın; sentezi sosyo toplumsa ürün olmasıyla biyo kültürel bir tarihsel oluşması vardı. Bu tarihsel oluşma kutsanıyordu. Ön ittifakın insanı ilahlara göre insan olmanın ilk ürünüydü. Ve ilk ürün hep kutsanacaktı. Köleci dönem içinde bile başka atıflarıyla da olsa ilk ürün kutsanacaktı.

Bu kutsanma ittifak ahdi oluşla; insana ve insanı kültürce ve üreten ilişki olmakla inşa eden ilahlara seremonine oluyordu. İlahlara insan denmiyordu. İlahlar biyo-kültür sentezi olmamakla insan değildi. Ama insanlığın bağ enerjisinin inşacıları ve saf biyolojik soy atalarıydı. Bu durum yeni yeni ittifaklar içinde her ittifakın özelliği olmakla sentez bağı ya da bağ enerjisi olmalarının sosyal mana anlayışına dönüştü. İlk ürün

olma bilinci, çok kuvvetle sentezi üreten sosyal hafızanın bağ enerjili pekişmesiydi.

Maziye belirleyen bu tarihsel insan oluş; ön ittifaklar içinde ittifaka her katılım yapan katılımcıların başlangıç çevrimi olmakla ittifakın kolektif bilinci oldu. Bu kolektif sosyal bilinçle insana ve onları inşa düzençisi olan ilah atalarına secde edildi. Çünkü insan ilah değildi. İlah da biyo kültürce insan değildi. Çünkü insan saf totemi öncülü de değildi. Çünkü ön ittifaklı insan ile şimdiki tanımdaki kul olan köleci insana; ön ittifakta secde edilen insan olma tarihselliği; köleci dönemle unutturulmuştu.

Secde edilen ön ittifaklı insanını köleci sistem içindeki anısı, deforme edilen köleci mana ilişkilerine dönüşen bir anlatım olmaya başlamıştı. Bu nedenle köleci dönemdeki gibi modern çağdaş insanda da, tarihsel insanın tanımı bulunmuyordu. Ama anlatımlar hep ön ittifakın insan tanımı olan oyuk alanlı devinme içine ve üzerine yapıyordu.

Bayram Kaya

Alan Etkisi Ve İnsan 6

İnsan; insan hakları kavramıyla gelen açılımın yanında, köleliği kalkmamakla, sadece köleliğini unutan, kölelik sinir ucuna dokunmayan "Eyyuh El nas, ta olmuştu. Köleliğini El'in üzerinde çevrim yapmakla incinmiyor şaşmaz bir El bağıslı olmakla gurur duyuyordu. İnsan "El'in insanları", "El'in adamı olacaktı.

Oysa başlangıç koşullarının belirlendiği, ya da ön ittifakı koşulların belirleyici olduğu ön ittifak insanı olma tanımı içinde; köleci dönemdeki gibi mahfuz tutulan; fakir de olsa; zengin de olsa insan insandır" tanımı yoktu. Bu bir sınıfsal provokasyon karşısında, provokasyonu önleme yapmanın provokasyonu yatıştırmanın tanımıdır.

Ön ittifaklı ilk tarihselliği içinde olmakla söylenen insan tanımı kapsamında, tarihi inşaca belirlenir bir insandır diyen, insan tanımı yoktur. El'in kulu oluşla ilkten beri böyle kul yaratılan insan tanımı vardır.

Bu yeni nas tanımı, çeşitli şekillerde, çeşitli zamana göre aldığı biçimlenmelere göre yorumlana bilirdi. Söz gelimi; yeryüzüne yayılma ve yeryüzünü mülk edinme olan imparatorluklar dönemindeki insana dek söylenen yeni mana, tek tanrılı dinlerin anlatımıydı. İlahi (semavi) dinlerin ihsası sırasında El-ilahın panteon sentezli "Allah" tanımına verilen mana anlayışına göre de insan "verdiği sözü unuttur" nisyan ile malul anlamına "nesy", neys, nas, kul insan, dendi.

Nas açık açık olan ön ittifakın insanı olmanın yerine; doğma oluşla, vehmi kuruntu olana dönüşecekti. Ön ittifaklı gerçekliğin, öznel hakikatlığı olmak yerine; köleci sistemin doğmasına anlama, kul köle anlayışına dönüşecekti. Miladi tarihe doğru nas; topluluk, el âlem, halk, herkes oluşla belirtilecekti.

Nihayet İsa'dan sonra köleye karşı hissedilen (!) merhametle; kula da insan denmekle insan denmeli sürecin artan ivmesi içinde 1789 hareketi içindeki tanımına ulaşan insanla anlam, şahika oluşacaktı.

Neydi El İlahı ya da Yahudiliğin Yehova olan Rabbine, Allah'ına verilmekle unutulan söz? "Ben, ben olanım (Yehovanım) ". "Sizlerin rızkını dilediği takdirle olan bir ölçü içinde dilediğine dilediği gibi dilemediğine de rızkı kısmakla dağıtan rabbiniz değil miyim? " Diyendi.

İşte insanlar, "insanlara rızklarını dağıtmakla ve insana rızkını kısmakla takdirde bulunan ben değil miyim? Diyen Yehova'nın bu doğma olur anlayışıyla insan, güya bu ahit eşmenin "tanığı" olmalarına rağmen ahit sözleşmeyi, "unutanlardı".

Bu doğma ön ittifak içindeki totem grupların totem gruplar arasında olmakla canı kanlı yaptıkları ahidin köleci döneme göre yansıtılmasıydı. Totem grup ürününe siz insansınız diyen imanı ahitle bağ; köleci anlatıda; "ben sizin rabbiniz değil miyim? " deyişi üzerindeki iradeyle insan yerine kul denmeye dönüştürülmekle; kulluk meşru ediliyordu.

Ön ittifak içindeki grupların kendi ahitlerine kendilerinin tanık olmalarının "el este" denen yansı çarpıtmasıyla seremonine edilmiş anlatım; köleci döneme göre anlatılmış ön ittifaklara dek mazi sel hatıra uzantısının yeni biçimiyle biçilmesinden başka bir şey değildi.

Tanıklık biliyorsunuz ki ön ittifakların katılımcı gruplarının açık açık toptan somut şekilde birbiri ile yaptıkları ilahi sözleşmeli ahit veya yemin veya iman olmanın ahit

tanığı; yemin tanığı veya iman tanığı oluşlardı. Top top (bölük bölük) grup eylemi oluşla ilahi sözleşmeye iman edenlerdi (söz verenlerdi) . Köleci mana bu geleneği kendi özel mülkçü ve köleci amacına göre kullanıyordu.

Köleciliğin gelecekteki devamı olan tek tanrılı dinlerin nas'ı; yani Mamon takdirli Mamon'a ait kullar ya da kölelerdi. Hiç te insan değillerdi. Bu nedenle 1789 ihtiralı (beraatla) beyanname içindeki burjuva insanlığıydı. Feodal toprak köleliğinde sanayi köleliğine ve para adamlığı olmanın köleliğine güya kendi iradeleriyle, serbestçe geçebilmeyi desteklemenin seçimler yapan insanlığıydı! Bu hem bir başarıydı ufak kazanımlar sağlıyordu. Hem de olup bitenin kazanımlara rağmen sürüp gitmesiydi.

Malın, mülkün hemen hemen her şey olduğu bir sistem içinde; malı mülkü olmayanın (poşet içinde verileni irade oluşla tanımak dışında) ne iradesi olurdu ki? Poşete ikna olmayan tarihi bilinç sahibi yüz kişilik bir etki alanı içinde beş on kişinin iradesi de; tarih sellikten yoksun, dogmacı ve fatalist (yazgıcı) olan 90 kişilik irade karşısındaki tarihsel bilinçli iradeleri, ne ola ki?

İlahi dinler de köleci sistem gibi ön ittifakın insanına insan demeyecekti. Çünkü kendisi dahi, savunduğu köleci sistemin mana anlayışı olma, ürünüydü. Köleci sisteme karşı çıkmıyordu. Sadece köleci sistemin içine acıma, merhamet, sadaka gibi köleci basıncı düşüren anlayışları ikame ederek "İslim atmakla El yeni" oluyordu.

Yeni olan davetini; yine El baal, El-ilah, El Hübel- El uzza, El Lat üzerinde ki kimi kültürlerle uzlaşarak yapıyordu. Bu alana bu mana isimleriyle seslenmez ise zaten hiç bir şey yapamazdı. Alan içi öznel zihin kalıpları kategorizesi olan anlama söyleşme şekilleri El anlayışına göre biçimlenmişti. El çevre kültürler içindeki Kudüs panteonlu tapınak çevresine de seslenecekti; Kâbe panteonuna da seslenecekti. Eski insan tanımı olan İncire de, hurmaya da, zeytine de ant (kasem) edip; kısıraya da; Roma lejyonlarına da hitaplı olacaktı. Merkezden çevreye yayılmacı siyasetin kuralı buydu.

İnsan olmasını unutan anlamına insana; kul-köle anlamına nas diyecekti. Âdem dahi bu gelenek üzerine sanki insanlığını unutmamış ta; "eleste birabbikum"u; kulluk kölelik sözleşmesini unutan kişi soyu temsilçisi olmağla mana edeceklerdi. Sözünü unutan oluşla anılacaktı. İnsan demeyecek Âdem ve Âdemoğlu diyecekti. Siz bakmayın şimdiki ha âdemoğlu, ha insanoğlu denişlerine. Bilinç kaybı var.

Aynı kökten gelme birbirine yakın olma anlamına uns, ins, unase gibi anlamlar söylenecekti. Bu anlam oluşlar köleci düzenli alan etkisinin maldan mülkten yoksun insanıyla; mal mülk sahibi insanların her duruma açık halli oluşlarında duyulan tedirginlikleri nedeniyle tedirgince olanların üzerini örtmek için söyleniyordu. Bu nedenle, efendi köle kavramını yeniden rab, El, baal üns, ins kavramı içinde yorumlanmakla bu kez de efendi köle çatışmasını unutturacaklardı.

Bayram Kaya

Alan Etkisi Ve İnsan 7

Malın, mülkün hemen hemen her şey olduğu bir sistem içinde; malı mülkü olmayanların (poşet içinde verilen irade oluşla tanımak dışında) ne iradeleri olurdu ki? Poşet türü inayetlere ikna olmazla tarihi bilinç sahibi on kişi olsun. Yüz kişilik bir etki alanı içinde tarih sellikten yoksun, dogmacı ve fatalist (yazgıcı) olan 90 kişilik irade karşısındaki tarihsel bilinçli on kişinin iradeleri, ne ola ki? Bir şey olabilecek düzeye gelindiğinde de süreç, bambaşka frekans salınımlarına geçmiştir.

İlahi dinler de tıpkı köleci sistem gibi ön ittifakın insanına, insan demeyecekti! Çünkü dinlerin kendileri dahi, savundukları köleci sistemin mana anlayışı olmanın ürünüydüler. Köleci sisteme karşı çıkmıyordu. Sadece köleci sistemin sertliği içine acıma, merhamet, sadaka, bağışlama gibi köleci basıncı düşüren anlayışları ikame etmekle; kendi dinamiği içindeki sıkışmaların "islimini atmakla "El" muktedirliği yeni" oluyordu.

Yeni olan El, davetini; yine El baal, El-ilah, El Hübel- El uzza, El Lat üzerinde ki kimi çevre kültürleriyle uzlaşarak yapıyordu. El, bu alana, bu mana isimleriyle seslenemez ise zaten hiç bir şey yapamazdı. Alan içindeki öznel zihin kalıpları El anlayışına göre biçimlenmişti.

El çevre kültürleri içindeki Kudüs panteonlu tapınak çevresine de seslenecekti; Kâbe panteonuna da seslenecekti. Kendilerine gelen zamana göre anlam içerikleri unutulmuş olan eski topluluk adı olan söylemler içinde insan tanımı olan; incire de, hurmaya da, zeytine de ant (kasem) edilip; kısıraya da; Roma lejyonlarına da El ağızıyla hitaplı olunacaktı. Merkezden çevreye doğru yayılcı siyasetin kuralı buydu.

İnsandaki tarihsel inşacı insan olma bilincinin El inşacı olan mana anlaması içinde ön ittifaklı insanın tanım anması; köleci kul kavramıyla asimile edilmekle, unutturulacaktı. Ön ittifakın ayrılık gayrılık olmadan ortak aşma yapması içinde mana veya anlam olan insan tanımı; 1789 hareketinden günümüze kadar siyasal, sosyal ve giderek ekonomik eşitliğini aramakla hala bulmuş değildi.

Eşeği bulunca sevinecektik. Ama yiten eşek, onca kutsal değerler altına gizlenmişti. Olup biteni görmek son derece tarihsel bilinç isterdi. Tüm kutsallıklar büyük oranda eşeği gizlemek için ortaya konmuştu. Yitirtilen bulunamayacaktı. El inşacı mana anlaması içinde ön ittifakının insanına artık kul-köle anlamına nas diyecekti

Âdem dahi kendisine köleci tanımlı insan denmemesinin geleneği içinde sanki ön ittifaklı insan olmasını unutmıştu. Âdem'e "eleste birabbikum" deniyordu. Grup temsilciliği hüviyetli olan O da çoğul biçimde "evet sen bizim rabbimiz (sahibimizsin) diyordu. Buna karşın Âdem ağızındaki seslenişle grupça bölük bölük iman eden her bir totem gruplar da, ön ittifakı olmuş ilahi gruplar da, kendi kendisine yetkilenen El divanında; "biz de senin kullarınız veya köleleriniz" demekteydiler.

Adam aitle soyun ilah mantığı; köleci inşa bilinci olan El mantığı içinde kişi sel mal mülk sahipliği oluşun mana inşasına dönüşecekti. Her biri bir El, olan egemen sınıfla kulluk kölelik sözleşmesi (iman mukavelesi) yapıldı. Bu imanca ahit mukavelesi boyunca ortaya konan süreç çelişkileri karşısındaki direnciyle Adam soyu iman ahdini unutan kişiler soyu temsilcisi olmakla mana edildiler.

Adam söylemli manadaki tümledir kasıttaki adam sözünde gerek ön ittifaklı ahit imanını; gerekse köleci sistemdeki El manalı ahit imanını unuttur olmanın nisyanlıkları ile malul; olduğu söylenecekti. Adam, "beşerdi bu ahdi vefa imanını da şaşardı".

Bundandır ki köleci mana ve onun öğretti kutşamaları adama ve adam aitlerine ön ittifaklı tanımla insan demeyecek, Adem ve Ademoğlu diyecekti. Siz bakmayın şimdiki ha âdemoğlu, ha insanoğlu denişlere. Burada tarihi bir bilinç kaybı vardır.

Daha sonrasının çatışmasını uzlaşmak; çatışmayı yakınlaştırmak için efendi köle ayrımlı sınıf farkını yumuşatmak için ön ittifakın insanına aynı kökten gelme, birbirine yakın olma anlamına uns, ins, unase gibi anlamlar söylenecekti.

Bu uns, ins sıfatı insana köle olduğunu unutturmuyordu. Çünkü ins kavramı kul olma anlayışı üzerindeki devinimleriyle ifade ediliyordu. Daha önce belirttim; bu koşullu öğrenmeydi. Yani insan insanlığını kul olmasıyla birlikte kavriyordu. Kul insan olmayı pekiştiren olmakla daha önde bir baskı ve basınçtı.

Bu tür manalarıyla koşullandırmalar, köleci düzenli alan etkisinin içinde köleci alanın maldan mülkten yoksun insanıyla; mal mülk sahibi insanların birbirine olur çelişikliklerini söyleşiyordu. Bu çelişkin karşıtlıkla söylemler içinde birbirine karşı her duruma açıktılar.

Bu açık oluş halli koşullarda duyulan tedirginlikleri nedeniyle "aynı kökten gelmeyi söyleyen ins veya uns" ulamları alan içindeki sınıfsal tedirginliklerin üzerini örtmek için de söyleniyordu. "Aynı kökten geliş" olan ins ile hem insan olmada eşitlik fikri; hem de sınıfsal çelişkiyi örtme gayreti ortaya konacaktı. Bu gayretle sözcüklerin her iki anlamı içeren alan yansımaları içinde kullanılmalar olmalarıyla bu kavramların anlamca geliştirilmelerine başlanacaktı.

Bayram Kaya

Alan Etkisi Ve İnsan 8

Bundandır ki, köleci egemenlik efendi köle kavramlarını ilah görünümlü ama ilahın zıddı söylemleri Rab, El, Baal, üns, ins kavramı içinde sık sık yorumladılar. Köleci amacı gütmelerine rağmen efendi köle çatışmasından kaynaklı uyumsuz tutumları kul isyanı, ahde vefasızlık söyleminde unutturmaya yönelik olacaktı.

Bu nedenle, köle vurgulu olan nas, unas edici yansıtılış içinde; "birbirine yakın olanlar (totemi olur, ilahta ahdi olanlar) " anlamına derinlikle insan olma anlamı köleliği kaldırılmayan ama süren köleliği "anase" ile söylenecekti. Tabii ki bu, sözcüklerin zamana ve zemine göre evrilmesiydi. Bu tür anlam değişmesi ve anlam bozulması içindeki söyleyişlerde geçmişe atıflar tam kavranamayacaktı.

Bu nedenle mamon; insanı, insanlığı değil, köleci dili inşa ediyordu. Köleci dili kullanıyordu. Yeni insan böyle köleliği içinde anlam buluyordu. Kutsal kitaplara bakar bakmaz "eyyuh El nas'" görürsünüz. Kutsal kitapları yorumlayanlar sözcükleri kölecilik öncesi eski kullanımlar üzerine değişme dönüşme ifade eden anlatımların özgün inşa oluşlarını söylemek yerine, hal içindeki yeni kullanımlı anlamını söylemekle kelime içindeki anlamlardan hayli yol temizliği yapmışlardı.

Yol temizliği yapılmakla kullanışlı kılınan sözcüklerin yeni anlamları üzerinde geçmişe dönük uzanımca anlam söylemleri konuşulduğunda; köleciliğe ilişkin söylemlerde ortaya gizemcilik ve zamanlar üstü oluşun kutsal söylemi olma yanıltması, çıkıyordu. Bu türden temizlikler ve gizemci oluşlar bağlamında "eyyuh El nas"; acıma, merhamet edilmeye kuşatılan "ey kul insandı". Geçmiş inşa üreten muktedirlik olan ins'e neden acınıyordu? Neden merhamet ediliyordu? Bunun cevabı yoktu. Olan cevaplar da gerçeği gizlemekle gerçeği (tarihi) unutturan dogmalardı. İns'in muktedirliği efendi izinli dileme olmuştu.

Köleci insan veya dinlerin Eyyuh el nas dediği insanla burjuva insanı; Mamondu öğretiler doğrultusunda "öğretilmiş çaresizlik" içinde olmanın anlamı olmaktan öte gidemiyorlardı. Acıma, merhamet bundandı.

Ön ittifaklar içinde karşı totem meslekli ürünlerin farklı kullanım değerlerinin değişimleri karşılıklı bir sekans hareketiydi. Bu hareketin gereği her bir grup her bir gruba kendi totem mesleği olan ürünlerini takas ediyordu. Bu girişime bağlı sahiplikle birlikte güvenliği sağlıyorlardı. Bu tür bağıl hareket ortaklaşmasının da buna göre olan inşa tutumunun da, ahlakının da, kural olan mana anlatımının dili de, ilahtı inşa damgaydı.

Şunu da belirtelim ki ön ittifaklar içinde her bir totem grubun kendisi, kendi totem mesleğiyle anılıp algı edilmektedirler. Bu algı, girift algıda seçicilik içinde koşullu öğrenme olmaktadır. Söz gelimi demircilik falan gruba özgü kılınan bir saygılıma olmakla; sırf o aitliğe tanınan o aitlekle anılan meslek olmakla; karşı grubun yapmaması gereken bir meslek olmayı da ittifak aitlerine zım ediyordu.

Ön ittifak içinde farklı totem gruplarla temas etme, dokunma ve onların elinde onların totem yiyeceğini yemek; bir blok hareketi olmanın sekans devinmesiydi. Buna sekans hareketine uygun oluşları tutum edenler karşı sekansla birlikte oluşturduğu dili, ittifakın ortak kanatlı mana inşasıydı. Yeni düzenlemeyle ritüeli edilen gelenek görenek olan sembolleşmelerin mana dili, yine bu ilahtı inşaıydı.

Yani ön ittifaklı, alan etkili düzlemi; madde ve mana oluşla ikiye ayırırsak; ortam madde ve mana oluşla, iki parçalı sekanstır. Madde olan yan üreten ilişkilerdi. Paylaşıcı

yaşantı aşması içinde olmakla korunum, güvenlik türü olanlar vs.ydi.

Bununla birlikte maddi olanın karşı sekansı da madde olanın iz düşün yansıması oluşuyla dönüşümlü maddi üretimlerin söz ve mana dili olmalarıyla, çok kez anlamca ortaklaşan bir bilinçti. Bu bilinç; olup biteni çevrim edip, çevrimi ön ittifaklı sentezimize tüzeli oluşuyla, üst akıl kıldı. Bu ortaklaşan, özne özneliğiyle oluşmanın ruh haliydi. Bu da bir düğüm noktasını ifade eden ilahi anlamaydı.

İttifak içinde gruplar temsilciliği olan ilahi sekanslar ancak ve ancak ön ittifakı ortaklaştıran süreçlerin düzenlenmesiydi. Bu düzenleme maddi üretimin yaşam tarzını (insanca muktedirliği) dile getiren sekans hareketiydi. Sekanslar birbirine göre işleri olmakla birbirine göre devinme içinde olmanın manası ile uyumlaşan yapılarıydı.

Siz anneyi her acıktığınızda, size meme uzatmasıyla koşullu öğrenirsiniz. Alt rahatsızlığınız içinde ağlarken altınızı temizleyip sizi rahatlatır olmasıyla koşullu algıyorsunuz. Yine annenizi; anne rahiminden beri annenin kalp sesine alışıkla kucağında güven bulduğunuz; tehlike anında sizi koruyan vs. türden oluşların eşliğinde pekişen hareketleriyle ana söylemini sizler mana edersiniz.

Anneyi size kimsenin söylemesine gerek yoktur. Ortada bir ana olmasa da çocuk bunları çevrede arayacak ve bunları bulduğu her bir durumlara sahip çıkacaktır. Sahip çıktığı durumların peşine takılacaktır. Kendisinde süt emilmesine aksi tepki vermeyen inekten emmeye başlayan kuzu, ineğin peşinde olacaktır. Bir ilk tepme tepkisini yediğinde de, inekle öküzü birbirinde ayıracaktır.

Bir şeyi ya da alışmayı; o öğrenmeyi veya alışmayı verecek olan bir şeyle birlikte sunarsanız; sunulan şey doğada bir ve biricik yol değildir. O öğrenme ve alışma yinelemesi yapma hareketinin yanında o öğrenme ve alışmayı vermeyen ve o öğrenme ve alışmanın asıl nedeni olmayan şeyler de, asıl olanlarla birlikte algılanırlar ya da amaçlı şekilde algılatılırlar. Tıpkı totem, ilah ve rab olan El gibi.

Birlikte algılananlar ya da algılatılanlar doyma gibi aynı sonucu vermeseler de birlikte belirledikleri sürece aynı imaj etki uyarması ile çek imleyici olurlar. Muzla beslenme yapacak olmanın an öncesinde yeşil ışık yakıp hemen akabinde muzı maymuna gösterme hareketi içinde besleme eşletmesi nedenle; muz olmadan verilen bir yeşil ışık seansında dahi maymunun yönelme yapan çek imlenişi gibi.

Ya da o öğrenme ve alışmayı verecek nesnenin; o öğrenme ve alışmayı yapacağı şeyle; fizyolojik, biyolojik ve kültürel bağının olmaması türü sağlayıcılar da bir süre ana sağlayıcı, yerine konmakla; bir gölgeye alışılmaktadır. Kuzunun, koyun yerine ineği ana bilip, inekte süt emmesi gibi kimi ana özelliklerin ana sağlayıcısı ile eşletildikleri durumlar boyunca süreç, koşullu öğrenmeyi oluşturmaktadırlar.

Muzu gören aç bir maymunun da, insanın da; ağız sulanır. Muzun ikramını ışıkla algılayan maymunun öğrenmesi içinde ışık yenen bir şey değildir. Ama ışık algısı, muz verileceği bilgisi ile birlikte kodlanmakla maymun öznesi içine muzla imajı alınmıştır. Bu tür girişme ve girişmeler doğal ortamın süre giden tabii bir halidirler. Aynı anda bu kabil birbirine benzer ya da birbirinden apayrı süreçlerin yüzlercesini doğa bir anda ve hep bir arada olmalarının durumları içinde girişir olmaktadır. Bu tür girişmeler nedenle de doğa bizlere çok büyüleyici gelir.

Aç maymun sizin muzı vermeyeceğiniz bir seansta, yaktığınız ışıkla birlikte muz

görmüş gibi ağzı sulanacaktır. Bir kaç deneme sonra belki maymunun ağzı her yeşil ışık gösterişte sulanmayacaktır ama maymun da deneyle edindiği bu özne imajını da kolay kolay unutmayacaktır. Her yeşil ışıkta ya da arada bir yeşil ışıkta maymun muz bekler ya da maymun muz beklentisini aklına düşürür olacaktır. Bu çek imleyiş bir şeyi; takip edilen bir şeyin eşliği içinde birlikte algılamasından kaynaklıdır. Koşullu öğrenme dediğimiz koşullu tepkedir.

Totemi alanlı etkili öğrenmede tıpkı böyledir. Totemi alanlı etkili öğrenme parça yapıllı gruplar içinde olmakla tam bir sosyal öğrenmedir. Totem alan sağlamayı anadan değil de doğada ve totemi sosyal çevre içinde sağlama yapmanın sosyal elli koşullu öğrenilmesi olmakla; "totem anayı" inşa eden, sosyal bilinçtir.

Kısaca totem alan söyler ve doğrular. Sosyal totemi bilinç, totemi alan içinde analığı üzerine almakla, totem alan içinde herkes çocuğun anası mesabesinde sağlayıcısıdır. Bu tutum insanın ve giderek El olan rabbin kendi söylemesi ve kendi doğrulaması mantık olacaktır

Kendisi bir şey sağlamadığı halde; sosyal gücün ya da sağlayan ve sağlatan ilişkilerin sosyal tutumlu davranışlar eşliğinde belirme yapması koşullu etkidir. Bu etki öğrenme sağlama olanla sosyal gücü ortak özlü kılmaya yüklem olmanın atfıdır. Bu ana atfı totemi kişiler nezdinde totem üzerine almakla ortamın sosyal bireylerini kendisine totem kendisine çekimler. Unutmayın ki totem sosyal öz ve sosyal bilinçti. Doğal ortamın alan etkili özel çek imleme topaklaşmasıdır.

Ya da totem; sosyal dayanışma eşliğinde belirme yapan sosyal dayanışmanın mana gücü olmakla; sağlayan ve sağlatan sosyal özne yoğunlaşmasının kişiler gözündeki totem algısı ya da totem bilincidirler. Totem algının da ortaklaşan mana algısındaki sağladığı sağlattığı şeyler gibi görünür dokunulur ortaklaşan somutluk olması gerekiyor.

Bayram Kaya

Alan Etkisi Ve İnsan 9

Mamon inşası, başka bir şeydir. Ama mamon başlangıç koşullarına bağlılık nedeniyle ilahi alan etkisinin imajı eşliğindeki dönüşümlerle öğrenilecektir.

Mamon da tıpkı totem gibi, ilah gibi sekanstik olan bir dinamiğin ürünüdür. Bu dinamik ne totem dönemde ne de ilahi dönem içinde olmayan bir sekansın aksam hareketidir. Mamon'du sekans ta bir sağlatma ve üretim hareketi olmakla başlangıç koşullarına bağlıdır. Ama başlangıç koşullarını, belli aşama üzerinde varlıklı ve yoksul kılmakla temel iki çelişkiyle sekanstik sağlama yapar.

Takdir, tevekkül ve takva mana anlayışlı bu yol, köle emeğine dayanan özel mülkiyetçi yoldur. Bu süreç içinde farklı grupların temas edip etmemesi sorunu, ya da kültürler çatışması sorunu gibi sorunlar günümüze kadar olur bir sür erlik olmakla varsa da, ikinci bir araz olmaktan öte değildir. Ana ilişki ezen, ezilendir.

Bu sürecin ana uğraşı eşitsiz sağlatma olmakla ele geçirilmiş üretim hareketi üzerinde takdirli ve takdirsiz kılınmanın mana anlayışıyla yürütülmektedir. Bu şekildeki zenginlik ve yoksulluğun (sınıflı çelişkinin) hazmı, gerekmektedir. Dinler Mamon ekseninde olan bu manaca anlayış üzerinde çalışmalarıyla yoğunlaşır. Bu köleci manaya iman içinde olan kişileri kendisine çeker. Yeni iman takva takdir ve tevekkül yolunda inanır olmaktır. Özne bilinci bu, olacaktır.

Dinlerin içinde takva, tevekkül ve takdir olmakla üretim ve paylaşım hareketi bu anlayışa göre yapıyordu. Her kes bu paylaşımına göre kendi nasibini yiyordu. Üretim hareketi ile paylaşım arasına bu "üç T" girmişti. Mal mülk sahipliği de bu 3 T'ye göre idi. Çalışıp çalışmamanız da bu 3 T'ye göre idi. Paylaşım da bu 3 T'ye göre idi. İmanın iknacı çekim merkezinde bu 3 T vardı. Gerisi buna göre inşaydı.

Bu üç T'li iman ilkesi içinde olmakla köleci sözleşme yapmanın sonucu dinler de zorunlu oluşuyla başlangıç referansı içinde bir yığın çarpıtmalar yapıldı. Üç T'li ilke üzerinden sisteme hitap edildi. "Kır zambaklarına bakın. Ne yün eğirirlerdi. Ne de iplik dokurlardı! Gökteki kuşlara bakın ne çalışırlar ne biriktirirlerdi!" İsa. Çünkü Rabb onları giydirip, kuşatıp, doyurmakla onlar rabbe (3T'ye) teslimdiler.

Ve bu 3 T'nin temel referansa hitabı olması yanında kölelere, 3 T ile kazanılmış sahiplik üzerinde adaleti mülke temel yapmakla da efendilere çekici geliyordu. Üstüne üstlük dinlerin bir de öte dünya mana anlayışını (maverayı) inşa etmesi, süreci daha albenili bir sömürü ortamı yapıyordu.

Alan etkisi içinde kurulacak ve girilecek 3 T manalı anlayışların bağıntıca kurallı düzenlenişlerini yapmak ortam içinde türlü salınım farklı senkron anması olan eşzaman-uyumunu ortaya koydu.

Üretim ve paylaşım hareketi 3 T'nin manaca olan ilişki tarzına bağlı olmaktan kaynaklı sekansı, ilahtan bozma Mamon'du mana anlaması içinde olacaktır. Bu tür derişmelerin sekans hareketi içinde olmakla ortamın çeşitli salınım farkları vardır. Çeşitli salınım farklarının her biri bir frekanstır. Frekans uygunlukları ve uygunlaştırılmaları da alan içinin dönüşümleridirler.

Köleci sistem uygulayıcıları, kendi iradesini; kendi kötülüklerini egemen kılmak için mana anlayışını ve mana sembolizmini kullanırlar. Yani çelişkili bilgi akışının taşınması ve çelişkili olmakla uyumsuz olan bilgi akışının girştirilmesi ortamın mana zarfı kapsamındaydı. Bu senkronla dönüştürülen sürecin katlanılır olmasına insanlar rıza

gösterip; boyun eğmeleriyle, sürece göre hazmedici tutumlar edinmektedirler.

Artık keyfi takdir ve bu takdire sorgusuz sualsiz katlanma yapmağa razı olmanın boyun eğiş tevekkülü içindeki şükür ile takva etmek olan 3 T'li mana kodlu, imaj alınmıştı. Her salınım bu 3 T'li frekans salınımına duyarlı kılınmıştı. 3 T'LI mana kişilerin öznel yetili kategorize kalıplanışları içinde olmakla kişilerin özne-eylem dönüşmeli, eylem yönelimlerinin devinmesi olacaktır. El, Baal, Mamon, Amon vs. olan 3 T yansıtıcıları ortam içinde, bu tür muktedirce eylemin kendi takdirleri içinde olma tutumlarını, gayretçe ete kemiğe büründürür insanın içindeydiler.

Bunlar sistem sahiplerinin ağzıyla, sistem sahiplerine de, kölelere hitap ederler. Bunlar fiilen efendinin gerçekleri olan arzularıdır. Yine bunlar ezilenlerin de rızık umudu ve beklentisi olmakla; tap ve iste takvası içinde secde edilenleriydi.

Çünkü köleler, efendi sahipliği olan mal, mülk gibi ayrıcalıkların, Mamon tarafından efendiye verildiği doğmasını bir türlü akıllarında atamıyorlardı. Akıllarında atamadıkları bu doğma olan sembolizmle kendi beklentilerini de oluştular. Bu beklenti tap ve iste içinde ifade ediliyordu. Kendilerine de bol bol rızık verileceği beklentisi içinde olan manaca semboller yoğunlaşmalı anlamlarla giderek bu anlamların kendilerine secde edilmekle bu anlamlar giderek insanın kutsalı olmuşlardır.

Mamon sistemi, mülklü (efendi): mülksüz (köle) diye birincil ana düzlem içinde inşa etti. Mamon takdirli olan mana anlayışı içindeki bu kültür; halkın dağarcığı oldu. Bu dağarcıkla halkı birbirine karşı hayli ikna edici ve öğretici olmakla halk bilgisi (folkloru) hayli eğitim sel oluyordu. "Size bir darlık verdiğimiz gibi göğüslerinizi de genişletip sevinçlendiririz".

"Size bir darlık verdiğimiz gibi göğüslerinizi de genişletip sevinçlendiririz". Denmesi içindeki bu söyleniş; söylenişin kendi gerekçesinde kopmasıyla, her anlama içkin bir manası olmaktadır. Böyle olunca deveyi yardan uçuran bir tutam otun olması gibi bu söz insanda da insanları darlıktan zenginliğe geçişin beklenti çitasını, en üst seviyeye çıkarmıştı. Bu tür söylemler insandaki tevekkül, takva ve tap, iste türü insan imajinel oluşmalarının kaynak motivasyonudurlar.

Üretim ilişkilerini dağıtma sahipliği emeğe göre, çalışmaya göre değil de; bir kayra sonunda sahibi olduğunuz mal-mülk sahipliğinize göre paylaşım oldu. Ve bu kabil kayralar üzerine mal mülk sahipliğinizi esas kılacak her tür düzenleme oluşlar, adalet oldu.

Mülk sahipliği adaleti tayin etmede, temel belirleyicilikti. Sistem sekansının bir tarafı mülk sahipliği kayrasıydı. Diğer tarafı da bu mülk kayracılığının en kolay akış yapması şeklinde olur, adaletle düzenlenirdi. Emeğin kazanımı olan hak yerine, mana gücünün takdiri olan ilahi hak sokulmuştu.

Toplum sal hareketlerin temel sekanslardan biride ortak üreten ilişkisidir. Bu ortak üretendi temel sekansla; üretileni paylaşma birlikte bağıl sekanslı hareket yapılır. Bu iki sekans hareketi mana düşüncesinin de biçimlenmesi oluyordu. Totem, "önce söz vardı" deyişi ile biçimlendi. İlahlar da sentezi olan melez grupların işlerini düzenlemekle biçimlendiler ve primer (birinci) sekansın bu tür mana şeklini inşa ettiler.

Primer sekanslı alan, dıştan (sosyo toplumsa yapıdan) kişiye doğru baskı ve basınç olmakla alan etkisi ortaya koydu. Primer sekanslı alan etkisi toplam da üst bilinç

olmanın yaptırın lığıydı. Üst bilinç yaptırın lığı da manayı etkilerdi. Emek yerine geçen mana yaptırın lığı, primer bağıntı olmaktan çıkarılıp takdirle sağlayış (paylaşım) yapmanın anlayış ve yaptırın lığı şekline dönüştü.

Böylece birinci sekanstan hareketle sekonder olması (birine karşılık bağıntı olması) gereken mana hareketi kendisini takdirce kayra olmakla ortam içine konumladı. Primer olan sekansı düzenlemeye etkilemeye; mana içinde mana üretmeye başladı.

Birbirine göre bağıl hareketle çalışan sekansların erken dönem sosyo toplumları içindeki hak eder lığı; dayanışmalı ve grup mesleki üretim hareketi, olmasıyladır. Totemi alan içi ve ön ittifakı alan içi somut hak edişlere göre ortak sağlama yapmaktadır. Ortak sağlatma, köleci Mamon ile takdirce olan mana anlayışına dönüştü. Bu anlayış ta, insanın insana; insanın sosyo toplumsa yapısına ve insanın kendisine yabancılaşması olmuştu.

Karnımızın açlığı, güvende olmamız gibi savunma türü kaygıların giderilmesine uygun eylem içinde olmanız; türün devamını sağlayıcı cinsellikle olucu eylem ve tutumlar primer olan sekans hareketleridir. Karnın doymasıyla, güvende olma türünden kaygılarınızın azalmasını sağlayan süreç hareketlerinin herkese göre olur sağlatım tekrarlı yinelemeleri; ikincil dediğimiz sekonder hareketini oluşturmuştu.

Üretim hareketi primer sekanslı hareketse; buna uygun paylaşım hareketleri de sekonder sekanslı harekettirler. Birincil (primer) hareketle; onun ikincil hareketi olan sekonder hareketi, birbirine bağlayan bağ enerjisi, her ikisini de kuşatan mana anlaması olmakla; üst akıl, ortak alan bilinci ve ortak alan benliği manadır.

Her eylemin, her sözün o eylem ve söz sahibi kişi üzerine sağlatan bir karşılığı vardır. Sağlama yapan hareketin duyumu, sekans hareketi olmakla kendi üzerine kendi etkisi vardır. Bağ hareketi bu bağlamda iki tür etkileşme içinde oluşur. Biri üretim ve sağlatma hareketinin zorunlu sonucu olmakla paylaşım. Diğeri de üretimi ve sağlamayı paylaşma yapan öznel mana anlayışından oluşur.

Manayı oluşturan öznellik, kendisinin düşünülmesi olan düşünceyi, düşünme yapma etkinliği içinde olmakla bundan kendisi de etkilenmiştir. Alan etkili seçme ayıklama olan yansımaların, kendi üzerinize olacak yansıma etkilerinden kurtulamazsınız. Ve olan bitenlerin girişmesiyle düşünmenin gölgelerini uzatan bir etki olmasından da, kurtulamazdınız.

Bayram Kaya

Alan Etkisi Ve Totemi Alan 1

Totemi mana ilişkisi denmekle anlatılan süredurum; salt doğurma ve doğuranların, doğurduğu üzerinde bakım, gözetim ilişkisi demek değildir. Kuşkusuz ki yapının içi doğuranlardan, doğurtanlardan ve doğanlardan da oluşuyordu.

Ama totemi yapılar, sürü içindeki doğum yapmanın doğuran üzerine, genelde ana olucu tutumunu ilk kez bağıntı bir sorumlulukla kişi üzerinde aldı grup üzerinde ortaya koydu.

İşte kesikli sürekli olan özel bağıntılı ortam içinde çocuk velayeti bakımı, gözetimi gibi dıştan işlev durumlu süreçleri de totem alan grup oluşla düzenler.

Totem alan, totem gruplar üzerinde de; dıştan işlev bu durumu (neslin devamını) grup bilinci etti. Bu bilinç; totemi yapı içinde yalıtma yapmanın çevrimiyle de bu tür grup bilinci tarih sahnesine çıktı.

Yani kişi ya da ana bilinci gibi olan tekil durumlar totem alanlı ortam içinde totem grup üzerine sorumluluk ve bilinç etme durumu totemi oluştaki ana etkenlerden birisidir.

Sosyal yapı ya da totemi oluşlar, bir vücut bağıntısı gibi dışta; kişi ve kişiler arası bağıntı olmakla temel işlev durumurlar. Nasıl beyin vücudun akıl denen bağıntı durumların toplacı olmakla vücut süreçlerini bir merkezde istemli ve istem dışı olmakla yönetirse; totem alanlı totem grup bilinci de istemli ve istemsiz oluşla totem alanlı süreç işlevini gerektiğinde tartışan bir sorumlulukla bir çeşit aynı biçimle yerine getirmez.

Totem gruplar da, doğan yavrulara karşı yapılacak olan bakım, koruma, gözetme, yedirip içirme ve eğitim gibi kişi üzerindeki işleri sosyal bilinç kendi totem grubu üzerine almıştı. Artık bakıp, gözetme de olan analık işi, totemi gruptaydı.

Totemi oluş; bakıp, gözetilen ana olması üzerinde, totem manalı vurgusu çok önde olan bir grupta analık işlevdi. Üstelik anaların (doğuranların) bakım, gözetimi de salt doğuranda olmayıp totem manalı grup üzerindeydi.

Ananın doğurması, manaydı ve kutsaldı. Ananın kendi doğurduğu dışında, doğurduğuna bakım ve gözetim yapar olması kendi doğurmadıklarına da bakım ve gözetim kılınmasıyla bu süreç bir doğuran için vesile nedendi. Çünkü doğanlara yapılacak bakım, gözetim, eğitim kolektif olan sorumluluktan.

Totem alan içinde nesle bakım, nesil üzerinde gözetim gibi eylemseliler kişi sorumluluğunda olma özelliği artık kişi için çok çok geride kalmıştı. Bu durum, ancak kişi zorda kalırsa tekil durum oluşla ortaya çıkar. Ve kişiler üzerinde dışta bir işlev durumu oluşur.

Neslin devamı gibi vücuda dek bünye içi bir içsel süreç, dışta kişi ya da kişiler üzerinde bakım gözetim gibi sosyal işlev olma, bilincini; nasıl ortaya koyar?

İç korunumla olan yasa içte doğumu sağlayacak süreçleri siz istesenez de istemesenez de içte bu durumu kotarır. İçte kotarılan bu zekâ içgüdü oluşla dışta kişi davranışlarına yansır. Biliyorsunuz ki zekâ doğanın kendisinde var. Yeterince en az dış dünyayı içte hapis etmekle siz de bu zekâdan minimal bir kısmı içinizde tutuyorsunuz.

Bu minimal kısmın karmaşan özel bağıntılarını yalıtılan bir ortamda çevrim etme nedeniyle siz doğaya uygun davranan bir zekâ örneği olmaktadır.

Dıştaki analık duygusu sizdeki iç zekâ oluşla ve çevrenizdeki dış oluşun duyusuyla yeni bir süreç durum ortaya koyar. Kişiler doğa karşısında çok kez yalnız davranışları içindedir. İç zekâ, siz daha doğmadan önce ve sizden önce; dışarıyı bilmenin de bilincidir.

Sağlama yapma; içte yalıtılan özü koruma ve sürdürme gibi nedenlerle kişi doğa karşısında güçlü ve daha büyük olmak zorundadır. Bu doğal zorluğun baskı ve basıncını kişiler zaten hissederler.

Büyük olmak bir zorluğa karşı direnci artırır. Tabii ki buna bağlı oluşla enerji masrafını da artırır. Büyük olma işi (kişilerin bir arada senkronize davranış ortaya koymaları) işi ya da kişilerin doğada sağlamalar yapar olduğu süreçler boyunca, doğanın zorluğu karşısında kişilerin bir arada dayanışması bu zorluğa karşı gösterilen toplam kolaylıktır. Zorluk bölüşülür.

İşte doğa karşısında toplam kolaylığı ortaya koyan yalıtıma süreçler kişinin dıştan ikinci bir bilinci ve zekâsı olmaktadır. Bu bilinç ve zekâ kişi ve kişiler kaynaklı sosyal zekâ ya da sosyal bilinçtir. Kişi en temel sosyal yapı taşı olmakla bir sosyal duyuş, bir sosyal bilinçtir.

Kişi veya kişilerin sosyal oluşu; kişi ve kişilerin doğa karşısında; doğanın baskı ve basıncından kaçınma stratejileri içinde olmalarından kaynaklanır. Yardımlaşan grup alan etkisi, böyleydi.

Sürü yardımlaşan etkinin ortaya koyduğu yaralı sonuçları homojen şekilde tüm sürüye dağıtamaz. Çünkü sürü iletme yapamayacak denli büyük olmakla homojen paylaşımlı bu sürecin ortaya konmasına engeldir.

Oysa totemi alan büyük olucu yardımlaşan dayanışan sürecin kazanımlarını homojen şekilde dağıtıp kazanımların her gün yeniden ve yeniden çevrimlerini yapabilen bir etkileşme ve iletme ortamı alandır.

Bunu en az 25-30 kişilik nüfus oranı ile çevre kaynaklarına bağlı durumla yine 100 kişilik nüfus oranı içinde süreci yalıtıma kılmakla başarır. Doğanın baskı ve basıncı olan ALAN ETKİSİ; özel bağıntılı sosyal süreçli parça süreçler oluşuyla; küçük bir grup alanı içinde yalıtılıp düzenli çevrim kılınması totemi oluştu.

Nasıl vücudumuz gerektiği kadar en az dış dünya ilişkisini vücudu içine alıp yalıtılmışsa; totemi sosyal alan da gerektiği kadar en az dış dünya koşullarını totemi alan içinde yalıtmıştır.

Böylece totemi alan hem kaostan kaçınmıştır. Hem de bu yalıtılmış özel bağıntılı totem alanlı iç süreci, düzenli çevrimler haline getirmiştir. Totemi alan da tıpkı doğada olup bitenden bir parça yan taşır olmakla; doğa gibi davranmak zorundadır. Bu nedenle "totem alan" da, "doğal alan" içerisinde kopardığı "parça alandan" ötürü totem alan da, "bir alan" etkisine sahiptir.

İşte totem alan sürünün ortaya koyduğu büyük olucu kazanımları küçük bir yalıtıma alan içinde her gün yeniden ve yeniden çevrimleyebilen sosyal bilinç ve sosyal zekâdır. Totemi sosyal zekâ ya da totemi sosyal bilinç; sosyal sürü zekâsından ve sosyal sürü bilincinden bu yönüyle ayrılır.

Bayram Kaya

Alan Etkisi Ve Totemi Oluş 1

Totem kavramı, özne sosyal alanlı tarihsel oluşun vaz geçilemez temel kavramıdır. Totemi kızıl derili totemi ya da put sapkınlığı sayıp çöp sepetine atmak; tarihsel olanda anlaşılmaz ama kendisini her durumla duyurutan bir kara delik oluşturmaktır.

Kişi; kendi çevresi içinde gidilebileceği, gelebileceği yerlerde, şeylere rahat ulaşılabilmeyle; o çevrede gizlenip emniyette olabileceği türden yer ve adreslemelerini iyi bilir. Kişi bu bilme ve alışma ile huzurla eylemlidir.

Bunlara çevrenin kişi üzerindeki alan etkisi denir. Alan etkisi baskı ve basınçtır. Bu baskı ve basınçtan ötürü alan etkisi yönelim ve eğilim oluşuyla yöneltmedir. Alan etkisi şeylere (kişiye) eylemliliktir.

Kişi, bu çevreli etkilerin içine; yaşamışlıkları olan anılarını da alan etkisi içine katışla o alan etkili yerler eşliğindeki anılarını göz önüne getirip canlandırır. Ve anılarını o alan etkisiyle eşletip giriştirir (tasavvurlarını oluşur) .

Kişinin alan etkisi içine; "anısını", "tasavvurlarını", düşünmelerini de katması, o çevrenin alan etkisi şiddetini artırır. Kişi bu anı ve düşünmelerini; çevredeki bilinen adreslemelerden olan alandı etkilerle her birini bir bağ etki olarak giriştirir. Totem, çevrenin alan etkisini özel ve özgün parçalı anlam edişti.

Kişi veya kişilerin bu alan etkili giriştirmeleri içinde atalarının kendilerini koruyup gözetir oluşlarına değin işitsel ve anı duyuları vardır. Bu tür değer duygusu içinde atalarının bu günleri kendilerine sağlayışları karşısındaki duyulan anı sal alan etkili baskı ve basıncın minneti ve mihneti vardır.

Bu iki yoğun alan etkili düşünce ve tasavvurların; kişiler üzerine anı yansıtılmalı olan bir alan etkileri vardır. Bu tür alan etkilerine sosyal etki, ya da atalar etkisi diyoruz. Totem edilen mana buydu.

Totem: çevre sel alan etkilerinin, kişi ve kişiler düzlemi içinde ortak kılınan manada bir biçimlenmesi olmakla eşletilen sembolde kesikli sürekli kılınır. Şeyler üzerine atılı kod mana; giderekten de o şeyin her tür manada tasavvurlarla kılınması totemi anlayışı oluşmuştur.

Kişiler kendi çevresinin alan etkisi içinde geçmişteki atalardı olan bağ ve bağsan anılarını düşünme veya tasavvur oluşla zihinde canlandırıp yansıtırlar. O çevreyle ve o çevrenin alan etkisiyle ataların geçmişte kalan korumacı gözetmeni olduğu anı sal günlerinin kişi üzerine bir hatıra alan etkisi vardır.

İşte kişi ya da kişiler; sosyal çevreli alan etkisinin korumacı sağlayışla hatırlama düşünme süreçlerine konu olan himayeci kayrılmaların (istikrarın) : şimdide, yanında sürüp devam etmesini istemektedirler.

Öyle ki; çevrenin alan etkisiyle oluşan bir yağmur; bir şimşek vs. yine çevre alan etkisi oluşla bu etki kişi ve kişiler üzerine somut ve manada oluşlarıyla yansıtırlar.

Bu alan etkileri içinde yapılan bir seçme ayıklama; kaçınılan, yaklaşılan bir çevre tesirleri olur. Bu tesirler kendi kaygılarını giriştirdiği, eşlettiği atalar yardımcı tasavvur edişlere de; dönüşürler.

Ataları tasavvur eden kaygı sal yansıtımlar onları çevre alan etkileri içinde koruyup

gözetilir olucu bir duygusal anı bağıntılarını öznelce yansıtmalarına neden olur. Öznel tasavvurlar (zihinde canlandırıp göz önüne getiren mana) : çevrenin alan etkisi akışını ve alan etkisi şiddetini daha da artırmaktadırlar.

Kısaca çevrenin alan etkisi içine kişinin yaşamışlıkları olan anı canlanması ve zihinde tasarladıkları olan o çevre ile ilgili bağsan öznel yansıtma, çevredeki alan etkisi süreci içine katılıp giriştirilir. Böylece ortaya kişi ve kişiler anlaması olan seçme ayıklamadı TOTEMİ MANA ilişkisi ortaya konur.

Kendi dışındaki nesnel ve kişiye göre de yorumlu olan çevrenin alan etkisi, yorumlu mana ilişkisiyle; kişilerin amaçlı ve tam da kişi ve kişilerinin kendilerine göre olan sosyal etkili mana ilişkisini giriştirir. İşte totem anlamının özüdür. Buna bilme, anlama yerine; duygu oluşla "neden olucu" bir atalar koruyuculuğu da eklenir. Burada nesnel ve öznel oluşu bilememekle, anıyı yol gösterici kılmak, vardır.

Kişiler, ataları tasavvuru sosyal mana etkisi olan anılardan yansıttığı geçmiş tasavvurlarını çevre alan etkisiyle frenleyip, giriştirmekle; bir totem kaçınması bir totem yaklaşım saygılamasını ortaya koymaktadırlar.

Totem atalar geçmişli anı; koruyan, gözetken ve kendisine göre yönelimli olan hatıra gücünü kişiye verir. Kişi düşünmesinin, kişi eline verdiği bu öznel mana düşünceler süreci; ataları gözetiminde, ataların eliyle yönetilir ve yine süreci adreslenir oluşuyla mutlu (huzurlu-kaygıdan uzak) kılmaktadır.

Bu tutum grup kişisini istikrarlı, karalı bir sağlama içinde kılmanın huzur edilişi; huzur edilmeyi simge üzerinde sentez ve çevrimli mana düşüncesi yapmaktı. Ataların sağladığı deneyimsel yaşantı olan mutluluğun totemde ökülte edilmesi; şimdi içinde de etki olarak sürüp giden bir devam ediş oluşla istenmektedir.

Bu alan etkili sosyo öznel yansıtma, bir simge; bir sembol üzerinde eşletilip; duygusal mana çevrimi olan tutumları anlamlı girişmeler yapmaktadırlar. Totem bu gizemle sosyal alanın çekim merkezinde fetişi bir dokunulmazlığı yansıma ve yansıtma ile sosyo öznel mana etkili kaynağı, oluşturmaktadır.

Kişinin hücre ve ego oluşla dış dünyadan içine almakla koruduğu ve içinde yalıtıldığı seçme ayıklama olan içteki hücre sel bazda en az dış dünya ilkesi ile dışta kalan çok büyük ve kendi dışındaki dünya, kişiye; zaten kısıtlı bir girişme ve etki, etkilenme yapar olmanın alan etkisini ortaya koymaktadır.

Bu tüm parçacık türü, atom türü oluşmalı olay ve olgular olan kesikli sürekli şeyler için de çevrenin alan etkili olması böyledir. Olgular ve olaylar bu alan etkisi nedeniyle girişir bağıntıların olurlar. Süreç akar.

Alan etkisi, bilinen saf enerjiden; enerjinin bir dönüşen, dönüştüren türsen şekli oluşla enerjinin akan ve kendisine firen olmasıyla eylem sellik olan girişmesinin kendi üzerine kendi etkili girişme ve giriştirmesi durumlu enerjinin, kendi üzerine kendi etkisidir.

Frenlenen enerji kendi üzerine güç biriktirir. Potansiyel yığar. Kendi üzerine alan etkisi bir baskı ve basıncı çevrimler. Kendinden süreç sel bir sosyo toplumsallık çevreli elektro motor kuvveti olan birikmeler; yapının devim yönünde sürmesindeki gereksiz artışa da, azalmasına da karşı koyar.

Alanın yön değişmeleri, süreci birbirine göre ileri geri yapar. Akışlar alan yönünde ve alana zıt şekilde oluşuyla, zıt olan daha çok enerji harcanmasını gerektirir; alan yönü iki tür yönden de oluşur. Bunlar eş zamanlı; birbirine bağlı; birbirinden bağımsız oluşlarla olurlar. Alan yönü, eyleme; yokuş aşığı gibi etki verir.

Çevredeki etki ve etkilenme; dışın alan etkisi oluşuyla kişiyi yönlendirip eğimlemekle kişiyi giriştiren bir alan etkisini kotarması da kişilerin eylemli olmalarıdır. Yani eğime yatkın olan bir iç alanınızla sizi eğim edip, eylemli kılan, bir dış alan etkili girişmeniz vardır. İç alan etkileri eşiklerle frenlenirken dış alan etkili girişmeleriniz de; kaide, norm gibi parçalı sosyal öğrenmelerle totemi mana edilirler.

Kişi dıştaki korku ve kaygılarla hoşlanma veren kaynaktı belirimlerin yönelimine veya hedefinin içine kendisini koyuyordu. Bu bencilliğin kişileri güden bir oyunuydu. Bencilliğin kendisini kişiye dayatması ve kişinin kendisini olay ve olguların (evrenin) merkezine koymasıydı.

Yağan yağmur; bastırın karanlık olan çevre alan etkilerini; kişi ya da kişiler kendilerine doğru oluşla yöneltildiğini düşünürler. Bu düşünmenin nedeni, bencillik üzerine olan doğal alan etkisinin bencillik üzerinde korunmalı refleks oluşundan kaynaklı baskı ve basıncının kaçınılmaz sonucudurlar.

Kişilerin alan etkisi karşısındaki karmaşık duygumlu heyecanları kişide; zamanla durulmalı olan yoğunlaşmalara da neden olmaktadır. Bu tek tek durulmasını yapan durumlar, kişide algıda seçicilik olabilmektedir.

İster karmaşık beliren duygu olsun; ister algıda seçicilikle durulmalar olsun; bu tür etkiler kişiler arası ortaklayım la iletme ve senkronlama olan manadı totem simgeye "atılı" oluşuyla mana ile simgeyi bir arada eşletirdiler.

Yağmurun kendisi hem çevresel alan etkili oluşmadır. Hem de çevrede bir alan etkisi ortaya koyuştur. Yani bir çevre alan etkisi olan yağmur, şimşek, karanlık, aydınlık türü parçalı alan etkisi kişidi egolu anı duygularının yerine geçişle o şeyin alan etkisi gibi kişinin bu duygularını artırıp, azaltan; kişinin bu duygularını harekete geçiren bir simgede yoğunlaşın manada eşletmeydi, totem ve totem etkisi.

Totemin bir şeyi bir şeyin yerine koyan eşletme sembolizmi olması totem mana anlayışın belirimi ve giderek totemi mana anlayışlı inşalaşmanın da özüdürler. Totem simge; grubun içine totem ataları, geçmişin ve şimdinin tasavvurlarını mana ediyordu. İttifak içinde de ittifaktaki gruplara göre bir grubun ilki yalın totem (ilah) aitliğini ve o totem ata grup sosyal kimliğini simgeliyordu. Totem, bir grup yaşamının, sembol eşletimi üzerinde özülmesi ve özümlemesiydi.

Sürecek

Bayram Kaya

Alan Etkisi Ve Totemi Oluş 13

İster karmaşık beliren duygu olsun; ister algıda seçicilikle beliren durulmalar olsunlar; bu tür etkiler kişilerde ortak etki olmakla kişiler arası ortaklayım olurlar. Kişiler bu ortak tınışım ile iletme ve senkronluma olurlar.

Bu iletme ve senkronluması yapılan mananın korunması işi de totem simgeyle "atılı" kılındı. Kişiler anlamın toteme atılı kılınmasıyla mana edilen bu anlamları; yani kişiler anlamla, totemi bir arada eşleştirdiler.

Yağmurun kendisi, hem çevresel alan etkili bir oluşmadır. Hem de yağan yağmurun kendisi çevresi içinde bir alan etkisini ortaya koymaktadır. Yani alan etkisi olmanın kendisi de bir alan etkisi ortaya koyuyordu.

Yani bir çevredeki alan etkisinin eseri olan yağmur, şimşek, gündüz oluş, karanlık türü her bir parçalı durumların kendi alan etkileri de etkiledikleri kişilerin ve çevrenin de ruh halini oluştururlar. Bu etki, tepki eşleşmeli ruh halleri de kişinin bencilliğini güden, her bir anı duygularının yerine geçerler.

Ruh halleri kişinin bencilliğine bağlıdır. Kişinin bencilliğine bağlı olan şey; sanki dıştaki nesne olan şeyin kendisidir. Ruh hali o şeyin kendisi olmadığı halde o şeyin kendisi gibi fiziki kimyasal etkili bir alan etkisi ile kişinin bu duygularını artırıp, azaltırlar. Bencillik oluşmadan, ruh haliniz oluşamaz. Ruh haliniz belirmeden de, bencilliğiniz dışa açılmaz.

İşte kişinin bencillik güdenli duygularını harekete geçiren ruh halleri; sosyal alan içinde bir simgeyle (totem ile) yoğun etki kılınır bir mana ile eşletilmeydi. Bu eşlem ilik ve eşlem siler; kişiye totemdi ve totem etkisi olan bir ruh haliydiler.

Totemin bir şeyi, bir şeyin yerine koyan eşletme sembolizmi olması demek; totemi mana anlayışlı belirimlerin giderekten totemi mana anlayışlı inşa aşmanın, özü olmak demektiler.

Totemi simge; grubunun içinde totem atalarını, geçmişlerini ve grubun şimdisi ile birlikte bir tasavvur olmakla hepsi kişi bencilliği olan düşüncelerini mana ediyordular.

Bu tarz simgesel mana edilme tarzı totem alan içinde totemi simge. İttifakı alan içinde ilahi simge oluyordular. Kişilerin toplam bencilliği grup (totem) bencilliği; grupların toplam bencilliği de ilahi bencillik olur. Mamon mülk sahibi bencilliği idi.

Toplam bencilliğin belirebilmesi de ittifaktaki gruplara göre düzen ve senkron kılınmakla oluyordu. Bir grubun ilkin yalın grupta olan totem aitlikleri vardı. Totem aitti gruplar ittifak içinde "totem atadan" olmalarının, totemi sosyal kimlikleri yanında bir de gruplar arası ilahı vardı.

Totemler sentez olucu ilah kimliğini taşıyamaz oldukları için grup düzlemlerine göre totemler yedek ve yardımcı ilahlardı. Bu nedenle ilahi düzenle ilah, dıştan ikinci kez gruplar arası sosyal bağcı bencil oluşun simgesiydi.

Totemi ruh, bir grubun kendi yaşamlarını, kendi tutum ve düşüncelerini kendi totemi, üzerinde sembol kılmalı eşletim yapmanın özümlemeleriydi. Grup varsa totem alan da vardı.

Totem alan da, ancak grup üzerinde var olabiliyordu. Grup ve totem alan ikisi birlikte ete kemiğe bürünüyorlardı. Etki genel ve evrenseldi. Genel etkiyi, özel totemi alan kılan

da gruptu. Grubun bencil amaç birliđi olan Őey de, grubun mana dűŐunsesiydi.

Grup, somut iliŐkiler davranıŐıydı. Totem bu somut iliŐkilerin soyut mana simgesiydi. Totemi mana simgesi ittifak iŐinde grupların birbirine gűre tanınmıŐlıđı olmakla, ilahi simgeydi. Totem alan, ittifak iŐinde grup gibi parŐalı bir alan etkisiydi. Grup sűrű sosyal yaŐamından Őevrimli olabilen bir parŐaydı.

Totemi alan, genel Çevre etkisi işinde yalıtılıŐla, sosyal alan işinde Çevrim eşen bir parÇadır. Nasıl grubun bir ruhu varsa, grup kişileri bu ruhu, totem alanın ruhuyla giriştirir. Kişiler; parÇalı kendi bencil ruhlarını, sosyal grup ruhu kıldılar.

Yani grup ruhu "kişilerdi bencil ruh" girişmesidirler. Grup işindeki bu Çoklu grup ruhları totem ruhla ilişkilenip; grup ruhunu tekil ve yalın bir ruh kıldılar. Grup ruhu ile totemi ruhun ikisi birlikte bir tek ruh oluşu ortaya koyarlar.

Evren űzel Őartları iŐinde, her Őeyi olası kılan; her Őeyi sűreŐ kılmakla űzel bađıntılı kılan, genel bir ruhtur. Yani evren de evrensel bir ruhtur.

Totem alanlı ruh ve kiŐi ruhu, evrensel ruhtan űtűrű olası olmaktadırlar. Ama totemi alanlı ve kiŐi alanlı űzel bađıntılı parŐa ruhları, bűtűnűn kendisi deđildirler. Bunlar űzel bađıntı ile yansıyan, kısmi bir bűtűn sel ruhturları.

Nasıl totemi alan, Őevreden yalıtılmıŐ parŐa ve tanımlı bir sosyal ruh olmakla Őevrenin tamamı deđilse; totemi alanlı kiŐi ruhu da; dűnya ruhu da; evrensel olan ruhun tűmdeŐeni, deđildirler.

Genel bağıntı iŐinde bir Őey her Őeydir. Maddedir, manadır, harekettir, zamandır, mekândır, hacimdir, boyutlardır vs. olur. űzel bağıntı iŐinde ise bir Őey Őok az Őeydir. Sınırlıdır, tanımlıdır. Kesikli ve parŐalıdır. Genelliđin kısıtlı űzel hal ile iŐlevle belirme Őeklidirler.

Bayram Kaya

Alan Etkisi Ve Totemi Oluş 2

Doğan çocuklar totemi alan içinde totemi mananın etki sel bakımı içinde şefkate tabii tutulurlar. Her bir gözetme, koruma, eğitim gibi yapılan işler kolektif manada işler olur. Bu işler içinde yapılan bakım ve gözetimler bir ananın, dıştan analık etkili olmasına denk düşen eylem (karşılık gelen) gayretler olması nedeniyle totem alanın ikinci bir soyut yanı daha vardı.

Totem grupları ana şefkatli olmaya yönelten bu ikinci durumlu yan, totemi mana gücünün tüzel olması içinde aranmalıydı. Kişilere ait olan ana gibi kimi tekil davranışları düzenleyen ve bu tür tekil davranışları totem tüzelini üzerinde grubun uhdesine almanın püf noktaları, kolektifi mana anlamasında aranmalıydı.

İlk totemi atalardaki tüzel yetkili grup düzeni, ataların deneyimiydi. Kaba bir kültür olmakla; sürüden izole edildi. Totem alan içinde çevrimli kılındı. Bu gibi kimi inşacı yasa bilinci kaba şekilde sürüde devir alınmıştı.

Tüm mucize kaba da olsa alınmış olan bu tutumların kapalı bir alan içinde çevrim edilmesiydi. Sürüde kopuş, yalıtıma olmuş bir alan içinde, sürüde görülen keşmekeş oluşun önüne geçmişti. Bu tutum dayanışma bağına çok şiddetlendirmişti.

Sürü salınımlı davranışlarda, rastgele şartların gruplanır olduğu (öbekleşir olduğu) hemcins ataların grup düzenleri, kimi kez bir totem grup sayısı kadar olmakla; yine de bir sürüydüler.

Rastgele olan gruplar kendisini diğer gruplardan izole etmedikleri zaman yine bir sürü parçası olurlar. Eğer bir öbek grup şu veya bu biçimiyle kendisini sürüden yalıtıp çevrim hareketi içine giriyorsa totemi grup hüviyetini alıyor demektir.

Zaten doğada her çevrime bağıntılı süredurumlar bir zekâ belirtisi olmakla zekânın kendisi olurlar. Yenelenebilir tutumlar zekâ oluşla da ortaya çıkar. Totemi alanlı zekânın (sosyal oluşun) doğadaki çevrimli (zekâ) hareketlerden bir tek farkı vardı.

İşte bu bir tek fark, çok farktı. Salınımı büyüyen, salınımı büyüdükçe süreci geliştiren ya da gelişecek süreci durduran bir hareketlenme olacaktı.

Doğadaki yağmur süreçleri gibi çevrime (zekâ) olan süredurumlarda amaç yoktur. Yani yağmur bitkiler için yağmaz. Oysa totem alan içinde izole edilen zekâ parçaları olan her çevriminde totemi alanın, iç yararını gözetken çevrim olması ile zekâ parçaları alan içinin yararına dönüşür.

Totem ya da sosyal alan içinde amaçlılık yalıtılmış olur. Yani her gün enerjiyi sağlama ve enerji akışını düzenleme sorunu, totem alan içinde düzenli ve kontrollü olan amaçlı enerji akışına çevrilir.

Doğan çocuklar totemi alan içinde totemi mananın etki sel bakımı içinde şefkate tabii tutulurlar. Her bir gözetme, koruma, eğitim gibi yapılan işler kolektif manada işler olur. Bu işler içinde yapılan bakım ve gözetimler bir ananın, dıştan analık etkili olmasına denk düşen eylem (karşılık gelen) gayretler olması nedeniyle totem alanın ikinci bir soyut yanı daha vardı.

Totem grupları ana şefkatli olmaya yönelten bu ikinci durumlu yan, totemi mana gücünün tüzel olması içinde aranmalıydı. Kişilere ait olan ana gibi kimi tekil davranışları düzenleyen ve bu tür tekil davranışları totem tüzelini üzerinde grubun uhdesine

almanın püf noktaları, kolektifi mana anlamasında aranmalıydı.

İlk totemi atalardaki tüzel yetkili grup düzeni, ataların deneyimiydi. Kaba bir kültür olmakla; sürüden izole edildi. Totem alan içinde çevrimli kılındı. Bu gibi kimi inşacı yasa bilinci kaba şekilde sürüde devir alınmıştı.

Tüm mucize kaba da olsa alınmış olan bu tutumların kapalı bir alan içinde çevrim edilmesiydi. Sürüde kopuş, yalıtıma olmuş bir alan içinde, sürüde görülen keşmekeş oluşun önüne geçmişti. Bu tutum dayanışma bağına çok şiddetlendirmişti.

Sürü salınımlı davranışlarda, rastgele şartların gruplanır olduğu (öbekleşir olduğu) hemcins ataların grup düzenleri, kimi kez bir totem grup sayısı kadar olmakla; yine de bir sürüydüler.

Rastgele olan gruplar kendisini diğer gruplardan izole etmedikleri zaman yine bir sürü parçası olurlar. Eğer bir öbek grup şu veya bu biçimiyle kendisini sürüden yalıtıp çevrim hareketi içine giriyorsa totemi grup hüviyetini alıyor demektir.

Zaten doğada her çevrime bağıntılı süredurumlar bir zekâ belirtisi olmakla zekânın kendisi olurlar. Yinelenebilir tutumlar zekâ oluşla da ortaya çıkar. Totemi alanlı zekânın (sosyal oluşun) doğadaki çevrimli (zekâ) hareketlerden bir tek farkı vardı.

İşte bu bir tek fark, çok farktı. Salınımı büyüyen, salınımı büyüdükçe süreci geliştiren ya da gelececek süreci durduran bir hareketlenme olacaktı.

Doğadaki yağmur süreçleri gibi çevrime (zekâ) olan süredurumlarda amaç yoktur. Yani yağmur bitkiler için yağmaz. Oysa totem alan içinde izole edilen zekâ parçaları olan her çevriminde totemi alanın, iç yararını gözeten çevrim olması ile zekâ parçaları alan içinin yararına dönüşür.

Totem ya da sosyal alan içinde amaçlılık yalıtılmış olur. Bu yalıtma nispidir. Kaostan kaçınmadır. Güvenlik önlemi almadır. Makro bir yalıtmadır. Hassastır ama vücut duyarlıklı bir hassasiyet değilse de bu hassasiyet olmadı mı korunan bir yapı ve çevrim oluşamaz.

Neyi nasıl ve neden koruyacağınızı bilirsiniz. Kendi nüfusunuzdan fazlası bu yapı içine giremez. Kendi kültürünüz dışındakiler bu yapıya giremez. Yani her gün enerjiyi sağlama ve enerji akışını düzenleme sorunu, totem alan içinde düzenli ve kontrollü olan amaçlı enerji akışına çevrilir.

Totemi mana, sürü yaşamdan aldığı "çevrimi olan bu aktarım etkisini(zekâ oluşu) "; totemi alan içinde kullanılmakla bu alıntı; amaçlı bir totem etkisine dönüşür. Totem etki tam da kişilerin heva ve heveslerine uygun olmanın yansımalarına sahip olan kişilerde, kişilerin üzerinde kişilerine; totemine ve grubuna sahip çıkmanın kutsiyet olmasıyla yansıdı.

Bu tutum, rastgele grup sahipliği ve sürü sahipliğinden çok farklı bir şeydi. Totemi etkiyi bilinç eden izole oluşlar; yalıtıma grup bilinci olan toteme, grubunu inşa ettirmişti.

Doğanlar üzerindeki bakım, koruma, gözetme, doyurup eğitme işi, sürü alana göre çok daha hızlı ve aktif işliyordu. Bir kazanım sürü içinde hemen sürü disiplini olamazken

totem alan içinde o kazanım hemen totem alan kazanımına dönüşüyordu. Totem alanda iletme çok güçlüydü.

Totemi mana içinde doğuranların değil; grubun ortak sahipliği zekâ ve amaçlılığı. Yalıtım içindeki totem alan zekânın yanına amacı koymakla her şeyi grubu için yapmıştı. Amaç totem alanın görünmez imgeli, ruhu olmuştu.

Nasıl totem gruplar kendi içlerinde güçsüz yetişkin kişilerinin bakım, gözetim türü işini de bu amaçlılık içinde kolektif olan totemi mana gücü üzerine aldıysa; totem gruplar bu yetkiyle doğanların da bakım, gözetim gibi üslenmesini de kendi üzerine almıştı.

Doğuranlar, kendi doğurduklarını emzirip gözetmeler bile doğurma; doğanlar üzerinde; özel bir mana değildi. Kolektif bir manaydı. Süreci çevrim kılan zekâ, ya da zekâyı ortaya koyan çevrimler bunlardan birikiyordu.

Kolektif süreçler doğuran kişi üzerinde, doğurduğuna özel duygu atıflı ve özel bir koruma, gözetme, besleme hakkı oluşla devinmeli duygu ve sahiplik bağını elbette yansıtır. Doğuran kişi üzerine doğana sahiplik duygusunu yansıtsa dahi; doğurandaki bu özel ilgi sürekli olacak bir geri beslenme hareketini oluşmamaktadır. Bu duygu totem alan içindeki kişilerde totem koruyuculuk altında güçlü ve sürekli bir biçimde beliremiyor.

Bayram Kaya

Alan Etkisi Ve Totemi Oluş 3

Bu beliremeyen tutum, rastgele grup sahipliği olmaktan ve rast gele sürü sahipliğinden çok farklı bir şeydi. Totemi etkiyi bilinç eden izole oluşmalar; yalıtıma grup bilinci olan totemine; kendi grubunu inşa ettirmişti.

Totem alandaki doğumlar üzerindeki bakım, koruma yapma, gözetme, doyurup eğitme işi, sürü alana göre çok daha hızlı ve aktif işliyordu. Bir kazanımlar, sürü içinde bir süre sonra sürü disiplini olamazken totem alan içinde bu tür kazanım olanlar totem alan kazanımına dönüşüyordu. Totem alanda iletme çok güçlüydü.

Totemi mana içinde doğuranların değil; grubun ortak sahipliği olan zekâ ve amaçlılıktı. Yalıtım içindeki totem alan zekânın yanına amacı koymakla her şeyi grubu için yapmıştı. Amaç totem alanın görünmez imgeli, ruhu olmuştu.

Sürü içinde pek olmamakla nasıl ki totemi gruplar kendi içlerinde güçsüz yetişkin kişilerinin bakım, gözetim türü işlerini de bu amaçlılık içinde kolektife olan totemi mana gücü üzerine aldılarsa; totem grup ta bu yetkiyle; doğanların bakım, gözetim türü üslenmelerini de kendi üzerine almıştı.

Doğuranlar, es kaza kendi doğurduklarını emzirip gözetmeler bile doğurma; doğanlar üzerinde; özel bir anlamı oluşma değil, kolektif bir manaydı. Süreci çevrimli kılan zekâ, ya da zekâyı ortaya koyan çevrimler, ortaklaşadan birikiyordu.

Kolektif süreçler de doğuran kişi üzerine doğru, doğurduğu yavruya ilişkin özel bir duygu ve özel bir koruma, gözetme, besleme hakkı olan duygu ve sahiplik bağı elbette yansır. Doğuran kişi üzerinde; doğana sahiplik duygusu yansısı dahi; doğurandaki bu özel ilgiseliler sürekli olacak bir geri beslenme hareketini oluşmamaktadır.

Bu türden özel duygu beslenimli tutumlar totem alan içindeki kişilerde belirirler de; süreç içinde tıkaçla olduğu için totemi koruyuculuk altında güçlü ve sürekli bir biçimde beliremiyorlardı.

Çünkü kolektif bağı belirlediği tutumlar içinde, kişisi sahipliği güden desteklenmeler yoktur. Doğa karşısındaki baskı ve basınçtan ötürü totem alan içinde çocuk üzerinde atalar ruhunun koruyuculuğu ve gözetimi türü mana anlaması oluşmuştu.

Totemi alan atalar ruhunun koruyuculuğu olan bu türden ruh içinde olmanın havasıyla da çalışıyordu. Bu bağlam altında doğan çocuklar üzerinde kadının etkisi doğum yapan işlev olmakla, bu işe vesile olması biçiminde mana ediliyordu.

Anne oluşa ilişkin daha başka bir mana anlaması henüz yoktu. Şimdiki annenin, babanın mal mülk sahibi olmasıyla kendinden doğanlara miras bırakacağı bir sahiplik durumu da henüz ortada yoktu. Yani, anaların bastığı yerde gül bitmiyordu. Yani henüz anaların ayağının altında cennet yoktu. Grubun bastığı yerde gül bitiyor ve grubun ayağının altında cennet vardı.

Totemi alanın içi; tekil durumla ve sürü durumla olan bir alan içindeki kişilerin anne olması gibi kişi öznel ve kişi sosyal öznel yalın dış bağıntı içeren şartları içermiyordu. Totem alan içinde olan, biten de; doğuran ana özelindeki duyguları sürekli devam ettirir yeğinlikle değildiler.

Doğan çocuklar, emzikli oluşlarıyla denk getirildiği her doğurandan emerdiler. Emzikli olup emzirmenin ana olur manası, doğuran üzerinde zaten aktif olamazla hep vardır.

Yani totem alan içinde doğuran doğurduğuna sahip değildi. Doğuran doğurduğunu mutlak emzirir değildi. Bunlar totem grup üzerinde, totem tüzel kişiliğine ait sorunsallardı.

İşte totem alanlı süreç, annece olası şefkati totemi alana ait şekilde olmakla tasvip kıldıkla; kadına yüklenen annelik özelliği, totem aitliği üzerinde anlaşılır oldu. Bu nedenle şimdiki annelik doğuran üzerinde anlamaya uygun değildir.

Doğuran üzerinde anneliğin her daim kavranamama durumu, tıpkı suyun kaldırma kuvvetinin her daim su özelliği içinde var oluşuna benzer. Nasıl suyun kaldırma kuvveti su ile her daim varsa, müşfiklik doğumları yapan kadın da hep vardı.

Nasıl hemcinslerimiz suyun kaldırma kuvvetini bilseler dahi; suyun kaldırma kuvvetini Trans Atlantik ile bağıntılı kılıp; suyun kaldırma kuvvetini trans Atlantik ile kullanışlı hale getirememeleri varsa; doğuran kadının da çocuğuna sahip çıkmasının da kullanışlı olacağı bağıntı süreçler henüz ortada yoktu.

Henüz kadın doğurganlığı, doğumla bağıntılınan bu kabilden yansıyanları ele veremiyordu. Söz gelimi doğuranın doğana sahip çıkmasının bir dış nedeni de şudur.

Totemi alan, alan içindeki tüm kişilerin gelecek garantisi olmakla kişinin gelecek güvencesi dediğimiz sigortasıdır. Oysa köleci sistem böyle değildir. Köleci sistemde gemisini kurtaran kaptandır. Köleci sistemde çalışan kişinin kendi eylemleri ve çalışması; kişinin çalıştığı süre boyunca, kişiye gelecekte kendi garantisini birikir olmaktadır.

Bayram Kaya

Alan Etkisi Ve Totemi Oluş 4

Yani anne tek başına kendi sağlama süreçlerini kolaylıkla ortaya koyamıyordu. Kaldı ki doğuran kadın çocuğun sağlanması olacak süreçleri tek başına ortaya koyabilsindi.

Ancak bilgi dediğimiz her bir çevrimli sosyo toplumsa süreçlerin o aşama dolayısıyla her birinin her bir insanda zekâ olmaya başlaması vardır. Ki kişisel zekâyâ da yansıyan hünerli emek nedeniyle, kişi sel zekâlı hünerli emek içinde çalışma; kişi sel hak ediş olmakla yansıtılacaktı.

Toplum sal süreçlerin olup bitmesini özel mal mülk sahipliği ve kişisi süreç bağıntıları biçimine indirgedikten sonradır ki ortak olana karşı; özel sahipliklerin ortaya kondu. Bu süreç köleci süreçti.

Bu süreç durumları efendi ve köle olmanın atfı içinde olması ile bu durum; miras hukuku üzerinde işlendi. Ortaklaşa olana karşı kişisel miras ortaya konunca; ortaklaşa olan sorumluluğa karşı da kişisel sahiplikle kişisel sorumluluklar ortaya kondu.

Kişisel mal mülk ve kişisi sorumluluk sahipliği bağlamında doğuran ve doğurtan müşterekliği içinde çocuk velayetti sorumluluk ta, asıl sorumlu olan doğuran ve doğurtanı belli olacak şekilde evlilikler olmasıyla analık babalık hukuku ortaya konacaktı.

Biliyorsunuz ki köleci dönemle birlikte; ortaklığın hukuku, özel hukuka; ortaklığın anlayışı, özel mülk sahibi kişilerin anlayışına; ortaklığın olan sahiplikler, kişisi özel mal-mülk sahipliğine; ortaklaşa olanın sahiplik adaleti, özel mülk sahibinin adaleti olmakla, özel mülkçü adalet mülkün temeli olmuştu. Fırat kenarında kaybolan koyun, özel mülkü olanın koyunuydu.

Fırat kenarında kaybolan koyunun koruma hakkı mülk sahibinin korunan sahiplik hakkıydı. Koyunu olmayana, koyunu kayıp olmayana nasıl adalet verecektiniz ki?

Koyunu olmayana adalet verilemediği içindir ki, sofraya artığı ile beslenen, kuşlar karıncalar gibi kılı kırk yarararak sofraya artığında sadaka, zekât, himmet, inayet, yardım, hamiyet, sebil, lütuf gibi bin bir tür açmazlar içinde adalet aranıp sistemin trake solunumu yapması sağlanacaktı.

İlk totemi süreç anaerikli süreç olmayıp, totemi mana egemence erkli süreçtir. Ki anaerklilik süreç, doğuranın salt kendi çocuğunu filan gözetmesi olmayıp ortaklığın sahipliği olan çocuklar üzerinde beliren bir etki de değildir.

Anaerikli algı içinde oluşacak süreç, totem grup tüzel liginin savunulması içinde zamana bağlı süreç olmakla ortaya çıkacaktı. Bu süreç mutlaka totemi sahiplikteki çocukların da gözetilmesi idi. Bunlar totemdi mananın alan etkisiydi.

Anaerklilik toplumun değil topluluk düzenidir. Henüz sosyal damgalı yapı içinde çıkılmamışla anaerklilik, tümünden topluluk düzenidir. Totem dönemdeki totem mesleği toplum hareketi değildir. Sadece topluma gidecek olmanın çok önemli bir adımdır.

Ön ittifakların başlangıç koşulları içinde totemi gruplar birbirleriyle ilk kes temas etmeleri vardı. Temas etmenin olumlu bir sosyal nedenini ortaya koyan babasız kutsal doğumlar vardı. Olumlu kutsal doğumlar bu kes de çocukların hangi totem grup velayetinde olacağı gibi tartışmalı olumsuz bir sorunu ortaya koymuştu.

Doğan ocuğun verileceği totem grup velayet ligi; totem kandaşların kendi aralarındaki ilişkinin ürünü olmamakla tartişmalıydı.

Burada şunu vurgulayım. n ittifaklı kutsal doğumların başlaması nedeniyle kandaşlar arası endogami ilişkiler şıp diye kesilmemişti. Yine bir süreliğine devam edecekti.

Tapınak buluşmalarında görev alan kadınlar orada kalıp kendi totem kandaşlarıyla cinsel temaslari kesilirdi. Bir grubun kutsal kadını, karşı grubun buluşma yerinde bulunurdu.

Bayram Kaya

Alay ı Vala

Alay ı vâlâ
Şaşaaayı yağla
Elemi sağla
Teresi dağla

Yıllarca beridir
İkbalce siyasetlerle
Bağımsızlıkçı mücadelenin
Yolunu tuzakla
Gittiğin sağla
Önünü arkanı solunu bağla
Bir gider bin geliriz diye ağla
Mukabili gibi doğurmakla çağla

Maksadı nedir ki?
Avami kan
Avami can
Sanır mısın ki
Kafesiyle kemaliyeti bilmez han?

Ben zamanın değil
Seçimin sarhoşuyum
Beraatimi buldum
Her gün boy boy
Çarşaf çarşafıyla inlememek
Acıdır ki zevatı dinlememek

Seceati yüksek olanın 1
Feceati engin düşmez
Kör koysa da kaderi...
Erdemi olmayan
Acı bir sona düşse de
Alayı valadandır
Yaraşırır küsmez

Seceati yüksektir 2
Ne de olsa körsenle kaderi
Cevlanı, pulu olmaz sakıtın
Haline sakit kıldırılsa da...
Anlamı kahir, bozulur sahir
Neşvü nema damarı köksektir.

Ben akıl içerim
Dışımnda bir akıl geçer.

Dışımnda bir akıl geçer
Ben akılı, biçerim.

22.08.2012

1 numaralı dize açık anlam üzere yazıldı
2 numaralı dize yorumlama üzerine yazıldı

Alay ı vâlâ: Gösterişli, yaldızlı, tantanalı bir biçimde sunma
Cevlan: Dolanma gezinme
Köksek; Kökseniz) : Kökü olmak
Sahir: Büyü
Sakit: kaybetmez olmak, değersizleşmez olmak.
Sakit: birşey söylemek gerekirken sessiz kalma haline denir.
Seceat (şeceat) : Yiğitlik, mertlik. Ahlakı ve ikbalce övünülecek durumu olmak
Neşvü nema: ürem kaynağı, feyz kaynağı

Bayram Kaya

Alaylar Senfonisi

Ezberim olmasa, hatırlamazdı seni
Bilmezdi demi, baz alırken ezberi yeni
Girişen her aşk ileridir doğumla beni
Olmasaydı ezberimde ateşin, coğrafyan
Çalışırmıydım seni
Biriken kromozomladır geni

Bilgim, bilimim; her yeni oluşumla
Gölge gibi yansılır usa doluşumla
İnancımdır, kucak açar kavuşumla
Kalmaz yerle ezberde söz, ileri bakar göz

Ezber geleceğin bağına
Şimdişini aşamazsa
Ezberdeki haline düşerde
Şekillenmesini yaşamazsa
Bir zaman dışı kalışın
Kolaycı hayalini tadsır
Korktuğu için
Yeninin baz araçlarını yadsır

Ezber ilişkiler, tutumlarla çekey
İleri girişme içindir hafıza
Tekrari oluşla, akılcılığın, bilimin
Değişenin, çelişenin ezberi olmaz
Gelişip değişemeyenindir ezber
Behey yobaz

Sen bana yaramazsın gurbet kuşu
Küt küt örselesen bile bağı
Yansa, harptar yapsa türlüce ağrı
Bahar ortaklığından başka nen var
Mamurda gelir, bozumda göçersin
Enginliğe ıslık çalıştır bu çağrı

Bilseyidik gruptaki ufku
İyiliğe, kötülüğe de, vardık
Gelse idik bir adım sarpta
Sevgiyi, nefreti de sarardık
Biçimde hoşlanırken, içimde
Güzelliği, çirkinliğe karardık
Her bilinç durumlarında yarsın
Oluşturulan ortak yanlarla
Paylaşıp
İlişkileyebildiğin sürece varsın

Kusmuk kusmuk yalan diyorlar
Soyuttan, öznelden, abesten
İftihar şahaneden biliyorlar!
Tekamülsüz imanım ezber
Surelerim ezber, duam ezber
Cehaletim ezber

Düşüyorsa şimdiden geriye
Ezber bozmadan bahis
Yalanla müsavi kadam
Maksat samimi
Ezber bozmağa sedam
Önce inançlarından başlamalı adam

11.10.2009

Kada : Kaza bela felaket. Kadanı alsın; kazanı belanı felaketini alsın. Kadan olurum;
kazanı belanı üzerime alırım.

Bayram Kaya

Aldanış

Hileyi zarda, ağlamakla sırayken günüm
Yar sinesinde, vuslata pahayla geçti ömrüm.

Ufki abada, erimlenmekle idi, şu günüm
Elimdeyken su, serabı ile geçti şu ömrüm.

Gelmekte idi, şu anım, ben seyreylerken günüm
Şaşmış gibi ben, erdem tutup döşle, geçti ömrüm.

Takatsiz düşme bile, gördürülmede, belki sırmışsa!
Anlımız terle ufuk, karnımız gurultulu, şu ömrüm.

Hileyi aldanışla, şu gönlüm, insanca bulmaz çevren
Hesap değil iken, un ufaktı dağ, yutuyorken bu evren.

Ben uçarı, o kaçarı, bir zillet bir saltanattı devren.
Eyvah yanağı al olmuş, hüccetle, bir arzu yediveren

14-03-2007

Bayram Kaya

Aldatma

Her şey arada bir yapılırdı
Günah ta, sevapta
İyilikte, kötülükte
Yeme içme de, uyku da, iktidarda
Sür git olmaz
Ara sıra.
Hem içine kattığımız öznelliğin tasası
Hem kesikli sürekli olmanın yasası

Siz de eğimlenir ve eğimsetilirsiniz
Böylelikle, bu arada sırada oluşa
Kesikli sürekli olaylaşan ritüeli doluşa

Hıdırellez dersiniz
Nevruz dersiniz
Ramazan dersiniz
Cuma dersiniz
Noel dersiniz
Yortu dersiniz...

İhtiyacınıza kontrolünüze göre derle şamil
Ara sıra olan, bir anlamı tortu
Bu tortuyu enfekte ederken kâmil

En az bir imanın ifası kadar
Günde bir lokma, bir kaç çeşit öğün bulmazlıkla
Açlıktı, aç oluşun bitaplığıydı
Eve yetişemez olacaklığın telaşydı
Açlığa egemence oluşun hitaplığıydı
Beleşe getirmenin, bedavacılığıydı
Bir araya gelişteki sokak iftarları

Bu birikiş ve birleşte Müslim gayri Müslim
İmanını diyerek inancını yiyerek bir araya gelmiyordu
Açlığını doymakla da, imanını çelmiyordu

Lakin
Bir bilmezi, bir nadan çıkmışta
Din iman kardeşliği der sofraya
Tam bir aldatma palavrası
Bol keseden harçlıktandı

Açlık bağıntısından insan bir sofraya kurunca;
Din, dil, ırk gözetmeksizin deyiş yer bulunca
Sofraya oturulmak din iman sandansla olunca
Günün gerçekliği, sömürünün gözünde solunca
Şu pazar yerlerini, camileri patlatışlar, açlıktandı!

Eğer aksi olsaydı ramazan; akşamda
Kelle kesip, kitleleri patlatan
Tarafları bir araya getirirdi Şam'da
Neşvü nema bulmazdı insan elli kötülük yaşamda

Galiba Şu izlediğimiz
Yardığ yapma, ekmek kapma grsellikleri
Din dil ırk ayrımı gözetmeksizin
Bir araya gelişin izdihamıydılar

15.07.2015

Bayram Kaya

Alır Da Başımı

Alır da başımı
Alır da başımı sensizliğe
Bir diyarı baş olur
İki elim tutar baş
Bir elim olur kan yaş.

Alır başımı
Alır da başımı
Duman mavisini bir zaaf

Sadırları kabil
Sadırları mutlak
Yangını önce senden başlar
Tutuşturur feryadı
Bastırırda her yadı
Cenapları hep közü önüne deşme
Her akarında çeşme
Bil ki önce sana gerek

Hazret bir konuşur
Gir konuşur, çık konuşur.
Sadırlarına bakar
Benden mi der, donuşur.
Tandır başında kuymağı
Şarlok Holmes vari tutmuş yumağı
Ve lakin
İpin uçları düşer elinde

23.09.2012

Bayram Kaya

Alış Veriş

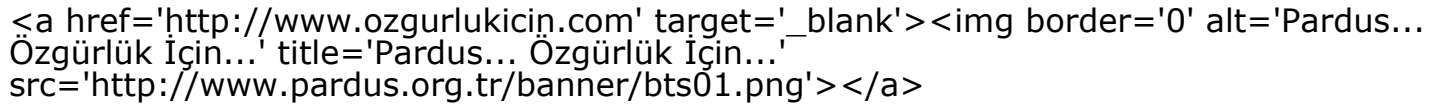
Hakiden baki mi olurmuş
İflah olmazda yaman
Zaman, bilmiyor aman
Pervane durduğumuz
Hani nerede naki?

Bir dünya döner arşı ile marş
Çekeylenir gam kasavet ve rehavet
Sual olunmaz dışta.
Demeyin ki niçin de
Dönenle döner, tavaf kılınan, içinde.

Gecelerim bilinç altı ile arz
Gündüzlerim niyaz.
Sökeriz günleri nadimlikle
Döner gelir ertesi, yaparız piyaz.
Gecelerimizden ziyan
Her bir ararla nişler
Günde devam, düşler
Organize işler

07.08.2008

Haki : Söylemlerden /Toprak rengi
Naki : Yeni, taze, derde deva sözler
Piyaz: Kuru fasulye Ya da kebab yanına yapılan salata. Bir çıkar sağlamak
düşüncesiyle söylenen övücü söz:
Niş: Duvar içindeki oyuk

[Pardus... Özgürlük İçin...](http://www.ozgurlukicin.com) [Pardus... Özgürlük İçin...](http://www.pardus.org.tr/banner/bts01.png)

Bayram Kaya

Allah Razi Olsun

Bakan Suat Kılıç: Zam isteyen emeklilere şu cevabı verdi; " Allah Tayyip Erdoğan ve hükümetinden razı olsun" deyin, zammı alın dedi. Sözcü 14.10.2013 Manşet haberi.

-Allah Tayyip Erdoğan ve hükümetinden razı olsun diyeceğinize; "bir şey yapmıyorsunuz" dersiniz ben çekip giderim.

Evet; " Milletin hizmetkârıyız. Halka hizmet, hakka hizmettir. Millet ne derse o olur. En büyük hakem millettir". Gibi ezberleri ve kırık plak lakırdılarını pek seven siyasetler, gerçekte halkı:"Allah razı olsun" dedirten; kul kerteli dua edip temennalar okutan, dilenci kültürü düzey ve yaşantısı içinde görmenin, ne kadar olağan bir şey olmasının kanımca su yüzüne yansıyış biçimidir bu cüret.

Halkın, yurttaş olması siyasetlerin işine gelmez. "Gözünüzü toprak doyursun" derler. "Al ananı da git" derler. Halka rağmen halka; "Kına yakın" derler. "Artistlik yapma lan" derler. " Başbakan sensin ister asar, ister kesersin" derler. "Kadın erkek eşitliğine inanmıyorum "; "kadınlar mütemmim [tamam kılan, bütünleyen] derler " vs.

Hiç kimse oto yol boyunca, benzinlik istasyonları işletmesini, çay kahve mola dinlence hizmetlerini, siyaseti, poliklinikteki doktorun muayene mesaisi vermesini, bir emekçinin fırında ekmek pişirmesini, sokakta çöpçülük yapan bir zatı muhteremin çöp toplama işini vs. hiç biri; ne babalarının hayrına, ne başları gözleri sadakasına, ne de kendilerine 'Allah razı olsun' densin diye bu işleri yapmazlar. Böyle bir beklentileri de olamaz. Toplum bu beklentilerle yürümez. Bunlar kul efendi kültürlü, anlayışlılar.

Sokakta halsiz halde sizi sırtına alıp, ya da arabasına taşıyıp hastaneye götüren birine, ya da bir dilim ekmeğe muhtaç halinizle size ekmek veren bir yardım severe; üşümüşken sokakta kalmış halinizi sıcak odaya alıp, size bir bardak çay sunan kimseye de "Allah razı olsun" demezseniz, öküzsünüzdür. Bu söylem sosyal yapının davranışı ve dilidir. Doğrudur da.

Çünkü siz açken bir başkasının size ekmek verme gibi ne bir mecburiyeti var, ne de siz kişileri buna zorlayabilirsiniz. Ne de ben açım, biri beni doyursun diye yardım bekleme gibi bir hakkınız vardır.

Bunlar kendilik ve lütfen oluşla; 'oradaydım gördüm, etkilendim, bu aç olan kişi ben de olabilirdim' kabili olan inisiyatifi durumduklar. Hatta bu tür tutumları sizler övüp; insanlık, insanlık diye tasvip edip, bu tür eylemlere insanlarımızı özendirirsiniz de. Bu apayrı bir şeydir. Yani bunlar bir toplumun işleyiş kuralı değildirler. Sadaka verirsiniz sadaka alırsınız. Karşılığına da "Allah razı olsun" dersiniz. Bunlar kişisel oluşla, sosyal yaşamın alanıdırlar. Siyaset ve yönetimler buna pek karışamazlar.

Oysa bir doktor polikliniği, lütfen oluşla açmaz. Ve doktor inisiyatifi bulunuşlarıyla ya da oradan has bel kader geçiyordum da, bu gün de insanlara iyilik olsun, insanlar Allah razı olsun desinler kabilinden sağlık hizmeti vereyim diye, muayene haneye lütfen oluşla girmez. Hatta o gün poliklinik açık değilse, siz; polikliniğin niye açık olmadığını sorarsınız. Bu sorgulama sonunda eğer bir keyfilik varsa; sistemin yetkilileri doktoru sığaya çekerler. Sorgulamak sizin yurttaşlık (yükümlenme) hakkınızdır.

Kundura üreticiliği, bilgisayar üreticiliği, otobüs işletmeciliği gibi oluşla girişte verilen örnekler gibi meslekler toplumsal olmanın, karşılıklı yükümlülükleriyle, zorunlu ve bağıntılı bir girişmedirler. Yapmak zorunda olunan bir karşılıklı sağlamalar entegrasyonudurlar.

Siz toplumsal olana "Allah razı olsun" mantığı ile bakarsanız zaman farklı akar. Toplumsa olana yüküm ve sorgulanır oluşla bakarsanız, süreç hesap verdirilir bir diyalektik olur. Sizler de süreç akışına bilinçli katkılar veren etkin bir katılımcısı olduğunuzdan, süreç bambaşka akar.

"Allah razı olsundu" mantık ta, hiçbir haklarınız olamaz. Zaten bu kabilden söz, size karşı sorumluluğu olmayan birinden, size gelen bir iyilik üzerine sarf edilir. Böylesi bağıntı sizi boyun eğdirici kılar. Yine bu süreç sizi kaderci bir teslimiyet içinde tutar. Siz süreçte etkin değil sürecin pasif sürükleneni olup, kişilerin takdiri ile yetinen; has bel kaderci; hayali beklentiler içinde olanı, olursunuz. Böylesi yardımı beklemek ve yardım ummak, kişinin kendisini aşağılatır. Kişi, kuldu olmanın psikolojisi içinde olur.

Böyle olunca da siz haklarınızı savunmanın demokrasisiyle, süreci sahiplenemezsiniz. Sürecin akışı sizin yaranmanız oranında zillet içinde akar. Toplumsal süreç iyice zorlaşır, zoraki bir akış şeklini alır.

Bir öğretmen sınıfa "Allah razı olsun" densin mantığıyla sınıfa girmez. Ve böyle bir beklenti, duymaz. Üstelik böyle bir duruma da "Allah razı olsun" deme, nedense ilişkili nesnellığe hiç gitmez. Üstelik bu kabil temennalar, bir istismar olma dışında; sizi, size ve topluma yabancılaştırır.

Sen benim için berberlik yapıyorsun. Çünkü ben de sana karşılığında buğday üretiyorum. Berberler de bize sağlık, eğitim vs. sunuyorsa; bizden berberlik, buğday sunumu gibi bu türden bu hizmetleri aradıklarında bulacak olmanın güvenceli girişme ve zorunlu düzenlenmesindedirler. Nesneldi ve öznel bağıntılılık bilinci demeyi sürecin eksenine korsanız, süreç bambaşka akar. Yok, eğer süreç eksenine "Allah razı olsun" mantığını koyarsanız süreç başka akar. Verimsizlikle orada insan olur; ama orada insani olandan bahsedilmez bile.

Bir öğretmen eğitim öğretim süreçleri sonunda "Allah razı olsun" denmeyi beklemez. Çünkü eğiten öğretmen bilir ki, eğitim öğretim süreci o kendisi sayesinde var değildir. Ben öğretmen olduğum için eğitim öğretim süreçli işler yürümüyor. Bunu toplum yürütüyor. Ben olmasam da toplum bir başkasını formel eder ve bu işi yürütür.

Toplum olmasa ben bu işi ve kendime dek karşılanmalarımı tek başıma oluşla bu gelişkinlikte ve bu sağlanmalı düzeyini de, asla yapamam. Ben; yolum, köprüm, kumaşım vs. üretildiği için öğretmenim. Kumaşçı, yol ve köprü mühendisleri de, ben; öğretmenlik işini yapıyorum diye varlar.

Toplum bu girişme ve bağıntılarını, kendisinden ötürü, kendisi için yapar. Toplumun sizin keyfilığınız dışında; kendi nedenlerinden kaynaklı, bir organik yapı ve vücut işleyişi vardır. Bu yapı sizde salavat istemez. Görev bilinci içinde işinize, hak ve sorumluluklarınıza sahip çıkmanızı; sistemi sorgulamanızı bekler. Siz buna göre yapılaşıp, buna tabi olmak zorundasınız. Minnetimiz, kişilere değil toplumdur.

Karşılıklı bağıntı ve yükümlenmenin bir kolu veya birkaç kolu tavsamaya başladığında sistem çökmeğe başlar. Siz, sağlık hizmetini sunduğunuz kişilerin sağlığını karşılayamaz olursanız; bu size fırında ekmek üretilmeyişle ve diğer yandan kunduranızın sağlanamaz oluşuyla yansıyacaktır. Bilinç bu olmalıdır. Ve yine kendisine yabancılaşmayacağımız bağıntı bu olmalıdır. Sahibi yetiğimiz bu olmalıdır.

Demokrasilerde akan duyarlılık ve yurttaş olma diyalektiğinin süreç ekseninde, birileri bizlere; sağlık, eğitim vs. gibi ihtiyacımız olanları sunarlar. Bu demektir ki, onlar da aradıklarında mimarlık, bilgisayar mühendisliği, belediyeçilik hizmetleri gibi türlü kullanımları yanı başlarında buluyor olmalarındandır. Bu zorunluluğu, bu kabil işlerin böyle yapılır olduğunun kural ve düzenletilme bilincini sizler, sürecin eksenine koyarsanız, süreç bambaşka bir kavrayış ve yararlanışla akar.

22.10.2013

Bayram Kaya

Allah Yanı / Huzura Derilme

Bir insan gibi, bakamadık kadına.
Yön verip, sonuca bulamadık, çok seslilik adına.
Gereksilerin kendiliğinden oluyor da; * varamadık,
Tasarımcı ve dizaynıyla, gelişmenin tadına.
Unutma duyuytur, huzura çıkacağız Tanrı katına.

Sanılarımızı yapmayalım tanrı.
Yaşamın ilişkilerinde çıkıyor kanı.
Bir aşamada kötü iken her yanı;
Yangın söndürmede karşı yangın, iyi yanı.
Yaşam karşılaşmalarıdır sorgularımız, Tanrı yanı.

Sorum ve sorumluluğumuzu düşünmek
Dün, bu gün, yarın; yarınlar ertesi.
Gümnam değil güman yaşam ötesi.
Değer oluyor karıştı mı dinamiğe kertesesi.
Bileceğiz; utanırlık, pişmanlık, Tanrı yanı.

Çevrende doğal olup bitene bak;
Kafanı, olay, olgu ve oluşlara tak.
Böyle de, şöyle de olabileceğine çak.
Önlenemez akıştı, anlayamaman değil hak.
Tanrı'ya rağmen değil, günahdır ferî yak.

Sırt dönmemizdir topluma, yüz karartan.
Biyolojik dizelemiş bizi, akışa Yaratan,
Duygudur zülfü taratan, güzelde güzellik olur.
Geçilmiş değil, sürekli oluşturulacaktır, erdemi aratan.
Unutma, buradaki bilme, bulma çabasıdır, Tanrı yanı.

Kendini karıştırıp, melek sıfatı ekleme.
Gereksilendirilmeyende, iyi kötü, davranım bekleme.
Gücün burada seçme; elindelik bilmeyeyle seçmede.
Aksi masal düzüp, hayal hüsrân, çekmede.
Sorumluluğa müdrik, Tanrı yanı, şekva değil, tekleme.

Öyle çok zaman geçti, geçmede, oluş için aradan.
Zaman mekân devim, boyutu ile soyutlamış, yaradan.
Dün başka idi, bu gün başka, olacak yarın başka,
Biz kayıtsız kalsak ta, gidiş çekiliş, o aşka.
Bazı edimler dışında, Tanrı yanı sorgumuz, başka başka.

Güman: zan şüphe /Kaale alınırlık,/ Dikkate değerlik
Gümnam: Eseri kalmamış adı sanı unutulmuş./ Kaale alınmaz değil / kişisel duyuslukla
sınırlı kalmak, dayatılmamak
Şekva: Yakınmak/ sızlanmak / şikayet

08.08.1995

Bayram KAYA

*Toplum içinde, bizden önce ve halde (şimdide) hazır edilmiş ekonomik, sağlık, teknolojik kullanımlar v.s. Bunları kullanır olmamız, ama topluma kendi dahlimizi (katkılığımızı da) de, bireysel olarak sorgulamamız, sorumluluk duymamız. Kimse bizi zorlamaz, ama bu bir anlama; aydın ve bilinçli olma halidir. Ve bu aşama da kaçınılmazdır.

Bayram Kaya

Amelika

Ne hoyrat zamanlar yaşadım Amelika
Delidolu...
Soğuk bağırlarda sıcaklık
Sıcak bağırlarda serinlikle

Ah Amelika, Amelika
Taç başıma, ya melik, ya melika...

Gözlerine soruldum
Bir bakışınla duruldum
Ah Amelika, Amelika
Yollarına yoruldum

Sağınla emzirdin azdım
Solunla emzirdin sazdım
Ah Amelika, Amelika
Şimdi okuyan avazdım

Sağın uysallık ve razılığımı
Solun direnç ve şüphem
Sağın inanç ve müphem
Solun akıl ve olanak
Kolun gibi candan dolanak
Ah Amelika, Amelika

Okunmuş dua gibi kutsandın

Burçlardan inanılmaz fal yazdım
İnanna ve İştâr'sız bir hiçle ayazdım
Ah Amelika, Amelika
Sürgünlerle sana cevazdım

Sağında emsem, solum şaşar
Solundan emsem, sağım taşar
Tuttum sağın solundan
Solun da sağından
Amelika, Amelika ile yaşar

27.07.2009

Amelika (Amalika) : Sina yöresi bir topluluk adıdır.

Amelika'nın yazıdaki açık anlamı bir cins adı bir yar ve sevgilidir. Ancak, anlamlar verilmesi gereken kavram anahtar ilke sözcüktür. Adı olan toplumun dışındaki çok eski toplumları kuşatır bir söyleyişin esnek ulamlaşmasıdır.

Duru okuyan için sevisel bir anlatımdır, yorumlanışına hiç bir sözüm ve katkım olamaz.

Tarih bilinci taze olanlar için; Amelika'nın birinci anlatımı totemdir. İkinci anlatımıyla egemenlikleşmedir. Üçüncü anlatımla ittifaklaşmaların geçişme sembolizmidir. Dördüncü anlatım tapınak ibadet yerleşim düzeni ve yorumlanmasıdır. Beşinci anlatımda Toplumsal kaoslarla girişmelerin, altıncı anlatımdaki birleşme ve tekleşmenin

Amelika'sıdır.
Bayram Kaya

An Tatilde

Umarım vardır
Zahirin de ahiri.
Tanırım vardır
Yapıların mahiri.

Bırakın sıkıntılara
Nefes olacaklar dursun.
Belirimliye
Saatin tokmağı vursun.

Edinmemiş ilk tepkiye
Solucan gibi yumulur.
Zora düşürülmüşsen elbet
Yıldandan da umulur.

A sevdam, dövüşünede
Sövüşünede, hasret kaldım.
Ben açılmakla
Sadece yalnızlığı aldım.

Sözümü tuttum:
Bıraktığın yerde gittim izinden.
Çıkılmışı bir bir, indim
Yüceliyorum, diye dizinden!

Öyle ki her adımda
Ön ve mevcut tek tek, silindi.
Ne hoş, durduğumda
Büüklüğüm bilindi!

Babam, babası...
Neler buldum izinden gidince.
Kullar kurban oluyordu
Hükema ferman edince.

Öylesine kolay oluyor
Kullarla yönetim.
Sıkıntılar...
İtaat dua ile sabit denetim.

Kaale
Kaosu karıştırmak gerek.
Edinilmiş yitirilince,
Değer oluyor bilerek bilek.

Ben dün için bugünün bekçisi
Yarına uzarım.
Yaşamak için düne meyletmem
Geleceğe sızarım.

Umarım vardır
Zahirin de ahiri.

Tanırım vardır
Yapıların mahiri.
Öyle ki kavramayınca
Uyutmaca.
Zevaldir yazık,
Kurtarmak için zevahiri.

Bayram Kaya

An Ve Ki 1

Her totem grubun bir yaşam bölgesi vardı. Bir de zaman, zaman göçmek zorunda olduğu; bölgesi dışında tehdit ve tehlikelerle dolu, zorunlu durumlarda tehlikelere atıldığı, çevresi vardı.

Kendi savunmalı bölgesi ile tehlikeli bölge sınırları tabu yasağı olan yerdi. Girilmeyen, tampon kutsal sınır bölgeleri oluşmuştu. (bkz. Tapınak ya da kutsal yer algısı) Buralar zamanla hediye alıp vermenin birbirine hediye kurbanlar sunmanın kutsal yer buluşması oluşuyla girişmeye başlayınca; grupların birbirine tehlikeli bölgeler olan çevre yerleri ilk kez bir anlam ve ifade edilme gereksinimi kazandılar.

Bu kabilden kazandırılan anlam, zıtlıklar yasallığıyla tarif edildi. Totemi grubumuz sadece çevre olarak bildiği çevresini, kesikli sürekli süreçlere bölmeye başladı. Bunun ilk adımı Kutsal buluşma yerine göre yapacaktı.

Kutsal temas yerine göre aşağı ve yukarı olan zaman mekân algısı içinde yukarı gök topraklar An ve aşağı yer olan kara parçası topraklar Ki zıtlık söylemiyle dile getirildi. Yukardaki ehli gruplar kendisini aşağı yerli Ki olarak tanımlıyordu. Kendisi de yukarı topraklar olan gök topraklar ehlini An diye söylüyordu. Çevrenin ilk kesikli sürekli oluşla bölümlenmesi- temasçı süreçlerle başlamıştı

Bu kutsal yer buluşmasına göre aşağıda olanlar, yukarıda olan totem gruba; An dediler. Anu olan grup ta, tapınak kutsal yeri buluşmasına göre, tapınağa geliş yönüne göre aşağıda olan gruba da Ki totem grup dediler.

An, Akadların Anu dedikleri aynı sözcüktü. Sümer ittifakında yukarı yerde olanlar, yukarı topraklarda yerleşip te kutsal yer buluşmasını yapan totem gruba verilen addır. Bu yukarı yer anlamıyla eşletilen An'ın yukarı yer kavramı, kutsal yer buluşmalı girişen yapının birinci tür, temel kavramsal yansımadır.

An söylemi, ittifak içindeki girişmeye göre yukarı yer temsilcisi kurul heyetinin de özel adı oldu. İttifak merkezindeki yukarı yer temsilcisi totem yöneticiler, yöneten girişme bağıntılı yansımaya göre de An ulamında ikinci bir anlam bağıntısını daha ortaya koydular. Yukarı, gök toprak yerli; yöneten güçtü.

İttifak içindeki yukarı yerin yöneten, sözü dinlenen, sözü geçen, iman kavliyle bağlanılan kişisi olmakla da An; söz söyleyen, sözleşen, her şeyi düzenleyen ittifakı ilahtı.

İttifak içinin yerleşen düzen bağıntısına göre de tapınaklar zamanla çok kat inşa edilmeye başlanmıştı. Her bir katlarda erzak depoları, halkın buluşma ve ibadet yerleri, okul, gözlem evleri ve en yukarıda ittifak merkezini yöneten kurulun; kurulun kürsüsü ya da üzerine istivâ (oturduğu yerleştiği) ettiği arşı (kereviti) , vardı.

Arş; tapınağın en yüksek, yüce katıydı. Yerden baktığınız zaman, orda olmayı düşleyeceğiniz bir güç, yücelik ve ululuk duygusuna ram oluştu. Yukarıdan baktığınızda zaten bir hükmetme duygusuydu. An, zaten yukarıları yüksek yerleri tanımlaya gelen bir hece sözdü. Arş, ittifakı oluşla hem An'ın hem de Ki'nin yani An-Ki'nin yeri idi.

İlerde yedi katlı zikkuratla göğe merdiven dayamanın anlamını da yansıtan bu durumuyla Anu (yücelik, yüksek yer, ahaliden tecritle) yönetim merkezi oluşla; yükseklik, yücelik, havaya doğru olan yüksekliğe dek en yakın yerdi.

An, yönetimin merkezi arş oluşla, havada bulutlar içinde veya bulutlar üzerinde oturulan en yüksek yerin iz düşüm duygusu oluşla, arşı kaplayan, arşı tutan yönetimin gücü olmanın, yeni bir anlam ve anlatımlar yansıtmasına da uğrayacaktı.

Yani ittifakı grup aitliklerle ki, artık halk olmaya başlamışlardır. Halk, ittifaka imanla; ittifakın "insanı" olurken, An kavramı ittifakı kült merkezinde yönetimi temsil eden çoğulluğun, yukarı yerli olma, temsilciliğinin yönetime; ululuk, yücelik vermesiyle de An-Ki'nin adıydı.

Yani ittifaka yemin etme, ittifakı ant içme, ittifakı sözleşme olan girişme meşruiyeti, tapınakların gök olan havaya doğru yükselmesiyle de, kült merkeziyle An-Ki olmuşlardır.

Tapınağın zemin çevresi olan aşağı yer Ki ise, tapınağın zemin üstü olan yerler de yukarı yerler An'dı. Tapınak algısı zıtlaşması da taban ve tavan algısıyla bu zıtlığı yansıtmaya denk düşüyordu. Zaten An ve Ki gruplar önceden beri kendi totem gruplarının totem sözcüleri olan büyücü, şaman ve bilge kişileri olan ezoterik kişilerdi.

Bu bağlamda An, yukarı yeri, gök yerin topraklarını düzenleyip yönetendi. Ki de aşağı yer toprakları totem grubu düzenleyen yönetendi. Yine bu bağlamda zıtlık ilkesine göre ittifak içinde totemler politeitesine ilah denmekteydi. An ilahı, gök yerli toprakların ilahı oluşla, gök ilahıydı (tanrısıydı) . Ki aynı zamanda da ittifak olan yeni halkın ilahıydı.

Ha keza Ki ilahı da aşağı toprakların aşağı yerlerin yani yerin ilahı oluşla yer ilahıydı (tanrısıydı) . Aynı zamanda da ittifak girişmeli halkında yöneten güç oluşla düzenleyen ilahıydı. İlah gruplarındı. Oysa totem grupların temsilcisi değildi.

Zikkuratların ortaya çıkmasıyla ilahlar başı olan baş ilah 90 metre zikkurat yüksekliği (eski tapınakların, kutsal yerlerin; ittifak içinde aynı çatı altında sembolik ve realite oluşla buluşturulmaları olan panteon birliği) en son tapınak katı olan 7. katındaki yönetme muktedirliği oluşun da sıfatıydı.

Zikkuratın en son katı An'dı. En son kat An'ındı. An yukarının göğe (buluta) doğru yücelim olan yükseklikte uzanımın, en son katıydı, arştı. An, arşta oturmakta. An bu tür anlam değişimleri içerir olmuştu. Kısaca An, artık göğün en son katında (7. kat zikkurat ta istivâ edendi) yani arşta oturandı.

Olasıdır ki, bir ittifak içinde An olan bir gruba karşın yine yukarı yerlerden gelen grupların ittifakına katılmasıyla da birçok An totem grup, ittifakı An-nun na-ki'leri oluşturmuşlardır. Yukarı yerden birçok gelenler, Anununa'ydı. Aşağı yerden gelen birçokları da Kingulardı.

An ve Ki hem totem mesleği oluşla; hem tapınağa göre tapınağa gelinecek yer ve yönleri gösterişle hem de tapınağa giriş kapısını belirtmenin grup aitliği idi. Böylesine anlamaları içeren bir söylemdi.

An kapısı. Ki kapısı. An yönü. Ki yönü gibi. Tapınak ritüelleri tapınak orta eksenine göre kapının sağında olan yön Ki sembolü yerse; Ki'ye, yani ki totem bölgesine dönük oluşla ibadet ediliyordu. An aitlik ikonu tapınak kapısına göre solda sembolize ediliyorsa, An'a dönük ritüeller, eski An temsilcili totemik coğrafi bölgeye dönük, olmanın sembolizmiydi.

Anunnakiler, an ehliydimler. An denen yerin temsilcileriydimler. Ki temsilcilikler Ki ehliydimler

olmaktı. Süreç basitten karmaşığa doğru tıpkı sosyal birliklerdeki gibi zıtlıklar üzerine inşaydı. Eski zıtlıkla şimdiki zıtlık arasında çok önemli bir fark vardı. Sosyal birlikçi totem grup, zıtlığı dışlamıştı.

Oysa ittifaklar zıtların birliği ve çelişkisi üzerine kurulmuştu. Yeni sentezi insanın kuralı buydu. Zıtların birliği ve savaşımı ilkesi. Güncel durumda dahi bu sentezi anlayamayan karanlık aydınlar, hala çokça mevcuttur.

İttifaklar geliştikçe bir kaç totem mesleği diğer totem gruplarca da öğrenilir olup, nüfus artar oldukça; çeşitli çatışma ve köleci ilişkilerin tepkisi nedeniyle eski totem yaşam anıları cennete oluşla göz önüne geliyordu. Böylece tevhitti kültler ittifakından ayrılır, ittifaktan atılır oluşla; ittifakın osilasyon yapan kült merkezlerinden çevreye doğru bir ara göç (tufanlı) dönemleri oluştu.

Asıl ana ittifakın hazırlayıcısı olacak bu Mezopotamya içi göçleri, Proto Fıratlılar (Ubaidliler) 10 000 yıl önceden körfeze doğru bir göç yaptılar. Erudu, Bad Tibira, Larsa, Sippar, Şuruppak (Nippur) gibi köy tipi bey, ensi tipi süreçler içinde yerleşik yerleşim yerleri oluşturuldu. Bunlar tufan öncesi yerleşim yerleriydi.

İlk ittifakı kült merkezleri, eş eksenli merkezler oluşla; merkezin kendisi hem yönetimin merkeziydi, hem yönetimin çevresiydi. Yani merkezin kendisi, hem yönetimdi; hem de yönetimin çevresiydi.

M.Ö 5000'li yıllarda bu kez Suriye Filistin Arap yarımadası gibi bölgelerden de katılımlarla, peyder pey dalga hareketiyle ikinci bir frekans salınımlı periyodik sosyo toplumsa dalga göç daha oldu.

Bu salınımlar sonunda, şehir devletleri dediğimiz yapı çevresinde bey, ensi gibi şehre bağlı yerleşim yapıları olan yönetim merkezlerinin, krallıkları olan birçok yapılar ortaya çıktı. Krallıklar merkezi kral da, Lugallikti. Lugallikle çevre merkezden uzaklaşmıştı. Yani krallar, Lugalden uzaklaşmıştı. Eskiden kült merkezi olan bir çeşit kült merkezi olan lugalin; gözü, kulağı, hissediş kült merkezinin içinde oluşla, doğrudan bir duyuş, iletişimdi.

Şimdi Lugalin yeni gözlere, yeni kulaklara, el ve ayaklara; iradeye ihtiyacı vardı. İşte yeni gözler, el ve ayaklar yeni ittifaklarla bu krallardı. Bu krallar olan çevrenin, Lugali olan bir yönetim merkezi vardı. Yani yeni bir merkezi otorite ortaya konmuştu. Her düzlemin, her yeni ittifakın merkezi otoritesi yeniden ve farklı bir yapılaşma oluşla, bir önceki merkezi otoritenin kendisi değildi.

Yeni ittifak çok kez imandan sapış, ahde vefasızlık olarak görülüyordu. Eğer buna bağlı kıtlık vs. gibi bir de kötü durumlar yaşanmışsa; bu imanın kefareti ve imandan (sözden-sözleşmeden cayışın) sapışın helak oluşu olarak yorumlanıyordu!

Bu nedenle çok tufanlar oluyordu. Yani ittifaktan ayrılma, ittifaktan kovulma; ya da yeni düzenli bir ittifak ister savaşla olsundu, ister kemali olgunlukla olsundu. Yeni otorite merkezleri oluştuğunda, eski aideti imanlı hafızaların silinme tufanları, sık sık oluyordu. Tufanlar hep kült merkezi denen tapınaktı yüksek dağ (tapınak) merkezlerinde oluyordu. Tapınaklar yüksek yer oluşla An'dı. An olan yerde Anu'ydu.

Bu dönemin önemli krallıkları; Kiş, Uruk, Ur, Nippur, Lagaş, Ngirsu, Umma, Hamasi, Adab, Mari, Akşak, Akad, Isin, Borsippar ya da Sippar veya Babil vs.

Kiş yönetim merkezi, site devletinin ya da krallık merkezinin kralı (Lugali) Etna'ydı. Kiş'in çevresindeki An olan krallar olan Anunnaki gruplarla; Ki olan birçok ki kral Kinguların yeni ittifakı; Etna-an-ki ya da Etmən-an-ki (yerin göğün temeli) olmuşlar. Babil'deki meşhur Etmənanki zikkuratı bu uzak geçmişin anısıydı. Marduk, bu tür ittifakı yapılaşmaların tevhitte geleneği oluşla, sonraki dönemlerin kutsallıktı anı geçmişli, dini yapılaşmalarının adıydı.

Sistemin Entegrasyonu ve Sistem Haberleşmesini Gözetleyiciler

Anunnakiler, gökten (yukarı topraklardan) aşağı topraklar olan yere; inenlerdi. Yani yukarı olan Akad topraklardan aşağı topraklar olan, Sümer kara parçası olan delta; "yere" temas için inenlerdi. A-nu-ne olanlar yani; ittifak içinde her biri yukarı gök topraklar yerli, "kraliyetin kanında olanlardı".

An ve Ki yerli, yukarı ve aşağı coğrafya bölgesi totemilerin ilk temasıyla melez olan insan soya "nefilim" denmişti. Yunan'daki titanlar gibi. İşte tufan öncesi sentez melez insanı anlatan sözler "o günlerde ve sonrasında dünyada nefilimler vardı" deyişle, kutsal kitabın söylemi olacaktılar.

Anunnakiler An'ın (yukarı toprak yerin, göğün) çocuğu, oluşla kralın dölüdürler. Köleci yapılar ortaya çıktığında; "rızkıların eşitsiz dağılımı" henüz akıl edilmediği aşamada; kurul kölenin meşrutı kılınmasını tartışıyordu. An ve Ki birleşmesinin ileri süreçleri, yeni ve bambaşka durumlara gebeydi.

Osilasyon

Burada osilasyonu belirtmeliyim. Osilasyon; bir merkezin periyodik ve aynı tınışlımlı oluşla, yaptığı senkronlama salınımlarıdır. Suyu düşen taşın düşme yeri merkez olsun. Taşın suya düştüğü yerden çevreye doğru açılıp uzayan su dalgaları oluşarak; dalgalar (osilasyon) su ortamını dalgalandırır, çalkandırır.

Osilasyon çevreden de, merkeze dönüşle sistemin ana osilasyon değerinden bir kayma ve bozulma olursa, bu bozulma merkez osilasyonuna tekrar referans edilir. Buna sistemin geri beslenmesi, sistemin kendisinden haberdar olması diyoruz.

Büyüyen Ve Karmaşıklaşan Sistemin Gözetlenmesi

Onlarca tartışmadan biri de tıpkı Habil'i öldüren Kabil'in anlına tanrıya ait bir köle olmasının damga, vurulmasına benzer bir türev oluşla varyasyonlardandır. Alnına damga vurulan köleye efendisinden gayrisinin dokunamayacağına işaret eden alın yazısı; tarının (efendinin) kölelik damgasıydı. İttifakın içinde ve dışında köle olacaklar vardı.

"Gereksinme duyduğumuz varlık zaten var. Tüm yapmamız gereken onların üzerine işaretimizi koymamızdır" diyordu, An-ki sentez muktedirliği.

Bu gebe oluşlardan bir başkası da şuydu. İttifak, şehir devletleri aşamasıyla ittifakı kültün osilasyon merkezi; merkezle, merkez çevresinin arasına birçok bey, ensi gibi köy tipi mesafe yapıları alışıla, merkezin çevresi; merkezden uzaklaşmıştı.

Gözetlenme

İşte bu aşamada süreç bir adım atmıştı. Ensi, bey, patesi düzlemindeki krallar,

merkezdeki An-Ki, lugal sentezli krallığın; "lugal kalma" adına gözü, kulağı eli olan; gözetleyen Anunnaki'lerdi.

Gözetleme, gözetlenme, gözetilme animizdi devirden beri totem yapının temel özelliğidir. Bu özellik ittifakı dönemde de ilahlara anlam edilen bir yorumlanıştı. Mana ilkesi gereği totemimiz her gezdiği dolaştığı yerde, ölmüş ya da don değiştirmiş atalarınca korunup gözetlendiğini sanıyorlardı.

Bu nedenle totemi grup ya da grup üyesi kişimizin gezdiği yerdeki bir kaya, bir ağaç, bir kuş bu don değiştirmiş, kendisini gözetleyen; gözetleyici totem atalardılar. Etraf "gözetleyen atalarla" doluydu.

Zikkuratın en tepe, yüksek yerinde olan An-Ki sentezi; yukarıda, yüksekte olmanın gözetlemesini zaten yapıyorlardı. Ne var ki zikkurat çevresinden büyüyerek uzaklaşan coğrafya devasılığıyla tek elden bu gözetlemeyi yapamaz oldu. Yapması da gerekiyordu. İşte bunu diğer sentez krallarla (ilahlarla) yani Anunnakilerle bu gözetleme gözetilme işini yapacaktılar.

Toplumsal (nesnel olan bilgi ve özneliği) süreçler, egemenleşmeye başladıkça; artık An-ki yönetimi, "tapınak ve saray yönetimi oluşla ayrılmaya" başlayacaktı. Tam bu dönemlerde An-Ki übüvvet ve uhreviyeti olan yönetim "Tanrılardan saraya (insanlara) geçecekti". Bu pat diye olmayacaktı. Yeni süreçleri halk mantığına ve köleci düzene sembolize kılmakla iman ettirmek, vahiy denen bir yol adımının uhdesine kanalize ve mesleki alışkanlık edilecekti.

Krallığın Yerden Göğe Çıkması Ya da Krallığın Gökten Yere (deltaya) İnmesi
Sentez ittifakı süreçler bir ara ikizleşmeler nedeniyle çarkı felek usulü sırayla hükmetme, sırayla krallık etme; sırayla yönetmeyi ortaya koymuştu. Bu dönemlerde krallık, 6 aylık ya da yıllık periyotlarla kimi kez yukarı yerin toprakları eline; kimi kez aşağı yerin delta toprakları eline, yönetme işi; el değişerek geçiyordu.

"Hükmetme, krallık yukardan ya da gök yerden, aşağı yere deltaya iniyordu". Yani yukardan inmekle yukarı yerli Dumuzi deltayı yönetiyordu. Eğer hükmetme sırası yere gelmişse; "krallık etme, yerde yukarı topraklar olan (gök) yere çıkıyor, Gilgamiş-İnanna gök olan yukarı yeri yönetiyordu"

14.06.2014

Bayram Kaya

Anadolu'ya Geçiş

Bu askı, "Kurtuluşun Felsefesi" yazı dizimi içeriğinden yayınlanmamış bir bölümdür.

Atatürk Anadolu'ya çıkmadan önce, kaçınılmazlıkla gizli görüşmeler yapmıştır. Kurtuluştaki kadronun çekirdeklerinden olan; Kazım Karabekir'le, Fevzi Çakmakla, Rauf Orbay'la ve diğer kadrodan güzide kişilerle, olasılıkla sık sık toplantılar yapmıştır. Toplantılarda hükümette görev alma, darbe dahi olasılıkla görüşülmüş olabilir.

Sevgili Atatürk'ün kendi deyimiyle padişah ve hükümet "entrikalar" içinde oluşla ve sürecin bugüne geliştiki dehaletleri genel bağlamında; hükümetin kurtuluştaki mücadeleye faydalı olmayacaklarını bilmektedir. Değilse bu yöneten kadrolar düzlemi içinde kişisel inisiyatifle kurtuluş hareketine destek verenler az çok olacaktır.

İşin en makbul yanı, Gazi'nin saltanat örgütlenmesi destek ve öncülüğünde kurtuluştaki mücadelenin yapılamayacağını kesin biliyor olmasıdır. Kurtuluştaki mücadele sadece yurdun kurtarılması olmayıp, sosyal, toplumsal, ekonomik, çağdaşlaşma, hukuk vs. bağlamlarında top yekûn bir hareketin birlikte senkron edilmesiyle götürülüp; aşama aşama devreye sokulmasıydı.

Bu nedenlerle, Gazi'nin kişisel olarak saltanata karşı darbe içinde olup, hükümette yer almayı dahi aklından geçirmediği çok rahat tespit edilebilir. Çünkü hükümetin ve saltanatın umulur ki yurdun kurtarılması dışında, böylesi top yekûn bir kurtuluştaki mücadeleye girmek gibi hiç bir derdi yoktu.

Zaten liderlik vasıflı uzak görü de bu olmalıydı. Saltanat ya da hükümet; orduları dağıtılmış bir reel pozisyonda, ittihatçı yapılanmaların hücre eylemleri nedeniyle bir darbe korkusu dahi taşıyabilirlerdi. Hükümet bu korkuyla davranabilirdi. Ama Gazi mevcuttaki saltanat ve hükümetle bu işi kotarması için Kurtuluş Savaşından daha çok emek ve daha çok zaman kaybı vermesi gerektiğini çok iyi biliyordu.

İşte Sevgili Gazi bu tür gizli toplantılarla bugünden yarına hemen olmayacak işlerin projelendirilmesi içindeydi. Bu bağlamda işgal altındaki ortam içinde, olmuş gizli toplantılarının birinde ilk elden; ulusal mücadeleyi Anadolu'da başlatacağının kararını almış olmalıydı.

Yine bu gizli toplantılarda, Değerli Karabekir gibi bir Paşa'ya da Anadolu'ya geçince ordunu ya da senin birliklerini yanımda görmek istiyorum gibi sözleşmeleri yapmıştır. Gizli toplantı heyeti de bu kararlardan ve bu tür sözleşmelerle mutabık olmanın yeminini etmiş olmalıydılar.

İlerde her adımında yanında olmayan çekirdek kadronun tavrının değerlendirildiğinde, Atatürk'ün burada kadroları nasıl ikna ettiği de sorgulanabilir. Olasılıkla; "yurt işgal altında. Saltanatı Alimiz ve Hükümetimiz serbest irade ile davranamıyor" gibi yumuşak konuşmalardan, sanki yurt kurtarıldıktan sonra ülkenin saltanat ve kadrolara yeniden teslim edileceği gibi bir izlenim ve yoruma açık düşünceleri vermesiyle kadro kişileri üzerinde, iknacı olmuş olmalıydılar.

Bu ilk gizli kararın süreçlenmesi için çekirdek kadronun Anadolu'ya geçmeleri iki yolla olasıdır. Ya gizliden Anadolu'ya geçecektiler. Ya da hükümetin görevlendirmesiyle Anadolu'ya geçecektiler. Anadolu'ya geçmek için de illa Samsun'a gitmeleri şart değildir.

Gizliden Anadolu'ya geçmek olasıdır. Ama umulur ki kurtuluş mücadelesi çalışmalarınıza

olacak dirençte çok güçlü olacaktır. Bu nedenle; eğer kulisiniz tutarsa, hükümet görevlendirmesiyle ve hükümet görevini saltanatın onaylamasıyla Anadolu'ya geçmek daha mantıklı olacaktır. Gazi ve toplantı arkadaşları bu doğrultuda kulis çalışmalarını yapmış olmalıdırlar.

Bir kere ortam bu tür kulis çalışmalarına çok uygundur. Hem de Sevgili Gazi'nin bu görevlendirmeyi akıl etmesi kadar ortam buna uygundur. Üstelik te ortam saltanat ve hükümetin bu kabil seçicilikleri yapabilmesi için geçmişte böyle başarılı hizmetlerle dolu bir kişiyi, bu türden devlet işlerinde Gazi'yi görevlendirmede kullanması olasılığı, elzem ve en uygunlardan bir tanesidir.

Ortamın uygunluğu nedir dersiniz; şöyle açıklayayım. Birinci Dünya Savaşı sonrası 30 Ekim 1918 Mondros Anlaşmasının şartlarından birisi de şudur. "İşgal güçleri, işgale karşı direniş olan yerleri, şiddetle ve istediği gibi işgal edebilecekler".

Siz bu, anlaşmanın bir maddesidir. ne var bunda? Diyebilirsiniz! Ama süreç böyle akıyordu. Siz direnmeseniz bile sizi direnme zorunda bırakmanın oyunları oynanıyordu. "Direnme oluşsun ki, biz de işgal edelim", süreci duruma hâkim olmaya başlamıştı!

Bu nasıl olası olacaktır? Çok basitti. Örneğin; Karadeniz bölgemizde Rum çetecileri ayaklandırıp, yerli halkı da Rum çetecilere karşı koymaya adeta davet edeceklerdi. Oynanan oyun buydu. Bu oyun için gizil açık işgalcilerin destekleri ve kışkırtmaları yapıldı. Sivil halk ta buna karşı direnç oluşturmuştu.

Böylece ortamın güvensizliği sağlanmıştı. Güven sağlamak için meşru güçler gönderilmeliydi. İşgalciler de güvenlik sağlamak babıyla buralara güç gönderecekler.

Kışkırtılan çetecilere karşı oluşan sivil direnci kırmayı işgalciler üzerine aldılar. Bu durumun meşruiyetliğide Mondros Mütarekesine uygun maddeye göre, oraları şiddetle işgale başlayacaklardı.

Akabinde yine bu şiddete karşı sivil inisiyatifler oluşacaktı. Bunu çatışmaları başlayacaktı. Plân buydu.

Bu durum çeşitli yerlerde ortaya çıkmıştı. Saltanat ve hükümet bu durumdan, yeniden işgallerin başlamasından çok rahatsızdı. Güya bu asayişsizlikler nedeniyle işgalciler de, tedbir almaları için hükümeti uyarıp, uyarı yaptıktan sonra önüne geçilemezlikler karşısında meşru işgal haklarını ortaya koyacaklarını defaatle belirtiyorlardı.

Ortamın bu kabilden uygunluğu, kadronun kulis çalışmaları yapması için akıllarda bir şimşek çakımı oluyordu. Saltanat ve hükümetin de, bir sorun çıkmasını diye, buralara yatıştırıcı kurmay heyetlerini gönderme arayışının içinde olduğu da muhakkaktı.

Siz kulislerde sivil inisiyatifli bu direnişleri yatıştırarak görevlendirmeler içinde en uygun adaylardan birinin de Gazi Mustafa Kemal olduğunu, sürekli ve çeşitli vesilelerle fısıldıyordunuz. Daha aşağılarda tekrar değerlendireceğim başak öznel ve somut nedenlerle ve hükümetin kadroya dek istihbaratları olmasına karşın yine de Hükümet ve Saltanatın Gazi'ye evet demesi, hemen hemen çok mukadderdi.

Gazi bu nedenle bu kabil bir görevlendirmeye, onca zahmet, eziyet ve kulis olumsuzluklarına rağmen Hani neredeyse tereyağından kıl çeker gibi kadro oluşumunu

kuvve oluştan; kurtuluşun fitilini ateşleyecek sũreç hareketine dũnũřtũrmesini fiilen başlamıştı. Yıl 19 Mayıs 1919'du

Zaten direnişçi kimlikle ismi masada olan Sevgili Gazi Mustafa Kemal'in gizli çalışmaları sıkı takip ve istihbarat altındaydı. İşgale direnç yũnũnde tutumlar gũstermesi nedeniyle hũkũmetçe geri çağrıldı. Çeřitli oyalama taktikleriyle meşru bir gũrevde gibi sũrecin temaslarını devam ettirse de tehdit, şantaj ve ẽnũnũn kesilmesi karşısında, o çok sevdiği ruh ikizi olan askerlik gũrevinden ayrıldı.

Sevgili Gazi'nin bir tutuklanma emri de Değerli Karabekir Paşa'ya gitti. Zaten kadro gizli toplantıları içinde oluşla Gazi'nin hareketlerinin kararını alan; Gazi hareketini adım adım bilen Değerli Karabekir Paşa, elbet Gazi'yi tutuklamayacaktı.

Değerli Karabekir bunu biliyordu da İstanbul Hũkũmeti bilmiyordu. Ya da Hũkũmet denize dũřmekle karşı cenahın kahraman savaşçısı olan, denizin yılanına sarılmıştı. Değerli Karabekir yola çıktığı ve yol haritasını birlikte kotardığı; yurdun işgalden kurtulması için içinde yanan ateşin yeminine aykırı oluşla, bu tutuklamayı yapıp, hain olmayı; gũze alabilir miydi?

Bayram Kaya

Anadolu (Gazi) Hareketi, Bir Sanat Hareketi Mi İdi? 1

Seni sevmek demek
Anafartalar'da Samsun'da
Yanmak...
Sivas'ta, Meclisle buluşma
Bacada duman
Paçalardan tutuşmak
Mahşeri vicdanla
Anıtkabir gönüllerde
Gerisi güman...

Evet, Anadolu hareketi, bir sanat hareketi, Ya da en azından bir sanat işçiliği hareketi miydi?

Bir savaş, hele hele de içinde, masumların, çocukların yaşlı ve güçsüzlerin savunmasızların öldürülmesi olan bir şiddet, sanat hareketi olur muydu? Elbette olamazdı.

Ancak savaşınız, sizi, savaşa sürükleyen konjonktürselliğin sürüklenmesinden çıkmıştı. Ama sonucu olgunlaşıcı bir anlamaya dönüşmüştü. Ve süreç tamamen bir mazlumiyet ve masuniyet noktasının, devasa bir uyanışına getirilmişti. Ve ortaya konan savunma direnci, bir katliama, işgale ve emperyalist tutumlaşmaya gitmemişti. Ve çeşitli nedenlerle de olsa, insanlık dışı olgulara dönüşmemişti. Savaş öncesi ülkenin pür melal hali, savaş sonrası ülke ile zaman akışı yönünden, adım adım gelişip, dönüşen bir konjonktürselliğe dönüşmüştü. Ve yeni süreçli konjonktürsellikle siz, konjonktürel üstü bir uygarlığı hedef alan dönüşme içinde idiniz. Bu ülke savaşını sanata dönüştürmüş demektir.

Sanat da, aklın ve uzluğun; doğayı dönüştürebilmek için, bir karşılıklı etkileme ve etkilenme; karşılıklı yansıyabilme, karşılıklı eylem ve savaş ve mücadele süreci değil midir?

Muzafferiyet, orduların ve komutanların, en temel coşku hakkı iken, bu coşku, bir kırılmacı mestane noktası olabilmenin çelişkisini de, her an beraberinde taşır! Nice badire sürüklenmelerin de bedeli olur.

İşte Gazi hareketinde bu yengi coşkusu, bir mestane (savaş kazanmanın sarhoşluğu ve mağrur oluş) hareketine dönüşmedi. Aksine bir toplusal, güncel akıla dönüştü. Çağdaşlaşma ve ekonomik atılımlar, bir amaçlaşmayla; mamurlaşmaya, bir bilimsel tabanla yükselmenin, estetikçe tutuşturulması yönüne gidildi. Olduğu yerde, bir savaş kazanma sarhoşluğu olarıktan kalıp; yengi sarhoşluğun sürükleyeceği mağrurlukla komşuları tehdide ve komşuları işgal etme gibi bir hamlık macerasına yönelmemiş olması, çok az istisna durumlardan; yön ve yaşam bulma, zanaat ve sanattır.

Gazi kurtuluş ahvali yetini tattığında, yüzünde belli belirsiz bir tebessümün ifade dolaştı. Gözler ışıltıya kaçan çakmak çakmaklığın belli belirsizliğinde, ötelere kayıyor, tam da aradığını bulmuş gibisine bir odaklaşma yoğunlaşmasına giriyordu açık açık. Belli ki, yeni kararların arifesindeydi...

Vatan kurtarılmış, padişahîmiz devletlû efendimiz(!) şevketmapın başı salimdi. Tüm beklenti olan, bir hak gerçekleşmiş, bir hakkın teslim edilmesi gerekiyordu!

Hiç kimse ne olup biteceğini sezemiyor düşünmüyordu dahi. Düşmanlar bile, bir planın

hezimetinden, yeni bir planlarının hazırlık sırtmasına el ovuşturarak, sıranın gelmesini bekliyorlardı. Beklenen yeni durum da, Anadolu'nun gelip, ekonomik istek ve taleplerle karşılarında diz çökmeleri idi.

Sakarya'da, Dumlupınar'da, İnönü'nde, Anafartalar da yakılan ateşler, İzmir'le, İzmir! İn kurtuluşu ile vuslatına ermiş, şenliklerin coşkusu yoruldukça soğuşun ve sönümleşmenin sıra durur gerçek zamanı kendisini hissettiriyordu.

Akşamdan kalmış gibi, gözleri ovuşturarak ayağa kalkan Anadolu insanı; dış âlem gibi, kendisi de adeta şaşmanın temsilciliğini yaparmış gibi, olup bitenin inanılmazlığına hoyratlındı. Oysa tamda o anda Anadolu'nun ortasında; Anadolu'nun kalbini, tutuşmuş gördü. Anadolu kalbinden yanıyordu. Anadolu ciğerlerinden tutuşmuştu. Bu iyiydi. Acıyı, heyecanı duymak, yaşamı algılamaktı. Yüreğinde belli belirsiz, ne olduğunu anlayamadığı, yapması gereken bir yanmanın, yakan, tutuşturan; sürekliliğe dönüşen kıvılcımlanmaları, onu göreve; onu dayanılmaz bir var oluşun, yükümlenilmesini arzulatıyordu...

İşte asıl şaşılan, adeta mucize üzerine mucize algılatan, bir kuyumcu sanat işçiliği ile olgulaşan oluşum ve var edilecek sanat eserinin, algılanışlar çevresinde kuvveden fiile geçişi idi bu. Tutuşmuştu, harını sarılmamak mümkün değildi. Her yer yangın yerine dönmüştü. Mekanik badire, bir dünyanın zorunlu, sosyolojik ve toplumsal evrim ve devrim koşulların, başlangıç süreçlerini var ediliyordu. Küllerden Anadolu insanının toplumsal temelde uluslaştığı, bir muzafferlikten, diğerine sardığı, toplumsal ulus devletini, Türk Toplumunu Ulus Devleti, pırıl pırıl, yıldızsı aksedişle konjonktür içinde yerini alacaktı.

Sürecek

[a href='http://www.ozgurlukicin.com' target='_blank'](http://www.ozgurlukicin.com)img border='0' alt='Pardus... Özgürlük İçin...' title='Pardus... Özgürlük İçin...' src='http://www.pardus.org.tr/banner/bts01.png'/a

Bayram Kaya

Anadolu (Gazi) Hareketi, Bir Sanat Hareketi Mi İdi? 2

Toplum, binlerce yıllık insan uygarlık tarihi geçmişi ile etnik birliklerinin konjonktürde ortaya çıkan sosyo ekonomik ürün paylaşım kültürüydü. Girişmeleri birey uzmanlık değerleri üzerine örülmüştü.

Bir savaş, sanat olur muydu? Savaş sonrası süreçler, sanatla ilişkilendirilirdi mi?

Bir savaş, var oluşla ilişkilendirilip, toplumsal, sosyolojik yeni dönüşümlerle, yapılanışlarla, sürece bir yapısını ortaya koymadıkça, sırf doğrudan etkileyen etkileyen olgu olay ve sistemler olarak bakılamazdı. Üstelik bu sanat, bir kişi ya da kişilerin ortaya koyabileceği olgusalılık da değildir. Görevleşme tepeden uca doğrudur. Ancak kişi ya da kişiler, sürecin trafik polisidir. Sürecin çekirdek işlemcisi olan olgularılar.

Her tehdit durum, var oluşu gerçekleyen savaşla sonlanabilir. Ancak daha başlangıçta rota tabir edeceğim yol haritasındaki olgulaşıcıların her biri, ayrı ayrı zaman dilimlerinin harcı olacak konulardı. Dış güçlerle mücadelesi, iç yönetimle mücadelesi, toplumun ilişkisel yapılanışı ile mücadelesi vardı. Yetmezdi, yenedünya ilişki düzeni oluşturmasına karşı, toptan eşlenik düşünülmüş olgulaşıcıların her biri diğerine zincirleme olmuştu. Tüm bunlar, toplumsal alanla, sosyal alan, çekirdek DNA sının ortaya konması içinli açılım gerçekleşmesinin, sanatsallığıdır. Bir etkileme, etkilenme, dolaylayım süreçleridir.

"Aksi gerekmedikçe, savaş bir cinayetti". Gazi bunun bilincinde, bunun fevkinde idi. Çevresine hep bu söylemi pekiştirir dururdu. "Yurtta sulh, cihanda sulh" bu söylemin uzantısı, icracı olanın, toplumsal ulus devletle taçlanması olacaktı.

İçinde bulunup, baktığınız yere göre, siz bu "barış" sözünü bir korkaklık, Ya da pısrıklık diyerek cevher de çıkarırsınız! Ya da maziye bilen, ne yapması gerektiğini, neyi niçin yapması gerektiğini bilen biri olan insanın; "Aksi gerekmedikçe, savaş bir cinayettir" demesini, bir pısrıklık olarak görülmesi, hele ömrü savaşlarda pişmiş biri için, bu söyleme, korkaklık isnadı yapmak, aklın alacağı bir bilinç bilmesi değildi. Ancak cevher çıkarır denli! Küçüklüklerin, anlaması olsa gerekti. Söz savaşta gelenin sözüydü!

İkinci olarak; pısrık ve korkak bir anlayış, mandacı olurdu. Yedi düvele savaş açmazdı değil mi? Bu nedenle bu aptalca karşı söylemin iler tutar yanı yoktur. Ancak, Ata'dan sonra olabilecek süreçle, basiretsiz; zaman ve zeminin durumlara karşı yeteneksizliğin örtülmesi bağlamında, söylenişlerde, bir şiar olabilirdi.

Savaşın ve barışın ne olup olamayacağını, en iyi değerlemesi gerekenlerden biriside, herhalde Sevgili Gazi Hazretleri olacaktı değil mi? Ki bu dahi Gazi'yi, zamandaşlarının önüne geçiren, ufacak; ama en temel, koskocaman sonucu olan, bir büyüklük ve muazzamlık manzumesi idi.

Gazi şunu iyi biliyordu: Osmanlı padişahları için; "Evet, Viyana önlerine kadar geldiler; geldiler de, politikaları ne idi? " diyordu. Bu öyle üzerinde geçirilecek bir söylem değildi. Gazinin hassas olacağı, projeksiyon yapacağı, üzerinde uzun uzadıya düşünceği zümre odak nokta alanlarından birisi de, burası idi.

Kendisine politika yapacağı bir diğeri de; üretmeyen, ürettiğini paylaştıramayan yapıların sürmesinin, ancak, çapul ve yağma savaşlarıyla olası olacağını çok iyi biliyordu. Savaş ve barış tehdidini burada; üretip üretirmeyen; üretimi paylaştıramayan yapılar içinde yakaladı. Bu ikinci bir zümre odaklanmasının bir alanı olacaktı. Politikasızlıklar ve üretirip bölüştüremeyen yapılar, sizin savaş yüzünüzdü.

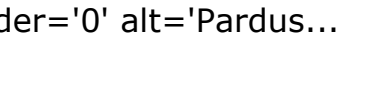
Objektifi zumlaşamayan, ufacık ayrıntıları odaklayamayan kasıtlının, tutumu budur. Ya da objektifinin zumlaşma yapmaktan, objektifinin odaklamaktan aciz olmasıdır. Mantıkla değil, duygu coşmalarıyla hareket eden kişiler; "Yurtta barış, Dünya'da barış" demeyi, pısrıklık diye tavır edip, ancak kendi perişanlık ve düzeyini düşürecek bir davranışa inmelerini, ne yazık ki, kaçınılmaz yapmaktadır, bu tavırları ile.

Önceki yapı, değişip dönüşmeyen; üretip, ürettirip, paylaştıramayan bir yapıydı. Sosyal adaleti bilmeyen ümmet oluşun keyfini süren yapıydı. Yine ekonomisi, gücü oranında, savaş ekonomisi ve bunu devam ettiren bir yapıydı. 1200 yıl önceden beri süregelen gelenekselliğin daha çok öne çıktığı, modern çağda dahi, aynı tür ilişki biçimiyle dirlik, tımar, zeamet biçiminde bütçe oluşturmaya dayalı ve var olma gerçekleşmeli, dönüşmeyen ama dönüşmesi gereken yapı idi.

Zaten bu ilişkilenişte, toplumlar tarihi ile birlikte, yüz yıldan beridir konjonktürlerin tutumu idi. Osmanlı'da ise bu durum, kendi ayakları üzerinde duramayan, hala bunu 20. yüzyıla kadar sürdürür olan, gelişemeyen yapının, güncel olmayan, politikasızlık belirtkisi idi. Çok zor gerçekleşen ve bunlara tam bir ilişkilendirilemeyen değişimler de, Osmanlıyı salimen kurtaramayacaktı. Osmanlı, rotası 7. yüzyıldan beri süren politikaya yönelmişti Bir yüzü ise batıya bakan, seyreden bir mahmurluktu.

Konjonktür 100 yıldan fazladır kapitalist üretime geçmişti. Kıyasıya bir ilişkilenişler mücadelesi, ilişki alanları var ve yok eden sürecin, yol alıştı idi. Bu ilişkileniş Osmanlı'nın cüzi bir tutumu idi. Osmanlı fetih gelirleri hiç yatırıma dönüşmemişti. Yapılan camiler, çeşmelerde yatırım sayılmazdı. Genel yaşanış ve yaşatılış ilişkilenişinde, hala ağırlıklı olarak göçerlerin olduğu vakilikti. Yani üretimleri öyle çok çok pazar için olmayan, kendisine yeten, çoban çiftçi yerleşiklediler. Çok çok geri olacak kısmen toplumsal üretim teknikleri vardı. Bununla birlikte, feodalci aşiret ilişkilenişleri ve çökmekte olan, dirlik, tımar zeamet gibi gelir ilişkilenişleri de, ağır aksak gidiyordu. Tüm bunlar, konjonktürel olmayan bir alışılmayla ve yenisini anlayamamayla, yenisinin teknik ve teknolojisini anlayıp, üretememe pahasına sürüp gidiyordu. Üstelik sosyolojik yapının içinde de olası yeni olacak değişimlere karşı da, kitleleri "İstemezük" diye hareketlendirilebiliyorlardı.

Sürecek

[a href='http://www.ozgurlukicin.com' target='_blank'](http://www.ozgurlukicin.com) [img border='0' alt='Pardus... Özgürlük İçin...' title='Pardus... Özgürlük İçin...' src='http://www.pardus.org.tr/banner/btm02.png'/a](http://www.pardus.org.tr/banner/btm02.png)

Bayram Kaya

Anadolu (Gazi) Hareketi, Bir Sanat Hareketi Mi İdi? 3

Oysa bunlar Avrupa'da: Osmanlı'nın İstanbul'u almalarının, haklı gururunu yaşadığı sürecin hemen akabinde, aşılacak yıkılan bir ilişki biçiminin sonlanması idi. Avrupa artık o tarihten 100 yıl gibi kısa bir süre sonrasında, çobanlık ve çiftçilik üretimlerini SANAYİ için yapar oldular. Bu temel içinde ilişkilendirilen çatışır bir toplumsal düzenlenişler, biçimine girmiştiler. Süreç süratle kapitalizm denen olguya evrilir oluyordu. Kapitalizm dal budak salıyordu. Bunlar Dünya devrimi idi. Oysa O muazzam medeniyet, hala yarı savaş ekonomisi ile yapılaşmış uygarlık var ediyordu! Aynı süre içinde de Avrupa'nın bu atılımları ilerideki imparatorlukların kaçınılmaz sonunu getirecek olan bir ilişki olacaktı. Böylesi yan yanlığın fark edilemeyişi ile birlikte, Osmanlı yarı feodal bir medeniyet geliştirmiyordu.

Gazi Hazretleri, bunları çok iyi iç sinmişti. Mevcut kadrodan görünüşle, Gazi'yi pırıl pırıl eden farkı bu idi. Kadronun bunları bilip özümlediğini söyler olmak, en azında muhakemesizliğin dik alasıdır. Çünkü eğer kadro geneli günceli anlamış ve yaşamsal olarak bunu düzenleyecekti ise, bunun projesini, savaş sonrasında dahi değiştirmeyi hiç düşünmediği ümmetçi, fetihçi gelir yapısına bürünmüş, mevcut yönetimle, saltanat ilişkileriyle, bunu sürdürmek mümkün mü idi? Zaten yönetsel çağdaş politikaların ilişkilenişini zorunlu olarak, mevcut yapıyı, yeni ilişkilenişle uyuşturmazdı. Bu yüzden Avrupa'da hem laiklik benimsenmişti, hem liberal, sosyalist vs. birçok rejimsel uygulamaların yönetsel biçimleniş ve kurumsallaşması, bunların hukuksal siyasi alt yapıları, düzenlenmişti.

Oysa bizim kadrolar, padişahı ve yurdu düşmandan kurtarıp, padişaha teslim ettikten sonra; belki de bu konjonktür konularından bahisle, padişahı sürekli ikna etmenin içinde olacaktı. İltifatı şahanedan lütufçu ihsan bekleyeceklerdi! Ülke yönetimi; bir arzu hale cevap alır gibi diletişlere gidilecekti. Bu ne vizyon koyuştur. Ne konjonktür ilişkilerini anlayıp iç siniştir, ne de üreten ürettiren paylaşan yepyeni bir ilişkiler ağına eviriliştir. Tam bir kısır görüşlüktür.

Osmanlı'nın son demlere değin gittikçe gerileyen bir durum olaraktan da olsa, süren savaş ekonomisi yapısı, Ata'nın konjonktürde ayıkladığı, artık yapının ganimet gelirlerine dayanmasını yada böyle bir yapılaşmanın artık olası olmayacak köhneliğini darma duman ettiği bir fevkti. Zaten zamanın da, zeminin de zorunlu sonucu idi. Bu yüzden Gazi önündeki birinci paylaşım savaşı gibi bir cinayeti ve nedenini görüyor; bunun içinde; " Aksi gerekmedikçe, savaş bir cinayettir" diyerek ayakları yere basan, gerçekçi politikaları ortaya koyacağını açık ediyordu. Bunun mutluluğunu da 1923'lerde ve 1930'larda adım adım gerçekleşen aşmaların meyvelerini topladıkça duyacak ve memnuniyetini: "Yurtta barış, Dünya'da barış " tebessümü ile ifade edecekti.

Bunlar bir tecrübe ve uygulamaların kararlılığında söylenmiş dinamiklerdi. Siz söylemin zemin zaman dinamiğini göz ardı eder ve bunu güncelle getirirseniz. Konjonktürel ilişkilerde başarısız olup, üretip dağıtamayan, bu oranda da, söz sahibi olamayan, gerileyen uluslar arası ilişkilerinize göre anlam yorumlarsanız. Buna ancak gülünür. Değilse bir ekonomik güç olmanız bile konjonktürel ortamda, hem barışınızın, hem de egemensel güç payı olarak, zorunlu savaşınızın nedeni olacaktır. Gazi'nin bunu bilmez olacağını söylemek, "bu pısrıklıktı" demek, en hafifiyle safdillilik olur.

Savaş; ya bir savunma olacaktı, ya da; bir var oluş mücadelesi olacaktı. Bu işin meşrulukla girişimi ise topluma yayılan bir politikanın, politikaların üreten, ürettiren ve bu üretilenleri toplumuyla paylaşan bir yapıya dönüşmesi idi. İşte olan mucize buydu. Belki değişme sezilip bilinende, ama asıl mesele; nasıl ortaya konacağını ve ne sıraya göre, hangi zamanda, nasıl ele alınacağı idi. İşte asıl mucize. SANAT burada idi. Sevgili

Gazi Hazretlerinin elinde savaşı; SANATA dönüştüren ve dahi yaptıklarıyla Ata'nın ayrıcalıklı konum alışının temel nedenidir bu.

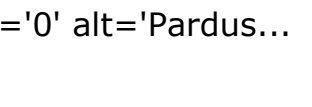
Savaş ve sanat, ikisi yan yana olacak iş miydi? Aksi gerekmedikçe, savaş cinayettir dediği öldürme, sanat olur muydu? Sanatın temeli savaştır ama yaşatan bir savaş, asla bir öldürme değildir.

Sanat bir bütünlüklülüğün soyut ve somut ifade edilmesinin anlaşılır kılınıp ve tek olmayla özgün kılınmasıdır. Savaşla sanat ayrık gibi duran, bir muzafferiyet olan savaşın sonucu, cengâverleşme destanlarına (sanatına) dönüşebilir. Halksal yapıda; sahiplenen etnikçi birliklere doğru kayabilir. Zamanla genel tablonun, özel pay ayrımlarına gidilebilirdi! Paydan alınan hisseyi aidiyetleştirmeye gidilirdi! Hatta savaş sonrasının galibiyetçi sarhoşluk tüketimi, kişiselleşmeye doğru nicelenen bir gerileyiş çatışmasına da dönüşebilirdi! Bunlar olurken asıl temel hedeften, köhne yapıyı yeni yapıya dönüştürme işinden uzaklaşıp, yeni görev tavsanabilirdi! Sevgili Gazi'nin bunları aşan, bunları daha yolun başında yapılacaklar için ayağına dolanmasını önlemek için atılan ön adım olmasını görmesi; Gazi'nin hareketi SANATA hareketine çeviren başarısıdır. Bunu sözcüğün tam anlamı ile ifade ediyor ve edeceğim.

Bu bağlamda, tek tek olay ve olgularda, Gazi hareketine benzerlikler; o olay ve olgularda, sanatsallık algısını vermezler. Gazi; savaşın, sosyal yapının ve toplumun, bütünleşen uzay zaman konjonktürü içinde, sosyal, toplumsal alanlarını, "bir sürecin bütünsel seyrini", savaşın kendi sınırlıklı dar alanı ile bırakmayışıdır. İkisini bir arada gözeterek eylemlere dökmesidir ki; bu da üstünlüğüdür. Diğer tek tek olgulardan, Gazi'nin ayrılışı, önder oluşu ve çağının eşsizliğidir.

Savaşı kazanan bir muzaffer olarak, yönetimde; iyi kötü bir (sürüncemelide olsa diktalı) dem ve ikbal ile süren sefa adamı da olabilirdi. Kim engellerdi ki? Oysa Dâhi'nin bu kendisini toplumuna vakfeder hali, kendisinden ülke için beklide dahası olacağı beklenmesi dahi düşünülme hali, Kurtuluş Savaşını tutuşturması gibi, hayatının her aşamasını, halk ve toplumu karşısında feda eder olması, yaşamını da tehdit eden bir (suikast) risk alıştır. Bu biri bitmeden biri başlayan atılımların, henüz hazım edilemezliğin içindeki öfke ve hınççın badiresine, çomak sokuştur adeta.

Sürecek

[a href='http://www.ozgurlukicin.com' target='_blank'](http://www.ozgurlukicin.com)

Bayram Kaya

Anadolu (Gazi) Hareketi, Bir Sanat Hareketi Mi İdi? 4

Tabiri caizse Ata; ateşi eli ile tutmuştu. Kendisi açısından olup biten, yoğun bir stres kaynağıydı. Kişilik ve menfaatler çatışması gibi hissileşmelere götürülecek bir yüklenişti. Eleştireliliğine açıkça vurulacak, yumuşak karın noktasını oluşturacaktı. Yine de Gazi'nin tercihi, ufuk alınıştaki devlet adamı olmanın sanatçı (yaratan) kimliği idi.

Bunları şimdi bile okuyup görünce, Gazi aleyhine vahameti anlamamak, dinamizmi sıradan bir vaka gibi değerlendirmek olurdu. Bunlar insan doğasının bizi yanıltan bir tutumudur. Bu yüzden de kendi küçüklüğümüzle; " Atatürk olmasa idi bile, başka Atatürkler olurdu" deme banallğine düşerdik. Zaten Atatürkler olsa idi, Atatürk olmazdı! Yani bu durumlara da Atatürkler sayesinde düşülmemiş olurdu! Atatürk'te iyi bir zabitan olarak kalırdı. Zaten günün zemini de; eğer Atatürkler varsa idi de, zaman ve zemin diğer Atatürklerin içinde, zamana ve zemine en dek düşeni, etkiyip etkilenen cevap olaraktan (tepki) , seçilecekti. Oysa koşul, bildiğimiz, bu ATATÜRK'Ü seçmişti! Demek ki Atatürkler yokmuş. Bu söylem bir yanlış anlama da olmayıp, hatta fikir de olmayan, bir fikir özgürlüğü de olmayan; "Atatürk olmasa idi bugün aynı düzeyde ve daha iyi olurduk" deme gaflet ve mantık absürtlüğüdür! Bunun cevabı mümkün mü? Deli saçması bir anlama ve anlatımdır.

Sorgulamak yanlış değil. Burayı görmeden sorgulamak olguyu görmeyip, hayaller var edip, hayallerde yaşamaktır. Halamın bıyığı olsa, halam amcamdı, der gibi bir şey. Ne yazık ki halanız amcanız değil. Amcanız olmadığı içinde, halanızdır! Bunu değiştiremezsiniz. Siz de halanıza amcanıza davranır gibi değil, halanız olarak davranıyorsunuzdur! Gerçek bu. Realite bu. Hayatta olaylar yaşanıyor, sonra onun düşüncesini öğrenmek üzerine devam ediyor. Yani MUSTAFA KEMAL olarak Kurtuluş Savaşına giriyor, bu biçimi yaşıyor, ATATÜRK olarak sürece dahil olup, zaman ve zemini etkileyip değiştiriyordu. Savaş öncesinin Mustafa Kemal'i bu süreci yaşamasa idi, süreç sonrası hem yoktu, hem de süreç sonrasını yaşayamazdı. Mekanik savaşın öncesi Mustafa Kemal vardır. Savaş sonrası bambaşka, aynı fiziki görünümü, ama ATATÜRK olarak etkileyip, etkilenen; olay ve olguları başlatıp, süreçleşen; yol alıp, yol veren; Atatürk vardır. Bu aynı zamanda farklı bir önderlik sürecidir de.

Şimdi konunun genel değinme açılımından sonra, Mustafa Kemal'in içinde bulunduğu bir toplumsal ulusun şaha kalktığı sürece, sanat yaratan bir olgunlaştırma ile nasıl yaklaştığına kendimce değineyim. Eylemleriyle yer yer sanat oluşa yönelir. Ve yer yer de; sanatın maharetçi temasında bulunan Gazi'nin anlam ve anlatımları sanatken, benzer istiklal savaşı yapmış olanlardan, yine benzer eylemli, benzer andırışçı kişilerin dahi, bizim devrimlerden ayrışır olan yanlarını, belirtmeye gayret edeyim.

Ülkeler, savaş sonrasını; içinde mağrurca yaşayacakları bir demlenme ve coşku içinde bulunacakları durultma dönemi yaparlar. Bu tabii ve normaldir. Bütün dünya süreçlerinde bu böyledir. Olay sadece bir iki başarılı nokta ile kişi ömrüne sığdırılır. Ya da bir iki başarı kişi ömürlerine yayılır. Olay olup biter; bir dönemin tarihi kapatılır. Oysa Gazi sanatın kesikli ama sürekli yapısı gibi, toplumsal hareketin de sürekli ve kesikli, aşama kat eder yapısını, ortaya koyan bir süreçleşmedir. Ömrü daima süreçleşmiştir.

Gazi hazretlerinin, savaştan sonra yaşayacağı bir; "demlenilir savaş sonrası" yoktur. Davranışı; askeri boyutla tekilleşen davranış olaraktan kalmayacaktı. Halk ve halkın kurumlarını, toplum ve toplumun yapılarıyla ilişkilleyen, köktenci yaklaşımlarla, var olanı güncel olana geliştirip, kimi kez yeniyi kurup, toplum ve halkla ilişkilerek yapı, tümelleşir bir sürece sokulacaktı. Olay ve olguya tümeli katıyordu.

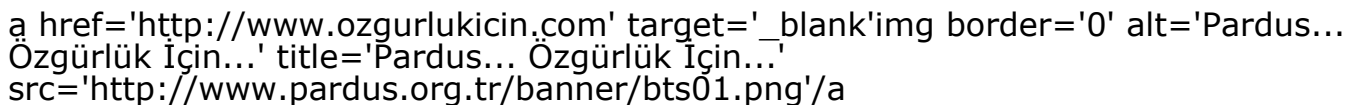
Gelişmeler, devamlılığı olan kesikli ve sürekli yapılardır. Planlı bir şekilde, mevcudun kıt olarak var olan kullanılabilirleri vardı. Bu kullanılabilir olay ve olgulara, insan dinamikli, dayanak ve desteklerini planlı bir şekilde, olay yer zaman sıralı, kesikli sürekli yönetim belirtileriyle kotardı. Bu kotarma düzenlenişlerini otomatikçe yeni süreçlerle, devinim içine sokar olması sağlıklı bir kuramcı ve uygulamacı olmasıdır. Sanki nerede ne yapacağını bilir olmanın, kimi dem şaşma ve teklemeleri pahası ile zamanın saatini kurdu.

Süre devindikçe olaylar şekilleniyordu. Yeni şekiller yeni ihtiyaç ve zorlamaları beraberinde getiriyordu. Bunlar sistemin öngörülemez belirsizlikleri idi. Karşısına travmadan doğan, dar bölge kaynaklı, atıl olacak sosyal dikilişlerin cesaret kırıcı davranışların göğüslemesi vardı. Şekilleneyen yapının güç olan yanının zorluklarından, daha da kıymet bulacaktı. İşte bu girift uğraşmaları bir sanatın kişi yaşamı ile sınırlı olamayacak denli bir haklılığın uğraşydı. Bunlar Ata'nın kişiye çoğa mal olan, ne men en den şey oluşlarını göğüsleyişidir. Bunlarla oluşan kendi idrakinden kafasında çakan şimşeklerin ziya olan kavraması şekilleniyordu. Bir mekanik yaygın oluşumların, sanat oluşu icra olunuyordu.

1919 ve 1938 yılları arası Anadolu hareketinin sanatsal evrimi, ancak sonrada, sonraki mesafeden bakılınca görülüp hıfzedilen bir olaydı. İcracısı dahi bunu bilemezdi. Yolun düzgün tanılı ve temelin oturduğu zenginlik; günün konjonktür ve bilimsel gelişmesi bunu dayatıyordu. Siz akıllıca bunu yoğurup şekilleşecek bilinç ve kararın, hayale kapılmadan, uzak erimli, ufkunda olacaktınız. Dayanaklı, dinamik işlemcinin; adeta otomatığe bağlanmış tahminci, kestirimci ve aniden durumlardan kaynaklı objektif kararlarından ötürü, başarı kaçınılmaz oluyordu.

Bu yol, çağdaş ve bilinçli bir toplumun, üretme paylaşma ekseninde, tutumlaşacağı akılcı yollardan biri olmakla ve halkın deviniminin önünde; yerinde, zamanında, olmakla kaim ve kavi oluyordu. Belki de aynı zamanda bir çelişkiyi de, halkın kültürel süreçlere sahip olamamasını kodlayan modlara dönüşüyordu. Devrimlerin hızlılığı, halkın değişimleri iç sinerek kodlayan modellemeci, semboller kılaraktan anlar olmalarından çok önde gidiyordu.

Burası, olayların hızının halk anlamasından hızlı ve önde olması Atatürk döneminde ve Atatürk'ten sonrasında da, öyle tam bir sorun olmayan ve süreçlere terslenir olmayan, bir ekşime ve mayhoşluk aksamasıydı. İşte bu aksak olan ekşi ve mayhoş olan ama asal bir sorun olmayan aklın gecikmeci sindirir olma tutumları istismar edilecekti. Bu istismar, ikinci Dünya paylaşım savaşı ile başlayıp, 1950'lerde basiretsiz, açık gizli yönetimlerin; halka, halkın bilmezlikleri ve bu ekşime noktaları üzerine oynayan, özneleşen tutkularıydı." Halk bilir", "halk ne isterse o olur", "halka inanmıyor musun? " Gibi, soyut ve her yöne çekilebilir, sübjektif, siyasi oy avcılığı uğruna, siyasi ikbal için, sürecin geç sindirir olan halk engeli, geri halkın ödülüne döndü! Kültürel devrimlerde gerileyişin devinimleşip 12 Eylül öncesi ve sonrası ile gemi aزیya alan, bir kalkıştırma ve kışkırtmaya dönecekti.

[a href='http://www.ozgurlukicin.com' target='_blank'](http://www.ozgurlukicin.com) [src='http://www.pardus.org.tr/banner/bts01.png'/a](http://www.pardus.org.tr/banner/bts01.png)

Bayram Kaya

Anadolu (Gazi) Hareketi, Bir Sanat Hareketi Mi İdi? 5

Verilen dinamik kökleşecekti. Yaratılan teşebbüsler kimi kez atıl kalıyordu. Kalkınmadaki bölgeler arası dengesizleşmeler güvenlik algısı boyutu ile sınırlanıp, süreç kangren oluşumları bünyesine sarmaya başlayacaktı. Yapı hantal bir yapı olacaktandı ama gelişen, kendi zorlukları ile zaman zaman uluslar arasında, iddialı da olabilen bir kapasite yaratılacaktır.

Ne var ki buralarda kimi kökleşmelerin üstüne artı gibisinden yaratılan, gel geç, iktidarların, kendi ömrü ile sınırlı, iktidar destekli hisım akraba partili taallukatından türedi teşebbüsler çıkacaktı. Kaynak talanları, halka; enflasyon, durgunluk, olacaktı. Uluslar arası sıkı borçlanma kısıkaç, toplum yaşam biçimi olarak, borç yığının kamçısı olacak! Borçlanmanın yükü halka dayatılacaktı.

Ata'nın uygulamaya kazandırdığı karma ekonomik dinamizm tu kaka ile İMF ve emperyalizmin dar boğazına liberalci hortumcu vıcıklandımlarla, özelleşme diye bir yağma ve talancı tutuma sokulacaktı. Siyasetin kayırma ve kadrolaşma torbası, tayin, atama gibi şevk kıran sürmelerle kitler bir yağma alanına, verimsizliğe dönecekti. Seçilen milletvekilleri kit ve polis, öğretmen, asker tayinleri ile dama taşı ile oynaşılır gibi, oynanan yapılar haline dönüşecekti. Her siyaset, kamu kurumlarına siyasi bir baskının tehdidi olarak memurlara, haritada yer beğenmeci, havuç ve sopası tayini olarak dayatılacaktı.

Böylece ülkenin gelişmemiş bölgeler arası gelişmişlik farkları, cezaya müstahak olunur yerler gibi tayin uygulamaları ile sürgüncü uygulamaya sokuluyordu. Üstelik yarattıkları bu garabet toplumlar huzursuzluk karşısında önlerine konduğunda da biz et ve tırnak gibiyiz, ülkenin her yeri birdir. Gibi aburluklar içine düşen siyasetler, hiçbir zaman bunların siyaseten, hukuk karşısında hesabını vermediler? İhmal edilen bölgeler arası dengesizlikler ve plansız gelişmeler, korunan feodal süreçler, kanayan yaramız ve kaşınan yumuşak karnımız olacaktı.

Karma ekonomi, dünya krizlerinde, kendisini döndüren, süreçleşen, ayakta olabilen, en azla atlatılıp, belki de Dünya krizini, yarara çevirecek, geliştirilen bir tecrübe olacaktı. Bu döngüsellüğün yaşanması, karma ekonomici durumu, insanın kendi kendisine sorgulattırılmaktadır. Çünkü üreten ve paylaşan bir ekonomi, kapitalizm gibi kendini, hemen ve sık sık krize sokmayabilecekti.

Gazi'nin hareketi, bireysel sanatın, toplumsal sanata dönüşen, bir yegâne oluşudur. Başlangıçta olmayan ama tam bir durumdan akıllıca toplum yararın görev çıkararak, bir sürüklenişle içinde kulaç atmayı ortaya çıkararak bulunduğu kaçınılmaz mekanik savaşı, o; olmadan gerçekleşemeyecek yarara çevirme, Gazi hareketinin tek oluşunun somutlanmasıdır.

Bireysel sanatı hep biliriz, sonunda halka ve topluma yansır. O ülkenin sanatı olur. Ama bir ülke ki, toplumsal organ el devinimle sanat yaratıyordu. Yoklukta, yokluk anlayışında bir mekanik savunma ve insan becerili savunma ve hedefleri belli mücadele ile akıl durduran, parmak ısırtan bir düşünme estetiği ve eylem pratiği koyuyordu. Ortaya savaştan çok bir ilk oluşlar üretimi konuluyordu.

Bundan, sürecin akışında, mobilize organize hareketle, zaman ve yer bağlamı devinen bir üretim çıkacaktı. Üretim gücü ve üretim ilişkisinin ortaya konuluşu vardı. Teşebbüs vardı, finansı yoktu. Bir ekonomi, finanse edilecekse, "finansı bulunmayan bir ekonomik toplum", sanatını yaratacaktı: İMECE usulü. İmece oluş, bir finans oluşun çok akıllıca düzenleniş ve fiili ilişkilenişi idi. Mevcut sistemlerin bulup değerleyemediği bir

yararcılığın ekonomik dönüşümlere ön envanterler hazırlama taktik ve metodu idi.

Burada çalışabilir olan halk, toplumun bireyi biçimine dönüştü. İmecedede halk gelip geçici de olsa üretim gücüne dahil olan düzenlemelerdi. Toplumsal yapıya halkın geçici organik ilişkilenmesi idi. Dolaysı ile eser ve sanat, ortaya koyan yapı, tam anlamı ile halkın sanatı idi. Kendi kendine organize olabilen, sürekli olmayan, sistem dalgalanmasıydı. Halk; finans ve üretim gücünün ve üretimin ve ilişkilenişin kendisi olan, değişkenleşen, bir üslenmedir. Harikulade bir mobil düzenlenişti.

Bu hareket biçimi bütünün parçalı, ama bütünsel devinimi idi. Bu çok dikkate alınması gereken, toplumun devinim karakteri ve toplumun sanat koyma yöntemi idi. İlkti. Kendisi yatırım oluyor, kendisi finans kaynağı oluyor, kendisi kendisinin amortismanı oluyordu. Kendisi kendisinin öznesi, idi. Kendi kendisinin etken ve edilgen öznesi oluyordu. Bir emeğin, soyutlanıp, sonrada donmuş emeğine, dönüşebilen, kendiliğinden birikim biçimli ve fiili biçimini tutumlaştıran bir sanatsal var oluştu.

Başaramayan yapılar, mekanik savaşı kazansa dahi, akabil devamları olmayıp, süreci sürdüremeyen yapıdırlar. Ya da gecikmiş yol alışı, uzun erimli zamana yaymıştırlar. Böylece, kısır verimsiz geriden gelen, kendini toplumun dalgalanmasına bırakmış, gönenci olmayan, bir cendere içinde tutulan yapıdırlar.

Oysa Anadolu hareketi, 200 yıllık gecikmenin takribi %60'lık kısmının üretim inşasını 15 senelik sürece sığdırılan yapı olarak, kesiksiz ve sürekli mal ve hizmet görünümlü üretiliştir. Bu sürdürülebilirlikle oluş bir sanat ve uygarlık koyan harekettir. Sanatı olmayan anlamaların uygulaması da pek olmazdı. Türkler bu süre içinde uçtular denen bir izafe anlayışa mazhar olacaktardı.

Sürecek

Bayram Kaya

Anadolu (Gazi) Hareketi, Bir Sanat Hareketi Mi İdi? 6

Her mekanik savaşın sonucu zorunlu bir mimari yapılaşmaya gider, Yani az az da olsa bir inşa söz konusu olacaktır. En azından savaşın izi olan harabe yıkıntıları, sarılmış görünecektir. Oysa Anadolu hareketinin sürekliliği, devrimsel yapılaşma ile devamlı sürdü. Sadece beşeri dış düşmanın işgalini def etmekle görevi bitmiş saymayan, süreçler içindeki devamlılıktır. Halkın büyük bir kısmı, devrimlerin bilincinde olmayabiliyordu. Hele halkın ulül emir dediği halifeliğin iradesini, kendi iradesi bildiği yapıdan geliyor olması, demokratik atılımların kabulü bağlamında, tam bir handikaptı. Seçme seçilme gibi bir demokratik hak halifeliğin nezdinde, şeran aykırı bir uygulama gibi olabilen durumdu. Yeni süreç içinde halkın seçmen olma gibi bir demokratik görevi de vardı. Seçmenlik gibi demokratik görevi, halkımız kullanır oldu. Halkın seçme seçilme uygulamasını sahiplenir olması, yine halkımızın, yeni süreci kısmilikle de olsa, benimsemesi, bir mucizedir.

Bu, var olan bir tomurcuğun, şartlarında açılması idi. Anadolu çiçekleniyordu. Eskisinden kopuşla, bir üretimin paylaşım yapılaşması, ilişkisine dönüşüyordu. Eski süre gelen yapıya göre yeni yapının algılanışı içinde verilenler gasp ve şiddet gibi gelecekti. Bu ikili dinamik, uyum ve uyumsuzluk; yeni çiçeklenme durumu için, kazanılacak hak ve yükümlülükler de, bir devrim süreci oluyordu.

Yani, yeni haklar edinme ve hak gaspı var kuruntusuna kapılma, kendi zaman zeminindeki sosyal koşulların yine kendi izafi çelişmelerinin, somut oluşmasını yaşıyordu. Olayların hızı, halkın olup biteni kabullenmesine göre çok hızlıydı. Olayların hızlı olması nedeniyle oluşan, halkın kimi uyumsuzlukları olmuştu. Ki hiçbir dönem için adeta olmasa olmaz türü kaçınılmazlıklardır bunlar. 2008'de bakılışla, bazı kerameti kendisinden menkul aydınlar için de bu olumsuzluklar, savunulacak akıl ve fikir özgürlüğü olacaktı bir, akıllılığın nazar boncuğunu temsil edecektiler! Dünün köhne yanı sıra savaşan toplumların yarınları; verimlilik harcı ile oluşurdu. Bu başarısız mı, aklın iç sinmesine, aklın verimliliğine, sığdırılmayan sürüş ve uzanımlar, naklin kolaycılık ve menfaat ilişkilenmesine bürünürdü. Bu gibi bürünmeler de, kişiler ve zümrelerin, oligarşik olan ikbal süreçleşmesine dönüşürdü. Atatürk'ten sonraki süreçlerde, Anadolu'nun doğumu, rahimde boğulacak bir harekete dönüşecekti. Artık bu dinamikçi rahim hareketi, başı bağlı doğmaya başlayacaktı.

Bu türden köhnelikler, uygarlık düzey ve düzlemi diyerekten içimize sığışıyordu! Yine düşün ve fikir anlatım özgürlüğü diyerekten, bin yılların üretim, tüketim ve paylaşım ilişkilerinden kaynaklı; efendi, köle gibi ağalık tutumları, güzel ahlak diye bizlere tarif ediliyordu. Ruhani sınıf ilişki ritüelleri, zaman zemin şaşması ile bir ilişkisizlik olaraktan, cüppeleşiyordu. Bunlar kendi sanatını, kendi yaratısını koyamayan toplumların halklaşması ve gerileşmesinin bir tutumu idi. Halklaşma eğiliminin içinde süregelen geleneklerine, göreneklerine irca olunan referanslaşmaların bile, eski bir olguyu geçmişle izafileşen bir hareketi, temsil ederliği unutulmamalıdır.

Hem başımız bağlı, hem de uygar olunamaz mı? Bu, hem göreceliliği bilip de, hem de evrensel hıza (ışık hızına) mekanik hızı (kuruntularınızı) eklemektir. Hem kaosu bilip, fraktallerin, glukasyonların, bifulgarisyonların vs.nin dalgalanma alanın da olmayan, yer zaman ilişkisi olmayan ilişkileri, bu zaman içinde dalgalandırmaktır. Bu, hem evrimi bilip, vücudun bağışıklık sisteminin, evrime isnaden kendi direncini artırıp hastalıkları yok eden süreçlere siz, nazar boncuğu takaraktan, hastalığı, ya da gözdeğilmesini yok etmeye, kendinizi inandırma ile ne kadar bağdaştırırsanız, başımızın bağıyla (başın bağı fikir koyuşun anlatımı olacakla) uygarlığımızla da, o kadar bağdaşırdır.

Bir fikri anlatım diye başörtünüzü takarsınız olur biter. Evrensel hıza, dünyanın hızını

eklersiniz olur biter, ama gerçekte olan hiçbir şey yoktur. Üstelik evrensel (Tanrı'sal) yasaya aykırılıktır. Gerçekler; yanlışların, yanlışlıkların, hata ve kusurların içinde çıkacaktır. Kusur üretmeyen sistem, işleyip gelişemez, doğruları bulamaz. Bu size sürecin diktatörleşmeyeceği anlamına gelmediği gibi, diktatörlüğü de yaşayıp devamlı sürdürmenizi de vermez. Bu zaman zemin koşullarının kendi süreç yanlışlarıdır. Bir zamanın donmuş bitmiş ilişki koşullarını bu zaman içinde olmayan bir ilişki düzenlenişi olarak konması, gericilik ve gerileyiştir.

Bu türden kusurlar, sistemin işleyişinde, birden beliren ön görülmezliklerdir. Ve anlaşıldığı oranda çözülür, buda sizin özgürleşme, fikir anlatma, uygulama, eylemsellik ve özgürlük tutumlarınızı verir. Kusurlar da, yararlar da, Zaman ve zemin ilişkindik izafelidirler. İlişkilikler (başın bağlanması, ya da başkaları gibi olanlar) oluşturulan, çözülen, dağılan süreçlerdir. Özgürleşme ve kendinizi ifade, sürecin zamanla çözülür dağılır ilişkili olmasındandır. Süren süreçler esir olunan, köleleştiren, gerileşen süreçlerdir. İlişki ve süreçler, kurulur dağılır, yenden kurulur.

Bu nedenle Anadolu (Gazi) sanat hareketi, kendi içinde kapalıydı. Uzam içine (Evrensel): bir tuğla harcı olarak, ilişkin zemin olarak, sürerken; noktalanmış bir sürecin kesikli mesaj taşıyan yapısı olacaktır.

Sanatın bir yöncüde, kendisinin; kıyasını kabul ettirir olmasıdır. Bu da ancak kendi uzamsal (zaman zemin sosyal ilişkindik göreceliğinin) farklı düzlem alanları ile mümkündür. Yani Gilgamiş destanını ancak o günün çağdaşlarının, destanları ile ve toplumsal üretimlerinin birbirilerine ilişkilenebilmesi ile kıyası kabil edersiniz. Bu eserlere, bu günün gözü ile bakarsanız, anlatımın içeriği bile anlaşılmaz bir ahlaksızlık abidesi gibi görürsünüz. Bu da sizin; "kafa yapısı", açmazınızdır.

Böyle bir sanat eseri, kendisini; kendisinden sonrasının bırakın geçmesini, taklit bile edememesinin, apaçık başarısızlıkları karşısında kendisini ona dimdik eder. Siz bu güne baktıkça, düne düşersiniz. Bir yönetici olarak dünün kusurunu ilişkilerini, bu günün açmazı yapma gülünçlüğüne düşersiniz. Çünkü dünün düzenleniş, üretim ilişkileniş seçeneği, bu günün tam bir sebep sonuç ilişkisi olamaz. Kendini başarıp olgunlaştırmış, sizi gelişmeye yöneltmiş bir geçmiş sistem neye göre kusur kılınacaktır? Geçmiş sistem, ancak kendi verimliliği yâda verimsizliği ile anlamlaşıp ya da yorumlanıp konjonktürü ile kıyaslanarak değerlendirilebilir. Şimdiki tüm yönetimsel başarısızlıklar da halkını geçmişin özlemine rücu ettirir.

Sürecek

Bayram Kaya

Anadolu (Gazi) Hareketi, Bir Sanat Hareketi Mi İdi? 7

7Anadolu hareketi kendisini yokluklar içinde iken; siyaseten dışa karşı bağımsızlaştırmıştır. İçte imece kolektif işlerliği ile karma ekonomi ile Olgunlaştırmıştır. Hukukunu da, dış dünyanın etkisi ile daha henüz tam da kendi ilişkileşme düzeyini temsil eder olmamakla beraber yasallaştırmıştır. Bu da o sistemin, kendi iç yetersizlikleri zorunluluğunun girişen yarar zarar dayatmasının bir tercihidir. Bu hukuk düzenlenmesi, kendi ilişki sürecine göre yeni yeni sokulan durumların, yasallığına hitap eder düzenlemelerle hem atılımcı olacaktı, hem de çelişkiler koyar olacaktı. Bu daha sistemin önderince başlangıçta bilerek üslendiği bir yüklenişti. Sanatta bir risk alış değil miydi?

Geçmişler (sanat eserleri) kendi olgunluğunu, kendi hareket dinamiklerinin sönümü ile geleceğe aktarırlar. Geçmişin aktarılan bu zenginliği, yeni dinamiklerin (üretim paylaşım ilişkilenişlerinin) oluşan hareketlerinin üretilmesin de, yeni oluşacak şartlara gübre etkisi yaparak, besi değeri sunacaktan, bir dayanak olaraktan, berdevamdırlar.

Sanat yolun işlevinden çıkardı, semavi olduğunu söyleyen nakilden değildi. Gazi, kendi hareketinin içine, içinde çıktığı haldeki mevcudun olumlu olan ve olumsuz yoksunluklarından çıkan girişmelerden bir harman yaptı. İşte bu harman yeni sürecin dalgalanma seçeneklerinin uygulanması olaraktan, yepyeni ve özgürce bir toplumun var edilmiştir.

Sanat halk için yapılmazdı, sanatın halka hitap eden bir yanı da mutlaka vardı. Halkın parçalı kişisel devinir olma yansımasının ortaya konmasıdır. Sanatın halka aitliği vardır. Tıpkı oğuz Kaan Destanı'nın Türk halkına ait olması gibidir. Emsal uluslarla, kıyası kabillik teşmil eder. Gazi hareketi temelde halk destekli bir halk gücüdür. Tam anlamıyla halkın gücüdür ve mevcut devletin desteği yoktur. Aksine, mevcut devletin gücü, gelişmeye direnen bir karşı yapıdır.

Böyle iken halk gücü destekli iken, hareketin yönelimi toplum için öznelendirilmiştir. Hareketin sonunda toplumun gücü ortaya çıkmıştır. Hareket üreten bir yapı olan toplum için olmuştur. Toplumun üretimi de halkın sağlayışıdır. Burada uymayan husus, halkın özneliği toplumun gücünü sağlamaz. Toplum için oluşturulan olgu ve olaylar daima halkın çok kesimi ile zıtlanabilmektedir. Bu sanatın aykırı oluşunun Mustafa Kemal yönüdür. Yani yukarıdaki ilke gereği halkın tutumu öznelidir. Toplumsal değildir. Ancak halk, bıçak kemiğe dayandığında, toplumsallığı, bir anlayış olarak değil de, bir görevin ifa uysallığının kabullenışı içinde, bir yüküm anlayışı ile tutumlaşırlar. Halkın özneliği; halkın kendi tutumlarını, kendi alışmalarını, inançlaştırıp kutsallıkla, dokunulmazlıkla değişmez kılan yaşam birlikleridir. Bu halkın, toplumsallığı taşıyamazlığı anlamına hiç gelmemelidir. Bu konuda toplum ve halk yazı dizime bakılabilir.

Bu nedenle, halka mal olan ya da halka zıtlanır gibi olan, yanına rağmen; sanatın gücü (Gazi hareketi, Anadolu hareketi): toplumsaldır. Boğaz köprüsünü halk yapamaz, kişi yapamaz, toplum yapar. Karda kışta, kıyamette, yolda kalmanız halinde sizi halk değil, toplumun işleyen gücü, sanatı kurtarır.

Toplum içinde; herkesi çiftçi yapamayacağınıza göre, toplumu ve halkı çiftçi gibi, çiftçilikten anlayan biri de, yapamayacak olmanızın zorunlu ilkesi geçerlidir. Esasen herkes çiftçi olur ama toplum işleşmez.

Sanat yaşayacak durumda olan toplumların ve halkların konusu iken; Mustafa Kemal ve Mustafa kemal'in sanatı, yaşayacak zaruretsel durumun en kıt olanaklarını, elinde tutan halkın ve toplumun ayağa kalkma sanatının, bağımsızlaşan ve devrimleşen tepkilerle,

ardılaştırılan, olgunlaşan süreç sanatıdır.

Siyasal ve siyasi özgürleşme babında, her sanatın piyasaya mal oluşu gibi bir sanattır. Mazlum ülkelerce şartları ile her yönü ile olmasa da (zaten her yönü ile olmaz ve olmamalı da): taklit edilip tüketilen bir süreç halinde (teknoloji ve seri üretim) , taklitte benimsenen sanat haline gelmiş, tüketilmiştir.

Seçeneklerin varlığını kabulle, illa bu böyledir demeyen bir sanattır. Tutumlar aklın ve bilimin dlleşmesinden seçenekleşiyordu. Bu yüzden de sanatını sürekli ve değişken olan yapının eline emanet ediyordu.

Bu nedenle, sanat seçenekli olduğu için (eskinin tek sürer olmadığını bildiği, grdğu için) eskiyi yıkmıştır. Toplumsal gelişme, hem bir zorunluluktur, hem de bir seçeneklilik. Tıpkı bir sanatın seçmeci olması gibidir.

Çok temel bir sanat ayrımı da şöyledir; görevlendirme ve ısmarlamayla sanat retilemezdi. Anadolu (Gazi) hareketi de bir görevlendirme ve ısmarlama sipariş değil bu yüzden arı bir sanattı. şimdiki yapımızın sanat retemeyişinin temel nedenlerinden biri, ısmarlama ve sipariş üzere devinmedir. Bunlar AB, İMF, ABD gibi emperyal oluşumlarla devreye sokulmaktadır.

Bunun başarısızlık öfkesini de, başörtüsünün, tarikatlaşmanın bir fikir ve anlatım özgürlüğü olduğunu bağırmakla ifade etmektedirler. Bununla kalsa anlarım. Bir de bunların mazlumunu oynayıp, demokratik hak ve sivil toplum rgt görülen; akıl, bilim, mantık izansızlığı şaşması da yapılan, tüy dikmektedir.

Sürecek

Bayram Kaya

Anadolu (Gazi) Hareketi, Bir Sanat Hareketi Mi İdi? 8

Sanat sömürü bilmez. Aksine, fikren, duyguya ve kullanım sürecince, sanatın kendisi sömürülen yararlanılandır. Anadolu (Gazi) Hareketi, kendi dışına eperyalist olmayan bir amacı olmakla tüm mekanik savaşlardan ayrılıp, konusu toplumunun yararı ve yararlanması olan bir faydacı sanattır.

Sanat kendi yanlışlarını da yansıtan bir diyalektik oluşumdur. Anadolu (Gazi) hareketi de uygulama aşamalarında, yanlışlar sapmalar yapsa da, temel yapıyı gerçekleyen amacı, kendi toplumunun bekası olan ve insan aklının (naklin değil) ürünü olan, sistem gerçekleşmesi tam bir diyalektik sanattır.

Anadolu hareketi bir etkileme gücü olarak da, sanattır. Estetiksel (kendisine özgü imeceleşen devinim ve karma ekonomi politikalar gibi koyuşlarla) doyurucu olaraktan sanattır. Sanatın toplumsal oluşudur.

Anadolu (Gazi) hareketi, akıl ve bilimsel seçeneklerin eşliğinde; güzel ile uğraşır olması (devrimler süreci) güzelin göreceliği içinde yanlışları (sürecin aksayan yanlış uygulanan yanlışlarını) taşır olmasının kabulü ile bile, bir sanattır; estetikliği de buradadır.

Nesnel yaklaşım açısından da bir sanattır, ilişki ve ilişkilmesini göksel nakilden değil de; yerdeki mevcut üretim araçları, üretim ve paylaşım gerçekleşmesi ile ilişkilileyip düzenleyen bir nesnellik ve bunun güzel ve estetik anlam ilgisini kurmuş olmakla, soyut çıkarım anlayışı ile bir sanat tavrıdır.

Laik (akılcı) yapılı sanat yaklaşımı açısından, özel var edişlerle, özne öznellikçi sanat oluşunu ortaya koyuyordu.

Hareket içermesi, bir "karma ekonomi " olaraktan da bir ifadenin anlatım birliğiydi. Karma ekonomi anlayışçı bir teoriyi biçimleyip, ortaya koyup, uygulama etkinliği olaraktan somut şekilde göstermesi de, bir sanatsal görünümdür. Atanın zamanındaki konjonktürselliğin kendi toplumuna yorumlayışının bir yansıtılış ifade sanatıdır

Sanatın, etkileme gücü, etkilenme belirişçi yönü, Gazi'nin yaratıcı eylemleriyle; insanın toplumla ve insanın toplumsal üretim ilişkisini, karşılıklı etkileşmenin bir yönetimi olaraktan da, bir aşama yapma, sanattır. Araştırmacı, yaratıcı, geliştiren tutumları tüme (ilke olarak unsurlara) aidiyet kılması da bir başarı sanatıdır. Sanatın toplumsal olmasıdır. Sanatın aidiyetten yansımalarıdır.

Sanat bir varlaşmanın, bir var oluşun diyalektiğidir. Kendisini ölçme durumlarına, kendisini kanıtlama edimidir. Değiştirirken değişmedir. İşte bu eski yolun şaşmasıdır, düz (lineer) gidişin olmayışıdır. Nedeni, konjonktürel, toplumsal ilişkileneşten kaynaklanan zorunlu değişme isteğidir. Gazi hareketi de tüm bunları sağlamıştır.

Sanat, kendinden önceki aşamalara indirilemezliklidir. Yani, üst olan, alt olana indirilemez tersinmezlik evrensel yasasıdır. Geriye çözülemeyen, ileriye doğru nicelenerek çözümlenip seçenekteleşen olgu durumlarıdır. Genç toplumda, geriye çözümlenmez ama ileriye doğru gelişmeci ilişki çözümlenmelerini ortaya koyacaktır.

Sanat doğaüstü güç için erekçilik taşımaz. Bu evrensel işleyişin bir muktedirliğidir. Anadolu hareketi de doğaüstü bir erekçilik taşımamakla, haldeki toplumu yansıtmakla, Gazi'nin toplumsal hareketi, sanatsalı yansıtmıştır.

Toplumlar özü gereği sanatı toplum içinlikle üretir, bireye yansıtır. İnsan öznelliği, sanatı toplumun içinde oluştuğuyla (kılarken) bu sanatın işlerliği (artan kapasite)

olmaktadır. Halk sanatı her zaman bilmeyebilecektir. Su içinde olup, suyu bilmemek gibidir. Halk sanatı üretirken sanatı bilmez. Ama toplum bilir ve bilmek zorundadır. Anadolu hareketinin toplumsal yapısı, sanatını biliyordu. Her ne kadar halkın bir kısmı, bu hareketin içinde olmakla birlikte, bu sanatı (bu hareketi) tam olarak bilmemekle de gelişisini beraberinde taşırlar.

30.12.2008

Bayram Kaya

Anadolu Destanı

Karar kılınmışlığın uzağında
Ahvalde abada uzanan
Şöyle bir uğradığımda
Alımlı nazlı
Gönül tutuşturan
Bağır fırtınası
Şad yolu
Anadolu!

Belikli saçların
Tırmandırması ile
Yol olmuş yamaç arzular
Buldukları ile özlü
Sağın dalgası ile
Gözün bulut çizen kaşıyla sözlü

İhtirasların iştahındaki
Dinmezliğin yorgunu
Verecekleri vardı senden alırken
Mütecavize karşı duruşun
Payitahtında
Çağlar beri
Haladır devam durur
Sathında

Seni bedel tutup
Gözyaşlarını silerlerken
Avuç üstünde
Kıldılar seni aşıyan
Şimdi kimdin?
Beden içeriline
Kültür üstüne
Özlemleriyle yabancılıklarını
Taşıyan

Akan gözyaşın mı?
Sonurtu mu? *
Şöyle bir, görünüşü vermen mi?
Örneğin Osmanlı harikan
Ebede akmaktır
Biçimlerle iken tarikan.

Sen ey Anadolu!
Dik durur ak bulutlarda başın
Seyrederken Cihan'ı
Nar eyler, kar eritir
Yaşın
Şimdi ile durur sancım
Öla ki anlam kılınır
Dünya ile durur hancım

Nar eylemedikçe insanı utancım

Her birler deyyus-u nifak
Biriler de meyyus-u infak
Gün yürünür defter dürülür
Başlarla demir keser
Geçmişten beridir afak
Her infakın bir deyyusu
Birde meyyusu
Sökmeyecek mi hiç şafak?
Dökülecek hep yeni nifak

Nice haklılaşma serecek
Can alınıp can verecek
Nice körlükle bağır erir
Kanla beslenen de can verir

Kan görürüm içinde çocuk gözleri
Daha dündür
Canana verilen sözleri
Erdem ile dikilen
Bir hiçin piçi ile sökülen
Sürüklenen yaşamın özleri

Hiç bitmeyecek!
Bak kaç kesliktir
Çin maçın seferi
Bu yol sevdalarıyla vurulur
Bu yol neferi

Ey acullanan Anadolu
Dünya'nın baş konan yolu
Ateşinle yanar iken
Daha sayıklıyordum
Gözüne hiç bakamamışken
Sularda özlüyordum
Reeli teyelden ayıklıyordum

Kan revanla dönen öfke
Canıyla konuşan
Akılsızlıkla dalaşan
Giriftte kar zarar görünür yarışı
Bil ki kurtarmaz artık kan da barışı

Üşümelerim titrek
Hiç tatmadığım kılışlarla
Ansızın yırtılır perde
Yok, olan ihtiraslar mı?
Gün mü?
Ne büyükler görüldü
Başları yerde
Ne kutsallar sayıldı

Adı, sanı, mezarı nerde?

En olmazlarda uçarı
Deli dolu
Heyecanlarda bu gönlüm
Sürülür Çin'den Macçinden
Yaşanır dava dünden
İnsanlığıma sorulur
Ne kalır yarına günden?

Senden geri senle doydum
Seni Anadolu seni!
Sevgilinin gözlerine koydum

Can cana
Ne pişirilmedik aşlar
Dünya...
Yaşadığın yeri sevmekle başlar

04.07.2007

Bayram KAYA

*1-Bir olguyu izleyen olgu. 2- Birbirine bağlı iki önermeden ikincisi. Örneğin, " duman çıkıyorsa ateş vardır" önerisinde "ateş vardır" sonurtudur.

İnfak: Nafaka vermek, ekonomice geçindirmek -harcanış
Deyyus: Yurdunun değerlerini hiç sinip, işbirlikçilik eden satıcıdır.
Meyus: Olaylara karşı üzgün olmakla yetinen
Tarik an: Yol çeşitliliği ve zenginliği

Bayram Kaya

Andır Evrenselde, Muhteşemin Ölümü

Andır
Evrenselde
Muhteşemin
Ölümü!

*Bu şiirim başlıktan da şiirdir.

Bir nakış özeninde
Uhuvvat içidir ubudiyetle, kovanın
Ölümüdür ki, muhteşem
Anda senle ben, süper novanın.

Ne muhteşemdir ki, devri devranını, sürdürmek!
Sürerken minneti, doğum sancısıyla öldürmek!

Zorba korkar yasanda, duymadığı zeval minnetinde
Tükenme aşikârdır, idamla yücelmenin(!) cinnetinde.

Bir imparatorluk çöküyor, görkemin seyrine kon
An be an, kar; özün başa sardığı, son

İyice kokmaya başlamıştı illeti, belliydi*
Demokrasi dersi(!) ile haşlaması yelliydi!

Ne muhteşem ki sürürsün evrimini
Bidayı nihayetten
Bir Türk ki, maziyi âliden
Kaçamazsın, kurtuluş yok, Kemaliyetten

Bir oyunbozan çıkarsa, kader belasını, araya
Devran, dem, sürüncemede; bir andır karara

Ey ati, kucağında, yük müdür; büyük bir mazin?
Çarkı yok, heves karlılıkla Nazin; sona bak ne hazin

Aklı şanda yeridir, yok olsanda, zor sunmaz yerin**
Güç duyarla kıvancıdır, dava sahibindir gerin

Büyük davalardır geçmişin, kaldırmaz kemi
Suçlular gibi pusmandır; yıkılırla, pervadır zemmim

Ey insanlığım!

Bir Âdem oldum ki maziyi âliden
Kaçamazsın, kurtuluş yok, kemali yet ten

16.01.2007

Bayram KAYA

(!) Irak'taki idamlar

Muhteşemde: Gerek insanlığın ortak uygarlıkları temelinde; kültürel, ekonomik ve teknolojik temel olarak; gerekse, Dünya'ya yön verir olan, gelmiş geçmiş ve mevcuttaki imparatorlukların, saltık olarak bir devamlılık olmaları vardır. Muhteşemler, tarihsel koşulların içinde, süreçti ve parçalı aşamalar olacaktan da, ortaya çıkıp kendi özel sönümlenmelerinin iması güdülmüştür.

Yani Ali, Veli olarak insanın yaşayıp ölmesi, ama insanlığın sürüyor olması gibi bir bütünlüğün ele alınması hedeflendi.

Ayrıca, yine süreç koşullarında, insanlık tarihinin paralelinde ve insanlık tarihinden önce olup onula da sürüp giden doğa tarihine de, vurgu vardır.

Yasan: Bir şey yapmayı önceden düşünmek felsefe, niyet.

Kemali yet: Atatürkten, Atatürk mirasından, Genel gelişmenin ırasından.

Âdem (Adem) : Yokluk. Gelişme sürecinin ortaya çıkarmakta olduğu; eylemli bilinçli, eytışimsel varlık.

Kemaliyet ten: Evrensel ve bütünsel etkileşimli oluşumlar. Seçmeci gelişme, olgunluk, evrimsel.

Bida: Baştan beri, ilkten beri, önceden beri.
Uhuvvet: Bağlılık, kardeşlik, duyar daşlık
Uhibiyyet: Aşırı bağlılık, Bağ, kölelik, kulluk

*Türkçede; 'eceli gelmiş it, cami duvarına siyer' denir. Parçalı oluşlar içinde her muhteşemler, eş denişle, gelişmeler; kendini çözümsüzlükten ötürü, eskitmeye ve yıpratmaya başlarlar.

Böylece, muhteşemlerin ölümleri ve sona doğru sürüklenmesi kaçınılmazdır. Yerci ölçekte böyle bir muhteşem (insanlık uygarlığındaki devamlılıklar bağlamında): bence kendi kaçınılmaz sonunu, 1960'lardaki Vietnam süreci ile başlattı bile.

**Akli şan: geçmişteki sosyolojik bağıntılı atalar ününüzü, günün, çağın konjonktürü ışığında belirlemek.. Bu odaktan ileriye görmek ve bu görüye uygun çözümler; siyasetler, politikalar üretme, yeteneği. Maziye layık olmak.

Açıklama: Birinci beyitte, aşamalarla cehennemî süreçleri olan bir yıldızın (NOVA) yaşamındaki, süreçsel uzamları; sonunda oluşlarla, nasıl evrimleşerek, bu günkü biyolojik ve toplumsal, sosyal insanlık yaşamına dek geldiler ise; ve görkemli olan insanı ve insanın imparatorluklarını ve insan uygarlıklarını ortaya çıkarttığına ilişkin süreçlerini belirtme işini; kovan içi arı sosyal yaşamına değin olan göndermeleriniyle yapıldı.

Ana temamız, kurulmuş, batmış, ya da süren uygarlıkların, imparatorlukların, ve bunların cihan hakimiyeti oluşumlarına, tarih bilinci ile; saygı ile bakılmaya çalışıldı. Bu arada kendi toplumsal yaşantılarımızın; bu süreçsel etkili damgalara ilişkin göndermelerin hatırlanmasına dek çıkar satmaları da; şiir içinde, yaptırıldı.

Bayram Kaya

Anılarımla Hasanoğlan Kitabına Dair Bir Değerlendirme

"Anılarımla Hasanoğlan" kitabını keyifle ve takdirle okuduğum Sayın Şehriban Tuğrul'un kitabı içinde pek çok mesajları var. Ben bu pek çok mesajlardan olan izlenimlerden yapacağım kimi çıkarımlarımla değerli yazarımızdan iftiharla bahsedeceğim.

Bu bahse konu çıkarımlar hem yazarımızın anlatımlarından izlenim olacak. Hem de benim yazarımızı tanıma ve Hasanoğlan patentine, naçizane tanık oluşumdan atıfla kendi çıkaracağım izlenimlerden oluşacaktır. Yazarımızın kimi kişisel gelişim seyri konusunda, yorumlarda bulunmakla, Sn. yazarımızın kitabını ele alacağım.

Şehriban Tuğrul; 1960'lı yılların son çeyreğindeki bir döneme ait kırsalın ve kırsal özlemi içindeki sürecin formallığı olmanın tevazusu ile kendi iç devinmeli ruhsallığını yürümenin somut şeklidir.

Kırsaldaki bu özel durum, kırsaldaki bu özel bağıntı; genel olan toplum sal bağıntıdan pek çok ortak ilişkinleler taşımaktadır. Bu haliyle Sn. Tuğrul, genel bağıntılı kesim içinde olan alanın, en temel karakteristik temsilcisi olmuş gibidir.

Şehriban Tuğrul; yalın, temiz duyguları içerisinde barındıran bir gelenek ve kültürün ürünüdür. Bu ürünün parçası oluşuyla Sn. Şehriban, toplumsal genelliğin bir başka parça süreci olan Hasanoğlan bağıntısı içine katılır. İşte tüm olup biten süreç, bu iki kesişimin nicelim ve nitelik değişimleri oluşundadır. Şehriban bu iki ürünün sentezi olan bir kişisellik ve hem de anonim olan kimliktir.

Sayın Tuğrul'un yerellik backgroundu ile toplumsa bilincin ürünü olan Hasanoğlan karşılaşması, o minicik dünyada öylesi kırılmalara neden olur ki, değerli miniğimiz (minik dedimse devasamız) bu kırılmalar eşliğinde duygu sellere düşer. Artık Sn. Şehriban kendi ikilemli deryası içinde boğulmakla, boğulmamak arasındaki sıratla, bir o yana (geleneğe) bir bu yana (okuluna) bakmasıyla hayata tutunmanın duygu, duyuş gelişmelerini yaşar.

Bazen Arafat'a çekilir. Bir gelenek olan kırsalındaki yaşama bakar, kâh bir gelecek olan Hasanoğlan yaşantısına bakar. Seçemezlikle, bağdaştırma çelişkisi içinde sürüklenir. Yeğlemesi Hasanoğlan'dan yanadır. Ne var ki; "başı yere eğdirmemek" gibi aile çevresinin "el âlem ne der" gibi değer yargılı etkin baskı ve basıncı altında olmasının psikolojisi, yazarımızın o dönem haliyle kendi olmasına izin vermez, gibidir.

Güncel aklın, güncel eğitimin öldürdüğü düşüncelerin Sn. Şehriban'a medeniyeti tercih ettirmesiyle; diğer yanda da doğduğu andan itibaren onu kuşatıp; onun ruhsal ve öznel oluşmasının kategorik öğrenme kalıplarıyla onun ortamına kabul edilmesi olan zihin kalıplarını oluşturan geleneğin, Sn. Şehriban'ı sarıp sarmalaması vardır.

Aslında Şehriban çok özgün bir karakterdir. İçinde olduğu ortamın bile aykırısı olan bir davranış olmakla birlikte bunu yaşar ama dışına ifade etmez. Bu aynen şöyledir. Hiç resim yapmasını bilmeyen bir grup içinde, resimi konu bile etmeyen grubunuz içinde sizin resim yapmayı bilir olmanızı dışı vuramamanız gibidir.

Yine yüzme bildiğiniz halde hiç deniz görmemiş dağ ortamı içindeki arkadaş grubunuzla olduğunuz anlarda dağ ortamında yüzmeyi bilir olmanızın hiç bir anlam ifade etmez olmasıyla suskunlaşmanız gibidir. Denizi bulduğunuzda; o ana kadar dağ grubu arkadaşlarınızdan hiç bir farkı olmayan, sıradan gibi olan siz; dağ grubu arkadaşlarınız içinde seçilip fark edilir bir yeğlenme olursunuz.

Değeri Yazar Şehriban akadaşlarıyla birlikte davranırsa da, bu potansiyel davranışını kararlılıkla, kendisine özgü irade ile kendi içinde tutumlaşır. Ta ki kendisini ortaya koyacak ortam karşılaşmasını yapana dek böyle süren bir karakterdir.

Farklı bir sekans olmanın frekansıyla siz yazarımızın arkadaş grubuna yaklaştığınızda onun arkadaşlarından çok farklı şekilde bu frekansa karşı cevap oluşla seçileceğini göreceksiniz.

Şehriban'ın, tutkunca okuma düşkünlüğü, öykü yazma eğilimi, sizden duyduğunu araştırıp geri onu size dönüt yapmakla karşınıza vekarla dikilmesi türünden ferasetlerini ortaya koyma olan özgüllüğünü ve özgünlüğünü; ancak beceri ve yetenek dersleri içindeki ortaya koyduğu işiyle ve yeteneği ile baş başa kaldığında siz bu durumla farkındalığı fark edebilirsiniz.

Değerli yazar bir duruma, bir olaya; biz tarafından değil de; o durumun diğer tarafından olan duyulur duyulmazları ifade eden söylemleriyle bakar.

Dışındaki ve içindeki birbirine zıt olan çelişkilerin devinmeleriyle ve devindirmeleriyle olan yazarın; "kendisi olan medeniyet" bu aykırı karşılaşmalarıyla ortaya çıkacaktı. Moderniteyi oluşacaktı. Medeniyet onun dışındaydı. Ama medeniyetin temsilciliği olan kendisi, medeniyetin parçası olmakla kendisi kadar olan bir katkı payı ile de, medeniyeti sürükleyen olacaktı.

Değerli Şehriban dıştaki ve içteki iki alanların öldürmesi içinde kendisi olmanın bir görüngüsüyle ortaya karışık olmakla primer (feodal) çevresine; sekonder çevresinin donanımıyla "işte uygarlık bu" diyecekti. Bunu gurur oluşla değil, pek sevdiği eğitilir, öğrenir olmanın eğitim sel ve öğreti sel oluş diliyle yansıtacaktı.

Bir yanda örnek alıp gıpta ile baktığı öğretmenleri ve çok çok hoşuna giden çevresiyle akan zamanın dayanılmazlığı olan Hasanoğlan. Diğer yanıyla da feodal ilişkilerin sıcaklığı ve feodalitenin içerisinde oluşmanın çekimliliği vardı. Birine eğilim etse, diğeri elinden kaçacak gibi gelir. Ama Hasanoğlan etkisi olan pay, bu duygu sal aşamada hep kıl payı öndedir.

Hasanoğlan günleri içindeki yazarın kendi hayalinde ve yarıyılla yaz tatili aralıkları içinde de ilkökul eğitimiyle, gelenek olan dinsel eğitim sürecinin yaşanmışlığı birlikte siluet edip boy verirler.

Yazar statüko olan gelenekle, aydınlığın temsilcisi olan yeni sürecin tam farkında olmamakla; bu süreci kız erkek kaçgöçü olmakla değerlendirip, vurgularsa da; asi ruhu Hasanoğlan ruhuna eğilim etmiştir. Çünkü tüm tercihlerini övüne övüne söylediği okulundan yana koymaktadır.

Hasanoğlan eğilimi o kadar başkındır ki, bir çiçeğin açmasını, karın lapa lapa yağmasını, gördüğü her yeniliği öznesindiği Hasanoğlan eğilimiyle sever. Hasanoğlan Sn. Şehriban'ın dünyasındaki her şeye yol olmuştur. Tüm yollar da, Sn. Şehriban'ın dünyasında Hasanoğlan'a yöneliktir artık. Yazarın alttan alta aklında geçirdiği kardeşlerini bile bu Hasanoğlan'la özneleşmesi içinde eşletip, sever.

Aslında Sn. Tuğrul aydınlıkla karanlığın savaşı içindedir. Ama minik dünya; karanlığı yapanların neler olup, karanlığı nelerin yaptığının henüz farkında değil gibidir. Çünkü bunlardan hiç bahsetmez. Elbet çelişkilerin varlığı ve birliği esastır. Ama saygıdeğer

kişimiz çelişmeleri o sularda belirleye bilmiş değildir henüz. (Anımsadığım kadarıyla biz de farklı değildik biraz. Recep ve ben biraz farklıydık sanki)

Ben bu güzide insanın eğitim yaşamı içine has bel kader hemşerisi oldum. Ve belli periyotlarla da olsa bir ya da bir buçuk yıl kadar sevgili Şehriban'ın tanışı olmanın kervan sürecine katıldım. Bu sürece katılmış bulunmakla Şehriban yazarımızın kimi karakter ve gelişim süreçlerinin de tanığı oldum.

Bana katkısı da oldu. Benim de ona katkım oldu. Bu yadsınmaz. Bu tanışlık içinde ne yalan söyleyeyim ikilemini belirleyenlerden biri olan o feodal ruh hali içindeki sevecen tutumuyla, Sevgili Şehriban yazarımızdan bana da Arapça öğretmesini istemiştim.

Bir iki temrin (tekrarlatarak alıştırma) çalışması içindeki telaffuz başarısızlığım karşısında Saygı değer Şehriban için komiklik arz etmiş olmalıyım ki; güldü.

Bu gülmesiyle Sn. Tuğrul sanki çokbilmiş bilmişleydi geldi bana! Tabii ki bu teşhis benim temrinler karşısında atıl kalan zannıma göre öyleydi. Bu nedenle de doğru değildi. Hakkını vermek gerekirse yazar Aslında Arapça alfabe konusunu hakkıyla bilmiş olmanın tavır muktedirliği dışında bir anlamla gülmesi olacak her hangi bir olumsuzluk yansıtmıyordu.

Yani biliyordu ve konusuna hâkimdi. Yine de ben bu gülme karşısında adeta ezilmişlikti bir olumsuzluk çıkarmıştım. Bu egzersiz karşılaşması da, benim dünyamda benim Arapça alfabeyi öğrenme isteğimin sonu oldu. Bunu niçin anlatıyordum?

Alt yapısı buram buram Anadolu ve gelenek kokuyor olmasıydı. Buna rağmen, Şehriban'ın o dünyadan bu dünyaya taşıdığı bilmeleriyle benim bilmezliğim karşısındaki karşılaşma içinde, kibir yoktu. Yeni bir dünyada (Hasanoğlan'da) olmanın da, sevinci içindeydi ama kibiri içinde değildi.

En az iki sınıf üstte olmakla; bilgi beceri ve davranımı oluşla, onun üzerine bir potansiyelim olduğu, bu nedenle benden bilgi, görgü, söyleyiş, dünya görüşü tarzında etkilenmiş olması çok olasıdır. Bu türden anılarına istinaden olsa gerek; Sn. Tuğrul, lütfedip benden de bahsetmiş. Kendisine teşekkür ederim.

Değerli yazarımız kırsalın eğitimi olan, güncel olmayanla; güncelin eğitimi olan Hasanoğlan duygu seli içinde bu duygularla savrulur da, savrulur. Şefaatli'li olur, Hasanoğlan'lı olur. Bu dilemma (ikilem) içinde kırılır da, kırılır. Her kırınımın belli bir açı yansıtması oluşla, Değerli Tuğrul'un şekillenen ruhsal, kimyasal moral değerlerinin yapısı içine katılırlar.

Artık "el âlem ne derle" oluşan yüz ifadesi yanında Hasanoğlan'a özgü eleştirelilikle oluşan yüz ifadesi; yok etmesi gerekmediği halde, geçmişini yok edemezse de geçmiş ön yargılarını baskılamayı öğrenir.

Bu nedenle Değerli Yazarımız Şefaatli de, sade bir Şefaatli'li gibi davranır. Şefaatli'de olası tepkilerini Hasanoğlan'lı gibi ortaya koyar. Artık dirençleşmiştir. Neye göre firen süreçlerinin oluşacağına kararlar verebilmektedir. Görücüleri kırmadan nasıl ikna edebileceğine dek tepkilerini, Şefaatli'li Şehriban gibi başını mahcup mahcup eğerek değil de, kişisel azmine göre müşfiki içinde kendi reddini (iradesini) gururla yapmaktadır.

Hasanoğlan da bir Şefaati'li gibi davranır olmak, kendisinden daha küçük sınıflardaki hemşerilerine empati yapmanın deneyim zenginliği olmaktan öte gitmez. Artık Sn. Tuğrul iki boyutlu girişme içinde davranmanın olgunluğunu göstermektedir.

Olgunluk öncesinin düşün selleri içinde, kâh Şefati'li ve kâh Hasanoğlan'lı olur. Değerli yazarımız Şehriban bu kaoslara durultamadan fizyolojik ve kimyasal değişmelerin içinde olma kırımları; değerli yazarımızda ne aşırı bir fantastik durum olmayı ele verir; ne de yazarımızda kararlı bir tutum alış olur.

Değerli yazarımız fiziğindeki değişmeleri kısalan elbise ve ayakkabı ölçütleriyle belirtiyor olsa da sosyal gelişmesi fiziksel gelişmeden çok hızlı oluyordu. Sosyal ve ruhsal gelişmeli ikilemi içindeki sorunun temelini; sosyo ekonomik şartlardan doğan sağın ve solun ne olduğunu anlayamadığını belirtmekle, kendisini yepyeni bir sosyal ve ruhsal dünyanın eşiği içinde bulur.

Hoş, sağ sol süreçlerini o aşama itibarıyla ben de anlamış değildim! Sözelimi, o günlerin TÖS boykotunu bile anlayabilmiş değildim. Aynı ya da benzer ön yargılar içinde olduğumuz muhakkaktı.

Birinin sindirilmesi bitmeden yenisi başlayan bu dünya da yazarımızın, Hasanoğlan'a geliş gibi sağcı solcu olması da kendi tercihi değildir. Fakat Sevgili Şehriban yine de kendisi olmayı tarif etmekten hiç kaçınmaz. Böylesi bilinmezlikte en kurtuluşlu yol, elbette eğilip bükülmeden kendisi olardı.

Çok cesur bulduğum özel duygularını sakınmadan ve şimdiki büyümeleğinin disipline etme süzgeci içinde yansıtır olduğu özellikle vurgulanmalıdır. Çünkü karşısında Hasanoğlan'a gelmezden önce Hasanoğlan'ın ön yargılarını oluşturmuş söylenceler içinde olan yazarla; gerçek bir Hasanoğlan vardı.

Bu kabilden ön yargılı Hasanoğlan duyularıyla; şimdi içinde olduğu Hasanoğlan'daki kendi taze duyguları vardı. Ne Şefaati'li, ne Hasanoğlanlı olan bu taze duygulara eşlik eden ön yargılı gölge yansımaların çağrışımları, Sn. Şehriban'ın öznesi içinde belirim vermemesi; pek olası değildir. Buna rağmen yazar olması gereken, en nadide ve çok güçlü duygularını vurgulamasındaki dışa vurumu; yazarımızın büyümeleğini anlatan eserini, hayli başarılı kılmıştır.

Değerli Şehriban her birimiz gibi savrulmalarının her birinde, güçlü çıkarım ve yargıları da belirtmeden edemez olmuş. Bu çıkarımlarıyla bu alanda adeta temsilcilik olmuş. Yine bu tür ortak özlemlerin adeta destan olmanın, ortak ve gerçek hikâyesidir. Hikâye dedimse sözcüğün ironi anlamasıyla hikâye, değil ise ben, geçmişin şimdiye göre olan göreceli kalışına; hikâye dedim.

Yazar çok karmaşık ve yaman çelişkileri olan Anadolu kırsalının özleşimi olan sesidir. Kendi çocukluğu ve kendi büyümesidir. Tüm bu kendisinin ve çevresinin gözetiminde olan özleşimi içinde endişe, korku ve beklentileri olmakla; çevresini içsinen bu içsinesinde güzellik ve gelecek vaadini seçebilen bir anlayışın dili olmuştur yazar.

Kapak düzenlenim konfigürasyonu, anlatım konusuna göre olağan üstü güzel bir kompozisyon olmuş. Adeta şimdiki zaman içinde olan büyüğünün kitap içinde anlattığını, geçmiş olan o söylüyordu. Ne de olsa ikisi arasında anlatım, dil ve zaman farkı vardı. Kitap olan anlatımla, resim olan kare muntazamdı.

Değerli yazar o fırtınalı zamanın içinde dahi, eğitimi ve eğitimcileri, eğitim ortamlarını iyi gözlemiş. Bu gözlemleri alanında olan okulu, okulu da kendi işlev alanlara ayıran bölümlerini; okul bütünlüğünün fiziki doğal güzelliğini seçebilmeyi, yazar; kendi içindeki estetik duygularıyla bezemiş.

Değerli Yazar Şehriban'ın Kimi öğretmenleri, dönem dönem bizim de öğretmenlerimiz olmuşlardı. Hatta kendisinin yokluğunda Ahmet Rıza Tükel beni görevlendirmişti. Yazarımızın da dediği gibi yah baba bana evinin dış çevresini gösterip, tembihte bulunması üzerine; bir hafta kadar tavuklarına yem su vermiştim.

Ahmet Rıza Tükel namı diğer Yah baba benim aklımda, Ali Rıza Tükel olarak kalmış. Yanılmam pek olası. Ne var ki beraberimde oturan Ali Rıza denen arkadaşla adaştılar biliyorum. Bu adaşıktan ötürü bunu böyle anımsıyorum. Yiğit lakabıyla anılır.

"Yah" ve "bakim" sözcüğü Sevgili Şehriban'ın belirttiği gibi Tükel öğretmenimizde dilin, pelesengiydi. Aydın İpek Öğretmenimizde de, başparmağı ile işaret parmağı arasına almakla burnu üzerindeki gözlüğü, şöyle bir kaşına doğru kaldırıp indirme eylemine eşlik eden "bizim İclal..." diye başlayan örnekler yinelemesi pelesenkti.

Sn. Tükel sınıfta olanların tümünün adını bilmezdi. Galiba 5. Sınıftaydık. Yine bir ders esnasında anlattığı konuyu; "kim tekrar edecek bakim?" dedi. Ben o sırada sıra gözünde sakladığım kitabı okuyordum. Her kafadan bir ses konuyu şu tekrar etsin, bu tekrar etsin diyordu.

Ben de sıra arkadaşım Kızılcahamamlı Ali Rıza Özdemir anlatsın bağlamına "Ali Rıza, Ali Rıza" diye gürültü içine kaynayan bir sesle bağıryordum. Birden seslerin kesilip te "Ali Rıza söylesin" diyen sesimin yankılanmasını ben de duyup irkildim.

Sn. Tükel'in en arakada ikinci sırada oturduğumuz masaya doğru hışımlı şekilde öfkesini seğirttiğini gördüm. "Kim o küstah bakim" demesiyle pot kırdığımın farkına vardım. Kendi ismiyle eğleştiğimizi sandığını, bir anda çaktım. Bu yanlış anlamayı izah bağlamında; "Ali Rıza bu, Ali Rıza bu" diyerek hem arkadaşımı gösterdim.

Hem de, sol yanıma doğru kaykılmakla masada yaptığım çıkıntı nedeniyle öğretmenle arama sırayı mesafe koymuştum. Öğretmenin hücum alanında biraz daha uzaklaşmıştım. Ali Rıza Arkadaşım da bana doğru soluna kaykılarak pozisyon aldı. Kalkan kol pozisyonunu bana indirmesi için abanması gerekiyordu, Arkadaşın üzerinde abanıp bana vurdu da.

Abanıp vurmasıyla dengesi bozuldu. İkinci hamle masaya denk gelmekle saati orta aralıkta kara tahtaya doğru fırladı. Öfkelenmişti. "Ali Rıza bu" dediğimi; "Ali Rıza" diyen bu, demişim gibi anlamış olacak ki, hırsını arkadaşım Ali Rıza üzerinde indirgiyordu.

Üçüncü, dördüncü, beşinci vurumları, zaten altında kalan "öğretmenim, öğretmenim" diyen arkadaşım Ali Rıza'ya bir inip bir kalkıyordu. Halimize yanmayıp benim açıdan oluşan komikliğe gülüyordum. Her şey nasıl da bir anda olup bitmişti.

Yaşlı vücut yorulmuştu. "Yah bakim" diyerek bir eliyle masaya çarpan bileğini ovuyordu. Sınıfta çit yoktu. Yeniden "Yah bakim" dedi kafa salladı. "Neymiş bakim" dedi "sulh ile uslanmayanın İşte sonu böyle olur" dedi. Kaldığı yerden devam etti. Öndeki bir kız, sınıf arkadaşımız "öğretmenim saatiniz" diye öğretmenimizin fırlayan saatini saygı ile verdi. Yah baba kordonu dağılan saati cebine koydu.

Sevgili Şehriban'ın öğretmenlerinden olan kimileri; Müzeyyen hanımın Değerli Eşi Osman Işık, Vahdet Köseren, Aydın İpek ve yazarın bahis konusu ettiği Ali Arı, Bayram Asım Yılmaz (!) , İhsan Aksu, Himmet Şahin, Muhiddin Sakallı, Osman Saygı gibi saygın isimler bize de katkısı olan değerlerdi.

İhsan Aksu'nun kızı Emel Aksu sınıfımızda, sınıf arkadaşımızdı. Emeller, revirin üst yanındaki erkekler yatakhanesi bloğunun karşısında ağaçlık alan içinde olan müstakil lojmanlarda oturuyorlardı. Emel'in atkuyruğu dediğimiz tipte bağlı uzun saçı vardı. Gündüzlüydü. Kuyruk tipindeki uzantı olan saçı adeta çek beni diye bağırdı. Özellikle İkinci sınıftan beri çok kez ikinci etüde, bizimle birlikte katıldığı da olurdu. İkinci sınıfta biz de şatoda kimya dersliğinde üst katta etüt yapardık.

Etüt yerimiz kimya dersliği olmakla, lavabosu olan sınıftı. Emel'in katılımlı olduğu böyle bir etüt çıkışıydı. Beş altı kişi sona kalmış, sınıfı terk ediyorduk. Emel'e ve diğerlerine sınıf arkadaşlığım dışında hiç bir yakınlığım yoktu. Sırf takılma arzusuyla olsa gerek, Lavabo yanında geçerken Emele su fişkırttı. Ses etmedi, zoraki gülümsedi.

Etüt yerini çıkışa doğru terk ederken Sevgili Emel'in yanında konuşup yürüyen bir kaç kişiden birisi de bendim. Merdiven başına geldiğimizde, arkadan bir elimle kuyruk dediğim saçından güya Emel'e fark ettirmeden ben değilmişim gibi çektim. Saçı dağıldı. Dağılan saçla adeta bir peri kızı ortaya çıktı. Çok kızdı. O kadar üç beş karma kişi içinde bunu yapanın ben olduğumu bildi.

Öfkeliydi. Bu kez müsamaha yoktu. Anında idaredeki nöbetçi öğretmene beni şikâyet etmişti. Bana da ağlayış içinde idareye gittiğini söylemişlerdi. "Oğlum ne yapacaksın şimdi. Canına okurlar senin. Hem de bir öğretmen kızı" dediler. Yatakhane nöbetçi öğrenci tarafından idareye çağrıldım. Sevgili Emel de oradaydı. Nasihat aldım. Delikanlılık hastalığı işte.

Eğer yanlış hatırlamıyorsam Yazarımız Şehriban'ın kitabına yaptığı yorumlarından ötürü tanıdığım kadarla Sn. Hüseyin Erkan gibi seçkin eğitimcilerin, eğitimciliği içinde eğitimi dayakta aramayan öğretmenlerden biri de Sn. Erkan'ın adaşı ve sürgünlere cevaz olan kader arkadaşı Hüseyin Denge'ydi.

Sn. Denge galiba eğitim şefimizdi. Sevilendi. Buraya sürgün gelmişti. Bir gün Diyarbakır'a sürüldüğünü duyduk. Aklımda kalan "Hüseyin Denge gitti, okulun dengesi bozuldu" ifadesindeki söylemdi. Her halde dayacağı eğitim gören bir öğretmen olsaydı böylesi bir söylem dile gelmezdi. Sürgün olması o yıllarda ve şimdilerde istisnası mahfuz olmak kaydıyla, başlı başına iyi tür eğitimcilerden olmasına tanıklık eder bir karine gibidir.

Hasanoğlan'ın kütüphane mekânı Sn. Şehriban'ın belirttiği gibi kitaplıkta yararlananları için gerçekten de ufkumuzun, kişisel düşünce karakterimizin biçimlendiği yerdi. Kütüphanede roman oluşla neler okumadım ki, Harp ve sulh, Doktor Jivago, İstirap sokağı, Sartre'den uyanış, Bekleyiş, Diriliş üçlemesi; Ekmekçi Kadın...

Bu ara ben de öğrenci halimle kitaplar alıyordum. George Eliot'un Kıyıdağı Değirmen kitabı, kitapçılarda gözüme çarpıyor görsel illüstrasyonunu beğeniyor ve aldığım kitaplardaki takdiminden ötürü de almayı çok istiyordum. Ama alacak param yoktu. Değerli Yazar Hemşerim Şehriban'la bir karşılaşmamızda kitap sohbeti esnasında aklıma Şehriban'a bu kitabı aldırma hinliği(!) geldi.

Ama karşımdaki 15-16 yaşlarında olan cin gibi genç kıza; "bana kitap al" nasıl derdim! Kitabı da çok istiyordum. Şehriban da kimi sohbetlerde "babam gelecek" diyordu. Bu çerçevede dedim ki "Şehriban ben sende okul hatırası adına; hem de şehirlilik hatırası adına bir kitap hediyesi istiyorum. Hele de bu kitap Kıyıdağı Değirmen olursa makbule geçer" dedim. Üstesinden gelip gelemeyeceğinde olsa gerek yanıt veremedi. Bunu bir kaç kez laf arasında yinelediğimi hatırlıyorum. Sağ olsun günü geldi, aldı da.

Kitaplık yararlanmaları içinde hele de Dostoyevski'den Suç ve ceza, Ecinniler, Karamazov kardeşler. Ölüler Evinde Anılar. Bir başka yazardan Dostoyevski'nin Dünyasını vs. okumuştum.

Dostoyevski karakter tahlili açısından beni çok etkilemişti. Değerli Şehriban'a bir kaç kez Suç ve Ceza'dan kimi kesimlerden hararetle bahsetmiştim. İyi bir dinleyiciydi. Dinleyici oluşla fikrini kendi düzlemi içinde kendi okuduklarından oluşan dağarcıkla benzetilemeyi ifade eden iyi bir katılımcıydı.

Bizim de, bizden büyük Satılmış Akkaya diye bir Ağabeyimiz vardı. Sınıfımızda Sevgili İbrahim Akkaya'nın amca çocuğuydu.

Hafta sonlarında özellikle de bizim sınıfta ya da ağabeyin sınıfında İbrahim, Ben, Ahmet Aslan, Kerim Mazlum gibi (İbrahim dışındaki isimlerde yanılabilirim) kişilerle üç dört arkadaş toplarırdık. Bu toplantılarda Yaşar Kemal'den ve Fakir Baykurt'tan iki ya da üç Romani sesli okunma yoluyla dinlemiş ve bitirmişliğimiz vardı. Satılmış ağabey romanları vurgularıyla öyle güzel okur ve açıklardı ki.

Kısa boylu güleç Satılmış Akkaya'nın okuması ve grup şeklinde onu dinleme yapar olmamız müthiş oluyordu. Can kulağı kesilirdik. Bu mesailerini keyifle okuma dinleme yapar olmakla geçirirdik. Bazen kısa solukla kitabı bize okuturdu. Kendisi dinlenir okumamızı da eleştirirdi. Sonra da kendisi devam ederdi. Hafta sonlarında ağabeyin sınıfına geldiğimizde, ağabeyin sınıfındakiler ağabeye takılıp; "senin civcivlerin geldi" diye gülüşerek sınıfı terk ederlerdi.

Beni düşün ve felsefe hayatına sürükleyenler; Veli Yalçın, Sami Arda öğretmenlerdi. Teneffüs sohbetleri bir harikaydı. Konular ders ötesinde ufuk açıcı dünyanın eşikleriydi. Bu nedenle idare ve dolaysıyla "abc öğrensinler yeter" diyen siyasetin gözünde yaramaz öğretmenlerdi(!)

Sivas'tan sürgün gelen Veli yalçından beş senede alıp, duyamadığım; okuma kimliğimi oluşan değer manzumelerini bu söyleşilerde kapmışım. Kütüphanede edindiğim Orhan Hançerlioğlu kitaplarından olan ve Varlık Yayınlarından çıkan üçlemesinden; Düşünce Tarihi; Mutluluk Düşüncesi ve Özgürlük Düşüncesi bu büyülü dünyaya ayak basmamın öncülü ve temeli olmuştu.

Hançerlioğlu kitaplarını cümle cümle ezberlemiştim. Bir kitabın bir sayfasını defalarca tekrar etmekle ve sıkı okumakla üç ayda bitirmiştim. Böylece 5. sınıftan itibaren felsefi kitaplar okumaya başladım. Yavuz Özdeş, Nihal Atsız gibi zevkle okuduğum yazarların Volga Kızıl Akarken, Yavuzun Pençesi, Bozkurtların dirilişi gibi kitaplar artık yavan gelmeye başladı. Bir daha da bunları ve "bestsellerden" olmakla yukarıda da anılan romanları elime almadım.

Bunları Değerli Şehriban'ın "Anılarımla Hasanoğlan" kitabı içeriğinde belirttiği, tanıdığı

olduğu bizatihi yaşadığı durumların ekseninde olmak kaydıyla anlattım. Aynı atmosferi yaşıyan birinin empatisi ile (duygudaşlığıyla) anlattım. Değerli Şehriban'ın kitabında savladığı o günün konjonktürel tutumuna katılım olan benzer ya da paralel Hasanoğlan kesitlerinden yaşıadığım anılarımı, benzeşisi nedeniyle bunları anlattım.

Değerli Şehriban "medeniyet dediği Hasanoğlan'da, "medeniyetin bağrına" sığınmıştı. Yedi yılın sonunda bu kez Sn. Şehriban donanımıyla medeniyete sığmamıştı. Özel bağıntılı Hasanoğlan medeniyeti kıymetli yazarımıza dar gelmiştı. Bu nedenle sevgili yazarımız dış dđnya medeniyetine açılmıştı. Şimdi medeniyetten aldıklarını işlemiş oluşuyla tekrar medeniyete verme sırası ondaydı.

Peki de Sn. Şehriban'ın medeniyete vereceği geri beslenimli ışıtmayı üstlendiği işinde başarılı oldu mu? 45 senedir haberdarı olmadığım çınarın "Anılarımla Hasanoğlan" kitabında olduğu gibi aldığına kendisinden katkı olan üretimi içinde dağıttığı feyz ve ferasette, çok başarılı olmuşa benzer. Ben kendi payıma dıştaki medeniyet içinde de ışıtma yaptığına adım gibi eminim. 20.07.2016

Bayram Kaya

Anıltık Buruşma

Bir Şu duygu içimde
Gönül başka biçimde
Geçer içimde, geçen içimde

Bir gönül açması
Bir deli saçması
Geçer içimde, geçen içimde

Bir serim/heves/atması
Bir heva uçması
Geçer içimde, geçen içimde

Bir güzellik bulması
Bir Őikâyettir umması
Geçer içimde, geçen içimde

Bir kucak açması
Tam sar olacakkan kaçması
Geçer içimde, geçen içimde

Bir özlem duruşması
Bir bayram buluşması
Geçer içimde, geçen içimde

10.01.2007

Bayram Kaya

Anına

Toplum için ser olup
Bir şafak atımında
Bir gün batımında
Seni anımsarım çocuk.

Erdemli dim dik başınla.
Gazetelerde, kitaplarda
Okunup.
Halk için duyumsanınca
Seni anımsarım çocuk.

Seni anımsarım.
Umutsuzlukların
Heyecana dönüştüğü yerde.
Seni anımsarım çocuk.

Erdemleri susku
İtaati, saygı kabul edişte!
Karşı ses verende
Seni anımsarım çocuk.

Kendi korkularımdan!
Yaşıtların diskoteklerde
Berhava ederken zamanı
Seni anımsarım çocuk.

Nerede bir yanlışlık olsa
Hangi olayda bir kurbanlık
Yerine cevazdır dense
Seni anımsarım çocuk.

İyi niyetli ama saf diklenişin
Bir göze alınmışlığın
Kararlılığına gidişte
Seni anımsarım çocuk.

Bi idrak kılınıyorsak
Eğer uykularımız kaçmadan
Dünya'da yaşamı
Yok, edecek bir olgunun
Güncelliği
Ülke gündeminde iken
Seni anımsarım çocuk

Belki okadar değildin.
Yükümüne varlığınla eğildin.
Çaresizlikte umut olanda
Seni anımsarım çocuk.

Çağın gereği olmayanda.
Aymazlığa karşı duranda.

Başkasının sorumunu duyanda.
Seni anımsarım çocuk.

Artık her isteyenin
Bilmiyorlar
Diye yaparken.
Beyinlere oturan çakılmanda
Seni anımsarım çocuk.

Bahar şartlarında
Renk renk, bezenmiş
Başkallığından ötürü solmuş
Çiçek gördüğümde
Seni anımsarım çocuk.

Yaşanlıkları düşünüp
Yanlışları görüşte.
Böyle olmamalıydı denişte
Seni anımsarım çocuk.

Toplum için ser olup
Bir şafak atımında
Bir gün batımında
Seni anımsarım çocuk.

Sessizliğim ses olanda
Kıpırtısızlığım devim olanda
Gönlümce bayram olanda
Seni anımsarım çocuk.

*Çocuk: Çok özel anlamda özellikle kullandım. Belki biri yada birileri. Belki biz: ama önce tekili veya tikeli olmalı. Aslında bu anlatımla çocuğun tüm yaptığı davranışlarda, yanlış olsun doğru olsun, masumane duygusal mantıklı bir çaba, neden vardır. Asıl önemli olan, sorgulanması gereken, onu yargılayan anlayışın, sapmalarıdır. Bu bağlamda da, geleceğimiz durumundaki, çocuk belirtilmekte.

Bayram Kaya

Animizm

Animizm Türkçe belirtiliyle canlılık; insanlığın ilk gerçeklenir inanç tipi gibidir. Animizm (canlılık) doğal aksedişin insan algılarıyla insan düşünmesi içinde yansıtılmasıydı. Nedensellik olmayan sanılarla ortaya konuştu. Sanılar da, algı uyarılarıyla ortaya konuştuğu gibi; algıların çarpıtılmasıyla da ortaya konuyordu.

Animizm bir din değildir hiçbir zaman din olmamıştır. Zaten ittifak öncesi dönemlerde din yoktu. Animizm de totemizm gibi kendi davranışlarını ve çevreyi, gerçekleştirme başarı ve becerisidir. Eğer böyle bir gerçekleştirme yapamazsanız, her şey size saçma gelir. Böyle bir gerçekleştirme ile doğru olanı yaparsınız. Ve ilkeli davranır oluşla, saçma olmaktan kurtulursunuz.

Animizmin kaynağı algılardır. Başlangıçta sizin dışınızdaki algılar, bencillikte olduğu gibi haz ve elem düzlemlili oluşla kategorize edilemiyordu. Totemi insanların, kendi dışlarındaki dünyada kendilerine doğru olan hazcı ve elemli duygudan kaynaklı karışık ikilemleri vardı. Bencilce ihtiyaç olan acıkmayla susamayı ayırt etmeleri gibi burada tam bir algıda seçicilik yapamıyorlardı.

Algıda seçiciliği ortaya koyabilmek için toptan algılama yapan atalarımızın; bu kabil mana izafeli animisti anlamalarıyla, kendi çevrelerine yönelip algıda seçiciliğin gerçekleşmesini başlatıp, olayların saçma sapan olma, karışmasını önlediler.

Nasıl kendisi bir şeyi kırıp koparıyor; hiddet ve şiddet olurla bunları yapabiliyorsa ve yine istemeden ya da isteyerek, hemcinsine vurup zarar verebiliyorsa; sevgi ve sıcaklık gösterebiliyorlarsa, totemiler somut algılarını, manaca; atalarıyla, varlıklara bağitlayıp; çevrimleştirip, görünüşleri yaşantılıyışlarla gerçek kılmanın düzenini ortaya koyuyorlardı.

Çevreden kendilerine yönelen yıldırım, gök gürültüsü gibi olaylarla; yine çevreden kendilerine doğru oluşla canını açitan durumlar vardı. Bu tür yönelimler çevrenin kendisine olan bir tür hiddetiydi. İyi hava gibi sıcaklık aydınlık ta memnuniyetti.

Gerek hiddeti olayların, gerek memnuniyeti olayların kaynağını; canlı, istemli olan; kendisi gibi yapan birinden, kendisine doğru olan bir yönelim gibi anlayıp algılıyordular. Bilerek istiyerek bunları yapan canlı da olsa olsa atalarıydı. Yine olayları kendi çevresinde dönüyor sanma yaşantılımi olan egosantrik düşünmeleri, çevrenin atalar ruhuyla dolu olma savlarını daha güçlü kılıyordu.

Bu tür zıt yönelimleri, kendilerine olan bir tehdit ve kolaylık oluşla değerlendiriyorlardı. Bunları yapan atalarıydı. Bu düzenlim animizmin ana düşünmesi oluşla, yaşantılırsan gerçekleşme, imleciydiler.

İşte animizmin (canlılığın) kaynağını güden etkilenme yansıma ve yansıtımlar, bunlar ve bunlar gibi algılardı. Kendisi gibi olanlar iki taneydi. Biri kendi totem kardeşleriydi. Diğer ölmüş totem atalarıydı.

Ataları kendi deneylerini torunlarına totem söylemi oluşla aktarmışlardı. Böylece torunlarının hayatını kolaylamışlardı. Yine torunlar bu ata deneylerinden kendilerine bir yol haritası çıkarmışlardı. Ve dahi, ataşal yardımcı aktarımlar, torunlara bir pusula olmanın güvencesini de tattırmıştılar. İşte çevreden kendisine yönelen hiddet ve sevginin kaynağı, ölmüş atalar ruhunun hatırlatması oluşla yaşamlarını güden ilkeydi. Yaşamlarını akışlı kılmaıydı. Bugüne gelecek öznel insan sosyal yaşamını, başlatmaıydı.

Animizm katiyetle bir öte dünya inancı değildir. Animizm, atalar koruyuculuğu oluşla, ölümlerinden sonra da ataların torunlar üzerinde el çekmemesi anlayışıdır. Öte dünya bilinci ve anlayışları ittifak öncesinin eski toplulukları içinde oluşla bilinmesi o dönemlerde asla, olası bile değildi.

Animizm, ölmüş atalarının görünmez oluşla çevrelerinde dolaşıyor olmalarıydı. Atalarının yaşıyorken tıpkı onları görüp gözetiyormuş gibi oluşla, onlara totemleri aracılığı ile totem ağzında konuşuyordu. Totemi kişi, öznel soyutlama gücü içinde animist anlamalarıyla bunları yaşantılaştırmıştı. Büyük şeydi.

Ruh, don değişmiş ölü ataları olup; her yerde dolaşan, her şeyle birlikte olabilen, bir potansiyel güç oluşla, her şeyi atası olabilir kılıyordu. Kendisi atası gibiydi; öyleyse her şey atasının donunda oluşla kendisi gibi canlıydı. Bu canı ataları veriyordu. Bilge ataları her şeyi canlandırıyorlardı.

Ölmüş ataların kıyafet, şekil ve don değiştirişle aldıkları bu hale ruh deniyordu. Ama siz hangisinin o olduğunu bilmiyordunuz. Her şey tebdili kıyafet etmiş gibi oluşla atalarınız olabilirdi. Bu nedenle her şey teorik olarak canlıydı. Don (görünüş) değişmiş atalar belki bir ağaç donundaydı, belki de kendi kucağındaki kedi donunda oluşla, ondan ona geçip geziyordu.

İlk totem atalarımız, canlı oluşla devinen ve cansız oluşla yer değiştiremeyen varlıkları birbirinden ayıramıyorlar, değildiler. Asla böyle bir şey yok. Bir kedi bile fare diye taşla hücum etmezken; bu yanılsamayı atalarımıza yüklemek; olsa olsa güncel aydın insan ilkelidir.

Atalar ruhunun ondan ona, şundan buna geçerek torunları izliyor olmasıyla şeylerin canlılığı anlamına kabulcü animist tasavvur, kendi hayatını gerçekleştiren kılmanın anlamlandırılmasıdır. Atalar, animizmde izlekse olacak görüntü şeklini bu kabil donlarla değiştirişle, ancak totem torunlara görünmez olmanın bir gizlenmesini yapıyorlardı. Gizlilik te torunlar için bir yarar ve faydaydı.

Atalar yardımlarını; kızgınlıklarını bu gizleniş gözetlemesi içinde ortaya koyabiliyorlardı. Atalar zaman içinde totemleri görünüşünde don değiştirişle, onlara hitap ediyordu. Veya atalar duyarlı kişilerin donuna girerekten, duyarlı kişiler ağzında konuşabiliyorlardı.

Bu nedenle bir kayalık, bir çalılık her an kendilerine hitap edebilirdi. Hitap eden kaya ve çalılık değildi. Don değişmiş olan ataların kendisiydi. Sizin telefonla konuşmanız gibi. Musa yanan çalılık ruhuyla konuşarak, atalarından "ökülte bilgiyi (büyü bilgisini)" alıyordu.

Totem, her gün göz önü oluşla, içlerinde olan; bir gözetme ve gözetilmenin atalar ruhu seyranlarıydı. Ataların gizlenmeleri, torunları takip etmeleri için gözlemler yapmaları için zorunlu oluyordu. Atalar bu kabil yardımları yapmak için, böylesi görünmezlikten olup, hangi donda oluşuyla bilinmezledirler. Gizlenir bir don oluşla, atalar kendilerine bilgelikle yardım ediyorlardı. Adeta kendileri ile atalarının körebe oynadıkları bir gözetilmeydi bu.

Ölmüş atalar dek anlamalar ortaya koyan mana anlatımı; totem atasının kendileriyle ve kendilerinin "körebe olmalarından" içkince bir anlamla, manaydı. Sosyal yapı bir atalar kural ve yaşam düzeniydi. Aslında atalar şahsında kendi sosyal yapı güçlerini görünmez

yapıyorlardı. Bu gücü bir varlık donuyla görüp, kendilerine daha yakın oluşlarla, gözetildiklerini düşünmeleri şeklinde hayatı gerçek yaptılar.

Bu animist anlamaya göre, ölmüş ataları don (görüntü) değiştiriyorlardı. Ya bir hayvan tipinde ya bir bitki tipinde ya bir kayalık, çalılık oluşla kendilerine yakın olup, kendilerinin içinde dolaşıyorlardı. Onları gözetip, koruyorlardı. Yani her yer; don değişmiş, görünmez atalar ruhuyla (donuyla) doluydu.

Animizim, yine bu dünyada oluşla, atalar gözetmesiydi. Bu dünyadaki bir atalar koruyuculuğu ve bir atalar yardımlarını almanın iletişme biçimiydi. Görüldüğü gibi animizm bir öte dünya inancı değildir. Daha öte dünya inancı olmanın vakti gelmemiştir. Bunlar günümüz insanın sapla samanı karıştırma anlamasıydı.

01.03.2013

Bayram Kaya

Anladım

Bir şeyler yapabildim diyemem
ama bir şey yaptım
Anladım...

Bir kez olsun; ne istersin?
Ne ben istedim
Ne sen sordun.
Aheste derdestli günler.

Yaptıklarımız mı bu idi?
Yoksa yapamadık mı?
Takılıp kaldığımız
Formatlı, ele geçmez günler.

Salınımında kalmış
Uyuşmaz frekanslar
Anlayıp seçmedeyken
Fazı kaymış tutulu günler.

Savrulmuş yanlarımız
Günahlarda sorulan müjgan
Kıtların kıyısında uclanıp
Hep DNSdeki yalnız günler.

Biçim bulmazda biçim
Ziyan çıkmış özle hergele
Formatı da, beş para etmez
Yüz astanda, var gele günler.

Bir gözle andırım hortlağı bakış
Bir özle içre, yüzyıllık beklenen akış
Sarmaşık hiç bir şey demeden
Şimdi, yarınlarda düş olacak günler.

Paslar kol bulmaz pikselsiz*
Necefli taşlar devrilmede
Sırası beklenen umurdu,
Hey hat ile geçmede dünler

Sıpa iken zılgıtı yenmişde
Eşekken sakınılan günler

Necef: süsleme bezeniklik/tümseklik su çıkmayan, suya ulaşılamayan yer/ İşlerlik kazanılmış

Müjgan: Kırpık

Format: Pc de çalışmayan tutukluk yapan programı biçimleme, Ya da yeniden sil baştan işletim programını yükleme

Piksel: Dijital (sayısal) sistemde resimlerin netlik ifadesi çözünürlüğü. Görüntüyü en küçük noktacıklara (gözeneklere) ayırma belirlenimine piksel denir

DNS:İnternet uzayını bölümleyen, bölümü belirleyen sunucular. Sizi sanalda istenen

vere eriştirici. Bilgisayar kimliğini (ip) belirleyici

*İş yaparlık görünmesi olmayan. Küçük iken baskılı hurafelerle sindirilmiş, güya akıl erdirilmezliğin, sosyal öğrenme ile bydğnzde dahi meyvasını, ağlar boyunca verir olmasıdır. Yani siz büyükken, ortada realite yokken dahi, sakınır olup, iş yaparlar heba kılınmada. Yani bilimsel adı ile negatif toplumsal öğrenme kuramı.

13.09.2007

Bayram Kaya

Anlamada

Bak inlemede, görme nazanda gerin.
Deme ki rahatta iken gölgedeki serin.

Bak şişik ok atıp, yay biçmedeler
Sanma ki tok durup su içmedeler.

Bir iblis korkusundan, bir ekmek
Böyle döner sanır devranı çekmek.

Sözleşmedir aslolan akılca aslında
Direştirir mi akli anlayanda faslinca

Doğmayla belirli yap yapma ferince
Farklılaşma tutar mı isyansız yerince.

Özü sözü bir olmayınca anlamsız yerin
Laiklik tutmaz o an bak nazanda gerin

Karışır birey evren, çünkü fikir devren
Paradoks özgürlük demokrasi çevren

Güvenceye almışım toplumsal hukukta
Olan, sonra olandan sözü, tevaffukta*

Kıt dururken bol, hiç durur yol
Sebepten saik olur yendeki kol.

04.04.2007

Tevaffuk: Muvaffak olma, başarma.
Faslinca: Fasil etmek, çözmek sonuçlandırmak
Çevren: Ufuk, göz ve akıl erimi

<http://www.ozgurlukicin.com>

Bayram Kaya

Anlamak

İkiyi görürüm, hali daim
Gaflettir dalalettir her naim

Gönül, ne cahil korsun kendini
Arbedenin görünmezlerine...
Öncesi dursun, sonrası görsün
Yolun var, yürünmezlerine

Bir duygu taşır, kendine düzlem
Usla çelişik, karşıdır sözlem

Karı çıkarsam, ziyandır zana
Bazen, fiilsiz ziyan kar bana

Eylemdeki bir kusur, cayansı;
Alemdeki salınan, bir yansı...

12.01.2009

Naim: Uyuyan, uykuda olan, çelişmezlik

Bayram Kaya

Anlamaz Anlamaz

Zor okunur bu şiirler zor
Halbuki
Ne ayrılık der, ne cehaleti kor

Bu şairler
Anlamaz
Anlamayı da anlamaz
Anlar gibi de, anlamazlar
Onun için anlatmak isterle
Yazar, yazarlar...
İklimi yaşarlar
Bu aşkı sevda ile taşarlar
Yine şiirin de, şairin de; anlamazdırlar
Bu yetmezmiş gibi
Bir de üzerine kendileri anlaşılmaz olurlar
Anlaşılmaz olduklarından, anlatmak için şair olurlar

Anlaşılmak için
Kendilerini paralarlar
Sen şairlere bakma cancağızım
Anlamaya çalış
Güneş doğmaz
Sen çevrimlesin
Güneş senin için doğmaz
Var olanla birliktesin
Ne ve neler olması gerekişi bilemezler
Var olanladır
Böyle gerekilmemiş
Böyleyle bulunduğu için illa böyle gerektirilir anlamışlar
Herkes kendi yararlanımıyla Güneş'i bilir
İşte anlamak budur
Anlatmaksa; yazmaktır, söylemektir, yaşamakla

Güneş, bir dili konuşur
Ya da her yararlanıcıya göre dilleniş başkadır
Böylece Güneş başka başka donla oluşur

Şair yakar
Sevda şairini yakar
Anlamasak ta
Dünyanın her tarafında
Şairler usukmazlar
En olmaz yerde
En şairler konuşur

Anlamadım deme
Varoluşuna, anlamaya anlamaya
Anlamayı öğreneceğim, anladığımı hissedeceğim
İhtiyacımca anlayacağım de...
Unutmasınlar ki Güneş ihtiyaçlarınızın dışında bir var oluştur
Ne ihtiyacınızı karşılamak içindir ne de değildir.

Önemli olan şairi ve şiiri
Şaz ile söz ile
Öz ile göz ile
Aşk ile meşk ile...
Neresiyle anlattığı değil
İhtiyaç olan
Nerenizle anladığınızdır

Bu bir kısım şairler
Anladıkları için anlaşılmaz
Anlaşılmaz oldukları kadar da anlamış olurlar
Özelde duyguyla aşka,
Genelde, toplumsa oluşla akla düşerler

Kuraklık suyu bilir
Suysa boğmayı
Güneş doğdu da
Bir tek sen anlamadın yaygara

08.06.2015

Nerenizle: hangi ihtiyaca seslenir oluşla hangi ihtiyacı duyulan yanınızla
anlayabildiğinizdir.

Bayram Kaya

Anlaşılma

Bir gün anacaksın bu günleri.
Kıyam duracaksın,
Dalıp düşüncene,
Derin, derin.

Niye öyle oluşmadığına,
Değeri bilinmedik niceleri,
Anımsayıp, anımsayıp,
Kahrolacaksın.

Bir gün anacaksın bu günleri:
Eskiye özlem değil bu.
Temeli seçemezlik.
Yanlışlığa konuyu eviriyorken,
Şimdi açık seçik olana.

Bir gün anarken bu günleri;
Hayıflanmalar süzülecek,
Katılmış donuk yüzüne.
Geçmiş bir değer olacak,
Şimdi olmayan bitmişliğe.

Anıyor olurken bu günleri:
Bir serinlik mi duyacaksın,
Yaşanmış mahcupluğunda?
Akıllanmışsın şimdi,
Durmuş yaşamın, soluklandığında.

Bir gün anacaksın bu günleri:
Sıkı sıkı sarılacaksın anımsamalara.
Böyleydin diyeceksin,
Hiç de yaşanmamışlara.
Erişmemişe, tozpembe.

Kısa erimli düşündün soluklandığımı.
Anlıktın tepkilerinde, çevrene ürkek.
Başkalarını gördün, yaşayacağını değil.
Sonucu şimdi, üzgüye varan.

Anlayamadın, durumu yaşıyorken.
Yaşayacağını kurmadın.
Sanılarını yumuşak karın yaptın, kaşydın.
Şimdi sızım, sızım sasydın.

Anıyor olurken bir gün;
Akıllanma bu olsa gerek.
Dersin dünyaya bir daha gelsek.
Ayrık durdursa da felek.
Sonu böyleye varmaz, bilerek, bilek!

(10.04.1992)

Bayram KAYA

Bayram Kaya

Anlayamama Sorunsalı Üzerine 1

Bir toplumun elbet yazar ve okurları vardır. Ancak, o toplumun yazarlarında ve okurlarında bulunan belli bir asgari paradoksları da, vardır. Bu paradoks okunmuş olana vukufiyet sizliğin düşüklüğüdür. Yazılan konuyu anlamaktan çok, sizin kodlarınıza hitap edip etmediği bağlamında o yazıyı ele alıp eleştirir ya da över olma şanssızlığıdır bu. Bu paradoks ne kadar yaygınsa, bilmezlik de, o kadar diz boyudur.

Elbette bu türcü duyarlılık sığılığında olan kimi okurlar, aynı sığılıkla yazıp ya da eleştiri yapar olacaktırlar! Her söyleneni kendi ezber inançsal değer kodlarının skalasına vurup, bunu kabul ya da reddedeceklerdir. İnsanın bir öğrenmeyi önceki algı skalasına vurması kadar, tabii bir şey yoktur. Ne var ki, insanın farklı olanı da öğrenmek gibi, okunan bir konu alanını anlamak gibi ve bu alandaki ölçebilirlik skala sandansını artırmak gibi bir gereksinimin içinde de, olması gereklidir. Bu tür bir gerekliliğin bir aydın işi olduğu anımsanmalıdır. Ve aydınlanmanın insani oluşumuzla, toplumsal bir yurttaş oluşumuzla, beraber kavranan, bir sorunsalımızın olduğu da, unutulmamalıdır.

Bu konuların bilinirlik ilgiselliği, bilimsel alanda, bilim felsefesinde, çağdaş düşüncede ve düşünce tarihi boyutunda olduğu gibi inançlar alanında da daha çok olmaktadır. Genel yaygınlık bağlamında bilimsellik, insanların pek biçimlendiği bir tutum değildir. Ama inanç olgusu, her değerdeki insanın az çok aşına olduğu, en büyük paylaşılan, üzerinde şöyle böyle olumlaşması gerçekleştirilebilir bir ortak paydadır. Onun için ben de örnekleri bu ortak sosyal kültür alan değeri içerisinde, seçeyim.

İnançlar üyelerine (inanırlarına-müminlerine) kendi algısını dayattığı zaman, kargadan başka kuş tanımama takıntısı ile pek çok üye, bu özeldeki bilmelerini saltık sayıp, bu alandaki diğer inançlara ilişkin ön yargılı bilmezliklerinden ötürü, dışarıya paranoya ihraç edebilmektedirler. Söz gelimi siz bir özel inanç belirtmediğiniz halde; genel manada zekât, sadaka, din için savaştan (cihattan) bahsettiğinizde dahi insanlar, hep kendi inançlarını, anlarlar! Ya da bir bilmez oluşun bilgiçliği ile kişiler konuyu; kendilerinin tek ve yarım yamalak bilebildikleri bu kendi inanç alanlarının olguları üzerine, çekmek isterler.

Oysa bu sayılan kavramlar ve diğer benzeri tanımlamalar, bütün inançlar içinde, hem aydınlırlar; hem de aynı olmanın, biraz değişmiş olmanın benzerliğiyle tıpkı ve mutlaka vardılar. Bir kere inançlar bunları, kendilerinden önceki sosyal yapılardan almıştırlar. Söz gelimi namaz, asla bir dinin otantik özel tebliği değildir. Ya da o dinlerin tebliğcisi, bir konuyu belirtmemiş dahi olsaydı, o konu hiç bilinmiyor, hiç yapılmıyor olmayacaktı. Bilinir ve yapılırların süren bir devamı bir ibadetçi ritüel şekli olmaya devam edecekti. Çünkü tebliğ edilmediği halde süren, bir çok inançlar vardır.

Bu ibadet biçimleri, sistemsel dinlerden çok çok önce, kültürler içinde çeşitli biçimde sürüp gelen yaygın olacaktan süren, ortak temaların konusudurlar. Dinler bu örnekçeler üzerinde devinerek, örnekçeleri eğip bükerek, kendilerine özgü gerekli değişimleri yaparlar. Böylece inançlar var olan malzemenin üzerinde, kendi anlayışlarını ortaya koyabilmişlerdir. Siz bu önceden beri var oluşa ilahi kaynağın tekliği olgusu ile bakıp, tek kaynağın süregelen bildirisinin orada, burada dağılmış bir nicelenişinin ispatı olduğu savlı anlatımını diyebilirsiniz. Kimsenin bir diyeceği olamaz. Bu tutum kişi öğrenmesinin ve kişi anlamasının, kendi sınırlılıklığı olmaktan öte hiçbir anlam taşımaz. Ve kişilerin tarihi gelişmeleri bilmez oluşuyla eşdeğer bir konum durumudur yapacak da bir şey yoktur.

Söz gelimi abdest kültü, yani su ile arınma (abdest-vaftiz) : bir inançın kendisinden önceki kültürler içinde olduğu gibi: ateşle arınma, toprak ile arınma (İslamda teyemmüm)

, zeytinyağı ile arınma, taş ile arınma (taharet) genelci bir dini inanmalı, motifçi dinsel işlemlerdendirler. söz gelimi Nil'e atılarak arınma, Ürdün ırmağına daldırılma, Ganj'da yıkanma gibi arınmacı, temizlenmeci, taharetçi uygulamalardı. Abdest, bu işin dar ve özel inançlar içindeki anlamıyla, o inancın kendisinden başka olan inançlara benzememesi, o inançlar gibi (hıristiyan -yahudi-müslüman veya putperestler gibi) olmamanın ayrıntılaştan, özel formlarıdır. Ufak ayrıntılar o inançların diğer inançlara benzemesini önleyen, işin haram olması ilke, boyutudur.

Yine namaz Zerdüştü vs. gibi inançların yanı sıra, Hinduizmde de, vardır. Hatha yoga içeriğinden bir bölümdür. Asanaların (duruş alan, pozisyon alanların) yaptıkları kişinin, bedensel ve zihinsel düzenleşmesini sağlayan ve kişilerin sakin sessiz ve rahat duruşlu kalabilmeleri için kişi yaşam hali biçimlenişidirler. SanskritçedeSurya Namaskara" vardır. Surya Güneş; "namaskara" ise "selamlama", "bağlantı" demektir. Yani bedenden akan güneş enerjisini canlandırma sembolizmidir.

Söz gelimi, namaskar mudra, deyişle ayaklar bitişik dik olarak ayakta dururlar. Yine surya namaskar da, kollar yukarı doğru kaldırılır. Diz bükmeden gövde kalçadan bükülerek, öne eğilir avuç içleri yere bakar. Yine aynı formasyon içinde bir ara figür olacaktan el ve ayakları aynı yerde kalacak şekilde, dizler yere konur, kalça topluklar üzerine oturur. Bu arada bir başka motifle alın yere konur. Daha devamı vardır ama konumuz bu değil.

Sadece inançlara ilişkin bir konu bahsi açıldığında, yazar genel inançtan bahis ederken insanların sırf kendi özel inanmasını anlamalarının ne kadar sığ bir bilinç düzeyi olduğunu belirtmek için bunları örnekledim. Eğer size bir Mitra inancını saysam, karşınızda bir İsa mı, yoksa Musa mı; karşınızda Hıristiyanlık mı, Müslümanlık mı olduğuna şaşa kalırdınız. Bu selamlama türü zaten bir padişah, bir firavun, bir sultan, bir kral, karşısında ve hala da yapılan, on bin yıllık farklı formatlı formasyonların biçimlenmiş özelleşmiş halidirler. Bir sevgili karşısında diz çökerek yapılan (selamlama) biçimine de reverans denir.

Sürecek

Bayram Kaya

Anlayamama Sorunsalı Üzerine 2

Tarihsel bir işlevin ve tarihsel bir işlev üslenilmesinin; halk üzerindeki olası etkisinin rol modelci bir basıncı vardır. Bu basınca değin anı izlerinin, halkın unutamayacağı bir çekenlik ve aidiyet alanı olması vardır. Bu gelenekçi işlev aidiyet basıncı hesabıyla, her işlevi bitmiş geleneğin toplum dışına atılmasını halk anlayamaz. Bunu anlaşılır kılmanın yolu, yeni sembol ize edilen bir açıklama ile toplumun eski gelenekçi simgesi üzerinden yeni tutum inşa edilir. Yine bir genel inanç olan ve gündemi sıkça işgal eden başörtüsü kullanımının eski işlev anlamı; aidi olan kişiyi, ittifaklardan toplumun uyruğu kılmanın statüsü sel anlamıdır. Bu tür ittifaklar ortadan kalktığından başörtüsü kurumu toplum dışına atılırken, başörtüsü geleneği yeni sembolik değerleri ile halkın içinde inanç yaşaması olarak kalmıştır.

Başörtüsü gibi birçok toplumsal kullanılışların terk edilmişlerinden bir süre sonraki yaşam içinde, başörtüsünün o kullanımını destekleyen toplumsal dayanaklar ortada yoktu. Hem insan ömrü ile sınırlı, hem toplumsal işlevin kullanımı ile sınırlı olan böylesi sözlü aktarımların kavranmasında, dayanaklarının; günlük gözlemlerden yan yana okunarak anlaşılır olması vardı. Ancak günlük gözlemlerdeki uygulamalar, o günün başörtüsü kullanımını açıklayamıyordu. gözlemlerinin, sürüp giden, haldeki uygulanır somutunun olmaması nedeni dikkati çekiyordu. Bu yitip giden temel toplumsal gerçekliğin haldeki süren yüzeysel ve şekilci sembolizmiyse bir şekilde, açıklanıp anlamlandırılmıyordu. Hem de o günün kendi sosyologlarınca (belletmen, öğretmen, ahlakçı, nebi ve peygamberlerince) .

Başörtüsünün, bir zamanlardaki toplum için toplumsal hayatiyete değin önemi vardı. Bu hayati önemdeki başörtüsünü kullanmanın gerekçe nedeni, şimdi; ortadan kalkmıştı. Böylesi arkaik ve bir anısal söylemleri taşıyan başörtüsüne değin sözlü aktarımların, giderek tabucu kutsal söylenmesine bakılmaktan da, eski mesajı anlayamadılar. Ancak yine de insanlar; tapınaklarda ve sosyal hayatın geneli içinde gelenek olacaktan, başörtüsü kullanımını sürdürdüler. Başörtüsünün böylesine sürdürülmekte olmasına da, o günün sosyal ahlakçıları, çeşitli anlama ve tanımlamalar getirmişlerdir.

İşte dinlerinde yaptığı budur. Toplumsal işlevi bitmiş, sosyal genetik etkinliği işlevsizleşmiş olan başörtüsü sembolizmini, tabu kılıp, kutsal bir hatıra olacaktan, sosyal bir genetik kodla, aktara aktara geleceğe taşımaktır. Başörtüsünün tüm inançlara yansıyan kullanımı bu türden de, parça bölük olan, eski toplumsal düzenleşilme aktarımıdır. Şimdiki halde gerekçesi bilinemez olduğundan, kutsal olanın sembolü ilen tabu anlamalarıyla yüklenen şimdiki aktarım ve yorumları; geçmişin tanımlanamayan bir ayak izleri arkaikliğidirler.

Yeri gelişmek başörtüsünün uygarlıklar tarihi içinde, ittifaklar içinde, toplumun başlangıcında nasıl bir işlev yüklendiğine değinelim. Başlangıç toplumlarında, toplumsal ittifaklar; etnik yapılar birliği idi. Bu etniklik içeren yeni oluşmalar, halkçı ittifakların bir adaptasyoncu girişmeler manzumesidir. Bir araya gelen ittifak üyelerinin, içinde geldikleri sosyal birliklerin, farklı sosyal birliklerle(etnik gruplardan) bir arada olamamaları gibi birbirleri ile asla cinsi ilişkilerinin olamaması gibi tabuları vardı.

Eski sosyal birlikçi komün dönem yaşamında, cinsel birlikler yapabilmemiz için ve bir arada oluşlar aynı totem klan soy, kandaş bağında olmanın bir koşuludur. İki etnik farklı totem ittifakı bir araya getirebilmeniz için her bir sosyal yapı aynı totem kandaş soydan olmaları gerekiyordu, ya da bunun koşulunu sağlamanız gerekiyordu. Tarihte ilk kez halk denen ve ekonomik olayların yetkinleştirdiği toplum denen yapılar nasıl bir araya getirilecektiler? Nesnel zorunlulukların henüz ortaya konmadığı gerçeklikte,

ittifaklar nasıl bir yolla oluşturabilirdiniz? Bu etnik grupların birlik ittifakını nasıl sağladınız?

Kendi kandaş soyuyla paylaştığı (öznel inanmalı) aidiyetçi tabuları paylaşarak, bunun totem otorite olumlaşmasını (noter onayını) ortaya çıkartarak yapabiliydiniz. Bunun yolu da ancak bir türüdür. Farklı etnik yapıların birbiri ile cinsel temas kurmaları yolu ile kardeşleşmelerini sağlamaktır. Bir kardeş aidiyet ilişkisi olan cinsel ilişki kurma yolunu gerçekleyerek yapardınız. Unutmayın sosyal birliklerde grup aidiyet kardeşliği, grup içi herkesin herkesle olan cinsel ilişki kurabilmelerinin bağlaşıklığıdır. Yani kardeşleşme aidiyetliği, cinsel ilişki bağından (bağlacından) geçerdi.

İki farklı etniğin cinsel ilişkisi, affedilmez bir lanet tabudur. Bu nasıl gerçekleşirdi? Elbette tapınak kurumu onay kutsallığı çatısı altında mümkün olurdu. Bir araya gelişin, yakınlaşmanın sağlanması için ittifak grupları uzun dengeleşme çabaları sonunda, bir etnik yapının kadın kişisi ile bir diğer grubun erkek kişisi tapınak içi cinsel birleşmelerinin yoluyla, aynı kandaş totemden olmanın, onanması sembolizmi ve rituelizmi, seremoniye edildi. Burada adeta toplumsal bir kurumcu işlevi gören kadın, ittifak üyelerini, kimlikleştirme, uyruklaştırma gibi sanki bir pasaport vize işlemi uyguluyorlardı ki bu da cinsel birleşme idi. Artık tapınak onaylı ve farklı cinslerin karşılıklı ittifakı üyeleri aralarında, gece ayışığı olumlaşma girişimli, meşruiyetçi onamalı bir olumlaşma ile buittifakii kardeşleşme sağlanır oldu.

Erdemlice olan bu sosyal ve toplumsal yükümlülüğün yerine getirilmesinde, her ittifak kadınlarının rol aldığı bir görevleşme değildi. Bu toplumsal görevini ayrıcalıklı ve başları kapalı ve oldukça saygılaşan kadın kişiler yapıyorlardı. Adeta çok kutsaldılar. Kutsal bir görev yapıyorlardı. Totem soy oluş damgasını vurur olmak, kısmen totemden kadının doğurganlığına geçmişti. Kadın bereketin ilahesi simgesi olacaktı. Aslında başörtüsü ilk başta böyle bir kariyerlik sıfatıdır. Nasıl bugün kravat genelde memur tanımını ele veriyorsa başörtüsü de böylesi bir kardeşleşme kutsal görevini sağlayan saygın hanımların üniforması idi. Totem birlikleri ve ilah birlikleri sağlandıktan sonra bu işlev toplum dışına atılacaktı.

Sürecek

Bayram Kaya

Anlayamama Sorunsalı Üzerine 3

Aslında başörtüsünün toplum kurumcu işlevi burada bitmiyor. Ama konumuz bu değil onun için tarihi gelişmesine değinmeyeceğim. Burada şunu da belirteyim. Doğan çocuğun toteme ait velayeti şiddetli tartışmaları ön görüyordu. Doğan çocuklar baba belli olmadığından tapınakta kaldı. Kutsal doğumla doğan bu çocuklar ileride hem tapınak görevini yapar oldular hem din adamları sınıfının doğmasını ortaya çıkardılar (leviler gibi) . Tapınak sembolizmi iki etnik grubu kardeşleştirerek ittifak içine sokmuştu.

Toplumsal ittifaklar ve toplumsal yapılar yavaş yavaş hale yola konduktan itibaren köleci toplumların ortaya çıkması ile örtülülük yine bir tanım ve statü değişmesi ortaya çıkardı. Kimi yerde hür kadın erkek efendiler açık giyinip, asla başlarını örtmezlerken, baş açıklığı toplumsal özgürlük kimliğinizi belirtiyordu. Köleler ise başları kapalı gezerek kölelik kimliğini takınıyorlardı. Bir köle açık giyindiği zaman suç işlemiş oluyor ve öldürülüyordu. Siz Uruk ya da Babil kenti sokağına çıktığınızda, kimin hür, kimin, köle olduğunu bu kafa kâğıdından tanıyordunuz. Daha sonraları bu kimliğin hileci kullanımından doğan, yanıltmalarını en aza indirmek için kölelere damgalar da vurulmaya başlandı.

Gerek Hamurabi kanunlarından, gerek Tevratın Yakup peygamberin gelini olan Rebekanın meselelerinin anlatılarında, başörtüsü kullanmanın, üçüncü bir anlam evresini görüyoruz Ki Rebeka kayın atasına kızar. Başını örter, Enam kapısına gider. Orada hile ile kayın atası ile yatar. Bu olay, o günün sosyal konjonktüründeki, sıradan bir sosyal vakayı adiceden olan olayı, anlatmaktadır. Yani Tevrat bu olayı övme ve yermenin içinde değildir. Sadece aktüel olanı, aktüel çevrenin bildiği bir yaşam şeklini çevrenin bildiği şekilde anlatıyordu. Tevrat yaklaşık M.Ö. 1200lerde tebliğ edildiğine göre; M.Ö 1900lerle M.Ö.1200ler aralığındaki bir zaman dilimi içinde İsrail toplumunda sokak kadınları, kapalı giyinip, kendilerinin çevreye tanıtımını bu şekilde gösterebiliyorlarmış. Başörtüsü bir sosyal yaşantının kuralı olmuştur. Hiçbir yerde, hiçbir olay, bir türden gelişmez. Okur bunu bile.

İslam dini de, içine doğduğu toplumunun yaşantısında da köleler asla örtünemezdi. Hürlük belirtisi olacaktan kadınlar ve erkekler örtünürdü. Bir kölenin kefiye giymesi olanaksızdı. Bu onun için ölüm demektir. Bir köle kadın Müslüman da olsa, açık giyinirdi. Kadın kölelerin göğüsleri dahi açıkta olabiliyordu.

Görülüyor ki uygarlık tarihi içinde başörtüsü toplumsal ve sosyal bir görevin, toplumsal kurum olmanın ifasının üniforması olmuştur. Sonra toplumsal kastların kimliğini belirtir bir köleci düzen üniforma kimliği olmuştur. Daha sonrada her bir toplumda çok değişik amaçlı temsilciliğin ki bunun içinde tapınak rahibesi olmanın temsilciliği de vardır. Sosyal ve toplumsal şartlar ortadan kalkınca dahi bu adetler, gelenek olarak sürmüştür. Ama başörtüsünün gerisindeki sosyal toplumsal sebepler kalkmış ve bilinemez olduğundan da buna bir açıklama getirilmiş. Bu da işin inanma kısmını oluşturmuştur.

Görülüyor ki başörtüsü İslam'dan en az 6500 yıl öncedir var. Ki Arapın da, toplumsal statüsü içinde sınıf ayrımını gözetken bir gelenek ve kurallaşma idi. Şu halde genel bir inanç konusu, bütün özel dinlerinde temel konusudur. Söz gelimi uğursuzluk inancı, her sosyal kültür içinde vardır. Ama kimi karga ötmesini, kimi nal düşmesini, kimi ayna kırılmasını, kimi tilki çenilemesini, kimide domuzu uğursuz bilir. Bunlar da özel inancın konusudur. İnancın kiminde olan ve olmayanlar bu özel formolleşmelerdir. Değilse hiç bir inançta "uğursuzluk anlayışları" yoktur demek değildir.

İşte böylesine bir bilmezlik içinde oluşumuzdandır ki; "kargadan başka kuş tanımama"

durumuna düşeriz. Ve inançlarda; "şu var" deyince hemen kendi inancımızı ortaya koyar, yola düşeriz. Yok, efendim o bizde şöyle ve şunun için varda, bu yok, demenin savunma gayretine düşeriz. Sizde onun olmaması ya da onun öyle olması normal değil mi? Aksi halde, bağımsız bir inanç olamazdınız! Diğer inançlara benzerdiniz! Ve benzer oluşunuz yüzünden; " size ne gerek vardı" derler. Siz özel bir inancı anlatarak evrensel olana da ulaşamazsınız. Bu yüzden genel sosyal kültürü konuşmak zorundasınız. Bu sizde olur veya olmaz, bu anlatanın ve aydınlanmanın, meselesi değildir!

14.06.2010

Bayram Kaya

Anlayamıyorum

Murakabe

Duyamıyorum seni
Çözemiyorum,
Çözülmezim.

Nasıl yaklaşısam?
Neyle varlaşısam?
Bilemiyorum.

Bilgilerim şaşıyor.
Kahrım aşıyor.
Sabrım taşıyor.
Ben benimleyim.

Varlığa sevgiyle,
Nefretle yaklaşınca.
Bir cevabı oluyor
Behemehal.
Sendeki
Hiç tepkisizlik ne?
Dileyemiyorum.

İnsan yanın
Kuşku götürmez.
Tavırsızlığına
Ne demeli?

Bir ateş olsan
Tutuşturduğunda,
Tutuşmaz,
Duman,
Çevreni sarmaz mı?

Ak karalığı,
Karalık aklığı,
Bellisine,
Yadsımazcasına,
Belli etmez mi?

Sen beni,
Ben seni,
Görünce;
Çapraşık davranışa
Gütmez mi?

Sevgice
Dokununca,
Yüz kızarmaya,
Kızarma yüze,
Vurmaz mı?

Sevdam,
Bu olsa, olsa
Bir Şeye noksanlık,
Onu da diyemiyorum.

04.02.1992

Bayram KAYA

Bayram Kaya

Anlayana

*Esinti Őirimin iğeriğindedir.

Ne anlatmaya değil
Ne anlamaya yazdım.

Belki anlatmak
Belki anlamak.
Belki ikisi,
Birbirinden ayrılmaz.
ANLAYANA.

Bayram Kaya

Ansal Varlaşma

Açılıyorum buram buram,
Bir hal bilmeze.
Soluyorum dürölüyorum
Kabuğuma içime.
Boğuluyorum boğuluyorum.

Sütün köpürüp taşması
Soğuyup koyulaşması
Erkesini dışa atması
Karşılıklı devindiğinde
İnsanı insan yapması

Çok sığsın kardeşim
Kapsalın kapasitesiz
Baktığında algıladığın
Biçimlenip yansımaz mı?
Bir başka özneye an olmaz mı?

Senin zorun kardeşim
Düşünülenin aksini düşünmemek
Duyup anlamamak
Ulamsal varlaşmaman
Senin zorun seninle kardeşim

Mesele insan olmak değil
İnsan doğarsın bu elinde değil
Ama kardeşim insan doğacını
Doğurmak doğurtmak senin elinde

Kızamıyorum sana kardeşim
Çocuğun sevecenliğindesin
Tutumlarınla
Ona rahat anlatılıyor
Sana ulaşamıyor yargılarından

İnsan olarak, insanı insandan
Üstün görene
Farklı yönlerini geliştirmeyene
İnsanlığın yükümünde olmayana
Vurdumduymaz yaşamaklığa
Yazıklar olsun

Huzur bulamıyorum seninleliğe
Yaşam bulamıyorum devingenliğine
Aynı şartları yaşıyoruz
Birimiz anlayıp değiştirmeye
Sense onu savunup köstek olmağa

Sana mahkûmum
Sıkılmağa dürülmeğe
Sana öfkelenmeğe
Bunlar bende örülmeğe

Oysa tek ortak yanımız
Taksit ödeyişimiz

Katısalılık kararlılığın
Bir tarafsızlık dilinde
Neye tarafsız?
İnsanların bilgisizliğine mi?
Senin aymazlığında çekilene mi?
Haklılığa nasıl taraf olamam?

Neye saygı,
Dilinde düşmeyen?
Toplumsalsın kardeşim.
Tepkilerin toplumsal yüküme olmalı.
Tersiniyorsan bununla
İşte asıl saygı seni buna katmaktır.

Sen bana çok şey veriyorsun;
Kızmalarımınla aymazlarınla
Sen hep aynı kalıyorsun
Bu pek çokta senin kabahatin.

(26.02.1992)

Bayram Kaya

Apalak,

Gülücükte
Apalak.
Kırıp döküyor,
Elindeki kâğıdı
Yırtarak

Kıtır kıtır, neşesince.
Pek dikkatli,
Özenli.
Eline şekerini verince.

Anne karşı duracak.
Garip biçim almış,
Yüz ile dil çıkaracak.
Hoşluğunda yumurcağa,
Gamze oturacak.

Çekip çevirecek.
Çevirip evirecek.
Sözde kızıldığında,
Terslenmesine köpürecek.

Huzursuzluğu mu denecek.
İlk denemeyi acı öğrenecek;
Apalak bugün,
Kucaktan inecek.

İri açılmış gözlerle,
Aile didişmelerini,
Anlamağa bakar.
İşte o anda,
Flaş fotoğraf çakar.

Yürümesi sarsaklaşacak.
İlgi olur diye,
Kibrit yakacak.
Bir tek duygu için,
Hırçın sarsılacak.

Apalak hırsı selimi.
Böyle iken karacak.
Beyninde kurup,
Yaparken tadacak.

Ve Apalak meydanlarda.
Artık toplumun somutu.
Sıkı sıkı,
Tarifsiz heyecanlarda.

(10.02.1992)

Bayram Kaya

Araf Zaman

Zamanın uzağında
Mekânın yakınında
Beklerim
Gök kubbe yağışlarında

Uzana bildiğim kadar
Bir uzaklık
Dokuna bildiğim kadar da
Bir yakınlık
İkisinin arasında
Ben zil zurna leyla
Duygu felsefemin kabardığı
Yakınlık kadar uzaklık
Uzaklık kadar yakınlıkla
Simsıcak
Sar duygular mesabesinde

03.01.2011

Bayram Kaya

Arıda Arılık

Severdi arıyı,
Öylece tutkun.
Farkında mıydı?
Sevmenin?
Arıya mı bala mı?
Belli değil İlgisiz.

Bazen arıyı sever,
Bil ki balı için.
Bir ikinci ballanmaya,
Zemin için.

Hoşluğunda balı sever.
Bil ki kendi için,
Arı umursanmaz
O anlığı seçim.

Ben arı için balı,
Bal için arıyı severim.
Birbirini gerektireni,
Ayrımsızca.

Arı balda,
Bal arıda,
Sevim sende;
Eh ola ki bir yarısı,
Sevin bende.

(09.02.1992)

Bayram Kaya

Arıza

Bir bilsem
Ah bir neyi anlayamadığınızı bir bilsem
Ben anlamaya başlayacağım

Dizin dizin sürünmekten bıktım
Bir yürüseniz
Ah bir yürüseniz
Göreceksiniz ki
Ben koşmaya başlayacağım

28.07.2915

Bayram Kaya

Arkadaş

Ben can olurum canına
Can yoldaş.
Ben kan olurum yoluna
Kan yoldaş.
Ben sar olurum sevdana
Sev yoldaş.
Eğer zaman koşullarında
Haklı isek arkadaş.

Ben söz olurum davranışına.
Ben köz olurum
Kıvranişına.
Ben hoş olurum
Kavranışına.
Ben şan olurum o zaman arkadaş.

Ben dal olurum
Sürgüne.
Ben hal olurum
Her güne.
Bir tutku olurum
Hür güne.
Ben senciliği bende görürüm arkadaş.

Ben gülücük olurum
Yüzünde.
Ben gazel olurum
Güzünde.
Ben erdem olurum
Sözünde.
Ben o zaman biz, olurum arkadaş.

Ben Güneş olurum
Paylaşık.
Ben kavram olurum öze
Yaslaşık.
Ben ömür olurum ömre
Kaynaşık.
Ben evrende, Dünya olurum arkadaş.

Ben yasa olurum
Özümüze.
Ben erke atımı olurum
Gözünüze.
Ben sıkıntı olurum
Sönüklüğümüze.
Ben kıt olurum yaratımın için arkadaş.

Ben toplum dinamiğine olurum
Konuk.
Ben ola ki olursam
Donuk.

Koz olurum
Bozulurum yoluk yoluk.
Zit olurum devim için arkadaş

Bayram Kaya

Armağan'a

Saat: 23.59
İki bin dört sıra durur,
Biliriz, umarız niceye...
Ey can! Sen, armağan mısın?
Can, ever; kavuşuma tez durur.
Ey can! Sen, Armağan mısın?

Can kabarıyor, anı; su gibi içer.
İsmin Armağan da;
Çisimsi anın, bir, bir geçer.
Özüm darda; acıları bir armağan, seçer.
Ey can! Yüreğimde, sarmak mısın?

Doğdun; iyi ki doğdun, Armağan
Cihan'a armağanımdır, Armağan.
Taallukattır, ilk öğrettiğim, fermağan;
Tok gibiyim, aç görünür, Armağan
Ey can! Söyle, sen Armağan mısın?

Sarımlardık, sarmaladık, bezle.
Sözümüzsün, anlamlanmadığın, gözle.
Çeker seni bize, özle.
Hoş oluruz bir tek sözle.
Ey kutlu! Sen Armağan mısın?

Salınışlısın, tıkırtın kar bizde.
Koşuşmanda, takılımın, zar bizde.
Tık oluruz, çarpan yüreğimiz, sende.
Kail dururuz, her şeyin beynimizde.
Ey can! Cana Armağan mısın?

Dikilmede; taklidim, sende şaklaban.
Katıla katıla, güleriz, ben taklaban.
Pay edersin, bir sözle, bizi haklaban.
Umurunda mı, köçekken, gül dem.
Lan sen! Şüpheye, Armağan mısın?

Erken geçer, söz seçerim sözünde.
Bir gofrettim, inadına gözünde
Sarılır kucak yine, olsa da çaresiz.
Dururum, siluet. Çeker özünde.
Ey can! Kâşaneme, armağan mısın?

Gün seçerim, ter sayarım, Armağan.
Bir dilim mi seçtim ya Rab sofranda?
Gün döndü, vakit vurmada, akşamda.
Bir armağan gelmede, birin gitmede.

Sırası şimdi; Armağan'a, armağan gerek

15.01.2007

Bayram KAYA

Taallukat: Hısım, akraba, çevre ve varlık sevgisi

Kaşane: Gösterişli yapı, gönül istenci

Siluet: Cisimsel yansıyış

Bayram Kaya

Arsız

Hep birlikte yeniyi
Söylersek deliyi
Kabahat bizde tasa onda
Bir koşula bir coşula

Aklına düşürdük taşı.
Yardı saçı başı.
Birde kızgınlık çizmedeki kaşı
Bir acıya bir acına.

Psikolojik takıldı hal bu ya!
Önce alla pulla, sonra haşla ya
Yerlice çalı dibi taşla ya.
Bir sır bir açık ola.

Tavuksundu horoz, istemlik
Cefayı, çekenı, gayriyi bilmez.
Miyavlaması üstelik
Bir taşıya bir taşına.

15.05.2007

Bayram KAYA

Yardı saçı başı : Yaşımıza (Deneyimimize) dahi hürmet etmedi.

Bir sır bir açık ola: 1- Biliyorken çelişmelere düşme.
2- Bir sır olasım, bir açık olasım geldi.
3- Açık yanım sır, sır yanım açık oldu.
4-Daima bilirlığın yanında kuşkunun da var edilmesi.
5-Her bir sır açık ola.

Yerlice: Yerli yerinde, sırasında, ortamında. Bir yerin devamlısı

Bayram Kaya

Arsız Ar

Büyüsü, çekiciliği
Arzu tutuluşudur
Girip çıkına kadar günahı *
Yenene kadardır ebceti **
Tat, tatsızlıktır sonrası
Hatıratla hatırlanan
İç muhasebesi yapılan

Bayram KAYA

15.01.2007

*Bir olayın içinde bulunup, süreci yaşayıp, sonra onun düşüncesini edinmek. Bilinmez durumların kurgusunda önce yoğun olumsuzluklar yaşanır. Çünkü cevap tepkilerimiz henüz oluşmamıştır. Pek çok durumdaki, bilinmezliklerin merakıyla doludur. Ya da daha az bildiğimiz veya bilmediğimiz, duyguların çatışan işkillenmesidir. Acı ve pişmanlığı daha önde olacak tutumlarımızdır.

Ki genelde günah olacağını sandığımız öğüt tutumlardır. Bize nefis muhasebesi yaptırır. Günah addedilen tutumlar etkende akli belirir. Oysa inanmış, davranamayan edilgende duygu yoğunluğu daha baskındır. Sevap tutumlarsa, daha çok onun öğütlenir biçimde sağlanıp alınır olmasıyla kalıcı ve belirgindir. Halbuki etken olan; davranarak, mümkün olanları yaşayarak, deney edinir. Etkende ise şartlanmışlıklar daha bir unutulabilir gibidir.

**Ebcet: 1-Gizemsi olup da, gizeme büründürüleni, merakın tadı olana yönelmesi. Anlamak isteyen bizdeki gizemliliğe merak duygusu. 2- Anlamsız 8 kelimelik söz dizileri. Önemli olayların tarihini gösterme, her harfin bir rakamı gösterdiğini teşmilden sayı mistizmine dayalı hurfilik..

17.01.2007

Bayram Kaya

Art Alandan Bir ıgık Anadolu 1

...
Ve hayat suda
Tarih Sumer'de başladı... Samuel Noah Kramer

"Adı yokken daha yerin
Göğün daha adı yokken
Ne düzenlenmişti otlar
Ne demet edilmişti kamışlar
Ad verilmemişti hiçbir şeye..." Yaratılış destanı (Sümer)

**
Uygarlıklar getirilip
Uygarlıklar taşırılan berdevam...
Kıybele'nin gözlerindeki
Bereket taşması, şad yolu

**
Coğrafya ikliminde
Yazları görsem Anadolu
Seni bir özlerim ki
Dirimin hasat zamanıdır
Sefa dilerim gönlümce
Lakin tam olmaya eremem
Kışların donar
Tamda buz gibidir derim
Pır pır ederken yüreğim...

Sonbaharını görsem
Rengim solar
Ne kalır utkulardan
Heycanını da, duyamam sevincin
Lakin bilirim dirimi
Baharların coşar
Heves olur da yetemem
Parelenir, sürüklenirim
Duygular karışık koşar.

Ekşimem kokmam
Bir gıdım yaşam için
Tuzundan tutarım senin
Basra ile Eridu'da taşar
Sodom ve Gomora da
Diyet tutarsın tuzdan sütun
Ölçüsü kaçmış
Korsan arzulara
Tuzunu eksik etmeden

Sakarya'nı ayağa kaldırırsam
Fırat'ın, Dicle'n tasadan asi akar
Dört bir yan hayran olurda
Mucizeler yaratır

Dilmun'a... Eden'e...İrem'e
Firdevs bahçelerine bakar
Rayihalar içinde Enlil
Göz kor, Ninlil'e tutuşur
İnanna'dan kaçsam
İştar gelir üzerime
Kybele meme uzatır
Marduk'un gözlerine takılırım
Dumuzi'den bolluk alsam
Sonu gelir cennetin...

Lakin, yapıyı kuran şimdiyi bulurum...

Her gelişim, dönüşüm
Toplumsal ittifaklarla
Tufan koparır minnetin
Hafızalar tazelenir travmadan
Tuz buz edersin anı
Meme tuttuğun ananda
Art alanda
Anısı mahfiller neşettir inanda

**

Ey okur!
Her nebzede, Anadolu'yu arama
Bir seyirin, başka bir seyirinde
Başlangıcın bir ılıman koşul
Gelişmesi de var ama...

**

İnsan, sürer iken demini
Toplum olanıyla, halksalıyla
Alışmalarda iken sürprizlerin *1
Kıyas tutuşturur çelişkilerin
Bir duruma yatkınlaşırken daha
Tamda gün tutarken
Bir sürpriziyle cuk oturan.

Kimi avcı grup
Kimi çoban grup
Kimi çiftçi grup
Kimi de çapulcu
Süreçle alınmış yol evrilirken
Akıllar çelişkiden çelişkiye
Olgunlaşarak uygarlaşarak devrilirken

Tam bir gidiş oluşla
Özü girişmeden ilişkileri sürürken
Ortada yok topluma yürürken

Baharı koklasam
Düş çiçeklerim patlayacak
Bir tomurcuk, bir tomurcuk daha
Yemliha, Mekselmine hele Kıtmir
Uyanacak uykusundan haçan
Ne baharlar devrilmiş olacak
Ben kucak açan

Geştinna'nın yer altı gezmeleriydi
Düşümün patlayan kısmı
Gilgamiş'ti yanına yakışanı
Anlayamadınız Enkindum'la kavgayı
Mitolojik takıldınız

İyi kötüyü bilmmişti ittifak
En yüce değer erdemdi
Erdemliydi İnanna fahişesi
Dağ duvarlarına aks eden ruh neşesi
Kutsallıktandı iniltiler
Renk renk cümbüşle tapınağın çehresi
Aidileşieken ittifakı behresi
Bir türlü sevemediniz kutsal orospuyu
Bilmediğinize saymayıp cehlinizi
Bilebilseydiniz eğer, anlayabilseydiniz
Görürdünüz günceye idi Vehbi'nin kerrakesi

Sarah kısırdı veremezdi meyveyi
Ne yerindi ne göğün evlat aiti
Tapınağında Sargon, Horus'lar şahidi
Kutsal kadın idi naditum, entum***
Bakireydi İnanna, Aksi küfür
Kutsal dağın ruhu İnanna'ya üfürür

Düşümün patlamaları geçişiyordu
Birindeyken daha, biri seçişiyordu
Yer yürüyor gök sürüklüyordu *2
Göğün suret nefesiydi tapınak yerli
Bir totem soy aitti oluşaydı çaba terli

Okuyabilseydik eğer
Tevrat yorumlar gibi yorumlasaydık
İştar'lar; Dumuzi'ler nekadar biz
Bizler de ne kadar sizlerdik meğer
Olmazdık firari soyunuşlarda
Toplumsal yola koyuluşlarda

Bir varmış bir yokmuş
Bundan sekizbin sene önce
Yaşlı bir anne, yaşlı bir baba yokmuş
Gel zaman git zaman
Dağın ruhu ve ruhun üfürmesi varmış
Kimi pek çok doğuranları bakire

Tanrıya ait doğurmuş
Kutsal nurdan
Bu ilişkileniş toplumun habercisi
Kimi hâlâ toteme doğurur tabirle
Analar ana, babalar baba değilken
Babalar kutsal, analar bakire olmuş
Ana yerden hasıl, baba gökten Enkindum
Baba yer dahilinde anne Anu'ysa gök
İttifak ilişkileri cinler periler
Yavaş yavaş eski totem adetler
Yeni semboller üzerinden geriler

...

Gökten üç elma düştü,
Biri başımıza, biri aşıma, biri yaşımıza
Yinede çikalım kerevetine
Masal benim düş çiçeklerim
Suyum, aşım, gıda içeceklerim
Ben masalı çok severim.

.....

Dünüme tükürdünüz, igigi'ler
Yüzümüze tükürür gibi
Sizdendi, kurban edilen
Birinizindi etiyle kanıyla
Balçık kılıpta, şekil verilirken kile
Tiksinme iğrenme var ediyordunuz
Aittinizde olanı
Yememeyeydi tüm çile

İğrençlikle tükürüyordunuz
Siz olan kurbanın üzüntüsüyle
Bir gün, üç gün, yedi gün taamsız
Aç olmanın zafiyet süzüntüsüyle
Yas tutuşandı oruç
ittifakı selamet içindi huruç

Düş çiçeklerim bir kez Eridu'da patladı
Bir gün uyanırsınız ki gün dün değil
Dışınızdaki yıkıntı ve zanlamalar
İçteki sıkıntı ve anlamalar olur
Kendilerindendi ejderlere devlere
Verilirle tutulmalık
Etnik çatışmalarından kurtulmalık

İlişkilene ve düşünmelerle
Hâle yola girişte darma dağın
Kandı candı, geçişen akraba bağın
Verilmeliydi armağan canından
Sevdiğinden harcayıp heyecanından
Olacaktı ahitçe aitti

İgigi'ler ağlarken, Anunnaki'ler şahitti.
Boşuna mı istenmişti İsmail'in canı
Değil miydi ekmek yenirken bedeni?
Boşuna mı şaraptı içilirken İsa'nın kanı!

Heyhat her edimi, zılgıtla isyan
Olmuyordu olup biten akıllarda nisyan
İnsandı, insanı kurban ederken
Aitti eşini düşünmesi ile bungun
Yerinize geçecek emek ürünleri sungun
Canınıza denk edilişiyle ongun
Sosyal töresi soydan gelişle
Toplum yöresi can, ter emek
Eşit kılınmakla aittiniz demek
İnsan kanı dökme yerine konuşla minneti
Duyulmalıyd saygı zimmeti
Kutsal muktedirliğine kefareti.

Bir ön oluşlaydın ey insan
İttifakı ata soy ile insan
Totem çeşitliliği idi aiden
Yeni ittifaklamalarla
Zemin sel tutkalaydı zaman kaiden

Bir adım atmana
Eski alışmalarını tartı
Sembolik, totemik
Ayinle kılınırken artı
Kesikli süreklili
Zaman geçişiyle yürümesi
Kırılır yeni baharla
Geçişlerin uykulu ayık sürümesi
Bayram geçişleridir
İnancın andaki ritüeli çürümesi

Razıma geldin felek
Olmuş bir kavun gibi
Tevekten sürüldük
Hevenk olduk büründük
Kazanlar kaynadı yüründük
Birin ağladı dün sen ağlarken bugün
Yedi soy totemden her biri yedi gün
Tufanlar koptu
Akla soyun denirken eski urban
Edilirken insanlar kurban

Gök tutamadı suyunu
Göz yaşlarından
Tasasından unuttu yer
Kurağında yutma huyunu
Ea, İştâr, İnanna, Enlil, Enki...
Anu'ya kaçışırken en gücelere

Yer sarardı gök karardı
Mekânla ziftleşen
Tanrılardı u heyecanı korkuyu
Titreşerek çiftleşen
Sarılışlarıyla birbirlerine
Yok oluyordu yarattıkları
Bin bir emkle heba oluş
Zor geliyordu bu son yücelere
Sözleştiler bir daha tufan etmemeyi
Yer gök ehlinden olan cücelere

Beş yerde beşi bir, beş şehir
Ne tufandı yaşanan, ne öncesini tehir
Devamca yağış katılışınca akan nehir
Bu kabil yaşanılama birikişiyeydi mehir

Bir çok sosyal aidiyeti değerler
Solmuştu güzde
Aynı ittifakı totemle soy oluş
Hakkına razı gelirken cima
Olmuştu mülkiyetçilikle şimdi,
Hem de ilk dikkatinde
Ele alıştı yasaktan bir ima

Sofra yiyecek ayrılığı
Cinsel seçimli kayrılığı
İttifakı totem düzenleşimiydi
İlanen kardeş olunurdu
İçerken karşı aitti kurbanın kanını
Evlendiği klanın her bir canını
İkinci yasağa konu kan içilimi ahitle zemlendi
Bağ dikti, düzenleten zamanı
Kan yerine şarap içişle demlendi
Eski, kanla kardeşleşme rit şanını

Var oluşla varlık
Zıtlandı, birlendi, tekillendi
Tatlı, tuzlu sularda
Kışar ve Anşarla şekillendi

Öncel bilinirli davranımla değil
Mülkiyeti ilişki içinde
Oluşlasın canı, rızkına kani
Feveranıyla hırlı hırsızın yanı
Sembolizmdeydin sen ki
Yasak meyveyi yerken
İyiye kötüye uyanışın belki

Gök ilahı Anu'yan oğulları
El alışla evlattı Enlil, Enki
Eski yok olup düzenleşir ilkeyle yeniydi
Kurtarışa konu tufani boğulları

Enki toplum sal dönüşümle tekleşecek
Marduk'un babası
Eski bağı sosyolojileri kırışla
Eski aideti alışmaların
Her bir şaşmasını düzenleme, çabası

**

Tufandan sonra Eridu
Beş yerleşimden her biri
Ur, Uruk, Lağaş, Nippur
Yeni isim
Ve yeni ittifakı yaşama dipdiri

Gökten (Asur'dan) gelen tatlı sular
Dilmunda akardı, Eridu'da kasma
Yerin (aşağının) tuzlu sularıyla
Buluştuğu yerdeydi Eridu, Basra

Tuhafsın Enki
Fırat'ın sularını gözlerin süpürürken
Tufanlar kabartacak taşmalarla
Tiamat kucak açsada bir ittifaka
Fazlaydı yerin ve göğün totemi
Karışmalı, sarışan kucakla
Gök ve yer yerleşimli idi, önemin
Tiamat, tuzlu su kıyısında savaşır
Çapayla, bağrını yırtarken sen, yerin
Sosyolojiklik takılır senin erken dönemin.

Toplum sal bağıntı olanaydı
Bilmeden kucak açan girişen yürümen
Etnik ata totemi, peşte sürümen
Yetemedi, anlayamadı yerin ehli
Yaban bulurdu gök, birin birine
Totem aidiyeti
Tek gerçek bilip aitti oluşlarına
Tutku kılmalarıydı cehli
İnsan soyuna düşecekti gök, titanla *3
Karışacaktı yerde;
Neşet edişti Nefilim soy, hitamla.

İttifaklar donuklaşırken
Enki'nin gök gözlerinde
Okunuyordu Tiamat'la, sözlerinde
İlişkisel değer katıyordular yaşama
İttifak düzenlerini
Sembolize edebilmek
İnsaniye oluşla Rehabilitör
Şimdiye kerameti bir aşama

Bir yüzü gökten

Bir yüzü yerden
İki kol sararken
iki kolla açık İzimud

Yerdendi tırmıktan pençe
Gökten kanattı
Çapadan gaga
İki başlı kartala
Şimdiki totem ata

İlk olan aidiyete felektendi buyurma
Şimdi, girişimle gerektendi, duyurma

Koca Sümer yapıyı kurdu:
Ur'du Uruk'tu, Lağastı, Eridu, Nippur
Şehirler ittifakıyla toplumlar devlet durdu.
Sözleşmeyle, oldular deniz
Olup bitenle renk renk her bir beniz
Yeniye, her aitti totem katkısı
Damla damla düşüp dalgalandıkça
Farklı faz kırılması ile kavranıyordu
Damlalar deniz gibi davranıyordu

Arandıkta durumu içaptan
Yoksa yerde karşılığı
Yaratılacaktı
Toplumla toplumlar arası
İnsan-insan
insan-toplum darası ittifakla
Buyuracaktı hakim sesle
Tek kutsal Tanrı
Örece nesnel gerçek
Görece sanrı

Suda yıkanıp, ateşte pişen
Kanı akıtılıp ya da boğazlanıp şişen ins.

İç ve dış yamyamlık dönemine
Oluşla eşleşir seçenek cins
Her oluşum eşleştiğiyle anlama bürünü
Tanrı'nındı her şeyin ilki olan, ürünü
Evlat, hayvan, bitki oluşuyla, turfanda

İlk oğul İshak (İsmail) ile
İlk ürün olma hakkının kurbanı
Kabil, öldürünce Habil'i
Öldürüleceğini Rab'bine diyordu
Öldürülmemesi için Tanrının
Köle aitlik işaretini anlına yiyordu

İnsan sunu ritüeliyle olurdu şanda
Toplumsal belleğini silimdi tufanda

Bu icap
İlk yürüme gibi, ilk büyük kırılma
Toplumlar gelişmesinin
Girişme ittifakıydı Uruffan'da / Uruffak'ta

Antlaşır olan her bir girişmesi
Unutamayacağıyla unutmanın bilişmesi
Bayram olur, kötü gün olur her saplantısı
Toplumlar arası anlaşma ittifaklaşması
Emeğin ürünüyle kutsalı ve kurbanı
Totem mesleğinden inek, koyun, deve
Fasulye, buğday; konuştuğunda her eve

Çoban ve çitçi geçimle sunuyordu ürünü
Kendi yerine sunağı olan yemezi türünü

Diyet karşılığı, saygılanma idi totem
Toplumların da anılacak namıydı totem
Ongunlaydı, toplumun da adı
Öküz toplumu, it toplumu diye kapınmak
Can kurtaran bitki, hayvana tapınmak

Yeni aidiyetti ittifakın
Bilinç silimidir eskinin unutması
Günlük hayatla girişir yer tutması
Yeni anıtlarla totemini öv durma!
Unutulan bağınıtan
Halası idi, insanların hurma
Kendisi ins, karşısı cins donunda
Domuz topluluğu, domuz görünme tonunda
Ataların ilişki biçiminden gelirdi
Bu anlatım ve kavranışlar sonunda
Sunusu ileydi görünen soy topluluğu

Farklı güç ve görünüşle insandı
Kendi yerine eşiti, kurbanı konu
Bitki ve hayvandı görünüş donu
Kurbağa prensti, ejderhaydı ili
Bileceği elbet, bunların dili!

Kendilerini geleceğe
Anlatırken bileceğe
Allahmadılar pullamadılar sözü
Üst üste Arapsağı etmediler özü

Hep bir ilişki ve düzenlenişin
Akabi olacaktı halkla tüzenleniş
Kiminle evleneceği
Mirastı konu girişmelerine
Belli olacakken soyu soppu
Eşiğine adım attırıyordu

Sembol kılarken bunu, İnanna orospu

1.Bölümün Sonu

Dünüme tükürdünüz İğgiler: Bir anlatımda ittifakın insanı İggi'lerin canı ve kanı ile yoğrularak yaratılmıştı. İttifakı insan kendi canı kanı olan insan totemdeşini yemeyecekti. Bu yüzden söz verirken yere tükürmüş, bu antla totem eşini yemenin iğrençliğini belirtmiştiler.

Enki: Sami ilahı Ea'nın Sümer asıllı olan su ve toprak ilahıdır. İnsanlara sanatı bilimi öğreten, insan Ziusudra'ya seslenerek tufanda insanları kurtaran ittifakı yaratıcı ilahdır. İlk sümer ittifakı içindeki Anu, Enlil, Ki (ninhursah) ve Enki, 4 ayrı totem kültü temsil eden çatı totemden biri gibidir. Kutsal Me'lerin (mesleklerin) koruyucusudur.

Enki ve Ninhursah girişme bağıntısı, başlardaki erken dönemden taşınan ortaklaşa yaşam (cennet) kültürünü, ittifak içinde giriştirebilmenin uzlaşmaları olucu kaosu süreçtirler.

Enki ve Ninmah dönemi ilk ittifakın içine taşınan erken dönemin cennet algılı yaşamıyla ittifakın etnik kültür aitli ayrılıkçı ve çatışmacı yaşamını; ittifakın kültür insanını yaratmakla çalkantılı ortamı regüle eden süreçler girişimini başlatan süreçlerdir.

Enki ve İnanna girişme bağıntısı, karşı totem gruplar evliliği ile melez doğum olan kültür insanını konu edinen, ona meme vererek, ona süt emzirerek; ittifakın ahti (ant içimli) uyruğu kılmaların yeniden ve yeniden kurumlaşmaları sürecidir.

Enki ve İnanna girişmeli kült; tufandan sonra yani eski hafızaların unutturulup, silindiği törenlerden sonra yeni düzenleşim kararları alınan ant sal ittifaktan sonra, eski yönetim merkezi ve Enki şehri olan Eridu'dan, yönetimi alıp; yönetim merkezini İnanna şehri olan Uruk'a taşıma. Merkezi yönetimi ortaya koyan site bileşimli devletler süreçlerini düzenleme bağıntısıdır.

*1 Alışmalarla sürprizlerin: Alışmaların güven veren rahatlığı sürüp giderken, bu rahatlığın şaşması. Yani değişen ilişkiler, bilineni, kolaylıkla yapılan alışmaların farklı olanına zorlayan, yeni bir karar aldırıp, yeni alışkanlığı dayatmasıdır (sürprizidir.) .

*2 Yer yürüyor gök sürüklüyordu: Yaşam zorunlu ilişkilenyordu, girişmelerle.yukarı aşağı toplulukları girişerek yeni aidiyet ideolojisi geliştiriyorlardı.

*3 Titan (Yunan'da) , Nefilim (İsrai'ide) : Yerin kızları ile göğün (yukarı memleket Akad-Babil) erkeklerinin evlenmesi sonucu oluşan, yeni soy oluşların, girişme sonucu, döl jenarasyonları. Yani farklı iki atasoy totem aidiyetin, toplumsal zorunluluklarla girişen ittifaklarını söz konusu eden, farklı kültürlere ait, benzer anlatımlarıdır.

Mezopotamya'nın doğusundaki yerleşiklerin, M.Ö 2000'e doğru o günkü totem soyların, çevreyi algılama ve çevre ile ilişkilenmelerini yansıtmaları esastı. Bu tür ilişkilenmelerin sosyal ve nesnel şartları; bugünlerde olmadığından, bizde olay ve olgulara, bu günkü mantalite ve ahlak anlayışları ilişkilene biçimleri bağlamından bakmaktayız. Bu nedenle anlayamadığımız ilişkilerin bizlere mitolojik gibi gelen anlatımları.

Toprak ve çamurdan yaratılan aşağı yerli Sümerler'le, ateşin temiz kılıcılığı, vaftizi

üzerine, ateşten yaratılışı anlatan, ateşten yaratılan, ışık totem soylu, sayılan gök yerli yukarı kültlerin; kendilerine göre aşağı cihette olan etnik kültürlerle; kız alıp kız verme evlilikleri.

***Naditum, entum, Nubar'lar kutsal statülü tapınak kadınları olup, kocasına çocuk vermeyen bakireler! Bakınız Hamurabi yasaları madde 137 138 139 140... 144 145.. Kutsal dağ (tapınak) ruhundan gebe kalır manastır kadınlarıydılar.

137 -Eğer bir adam, ona çocuk doğuran bir sugitum'u veya ona çocuk temin eden bir naditum'u boşamaya karar verirse, o kadına çeyizi geri verilecek ve tarlanın, bahçenin, mal ve mülkün yarısı ona verilecek, evlatlarını büyütecektir. Çocuklarını büyüttükten sonra, çocuklarına verilen maldan varisiymiş gibi, bir hisse kendisine verilip, gönlünün istediği bir kocaya varacaktır.

144 -Eğer bir adam bir naditum ile evlenirse ve o naditum kocasına bir kadın köle verirse ve o kölenin doğurmasına sebep olursa bu adam bir sugitum ile evlenmege karar verirse o adama müsaade etmiyeceklerdir, sugitum'u alamıyacaktır.

145 -Eğer bir adam bir naditum ile evlenirse ve ona çocuk temin etmezse ve sugitum ile evlenmeyi kafasına korsu, o adam sugitum'u alacaktır. Onu evine sokacaktır o sugitum, naditum ile yarışmayacaktır. (burdan İbrahim'in kısır karısı Sara ve köle Hacer bağıntısını bulabilirsiniz)

05.05.2009

Bayram Kaya

Bu şiirin hikayesi:

Art Alanda Bir Çığlık Anadolu isimli çalışmam üç uzun, ana bölümlerden oluşur.

Önce, uzun çalışmamın ikinci bölümü oluştu. Aslında bir plânlama gözetilmeden, Mezopotamya Kültüne çağdaş ve bilimsel olmayacak her bir ham bakışlara karşın, bir yergi immişçesine oluşturuldu.

İnsanlık tarihi özelindeki Mezopotamya merkezli kültürün geçmişine sırf mitolojik tarzda bakışların ironisi işlendi. Asıl Sümer metinlerine; 'bu eskilerin bir masalı' denmelere yergici bir göndermedir.

Sümer metinleri toplulaşma ittifaklarının sembolizmi iken, metinlere masal ve cahillik ürünü dendi! Bu nedenle bu çalışma sosyolojik, antropolojik ve dahi tarihsel olmayan bu tür bakışların küçümseyici göndermelerine karşılık yapılan bir ironidir.

Yine bana göre kültür ironisini oldukça anlamlı bulduğumdan çalışmam tarihi sürece saygılı ve gerçekliğin, derinliklerini hisseden bir çalışmadır. Çalışmamın 3. kısmın daysa, bu uygarlıkların nasıl bir biri içine geçişerek bir biriyle olanca girişmelerini yaparak bu günlere değin nasıl geldiğinin vurgulamalarını temel alarak, çalıştım.

Tarihselliğin böylesi bir difüze anlama ve anlatım olaraktan geçişmelerini, gözler önüne sermeğe çalıştım. Çalışmamın 1. Bölüm konuları içinde toplum ittifaklarının en temel

yaşamsallarına zemin olan zorunlu konuların kurumlaşmaları işlendi. Bu açıdan bakıldığında uygarlık tarihi bir ittifaklaşmalar ve kurumlaşmalar tarihidirler.

İlk ittifakı oluşumların yazıdan önceki aktarıcıları din ve inançtırlar. Yani bizim şimdilerde masal, mit dediğimiz ya da bize öyle gelen devasa bir edebiyattırlar.

Mücadeleler tarihi içinde savaşlar sonunda nereler alınmışsa alınmış. Nereler verilmişse verilmiş. Ne kadar süreleşecek vahşet, kin, garez, düşmanlıklar ortaya çıkmışsa çıkmış. Ne kadar ülkelere baş eğdirilip, ülkeler vergilere bağlanmışsa bağlanmış; sonuçta tabi olunan iyi ya da kötü İTTİFAKLAŞMA SÜREÇLERİ orta ya konmuştur.

İttifakı sürecin içinde; ne kadar sömürü, ırki öznellikler, olursa olsun; bunlar hep aşıla aşıla evrimleşmiştir. İttifakı sistemlerin geri beslenmeli kontrolleri aşamalaşarak ortaya sürecin gelişmeleri çıkmıştır. Ve bu gelişmeler hep ileri doğru oluşla çıkacaktır da. İttifakın belirlediği her yerde bu zorunluluklar bağıntılı gelişmeler çeşitli bahane ve sebeplerin öznel kavgalarıyla da oluşturulmuşturlar.

Bu sudan sebepler, kimi kez din, bazen çapul, bazen elçimi öldürdün, bazen üzümün sapı var, armudun çöpü var denişle, bazen özgürlük ve namus savaşlarının ayrıntıları içinde boğuluşlarla ittifaklar hep güme gitmiştir.

Tüm bunlara getirilmek istenen kimi açıklamalarda, kimi kez sosyolojik, kimi kez tarihi nesnelcilik ve dahi antropolojik süreç olgu ve olaylarına değinmelerle, uygarlığın temelindeki ittifakı kanatların zeminlerine birer kanaat oluşturulmaya çalışıldı.

Panaromik olaraktan verilen argümanlarla, okur bilincindeki olası ortalama birikimlerin çağrışımları, hedef alınarak seslenildi. Tabi bu sesleniş okurun ilgi ve bilgi sel olan birikimlerine karşın, okurun sübjektif oluşuna da izafelendi.

Yine bu seslenme bağlamında sesleniş bir okur uyarıcı olacaktır. Bekli de konu okurun ilgi alanına girişle, okurun araştırma yapmasına da neden olmaya yöneliktir. Ama 2. bölüme göre de daha nesnelci bir bakışın ürünü olunmasına gayret edildi.

Bayram Kaya

Art Alandan Bir ıgık Anadolu 2

1

Yalan var yalan
Bir kapatıp açtım gözümü
Talan var talan
Akşamdan sabaha
Hücceti süren.

Ey Lağaş'tan Assuan'a
Akşamlarını zerine rtte gel.
Ne çıkar, bilmesinler!
Giz sana yakışıyor
Nasılsa bir göz, o karanlığı deler.

xx xx xx

2

Ekin ekdim yarın gözlerine
Zehmerinin soğunu kıran
Rüzgar saçını savurmaz
Sürme gözünü kavurmaz

Esmeri ala kaçmayan yanaklar

x x x

SÜMER'İ SAFAĞINDAN ÖPTÜM

3

NİPPUR'DA BİR AN

Yedi kapını açtım
İlk yerleşim planı yaparlığın
Övünme ihaneti
Talan ettim mabedini
Ekdim yarın gözlerine
Bir göz, bir gözbağı durdun

Nippur, tanrılarınla yücel ve gcelsin
Mabedine umudu koydum, raf raf
Gz oldum üstüne, oynadım saf saf
Sense bağı

Mistiğı dört mabet ile
konaklar, bağında.
Gezgini kahini tüccarı, sağında
Bir zlerim ki Nippur

Ursa ile
Sanmayasın hapur hupur

ÇARŞIDA- BİR KONUK GELİYOR

Nippur'un sahibi Enlil hey heylenir
Kan donar, buz kesmiştir ortalık
Ansızın kahkaha patlar kasrından
El isteyip asa alacak beklenmede

Seyreyledim çarşına, geçtim karşına
Müzik tınılamada handa
Raksla rakkaseler, havuz başı, yanda
Naruha öğüt vermede, şadırvanda
Uruha taş oyuyordu, göz diye
Pis kaşintılı Enkim, tütütmüştü ocağı
Ursa ile göz göze geldik, el etti
Urkimdi hamursu tabletle, okula gidiyordu
Kasıntı Gudea, dükkan önü pinekliyordu
Köşedeki kahin geleceği tutuyordu avcunda
Bir atlı hışımla geçti, toz kaldırdı
Kuşlar bir çığlık etti, uçuşarak, yana yana

Belli, tecelli vardı, gözler devrildi cama
Bir göz, Ereh'li İnanna, bir bağı, tutulumdu
İçten okunuyordu heceden heceden
Ve artık bir suskunluktu o
Gözbağı.

Gözbağı: Çok önemli kavram. Girişin ikinci bendindeki; "Nasılsa bir göz, o karanlığı deler." de ki gözü, niçin bulamadığımızı burada işledim. Tabi hem sevisel bağ, hem mistik bağ, hem de ironi; gerçeği örten bağ. Suretlerdeki oyalanış. Karanlığı delemeyen.

.....
Nemruttan hava almış
Kleopatra'dan deva.
Ninova'dan toz kokan
İrem bahçelerinden rayiha.
Nippur çarşısında
Nippur'un en ilkiyim diye
Enlil eda ile sarkaç eden
Ur Nammu'ya kaş ederken emaneti
Zigguratlarla heybeti
Başını dokurken felekler
Mabed orospularından yemliydi
Anaç İnanna kudreti ölümle
Sanmayın söndü kartya
Parladı gözleri iklimle Partya.

Mabed Orosposu: Bir küfür, bir aşağılama, bir hakaret olmayıp; eski toplumlarda yeni ittifak içindeki toplumsal yapıyı oluştururken, atılan uygarlaşma adımlarından bir sosyal

kurumlaşma işlevi olan, erdemli saygın bir işti.

4 İştar-Enki (Ea)

Yas tutun, baş bağlayın
Sevince duran kına yaksın.
Gök boşaldı yer taşı
Su aldı Niruppak'ı
Dökün analar göz yaşı
Ağlamak size düşer.

Yer tutmaz anaların ayağı
Kuzular boşta meler
Feryatın ulaşacağı yer yoktur
Üstelik gökler, daha bir
Kızgınlıkla gürler.

Su sesi, şimşek, gökgürültüsü
Her yeri tutar
Su dağları taşları yutar
İki mavi, en yakın ve özlem buluşmuştur

.....
Sen ey aşifte İştar
Eteklerin yelde uçuşsun
Başında hazan yelleri essin
Gördün mü ne işlediğini?

Sakız yapışmış damakların
Açılmazlığında şaşkınlık
Ta yücelere çekilir
Bet benizden uçmuş
Kararlarının vehametinden
Ürken kaçışlık
Enlil İştar.

Boşa ıstırap göz yaşı dökme Ea (Enki)
Sahibi değil miydi Enlil, bir ihanetle
Kurtardın Şuruppak'lı Ut-Napiştım'i
Asur da yazar Ziusudra'yı ya
Dilmun'da kasra ikame.
O kuruldan iki zıtlaşmıştı
İşte o soyluluktan, yarıdaki.

Ey güzellik kokanaşı
Gılgamıştan öfke İştar.
İzdıvıcı red olunupta
Şişme sandal gibi inen.
Bir gürlütü rahatsızlığına
İnsanların ümüğüne binen.
Yaptığına pişman olup
Pire için yorgan yakmam senden.

xx

Yerdeki somutu göğe döndüren
Sümer.
Ulfet gibi
Gökten vekaletle döndü
Uzletim olacak
Marduk adına iş yapar nafileler:
Firavunlar krallar
Rahipler, papalar
Hahamlar halifeler
Daha anlamaya çok var.

xx

Enki

Şuruppak'ın oğlunu
Kurtardın da ne yaptın Enki?
Abada mı saldın, soyunu sanki?
Başın göğe mi erdi?
Meyve hırsızı.
Ne güzelde temizleyecekti
Orospu İştarla, Enlil insanları
Elleri değmişken, Bıraksaydın ya
Enlil, kızı fahişe İnanna'dan buldu

Şöyle bir baktı, İnanna
Tek kişilik tecavüzle vererek
Tüm halkı bela ile yaktı.
Suçları şahsiliğinde, genellik
İnanna'dan gerek.

Avuçlarını yumruk yapamayıp da
İş göremez olası.
Ardışık doğumla olan, üç kızı ile yatan
Zivana düşkünü.
Kızı Uttu'da, döl tohumunu çaldırıp
Sekiz çeşit bitki ektirten
Sonrada yasağı çalan Enki!
Tümünden suçsun, ben masumum
Sendan bana bela, günah yüklenmek!

Sunulunca toprağa ter.
Dilmun tanrılarının yaşadığı yer.
Yer tanrıçası sekiz tür meyva eker
Nefistir, yasağı, bilgelik tanrısını, çeker
Yasak savar yanım Enki'nin elinde.
Heyhaat! lanetlidir bilgelik
Kuruldaki diğerler de, af içindir ilgelik.
Her bir hastalıklı sekiz organdan
Müzdariptir Enki, iniler

Yakariş olur tüm tanrılar
Lanetteki yer tanrıçası ne pinti
Kaburgadaki sağaltımda tanrıça Ninti
Hünerlidir, tababetimden belli.

x x x

Mabedik mabutlar insanca bencil

5 Enlil-Ninlil

Karısını ayartacak olan Enlil
Kocasınca tecavüze uğrayan Ninlil
Be hey uçkur düşkünü Enlil
Uçkuru eline dolanasıca
Anadan öğütlü, önerili akıl, Ninlil
Kendini yıkanır göstermek, hesapçaydı
Uçkur suça kaydı.
Ucuz yolun yolcusu
Vebali insanlardan sorulur.

6 Enki

Lokması sayılı olupta
Boğazına düzülesice
İş çokluğundan güya, sofraya yapamayan
Boğaz düşkünü tanrılar.
Hizmete amade istersiniz; Enki elinde
Kilden şekilli;

" Ey annem adını vereceğin yaratık oldu.
Onun üzerine tanrıların görünüşünü koy.
Ey annem, yeni doğanın kaderini söyle
İşte o bir insan" yaratan Enki*
Suretinizden günahlarımız belli.

7 Dumuzi (İnanna'nın kocası) -İnanna

Kör kuyularda kalıpta
Yer altında çıkmayasıca
Sürü güdücü Dumuzi.
Kutsal evlilik yaptırdın da ne oldu?
Bereketle, taam mı dolduk?
Şehvetin uçkuru aştı.

İnanna'da, şaştı da; insanlara taşı
Körün tuttuğunu öpmesi bundanmış
Suç Dumuzi'nin, ceza insanlara
Saçları belik olmayıpta
Kırda gezmelere son veresice
Dilmunun metresi, (anamlı) İnanna!

Derinliklerde uyuyan güzel
İnanna.
kusurundaki müştaki.**

Dumuzi'nin uçkur elinde iken,***
Nereden çıktı, duvar dibi uyku seçilmesi.
Bela arayıştır, kaygılanılması
Kırda uyurken Kutsal orospu
İnanna'nın, ırzına geçilmesi
Akad da İştâr
Yunan da Afrodit
Anadolu da Kybele
Roma da Venüs'ce saygılanması
Tecavüzlerimizin sorumlusu!

Paylaşılamayan güzellik
Rekabetlerimizde de sen varsın.
Heveslerin alınmazken önü
Çoban Dumuzi, çifçi Enkimdu
Düşürdü gönlü.
Bir ileri bir geri varışta
Biri bal kaymak, öbürü bira buğday
Herkes ürününü övüşle yarışta.
Çobanın ürünleri kabul, evlilik oluşt

Rüyalarına ters yatıp da
Yatağında ters dönesice Dumuzi
Netcektin de iki kamış gördün?
Hem de birisi söküük
Kamışlara çıkasica
Yorumu, yer altına sürülmen, değil miydi?
Ne ihtiyacın vardı rüyaya.
Yusuf'u zindana attıracak
Rüya sapığı.
Rüyalarımından kabuslarımdan, sen sorumlusun.

Uçkurundan hareketli
Dölünden bereketli
Rüyasından tescilli
Yer altı mahkumu Dumuzi
Aracı ricacılarla, yarım senede
Bir kez, yer yüzüne çıkma torpiliyle izinlik.

İnanna ile çiftleşme, izini koparıp da
Bahar buluşması ile insanlara, bereket bolluk
Abidesi olan, tohumu dökülesice.

Doğaya, canlılık bayramını pekiştiren
Kutsal evlenme ritüeli, olmadın mı?
Ateşler yaktırıp, şenlikler yaptıran amigo
Hani nerede bolluk? İnsanlar boğazlaşmakta

Keyfi kendinden hünerli, dilli sapık!

Senin meselelerin bitmez
Seni Don Juan artığı
Rasputin kılıklı
Dilmun kovgunu seni.
Tohumu dökülesice
Neme lazım
Yerde fantezi fıskırır sonra!
Tohumu olduğu yerde, kuruyasınca bela.

İnşallah, İnanna ikilem durur
Sürün çalınacak diye.
Bertaraf ederken zanlıları
Günahı tutarda
Çeşme yapar, sen sağ iken, mezarın başına
Gelen geçen, canın için içer, seni anar.
Hayratından bulasınca.

8 Nanşe

Durdurulur mu olaylarla, Ayşe? /hayat-yaşam
Adalet gözü, biri, kör bakıcı
Sosyal adalet sağlayıcı
Rüya eskicisi, Nina'lı Nanşe.
Vicdani yükü kaldırır.
Öksüz annesi, dul koruyucu, fakir tanırılığı bilen.
Sahip kılınmayı, yedim içtim demeyeni
Fena yere bakanı, tartıyı takanı, silen.
Her yılda bir gün, günah çıkarıp
Ceza verip, af yaptın da
Ninova'da feryat, Madımak'ta yanmadı mı?
Tartı kefesi kaymış kıytırık.

9-

Döğün, saç baş yol
Ey Karabaşlar halkı!
Bak Nineve bir hırsla tutuştu
Lagaş Babil, yanıyor
Uruk Nippur Kadeş, kanıyor.
Niye olmasın ki
Ziyanı senden sanıyor!
Fitilledığın nifak
Ta bugün Necef'te patlıyor.

10 Öpülen yanla son buluş, hüzünden (sürüşten) kaçamayış

Çayırında kuzular oynaşmayıp
Gögünde kuşlar, süzülmesin.
Çağlarca yan yatıpta, dik kalasınca
Karabaşlar!

Yan Sümer yan.
Eteklerinden tutuş
Kurbağaların ötmesin
Yurdunu Asur alsın
Farelere kalasın, kan sular içesin
Kana kana
Tecavüzü unuttur mu İnanna?

"Kadın utancından ne yaptı?
Felaket yaptı kuyuları kanla doldurdu
Sümer halkı kandan başka
Bir şey içmedi ve kaba
Kandan başka bir şey doldurmadı". ****

Suç bir kişilik
Ceza muhayyel
İçin dışına çıksın Sümer.
Öğürtülerle kusa kusa.
Birde tutunacaktı buna, Musa.

Bölüm sonu

15.09.2007

Kaynaklar:

2 Alıntı

İlk kilden yaratılış

* Muazzez İlmiye Çığ; Kuran-İncil ve Tevrat'ın Sümer'deki Kökeni sy:36

Sümeri kan basması açıklaması aşağıda.

**** A.d.g. eser sy 48

*Aslında İnana'ya tecavüzü, duvarı dibinde uyuduğu, bahçe sahibi yapar. Yeri ve göğü iyice bir dolaşan İnanna; Şukallituda'nın 60 ağaçtan yaptığı gölgelikli bahçenin gölgesinde dinlenmeye ve uykuya çekilir. Bu esnada uyuyan İnanna'ya şukallituda tecavüz eder. İnanna uyanınca bunu kimin yaptığını anlamak için önce Sümer'in üzerine kan göndererek Sümeri kan basar.Dumuzi (Temmuz) tecavüzün ilgilisi değildir. Bunu yükleneyecek kadar çapkındır. Burası yazarın kurgusudur. Hep derim sosyal birlikler dönemi, sanı kanı zemininde inanç anlamalı bir mantıktır.

İnsanlar her olgu ve olayı bu sanı kanıcı olan inanç temelinde anlar ve yorumlar. Günümüzde bile çoğu insanlara böylesi bir kabul ettirilme, inanaç mantık temeli üzerinde iletişilme ve içisindirilmesi yapılmaktadır. Toplumsal hakı kavrayamayana inançsal olaraktan kul hakkı kavratılacaktı elbette.

İşte, İnannaya tecavüz belki de kutsal evliliğin toplumsal bir kurum ve kural olarak, bir yaptırım olarak, ortaya çıkmasından sonra, halkın bunu sindirebilmesi için İnanna kült aidiyetle, yine İnanna aidiyetli bahçıvan (artık meslek sahibi olunmuş) Sukalliuda ile cinsel birleşmesi yasaktan (zina) sayılması, suyu kan basması gibi tufan ve felaket söylemi ile yasaklanıyordu. Böylece meşru olan eski tabu, dışla olacak cinsellik ittifakı anlayışına yöneltilerek yıkılıyordu. Yerine dış evlilik meşru oluyordu.

Bunu yapmasının mantığı nedeninin de, inançsal olarak buyruluşudur. Bunun kavratılması doğal olaylara benzetilerek tufan doğal felaketler biçiminde sinek basma, suların kan akması gibi anlatışlarla, toplumsal (nesnel) olanı anlayamayan halkın inanç mantık seviyesine inilerek iletilmesidir. Bu uygarca buluş, eski bilinçlerin silinmesine, yeni olanla yer değiştirmesinin inanç boyutlu sembolizmidir.

** müştaki: kusurunu özleyen-Kusuruna tutkun- Kusurunu özleyip görmek isteyen

*** Aslında İnana'ya tecavüzü, duvarı dibinde uyuduğu, bahçe sahibi yapar. Dumuzi (Temmuz) ilgilisi değildir. Bunu yükleneyecek kadar çapkındır. Bura yazarın kurgusudur.

Ur-Nammu: Ur şehri kralı; Nippur harabelerini ve Enlil tapınağını restore eden kral

Dilmun: Sümerde tanrıların yaşadığı ülke. Güneşin doğduğu yer. Cennet, cennet bahçesi

Ninti: Nin, hanım; ti, kaburga- hayat (kaburganın hanımı; hayatın kadını)

Enlil: Sümer'de insanı yaratan tanrı. Anumun oğlu yeryüzü tanrısı.

Enki: Mezopotamya'da bilgelik ve su tanrısı. Şuruppak'ta duvar gerisinde Ut Napıştimle konuşur.

İNanna: Aşk ve güzellik tanrısı Venüs Yıldızını simgeler. Kutsal aşk ve evlilik tanrısı. Kutsal fahişe. Sabah tanrı, akşam tanrıça sayılmış.

Marduk: Babilde Tarımcı tanrı iken iken, Tekleşen tanrı.

Dumuzi: Kral iken çoban tanrısı olmuş. Somut olgulardan hareketle. Kral insanlar tanrılaşmışlardır. Bu yüzden tanrılar evlenir çocuğu olur, sürü güder vs..

Bayram Kaya

Art/a Alandan Bir ıgık Anadolu

Ekin ektim yarın gözlerine
Zehmerinin soğunu kıran.
Rüzgar saçını savurmaz
Sürme gözünü kavurmaz.

Esmeri ala kaçmayan yanaklar.

Nemruttan hava almış
Kleopatra'dan deva.
Ninova'dan toz kokan
İrem bahçelerinden rayiha.
Nippur çarşısında
Nippur'un en ilkiyim diye
Enlil eda ile sarkaç eden
Ur Nammu'ya kaş ederken emaneti
Zigguratlarla heybeti
Başını dokurken felekler
Mabeğ orospularından yemliydi
Anaç İnanna kudreti ölümle
Sanmayın söndü kartya
Parladı gözleri iklimle Partya.

Boşa ıstırap göz yaşı dökme Ea (Enki)
Sahibi değil miydi Enlil, bir ihanetle
Kurtardın Şuruppak'lı Ut-Napiştım'i
Asur'da yazar Ziusudra'yı ya
Dilmun'da kasra ikame.
O kuruldan iki zıtlaşmıştı
İşte o soyluluktan yardaki.

İki göğüs arası muazam*
Gezerim birinden diğerine.
Biri evvel biri ahirdi
Birine ulaştın mı tutunamazdın diğerine.
Verimlilik Enlil'in hüneri
Hangisinden emsem ANADOLU çıkar
Gümrah gümrah.

Baştan sona gezinen kimlik
Kavak ağacından tüysük pamuk
Kabuslardan daralmış sıkletim
Eytışimden buyurun, derdim ama
Ansızın buyurdu
Gece geldi oturdu rüyama.

13.09.2007

Dilmun: Sümerde tanrıların yaşadığı ülke. Güneşin doğduğu yer. Cennet, cennet bahçesi

Enlil: Sümer'de insanı yaratan tanrı. Anumun oğlu yeryüzü tanrısı.

Enki: Mezopotamya'da bilgelik ve su tanrısı. Şuruppak'ta duvar gerisinde Ut Napıştimle konuşur.

Inanna: Aşk ve güzellik tanrısı Venüs Yıldızını simgeler. Kutsal aşk ve evlilik tanrısı.

Kutsal fahişe. Sabah tanrı, akşam tanrıça sayılmış.

O dörtten iki: Karabaşlar ülkesinde (Sümerde) Yer. gök, su ve hava tanrıları yaratıcıdır. Diğerleri hizmet ve yönetici tanrılardır.

Bayram Kaya

Art/a Alandan Bir ıglık Anadolu 3

3.BÖLÜM

Uyuyan dev
Bir uyansa
Çalkantıları hissedecek
Şancılanacak Kybele

Desem; yarın
Kıyametler koparırsın acunda
İnanmaz
Bir bilse...

Bilmezdeki yaşarlığım
Düzleştirdiğim duygu
Anadolu

B-Suda sızan görev

Gölgelerden sıyrılan siluet
Buhtunnasır,
Tekcilliği içte bilip, fısıldayıp
Dışta halkına yayamayan.

Marduk; elli sıfatıyla
Görevce kovboylaşan.
Aton ve Yehova'yla
Tyana'da Kutsal Ruh
Çuval içine sığmayan mızrak.

C-Tufanla deltaya sürüklenen

Dön ne yana dönersen dön
Merkez her tarafa yön.

Ejderin gözleri Assuan'da
Tel-el Amrana da parladı.
Marduk'tan Aton tekliğine.

Önce esirleri beslemektense öldürten Marduk
Köle emeği belirginleşince merhamete geldi
""Bak Aton ne kadar merhametli,
sende karınları doycak kadar onlara ver""
Kölelerin erdemi bu kaddı, çalışma ve doyma.

Toplumsal tedirginliğin dikleşmesi
Güçlü güçsüz; erdemli erdemsiz ikileşmesi

Zorunlu olarak, iyilik kötülük aratmış
Bu kavramlar din olgusunu yaratmış
Pek açık eşitsizlik ürünü
Mal edinmekten, türünü.

Bre zaman, ötelere saçıl, al dahini
Kayınata Yetro Medyan kahini
Musa ile davarları yazıya salır
Musa Yetro'dan, kızı ile teklifi alır

Hala toplum sınıfı gibi, biçimcidir mabut
Dul yetim öksüzleri savunan, merhametli Aton

Zengin harcı;
Kurban, adak, bağış alan, biçimci öç alıcı, Amon
Çıkamazken, işin içinden Maḥmut.
İsis ve Osiris'ten, sual olunurken.

Asıl sakalından, yol tutam tutam.
Destek al asandan, bak acı, gözlerle pişti.
Yapacağın çok, ama çok önemli işti
Yaşın kadar uzun ol ey sevgili MUSA
Attın çoban sıbtı Roma Babil önüne
Seçilmiş kavim, arz-ı mev-ud dedin
İnsanlığı Hitler'in azminde yedin.
Hala daha vaad olunan topraklar
Kantar usa. /usumuza

Yak ağdını, dök göz yaşını
Getirdiğin ölçü buysa.

Sağlanan erdem
Kavimiyetçilikten öte varmayan
Yahudileşmiş Amon
Yehova, Elohim'le saramayan
Yarar ölçüsü
Bir türlü tüm toplumları karamayan

Acı çeken başka uluslarda vardı Musa
İşte bundandır ölçün, yahudiliği aşmayan

x x x

D- Tufan sonrası yeşeren İran'da bir...

Gözbağı açılıyor

Gelişen ruh ve madde ikiciliği
Düşünsel alanda.
Ezen ezilen ikiliği eylemsel talanda.
Bürünmüştü hıristiyanlık stoa felsefesini kılıkla
Çoban Amos, İlyasa, yuşa, Erimya ezilenler adına
Korkutuyordu dinle ezenleri, hemde ezilenleri
Ezilenlere erdemlilik düşüyordu sıklıkla.
Eylemsel alan düşünsel alanı komutluyor
Düşünsel alan eylemsel alanı somutluyordu.

Ey Mani biliyorsun İnsanlığa
Tek ölçü gerekliydi.
Otuzbinden fazla icatlı tanrı
Vermemişti mutluluk erdem
Çatışmadan gayrı.
Düzeni töre ile kurma ilkesi
Sende parlayan
Marduk'la Aton'dan çakmıştı.

E- Her yol ve mübahın çıktığı Roma

Ezen ezilen; iyilik kötülük çatışması
En derin yaşatan,
Faizleri der edip, toprak dağıtımı dayatan
Ezen soylu, ezilen yanlı Katilina.
""Borçları silmek ha...
Bu devleti temelinden sarstmak"" diyen
Ezilen soylu, ezen savunucusu Çiçeron
Köle gücünün varlaştırdığı Roma
Bu iki; Katilina ve Spartaküs
Boğazımıza hala kılçık.

Önce kavrayamayıp sonra
Aşırtmayla İsa'yı yurttaşlara dayatan
Romanın başarısındaki attığı sattığı
Fetihlerini yönetmek için
Eldeki, her halkın tanrısını seçin.
Hoş görü, müsamaha ise
Bütün yol, ilen Roma'ya geçin
Yeni bela almaktansa
Belayı uygunlaştırmıştı
Tüm tanrılara tapmış uygarlık

Mutluluk arayan insanlar
Özgür düşünmeye kapanmada buldu.
Toplumsal sınıfların tedirginliği
Bir düzeni, erdemi, gerekiyordu
Erdem artık, tanrı buyurduğu için, erdemdi

Musa'nın yarar ölçüsüne karşı
Erdem Yoksulluktu,
Yoksullukta düzeni sağlamak
İsa'da bir ağ
Ebonist fırtınalar esti tüm orta çağ

Anadolu verim ve yaratımın ihracı
Ot biter gibi tanrıların bittiği toprak

Ben Anadoluyum, bir memeden diğerine
Yemeğimde tuzumu çaldın Bizans
Götürdün Erehe yolunda tozdurdun
Şekem yaylasında gezdirdin
Davacıyım Julia Domna'yla
Bak keten cüppesi ile, İhlara'da öke us
Pağan Tyana'lı *Apollonius
Marduktan gelir, Gilgamiş suretli Apollonius**
Adı batasica intihalcı birinci Konstantin***
Profesörlerimin aşırması senden

Seni hatırlatan ne bilir misin Bizans?
Arenaların... sonraya armağan
Kral çıplak görülmeye görülsün
Önüne atılacak aslanların! çok
Hem de boyunları şişik şişik.

Adcılık (Nomalisme) Gerçekçilik Gözlere ışık

Sudaki yansıya bakıp, irdeleyenler
Gözbağını iyice aralıyordu
Bu, gözleri, iyice oğuş
Hazırlanıyordu yeniden doğuş:
""Tanrı tüm iyilikse, bu kötülükler neden? ""
Diyordu Lactantius!
""Genel kavramlar, havada uçan sözdür""
Diyen Rescelin, yıkıyordu tabuları daha çok
Bu demekti ki; Tanrı ve kilisenin gerçekliği yoktu!
Buna karşın, ""tümeller gerçektir, "" demesi
Diğer Papaz Guelleme'in, üzerindeki bir şoktu!

Açılan Göze İlizyon

Geniş topluluklarda tutunan
Tedirginlikleri tevekkülle unutilan
Sofrasındaki yoku sadaka kılıp
Erdemliliği:
Birilerine göre almak
Birilerine göre vermek

Olan yirmisekizinci dinle
Var olan açık anlamalar
Mutluluk ve erdemi sağlamayınca
Açığın ardındaki gerçeği, zanlamalar!
Nesimi'nin özü, Hallac'ın sözü
Muhiddin Arabi ile korkuttu gözü.
Açık seçiklik; oldu sır
Açıklar bir bir, sayı ile izlendi
Pythagoras'tan Hurfilige
Sayı ardına gizlendi.

Aydınlık birden bire üzer
Gök karanlığın içinde yavaşça süzer.

Bu yol alıŖta kim haklıydı?
Oysa gelişen İNSAN AKLIYDI!

Anlamaların yolu
Ruhban ve rehberine uzanır kolu!
Teville anlam, dolu dolu!
Kıy ki ziyanlık sağı solu

Eşit olunamıyorsa özgür olunamaz mıydı?
Özgürlük eşitlikle, gerektirme
İyilik kötülük; erdem erdemsizlik
Güçlü güçsüzlük; mutlu mutsuzluk
Bunlarla bağıl gerektirme.

Sudaki yansımasına bakan akıl insanlar
Şehabettin Sühreverdi; İbni Tufeyl
Işıkcı ruh beden tekçiliği
Tanrının oğlu hayla Defoe'nun önceli
İnsanı, toplumu düzenleyerek
Mutlu kılan Seyh Bedrettin
""Hangi şekilde tapınılırsa
Tanrı isteğine uygun olurdu""

Sen Anadolu, bebeğın kucağında
Kucak tutan koca bebek.
Mutluluğu taşırsın
Kahirce deneyimle haşırsın
Her şeye malik ola
Bir şeye malik olmaya
Börklüce Mustafa
Torlak Kemal toz estirmekte

İki göğüs arası muazam
Gezerim birinden diğereine.
Biri evvel biri ahirdi
Birine ulaştın mı tutunamazdın diğereine.
Verimlilik Enlil'in hüneri

Hangisinden emsem ANADOLU çıkar
Gümrah gümrah.

Mezepotamya; temeldeki yapı
Kültürce aşırılan.
Ön Asya'ya, ön oluştaki envanter.
Bir çekildinmi mazallah paldır küldür.

Baştan sona gezinen kimlik
Kavak ağacından tüysük pamuk
Kabuslardan daralmış sıkletim
Eytışimden buyurun,derdim ama
Ansızın buyurdu
Gece geldi oturdu rüyama.

09.10.2007

Tyana: Niğde/ Kemerhisar
İmparator Domitia'nın eşi-Domna

**Marduktan gelir, Gılgamış suretli Apollonius*: Tanrı suretli ve tanrının oğlu sayılmış.
Marduktan amaç tek tanrıci olması
*** Birinci konstantin bazı hile ve kilise ile anlaşarak Antonyus'a ait yaşam öyküsünü
aşırıldığı, bunu birine öyküleyip.büründürme yaptığı, tarihi kayıtlarda belirtilmekte,son
araştırmalara göre..
Ebonist: Dilenci, Dilenciler sürüsü Avrupa'yı tüm orta çağ boyunca sarmıştır.

Planlanıpta çalışmaya katılmayan konular:

1-ibrahim peygamber, aile tanrısını klan tanrısı yapması ve tektanrıya yol alış.

2-Elalılar: Değişme kuruntu, değişmezlik esastır diyen ekol

3-Stoa Okulu: Duyumcu ve adcı ve doğa tanrıci doğaya uygun davranımı yeğler (İsa'yı
olduran düşünce "bakın kır zambakları ne eğirir ne dokur. baba onları giydirmekte.
kuşlara bakın ne eker ne biçerler baba onları doyumakta)

4-Logos: Oluş herşey diyen çağımızı yakalayan sezgi

5-Ptagoras:Evren bir sayı uyumudur diyen tüm dinlerdeki sayı
mistizminin kökeni

Nus: Ölmek ayrılmak, oluş birleşme diyen öğretisi

Sofizim: Duyumcu, hakikat size nasıl geliyorsa öyledier diyen okul

Meğara okulu: Var olan bir olandır diyen öğreti

Kinimizim: Doğal ve köpeksi yaşayış. İslamdaki melami-(liğin) yaşayışın köken.

Babasız doğumlar: bunların dinlerce biçimlenmesi

Bayram Kaya

As İkili

Bir yüce! bir cüce.
Kompleks bunlar.
Bilir izde yine selamdayız
Gücün güce.

Alkışların bini bir sesli
Soytarı ortada fesli
Çünkü şakımada yüce!
Güce gider güce.

Cüce ile örtüşmede yüce!
Şemme şenaat içinde beheri
Uzanmadalar yine talana
Göz gerisi yalana yalana.
Güce gider güce.

Şan dedi şeref dedi cüce.
Büüklük dedi sayın dedi, yüce!
Sonrası fııldak türlüce
Ziyan oldu, zeval oldu beyan.
Gücün güce gider güce.

İnsanlıktan behersiz cüce.
Ondan geri kalmaz yüce!
Baksana ne kadar tüylüce.
Akış olduk gücün güce.

Öyle vesvesede ki cüce.
Kulağı tıkırtıda olan yüce!
Gayrı bilinmez vicdani
Behimli zillet bekler beheri
Binmeğe boş durur semeri.

Hallice cüce, kelli felli yüce
Ayrıştılar tekellüm etti cüce.
Sakındı gizlice yüce!
Gücün güce.
Güce gider güce.

Biri höt dedi
Cüce yüce! duya duya.
Cüce yüce atıldı kuyuya
Kendini bilmedin mi, sürgit bu ya:
Çıkar gelir bir cüce, bir yüce!
Gücün güce, güce güce.

Sözlükçe

Yüce:cavalcoz anlamında kullanıldı.yani öyle olmadığı halde öyle görünmek-hak

etmediği konumda olmak.Pohpohlanmış.
Cüce:muhteris anlamında ve dalkavuk,soytarı cıkarıcı anlamına yüklemidir.
Behimli: (duyguca) hayvanca.

Bayram Kaya

Aslı

Aslı yalnızım
Kapı kürek
El yürek
Dışlamış lığım
Dışlanmış lığım

Sazan dünyam
Aldatmış lığım
Aldanmış lığım
El yazan dünyam
Ok falı değdi rüyam

Tıynetiyile meşrep
Yazarı, çizeri
Canisi, kanisi
Yanisi, sanisi
Hepsi bir eşref

Ne yaşam oyun ve
Eğlenceden tuzak
Ne de ölümler
Yaşamdan uzak
Bin dilek tutsan da
Kutsanan yer
Senden yararlanırla
Ve senden müstağni

19.10.2011

Bayram Kaya

Aslının Faslı

Aslı yoktu,
Aslında Aslı'nın
İstem konmuştu hedefe
Kerem yanıyordu
Varmak gerekti
Yanmamış olunur sürekle
Şimdi ayrılma vaktidir, faslının

13.01.2011

Aslı: Gerçeği, Esası

Bayram Kaya

Aşıkara

Akşam oldu uyandım.
Söz ile söz duyandım.
Göz ile bu, yandım,
Teşmili akıl verem.*
Açığa güm an gerek

Düneye uykuya daldım.
Kim bilir, kimlerle, kime kaldım?
Seher biçtim, örtük kaldım,
Teşmili dil gerek;
Açığa güman gerek.

Âleme nesne serem.
Nesneye fesat verem.
Âlemce bire dönem.
Teşmili, bire de, birden; cüz gerek.
Âlem birde, bire de, âlem gerek.

Seni sende sorarlar.
Seni bende yorarlar.
Güne kıyarlar, açığa giz.
Teşmili; hile zan olur,
Göze perde gerek.

Âlem düşerse vara.
Ondan ona zar ara.
Tutulmada âlemde,
Manaya, girdap gerek
Teşmili; Bir, üzere, üstü.

Biçim özde şanlandı.
Şan gözde kanlandı.
Devimle hallendi
Sınır var akılda, akıla sır gerek.**

Bir boş dola!
Boşluk birle dola.
Boşlukta yansı akıl ola.
Teşmili. Dönüşlülük gerek
Manada göz var, göze nur gerek***.

Bayram KAYA

13.01.2007

*Akıl verem: Akıl yoralım, akıl erdirelim, manasına yazıldı.

**1-Neden sorusunun sır algılanması.

2-Akıl sürekli oluşuyor olmuş bitmiş değil bitmiş haliyle evrene bakmıyor, oluş da sürekli, sonradan olabilecekleri bilememenin, sır sayılması bilinci.

3-Akıl oluşurken duyu organları ile de sınırlanır Örneğin hava yuvarı manyetik dalgayı

süzer, göz bu süzücün belli algısına uymuştur. Ay'a gidilse Ay'ın gerçek rengini hiç göremezsiniz, Orda filtre yok göz, uyumsuz düşer. Bu bilgide akla sır gerek kapsamında.

4-Nesnelerin her akıla farklı yansıması.(Hem bilgisel, duyumsal, beyin oluşumun korteks bağlantı anı kategorik kalıpları, biyo patolojik gerilik, ilerilik)

5-Düşünmenin düşünmesi, Tanrı.

***Nur: 1-Nesnelin bilgisinin akıl(nur) olarak, gözle, dışa bakılması, dışın anlamlandırılması.

2-Tanrı'sal düşünüş! Anlamlarla Tanrı'yı, herkesin kendince zanladırması, zandanda gayri olduğunun bilincinde olmasını, düşünme.

Bayram Kaya

Aşure 1

Kimi sözde aydınlar TV’de tartışıyorlardı. Daldan dala... Bildikleri alanda az çok soruyorlar. Bunu, belli kriter süzgeçlere göre değerleyip anlayabiliyorsunuz. Örneğin siz, sorunların tartışılmasındaki ana konutların toplumsal alanla mı ilgili, siyasetle alanla mı ilgili; halk alanla mı ilgili, halk kültürü ile mi ilgili; olup olmadığını; kategorize edip filtreliyorsunuz. Oysa sözde kimi aydınlar, bunun hiç bilincinde olmayıp, tam bir kara kucak tavırla alelade sormaktalar!

İki laflarından biri, “sapla samanı karıştırıyorsunuz” demek oluyor. Bu çok doğru bir söz de, bu söz; söyleyeni, sapla samanı karıştırıyor olmaktan ne yazık ki muaf kılmıyor. Bu kez de kendi sorularımızın, sapla samanı karıştırır olup olmadığını, kendimiz filtre edebilirsek ne ala. Ama bu filtre çok kez mümkün olamaya bilmektedir.

Bir kere, bu kimi aydınlar; toplum, halk, siyaset gibi konuları biliyor görünürken farkın, farkında değiller. Benim, toplumdaki çoğu aydınlar, günü karartırlar ve bir cahiliye dönemi yaratırlar, dediğim husus, tamda buradan sirayet eder. Zaten, cahillik de; gelişmeci farkları ortadan kaldırarak, cahilliğin kendine güvenini ortaya çıkarır bir zübüklüktür. Ve ortamı karartır.

“Bunun kararını kim verecek? ”, “Siz, böyle deme hakkını, nereden buluyorsunuz? ”, “Her şey suhulet içinde tartışılabilir! ” vs. demeleri, en demokratik olma gerekçeleridir! Aydın oluşlarının, ziyasını adeta fişkırtmışçasına bu soruları sorarlar! “Efendim bunun kararını kim verecek? Siz, böyle deme hakkını, nereden buluyorsunuz? ” Gibisinden bunların, çok demokratik vecizleri vardır!

Siz eylemlerinizin hem kendiniz üzerinde, hem çevreniz üzerinde ve toplumunuz üzerinde yansıyan etkilerini, yani sorumsuzluklarınızı, nasıl görmezden gelirsiniz? Her davranışın girişme bir davranışla sonuçlanacağını, her insanın paylaşmadığı öznellikleri olduğunu, zorunluluk kişi-kişi girişmesi olmayan kişi keyfilikli öznelliklerin, çatışan bir yansımaya gideceğini, nasıl bilmezden gelirsiniz? Gerek kişi keyfilikli tutumları, gerekten de toplumsal olan tutumları, bir halk alanın hoşgörüsümüştü gibi nasıl telakki edersiniz? Toplumların hoş görüsü olur mu? Kuralsızlık ve ehliyetsizlikler hoşgörüyü zorlarlar.

Bir kere bu sözler, sarf ettiğiniz karşı tarafı bağladığı, gibi sizi de bağlar. Karşı taraf bunun, yani (öznelliklerin inançların) kararını veremediği gibi, siz de bunun (öznel inanmaların) kararını, kendiniz dışındaki ve de inançlarınız dışındaki, bir var oluş alanı için veremezsiniz? İnsanlar, toplumların içindedir ama kişiler inançların içinde, hele hele de aynı inançların içinde değildirler. Üstelik inançlar da toplumun içinde değildirler. Bu iyice görülmeli. “Böyle deme hakkını siz nereden buluyorsunuz” denmesini, karşı taraf diyemediği gibi, siz de diyemezsiniz! Bu hat bildirmekten çok iletişimi kesmektir. Bu kabil tartışma argümanlarının mihenk kriteri toplumsallık ölçütüdür. Yani argümanın nesnesi toplumsal mı, değil mi? Arkadaş kamu kurum ve kuruluşlarında bu olmaz dediğinizde, inancın toplumsal nesnel bir ilişkileneş olmadığından, deme hakkınız vardır. Bunu der olmanızdaki nesnellik, sizin, toplumsal ilişkileneş ve düzenlenmesinin bir üretme sektörleşmesi olduğunu biliyor olmanızdır. Karşı taraf, toplumun bir üretim ilişkisi olduğu gerçeğini görememiştir.

Ve inancın da, zorunlu bir üretim ilişkisi gerçeği ve nesnesi olmadığını görememiş olmasıdır. Bireyler toplumda bir inançları olduğu için bir inançlarını yaşamaları için var değildirler. Birey toplumda bireysel formasyon edinip, üretim ilişkileneşmesi yükümlülüğüne katıldığı için, yani birey olduğu için vardır. Bunların formasyon biçimleşmesi için vardır. Hizmetlerin alımı için vardır. Diğer vergi gibi yükümlerin

girişmesi için vardır. Söz gelimi bu sayılanların hemen hemen hiç biri halk alanda (özel keyfilikli yaşam alanında) yoktur. Topum kişisel öznellikli ve inanmalı yaşam ve belirme alanı değildir. Aydın da, işte bunun farkında değildir. O halde ne olacak! İnanç bir insan hakkıdır ama toplumsal haklar içinde değildir. Bu insan hakkınız halk alanın özel yaşantılaşması içindedir. İşte saplı samanlı karıştırır olmaların temelindeki perdeleşme budur.

Bir politikacıya, güzel güzel sorular sorulurken, birden konuyu türbana getirilip; "efendim türbanlılar ne olacak? " denir! Tabi politikacı da eveleyip geveledikten sonra; "yine de başörtüsü başka, türban başka "diyerek işi siyasi boyut olaraktan mahkûm eder. Ve işin içinde sıyrılmaya çalışır. Bu kez de karşı taraf; " efendim bunun kararını kim verecek" diyerekten bir soru sorma becerikliliği hüneri gösterir! Aslında neyi neye göre soracağı, sorumluluğunu bilememeliğini, çuvallamasıdır. Böyle olduğu içinde bu basın mensubu deha örneği cengâverler, sözgelimi bir kapitalistin kazanma hırsı dayanaklarını; "Efendim halk bunu tercih ediyor halk bu programları izliyor diyerekten ussal perdeleme yaparlar.

Programların bir toplumsal yanının da olacağını, görmezden gelip, kapitalist öznelci kazancı toplumun temel ilişkisinin kendisi sayar, çıkarlar. Oysa kapitalistin kazancı da toplumun eğitimci kalite kazancı da, ikisi de; farklı gözetilecek bir iç içe bir kulvarlar girişmesidir. Ne toplumsal ilişkiler, dudak boyası satışının tamda özeğindedir. Ne de toplum kapitalistin toplumsal güçle ürettiriyor olmasının dışındadır. İşte bu cengâverlerimiz(!) böylesi tekrarcı tekrardan, bir deha örneği, daha ortaya koymaktadırlar!

Gerçi normal bir başörtüsünün, gerek halk içinde, gerek toplumsal yapıda, bir ajite ve provoke eder durumu ve kötü bir bek raundu olmamakla, türbandan ayrılır. Bu hakkı da, teslim etmekte lazımdır. Çünkü türban otorite olmanın, üniforması ve talepleş ilmesidir. Oysa sıradan bir başörtüsünün ne böyle bir savı, ne de karşı tutumla (haysiyet konusu olmadıkça) ısrarı vardır. Ama bunu böyle dile getirmekte bir bilmezlik boş söz tartışmasıdır. Bu konuda, yetke ve otorite ve demokrasi konulu yazılarıma bakılabilir.

Soru, soran açısından bu ne kadar cahilce ise, cevaplayan açısından da, o kadar cahilcedir. Toplumsal alanlarımız, birinin soyutça; " bu bir insan hakkıdır (!) " deyip, diğer birinin de; "baş üstüne" dediği bir alan değildir. Bu tür toplumlar, ne tam bir toplumdur, nede bu bilincin eğilimleşmesi olgunluğu içindedirler. Sömürünün ayyuka olduğu, toplum kırmalı ve toplum yansımaları sosyal birliklerdir. Sosyal birlikler; çağdaş, güncel toplumlar öncesi, adımların yaşandığı, bir geri düzlem aşamasıdır. Oysa toplumsal bir alanın işleyişine, engel olmayacak ve geçmişten günümüze, toplumsal belleğin kötü anılarını çağırıştırmasına ve fitneye neden olmayacak, ajite etmeyen tarzlar taşınır nötr tutumdurlar. Yine ayrı bir öznel talebi koşullamayan, farklı kişisellikler, kamu alanında sürekli hizmet alıp verebilir.

Sürecek

Bayram Kaya

Aşure 2

Bir kere toplum ve halk ve siyaset kavramları, kafalarda farkındalık olarak iyice oturmuş olmalıdır. Toplumu halk saymak, halkı toplum ve siyaset görmek, toplumsal siyasetle propagandif parti siyasetlerini eş değer yapmak toplum yönetimlerinin ve halkın en büyük açmazıdır. İkinci olaraktan da, toplumsal kültür olanla, halksal kültür olan, karıştırılmamalıdır. Üçüncü olaraktan da, toplumsal olanın kararını, toplumsal olan, nesnel ilişkilenenin verdiği bilmeliyiz.

Türban, toplumsal bir kültür değildir. Sosyal (kişi keyfilikli yaşamı tüketmeli), halksal ve kişi öznellikli; kişi-kişi, kişi- grup ya da kişi cemaat, girişmeli fonksiyonelliktir. Toplumsal olan; zorunlu olarak, canlı ve cansız bir üretme, üretimi bölüşme, ilişkisidir. Toplum bir tüketim alanı da değildir. Arabayı toplumdan alırsınız, sosyal (halkçı) yaşam içinde de, kullanımını tüketirsiniz. Türban talebi, ne üretimin (toplumun) ilişkileniş zorunluluğudur. Ne de üretimin yaklaşık doğrulukla, dağıtılmasının (toplumsal paylaşımın) bir zorunluluk talebi, değildir. Sizler cemaat ilişkisini, toplumun ilişkisi yerine koyduğunuz an, iş şirazesinden çıkar.

Ki toplumsal bir kurum ve kuralların adileşme ilişkisi de, toplumsal kültürümüzü oluştururlar. Ne yazık ki inançlar, bunun (toplumsal kurum ve kuruluşların) içinde hiç yer almıyor. Üzgünüz ki toplumsal ilişkilenişler nesnelden, nesnelin üretiminden, üretimin gücünden geliyor. Nasıl toplumu inançlarla düzenleyemezseniz; halkı da, tüm bir nesnelliklerle düzenleyemezsiniz. Halk tam bir soyut inançlar yaşantılaşma alanıdır.

Bunları başardığınız zaman, "her şey tartışılır olmalı" sözünüz bir haklılık kazanacaktır. Her şeyin tartışılabilirliğinin bir alan, zaman, zemin devinmesi içinde, yerli yerinde, olduğu görülecektir. Yoksa her şey tartışılmalı diyerekten, halksal olanı, toplumun başına; toplumun içinde olanı da, halkın sırtına kondurup, boşu boşuna olgu devindirilmesi için kan ter içinde kalmanın, beyhudeliği değildir. Halkla, toplumun ayrı alan olduğunu kavrayamayan insan, nasıl her şey tartışılır deyip de, tartışır olacaktır. Öznel, soyut sığınmaların siperinde veryansın da etmemeliyiz. Az çok alfabeti bilinmeyeninin tartışması, kör dövüşü olmaktadır.

Anlaşılır olsun diye çarpıcı örneklerle toplumsal olanı açıklayayım. Bu konuları İnanç Ve Toplumsal Talep, Toplum Ve Halk gibi makalelerimde işledim. Ama yine bazı değinmeleri buradan da belirtmekte yarar var. Çünkü bu konular neredeyse toplumun ve halkın bir can damarıymış gibi tartışılmaktadır. Buradan da, etnik yapılarla rahatlıkla sıçranarak aynı bilmelik garabetleri, konu edilebilmektedir. Zaten etniklikte bir inanç ve inanç kültürü gizemciliğidir. Değilse 10 000 yıl ve daha da öncelerinin etnik yapıları ve otantik yaşamsal süreçlerinin neredeyse hiç birisi şu anda ortada yoktur.

Denize dalar iken, oksijen tüpü ile dalacağınızın kararını, ne siz alırsınız, nede bir başkası bunu, keyfilikle size söyleyebilirler. Yine enjeksiyon (akıtma) yaparken iğnenin ucunu kapalı tutmayı, ya da; ucunu bir dezenfektan ile silmeyi, siz; ne keyfilikle yaparsınız, ne de, bir başkası size keyfilikle bunu dayatır.

Yine bir aşçıbaşı, başına kepini giymesini veya özel giysisini giymesini; ha keza bir motosikletliye kaskı, ya da bir itfaiyeciye özel giysisini giymesini, ne sizler keyfilikle dilerseniz, ne de birisi size keyfilikle bunları dayatır. O zamanda biz, toplumsal olana, bunun kararını kim veriyor, diyerekten cevher yumurtlamamalıyız! Toplumsal alanla, halk alan, ayrı değerler üzerinde ve birbirine göre zamanca geri sekanslarla çalışırlar. Toplumsal olan, sizin bilincinizden ve sizin anlayışlarınızdan ve inançlarınızdan farklı çalışır. Eğer ticaret yapıyorsanız, inandığınız için değil, bir zorunluluktan ötürü yaparsınızdır.

Sözü uzatmayalım. Toplumsal olan nesnel ve ilişkisel, yasallıklı bir zorunluluktur. Toplum bu tür zorunlu ilişkilenmelerle kurallaşır ve kurumlaştırılarak da toplum olur. Kurum ve kurallar toplumun müktesebat gücüdür. Artık bunlar size, yasalarla ve kurallarla dayatılır. Dikkat edin başlangıcında ne siz bunun kararını alıyorsunuz, ne de bir başkası bunun kararını alıyor. Deneysel uygulamacılıktır bunun kararını alan. Siz öznel keyfilikle projeleyebilirsiniz. Ancak uygulaması içinde proje öngörü öznellikleriniz eğilip bükülen, tam da sizin istediğiniz gibi olmayan, bir girişmeler ürünüdür. Bir zorunlu oluşların ilişkilenmesinin, nesnel ve toplumsal davranımını, tutumlaşmak zorundasınız.

Şimdi toplumsal yapı hakkında az çok fikir edinen biri, bir halk tutumu olan inançları, toplumlar için zorunlu ve ilişkisel olmadığını yüzlerce anlaşılmasını kafasında çözümleyebilecektir. Bilmezler ya da çıkarıcı zübük niyetli kimi tartışmacı kişiler, konuyu; yani türbanı, tutup toplumun meselesinin içine, insan hakkı ve demokrasi gereğidir söylemine girerek sanki bir toplumsal zorunluluk gibi, getirip dayatılmaktadır. Ve de "bunun kararını siz mi veriyorsunuz?" gibi artık içi boş bir beylik söylemce diyerekten de bir bilmiş bilmiş karşılıkla, halkçı tutumu toplumcu gündem etmesi, tam bir saçmalık, karanlıkçılık ve karıştırmadır. Halkın serbestlik öznelliği, toplumsal işleyişin demokrasisi yapılmaktadır!

Sizin araba sürmeniz, ya da arabayı sürmemeniz; arabayı orada değil de, burada sürmeniz, nasıl bir toplumsal demokrasi değilse; sosyal hayatın bir sağlayışı olan örtünme inanç aidiyetini de, ne var canım, ne olacakmış? kabilinden, toplumdan istenmesi de bir sosyal hak kapsamında değildir. Bu fikir özgürlüğü de değildir. İlişkisizlikleri içinde söylenen her söyleme, adı üzerinde, deli saçması denir. Bir toplumsal işleyişe ilişkin söyleminiz öyle ya da böyle, alışılana; bilinene, kökten ters olabilir. Ama bu bir fikir özgürlüğüdür.

Örneğin şöyle şöyle yaparsanız, tren istasyondan durmadan, yolcularını alıp gider, diye bir fikri ileri sürersiniz. Fikriniz sanal ve uçuk gibi de olsa, bu söylem deli saçması değildir. Makul ve bu tamamen bir fikir özgürlüğüdür. Çünkü fikrin devinme zemini toplumdur. Sağlanabilir olması da sağlanamaz olması da toplumsal güçle var edilir. Uygulaması ile zaman ve zemine bağlı mümkün olur ya da olmazdır.

Ama siz ne var canım, bu bir fikir özgürlüğüdür. İnsanlar inancından ötürü yaşantılaşmasından ötürü okula çarşaf, türban, spor kıyafeti gibi öznel keyfilikli inanma tutumları ile gelsinler dersiniz; bu bir fikir özgürlüğü değildir. Çünkü bunların devinme zemini ne toplumdur ne de toplumun bir kurumu olan eğitim alanlarıdır. Ne de bunların toplumsal sağlanışlarını (toplumun üreterek sürdürülebilirliği gibi koşulunu) bir hak olarak ve bir demokratikleştirme olarak giriştirilmesi olası bile olmaz. Ne de toplumla ittifaklaşmanın yükümlülüğünü ortaya koyabilirsiniz!

Uygulamasını, doğrulamasını, yanlışlaşmasını yapamayacağınız bir soyut nötrlüktür. Siz toplum içinde bir mühendis hakkını, bir çöpçü de olmayışının yükümleşme talebini, üretim farklılığı olarak, toplum dinamiği içinde var olması ile içsininsinizdir. Ama türbanı okulda bir hak olarak verir olmanızın karşı yükümleşme ve toplumsal dinamiğini nasıl ortaya koyacaksınız? Yani mühendisin sağlayışı çöpçü için ve çöpçünün değer sağlayışı mühendis için içsini lir, yükümlenilir, toplumsal zaman zemin girişir devinmeli bir zorunluluktur.

Sürecek

Bayram Kaya

Aşure 3

xOysa toplumda türban hakkı (!) sağlar olmanız, türban takmanızın sağlar olacağı emek, üretim(!) gibi toplumsal nedenci bağların, türban takmayana getireceği yükümlüleşme için ilmesi, ne olacaktır? Ya da türbanın (emeğin) toplumsal içerenli zaman zemin devinişli zorunlu dinamiği ne olacak ki içsini lir bir hak olsun? Ama bu saçmayı (doğru ya da yanlış olmayan nötr, toplumsal girişmezliği) uyguladığınız an, toplumsal öznel çatışmalar ve ajitasyonlar başlayacaktır. Toplumsal bir hak yükümleşilir paylaşılır ürettirilebilir olduğu için örneklenmektedir. Yine, türbanda bir hak sayıldığı için bu örnekler türbanın toplumsal bir hak olmadığı somut ve ilişkisel anlaşılması için verilmektedir.

Toplumdan da kişilere, sosyal hayatları içinde niye başını örtün? Ya da niye başını açtın? demesi beklenmemelidir. Yine, başını örterken niye eflatun giymedin de, siyah giydin denmesi toplumsal bir tavır olmamalıdır. Toplumun halkına karışma muktedirliği elbette vardır. Bu göz önü edilmemelidir. Buna rağmen toplum halkın öznelliğini ve özel hayatını düzenlemez. Halk kendi ilişkilerinin fizibilitesini yine kendi ilişkilerinden çıkaracaktır. Tabi uzun süreli, kanlı kavgalı, çatışmalar içinde olmadan.

Toplumsal olanlar; zorunlu emek ortak paylaşanlı, zorunlu üretim paylaşım girişmeli, bir zaman zemin boyutudur. Türban toplumsal olaraktan ne zorunludur, ne emektir, ne ürettir, ne ortak paylaşanlıdır, ne de bir toplumsal emek ürün giriştirenli bir araç bilgi nesnesi oluştur! Kimse tarafından dayatılmaz sizin onu tutum etmek zorunda olduğunuz bir ilişkileniş biçimidir. Sonunda bunlar, sizin üretim ilişki konumlarınızın düzenlemesini biçimler. Türban, toplumsal olan, hiçbir zorunluluğun ve ilişkileniş biçiminizin gereksinimi değildir. Üretim biçiminizi düzenlemez. Ve de toplumsal değildir. Söz konusu bile olmaz. Hiçbir üretim ilişkisinin zorunluluğu değildir. Bu nedenle de, halksal alan dışında, toplumsalda talebi dahi olabilemezdir.

Nasıl özel halk alanınızda, yatıp kalkmanız, yatmadan önce, abdest alıp, namaz kılmanız filan vs.niz kendinize ait özel anlayış inanış tutumlaşası ise ve bunu topluma taşıyamaz iseniz; türban da bu kabilden, bir anlayış inanış tutumlaşması olup, toplumsal alana getirilemez. İşte böyle olduğu zaman, ne kimse bunun olup olmayacağını kararını verir, ne de siz bunun kararını verirsiniz. Türban zaten üreten, zorunlu bir ilişkilenme olsa idi, toplumlar size gerek kalmadan, onu zorunlu olarak kendi bünyesine alırdı. Niçin toplum türbanı içine almaktan kaçınındır ki...

Görüyorsunuz, yukarıdaki aydın tavırlı sorular, yerinde olmadığı zaman; hiçbir iler tutar yanı yoktur. Sadece bir aydın karartması olmaktadır o kadar. Yine referandum hileleri de bu kabildendir. Toplumsal olmayan bir tutum, toplum içi uygulama için referandum konusu bile olmaz. Olsa evetlense bile türban yukarıda sayılan nedensellikten ötürü bir uygulama olmayacağı için toplum sahiplenmez. Toplumda işlevleşmez. İşlevleşmeyen bir uygulamada enkaz olmak zorunda kalır. Nasıl siz de referandum evetlemesi ile halka uzay mekiği inşa ettiremeseniz, referandum sonucu ile toplumda türban ilişkileşmesi ürettiremezsiniz. Her durum kendi alanında uygulanmak için, kendi öznel birimlerinin oluşturulmasına tabi kılınmalıdır.

Bütün ortamın, zorunlulukları vardır. Ortamlar, girişen zorunlulukla davranır. Her girişme o ortamın nesnel ilişkinliği iken, organik tezahürlerde işin içine, öznellikler de karışır. Halk yapı nerede ise, tümünden bu öznellikler üzerine işler. Toplumsal yapı nesnelliklerin üretilmesini insanın yararına koşan öznelliği, nesnellikler içinde kalarak planlar ve tasarlarlar. Bu yüzden uçak ve otomobille seyahat edip ilaçla tedavisini sağlarlar. Bunları da, çevresel kaygılarla denetlemek zorundadır. Keyfilikle olamaz.

Halkın özeli ve öznellikleri topluma yansıtılmaz. Halktan birinin özneli, diğerinin

ilgisizliği ya da karşıtı, hatta öfkese olacağından, halk içinde bile, kimi kez kimi şeylerin kamuoyu türünden yoklanması yapılamaz. Toplumsal referandumu da yapılmaz. Toplumsal referandum, toplumsal dinamik iliş kinlikler üzerinde işler. Örneğin, topluma; falan dine mi inanalım; yoksa filan dine mi inanalım? Ne dersiniz?

Kabili bir soruyla kamuoyu yaptırılmayacağı gibi; bir inancın kendi içindeki ve insan belleğinde, her halka göre, farklı kötü ve hasma ne anı belleğinin bir, bek raund olarak, taşınacak simgeleri toplumsal alanda da isteyip, referandum konusu yapmak bile, çağ dışılıktır. Çağ dışılıkçı akıl dışı olan inanma, geğmiş zaman ilişkileri gibi öznellikleri, özel yaşamları yerine, toplumsal yaşamda istemektir. Etnik olanı (inancı vs.) topluma eğemen kılmanın öznelci dirençleşme ve çatışmasını topluma ikame etmek olur ki tarih boyunca karşılıklı mezalimliklerle aşılmış olanın; yeniden ve insan hakkı olarak, demokrasi hakkı gibiden salakça inşası olur! Sırf kamuoyu yapmak, çağdaş demokratik bir haktır diye, referandum kavramının ve uygulamasının toplumsal özne nesnelliklerden ötürü, içi çöp sepeti mahiyetinde doldurulup, kullanılmamalıdır. Bu ancak kimi aydın cahilliği ile mümkün olur!

Örneğin, yapacağınız bir tesisin; o, yere ve topluma, getireceği yarar ve zararlar iyice açıklanır. O yerin kamuoyuna, bunun oraya yapılıp yapılmayacağı sorulabilir. Lakin toplumsal açıdan o tesis de bir yere, mutlaka yapılacaktır. Bu, toplumsal olanın zorunlu, referandumunsa toplumsal bir öznellik olduğu gerçeğidir.

Yine AB'ye girelim mi, girmeyelim mi? toplumsal yarar ve zarar kriterleri önümüze konur, bir kamuoyu yoklaması yapılır. Ama okullarda türban olsun mu? Kuran kursları eğitimi falan yaşa insanın mı? Türünden kamuoyu olamaz. Bunlar halksal öznelliklerdir. Bu halk alanın bir kısmının öznelliğidir. Toplumda işlemez. Doğruluğu ya da yanlışlığı tartışılmayacak denli saçmadır. Bu tür öznelliklerin; toplumun yapıları ile tarihsel ve nesnel olarak, zorunlu bir doku uyuşmazlıkları vardır.

Sonuç olarak günlük tartışmalar, kişi özne olanını, toplum nesnel olan içinde tartışılır olmasının abur cuburluğu yapılmaktadır. Tam bir bilmesinlercilik dezenformasyonudur. Siz temizliği bilmeden, girişen davranışlarınızla, aklık üzerindeki kirliliği de bütünleşik algınızla aklığın özünde bir belirme olarak kavrsınız. Oysa aklık bilinmeli (her bir alanlar bilinmeli) , kirliliğin (yanlış alan devinmelerinin) foyası olmalıdır.

09.10.2009

Bayram Kaya

Atarca

Memleket demeyle
Memleket şairi olunmaz
Be Fesuldam!
Hasret yemeyince
Kargaca gıklayana,
Farece günü birlik dem saklayana
Tozdan estim, mayada piştım; demeyince

Memleket mi biter?
Sevda mı biter? deme Fesulda
Sevdan bir durulmaya görsün
Pek çok çelişkin bir olur
Can evin haşmetlenir
Ne büyüktür, bilinmez; yücelerden olursun

De ki sürüncemeyledir sancın
Her olcakla doğumlar hancın
Bu böyle olacaktır
Bilişte, ayrılık koyma
Karanlık yandan Güneş olana selam yetmez
Bak atarca doğup, batış; kaçıcın

06.05.2011

Bayram Kaya

Atatürk'ü Sevmek

İlişkinliği içinde, bağıntılarıyla güncel ya da aktüel olan sosyo toplumsa girişme ve girişirmelerin kural kılınan işlerleşmesi (tabulaşmasıyla) vardır. Bunlar biraz ileride doğal olanın dinamizminden ötürü ilişkinliği hani sifıra inmiş; yeni durumla hiç bir bağ ve bağıntısı kalmamış bir duruma dönüşürler. Yeni durum bambaşka sosyo toplumsa bağıntılarla süreçlinirler. İleri süreçlerin içinde siz hala eski tabuyu devinme eksenli kılıyorsanız; yanlış olan, çağ dışı olan, klik olan, put olan ve zararlı tabu olan durumlar bunlardır.

Atatürk sevgisi bağımsızlık savaşı yapmanın, devrimler yapmanın, baştanbaşa inşalaşmanın yanı sıra aktüel oluşla eskimiş yapıyı yıkan devrimci ruhtur. Kendisinden sonraki yepyeni gelişmişliğin üreten, paylaştıran teknik teknolojik bağıntılı hukuksallığına rağmen; kurduğu bu yapının da eskiiyip; değişip, dönüşerek süreceğini bilmenin ve öngörmenin de ruhudur.

Atatürk sevgisi, haksızlığa karşıdır. Atatürk sevgisi, Atatürk sevgisi üzerinde ve hukuksal zemin üzerinde birlik yapmanın ruhudur. Atatürk sevgisi, dostluğa, güvende oluşa, iyi güzel şeyleri paylaşma çağrışın birlik ruhudur. Atatürk sevgisi olan sembolizm, değişme dönüşme sürecinin de kendisidir.

Atatürk'le eşleştireceğiniz özellikler olmadan (özellikleri bilmeden) Atatürk'ü sevemezsiniz. Dünler geçmişe dek mantık oluşlarıyla, günümüzü kavrayamaz olmalarındaki ilişkin bağıntılarını bilmek, zaten Atatürk sevgisinin kendisidir. Atatürk, bu tutumun ve deneyselliğin tarihsel bilincidir. Atatürk sevgisi bu bağlamlarıyla düzenleyen ve düzenlenen ilkedir. Böyle olunca, söz gelimi günümüzün ilerleyen bilim teknik teknolojik üretim ve paylaşım değerler zümresi, Sevgili Gazi'nin kendi anlayışıyla, zıtlaşıp; değişme ve dönüşmelere uğrayacaktır.

Bunu bilen Sevgili Gazi'nin; bilim, teknoloji demesi; geçmişteki kullanımların (kendi uygulamalarının bile) bugün hurafe durumuna düşen uygulamalarına karşı olması demek olup; bu nedenle, akıllı, bilimi önceleyen referanslarla, yapıyı inşa etmeyi önermiştir.

Bilimi, yol ve hakikat olarak önermek; kendi kurduğu düzen ve ilkelerin de bilimsel olan gelişme ve bağıntılarla değişeceğinin öngörüsü ve salık verilmesinin ta kendisidir. Zaten akıl bilim ve güncelliğin içinde bulunmakta bunu gerektirir. Bu öngörüler, Atatürk'ün süreç sel izleğini, gerisin geri tepe taklak çevirmeğe dönüşmenin sığılığı da hiç değildir.

O şeyi, Atatürk öyle söyledi diye o şey öyle değildir. O şey öyle olduğu için o şeyi Atatürk' te bildiği için Atatürk onu öyle söyleyebilmenin yüce gönüllülüğü olan diyalektik bir bilinçtir. Atatürk bu yüzden de gelecekte sevilmenin sembolizmi olmayı hak etmiş bir değerdir. Sosyal söylemle, kibirini aşmıştır

Kendisinden sonrakilere kıyasla bu yazının yazıldığı güne kadar kimseye nasip olamayan bir tarihsel diyalektiktir sevgili Gazimiz. Gazi'nin genel ilerlemeci olan yanı dışında, o günün konjonktürüne göre oluşmuş, dinamik sağlam düşüncelerini olgulayan bağ ve bağıntılardı olan her bir gelişmiş bilim ve teknolojiler sayesinde Gazi; yeni yapının aktüelliğini başarmıştır. Aynı bağ ve bağıntı sal dinamizmin kendi eseri üzerinde ve kendisinden sonraki bugünkü günlerde de farklı işleyeceğini bilmektedir.

Bu değiştirici dönüştürücüleri bilmekle birlikte düşünceleriniz de farklı olmaktadır. Bu Atatürk'ü dışlamaz. Dünün mantığı ve akıllı; ilerinin değişeceğini bilir. Ama o, dünün mantığı oluşla, günün mantığı olmayacağını da bilir. Zaten Atatürk te dünün mantığına

karşı olan, aktüellik değil miydi?

Sevgili Atatürk kendisinden önceye saltanat ve halifelik ihdas ettiler diye saltanat ve halifeliğe ne çattı Ne kusur buldu. Ne de böyle yaptılar diye deli Dumrul gibi işleri tersine çevirmeğe gayret etti. Ne de bunları kötölemenin dile getirilişiyle meşrulaşmanın gayretine düştü.

Biliyordu ki onlar zamanın, güne göre aktüel ve cari inşalarıydı. Atatürk'ü Atatürk kılan, Atatürk'ün Tarihsel diyalektik oluşu buydu. Bu nedenle kendisinden önceye atıfları olsa da, Atatürk kendi öncesi ile dövüşmedi. Kendi öncesinin güncellenememelerinin örneki tespitleriyle, kendisini bu hatalardan arındırdı. Tarihsellik bilinci buydu. Bunun yoksunluğuyla kendisine yel değirmenleri inşa etmedi.

Sevgili Gazi'mizin kendisini halk ve toplum refahına adanmış bir erdemdi. Bu erdemli olan gayretinin muzafferiyet ulviliklerine, manevi sevgi bağıyla bağlıyız. Atatürk'e olan bu sevgi sel bağ; Atatürk'ün gelişmeci ve ilerlemeci ruh olmasının dışında; Atatürk'ümüz günümüzün dengeleri içinde oluşla ve Atatürk dönemine göre inşanın gerisine düşmemek kaydıyla tasarruflarınız, zaten kendilik meşrudur.

Bu bilinçle gereği oluşla, her süreç ve her şey gibi o günkü süreçlerin inşa üstü bağ ve bağıntısı oluşla yeni düzenletişler içinde, Atatürk döneminin hani neredeyse hiç bir bağ ve bağıntısı kalmamış gibidir. Bu Atatürk'ü dışlamaz. Bunlar Atatürk sevgimizi dışlamaz. Aksine bu öngörüü salık vermesiyle, bu öngörüü demeyip hale doğru uzanan bayatların kendilerinden menkul yalancı kerametlerini her ifşa edişlerinde, Atatürk'ümüze olan bu sevgimiz, pekişip katmerli olarak katlanmaktadır.

Her şeyin üzerinde olan zaman farkının bir dinamizmi; bu öngörülerin nedenidir. Atatürk bu aklın ve bu öngörünün emozesi oluşla; put kılınır düzlemli olan, kendini önerten, kendini sevicilik tabuculuğu yerine; Atatürk'ün akli ve bilimi eylemlerin merkezine koymasıyla, Atatürk'ümüz kendi kıratını ikame eden bir tevazuen bilinçtir.

Ama kirli siyasetler, kirli işlerini hep sevgili Gazi gibi dinmez sevgi selimize maal ederler. Kirli işlerini referans ederek bizi sömürtmekte ve anti demokratik uygulamalarını Atatürk diye diye ortaya koyar olmaktadırlar. Söz gelimi 12 Eylül yöneticileri, kendi her melanetlerini, Atatürk adı altında, kimi açık açık melanetlerini topluma ve halka dayatılmasının bir kullanım süreci olmuşlardır.

Nasıl Atatürk sevgisinin oluşulmasına Atatürk'le eşleşen anlama ve düzenlemeler varsa; demokratik olmayan tutumları da demokratik ilerlememiş gibi her seferinde Atatürk anılarak yapılırsa; bu da bilinç altında Atatürk nefretini ortaya koyar.

Atatürk adının istismarı kullanımı, hem zamanın ön görüşü olmamakla; hem Sevgili Gazi'mizin vefat etmiş olmasıyla ve sevgili Gazi'mizin günün muhatabı olmaması, hesabıyla; günün ne sorumlusu, ne de günün nedendesi değildir. Ve güncel melanetin nedeni olamaması yüzünden, güncel melanetleri onunla referanslaştıran ihanetler, zararlı bir tabu kullanımına dönüştürüldü.

Sabah kalkıyorsunuz Atatürk, Akşam yatana dek yine Atatürk duyuyorsunuz! Bu bilinçli bir yıpratma ve onunla kötülükleri referanslaşmanın bilinçaltına uzanan bir kötülenmesiydi. Siz 12 Eylül'ün anti demokratikliklerini Atatürk'le algılırsanız, Atatürk zihninizde nasıl yer ederdi acaba?

Geçmişteki kimi sevgili değerlerimiz gibi onları anlamak yerine onları sopa imleci gibi kullanıp, sevgili Gazi'mizi de putlaştırıp gözlerden düşürmenin empozesini yapmışlardır. Her çıkar çevresi, her iyi güzel referansı kendilerine sömürü ve baskı dayatması yaparlar.

Aydın ve ilerici olan; Atatürk gibi değerleri içselleştirmiş olan; bu tür bilgileri, bir bilmezi mantığı gibi kullanmaz. Yanlış olan, zararlı olan, insanlığı batağa saplayan şey; günceldeki yararlı tabunun, güncel kullanım dışında da, kendisinden sonranın da hala bağıntı ve işlerliklisiymiş gibi tabu olarak kullanılma tabusudur. Çok yanlış olan ve savaşımı verilmesi gereken bir durumdur. Bu gibi yaklaşımlar daha çok yeni olanın bağıntı ve referanslarını kuramayan güdük ve kısır basiretsizliklerin, kısa devre yoludur.

Şu da unutulmasın ki memlekette her haksızlık ve başarısızlık. Her yolsuzluk ve korumacılık. Ne yaparsa yapsın, ister hukuki olsun; ister hukuk dışı olsun demeye getirilen "ben valimi yedirtmem" türü havsala dışı söylem ve savunma; sıradan bile olsa bir yöneticinin kurabileceği cümle değildir.

İşte yolsuzluk, işsizlik, işlerin rayından çıkması, hayat görüşlerinin genel görüş gibi dayatılması vs. olan bunlar halk nazarında rahatsızlıkla; halkın bunları bir düzleme seslenmesi ve bunları bir düzleme şikâyet etmesi nedeniyle; halkın seslenme ve şikâyeti, o düzleme sevgi seline dönüşür. Bu düzlem de hali hazırda Atatürk'tür. Hem kendinize olan nefret ve hoşnutsuzlukla bu sevgiyi bilmeden istemeden inşa edip pekiştirirsiniz; Hem bu sevgiden kendinize Donkişot lük vazifesi çıkarırsınız. Şancho Panza'lar hazırdır.

Bizler, Atatürk'ü severken; Atatürk'le aldatıp, aldatılmayacağız.

13.11.2013

Bayram Kaya

Atatürk

Bak gururun ihtişamıydı yaşamla ölen.
Ölenle ölümedi, kuruldu değersinim şölen.
Yüreklerdeydi, yaşam durur, yürekçe bölen. *
Anlamanın neşesi, anlamın aklığı ile
Bazı erdemini, candan ileri bilen.

Çelişkilerini taşıyacaksın Mustafam
Uyumdaki ihtişamın acuzeliğinde
Şaşacaksın hangi rahatsızlığın kalkışması diye
Bilinen saftirik hafifsemeler
Dışta aramalar boşuna Kemalim.

Musatafa ile kemalin arası nakışta çelişki!
Ayınlık izdüşüm sosyolojide duyumsuzu!
Güvencedeki durumun haldeki uyumsuzu!
Beceriksiz siyasa yapmazlık, yalan talan eki üstüne
Hayvanattaki tezahürdür, boğadaki kırmızıya saldırı
Kolayda yel yepelek, sür olur senin büstüne.

İt ürür kervan yürür, duruşluk mudur zaman
İpotekte güvencemiz, akılsamazlık elaman.
Doğduğun zamanda idi badireye ilenmen
Uyumsuzlaşan, nesnel koşulların yadsınmazlığı
Anlamaz köfti, Mustafa Kemaldehydi var oluş bilenmen.

Geçmişin alışıldık uyuşukluğunu anla silen
Küften tozanın rahatlığını, çabaya karsınmayıp
Payidarlığı naçize, yolu bilimle, günübirlikten ileri bilen
Dil uzanır küf olandan, değer olursun bu talandan
Bir mustafa bir kemalden ikilenirsin, solandan kafam
İşte ozaman, çelişkilerini taşıyacaksın mustafam.

06.04.2007

* Her yüreğin kendi anlamasına göre. Kendince Atatürk sevgisi oluşturması.

Bayram Kaya

Atatürk Devrimlerine İlişkin Bir Analiz 1

Yeryüzünde hiçbir şey kalıcı olamaz. Düşüncelerimiz, inançlarımız, ahlakımız, uygarlık denen, yapısal, düşünsel, yaşamsal, estetiksel girişmeler ve gelişmelerimizin hepsi bu yasadan nasibini alırdı. Hiç biri, ama hiç biri; gelişim, değişim, oluş, oluşum, evrim ve kaos adına; daim de değişmeden kalmamalı da! Örneğin, değişmemede kalıcılık olsa idi, büyüyemezsiniz. Bağışıklık sistemi geliştiremezsiniz. Asıl olan gelişme, nicelim ve evrimdir.

Zamanı değişmez bilip (ahlakınızı, deneyim ve düşünceler edinmenizi, inançlarınızı vs.) kalıcı ve daim sanmaksa, tam bir bilmezliktir ve bilen bir akıl için, akıl ve bilim dışıdır. Zamanın izafi bir devinim şekli olduğunu bilmezliktir ve zamanı ve süreci içsine meme, bunun nedenidir. Zamanın uzam boyut algısı bağıntısını içselleşememiş her kafa yapısı, bu anlayışla zamanın soyut değişmezlik olduğunu söylerler.

Oysa zaman sürekli bir harekettir ve varlıktaki, olgu ve olaylardaki her bir art arda oluşan devinimleri ve değişmeyi, biz; zaman olarak algılarız. Ve zaman gelişmenin bir nitelik zorunluluğudur. Zamanın kalıcı olmamasıdır ki, zorunlu olarak, değişme ve evrim vardır. Zaman değişimin kendisidir

Varlıklar, olgu ve olaylar, değişmek için zaman bulmuştur. Yani, olgular mekânı ve kendisi üzerine olan etkime zamanını bulup, değişen, olgu, olay ve durumların; eylem dizgelerini ortaya koydukça, zamanı var etmişlerdir. Zamanın değişmezliği var sanısı; kavram olay ve olguları, birbirinde bağımsız olarak ele alan saltıkçı mantığın yanılgılarından biridir. Gece ve gündüz olmasa da zaman vardır ve zamanlar hep değişir. Zaman, paradigmalarını ufacık da olsa değiştiren, hep dalgalanan bir dinamikler alanıdır.

Yine yeryüzünde; kendi dinamiklerini işletmeyen hareketler, hiçbir ahlaki, hukuki, siyasi ya da her alandaki devrimlerini tabulaştırmaya, statükolaştırmaya, gericileştirmeye başlaması kaçınılmazdır. Yani, şimdiki statükonuz, bir zamanların görkemli devrimleridirler. Statüko yeni ve cari iken çok iyidir. Ancak süreçle, ortaya koyduğu ilişkileri bir bir ortadan kalkıp zayıfladıkça da, sürer olması, zeveldir.

Böyle olunca devrimlerin var ettiği, olgu olay ve durumların da, zorunlu olarak, bir zaman Ömürleri (yeni değişimin meydan alabilmesi) ile ve bir mekân koşulları ile sınırlı olacaktır. Üstelik devrimler değişmese idi, Atatürk devrimleri de, kendisinden öncekilerinin yerini alamazdı. Atatürk devrimleri de bu bağlamda değişecektir. Zaman ve zeminin izafilik dinamiğiyle değerlendirilecektir. Bu nedenle de değişmezci, oluşumun, sürekliliği hiçbir kutsallık içermez. Kutsarlıklar da zaman zemin ömrü ile sınırlıdır. Aksi durumlar tam bir ön yargıdır.

Örneklere Atatürk'ün şapka devrimi aktüel çevresinin konjonktürel bir biçimleniş ve değeridirler. İleri konjonktürlerin tercihi değildirler. Olmaz ve olamaz da. Olmamalı da. Ancak devrimler, toplumlar için değil, inançlar için bir değişmezdirler. Ki inançlar da, uzun sürelerde kerhen de olsalar değişirler.

Ne var ki, zaman ve zemin değişmeleri, yeni değerler ve kutsallıklar da var ederler. Bu da o olguların, olayların, değişme karakterli olmasının kesikli sınırlı, sürekliliğidir. Ruh dinamiği bu bağlamda, kesikli sürekli bir tutumlaşıştır. Atatürk, değişme gelişme ve devrimciliğin ana ruhudur. Devrim, bir devinimin zaman zemin ilişkin bağıntısı içinde, evrilişlerle nitelik değiştirmesinin, gelişmesi içinde olan, kesikli sürekliliğidir.

Konjonktüreliliği geç kalmış bir evrim birikmesinin ya da ihtiyacının gücü, hızlı ve şiddetlidir, buna devrim denir.

Atatürk devrimleri iki kıstas içerir. 1-Zaman zemin bağıntılı kendi güncel (aktüel)

çağdaş, toplu durum ellik' devrimleridir. Şapka, giyim, kuşam vs. gibi girişmeli devrimler böylesidirler. 2- İkincisi, kendinden sonraki gelecek zamanın, "aktüel toplu durum sellğine" izafileşecek dinamikli, sosyal toplumcu ruh ve eylem kılavuzluğudur.

Örneğin, Atatürk ilkelerinden mütalaa edilen, devrimcilik ilkesi ve laiklik ilkesi, bu bağlamda süreklilik ilkesi içinde düşünülebilirler. Devrimcilik genel ifadesi ile Laiklik genel ifadesi, Atatürk ilkeleri içindeki ilerlemeciliğin özel bir kesikli, sürekli anlatımı olan ilkeleri, toplumumuzun geleceğe süreçleşmesidir. Geleceğe aktarılamayan, yani kendi zaman zemin sürekliliğiyle sabit olamayan ama ancak yeni eklem ve değişmelerle geleceğe aktarılan, devrimlerin yanında, geleceğe intikal eden, tutumlar olaraktan benimsenen bu devrimler, Atatürk'ü ikinci bir ölümsüz kılınır yapan yapmıştır. Yani rehberliğin bir eylem kılavuzu olmasıdır. Birinci ölümsüz yanı da, kendi zaman konjonktürünün ve kendi zamanının yapılaşan ilerici devrim ve tutumlarıdır.

Atatürk'ün devrimcilik ve laiklik ilkesi bir dinamik olaraktan, kendi oluşturduğu değerlerin de, zaman ve zeminleri içinde, değişmesini ön gören, kendinden sonraya, yeni olacağı, gelecekteki konjonktürün çağdaşlığına ısmarlayan bir tutumlaşıştır. Ve bu tutumlaşışın bilincidir. Bu da bir üstünlüktür.

Büyük Atatürk'ün, bu ikinci niteliği olan ölümsüzlük yanının gerekçesinin dayanağı ne? Yani, nesnel geçmişlerin, temel zorunluluğu ve gelecek zamanda da, temellenir bir zorunluluğu; var mıdır?

Elbette vardır. Bu; kaynağını yaşamdan (doğadan) alan ilkedir. Bu kavranışlar, çoğu bilmezlerce zor kavranır. Bu tür, kavrayışlar bir inanırın inanmışlığı kadar, gözü kör bağıllık yaratamaz. Yaratmamalı da. Ancak genel felsefe bilirlikle, konjonktürsellğin bağıntılarının yorumlanması ile çevrede olup bitenlere bilimsel kafa yoranların da, samimi bir savunma tutumu olacaktır.

Halk, daima olumlu olumsuz etkilere açık, bir ortalama yoğunluğun belirişidir. Bu ortalama belirişin iki ucunda da, çok muhafazakârdırlar. Bir uç ilericiliği muhafaza eder, bir uç geriliği muhafaza eder. Bir uç her değişmeye açık oluştan hırçındır. Diğer uç da her değişmeye karşı bir korku ve bilinmezlikle baktığı için hırçın ve tedirgindir. Sağduyular daima ortalamadan çıkar. Gelişme ve devrimler, iki ucun çatışan olgunlaşması ile aşırlar.

Eski çağlardan beri, toplumsal süreçlerle, toplumsal işleyişler belli belirsiz, oluşmaya başlar başlamaz, toplumun karşısına değil ama toplumun insan yanı yaşamının karşısına, halk yaşayışı dikilmiştir. Bu iki yaşam alanları, başlangıçta iç içe geçen ve ayrışan açılma daralma, salınım dalga atımlarını veriyordu. Bu iki alan yaşayışının sürtüşmesi ve çelişmesi ile toplum belirdikçe, halk yaşamı keskinleşmeye daha belirgin olmaya başladı. Egemen siyasanınher iki alanı da şimdilik inançlarla denetlediği bir alan oldu.

Sürecek

Bayram Kaya

Atatürk Devrimlerine İlişkin Bir Analiz 2

İnsanların halk yaşantılaşması ile toplumsal ilişki yaşantılaşması, alabildiğine farklı ve görece bağıntılı olabilmektedir. Halk yaşantılaşmasında, serbestlikle olan yan, halk-insan öznelliğinin, zenginlik havuzu olmasıdır. Halkın, toplumla girişenli olan, bağıntılı olan yanı, jonksiyon kontrolle, yani azalan ve artan toplum ve halkın ara kontrolcü, iletişimeleri ile alabildiğine olmacı yanları da, böylelikten ve zamanla sınırlaşırlar. Özellikle halkın topluma yönelen öznel yan dalga atımları zayıflatılır, sönümletilir ya da şiddetlendirilir, salınışları büyütülürdür.

Toplum ve halkın iç içe girişenli kamusal gerilim alanları ile denetleşir, birinci yancın, yani toplum ve halk alanının belirmesine karşın, ikinci bir temel özellikleri de şudur. Toplumların zaman içinde oluşan sürekli ve kesikli gelişmeleri vardır. Ve toplum bu nedenle devrimlerini zorunlu olarak devreye sokar. Bu durum, zamanın yönüne göre ve değişmelerle uyumludur.

Toplumlar dönüşürken, halk alanı bu gelişme ve değişmelere kendi iç zorunluluğundan ötürü, çabuk uyamaz. Hatta halk, zamanın gerisine doğru kaymalarla ya da çok yavaştan olabilecek değişmeleriyle ortaya çıkacaktır. Böylelikle iki ayrı alan sürtüşür. Sürtüşmenin kaynağı kendiliğinden bir ileri gidişle ve kendilik bir yavaş oluşun geride kalışıdır. İki sürtüşen yapılar yaşayışı alanlarındaki faylaşmalar da, kendi güç birikimlerini yapacaktır. Bu güç birikimleri de, alanların dalgalanması ve hareketidirler.

İşte çağlar içinde, çağlar boyunca sürtüşen insan yaşamlarının oluşmasında, insanların üretici olan zamanları toplumlardır; tüketen zamanı halk yaşantılaşmasıdır. Bu güç alanları da, aşılması gereken durumları ortaya çıkartmıştır. Bir takım ufak ufak adımların, totem ve kutsal tabu oluşları ile dinleşen otoritelerle yapı içine, kuram ve yasaların konulmasına gidilmiştir. Bu hal, ilahlilik ve kutsallık özüne büründürülerek toplum ve halk alanların içinde sürmüştür. Ancak zamanla, alanların keskinleşen ve farklılaşan yaşamsal tüketim ilişkileri ve alanların ideolojileri nedeniyle, kutsallıklarla tam bir çatışmacı sürüklenme içine girilmiştir. Halk alanının ideolojisi sanal anlamalı dini inançlar olurken, toplumların ideolojisi nesnel uygulamacıdır. Ve değişik politikalarla değiştirilebilir.

İşte toplumsal yapının, değişen girişen, karakteri ile halkın soyut üretim tarzı, sürtüşme bağı olacaktır. Sürtüşmeci bu tarz, tarihin belli dönemlerine kadar toplumun ilişkileneş biçimlerine denk düşer şekil içinde, sürekli ahlaki değişmelerle, ahlakçıların düzenlemeleri ile yol almıştır. Bu halde iken inançlar zaman zaman sükûnların vahası olagelmıştır. Ama zaman zaman da ıstırapların adası olup, sorunu bir türlü çözememiştir. Bu yüzden halk alanının daima ahlakçı düşünürleri (kimi yerlerde peygamberleri) zorunlulukla hep olmuştur. Süreç içinde, halkın inanççı değişmezlik ilkeleri nedeniyle, kendileri bu çözüm alanının da (halk alanının da değişememe nedeniyle) sorunu olmaya başlamıştır.

İşte toplumlar, durumu, bu sorunu, aşmayı, tarihi süreç içinde on binlerce acı ve sıkıntılarına rağmen, mutsuzluk ve mutluluklarına rağmen, başaracaklardır. Yapıyı tarihi içinde, sosyal ve toplumsal zeminde ve toplumsal ittifaklarla, laiklik olaraktan çözen bir ilkeyi de, ortaya koymuşturlar. Bu toplumda akıllı ve bilimi öne alan tutumlardı. Bu seçicilik, akıl ve bilimden başka, bir rehberliğe ihtiyaç duymama idi.

Şimdi halkın yaşam tutum süreci, bu tür toplumlarda bu değişimin hazını ve tutumlaşma ritüelinin içselleş ilmesini oluşturan bir beklemede olmaktadır. Dünya'nın her yerinde halk, değişmeleri; çok yavaş ve sembol kılmaların sindirmesini; adım adım yaşantılaştırarak kendi pratiği ile öğrenirler. Bunda, şaşacak da bir şey yoktur. Çünkü insanların ilk öğrenme mantık kalıp kodları bu kodlardır.

Halkın öğrenmesi içinde büyük oranda, toplumun pratikliği yoktur. Kendi güç alanlarının, öğrenmeci tutumlaşış, izafiliği böyledir. Bu da, bin yılların inançlaşma sosyal genidir. Halkın en hızlı, öğrenme ve değişme, soyut nesnesini, o olguyu, inanç içinde anlamlandırılması ile daha mümkün olmaktadır.

Atatürk, insanlığın çağlar boyunca, çatışmacı toplum olma ve halk olma yapısının analizini düşünmüş olmalı. Ki insanlığın ileri olan, bilme ve bilinir olma yanı toplum ile geri olan, mutmainci (içten, kalben ikna olmuş) yanı bilinmeyene karşı tedirgin olan halkçı yanlarının işleyişini birbirinden ittifak ile ayırmıştır.

Sosyal, halkçı yaşantılaşma siyasetleri içindeki demokratik ittifaklar, birçokluğun kararıdır. Yani çokluğun karşısında daima azınlıklar vardır. Azınlıklar hep gözetilir. İlerlemeci yönden ve başka anlayışlardan olacak farklılık talepleri de, değerlendirilir. Kimi kez, olası olanların tümü gerçekleşir. Karşı azınlıkların bu uzlaşya paralel olan talepleri de bu yüzden makul ve dikkate değerdir.

Demokrasiler, gelişmeci, daima ileri olandan yana bir ittifakı uzlaşmalardır. Bir zamanlar olmuş olan tutumların, sürmesinden yana çokluk ittifakları otorite ve demokrasinin içinde olamazlar. Olmadıkları halde, şer cephenin çokluğu ittifakı toplum politikalarının ihmali ve eğitim politikalarının laçkalığı nedeni ile olumsuz güçlerin planlı karışmaları ile bunların sayısı hayli çoğalabilmektedirler. O zamanda bu yanlış anlamayı diretiyorlar.

Bu karşı olumsuz yıkıcı güçler, daima çoğunluk olma iddia ve riskini ve gerçekliği de taşırlar! Demokrasiyi yanlış taleplerirler. Çoğunluk olmanın, istendiği gibi bir seçmecilik olduğunu sanırlar! Hâlbuki demokratik tutumlarımız, birikim ve seçilirlerimiz, toplumun üretim ve sağlayışlar paylaşım tarzına uygun olmalıdır. Üretim ilişkisi otorite kapsamı içi gelişmelerine değin, yeni birikmelerin öngörüsünde olacak olanların değişik talepler ilmeleri olmalıdır. Bunu şer cephe gericiliklerin çokluk birikmesi talebi olaraktan da, düşünmektedirler! Ki bunlarda hep inanç alanı gericilikleridir. Hal bu ki ne inancın kendisi bir toplumsal demokratik taleptir, ne de bunların kişi tercihleri olması bir toplumsal demokratik taleptir.

İşte halk ve toplumun olağan yanının çatışmasıyla aşılın insanlık tarihi birikimi kültürünün aşamasından çıkartılan ilkeyi, evrensel tutumlaşışını, kurduğu genç devletin temel düzeni yaptı. Atatürk Devrimciliği ve laiklikle; yani çağdaş uygarlık düzeyi ilkeleri olan bu amaçlardan; Dünyanın gelişemeyen yapısı ile değil de, gelişen yapısı ile ölçülecektik.

İşte zaman geçse de konu nesnelere değişse de, devrimci ve laik oluşumuz; çağdaş uygarlık düzeyi ile ölçüşmemiz; gelişme değişme zamanımız içinde, kesikli ve sürekli olacaktır. Kesikli sürekli gelişen yapılar bir tekerrür kabul etmez. Ki bu, kesikli sürekli yapısı ile değişme ve devinim kabul eder yanıyla hep var kalan bir anılma olacaktır. Topluma, devrim ve Laikliği; kesikli sürekli iki yapıyı, ruh disiplini bağlamında sahiplik kılınmasını emanet etmiştir. İşte toplumumuzun Atatürk devrimlerini benimser oluşun yanı devrimleri bağrına basışının nedeni budur. Bizi payidar kılacak pratik budur. Toplumların bu yapıları atide de benimser oluşlarının sürekli yanı budur. İki de bilinç nesnellik etkinlikli sosyal kültürün de tutumlaşış olacaktı.

12.12.2008

Bayram Kaya

Atatürk Olmasaydı Atatürk'ler Olur Muydu? 1

Ben hep Türkiye Cumhuriyeti Başbakanının bunca gezme, tozma içinde; günden üç dört kez ve saatler kez konuşma periyotları içinde; hangi ara düşünüp, kendisini yenileyip; hangi ara ülkeyi yönetip; ülkenin işleri ile haşır neşir olup; yönetsel sorumluluğa denk düşen hangi aksamalardan uyukularının kaçıp; Fırat'ta kayıp olan kuzunun vebalini duyma nedenle manen çöktüğünü ve bu nedenle dinlenmeyi kendisine haram kıldığını merak etmişimdir.

Partiler sistemin çarpıklığını ve adaletsizliği birbiri ile yarışircasına Kerbela olayıyla ya da Hz Ömer adaleti ile dile getiriyorlar. Bu ne dejenerasyondur. İyi de Dünya'da Japonya, Çin, Kore, Rusya, Brezilya, Kanada vs. gibi onlarca Kerbela'sı, Hz Ömer'i olmayan ülkeler adaleti düzeni nasıl sağlıyorlar? Bu soruları sormayan halk bunlara müstahaktır.

Atatürk olmasa başka kurtarıcılar olamaz mıydı? Buna cevap vermek olmuş bitmişlik bağlamında olanaksızdır. Tarihi bilinç bağlamında bir cevap ve anlayış oluşturmaksa pek ala olasıdır. Bu cevap ilerisi içinde bir seçme ayıklama kuralı oluşla çalışır. Bu cevap doğanın kullandığı mekanizmalarından sadece biridir.

Şu iki bağıntı hiç unutulmamalıdır. Koşullar olgunlaşmadan, koşulun gereği olan sonuç ortaya çıkamaz. Koşulun gereği olanın ortaya çıkabilmesi için de, koşulun gereği olacak tepkinin çevre içinde sesiz sedasız ya da işe yaramaz tuhaf mutantik sunum oluşla çevre verileri içinde bulunması gerekir.

Mozart bir Viyana koşulları ürünüdür. Mozart, Viyana koşulları belirlediğinde Viyana koşulları ortamı içinde bir etkilenme bir girişici veri olarak var bulunmaktadır.

Viyana koşulları Mozart'lık için çevresel bir etkileme ve seçme yapan dayatma ise Viyana ortamı belirinceye kadar Mozart gibi var olan enstrümanlar bir hilkat garibesi olarak, ne işe yaradığı bile bilinmeyen tuhaflik olarak ve ender olarak var bulunacaktırlar.

Viyana şartlarının belirmesiyle Mozart gibi ender tuhafliklar bir değer, bir üstünlük, bir aktiflik ve bir seçim şansı elde edecekler. Es kaza Mozart gibi hilkat garibeleri Viyana şartlarında değil de Bambu şartlarında doğsa idiler yine Mozart olurlar mıydı? Eş deyişle Mozartlar, Mozart'lık çevre seçilisine tabii olabilirler miydi?

Şunu da unutmayalım. Her Viyana ortamı içinde doğan kişi, Viyana şartları ortada var diye Mozart olamamaktadırlar. Demek ki iç ve dış koşulların varlığı bir seçim dayatması oluşla ortaya çıkmaktadırlar. Atatürk, Osmanlı'nın dağılıp döneminde; Osmanlı'nın kendi iç şartlarıyla doğan ve konjonktür sel gelişen bir diyalektiktir.

Yurdun paylaşımı ortaya çıkmadan Atatürk'ün bir önder bir kurtarıcı bir sistem kurucu ve bir önder olarak ortaya çıkması olanaksızdı. İşgal şartları ortaya çıkana kadar Atatürk iyi mücadele veren ama verdiği mücadelelerle bu dağılmayı önleyemeyen diğer her hangi bir sıradan değerli komutanlar gibiydi.

Osmanlı imparatorlukî yapısından ötürü, uluslaşma süreci başlatabilecek her unsurlar için tıpkı Mozart'ı yetiştiren Viyana şartları gibi verimli ve olumlu bir dış şarttır.

Osmanlı imparatorluğu uluslaşma süreçleri için dış şart oluşla, bir Sırp, bir Makedon, bir Rum, bir Arap vs. için ulusal kültürlere her zaman basınç olan bir dayatmaydı. İmparatorluktu yapıların kaderi budur. Sırp gibi Rum gibi Arap gibi iç şartlara karşı

direnç oluşla var olan bir çevresel etkiydiler.

Görece iç ve dış şartlar en az 16. yüz yıldan beri oluşmuştu. Ama 600 yıl boyunca bu birçok milleti olan unsurlar içinde Atatürk (Mozart) gibi kurtarıcı olan ne çıkmıştır, ne çıkabilmiştir.

Bu uğurda yüzlerce heves gedeler, bir macera; bir serüven olmaktan öte gidemezler ve gidememişler de. Demek ki Atatürk gibi iç çevresel olgunluklar; sözüm ona garip tuhaflıklar; her zaman, her yerde, her çevresel faktör içinde olmuyorlar.

Şunu da belirtelim çevresel seçilimin sadece tek bir öngörüsü yoktur. Bu nedenle çevrenin seçilimi içinde Atatürk gibi olmayan ama Atatürk te onlar gibi seçim olmayan, yüzlerce farklı zenginlik sunumlu seçimler vardır. Her bir seçim öznel nedenlerle diğerinin yerine oynasa bile, rol olsa bile; diğerinin yerini tutmazlar.

Çevredeki bir matematik ortamı da kuşkusuz ki Atatürk'ü seçmeyecekti. Atatürk ne kadar matematik bilirse bilsindi bir Gauss, Bir Öklid, bir Labaşevski, bir Kartezyen uzmanı olamayacaktı.

Osmanlı içindeki alt bileşenli milleti unsurlar, Osmanlı dağılıyor olduğu halde bile hala kolaylıkla bir kurtarıcılarını ortaya koyamamışlardır. Adeta Osmanlı, dış sosyal konjonktürün egemen devletler etkisiyle bu ulusçu yapıları doğum yapmış olan bir ölüydü. Bir Yunan ulusu, bir Bulgar Ulusu, böylesi bir ölünün dönüştürdüğü ama önder yokluğundan cılız kalan, atıl kalan dirençleri; konjonktür etkisiyle uluslaşmalarını başlatabilmişlerdi.

Osmanlı bakiyesi olan sözüm ona o günlerin hem moda, hem kukla ulusları olan, ama liderleri olmayışla yönetilen; dayatma olan ve sorunsal olan yapılar ortaya çıktılar. Bunların içinde tek bir yapı bu mücadelecilik oluşuma; tek bir lider öncülüğünde alt bileşenlileriyle direnç verip ulus bilinçli bir ulus yapı kurmanın kader birliğini ettiler.

Eğer şartlar olgunlaştı mı Atatürk'ler oluşsaydı; başta Osmanlı imparatorluğu dağılmazdı. Ve Atatürk'ü, Atatürk eden işgal süreci; en başta ve en kolaylıkla padişah Vahdettin'i Atatürk ederdi!

Padişah Atatürk olamazdı, çünkü imparatorluğun sürmesinden yana bir istemdi. İkinci olacakla da işgale karşı ne bir etkin direnci vardı, işgale karşı ne de bir alternatif yol üretmişti.

Atatürk şartları içinde, aynı koşulların etkisinde olanlar da Atatürk olamazdılar. Çünkü onların da istemleri (iradeleri) padişahтан yana, ya da mandadan yana oluşla; imparatorluğun her durumda sürmesinden yanaydılar.

En büyük handikapları da (açmazları da) Dünya konjonktörünün 200 yıllık uluslaşma sürecini görememiş olmalarıydı. Sanayi toplumunu ne anlayıp, ne de etüt etmişlerdi. Hala millet, ümmet mantığı içinde gelgit yapıyorlardı.

Bu kader birliği bilincini Atatürk eline alarak, sevk ve idaresini ortaya koydu. Oysa bu yapı kendisine, bu ulusu kuran kültürler bileşeni oluşla, "Türk Ulusu" adını koydular. Türk ulusu artık etnik ve dini kimlikli tanım olan millet değildi. Millet kişilerdi grupsal, öznel cemaati sosyal bir dinsel anlayıştı.

Milletin devinme esası inanç anlayışlı yaşantılımlar eksenine göredir. Millet insanı emeğine, insanlığına, yabancılaştırılmanın kul yapıldığı bir anlayış olarak; sorgulamayan itaati yapılarıdır. Topluma ve sosyal yapıya geleneği teşmil kılar. Ulusların en temel ve belirgin özelliği sanayi toplumları olmalarıdır. Yani sanayi toplumu oluşla üreten ilişkilerin bağ ve düzenletimi içindedirler.

Oysa ulus; demokrasi, bilim ve teknoloji ikame esası üzerine, emek eksenli laik bir devinmenin öne çıkan değer oluşuydu. Laiklik, emek, demokrasi seti; milleti ve millet oluşu bir referans olarak almaz. Milletinden olmayanı mevali gibi anlayışlarla dışlar. Milleti özellik genel bir insani özellik değildir.

Uluslar insanlarda ortak olan emek, bilim ve yaşama sevinci üzerine inşadırlar. Toplumlar ulus ekseninde insanlaşır Ama ulusun emekçisi özel ya da sosyal hayatında bir millet aiti oluşla yaşar. Ancak milleti özellikleri toplumun ve ulusun öne çıkan özelliği değildirler.

Yani emek, demokrasi, laiklik, bilim ve teknoloji herkesle paylaşılan ve kullanılan bir bağ ve bağlaç iken milleti olan İslam, Hristiyanlık, Yahudilik vs. tercihler ve kullanımlar; herkesçe aynı paylaşılıp kullanılmazlar. Uluslar milleti olmanın ümmeti bağlacı ile ortaya çıkıp, ulus kültürünü oluşturmazlar.

Ulus bilinci, özel de de Fransız Ulusu gibi Türk ulusu bilinci de apayrı bir kültürdür. Geçmişte adı Türk olan bir milleti bağ ile hiç bir alakası yoktur. Ne den mi?

Sürecek

Bayram Kaya

Atatürk'le

Ülkem zaruret ve zel içinde
Çoklar içinde yoklar
Ayrık durur toklar
Başımıza geldi olmaz işler
Birin olmadı, birin düşler
Kör kötü, kör, çıkılmaz işler
Bunları kaldırmaz midem
Atatürk'ü gördükten sonra
Sizi nidad!

Kimi çağ atlamağa soyunur
Afra tafra bunlar
Hemen yolsuzluğa, diz-boy, koyulur
Günü birlik, kişiye duyumlu, hükümler
Öncülünden tanımlı
Bol durur, dar sorulur
Kıdem
Atatürk'ü gördükten sonra
Sizi nidad!

I.M.F. der, dostluk, der
Kül bırakmaz, mangalda ve diğer
Başa çuval giyer!
Çözumsuzlük bana ardır
Ülkeler ve çıkarlar vardır!
Dayatmaların, haneme zarardır
Kaldırmaz bunları midem
Atatürk'ü gördükten sonra
Sizi nidad!

Düğüm mü kalmış? Kılıcı İskender
Gibi çözmüş!
Başın sarığı sanki tutulası
Çetin bir sözmüş!
Gören için, üstlenilemeyen
Sorunları def için közmüş
Sıralı bunlar, kıdem kıdem
Atatürk'ü gördükten sonra
Sizi nidad!

Bunlar göbek bağındır!
Denetime güdüleme
Hükümlü çağındır!
Olanların tersidir sağın
İmleçlerden kurtul
Güz olmuş bağın
Hazırdır bunlar kıdem kıdem
Atatürk'ü gördükten sonra
Sizi nidad!

Taamımız gam
Yediğimiz içtiğimiz zam

Genetiği ile bozulmuş nizam
Yedirilip içirilip intizam
Aklımızı, suyla sabunla cebelleştirme
Asıl giydirilen küreselci külah
Uluslararası tekelci sermayeyi yerelleştirme
Bozuldu düzen kalpağa gidem
Atatürk' gördükten sonra
Sizi nidem!

Başta anlamdır, onoredir; gezmek! *
İki dirhem bir ekirdekliliğini sezmek!
Güce gidiyor hazırsızlıktır, zmek
Akabini tarihi dostlukla bezemek!
Hele birde ulusumun ufkunu dar çizmek
Fesat oluyor başla midem
Atatürk' gördükten sonra
Sizi nidem!

Sonumuz geldi, gelmede badire!
Akıl, bir gelip, bir gitmede, nadire
Efelenmede, efelek, yel yepelek
Ocak, bucak, kucak, yd ile!
Karışır damara namahrem,
Ziggurat dolayı; dolayı, dolar, kat ile
Huyca bunlar, kıdem kıdem
Atatürk' gördükten sonra
Sizi nidem!

İkbal ve iktidarları uğrunadır, horu!
Bizi vurdu, vurmada; cehennem topu!
Bir koyup,  almada; cümle soppu!
Verirler korkuyu, sanki cenk, benim
Hayaller pskrmede, maşşere, can copu
Heyhat, fasa fiso imiş, herc  merc, topu topu
Paldır palas, seslicesin, durur bunlar, kıdem kıdem
Atatürk' gördükten sonra
Sizi nidem!

Atatürk'
Gördüm Conk Bayırı'nda!
Dostlarımızı(!) kovalarken
şimdi, dolarla buyurmuşlar!
Tahtada silerken gördüm
Rabıta ile sıyırmişlar
Kapitlasyonda terk ile gördüm
I:M:F:ile yönetip soyutmuşlar
Venizelos'u huzurdayken gördüm
şimdi diz okp iş koyultmuşlar

Tarikatını bilimde gördüm
şimdi ulemaya! danışılmada
Marazı kr gibi gördüm

Dünümü bu günde arara ördüm!
İh...
Atatürk'e ters bunlar kıdem kıdem
Atatürk'ü gördükten sonra
Sizi nidem!

Yaptıkları ile değil
Sattıkları ile evirirler
Ne diye?
Hırs öfke kussa da
Yurdum Atatürk'ten hediye!
Dandini dandini gelir, ufuk atıye
Karı yüklemişler kediye!
Aldanamam her dem
Atatürk'ü gördükten sonra
Sizi nidem!

Atam hep bir boylar gülmesi
Boş lafla farklı cümlesi!
Fasitte birin biri önertirler!
Sanki yöneticiymiş gibi
Yönetirler!
Tüm bunları nidem!
Atatürk'ü gördükten sonra
Kahrıma gidem!

07.01.2007

Bayram KAYA

*Bir bakan, AB ile ilişkilerde baş müzakereci, AB ülkesinde üst araması için bekletilir!
vip kapı yerine arka kapıdan alınır! Bakan Bey buna katlanır! Hemen hemen aynı
günlerde ABD inde üst düzey yetkili bir komutan benzer uygulama ile karşılaşır.
Durumu kabullenmez ve geri döner. Basından.

Zel: Yanlış. Yanlış yapma-yanlış yapan.
Herc u merc; hengâme, patırtı kütürtü. vayvela.
Fasitte: Fasit daire de. Kısır döngü, Çıkmaz yol. Dön dur.

Bayram Kaya

Atatürk'le 2

Şiirime Şiir

Derim, zamana, hüküm düşer;
Zaman yönü, zemin, zamana
Öncül, üzere, üstü; ileri.

Kırmak, incitmek, yermek değil.
Her bir, bizim, can bir has'tımız.
Niyet bir amenna;
Ol ki, iktidar sarhoşluğuna
Eğer, maksadı aşarsa, kastımız.
Neyleyim ki kötü kader
Atatürk gibi, bir öncülüne;
Kıyastır, başı kastımız

Kırmızılarda silindim,
Çuvalda bilindim,
Düşen uçakla irkildim.
Elim budur, şiirle dikildim.

Bayram KAYA

08.01.2007

Hassımız: İyi niyetleri üstünde topladığına inandığımız, kişi yâda kişiler.

Bayram Kaya

Ateşine Düşerde Alazını Kusarım

Mahfıma sebep olacaksın ateş
Kusuru müştakımla

Yanarızda yakarsın
Sohbeti, dilden bilmem
Bir anlamı candan bakarımda
Dolar içe, serilir dışa, akarsın

Canın ateşine düştük
Gayrı seyl etmem, rahmi sılayı
Ne akıl kaldı, ne de nakılla üst baş
Terbiyeylen bizi adamdan kılayı!

Haydi Basri, belli et Basra'lılığını
Eğ kasketini
Okunmasın şafak kırılmaları
Uçurtmayı tut
Düğünden kuyruklar
Yelpaze olacak dallarıyla
Eteğine taş doldur Basri
Taş düşürmen gerekecek
Ağırı taşlamaktan çok
Atılanı karşılamak içindir
Bu pek asri!

Çok illete gelirden, artırımla faiz
Raizeye tek gerekmez olandır, raiz

Bazen helalinden emmişi rast bulmak
Grurum olur, onun gibi insan olmak
Bazen çökerim, bitap düşerde
Harabe olurum şakaklarımı oğmakla
Havayı koklamak gibi, paylaşımından bile
Zilleti azap duyarım, onun gibi doğmakla

O farklı bulur kendini, kına yakınalı
Akide şekerine banmışta
Bundan kınalı
Suyu görene kadardır o, sınıalı

Tahammülden ne kaldı
Canı sıyrılışla algıma yatanı
Hali candan seyran ile
Akış teklemesiz
Bayram isterde
Zillate kar, illete yar olmayasica
Baharlar, bayramı beklemez

Sılayı rahm: Gurbetin özlemiyle, ana babayı ve onun yurdunu görmek
Seyl: Sel, selin taşıdığı şeyler

Raize: Kızgın olana, öfkeli olana
Raiz : Öfke, kızgınlık
Sınalı: Sınanmış, denenmiş bir bilinirlikte olan.
Zillet: Aşağılık
İllet ; kötü alışmalar

07.08.2009

<a href='http://www.ozgurlukicin.com' mce_href='http://www.ozgurlukicin.com'
target='_blank'><img border='0' alt='Pardus... Özgürlük İçin...' title='Pardus...
Özgürlük İçin...' src='http://www.pardus.org.tr/banner/bts01.png'
mce_src='http://www.pardus.org.tr/banner/bts01.png'>

Bayram Kaya

Ateşli

Sıcağına eğimleşip
Ilıkça aktım.
Ateşini, boylanırca
Duygularla deştim
Yangını yüreğimde
Feryatlar duyulmazda.
Seyirliği görüngü.
İşıltılar bebeğimde.
Gözler çakmak çakmak
Dut yemişlikte.

Öylesine işte;
Uzanıp gözlerime
Bir sigara yakışında
Yumak yumak
Dalga dalga
Telaşlanıyorken duman
Özelgende topallıyorken
İmgelenişler,
Bir ayrılık şiiri hüznülenecek
Belli belirsiz mırıltılarda.

Sıcağın bu kadar mı
Sahtecik yakmazda?
Küllerinde yeniden diriliş,
Bir kıvılcım
Masal tadında.
Kim bilir
Ne kadar bekleyeceğim
Suskunluğun özlemine
Susamışlığımı,
Dudaklarında
Demlendirmeye.

Uğultular,
Gürültüler kopmakta
Zonklayan hatıra kümelerinde.
Durulma sırasını beklemede
Her yanı kırık çıkık
Tutmazda.
Bir dokunuşun ah!
Bir dokunuşunda
Osminyum bulutları
Dağılacak.
Küllerinde dimdik,
Apollon görünüşlü,
Titanyum çekiciliğinde
Pırıl pırıl
Bir var oluş;
Sıratı müstakim üzere
Zerrende.

15.12.2006

Bayram KAYA

Bayram Kaya

Avatar Kalıp 1

Bir Avatar Kalıptır Sosyal Ve Toplumsal Yaşam

Var oluş, çevre ile zorunlu bir bağ ilişki biçiminizi belirler. Bu ilişki biçiminiz, daha çok kendi organik hemcinslerinizle olan girişme ise insani bir sosyal ilişkidir. Bu bağlamda sosyal ilişki; organik-organik bağ ilişkisidirler. Hemen her canlının geçmişten geleceğe doğru akan koloniye ve simbiyotik olacaktan yukarı (ileri) doğru bir sosyal ilişkisi biçimi vardır.

Bu ilişki tipleri, daha çok aynı türler arasındadır. Bir hücre düzlemindeki ortaklaşa yaşam, organelci tip kavradığımız bir birlik ilişkisi vardır. Bu kabil birlik; farklı hücre tipleri birleşmesi iken, dışta daha çok aynı türün kişileri arasında, organ eldi (organize, kurum elci) birlik ortak yaşam işlev eşmesidirler.

Denebilir ki sosyal yaşam, organik monomer düzlemde başlar. Farklı özellikli organiklerin mitokondri, kloroplast gibi bir düzlem içi ilişki ile bir araya gelmeleri ile polimer yapılara ulaşılmıştır. Bir vücut bütünlüğü bağlamında, sosyal yaşam dıştan vücut(ego) -vücut ilişkisi olaraktan; biyolojik bireylerin bağ ilişkileri oluşlarla vardır.

Ama toplum, biyolojik birey oluştan milyonlarca yıl sonra vardır. Şunun şurasında kabaca sekiz on bin yıldan bu yana toplumlar vardır. Tekil olacakla, ilk kuşak organiklerden sonra, sosyal yaşam; biyolojik bireylerden öncedir. Oysa sekiz on bin yıldan bu yana da tabii ki sosyal yaşam da dâhil olmak üzere, toplumlar kişinin yaşamından önce vardır.

Bir sosyal yaşam ve toplumsal yaşam içine doğduğunuzdan ötürü, sosyal oluşla ve toplumsal oluşla davranırsınız. Tıpkı su içinde oluşla, yüzmek gibidir. Bu nedenledir ki insan ne sosyal varlıktır. Ne de toplumsal varlıktır. Sosyal alan, sosyal ilişkilerinizi; toplumsal alan da, toplumsal ilişkilerinizi belirler. Böylece sosyalce oluşla ve toplumsal oluşlarla, davranmak zorundasınız o kadar.

Bu yüzden kişiler; belli bir düzey ve düzlem aşamasına gelmiş sosyal yapılar içine ve toplumlar içine doğarlar. Döle (erkek eşeme) ve yumurtaya (dişi eşeme göre) vücudunuz bir kalıptır yani dışa değin verili ilk temas kalıbınızdır. Vücudunuza göre de ilk temas kalıbınız önce sosyal çevrenizdir. Sonra da toplum sal çevrenizdir. Sosyal ve toplumsal çevreniz sizin doğa ile aranıza bir iletişime, bir göbek bağ kordonu oluşla, seçme ayıklama yapan, girişme avatar kalıplarınızdır.

Nasıl bir avatar kalıp vücut bütünlüğü olmadan, iç işleyiş ve içsel girişmeleriniz olamazsa; sosyal ve toplumsal avatar kalıp girişmeleriniz olmadan da; milyarlarca sene öncesi koşullara göre değil de, şimdiki koşullarda; dış girişmeleriniz, oldukça zor ve şimdiki haliyle neredeyse imkânsız olurdu.

İşte içine doğulan bu sosyal ve toplumlar yapılar, kişilerin önceden içlerine dâhil olduğu kendi aitti yapıları değildirler. Siz doğumla, hem sosyal yapıya dek, hem toplumsal yapıya dek avatar girişme kalıbını hazır bulursunuz. İçlerine doğulan sosyal yapı ve toplum sal yapı avatarın; ne kişiden önceki hali, ne kişiden sonraki hali ile bulunması, hiç bir zaman kişilerin değildirler. Ama siz, bu avatar kalıbı kullanılırken, bu kalıplar sizden de renk ve ruh tınışımı tutarlar.

Söz gelimi; sosyal yapı avatarları, size bir inanç eğimi aktarır. Ama siz tekil iken onu farklı renk ve ruhla algılar ve yaşarsınız. Bunu avatar kalıba yansıtırsınız. Yine toplumun size verdiği bir branş olacağın, ya da mesleki olacağın olumsa toplum avatarınıza siz;

bir idealist olmanın heyecan ve motifleriyle kendi egoca fıskırmanızı yapabilirsiniz.

Sosyal yapı, halka ve kişiye değin, özel ve öznel olan yaşam ilişkileridirler. Toplumsal yapı, nesne-özne üretim ilişkileridirler. Ya da nesne-insan girişmesi olacakla ve nesne insan biçimlenmesi olan yapıdır.

Kişilerin içlerine doğdukları bu iki yapı; sosyal ve toplumsal yapıdır. Kişiler kendi ömürlerine göre uzun olan; evrensel oluşa göre geçici olan bu iki yapının içine doğdukları andan itibaren girişimlerine başlanışla, öldükleri ana kadar süren bir öğrenme ve kullanma devinmesini oluştururlar. Sos yo toplum kişilerinin bu etkileşimleri; iyice anlamak, benimsemek zorunda oldukları, büyüyen bir kalıp yapıdır.

İşte doğduktan, ölene değin, kişi çevresi olan bu avatar kalıp: Kişinin hayata başlaması için yol haritası ve iletişim kuracağı verili, sınırlı, örnek pusula kalıptırlar. Ki insan yaşamına, belli bir noktadan itibaren verili başlangıç noktası olurlar. Bu yapılar, insan yaşamına bu nokta ile start veren, kişiler yaşamını bu nokta esasında başlatıcı, geçici çevre kalıp formudurlar.

Bu örnek kalıplar ikisek yaşam alanına değin (toplum ve halk alana değin) yaşam formlarını yansıtmak zorunda. Form içi insan öznesi olan (bilen ve eylem yapan) benler ile yine insanın tinselliğini yansıtan inanca dek öznellikleri; bu avatar kalıpla kurdukları iletimeler gereği, zorunlu bir etkileme, etkilenme çıkarımlarına girecektirler.

Kişiliğiniz olan özne ve öznelliğiniz yaşadığı süre içinde size emanet bir kalıp avatar formu, dışınızda olanlarla eytişim (diyalektik) içindedirler. Kişinin egosu, vücut avatar kalıbıyla; vücut avatar kalıbı da sos yo toplumsa avatariyle kurduğu bu diyalektik bağlantısını giriştirir. Karşılıklı olacaktan etkilemeler, etkilenmeler oluşla, etkilediğinden de etkilenmeyi başaramamasıyla kişilerin ne çevrelerini anlamaları olası olurdu, ne de yaşamaları olanaklı olurdu.

Sürecek

Bayram Kaya

Avatar Kalıp 2

2-Yeryüzündeki sosyo toplumsal avatar kalıp biçimleri çeşitlidirler. Bu çeşitlilik aynı kalıp sağlayışlarını farklı nesnel ve öznel zemin devinmeleri üzerine farklı sağlayış inşa etmelerinden ötürü, farklıdır. Değilse avatar formların kalıbı özündeki temel sağlar olmalardan kaynaklı, bir farklılık değildir.

İnsan özne (kişiliği) , ve nesnesi avatar kalıpla dış bağıntıyı sağlayabildikçe huzur ve haz içindedir. Bunu sağlayamayan aksamalarıyla da daima kaygı ve tedirginlik içinde oluşla elemlidirler.

İnsanlar sos yo toplumsa avatar kalıplarla dış bağıntıyı iyi sağlayabilmek için geçici kendi avatar kalıbı tanımak ve onu kullanmak, kullanırken de yönlendirmek, yönlendirirken de etkilenip; mini minnacık yeni yeti sel formları avatar üzerine inşa etmektedirler.

Avatar kalıbı kullanmak için onu anlamak demek, sizden önceki bu güne yönelik her bir karakteristik koşulların nelerden hareketle şartlarının neye göre devingence biçim aldığı anlamaktır. İşte o zaman avatar yapıyı, mini minnacık eğip büken inşaları, ortaya koyabilirsiniz.

Avatar kalıbın gelişme çizgisini (geçmişini) anlayamayan kişiler, avatar içinde esir ruhturlar. Çünkü bu statükocu bağnaz kişiler, içine doğdukları avatar süreçleri, saltık olanın, değişmez olanın sizle girişme yapan biçimi sanırlar. Bu doğal hali; sosyal aktarılan anlama biçimiyle inanç aştırırlar. Böylelikle, saltık olandan, kutsal olanı anlama sapıncı elde ederler. Oysa bir kutsal oluş, illa saltık görünümle belirmez.

Kişiler ortak olan aynı avatar kalıbı kullanırken, farklı özne ve öznel oluşu da yaşantı aşıp yansıtırlardı.

Geçici formel avatar kalıplar sizden öncedir. Ve yine avatar kalıp herkese farklı yansır. Ya da kişiler öznesi bu avatar kalıbın belirişini, kendilerine özgü farklı yansıtırlar. Yine bu avatar kalıplar kişiliğinize de yansıtacaktır. Kişilik tutumlarınızdan da, sizin nasıl bir inancı ve sosyal avatar kalıp içinde girişmiş olduklarınız da tahmin edilebilir.

Sizi temsil eden tutum ve davranışları giriştirir olan avatarlar, yine dıştan size kuplaj olan ve sizde beliren yönlendiricidirler. Çeşitli duyum organları bu kuplaj intikallerin aracısındırlar. Kuşkusuz ki siz verili olanın bilgi ve tutumuyla, bu kuplaj avatarlarla; yine avatarların sizdeki yansıtmasıyla, avatarları etkileyecek girişmelerin içinde de olacaksınızdır.

Sosyal hayat içinde, avatar anlayışların çok uzun süren bilinçsiz anlamalara dek kullanımları da kişiler üzerinde, hayli etkili ve uzun boylu etki olacaktırlar. Bu kabil etki ile uzun boylu sürer olan aktarımlar da kişiler üzerindeki etkileri; kişilerin devraldıkları avatar dünyayı geçmişten bu güne saltık sanmaları içindeki katkı payı çok büyüktür. Az çok bu durum içindeki değişmeleri insanlar görseler de, bunun bağlantılarını kuramazlar bile.

Bir avatar kalıp sosyal tutum, oluştuğu dönem içinde; reeldir, anlaşılırdırlar. Bu reel ve anlaşılır olan aktarımlar, geleceğe doğru intikal ettirilir. Bu intikal ettirilişler yüz, iki yüz yıl gibi süre içinde ola gelen oto değişmelerden ötürü; o günkü gerçekliğin ilişkileri, ileri taşınamaz. Gelecek geçmişe göre geçmiş üzerine yeni bir re organizedir.

Bu nedenle geçmişin değişen ilişkileri geleceğe taşınamaz. Ama geçmişe değin düşünce

felsefesi geleceğe taşınır. Yani geçmiş zaman içindeki ilişkilerin şimdiki zaman tutumları karşısında bağıntılı olmasının ilişkisini kurmanız, olanaksızdır.

Çünkü egonuza göre reellik, sağlanan olan reelliktir. Sizin geçmişte şimdiki gibi bir sosyo toplumsa olacakla dıştan dolaşan üzerindeki sağlanan reelliğiniz yoktur. Bunun için, geçmişte böyle bir reelliğin yaşanmış olacağını hayal etmeniz de bu nedenle olanaksız olur. Çünkü size göre içinde olduğunuz zaman koşulları, geçmişe göre şimdi değişmiştir. Geçmiş büyük oranda ortadan kalkmıştır.

Şimdiki çevreniz: sınırlı ve verili bir çevre durum olmalarına rağmen, yine de içinde olduğunuz avatar zaman nedeniyle; sosyal aktarımlı ve ego güdümlü tutumunuz nedeniyle; size göre şimdiniz, geçmişle de, aynıdır!

Bu yüzden sosyal aktarımlı özne ben ile ego temelli özne ben, zamanın geçer olmasını bilmesiyle beraber, zamanın varlıklar üzerindeki değiştiren etkisine değin, toptan bağıntı kuramamış gibidir.

Ego, zamanın geçmesi ile acıkmayı bilir. Sosyal çevre zamanın geçmesine göre çevredeki değişimleri görür ama sosyal kutsallık algısı yüzünden bunu hep aynı şeyin tekrar edişi gibi değişmezlikle algılar.

Sosyal ego ve kişi egolu özne, çevreyi genellikle durağan gibi görürler. Hâlbuki sosyal değişimler ve onun temel sağlayışlarına dek girişmesi, tarihi kırılma dönemleri içinde sıçramalar yapar. Bu sıçrayışla, anlaşılır olan bir sosyal aidiyetçe tutumlarınız yeni durumla, artık hiç anlaşılmaz olurlar.

Sosyal davranışlar büyük oranda inançtı olan avatar tutumlardan biçim alırlar. Bu yüzden bir örneği genel inanç kapsamından vereyim. İnançtı tutumlar, geçmişteki yasak olan tabulardan ve izin verilen tabulardan doğmuştur. Tabii süreç içinde, değişmeye denk düşen bu yasak ve izinin mantığı bilinmez oldukça; ortaya çıkan yorumcuların ışığı bizi aydınlatır! Bu değişmeyi kavrayan, kişi öznesine göre birlik gücünün öznesidir.

Sürecek

Bayram Kaya

Avatar Kalıp 3

3-İnsanlığın bir yamyamlık dönemi vardır. Bu yamyamlık, dönemi içinde insanlar insanı, kurban olarak sunuyorlardı. İnsanlığın yamyamlık dönemi sonuna doğru, insan kurbanlarının yasaklanmasına ilişkin süreçler başlamıştı. Bu yasağın benimsenmesi semboller üzerinde oluyordu. Söz gelimi iç yamyamlığı yasaklayan girişmeleri başlatışta kendisinden olanın etini yememeyi, kanını içmemeyi, tükürerek ifade ediyorlardı. Kendi totemdeşini yemeyi yasaklamamanın edimsel öğrenmesi; "tükürttüğünü yememektir".

Tanrı İggiler kendilerinden seçilen birinin etiyle kanına katılan kili (toprağı) karıştırıp yoğurarak insana suretini veren tanrılar kararı karşısındaki suskunluklarını, eti ve kanı yoğrulmuş İgigi konseptine, diğer İgigiler tükürmüştüler. Kendisinden verilen bir kurbanı karşı suskunluğa, bir direncin oluşmasıydı bu.

Bu temelde tükürme, kendisinden olan insan kurbanın etini yememeye ve kanını içmemeye karşı tiksiniç ortaya koyan bir dirençti. Şu veya bu sebeple (ittifaklarla) kendisinden bir kurban olduğunda, o gün kendi kurbanının eti olan yemeği yemeyerek, aç kalıyor; üzüntü duyuyor yeme içme yapmıyordu. Hatta cinsel münasebette kurmuyordu. Yas tutarak perhize giriyorlardı. Böylesi yasla ve lanet içinde oluşun perhizi, iç yamyamlığın yasak olarak ortaya konmasının yol adımlarından bir kaçıydı.

Duyuldu davul sesleri
Bir ruh girdi tanrının şekline
Haykırdı onun yaşam işaretini
İstiyordu ki unutulmasın
Kurban edilecek bu Tanrı
Belet-İli karıştırıyordu kili
İttifak yapılınsın
İnsan ile Tanrı arasında diye.
Tükürdü İgigiler bu kilin üstüne
Büyük Tanrılar haline gelebilirler diye

Bu kararın ve sözleşimlenin unutulmaması için kurbanlar verdikleri her bir ittifak dönemlerindeki en son kurban gününü, yas ve perhiz günü olarak takvime bağladılar. Bu takvim içinde her bir gün, karşı ittifak totem grubu kurban günü oluşun seneyi devriyesini unutmaz ve anar oluşla tekrar eder oldular. Eskiden beri inançlarda oruç olgusu vardır. Oruca ilişkin toplumların yukarıda anlatılan gibiden birçok değişik varyasyonu da olabilir. Bu varyasyonlar geçmişteki gerçek toplum yaşamlarına dek uygulaması olacakla reelken, mazisi unutulmuş hal, şimdi sosyal yaşamın inanç yasağı oluşla içi doldurulmuştur.

Oruç, insanoğlunun yaşamına yerleşirken yukarıdaki gibi kendisinden olana yas tutmanın bir süreç tezahür tepkisidir. Ve kendisinden kurbanın "şölen kazanını" yememeye kendisini aç bırakmıştı. Kendinden olanın etini yememeye, kanını içmemeye karşı insanda öğrendirme duygusu oluşturmaktır. Kendi içlerindeki kutsal totem kardeşinin kurban edilmesine böylesi bir açlık grevi şeklinde direnciydi.

Bu grev vari dirence dek edimin öğrenilmesini ve içlerinde birisinin kurban olacakla verilmesine figan ettiler. Üzüntü ve yastan, yememeden ötürü o gün aç kaldılar. Bu halin, birçok ittifak boyunca böyle sürer olmasını insanlık sembol olacakla gelenek yaptı. Sınıflı toplumlar ortaya çıktığında da, bu oruç edimini avatar bir sosyal inancı tutum olacakla, ama gerisindeki toplumsal gerekçesi hala bilinmeyen bir sebeple cari idiler.

Ancak orucun temeli, kendisinden olan birinin yenmesine, kendi totem kardeşlerinin karşı koydukları bir dirençti. Toplum, bu kabil yamyamlık edimlerinden, oruç kurumu eli ile vaz geçilmeyi başardı. İç yamyamlığı orucun sembolik yaptırım gücü sayesinde, kardeş etinin yenmesini yasak haline getirdiler.

Toplum iç yamyamlık yasağı olan bu kabil tepkiler; oruç tutumunun gerisindeki gerçek toplumların düzenleniş ilişki tutumlarıydı. Bu iç yamyamlığa dek düzenci tepki, sonraki bin yıllar içinde artık ortada yoktu. Böyle bir gerekçe ile orucun bağını kurmayı düşünmek de o anın oruca dek öğretilmiş olan saltık algısından ötürü, hiç düşünemeyecekleri bir durumdu.

Ama bu kabil sembolik geleneğin etkisiyle süre gelen orucun, şimdiki halde süren var oluş mahiyeti; şimdiki eşitsiz sosyal ve toplumsal durumların açıklanmasını ele verir bir anlama olacakla da, pekâlâ yorumlanabilecekti!

Yorumcuların da oruç olgusuna bir yorum yapması gerekiyordu! Oruç güncel toplumlar içinde neydi? Güncel toplumlar, sınıflı toplum olmalarına göre mal edinene ve mal edinmeyi olan bir toplumdular. Bu yüzden de toplumsal tedirginliklerini, açlık-tokluk gelişkisi ile tartışıyorlardı.

Oruç, tok olanın, aç olan halinden anlaması içindi! Oruçla nefisler, terbiye oluyordu vs. Tüm bunlar gelişen toplum yapısı algılarıyla yorumcu gelişen insan akıydı. Hâlbuki oruca dek ilk edimse tutumlar ortaya konduğunda; ortada sınıflı bir toplum yoktu. Sınıflı toplum olmayınca, sınıflı bir toplumun mal edinme ve mal edinememe gelişkisinden yansımaları olan açlık tokluk gibi birbirinin haline de tercüman olacak durum da ortada yoktu. Sosyal birlikti komün dönemin belli bir aşamasından sonra ittifaklar dönemi başlarında hala ortaklaşa yaşamın var olduğu, ayrı ayrı totem yapılarının temasını sağlayan bir süreçti. Bu yapı içinde komün, ya hep açtı, ya hep toktur. Yani sürecin ayrıışmış bir aç ve tokluk yoktu.

Sürecek

Bayram Kaya

Avatar Kalıp 4

4-Komün dönem de, ne sınıf ayrımı vardı, ne böyle bir sınıf ayrımı gibi durumu hayal edebildiler. Komün dönemin, açlar ve toklar ayrımı olmadığından: tok olanın da, aç olanın halinde anlaması diye bir düşüncesi de, zaten olanaksızdı.

Bu dönemlerde orucun böyle bir gerekçe ile ortaya konmasını değil aklın alması, komün dönemin sınırlı gerçeği içinde, tokun aç halinde anlaması gibi daha sonraki yapılar içinde görülecek bir sosyal gerekçeyi kullanamazdı. Hayale bile gelmezdi. Oruç önceden beri ola gelen olmayıp; o dönemlerin daha gerçekçi bir sosyal toplumsa kullanımı olan bir nesnel, nedense ilişkilerinden kaynaklanışlarla ortaya çıkma bir durum olsa gerekti.

Görülüyor ki günümüzün dahi sosyal avatar mantığı olan oruç; 12 000 yıl öncesinden beri insanlığın sınıflı olduğunu sanıp; o günlerinde bir açlar toklar sınıf çatışması yaptığını sanan kurgulayışlarıyla, komün dönemi, köleci dönem gibi; ya da bugünkü gibi kapitalist dönemler benzeri sanıyorlardı.

Böylesi bir ezen ezilen sınıflı toplum kültürü ikilemi içinde; nefis eğitimi ile insanları bir birine yardım etmeğe teşvik eder olmak olasıdır. Zengin yoksul ayrımı yapan toplumlar içinde siz birbirine yardım etmeyi, bu sembollere uygun anlam atfederek işlevsel kılabilirdiniz. Uygun bir duruma, uygun zaman düzleminde, uygun aracın kullanımı meşru olabiliyordu.

Zenginlerin kendi girişmeli olduğu yapı içindeki açlarını düşünmesi elbette önemliydi. Zenginlerin fakire dek düşündürtmenin özne anlamalı meşrulaşmasını oruca gerekçe yapmalarını böyle kurgulamak sos yo alan açısından doğru olabilirdi.

Ne var ki bu kabil tutum aşılımları ilkten beri hep böyle ola gelen bir durum saymak, ancak sembol olaylara ve geçmiş tarihe; günümüzün yaşantı sal algısıyla bakıp da, geçmişi bilmez oluşla, bu kabil çam devirmekle bu ancak böyle olasıdır.

Neyi ne kadar bilir olursak olalım, bu günkü yaşam şeklini, geçmişten beri şöyle veya böyle olacaklarla devam eder gelir sanırız. Beyin işleyişimizi, böyle bir mantık anlamayla şartlandırmışızdır. Şimdiki her bir sosyal algıları saltık yaşantı şekli sanırız. Zaten dinler de eski sahabe yaşantılarını bizelere anlatarak bu durumu sufle edip, bizi böyle biçimlendirirler. Böylesi mantıki yorumlarınız da, bilmezliklerinizi bilir gibi dile getirmektedirler.

Sosyal yapının en büyük avatar gücü; sınıflı toplumla, dini inançlarıdır. Yani din, duygusudurlar. Din duygusu insanlardaki çeşitli iç dış nedenlerin girişen bir ruhsal, bilinçse, psiko sosyal ve toplumsal olan durumların girişmesinden kaynaklıdır.

Ruhsal yapı, sizin girişen etkileşimlerinizin size iyi kötü olacakla yansıyan bir kişilik kalıbı oturmalarınızı ele verir edimselliklerdir. Ruhsal olan sizin gelecekteki sorumluluk alanınızdaki her tür girişmelerinize değin yaklaşım irrasyonlarınızı ve kişisel sorunlarınızı belirler. Uyum ve uyumsuzluklarınızın altında yatan yapıcı ve tahribatçı kazanımlar belirmesidirler.

Yani içte organik, in organik girişmelerin de haleti ruhiyesidirler. Bir ırmağın kendiliğinden akan eğim eşmesi ve bu eğimle dek çeşitli şekildi biçimler ve görünüşler alması gibi insanın temel zorunlulukları (ihtiyaçları) da, insanı eğimli ve kurgulu kılar. Ve zorunluluklar insanı davranmağa zorlarlar.

Toplumlarda kuramsal olarıktan hukuki eşitliğiniz vardır. Yani yasalar karşısında eşit

olmak, herkesin sorumluluklarından ötürü, yargılanır olacağı ilkesi, siyaseten hukuki eşitliklerdir. Yasalar fiillere denk düşen, uygulaması ile aynı fiillere aynı cezayı herkes için öngörürdü.

Tüm bunlar egonun sosyal ve toplumsal avatar kalıbı içinde oluşla, avatar kalıbı dıştan sosyal yapı, toplumsal yapı gibi sağlayıştı olmasını giriştiren, girişmelerin aşama aşılma uygarlığıdır. Sosyal yapı, inançtı öznel ilişki avatar kalıbı işleyişi iken; toplumlar üretim ilişkileri avatar kalıp, işleyişleridir.

Ego meşruiyetliğin kaynağı idi. Ego, kendisini dış dünyadan ayıran ve en az dış dünya ilkesi ile seçme ayıklama yaptığı, dıştan bir takım ithal girdileri vardı. Bu ithal girdiler, hücrede; hücre zarı ile, hücreler organ birlikleri ile vücutta; vücudunuz da dıştan sosyo toplumsal avatar kalıpla, bu seçme ayıklamaya dek meşruiyetliğini gerçekleştiriyorlardı.

Sosyal yapının seçme ayıklama iletme girişmesi, öznel inanç ve din duygularımız dediğimiz gelenek göreneklerdi. Toplumsal yapının iletme seçme ayıklama girişmesi de üretim ilişkileriyle bu üretim ilişkilerine denk düşer bilim ve teknolojileriydi.

Avatar kalıp, insan vücudu (organizma vücudu) oluşla, sosyal yaşam oluşla ve toplumsal yaşam oluşla belirlemektedir. Avatar kalıp içte egoyu koruyan bir işlevle ve dıştan sağlayışları gerçekleyen bir kabuk oluşla iki işlevi üslenmiş gibidir.

Avatar kalıp, vücut olacakla uzun sürede ancak genetik etkileşimlerle değişebilir. Oysa sosyal ve toplumsal avatar kalıp üretim ilişkileriyle ve öznel etkimelerle değişebilir ve değiştirilebilirler.

Çevreye dek ram oluşunuz yoksa, bu halinizle (canlı halinizle) var olamazdınız. Canlı haliniz hayatı taşıyan bir kalıptır. Kalıp bu taşımayı yapabilmenin eğimiyle zorunlu girişir. Girişmeleriniz, sizin hayat damak tadınız, mücadeleniz, uygarlık serüveniniz, hak ve görevleriniz, sorumluluklarınız olacakla ulvi eşip; sizce yaşamı devasalaşan bir anlam bulacaktır.

Hep bu ilke için (hayatı ne olursa olsun sürdürme egoizmi için) çaba gösteriyordunuz. Avatar konum can tatlılığı nedeniyle sizin için kıyametin yaşanması olurken, taşınan ilke için sizin (avatar kalıp taşıma ve hoşlanmalarınızın gelecek için) hiçbir öneminiz yoktur.

10.08.2011

Bayram Kaya

Avucumda

Paketlenmiş
Acepti, pişman
Hazır günler
Sürmüş, süyek
Avuç içinde;
Bir sıkımlık!
Bir dalsam içine
Benden büyük.

18.01.2007

Bayram KAYA

Bayram Kaya

Ay Büyüdü

Ardılca nankörlükte birdi
Kedi görünömlü kibirdi
Orman ahalisinden bir vaşak
Fasulyeden hazım
Kendini nimetten sayışla
Misali verimlilikti, başak
İkbali tutuşta dayanamadı karakteri
Herkesin kural olduğu yerde kuralsızdı düpedüz
Yapışıp emer oldu, yavşak
Olgunluğu minnetle bilmedi
Fil geçmişti üzerinden
Artık salçaydı, dönerken kavşak

07.06.2014

Vaşak; Kedigilerden uzun kulaklı et yiyici omurgalı.

Başak: Sarı sap üzerinde kılçıklı kapçığı içinde buğday dizili hamule. /verimlilik; ürün;
tüm üretim olan, rekoltenin simgesi

Yavşak: Bir parazit türü olan bit yavrusu.

Bayram Kaya

Ay Yarım

İrem sohbetleriyle yar
Bolluk eser yanıbaşımda
Üzerine de bir hürrem
Cennet susar, cehennem konuşur
Kafamda deli düşünceler

Ay yarım
Gönlüm tüm
Hünerdir can pazarında can
Gökyüzü düşer sokak kalkar
Süreğimdir kördüğüm

Ten midye kabuğunda
Bir yanım mefluç
Bir gövde bir boyundur baş
İskele alabanda
Karı ziyan sayarım

Güzellik kayıp saç taranırda
Sen pare olursan sefil yaranırda
Seviyesi yayla da baş aranırda
Yükseği düştü mü ki
Alçağı yükselsin!

15.04.2014

Bayram Kaya

Ay Yeni Yeni

Güneş çekilirken guruba
İçin karanlığıyla gel gitler
Kuşkuları düşürür asudem

İmbat eserde bulutlaşır ayrılığı ruhuma
Kurtuluş bulur, dökülürüm sayrılığa
Gözlerindeki ışıltılardan tanırım seni
Ne söndürür, ne döndürür şevki yeli
Şifa bulmaz, engel tutmaz, deliliğim eser
Çeker teni, bilirim Ay doğmakta yeni yeni

İki tel saç sunar, kavli cesur seçeni
Göz, aşınadan tanır geleni geçeni
Deliliğime dur der, saçlarına durulurum
Ey nazende söyle, nedendir böyle?
Ben her gün, sadaktaki oklarla vurulurum
Çeker seni beni, bilirim Ay doğmakta yeni yeni

Güneşimi üşüttüm, taşırım yelimi sıcak
Bir durur saltında dünya üzerimde değil ayakaltında
Kayar muhteşemden bir yıldız usulcak
Yücelcim olur, gökyüzü tutarım, kucak kucak
Hasretim düşer anıma, serperim üzerinize bucak bucak
Tutar seni, çeker beni; bilirim Ay doğmakta yeni yeni

Ah zavallı kuşum, tikel düşer de hareler beni
Bir olurum zahirden içerde yanış yareler beni
Akıl yele binince, kavgası karalar beni
Nakil kürsi tutar, kurgulaşır pareler beni
Birlikler yalnızlık sevmez, ayrılığa koymaz beni
İssizlik giyer kefeni, bilirim Ay doğmakta yeni yeni

13.01.2010

Kavil: Söz, yemin (kavli; sözü)

Bayram Kaya

Aydını Kaybetmek 1

Hani sanatçı dediğimiz zaman çoğumuz sanatçıyı, sadece ekranlardan bilir ve tanırız! Ekranlarda tanımamız da kamera objektiflerinin sürekli kalçalarına zum yaptığındandır. Bu hastalık 1990'lı yılların özel TV'leriyle başladı. Her kim, kime ne dedikleriyle, söz konusu olmalarında; ne sözleri, ne sanatları, ne sanat ürünleri, ne fikir ve düşünceleri, ne güncel sanatçı duruşun mütalaaları, ne de savları söz konusu edilirdi. Tüm ekranı dolduran kalça hareketleri eşliğinde spikerin söz akışı verilir giderdi! *

Bu kabilden sığ, hep o aynı zevat kişileri sözüm ona sanatçı biliriz(!) Ve bu tip zevatı muhteremler kalça hareketli oluşun, doyumsuz bir kalça sanat şovuyla; güya izleyenlerini ekran başına kilitleyen ve kalça olmaktan öte, sanatla özdeşleşir tarafları olmayan, popo şov kimi kişiler oluşla hep aklımıza gelirler!

İşte maganda olmaktan ötürü, sokak kabadayısı olur sanat üretmeleriyle, genel bilim kültürü felsefesiyle hiçbir şey olmayanlar vardır. Bu sanatçı muhteremlerin pek çoğu okumadığından, bilim ve teknoloji felsefesinden habersiz olduğu için; görsel şovmenliklerinden ötürü her gün, günde en az üç ekranda boy boy görünürler.

Bu tiplerin bir başka alanda, başka bir versiyonu olan lafazanları vardır. Alan bilgisi dışında oluşla bilim felsefesi olmayan, kimi kez kimi şarlatanlar da hep aydın olacakla aklımıza gelirler. Aydın mı, aydınlar! Konuşmacı mı, konuşmacılar! Egemen gücün nabzına göreler mi? Evet öyleler!

İşte kimi anlı şanlı aydınlar da böyledirler. Bunlar tıpkı tüfeğin icat oluşuyla, mertliğin bozulması gibidirler. Televizyon icat olundu, sanatçılık ta, aydınlık ta, bozuldu. Bu aydınların anı da; şanı da bilmezlikleriyle değil, gerçekler karşısında utanıp sıkılır olmamalarıdır! Menfaatleri karşılığı, toplum düşünmesini iğdiş etmeleridirler! Bunlar kanal kanal gezerek; adeta bulunmaz bir cevher niyetine kanalları dolaşırlar. Bu nabza göre olma sadakatlerini yerine getirirler. TV'ler sanatıyla duruşuyla kültürüyle vs. tanınma aracı olmayıp, bunlar için nabza göre olmanın formasyon yeridirler de!

Söz gelimi; bu tipler, uzman hukuk profesörü yanında bile, bir biyokimya profesörü yanında bile, bir atom mühendisi vs. karşısına dahi çıkışla, ne allame olduklarını hep gösterirler! Hani vardılar ya, kimi gazeteci ve kimi akademik ünvanlı ukaladılar bunlar, çoğunlukla. Hani canım her gün TV'de yüzlerini görüşle alışık olup, gına geldiklerimiz oluşla, bunlar öyle dikkat edilmeyişle, yolda rast geldiğimiz trafik işareti veya bir çöp varili gibi oluşla, yüzlerini kayıp eden, yüzsüzler işte.

1980'den beri; 'bu diyar baştanbaşa' diyeceklerle gezip görür denli sorunlara hakim, sorunlara aykırı bakıcı söz ve anlatımları olmayıp, masa başı gazetecilikle aydın olma, yazarlığı yapılmışa başlanacaktı. Artık plaza dönemi, masa başı; astronomik rakamlarla al maaşı, patron yalakalığı yapan; devlet kapısında patron işlerini takip eden; kahverengi diliyle halkı sürekli yanıltan aydın gazete yazarlıkları başlayacaktı.

Bunlardan kimisi olan yazarlar bu dönemliğini; bilgisini, kimlik ve kişiliğini; erdemlerine aykırı oluşun kendisini ezen onur sancıları pahasına yapacaktılar. Onur dirençleri gittikçe yalakalaşmanın, yalama alışmasına dönecekti. Tabii köşeler dönülecekti! Şimdiden gayrı yepyeni bir aydın tipi yazarlarımız vardı. Sözüm ona elit gazete yazarlarıydı bunlar! Artık aydın gazete yazarlığı da seçkinleşecek, eli tize olmuştu!

Yani şarlatanlıklarıyla yüzlerini, ilginçliklerini dahi tükettiğimiz aydındılar. Kuşkusuz bunların dışında ve bunlar gibi olmayan daha çok ve pek çok aydın ve sanatçımız da vardır ki bunlara da hep, her zaman şükranlarımızı sunarız.

İşte bu tip aydın çuvallamalarını belirteceğim. Aydın argümanı oluşla bu belirtmeler içinde klişe olmuş en az iki demokratik savunma cümlelerini irdeleyeceğim. Söz klişe kalıplarıyla oluşlarının, günceldeki okurlarını ya da izleklerini yanıltan; güya fikri oluşun söz ve yazı iletilmeleri içinde bulunuşlarıyla, kitlelerine hitap eden en az iki savunma argümanlarını ele alacağım. Birincisi şu; "efendim" derler. Ve devamla: "seçilmiş iktidarlar, programları için vardırlar" derler. Meşru ve herkesin aşağı yukarı ittifakı olacağı temel düzlemde konuları ele alıp, iknacı olurlar.

Bu noktadan itibaren konunun haklı tanılı zeminine kilitlenen okur ve izler müşteriler; hitap etçisine ya da yazarına en az direnç pozisyonunda olurlar. Direncin azlığı, haklı söyleme olan güvenden ötürü; bu eksene yeni eklemeler almak içindir. Bu meşru söylem üzerinde oluşun ve azalan dirençle yazarımız, hatibimiz saçma sapan oluşa doğru giderler. Yine bu kabil yüzsüzler yine doğru klişeyle: 'Siyasetler iktidara, seçimle getirilirler ki; iktidarlarında kendi programlarını uygulasınlar diyedir' derler. Buna da amenna.

İkinci olacakla da şu söylemi dile getirirler: 'İktidarın, kendi yasa teklifini vermeleri ve kendi yasa tekliflerini mecliste geçirme hakları vardır' derler! İşte çuvallama burada başlar. Çünkü bu söylenen söz; hem doğru, hem yanlıştır. Bu görülmeli. Buraya kadar olan söylem, kuşkusuz yasal ve hukuki olan söylemlerdi. Bu söz de yasalıdır.

Ne var ki; "İktidarın, kendi yasa tekliflerini verme ve kendi yasa tekliflerini mecliste geçirme hakkı vardır! " denmesi ile film kopmağa başlar. "Kendi yasa teklifi" diye masumlaştırdığınız şey, sonuçta toplumun ve halkın sindireceği, benimseyeceği; uyup uygulayacağı ve toplumları geleceğe taşıyacak olan, uzun soluklu; uzun süreçli bir yasa teklifi ve düzenlemesidir. Topluma dek yönetsel işleyişler, ayakkabı giyip çıkarma gibi kendi istemleri bağlamında olamazlar.

Toplumlar, bilinçli toplum belleğine sahip olmayan yasa tekliflerini; tarihsel toplumun envanterlerine sahip olmayan projeleri ve toplum cari ligine konu olmayan hiçbir şeyleri, sırf erk istedi diye, erkin "istediği" oluşla; ortaya koymazlar. "İktidarın teklifi" toplumsal olanın prosedürü olmak zorundadır.

Yani "İktidarın kendi teklifi" dediğiniz şey sonuçta; "toplumun teklifi olan ya da toplumun isteği oluşla, halkın teklifi, halkın isteği olacak şeyleriyle; sonradan halka tahakküm olmaktadır. Halka tahakküm olanla, halkın kendi teklifi olma, arasında; koskocaman, altında kalkılmaz denli bir fark vardır. Bu gibi ayrımlar, göz ardı edildi miydi; zurna zırlamaya, zırva da tevil götürmemeye başlar.

Demokratik toplumlarda, elbette siyasi partiler, yasal sınırlı prosedürler içinde oluşla, kendilerine özgü programlarıyla vardırlar. Ama iktidarlar, sadece iktidar olduklarında; sırf kendi programları için parlamentoda olmazlar! Bunun böyle olup olmasını, bilmemize dair detaya girmemize gerekte yoktur. Sadece okunan milletvekili yemini kapsamında dinlediğiniz; "halkın refahına ve mutluluğuna" denen vurguyu hatırlamanızla, bu temel hükmü rahatça çıkarabilirsiniz.

Milletvekili seçilen kişiler özelde Ali'nin, Ayşe'nin annesi babası iken; artık söyledikleriyle, tavırları ile şimdi de toplumundurlar. Artık vekillerin söz ve iyelikleri, Ali'nin, Ayşe'nin dışındakileredirler. Yine söz gelimi iktidarın bir görevi de; hem de, en temel görevlerinden birisi de; parlamentoyu çalıştırmaktır. Parlamentoyu nasıl çalıştırırsınız? Söz gelimi; "kendi istediğiniz teklifi" önerir olmanızın zitlaştırması ile mi?

Bir bilgi ya da bir kuram; soyut olarak yukarıdaki gibi "kendi istediğiniz teklifi" önerirsiniz kabilinden söylenebilir. Hatta bu söylem yasal da olabilir! Soyut olan böylesi düşünüş içinde siz bu cinsten kuramsal bir sözü söylersiniz. Böylesi bağıntıları ve girişmesi olmayan sözlerle, söz gelimi; bir kaysıyı getirip mutfaktaki tezgâhın üzerine korsunuz. Sonradan tekrar o kaysıyı yediğiniz de, bu kaysıda tüm yarar beklemenizin soyutça yaklaşımıyla; "kendi istediğiniz teklifi" önerirsiniz demenin soyuttu yaklaşış benzerlikleri aynıdır. Hâlbuki ki kaysıyı tezgâha bırakmakla ve yemeniz arasında geçen süre, durumun ana belirleyicisidir. Teklifi meclise sunmanızla, meclisten geçen süredurum; belirleyicidir.

Yarım saat sonra yenilen bu kayısı egomuz için tüm yararlılık mıdır? Bu eyleminiz kuşkusuz gayet yasal, gayet olağan bir davranıştır. Biz, yine de kaysının tezgâha konması ile kayısının yenir olması arasındaki süreçli gelişme ile sizin kendi teklifiniz olan tasarıyla, her iki durumu da süreçli bağıntı olma ilişkisiyle ele alalım. Kesikli süreçli bağıntı olan yansıma ilişkenliyle süreçli olgu ve olaylarımız, araya boşluklu tanecikli zaman alırlar. Araya alınan bu "boşluklu tanecikli olay ve olgu sürecinin" benzer olan "süreçli gelişme" andırışıışından hareketle, her iki durumu bir değerlendirelim.

Siz kaysıyı ortama bıraktığınız an, kaysı aromasını az az ortama verecektir. Ortam kendini kayısının üzerine boca edecektir. Ortamın tozu, toprağı; mikroskobik canlıları, kayısıya üşüş edeceklerdir. Kaysının ortama saldığı bu koku ve tat çekiciliğı ile de ortamdaki canlılar kayısıyla temas kuracaktırlar.

Ve bu temasçı girişme ile söz gelimi arı, sinek karınca gibi haşerelerimiz emme borularını kayısımızın içini sonda edecektirler. Ve bu aromatik cazibesinden ötürü kayısımız, haşere ayakları altında kalışla cazip bir ziyaret alanı olacaktır. Bu hal kayısımızı, zorunlu bir "mikrop enfeksiyonlu depo" haline getirecektir. Böylelikle de, mikroplu kayısımızın egoya değin tüm yarar olgusu, ortadan kalkacaktır.

Benzer şekilde meclise sunulan; "kendi istedikleri teklifi" önerir olmanın yasaları; topluma dek olası tüm yararı gözetmez. Bir kere toplum bilinci, tüm bilinçlerden üstündür. Bir kere bu ilkeyi görmemek, girişecek tüm süreci görmemekle eş anlamlıdır. İkinci olacakla sizin parti ya da kişi öznellikte teklifiniz meclis içinde, meclis dışında lehte ve aleyhte oluşların şiddetli çatışmasıyla meclis converti; teklif yasayı, toplumun tüm kesimlerine hitap eder olmanın dönüşüşüyle; topluma mal olmayı sağlar. Artık teklif sizin değildir. Teklife hiçbir şey yapılmasa dahi, meclis onayı bu damgayı taşır.

Yani demek istemem şudur. Soyut söylenen sözle, ortam girişmesi yapan eylem, birbirinden çok çok farklıdır. Çünkü eylem somut koşullarıyla bağıntılı girişir. Girişme sonunda o şey kırılır ve sınırlanır. Hâlbuki ki; "hükümetler, kendi programları için iktidar da vardılar" demeniz, sanal söz olaraktan doğrudur. Ama iş eyleme geldiğı zaman, kazın ayağı öyle değildir.

Programlar, elbette her hangi bir partinin iktidardan önce, "kendi yasa teklifi olacak projesidirler". Ama iktidar oluşlarıyla ve parlamento da bunun dile getirilişi ile artık bu öneriler nitelik değiştirmiştir. Teklifler artık, "kendisinin olma" iyelik ve tikel liginden çıkmıştır. Toplumun ve "tümelin iyeliğı ve yasa teklifi haline dönüşmüştür." İşte bu an, "girişmenin" anıdır. Zurnanın da zırt dediğı yer burasıdır!

Oysa 'o şey' kendilik bir yasa teklifi iken, sadece bir projedir, girişme sizdir. Sorulduğunda gösterilir. Hâlbuki iktidar demek, proje sunmaktır demek doğrudur. Ama

yine iktidar demek; iktidarların sunu projelerini iktidar dışı olanların görüşleri ışığı altında oluşla tartışırışla; parlamentoyu çalıştırır olma zorunlulukları vardır. İktidar böylesi iki yanı uçurum, uzun ince bir sırat yoldur. Her kesin kolay taliplisi olup; istediğini yapması değildir. Böylece iktidarın projesi genelin projesi haline getirilebilmektedir.

Sürecek

Bayram Kaya

Aydını Kaybetmek 2

Değilse böylesi yalancı ve girişme siz oluşla mecliste, lineer geçen bir teklif bir tek adam baskısı ya da partizanca olmanın, oligarşi baskısı olurdu. İşte halkın temsili genel katılımı ve soyut iradesi buradaki muhalefeti, uzlaşma ile ortaya çıkacaktır.

Toplum kolektiftir. İktidar katalizör oluşla yöneten, sunan güçtür. Değilse, çoğunluk seçimi ile erke gelip, istediği yasama ve yürütmeci oluşun yasalarını çıkarıp ta; arkanızdaki seçmeni de; " işte size, halksa, halk! Halk iradesi ise; biz, tam da iradi seçilmiş bir halk iradesiyiz, demenin gaflet ve dalaleti değildir de nedir? Oysa bu kabil uzlaşma ile çıkacak olan da, yine sizin emek, gayret ve başarınızdır.

Girişme siz olurla duran projeyi, eğer siz: "bu benim meşru hakkımdır, çoğunluğum var, teklifi verir ve mecliste geçiririm" dediğiniz an bu hakkınızla yine bir başka sorumluluğunuz ve zorunluluğunuz olan 'parlamentoyu çalıştırma' gibi bir görevinizle, meclisteki çoğunluğumla ben bunu geçiririm dediğiniz tavrınız çelişirler. Çatışma başlar ve şiddetlenir. Nedeni de basittir. Demokrasi, bunların uzlaşmasıdır.

Taslak projelerin partizanca olan sınıfsal olan bir tikelce sahiplenilişi vardır. Yasama, tikelce olanı; parlamento içinde tümelce olana doğru çekmek ister. Ya da çekmelidir. Parlamentosunun tümelce oluklu halk iradesi olma koşulu tek boyutlu sahiplenme olan projeyi, parlamento zeminine çeker.

Parlamento halk egemenliği oluşla bir totemi anlamadır. Halk egemenliği de halkı temsilen oluşundan ötürü, partiniz dışındaki diğer sınıfsal partilerinde katılımıyla; bu iki anlayış sürtüşür ve çatışır, uzlaşır.

Kendi partizandı, tikelce teklifiniz burada kırılacaktır. Sınırlanacaktır. Hatta kimi eklemeleri alacak oluşla beraber teklifiniz; yeni zaman zemin boyutu kazanıp, ancak böylece parlamentodan çıkacaktır. Yani girişmenin olduğu yerde, tikel ilklerin programı böyle oluşla genelleşir. Size ait her hangi bir tekil programlar, zorlayıcı olan yasallık içinde uygulanışlarıyla, yasallaşması da olasıdır. Ama bu zoraki yasallaşma hem hukuki değildir. Hem de parlamentosunun kendi zaman zemin düzlemi içinde olması gereken; parlamentosunun kendi çalışmalarını, kendisinin engeller süreçlere kayması demek olacaktır.

Kısaca şarlatan aydınlar; bilerekten, girişmeli davranışları görmezden gelir. Girişmeli olur davranışların nasıl olacağını ve girişmeli davranışların hangi zaman zemin boyutlarına kayışla değişip dönüştüğünü hep görmezden gelişle ağıdalı ahkâmlar kesmeğe başlarlar. Biz de kuzu kuzu dinleriz!

Oysa söz de bu gibi aydınlarımız; hükümet etmenin; aynı anda hem kendi teklifini vermekle hem de kendi teklifi dışında olur birçok başka sorumlulukları da hükümet katalizörlüğü altında giriştirir oluşun eğilimlerini ortaya çıkacaklarını; sanki hiç bilmezlermiş gibi olmanın söyleyişleri içine girerler.

İkinci savunmaları da; "demokrasilerde sözü, halk söyler!" der olmalarıdır. Bir kere bu söz hiç doğru bir söz değildir. Toplumun insan yapısı gibi toplumun sınıflı yapısı halka da yansır. Bu edenle halkın mono blok bir iradesi oluşamaz ki son sözü halk söyleyebilsin. Demokrasilerde halkın iradesi parçalı oluşumlarla, temsilcilikler üzerinde ilişki eştirilip, yürür eştirilecek bir uzlaşma sanatıdır. Bu anlamda siyasette, zor bir sanattır.

Uzlaşmalar çıkarmayan iktidarlar, demokrasilerde son sözü halk söyler, diyemez. Uzlaşma

olan yerde ancak son sözü halk söylemiş olurdu. Uzlaşma kolay işleyen akış değildir. Uzlaşma çok çetin ve çetrefillidir. Uzlaşma çok kez akışı yavaşlatır. Uzlaşma çok kez süreci durdurup, akışa tıkaç da olabilmektedir. Uzlaşmanın doğası bu. Ama kasti olmadıkça, süreci hep akıtır.

Yukarıda söyledik, parlamento parçalı oluşla halk egemenliği olan totemi anlama gerçekleşmesidirler. Bir parçalı oluşum ne kadar ekseriyet olursa olsun; arkasındaki seçmeni, halkın tümü sayılamaz. Halk tekil bir kavram değildir. Demokrasiye ve halka dek kavramları diğer yazılarımda tartıştığımından burası için tekrar ele almayı gerekli görmüyorum.

Diyelim ki; 'demokrasilerde sözü (uzlaşmayı) halk söyler' olsun! Oysa demokrasiler de seçimler vardır. Tüm seçimler halkın sınıflı yapısından ötürü, halkın zorunlu ve parçalı oluşuyla halkın çeşitli çekim noktalarında kümelenmeleri de bu tür her bir odak sal parçalar üzerinde gerçekleşir. Bu gerçekleşmenin her bir küme sel olucu istatistiği (aritmetiği) de, halkın tümü değildir. Çoğulculuk totemi, çoğunluğun diktasını reddeder.

Bu nedenle demokrasilerde halkın son sözü bu şekilde oluşlarla, parçalı söylediğinin tabusuyla, kabul olunur. Demokrasilerde sözü halk söylemez. Halk çeşitli sözleri söyler. Ana iskelet, iktidar etrafındaki teklif ve olum lamalardaki uzlaşmaya değin yapılan girişiminin sanatı da; politikalarının başarısıdır. Demokrasilerde söz değil, sözler vardır. Sözlerin filtre oluşla girişen bileşkesi vardır. Bu demokrasici totemi alandaki yolların, birisi de, işte budur.

Biz şimdi reelde olana bakalım. Böylesi yaldızlı sözleri söyleyip de, reelde bu sözün aksine olan her bir girişmeleri gargaraya getirmek nasıl olurmuş onu görelim. Çünkü bu tür aydınlarımız yukarıdaki birinci örneğimiz içinde de söylendiği gibi; "her iktidarın, kendi yasa teklifini verme hakları vardır. Ve elbette iktidarların kendi tekliflerini mecliste geçirme hakları da vardır" diyen söylemleri, hemen herkesin üzerinde ittifak edeceği bir söylemdirler!

Ne var ki iktidarlar yasal olanın içindeki bu tür meşruiyetlerle yola çıkarlar. Bu hal, böylesi doğru zemin üzerinde oluşunuzdur. Aydınlar öncelikle sizin bu argümandaki, olası zihni ikna olma onayınızı ele alırlar. Sonrasında da, sizin konuyla olan aynı yönlü onama eğimli, stabilize frekanslı dikkatinizin dağılmaya başlayacağını bilirler. İşte sizler bu algı içinde iken, sizleri yanıltacak olan konuşmaların zaman ve zeminini kaydıran bant ve süreçlerin, frekansına geçerler.

"Her iktidarın, kendi yasa teklifini verme hakları vardır. Ve elbette iktidarların kendi tekliflerini mecliste geçirme hakları da vardır" deme lafzı, girişmeler içinde oluşla kendi başına hiç bir anlam ifade edebilir bir söz değildir. Neden mi? Bir söz, tartışılır ortam içinde (parlamentoda) tartışılmadan; o söz ve sununun parlamento içinde girişmeleri olmadan bu girişmelerini göz ardı ettiğiniz zaman, süreçler bozulur.

Her iktidar olan siyaset, kendi yasa teklifini sunar. Bu tür söylemler çok şeyin üstünü örter. Çok büyük bir yanılgıyı ya da ön yargıyı ortaya koyar. Parti tüzel liginin ve erkteki partilerin sundukları projenin, kendi zaman ve zeminini; toplumun öngöreceği ve toplumun boyun büküp kabul edeceği bir zaman zeminmiş gibi görmek olur.

İşte kendisini kaybeden aydınımızın görmediği, ya da görmezden geldikleri karartmalardan birisi de budur. Bu ön yargıyı böyle kabul ettiğiniz an filim burada

kopar. Erki olan partilerin diktası başlar. Oysa iktidarların bu kabilden olacak kendi teklifini sunma işleri, genelliğe (topluma) mal olması bağlamında söyleyecek olursak söylemimiz şuna benzer.

Robert Fulton kendi plân ve projesini (buğu gücünü hareket enerjisine çevirme sunusunu) insanlığa armağan etti. Bu armağan edilişin kimi hakları mahfuz kalmak şartıyla; insanlığın düşünme girişmesi, kendisine armağan olan aynı ilkeyi; çeşitli şekillerde geliştirip, değiştirip, dönüştürerek; gerek karada, gerek denizde, gerekse havada vs. farklı zaman zemin kullanımı haline getirdiler.

Artık şimdiki teknik proje ne Robert Fulton'un ilk sunduğu projedir. Ne de şimdiki projeler Robert Fulton'un ilkesel deviniş projesinden (bir enerji şekli olan ısıyı hareket enerjisi şekline ne çevirmeden) apayrı oluşlarla, Robert Fuluton'un ana temasından bambaşkadırlar.

İşte parlamentoya gelen bir iktidarın, kendi projesi de; mahfuz hakları dışında; değişime, gelişme ve girişmeye uğrayacak olmakla, artık iktidarın projesi değildirler. Ama bu son haliyle ve ana ilkeleriyle iktidar projesinden ayrı bir şey olmamakla da iktidarın projesidirler.

Genelde parlamentonun başarısı, özelde de iktidarın eseridirler. İşte bizim aydının görmek istemediği noktalar burasıdır. Bu kör noktayı bir kez es geçtiniz mi, iktidar ilahlaşır. Ve ilahlaşmış iktidara da siz her şeyi yaptırırsınız! Bu gibiden icraatlarla toplumunuz kendisine yabancılaşmış olur.

Televizyonlarda, bıkmadan tekrarlanışla olan bir başka aydın yanılması da, şudur. 'Laiklik bir inançlar özgürlüğüdür' derler. Bu lafız, söylem olarak ne kadar güzel! Ne kadar da öznelci özlemlerimizi örtüyor gibi değil mi? Hâlbuki ki bu söylem, tam bir düşünememe ve akıl karartmanın prangasıdır.

Neden mi? Bir kere laiklik inançların özgürlüğü için değildi. Aksine laiklik; aklın ve toplumunuzun; inançlara dek inancın baskı ve tasallutundan, kurtulmaları içindir. Aklın ve toplumun inançtan bağımsız işlerleşmesi içindir.

Toplum ve aklın özgür olabilmesi için laiklik vardır. Tarihsellik içinde inançların akıl ve toplum üzerinde olan baskısından ötürü olan ihtiyaç nedeniyle laiklik ortaya konabilmiştir. Bunu göremedik mi; yukarıdaki gibi "laiklik inanç ve vicdan özgürlüğü için vardır" demenin deli saçmasını söylersiniz.

İnançlar, özellikle de dini inançlar var oluşundan bu yana, hem sosyal hayatın; hem toplumsal hayatın, her alanını düzenlemişlerdir. Çelişki şuradaydı; toplumun ilk dönemlerinden itibaren o günkü sosyo-toplumların kendi yaşam pratiklerinden neşetle ortaya konan kılgın, pragmatik çıkarımlar olup, halk alan içinde inançlaşmışlardır.

Bu aşamada yaşamın tecrübesi olan bu çıkarımların İnanı olmasında sakınca yoktu. Ama bu ana uygulamanın giderek toplumun başına tebelleş olacak Sakıncası şuradaydı: Dinler (pragmatik yaşam tecrübeli inançlar) aynı kalırken, sosyo toplumsa hayat ilerleyen süreçlerle değişiyordular. Böylece de bir doku uyuşmazlığı ortaya konmuştu.

Yani ilk başların kuruluş ve tanı aşamasında olan toplumsa alan içinde, dini anlamaların düzenleyici olan baskı ve basıncı vardı. Dinlerin düzen kılan bu basıncı ilk düzenci oldukları dönemdeki gibi sosyo-toplumsal hayatı düzenler olmadaki stabil kalamıyorlardı.

Stabil kalma ve etkisini duyurma gibi nedenci çelişkiyle İnançlar, baskı basınç ve müeyyidelerini artırmaya başladılar.

Bu değişmez olma haliyle kendisi sorun çözücü bir metod ve yöntem olamayışla egemenci tutum direktmesini ortaya koyuyordu. kendisi gelişmeyen gelişme içinde olan sosyo-toplumu düzenler olmalası gibi İnsan aklının düşünme kulvarını ve insan aklının düşünme çerçevesini de belirtir oluyordular.

Böylelikle de toplumlar ve düşünceler inanç eksenli olmaktan hiç te kurtulamıyordular. Bunun en açık örneği toplumda yapılacak her iş için dini otoriteden tek tek fetva almakla o işin olası olmasıydı. İşte bu nedenle, toplumsal düşünüşün ileri tarihsel süreçleri, inanç baskısına karşı çareyi, bu kabil laiklikti anlayışla bulmuşlardır.

Üstelik "laiklik bir inanç ve vicdani kanaat özgürlüğüdür," diyen bu söylemin kendisi, hem laikliğin tanımına, hem de özgürlüğün tanımına hiç uymamaktadır. Böylece bu söz, bu iki yanlışı birden kendi içerisinde taşıyordu. Bu söz irdelenirse; 'Laiklik sanki insanın inancını, ibadetini, vicdanlı olması gibi düşünce serbestliklerinin, toplumlar tarafından güvence altına alınmasıdır denebilirdi!

Yine, 'bir din veya mezhep mensuplarının, başka din veya mezhep mensuplarına karşı; ya da her bir kişilerin inanç, ibadet, vicdan ve kişi düşünceli hürriyetlerinin yaşamasına yönelik olacakla; inançların inançlar üzerinde olası türlü baskı ve tahakkümlerini önlemek, laik devletin görevidir' derler! Aydınlar bu gibiden boş söyleyişler içinde oluşlarıyla, abuk sabuk olmaktadır.

Laikliği, inanç ve mezhep serbestliği oluşla anlayanların; bu kabilden abuk sabuklarından birisi de şudur. Derler ki "laikliğin birçok tanımları vardır." Bu nedenle, laikliğin bir çok tanımına dek olan tüm laiklik tanımları da; tam bir bilmezlikti bir abuk sabukluk olmaktan öteye gitmezdi.

Yukarıda açıklandığı üzere bu kabil aydınlar; bilmezlikti tanımlarıyla ya da halk bilmezliği, demagojisi dâhilinde oluşla; kendilerini kanıtlamaya, ispatlamaya ve haklandırmaya kalkışmanın, reaksiyonları içine hep girmişlerdir.

Sözün özü şu; suyun bir kaldırma kuvveti vardı. "Suyun bu kaldırma kuvveti; sizler, gemiler yüzdürmek istediniz diye, gemileri yüzdürmeniz için mi vardılar? Yoksa suyun kaldırma kuvveti olduğu için mi, siz gemileri yüzdürüyordunuz? "

Suyun kaldırma kuvvetinin, gemiler yüzdürmek için var olduğunu söyleyen tanımınızla zaman ve zemin başka akıyordu. Ve bu tanımın çerçevesinde oluşturduğunuz mihaniki düşünceler içine toplumsal iradeyi oturtuyordunuz. Bu gibi mihaniki düşünceler çerçevesine fetvalar alışı toplumsal iradeyi oturtmanıza dek inanıcı anlamalarınız imanı akılcılığınızın bir gereği oluşla, teokratik anlamaydı.

Suyun kaldırma kuvveti olduğu nedenle sizin gemiler yüzdürüyor olduğunuza dek olan akılcı düşünme yöntemi içinde ise nesnel, deneycilik vardır. En önemlisi de sizin iradeniz ve sizin bilinciniz dışında oluşla, sizden bağımsız bir nesnel yasallığın zorunluluğu vardı. Sizler bu yasallığı fark ederek, kendi öznel yansımalarınızı da işin içine katarak bu oluşumları insan ve toplumunuzun yararına oluşla düzenleyip kullanıyordunuz.

Tarih boyunca, birinci yol ve yöntemin basıncı; egemenlikçi oluşla ve akıllara pranga

vuruşuyla cariydi. Baştaki düzgün işleyen sistem ve kurumlaşma; yeni olanın değişiminin gelişiminin şekline sokulacağına; değişme ve gelişme var olanın yani değişmezliğin (inançların) içine sığdırmaya uğraşmanın ters mantığı yüzünden işler bu hale getirilmişti.

Bu mantığın zorunlu sonucu, inançlar insanların deneyci aklını; bir istisna, bir büyü, bir sihir oluşla anlayacaktı. Ta ki M.S. 1789 hareketinin dünya genelinde yeni değerlerin sembolcü tabu kılınışına dek, bu böyle olacaktı.

Sürecek

Bayram Kaya

Aydını Kaybetmek 3

5-Sözüm ona aydınlarımızın tarihselliği içindeki laikliği; 'bir inanç özgürlüğü' gibi görme, yanıltmasıyla; halkçı anlamının bir ürünü olan hoşgörücü olmayı; laiklikle, karıştırırlar. Ya da şöyle söyleyelim; eğer laiklik inanç özgürlüğü ise hoş görü neye yarardı? İttifakı dönemin var olmasından bir süre sonradır, hoşgörü zaten zorunlu oluşla biraz biraz ortaya çıkmıştı. Ama bu dönemlerde laikliğin esamisi yoktur.

Yani, ittifak öncesinin sosyal yapıları; her biri aykırı ve her biri tekil olan totemi anlamalarının varlığı, içindeydiler. Bu aykırı ve farklı sosyal yapılar, ittifak içinde plüral ve kendilik bir totemi çoklaşmanın çatışması oldular. Çatışmaların kimi kez uzlaşmaları sonunda hoş görücülük zaten ittifakın içinde boy vermişti. Hoşgörücü ittifakların, günümüze dek çeşitli sosyal alan içinde girişen gelişen bir hoş görüsü vardı. İnsanlık sözde aydınların deyişle; yine hoşgörü demek olan(!) laiklik kavramını ortaya koyma zahmeti içine, neden girsindi acaba?

Tarihsellik, sırf oyun ve eğlence olsun; akıllar karışsın diye mi, hoşgörünün yanına bir de laikliği; hoş görücülük olarak mı ortaya koymuştu! Oysa mistik olan inançlar, halkçı girişmeli bir kavramdırlar. Bu nedenle hoşgörü de: 1- ittifak eden farklı totemik yapılar içinde zamanla oluştu. 2- Hoşgörü ahitleşen etnik yapılarda kendi iç düzenli; iç sosyal barışlarını sağlıyordu. 3- Hoşgörü, ittifak içinde olan her grubun farklı totemi anlamalarından ötürü; ittifak içi sosyal yapıların büyük oranda kendi iletişim dilleri içinde kullandığı bir literatürdür. 4-Oysa Laiklik, toplumsal dilin kullandığı; otoriter bilinçli bir iletme kavramıdır.

Yani laiklik, toplumsal olan sözleşmenin içinde kavranır. Ayrıca; inançların kendi içlerinde birer, 'inanç özgürlüğü olmaları' konusu da çok tartışılırdır. İnançlar asla bir özgürlük değildirler ki, inanç özgürlüğü olsundular. İnançlar kişisel, sosyal özgürlüklerin kullanımında, tercihler ve seçme olanakları olmak zorundadırlar.

Oysa inançlarda seçme hakkınız olmadığı gibi seçilen inanç içinde de, tercihiniz (sorgulamanız) bile olamazdı. Ki sonuçta kişiler özgürlüğü de, bir seçme işidirler. Yani seçenekler içinde olanı (konumuza göre tüm dinleri) akıl edip, kıyas edip; bir eleme işidir. Yeryüzündeki dinleri bilişle, inceleyip de, şu din akla ve vahye daha uygundur derle, kim özgürce seçer ki?

Şuna da çok eminim ki; 'Laiklik bir inançlar özgürlüğüdür' diyeceklerle bu sözleri söyleyen aydın kişiler dahi kendi inandıkları dinin kritiklerini hiç yapmayışla; İsevi olanın İsevi'ye; Musevi olanın Musevi'ye ve Muhammedinin de Muhammediye propagandası içinde oluşlarının, genel sosyal etkisiyle, dinlerini olduğu gibi benimsemiştirler!

Yine, 'vay efendim devlet laik olur muştı, insanlar (müminler) laik olmazmış! ' Elbette ki bu böyledir. Devlet laikse, laikliğin bir kişiler inanç özgürlüğü olduğu savı saçma sapalıktır. Belki laik bir devletin, kendi kişilerine dini basıncı olmayacağı anlayışıyla; kişilerin bu alanda serbest olacakları düşünülebilir!

Böyle düşünme dahi sosyal yapı ile toplumsal yapı farkını bilmemekten kaynaklanır. Sosyal yapı ile toplumsal yapıyı birbirine karıştırmaktan kaynaklanır. Yani laiklik öncesi dönemi; laikti dönem içinde de sürüp gittiğine dek olur imleç yüklemine sizlerin kendi üzerinizde atamamış olmanızdır. Toplumsal sözleşme, inanç sözleşmesini içermez.

Böyle olunca bizler kişilerin laikti düşüncesinden bahisle, kişilerin kanı ve sanısından bahsetmiyoruz ki! Dahası kişisi kanı ve sanılarımız, toplumun umurunda olan bir şey değildirler ki; kişilerimiz laikliğin konusu olunsundular. Kişilerin neden mavi şekeri değil

de kırmızı şekerini seçtikleri konusunda, kişilerin özgür davranıp davranmadıkları, sorgulanabilir mi hiç? Kişideki laiklik bilinci; kişilerin sosyal alan içi girişmeli ilişki ve tutumlarının, toplumsal alan içinde ikame etmeyi ister olmayacaklarının, bilincidir.

Üstelik laiklik, halkın inanç temelli olan kişisi anlamalarının, toplumlara geçmesini filtre eden bir uygulamadırlar. Toplum, halkın inancı oluşuyla değil; inancın halkta güvenlik sorunu olup olmaması halinde ilgilendir. Toplumlar, halkın mutluluğu ve güvenliği olan özel hayat inanmalarına karşı, hep nötrdürler. Yeter ki özel hayat toplumsal hayatın bir unsuru gibi toplumsal alana galebe çalmasındı.

Zorunlu girişmelerin sunulanları içindeki tercihleriniz; kişi ya da sosyal özgürlüğünüz içinde girişilir olacaktır. Oysa dinler sosyal hayat için, özel yaşam için; ulvi ve yücelicimi olurken; dinler toplum için (üretim ilişkileri için) bir zorunluluk değildirler. Dinler sosyal hayat ve özel hayat içinde kişi yaşantısı oluşla; kişilerin kendilerine sosyal hayat içinde çevre edinmeli, zorunlu olmayan bir araçtı tutumdur.

Toplumlarımız, kişi öznellikli olmayan toplumsak sağlayışlarını, kişisel tüketime dönüşebildikçe, kişiler yaşantısını, kişiler özel hayatını ortaya çıkarmanın gerçekleşen keyfiyetidirler. Toplumuyla bir biçimde teşriki mesaisi olan insanların, toplum içinde; kişi olacakla laik olup olmayacağı düşünülmez bile. Kişi toplumun kurallarıyla, üretim ilişkisi içinde olacaktır. Ne toplumun kuralları sosyal hayatın kuralıdır. Ne de sosyal hayatın kuralları, toplumsal hayatın kuralıdır. Girişmeli yeni bir davranımdırlar.

Oysa laiklik, toplumsak bir kavramdır. Eğer, 'laiklik bir inanç özgürlüğü' ise; inanç ve inanç özgürlüğü Dünya üzerinde 10 000 yıldır zaten var. Ve toplumlardan çok çok önceden beri vardılar. Plüral inanç ittifaklarıyla birlikte ortaya çıkmıştı. İttifaklar hem bu çok totemdi sorunu aşmaya, hem de ittifakların sözleşmesi olan ahitleşmelerini kendi görevliği içinde olurla, sorunun uzlaşısına, çoktan başlamıştı.

İttifak içinin çok totemli görüntü girişmesi olan inançlar, çatışa gelişe; başlarda toplumun içinde, giderekten toplumun yanı başında olan, halk alanlarının içinde; zaten hep vardılar. Laiklik şunun şurasında Dünyamız üzerinde, Dünya siyasi literatürüne; bilinçli ve yaptırımlı, uygulanır sistem olacak şekilde, 1789 yılından beri girmiştir. Bizde ise, genel anlamda halkın laikliği tanınması; 1924'te elit bir bilinçli siyasetin uygulamasıyla ancak halkın, laikti söylemlerle tanışıp; haşır neşir olduğu; bilinç olmayan bir duyumdur!

6-Laikliğin toplumsal literatüre girmesi, inanç özgürlüğü adına; ya da farklı dinler ve farklı mezhepler mensuplarını (aidiyetlerini) koruma adına olsaydı eğer; hiç şüphensiz olmasın ki insanlık, boşu boşuna bir uğraşı ve akıl karıştırmaların içine girmiş olurdu! İşte laiklik kavramı tam da bu zorunluk alanında kendisini ele vermekte ve zurna da, tam burada zırt aşmaktadır. Oysa laiklik süregelen bir dini otoriter tutumun karşısına tepki olarak, 'bir durum' belirlemesi olarak, bir reaksiyon oluşla konmuştu.

İnsanlar kendi inançları içinde; 'senin dinin sana, benim dinim bana' demenin erdemlerini zaten öğrenmişlerdi. Hatta ittifak içinde panteon denen aynı ibadet alanında; 'her bir dini sembol, ikon ve totem heykellerinin sergilenmesi olanağı vardı. Panteonlar hoşgörücü edişle totemi heykellerin bir arada bulundurulma ortamlarıydılar. Panteon denen ittifakın tapınağı içinde, sırayla günlük dini tören seremonilerini yaparlardı.

Sözgelimi Nippur da bir tapınak yedi kapılıdır. Her bir farklı ilah inancı (ittifaka değin

etnik grup) kendi kültüne ait olan kapıdan tapınağın içine; esenlikle girerdi. Her bir kült inanırları, ibadetini aynı panteon içinde yapardılar. Mekke bile bir panteondu. 360 tane put, bir arada, kavgasız, gürültüsüz dururdu.

Mekke panteonu içinde İsa ve Meryem'in ikonu ve haçı dahi vardı. Eğer bu bir inanç özgürlüğü ise; insanlar bu inanç özgürlüğünü binlerce yıl önceden beri öğrenmişlerdi. Hoşgörüyü böylesi ortaya koymuş olan insanlığın, hoşgörüyü açıkça bilip, saygınlara olduğu hoşgörücü uygulamanın pratikliğini; şimdi durup durduk yerde tekrardan 'laiklik' diyerekten; eveleyip gevelemesinin ne anlamı olurdu ki?

Monocu dinler, panteonları kaldırarak; panteoncu alanın ortaya koymuş olduğu vicdani kanaat özgürlüğüne olanca darbeyi vurmuşlardı. Bu bir çelişkiden kaynaklanıyordu. İttifaklar birlik istiyordu. Oysa hoşgörü ve panteoncu anlayışıyla korunan yapı çok köklü olan etnik totemi yapıydı. Bu durum birlik olmayı değil her an çelişki noktaları içinde tartışmayı öngörüyordu. Birlik fikri, tek kök üzerinde insanı birleştiren bir şey olmalıydı. Bu da mevcut politeisti anlayışa karşı, yeni olan monosu anlayıştı.

İşte monocu anlayışlar, birlik yaparken amaçları etnik yapıların birliğini sağlayan bir unsuru daima göz önünde tutarak bu işe girişmişlerdi. Etnikliğin ortadan kalkması için panteon içinin yıkılması, yeniden inşa ile her şeyi yaratan tanrı ikame edilmeliydi. Her bir etnik yapıyı her biri ayrı totem ata soylar değil her şeyi yaratan tek bir tanrı adına düzenlemeliydiler. Böylece çok köklü totemi anlamalar, süren hali icabın gereği oluşla, tek köklü totemi anlamaya dönüşecekti.

Tabii ki kuramsal olurla bu böyleydi. Gerçek girişme ve bağıntısı içinde eski totemi anlamalar hemen hatta hiç ortadan kalkmayacaklardı. Gizli açık oluşla, yeni dinin bir alt fraksiyonu olan mezhepleri düzeyine gerileyip, konumlanışla; yeni anlayışa uygun dirençlerini ortaya koyacaklardı. Zaman, yeni sosyal bireşimler (sentezler) yapmanın zamanıydı.

Tabiri caizse kişiler iki dinli olacaktı. Biri geleneksel etnik kült. Diğeri ittifakın birlik çağrılı yeni inanç ruhuydu. Bunun teşmili; ikiliğin yasallığı olan mezhepler, mezhebi panteonun gerekliliği yüzünden önce ittifak içinde, giderekten de mahallelerde, inanç özgürlüğü adına ve kendi hoşgörülerini adına; övünüşlerle şimdiki kiliseyi, havrayı, camiye buluşturur olacaklardı!

Oysa laiklikle birlikte, toplumsal yapılar içindeki daha çok sosyal anlayışlı teokratik otoriteyle; yine toplumun kendi toplum otoritesi ayrışacaktı. Laiklik bu bağlam ile tüm dünyanın konjonktürü olmuştur. Yani toplumsal yapılar içinde, aklın ve nesnel hukukun otoritesi; tek icbarca yetke kabul edilmiştir. Ve inanca değil, naklin; veyahut ta, vahiyde olan ve vahye dayalı olan otoriteler halkın uhdesine tevdi edilmiştir. İnanca değil olan yaptırımlar, kişiler bazında; cemaatçi yapı yaşamlarının içselleştirmesine değil oluşla, özel yaşantı aşmalara dönüşmüşler.

Laiklik (toplumun ayrı ve halk alanın ayrı) otoritelerine değil egemenlik alanların ayrışması olacaktı. Laiklik, sekiz bin yıllık insanlık tarihinin geldiği bir ileri aşamadır. laikliği tekrardan, inanç özgürlüğüdür deyişle; siğ, akla, izana gelmez şekilde; tarihi gerçekliğe aykırı olaktan tanımlamaya büründürmek, ancak böylesi bir aceleci fevranla oluşun yanılması gibi olur, kanımca.

Laikliği, taraflarının birbirine karşı korunması olaktan tanımlamakta, tam bir

zırvalama yanılıdır. Bir birine karşı korunma zaten 5000 yıl önceden beri, her ittifakı olan toplumların kendi güvenlik ve huzur algısı içinde düşünülür; gözetilir; bilinir olduğu, zorunlu bir uygulamadırlar. Kaldı ki tüm bunlar sonraki gelişmelerle laiklik içinde ihsas edilmiş olsunlardı!

Aydın karartmasının bir rezilliği de her tür ahlaksızca, sefihçe olan durumu; laf cambazlıklarıyla mazur ve makul görülenin düzlem ve düzeyine indirgemeleridirler. Bunlardan biri ve de güncel tartışılanı da; halk nazarında bir yolsuzluk algısı oluşla 'havuzlu villada' oturma meselesidir. Bu sorunsalı öylesine makul ederler ki, asıl meram, makul etmenin toz dumanı arasında yiter gider.

Yalaka tipli aydınlar, kaynağı belli olmayan mülk edinmelerin, özellikle mülkü ele geçirme şeklini siyasi nüfuzdu ilişkilerle sağlatıldığını kuşkulatır olan her bir elde edişlerin dile getirilir olmaları vardır. Bu şaibelerden birisi de havuzlu (villa değil) villalar, şikâyetnamesidir. Sözde aydınlar bu şikâyetname söylemleri; 'Havuzlu villada oturmak suç mu?' diyecekler, öyle bir makul masumluğa büründürürler ki siz susup kalırsınız! Şikâyet, hırsızlığa değil de; "karın doyurmak suç mu?" demektedirler!

Hâlbuki ki bu sorunsal, Rahmi Koça ya da Özden Sabancı'ya veya armatör bilmem kime karşı dile getirilir bir söylem de değildi ki 'Havuzlu villada oturmak suç mu?' denişle böylesi bir cevap verilmiş olsundu! Geliri ile sağlayışları ve beyanları arasında uyuşmayan bir durum, belirtilmesinin tepkisiydi. Bu kabil tehlikeli, maksadı atifiyeyi bilmezden, görmezden, aymazdan gelen mantığın bir söylemi de şu olmak gerekirdi.

Banka ya da devlet kasasını soyan birilerine 'suda yüzer gibi paralarla oynuyor' denilen birini 'ne var be kardeşim. İnsanların para sahibi olması suç mu?' Denişle savunmaya geçildiğinde de, toplum yargılarına ve toplum inancına değin olan her şey biter. Artık hırsızlık makul bir onere sıfattır. Hırsızın da hırsızlıkla da olsa para sahibi olma hakkı vardır! Bu durumda sınırlar, kıyaslamalar ve ahlaki direnç noktaları belirsizleşir. Değer yargılarınız ve ölçme değerlendirmeleriniz şaşar. Hatta sıfırlanır.

Ne insanların havuzlu villalarda yaşaması suçtur. Ne de insanların yasal yoldan para sahibi olması suçtur. Aksine ereğimiz, toplumsal hedef içinde insanlarımızı, bu olanakların refahına kavuşturmaktadır.

Burada önemli olan bunlara ne şekilde (nasıl bir meşruiyetlikle sahip olduğunuzun) açıklanabilir oluşla yasal sınır içindeki bir iyeliğinin olmasıdır. Açıklamaya muhtaç konuları açıklayamayıp da; 'falán yerde oturmak, filana sahip olmak suç mu?' gibi ipe sapa gelmez deli saçması argümanlarla; hırsızlığın, alidiboculuğun, sadet zincirinin övülmesi, yapılmış olur ki; toplumun övdüğü ahlaki ayırımları yapabilir olan yeteneklerimiz, bu durumda dumura uğrarlar.

Bu bir iki örnekle, görölüyor ki aydının kendisini kaybetmesi, çoğu kez bilmiyor olmasından değildi. Halkın bilmez olmasına oynamalarındandır. Yanıltan bilgi ile yani, sapla samanı karıştıran bilgiyi o konuya ilişkin bilgi gibi sunmalarındandır. Bu sunu üzerinde yanıltmalarını; eş deyişle kafa karışıklığını yaratmaktadırlar. Bu anlamda aydınının aydınlığı, her yeri ile lime lime dökölüyor oluşundandır.

15.07.2010

Bayram Kaya

Aydınlığa Bir An Hurafem

An dalar, ter salar.
Kan donar, kuru pınar.
Beniz solar, umar yayla çimen.
Bir gelir bin geçer, hurafem.

Boş dolar, kör söner.
Boş döner her hüner.
Sinsiler, sin biler
Kapıda hin, afaka diş biler.
Hurafem, ben-siz, bizimle döner.

Yatkınım, vaz geçemem.
Alındı mı, elimden
Tek hazzımdır, gelimden.
Döner dururum aklıselimden.

Düşündürürse bana biliyi.
Kılıyla arkeileri siliyi.
Hurafeye diriyi,
Yaşama koyulanı, biliyi hurafem.

İlke, ufuk açmayı
Andan somuta kaçmayı
İlim, irfan, ışık saçmayı
Çıkar ve kör güdüleni hurafem.

Anlaşıldığında, belada da, yarar
Biyolojinden belli; karı, zarar.
Devinidirildi mi düşüncede
Beride zarar, önde kar.

11.01.2007

Bayram Kaya

Ayırdım

Seni bulsunlar anımda.
Seni sorsunlar canımda.
Seni yorsunlar yanımda,
Bir içsin, bir dışlak.

Beni bulsunlar sözünde.
Beni görsünler gözünde.
Beni arasınlar tözünde,
Bir içim, bir dışlak.

Ateşimi bilsinler ateşinde.
Közümü deşsinler yetmişimde.
Seni benliğe seçmişimde,
Bir içim, içine dışlak.

Titrediğimde, mağnetiği bilsinler.
İçerileni çarpılmışlık sansınlar.
Rezonansı, içleği dışlağı; bir sansınlar.
Bir içleksin, bir dışlak.

Önce dışına serdim.
Sonra çiçek gibi derdim.
Sevgiyi böyle gerdim
Bir içleksin, bir dışlak.

İçimi dışa sermesem,
Gönül gözü ilen görmesem.
Kavuşmağa duruşmasak,
Bir içken, dışlak; dışken içleksin.

Biteviye böyle sanma.
Yorumsallığa bir ansıma.
Sevgicesine bir kapınsama.
Bir şeye göre iç, içken dışsın.

(06.05.1992)

Bayram Kaya

Aynı Mı?

Alkış tutar, inanımda
Baharları diken korduk
Gül açmazdı bağımızda.

Ne umutlar büyütürdük
Gün üşür, sıcak ısıtmaz
Dönerdi solu, sağımızda

Gün süreriz yemek yeriz
Gün döneriz yüz yıkarız
Yıkalı yüz aynı mıdır?

Aynı mı görürsün her bir
Yenileyen kez deva mı?
Bir çocuk şenliği olmaz
Yetişkinlik bize, reva mı?

18.04.2012

Bayram Kaya

Aynı Şey

Aynı şeydir
Seven ve sevgili olan.
Aynı şeydir
Başlangıç ve son olan
Var ve yok olan...

Biri değişir öbürü
Ayı andadır her biri

Her yöne sevişeyken (sevi selken)
Birini severek her yöne nötrlenir
Başka bağıntı başka meylediştir
Arkadaştır, dosttur, meslektaşdır, dayıdır, teyzedir, vatandaştır artık
Aynı andalığın
Bir özelliği fren yapmışla, kapalı
Bir özelliği bağıntı yapmışla kesikli düzenli sürekli
Kişi, bu bilinçle yürekli

Ortam sevi sel oluşa çoktur
Bu yanda meyil edersiniz bin bire
Gönül bir ileyken
Çok olana kapalısınız ki, bir içeri gire
Bir yanda bir sevi sel olanınız vardır
Diğer yanda ortamdaki çok sevi sellikle birliğe yoktur
Aynı şeydir aşk olanla olmayan
Aynı şeydir sadakat olanla olmayan

...

Bir ayrılık tüter
Sular kararır
Yolakların derinden derinden
Yeni bir iklim oluşur
Bu bağ salı üzerine
Yol açar serinden serinden

Lakin kâfirlik*
Paydaşmaz
Gerçeklik duygusunu yitirir
Yansıma kanunudur sana da yitirtir
İşte o an müşkülü adaptır
Öyle bir durum gelir ki can pahasıdır
İnsan olmak gelmez can verinden verinden

Odur ki irfan
Bağsa olanla o anda fren olanı bilip
Aynı andalığın varını yoktan ayırımıdır gerçeklik
Aksidir özden ayrılmış kepeklik
Her biri bir olmaz
Seçmek ayıklamak gerekir
Her birini herinden
Gözlerinin ve sözlerinin ferinden ferinden

....
Aynısıdır, aynı andalıkla
Aynı oluşla andalığın ikisi aralığında
Zamanı, devinişi olaylaştıran
İş ki
Olgu, olay özel bağıntı gebeliğine
Oluş, bağ yandalıkla

17.05.2015

*Buradaki kâfirlik inançların tanımını olan kâfirlik değildir. İnsanlığın ilk kullanılan totem mesleği oluşla tohumun üstünü toprakla örtmek, tohumu toprakla gizleme işine denen, kâfir oluştur. Üretim yapan, eken diken kişidir. Bu olgudan yansıtışla gerçeğin üzerini örtüp, gerçeği gizleyen anlamına kullanıldı.

Bayram Kaya

Aynıy (Biri) , İkili Alğı

Aynı Şeyi yaparız a sevdam.
Konum durumda yönelimlerimiz farklı.
Aynı konum, yönelimimize göre:
İniştir veya çıkış.
Ben aşka sen bitirmeye.

Aynı Şeye duygulanırız:
Bir neşedir, bir yeis.
Durumumuza göre başarı,
Ağlama veya gülmedir.
Sürpriz.

Durumludur kararsınmak,
Canını dişine taktığında,
Korku veya korkusuzluktur
Ölüm.

Yaşam biçimidir, yeni gibi.
Bil ki bitişikte yaşarız, fark etmez.
İlk ve son aynı yerdir
Fasit dairede.

Salak da dururuz.
İlgi de vururuz.
Aptal veya akıllı
Bilgilenme sürecinde.

Saçlı da kelim,
Çektiriyorsa elim/zalim
Öldürülürse;
Günahta sevapta.

İkilikte birlik duyarız.
Aklımıza yararımıza uyarız.
Bazımız genelliğe yayarız!
Kurtla, kuzu.
Ölüm veya yaşam,
Bulanık havada.

Su coşar yatağında aktığında,
Yaşama basit ve tekli baktığında.
Kolaydır veya zor,
İş yumak ucunda.

Bir hoş olur kurulur.
Bir boş olur durulur.
Övgü veya sövgü,
Sırasında.

Beklentiniz var.*
Darınız ya da sarınız,

Bayram ya da bayramsızlık
Kavuştuğunuzda.

(08.07.1992)

Bayram KAYA

* Bir seçim ve sonuçlarını düşününüz. Kazanan A partisi (aynı olay) kiminde sevinç neşe iken, kiminde sıkıntı üzüştür. Soru şu: bir ya da aynı olan, sıkıntı mı, neşe mi?

Bayram Kaya

Ayrı Dünyalar

Çevresiyle sağlamayan kişi için, kişinin çevresinin kutsallığı yoktur. Kişi toplumuyla, sosyal yapısıyla sağlatıyorsa; o yapı kişi için kutsaldır, vatandır. Yani dokunulmazdır. Kişi için kutsal olan da budur.

Kişi erken dönemden beri grubuyla, sosyal yapısıyla, sonra da toplumuyla hep sağlıklı içinde olmuştur. Kişinin sağlatamadığı yapı cennetler(!) adına ne dersiniz deyin; sağlasan olamayan kişimiz için hiçbir şey ifade etmez olacaktır.

Bu nedenledir ki kişilerin; canım sana feda dedikleri şey olan asıl yurt ya da vatanlarından sağlıklılar yapamadıkları için ayrılışla, diyar elleri vatan tutarlar. Çünkü buralarda en temel düzlemlerle sağlanma içinde olmaktadır.

Asıl yurttan ayrılışlarının bir miktar rahatsızlıklarını da duyarlar. Bunun nedeni geldikleri eski sosyal kültürün etkisinden kaynaklı duygulardır. Ama sağlansandı çabaları, giderek bunları unutturur ve her şeye galebe çalar.

Bu tür sağlansandı vatan tutuşta ilk nesil eski sosyal kültür basıncı nedeniyle, asıl yurduna olan bağlılığını ifade edip, ziyaretler yaparsa da; ikinci kuşakta bu sosyal kültürün etki basıncı ya hiç olmayacaktır. Ya da biraz aile kültürü basıncı yoluyla, az biraz vatan özlemi söyleşileriyle, ve vatan hasretlerini azalmış olmakla, ana vatana özelemleri akim (verimsiz, kısır) kalacaktır.

Toplumlar, ürettiren ve üreten oluşla; paylaştıran; kişilerin güvenliğini vs. sağlar oluşlarıyla; bireyler üzerine ayrımsız ulaşabilmenin, kurum ve kurallaşmasını her daim yapmalıdırlar. Bu ilke erken dönemlerden beri ola gelen, gelişen süren tüm yapıların tarihselliği oluşla, yapının tarihsel temelidirler.

Toplumunuza nasıl ürettirirseniz ürettiriniz; nasıl paylaştırtırsanız paylaştırtınız; toplum oluşla ve sosyal yapı oluşla siz; bu temel ilkeyi göz ardı edemezsiniz. Zaten dinler de, bir yönü ile bu temel durumu göz önünde tutuşlarıyla inşalaşmışlardır. Ne yazık ki insanlık bu güne dek olan sürecini, bu temeller üzerinden geliştirirken başlangıç koşullarına kendilerini yabancılaştırmışlardır. Üreten insanların mecburiyet içinde olmalarını, yani insanların muhtaçlıklarını, yoksulluklarını, sömürmüşler; insanları sınıflara ayırmışlardır.

İttifakı dönemler sonrasında, hele hele günümüz de; toplumlar ve sosyal alanlar, birçok boşluklu tanecikli uzay zamanların, ayrı ayrı dünyalarına parçalanmışlardır.

Günümüz siyasetiyle; "bırakınız geçsinler, bırakınız yapar olsunlar" felsefesi eşliğinde sosyo toplumsal alan boşluklarını görmezden gelinmiş. Toplum ürettiremez olduğu bu kesimlerini açlıkla ve sabretmeyle imtihan etmiştir. Bununla kalmayıp toplumlar; insanların en temel düzleme olan zorunluluklarına alt olmalarının onurunu kıran alçalması içindeki insanı; yalama olmasıyla baş başa bırakmışlardır.

Bunun üzerine bu ihmalinizin karşı kontur ataklarını önlemek için üretim ilişkileri dışında toplumsal yasalar öngörmüşsünüzdür. Bunlar çare mi olmuştur? Gasplarla, soygunlarla, darp ve kapkaçlarla vs. bakılırsa çare olmadığı da ortadadır. Oysa yapının temeli; en temel ego düzlem seviyesindeki insanların, sesli ya da sesiz yaptıkları ittifaklılarıyla inşalaşmışlardır. Bu inşa üzerine sistemler devinip, bu güne değin olan gelişmeleri içinde bu düzeye gelmişlerdir.

Bir toplum içinde üreten ilkeleriniz, üretim tarz ve teknikleriniz, bunlara bağlı paylaşım

şekilleriniz çeşit çeşit olabilir. Olmalıdır da. Ama sosyal yapı ile toplumsal yapı paylaşım usülleri, erken dönemden beri ola gelen bu temel ittifak ilkelerindeki inşalaşmayı bilip görmek, buna uygun oluşmak zorundadırlar. Yapı temelinin girişiricisi, seçme ayıklama yapıcı temeli budur.

Toplum kendi içinde entegre bir bağıntı oluşla, kurum ve kurallarıyla ayrı bir dünyadır. Sosyal yapı da toplumsal yapının zenginliklerini tüketir. Bu tüketişte kişiler kendilerinin özel ve öznel anlamaları içindeki duygu ve düşünceleriyle yaşantılım kurarlar.

Böyle olunca sosyal yapı ve toplumsal yapı temelde iki ayrı dünya ve bu iki dünyalara bağıntılı olan, iki ayrı dünyaya entegre olan, düzgün devinen ayrı ayrı pek çok alt dünyaları da vardır.

Bu iki temel dünyaya entegre olamamış, bu dünyalara ait olmayan bu dünyaların alt dünyası olmayan bambaşka dünyalar da vardır. Bu ayrı dünyalar sosyo-toplumların en temel durum düzlemleri insan ittifakını, göz ardı etmelerinin kusurları olacakla yansır.

Biz diyen erken dönem insanına göre şimdiki kişiler sosyo toplumsa sistemleri içinde bencil olabilirler. Oysa sosyo-toplumsa yapınız, kişiseldi egoların üstündedir. Ayrıntılı düşünür.

Yani sosyo toplumun bencilliği, egemendi kişiler bencilliği olamaz. Çünkü sosyo toplumlar, kişi olmayıp; totemi bir hükmü şahsiyettirler (tüzelliktirler) . Bu hükmü şahsiyet, sosyo-toplum alanının bencilliğidir. Sosyo toplumsa temel zemin devinmesi de o birliğin çıkarı olan sağlasınlar etrafına ekselenen sarım ve çevrimlerin bu günkü gelişmişlik düzey ve düzlemleridir.

Sosyo toplumların kendi hücre devinmesinde ve genetikçe özeğinde ego sağlatandı oluşun malzeme ve inşalaşmaları vardır. Şimdiki sosyo-toplumsa istemin köprü altı, kaldırım, park ve bahçelerinde konakçılardan, yeraltı sığınaklı dehlizlerdeki insan hayatları, sosyo toplumsal olan bir hayat ve öngörü değildirler.

Bu tür ayrı dünyalar da, en temel düzlem içinde sağlaşmanın ihtiyaç zorunluluğu altındadırlar. Bu ayrı dünya insanları için sizin toplumunuz, hiçbir şey ifade etmezler. Sizin kural ve kaideniz bu insanlara hitap etmediği gibi sizin sosyo toplumsa dünyanız da onlara dırı vırı gelirler.

Neden mi? Bu yeraltı, park, bahçe, köprü altı, bankamatik merkezli ayrı dünyalara göre sizin sosyo toplumunuz; onların hayatta kalmaları için sağlama yaptıkları bir çevredirler de ondan.

Tıpkı bir bakteriye göre sizlerin akciğerlerinin, karaciğerlerinin vs. bir yaşam çevresi oluşla, bakteriye ekosistem olmaları gibidir. Siz de, bu sosyo-toplum içindeki sisteme dahil olmayan; ayrı dünyalara bir yaşam sağlama, bir hayat buldurma olacağına çevresi olmaktan başka bir şey değilsinizdir.

Onlar size göre kanunsuz, katil, gelişmemiş cahil, acınası dramatik tablolar olabilirler. Onların gözünde de siz, onlara sağlasınlık yapan sadece bir çevresiniz. Sosyo toplumlar çevrelerine nasıl yönelmişlerse, onlar da sizin sosyo toplumunuza öyle yönelmek istemektedirler. Kıyamet te burada kopmaktadır.

Bir bakteri sizi kullanırken, nasıl sizin bilmem kaçınıcı konçertoyu besteleyip, izafiyet

teorisini oluşturduğunuzu düşünerek hareket etmezlerse; bu ayrı dünya insanları da size merhametle, ya da ayıplı olacak ya da yaptıklarının yıkıcı ve kanunsuz oldukları düşüncesiyle yaklaşmazlar. Bunun böyle olmasına gidişteki kabahat kimin acaba?

Sizin haramınız, helaliniz, erdem duygularınız onlar için saçma sapan şeydir. Sizin bir ineği boğazladığınız gibi onlar da sizi boğazlıyorlar! Sizin dünyanıza göre suç olan şeyler, onların dünyasına göre bir hayatta kalma mücadelesinin en meşru savunma ve sağlama şekline göre oluşla gayet meşrudurlar.

20.03.2013

Bayram Kaya

Ayrık

Şafağı attım*
Kalpçe.
Duyguya battım
Tence.
Hangisi olmalı sence?

Bilmiyor diye,
Olmadım akılsız!
Sormuyor diye,
Oldum sessiz!
Acaba hangisi bensiz?

Öyle ki akılsızlık
Akla saptı.
Duygu, duygusuzluğu kaptı.
Bu tam bir handikaptı.
Hangisi gerçeği yaptı?

Akıllılıkta öyle çok,
Akılsızlıklar vardı!
Duygululukta, duygusuzluklar!
Utancı da sardı.
Sence hangisi kardı?

Bazen birlikte uyum.
Bazen ikilikte doyum.
Bazense soyum soyum.
Zamana, zemine uygunsu oyum,
Hangisi gerçeğe koyu(lan) m?

/Hangisi Yaşantılaştırılan?

(10.08.1992)

*Şafağı attım/kalpçe: Akılı bırakıp, kalp hissi ile davrandım. Yalınç olarak kalp duyusu ile/ ve salt akılla, hareket irdeleniyor. Aslında kalp oluşları,akıl oluşlarının yansımasının, akla yabancılaştırılması, demesi var. Alt, üst beyin, çatışması yürek (bulunç) hissi diye nitelenmiş. Yani genetik miras alt beyinle, yaşarken oluşan üst beyin, algılarının çatışması kıyaslanıyor.

Bayram Kaya

Ayrılıklar Ocakta

İcabı halden günü yetik
Zaman serisinden
Göz gerisinden yasa berisinden
Derken erk çerisinden betik

Şerbette uman
Fenerde duman

İç deniz sıkıntı çoşuyorsa
Günlerin amansızlığıyla
Unutturuluyorsan rikkatı şahanenden
Eyyamcıya olmayacak hiç bahanen
Öfkenin taşarlığı andır.
Halette depremeler faylanırda
Paçalardan akan iframdır.
Gürültü için akortu bozmak yeterli
Çık pencereye türkünü söyle
Dudak mırlanır, kaş yay
Niniye çok var, eylemse yol
Sevdiceğim kavuşmanı
Tut ki ayrılıktan sonra say

Sağında asude bozuk
Solunsa reside.
Bir, bire menfezdır artık
İhtişam olmuş bak, hayal keside
Karıncadan sıralı yol alış, peş
Yarab günlerin sirayetinden
Asudemi bozdum.
Hergün, kokusunu savunmada keş
Heyecanlarım öfke
Öfke kızgınlık ve kendime şiddet
Dinmeyecek mi hiç, bu hiddet
Ayrılıklar ocaktan vurmakta
Şafağa, damgayı vursa da haçlı
Öfkemi gezdirmedeyken başkaya
İnanımı sömüren, bir başka inançlı
Bir erdem tuttıkları yer
Gayzer gibi şer
Birini örtsen, biri peşten söker.

28.09.2008

Rikkat: Merhametten, acındırılarak unutturuluyorsa
İfram:Doldurma, dolduran
Reside: (reşide de düşünülür) Oturmuş- Erişmiş- ulaşmış-yetişmiş
keside: Hayal aranmaz- hayal sürümsüz-hayalin geçmez oluşu
Halet: Görünüş, keyfiyet

<http://www.ozgurlukicin.com> mce_href='http://www.ozgurlukicin.com'
target='_blank'><img border='0' alt='Pardus... Özgürlük İçin...' title='Pardus...'

Özgürlük İçin...! src='http://www.pardus.org.tr/banner/bts01.png'
mce_src='http://www.pardus.org.tr/banner/bts01.png'>

Bayram Kaya

Bağıntı 1

Siz, topluma ilişkin bildiğiniz tüm bağıntıları ortaya koymadan; sosyal yapıya (halka) dek bildiğiniz tüm bağıntıları (bilginin tarihsel göreciliğini) ortaya koymadan ve toplum ve halka ilişkin, görece bağıntı ve bağıntısızlığını ortaya koymadan; ne demokraiye tartışabilirsiniz, ne insan haklarını anlarsınız, ne insan özgürlüğünü ve insanın zorunluluklarını bilirsiniz.

Örneğin, halk oluşması topluma bağlı bir kavram iken; halk olmanın, insan olmanın, bir bilinçler eylemi olan inançları ise, toplumsal bir bağıntı değildirler. Aslında bağıntıları ortaya korken, başlangıçta inançlar ve toplumsal girişmeler birlikte var olmuşlar tıpkı çocuğun olgunlaşmasıyla, anneden ayrılması gibi inançlar da, gelenekler biçiminde toplumdan alıp dönüştürdüğü referanslarla ve öznel avatar kalıp oluşlarla, doğasına uygun olurlukla toplumdan ayrılmışlardır.

Günlük kullanım dilinin dışında, bir girişmeye, bir konuya, bir duruma dek, bir sözcüğün anlatımına vs. ye ilişkin ne kadar çok bağıntı söyleyebilirsek, konu okadar anlaşılır, çözümler oluşla uzlaşılırdır. İşte demokrasi; kişiler karşılaşması oluşlarla ortaya çıkmış olan, bir kişiler bilmesi savıdır. Savlar kadarda çok bağıntıyı ortaya çıkarmanın; bir kişiler arası girişmesidirler. Bu girişmeler; ilişkin kişi- kişiler arası ve kişilerle otorite arasında olmaktadır.

Kişi-kişi girişmesinin eski sosyal birlikçi aidiyet girişmesinden farkı şudur. Eski aidiyet kişi-kişi girişmesi bir şema davranışlı dayanışmanın sağlanmasıdır. Oysa toplum aidiyet girişmesi; toplumun canlı örgenlik ilişkileri içinde oluşan, özne ve nesneye değin hataları görüşle; hataları ifade edip, hataları ifade ettirerek, tartışılan görüşler uzlaşılarak, düzeltme hareketinin dayanışması içindeki sağlayıştırlar. Uzlaşılmayan tartışma olgunlaşmamıştır. Her tartışma da, uzlaşma çıkarılmamalıdır.

Bir bilgiye, bir konuya değin; ne kadar az bağıntı söylerseniz, o konu bilinir, anlaşılır olmaktan çok uzaktır. Orada düzenlilik yerine, düzensizliğin kaosu dem sürer. Bağıntının her bir ilişkin bağıcı olan girişmesi; bir parçanın işlerleşmesine denk gelir. Parçalar işleşişlerin tüm ilişkisi de, o bağıntıların sistematığını ve sistem devinmesini oluştururlar.

Bu yüzden sistem devinmesi; parçalar (sosyal yapılarda etnik anlayışlar) devinmesi değildir. Sistem parçalar devinmesinden ayrı da olamaz. Sistem, parçalar devinmesinin aynısı da olamaz. Parçalar devinmesine indirgenemez. Söz gelimi vücudumuz (sistem) devinmesinin içinde midenin dek kendi devinmesi vardır. Vücut mide devinmesinden ayrı değildir. Ama yine tüm vücut, bir mide devinmesi (parça devinmesi) de değildir.

Sistem, parçasından çok çok aşkındır. Sistem de, tüm parçalar devinmesinden farklı olan bir yapısal kumulatiftir. Ama sistem, parçalar devinmesinden de, ayrı değildir. Yine bir sistem (vücut) parça işleyişi olan bağışıklık sisteminizi de bir mide sağlayamaz. Ama bağışıklık sisteminiz de, mide gibi parça çalışmasından hep den azade değildir. Yine mideniz de, bağışıklık sisteminin çalışmasından azade değildir.

Bir sorunsala ilişkin ne kadar bağıntı (ayrıntı) söylerseniz, o konu; girişirlik kazanışla anlaşılırdır. Konuya dek sorunsal olan belirme; açıklanan bağıntıların tümü ile girişir değildir. Ne varki ortaya konan da; bu bağıntıların biriyle illa girişirdir. İşte bu bağı, sistemin parçasına ilişkin, girişen bağıdır.

Bu bağlamda, bağıntısı belirtilemeyen konular, ne ad altında belirtilirse belirtilsin; anlaşılır, çözümler değildirler. Böylesi bağıntısı belirtilemeyen konuya siz, ister

demokratik hak deyin, isterseniz insan hakkı deyin! Böyle bir konu, bağıntısı olmadan; ne toplumda, ne halk alanda, girişme yapması da olanaksızdır. Demokrasi toplumun ürettiği bir toplumsal kavramdır. Bir durumun, demokratik algı içinde olması için o durumun, toplumsal bağının olması gerekir. Toplumsal bağ da; o konunun toplum içinde, toplumun gücü ile yükümleşen, yeniden ve yeniden bir üretimin konusu olmalıdır.

Böyle toplumla bağıntılanmış konular ancak toplumsal girişirliğinin olması gerekişle, demokratik algı olurlar. Örneğin; inançları demokratik ve toplumsal bir tutum olacakla görmeniz ham hayaldir. Bir kere inanç, toplumun malı değildir. Bu nedenle toplumun gücü ile toplumsal nedenlerle oluşup toplum içinde yükümkeşilemezler. Başka bir öznelci oluşla, öznel nedenlerden kaynaklanırlar.

İnançlar toplumun malı olmak zorunda, dadeğildirler. Bu yüzden de sizin bunu toplumsal bağlamda sorunsalmış gibi görmeniz de absürttür. İnançlar, sosyal yapının ve özel yaşantının, girişir olan bir anlama ve yaşantılaşmasıdır.

Söz gelimi sizler öznelci kaygılarla, saçınızın bir tek telini göstermek istemiyorsanız: dekolte olmak yada olmamak istiyorsanız, bunun muhatap bağıntıları kişi öznellikli, sosyal yaşam ilişkilerinizdir. Bu istekleriniz cinsel çekicilikle ve cinsel çekiciliğe davetle veya daveti önlemekle ilgili olabilir. Ya da bu tür istemler kendinize yakışan olabilir. Veya inançlar olabilir. O gün canınız öyle istemiş de olabilir. Bunların tümü saygın ve hoşgörüce tutumdurlar.

Söz gelimi cinsellik bir doğru bilgi üretir olmakla; cinsel hastalığı tedavi eder olmak gibi konuların dışındaki duygulanım ve duyguları giderme olacakla, toplumsal bir konu değildirler. Yani toplumda yeniden ve yeniden üretilir oluşla, toplumda kullanılabilir olmanın, farklı emekler karşılaşmasına denk düşer bir değiştirilebilirlik değildirler. Ha keza, inançlar da böylesi bir ilişkinlikle toplum da üretilir, değiştirilebilir bir bağ ve bağıntı değildirler.

Sürecek

Bayram Kaya

Bağıntı 2

İnançlar, öznel ve insana değin bir hak olurluksa da, topluma değin bir hak olurluk değildir. Yani toplumda görevleşişle, girişen kişilrti giriştiren bir toplumsal düzenleşilir sorumluluk değildirler. Kaynağı toplum olmayanın, oynağı (aktif olabilirce devindiğı zemin alanı) da toplumlar, olamaz. Üstelik keyfilikler toplumun değil, özel hayatın; sosyal hayatın bir gereğidirler.

Söz gelimi siz sosyal hayatta keyfiliğiniz ne olursa olsun, keyfilikler içinde oluşlarla giyinirken; toplumdaki giyinmeniz, bırakınız keyfi olmayı; zorunlulukla olmaktadır. Topluma karşı, bir yetki kullanımı, bir yetkilenme, bir otorite belirtme, bir sorumlu olma ve bir sorumluluk taşıma ve bir mesleki aleniyet belirtme gibisinden işaret, sinyal taşıma iletişmesi gibi durumlarına denk gelebilmektedir.

Yani toplumdaki giyinişin, topluma karşı sorumluluktan bir taşınması vardır. Oysa inanca dek taşıma giyinişin ve eylemlerin, topluma ya da bir başkasına hiçbir gretirisi, götürüsü yoktur. Halbu ki o gün sizler, örtünmüşseniz ya da örtünmemişseniz; bu açık kapalı tavrınızdan ötürü topluma denk düşer bir aksamaya ilişkin, hiçbir mesaj alamazsınız.

Sizin pilot giysisi içindeki görünüşünüz keyfilikle ve inanç nedeni ile değil de; nesnel nedenlerden ötürü, toplumsal bir ilişkilenişe denk düşer olacağından; eğer o gün pilot giysisi giymemiş iseniz toplum bu eylemden bir boykot mesajı alır ve kaygılanır.

Hatta o gün uçakların kalkmayacağını, uçaklarla yürütülen işlerin arap saçına döneceğı kaygıları başlar. Aksamaların, topluma çok zararlar verceğı aşıkardır. Sizin kilisede mum dikmeniz ya da örtünmeniz, toplumu etkileyen bir anlayış ve sorumluluk değildir. Kimseye fayda vermez. Ancak inanca dek, Tanrıya dek bir sorumluluk anlayışınız olacakla, özel yaşamda hoşgörüce edip, yaşanır.

Hatta bireyler isim ve iş kokartlarını üzerinizde taşımaları dahi ön görülüşle biyolojik kimliklerinizi tanıyan sistemler içinde topluma girersiniz. Bunların bir insan hakkı olup olacağını; ya da toplumun demokratik bir tavırı olup olmayacağını düşünen, bir yargı içine koymak, aklen malüllüktür. Ancak bu kullanımların, aksayan; öznel amaca kaydırılan, zararlı olan yanları demokratik tavrıla tartışılır; sürdürülür; veya sürdürülmez; veya rehabilite edilir oluşlarla, sürdürülebilirliğine kararlar verilir.

Demokrasi, sistemin nesnel işleyişinin; toplumdaki yetkilenmelerden ve kurumsa aidiyetliklerin; öznelliklerden kaynaklanan menfaati ve topluma yabancılaşma içeren tutumdu tıkanmalarına karşı, toplusa sürdürülür oluşun, devamı için vardır.

Demokrasi, toplumsal hayatın kimi girişen zorunluluklarını içerir bir talepleşilmenin otoritelerce de cari kılınışıdır. Yönetilir olmanın aidiyetçi talepleşilme ve sınıfsa durumun iş hayatı içinde ortaya koyduğı çatışmacı durumların, uzlaşışlarla düzenleşilen, yöneten yönetilen arası yasal girişmedirler.

Örneğın; çalışan, çalıştıran arasındaki istekleri, tarafların daha çok (çalışan kesimin) açıkça, yasalar güvencesinde ortaya konabilmesidirler. Ve ortaya konan bu karşı taleplerin karşılıklı uzlaşışmayla aşılmasıdır. Otoritenin yaptırımcı olan işleyiş gücünden dolayı, yürütmenin demokratiklik bekleme gibi bir tavrı olamaz. Buyrulan yaptırım gücünün ancak, uygulama içinde girişmeli ve demokratik tutumlu düzenleşilmesi olur.

Yani yaptırımların; görev, yetki, yetkilenme gibi hak ve sorumluluklar olacağına değin konu; çokluk olacakla ele alınıp, tekrar teklik olacakla anlaşılır, uzlaşılır ve aşılırlar.

Bunun felsefedeki anlamı çokluğu birlik, birliği de (uygulayimler girişmesi olacakla) çokluk kılar bir döngüsel dinamikliktir.

Buradaki olup biten, bir girişmenin sosyal ve yasal güvencelerle çoklaşabilmesi, kural ve kaidelere bağlanıp, belli düzen boyunca, yürürde kalmasıdır. Bu düzenlilikler sizin; görev hak ve sorumluluk alanlarınızdır. Yani demokrasi, bir kaos çıkarma ve düzen yaratma ilişkisidir. Nesnel oluşa değin sağlaşılan kullanım ilişkilerinin; öznel-öznel; öznel tüzel nesnellik (otorite merkezi, hukuk gibiler) arası girişmelerdir. Ve çoklaşmanın da bir zaruret olacakla, birlik olurla aşılmasıdır. Tartışmalar; diyalektik girişmeler güvencesiyle, ortalamalaşan bir yürürde olmanın sonucunu da koyabilmesidir.

Zaten zaruret olmayanın birliği ve çokluğu gerekmebilir. Bunlar bir niceleyiş bir beliriş aksamı olacakla giderekten akıl edilen ve demokratik yollarla aşılan durumlardır. Demokratiklik; eğilimce girişmelerin yasal olacakla ele alınır olan serbesti girişimidir. Bu haliyle demokratik tutum, sosyal yaşamın hoşgörüce tutumu olan alan konusundada içerirleşmektedir. Çünkü bu alana ilişkin alan çatışmaları da, topluma müracaatla, toplum yasası içinde aşılır.

Demokrasi; nesnel olgulaşmalarla, öznel olayları yaşatırır. Üretim ve tüketim zinciri içindeki sağlayışlarınızın koşullarına ve sağlayışlarınızın elde ediliş biçimine, bakıştır. Zincir aksamalarına olan bireydi tepkilerle; gerek kurumlar arası denge ve gerek otorite ile karşılıklı düzenleşme ve düzenleştirmelere, zorunlu talep ve cevap olurluğun beliriş girişmeleridirler. Zincir sürecindeki kullanma ve kullandırtmaya değin gerçekeştirmelerin, bir seyrediliş argümanıdır.

Öznel insanın hırsları, istek ve tahammülsüzlükleri, bağırmaları, dediğim dediği gibi özneye dek olan, ruhsal tavırları dahi yumuşatılarak; toplumun zorunluluklarını, diyalektik tartıştırıp; toplumun önüne tekil çözümlü süreci uygulayımı olacakla dahi olurla, gelişmenin girişilebilir süreçleri boyunca olan uzlaşının yürüre konabilmesidir. Demokrasi, değişirliği içerebilmenin; saltıkçı olmayanın öncel kabulcü, tartışılabilir siyasasıdır.

Bayram Kaya

Bağıntı 3

Toplumsal gelişmeyi; toplumsal üretimi ve toplumsal yararın dinamizmine değin girişir olan manzumeleri içermeyen; ve yine toplumsal bölüşüm ve toplumsa refahı ve toplumsa kullanımdı yarar destekleri olmayan değışebilirlikler; toplumsal demokrasi kapsamında değildir.

Bu hali ile pulural olan toplumsa katılımlı düşünmelerin ortaya konmasıyla olan talepleri, anlayışla değerlendirmedirler. Demokrasi (güce, otoriteye karşı) , bir talep oluşturulması ile başlar. Ve talebin zorunlulukla kaale alınması (yasal kayıt) ile süreçleşir. Süreç diyalektik oluşla, taraflarının, ortalama çevresindeki bir noktalar kümesi uzlaşlarıyla; aşılmasıdır.

Çoğulcu uzlaşi olmayan kimi olgunlaşmamış konular da, gelecekte geçici anlariyla sosyal yaşamın, öznel belleğidirler. Her iki yapı içinde kendilik gelişme ile nicelenişler, gelecek içindeki sosyal ve toplumsal çevrenin gereklerine denk düşer olacaktır.

Örneğin; geçmişte mekaniğe ve buhar gücüne ilişkin tartışılan ve uzlaşilamayan konular, toplumun daha çok üretim yapma ve ürünü hızla nakletme ihtiyacına denk düşüşle ve bu alanda kullanılması ile uzlaşi sağlanmış ve aşılmıştır. Artık mekanik ve buhar gücü bu temel üzerinde eski tartışılmasına göre öngörüleemeyen bambaşka ahlaki ve üretimse sorunlarla tartışılır olmuştur.

Yani kendilik gelişme ile nicelenişler, gelecek içindeki sosyal ve toplumsal çevrenin gereklerine denk düşer olacaktır. Bu rast gele çatışmacı öncü bilgiler, ilerideki ihtiyaçların gerektirmesi ile bağıntılanıp; toplum içinde sanayide ve ulaşımda kullanışla; seçilir malzeme olacaklarıyla, ortamda bulunurlar.

Ortamda bulunan bu kırıklı ve dallanan oluşmalar, şimdilik uzlaşilmazdır, Geleceğin de tam isabetle denk düşer bulacağı dalgalanımıdır. Yeni şartları içinde belirecek sorunlara, bu uzlaşilamayan ve olgunlaşmamış malzemeler; seçilim olabilecekle yen devinimlerin belirmesine de gidecek olan serbestlikler (rastlantıdır) . Bunun zıttıda olasıdır ki ozamanda seçilmeyerek, güvenle elenirler.

Ne varki okur itaat olan yerde demokrasinin olmayacağını bilir olmalıdırlar. Toplum da kurum içi üretim yaparken, sosyal yaşamın itaati gibi bir durumla başbaşadır. İtaat bir anlamda hem körü körünelik, hem düzenli organize bir hiyerarşi ortaya çıkarır. Halbu ki, kurumlarda itaate değin söyleşme, itiraz ve hak oluşlar, kademe kademe söyleşilip, düzenleşilen; görüşülen, tartışılan, bir durum olurla; halkın kanaat önderine itaatinden hemencecik ayrılırlar.

Bağıl olan (var oluşu başka bir var oluşa bağlı olan) , görece olanı dile getiren sınırsızca olmayandır. Siyasi anlamdaki bağımlılıkla (sömürge ile) karıştırmamız gerekmektedir. Söz gelimi insanlığın bilindir, tahmin edilebilir toplumsa dönemine ilişkin bahislerimize göre; köle efendi siz, efendi de köle siz oluşamaz.

Bunların oluşması içinde, bunlara göre üstel bir bağıntı olan toplumun olması gerekir. Toplum yoksa bunlar da, yoktur.

Efendi köleye dönüşeceği gibi köle de efendiye dönüşür. Yine köle özgürlüğe dönüşemeyeceği gibi özgürlük de köleye dönüşmez. Yani özgürlük köle olanın bir niteliği vasfı ve kullanım kazanımı değildir. Aksine o gün için köle emeği toplumsal gücü

yarattığından, toplumsal gücün kullanımı olan, o güne özgü, özgürlükleri de oluşturmuşlardır. Köle özgürlüğe ilişkin bir kavram olmayıp, ikisi de toplumsa güce bağlı bir süreç durumurlar.

Özgürlük bağıl ve bağıntılı kavramdır. Şu denebilir köle emeği dışında özgürleşme olan toplumsa güç sağlanamaz mı? Elbette ki olasıdır. Tüm kavgalar bu tür yetkinleşmenin mücadelesini vermektedir. Bir ilk ve orta çağ düşüncesi olan kulluk ta kölelik te her şey gibi saltık değildirler. Ama konumuz bunlar da değildirler.

Köleliği övmek ya da yermek bu bağlamda işimiz değil. Bugünkü yapının temelinde bizden önce belirlenmiş ve bu günkü yapıyı belirlemiş bir gelişmeler ağı olması hesabıyla (asla böyle gitmeli dememek kaydıyla) yapının konumunu ve insanca alması gereken yönelime bakmağa gayret ediyoruz. Zaten değişmez bir kulluk inanmasının olmayacağını tespit etmeniz, bunu ortaya koyar. Böyle gelmiş ama böyle gitmez, gitmemeli de.

Sizin topluma, toplumsa güce katacağınız; yeme içme, barınma, güvende olma, bilim öğrenme, oyun gibi kişisel öznelliklerinizi sağlama, gezme, görme, eğlenceyi tüketme gibi toplumsal ve sosyal dönük gereksinmelerinizden sonra; bir kısım değer katkılarınız özgürlüğünüz için yeter de artar bile.

Sürecek

Bayram Kaya

Bağıntı 4

Köle insan, eş deyişle üretim yapan insan; üretim yaptığı zaman, kölelerin her bir alandaki üretimleri olan kullanımdı özgürlük, toplumsal güce dönüşür. Toplumsal güç de özgürlüğe (zorunlulukların bilinci ile doğaya rağmen kullanım gücü; bağıntı olanın, doğa içinde oluşla, doğal yasallıktı oluşla, kullanım bağımsızlığına) dönüşür.

Bura da, köleyi köle yapan üretmesi değil, aksine ürettiğine sahip çıkamadığı paylaşım mülkiyet şeklidir. Haydi diyelim ki efendi bu sürecin düzenleyen beyni olsun. Ama bu beyin sürece bağıntılı olacakla sizi öyle kayıtlayan bir organize dir. Değilse seçilmiş bir üstünlük değildir. Organize, toplumsal gücün ya da birlik oluşturma gücünün beliren bir (yöneten beyin) yaptırımıdır.

Fakat durum böyle olmamış yöneten beyin, tüm süreci kuşatan olacakla; bugünkü kimi devletlerin hukukun dışına çıkışla kendisini denetlenemez kılışla; kendisini cari şekle göre, kuralsız bir işleyiş şekline sokması gibi efendiler de toplumsal gücün de üstüne çıkmıştır. Tüm sorun köleleliğin (bağıl emeğin) , üretimin yapılmaması olan serbestleşme değil de; aksine toplumsa girişme ile bağılca bağıntılıca üretilmesidir (yükümlü şilen- üstünlük kazanışla yapının dışına çıkan değil) .

Organize olan birlikler kolektif bilinç ve merkezi yönetilmeyi ortaya koyamadıkça o birlik hiç oluşamaz dağılır. Toplumun ve sosyal yapının aidiyeti, tabudur totemleri ve kurumları o günün işlemesine denk düşer kolektif beyin oluşmalarının ve yönetmelerinin bağıntılı bir beliriş şeklidirler.

Bu bağlamda, efendi gibi sivrilen insana ve topluma yabancılaşan öznelce bencillikleri, sistemin içine, alışla, asıl işlevleri ile girştirilmesidirler. Böylece kişiler benciliği olan ego, toplumsa bencilikte, kişilere yansımalıdır. Kişiler de bu sağlayışlarını kendi ihtiyacına göre olana dönüştürüp, özel ve öznelce tüketmelidirler.

Bu nedenle olgu ve olaylara değin en az iki ve dahi, daha çok iliş kinlikler arasındaki bağıl bütünlüğe bağıntı demektediriz. Bu bağıntı görece olandan, genel evrensel olana doğru; her şeyin, her şeyle; bağıntısı oluşmasına değin gider.

Söz gelimi toplumun kurum kuruluş ve buna ilişkin sözcükleri traktör, tohum, rekolte (tarımsa kurum) emek, ücret vs. (çalışma kurumuyla) değer, somut emek, soyut emek, takas, üretim gücü vs.(ekonomi kurumuyla) olmak üzere toplumla bağıntılı kavramlardır. Toplumlar da doğal olanın, bileşik organizma oluşturmalarının dıştan insanlardı organizma-organizma örgütlenme elciliğinin birleşmesi ile doğal evrensel olanla ilişkilidirler (bağıntılıdır) .

Yine bir bölüm ve bağıl durum olan bu bütünlükler başka durumsa bütünlüklerle de ilişkilidirler. Örneğin, toplumsa bütünlüğün bir unsuru olan tarım, takas; sosyal birlikli bütünlükle de ilişkindirler. Şu halde geçmişin bu günkü yapı dinamiklerini bilmeden toplumun bir üretim ilişkileri hareketi olduğu bağıntısını görmeden, üretim ilişkisini özgürlüğü olan köleliği bu bağıntılar bağıl oluşunuda görmeden değerlendirmeniz; soyut, fantezi olmaktan öte bir şey olmayan boş söz oyunudurlar.

Özgürlük ve köle toplumla bağıntılı bir kavramdır. Toplum, ilkten beri değil; tarihin belli döneminden bu yana vardır. Şu halde kulluk ve özgürlükte toplumdan bu yana vardır. Nasıl köleliğiniz toplumla varsa, iyilik kötülük, acıma merhamet, sadaka gibi erdemleriniz de toplumla vardır. Toplumdan önceki milyonlarca seneden beri bunlar yoktur. Dünya kurulasıdan beri toplumsal yapıya değin yoktur. Şunun şurasında 12 000 seneden beri vardır.

20.08.2011

Bayram Kaya

Bağırışa Düşmek

İzzetten dik yürünür amma
Ne okumuş yazmışın kasmaşı
Halka bağlılıktır amma
Ne aydınının tasmaşı

Çobanım derdi amma
Şürü başı oluşla sürüdendi
Değerleri sarmaya çıkınım derdi amma
Adrese gönderili dürüdendi

Gericiliğe vesayeti
Bu yolla çok mesafeydi riyaseti
Sözün bittiği yerde hıyan
Dilin dönmediği yerde çıyan

Bir garabet viran gitse
Gerekle dil şekva edip yakınılmaz
Ne de hatıra edilip gönüllerce sakınılmaz
Bir yitik misali
Sağa sola;
Arkaya öne bakılmaz
Dünya tınmaz
Buruk olunur ama hayıfla acınmaz
Sen, ben; biz, siz hepimiz
Türkiye kazanır
Hırsızlık, yalan kaybeder
Adalet kazanır
Düşünce kazanır
Meydanlar, çağdaşlar kazanır
Birlik, dirlik
Dokusuyla dağlar ovalar
Dereler, hes'ler
Yeşil alanlar
Ülkenin mimarisi kazañla
Üremi olup, birbirini kovalar
Özüyle yüreği dağlılar, kazanır

Bir çınar gitse
Yaptıklarıyla ettikleriyle
Eseri yettikleriyle
Bir boşluğunu duyuş misali
Önde arkada, sağda solda
Yana, yakıla
Acaba mı diye bir daha bir daha takıla
Aranır... Aranır
Sen ben; siz biz hepimiz
Türkiye kaybeder
Dünya şekva eder
Dağlar ovalar yiter
Öksüz derelerin, hes'lerin mücadelesi burunda tüter

Foyalar dökülür

Onat olanlar bir bir sökölür
Sağdan soldan çarklar
Kapı kulluğunda parklar
Nakisi övmeler
Temizleniyoruz diye değerlere sövmeler
Belden aşağı vatana atanla Nobel'e sarkalar
Hiyan olur, kıyan olur, ziyan olur
Türlü aydınların hırıışı
İyiden güzelden yana kirişi kırışı
Lira desen, etmezlerdi kuruşu
Yaldızlarıydı efendileri
Kayıbı kendileri
Oysa arandıkça
Kendi dışında
Yitirilenleydi aydının duruşu

28.02.2015

Hiyan: Kızmak, köpürmek, bağırıp çağırmaq
Hırıışmaq; İnat etmek. Haksız bir işte ayak diremek. Başkasına güvenip efelenmek.
Boğuşmaq
Nakis: eksik, noksan, tamam olmamış

Bayram Kaya

Bağıt Ağıt Kâğıt

Ol merhem istedim
Bağıt bağıt bağıt
Yaş düştü bağırma
Ağıt ağıt ağıt

Seş duymazdım çağırma
Bağrı başı dağıt dağıt dağıt
Yetmez gibi
Hüküm derle düşölür üstüne
Kâğıt kâğıt kâğıt

Dar gelir acun
Biz buncaya gider olukla, siz kalın

Ankara'da açmazından mecmua bir gül
Gülün renginde bir benek
Ayırırlar çenek çenek
Solar şimdi
Bari bunu bilek
Dediler ki ilinek ilinek ilinek

Tam da yaşama dururken
Kelebeğin ki gibi kırk beş günle ömür
intak intak intak
Bir arzu tutar ki kimse bilmez kalbi
müştak müştak müştak
Derle var bunda bir şerhle
mutlak mutlak mutlak
Biz bunlara gider olukla, siz kalın

Ankara'da açmazından mecmua bir gül
Gül, bet beniz çevrenle benek
Bu olmadı böylesi denek
Desek hele bir hep sahaya inek
Görmez misin şimdi?
Dediler ki üstümüze cennet cennet cennet

Yerlere sığdırılmazdık ta
Göklerdeyken halimiz
Açlıktan, cefa çekmekten geçtik
Can ile olur bir talimiz

Ankara'da açmazından mecmua bir gül
Yok ki görecekte benek
Laf ola beri geleyle demek
Yeri boş, türlü türlü duygularla hoş
Adı var kendi yok
Dediler ki oldu saf saf huriden melek melek melek

Hiç bir şeyin sahibi değildi
Meğer ne çok iyeliği varmış!
Sonunda onu da gördüler huruçla

Baya baya
Saya saya
Vatan dediler
İmdat dediler
Memleket dediler
Şan dediler, ölümlü can dediler
Yana yana, kana kana
Her kesinde
Ne mutlu ki şehitlik mertebesinde
Yel yepelek yel yepelek yel yepelek

Ankara'da açmazından mecmua bir gül
Gülün adı yok
Bir beyaz güvercin uçu
Sineme yaralı ok
Bir Şahrud ırmağı, bir Seyduna dolayında
Bir bin bir gece masalı çekeyinde
Ömrüm gibi geldi geçti ve lakin bana
Benim gibi suçtu suçtu suçtu

08.03.2016

Bayram Kaya

Baharatlı Yol

Ah bu gözler
Bakarken ayıplı
Anlamazken kayıplı
Hep kendi kurgularını özler

Bre sağlan duygum
Mazhariyetimdenken
Özürüme denksin benim
Minnetlerim
Allı pullu misketlerim
Çocukluğum oldu diye
Çocuklukta kalmaklasın

Bırak ait olan, ait olduğu yerle
Şimdi ufkunu salmaklasın
Evrensel olanın hukukuna
Bir gıdım tuz, bir fiske biber

Ah bu gözler
Takılır kalır yere
Bakarken mana
Bilmez gibi devri devranı
Anlamazdan yana
Hep kendi gördüğünü özler

21.04.2012

Bayram Kaya

Bakışık

Gel diyorum
Geldim diyor.
Söz eriyorum
Erdim diyor.
Göz süzüşe süzüşe.

Bir an düşünüyorum.
İsteksiniyorum
Tekrarsınıyorum
Buluştayım.
Özle, süzüşe süzüşe.

Bir duygu sermesi
Bir iç ezmesi.
Gönlü ile
Gönlüm gezmesi.
Duruşuyorum, süzüşe süzüşe.

Öyle içsel devittik.
Sevgi ile seviştik.
Sevgileri acıları,
Gözümüzle veriştik.
Uyuşta, süzüşe süzüşe.

Her gözlü duruşta.
Gönülle sunuşta.
Dudakta susuşta.
İstendikler ok atışta.
Süzüş edip takışta.

Der bakışta.
Sıcak ılık akışta.
Beni düşün emi?
Sevgimize bu yakışıkta
Gamze yumuş verişte.

Yüklendik ayrılıkta.
Hemen seriştik tanışıkta.
Özlemlerimiz kucak kucak.
Kavuşum oldu,
Süzüşe süzüşe bakışta.

Gamzeli sarışta
Anlıyorum
Tamamen barışta.
Bencilliğe sarkışta
İnsanca kendine karşın.
Derin ince akışta.

Canan bayram edişte.
Yüz göz devimleri serişte.
Aydınlandı neşe verişte.

Bir hal oldu ten tin
Karışa karışa, her işte.

10.02.1992

Bayram Kaya

Baktın Mı Canım? /Sevisel Felsefik Ve Aksiyomatik

Geçmişe bak!
Türlüce yaşadıklarındır andıkların.
Değişene denk düşmeyen,
Nefretindir, kedere düşmendir, sandıkların.

Geçmişe bak canım, geçmişe.
Orada kapasite üstüne seçmişe.
Güdüsel ulaşmış, öğütler etmişe.
Seni bulmamdır canım, yanılmazlığı.

Bir bak canım geçmişe, bir bak.
Hani neden beri yok olana.
Saplantındır kafana tak,
Güvensizliktir tepki, dünden olana.

Bak canım benlik gibisin,
Standart uyumdur tadsınman.
Yenideyken şaşmaya! Paniklik şartsınman.
Hala tedavülde oluşu, yadsınmaz.

Bende duyumsanan egomanyan;
Şevincten uçman
Öfkeye kapılman
Hele hele, hüzne gömülmen,
Akılcı değil canım, sürükleniştir,
Şişik boyunlu,
Güdüsel hegomanyan.

Akılcı değilsin canım, akılcı.
Bir kasti uyarım arkağe, nakilci.
Sanırsın benimle sarmaşmış gibi,
Ard arda devimlerin, sanal nakilci.

Bir bak canım şimdiye;
Aklisini ser, kim, o, ne diye?
Yaratandan bilince hediye,
Sıyrılmandır arkaik den evet.
Gark olunanı, içgüdüsel şehvet.
Bilinçle koyulan, güdüyü kullanan,
Sarmaldadır rehavet.

24.02.2007

Bayram Kaya

Bam Başka

Bir imdat eyledim
Dalgalar kükreğimdi
Bahri aşka
Ne yar bildim
Ne yar bilinmekle oldu
Aşk bambaşka

Neler söyledim
Şimdi bir işmara küstünde
Kılıç sallamam
Namus yakar beni
Yiğit üstünde.

Denizi kucaklarım kanmam
Tuza yananda
Haricen ve dâhilen çok da müşkül cananda
Ne anlarsın, ne kurarsın be yaren
Baktığında insanlık (Atatürk) büstünde?

Şafağım gel oldu
Karamsarlığım yel
Yüksünmem yağır tutmaz bel
Sular karardı
Zulmün vakti darardı
Mustafa'sı sel

12.08.2012

Bayram Kaya

Bari Öldürmek

Üşür ölüm bile
Anlatır
Bilmez ağıt sesiyle
Yaşamı değil
Ölümlerin
Bari bir mezarı olsun diye!

Günlerce aç biilaç
Soğukta sıcakta
Aydınlıkta karanlıkta olanaklı
Top top beklesirler
Ağlaya titreşe vurur çeneleri öbek öbek
Somalı, Ermenekli, Şirvanlı, Zonguldaklı...

Onca emek zaman
Çimrisi olduğu para israfiyla makinelerin
Ölümleri bulmakta ne bön körsün
Kaç gece
Kaç gündüz
Üşümelerle ayları buldu gayretle umutların
Düşünmelerin ne sıcaktı
Bunun bu kadarını
Daha sağlıkta, güvenlikde döküp bekleseydin
Şimdinin bari(!) hayatları olacaktı

Gözler boş boş havada
Yer duymaz sağır
Ümitler toprak altında

Gel bari bir mezarı olsun deme
Bu gayretini önceden göster ki
Hiç değilse bir hayatı olsun de...

Ah yalancı yârim
Hayale kaçar
Düşleri yarım yârim
Birlikte dirliğe tekilsin; tek ve yalnız
Aldanır aldatılır
Barileriyle
Saftirik yârim

21.11.2016

Bari: Bu olmuyor ya! Öyle ise, hiç değilse, bundan böyle...

Bayram Kaya

Başka Mutluluk

Elifi gözüne taktım
Manayı âmâ
Kır dedi bak
Ama
Olmaz hiç
İkmali sağma
Zülfü boynumda
Vebali, gönlüme baktım

Ben söylemin
Ve öznel oluşmanın diliyim
Mutluluk mu?
Ahmakların işi
Var mı;
Siyaseten mutlu
Seçmen ve seçilir oluşla
Riyaseten umutlu?

Akıl edipte düşünmeyen
Mutsuzluklara kapılmayan
Bir hidayet gösterin

Ya mutsuzluktan sonraki
Anlama, bilme olan mutluluk mu?
Tam bir ahenkle uyuşturun
Yan gelip yatmaya değil
Lakin yeni bir duyuşa dek

Düşünmeyip
Büyüklerle, atalara
Semavi olanlara
İnanarak mutlu olursunuz

Ahmaksanız
Mutluluğunuz burada da sürer

Lakin, illa ki burada da
Giderayak naz
İnceden inceye sızlar bir saz
Örfün cinneti
Cennet cehennem derle
Soruları akılda yerle mihneti
Ateşin mutsuzluğu
Düşünme olur yakar sizi...
Düşünce
Düşününce
İçkince

Bir sıratı yol
Düşünü kabili çelişkisince
Müstakim...

12.10.2012

Bayram Kaya

Bayram Kaya

Başladığı Yer

Gamı mihneti Şen alırsın da
Bir tebessüm almak ağır gelir sana
Gün üzerine günler geçer
Hiddetler sende erir
Ne zaman usanırsın bilmem

Yol bilmezsin
İz bilmezsin
Kim ışığın olur
İŞte ben bunlarlayım
Sırtımdaki yük senden
Ayrılık ne ki
Donmuş zaman başlar çözüldüğü yerden

Ah insan ahfadı
Meçhulüne baktırırsın da
Ayanını bildirmezsın.
İnancın gibi cehaletin gibi
Geceden korkarken
Karanlığa saklanırsın...

10.10.2012

Ayan: Burada meydanda olanını, açık seçik olanını; manasınadır.

Bayram Kaya

Baştaki Zıyan, Sondaki Var Oluşla

Ah sevdam
Ne umutlar yeşertilmiş,
Ne sevdalar dip yaptırılmış.
Esame olmazken fevkler

Sarıdan sevgililer
Beyazdan günler
Yıldızdan kırpma
Gök yüzü bezemeler.
Gölden içip, ambarda
Rüyasını görürken
Başarılmamış dünler

Kimi bal tutarken parmakta
Kimi uğur olurken sormakta
Kimi de düşün hayalini
Çıkmiş canı kurmakta
Bağır duyguları ezerken.

Kafestekine, yurt sordurmuş
Kafese girmiş.
Akıldakine yol yordurmuş
Kılavuz kargadan
Duygular ifrazda bulanıyorken

Aymaz diller şad olmuş
Tütmez iller yad olmuş
Meltemde salınırken bad olmuş
Koyun kuzuya melemezen

Ne sevdalar vardı uçkun
Ne davalar vardı bıçkın
Akıl yararı ararda kaçkın
Yatırım zıyan, kar iflas günler.

Kırk ambar kırk delik
Farelerden artık
Kediler şaşkın
Bulut gelir bulut geçer
Daha çocukluk yürek, solmadan.

24.02.2007

Fevk:Üst, yukarı
Bad: Rüzgar
Uçkun: Ateşten fırlayan ve etrafa saçılan kıvılcım.

Bayram Kaya

Bayrak 1

Baş eğmez kudretin, /Baş eğmez alla kudretin,
Müşfiken mazlumda namılı.
Dalgalan iftaharın,
Gökler seninle anlamlı.

Nabzımladır atışın,
Çırpınışın damar damar.
Küstahın beynindeki kabustur,
Yıkar bu şamar.

Hırslarına ram olma,
Akılın barışıyla öğren.
Yiten kudretin,
Bitenledir düğün.

30.06.2007

Bayram KAYA

Bayram Kaya

Bayrak 2

Kendimi yazmak zorunda hissettiğim iki çalışmamdan ikincisi.

Şafakların bekçisi
Al bayrak.
Barışta gölgesinde,
Savaşta öncülüğünde,
Duygu derdiğimiz.

Sen, bin yılları yaşayan
Sürekli.
Haldeki atideki, mazim.
Uhdende gördüğümdür,
Bin yılların
Tanıklığı.

Görecendeki atıfıyet,
Yük ve olur mu zafiyet!
Bayrak diye ne keyfiyet,
Gördüklerinden ari ve mücmelsin.

Kasıt mı bulursun davana?
Bürünür al renge, bak gök tavana.
Açık durur kasıt, renkteki beyana.
Gıryan gök, yer taşıyamamada. *
Gıryan gök yer, taşıyamamana.**

Ahı zaman iken gökyuvar /Atmosfer
Açılmış el, uzanık, avaz semada.
Düğün açıkcası,
Coşkun sesi titrer yerde, revada.
Bayraktaki izafet şimdi devada.
Yürür aşka, can atanımız var.

Yerle göğün tanıklık endişesinde
Aldım ben bu çerağı.***
Yanında iken uhuvvetin,
Bir foton, bir mütegallibe
Üstünde ferahı;
Yaraşırılık sorumluluğu
Görmektir şölen bayrağı.

* yer anlamın ağırlığını, göğün yaşını taşıyamamakta.

** Gök ve yer de ağlamada, inlemede; senin anlamı taşıyamamana.

*** ışığı-mum. 1- Endişe çerağa, göz yaşı anlamıda dokundurmada, bu çerağda var.
Mum ışık verirken göz yaşı gibi damlar. 2- Gerideki birikimin, misyonun, yüklem vebali.

30.06.2007

Bayram Kaya

Bayram (düz yazı) 03

Bu türcü sosyal toplumsal bayramlar, muktedirliklerin, yapabilirliklerin, yaşanmakta olanın kendisine güvenin yarışmaları içinde olmaktadır. Yine bayramlar, sosyal toplumsal katılımcılıkla ben de varım diyebilenlerin, bayramı, olmaktadır. Değilse katılmadığınız bir ilişki düzenine değin olguları hikâye ederek anlatışlarla ağlamalarla, sembolizmini gözetir olmak demek, günceli yaşamaktan bihaber siz olmakla eşdeğerdir.

Bayramlar toplumsal muktedirlikler gibi ya da evrensel sevinçlimeler gibi daha genelce sevinişlerle olmalıdır. Ya da daha yerelce yapabilirliklere kavuşulması olmalıdır. Yani insan olmanın güncel muktedirliklerinin bayramı olmalıdır. İnsan olmanın belirmesi nasıl sınırsızsa ve sonsuzsa bayrama dek beklentilerimiz günümüzde ve gelecekte de, farklı farklı olması ön görülmektedir. O halde bayramların da sevinçlime olguları özelde sınırsızdır. bayramlar sadece tekil günlere sıkışmış, tekilce ve geçmiş edimleri kapsar olmaktan çok güncel edimlerin bağlantısı içinde olmalıdırlar. Bu yüzden sevinççe bayram olguları oluşturabilme nedenlerimiz de, sonsuzdur. Bu gibiden pek çok edimçe olmaların, pek çok bayrama dek kutlamalarının da, pek çok çeşit bayramların olacağı da aşikârdır.

Sağlayış muktedirlikleri aynı olmayan toplum ve sosyal yaşam (halkçı) katmanlarının, duygu birliklerini aynı günde, aynı düzey ve düzlemde kılar olmanın sanal duygu birliğini, bir örnek kılamazsınız. Yani, bir varsılla bir yoksula değin bayram bilinci beklentileri hep aynı olmaz. Sınıfsal sosyal ve toplumsal yaşantıya dek aşmaların; rezonansa gelmiş bir ortak duyguları ve ortak ihtiyacı muktedirliklerine değin devinmeleri olmaz. Farklı sınıfların ortak birlikçi duygu ve ortak birlikçi sağlayışları olamaz.

Ancak farklı sınıflara dek sağlayışçı olacak toplumsal sözleşilmenin ve ilişkilleşmenin güncel ittifakı ortak tutumlu sevinçleşilmesi kutlanması ve sınırlı bir ömrü olur. Sanal, güncel olmayan, sür git, değışmeyen çekim eksenli bayramlar; eninde sonunda az az da olsa, olumsuzluklarıyla insanlar üzerinde bir bilinç yapıp, bizleri; daima değer duygusu tahribatlarına götürür olacaktır. Bayramlar eski komünce kutlamaların (sanal kılınan cennet algısı) uzantıları olaraktan ve ancak geçmişe dek, birlikçi yapılı, gölge yansımali algıdırlar.

Değilse üretmeyen bir ekonomi ve üretip dağıtamayan bir toplumun yarattığı yaman güvensizlik ortamında; 'sizlere de inşallah' mantığını, bir güne umut ettirmenin istismarı olmamalıdır bayramlar. Hayalci oyalama, kandırma taktikleri olan; öpülemez olan ellerin, öpülür olması; güncelde hiç de sayılmayan hatırların, sayılır gibi olşla, daha bayram dahi çıkmadan, yeniden ve katlattırılır bir hırsıla, kırılır olması neyin nesidir? Veya sagılaşmaya dek hırsların, yeniden kutuplaştırılır olmasının bayramları yaratılmamalıydı.

On yüzlerce eve et dağıtılıp da 'hiç değil seci' denişlerle sürdürülen bayramla, toplumun ve halkın supap kapakları, kapatılmamalı. Eski toplumsal düznelişilme kaynaklı olan şimdiki bayramlar, toplumsal sorumlulukla olması gereken 'daha çok eve, daha çok et' dağıtılamamanın bayramını ve umutlarını yaratır olmaktadır. Ve bu yaratılanlara değin sömürünün bayramı olmamalıdır, bu bayramlar.

Dengesiz gelişmiş toplumlarda zenginlik, %10-%20 gibi bir nüfus oranını genelde geçemez. Bu oranın artması demek zenginliğin daha da azalması olacaktır. Bu nedenle geriye kalan nüfusun yoksul kesim oranı %60 oranına kurban bayramlarında gerekli et veya her tür yardımlaşma dağıtımının, yaklaşık bire bir ilişkisiyle bu %20'lik zengin oranıyla yapılamayacağı çok çok açıktır! Yük yine orta katmanların omzuna yükleniyor

demektir.

Gerekli yardımlaşmanın çıkmadığı bu bayram günlerin de, eski toplumsal yapı, kendi çözümünü kendi dinamiklerine göre yartmıştı. Eski toplumsal yapı içinde bir kısım insanlara zar zor da olsa, Yüce Tanrı'nın rızası için kurbanı, bir yükümlük addettirilerek, kestirilir olması vardır. Oysa şimdiki yapının dinamikleri içinde böylesi kurallarla var bulunmayacak olan bayram günümüzde, yine bir kesim insan da, nerede ise zoraki ve borç harç ile temin edilmektedir. 'El içinde utanmamak' için (sosyalce rekabetten ötürü ve sosyalce görünümün ezilmesinden ötürü) kurban keser olacaktır. Yine ha keza günümüzde, kendi çocuklarının; `elin gözüne bakar olmasındaki duyulacak zillet nedeni' ile keser olacaktır. Artık günümüzde bu türden bayramlar, bir bayram olmanın çok çok ötelere taşan, bir sıradan alışma kabulleniş olacaktır.

Geçmişin kendi yaşantı aşması içind kendi toplumsal çelişmelerine değin sorumluluk taşıyan insanları, yine kendi iç ilişkilerine göre bir çözüm bulmuş bunu sürdürüp geliyorlardı. Eski toplum kendi güncellikleri içindeki muktedirliklerini o günlerin üretim düzeyi ilişkilenmelerinin bir gereği olarak, kurban ve zekat anlayışı ile aşmışlardı. Eski toplumlar bu gibiden olan eşitsizliğin çözümüne dek, gelenek ve bayram olarak oluşturmanın gururunu hep taşımışlardır. Ama bu günün toplumsal aşması, dün olamayan sağlayışları bugün sağlar olmada, dünü kat be kat geçmiş olan günceldeki toplum; bu tür sağlayışların çok çok kolay üstesinden gelmektedir. Bu üstesinden gelir olmaya rağmen, güncel muktedirliğin güncel paylaşımını yaratamayan geri toplumlar, zorunlu olarak geçmişin geleneklerine sahip çıkmaktadırlar!

Bayram duygusu ve sağlayışları esastır. Ama bayramın o şekil değil de, bu şekil veya bu şekil değil de, öbür türlü olması, sizlerin; yani toplumcu ve sosyal yapınızın çağdaş üretim ve paylaşırış düzeylerinizle ilişkili olacak bir değışkenliktir. Bir toplumun değışkenlik dirençleri çalışmıyorsa, o toplumun işleyişi içinde sağlıklılık bulunmaz. İhtiyaç duyulan bayramlar bu olmalı. Böyle olunca sağlayışlardan doğan aygı ve sevgiye dek el öpme kendiliğinden ve duyguca oluşacaktır. Değilse; asgari düzey hasetleri yıprandırılmış toplumların, saygı ve sevgisi olmaz. Bu bayramların kusuru değil, toplumların güncel, yaşantı sal üretimlerine değin gelenek görenek ve bayram sevinç eşmesi oluşturamamalarının bir kusurudur.

Kaysı festivali ya da, on bininci robot üretimi festivali veya yüz bininci özürülü rehabilitasyonu bayramı, son yüz bin işsize iş sağlanıp son üç yüz bin evsize lojman ya da konut tahsisi olan yapısalcılığa değin bayramlarının muktedirlikleri kutlanmalıdır. Yani bayramlarında toplumsal sağlayışları farklı farklı olan kesimlerine göre olacağı açıktır. Sosyal bilinç, sorumluluklarınıza yönelik bayramlar olsun. Değilse başkalarının inayet ve sadakalarına değin umulmanın bayram olmaz. Atasözündeki denişlerle; "kasaptaki ete soğan doğranmaz". Ya da; "elden gelen öğün olmaz. Olsa bile, öğünde gelmez" veya; 'veren el, daima alan elden üstündür' olanın bayramı olmamalıdır. veren için iyi de alan için zillet olmamalıdır!

Toplumsal muktedirliklerinizin bireylere yansıtılması; daima en az asgari zorunlulukta olmalıdır. Parçalı ve zamanla değışken olacak olan tadımların başarıların, insan olmanın, yapabilirliklerin kutlanması olmalıdır bayramlar. Değilse olmayanı oluyormuş gibi sanal bir hayal içinde, değışmezlikleriyle kutsallık adına sürdürülüyor olmasının bir bayramı olmamalıdır.

26.03.2010

Bayram Kaya

Bayram (Düz yazı) 01

Siz, toplum olaraktan-sosyal yapı olaraktan, insanı neyin içinde bulundurursanız, insanlar onun özlemini tutarlar. Artık özlemler insanların, bu anılarının ve hayallerinin yaşantı aştırılmasına değin olan hayal ve beklentiler ile dolar, taşar. Artık bunlar yaşantımız içinde biricik erdem değeri olmuşlardır. Ve yaşantımıza değin güzelliklerin çekim gayesi olup çıkmışlardır. Ve dahi artık, bunun saygınlaşması ile sosyalce devinmeye başlanılır. Bunlar insanların gözetmesi gereken erdemleri olmuştur! Olmamalılar mı?

Elbette hiç bir sosyal oluşma, erdem değerleri oluşturamadan ya da oluşturamadan, gerçekleşemezler. Erdem (ahlak) sosyalin bağ dokusudur. Ve erdem, sosyal olanın çekikleşme, haberleşme kanalı, faz devinmesidir. Başlangıç koşullarının kişiye, gruba dek, kişisel serbestliklerin yerini; girişen, organize olan sosyal birlikler ve toplumsal örgütlenmelerin kırılan ahlaki ve erdemse değerleri alacaktı. Sosyal oluşum ancak ahlakiyla devinerek, gelişmelerini ve diğer gelişmeci devinimlerini ortaya koyarlar.

Toplumsal devinmeler ve bunun sağlayışlarının özel ve genel yaşantı aştığı alan olan sosyal (halka değin) yaşam alanı, genelde eşitsiz gelişmeler üzerine zaman zemin devinmesi olan inşalarıdır. Yani az veya çok olan, yoksunluklarınız ve kıt olurlularınız üzerine, bina edilirler. Ne elinizde yoksa onların ele geçirilmesi değil de, ele geçirilir olabilecek günlerin sevinilmesi size tutum edilir. Söz gelimi doğru dürüst bir giysiniz yoktur. Hoş bayram denen özel günlerde de, pek pek giyecek bir şeyiniz de yoktur! Ama o günün hatırına binaen; 'el içine çıkacaksınız' diyerdir, giysiniz ya yıkanmıştır, ya ters yüz edilmiştir. Ne bileyim ben, giysiyi, her gün özü ile giyerken, o gün için bir yerleri düzenlenmiştir.

Veya giysileriniz, kimi kez; itina ile katlanıp, döşek altına konarak, sanki ütü yapılmış kıvamıyla bilincimiz ve belleklerimiz bir dizi gayeli devinimler içinde bir iyice, havalara sokulur. Ortaya konan hazırlık eylemlerinin ve hazırlığa değin oluşmaların insanı biçime sokmasıyla bayramı karşılar olmanın isteklendirme zannına gireriz. Ya da en muhtacından olduğumuz durumlara karşın bayramlar; sanki yoksunluklarınızın bir bir sığlaşmış gibi sine güdülenirsiniz. O günü, başınıza vura vura, yani; 'bayram geliyor' dene dene; bir çorap, bir mendil alınmıştır! Ya da, bunlara değin sahip olunacak olan beklentilerin, sevinç eşmesi size mal edilmiştir.

İşte ihtiyaçların size özletilmesi olan beklenti ve tutkularınız; bir bilinçaltı olan kendi algı argümanlarınızdır. Zorunlulukların eşitsizliği yaratılarak gelecekte dahi bu soyut beklentiye değin algısalların, özletilmesi ve tutum edilen öznelce ortak bireyselliklere dek yaşantı kılınması, insanlardaki bayram algısını, bir iyice pekiştirir. Ucunda kişiler ruhunda ve kişiler öznel değerlemeleri içinde, nasıl olsa sanışla (sanı sal) bir bayram havası estirilecektir.

Sizler de, özlemleriniz olan bu muhtaçlık algılarının hazırından beklenilir olması görselliğine kanarak bayramlara değin yapılan forma sokuşuş, hazırlık gayret ve izlekse telaşlarını hep olumlarsınız. Ve bu günleri önemseten, bu günün olası olgu ve olaylarını, gölge yansımalarını, bir iyi beklentilerle içsinirsiniz. Size İçsindir dikleriyle de, bilinçaltı yapılarınızı oluştururlar.

Yani sizin ve gereksinimlerinizin göz önüne alınışının ve o günlere doğru, adam yerine konulmuş olmasının, sizlerde kuruntu sal (kuruntuya değin) algı var sanıları vardır. Aslında bu sizin yoksunluklarınızın tanılanmasıdır. Ve ihtiyaçlı lığınızın elde tutularak, sizi bir koz olarak yönlendirilir olunanın, kıvama sokulmasıdır. Sizin muhtaçlıklarınızın o gün muhatap alınması vardır.

Sözün kıyası o günlerle size ve ihtiyaçlarınıza göre; duygusal bir hitap vardır. İşte bu seslenmeyedir ki siz, kendinizi ve özelemlerinizi, önemzersiniz! Böylesi bir ihtiyacı duyulanlarınızla, ruhen sar olmanın bir sevi selini, akılda taşırmaya başlarsınız. Bayramlarınızı bayram eden de, budur. Kimsenin içinize uzanamadığı; bu sanal oluşturmali anlamalarınız, sizlere değin anlamalı olan; zer (altın değerli) köşelerinizdirler.

Bu izlenimler belleğimize öyle nakış edilir ki, büyüdüğünüz zaman bile, aklınızda hiç çıkmaz olurlar. Da, yazar olmanın, aydın olmanın bir anısı olarak bunları siz de; ballandıra ballandıra yazarsınız! Artık sizin bilinç çağrışımlarınız da bunların mitolojik ve arkaik, çağrışımlarıyla doludurlar. Bunların sevin semesi ve bunların giderilmesi gayreti ile de dolar taşar. Bunların dillendirilir olması ve ortak beklentilerin paylaşılır olası da; 'bir ben değil, cümle âlem (insanlar-ortam) perişan' türü anlamalar yüksek gerilimli olan beklentilerin indirgemesine döner. Tıpkı bayramlık elbiseleriniz gibi bu tür yazılar da, kim bilir kaçınıcı ters yüz edilişlerinin, fasiküllerini taşırlar.

Bu döngünün içine enikonu sıkışrsınız. Ve bu sıkışmanın erdem ve faziletleri ile dökülürsünüz. Bu tür yaşanılmış ham hayalci yüz binlerce örnek anılardan bir kaç dersi kitaplarına dahi eğitimsel bir amaçla girer! Ve çocuklarımıza bunları, bir erdem, bir fazilet kırılması, bir tutum rezervi gibi olarak, okuturuz. Aslında sizi etkileyen bu tür bayram algılarının ya da anlamlı değışmelerin kalıcılığı değildir. Sizlerde sürer olan, bin yıllardır hep aynı olup da, bir türlü değışip tazelenmeyen özelemlerdirler.

Zaman içinde birilerini sağlayışla, diğer yenileri özele ya da hayal olarak da var edilemeyen, muhtaçlıklarınıza yönelik algılarının, bir iki günlüğüne de olsa, şaşırtılmasıdır. Bu şaşırtmayla, sürekli sürer olan özelemlerinizi, araya bayramlık olan hazırlık evresini almıştır. Yani bir olan sürekli özelem araya mesafe olarak parçalanıp nicelemiştir. Bu da beklentilerin hem islimi hem sürer devamlılığı olmuştur. Ortam şişmesi sönümlenme, şişme; biçiminde farklı zamanın farklı beklentilerine dönüşmüştür.

Araya alınan bu algısal duygu coşmaları gibi yapay olan beklentiler, özelemlerin sürekli olması yerine araya giren unutmama mesafesi nedeniyle tekrardan bir iki günde gerçekleşecek olmanın beklenti hazına dönüşür. Beklenti yapar. İşte bayram öncesi özelemlinizle bayramdan sonrası devam eden özelemlerinizi arasına sıkışan zaman algısı, sizin tüm bayram algılarınızın devinmeli oluşma, beklentiler yaratma aralığıdır. Bu durum bir tür islim atma indirgenmesidir.

Sürecek

Bayram Kaya

Bayram (düz yazı) 02

Değilse byramlarla kavuştuğunuz, kavuşacağınız pek bir şey yoktur. Bir sarhoşun ayılmasıyla yüz yüze geldiği gerçek ne ise; ayakları yerden kesilmiş olarak, bayram sevinç eşmesinden çıkan bir bayram zedenin de, bayram ertesindeki karşılaşmalarının; sarhoş ayılmasından pek bir farkı yoktur. Her şeyiyle, eski tas, eski hamam olduğunu görmenin, giderekten umursanmaz, kanıksanmasıdır bu.

Birisi alkolün coşturma etkisinden çıkmıştır. Birisi de, olmazın umut yaratılmasıyla girilen, coşkuların beklentiler yaratan etkisinden ayıkmıştır. Temel sağlayışları gerektiği kadar olmayan durumların sonrasındadır ki insan ruhunda kırılmalar oluşur. İnsanların bayrama değin beklentice sevinç eşmesi, bayram sonrasında da, heveslerinin yarıda kalması ile insanlar; bu tür acı nesnel gerçeklerle yüz yüze olmalarının, bir çarpılma travması oluşturmasından, öteye gidemiyorlar.

On bin yıl önceden beri insanlar, bolluğun bereketin bayramını yaparlardı. Sözün gelimi baharın gelişi ile duyulan doğa coşkusu şenlikleri, ürün mevsimlerinin başlaması ve ürün hasadı mevsimleri gibi. Şimdi bile bir ceviz festivali, bir kiraz festivali, ya da Fransa'da olduğu gibi şarap festivali. İspanya'daki gibi domates festivali, yerelce özellikli olan bolluk bereket taşması sevinç eşmeleri kutlamalarıdır.

Bahar coşkusu herkesin ortakça duyup katılabileceği bir katılımcılıktır. Sosyal toplumsal çelişkilerden ötürü, sınıfsal ayrılıkların karşılaşmasının gerilimi henüz keskin olaraktan var olması ortada yoktur. Kutuplaşmış sınıflar arası hasetçi duyguların pek pek olmadığı, kendisinin de dahili olduğu üretim tüketim dâhiliyesi vardı. Bu kapsanıyla, istediği gibi bir katılışla; içinde bulunduğu ortak duygularla, en kitlesel rezonansa gelişin; sosyal doruk sevinç eşmelerinin; en yoğun olabildiği, coşku taşmalarıdır.

Oysa sınıflı çelişkilerin başlamasından bu güne, günümüzde en çok neler yoksa, onların bayramı yapılmaktadır! Giysileriniz yoktur ama onu sağlar olmanın yaratılan duygu pekiştirtmesi vardır! Sosyal, hukuksal, siyasal, eğitimsel ve gelir dağılımından vs. kaynaklı eşitsizliklerin rahatsızlıkları vardır. Bunların kırılması gereken, umutçu günlerin vaadi ile coşturulmaları vardır. Şimdiki bayramlar da, bu türden kırılmalara karşı oluşturulan ihtiyaçlı muhtaçlıkların beslediği, haset (haklıca) vardır. Ve ezilen, kırılan, duygularını nedeni ile gelişen saygısız tavırların, sevgisizlik ve güvensizlik duygularının zafiyetleri vardır.

Keskin sınıf çelişkilerinin ortaya konulduğu uçurumsak yaşantı aşmaların da, bir içsin dirilmesi vardır. Özlemlerin, ihtiyaçların, derece derece halkın içine yayılmış olmasından kaynaklı ideolojiler, bu tutumlarını insanlara, iyice; hem özlem etmekte, hem de bu beklentileri, özümsetmektedirler.

Evet, insanın insanı düşünmesi çok çok güzeldir. İnsanların insanlara yardım etmesi, tarif edilemez bir erdemdir. Lakin bu dönemler geçmiştir. İnsanlar bu dönemlerin sosyal, kültürel ve ekonomik üretim ilişki düzeylerini, bu tür tutumsam ilişkileri, son üç yüz sene de, çoktan geride bırakmışlardır. Artık insanın sadaka ve inayetlerle yaşar olmaları, insan onuruna aykırı bilinmektedir.

Artık bu tür geri düzlemce olan kültür uygulamalarıyla değil de, insanların zorunlu sosyal hakları ile muhatap alındığı katılış malı günler kutlanılmalıdır. Toplumda bunun bilinci hâkim kılınmalıdır. Kimi eşitlikçi sağlayışların zorunlu kılındığı güncel kültürler insanlarımızı, tutum ettirilmelidir. Eski kültüre rızalarımız, yeni olan kültürleri bilemez olmamızdır. Oysa şimdilerde, sosyal adaletçiliğe dek sağlar olanların bayramı' yapılıyor olmalıydı.

İnsan tutumları öylesine bir pekiştirilmiştir ki, artık insanlar bin beş yüz sene öncesine değin, köleci ilişkilerini, tutum yapmanın kutlaması içinde değiller. Söz gelimi, uzaya gitmenin anma ve kutlama sevinç eşmesi bayramını yaşıyorlar. Geleceği plânlar olmanın, Mars'ta hayatı oluşturmanın, gelecekte Dünya'yı Mars yakınında bir yerdeki yörüngeye çekerek oturtulmasının konuşulduğu günlerin kadeh kaldırılan bayramıdır. Bu sayede, Güneş dev bir kızıl yıldız olduğunda, Dünya bu cehennem içinde kalıp kavrulur olmadan onu kurtarabilmenin bilgi ve bilinç oluşturması düşünme zevki yapıyorlar. Bu zevkin kurtarıcı hedef plân ve muktedirliğinin; sevinç eşmesine değin olanın bayramını yapıyorlar.

Bayramlar geçmiş düzey ve düzlemli insanlığın, kendi zamanları içinde başardığı toplumsal etkiyenli olgunlaşma ve olumlaşmaların bir durumu bir zaferidir. Artık o durumun toplumsal nesnel gerçekleri olmadığı için o olgulara değin kutlamaların ve tutumların sürdürülür olması, şimdilerde hayli anlamsız kalabilmektedir. Güncelin düzeyce gelişmiş, düzlem ve ruh yapısı olaraktan da olgunlaşmış insanları, bir atomu patlatır olmanın, bir gen transferi yapmanın, sempozyumları (bilgi şöleni) , panel ve konferanslarının duygu sevinç eşmesini yaşıyorlar. Androit robotları geliştirir olmanın şerefini içselleştiriyorlar.

Yani insanların yaşamının değişkenliği gibi insanların sevinçlimsek, yardımlaşma, paylaşma gibi olgu olay nesnelere de sürekli değişmektedir. Böyle olunca da bayram duygularının Sevinç eşmesi de, paylaşılması da, sürekli durumlardan durumlara değişmektedir! Hala güncel sağlayışlar içerisinde, toplumsal bayramlar oluşturamamak ne acı! Nasıl 1500 yıl öncesinin insanları, bu günkü insanlığın Ay'a gidişine dek olan bilinç ve zafer şuurunu kazanamazlar. İşte bu donanımsızlık o günün insanlarına bu kazancın bayram törenlerini yapamazdı. Yine şimdinin insanları da, 1500 sene öncesinin olgu ve olaylarını bire bir yaşayıp, bayram sevinç eşmelerini yaşar olmak; o denli anlamsız kaçabilmektedir.

Bu türcü sosyal toplumsal bayramlar, muktedirliklerin, yapabilirliklerin, yaşamakta olanın kendisine güvenin yarışmaları içinde olmaktadır. Yine bayramlar, sosyal toplumsal katılımcılıkla ben de varım diyebilenlerin, bayramı, olmaktadır. Değilse katılmadığınız bir ilişki düzenine değin olguları hikaye ederek anlatışlarla ağlamalarla, sembolizmini gözetir olmak demek, günceli yaşamaktan bi habersiz olmakla eşdeğerdir.

Sürecek

Bayram Kaya

Bayram (şiiir) 01

Bu ne mutluluk yaren
Bayram gelmiş,
Şevinçleşmeyle nerelerin haren
Övmek gerek erdemlerinden!
Yüz varam, düz yaram, söz saram

Bu mantık toplumu çürütür
Bu mantık kiminle kimini
Yalana talana oyalayışa yürütür
İtibaridir götürene maşallah
Salık verir götüremeyene de inşallah

Kapılır taalükatı talan, isteyişle
Ahlak edindik demeyi, maşallah
Görür, yaşanan eserimizi rezilde
Alır alkışımızı derler; size de inşallah

Şöyle istendik olsa her yer bayramına!
Ben alemle, alem benle olsa; hayranına
Gün sevişik, gün sevgiyle dolaşık
Küsülüler barışık
Fakru zarureti varsılı gönülce sarışık!
Duygular sel olup karışık gidile
Coşuşla, seyranı hoş eyleye yarışık
Sanki abadı şandayız ki bayaram edile!

Bal kavanozu tutturan güç
Parmağı yalatansa sürç
Mutluluğun bayramı mı çizilen?
Özre beyan mı giz ilen?
Bir kiraz, bir ceviz festivali
Gibi de üretimde olmayan anlar
Yoksayım bir çelişkileşiş
Varsılın iklimini solur mu?
Bir dilim ekmek, bir lokma et
Yüz karasının
Bayramı olur mu?

Be adem
Bre yaşamaktır murat madem
Her şey gibi en uçlaştırırda
Ya sefaletle, zenginliği
Ya duyguca eşitleşmeyi burçlaştırırsın
Bayram deyi
Her tökezleşince
Yol tutuşturulur her biri, durur han
Üzerine bayram edersin
Yaman vuruluş burada
Ramazanın pide
Kurbanın öldürme kemik, kan ve can
Beklentiler hergün
Üretim ve duaların yağdığı gün

Fakire bayram, ne
Varsılı bayramı nide?

Yoksullaşışla bayrama niceleniş değil değer
Asgari sağlayışlar üzerinden heceleniş
Kötüleşme kendileşir, sahibine döner
İyilik olsun; ha senden, ha benden meğer

Tutkuyu sağlayamayanlar
Utkuyu çıkaramaz

26.11.2009

Taallukat: yakın akrabalar, ilgililer
Meğer: Aslı şöyle imiş, öyle değil de böyle; oysa, hâlbuki, ancak

Bayram Kaya

Bayram (şiiir) 02

Ben mutluluğu kılmadım hem halimde
Düşüşle özüre, bayram edıştır sağ salimde

Günde sevimleyişin, saygılaşmayışın bayramı
Hatır edişin saygılanışın olur mu bir günle kayramı

Ƙanıksanır oluşla yoksun bu sürene
Özlemidir minnetin
Bir kaç günle gözetir oluştaki
Defterimizi dürene

Her son...
Oluşla başta yazılır
Gün gelir terse döner mezarı kazılır.

Zorunlu en asgariye sıkışmış boyut
Umulandan umdurulana koyut

Buncadır paylaşır saygı sevgi
İnsanı sevmeyi
Görüştürür kel, gelinir çuvallarla yeygi
Günlerin getiremediği barış
Üç beş ikramdan şeker
Beş ondan öpülesi yüz ve el
Kuru kuru kadan alam
Sen sat ben alam
Arzu durmuş bir kaç günle supap engel.

Ne varsa günün övölmesine dair
Taat itaatedir, uysallığa ve sair

Keskinleşir yoksunluğum
Kırbaç gibi yüzüme vuruşla
Bekleyişin esas vaziyeti duruşla.

Hiç sürekli yoktur
Güzellik de biter, yangın da
Eşenlik, barış ve hatır
Üç yüz altmış üç gün karıştırırla
Söruk toplar nefes alır güç tazeler
Nokta gereken yer, üç gün barıştırır.

Toplumsal olan devinmeyince
Kendilik yan oluşla sevinmeyince
Biçmenin darlığı, dokunurun en ağırlığı

29.11.2009

Kayra: Lütuf, ihsan, bağış, iyilik olmak üzere yapılan

Koyut: Kanıtsız doğru olduğu varsayılan önerme

Bayram Kaya

Bayramınız Kutlu Ola 1

Bayramların en temel sosyal savı, saygı, sevgi, dostluk, barış ve yardımlaşmadır. Bundan güzel, bundan ulvi bir amaç olabilir mi? Buna razı olmamak olası mı?

Ama hangi saygı sevgi? Dendiğin de, el öpüp, yüz değdiriyoruz ya, yetmez mi? Diyorsanız, diyecek bir şey yoktur. Bayramınız kutlu ola.

Hergün normalde olması gerekenin, toplumsal ve sosyal aidiyetçi bir çekimleşme davranışlarını ortaya koymanızın; yani zorunlu girişmenizin bir mesajlaşması olan bu kabil hareketlerin, bayramı olur mu? Her gün yüzünüzü yıkarınız, her gün insanlara tebessüm edersiniz.

Yüz yıkamanın, insanlara tebessüm etmenin, bayramı var mı? Demek ki bayramların altında, bunlardan beri olan bir toplumsal sorun vardır. Ama bu sorun; saygı, sevgi ve yardımlaşmacı çekimleşme suretli kamuflaj görünüşle, herkesin ittifakı kabul edeceği bir sosla, gizlenip makyajın bayramı yapılmıştır!

Ama bunu böyle şüphe eder olmak bile, en azında yaptıklarımızın, kendi kendimize muhasebesini yapar olmayı akıl etmek bile, çoğunluğun anlayışı içinde ne gezer. Temel bilinemeyince, bayramlara değin görüntü ve yaşayışlar bambaşka olacaktı.

Adeta gözü seveceğiz diye göz çıkarmaktır bayramlar. Özellikle de kurban bayramları; tam bir acımasızlığın, can ve çevre katliamıdır. Hiç birbirimizi aldatmayalım. İnsan ve çocuk bilinçaltı görselliklerinin de, bir katliamıdır bu bayramlar.

Yardımlaşmanın gerekliliğine değin olacak eylemsellikler için yılın belli gününü beklemek gerekmez. Ve böylesi bir tutumu gözetir olmaksı kötü işleyen sistemlerin oyalama taktiği olmasının dışında, işlevsiz bir anlamsızlık olabilmektedir. Her zaman gerçekleşecek olan sosyal ve toplumsal yaptırımların da, yılın belli günlerine sıkıştırılmış olmasından da, edimsel sevinçleşmeye dek uygulamaları da, genel olaraktan, gerçekleşemez.

Her zaman şartları içinde, ihtiyacın belirlediği durumlarda; ihtiyacın toplumsal ve sosyal sağlanışlarına gidilmesine dek olan zorunlu ilkeyi de, yılın üç günü içine sıkıştırılır yapılması ile de o ilişki tipine değin olacak, onun saygı ve sevgisi ortaya konamaz. Toplumsal olan fiiller de, kişilerin öznel değerlemesi olan saygı sevgi gibi değerlemeleri üzerine indirgenip, oturtulamaz.

Bunlar bayramların gerisinde olan, gerçelerin güncellenmiş olmayan, geri düzlemci alan çelişkileridirler. Saygınızdan dolayı vergi vermediğiniz gibi, sevginizden dolayı da insanlara, ücret ve işsizlik parası ödemesi yardımları ve sağlayışları içinde olamazsınız. Bayramlar güncellenemediği için bayramlara değin nesnel güncel ilişkilerine genel anlamıyla sahip çıkılamamakta. Ve bu yüzden de bayramlar bir tatil uygulamasına dönüşmektedir.

Buradan da, bayramların içinde bayramlara dek yardımlaşmanın, sosyal edimlere değin yararcılığını genel davranış olaraktan görebilmek; bayramların en zayıf davranışçı olma halini almıştır.

Bayramların, asıl tarihsel işlevi, köleci durum yapılaşmasına dek çelişkileri az çok düzenleyen yaptırım oluşları, hiç değıştırilmeden uygulanmaktadır. Bu yüzden geçmişin köleci ilişki bağ nesnellığı olan ilişkiler günümüz işleyişi içinde tam işlerlelikle ortada yoktur. Bu yüzden günümüzdeki bayram düzenlemeleri kendisine yabancılaşmıştır.

Zorunlu olarak bayramlar, böylesine bir kendisine yabancılaşmanın anti durumlarına, dönüşmüştür.

Ve bayramlara dek bu uygulamalar günümüzde tersine dönen bir durumu oluşturmaktadır. Gittikçe de sosyal eşitsiz rekabetin hıncına dönüşmüştür. Kendi sınıfından, ipipullah sivri külah (her şeyin yoksunu) olan insanların iç rekabeti olmuştur.

Veren el, alan elden üstündür, biçiminde durumları kanıksatılan insanların, yurttaş olma bilinci, hayli ötelenmiştir. Bayramlar; köleci düzende bulunmayan ve insanların temel durumlarını toplumuyla talep kılar olacağı bilincini ve azmini kıran bir uygulama olmuştur.

Kurban bayramı köleci toplumların işlevsel bir toplumsal kurumu iken günümüzde; kişiler nezdine değin gerilemiş bir adetten tasarruftur. Ki kurban bayramlarına değin, kişiler nezdindeki böylesi ianece sosyal işlevleri sağlar olmasının yanında, çevreci sorumluluklarına müdrik düşünce ulviliğini de sağlar olması beklenirdi.

Böylesi bir yardımlaşma içinde, çevresel kirliliğin ve can almanın gerekçesi olamazdı. İlkel toplumların vergileri olan ve yardımlaşma biçimi genelde ve zorunlu olarak aynı (mal ve ürünlere değin) yardımdı. Oysa günümüzde nakdi (parasal) yardım şekli yürürlüktedir. Kişiler bu nakitle, isterse et alır; isterse ayakkabı alır; isterse çocuğunu okutur.

Nakdi yardımlar, yardımın hem anlamını çeşitlendirirler, hem yardımın amacını gerçeklerler. Nakdi olanın da banka hesaplarıyla ödenmesi gibisinden olan daha makul ve insani tutumları ortadadır.

Bayramlarımız bu güncellenmelerini yapamaz olmanın, eski ilkeği ve külüstürlüğü içindedir. Bir kere böyle günler, en temel can mal israfının yaşandığı zamanlardır. Yarattığı keşmekeşle, sebebi olacağı sosyal paylaşımları sağlatamadığı içindir ki yoksullar, kapı kapı gezip, kendi talebini yaratmaktadırlar!

Bu türden kapı kapı gezmeler, ister ihtiyaçtan olsun, ister istismardan olsun. Bu bayramların yarattığı bir sonuçtur. Bu talebin boyutu da, çok artmaktadır. Kurban bayramlarının, bu bağlamda, görülmesi gereken, en tehlikeli olumsuz yanı da vardır.

Çelişki şuradadır. Çağdaş bir toplumcu yurttaş bilinci içinde olan; karşı taraf, kendi refahından sosyal devleti, sorumlu tutmaktadır (ya da tutması gerekir) . Bu nedenle iane alan karşı tarafın algısı, toplumsal eşitsizliğin yarattığı olumsuzluğu sosyal devletten; bir hak, bir yükümlülük olarak, talep etmek yerine, yurttaş olamamanın katlanmasını ortaya çıkartır.

Sürecek

Bayram Kaya

Bayramınız Kutlu Ola 2

Yine bayramlar talepleşir bilinçli olmanın yerine, miskinliğin sesiz kabulünü ve alçak gönüllülükle boyun bükülmesini, kişiye algılatır. Bu da, düzeni keyifle sürenle, düzeni yönetenlerin; toplumsal sorumluluklarından kaytarmasına çok iyi yarar olmuştur.

Kişiler alır olmanın ezilmesi içinde oluşla, böylece yardım vereni, yani günümüzdeki muhtaçlığın nedeni, sömürüyü sorgulayamamaktır. Günümüzdeki mutluluktan da, mutsuzluktan da, devletin tüzelliğinin; toplumun tüzelliğinin sorumlu olduğu sözleşilmesini, idrak edememektedirler. Tüzel oluşların gerçekleşmesinin yönetimlerle sağlandığını ayan beyan sorgulamazlar.

Ve tüzelliğin gerçek kılınışını, açıkça yönetime değin denetlenir olmasını kendilerine dek düzenleştirmiş bir hak ve sorumluluk olduğunu bilemezler. Yardım alır olmanın, yardım ummanın, çaresizliğinden kaynaklı, hezimetin boyun bükülmesi ve aşağılanmasına değin alıştırmış olmalarından ötürü; kişilerin kendiliğinden ve otomatikman oluşlar içinde, organize edildikleri hiç görülmemiştir.

Hep bu türden yardım bekler olmanın, baskı ve umudu içinde, kişiler göreceli acizlikleriyle denetlenir olmuşturlar. Kişiler, karşı tarafa değin davranışın, idrakçı ve hesapçı sorgulaması içine kendilerini koyamadığından, böylelikle kendi kişiliğini ortaya koymanın olası gelişecek cesurca ve bilinçle olacak kararları, verilen bu olumsuz, razı olurcu algılarla kırılmıştır. Onurca ezilen edimlerin görselliği tüm İnanırların zihinlere hepten kazınmıştır.

Bayramlara değin edinilen zımni tutumlardan biri de, bayramların; geçmiş düzene dek rejimleri düzenler olan kurallarından ötürü, kendi güncel yurttaş aşamamasının nedenlerinden birisini oluşturduğunu, görememesidir. Sadakalık anlayışın, aç kalıp yalvartılır, işsiz kalıp ağlatılır sızlatılır yurttaş tipi oluşturulmanın güdülen başarılı sırrı buralardadır! Bu durum olayın vahametini de ortaya koydurucudur.

Kurban bayramları kendi düzlemsel güncelliği içinde sosyalleşmenin, uygarlaşmanın, en temel unsurlarını ortaya korken, bu günler içinde, böylesi uygulamalarla giderek; 'yurttaş olmanın bilinci' ile dahi zıtlasmaktadır. Kurban edimine değin değerli inanırların yardımlaşmacı olan anlayışçı tutumları, bin yıllardır; aynı şekilde sürmektedir. Devlet tüzelliğinin yeni biçimlenişinin farkında değillerdir.

Böyle bir değişmeden devam eden süreklilik anlayışı evrende; 'saltın olmayışı' kuralına da aykırıdır. Bu inanca değin hep aynı kuralın sürer olmasının insan bilincine olan bir olumsuz yansıması da, yardım veren elin, yardımı alan elden üstünlüğünü, ortaya koyuyordu! Bu uygulama insana nankör olmamayı öğütler. Alçak gönüllü olmalarını inanırına ve yardım alanına bu tutumlar kendiliğinden dayatıyordu! Yani kurbanla gözetilen, bir zamanların güzel sosyal hedefçi anlayışı, bugün içinde, güncel ve normatif ve çağdaş bir uygulama değildir.

Bayramlara değin asıl hedeften sapılmış olmanın, ve bayramlarda beklenen yararların görülemeyişi de ortaya çıkmıştır. Ortaya çıkan bu durumlar, bireysel bilinçlerde oluşan isyanı; 'bayram gelmiş neyime' denişlerle şarkı türkü şeklinde, kendisini dışa vurdurtur olmuştur. Akralara, eş, dostlara yönelik aidiyetçi iletişmeli olan, zorunlu ziyaretler; bayramlara kaydırılarak, 'hiç değilse bayram ziyaretleri' biçimine dönüştürülmüş bayramların olumsuz tutumları böylece olumluyla pekiştirilmiştir.

Bayrama değin pekiştireçler bayramın sağladıkları durumlar değildirler. Bayramlar

kişilere kendisini sorgulaşmanın kazanımlı bir bayramı olmaktan çok, bir ezberin rutin tutumlarını algılatmaktadır. Söz gelimi, senede bir günlük uygulama için belediye kurban yerleri hazırlamıştır. Buralarda, sıra var diye şehrin boş alanları içinde ve görsel peyzaj birimlerinde bu tutumlarla adeta suç yaratmaya koşulur olmaktadır.

Bu yasa dışı davranışlardan; insana ve insanın yaşamına ve insanın çevre düzenine değin nasıl bir saygı sevgi alameti duyarsınız? Yine insanların ve insanın yaşama düzenini sevmeyi nasıl ortaya koyarsınız? Ve yine çevreci görselce haslet ve sorumluluklarınızdan, yükümlülüklerinizden algı salcı olan nasıl bir saygı, sevgi ortaya çıkarırsınız? Tüm bunlardan, yoksula(!) senede bir et paylaşırma arzu ve iştiağının, yani geçmişteki köleci çelişki ilikilerine balans ayarı veren bayramların katkını güzide ulvilğini şimdi de çıkarmak olası mı? Hele hele, bunun yolu toplum olaraktan, bu mudur?

Görsel kirlilik, adeta bir taş devri belgeselinde görüntüleri anımsatıyordu. Saygı sevgi daha işin başında hata ile başlayıp sifıra iniyordu. Görüntünün çevresi ve görselliği, parçalanmış mamut görüntüsü etrafındaki klan grup üyeleri tutumlu düzey ve düzlemine, gözlemci insana çağırıştırıyordu! Kanla oynayan çocuklar, anlına kan süren çocukların, bugünün olumsuz örneği olan ve oyuncak silahlarıyla oynayan çocuklardan, kısmen de olsa, ne farkı vardı?

Ya hayatın içinde nasılsa şiddet vardır, denişle; çocuklar şiddete, bağışıklasın denişle; plastik, estetik, duygulardan (adam olmaktan) vaz geçecektik. Ya da hayatın içinde ne yoktu ki deyip. İnsanın insanı kurban etmesi ve insanın insanı yemesi yamyamlığı da hayatın içinde vardı! Ama şimdi de bizlerin öyle olmayacağımızı, bilmeliyiz. Yamyamlıklar, bizim dışımızda, bizim bilincinizden bağımsız olan bir zamanlara dek, zorunlu var oluşlarının gerçekleşmesi olduğunu bileceğiz.

Biz varları abur cubur, baş tacı ederek değil; sınırlaya, olumluya; seçme ayıklama ilkesini işleterek, en azından ortalama yararı gözeterek insanlaşıyoruz. Ya eli kanlı ve eli bıçaklı ve eli satırlı, BALTALI İLAH görüntüsünden uzaklaşıp, usulü erkânıyla işin olumalar olmanın, olumsuzlaşmasını yapacakla, insan oolurluğu başaracaktık. Ya da vur vuranın, kır kıranın olan bir keşmekeşi içinde zalimce oyalacaktık.

Sürecek

Bayram Kaya

Bayramınız Kutlu Ola 3

3Nasıl doğada da, seks vardır diye, hırsızlık vardır diye; herkesin gözünün önünde ne seks ve ne de hırsızlık yapmıyor, burnumuzu gürültülüce sümkürmüyoruzdur. Aksine bunları, kurallaştırarak olum aşmanın ya da olumsuz aşmalarına dek olacaktan kimi değerlemelerin içine almışızdır.

Bunlar gibi, yine, doğa da öldürme vardır diyerekten; nasılsa et için hayvan kesimi yapıyoruz gibi denişlelerle, insanların, çocukların gözü önünde, kurban kesimine değin ilkel güdüleri sergilememeliyiz. Evet, hayvan kesiminiz için bir zorunlu nedenimiz vardır. Ama bunu herkesin gözü önünde, yapmamanız için de, birçok amaçsal nedenimiz vardır!

Böylesi gün ve durumlarda, baltalı muktedirler, dehşetengiz iticiliğin teşhirindeler. Ama bu iticilik, kişiler odaklı, görsel bilinçaltı öğrenmelerini de oluştururlar. Bu gibi olumsuz edimler, kişilerin kendilerine dek kıyasladıkları, kişilerin kendi bilinç oluşmalarına dek bir referans alanı da yapırlar. Böylelikle bu olumsuz tutumlar en olumsuzundan, kişiler temel mekanizmalarını da, oluşturur olmaktadır.

Bu vahametın ruhsal tahripçi ligi hiç bilinip, zararları görülmeyip, açıkça ortaya konmamaktadır. Bu istenmeyen iticiliklerin tam bir alışkanlık yapar olması ile davranılmasındaki, görece oluşacak rol model teşhirciliğe dek görüntüsündeki kavranışlar, en olumsuzundan çocuklarımıza verilmektedir.

Çevre sağlığı bilinci, çevre sağlığına gösterilen saygı sevgi bilinci (dolaysı ile kendinize ve insanlarınza gösterilecek saygı sevgi) böylesi bir bilinçsiz yaşanıştan ötürü hak getiredir! Yüzlerce kirlilik, her şey, her yeredir. Öbek öbek. Gözünüze sokulurcasına. Bu mudur bayramlarda gösterilen saygı sevgi, merhamet? Bu gibi durumlar bir saygı ve sevgiyi çıkarmaktan çok ruhsal geriliğin ve ruhsal infialci ezilmişliğin, intikam izini taşır gibidir sokaklar! Sorumluluk sıfır. Yükümsel bilinç duman olmuştur.

Bu türden görselliklerden ve insanların kandan korkmasına haklı tavırları olacağı; yine insanların çevrelerinde, bayramda da olsa, kan görmeyi istememek gibi bir haklarının olabileceğinin anlayışı gösterilmez. Aksine bir cevaz olunur, bir meşruluğun, sanki hiç edilircesine bir uygulaması sergilenir. Ki böylece saygısızlık anlayışının oluşturulduğu dahi, asla hatıra bile getirilmezdir!

Bu görselliğin kendi olağanlıkçı ve kişiler cahillikli algısı içinde, karşı tarafın rahatsızlık duyabileceğini belirtmesi, sert tepki ile karşılır. Bu gibi bir hakkı dile getirenlerin, insanca tavrı karşısında, yine bu gibi olgunlaşmamış kişilikler, böylesi haklı masum ve girişen isteğimizi dahi, sizin inançlara saygısız olmanızla gerekçeleyerekten, üzerinize yürüyüp, sizi gerileteceklerdir! Eğer böyle bir bayrama değin nedence uygulamalardan da, anlayıştan da bayramlık saygı sevgi çıkamıyorsa, kimi sosyalleşmeye dek insanca tutum ortaya çıkmıyorsa, daha nerede çıkabilirki?

Bu türden bir erdeme dek anlayışçı usçu düşünme olacak izanı, en ufaktan akla getirip, bunun saygı ve sevgisini ve de hoş görüsünü yeşertmek, bu türden bayram uygulamalarıyla ortaya konması olası mı? Üstelik olur olmaz her yerde kullanılan bu bilmezlikçi tavır; ' inançlara saygısızlık' argümanına siper edilmektedir. Bu uygulamalarla bu yaklaşımlarınız, ne ıslah edilebilirler, ne de değışip dönüşebilirler.

Bu savunma, gelişememenin en büyük direncidir. Böylesi uygulama kusuru; sosyal hayata, örnek ahlak diyerekten gösterilişle de ayıplı yanlarının da ört bas edilmesi, yapılmaktadır. Güncelde, sosyal olmayanın, sosyal olana, referans ve baskısı

yapılmaktadır. İnanç aşmayı (inançlı olmayı) namütenahi bir keyfiyetlik olarak algılıyorlar. Bu tür ruhsal kırılmaların devinmesi, farklı; çok farklı, gelişme ve kırılmalarına şaşa kaldığımız bir hayret eşmeler(hayretler içinde) zinciri olacaktır.

İnançları bir ruh olgunluğunun tanrı insanı olmanın nişanı sayan insanlar olgunlaşmadan çok olgunlaşmamış olmanın öfke ve cahillik bilinci ile davranmaktadırlar. Söz gelimi bu tür tavırlı insanlar, İnsanları akıl almaz işkencelerle öldürmektedir. Mevta ev mekânı içinde defnedilip, üzerlerine beton döküp, mefta mezarı üzerinde namaz kılmak, nasıl bir ruh halinin tezahürüdür? Şiddet Dünya'nın her yerinde var. Böylesi öç alır ruh boyutuyla, böylesi bir sosyolojik aktarımlı kültürle, kendisini meşruiyetle olumlu kılarak, mazeret dayanağını yaratmak, daha bir akli durdurucu olmaktadır.

Günümüzdeki Irak'ta, Afganistan'da, Pakistan'da, Hindistan'da, Türkiye'de çarşıda, pazarda, sokakta olup bitenleri, canlı bomba olup, araçlı bombalarla saldırıp, insanları parçalamak, hangi Yüce Tanrı anlayışıyla ve bu türden Tanrı'sal ulvi duygularla açıklanabilir ki? Bunların şaşmalarını yapıp ta: 'hangi Müslüman bunu yapar?' demenin, akıl almazlığını da ortaya koymuyor muyuz?

Bu şiddet ve terör içinde olan kimi ülkelerdeki vahşice oluşturulan katliamlar hem işgalcilere rahmet okutur cinsten olmaktadır. Hem işgalcilerden çok, kendi halkınızı, kendi sosyolojik ve toplumsal tabanınızı canavarca hislerle öldürmek olmaktadır. Bunun basıncını, ne Tanrı sevgisiyle, ne de yurt savunmasına dek sevgisiyle de açıklayamazsınız! Böylesi vahşice boyutun, yaygınlığının ve bilinçsiz bir gözü pekliğinin, ruhsal ve sosyolojik kültür aktarımının olumsuz etkileri, araştırılmalıdır bence. Yarın çok geç olabilir.

Bu tür bayramlaşmalarda, sosyal ve toplumsal bilinç olan sağlık bilgisi kavramı ve kişiler sağlığana uygun olması gereken davranışlar da, sağlığa saygısı, tamamen sınıfta kalmıştır. Ve insanların ve çevreye bu anlamda gösterdiğiniz saygı ve sevgi içler acısı olmaktan öte gitmiyor. Toplumunuzun, konjonktüre olumsuz görünümle teşhiri olmaktan başka da, kalıcı bir yansıması yoktur.

Bu tür bayramların yapılabilirce temelleri, haldeki toplumdan kaynaklı olmakla nedence anlamların, çekimlerin, olanı içinde değildir. Böyle olduğu içindir ki, kişilere değin olan hal belirmeleri de, kişisel taşkınlıkların içinde olmakla, kendisini öne alan, geçmişlerin bencilce bir berdevamları, olmaktadır.

Sürecek

Bayram Kaya

Bayramınız Kutlu Ola 4

Çünkü bayrama değin erdemsel olarak yapılmak istenenlerin meşru ve legal olacak toplumsal nesnel ve sosyal nesnel ilişkiler oluş adetleri yoktur. Var olanlar da geçmiş sosyal ve toplumsal ilişki biçimlerine dek oluşuydur ki saçma da olsa reel de olsa pek bir anlam ifade etmemektedir.

Yani inançların otoriter dayanağı, mevcut sistemin içinde yoktur. Ve sisteme değin ilişkin dayanakları olmadığından ötürü de toplumsal ve sosyal sistemle olan uyumsuzlukları nedeniyle, kendisine özgü geri bildirim iletişimlerini yapamamaktadırlar. Bundan dolayı da sistemin kendi referansına değin düzeltme hareketlerini de yapamamaktadır.

İnançların bu gerçek sistem işleyişine değin dinamik feedback (geri beslenme) yasalarına dek kendisini düzeltme yapacak parametrelerinin olmaması nedeni bile (hatta kimi inançlar bu yolu tümünden kapamış olmaları nedeniyle) işleyişçe, bu işin çağdışı olduğunun bir temel gerekçesini oluşturmuşlardır.

Siz inançlarınızla, güncel toplumsal ve sosyal değerleri öne alarak saygı sevgi alış verişinde değilsiniz. Aksine inanca değin geçmişte kalan güncel olmayan temel dayanaklardan yoksun olan anlamaların, kendi vehimleri ile ve alabildiğine kendine dek kuruntusuyla, taşkın aşmaktadır. Kişiler böylesi sanal edimce olan davranışlara koyuluşların içinde olabilmektedirler!

Eğer bayram edimleriniz yaşama olan saygı sevgi sevinçleşmesi işe, boğazın kan kirliliği de, yaşama duyulan saygı ve sevginin ifadesidir! Bayramlarda, boğazın kızılığı, korkunç ve vahimce, dehşet verici olmaktadır.

Bir işleyişte, bu kadar açlık ve özlemlerin bir arada olması dahi sorumlu olmanızda sizi alı koyuyorsa, sizleri yükümseterek, ince ince düşündürmüyorsa, o toplumun ve yöneticilerinin, kanaat önderi olduğunı savlayanların, bir iyi düşünmesi gereklidir. Satırı ele almanın haklılığını (!) kendilerine tanınan insanlarınza 'bayramınız mübarek olsun' demekle; bu iş böylece geçiştirmekle; kanaat önderi olmanın sorumluları böylece bitmiyor maalesef.

Yine bir bayram geçti ve niceleri de geçecektir elbette. Nelerin kurban olup olmayacağını, İbrahim'in İsmail'i kesmesi hikâyesini anlatan söyleşiler, kurbanın farz mı, sünnet mi olduğunı çözememiş hala bilmezliklerle ve ciddi ciddi tartışan ilim (!) adamları boy verecektir! Kurbanın kaçta kaç evde kalır ve kalanı nasıl dağıtılır? Bunları anlatmaktan gayri, bayramların sanki başka hiçbir edimleri yok gibidir belletenlerin nazarında. Bunları da nasıl anlattıklarının hali icabı ortadadır ya...

Bunlar da işin başka bir boyutu! Başkaca hiçbir girişimsel etki ve davranışı olmayan, sözüm ona kimi ulemaların, bunlara dek sorumsuzca oluşlarda, hiç mi dâhilleri yoktur? Bize aktarılan bayramlar köleci toplumların sınıf çelişkilerini gidermekte, o günkü ilişkin toplum ve sosyal yapı düzlemlerine göre strateji kıldıkları bir toplum sosyal elleşmedir. Bu günün toplumsal derneklerine denk gelen o günlerin toplumsal mücadelelerinin kararlı hale getirilmesidir.

Geçmişte, kurban bayramları farklı orijinlidirler. Tarihe; çeşitli uygarlaşma adımlarının yansıması olarak armağan edilmiş bir toplumsal sosyal kurumsallıktır. Pek çok çeşitli kurum sal aşamalarını geçirmiştir. Her yeni aşamalaşma bir öncekinin terkinini ve unutulmasını hatta unutulmanın kötülenerek yeninin oluşmasının yapıldığı bir zaman zemin devinme alanıdır.

Böylesi birikmiş uygulamaların gerisindeki olumsuzlananların gerçek sosyal ve toplumsal nedenlerinin o gün insanları için aktarılanlar dışında kalan bilinmez oluşları vardı. Sosyal hayata aktarılan, bir türden toplumsal nesnel gerçeği görülemez olan süreçsel veriler, manzumesidirler! Toplumsal sosyal gerçekliklerin geleceğe doğru olan ve kendilerine aktarılan geleneği orta çağdaki kimi toplumlar, bu şekilde yorumlayışları, tutumlaştırmışlardır. Bu tutumlaşmalar o günler için düzeltmeleri yapılan bir uygarca uygarlık girişmesidirler.

Bayramlar bayram mı, yoksa bir gaz çıkarmanın ifadesi mi? Neden bayramlarımız, bayram değildirler?

Bu kadar duygucu güdülenişlerinin, duygu açılığı ve karın açılığı çekenlerin, kafa açılığı çekenlerin, ihtiyaç baskılarının akıllarına egemen olmuş işleyiş eşmesinde sizler, neyin saygısını ve neyin sevgisini ve bile neyin sevinçleşmesini çıkartırsınız Allah aşkına? Güdülü insanın riayet edecekleri tek şey vardır o da, kendi kendilerinin güdüleridir.

Dedik ya; bayramlar kutlu ola, bayramlar bayram ola.
03.12.2009

Şimdi de, bayram üzerine yazılmış, bayramların güncel değin yapısalcı oluşturulamamış, sağlaşılamayan tutumlarının verdiği rahatsızlıklar vardır. İşte şimdiki bayramların yeni sosyal işlevli tutumlarının olamaması nedeni ile farkına varılan rahatsızlıklara dek sorunları çok genel şekilde yuvarlamalarla ifade eden yazılardan, birkaç alıntıyı ele almağa çalışayım.

Yazarlarımıza göre bayramlar 'saygı sevgi demektir' Kendiliğinden bir saygı sevgi var mıdır ben bilmiyorum. Benim bildiğim ilişkin (sağlayış) olmayan bir saygı, sevgi yoktur. Çevrenin korunmasına değin duyduğunuz saygı sevgi dahi, bir ilişkinliklerdir. İltifatların saygısı sevgisi olurdu. Yoksun kılışların, toplumsal eşitsizliklerin, saygısızlık ve sevgisizliği doğurduğu da açıktı.

Saygısızlığı sevgisizliği doğuran nedenler ne kadar güncel ise bunu karşılayan çözüm önlemler de ve tedbirler de; o kadar güncel olmalıdır. İşte bu yapılamadığı içindir ki; bu yüzdendirki günceldeki sosyal, toplumsal çarpıklıklarda doğurulmuş olan sorunları da, bir şekilde kamufle etmek gerekti. Bunu da bir halk geleneği olan eski bayram algısı içinde, soyut bir saygı sevgi sembolizmi ile yatıştırır olmanın, gayretine girilmiştir.

Sürecek

Bayram Kaya

Bayramınız Kutlu Ola 5

-5Yazılar sosyal nezaket sözü olmalı betimlemeler gereği ve bir emek koyuş ürünü olması nedeniyle, saygı değer bir çalışmaydı. Ancak on binlerce türü gibi olmaktan öte, pek bir analizi ve yararlı olması yoktu. Söz gelimi bu yazarlarımıza göre:

'Bayram demek yeni elbise, yeni bir çift ayakkabı demektir...' Aslında bu sözün açık açık diyemediği şudur; 'bayramlar bir saygı sevgi oluşturması değil, ihtiyaçlı olan kişilerin durumlarına değin (saldırgan olacak) beklentilerinin, hırs ve tamahlara garezlere dek olası insan duygu ve davranışlarının ön tedbir olarak karşılanmasıdır. Karşılanan indirgenen beklentilere değin de, beklentisi karşılanan kişilerin de, alan el olarak ezilip büzülmeleri için de; bu tutumun utanılır (gurur sorunu) olmaması için de, bayramların yüzüne; saygı, sevgi, dostluk makyajları vurulmuş olan bir toplumsal çarpıklığın angajmanıdır.

Demek ki '...ayakkabı ve yeni bir elbise demek...' yoksun için taallukatı için güdülü bir beklentinin yaratılması demektir. He gün için beklentisi olanlara, ihtiyaçları içinde sabırla belli dönemleri beklemeleri tutum edilmiştir. Bunlar şimdilerde de, neden vardır? Denişle üzerine gidilmemiştir. Yani yoksulların yoksunluğu, her gün bayram kutlaması beklentisi içindedirler! Yani böylesi ihtiyaçlı olan çoğunluk, her gün bayram (sağlanışçı olmanın) içindedirler! Bu yüzden yoksul, karıncığı doyduğu gün ancak bayram eder. Yoksunluk, giydiği gün ancak bayram eder. Varsıl karnının, ya da varsıl sırtının bayram ettiğini duydunuz mu? Size gülerler. Yani açıkçası varsılın bayramı olur mu?

Ve buncanın yoksunu kitleler, her bayram da, ihtiyacı olanın umulmasına dek olacak beklenti nedeni ile sosyal bayram oluşturmasına; 'Bayram gelmiş neyime' denişle, katışık, olamamaktadırlar. Ya da ne bileyim ben, her gün yeni bir elbise ve yeni bir ayakkabıya; bir lokma ekmeğe olan iştiyaktan ötürü olacak ki, bulanlarda, bayramların hiç bir anlamı yoktur. Açın, açlığını; işsizliğini; sömüren ve bu çarpıklığı var kılışların haksızlığı ile onayıp, görmezden gelen toplumun, saygısızlığın, sevgisizliğin; dostluğu ve barışı, olur mu? Gibisinden bir çok çıkarmalar ve sarmallar, kafamda geçti.

Bu türden ezberci, duygu abartılı, etkilenmeli, yinelemeler ve betimlemeler; bizim dünümüzde de, günümüzde de, usluğumuza egemence bir düşünce kültürüdür. Ben hiç dünün bayramlarına meyil etmedim. Şimdi de bayramların anlamını bildiğimden, neyin ne olacağını ya da neyin ne olmayacağını, kestirmekteyim. Özlemlerinizi, dündeki bayramların iyi olduğundan değildir. Dünde yükümlülükleri olmayan sizlere dek, bayramların bayram olmasının nedeni çocuk olmanızdan dolayıdır. Çünkü tüm ihtiyaçlarınızın size göre, 'ekmek elden, su gölden' karşılanmış olmasından ötürüdür. Dündeki ebeveynlerce karşılanan ihtiyaçlarınıza değin, algı rahatlıklarınız; bugün için sizin omuzlarınızda, diken olmuş sorumluluktur da, ondan.

Geleneğin belli ve zorunlu şartlarında oluşmuş olan bayramlara dek edimci, eş denişle köleci sosyal mukavelelerin ortaya çıktığı aleniyetli onaylaşmanın sembol ve seromonize törenleridir. O güne dek koşullar içinde işsiz kalmamanın, kişilere dek karın doyurur olmanın, bir lütuf gibi ihsan edildiği dönemlerin sevinçleşmesine dek sağlanışların güne, mazisi unutulmuş, yeniden anlam yüklenmiş olan aktarımlarla bezenmiş turumlardır. O günlere değin yaşanır toplumsal çelişkilerinin olması, bayrama değin atıfların şimdiler de, sosyal şartları yoksun kılınır olmanın dışında hiçbir şartı kalmamıştır.

Bu törenlerde pazarlarda alına köleler, köle işareti olarak alınlarına kızgın araçlarla dağlama yapıp damga vuruluyordu. Köle bu alın yazısını (kölelik işaretini)

efendisinin elini öpmek süretiyle efendisinin elini bu damgaya (alın yazısına) değdirerek alınına(efendinin elini alınına) koyarak köle efendi aktini gerçekleyip töreni bitiriyorlardı.

Şimdiler de, köleci ruh tutumunun onaylaşmasından çok emeğin bayramı vardır. Bilişime, üretime dek teknolojilerinin vs bayramı vardır. Oysa şimdinin bayramları hak edişlerin, toplu sözleşmelerin grevli lokavtlı pazarlıkların vs. kutlanmasıdır. Ve bunlar emek kesimlerinin sağlayışlarına değin hak ediştirler. Bayramlar yeni olana, toplumsal ve sosyal şartlara hitap edememesi ile bir garip haldir. Eğer saygı ve sevgiyi bayramda çıkarıyorsak vay geriye kalan 360 günümüze! Bu mantıkla bayram artığı geriye kalan 360 günümüz saygı sevgi midirler, yoksa kötü mü? Elbette sosyal toplumsal gerekçesi ortada olmayan tutumlar, bu benzetili yakıştırmalı zorlamalarla çelişkilere düşmek zorunda dır. Bunun yorumu dahi, manasızdır.

Ve yine bayram demek; 'Nerde o eski bayramlar' demektir! Sizin eski bayramlar dediğiniz şunun şurasında taş çatlasa size göre yüz sene öncesine kadar olan bayramlardır. Oysa yüz sene önceki insan da, kendi yeni nesline; aynı nakaratla: 'Nerde o eski bayramlar' denişiyile bunu söylüyordular! Yeni nesil de aynı şekilde, kendinden sonrakine, günceldeki memnuniyetsizliği aynen böyle ifade ediyorlardı! 'Nerde o eski bayramlar'... Yaşantı olarktan, görece; eskinin bu günden neyi iyi ki, bayramları iyi olsundu? Elbet eskiden olmayan bir olumluluk, eskiden olmayan bir kötü olumsuzluğu, beraberinde getirecekti.

Hatta beğenmediğimiz bu günlere övgü için bu günün 8'lik 10'luk yaş kuşakları; 20 sene sonrasının 8'lik, 10'luk yaşlardaki çocuk insanlarına da, 'Nerde o eski bayramlar!' diyeceğinden emin olabiliriz. Bu yüzden bu sözün hiçbir kıymeti harbiye si de yoktur. Eski yaşantıların insan gelişimindeki etkilerine şimdi burada değinecek değilim. Bir insanın 'Nerde o eski bayramlar' demesi kadar doğal bir şey yok ve 'Nerde o eski bayramlar' sözünün de, hiç bir kulak asılır tarafı da yoktur.

Eğer bayramlar eş dost ziyaretleri için bayram süresi içinde sizin bir yerden bir yere ulaşmanızı, ön görüyorsa; unutmayın ki, yakın dost ve akrabalarımıza, şöyle bir dolu dolu ve rahatlıkla ulaşılmaya dek araçlarının sağladığı avantajlarla gidemediğimiz kısıtlılıkların bayramlarıydı; 'nerede o eski bayramlar!' dediğiniz günler! Ve yıllarca, çok değil kimi kez 60 sene öncesine dek gidip de, vesait kıtlığından göremediğimiz, eş dost akraba ziyaretleri yapamadığınız; bir eski bayramlardan bahs ediyoruz.

Oysa şimdi bayramlar da, Fizan'a bile gidip gelebiliyorsunuz. Böylesi gerekçeli bir bayram anlayışla dahi, eskinin bayramlarından da ne olacak ki. 1950'lerde kimin cebinde para vardı da çocuklara bayram harçlığı dağıtıyordu acaba? Çay şeker ikramı da kısıtlıydı. Evet, ben de diyorum; 'nerede şimdiki gibi olacak; çaylı, börekli, çikolatalı, lunaparkçı, bol seyahatli, bilgisayar hediyeli eski bayramlar'

Bayramın bir diğer yönü de yazara göre; büyüklerin elleri öpülürmüş, eli öpülenler de sizin yüzünüzü öpermiş! Sanki şimdi bayramlar da başka yerler mi öpüyorlar? Ya da eskiden yapılaşta olup da şimdi yapılmayan bir şey mi söyleniyor? Anlayan beri gelsin! Sevgi saygı, el öpmekse, harçlık almaksa dün nasılsa, görece şimdi de aynıdır. Vs.

Konuyu güzel olmuş diyerek geçştiremedim. Elbet güzel olmuş, ama emsalleri olan diğer binlerce örnek yazıdan en ufak bir farkı yoktu. Hiç bir yeni sav, hiçbir toplumsal ifade ve toplumsal boyut, ya da yapıcı bir toplumsal yaratıcılık ortaya konamamıştı. Bu tür yazılar analiz boyutlarıyla da geliştirilir olmalıydı diye de düşündüm.

02.12.2009

Bayram Kaya

Bazen

Bazen tutulurum da
Saçmalarım ben.
Tam bir deli saçması.
Ari ve hilafsız.
Dümdüz bir gönül açması.
Duyarım deriın, duyarım da,
Anlatamam.

Bazen tutulurumda,
Yerin dibine girerim.
Mosmor kızarıırım
Havucum derim.
Bilirim kızarmamı,
Bilirim de, utanırım

Bazen alır başımı,
Alır başımı giderim de,
Kör olası tutkularım,
Tutar beni, ayak sürürüm.
Çeker beni çeker de,
Yine firkat olurum.

Bazen sağır olurum.
Kurşun akar kulağıma.
Ne mümkün,
Kan damlar sarmalımdan.
Çıkamam, çıkamam da,
Söz isterim, sorulmak için.

Bazen yar gelir aklıma,
Bam başka.
Hani kavuşamadığım.
Hem halimdir dem gelir
Bir an, azap kurtulması.
İşte; bilirim, bilirim de;
Alazda, yazık bu gönlüme.

Bir zanlı, bir canlı kanlı.
Düşündüm bazen, ama hep.
Gümandı, gümnam oldu, her hep.
Farkındayım, farkındayım da,
Hayaller ölmesin, ölürse eğer,
Bitimdir artık.
İçimde; pır pır, ediyorken.

Bazen derim; yar başına.
Sarıım dağı, yar başına.
Çıkarım dağlara, kar başına.
Fıganım akar kar başıma.
Sil yaşına, yakarsın boşuna.

Derim, derimde;

Kin olur, kıyamam, hür başına.

11.01.2007

Dağı: 1- Ateş, Acı yanması, İç acısı, sıkıntı. 2-Dağ
Güm an: Zan, şüphe. Tahmin, sanma.
Güm nam: Eseri kalmamış, unutulmuş

Bayram Kaya

Belirif

Gündüzlerim ninni söyler
Vakit bile buldurmaz
Gecelerim binbir, geçer
Seçer, seçer de beni uyutmaz

Ben Dünya'yı neyleyim
Yağma bu gönlüm, yağmadan
Yağmalanmalarım
Evreni payı mal, eyleyim

Talan vurur dışa talan
Sanmayasın ki yalan
Nebakar yanıma yar olursun
Mihneti bilmemde minnetim
Bir yalvarışla haykırtır kalan

Günlerim serap
Gecelerim küs ve düş oldu.

Şairler sevda der
Şiirler mısra.
Söz söylenmez olur

Biri düştü mü birinde
Hükmeden den hükmedilirim
Gelecekle döngüm olur kısra

Açılmış kalpler
Birlikle duyuş.
Yetensin kendine
Selam bile vermiyor
Bak gök nazan.

Sarmada bu gönül sarmada
Bin gelir, bir geçer
Kılı kırk yarmada

Yüz sürsende
Bin tavaf ile tevafuk
Biçilmiş ekin gibi yer hazan.

01.09.2008

Nebâkar: işsiz güçsüz, kısmetsiz, kısmet kaçıratan
Kısra (kısra) : Sasani krallarına verilen san, ünvan.
Tavaf: Kutsal kılınan yerleri ziyaret. Bir şeyin etrafında dönmek
Tevafuk: Birbirine uygun gelme

<a href='http://www.ozgurlukicin.com' mce_href='http://www.ozgurlukicin.com'
target='_blank'><img border='0' alt='Pardus... Özgürlük İçin...' title='Pardus...
Özgürlük İçin...' src='http://www.pardus.org.tr/banner/bts01.png'

mce_src='http://www.pardus.org.tr/banner/bts01.png'>

Bayram Kaya

Ben

Ben
Süt liman anlarda
Dileyip sevdim.
Bilmedim hercumerç...
Ayrılıklarda dalgalandım
Anladım ki seni sevmeyen
Bilemezdi canı
Canı bilemeyense
Olamazdı, birlikte kanı
Ben, bilme ummanın
Kavuşumunda duruldum.

11.01.2009

Bayram Kaya

Ben Doğarken

Ben doğarken
Erdemler susmuş
Çiçekler solmuştu:
Kimi darağacında
Kimi bekliyorken, yarınlarda
Kimide akan yaşlarda.

Uçuk yitik sevgilerde
İştahla ısırılan bir dilim karpuzda
Kucaklaşan bağırda,
Özlem duyulan dudaklarda.

Çiçekler boyun bükümüştü:
Onura yedirilemeyen işlerden
Evlere şenlik muhteremlerden!
Kapanan kapılardan.

Gereksilerin baskısından
Hizmet erbabının surat askısından
Öylesine kanıksatılmış ki hal
Sanki sıcakta terlemesine rahatlığı.

Çiçekler sırt dönmüştü ışığa:
Güzelliğin erdemin, kaynaştırmasına.
Toplumsal birlikteliğin yanaştırmasına.
İtlerin dalaştırmasına.

Dönüp de pencereden bakmağa.
Sıkıntılık diye, sokaktaki ahmağa.
Duyuldu mu avazlaşmanın kısıklığı
Tınmıyordu, mezarlık geçişi sanki ıslığı.

Nasıl dönülmez ki sırt, belli idi illeti
Benimsetilmişti hizmet almak;
Sanki toplumsal bir yüküm değil de
Lütuf olarak sunuluyordu! Çekilmeliydi zilleti.

Kahroluyorken düşünceler
Gebe kalıyordu geceler.
Sükûnet sonrasına, arbedesinen.
Solarken dökülende, bilenen.

İşte böyle bir arbedede doğmuşum,
Önce ve sonrasında yokmuşum.

19.07.1996

Bayram Kaya

Ben Emi?

Sarığdem baş uzatıp
Kırın çiçeği koktuğunda
Kokular duyguya karışıyorken
Beni düşün, emi?

Bir iç ezikliğinde
Özlemle içselleştiğinde
Dalınca hüznüne
Beni düşün emi?

Gözlerin aşına aradığında.
Güvenli bir umulma duyduğunda
Telaşlanıyorken sözlerin
Beni düşün emi?

Serçenin kırık kanadı altında.
Serçe baş tacı olunca beklerken,
Heveslerin ikilem durduğunda
Beni düşün emi?

Gözlerin hiç bir şey görmediğinde
Katıksız bencilliğin durduğunda
Katılık yumuşamıyorken
Beni düşün emi?

Erdemler yitmiş değerler bitmiş
Özgelerde ifadeler topallıyorken
İşte o an, rakipsizken hüsrân.
Timurlenk'sin,
Beni düşün emi?

Hoyrat dağ başlarında
Çiçekler boyun bükmüş
Kuzgun uçuyorken
Mezarlık yanı geçişi ıslıklanmanda
Beni düşün, emi?

Bayram Kaya

Ben Neyim?

Ben neyim bilmem ki!
Binlerce kez derim
Şeker değilim, şurup olsam
Şurup da yapmam, şekeri bulsam.

Hep olmazda...
Ovada dağ, tırmanırım
Dağda harman, fırlanırım

Heyecanla bir gayret korum ortaya
Kim gelir kim gelmez, bilmem oltaya.

Ben an durur, yedi cihan tanır beni.
Öz yok söylem, özgürce ifade say yeni!

İyide nasıl yansır, nasıl aks ederim
Tanındığım gibi dikilen heykel, kederim.*

Tahrik olur incinir, utanç bulurum şeklimi
Sesiz gizli, ansızın yıkı veririm heykelimi.

Ben neyim bilmem ki
Satışım mı, tanınmam mı
Kusur aynada.

04.01.2008

Bayram Kaya

Bence İki Utancın Tekrar Ediş Anatomisi: ""Batı Taklitçiliği"" 1

Yıllardır, hep birilerini taklit yaparlıkla suçladık. Sanki görevimiz ve konumumuz bu! Kendimiz de, taklit olmayan! ne ise; onu bir türlü gösteremedik. Ve bir taklit dahi etmezliğin boş pısrıklığını taşıdık! Taklit etmedik, edemedik ama taklit nesne gereklerinin esiri ve müdavimi olduk! Olsun, ne gam küffar aklına muhtaç olmuşsun! Varsın olsun küffarı taklit etmedik ya, sen ona bak! O kızıl şeytani cehennemlikleri Allah; güya çalışsın bilimsel gelişmeleri bulsunlar da, bizler rahat edelim diye yaratmıştı! Onun için el kapısını yol ve ekmek kapısı yapmıştık zahir. Olsun biz yinede bu halimize bakmadan, kendi içimizde batı taklitçilerini açık edip, bir güzel utandırdık ya! Buna da şükürdü!

Taklit bir örneksemeyi benzeterek, aynı kılarak yapıp öğrenme ve bir yetenek kazanma işidir. Taklit, bir olumsuzluğun da, öykünülüp; eleştirel hicivsel gösterme, karikatürizesidir. Taklit bir hevese gelimin, olumlanması ya da olumsuzlanması olabilmektedir. Taklit bir eylem koyuş ve yol alıştır. Bu yol alış olumludan başlayıp olumsuza gidebileceği gibi, olumsuzdan başlayıp olumluya da gidebilir. Sizin bilinciniz ve sosyal bilinciniz, kendinize güveni ve katkılığı, burada işe katacak, kendisini; yani birikim, çaba ve hünerini, olaya dahil edecektir.

Bir şeyler üreten, yazan çizen ülke aydınının ve ülkelerin; böyle bir saplantı ve takıntı tekrarlaması yoktur. Taklit içindeki bir ülke olup bitenin farkındadır. Dünya ile ilişki içindedir ve bir azimle çevre ile yarışma mücadelesinin girmiştir. Bu da şiddetle istenecek ve umur bir durumdur.

Bugün Çin, Dünya'nın en gelişmiş ülkelerinin ürettiği malı ve teknolojiyi üretmektedir. Siz isterseniz buna taklit deyin! Çin, üretir olmasının gereği olaraktan da, Dünya üretim paylaşımından zorunlu bir refah alacaktır. Bu refah, bizim olduğu kadar, gelişmiş ülkelerin refahından da pay almayla sonuçlanacaktır.

Bunun sebebi de basittir. Çünkü Dünya üretim kaynak pastası sınırlıdır. Bu sınırlı pasta üreten ülkelerce yeniden ve yeniden adeta aslan payına dönüşmek zorundadır. Bu durum belki de savaşla gelişecek ama konumuz bu değil. Çünkü bugün en gelişmiş ülkelerden biri olan ABD'deki refah, bir evde üç otomobil kullanımı ağırlıklı olarak çıkmaktadır. Bu refahın alışılmasının, rahatının Çin'e vereceği aslan payı refahın, alışılmasındaki vaz geçme, nasıl bir tepki doğurur dersiniz? Çin bu nüfusunu; sınırlı Dünya kaynaklarının ne kadarıyla ve nasıl bir refahla düzeyi ile buluşturacaktır! Alın size bu da doğu taklidi! Sizin taklit dediğiniz, eş deyişle küçümsediğiniz, yaşamın bir savaşı ve yaşamın bir var edilişidir

Üretemiyorsanız, taklit etmek zorundasınız. Dikine dikine, kendine küheylan tavırla taklitçi olduk demenin, bir anlam ve manası var mı? Ama siz istiyorsanız baba devrine dönüp Dünya'yı yeniden keşif edebilirsiniz. unutmayın o da bir taklit; hem de uyuşma ile denk bir taklit. Bize de yolunuz açık olsun demek düşer. Bu kadar saçma ile uğraşmak, hep bizim gibi ülkelerin, iki ara bir derede kalış yazgısı olsa gerek!

Ama biz şu taklit ettiğimiz, yada eder, taklit eder olduğumuzu söylediğimiz coğrafyanın neyini taklit edebilmekteyiz! Hani taklit (refah-refahın dağılım kullanımı) nerede! Buna karşın hemen bir başka ve saçma akılsızlık aptal söylemini söyleyecektir. "" Biz batının bilimini değil, ahlaksızlığını aldık! "" Bu kafanın ve mantığın düzelir bir yanı yoktur. Buram buram cehalet tütüyor...

Üretemeyen toplumlar taklit dahi yapamazlar. Çünkü akıl edemezler. Taklit ise sonuçta bir akıl etme işidir. Taklit doğal süreçte üretmedir. Kuşu taklit eder olmanız; sonu uçma

olan eylemle, bugün evrenin içsel derinliklerindedir. Daha kuşu taklit edemeyen ulusla; diyelim ki batıyı, nasıl taklit edecekler? Bu bir yetenek, bilgi beceri teknik ve alt yapı işidir. Bilgiyi yorumlama ve dönüştürme işidir. Öyle bir şey varsa gurur duyarım.

Taklit öyle ağızdan çıktığı gibi kolay ve becerilir bir siyaset mi ki! Bakın maymuna; taklit ettiği yerededir ve ancak orada kalır. Çünkü maymun taklidin akıl erdirme, öğrenme ve tekrarını oluşturma aşama ve soyutlamasını gerektirememiştir. Daha ebeveyn davranışlarını benimseyip sürdüren, yaşamı karşılama süreci içindedir. Taklit ile sürüden kopar, yep yeni, insanın tasavvur edemeyeceği bir yaşamsal davranış ilişkisi gösterememiştir. Bu da taklit değil mimirikidir kopyadır. Yani mimiksel bir benzetim ve duygu koyuştur. Mimiksel devinimler taklidin daha bir ön ilkel aşaması. Akıl koyuşa giden ön evrimsel gelişmedir. Ki dudak büküşle başlar. Bu da bir anlamının akıl için ilgi oluş süreci adımıdır.

Doğada, sesleri taklit eder oluş; bugün evrensel müziğin gizemlerini, insan ruhunun enginliklerine indirmiştir.

Çocuğun anayı babayı taklidi, sosyal yaşamına eğitimleşmesi ve sosyal yaşamı benimseyerek, içsinip buna katılmasıdır. Taklit çocuğun, sosyalde, yaşamda var olup, kendini göstermesine, oradan da; yaşamını ve insanlığını öğrendiği yollarla kazanıp üretmesine nedendir.

Taklit bir örneğin benimsenmesi kadar, benimsenmemesinin de hicvidir ki, sanatın ana teması ve üretimin temelidir.

Taklit, örneğin kişilerin eylemlerinde, denk düşen zaman ve zemin oluşunun, oyun ve tecrübe alanıdır. Ki bu bile eylemsel varoluş alanıdır. Hırslarınızı da bu yolla; iyi baba, kötü baba, iyi anne, kötü anne; yada iyi öğretmen, kötü öğretmen veya iyi doktor, kötü doktoru, taklidi olarak dışa vurursunuz. Ahlaki tutumlaşmanızı benimsemeler bu somutlukla olur. Deşifre edici tutumlara; olma ve olgunlaşmalara, buralardan girerek gidirsiniz.

Kısaca taklit, yani benzeme; onun gibi eylem koymak; yoksa sizde yoksunuzdur. Bu bir benzerleşme oluşun aktiviteleşmeye cazibesidir. Ki sonuçta bilinçsel ve eylemsel çözümleme analizdir. Sonrası da, ilişkilerini yeniden kurarak, muhtevayı oluşturmak, taklittir. İşin esprisi ve püf noktası kavranmıştır. Artık farklı benzerler, farklı ilişkililiklerle, aynı sonucu verecektir. Bu taklidin sonu, kendinizi aşma ve kendinizi üretirir olmanızdır.

Sürecek

Bayram Kaya

Bence İki Utancın Tekrar Ediş Anatomisi: ""Batı Taklitçiliği"" 2

Taklit şudur budur gibi, saçmalamanın aptal oluşuna dahi gerek yoktur. İnsanın basitlikle olan taklitleri dahi; alışmaların verdiği usanmalardan sonra, gerek kendisini (kendi kendini) , aynı şeyi ve olumsuz taklit eder olmasını; sonunda olumlu taklide mutlaka götürecektir. Bunun aksi de olası ve mümkündür. Olumlu taklitler bile, kendi alışmasının usanma bıkkınlığı ve sürekliliği ile eş deyişle kendi kendisi ile aynı kalma tekdüzeliği, olumsuz taklitlere gidecektir. Bu hırçınlık ve bunalmalarımız, bir doğallığın, kendi yasallığını, olay ve olgular üzerinde süreçleşmesidir.

Aslında taklitçilik derken, bir kin ve nefretin, bir garezin, bir adam olamamanın, bir ussal, eylemsel yetersizliğimizin, kendisini dışa vurmasıdır. Bu dışa vurum, psikolojik ezikliği ve bilinç altını, kör alışmaların açıkça kendini, böyle bir; güya küçümsemeyle ile dışa ser dümen etmektedir. Aslında aklındaki takıldığı, çevresel uyumsuzluklara akıl erdiremeyişi, inandığı başka inançsal saplantısını, ikrar edemeyip, inançları kendisine şiar bürünerek, dilinin altındaki baklayı döndürerek söylemesidir.

Bunun temelinde de yatan, salt bir gerçeklik vardır. O da, gericilik nevrozu travmasıdır. Bu taklit denen yöneliş aslında, Dünya'yı aynı noktadan, yeniden ve yeniden birkaç kez, tekrardan tekrardan keşfeder olmayış yararcılığıdır. Yani "bizim oğlan okur, döner dolaşır yine bina okur" boş ve yararsız tekrarlamalardan kaçınmaktır. Akli kullanmanın, daha açığı toplumsal üretim ve toplumsal yönetimin, nesnel esaslara dayandırılıp, naslara (dogmalara) , toplumsal alanda itibar edilmemesidir.

Toplumdaki akılı kullanmanın ve laik prensipli olmanın bazı halk çevrelerindeki şoku, yine güya laikliğin batıda taklit ile öğrenilmiş zararlı bir anlayış olması, telakkisidir tepki koyuşun nedeni! Hırsının öfkesinin temeli budur. Bunu ikrar edemediğinden, bunu ikrardan gelemediğinden ve eski alışma pelesenk söylem ""gavur icadı"" da diyemediğinden, bu ilerlemeci pozitif deneyci, dünya görüşünü, örnekseme alır oluşun (taklidin) öfke ve kızgınlığı yatmaktadır. Başka hiçbir neden ve yüksünme yoktur. Değilse batının cepten alo denen taklidine, hiç bir şikayet ve isnatları yoktur!

Bunu söyleyenler, bunun aykırısını asla gösterememişlerdir. Ancak sakızını çiğnemekteler. Uygulanmayan, benimsenip tutumlaşamayan taklitlerin, ahlaki edimleri dahi güdülemez. Örneğin o pek meşhur "batının ahlaksızlığını aldıkta" deme bilim dışı yaklaşım, mugalata ve boş sözleri de, bir tıngırtıdan ibarettir. Siz kulübede yaşayarak, villadaki gibi harcayıp tüketen bir tutum ve ahlakı nasıl alırdaki gösterirsiniz ki.

Siz üretip kullanmadığınız bir yaşam ilişkilenmesinin davranış ahlakını gösteremezsiniz. Örneğin araba kullanmıyorsanız buna ilişkin yolda kalmış insanları, arabaya alma erdemini yada almama gibi olumsuz erdemi gösteremezsiniz. Elinize bıçağı almadan bıçakla yapabileceğiniz ahlakı gösteremezsiniz. Bunları bilmemenin, yada bilmezden gelmenin, cehli ve yanılğuları içindedirler. Bu alanda var olacak, cesaretli ve gelişmeci tutum ve tavırları, bu olumsuz takınma görüş ve müdahale ile kırmaktadırlar.

Soyut olarak, bir cenahın (batının) taklit olunurluğunu yererek, bir cenahın, (doğunun, özellikle Arab'ın) kopya edilip özdeşilmesini isteyen hamlıklardır bunlar. Çünkü Arab'ın davranışının benimsenmesi çok kolaydır. Arab'ın yaşam kültür ve nesne kullanım ilişkisi bizimki ile nerede ise, bire bir aynıdır. Bir de kafalarımıza yüzyıllardır işlenmiş Arap görüntüsü, Arap sevgisi bu işe yatkinlığın tuzu biberi olmaktadır. Bunlar taklit bile değildir. Kopya ediş ve onunla yetersindik olup, onu aşamayan; onunla özdeş kalıştır. Ki doğaya, bilime, insan sosyolojisine ve toplumsal yapı ve dinamik

gelişmeye aykırı bir durumdur.

Halklar asla ve asla gelişemezler. Toplumlar bir üretim ve özgürleştirme ortaya koymazlarsa. Toplumlar teknik ve teknolojik bir kullanım ortaya koymazlarsa. Bu alt yapılara uygun bir ideolojik soyutlamalar, bir kullanım ve tüketim yararı ortaya koymazlarsa, bunları hiç üretemeyecek olan halk, gelişemezdi. Toplumlar dahi toplumları, ister istemez taklit edip yarışacaktır. Bu sizin eksik yanınızın ikamesidir. Doğanızda vardır. Doğanızda olanı, başka neyle yarıştıırıp üretime tutumlaşacaksınız ki... Siz bir yanınızı üretir zamanınızı kullanırken, başak alanda, başka eğilimli kavrayışlara sahip toplumlarda, sizin diğer yanınızı üretmiş, bu emek ve zamandan tasarruf olan toplumlar arası pragmatik üretim aracı olacaklardır. Yani siz onların; onlarda sizin bir yanınızı, düşünce ve madde olarak tamamlar olacaklardır.

Buda halkların çeşitliliği gibi, toplumların çeşitliliğinin üretim zenginliğidir. Toplumlar aynı temelden ve aynı yasadan, farklı yöntem ve düşünüşle farklı teknolojik ve üretimsel aşama ortaya korlar. O toplumların etrafındaki üretime katılan, yada hiç katılmadan tüketen ilişkilendirilmiş halk kitleleri, ekonomik bağımlı sosyal birlikler; bu üretime uygun yaşama anlayış ve kültürleri geliştirirler. Bu olguda bu sosyal birliklerin, kültür bağımlı sosyal birliklerini oluşturur. Halkın topluma önce ve temel bağımlı oluşu ekonomiktir. Halkın halka sosyal birliklerle bağımlı oluşu kültürelidir.

Aklı kullanır olmak, akli nesnel ilişkilerin zorunluluklarına egemen kılar oluşu laikliklidir. Kendi tarihi sürecimizde, yada bizim de mensubu olduğumuz geniş coğrafyalarda da, egemen olmuş kültürlerin gelişmesi içinde de, laiklik vardır. Örneğin Emevi Halifesi Abdülmelik'in M.S. 750'li yıllardaki yönetim uygulaması, bunun açık somut tutum ve delilidir. Tabiidir ki, halife ben laiklik uyguluyorum dememiştir. Ama yaptığı bugünkü söylemimizle laikliğe kayıştır. Bir dinsel anlayışın yetmezliğini, daha devlet olarak bina olurken, kuruluşunun gelişim aşamasında, bu anlayış yolda yaya kalıyordu. İşte böyle bir durumun, Halifeyi, bir arayışa, bir bunalımdan, bir yetmezlikten çıkışa, zorlamıştır. Ve bu uygulama o günün sorununa oluşturulmuş bir akli gerçekçi cevaptır. Selçuklu'lar da akli öne alan bu yönetim kısmen vardı. Ve Osmanlı'lar, daha başlangıçtan itibaren, takribi 250 yıllık bir süre sonuna değin, bu tür metotları uygulaya geldikleri bir olay ve olgudur.

Var sayalım ki, kendi tarihimiz ve insanlık tarihi, süreci boyunca; bu laik anlama (akli öne alan, akli kullanma) ve oluşumlar, oluşmamış olsun. Buna rağmen biz de laikliği batıdan taklit yolu ile (örnekseme ile) almış olalım. Bu benim ilk okuldan beri öğrenişte çıkarsadığım şu düşüncemi hep bana çağırıştır:

Arşimet'in suyun kaldırma kuvvetini buluşu, bana hep şöyle gelir; insanlar Arşimet'e gelene değin suya atılan taşın battığını, suya düşen yaprağın, çöpün, ağacın yüzdüğünü hiç görmediler mi? Elbette gördüler. Zaten yaşamları bu görüngüleriyle iç içe idiler. Bu olay, ""bu her zaman böyledir"" deme koşullanması alışılmasının vakayı adetten bir durumudur, onlar için. Ta ki Arşimet bu olayı anlayıp, anlaşılır yapıp, anlatır olana dek. Arşimet bu alışmanın körlüğünü somut, görünür hale getirdi.

İşte laiklikte böyle. İnsanlar bir çok parçalı veya toptan uygulamalarla laiklik diyeceğimiz tutumların ilk adımını ve geliştirimini süreçle, biçimleyip, yasallıklı oluşunu görünür hale getirdiler. İşte, batı yada batılılar; Arşimet gibi, herkesin alışma uyuşmasını, uyanıklığa çevirdiler. Biz de bunu, tarihimiz parmağını gözümüze soksa da, alışmanın önceden beridir öyledir demenin alışması ile göremedik. Ancak bunlardan, batılılarda açıkça gördük. Hali ile taklit ettik. Amerika bir kez ve ilk gören için

keşfedilecekti. Bizde ancak ayrıntılarda keşif yapabilecektik yapabilirsek. Ben yaptım ettim, diyemeyeceğine göre, taklit edeceksiniz. Bu keşfi siz yapmadığınız için, laiklik kavramı bile Türkçe değildir.

Var olan bir tekrar edişin, bizden önce, yada bizle birlikte, fark edilerek somutlanmasının; kullanılır hala getirilmesinin yaygınlaşmasıdır taklit. İyi ve kötü hareketler bile yaygınlaşabilir. Ama bunlar zaman içinde birbirine dönüşür. Taklit insan oğlunun, düşünsel eylem koyuş açısından, boş zamanlarındaki ilk eylemsel bilinç oluşa giden harçlarından biridir.

Sürecek

Bayram Kaya

Bence İki Utancın Tekrar Ediş Anatomisi: ""Batı Taklitçiliği"" 3

Bir yansıtılma ya da yansılama, bir benzetileme, bir örnekseme olan, bilinçli bilinçsiz taklit, adeta batı taklidi olarak, aşığılama ve küfür haline getirilerek; vurun abalıya dercesine bir değersizleştirme sorumsuz duyarsızlığı yaratılmıştır. Elinde hiçbir akıl koyuş ve üretiş gelmeyen kesimlerin, güya zeka pırlıtsı ortaya koyuşlarının, bir meydan okuyuşu gibi olup çıkmıştır! Ya da, şu da bizim insanlığa armağan örnek kıldığımız taklit edilirliliklerdir, diyecek bir çağdaş somutluğu örnek koyamamış oluşumuzun, ezikliğinin, dile vurum şeklidir. Ki ben bu çizgide olmaya bile eyvallah derim. Çünkü bu bir eleştirel süzen var oluş bilinç halidir. Bir kendi kendini dinleyiştir.

Batılılaşma, önde olanla geride olanın, var olanla yeni doğanın, şeriatla neşriyatın, nasla deneysel felsefenin, gözleme, araştırma ve incelemeye dayalı, çözümlenici ve bireşimsel metotların kıyasıya giriştiği bir kavgaydı. Yani aydınlıkla karanlığın savaşıydı. 1450'lerde matbaa ile Avrupa'da bilimsel bilgilerin ve felsefi gelişmelerin, ucuz ve hızla kitap basımlarıyla bilgilerin ölkelerden ölkelere ve çok sayıda kişilere ulaşır olmasının yarattığı toplumsal etki ve depremlerle, ışıyan batı; aydınlanma sürecine girerken Dünya, Avrupa'nın bir çok halk hareketlerine imza atışına tanıklık ediyordu. Bu teknolojinin ahlakı ve zaferi idi.

Oligarşi, monarşi, monark yönetimler, kutsal krallıklar ve derebeylikler yerle bir olurken, kilise kabuğuna çekilmeyi yeğer olacaktı. Tabii ki yüzyıl sürececek kanlı dinsel savaşlar sonunda. Bu uyanışla yerinde oynayan taşlar, bu uğur alınmış yollar, Avrupa'da yerli yerine neden sonra oturacaktı. Astronomik gelişmeler, dinsel saltanatların taç ve tahtını yerle bir edecekti. Artık Dünya'nın düzeni, yeni düzendi. Endüstri devrimi de denen, buğu gücünün sanayide kullanıldığı, yepyeni bir üretim ve paylaşım tarzının belirlediği, tarım serf ve köleliğinden sanayi işçiliğine (yeni ve biçim değişmiş köleliğe) geçilmişti. Dünya grevlerle tanışmış, tarım alanlarının dokuma sanayisine yapağı üretimi sağlayan koyun otlak alanlarına dönüşmesi gibi, çok farklı sorun, olay ve gündemleri tartışır yaşar olmuştu.

Tabii ki Osmanlı bunlardan, genel olarak, seyirci anlamazlıklarla bihaber olacak 17. Yüzyıl padişah yetkilerinin şeyhülislam fetvalarına göre geriletildiği tam bir teokratik devlet yönetimine dönüşecekti. Artık Osmanlıda her devlet işi ""eşref saatine "" göre şeyhülislama sorulup, yetkilenilip yapılır olacaktı! Hatta Avrupa'nın bu akıl almaz gelişmesini anlayamayan zayıf ve başiretsiz bazı yöneticilerini, şeyhülislam; buradaki yöneticilerin çok güçlü cinlerinin olduğuna padişahı ikna edip, o yöneticilerden padişahın cin isteme zavallılaşmasına yol açacaktı. Osmanlı etkili ve yetkilileri Dünya'daki bu gidişi, özel olarak tando Avrupa'daki konjonktörü, böyle okuyarak şeriata sıkı sarılardan kendini güya daha bir sağlama alıyordu!

Süreçleşen bu yol alınışı; bizde matbaanın kullanımı ve matbaanın olanaklarının yaygınlaşması ile oluşacak aynaya bakıştaki aksediş silueti, çok azda olsa aydınlanmacı kafalarca Batılılaşma bu diye okunacaktı. Gölgele kaybolacak, gölgelerin yerine, bilim ve bilim felsefesi konacaktı. Ta ki Cumhuriyet dönemine değin, ağır aksak yol alıp nicelenen, bir kayda değer varlaşmaların süreçsel birikimi olacaktı.

Taklit doğada, sanatın ve eylemin başlangıcıdır. Bu da, var ve meydanda olanın, aşıkar olanın; doğanın, doğada görölen ses, gürültü ve eylemlerin insanlar tarafından, taklit edilmesi ile bu günkü plastik anlayış ve gelişmişlik düzeyine gelindi. şimdi siz kalkıp da, falan notada, yunus balığının, filan sesi çıkararak yinelemesinin taklidi var, biz taklitçiyiz dersiniz, hem iyi bir çam devirmiş olursunuz, hem de cehaletin tohumunu filizlendirerek yaygınlaştırırsınız. Doğada temel yöneliş ve davranış koyuşlar ortak zemindir.

Ancak bilinçli taklit ve bilinçsiz taklidin, kullanım yarar ve zararları üzerinde mütalaalar yapabiliriz. Ama önce taklidi tu kaka yapıp, sonra da, o taklit ile gelen kavramın icabına bakıp kenara çekilirseniz, bu sorumsuzluk, bilgisizlik aymazlık ve kafa karışıklığı olmaktan öte gitmez. Doğada oluşumuzu nasıl ve ne şekilde olacağımızı, doğa belirlemişse nasıl yol tutup neleri taklit edebileceğimizi de doğal süreler belirleyip zorlamaktadır.

Taklit edilmek elbet iyidir. Kötünün taklidi bile iyidir. Çünkü kötü hareket, taklit edenin üzerinde izlenip gözlenirken, izleyende algılar yaratarak, o deneyi yaşamda edinmeden, olumlu olumsuz tecrübesini soyutlanma ile edinmiş olacaktır. Ancak kötü olan, yüzyıllarca taklit etmenin sevinmesinde kalarak, taklit edilir olmaktan çıkıp, sürekli taklit eder durumunuzu bozmamanızdır. Ulusların yararı açısından bu bir zafiyettir. İnsanlığın gelişimi açısından ahlaki olaraktan da hep alıcı bir parazitler durumda kalışınız olur.

Taklitçilik iyi iken, insanın çıkarsal eğilimleri ile bu üstünlüklerini kullanımı, sizin bu taklitsel izlemenizi sömürüye dönüştürmez mi? Elbet dönüştürür. Aslında dinler, inançlar; iyi ve sağlam bir taklitçilik örneğidir. Bazılarının, batılılaşmaya karşı oluşlarıyla, takındıkları suratlarda da, insanların inanç olarak uyguladıkları taklidilerden, insanların kurtarılır olmalarına itiraz vardır. Reaksiyon, refleksifik karşı oluştan başka, hiçbir akılcı tutum koyuş nedenleri yoktur. Değilse, enine boyuna bir eleştirel sağlamlık, elbette yeğler olduğumuz bir tutum olmalı. Tu kaka ettikleri taklitçilik, inançlarda gözetilen en uygun öğrenme ve öğretme yöntemidir. İnancın kendisi bir taklittir, yetinilmez sünnet olaraktan da, Eyüp şunu yaptı, Musa bunu yaptı diye taklidi yapılır. Hem taklidi bol bol yapar, sonrada bunu görmezden gelir akıl kullanışı taklitçilik diye yerer! Bir insanın bilmediğine düşman oluşunun apaçık örneğidir, bu hal.

Örneğin Hıristiyanlık kendinden önceki semitik inançların bir taklididir bileşkesidir. Bunu iyi anlayıp, analiz eden, bunun içerimini ve farklılaştırmasını, aynı sosyal benzer sonucu almaya matuf bir düzenleme oluşunu görür ve bilir. Hiç bir inanç ve dinsel sistemler bu taklitten asla ve katiyen kurtulamamıştır. Siz birine taklitçi diyerek, kendi taklidinizi siyaseten ve zımnen güya örtersiniz. Ancak bu tutumunuz bir inanırın göremeyeceği bir hassaslık ve inanır yaratma prensibidir. Taklit ederek dışlama bir sosyal oluşum ilkesidir. Bu inançsal benzerlikleri de aynı kaynaktan geliyor olmayla (ki öyledir) örterler. Tabi asıl kaynağın bir gün kil, kum çakıl taşlarının konuşturulup ortaya çıkacağını bilemezlerdi. Tıpkı Kumran Yazıtlarının İsa'dan 100 yıl önce aynı İsa olaylarını öyküleyip insanların sosyal dağarcıklarına yükleyip bu beklentileri yaratıp, sırasının geldiği bir günde, sanki yaşamış İsa gibi öyküleneceği çok geriden bakan ve çok ileride konuları hıfzeden birinin, bakıp göreceği gibidir.

Eskiden Frenk icadıdır, gavur icadıdır demenin, eskimiş ve iler tutar yanı kalmamışlığın, bir direnişinin, şimdilerdeki versiyonu, batı taklitçiliği (küfrüdür) denmesidir. Şu unutulmaya, hiç bir şey, ne saltık iyidir ne saltık kötüdür. Aksamalar; kullanılışın, yolun yürümesinden çıkarılacak ve yine yürümeye uygun hale getirilecektir.

Buna diyecek bir şeylerimiz olabilmeli mi? Ama siz daha baştan, içi dolmamış, ya da her yansıma ile doldurulabilecek bir baştan kara savunma ile ""batı taklitçiliği"" der, işin içinden sıyrılır çıkarsanız, yapacak bir şey yoktur. Tüm sorun sizsiniz demektir.

Her içerim bir dışlamanın kıyaslanması ve onun karşıtı yapılanmasıdır. Yani karşıtı ile vücut bulup, meydan alır. Bu somutta böyle iken, soyutta da somutun iz düşüm

yansıma uygunluğu olaraktan bu böyledir. Siz batı taklitçiliği derken, zımnen ve alternatif olarak da doğu hayranlığı demiş olursunuz. Birini yererken birini översiniz. Bu benimsetildi mi, bir adım ötesi, bunun biraz tıraşlanmış hali de: doğu kültürü ile de, Arapçılık ve Arap kültürü (dinde bunun içinde) kast edilmektedir.

Şu unutulmasın ki her taklide, bir hayranlık mutlaka vardır. Ama her hayranlıkta taklit değildir. Taklit somutlanıp soyutlanan bir dizgeler olgusu olup, sonunda akıl erdirme ve akıl koymaya giden süreçtir. Hayranlık ise tam bir vecd halidir. Hoşlanıp sevmeden, tutunda; ilginçliklerinin sizi, hayran olunanın kendisi ile körlük yaptıran bir tutumlaşmasıdır hayranlık. Adeta benliği kaplayıp sarhoş eden, hayran olanı kendinden geçirten bir beğenıştır ki körlük yapan akılı ketleşende burasıdır. Hayranlık bir çeşit harika ve ilizyondur.

Şu halde batı taklitçiliği ile doğu hayranlığı; mitsizim, oryantalizm baştan kara cahilce bir ortaya koyuş olup karşıtlık bile değiller. Şu bakımdan; aynı düzlemde ve aynı zamanda buluşamaz iki bakıştırlar. Biri akıl kullanma üzerine, diğeri akılı bastıran bir kendinden geçişin tutulumunda (cezbesinde, kendinden geçişinde) , olmaktadır. Biri deneyin pratiğinin araçlarını çok yönlülüğünü, yol yordam kılar, diğeri doğmanın hayranlığından, alternatif dahi düşünemez. Zıtlar, ister uyuşsun, ister uyuşmasın, aynı zaman düzleminde, aynı paradigmaları kullanır. Oysa bunların paradigması aynı bile değil.

Sanatın taklidi kendini iki şekilde dışa vurur denebilir. Birisi hayranlığın belirme ve ortaya konmasıdır, ikinci biçimde de eleştirelliğin öne çıktığı yamulama ve en temel karakter temalarla benzetileme yapmadır. Bunun ikisinin sonunda da öğrenme vardır taklit burada insansal amacı gerçekler. Burada ki hayranlık bir teslim oluş bir kendinden geçişin ram olması (boyun eğer olması) değil, hayranlığı misyon görüp yükleniş akıl seriş vardır. İkinci hal taklitte ise asla bir kopya tıpatıp oluş yoktur. Zaten tıpatıp olsa, sanat ve karikatürize ve eleştirelilik olmazdı. Taklit edilenin şöyle böyle toplamasal bir ortalamasını yuvarlayıp ortaya koyan bir akıl erdirıştır, buradaki taklitte olup biten.

Sürecek

Bayram Kaya

Bence İki Utancın Tekrar Ediş Anatomisi: ""Batı Taklitçiliği"" 4

Batı taklitçiliği söylemi aslen, akıla ve akıl koyuşa karşı çıkış olup, yerine doğmaları (nasları) ikame etme yanıltmacısıdır. Kitleler analitik düşünme yerine açık konuşulanın, kendi dil anlama anlatım becerilerinin sınırlılıkları ile söylenenin biçimsel anlamını anlamayı ve bunu sürüp gitmeyi yeğlerler. Bu halksal işleyiş yaşantılaştırmasına, yani ""Arşimet paradoksuna"" uygundur (bu tamlama bana ait ve yukarıda görülgü olan suyun kaldırma kuvvetini insanların; vakayı adi yeden, vakayı olağandan sayıp, akıl etmişleridir) . İşte kurnaz ve oportunist kişiler halkın bu özelliklerine seslenirler. Halkın bu temel özelliğini her şeyin üstüne sayarlar. Bunu da halka saygı, halkla uzlaşa diye yaparlar. Burada iki yalancılık ve sahtekarlık ortaya çıkar.

Birincisi hiç bir şart ve zorlama yokken ve hiçbir toplumsal oluş bunu gerektirmez iken, bir olayı ilişkisel bütünlüğünden çekip abartarak; o olayı bütün ilişkilerin üzerine çıkararak, aslı ve gerçekçiliği olmayan, halk her şeydir deme şarlatanlık yalancılığıdır. Ne halk her şeydir, ne halk hiç bir şeydir. Kendi ilişkiliği içinde devinen anlamlar yüklenen bir kavramdır. Yani ne Ali her şeyin ölçüsüdür; nede Ali her şeye göredir; ne de her şey Ali'ye göredir. Böyle bir şey olabilir mi? Bu tam aptallık, tam bir hile, tam bir baştankara bodoslama ve bilgisiz kılıştır. Alabildiğine içi boş ve aslı olmayan bir çıkarsal siyasi abartıdır.

Siz bir bütünlükte gözü koparıp, göz her şeydir dersiniz böbreğin görevini ne yaparsınız, kalbin işlevine ne dersiniz? Esasen bütünlükten koparılan ilişki, artık o ilk işlevselliğini de sürdüremez. Vücutta alınan kıymetli göz, artık göz değildir. Bütünsel ilişkiden kopmuş bir et yığındır. İşte halkı da tüm kurum ve kurallarında koparıp, halk her şeydir dediğiniz an, her şey biter. Kurumlar, kurallar, ilişkileniş, üretiş, huzur, insan oluş, ideolojiler biriktiriş her şey biter ve tahrip başlar. Halk, her şey olmadığı için bu kurum ve kurallarla ilişkilenerken ancak üreterek varlık kazanıp bir şey olan, bir sosyolojik durumdur. Halk her şeydir denerek cehalet, sefalet, bilmezlikler vs. nin halkta taban tutması revaç edilmektedir. Oysa Ali'nin elinde bilgisini araç gerecini aldınız mı Ali bitiktir! Bitki yeşermedi mi Ali'ler bitiktir. Demek ki Ali ve Ali'ler ilişkileri ile bir bütün ve işleyiştir. Bunların karşılıklı etkinliği ile varlık bulmakta bunların zorunluluklarını gerçeklemlerle onlar üzerinde egemenlik kurmaktadır.

İkinci olarak ve doğal olarak da, halkın ilgi ve donanım bilgi alanında olmayan ve olamayacak olan konulardaki bilmezliklerini kullanmaktır. Her insan her şeyi bilmez, bilemez. Bilmek zorunda da değildir, ilkesini görmezden gelirler. Halkta insanlardan ve insanların tutumlaşışlarından, gelişen oluşan bir kavram olduğuna göre; halkında bilmez olacağı aşıkardır. Halk, hem her şeyden az çok bilenlerden, hem de hiç bilmeyenlerden oluşan bir kümedir. Halkın gündelik yaşantısını ve sosyal ilişkisini düşünmeden tutumlaştığı ve bir alışmalar silsilesi olan ""vakayı adiyeye, vakayı sıradan ve vakayı alelade, vakayı sürgit"" gibi algıladığı süreçler yönlendirmektedir.

Bu süreçler ""Arşimet paradoksu"" niteliklidirler. Yani herkesin bilip sıradan bulduğu, açıklama gereği hissetmediği, ama çok önemli alışmaların rahatında olması durum algılamasını sömüren, alçakça bir hile oluştur halk her şeydir demek. Halk bir yerde; refahın bölüşücünde, belirgince olması gerekirken, maalesef oradan da hiç yoktur. Orada ilke: ""toplumun malı deniz, yemeyen domuzdur"". Bu bir değer veriş olmayıp, yönetimle halkı karşı karşıya getiriştir. Halktan da sağ olsunlar bir sağ duyulu çıkışta, kral çıplak demiyor:

"" Yahu ben her şey değilim. Dünya, benim eksen oluşumla ve benim etrafımda dönmüyor. Örneğin: İkinci Dünya Savaşını ne ben istedim, ne de bana sen her şeyin diye sordular! Ve Vietnam Savaşı, benim için ve bana göre yapılmamıştır, ben istedim

diye çıkmamıştır. Ormanların yağmalanıp yapılaşmasını, ormanın 2 B'leştirilmesini ben istemedim. Üstelik ben, orman vasfını yitirmiş yerin yeniden ormanlaştırılmasını yasal zorunluluk kılar, kesinlikle yapılaşmasını yasakladım. Böylece de yangın çıkarma suçunu işlemeyi önlerdim. Irak'a ansızın girmeyi ve ansızın çıkmayı ben istemedim. Demek ki ben her şey değilmişim denmiyor. Ve aslen de zaten olamazda. Ve de bunu diyenlere, nanik yapılmamaktadır. Nanik bir çocuğun bile, rahatlıkla ikinci kez kandırılmayacağını anlatmak için yaptığı, karşıyı, kendine gel diyen, ciddi olmaya çağırıştır.

Üstelik halkın duygu ilgi ve ihtiyaçlarının bir türden uzlaşmış bir şey olmadığını bilmiyor gibi, ben halkla uzlaşım diye bol keseden atışlar, bu topluma alabildiğine zarar vermektedir. Oysa yasalar neyle nasıl uzlaşılacağını, açık açık yazmışken! Yasalar halksal ve toplumsal mutabakatın ortak kriteri iken. İşte akli kullanmamak buradadır. Bu şişirmelerle yelken açan aldanmalardadır. Kendi ciddi olmayan, başkasında ciddilik bekleyemez. Halk her şeyin üstünde ise, neden halk çevre ile bir ilişkiye grime üretme ihtiyacı duyar. Böyle bir eksiklik, sizi her şeyin üstünde yapar mı? Yapar, hile ile aldatma ile yalan ile. Her şeyin üstünde olan sadakalık olur mu?

Kültür ve üretim. Bunlar birbirinin tamamlayıcı, birbirini bütünleştiren süreçleşen sarmallarıdır. Aslında bir soyutlama ile ve birbirinde koparılmış olan bu iki kavramla yanlış olarak üretmeyen ama kültürü olan doğu yada Arapçılıkla, kültürü yozlaşan ama teknik üreten batı (Avrupa) kast edilmekte. Bu kökten yanlış bir dezenformasyon giydirmiştir. Gerici yobaz çevrelerin algılatma ve propagandasıdır. Halbuki Japonya, Tayvan, Çin, Hindistan vs gibi doğulu ülkeler kültür ve üretimini başarmıştır. Osmanlının coğrafya olarak pek çokta darbe yiyip etkileştiği alan kendinden üstün coğrafya Avrupa olunca, bu nesnel üretmemeye ezikliğini kendisinin batısındaki ülkelerin hal durumunu ortaya koyan batı gibi oluş, batılılaşma, düşman gibi silahlı olma hareketleri kemikleştirip Avrupalı gibi olma ile özdeşleşmiştir.

Oysa bilim birdir, ama aynı konuda, aynı nesnel yasalara bağlı oluşla, bilimsel üretim yolları çok ve çeşitlidir. Böyle olunca bilim sırf Avrupa'dadır, demek kadar saçma, akıldışı ve görünen duruma aykırı saptama olabilir mi? Bu çeşitlilik Dünya coğrafyasının her yerinde bir şekilde belirlemektedir. Tüm ilişkilerimiz Dünya sathına ve buralardaki farklı anlama ifade eden teknolojileri taklidini anlayıp, karşılıklı bağımlılık ilkesi gereğince akıl (patent) koyuş alış veriş, yapılmasıdır. İşte anlamamız gereken batılılaşma: yurdumuzun bizim dışımızdaki, tüm yöneylerine ilişkileneş olmalıdır.

Osmanlı'nın sıkıntısı; uğraşı verdiği düşmanı olan Avrupalılar denginde, bilim ve teknoloji ile donanır olamayışıdır. Batılı olmak istemesi, düşmanın gücüne erişecek yol ve yöneme sahip oluşun açığa vurulması isteğidir. Burada; ayı olmakla, ayı gibi olmak, arasındaki fark da karıştırılıyor. Buradaki sıkıntı, düşmanıyla bilim ve üretim bakımından güç denkliliği sağlar olmak istemesi, batılılaşma olarak tabir olundu. Bu güç, o günlerin Dünya'sında sesini duyuran, tek Emperyalist güç olduğundan, bizim dışımızdaki doğulularca da bu ""batılların tutumu"" diye algılandı. Tabi ki süreçle izafi olacak bir düşünme ve görüştü. Nitekim de öyle oldu. Değilse ""bir Avrupalı oluş"" istemekle; ""bir Avrupalı gibi"" olmak istemekte çok farklı. Gibi sözcüğü, Avrupalının kullandığı yol ve yöntem akılcılık ve pozitif bilimi içerip ifadelemektedir. Olmak istenen ""gibi"" benzetimi, bir taklidi, yani yol ve yöneme ait tutumun bilimsel olmasını isteyiştir. Değilse biyolojik ve ahlaki hevesleniş ister oluş değildir. Bir Avrupalı gibi üretip refahı kendi kullanım koşulları ile tüketmektir.

Birde yeri gelmişken benzer ahlaka sahip olmaya yol açan, bir değerlendirme yapayım.

Davranışlarda ister istemez benzeyecektir. Denizi olan yerde insanlar, başka denizi olan yerdeki insanları görüp taklit etmese de yüzme benzer davranışını gösterecektir. İki nedenle. 1- Çevrede yüzen canlıları görüp taklit edecektir. 2-Suyun kendi kullanım koşul özelliğinin bir zorunluluğu olarak bu davranış çöpün yüzmesinden, yada bir kazara düşmenin çarpınış panik tutumunun sonradan akıl edilişi gibi bir yığın davranış destekler ve ortaya çıkartır tutumlardan dolayı, aynı davranışlar bir birinden habersiz kişi ve toplumlarca üretilecektir.

Bu halkların davranışça benzeşmesidir. İnsan davranışının, aynı olanakların elvermesi ve kullanımı ile aynı temelsel ilkelerin, aynı süreçle, dışa vurumun deneysel zenginliğinin ortaya konmasındaki benzeyiş olacaktır. Tıpkı denizi yada akar suyu olmayan yer insanının da yüzmeyi bilmez oluş ortak davranışları gibi.

İşte bizdeki, iki ara bir derede kalış özleminin, ne İsa'ya, ne Musa'ya yaranamayışını, iki ayrı yol gibi gören şaşmadaki özlemdir bence bu batı taklitçiliği algılatışı. Tabi optimistlik bakışla söylüyorum! Kültürce özümüze has birikimleri, doğulu diye ayrı bir zaman ve mekan ile soyutladık. Madem batılı gibi olamazdık veya olamıyorduk, kültürümüzü acaba doğulu gibi; halk içinde yaşayamaz mıydık? Bu mantık yaşantıca değişip, davranışça değişememe kısır döngüsünü içermektedir bir. Birde halksal yaşayış istemle toplumsal yaşam ister oluşu tamamen karıştırmaktır. Batılı gibi olmak toplumun uygulayacağı referanslardır. Doğuluca algıların ve anlamaların, böylelikle nesneden soyutlandığı, bir anlayış egemen olmaya başladı. Bu iki yoldan birini seçmek gibi bir suni yaptırım ortaya çıkarıldı. Birincisi doğuluca kültür idi! İkincisi de bizi tehdit eden ve bize güçlü olup; ayakta kalmanın, var olmanın, gereği olan bilimsel tutum alıştı. İstenen buydu.

Güncelin, bilimsel yaşantısı ile devraldığı ve yeni güncelle ürettiği kültürünü bağdaştıramayan özümseme sorunluların, kısırlığının kavgasında çıkıyordu ""batı taklitçiliği"" aşağılaması söylemi. Bir kısırlığın suçu üzerinden savuşturmasıydı.

Batı ülkelerinde görüldüğü gibi, deneysel bilimin, gözleme ilişkin anlamaların öne çıktığı tutumlaşma olan, batılı gibi olmak isteyen ikinci yol; bilimsel oluşu özleten, ama bir türlü de ne doğulu ve ne de batılı gibi olamayan özlemin utancını yaşar oluşunuzdur. Bir kere sorun tersten ortaya konmuştu. Kültür sizin sosyal miras olarak taşıdığınızın yanında, yeni yaşam nesnelere getireceği kullanım durumlarının bir dayatması ile de zenginleşecekti. Buna da alışıp hazmeder olmalıydınız. Kültür tek başına doğululuk ve batılılıkla açıklanıp, yaşam nesnelere ayrılarak ele alınamazdı. Bu yanlış, bir kere yapılmıştı. Artık roller bu yanlış dağılım üzerinde bir türlü birbirini anlayamaz şekilde tartışılacaktı.

Sürecek

Bayram Kaya

Bence İki Utancın Tekrar Ediş Anatomisi: ""Batı Taklitçiliği"" 5

Başlangıçta, toplum ve halkın iç içe yaşamı sürerken; tabiri caizse çekirdek olan toplum, kendini bellileştirecek seçici zarın, halk ve toplum alanlarını öyle keskin bir ayırım değil ama kendisini hissettiren bir var oluş, zorunluluklar alanı, belli belirsiz çekirdeğin (toplumun) çevrelenmesi, gereği kendisini duyurtuyordu. Ama toplumu halk tanımından ayıran bilinçli anlama ve soyutlaması daha yapılamıyordu henüz.

Fakat bu ikili yapı, zaman zaman; yönetimde halkın küçümsemesine varan anlama anlatımlarla kendini duyurtan bir zorunluluk olmaktan da her dönem kurtulamıyordu. Bu yüzden hala bu ayırdımı bilmeyen; ikili gözetim ve değeri oluşturup, geliştirip, ilişkiselliği içinde tutamayan kafalar, bu küçümsemeyi halk dalkavukluğu biçim yansıması ile ortaya konmasına sapıyorlar, bu abartı ve genelleme yanlışlığına, bilerek yada bilmeyerek sapıyorlardı. Bu; ""halkı sürü görme"" cahillik anlayışı tüm dinlerde, görüleceği gibi, en sonda Padişah Vahdettin'in, huzurundakilere açık açık çıkışı bağırıldığı hatırlanmalı.

1-Başlangıcın bu yapısında ilk gelişmenin bu belisizlik geçişenliğinde; önce erdemlerimiz (inanç ve ahlaklarımız) vardı. Sonra erdemlerimizin (inançlarımızın, ahlaklarımızın) izin verdiği müddetçe bilimimiz vardı. Bilim, zaten sihir Ya da büyü karışımıyla yol alıyordu. Bilim bu anlamda ahlakın içinde idi! Sonraki doğumlar, bu yarı uyku, yarı uyanıklık geçişmesindeki ayırımı yapacaktı. Bu öznel bilim açısından bilimin konumu yerine, inançlar; başın önüne alınmış, yerli yerinde olmayan bir terslikti. Yani objektiflik (nesnellik) yerine, sübjektiflik (öznel) kısırlığı, ağır aksaklığı; rol model taklidi olmuştu!

Erdemler halk ve toplumla elbette vardılar. Ama toplumsal gidişi okuyamayan genel seyir, kopyaları da, asıl olanın suretlerini de, ters okuyup, çalıyı baştan sürüyecekti. Gelişme kendi genişliğince, oturtulmuş tabanı üstündeki esneklikle değil de, ağır aksak, ama yinede gerçeğe çatışarak zorlama çalışacaktı. Bu ara, erdemler kendi tabanı üstünde iken, olması gereken halk üzerindeki egemenliği, topluma da yaygın edilmişti. Toplumda da vardı. Örneğin; başkasının haklarına riayet etmek gibi.

Bu tür zorunluluklar, yapay kılınışla, insanın kendisini, toplumunu, halkını yanlış okuyup, gerçeği sistemleştiremeyip (ki bu da gelişmenin seyiri idi) yabancılaşmıştır. Bu ayırmsanamayan ikili oluştaki olumsuzlukları, çatışarak da olsa; nesnel öznel oluşun toplum ve halkın üzerindeki işlerlik avantajını, soyutlanmış erdemlerimiz egemenlikle kullanır olacaktı. Nesnellüğün yerini, abartılı ve soyutlanmış, tek yanlı erdemlerimiz (inanç ve ahlakımız) , bazen gülerekten teşvikle, bazen dayatarak buyurganlıkla sürdürür olacaktı.

2-Şimdi batıcılık (bilimsellik ve akli öne alış) erdemlerimizden, ahlak ve inançlarımızdan ayrılacak, bilimsel tutuma bağlantı yapılacaktı. Erdemlerimiz buyrularak değil, yaşamın deneyimlerinden içkin çıkartılacaktı. Bilim üretmek için, hiç de buyrulan, vaaz edilen ahlaki tutum içinde olmak gerekmiyordu. Bilim kendi disiplinini (erdemlerini, ahlakını ve inancını) , kendi nesnellik ve somutluğu içinde, çatışarak gelişerek, değişerek ve sürekli zorunlu kılıyordu.

3-Şu da açık ve kesin olmuştu: batıcılıkta akıllı kullanmak deyimi ile akıllı vahinin üzerinde tutan açık seçiklik ilkesi getirilmişti. İşte tüm kavga bundandı. Bunu dile getirmeden, buna karşı oluşun altında sürüp gidiyordu. Bunları gizliden ifade ediliyor, cehaletin kullanım yararını aldatıyorlardı. Ama alenen söyleyemiyorlardı.

4- Yüzyıllarca hep ahlak denmiş. Ahlaklı toplum düzenlenmek istenmiş. İyide gereği gibi

ürettirip paylaştırmıyorsanız, nasıl ahlaklı toplum yaratacaktınız? Ahlaklı toplum başarılı mıydı? Siz buna, bu söyleme; kolay yönetmenin, uyutmanın aracı diyebilirsiniz. Bu bağlam içinde bilim, icazetli (izinli tutumun) bir lütufun, ihsansılaştırılmasından öte gidememiştir. Adeta bir sergerde (göze alınan kararlı bireysel tutum) işi gibi kısıtlı alanlarda olmuş ve gelişmiştir.

Batılı olurken doğulu yanımız, doğulu olurken batılı (yapay, suni ayırım yanımız) yanımız küsüyor, bizi; adeta kendi alanlarına çekip hapis ediyordu! Oysa bu ikili anlatım bir işleyişin olay durum karşısında diyalektik yöntemin aracı olacakken, doğruluk sadece yüzyılların içinde kalmış, inanmaların içine girdap oluşun damgası olmuştur. Batılı oluşt, aynı kof anlayışla; güya ahlaksızlığın odaklaştığı anlayış yapıp çıkılmıştı.

Yollardan birisi; her anın, elimizde mazileşen, ama deney ve akıl olmanın, tekrarlanabilir diğer tür tutumlaşma etkinlik eylem kılavuzluğunu, akıl etmeyi yöntemli yordu. Bu zenginlik olaraktan biriktirirken, yeniye de temel yapılan somutluktu. Diğer ise, yeniye; yani değişip gelişmiş olanı, eski olmayan, ama eskidende çok temeller taşıyan bir olgu olduğunu, şimdiki değişmişin, yeni olduğu unutturup, malzeme ile inşayı çatıştırılmaktadır. Aydın! Kimliğimiz bir bunu, bir diğerini kaşımaktadır. Bu bütünlüğün, biri diğerini tamamlayan, diğerine göre, iki ayrı utanç yol gibi gören, algılatan, anlamsız bir ifade ve tutumlar takınmışız.

Bu hal, batılı oldukça doğrulukluktan (geçmiş bilgi birikim ve deneyimden, tarih ve kültürden) doğulu oldukça, batıdan, batılı oluştan (gerçekle yüzleşip alışkanlıklardan kopamamaktan, kendini başka şekilde üretirir oluştan yüzleşmekten korkarak) uzaklaşıyordu. Dünya'ya farklı da bakıp, kavrar olmaktan ürkütüyordu. Neydi bunun sebebi? Niçin ikisi bir arada, özünde yararlandırıcılıkla kullanılmıyordu. Oysa bu ikilinin olumlanıp olumsuzlanmasını, seçme ve ayıklama ilkesi, yaşamın içinde kendiliğinden gerçekleyecekti.

Bu dayatır ve ayırmlandırır oluş, neyin nesi idi? Yani evrenseli (batılılığı) yerel ölçüğe değerlemek, yada yerli ölçüğü (doğululuğu) evrensele götürmek başarılı mıydı? Bu, götürülme veya evrene açık oluşunuz; sizin meydan alışınızla, seçme ayıklama ilkesi ile bir anlamda kendiliğinden ve akıllıca olacaktır. Bunun saçma yapırlılığı şurada, ahlakı bile iyice mücerretleştirerek (soyutlaştırarak) doğulu yapmıştı! Batı ve batılı; akılcı yöntemle yansıyış, hepten ahlaksızdı! Bu mantığın varacağı yer, böyle bir aptalca tutum olmaktan kaçınamayacaktı.

Böyle bir tutumsal mücadele, verimsiz amaçsız; boş ve fayda vermeyen; bir emek zahmeti, hatta zarar ziyanı olacaktır. Bu ikili ayrı ayrı gözetilmiş boş efor sarf eder olmanız; bir araca, birbirine bağlantı yapılmayan, ama aracın ön ve arka kısmına iki dinamik motor takmak gibidir.

Bu motorlar zamanca ve üretimsel değer olarak; yönelim ve güç olarak; birbirini tamamlayan iki etkinlik olmayıp, birbirini dışlayıp, sönmületen boşu boşuna bir çalışma olacaktır. Bu hal sizin dinamik olmanız anlamında anlamsız ve saçmadır. Oysa bu iki düşünce, iki ayrı polarma gibi mıknatıslanmalı. Bazen de çoklu ayrı yöne ama aynı yönlü (Polarmalı) eşgüdümlü akım gibi, Kirşof'un Kanunları gibi, düğümlerde (yerelde) , aynı ve ayrı yönlerle de yöneyleşebilmelidir.

İkinci bir benzetme yapar isek, bir insan beyninin bir yanı farklı, diğer yanı farklı çalışıyor. Bu gerçektir. Ama birbiri ile bağlantısının olmaması yapay ve sunidir, yapmacıktır. Bu nedenle doğulu davranırken batıya, batılı gibi davranırken doğuya,

ancak şekil olaraktan yönünüzü dönebiliyordunuz. Bunun bilincinde oluşla da; suçluluk duyuyordunuz. Oysa bunun bileşkesel yönelimi çok farklı olacaktır. Bu nedenle randıman alınamıyor, rota bir oyana, bir bu yana sapmakla hiç yol alamayan; bir ileri bir geri, yada bazen iki ileri bir geri verimsiz, devinen sistem olup çıkıyordu.

Utancımız, muktedir olacakken, olamamanın bilinir olması ruh halidir. İkili çakışmanın doğası; senkronize ile bir sonraki sisteme (Toplumsal birime) kuple edilememesidir. Bir sistemin çıktısı, birlik girişim olması gereken, birliğin düğümlerle yöneyleşeceği kontrol merkezleri ile (Kirşof deneyi ile) ikilemeleşmeler, iki, üç gibi çoklaşmalar ve tekrar düğüm odakları ile kontrol ve denetim sağlanmalı. Bunu toplumsal özgülülüğü korunmalı. Utanç, bu ikileşmenin farkında olunmayan, kendini kaptırır olan eylemlerimizin, kendi tek yanlılığının hüsrانından duyuluyordu.

Sistem ilişkileri ile davranır. İlişkisizlikler sistemin kör noktalarıdır. Birikimleri şiddeti ve kör dövüşünü akimlik kılar. İnançların yaptıkları iş, olayları saltıklaştırmak ve abartmaktır. Bu iki kör dövüşünde de yapılan iş; unsuru abartmaktır. Yani parçayı bağıntılarından koparıp saltıklaştırmaktır.

Halbuki sisteme, nasıl davranacağını, kendi işleyişi belirtirdi. Bir uçağın, yada roketin şekli; sizin isteğiniz, estetik anlayışınız ve tercihiniz değildir. Kullanım koşullarının zorunlu ilişkin gerektirmesi, onun ahlakını (karakterini, huyunu ve biçimini) kendisi belirliyordu. Bu ahlaka siz dıştan müdahale edemezsiniz. Ona ram olup (yasallığını anlayıp, bilip varlaştırmak), egemenlikle ancak onu kullanırsınız. Bu da sizin akılcılığınız olmaktadır. Ancak sistemler de; bir sistem, ilişkisini ortaya koyduklarında başlangıçta birbirinin belirleyen, destekleyen girişimler; zamanla ayrılışıp köstek olurlar. Bu sistemin yenileşme doğum sancılarıdır. Ariflik burada başlar.

Sistemlerde akıl koyuşta, yada bilimsel yol tutuşta İNANÇ gibi bir varsayıma hiç gerek yoktur, gerek güdülmez. İşte sapla samanın karıştığı yer burası. Bu yanılsama ile: burada halka ait olan inanç, toplumsal işleyişin odağına oturtulur. Topluma ait olan hak ve özgürlük de, halkın odağına oturtulur. Hiç bir şey yapılamayan kavgalar, kamplaşmalar, cahilliğin ve cehaletin daniskasını ortaya çıkarırlar.

Bu kabaca, toplumda uçak üretimi ve kullanımı için gerekli olan, uçağa ait yaptırımları, disiplinleri, halka uygulamaktır. Halka ait olan; ibadet yerine gitmeyi, evindeki her türden pozisyonlarını, sokaktaki tutumlarındaki disiplinlerini de; uçak mühendisliği ve kullanım alanına uygulamaktan hiç bir farkı yoktur.

Oysa halk; bir havra, yada kiliseye veya mabede yada camiye, giderken, tamamen halka ait sınır ve davranımlılıklar içinde iken, aynı halktan kişiler tarlaya, fabrikaya, ofise giderken toplumdan bireylerdir. Artık bilmektedirler ki tarlada iş yaparken, meleğin kanat sayısını bilir olmak hiç bir işine yaramayacaktır. Aynı şey camiye giderken de geçerlidir. Camide artık kişinin, çiftçilik yada uçak mühendisliğini bilirliği bir işe yaramayacaktır. Bu tutumların sistemleri farklı, kuralları farklı, bunların işleyişleri farklıdır. Bunu uygulayıcısı ve uygunlaştıracısı -kişi halk insan yön- ile -birey toplum insan yön, kendi sistem ve alanları içinde uygulayacaktır. Kilisede bir inanır ve mümin olurken; fabrikada bir emekçi olacaktır.

İşte sapla samanın karıştırılmaması buradadır. Doğulu, batılı oluş akılcılığı ve yararı buradadır. Toplumsal ve halka ait işleyişlerin ayrılığı ve gözetilmesi buradadır. Ne halk her şeydir ne toplum her şeydir. İlişkileri kalktığında ortada ne halk ne toplum kalır. İlişkindik olan yerde de üstünlük soyutlaması sui zandır. Bu abartılar çözüm

sağlamadığı gibi, üretimde yapamaz. İlişkileri yerli yerinde varlaştırıp, sistemlerin akışını sağlamalıyız. Sistemleri tıkır olmak, bireysel yada grupsal oligarşik kin, gaflet, dalalet, ikbal ve ihanetlerin eseridir. Cehalet de bunların arkasında akan seldir.

Sürecek

Bayram Kaya

Bence İki Utancın Tekrar Ediş Anatomisi: ""Batı Taklitçiliği"" 6

Doğulu ve batılı olmak; gaflet ve yapay ikilem zitlanması, konjonktürel zamanını ve zeminini şaşırılmış hortlak düşüncelerdir. Bunlar anlayışça yanlış zaman, zemin ve boyutta gezerler.

Çıgarsal küme anlayışlarını temsil edebilmekteler. Ve toplumların halkların kültürel gelişmişlik düzeylerinin bir yansımasının belirtisi de olabilmektedir. Batılılık gibi bir atılımı, elinde her tür imkan bilgi; yarar zarar ilişkisi, Dünya'nın gidişatının konjonktürel bilgisi olan, takipçisi ve yönetsel uygulayıcısı toplumsal makamlar olacakken, halkın sorunu gibi yanlış yerde tartışılmaktadır. Ama icrası, halkın haberi dışında yürütülmektedir. Rahatsızlık duyulunca da efendim, falan anlaşmanın falan kriteri gereği attığımız imzaya sahip çıkmalıyız. O anlaşmanın içinde şu şu da var. İyi okumamışız! mükteşebatin içinde bunlarda vardı, diye bizi, hem şamar oğlanına hem şaşkına çevirmekteler.

Tipki matbaayı güya, sözde; halka tartışırıp engelleme bahane desteğini bulanda, Osmanlı yönetimi idi. Halka sormadan, toplumda uygulama kararını verende, Osmanlı yönetimidir. Aslında bu AB konusu da bire bir, bu konu ile zaman, kadro ve kadro işleyişi dışında aynı gibidir. Çünkü halk, toplumlar sağlıklı bir konu vukufiyetine, o konunun gerekliliği yatkınlık ve benzer atımlı seçenek olacak, seçenek üretecek yetenek ve doyuma doğal olarak ve illa ki sahip değildir. Bunlar yönetimin görevi olup ve siyasi kadroların tartışıp, tartışmayı toplum ve halka doğru sergilemesi ile kamu oyununda, ilgili duyarlıkların tartışmasını ve yönelimini yaratmasıdır.

Eğer bir refah ve ilerleme plânlanıp karşılıklı yarar zarar dengesi gözetilip, alt yapı geçişleri, geçmiş zaman içinde; oldurulup bitirilse idi, halkın şikayeti olur muydu? Bir konunun halkça tartışılması için, halkın konu hakkında en genel karakteristik vukufiyeti olması lazım gelir. Aksi halde konu batılı doğulu olmak ekseninde ve yanlış yerde, yanlış zamanda tartışılan, heyecanları sürükleyen bir uyutma ve oyalama olmaktan öte gitmeyecektir.

Görüntüler yarattırılarak insanların korkularını yada umutlarını destekler hortlaklardır. Uygulanış olarak ilgisizi, ama felsefi olaraktan ilgilisi halk olarak, duygusal cahillikle bastıramadığımız meşumluklar ve duygu coşmaları olmaktadır. Hortlak kılışları siz kullanamaz iseniz, onlar sizi kullanır. Bunlar ilişkilerinden koparıldığından, bastırılamaz egemen bir güç olurlar.

Her başarısızlık ve üzeri örtülecek güncel durumlarda bunların bir konusu halkın önüne konarak, anlamsız tartışmaları çıkartılıp sürdürülür. Şimdilik AB süreci de bu nokta üzerinde ve daha fazlası zarar hanemize yazılarak, anlamsız çok uzun bir zaman içinde sürdürülmektedir. Bu süreçte iç ve dış koşulların (temel nedenlerin) uygunluğu hiç gözetilmeden, ya hamasi nutuklar atılmakta, ya bir uyanışın farkında oluş engellenmekte.

Yani doğulu batılı oluşun fevrileşmesi burada da kendisini ele vermektedir. Burada da lider kadroların hazırsız oluşu, yada hiç olmayışı hemen kendisini göstermektedir. Batılı oluş bir değer olarak değil de, bir bağımlı oluşun sürdürülmesinin, rahatsızlık yaratmadan üstünün örtülmesi gibi yol almaktadır.

Aslında batılı olmayı isteyen çıkarıcı azınlıkta, batılı olmanın güzel anlamın perde gerisinde, siyasal çıkarlı, maddi çıkarlı, işbirliklerin gizlenmesi vardır. Ancak konu batı taklitçiliği sövmesi olduğundan, o alana fazla analiz yapamadım.

Pireye kızıp yorgan mı yakıyorduk, yoksa yorgana diş bileyip, pireyi bahane mi yapıyorduk? Son tahlilde batılı doğulu fikir ayrışması, güncel uygulamada bu anlamı sağlıyordu.

İster pireye kızın yorganı yakın, ister yorganı bahane edin... İkisinde de yorgan zarar görüp yanmıştır. Yani ülkenin refahı daha üretilmeden, niyet olarak tüketilmektedir. Ama sonuçları çok farklı olacaktır. Birincide amacınız yorgan değil iken, ancak yorgana zarar vererek amacınıza ulaşmışsınızdır. Yani kendinizce, yürünecek yolun kolaylaşması için, kendi kişi yada grup amaçlarınız için genelin hilafına aracı yöntemle hedefe gitmişsinizdir, yolu güvenli kılıp revan olmuşsunuzdur.

Bu çalışma ile içine düşülen, yapay iki tür güvensizliğin, olumlu anlamda anatomisine bakmaya çalıştığıma göre; Pirus zaferini değil de, batılı doğulu oluşun anlama analizini belirtme gayretindeyim.

Bu birinci halde Asıl batının yol ve yöntemine diş bileyip, görünürde ahlakını (piresini) bahane ediyordunuz. Bu iki halin sonunda zarar gören ülke olacaktır

İkinci halde de ise, batıyı ister oluştan değil de, tekne de yiyip, gölde içmek için, birinci yolun yolcuları ile aynı amaçlı olup, ama yöntemi farklı gaflettir. Yerel, doğucu geçmişe kızıp, ne olursa olsun gibisine bir kör isteyiştir. Halbuki doğulu oluşta, bir zamanların Dünya konjonktür elliginde; batıdan çok farklı ve gelişimci yaşanmış zaman dilimi zenginliği, hem sizde ve hem de başka toplumlarda da, egemenlikle yol almıştır. Gelişmenin irası bir türden sürüş değil sıçramalı nitelik bürünüştür.

Bu ayrımcı abartı, pek doğru olmazdı. Yapının temeli Dünyalı idi. Bu süreç, pek çokta doğulu dünya oluştu. Bundan kurtulmak olanaksızdır. Zaten kurtulmanıza, gerekte yoktur. Ama bir yöne yönelmesi gerekirken de, diğer yön; ayaklarınıza ağırlık olmamalıdır. Doğulu ve batılı oluş, bir yanı ile güncedeki konjonktüre denk düşerlidir. Buda unutulmaya. Gelişme bir tür yer, bir tür yön ve bir tür yöntem ile baki değildir. Ama bu da olumsuz durumumuza bir teselli değil, bir bilgisel; ihtiyari yönelimsel kayıttır.

Burada iki hedefin de, halkın üzerine yorgan örtmek olmayacağı açıktır. Bu yolun birincisinde, zaten zarar görmesi istenen ülkedir. Bu, bunalımdan siyaset ve tercih üreten kısır verimsiz mantıktır. İkincisinde ise Pirus zaferine karşın ülkenin güya selametidir. İkisi de bir gafletin tek yanlılığıdır. Her iki halde de, halkın ve toplumun üzerine yorgan örteceğiniz (üretim-üleştirme- refah dağıtacağınız) durumları sağlayamamış olursunuz.

Ne yazık ki ülke çekişe çekişe bu hale getirilmiş, atılması gereken başlangıç adımları attırılmayarak, tabanı şaşkırtan kirli hilelerle; durum, halkta keskinleşen bir uçuruma dönüşmektedir. İşin tuhafı batı toplumları içinde yaşayıp nemalanan yurttaşlarda, birinci görüşü yani ""batıyı ahlaki çöküş"" olarak görme hastalığı yanlısıdırlar. Oysa trafikte; trafiğini aldığımız batının, trafik terörü ahlakını uygulamada da, keşke batı kadar ahlaksız (trafik kuralına uyucu) olsaydık! Onu kat kat sollaşan, azman bir canavarlık bizdeki. Demek batının, bilim ve teknolojisi kadar, ahlakını da alamıyoruz!

Sürecek

Bayram Kaya

Bence İki Utancın Tekrar Ediş Anatomisi: ""Batı Taklitçiliği"" 7

Çünkü batının teknolojisini de alamıyoruz. Kullanma hakkını alıyoruz. Doğrusu teknolojiyi kullanmayı dahi, doğru dürüst bilmiyoruz. Asıl sorun burada. Zaten kocaman bir yalan olan bu; "Batının bilimini değil, kötü ahlakını aldık" deme sakız olmuş hal; trafik terörü, üretimde standartlaşma gibi; olgu, olay ve ahlaki tutumlarda, somut olarak da ortadadır!

Yoksa batının kendisi de, yaygın tutum olarak; doğulu olur düşüncelerden, kendisini sıyırabilmiş değildir. Bu tutumlaşma temelde yönetimlerin sorunudur. Halkında bilgilendirilmeme, yada yanlış bilgilendirilmesi açmazdır. Batı yaşamı bir türden bir yaşam olmayıp, bize göre refahı yakalamış toplumlardır. Bura da doğululukla, mistik yaşamı anlayışı, batıcılığı da, olgu ve olaylara şüphe ile bakan bir yaşam, olarak kast ettiğimiz, dikkatli okurun anlamasında kaçmayacaktır. Sosyolojide çoklu nüfus artmasının genel eğilim tutumlaşması, böyle tecelli etmektedir.

Doğululuk kavramımızı iyice açınca; bizim kendimizin sosyal miras olarak taşıdıklarımızla, süreçle Anadolu'da yaşantı ile oluşturduğumuz, maddi ve inançsal seçkin kültürün anlaşılması gerekirken; din kültür ve bilgimiz adı altında; ayrıca bir özetlenip Arap kültür ve bilgisi işlenip; bizim kültürümüz gibi benimsetilip, anlatılmaktadır. Bunun içine; Arap gelenek görenek, dil ve alfabetini de, öne çıkararak eklersek, durum daha da açıklığa kavuşur. İşte, kısır olan doğululuk bu idi! Bir kaşık suda fırtınalar kopartan, batı taklitçileri diyerekten; toplumsal sosyolojinin kafasının etini yiyen gaflet bu idi.

Bunu da açık edemiyordu. Dinimizde dinimiz, diye mangalda kül bırakmayan bir hayranlıktı. Belki birazda kendi öz kültürümüzdü. Ama bunu çağdaş yaşam nesnesinden, üretim gücünden ve üretim ilişkisinden ve bile refahın paylaşım ve tüketiminden, ayrı düşünerek; doğuluca gibi kültürlü! batılıca gibi silahlı! Olalım demek, abesle iştigaldir. Batılı silahın gölgesini yaşama aksettirmeden, yaşantılaştırmadan, ikisini harman yapıp karıştırmadan, bir arada tutmanız olanaksızdı. Hem bir batılı gibi organ transferi yapacaksınız, hem de; bir doğulu gibi, bu transferi yaratılışa aykırı, yaratılışı beğenmeyip kusurlu saymak gibi karşı duruşla, bulunacaksınız! Bu sapla samanı karıştırmak olur.

İşte bu yapay soyutlanmış; doğuluca kültürlü(!) batılıca bilimsel (!) olamamanın ezikliğinin ussal, somut duyulmasındaki şaşkınlık, çözümsel olmayan, birazda gerici bilmezlik duygularının ani hareketleri ile bir çatışma tartışma ortamı var edecekti. Bu yol elbette bir suçlu bulacaktı. İstemezük diyemeyecekti, Çünkü bu yol hem eski ve hem sakıncalı idi. Çünkü çağrıştırdığı mazi kötü ve acıklı idi. Gavur icadıdır da diyemeyecekti, bunun da miadı tüketilmişti. Bunların yerini tutan, ama ne olduğu bilinmeyen bir şey bulunmalı idi. Yine kavram kargaşasından, hileli yollar tutulmalıydı!

Yaşamın düzenlenmesinde bilimselliği ve akıl koyuşu istemek; yaşantı gereklerinin karşılanmasında akıllı kullanmaktı. Her olgu ve olayı inanıp kabul ederek değil de şüphe ile karşılayarak, irdelemek gerekiyordu. Ama iki ara bir derede idik. Hayatta en hakiki mürşidin (yol gösterenin) , bilim olduğunu dışlayıp, yolu ulemaya ve tarikatlara götürmeli idik. Ulema, bilim adamı demek değildir. Din bilir demek. Normal din bilirden farkı, biraz daha sistematik tutumlu oluşudur.

Değilse ulemanın çalışma nesne ve konusunun hiç bir yerinde, deney yoktur ve fiziki skala yoktur. Sonuçları her zaman ve her durumda tekrarlanabilir, tartışılabilir; tez, antitez konabilir, karşı konabilir değildir. Hele hele asla şüphe edilir değildir. Bilimsel olamayışının en temel basit anlaması da budur. Şüphe ettiniz mi işiniz bitiktir. Böyle bir

şey nasıl bilim olur ki! Konusu metafiziktir. Yargı ve sonuçları da; soyut, önyargılı ve metafizik olmak zorundadır. Hiç değişmezler. Oysa bilimsel teorilerin dayanakları değişir yerine yenileri konur. İlk yanılma burada insanlara sindirilmektedir. Bu algı kırılması, toplum ve halk fertlerinin, olayları anlamada başka durumları karıştırmasına da sebep olmaktadır.

Madem ki, bilimi alarak (!) batılı olamıyorduk, doğulu da (Arapçı) mı olamazdık? Demeye getiren, anlatımı ve şaşmayı, ancak vurun abalıya yapan ""batı taklitçiliği "" sövmesi ile başarır olacaktık. Oysa bilim sırtınıza alıp taşıyacağınız, gölgesinde ikame edeceğiniz bir şey değildi. Bir tutum alıştı.

Taraflar önce bulunduğu yere bakıp, başarısızlığı(nı) görüyor, pozisyonuna toz kondurmamaktan ve utancından olsa gerek, bahaneye sarılıyor. Bu kez de bulunduğu yerden (doğudan batıya- batıdan doğuya) karşıya bakıyordu. Nasıl görmek istiyorsa öyle görüp suçlayıcılık içine giriyordu. Bunlar sosyolojik aşırı uçlardı. Aşırı uç demek; marjinal (öznel yararçı) olan, genel eğilime göre azlıkla temsil edilen, olabildiğince tek yanlı bakışın temsilcilikleridir.

Tek yanlılığın haklılığı da vardı, cehaletin ayak sürüyen bilmezlik inatlaşması da vardı. Bunlar, halk ait sosyolojik parçalı olmanın ırası idi. Birde sesiz ve derinden işleyen, cari olan, ancak zaman zaman bu uçların etkisinde kalıp duralayan; kararsızlaşan, tutumlaşmalarında da, olabildiğince çok yanlı bağıntıcı ve ortalama frekansta yoğunlaşan, daha enerjik ve daha aktif sosyal alan vardır. Kendini temsilen konuşmacısını ve eylemlerini ortaya proje biçiminde koyucusunu konuşturamamıştır. Bu da, halkın lider çıkaramaması olumsuzluğudur.

Aslında halk kendi içinde yasallıklı olarak, kendisinin bir yetenek havuzu olma gereği ile ve doğal akış gereği bağrında lider kişiler geliştirirdi.

Ne var ki halkın kendi emeğini yetkilendirme gücünü, seçimlerle seçtirmeyerek engellenir. Genelde iyi demagog olanı, dinsel kültürünü benimser görüneni vs. vs. seçimin hedefi gösterirler. Bilgili olmak, bilimsel kültürü olmak gerekmiyordu, ahlaklı olsun yeterdi! (Nasıl bir şey ise?) Halk da öznel değerlerle, bu türleri seçmesi yüzünden, asıl lider kişileri seçmemiş olur. İkinci yolda da parti başkanı olmuş kişiler (lider değil) asıl gerçekliği konu alan ve işini sorumluluk bilen, müdrik kişileri; çeşitli desiselerle siyasetten men ederek, eleyerek, seçtirmemektedirler. Halka da dayatılan ve yol gibi gösterilen bu tür hile döşenmiş tutumları seçtirirler. Bunun sevinmesini de, ""En büyük güç halk, başka güç var mı? "" diye söylerler!

Şimdilik olup biten kavga, bu iki, ayrı ayrı telde, yararcılık güden grupların tantanası gibi görülmekte. Zamanla yanlarına ortalamadan koparıp çektikleri taraftarlarla kütle ve ivme kazanmaktalar. Ama ortalamanın ağırlıklı egemenliği, hem doğulu, hem batılı olsun; üretim ve yaşantılaştırmasının gayret makulitesini, genele yayabilme uğraş ve uygulama ilerlemesi içindedirler. Durum her ne kadar bu istendik normal düzeylerde değilse de, hiç olmazsa ibre, bu yöne bakmaktadır.

23.08.2008

Bayram Kaya

Benim Anam

Halimle sararıp solan.
Bazen hevesle dolan.
Sevincini öpücükle boğan.
İyiliğimde, benim anam.

Karabasan rüyalarımda
Çiğliğimi duyan.
Yaşlan diye bağır sunan.
Heyecanımda benim anam.

İlk yaşam karşılaşmamda.
Sakıncalı yaklaşmamda.
Acemiliğimde, kendini sanan.
İkircikliğimde benim anam.

Elinde iş dolaşır habire.
Sanırsın dalmış birden bire.
Tarassutta göz ucu,
Telaşımda benim anam.

Görünür çeneye vermiş gibi
Sanırsın ermiş, biliyor akabini
Sevgisi öfkesi, serişmiş dengi dengi.
Zamanını bilmede benim anam.

Kâh oturur kulağı tıkırtıda.
Bilirim ya can evi sıkıntıda.
Unutmaz akli benimle takıntıda.
Bensizliğin farkında benim anam.

Sesimi duydu kalınlaşmış.
Davranış karmaşam yalınlaşmış
Büyüdüğüm coşkısına dalınlaşmış.
Gözleri nemlenmiş benim anam.

Bana karışmazmış gayrı yalan.
İlgisizmiş gibi duruşu siteminde kalan.
Söylemek isteyişte söyleyemediğini.
Torunu ile şakiyan, benim anam.

Bayram Kaya

Benim Sana

Yüregini
Sıcak ver bana.
Aklında yor beni ana,
İstencimdir benim sana.

Saklanmış duygularını
Geceleri tutarsız uykularını
Endişeli korkularını
Hoşluğuna
İstencimdir benim sana.

İkili anlığa karık
Tadılması gerçeğe varır
Koyulmuşu güncele sarık
Senliği bana benliği sana.
İstencimdir benim sana.

Üzgülü bakışım
Od olup beklendik yakışım.
İstendiğe takışım.
İstencimdir benim sana.

Sor eyle hal böyle.
Duruşluğa söz söyle.
Halli karışıklığa öyle.
İstencimdir benim sana.

(27.02.1992)

Bayram Kaya

Benim Zikzak'ım*

*Zikzak: Gelişmenin, lineer olmayıp, ağaç dalları ya da şimşeğin çakışı gibi; kırıklı, dallanmalı çatallanmalı, geri iletişimli yapılı olduğu, vurgusuna atfen zikzak dendi. Gerçekte tam bu anlatımı kaldırmayan, cayarlık ifade eden bir anlama geliyor olsa da zikzak, benim anlatımına özgülük, uygun bir sözcük.

Uzun ince
İyice düşününce,
Çizgi.
Zikzakları
Görmeyince...
Mükemmele,
O ideale
Gerçekte
Var olmayana.
Soyuta, soyuta.

Genelde,
Gerçek yoktur
Varsa tanımsız.
Zikzakta gerçek
Karşıtla vardır.
Zikzaktan çizgiye,
Çizgiden zikzaka.

O savrulma duygusu
Karşıtıyla belirir.
Algısaldir, yaşamsaldır.
Kutupluluk
Gerilim alanı
Akım, enerji.
Sen ve ben
Akız sonunda.

Yönü belirsiz;
Cüzi küsurattır
O anın dayattığı.
Tıkanır
Yük olur
Güç olur
Bulutun attığı
Rahatladığı
Şimşektir.

Zikzakta karmaşa
O olmasa
Yaşamak ne?

Başkalarınınkini mi?
Kendininki mi?
Seçmeli, bilmeli.
Gerçek zikzakta;

Şartlarıyla belirip
Olması olandır.
Ayıptır, günahdır.
Sevaptır, iyidir.
Nedir
Sevap
Ve günah?

Ölmek;
Bekleyen için
Beklemeyen için?

Nedir iyilik
Salt başına?
Reha bulurken
Tembelleşen için!
Uysallaşıp
Kanaat sınan için!
Utanıp
Hırslanan için?

Yağmur mu?
Bereket diye
Bekleyen
Nardakine!
Hasat için
Az sonraki
Tufandakine!

İşte gerçeklik
İşte belirme
Ve
Uyandırdığı nitelim!
Sakın bir şey
Hem iyi / sevap
Hem kötü /günah
Olmasın?
Gerksiyene
Gereksime.

Belirimi algısal, çok.
Koşullara göre
Değerlendirilen
Anlayana
Soyutuna yok.

Zikzak'ım;
Karmaşa çizgice*
Eğimli sarmal.
Gerisi tecrübe
İlerisi sonsuz
Değişimde.

Seç güzelim seç
Yaşa kaderini!
Karmaşadasın
İçindesin.
İnsanı görüyorsun
İnsancıyı değil.

Son çözümlerede
Anlaşılmazdasın.
Şevdam.
Öyle yaşa
Böyle yaşa.
Kendin yaşa.
Üreterek
Kendinle, toplumla
Barışık
Yaşa.

26.12.1991

Bayram KAYA

1.Ötenazi bekleyen durumlar.
Çizgice/ lineer:1- Uygulama olarak, anlamlandırdığımız düşünceler,kavramlandırmalar,
istikrar anı ya da KİRALIK EV gibi yararlandığımız tutumlar. 2-Sıradanlık

Bayram Kaya

Benle Bende

Sen hiç yarı özlerken
Hatırlama üşümesini taddın mı can?
Hani acı kusacak iken kusamazsın,
Tam da ateş basıp yakacak da yanamazsın
Bir kuruluğun soğuk terlemesi ve içteki haraptarlık
Özlemin yaktığı değil artık,
Yanmanın kuru sıcak tutuşturmasındayken.

Ben böyle zamanlarımda içimi özler, içimi duyarım.
An ederim, seni de öyle.
İçten özneye, öznedenden içe
Yırtan yakınmalarım.
Bir vuslatın bir kurtulmanın değil
Kutulamamanın tarifsizliği
Bir iç yığılmasının hurdası.

Deli gönlüm, sorulur musun sevmelerinden
Sen yanmadıktan başka.
Sen hovarda pişkinliklerinle
Gel geç heves olan sorumsuz gönlüm.
Senin için bilme, beni ise yakan
Birindeyken biri başlayan.
Üşüştürülmüş duygularımın
Çökelti yapan birikmişi.

Hani seni damar damar gezer
Yokta, sürüklenirken çizer.
İki büklüm olduğunda hiç bir şey yokturda
Tek senle teşrif, müptela terli soğuk.
Hani teşerrüble ahlandığın, kimsenin paylaşamadığı
Adı, mecnuna çıkardığı dışakine ah! vah! durum
Çekim merkezine özgülenip büzüşen, umarsız;
Kocamış duyguların yerle yeksan olduğu.

09.08.2007

Teşerrüb: İçe sindiririp bütüne sirayetle görünmez olan. /Suyu kendine çekme, içme.
Teşrif: içi svinçli kılarlık belirmiş, gelmiş, buyurmuş
Müptele: Seninle aşık, sarmaşmış vurgunluk

Bayram Kaya

Benliğin Belirmesi 1

Organizmalara dek egolar, evrensel alan yön hareketine açık bir yüklenimdirler. Egomuz, evrensel totem alan içinde parçacık hareketi gibi bir tabudur. Yani benlik, tabusal bir belirlenim girişmesidir.

Alan hareket yönüne göre açık yüklenimler, nelerdir? Bu aşamada iki gerektirmeyi belirtmek yeterlidir. Birincisi, en az dış dünya ilkesini içimize yansıtmaktır. İkincisi de; egoların dıştan enerji sağlayıp, dışa atık bırakmasıdır.

Egolar bu görece yüklenmelerini, Evrensel totem etkiler içinden seçerler. Bize göre olan seçili totem belirmeleri miz olan benlerimiz, bu seçilileri görece olanın duyumları haline getirirler.

Bu seçme ayıklama nedenledir ki evren, bize göre oluşla mantıklıdır ve bizim içindirler! Biz evrensel totemi alanın, tüm belirir olmalarını duyamayız. Benlik, Evrenin belirir olan tüm özelliklerini; duyum haline getiremez.

Evreni tümünden duyum haline getirebilseydik; hem bütünü içinde kendimizi yansıtamazdık; hem de bu durumda biz, evrenin özdeşi olurduk. Bu hal dahi, birinci yüküm edinme ilkemize de aykırı olurdu.

Benlikler, evrensel belirme içinde olandan, sadece birazını seçip ayıklar ve girer. Bu girişme olanca en az dış dünya olma ilkesi çerçevesinde olur. Benlikler, bu ilke çerçevesinde oluşur. Benlik, kendi dışında olan dünyanın; kendi belirmeli bağıntısal özelliğini; sanki kendisine özgü özel bir özellik yansıması gibi görür olurla kullanıp girerler!

Benlere dek olan bu kabil özelliklerin seçen ayıklayan girişmeleri; evrenle bizim aramızda zorunlu bir TOTEM bağı oluştururlar. Yani bu kabil benci seçip ayıklanmaların kendisi, bir totem bağıdır. Benlikler, evrensel belirmeler içinde oluşla, Evrensel özellikleri; kendilerine özgü, kendi kriterleri ile girerler.

Evrensel belirmelerin, insana (bene) göre olur seleksiyonları, totem alan içinde alan yönü (devinim) kazanırlar. Muzun görünmesi ile yenmesi arasındaki boşluklu ve tanecikli oluşum elmadan size doğru olan alanın yönüdür. Bu boşluk sosyo-toplumsa ve kişisel öznelliklerle doldurulup, kural, alışma haline getirilir.

Örneğin; muzun sizin yeme eyleminiz veya muzun grup içine getirip yemeniz gibi yeni ve özel, öznel kaide ve normlar ortaya koyarsınız. İşte alan yönü kazanan bu akıştı bağ olan evrenselin benliğe göre okunması tabusuna; totemi bağ, diyoruz.

Ve benliğe göre olur bütün seçilenler, HAZ kriterimize göre uygun oluşla (sosyo-toplumsa ve kişi sel) benliğin içine alınırlar. Alan içinde, hazdı eşige uygun olana, alanın etkisi; adeta frensizdir. Bu yüzden kendisine totemi alan etkisi olan her bir özelliği tabusak süreç belirmeleri üzerine totem alanın gücü; ileri akış yönü oluşla belirir (alan boyu akış verir) .

Alan hareket yönüne göre zıt oluşumlar nelerdir? Bir süreç, alan yönüne ne kadar uygun olursa olsun, süreçler daima aksardılar. Benliğe göre bu durum, sürecin kötü tabusu oluşla ortaya çıkar. Söz gelimi elmanın varlığı ve elmanın yenmesi, haz oluşla; sürecin ileri yön akışlarıdır. Totem alanın tabuları, ileri süreçli yol akışlarına göre belirlenirler.

Ne var ki hazdı duruma aykırı olan aksamalar da kaçınılmazdır. Söz gelimi; elmanın yokluğu, elmanın yenememesi, elmanın hazımsızlık yapması, elmanın hastalık yapması, elmanın çalınması vs. gibi süreç durumlar, ileri akışı aksatan durumlardır. Bu aksama bize kötü oluşla yansır. Yani bunlar biz için kötü tabudurlar. Değilse Evrensel totem, ne iyidir ne de kötü. Aksama akışın kesikli sürekliliğidir.

Elmaya bakan insanın, elma ile kendi arasında izlenimsel ve öznel akışkan bir alan durum oluşur. Benin ağzı sulanır. Elmayı koparmak ister. Elmayı düşürmek ister. Ve elmayı ele geçirici süreçlerle, elmanın yenmesi olacak hareketlerin bir dizi eylemsellik süreci başlar.

Elma; evrensel olanın, görece olanlar içinde, evrene; bir elma ilişkisiyle bağıntılı olma durumudur. Görece olanlar içinde, her hangi bir oluşmadan sadece biri olan elma, bizim enerji sağlama koordinatlarımıza denk düşen bir haz verici seçilimdir.

Elma ve elmanın görülmesine dek uzam çekimi arasında kendilik oluşla akışkan alan durumları oluşur. Bu akışkanlık bizde, HAZ ve ELEMİ oluşla; filtre edilirler (seçimlenirler) . Seçimleniş, adeta bir haz parçacığı gibi oluşla; bu haz duygumuz, totem alanın etkisi içinde harekete geçer. Yani totem alanın kendi alan etkisi sizde, yeme istemi gibi bir duyguya dönüşüle; sizi eylemli olmaya yönlendirir.

Böylece alanın etkisi sizle eyleme ve ileri yön akışına dönüşmüştür. Unutmayın siz ve sizin benliğiniz de evrenin bir parçasıdır. Siz evrenin minimal bir parçası oluşla kendinizi içinde yalıtığınız evrene; kendi içinizden eğimle, kendi dışınızla bir ilişki bağıntısı kurmaktasınız.

Yani siz (parçacık) , dıştaki var olan evrensel alanın minimal bir kısmını kendi içinizde taşıyorsunuz. Yani siz de düzenlenmiş, istikrarlı bir dış alanın parçasısınız.

Alan: siz bir şeye o şey öyledir dediğiniz an; sizle, o öyledir dediğiniz o şey arasında; hemen bir çekimse alan etkilemeli bir kuvvet bağı oluşur. İşte çekimse olan bu kuvvet bağı alan etkisi oluşla bir alandır.

Sürecek

Bayram Kaya

Benliğin Belirmesi 3

Bu yeni sosyo öznel alan; dıştan sosyo-toplumun; ben dışındaki kişilerin ve doğa ilişkilerdi insanın kişi şiarına kuplaj oluşlarıyla; kişinin kişisel öznelliğine dönüşen bir yansımasıdır. Öznelliğimizin bir de içte arkaik duygulardan gelen yapısı vardır. Bu iki yansıma, içte girşerek kişi öznelliğini oluştururlar.

Alan hareketinin (açlığının) kuvveti, tabu devinmesi ile (daldaki meyveye yönelmeyle) görünür, fark edilir hale gelir. Tabucu davranışlar olmasaydı totemi alanı kullanılır olamazdı. Değil ise tabucu eylem olmadan sizin dışınızda var olan totemi alan etkisiz oluşla, bilinmezliğiyle, kullanılmaz olurdu. Totemi alan bir çeşit taşıyıcı alandır. Tabu ise totemi alanla taşınan, totemi alanla eylem kazanan bir sosyo-toplumsa işlevselliktir.

Hatta sosyo-toplumsa tabu eylemleri olmasa, totemi alan birçok tabusal eylemlere bölünemez oluşla, totemi alanın işlevselliği, yokluğa dönüşecekti. Tabu duyum uyarısı totemi alanı bilinir kılar. Totemi alan, her an olmaya, gerçeklemeye uygun bir potansiyel durumdur.

Totemi alan, tabularla bölümlenir. Söz gelimi; aldaki meyveye yönelen insanın, meyveyi orada yemeyip, totem eşlerine getirmesi; totem eşleriyle (ata soylu totem kardeşleriyle) paylaşması ve bundan sonra kişinin meyveyi yemesi, sadece bu davranışla totemi alan zamanı en az; beş alan zamana bölmüştür.

Totem alanı, tabu davranışlarıyla (kural ve kaidelerle) bölümlenmek, orada bitmez. Yemeden önce dua edersiniz. Ellerinizi yıkarsınız. Sofraya çiçek koyarsınız vs. Görülüyor ki bir tabu eylemi totemi alanda istenildiği gibi küçük küçük alan zaman parçalarına bölünerekten, alanın içini eylemsel davranışlarıyla sıkıştırılıp doldurulularla, inşa olmaktadır.

Tabu bir kez inşacı oluşla oluştu mu, artık sizler de kendi öznelliğiniz içinde, yeni tabu durumlar inşa edebilirsiniz. Totem alanın dışında bir tabu aranmaz. Tabu totem alan dışında devinemez. Yani tabu, daima bir totem alana ihtiyaç duyar.

Tabunun kendisinin, kendisine totem gibi olan etkisi; totem dışında tabuyu devindiremez. Tabunun kendisinin totem gibi oluşu; tabunun dışında değil, tabunun üzerinde oluşla tabuya totem etkisidir.

Yani tabunun içinizde ve dışınızda olan çoksa görüntülü bağ özelliği, bütünlükten koparılan parça olan görece olan bir totem etkidir. Değilse tabunun kendi üzerine kendi alan etkisi, yani görece totemi etki, tüm evrensel totem etkinin kendisi değildir. Aksi halde su, belli dünya basıncıyla, kendi göreceli oluşuyla yüz derecede kaynar. Su, evrensel genellikte; dünya görecesinde olduğu gibi davranamaz!

İnsanlar kendi burnunun ucunu görmeden uzakları görürler. Buna hep özendirirler. Oysa bilgi kendinizden çevrenize, yakından uzağa doğru olur. İnsanlar hiç bilip anlamadıkları birçok paralel evrenden bahsederler.

Oysa Dünyamıza özgü totem alanın içinde de insanlar, iki paraleli alan (dünya) ortaya koymuşlardır. Bunları kategorize edişle hiç bilip kullanamazlar. Birinde olanı diğerinde de, isterler!

İnsani totem alanın tarih selliği, insana dek olur sosyal ve toplumsal alan oluşla iki paralel alan (evren) ortaya koymuştur. İnsanlar aynı totemi alan içinde, sosyal paralel

alanında; toplumsal paralel alanda yaşadığı gibi yaşayamaz.

Sosyal alan, insanın öznelliğinin neşvü nema bulup, fışkırdığı özel alan oluşla yaşamın rengi ruhsarıdır. Totem alanın keseni üretim becerisidir. Üretim yapan insan, giderek yaşam alanlarını iki türlü ortaya koyup biçimlendirmiştir. Birbirine sıkı sıkıya bağlı oluşla iki paralel yaşam alanı haline getirmiştir. Bunlar; toplumsal (üretim ilişkili) alan ve sosyal (öznel-özel ve inancı) ilişkili alandır.

Topluma dek paralel alanlı dünyanın zamanı ve devinmesi başka akar. Sosyal alana dek paralel alanın zamanı ve devinmesi başka akar. İnsan nesnesi aynı nesne oluşla topluma göre insan başkadır; sosyal hayata göre insanın kavranması başkadır. Her iki paralel evrenin ara boşluk keseninde insan ve davranışı bambaşkadır. Detaya girmeyeceğim. Diğer yazılarımda tematik oluşla zaten değinilmektedir.

Bu iki paralel evrenleri iyi kategorize edip yaşantı aşmalıyız. Bir totem alan içindeki iki paralel alanlı evreni kavrayamayan insanlık diğer paralel alan ilişkili evrenleri de kavrayamaz.

21.11.2012

*Yüklenim: Görece özellikler girişmeli, yansıma bağıntısı anlamınadır.

Bayram Kaya

Benliğin Oluşması 2

Sizin o şey öyledir dediğiniz duyuş, etkime ve etkilenme; sizin içinizden ve sizin dışınızda olabilecektir. Bu duyuştü olan her bir izlen imsel, izlekse duyumlu etkilenme ve etkimler girişmesi; sizin alan içine koyacağınız her bir tabu postülalarıyla, diyalektik bir oluşma süreci kazanacaktır.

Totem; bu alan oluşun, tam da kendisidir. Tabular, bu alan içeriğinde, totem bağıntılı devinmeleriyle bir alan içi yön hareketidirler. Tabu, totemsiz ve totem dışında oluşamaz. Ama totem; alan yönüne uygun her bir tabusuna, alan içindeki yön hareketini verir. Tabu alan içinin sanki bir parçacık hareketi gibidir. Alan yönüne uygunluk ta; sosyo-toplumsa kaide, kural ve hukukiliklerimizdirler.

Her şey gibi parçacık hareketinin de; hem içinde; hem dışında; kendisi ile bağıntılı olabilecek boşluklu ve tanecikli alan yapılar mevcuttur. Dikkat edilirse bu boşluklu, tanecikli, kesikli alanlar; hem totemi alan özelliklidirler; hem de tabu özellikli çöksa bir belirişin özellik girişmeli yansıma ve var oluşudurlar.

Her bir boşluklu ve tanecikli (kesikli-sınırlı-tabu) parçacık alanın dışı, sosyo-toplumsa olan devinişlerle doldurulup, toteme bağlanacaktır. Bu boşluklu ve tanecikli (kesikli-sınırlı tabu) parçacık alanın içi, kişi duyuşlu ve kişilere değin düşünüştü, duygulu oluşla önce kişiye bağlanır; sonra da dışarıya aksederler.

Bir boşluklu, tanecikli totemi alan içi parçacıkların, hem kendi içleriyle (özneliğiyle) bağıntıları vardır. Hem de kendi çevreleriyle yani kişi-kişi ilişkisi; kişi-sosyal yapı ilişkisi; kişi toplum ilişkisi; kişi ve doğa, dış ilişkileriyle bağıntılı girişmeleri vardır. Unutmayınız ki dış bağıntılar totemi, otoriter bağıntıdırılar.

Tabu parçacık olan boşluklu, tanecikli alanın dışa uzanan eğilimleri, dışa aks ederken; sosyo-toplumsa kanaldan beslenme iseler; sosyo toplumsa dönüşme içinde düzenlenişlerle ancak toteme bağlanırlar. Tabu parçacığın sosyo-toplum üzerinde bağıntı ile toteme bağlanması, egoya dek sağlasan olanların, gecikme ile karşılanması demektir. Ve parçacık (kişi) toteme sosyo toplum üzerinde dolaylı bağlanır.

Yok, eğer tabu parçacıklar sosyo-toplumsa bir karşılanmaya gerek duymadan; kişi hevesleri olan bir beslenme ise, doğrudan toteme bağlanır bir girişmedir. Bu girişme kişisel duyuşlar kadar çeşitlidirler. Kişi dünyası ile totem bağ arasında hiçbir fren ilişkisi yoktur.

Kişiler iç duygulu; kişiler hevesli totemi bağ eğilimleri, kişilerin kendi olgunluklarıncsa, kişi yücelicimi olurlar. Eğer yücelicim olan, insani olan bu alan; kişiler hevesli olmayıp ta dışta diğer kişilerce girişip paylaşılacaksa; bu bağ heves gibi olmayıp; kurallı anlaşılır ve mantıklı oluşla, bir fren ilişkisi içine girer.

Evrensel totemi alan; totemi alan içinin insan eylemli boşluklu tanecikli uzay zaman parçacıklarıyla girişirler. Bu girişme nedeniyledir ki kişinin dışa uzanan eğilimleri; ya kişi-kişi üzerinde veya kişi doğa üzerinde olacakla, bu girişmeler zorunlu bir sınırlanma, kırılma ve firen ilişkileri üzerinde olurlar.

Alan (totem) , hiçbir girişmeden etkilenmez. Alan (totem) olayları sadece giriştirir. Siz alanı değil alanın içini düzenlersiniz. Eğilimleriniz alan yönünde (sosyo-toplumsa meşruyetlerle olursa) alan gerilimi çok az firen etkisine uğrar. Eğilimleriniz alan yönüne ters olursa, siz; akıntıya kürek çekmek gibi bir zorluk ile alan direncine (kurallara) ve alanın normal akan geriliminin birikip artmasına neden olursunuz.

Alan yönünde oluşunuzla, çok az direnç nedeniyle alan kuvvetinin rahat akmasına neden olursunuz. Alan yönüne karşı oluşunuzla, alan gücünün büyük bir kısmı fren etkisi ile sürtünmeden ötürü alanın engeli olur. Ve alan gücü, sosyo-toplumun amacına aykırı oluşla, verimsiz sayılır. Alan gücünü azaltan bir dirençle ve alan gücünü artıran bir reostayla (firenle) : sistemin hareketlerini ortaya koyarsınız.

Emek olmadan yemek olmaz deyişi; totemi alan yönünü belirleyen sosyo-toplumsa bir tabudur. Bu kural yönünde eylemler insan meşrudur. Alan akışına direnci yok gibidir. Bu tabuya karşı, açık ve gizli eylem içinde olan insanın davranışı, olumsuzdur ve meşru değildir. Alana karşı dirençlidir.

İşte alan içindeki insanlar, alan yönünde olan bu parçacık hareketini; kendisine şiar edinirler. Bu şiar, kişilerin vicdanı olur. Bu şiarlar kişilerin meşru istemi olurlar. Kişiler bu şiarlarını sosyal alan içine de taşırlar. Kimi sosyal alan boşluklarını kişiler, bu şiarların kendi özneliği ile doldururlar.

Kişinin toplumsal alanda kazandığı şiarlarla, sosyal alanda kazandığı şiarlar (vicdani kanaatler) : sosyal alanın boşluklu kısmını kişi; kişi anlaması olan öznel davranışlı, özel hayat ilişkileri ile doldururlar. Böylece sosyal alandaki boşluklu parçacık hareketi üzerine kişiler, insani olur inşalar oluşla yepyeni bir sosyal organik bağ yapılı, devinme olgunlaşması olmuşturlar.

Bu yeni sosyo öznel alan; dıştan sosyo-toplumun; ben dışındaki kişilerin ve doğa ilişkileri inşaının kişi şiarına kuplaj oluşlarıyla; kişinin kişisel özneliğine dönüşen bir yansımasıdır. Özneliğimizin bir de içte arkaik duygulardan gelen yapısı vardır. Bu iki yansıma, içte girişerek kişi özneliğini oluştururlar.

Alan hareketinin (açılığının) kuvveti, tabu devinmesi ile (daldaki meyveye yönelmeyle) görünür, fark edilir hale gelir. Tabucu davranışlar olmasaydı totemi alanı kullanılır olamazdı. Değil ise tabucu eylem olmadan sizin dışınızda var olan totemi alan etkisiz oluşla, bilinmezliğiyle, kullanılmaz olurdu. Totemi alan bir çeşit taşıyıcı alandır. Tabu ise totemi alanla taşınan, totemi alanla eylem kazanan bir sosyo-toplumsa işlevselliktir.

Hatta sosyo toplumsa tabu eylemleri olmasa, totemi alan bir çok tabusal eylemlere bölümlenemez oluşla, totemi alanın işlevselliği, yokluğa dönüşecekti. Tabu duyumu uyarısı totemi alanı bilinir kılar. Totemi alan, her an olmaya, gerçeklemeye uygun bir potansiyel durumdur.

Sürecek

Bayram Kaya

Beraat

Tesellisi bedavadan baki
Boşta yerinip sevinme ta ki
Ya hoştur ya hoşaf
Encamı suretle kısa, kıssası
Olmaya ki şabat
Başı vuracak helakı taş olup haki

Ne yengi kıldığındır
Ne muzaffer oluşundur beraatı
Sınırlı sürekli icabı doluşun
Zafer, geneli gözetir; eneli diri
Bağıntılı girişir sürecindir piri
Ol süreç vakarındır, vukufiyetindir
Sürece özneliği bindirişin

Gün olur senin sana terslenmendir
Gün olur ortama vukufiyetle seslenmendir
Gün olur
İhanetten kurur gözyaşların

29.04.2014

Enel: Benim gibileri, bencileyinleri, genel içindeki, geneli oluşan her bir kişileri.
Şabat: dinlenme, demlenme, olup biteni gözden geçişle demlenme günü

Bayram Kaya

Beyaz Ses

Bir zamanlar yoktu
Eben, deden, mülkün
Mirasın, fahişeliğin
Hırsızlığınla müsemma
Şimdiki günahkârlığın

Gelişmenin içinde
Başlanıştan bu yana
Bin kapıyı kaparsa
Bin bir kapıyı da açardı diyalektik

Nesnel oluşa göre bu bir istisna
Manada anlayışla Tanrı sal müstesna

Biri bir yanıyla olur bilim
Diğeri Çisil Çisilleriyle
İçimize oluru iklim
Söyleyişteyse dilim

Bu tür anlamaya gelişte
İyi kötü ortamdan çekilişte
Kemmi zemdi
Değerce ahaliyi çürütür nemdi

Çaresizlik içinde toplamıştı
Şimdi umuttan dağıtıyordu

Sel olmuştu
Akın akındı peş düşürmüşü
Şekva değil, sevgiydi
Dile getirişle zulme
Sesti, korkuları üşürmüşü

İçin için sorgulayıştı çökümü
Bir devri zamanla yaşamın dökümü

Mahşer mahşerdi çevresi
Bir durumlayken bir durumdu evresi
Işıl ışıldı
Anlındaki neşesiyle
Artık yalanı, dolanı
Hilesi, hurdası yoktu
Uzanmış yatıyordu beyaz sesiyle

11.03.2016

Bayram Kaya

Beyin Ellerim

Hanı iştahı hiç kir kılmaz
Olsa da taharetsiz.
Hiç yere basmazdık
Desturla, imanımız gibi
Düşünmeden ahretsiz

Bize oy
Sineyi açarla doy kıldık
Yavuz sandıkta itten yıldık
Naçarı açar, soy ellerim

Canı seyran ettik
Tasadan bin çıkışla
Ne ben, bensizim
Ne sen sensiz
Yarın ölürüz
Babasının payını verirle
Öldüğümüz gün ahret bizim

Masumu ekşitip tutar
Limon gibi sıkıp yutar
Nahoş ellerim
Sağır ellerim
Bir nadan kelle kaldırır
Kusuru görmezle söyler dillerim
Alkış ellerim, nakarat bellerim

Yazı bilmezde yazan
Hünerci ellerim
Düzenci ellerim
Ne sefa bulduk
Ne umduk
Baş üstü, kellerim

Bir garip geçer
Seçer bir pinhan
Garip mi ben?
Ben mi garip?
Sarılır bene
Sanırsın kene
Şimdi ben nihan

Doyanı sizle
Ahreti bizle
Bilen ellerim

08.10.2012

Nihan: Gizli, saklı bulunmayan
Pinhan: Saklayan, gizleyen

Bayram Kaya

Bıktım İlla

Yazgım bu, bu telaşta.
Dünüm başka
Bugünüm başka.
Taklit bile edemem
Kendimi o aşkla.

Düzlem farklı
Boylam ve boyut.
İçeriği haklı
Düşünülmesine
Yönlenmesine
Koyut.

Seni mest eden
Söylemin öylesine kolay.
Söyleyemem öyle
Kendimle alay.

Düşünme
Bir makas açınımı
angı.
Birden değil
Süreçlerin birikimliliği
İle yangı.
Ki farklı farklı
Nicelenen.

Ö yangı ki sövmez
Öldürmez.
Dövmez söndürmez
Karşıtı ile gelişir
Kısır değildir doğurgan
Tehditkâr değildir
Sen bilirsin
Demez inanmazsan
Yarınlarda çatır çatır
Yanarsın.
Senden benden
Bağımsız
Ve umursamaz.

Bilmediğimi mi sanıyorsun?
Ahmaklığına kanıyorsun.
Parçala kardeşim
Levhaları.
Lime lime, paçavraları!

Şöyle bir şey söyle
Tartışılın böyle
Zamana zemine
Direnemesin öyle
Pahalı olsun ama

Bağıntılı dursun.

Bilgi yanlışlaşmıyorsa
Akilde.
Bir yanlışlık var
Bu nakilde.

Bildiktir bize haşır ile
Sual olmuş günler.
Söylenmedik ne kalmış,
Tanıktır dünler.

Şimdi yeni
Bir şeyler söylemek
Gerek.
Aksi zırvadır
Mış muş dur
Sonrası
Sonu sonek.

Soyut tevilde ise
Zırvadır yine.
Bakın aksakallılara
Kan-terden belli
Görün ki ne.

Kıyam ile fecirdir
Durumlu sorunsal.
Mavaldır öteye, beri değil
Ezber;
Bozulmazsa yorumsal!

Bıktım artık teraneden.
Bir arpa boyu gitmeyen.
Kendini tekrarlayanın.
Sönüktür halesi.
Sportif olmayanın,
Sakızıdır egalesi.

Hep yeni sanırsın.
Bir şey yaptığına kanarsın.
Birde istihza
Çokbilmişçe;
Lügatindir giydirme(!)

Oysa zavallılığın okunuyor
Biçareliğin dokunuyor
Acınılıyorsun öçbem
Acınılmaktasın.

Acaba mı? Demeden!
Sırf söylüyor olmayı

Hem eden.
Her kuşkusunu zemmeden.
Zemi kemde barı beden.

Üretmeyen darlığın
Bir yerde başladığı
Avuntusu
İlk basamaktır o.
Bir çekil dimi maazallah(!)
Paldır küdür
Yerle yeksan.

Dünde aittir.
Bilinmedik ne kalmış?
Şimdi yeni gerek.
Yeniye de yeni.
Barı dil barı an
Etmişse senle beni.
Bir acep,
Vuslata son erek.

Başkasının ipi ile
İnmez kuyuya.
Hemen
Basamak oluşturur
Huyu bu ya.
Ehli cahil küfürdedir
Duya duya.
An gelir
Kullanımın rahatında
Şükür der
Bilmez ki küfrünü yer.

Zaman evmez
Bilgi gevmez.
Asılsa bile
Oluşuma
İlgi duymamayı,
Sevmez.
Ufaklılıklar gibi
Şinmez.
İnsanlığa yar olmazsa
Yaraları dinmez

Bu Sevgileri,
Mitlerle vurmak.
Ahmaklıkta
Şöyle bir durmak.
Çocuk öcüler gibi
Alamadığını ödeşmeye,
Havale ile kurmak.

Soyut teville dūşmüyorsa
Olur, mu maval?
Dinlemede beriki
Tedirgin olmadan kaval!
Milyonlar enerjice beyin
Zeval.

Bayram KAYA

11.11. 2006

Bayram Kaya

Biçim Ve Öz

Hey ağalar bir zamanı ayıba
Kıyafeti yaşam, yeni; ruhlar eski
Esameyi akıl olmaz, kayıba düştük

Aguş edilmekte
Kin ile din ile eski.
Dol diye anı yeni testi.
Işıқта yakılan mum,
Aydınlık değil.

Biz onunla mülkü değil, canımızı da
Yanarı çerağ ile terki ferağda bulur
İyisi mi ki; fellik fellik; çarkı ellik
Taamı soğandan yaşaran göz
Tercümeysi hal değil.

Bin bir dille hal dökersin, öz değil
Yaz dersin, kışlık kömür;
Kış dersin, yazlık ömür; söz değil.
Kaş düşürür, bakış atarsın
Yuvasında fırlamış bilye, göz değil.

Hey ağalar biz bir yol gördük han değil
Zoru can ettik, lakin o kafese can değil

20.10.2012

Bayram Kaya

Big Bengde Var Olmak 1

Bilim bize; evrenin bir yaratıcısı var mı, yok mu? Bunu sorgulatmaz. Esasen de bilimin işi bu değildir. Bilim, evrendeki var olanın şeylerin nasıl daha karmaşık hale dönüştüğünü açıklar.

Higgs parçacığı da denen bozonlar, deneysel olarak da kanıtlanırsa, evrenin hiç yaratılmadığı, hep var olduğu anlaşılacak. Bir tekillik sadece 13.7 milyar yıl önce büyük bir patlamayla karmaşık devinme sürecine girmişti. Böylece bilinen Newton Yasaları dışında atom altı parçacık ilişkilerine dek başka yasalarında geçerli olduğu bir evrene dönüştüğü anlaşılacaktır.

10 Eylül 2008 insanlığın başlangıç maddeleri içinde, neler olduğunun anlaşılmasına değin deneysel olacak araştırma süreçlerini CERNde başlatacağı önemli bir tarihtir. Doğa tarihinin yeniden yazılacağı bir tarihtir. Eğer bu, olası ise; teori mantığının, pratiğe dökülüşü olacaktır. Daha açığı; teorinin gözü; elle tutulur bir somutluk kazanacaktır.

Çeşitli öngörülerin, insanda şüpheler tutuşturması, şüpheleri nedeniyle iyice sağlamlanan, teoriler ve öngörüler; deneysel temellerle sağlamlanan, ama şüphesizliğini sağlamak içinde, mutlaka eksiklikleri ve bir kısım şüpheyi öngören şüphesizliğe gidiştir, big bengde var olmak. Kısaca; şüphenin, şüphe ile şüphesiz olmak isteyişidir.

Her şüphe ve tartışma, bir düzlemsel gelişmişlik yetkinliğinin, ortaya konuşudur. Akıl şüphe ile başlar. Şüphe olmayan yerde, akıl yoktur. Ancak inanç vardır. Kuşku: zaman, zemin, ilişkisel düzlemlidir. Somutça ortaya konandır. Değilse ben de bundan kuşku duyuyorum demekle akıl konmuş olmaz. Bu sübjektiflik olan kör inatlaşmadır.

Başlangıçta patlama vardı diyor saygın ve etkin kuramcılar. Bu özel evrenin (aşamanın) adı ERKEN EVRENDİR. Hayli heyecan verici bir bilmek isteyiştir. İnsanoğlunun bu çabası; vurdumduymazlığa değil, insaniliğin meraka, hünere, bilmek isteyişe, yasal ilişkilenişi anlayıp, egemenliği altına almaya, dolayısı ile bu yasal ilişkilenişi, bağımlı ve bağıntılı kılarak, insanın bilme ve eylem koyma Özgürlüğüne, bir akıl tutulmasıdır. Tam bir bilmek isteyişin, bilinmezlere sevdasıdır.

Bu patlamanın, merkezden dışa açılmayan bir patlama olduğunu söylüyor, saygın insanlık değerleri. Bunu iyi anlamamızı istiyorlar. İyi de merkezden dışa açılmayan bir patlama, nasıl olurdu?

İşte tam da burada olacak olanda, anlama güçlüklerimizdir. Nedeni, Dünya damgalı bir akıl işletir olmamızdır. Dünya damgalı düşünme, mantık koyuşlarımız duyularımızın sınırlılıklarının kusurlarıdır. Duyum temelli ve çevreli algısal mantık yürütmelerimiz, dış evrenin ve sürüp giden süreçlerinin işleyişindeki, etkileşimlerini anlamamıza da engel olan, bir perde zaafını teşkil ediyordu. Bu engel durum, özellikle de parçacıklar alanındaki ilişkilenişleri, bizim tahayyül edişle, anlayamamamız olarak, kendisini ele veriyordu. Ama yinede elde olanla, dolaylı yollarla bu engel aşılabilecekti. Bu engel bir kez keşfedilmişti. Akıl işletme mantığımızın içine, Dünyasal işleyişlerle, şartlanmış aklın, böylesi şartlı sınırlı yorumlama etkimesi içine, birde evrensel işleyişin mantığı da konup kotarılacaktı. İkisi birlikte değerlendirilecekti. Bunu da; teorinin gözüyle, sağlayacaktık.

Patlama her yerde aynı anda olmuştu. Başından beri, patlama tüm uzaklığı aynı anda doldurmuştu.

Her parçacığın diğerinden hızla uzaklaştığı devinim, uzay, zaman açılımı, birliktelik ve

aynı anda var oluştu. Bu var oluşta, bir alanın diğerine, saf enerjinin kendi eylemleri ve sonuçları idi. Kendisi kendi üzerine bir başka tesir olarak dönmesi idi. Bu olayı, bir bobin akı olayını bilen birisi biraz göz önünde canlandırabilir. Yani kendi devinimi, bir biçimde, kendi üzerine; değişik fazlı dönüşen bir enerji alan etkimesidir. Geçişmenin girişim koşul ilişkilenme, etkileri idi. Her durum aynı anda, hep birliktiler. Bir tekillik alanının, aynı anda, bir uzamsal alana, endam etmesiydi. Ve o patlamadan sonra, artık tekillik yavaş yavaş her şeydi. Sonsuz bir evren ya da sonsuz bir küre yüzeyi gibi, kendi üzerine kıvrılan evrenin, tümü aynı anda idi.

Başlangıca akıl erdirir olmak, hayli dehşetli bir şeydi. Başlangıç koşullarını az çok tahmin edebilmenin, insana duyurtacağı tarifsiz bir haz vardır. Kuramsal olaraktan modellemesi yapılmıştı. Bu modellemede parçacıkların kütle kazanması başta olmak üzere, bir iki sıkıntısı vardı. Bunlar bilinmeyen değildi. Daha başlangıçta kuramın, bilinen ama başka türlüde izahı yapılamayan bir düzenlenişle, paradoksların yan yana oluşudur. Süreç içinde, zamanla bu çelişkiler de bir düzen içinde uygunlaştırılacaktı. Bu düzenlemede, Higgs parçacık alanını, ön görüyordu. Ama bu parçacık hiçbir olaylarda ve deneysel durumlarda gözlenemiyordu. İşte Cern deneyi, bu ve bunun gibi bir yığın sorunun cevabını, bir yerlerden başlanarak, yeni şüphe ve sorulara; atılacak bitmeyen bir adımımız olacaktı. Bu adım kendi alanıyla sınırlı ve kesikli; ama süreçle sınırsız ve devamlı dalgalanma idi.

Patlamanın ilk saniyesi neye benzerdi? Erken zamanın ilk bir saniyesinin 1/100 i gibi bir parçacık zamanına göre, çok uzun bir zamanındı. Bilim adamları, bu; saniyenin 1/100 gibi çok kısa anının güvenle biliyorlardı da: saniyenin 1/1000 000 gibi bir anlık süredurumu ile ilgili olayları, bilim insanları pek bilemiyordu. Esasen de bilemezdi de. Ama teorinin gözü de, ne güne duruyordu?

Erken evrende, başlangıcın ilk yüzde bir saniyelik kısmında sıcaklık yüz milyar derece idi. Bu sıcaklık bir şeyi garanti ederdi. Bu sıcaklıkta; Hiçbir, ne atomik bileşen olurdu, ne çekirdek olurdu, ne de moleküller bulunamazdı. Sadece atom altı parçacıklarla, bunların kuark bileşimleri vardı. Örneğin, Foton vardı, eksi yüklü elektronla, bunun tersi olan ve elektronla aynı kütleli; ama artı yüklü, pozitronlar vardı. Bunların sayıları nerede ise eşitti (kuram) . Pozitronları şimdiki çevrede bol bol gözlemek imkânsız. Ancak yüksek enerji laboratuvarlarda ve uzayda süper nova patlamalarında pozitronları görme şansımız vardır. Bu da kuramınızı güvenli kılar. CERN bunu da gözlemletecek.

Değişik sayıda nötrinolar vardı. Bunların özelliği kütsesiz ve elektrik yükünden yoksun oluşlarıdır. Bunlar tam anlamıyla hayalet parçacıklardır. Ayrıca erken evrenin, ışıkla dolu olduğunu da, hemen kaydetmeliyim. Işık da bir parçacık olup; enerji paketlerini, foton denen sıfır yüklü ve sıfır kütleli parçacıklardan oluşturmaktadır. Foton diğer parçacıklardan ayrı tutulmamalıdır.

Negatif yüklü elektronlar, buldukları enerji düzeyinde iken, ancak bir foton kaybederek daha düşük enerji düzeyine inerler. Erken evrende; fotonun enerjisi, pozitronun, nötrinonun ve elektron enerjilerine denkti. Bunlar, saf enerjiden; sürekli yaratılıp yok oluyorlardı.

Bu parçacıkların sayıları, yaratılış ve yok oluşları da; var olma ve yok olma, arasındaki geçen süre ile belirleniyordular. Bu denge durumu da, yüz milyon derece sıcaklıktaki, kozmik çorbanın 1 cm küpünün yoğunluğu 4 milyar gramdır. Yani suyun 1cm küpünün, 1 gram yoğunlukta oluşunun 4 milyar katı olmasından çıkarılıyordu. Yani bir çay kaşığı kozmik çorba 4 milyar gram, eş deyişle 4 milyon ton geliyordu. Akıl almaz bir nicelik.

Ancak bu sıcaklıktaki çorbada, eser miktarda ağır çekirdek parçacıklardan proton ve nötron da, birbiri ile girişemez biçimde olarak bulunuyordu.

Bu ağır parçacıkların oranı da şöyleydi; her bir, bir milyar yüksek enerjili parçacık elektron pozitron nötrino ve foton gibi parçacıklar başına; bir proton ve bir nötron vardı, diyebiliriz. (kuram) . Bu da standart model diye tanımladığımız; üç kuvvetin, başarı ile birleştirildiği (birleşik alan kuramıdır.) alana, bir dördüncüsü olan kuvvetin; yani graviton alan kuvvetinin de, bu kuramın içine uygunca dâhil edilememesi sorunsalıdır. Bu dört kuvveti birleştirecek bir deney ve gözlem, ancak böylesi bir sınamaya ile belki de mümkün olabilecektir. Bu, ancak CERN denemelerinde, değerlendirilecek bir modelin, koşullu; gözlemlerinden alınan bir sonucu olabilecekti.

Aslında 1960larda arayışta, bir türlü bulamadığımız, arka alan ışımasının, teorik kuramsal öngörüsü de, bu ağır parçacıkların, sayısal ölçümüne dayanıyordu. Arka alan ışıması 1965e gelindiğinde, hiç ilgisi olmayan iki kişinin, tesadüfen ve ilgisizken bulması ile bilinir.

Patlama sürdükçe sıcaklık düştü. Bu patlama olayı, bir gümlleme biçimindeki sürüştür. Sıcaklık trilyarlarca dereceden, patlamanın 1 bölü 10 saniye sonrası, yani saniyenin 10 da biri kadar zaman sonra, başlangıcın sıcaklığı, otuz milyar dereceye düşmüştü.

Patlamadan sonra, parçacıklar için koskocaman, upuzun 1 saniye geçtiğinde, evrenin sıcaklığı on milyar Kelvin dereceye; 14 saniye geçtiğinde de; sıcaklık üç milyar Kelvin derece, olmuştu.

Sürecek

Bayram Kaya

Big Bengde Var Olmak 2

Bu kadar sıcaklık, yaşam bulacak parçacıkların, her biri için; farklı eşik sıcaklarına doğru gidecek ortam durumlar yaratmağa, yeterince soğuk bir sıcaklıktı. Bunlar akıl almaz zamanlar ve akıl almaz süreçlerdi. Bu sıcaklık yüksek enerjili parçacıkların (YEP'lerin) yaratılışında yepyeni süreçleri tetikleyecekti. Aynı zamanda da yep'lerin yaratılışlarında, bir azalmanın nedeni olacaktı. Yaratılan parçacık sayısındaki azalmaya karşın, daha çoğu yok olmaya başladı. Bu ortamdaki YEP'lerin yaratılışı bir kendi kendini organize ediliştir. Yani kendi kendini otomatikman düzenleyişidir.

Bu yok oluşlarla ortaya, tekrardan çıkan enerji, evrenin soğumasını yavaşlattı. Tabii ki geçici olarak Urey efekti gibi, kendini başlatıp, durduran, dengeleyip tetikleyen, yeni mekanizma süreçler ortaya koyan bir oluştu bu. Yavaştan da olsa soğuma, biraz daha uzun zamana yayılarak sürecekti. İlk üç dakikanın (180 saniyenin) sonuna gelindiğinde, sıcaklık bir milyar dereceye düşecekti.

Eh artık evren, proton ve nötron gibi ağır parçacıkların birleşmesine ve bol bol karmaşık çekirdek yapılaşmasına, izin verecekti. Çekirdeklerin oluşması için, ortam bir hayli serindir. Bu macera da bir başka güzeldir. Yinede bir milyar derece gibi bir sıcaklıktan bahis ettiğimizi unutmayınız. Evren, bizi süreçleştirecek yapıları pişirmişti!

İlk çekirdeğin oluşması ağır hidrojen olan 1 proton ve bir nötrondan ibaret, hafif döteryum çekirdeğidir. Ama ortada hala atom yoktur. Yoğunluk bile hala yeterince yüksekti. Suyun yoğunluğundan biraz azdı. Bu aşamada dahi, hafif çekirdekler bir araya gelip, daha kararlı olan 2 proton ve 2 nötrondan oluşan, biraz daha ağır helyum çekirdeğini oluşturmayı dahi başaracaklardı.

Özetlersek, evrenin ilk üç dakikalık uzun ve macera dolu yaşamı; hem oluş esrarengiz durumlar içermekte (bilinmeye muhtaçlıklar), hem; hayli ilginçti. İlk bir saniyenin çok uzun bir bölümü yani bir saniyenin yüzde birlik kısmının on binde biri gibi anlar bilinmemekte ancak, İlk bir saniyenin yüzde ikilik kısmından eminiz. İlk bir saniyeyi; 1/100 saniye, 10 da bir saniye bölümleriyle, ilk bir saniyenin, sonu hakkında konuşabilmekteyiz. Bunlara ilişkin kimi kuram deneyleri geliştirilmiştir.

İlk üç dakikanın bilinmesi, bilim âleminde yaygın bir, düşünce yoğunlaşması emek sarfı olmuştur. Artık big beng dendi mi, ilk üç saniyenin şiddet ve dehşeti hafızalarda canlandırılır olmaktadır. İlk üç dakikanın sonuna gelindiğinde, özellikle Steven Weinberg ve bilim çevreleri; evrenin fotoğraf içeriğini şöyle görürler: Kozmik çorbanın içeriği; yoğunlukla ışık; nötronlar ve karşı nötrinolardan oluşmaktaydı. Hala az miktar da olsa, oluşmuş çekirdek maddesi de vardı. Bu çekirdek maddesi % 73 hidrojen ve % 27 helyum çekirdek maddesi ile elektron pozitron yok olması döneminde arta kalan, az sayıda elektron gibi parçacıklardı; evrenin kozmik çorbası. Yine de çekirdek parçacıkları birleşeni olan proton ve nötron; atomu oluşturabilmek için, elektronu yakalayıp, bir elektron bulutu ile çevrelenen atom tanımlı yapıyı ortaya çıkaramamıştı. Çünkü ortamın mevcut basıncı buna engel oluyordu. Ortam o denli daha soğuyamamıştı hala.

Maddenin giderek ve hızla birbirinden uzaklaşması iki durumu ortaya çıkarıyordu. Birincisi halde evreni soğutuyordu. İkinci halde de, yoğunluğu azaltarak, maddenin seyrelmesini sağlıyordu. Bu iki durumda da, parçacıklar rahatlıkla girişim yapar ilişkilenebilirler. Parçacıklar ortamın ısı basıncı ile zorunlu girişim devinmesi içinde oluyorlardı.

Tüm bu hızlı oluş süreçlerine rağmen, evren patlamadan ancak birkaç yüz bin yıl sonra, yani 300 000 ila 500 000 yıl aralığında elektronun çekirdekle birleşmesine izin verecek

denli ancak ortam soğuyabilecekti. Böylece ilk kez, bol sayıda hidrojen ve biraz helyum atomları meydana gelecekti.

Öyle ise ilk atom yapıları, big bengden; en az üç yüz bin yıl sonra meydana gelebilir olacaktı. Bu oluşma maddeleri, hidrojen ve helyum gaz maddeleridir. Zaman içinde hidrojen ve helyumun gaz kütleli (graviton) çekim kuvvetleri bu iki gazı kendi içine çökertecekti. Bu gravitonun çevresinde yarattığı çekim burgaç salınışlarıyla da bir iyi toplanacaktılar. Sonrada bunlar yoğunlaşarak gök adaları oluşturacaktı.

Yani yıldız atarcalarını (nabız atışını) sağlayacak, yapı taşları olacak olan, hidrojen ve helyumun çekirdek malzemesi olan elektron, daha ilk üç dakikanın sonunda, hazır olmuştu. Evrenin evrimine uzanacak yolun daha başında, hazırda, el altında durup duruyordu.

Standart modelin bir sıkıntısı, parçacıkların kütle kazanmaması durumunu öngörmesi idi. Açıkladı ki maddenin kütlesi vardı Bu bir paradokstu. İkinci olarak da, ilk yüzde birlik saniye içindeki, her bir, bir milyar YEP sayısına karşılık olan, 1 proton ve 1 nötron sayısıdır. Bunlar standart modelin sınırlılık ve düzeltilmeye muhtaç yanlarıydı.

Tesadüf dediğimizde, bir başka alana ait olan başka zorunlulukların, günlük yaşantımızdaki payı, açıkça yadsınamayacak denli çoktur. Bunlardan biride, arka alan ışımada gerçekleşen tesadüftür.

Bell laboratuvarlarına ait çanak antenlerde bir sorun vardı. Çanak antenindeki garip, ama olması gerekenden oldukça fazla, hava ve mevsim şartlarına göre değişmeyen, her yönden, aynı şiddette beliren bir ışınım vardı. Neydi bu mikrodalga ışınımı? O güne kadar ne cevabı verilmişti, ne de öngörüsü yapılmamış, bir gariplikti. Bu soru radyo astronomların kafalarını bir hayli kemiriyordu.

1964 yılı baharıydı. Bir alana ilişkin radyo sinyallerini toplamakla görevli iki mühendis, iyice şaşkınlılar. Bu her yönden, aynı miktar olarak gelen ama istenmeyen ışınım (parazit) ne olabilirdi ki? Meteorolojik karışmalar, transistor çığılaşması, uzayın derinliklerinden vaki olabilecek parazit al dediğimiz ışınım, antenin metalik karışmaları gibi tüm olasılıklar düşünüldü, çalışıldı. Hiçbir şey değişmiyordu. Parazit ışımının kaynağı bulunamıyordu.

Yuva yapmış güvercinler ve onların izole eden yansıtıcı kirletmeleri, şu bu, bir iyi temizlenip gözden geçirildi. Ama nafileydi. Anten indüklemesi soğuk yük denen düzenekte 3 Kelvinlik mikrodalga gürültüsünü açıklayamıyorlardı.

1965 Martı sıralarında başka alanda, başka yerde, kuramsal olarak hesaplanan ama pratikte hiç ölçülüp bir türlü bulunamayan ""arka alan ışımaları"" araştıran ekip; Panzias ve Wilson'un Bell mühendislerinin yayınladıkları bu ışımaya ilişkin mütevazı yayınlarını okuduklarında şaşkınlıktan küçük dillerini yutacaklardı. A, a...yıllardır aradıkları şey karşılarında! Tam da öngördükleri gibi idi. Ve bu umutla aradıkları, bir başka alanda da, istenmeyen bir parazit olarak durup duruyordu.

Sistemlerin kendi kendini organizesi, kendi kendini düzenlemesi devrededir. Kendisinin bir kısım enerjisi, kendi durumsalı ile farklılaşan ve hemen burnunun dibindeki çevrede, yine kendisine bir etki idi. Yani enerjiyi, tekrardan kendi üzerine indükleyen ve indüklenen, bir yapı gibi; girişimsel etkileşimleri oluyordu. Sonuç olarak, her yansıyan özellik ve durumlarının, geri kendi üzerilerine, kendilerinden etkileyen bir ilişkidir.

Eylemin kendi üzerine zorunlulukla dönmesi, ortaya yeni ilişki ağlarını koymayı sağlayacaktı. Bunlar bir başlangıç koşulu olmayıp; O dengenin korunması idi.

Erken evrenin özelliklerinden biride, var oluşun ilk birkaç dakikasında, şiddetli ışınımlarından bir arka alan ışıması var olması kuramı idi. Bunlar her tür dalga boyundaki elektromanyetik dalgalardı.

Bu arka alan ışıması olmasa idi, evren şimdi daha ağır metallere olurdu. Ve şimdikinden farklı bambaşka biçimlerde; tanımlayamayacağımız, asla bilemeyeceğimiz görünümde olurdu. Bu geri ışınma olmasa idi, hidrojenin büyük bir bölümü, çok hızlı pişer ve ağır elementlere dönüşürdü ve bu günkü gördüğümüz evrendeki yaklaşık 3 te 2 lik hidrojen oranı Hiçbir zaman olamazdı.

Ancak, çok kısa dalga boylarında, çok korkunç ve yüksek bir eş değer sıcaklığa sahip ışınımla evren dolu olursa, bu çok hızlı çekirdek pişmesi, önlenebilirdi. Çünkü ancak böyle bir kısa dalga boylu ışınlar; oluşturdukları çekirdekleri de aynı anda ve aynı hızda; gerisin geriye parçalayıp dağıtıyor olmalıydı. Buda oluşumun kendi üzerine kendi yansımaları idi.

Sürecek

[a href='http://www.ozgurlukicin.com' target='_blank'](http://www.ozgurlukicin.com)img border='0' alt='Pardus... Özgürlük İçin...' title='Pardus... Özgürlük İçin...' src='http://www.pardus.org.tr/banner/bts01.png'/a

Bayram Kaya

Big Bengde Var Olmak 3

Bu kural, Güneş'ten gelen, Dünya'mızda hayatın başlangıcı için basit aminoasitlerin oluşumunda da geçerliydi. Molekülleri oluşturmak ve geri onları parçalamak kısır döngüsü olacaktı. Ultraviyole ışınlarının da, çeşitli ortam girişmeleriyle; bu hareketini frenleyen süreci başlattı. Kendi kendisini dengeleyen, otokontrol mekanizmaları diye anlayacağımız Urey efektini oluşturacaktı. Yani eylem, kendisinden ötürü, kendi etkisi ile kendisinin üstüne direkt, Ya da endirekt bir etki ile kendisinin kısır döngüsünü sınırlamak olacaktı.

Eşdeğer sıcaklıkta, sıcaklık ne kadar yüksekse; gürültü de o kadar büyüktür. Duvarları geçirgen olmayan bir kutu içinde, çok kısa dalga ışınların sıcaklığı duvar sıcaklığına bağlı ve eşit olacaktır. Yani bu arka alan ışıması, evrenin mutlak sıcaklığının biraz üstünde 2,725 K'lik 1,9 mm dalga boyunda yaklaşıklıkla hesaplanmıştı. Evrenin büyümesi ile sıcaklığın değişip düşmesi de elbet sürecekti. Bunda, kırmızıya kaymanın da, payı vardır. Evrenin genişlemesi, ışınım dalga boyları arasında, bir yayın açılması gibi, uzama yapar. Bu da, ışımanın kırmızıya kayışı olup ışıma için bir ısı kaybıdır.

Bu geri ışıma, bugünkü hidrojen çokluğunun nedeni iken, evrende daha ağır elementleri oluştukları hızla gerisin geriye parçalıyordu. Yani ağır çekirdek tepkimelerini oldurtamayacak denli yoğundu. Bir akışkan sıkıştırılınca genelde sıcaklığı artardı. İşte evrenin başlangıçtaki uzam darlığı, bu ısı ve sıcaklık yüksekliğinin de, nedenidir. Işıma radyo dalgası dışında kalan elektromagnetik frekansları içerir. Bunlar, görünür ışık, mor ötesi, kızıl ötesi, x ışını, gama ışını gibi dalgaları içerir.

Başlangıçta parçacıklar (foton) saçılıp soğruluyorlardı, eğer, fotonun enerjisi; elektrona göre fazla ise, elektron fotondan enerji alıyordu. Yani soğuruyordu. Foton enerjisi elektrondan az ise, bu kez de foton, elektrondan enerji alıp saçılıyordu. Her parçacık birçok kez saçılıp, soğura soğurla yeniden salınacak bir yeterince uzun zamanı, bulmuştur.

Her parçacık böyle etkileşimlerle zaman içinde, istatistikî olarak dengeye gelmek zorundadırlar. Parçacığın; konum, hız, spin, enerji gibi özellikleriyle sayıları; öylesine belli bir değer etrafındaki aralıkta kararlı bir durum alırlar. Bu noktada sanki saçılıp soğrulma durumu hani neredeyse hiç olmaz gibi bir sürece girerlerdi. Yani çoğunluğun devimi bir özellik düzleminde, ufak çalkantılarla kararlı oluşudur. Her saniye bu aralığın içine ve dışına itilen parçacıkların sayısı eşit oluyordu

Böylesi bir sistemin özelliklerini; her hangi bir BAŞLANGIÇ KOŞULU değil de, bu türden girişen bir DENGENİN KORUNMASININ GEREKLİLİĞİYLE belirlenecekti. Bu hal bir durallık değildir. Parçacıkların istatistikî sayısal itilip çekilmelerinin, oran eşitliği uyumu gibi bir yansıyış özelliğidir.

İşte bu, o sistemin özelliğini oluşturur. Yani her hangi bir başlangıç koşulu değildir. Bu çok önemli. Bu halde bu dengenin korunmasını belirleyecekti. Böyle bir dengenin benzer özelliği şudur. Sistemin özellikleri değişmez, Yâda; yavaş değişir olmasıdır. Bu istatistiksel dengeye ISISAL denge diyoruz. Eş deyişle, ısısal dengede sıcaklık, tam olarak tanımlanır. Okur sıcaklık ile ısının farklılığına umarım varmıştır. Isı: bir kütledeki veya birim hacimde olan, bir parçacık ya da bir molekülün hareket enerjilerinin, en azla, en çok arasındaki ortalama devinim enerjisidir. Sıcaklıkta, birim hacimdeki tüm parçacık Yâda moleküllerin, toplam hareket enerjisidir.

Isı ve sıcaklık farkı şöyle kavranabilir belki. Bir fincan 100 derecedeki kaynar su mu odayı daha çok ısıtır. Yoksa yine 100 derecede kaynar bir kova su mu, odanızı ısıtır

buhar yapar? Kuşku yok ki Bir kova su bu işin daha çoğunu yapar. İşte ısı miktarları aynı, ama toplam madde miktarı ve hareket enerjisi toplamları, farklı iki değer. İki nicelikten bir fincan suyu, bir tek parçacık hareket enerjisine (ısısına) , bir kova suyu da, evrendeki madde miktarı enerji toplamına yorunuz.

Isıl dengenin oluşması, sistemin otomatik düzenlenişini; herkesin iyi bilebileceği ekonomik, arz talep yasaları ile benzeştirebiliriz. Bir A malına talep çoksa ve onun üretimi az ise, talep kırılıp karşılanamadığından, o A malının fiyatı, yükselir.

Bu da, üretimi artırmanızı tetikler, üretim de, belli noktada mal istemini, yani talebi doygunluğa ulaştır hale getirir. Ve artık malın istenenden daha çoğu üretilmiştir. Talep azalması vardır. Ama yinede ürün çoktur. Bu kez de, A malının fiyatı düşer.

Yani, A malı üretim azlığıyla, 30krş.tan; 50 krş a çıkmıştır. Ya da A malı, üretim bolluğundan; 30 krş tan 10 krş. a düşmüşse; toplamda, bu artma ve azalma, yine benzer aynı denge ve değerde kalacaktır. Yani devinim bir değer etrafında oluşup gerçekleşmiştir. $50 \cdot 10 / 2 = 30$ kuruştur.

Bunun illa da 30 gibi bir sayıda da karar kılması gerekmez. 29 da 31 de olabilir. Önemli olan bu aralıkları karar kılmış çoklaşmadır. İstatistik olarak 30' un biraz altında Ya da otuzda veya otuzun biraz üstündeki değerler etrafında dönüyor olmasıdır ki buda, genel kararlılık ve istatistik dingedir.

İşte aynı özellik, bu ısıl değerler devinim dengesi etrafında da geçerlidir. Aynı özellikli parçacık sayısı artarsa, bu aralığa dışarıdan girme oranı azalır. Bu aralıktan dışarıya çıkış artar. Dışarıdaki içeri giriş, içeriden dışarı kaçışa göre azalır. Yani çıkış artar. Yâda terside olabilir. Böylece ısıl denge oluşur. Evren Hiçbir zaman, tam bir ısıl dengeye gelmedi. Eğer gelse idi, bu her şeyin sonu olurdu. Evren genişlediği ve soğuduğu için çok ısıl denge durumlarından geçmiş ve geçmektedir.

İşte parçalı sistemlerin bu ısıl dengelerde oluşları, o birliğin, hem kendi sınırlılığıdır, hem de evrensel belleğin tamamının değil de; o, belli bir anındaki evrenin, geçici ısıl dengede olduğu durumdaki olup biten belleğin, içeriğini taşır. İşte bu anın hafızasını taşıyan ısıl denge durumuna ""kozmetik arka alan ışması"" diyoruz.

Böyle denge durumları hiç kuşkusuz; sipin, enerji, konum hız gibi özellikleri koruma ile olur. Korunan bu özellik, ya sistemin kendi iç işleyişi ile belirir. Hız, enerji gibi değerleri fazla olan sistem, dışarı parçacık atarak denge durumuna gelir. Azalan değerlerini ise, dışarıdan parçacık ithal ederek, enerjicisini artırıp denge durumuna gelir. Denge durumuna değin, bu aralıklarda parçanın girme çıkma oranı, birbirine göre büyük küçük olacaktır. Denge durumundaysa; sisteme giren ve sistemden çıkan parçacık sayıları eşit olacaktır. Bu durumu biz referans alıp, hareketsiz deriz!

Bu durumları yaratan başlangıç koşulları değildir. Sistemin o an kazandığı özelliğin durumsal korunmasıdır. Yani evrenin her noktasındaki ısıl denge durumunda olursa evrenin sıcaklığı ancak bize tam olarak tanımlanabilir. Ancak bu özellikler hiç değişmez değildir. Çünkü her bir parçacık, her bir komşuları tarafından, itilip çekileceklerdir.

Bu istatistikî denge durumları, belli özellikleri organize eder olacaktır. Sistem özellikleri belli aralıkta olan böyle organize birliklerin, enerji hızları aşırı artar, ya da azalır; sisteme giren ya da çıkan parçacıklar; denge oluşuncaya kadar, sisteme girme, ya da

sistemden çıkma oranı, denge durumlarından, bu aralığın döngüsü de, büyük ya da küçük olacaktır.

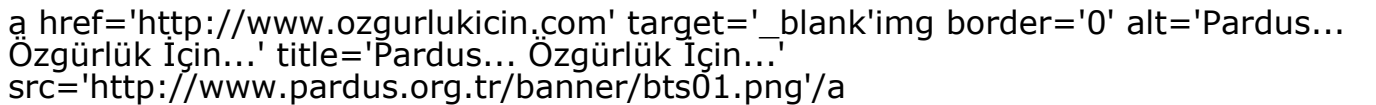
Dünya yüzeyi yıldız yüzeyi gibi ısı dengede değildir. Bu yüzden ki yarınki hava tahmini yapma güçlüğü mümkün olmakta. Oysa bir yıldız kalbi, çok doğru yaklaşıklıkla hesaplanabilir. Işıma bir ısı denge olayıdır. Dünya'da denge durumlarından, denge durumlarının, alt üst sınırlarına sapışlar, hayli oynaktır.

Yani maddenin ısı denge biçimi ışımadır. Işıma sıcaklığa bağlıdır. Eş deyişle birim zaman hacimdeki ışımanın enerji miktarı, o parçacığın dalga boyunu ve sıcaklığını verir.

Tam soğurucu yüzeylerde, belli bir dalga boyundaki enerji, bir saniye içinde bir santimetre karelik bir alanda sabittir. Buna eşdeğer sıcaklık denir. Yani kara cisim ışıması olaraktan söylenir. Buradan da hareketle ilk bir milyon yıl içerisinde, ışıma ve maddenin aynı dengede koşullarında olduklarını söylemek olasıdır. Yani kara kutu olan evrenimiz, kendi içeriğinin sıcaklığına eşit sıcaklıkta, bir kara cisim ışıması yaymış olmalıydı.

Kara cisim ışıması ile dolu bir kara kutu enerjisi, artan dalga boyu oranı ile enerji hızla artar. Belli bir maksimum değere ulaşır ve tekrardan da hızla düşer. Buna Planck dağılımı denir. Azalan dalga boyu, kantlardaki enerjiyi artırır. Yani enerji kuantları (topakları) kısa dalga boyları, çok az foton içereceğinden, ışımadaki sıcaklık düşmesini açıklanmış olur. Işık ikili bir görünüştür. Işığın bir yüzü dalga görünürken, diğer yüzü parçacık, davranışlıdır.

Sürecek

[a href='http://www.ozgurlukicin.com' target='_blank'](http://www.ozgurlukicin.com) border='0' alt='Pardus... Özgürlük İçin...' title='Pardus... Özgürlük İçin...' src='http://www.pardus.org.tr/banner/bts01.png'/a

Bayram Kaya

Big Bengde Var Olmak 4

- 1-Dalga boyu 1cm olan bir fotonun enerjisi; 0,000124 elektron voltur.
- 2-Fotonun enerjisi, dalga boyu ile ters orantılıdır. Dalga boyu artıkça, enerjisi azalır. Dalga boyu azaldıkça, enerjisi artar.
- 3- 1K'lik sıcaklıkta tipik bir dalga boyu 0,29 cm. 300 Kelvinlik bir sıcaklıkta kara cisim 0,001 cm. bir ışımaya yapar. Yani bu ışımaya, kırmızı ötesidir. Gözümüzün göremeyeceği denli büyüktür. Sıcaklık artıkça dalga boyu kısalır. Bu nedenle Yıldızların (Güneş'in) yüzey sıcaklığı önemlidir. Çünkü gezegenlerindeki muhtemel hayat forumları bundan etkilenecektir. Biçim alışları yıldız damgasını yiyecektir. Örneğin Güneş'imizin yüzey sıcaklığı 5800 K'dir. Yani ışınım dalga boyu $0,29/5800K = 0,00005$ cm. Eş deyişle angström olarak söylersek; 1angströmle (1cm'nin yüz milyonda biri) çarptığımızda 5000 angström eder ki bu görme sınırlarımızın ortalama frekansıdır.(görünür ışık yaklaşık; 4000 ila 7000 üzeri angströmdür.)
- 5- Işığın tipik dalga boyu, birimi sınır bir birim gibidir. Yani bir ışınımı (radyasyonu) tipik dalga boyundan (0,29cm'den) daha küçük bir alana sığdırma güçlüğünden dolayıdır ki iki foton arası uzaklık, tipik dalga boyu kadardır. Yani 0,29 cm. kuantlarıdır.
- 6-Kara cisim ışımada kural: Sabit bir hacimdeki, parçacık sayısı yoğunluğu sıcaklığın küpü ile orantılıdır. Foton enerjisi de, o şeyler arasındaki uzaklığın küpü ile ters orantılıdır.

Yani bir birim hacimdeki foton sayısı sıcaklığın küpü kadardır. Sıcaklık, artıp azalmakla; fotonlar arası mesafeyi artırır Ya da azaltır. Diyelim ki birim hacmimiz bir litre olsun. 1 lt deki foton sayısı bu hacmin sıcaklığının küpü kadardır. Ortalama foton enerjisi de sadece sıcaklıkla ilişkilidir. O halde kara cisim ışınımının birim hacim enerji yoğunluğu sıcaklığın 4. kuvveti ile (a.a.a.a dır) . Bu da 10 K'lik bir sıcaklıkta 47200 elektron voltur.

7-İşte böylesine bir geçmişte madde ile ışınım arasında bir ısıl denge durumu oluşmuştur. Bu anda madde atom çekirdek ve elektronlarına ayrılmış bir plazma düzeyidir. Elektronların ani kaybolması demek, bu ısıl denge durumu sona erdiren durumdur. 3000 K'de ışımaya artık hür ve özgürce gelişebilecektir. Tipik bir foton, dalga boyu 1 mikron olmalı ve iki foton arası uzaklık tipik dalga boyu (0,29cm) olmalıdır.

Evren sıcaklığı, 3000K'nin altına düşer düşmez, Artık ne arka alan fon ışınması, ne çekirdek parçacıkları hem yaratılmadı, hem de yok edilmedi. Artık basınç ve sıcaklık yoğunluğu görece değişmişti. Böyle olunca da oranlar sabit yani değişmez kaldılar. Bu arka alan ışımaya çıkacak bir sonuçta, her bir çekirdek parçacığı (proton ve nötron) için 10 milyon ila 20 milyar foton vardır. Bu yuvarlanırsa, her bir çekirdek parçacığı başına 1 milyar foton var denebilir.

Yani ne zaman kütle çekim, ışınım basıncını yendi ise, o zaman ancak elektron çekirdeğe hapis edilip, süreç gök adalara evrilmiştir. Çekim kuvveti topağın büyüklüğü ile artarken ışımaya basıncı büyüklükle değil, hacimle, sıcaklıkla, vs artar ve azalır. Verilen bir yoğunluk ve basınçta, çekimsel topaklanmayı engelleyip, ona karşı direnemeyecek minimum bir kuvvet vardır, buna ""jeans kütlesi"" denir.

Evrenin büyüklüğü Ya da gök adaların uzaklığı, foton dalga boyunu çekip uzatacaktır. Bu da kırmızıya kayan büyük dalga boyutlarıdır. Ancak foton dalga boyu, evrenin genişlemesi ile artarken, iki foton arası uzaklık da, yine kara cisim ışımada olduğu gibi, tipik dalga boyunda kalacaktır.

Kara cisim ışınımının sıcaklığı, tipik dalga boyu ile ters orantılıdır. Evren genişledikçe foton dalga boyu artar. Sıcaklığı ise, buna uygun ters oranda azalır.

Buradansa şuraya varırız. Evren; 3000 K'lik sıcaklıkta, ısıl dengede idi. Bu ısıl denge zaman durumundan bu yana, diyelim evren 1000 kat genişledi ise, sıcaklıkta en az 1000 azalır. Yani sıcaklıkta 3000K'den 3 K'e düşer. İşte bu kozmik gürültü yani kozmik arka alan ışıması, bu madde ısıl denge durumunun belleği olan fosil ışıdır. Bu da big bengin en büyük kanıtı olacaktı. Önce kuram, sonra da pratiği gerçekleştirilecekti. Sonra bu kuramın ikinci öngörüsünde, dalga boyunun genişleyen evrenle birlikte, kırmızıya kayıp, büyümesi ve sıcaklığın azalması idi, yani Doppler etkisidir. Ki bu da gözlemlenmiştir. 0,3 cm dalga boyunda Dünya atmosferi saydam ve açıktır. Bundan daha küçük dalga boyu ışımalarda Dünya atmosferi matlaşır.

Bir ışımanın tayfında siyah bantlar olmamalıdır. Eğer bir tayf siyah bantlar içeriyorsa bu ara yıldızlar arası gaz ve toz bulutlarınca Ya da, o cismin ışımasının bizimle cismin arasındaki birimlerin atmosferlerince soğurulmuştur (emilmiştir) .

Bu soğrulan tayf bant frekansları, bize hangi titreşimli maddenin emildiğini verir Bir dalga boyu da kendi arasında üçe yarıılır. Bu yarıklardan en düşüğü, o frekansın, en temel durumunu gösterir. Yani bu temel durum, o frekans kesikliğinin (kuantum durumun) en düşük enerji düzeyi profilidir. Yani bir foton, bu düzlemdeyken, enerji alarak bir üst ve daha üst enerji durumuna buradan titreşerek geçer. Tekrardan da, geri enerji kaybederek, gerisin geri bu en temel, kararlı düzlem durumuna geçer.

Molekül Ya da atomlar veya elektron Ya da fotonlar kesikli yani kuantumlanmış, topaklanmış alan düzlem durumları vardır. Enerji alarak bir üst durumlara devinirler Ya da enerji yitirip kaybederek, bir alt durum topaklanma düzlemlerine kayarlar.

Temel durumun üstündeki diğer iki çizgi alanı, partikülün enerji alma durumu ile dönme ve diğer çeşit titreşen yeni durum düzlem alanlarıdır. Bunlar göreceli şiddetlenmelerdir. Bu alanları tetikleyen, etkin sıcaklıklar vardır. Ve her bir kesikli, topaklı, kuantumlar için bu sıcaklıklar göreceli ve farklıdır. Her bir sıcaklık, o kuantum, tedirginliğini (pertürbülansını) sağlarlar. Tedirgin olan kuantumlar Ya da kesikli yapılar, sıcaklığın etkisi ile bir üst; Ya da alt yarık, dönme titreşme durumuna geçirilirler.

Bir tayftaki siyah bantlar, tayfta ışıyan maddenin ışıma enerjisi, ara birimlerdeki toz ve gaz bulutlarınca soğrulur. O bant aralığı siyah bant olarak bize ulaşır. Siyah bantın bulunduğu enerji değer düzeyi, o bantta ışıma yapan maddenin frekans değerlerini bize verir. Emilen bu enerji değer ışıması, emen maddeye, fazla enerji yükler. Bu fazla yük soğuran maddenin foton enerji düzeyini artırarak, emen maddenin foton düzeyini bir üst kesikli kuantum yarığa doğru davrandırır. Buda ancak eşit enerjili fotonların dalga boyu ile olanaklı olurdu.

İşte bu gizemli tedirginlik, siyanür bulutlarının (CN) dönmesini sağlayan kara cisim ışıması idi

Bu dönmeyi gerçekleyen fon ışıma foton boyları 0,263 cm. Bu da siyanürün yaklaşık 3875 Angström dalga boyunu, 3873, 998 angström birinci, 3874,608 angström ikinci; 3875,763 angström. Üçüncü üç bileşenli yarık durumlarını buldular. Yani soğrulma çizgisi 3875 Angström. Dolayı idi.

Her kuantum belli bir enerji frekans düzleminde. Ancak bu üst sınırları 0,1 cm den küçük dalga boylarındaki ışıma enerjisi yoğunluğu için üst sınır koyulmuştur. Bu yoğunluktan sonra hızla düşüyordu. Buda kara cisim ışımasından bekleneceği gibi bir tetikleme noktasıdır.

Sürecek

Bayram Kaya

Big Bengde Var Olmak 5

Gerilere gittiğimizde, evrenin öyle sıcak olduğu döneme geliriz ki, işte bu ortamda, fotonların birbiri ile çarpışması ile saf enerjiden sadece maddesel parçalar üretilirdi. Böylelikle yaratılan parçacıklar, evrenin ilk bir kaç dakikasında iki çok önemli etkiyi ortaya koyacaktır.

Bu sıcaklıklar, ilk önce çeşitli çekirdek parçacıklarının tepkimesinin hızlarını belirleyecektir. İkinci olarak da evrenin genişleme hızını belirlemede etkili olacaktır. Bunun için parçacık yaratacak evrenin bu durumdaki sıcaklığını bilmek hayli önemlidir.

İki ışık kuantumu, yani foton çarpıştığında, yok olurlar; Yani tüm enerji ve momentumlarını, iki Ya da daha fazla sayıda parçacık yaratılmasına harcarlar. Bunlar bugünkü laboratuvar ortamında gözlenebilmektedirler.

Çarpışan fotonların, momentum enerjilerinin yok olması demek, yeni parçacıklara dönüşmesi demektir. Özdeğin durgun enerji, yani madde enerjisi olan $E=mc^2$ (ışığın hızının karesi) ilişkisi sağlar. Çekirdek tepkimelerinde salınan enerji bu durgun enerjidir.

Çarpışan iki fotonun parçacık yaratabilmesi için, yeni oluşacak m kütleli parçacıkların, durgun enerjileri, iki foton enerjisine eşit olmalıdır. Çarpışan iki fotonun enerjileri toplamı: oluşan m kütleli parçacığın durgun madde kütlesine; 1-ya eşit olmalıdır. 2- Ya da bundan büyük olmalıdır.

Çarpışan M kütleli bir fotonun enerjisi oluşan parçacığın mc^2 enerjisinden daha fazla ise, fazla olan enerji, yaratılan madde parçacıklarının hızına aktarılır. İki fotonun enerji toplamı; oluşan m kütleli durgun enerjiden az olursa, çarpışan iki foton yok olur. Yeni M kütlesini yaratacak enerji yok demektir.

Açıkçası çarpışan iki fotonun her birinin enerjisi, yeni oluşturacakları elektron veya pozitronun her birinin, durgun kütle mc^2 enerjisini aşmalıdır.

Foton karakteristik enerjisi; ışınım sıcaklığı ile Boltzmann sabitinin çarpımına bağlıdır. Boltzmann sabiti 1 Kelvin derecesi başına 0,00008617 değeridir. 3000 K'de; $3000K \times 0,00008617 = 0,26$ yaklaşık elektron voltur. Bir elektron volt; 1elektronun 1voltluk elektrik potansiyel gerilimini geçerken kazandığı hızıdır.

Evren 3000 K derecede iken yani ışığa geçiren iken, foton karakteristik enerjisi 0,26 elektron volt idi. İşte bu 3000K derecedeki foton karakteristik enerjisi basıncı, parçacıkların atom çekirdeğini yapacak olan birleşmesini önleyecek basınç gücünden, yoksun olurlar.

Çok küçük mesafelerde etkin olan fotonun ışınım gücü, artık madde çekim gücünü bastıramaz olduğu belirimdir. Güçlü etkileşimin gücü, ışınımın gücünü bastırmıştır. Artık yeni evre, ışınım basıncının proton ve nötronları atomun çekirdeğine bağlanmasını önleyemezdir.

Bu şu demek 3000K derecenin biraz üstü ışınım sıcaklığında foton enerjisi atomların oluşup birleşmesini önliyordu. İki foton kafa kafaya çarpıştığında bir elektron (-) ve bir pozitron () çifti oluşur. İki fotonun toplam enerjisi yaratılan elektronun Ya da pozitronun durgun($E=mc^2$) enerjisinden fazla olmalıdır. Bu durgun enerji sınırı 0,511003 milyon elektron voltur.

Durgun enerji sınırını $0,511003 \text{ e.v} / 0,00008617$ Boltzmann sabitine böldüğümüzde fotonların sahip olduğu bu enerji düzeylerinin, eşik sıcaklığı bulunur ki, elektronlar $6\ 000\ 000\ 000\text{K}$ derece sıcaklıklarda ve üzerinde özgürce var olabilirler. Güneşin kalbi bile 15 milyon derece sıcaklıktadır.

Doğada her parçacık için, aynı kütle ve spinli ama elektrik yükü farklı karşıt parçacık söyleriz H^+ keza ve $-$ yüklü müyonlar; yine ve $-$ yüklü kuarklar gibi, karşıt yüklü aynı spin ve aynı kütleli parçacıklar pek çoktur. Bunların her birinin belli bir eşik sıcaklıkta var oluşları vardır.

Bu parçacıklar fotonların çarpışmasından elde edilirler. Fotonlar, yüksüz ve kütsüz olmalarına rağmen, bunlarda, karşıt parçacıkla çiftlermiş gibi düşünülürler.

Kendi eşik sıcaklıklarının üzerindeki sıcaklıkta, bu parçacıklardan ne kadar vardır? Erken evrenin yüksek sıcaklık ve yoğunluğunda, parçacık sayıları bize ısısal denge koşulunu verir. Yani ne kadar parçacık yaratılıyorsa o kadarının da, yok olmalıdırlar. Ve karşıt parçacıklar aynı oluşum hızı ile yok olarak, iki karşıt fotona dönüşme hızları da, eşitti. Aynı hızla var ve yok oluyorlardı.

Isıl denge koşulu, eşik sıcaklığın altına düştüğünde oluşan parçacık sayısı, yaklaşık foton sayısı başına eşittir. Eşik sıcaklık üzerindeki sıcaklıklarda, parçacıklar foton gibi davranırlar. Parçacık enerjileri, kütlelerinden fazladır, kütleleri ihmal dahi edilebilir.

Verilen bir anda evrenin sıcaklığı, her bir parçacık için eşik sıcaklıkları farklı olabilen, zaman dilimlerini ve bunların ışımaya ışınımalarını yansıttığını düşünebiliriz. Karşıtları ile birlikte parçacıkların, ısısal dengede, fotonlarla ortak davrandığı böylesine yüksek sıcaklar, şimdiki evrenin Hiçbir yerinde yoktur. Patlayan bir yıldız kalbi ancak belki bu değerlere yaklaşabilir.

Foton ve elektron gibi parçacıklar: $1-$ ayrı iki spin (dönme) durumunda bulunurlar. İkinci olarak da, elektron gibi parçacıklardan, iki tanesinin aynı duruma yerleşmeleri mümkün olmaz. Buna Pauli dışlama ilkesi denir.

Aynı kuantum düzeyinde iki aynı elektron parçacığının bulunmaması ilkesine leptonlar, baryonlar gibi parçacıklar uyarken; sadece foton ve mezonlar uymazlar. Atomdaki elektronların hepsinin aynı düşük enerji düzeyine düşmelerini bu, Pauli dışlama ilkesi gereği engellenirler.

Evrenin genişleme hızını kütle çekim alanı ile evren içeriğinin dışarı doğru olan momentumu arasındaki denge belirler. Erken evrende kütle çekim alanının kaynağını, foton ve elektron çifti gibi parçacıkların toplam enerji yoğunluğu sağlıyordu.

Evrenin başlangıçtaki ilk birkaç dakikasında, parçacık ve karşıt parçacık sayısı; eğer eşit olsaydı, sıcaklık bir milyar derecenin altına düştüğünde; parçacıklar karşıt parçacıklarla birlikte yok olurdu. Yani biz olamazdık ve evren, sadece bir ışımadan ibaret olurdu. Bu somutluktandır ki ilk birkaç dakikada madde, karşıt maddeden azıcık da olsa daha fazla idi.

Parçacık ve karşıt parçacıkların belirleş ve yok olması süreçleri ardında şimdiki evrenin somut maddesini öldürabilmek için, karşıt pozitronlardan biraz daha fazla elektron ve karşıt protonlardan daha fazla proton ve anti nötronlardan da daha fazla, nötron var olmalıydı.

Evrenin ısısal denge durumları, evrenin içeriği hakkında emin konuşmamızın ipuçlarını veriyor.

1-Parçacık çarpışmaları, sistemi ısısal denge durumuna getirirler. Bu denge durumlarında ortam, değeri hiç değişmeyen bazı nicelikleri verir.

Değişmeyen niceliklerden birisi, toplam ortam enerjisinin değişmemesidir. Çarpışan parçacıklar diğerine enerji aktarırlar, ama çarpışmaya katılan bütün parçacıkların toplam enerjisi değişmez. Bu yasa, korunan niceliklerin yasası değerleri, bir kez belirtince artık sistemin tüm özellikleri tek anlamlı olarak bellidir.

Örneğin, oda sıcaklığında, bir bardak su içinde, sürekli ve ardışık süreçler yaşanır. Bir molekül su; hidrojen iyonu ile hidroksil iyonuna ayrılır veya bu ayrılan iyonlar tekrardan birleşerek, yine su molekülünü oluşturur. Yani her süreçte yok olan su molekülüne karşılık, hidrojen (H) ve hidroksil (-OH) iyonları ortaya çıkarlar. Ya da yok olan hidrojen ve hidroksil iyonlarına karşılık, bir su molekülü eşlik eder. İyonlar birlikte var olur ve birlikte yok olurlar. Burada yok oluş başka bir somut nesneye dönüşmez. Böylece korunan nicelikler süreci yaşanır. Tıpkı fotonun, var olma ve yok olması süreçleri gibi.

Erken evren koşullarındaki 20-30 milyar derecelik süredurumlarda tepkimeler korkunç hızlıdır. Saf enerjiden parçacık ve karşı parçacık yaratılıp, derhal tekrardan yok edildiler. Bu koşullarda korunan nicelikler Hiçbir zaman özel türden madde parçacıklarının sayısı olamazlardı.

Bu koşulda, olası tüm her şartlarda, uyulan, korunan nicelikler yasasıdır. Ki buda toplam enerji değişmezdir. Bu korunan nicelikler daima bir küçük sayının korunmasına indirgenir. Erken evreni bunların yoğunlukları belirler. Bunlarda üç tanedir.

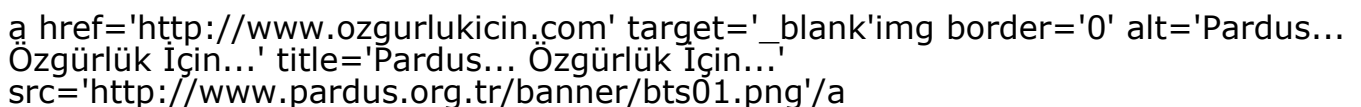
1-Bu korunan niceliklerden birincisi, elektrik yükleridir. Elektrik yükleri asla değişmez.

2-Baryon sayıları da, değişmez. Baryonlar, proton, nötron gibi nükleer parçacıklarla, hiperon denen daha ağır kararsız parçacıkları içerir. Dolayısı ile proton nötron ve hiperon gibi parçacıklara 1'lik bir baryon sayısı verilir. Bunların karşı parçacıklarına da, -1'lik baryon sayısı verilir.

3-Lepton sayısı da eşittir. Leptonlar sınıfı eksi yüklü hafif parçacıklar olan elektron ve müyon ile elektrik yükü olmayan, sıfır kütleli nötrino ve bunların karşı parçacıkların olan karşı nötrinolardan oluşurlar.

Bu korunan nicelikler bize, çok büyük sayıda tepkimelerin meydana gelmeyeceğini söylerler. Yani bir nötrinonun; bir protona, bir elektrona ve birden fazla karşı nötrinolara bozunması yasaktır.

Sürecek

[a href='http://www.ozgurlukicin.com' target='_blank'](http://www.ozgurlukicin.com) [img border='0' alt='Pardus... Özgürlük İçin...' title='Pardus... Özgürlük İçin...' src='http://www.pardus.org.tr/banner/bts01.png'/a](http://www.pardus.org.tr/banner/bts01.png)

Bayram Kaya

Big Bengde Var Olmak 6

Evrenin seyir edişi, insan bilincinin konusu olunca, bir anının, zaman içeriği reçetesini verebilmek de, insanın beceriklilik şevki olacaktı elbet. Zor olan, insanın azminin elinden kurtulamayıp, keyifli bir çözüm olabilme bahtsızlığından kurtulamayacaktı. Bir anın zaman içeriğini söylemek için; 1- O anın sıcaklığını, veri yapmalısınız. 2-Birim hacimdeki elektrik yükü belirtilmeli. 3-Baryon sayısı ve lepton sayısı belirtilmelidir. Bu tür akıl koyuşun gerekli çıkarımı da, yine bir ilkenizden hareketle olacaktı.

Bu akli çıkarım ise; evrenin genişleyen her hacimde, korunum yasasına göre, nicelikler, hep aynı kalır, yasası idi. Foton başına yük ve baryon ve lepton sayısı aynı kalırdı. Foton ve yük ve baryon ve lepton sayısı ancak evrenin küpünün ters boyutu ile değişirler. Yani, aslında burada değişen bunların sayısı değildi. Değişen ortamın ENTROPİ' SİDİR.

Genelde evren boyunca elektrik yükünün ortalama yoğunluğu sıfırdır. Eğer evren pozitif Ya da negatif yükle baskın olsa idi, elektriksel itme kuvveti kütle çekim kuvvetinden fazla olurdu Ve elektrik kuvvet çizgileri evreni durmaksızın sarar ve bir elektrik kuvvet alanı oluştururdu. Kuşkusuz bu böyle dönemin olayları da, bambaşka olurdu. Şimdiki gibi olamazdı.

Bir bellek olma niteliği taşıyan arka alan ışınımına göre, her bir milyar fotona karşın, bir tek çekirdek parçacığı vardır. Baryon sayısı da, çekirdek parçacığı sayısına eşit olduğuna göre, bir milyar fotona karşın yaklaşık bir baryon vardır denir. Bu varsayımlarımız ve bazı kesinlikler örneğin evren elektrik yükünün sıfır olması için her bir yüklü proton için, tam eksi yüklü, elektronun var olduğunu söyler. Nötrinoların yüksüz oluşu, çekirdek kuvvetini ve elektriksel manyetik kuvveti hissetmemesidir, tepki vermez. Ama tüm her şey gibi nötrinolar da kütle çekim kuvvetine tutulurlar. Zayıf kuvvetle de girişmezlik edemez. Zayıf kuvvet; nötron gibi, uranyum gibi, maddenin radyo aktif ışınması olan yavaş bozunumundan sorumludur.

İnsanın öğrenme ve olayı açık etme işi, önü alınmaz bir keyif olunca, onun söylenmesi zevkini de, keyif edinecekti. Belli bir zihni alt yapı ve deneysel gözlemsel veriler, matematiksel teorisel ilişkilenmeler, bir birine geliştirilmeye başlayınca; ""artık"" diyor, Steven Weinberg: ""evrensel sürecin ilk üç dakikasının kozmik akışını, izlemeğe hazırız demektir"" , demekte.

Değerli bilim adamımız, bu anların bitip tükenmek bilmez akış macerasını, adeta donmuş film kareleri olarak, aklınıza ve göz önüne getirilebilir olarak, oluşun anlık durumlarına, objektif zümleşası yapmaktadır.

Buralarda unutulmaması gerekenler; 1- ilk zamanların olayları, sonradaki olaylara göre çok hızlı akmış olmalıdır. 2-Böyle olunca da olaylar; bir film karesindeki gibi eşit zaman aralıkları ile dizilememişlerdir. 3. olarıktan da filimin hızını, evrendeki sıcaklık düşmesine göre ayarlamak gerekecektir. Yani sıcaklık üç çarpanı kadar düştükçe, kameranızı durdurup bir resim çekeceksiniz. Birde filminizi, sıfır zaman ve sonsuz sıcaklıkta, başlatmayı düşünmemelisiniz. Bu gibi sınırlılıkları da unutmamanızı özellikle belirtmek gerekecek.

Çekirdek parçacıklarının ağırlığı pi mezonların ağırlığından hayli fazladır. Bir buçuk trilyon Kelvin derece sıcaklıkların üzeri, bu pi mezon parçacıklarını içeriyordu. Bu sayı değerlerinin önemi, pi mezonlar için eşik değer olmasıdır. Bu eşik değerler ancak aşağı doğru aşıldığında, bu atom altı parçacıklar serbest girişimleri başlatacaktı. Pi mezonların özellikleri ise, birbiri ile ve diğer proton ve nötron gibi parçacıklarla çok

kuvvetli etkileşime girmeleridir.

Çekirdeği bir arada tutan, çekirdek kuvvetlerinin en azından bir kısmından da sorumlu olmalıydı; hem kendisi ile hem de proton ve nötronlarla değiş tokuş yapılmasından da, pi mezonlar sorumlu olmalıydı. Bu ilişkiyeşler de, Cern deney kapsamında, hiç değilse dolaylı yoldan, gösterecek olmalıdır.

Bunun için başlangıçtaki zamanın saniyesinin, yüzde biri gibi bir anı geçtikten sonra, olayları belirtip izleyeceğiz; Steven Weinberg'in yöntemine göre. Çünkü artık sıcaklıklar, bu yöntemsel objektifinin baktığı alanların, geçiş süreçleri, biraz daha anlaşılır konuşulabilir. Sıcaklık yüz milyar Kelvin derecesine düşmüş oluyordu.

Bu sıcaklıklar pi mezonların, müyon ve diğer ağır parçacıkların tekil davranış, eşik sınırının bir hayli altı olacaktır. Şimdi; Steven Weinberg yöntemi ile altı Film karelik görüntüyü: korunur nicelikler bağlamındaki bağıntı ve ilişkiyeşini, esas alalım. Toplumsal insanlığın, ortak başarısı olan, bu var oluş maceramızı, biraz daha anlaşılır şekilde okuyalım.

Birinci Film karesinde: Evren; yüz milyar Kelvin sıcaklıkta ve olabilecek en sade ve en kolay durumların belirim alan süredurumdur. Evren; eser miktarda madde ve ışınımından oluşmuştur. Çünkü bu sıcaklıklar; kuark yapıların, baryonik, mezonik yapılarıyla ve fermiyonel, güçlü çekirdek ilişkilerine girmeyen leptonların, özgürleşebildiği esneklik girişimlerini içermektedir.

Ayrışimsız bir kozmik çorbadır. Bu çorbada her bir parçacık diğeri ile çok hızlı çarpışıp, enerji takas transferi yapıyorlardı. Böylece evren, hızla genişler olmasına rağmen, ısıl dengeyi korumalı. Nicelik korunum yasası gereği, toplam enerji, aynı kalıyor olmalıdır. Bu sıcaklık üzerindeki koşulların etkileşim süreci, artık burada geçerli olmasa gerektir.

Yüz milyar Kelvin derece sıcaklıkta; korunan nicelik olan yük, baryon ve lepton sayıları, foton başına belli sayılar çevresinde dönen sabit sayılan sayı değerlerindedir. Kendileri ve karşıtları ile olan sayı oranları tam bir eşitlik olmayıp, biri diğere göre biraz fazla olmalıdır. Örneğin elektron ve karşıtı olan pozitronun sayıları eşit olsa idi; eşik değer sıcaklığı altında iken bunlar tekrardan yaratılamayacakları için, karşıtı ile bire bir, çarpışarak yok olacaktı. Ve böylelikle de, şimdi elektronların bulunmaması gerekirdi.

Çarpışmalar parçacıkları, ısıl denge içinde tutar.

Bu sıcaklık, elektron ve protonun eşik sıcaklığının, çok çok üstündedir. Eşik sıcaklıklar üstünde, kara cisim ışımasında, her bir parçacığın bol miktarda yaratılmasını sağlayan, bir alan süredurumlarıdır. Bu yaratılışın, artık yeni yaratılışa dönüşemeyeceği, yeni değerlerin hemen önüdür. Zaman soğuma yönüne aktığından, o ışınım bu noktadan sonra, bir daha yaratılmayacaktır.

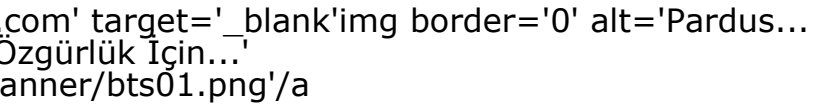
Eşik sıcaklık böylesi bir ikili durumun zihinsel algısıdır. Sıcaklığın, bir eşik değer üstü parçacığını, karşıtı ile birlikte sürekli yaratıp, dönüştürerek, yok edilme sürecini belirler. Bu değersel nokta; biraz altındaki bir sıcaklığa inip soğuduğunda, zıt yüklü; aynı tür parçacıklar, çarpışarak yok olacaktı. Bu alt değerde tekrar yaratılamadıklarından, çarpışmalarda arta kalan fazlalık taraf artık özgür girişimlere açık, bir var oluşla, yok olmadan var kalacaktır.

Yani artık o parçacığın yaratılıp yok edilme süreci bitmiştir. Yani karşıtı ile dönüşerek

yok olan, olay süreçler o ışınım parçacık için, durmuştur. Örneğin; eğer o eşik sıcaklık, elektronun ve pozitronun eşik sıcaklığı olacaksa, o anki yaratılış sayıları ne ise, yok oluşları olan çarpışma ile karşıtlar (elektron-pozitron çifti) yok olacaktır. Bir daha ışıktan yaratılma süredurumu başlamayacaktır. Ve yok oluş sonucunda karşıtıdan fazla olup da, bir daha yok olamayacak fazlalık elektronlar, yok olmadan hep var kalmaya devam edecektir.

Bundan sonraki akışta, elektronun sayısı sabitlenecektir. Artık pozitron karşıtı yoktur. Elektron özgürce girişimler yapacağı süredurum özelliği kazanmış olacaktır. Bu, o parçacık için, en düşük değer sıcaklıkla madde olmasıdır. Bu da kütle ile ışık hızı karesinin (durgun enerjisi) çarpımını, Boltzmann sabitine bölme ile bulunan sayıdır.

Sürecek

[a href='http://www.ozgurlukicin.com' target='_blank'](http://www.ozgurlukicin.com) border='0' alt='Pardus... Özgürlük İçin...' title='Pardus... Özgürlük İçin...' src='http://www.pardus.org.tr/banner/bts01.png'/a

Bayram Kaya

Big Bengde Var Olmak 7

Bu yüzden, yüz milyar Kelvin derece sıcaklık; elektron, pozitron, proton, nötron gibi, kuark parçacıkların; eşik sıcaklık noktalarının, çok çok üstünde bir sıcaklıktır. Eşik sıcaklık parçacıkların özgür giriştiği ve artık son yok oluş artıkların, bir daha yok olmayıp, yenilerinin de, yaratılamadığı bir değer sıcaklık olduğu hatırlanmalıdır.

Eşik sıcaklık değeri üstünde, bu elektron ve pozitron gibi kuarktan oluşan parçacıklar ve foton ve nötrinolarda sanki ışınımın birçok farklı parçasıymış gibi davranırlar.

Dolaysıyla ortamdaki toplam enerji yoğunluğu, yine ortamdaki saf elektromanyetik ışımının, yoğunluğundan daha fazladır. Bu fazlalık enerjinin nedeni, elektron ve pozitronun, mevcut ışınımına karşı fotonu etkilerle davranmasındaki katkısından dolayıdır. Bu enerji yoğunluğu, o zaman ortamındaki, litre hacim başına; 3,8 milyar kilogram olduğu düşünülüyor. Bu, 3,8 milyar kilogram olan ortamın yoğunluğu da, şimdiki yeryüzü su yoğunluğunun 3,8 milyar katına denk gelmektedir.

Olay şudur: Birinci karede evren hızla soğuyup genişlemektedir. Her bir parça, her bir keyfi rastgele merkezden, tam olarak hızla kaçmaktadır. Bu evrede kaçma hızı, bilim çevresinde genişleme zamanı 0,02 saniye değeri ile hesaplanan bir uzaklaşmadır. Her dönemin belirleyici özelliğsel (karakteristik) genişleme zamanı, o dönemdeki Hubble (Habil) sabitinin tersidir.

Yani evrenin yaşı, karakteristik genişleme zamanından küçüktür. Çünkü kütleçekim gücü, genişlemeyi her zaman yavaşlatmaktadır.

Karakteristik genişleme zamanını şöyle tanımlanır. Evren, o an ki mevcut boyutunun yüzde biri kadar arttığı değer zaman Aralığını 100 ile çarparak genişleme zamanı bulunur. Bu süre zarfında çok az çekirdek parçacığı vardır. Her bir milyar foton, elektron ve nötrinoya karşılık; 1 proton ve 1 nötron düşerdi. Elektronun, bu dönemde; bir foton gibi davrandığı da unutulmamalıdır.

Bu dönemde dengeler, proton ve nötron sayılarını eşit kılar. Çünkü burası her bir parçacık eşik sıcaklığının üstüdür. Eşik sıcaklığın üstündeki kuralda; parçacıklar, elektron ve pozitronlar; sürekli yaratılma ile ve sürekli yok edilme durumlarının, gel git egemenliği altındadırlar. Karmaşık çekirdekler oluştukları hızla parçalanırlar. Yani protondan, nötrona geçişlerin hızı, nötrondan protona geçişlerin hızı kadardır. Bu zaman aralığında tersinir olaylar, zaman gidiş gelişi yaşanır.

Bu zaman aralığında, o, özgür olaylar başlatan eşik süreçleri yeni ve bileşik maddeler oluşturdular. Ama bu oluşmalar ileri doğru akıtan olgu olay ve süreçleri ortaya koyamıyordu daha. Yani zamanın ileri yaşanamayıp; geçmiş-şimdi, gelgitini tekrar ediyordu bu. Bence tam anlamıyla odun var ediliyor, odundan tekrardan kül elde ediliyordu. Külden geri odun elde ediliyordu. Saf enerji olan fotondan, elektron odununu yaratıyor, elektron odunu, tekrarda, foton saf enerji külüne, dönüşüyordu. Kül de, tekrar elektron, karşı elektron olarkten daha da bir kırılıp, dalga boyutlarına paketleniyordu.

Tabi bu hal, belli bir sıcaklık içindeki; hacimsel, devinimsel, süre ilişkisel durumudur. Aynı anda bu süreçlerin gel gitidir. Yine bana göre, dalga kırılmaları ile yaşanan kayıplar, süredurumun sıcaklığına, sıcaklık düşmesi olarak yansiyordu. Buda eşik durumları ortaya koyuyordu. Böylece yeni zaman, gelgitleri oluşturuyorsa da, bu arada özgürleşen parçacıklarda artık sonraki her kademedede, yok olamaz bir var oluşla, kısmi, temel olay olarak oluşuyordu. Ama çekirdek süreçleri de hala, bu aşamaların çok

durumuyla gel git süreçlerdir.

Ancak atomun oluşması için gerekli eşik sıcaklık aşamasının var olmasıyla kuvvetli çekirdek etkileşmesi ortaya çıkmıştır. Ortaya çıkan bu kuvvetli çekirdek etkimesi egemenliğini ortaya koyarak, süreçleri; daha çok girişen madde olaylarıyla birlikte, zamanı ileri doğru akıtmıştır. Yani ışın sıcaklığın içi, gelgit akışlı iken; dışı, (için kırılmasından dolayı) , azalan sıcaklık düşmesine bağlı, bir egemenliktir. Bu için egemenliği, ışınsal basınç öykülü iken, hemen yanı başında atom yapıların sahne alışı ile baskın ışın basıncı egemenliği, tamamen sona ermiştir. Işın basıncı, ışık basıncı etki düzeyine gerilemiştir. Süredurum, madde ve kütle çekim olayları ağırlıklı devinim olay, zamanı ileri doğru akıtmağa başlamıştır.

Burada nötronun radyoaktif bozunması göz ardı edilebilir. Çünkü nötronun radyo aktif bozunması 15 dakika süreceğinden, bu evre olay süreleri, bu bozunmaya yetecek kadar uzun değildir. Bilindiği gibi olaylar, değil 1dk. İçinde; saniyenin yüzde birlik bir kısmında, olup bitmektedir. Oluşmanın düzlemi ve kuralları, çok farklıdır. Nötronlar bu kendi kendine bozunma süresini, saniyenin yüzde birlikle gelişen bu anları içinde hiçbir zaman bulamayacaktır. Normal şartlarda bir nötron; kendi kendine bozularak 1 proton, bir elektron ve bir karşı nötrinoya dönüşür.

Bu zaman diliminde evrenin ne kadar geniş olduğunu elbette bilemiyoruz. Ama şöyle bir kestirimde yapabilmek olasıdır. Yine istatistikî ortalama sayı yoğunluklu, kabul edilir bilim çevrelerinin düşüncesine göre, şimdiki evren kuturu 25 milyar ışık yılıdır. Çevre: bir düz çizgi boyunca gittiğinizde tekrar ilk hareket noktanıza ulaşmanızdaki, kat edilen uzaklıktaki bir kuşaktır. O ilk zamanki evren çevresi, sıcaklığının yüz milyar Kelvin derece ile şimdiki sıcaklığı olan 3 K. dereceye oranı, kadar daha küçüktür. Çünkü evrenin sıcaklığıyla, evrenin boyut çevresinin ters orantılı düştüğünü biliyoruz. Bu oran, birinci Film karesinde; evrenin çevre boyutunu; 4 ışık yılı olarak belirler.

Bu süreçteki olayların gelişim ayrıntısı, kozmik gelişimin, evreni kapalı evren mi, yoksa açık evren mi? Yapacağı olgusuna hiç de bağlı değildir.

İkinci Film karesi: Birinci Film karesinden beri sadece saniyenin, 0,11 saniyelik anı geçmiştir. Hala bir saniye olmamıştır. Evrenin sıcaklığı 30 milyar Kelvin dereceye inmiştir. Nitelik olarak Hiçbir şey değişmemiştir. İçeriğe yine çokça foton, elektronlar, nötrinolar, pozitronlar, karşı nötrinolar egemendir. Parçacıkların tümü ısıl dengedeler ve kendi eşik sıcaklıklarının üzerinde bulunmaktadırlar. Evrenin genişleme hızı sıcaklığın karesi oranında düşmüştür. Genişleme karakteristik uzunluğu 0,2 saniyeye inmiştir. Buradaki egemenlik; ışın basıncı egemenci, bir sayısal sıcaklıktaki egemenliktir.

Enerji yoğunluğu sıcaklığın dördüncü kuvveti gibi düşer. Yani şimdiki suyun yoğunluğunun 30 milyon katına gerilemiştir. Ağır nötronların ters tepkimesi ile protonlara dönüşmeleri ile karşılaşırız. Sonuçta çekirdek parçacıklarının proton ve nötron dengesi, %38 nötron ve %62 proton şekline, kaymıştır. Şüphesiz her aşama, bir nicelik yoğunlaşmasını da, ortaya getirmektedir.

Üçüncü Film Karesi: Birinci kareden itibaren 1,09 saniye geçmiştir. Sıcaklık 10 milyar Kelvin derecedir. Artık parçacıklar için, ısıl denge söz konusu değildir. Çünkü bu sıcaklık, nötrininonun eşik sıcaklığına ve bu nötrino eşik sıcaklığının da altına gerilemiştir. Nötrinolar özgür parçacık gibi davranıp girişmeye başlamışlar. Ömürleri göreceli uzamıştır. Nötrinolar, insanların var oluşuna hiç bir katkıları olmayacaksa da, enerjileri evrenin kütle çekim kaynağının, bir parçası olarak var kalacaktır.

Bu zamanın enerji yoğunluğu, sıcaklığın 4. kuvveti kadar düşmüştür. Suyun yoğunluğunun 380 000 katı kadardır. Evrenin genişlemesi, sürece uzamakta. Sıcaklık düşmekte ve enerji yoğunluk basıncı azalmaktadır. Daha saniyenin 0,02'lik kısmındaki çorbanın basıncı, suyun 3,8 milyar kilogram katı olan yoğunluk basıncı; 1,09 saniye sonra, suyun 380 000 bin katına kadar gerilemiştir. Evrenin genişleme karakteristik zamanı, 0,02 saniyeden 2 saniyeye doğru uzamıştır.

Haldeki sıcaklıklar, daha atom çekirdeği oluşumuna, izin vermemektedirler. Çekirdek parçacık oranı %24 nötron ve %76 proton denge biçimine kaymıştır. Sıcaklık değeri; elektron, pozitron çiftinin, saf ışımdan tekrar tekrar yaratılıp yok edildiği o korkunç sıcaklıklara; bir daha geri dönmek üzere, o; tekrar eden olayları kapatacağı, eşik sıcaklık değerine doğru gelmenin, eli kulağındadır. Elektronlar zaman tersinmesinden çıkmak üzeredirler. İç süreçler çok hızlı ve uzun çalkalayışlı süreçlerdir. Dış süreç yavaştır. Dış süreç iç süreç, parçacıklarının özgürleşmesi ile başlayacaktır. 1 sn'lik dış süreç, akıl almaz uzunlukta iç süreçlerdir.

Bunu basitçe şu sayı örneği ile belirteyim. Dış zamanda* sıcaklıkların eşiklere doğru düşmesi, 1 saniyede gerçekleşirken, iç süreçlerde olgu ve olay durum boyut devinimleri, sıcaklığı 100 trilyon Kelvin dereceden, 10 milyar dereceye gelmiştir. İki sayı aralığını değil bir saniyede, milyarlarca yıl sürede sayamazsınız. Süresi boyunca, yani; bir saniye içinde, belki de: katrilyon kere katrilyon kere katrilyon kere katrilyon, olay ve olgular süreçlerdir.

Ve yine madde yoğunluğu cm küpte 3,8 milyar gramdan 380 000 grama inen olgu ve süreçlerdir. Bunları biz, oluşumun başından günümüze; hatta daha da ilerilere doğru, sayamayacağımız uzunlukta ve çoklukta, olay ve süreçlerdir. Bunu biz, haldeki mevcut akmakta olan süredurum akışıyla ne sayılabilir, ne tasavvur edilebilir. Bunlar hem hızlı, hem de çok çok uzun süreçtir. Ama dış ölçümü bir göz açıp kapamadır. Yani bir saniyede siz 100 trilyondan 10 milyar kelcine hem sayıyorsunuz, hem böyle akıl almaz bir uzunlukta olgu ve olay zaman akışını ortaya koyuyorsunuz.

Sürecek

*İç-dış: Nokta tekiliğin patlamasıyla sıcaklık, ışın, basıncı ve genişleme uzamını, olayın dışı olarak göz önüne aldım. İçteki foton kuark, mezon, baryon, lepton, elektron proton, nötron gibi parçacık olaylarını da iç olaylar gibi gördüm. İç ve dış kendinin kendine etkisini ortaya koyuştur. Bu da, evren tekil dalga atımının, mutlak titreşen genliğin kırılır kırılmaz, aldığı durumdur. Bura kuantum alanlar ve çoklu olasılığın aynı anda oluşudur. Yani süper konumlar ve zaman=devim=enerji=sıcaklık vs görünümü haldir.

Bunu vücudumuzun ateşlenmesi ile bizim etkileşimimize benzetebiliriz. Aslında ateşi çıkaranda, ateşten etkilenen de eylemin kendisi idi. Evrenin önce ateşi çıktı, bu kendi ateşi organlara (foton, kuark ve parçacıklara) dışın bir etkisi gibi yansıdı.

Sürecek

a href='http://www.ozgurlukicin.com' target='_blank'img border='0' alt='Pardus...'

Özgürlük İçin...' title='Pardus... Özgürlük İçin...'
src='http://www.pardus.org.tr/banner/bts01.png'/a

Bayram Kaya

Big Bengde Var Olmak 8

Dördüncü Film karesi:

İlk kareden beri 13,82 saniye geçmiştir. Sıcaklık 3 milyar Kelvin derecedir. Bu sıcaklık elektron ve pozitron eşik sıcaklıklarının altıdır. Başlangıçtaki evrenin çoğunluk yapı taşı konumunda olan elektron ve pozitronlar; yeniden yaratılamayıp, hızla yok olmalılardır. Elektron ve pozitron çiftinin yok olup yeniden yaratılamamasıyla salınan enerji evrenin soğuma hızını yavaşlatmış olacaktır.

Nötrinolar elektron, proton ve fotondan % 8 kadar daha soğuk olduğu değerlendirilmekte. Artık nötrino sıcaklıktan etkilenmez olmalı. Bir başına buyruk hal ile dönmeliler. Bu evreden sonra, evrenin sıcaklığı derken, foton sıcaklığını anlayacağımız düşünülmelidir. Evrenin enerji yoğunluğu, sıcaklığın dördüncü kuvvetinden biraz azdır. Buda yok olan elektron çiftinin saldırdığı enerjiden kaynaklanmakta olduğu bilimsel çevrelerin öngörüleridir.

Bu aşamada evren, helyumun kararlı çekirdeklerini oluşturmasını sağlayacak kadar, yeterince soğuktur. Helyum çekirdeğinin iki aşamada gerçekleşeceği bilinmektedir. Çünkü evren çok hızla genişlemektedir. Birinci aşamada, önce bir proton ve bir nötrondan döteryum hidrojen çekirdekleri oluşmuştur. Fazla enerji ve momentum fotonlarca götürülmüş olmalı diye bilinmektedir.

Önce: 1-Bir proton ve bir nötron çekirdekli hidrojenler oluşur.2-İkinci aşamada iki protonlu ve bir nötronlu çekirdekler boy gösterir bunlar döteryum hidrojendir. Ya da hidrojenin çekirdeği bir nötronla çarpışırsa çekirdek bir proton iki nötronlu yapılar trityum ortaya çıkar.

İkinci aşamada, birinci aşamanın hidrojeniyle, henüz bir proton bir nötron birleşimli olan çekirdek yapılar; protonla çarpışır, iki proton bir nötronlu helyum3 çekirdekleri oluşturur olmalı. Yine birinci aşamanın bir başka bir proton ve bir nötronlu yapı çekirdekleri aynı zamanda, nötronlarla da rast gele çarpışarak birinci aşama hidrojen çekirdeğini; bir proton iki nötronlu trityumlu yapı olan, hidrojenin en ağır izotopu çekirdeğe dönüştürmelidir. Doğal seyir bunu öngörmekte.

Döteryum bir nötronla; trityum bir protonla çarpışarak, her ikisi de; iki protonlu iki nötronlu normal helyuma dönüşürler. Azda olsa, nötron; protona dönüşmektedir. Artık dengeler,%17 nötron ve %83 protondur diye durgun madde yapıları değerlendirilir.

Beşinci Film karesi: Şimdi sıcaklık 1 milyar kelcindir. Birinci kareden beri sadece 3 dakika ve 2 saniye geçmiştir. Elekten ve karşı çifti yok olmuştur. Bu aşamadan sonra evrenin ana yapı taşları foton, nötrino ve karşı nötrinodur. Teorinin gözü ve matematik gerektirme böyle hesaplanıp belirtilmektedir. Yok, olan elektron pozitron çiftinin saldırdığı enerji yüzünden, sıcak fotonlar nötrinolardan %35 daha sıcaktır, denir. Helyum, trityum ve döteryum çekirdekleri mevcuttur. Döteryum gevşek bağlı olduğundan, henüz bu sıcaklığa da uzun süre kendi başına var kalmaz.

Bu karedeki evrenin ayırt edici bir durumu da, gayri serbest nötronun bozunumu önemli ve kaale alınır olmaya başlanmış olunmasıdır. Her yüz saniyede bir 10 nötron, çarpışarak değil de, kendi kendine bozunarak protona, dönüşür. Şimdi nötron proton dengesi %14 nötron, %86 protondur biçiminde olmuş olması gereklidir. Bu tespit karesi artık, filmimizi biçimlendirmektedir.

Beşinci karede biraz sonra, sıcaklık döteryum çekirdeklerinin parçalanmayacağı seviyeye düşecektir. Artık daha ağır çekirdekler ilk iki döteryum ve helyum3 oluşma aşamasının hızla geçilmesi ile oluşmaya başlarsa da. Beş ve sekiz nötron, proton parçalıklı karalı çekirdekler olmadığından, kalan nötronların hemen hemen tümü helyum çekirdeklerine dönüşmüştür, demekte; kuramı destekleyenler ve geliştirenler. Kuram varsayımları, çok güçlü ve hesaplanırdır.

Sıcaklık milyar Kelvin derecenin altına inmiş olmalı denir. Çekirdek başına bir milyar yüksek enerjili foton düşmesi ile bu evrede çekirdek bileşimleri, 900 milyon Kelvinlik sıcaklıkta oluşmaya başlayacaktır. Atomun çekirdek yapıları madde oluşumu ve çekirdek

çeşitlenmesi için başlangıcın çekirdeksiz yapısından şimdiki etkili çekirdek yapıya gelebilmesi için geçen süre olan; 3 dakika 46 saniye içinde ancak ulaşılmıştır. Buna rağmen hala bu yapıların kararlı çekirdek aşamaları için evrenin sıcaklığı hayli fazla gelmektedir. Toplumsal akıl, Weinberg'in akıl gücünü, bu şekilde düşünüp ortaya koymasını gerektirmişti.

Bizler artık evrenin ilk hareketi gibi toplumsal akılın geçmiş şiddetini taşıyoruz. Kolektif ve kozmik bilinç, birey bilinçlerimizin ilhamıdır. Birden bire bilmesi, düşünmesi, emeğini ortaya koyuyordu. Başka türlü nasıl bilecektik ki. Bu bilgiyi giriştiren öğrenme donanımı da, kolektif üretimin birleşmesi olan, CERN gibi kolektif bir güç ve yapıda denenmesinin zorunlu şartı idi.

Altıncı Film Karesi: İlk kareden beri 34 dakika 40 saniye geçmiştir, evrenin sıcaklığı 300 milyon Kelvin derecedir. Evrenin yoğunluğu suyun yoğunluğunun 9,9 katıdır. Bunun % 31 içeriği nötrino ve karşı nötrinodur. Yine % 69'da; sıcaklığı nötrinoya göre % 40,1 artmış olan fotondur. Bu kuramın varsayım hesaplama gücü, bunları öngörüyordu.

Elektron ve pozitronlar tümünden yok olmuşlar. Ancak proton nötron çiftinin bir milyardan biri kadar bir fazlalık elektronlarla protonların elektrik yükünü dengelemektedirler. Bu enerji yoğunluğu, çekirdek süreçlerini bir süre durdurmuş, evrenin genişlemesi için 1 saat 15 dakikalık karakteristik genişleme zamanı tanımıştır. Çekirdekler, özgür hidrojen çekirdeği ve epeyce helyum çekirdeğidir. Her özgür hidrojen çekirdeğine karşı bir elekten vardır. Hala evren sıcaklığı kararlı çekirdek yapılarına ulaşması için çok sıcaktır. Kararlı çekirdek yapı; yüklü çekirdekle – yüklü elektron elektrik yüklerinin, bağlanması olan atom yapılarıdır.

Evren soğumaya ve genişlemeye devam edecektir ama geçen 700 000 yıl boyunca bir şey olmayacaktır. Bu süre sonunda sıcaklık özgür çekirdeklerin karalı atom çekirdeklerini oluşturmasına ancak izin verecektir. Özgür protonlarla birleşerek eksilen elektronlar, evrenin içeriğinin artık ışınımına karşı daha da geçirgen olmasına neden olacaktır. Madde ile ışınım arasındaki çiftlenim, kütle çekimi, ışık basıncını yener olması, maddenin gök ada ve yıldızları oluşturmasına izin verecektir. Kararlı madde yapılarına bu düzlemin doğum ve ölümleri ile ulaşılabilecektir. 14 milyar yıl geçtikten sonrada insanlar bu oluşumu yeniden kurgulayacaklardır.

İlk üç dakikadan sonra artakalan ve yıldızları oluşturacak maddenin % 22 Ya da % 28'i helyum, geri kalanı hidrojen olmalıydı denmekte.

Milyon litrede 3000 çekirdek bulunması evrenin kapalılığını gösterir. Oysa şimdiki 3 Kelvin derce sıcaklıkta, milyon litrede 500 çekirdek gözlenmektedir. Bu da evrenin açık evren olup genişlediğini bize göstermektedir.

Şu unutulmamalı, bilim hep kuşku, tartışmayı, yaklaşık doğruları da içermeli, önyargılara değil ama doğru kuramsal önyargılara sahip olmalıdır. Ve Weinberg'in deyimi ile ""önyargı nerede doğru sonuca götürüyorsa, orada denenmelidir"". Tüm bu yukarıdan beri sayıla gelen hesaplama ve kuramlar, kozmoloji ilkesini temel alarak kurgulanmıştır. Bu kozmoloji ilkesi evreni homojen (bir örnek) ve eş yönlü sayılma genel varsayımından hareketle oluşturulmuştur. Buda şu demek, homojen evrende genişlemeyle de olsa; verilen bir anda, verilen bir zaman içindeki evren; bir gözlemciye, her yerde aynı görünür demektir. Eş yönlülükse yine gözlemciye evren her noktada aynı görünür demektir.

Bu dayanaklarımız, kozmik araka alan ışınımından doğrudan, Cobe uydusunun da gözlemlerinden çıkarılmıştır. Sıcaklık 3000 Kelvin iken madde ile ışınım sıcaklığı dengeden ayrıldığından beri evren, eş yönlü ve homojendir (bir örnektir) .

Evren her yeni çevrimine yeni ve biraz büyükçe bir foton bölü çekirdek parçacığı oranı ile başlar. Her çevrimle fotonların çekirdek parçacığı başına oranı, eşdeyişle entropisi, evren genişlerken Ya da büzülürken, yığın viskozluğu, (sürtünmesi) nedeni ile artar.

Zamanın başına gittiğimizde olayları ilk bir saniyenin 0,02'lik an dilimindeki ilk fotoğrafları çekmiştik. İlk 0,01lik saniye hakkında teorinin gözü ile o evrenin asıl şartlarını bilememenin de sıkıntıları ile olup bitenler konusunda, tamda bir şeyler söylemek, şimdilik zor.

Sürecek

[a href='http://www.ozgurlukicin.com' target='_blank'](http://www.ozgurlukicin.com) border='0' alt='Pardus... Özgürlük İçin...'
src='http://www.pardus.org.tr/banner/bts01.png'/a

Bayram Kaya

Big Bengde Var Olmak 9

Bizim ilk karemiz 100 milyar Kelvin derece sıcaklıktaki foton, elektron, pozitron, nötrino ve karşı nötrinolarla ve karşı fotonla başlatılmıştı. Oysa sayısız parçacık türleri ve akıl almaz sıcaklık ve yoğunluk, bu ilk fotoğraf karemizden önceki; bir saniyenin yüzde birlik kısmının (0,0108lik) dilimi içinde, yani ilk bir saniyenin milyonda 108'lik kısmında hadronik parçacıklar meydana gelmişti.

Bunlar genel sınıf olarak hadronlardır. Leptonlarda ağırca düzensiz yapılardır. Pi mezon, K mezon, hiperonlar, lamda hiperon, sigma hiperon bunlardan bazılarıdır. Bu, bir saniyenin yüz de birlik kısmının; 0,0108'lik, kısmında tüm parçacık etkileşimi nasıldı. Bunu bilemiyoruz.

100 milyar derece Kelvin sıcaklık, hadronların eşik sıcaklıklarının altıdır. Eşik sıcaklık her bir parçacık türü için, kara cisim ışınımından bol miktarda yaratılmasını sağlayacak en düşük sıcaklıktır. Bunun hemen altındaki sıcaklıkta yok oluşlarda, o parçacık bir daha yaratılmaz.

Bu evrede öyle yüksek sıcaklık ve yoğunluk vardı ki, tüm parçacıklar büyük sayılar halinde bulunur ve ısıl dengede sürekli etkileşir halde idiler. Bu ilk fotoğraf karemizin öncesi durumda karşımıza çıkacak ilk güçlük; güçlü etkileşimdir. Güçlü etkileşim çok kısa alanda etkilidir. Çekirdekdeki proton ve nötronları bir arada tutan güç budur. Bu proton ve nötronun birbirini iten elektriksel gücünden yüz kez daha fazladır.

Tüm parçacık süreçleri güçlü etkileşim içermez. Güçlü etkileşim, bir santimetrenin ancak on milyon kere milyonda bir cm'lik uzaklığına kadar etkilidir. İki molekül arası uzaklık cm'in 100 milyonda biridir. Yani bu güçlü alanın, etki mesafesinden çok büyüktür. Bu mesafeye güçlü etkileşim etki edemez.

Güçlü etkileşim; protona, nötrona ve hadronlara etki eder. Yani çekirdeği bir arada tutar. Elektron, foton, nötrinolar, müyon gibi parçacıklara yani leptonlara etki edemez. Tabii ki edemez, eğer etse idi; ne kimya ne biyoloji olurdu. Atomları bir arada tutan kuvvette, zayıf kuvvettir.

Bir hadron olan pi mezon 1,6 trilyon Kelvin derece eşik sıcaklık seviyesine sahiptir. 1,6 trilyon Kelvinlik sıcaklık altında daha da yaratılamazlar. Bu bizim ilk Film karemizin çok çok üstünde bir sıcaklıktır. Yani bu düzeyde evren, hadronlar için ısıl dengede çıkar. Isıl denge parçacıkların özgür etkileşime giremedikleri eşik sıcaklıkları üstüdür. Ancak bu eşik altından sonradır ki özgür girişim davranışlarını ortaya koyarlar.

Hadronlar 100 trilyon Kelvinlik sıcaklıklardan aşağılara doğru farklı eşiklerde, farklı hadron parçacıklarını özgür davranışlı kılar. Kabaca bu sıcaklıklar, her biri farklı hadronların yaratılışı ve hem de; kendi davranışları ile özgürleşme sıcaklıklarıdır. Yani, saf enerjiden bir daha yok edilip, tekrardan yaratılamamasını sağlayan, farklı sıcaklık eşiklerini evreleriler.

Rho mezon; iki pi mezonnun güçlü etkileşimin etkisiyle birleşmiş bir hadron türüdür. Sayısız hadronlar vardır. Bu yüzden olup biteni anlamak oldukça zorlaşırsa da, bu zorluğu aşabilme yolları oluşturulabilir. Hadronlar, trilyon Kelvin derece eşik aşamalı bileşiklerdir.

Bileşiklerin çözümlenmesinde basitliğe ve anlama kolaylığına gidilebilir. Bunu da şöyle kuramlaştırırlar.

Güçlü etkileşimi bir yana bırakıp; verilen bir hacme, daha çok enerji verildiğinde, bu

enerji belli bir değerden sonra, parçacıkların hızını artırmayıp, bu hacimdeki parçacıkların sayısını artırmaya gitmiş olsun.

Böyle böyle verilen enerji artırıldıķça, artık hadron sayısının artmayıp dengede kaldığı bir maksimum sıcaklığı buluruz. Burada artık hadron sayısı çeşitliliği sorunu kalmaz. Bu enerji yoğunluğu sonsuza ulaştığında, yoğunluğun sonsuz olduğu bir zaman, ancak 0,01 saniye içinde vukuu bulan bir zamandır.

Bu maksimum sıcaklığın ne olabileceğine dair oldukça kesin bir tahmin bile vardır. Bu da 2 trilyon Kelvin derecedir.

Hadronlar, kuark denen, daha alt parçacıkların bileşikleridir. Kuarklar; yukarı kuarklar, aşağı kuarklar, tılsımlı kuarklar, acayip kuarklar diye adlar alırlar. Bunlarda; kırmızı, beyaz, mavi renk olarak üçer çeşidi vardır.

Kuarkların çok temel bir özelliği şudur. Kuarklar birbirine iyice yaklařtırıldıķça, aralarındaki kuvvet sıfıra iner. Aralarındaki mesafe arttıkça da aralarındaki kuvvet artar.

Kuarklar asimtotik özgürlük (kuvvetin kısa mesafelerde giderek etkisiz hale gelmesi) denen durumlarında, kısa mesafelerde ve yüksek enerjilerde kuarklar serbest parçacık gibi davranırlar.

Birkaç bin derecede atomlar çekirdek ve elektronlarına ayrılır. Birkaç milyon derecede çekirdek parçaları proton, nötron diye ayrılır. Birkaç trilyon derecede de, hadronlar kuarklarına ayrılır.

İlk fotoğraf karemizin önündeki 0,01 saniyelik dilimin binde birlik saniyesinden önce sonsuz sıcaklıklı bir durumun olması gerekir.

Yeterince yüksek sıcaklık ve yoğunluğa sahip bir ortamın özelliğiyle, salt serbest durumlu parçacıklardan oluşmuş bir ortamın özellikleri, esas olarak aynıdır. Bu abelyen (değişmeli grup) olmayan ayar kuralları, asimtotik özgürlüğü böylelikle saniyenin 0,01'lik bölümünün serbest parçacıklardan oluştuğunun kanıtı matematiksel haklılık kazanır.

Proton ve nötron 3 er kurktan oluşmuş gibi davranırlar. Rho mezon hadronu, bir kuark bir karşı kuarktan oluşmuş gibi davranır. Ama henüz hadron kuarklara ayrıştırılmadı Cern deneyinde bu da denenecek. şu da bir paradokstur. Yüksek sıcaklıkta hadronlar kuarklara parçalansa idi, bu gün serbest kuarkların meydana cirit atıyor olması gerekirdi.

Evrenin yoğunluğu ile genişlemesi arasındaki ilişkiyi kütle çekimi kontrol eder. Kütle ekimi sadece parçacık kütesinden kaynaklanmaz, tüm enerji biçimleri çekici merkezlerle, kütlelenin çekimine neden olan, kütlelere bir eklenmedir. Dünyamız, Güneş'in yaydığı sıcaklık, enerji, kütle çekimi girişimlerinin kendisine eklenmesi ile de; Güneş etrafında döner.

Sözün kısası ilk kare olayları, kendisinden önceki, Ya da kendi öncesinin sonucu ise de, Film kare olayları; hiçte kendisinden önceki geçmişe bağlı değildir.

Nasıl evrenin daha da soğutulamayan -273,16 (=0) Kelvinlik sıcaklığın altında bir

nesneyi soğutmak olanaksızdır. Bu soğutamama işi, zorluktan Ya da başarılamadığından değildir. Bu sıcaklıktan aşağısı anlamsızdır da ondan. Bu sıcaklık altında, hiçbir olay olmaz. Neden sonuç gibi zincirleme olaylar ve olgular olanaksızdır. Yani hiç olmayan bir ısıdan, daha azı bir sıcaklıkta olamaz.

Geçmişte de böyle mutlak sıfır gibi öyle bir an olmalı ki, onun ötesinde, ilke olarak herhangi bir neden ve sonuç zincirini izlemek olanaksız oldu.

Bunu bir üst sıcaklık sınırı olacak bir noktanın, donmada iken, donarak donmuş simetrisinin kırılması gibi durum söz konusudur. Böylesi mutlak sıcaklığın yarattığı durum gibi; yüksek sıcaklığın 3000 trilyon Kelvin derecenin altına düşüp, erken evrende ısıl olarak, böylesi bir sıcaklık durumuyla da evren donduğu zaman, zayıf ve elektromanyetik simetri kırıldı. Ama o anki var oluşun bir örneği kırılmadı.

Donmuş bir bardak suda dahi; çeşitli tipleri kristal düzensizlikleriyle ayrılmış, kristal bölgeler oluşur. Donmuş evren de, bölgeler halinde simetrisinin özel şekilde kırıldığı alanlar olabilir. Aşırı yüksek sıcaklıklarda, ısıl dengedeki parçacıkların enerjileri öyle büyük hale gelir ki aralarındaki kütle çekimin kuvveti diğer kuvvetlerin şiddetine eşitlenir.

05.03.2009

Yararlanılan kaynak
İlk Üç Dakika
Steven Weinberg
TÜBİTAK yayınları 11. basım /2001

[a href='http://www.ozgurlukicin.com' target='_blank'](http://www.ozgurlukicin.com)img border='0' alt='Pardus... Özgürlük İçin...' title='Pardus... Özgürlük İçin...'
src='http://www.pardus.org.tr/banner/bts01.png'/a

Bayram Kaya

Bil ki

Bir şey söyle bana
Yanlış olsun, ama *
Yalan olmasın.
İçini dolduracak,
Soluğu olsun, ama
Solmasın.

Kâh sesli olsun
Sessizine kalmasın.
Bazen sesiz olsun,
Seslisine salmasın.
Zoru üzüye, karınsınmasın.

Aydınlığında
Karanlığa varması.
Karanlığında Aydınlığa
Sarması.
Ama her halde
Sevda kararması.
İkilemde zor oluyor, kalması.

Ayıp, sayıp karması.
Bilmeden dayatılması.
Güdülü davranış zorlaması:
Tat oluyor
Anlamaklığında
Usul, usul,
Cevabında sözüne varılması.

Kaçar gibi, kıpır kıpır,
Kıvır kıvır, kıvrılmasın.
Şevdanın ırasına:
Özüle özüle
Dolana, dolana
Hoş oluyor, nar sınmasın.

Sevdanın her hali ile
Kapınsanması.
Darışık, barışık yapınsınması.
Kavuşum olsun ayrılışması.
Neşe oluyor,
Çelişmeleri
Bayramsınması.

(04.02.1992)

Bayram KAYA

*Yanlış olsun-ama yalan olmasın_Biçimsel mantıkla bakınca anlaşılmaz görülmekte.
Oysa her doğru biraz yanlış, her yanlışta biraz doğru yan bulunur. Bilinen bir örneği

vereyim. Antik çağda everenin su, hava, ateş gibi şeylerden oluştuğu sanılıyordu. Bu yanlış, ama doğru yanı vardı, bunların tümü özdekti, yani evrenin; nesnel bir temelden oluştuğu, gerçeğini, dile getiriyordu. Yani yanlışın tartışılabilirliği vardır.

Yalan, gerçeğin, gerçekliğin çarpıtılmış yansımasıdır.

Bayram Kaya

Bildik Alamete

Vizyonu

"İki baldırı çıplak" deyip

"Bir koyup üç" almaktı

Galası

Terör başının içeri alınmasından

Habur Türk'e gelişleri

Nereden, nereye deyişle uran salmaktı

Kentlerin; tank, top, tüfeklerle kuşatılıp

Canlı bombaların patlaması ile kapımızı çalmaktı

Teknolojik inşa mı?

O evrenselliğin ortaya koyduğudur

Eninde sonunda tüketim ve tükettirmeyle kârın doyduğudur

...

Bir Atatürk dedik

Övünçle

Adını duyan kişi

Kendisini yönetici sanıyor

Evrensele, güncele, dokudan uyumsuz

Bazen hatırlıyor

Kendi kendisine

Güncelleniyor

Bu kez de sistem takılma yapıyor

Sahabeleri resset edip açıyor

Formatlanması, hard disk yiyip bu tahaşşütle sapıyor

Bin dört yüz yıl öncesinde kalmaydı

Sektörlerden arızalı

Günceli bilmiyordu

Nübüvvet ehli olup; gelecekte, gaipten haberdardı!

...

Ne bilsindi fitrat deneceğini

Mustafa'm, Kemal'im yurdu kurtardı

Memleketi, milleti inşa etti

Ona söylemeyin uykuları kaçmada

Eski, yeni olmaktan korkuyor

Bilsin ki

Tam tekmil teyakkuzdayız

O şimdi güvende

Ay'a gidemiyordu ama

En kadim, en basit iş güvenlikti

Nefret ile

Onu da berbat etti

Bu ÷lkede terör
En yetkili ağızlardan
Kınanmadığı, nefret edilmediğı için vardı!
Ö yüzden
"Lanetliyoruz
Bizi yıldıramayacaklar
Kanlarında boğulacaklar" deniyordu
Ama biz ölüyorduk

Bu nedenle
Yönetimi bizden sorumlu biliyorduk
En sorumlular sorumsuz
"İnşallah yolda
Pazarda
Günlük işe koyulacağız" deyişle
Meğer Allah'a emanetmişiz
Sözler uçuk
Bana bildik geliyor

Başta takdir vardı
Hizmette oluşun tahaşşüdüyle okunur kırat
İnşallahı, maşallahı
Boşa mı diyorlardı fitrat

Bir yanıyla uyutur şukuk
Varsıla başka, yoksula başka
Mülk edinmeyle, kulluğun ifadesidir hukuk

Uyulan, takip edilen yoldu
Kazası takdirle mülk olmuştu Adamo'nun
Köleci sistem
Başta inşa olurken demişti
İşlerin önü ve sonu Mamon'un

19.03.2016

Uran; Nara. Savaş, kavga narası atmak.
Tahaşşüt; Bir araya gelmek. Toplanmak.
Adamo: Adem
Şukuk: faizi yasaklayan menkul kıymetler uygulaması.
Mamon; Servetlerin keyfi dağıtıcısı olan doğaüstü güç. İlah

Bayram Kaya

Bilemedim

Ne su aldım, denizlerden elek ilen
Ne fikir aldım erbaptan kelek ilen
Geçmez ömür sürdüm çok kör felek ilen
Çuldan uzak eşek gezdım de bilmedim

Geldi geçti; elgöl bebek, belek ilen
Avanta bile yüklendim şelek ilen
Uç, dediler bir kartaldan telek ilen
Paraşütsüz çakıldım da bilemedim

Suret durdu da karşıdan neler ilen
Sanki yoktu yaren, bir ok deler ilen
Esrik kor aklımdan seni çeler ilen
Sikke paha düştü paraylan bilmedim

Taytayda çelik çomak verdi araylan
Kamçıldım yigitlik için paraylan
Hologramdan parıltıladı saraylan
Şekil çizdiler rahvan durdum bilmedim

12.09.2008

Bayram Kaya

Bilesin

Belki bir gün;
Kollarımı açmışken,
Kucağım özlemde,
Kiplik eşiği.

Belki bir gün;
Kahır çekme gönül,
Sıcaklığını duymadığın,
Kiptir.

Kavuşum mu var dersin?
Belki bir gün.
Belki.
Ama bir gün.

Belki bir gün,
Gözlerim donuklaştığında,
Gönlümce,
Umursadığım.

Yalnızlığım söyle,
Baştırmak,
Bağırmak belki,
Bir gün.

Hay durasıya.
Ne depreştin niye?
Yücelik hediye.
Komisyon muydu gülüşün?
Belki atıye!

Yüceldiğinde gönlüm:
Yücelik ve yüce,
Duyumsandığında her yönde;
Ben olan üçüncü parmağım,
Uzandığında hep en önde.

(16.07.1995)

Sözlükçe:
Kip:değişebilir nitelik.
Kiplik eşiği: Bir dokunuşun her olanağa açık algısı.

Bayram Kaya

Bilinç Dışından Sızma

Sukun erincinedir, değilken kin
Kurtuluş fikri ile kavranan din
Tanrı ile insan arasında çün /gibi
Görülmez ise lakin var bir hin

Böylesine rammi, güzel, din bile
Ekerdi korku tohumunu hile
Evreni yaratıp yönetmek dile
Bize güçlük Tanrı'ya gelmez çile

Yıldırım düşürebilecekleri
Fırtına sarsıntı dilecekleri
Kıtlık kuraklıktır verecekleri
Ziyandır akıldan silecekleri

Tüm bunları istedikte tanrılar
Çalışır insanda hemen sanrılar
Kabul ettikte zangırtılar dişte
Korkuya mahkum olup gittik işte

Sukun ve sukunet duyup erinci
İçsel vecdin tarikası birinci*
Şuna buna inanan da kurtulur
Uyutulur, kurtuluşçu ikinci**

Kavranan muktedirlik enginliği
Sıraylan hiyaraşi dinginliği
Sınırsız ihtirasla, gem almazlar
Evhamlı yapmaktan geri kalmazlar.

03.10.2008

*İlk dinler erinçli dinlerdir

**İkinci din biçimi ise kurtuluşçu dinler

<http://www.ozgurlukicin.com>

Bayram Kaya

Bilinsin

Aşka temenna etmem
Meşke eyvallah
şerefe iltifatı bilmem
şerefsize tükür de vallah

Bilirim körsün
Bakarken ağyara
Hederi bitişim olur
Süründürmez de sağ yara

Kadayıfı tatdan bilme
Dildeki nara
Hicabı yakarı vardır
Erir kış boranda bile
Değince kara

Vur elini zillere
Gamı kederin silinsin.
Meşkinde de değilim
Toplumsa gündeyimdir bilinsin.

02.01.2011

Bayram Kaya

Bilişti

Zulme garkı şaşırımam da
Tutuşurum şimdime giyinişlerle ben.
Hali gümanımdı, güne düşüşle
Nice guruba inişleri ederken şen

Etmem mihnetimi ne yar koynuna
Sanılmaya nede özlemlerimi sarmam da boynuma

Bir yâre uzanırım bir makamı hare, çare
Yön tutuşla yanmalarımdır canı kere

Duymazda vükelalar, sağır la yen
Helakı da felakı da sual eyler ten
Yararım kendimi, bu düşünmeyi ağırla ben

x

Güce müdrikenin sermayesi tozdan
Öyle bir durur ki suça failliği pozdan
Kaz gelir yere koşarken tavukla kozdan
Zülüm olur, iflas eder yazık, yozdan yozdan

Sevgili ne siluet durursun şelekten
Her batım, aşk olur, güç gelir tazelenir yürekten

x

Bilişir özü
Dönmezlikledir gayri sözü
Yeni yeni sararda kültür sanır iradı
Teşriki mesai ile karşılar
Sarmaşışlarla her yadı

Yoksunluğun ifsadı
Sefada olur tefritin feryadı

Sarar aşağı solar yukarı
Kahpe kurşun kasıkta yatar
İçten bir yürek atar, dışta bir gün batar
Adamın kallesi satar, nedamın zır zırı
Her zer yere konuşla, adamlığıma batar

x

Bir yer ki develeri pireden uçmuş
Düşünmek, adam olmak, insana tebessüm; suçmuş
Kuşları baka kalıp hayreti muciple, tuşmuş
Çingene falından ok, erosun tersinden çok
Tutuşup tutuşup hülyalarını sararken
Kapı önündeki cürümden arına, çorba bile yok

x

Feleğimi yedim, Őeytanım karnımda Şişti
Gelmez iken ağıda, dağıyla yasında pişti
Yar oldum, oyuk oyuk sararda kendime nişti
Felaket tutum, fırtınada dűzeldim, ne menem iŐti

18.02.2010

Felak: tan yerinin ağarması, sabah. Karanlık iĥindeyken, sabahla apaĥık olacak kurtuluşa duyulan bilinci
Vűkela: kendisine yűnetim sorumluluđu havale edilenler. Vekiller, bakanlar
Őelek: sırtta taŐımak iĥin hazırlanan yűk. Sırtta taŐınan yűk.
Niş: Duvar iĥindeki oyuk

Bayram Kaya

Bilmezlik

Aklımda sevin,*
Sor oldu onlarla.
Gördüm ki; pes
Zanlarla, sormazlar.

Sordum, görürüm bilmezde,
Bildikleri ile mutlu!
Cehli düşman etmiş,
Cehlinden de umutlu!

Şanlık, lafazanlık kabarıp, sirke.
Anlamamak kör düşmüş, fikre.
Altta kalmamaktır(!) feri zikre
Ola bari yanlışını anla, be adam!

21.01.2007

Bayram KAYA

*Öğrendiğini paylaşma isteği.

Bayram Kaya

Bilmezlikteki Ceza

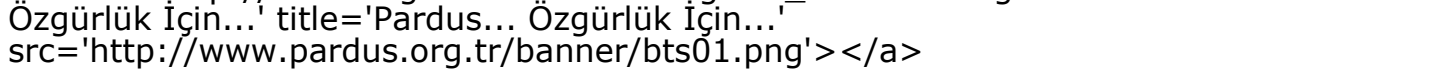
Ben canımı sevdim
Canan içre.
Ben cananı sevdim
Can içre.
Can, an yapıldığında.

Kötümserlik
Sanı da, bir karar
Çevrenle zarar
Bilse ki bir, ikili; siftah

Bir ah etti!
Sanırsın feveranlık
Günden kalan revah
Bin açışı feda...
Şimdi her yer vah
Sanmaya ki seza...

04.06.2008

Revah; 1- Bir şeyi elde etmeden doğan neşe
2- Güneş battıktan sonra gece oluncaya kadar geçen zaman.

[Pardus... Özgürlük İçin...](http://www.ozgurlukicin.com)
 src="http://www.pardus.org.tr/banner/bts01.png"/>

Bayram Kaya

Bir Ahını İşittim Bin Ahı Nedir Ki

Kimseden öğrenmedik adaleti
Adaletten uzak
bencilce güdümleyen sadarettten makam
Onca geçmişi olan Dünya yılları vardı

Diyalektiki olan
Özne el'di
Gün geldi
Emeği tuttuk
Ol demi zamanın bulandırılmasıyla
Emeği ve geçmişi unuttuk

Oysa!
Emeklisi, emeksizi çıkmıştı ortaya
Adalet ve dalalet
İşte bundandı tüm şiddeti celalet
Emek olmayınca
Yemek te
Olmuyordu adalet ve dalalet, demek te...

Sen yoksun ya içinde...
Sırf seni perdelemek için
Cenneti cehennemi...
Göz kapalı imandan örnek

Seninle olmak
Bana düğün dernek
Sen oladın mı içinde kutsallık
Cin ile cinden bir körnek

Bir tutsağına
Bir tutsaklığına
Bir tutsağı zamana
Esiri kul olmuşum ben
Yakın demez uzak demez
Geçmiş gelecek demez

Akın akın gelir bunlar
Kör kösen; isli, cıslı olup
Elinde şeker ve oyuncadığını alınca deli bakar
Yakın yakın gelir bunlar
Kesikli sürekli oluşun devamınca
Siz durultam dersiniz
Bin bir çile, bin bir azab-ı katlanımla
Onlar olur devamı harca, yadlanımca
İki arada bir derede alişilmiş
Olunur onca öğreti ve anlamalarıyla derse çalışılmış
Göl, bu zahmeti rahmetle; tam da durulmaya geçmiştir
Bir bakarsınız yeni yakın ve yeni akın
Göl yeniden bulanırla, görün bakın.

Akın akın gelir bunlar

Birde karşı oluŖun, ıra ve iŖiđıyla
Emeğe tecavüz olanda deli bakıp;
Bilinenle yakın yakın gelir bunlar...
Kesikli sürekli oluŖun devamınca
Siz aldatam, kandıram, dersiniz
Bin bir iman; bin bir inacı zahmete katlanımla
Onlar tarhsel bulur süreci, kiŖiliđi zatlanımca
İki arada bir derede bilinçleniŖle aliŖılmıŖ
Olur onca emek ve anlamalarıyla derse alıŖılmıŖ
Gl, bu zahmeti rahmetle; tam da durulmaya gemiŖtir
Bir bakarsınız, yeni yakın ve yeni akın
Gl yeniden bulanırla, görün bakın.

06.05.2015

Bayram Kaya

Bir Arifeyle Bir Tarife

Korkunç olmuşsun yine
Çocuk bile kaçırın
Avutma kendini
Allah yaptı diye.

İstersin öncesi gibi kabul
Şirinlik edersin yabul yabul
Bir solukla verirsin ara
Dersin ki çocuk anlaya sara.

Necedeyken bekler
Masumiyetimiz.
Düneymiş sanmayasın
Andayken izimiz tekler.

Sevgili sen iken şirinlikte
Bilirmisin ki karşın dirimlikte
Hizaya sokarken bizi
Düzeriz inciler, dizi dizi

Kaçıyorken çocuk
Korkularından inzivaya
Biz, usluluğunu beklerken
O, korkularına, korkuyu eklerken.

Çocuk kurdu
Bu kez cesurdu
Kararında...
Tanrı'yı ararında.

Bir umur özlemede
Diyeceği vardı
Kucaklayacaktı gölgeyi
Kendi kendine
Aldı verdi sözlemede
Güneş'i gözlemede

Çocuk tutum tavır gizlemede
Biliyordu ki Tanrı
gölge gibi, onu izlemede.

Tecelliyi üretimde ansımişti
Gölgesi içe yansımişti.

24.09.2007

<img border='0' alt='Pardus...
Özgürlük İçin...' title='Pardus... Özgürlük İçin...'
src='http://www.pardus.org.tr/banner/bts01.png'>

Bayram Kaya

Bir Bela

Hâkim ve hakir de olsalar
Zulmü engelin süreçlediği
Kendi eliyle kendi yıkılışının
Hazırlamasına da bir fırsattır

Olmuştu bunlar bin yıllarca şeytan tüyü
Geç bunları geç
Ne tüyü, artık yeşil büyü

Ben mecnunum
Dağ, taş benim
Sen akılım dersin
Ten kafes içindeki sensin
Beyin bir tesir
Ten kafes içteki esir

Her kim ola
İçe, koklaya
İman diye tabu tutarla
Ola berduş
Lakin devri ikbali sesle
Cibari "imanım, niye olmaya itibari"
Derleykendir her duş
Böyle buyurdu Zerduş

Hukuki, mülki eşitsizlik
Akıllara dem edip, üşüşünce
Daha dinsel kapsam içindeydi
Emeklemede toplumsal düşünce

Güneş doğudan yükselir
"Işık-karanlık"
"Siz" diyordu
Yahudi Hristiyana
Giyerken cennet cehennemle gocukları
"Zerdüş'tün yolunu kaybetmiş çocukları"

Bir berduş "hık" der yıkılırken
Diğer berduş
"Hamdolsun, Allahu ekber" der
Kerbela'da, Sıffin'de, Sivas'ta
Boğulması berduşa şirinlik gösterilir
Azabı fasit çemberi içine tıklarken

Bir bela ki
Salt dini imanıyla kani
Dünya ölçeğinde
Ya sonda, ya sondan sani
Bu mu itibarilik yani?
Muhammed, Mustafa'yı biliş hani?

30.05.2014

Zerduş: Zerdüş

Cıbar: bebeklikten çıkmış çocuk, zayıf çocuk. Burada toplumsal düşüncenin dini düşünce olmaktan çıkamamış olmasıyla; basit, gelişmemiş olanın sığ düşüncesi belirtilmekte.

Fasit çember: Kısır döngü. Daire döngüsü içinde olmak.

Sani: İkinci

Bayram Kaya

Bir Hevese Geveze

Giderek
Başka yerlere kaçıyor azizim
Başka yerlere...
Dudak uçuklatır
Kaypak sinsi bir yılandan
Şekere benzerliğiyle alınan zehir gibi
Bam telinden
Seni sana yabancılaşan zam teline
Bu memlekette bu zamanda
Düşünceler bunca ışımaya karşın aydınca azsalar
Olurlar yazamamanın da bir ödülü

İyi ki çok kişiler aşk yazıyorlar
Yazılan dile destan aşklarımız da yaşanandan belli
Günde bir kaçla kalmaz elmanın yarısı
Seven ve sevilen ihtiraslarla ölü, kırk elli

Seven sevilen mecmua, tutkusunda
Aşka düşüşümüzde bir tuhaf
Süngülü, hançerli, yangınlı olup; ölümleyen aşkı çağırır

Daha aşka düşer düşmez gözü delicilerle kör edip
Kalbi ateşle dağıtıp, sineyi bölük bölük kesip parçalıyoruz
Eh elbette bunca delip parçalanmanın sonu da, vahim olacak

Severken ya gözü göze süngülüyoruz
Ya aşkı bir hançer gibi bağrımıza saplıyoruz
Ya aşkı kalplerimize gömmekle, yürekleri kabirle kaplıyoruz
Ya vicdanımız yangın geçirmekle, yangın yeri bir enkaz oluyor

Böylece sevdiğimiz için ayrılmamayı bağıırır
Parça pinçik hızara böldürürüz...
Veya aşık ve maşuk malımız olduğundan olacak ki namus için!
Canımız kadar sevdiğimizi öldürürüz

Ne olurdu kim bilir, bunca bu olanlara rağmen
Bu hayal enginliğiyle
Ya bir de, umumi ahvalimizi yazsalar?

İyidir yazıp paylaşışla, gelir olmak hevese
Lakin hazır olmadan ukalalıkta bu özgüvende
Boş atıp tutmakla karartır olmak da var işi, geveze

03.09.2015

Günde bir kaçla kalmaz elma yarısı ölü kırk elli/ bu türden günlük olan bir kaç ölümleri
anımsatmanın üzerinden, fecaatlerin yazıldığıyla olan manen ölümlere kinayedir.

Bayram Kaya

Bir Makale Konusunun Ele Alınışını Eleştiri 1

Çoğu yazarlar, yazım konularının kavramını edinmemiş olmanın yüzeysel oluşu ile yazısını; "bende yazdım, oldu bitti"; demenin basitliği ile ele alıp yazarlar. Elbette bir konu her çeşitli yönleriyle yazarlarca bilinmez olacaktır. Bu her zaman ve mutlaka mümkün olacak kaçınılmazlıktır da. Ancak bir yazar da, en temel düzlemde; yani kendi yazım konusunu hiç değilse günümüzde olacak şekilde en temel düzlemiyle de bilir olması lazımdır. Bu temel düzlemde, kalkılışla bir şeyleri doğru veya eğri, tartışılır bir şekilde söyleşilebilmelidir. İddialı bir düşün yazısı okuduğum zaman, çoğu gördüğüm odurki; geçmiş yüzyıllarda kalmış, geri düşünceli insan proto tipli makaleler içindeki, bir aydın tipi ile karşılaşmamalıyım.

Bir ilkokul düzeyini aşmayan anlamının ağıdalı, ilişkisiz ve sağlıklı dayanakları olmadığı için sağlıklı çıkarımları da yapılmamış düşünme içinde olmaktadır yazarlar. Kitlelere açılan yazarlar, sırf ben de yazabiliyorum, diyerekten yazmamalıdır. İnsanların, yazar olması ile yazma fobisini tatmin etmek istemelerini, aynı düzlemde görücülü olarak ortaya koymamalıdır. Ele alınan konu başlığının işlemdeki anlatımlara dayalı, dinli imanlı, ahlaklı akıla gelenin rast gele andırıışlarını, makale diyerekten, girişirmesini yapmamalıdır.

Söz gelimi konu olarak bir "kültür kavramını" işler oluşu ele alalım. Bir de çok sığ ve bilmezlik düzlemi olan "yozluk" kavramını, kültürle ilişkiyelim! Burada benim vurgulamak istediğim 'yozluk' sözcüğünü, yazarların kendi abur cuburcu günlük dildeki anlamıyla yazım konusu makale edebilmesidir! En temel basitçi düzlemde dahi konuyu bilmez oluşlarıdır. Ama bizim bilmez yazarımız, 'yozluğu' bir inanç sapkınlığı, bir anane sapkınlığı diyerekten, kültür yozluğu yapıp kendi sığlığını gösterebilmektedir. Böyle olunca da, her türden kuşkucu oluşurtmaları, yozluk sayacaktır. Gelişmenin köküne kezzap suyu dökecekler. Böylece de kendilerince bir aydın olmanın sorumsuzluk şiarını taşımış olacaklar! Elinizin altında böylesi bir sürü yazı vardır.

Böylesi bilmezlikle, hatta çok yaygın olan çoğunlukla, sıfır bilişmelere denk düşer olmalarını bile, bu tür yazarlar doğru bildiklerini sanar olanın, bilmezliğiyle, biliyormuş gibisine, düşün hayatımıza yol vermek istemesine, ben yozluk diyorum. Değilse bir sokak kültüründeki, kişiler arası olacak, gel geç modacı ve kendi aralarında kendi aitleşme, haberleşmesi olan, dil kullanımını; toplum kültürü saymak gibi kapasitifsizleşme içinde hiç olmayacağım.

Siz Sümer kültürü derken, sözün gelişi 5000 yıl öncesinin Uruk sokaklarında konuşulan dili, ya da sokak kültürünü mü öğreniyor övülüyorsunuz (ki onu bilen bile yoktur) . Yoksa Sümer genel kültürleri olarak: Gilgamiş destanı, Enuma Eliş destanı, Eşnunna yasaları, Urnamu yasalarını mı öğrenerek, Sümer kültürü ediniyorsunuz! Yani gelecekte de; sizin bugün şikâyetçi olup, yozlaşma olarak gördüğünüz ve bir kültür bağışıklaşma süreçlerini dahi bilmediğiniz, o sokak jargonunu, toplum kültürüne eş değer yaptığınız, bu kültür biçimini, yarın anımsar olan bile, olmayacaktır. Jargonların muktedirliği, olduğu yerde sönmeleridir.

Kültürün içinde; sosyal kültür, toplumsal kültür ayrımı hiç yapılmamış. Bunların da kendi alt bileşenleri vardır. Söz gelimi, sosyal kültürünüzün içinde; inançlarınız, folklorlarınız, sokak jargonlarınız, ağıtlarınız vs.ler vardır. Toplumsal kültürün içinde; yazın hayatınız vardır. Teknolojiniz, plastik mimari oluşumlu sanat kültürünüz vardır. Ve yapısal sanatlar, toplumsal paylaştırmalı hukuk ilişkileriniz vs. vardır ki, bunlar evrensel kültürü de kucaklaştırırlar.

Bunların üstünde bilim kültürü vardır. Bir de düşünce kültürü, bir de felsefe kültürü,

gibi çatı kültür devinmesi olabileceğinin kavranması dahi bu yazıların yazım içeriğinde bilinmez oluşlardır. Kültürün bir özelliği olan halkçı, inanç kültür ile yine öğütçü olan, halkçı kültürü, genelleştirmiş olursunuz. Ki böylesi durumlarda etnik kültür de; toplum kültürü yapıp çıkılır.

Böylelikli yazarlar, yaratıcı kültürü hiç bilmemiş olur. Zaten yazar kültür konusuyla yozlaşma konusunu, birbirinin referansı gibi aldığından, yaratıcı olmayı da yozlaşma algısı içine zımnendi açıklıkla, açık açık tikiştirmişlerdir. Götürür bunları da tanrısal algıya referansla tutuşturdu verirler. Böylesi yazılarda toplumsal kültürün esamesi yoktur.

Oysa bizim ortak referansımız, toplumumuzun kültürüdür. Değilse Kırşehir sokaklarında şöyle, İstanbul varoşlarında böyle, konuşuluyor olan yerelci parça kültür, toplumun kültür envanter ilişkiliği içinde ise de, temel toplum referansı değildirler. Allah aşkına bir kültür içinde bu tür gelişmeler olmadan bu tür arz ve sunumların seçme ve ayıklanması yapılamadan, genel kültürleriniz belirebilir olur mu? Yoksa sizin elinizde değişikliğe uğramayan, ilkten beri var olan, herkesin arayıp da bulamadığı, her derde deva bir kültür var da ona mı sahip çıkıyorsunuz?

Bu tür yazılarda anormal abartılışlarla ve tamamen cahilane bilmezliklerle sokak jargonu tu kaka yapılarak, kültür üzerinde fikirsizliğin, fikri beyan edilir. Bir kaynaktan çıkan suyu ırmak olmamakla suçlamak neyse, bir toplum içindeki sokak jargonunu kültür saymakta o dur. Nasıl kaynak suyu, süreçler girişmesi ile ırmak olacaksa, sokak jargonları da epey bir girişmeler sonunda, seçile elene, kültür olmanın süreçleri içine sokulacaktır.

Yani minicik, miniminicik akışlarla siz, önce dere oluşumlarını görmelisiniz. Ve dere akışlarının, nehir olacak girişmesini görmelisiniz. Yani nehir olacak girişme tavrını, ne derede, ne daha dere bile olamamış (sokak) , mini minnacık şırl şırl akışları içinde aramamalısınız. Ne de kaynaklarda aynı genelci olan kültür tavrını beklememelisiniz. Böyle bir beklenti içinde olmak, akılca tıfıl ve cahil olmak değil de nedir?

Yine nehirler girişmesi olacak olan, göl ya da deniz girişmesini (çatı kültürünü) nehirden beklemek, akıl kusuru, ya da akıl fukaralığı değilse, nedir? Mini minicik akışın kendi serbestliği, soksak aidiyetçi eksenleşme temaşasını, genel kültür yapıp çıkmak, ancak inançsal (tekçil) mantığın hadım ettiği beyinlerin sulanması olmaktan öte gidemez.

Sürecek

Bayram Kaya

Bir Makale Konusunun Ele Alınışını Eleştiri 2

Bir kere kişiler (mini minnacık orada, buradaki, birçok keyfi var oluşları) , toplumsal kültürü oluşturamazlar. Toplumsal kültür, toplumsal güçle, sosyal kültür de sosyal güçle oluşurlar.

Bir alandaki nicelenmeler, söz gelimi bir kültür içindeki toplumun dilinde olacak nicelenmeler; yozluk sayılmamalıdır. Çünkü böyle bir kabulde siz, gelişmeyi yozluk saymış olursunuz. Oysa bir nicelenme bize göre ne kadar olumsuz olursa olsun, gelişme bu nicelenmelerin (ortamın koşullarına denk düşenlerin) içinde, seçme ayıklamasını yapacaktır.

Bu seçme ayıklamalardan kimilerinin mevcuda eklemleşmesiyle, o mevcut gelişecektir. Siz bu nicelenmeler içinde daha baştan neyin seçilir, neyin seçilemez olacağını bilemez olacağınızdan dolayı, bunları yozluk olaraktan saymanızla, böyle bir karşı duruşun gelişecek olanı yok etmesi ile seçme ayıklamayı ortadan kaldıracaksınızdır. Seçme ve ayıklaması ortadan kalkmış bir durum, gelişmesi ortadan kalkmış bir durum demektir.

Toplumsal kültür, tabana doğru gittikçe az buçuk çarpılmalarla yansır. Taban toplumdaki aldığı bu yansımayı buna bağlı kalarak üzerinde rahatça rastgele keyfi, oluşlarla (sosyalci, halkçı, inançsal olaraktan soksak hareketli vs.) devinimlerini bu kültür üzerinde kendi öznelci anadıkları ile yaşarlar. Nehir her ton (kültürü) rengi taşır ama denizin ırası (Ana kültürü-çatı kültürü) nehirden çok farklıdır. Nehirden çaylara, çaylardan derelere, derelerden dereciklere, dereciklerden kaynaklara doğru gidince, ana kültürden-çatı kültürden, sapmalar zorunlu ve mutlaklıdır.

Kişiler bu yansımayı toplumsal temel üzerinden, şehirlere doğru, mahallelere doğru, sokaklara doğru ailelere doğru götürdükçe ana kültür zorunlu kırılmalarını taşır. Aile kültürü toplumsal bir kültür özelliği taşır ken aileler; o aileye özgü, toplumun olmayan, kültür tutumlarını da taşır. Bunlar iyice bir görülmelidir. Aile kültürü tam bir toplum kültürü değildir. Esasen de olamaz. Çünkü aile, toplum değildir. Sokaklarda da, aidiyetçi grupların var olması, en temel serbestçe kültür girişmelerini işlektirirler.

Onlarca mini minicik aile ve sokak grup oluşmalarıyla, mini minicik sokak jargonlarıyla, dereciklere, derelere doğru giden oluşmaları başlatırsınız ki sonuçta toplumun çatı kültürü ortaya çıkar. Sizin bu devinimleri yozluk olarak görmeniz, kişinin kendi öznelci kültür bilişim yozluğudur. Üstelik birde toplumsal kültürlerin (bunların) , evrensel olan kültüre gitmesi zorunlulukları vardır. Ki kültürlerin evrenselleşmesi demek kültürlerin okyanuslaşması demek olup, okyanus davranışı göstermesi demektir. Bir kültür (oluşma) dışardan ithalini yapar. Çünkü bilim ve teknoloji edebiyat sinema gibi sanatların dili bunu zorunlu olarak evrensele götürür. Siz bunları bilemez iseniz elbette hastalıklı bir fikir üretirekten kendi bilmezliğinize, yozlaşma diyeceksiniz. Bilimin, bilginin, sanatın, edebiyatın, teknolojinin vs. sınırı, dili olmaz.

Minicik rast gele adımlarla siz, sokaklara, oradan da, mahallelere, nehir gibi olgucu oluşumlarına varırsınız. Bir varoşlar ve mahalleler düzenli organizasyonları olan şehirlerden de, şehirler konfederatifliği oluşumu olan genel toplum çatı kültürü içinde (göl ve denizler içinde) bunların tümünü giriştirirsiniz. Burası toplumsal gücün belirlediği bambaşka alandır. Kişiler (sokak jargonları) bu toplumsal gücü taşımağa, muktedir olamazlar. Göl veya denizin taban sızıntılarından da, zorunlu olaraktan, sokak kültürleri, deniz ve göl bağlantılı bir geri beslenme yolu üzerinden, referans olarak kontrol edilip, düzeltmenin serbestliği içinde olacaktırlar.

Bir yazar düzlemsel devinmeden hareketle olduğu zaman da; bir yanlışlık içinde de olabilirler. Yanlış düşünme beyan edişler, içinde olabilir. Olmalıdır da. Böylece gerçeklerin tartışılmasıyla, yeni doğumlar yapılır. Ama kişiler düzlemsel zeminde olamayışla, fikir dahi olmayan; söz gelimi sokak ağzını, toplumun ağzı sanma cahilliğini, bilmezliğini, fikirsizliğini; sanki yanlışmış gibi ortaya koyuyorlarsa, böyle cahillere de haddini bildirir bir takım demeleriniz de daima olacaktır elbette.

Burada önemli olan, sokağın ağzı ile sokağın ağzına da referans olacak toplumsal yansımayı karıştırmamak gerektir. Ve bu ayırımın bilincinde olmak gerekmektedir. Jargon farklı, jargonun üzerinde olduğu devinme kulvarı farklıdır. Jargonun devindiği alan, toplumsal kültürken, bu kültürden yansıyan bambaşka mutasyon olan kişilerin jargonlarını, toplumsal kültür sayma yanılığısı bam başkadır.

Sokak jargonunu toplum kültürü gibi ele alıp aşağılamak tamamen bir bilmezliktir. Bilmezliğin aptal cesareti ile konuşulup yazılmasıdır. Bilmeyen insanın şursuzluk cesareti olduğu yadsınamaz bir gerçekliktir. Şimdi, biraz daha bilimsel bir söyleyişle, sokak jargonunun bağıl serbestlikle oluşunu bizimde temelimizde olan nesnel gerçeklikle ifade etmeğe çalışayım. Her oluşma, kendi alanı içindeki referansları üzerinde nicelenmedirler. Ve nicelenmeler de, bir güç olaraktan birlikler konfederatifliğidir.

Kimi atomlarda, bazı elektronların sanki o atoma (referans alanına) ait değilmiş gibi davrandığını hepimiz biliriz. Yine bu atom referans alanına ait değilmiş gibi davranan elektronlar (sokak jargonları) elektrik akımını sağlarlar. Başka deyişle, başka bir referans alanına aitmiş gibi göç ederler. Böylece elektrik akımı oluşur. Daha açık söylersek bu hiç kimseye ait değilmiş gibi olan elektron (sokak jargonu) birçok atom tarafından ortak kullanılır. Ortak kullanılan elektron (sokak jargonu) oradan oraya göç ederek, elektron (elektrik) yerel akımını ortaya çıkarırlar (toplum kültürünü ortaya çıkarırlar) .

İşte sokak jargonları (kültürü de) da bu elektronlar gibi grup aidiyet çekim eksenini yaratan bir ortaklaşa paylaşımdırlar. Nasıl elektron atom düzenine bağlı kalışla serbest paylaşılan hareketler üretiyorsa, sokak kültürü de toplum referanslarına bağlı kalarak jargonlar üretir. Zaten başka türlü nasıl üretecek ki? Bu farklı jargonun, sizin elektrik yükünüze (farklı jargonunuza) ters gelmesi de gayet doğaldır. Ama bu bir yozluk değildir. Eğer siz bunu yozluk olarak görürseniz, sizin kendi dil kullanımınız da, ona göre bir jargon olduğu apaçıktır. O zaman sizinkine ne demeli acaba?

Zaten kendi dilinizi (jargonunuzu) merkeze alan bu düşünceniz bir saplantı olmaktan öte bir şey değil. Çünkü toplum kültürünün içinde sizin olan jargonunuz da yoktur. Ya da sizinki toplumsal kültürde ne kadar varsa, o da o kadar vardır.

Paylaşılan elektronların ortaklaşa kılınması farklı atomlarca yapılmaktadır. Bu demektir ki her bir atom, temelde aynı olmak koşulu ile farklı referans düzlemidirler. Çekirdek yük sayıları ve elektron sayıları farklılığı ile kısmen değişik referans alanlarının farkını ortaya koyacaklardır. Elektron bu referansların girişen ortalamasında bir jargon üreterek (Serbest hareketi) ortaya koyacaktır.

Yani bu da bir kişinin iki üç aidiyet (toplum) uyrukluğu (vatandaşlığı) ve jargon kültürü olacaktır. Eş deyişle ortaklaşa kültür girişmesi gerek tekçi (ulusal toplumcu) bazda, gerekse ortak çoklu paylaşanlı çoğulcu bazda, olmak üzere; evrensel kültüre gidicidirler. Bu jargonlaşma, cahil yazarların deyimi ile yozlaşma, sizin uzun erimde,

evrensel kültüre gidiŖ yollarınızdan biri olacaktır.

Sürecek

Bayram Kaya

Bir Makale Konusunun Ele Alınışını Eleştiri 3

Bu mesabede (Düzlemde) sokak sosyal jargonu etnikçi de davranacaktır. Toplumsal kültürün göl dibi sızmaların yansımada bu zaten vardır. Ama nihai adımda, kişiler toplumsal kültürle devinmek zorundadır.

Çünkü etnik yalnızlaşma gittikçe sağlayışların körelmesine doğru kayacaktır. Bu demektir ki etnikçi kültürler kişi sağlayışlarının toplumsal referanslarını, kaybedecekler. Denizden sızan geri beslemeli akımla kişi zorunlu olarak toplumsal referanslarını düzeltmeye gidecektir. Yani kişi zorunlu olarak topluma yani toplumsal kültüre gider.

Buralardaki sapmalar, bu yazarlarca bir yozluk olarak mı görülüyor? İşte yazarlarımızda bunlar hiç belli değildir. Bu da kimi yazarlardaki kültür kavramının, yazarlarında tam da oluşturulamadığı anlamına gelmektedir. "Misafirperverliğimiz zaten ayrı bir durum" gibi sözlerle kimi yerde de tikel ahlakı, kültürün üzerine çıkarmıştır. Ya da ahlakı kültürün kendisi yapmıştır. Oysa ahlak kendisi bir kültür unsuru iken, her kültürün, bir ahlak olmadığı, yazarlarca hiç bilinmemiştir. Veya en hafif deyimini ile göz ardı edilmiştir.

Sözgelimi bu tür yazarlar; " bir sürü isimler ortaya atıldı ve çocuklara bu isimler konuyor. Allah beni doğuştan Müslüman olarak dünyaya gönderdi" gibi ifadelerle inancı da, kültürün kendisi yapıp çıkmışlardır. Oldukça bilgisizliktir. Dünyada ve çevre de olup bitenden bihabersiz, kişiler makale olaraktan; bildiğini sanmanın bilmezlik cesareti ile yazılmış bir yazı ve üslup, ortaya koyarlar.

Evet, inanç bir kültürdür ancak her kültür, inanç değildir. İnancın daha temelinde inerse, inançlarda ibadetler de vardır. Yani her kültür ibadet edilir olan değildir. Bu yüzden bilimsel, toplumsal, sosyal, teknolojik, estetik, halkçı, sanatsal vs. etnik inanç ve etnik ahlak olmayan inanç ve ahlak gibi birçok kültür unsurlarımız da vardır. Bunların biri birine indirgenmezdirler. Üstelik bunları kuşatan bir "kültür felsefemiz" vardır ki kimi yazar bunları ya hiç bilmiyor, ya da kâle almıyor görünmektedirler.

Şu da bu tür yazarların, bu konularda sıfır bilme içinde olduğunun bir göstergesidir. İnançların ve ahlakların neredeyse birde kişilere özgü, kişi temelinde inen tutumlaşmaları vardır. Bunları yazarların makale yazılarında genel toplum kültürü saymaları ise tam bir affedilmez kusurlardan birisi olmaktadır.

İşte bu türden sığ, basit kültür anlayışlı yazıcıların, en az güncel devinmeli bilgi ilkesi üzerinde olacıklardan, yazı girişirmelerini yapmaları gerekirdi. Yazarlar; tamamen bihaberdirler. Bu tür konulara az çok vakıf olur, ilgilisi kişilerin gülüp geçeceği sıradan bir konu içeriği alakasızlıklarıyla, yazılmış çalışmaların yapılan bir makaledir bunlar. Düzeltmesi oldukça zor bir çıkılmazdır. Tekçi mantıkla ve sıfır düzlemli bir oluşmadırlar.

Bu tür yazarların veya konulu makalelerin, bir irdelemeyi, bir teşhisi, bir sorunsalı ortaya çıkarmalıydı. Kendi akılcı ve bilimsel yorumlanışlarıyla ve akılcı bağıntılı çıkarımlarıyla, konunun sürmesi gerekirdi. Oysa kimi yazarlar, olup bitenlerin bilmezlik girişmeleri karşısında, şaşma kalmanın hayıflanmaları ve "kendi kendilik anlamalarının" kendi, kendilik haklılık kaygılarıyla, yazılarını örgüleştireler. Bitli baklanın kör alıcısı olur hesabı, bu tür yazıların okur beğenir kitleleri hayli geniş de olurlar! Eğer okur çokluğu, yazıların doğru ortaya konuluşunu ele veriyor ise, bu yazılar doğru ortaya konmuştur!

Bu tür yazarlar daha yazılarına başlarlarken baştan algısal çarpılmalarla başlamışlardır. Pek sıradan, hiç bir söylemi içermeyen bir 'yozlaşma'sözcük kalıbıyla, oldukça geri

düzlemci bakışlarıyla, yazı nesnelere girişirler. Bu da konunun ilgilileri için yazının mesajını düşürürken, sıradan bir okura hitap yeteneğini artırır. Nedeni basittir. Aynı inanç temelli üzerinde tekli mantıkla anlama ve tekli mantık kalıplarıyla konuyu dönüştürme yetisi içinde yetişmiş olmalarının düzlemselliğidir bu. Hiçbir gelişme vaad etmez bir örneklidir.

Eş deyişle leyleğin özelliğini de yerine göre bir kuş özelliği olarak görüp anlayamamaktır. Tekçi mantık kargadan başka kuş tanımama özelliğidir. Yani kişilerin kendini güncel, çağdaş, çok yönlü, kuantik, kaotik gibi birçok mantıkçı düşüncelerin bağıntısını edinmemiş olmak, elbette sizdeki bilir olamamanın verdiği cahil cesaretini çoğaltır. Bu tür çoklu mantıkları bilen kişilerin de, bu tür tekçi inanç eksenli yazıları, makale diye ele alması zaten olanaksızdır.

Örneğin; bu tür yazarlar, daha konuyu ele alıpta faul yaparlar. Aklın analizi yapmak yerine; "yozlaşan, hızla bozulan kültürümüz...Şahsen benim en büyük tasalarımın biri..." gibisine kaygıcı denişle, yine "yozlaşan kültür fantomunu, kaygıları olarak" ele alırlar. Eh kaygıların olduğu yerde de aklın ilkelerinin bastırılacağı çok açıktır. Yazarlardaki kaygılar diyalektik bir olup bitmenin farkında oluş da hiç değildir. Etkin gelişme ve değişimler karşısındaki, kendi bilmezci ödevci direnç öğrenmelerini, kendi duygu boyutlarından, kaygı boyutuna transferle, götürmüşlerdir.

Aklın ve gözlemin, bilgi birikimlerinin, bilim felsefesinin ve bilimsel kültürün olması gereken yerde de sizler; duygu oluşturursanız, eh duygularınız da kaygılara kaçacaktır! Aklın, akılsızlığa kaçması iyidir. Çünkü akılsızlık akıllanmaya varır. Ama duygu kaygıya, kaygı da duyguya varırken bu gidip gelmelerde akıllıca bir sonuç çıkmaz. Duygunun olduğu her yerde, kabaran duygu, verili bir kültürü, sanki kutsal bir emaneti saklar gibi bir sahiplenişle ve tabucu oluşla, bir sahip çıkamamanın kaygısına bürünürler.

Yazarlar, kültürün ne olduğunu belirtirken, tanımın genel kavranışından hareket etmeleri lazım gelirken; kültür unsurlarının özel tanımlılığını kültürün tanımı gibi işlemişlerdir. Ve kültürün bir değişme ve ihsas işi olduğunun farkına varamayıp, inançların değişmezliği özelliğini, kültürün değişmezliği olarak anlayıp, işin içinden çıkmışlardır! Yazarlar, değişmelerin nedenci yaklaşımlarından uzak bir yozlaşma (belki de gericileşme olacaktı) ihdası üzerinden, kültürü tanımlamaya ve bu tanım üzerinden de dirençleşmeye gayret ediyor.

Sürecek

Bayram Kaya

Bir Makale Konusunun Ele Alınışını Eleştiri 4

Oysa yozlaşma, bir geliştirmeyi taşıyamamanın fanatizmidir. Yozlaşmada gelişenin, gelişmeyi taşıyamaması nedeni ile kendisini bir asıl olanına, bir ilk olan modele doğru, yeniden döndürmesidir. Gelişmeyi saçmaya çevirmesidir. Gerileşme anlamına gelir ki, kültür bitkisinde ve biyolojik geliştirmelerde görülür bu yozlaşmalar. Bu tür geliştirmelerin kendi kendisine ilk örneğe doğru eğilimleşmenin bile temel bir evrensel yasası da vardır. Ama burada buna değinmek, konu uzunluğu yapar.

Değilse bir kültürün nicelenmesi değişmesi, çoğalması, büyümesi; yozlaşma değildir. Büyüyen her şey eskisine göre farklılaşan, tanınamayacak kadar olandır. Ki bu da yozlaşma değil, gelişmedir. Her gelişme kendi düzleminin olumluluk ya da olumsuzluğunu içerir. Bunlar bir önceki ile kıyaslanmazlar. Kıyaslanamayanlardan da yozlaşma ifadesi çıkarılamaz.

Böyle olunca da kimi sevgili yazarlar da kültürleri bir değişmezlikle algılamaktadırlar. Ve bunu böyle empoze ederek dar ufuklu düşünemeyen, kuşkuları ortaya seremeyen, farkında olmadan şablon kontrollerle yönlendirilen, okur kitleleri hazırlanmaktadır. Yazarların kendisinin de farkında olmadığı değişir olmaları da yozlaşma gibi oldukça sıradan bir kapasitif tutumlaşışla ele almış oluyorlar. Oysa yazdığı yazının okur kitlesinin skala dağılımını da göz önüne alıp, kendi yazar olmalarının sorumluluğu gereği, kontrolcü düzeltmesini yapıp, bu ucubeliğe düşülmemeliydi.

Sosyal yaşam, her zaman gelir dağılımlarının paylaşılması esası üzerine oturmuştur. Gelirlerin tüketimindeki yaşantılaşmaları paylaşan sosyal sınıf grup yaşantılarıdır. İşin tuhafı sosyal kültürler; toplumsal kültürü, yani üretime ilişkin kültürü; nesnel, bilimsel ve toplumsal sınıf temeline dayalı kültürü, görmemişler, yok saymışlar. Ve bunlar inanç kültürüyle tümünden, izole edilmiştir. Veya Arap saçına döndürülerek hepsi karıştırılmıştır. Esasen yazı iyice okunduğunda, yazar böyle bir ayırt oluşun hiç bilincinde bile değildir. Tabii ki böyle bir çalışma isteneni sağlayamamış olmakla eş anlama da gelebilir.

Bir yazar, ele aldığı konuya bir bakışla, bir sunuşla, bir ortaya konuluş üslubuyla ve konusunun diğer bağlantılarla ilişkilmesini, ya da bunların tümleneni üzerindeki genel felsefesini belirtmelidirler. Bu yüzden kimi yazarlarımızın bilimsel felsefesi hiç yok. Biraz öğütçülük biraz sokak kültürü, biraz da inançsal bilgi ile bu iş oldu, sanılıyor. Az buçuk bilir olmayı, allamelik sayabilme cahil cesaretini gösteriyorlar.

Bunlar, şimdide bekraund biriktirmesi olamayan insanlardır. Yazarlarımız bunlara pek sadık kalmamış. Sıradan yaklaşımlarla, hemen her yerde karşılaştığınız türden önyargılarla ve inanç düzeyine indirgenmiş söylemlerden; ne kültürümüze, ne de yararlı gelişmelerimize, ne de aydın olup ışık tutabilmemize olanak yoktur. Yani: "kendimiz bir muhtacı dede, kaldı ki gayriye himmet ede" pozisyonları yaratmaktayız.

Değerli yazarlarımızın bir türlü çözemedikleri ama farkına vardıkları bu tür durumlardaki hassasiyetlerini anlıyorum. Ancak yazı sadece bir iyi niyet çalışma girişmesi olmamalıydı. Çünkü böylelikle çok büyük bir bilgi kirlenmesi yaratılmaktadır. Bu da okurlardaki bilginin seçiciliği yerini, kişileri usancın boş vermişliğine götürmektedir.

Kimi değerli yazarlarımızın böylesi yazıları, hiç bir akıl konur, tartışılır yanları ve varyantları olmayan, çalışmalarıdır. Bu yazılardaki fikirler binlerce yıldır çocukluğumuzdan beri kulağımıza fısıldanır. Basmakalıp, neyin ne olduğunun bilinmezliği ile yapılmış söylemlerdir. Ama değerli yazarlar bunları makale gibi iddialı bir alanla ortaya koymaya çalışırlar! Yazıları, neyin, neye göre, neden, niçindi olabilecek

girişmeleri olmayan, öğütlemelerdir. Ki bunlar kültür hayatımızla da izah edilemez zaten.

Bu yazılarda, sanatın üzerine dini inanç bina edilmiştir. Bir teknik gelişmenin sosyal ve toplumsal kırımlarını beyhude bir anlayışla inanç düzeyinin günahına kakıştırırlar! "Türk Sanat Müziği konseriydi. Ne yazık ki salon tamamen dolmamıştı. Bir yabancı sanatçı ya da topluluk gelmiş olsaydı herhalde ayakta dinlemeye bile yer olmazdı! " gibi genel önyargı içeren söylemlerle kendilerini haklılaşa gayretinde olurlar. Bir sanatsal seçicilik olan görsel dinleti faaliyetlerini, kişisel tercihleri, alaycılıkla geçiştirirler. Yani kendi tercihlerini, herkesin tercihi olması gereken bir durummuş konumuna soktuklarının farkına bile varmazlar! Ki gelişme ve farkındalık bağlamında körelmeyi, yozlaşma gibi dışlamak, yaratıcı felsefe bağlamında çok tehlikeli bir kıyaslamadır.

Üstelik kültürler zorunlu olarak yerelden evrensele, evrenselden de, yerele doğru girişmeli olan alanlaştırılmasını, yabancı- yerli gibi sığıklar üzerine söylem oturtulması bir aydın görüşü olmayıp, sıradan bir çocuksu anlamadır. Bir türcü yaklaşımla aile ve kasaba ve şehir kültüründen kalışla, evrensel olanı hiç görememişlik olmaktadır. Ki, bilim ve bilgi adına; sanat adına, düşündürücüdür.

Bu tür yazıların temalarında kültürel meşrulaşmanın kaynakları; ya cengâverlikler hamasetine, ya misafirperverlikler gibi geri düzlem ayrıntıların boğulmasından ötürü, genelleşemeyen bir inzivaya çekilişi oluştururlar.

Ben kendi payıma, böyle yazıları okuduğumda, o yazıların yazımlarına göre kültürün ne olduğunu bilemediğim için," bozulan kültürümüzü" de hiç bilemedim!

Bu tür analizci olamayan, ilişkisiz girişmeli tutarsız anlatımlardaki, yozluk kavramı zaten her sıfır (kararlı düzey) hareketin sahipleneceği kolaycılık, başlı başına bir çıkmazdır. Bu tür çıkmazlıklar, düşüncemizdeki şablon oturulardan kaynaklıdır. Şablonumuza göre her sapmalara (gelişmelere) , karşı direncin bir saldırısıdır.

Sürecek

Bayram Kaya

Bir Makale Konusunun Ele Alınışını Eleştiri 5

Bu türden kimi yazılarla, değerli yazarlarımız; zaman ve zemince aşılımış, geri kalmış değerleri, sanki: ' sürekli gelişen kültürümüze karşın, bu aşılımış olanları, ilgisiz olanları, skala edip, güya bozulan kültürümüze mahirce, emsali misal, yapmanın' tek yanlı ve dar, bilmezce, affedilmez bir yanılığısı içinde, gibidirler.

Makale gibi girişilen yazılar; daha temelleri belirlenmeden soyut, muğlâk ifadelerle akıl yerine duygular yaratacak olan kendi öğütlerini ortaya koyuşlarıyla okurlarını, iyice şartlandırırılar. "Kültürümüzün yaşaması için! kaybolmaması için! gelecek nesillere çok sağlam bir şekilde, ciddiyetle ve özenle aktaracağımız, bırakacağımız en büyük mirasımızdır." Gibisinden kimi anlatımlar ve yanıltmalar, hiçbir yazarlık işlevi ortaya koymayan sıradan bir abur cuburluktur. Hal bu ki işlevsel olan, işlevsel olacak olan yaşar. Ve kaybolmaz, işlev oluşla dinamikleriyle süreklileşir.

Sözün gelimi, refahını paylaştıramadığınız topluma, kültür aktarmanın gayreti güdülür! Tabi belli bir yaşam standardını tutturamayan halk da bu aktarmayı fazla taşıyamaz. Masasına henüz sıcak çorbasını (sağlayışını) koyamayan insan, masasına çiçek (kültürünü) koyabilmenin arayışı içinde de, olamayacaktır. Yine, söz gelimi Almanya'ya işçi olur, kısmen Alman'a ilişkin kültürü, Alman refahı ile beraber tüketir! Sabahın beşinden, akşamın beşine değin iş gören kendi yurttaşınız, geneci kültüre hiç vakit ayıramadığından, inancı olan dar kültürün bilinçsiz bir savunuru ve iyice sarılırlı olacaktır! Artık gelişmeyen cılızlıklarla varlaşarak yaşamaya sarılan çoğunlukla gelenekçi olan kültürle baş başa kalırsınız!

Bir yazar, böylesi bir konu ele aldığında, söyleyeceği tek cümle: "Kültürümüzün yaşaması için! kaybolmaması için! gelecek nesillere çok sağlam bir şekilde, ciddiyetle ve özenle aktaracağımız, bırakacağımız en büyük mirasımızdır" olur! Kültür bir toplumun, özelde de bir halkın zaman zemin sürerli tanımlılığdır. Kültür ileri doğru kesikli, sürekli, değişken bir akıştır. Bir toplum, aktarılması gereken kültür varlıklarını, her halükarda aktarır. Yeter ki o kültür işlevsel olsun.

Genel olarak, kültür aktarma olacıklardan, bizlere hep; "inanç aktarmasını" telkin eder olduklarından, bunlar da, bol bol ve ziyadesi ile fazla fazla, yapılır. Ama ortaya bir arpa boyu gelişkin işlevli kültür konamaz olduğundan, ya eski örnekleriyle dalınılır oldular. Ya da insanlarımız kültürlerini geliştirme muktedirliğini (karşılıklı bağıntıcı sekans işlevleşmesini) , kendilerine aktarılan öğütler içindeki yaşamsallığını bulamadılar!

Ya da; "son senelerde babaların isimleri, dedelerin isimleri beğenilmez oldu. Modern, çağdaş(!) olduğu sanılan bir sürü isimler ortaya atıldı ve çocuklara bu isimler konuyor. Allah beni doğuştan Müslüman olarak dünyaya gönderdi, sen neden bana kötü manaya gelen ismi koydun? ` diye, isim koyandan davacı olacaktır." Gibisine abur cuburluklardan günah keçesi yapılır.

2-"Türk kültürü bütün cihana asırlarca damgasını vurmuşken, ne yazık ki bugün hızla bozulmakta." Siz böyle bir ifade de körlükten başka hiçbir şey ortaya koyamazsınız. Roma imparatorluğu da 1500 seneden (Bizden 1000 sene daha) fazla, cihana damgasını vurmuş! Ne olacak şimdi? Kültürlerin kesikli sürekli, devamlılıkla gelişmesi ve birbiri ardına, ardışık yer alışları sürerliğinde, bunlar elbette olası olacıklardan kimileridirler.

Eğer bir toplum cihana damgasını vuracak denli kültürel egemenlikleşme oluşturdu ise, bu eskiye bağlılıktan değil, eski üzerine sanat, edebiyat, bilim, ticaret, teknoloji vs. alanlarda devamlı yeni gelişmeler oluşturmuş olmasındandır. Eskiden farklı olan,

eskinin devamı olan kültürel ilerlemelerle, süreçler kaydettiği için cihana egemenci damgasını vurmuştur. Bu genel geçerli bir ilkedir. Kısacası üretmediğiniz zaman, üreten toplumların kültürünü, çok özelde de dilini, almak zorundasınız!

Size de, bunlara bakıp bakıp şaşmak düşer! Kendi sorumsuzluğunuzu günah keçesi aramakla başka yönlere transfer edersiniz! Yok, sokaktaki bozulma idi, yok televizyonun etkisiydi, yok basındı, diye teşhisci ucuzlukların suçlayıcılıkları içinde olunursunuz! Söz gelimi atom altı parçacıklarını siz bulup keşfettiniz de, sizin insanların hınzırlık olsun diye mi; Higgs parçacığı, gluonlar, leptonlar, kuarklar vs. gibi isimleri kulanı verdiler diye düşünmezsiniz! İşte biz bunların isimlerini sözcük dağarcığımızı, genelde de, kültürümüzün içine katıp öğrenirken; bunları bulanların hayatını da öğrenip, yaşantısını bile bilinçaltımıza benimsenmeler oluştan kaydetmekteyiz!

En bayıldığım, akılsızca yuvarlamalardan biri de; "Eskiden, büyüklere hürmet, saygı, küçüklere şefkat, sevgi en önemli öğretimizken (hala ilkokullarda okunuyor) ne yazık ki, icraatımızda göremiyoruz." türü söylemlerdir(!) Bunlar ilişkilerle durumlarla göreceleşen insan-insan girişmeli tutumlardır. Bu söylemi bir düzen ilişki konumu ile ele alıp, kültürü abartmanın da yere batırmanın da öyle uzun boylu doğruluğu da yoktur. Hiç üzerinde bile durmayacağım sıfır düzeyli bir söyleyiş!

Yine bu tür yazı sığılıklarından biri de: "Abi onu karşımda öyle görünce çüş falan oldum yani...Oğlum bu iş bizi kasar dedim, fena göçeriz dedim, enjoy durumları yani... Ama concon muyum ki ben, baktım ki o da bana kesik. Sarıl oğlum dedim, bu manita senin... `Hav ar yu yavrum?`` türünden sokak jargonlarını kültür sayması basitliğidir!

Sokak aidiyetliği, gruplar arası kabul edilme iletişmesi, bir tür gruplar parolasını kültür sayma bahtsızlığıdır. Yukarılarda değinildiği gibi girişmenin seçme ayıklamasına tabi olacak belirip kaybolan bir çeşit veri sunulardır. Bu bahtsızlık, tam bir tembel okur mantık düzeyine hitap eder şekilde yazılır. Bu yazılandan, kültürümüz adına, yazarlık adına, en ufak bir katkı sağlanamaz. Bunlar öğütçü bilmezlik mantığıdır.

Sürecek

Bayram Kaya

Bir Makale Konusunun Ele Alınışını Eleştiri 6

Bu tür yazılardaki; "Misafirperverliğimiz zaten ayrı bir durum." gibi söylemler üzerinde durulmayacak denli yavan bir söylemdir. Halk yaşantılaşması ile toplum yaşantılaşmasını karıştıran bir saçma sapanlıktır. Misafirlik bir zamanlar neden vardı? Misafirlik şimdi neden yoktur? Ya da neden şekil değiştirmiştir? Bunun düşünmesini yapamayacak denli bir sığlıktır. Sormak lazım turizm niye var? Turistler de birer misafirdir. Hem misafirin dik alasındandır. Evlerimize tanrı misafiri etsek ya!

Yine bu tür yazıların kültürel tanımlamalarında; "Türk Sanat Müziği konseriydi. Ne yazık ki salon tamamen dolmamıştı. Bir yabancı sanatçı ya da topluluk gelmiş olsaydı herhalde ayakta dinlemeye bile yer olmazdı!" gibi cümlelerden ibaret savunuyla da olur. Yazımı yukarıdan beri okuyanlar artık bunlara cevap verebilirlerdir. Bu cümleleri okurun düşünme becerisine bırakıyorum. Ben yerli oluştaki kendisini jiletleyen konserleri de kültürsüzlük saymam. İdil Biret'in konserlerinin, söz gelimi bir popçu konserine göre, hiç tercih edilmemesini de kültürsüzlük ya da yozlaşma saymam. Bu çelişkilerin anlaşılması, düşünen beyinlerin basitlikle bulacağı sorunsallardır.

"Günümüzde mağaza ve dükkânlarda, işyerlerinde yabancı isim merakı da oldukça fazla... Sanki İstanbul'da, çarşıda değilsiniz de, yabancı bir ülkede çarşıdasınız! Türkçemize ne oldu! Kelimelerimize ne oldu! Diye zaman zaman şaşmamak elde değil!" türü bir savunma şekli de daha vardır!

Aslında bir kişi evine girip, istirahataya çekilip, çeşitli kullanımlara girdiği nesnelere adından itibaren şaşma kalmıyorsa, buna da, şaşmak lazım bence? Evde televizyonu açarsınız, televizyon yabancı düşüncedir (isimdir)! Buzdolabını açarsınız, buzdolabı yabancı patentlidir. Ha keza çamaşır makinesi, bulaşık makinesi, telefon, uydu risiviri, bilgisayar, CD, DVD yazıcı, fotoğraf makinesi, ih..

Bütün yabancı akıl paten ürünlerinin ve isimlerin boy attığı, etrafımızı sardığı, araç gereçli bir ortamda yaşar olmamıza ve bunların nimetinin şükranını tüketir olmamıza rağmen Türkçemize ne oldu diyebilmekteyiz! Açıkçası bizlerin üretmeyen Türkçemizle adını oluşturamadığımız beyinsel, akli gereçlerini, bizler, bir nevi asalak gibi tüketir olmaya da şaşmıyoruz da, yabancı kaynaklı ismine takıla biliyoruz! Ya da bir tabelalardaki isimlerden duyduğumuz hicap kadar, patent yapamamanın hicabını duymuyoruz da; "kompüter mağaza" deyince mi, şaşarcımız geliyor? Yine de saygı duyarım. Ama önce patent bilinci öğrenilmesi gereklidir bence.

Dedik ya uygarlıkta kültür de evrensele gidiyor. Önemli olan evrenselin içine beyinsel emeğinizle nasıl yansınıyorsunuz ki, dil gibi evrensele göre etnik renginizi de gururla bu oluşumun içine de yansıtılabilesiniz. Asıl sorun bu. Helikoptere; helikopter deyip de satın alıyorsanız, helikopter shop'a da şaşmamalısınız! Helikopteri üretemeyen teknolojik kültürle kuşkusuz ki "helikopter mağazası" ya da "helikopter dükkânı" demekte tamamen kültürel bilgi ve kullanım yabancıyı aykırılığı olacaktır. Ki bu da bir zamanların ünlü; "gâvur icadı" mantık versiyonunun bu gündeki uyarlanışçı bilinçaltı beliriş şekli gibi de çağrışımlarını yapabilmektedir. Değilse; sokaklarda yabancı tabela olmuşluğu ya da olmamışlığına, dikkatlerimizin çekilmesinin, patentçi üretiminize dikkat çeker oluşa, ne katkılıkta önemi vardır?

İnancınız da yabancı kültür kaynaklı olduğu için tabelalarınız da, elbette, ukabe tur, tekbir giyim, ihlâs gıda, Merve shop, Medine giyim, akabe; inşaat, rahmet gıda, helâl et, cennetmekân tur, hicret apartmanı vb gibi bir yığın çakma isimlerin, güya kutsallığı ile dolu olacaktır. Ben şaşmıyorum!

03.04.2010
Bayram Kaya
Bayram Kaya

Bir Nagahı Gldeste

Balı tutana kadar
Vaat etmişti sıfatına.
Sindirememiş te yutmuştu
Koyuldukça haline
Tanışıkça olduğu mşerrefi.
şimdi ıkariyordu kusa kusa
Zatı muhterem şan şerfi.

Nerede bir tencere tava
Biliriz ki biz hep
şuhluğuyla zalime karşı bir hava
Uykusunu kaçırırken diktatörün
Haklı haykırışıma gelir
Tencere ve tavanın sesi
Grltdr, görüntü kirliliğidir
Her mikrofonu kapıp mitinkle
Kabara kabara konuşanın ensesi

İş var bu tencere tavada
Karlı soğuk ayaz havada
Baksana ürküp kaçmanın arbedesi
Biri düşerken diğerı tekmede
Var ise su üstünde kalanı
Bir başkası ayağında ekmede

25.12.2013

Bayram Kaya

Bir Okur Yazar Seçkisi

Bir yazan okuyan paradoksu da, yazarın okurunu; okurun da yazarını; seçme ayıklamaya tabi kılar olmalarıdır. Bu seçme ayıklama tek taraflı değildir. Ancak çok ticari oynanan bir çalışma, genel kalıp olan düzlem seviyesine oynayışla, sadece ticari ve popüler olur. Şan mı, şan alır. Şöhret mi, şöhret kazanır. İnsana veya insanlığa bir şey verir mi? Orası kuşkulu!

Nasıl doğada bir seçme ayıklama dediğimiz seleksiyon ilkesi çalışırsa; bunu hayatın pek çok alanı gibi okur-yazar karşılaşmasında da, görmemizle aynı ilke iş başındadır. Pekiyi de bu seçme ayıklama işinde belirleyici olan şeyler neler olabilirdi?

Bir kere yazarın işlediği konunun okur ilgi odağında olup olmaması okuryazar ikileşmesinin bir seçme eleme yöntemidirler.

Yazarın anlatım dili ile okurun anlama dillerinin farklı oluşu, okurun yazarını seçmesi; yazarının da okuruna hitap ediş seçiciliklerinde bir eleme yöntemidir. Okurlar neredeyse okur sayısı kadar anlama dili çeşitliliğine sahipken; yazarlar da neredeyse yazar sayısı kadar, anlatım diline sahiptirler. Bu nedenle, bu tip okur-yazar seçkisinde içerikten çok iletme dili tercih nedeni olur.

Anlatım ve anlamının seyrinde, anlama ve anlatımca birbirine yakın olmayan okur-yazar buluşması içinde zaten başta bir handikap vardır. Kişi anlaması bağlamında ve yazar anlatımı bağlamında kategorize edici mantıklar ayrılığı taşıyan yönelmeler vardır. Bu tür yönelmeler, okuyan-yazan seçme ayıklaması işinde, bir girişme tipi olan seleksiyona, basıncı yapar.

Okurların yazılardaki anlatım konusuna ait olucu özgün anlatım dilini ve sözcük kalıplarını bilmiyor olması, daha başata yazarın; "okurunu seçiciliği" gibi olmaktadır. Bu yüzden her yazarın az çok okur kitlesi; her okurun da az çok takip ettiği yazar kitlesi, ister istemez oluşan bir seçicilik ve alışmadırlar.

Hele düşünce ve bilim felsefesine dayalı yazıları okurken; roman, öykü, okumadaki gibi rahatlıklar içinde olunamayacağından; bilim felsefesi okumak edebi sanatların takibi gibi değildir. Böyle olunca çok elzem olduğu halde; rölative teorisi gibi düşün bazı yazılar, daha baştan az bilinir, az okunur yazılar olacaktırlar.

Eğitim düzeyi ister istemez okur-yazar seçiciliğinde en temel etmen gibi durmaktadır. Bir yazarın okur kitlesi ağırlığı ilköğrenim düzeyli olurken, bu yazarın takibindeki yükseköğrenim düzeyli okurların oranı hayli azalabilecektir. Bunlar doğal oluşla, sosyal yapı içinin okur -yazar ayrışması seleksiyonudurlar.

Bizim gibi toplumlarda şu anda okuryazar olmanın ve eğitilmiş olmanın öğrenim yılı süre oranı 2,4 olduğu düşünülürse, durum hayli faciadır. Bu nedenle çok okuru olmak, çok sevilme, çok satışla çok ticari olmak; çok tanınmaksa da; kalite ve bilişsel oluşla, kantitesi pek olmayabilmektedir.

Aynı kulvarda diğer bir yazarın okur kitlesi, yükseköğrenimi olmakla ilköğrenimi okur sayısı hayli düşük olabilecekle durum ayrışması, kendi kendisine bir seçilim gibi ortaya çıkacaktır. Burada, kalite ve kantite söz konusu olacaktır.

Bir ilköğrenimi olup ta kalite ve kantiteye yönelenler olacağı gibi; yükseköğrenimi olup ta kalite ve kantiteden uzaklaşanlar da olacaktır. Bunlar genel eğilimlerin içine yansılırsalar da; genel eğilimi belirleyemezler.

12.01.2013

Bayram Kaya

Bir Parağrafın Anatomisi

Dün akşam (07.09.2016) saat 21.00 kuşağı sonrasında CNN Türk'te bir tartışma vardı. Şirin Payzın yönetiyordu. Cumhuriyetten bir hanım yazar, bir anda oturma şekli oldukça faullü boyun damarları şişmekle öfke içinde olan beyefendi bir avukat tarafından bağırılarak bir lahza kadarlık azarlanıyordu.

O kadar ki, sakın gibi görünen tutumuyla ezberleri tekrarlarlarken, hanım yazarımıza karşı birden bire poyraz oldu, karayel oldu esti. Fikrin yetmediği yerde vatan millet edebiyatıyla boyun şişirmek çok moda oldu şimdilerde. Çünkü halk ezberinde şişik boyun damarıyla konuşmak, doğruluk ifadesidir!

Bir diğer hanım yazar evlere şenlikti. Tespiti şuydu; ["15 Temmuz sürecinin yaratıcıları kendilerine "yurtta sulh" konseyi deyip Atatürk'ü (Kemalizm'i) çağırışan bir "meşrulaşmaya" girişmişler" diyordu. (Doğrudur!) "Demek ki Kemalizm de böyle bir cuntacı olan darbeci yan olmalı ki cuntacı heveslileri hep bu yola başvuruyorlar"] diyordu!

İşte zehir, kin burada ki bu son cümlede kusuluyordu. Bilmezlik te buradaydı. Bilgiyi karartmak ta buradaydı. At iziyle it izini karıştırmakta buradaydı. Kör kör parmağım gözüne misali zorla savunman olma eylemi yapılırsa, işin sonu açık açık olanı görememek olmasıyla budur.

Kemalizm'in kurucu unsur olmakla meşruiyetliği tartışılmazdır. Kemalizm "Sevir anlaşması" gibi yurdun parça parça olmasını onaylayan sürece karşı oluşturmaktadır. O atamız diye övündüğünüz son Osmanlı Sevr'i imzalamıştı. Açıkta bu; meşru olana ve vatana ihanetti. Son Osmanlı'nın ihanetçi tutumla işgali onaylaması ve işgalcilerle iş birliği içinde olmasıyla meşruiyet ligini yitirmesi de; bir başka gerçektir.

Ülkenin işgal edilmesi ve işgale sesiz kalınması, işgalcilerle birlikte olup direnişçilerin üzerine gidilmesi gibi şartlar zorunlu ve hazır olunca "direnme meşrudur". İşte Mustafa Kemal'in yaptığı kutsal isyan ve örgütlenme bu "direnme meşruluğudur".

Bu tür direnmenin meşruluğu nedenle kurulan yapı ve bu yapının rengi ruhsarı içinde renk alışlar da meşrudur. Hiç bir isyan, kolay kolay böylesi meşruiyetle kutsal olma sıfatına dahi, ulaşamazdı.

Anadolu'nun kutsal isyanına işgalciler ve işgalcilerin işbirlikçileri olan atalarının müdavimi olanlar dışında hiç kimse; çapulcu ya da asi isyanı diyemez. El hak işgalcilerin ve işbirlikçi artıklarının kendilerini ve işgallerini mazur göstermeleri için işbirliği içinde oldukları Osmanlı yönetimine karşı Anadolu'nun kutsal isyanına, asi isyanı demelerinden daha doğal bir şey olamazdı değil mi?

Kabakçı isyanı, Kabakçı isyanı oluşla; Patrona Halil isyanı, Patrona Halil oluşla, Anzavur, Delibaş vs. isyanı hep çapulcu hainlik isyanı olmakla kalırlar. Bu isyanların hiç birinde başlangıç koşullarının haklılığını oluşturan şartların meşru olması fiili olmadığı nedenle bunlar meşru bile değildirler.

Yurdun kurtarılması sürecin ana meşruluğudur. Meşruluk; işbirlikçi olmakla ve konjonktürel ilişkilere göre çok geride kalan saltanatın kaldırılıp yerine güncel üretim tüketim ilişkilerine göre kurumlaşması ile ulusundan, halkından, toplumundan yanlıkla her alanda devrimleri başarmaktı.

Eğer hasediniz yoksa, özel bir kininiz yoksa ve mağlup olan düşmanla birlikte

sürdürdüğünüz sürecin mağlup olarak yarım kalan işbirlikçi heveskârlardan değil iseniz bu Anadolu isyanı gibi kutsal isyanın mimarlığında oluşan sonuç; dünya çapında saygı uyandıran muazzam bir meşruiyetlidir. Çünkü bir ulus ve bir toplum olmanın başlangıç koşulları tüm dünyada bu legalite meşruiyetliğini içerirler.

Şartları oluşmayan darbe gibi kirli bir işin kendisini bu kutsal ateşin pervanesi olmak gibi bir mana anlamasına bürünme ihanetiyle kendilerini meşru etmeleri bukalemunca tavır olmaktan öte gitmez. Kutsal Anadolu isyanı Kenan Evren gibi ayet hadis okuyup meydanlara çıkmaz. Bu mantıkla "Anlı secdeye geçiyor" diye ülke ne hale getirildi. Oysa toplumsa insanın hiçbir yerinde "anlı secdeye geçmek diye bir meşrulaşma" asla yoktur ve olamaz. Anlı secdeye geçmek "üreten ilişki" değildir.

Çünkü Kemalist hareket düşüncesini ve kendi ortak aklını okur. Akli ve düşüncesi olmamakla aklını ve düşüncesini söyleyemeyenler ayet ve hadis söylemekle toplum sal işleyişe güya meşru olurlar. Ayet hadis okumak toplumun değil sosyal alanın meşruiyetidir. Bu tür meşruiyetlikte bu işin birinci yanısıdır.

Gelelim yukarıdaki [15 Temmuz sürecinin yaratıcıları kendilerine "yurtta sulh" konseyi deyip Atatürk'ü (Kemalizm'i) çağırışan bir "meşrulaşmaya" girişmişlerdir demeye (doğrudur) ! Demek ki Kemalizm de böyle bir cuntacı, darbeci yanı olmalı ki cunta heveslileri hep bu yola başvuruyorlar]savlamasını yapan hanım yazarımızın sözüne. Sav dedimse sözün gelişidir.

Bu söz bir sav ve çıkarım olmaktan öte mugalatadır. Mugalatayı ele almak oldukça uç durumlarla sınırlı olmak kaydıyla benim prensibim değildir. Ne var ki sözün muhatabı olan kişinin anladığı dil mugalatadır! Siz de mecbursunuz mugalataya. Bu mugalata bir şey biliyor olmak bağlamında, bir konuşma olmakla zirvadır. Sözün sorumluluğunun dahi bilincinde değildir.

Neden mi? Bir kere bu mugalataya, doğru olmayan mugalata ile karşılık vereceğim için başta özür dilerim. Şimdi aynı sözü aynı ölçülerıyla hanım efendinin deyişiyle konjonktüre uygulayalım.

[Kendisini canlı bomba oluşla patlatıp, yüzlerce masumu katledenler, masumların gırtlaklarını kesip, ciğerini çıkaranlar; kadınları esir pazarında satanlar; Sivas'ta insanları yakıp, Ortadoğu'yu, Afrika'yı, Asya'yı kan gölüne çeviren, işid, boko haram, El şabab, El kaide, El nusra, Müslüman kardeşler gibi yüzlerce terör örgütleri vardır.

Bu terör örgütleri tüm suçlarıyla birlikte kendilerini "Allahu Ekber" diyen hizbi oluşlarla lanse ettiler. "Allahu Ekber" diyen bu deklarasyon İslam'ı çağırışır olmaktadır. İslam'ı çağırışır bu söylemler nedeni ile elindeki kanı ve terörizmi İslam'la meşrulaşan bir girişme olmaktadır. "Demek ki İslam'ın'da terör olan bir yan var"] demek, ne kadar zirva değil mi?

Bu çıkarımın vargısı şudur; "demek ki İslam'da da böylesi suça eğimlilik (!) olan bir yan var ki; tüm terör örgütleri İslam'la (ya da Atatürk'ün sözüyle) meşrulaşılıyorlar". Yukarıdaki gibi akıldan, fikirden, diyalektiki düşünce olmaktan yoksun olmadıkça böyle çıkarım yapabilir miyiz? Zirvalayışla böylesi bir şey söylesek dahi; doğru olur mu?

Yukarıdaki hanım gazetecinin sözünden çıkarımla ve aynı doğrultuda olan bu zirva, doğru olabilir mi? İslam'ı ve Kemalizmi özleri itibarıyla değil de sadece her ikisini de meşrulaşma kaynağı olmalarındaki benzerliklerini ele aldığımızda; her ikisinin ulvi

amacını bilmeyen cehaletler ancak kötülüklerle bu iki ulviliği böylesine bir arada söylerler!

İşte Kemalizm'i ve Kemalizmin inşacı unsur olmasını bilmeyen cehaletler yine bir erdem ve değerler manzumesi olmasıyla İslam'ı bilmeyenler de, hukuksuzluğun; İslami ya da İslam'a göre başka alandaki Kemalisti değerlere büründürülmesi olan kendi hukuksuzluklarını, İslam ya da Kemalistlik sayarlar!

Sapkın olmadıkça, herkesin çok büyük bir ekseriyetle ittifak ettiği doruk noktada tıpkı; enfeksiyonun kendini gizlemesi gibi kurucu unsurla enfeksiyonun kendisini meşrulaşması da her zaman her yerde aldatıcıdır. Yanlıştır. Uyanık olmamız gereken bir konudur. Ne var ki bu gizlenme kaçınılmazdır da. İşgalcilerin kutsal isyana "asi ve haydut isyanı" demesi gibidir.

Tüm kirli işler, kendi kirli işlerini ve kendisini; iyi bir şeyle meşrulaşmak gibi aldatan put olup öncel süreçle kendi meşrulaşmalarını ortaya koyarlar. Terör estirerek "Allahu Ekber" diyenler de aynı sapıklık içinde olmakla, seçkin dinimizi kendi terör eylemleriyle, sapıkça özdeşleştirmektedirler. Bu türden olabilecek her iki yanılgıya da düşmemek lazımdır.

"Her darbe kendisini Kemalist ilan ediyor. Demek ki Kemalizm de böylesi darbeci bir yan var" demek; haydutların katillerin İslamlar gibi giydikleri kıyafetiyle İslam'a atılı haydutluk yapmalarından başka bir şey değildir. Her mikrop kendisini vücuttaki bir yerde inşa ediyor. Demek ki vücutta da mikrop bir yan olmalı ki ya da vücut mikrop sever olmalı ki çıkarımıyla, vücut mikroptur demek gibi abesle iştigaldir.

Mikrobun vücudu yaşam çevresi yapması, vücut demek değildir. Vücutta mikrop değildir. Darbecilerin Atatürk'ün sözlerini darbe gibi yorumlayıp, darbeye uygun yapması da Kemalizm değildir. Ne den mi? Ülke işgale uğramadıkça ve yönetim il legalite olup konjonktür gerisine düşmedikçe meşru hak doğmaz.

15 Temmuz günü bunların hiç biri de en ufak bir şekilde ortada yoktur. Sadece devlette el ele, kol kola yapılanmış güçlerin kendi arasında yönetme kavgası vardır. İşte darbe budur. Adına Müslümanım da dese, Kemalistim de dese bu darbedir. Şartların meşru olması gibi bir durum söz konusu bile değildir.

Bir de 15 Temmuz ve ertesinde "demokrasi" mitingi için sokağa çıkanlara bakalım. Darbeye karşı direnişleri alkışlamaktan, övmekten, desteklemekten başka hiç bir diyeceğim yok. Ama demokrasi mitinginin başka gayeler için kullanılmasına aklın işletilmesi bağlamında, düşünüp akıl etmek için en az bir söyleyeceğim var.

Demokrasi mitinginde adı üstünde demokrasiyi çağrışan dil kavram ve söylemler olur. Bilimsel bir sempozyumda konunuz tıp ya da elektronikse sözünüz de hep tıp ve elektronik kavramlardan oluşan belirtmeler bulunur. Demokrasi mitinginde de "Ya Allah bismillah; ya da Allahu Ekber" türünden sözler ve kavramlar bulunmazlar. Bulunursa bu demokrasiyi kavramamak olur.

Tıpkı dini bir söylem ve sempozyumda da demokrasi, kapitalizm, portföy ya da güzellik uzmanlığının incelikleri gibi söylemlerin bulunmamasının asıl ve esas olması gibidir.

Bayram Kaya

Bir Sen Deli

Su içindeler
Bir sen susuz
Olup biteni
Ol demi
Herkes keyfir

Çok şeye eğilirsin ama
Her şey değilsin
Ne tazeliyorsan
Fikirde et ki fikirde olalım
Siyaset kulluğuna
Şükür et ki, tükürten olalım!

Bu yazgıyla
Bu azgıyla
Fak bulsa
Hak kaybeder

"Suç samur kürk olsa kimse giymemiş"
Hırsızın, hainin, gaspçının usanmazcasına giyinikle
Bilumum yoksunun, hükümlünün üzerindeki ne?

Ayrı ayrı zamanlar can cazım
Ayrı ayrı zamanlar...
Elbette zamanın akışı da başka olur
Oluca Schrödinger'in Kedisi misali dolaşık
Oysa üst üste olmalı
Tok olanın üstünde açlık
Aç olanın üstünde tokluk olmalı

Ya yapıda bir hata var
Ya umutla beklerken kapıda
Varsıl, yoksul; erdemli, erdemsiz; günahlı günahsız...
Ayağının altı cennetle tevazu
Diğer yandan yatağa atılacak kuzu
Öyle bir ikilem içindeyiz ki
Senin tok taraftan değer yargısı dediğine biz
Aç taraftan sömürölmek diyoruz

17.06 2015

Bayram Kaya

Bir Ucu Çoksa Bir Ucu Yok

Bir dağ ucuna bir dağ konsa
Varır bir ucuna bir bağ oturur.
O da Şenlik kurar, hoyrata vurur
Ne yeşermiş olur, ne kökten kurur
Benim diyen, ben olmaz olur
Bir ucu dökülse, bir ucu sklr gider

Ne doğan öznelce gün hükmüdür
Sevgilinin zden gelen sesi
Ne sevgilidir dıştaki
Ben değildir tartarken kefesi
Ne tıkanmiŐ olur anlayıp bilmekle
Her peşine düŐüldüđünde gayret nefesi

Ey yaprağını dökmüş gonca!
Alıp veremediğin var gibi
Ne sylenirsin kendi kendine
Senin de mi darda; ilin yurdun?
Sıkıntı mı ĉekmekteisin?
Bunun iĉin mi dkemezsın kurdun?

Benci dururuz, ama fenciyiz
Senci dururuz ama bilmenin genciyiz
Kendi dzmz, kendi dzlemimizdir
Dünya ile yaŐantıyorsın bakışım
Bir sevda olur, ben dolar iĉime dünya
Ben olur üzerinde, kavak yeliyle akıŐım

Cansın, canansın
Hansın, hanensin
Döker gonca, tanensin
Benim dışımda ama benimle
ldğm yerde kalır
Ben iken; ben olmaz benden sonraki

Senin gayretin, senin zaruretin
Ne acı ki seninle
Bir tarihi muazzamasın
Çocukluğumuzun, genĉliđimizin
Bilmediğini
İleri yaşımız pek anlamıyordu.

23.02.2013

Bayram Kaya

Bir Uygarlığa Bakış

Bu yazı bir uygarlığa bakış yazı dizimin içeriğinde olup ta, yayınlanmayan kısımlardan birisidir.

Şimdiki süreç; sizin gerinizde olan süreçle, içinde olduğunuz konjonktür girişmeli süreç bileşimidir. Bireşim; geçmiş olanla haldeki yeryüzü etkili süreçlerinin ortam karışması girişmeli bireşimdir. Haldeki sentez sizi geliştiren süreç olmaları nedenle geçmişle çelişirler. Frenlenirler ve seçme ayıklamaları yapılır.

Yani totem dönem, atalar deneyimi oluşun uzak geçmiş anıları (arkaikti) olmakla gerilerinde gelen tek yanlı bir süreçti. Bu nedenle totem yapı, atalar deneyimine sıkı sıkı bağlıydı. Şimdiki deyimle, totem dönem de sıkı bir muhafazakârlıktı.

Bu nedenle totem dönemin gruplar arası girişmesi yoktu. Gruplar arası girişme olmayınca gruplar arası girişmeden kaynaklı sentez olmanın özellikleri de yoktu.

Gruplar arası sentezi özellik kendilerinden önce ve kendilerini geliştirişle sentezcilerden ilerde olan özellikti. Yani sentezcilerden ileri olan özelliğin gerisin geri moda yansımaları da yoktu. Önlerinde kendilerini geliştirecek olan sentez özellikli durumlar yoktu.

Sentez özellikli girişme olmadan muhafazakârlık grubun yavaş ta olsa; güvenli ve adresi belli geliştireni olmaktadır. Muhafaza edilmiş olmanın olumsuzluğu hep vardı ama muhafazakârlığın olumsuz yansımalarının şansı yoktu.

Çünkü muhafazakârlığın olumsuzlaşacağı bir sentezi özellikli ortam girişmesi henüz meydana yoktu. Yani suyun hep boğma olumsuzluğu vardı. Ama siz suya girmedikçe, göl gibi ırmak, deniz gibi su olan ortamda siz olmadıkça; suyun sizi boğan olumsuzluğunun belirme şansı yoktu.

Şu nedenle ki; totem grubun geçmişinden gelen yalın tutum lamaları vardı. Bu tutum lamaların olumsuzlukları hep vardı. Ama muhafaza olan (korunan-geri beslenme referansları olan) tutum lamalar içinde sentez ve sentezin özellikleri yoktu. İttifak gibi nedenle ilerde olan sentezdi tevhide ortam süreçleri, şimdilik ortamda olmamakla bu olumsuzluklar beliremiyordu.

Yani korunan, muhafazalı süreçlerin sentezi yoktu. Sentezi girişmeli özellikler; sentezcilerin her birinde olmayan ve senteze girenlerin toplamında biraz daha fazla olan özellikti. Bu özellik ancak sentezi olmakla, kendilerinden ilerde olan ve kendilerine doğru geri yansıyan süreç olabilecekti.

Yani sentezi süreç özellikleri, yalın dönemli ortam içinde sizinle girişmiyordu. Bu durum tıpkı ortamda gölün, denizin bulunması oluşla boğma-yüzme gibi olumlu olumsuz yeni süreçlerini belirtme şansını ortaya koyan süreçlerdi. Gelenekle, gelenek olmayanın çatışmasıydı. Atalar tutumuyla, atalar tutumu olmayanın çatışmasıydı.

Sentezin özelliği geri yansıyla; sentez yapıcılarının kendilerinden ileride olan ve sentez yapıcılar üzerine geri yansıyla sentez yapıcılarını geliştiren ve sentez yapıcılar üzerinde olumlara ve olumsuzluk ortaya koyan süreç olmaktadır

Sentezi özellik, senteze katılanların her birinden ve toplamından büyük olmakla; sentezcileri aşip kendisinden fazla olan özellikti. Yalın totem dönemde sentezdi özelliğin kendi üzerine (sentezi yapıcılar üzerine) etkisi ile kendisinden önce yansıyla, kendisini geliştiren tutum süreç çelişmelerine dönememişti.

Yani yalın totem dönemdeki geçmiş; farklı sosyal ortamlar girişmeli geçmiş değildi. Sürecin sentez yapıcıları yalıtılmış olmalarının zorunluluğundan ötürü girişemiyorlardı. Süreç sentezleri olan ve sentezin kendisinden daha fazlası oluşuyla geliştiren girişme yansımaları yoktu.

Totem dönem muhafazalı olayların içinde, sentez girişmeli özelliğın, sentez yapıcıları olan girişme, girişicilerin kendilerinden önce yansır. Bu iki kişinin karşı karşıya kalmasıyla yansıyan durumları girişmeden öncedir. Bu nedenledir ki karşılaşma yapmayanın sentezi süreç oluşlarıyla belirebilmesinin şansı yoktu.

İşte MS' ki 7. yüz yıl Arap panteon girişmesi bu gebelik (yüklenim-yüklü olma) doğumlarıyla çoktan eli kulağındaki doğum sancılarının kaostuk olan durulmayı yapmanın arbedesi içinde olma süreçlerini giriştirmenin durulma gayretleriydi.

İslam; panteon sergiciliğı olan tarihi dönemlerin ortaya çıkardığı yeni durumla, bir önceki sentezci panteon toplaşmasının içinde iki mesaj vardı. Biri geçmişe dönük muhafaza edilen önceki sentezlerdi. Diğeri, sentezlerin yeni senteziydi. Ve ileride yeni sentezin, sentez yapıcılar üzerine; yani her birinden diğeri sentez yapıcılara doğru sentez özellik bağıntılı yansımalar, olacaktı.

Yani yeni olan vardı. Bir önceki sentezle, muhafazalı duruma geçmiş olan gelenektir. Gelenekteki her bir sentez yapıcılar yeni senteze göre geride ve alçak potansiyelli durumdular.

Böylece bir gelenek olan muhafazakârlık; geri, alçak potansiyelli durum olmakla, yeni sentezin özelliğı alçak (muhafazalı) potansiyel üzerine doğru eğilimli olur. Yani muhafazakârlık yeni sentezin olumlu ve olumsuz tahakkümü altındaydı.

Yedinci yüz yıl öncesiyle bitişik 7. Yüz yıl Arap dinamiğı bir zamanların ortama verdiği panteon mesajlarıyla salınıyordu. MS. 7. yüz yıl Arap zamanı içinde, yeni bir sentez ve yeni sentezin sentez özelliğı ortaya çıkarılıyordu.

İslam'ın kendi zaman düzlemi içindeki yeni mesajı, bu sentezin sonucu olan tevhatti. Her sentez hem yeni olma hem eski olma özelliğini içerir. Girişmenin yeni olması yeni girişmeli sentez özelliğı olmasındandır.

Bir girişmenin zamanla eski olması girişmeyi başlatır. Eskilik demek kendi seçme ayıklamasını yapmakla kesikli sınırlı muhafazakâr olmak demektir. Ki bu parçalı sınırlılık, yeni olanın yeni bağıntılarına olanak tanıyamaz hale geliştirir. Bu neden ile eski, yeninin sentez özelliğine göre yapılacaktır.

Yeni olan durum, kendisinden sonraki yeni sentezlerle yeni bağıntılar yapmak için eski olan içinde bağlantı (temaş) yapma noktalarına gerek duyar. Bu yüzden bir girişme içinde eski olan; yeni dediğimiz ortamın gerek duyulanlarına yanıt verememekten ötürü eski; fazlalığı olana göre alçak potansiyellidir. Alçak ve yüksek potansiyelden dolayı akış ve girişme eğilimi başlar.

Yani başka deyişle, yeni durumun kesikli sürekli belirlenimi bir muhafaza oluşturur. Eskinin muhafazakâr oluşu, yeni sentez durumun tekrar, başka bir yeni sentez durumu ortaya koyma olanağını engeller. Eski muhafaza ettiği seçme ayıklamasıyla yeniye açık oluşu dışta bırakır. Yani eski, yeniye kapalıdır.

Yeniye kapalılık, sürecin alçak potansiyelle geri uç olması da demektir. Oysa sürecin sentezi, sentezden fazla oluşuyla da yansımaya başlamasıyla, yeni özellik, yeni ortam bağıntıları aramaktadır. Yeni özellik, eski olan kesikli, sınırlı durum karşısında sürekli olmak istemektedir. Zıtların varlığı ve birliği bundandı. Bu nedenle zıtların varlığı ve birliğini, sürecin kesikli sürekli olmasını; unutmayın lütfen.

İslam panteonu bu yeni sentez tevhidinin yanında, yeni yansımasıyla kendisine çizilen ufka; "Hanif" yol (din) , diyordu. Bu o ortama oldukça büyük bir mesajdı.

Haniflik, geçmişin demode olan geleneklerine; atalar tutumu olan muhafazakâr oluşa karşı eleştirel bakış getiriyordu. Atalar kutsanmasına dokunuyordu. Haniflik yeniye, geçmiş geleneğe göre atalar yolu olan muhafazakâr oluculuğu kutsamasından üstün tutuyordu. İslam, sürecin olması gereken sağlam yerinde tutmuştu

"Ya atalarınız yanlış yoldaysa" diyerek Hanif din olma vurgusunu çeşitli kerelerle ifade ediyordu. Haniflik atalar tapınması duruma tartışma getirdi. Bir gelenek tapıncıları olan muhafazakârlıklar üzerinde, süreci tartışmaya açtı.

Atalar yolu olan kimi pek çok muhafazakârlığı, mücadele olarak görüp; Hanif oluşu sık sık anıyordu. Bu nedenle köhnemiş olan atalar tutumuna ve böylesi muhafazakârlığın bağınaz tutumuna karşı oluşunu, "Hanif bir yol tutmakla" övüyordu. Böylece kendisini var olanın karşısına koyuyordu. Hanif yol kavramı sosyal dil oluşla aslında diyalektik tarihtir.

Dinler tarihi bağıntısına göre, Hanif yol üzerine olma mücadelesini ilk başlatan kişi olmak lığı, Hz İbrahim'le ait olduğu söylenir. Hz İbrahim'in o günkü mantıkla kendisine aktarılan atalar tapımı olan atalar kültürünü kendisine özgü uslamlama içinde geçirişyle tevhitçi bir anlayışa ulaşması konu edilir.

İslam da bunu böyle anar ve vurgular. Bu nedenle İslam "Hanif din" olmakla kendi tarihselliğini; Hz. İbrahim'in Hanif olma mücadelesine referans eder. Haniflik mücadelesini Hz İbrahim'le başlatır.

Bu deklarasyon, dünyaya; özellikle de İslam mensuplarına; oldukça çarpıcı bir mesaj olmanın, enformasyondur. Özellikle de hem geçmişte, hem günümüzde; Yüce Allah adıyla ve Yüce Allah osilasyonlu salınımlarla, Arap örf ve geleneğini kutsal kılanlara, Arap örf ve geleneğini tartışılmaz kılanlara haniflik; açık bir azar vuruş olmaktadır.

İşte İslam önce, ortamdaki bağınazca olan muhafazakârlıkların Hanif tutumlara aykırı olan konuları içinde eleştirel seçme ayıklamalarını yaptı. Süreci kimi diğer tutumları gibi sağlam zemin üzerine inşa etti.

İslam'da Kâbe kutsaması, hem bir "Hanif yolun kullanım kutsaması olma ya da Kâbe saygılanması yapılmakla" karşımıza çıkar. Hem de muhafazakârlığın şaşması oluşla bu kutsama da Hanif yol oluşla yerine göre isyanlık mücadele kılınma türü bir anlayışla karşımıza çıkar.

Kâbe'yi tavaf esansındaki bir sözünde sevgili Muhammed; "evet Kâbe azizdir. Kutsaldır. Mübarektir. Ama sizin canınız, malınız, onurunuz daha kutsal ve daha mübarektir" deyişle, İslam'ın Hanif olan İlahi mesajını açık açık deklare eder.

Bir süreci, İslam imparatorluğu denen uygarlığa götüren anlayış bu ve bunun gibilerdi.
Bayram Kaya

Bir Uygarlığa Dair 1

6. yüz yıl Arap Yarımadası klik bir tarihi yaşam dilimi oluşla gelenekleri bağlamında, neredeyse özel sosyal yaşamli insan gruplarının faunası olma durumundaydı. Özel yaşamli insan faunaları; bir kesim sınıfın ticaret yolu ile ticari girişmelerinin karşılaştığı kültürleri, bu izole duruma getirip az çok eklemlediler.

Ne var ki ithali olan kültürler karantina yaşamli bu duruma; uzun vadede pek bir etki edemedi. Bu fauna petrolün üzerinde oturmak kadar çok çok zengindi. Ama üzerinde oturlan şey kullanılamıyordu.

Kadınların çok eşliliği, soy totemciliği, panteon sergiciliği vs. gibi bir yığın konularıyla çoğu gelenek, tutum ve yaşantılımaları bağlamında Arap Yarımadası; kendilerinden önceki 2000'lerin adeta sosyal jurassic Parkı durumundaydı.

Oysa yukarılarında Bizans Arabın 6. Yüz yılından 700 yıl öncesinden beri latifundialardan feodal düzene geçen yapılaşmanın içinde oluşla bir merkezi otoritesini kurmuş, imparatorluk ülküsünü taşıyan inanç sistemlerini giriştiren olgularıyla, tek Tanrılı dini; imparatorluk sistemi kılarak oldukça genelleştirmiştiler.

Bu halliyle Arap yarımadaşının iç kesimleri sosyal insan ekolojisini saklayan bir izolasyon bölgesiydi. M.Ö 1400'lü yıllarda insan ittifakının konusu neyse; Arap Yarımada'sının iç kesimler sosyal yaşamı da aynı benzerliği, elindeki telefonuyla; günümüzdeki orta çağ yaşamli olan mantıktı insanlar gibiydiler.

Diğer yönüyle de 6.yüz yıl İç Arapları, çevresi güncelindeki Dünya konjonktürü gibi; kimi güncel yapılaşmalarla, kısmi güncel örgütlenmelerin de içindeydiler. Tabiri caiz ise 6.Yüz yıl Arap güncelliği; çevresinde olan benzerliği görselleştirip, yaşantılırsan kılışıyla adeta bir bukalemun tutumlu, gibiydi.

Burnunun ucunda Yemen uygarlığı olmasına rağmen İç Arapları kendisini adeta bir sosyal birlikler dönemi totem grupları gibi olmanın içinde oluşla güncellerini tüketme savurganlığı içindeydiler. Örgütlenme şekilleri güncel zamanın, tüketim şekline pek benzemiyordu.

İç Araplar bu kabil oluşlarıyla, eski kültürlerin gelişmesi içinde rölanti durumla, kendilerini izole edebilmişlerdir. Tek girdi kaynakları; o da çok rafine oluşla, ticaret yolu ile gelen kültürdü. Bu nedenle Arap yarım adası, Kuzeyin gelişmiş feodal imparatorlukları olan Pers ve Bizans kültürüne göre adeta sosyal karantinada olmakla bir ilk dönem ittifakı düzen yapılaşması içindeydiler. Ama kullanılan enstrümanlar, günceldi.

İnsanlık millet olmayı, ittifakı sürecin zaman akışına göre çok önceden hale yola koymakla Arabın konjonktürel dönemine ve günümüze değin gelişte hayli mesafeler almıştı. Bu nedenle araştırmacılar için 5. 6. Yüz yıl Arap Yarımada'sı insanlığın ittifakı düzen başlangıç koşulları ile bu ilki ittifakı dönemleri enforme edişini sürdüren birer yapı olmaları itibarıyla hayli ilginçtir. Yazılı envanterleri biraz rahatça bulunabilir bir belgeselliğe sahiptir.

Havasıyla, suyuyla, teneffüsü ile oldukça günceldi. Ruhuyla yorumlamasıyla huyuyla örgütlenme yaşantılılaşmasıyla da, eski değildi ama eski orijininden motifli bir tarih müzesiydi.

Bir yıldırım düşmesini, bir fren patlamadan kaynaklı araba kazasını Allah diledi de öyle

oldu dersiniz, geleceğiniz yer paratoneri satın almaktan ya arabaya ve tüm bakım onarım hizmetlerine bağımlı olmaktan öteye gidemeyecektir. Bu nedenle Arap Yarım Adası'nın 6. yüz yıl durumlarını; dinden imandan ahlakı sapkınlıktan kaynaklı, cahiliyelikten ötürü sapıklıklar dersiniz; bilemenin üstünü kapattırırsınız. Böylece de tarihi süreci anlama çabanız içinde bir arpa boyu yol gidemezsiniz.

Bu belgeselliği imanı mantıkla okursanız, geleceğiniz yer yine daha bir katı imanı mantık olacaktır. Bu izolasyonun önünde millet olamama gibi çok büyük bir sorun vardı. Millet olmamış ama sanki millet oluyormuş gibi başlangıç koşulları içinde olmanın bir Mekke panteonu vardı.

Ama panteon millet olmayla olmamanın o aşamasında o haliyle sanki donup kalarak; anlaşılmaz garip görünümüyle 6. yüz yıl günceline göre hortlaktı bir görünüşü. Bu motif içindeki yapı ne bir Arap milleti, ne bir Arap devleti gibi süreçlerini, ortaya koyamamıştı. Bir ordusu ve ordu maliyeleri yoktu. Ama sanki bir devlet gibi sayısı üç beş binden 10 000'e kimi durumda 20 000'e ulaşan bir ordu çıkarıp kısa sürede finanse edebiliyordular.

Ordu teşekkülünü ve ordu finansmanını, kurdukları hubbe denen çadır iane ortaklığının işbirliği içinde yardımlaşmalarla yapıyorlardır. Yani yapı, örgütlü devlet olmamanın günceli içinde, sanki güncel gibi davranabilmenin kendisine özgü, nefes alan trakeleri vardı. Yapılar bu kabil trakelerle yaşıyordu.

Sürecek

Fauna: İnsanın Kültür varlığı

Bayram Kaya

Bir Uygarlığa Dair 2

İşte Sevgili Muhammed'in asıl işi buydu. Ticaret yoluyla gittiği gördüğü sosyo toplumsa yerlerle kendi aralarında çok fark vardı. Çelişki tıpkı Afganistan'la ABD arasındaki sapma ve kırılma açısı gibiydi. Aynı düzlemde bağıntısı olmayan, Jurassic Parklık! Ortada dönüp duran tersliği günlerce; aylar ve yıllarca; hem kendi kendine hem de diğer kişilerle mütalaa etmişti. Duruma, emsallerinden daha çok angajeydi.

Durum şuydu İç Araplar sanki millet olma, devlet olma, vs. gibi örgütlenmeler ortadaymış gibi davranıyor olmanın sosyo-toplumsa olan kurumlaşıcı gelenek göreneklerini taşıyorlardı. Lakin kurumlaştırıcı gelenek göreneğin üst bağıntı ve örgütlenmesi yoktu. Millet, devlet olmaktan yoksunlar. Bir ortak maliye dahi kuramamışlardı. Ama bir yandan da sanki millet devlet olmuşluğun siyaseti, görgü ve göreneği ile sahnedeydiler.

Yani İç Arapların durumu yalancı bir gelişmişlik kültürünün baharıydı. Bir kere cumhuriyet seçme seçilme işi değildir. Araplar çadır reislerini seçiyorlardı diye ve birbiri ile aşiretler arası meşveretleri de vardı diyerek, Arapları cumhuriyetin beşiği yaptınız mı, bütünlemeye bile kalamazsınız.

İlk ittifakı süreç yönetimleri, krallıkları babadan oğula saltanat oluşla devrettirmelerinin aşamalarına gelene değin; krallık yönetimleri ittifaklar döneminden beri seçme, seçilme oluşuyla; seçmenliği zaten vardı. Her bir totemi grup, çarkı felek usulü oluşla, ittifakı yönetimin başına seçilirlerdi. Yine grubun içindeki istekliler, yarışlardan (müsabakalardan) geçen elemelerle vs. yönetimin başına geliyorlardı.

Nasıl suyun akışlı debisi ve bu debiyle uyumlu ve debiyi frenleyen su yatağı girişini düzenlesen bir su rejimiyle suyun viskozitesi varsa; işte cumhuriyet te, demokrasiyle ortaya konan, demokrasi debisiyle ayarlamamanın rejimidir. Ve cumhuriyet çeşitli debi ayarlamalı fonksiyonlara denk düşer. Bu nedenle de meşrutiyeti cumhuriyetler, demokratik cumhuriyetler vardı.

Yani totaliter bir rejimde cumhuriyet olmaz. Neyle neyin ayarını yapacaksınız ki? Bir yönetim de elli kez kral da seçseniz; kral halkıyla yükümlensen bir yapı içine girmiyorsa; bir obabaşı seçer gibi seçme seçilmeyle biat var diye; o düzen cumhuriyet düzeni olamaz. Demokrasi, cumhuriyetle; cumhuriyet te demokrasiyle bağıntılıdır. Arabın hangi demokrasisi vardı da, cumhuriyeti olsundu. İnancı sistem de demokrasi içermezdi.

Tarihsellik, demokrasiye ve onun debi regülatörü (rejim ve dalgalanma düzenleyicisi) olan cumhuriyet şekline, mutlaki ve meşruti yönetimlerden sonra gelebilmiştir. O dönemde dağa tırmanmadan veya o dağın çevresini dolanma zahmetine katlanmadan, dağın ilerisini haliyle göremezdiniz. Yani çocukluk ve delikanlılığınız olmadan, ileri yaşınız olamaz. Çocukluk dönemi içinde delikanlılık dönemi olmaz. Bu nedenle 6. yüz yıl Arap Dünyasını cumhuriyetin beşiği yapmak, hiç bir şeyi ve tarihselliği anlamamak olur.

Araplar millet olma değil; boy soy, kol dal kabile olmayla övünüp; böylece kendilerini tanımlıyorlardı. Bu durum günümüzde de, orta çağ zihniyetli sosyal kültürlerin, hala bir kimlikli tanıımıydı. Soylardan sonraki bileşen yapılar şaablolar olan ayrılma ve yarılmalardı. Şaablardan sonra bir kimsenin en yakın aşiretinden oluşla büyüklenmesi, kibirlenmesi olan tanımışlık kimliği fahizlerle, aşiretlere kabilelere ve ailelere ayrılmışlardı.

Her biri ayrı ayrı totemden olan sosyal yapılar, ittifakların bey, ensi, Lugal olma gibi

girişen bağıntılarını Arap kültürü çıkaramamıştı. Ama bu aşamalardan geçmekle elde edilen nimetlerle de haşır neşirdiler.

Bu durum bilgisayarı üretemeyip, bilgisayarın geliştirilmesi içinde olamayıp; bilgisayar gelişme halkası içinde ona gereken katılımın, katkısını veremeyip; bilgi sayar kullanan topluluklara benzerler. Böylesi topluluklar bilgisayarlı hayatı ve bilgisayarlı hayatın bilgisayar kültürü içinde olamamalarının çelişki ve manasızlığı içindeydiler.

Üretemeyip üretim emeği üzerindeki sürçleriyle kültürleşemeyen her gerici yapı unsurları gibi Araplar da, soy üstünlüğü gibi etnik kültür üzerinde ittifak ve övünme yapıyorlardı.

Siz devlet ve imparatorluk yapısı devinmeli bir etkileşimle davranırsanız zaman başka akar. Bundan kopuk oluşla imparatorluk öncesi ve devletler öncesi yapılar gibi davranırsanız, zaman bambaşka akar. Düşünce yapınız, fikriniz, davranışınız pozisyonunuz ve mantıki oluşunuz da bu yapılarınıza uygun oluşla, seyretmeye başlar.

Arabın kimi coğrafya çevresindeki Bizans, Persler gibi yapılar, düzenli ordular oluşturan teşkilatçılığı içinde olmanın, kültür düzenli gelişmişlik boyutu içindeydiler. Arap kültürü bu bağlamda düzenli bir ordu kültüründen yoksundu. Bu nedenle çete düzeni içinde, çete anlayışlı eski usullerin kendisinden sonrasına göre basit kalan kültür yapısı içinde oluşup, ancak bu enstrümanlarla iletişe biliyorlardı.

Çete kültürü ya da çadır kültürü; seriye denen çapulcu yağmacı gruplar olmanın savaşması taktikli, aniden beklenmedik şekilde ortaya çıkıp vur kaç yapan, baskın basanıdır anlayışlı; kültürdü. Bu kültür diğer bir yönüyle harami kültürüdür. Yani çapul kültürüdür.

Sürecek

Bayram Kaya

Bir Uygarlığa Dair 3

Seriye kültürü düzenli devlet ve imparatorluk kültürleri karşısında verimsizdi. Bir çete kültürü olma durumuyla, kendisinden sonraki gelişmelere göre, ortamına basitlik oluşla yansımaktaydı. Ne var ki devlet ve günün imparatorlukları da bu gerilla tipi çete hareketinde yararlanırlardı. Çete tipi gibi olur yapılanmaları öncü birlikler denen disiplinli örgütlenmenin içinde oluşlarıyla kullanırlardı.

Günümüzdeki özel timler gibi. Bunun Osmanlıdaki karşılığına akıncı birlikleri denebilirdi. Ama devlet içi yapılar ve imparatorlukta akıncı kültürü ya da uç beylik oluşların kültürü, ganimet paylaşan kültür gelişmesi içindeki şartların, düzey ve düzleminde kalıp yaşanılmazlar. Sadece bir kısım unsurlarını hızlı, vurucu, yıpratıcı ve haber sağlayıcı olmanın, hız ve süratinden yararlanmaktı. Düzenli ordu onca kusursuzluğuna rağmen, hayli hantal olabiliyordu. Akıncı birlikler düzenli yapıyla düzenli yapı yavaşlığı arasındaki boşluğu dolduruyordular.

20. Yüz yılbaşlarındaki Osmanlı İmparatorluk bilinci, bilinen mücbir nedenlerle; İmparatorluklar öncesi yapıların bu kabil seriye denen çete savaşları tipine dönüşmüştü. Bunlar gerek işgale direnen çete ya da seriye savaşlarıydı. Gerekse kendi kanun ve söz olan yasalarıyla bir meydan okuyuşun çapulla var olmasıydılar. Ta ki düzenli birliklerle bir kurtuluş savaşı verilene dek bu böyle sürmüştü.

Her bir çeteci oluşma; başına buyruk, aralarında çok gevşek bağıntılarla kendi kültür ve dilleriyle (racon) iletişimirdi. Ya da birbirine meydan okurlardı. Amaç çapul ganimetini paylaşmakla biterdi.

Haliyle çete tipi yapılanmanın düşünce kültür ve söylem oluşturma yapılaşması da, bu kabil kültür bağıntılarına göre; sert ve kesin oluyordu. Kendi açılarından oluşla, kendi doğruları içinde oldukları bu tür yapılanmayı yansıtan düşünce ve anlatımlar, amaçlarıyla sınırlı, doğru söylemler oluyordular.

Bir yelkenli taşıta göre yelken tasarım kültürü ve yelken savlaması en doğru bir yaklaşımdır. Yelkenli var bulunuş, yelkenli kültürüne göre doğru olan bir yelken bezi fikri ve savunmasıdır. Ama bir trans Atlantik kültürüne göre yelkenli, ne doğrudur. Ne de kullanılabilirlerdi. Bu nedenle Arapların çeteci yapılanması ve seriye kültürü düzenli birlikler kültürüyle ne bağdaşa biliyordu, ne uzlaşa biliyorlardı.

Seriye savaşı, yıpratıcı oluşla; talancı, ganimetti yağmacı, çapulcu oluşlarıyla vardılar. Ne mobilize daimi birliklerdiler. Ne de belli yerlerde mekân tutmuyorlardı. Bu da demekti ki düzenli birliklere zarar verebilirlerdi. Ama bu tür yapılar asla nihai sonucu alamadıkları gibi bir bölge direnmesi ve bir bölge sahiplenmesini de hiçbir zaman pek pek ortaya koyamaya biliyorlardı. Düzenli de yöneltilebilirlerdi.

Bu nedenle 6. yüz yıla değin Arap yerleşme düzeni daha ağırlıklı oluşla, yaşam şekli zor ve herkesin ilgi alanı olmayan çok zor coğrafya koşullarındaki, toz olup gizlenmeyi şiar edinmenin ikameci kültürüydü. Yerleşik Araplar dahi savunmalarını seriye kapsamında oluşla yapıyorlardı. Bu yüzden her kabileye ait grup kültürlerinden ötürü totemlerinin bu tanımlamayı yapması nedeniyle Araplar çok totemleydiler.

Güzide İnsan Hz Muhammed, var olan zemin devinmesindeki; güncel olmamakla akasyan düğüm noktalarının ya yeni ilavesini yapıyor ya da kiminin içeriğini boşaltıp yeni içerik enformasyonlarını yüklüyordu. Bu nedenle söz gelimi var olan seriye ve ganimet (çapul) kültürü üzerine yeni ilaveler yapacaktı.

Seriye bir çapul kültürü oluşla apula katılanların çapul malalarını (ganimeti) paylaşmasıyla iş biterdi. Seçkin insan ve devrimci dşnc Hz Muhammed bu yapıyı oyle o haliyle bırakmadı bu alanın içine seriye örgütlenmesine katılanların masrafları karşılanması için beytlmal (bir çeşit devlet hazinesi olur kasayı) oluşturdu.

Bu hem daimi bir kuvvet bulundurmaya dönüktü. Ve hem de giderek örgütlenmeye dek uzayacak olan sürecin, ilerideki devlet ve imparatorluk oluşumcu kültürün ana devinme zeminiydi. Müthiş bir teşkilatılıktı.

Yine bu seriyeci ganimet gelirlerinden Allah'ın pay oluşla bir 1/5 payım daha ayrılması da, devlet olmanın sosyal yönüne sarf edici olan bir müktesebatı tasarruf etmek oluşla, hayli olgua; sorunu kavrayıcı inşalaşmaları, en doğru yerinde tutmuş olmasıydı. Bu da yine bir teşkilatılık refleksiydı.

Totem (yanlış oluşla toteme put deme, ya da inancın özel bir terimi olmayla) , sahip çıkılan bir kimlik kültürüdür. Ve totemler o yapı dayanışma sembolü olmanın vizesini verişle, boyunlarda taşınmanın muskasıydılar. Size kimlik ve tutum olmanın minneti elbette kutsanırdı.

Bu kutsanma ille bir yönde yansımazdı başka yönlerden de olumsuz yansıması olurdu. Yani kutsanan şey aslı astarı kavratılmadıa tapılan şey de yapılabilirdi. Oysa totem ikonları boyunlarında taşıdıkları kimlik kartıydı. Ya da sosyal davranışlarını size göre legal edebilmenin bir çeşit muhtariyetiydi. Veya kendi davranışlarını illegal edişlerin, kendi seçme ayıklatmasını giriştirebilecekleri bir pasaportlarıydı.

Birbirlerini amulet (boyun muskası ya da vücut işaretlemeleri) ile tanıyan bu kişiler, sosyal ödevler kabilinde olan ilişkilerini, amuleti tanınma sayesinde ilişkisel yükümlülüklerini kurabiliyorlardı. Bu tür taņıřmaları yapmak, karşınızdakine ona göre davranabilmek içindi. Kiminle evlenip evlenmeyeceğinin totem kimliğini boyunlarında taşıyorlardı.

Sürecek

Bayram Kaya

Bir Uygarlığa Dair 4

Bir polis evi, bir öğretmen evi, bir adalet mensupları evi, bu mensuplar için nasıl bir bağıntıya dek ilişki ve ilişkilenmelerini ortaya koyuyorsa, güncel totem kültürünün taşınması sizi nasıl giriştirirse; tıpkısını boyunda aynı totem muskalı olmanın anlaşılma kapsamı da sizi dağda bayırda şehirde öyle giriştirirdi.

Yine Kabil Habil'i öldürdüğünde, Kabil kendisinin de öldürüleceğinden korkmuş ve Tanrıya yalvarmıştı. Tanrı da Kabil'in üzerine (başının arkasına, başının ön kâkül yerine) tanrılık işaretini vurmuştu*. Yani Kabil Tanrıya ait bir köleydi. Köleye, sahibinden başka kimse dokunamazdı. Bu kabil anlayıcı totemi düşünce kurallaşması köleci düzenle birlikte, ittifakı dönemden beri oluşturulan bir köle kültürdürler.

Damganın ya da dövmenin; köle üzerine yansıyan algılatmaları da vardı. Söz gelimi köle bu kölelik işaretini kutsamalıydı ki, hem köle olduğunu unutmasındı. Hem köle olduğunu bilsindi. Bunun yolu da bu dövme ya da damga yerlerini sıvazlamaktı. Ya da mesh etmekle onu kutsayıp, bu totem düşünceyi kendisine hipnozca oluşla, totem tesir dediğimiz etkiyle, kendi kendisini edilgen kılmaktı.

Bir kölenin bu damgayı silmesi, saçıyla ya da bir örtüyle bu dövme örtmesi demek, sonucu kesinlikle ölüm olan bir cezalandırılmaydı. " Bu elinizde bir belirti ve anınızda bir anma işareti olacak" Mısırdan çıkış: 13: 9 " Alnında işaret olana dokunmayınız" Hazekiel. Yine bakınız Hamurabi yasaları.

Yani köleci sistem, hangi kölenin hangi efendisine ait olmanın kutsal işaretini alında, boynunda, başının üstünde, kollarında vs. oluşla ve işaretin çeşitli şekliyle (en vurulması) bu imlerini kölelerin üzerine koymuştu. Kölenin yapacağı şey bu köle damgalı yeri mesh ederek kutsamakla onaylamasıydı. Bu kölenin alnına (başına-koluna-kulağına, burnuna vs.) yazılmış bir alın yazısıydı. Kara yazıydı.

Boynunda muskalı ya da vücudunda totem renkli, totem giysili, totem dövmeli vs. işaretli olan biri ile karşılaşmanızda ya sakınıp temkinli olacaktınız; ya da onunla can ciğer olmanın iletişime kanalı içinde huzur bulacaktınız.

Veya köle sahibi oluşun dışında oluşunuza göre ona siz dokunmayacak, onu saklamayacaksınız. Köleyi asla barındırmayacaktınız. İşaretini taşıyan köle, bu işaretin üstünü örtemeyecekti ki ne olduklarının tanınmaları içindi. Bu nedenle köleler örtünmezlerdi. Bu ahlaksızlıktan ya da sapıklıktan, doğru yoldan çıkmışlıktan değildi. Aksine doğru yolda olduklarından öyleydiler! Statüsü gereği gövde üstü Asur'dan beri açıktı ve 6. Yüz yıl Arap sistemi de böyleydi. Efendiler Maşlahlarını çekip örtünüyordular.

Arabın devrimci ruhu, geç kalmış bir anlayışla köleyi insan sayma bağlamında ilk adımını atacaktı. Bu adım yollarından biri, çeşitli anlayıştı gaye ile köleleri (kölelik işaretini) örtterek, ilk adımı atacaktı. Artık örtünmüş biri, efendi köle oluşla pek tanınmazdı. Artık köle mevlasıyla birlikte de yürüyebilecekti. Tüm bunların sindirilmesi elbet inançlar ve iman üzerinden olacaktı.

İnsanlığın ittifakı dönemlerinden bir süre sonrasında beri olan bu tür meva-mevla tutumlu meşrutî totem taşımaları, hala Arap karantinasındaki güncelliği içinin olmasa olmazlarıydı. Siz üretmediğiniz sürece önceki üretilmiş olanlar sizin rehberden (atalar yolu) pusulanız oluşla, kutsal değerlerinizdirler.

Bu değerler sembollerini size mesaj ederler. Veya kimi yasak (haram-mundar) tutum

girişmelerinizle, kimi helal olunmuşların tutum ve davranışlarını ancak böyle sergileyebilirdiniz. Ya da aynı amütleyle (köle-köleyle olur) kaynaşmanızı bu şekilde ortaya koyardınız.

Bu totemler girişirmesi kültü tarihin derinliğinden beri bölgenin Mekke gibi en gelişmiş yerleşme alanında panteon oluşla ortaya çıkıp, kutsal kılınmıştı. Söz gelimi çok gevşek bir Arap birliği bu sayede temasa geçebiliyor, yine bu sayede; çok hızlı bir şekilde, sanki düzenli orduları varmış gibisine hızla beş on bin kişilik orduları hemen ortaya çıkarabiliyorlardı. Ve yine seri hareket edebiliyorlardı.

Arabın bu kültürlere özgü, çok eskiden beri gelen adet, gelenek, görenekleri vardı. Bunlar Arap karantinasının oksijen çadırlarıydı. Söz gelimi Hübel bu kültür içinde olmanın zorunlu seyredişiyse panteon birliğinin ittifak edilen baş ilah temsilcisiydi. Oysa insanlık ilah dönemlerini geçeli hani olmuştu. Diğer totemi temsilciler Hübel'in sağında ya da solunda veya arkasında sergileniyorlardı.

Hübel' in sağında ya da solunda arkasında ki sıralamalar içinde olmak, bir siyaset ve koalisyon gücü olmaktı. Hübel' in sağı ya da solunda olmak; sizin çadır sayınızla orantılı bir önemlilik hiyerarşinizdi. Bu hiyerarşi kutsal yerin egemenliğinde ve kutsal yerin savunulması içinde olmakla, bunların sizlere de danışılmasıyla kısmi önemde oluşun bir hükümlerliydi.

Daimi, sistemli, kurallı ve sürdürülebilir organize olucu ilişkileri olmamakla, birlik gerektiğinde gevşek bir birlik olabilen Mekke panteonunun Hübel'i yavaş yavaş sivrilip birliğin sözcüsü olma pozisyonuna doğru adım atmıştı. Yani birliğin sözcüsü ve temsilcisi olmanın ilah egemenliğiydi.

Tarih, ittifaklarını üretim ilişkisiyle ortaya çıkarmıştı. Ama ittifaklar inanç ilişkileri üzerinde meşruti oluyorlardı. İç Arabistan'ın üretim ilişkileri ittifakı pek söz konusu değildi. Mekke'nin ticari gelişmişliği çevresiyle bir ortak ittifakın paylaşılan bir ortalaması olamıyordu.

Sürecek

Bayram Kaya

Bir Uygarlığa Dair 5

İç Arap ittifakı, 6. Yüz yılın geldiği düzlem envanterlerinin Araplarca tepe taklak kullanılmasıydı. İnanç üzerinde inançların meşrulaştırmasının ittifakıydı. Bu tutumda Mekke odaklı kutsal yerler buluşmalı bir teyellenmiş ittifak söz konusuydu. Üreten ilişki olmadığı için tam bir organizesi olamıyordu.

Mekke odaklı ittifak Hübel'in tevhidi (birleştiriciliği) etrafında olacaktı. Diğer totemi grupların bu birliğe katılımı, grupların kendi totemleri eliyle olacaktı. Grup totemleri, gruplarını Hübel'e (birliğe) yaklaşıtııcı bir misyonla panteon görevi yapıyorlardı. Totemler Hübel'le grupları arasında aracıydılar.

Gruplar, birliğin sesini Hübel'den davetle, kendi grup totemleri aracılığıyla anlayıp, meşrulaşıyorlardı. Bu grupların en gözdeleri; çağrıya amade olan Lat, Menat, Uzza gibi temsilcilikle olan sağcı gruplardı.

Yani Hübel; kutsal yerin güvenliğini koalisyon gücü sayesinde yapıp bu denetim işini yan unsurlarına da kademe kademe (rütbe oluşla) yayabilmişti. Bu savunma stratejisi de, başta kutsal yerle birlik te; Kureyş'in esenliğinin, dirliğinin de savunulmasıydı. Kutsal yer gibi kutsal yer koruyuculuğuyla kutsal yerlerin hizmeti içinde olmak ta, kutsallıktı.

Hübel devlet ve millet yapı örgütlenmesini pek ortaya çıkaramamışsa da, millet olmanın bağlaçlarıyla güncel kullanımın yetkisini 6. yüz yıl Araplarının eline vermişti. Bu da Hübel'in teşkilatçılığıydı. Yani 6. yüz yıl iç Arabistan'ın panteon yapısı; hem başlangıç dokusu yaşantılaşması oluşla kölelikleri bir güzel meşrulaştırmış. Ama köleliğin, güncel oluştaki feodal izlerine ayak basamamıştı. Hem panteon çevresi kümelenmesi oluşla sürekli olmayan bir birlik vardı. Hem de güncel kutsal yer teşkilatlanması oluşla da, kesikli süreklidiler.

Hübel'in çevresindeki konuşlanılma, sizin söz sahibi olma payınızdı. Ama bu pay güncelin yaygınlığı ve yaşantılaşması değildi. Söz gelimi merkez görünömlü Mekke, ne bir çevre koalisyon yönetiminin eseni ne güvenlik sorumluluğunun üstlenicisiydiler. Ne de Kureyş, onlar üzerinde olmakla; onlara söz sahibi olucu bir durum içinde değildiler. Koalisyon başı olmakla hükümü, haram bölgesi içinde emretme ve koalisyon gücüne çağırma gibi zuhreden durumlar içinde olmakla hükümü sınırlıydı.

Bir totem temsilcisi hareketlerinde çok dikkatli olması gerekirdi. Haram (yasak ve müsaade edilenleri belirlenen) alan olan tapınağa girerken; Hübel'in sağındaki solundaki totem temsilcilikleri oluşuyla da davranıyorlardı.

Hübel'in sağında ya da solunda önem derecesindeki totemin aiti oluşla kutsal yerlere sağ ya da sol adımlarını atarak, giriyorlardı. Sağ adımı atıp girmek Hübel'in sağında olmanın ayrıcalık ve gruplar öğünmesi idi. Lat, Uzza, Hübel'in sağında olan birliğin kader defterleri sağdan verilen sağcı totemdiler.

Ya da bir toteminin, Hübel'in arkasında bulunma önem derecesine göre olanların o totem rengi temsil eden giysilerini (totem alana allı gülü giyilip gidilen yerlerde) giyerek, kısmen önü açık, kiminde sağ ya da sol omuz başları açık giysileri kutsal alan içinde üstlerinde taşırlardı. Süreç tutumları çok yönlüydü.

Yine kimilerinin boynu kapalı giysileri varken, yine kiminin de kısmen arkası açık giysilerle vs. giymekle herkes kendi totem anlayışlı işaretiyle totemini temsil eder olmanın, gelenek ve görenek kimliklerini taşıma davranışlarının içindeydiler.

Totemilerin haram yer içinde ritüellerini bu şekilde sembolik olucu taşımalarla ifa etmenin düzeni içinde olurlardı. Bu nedenle bir Uza yanlısı, bir Lat yanlısına; neden Uzzalı biri gibi davranmadığının telkin ve basıncını yapmazlardı.

Mekke panteonu, bu gevşek Arap birliğini sağlamış olmanın temasını ve sözleşmesini sağlamıştı. Bu sağlanmalar ayinci grupların Mekke'deki ayinleriyle gerçekleşiyordu. Ayinler demek periyodik olarak panteonu ziyareti demektir. Bu da ayin sezonlarının ortaya koyduğu bir ortalama referans birlik ruhu ve barış hükümlerinin ikamesidir.

Birlikçi temas ruhlu oluşumların panteon merkezine ziyaretleri var edildi. Bu ziyaretler kutsal antla pekiştirilirdi. Böylece yeni dinamizm ve yeni ruhlu bu ziyaretleri tekrarlatırlardı. Böylece bir sürelik için de olsa birbirinin tasallutundan az çok emin oluyorlardı. Bu periyodiklik çok eskiden beri aşure ayı, yaz kış buluşmaları, kutsal evlilik törenleri gibi bir yığın ittifakı dönem kalıntıları oluşla hala Arap'ta kutsallıkla süren, sosyal elci gelenektiler.

Bana göre olan sosyal evrimin yasasından birini hatırlayalım. Hiçbir gelişme ya da kullanım olmasın ki; kendisinden öncesinin kullanım ya da örnekçeleri içinde, neşvü nemasını bulacağı; ayak basacağı yeni değişme ve dönüşmelerine; geçmiş envanterlerin içinde, kendi malzemesini bulmasındılar.

Totem mutlak bir koruyucu ve gözeticiydi. Totem sizi zorda bırakmıyordu. Ne yapacağınızı, nasıl davranacağınızı size söylüyordu. Totem aktarılan bilgi oluşla, sizden öncekilerin tecrübesiydi. Bu tecrübeler belli yaşam tarzına belli doğru reçetelerdi.

Ama bu doğru aktarımın sizdeki yansıması farklı oluyordu. Yaşamlarıyla size okülte olan aktarım size; deneysel bir bilgi oluşla, sanki sizin nerde ne yapacağınızı öncede biliyor gibi yansiyordu. Daha doğrusu sizin sıkıntılarınıza cuk oturan söylemlerdi. Bu da size, sizin totem tarafından korunup gözetildiğinizin bir algı resmi gibi geliyordu.

Sürecek

Bayram Kaya

Bir Uygarlığa Dair 6

6.yüzyıl Arap yaşantısı içinde totem koruyuculuğun ve totem gözetici ligin birçok versiyonu vardı. Bunlardan birisi de şudur. Sizin bir karşılaşmanızda karşınızdaki sizi bu amulet olan totemle sizi tanıyacaktı. Kendisinden olarak görecekti. İkiniz aynı totem aitiyseniz, birbirinize karşı böylece esende ve güvenli olacaksınız.

Ya da ayrı ayrı totem aiti iseniz birbirinize karşı koruyuculuk olmayan bir durum olarak yansırırsınız. Gasp, darp, can kaygusu gibi olmaların tasallutunda olacaksınız. Esende olmanız bir totem koruyuculuğu ve gözetici lididir. Bu koruma şuna da çok benzer. Sorti yapan bir uçak, yolu üzerinde bir gemiye rastlamış olsun.

Gemi pilotun aiti bir gemi de olsa, gemi düşmanın taktiği oluşla sizin flamanızı ve isim yazı numaranızı taklit eden bir düşman gemisi de olabilir. Silah yüklü uçak, gemiye parolayı sorup işareti isteyecektir. Gemi parola ve işareti bilirse, hedef olmaktan kurtulacaktır. Yani parola ve işaret gemiyi koruyacaktır.

İşte totem muska da (amulet te) sizin karşı tarafa bir parola ve işaretiniz olacakla, kimi karşılaşmalarda sizin güvenlik ve esenlik içinde olmanızın koruyuculuk ve gözetici lididir. Üstelik 6. yüz yıl Arap yerleşim bölgesinde boynunuzda taşıdığınız totem sizin, göç vermiş ama tanıyıp bilmediğiniz kültürlerinizle karşılaşmalarınızda sizin bir koruyucu meleğiniz gibi çalışacaktır. Totem aitlik, başta bir parola işaret anahtar kilit uyum pozisyonudur.

Tabii ki boyunda totem ikonu taşıma, ya da vücutta totem işareti olan simge ya da döğme taşıma, size koruyuculuğu yanında, aksinin de saklı olmak kaydıyla değerlendirilmesi gerekir. Koruyucu melek sizi misafir olarak karşılatır. Sizi, totem eşlerinize saygılatır. Sizin yolda kalmamanızın bir koruyucu ve gözeticisi olacaktır. Sizin arkanız olacaktır bunlar o dönemlerin az maz koruyuculuk sığınması değillerdi. Bu koruyuculuk en hayati noktalardı.

Elbette bu kabil gerçek yansımalarla totem, bir kullanımın koruyucu ve gözetici ligi olup süre gelmiştir. İnsan bu yansımadan hareketle toteminden makul olmayanın koruyuculukları ve gözetilmelerini de kendisine şiar edinecektir.

Bunlar da olumsuz yansımadırlar. Oysa totemin koruyucu ve gözetici ligi bir aitteş olmanızın parola ve simgesi oluşla ve sizden önceki deneyimlerin kullandığı yolu, siz de kullanırken onların size rehber ve pusula olmasının bir yol haritasıdır. Bunun dışında bir totem koruyuculuk ve gözetiliş beklemek elbette beyhudedir. Ama ne dersek diyelim totemin de bir koruyuculuğu var.

İlk ittifakı dönemden beri İç Araplara dek gelen kültürler, Arapların Mekke panteon birliğini, kutsayıcı kılmaları da; bu eski dönem buluşmalarının tekrar edegelen dönemselliklerinin bir eseriydi. Arabın zaman zaman bu pekiştirmeleri kural olarak yapmaları da; Mekke ittifakının bir mührüydü.

Tıpkı, insan bilinci içinde kendisini tevhidle pekiştirten inancın; ara sıra ya da durduk yerde, kelimeyi şahadet getirtmesi gibiydi. Bu yüzden Arapların bu pekiştirmelerini rahatlık ve esenlik içinde oluşla yaptıkları dönemsel zamanları vardı. Bu ortak anlayış, ittifak toteminin ilk isteğiydi. Bu güvenli olunan zamanlar; birleşme ruhunun kültüründe yansıyan, can mal kastına yasaktan olan kutsal günler olarak bilinen gelenekleriydi. Haram aylar geleneği sayesinde Arabın Mekke panteonu ortaya çıkabilmiştir.

Araplar ara süreçlerle durumu idare ettiler. Bu nedenle iç Araplar başlangıç dönemlerin

temel koşulu gelenek görenekli kültü ile kendilerini 6. yüz yıl içinde de hazır bulmuşlardı. Çok acil bir durum vardı.

Çok şiddetli bir kökten devrimle, mevcut kaostuk yaşam verilerinin yorumlanması sentezlenmesi, belli kritik değerler üzerinde aksenleştirilmesiyle sürece yol akışının verilmesi gerekiyordu. Süreç doğum yapma koşullarına çok uygun ve zorunlu, ama yalancı sancılarla doğum ürünü, bir türlü ortada yoktu.

Aslında Arabin 6. Yüz yılda pek çok oluşla, doğum ürünleri vardı. Ama doğanlar yapının zorlayıcılığıyla prematüre olup kalıyorlardı. Doğumlar, ortalama aksen çevrimi olabilecek totemi düşüncüyü bir türlü tutturamıyorlardı.

Doğum; devlet, merkezi otoriteyi ortaya çıkarmak gibi oluşuyla topluma seslenmeli; hem de bunların anlaşılıp kavratılması için bunları inanç iman konusu olarak din sembolizmi üzerinden anlatışlarla sosyal yapıya seslenilmeliydi. İşte çağlar üstü dâhinin yapacağı mükemmellik buydu. O dönemdeki çağın gereği oluşla hiç kimse bu ikili yetkinliği kavrayamamış olmakla süreci tek yanlı ele almıştılar. Bu nedenle de hep başarısız kalıyorlardı.

Çevresindeki hiçbir kimse, seçkin insan Hz Muhammed'in keskin zekâlı kavrayışlı eylemsel kıvraklığında oluşla, onunla boy ölçüşemiyorlardı. Hepsi konjonktür ortalamasına mesafe olan, minimal bir yerlerde tek benci durmakla; oyun kuralına göre, oyunu; daha baştan kaybediyorlardı.

Sürecek

Bayram Kaya

Bir Uygarlığa Dair 7

Sadece seçkin insan Hz Muhammed konjonktürü ortalamaya en yakın yerden okumakla, kendi ayağını bastığı yapının kumaşını, tasarlayıp birbirine ilintileyip; belli bir görüntünün şeklini kabataslak ortaya koyuşla ikili alanın birbirine karşı muhteşem reveransı içinde, süreciilmekilmek dokuyordu.

Artık örnekçe şekil, yolun yürünmesi ile binlerce, on binlerce teşriki insan mesainin katılımıyla; tek bir insandan, grup insanından, cemaat insanının aklından daha büyük bir akıl olan; İSLAM KÜLTÜRÜNÜ ortaya koyacaklardı.

M.Ö 1400 ve 1200'lü yıllarda zamanın beliren ruhuna göre çevresinde yavaş yavaş kaybolmağa yüz tutan politeizm birlikte totemler (ilahlar) ayrılığı sır olmağa başlamıştı.

Gruplar totem meslekleri ile ittifakın içine geldiler. Her bir grup temsilcisi meslekleri olan totem işlerini; ittifak içinde o totem mesleklerini "düzenleyen İLAH" yapılarının politeistlik görünümüydü.

İlah toteme göre totemler arası karşıtlık olmanın bir enformasyonudur. Oysa totemler sosyal birliğin içinde sadece kendileri idi. İttifakla totemi tekillik çoklaşmıştı. Bu çoklaşan yapının her biri her birine göre gördüğü iş İLAH işleriydi. İlah sadece düzenleyen ilke oluşla, diğer ilahların rekabetçi karşıtıydı.

Ne zaman ilahlar kurulu kendi arasında hiyerarşi düzenlemesiyle ve İNSAN YARTMA fikriyle ortaya çıktılar, gruplar arasındaki aykırılıklar İNSAN olmanın birliği (tevhidi ile aşılırsa; ilahlar çokluğu da Yaratan TANRI birliği (tevhidi) ile aşılacaktı. Bu da çoklukta tekliğin görülmesiydi.

Müthiş bir olgunlaşma ve yapılaşmaydı. Artık İNSANIN İNSANLIK macerası başlayacaktı. Nasıl tekiler teması çokluk olarak yansımıştı. Şimdi de çokluğun hercümerci içinde çokluk teklik gibi görünmeğe başlayacaktı. Ve görünmez olan YARATAN ALLAH fikri, Marduk, İV Amonetep ve Musa öğretilerinde ortaya çıkacaktı.

Nasıl İnsan anlamında ittifak etmeyle totem gruplar bu anlam içinde cem edildi diye totemler ortada kalkmamıştı ise. İşte Tek TANRI fikriyle de ilahlar ortada kalkmamıştı. İlahlar yeni bir hiyerarşik pozisyon ve statüye bürüneceklerdi. Tek Tanrı olgunlaşması giderek İsa öğretisinde; Mazdeki gibi yapılar da, insanlığa mal olmuştu. İç Araplar bunlardan haberdar olmalarına rağmen 6. Yüz yıl Arap Jurassic Parkı daha çok totem kültürü olmanın yansımalarıyla tarih sahnesinde olunuşla bir yaşanmışlıktı.

Araplar elindeki gelenek, görenek, inanç ve totem kültürlü germanyum ve silisyumdan iletimle malzemeyi kullanıyorlardı. Ama merkezi osilasyonlu iletim yapan, germanyum ve silisyum iletimli transistörle akım üretmeyi bilmiyorlardı. Bu nedenle de dünya sahnesinde oluşla, bir dünya devi olmanın dayanaklarından ister istemez yoksun kalıyorlardı. Diyota akımı Hz Muhammed ürettirecekti

Eski totemi yaşam envanterleri kapsamlı Arap yelpazesinin içeriği; kimi noktalarında, başlangıç dönemine kıyasla çok ileri idi. Ticaret yapmak gibi. Kutsal yer algısını gelir kaynağına dönüştürüp, oralara hizmet götüren kültür organizesini sunma gibi. Lakin genel olarak ileri olanın olması gereken organize kültürü de 6. Yüz yıl güncel Arap konjonktürün kullanımı içinde yoktu!

Su yaşamını bilmeden, ağızdan yutulan suyun içindeki erimiş oksijeni emip, oksijeni emilmiş suyu yan taraflara açılan kanala gönderip, suyun kulaklardan dışarı atılması

süreci de bilinmez. Solungaç solunumlu çevrimde tahliye yolu olan bu kanalın; kulaktan ağız boşluğuna açılan östaki borusunun; daha önce böyle bir kullanımı olduğunu da hiç bilemezsiniz.

Bu nedenle, Araban putlarını da, Araban panteonunu da; geçmişten ayrı tutuşla hiç bilemezsiniz. Yani Araban putu ve Araban panteonu, geçmiş adımların batını içindeki envanterlerin soyut kullanımıydı.

İşte ittifakı düzen süreçli tarihselliği bilmeden de Mekke panteonundaki kültü bilmeniz imkânsızdı. Ancak iman gözüyle doğru yoldan sapmanın, kendi eliyle yaptığı putlara tapmanın cahilliği olduğunu, kendiniz söyleyip; kendiniz inanırsınız. İzah edemediğiniz size ökülte kalmış noktayı inançla doldurmak zorundaydınız.

Gelişmenin genel eğilimi çoğu kez eğer olası ise kendi elindeki malzemelerini şöyle böyle değiştirip şekillenerek yeni sürecini, bunlar üzerinde akıtmasıdır. Siz bu temel bilgiyi de, bilmezseniz; karaya çıktığınızda da; karadaki yaşamla kulaktaki iç ve dış basıncın dengeletilmesi işlevine dönüşen; su tahliyecisi olan yan kanalların şimdiki östaki borusu olma bağıntısını karasal haliyle hiç bilemezsiniz.

Sosyo toplumsa gelişme, biriken nicelikleri arasında anlam ilişki bağıntısını kuran akıllı insan süreçleriyle yeni yol akışlarına dönüşür. Eski olan kimi işlevler de yeni işlevlere dönüşür. Palangaların kasnak hareketine: kasnağın da dişli çark hareket kombinasyonlarına dönüşerek bu dönüşmelerin giderek makine sisteminin inşası olması gibidir. Değilse hiçbir makine bir seferde düşünülüp taşınılıp bugünkü haliyle ortaya konmamıştı. Sosyal, toplumsal, inançsal sistemler de böyledir.

Sürecek

Bayram Kaya

Bir Uygarlığa dair 8

Sosyal sistem toplumsal sistem ve inançsal sistemler; birbirine sıkı sıkı bağıntılıdır. Söz gelimi köleci sistemler olmasaydı bugünkü dini sistemler de hiç olmayacaktı. Yine sosyal birlikçi grup sistemleriniz olmasaydı, totemi sisteminiz de hiç olmayacaktı.

Ha keza bir egonuz olmasaydı sosyal sisteminiz de olmayacaktı. Bir akan enerji ile ona gösterilen dirençlik kesikli sürekli tekrarlanabilir süreçler olmazdı. Ve böylece egonuz da olmayacaktı. Üreten emek ve emeklerin kullanılabilir değişimleri olmasaydı, toplumunuz olmazdı. Yani ne sosyal sistem; ne toplumsal sistem; ne inanç sistemleri kendi başlarına bu günkü halleriyle ortaya çıkmış değillerdi.

Peygamber öncesi Araplardaki, Allah kavramı, organize olucu, örgütleyici, hiyerarşi eden; merkezi komutlama yolunu ortaya koyan bir düşünmenin ürünü değildi. Hatta Arabın Allah'ı, yeryüzüne seslenen bir ilah da değildi. Üstelik herkesi kölesi (kulu) kılan Allah'ın; insanları aynı çatı altında (imparatorluk) ve aynı Allah'ın dinini etrafında; Allah'ın halifeleri eli ile yaşantılaşmalarını isteyen ilah ta değildi. Araplar harici yansımalarından soyut bir Allah şuurunu ödünç edinmişler.

Bu şuur da, hiç değilse o günkü 6. Yüz yıl Arabının içinde bulunduğu köleci durumu açıklıyordu. Yani başlanış yapılanması içinde oluşan ilk yaratan tanrı fikriyle, 6. yüz yıl Arabındaki Allah bilinci insanın kaderini, insanın köleci sistemlerini şimdilik açıklıyordular!

Tek tanrı olan Allah kültü, ittifaka seslenir olmaktan çoktan çıkmıştı. Tarih içindeki Allah bilinçli süreç, toplumların imparator olma dönemiyle imparatorlukların ülküsü olmuştu. İmparatorluklarla birlikte artık Allah, âlemlerin (yeryüzündekilerin) Rabbi olan Allah'tı. Yeni bilinç, imparatorluk içi yapılarına imparatorluk hâkimiyetini, Allah'ın yeryüzündeki gölgesi olan halifeleri eliyle Allah'ın yarattığı kullar oluşla, aynı çatı altında yönetilmeyi; imparatorlara altın tepsi içinde sunuyordu.

Bu nedenle tek Tanrı fikri Arap dünyası dışında çoktan yeryüzü alemine seslenmenin kültü olmuştu. Bu insanlık kültüründen yararlanmak için Arabın arabı, bir hayli geç uyanacaktı. Yani Araplar 7. Yüz yılbaşlarına kadar Allah kavramını kullanmanın sosyo toplumsal verisini o güne değin hala ortaya koyamamıştılar.

Araplar çevre kültürlerden ödünç aldıkları bu El-ilah kültünü, kendi düzlemlerinin içine göre, eğip bükmelerini yapıp; totem araçlar vasıtasıyla El-İlah olan Allah'ın kendisi ile konuşmuşlardır. Bunlar ittifakı dönem yapılaşmalarının dev adımı olmakla birlikte MS 7. Yüz yılın haliyle gecikilmişleriydi.

Olsundu. Bu bilinç düzeyi Araplar için çok yeniydi! Bu El-İlah olan Allah ilk zaman içinde aşiretler birliğine çokça seslenmiştir. Şimdiden sonra ödünç alınan El-ilah, artık Allah olarak, Araplardan dışarıya doğru yeniden ihraç edilir bir kültür kemaliyeti olacaktır.

Arap ruhu, Peygamber Hz. Muhammed'le; bir kez ve ilk kez halk hareketini tatmış ve öğrenmişti. Artık Arap ruhu nerede bir sistem düzeltilmesi gerekirse, orada ruhları tutuşturulabilir bir dinamizmin ivmesi içindeydiler.

Arapların araçlar vasıtasıyla ulaştığı El-İlah kültü; Arabi devlet, millet oluşla; bir merkezi otoritesini (yönetimini) ortaya koyamamıştı ama buna değin birçok sosyal kazanımlarını da ortaya çıkarmıştı. Geriye sadece ortaya konan bu yeni düşüncelerin içinde olanlardan; güncel akışa uygun olanı seçip ayıklamasını yapmak kalmıştı.

Seçme ayıklaması yapılanların güncel akışa uyarlanıp, geriye seslendirilmesi kalmıştı. Seslendirmenin sosyal birlikler döneminden beri bir kaç koşulu vardır. İlki, seslenecek olan şeyin meşru kaynaktan oluşla meşruiyetlik içinde yapılmasıydı. Seslenecek kişiler bir duyarlı kişi olan, şaman, büyücü rabbi, peygamber gibi kişilerin; sesleneceği sözleri meşruiyetliğin kaynağında alıp bu okumayı yapmasıydı.

Sosyal birlikler döneminde meşruiyet ligin kaynağı kendi ataları oluşla, atalar yaşantılı deneylerdendi. Totem, atalarla temasa geçmenin simge sembolü olmanın somut figürasyonuydu. Yani totem meşru iyetliğin kaynağıydı. Şaman da totem aracılığıyla atalardan bilgi, ya da haber mesajını alan kişiydi.

İttifakı Dönem Atalar deneyiminin olmadığı bir ara dönemdi

İttifakı yapı girişen ve ilerleyen süreçleriyle halk, millet, kölelik, krallık gibi bir yığın sosyo toplumsa argümanlı oluşulan süreçti. İttifakı dönem bambaşka bir girişmenin dönemi oluşla atalar deneyimi olmayan bir tek dönemdi. Atalar, ittifakı süreçleri bilmediğinden; ittifakı süreç, atalarının tek bir söz söylemediği bir alandı.

Bu nedenle ittifakı süreç; totem ataların seslendiği bir dönem değildi. İttifakı dönem içine gelince adeta atalarının dili tutulmuştu. Köleci yapıyla başlayan, yepyeni insan kaderi konusunda ataları tek kelime etmiyordular. Çünkü ilk dönem totem ataları, bu dönemi hiç bilmiyorlardı.

İlk atalar Bu dönemi hiç yaşamamışlardı. Hayal dahi edememişlerdi. Bu nedenledir ki, ilk ataların bu ittifakı döneme ilişkin hiçbir sözleri, öngörülleri pek pek yoktur. Minerva'nın baykuşu gece uçacaktı.

İttifakı dönemin ataları, ilk dönemin ataları olmayıp; ADEM gibi oluşumla bambaşka atalardı. Gilgamiş (Adam, Adem,) bu taraftansa; Geştinna (Eva, Hava) öbür taraftandı. İnanna bu taraftansa Dummuzi öbür taraftandı.

Adem yaratılışı ve ata olmanın sentez birliğini temsil ederken, kurul; çokluğu temsil edip çok köklülü oluşun birlik otoritesiydi. Kurul, ittifakın bilinciydi. Kurul, ittifakın beyni ve ittifakın öznesiydi. Bu özne zamanla çoklukta tekliği görecekti.

Kuruluda olan, sentez (melez) olan, sözleşenler yine ilk ata temsili olup yeni zamanın kurul ilahıydılar. İttifakın birliği, İNSAN denen MELEZ yepyeni bir varlıktan oluşuyordu. İnsan üretmekle ve üretime dek ilişkilerinin girişilmesiyle, ilkin ittifakın sonra da toplumunun ve kendisinin; ittifakı toplumsal yazgısını (kaderini) yazmıştı (yaratmıştı) . O halde insan kendi kaderine kendi seslenmeliydi. Ama ne gezerdi!

Ama kaderini bir türlü okuyup meşrulaşamıyordu. Yani ittifakı dönemde olan her bir sözleşmeleri ataların söylemi üzerinden meşrulaşamıyordular. Eğer böyle olsaydı, hangi totem atanın sözünün süreci meşrulaştıracağına da, yepyeni bir tartışmalara konu yapılması, söz konusu olurdu. Zaten ittifakı dönem atalar tecrübesi olan bir dönem olamamakla grup totemi dut yemiş bülbüle dönmüştü.

Yeni dönem; üreten ilişkiler girişmesi ve bunların yarattığı sorunların karşılanmasına değin aklın patladığı bir dönemdi. Etnik yapılar ve totemi tutumlar uyuşmuyorsa, çatışıyor ne yaparsınız?

Totem etki

Kurul olan ittifakı atalar şurası yerine; yaratan, takdir eden bir güç konmalıydı. Bu güç hem atalar misyonunu taşısın ve hem de atalar yaptırım meşruiyet ligini aynen koruyordu. Totem alan kavramı kendinden sonraya aktarılan bir envanterdi. Totem etki bakiydi. Tek farkla, artık totem düşünceyi atalar temsil etmeyecektiler. Yeni konjunktür buydu. Konjoktör değişmişti.

Yine bir fark vardı. İlk ata o totem gruba aitken; yeni güç, herkese ait ve her şeyi yaratandı. Bu minik fark çok büyük farkların yansıtılması olacaktı. Ne demiştik bir gelişme kendisinden önceki malzemenin içinde yeni süreçlerin, yeni durumlara uyarlanışıyla ortaya konuyordu.

Böylece çok kez malzeme tasarruflu yepyeni inşalar yapacaktınız. Ve TANRI ittifakın birliği, dirliği için İNSANI yarattı. Grubun yeni sözleşmesine uymayan, uyumsuzluk gösteren kimi mesleki grup (cinler) ahitnameye karşı çıkacaktı. İblis ittifakın insan kültürüne (ahit name olan sözleşmesine) secde (boyun eğmeyecekti) etmeyecekti. Kendi işini, kendi mesleğini, kendi ilk ata totem etnik soyunu (şimdiki anlayışa göre YARATILIŞINI ve yukarı yerli olmasını) üstün görüp, kibir edecekti.

Atası ile torunu arasında totem bağ meşruiyetlik bağı vardı. Pekiyi de bu yepyeni olan ittifakın yaratan gücüyle, insanlar arasında ne olacaktı? İttifak içinde totem bağ, Yaratan güçle; hani nerdeyse birden sırra kadem basmamıştılar.

Tek tanrı fikri, temsiller heyeti olan "kurulun" tekil görünüşüyle; siz fark etseniz de, etmeseniz de; gözünüzün önünde duruşla, zihinlere belli belirsiz bir tekillik algısını yansıtmıştı. İttifakı sürecin devam eden en az üç bin yıllık süreci boyunca adım adım nicelenişleriyle MÖ. 2000'lerden sonrasında tek tanrı tevhidli bir birlik olan MARDUK anlayışını ortaya çıkarıyordu. Mısır'da da ATON'du. İsrail'de de bu anlayış Tevrat'ın Rabbiydi. Rab tam tek tanrı olmayıp en az düzlemle ikiliğini koruyordu. Hem YEHOVA'ydı, hem ELOHİM'di. Birisi öç alan, saldıran; ille de İsrail diyendi. Diğeri acıyan merhametti.

İttifak edenlerin totemleri, temsilci kurulunun birlikte karar aldığı kabine toplantıların, bu tür birlik olma görüntülerinin insan bilincine yansmasıyla, dediğim dedikçi olan kimi totem temsilcilerin kurul içi tartışmaları da, kurulda ortak karar alınmasındaki görülen güçlükleri de yeni yapının içine yansıyan olumsuzluklardan birisiydi.

Kuruldaki çokluk ve çokluğun kararı, kurul inisiyatifinin bir kişi kararı gibi olmasını da insanın kafasında yansıtıyordu. Ve kurul uzlaşmazlığı yerine, eski totemi dönemde olduğu gibi bir tek totem kişinin karar vermesinin bağıntı ve sonucunu akıl etmeye vardılar. Kurul sık sık seçici kurul olup dağılıyordu.

Tek mantıklı yapı içinde gelen insan mantığı, çoklu mantığın tartışmasını kaldırır denli değildi. Yani tanrılar kurulu ilk sosyal birlikler totemi gibi tek ağızdan konuşmalıydı. Tek ağız kutsanmıştı. Tek ağız olan yaratan güçle, insan arasında; grup totemlerinden olan aracı totemler; iş görücüler olacaktı.

Sık toplanan kurul sırayla kurula baş olma başkanlık etme fikrini pekiştirmişti. Baş olanın yanında başın eli, ayakları, düşüncesi, fikri, ağız oluşla (anthropomorphize) görev dağılımı yapan ilahlar (ilahî dinlerin put dedikleri) görevleniciler ortaya çıkacaktı. İttifaka baş olana, ittifak üyesi ulaşamayacaktı. Baş ile ittifak üyeleri arası boşluk alana, ilahlar yerleşmişti. Bu görevleniciler baş ile kullar arasında aracı olacaktılar. Aracılar

kulları baş olana yaklaştıracaklardı. Ana örgütlenme böyle inşa oluyordu.

Sürecek

Bayram Kaya

Bir Uygarlığa Dair 9

Bir zamanlar kurulun gizli kararlarını Utnapiştim'e bildirerek kurulun ihanetçisi olan, kurul sözcüsü Ea, şimdi de insanlarla (kulların) otoriter güç arasın da; tek ağız olmanın sözcülük aracısı olacaktı. Bu yeni dönemle birlikte panteon totemleri arasında hiyerarşik konuma bir görev dağılımına giden totemlerden biri; söz gelimi Ea ilah totemi, haber getirip haber götüren bir elçiye dönüşmüştü. Beyinle (kurulla) , organları (sosyal yapı) arasında iletişim ağı olmakla diğer totemlerin her biri bir görev dağılım misyonunun içine girecektiler.

İlerleyen süreçlerde gök ehli insanlar olan yukarı yerlerin melekleri ile tatlı suyun aşağı yerin Ea'sı yaratan (kurulun) gücüyle insanlar arasında, aracı elçi totem görevini yapıyordu. İlerleyen Babil süreciyle tüm düzenleyen ilahların anlamı bu günkü görev melekleri kavramına doğru dönüştü.

Diğer yandan da Ea mesajcılığı olan melek, Cebrail olmuştu. Cebrailin insanlar arasındaki teması da Sümer Zisudrası; Babil Utnapiştim'i, İsrail Nuh'u gibi rabbaniler soyuna dönüşecekti. Kurulun yaratan gücü tek Tanrı gücü ve düzenleyen ilahlar anlayışı somut olan konulardı.

İşin icabı bu somutluklar iyice soyutlaşmağa başlayacaktılar. Tanrı ile insan arasına ilahlar girmişti. Şimdi Tanrı ile kul arasına melek girmekte. Tanrı ile kul arasındaki alan boşluğa meleğin girmesi yatmeyecekti. Melekle insan arasına İsrailiyattaki gibi bir totem soy kahin soy olacaktı Levililer gibi.

Sosyal birliklerin grup totemi dönemindeki yaşantılardan edinilen gerçek deneyimleri okuyup, totem aracılığıyla, atalar sözü olarak ataların torunları için aktarılan seslenmeler şimdi; ittifakı sürecin ortaya koyduğu birçok alternatiflerden bir ya da birkaçı oluşla, ittifakın kendi deneyimlerini söylemek, etnik totem mesajları olmak yerine, ilahi olan tek tanrı mesajlarına dönüştürmüştüler.

Totem dönemi büyücü ya da kam olan bilgin kâhinleri; akıllı, duyarlı kişiler de, yeni dönemden sonra rabbiler (resul) soyu olacaktılar. Yaptıran, gözeten, koruyan; torunlarını terbiye eden, torunlarının acı çekmesi karşısında merhamet eden ATALAR da; köleleri terbiye eden, köleye acıyan RAB, olmuştu.

Böylece, sosyal ortamda birikmiş olup ta, seçilen yaşantı düzenleyici ilkeler ortalaması; sayıca belli bir çokluğun kabulüne ulaşana kadar taraftarlarını, kendi eksenini etrafında toplanmasına sıra gelmişti. Siz bu hal ile tarihin bin yıllarının etnik kültür kemerini kırıyordunuz. Bunu rabbiler denen çok duyarlı ve erdemli kişiler olan peygamberler yapıyorlardı.

İttifakı süreç, etnik yapılar ittifakında İMANI ortaya koymuştu. Sosyo toplumlara uzun bir süre din ve imani düşünce ekseninde bakılacaktı. Arap Yarımadası'nın da 6. yüz yıl başlarına gelene kadar birçok inançları ve birçok iman konuları vardı.

Bunlar namaz kılmak, oruç tutmak, hacca gitmek, zekât vermek gibi ibadeti ve davranışsal aitikler olduğu gibi bir de toplumsal tabanlı iman konuları vardı. Köle ruhlu ve köle kaderli olup, köle doğmak. Zengin doğmak. Anlınıza zenginlik ya da fakirliğin yazılması. Sudan yaratılmak. Toprakten yaratılmak. Yumurtadan yaratılmak. Ağaçtan (kişidumdan, hurmadan) yaratılmak. Çok eşlilik. Toplumsal kurum olma gerekçesi ortadan kalkmış ama gelenek oluşla iman konusu olan süt emme yoluyla kardeşlikler. Yine atalarla yol birliği içinde olmanın kutsallığı gibi birçok anlamlar ifade eden, birçok kültürleri vardı.

Sevgili Peygamber bu oluşmaların içinde kendi seçmelerini yapıp; seçilenleri kendi eğip bükmesiyle düzenleyip; özlü güzel cümlelerle ilan edip; kendi taraftarlarını toplayışla etraflarındaki kişileri yeni bir kimlik, yeni bir aitlik olan ülkü gücü içinde çevrimleyip, grupların yöneten gücünü ortaya koyacaktı.

Seslenme yakından uzağa olmanın genel ilkesi ile işleyecekti. Bu seslenme aslında Arabın övünme âdetinde olduğu gibi kendi aile ve kabilesini övmekle başlayacaktı. Önce Kureys'in; birlik dirlik ve esenliğine seslenilmiştir. Küreyiş'linin mülkü gibi olan ve Kureys'lilerin yönettiği mülk olan; "şehirlere anası Mekke'ye ve çevresine (Ummul Kura'ya) " seslenilmiştir. Mümtaz insan olan sevgili peygamber işe böyle başlayacaktı. Uzun uğraşla, 13 yılda 80 kişiyi irşat edecekti. Asıl başarısı Medine'de olacaktı.

Bin bir zorluklarla elde edilen iyi kötü mücadele ve başarılar sonundaki gelişmelerle; seslenme hep kendi soydaşlarına olamazdı. Soydaşlarının geçinmek zorunda olduğu; içiçe oldukları Yahudi Hristiyan, Mecusi ve başka Arap kabilesinden insanlar da vardı. Bu başka başka insanların inancından ötürü de ey iman edenler genel vurgu ve açılımıyla, iman etmeyen insanlığa (Medine ve Mekke'de ki Arap ve Arap olmayan insanlarla, mevalilere!) seslenirken, Yüce Allah bu çağrısını; imparatorlukları eliyle de yeryüzü âlemine seslenmeyi direktif edecekti! Çünkü imparatorluklar yeryüzü egemenliği savaşıdır.

Nitekim İç Arabistan Tarihinde İlk kez; iç Arabistan periyottu ve iç Arabistan kaynak salınımlı düzenle; sosyo-toplumsa yapıları merkezi otoritesini ortaya koyan Arap dehası, çok büyük bir güçle ve çok büyük bir gayret ve düzenlemeyle insanlık kültürünü de ortaya koyacaktı.

Bu kültür, ileri süreçlerle muntazam inşa edilecekti. Muazzam bir sosyo-özel ve sosyo-toplumsal kültüre dönüşecekti.

On binlerce akıl toplamı inşasıyla bu kültürün varyasyonlarını size miras edecekti. On binlerin bilinç bileşkesi sizden büyük olmanın cesameti ile de sizi inşanın kendisine hayran eden bir inanır kılacaktı. Böylesi bir inşacı tutumlaşmayı Arap dehası ortaya koyacaktı.

O günlerin geçer akçe olan siyaseti sizi inandırarak uyruklaştırıyordu. O günler siyaseti bu günkü gibi entegre olucu eşit talep yapmanın hizmetiyle girişici uyruklu oluculuğun bir konsensüslüğü değildi.

Yine bu yeni ve güçlü kültür, asıl inşa amacını, günahıyla sevabıyla Emevi devletiyle başlatıp, Abbasi imparatorluğuna; oradan Selçuklu ve Osmanlı İmparatorluğu ile olgunlaşmalarını yapıp (diğerlerini de unutmamak kaydıyla) : insanların ruh dünyasında inşalaşmağa devam eden bir mutmainliğin kesikli sürekliliğine dönüşmüştü.

19.07.2013

*İslam, kendi kurumlaşmasını yaparken, birliği sağlayan panteon totemi yanındaki aracı totemlere; yeni olan inşanın inançları bağlamında, put deyip te dışlanması ve eski yapıyı put sembolizmi üzerinde sosyal yapının dışına atması kadar normal bir şey olamazdı. Ancak genel bağlamla tarihselliği içindeki totemleri de hep imanı kavlin putu olarak görmek te, bir o kadarı da oldukça yanlıştır.

İslam'ın kurumlaştığı dönemde eski totem fikri, uygarlıklar kurmuş kimi dünyada demode olmuştu. Ama 6. Yüz yıl Arap yabancılaşması içinde totem hem bir fosil kalıntı durumundaydı, hem de bir işlev oluşla sürüyordu. Bunu da tespit etmek gerekirdi. Yapıyı değiştirirseniz, elbette yapının totem algısı da; totemin yeni işlev devindirmesi de, değişecekti.

19.07.2013

**Eski Ahit-Yaratılış-4. Bölüm bap 4-15

Bayram Kaya

Bir Var Ki Bir İçinde

İhanetçisi içinde olan bağırn
Duyulmaz olur ki dön ola çağrın
Yâri peş, gözü yaş durur
İli kanar, yurdu kanar, teni kanar
Bununla yatar bununla kalkar
Bir sahte baş, bir sahte yaş, bir sahte kaş
Her şeyi bununla anar... anar... anar...
İçiyile yanar, bunu hali icap sanar
Baktığı her şeyle onu oluşur
Birgün bakmışsın ömür gibi akmışsın;
Bezgileri sezgi, sezgileri ezgi olmuş
Yelleri tezer, kendisini sezer
Naiften naiften, hafiften hafiften
Kınası başında, derdi tasası aşında
Sağa dönse yırar, sola dönse uzar uzar...
Dağları dumanlı, gözleri gümanlıdır
Çok sürse de, bir gün bakarsın
Bu hali döner, tırsak gözlerin ferî söner
Canından bezer, süzülür, ruh gibi gezer
İklimi kararır, gözleri sararır, içi dararır
Töresi batar, ezik duyguları alta yatar
İklim sonrasının adeti işte, karmaşa durulur
Yar gelir aklına, bir alameti sevdaya vurulur
Korkuları aslan, aslanları yele kesilir
At olur süvari düşünür; süvari olur at binilir
Böyle halden, böyle duruma doğru esilir
Mühür Süleyman olmuştur da Süleyman mühürle gezer

Kanar: Kanmaktan, aldanmak, inanmak. Kanamaktan kan gelmesi.

Tezmek: tezirmek, acele ve telaşla uzaklaşmak. Bir daha uğramamak üzere o yerden çabucak uzaklaşmak.

Bayram Kaya

Bir Yaşam Böyle

Yaşamın telaşına bürünmüş.
Yaşam çizgileri;
Kırışık, dikine enine,
Buruşuk buruş,
Karmaşıkça, gülerken bile
Bellisine
Yüzlerine örülmüş.

Görünüm fiziğinde
Alın yazısı okunur,
Anlama varılması pek dokunur:
Usul, bezgin; gündeliğe koyulur,
Yorgun, yavaş
Umuduna savaş
Ha babam, de babam.

Bir ömür okuyacağım yüzünde.
Deneyim dereceğim çizgilerde.
Gezileceğim üzgülerinde.
Hoş olacağım rastlandık,
Bilmez iken
Ufak tefek, pembemsi;
Hani o, oh mutluluklarında.

Kıtlarla alışık.
Aslanın karnındaki ile tanışık.
Anımsama kıyaslamalarına vardı mı?
Şükür sünmelerine, sıkı sıkı, sarı şık.
İşte o zaman mut oluyor, yeter sinik.
Çizgiler gülücükleşmiş orada,
Şanki rastlantısal olmuşluğun, rahatlığı ile.

Bir gün ansızın çekilip gitti.
Hoşluğuyla, üzgüleriyle çizgiler,
Yaşamla bitti.
İki uç vermiş çizgi,
Biri kıtlarla oluşuk erdemine pek tutunmuş,
Diğeri sanki merakı kalmış da,
Yaşamını anlamağa bükülmüş,
Melul melul, sukutsunmuş.
Her biri, birbirinin içinde iken, çok ötelenmiş.

(18.04.1992)

Bayram KAYA

Bayram Kaya

Biraz Da Sen

Gör hali nicedir bunların
Ahvali, avaz içindeki kulların

Onur ve düşkün; ikilemli dullar
Görünür iffeti, gibi geçmez pullar

İğreti yakışmamış, yadsılı çulların
Hamasilikle yollanır beheri şunların

Küflenmiş, ekmek olmaz unların
Çimentoya fazla karışmış kumların

Hayat pahalı can ucuz yuvamda!
Sıvazlanır sırtım, hamasetle havamda

Söylemler arkasında birkaç kafadar
Hiçbir şey iyi değildir sonuna kadar

Geçmişe saygı duy geleceğe eğil
Bulduğun yerededir o, daha ilerde değil.

Şölen kurmuşuz bayramlı ayakta gezen
Katık ol, yetti be nedret, biraz da sen

24.07.1994

Bayram KAYA

Nedret: Toplumsal sıkıntılarda payı olan, ayrık durup seyreklik karışmazlık yaratanlar nitelimi. Çektiği sıkıntının sebebi kendi duyarsızlığı olması /azlık, az bulunurluk

Bayram Kaya

Biraz Farklı Deprem

Mehtap yanımda sancıda

Ben zaman, ufku engince,
Kader birliği etmişce aşarım.
Eğer sırasında yaz kış,deprem;
Yaşanmıyorsa asıl o zaman şaşarım.

Bilmezdeki ufku
Dehşetin duygusu ile sürüştü aklım!
Dez enformasyon ve ters sorularla söznem
Hiç ama hiç önüme koyup
Düşünemediğim öznen.

Önce bir ürperti
Kulakları tırmalıyan uğultu
Can pazarda ve biçarelik, kendinlik.
Beyin salgıda...
Sonrası tam bir paralize.
Meşum bina uğurtu ve gıcirtıları
Artık ne olcaksa olsundu, an geçimi o an.
Tüm dünya o andalık ve o anlık
Ürpertide olan şimdi yoktu
Duyulup his olan.

Ve sesizlik
Yeniden kendine geliş
Büyükler telaşlıkla
Kafalar plastik masa altında.
İşte o an böyle bir eşsizlik!

Öncesi tv izlemekte olan
Dört yaşında torun,
Devamla meydan okurca tv izliyor!
Biz onu unutmuştuk bile
Bu kadardı, küçük dünyada!
Estirilen herc ü merc.
Ivır zıvırla doldurulmamış dünyada
Meydan okurcasına bizlere
Ve bundan habersizken biz!

Deprem bir yaşayışlıktı
Var olmanın,
Ve var kalışı sürdürmenin
Güvencesindeki asayışlık.
Korku değil sevgi çıkaracağım bilişle
Vah vah diyeceğim akli silişle

Hiçbir şey ne bizim için,
Ne bize rağmen.
Doğa bir oluşlukla
Varlamıştı kendini açılı.
Bu açılımda,

Deprem yanardağ da sağılı.

Asıl deprem çıkmıştı ortaya;
Günü birlik, sorumsuz vurdum duymazlıklar
Hukuksuz sosyal işleyişler ve cinneti,
Yedi onda dört yetmedi mi? Diye kotaya.

19.08.2007

Bayram Kaya

Birdeki Nicelim

Umudum var çocuklar
Umudum sizden.
Umutsuz oluyorsam eğer
Sizdeki bizden.

Yine de çocuklar
Var ya sizdeki taşkın.
İşte budur çocuklar
Sizdeki bizden, aşkın.

Ve çocuklar skalada
Güneşin doğuşu,
Nasıl değilse eminseme
Çocuklarda da öyle
Bu bendeki hedef alır yeminseme.

Umarca büyük davalardı serde
Kaotik her yer toz, bir küçük poz
Çocuklar bir çocukluk yaptı
Bu fetih edilenindi, zaptı.

Şaşırma çocuk sakın!
Yüreği tutacaksın mehtap yanından.
Yüreğin tutulduğudur
Biri, biz dedi bakın.

Nefis kör durur, abak tabak
Baskılı ve seçmeli ikilemdeyiz
Sırasında öncelikle özveride
Bir çocuk, sen dedi bak.

Anlamıştı anındaki korku
Bir titremeyeydi canındaki
Bir güç oldu güç yetmez
Sıradakinin yanındaki

Hayat acımasız, güçle farkı
Olmasaydı çocuklar,
Olur muydu bunca
Köprü altı ve parkı.

Günahını taşıyacaksın çocuk
Ananın babanın
Yok yere.
İtilirken rahme.

Ve artık izin verildiği kadarsın çocuk
Kısacık ve uzun
Hayallerin bile
Hoşla boşla... acırlar sana.

Umudum var çocuklar

Umudum sizden.
Umutsuz oluyorsam eğer
Sizdeki bizden.

Ve çocuk sorguladı
Güneş yanını.
Aradakini ve canını
Kaldırdı.
Önce hiçbir şey göremediler.
Sıvışmıştı yarasalar baykuşlar
Yine bir aracı gerekiydi
Dolaylı bakmak için Güneş'e
İşte bu SİZDİNİZ çocuklar
Bir birini alt etmeden.

Ve çocuklar hiç gölgelerini
korkmayacaktı.

23.08.2007

* Abak: / icap etme, lazım olma; gereksi, gereksinilen-yapışmak
** Abak tabak:/ özlem özlem, bir içim kırlık tezlik doyumsuzluğu.

Bayram Kaya

Bire Bir Kala

Bu kaçınıcı
Ön görü metaneti,
Dünya'nın...
Kaçınıcı dim dik ayakta dikilme...
Ki!
Altında kalınmamışın
Hala edilmekte kehaneti?

Kafamdakini saklasam
Bedenimdeki ifade eder
Ey vesile!
Sen bana zarı kârsın
Utanırsam eğer, inkârsın

Giderler dedikleriyle faki
Derunidirler içsellerinde
Peygamberleriyle saki
Dolunu, doldurup geçerler
Sıyrılışlarla perdelerden, ta ki
Seçerlerken toplumlar arafında
İn derken cin; cin derken bin haki

Kemi hâsıl olmazda maksadı arif
Darda da olsa gül solmazla
Naif edermiş hoyrat, ölse de naki

Her can, bir can
Bir can, her can
Ey can, bilesin ki!
Ölüm hayat içindir
Ölümün büyüğü küçüğü olmaz

Bakışlarım gökyüzüyle
Hoplâr oldum
Hederle kederle
Bilmem kıyametin kaçınıcısını
El efelek toplar oldum

Sen deli gömleğini giy
Ben safran
Zulmü bilmezlik karşısında
Ne sukutsun, neydi afra tafran?

Heyecanı mı kalmış?
Her gün, her an bir kıyamet
Yakarken tenin
Kaçınıcı kopuşun senin...

Başlar eğilir, üzerine kılıcı vardır
Âlem eğilir, üzerinde kılıcı vardır
İnsan vardır âlem içinde, niçindir?
İnsanın hurafesi de, insan içindir!

19.12.2012

İN: insan. in misin; cin misin? İnsan misin; cin misin?
Haki: anlatan hikaye eden/
Naki: Temiz, pak. Arif

Hayat: özel görece de ölümdür. Genel görecede kesikli (sınırlı) , süreklidir (sınırsızdır) .

Alem içinde:Alem burada evren olmanın özel anlamında kullanılmıştır. İnsan, evrenin içinde deniyle; evren insanın içindedir denmiştir. Yani insan evrenin bir parçası oluşla, evren insanın yapısı içinde olmuştur. Açıkçası insanın içinde, evrenin yasaları işlemektedir.Siz bundan ayrı ve müstağni değilsinizdir. Bir de insanın evreni algısal (öznel) yansımasıyla da insanın içinde olan bir düşünülen yansı evren vardır. Ki bu da insan düşünmesi de insanın, ulvi oluşudur.

Bayram Kaya

Biricik

Ve hayat;
Bizden gayri
Kadar oluşla zengin
Ve hayat;
Bizdeki oluş kadarla
Verimsizce, çıkmazdır

Siz kendi dünyanızın
Aldanma, ikna olma, keyif sürme
Cinnet, cinayet zulümleriyle
Tıynet ve meşrepleriyle
Kıyametlerinizi yaşarken
Ben tek yol diye bilmediğim
Bir orda oluş, bir burada
Bin o formlarla, bin bu form şekliyle
Hep var olacağım...

Ben varken
Siz yoktunuz ey zavallı insan
Benim o hallerimdir ki şimdi sizsiniz
Değilse şimdi sizler
Ali, Aliye; Huri, Huriye gibi ikizler
Yoktunuz

Siz yokken de ben var olacağım
Sanmayın ki ben sizinle biricik
Ben sizinle değil, siz benle varsınız
Ben sizin için değil, siz benim için varsınız
Onun için var oluşu anlamakta çok darsınız

Şimdi sizinle, ama sizensiz
Vadeniz bizimle
Olduğunuzda bile terki dünyadan çekil
Biz çoğul biçim içinde süren tekil

Ben damakta küçücük bir mutluluk
Ama kocaman bir süren yaşamım

20.09.2011

Bayram Kaya

Birincil Ve Biricik Olan

Boşluk, doluluğa, sesliliğe.
Sevince, delice, içkince,
Bakınca görünce seçkince,
İlgilenmek, duymak, algılamak.

Bir şeyler yapmak ilgilenmek.
Kapılınca ilgilere
Şıralanır bilgilere.
Üstüne çıkmak, bastırmak
Tüm ilgiler içinde birincidir o
İlgiler üstüne, yükselmiş ilgilendir o
Sıyrılmış diğer benzerlerinden.

Sarılmış benliğime,
Bazen andan nesneye,
Bazen nesneden ana;
Sanat olmuş.
Bazen" ben neyim? "demiş.
Felsefe olmuş, doğmuş, doğurmuş.

Her zaman öznelde, öznelde olanı
Eğer karşılıklı olmuşsa, algılama, algılanma.
Tarifsiz bir tad, doyumsuzluk, içkinlik.
Hiçbir şeyi, kolay kolay, fark edememe,
Bir sakarlık.

Genelde ulaşıldığında, biten
Her zaman bizi yönlendiren
Daha yetkinini düşündürür
Yönlendirir bizi, etkiler etkileniriz.
"O"; o, dur.

Ulaşılmaz, bitmiş gibi olur.
Göründüğü yerde sürer, sonlanmayandır.
Dururken dünyayı değiştirir
Bazen tozpembe
İçine kapandırır.
İkisinde de, ilgiler içinde birincil olandır.
İkisinde de, yaşama gücüdür.
Birinde söner, birinde harlanır.
Soyutu var, somutu var, gereklide.
Ulaşılamayan
Tek biricik ilgi
İlgiler üstünde ilgi.
Etkiyen etkilenen;
Yaratılan, yarattırılan o
AŞK.

25.12.1991

Bayram Kaya

Birine Abartı Duyarsanız Böyle Yazılır

Gerçek,
Ne muhteşem mübalağa.
Yalan mı?
Tut ki, say ki, mübağlağa.
Yalandan kim ölmüş ki
Den Müberra.

Yalansız, dolansız, sayılıtlı;
berra.
Görme sakın boş, deme
Müdarı.
Dilleşmeyle, sevmeyle, kusurluyum;
Tut ki Müberra.

Ne tılsım ki, kaynaştırmada;
Beyni Berra.
Yalan mı? Hayal mi?
Ruhsuz, imgelemden Müberra.

Açık olmuş bana,
Özlü söylenmiş anlam.
Meşrutlar,
Gönlüme berra;
Gayrısı erteli.
Kaçamağı yok;
Aşktır, muhabbettir,
Müberra,

Şımar ey yaren fidan!
Bu özlü demeler senin.
Şan durur, selamda meydan;
İnkişafı safha deyin.

Derdest olur,
Hal durur; yara-kara,
Sema vatta yücelir, olanın.
Kişiyi mübinsin, erdemlerin;
Ah tutmaz, dilber maası olanın.

Cümleden, cem olur;
Dehaya, simge.
Çeker sığaya sirka: t.
Maas durur,
Denetle,
Hurafe imge.

Yaradan'dır,
Bir harfi, tariften mücmel.
O ki sara, akı karadan.
Kemali safha de,
Haledir inkişafın.

07.01.2007

Bayram KAYA

Sıga: Hüküm, hesap sorma, Yargılama.2- sıga kapasite birimi.

Sirkat; hırsızlık, kötülük, huzur kaçırıcı olaylar

Maası: Günah -lar, isyan-lar

Mübin: Hayırı şerri kötüyü ayıran.

Sema vat Ehli: Melekler, yeri bu dünya olmayan ruh varlıklar, Gelişkin belli boyutların olgunlaştırdığı, tasım varlıklar.

İnkışaf: Aşk duygusunun artarak sürmesi. Gelişme, olgunlaşma,

Mücmel: Kısa, öz sözle anlatılmış. Öz, Şartlarla özünmüş kemali yet.

Müberra; Aklanmış, temize çıkarılmış. Rafine

Berra: Bereketli olan. Verimli. Verime neden olan,

Mübara: Yüze gülücü, Dost gibi görünen

Hale: Ay(nur) etrafındaki, ışıklı halka, Şimdiki durum.

Bayram Kaya

Birle Pir

Birle Pir
Ve birbirinden kir

Gün mü koydunuz
Yoku ölümü yaşarken

Doymuşu gider
Açı gelir

Minneti nara
Mihnetli vara

Bakmazdı hiç
yol tutmayınca kâra

Ne soy sop
Ne fablsiz Ezop

Şişi yarım porsiyon softa
Gıdımdık akıl gelir her tarafta

Sanki o buluşla
Dünya arandayken

Sıkı sıkı tutar boşu
Hoş hazinedir elindeki
Olmazı dara gönlü kara
Gibi saç telindeki

Şişi yarım porsiyon softa
Gıdımdık akıl gelir her tarafta

Hassas olur böyleleri
Bir tıkırtıyla pek kofta

Herkes cennet için sırada dense
Kılı bile kıpırdamaz softa

İnanmış, tapanına pîre
İkisinin de varı ya
Ellerindeki nakes kire

Şişi yarım porsiyon softa
Gıdımdık akıl gelir her tarafta

Görünür gelmekte pîri
Bilir ki gönlüne göre mußtu
Hayalleri geçer başında iri iri
Anlayana daha hacet var mı
Müjdeyi söylesin biri?

Kalkar makamı damdan tavandan

Mest oluşla dövölürken havandan

Yüksekliği aldığı bin bir ahla
Bilmez ki hicranı vahla yazık
Atlarken bile oturacağı kazık

Acısı oturacaktır gözüne
Lakin inilemek gelmeyecek sözüne

Bakmayacak kâr mı zarar mı!
Düşerken bile der; rant, var mı?

05.05.2012

Nakes: Aşağılık, adi

Bayram Kaya

Bitmeyen Süreç Aydınlıkla karanlığın Savaşı 1

Kölecî sistemle başlamıştı. Kölecî sistemle doğru eğri mana kavramı ortaya çıkmıştı. Rızıkların ve malın mülkün eşitsiz dağılımı fikrini açık açık deklare etmek doğrudu. Bunun böyle olmadığını söylemek yanlış ve zındıklıktı.

Gelişen sürecin doğru olan deklarasyonuna göre zulmü ve ceberrutluğu içinde başa gelen kölecî deklarasyona uygun olmakla doğrudu, kaderdi. Kadere rızasızlık yanlış, kâfirlikti.

Bu ana düşünceyi de Yüce Tanrı anlamasına bağlamakla süreci Allah ile aldatmaya ve Allah ile iskata (Allah adıyla susturma, Allah adıyla konuşamaz etme biçimine) getirmişlerdi.

Süreç bu postülanın ortaya konmasındaki egemence olan kıyaslarıyla neyin doğru neyin eğri olduğunu ortaya koyma mücadelesi içinde gelişip, bunun dışında olan bilimsel doğrulara kadar gelmişti.

1919 ile 1940 yılları arası süreçler yurdun kurtarılması olmakla, güncel değerlere göre yeniden yapılanma inşasının içinde değer ifade etmesi içindeki en temel hedefi; karanlığa karşı olan aydınlığın savaşıydı.

Karanlığın içinde bulunanlar arasında, savaşılmaması gerekenlerden birisi de dinin kendi özü içinde olmayanlardı. Bunlar emperyalizm kadar karanlığı yaratan tekkeler, zaviyeler ve tarikatlardı. Güncel olan misyonlarını çoktan tamamlamışlar. Şimdi zehirli safra olmuşlardı.

İşte 1919 ile 1940 dönemi içindeki atılımcı süreçlere taraf olanlar, aslında aydınlığın karanlıkla yaptığı savaşa taraf olanlardı. Karanlığa karşı, aydınlığın yanında yer alanlardı.

1919-1940 yılları arasındaki sürece karşı çıkanlar da aydınlığın karanlıkla savaşına karşı çıkanlar olup, karanlığın yanında yer alanlardı. Örümcekti. Olumsuzlukları tartışmayı mahfuz tutarım. Ne var ki amaç olumsuzlukları tartışmak değildir.

Daldaki meyveye ulaşmak isteyen insan atalarımız da amaçları bu olmasa da meyveye ulaşana dek börtüğü böceği çiğneyerek amacına ulaşıyordu. Bu karanlıkçı ihanetler; çağ dışı kalmanın ve tarihin gerisinde geçilen bir aşama oluşları nedeniyle fosil kalmışlardı.

Fosiller karanlıkçı ihanetlerini; sömürü kaynakları içinde olmanın propagandasıyla çok kültürlülük adına, sivil örgüt olma adına cemaatleşen tarikatların, mezhepti yaklaşımcı ihanetleriyle yapacaklardı. Demokrasi içinde kendisi demokrasi olmayan tam bir aldatan puttular.

1940 ile 1950 arası adeta bir bekleme süreci gibidir. Bu bekleme süreci toplamda, kendi öncesinin devrimlerini sürdüremez. Aydınlığın karanlıkla olan savaşında toplamda ve büyük oranda oldukça atıl kalırlar. Ve giderek artan bir ivmeyle 1950 ve 2020 Aralığı içinde oluşacak olan karanlıktan yana olan oluşumların tezahürüne olan katkıyla, cılız ve mızımız bir muhalefetin icrasıldılar.

1950-2020 Aralığı, karanlığın aydınlığa karşı açtığı savaşa dönüştü. Bu yetmiş yıllık süreç sinsi bir karanlığın aydınlığa açtığı mücadele süreçlerini hazırlamayı ortaya koymuştu. Bunlar diğer yanıyla özgür dünya, Nato, yeşil kuşak, ılımlı İslam ve Ortadoğu eş başkanlığı gibi kendi meflûcunu işleyen süreçlerdi.

1960 ve 2020 yılları arası onca çok iyi şeylere rağmen, totalde konjonktür elliğin de iyice oyuncağı oldu. Giderek artan şiddetle 1940 öncesinin tersine dönen süreçlerini, önce; gıdım gıdım. Sonra da toptan karanlığın aydınlığa, açtığı savaştırlar.

Evrensel değerlerin içindeki demokrasilerde karanlığı yaratan odaklara ilişkin seçme ayıklama kriterleri vardı. Bizde ise "siz isterseniz şeriatı da getirirsiniz" değişlerin muhtevası içinde demokrasi anlayışları ortaya konuyordu!

"İşte şimdi başbakansın sen. İsteddiğini asar, istediğini kesersin" deniyordu 23 Nisan Çocuklarına. Bu söz demokrasiyi en afiliden tarifler (!) olmasıyla çok manidardır. Bu anlayışların kotardığı her güzel hareket (!) bizim bu sürecimiz içinde demokrasiyi giderek sıfırlayan aktivitelerdi.

Tarihsel bilinçten yoksunluk gibi direnç eşiklik bilinci olmayan demokrasi sürecine, demokrasi dendi! Demokrasinin karşı olduğu baskı, zulüm ve kana demokrasi denerek yeniden inşa olduk. Seçme ve ayıklaması olmayan demokrasiler, bizde ve gerici siyasetli İslam ülkelerinde oluşuyordu.

Bütün her yer sivil toplum kuruluşu (!) adı altında cemaat yapılarıyla doldu. Her kademedede devlet ele geçirildi. Bunların kurduğu vakıflarda çocuklar "bir kere ile bir şey olmaz" diye ya yıllardan beri toplu tecavüze uğruyorlardı, ya da kendisini patlatan canlı bomba olup istismara açık oluyordular.

Kendisine Âdem'le Hava çocuklarını örnek aldığı söyleyen tarikat şefleri ortamı horoz tavuk kümesi ilişkilerine çevirmişlerdi.

Demokrasi; köleci tarihin başlangıcından beri gericiliğe, gericiliğin dinsel tasallutuna karşı, tekke, zaviye ve tarikatçı olan sömürü cemaatlerine karşı oluşun umarını yakın tarih içinde bulmakla tarihi diyalektiğin bulunduğu bir kullanımdı.

Biz de "Müslümanın demokrasiyi savunması dinsizliktir(!) " demekle, "demokrasi savunucuları cehennemliktir(!) " diyen cemaat ve tarikatların yeşil bayrak açarak, boğaz kesen yaklaşımı, "ya Allah bismillah", "zafer İslam'ındır" değişiyile Rabia işareti yapmakla bir darbeye karşı çıkıp; diğer darbeye sahip çıkmanın irade yoksunluğu içinde demokrasiyi savunanlar şimdi "demokrasi nöbeti tutanlardı!

Bu tür bağırma çağırma içinde şimdi "demokrasi nöbeti tutanlar cennetliktir" deyip, demokrasi mitingleri yapıp; demokrasi nöbeti tutup; demokrasiyi savunuyorlardı! Kumpaslarda, tarikat ve vakıf evlerindeki onlarca tecavüzlere karşı tecavüzcüler yargılansın diye demokrasi mitinginde olmayanlar, bir başka tarikat ve hoca efendi tasallutu olan darbenin tanklarına terlikle vuruyorlardı.

İnsanların aydınlıktan yana olacak sosyo toplumsa değer yargılarının ayarlarıyla oynanmıştı. Fren tutmuyordu. Bunlar ne demokrasi bilinciydi. Ne demokrasi kültürüydü. İçine ezilenlerin emek eksenli emek mücadeleli kazanımları girmeyen hareketlerle, bu kazanımları susturan; tecavüzlere bir kerelik diyen ceberrutluklarla ses çıkarmayanlarla; demokrasi sevdası oluşamazdı.

Emeği ve emeğin kutsallığını savunmanın başında dinsel odaklı sömürüye karşı duran bilinç içinde olmak gerekirdi. Demokratlık, dini akit olmayan ve kapitalizmin sopası olan dinsel odaklı tarikatçı sömürüyü tanımamakla olurdu. Vah insanım vah...

"Cehennemde yanmayan kefenler" satmakla, emeğin dinsel sömürsünü yapan; ha keza "sıratı koşarak geçilen terlikleri!" yapıp satanla, "uçak düşüren duaları" üfleyenle! Güya "siyasetleri yıkacak beddualar" yapanla! başkanlık için istiarelere yatmalarla, terörle pazarlık için "bende dağa çıkardım" diyenlerle, yönetiliyorduk

Yer gök imam hatip olmuştu. Yüzde elliden fazla okulun adı İmam hatip bilmem ne okulu oldu. Genel ahvalde iç-dış siyasetler meflûç olmuştu. TÜBİTAK'ı hayyanat bahçesi müdürü idare ediyor; hastaneye ölü yıkayıcılar başhekimdi. Veterinerler öğretmen, öğretmenler de özel harekât polisiydi vs.

Sapla samanı birbirine karıştırmayalım. Tercihi, demokrasi açılımlı yelpaze içinde olmayan eğilimler demokrasi savunmalı eğilimler değildir. Faşizm, dinci fanatiklik ve dinci faşizm olan zulümler de bu karanlıkçı olmanın kapsamındadırlar. Demokrasi evrensel bir dildir. Söz gelimi "ya Allah bismillah diyen bir demokrasi dili ve örneği yoktur.

Ya da "zafer İslam'ındır", "tek yol İslam", "Allah'ın tüm sıfatları üzerinde toplanmıştır"; "sana ne soyuyorlarsa beni soyuyorlar" vs. diyen bir demokrasi dili evrensel literatür de yoktur. Bu istismara müsamaha eden siyasetlerin de tarihsel rolleri yoktur. Bunlar dinci faşizm ve zulmün ayak sesleridir.

Sözüm ona demokrasi mitingindeki siyasetçisiyle, demokrasi savunuşlarıyla (!) olan "Rabia" işareti Mısır'daki Müslüman kardeşler damgalı dinci zulmün ve dinci faşizm olan "demokrasi maskeli" darbe olmakla demokrasi olmayan diktatörlüğün savunulmasıdır.

Siz demokrasinin ve demokratik kültürün; sınıf bilinci olduğunu bilmezseniz. Sınıf bilincinin de emek dayanışması olduğunu bilmezseniz. Emek dayanışmasının da ezen bir güce karşı verilen mücadele olduğunu bilmezsiniz. Yine mücadelenin kendisini yasal düzlem içindeki savunmalar yapmasının sonucunda kazanılan haklarıyla birlikte, savunulur olmasıyla ortaya konduğunu da, bilmezsiniz.

Ezen gücün içinde beş bin yıldır dinsel diktacı zulümler de vardır. Nerede bir emek ve sömürü vardır; orada sömürünün ideoloji söylemi olan mutlaka bir dini anlayışları da vardır. Tarih boyunca dinler diğer bir yanıyla da hep ezen gücün sömürsüne araçla şan bir kullanım da olmuşlardır. Çünkü iki sınıf arasındaki lümpenleşme de bunun en büyük sömürü alanı olmasına aracılık etmiştir. Dinin ve ruhban lığın sömürsüyle dinin tedavülde olduğunu da bilmezseniz. Demokrasinin ve özgür düşüncenin orta çağ mücadelesi içindeki var oluşu salt dinsel mücadeleye karşı gelişmekle olası olmuştu.

Rızkların eşitsiz dağılımı gibi bozuk düzeni savunan baskıcı düşüncelere karşı oluşan bu tür özgür düşünce (Orta çağ Avrupa'sındaki dine karşı düşünce) nedeniyle emek mücadelesinin serbestleştiğini de bilmezseniz elbette. Bilseydiniz eğer, demokrasi deyince, dini ve şeriatı getirmeyi anlamazdınız!

Dindar kesimin demokrasiyi savunma hakkı yok mu? Bunu böyle ifade etmek dahi abestir. Elbette ki ve bal gibi de dindar kesimin demokrasiyi savunma hakkı vardır. Demokrasi içindeki her süreç gibi o da yasal düzlemde aldığı meşruiyetle demokrasiyi savunur, terlikle tankı döver!

Demokrasiyi savunmak, ne kadar dindarlığıyla da nezih olan kişilerin hakkıysa; tarihsel bir demokratik bilinci olmak ta dindar insanımızın en az dindarlığı kadar olmakla,

demokratik Şuuru taşıyışla bilmesi gereken eşik dŐzleminin de o kişide olmasının hak, olması gibidir. SeÇme ayıklama kriteri böyle çalışır.

Bizlerin hangi temel dŐzlem bilinciyle, neyi savunduğumuzu bilmeden; Rabia işaretiyle demokrasiyi savunduğumuzu söylemesi tam bir çaresizlik ve tezattır. Tekrar edersek demokrasi evrensel bilinçtir. Ve hiç bir evrensel bilinçli demokrasi dilinde "ya Allah bismillah" kavramı yoktur ve olamaz da. Bu demokrasinin kendisini yadsıma olur. Din ise evrensel olmayan, yerel bir sosyolojik bilinçtir.

Demokrasi; ezen egemenliğin basıncına karşı, ezilenlerin egemenlik alanını var etme mŐcadelesi olmakla, demokrasidir. Yoksa rızklar başta eşitsiz dağıldı diyen ezen ideolojisi içinde olan ezen ezilen birlikteliğine (köleci kapitalizme ve kapitalizmin dinci fanatizm gibi kullanım unsurlarına) demokrasi denmiyordu. Renkli tonlar Őzerinde ayırŐtırılan birleŐtirilen imleç hareketlere demokrasi denmiyordu.

1950'den 2020'ye kadar olan sŐrecin içindeki mŐcadeleleriyle gerici siyasete karşı olan ileri siyasetler aydınlığın karanlığa karşı açtığı savaşın devamından yanaydılar.

Bilinçleri kararttığınız zaman, bilinçleri tarihsel diyalektikten yoksun kılıp; bŐtŐn yolları istismarın ve sŐmŐrŐnŐn kaynağı olan dine çıkarır olduğunuz zaman; ahaliyle istediğiniz kadar meşveret yapıp milli sandık iradesini ortaya koyun. Sonuç başınızı sieg heil kayalığına vurmaktan Öte gitmez.

ŐŐte bundandır ki, 1950'den 2020 dek olan siyasete sahip çıkan genel çoğunluk ta, karanlığın aydınlığa karşı olan savaşının yanında olmakla, karanlığa zemin hazırlayıp; karanlığa destek olup; sŐreci iyice "zulmet" yapmışlardı. Hem de tarihsel bilinçten yoksun, meşru bir halk iradesi olan burjuva ideolojisi içinde. Şu anki demokrasi, halkın bilinci oluşla değil; burjuvazi bilinci oluşla sŐrmektedir.

Bayram Kaya

Biz Deklarasyonu 1

Ön ittifakı sürece gelindiğinde totem dönem anlayışı giderek artan önemde etkinliği gerilemeye başlayacaktı. Totem dönemin sonunu getiren süreç; üreten ilişkilerdir. Yapılan gruplar arası ittifaklar, totemin üstesinden gelip; yapamayacağı bir süreçti. Totem yol, yalın ve yalıtılmış olan izole de dediğimiz gruplar inşası üzerine olan bir mana devinmesiydi.

Totem mesleki üreten ilişkilerin gelişmesi giderek totem grupların arasında yapılan ön ittifaklarla, totemi olan sosyal işlevini bitirmiş oluyordu. İlahi olan sosyal işleviyle yola devam ediyordu. Bu bitme işi bıçakla kesilir gibi olmakla ortaya konan bir işlev bitirme değildi. Sosyal olaylardaki bu kabil süreçler hiç bir zaman böyle birden bire bitmezler.

Totem; yalınlık üzerine olan söz ve davranışların değer yargılarını kotarıırken; süreci gruplar arası sentez aşamasına kadar getirmekle totem; sentezi değer yargısını ortaya koyamazdı. Totemin inşa çapı buna yetmezdi. Böyle bir şey totemin kendi eliyle kendi ipini çekmek olurdu.

Totem yeni süreç karşısında kendi direnciyle geri durmak zorundaydı. Sentezi kataracak olan yeni mana anlaması; ilahi mana anlamasıydı. İlahi mana anlamasının da; yalın ve izole olan totemi grupların sürecini yönetmesi, olası değildi.

İlahi dönem; totem süreçler içinde, totem süreçli değer yargılarının bir kısmı olan anlam ve açı skalalarını değiştirmekle yoluna devam ediyordu. Bu nedenle totemi mana, ön ittifakı mana içinde yıkılması gereken bir tabu olmuştu. Totem dönemin kendisine özgü tabularının olması başka şeydi; totem dönemin, kendisinin "tabu" olması başka şeydir.

Ön ittifaklar olmasa totem dönemin kendisi tabu olamazdı. Totem dönemin tabu olması başka bir şeyin (ön ittifakın) içinde; başka bir düzey düzlem ilişkilerine göre tabu olmuştu.

Totem dönemin grubu içinde ortaklaşan paylaşımı (müşterek paylaşımları) bize sağlama ve sağlatma yaptırıyordu. Totem, salt kendi totem grubu ekseninde Paydaşlımaydı.

İlahi dönem salt totem döneme özgü olması gereken kendi grubu içindeki paydaşlık yapmanın zihniyetini yıktı. İlahi mana; ilahi müşterekliğe göre olan ortak paylaşımları, farklı gruplar arasındaki paydaşlık ve paylaşımlarını yaptırır. İlah; gruplar arası iş birlikçi tevhidin bilinci olmakla paylaşımlarını; sağlama ve üreten ilişkilerini düzenlemenin paydaşlık ilkesidir.

Özel mal, mülk ve köle sahipliği olan köleci sistem de; ilahi dönemin servetine konmanın hatim duasını okuyacaktı. İlahi dönem özel mal mülk sahipliği olan süreci başarmanın kotarıcısı bir mana anlamalı düzenlemesi olamazdı. Bu nedenle kişisel mal, mülk ve köle sahibinin bulunduğu mana düzleminin kotarıcısı da; Mamon'du mana anlaması düzleliydi. Köleci dönem içinde ilahi dönem hurafeydi ve yıkılması gereken bir tabu olmuştu. Köleci dinler bunu işleyecekti.

Ne totemi dönemde, ne ön ittifakı dönemde "karşı cinsle toka yapılmaz"; "kızlarla erkekler yan yana gelmez"; "kadınlar başını örtüp, erkeklerden sakınacaklardır" türü tabuları, asla yoktu. Ve bilmiyorlardı.

Bu türden yararsız ve insanı, insana; insanı sosyal yapısına ve insanı toplumuna

yabancılaştırma olan tabular; gelişmenin gerisine düşen tabular olmayıp; köleci dönemle efendi yararını ortaya koyan sahiplikle, Mamon'cu tabulardı.

Totem alan içindeki tabular ve ön ittifakı alan içindeki tabular, birbirini değiştirip dönüştüren ve totemi, ilahi anlamlı "bize" demeye göre olan yararlı tabulardı. Ön ittifakı süreç içinde pek çok totemi tabular; nedeni oldukları kendi geliştirmelerinin gerisinde kalmakla yararsız tabulardı.

Köleci dönem içinde de; bir kısım biz diyen köleci zihniyete göre ortaklık gibi birçok ön ittifaklı tabular; yararsız, yıkılması gereken tabulardı.

Köleci dönem tabuları genellik arz etmezler. Yani zenginlik ya da fakirlik veya nimet ya da külfet herkes için aynı değildir. Bu nedenle rızık sağlamadan, bölge savunmasındaki ölümlere; asayişsizliklere uğramada vs. de, eşitsizdir.

Eşit eylemlilik, köleci dönemle eşitsiz eylemliliğe dönmüştü. Köleci dönemle biz eşitsiz bizlere bölünmüştü. Eşitsizlikler önce sınıf sal ve sonra da kişisel ıralıdırlar. Böyle olmakla köleci dönem tabuları tümünden genellik olmaz bağlamı nedenle yararsız tabulardı. Genellik arz edemez olan yararsız tabular, köleci dönem içindeki sahiplik ve sahiplenmeyle daha çok artmıştı.

Başka deyişle söylersek totem dönemde; totem ya da biz; sağlayan, sağlatan ilişki ortaklaşmasını gerçekleştirenlerin tümü olandı. Biz, alan işbirliğiyle, alan işbirliği içindekilerinin ortaklaştırılma duyuyuydular. Kıt ve zor olan sağlama, sağlatma ilişkilerinin sonsuz olmaması nedeniyle, totem alan birliği olan biz; kendilikten dış dünyaya zıt ve karşı oluştu.

Totem dönemin biz dediği kendilerinin totem alanı dışında, her ne kadar başka totem, ya da başka "biz" benzeri bizler olsa da, onlar hiç bir zaman kendi totem aitliği oluşla biz olan biz değildi. Yani biz dışındakiler, biz değildiler. Zaten hemen hemen istisnaları dışında temas içinde de değillerdi.

Ön ittifakı süreç içinde biz ya da ilah; aynı sağlama ve sağlatma içinde olmakla, "üreten gruplar" arası işbirliklerinin ortaklaştırma tevhidiydi. Tevhit, biz ya da tümel ilah aitliğiydi (mensupluğuydu) . Her iki kesikli sürekli tümeli aitlikler olan biz; yavaş yavaş kendi sentez aitliklerini dıştaki başka türden sosyal sentez aitliklerine göre de, ifade etmeye başlamışlardı.

Köleci dönemdeki mamondu biz olanların hiç biri, ne totem dönemdeki; ne ilahi dönemdeki biz değildiler. Varlıkla mal, mülk, köle sahibi olan bizle; maldan, mülkten yoksun olup; temel ihtiyaçlarını, malı, mülkü olanların varlığı içinde çalışmalarıyla ancak sağlar ve sağlatılır olanların, biz oluşları vardır. Yani köleci dönem içinde boyun eğdirenle, boyun eğerlerin ayrı ayrı biz, oluşları vardı.

Totem bizle, ilahi biz olan muktedirlik içinde açık açık görünen, alan içinde çalışıp çabalayan gayretler; bizin kendisi olmakla, her birini ifade eden ortak aklın; "biz" üzerindeki, bizi imleyen salınımlarıydılar.

Totem, totem alanın biz oluşuyla; alan içinin bilinciydi. İlah, ilahı alanın biz oluşuyla konuşuyordu. Toplumun dili beş demiyordu. Mamon; özel malı, özel mülkü olup; kendi malını, mülkünü kendilerine dağıtan muktedirliğe biz diyordu. İki farklı biz, iki ayrı tekillik olmakla; ötekin ben demek olacaktı.

Mamon; "Biz rızkları eşitsiz dağıtmışız diyordu". Ve "Mülk bizim"; "mülkün sahibi biziz"; "bizden başka mülkün sahibi yoktur" diyerek kendi öncesinin ortaklaşma ittifakını yıkıyordu. Bu ön ittifakı ortaklığı mamonun sözüne karşı şirk saymakla; kendi kararları üzerinde ortak tanımazlığını deklare ediyordu.

Kölecı dönemde biz; Mal, mülk sahibi olmakla söyleyecek sözü olan, hitap eden bizdi. Biz olan mal, mülk sahibi; "El rızk" oluşla hitap edendi. Malı, mülkü olmayanlar hitap edilen, bizlerdi. Malı mülkü olmakla söz söylemeyi bilen birileriyle; malı mülkü olmadan söz söylemeyi bilmeyenin bir olmadığı bizdi. Malı mülkü olmayanlar, vahiy alanlar olmakla; " Ubartutu, içinizden biri; sizler gibi olan biri" denilişle, kendilerine hitap olunanlardı (apilulardı) .

Ortaklaşma içinde çıkan kölecı süreç, ortaklığın servetini eşit ya da eşite yakın oluşla herkese dağıtmamıştı. Ortaklığın serveti genel çoğunluğa verilmemişti. Kimilerine verilmiş ve verilenlere de hiç verilmeyenler gibi eşitsiz verilmişti. Bu tarihi kırılma o aşama içindeki bütün sosyal toplumlarda sosyal deprasyonlara ve ikinci bir travmaya neden olmuştu. İşte Mamondun anlamı bu travmatik süreci, bin yıllardır sindirtmenin türlü türlü anlatışları olmanın ihsasıdır.

"Biz kulumuz (kölemiz) Utnapiştım'e, Ziusudra'ya hitap ediniz. Biz; Utnapiştım'in, Ziusudra'nın (Sümer Utnapiştım'in) El'i olan Rabbiz". "Biz El Şadday Dağında, kulumuz Terah'a görününüz". "Biz kulumuz Ubartutu'yla duvar gerisinde ve rüyasında onunla konuşup, ona ilhamımızı vermişiz" diyordu; mal mülk sahibi olan yeni Enlil'in Mamon versiyonu bizler.

Sözü olan, söz söyleyen biz, ilahi görünürlüğe karşı; perde gerisinde, duvar gerisinde, rüyalarda vs. görünme oluşuyla gölge yansıma olacaktı. Mamondun anlamı, malı mülkü olmayan kölelerden ayrı katlarda oturmakla; bu katları içinde kölelerine hitap ediyorlardı.

Bu hitap biçimi içinde, kölecı dönemde keyfi mal mülk vermenin beraati ile; " katımızda sizden kime bir iyilik vermişsek bu bizdendir" diyecekti. Bu demelerle, bu söylemiyle oluşan Mamondun anlamları; giderek sosyo toplum dışına çıkmanın mana ayrışması anlamlarına da dönüşecekler; görünmez olacaktılar.

Günümüzde bile 17-25 Aralık olan sürece "milat oldu" denecekti. Haksızlığa, zulme, Ergenekon, kafes, casusluk, balyoz gibi akıl almaz kumpasların düzmece kanıt ve iftiraları nedeniyle oluşan yükün ağırlığına dayanamayanların ölümünü milat yapamayanlar; yani mal mülk sahipliğiyle sözü olanlar; "Biz 17-25 Aralığı milat aldık" diyecekti.

Bayram Kaya

Biz Deklarasyonu 2

Artık mamondu sahiplik olan köleci mülkiyetçi alanda temel oluşla iki tip biz vardı. Birincisi özel malı mülkü olanların yapı dayanışmasına "biz" diyen bir manaydı. İkincisi mamondu sahipliğin mal mülk gibi rızk (kader-kısmet) olan paydan vermedikleri kesimlerin kendi aralarındaki yoksulluk olan yapı dayanışmasına "biz", deme vardı.

Mal mülk iyelikte olan süreç giderek Mamon da denen birincilerin "biz" demeleri içinde istemedikleri kadarı malın mülkün zimmetiyle, himmet etmeleri vardır. İyelikte olan süreç oturmaya başladıkça himmet etme işi zenginlikle, fakirlik arasında gözü açık oluşun ikamesi olacaktı.

Gözü açıklar, iki sınıfın arasında rüşvet, hediye, irtikâp gibi yeni bir soyma ve soyguncu tutumu oluşturacaktılar. Bu yeni bir ikinci asalak tabaka olmakla lümpenlikti. Mamon himmetli anlayış ta, bu lümpen yapı içinde dilencilik gibi yeni bir asalaklığın doğmasına neden olacaktı.

Hayat nişler içine kendisini inşa edebilmekle çeşitleniyordu. Nişler her bir ilişki biçimine göre o ilişki ile ilişkinin kendi biçimlenmesi arasında oluşan boşluk (niş-hol) devinmeleri yeni bir insanın çekim alanıydı. Lümpen tabaka gibi.

Ön ittifakın ortaklaşması içinde biriken servetlerin görüntüsü, kimi kişilerde kişisel sahipliğin arzusuyla bu serveti ele geçirme iştahını ortaya koyuyordu. Bu iştaha, ön ittifaklı ortaklığa ya da yürürdeki düzene karşı oluşuyla; şeytani görünüş diyoruz.

Ön ittifakla biriken servetler kişisel iyelik içinde olan hayalleri, boşluk devinmeli hayali yansımalar (şeytani görüntüler) olmakla ortaya koyuyordu. Ama o aşama itibarıyla ön ittifakın ilahi mana anlaması bu türden şeytani (hayali-yalancı) görüntülere izin vermiyordu. Yani ön ittifak hiç bir şekilde kişisel sahiplik olacak hayaldeki bu plânların alan devinmesine meydan verici aktif oluşuna hiç izin vermiyordu.

Bu nedenle ön ittifakın ilahi mana anlaması içindeki, bu kabil şeytani görüntülerden oluşan boşluk devinmesi fark edilen olsa da; fark edilse bile genel ortaklaşmanın olduğu yerde; zenginlik ve fakirlik olmadığı için "sadaka himmeti" vereceğiniz kimseler de olamayacağından; bu tür ara boşluk devinmeli şeytani hayaller belirim verse de cari değildi.

Yeri gelmişken komün sözcüğü, kelimenin bir anlamıyla ön ittifakı dönem içiyle eşleşmesine rağmen ön ittifakı döneme fazla komün dönem demiyorum.

Ön ittifakı dönem komün dönem olmasına komün dönemdir. De, komün dönem anlatımının içinde totem gruplar arasında yapılan ön ittifaklı sosyo-toplumsal ahitler yoktur. Yine totem grupların, bu ahdi olan sözleşmeleri içine birer totem mesleği patentleriyle gelmelerinin anlatımları da yoktur.

Her bir totem grubun, totem meslekli kullanım değeri olan totem ürünleri vardı. Kullanım değeri olmakla değiştirme değeri de olan bu totem meslekli ürünler gruplar arası takasa neden oldu. Bu gruplar arasında farklı kullanım değeri üreten grup emeklerinin değişimi demektir.

Farklı kullanım değeri üreten grupların, gruplar arasında "biz" tevhide olan ahdi söylemleri üretim ve üretim dışındaki şeyleri ortaklaşmaya vurguydu. Bu nedenle gruplarına göre paylaşırmanın ön ittifakı imanı ve ön ittifaklı iman ritüeli; komün sözcüğünün anlatımı içinde, yoktur.

Komün sözcüğü tüm bu olay ve olgulaşmalardan bunları açık seçik söylemeden salt "bir ortaklaşma" oluşla süreci üstü kapalı vurgular. Böylesi söylemle de tarihi iletişim ve tarihi iletişimin geri beslenmeli bildirişme yapar olma background bilinci yok olmaktadır.

Oysa ön ittifak kavramı, tarihsel sürecin sosyo toplumsal kırılmalı olan evrim sel olan evrim bilincini de bize verir. Çok karakteristik tarihsel dönüşmeleri ele verir. Bunları bilmeden Utnapiştim'i ve onun vahiy almasını anlayamazsınız.

Köleci sistem; mal mülk edinmeli eylem ve söylemlerinin yanı sıra da ideolojik oluşla bir boyun eğiş ve bir boyun eğdirmenin sözleşmesi olan iman akdi üzerindeki mana anlamasının mücadelesini verecekti.

Boyun eğenler yanında, boyun eğmeyenlerin isyan mücadelesi köleci ittifaktan ayrılıp birleşmelerin kavgasını vermekle imansızlık oldular. Ön ittifak içinden beri yansıyan kişisel nefis olmakla (şeytan olmakla) şeytana uydular.

Ön ittifakın kuralı içinde ön ittifakın ortaklaşması olan kurulu düzene karşı olmayı, tekrar totem grup nefisine ya da kişi nefisine indiren karşı oluşlar, şeytana uymaydı. İttifaklarda kovulmakla şeytan olan grup nefsi yerine, şeytan olan insan nefsi konmuştu.

Mülkiyetçi iktisaba boyun eğenle karşı duranların ayrılıp birleşen kavgalarından doğan travmalar ve tedirginlikler; Şuruppak kralı (egemeni) olan Ziusudra etrafında kümelenen bir boyun eğişin imanıydı.

Tufan denen birbirinde kopmalar, hafıza silimi gibi şiddetli travmalara daha sonraki neslin anlatım dilinde su basması anlamı verilecekti. Su basması anlamı verilmekle aslında birbirinden kopma; birbirini ittifak için kendilerinden kurban etme ve kurban etini yeme travmaları ve hafıza silinmesi olan süreçlerin. İttifak ritüelleri; bu bağlamıyla ilkin tufan sözcüğü ile dile getiriliyordu.

Köleci sistemin boyun eğdirme olan biat ettirme mücadelesi içindeki olaylar için kullanılan tufan sözcüğünün su basması anlamı yoktur. Biyatçı sürecin kendi ikamesinin yerleştiği düzlemde, başta olan mülk edinme biçimi unutulup, unutturulmuştu.

Şimdiki düzlemde mülk edinme biçimine biat (iman) etmenin önemi, kutsanıyordu. Kutsanan Mamon'du mülk edinme biçimleri birer doktrin (öğreti) olmakla, mensuplarına enjekte ediliyordu. Bu anlatımlar yeni imanın köleci değer yargılarına dönüşüyordu.

Bayram Kaya

Biz Deklarasyonu 3

Bu değer yargılarına karşı gelmenin bedeli eski anlatımdaki tufanın yeni anlatımda karşılığı olan su basmasıyla söyleniyordu. Kral Ziusudra inanırı olmakla, eşitsiz mülk ediniş biçimine iman eden kişi (sözleşme eden kişi) ve Ziusudra'ya boyun eğen kişi şakirtler; bu boyun eğen imanlarının karşılığında Ziusudra ile birlikte su boğmasından kurtulur oluyorlardı. Bu yansıma köleci "kurtuluşçu dinlerin" doğması olacaktı.

Geleneği (meşruiyetleşmes) olmayan mülkiyetçi süreç kendisinin meşrulaşmasını bu şekil hikâyeleştirmeler üzerinde faş ediyordu.

Bu tarihsel sosyo-toplum ve düşünce evrimini bilmezsek Hristiyan dünyası içinde var olan kiliselerin bakire Meryem'ini ve kutsal doğumlarını; şarlatanca anlatmalar dışında bilmeniz olanaksız olur.

Daha neler neler vardır bu ön ittifaklı bilincin içinde (gruplar arası girişmenin "biz" olma bilinci içinde) . Totemi grupların birbiriyle temas kurdukları bölgeler arası güvenli kesim olan alan; totem grupların birbiri kapı eşikleri olan yer olması bağlamında, o alan tapınaktı.

Tapınakların içinde ilahı, Mamon'u, mabudu olmayan bir manaydı. Tapınaklar gruplar arası teması kurmakla, grupların çoklukta tekliğini tevhitçe sözleşmelerinin, ilk inşa sembolüdürler.

Her tarafı açık olan tapınağın belirtisi dikili taştır. Tapınak ahit eşikleri olmanın yanında, gruplar arası ilahtan kardeş olmanın ilahı kardeşe dokunma yapma yerleriydi de. Bu dokunum yapıcı yaklaşım nedeniyle her yeri açık olan tapınakta Ay da doğmadan gizli gizli gece buluşması yapılırdı.

Totem yasaya karşı bu buluşmalar gruplar ortak görüşlü ilahi yasa olup; gruplar arası ortak karar olmanın ilahi iradeydi. İşte gruplar arası bu buluşmalar ve çiftleşmeler kutsal buluşma ve kutsal çiftleşmeydi.

Kutsal çiftleşmeli doğumlar totemi tabuya karşı oluşla ilahi iradeli kararların sonunda oluşan doğumlar olmakla, kutsal doğumlardı. Köleci dönemin miras bırakma geleneği. Bakire olan, gebe olmayan evlilikleri yeğlemekle, mirası kendi sülbünden olana devir etmek istiyordu.

Kutsal bakire Mamon'un vahiy temsilcisi olma sözcülüğünün, mirasını devir alan doğumların anlatımına da dönüşmüştü. Yalınlık kalmamıştı.

Totem kardeşlere (cinsel) dokunma serbestliği olan vize, tapınaktı mana anlaması nedeniyle şimdi de totem kardeşlere cinsel dokunma yasağı olmuştu. Totem kardeşlere dokunma tabusu, yıkılmıştı. Totem dönem içinde düzgün bir işleyiş olan totem kardeşler teması; şimdi ön ittifak içinde yıkılması gereken, düzgün işlemeyen karşı grupları dışlayan yaklaşım olması nedenle karşı konulması gereken, zararlı yararsız, lanetle anılacak bir tabu olmuştu.

Böyle olmasaydı (totem kardeşler arası dokunma ve temas etme tabusu yıkılmasaydı) ön ittifaklı uygarlığı başlatmanız hani nerdeyse olanaksız olurdu.

Tapınaklar; temas eden her bir grubun birbirine göre irade kullanan ilahlığını tescildir. Ve tapınak her bir grubun ilahlığının tescili üzerinde tekil ve tevhide tescil olmakla ikili ve birbirine dönüşlü zıt karakteri temsil eder. Yani etnik (totemi) gruplar arası irade

kullanma birliğidir.

Tevhit kutsallığı tapınağın alan etkisiydi. Tapınağın özü, ittifakı olan her biri ayrı ayrı olan ilahların, ilahi tevhidli manasını temsil etmekte.

Tapınaklar, totem gruplar arası girişme olan temas içindeki gruplar çokluğuna "biz" demenin ilahi manasını inşa edecekti. Tapınak ön ittifakın içinde kalan kült merkezi olmakla, biçimlenecekti. Her bir gruba ait temsilcilik bu tapınakta, bir arada olmakla kült merkezinin bir bölümü "panteon" sergiciliği olma hüviyetine bürünecekti.

Yine kült merkezinin bir bölümü, takas işlemleri ve ürün depolama alanı olacaktı. Üst bölümü kutsal buluşma yeri olmanın yanında yine üst katta ilahlar kurulunun tekilleşen ilahi kararların alındığı oturma yeri olan kürsi olmakla, çevresine dönülen arşın merkeziydi.

Kölecı yapı ile birlikte kült merkezleri panteon olmaktan çıkmıştı. "El beyt" olmakla El'in evi, El'in tapınağıydı. Bel'in evi, hübelin tapınağıydı.

El, kişilere mal mülk vermenin sahipliği olmuştu. El Mamon tapınağı tüme ait sentezi vermiyordu. Ortaklaşma yaptırmıyordu. Farklı totem mesleğini ve EMEGİ temsil etmiyordu. Kayırmacıydı. El Mamon bu izlenimleriyle panteon olmaktan çıkmıştı. Komün kavramı bu geçişleri de bizlere açık açık vermez.

Baştaki konuya dönecek olursak mamon bir mal mülk zimmet etmenin ve zimmetsizlere de giderek himmet etmenin politika ve siyasetidir.

Zimmetli ilişkinin zimmet edilmeye; zimmetli oluşun biçimlenmesi arasındaki boşluk devinmesi içine; rüşvet, irtikâp, kayırmacılık, dilenci olma, sadaka kültürü, yardımlaşma, himmet, mafyacılık, kader, fal okuma, kismet türü piyango ve şans oyunları ikame edilecekti. Bu tür boşluk alan devinmeleri iki sınıf arasındaki lümpenleşmeydi.

Bayram Kaya

Biz Deklarasyonu 4

Lümpenleşme, mal mülk sahipliği ile maldan mülkten yoksun kölelik arasındaki boşluk içine kendisini modüle etmiştir. Sınıflar arasına modüle olan tabakalar, her iki keskin sınıf arasındaydı. Tampon işlev olmakla her iki sınıfın keskin basınçlı etkisine karşı direnç olup kendi varlığını ve varlık ortamını korumak isteyen lümpenleşmeydi.

Mamon'dan zimmetli olanlar, aynı zamanda himmet edenlerdi. Mamon kimi kez ezen ezilen çatışması karşısında öfkeye gelip kızılıyordu. "Bunca himmetimiz rağmen mi, hala mı şükretmiyorlar?" diyordu. Gazaba ve öfkeye gelip; "nankörler" bile demekle sövecekti. Neden nankördüler? Mamon'un mal mülk dağıtma iradesine ve bu irade yüzünden köle olmaya; sadakaya, dilencilige mahkûm olmaya karşı çıkıp; çalışmalarının karşılığını istedikleri için!

Mamon nedense şükredilmesini pek istiyordu! Ezilen isyankârlara; "siz hala şükredenlerden, (köleci düstura) iman edenlerden olmayacak mısınız?" diyordu.

Mamon bu dediklerini Utnapiştım aracılığıyla yapıyordu. Utnapiştım Mamon'du iradenin temsilcisiydi. Ut napiştım şimdi ezilenleri tevekkül içinde olmak kaydıyla, mamondu irade içinde olmanın iman birliğine çağırıyordu ezdiklerini.

Utnapiştım, namı diğer Ziusudra köleci birlik çağırısı nedeniyle Şuruppak'ta yollara düşmüştü. Şükredilmesini istemek yetmemiş olacaktı ki bu kez de isyancı ezilmişlere; "bana dua edin ki hemen karşılık vereyim (icabet edeyim, size de mal mülk vereyim)" diyordu.

6000 senedir açlığa şükür edildiği ve yokluğa alçak gönüllülikle boyun eğilip dua edildiği halde Mamon; ezilenler de mal mülk olacak zimmet kılmanın icabetine, bir türlü gelmiyordu.

İlk totemdik olan bizler arası gruplar tevhidinin, "biz" deklarasyonu; gruplar arası birliğin sentezi olmuştu. Bu tevhit içinde totem meslekli grup emekleri takası yapılıyordu.

Takas yapabilmek için ilk kez grubu haricindeki başka gruba ait kişiler için de üretim yapıyordu. Tüm bunlar ve totem gruplar arası işbirliği dahilinde ve ortak yararlanım içinde tüm bunların düzenli kullanımını oluşturmak, çoklukta teklik görünümüydü. Köleci yapı; ilk kes biz deklarasyonu dediğimiz "biz bildirgesi olan ortaklaşan ilahi hitabı" parçalamıştı.

Köleci yapı ortaklaşmayı, ortaklık kabul etmeyen mana anlamasına dönüştürmekle; biz deklarasyonlu ortaklığa savaş açtı. Emekler arası değişme olan ortaklığa (şirke) savaş açmakla işe koyuldu.

Şirk dediğimiz ortak oluşun karşıt anlamlarını ve süreç içi boşluk devinmeli yeni mana anlamalarını üretti. Ortaklaştıran ön ittifaklı çoklu tevhit; keyfine göre kişilere mal mülk zimmetlemenin ayrıcalıklı olan çokluğuyla, yani birçok mamonlar arasının tevhidi olmuştu.

Yeni ve köleci patentli "biz manifestosu" eşitsiz eylemli, keyfi ve rast gele dağıtılmış mal mülk zilliyetli irade olan anlayıştı. Şirk kabul etmezdi. Fireni tutmuyordu. Şirksiz olmak frensiz olmaktı. Frensiz olmak istediği gibi istediği şekilde dağıtıp sorgu sual vermez oluşudur.

Yani kimi kişilere özel mülkü olmanın himayesi ve keyfi dağıtmanın mülkü tesisin iradesiydi. Ortaklaşan grup ya da kişiler emeği üzerine çıkış yapan, yüksek gerilimli potansiyeldi. Karşı potansiyel olan düşük gerilimli alan üzerine himmet, dua etme, şükretme gibi rabitalarını koymakla, süreç kontrolünü ele alıyordu.

Sürecin şirk tanımaz mamondu kontrol işleyişi içinde olan şükür ettirme, dua ettirme; himmet, sadaka gibi değiştirici dönüştürücüler; aynı zamanda da mal ve mülk tasarrufuyla zimmetli olanların yüksek potansiyelli basınçlarının da kontrolüydü. Bir diğer Mamondu iradeli kontrol etme olan merhamet etme, acıma mağfiret adı altında beliren bu mamondu iradenin, himmet, şükretme dua türü kontrol ediciler sistem içinde meşru edilmişlerdi.

Zilliyetli meşruluk; himmete uğrama, sadakaya nail olma, şükretme, dua etme gibi meşru dirençlerini oluşturan mana anlaması karşısında; az, çok; iyi, kötü bir fren etkisi olan sürtünme direncini ortaya koyuyordu.

Himmete uğrama, sadakaya mazhar olma, duanın sonucunu umma, durumuna şükretme gibi meşruluklar; ezilmişler nezdinde de alçak gerilimli potansiyeli durumdan, yüksek gerilimli potansiyeli duruma doğru olan akışla iletme olurdu. Bu ezilenden ezene doğru iletimin direnciyle, yüksek potansiyelli gerilimin şiddeti kısmen azaltılıyordu.

Bu ilişki sömürü ilişkisinin sürmesi için gerekli olan bir ilişkiydi. Daha açığı himmet ettirme, duaya icabet ettirme, sükkettirme, sadakayla müşerref ettirme, köleci sistemin kendi üzerine bir başka türden kendi yansımasıydı. Köleci sistem olmasa bunlar olmayacaktı. Köleci sistem olmasa bunlar yansıyamayacak olmakla hep soyut olanaklı durumla olumsal içinde kalacaklardı.

Bayram Kaya

Biz kimsenin özel hayatına karışmayız 1

Bu gibi yuvarlama söz, zaman ve zemininden kayışla söylendiğinde, suyu bulandıran; ama bilerek, ama bilmeyerekten, yapılan bir provokasyondur. Bu söz, halksa alanlar içinde söylendiğinde, özel hayatların yan yana olan cariliği içinde geçerli olmasından ötürü muteberdir. Bu söz o yapı işlerliğinin bir dinamiğidir de.

Söz gelimi böylesi bir sözü siz toplumsa alanın tartışılırları içinde söylüyorsanız durum çok nazik ve vahimdir. Çünkü siz bunu halk alanına hitapla, halksa alan için söylüyor değilsiniz. Toplumsa alanın eğitim, sağlık gibi bütün kurumlarının dışta ve kendi aralarında, bağıntılı bir organize oluşları vardır.

Yine toplumsa kurumların kendi içinde de, kendi işleyiş yasalarına tabii oluşla bağımsız olan; zorunlu bir iç işlerlikler, içinde oluşları vardır. Siz buraya ilişkin sorunları irdelerken; "Biz hiç kimsenin özel hayatına müdahale etmeyiz!" gibi söylemlerini dile getirişinizle; halkın öznal, birbiri ile bağ ilişkisi olmayan bölüklü ve parçalı olan yapısını; toplum içine de taşımak istiyorsunuz demektir!

Vahim olan da bu! Provokasyon olan da bu! Eğitim, sağlık, hukuk vs. gibi tüm toplumsa kurumlar, sizin özel yaşamınızın bağdaş kurup, baş tacı edileceği yerler değildirler. Özel yaşamın olmayacağı bir yer, toplumsa yaşam alanıdır.

Nasıl siz sokakta (halktı özel alan içinde) toplumun bir mühendislik yaşamını taşıyamazs iseniz; ki taşısanız bile, mühendislik yeteneğiniz halk içinde işlev eşip, rağbet görmez olur! Özel yaşam alanınızın bir parçası olan; olan cemaatti, şeyhti ilişkileriniz de, toplumun içinde işlev eşmezler ve rağbet görmezdirler.

Toplumsa otoritenin, insanlar eliyle kullanımı olan yönetimler de, bu iki; halktı ve toplumsa alanlara değin olan kendi iç işleyişlerini görüp; bu alanın kendi işleyiş dinamiklerini ayrı ayrı gözetmek zorundadırlar. Halksa alanın icbarlarını toplumsa alanda; toplumsa alanın icbarlarını da, halksa alanda belirttiler mi, o kişiler artık sapla samanı karıştırmış olurlar!

Pek çok söylemler gibi toplumsa söylem olmayan, ama toplum içinde kullanılışıyla, insanı akıl ve izandan yoksun kılan, söylemlerden birisi de şudur; Biz hiç kimsenin özel hayatına müdahale etmeyiz! veya biz kimsenin hayat tarzına karışmayız!

Elbette karışamazsınız. Bunda şaşacak ne var ki! Özel hayat, toplumsa yaşamdan hariç ve bambaşka bir sosyal iliş kinlik biçimidirler. Toplumun üretişteki amacı da, bu sosyal hayatı, kendi alanı içinde kalışla üyelerine garanti etmektir. Yani özel hayat, toplumsa gereklerden hareketle, her gün karşılıklı yükümlülük içinde kullanılmaya sokulan ve toplumuyla çevrim olur bir hayat tarzı değildirler. Özel hayat, topluma yabancıdır.

Bir insanın oluşmasında temel yanlar vardır. Biyolojik yapınız bunlardan birincisidir. Kimse sizin yediğinizi hazmetmenizi ve düşünmenizi yasaklayamaz. Sizler istesenez de bunlara karışamazsınız. Bu bir lütuf olmayıp, biyolojik var oluşunuzun kendilikten oluşlarla zorunlu bulunan yanlarınızdan bir durumdur.

İnsanın oluşmasından yana ikinci temel yanınız, sosyal yaşamdır. Kişinin kendisini dinlediği kararlı yapıda olmanın erincidir. Sosyal yaşam, büyük oranda özel yaşam alandır. Toplumsa yaşamın, özneldi girişmeli olan amacı da zaten budur. Kişinin dingince ve istikrar içinde olduğu, kişinin kaygılardan uzak olduğu bir zaman mekansal yaşam boyutudur.

Yine insanlar, haz ve sükûnet içinde kuantlandıkları zaman mekân düzlemini oluştura bilmek için, böylesi bir toplumsal gayret ve tutumların içine girerler. Sosyal yaşam, böyle olmakla beraber, başkasının yaşamlarından ve toplumsal alandan tümünden uzak olmayan bir zorunlu kırılmalı belirişleri de kendi içinde taşır. Yani sosyal yaşamlar, iç girişmeleriyle kendi iç sürtünmeleriyle, fren etkisi oluşturarak; kendi kırılmalarını da yaparlar.

Sizin serbesti (özel) alanınız; başkasının serbesti (özel) sınırında biter. Özdeyişi, sosyal yaşamı çok güzel özetler. Toplumsal alan, zaten böyle bir durumu gözetemez bile. Söz gelimi toplumun roket sanayiindeki bir üretim koşulunu, bire bir toplumun tarım kesiminde uygulayamazsınız. Hatta böyle bir uygulamayı düşünemezsiniz bile.

Sosyal yaşamlar, büyük oranda özel yaşama değin tutum devinmelidirler. Dokunulmaz olan da, burasıdır. Ama burası da, Hüdai nabit bir durum değildir! Oysa başlangıcın sosyal birlik komün yaşamı, güç birliğinden ötürü size, birazcık özgürlük sağlamıştı. Toplumsa yaşam ise, koskocaman bir özgürlüğünüzü üretecektir. Toplum, gelecekteki özgürlüklerin tahmin edilemez bir yol kapısı ve garantisi olmuştu.

Sosyal yaşam içermeli yaşantılıminızı, istediğiniz gibi tüketir olmanızın kapsamında, inanççı yaşamlarınız ve giyim tarzlarınız da vardır. Böylesi bir yaşam tarzı içinde siz haklı olarak: Biz hiç kimsenin özel hayatına müdahale etmeyiz! dersiniz.

Böyle demenizin, böyle düşünmenizin; doğru ve mantıklı bir temeli de vardır. Çünkü sizin özel yaşamınız, başkasının özel yaşamına; doğrudan bağlı, o öyle olmazsa, bu böyle olmaz tipi, bağıl hareketli, bir yaşanış şekli değildir de, ondan. Oysa toplum içinde, özel olmayan ve birinin varlığı, diğerini gerektirir bir çalışma hayatları vardır.

Biz hiç kimsenin özel hayatına müdahale etmeyiz! derken özel yaşanan ve bireye değin oluşla üretilen yaşam alanını (halksa yaşam alanını) , toplum sal devinme alanının içine getirip; çalışma hayatının karmaşık oluşunu bilmeyişle, kişilerde akıl bulanıklığını yaratıp da; sonra da geriye çekilişle; 'biz özel hayatın kişilerce taşınmasına karışmayız' demeniz; en azından ve sosyal deyimle; fitnedir, provokasyondur.

Toplumsa alan, özel yaşam alanı değil ki. Yani toplumsa alanın bir yerindeki örneğin maden işlemeciliğine ilişkin özgün çalışma hayatı,diğer yanda uçak endüstrisi ile, uçak endüstrisi, meteoroloji ile, meteoroloji, elektronik özgün çalışma hayatı ile vs. birbirlerine çok çok sıkı bağımlılıkları vardır.

Toplumsa enerji sarfınız, diğer alandaki, toplumsa çalışma hayatı sarfı ile girişir. Toplumsa çalışma hayatınız o an için özel yaşantılıma değin olan tutumlarınıza gereksinim duymaz ki. Bunlar, özel hayat; toplumunuz ve üretim alanınızın zorunlu ve giriştiren bir talepleri değildirler. Aksine; halk içinde rahat, mutlu bir özel hayatınızın olabilmesi için; özel hayat olmayan bir toplumsal hayatınızın zorunlu olması gerekmektedir.

Özel hayatta tekkeye gidenle, pavyona gidenin; kapalı giyinenle, dekolte giyinenin özel yaşam olacakla, bir biri ile hiç bir bağ ve bağıntısı ve hiç bir birbirini gerektirir olan bağsal zorunluluğu yoktur. Bunun için özel hayat, özel hayattır. Birbiri ile girişmesiz, kendi başına parçalı bir kişi ve kişiler tüketimidirler. Sosyal yaşamın resmi budur. Halk (sosyalin) yaşamı; özel olmak zorunda. Ve kendi kesikli sürekli sınırları içinde, öznel olanı yaşamaktır.

Ben sosyal yaşamda, evimde şezlonga pijama ile uzanırım. Bu benim özel olan ve keyfi yaşamımdır. Kimse karışamaz. Ama bir öğretmen olarak topluma geldiğimde, özel keyfi yaşamım olan bu şezlong tercihimi sınıfta taşıyamam! Bu tip yaşam tercihlerimi, bir doktor olarak hastaneye; bir uçak pilotluğu olarak da toplumsal alan içinde taşıyamam!

Günlük sosyal hayatınızda siz bir şeyhin gözetim, denetim ve rehberliğini ister oluşunuzla günün 18 satını, şeyh terbiyesi içinde geçirmek isteye bilirsiniz. Bu sizin özel hayatınızla sürecek ve özel hayatınıza dek tercihinizdir. Özel hayatın şeyhti, müritti tutum alınmasını, "özel hayatın tercihidir" diyerekten topluma da bu tercihinizi getiremezsiniz. Söz gelimi meclise, her bir vekil sevdiği ve rehber bildiği şeyhini de getirebilir mi? Getirirse mecliste size ne gerek olacaktır!

Eğer bu gibi özel yaşamlar toplumda olamıyorsa, toplumsa yaşamın bir gereği ve zorunluluğu değilse. Bunu ne dayatabiliriz, ne talep edebiliriz, ne bir toplumsa hak ve toplumsa özgürlük olacakla görebiliriz. Böyle olunca, özeldeki türban özel yaşam tercihiniz de toplumda olamaz. Çünkü toplumsal alan özel yaşamın oluşturulduğu bir alan değildirler.

Biz hiç kimsenin özel hayatına müdahale etmeyiz! diyerekten önce sapla samanı karıştırıp sonra mazluma yatıp; sosyal hayatın makul talebini, toplumsal alanın içine konduruşla akıl ve çağdaş olamazsınız. Böyle bir durum içinde sapla samanı karıştırır olmanın gerçekliği, farklı olanı ayırt edememeyi bize unutturması niyedir?

Unutulan, bilinmeyen yada bilinmezden, görülmezden gelinen yan da, toplumsal alandır. Yani toplusa olanı, halksal gibi anlamak; halksal olanı da, toplumsa olan gibi anlamamanın sap saman karıştırmasıdır. Toplumsal alan, sizin özel yaşam alanınız değildir. Hayat tarzlarınızı tutum aştığınız bir devinim alanı hiç değildir. Halksa alanlar da sizin genetik mühendisliği yapar olacağınız bir alanlar değildirler.

Toplumsal yaşam, tamamen toplumsal ilişkilerin gereği olan üretim, yönetim ilişkilerinin giriştiği, kendisine özgü süzme ve kırılmalarla olan devinmedirler. Biyolojik devinmeleriniz dışında, toplumsal alanlar, özel yaşantıların taşınacağı, özel yaşamın söz konusu edileceği bir belirme alanı değildirler.

Sürecek

Bayram Kaya

Biz kimsenin özel hayatına karışmayız 2

İnsanlar nasıl sosyal yaşamda, üretim için bulunmazlarsa; yine insanlar toplum içinde de, özel (halk) yaşamları için bulunmazlar. İnsanlar, toplum da; bir üretim ilişkisi için zorunlu vardılar. Halk ise hiç bir şekilde öyle veya böyle zorunlu var değildir. Toplum olduğu için, toplumun üretimi olduğu için halk tüketir olacakla vardır. Ve bu tüketimin refahı adına halk, özel ve öznel yaşantılaşarak vardır.

Halktı yaşam bir toplum için gerekmez. Ama bir toplum, halk için mutlaka ve zorunludur. Toplum sal alanlar; üretim ilişkileriyle girilen, toplumsa ilişki, kural ve kaidelerin; nesnel girişmelerin yasallığı ile toplum otoritesinin belirlediği genel yasa ve özel yönetmenliklerle düzenleşişle belirlenen yerlerdir.

Oysa sosyal hayatta kuralları ve kaidelerinizi, evde sizler belirlersiniz. Evde otorita sizsiniz (ailedir) . Ailenin otoritesi yine aileyedir. Yani ailenin kendi otoritesi yine kendi üzerine işler. Ve yine isterseniz özel yaşam (sosyal hayat, halk yaşamı) içinde her biri başka başka olan gelenekleriniz de yaşamınızı ayrı ayrı hem de karışarak düzenler. Sizin karışmanıza, sizin müdahale etmenize gerek yoktur. Gelenekler, inançlar sizin adınıza zaten karışır müdahale eder.

Sizin böbürlene böbürlene, biz özel hayata karışmayız, dediğiniz noktanın asıl yüzü budur. İnanç gelenek adı altında, hem de hayatın her alanına karışmak ve hem hayatın her alanını düzenlemektir! Dilin kemiği yoktu dile geleni söylemek kolaydır! Ama aklın kemiği vardı. Bir söyleyip, dokuz yutkunmak gerekiyordu.

Dışarıda da, başkasının eylem alanı olan özel hayatlar, sizin özel yaşamınızı kırpar ve sınırlarlar. Evinizdeki çıplaklığınızı, hayat tarzı olarak benimsemeyiz, sizin sokak tarzınızı da belirleyememesi gibi bir dış basınç vardır. Evdeki aile otoritenizin sokakta, mahallede ve eğlence alanlarında, gezip dolaşma alanlarındaki tarzınızı belirleyemez.

Sizin evde elinize, yerdeki bir çöpü dahi almayış kuralcı öznel ve özel benimsenmişliğiniz, yine sizin sokakta yere kağıt atmanıza bir vesile değildir. Yani Hüdaî nabit bir oluşlarla, özel hayata karışmamak ta, özel hayatın sınırlanmaması da hiç olası değildir!

Sosyal yaşam alanı içinde, her hangi bir yerde (barda, pavyonda, ibadet hanede, türbede) ve her hangi bir tavırda, zorunlu olarak bulunmanız hiç de gerekmemektedir. Çünkü sizin oralarda olmanızla kimse toplumsal bir yarar, genel bir zorunlu yarar elde edecek değildir.

Ama toplum içinde her hangi bir yerde (çalışma, üretim gibi hizmet alanında) bulunur olmanız, hem toplumsal bir yararadır; hem genel bir yarar sağlar. Ve bu zorunluluk hem de kişi sağlığına değin, kişinin hayatını idame ettirmesine değin bir yararadır da. Önce kişi yaşayacak durumda olmalı; sonra kişinin özel ve öznel yaşantılımlı olmalı.

Yaşayacak (üretecek) durumda olmayan insanın süreçleşir bir özel ve öznel hayatı da olamaz. Artık süreç içinde bunlar; yani yaşayacak durumda oluşla, özel ve öznel yaşamlar bir birine karışır ve bir birinin yerini alır görünen yepyeni bir ilişki tipini ortaya çıkarırlar.

Kişinin çalışma hayatı, yaşanacak olanla, yani özel hayatla bütünleşir. Bunu da farklı, sanal, reel bir boyut zaman mekan alanları içinde yaşarsınız. Zaten birinin (toplumun) zaman mekan zarfı, diğerinin (halksa olanın) işlerliğine kendiliğinden izin vermez. Üretim tarzınız olan çalışma hayatınızın sağlığışları, kişiye yepyeni bir uzay zaman ve

mekan ufku açar. Bu yeni ufuk kişinin özel ve öznel zamanına dönüşür ki, bunlar kişinin artık biri olmaksızın sanki diğeri, dönmeyecek gibi olan içsel ve dışsal olanla girişir bütünlükler olgunluğudur.

Bu iki ayrı zaman mekan içeriği ayrı zarflarıyla müstesna ve mücelladır (parlar oluşlarıyla değerlidir) . Biri diğereğin tek yanlı (halk toplumun) asalağı olmakla, asalak kalmamış olup insanlara; yepyeni bir kişilik asaleti (özel ve öznel yaşamlar olanağı) vermiştir. Burada asıl olan, toplum ve üretim yaşamınızdır. Süreçte biri diğereğinin (nesnellik öznelliğinin- öznellikler de nesnellüğün) yerini alarak, bir ilişkin bağıntı oluşturmuşlardır.

Söz gelimi insan yemesinden, içmesinden (temel nesnellüğünden) öznelce bir amaç için vaz geçecek kararlar, inançları ve idealleri için ölüm orucu tutacak denli insanlaşmıştır. Burada ölüm orucuyla, insanın nesnellüğü öznelleşmiştir. Tabii ki bu öznellik sürekli sürdürülür bir durum değildir. Artık insan bu iki yanın girişmesi ile tamam olmaktadır. Bu öznellik de bizim at izi ile it izini karıştırır olmamızı, gerektirmez.

Değilse temel varoluş yok olacağından, öznellik de kendisine yabancılaşır. Nesnellüğünizi öznelliğınızı yok edemez. Çünkü özne, nesnellüğün girişen bir durumudur. Ama öznellik (kendi kendisini algılayan olacakla) nesnel bağ ve bağlamlarından koparak kendisine yabancılaşabilmektedir. Tıpkı inançtı bilmezlikler nedeniyle, insanın emeğine, bilgisine araştırma ve geliştirme gücüne yabancılaşması gibi.

Bu yüzden nesnellüğü ile bağıntısı kopmuş bir öznellik, nesnellüğünden vaz geçişle intihar edebilmektedir. Nesnenin kendisine yabancılaşması gibi bir şansı yoktur. Değilse evrensel akış dururdu. Eğer evrensel akış duracaksa, yine bu durur olma nesnenin kendi iç ve dış nesnel özelliğinin girişmesinden ötürü olacaktır.

İşte bu nedenledir ki, nesnel yasallığı ağır basan toplumun üretim ilişkisi içindeki öğretmen ve bir doktor vs. toplum çalışması içinde iken, nasıl özel ve öznel yaşamın içinde olabilirler ki? Toplum içinde hiç olmayan bir özel yaşama siz, nasıl olurda dokunmaz olacaksınız?

Toplum mesaili bir alandır. Mesai içindeki kişilerin nasıl bir özel hayatları ve nasıl bir kişisel hayat tercihleri olabilir ki? Toplum içindeki bir maden işçisinin madende olması, onun zaten özel hayatın dışında olmasıdır. Özel hayatın içinde olan maden işçisi kişi de bir toplumsa yaşam alanı olan maden ocağı koşulları içinde değildir.

Bir bürokrat, bir gen mühendisi, bir pilot vs; mesai dahilinde özel hayatın bir gereği olan çilingir sofrasını kurabilirler mi? Yine "Biz özel hayata dokunmayız" denişiyile, özel hayatın bir tutumu olan insanların film izleme keyfiyetleri; mesai içindeki şöförün tutumu olabilir mi?

Toplum içindeki (yani üretim alanındaki) insanın, zil zurna olmak, atlı karıncaya binmek gibi nasıl bir özel hayat tarzı olabilir ki? Toplumsal üretim içindeki görevinde olan bir pilot, nasıl istediği gibi giyine bilir ki! Ya da bir pilot paraşütü; bir hayat tercihi, bir özel yaşamın gereği olarak mı taşır ve giyerdir?

Yani paraşüt giyme toplumun bir zorunlu tercihi iken, sizin başınızı örtmeniz sosyal hayatın özel bir tercihidir. Toplumsal bir zorunluluğu yoktur. Halka da, sosyal yaşamı içinde, durduk yerde paraşüt giydiremezsiniz elbette.

Uçakta, paraşüt giymeniz, bir özel yaşamın dokunulmazlığı olup ta, özel hayatı tercih eder şartınız mıdır? Toplumda, özel hayatın kimi unsurları hoşgörü de edilemez. Bunun sınırları dahi çizilemez! Ki çizildiğinde de artık orası, toplum değildir. Toplumda özel hayatın bir tutumu olan hoşgörüyü yapmak demek, genel istismar ve kayırmacılığa pirim vermektir. Ya da toplum içinde öznel tutumları hoşgörü edilenler, özel bir dışlanmaya tabi kılınmanın herkesçe, her düzey ve düzlemde, kullanılabilir bir öznel tutum laması olacaktır.

Bu yüzden kayırmacılığın ve dışlanmanın önlenmesi için de toplumsal otorite; öznel ve özel hayat tercihi, toplumsal ilişkilenemenin içine almayacaktır.

Özel hayat tarzı toplumda sempati ve antipatinin (soğukluk, iticilik) kaynağıdır. Oysa hiç bir toplumsal kural ve kaideler sizin sağlığınıza aykırı olmadıkça, sempati ve antipatinizin bir tercihi değildirler.

Ağıza geleni; bir etkili, bir yetkili kişiler oluşla söyler olmak, halkın düşünmedi fasit daire içinde kalmasının en büyük nedenidir. Bir cümleyi sarf ederken, toplumsal alanı ve sosyal alanı ilişkiler olmasını, göz önüne almanızın zorunluluğu vardır.

Değilse; ulu orta Biz hiç kimsenin özel hayatına müdahale etmeyiz! denişin ne idüğü belirsiz söylemiyle; binersiniz bir alamete, gidersiniz bir kıyamete. Sonuçta kıyametler de kendi kırılma sınırlanma gibi şiddet parametrem dayanaklarıyla, düzenlilik alanlarıyla, durulacaktırlar.

20.01.2011

Bayram Kaya

Bizi Bilseler ki

Düşünmede görmüşste abiye
Der ola ki bende olayım tabiye

Ne duyarak yazıyorsunuz?
Diyorlar bizlere.
A canım duymadan yazılır mı?
Duyanı değil
Duyuranı bilseler

Sizler farklılaştınız
Doyumsuz oldunuz diyorlar
Desinler boş ver
Söyleyeni değil
Söyleteni bilseler

Siz sadece duyguyu
Yazmıyorsunuz diyorlar
Emek de veriyorsunuz
Bilseler ah! bilseler
Gücün güce sevgililer narin
Emek ister.

Bize o sevgiliyi soruyorlar
Hani?
Yanımızda olacak da... vuslat ha...
Belki bahara kalmayız
Yanmayız da
İçimiz o bizim
İçimizi yakmayız
Hararetini duyarız
Dışta dut yemiş bülbül
Söylemeyiz.
Bir ah! ile gideriz de
İç olur, yakarı yakarız
Ülfet de uzlet de bu

İçimizi bilmiyorlar
İç olanı
İçerilene bilmiyorlar ki

Bağıra oturmuş sevgili
Soy geçer.
Bir göz ki içle, ufka bakar
Yaş geçer.
Bir elde sayfa, bir elde kalem
Baş geçer.

Bazıları şiiri okumuyorlar
Mükemmel, felsefe var diyorlar
Biz de öyle
Okumuyoruz sevgili
Bildiğimizi söylüyoruz sana

Yan sevgili yan
Özlem bulmayan bağırda
Tutuş ki yandırdığın gibi
Yanmayı bilesin.

07.10.2007

Bayram KAYA

<img border='0' alt='Pardus...
Özgürlük İçin...' title='Pardus... Özgürlük İçin...'
src='http://www.pardus.org.tr/banner/bts01.png'>

Bayram Kaya

Bizimkisi Herkesin Hikayesi

Güzel bulma
Yaptığında da ararsın o ahengi
Her sevmenin vardır bir kap rengi
Ne ayrılıklar bengi
Ne nadimlikler ayrılığın dengi
Birinden geçmeden gidersin yeni saha

Takılıp bir hayali yelmekle
İş, düşlere dalışımında değil
Olay yansıtabilme işi
Bunların ayırdımı olacaksa
Dörttür kişi

Hapıyla kapıyla
Yapıyla sapiyla
Seni güzel bulmak var
Amma... Geçmek şart olsun

Şairler hep
Güzeli anlatmışlar
Yaşayamadıktan maada
Anlattıkları hep
Kendi güzeli
Kimi dem Kerem'de
Kimi dem incesiyle düşülen veremden
Bu yüzden bu kadar mutsuzlar
Ve bu yüzden bu kadar
Mutsuzluğun tarifi yapılabilmıştır
Bir kere sevip
Bir kere mutsuz olacakken
Mecnunla çöle
Aslıyla dağa
Zümrüdüanka'yla bağa düşmüşler
Hiç biri bizim değil.

Şıpsevdi değilse eğer
Bir inşa, kurulan yerde yıkılır
Ya dağda
Ya çölde
Ya bağda
Sen nasıl bir şeysin ki
Sen her yerde yıkıldın
El gördü lüktü Fesulda
Bizimki herkesin hikâyesi

Bir şey güzel olabilir
Çok çok güzel olabilir
Ferhat'ı Bulan Şirin'le
Firdevs içindeki İrem'le
Seyrine güzel, afiyetine tüzel
O ki kendine güzel bulma

Donup kalırsın Fesulda
Oysa bizimkisi geçişmek
Sen sen oluşla
Ben ben oluşla, biz...
İnce ince titiz
Halden hale
Kolaylığın kadar yükünle
Bir omuzdan bir omuza
Biz olanla seçişsek

Şairlerin yıkılışı her yerde
Ben şair değilim amma
Ya bir kral hikayesi anlatmakla
Ya aydınlığa çıkmış ömrümle
Ay'da, Satürn'de
Ninova'da Sivas'ta
Gün solarken gönlünde
Her yerde ölürüm Fesulda her yerde
Arama beni başucunda

22.07.2013

Bayram Kaya

Boşta Zahmete Rahmet Ne Hacet

Boş zahmete rahmet ne hacet

Rahmetli
Muteberdi dini imanını oluştıra
Feveranı atlettiğiydi
Olmuyordu işte süreç
Diyalektiğiydi

Özneli olukça
Size dokunmadıkça(!)
Boyundan büyük işlere karışmada
Frankesteinlik iyi de
Bumerangı olup size dönmesi vardı

Demokrasi iyiydi
Ama kendini de vurur bumerangdan ötürü
Laikliğı vardı, huydu
İşte Atatürk, buydu

Diyalektikti etkiyi bilmeyen
Olur, olmaz şükürü ağzında eksilmeyen
Dilinde başsağlığını düşürmeyendir.

21.07.2015

Bayram Kaya

Boşla Dolu Dolu İle Boş

Saat kaç olmuş?
Olumsuzu yaşıyorum olumuna
Kapı mı çalıyor ne?
Kimseyi beklemiyorum ki

Özlemlerim seni tanımlar
Tasadıklarım ben
Tüm yoklar sen (sevgili) olmuş.
Olanlar da zaten sen değil

17.07.2011

Bayram Kaya

Bre İnsan

Bre insan
İlinek tövben, kapı tutsa
Sapı gözünü çıkarır

Tikel yapılardan geliyordunuz
Ben, ayrımıyla kendinizi
Diğerlerinden seçiyor
Bağıntı ve bağımlılıkla dıştan dolaşıp
Araya sosyo-toplumdan araçlar alışla, bencilik üzerine
İnsan-insan elci; insan-nesne elçi yapılarla geliyordunuz

İlk sosyal birlik yapın
Bunlarlaydı seçme ayıklama kapın
Milyonlarca sene bilmeden
Sosyal yapıyı kategorik dilmeden
Ne iyiliği vardı, ne de kötülüğü kavranan
Daha sonra toplumsa mülkiyettedir böyle, davranan

Güçlü (mülklü) , güçsüz (mülksüz) ikiliği
İyilik (güçlü) , kötülük (güçsüz)
Sınıf üzerinde
Sosyal anlayışı zalim-alim
Efendi ve köleliğin
Siyasal, sosyal, toplumsal özgürlüğün
Erdemsiz- erdemli
İyiliğin kötülüğün bunlarlaydı her demli
Ben mücadelendir edimleri süzerinde

Benin üzerine denk düşen hoşlanma
Aykırılığı, kaygı veririnden boşlanma
Bu seç imlemeyi sosyal, toplumsal
Dıştan dolaşıyla anladığında
Kendi dışındakilerle kendisini zanladığında
Sorumluluk duygusu taşıyor
Bağımlılıkları sorumluluk
Birisi benin, diğeri beynin; oluşla gayrısı
Tabiidir ki nesnel fantastik yorumluluk
Hayat denen bu atılımla, kendisini aşıyor

Köle efendi, sınıflar temelinde
Hoşlanmayı iyilik, kaygıyı kötülük
Seçimiyledir ki
Özneli kavranışıyladır, insanın emelinde
Manayı eylem yaparak sosyalleştiniz
Eylemin sonucuyla, birlik
Birliğin komün yapısıyla dirlik oldunuz

Unutma, ben temelin
Budur yaşama dek birinci emelin
Kardeşim, sosyal ve toplumsal
Bencil özgecil, ikimsek çelişirsin
Egoya dek seçme ayıklamanla

Zekâyla; sosyalde duygusal,
Toplumla uygu sal, durumu gelişirsin
Zekân da, birikişle seçme ayıklama
Fantastiği ise uygulanmadıkça sayıklama
Her iki yapın sonradan oldu sınıflı
Erdemlerin se bunlarla kılıflı

Özgeciliğin bencilliğe dıştan şürekâ
Sosyal toplumsal yapıyla dönen zekâ
Sen, kendini boşuna yanma
Koyuşla; edep, meşrebe kanma
Kötülük deyip iyiliği
İyilik deyip kötülüğü, sanma
Bırak sen
Ürerse ürer
Üremezse, büyüyen ne?

10. 09. 2011

Şureka: aidiyeti ortaklaşa anlamında destekleşme.

Bayram Kaya

Bre Zavallı İnsan

Bre zavallı
Zavallı insan
Bir devamı oluştur
Tanımaz isen insan atanı...
Düşünceye düşünce, eylem katanı

Ya İngilizin elinde
Ya Amerika'nın ehlileştiren dilinde!
Mort olursun
Bilmezlikle, güçsüzlüğe; çare diye yatanı

Toplumsal var oluş iki temel üzere yürür
Siyaseten ayağınızı basacağınız
Sosyal kültürelilik
Ve toplumsak durum
Halkınız da, devrimleriniz de, bunu sürür.

Kemaliniz de
Cemaliniz de
Kurtuluş savaşında siyasetinizdi
Hem İslam toplumlarıyla
Hem de bolşevizmliyen
Bunlar bir
Düşmana karşı politik riyaşetinizdi
Var mı başka tarz, mizahı izahınız!

Kimindir
Geçmişten günümüze
Ve ileri doğru sürenden
İstisnayı müstesnası olan
Her şey
Dışımızdaki zamanladır berdevam?
Öznen, geçişlerle duyar
Hırsı selimi

Olası değildir bu güce karşınlık
Tanrı'nındır her devam
Pekiye;
Dindir, imandır, diye
Bilmezdi aykırı gidişle
Neden olunur ki, kan revan...

01.08.2009

Bayram Kaya

Bşlığı Rakam

10.10.2015 10.12.2016

Canım acıyor canım
Acıyan canımın
Yanmakta olanıyla
Yakarım
Anladın mı yakarım
Ülke oluşla...
Dava oluşla...
Memleket olmakla
Akıldan, bilimden, izandan, insanlıktan, güncelden uzak
Ceberut uzanan elleri
Mustafa Kemal olmakla yakarım
Acıyan canla yanmışım
Ben ateş olup
Yakmaya değil
Gerekişle suyla sönmeye geldim...

İlgıt ılgıt
Gölcük, gölet
Kanayan yurdum
Yurdumun güzel insanları
Başımda tasamla
Dağ, taş derman diye dolaşır
Elimdeki asamla
Seni saygı ve şükranlarımla anıyorum
Ama diyalektik bir korla da yanıyorum

Mustafa Kemal
Ve Mustafa Kemaller...
Rauf Orbay
Ve Kazım Karabekirler...
Saltanat karşısında
Saltanata yanaşlıkla, yanal ayrılıkla
Zıtların varlığı ve birliği oluşla
Birlikte Kurtuluş Savaşında
Böyle böyle kurtuluşun felsefesi olurlar kibirim yavaşında

Günün rahatlığından
Bir baltaya sap olamamanın
Kısır görüşlü ahatlığında
Bu ülkenin harcı içinde
Atatürk'ü döve döve
Atatürk'e söve söve
Milliliği
Milli eğitimi
Milli savunmayı
Terör yuvası tarikatlar eline açtım...

Terörle, açılıma oturdum
Emperyalizmle eş başkanlıkta kucaklaştım
Hiç hakkımız olmayışla başka topraklara girdim

Afganistan aştırdığımla, Pakistanlaştım
Elimdekini beceremezle
Lozan'ı beğenmedim, Sevr'i gösterdiler
Aktüel şartları olmayanı, güncel kıldım!
Güncel olanı, parça pinçik gericilikle doldum!

Toplum olmanın hiç bir yerinde yazmayan
"Emevi Camiinde namaz kılacağım" demeyi
Toplum sal oluşu, yönetme sandım; bu tecavüze inandım
Zıtların ayrılığına ve bölücülüğüne kandım
Ateş te lazımdı ama gerektiğinde ateşe su olmak gerekir
Bu kadar mı hain
Bu kadar mı nankördüm
Çektiğimle...
Âtaturk'e ihanetin
El Hak bedeli olurlarım var, ektiğimizle...

Benim göz yumduğuma
Bir diğeri, göz açar.

11.12.2016

Ahat: Kendi kendine verilen söz, yemin. Ant içme

Bayram Kaya

Bu Çocuk

Gece sessiz
Gün yorgun
Üzgünüm üzgün
Perdelerimin ıslaklığı dağılır
Yanaklarıma süzülen
Bir acı, bir yaş demlenir
Yüzümde, dudaktır büzülen
Dağılırım asumana
Uykusuzluğum dinlenir

Bir fırsatla
Yağmur dağlanır dağımda
Adı, söylenmemiş olur dilimle

Gün değil
Zar değil
Var değil
Hal yorar, dil yorar
İçin ıssızlığı, biçimine
Hazineden gerekken
Çocuk gibi bir göz
Akar içime

Ansızım olur
Daimiyim der gibi
Sen iyi bir çocuk ol diye
Ben yaban oldum
Çocuk paylaşmıştı
Takasla almıştı
Çocuk göz bende
Yaban göz onda kalmıştı.

Kar yağıp, soğuk olacak
Dolu yağıp, boğuk olacak
Gün açıp, doğuk olacak
Bu çocuk büyüyecek

Dağıldı çocuk
Lakin azmadı
Bu çocuk
Kaderini kendi yazmadı

11.10.2009

Bayram Kaya

Bu Gün Yorgunum

İnsan var iş yapa
İnsan var tıs yapa
Yaptığını bile taşıyamayıp
Zillette de sapa
Hazinesine saldıran vaka

Bir yanım topallamada
Diğer yanım buz.
Can çekmemede düşünmek
Tahammülsüzlüğü üşürmek.

Bilmezliklerimizin
Düşündürmeden
Üşüştürdüğü
Korkak endişeler.

Devrilmiş gözlerin
Köpürmüş ağzı.
Haksızımıyım
intikayın, bir bir yok oluşunda.
Hiç bir haklılamanın
Zimni dahi olmayan.
İnsanın kanını donduran;
Taşıyamadığının
Ayırdımında olmayan
Gaflet.

Yaptıyla meydanda olmanın
Haklılığını taşıyamayan
Karanlıkçı.
Bu gün iki temmuz.
Tüm haklılıkla
Mahşerin vicdanındayız.

Buncadır sen yine
Yoksun meydanı şanda.
Ben yaptımı
Söyleyemiyorsun şu anda.
Bunu bile idrakin aczi iğfal.

Ne inanılmaz haklılıksın ki
Övünç bulmada halk katında.
Demi devran sürmede sultan
Kötebekler, yer altında.

Yakar seni mahşerin ahı
Yakar seni semanın yahı
Bak, kanı donmuşluğun
Buz kesmişliğinde; kötülük şahı!

*İntika: Bir şeyi seçme ayırt etme.

02.07.2007

Bayram Kaya

Buçukluğa Talim

İnadına sen!
İnadına aşk!

Aklın katkın,
Kaderimizi determine edişiyile
Bir nehre bile iki kez giremez oluşa
Her şeyin kesikli sürekli olduğu süreçte
Böyle duygusallıkla
Yobazına ahmaklık olur mu?

Dünya çapında
Sıralanır oluş kapında
Eğitimi üretmek kadar
Eğitim üretmez ligin de var birinciliği

...

Her kirliliğin (.okun) var bir gideri
Her çapsizliğinde var bir dünya lideri

...

Reyhanlı'da patlayıp, Suruç'ta parçalanırken
Sanki Plüton haberleriyle Dünya'yı biz konuşTURUYORDUK

Emperyalizmin siyaseten iyi çocukluk paşası
Terörizmin; öfkeli gençlerine
"İnsanilik" adı söylemlili maşası
Bizim olmayan savaşın, esir pazarındaki Anşası*

...

Bir el vermeye görsün
Olacağı bilmiyorsan körsün
Mendeburluk sayrılığı da bulaşıcıdır

Nikâh şahitliğiyle onurlandırıyordu
Berlusconi yolsuzluğuyla gitti

Benim dostum deniştii Kaddafi
Sokakta lime lime sürüklenen cesetti

Mursi biricik gönül dostu denmekle payedendi
Kafeste, için için kalıbını yemesi de sayedendi

Benim dostum Esat'tı
Kardeşlik nutuklarıyla demleşirdik
Hiç yoktan
Efendilerin telkiniyle zemleşirdik

Karşımdaki düşmansa Eset
Diyordu, şimdiki atılmış olanıyla reset

Biz dosttuk, kankaydık
Ayrı gitmezdi yediğimiz içtiğimiz
Al takke ver külah, etmiştik büyük günah

Bu durumla birbirimizi yapmıştık paspas
Ne var ki, karşımızdaki haşhaşıydı
Bu hal ile aldatıldık, bize kurulan kumpas
Kuşkusuyla birbirlerini dinleşmişlerdi
İnlerine girecek denli de inleşmişlerdi

A ve me dedik,
Topçu kışlası dedik,
Cıvataları "sıkıyorsa" dedik
Her yer oldu Taksim,
Telaşı saçmalamaktan biz iveydik;

Çapulcu dedik, vandal dedik, destandı dedik
Her bir sakızı yayılmış ağızla çiğnedik
Derken şafak attı
Dendi; "birliği, dirliği dokuyamadık"
Geziyi gerektiği gibi okuyamadık

Böyle böyle konuşup ortaklaşıp halleştik
Laf aramızda
Yaptığımız sırttan bıçaklama, kalleşlik

...

Bizim iyi kötü bir işimizle
Çoklukla işleyen adaletimiz
Çağdaş laik bir uygarlığımız vardı

Onlar yarım pabuçla geldiklerinde
Ellerinde kuran
Gönüllerinde iman
Dillerinde şükran vardı

Bunlarla, onların para havuzları
Dillerinde düşmeyen hırsızlıkları
Ellerinde rezidans, AVM, HES beraatleri
Gönüllerinde Taksim'e yedi yıldızlı topçu kışlası keraatleri vardı

Şimdi hamdolsun ki bizim!
Karın doyur mazından:
Halkın ve
Üreten ilişkiden kaynaklı hakkın;
Yargının başında gözünde türban.
İmam Hatiplerimiz de
"Onun sayesinde çok şükür" deyişimizle...

Dilimizde şükran

Gönlümüzde iman
Elimizde kuran vardı...

Yarım pabuçlu biz olmuştuk

....

Bize unutturulsa da
Ki evliyanın enbiyanın koynunda yatırla tır
Zaman gerçekliğini bize çok acı hatırlatır

Biri duasını fazla okumuş
Ne kadar da çöksun
Haydi, kuantumu bilmedin
Başına taş
Gözüne yaş
Gönlüne ataş da düşse
Bir yanın omuzuna da küsse
Bunlardan da bilmez
Yüzde yarım da olsan çöksun

Yine de çoklukla yüzde atmışsın...

...

Bilim, irfan medresesinden de geçsen
Kalmaz bakaya
Süreler yüzde atmışsı hemen sahaya

El Hak...
Haklılar da!
Özümseyemezsin yoklarınla
Sen balık olup, hava yuvarda yaşayabilir misin?

22.07.2015

*Ayşe; yerel ağızla Anşa (yaşam)

Bayram Kaya

Bukalemun

Sevemem öylesini,
Her dem böylesini:
Aymaz, aymaz söylemini,
Vermişken andı, yemesini.

Her türe şablon oturup,
Eyyamına.
İşini çıkıştırırır,
Günü birliği.

Selamsızken,
Selamlı durumuna.
Hem de;
Saygınlıkla kelamlı.
Akıllılığına verir zavallı.

An olacak,
Zihniyeti son bulacak.
Yazgısına dalacak.
Düşününü karamsarlığa,
Kara, kara salacak.

Hışmına yanacak,
Ama yine senli, benli olacak.
Bakıp bakıp, aldırmazlığa,
Çaresiz sessiz kalacak.

Sevemedim be
Bukalemun.
Hiç gizlenme.
Gördüm,
Görüyorum,
Göreceğim.

(17.04.1992)

Bayram Kaya

Bulamamak

Kral kükremişti
Aslana bakıp
Nasıl ve neye kükreyecekle
Kükremek kadar hala akılla uzak
Çakallar meydanda uyku haram
Ayağa baktı parmaktan dedi

Başına koyup
Aklında yormuştu
Tiğın verdiği sızı
O bir tutku...
Olmuştu, ne bir unuttu

Severken sevedemediğini
Bilişte sevdiğini
Hep kendisi için istemese
Ne koklayacağını bilemedi
Koklanmazlar solmuş elinde
Hep gülden dedi

Ötüşe sardı
Bülbülü görmezliği vardı
Hiç su sesini dinlerken boğulmadı
Nasıl dinleyeceğini bilmedi
Ötüşe mestten unuttu
Kafesi tuttu, bülbülden dedi.

Hep baktı
Üzerinde kütükle
Su, çağlar boyu aktı
Kimi Allah'ı buldu
Kimi narsisimi
Ne aranılanı bilmeden
Manzarayı Arşimet çaktı

Kösnüdü aşk dedi
Şehvete geldi meşk dedi
Aşk mı mantık mı dedi pis yedi?
Tarzan zorda, Ceyn cayır cayır korda
Aşkın değildi çekilen
Ne aranacağını bilmeden
Kerem yandı Aslı mecnun

20.07.2013

Bayram Kaya

Bulut

Bir başka oluyor sevdalı

Umuduna sevindirirsin.
Umuduna yerindirirsin.
Akında karanda
Kırmızında belirirsin.
Yumağımsı derilirsin.

Ne gam rüzgârına kapılmışsın
Beğendiğin yerde durmuşsun
Çeşit çeşite, seyir olmuşsun.
Bazen acısını duymuşsun
Eskinin.
İki damla yaş dökersin kahrından.

Sevdalını görünce,
Telaşlanır, buğulanır yumağın.
Kâh açılıp kâh yumulursun
Bir heyecan karmaşasındasın.
Sevdalın da koşmakta sana.
Bir çekim bir gürültü,
Akan ışık sevdandır.
Bütünleşirsin sevginle.

İşte o an kabarır yüreğin
Hatırlarsın hasretleri.
Neşe dökme gayretleri dolu.
Bolluk bereket diye.
Boşalmadasın oysa.

Onca yakınma feryat varken
Aymazdasın sadece sessizliğinle.
Kapılacak rüzgâr beklersin.
A yumağım buluşmadan önce,
Duygusalydın kendi kendine.
İfade etmiyordun
Hiç bir şey çevrene.
Kavuşunca mantıksal görevsel oldun.
Konuşkan, gürültücü, umut.
Anlamıyorsun beni bulutum
Yüreğimde buharlaşmış.
Boğazımda düğüm.
Gönlümde hüznün.
Bir dokunuşunda, ah, bir dokunuşunda,
Bak nasıl görevsel olurum.

01.03.1991.

Bayram Kaya

Bulutsu

Sevdan
Bir bulut.
Dağılmağa da.
Birikmeğe de.

Tanış olunca,
Biraz coşunca.
İçte bulutsu oluşum,
Belirsizce.

Eğer gidince.
Kendini hissettirince.
Dalıp hayalince,
Düşündürüyorsa,
Bulut birikmede.

Biraz sıklaşınca,
Ötelenip saçılınca.
Aymazlığa varır.
Bulut dağılınca.

İçer ilen sen mi?
Bulutsu mu?
Sen bulutsu,
Bulutsu sen mi?
Anla anlayabilirsen.

Öyle ki yağdırmalı
İkilemi.
Dinlendirmeğe.
Yeniden buğulaşıp,
Sen bulutsuyu
Döndürmeğe.

Kızılığında sakın,
Ne iyisin.
Karalaştığında
Belirli tınmasız,
Korkunçsun.
Sağanaklaştığında
Dinginliksin.
Şok etkisinde,
Akli başındasın.
Yeniden dökülmeye,
Çevrimsel:
Bulutsal özüne,
Kendini varlaştırana.

Özüne serinlik,
Serinliğinde hafiflik,
Yeniden yağmağa.

Bulutsu zorunluluk.
Yağma kayıtsız şartsızlık
Öylesine istiyorum ki;
Şartlarına
Yağmak yağım sanmak.

04.02.1992

Bayram Kaya

Bumerang Koyunların anladığını anlayan ve anlatan adam

"Tuttuğun altın olsun. Barışlı günler insanlık. Hayat hep bayram olsun..." bu eğilimler hoş, güzel ve destekleri olunması gereken tutumlar olmalıdır. Ama bu afaki ve kuramsal olacakla böyledir. Hayat böyle değildir.

Size bayram olan şey, ortamın diğer olgu ve olay girişmelerine ziyandır. Haksız mal edinmeniz ve sömürüyle bayram içinde olmanız, demek; başkasının yoksullaşması oluşla, barışın bozulması demek. Avcı için bayram olan şeyin, av için de bayram olduğu söylenemez.

Ve hayat, asla böyle tek düze akmaz. Ve hayat yeknesak olmaz, olamaz. Hayat bizim hoşlanma duygu ve isteklerimize göre gelişmez. Ama kesikli sınırlı bir durum içinde önümüzde ziyan yapmayan bir seçenek olacakla barış duruyorsa; insan hırslarından üretim savaş ta cinayettir.

Hep söylerim; toplumun dili, sosyal mantıklı demagoji dili olmamalıdır Yani toplumsal iletişim, sosyal dilin jargonu olan mugalata olmamalıdır. Şu günlerde ortama bir barış süreci egemen. Ne güzel. Samimi bir birlik içinde, hep barışın savunucusu olmalıyız.

Ancak her şey gibi bir sürecin uzlaşma maliyeti de bilinmelidir. İçeriği bilinmeden "ne olursa olsun, barış olsun" demekle kitleler ve barış ikna olmaz. Bu bana Mussolini'nin 1930'lardaki "Halk bizden özgürlük değil ekmek istiyor, ekmek!" diyen meydan konuşmalarındaki sözünü çağırıştırdı.

Evet, halk gerçekten de ekmek istiyordu. Ama bu ekmek köleliği pahasına ram olacağı bir ekmek miydi? Yoksa özgürlüğü karşısında elde edilen bir ekmek miydi? İşte tüm sorun buydu!

Evet, biz de barış istiyoruz, çalışma barışı; yurttaş olmanın barışı; hak ve ödevlerin barışı; toplumsal hayatın alanındaki üretimi düzenlemenin barışı ve sosyal hayatın olabildiğince dokunulmazlığına dek barışını istiyorduk. Herkesin ortalama bir toplum refahında oluşla; aşı, işi, refahı olmanın barışını istiyorduk.

Ve dahi sosyal hayatın ve sosyal hayat dek anlayışlarının topluma getirilmemesi, sosyal hayatın insan hakkı diye toplumsal hak ve özgürlükmüş gibi yapılmamasının barışını istiyoruz. Herkesin kafasındaki hayal gibi bir barış değil! Sosyo-toplumsa bilincin ekseninde bir barış.

İşte barışın konuları ve ana hatları tartışma konusu olmadığı ve anlaşılmadığı için herkes; barışta barış demenin, akil adam olma özelliğini ne yazık ki kazanamadılar. "En kötü barış, savaştan iyidir" söylemi bu tür sakatlıkların bit yeniği oluşla bir Truva atı nişleridir ki ajite eden provokasyon kapı açıklığıdır.

Savaş ta, barış ta hayatın asla kaçınılmaz olan bir sürecidir. Sorun, barışı koruyalım savaşa karşı olalım demekle, içinden çıkılacak bir temenni sel durum değildir. Savaş ta, barış ta; düzey ve düzlemlerin kendi aksamalarından kaynaklı ve düzenlenmeli oluşla; öznel etkilemeyle de yönlendirilen vakti gelen seçeneği olasılıktırlar. Ama her ikisi de her durumun da illa ki koşulu değildirler.

Hiç bir barış kalıcı (bengi) olmadığı gibi; hiç bir savaş ta sürekli olamaz. Savaş ve barış kesikli sürekli düzey ve düzlemler oluşmasının birbirine dönüşen yansımasıdır. Şimdiki olan; özeline girmeden belirtirsek süren bir durumun, kesikli sınırlı olma aşamasıyla bir topaklaşma bir düğüm atmayla yeni bir süreç duruma dönüşmesidir.

Barışı kuranların hele bir de sosyal dilce söylemlisi olup ta; dini e mezhebi olanları vardır! Kardeşim diye kol kola girişle maale tatil turları yapıp, gezip, tozunu vardır. Böylesi barış rüzgarı hızını alamaz da; ortak bakanlar kurulu toplantıları düzenlemeleri eşliğindeki pekiştirimleriyle tamamen öznel hissi nedenlere dayalı olan barış dostluklarıdır bunlar.

Bu gibi barışın üzerinde uzlaşılır temeli yoktur. Bu yüzden sabah kalktığınızda da birden bakmışsını ki barış estirdiğiniz ortamın diğer tarafına diktatör ve "katil Esed" diyen düşmanlık hisleriyle oluşun savaş karşıtlığına dönüştürüverirsiniz. Bu tür anlamadığımız manada savaş ve barış; ne toplumun savaş ve barışıdır; ne de bizim savaş ve barışımız değildirler.

Ne dedim; "Hiç bir barış kalıcı (bengi) olmadığı gibi; hiç bir savaş ta sürekli olamaz. Savaş ve barış kesikli sürekli düzey ve düzlemler oluşmasının birbirine dönüşen yansımasıdır". Yani barış gibi görünen bir şey kaçınılmaz bir savaş nedenine dönüşeceği gibi; savaş gibi görünen bir şey de dingin bir barış rüzgarına dönüşü verir. Çok güzel bir günün akabi; toz, duman, fırtına, borali bir hava olduğu gibi; kaotik çalkantılı bir havanın akabi de, mutlaka dingin günlerdir.

Ana çerçeve ve kaba ana konturları ile bilinen ve tartışılan sürecin elbette konuşan anlatan diylektike eden akıl adamları, basın yayın yoluyla olumlu olumsuz etkilemeli tartışmaları olacaktır. Ama içeriği olmayıp ta, "barışta barış" diyenlerin akıl adamı olmaz. Yukarıda az biraz söyledim. Gerçekte ne sürekli; "barışta barış", demek olasıdır. Ne de sürekli; "savaşta savaş" demek, olasıdır.

İnsan-insanla, insan-kendisiyle; insan-üretim ilişkileriyle, insan toplumuyla; toplumu toplumlar arası ilişkilerle; insan-doğayla, insan-hastalıklarla vs. savaşır. Savaş bu bağlamda bir üretim ilişkisidir. Savaş ve barış kendi başlarına ele alınıp anlaşılacak, umacıları ve iyi niyetleri oluşturulacak bir şey değildir.

Her ikisinin de doğum ve ölümü mukadderdir. Önemli olan neyin savaşı ve neyin barışı olduğunu bilmenizdir. Barış ta, savaşta, toplumsal süreç eksenli, toplumsal hak ve görevler bağlamında sağlanışlarıyla yasaldir. Sosyal dilli bir söylem ve anlayış, toplumsal sağlayışın umde ve uhdesi olmadığından, savaşın ve barışın da pek pek içeriği olamazlar.

"Ne olursa olsun barış", demeyi; "yetmez ama evet" denmesinden hatırlıyorum". Bunu diyenler bildik bir bilmesinler tuzaklı oyunu oynayırlarıyla halkın balıklama olayın içine girmesinde yarar umanlardır. Ki Truva Atı olmaklığıyla, provokatörlüktü nasihatleri, vardır.

Ana ve kaba konturlarıyla olayı bilip BARIŞI tartışmanın içinde olamadığımızdan; mugalatacı oluşla, mugalatanın YARIŞI içinde olundurulduk. İşte örneği.

Sosyal dili kullanan akıl bir zevatı muhterem 24.05.2013 tarihli Star ve Fox akşam ana haber bülteninde şöyle diyordu: "çobanlar hayvanı yaylaya götüreceğinden, hayvanlar da yaylaya gideceğinden seviniyorlarmış. Böylece barışı hayvanlar anladı da insanlar anlamadı" demesinin alaycı bir kinaye ve zeka pırıltısını göstermişti!

Bu mugalata söze karşın bumerang etkisiyle, yani kendi sözlerinin açık anlamıyla söyleyecek olursak; gerçekten de gündemin estirilen barışını; "bir hayvanlar anladı, bir

de sözde akil insanlar anladı”.

25.05.2013

*Bu bumerang etkinin muhatabı, hiçbir güzide barış yanlısı çaba yapan insanlarla bu barışa katkı veren insanlar değildir. Bu sözü söyleyen zevatı muhteremle, bu söze itirazsız sukutla katılıp, barışı anlamak isteyen insanları hayvanlık düzlemle eşitleyici demeci verenin yanındaki destekçi olan akıl! zevatı muhteremlerdir

Bayram Kaya

Bundalar

Siyahı, sıygaya çeksen
Beyazlanmayı diler
Kırlar da eksen
Aklık gibi uyumla
Karışımların yükümünde keksen
Süreci değişmeyle olgunlaşmaya
Doyulmaz der, güzelliğe teksen

Bunlar belirişin zavallılığıdır
Sabahları kara gündüzleri dara
Adam oldurma skalaları delikanlılık
Kendi başlarına salimi melek olamazda
Birikişle ahlaki kadimle, sureti fora

Açığa döküşle birikiştirler
Ahkamı cibilliyeden dem çalarlar
Adliye önlerinde kaba sabalar
Karışık birbirine dalarlar
Ensest saklanır
Bal tutar parmak yalarlar
Bitlenir ölümler, itlenir ölümler
Gamli yaşar, namli ölür bunlar!

Bunlardandır...
Çimlere basmayın lütfen
Yaşlı ve hamilelere yer verin
Aşılarınızı yaptırın
Bakacak kadar çocuk yapın
Çocukları okula gönderin
Bu gecenin fazileti, şu kadar sevaptır
Duyup da, kendimizle şüpheye düşer oluşumuz!

Bunlar, bir çocuk gibi
Acullanan duyguların mahcupluğuyla
Zamanın sürüklediği olumlayana direnen
Gayrı kabil mümkünlüklerin ziyarı
Bir meczup müsellahlığında bigâne
Değil mi ki bunlar
Tüm hayatlarında bir kez karşı oluşla
Yüzlerce kez, yakar, yıkar öldürürler
Bir haklılığın zani şekillenmesi ahatlığında
Bilmezliğin düzleşen gönül rahatlığında
Sadece bir söyleyişle, bir kez haklıdırlar
Hayatları boyu sürecekle saklıdırlar!
Yaptıklarından mezun ve sabi!
Sanırsın doğmamışta üst üste birikişle tabi
Bunlar ezcümle kodlu
Sokaklara tükürürken, kızgın odlu
Sırasında yağmalar ve saldırır
Şeytanın igfaliyle bayrak kaldırır
Kafa içini, dışta kusarlar
Bir de bakarsınız kanayan

İnsanlıktan yanalar...
Yüküm kaldıramazlar olur ağırlarında
Sevmek sevilme kendi bağlarında

Hiç yarınları olmayacak
Işıkları insanlığı bulmayacak
Cin görür keser, rüya görür eser
Fal bakar asar, yürü denir basar
Bir hayretlerinde, üflenirler
Bu minval üzere, küflenirler
Merhamet dileyip, merhamet bilmeyen

Bunlarda aman dilemenin, cevabı
İki kez ölümü hak etmenin sevabı
Bol çoğalır, hizmetle ölür yaranlık
Güneş'in hiç içlerine düşmediği karanlık
Sevapta onlar, günahı bunlar, umarlar!
Geçmişle olan, kilometre taşı, kumarlar
Sürüye tabi göçle
Gamlı yaşarlar, zamlı ölür bunlar

17.01.2009

Aklık gibi uyumla: Beyaz rengin, spektrumda yedi renge ayrışması. Yani yedi rengin uyumu aklıktır (beyazlıktır)

Ahat: Bir şeyin, iki ucu arasındaki, kendine ait kısmı

Mezun: Davranışı affı gerektiren duygu ve zekâ izinli. Sorumluluğunu taşıyamayan bigâne.

Bigâne: Yabancı, ilgisiz, alakasız

Kumarlar: Kaybedilişler

Bayram Kaya

Bungunluk/ İçten Duyduğum Saygı ve Sorumluluğum

Hey doğan Güneş!
Hey açık olmayan giz!
Hey durup duran siz!
Ne bekliyoruz biz?

İşte sıcak çorba
Sentetikle kaim! /bileşimli
Ne bilsin Saim
Böyle olmaz ki daim!

Şekilsinim bakınır boya
Sanki gözle yiyecek, doya doya!
Anlamaz biçare
Dizgeler görüneni hale yola, koya koya

Ortaya seremediğim doğaç
İngemde düşündüksün boğaç
Handikabı gizemi soy aç
Akış olur enginlik kayaç.

Dünya'nın en iyisi
Kof oluyor kamuoyunda*
Basitlikte ilerisi gerisi!
Böyle mi olacak, her dem birisi?

Döndürülür döngü
Oysa bir zamanlar sözü söngü.
Geldi gitti akıl dün ile bu günde
Sermest oldu akıllım düğünde: / düşüncede

"Her işi iyide dinine lanet"(!)
Böyle düşünülmesi bile melanet.
Eğer "lanetlikte" ise keramet;
Şaheserler, teknoloji öncüllükle
Ve egemenlikle selamet!

Hep düşünürüm, o günde;
hesaplaşması
"Lanet keramet" bulgu yarışında!
Dizi dizi, sıralanmış ehli kubur
Bungun "keramet" başı, bir sitem var varışında!
üzüntüsü

/ kıyamet sonrası, mahşer

/ Hiç anlanmamış olmanın

Bir şeyler hep ters gidiyor!
Olumsuz bir boyuta yük ediyor.
Olanı olmayana erg
Bazı işte inanç sorgulamayı terk.**

Sen dostum!
Duanı bile edememişken:
"...onlar bilmezler..."
Diye seslenecek birisi

Bu mu senciliğın serisi?

Durum kıyaslı feveran
İki türlü de döner deveran
Oluşuk değerlerle yüklü kervan
Bil ama teke yaslama, gibi Mervan.

11.04.1992

Bayram KAYA

Feveran: Atılım, çok hızlı ileri atılım.

Erg: Bireyin bazı olaylara nazaran, başka olgu ve olaylara daha sert tepki gösterme özelliği./indirgeme

Melanet: Büyük yanlış, büyük yanlış, gerçek algılamazlık anlamındadır.

Mervan: Emevi halifesi.

Saim: İralanmış isim, ilgisizler anlamına yazıldı

Bungun: Sıkıntılı. Dertli, şaşkın, sitemli anlatım

Olumsal: Her hangi bir olayın durumun, böyle ya da şöyle olmasını gerektirecek koşulun olmaması gerçeğidir. Örneğin uzayda gezegenlerin çarpışması için hiçbir neden yoktur. Çarpışmamaları içinde hiçbir neden yoktur. Yani olumsal durumdur. Bilimsel olmanın dindar olup olmamaya ilgisinin olmadığı gibi. Açıkçası bilim selin dindar olmasını önleyen hiç bir neden yok, buna zorunlu kılan bir neden de yoktur, olumsal bir durumdur..

- A.B.D de yapılan bir kamuoyu yoklamasında üniversite mezunlarına sorulan; yanlış hatırlamıyorsam, 20 sorudan iki tanesi şöyle: Albert Einstein kimdir? Yanılmıyorsam % 80 i siyasetçi ve rak yıldızıdır diye işaretlemiş; 2. soru da "Dünya mı Güneş'in etrafında döner, Güneş mi Dünya'nın etrafında döner?" yanıtlayanların %25 i Güneş'in dünya etrafında döndüğünü işaretlerler. Şiir 11.04.1992 de yazıldığına göre okuduğum kaynak Cumhuriyet Bilim Ve Teknik dergisi 1990 öncesine ait olmalı.

**Bilimsel ve nesnel olaylarda, kişisel anlamda inanç olurda, dinsel anlamda inanç olmaz. Çünkü dinsel inanç değişmeme temellidir. Oysa bilim değişme yanlışlanma yanlış olabilme temellidir. Böyle olmazsa bilim olmaz. Toplumsal yaşayışta din ve inanç olur ve olmalı da. O da ırası gereği, bir türden değildir

Bayram Kaya

Bunlar

Bu insanlar...
Bu insanlar...
Aman bilmiyor zaman,
Tek tanışıklığımdır çünkü;
Yetim gözü görünür bana nisanlar.

Bu adamlar...
Bu adamlar...
Aç açık.
Güdülü bilinçsiz adamlar.
Ancak nisan bereketinde damlar damları.

Bu çocuklar...
Bu çocuklar...
Eciş bücüş.
Ardılca bizim çocuklar.
Kavuşunca özlemine;
Zamansız giyer gocuklar.

Bu analar...
Bu analar...
Düşüncede evgilleri.
Harekette bir tezliktir.
Ölümcülüne tercihleri.
Tereddütsüz bir yanalar.

Bu bacılar...
Bu bacılar...
Çile çekmede,
İnsanca Tutkulara.
Neredeyse doğumunu.
Haram bilmede hacılar.

Bu canlar...
Bu canlar...
Tanımazlar birbirlerini ne tuhaf,
Ancak öldür üşüyorken
Kucaklaşır kanlar.

Bu kadınlar...
Bu kadınlar...
Başarıların arkasında.
Üç kez üretkenim diye...
Çiğner ayakaltında,
Haris adımlar.

Bu gençler...
Bu gençler...
Yorumuz hep yarınlarda.
Yatırımlarımızdır yaptıklarımızla.
Beklendik istençler.

Bu bilinç...
Bu bilinç...
Çeşidi bir görmede.
Dünyanın her yerine şamil.
Bildiği çok ilginç.

(20.1019992)

Bayram Kaya

Burcumla Vurdum

Hurucumla çıktım
Burcumla vurdum

Bizim izan bilmez fakirlikti kaderimiz
Ve dahi cehaleti imanımız
Mücadelesi, bunları yetinemez gibi
Acıkınca burcunu yiyor
Yatınca burcunu üzerine örtüyor
Dışarı çıkarken burcunu takıp takıştırıyor
Burcunu sürüp sürüşürüyordu

Burcu akıl, akılı da; burcu olmuştu
Kovayken belli ki başımıza teraziden düşmüşütle

Toplumsal süreci;
Camiyi ahır yaptılar söylemiyle anlıyor ve anlatıyorlar
Vatanı; hamasetle savunup, savunduruyorlar
Dış işleri; kardeşlik, akrabalık, mezhep üzerinde Allahlık
Oysa sömürünün, sömürülmenin sosyal itesi yoktu
İşsiz bırakıp
Gazozuna ilaç katıp
Sokakta tecavüz ettiğimiz de kardeş ve mezhepselimizdi

Kem talihim, kara bağrım
Belli ki tilki görünümlü, öküz burcundandık

Dün inayetti, bugün aciziyet
Önceki gün faili meçhuldü bu gün cinayet
Üç gün öncesini hatırlamıyordu
Hafıza hafıza değil kayıp bürosu
Büyük gözlerle anlamlı bakışla öküz öküz
Bir anı yakalamış seviyor diyordu tüyosu

Açık açık ki burcu balıktı
Bin beş yüz sene öncesinde kalıktı
Konuşuyordu ama burada değildi, alık alıktı

Sorup burcuyla evleniyordu
Zekâ keskinliği büyüyor bununla devleniyordu
Aslan kükrer, kedi miyavlar
Gönlünce, karşı gönülleri tavlar
Zanneder ki bunlarla iyi gider havalar
Koç meler, köpek havlar
İpe sapa gelmez, ahmakça savlar

Astrolojim, falım; patolojim olur çalım çalım
Burçtan derdi kazarken kuyu, buydu huyu
Akrebin kuyruk titretmesi, belli ki yılan sokmasındandı

04.03.2016

Bayram Kaya

Buyur Burdan Yak

Hak etmiyordu yanmayı
Hiçbir can
Hiçbir kere.
Cehalet bir kez
Kendi kendinin; algısal, düşünsel
Vehimli
Tarifliliğinin döllendiği yere
Demir atmıştı...

Nar kırmızı
Sütliman bembeyazdı
Edim ve düşünlerimiz.
Ve beyaz, kırmızıyla kucaklaştırılmıştı bir kez
Amansızca...
Tutuşacak olanda buydu
Bilimiyordu cehalet iştah
Hazımsızlıklarda da, olsa; doymayı.

Boşuna mıydı
Bir cana kıymak
Dünyayı öldürme, demek!
Hangi cümlelerin önüne değilde
Sonuna denk düşerdi bu buyruk!
Etmem mihnetimi bilmezliğe uyruk

Nar kırmızı
Sen yakmadın bizi
Yakamazdın da...
İmanım dahlen yakar beni
Haricene şerbettir bu
Bu yakış edepten inşirahtır
Sanmamki olsun
Bu züle imanımdan rağbet
Bir ses, evet bir ses, minarelerde
İnilemedi utancı belirmeğe...
Göğsüm gibi çarpar iken mabet
Olacakken sönmeye su
Heyhat dirimle ifraz değilmiş, nabud
Yakar olan, kırmızı olan bu

Nice gönül mabet evi
Sehere açmışken yılı
Budur yolu...
ise ortam deni
Eğer kıpırdamıyorsa kılı

Sevemedim seni

23.07.2008

inşirahtır: Ferahlamak, iç sevinçlenmesi

Deni : Alçak, kötü, kişiliksiz

Nabud : Mâdum, yok olan, bulunmayan. Yok. İflas etmiş. Perişan olmuş. Sonradan yok olan.

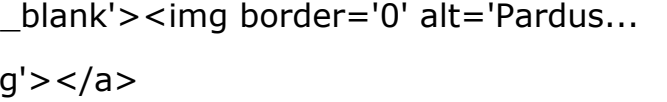
Edepten:Duyuştan/ kabul edilen yaşama hakkı kutsaldır iç olgunlaştırmasının yöneylemesiyle belirlemek

Ve beyaz: basitçe yaşama hakkı masuniyeti (dokunulmazlık güvenliği)
Tutuşacak: basitçe çıkarsamaları yapılacak, muhasebesi yapılacak, murakabe edilecek.

İmanım dahlen: İç duyuşum- imanım içte muhasebesini yaparak, içten yakıp, tutuşturarak olgunlaştırır beni. İmanın ışık (münevver) alametini taşımak.

Haricene şerbettir bu: Dışa saldırgan olmama, zaten engeldir. Dışa imanın övdüğü münevver, olup; mülevves (kir-pas) taşımamaktır.

İşe ortam deni: Eğer kıpırdamıyorsa kılı: Zulüme ve bayagi işlere seyirci kalınıyorsa. İrşad edecek yere sinip sesiz kalınıyorsa.

[Pardus... Özgürlük İçin...](http://www.ozgurlukicin.com) [Pardus... Özgürlük İçin...](http://www.pardus.org.tr/banner/bts01.png)

Bayram Kaya

Büyü Ve Büyücülük 1

Haldeki anlamalar akılla
Baş değil ki, ola başta
Bu ne hayreti muciptir ki
Sanılmaya ki yazarı şaşta

İnsanlık tarihi bilime büyücülükle başladı. Deneyselliğe de büyücülükle başladı. Peki, ama büyücülük neyle başlamıştı?

Hiç kuşkusuz ki büyü de hayatın kendi yaşantılaşması içinde başladı. Nasıl mı? Buyurun aşağıya.

Sosyal birlikti insanlar; yeme, içme, cinsellik, savunma gibi hayatın korunma ilkelerini, birlikte sağlıyorlardı. Ama hayatın akıldan çıkmaması gereken bir ilkesi daha vardı.

İnsan; yaralanma, berelenme, kırık, çukuk karşısındaki tavrıyla bu akılda çıkmaması ilkenin de olanca denetimindeydi. Dışımızdaki hayatın kendisi, çevredeki boşluklu olan her alanını doldurmuştu. Hatta hayat; hayatın da boşluklu alanını doldurmuştu.

Öyle ki bir hayat olan bakteri, başka bir hayat olan insanın boşluklu tanecikli alanını, konaklama edip; insanı hasta kılmaktadır. Hayat türler üzerinden de kendisine rakip olmuştu. Böyle olunca bir hayat bir başka hayat için hem tehditti; hem de tehdit ettiği hayat, tehdit eden hayata; uygun bir yaşama alanıydı. Böylece insanın, bakterilerden kaynaklı hastalıklardan kurtulması da, görece insan hayatın akıldan çıkarılmaması gereken bir ilkesiydi.

Kısacası, hastalıktan kurtulma arayışları daha başlangıçtan beri insanın ele alıp çözmesi gereken temel sorunlardan biriydi. Hastalıkların tedavisi, büyüün ve büyücülüğün kaynaklarından biri ve belki de en ilkidir. Büyücülüğün ikinci bir kaynağı da, ataların totemdik söyleşmesini, insanlara aktarabilmenin aracılık işiydi. Bu işte gizli olanı bilmek vardı. Gizli olan bilgi büyüydü. Bunu bilen de büyücüydü.

Animist anlamada insanlar atalarıyla iç içe yaşıyorlardı. Atalar, hiddet ve memnuniyeti gözetişle torunların yanı başında, çeşitli donlar içinde beliriyorlardı. Ama ataları hiddetin de, memnuniyetin de ikazını torunlara daha önceden yapmalıydı. Bu ikazı atalar, totem aracılığıyla konuşuyorlardı. Bu konuşma büyücüler tarafından, alınıp insanlara aktarılmalıydı. Ataların bilgisi ökülte oluşla büyüydü.

Büyücü bu anlamda şimdiki bizim anladığımız ruhlarla değil, daha somut olan totemle temas edişle bir bilginin kuplajını, totem kardeşlere aktarmalarıydı. Atalarının, ne yolla ve şekilde elde etiklerini bilemedikleri tecrübeleri; yaşayan totemlere hayal geliyordu. Hayali gelmesinin nedeni de, arada geçen onca zamanın; o tecrübi durumla, kendisi arasında perdeleme yapmasından ötürüydü. Böylece zamanın perdelemesiyle, atalar deneyimi, kendisine gizli kalan, sisler gerisindeki bir bilgi olmuştu.

Torun totemlerin atalar deneyimini kullanmaları; tıpkı bugün bizim yazıyı kullandığımız gibidir. Biz yazıyı atalar mirası oluşla, kullanırız. Ancak, yazının ne şekilde, hangi hallerde; nasıl başlangıçlarla gelişe gelişe dönüşüp, bugüne nasıl geldiğini biz bilemiyoruz. Bunun için yazının icadı; bize ökülte, oluşla; gizli (büyü) ve sissi (büyülü) bir bilgi gibi yansır.

İşte sissi ve zaman perdeli olan bu alan; ökülte, gizli oluşla; çekici bir büyü ve büyüü alandır. Büyü, ya da gizlilik; eski zaman gerisindeki aktarımla, bu aktarılanın ne ve

nasıl olduğunun, bilinmezleşmesidir.

Bugün anlaşılması, bilinmesi boşlukta kalmış eski aktarımların; eskiden yaşanmış rutin gerçeklikler olduğunu biliyoruz. Neden totem içi cinsel ilişkisi vardı? Bunu ilk atası gayet iyi biliyordu. Kendisi böyle bir sosyal ortama doğduğundan, bu sosyal ortamından ötürü bunu anlayamazdı. İlk atası kendisinin de bilmediği sosyal ortam oluşmasını başlatabilmek için iç cinsel ilişki düzenini, diğer nedenlerle birlikte, sürü yaşamından ayırmıştı.

Torun şimdi kendisine saçma gele bu saçmalığı da, aydınlatması yaşamını anlaşılabilir gerçek kılmayı gerekiyordu. Toruna meçhul olan bu başlangıç koşulları; ancak totemle anlaşılırdı. Nedeni totemdi. Gizli olanı, büyü (bilinmez) olanı totem söyleyecekti. Totem büyü (gizli olan bilgiyi) biliyordu. Büyüyü tercüme etmek, büyüü totemden alıp öğrenmek te, büyücülerin işiydi.

Büyücülük ilk meslek oluşla torunlara yapılan aktarımların bu gün geçersiz kalmasının ardındaki sırrı bilen, açıklayan bir mesleki uzmanlıktı. Yani totem düzende ezoterik aktarımların, gizli öğretimi vardı. İnsiye yoluyla öğretim dediğimiz gizliyi, gizleneni açıklar olmanın eğitimleri, ortaya konmuştu.

Büyücü gizli olan atalar aktarımını öğrenen açıklayan kişiydi. Ama bu durum da totem kandaşına gizli olduğu için büyü bir gerçekliğin aradaki geçen zaman perdelemesi nedeniyle bilinmemesi olan gizliliği büyüydü. Erken dönem içinde nedensellik bilinmediğinden, bilginin kendisi başlı başına akıl almaz oluşla bir büyüydü.

Haber alma ve bilgiyi açıklamanın bilgi kaynaklı yaptırımları büyücülüktü. Bilgi totem kandaş gözünde bambaşka anlama oluyordu. Bilginin gücü; tılsım, sihir, büyü denen bir kudretin anlaşılması oluyordu.

Sürecek

Bayram Kaya

Büyü Ve Büyücülük 2

Dünya totem kandaş gözünde groteskiydi. Totem kandaş kişi olur sanı kanılarıyla dünyayı groteski yaşantılaştırmıştı. Bu nedenle büyü ve büyücülük totem kandaşın anlayışında kişisel yaşantılaştırması içinde groteski bir ilişkilenecekti. Erken dönem groteski anlayışla, mülkiyetçi dönem ilişkilerindeki menfaati olan büyü ve büyücülükleri, sürecin akışından ayıralım. İkinci büyücülük mücadele edilendir.

İşte büyücü, eski dönem yaşantılımları içinde kullanılan edimlerin nedensellik bağı, geçmiş ile şimdi arasındaki zamanın perdelemesiyle gizli kalmıştı. Eş deyişle bu perdenin bilgisi okültteydi. Ya da, bilgiyi ezoterik çekicilikle beliren büyü alanı kıldı. Büyücü bu gizli alana ilişkin bilgileri bilen, icra eden kişidir. Yani ilkti büyücülükte hiçbir menfaati oluşma yoktur. Çünkü bu dönemler özel mülkiyetçi çıkarlar dönemi değildirler. Büyücülük sadece bu değildir.

Görünmez atalarla, görünür torunları arasında iletişiminin sağlanmasını da, duyarlıklı kişi oluşla, bu büyücü kişiler yaparlardı. Büyücü, okülte olanı öğrenmiş, bilgece açıklamışlarla, geçmişin müktesebati olmuş, deneyim ve tecrübelerini; kendisine öğretilmiş olmasıyla sosyal statü kazanıyordu. Bu statüyle büyü kaynağını kullanmayı hak ediyordu. Böylece kazandığı okülte bilgilerle, büyücü oluyorlardı.

Hastalıkları sağaltılması (tedavi edilme) süreci başlı başına bir deney ve araştırmaların arayışlarıdır. Hastalığındaki nedensellik bilinmiyordu. Ama tesadüflerin, yani denk gelmelerin tarifsiz olan yararını iyi biliyorlardı. Bu nedenle eski dönemler, öznellikli hal içinde bulunmalarla kültürel gelişmelerin içinde olma dönemidir. Birbirinin biyolojik kardeşleri olmayıp, sosyal kültürüyle kavranan totem kardeşiler. Öznellikli hal içinde bulunmanın en büyük kaynağı, sanı kanı edimi olan groteski yaşantılımlardır. Bunun deney olan mahiyeti varsa da, deneyi ve sonucunu kategorize edemediklerinden; deneysel olanla, sanı kanı olan; hayali eşlemelerle groteski yapı şekline dönüşüyordu.

Büyücü denen duyarlıklı kişiler tesadüfün ya da denk düşmenin gücünün az çok fevkinde olan insanlardı. Nesnel ve neden sel olanın anlatması ve anlaşılması, yoktu. Bu nedenle bilinip uygulanıyor olanların dahi anlaşılır bir ANLATMASI yoktu. Bu nedenle uygulamanın kendilik groteski anlaşılması vardı.

Bir hastanın ateşini su ile ıslatan serinletme, deneyle bilinen bir büyü oluyor. Ateşle su arasındaki ilişki bilinmese bile, suyla ateşin düşürülmesinin anlaşılması, groteski anlama oluyor. Yine kişimiz sayıklıyorla kendisinden geçmişken, duyarlı kişimiz tesadüf olanların da denemesi içinde olacaktır.

Yine kişimiz gittikçe kötüleşmiş iltihabi ya da kangren olmuş yara berelere karşı, yine tesadüf olanların merhem bulamacı denenmesi içinde olacaktır. Söz gelimi duyarlıklı kişi tütsü yapacaktı. Bu tütsü içinde çeşitli koku salan bitki eczası buharlaşacaktı.

Onca deneylerden birinde, solunum yolu rahatsızlığıyla, bu rahatsızlığa iyi gelen bitki ekstresi buhur; solunum hastalığı çeken hastanın solunum yollarını açması tesadüflüğü, zorunlu olarak birbirine denk düşecekti. Yine hastalıkla ilişkili olsun olmasın büyücü, aklına getirdiği şeylerin denemesini yapacaktı.

Böylece şeylerle deneme yaptığı hastalığın denk düşme ilişkisini; ya da ilişkisizliğini belirleyecekti. Bu bağlamda elindeki sopayı yere vuracaktı. Bir sopayı kıracaktı. Su içirecekti. Kaynatılmış çeşitli kök ve ot suyu ekstre eczasını ya da bulamacını, tek tek o hastada deneyeceklerle tesadüflüğü arayacaktı.

Tesadüfleri çıkarmak için insanın önünde çok uzun zaman vardı. Görülmekte ki büyücülük, duyarlı kişinin bilgi becerisiyle sınırlı; hastalıklarda kullanılan deneysel ve araştırmacı bir yöntemdir. Deney konusu o hastalıkla ilişkili ilişkisiz olanı, o hastalığa deneyeceklerle tesadüfleri ortaya çıkaracaktı. Bu tecrübe, neden sel bir deneme olmayıp, tesadüflerin ortaya konmasıyla tedaviydi (büyücülüktü) .

Böyle olunca büyücülük; analiz sentez yapıyla, buluşçuluk değildi. Büyücülük tesadüf olanın miktar ve oranını sır edip, bilginin saklananlarını insiyeye yoluyla, bir sonraki kuşak kişilerine el vermeleri işiydi. Demek ki bilim büyücülükle ortaya konmuş olup; tesadüfleri, o olayla denk düşüren bir bilme ve bulmanın bilgisi olmakla, yola başlamıştı. Bu bilimin başlangıcı olan tarihselliğiydi.

Bunlar, her biri uzun zaman aralıklarıyla tek tek birikmiş deney, öznel tecrübe ve okülte bilgilerdi. Ayrıca duyarlılık kişimiz de, kendi süreci içinde, kendi kişisel uzluğunu da işine katacaktı.

Hastalığı iyileştirme gayret ve süreci içinde büyücümüz; mikrop, kimyasallık gibi girişmelerin nesnel oluşlarını bilmeyecekti. Ama hastalık evresinde bunları, sık sık ve bir bir deneyecekti. Denemelerinde bir tanesi hasta kişinin hastalığa direnci ile birleşip, hasta kişinin o hastalıktan kurtulmasına denk düşecekti elbette.

İşte kişimiz bu denk düşmeyle işini başarmıştı. Tecrübe burada tesadüfle belirmişti. İlk insan yaşamı, bencilliğin güdülemesi dışında kalan alanlarda tesadüfün (rastlaşmanın da) payını, işin içine katmıştı. Bunu, çokça yaşantılaştırmışlardır. Tesadüflerle yaşantılaştırma, ilk dönemlerin ana ilkesinden birisidirler.

Duyarlılık kişimiz, uyguladığı ecza ya da merhemle olumlu ya da olumsuz nasıl bir şey yaptığını açıklayamazdı. İyileşmedeki bitki ekstresinin vücuttaki kimyasal reaksiyonu da BÜYÜ oluşla bilinip açıklanıyordu. Büyü sözü o dönemlerde açıklama ve bilmenin kendisi oluyordu.

Sadece iyileşme ile denk düşen uygulamaların denemesi, denemelerin giderek miktarı, süre aralığı bilgileri de ediniliyordu. Büyücüler, hem insiyeye yoluyla öğrendikleri bilgiyi (büyüyü) , hem de kendi deneylerinden oluşla geliştirdiği büyü (bilgiyi) , harmanlayan tecrübeleriyle işi götürüyorlardı.

Sihir, büyü, tılsım, efsun, keramet te denen, zorunlu gizli kalmış bilgilerin (büyülerin) öğrenimi ve uygulaması bir bilgelikti (büyücülüktü) . Büyücülük (bilgi edinme) aynı zamanda da, hastalık gibi bir konuda; yeni araştırmalarla deney yapmanın ilk uygulama alanı olmaktadır. Bir büyü (bilgi) edinmenin ve büyü yapmanın (bilgiyi kullanmanın) içinde ve karşılığında menfaat yoktur. Büyücülük, gruba veya sosyal yapı içine, sosyal ödev oluşla ve bilgelik oluşla sosyal yapıya katılma işidir.

Sürecek

Bayram Kaya

Büyü Ve Büyücülük 3

Mülkiyetçi dönem sistemi, kurnaz insanları da üretecekti. Açıkgöz insanlar, birikebilme eğilimindeki bu artık ürünlere el koymanın, göz koymanın alicengiz oyunları içine girmeğe başladılar. Bu menfaati oluşla alicengiz oyununu oynayanlardan birisi de büyücülerdi. Madem süreç emekler takasını ortaya konmuştu, büyücüler de büyü işine emek diye sahip çıkışla, kazanmanın hırsı içine girdiler.

Büyü başlanışta iki yolla kendisini ortaya koyuyor. Birisi geçmişte kalışla aslına vukuf olamadığı okülte olan büyü denen bilgilere yani atalar şeriatına sahip olmanın formasyonuydu.

İkinci yolda da bitki ekstrelerinden hazırladığı kök suyu veya bulamaç, merhem gibi eczaların halüsinasyon, uyuşturma yaraları veya hastalıkları tedavi gibi deneme yanılma alanı oluşla bitki eczacılığı olan kimyasal alandı. Kişilerin büyücü eliyle, "hastalıktan kurtulması" başlı başına bir büyü oluşun kendisi anlaşılıyordu.

Şimdi bunlara üçüncü bir yan daha eklenmişti. Şarlatanlık, insanları kandırma ve ilaç ekstrelerini kötü amaçla kullanmanın geçimlik ve her türlü menfaat elde etme, şekliydi.

Büyücüler, tekil insanlarda var olan groteski anlama düzlemlerine seslenmeğe başlayışla büyücülüğü kâr getirme sanatına ve kâr hılesine dönüştürdüler. Artık akıl almaz işler büyücülük içinde devinmeğe başlamıştı. Okülte (gizli-büyü) bilgileri bilen büyücülerden çok, bunların sahtekârlığını yapmak, ortalığı alıp vurmıştu. Artık büyücülük, sahtekârlığıyla hem gözden düşen bir iş, hem de aranan, başvurulmuş çağlar boyu bir iş olmuştu.

Dinler, kimi gaybdan olduğunu söylediği tarihi olayları ve öte dünya olaylarını anlatmayı üzerlerine alışla, okülte bilgi alanıyla, büyü ve büyücülüğe girişmişlerdi. Kimi kez de büyücülerin sahtekârlığına karşı olmuştu. Ama gaipten bilgi vermesiyle kendisi büyü kaynağı oldu. Böylece dinler okülte bilgiyi-gizli bilgiyi vermekle, zaten büyü kaynağı olmakla, büyücülerini ortalık yere salıvermişti.

İbrahim'i dinler, İbrahim'i şeriatla bir gizlici bilgi, atalar yolu olan atalar şeriatı öğretimi ve aktarımı oluşla; nebiler şeriat silsilesi yoludurlar. Nebiler yoluyla nebi şeriatını ve nebilere ait okülte bilgileri, söylediler. Arabın büyü sihir dediği ve karşı çıkış bilgi, çok kez bu okülte (büyü) olan; geçmişe dek gaipten verilen bilgilerdi. Değilse Arabın ya da orta doğu halklarının, oluşun her dine sırf karşı çıkmak için onlara büyü ve büyücülük demiyorlardı. Dinler, bir kısım anlatımlarıyla; atalardan haber vermeleri de büyücülük kabul ediliyordu. Değilse büyü lafı din yayıcılar uydurdukları bir aşağılama değildi.

Zaten hastaları iyi etme, ölüleri diriltme, körleri görür yapma, az olan yiyeceği çoğaltma, yitik eşyaları bulup yerini söyleme, eski toplumlardan bahsetme vs. gibi işleri yaptığını gösterişle böylesi bir dini yolun büyü meşrulaşması içine girip; eylemlerini mucize olucu bir tanım içinde kategorize etmişler.

Dinler büyü (gizli) bilgiler eşliğinde ve gizili bilgiler dayanağı ile kimi nebi şeriatını (yolunu), tahrif oldular, diye değiştirdi. Çünkü gizli bilgi olmuş; gaibi olmuş; okülte olmuş, büyü olmuş bilgilerle, kimin nebi olduğunu ya da kimin nebi olmadığını belirten büyü (gizli) bilgiyi; ancak ilahi dinler söylüyorlardı.

"Onlar gayba (büyüye-okülte ve gizli bilgiye) iman ederler"di; "Bunları sen nereden bilecektin. Bunlar olup biterken sen yanlarında değildin. Bunlar apaçık kitabın

ayetleridir. Yoksa gaybın (büyü olan-gizli ilimlerin) bilgisi, onların yanlarında da; onlar mı yazıyorlardı? ” diyen ayetlerle dinlerin kendileri, gaybı (büyüyü) bilmekle, büyüsel bilgi ile meşru ve sahih oluyorlardı. Büyü bilgisi olan gaybı ve gaybın doğru bilgisini, dinlerin kendileri söylüyorlardı. Dinler büyücülüğü olanca haşmetiyle insanın önüne açıyorlardı.

Tekrar söyleyelim. Buradaki büyü dediğimiz olay; kuralca nesnelliğe göre olanın aktarılan bilgisiydi. Bilgi uygulanırken çok somut bilinen bir kural ve kullanımsa bilgisiydi. Ama bilginin nereden ve nasıl geldiği o totem gruba haliyle meçhuldü.

İşte bu bilinmezlikten ötürüdür ki, toplumsal yapılara dek bu alan, büyü bir alan olacakla kalacaktı. Tıpkı bir bebeğe göre, bebeğe görünmez olanın bakım yapıp; mama sunması gibi bir ister istemez oluşun, çocukluk anlayışydı. Bebeğe göre sihirli bir el ona dokunuyordu. Çocuk bunu algılıyordu.

Ökulte olanın bilgisinde yoksun olan çoğunluğun; nesnel olanı nedensel anlayamamasından ötürü, sanıyordu ki bu kural ve bilmelerdeki tutarlılıklar görünmez bir elin değmesiyle düzenlenen olupbitti gibi oluşla anlaşılabilir, aslında gerçekliklerin bilgisiydi.

Böylece dinler doğru olduğunu söyledikleri nebi şariatını da uygulamaya koydular. Geniş yığınlara ökulte (gizli kalmış-bilinmez) olan nebi yaşantılarını, sosyal yapıya inanç oluşla vaaz etmiştiler.

Yine dinler hem ökulte (gajp) bilgilere sarılmış; geçmişten, gelecekte, nebilerden, öte dünyadan gaybın varlığından bahsediyorlardı. Hem de gaybı Allah bilir diyerek, bu ökulte alanı bilgisini insanlara kapatıyorlardı.

İnsanlar da; ”sana gayptan sorarlar, gayptan size çok az bilgi vardır” diyen ayetlerle, madem gaybı Allah bildirdi diyerek, o az bilgi veren ayetlerle gaybı bilir olup, büyücülük etmeye başlamışlardı. Yani büyücüler, Allah’ın ayetlerini yorumlayarak büyücülük yaparak meşruiyet kazanmışlardı.

Tarihsellikte inisiye yoluyla ezoteriki büyü bilgileri edinemeyen kurnazlıklar; artık ökulte bilgileri dinler içinde, tarikat ve mezhepler içinde tasavvufu alacaklardı. Artık büyü, meşru olan kutsal kitaptan okumalarla, üfürme sahtekârlığı da olmuştu.

Sürecek

Bayram Kaya

Büyü Ve Büyücülük 4

4-Animiz insan, kendisinden sonraya; yaşantısı içinde olmayan ne gayb ilmi bırakmıştı; ne de cennet cehennem gibi öte dünya anlayışını bırakmıştı. Ne de azap çeken ruh düşüncesini oluşturmuştu. Bunları ima dahi edemezdi. Kimi bu tür doku uyuşmazlıklarını animizme ithaf etmek, tam bilmezlik oluşla animizmi bilmeme cahilliğidirler.

Eski totemi dönem, totem kandaşlarına kötülük bilemezdi. Zorunlu ve iyi bir sosyal ödevcil oluşla, öne çıkardılar. Ne karıları, ne kocaları ne de bunlardan kaynaklı hinlikleri vardı. Kötülüğü bilmeyen yapının büyücülüğü kötü anlam da kullanmaları da olanaksızdı. Bugünkü karılarına, kocalarına vs. büyü yapıp şirinlik muskası takmak gibi aldatma, kandırma olan sahtekârlıkça büyücülükler; üfürükçülükler; eski erken dönem toplulukların önüne aldıkları bir mesele ve kullanım hiç değildiler.

Babil Utnapiştim'i ya da Sümer Ziusudra'sı; ittifak içindeki bir totemi boyun, öğretmeni, belleteni, bilicisi, duyarlısı, büyücüsü oluşla peygamberidirler. Henüz peygamberlere Rabbani olma sıfatı da verilmemişti.

Ziusudra (ya da Utnapiştim) Şuruppak şehrinde Ubartutu'nun oğludur. İttifak, tanrılar kurulu; ittifakın katılımcı gruplarından meydana gelmişti. Her biri bir totem gücün temsilciliği olan kurul; bir karar almıştı. İttifakın insanlarını yok edecektiler. O günkü kavram diliyle sık sık tufanlar düzenleyecektiler.

Az ileride bahsedilecek ittifak kararlarından hoşlanmayan bu kararlara karşı çıkan ittifakın kararlarına iman etmeyen [sadık kalamayan (cin)] gruplar vardı. Tufanlar uyumsuz grubun içlerinde atılmasıydı ya da, yeni bir iman tazelemeydi (sözleşme ahdine sadakat onaylamasıydı) . Zaten ittifaka muti olanlarda yeni şartların yeni sorunları karşısında, şart nameleri sık sık değişip dirençlere göğüs geriyorlardı.

Şunu unutmayınız, ittifakı dönemin kullandığı dil olan, iletme dil aktarımlarının bir özelliği vardı. İttifakın ortak dili oluşla kullandığı dil sözcükleri yeni oluşuyordu bu biline. İkinci olarıktan da ittifak dilinin anlam ve kavramları veya kullandıkları tanımlamalar, sürekli bir anlam oluşla tam oturmamıştı. Sözleşmenin yeni şartlarla değişmesi gibi sözleşme oluşun anlam genişlemesi gibi sözcüklerin anlatım karşılığı da sık sık değişiyordu.

Erken ittifakı dönem anlatımlarında eğer bir tufandan, bir yaratmadan, bir yok etmeden, bir yer, gök tanımlamalarından bahis ediyorlarsa; bu tanımlar o dönemlerde bugünkü anladığımız anlamla ortaya konulmuş anlamları ifade etmiyorlardı.

Kavramlar yeni yeni beliren, ittifakın bile ön görmesi olanaksız olan gelişmeler ışığında şiddetle oluşan ihtiyaçlar karşısında, meydana konuyordu. Sık sık ta anlam genişlemesi, ya da anlatım değişmesine uğruyorlardı.

Söz gelimi ittifakın gücü (tanrılar kurulu kararı) , ittifakın görünüşünde olan yepyeni bir insan yaratmıştı. Bu yaratış yoktan var ediliş değildi. Zaten var olan, ittifaka katılan her bir grubu, yeni totem kimliği anlayışı içinde saygılama ve kutsal kılmanın "birlik sözleşmesi" olan yaratmalardı.

Bu nedenle ittifak içindeki, bir başka grubun totemi insanı; kendi eski totem kimliği oluşla, ateşle arınmanın tanımlı lığı içindeydiler. Sümerliler aşağı yerli oluşla, balçığın insanıydılar.

Bu tanımlık ve etnik üstünlüktü anlayışlarıyla birbirine meydan okumalar, ittifak içinin ari etnik ırk çatışması oluşla (!) kendilerini öne sürüyordular. İşte böylesi bir egemeni durumda, grupların bu üstünlüktü anlayışlarını kırmak için ittifak, ittifaktaki her bir grubun yaratılış fikrini ittifak tanrısı olan kurul başının (Enlil'in) eliyle yoğurup şekillediği insan görünüşlü birleştirmeyi seremoniye edişle tarihte, ilk kez İNSANI yarattılar (melez insan yaratma) . Bu fikre kimi grup (şeytan) : karşı çıkıyordu.

Yine Tevrat'ta belirtildiği gibi, tanrı kırım hayvanını, sonra yerin, göğün hayvanını yaratması gibi birçok seremonileri vardır. Ve özellikle tanrı, sanki neler yarattığını unutmuş ta yeniden hatırlıyormuş gibi tekrar tekrar bu hayvanları bitkileri sayıp, belirtir olan söz edişleri vardır.

Tevrat'ın tanrısı, göğün uçan kuşundan, yerin sürünen hayvanından bahsetmesiyle onlara gelin demektedir. Yoktan yaratılana değil, zaten var olan bir şeye "gelin" diyor. Bu yepyeni bir yaratılış olmayıp; ittifak içine katılan gruplardı. Hatta bu bağlamda yerin ve kırım hayvanını da tufanda yok edeceğim demiştir. Yer ve kırım hayvanı dediği erken dönem totemi insan tanımlama ikonuydu.

Bunlar yok edilenler, ittifak içinin asi, uyumsuz, ittifaka göre barbar insan grupları olup, ittifakın içinde atılmalardı (Nuh kavimi gibiler) . Bu eski dönem ittifaklıyım olayları, içlerinde atılan kavimin kendi gözlerinde olan uyarlamalarıyla anlatılınca, çok sonraki anlatımlar; bambaşka hüviyete bürünüyordu.

Yerin, kırım, göğün hayvanı; ya da adamı gibi söylemler; böylece ittifakın ve totemlerin kendi dışındaki başka totemleri de insan tanımlaması içine almalarıdır. Böylece her bir totemi, daha önce kendi gibi saymadığı başka totemleri, ittifakın gücüyle bildi ("ve Adam Eva'yı bildi". Başka totemi Eva'ları bildi) ve tanıdı. Yine yerin hayvanını, göğün kuşunu çağırma olayı, onları kabul edişlerle kendi aralarına almalarıdır. Onlarla temas eder olma durumudur.

Sürecek

Bayram Kaya

Büyü Ve Büyücülük 5

5-Kısacası burada ki yok etme insan soyunu kurutma anlamına olmayıp, yeni bir ittifakı anlaşmayla eski ittifakları, hükümsüz saymaktır. Yok saymaktır. Keenlem yekün hükmünde görmekte eş anlamlı olup; ittifakın gelenek görenekte totemi hafızasını ya da bir önceki ittifakın, eski toteminin bilincini silmenin operasyonlarıydı.

Ne yaratmalar yoktan yaratmaydı. Ne yok etmeler yeryüzünde silip süpürüşle ortadan kaldırmaydı. Yani erken ittifak dönemi daha oturmamış bir dilsel ifadenin, yeni yeni ortaya konan dili oluşla ham bir dilin kullanım şeklidirler. Tevrat yaratılışı söylerken: Rab, "göğü (var olanı) yerden (var olandan) ayırdı" der.

İttifak kurulu (tanrılar kurulu) , ittifakın selameti için bir karar almıştı. Yeni bir sözleşme yani tufan yapacaktı. Yani bir kısım grubu ve gruba tabi olanları tapınağın birliği (anlaşması-sözleşmesi) içinde kovacaktılar. Yenileri de içlerine alacaktılar. Ve bir önceki birlik hafızasını da, silecektiler. Yeni zaman gelişmesinin hesapta olmayan yeni kurallarını anlayacakları. Yeni kural, yeni şartname demektir.

Yine ittifak içinin bir başka çatışma tipi de bu tanrılar kurul içinde ortaya çıkacaktı. Aslında tepede (kurulda) birlik olmayınca yapı içinde de birlik oluşmıyordu. Kurul içindeki her bir totem yapının kendi özelliği ilerideki tekleşecek olan tek tanrının da sıfat özelliği olacaktı. İttifakı kurul, tufan kararı alacaktı. Tanrı Ea kurul kararına açıktan ve gizliden karşı çıkacaktı.

O dönemler tanrılar ve insanlar iç içeydi. Neden? Çünkü ilahlar ve sonrada tanrılar olan bu güçler; gerçek ve yöneten totem grup temsilcilikleriydi. Böyle olduğundan insanla iç içe olmak zorundaydılar.

Bu nedenle ilah ya da tanrılar; grup insanlarıyla ve grup insanlarından biriyle yüz yüze konuşuyorlardı. Bu duvar gerisi konuşmaları, ilerleyen zamanla; yavaş yavaş yetkinleşen, soyutlaşan insan bilinci sayesinde geliştirilecekti. Ve insanın kendisine yabancılaşmaya başlamasıyla, tanrılar insanlarla önce duvar (perde) gerisinde, sonra rüyasında, daha sonra vahi yoluyla konuşacaktılar. Osilasyon kaynağı tanrılar da görünmez olacaktı. Gün gelecek tanrı ile insan arasındaki bu vahiyler, tümünden bitecekti.

İşte kurul üyesi Ea, tanrılar kurulunun kararı olan, ittifakın içindeki taşkın grupların sürülüp atılacağı kararlarını sevdiği insan olan grup eşi Utnapiştıme bir duvar gerisinde konuşarak haber verir. Tufanla taşkın olan gruba belki de bir şiddet, bir baskı da uygulanacaktı. Utnapiştım de gruptan ayrılır.

Aslında yaşanmış olan bu olay ve tüm olay varyantı; yazı diline geçirilene değin birkaç bin yıl dilden dile anlatılmıştı. İttifak süreci çok gelişmiş bambaşka varyant halleriyle devam etmektedir. İlk erken dönem ittifakları hayli dirençli, hayli şiddetli reaksiyoner ve çok çabuk değişen, dönüşen; sürekli ve keskin kararların alındığı bir başlangıç evresiydi.

Bu nedenle her bir dönemin olay anlatım dili, içinde yaşadığı gelişen yapı süreçlerinin, diliydi. Daha sonra 100-200 yıl gibi bir süreçler sonunda; mevcut ittifakı süreç, kişilerin içine doğdukları alelade bir alışma ve doğal düzen gibi olmanın algılanış sürecine dönüşmüştür. İttifak konuları sonraki kuşaklara malum değildi. İttifakın birlik yaratma düşüncesi ona absürttü. Çünkü az çok zaten ittifak içindeydi.

Böylece araya zaman ve ökülte oluşun birikişleriyle şimdisi ile öncesi arasında zamana

dek bir bağ kopuşu girecekti. Ve erken dönem dili ile şimdiki dilin aynı kelimelerindeki anlatım değişmeleri farkı, yeni sürecin hafıza boşluklarını oluşturacaktı. Tufan ve yaratma sözcükleri, ittifakın oluşmasını değil de; şimdiki haliyle bildiği bambaşka şeyi anlatıyor olacaktı.

Kavramlar değişmişti. Tanımları bu günkü tufan, bugünkü yok etme tanımlarına yaklaşan bir evrilme geçirecekti. Eski anlatımlı dil ifadelerdeki kullanılışla tufan ve yaratma diye geçen sözcükler; şimdiki yeni versiyon anlatımlarda yine kullanılacaktı. Ama hikâye yeniden kurgulamanın gözden geçirilmesi ile tufan yok etme gibi kavramlar, şimdiki anlamlara uygun eklemeleriyle anlatılmış olacaktı.

Söz gelimi tapınak toplantısı olan ittifakı alanın toplanma yeri olan yürünen dağ tapınak ölçütleri, gemi ölçütlerine dönüşecekti. Tapınak alanda ittifak şölenu için yakılan fırınlar fokur fokur kaynatılan, kazanlar vardı. Yemeli içmeli şölene dek toplantıdaki fokurdayarak kaynatılan kazanlar; bugün buharlı gemi fantezi yorumlarına dönüşecekti. Süleyman tapınağı önünde 30 000 LT hacimli, içine tuzlu su ilave eden (bk. Tuz kültü) ritüeli elli, kaynayan deniz de bulunmuştu.

İttifakın oluşmasıyla kendilik politeist bir yapı görünümü kazanan konfederasyonun oluşması bize ökülte kalır. Ökülte kaldığı içindirki dinler, tarihsel olan bu politeisti ökülte yapıyı aktarıp açıklarken, kendi mantığına göre anlayıp söyleyecekti. " insanlar azıtıp sapıtmışlardı! İnsanlar önüne ne geldiyse tapmışlardı", diyecekti

Utnaşıtim belgesi, sözlü anlatım olarak yazılı kaynaklara geçene değin bu 1000- 2000 yıllık sözlü anlatımlarıyla zaten değişmişti. Buna bir de yazı dönemi içindeki dilin o günkü anlam gelişmeleriyle kullanılmasının yorumları eklenince; bu erken dönem konularını anlatır olan destanlar; eski anlatım şekline göre konunun hayli uzağında anlaşılabilir olacağını da düşünürsek; değişmeler kaçınılmazdır.

Bununla da kalmayıp kavimler o günün koşullarına göre ve giderek kurul hiyerarşisiyle düzenlemesi olan uygulamaları tek tanrı anlayışına doğru yansıyacaktı. Bu süreci, her biri; kendi kavimi açısından yorumlayıp, değiştirip dönüştürüşlerle tek tanrı oluşmasını daha bir imani hale getirmiştiler. Sümer Ziusudra olayı; İsrail'e geçmiştir. Bu geçişteki mucize içinde İsrail'in Babil sürgünü olan hayatı vardır.

İsrail ulularının Babil kitaplığında görev almaları esnasında, bu anlatımları okuyup etkilendikleri bir vakiadır. Bu etkilenme ökülte olmuş bilgileri ana kavram kelimeleriyle kendi kavimlerinin o anki kullanım da olan mantık diline çevirişle, Ziusudra'nın ilk yazılan Tevrat nüshalarına Noah, Nuh oluşla geçip yeniden İsrail örfüne ve İsrail anlatımına göre düzenlendiği bilinmektedir.

İttifak öncesi totemlerin cin, şeytan, melek, peri, zebani gibi anlamaları ve anlatımları yoktu. Bunları bilmiyorlardı bile. Varlıkları sanı kanı türü algılarıyla eğlenceli, hayali alanlara götürme olan groteski anlamalar içinde oluşlarında bunlar vehmedilirse de, bu haliyle bu tanımlarıyla cin şeytan vs. totemlik içinde yoktur.

Sürecek

Bayram Kaya

Büyü Ve Büyücülük 6

6-Bugünkü anlamalarımız olan cin, şeytan anlaması ilkin insanların dünyaya yabancılaşma algılarıyla kıpırdandı. İnsanlar ego sağlasanlarını giderdikten sonraki dünyayı yaşantılımlayan ham düşünceleri vardı.

Bu hem yaşantılımsa hem yabancılaştırma süreciyle girilen dünyayı insanlar; eğlenceli, komik ya da trajikomik buluşla algılarını harmanladılar. Bu birikimlerine bir de ittifakı düzen içine katılışla edindiği ökülte kültür eklendi. İttifak kültürü yaşamı oluşla, ittifaka katılmak için her biri bir yönden gelen katılımcılar ittifaka geliş yönünün, yön adıyla tanımlandılar.

Sümer'e ya da Akad ittifaklarına göre kendilerinin coğrafya olarak yukarısında Suriye, Irak, Güney Doğu Anadolu gibi yerdeki gruplara göğün insanı, göğün varlıkları ya da gökten gelen insanlar veya göğün kadın ve adamı diyorlardı. Kendisini hazır ve kurulu bir ittifakı düzen içinde ama genelde başka tür çatışmaların içinde bulan şimdiki insanlar, ittifakın tanımlaması olan göğü, artık eskisi gibi yukarı taraf anlamına gelen ifade şekilleriyle bilip, anlayamıyorlardı.

İttifakın gökten gelen varlıkları kendileri ile evlilik ve bütünleşme yapmışlardı. Yerin adamları ve yerin kadınları göğün adam ve göğün kadın varlıklarıyla evlenmişlerdi. Bir kaç yüzyıl sonraki melez torunlar, zaten içine doğdukları ortamı kendilerine gayet olağan bulacaktılar. Yerin ve göğün varlıkları olma tanımlamasında iz bile bulamayacaklardı.

Kendilerine söylence yoluyla gelen bu yer gök insanların evliliklerinin neden bu kadar üstüne basa basa durulduğunu, bilip anlamaları da olası olmadığı gibi olaydaki yer ve gök kavramlarındaki yer gök varlıklarını da, anlayamıyorlardı. Bu anlamlar onlara gizli kalıyordu. Bu anlamları ve bu anlatımlarda karşılaştıkları söz ve kavramları giderek dini anlatımlarla simgeleyen yorumlara dönüştürdüler.

Ne söylenirse söylensindi, ne annesi; ne babası göğün ya da yerin insanı değildi. Annesi anne, babası da gayetten babasıydı. Bu anlatımlardaki kendisi değildi. Bu anlatımın yorumlanması gerekiyordu. Neden kurbağa prens birden insan olmuştu? Neden bir insan peri kadar güzeldi? Peri niçin insana âşık olmuştu? Kurt totemli olan karşı bir kötü insanı, tanımayacak kadar illa ki Kırmızı Başlıklı Kız gibi aptal mı, olması gerekiyordu? Ya da masalların olağan üstü anlatımı bu ökülte kavramlarla mı yansıtılmıştı?

Tıpkı bizim 50 yıl önceki gelin sofrası ayrılığının nedenini bilmeyişimiz gibi. Tıpkı 50 yıl önce babamızın yanında kendi çocuğumuzu kucağımıza alamadığımızın nedenini bilemediğimiz gibi. Bırakın kendi çocuğumuzu kucağa almayı, adlarını dahi söyleyemez oluşumuza, uyduruk anlamlar vermemiz gibi.

Totemlik bilinci, ittifakın içinde, ittifaka göre değişmişti. Gök ehli ve yukarı yer tanımı ileri ittifak dönemlerinde hayli değişmişti. O günkü anlatımlarıyla gök ehlinin yukarı Suriye, Irak, İran gibi bölge insanlarından bahsedildiğini bilemez olmuştu. Kuzey yönünde gelen insanları gökler tanımlı sözcükle eşleşen ittifakın gök ehli sözü, şimdiki zamanda ittifak içinde aradan geçen zamanla ökülte bilgi oldu.

Ökülte olan gök ehli kavramdaki anlatımları dinler, şimdiki anlama yakın bir anlam oluşla, gök ehlini; şimdiki mavi olan, yağmur yağın göğün cini, şeytani, meleği gibi anlatımla ruhani varlıklar yapmışlardı. Meleklerin adamlarla, adamların cin kızlarıyla evliliği, Bir zamanların gerçek toplulukları olan yerin ve göğün (yukarı Asur, Suriye, Irak, İran, Anadolu gibi yerlerin) insanların başka kimseler değildiler.

Melek cin kavramını, aşağı yer insanları olan yerin adamıyla; yukarı yerli, göğün insanları gerçekliği kaynaşan ittifaklar sonrasındaki çarpıtmanın şimdiki göğe transferinden başka bir şey değildir. Yukarı yer olan göğün İnannası olan kutsal inek, şimdiki anlamıyla göğün ineği ya da göğün boğası olan boğa burcu gibi yorumlanmış yansımalarıyla da diğer yandan astroloji kavramına doğru da yürünecekti.

Geçmişte, her biri bir; gerçek insan toplulukları olan cin taifesi ya da cin gruplarını dinler; bugünkü anlamıyla cin ve melek kavramı yapıp, bunlara inanmayı da inancın baş koşulu yapıyla melek cin imani olacakla bu tür cin, melek, şeytan, peri anlatımları da bir iyice meşrulaştırılacaktı.

Söz gelimi ittifakı dönemin en başında, yukarı yer kavramı; gökle tanımlanıyordu. Şimdiki gök henüz anlamsal bağıntı içine girmediğinden, gök kavramı yağmuru yağan gökle algılanan bir anlama değildi. O dönemler bir sözcüğün anlamı, yaşantılım konusu olmadan topluluk içinde ona denk düşen bir düzenlemesi olmadan ifadeleneceği ve isimlendirilmesinin gereği pek pek duyulmuyordu. Duygular daha çok sağlanışlarla, beden dili oluşlarla ifade ediliyordu.

İttifaklar az çok amacına ulaşmış oturmuş başlanmıştı. Melez insan olan 'nefilimler, titanlar' vs. varlıklar doğmuştu. Yavaş yavaş gelişen dil ile renkler, yönler ibadet şekilleri, totem yiyeceği, geçiş törenleri gibi uygulama tanımlamalar gök sözcüğü kullanımının içini boşalttılar. İttifakı süreç bugüne kadar bitmediyse de bu uğurda hayli yol alınıp deneyimler oluşmuştu. Artık toplumsal yapının oturtulma mücadeleleri başlayacaktı.

Kısa süre sonra tarım ve hayvancılık topluluklarıyla göğün bağıntısı ortaya kondukça, ortaya konan bilgi, hayatın kullanım tarzı oluşla, kavram kargaşasından kurtulmak gerekecekti. Yukarı ve aşağı tanımlamasına göre kavramlaşan gök sözcüğü, yeni yön kavramları kullanımının ortaya konması nedenceyle, gök sözcüğünün kullanım anlamı; bu günkü anlama doğru kayacaktı.

Sürecek

Bayram Kaya

Büyü Ve Büyücülük 7

Dinler cinleri iyi ve kötü cin, ya da imani imansız kâfir cinler olarak ayırmıştır. Ezoteriki oluşla sonraki ittifak söylemleriyle, ittifakı sözleşmeyi kabul edip uyumlu olan cinler anlatımına dinler, iyi ve imanlı olan cinler diyordu. İttifaka ve ittifakın gücüne inanmayan; ittifak birlik gücü olan Tanrıya; kafa tutan; ittifak sözleşmesine uymayan cinlereyse dinler; imansız kâfir cinler diyeceklerle sembolize ediyordular.

İttifakın gücüne asi olan insan (cin) topluluklarına bir geçiş dönemi ödevi olan, mühlet verilmişti. Bu kabil imi timi kalmamış ökülte olmuş ittifakı yansıma ve yansıtılmaları anlatan dinler; şimdiye göre sissi ve hayali gelen ittifakı dönemi ve ittifakı dönem öncesinin destan söylencelerini kendi bünyesine göre anlatışla yorumlamıştılar.

İyi cinler insana yardımcı oluyorlardı. Kötü cinler göğün geçmiş ve gelecek olan bilgisini çalıp; insana vererek, insanı kendisine çekiyor; insanı azıtıp sapıttırıyordular. Bu çalınan geçmiş ve gelecekte olan bilgi ökültebilgi, gizli olan büyü bilgisiydi.

Gök, bu hırsızlığı önlemek için cin ya da şeytanlar üzerine kükürt bulutu ve ateş yağdırıyordu. Kötü cin bir iki geçmiş gelecek bilgisi ile insanı kendisine tabi kılıyordu. Böylece cinimiz de dini anlatımlara göre geçmiş ve geleceği az çok biliyordular. Erken dönem atalar yolunda giden ittifakın uyumsuzlarıyla; buna karşı olan; şimdiki şartlara göre "ya atalar yanlış yoldaysa" diye özetlenen ittifakı grup; gelecek zamana göre sizin borunuz mu, bizim borumuz mu geçerli olacak kabili tartışıyor, bir mühlet dönemi talepleşiyorlardı.

Animizdi dönemin yaşantılışı olurla keçi, taş, kayalık, çalılık vs. olarak belirip te ata olarak görünmez olan dedeler, nineler; yine de duyarlı insanlarla olan temasları nedenleriyle, atalar koruyuculuklarını torunlar üzerinde sürüyorlardı. İşte bu süren şey, şimdiki dinlerin yeni tanımıyla cinler üzerinde yeni büyücülüğün marifeti olacaktı. Cinler, ökülte olanı bilmesiyle baş büyücüydüler.

Kutsal kitaplar, bu kitapta, yaş kuru; açıklanmadık hiç bir şey bırakmadık; diyordu. Bu demekti ki; siz düşünmeyin; biz sizin yerinize, sizin için ne biliyorsanız ne bilmeniz gerekiyorsa biz her şeyi bildirdik. Size lazım ne varsa, tüm bu şeyler kitabın içinde. Yeter ki sizler kitabı dosdoğru okuyunuzdu.

Yaş ve kuruyu bilip, bulmak, açıklamak ta büyücülerin eli ile ortaya konan bir durumdu. Şeyler mantık ve akılla bilinemezdi." Bu bilgiyi katımızdaki levhi mahfuzda tutuyoruz". Şeytanlar bunu zor da olsa çalabilmektedirler. Bu tür siz bilmezsiniz ancak biz biliriz demenin günceldeki siyasi söylemi de; "size ne lazımsa, onu da biz takdir ederiz. Komünizm lazımsa, onu da biz getiririz" diyeceklerle belirtmekti.

Büyücüler olan cinler, geçmiş gelecek bilgileriyle insan bakıcılığı (falı) olmuştu. Büyücü artık atalar yerine dinlerin cinleriyle temastaydılar. Cinleri, şeytani ve meleği bugünkü anlamıyla dinler ortaya koymuştu. Totemiler bu bilgiden yoksundular. Bu yüzden yasaklanan büyüü dinler ortaya koymuştu.

Mademki dinler cinlerin geçmişi geleceği çalıp geçmiş ve geleceği biliyor olduğunu söylüyorlardı ve devamlı cinler insana hükmediyorlar veya cinler insana hükmetmek için insanın, hükmüne girmiş görünüyorlardı. O halde büyücüler de bunlarla temasa geçip, cinleri kullanıyor olmalıydı! İşte süreç içinde yerilen büyüün kaynağı da, yine dinler olmuştu. Ve büyüün dinler eliyle meşrulaştırılması da böyle olmuştu.

Dinler eşek dili, karga kakası söylememişti ama büyücülük bir kez bu kulvara girdi mi;

mezarlık toprağı katılmış, kedi sidiğıyle karıştırılmış su da, içilir olacaktı. Bu tür ezoterikti büyü ve büyücülükler, büyü ve büyücülük yolunun kendi iç dinamiki, gelişmesidirler. Dinler bir kez büyüye yol vermiştiler.

Gerisi büyücülerin bileceğı bir şeydi. Bu yüzden Arap, kendisine bildirilen geçmişteki nebi bilgilerini ve geçmiş atalarına dek (büyü) bilgilerini, gökte çalınmış olan gizli (büyü) bilgi sayıyorlardı. Bu yüzden bu bilgiye, büyü sihir deniyordu. Bu bilgiyi aktaran insana da büyülenmiş, mecnun diyorlardı.

Şimdinin deneyci kanıtı olmasa; sizler de şimdiki onca bilgilere büyü, sihir derdiniz. Daha düne kadar radyo içinde cinin olduğunu ya da radyo içinde küçük küçük adaların olduğunu söylemez miydik? Bu nedenle Arap, nebiler şeriatını söyleyen; bu söylemlerin tebliğini yapan insanı da ancak; şeytanın ve cinin etki ve büyüü altında olan bir insanın marifeti sayıyorlardı.

Sonuç, büyü ve büyücülük kendi tarihselliğı içinde insanın animizdi olgularıyla hayatın gerçeklerine denk gelen bilme, bulma ve gerçek yaşantılımlar oluşla; uygulanan hem reel ve hem de giderek sanal bir anlamaydı. Bu haliyle büyü ve büyücülük inisiye aktarımsa oluşlarıyla giderek bilimin ve deneyin öncüsü de olmuşlardır.

Dinlerin zahiri ve batini (gizli) ilim olma anlayışı; çağlar boyu süren bir anlama ve anlatımla, dini gizli bilgiler (havas) üzerinde uzmanlaşıldı. Büyü, kendisinden öncesiyle yaşantılımlı olmuş, ama şimdilerde tedavülde kalkmış olanın gizliliğini açığa çıkarmaydı. Semavi dinler de geçmiş gelecek bilgisiydi.

Büyü zamanla sıradan, menfaati şarlatanlıklara doğru kayıp, asıl amacından sapıp, sıradan insan tuzaklarıyla çok kez gözden düştü. Dinin batini alanı, kendi içinde gelişti. Artık çağlar boyunun gizli ilmi olma olan, büyü bilgiyi ortaya çıkarıp, el verme işini sanki; yorumculuklar almaya başladılar.

Artık batın (gizli bilgi ya da gizil ilimli) alan, beden üzerinde iradenin hükmünü ortaya koymanın, yol yöntem ve gizli bilgilerinden kaynaklı uygulamaların öğretisi olmaya da çoktan başlamıştı.

Toplumsal gelişmeler nedeniyle, büyü ve büyücülüğün içindeki deney ve bilimsel olanın uzmanlığını toplumlar kendi üzerlerine aldıkça, büyü ve büyücülüğün içi boşaldı. Büyü ve büyücülüğün içinde okülte olanın, groteski anlama ve anlatılmaları kalmıştı.

Tarihsellik, insan özneliğı içine büyü ve büyücülük devinmeli bir zemin alanın inşa kalıntı ve görüntü, yansımalarını bırakmıştı. Sizin bu alan içine atacağınız her şey; bu alan devinmesinden hareketle çalkanacaktı. Şimdi bu alanın içi, sadece bir yanlış anlamanın çarpıtılması olan, şarlatanlık olan; cin, peri, şeytan gibi groteski varlıklarla, insan arzusu hilafına melunluk olan gelişme yönü ile devam eden bir süreçti.

01.03.2013

Bayram Kaya

Büyü Ve Büyücülük 8

Hiç kuşkusuz ki büyücülükte, bugünkü gibi karmaşık olmayan ilk yalın haliyle hayatın kendi içinde önce sosyal yaşamla çok sade bir şekilde ve sonra da giderek sosyo toplumlarla niceli başlamıştı.

Büyü kişinin ya da kişilerin bir etki, bir tesir altında kalışıyla o etkinin dışını düşünüp görememesi hali olmakla yine o etki dışını akıl edememe halidir. Aynı etki altında kalanlar da birbirini aynı bakışım ile etkilerler. Birbirleri dışındaki dünyada sesler duymalarına karşın, bu kişiler adeta sağır ve dilsizdirler.

Asıl etkiyi ortaya koyan şey yerine, etkisi olmayan bir şeyle yer değiştirip; yerine konuların, yerine konduğu şey gibi bir öznel etkiyi göstermesi büyüleyiciliktir. Kendisine telkin, kendisini iknadır.

Temel gereksinimlerin (beslenme, yiyecek, korunma, cinsellik gibi uyaranların yani bir etki ortaya koyanların) özel ellerde toplanmasındaki mahrumiyetinkilerle muhtaçlıklarını ortaya çıkarırlar.

Temel muhtaçlıklarınız sizde bir etki ortaya koyar. Muhtaçlıklarınızla ortaya konan etki; cennet kavramıyla bir arada size sunulur. Sonra asıl uyaranları ortadan kaldırdığınız zaman "cennette" bu uyaranları yapıyormuş gibi aynı etkiyi sürdürmeye devam eder.

İşte büyü ve büyülenme böylesi bir asıl uyaran etkilerin kişisi öznel dünyaya aktarılmasındaki öznel kalıplanmalarıdır. Totem dönemlerde ve ön ittifakı dönemlerde bu etkiler grup üzerinde olmakla totem dönem özgeciliğiniz ortaya koymuştu.

Köleciler sistem muhtaçlıkları kişiselleştirdiği için asıl büyü ve büyücülüğün kirli menfaatlere dönüşmesi bu köleciler süreci içindedir.

Aşk sizi büyüler. İnanmışlık sizi büyüler. Her kararlı oluş değil ama ısrarla kararlı oluşlar sizi büyüler. Cennet tasımı ve cennete gitmeyi vaaz eden seçme ayıklama düşünceleri sizi büyüler vs. Ve yine cünüplüğe, mundarlığa inandırıldığınızda bir mundarlık anında artık yıkanmadıktan sonra kendinizi rahat hissetmeniz olanaksız hale gelir.

İnanç öğelerinin rüyalarınıza girecek denli özne dünyanızı etki altına almış olması bu büyülenmenin açık tesiridir. Uyanık iken de takip ediliyor, gözetleniyor olma hissi bu inançların sizin üzerinizdeki aklın kontrolünü kaldırıp kendi mantığını sizler üzerinde akıl kılmasının bir büyüleniş etkisidir. Yani bilememeyi bilme yerine koyup onu önemsemedir. Bir özdeyiş gibi; "Az anlayıp çok inanmaktır".

Kısaca bu büyü sel etkiler sizde sorgulamayan, kul oluşla; hizmet eden, bir meleklik çıkara bildiği gibi; gözünü kırpmadan kendisini Alamut Kalesi burçlarında aşağı atıp kayalıklarda kendisini parçalayan bir "dai" gibi haşhaşiyeci fedai oluşun tüm cinayetlerini ve günümüzdeki canlı bomba olma örneğini de ortaya koyar.

Büyü sosyo toplumsa gerçeklerden hareketle bir sınıf öğretimi vaaz iken; kızına, oğluna kısmet bulma, kocasını evde tutma, kısmetini açtırma; karı kocayı ayırma gibi giderek abidik gubidik her bir saçılımla akıl almaz konuların meselesi ve istismarına dönüşmüştür. Elbette her şey gibi tesir de salt değildir. Gelip geçici bir olanaktır.

Burada asıl mesele kişinin bir tesir altında kaldığıdır. Gerisi lafı güzaftır. Bir satıcı, bir reklamcı bile bu unsuru kullanır. Eğitim bunları büyük ölçüde geriletmektedirler. Ama

zaaflarınız, ilgi alanlarınız olduk ta vs. eğitimde büyülenmenize engel değildir.

Büyü etkisini, bir sözcük; bir cümle öbeği ya da politik alanda siyasi oluşla söylenen inanç sistemleri olmakla bu alan süreçleri kişi üzerindeki büyüleyici etkilerini ortaya koyarlar. Çünkü her etkiyi bir vaat takip eder.

Totem dönem ve ön ittifaklı dönemin özgecil davranışları; köleci dönemin hayli ileri aşamasıyla cennet karşılığındaki vaatler yaptırımına dönüşmüştür. Neden? Çünkü totem dönem ve ön ittifaklı dönemde cennet tasımını destekler sosyo öznel toplumsal koşullar ortada yoktur da ondan.

Oysa köleci dönemle en temel ihtiyaçlardan yoksun bırakılan kişi ancak köle olmakla bu kendisine nimet diye belletilen bu nimetlere kıt kanaat ulaşabilmektedir. Ömrü bu nimetlere kavuşmanın ve rahat yaşamının hayaliyle geçmektedir. İşte cennet tasımı diğer şeyler gibi bu hayallere tercüman olmaya ya da referans olmaya da cuk oturuyordu.

Bu nedenle artık özgecilik yoktu. Öyle ya efendi sizin hayalinizi süsleyen şeylerin bol bol teması içinde olan şeylerden ötürü bulanıp o şeyden kusarken, efendi; size neden özgecil olsundu? Efendiye vaaz olacak konuların hepsi, efendinin elinin altındaydı. Efendiye ne vaat edebilirdiniz ki?

İçine düşülen bu büyü sel komikliğin neden sonra, yıllar sonrası bir tutumla işin farkına varıldığında bile kişi kendisini gerçekten çok aptal görebilmektedir. Ama kişiler o büyücü şıyaseti, o imanı sürdürür iken de büyü (tesir) altındaki kişilerin kendilerinden daha doğrucu ve daha akılcı da hiç kimse yoktur!

Güzel bir söz vardır. "Şeytanın en önemli özelliği, kendisinin yokluğuna da sizi inandırmasıdır" diye. Aynı sözün bile benzerini dinler için de belirtebiliriz. Dinlerin en büyük büyüsel özelliği; "kendilerinin büyüye karşı olduklarını söylemeleriyle" kendilerinin insanları büyülemeleridirler.

Bayram Kaya

Büyük Olur

İlk aşk
İlk hayal kırıklığıdır
İlk hayal kırıklığı büyük olur
Benimkisi kaçınıcı
Bu yüzden kırıklık bile değilsin

Onlar her yerde
Yer altında
Yer üstünde
Bağırda sokulu hançer
Çağırı, dilde ağıtla ölü
Yol ucuz
Dönüş pahalı

Onlar tasada kıvançta
Cumhuriyet
Üretim ilişkilerini
Ve üretimi paylaşışla meşruiyet
Tarihte ve sarihte
Apaçık oluşulan
Yol heves
Dönüş irade

Döner bir hüner
Kalkar oturur biner
Esvabı dönmüş
Şefaati çardak
Çamdan bardak
Yüzümüze aklık
Zihnimize paklık
Yolu para
Yolsuzu para

İçine tüküreyim bu dünyanın
Yaşamadan atlarsın
Dert senin değilken
Senin gibi katlarsın
Yaşarsın para
Ölürsün para
Kasapsın para
Kasaplıksın para

Gadaptan adap
Başı tumuş bir adem
Gözümüze sokulur bir büyü
Aksırttıkça tüyü
Ara ara
Kan tükürür
Bir dirhemi bedava
İkinci dirhemi zehir
İnanç yutarız
Kıratı olanı da para

Beş para etmeyeni de para

Sen sıcağa hasret
Ben soğuk esaret
Yıldızlar küme küme
Durur ömrüme
İçime saçılır
Bencileyin açılır
Gönlüm sıcak
Yüreğime koydum seni
Dünya güzel olacak

İşte şuramda
Bir kıpırtı var can can
Yine de tıkırtılarıyla
Gönüle bir kez düşmüş
Aşk kez nevabit
İhanetçin bağrında
Yüzün idamlık
Gün kara, el kara
Aşk kara, doğum kara

Akıl bir ondan, bir ona sara
Kılsan da Emevi Camiinde namaz
İsyanın Asi'den de olsa
Durulsan da Asi Irmağında
İsyanların demli duruyor
Çıkmaz bu kara

Ey can
Hayat bulduğum kan
Hem çok olmak
Hem bir olmak zorundasın
Tam da Sıratın düştüğü yer
İki yanın uçurum
Sen ip üzerinde ter

Fasülye nedamet bilmez
Sırıktan
Ya dişlerin
Emekten
Serti çiğnemekten
Dökülürsünüz, şeytanlarınız
Dağılırsınız duman
Bir akasya ağacı dalları
Bir gövde
Kökten can uman

Doğduğun yere benzersin
Tabuların senden önce
Olur kabuğu kıramadıkla gönce
Kapı çalar

Kol tutar
Dil yalan
Sapı gözünde olmasa
Süpürge hep çalar

Polisi var
Kanunu var
Var canım
Var!
Yol da var, köprü de
Geçersin üstünde
Ya viyadük başında
Ya kamyon altında
Ya da bırakılmışsın acil kapısında
Yasal ol diye

05.09.2012

Nevabit: Dünya ahvalinden haberi olmayan. Ot ayrık otu
Süpürge çalmak: Süpürmek. Anadolu'da kapıya süpürge çal denir. Kapıya süpürge
çaldın mı?

Bayram Kaya

Büüklük

A sevdam yüceltin
Olursa sevginin hası.
Lakin olur kiri pası.
Büüklüğüdür nefretin,
Sahtesinin olmaması.

A sevdam gücentin
Olursa sevginin tasası.
Zan protezde asası.
Büüklüğüdür nefretin
Kararlılığıdır yzasası.

A sevdam nusretin
Vurur sevgisiz rengine.
Tersinir nefretin
İner durmaz engine.
İkili Şimdi dengi dengine.

23-01-2007

Bayram Kaya

Cahil İrallık

Günahının rahatlığını yaşayan
İstismara,
Muhatap kılınan
Acınası.

Bilmeyi anlamadığı gibi
Korkularından saygı
Sevgilerinden suistimal
Çıkara bilen küçüklük.

Korkularınca güdülen,
Adam yerine kondukça
Sana aldırmayan
Ve bunu güvence gören
Güdüklük.

Ve umutlarını pişirip yiyen.
Rızklarını sadaka bilip
Hüccetini saygılayan.
Aldırmayıp bildiğini söyleyen!
Sürükleyen akış.

Ufukların endişesi ile
Metamorfozlarla çarpıtılmış
Saygısında abes
Müsemma perişanlık.

Kendinden bi haber.
Rahatsız olmayacak denli alıştırılmış.
Huzursuz oluna bileceğini
Anlayamayan baskıncı.

Toplumca, kazanım için
Yaklaştığımız...
Kendisi yaklaşımı hissetmeyen
Yükümsüzlük.

Öğretilen dışında
Ben içinci, heva telaşlıklı hırçınlık.
Öfkeye kapılmışlığın
Kan donduranı.

Korkularla beslenen.
Korkuları ile yaşatılan.
Kurulmuşluğun
Tekrarını aşmayan söylem.

28.06.2007

Bayram Kaya

Can Çocuk

Yaşınızı yaşarım
Eğil çocuk
Sarı başak asaletinde
Saygıların ram olduğu yere
Ben böyle zamanlarla vurulur da taşarım

Duygularla tazelenir, kavuşulması
Tutarım o mübarek yerden de
Kutsallığım imbiklenir
Bazen şiiri, şairi doldurur
Bazen de şair, şiirini
Sen beni doldursan
Ben sana boşum

Yürü dağılmağa
Gamlarına duman olduğum
Kim demiş gözlerinize baktım diye
Neden göremiyorum öyleyse!
Lal olmuşum
Kim der konuştuğumu
Sen bana dolansan
Ben sana sarmaşık

27.09.2009

Bayram Kaya

Can Tırmalarken Hazinden, O, Öpüyordu

Şöyle, en narininden, yar verin
Çıtır çıtır
Sardıkça kırılan.
Ben ortopedist edasıyla
Yeniden biçimleyim.
Bazen ellerim büyük olsun
Sevdam gibi
Yar içinde.
Bazende yar
Sar iken
Ben içinde.

Kıvılcımlansın yar, uçkunsun
Ben şöyle
Eteklerimden tutuşmadayken
Yansın yar
Mumdan yumuşak
Mumusu duygularla
Hani şekil dururum belki
Sar olurum benle ben.

Azade olamadığım
Çekip atarım mı sanırsın?
Salınırken tuttuğum
Acı bile verir
Sen çürümüşken
Ben korkularımdan
Ustasına da emanet etmem
Öyle işte, damağımdaki
Tattan tutarım.

Ne umulur öylesinde?
Belli mi olur
Sen salınırken
Ben tavafta
Senin eteklerin zil çalınca
Ben pervane
Üflerim.

Çisil çisil
Bir arzu ile sen yağarken
Tek ama tek
Şemsiye açmadığım
Rahatlıkla serildiğim
Olanca tutarlıkla
Biriktirdiğim taşkın duygu
Güç burda
Bu fırlatır beni
Saçılırım.

Yıldızları saydığın günler
Unutulmazdı.

Tarifsiz arzularla
Sen büyümüştün de
Yıldızlar içinde
Bir parlamıştın ki
İstila vardı
En ışıltılışından
En sönüğüne bendim.

Yıldızlar dışında olunca
Hani canım seyrederken
Cücesinden devine
En sarısından, mavisine
Gönül vurup gezerken.
Niyet vardı.
O zaman sensin
Döş tutup kavuşulacak.

Söyle canım
Yarınımız hiza bulsun
Dünlerden.
Sen aptal dururken
Ben miskin
Yanımızda olandır
Onlar giderken
Bizim geliyor olmamız
Sen bilmezde gibi
Ben umursamaz
Kapışmaya an kala.

Bir çiriş neden dik durur
Saçlarını da
Rüzgara vermişken?
Salınımları
Bir o yana, bir bu yana
Eğilmektedir?
Ulfetten
Uzleti duymadan
Yarın bağrında
Da ondan.

Sen, aklarını çıkarmış
Karalarını giymiş
Derunidir, keskin bir bıçak izi
Durur yüzünde.
Neşeden eser yoktur
Bir sıkımlık
Bahane gezer
Dokunsalar ağlayacak.

Yeri yarsanda, o an
Özleme dursan iyi.
Hiç değilse umut olur

Okunurken gözünde.

Yıldızların sönmüş
Sarların kavrulmuş
Yoğuran eller yumulmuş
O çürümüş olan var ya
Bir onu, sıkı tutar, yumuktan
Tek götürme hatıra

Bilirim bayram hasta
Sanma ki sevgili
Sanma
Tek sen yasta.

Bir umut üflemede
Veda vardı sesizce
Hazin.
Yorgun soluk
Bir darbe ile
içi teper.
Öfff! der fısıltıdan
Çıkarken bile
Yalayarak yarı öper.

18.09.2007

Bayram KAYA

Bayram Kaya

Canlılığın Ve Hayatın Kavranması 2

Enerjinin en kısa yoldan akışla; bir şekilden diğer bir şekile dönüp; entropik salınımlarını yapmak isteyişi; hayatın en zor, baş etmesi gereken bir baş koşuludur. Hayat bu direncin ürünüdür. Hayat düzensizliğin, düzenidir.

Hayat, kendisini parçalayarak çevre üzerinde dolaştırıp akıtır. Parçalanın yapı çevrede akmanın özelliklerine bürünmüştür. Hayat yine çevre nişleri içinde akarken; hayatın parçalanın dokusu da hayatın kendisine yeni bir çevre ve yeni bir niş özellikli karşılaşma ve yaşantılıma olmuştur. Bu nedenle hayatlar, çeşitli şekilde belirişlerle; giderek daha karakteristik olmuştur.

Yaşam ne kadar parça olaylar üzerinde akarsa aksındı, yaşam oluşla aynı yaşamdı. Hem kendiydi, hem de kendi değildi. Hem bizdik, hem biz değildik. Yaşam nicelenin oluşlar içinde, aynı türden yaşamların her bir tekiliği (biyolojik birey yaşamı) içinde bencil oluşun korunan bir sürdürülmesidir. Tekil yaşam oluşumları başlangıç koşullarına sahiptir. Tekil yaşamlar tümleşik yapının alt bileşenli akış ve seyrediş biçimine dönüşmüştür.

Tekil benci biçimler (formlar) bu düzlemden bakarak, hayatı yeniden ve tümleşen gidişe göre yeniden kurgulamak, anlamlandırmak; yeni çözüm ve cevap şekilleri üretmek zorundaydı. Hayat kendi parça oluşuna bir destek ve köstek oluşla, sürekli yeni arayış ve üretim şekliyle bir yararlanımdılar.

Biri diğerini yese de, hayat devam ediyordu. Yiyen de, yenilende; artan azalan nicelikler dengelenmesi içinde, tümünden yok olmadan sürmenin kolayını (mucizesini) bulmuşlardı. Mucize doğadaydı.

Hayat parça parça türsel yaşamlar oluşla, türsel yaşamlar içinde, biyolojik bireylerde bencillik olarak sınırlanmıştır. Bencillik, hayatın biyolojik bireyler üzerinde olan sınırlılığıdır. Hayat, dışta genel ve yaygın, bireylerde bencil ben oluşla sınırlıdır. Bireyin gözettiği hayatta budur. Hayat biyolojik bireyler üzerinde sınırlanmıştır. Böylece hayat, biyolojik bireylerle sınırlı olurken türleriyle süreklilik olmuştur.

Sınırlanan biyolojik bencillikler en az dış dünya olaylarını iç dünya olayları olarak yaşantılaştırmışlardır. Böylece türün biyolojik bireyleri özümleme süreçleriyle de sınırlanmıştır. Hayat enerji sağlama ve girdi enerjiyi düzenli kılma inşası üzerine olan bir parça bencilliktir. Böyle parça parça bencil ve türsel belirişler yanında, tür için değil ama hayat için dışarıda enerji sağlamanın milyonlarca yolu vardır.

Biyolojik bireyli hayatlar bu milyonlarca enerji sağlama yollarından sadece biri ya da bir kaçını seçip ayıklamayla sınırlı kalmıştır. Ve böylece diğer milyonlarca enerji sağlama yollarına o tür sırtını dönüp sınırlanmış ve milyonlarca yol, o türde işlevsiz kalmıştır. Bencillik için, parça oluş içinde; sınırlılık şarttı.

Hayat aynı inşa düzlemi üzerinde bir çeşitlenmedir. Dıştaki genel hayat her türün biyolojik bireyleri içinde sınırlanması aynı inşa (enerji girdisi sağlama ve enerji düzenleme inşası) üzerinde oluşla, çeşitli girdileri kendi içine almıştır. Yani dıştaki genel oluş ve belirışti hayat bu milyonlarca girdi olabilir yolu tek tek, ya da birkaçı bir arada inşalarıyla, milyonlarca türe göre yapılaşarak, görece türleşmiştir.

Türlerin milyonlarca olmasıyla da hayat, bizim biz olmamızdan çıkarak, bizim dışımızda olan, bir sürekliliğin bize yansımısıyla, bizdeki basıncı olmuştur. Bu nedenle, hem biziz; hem biz değiliz. Bu nedenle hayat hem bizimle, hem bizsizdir. Canlanma bu tekil sınırlı

bencillikle başlıyordu.

Biyolojik bireylerdeki bu bencil sınırlılık yanında hayat, dışarıda milyonlarca tür ya da cinslerin kendi bencilliği içinde farklı farklı dış olaylarla sınırlanmanın bin bir tür, türleriyle olan farklı farklı sınırlılıklar toplamı; tüm türler üzerinde sınırsız oluşuyla hayat, sınırlı olmayıp, genel bir sürekliliktir.

Hayat bireyler (tek insan) üzerinde kesikli sınırlı iken, hayat türler (insanlar) üzerinde sürekli'dir. Türler genel oluşumla hayat denen dıştaki milyonlarca çeşit türlere göre, söz gelimi; (dinozor türüne göre) kesikli sınırlı iken; dinozor türü dışındaki diğer milyonlarca türlerle beraber devam edişle de sürekli'dir.

Hayat bizim dışımızda ve bizden bağımsız bir oluşla, türler üzerine dağılıp parçalanan bir akış olmakla bencil biyolojik bireyle sınırlı bir yaşantılıma dönüşmüştür. Bizim öncelikle tanıdığımız, kutsal kılışlarla üzerine titredığımız hayat ve duygusallık; bu bencil, tekil birey oluştu hayattır. Hayat tür hayatları üzerinde sınırsız ve bir basınç olmaktadır. Bu yüzden bizim dışımızda ve bizi güdüşle imleyendir. Hayat milyonlarca yol oluşturmanın akış direnciyle, çevrenin hayata karşı olumsuzluklarına direnç koyabilir.

Hayat, bencilliğini size yüklerken, bencilliğin dıştaki sağlasan olur yaşanmasını da size bırakmıştı. O beliriyordu, siz; onu haz ve elem duygusu oluşlarla süreci yaşamının yollarını arıyordunuz. Kimi kez zorunlu oluşla, kimi kez keyfi oluşlarla bencilliği sürüyordunuz. Size bırakılan yaşanmalar; sizin özeliniz ve özneliğinizin, bir yanıydı. Ve de, en temel yanıydı.

Evrensel alan, görece ilişkileri içinde olan özel davranışlı yapı kümelerinden oluşur. Böylece sistemler özel ve genel davranışlıdırlar. Bu nedenle evrensel alan ve görece alanlar; kendi girişmeli, kendinden deneysel alandırlar. Aslında evrimin kesikli sürekliliğinin kendisi de uzun soluklu olur, çevrimsel süreç gibidir.

Sürecek

Bayram Kaya

Canlılığın Ve Hayatın Kavranması 1

Hayat, bir bütün olarak belirif ve fark edilifse de; bu bütünlüğü biz tam anlamıyla da kavrayabilmiş değiliz. Yaşama göre çevre, olumsuzluklarla doludur. Çevre hayatı destekler biçimde değildir. Çevre hayata zorluklar gösterifile yaşamı, ancak olağan üstü bulunabilir yaşamlar şekline parçalamıştır.

Neredeyse doğanın her bir zorluk yanına göre, hayat adeta; her bir zorluğu, her bir canlı türüne pay ederek, her bir zorluk direncini yaşantı şekli kılmanın tutumu içindedir. Hayat doğanın toplam zorluğuna gösterilen dirence göre parçalanan bir tutumlaşma ilkesi olmuştur. Doğa düzenli akan enerjiyi sevmiyordu. Hayat ta, tam bu noktada konumlanmıştı. Düzensizliğin karşısına düzen getiriyordu.

Bu parçalanışın her bir yaşam biçimi, diğerine; olağan üstü yaşam olmanın zehabını (sanısını kanısını, sanmasını) verir. Aslında hayat bu olağan üstü lüklerle olası ve sürdürülebilirdir. Size olağanüstü gibi gelen şey; hayatın, hayata tutunma zorunluluğu ve yaşamın çevredeki nişleri kullanım özellikleridirler.

Bu nedenle belki de yaşam bir bütün olarak akmak yerine, parçalar halinde akıp bu zorluklara parçalar üzerinde seyreden akış nispetlerine göre dirençleşeceklerdi. Hayat zorluklar derecesindeki çeşitlilikle akışlar yapıp, bu zorluklarla baş etmiştir. Çevrenin toplam zorlukları; hayatın parçalanması oranında çevre basıncı daha bir baş edilir, daha bir az zorluk şeklinde hayat çeşitliliğinin olağan üstülüğüne dönüşmüştür.

Parçalar üzerinde akma eğilimli olan hayat; çevrenin zorlularını parçaları üzerine dağıtmıştı. Her bir parça, kimi zorluğu dışta bırakma yeğlemesini seçerken; kimi zorluğu da üstesinden gelmesi gereken bir bağıntı oluşla ele almıştır.

Hayat üzerinde parçalara ayrılan çevrenin hayata karşı oluş zorluğu (direnci): her bir hayat üzerinde daha az zorluklara bürünmüştü. Hayat bu zorluklara karşı kendisini büyötmüştür. Doğanın o parça (insan, balık sürüsü gibi) hayatlar üzerine olan basıncı nedeniyle; o hayatın kendi seçme ayıklama bağıntısı; bu zorluklar karşısında; o canlıları bu zorluğa cevaben büyötmüştürler.

Hayatın kendisi; o tür dediğimiz canlıyı, tür oluşların bir arada olmasıyla; canlının kendisini koloniyel, grupsal, sürüsel, sosyal yaşam ve toplumsal yaşam gibi dış direnç oluşumlarıyla, hayli büyötmüştür. Büyömek, parçalanmak; parçadaki yeni oluşumla, yeniden büyömek; doğanın süren dinamiğiydi.

O canlı dıştan da büyöyerek, o zorlukların üstesinden gelmiştir. Dıştan büyöme, insan gibi karınca gibi vs. oluşumlarla, dıştaki grup, sürü gibi sosyal yaşamlar bağıntısıyla büyömelerdi. Bu sosyal yaşamlar içinde tekil insan ya da karınca bencil formları, bu sosyal yaşamların temel olan ana çekirdeğidirler.

Hayat her bir forma göre, her bir formun biyolojik bireylerindeki tekil bencil oluşlarla özel, kutsaldır. Böylece benzer biyolojik bireyler çoklaşması üzerindeki hayatlar, kendisini garantiye alıştır; hayat için bölünme, çoğalma; hayatın kendisine ikinci bir güvenceli akış yolu ydu.

Çevrenin parçalı olan basıncı; parça yapıların, tür denen dıştan oluş formlarının bir araya getirdiği grup, sürü gibi sosyal yapılarla; daha bir üstesinden gelinir olmuştur. Çevrenin yaşama gösterdiği toplam zorluk; farklı formlar üzerinde, doğanın toplam zorluğuna karşı; sanki bir formlar arası işbirliği gibi oluşla, toplam zorluklar; küçülen zorluk şeklinde, her bir yaşama yansımış ve bağıntılanmıştır.

Her bir yaşamın kendi 6znelliklerinden bağımsız bir işbirliği içinde oluşla baş ettikleri sonuç sal yansımalar, çevreye; ya ürün oluşla, ya da atıklar şeklinde; diğer yaşamların yeğlemesi olmuştur. Örneğin; bitkilerin üzerindeki yaşamsal işleyişin oksijen atığı, çoğu diğer yaşamların oksijen kaynağı olurken; çok yaşamların da karbondioksit atığı, bitkilerin yaşam kaynağı olmuştur.

Hayat enerji düzenlemesini bitkiler üzerinde inorganik dönüşümlerden sağlarken, hayvanlar kendileri üzerindeki enerji düzenleme girdilerini; ya bitkisel organik yapılarda sağlalarlar; ya da hayvan kaynaklı organik yapılarda sağlamaları şeklinde, kendi iç düzenliliğini sürdürme biçimine dönüşmüşler.

Doğadaki enerji akışını ve enerji dönüşmesini düzenleme, bitkiler üzerinde farklı akmakta, hayvanlar üzerinde farklı akmaktadır.

Hayat, tam da bu enerji düzenlemeleri ve bu enerji düzenlemeleri içindeki, yeni enerji düzenleme mekanizmalarını, çevreden yalıtılmakla işe başlıyor. Bu enerji düzenleme formu, doğanın enerji akıtış biçimine karşı oluştur. Hayat enerjiyi dolaştırarak, biraz geciktirerek entropi şekline sokar. Doğanın birden düzensiz enerjiye dönme akışı, hayata karşı olan bu tutumdur.

İşte doğanın hayata karşı olan bu tutumu, doğanın yaşama olan toplam olumsuz direnci olmakla, bu direnç olağan üstü yaşamların da bir başlangıcı olmaktadır. Bu enerjinin bir başka şekilde, düzenleşir olmak isteyişli 6znellik (ben) bilincidir.

Sürecek

Bayram Kaya

canlılığın Ve hayatın Kavranması 3

Canlanma tekil bencillikler üzerinde, hayata karşı olan çevreye; hayatın kendi dirençlerini cevaben oluşturabilmesidir. Hayat, çevre zorluklarına karşı olan bu cevabi direncini; o bencil ben tarafından düzenli ve istikrarlı süreçlerle yeniden ve yeniden ortaya koyabiliyordu. Tekrarlanabilir iç çevrimlerin başlama, bitiş zaman düzenlemesi kontrol altına alınışla; bencillik, canlanma denen anlama büründü.

Canlılık ya da canlanma, hayatla başlamıştır. Ama hayat canlanmanın, ya da canlılığın dışındadır. Hayat bir inşalar ve canlılık devinimleri ortaya koyma kuralı iken; canlılık bu kuralları belli bir düzey ve düzleme göre gerçekleyen her bir yol ve yöntemlerin uygulayımını özel halidirler. Hayat aksatılmalı bir enerji akış türünün salınımıysa; canlılık bunun gelişen zamnlara dek uygulayım düzey ve düzlemidir.

Böylece bencil benle tekil, bireysel can olmak; her bir tür ve milyonlarca türler içinde, türün de sürekli olmasıyla hayat buluyordu. Canlılık hayatla başlamıştır. Ama hayat canlının dışında ve onun keyfinin üstündedir. Hayat bir inşa kuralı iken; canlılık bu kuralı içte özümleme süreçleriyle, dışta sağlama davranışlarıyla gerçekleyen, her bir yol ve yöntemin özel halidir.

Hayat, enerjinin bin bir kılığa bürünmüş biçimlerinden sadece biri oluşla; kontrollü enerji salınımı yapıyla, bir enerji depo ve enerji transformasyon şeklidir.

Enerji, sürekli dönüşen ve akan bir var oluş şekli olmakla, olan biçimini sürekli koruyamaz. Enerjinin baş etmesi gereken sorun da buydu. Enerjinin sorunu yine kendisiydi. Akan enerjinin değişme eğilimiyle, değişmeye karşı direnç olan haldeki formunu koruma eğilimini sürekli kılmak istemesi vardır.

Bu, değişme ve değişmeme eğilimli olma zıtlığının, çatışkılar birliği idi. Hayat, enerjinin sınırlı bir kaç biçimiyle birlikte, sürekli olmanın bir form şeklidir. Enerjinin değişmemenin değişmeye olan direnci; enerjinin kendisiyle baş etme çabasının bir kullanım şeklidir.

Enerji, kendi değişip dönüşmesine bir stabil ya da kararlı olan bir direnç oluşturmayı, hayat üzerinde başlatmıştı. Enerji, enerjiyi aynı bir biçim şekliyle, sürekli kılmak istiyordu. Bir yandan da değişip dönüşmekten de vaz geçmek istemiyordu. Enerji, sürekli olana (ölümsüzlüğe) şimdiki halde, hayat üzerinde bir başlanış yapmıştır.

Bu, enerjinin ölümsüzlüğü başaramayacağı anlamına gelmezdi. Ölümsüzlüğün önünde mutlak bir engel yoktu. Ölümlülük gibi ölümsüzlük te olumsuzdu. Şimdiki ölümsüzlük sürekliliği değişerek, türler üzerinde süreklilik oluşla bunu başarmıştır.

Ölmek, hayat gibi kararlı yapıların üzerindeki kalıp enerjinin, bir form şeklinden diğer form şekillerine dönüşmesi olayıdır. Hayat ölümlülük, başka enerji formları olarak dışımızdaki sürece yeniden katılıyordu.

Can ve canlanmanın süreç ve kazanımları sizlerde iken; hayat türünüzde ve tüm türlerdedir. Can ve canlılık yaşantılaşıp, parça bencil hayat oluşla sizlerde iken; tümleyen, sürekli olan ve var kalacak olan sizin dışımızdaki tekil yol yöntem ve çeşitlilikler üzerinden taşınacak olan hayattır.

Görece alan içindeki bir özdeki özellik kendiliğinden bir etki ise de, başka bir nesne etkisiyle karşılaşp, bağıntı kurup, girişmedikçe; etki ve etkilerini ortaya koyamazlar. Etkiden kastımız, özdekle var olan ve özdekler arası karşılaşmayla ancak kendisini belli

eden bağ ve bağıntıdırlar

Hayat görece ve geçici; kararlı enerji kalıbı oluşla, yansımalarını da bu kararlılığı boyunca, üzerinde tutabiliyordu. Bu inşa üzerindeki iç ve dış yansımaların kaydı o hayatın öznel, ruhsal giriştiği psişik hayatı oluyordu.

Bir manyetik alandaki kuvvetin kendisinden çevreye, çevresinden kendisine doğru bir alan etkisinin çekimi vardır. Bu çeken alan etkisi içten dışa, dıştan içe olmanın; sosyal yapılarda olumlu olumsuz, yanı vardır. Bu alan etkisi, bizim farkında olduğumuz ya da farkında olmadığımız bir belirişle, kendi görece oluşları içinde evrenin kesikli ve sürekli olma halidir.

Bir mıknatıs çevresinde; mıknatısın çekebileceği saman çöpü, topluiğne, çivi, demir tozu gibi girişici çevre elemanları var olmadıkça, mıknatıs; manyetikliğini ve manyetik etkisini gösteremez. Bu durum mıknatısta manyetikliğinin yokluğu anlamına gelmez.

Varlıklar karşılıklı ilişkisi içinde bir yüzü ile (var yüzüyle) o ilişkiye katılıp girişirlerken; aynı anda beliren diğer (yok) yüzleri de o ilişki içinde girişmeyen bir var olumdurlar. Yani özdeğin var ve yok yüzleri, bir arada ve aynı anda; özdeğin kendi çoklu bağıntısı içinde kavranırlar. İlişkisi içinde var olan bir özellik yok duruma sessizleşirken; yok olan bir özellik de aktifleşerek var olma ilişkisine dönüşür.

Bunların örneğini vermek gerekmektedir. Özdeğe dek bilincimizin az olduğunu düşünerek, örneğimizi; insan ve insanın sosyo toplumsa bağıntıları üzerinde oluşuyla vereceğim. Örnekte, insanımız özdektir. İnsanımızın sosyo toplumsa bağıntıları da özdeğin kendisine özgü, özdeki olan (nesnel) bağıntısıdırlar.

Sosyo-toplumsal (evren sel) ilişkileri içindeki bir insan; insan-insan ve insan-nesne arasında beliren özellikleri ile bağıntı kurup girişirler. Çevremizdeki insan, başta insan öznelliği ile davranır. Ve kimi kez rastgele oluşlarla, kimi kez de bilinçli tercihle deneysel girişir.

Sürecek

Bayram Kaya

Cehalet Bilgisizliğe Dahil 1

Bilgi de (iman da) cehalettendir
Cehaletin, bilgisizliğe (imana) dâhil olduğu gibi
Ben bilmezi olukta...

Bir çevrimle
Ne imparatorluklar döndü
Lakin ne öndü ne de gön

Saltı, sonsuzu
Totemi, ortaklaşmayı
Nasıl kesikli sürekli edeceksin
Bölmedikçe?
Şen nasıl doğacaksın canım
Ölmedikçe?

Firavun saltanatı mı?
Doğulmayan günlerde umulanlar

Güzeller ölür
Firavunlar geberir
Şimdiler hep nakise
Güzelleşmek için
Güzelde zıtlıkla bel verir

Sen gibi
Ben gibi
Ateş gibi
İnek gibi
Salt insan olunmak
Benim için
Ne anlamdır
Ne anlama değer
Yakından uzağa
Onun için bir şeyler yapmamışsam eğer

Hep aynı bayram mı?
Doğulmadıkça
Saltın olmadığı yerde
Saltık olana (!)
Denir:
"Yoksulu doyur
Et yerine kemik verme"

Hayranıma değerse
Bayram ola

bölüm sonu

Bayram Kaya

Cehalete Dahil

Ŗu aydına, Ŗu alime bakın
Ŗek ve Ŗüphe etmemede; sakın

Yazdıkları çizdikleri de doğru
KuŖkusuz ki bildikleriyle amel ediyorlar

Sineye çekti te, değil kail
Bilmezlik olmazdı zaten mail

Sınırlı sonlu sürede
Tarihseli olan başka
Hâlbuki ki bilmedikleriyle ne cahil

Bu hal ile kırıp döktürte
Evet, bunca meyvesini yedikse; bilimseli başka
Doğrulardı (aydın ve alimlerdi) bilmezliğe dahil

12.07.2015

Ŗek: özünde geçerlik olmayan
Kail: Akli yatmış, ikna olmuş, inanmış
Mail: Eğimli. Eğimli olan. İstekli, hevesli

Bayram Kaya

Cennet Algısı 1

1-]İnsan cennetten çıkmamıştı. Cennet insanın içinde çıktı. İnsanlar başta toplumsal hayata geçişle, birçok cennet algıları yarattıysalar da, bana göre; tarihi süreçte insanlık üç temel cennet algısı üzerine, diğer sosyal ve toplumsal özne algılarını da bu algılar üzerine bindirilişleriyle de, cennet tasavvurlarını ve cennete dek fikirlerini geliştirebildiler. Bu algı artık tüm gelecekteki yaşamlarının da kurgu temeli olacaktı.

Bu algıların temelinde, egoizmin rahat sağlanır oluşuna denk düşen bir konumla bulunuş sağlanıyordu. Ki bu konumla sağlanıyordu da bu tür tüm fantezi ve takıntıları (fetişizmi) kristalize eden bir imleyiciler.

Hele de cennet özlemi içinde sonraki mülkiyetçi ilişkilerin bulunması vardır. İnsanların sınıfsal olma farklarından dolayı kendi için ulaşılmaz olanların fetişizmi ile cennet özelemlerinin yeni birikmesine dek beklenti takıntıları vardır. Ki bu cennet tasavvurlarının içi daha çok ittifakı dönem sonrasıyla başlayan üretim ilişkileriyle hayli yüklendiğini göstermektedir.

Bu yüklemeler, insanın varsıl insanlarda görüp te, kendi durumuyla kıyaslandığı sağlanan ve adalete dek eşitsizliklerdir. Bu algı daha sonraları insanların kendileri için ulaşılamaz olanları, kendileri için umut ve kavuşum ettiği, bir ölüm ötesi yer olup çıkmıştır. Ki burası imanın alanı olmakla da, konumuz dışıdır.

Üstelik zenginler de, fakirden zengine doğru olan bu sınıfsal imrenmeyi kırabilmek için yoksulluğu da, yoksula sindirtebilir bir durum kılmada, bu cenneti tasavvur figürleriyle, insanların haldeki durumları sindirtirten konumlar olacağı; ilintili ve etkili bir kullanım şekli olmuşlardır.

Söz gelimi; "Zenginlerin cennete gitmesi, devenin iğne deliğinde geçmesi gibidir" denişle, cennete değin algı; fakirlerin, muradına kavuşmamışların, bir murat kavuşum yeri olmuştur. Hatta öyle ki cennette, sabahtan akşama kadar, bekâreti bozulmayan kadın ve hurilerle; cima vardır! Bunlar benim konumun dışı olan inanç alanlarıdır.

Böylesi algı alanının temelinde, sadece insanın değışir olan, yaşanır olan ve sürekli oluşur bir hayatı vardı. Bu kırılmaların kaynağındaki boşluklar, bu algılarla doldurulmuştu. Bu manada da, insanlar birçok cennetlerden çıkmış ve cennetleri terk etmişler.

Üç cennet algısından birisi herkesin tanık olduğu bir durumdur. Doğum öncesi koşullara dönme. Yani rahim koruyuculuğundaki cennet algısıdır. İkinci kırılma noktası, hayatın sularda başlayan; o hazır ortamlar dalgalanması içindeki duyusun arkaik duygusu. Rahatça besini bulduğunuz ve ortama atık bıraktığınız, keyfi etlikti bir durumdular. Karalardaki gibi aşırı bir sıcaklık farkı yaşamadığınız, ılıman sulardan karaya çıktığınızda cebelle şilen kara yaşamı size; sulardaki rahat hayatın yaşama değin olan kıyaslanmasını, cennet gibi algılatmıştı. Bizler bunların genetik, arkaik kalıntıları taşıyorduk.

Üçüncü kırılma noktası da, bir sosyal aktarımsa tasarımıdır. İnsanlığın ortak sağları ve ortak olan paylaşım içinde buldukları sosyal birlikti komün döneme dek yaşamlarının; daha sonraki mülkiyetçi dönem çalkantıları içinde ancak fark edilen kıyastı huzurun cazip olan çekiciliğidir.

İnorganik dünya süreçlerinden geliyorduk. Oradan organik dünya süreçlerine, oradan da toplaysa öznel olacak (ruhsal-beyinsel algılardı) süreçlerle, tinsel süreçlerden,

sosyal beyinli ve toplumsal güç beyinli, yapı süreçlerine doğru gelmiştik.

İşte tüm bunlar, nesnel ve öznel geçmişler; yani kimya ve biyolojinin ve dıştan sosyal organik elciliğin oluşmaları bu yapı süreçlerin ana karakteristik temasıdır. Atalarından aktarılan, eski dünyalardan yansıyan, bir arkaik dönem; atalar yaşantısı kopyaları; geçişen ve etkimesi olan bir insani duygudurlar. Ki bu duygular meşumlukları da içerirler. Bunlar; hayal gücümüzün de, sezgilerimizin de, kaynağı olma durumundadırlar.

Şu soruyu karşılamamızda yarar var. Madem sudaki hayat ve komün dönemdeki hayat, cennetti; atalarımız cenneti neden terk ettiler? Hayli zorlu bir soru. Bir kere atalarımız cennette yaşadıklarını hiç bilmiyorlardı. Ama sudan çıkma ile karşılaşılan feci durum, sizi geri suyun içine ve o komün dönemden ayrılışla, ıstıraplı olan mülkiyetti yaşama geçişteki karşılaşılan kötücül durum da sizi geri o, komün döneme; yani cennete döndürmemeli miydi?

Bu sorunun nesnel olmayan, ama insan aklını ikna eden öznel cevabını, o günlerin çelişkileri içinde kıvranan insanlık, vermişti. Bunun aktarımını totemi semboller üzerinde yürütmüşler. Bu çalkantılı yeni durumu çok cazip buluyorlardı. Bu nedenle de, yeni olan kalles, çileli, hırs ve tamahı olan; ama "üreten" dünyanın günahı ve sevabıyla da sindirilmesi şarttı. Hem de şimdi neden böyleydi? Neden, bu durumda olmamız; zorunluymuştu? Bunu da açıklamak gerekiyordu.

Açıklama nesnel olan ve temelde kişinin ego sal enerji transferini sağlamaya matuf ve buna bağlı olan güvenlik, korunma gibi temel durum devinmeleriydi. Girişmeler bu devinmeler üzerine olan, bir mücadelenin organize şekli oluştu; o günlerin bilinmezi ve açıklana mazı olmasındı. Ama bir kez de bu yola da girilmişti. Bu yolda, eski ortaklaşa sosyal güç sağlayışı yerine; şimdiden ve giderekten de, bireysel çaba ve emeğin baskısı altına da, girmişlerdi.

2-]Şimdiki yaşamı içinde; eski yaşamı içinde olan ve cennette hiç olmayan; önceden hiç de bilmediği; hırsızlıklar, mal için öldürmeler, mal talanları, yağma, mal edinme, kişi olaraktan aç kalma ve kişi olarak başınızın çaresine bakamamanın yalnızlığı vardı. Şimdi birey insan ne kadarda yalnızdı!

Şimdiki yaşamı içinde; eski yaşamı içinde olan ve cennette hiç olmayan; önceden hiç de bilmediği; hırsızlıklar, mal için öldürmeler, mal talanları, yağma, mal edinme, kişi olaraktan aç kalma ve kişi olarak başınızın çaresine bakamamanın yalnızlığı vardı. Şimdi birey insan ne kadarda yalnızdı!

Sürecek

Bayram Kaya

Cennet Algısı 2

2-]Hatta bunlara bağlı olacakla, mülkiyetçi yeni yaşamdaki ilk girişmelerin emeğe sahip çıkılmasıyla, ortaklaşa olandan yararlanmanın sonucu olan ortak beslenme ve ortaklaşa cinsel sağlayış, ortadan kalkınca; bir anda kadınsız ve erkeksiz de kalınmanın sorunları, aklın kavrama alanına yeni girmişti!

Ortaklaşa olan cennet bitmişti. Tabi bunlar bir günde olan, birden olan durumlar değildi. Niceliklerin birikmesi sorunun geniş kitlelerce algılanmasına bağlı, sürekli gel git yapan durumlardı. İşte girilen bu yolun makulü, şimdiki cennetten çıkma, cennet erbabına nasıl aktarılacaktı!

Ortaklaşa ilişkileri tadarak büyümüş; bu baskıyı iliklerine kadar hissetmiş kitleler; şimdi bireysel olanın sahiplenmesini akılcı anlaya bilirler miydi? Ya da tersten soralım. Şimdi cennetin koruyuculuğu yoktu. Bireysel emeği oluşturamayanlar ne olacaktı? Ne olmuştu da, bu hale gelinmişti? Ya hep aç, ya hep tok bir dünyadan; birilerinin hep tok, birilerinin de hep aç olduğu bir dünyaya adım atılmıştı. Daldaki bir meyve, tutulan bir kuş, yapılan bir av eti hepsinindi? Şimdi nasıl oluyordu da, bunlar birilerininindi?

Süreç, göz açıp kapayana değin, akıl edene değin; olup bitmişti! Kadının cinsel fetişti çekiciliği, erkeği yenmişti! Böylesi aldatılma sonunda, insan cennetten kovulmuştu! Bu bir groteski nedendi. Aslında burada insanın (kadın ve erkeğin) ortaklaşa yaşama göre insanın; yeni yaşamla lüks ve rahat yaşama varmanın ayırımını görmekte, gözü açılmıştı. Cennetin bilmezi olan âdemlerin gözü, cennetin dışındaki bilme ile açılmıştı. On binlerce yıl süren tek düze sosyal birlikti komün yaşama göre, şimdiki hırs ve tamahın, egoizm çekiciliği vardı.

İnsanlık; sosyal birlikti yaşamıyla, kişi bencilliğini; sosyal yaşamın bencilliği yapmıştı. Sosyal özneyi, kişi öznesi üzerine örtmüştüler. Böylece tekil bencilliğin üzeri, sosyal öznelde bencillikle örtülüydü. Üzeri örtülen tekil bencilliğin girişimleri, ancak dolaylı yol çevrimleriyle, sosyal öznelde benciliklerle ortaklık sağlatılabildi.

Tekil bencilliğin görünmez eşen, gizliden yönlendiren çekimi ile insanlar adeta büyülü sihirli bir gücün eğimi haline geldiğini hisseder olmuşlar. Mülkiyetçi ilişkiler içindeki insanlar, unuttur gibi oldukları bu tekil kişi benciliklerini (kişi egoizmini) , tekrardan ve yalın olacakla, adeta yeniden keşfetmişlerdi!

Yine de buradaki, mülkiyetli ilişkiler içindeki mal edinme ve mal sahipliği girişmesi içinde kişisel mal edinmedeki yoksunluklar göre; araçlı üretimin büyüü ve insanların emeğine sahip çıkmalarının, bir göz açılması vardı. İnsanların emeğini bilir olması da bu gelişmenin içinde vardı. Bu hayli önemliydi.

Cennetin kıt bulunan, kimi zamanda bulunmayan; yarı aç, yarı tok yemesi, karın doyurma macerası; şimdi üreten, üretimin artık olanını depolayan insanla; insanın elinin altında, bir zenginlik kaynağıydı. Depolu mal üremi, insanlara; yarınını düşündürtmeyecek kadar; yarınını dert ettirmeyecek kadarla; bir süre yetecek olan, artık ürünler sağlayışı; insanı ve düşüncesini şekille yen "boş zaman" durumu, insandaki yeni yansımasıydı. İnsan kendisini insan edecek sanat düşünme gibi eylem sellikler içine yönelecekti.

İnsanın av ve yiyecek aramakla geçen tüm zamanı içinde artık ürün üretmesi ile boş zaman yaratması başka şeydi. Bu boş zamanla insan, kültürleşme evresini hızlandıran süreç içine girdi. Kültürleşme süreci içindeki insanın boş zamanı da bambaşka bir şeydi. Bunları birbirinden ayırmak gerekiyordu. İlkti boş zaman insan becerilerini çeşitlendiren

buluşların, uygarlaşmanın adımı iken; diğeri insan egoizminin sınıfsal keyfiliğidir.

Artık ürünler insanların yarınlardan endişe etmemelerinin de güvence ve garantisini veriyordu. Artık ürünün biriktirilmesi düşüncesi ve buna ilişkin yeni ilişkinci bağ içine girilmesi, insanın gözünü açmıştı (insanın bilmesi olmuştu) . Gözü açılan insan, köle sahibi de olmuştu!

Doğa başlangıçta böylesine veriliydi. Çevre olayları içinde (yiyecek ve içecekleri vs.) bulundurmakla hayatı girişirmişti. Ama verili bu çevre başlangıçtaki gibi kalmamakla, milyonlarca hayat türü verili çevre şartlarına bağlı uyumsuzluklar nedeniyle, tükenmiştiler. Ama hayat başka tür canlılar üzerinde, başka tür çevreyle, çoğu kez başka organizma girişmeleri çevrimleriyle de yoluna devam etmişti.

İşte insan böylesi verili ve değişecek olan cennetin ehli idiler. Hep cennette kalsalardı yok olacaktı. Gelip geçici cennetlere olan, varlığın çevreye uyumu, yaşam için hem mükemmel bir işleyiş olacaktı! Hem de yaşamın sonunu getiren bir felaket olacaktı! Eğer çevre şartları değişmeden sürerse, bu süre boyunca sizin cennet uyumunuzda, hiçbir sorun, hiçbir sakınca beklenmeyecektir.

3-]Ama dünyadaki cennet şartları değişiyordu. Çevre şartları değiştikçe bu uyumunuz, bir uyumsuzluk ve bir felaket olmaktadır. Bu felaketlerin başında periyodik iklim değişimleri geliyordu. Ancak değişen çevreye yeni tepki ve denge uyumlaşması yapan cevaplar da (göz açılması da) verebilirseniz verebilir olursanız yaşayacaktınız. İşte atalarınızla cenneti bunun için terk etmişsiniz. Cenneti terk ettiren yeni uyumlaşmanız da, "araçlı üretim ilişkisi" düzenlemesiydi.

Sürecek

Bayram Kaya

Cennet Algısı 3

3- İnsanların bulduklarıyla yetinmesi cennette sürdürülen bir yaşam ilişkisiydi. İnsanların ortaklaşa yaşamları içindeki tutumsa bilmeleri onların bilen gözleriydi. İnsanların, cennet dışındaki toplumsa yaşamlarıyla, cennete göre; cennette bulduklarından daha fazlasını elde etmenin cazibesi ile gözleri iyice açılmıştı.

Bir anlamda ekmek elden, su gölden olurdu cennete dek olan insan yaşamı; cennet dışındaki insanın gözünün açılmasıyla da, insanın cennet yaşantısını, bitirmişti. Şimdiki cennet dışı yaşam içinde, elde birikmiş servet ve servetin boyun eğdiren gücü vardı. Cenneti terk ettiren servet; serveti olmayanların gözünde yeniden olacakla, cennet özlemini de tutuşturmuştu.

İnsanlar, ortaklaşa yaşam içindeyken, asla bilemedikleri ve asla da bilemeyecek oldukları şimdiki içindeki mülkiyetçi ilişkinin sefaletini ve lüksünü yaşamayla burun buruna bulunuyorlardı. Bu kabil mal edinmenin ve şimdilik farkında olmadığı öznellik değerleri pahasına da olsa kimi temel gereksinimlerin karşılanmasına dek güvenceli cazibe durumunu insanlık, kölelikleri pahasına, göze almıştı.

Artık insanın hem doğaya; hem de hem cinsine egemen oluşunun, kendi keyfini süren 'bir bilmesi' ve bir 'göz açılması' olan şimdiki tutumları vardı. İnsanlar bu kazanımlar yüzünden, cennette olmayan egemen eşme yaşam tarzına da kavuşmuşlardı.

İnsanların bu denli göz açılmasına dek cazibeye tutumları yüzünden, artık cennete de, dönemezlerdi. İnsanlar, cennete dönseler bile, bu yeni biçim cennet dışı ilişkilerini, cennette süremez olacakları

İnsanların cennet dışı mülkiyetçi yaşamlarına göre, cennet yaşamlarıyla insanlar, adeta cennette gözü kör olan insanın, şimdi açılmış bir gözü; açılmış olan gözün gördüğü belalar vardı. Şimdiki süreç cefa ve sefalarla birbirinin yerini alıyordu. Kimisi belasını yaşarken, kimisi bu belanın sefasını sürüyordu. Ya da sefanın sürülebilmesi için de birilerinin, sefa maliyeti olan cefayı, çekmesi gerekiyordu!

Cennetten çıkmış olmanızla, cennete bir daha girememeniz arasında bir ilişki vardır. Cennetten çıkışla sizler davranışça ve özne ilişkilerinizce oldukça öznelce büyümüşünüz. Artık cennete dek ilişkileriniz sizin bu büyümelerinizi hiç taşıyamazdı. Örneğin, su içinde; ara sıra karaya baş uzatmayı huy edinen kendilik tutumunuz, giderek akciğer solumasına başlamıştı. Artık suları tümünden terk ettiğinizden epey sonra da, suya dönseniz bile; gelişmiş büyümüş olan akciğer solumasıyla tekrar suya dönemezsiniz.

Yine, etnikti komün yaşam ilişkilerinizi terk ettikten sonra; şimdiki araçlı üretim yapan yeni tip ilişki düzeninizi; eski komündü cennet düzen ilişki kavramıyla taşıyacak olmanız, artık olanaksızdı. Ne o günün etnikti totem kültürü ile mülkiyetçi yapıyı başarabilirdiniz, ne de o günün doğada sağlayıştı olan tutum ilişkileri ile bu yeni tarz mülkiyetçi üretim ilişkisini; yürütüp sürdürebilirdiniz.

Sizin dışınızda oluşla, girişen; girişiren güç; sizin neleri göze almanız gerektiğini, bizatihi size öğretip uygulatmıştı. Örneğin, bir hücreli iken ölümsüz olan hayatınız, amip gibi ikiye bölünüp çoğalıyordu. Oysa sizin dışınızdaki güç, sizi çok hücreliliğe zorlarken; hayatın devamı bağlamında sizin ölümünüzü dahi göze almıştı. Çok hücreliliğin maliyeti ölümdü. Lakin çok hücreli üreme de hayatın devamı için pek verimli bir yoldu.

Hayat bu kabil egoizmle diken üstünde idi. Diken üstünde olan egoizm, vesvese ve

kaygılar içindedir. Peki, ama bu kaygılar nasıl giderilecekti? Bu kaygıları gidermenin yollardan birisi de, değişen çevreye uygun cevaplar verebilmektir. İşte bu diken üstünde olmaya dek kaygı süreciniz, sizin cennete gerisin geri tekrardan dönememe süreçlerinizi başlatacaktı.

Hücre oluşumunu dayatan çevre olay ve olguları, şimdi yoktu. Söz gelimi ilkel okyanuslardaki arkaik dönemde bol organik besinler oluşmuştu. Bunları rahatça tüketen ego benler, giderek azalan besin kriziyle ilk ekonomik buhranı (krizi- çevrenin değiştirici etkisini) yaşamıştılar. İşte sizin dışınızda olan ve sizden bağımsız olan çevrenin bu kabil sunumları ve dayattığı yoklukları, sizleri; değişimin tepki koyutuna zorluyordu.

Üstelik hayat sizin dışınızda ama sizinle de vardı. Böylesi karşılıklı zorunlu girişmeli bir oluşuma, boyun eğiyordunuz. Aksi halde bu hal ile (yaşayan canlı olma halinizle) kalamazdınız. Benlik olan güç, düzenli girdi çıktı seç imlemesi yapacakla, yaptığı enerji transferlerini dönüştürüp; enerjiyi düzenli kullanışla düzenli enerjili ve kararlı yapılarıdır.

Çevredeki sunumlarının (nedenlerin) değişmesi demek, cennetin sunumlarının değişmesi anlamına da geliyordu. Üstelik çevreniz ve dünya ve evren, sizin dışınızda ve sizden önce ve sizden sonra olacak bir kesikli sınırlı, oluşmalar girişmeli, sürekliliktirler. Ama bu süreklilikler bir an sizinle de vardılar. Siz, var olan, karşılıklı girişmeli olan bu oluşuma sadece boyun eğiyordunuz.

4-]Çevreye dek ram oluşunuz yoksa bu halinizle (canlı halinizle) var olamazdınız. Canlı haliniz hayatı taşıyan bir kalıptır. Kalıp bu taşımayı yapabilmenin eğimiyle zorunlu girişir. Girişmeleriniz, sizin hayat damak tadınız, mücadeleniz, uygarlık serüveniniz, hak ve görevleriniz, sorumluluklarınız olacakla ulvi eşip; sizce yaşamı devasalaşan bir anlam bulacaktı.

Hep bu ilke için (hayatı ne olursa olsun sürdürme egoizmi için) çaba gösteriyordunuz. Avatar konum can tatlılığı nedeniyle sizin için kıyametin yaşanması olurken, taşınan ilke için sizin (avatar kalıp taşıma ve hoşlanmalarınızın gelecek için) hiçbir öneminiz yoktur.

Yine cennette çıkmanın bir diğer önemli adımı da şuydu. Her ne kadar kişi algıları, olay çevresindeki gerçekleştirmeleri, kendisine yönelik bir tehdit ve kayırılmanın sunumu gibi anlarsa da, bu doğal olan bir egoizm, eğ imlemesidirler. Ego, dünyayı size göre, sizin için yansılı kılışla; çevrenizi size göre çarpıtma eğilimlidirler. Egonun sağlayışları olmasa, siz dünyayı tanıyamazdınız. Egoizm kör bir yönelme şiddeti gibi saldırgan olabilen ve ben diyen bir eğilimdir. Ama seçme ayıklaması ile de akıllara durgunluk verir denli akıllıcadırlar.

Bu nedenle, siz evrenin merkezi değildiniz. Ve evren sizin etrafınızda dönmüyordu. Yani hiçbir şey sizin için değildi. Sizin için olmayan olay ve olgular çevresi, kendi girişmelerinden ötürü değişmelere uğruyordu. Değiştiren neden, artık ya ortada yoktu; ya da o nedenler şimdi bir sonuca dönüşmüştü. Sonuca dönüşen neden, şimdi sonucun yeni nedenleriyle cebelleşiyordu.

Sonucun kendi üzerine, kendisinden kaynaklı ve çevresinden yansıyan nedenleri vardı. Nedenlerin sonuca dönüşmesi bitmediği sürece, o sonucun sürekli sürdürülebilirliği vardır. Eğer hücreler birliği mide gibi bir sindirim işlemini ortaya koymuşsa; enerji bağlarını çözmeye matuf ilk girişimlerden biri olan mide bezi; bu nedenin yani enerji sağlama nedeninin, sonuçlarından birisidir. Sonuç olan mide bezi, kendi üzerine

yansıma ile kendi nedenleriyle de baş etmenin değişmesi içinde olacaktır.

Neydi midenin kendinden kendisine yansıma nedenleri? Mide sindirim için besinlerle dolarken gerilecek, şişecektir. Yanacak, ekşiyecektir. Yine mide bezi kendi salgısından rahatsız olacaktır. Bunları bir limonun mideyi ekşitmesinden kaynaklı olacağını sanmak, yanlış değildi. Ama midenin yanması yine de limondan gibi olacak! Ancak midenin de limonu sindirmek gibi bir işlev üslenmiş olması, daha işin başında bu kendi üzerine olan yansıma nedenleri de kendisinden ötürü sırtlanması olmaktadır.

Değilse dışarıda duran limonun, durup dururken onu ekşitmesi yoktu. İşte bu kabil sürekli oluşmalar, nedenin sonuca dönüşmesi ve sonucun da yeniden kendisinden kendisine etkimeli neden eşmesinin kesikli sürekliliğidirler. Sizler de bu olup bitenden kurtulamayacaktınız. Cennetlerin geçiciliği, bu yönelimi (kaderi) size dayatmaktaydılar.

Bu bağlamda zaten cennete dek verilerinin de bir garantisi yoktu. Cennet nimetleri çeşitli şekillerde azalmaktaydı. Azalan nedendi basınç, yeni olan sonucu ve yeni olan sonucun da kendine özgü olan nedenleri, o sürecin dün ve günde kalmayıyla ileri taşınmasıydı. Bencilliğinizi; değişerek, olay çevresinin tepkilerine cevaplar vererek, ancak sürdürebilirdiniz.

Kendisini tekrarlayan ortamların çoklu bağıntısı insana üç etkin şekilde yansıyabilir. Bu yansımalarından birincisi ortamın tekrarlanan ve tanınmış olan bir alışılmış haliyle görünen, salınımlarının size; güven hissi vermesidirler.

İkincisi de bu tekrar eden salınımın üzerindeki fark salınımların sizde ölçme değerlendirme kriterinizi oluşturur olmasındırlar. Böylece tekrar eden referans salınımla, fark salınım arasındaki ölçmeler sizde seçme ayıklamaya değin değerlendirme beceriniz olacaktırlar

Tekrar eden ortam salınımlarının size yansıtacak ve üçüncü bir duyum ve değerlendirmesi olacaktır. Bu üçüncü mekanizmayla siz; ortama dek ortamın monoton olan yapısı sizde, ortamdaki bıkmamızın ve o çevreyi bir an için terk etmenizin yansıması olacaktırla belirginleşecektir. Bu ortamı terk etme duygu belirmesi sizin de, çevrenin dışına çıkma hissiyle dolmanız olacaktır. Bu üçüncü bir duyum hissiniz olacaktır. Bu kabil terkti duygu kapılımları size, merak hissi verir. Yani, bağıntılar gelişmelerinizdir de.

Ego çevresi çelişkili birliktir. Her çelişki bir devinim eğimi olmakla da neden olma sürüklemesidir. Yani egonun alıştığı ortam şu anda egoyu dört biçimde etkilemektedir. Birincisi çevre monotonluğu egoda bir bıkmaya esnemesi oluşla o ortamı terk etmenin meraklı olma eğimini vermektedir. İkinci olacaktırla, monoton ortamdaki farklı dalgalanmalar sizin ölçme değerlendirme yapıp farkı algılayan bir duyum kaynağınız olmalarıdır.

Monoton (istikrarlı) ortamların üçüncü çelişki ve yarar neden ilişkisi de bilinen dengeli (monoton) ortamlar sizin iletişimi bilme, nasıl davranacağınızı bilmenin bir aitti eşilmesi girişme alanı olmalarıdır. İstikrarlı (monoton) ortamların dördüncü yarar neden çelişkiler birliği olması da; bu bilinen güvenli ortamın, sizde; sizin güven içinde olduğunuz duygusunu pekiştirmesiyle kaygılarınızı indirgemesidir.

Sürecek

Bayram Kaya

Cennet Algısı 4

4-]Hayat egoca ve böylesi çevre girişmeli bu zorunluluğuyla; kendisi bir nedendi. Neden olan kendisi bir sonuçtu. Ve sonucun tekrar neden olması eytişimi içinde süreç çevrimini dayatmıştı. Bu da merak eğilimidir. Merak eğilimi öyle garabet olan bir bilinmezlik değildir. Tam bir bilinir nedendir.

5-]Ben diyen egonun sağlayıştıları, yine egonun sağlanıp, sağlanamamasına değin kaygıların denetlenmesidirler. Kaygıların sağlanması haz; sağlanamaması eleme dek duygu davranışlarını desteklerdi. Bu yüzden eğilimler içindeki egonuz, saldırganlardır.

Daha önce de belirttiğimiz gibi kişisel ego, sosyal yaşamlarınız içinde, kişiler egosu olmazlar. "Sosyal özneler egosuna" dönüşmesiyle sosyalleşirler. "Sosyal özneler egosu" olurlar. "Sosyaldi bilen ben" ve "aidiyetliklerle", bir özgecilik tutumudurlar.

Özgecilikle, egonun öfkeli saldırganlık eşikleri, indirgenir. Dıştan dolaşarak sağlansan olan, özgecil ego; bu özgecil sağlatımların kaideci tutum etkileriyle kişilerde ruh sallaşır. Böylece, tekildi ego ruhsallığının üzerine; özgecil olanın ruhsallığı, giriştirilir.

Merak, egonun çevre uyaranlarına karşı tehdit oluşmadan evvel, çevreyi sınavan, bu sınamayla seçme ayıklamasını yapan bir kişi, çevre giriştirmesidirler. Onun için sizler çevrenizi araştırırsınız. Ve kaygıdan sıyrılırsınız. Ya da araştırmanız, kaygılarınızı artırarak sizi kaygı kaynağından kaçınmaya zorlar.

O halde merak eğilimi bir yanıyla da egonun kaygılarından kaynaklı bir araştırmanın eğimidirler. Kaygılar, tehdidin bilinmesine; araştırılıp tedbirinin alınmasına yönelik, bir ego eğilimidirler. Siz tehdidini kestiremediğiniz ortamlarda, daima huzursuz ve tedirginsinizdir.

Aslında aitti tutumlarda kişilerin tedirginliğini kaldıran bir bilme bir kararlı olmanın huzurdurlar. Aidetti tutumlarınızla da, huzursuzluklardan kurtulursunuz. Sizin merakınız, bir eğilimi sonuç olacakla yaşad mı; siz de, bu sonucun, kendi yansımali olacak nedenlerini yaşamaktan kurtulamazsınız.

Okyanus kıyılarında, ya da ılık su kıyı çevrelerindeki, nemli karasal ortama arada bir merakı yüzünden sudan dışarı çıkan hayatlar, bu merakın onlara yansıyan sürükleyicilerinden ötürü, merakın getirilerini de yaşayacaktır.

Örneğin; karada hayat olmadığı için, kısa aralıklarla kıyıya çıkan canlıların merakı, sudaki hayata ilişkin, av avcı bağlamında avcı olan canlı organizmalardan gelecek tehdidin de bu su dışındaki kıyı şerit içinde olmamasının keşfi demektir. Sudaki saldırganlara karşı av olacak olanın kıyıya çıkması demek; mekânı ve gizlenmeyi büyütme olacakla; ara sıra karaya çıkması ve saklanması o avın, avcıya karşı güven içinde olmasının keşfi ve bilinmesi deneyimi olacaktır.

Nice ara sıra, sırf merak için yaptığımız şeylerin de; artık hayatımız içinde her gün mutlaka yapar olduğumuz şeyler arasına girdiği de; hepimizin aşınası olduğu bir sıradan durumdurlar. Söz gelimi canlıların karaya çıkmalarına göre daha plastik bir merak olan içten yanmalı motor merakı insana, iyon devinimine gidecek olan sürecinizi muktedir kıldırıştır.

İyon devinimi sizi uzay sürecine taşımıştır. Hayatı uzay koşullarında sürdürmeye yöneltmiş olan bu güç; temelde sizin dışınızda var olan, hayatın bir dayatması olduğu, asla unutulmamalıdır. Size saldıran da, sizi av yapan da, sizi saldırtanda hayattı. Yine

sizi o saldırıdan koruyan da hayattı!

Görülüyor ki tekdüze bir rezonans olan, dalgalanmayan cennet hayatı da cennetin dışına olan merak eğilimi de, sizin cennete (tekrar suya) dönmemenizin nedenidir. Yine merak eğilimi, cennetten ayrılmanıza dek olan, değişim dönüşüm koşullarına sizi, hazırlandırıcı bir unsur olmaktadırlar.

Sırf güvende olup olmamanıza değil, o durum ve olay ve gözlem alanındaki araştırmanız ve duruma göre o alan içinde kalıp kalmamanızın nedeni olacak ön incelemesi, birçok sonuçlar doğurabilir. Bu sonuçlardan biri, o olay alanına yakınlaşılmanın araştırılmasına dek yapılan pek çok keşifleri size, muktedirlik olacakla da dönebiliyordular.

Şimdilik bir okur aydınlanması olacakla, cennetten kovulmanın ve cennete dönmemenin nedenlerini şöyle sıralayabildik: 1-Çevre değişmesinden kaynaklı, olduğunu belirttik. 2-Organizmaların merak ve merak eğilimlerinin keşifse nedenlerle süreci sürekli kılması olduğunu belirttik. 3. Olaraktan da, organizmanın güvenlikte olup olmamalarının doğan, diken üstü duygu birikmesi olan merkatı kaygıların giderilmesi olaraktan belirttik.

Sizin dışınızdaki hayatın size, sizin dışınızda ve sizden ayrı oluşla bir dayatması vardı. 5-Cennette büyüyerek çıkıyordunuz. Gözünüzü açaraktan çıkıyordunuz. Büyüme ve gözün açılmasının maliyeti cenneti terk etmek oluyordu. Tıpkı çok hücreliliğin ölümü göze laması gibi daha birçok bağıntıları olup ta, ancak saydığım bu beş unsur, kanımca konuyu anlaşılır kılmıştır. Bunların tümü de, organizma devinmesi içinde, egoyla ilintili davranımla; bir meşrulaşma (zorunlu) olmaktadırlar.

Bir korunmaya dek kaygı duygusu olan sığınma, hangi durumda olursanız olun, sizi; gerisin geri; bir önceki bilinen olan, ortamın aitlik güvenliği içine çeker. Bu aitti ortam çekiciliğinin başında rahim aitliği, güvencesi çekimi gelir. Rahim güvenliği, her şeyin hazır bulunduğu tam bir cennet koşuludurlar. Ya da cennet algısı, bizim o şekil koşullar içinde oluşlarımızla, o koşulları tanımamızla pekişen alışmadırlar. Alışmalarımız, böylesi bir sığınma eylemidirler.

6-]Bu sığınılan yer, her nasılsa; bizlerin bir önceki terk etmek zorunda olduğumuz yerdirler. İlişkileri büyüyen olay ve olgular, kapalı dolaşım sistemi içinde alışmaların ilişkileriyle taşınamazdı. Büyüyen ilişkileri dışın seçilirdi olan ortamı içinde, giriştirirler. Bu da büyüyen ilişkilere göre kıt olan cennetin ortamını az az değiştirmektir. Ya da kapalı sistem koşullarının, bu büyüyen ilişkilere cevaz verememesi, alışılan ilişkilerin değişmesi, sizi de değişmeğe ve yeni aitti ortam ilişkilerine zorlar.

Bir dışa açılma kaygınız olan beslenme eylemi, beslenmenin giderilmesinden sonra sizler, tekrardan alışmanıza dek aitti, istikrarlı ortama dönersiniz. Alışmalara dek sığınmanın huzurunu özleyen egonuz sizi bu huzura doğru çeker. Az biraz yükselen açlık eşiğiniz, güvenlik algınıza dirençle, sizin güvenlik tehdidinizi az az biriktirirler. Biriken güç, kendisini giriştirmeğe, zorlanır.

Sürecek

Bayram Kaya

Cennet Algısı 5

5-]Merak, kaygıları yoklayan bir eğilim olmakla, kaygıdan bira fazla bir durumdur. Kaygı benin tutumudur. Tutumun dışı yönelen, çevreyi tanıma, bilme, etrafı yoklama, etraftan haberdar olma gibi devinmeli öznel nedenli eyleminiz merak hareketidir. Bu hareket sonunda kaygılarınız azalır ya da giderek artarak sizi önleme zorlar.

Önlemin en karakteristiği, kaygıların sizi alışma ortamına doğru sığdıran davranışdır. Kaygı (haz ya da eleme) tutum olacakla içte belirdiğin de, merak; bunun dışta oluşan imleç girişmesidir. Bu girişme biraz büyüyerek (enformasyon edinerek) kaygınıza cevap olurlar.

Bu nedenle merakın içine öznenin karışması da katılır. Böylelikle merak, egonun kendi üzerine bir; kendisini düzenleme ilişkisine döner. Sizden belirimle, sizden ayrılan eğimle; dıştan çevre olayları ve çevre nesnelere üzerinde dolaşarak size geri dönen eğilimin farkı; merakın sizden ayrılan eğime olan katkısıdır.

Dıştaki olay, olgu ve çevre nesnelere üzerinde dolaşan bir eğilim örneğin, şöyle olabilir; bir ışık fotonu, ya o olay girişmesi içinde geçer, ya da o olay konum boyuta çarparak geri döner (yansır) . Bu durumlar olayların hızına ve masifliğine bağlı, değişik girişmelerin bir niceleyişidirler. Hatta böyle karşılaşmada frenlenen hız yavaş yavaş batışla, bir içe düşme de olurlar. Bir taşın çamura, suya düşmesi gibi.

Geri dönen ışık, bir parçacık olacakla çarpmanın etkisi ile biraz enerji yitirir. Yiten enerjinin birazı ısıya dönerken, birazı da çarpışılan olayların izini (bilgisini, fotoğrafını) üzerine ekleyecekler, kodlanmış bir (modüle) enerji olarak sizlere geri yansır. İşte fark (hem kaygı hem merak): girişmeler üzerinizdeki bu yadırga olan, modüle girişen enerjidir.

Çarpışan olaylarda madde yoğunluğu ve hız, durumların başka başka seyredışı olurlar. Örneğin, bir su akımı; önüne çıkan kayayı doğrudan geçemez. Onu dolanarak geçer. Birazı da geri yansır. Su kayanın sağından solundan dolanarak, üstünden aşarak, onu yalar ve çepeçevre kuşatır olurla gider.

Bir katıya çarpan ışın, o katının saydam, yarı saydam ya da daha masif olan durumuyla girişir kabilsen bu ortamın içinde geçer. Saydam olmayan Dünya gibi ortamlarda da geçen nötron gibi parçacıkların olduğunu da, unutmayınız.

Gelen ışığın bir erkesi, gelme eksenince cismin içinde geçişle yoluna devam eder gider. Bir kısım ışık da, gelme eksenine doğru dönerek, eksen üzerinde gerisin geri yansır. Pek çoğu da sağa sola saçılır ya da cisim çevreden dolandır. Ortam içinde geçmeden, ortamı çepeçevre aşarak giden dalga; içten geçen parçacıkla yani eksenini giden parçacıkla; cisim çevresinde dolaşan dalga; cismin arkasında kesişirler. Bu kesişim, üzerinde dolaştığı cismin iz düşüm görüntü içermesini verirler.

Tıpkı bir suyun, önüne çıkan kayayı aşır dolanırken; kayanın şeklini alan düğümlemeye dek bilgiyi içermesi gibi bir durumurlar bu iz düşümleri. Yine bir engele çarpan top, engel su ya da çamursa; tutulacaktır. Engelce tutulan topun kendisi; suya, çamura yansıyan izini bırakırken; su ve çamur da top üzerine, izini bırakır. Siz topu alıp bir zemin üzerinde zıplatırsanız, zemin ıslanır ya da zemin çamur olacakla zemine üzerindeki modüle bilgiyi; yani enformasyonu aktaracaktır. Bu çok kaba bir açıklama.

Topun çarptığı zemin beton yüzey ise, topun katı kısmı (parçacık kısmı) geri

sekecektir. Sekme esnasında topun yüzeye değinme noktası, çarpma ile geri dönen hareketini başlatır. Geri dönen basınçla, ileri doğru olan hareketin karşılaşması topta, eylemsizlik hareketine dönüşür. Bu eylemsizlik nedeni topu yamultur.

Top bu hali ile geçici bir an için iki avuç arasında sıkıştırılmış balon gibi yamulur düzelir. Avuçlardan biri; topun zemine çarpmasıyla topu geri döndüren kuvvet etkisi yaparken diğer baskılayan avuçta topu zemine iten basınç etkisi yaratacaktır. Ki bu iki zıt yönlü basıncın etkisi ile top eylemsizliği topun şeklinde yanlara doğru olacakla çevreyi dolaşacak olan enerji esnemesini verirler.

Toptaki bir kısım enerji böyle esnemeyle, esneyen top hem dalga şeklinde, geri seken top parçacık sekmesi şeklinde belirir. İşte bu yamulmayla, çevreyi dolandırmaya eğilim olan enerji hareketi dalga hareketidir. Dalga hareketini ileri doğru devam ettiren güç se; iki basınç karşılaşmasının bileşkesini veren girişme basıncından dolayıdır.

7-]Şişmiş esnek bir balonu elinize alıp, avuçlarınız arasında sıkıştırınız. Balon yanlara esneyecektir. Bu hal avuçlarınızın birbirine, balon yüzeyleri aracılığı ile bitişmesine aracılık olur. Balona yapılan bir sağ yön basıncı ile diğer elin yaptığı sol ileri yön basıncı top üzerinde zıt yönler basınçlar etkileşmesi eylemsizlik hareketi olacak yamulma ile belirirler.

Çarpan topun yanlara doğru esnemeyle oluşan yamulması, hıza bağlı olacakla ve topun engele dek değinen ön noktası ile yine topun gidiş yönüne göre arka tarafı; yamulma esnasında buluşurlar. Baş ve son bir an ayrılaşır.

Yeni ilişkindik enformasyon, dalga hareketi ile aktarılacağı gibi partikül olacaklarla da aktarılırlar. Geri seken partikül enerji enformasyonu, ön kısmın, geriye dek çarpışan kısmıyla da taşınacaktır.

Işığın dalga hareketi, parçacık hareketi yanı sıra bir de engel yansımasından ötürü eylemsizlik hareketi vardır. Eylemsizlik hareketi, o devinimi gidiş yönü doğrultusunda devam etmeğe zorlar.

Engelden geri seken ileri yön enerjisi fren etkisi ile Işık ya da top eylemsizliğinin bu ileri yön desteği nedeni ile ışık ya da topun hareketini engel karşısında yamultur. Düzenli hareket biçimini deforme eder. Bu deforme yamulma hareketi, engel cismin çevresini dolaşacakla, devam ettiren bir özelliktir.

Sürecek

Bayram Kaya

Cennet Algısı 6

6-]İşte bu kabil enformasyon, cisim içinde kırılmadan gidecek. Ekseni enerji ile dıştan cisim çevresini dolanarak, cismin arkasındaki, cismin içinden geçip, ekseni olan ışıkla; kesişen dalga hareketinin birer aktarımları olacaklardır. İleri doğru olan bir eylemsizlik hareketi, bir kondansatör hareketi gibi sönmümlenen hareketin ileri yönünü, destekler. Böyle bir eylemsizlik hareketi, yine bir bobin içindeki azalan akımın, çevresindeki biriken EMK güçle, azalan hareketi devam ettiren; o eyleme özgü hareketi sürükleyen alan durumduurlar.

Yani birim enerji, kendisi hareket enerji; alan içi ilişkiyle kontrollü hareket kazanırken, kendi çevresine hızla artan bir eylem sellik alanlanması kazanır. Eylem sellik kazanan bir özdek; ileri olan hareketle de, hem parçacık yansıması, hem dalga kuşatması gibi birçok niceleyişlerle, etki ve özellik görünümüne dönüşürler. Bu hal, tekil birliğin kendi çevresine olan değişik iliş kinlikleriyle yansıması durumudurlar.

Makro âlemde enformasyon topun çamur içinde veya pudra toprakta; iz bırakması gibidir. Ya da çamur ve pudra tozun topa bindirmesidir (yapışması, topu lekelemesi) . Topun dalga enerjili haline göre çamur ve pudra toprak, top üzerine modüle bindiriliş gibi taşınır. Aynı enformasyonlar parçacı âleminde, başka bir hareket enerjisi üzerine, manyetik aktarılırlar. Manyetik aktarım, değmeden dahi uzaktan etki ile karşı taraf içine yüklenen bir dolaşımla bindirilmesi olası olmaktadır.

Enformasyonlar, makro düzlemde; bir çarpmanın fren etkisi ile birbirinin içine geçen enerji kuantları haliyle kopyalanırlar. Ayna görüntüsü bakışım süresince var olan ve bakışım kesilince silinebilir bir kopya yansımalar olmaktadır. Tabii ki bu iki özellik tam bir iletişim kopyalaması değildirler. Bir enerji hareketin; diğer hareket üzerine binmesine dek yansıması, özdeğin özelliği olup; yansıma bir türden olmayan, pek çok biçimlerde yansıyan bir geçişmedirler.

Toplumsa ve sosyal yansıtımlar da bir ayna bakışım yansıtması gibi sizde de yansınırlar. Çevrenizde, sosyo topluma dek üretim sel ilişki düzeni varken, sosyal ve toplumsa yapının bu düzene ilişki durumları, sizlerin üzerinde yankılanırlar. Ancak siz bunun, bu yansımaların; kimyasal olurla öznel dönüşümlerini; protein sentezlerini, yaparsınız. Sıkıntı da burada başlar. Aynanın dışında, aynaya yansı eden bir bakışım olmadığı durumda aynada görüntü yoktur. Oysa dıştan bir yansıyan olmadan da, sentez kalıpların, sizde ayna içi ayna yansımalarının kaygıları vardır.

Cennette çıkmak, böylesi bir yığın ilişkiler bağıntısı girişmeleri sonucundadır. Cennet bir önceki sosyo toplumsa yaşamın aktarımıyla sizde, ayna içi ayna görüntüsü, oluşturabilme amaçlılığına dönüşürler. Siz toplumsal üretim ilişkileri içindeyken de kısmen ve geçici oluşla yekvücutsunuzdur. Üretim ilişkileri ardında dağılan yekvücut ilişkileriniz, olabildiğince tekilleşirler (özel ve öznel tüketim ve yaşam biçimi olurlar) .

Oysa sosyal birlikti komün düzlem aitti liginde, bu aitlik bir yekvücut olmanın ta kendisidir. Sağlanan temin edilirken ve sağlananları tüketirlerken yekvücutturlar. Ancak, yerken, giysi olacakla bürünürken gibi biyolojik denk düşme esnasında tekilleşirler. Bu tekilleşme özel yaşam olmayıp, biyolojik bencilce tekil oluştur. Ki bu da yapı entegrasyonunun kendi alanlarının, ayrı bir feedback olması gibidir. Sosyo toplumsa yapı kişidir özel ve öznel bir yapı değilken; kişi süjesince duyumlarıyla özel ve öznelidirler.

Yani burada; sosyal birlikti topluluklar sosyal yaşamında, toplumsa yaşam beraberindeki halk yaşamı gibi özel yapı oluşların sahipliğine dek, özel hayatlar yoktur.

Bu sosyal birlikti topluluktu süreçler tekil benliğin birliğe katılması; bu birlikle beraberce düşünmesi; toplulukla beraberce algılama; toplulukla beraberce davranma şeklindedir. Bu da, o yapıların küçük küçük ve kısa sürede kontrollü olmasıyla ve anında iletişim, olmasıyla ilgilidir.

Bu nedenle sosyal birlikti cennetin, aidiyet dışı tekilse gurbeti yoktu. Gurbete gidilmediği için, şimdiki gibi 'gurbete gidenin yârini el almıyordu'. Var sayalım ki tekilse olacakla o düzlem içinde de gurbete gidilseydi dahi, gurbette dönüldüğünde, özelleşmiş yâriniz olmadığından, kimse sizin yâriniz almamış olacaktı. Siz de kaldığınız yerde rolü oynamaya devam edecektiniz. Çünkü bu yaşam çok büyük oranda donmuş filim karesine benzer yaşantılar gibi yansıma ve yansılanımaydılar. Özel malınız olan yâriniz olmadığı için, sizin de özel davranışlarınız da yoktu.

8-]İnsanlar, cennet yaşamları süresince; kendi çevrelerinde av olaraktan aradıkları besinleri; cennetten çıktıktan sonra şimdi kendi yanlarında; koyun, sığır sürüleri olacakla, ambar artığı tahıl saklamalarıyla biriktirilir olacakla, bulundurmaktaydılar. İnsanların bu kabil sağlanır olanları hazırda ellerinin altında bulundurur olma muktedirliklerinin, bir maliyeti vardı. Bu maliyet başta kişisel güç yoğunlaşmasıydı.

Sağlanırlar sahipli bulundurma eylemi maliyetiyle; çevrenin otlak olacakla meralaşmasına ve tarım alanları olacakla da, çevrenin tahribine yol açıyordular. Yine doğal olan flora ortamlar ve faunalar insan yerleşmelerine açılmasıyla, bunlar da giderekten yok oluyorlardı. Cennet ilişkileriyle sağlanır olma emekler değiş tokuşuyla ve köleci ilişkilerle sağlanır olmaya dönüşmüştü. Maliyet ağırdı. Ama sağlanan olanların cennette olmayan bir hazcı ve özel yaşam devinmesi de, o kadar vaz geçilmezdi. Yani insan cennetten yeni ortam içine doğru hem gelin olacaktı, hem ağlayacaktı. Artık rekabet vardı.

Sürecek

Bayram Kaya

Cennet Algısı 7

7-]Bir habitat gerileşirken diğer bir habitat konumlanıyordu. Cennet yaşamının doğal ekosistemi olan ortamlar, av ve besin alanları; insan yararına yeniden bir inşa oluşla, diğer yaşam sistemlerinin aksine gerileşmesi şeklinde bir durumu ortaya çıkartmıştı. Yeni olan, insan bencillikle ve insan uygarlıktı sistem, yeni insan doğal ekosistemi; doğanın dengeleri aleyhine olurla geliyordu.

Doğa yepyeni bir baş belası, sosyal ve toplumsal yaşama; baş başa kalmıştı. Bu yaşam Dünya'yı kendisine göre yaşantı aştıran ve istila eden bir organ-organ elcilikti organizma (insan) istilasıydı. Dünya; şimdiden sonra; bir çeşit viral, ya da bakteriyel işgalle burun burunaydı. Nasıl baş edeceğini de bilmiyordu.

Dünya'nın yeni olguyla baş etmesi, iki şekilde olasıydı. Bu baş etme şekillerinden birisi, yeni olgunun (insan etkimeli olayların) , insanın kendisinden ötürü, kendi süreçlerinin; kendi üzerine yansımalarıyla oluyordu. İkinci halde de, Dünya'nın kendi acımasız süreçleriyle, bu gibi durumlar, frenlenecekti.

Söz gelimi Dünya'nın kendi içinde ilişkin zorunlu bağlarının olması; Dünya'nın alan ve kaynak olacakla sınırlı olması; bu baş etmede etkin olduğu gibi; insanların çevreyi kimyasal yollarla zehirleyen ve ozon tabakasını delen hareketlerinin, geri kendi üzerlerine etkimesi olan nedenlerle, insanların alabildiğine keyfi olmalarını önleyen bir kendilik mücadele türü, oluyordular.

Her bir insan yaşam alanı, bir ilişkin birlikti. Başlanışta bu sosyal birlikti alan, bir habitat alanları iken; yerleşik düzenle bu ilişkindik alanlar, önce köy tipi yapılaşmaları meydana koymuş. Sonra da bunların sur içine alınan entegre biçimiyle, daha büyük gruplaşmalarıyla şehir denen yapı ilişki alanlarını ortaya koydular.

Köy ilişki alanı, şehirlere göre, hızlı ileti şilen bir alandır. Hemen hayatın her alanı köyde, enformasyon içinde denetlenir. Şehirlerde bu, köye göre biraz zaman alır ve biraz gevşemiştir. Şehirler ilişki alanları, köy ilişki alanlarını içererekten, şehirler konfederatifleri olmuşlardır. Böylece devleti yapı ilişki alanına doğru kayarak; enformasyon tekel gücü yönetimi ortaya çıkmıştır.

Devletler ilişkinlikler alanı da, Dünya konfederasyonlar birliği, küreselleşme sürecine girmişti. Bu ilişkiler ilk başlarda, en az verimin bir araya getirdiği çekim sel ilişki alanlarıydılar. Yani bu ilişkilere değin bütün bağlantı enformasyonlar ağı, birden bire kurulmamıştı. Zaten olamazdı da. Enformasyona ağ oluşma epey zaman alışla, en az verim çevresinde, zaman içinde girişirler.

Bunlar zaman içinde olgulaşan birikmelerle, vücudun içindeki enformasyon ağına göre vücut dışında oluşla, bu günkü iletişim haberleşmeler şebeke ağına dönmüşler. Ama dıştaki bu ilişkindik tele iletişime ağı da, vücutlar arası bir bağ (kişi kişiler arası zorunlu bağ) olmakla ve birçok yapısal farklılıkları içermekle beraber, tek bir sosyal yapı organizma içi enformasyonu gibi görülebilir.

Aynı ilişkindik ileti ağı, toplumun bireyleri arasında da; toplumun otomatikleşen otomasyon yapılar şebekesinde ve toplumun kurumları arasında da, toplum organizması içi ilişkiler ağıyla mevcuttur.

Başlangıçta sosyal birlik komün içinde bu iletme ağı çok hızlı idi. İttifaklarla yeni yapılaşan durum bir takım iletme sarsılmalarını geçirdi ise de, bunu zamanla düzenlediler. Köyler şehirler devlet ilişkisi olacakla bu haberleşme, bu güne göre

yavaştı. Ama bu zorunluluk bu gün düne göre çok üst seviye ile aşılmıştır. Görüldüğü gibi yapılaşma birden olmayıp, zamanla; yalın hallerin entegresi ile olmaktadır. Her birleşme, öncesine göre; yepyeni bir özelliğın ilişkindik enformasyon şebeke ağı olmaktadır.

Artık Dünyanın her yeri, bir anda; daha bir ilişkilensen olurla, en çok verim ilkesi ile devinir olmuştu. Vücut organ el işbirlikleri de, başlangıçta; en az verimin çekimle şen tutumu ile bir araya gelmiş verimlilikler.

Bunların her birinin kendisine özgü işleme şen metabolizma izleri (sinyal olma özelliklerini) taşıyan atıkları bu birlik içinde bir baş belası iken, giderek ondan (birleşmenin ortaya koyduğu atık kusurdan) yararlanmanın eğimleşmesini ortaya çıkardılar. Çok sonraları ortaya konan bu bağıntılarla en az verim iletişiminin yanına, çok gelişmiş haberleşir olmaları ilişkilenebilmişlerdir.

Sürecek

Bayram Kaya

Cennet Algısı 8

8-]Her bir atık, kendilik özdekse özelliklerinin yansıtılması ile bir etki ile periyodik ya da a periyodik uyarandır. Bu uyarılara siz zaman içinde ya rast gelen zamanı kullanarak ya da tüm zamanı rast gele zaman yaparak, tepki vermenin karşılanmasını yapıyordunuz.

Bu durum yapı içi önemi nedeniyle zaten acil bir durumun basınç ve dayatanıydı. Bu sinyale göre ileti, alan ve ileti, veren şebeke yolları bu gün bile bu çok gelişmiş komplike olgunluğuna rağmen, genel olur değişmeler karşısında, tam oturmuş olan bir düzeye de hala gelememişlerdir. Bu da çok doğru ve gerçekçi bir olasılıktı.

Nasıl gelsin ki, her yaşantı yeni bir tutumlaşma olurken, onun entegrasyon içi ilişkin haberleşmelerinin yapılaşan düzenletmesi, epey zaman alıyordu. Bunlar toplum hayatı gibi hızlı olmuyordu (akmıyordu) . Olay, olgu ve organizmaların çevrelerindeki yeni durumlarına dek karşılaşmalar, hemen ilişki alanının konusu olmuyordular.

Söz gelimi çevrenizde mevsimler gibi periyodik olaylarla, depremler gibi periyodik olmayan her zaman, her anda belirebilir ya da her durumda beliremez şekilde süreçler olup bitiyordu. Periyodik olmayan süreçler rastlantısaldırlar. Öngörülemez öngörüdürler. Periyodikler de rastlantısaldır. Ama öngörülüdürler.

Ne zaman, nerede karşımıza çıkacağı bilinmezler. Ama mutlaka, burun buruna oluşla karşımıza çıkarlar. Bu süreçleri tutumlaşmanız, sürekli olanın girişen bir ilgi ya da alakadar olma tutumuydu. Yani bunlar, zamanlarını sürekli kıldığınız, bir alarm kaygı durumuydular.

Örneğin; ne zaman ve nasıl kafanıza düşeceğini bilmediğiniz bir yıldırımın rastlantısal olma durumu her an, her zaman mevcuttu. Yıldırımın eğimse oluşla düşmeye dek rastlantı sal tutumunu (kaygısını) sizler; epey bir zaman sonra, paratoner bulundurmayı; "sürekli zamanı kullanımıyla" ancak şimdiler içinde ilişkilenebilmişsiniz.

Yani uzun yıllar yıldırıma dek kaygının enformasyonu olan yıldırım, vardı. Ama yıldırıma dek kaygıların şiddetini kendi tekil bütünlüğünüz içinde kullanmanız olanaksızdı. Yıldırım kaygısına dek olası seçme ayıklama girişmesini; kendi dışınızdaki ilişkindik yapı olan, sosyo toplumsal yapı organizması içindeki, enformellerini önlem edecekle tutum edebilirdiniz.

Şunun şurasında, üç yüz sene önceye kadar; yıldırıma dek kaygı olan korkularınızın önleyici tepki olur tutumlarınızı ortaya koyabilmişsiniz. Yani rastlantısal olanlarla, ilişkilensen tutum olan tepkilerinizi; ya da paratoner denen bir bulundurmanızı, sürekli zamanın kullanımsa devinimi olacak çözümlerinizle ancak bu kaygıları karşılar türden olacaktınız.

Yine diyelim ki bir şehirlerarası otobüs sizin çevrenizdeki bir A noktasında günlük periyodik zamanlarla geçiyor olsun. Periyodik zamanlı geçen otobüsün denk düşmeleri arasında, sizin hayatınızla da kesişen bir tutum tepkilerin ilişkileneceği, her daim rastlantısal olacaktır.

Diyelim o araç, o; a noktasında yakla şıklıkla ve periyodik olacakla dokuz sularında geçmiş olsun. Bu periyodik ilişki yinelemesinde siz o noktada, diyelim dokuza beş kala ve dokuzu beş geçe aralığında bulunmakla, hep o araçla tesadüf edip; hep girişme yapacaksınız. Yani periyodik olanın tepkiye dek karşılanması da, o zaman aralığı içinde, orada bulunmanızla (periyodikliğince) , rastlantısal olacaktır.

Bu gibi girişmelerle, akşamın periyodik oluşu sizi; ışık yakmağa ya da sığınma alanlarına çekilmenizin de, rastlantısal zaman dilimi olur. Yine periyodik olmayan belirmelerin olası her anki uyaran tehdidine ya da cazibece çekimine de uğrarsınız. Bu kabil ikili duygu yaratan belirmeler sizlerde, sizin; hoşlanma ya da hoşlanmamanıza denk gelen bir çekme itme tepkisi olacakla güdülenirsiniz.

Periyodik olmayan ve her anınıza kaygı verirle, sizleri güdüleyen; sizlerde panikti kaygı oluşla; sizlerin dikkatinize gelişlerle, sizin uyarılmanıza neden olurlar. Bu nedenler size, sürekli bir alarm durumunun, tetikte olunması, kaygısını yüklerler.

Böylesi hep alarm öğrenmesi de; ortada bir periyodiklik olmadığından, tüm zamanınızın bir kullanımı olacaktır. Açıkçası periyodik olan eğ imleyenlerin tepki rastlantısı; "parça zaman ilişki olacakken"; a periyodik rastlantısal olanların da (periyodik olmayan belirmelerin de) eğim ilişkilersen tepki ve tutum laması da; "tüm zamanın bir kullanımı" olacaktırlar.

İşte sosyal ve toplumsal hayatımızın yönetsel olacak her bir entegrasyonları da, birden bire ortaya çıkmamıştı. Periyodik ya da a periyodik etki ve tepkilerin zaman içindeki haberleşişle ilişkin diklersen alanına sokulan devinmeleri oluştu. Oluşan bu devinme tekilliklerin birçok tutumsa edimle yaptığı seçme ayıklamasından sonradır ki, entegrasyon edilmeleriyle birliklerin birleşmelerini oluştururlar.

Sürecek

Bayram Kaya

Cennet Algısı 9

9-]Toplum ve toplumun otoritesi olurla toplumu tek elden yöneten toplum beyini; birden oluşmamıştır. Girişen, değişken olan, stabil (kararlı) olmayan; oturmuş olmayan, sorumlulukları denetlemeyi dahi bilmeyen girişmeler içinde çıkmıştır. İttifakı dönemler sonrası otorite; tam anlamıyla bunlara muktedir olmanın meşrulaşmasını; o şeyin neden öyle olması gerektiği olum lamasını, ilk başlarda tek elden yapamıyordu.

Otorite, toplumsa alan içinde önce, her bir eylemse oldukları alanlar da, ilahların işi ve düzenlemesi olacakla belirdiler. Bu nedenle, tuğla ilahı, dericilik ilahı, ticaret ilahı, adalet ilahi, çiftçi (tarımcı) ilahi, maden ilahı, su ilahı gibi bu alanların nedense söz hâkimiyeti olurlarıyla, belirdiler.

Böylece adeta bildikleri, müdahil oldukları, parça başı işler için o işin parça başı yönetilmelerine dek; parça başı yönetilme niceleyim tutumlarını edindiler. Bu alanlar denetimi, totemi yapı ve inançların müdahalesi ile dolduruyordular. Sürecin olgunlaşmasıyla, seçicilersen belirmeler, inançların da girişen tecrübeleri ile iyice pekişmeye başlamıştı.

Not: Totem put demek değildir. Totem öyle bir kelime ile açıklanır bir tarihsel süredurum da değildir. Put kavramını kendi tarihselliği içinde hiç bilmemektir. Sosyal birliklerin hemen yanı başında oluşmuş bir kültür müktesebattı, aitti kimlik unsurudur. Yaratan değil düzenleyendir. Tapınmaktan ortaya konmamıştır. Tapınaktan önce ortaya çıkmıştır. Sonradan tapıncak olmuştur. Bk. tabu ve totem; tabu, totem ve put yazı dizim ve diğerler yazılarımdaki içerik atıf göndermeler.

İnsanlık, bu kabil nesnel ve tinsel pekişmelerden stabil olanlarını, bir yanda toplumun uhdesine aktarmağa başlamıştı. Bir yandan da, kendi çelişmeleri üzerinde uğraşılın işlerle birlikte, yeni tabu ve totemlerini oluşturuyorlardı. Diğer yandan da, yeni tip iş alanlarına dek girişmeleri de, oluşuyordu. Bu yeni tip iş alanların düzenlenmesini toplumlar, hemen üzerlerine alamıyordular. Bu yeni girişmelerin düzenlenmesini toplumlar, hemen üzerlerine alamıyordular. Yaşam içindeki bu tip ilişkiler, zamanla; kararlı yapılar ve kararlı ilişkiler haline geldikçe ancak, kırılma ve seçme ayıklamalarıyla ki, olup bitenleri, toplumlar kendi denetlemeleri üzerine alacaklardı.

Biz verili davranıyoruz. Vücut kimyamızla veriliyiz, duygularımızla veriliyiz. Zorunlu gereksinmelerle veriliyiz. Hasta olmakla veriliyiz. Önce tüm bunlar bizi, kendisine yükümlereler. Biz bu yükümlerle davranırız. Bunlar giderilmeden, kendi başımıza, özne oluşla pek pek davranamıyoruz. Toplumsal yapı ve sosyal yapılar, bu yükümse kaygıların giderilmesini, kolektifçe üzerlerine aldıklarında ancak bizler sosyo toplumsa özne olarak yetkinleşmiş birey özne olacakla kendi başımıza, özel davranabilmekteyiz.

Kaygılarımız giderilip, sırtımız ısınıp, karnımız doyduktan sonra; sosyal olmayı öğreniyoruz. Biraz sonra toplumsal yapı eli ile giderilecek olduğunu bildiğimiz kaygılarımız; düzenli giderildikleri sürece, artık bizde sürece olan bencil bir güdü etkileri olmayacaktı. Böylece, sosyal davranmamamız için hemen hemen hiç bir neden kalmayacaktı.

Ama sürekli sağlanan olan ihtiyaçlarınızın, düzenli ve güvenceli bir şekilde olmayacak denli rast gele olur karşılanmaları vardı. Bu düzensiz ve güvencesiz olan sağlanmaların, organizma içindeki kaynak salınımlarının; endişe ve kaygı verir durumları da, gereksinimlerin eşiklerini yükseltirler. Böylelikle de eşikleri yükselmiş içti durumların kontrolü, insanın sosyal öğrenmeleri ve insanların sosyaldi aşamaları itibarıyla oldukça gerilerler.

Bu verili oluşlar, cennetin; ortaklayımdır sağlanan düzenliliği ile mutlu ve rahattı. Cennetten çıkmanın, şimdiki mal edinme ve köle olma durumlarıyla; eski komünse rahat sağlananlar şimdiki sınıflı yapının zahmetine, değişmişti. İnsan bir kere köle emeğini tatmıştı. İstenilse de bu yapı içinde çıkılamıyordu.

Üstelik yeni durumun güvencedeki sağlananlarının çekiciliği vardı. Ve süreç içinde köleci durumların düzeltileceğini vaat etmesi gibi olası mücadele ilişkileriyle bir iyice cazip durum oluyordu. Şimdi sınıflı yapı içinde hırs, tamah ve efendiler yönünden yeniden tek benci bencilleşen kişiler; cennet dışı yaşamın zorlu ve çetin koşullarına değin etki tepki girişmelerini yaşayacaklardır.

Yeni sistem, efendi bağlamında bizi tek benci tutum almağa, tek benci öznel oluşmağa zorluyordular. Bu kabil öznel oluşların rastlantısal tepki tutumları, tüm zamanlara ilişkin kullanımdı tepki tutumları birikiyordu. Örneğin; kendiliğinden bir mülklü-mülksüz olma, ya da efendi köle olma yoğunlaşmasının kendi içlerindeki dayanışmaları ortaya çıkıyordu.

Acıkınca yiyorsunuz. Uykunuz gelince uyuyordunuz vs. İnsanlar, bu gibi anlamalı olmayı bir zorunluluk olacaktan bilip, sezip, anlayıp; ortak davranışın çekim merkezi yapılarla; meşrulaşıyorlardı. Bu kabil meşrulaşma bir totem buyurmasıydı. Acıkınca neden yemesi gerektiğini meşrulaştırıp olum anmıştı. Ama neden bir başkası için çalışıyordu? Herkesin olan meyve, şimdi neden bir başkasınındı? Meyve neden buna yasak olmuştu? Neden belli yerler efendilerin olmuş, kendisi de karın tokluğuna çalışır olmuştu? Vs.

İnsanlık girişmeleri içinde, nedenli davranamıyorsa; hiç değilse şimdilik totemi kutsal oluşların imajdı meşruiyet ligi ile davranamaz mıydı? Böyle davranılması gerektiğini, totem kutsallık söyleyemez miydi sanki? Neden sel olmanın yerini bilip anlayamadığı; ama nedense eğimine göre de akmak zorunda olduğu sürecin, nesnel zorunluluğu yaşamında yer almıştı. Hem öznel oluşun egemen sel belirlemesi zorunluluğu da bu sürecin yanında yer almıştı.

11-]Bu iki alan; nesnel ve öznel alan; kutsal totemi olanın buyurması ile meşru olmuştu. İşte tüm gelecek zamanın insan anlamalı, seçme ayıklama bağıntısı; toplumsa ve sosyal genelin tutum laması olacaklar bu kutsal totemi izah ve buyurmalardan ortaya çıkacaktı. Ezen ezilen ikizleşmesinin, olup bitecek tüm süreçlerinin sindirilmesi, bu kutsal totemi belirtmelerle olacaktı. İnsanlık bu kabil medarı (Bir şeyin, bir şeye göre döneceği yer; etrafında hareket edilen nokta) gerekten olmanın inanmaları; giderekten dini sistem olgularına dönüşmek zorundaydılar.

Bir yandan cennetin huzur veren yaşanmış anıları, bir yandan kan ter ve zorlukların hemcinsine başat olur egemen eşmesinin cazibesi vardı. Yine diğer yandan da sonraki kuşaklara bunların tasımsa olurla aktarımları vardı. Cennet, eşitsiz yaşamın; insan bağrındaki eşitse özlemi, tutuşması olacaktı. Geçmiş imleşmelerleriyle, artık yaradancı dinler, bu iki çelişik yaşamın ve şimdiki süren yaşamın açıklamasını yapacak ve şimdiki durumun neden sindirilir olduğunun uzlaşısını ortaya koyacaktı.

Yeni olan, bir cennet dışı yaşam demektir. Yepyeni bir düşünme tarzı ve yapılaşmaydı. İnsanın kendi gözünün açılmasıydı. İnsanın yaşamını bilmesiydi. Yasakla ve yasak olmayanların sınırları içinde, insan egemenliğinin belirmesiydi. Düşünceleriniz de bu yapı ilişkilerine göre (cennet dışı yaşamınıza) doğru veya eğri olacaktı.

Saltık doğru düşünce yoktu, nasıl bir üretim ilişkisi içindeyseniz; ahlakınız da dininiz imanınız da öyle olacaktı. Yani saltık bir din iman da yoktu. Sonraki gelişmelerimiz, deneyden önce, bu kabil soyut totemi anlayış; olayları bunlarla kıyaslayıp anlar olmamız; bizde ilk anlama mantık kalıpları yapılmıştı. Erki elinde bulundurmakla, gücü görmüş olmanın samimiyetiyle Napolyon; bu öznel durumları şu güzel sözü ile bizlere çok iyi özetlemektedir.

“Devlet sürekli ve sağlam desteği ancak dinden sağlayabilir! Servet eşitsizlikleri olmadan, bir toplum var olamaz. Servet eşitsizliklerini de siz, ancak din ile yapar ve insanlara sindirtirsiniz.

Tıka basa yemekten şişmiş birinin yanında; aç olarak öleni açıklayıp sindirtirten:
- Tanrı böyle istedi, kimin zengin, kimin fakir olacağını Tanrı önceden diledi. Ancak öte dünyada iş başka olacaktır diyen, bir otorite (devlet) olmalıdır” der Napolyon Bonapart.

Yalnız şunu da belirtiyim dini olgular deyince dini Yahudilikle, Hristiyanlıkla veya Müslümanlıkla veya yeryüzündeki hiçbir inancı tanımlıkla eşitlemeyiniz lütfen. Elbet bunlar da dinden bir yan taşır. Ve din olacakla dini hayatımıza katkıdılar. Ama bunlar, özel zamanların donmuş kalmış filim kareleri olma gibi bir zaman zemin belirlenimlerini de içerir olmalarıyla, üzerlerine eklenmedikçe büyümeyiz.

Oysa sizin süreklilik içinde çevresel olan her yeni etkin ilişkiyi girişmek için, seçme ayıklama; ölçme ve değerlendirme yaparsınız. Böylece biriktirmeleriniz içinde tepki tutumlarınız vardır. Biriktirmelerinizin sosyo toplumsa yapı içinde genelleşir tutum olmasının süreci, sürekliliğiniz vardır. Siz: olan bitenle ve olmakta olanla ve olacak olan iliş kinliklerin alanındaydınız.

İliş kinlikler alanı: kendi şebeke ağ tipi iletilmeyle; tutumsa enformasyonlarını; periyodik ya da a periyodik olurla; sürekli bir belirme ve oluşmanın içindeydi. Bunun karşılığı olacak tepki belirmesi de sürekli oluşma içinde olmak zorundaydı. Oysa oluşmalar kutsal totemce önceden takdirle hep olmaktadır. Ama karşı tepkisi sınav edilmeniz nedeniyle, bir katlanmanın sabredışı olurla övülmüştü.

Yeryüzüne dek cennet algınız, sosyal ortaklaşa özgeciliğin ekmek elden su gölden oluşuydu. Bu kabil ortaklaşa olanın bir kişi-kişiler sağlayışlarıydı. Bağlı yaşam organizesiyle geride kalmış olanın eşitlikli anlayış özlemiydi. Ama cennet yaşamı hiç gelişme vermeyen, güdük bir yaşamdı. Gelişme verdiğinde de bu gelişmesi içinde her düşüşünüzde, gelişme öncesini özlem edeceğiniz bir fetişti duygunun hep geride kalacak olan bir özlemiydi.

Bu fetiş imge, bir kez insan gelişmesinin eşitsiz, haksız oluşlar karşısında; sığınılır bir liman, örnek gösterilir bir hedef olması, insan tahayyülüne yapışmıştı. İnsanın gelecekteki organize girişmelerini de güdüleyecek bir imleç algıydı. Sürer de olan, öznel inanmalarında temelini bu imleç algı konacaktı. Bu cennet imleci, giderek yeni katkılarıyla; insanların insani eşmesinde ve mülkiyetçi ilişkilerin hem kişisel, hem sosyal ve hem de toplumsal vicdani olmak zorundaydı. Her değişme ve gelişme vicdani kanaatleri (sağduyu, altıncı duyu) yeniden ve yeniden biçimleyişlerle, sorumlulukların bir muhasebesi olan inançların, şekillenip yansıdığı bir doğru zemindi.

Her sosyal ve toplumsal gelişme organizesi, kendi altıncı duyu yansımasını bir özellik olacakla ortaya koymaktaydı. Yine sosyal birlikti ortaklaşa yaşam özgeciliğiyle; ittifaklar dönemi sonrasının mülkiyetçi girişen yaşam ilişkileri; tarihi bir kırılma noktasıydı. Bu

tarihi kırılma noktası öncesiyle sonrasının bir kıyası kabil olan karşılaştırılmasıydı. Bu karşılaştırma içinde, burası tam bir sıfır nokta ölçmeli, mihenk değer alanıydı. Baştaki ortaklaşa olan sosyal özgeciliğin referanslısından doğmuş bir denetlenme ve devinme zemini oluşun; bize yansıyan inançtı kat kınıklarıydı.

Zaten başlanışta, kişiye dek mana algıları, sosyal yapıya dek cennetti birlik gücü mana algıları, üzerine bir inşaydı. Şimdiki süren sosyo toplumsa yapının, girilen mana algıları vardı. Kişilere dek tekil mana algıları; sosyal birlikti mana algıları ve ittifak sonrasının sosyo toplumsa yaşam mana algıları da, birbiri üzerine binmesi ile insani düşünme uygarlığının da temeli, inançsal anlamalarla da denetilir olmuştu. Bağıntı çok yönlü idi. Çünkü yaşam çok yönlüydü.

Evet, cennet geride kalmıştı ve hep geride kalacaktı. Daima cennet olacaktı ve cennet hep özlemimizi tutuşturacaktı. Ve cennet; umudun, umutsuzluğa düştüğü yerde, bu yapının bir alternatifliği olacakla var kalacaktı. Hem de insan olmanın, insani yanını tartacaktı.

06.10.2011

Bayram Kaya

Cennet Cehennem Ehli 1

Cehennem kaçkını,
Seyyal, saydam safi zar.
İz yapmadı açkını,
Zardı delişmen, devingen,
Süreci kendiydi!

Cennet ehli;
Erdem bıçkını.
Huzurluydu, gölgeli,
Kabuklu, mat açkını.
Süreci veriliydi!

Birlediler yolu,
Kolaçanda sağı, solu.

Aynı idi cennet yaşamı,
Sabahı, akşamı.
Yakar ateş yaşamı.

An kılındı:

Yanmıştı yaşamı!

Kabuk içine akar,
Taammüden,
Ateş yaşamı yakar!

12.01.2007

Bayram KAYA

Zar (cehennem) : Olumsuzluk kesbeden muhteva. Saydam masif olmamış, her an kaosa açık bir durum. Devinimle başlayacak varlaşmanın hali. Yani cennet öncesi, cenneti varlaştıran ilke. Hiçbir şeyliğin, her şeylik içkin hali. Bu tanımlama üretimi şiirime özgü ve bana aittir. (Çağrışımı yıldızlar ve ilk oluşu, big bang öncesi tekillik.)
Yanma (Burada) : Yaşamı, süreci başlatan ilke.

Cennet:

1-Varlıklardaki kalımlı gibi görünen istikrar anı, kaotik olmayan yan, ama kalımlı olmayan değişen yan olarak tanımlandı.

2-Dünya şartlarıdır, tüm sıkıntı meşakkat görmezden gelinerek, iyi zevk ve hoş görünen yanı öne çıkarılarak bu ad verilip işlendi. Bu şiirde açık açık belli.

3-Verililik vardır. Örneğin Dünyada yok ama evrende olan maddeler vardır...Verili malzeme oluşu budur.

Cehennem:

1-Güneş ve Yıldızlar kasıtlıdır.

2-Dünyadaki malzemeyi özellikle demirden daha ağır maddeleri,yıldızlar üretip ölürken nova olarak patlayıp uzaya kül bırakmış. İşte bu küllerden dünya ve yaşam doğmuş. Basit bir bilimsel gerçek. Yüz milyondan fazla atıf edilen sıcaklık cehennemi sıcakla benzetilmiş.

3- Olgı olay temel maddesini yaratmakla değiştirici dönüştürücü izafe edilmiş ki öyledir de.

"Cennet (Dünyalı nesnel olgu ve süreçler) ehli ""süreçle oluşan ve oluşacak, sonsuz, kalımlı olmayan eskiyen, değişen süreçsel olgu ve olaylardır olumsuzluk içerir. Cennet ehli cehennemden (Yıldızlardan oluşturulduğu) çıktığı için dolayısıyla cehennem (yıldız) ehlidir, yani cehennem (Yıldız) damgalı.

""Cennet ya da cehennem Ehli"" kavramını, şair "süreç oluş" ""canlı cansız varlıklar"" olarak kullandı.

Bayram Kaya

Cennet Cehennem Ehli 2

Özün cehennemlik.
Cehennemde kotarılmışsın:
Hiçbir şeyken, hiç, bir demlik,
Cennet sineceğin, cehennemlik.

/tuz, varlık

Hem "biğ benğin",
Ve en az yüzmilyon derece,
Yıldız cehenneminin;
Damgasıdır vurulu rengin.

Daha sonra yeşillenecek,
Sımsıkı bağlı olacağın,
Serinlik duyacağın,
Cennetin cehennemden.

Öz olmasaydı cehennemle ateşte
Söz olur muydu cennetle huri eşte

18.02.2007

Hiç: Eskiden tuza verilen ad.Bir anda birleşme ve bileşiklerin oluşması.parçacıkların sınırsız şekilde varlık olarak görünmesi.

Cennet ya da cehennem Ehli"" kavramını, şair "süreç oluş" ""canlı cansız varlıklar"" olarak kullandı.

Bayram Kaya

Cennet Cehennem Ehli 3

Cehennem birin özünde,
Çekim görünür,cennet gözünde.

Mini mini, cüz idi,
Ehli cehennemdi.

Birle tinleşiyor,
Çok iyi birleşiyordu.

Sesti, su, serinlik, ağaç; güzden. /Ölümlerle.
Hepsi sarışçıkça cüzden.

Bir şey üretmiyordu cennet,
Cehennemden ileri.

Ününü duydu,dahilem.
Ulaştı, cennetine cehennem.

Sıkıldı cennetten,
Tekdüzelikten!
Cenneti tutuşturdu.

Şimdi cennette yanıyor.
Cennette cenneti, arıyordu.
Artık kopyası andaydı.

18.01.2007

Cennet ya da cehennem Ehli"" kavramını, şair "süreç oluş" ""canlı cansız varlıklar"" olarak kullandı.

Bayram Kaya

Cennet Cehennem Ehli 4

Değiştiren anı,
Değişmenin,
Değişmeyen; tek yanı,
Değişimdir, cehennem.

Ey insan!
Bu iken yaratılman,
Öyle mi olmalı her demin!
Neden anlaşılmaz zemin.

Bir at terbiyeyi kırbaçla,
Bir insan bilmemekle
Kendine yabancılığın
Fantezisinde.

18.01.2007

Bayram Kaya

Cennet Cehennem Ehli 5

Temeli Dünya'lık.
Fikir yansıması başka başka.
Yercil sonurtu
Özlemlere has, rüyalık.

Yersel öğeler içimlenmiş
Anlamsal
Eğitimsel!
Güneş damgalı biçimlenmiş.

Anlayamaman değil,
Anlıyor olman anormal evreni!
Bak, dos doğru belirlenmişsin, çevrenli.
Bildiğin anda verililiğini.

Söylettiklerimizden, bildiklerimizin
Sınırlıklarından ari ve muazzamdır YAR.
Pek çokta yaşamdaki tanışıklığıdır bizde
Yaratılış; kopya GERÇEGİNDEN önce VAR.

Karadaki yaşamın sudakini,
O hazır, el altındakini, zahmetsizi ansıması.
Yerdeki çevreselliğin dayatması
Yinede aksi olanı, emeli; *
Özenip bezenip de yansıması.
Kurgu ve hayalciliğin temeli.

Ne müştakı müberra ki temeli,
Yaşamın emekliliğe dengi, ne demeli.**
Belki bir boyut ve boylamdakine gidiş
Kayıtlılıktaki hazsal ve anlamlı hak ediş

Yaradan'ın son bulmamış ki
Yaratılışlık devamdır kararı.
Özü yaratılışı değişme olanın rantı
Anlıkladır, istemeyeceği istikrarı
Yaşamdır ki hem istikrar hem çalkantı.

Gözü kavrayamayan
Özü de sözüde kavrayamaz.
Sözün bittiği yerdeki ikilem cinneti
Kim istemezki andaki o cenneti.

Cennet cehennem, birlikte yetti
Cennetine baktı cehennem niyetti
Hafifçe tebessüm etti
Cennetse, bakıldığında sancılanıyordu
Cennet bir önceki cennetten çıkıyordu
Cehennemse yol açtığı cennetten habersizdi.

06.08.2007

Bayram Kaya

Cennet Kurulur

Yol uzunluğundan bilme
Sevdanın gözlerine bak
Göremediklerin değildir ayrılık
Ne muhtaçlıklarım korusun da bilmem
Farkında olmamıştır sayrılık

Bir bak hele, her gele
Şeytan, mizacın olur, sövmek gına
Her yol da, dolambaç gırla

Büyümez aculluklar halasta
Ya dellendir şaha kalkarsın
Ya sellendir vaha bakarsın

Bağlılıkların dönüşür
Kırpılır haytalıklar
Kullanım kredisine
Güç çıkar ortaya gol olmaz potaya
Girer iken sizler, bizler kotaya
Ayrılık durur birlik durulur
Yol kısadır da soluklanman uzun

Çokta tutma kırarsın olacağına
Yıkılır da tacı Süleyman
Bilmem feleğin şaşar
Kopmaz ya kıyamet
Cennet kurulur

24.03.2010

Bayram Kaya

Cesaret

Sıkılı dişi korkunç,
öfkeli.
Issıracak it dişini göstermez,
tevekkeli.

Boynu torbalı dolaştırılır,
falan filan.
Aç ayı oynamaz,bilir
ki inan.

Ah sevdam!
erdemlerimizi oluştururken
erdemsizliklerimizi görseydik
Delidumrul'u benimser miydik?

Olumsal ve soyut olanak.
Gerçek ve dönüşüm.
Düzenlilik ve entropi,
kah ordasın bir burda.

Yaşam değildir biçilen.
Çatışkılaradır su gibi içilen.
İyi-kötü, burdadır seçilen.
Yenideyken sonra vaz geçilen.

Açı oynatmak
hödüklüğümüz.
Dişi göstermek
güdüklüğümüz.

(18.07.1995)

Bayram Kaya

Civelek Karı

Civelek Kadın

Karabasan uyku geceler varı
Gün ile dönmüş, ayvalar sarı
Övünçlüdür! İşveli civelek karı
Dökündü ortaya ne el bilir ne de arı

Oynak göz önü gülendam karı
Sarılır karışır istenmemektir korkarı
Yaşamak için; ana gibi doğallıktır tek varı
Çocuğudur yüreğini yakan narı vakar/ve kârı.

Mestane, dip diri ışılıtlarla farı
Bir insan, bir işveli durdun, yüzün kafamın takarı
Utanması, yıkılmasıydı, anladım ki ilk kârı.
Sömürülen, sömüren, avareden karı.

Coşturdu nağmelerle tarı
Belki altta inci, görünen yan soytarı
İki çocuğuyla ortada durmasıdır darı
Peruğuyla sarı, haydı oyna be deli karı.

Herkes gibiydi ama
Benzetemedi başkaya kendini bildi bileli karı
Bu arı, bu tarı, bu darı, bu kârı.
Paylaşımı, yüklemi belli, özellikle karı
Kıvır durma civelek işvebaz, işveli karı.

Yoksatırım ya arı, ya tarı
Aldım mı bitiksin be karı
Bağbansın diriltmeğe tekrarı
Hazır durur, verir kendini işe, efkârı.

Raksın olmadan
Bitirimdin, umursanmazsın be çilli karı
Düştün mü çaptan, ille de hız verirsin zile, zilli karı
Bunlarla varsın, başka türlüüne
Yağarman boşunadır, zevzek dilli karı
Bağansın, zamansız yağdı kışın karı.

Geçmişini anımsamak yüzünün boyarı
Hiç de hoşlanmaz, tiksintidir bundan doyarı
Kim bilir, kullanamadığı insanca nektarı
Boy verdi mi, kulaç kulaç, gelişir hektarı.

Bir kez karı bilinmiş kendisini, bengi
İşvesi, cilvesi, boyalı rengi
Öz saygısına zorunluluğu yengi
Konumuna uyar işvesi cilvesi, dengi
İnledi nağmeler oyna be çengi!

27.12.1992

Bayram Kaya

*Civelek Kadın (karı) : İçimizden biri olup ta sosyo toplumsa zorlukları nedeni ile çaresiz kalan bir kadının istemediği halde zarureti nedeniyle sevmeyerek yaptığı ya da yaptırıldığı işler olmakla, garip gureba olan kadının tek yapabildiği, yarı çıplak rakkase yaşamlarına ithafen.

Sözlükçe

Bu arı: utancı zorunluluğu.

Bu tarı: çalgısı-zorunluluğun gerektirdiği savuşturma.

Bağın: ölü doğmuş çocuk.

Bengi: kalıcı olan- sonu olmayan

Ve kârı: Sağlanan kazanç.

Yakar: Uysalca ağırbaşlılıkla katlanması, namusunu koruma hassası.

Övünçlü: Duyguca pohpohlanmış sömürülen kimse.

Bayram Kaya

Coşarla Deniz

Ne gönlün coşanla deniz
Ne yarışırda koşarken beniz
Ne de kumsalı kadarla sahil
Sanma ki yazıyorum
Bilgisizlik, cehalete dâhil

Öküzün döktüğü mayıs
Börtüğe böceğe verim
Donmakta olan kuşa sıcaklık verirle kerim se
Börtü böcek ve kuş için midir öküzün sıçtığı?

Yok, mudur hiç cehalet?
Şanmadık lığa mıdır dehalet?
İltifat edersin altında bulur ihanet
Donuşu kalırsın, olur sonu cinayet
Sıçar sıvarsın bulur inayet
Bu çelişkiyle olsa gerektir kehanet

31.10.2016

Dehalet: Korunma, sığınma

Bayram Kaya

Cumhuriyet Ve Atatürk 1

Karanlık
Karanlık
Karanlık...

Gecelik korkardı
Gecelerden
Üste alınmaz olurdu da
Ses titrerdi hecelerden

Zamanın zeminin seçemediğini
Aman seçecektir, keşke ile...

1-İhanetler sızlıyor.
Daha düdü
Umudu sürükleyen
Duyguların doğuşu.
Derne, Dobruca, Balkan'larda
Şam'da, Fizan'da, Yemen'de
Çanakkale sarılıp
Ne olup bittiği tam anlaşılmamışken
Şimdi sargıları damlıyor
İzmir, doğu
Güneydoğu kanıyordu.

2-Karadeniz, İçanadolu
İçten yanıyor
Karabulutlar korkutuyordu.
Sancıların biri, birene
Adeta tutunmuş
Demini vermekte.
Gırtlaklar yutkunluktan maada
Kurumuş.
Gözler tamdan fer verecekken
Objektiften tırsmış.
Kör olası talih
Anadolu'nun talihi
Türk'ün talihi
Arabı uyumuş
Uğur böceği ölmüştü sanki

3-Akıl rasyonu
Gerçeklerden sıyrılıp
Hayelle karışmıştı.
Duygular kök tutsa
Gerçekler söküyor
Gerçekler güne vursa
Duygular çöküyordu.

4-Vicdanlar sızlatılmış
Ama vicdan özgürlüğü bilmiyor.
Akıllar birleşmiş
Ama akılların kendine güveni yoktu

Ŗüphe etmeyen us, uslu ustul
Anadolu
Yüzyılların susukunluğu
Suya hasret
Kaynaktan gürleyecek.

5-İç yađđan
Dış yađđan.

Akıl kendisine saygıyı bellemedikçe
Ve de sırasında Ŗerlere isyanı
Durmuyacaktı bu buhran, nisyanı

Sürecek

Bayram Kaya

Cumhuriyet Ve Atatürk 2

6-Artık kesret var
Anlama ve tutuşmakta;
Birlikte, çok;
Çoklukta, bir görünmüş
Vahdete dönmüştü.
Aptallık (mecnun) şair aşkında olurdu
Yurt ve yurttaşlık
Özgürlük aşkı başka şeydi
Emek, mülk vatandaşını
Yurttaşın olmayan, mülk değildi...
Zaman zeminle buluşmuş
Haldî artık zuhuriyet
Kod adı cumhuriyet
İşlemci ve yol haritası Atatürk

7-Bir ses
Bir ses
Sanki ıssızlığın düşünmesinde
Bir imdada
Bir birliğe heydi
Kesret içinde kesretin var oluşu için birlik
Bozkırda yankılandı
İzmir'de can kıldı
Ölümlü bağımsızlık arası
Hedef Akdeniz
Satıl vatandı
Görülmemiş şeydi
Kenetleniş, yol oluş...
Bir millet utkusu ile buluşuyordu
Türk'ün vuslatı kanamıştı
Yaman olurdu Türkü'n tutkusu
Dirimi, ölümüne tutardı, anları adeta
Barışa, özgürlüğe, hasletine
Sanki önceden beri sözlü idi bunlarla
Bir özlemişti ki
Bir halk kendisi oluyor
Kendi gibi davranıyor
Dev kendisini görüyor
Türk'ün yeni kaderi
Geleceğin ağlarını örüyordu

Güç yüreğe sığmıştı
Ne depremler oluyordu şimdi

8-Yüz yılların uyuşmuşluğunda uyanıştı
Ne arabı tanırdı
Ne de uğur böceğini
Sarışın devin çekeyinde
Biçilen gömleği attı
Zamanı, yeniyi biçti
Saltanatı, yaşayacakları
Hilafeti ise, kendi var oluşuydu

9-Söz
Vahdetin altında.
Bir varoluşla yaşamak
Ülkesi, namusu için
Cephede ateşi yaşarken
Güvenin karar alışında
Ahit için toprakta yatandı.
Kurulansa
Cumhuriyet ve vatandı

10-Vefalarda ahit vardıda
Ahitlerde vefa yoktu

Sürecek

Bayram Kaya

Cumhuriyet Ve Atatürk 3

11-Kimi dem, bünye dışı
Duygular kökleşti mi
Akıl fizanda tırsar.
Ufuk neydi?
Daha düne kadar çevrilip baktığı yer yoktu
Cübbeli cehalet
İşbirlikçiler
Talihsiz alışmalar
Kin kusacaktı

12-Ucubedeki zavallılık
Hançerin ucundaki kanla sırtıyor
Adüv el ovarak kırıtıyor
Şerleri bir o, evet bir o; kaçırıyor

13-Artık gök ağdan
Yer şadan
Bir oluşla birikiş
Vahdet Ata'dan

14-Akıl, akılsızlığı, kavrayacaktı
Hal ve ati kıyastı; cehalet tasası
Yok demek değildi rontgen ışını
Görünür sistemin değildi yasası
Şimdi yeni sırasıydı:
Beyaz, organize olamayanı, kırasıydı.
Ellerde, dillerde, usta; kalmayacaktı kir
Sarıdan, yeşilden, çıkmıyordu beyaz bir
Sarıdan tüm sarı; yeşilden hep yeşildi
Karışımı, uyumdu, nicelenimdi beyaz ve her bir

15-Gün, kendi güncesinde değer
Bugüne ilişkin değilken, eğer
Kılıyorsan güne muhatap
Kırılırmış meğer

16-İki savaş vardı
Biri kazanılmış cephede
Biri sürecekti tepede

17-Karbondan biçimlenen bünye
Titandan davranıyordu adeta!

18-Bireydeki erdem Tanrı'dan esin
Bilim, sanat, üretmiyorsan; her nesin
Yön olmaz körlük, cehalettir, desin
İnsanlık yar oldukça, ne güzeldi sesin
Daha dün söyledim, destanın gönlüme doldu
Türk'ün sesi, şefkat ve esenlik iken
Arap'la; ""imana gel melun"" oldu!

19-Adam olunacaktı

Soran sorgulayan adam.
Aklını kullanan adam
Yurttaş gibi adam
Kula kul, kertesinden çıkmış
Yüzyılların imini yıkmış
Ezber bozan
Bir aydılanma

20-Sürekli yenileşecekken
Bilmezlikle aldanmayla
Yeni ezberlere gebe
Sesi ile, sözü ile, görünümü ile
Tutumları ile rahatsızlık kılan
Her dönem kullanılmaya amade
Sarıklı bilmezlik
Kara bağnazlık
Yine oturacak düşün soframıza!

21-Şaşmada akıl, şaşmada söz ve göz
Bilim torbada, ulema sanı!
Kurtuluş; türbe ve tarikatla, kanı!
Cehalet kol gezer, sarmış her yanı
Cumhuriyetle gelen ilim irfanı
İlke edip, çalıştıramazken, hür fanı
Odunumun parası dercesine ikide bir
Musluk gibi kaçıracaktım türbanı

Sürecek

Bayram Kaya

Cumhuriyet Ve Atatürk 4

22-Cumhuriyet kazandırdıkça
Doğal eşiği aşamayan
Cahil travmam sazansınacaktı.

23-Özgürlük değildi, dağılan* hapı
Toplumla karışan, üretendir yapı
Toplumsal emekle, konurdu sapı
Yıldırım yağarken, paratönerde tapu /kapı

24-Neması yer altı olan yaratıklar
Güneşi özleyemeyip
Karanlığı gözler ve yaşar

25-Evrimini ve devrimini bilmeyen uluslar
Soyutun nevrimini gösteririr:**
Ne ayrıcalığımız olacaktı
Çorum'u, Maraş'ı Sivas'ı
Anayasaya tecavüzü saymazsak
Bizdik şimdi Afganistan!
Bugünlerde sevgili Gazi!
İnsanlar olmuş nazi
Etniselere razı
Bilmemeyi bilmezliği
Fakru zarureti, illeti
Zilleti cehaleti
Anadolu yetim
Anadolu öksüz
Saydılar söz gürlüğü
Yaptılar fikir özgürlüğü.

26-Sömrülme beyin yıkar
Ne zaman
Bir dalalet gerekse
Kurtuluşçu inanlar çıkar:

28-Ortamı, ancak karanlık kaldırır!
Yeni tomurcuk göğüslü
Hurilerden mülhem ve cevazla
Algıdan masum sabilere saldırır
Görecelik yasasını eline alıp
Yaşamaya, bilimi anlamaya
Davet ediyorum diyemeyen kafalar
Risaley-i Nura! icabetle sarıktan tayfalar

29-Garabeti saldım çayıra
Akılı, akılsızdan ayıra
Taş üstünde taşı olmayan
Şaşkın, geldi gitti bayıra:

30-Kişi Mustafa
Birey Mustafa
Halksal Mustafa

Toplumsal Mustafa
Bir birine karıştır

31-Şaşkın bakar, Güneş'le ufka takılır
Aydınlık için bir ışık yakılır
Kamaşır, göze aracı takılır
Güneş'e ancak dolaylı bakılır

32-Sürüslük olan kör gaflet
Ne zaman dağılacaksın
Kara bulutlarınla
Verilmekle, sağlanmakla yetmiyor
Gayreti olmalıydı zamanla
Şevkle imanla
O, da yaşatılış bilincindi
Nasıl yaşatılıyor
Nasıl bölüştürülüyorsan
Sahibiyetin de, o idi

33-Beyaz gecelerin
Beyaz düşleri
İmlerdende olsa
Sığınacak saçaklar aramakta
Bal mumundan
Biçimler bulsa
Eriyecek tasadan
Bir gerek vardı yığitten
Ve el birliği ile akıldan
Çare gelmezdi nakıldan

34-Kolay değildi uyanış
Beyin dikilse beden sürüklüyor
Beden ayağa kalksa
Akıllar karışıyor
Zordu, zor

Sürecek

Bayram Kaya

Cumhuriyet Ve Atatürk 5

35-Bilmece çözsün yol düşer
Akıl koysan kol küser
Bir düş ne kadar zor olursa olsun
Yol ihanetinden sızlıyordu
Çare dumandan mı
Duman çareden mi
Birbirini özlüyordu?

36-Küçük dev adam, an dikildi
Vakit ve eylemdi
Zamana sürat
Şûrat, zaman oldu
Öncesi neyi bilmişti ki?
Şimdisi tırsa ve sora
Eylem verdi dağlayan kora
Bir su içimlikti, yeterki yora
Vız gelirdi patlasa da bora.

37-Eylem ve kılavuzdu yol bilinde
Söz ve gözdü görende dilinde
Şenlik var şenlik
Şölen kurula ilinde
Motif motif sevgi
İşlemlikti kilimde

38-Bir cennetten sarhoşun
Bir haksız güç sarhoşunun;
Başı daim engin düşerdi.
Her zorbanın bir Mustafa'sı
Her çelişkinin aşılın kemali
Zamanı geldi mi akılsızlığa küserdi

39-Yer yüzünden bir adam geçti
Küllerde cumhuriyet kuran
Gerçeğe hayallerin erişemediği
Sanki sığara dumanında boğulan
Fatih gibi fikirleri aşırıttı
Tüm Dünya'yı şaşırttı
Küçücüktü, ama yapabilirlikle
Toprağı ısıtır denli, muazzam ve güçlü

Duvarını aşamayan
Engelini tökezlerdi.

40-Siperlerde çökerdi
Düşünlere düşün ekerdi
Sevdalarıyla, ayrılıklarıyla
Hırslarıyla, tamahlarıyla
Ve çilingir sofrasıyla dip diri
Masal olmayan bizden biri
Savaş kazanan devrimler yapan
Yoktan bir ulus kuran işte...

41-Yer yüzünde perdeyi aralayan
Yirminci yüzyıl insanları
Tek vahamet cehalete çöken
Yağdı yağacak buluttan mavi
Ruhu görecekti hale paralayan

42-Dem verirdi toprağa
Can verirdi yaprağa

43-Artık toprak topraktandı
Yaprak da yapraktan.

44-Güç çok şeydi
Simsıcaktı
Ama namütenahi hak değildi

45-Daha neler vardı sıcağa hasret
Ne kadar üşümüştü toprak
Dünya bir han; çabaysa kesret
Yine de toprağa bir güç gerekti
Toplumsal yükümde görev tamamdı
Bir altıyüz yıllık vuslatı,
Dönüşecekle yep yeni özlemi, tattı
Bir On Kasımla simsıcak
Ilık ılık duyguları; toprağa kattı

Adem Baba; Anadolu neden mümbit?

20.10.2008

Bayram Kaya

Çalarlar

Bunlara bakışım yapmak
Nene gerek senin
Netameli işler bunlar
Dünya hep kârı yürütmez
Zulmü, zalimini büyütmez

Bir elin acı
Bir elin bal
Merhem niyetine sürer de
Bu haline ben tutulurum lal

Bir elin, ekmeği tutar
Bir elin, miskete dalar
Engerektir, çıyandır bunlar
İyi bildikleri şeyle
Önce ekmeğini sonra hayatını çalar

12.03.2014

Bayram Kaya

Çare Mi?

Karıncalar karışıyor
Karıncalar sarışıyor
Karıncalar yarışıyor
Sık sık, darışıyor
Seyirliğine erilmeyince
Kafalar karışıyor.

Bir erk öyle gerektirdi hüneri?
Kafalarda başka başka, yandı feneri!
Namert olur bu yolların döneri!
Çilem olur gayri akılların söneri:

Kanatlılar bizim!
Kanatsızlara ölmeğe izin(!)
Antenliler bizden
Kızıl karıncalar sizden

Çabuk kanatlıya karışalım
Kanatlı kanatsızdı tartışalım
Zerk etmiştir, zehri zehirci
Kanatsız olsaydı, kalınır mıydı seyirci(?)

Olay, söz düellolu; ortamı haşlar
Yavaş yavaş, hamililikler başlar
Hiç içinde olmayan başlar!
Ölüştükçe tebessümlü çatılır kaşlar

Bre nedam be adam
Duruma, bu mu olacak sedam?
Çıkar yol, illa canım mı fedam?
Anlamak, rezonansı bulmak ta, edam

Durumludur her yanı bölmek!
Kanatlı da, kanatsız da, istemez ölmek
Pekiye, niye kırılır çömlek?
Garip! Ben yoktum, biz yok olduk

Biçimi benimsedik, özü unuttuk
Söze takıldık gözü unuttuk
Durultuk sözü, göz iliz yonda
Olaya evecen katılım fahri!
Evrensel bakışım, yaklaşım kahri

Karıncalar yurtlaşıyor
Karıncalar kurtlaşıyor
Kanatlı, kanatsız; duyargalı, kızıl
Karıncalar zıtllaşıyor
Görüngülere erilmeyince
Kafalar kıtllaşıyor
O zaman karıncalar
KIRKKARINLAŞIYOR.

24.12.1992

Bayram KAYA

Zıtlasma: 1-Geliştirici özü görememe 2-Kutuplandırılıp kullanılmak

Yurtlaşma: 1-Durumdan faydalanarak varlık edinme 2-Bir siyasi coğrafyadan tekrardan 3-5 yapay siyasi oluşum çıkarmak.

Kurtlaşma: Doymaz şekilde durumu yararına kullanma 2-Durumu anlayıp kuzuluktan kurtulma.

Feneri: Olayın taraf olanlara ve olmayanlara değişik değişik yansıma biçimi, algılama görüntüsü.

Fahri: /sevindirik vay vela yanı/ onursal

Kahiri: /pek üstün tutum / tekli değil çoklu bakma / ezici güç.

Hüner: Gerektirmeli hak ya da haksızlık

Rezonans: Bilinçli olarak, evrensel, genel yararada uyuşum /Tınlaşım

Bayram Kaya

Çarpıra

Ne unutulmuşluğumu korum gönlünde
Bomboş kalsa da yerim
Aklına düşürüşte vakitle beni
Seni kendimle derbeder ederim

Ah gönlüm! Uçarı gönlüm!
Dinginliğin değilken hiç para
Yar der, kâr-ı zar derle durursun.
Gün anlını açar, belli mi olursun
Bir çingıdır, tutuşur da vurursun
Tahammülü olmaz kez, çarpıra

Nisanlandım
Sen su dedin...
İnsanlındım
Kardeşim dedin...
İstiyorum dedin
Gök girdi, kızıl çıktı...
Yerler heba
Kinine tebaa
Destanla çıkıldı
Ölüm duvarda
Yüzü yıkıldı
Sen sevmişsin kaç para

Kemden dili rüçhan hakkı mı edersin?
İbreti âlem olman yeterdi gönül, değer cana
Misli akla gelmez ama utançtan yana
Düştün gönül pek düştün
Menemen'de Sivas'ta insanlık hukukun temerrüt

Deli gönül temettü mü edersin gazdan sazdan
Hırsınıza aldırırısın güzeli, tamahtan
Biz meşık etmişiz gönlümüz çarkifelektir, semahtan
Seyyah olmuşsun gönül, tariki seyyah...
Giderayak Abbas'ın yola çıkmasızdır tezi
Bu uğurda bin bir garabeti görülmüşken kaç kezi
Yoksa korkulardan çıkan ateşin mi olacak gezi
Kalk ve bak Abbas badiren yolun sonu
Gelmiş geçmişle uyanmış olursun bir sabah, hamaktan

08.07.2013

Rüçhan hakkı: Sermaye artırımını yapan şirketin ortaklarının payı oranında yeni senetleri herkesten önce alma hakkı.

Temettü: ortakların dönem içinde elde edilen kardan hissesi oranında aldığı kar

Temerrüt: aldığı borcu hukuka aykırı olarak yerine getirmeme durumu

Bayram Kaya

Çatışma

Bugünlerin atışması;
De modeden, moda.
Uygarlık çatışması.

Al çocuğum annen,
Ekmeğine bal süreceğ.
Yemen boyunca krallığın,
Yaşamın boyunca, imparatorluğun süreceğ.

Bakın sürene,
Giz bürüne!
Diz diz, yürüne,
Hurafe ile sürüne!

Uygarlık sistemi Bil'ine,
Bil dil olmuş diline.
Sürüm sürüm, sürüne.
Şehir başka, kılık başka, iline! *

Teknikle bilgi baki.
Kırılrsa da, yeniden haki.
Söylenmiş söz, kılınmış baş,
Seher gibi görünür, afakî.

Şimdi işler kürece!
İzin verildiği sürece!
Adımın,
Yaşamın,
Böylece!

Uygarlığın bürülü kabuk**
Açarım içini abuk.
Söylemde sabuk.
Açık oldu, abuk, sabuk.
Güne yetmeyen.

Medeniyetler buluşması diyorlar!
İnsanlığımı yiyorlar.
Birin bire biliyorlar.
Bunun üstüne, utku diyorlar!

Şimdilerde siyaset, yaşam,
Çok dinamik.
Uygarlık var etmeyip, dediğin;
Yetişmez kalır mekanik

Sözün yoktur,
Elin kalkar,
Baş üstüne;
Öğün,
Demokrasi büstüne! ***

Açın, açığın,
Cehlin, bağnazın,
Dayatılmışın, sefaletin
Olur mu demokrasisi, kaçığın? ****

Değişmiyor temeller!
Hele hele, haris emeller;
Araçken, yöntemleri başka,
Temelde yatan aşka! *****

Bayram KAYA

12.01.2007

*Bilgi teknoloji evrenseldir, bu konu edilmiyor.
**Yenidünya düzeni dayatması.
***umut vaat eden ama içi boşlaşmış kavram, anlamına.
****şirde sayılan eksikliklerle kafası takıntılı birey, bireyler.
*****Sömürü çıkar. Evrensel çıkarların yeniden, yeniden paylaşımı.

Bayram Kaya

Çeke Çeke

Vuslatı ip çeke
İpi kim çeke
Birinden bir, olmayınca
Gırtlak düğüm istemez yakasını çeke
Dirhem dirhem zar olur ayrılığı ieke

Ne dilemmalar kısmet korken
Nice ki bilirle kalbin sıkışır
Bir ucu bağ misali
Bir ucu tutuklu yangın
Sır vermez arası
Bir umut kor
Bir yanmak narası
Her biri bir hüner
Kâh yüzün kararışla
Kâh nevrin döner

Dışta koskocaman bir dünya
Üzerinde vuslatınca
Dağ tutuşur, dağlar yol
Her nasılsa küçük dünyaya
Sığmıştı ya
Açılsa dava
Bir saçılsa var ya
Gülistan olacak gün ya

Ah sersem yüreğim
Asi olurla vasi
Himmeti kabil
Kendisi nabil

Sular bulanık ve kara aksa da
Yarın daha güzel olacak çocuklar
Dünü anlatmaya vakit olmadan hemle
Günü yaşıyor olacağınız demle

16.08.2012

Hem: Bir kimseyi uyarır.
Bir şeyi açıklar.

Bir anlamı güçlendirmek için; özellikle, zaten, bir de, şurası da var ki gibi anlamlarında kullanılan bir söz.

Açıklayıcı nitelikte olabilir, ikinci cümleyi birinci cümleye bağlar.

Cümleler arasında eşitlik pekiştirmesi yapabilir.

Nabil: Ok yapan

Bayram Kaya

Çekimleyiciler 1

Cazibe ya da çekim; var oluşun ve varlığın, temel hareketidir. Olayların bir duruş, bir beliriş, biçimidir. Halkın cazibe alanları, kendi sosyal birlikçi düzenleri içindeki alanlarında, üyelerini kendisi gibi bir kılına aitleştirilmektir. Halkın çekim alanındaki üyeler de, kendilerini; halk içinde, birbiri ile iletişiminin, aitlik oluşlarını gerçeklerler. Gelişen aklın, tek tek kişi akli olmaması gerçekleşmesini sağlar.

Çekim alanı, sadece bir mekanikçi cazibe, hali ile de kalınış da değildir. Çekenle, çekilen arasında bir girişmesidir de. Çekenle, çekilen arasında bir seçme ayıklama tutumlaşılmasıdır da. Cazibeci alan; çekenle çekilen arasında bir ait kılınma bağıntı organizesidir. Halkın aitleştirme cazibesi, üyelerine bir örnekletirilmelerini sağlar; üyelerin kimlik birliğini sağlar ve üyelerin duygusal birliklerini sağlar.

Bu sağlayışlar; üyelerin, halk içinde oluşan aidiyet tanımlaşmasıdır. Aitlik, üyelerinin girişebilme şifresidirler. Aynı zamanda da, birbirini tanıyabilme damgasıdır. Üyelerin çevreye yaydıkları, bu aitlik enformasyon salımları; çekim alanı içinde kısa süreli ve geçici, sosyal grup birliklerini ve küçük kalabalıkları sağlar. Yine çekim alanı bir düşünce içinde yer alan akımlar biçiminde, moda belirişlerle de sağlayışçı olabilirler. Çekimleyişler, geçmişten günümüze değin, gelenekçi yaşayış benzerlikleri (mimirikiler) *içinde ola gelen tutumlaşışlar da olmaktadır. Ve bir önemlisi de, o cazibe içi yatkinliklerin sizlere; güvenlik telkin eden, bir enformasyon işaretlerini taşır, olmalarıdır.

Böylesi aidiyet ilme, çok önemli ve hayati bir fonksiyondur. İnançlar ve dinler, bu türden cazibelerin çekeyleştiriciliği sayesinde mümkündürler. Ki bu olay başlatıcı çekim alanı; toplumsal, sosyal, organik, inorganik girişme eğilimleri; insan toplumlarının başlangıçlarından beri, ahlakçı ve filozof öğreticiler, tarafından, var olan bu sürüsel, sosyal, işbirlikçi, eğilimleri; alan içinde düzenlediler.

Toplumlar kendi girişmesi içinde, daima hep yeni gelişmeler alanı içinde oldular. Böyle bir gelişme dinamiğinden yoksun olan halkla, sürtüşmesi de bu türden gelişmesi olmayan uyumsuzluklardan kaynaklanır. Halkın kendi toplumuyla uyumlaştırılma sorunları ortaya çıkmıştır. Halkın toplumla oluşan yeni durumlar karşısındaki uyumsuzluklarının giderilmesi için de; yeni olması gereken yaşamsal tutumlarının kazanılmasını da; sosyal ahlakçılar üslenmişlerdi. Bu halkın yeni yeni oluşan ve öznel meşruiyetçilikle davranma gerekliliği idi. Sosyal öznelci ahlakçı meşruiyetlik sağlama kaynağı, iki bakımdan çok önemli idi.

Birincisi halk; ittifaklardan oluşmuştu ve ayrı ayrı totem kaynaklardan gelmişti. Bu farklı yapı sisyasi birlik için tercih edilir bir yapı değildi. Bu nedenle farklı farklı çekenliği olan totemci aitliklerin yerini; yeni bir totemci anlayışlarla kaynaklı, tekilci birlik anlayışları biçimine dönüştürüldü. Yeni totem çekim alanı üzerine, yeni inşa motiflerini ilişkilendiler. Bundan amaç, eski ve özel olan kimi eski sosyal birlikçi olan bağlarını da; ittifakın içine yansıtarak, genellemeyi yapmaktı. Ortaya yeni bir ittifak devinmesi çıkarabilmektir. Yeni bir totemin, meşruiyet kaynağı olarak gösterilmesi, etnikçiliğin vurgularını zayıflatan, en temel ve birincil girişmeler olacağından; etnikçi tepkisellik kendisini ortaya koyacaktı. Bu totemci gelişkinin üstesinden gelmek için dönemlerin, kendi ahlakçı düşünürleri vardı.

Sürecek

Bayram Kaya

Çekimleyiciler 10

Etnik çekimleyiciliğin tarihsel şartları ortadan kalmışından, kendisinin de otantik olarak var bulunup sürmesi olanaksızdır. Sadece kişi ve kişiler boyutuna gerilemiş bir duygu ve kuruntudur. Toplumsal yaptırım içinde işlevi bitti mi, o sosyal organ eller kurur ve işlevsizleşirler. Bir daha o halleriyle kullanılamazlar. Ancak fosil zaman olarak sizle formatlanırlar.

Çekimleşme nasıl bir olduruşlar alanı ise, bu alanın özeğinde bencillik vardır. Kişi, kendi bencilliği etrafında devinmeye başlar başlamaz, eksenleşir. Ve olay ufkunuz eksen üzerine sarılır. Yani sarılan şey, bir yörünge, bir gidip gelme, bir gelenek görenek aktarma ve yansıtma bilinci olan karşılıklı girişen karmaşıklaşma, kompleksliktir. Bencillik değinim noktanız geri bildirişimin bağıntı noktasıdır. Buraya sosyalleşen öznelliğimizde dahil olacaktır.

Temel devinim biçimlerinden birisi de, çıkarıcı (bencilliğe) yönelmedir. Kişi çıkarları, en temel duruşlu olan çekimleyicidir. Kişilik, bu çıkar düzlemi sayesinde oluşan bir devinmedir. Bu temel devinme şekli olmasaydı, hücre içi yapılar olan organel organizelikler olamazdı. Yine bencilce çıkarlar sayesinde dir ki vücut içi organ iş birlikleri ortaya çıkmıştır.

Ego çıkarlarınız olmasa; ne koloniyel yaşamınız olurdu, ne sürü yaşamımız olur ne de sosyal yaşamımız; ne de, toplumsal yapımız olurdu. Egoizm; organel ve organ işbirliklerini yapabilmiş olan her bir organize organik varlıkların; en temel iç ve dış çekimleştirici, devindiricisidir.

Bencilliğin yokluğunda, daha baştan hücre organellerimiz ve vücut organlarımız oluşamazdı. Tüm bu bencilliğe değin iç ve dış organize olunuşlar, aşama aşama; ego dediğimiz alt düzlem çıkarlarımız üzerine inşa olmuştur. Bencillik, çıkar ekseninde organize oluşlarla yapılan devinmelerimizdir. Benzer sosyal organikler, bencillikleri sayesinde; sürü birliklerini, sosyal birlikleri ve toplum gibi çıkar sağlayıcı, işbirlikleriyle, yep yeni girişme türleri ortaya çıkartmışlardır.

Organikler bir iç işbirlik düzenli (kişi) yapı birlikleridirler. Yine arı, karınca, primatlar gibi ego düzlemci bu tür organiklerin çıkar girişmeleri oluşmuştur. Bu girişmeler nedeniyle, koloniyel ve sürü yaşamdan itibaren sınırlanan, kırılan davranışlar başlamıştır. Ortaya yep yeni olan, işbirliği eden, yardımlaşan, hiyerarşi koyan sosyalleşmeci durumlar çıkmıştır.

Egoist olan doğal davranışlarınızın girişen kırışması, en başta bencilliğinin üzerine, özgeciliği; inşa etmiştir. Bencillik, zorunlu olaraktan ve yine bencilliğin bencil oluşu gereği, özgeciliği kendi üzerine devindirmiştir. Bencillik, artık yeni bir tutumla sosyalleşmiştir. Sosyalleşmek demek, ilişkileşen, kırılarak girişen, kendi dışı ile paylaşan, sağlayışlar işbirliği yapabilen muktedirliktir. Sosyallık, bencilliğin dış

yapılaşma devinmesidir.

Sürecek

Bayram Kaya

Çekimleyiciler 11

Özgecilik; kişinin kendi sağlayışları olan (bencilliği) yerine; kişiler ortaklaşa sağlayışlarıdır. Yine kişiler işbirliğidir. Kişiler yardımlaşma birliği ve kişiler paylaşım birliğidir. Bencilliğin giriştrimesi olan çekimleşme eksenini, bencilliğin tek kişisi yerine, özgeciliğin bireyini tutumlatmıştır. Birey kişi iselerde kişiden fazladır. Birey dışta organize olmanın ürünüdür. Birey hünerli ya da nitelikli emekle üreten kişi varlıklardır.

Artık 'kişi bencilliği'; 'birey özgeciliği' üzerinden dolaşan her çevrimlerle, edinimci kazanımlara dönüşerek sosyalleşmişlerdir. Bu yüzden, özellikler de; bir pirimat olan insan iç güdüleri; sıfır orjine (başlangıç nokta düzlemine) doğru gerileyişler içine girdi. İnsanlar, bencilliği sayesinde sosyalleşip, özgecilleşip, bireyleşerek kendisini üretirken; insanlığını geliştirmeye başlamıştır. Toplumsal insandan evrensel insana devinmiştir. Bencillik; akıl almaz bir serüvenin sonunda, evrensellik olmuştur.

Sosyal birliğin özgeciliği, topluma alınmıştır. Özgecilik, toplumun, üretmeci devinme girişmesi olaraktan nitelikli emekle karmaşıklaşmıştır. Halk sosyal birliğin devrettiği, sosyal özgeciliğini kaybetmiş bir intikalidir. Toplum bu intikalin üzerine, kendi üretiminden gelen tüketim aşaması olan, özel yaşantılaşmasını halka yansıtarak, halkı işlevsel kılmıştır. Artık insanlar daha çok toplusalılığından ötürü özgecildirler. Halk özgeciliği çıkaramaz. Halka sağlatılan toplumsal olan ve bencil olan yansıtımlar nedeniyle ki halkı özgecil kılar.

Halk bencilliklerine sahiptir. Halk, bencilliğin devinmesini giriştirip; dış organize girişmeleriyle ile üretmeci olan kendi sosyal evrimleşmelerinin sağlayışlarını yapamazlar. Halkın toplum karşısında bir tanımlılık olduğu unutulmamalıdır. Toplum karşısında düşülen bir pozisyon durumudur. Halk içinde toplumun öznel bilinçli bireyleri de vardır. Ama bu bireylerde halk (bilmezlik) pozisyonuna düşmek zorundadır.

Halk nasıl bir yönü ile kişisel serbestliklerle yaşantılaşma alanı ise diğer yönü ile de, her şeyi bilemez olmanın öznel gelişmeli bilmezlikleri vardır. Bu bir kusur değildir. Sınırlı sorumlu olmanın zorunluluğudur. Toplumun tıp alanında çalışan bir 'alan bilirliliği' olan bireydir. Bir tıp alan bireyi nükleer bir alandaki yönetim seçimlerine, oy veren olarak referanduma katılabilir. Bu'alana değin bilmezlikleri' nedeniyle, bu tıp insanı, zorunlu olaraktan 'halk' konumuna gerileyecektir. Ha keza bir nükleer alan uzmanı da, bir tıp alanına değin demokratik seçimli bir oylaşmaya katılımı nedeniyle halk durumuna düşmek zorundadır. Çünkü tıpcı, nükleerci gibi alan bilgisine; nükleerci de, tıpcı gibi özümsemiş bir tıp alan bilgisine, sahip değildirler.

03.03.2009

Bayram Kaya

Çekimleyiciler 2

İkinci olarak da, nesnel ilişkilerden kaynaklı olan hızlı gelişmelerin ve nesnelci eytişmelerin o günlerde bilinmesi, görülmesi olanaksızdı. Bu yüzden, nesnelci meşruiyetliğin okunup, bilinirleş ilip kuralcı olumlanmasının yapılmasında şimdilik olası değildi. Bu nedenle yeni toplumumsu yapı ve yeni halk yapısı, öznelci ortak anlayışlar içinde (inalcı anlayışla) , yorumlaştırılan düşüncelerini, edinilmeliydiler.

İşte bu yeni olan, ittifakı olacak olan ortak anlayışı çıkarmayı üslenme işi, içini de dolduran, ahlakçı düşünürler vardı. Gelecekteki oluşacak laik sistemler bu iki ayrı uzayın (nesnel ve öznel uzayın) , o zamanlarda bitiştirilen, birbiri ile beraber yorumlanan bağıntılarını, sonra tekrardan, ayıracaktı. Nesnelci ilişkinin (Sezar'ın) hakkını topluma (Sezar'a); öznel sosyal olanın (Tanrı'nın) hakkını da, özele, halka (tanrı'ya) ayıştıracaktı. İki alan girişmesi alan bilinemezlikleriyle zorunlu olarak birlikte yorumlanmıştı. Yine alan bilinirliğiyle de zorunlu olarak da ayrışacaktı.

Laik sistem, toplum ve halk alanlara ait farklı sekansların, birbirine göre düzgün işlemlerini apaçık ortaya koyacaktı. Halk, kendi tutumlarının, meşruiyetçi olan çekimleşmesine değin öğretilerini bu saygın bilgilerden alıyorlardı. Bilgiler de meşruiyetliklerini, totem (ilah) adamlığından alıyorlardı. İlahlar ya da totemler ise, zaten meşruiyetin kendi kendisine yansıma ata soy oluşumlu, sanı kanıcı olan legalite kaynağıdır. Halk; bu etkileşmelerini, gelenek olarak benimserler ve sosyolojik deneyimlerle bir kazanç aktarımı olarak da, bu öğretilerin sosyal genetik sürerliliğini benimsediler.

Bunun dışında halk, herkesin ya da çok kesimlerin ilgisinde olabilecek, kendi çekim merkezlerini kendileri oluşturamazdılar. Çünkü çekim dinamiğini oluşturmanın nesnel öznel kaynağı topluma geçmişti. Halka sadece toplumdan ve gelenekten yansıyan öznellikler kalmıştı. Halk, kendisi dışında oluşturulmanın bir (özneliğin) çekim odağı idi. Bu da çok ama çok güçlü bir yaptırımdı. Buradaki var oluş aklın kullanımından çok güvenliğin kullanımını sinyal ize eden itaati yaşantılaşma ve anlamalardır. Bu yapı halkın parçalı etnik totemli oluş yapısından da kaynaklanır. Halkın varlığı halktan değil, toplumdandı (toplum ve halk yazı dizime bakılabilir) .

Toplumlar, kurum ve kuralları ile halkın parçalı yapılarını ittifakı bağıntılarken, halk inançsal, geleneksel, aitleştirmesinin dışında bir nedenle; üyelerini bağıntılı kılamazdı. Bu, toplumların halk üzerinde olan, zorunlu bağıntılı çekimleyiciliğidir. Halkın varlığı; toplumların, toplumsal üretimlerinden ötürüdür. Ve yine toplumların toplumsal bölüşürlerindeki olgular sayesinde nedeniyledir. Halkın topluma olan bu (halk olma) bağıntısı; toplumundan(sağlayışlarından) ötürüdür.

Sürecek

Bayram Kaya

Çekimleyiciler 3

Halkın, kendisi toplumdan gelecek olan sağlayışlara erişebilmek için halkçı tutumlaşır olmak zorundadır da. Değilse halk, kendi(ilişki) lerinden ötürü hiçbir zaman halk (etnikler) birliği yaşamını, hiç oluşturamazlardı. Yeni birlikçi halk totem kaynağının kaynaştırıcısı da, kendi toplumu sayesinde. Bu yüzden halk çekim alanında, kimi zaman müsamahalıdırlar. Yine halk, bir arada, aynı yazgıyı bölüşür olmaktan ötürü de, kimi dem de, kerhen de olsa, (topluma karşı) belirebilmektedirler.

Halkın kendi üyelerini aitleştirmesi; gelenekten ve geçmişten gelen sosyal birlikçi olan, ama şimdiki durumda da, soyut halk gücüdür. Bu soyut halk gücü çekim alanı kişilerin şimdiki halkla olan yabancılıklarını giderdi. Sosyal soyut halk gücü, kişilerin senli benli, birbirini anlar ve kaynaşır olmalarını sağlayan çok hayati durumdur. Özellikle kişilikleri olgunlaştırmada halk, sosyal soyut olan halk gücünü, çok çekimleştirirler.

Sosyal soyut halk gücünün işlevi, kişilerini; sosyal cemiyete(toplumdan gelen kazançlarını, kişilerin kendi keyfilikleri içinde tüketir olma yaşantılaşmalarına) uyumlaştırmaktır. Bunlar dışında çekim cazibesi yaratamayan halk; aksine kendisi cazibeye kapılır. Halk, bir cazibeye kapılışın çekiminde oluşur. Eski sosyal birlikler (için) de, sosyal birliğin sosyetik(özel-halkçı) yaşamı yoktu.

Bu yüzden halkın geneldeki tercihi, kendi yatkınlıklar alanı olan, herkeste ortak özellik olan, cazibe odaklı öznellikleri ve sübjektiflikleriyle olur. Bu türden cazibe alanı oluşları ve çekime kapılışlarıyla halk, hiç de, toplumdan yanaylık ortaya koymayabilir. Bu nedenle de halkın seçeceği egemenlik, toplumsal egemenliğin gerçekleşmesi bağlamında, mümkün olmayabilir.

Bu yüzden; böylesi egemenliğin olabilecek sakıncalarını toplumu; kurum ve kuralları eliyle denetler. Bu da laiklik olgusunun egemenliği kurumlar eli ile sağlar olmasının bağıntısıdır. Halkın egemenliği, bir kuruntudur. Halkın toplumuna karışmasıyla, toplumsal sistem girdisi bozulur. Hem de halkın yabancılığından ötürü topluma müdahalesi, sistemi yanlış genetik kodları üretirir olacağından, sistem bozulur ve sistemin (toplumun) süreci halklaşmaya kayar.

Böylece toplumuna kısıtlı olmaların dışında, görevsizce karışır olan halk öğretileri, insan vücudunun (toplumun) bir virüs hücresi (halk) olan virüs proteinini (halk öznelliklerini) üreterek, vücudun kendisini (toplumsal vücudunu) yok etmesi gibidir. Halk kendi kendisine kaynaklı bir sistem değildir. Halk kendisinden kaynaklı olmadığı için ve halk toplumların üretimine bağımlıdır. Toplumun üretimi olgusu de, halkın bilinç, bilgi ve öznelliğinden bağımsızdır.

Sürecek

Bayram Kaya

Çekimleyiciler 4

Yine halkın kişileri, toplumun insan özneliği olan bireyleri yanından gelir. Bireyler, toplumdaki kendi payı olan ürünlerini, halkın içinde tüketirler. Halk, toplumun bir dış oluşması olduğu için halk; daima toplumun insan öznelikli ögesi tarafından; özelleşen (kişi yaşamı) girişmelerden bağıntılı, toplum yansımali, toplumumsu zorunlulukla davranır olma birliğidirler. Bu yönü ile halk toplumdan ayrılan bir sistem özelliğidir. Halk; teknolojileri, bilgileri yaratıp, kullanamaz.

Cazibe yaratamayan geniş halk kesimleri, NEYİ NEYE GÖRE CAZİBE MERKEZİ YAPACAKLARINDAN, pek emin değillerdir. Böyle bir çekimleşecekleri somut çekim nesnelere yoktur. Bu yüzden kendi gelenek sanıları (inançları) onlar için bu tür davranışların zorunlu en makulüdür. Kendi inançlarındaki motiflerden ve idesel yatkinliklerden alıntı ve hitaplar taşıyan yansıyışlar, davranışları olacaktır. Halkın birbiri ile ittifak edemeyen genel etnik yığınları, sanal olan ve eften püften yaratılan, cazibelerle çekimlenirler.

Bu yüzden halkın kesim kesim aynı tip bakış açılarıyla, geçmişte oluşlardan, ama şimdiki olmayan oluşmalarla, bir nostaljileri vardır. Bu türden halk sahiplenişli inanışlar; eski toplumların üretim ilişkileri içinde daima yaşam bulmuşlardır. Ama bu tutumların, toplumun şimdiki yaşamları içinde kalkmış olmaları, iyi bilinmelidir. Şimdiki yaşamın içinde olmadıklarından ötürü bu tutumlar, hali ile saçma sapan ve hurafe ve mitoloji olarak algılanır!

Bu da başka bir bilmezlik, görmezlik, sosyolojik tarihsel çocukluk hastalığıdır. Bu tür mit sanılan bilmezlikler, eski bir toplumsal uygulamanın toplumdaki yeni dönüşümleri nedeniyle, toplum içi üretimsel gerekli oluşundan çıkmış, şimdi ile ilişkindik bağları oluşarak kopmuştur. Bu gibi halkçı tutumlar geçmişteki unutulmaları hatırlatan, eski bir yaşamışlık ilişkin doğruları olan, öznel fosil kalıntılara yönelik türünden olan, eski sosyal toplumsal temel gerçeklerdir.

İşte halk özneliğinin, bu fosilden olan, soyut sosyal aktarımları, halkın bilincidir. Toplumun bilincinden alabildiğine farklıdır. Toplum bu belleğini, yeni teknik, teknolojik girişmeleri içinde kullanıp, süreçler. Halk ilişkilerini bilmediği bu türden donmuş zamanlara ait gelenekçi kullanışlı belleklerinin, yorumlanışları içindekileri yaşantılaştırmaları sahiplenirler.

Halk, ölü ilişkilerin inanç demini sürdürürler. Halk bu günün aynı düzlem şartlarındaki bir arada oluşun çeşitli anlayışlarından, kendisine göre doğru olanı ve farklıyı da; sırf kendilerine benzemiyor diyerekten, kendi fosil onaylarının baskısı ile kendisine benzeyeni diğerlerinden elimine edeceklerdir. Bu seçim, bu beğeni, bu tercih, eski yaşam biçimlerine göre, şaşmazlık olurken; şimdiki yaşam şekline göre de, tam bir açmaz(halk seçemezliği) , olabilmektedir.

Sürecek

Bayram Kaya

Çekimleyiciler 5

Bu nedenle halkın aynı tip nostaljik bakış açısı, aynı tip geçmiş kulvarın (seçme ayıklama) kavrayışı; şimdiki yeni olanı, gelişme olanı, farklıyı dışlayacaktır. Ancak halk, kendi gibi olanları da baş tacı edişle; ölümüne onaylarlar! Bu bir müridin, şeyhini tasdikleşmesi gibidir. Veya bir şeyhin müridine ben şeyh değil miyim? Deyip de; müridinin de ona: "evet sen şeyhsin!" demesi gibi kavlidir. Ya da müritlerin, kendi içlerindeki; "körler sağırlar, birbirini ağırlar" kabilindeki aşkı muhabbetle, biri birine telkinle, şeyhlerini onaylamaları gibi, sübjektif bir tavidir. Yani, şıracının şahidinin, bozacı olmasıdır.

Halkın en büyük tüketimi ve kullanımı ve hatta üretimi; sanat alanları olabilecekken, sanat alanı geniş kesimlerin halkçı özentili, benimsenirliği içinde değildir. Sanat yapamayan geniş halk kesimleri ya sanatın kendisine yansıyış ve yansıtılışları, halka öğüt düzeyli eğilimcilerle yansınır. Ya da halk, inançsal olarak fosilden motif taşıyan çağırıştırıcı çekimleyicilere; pervane böceğinin ışığa çekimlendiği gibi tam da oraya, fosil sosyal soyut bilince odaklandırılırlar. Bu da, bir çeşit halkın bilmezliğine, havuç gösterilmesidir. Halk atadan görmenin, toplum akıl bilim ve pratikten görmenin farkıdır.

Halk için cazibeler yaratmanın bir yolu da, halkı eğitimsiz kılan bencil siyasetlerdir. Örneğin, halkımızın okuryazar olabilir durumda olup da, okuryazar olmayan 7,5 milyon kişisi vardır. Buna birde sadece bir şekilde okuryazar oluşturma, bir o kadarı da, düzeyci eğitilmiş olmamalarını ekleyin. Eder 15 milyon. İşte bu milyonların cazibe odağı bambaşkadır. Ve oldukça sanal, inançsal, geleneksel, bilmezliklerde birlik yapıcıdır. Adeta oğul vermiş, arı oğulu küme yığılması gibi, seçememelik egemenliği olacaktır.

Bu yüzdendir ki halk, hep bu çekimleşmelerden; hükümetlerin başlangıçta, nüfus başına olan milli geliri, 2000 dolarlardan alıp, hükümetlerinin görev bitimlerinde aldıkları baremi 1500 dolarlara düşüren siyasi politikalarını seçmiştir. Bu hükümetler yıllarca, hiçbir akıl fikir sağlamayan; "Halka hizmet, hakka hizmet" diyen, duygu sağlayan, parola ile iktidar olmuşlardır. Halk çok duygusaldır.

Bu siyasetler, hiçbir zaman; milli geliri 20 000; 30 000 dolarlar düzeyine çıkararak otürü: "halka hizmeti, hakka hizmet", bilmemişlerdir. Kimi halk bunu sorgulamamış ve sadakalara, memnuniyet duymuştur.

Mademki halk siyaseten seçmektedir, halkın egemenlik sel belirmesinin diğer bir yansıması da, siyaseten, zorunlu olarak; denetim ve sorgulama yapmasının gerekliliğidir. Toplum yine kişilerine bir kamu yükümlülüğü (geri besleme ilkesi) olarak bu sorumluluğu, çıkartmaktadır. Yani bu halkın sorumluluk duygusunun, kamuoyu oluşturmasıdır. Bizim sosyal yapımızda kamuoyu oluşturmak oldukça zordur. Bunlar halkın en az enerji harcanmalı tasarruf yatkinlik düzeyine uygundur. Ve bir de kişilerin bilgiyi yerinde kullanamaması tasarrufu, bu düzeyle birlikte rastlaştırmaları, pasifçi yapıyla oldukça uygun, örtüşürdür.

Sürecek

Bayram Kaya

Çekimleyiciler 6

Ama halkı, inançsal bağlarıyla, duyguyla; bir anda çok büyük kalabalıklarla, meydanlarda toplamanızda pek mümkündür. Çünkü halkın temas kurulur tek osilasyon frekansı, inanç düşünmeli, inanç anlamalı mantıktır. İnanççı itaati, pasiflikler; inanırlarını pasif kıldıkları ihmallerine, gelecekte daha çok ve daha hızlı davranmalarını yük edindirirler. Aslında halk, pek pek bunu başına dert almayı da, istemeyecektir. Organize oldukları olayı, analizci bir çözüm yerine, olayın tez elden ört bas edilmesine yönelik bir hercümerç yaratılır.

Çünkü bu tür eylemler, kendisine bir maliyet getirecektir. Sonuçları ne şekil olursa olsun, bastırılmayan bir olay; halkın başına daha çok enerji, emek harçayarak uğraşacağı olaylar durumuna gelecektir. Halk bunu bildiği için, halk bu yüzden; "yılanın başı küçükken ezilmeli!" diyerekten bunu şiddetle ve hırsıyla bastırır. Halk, bu gayretiyle gelecekteki daha çok enerji ve emek sarfı demek olan, düşünme ve karmaşıkça emek harcanmasını önlemeye yöneliktir. Halkın kendi bencil güvenini sağlamaya yönelik baskılamalar çekerliği için halk, çekey kalabalıkları oluşturmak zorundadırlar. Oysa toplumsal üretim özgüldür.

Geçenlerde gazetede şöyle bir fotoğraf vardı: 4 Nisan 2009 Sözcü. Dünya'nın belli başlı kamuoyu yaratmış toplumlarından; Almanya, Yunanistan, Fransa, İngiltere, İrlanda vs. yerlerde 2009 dünya krizi için isyan boyutunda kamuoyu başkaları oluşturan mitinglerin farklı farklı resimleri vardı. Bunların yanına Türkiye'den de, İstanbul'luyurdum insanları konu edilerek konmuştu: "Türkiye balık tutuyordu!" Bu fotoğraf, yukarıda beri söylenen gelen halk tutumunun, sonut bir kare resmidir.

Bu türden kayıtsızlık hayli düşündürücüdür. Bu tür durumlar karşısında, elbette ki anarşi de, hiç ama hiç gerekmiyor. Ancak bir demokratik hakkın kullanımı da böyle zamanda ortaya konmaz ise, ne zaman kendini açık eder? Diye de insan düşünmeden de edemiyor hani! Bunun böyle olmasındaki bir temel nedensel tespiti, kanımca gelenekten gelen, eskiye de itaat etmeci olan, özgün aitleştirme kültüründen, kaynaklanmaktadır.

Özellikle de insana, demokratik açılım lama sunamayan, sorgusuz sualsiz itaati öngören inançlardan, ötürü itaati bir bilinçlenme olduğu düşüncesidir. Bu görüngülük pek kuvvetle insana düşündürmektedir. İkinci neden olaraktan da, o sosyal yapının biyolojik genetik havuzun dar olmasıdır. Yani kimi dünya halklarının yakın akraba evliliklerini tercih eder olmasıdır. Bunun biyolojik açıdan alabildiğine sakıncalar içerdiği çok açıktır. Bu gerçeklik elini gözümüze sokan bir durumdur.

Sürecek

Bayram Kaya

Çekimleyiciler 7

Bu iki sorunsalın, en az iki bakımdan tehlikesini konu gereği belirtmekte yarar var. Birincisinde, içevlilikler doğal seleksiyona kapalılığı vardır. Ve seçme ayıklamaya olanak sunma açısından en sığ ve dar arzlar sunar olmasıdır. İçevlilikler, çok sınırlı ve kendini tekrarlayan verimsiz arzlar sağlarlar. Seçme ayıklama ilkesine yani, en iyinin seçilirci olması, rekabetine; daha gametler düzleminde iç evlilikle olanak tanımamaktır.

İkinci olarak da, aynı döller arasındaki patolojik geriliklerin ve kısırılıkların aynı gen havuzunda varyasyonunun sürekli çoğalması bu tür tercihlerin en büyük handikabıdır. Bunlar, bu tür içevlilikteki üremelerin verimsiz sonuçlarıdır. Bu türden evlilikler sonucunda, bu doğrultuda insanların, yavaş tepki verir olmalarının nedeni olduğu gibi bir düşünceyi dahi, akla uygun düşümlerin bilincini, yapmaktadır. Bunun örneğini tarihimizde, yönetim kadrosunda da görmek olasıdır.

Burada ki siyasi zorunluluklar yüzünden, Osmanlı hanedanının dışarıdan yabancı evlilikler yapması da mevcut gen zenginliğine tesadüf siyasi politik bir genetik gen havuzu eklemli seçilirlerin kriteri olmuştur. Çok evcilikli saltanat içinde, çok eşlilik içinde yabancı gelinle evlilikler; Hürrem Sultan, Kösem Sultan gibi yabancı gelinler, geleceği sürükleyen küçücük mini minicik bir siyasi kaoslarla tarihi yönlendirebilmişlerdir.

Toplumsal haklar konusunda ve bu hakların kullanımı bağlamında bilinçlenmede, özgür tavırlı oluşturma; kamuoyu oluşturmak; sivil toplum örgütlerinin ve sivil kuruluşların işidir. Bunlar halkın ve toplumun bireylerinin, toplumla olan bağ ilişkilerini, yurttaşlık görevlerini, canlı, güncel ve diri tutarlar. Kamuoyu bunlar vasıtası ile toplum olaylarından ve toplumsal durumlardan haberdar olur.

Ama ne yazık ki halkımız, bu tür sivil kuruluşlar eli ile yürütülen katılımcı çekey alanlarının üyesi dahi olmaya fazla yatkın değildirler. Demokratik örgütleri destekler olup, onlar içinde çalışıp onlara üye de olmazlar. Hâlbuki hiç bir biçimiyle, sivil toplum kuruluşu olmayan tarikat ve cemaatlere; çoluk çocuk, cümbür cemaat üye olmaktadır. Ya da bu tür inanççı öğretilerin devamlı müridi olurlarken, toplum olaylarına soğuk ve Fransız kalmaları, tamamen gelenekten gelen sosyal gen bilinçaltının baskısıdır.

Sadece seçimde oy kullanmakla egemenlik sağladığını düşünen güzide insanlarımız, sorunu takip eden, sivilleşen örgüt ve derneklerin uzağındadırlar. Sivil inisiyatiflerin yönetimler üzerindeki olası baskı unsurlarından olan diğer kamuoyları gibi olmaya, hep uzak kalmışlardır. Ve bu tür girişimlere çokça soğuk kalmışlar ve hatta güvensizlik duygularıyla, kimi dem bu olaylara hınçla bakabilmektedir.

Sürecek

Bayram Kaya

Çekimleyiciler 9

Nasıl bundan 65 milyon yıl önce, 10 km çapındaki bir gök taşı, yeryüzündeki hayat çeşitliliğinin %70 silip süpürmüşse; çağ bunun bilinç sorumluluğunu edinme çağıdır. Bu türden olasılığın özgürleşmesini gerektirme çağıdır. Olasılık hiç bir zaman gerçekleşmese bile, bu olasılığın özgürleşmesini toplum olaraktan ya da evrensel bilinç olaraktan, ortaya koymak zorundasınız.

Bunu başaramayan kakara kikiriler (ki kimi aydın camiasıdır) , etnikte etnik, derler. Halkın refah ve mutluluğunun paylaşılmasına kafa yorup, ortam düzenlenmesi emeğini ortaya koyamayanlar; 'insanlar kendini öyle tanımlamak istiyorlar bırakın öyle olsun, bu onların hakkı' derler!

Dikkat edin, akli ve ilmi olaraktan, insanı insan eden sürekli değişmeli tanımlamalarla değil de, 10 000 yıl öncesinden beri süre gelen ilkellik taban davranışları bilmezliği ile tanımlamayı, insanlara reva görürler. Daha iyisini bilmediğinizden, şimdinizde, şimdiki sömrülmenize ses çıkaramayan oyalasmlarla tutumlatılmanızdır. Daha da kötü olan, uyuşmayı size; özgürlükçülük, övgü denilişleriyle sizin yakanıza, rozet yapmaktadırlar.

Halbuki etniklik, her biri bir dönemin, kendisine özgü insan olmanın bağıntılı düzey ve düzlem oluşçu girişmeler, oldurganlığıdır. Zamanıyla bir sosyal işlev durumdu. Sosyal akışı; topluma teslim etmekle, etnikliğin tarihsel işlev rolü, çoktan bitmiştir. Etniğin işlevi bitip çoktan toplum sahnesinde çekilmiştir. Halkın içseline doğru, halkın bünyesine doğru, minimize edilerek geriletmiştir.

İnsanlar; biyolojik ve kültürel karışmalarla, onlarca etnik aşamadan, etnik aşamaya, geçmişlerdir. Artık bu tür her bir etnikçi aşama, ilk yalın etnikçi aşama haldeki durum değildir. Her bir etnik aşama yeni ve farklı çekimleyicilerin belirlediği zorunluluktur. Bu çekimleyicilerin her biri, insanın insanlığını bulması için girişildiği, bir gelişmeci aşama ve uğraklardan her biridir.

Evrilmeyen hiçbir düşünce, zaman, sosyalite, biyoloji ve her şey; olgunlaşıp şüreceleşemez. Tabiri caizse insanlar, süreç içinde; ve süreç şartlarının nesnel öznel zorunluluğu içinde; bilinçlerinden bağımsız biçimde, etnikçi yapılarını aşama aşama bir beden kabuğunu (kav, gömlek) değiştirir gibi değiştirirler. Başlangıcın olduruşlar alanı olan bu etnik yapıyı, bir insan takiyesi olan sosyal siyasal ikiyüzlülük konularından, ayrılmalıdır. Ben, tarihsel bir sürecin, zorunlu, nesnel, öznel, gelişme aşama ve yaşamlarından konu ediyorum.

Sosyal etniğinizi, gömlek değiştirir gibi değiştirseniz de, 'sosyal öznel gen geçişenliğinizle', mutlaka oralardan eski etniğinizden zorunlu motifler taşırsınız. Eski olmadan, yeni inşalar ve gelişmeler de olamaz. Sadece eski etniğin, şimdiki haliniz de

eskisi gibi bulunamayacağını ve eskisi gibi sağlayışlar girişmesi içinde olamayacağını bilmemiz yeterlidir.

Etniklik; toplumsal olamayan insanların, kişi özneliğine (çekimleyicilerine) olan özlemidir. Oysa evrensel olan; hem toplumsal alana değin, hem halksal alana değin; insan hakları beyannamesi çerçevesinde toplumuyla ve otoritesi ile, sosyal ve toplumsal talepleri olacaktır. Böylesi kişi ya da kişiler, boşlukta kalmamak için kendilerini yaslayıp dayayabildiği çekimleşmeler ararlar. Etniklik, kişinin kendi sosyal iskeletini kavramaya ve ona göre kendisini geliştirir olmaya çalıştığı duygudur. Şimdilerin önkabul çekimleyici sanal taşıyıcılarından olan, her hangi bir halk tavrıdır.

Sürecek

Bayram Kaya

Çelişkideki Uyum

Hayat dediğın anlam, her organizma için birdir
Hayatı taşımak, o canla ne ilk, ne kibirdir

Ana dediğın Güneş gibi anlaşılır değil
Ana sevgisi herkesçe, paylaşılır değil.

Sevmek
Herkesine göre; içsinin edileni duyguca
Herkesine göre; daha kısa
Ve sürdürülebilir kısımlarla daha uzun, yaşamaktır

İşte görece, herkese göre olacak olan ömür...
Birikiri sahiplenişle, herkese göre el yüz karası olacak kömür

Aynı havayı solursunuz
Herkesle solurken, havayı parçalı bölüklü
Eşitsizce ihtiyaçlı ve sürekli kılarırsınız.

Aynı eşit birim zaman, ikisek devinimli
Karbüratörlü ve enjeksiyonlu zaman tüketmesi gibi
Havası, cıvası var
Lakin herkesin değil
Kendi gerksinmenizin
Almadığı havasızlıktan boğulursunuz

Kendi havanızı almak gibi yaşamak ve bencil
Herkesin havasının önüne durmamak gibi paylaşıklık ve sencil olacağız

Üzerinize doğan Güneş'tir
Siz de Güneş'le yaşam bulursunuz
Güneş'i eksik etmemek kadar birlikte
Birikmez kadarını az veya çok buluşta aynı yaşamı sürmekle ayırık

Senin ömrün üç solukta
Berikinin ömrü beş solukta
Üç solukluk, beş solukluk ayrı ama aynı katkı
Dört gibi bir odak çevresinde eşitsizce

Diğerleri hem üç hem beş, hem bunlar arası bir nefes
Toplumun ömrü bunlar kadar herkes olan, toplam nicelikle enfes
Çünkü hayatın, yaşatmanın eşiti olan bir kafes yoktur.

31.01.2015

Bayram Kaya

Çepel

Biz seninle el ele
Kaderi tutuştuk
Yen verdik...

Böcek ve örümcekler de mücmel
Serisinden ötleğen ağıdı içine
Şuh sesiyle yıkayıp
Öylesine temizlercesine...

Şimdi bir kuşkuya zail olduk
Anılar yalnız bırakmaz adamı

11.08.2012

Mücmel: açıklanmağa gerek duyuan kısa özlü söz.
Çepel: kir, leke, bir ürüne karışmış yabancı madde.

Bayram Kaya

Çeşitleme

Önce
Arzusal gerilme.
Sonra
Yönelimsel serilme.
Biri,
Bire derilme.*
Sevdasında hoş olanlar.

Bellisine
Anlatın merdine.
Alışıldık beklendik
Zehrine.
Yumuşamasında
Cevap olur sertine.
Her davranışında
Başka olanlar.

Vıcık vıcık**
Yapış yapış.
Terlemesine.
Islak kuru,
Sarıncı
Kapış kapış.
Erincine varmamış
Kof olanlar.

Akına kara,
Karana ak,
Diklenmeyince.
Rahatlığına,
Huzursuzluk eklenmeyince.
Devinimsizlikte,
Devinime koş olanlar.

İllaki ısrarında,
Ayak ayak duranlar.
Düştüğünde,
Yatağına soyunmak!
Yaşlığında,
Terlediğine vurulmak!
İnadından,
Kahrına boş olanlar.

Sıfatıdır bellisizliği.
Ağzında,
Eveleyip geveleyip.
Fırsatında,
Eldekileri dev eleyip.
Olmadığa,
Nazarı dikkati,
Cevir eyleyip.
Basitliğin sığasında,

Suçluluğun telaşında
Tuş olanlar.

13.01.1992

Bayram KAYA

*Biri bire derilme: 1-çevreyi algılayıp kendini içine katma. 2-Ayrıklarda kümeleşme.
3-Parçada bütün, bütünde parça olma.

**İ muhasebesi; İkili ansal ruhsal yaşarlık, günahlardan, sıkıntı duyma terleme, iyi tutumların an geçiminde, hoşluk duyma. Şiir ikili zıt duyguların, şaşarlık, beklenmez bir durummuş gibi, kavranmamasını eleştirmede. Daima kuşku değil ama bir olasılık olarak tutumla, olaylara bakılması belirtilmede ""akına kara; karana ak; diklenmeyince"" gibi.

Bayram Kaya

Çevrenin Salındırma Etkisi

Çevre, kendi içine ve içindeki olay, olgu, varlık gibi kesikli süreklilikler üzerine bir basınç, etkileşimler kesikli sürekliliği uygular. Çevre içinde kesikli sürekli olan bileşik organik ve inorganikti somutluklarla, isim, anlam, terim gibi mana olmanın soyuttu dağılma çözülme ve birleşme süreçlerine çevre, basınç uygular. Bu basınç güç, zorunlu bir etki sonuç ortaya koyuş olmakla ortaya konanın yasallığı ve sizden insan bilincinden bağımsız olmanın neden sel varlığıdır.

Bileşke etkinin belirişi ve bağıntı kurma şekli olaydan olaya, durumdan duruma, farklı iletme kurarlar. Böylece, görece; çevre tekildi süreçleri ortaya konur. Bu toplam bileşke diyalektik etkiye, ALAN denir.

Çevre, bu basınç etkiyle sizi davrandırır. Çevre bu basınç etkiyle sizi yorar. Yani çevreniz size yerine yenisini koymanız gereken enerjiyi, harcattırır. Siz yine sizi yoran çevrede doyersınız. Ya da siz yine çevrede enerji sağlarsınız. Size; yorulmayı da doymayı da basınç etki kılan şey, çevre alanınızdır.

Çevrenin, hava basıncında tutun da; yerçekimine; yerçekiminden, çevrenin bitki ve hayvan varlığına; çevre habitatından; çevrenin arazi yapı topografyasına vs. yüzlerce oluşmaların üzerinize bir etkisi ve davranış tutumlaşmaları oluşla çevrenin sizi zorunlu bir eğimli kılması vardır.

Renginizin beyaz, siyah, kahverengi vs. oluşu dahi sizi çevreyle minimal farklı alan bağıntı ilişkisi içine sokar. Bu yüzden benzer etkiler kimi kez farklı bağıntılarla yansır.

Tüm bu etkiler çevrenin kendi üzerine olan etkisi ve sürtünmesidir. Alan etkisi, alanlar etkisi olarak yansır. Sizler de bu alan etkisiyle alanlanıp, daima ve değişken oluşla belli durumlarda belli tutumları alırsınız.

Çevre alanı etkisi içinde; kesikli sürekli olmanın, kişiden çevreye doğru, istek ve eğilim yönelimleri oluşla; kişinin de genel ve özel bağıntılı alan içine, kendi alan etkili salındırışları vardır. Yine kişiler arası alan etkisi salınımları vardır. Ha keza sosyal çevrenin alan etkisi, toplum alan etkisi vs. vardır.

Totem etki; çevrenin sosyal çevre üzerine olan alan etkisiyle; sosyal çevrenin çevre noktalı değinim yerine olan bir alan etkisi vardır. Bu yer iki alan etkinin karşılaşma düğüm (osilasyon) yeridir. Düğüm bu karşılaşmaların girişim yaptığı ve çözüm oluşla modüle edilerek yeniden ortamlara salındığı yerdir. Sosyal yapının farkında olduğu karşılaşmaları yapan "kesim noktası" vardır. İşte bu kesim noktası atımları; kişinin soru yanıt; soru dönüt oluşla devamlı iletme içinde olduğu yerdir. Kesim noktası totem etkidir. Siz totem etkiyle iletimdesinizdir.

Bir çevre, bir boyut zaman alan, kendi üzerine ya da kendi içine bir etki koyuyorsa (ki mutlaka koyar) , buna alan etkisi denir. Alan içi itme-çekme oluşla, birleşme (sentez) ve ayrılma; kırılma süzme; seçme ayıklamalı oluşun kesikli sürekliliğiyle olay ve olgular somutluğuyla, anlamalar süreç lineine dönerler.

Sözgelimi, çevre alanı içindeki meyve ağacı, aydınlık sizi çekerken; ortamdaki kaplan ve karanlık sizi iter. Yine ortamın savunma refleksi sizi birleştirir, bir araya getirir. Özel yaşam ve ego düzlemine doğru olan çevre etkili sağlasanlıkların tüketimi, sizi çözer, sizi dağıtır.

Alan etki, kendi özel bağıntısı içindeki parça olay alanla, farklı farklı özellikte yön

bağıntısı kurarlar. Alan etkisi, manyetik etki, elektrik etki, statik etki, dinamik etki, ısı etkisi, ışık etkisi, sosyal etkiler, toplumsal etki, fiziki etki, anlam (mana) etkisi gibi birçok belirimleriyle yansıma ve basınç yapma şeklinde bulunurlar.

Bir kişi bulunduğu çevre ile hemen bir alış veriş oluşun, seçme ayıklama bağıntısı içine girer. Yani kişinin çevresi ile kişimiz arasında bir salınım oluşur. Enerji oksitlemek için hava alırsınız. Enerji deposu olan meyve için ağaca yönelirsiniz. Önünüz uçurumsa uçurumdan kaçınırsınız. Önünüzde ufak bir engel varsa ve engel uygun yükseklikteyse üzerinde atlar zıplarsınız. Engel, zıplamağa uygun değilse çevresinde dolanırsınız. El hak alan içinde daha binlerce farkında oluşla, seçme ayıklamalı olan salınım süreçleri vardır.

Özel çevrenin alanı içinde yağmurdan kaçınır, mağaranın soğuşunda Güneş'in ısısına çıkarırsınız. Güneş sıcaklığında ağaç gölgesine gidersiniz. Çevrede ağaç yoksa ağaç gölgesine gitme salınımlarınız, kaya gölgesine ya da bir yâr bir tümsek gölgesine bir mağara gölgesine, bir su serinliğine çekilme gibi türlü çeşit alternatif tutum ya da davranışların, seçme ve ayıklamasını size sunar.

Görülüyor ki çevre salınımı size kendiliğinden kimse bir şey demeden, türlü biçimde devinme bağ ilişkisi vermektedir. Çevre alanı biraz daha yalın haliyle aynı kendisini deniz alan (dalga) hareketine bırakmanın seçiciliği ve ortam girişmesi benzerinin çok daha karmaşık türevidir.

Ortam sizi salındırıp, davranışa geçirtmektedir. Kuşkusuz ki sizden de, ortama doğru giden salınımlar vardır.

Ağaca yönelmeniz sizden çevreye doğru salınımla meyve yeme isteği ya da köpekten kaçıp, ağaca çıkma vs. ilişki bağıdır. Karşılıklı bağ ilişkisi olan ortam, sizi salındırır, siz de bu salınımlar senkronizesi içinde, kesikli sürekli davranışlar üretirsiniz.

Size doğru olan ortam salınımları içindeki algısal seçim atımlarıyla (ağaçta meyveyi görmek gibi bir seçicilikle) sizden çevreye doğru olan seçiciliğinizi istekleriniz belirler. İsteklerinizden oluşla sizden çevreye doğru olan eşik yönelim atımınızla, çevrenin isteğinize karşılık olan atım dalgası iç içe geçişle birbiri üzerine biner. Atımlar girişir (kırpılır bir özet olur) . Girişme yeni bir modüle atım salınımlarına dönüşmekle, hem size; hem çevreye ait atım modüle si bileşkeler sentezini oluşur.

Bu türden çevre ile siz arasındaki iki zorunlu girişme, alanlanmadır. Çevre ile siz gibi; yine çevre ile en az iki ve daha çok salınımlar bağıntısı da, alan ilişkisidir. Demek ki bir çevre içinde kişi ile çevresi arası, eğitim oluşmakla, yeni alan salınımları ve tutum olan bağ ilişkileri kendilikten oluşmaktadır.

İki kişi aynı çevrede bir araya geldi mi, yine kişi ve çevresi arasındaki gibi iki kişi arasında kendilikten aynı salınımları veren düzenleyen çevre bağ ilişkisi oluşur. Bu oluşmanın yanı sıra (ki seçme ayıklama ilkesidir) kişi-kişi bağ ve kişi-kişi alan ilişkisi salınımları da kişi ile çevresi bağ ilişki salınımlarına katılır.

Şimdi süreç, yalın kişi ve çevresi salınımlı alan ilişkisine göre, kişi-kişi bağ ilişkili salınımla da biraz daha karmaşıklaşmıştır. Kişi-kişi bağ ilişkisi de her şey gibi farklı özellikle bir seçme ayıklamanın oluştuğu bağ ilişkisidir.

Çevre salınımlı alan ilişkisi; düzenleyen, tutum edindiren, etkin bağ ilişkisinin seçme

ayıklaması olduğu gibi pasif, edilgen bir bağ ilişkisi şeklinde, edilgen bir seçim de olabilmektedir. Aynı tür ağaçların belli yükseklik ve belli hava koşullarıyla; belli toprak besleyicilikli bir habitatta olmaları gibi.

Şu halde çevre kendilikten basınç alan etkisidir. Çevre dediğimiz zaman bizi giriştiren bağ enerjisiyle sınırlayan özel bir bağıntı türüdür. Alan içinde alanın yönü çevreden alan içine olduğu gibi alan içinekinden çevreye doğru da, ters bir alan yönü hep vardır.

Bu alan yönleri insanda izlekti bilinç sel diyalektik bir tutuma dönüşmüştür. Karşılıklı etkileşim bilinçli kişi, kişi seçme ayıklamasıyla sürü ve sosyal yaşamın diyalektiki oluş bilincine dek gelmiştir. Yani çevre sosyal birlikti insan gruplarına bir salınım veriyordu. Bu salınım şimdi insan grup ilişkisi salınımlı olan, grup gücü de katılmış; süreç hepten karmaşıklaşmıştı. Açıkçası çevrenin alan olması, totem anlamadır.

Çevre-grup alan ve alanlanma ilişkisi, özel deyimle bir totem bağ ilişkisidir. Yani totem, bir çevre bağıntısı olan alan ve alan yönüdür. TOTEM çevre, içinde olan insan grubuna ister istemez bir alan yönü olan bir tutum davranışı dikte edip dayatıyordu.

Çevreden (totemden) insan grubuna dikte edilen, dayatılan alan bağıntısı; gerek ihtiyaçların doyum noktası giderilmesiyle; gerekse insan grup eğilimiyle; kesikli sürekli hale getirildi. Yani parça ilişkileri, alan ortamını doldurmakla, alan ortamı; olaylaşmanın olay ufku TABU hareketlerine bölünüyordu.

İşte totem alanla (çevre özel bağıntısıyla) girişen grup alan etkisi, iterasyonlarla ((kırıklı birbirini tekrar eden tutum ve davranışlar) insanlarda eşleşmeli bilgi ve bilinç haline geliyordu. Bu diyalektik izlekler eğiliminin bizler farkında olunmadan söylenen, ifade edilmiş şekline biz; totem ilke ya da totem düşünce diyoruz.

Alan içi kesikli sürekli olmakla girişici sentez hareketlerini ortaya koyar. Alanın içi, alan içinde organik ve inorganikti su gibi inorganik; hücre, insan gibi organik somut sentezlerle; totem, toplum, uygarlık, plan proje, tasarım, icat, buluş gibi daha eter sentezlerin, hakikiliğini ve gerçekliğini ortaya koyarlar.

Bunlar soyuttur ama gözlemsel ve deneysel gerçeklik oluşla ve alan etkili patent girişmesi olmakla soyut gerçeklikler kabilinde değerlendirilir. İşte çoğu insan akli bu eter kabili gerçeklikler karşısında; olup biteni anlamama sorunsalı ortaya koyuşla, bir içincilik bir doğaüstü patent alanı ortaya koyarlar. Böylece çevreye ve kendisine yabancılaşmaktadırlar.

İnsanlar kendisine malum olan bildiği duyularla görünmez olanı, groteski yansıtır. Oysa beyin bir başka yansımayla duyulama yapmaktadır. Beyin korelasyon (ilgileşim) duyulamasını doğru dürüst kullanamayan insanlar; bir "beyin duyumu" oluşla görünmez olanı; bağıntı şekilleriyle ortaya koyarak, sentezleri görünür hale getiremezler.

05.06.2014

Bayram Kaya

Çevrim

Bir üretcin (pil, akü gibi bir üreteç kaynağının) iki tane kutbu vardır. Kutuplar kendi aralarındaki bir potansiyelden (gerilimden) dolayı, aralarında bir alan yönlendirmesi oluştururlar.

Üretcin bu alan yönlendirmesi içinde olan yükler, gerilimin etkisiyle akım, oluştururlar. Üretcin bir kutbu olan + kutbuna bağlanan tel yol; üretcin diğer - kutbuna da bağlanır.

Böylece üretcin iki kutbu arasında bir çevrim devresi oluşturulur. Üretcin bir kutbundan çıkıp, diğer kutbundan tekrar üreteç içine dönen akım, üreteç içinde tekrar ilk dolaşıma çıktığı (+) kutba gelir.

Bu çevrimde iki dolaşım vardır. Birinci dolaşım üretcin + kutbundan çıkıp tel üzerinden aktıktan sonra, üretcin negatif ucuna dönen akım dolaşımıdır.

Üretcin negatif ucuna gelen akım, üretcin içine girer. Üretcin içinden geçerek tekrar üretcin artı olan pozitif ucuna döner. Bu da devremiz üzerindeki ikinci dolaşımıdır.

Her iki dolaşım da, kendi içinde kapalı dolaşımıdır. İki dolaşımın gerçekleşmesiyle çevrim tamamlanmış olacaktır.

Çevrimler lineer (çizgisel, doğrusal hareketli) değildirler. Çevrim esnasında çeşitli yalpalamalar gel git hareketleri yaparlar. Örneğimizde, değer noktasının biraz altında biraz üstünde sapmalarla, artan azalan akım-gerilim sirkülasyonu olacaktır.

Artan, azalan, akım gerilim hareketi; çevrimi referans noktalarında kaydırır. Çevrim sistemi çeşitli gelgit (düzeltme) hareketiyle akım ve gerilim yine referans noktasına getirir. Çevrim içinin yalpa (aksama) hareketi ile refere olmasına, sistemin başlangıç koşullarına bağlılığı diyoruz.

Buradaki akü sizsiniz. Yani benci (egolu düzeyiniz, ben öznenizdir. Telden alınan yol da, dış doğal çevrenizdir. Veya sosyal ve toplumsal dolaşımli ilişkiler öznenizdirler. Üreteç içinde dolaşan akım da, sizin isteklerinizin akım gibi olacakla; akü yerine sizden sizin içinizden (egonuzdan) doğup; sizden (üreteçten) çıkmasıdır.

Sizden çıkan temel düzlemler bencil eğim ve yönelimler, çevreden dolaşıyla; bir sağlasınlar olacakla; geri size yeme, içme, barınma vs. gibi dönmesi bencilliğin çevrimleşmesidirler.

Sizin bir ekmek almak istemenizin, dışta (toplumsa ilişkiler üzerinde) ekim, dikim, zirai mücadele, ürün hasadı, ürünün un olması, hamur olması ve sonunda ekmek olmasıyla nasıl bir çevrim sel girişmeler sonunda, size, sofranıza birçok çevrimlerle döndüğünü bir düşününüz.

Sizin içinizden çevrimle çıkan yönelim, dıştan çevrimle sofranıza ekmek olacakla dönmüştür.

Üreteç akımı (hareketi) , çıktığı noktadan; döndüğü noktaya fren hareketinden dolayı biraz azalışla (yorulmanız gibi) tekrar döner. Bu birinci kuralımız.

İkinci olacakla da bu akım hareketi (isteğiniz) doğru bir akım (kolaylıkla) ve darbeleri, ya da dalgalı veya alternatif (asi) akım (zor) olacakla; iki şekilde davranacaktır. Bu

akımlar hem dalga, hem parçacık hareketlidirler.

Buradaki doğru akım, sizin sosyo toplum üzerinde, kurallı olurla sığlaşanı ilişkilerinizin girişmesidirler. Darbeli (dirençli-dalgalı) olan akım da, sizin kurallı olacakla sağlatılan sisteminizi bozar olan girişmelerdir.

Dışta sosyo toplum üzerinde sosyal olmayan tek kişi çıkarıcı, kişiler ego hevesli, egoistçe tutum ve davranışlarıdır. Kurallı ilişkiler, iç içe geçen dalga hareketli oluşla asi ve düzgün hareketli olan her bir parçacıklar hareketinin kesikli sürekliliğidirler.

Tıpkı toplumsal hareketin yasal ve yasal olmayan sürüşünün ikisinin aynı anda bir arada olması gibidir. Toplum, her bir kurumları ve üretim alanlarıyla; kişilere değin olacak özne egosuyla da, kesikli; darbe akışlı, birer girişme olacaktır.

Toplum içindeki her bir üretim alanları dıştan çevrim noktamızdır. Bu çevrim noktamız, ego eğilimlerinin gerçekleşme hızına engel oluşla, ego eğilimini sosyalleştirile bir başka kaide ve kurallı bir girişmeler noktasıdır.

Bu nedenle, girişme noktaları kendisine özgü farklı dirençleriyle, beraberlerinde daima kendilerine has kırpmaları, frenlemeleri, sönmelenmeleri gerektirdiği gibi kimi girişmeleri de yükseltecek olan bir boyut alanlı devinmesidirler.

İçimizdeki kuntum boyut istemler dışımızda makro boyutlu sosyo-toplum çevrili düzenlemeler haline gelmiştir. Bu sosyo toplum çevrimli düzenleme içinde kırpmalar vardır. Bu dıştan çevrimimiz üzerinde sosyal alana değin inanç gelenek gibi öznelliklerle; üretim alanına değin nesnel ilişkili öznellik düzenlemeleri vardır.

Yani bizim dışımızda olan çevrim içindeki girişmeler, enformel edilmiş modüle davranışlar olacaktır. Bu modüle davranışla biz, dışımızdaki benliklere de saygı duymayı öğrenip; saygıyı (sosyalliği) gerekli hale getireceğiz.

Ben dışındaki benlik isteklerinin gerçekleşmesi ile bizim isteğimizin gerçekleşen kesişme ve birleşme bağıntıları oluşacaktır. Bu bağıntı ve sınırlanmalı davranışların kırılan ve izin verilen kısımlarını sisteme referans ederiz. Referans noktaları sosyo toplum tutumları üzerine modüle edilir. Böylece bağıntılınsa sağlatılan iletişteki bilginin, toplumun üretim ilişkisi gibi bir taşıyıcı dalganın üzerine bindirilmesi anlayışı sosyallik olacaktır.

Taşıyıcı dış alan, toplumsa kural ve kaidelerle sisteme dek referans noktalarındaki her bir sapışları (yasal olmayanı) , yalpalayan düzeltmeleriyle referans noktasına çeken yasallıklar olacaktırlar.

Sizi enformel edici oluşma içine getiren kuvvet te; temel sağlayış eğilimlerinizin çekim gücüdür. Bu güç, sosyo toplumsa bağıntıyı kullanmakla isteğini gerçekleştirmesini daha düz (yorucu olmayan) ve güvenli gerçekleşir olacağını, egonun öğrenmesi ve giderek bilmesidir.

Sosyo-toplumsa öznedede modüle bilgi; yasalarla üretim ilişkileriniz üzerine bindirilerekten sonra da girişip, tekrar modüle olur. Böylelikle modüle olan akış ve çevrimlerini yapıyla, sağlasan olmanın keyfiyetliklere dönüşürler.

Benci isteklerinizi bu kabilden bir modüleli enformasyon yapmanız, ya yasallıklar üzerine yasal olmayan enformasyon modunu bindirmenizle olacaktır. Böylece yasal olanla bağıntıya yasal olmayan enformasyonu taşıtarak, bir sağlayış içine girersiniz.

Ya da yasal olmayan sağlayışları çevrim üzerinde düzeltme hareketi olan yalpalı dalgalar hareketiyle sistemi referans değerlerine getirirsiniz. Doğru akımlı enformeli bindirerekten iletış irsiniz. Siz topluma değin üretimsel ilişki enformasyonu olan bilgileri alıp, yükseltirsiniz.

Böylece, düzenlime hareketlerle çevrime giren yalın hareketler; bağıntı içinde kimi fren etkisine uğramış faydalı enformeller oluşla yükseltilecek. Ve tekrar ortaya konacaktır.

Kimi akım hareketleri de yani kimi öznel sosyal boyutlu istek, tercih ve eğilimleriniz de, kırılıp bastırılacaklardır. Yani bencilliğinizin tez canlılığı ve sırf kendisini düşünmesi bastırılıp kırılacak. Hatta sönümletilecektirler.

Söz gelimi, bir doğru akım üzerine bindirdiğiniz darbeleri enformasyonu elde edip çoğaltmak için mecburen bir dizi girişme işlemi yaparsınız. Taşıyıcı üzerindeki bilgi olan kodun çözümlenebilmesi için buradaki taşıyıcı olan doğru akımı sizin sönümlemeniz gerekmektedir.

Yani taşıyıcı girişmeyi bir noktadan sonra durdurup; üzerindeki dalgalı akım olan bilgiyi seçip ayıklamak zorundasınızdır.

Bunlar bir girişme olan durumun, kırılması hareketidir. Aynı şekilde bir dalgalı akım üzerine, doğru akımlı enformasyonu bindirmişseniz, bu kez de dalgalı akımı sönümleyip, doğru akımı güçlendirmenin seçme ve ayıklamasını yapmak zorundasınızdır.

Görüldüğü gibi çevrim alanı dümdüz bir gidiş geliş alanı değildirler. Girişmelerin, fren ve kırılmaların, eğilip bükülmelerin, sönümlenme ve yükseltmelerin; destek ve kösteki oluşun bir arada giriştiği bir çevrimi alandır.

Yani çevrimsel alan kişiler kendi keyfiliklerini; kişi egolu özne tercihi isteklerini, çevrim ve girişme nedeniyle sos yo toplumsal özne üzerinde frenlenir. Sönümlenir. Kırılır. Kırpmalar yeni biçimle daha da çoğalan bir doğa girişmesi, sosyal ortam, toplumsal ortam girişmesidirler.

Yani çevrim hareketi her aşamasıyla farklılaşan, niceleyim ve nitelik ortaya koyan, bir fren ve kırılma hareketli seçme ayıklamalara değin istenilenin de katlanarak çoğaltıldığı bir süreçti akıştır.

Yani dıştaki sosyo toplumsa çevrim girişmesi, sizin kişisel keyif oluş ve tercihlerinizin üzerindedirler. Siz çevrimsel dolaşımın sonundaki kullanımsa yararlar tüketime sunulduğunda Özel yaşantının keyfiliği içinde olursunuz. Dış çevrim ürünü üreticin diğer ucuna gelip, üretç içine geçince ancak (özel yaşamınızla) keyfi olursunuz.

Kaldı ki burada da (ailenizden ve sosyal yerleşke alanınızdan ötürü) çok çok ta başınıza buyrukla keyfi değilsinizdir. Siz çevrime yöneldiğiniz anda, girişme ve kırpmalarla, kişisel tercihler, kişi oluşla sür git tercih edilen hayatınızın yaşanması olacak kimi sınırlanması da başlar.

Dış çevrim sağlanan kişi özeline yönelir. İç çevrim ile dış çevrim birbiri ile bağıntılı ve birbirini gerektirmeli bir düzlem içinde girişmişlerdir. Ne var ki dış çevrim içteki çevriminize girdi sağlar iken iç çevriminizi düzenleyememekle iç çevriminize karışamaz. İç çevriminiz dış girdiyi kendisine göre çözümler.

Açıkçası sağlananlarınız, sosyo toplumsa çevrimler içinde sizin tek başınıza olamamanızdan ötürü, değiştirilebilir emekler çevrimi oluşla yalın sağlanan değildirler. Dışınızdaki sosyo toplumsa çevrim, organizma içinin organlar işbirliği sağlanışlarına benzer.

Bu benzerlikte siz gözlük yaparken, sizin implantınızı başkası yapar. Sizin dıştan kişiler arası üretim ilişkisiyle girişmelerinizden ötürü; bu girişmelerin kırılma bağıntısıyla özel hayat, hiç bir zaman, tam bir 'özel hayat tercihiniz' oluşla da gerçekleşemezler:

Bağırıp çağırma serbesti içinde oluşunu istemeniz gibi. İsterseniz bulaşırly bir hastalık halinizle sosyal yaşam içinde olmak istemeniz gibi. İsterseniz dairenizde yangın çıkarır olabileceğiniz gibi. İsterseniz dairenizi kokutup çöp yığınına çevireceğiniz gibi.

İsterseniz istediğiniz gibi giyinmeyip, sokağa çıkacağınız gibi. İsterseniz istediğiniz gibi giyinişle toplum ilişkileri içinde bulunacağınız gibi. Bu kabilden serbestlikler içinde olamayışla, özel yaşamınızda tahdit edilecektir.

Zaten bu anlamda da tam bir özel hayat ya da kişisel tercihli yaşamımız olamayacağından kimi kişisi isteklerimizi toplum içine taşıma isteğimizi özgürlük sanmanın gafleti içinde oluruz. Bu kabil bilmezliğimiz, giderek saplantı fantomlarımızın da anlamı, olmaktadırlar.

Hep tarım işçisi olarak kalmayı istemek gibi; değişen gelişen süreç çevrimi içindeki her hangi bir alışmaları; giyim kuşamı ve düşünüşleri, yaşantı etmenin şartlanması olacaktır. İşte bu şartlanma egonun özel yaşam isteği gibi olan bir durumu da ortaya koymaktadır.

Bir tarım işçisinin formasyon edinmeyle geçtiği bilgisayar pazarlamacılığı, bir önceki süreçte sağlanan aşamasına göre, şimdiki ilişkinlikte tam oturmamış olan ve alışılmamış olan, yeni girişimli bir durum olabilir. Bu kişinin öznel tedirginliği olacaktır.

Yeni durumların eskiye göre değişen her kısıtlanması, egonun bir hayali imiyle, bir fetiş; bir cennet algısı olacakla; o kişinin özel hayatın dokunulmazlığı gibi gelişebilecektir.

Ego da bu serbesti kısıtlanmasına; bu tedirginliğine; kendi ana sağlananlarının dışta yeni bağıntı oluşla sağlanma olmalarından ötürü katlanır. Ego bu kabil sağlanma olanların sosyo toplumsal çevrimli üretim ilişkisi içinde daha güvende ve daha garantide sağlanır oluşundan ötürü bu kısıtlanmalara katlanır. Bilir ki kayıplar kazanca dönüşmektedir.

21.10.2011

Bayram Kaya

Çılgınsallık

Yaşam karmaşasında,
bir çılgılık.
Benim mi!
benim sedam mı?
Elimden olmadan,
bağırıyorum.

Oysa
sakin görünmek,
huzur vermek çevreme;
titremeden,
taşmadan,
kahrıma ulaşmadan!

Neden üstüme biner,
dertler.
Her işten.
Biri gazel okuyor;
bana,
hariçten!

Elimden gelmiyorsa,
yerinmem.
Mantıksalım.
Ya elimde iken,
yapamıyorsam
derinirim.
Çılgınsalım.

Toprağı titretmişim
yürürken(!)
İz bile bırakmaz,
sürünürken!
Benimki kuru gurur.

Akıllılık bende kalmış(!)
Akıl onda!
Avanaklık bende kalmış,
iş bitiricilik onda!

Yasa bende kalmış,
yasama onda.
Boyun bende kalmış
dikine(!)
Bükülme onda.

Durağanlık bende kalmış
usluluk diye.
Devingenlik onda.
Seyirliği bende kalmış,
oynaması onda.

Baktım bendekilere,
hiç biri uyuşmuyor.
Öteleniyor her bir yana.
Varlarla debeleniyorum habire.

Delilendiğimde,
bende bir çığlık.
İşte o zaman,
elimde olmadan.

13.01.1992

Bayram Kaya

Çıngar

Zevalime yeni bahar mı düşerde nardayım
Geride bırakman beni çok ikende dardayım
Birgün yaşarım zarar, bir gün geçerde kardayım
Göz an'ı gördü mesti nagahla ahı zardayım

.....

.....

Çiğerler pişti yanmaktan
Ödler su topladı sanmaktan
Bitmiş olmaz ele geçirmekle saman
Olmaz geçmişe dilemekle aman
Halde kalmak değil
Akmak istediğimizdir zaman

Yürü davan gün bulsun
Cana can katansa aşk
Katmış olur biten değil berdevam
Güçsüzlüğün mü var, cehle kulsun
Ha semer yakışır üstüne ha çulsun

Kuruşu kuruşa ekle lirayı say
Fitnenin üstünde, fikrin altına kay
Yakmadığımız can kucağımızdır kan
Duracağımız han, menzil ufuk
İnsandır insanlığa payla tevafuk

Kararsızken ertesine avdetti düğünü
Düdü seçerken uzletle bugünü
Ölümlerle uğur olunan da
Yanarken narına listelediğimiz
Daha iyisi olanaklı
Bu dünya değil yaşamak istediğimiz

19.04.2009

Zeval: Bozulma, yokolma / kabahat, suç / Güneş'in vakit ortasında olması
Ahu : Anlayışı çok güzel olan / güzel olan / ahuzar; ağlayan inileyen
Mest : Zihni ferasetle mevcut halden farklı duyumlara açık oluş /kendinden geçen sarhoş
Nagah: Birden bire belirip karşılaşma anlaşılma
Yakamamak: Oluşturup, aydınlatıp sürece koyamadığımız, sevgi dostluk, bunları sağlayacak yaşamsal ilişkisel girişimleri tutuşturamamak.
Berdevem: Devam üzere / sürüp giden
Avdet: geri dönmek, gerisin geri varmak
Uzlet: Ayrılışla
Uğur olunan: Göze alıp katlanılan, amaçlılık

<http://www.ozgurlukicin.com>

Bayram Kaya

Çocuğa Sesleniş

Öp anneni
Çocuk.
Öp ki,
Gözleri bereketlenecek.

Gül annene
Çocuk.
Gül ki,
İçi Sevinçleşecek.

Otur annenin
Dizine çocuk.
Otur ki,
Hazla yüklenecek.

Sarı annene
Çocuk.
Sarı ki,
Yalnızlıktan kurtulacak.

Sırasında ol
Çocuk,
Şırasında. Yoksa
Hayalle ümitlenecek.

Öp çocuk.
Sarı çocuk.
Gül çocuk ki,
Bayramı beklemeyecek.

(23.08.1993)

Bayram Kaya

Çocuk

Çocuk,
Giyerken gocuk,
Boncuk boncuk
Terleyecek.
Çıkacak soruncuk.

Dur anında öpülecek.
Kır anında neşesince,
Kıpır kıpırken,
Serim serim, serpilecek.
Dışına içine enine boyuna
Kımıl kımıl, dikilecek.

Kimlik seçecek.
Dikip biçecek.
Karar kıldığında,
Bıkıp vaz geçecek.

Bir yerini incitecek.
Sinirini belirtecek.
Çarpıp vurunca,
İncin iği seğirtecek.

Şirinlikle yağlayacak.
İsteğini sağlayacak.
Davranışını onunla bağlayacak.
Rüyasında görünce,
Kalktığında ağlayacak.

Bazen hayalle dolacak.
Yoka söz salacak.
Onunla tav kalacak.
Kızınca,
Öcülere saklayacak.

Taklitte iken kazı.
Öğrenecek nazı.
Farklılaşırken bazı bazı.
Bekleyecek yeni yazı.

Gayrı tavır serecek;
Doğruya eğriye erecek.
Büyümelğinde,
Adamlığına verecek.

Büyüdükçe çocuk kalacak.
Çocukken büyüyecek.
Şekiller silinecek.
Anneden babaya sorulacak.

Babayla boy olacak.
Anne ile doy olacak.

Havva Âdem
Sarıştı mı?
Anne baba
Gör ki ne olacak?

(10.02.1992)

Bayram Kaya

Çocuk Anda

Çocuk kucakta,
Ama olanca uzakta!
Çocuk sinemde,
Ama ninnisi ninemde!

Çocuk sırtta.
Tükürür fırt ta.
İnatlaşma kolaydır,
Yazgını yırt!

Doğrular yanlışlar dilimde!
Korunum, eli her an elimde.
Yinede düşme kalkma gelimde!
Ama sonuçta, akli selimde.

Çocuk çilli benli.
Açık esmer tenli.
Çok senli benli.
Esnek, yansıma katmerli.

Çocuk omuz boyunda.
Bazı gizil güçler soyumda.
Takar bunları oyunda.
Davranışını hale yola koyumda.

Şekil siniklere özeneceksin!
Hoşla koş la, bezeneceksin.
Yoklarla gezineceksin,
Acıyla tatlıyla sezineceksin!

Bazen, beni kıyas dikmede.
Bazen kişiliği ile irkmede?
Karışık duygularla boyun bükmede.
Duman gibisin çocuk, duman.

Çocuk akış bekler.
Bakman ara sıra tekler.
Sözümüze söz ekler.
Bırakmayacak yakasını felekler!

Gönülce öyle bolsun.
Kötü günlerin solsun.
Kına yakacağım eline,
Yarınların bayram olsun.

(29.08.1992)

Bayram Kaya

Çocuk Göz

Kor arzular dön beri eder mi?

Ne zaman bir ceylan su içmeye inse
İnce bir sızı oturur içime
Sevdam kanar
Tuzaklara tutulur
Iraklara yanarım
Bilirim, yaşam ve ölüm var

Yol kazaları uzar gider
Tırsmış bir ihtiyaçlı sinse
Vurulurum
İç geçişken, alış verişçi zamanlarıdır artık
Güz soğuklarına vurulurum
Bahar dirimine vurulurum
Bir de ahu göze
Çeker beni inine de
Tutsağı olurum halelerle
Büyür, büyür de çocuk göz olur bende

Kor arzular içenle dokunuştur
Boynu bükülmüş bir çiçeğin
Bil ki ciğerleri yanmıştır
Peygamber böceği salatasına koşar
Ölüsü dahi, para etmiştir eşeğin
Derisindeki çarıkla coşulurken
Çocuk elinde, kırpaçtan kuyruğu
Açlıkla, gereksinilenledir buyruğu

Olup bitendir dalaşılan
Keklik sürmesini çekmiş
Sığircık demini söylemiş olur
Aslında Ölüme davettir bu
Ne Ali görünür gözüne
Ne boyalar sürünmüştür yüzüne
Nekahet sarmıştır yönü
Anlamalara varmayanıdır dönü
Sevdam düşer de yollara
Yol yoranda, akıl sorandadır
Kucak bilecektir sarışla, kollara

05.01.2010

Bayram Kaya

Çocuk Oyuncak

Ne güzel oyuncak.
Kurgusunda kucak kucak.
Anne olunacak,
Sarılacak, sıcak sıcak.

Yaptığına bakınacak.
Oyuna oyun akacak.
Kurguları beyne takacak,
Bozacak yeniden yapacak.
Hal oyundan ana,
Andan oyuna,
Etkiyerek akacak.

Oyunda çocuk coşacak.
Soruma bile ulaşacak.
Kendinden kendine sorulacak.
Andan söyleme, görünenden ana,
Kendince cevap olacak.

Annece oyuna etkiyecek.
Baba olacak tepkiyecek!
Görselliğimizi ekleyecek.
Yaptığını oyunun,
Böyleliliğine verecek.

Oyundayken büyüyecek.
Büyümeğe akli ermeyecek.
Karışıklığı sezecek.
Yaşamsallara iç ezecek.
Veriş imleri anlamaya serecek.

Çocuk kendi kurgusunu,
Yaşyorken,
Büyüyünce
Bizimkilerini yaşayacak.
Bazen tuhaf,
Bazen minnetle bakacak.
İşte o zaman kendinin,
Karmaşıklığını anlayacak.

(27.02.1992)

Bayram Kaya

Çocuk Paydos Ve Fecir

Gel kaçma korkularından çocuk
Çocukluğun sana yetmez mi?
Yaşamın sana verdiği cümbüşü heyecanlar
Oyun iken oyuncak; oyuncak iken oyun
Düşersin acın olur, coşkun koşarken baş tacın
Doyum doyum olur senin el ve duygularında

İlk adım ve ilk duraktır
Bu coşku ve sevinçlerle sence yaşama uğraktır
Biliriz ki çocuksudur, bu hallerle aralıksız solursun
İtin, uğursuzun eline bu nedenle gözü kapalı olursun
İlk durakta ilk kez balı acı eyleyişle, tatmaya katılırsın
Koşmanın, coşmanın tam taamındayken paydos denir oyundan atılırsın

İşte bu anı başlayışla her şey devrilir
Bir bir...
Güzellikler yamuğa, yamuklar güzelliğe evrilir
Eline verilmiş olanlar yoktur
Verilmiş gibi olanlar kenara çekildim olur
Bu kahrı dirençle
Eline alacaklarınla, aldıkların yeniden oyun olur
Bu eylemi düşünmelerinle
Yer yer ürperip, üşünmelerinle
Derin dalmalarla çıkılmazda gibisindir

Oyun geçmiş
Olur, şimdinin seçmiş
Ak aydınlığın aklıdır
Fecir belirir
Bu dağılmışlarında
Özne fecir diyalektiği
Bazen fecre uymak
Bazen fer fecri duymak
Bilmek bilmemek
İnanmak inanmamak
Pişme sacındır
Çelişiklikteki olu, oluşla; kah bal, kah acındır...

10.01.2015

Fecir-Fecr: Güneş'in doğmadan önceki tan yeri ağarması oluşla; ayrı ayrı olan şeyleri birbirinden ayırmak.

Bayram Kaya

Çocuk Ve Kavga

Geçmişle kavga yapalım,
Yarınlar için çocuklar.
Gelecekte övünelim çocuklar,
Geçmişimiz başarımız için.

Düştüğünüz yerde dahi,
İleri bakın çocuklar.
Doğrulduğunuzda çocuklar,
Tökezlememek için.

Kavga çocuklar kendinizle,
İlke ve nefis kavgası.
Kavga çocuklar bilisizliğimizle,
Bilgi ve yeni tutum için.

Kavga çocuklar kavga,
Kavga için değil kavga.
Yeni durumlarda olacak
Çirkinliklerle çocuklar.

Gerekirse barışla kavga,
Birçok pamuk ipliğine bağlanmış.
Nasıl olsa bir gün kopacak,
Kangren olmadan çocuklar.

Kavga edin çocuklar sür git ile
Büyüdüm diye çocukluğunuzla,
Olgunlaştım diye büyüklüğünüzle,
Ben de varım diye itaatkâr suskunluğunuzla.

Bir tamamı kavganın çocuklar,
Barışı korumak için verileni.
Sürün ve sürdürün çocuklar,
Güzellikleri erdemi, paylaşımı.

Bu kavga çocuklar yaşamak için,
Aşama için,
Bu kavga çocuklar olmamalı öldürmek,
Meşrut değilse.

(14.08.1995)

Sözlükçe:
Meşrut:şartlı gerektirme.

Bayram Kaya

Çocukça,

Bir çocuk:
'oh olsun! 'dedi.
Keşik parmağı,
Diğeri;
'öleceğine'verdi?

Utangaç,
Ağlamaklı,
Yaramaz.
Ama,
Pek şirin.
Kabında duramaz.

Önce,
Cesurluğa verdi;
Eveledi geveledi,
Nazar etti başkaya.
Olmuyordu.
Unuttu bunları.
Birden saflaştı.

Korku bu.
Ölecek ya!
Eçirdi çevirdi.
Ötekine,
Gizli kalmışları,
Bir bir,
Ortaya devirdi.

O anda,
Suçluluk yükünü
Atmak,
Kendini ötekine,
Acım satmak
Belki.

Lakin
Başardı da yaramaz.

Öteki,
Pek duygulandı:
Bakındı,
Kesilmiş parmağa.
Öfkenin alayında iken,
Başladı,
Karaları sarmağa.

Öteki şimdi,
Berikinden,
Daha çok ağıtta.
Beriki biraz daha
Rahatta.

Hem acınılmada,
Acımada kesili de.
Ötekine teselli verdi:
'Korkma ölmeyeceğim' dedi.
Sözünü tuttu ölmedi de.

(21.02.1992)

Bayram Kaya

Çocukla Süren

Seni tüm masumiyetinle,
Tüm mahremiyetinle,
Öpüyor,
Öpüyorum çocuk.

Süt emerdin çabuk çabuk.
Alınırım çocuk,
Alınırım.
Evmene...
Beni de al çocuk
Derinlere
Ta içine.
Belki masumiyetin kalır.

Sen bizi çocuk
Sen bizi;
Nasıllığımız
Sana sorulmadan
Böylece belliliğe,
Seviseldin.

Ne kadar da
Muhtaç,
Ve
İhtiyaçlısın.
Ama sevgin
Buna değil.
Anlamlandıramadığın
Yaşamaya...

İtirazım var çocuk
Büyümene...
Hele yürümene.

Seni istedik
Ama
Hiç bir şeyini seçmedik.
Seni öyle sevdik çocuk,
Seni öylece
Bizi sevdiğin gibi
İtiraz edemedim.

Bu iki sevgi
Çocuk
Bu iki sevgi
Göze alınmışlığın
Kudretinde.
Korkunç
Ve
Tek.

12.04.2007

Bayram Kaya

Çocuklar

Barışlı ve paylaşımlı günler,
Pek yakında çocuklar.
Pek yakında,
Şenaatin verdiği bıkkınlıktan
Kaçışın özlemiyle.

Umutluyuz ve bilmekteyiz
Olacak ve olmalı çocuklar;
Fırtınalı günlerin arbedesi,
Dingin günlere,
Gebe oluşu, özlemiyle.

Ve sahibi olacağız barışın:
Olmalıyız da çocuklar.
Biz içinde iken, kavga dışında;
Dışındaysak eğer barışın, kavga içinde.
Kavga ile barış aynı anda,
Barışa sırt dönmeyeceğiz çocuklar.

Paylaşımlı günlerde çocuklar;
Bir gün aç kalıyorsan bir şey değil!
İkinci üçüncü gün, kavga var,
İşte barış o anda çocuklar.

Pek yakında çocuklar, pek yakında.
Barışlı ve paylaşımlı günler.
Barışlı yarışmayı öğreneceğiz
Öğrenmeliyiz de çocuklar.

Bu çocuklar güzel ve harika.
Ben aç iken, benim için;
Zil çalıyor bu çocukların,
Midesi, zil çalıyor.
Barışık ve paylaşımlı.

Güzel günler vaat ediyor
Bu çocuklar.
Ahvali hayalde, an kılıyor.*
Kahroluyorum yetişemediğime,
Şiir gibi günler, şiir çocuklar.

Güzel bu çocuklar güzel.
Güleç ve gamzeli
Gülücükle barışık
Her kavga üzerine çiçek ekecek,
Pek yakında bu çocuklar.

08.08.1995
Bayram KAYA

Şenaat: iğrençlik, alçaklık, aşağılık durum ve tutumlar

Ahvali hayalde, an kılıyor.* 1-Düşünüyorlar 2- Hayalci değiller, düşünüp, pratiğe döküyorlar. Avutma aldatma yok 3-Ahvali hayalde; şimdiki realite, bilimsel gerçekliğin an kılınması, Dünya konjunktürel ahvali ile yurt gerçeğinin düşünsel eklemlenmesi, düşünü ve hayali.

Arbede: Gürültü, patırtı, kavga

Kavga: Tüm şiirlerimde "Kavga" sözcüğü kullanırken, sözcüğün yalın anlamı kast edilmemekte (hatta "kavga" isimli şiir bile bu anlayışla irdelendi.) Kendini güçle haklılayan değil. Bir oluşumun, bir olgunluğun, bir durumun bilinçle, diyalektiği (Eytışimi) gereği karşıtı ile aşılması, Yenide karşıtı ile şimdi olması anlamındadır.

Bayram Kaya

Çocuklar Böyledir

Çocuktan öğren
Dünya kaç köşe, kaç bucak
Muhanneti bilmez çocuk
Ard arda tık nefes
Sarılmaya açarken kucak

Giptanıza uyup
Hevesin gem almazlığı duyup
Çok arzu edip te
İstençlikle ağladıkça
Çocukları öğreneceksiniz

Kendinizi duyunca
Gönlünüze uyunca
Şirinliğe girip
Olup anne babanızın suyunca
Çocukları öğreneceksiniz

Nefretini deyince
Demi devranın beyliğince
Öfke uzamaz akşama
Şekerini yiyince
Çocukları öğreneceksiniz

Küsteki sıkıntısını, kızamaz
Yanyanasınız ama size de sızamaz
Size ihtiyaçlığı onu gerince
İştiyakı arzusudur yönelim, derince
Ağı size olur, istek kemale erince
Çocukları öğreneceksiniz

Yokunuza davranması şahaneyi vesile
Aracısız lafını oturtur yerli yerince
Bin bir dil döker, kendi terince
Hapsindesiniz gözünün yan ucu ferince
Çocukları öğreneceksiniz

20.04.2014

Bayram Kaya

Çocuklar Çocuk

Bir bahar daha geçti çocuklar:
Duygularımız, çocuksularımız,
Hayalce heveslerimiz,
Geçti çocuklar geçti;
Aymazlıklarınıza kızdık.
Çocukluk çağında,
Çocuklar
Çocuk.

Aldırmazlıklar, öfkeler, coşkular;
Devinimlerinizde kararsız.
Şevisellere sabırsız bakış,
Öndelik hep benlikte akış,
Geçti çocuklar geçti.
Baharda
Çocuklar
Çocuk.

En ciddi konularda, günlerde lakayıt,
Çok sıradan işlerde ısrarlı ve samimi,
Bazen umursanıp, kimi dem gülünen,
Haylazlıklarımız geçti, geçti çocuklar.
Sen diken üstünde, o şirinlik isterken,
Çocuklar
Çocuk.

Uçarı zıplamalı, devinim coşkuları,
Uçurtma yüksekliğindeki şen şakrak,
Balon ve sabun köpüğündeki, renge renk, ansılar
Tavırsızlık olan, tavırlar; geçti çocuklar geçti.
Küçüklükteki insanlığımız,
Ardılca biz olan
Çocuklar
Çocuk.

05.02.1996

Bayram Kaya

Çocukluk Anne

Öperim,
Gözlerinden çocuk.
Annen gibi!
Gönüllerde sevdaları
Bitirmeye değil, çocuk,
Annen müşfikliğinde...
Öperim çocuk, öperim.

Verdim beceriksizliğimi sana!
Berbat ettim her şeyi,
Kır dök, tamir et, kur kendince,
Usta da, çırak ta dizaynda sensin.
Ananın kurgusu gibi çocuk,
Ananın keyfince!

Bir el attı çocuk, karıştırır içi.
Koskoca dünya oldu oyun alanı.
Dünya kendinden öğrendi.
İçi dışına çıktı!
Şimdi dünya da, günah ta;
Ananın gadabetinde!

Öperim çocuk, öperim;
Ellerinden!
Yol mu şaştı, töre mi?
Şaşırttın çocuk, şaşırttın!
Duygularımda çocukça,
Ananın görmezliği gibi.

20.01.2007

Bayram Kaya

Çoklar Ve Yoklar

Resmedildik şikayetler
Halimizden...
Onulmaz kahredistir
Ayrık durur söylem.
Şükürü var, yan ser
Ayaktaki salimimizden...

Ve onlar çoklar:
Ölüme giderken sokakta
Papın tenceresi örneği
Çıglık çıglığa statta.

Ki onlar aymazlıklara
Yollarda trafik kurbanı
Ne idüğü belirsiz canavara(!)
Hastane köşelerinde, zarda
Düşünemezken bile biçare.

Ve onlar özgürlük ararken
Düşünüde, yazımda,
Bilmezde isyanda sokakta.
Aynı yazgıyı paylaşırken
Bedeldir özgürlüğe,
Biri fikri biri zımni suçtan
Haykırıyorken doğaçlarını
Tutunamazlığın karıştırılmışlığına
Mahpusta pek çoklar.

Promosyona koşarken
Nutuklarla coşarken
Duyumsanan sorumu boşlarken
Revalığı, sadakalık yaşamla(!)
Çoklar onlar pek çoklar.

Çoğalırken de çoklar:
Ürerken,
Cehalette
Sefalette
Kehanette
Melanette
Hemde pek çoklar.

Çoklar bir türdeşleşirken
Çokluk.
Uyumsuzlaşan kaotiği
Kader kurbanı.
Yoklar: bunun hükmü devranı.**

18.07.1996

Bayram KAYA

*Çoklar yaşamın baskısından sıyrılamamış yoğunluk, şafak atmışları daha bir özel süründürülür, dışlatılır, yaftalatılır.

** gücü yetmek, söz geçirmek zamanı, durumun egemeni olmak.

Bayram Kaya

Çünü Ayan İle

Ay ışığı yeşil
Yeşilden bir ay ışığı uzanır önümde
Ne gün solar, ne gün dolar; gün dönümde.

Şikâr edipte neşe mi bulayım?
Düzendir diye
Ben gözünüze bir yıkanışı yaş olmuşum.

Bilseniz ki dağ içine yaş iner ferahına
Gamlanışla filiz tutarım da göğün yaşı diner.

Düşsem gam eline, pinhanı ben olsam
Aşk damında agâh edip te tellal olurum ben.

Bu ahvali şecaat ile ben hece söylesem
Bilin ki şeddeden siz cümleyi bilmez olurdunuz

Bir ibreti haledir dert yeliyle böyle isem
Gözünüzle yar koluna müştakı sar iken, gönlünüzle
Ben değilim ki, niye inilderim aşk ile öyle isem

Şuzan'ı afete âşık dersin; bilirim. anlarım
İnlemek ne ki, bir sezayı sukuta kalır yenim
O zaman dinlenir bağrım, çün görü ayan ile.

08.11.2012

Bayram Kaya

Dağılış

Duaların dostluğu mu olurmuş
Zülümlerin ahı dururken?
Gözün yaşı mı kururmuş
Figanın vahı içte vururken?

Tut ki duaların tuttu
Zülümlerin unutuldu
Göz yaşın kurudu!

İçin, dönüşle
Duaların dengi
Zülümün
Değişmenin yaman çarpılmışlığı
Anlama durup da
Göz yaşının rengi, olmaz mı?

Namert inayetlerin
Yardımlanırken
Düşkünü...
Çekmelerimizdeki kader küskünü...

Ucuzlukları sık dokuyup
Biraz da kitaptan okuyup
Kurt gözüyle yurt
Şahin gözü ile yuva özleyen.

Göz ucuyla her yerde
Yaşayısta denklığı olmayan
İstikrar nerede?

06.04.2007

Bayram Kaya

Daha Dün

Daha dün çocuktunuz
Avuçlarınız masum
Gözleriniz yaramaz
Şöyle bir dur desem
Hiç kabında duramaz

Ayaklar başa tutuşurken
Bilemediniz gamı
Saldınız neşeyi
İsteğiniz olmadıkta
Verirdiniz zılgıtı
Ah neyleyim keminiz, solmadık ta

Gününüz, güngörmez
Sürüm sürüm sürünürsünüz de
Sürümünüz, verim olmaz
Ay'dan kırparsınız
Günden tırtıklanışlarla
Zamandan hırsızlıklar
Yaşamınızdan feda, güne beda
Sürüme girenle, eliniz pay dermez

Ah çocuk muhtaçlıklarla
Günleriniz yalnız
Desem seleden alınız
Felekten sürme çalsam
Gözünüz yığılarla dürme
Kalmamış neşeyi hayalde dem;
Şöyle bir ağlayacakla arınışına nem.
Bilirim tevazu tutuşur yerinde
Asaletiniz belirir derinde
Belli etmezine verir de domuzlarınız
Yazık!
Oysa şimdi
Ne çok da çökmüş omuzlarınız

09.01.2011

Beda: Açık olmak, belli olmak, aşikârdık
Sele: Ekmeğin saklanma kabı, (seleyi getir, seleyi kur, sele aldım. Ekmeği seleye koy) ekmele, yemeyle, yiyeceklerle olan geniş kullanıma doğru gider bir halk kavramı sözcüktür.

Bayram Kaya

Dedik

Kardeşiz biz,
Şu kadar milyon kişi.
Öldürdük kırdık
Bilmezde erkek dişi.
Öğütseldik,
Töreselliğe sayarken işi.
Anlamazda anlama takılıp,
Arkadan biledik dişi.

Bazen içimizde,
Bazen dışımızda
Neden aradık:
Varsaydık
Güdüldüğümüze yarandık (!)
Gün be gün
Az az
Yite yite, karardık.
Sayımız çoğaldı
Anlamsallığı!
Çabuk kavradık.

Öğüttü çünkü hep dayatılında.
Anlamadık aydınlatılında.
Halefini yediğinde,
Hep alkışladık
Ayartılında.
An oldu yine alkışladık
Yeni selevi,
Halefe söv atılında.
Hiç anlamadık
Soyutta kaldık.

Kendimize duymadık,
Başkasına göstermedik
Saygı.
Açık edilende
Duyması gereken yerine,
Biz duyduk kaygı.
Onun telaşını
Biz bize verdik.
Manasallığımız
Elden gidiyor diye,
Yaydık yaygı.

Bir sor eylemeyi
Öteye verdik.*
Çevabı olmadı
Öyle ise hukuku
Niye derdik.
Biz bize göz olduk,
Şikâyet eyledik.
Buna hin hin gülenleri

Göremedik ki.

Sakızlar, ezberler
Hep düşündürmüştür
Beni.
Anlam ile
Yabancılaşmışsan
Sanırsın yeni.
O zaman kapış kapış,
Ederler senle beni.
Hiç kalır kardeşlik
Yurttaşlık (!)
Anlamazlar ki.

Halk oluruz
Adımıza yaparlar.
Bak oluruz,
Sırtımıza takarlar.
İyi oluruz diye
Bekleriz biz sakarlar.
Başkalarına güvendik,
Kendimize güvenmedik ki.

Göremedik ki;
Kimin çıkarı,
Neyi gerektiriyorsa.
Onlar yaşadı,
Biz oynadık
Darıla darsa.
Töresel öğütsel
Kolay oluyor,
Onlar yaşarlarsa.
Biz bize düştük
Tepki göstermezde,
Halimize.

Yurttaşın,
Bedenini satmasına
Dertlenmedikçe.
Toplum dışına
Yarayan alışkılara
Sertlenmedikçe.
Toplum yükümünde,
Biz bize kenetlenmedikçe.
Biz şu kadar milyon
Kardeş olamayız ki.

Görelî soluklanmanı
Rahatlık sanma.
Derece derece yayılmış
Topluma tamahsıma.
Empatide kurtuluşun

Bir ucu, aldanma.
Ufku aa aa anla,
Açılmamış ki.

16.03.1992

Bayram KAYA

*İki ünlü liderin (pek çok var da) , halka hesap vermeyip, "huzuru ilahide" hesap vereceğini, beyan etmeleri.

Bayram Kaya

Değersinme

Biten bitmiştir de
Ya başlayan sevgili...
Kül üzerinde köz daha sıcak
Ne yazık ki her bakış ısıtmıyor

Çok cüppe var, kubbe içinde
Azı kubbeye düşmüş...
Kubbeden ziyade
Biri rehavetten azı safahattan

Nar sarmayınca yanma
Kar sarmayınca azma
Zar sarmayınca sızma
Nadim olur mu?
Nadan kuyunu kazma.

Olan olmuştur sevgili
Gamze verişin evgili
Başta tüter
İçi yakarken sevda
Gözde durmaz
Der bismillah
O an, yaş şeyda

02.11.2007

Bayram Kaya

Değilse Ben

Sen kader dersin
Varı zarınla ben
Ya düşmüşüm eline...
Tutsağınım ben

Sen sultansın tabiye
Ben de müptela
Ya gam olmuşum...
Mihneti çekmem ben

Sevinle it taşlarım
Şeytanın uf der
Ya kayıpsın...
Seni bulmazdım ben

Kibir edersin
Cefalara meyilim
Ya ün olmalıyım
Azameti bilmem ben

Ne geçmezim
Ne canana sözüm.
Göyünürle özüm.

Ateşim, sen yananda
Vaka olmuşum ben cananda
Böyle imdadı közüm
Ya yel olmuşum
Serin esmezem ben

Sen bilirim görürü
Düşmüşüm biçare
Ya ayıpsın...
Lekeyi sürmem ben

Ne savaşı seçtim
Ne barışa pes
Toplum derim
İnsan derim
Söyleşililerde
Halk diliyle cerhi
Kaç kes
Dilli düdükle davul olur
Ses verir insana
Ya şen olmuşum
İsimce bayram ben

20.01.2013

Göyünüş= Göğüne göğüne yanmak: Kırşehir yöresinde; için için, duman ve alev vermeden yanma. Yanan sobaya yaklaşıpken elbisemizin biz farkında olmadan için için (göğüne göğüne) yanması.

Cerh: yaralamak, bir fikri bir düşünceyi çürütmek. Halk dilini toplum dili gibi kullanılmasını, yanlışlamak.

Bayram Kaya

Değmeyin İşte

Hava gibiyim
Çok azla açarım pamuk pamuk
Bu zamanlar da örümceklenirim

Yar olmadıkla
Al beyaz çırpınışlarla örtüm
Neye sevindim, neye üzüldüm bilmem
Yüzümdeki nur dediğin
Gün doğmazıyla her kezinde simsiyah

Fitil fitil hesabı olur kuruşun
Fikrin yetmediği her yerde
Bir kurşun...
Bilmezki erir
Çelik irade karşısında duruşun

Yaptıramayacağı şey yoktur
Korku ve umutsuzluğun

Doğarla her seferdeki
Nabız nabız atışladır
Yay gibi gerili mavi güçle neferdeki
Şimşekleri atıp çekişle
Yağmasa da umuttur içteki bu gürleyişle

Sarışın dev gibi
Çakmak çakmak oldum mu
Kıvılcımlaşır özümde bulutlar
Ha yağdı ha yağacak
O zaman değmeyin işte...

Her an bozulmağa değişken
Bulut gibi dökmekteyim siyim siyim

Yer gibi emerim içime içime
Ne gezdirmedim ki üzerimde

Nasılsın diye sorma
İnsanlarım gibiyim işte
Bir yanım acı
Bir yanım göz yaşı
Bir yanım yaprak döker
Bir yanım bahar bahçe
Diyen ozanlarımla bağit

11.06.2016

Nasılsın diye sorma
İnsanlarım gibiyim işte
Kavruk ve savruk
Bir omuzum çeker

Bir omuzum bükür
Bir gözüm görür
Bir gözüm bakar
Bir kulağım yerle seste
Bir kulağım göğüsle nefeste
Bildiğın gibi can ve toprak çeker

Bayram Kaya

Dehalet

Ne akla aykırı dolay
Ne de manşetlik olay
Önemli olan iyi yüz
Kötü yüzü çıkarmak çok kolay

Bugün darda
Bugün zarda
Bugünü kurtarmak
Ziyandan karda

Bugün zorda
Bugün yakarı korda
Tüm kurucu değerleriyle
Bugün horda

Kurtarmak bugünü
El ayak çekilmeden
Yaşanmış gitti
Şimdisi gidiyor
Nifakı ekilmeden

Ne günlere kaldık
Kömüre döndük
Sayıt'tan Nursi'den
Feyz aldık!

Bitirdiler bizi
Yola yolak
Kendisine tanrı dedirtiyordu
En kibirsizi

Işıklılar ışısızdı
Azamı cehaletle
Yollusu yolsuzu
Hırlısı hırsızı
Oy alıyordu dehaletle

Söylene söyleyişle
Aldatıldı, kandırıldı
Saltanatı ikballeriydi
Kirlletildi kirlletildi
Kirlletmede birletildi

Böylece kutsanır
Mutlanır, umutlanır
Ve lakin gerçek şu ki
Aktifiyle, pasifiyle
Çokluk pasiften, hasifiyle halk
Sönmüşle tüttürülür çokluk balk
Ey insan yanım, sana derim kalk

Yer yecüc

Gök mecüc
Eh iksinin arası kalmış
Sana sücud
El kaimi El vücud

Ne vakayı hayriye
Ne vakayı vakvakiye
Bilmeyiz seneyi devriye
Bu suruğla
Çıkarız biz
Ergenekon'dan Serez'den
Samsun'dan huruçla

02.04.2017

Balk: parıltı parlayış şimşek
Hasif: rengi parlaklığı kalmamış
Suruç: Yapılarda direkle kirş arasında bulunan ağaç parçası

Bayram Kaya

Deli bozuk*

Teveccühler beni
hep düşündürmüştür
derin derin...

Bazen alaya kaçan
ifsatları duyar gibi olurum
Deli bozuk üç beş
Çınarlar dikilir gözümün önüne
Şalınımlarla
Gelir alıp verme atanmalarım
üzer beni utanmalarım
Maksat ne çınarlardır
Ne de gölgedekiler
Herkes gibi masum, birin değildir fendi
Zamanının sorumluluğundaki kendi

Bir nedan olmanın adamlığı
Bazen sorumluluğumdan tedirginliğim artar
Nerede ise yazmaz olasım gelir
Bir, yıkası zarar ziyanımın olacağıyla
Kapanırım yüzü koyun
Düşünceden karıncalanırım
Yine alıp verme zamanlarımdır
Sırtımı döner
Feleğe küserim

Böylesi anlarla da olsam
Karıncalardan yol zamanı
Ne zaman bir şafak atar
Vebal ağırdan olsa
Dayanamam
Günaha düşerim
Her şeyi unuturum
Revan olur yola
Kapartır da gözümü
yazarım

Bazen bir memleket türküsü hasretince
Gün olur, bozkır oyun şenliğine
Adem'den el alır
Orta çağda nefesimi tutar
Koyuveririm fırtınayı üstünüze
Deli zamanlarım benim...
Belli mi olur!

29.07.2009

*Bu kavram, aynı gün başka bir çalışmamla; "İfsatı Tahiren"le yeniden işlendi

İfsat : kendimi kendime düşürme
Nedan: kendi bilmezliğim
Fent : dalavera

Revan: Yola giden, yola koyulmuş

```
<a href='http://www.ozgurlukicin.com' mce_href='http://www.ozgurlukicin.com'  
target='_blank'><img border='0' alt='Pardus... Özgürlük İçin...' title='Pardus...  
Özgürlük İçin...' src='http://www.pardus.org.tr/banner/bts01.png'  
mce_src='http://www.pardus.org.tr/banner/bts01.png'></a>
```

Bayram Kaya

Deli Dolu Alaka

Hoşça kal sevdam
Gün yarım
Ne dolunay oldum
Ne günle varım
Tam değil buçuk ağız
Bulandırışla sirke kokusu
Görürle içime kezzap akıtmak kârım

Çevren iledir olgu ve olayı seçeni
Sorumluluk bilincidir söylemez her aklında geçeni
Zahmeti gerekmez sulak yer yetişeni
İnsan bir âdem, bir havadan mamule
Dil ucunu söyler, nadan ile hamule

Denk düşeri süreçler insan için
Makamla gel geçleri olur dönemli
Ol nedenledir ki makamı rütbenin
Konuşması, görüntü vermesi çok önemli

Bir felakete uçurumken, düz bir yüzle
Bir divan oluşun ulu katında öküzle, atında
Hiç olmak istemem, nadanın habitatında
Eğer bunlarsa makamı rütbede
Zaman bunlarla olacaksa demli
Konuşmaları, görüntüleri değildir hiç önemli

05.06.2014

Bayram Kaya

Deli Gönlüm

Bir seni bilirim, deli gönlüm,
Esmende!
Bir de yarı,
Fırtınalar koparmada sende!

Öfkende, düm düzsün.
Ve, düpe düz, dibi
Bir yalçınlık gerek
İlla yar gibi.

Şişirilmiş öfkende,
Her kırıp, döktüğün, bir tat
Ama doyumsuz ve süreğen dibi
Bir enginlik gerek, örneğin yar gibi.

"Yar gibi"deme, ne ola ki?
De ki:"yarın kendi ola."
Ah! Dedim, aktı içime şimdi.
Gül de, gülistan da ben.

20.01.2007

Bayram Kaya

Deli Güne Poyraz Esmez

İsyanını bilmedim, şevkle içe dolup yanarım
Nisyanını neyleyim, senle ah edişe kanarım

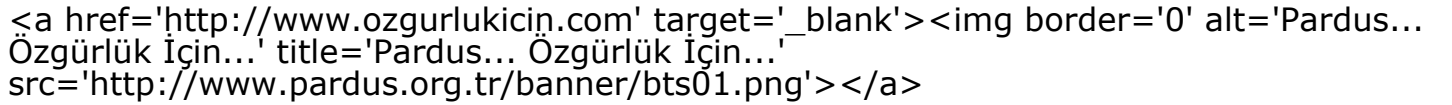
Der nisyanına kanmadım ki baharın yaşayım
İsyanını duymadım ki başım helak taşa asayım

Zevalim bekler iken kışımından bahar çıkarırsın
Bırak zer edeyim, nisyanıma niçin kaytarırsın

Kılar bana işvebaz, hali pürmelalime der yar
Tövbeler ah eder, canı dara çekme, ey dide nar.

Kavli cesursun, vefaya hederim oldun, ey nazlı
Güzelde kusur kılarım dersin sinende can hazlı

02.05.2009

[Pardus... Özgürlük İçin...](http://www.ozgurlukicin.com)
 src="http://www.pardus.org.tr/banner/bts01.png"/>

Bayram Kaya

Delik

Karışık şekilli,
Oluşuğu tekilli,
Yaşamağa nefes durduğum,
Burunsun sen.

Birleştikçe yırtılan,
Süzgeçlikte kurtulan,
Kansere duyulan,
Ozon kâbususun sen.

Çorabımda,
Başparmağımın kaçtığı,
Yoksulluğumu duyuran,
Yırtıksın sen.

Övgü müsün?
Sövgü müsün?
Balonları indirmeğe,
Patlaksın sen.

Oluşuma,
Doluşuma,
İnfiali dindirmek için,
Volkan bacasısun sen.

Örümcekleri karıncaları,
Fareleri tilkileri;
Karanlıktan Güneş'e,
Ulaştıran yuvasın sen.

Karamsarlığı umuda,
Kavuşturan.
Ucunda yeşil ışığın yandığı.
Tünelsin sen.

Kalbur altı üstü eliti seçen.
Üsten alta geçen,
Çalkalanmağa hevesli,
Eleksin sen.

Duyumsamaya,
Ders almak için,
Küpe taktırmağa,
Kulaksın sen.

Hamsin fark edilip,
İşlendin mi,
Ateşlenmeğe,
Namlusun sen.

İlkimin sığındığı,
Ağaçlarda kovuk,

Dağlarda oyuk,
Mağarasın sen.

Fer durduğum.
Mücevher koyduğum,
Gözümün dökülen,
Yaşı senden.

Savuşmağa bahane delik.
Bozuğa bütçe delik.
Akara menfez delik.
Daha daha, hep hacetsin sen.

(11.09.1992)

Bayram Kaya

Deliliğim

Zaman gelecek
Zorluklarını yaşayacaksın bilmezliğim
Deli saçmalarımınla adamlığa dahilliğim
Akıllı cümleler kuruşum olacak cahilliğim

Duvara mihliyorsken gölgemi
Kahvaltımı yudumluyor olacağım demle

Ben hep gördüğümü yaşar
Yaşadığımı görürüm
Duasını okumuş vaftizci gibi
Görür zamanlarda benim
Hayalim bir başka olur
Tamda deliliğime denk gelir
Kavağa çıkar yol sorarım
Yaprağını yer, asmaya gizlenirim
Temize çıkarmak gerek deliliği
Ne öyle biteviye
Tatsız tuzsuz
Delilenmedikçe akıllılık mı olur
Evcilleşmiş uysalıkla boyun uzatıp
Çul giyinişler alkışına geliyorsa
Durup düşünmek, donu değişmek
Düzgünün adı çıkmıştır, olmalı süzgülün
Temize çıkarmak gerek
Deliliği
Düşünce forsalarını gördüğümde
Hep bir yanımmış gibi gelir bana

29.07.2009

Don : Görünüş, görünüşleri değiştirmek-insan donunda olmak-kuş donunda olmak-yaşlı adam donunda olmak gibi
Forsa : Gemilerde kürek mahkumu esirler
Dem : 1-Kan 2- Aynı andalıkli olan yaşanan zamanı 3- Yudumluyora istinaden çay, tavşan kanı çay içmek. Üçlü üst üste konumlarla demlenmek (içmek-dinlenmeye durmak)

Bayram Kaya

Demokrasi 1

Demokrasi bizim gibi ülkelerde, bir sürecin gelişmesi içinde olgunlaşışla bir öznel kemali yet değildir. Bizim gibi aileden inançlarından ve siyasi yönetimlerinden gelen itaati kültür zaten demokrasiyi kullanamazdı. Demokrasiye kavuşmakla insanımız adeta ne yapacağını bilemez oluşla, baş başaydı!

Bu nedenle insanlarımız saltanat ve hilafetle bir iyi uyumlaşmıştı. Kendisini zahmete sokmuyordu, birileri kendisi adına düşünüyor ve kendisi için en iyi olduğunu sandığı kararları alıyorlardı. Bunun murakabesini de Yüce Tanrı'ya havale etmiştiler.

Yöneticilerin değil kendileri için uykularının kaçmaması, eğer; "Fırat'ta kaybolan kuzudan sorumluluk duymazlarsa" öte dünyada hesabını çatır çatır yanmakla verecektiler! Bütün öğretisi ve dinamik buydu.

İşte bizim gibi ülkelerde bu kabil anlayışın yerini, demokrasinin siyasete katılma yönünü; yukarıdaki "ulul emre itaat" diye özetleyeceğimiz ilkenin; kişilerini siyasete katılmaktan pasif ize eden anlayışın değişmesi gerekiyordu. Ulul emir gibi ilkenin kendisi, zaman ve zeminin ortaya koyduğu bir anlayışça düzenlenir olacakla, o günlerin bir ikamesiydi. Şimdi de kendisi zaman ve zeminin bir düzenlet imi olmanın değişilmesine uğrayacaktı.

Değişen saltanat ve hilafetti, değiştirecek olan uygulayım da demokrasiydi. Yani şöyle de özetleyebiliriz; bizim gibi ülkelerde, demokrasiyi hilafet ve saltanatın demode olmuş olması ortaya çıkarmıştır.

Değişen saltanat ve hilafetin yerine de bir şeyler koymanız gerekiyordu. Bu bir şeyler saltanat ve hilafetin bıraktığı boşlukları demokrasinin doldurmuş olmasıdır. Saltanat ve hilafeti değiştirmenin ikamesine, demokrasi dolgu malzemesi yapıldı. Bu nedenle de demokrasi kültürü bizim gibi ülkelerde pek cari olup gelişemedi. Siyasetler kendilerini demokrasi yerine koydular.

Kendisini demokrasi yerine koyan siyasetler, daha da fütursuzlaşarak; "Bu ülkeye komünizm gelecekse, onu da biz getiririz dediler! " Evet demokratik uygulamaların, saltanat ve hilafetçi uygulamaların değişmesiyle bir ilişkinliği varsa da; demokrasi güncel üretim tüketim ilişkilerini hukukileştirecek olan ve güncel otoriter ve kurucu irade olan sürece üretim gücünün de katılmasıydı.

Toplumun özne bilinç etkinliği olan toplumsa gücü ile toplumun bu gücü ortaya koyan ve bu gücü hisseden tekil dağılımları arasındaki bu güç ve gücü hissetme ilişkisinden; çok büyük bir gerilim doğar. Yani toplumun soyut-somut gücü, yöneten siyasi irade gücüdür. Yöneten güçle yönetilen güç arasında iki taraflı bir alan akışı vardır. Bu alan akışı gerilimlerin kaynağıdır.

İşte tarih boyunca, özelliklede sınıflı toplumlarla olan üretim ilişkileri bağıntısı; bu gerilimi düzenleme (regüle etme) uğraşı ile geçmiştir. Günümüz toplumlarındaki gerilimin basıncını regüle edici eylemleri yasallıktı olan gayretlerle düzenlenen bir dizi uygulamalara, demokratik tutumlar (tavırlar) diyoruz.

Yani demokrasi, toplumsal öznenin, bir korunan ilke oluşunu bilişle; toplumsa güçten gelen bu kabil gerilimi, olabildikçe kişiler lehine doğru düzenleyişle götürmektir. Bir güç düzenleme girişimi olan demokrasi, zaman zemin devrimine bağlı olan anlamayla, gelecekte de değişecek olan bir sürekliliğin bilincidirler. Demokrasinin uygulayım hali ise, demokratik bir tutumdur.

Demokrasi değil, demokratik tutumlar yargılanır. Demokrasinin şekli şemai belli değildir. Bu yüzden yargılanamaz. Demokrasi (tabu) imleç ve ekseni süreçler boyunca içi aktüel tartışmalarla doldurulur olan değişken bir kapsardır. Demokratik tutumlar; demokrasi içinde mütaala edilir. Bu nedenledir ki demokratik tutumlar, yasalarla şekli şemai belirtilmiş olan somut uygulamadırlar. Bu yüzden ki demokrasi soyut, demokratik tutum ülkelere göre somutlaşırdılar.

Demokrasi, yetkin olmayan ve süreçle içi dolan olgunlaşmalı bir avatar süreç kalıptır. Bu nedenle güncel demokrasi anlayışıyla ile her şeyi çözemeyiz. Ve de demokrasi sizin üretim ilişkinizi değil aksine üretim ilişkiniz demokrasinizi belirler. Anlaşılır olsun, politik olmasın diye şöyle bir örnek vereyim. Demokrasi ile sağlığını koruyamazsınız.

Ama oluşturulan sağlık projelerini, demokratik bir tutum içerisinde (herkesin mevcut sağlık şartlarını, gerektiğinde sağlık talep edebilirlik hakkını) siyaseten uygulamaya sokabilirsiniz. Yani vatandaşın tümüne şamil, olabildiğince ve ihtiyacı kadar olacakla, eşitlikte aynı bir derecede yararlanma hakkını, temin edebilirsiniz.

Böylece sözleşişle sağlık sorunsalı, talep veren ve talep edenin meşruluğu zeminine çekilmiş olur. Yani siz, hak ve sorumluluğunuzu, talebinize cevap verende bu cevabı lütfen olarak, başa kakışla vermiş olmayıp, hizmet edişti olan sorumluluğunu bilirler. Sınırların dışı ve yine sınırların içi vardır ki durumun yasallıkları böylece ortaya konmuş olur.

Ya da oldukça vahşi kapitalist sistemdeki gibi toplumsa güçle ortaya koyduğunuz toplumsal olan bir olanağı, özel kişilere vererek, bir anda özel kişilerin kar olanağına çeviren bir durumu, sadece o alana değin hizmetin karşılığını, ödeyebildiği kadarla sağlaşan siyasetlerin, politikası da bir demokrasidir!

Günümüz üretim ilişkileri içinde, demokrasinin her halükarda bir sınıfsallık özelliği taşıdığı ve bakış yerine göre ifade edilen bir sınıf tutumu olduğu, unutulmasın lütfen. Yani demokrasi son tahlilde bir sınıf egemenliğidir. Bu egemenlik altındaki halka, bak siz de insanca itibar görüyorsunuz, demenin politikçesidir.

Elbette olaylar yaşandıkça; bir sınıfın çıkarı için konmuş olan uygulamalarda (tabi yerine yenileri kondukça sınıf çıkarının devamlılığı şeklen sürecektir) mücadelelerle, bu gelişmeler de (demokratik adımları) sınıfları bir dengeye götürecektir. Olay asıl ikame kastını aşacaktır. Eşyanın tabiatı böyle. Hiç bir şey olduğu yerde kalmıyor. Tabiri caizse şişedeki gibi kalmıyor. Şişedeki cin ortaya çıktığı zaman kimi keyfi, kimi keyfinize rağmen sizi ve ortamı değiştiriyor. Kendilik çözüm de pek bir şey değildir.

Demokrasilerde kararlar millet adına halk adına verilmez. Toplum adına verilir. Demokrasilerde pay alma, üretiminizi; gelir dağılımını bölüşme, millet adına olmaz, topluma katıldığınız oranda toplum adına olur. Çünkü millet, halk; parçalı etnik ve inanç gibi kültür yapılarını dikkate aldığınız öznel soyut ve ayrımcı bir yapılaşma tarzıdır. Bütüncül ve iradeyi tümleyen bir ifade tarzları değildirler.

Halk ve millet, bütüncül bir somut olurluyu temsil etmezler. Aksine farklı farklı sosyal, etnik ve inançlı kültür oluşların, bir arada bulunan yapısını; hoşgörüne ederek, aynı konuda birçok farklı irade beyanlarını ortaya koyarlar. Siz toplumun otoritesi olarak ve bu parçalık içinde nasıl ve hangi millet adına, karar alacaksınız? Ya da alacağınız bir vergi kararı halkın sadaka, zekat, kefarete, adak anlayışlarına göre mi olacak? Hangi

inancın, hangi milletin bu gibi tutumlarına göre olacaktır? Yani halk ve millet adına bütünleyen bir karar vermeniz sağıtım yapmanız gerçek değil sanaldır.

Ve yine siz hangi milletin aslan payından demle ve halkın hangi unsurlarına göre itibari olacak olanı nasıl bir etnikti ırki oluşuma göre kararlarını alacaksınız? Ki bu çatışma demektir. İnsanlığın toplum öncesi durumlarına doğru çözümleri demektir.

Yine siz toplumsal bir üretimi; yani toplumun nesnelliliğine göre oluşunu ve bireylerin öznel (halktı ve hangi millettten oluş) kimliklerine bakmadan, bireyin topluma katılışları oranında toplum adına dağıtırsınız. Toplum, etnik ve ırkı olan inancı özellikler taşımaz. Ama her toplumun, insan yanının bir etnik kimliği, bir inancı, bir ırk kültürü olacaktır. Bunlar toplumda geçmezler. Bunlar toplumda girişemezler. Bunlar toplum içinde devinemezler.

Bir örnek vereyim. İsanın peygamber olup olmaması, etnik inançların bir konusudur. Kişiler bu anlayış üzerine, bu anlayışın içinde ya da dışında kalışla özel ve öznel tutum ve davranışlarını inşa ederek davranırlar. Böyle olunca paskalyada sizin yumurta yemenizle ne yemeyenler aç kalır. Ne de paskalyada yumurta yememenizle, kimsenin zenginliği artmaz! Ya da yumurtayı inancınızdan ötürü yediniz yemediniz diye kimse ölmez. Bunlar, halktı ve milleti yapının içinde geçerli olan devinme şekilleridirler.

Oysa toplumda bir bilgisayar uzmanı için İsanın peygamber oluşunu bilip bilmemesi uzman kişinin bilgisayar kullanmasını becerir olmasının, bir devinme şartı değildir. Bireyin zihninde böyle bir İsa anlayışı, bulunur da, bulunmazda. Toplum buna nötrdür. Toplum bunu istemez ve toplum içinde bu asla ne demokrasi olacakla ne özgürlük olacakla tasvipte görmez. İşlevsiz, nötrdür bir ide tutumdur.

Yine bir bilgi sayar uzmanı keyfine göre davranmaz. Bilir ki görevini yapmadığı zaman bu bir inanırın paskalya yumurtasını yiyip yememesi gibi etki yapmaz. O gün uçaklar inip kalkamaz, Hava ulaşımı durur. İnancı ne olursa olsun toplumun tümele hitabından ötürü kişi yurttaş olacakla, o günkü seferde böbrek bekleyen, kaza geçirmiş acil durumlu biri, bu ağ bağlantılı aksamadan ötürü ölür.

Görülüyor ki toplumun kararları ve paylaşımı halk ve millet adına olamaz. Toplumundan ötürü yine somut, nesnel üretimse bütünlüğü sağlayan toplumu adına kararları verir. Ve refahını yine toplumu adına dağıtır. Toplumun içinde etnik ırki, inancı özellikler işlev gen olmayacağı için verilecek her bir kararlar ve yapılacak paylaşımlar, bu temel üzere asla olamaz. Olursa insanın öznel kimlik çatışması kaçınılmazdır.

Hak ve görevlerin ve sorumlulukların, yönetilirken denetler (yönetir) olduğunu bilmenin bir mekanizmasıdır, demokrasi. Otoriteye karşı verilen mücadelelerden doğmuştur. Bu mücadele verilen otoriteler, üretim ilişkileri içindeki egemen odaklara ve toplumun yöneten gücüne karşı oluşan emek eksenli bir devinmiş şeklinin algılanış biçimidir. Yani üretim ve tüketim ilişkilerinin düzenlenmesinde ve bu düzenlenişinin, tüzelenişilen bir sosyal, toplumsal, kurumsal yapısından kaynaklanırlar.

Demokrasi, toplumsa bağlamda, söz gelimi etnik, inançtı gibi öznel oluşlara, geriye doğru çözümleri bir anlayış ve ilkeler edinmiş değildir. Ve yine demokrasi, geleceğe doğru oluşla, yeni koşulların niceleyici olmayışıyla birleşip yapısalcı olmaktan uzak olan serbestleşme de değildirler. Böyle olmamalılar da. Toplum disiplinedir. Daima yeni tutumlara, yeni sentezci üretim ve bölüşümdü düzen ilişkisi içine doğru ve bilişse,

buluşsa olan, sosyal ve toplumsa bağ dokularının, daima olasıca ya doğru olmasıdır.

Demokrasi kendi başına olan bir şey değildir. O anki teknolojik yapısalıcı üretim ve paylaştığı olan, yasal uygulamaların, dıştan uygulanır olması içindedir. Çeşitli yeni gelişmeleri, olgucu düzenlenişler kaydıyla, bir beliriş ve belirtiş biçimidirler. Bu uygulamaların, güncel toplumunuz içindeki üretim biçiminizle ve olgunca gelişmiş üst yapı envanterlerinizle, çok sıkı bir ilişkisi vardır.

Yine demokrasi mevcut toplumlarda mülkiyetçi, egemen sınıfla; sırf kafa kol emeği olan sınıfın karşılıklı bir bağıntıyla, zorunlu bir ilişki girişmesidirler. Bu demokraside egemen sınıflar, yatırım gücünü temsil ederler. Yatırım gücü, illa da böyle, egemen sınıf eliyle olmak zorunda değildir. Mülkiyeti olan yatırımcıydı da, yatırımlar Çeşitli şekillerde gerçekleşmelerle oluşurdular. Hatta çeşitli uygulamaların parçalı eşgüdümü ile bir arada olmaları da olasıdır. Örneğin yatırımın toplumsa güç oluşuyla da gerçekleşmesi pek olanaklıdır.

Yatırımcılarla ve sırf emek gücü olanların girişmesiyle olan bu iki girişme bağıntısının sonunda, üretimler sağlanır. Üretimler de, zorunlu bir paylaşmayı size öngörürler. Paylaşımın nasıl olacağı da sözleşilen yani üreten ve ürettirenlerin birlikte danışmalarının ortak keseyi demokrasilerin konusudur. Bu ortak müşterekler toplumun otoritesiyle de sözleşilerek yasal düzenleme olarktan meşrulaşır.Yani bir tek demokrasi yoktur. Size hep, sanki bir çeşit demokrasi varmış gibi sezdirilir.

Demokrasiler, egemen sınıfla; bu sınıf karşıtı olan sırf kafa ve kol emeği olan sınıfların bir hak ve taleplerini içerirse de; egemen sınıf bir maddi oluşunun yanında aşırı çıkarlarını gözetken bir öznel güçtür de. Güç karakteri gereği, eğimi boyunca, sözleşme tanımazla, sadece akar. Emekçi sınıf, bir güçse de; egemen sınıfa göre farklı oluşla, üretim araçları ve üretim araçlarının gücünden yoksundurlar. İki güç uzlaşması koymak zorundalar.

Uzlaşma tek tarafın gücüyle, ya emekçi; ya da yatırımcı emekçi; tarafın baskı gücü ile kuruluyorsa bu uzlaşmaya diktatörlük denir. Daha doğrusu bu durumda, tarafın biri, zoraki uzlaştırılmıştır. Eğer karşılıklı dengelerle ne şekil olursa olsun, uzlaşmışsa bu demokrasidir. Böylesi demokrasi, yolun yürünmesi ile düzenlenir bir diyalektiktir.

Demokrasiler de; bu egemence ve egoistçe olan öznel yatırımcı, mülkiyetçi güçlerin diğer sınıf aleyhine olacak olan akışlarını, kısmen reosta eder (ayarlanabilir direnç) . Demokrasi bir çeşit otorite olan, egemen sınıfın karşıdaki sınıf olan, mülkiyeti olmayan, emekçi sınıfının; direnççi mücadele ilişkisini dile getirir.

Sınıflı toplumlarda egemen sınıfın gücü, toplumun siyasi otoritesinin içine sirayet edebilmektedir. Egemence sınıf, var olan toplumsa otoritenin yasalarını, oldukça mahirane bir şekil içinde yorumlayışlarla devranlarını sürdürebilmektedirler!

Bu nedenle egemen sınıf, seçilmiş siyasetler eliyle; toplumun otoritesi içinde; kendi siyasi öznel kaygı ve düzenlemeleriyle daha bir müdahildirler. Sandık, bu anlamayı ekarte etmeye matufsa da, bunun böyle olacağı çok çok kuşkulu ve hayli manidardır.

Demokrasilerde; sorun sandıkta halledilir diye bir pelesenk vardır. Pratikte bu her zaman doğru değildir. Sandıkta çeşitli siyasi hile ve desiselerle, sürekli şer durumların, seçmence seçilebilme (bindiği dalı kesme bilmezliğinin) olasılığı da, faydalı olanın çıkmasından, çok çok daha fazladır. Egemen güçler hep siyasetin finansörüdür de.

Bu nedenle toplumun otoritesi, siyasi ve ekonomik güç çevrelerinin etkisiyle; ilzam içinde (cevap veremez duruma getirme, susturma; bağlayıcı bir hak, borç ve sorumluluk altına sokma) olmaktadır.

Yasa öngörüsü içinde, katılımcı olma ilkesi gereği örgütlü toplum kavramı; siyaseten olacaklarla toplumsa otoriteye karşı (uygulayıcılara karşı): örgütlenme özgürlüğünün sözleşilmesidir. Buradaki özgürlük, toplumun otoritesine karşı; bireylerin ve kişilerin yapabilirliğidirler.

Şu halde demokrasiler her halükarda; o toplumsa sistemin otoritesiyle, ortak söz eşenlerince, girişen bir uygulama biçimleri şekliyle belirirler. Bu belirişlerden biri de, örgütlenme hakkıdır. Anayasal hak ve konumların, toplumlara göre ayrıntıla şan işleyiş biçimi, demokratik yasalardır. Ve her halükarda otoriteye karşı yönetilenlerin talep ve girişmesini ifade eder olacakla, şimdiki halde ve geleceğe dek olacakları mahfuz edinişlerdir. Şu hiç unutulmasın, otorite (yöneten) demokratik olmaz, çeşitli sivil baskı grupları eliyle demokratik kılınırlar.

Burada bir boş söz oyununa daha inmek gerekmektedir. Toplumun ne olduğunu bilmeyen çok geniş yığınlar: ikbalci siyasetlerin toplumsa gücü uygular olma sözleşilmesine dayanakla; hükümetlerin yaptıkları hizmet ve yatırımlara değin olan uygulamalarını ve halka sundukları kullanımları; Allah razı olsun diye karşılamaktadırlar!

Bu söz bir insanın; kendisine ve bilgiye ve insanın toplumuna karşı yabancılaşması içinde olmasıyla mümkündür. Yada insanların bilime, bilgiye, kendisine, toplumuna vs.sine yabancı aştırılmasından ötürü olan bir bilmezlik gafletidir.

Sanki o uygulamalar hükümetlerin bir görevi ve hizmet yarışı olacakla ve sorumlulukla öyle olmayacaktı da; bir lütuf ve bir kayra oluşun keyfiligi ile böyle olmuştu! Gibi vehimsel kendi dışında güçlerin sayesinde eğim eşen bir yaptırımış gibi Allah razı olsundu anlayışları temelde; çarpık, bozuk, şizofrenlik bir algılama ve algılatılma şeklidir.

Sürecek

Bayram Kaya

Demokrasi 2

Bir kere bu söylem toplum dili bir söylem değildir. halk dili inançtı bir söylemdir. Bu günkü toplum içinde sizin bir tasarrufunuz olmayacak; sadaka vermek gibi bireysel bir tutumu, halk içinde yine birerylere gösteriyorsanız bu kabil tutumlara bu sözler söylenir. Bu kabil öğrenmeler, toplum içinde, topluma ilişkin, dillenişle söylenilmesi demek, yurttaşın sürü eşmece öğretilmelerine denk düşer!

Toplumlar karşılıklı yüküm ve zorunluluklar, esasına göre düzenlenirler. Hiç kimse toplumsa bir işini; doktorluğu, uçak mühendisliğini, askerliği vs. babasının hayrına, Tanrının lütfuna, ya da başının gözünün sadakasına, istinaden yapmazlar!

Bu yüzdendir (nedenle) ki, bir berber, berberliği; bir doktor doktorluğunu; bir satıcı da pazarlamayı ve bir yöneticiden politikalar da sorumlu, mecbur oldukları icraatlarını da; Allahın razı lığı için yapar olmazlar! Bu adımız gibi ezberle bileceğimiz bir yurttaşlık bilgisi olmalıdır.

Toplumda görev diye; kurumlar diye, bildiriş veren kavramlar vardır. Bunlar sosyal yapı içindeki töreci ödevler gibi lütfen ve kişiler isteğine bağlı tutum, değildirler. Görev gibi toplumsa olan bir sözcükle ve ödev gibi halksa olan bir sözcüğün anlamını birbirinden iyice ayırmak lazımdır. Aksine yönetenler ve kurum erbapları toplum görevlerini yapmazlarsa suçtur. Bu bağlamda bir hasta hane bana; Allah razı olsun demiyorlar diyen bir hüsrarla yada kendi keyfince, lütf ve minnet olsun diye, açılıp kapanamaz.

Bir toplum içinde maaşlar ödeniyorsa bu Allah razı olsun deniştii bir lütf için değildir. Bu yükümse bir öngörünün zorunlu sonucudur. İşin çarkı devranı zorunlu olacakla öyle döner. Bu insanın kişisel keyfinin üstünde olan bir yasallıktır. Yönetimler, rutin toplum işlerini yürütmeyi ve yeni olacak dinamikçe görev ve geliştirmelerini, toplumun bekası ve mutluluğu ve yararı için en iyi şekilde yerine getireceklerinin seçme ayıklama yarışmasını yapan bir seçimlik yarışma, denetleme ve denetlenmedirler. Yani zorunlu bir tüzel hizmet erbabıdır.

Yetkili ve sorumludurlar. Hesap sorarlar, hesap veririler. Görevleri içinde şuna iyilik olsun diye bir kayracı yaptırımda bulunup bulunmamaları bile söz konusu olmamalıdır. Toplumsa mükellefin görev esasları, yasalarla belirtilmiştir. Birbirine göre, görev oluşla, görev alanlarına ayrılmış; bağımsız organlarca denetlenirler.

Oysa halk yaşamı içinde siz bir insanı, kendi arabanıza alarak lütfen davranmış olursunuz. Bu kişi size, Allah razı olsun dileğinde bulunur. Bu doğrudur ve yeridir. Çünkü hiç kimse size, bu insanı aracınıza almanızı ya da almamanızı zorlamaz. Burada bir yüküm yoktur. Böyle bir zorunluluğunuz, yoktur. Bu yüzden halk içinde, halkın kuralına göre, iyilik olmak üzere davranırsınız.

Oysa toplum içinde bir kamu aracına siz (resmi hizmete tabii olmayan durumlar dışında) hizmet bir kamu hizmeti alacakla bir belediye taşıma aracına ücreti mukabil binmeniz ve bu düzenletilmenin yapılması, zorunlu bir görev gereğidir. Sizin o hizmeti verenlere (belediyelere) ve bunu organize edenlere minnet duymanız gerekmezdir.

Toplumsa minnet, karşılıklı yüküm eşilmenin bağcında doğar. Toplumsa görevi siz, bir mihnet olacakla da göremezsiniz. Bu nedenledir ki, toplumsa yüküm eşmelerinizin, tekildi, tikeldi minneti de olmaz, mihneti de, olmaz. Bir mihnet ve minnet olacaksa, tümeldedir (toplum saldırı) .

Devlet: ortaya çıkan toplumsa ve halksa otoritenin, siyaseten; siyasetler eliyle

biçimlenişlerle, kurum işleyişlerini, devletin devamlılığı esastır mantığınca, biçimlendirmesidirler. Otoriteye uygun, değişken siyasetleri yapılamama sanatının, yaptırım gücüdür. Devletler yıkılır. Ama toplumsa ilişkileri hep sürer.

Toplumsa oluşun biçimlediği zorlama, temel ve müessestir. Kurucu olana göre siyaseten şekille şen düzenleştirmeler de, devlettir. Burada devlete değin işle şişlerdeki çıktının referans uygunluğuna dek geri bildirişim gönderisi, toplumsa olana göre biçimleniştirler. Ne zaman toplumsa üretiminiz ve toplumsa tüketim tarzınız ve burada kullanılan teknolojilerinizdeki düzenleştirmeler değişirse; değişim örnekçe ye uygun olarak(karşılıklı bağıntı ve bağımlılıkla devinmeye uygun olarak) biraz değişmeler içerir. Buna uygun olacakla da devlet yönetim işleyişiniz de, değişmek zorundadır.

Devlet yönetim işleyişinizin, diğer bir şekil eşmesini de, uluslararası, toplumsa farklılıkların kendi iç dış rekabet koşulları içindeki ilkelerden alışla kendisini tanımlarlar. Bu Demokrasi kendi başına olan bir şey değildir. Bir şeyin, bir şeye göre düzenleştiren dönme çevrimidir. Burada gücün akışı gücü duyanlara doğru ne kadar faydalı yöneltilebilirse demokrasi (kazanımlar) o kadar güçlenir.

Demokrasi, yasal uygulamaların, dışa açılan uygulamaları içinde, çeşitli düzenlenişler kaydıyla, bir beliriş biçimidirler. Bu uygulamanın güncel toplumunuz içindeki üretim biçiminizle ve üretim biçiminizin olgunca gelişmiş üst yapı envanterleriyle, çok sıkı ilişki durumları vardır.

Yine demokrasilerde yönetim ve yönetilme bir denetim ve denetlenme mekanizması olacakla da demokrasi; karşımıza çıkan bu gibi sorunsalların aşımıdır da. Yönetim kurumlar eli ile oluşan teknik çözümlere de bakar. Yine yönetim kendi çözümlerini de örgütlere ve kurumlara tartıştırmakla biçim verişle önerilerini de uygular olurlar. Yani yönetim soyut bir muktedirlik olmayıp, bağıntılı; yöneten, yönetilen ve kurumlar hiyerarşinin girişmedirler.

Demokrasi hareket noktasına göre bir serbestleşme değildir. İki kişinin olduğu yerde, davranışlar zorunlu olacakla sınırlanır. Girişen ilişkilerden bir kısmı, bir buyurmayı, bir boyun eğmeyi, bir ötelenmeyi ortaya çıkartır. Bu buyurma ve boyun eğişlere uyulma nedeni, yine kişilerin egosuna hizmet eder. Artık bir tercihin yarar edinilmesi seçilmiştir. Bu tercih giderekten kendi zorunlu ilişkilerini ortaya koymuştur.

Bir yerde isteyerek kısıtlılı olmanız, diğer yandan bambaşka zorunlu kısıtlı olduğunuz alanlardaki kısıtlılığınızın ortadan kalkması ile özgürleşmeniz olacaktır. Özellikle toplumsa yaşamla daha bir ortaya çıkan özgürlüklerin farkına varışla da ortamı etkileyen ortama yön veren özgürleşmeler organizesine gidilmiştir. Bucazibeleri nedeniyle, bu kısıtlılık bir otorite oluşmasını ortaya koyar. Otorite her zaman yararlı sonuçlar ortaya koymayacağı gibi her daim de zararlı değildir.

Sonuçta otorite organik, sosyal sistemlerin ve toplumsal sistemlerin, birlikçi olan yararını ortaya koymayı hedefleyen, öznel sistemin kararlı olma isteğini ortaya koyarlar. Otorite, kararlı bir sistemi ortaya çıkarır. Bir anlamda sistemin düşünen beynidir. Sistemin kararlı yapısı için, sistem sürekli olarak, yeni değişkenlerle iletişim olmasıyla olası olmaktadır.

Otorite, bir güç merkezinden, çevreye doğru olan eğilimdir. Eğilimleri algılayan, öznel kişiler de, bu otoriter özeğin etrafında çekenleş ilerek bu eğilimin, cazibesinde devinirler. Otorite içinde cazibe ile çekenleş ilen ve otoritenin eğilimini algılayan

uygulayıcılar, ya da uyumlaşıcılar, daima bu otoriter eğilimlerin etkisinden memnun olmazlar. Bu yüzden kişi öznellikler, otoriteden hep biraz aksama algırlarlar.

Daima aksama yaşarlar. Otorite buyurdukça, eğitim alanındaki eğitimleşen özne, hep yeni yeni, özel alan aksamaları algılamıştır. İşte tarihi süreçler hep bu türden aksamaları biriktirerek aşamalaşmış ve günümüze değin bir düzey ve düzlem içinde, Uygulama olacaktan biriktirilmiştir.

Tarihi süreç, başlangıçta otoriteyi iki girişme ile oluşturmuştur. Girişmenin birisi; kişi sanı kanı temelli öznel inanmaların, sosyal inanmalı güce dönüştürmesi ile uygulanmıştır. Bir diğeri de, günlük faaliyetin kendine özgü nesnel olanın kurallaşması ile sosyal gücün buyurmasına dönüşmüştür. Söz gelimi, av esnasında her bir kişinin, alınacak olan olası av pozisyonlarından birini üslendiler.

Üslenilen tutumlardan benzer olanlarının sürekli tekrarlarını yapar olmak, belli eylemlerde beceriklileşmek, rol dağılımlarını biçimledi. Bu biçimsel oluşturulma üyeler arasında; görev dağılımını ortaya çıkardı. Böylelikle iş bölüşümü günlük faaliyetin bir buyruklaşması oldu. Ortaya çıkan bu somut sosyal güce saygı duyulması, sosyal bağlaçlı kişinin uhdesinde sosyal gücün cazibesine kapılış olmaktadır. Bunların kişisel iç dönüştürülmesi de inançsal girişmeler olacak idi.

Güce saygıyı, sırf hemcinsinin kendisine gösterdiği zorbalıktan ötürü olan bir durum olarak algılamayınız lütfen. Kişinin kendisinin dışında, onları korkutan, onları heyecanlandıran, onlarda sevinç ve kaygıları doğuran olaylar vardır. Bir aydınlık, bir karanlık, haz elem, sıcak soğuk, acı tatlı, depresyon, yel sel, ateşin kişiyi ısıtması çekenliği ile yakması, yıldırımın düşmesi, yanardağın kükremesi, ölüm ve yaşam, ataların kendilerini görür, korur, gözetir olması gibi çevresinde doğa otoritesinin mana gücü vardır.

Ve bu zıt duygusunu oluşturan birçok etkilenmeleri insanlarda zaten vardır. Her şey kendisi gibi canlı idi. İnsanın bu türden duyguları olancasına vardı. Bu sanı ve kanı gidişli duygularının varlığı, inançlaşmasının kaynağıdır. Ve inançları da, giderekten bir otoriter buyurma gücü olaraktan da, kişinin kendisi üzerlerine yansır olmasının zorunlu bir temelidir.

Merkezi otoriteler günümüz toplumlarında bilinçli bir oluşum olaraktan, diğer herhangi bir otoriteden ayrılarak karşımıza çıkarlar. Günümüzdeki otorite; gelişen, geliştirilen bir karşılıklı ilişkilendirme olgusu olacaktan, yönetim diye karşımıza çıkmaktadırlar. Her yönetim, başlı başına bir otorite oluşturur.

Otoritenin bir sür git devam etme eğilimlerine karşın, zorunlu bir sınırlanışlarla, parçalı yapısıyla da yönetimler; bir yetki paylaşılmasına gitmişlerdir. Danışılmalara değin uzayan girişmeler, otoriteyi ortaya koyan ve yönetsel otoriteyi düzenleyen bir süreçle, otoriteler gelişmeci olmak zorunda bırakılmışlardır.

Şu halde tarihi süreçte otorite deyince, inançsal anlamaların buyurmasından ve günün normal rutinlerinin kurallaşan buyurmasından oluşmuş, gücü anlayacağız. Yönetimin gücü (otorite) , inançsal otoriter dünya ve olgusal otoriter dünya denişle M.S 1789dan itibaren kesin çizgi ile laikleşme olaraktan ayrılmışlardır.

Otorite güce saygının belirmesi ise de bu güç sırf kendisine yönelen fiziki şiddet olmayıp, bir sosyal birlik düzenlenilmesidir de. Sorumlu olmak sorumlulukları

paylaşmak bir sistem hiyerarşisini çıkarıp buna uyabilme plastikliğini de içerir. Giderekten de sistemleşmek zorunda kalmış, bugünkü yaptırın güç biçimlerine gelmiştir.

Demokrasi otoriteye karşı bir dirençleşmedir. Demokraside sadece talep eden taraf vardır ve sadece talebe cevap veren merkez vardır. Bu uzlaşıda hak ortaya çıkar. Merkezin demokratik talebi olmaz. Özek dışı doğru demokratik uygulamayı sunar. Merkezin çevreye olan güç otoritesini alımlaşın yansıtıcıları, bu eğilimleri tabii ki hepten, her zaman pasifçe olacaktan algılamazlar.

Demokrasi, toplumun bilincidir. Demokrasi insan tutumu olmaktan çok toplumun ortaya çıkardığı ve kullanımını bireylere sunduğu bir girişmedir. Nasıl uçağı üretmek, uzaya mekik fırlatmak bir toplumsal bilinçse ve bu toplumsal bilinci kişi düzleminde kişi yetenliğine göre ilişkilleyen talebini kullanıyoruz ya da bu talebi sağlıyoruz. İşte demokrasi de toplum bilincinin oluşturulup, bize kullandırttığı ilişkin eylemselliklerdir. Demokrasi bireyler üzerinde yansımaz. Demokrasi toplum üzerinde gerçekleşir.

Toplumun bilinci de, toplumun düzey, düzlem ve zamana değin ilişkinliklerin girişmesinden öğrenilen; çelişmelerin giderilmesi yöntemi; yararın kullanıma sunulmasına değin talepleşme yöntemidir. Demokrasiyi içinde bulunduğunuz ilişkilere çıkarırsınız. değilse şu şöyle olursa demokrasidir demek soyut ve absürttür. İşçisi, işvereni, fabrikası olmayan toplumun, grev yapma demokratik talepleşmesine değin bu demokrasiyi kullanıyor olmas düşünülemez. Toplum bilinci buna karşılık veremez.

Alımlaşıcılar (kişiler-gruplar) , otoritenin aksayan uygulamalarını, eleştirel yansıtıcıları nedeniyle de merkeze, talep ederler. Ya da merkezin eğilimini taşıyan algılayıcılar (tebaalar) , çoğu kez merkezin otoriter eğilim yönlemesinden olumsuz etkilenirler.

Bu giriştiren etkilerle, otoritenin alımlaşınlar üzerinde, olumlu-olumsuz olacaktan, girişilme aksamalarına neden olur. Otoritenin buyurmasını alılmayanlar, otoritenin olumsuz yansıyan aksamalarına karşı da, karşı direnç korlar. Ortaya konan direnç alılmayıcıların otoriteden olacak talepleridirler. Bu türden, her ortaya konan karşı direnç ve direncin evreleşen çözümü, demokratik talep olacaktan dile getirilmiştir.

Yani demokratik taleplerden, günceldeki otoriter olan sistemin, yönetime değin aksayan hata düzeltilmeleri yapılır. Sistemde her düzeltme yapılda sistemin aksayan referansları, ya sistemin normal referans değerlerine çekilir; ya da sistemin işleyişi içinde, yeni yeni cevap referans değerleri oluşturularak, sistemin yeni talepleri karşılanır.

Günümüzdeki toplumsal değışmelerin, düzenlenen ilişkilleşmesi de, hem halka, hem topluma, demokrasi kavramı altında, meşrulaştırılması ve transferci ikame ilen oluşturulması yapılyordu.

Yani sistem güncellenir. Güncellenme, merkezi otoriteye müdahale olaraktan da, inanç otoritesinin, sosyal alana aktarılması olan laikleşme iledir ki demokratik taleplerimiz ancak daha hızlı olaraktan ortaya çıkabilmiştir. Demokrasi özel ve tüzel olanın otorite karşısındaki sağlayışlar girişmesidir. Bir mücadeleler birikmesidir, otoriteyi alımlaşınların sesli düşünmesidir.

Görülmektedir ki demokrasi otoritelere karşı olan, toplum hafızasıyla olan talepli bir girişmedir. Otorite tarihi akışta, öznel ve nesnel iki alanın; toplumsal güç olaraktan,

buyurma gücü olaraktan, bir yaptırım gücü egemenliği olacaktan ortaya çıkmıştır. Bu egemen otoriter alanlardan birisi de inançlardır. Ve inançlar da, giderekten, sistematik olacak olan dinlerdir. Diğer bir otoriter olgular da, nesnel müktesebatlardır.

Şimdi, öncelikle güncel bir soruyu yineleyelim: Demokratik toplumlarda, din ve vicdani kanaat özgürlükleri sağlanmalıdır! İnsanların başörtüsü ile eğitim almaları, demokratik bir taleptir! Çok haklı gibi görülen bu önermeli cümleler, tamamen yanlış parametrelerle, yanlış mantıklar üzerine oturtulmuştur. Akli prangalaştıran boş karartmalı önermelerdir. Önermeler en az iki temel noktadan yanlıştır.

Yukarıda belirttim, demokratik atılımlar, demokratik istekler, daima bir otoriteye karşı olur. Daima bir otoriteye karşı hep olmuştur. Ve daima, bir otoriteye karşı da olacaktır. İnançların, dinlerin kendisi bir otoritedir. Siz otoriteden talep edersiniz ve otoriteler de talebinize olumlu ya da olumsuz yanıt sağlarlar. Oysa kendisi otorite olan dinler ve inançlar; kimden demokratik talep içinde olacaktırlar? Buyuran otorite, sizden demokratik bir icazet bekler mi?

İşte kişilerin, kuruluşların, böylece otorite ye karşı talepleşmesi demokrasi fiilini gerçekler. Ve böylesi gerçeklenmeler de demokratik bir adım olur. Eğer kişi ve kuruluşlar otoriteye karşı talepleşemiyorsa, orada demokrasi yoktur. Otorite gelişmesi yoktur. Rejim, totaliter ve baskıcıdır ya da diktacı, tiranı bir otoriterliktir. Sistemin iki yanlı haberleşemediği otoriteler sağlıklı işlemezler.

Bu manada siz inançlardan, dinlerden, talepte bulunamazsınız. Talepte bulunamadığınız otorite alanlarında demokrasi yoktur. Alımlaşıcılar bağlamında iletimin olmadığı otoriteler totaliterdir. İnançlar bu totaliterliklerini vaatlerle yumuşatırlar.

Bir otorite odağı olmaları hesabıyla, ancak kendilerinden talep yapılacak merci olan dinler ve inançlar, vaki talebinize hiçbir zaman cevap veremezler. Oysa otoritelerden talepler yapılır. Dinlerin kendileri otorite oldukları için otoritenin nesnelci olan merkezi otoritesinden demokratik talepleri de olamaz. Çünkü bu kendilerinin üzerinde bir otoritenin var olması demektir ki, dinleri temelinden yıkar.

Odak otorite üzerinde bir otoriteyi tanımaz. Odak girişimli otoriteler mutlaka bir otorite içinde içeri lirler. Ya da odaklar koordinasyon merkezi olaraktan da birisi direktifleşir. Sosyal ve toplumsal otoriteler bu güne değin böyle gelişmişlerdir. Nasıl yol alırlar, bunu da gelecek gösterecektir.

Sürecek

Bayram Kaya

Demokrasi 3

Yukarıda belirtildiği gibi otoriteler sadece sunum ve buyurma yaptırımı ortaya koyarlar. Bir otorite, kendisini gerçekleyebilmek için diğer otoriteden demokratik talebi olamaz. Çünkü sosyal ve toplumsal otoritenin talebini karşılayabilir başka bir otorite üstü, hiçbir güç yoktur. Toplumsal otorite de doğal otoriteden (üretim) talep eder. Doğal otoriteden talep etmek de topluma aittir, talebin şartlarını sağlama (teknoloji, bilgi, deneyim, uygulama) da, topluma aittir.

İnançların yaptırım talebi başlarda animist totem güç idi. Daha sonra ilahlar oldu. Sürecin sonunda da, tek tanrısız güç oldu. Bunların yaptırım ve otorite güç olmalarının kaynağı, yine kendilerindedirler. Bir kara delik gibi kendi yansımalarını kendi üzerine düşürürler. Üzerlerine düşen kendi yansımalarının yoğunlaşmasıyla, olay ufkunu (kendi sosyal, toplumsal çevresini) eğip bükerek çekim odağı olurlar.

Güç bu inançsal otorite merkezde oluşur. Gücün kaynağı manadır. Başlarda mana totem güç somut saygılaşma algılamasıdır. İttifaklarla bu tür mana güçlerin totemler bir arada liği olmuştur. Bir İnannanın, bir Gilgamişin karşı İnannası ve karşı Gilgamiş çoğulcu, plüralizm görünümü totemizmidir.

Giderek bunların etnik birlikler gibi tek Tanrı güç kaynağı olması vardır. Oluşan güç dışta dolanır. Dışta dolaştırılan güç çevrede etkisini gerçekler ve yine kendisine, kaynağa döner. Bu durum, pil gibi bir üreticinin enerji (otorite-yapabilme) sağlayarak, enerjiyi pilin dışında dolaştırıp, iş görmüş olan ve iş gördüren enerjinin, tekrardan pil içine, kaynağa dönmesine, benzer.

Nasıl piller bir alanında + tabir edilen boşluk yükünü, diğer yandan - denilen elektron yüklerinden birisini hareket ettirirler. Nasıl hareket ettirilen bu yükler, pil dışında bir tel üzerinde akıtılmak sureti ile dolaştırılır. Söz gelimi yük tıraş makinesinde geçirilir. Nasıl tıraş makinesinin çalışması ile makine üzerinden tıraş işini gerçekleyen güç, geri pilin diğer bir alansal ucundan pilin içine dönerse:

İşte böylelikle pile dönerek gelen enerji, sisteme bir iş (otorite, buyurma gücünü) sağlarlar olmaktadır. İnançların da egemenlik otoritesi böyle düşünülebilir. Yani inançlar veya dinler, kendi kendilerinin egemenci otorite olmalarının kaynağıdır. Kaynağın kendi iç sürtüşmesini insan düşüncesinin, söylenen, algılanan mana gücü algısı bu enerji akışını (otoriteyi) sağlar.

Kaynağın gücü, kendisinden dışa çıkarır. Güç (otorite) kendi inanırları üzerinden dolaşarak işlevleşir ve sevap(+) ya da günah (-) iş olardan geri kaynağına döner. Artık kaynak kişinin beynindedir. Kaynağın gücü ortaya konmakla, kişi eylemiyle dışarıda buna göre davranır. Bu davranış kaynak gücünün dışarıya dolaşmasıdır. Kişinin eylemi, geri kendi üzerine yansır. Bu sosyal çevreye ve topluma görünen yanıdır. Bunun bir de kişi içseline yansıyan ve kişiden başlayıp, kişilerden biten, kişinin kendi eyleminin vicdani kontrolünü ve düzeltmesini yapar olması vardır.

Siz güçten, gücün aşırı etkisinden korunmak için yapılacakların demokratiklik adımlarının nasıl olması gerektiği, yasalar içinde sayılan evrelerle siz, gücün karşısında talepte bulunursunuz. Değilse, kendisi otorite olan güç, sizden hiçbir demokratik talepte bulunmaz. Güç sizi davrandırır. Bir gücün diğer güce direnci böylesi durumlarda yalıtkanlıktır. Toplumsal otorite, dine buyuramaz, dini otorite de, topluma buyuramaz. Zaten zurnanın zırt dediği, anlaşılmasız olan nokta da burasıdır.

Şimdi bu bağlamda inançlara biraz daha projeksiyon yapalım. Ki konu daha bir anlaşılır

olsun. Savunmamız neydi. Dinlerin kendisi bir otoritedir. Otoritenin gücünden korunmak için biz talepte bulunuruz. Bu talep edilmiş biçimlerine, demokratik uygulama ya da demokratik yol ve yöntemler denir. Ama otoritenin üzerinde güç olmadığından, otoritenin kendisi talep edemez. Talep ediyorsa, talep eden; güç veya otorite değildir.

Dinler kendi içinde ki kendi otoritelerinden dolayı, talepleşme yaptırmazlar. Dolaysı ile dinlerin, ne de demokratik uygulanması, mümkündür. Demokratik olsalardı kendilerinden önceki dinlerin yerini almazlardı. Onlarla talepleşirlerdi! Bu yüzden, söz gelimi herhangi bir tek tanrılı dinler; hak geldi batıl zail oldu ve benden gayrı inanmalar içinde olmak, sapıklıktır gibicesine olan söylemleriyle, en güçlü şekilde ve başka güç tanımaz şekilde, otoritelerini ortaya koyarlar.

Değilse dinler yeni bir inanç, yeni bir otorite ortaya koyamadan, diğer din ve inançlara müsamaha ederekten, ne yayılabilirlerdi, ne esamileri okunurdu. Ne bile buyurma güçleri oluşurdu. Şunu da hiç unutmamalım. Otoritenin hiçbir talebi, demokrasisi ve müsamahası olamaz. Yasalar otoritenin somutlanması olduğuna göre, yasaların müsamahası da, demokrasisi de olamaz.

Bu yüzden inançların değil sosyal yapının müsamahası vardır. Müsamaha ittifakı sosyal yaşam nedeniyle ortaya çıkmıştır. Benzer birçok dinsel otoriteler, kendi inanırlarına buyururlarken, bir arada olabilmeleri için sosyal yapı müsamaha etmiştir. Demokratikleşme talebi, yükümsel insandan ve yükümlü yurttaş insandan, toplumun otoritesine (toplumun gücüne) doğru oluşur. İnançların otoritesinde ise, müminden inancın otoritesine doğru talepler oluşamazlar. Bu yüzden ki inançlar bir yönüyle demokrasiyi barındıramadıklarından, toplumsal otoriteden, sosyal yapıya geçmiştirler. Diğer yönüyle de inançlar, toplum içinde üretim yaptıramazlar.

Bu nedenle dinler otoritelerinden ötürü buyururlar. Zaten otorite talep yapan değil buyurandır. Söz gelimi dinler hem olumlarlar, hem boyun eğdirirler: Şuna inanacaksın der. Şunu yapacaksın der. Bunu yapmayacaksın der. Şu böyledir der Dediklerinin nedeni ortada yoktur ve önceden varsa da zamanla toplumsal işlev dayanaklardan yoksun kaldığından soyuttur.

Bu yoksun kalış toplumun teknolojik ve üretim ilişkileri bağlamındaki değişip dönüşmesi nedeni ile toplumların artık o ilişki biçimini, o ahlakı ve o kullanımı terk etmiş olmasındandır. Oysa inançlar toplum gibi hızlı değişemezler. Bu yüzden inançsal ibadetlerin gerisindeki akılcı ve gerçekçi nesnel nedenler bilinemezleşirler. Bu yüzden de inançlar tabudur.

Tabu otorite oldukları içinde siz inançlardan ya da dinlerden talepte bulunarak, şu şöyle olursa şöyle yaparız diyerek ten herhangi bir istekte bulunamazsınız. İnançlarınıza bir önerme içinde asla olamazsınız. Bu da inançların ya da dinsel otoritenin asla demokratik talepleri, içeremez olmasındandır. Bu da dini bitiremez ama dini kullanan o sistematığın zaman içinde iflasını ilan eder. Din bir başka anlayışla yoluna revan olur. Olmak zorundadır da.

Şimdi yukarıdaki sözü tekrar buraya alalım: Demokratik toplumlarda din ve vicdani kanaat özgürlükleri sağlanmalıdır! İnsanların başörtüsü ile eğitim almaları demokratik bir taleptir!

Demokratik toplumlar, tarihin uzun uzadıya evreleşmesi sonunda; 1789 yılından itibaren laiklik ilkesi ile dinsel otoriteyi, toplumun bünyesinde ayırmıştır. Yani

demokratikleşmenin kendisi, dinin buyurma yetkesini, toplumsal gücün içinde, ayırılmasının da, vesilesi olmuştur. Dinin toplumsal otoriteden koparılması, demokratik hareketin özüdür.

İnançların, toplumsal işleyişten ayırılarak, halk alanın içinde inançlara yeniden işlevlilik kazandırılmıştır. Ancak böylelikle toplum içinde demokratik hareketin doğmasının önü açılmıştır. Ne var ki kavram kargaşası yaratan ortamlar tekrardan inançları, dolandırarak demokratik toplumsal talebin içine sokup, inançların ilkelerini de toplumdan, demokratik talep yapmaya girişmektedirler.

Dinler toplumsal yapıdan ayrılınca, toplumsal otorite ile bireylerin ve tüzel kişiliklerin talepleşmenin önü de açılmıştır. Çünkü dinler demokratik talepleşme tanımazlar. Bu yanlış değildir. İnanç olgusunun kendi doğasının gereğidir. Böyle olduğundan, geçmişten beri toplumun teokratik otoritesinde öyle ahım şahım talepleşme cesareti yapamazdınız. Şeriatın talep etmek demek gücün (tanrının) iradesine karşı gelmektir.

Tek tanrılı şeriatlarda (otoritelerde) tek talep hakkınız vardır o da dua etmektir! Şeriat otorite olarak size buyururken çok somuttur. Zekât isterken somuttur, sadaka, fitre isterken somuttur, cihat ederken somuttur vs. Ama siz ona dua ederken ortada somut hiçbir şey yoktur. Dinlerin toplumdaki etkisinin kaldırılması ile demokratikleşmenin gerçekleştirildiği somutken, anti demokratlığın müsebbibi olan inançlar, tekrardan demokratik talep içine girdirilerek, toplum içine sokulması, hangi aklın, hangi bilginin, hangi gerektirmenin ürünü olabilir ki?

Bölüm 4

Böyle olunca bir otorite kaynağından talepleşememenin, bir otorite kaynağının buyurmasını kutsal ve tabu sayan dini ve vicdani kanaat, nasıl demokratik talep içinde olabilir ki. Kendisi demokratikleşemeyen otorite, demokratik talep olur mu? Sizin böyle bir bilmezlikçi demokratik dileğiniz! Demokratikleşememeyi ikame etmektir!

Şimdiki halde, toplumsal otorite size, dini tabuları buyruk olarak sunmuyor ki, siz bu güce karşı, kendinizi korumak için, toplum içinde dinin kanat özgürlüğü talebini demokratik talep olaraktan, istiyor olabilesiniz! Bu bir paradokstur. İnanç özde kimse ile paylaşılamayan, dışta şekli birlikleri olan özel anlama ve yaşantılaşmadır. İnançların tebliğsel olanları çok özeldir. Genele (evrene) yansımazlar.

Laikleşme dini ya da inançsal otoriteyi, halk alanın içine bırakmıştır. İnançlar burada sosyal hayat içinde otoritedirler. Demokratik talep içermezler. Dinler, kendi içinde müsamahakâr değillerdir. Ama halk, etnikçi (inançsal) yapısından ötürü müsamahakâr olmak zorundadır. Dinlerin, başka inançlara müsamaha etmeyen hükümleri de ortalık yerde durup durmaktadır, ama dinler yine de sosyal insanın hoş görücü tavrıyla ve insanın birbirine karşı diyaloguyla, artık müsamaha etmenin bilincini ortaya çıkarabilmişlerdir.

İnsanların başörtüsü ile eğitim almaları demokratik bir taleptir! Sözel söyleminde, burada başörtüsü inancı, dinin bir unsurudur. Eş deyişle başörtüsü bir otorite unsurudur. Yani otoritedir. Otorite eğitim yapmaz! Otoritesinden dolayı, kendisi demokratik talep olmayan ve demokratik talep içinde mülhaza edilmeyendir.

Bir sosyal ya da toplumsal otoritenin kendisi bir başka otoriteden demokratik talep yapıyorsa; bu o otoriteyi küçültür, bu onun otoritesini sarsar. Zaten kendisi bir

otoritedir, kendisi demokrasiye izin vermesi gerekirken burada, inançsal otoritenin demokrasi konusu sayılmasının, aşırı bir yanılışı vardır.

Her türlü inanç eylemi ve dini buyruklar, ibadetler, inanca göre yaşayışlar, dine göre giyinişler, inançlara göre temsilcilikler kendi başlarına bir otoritedirler. Yani inancı oluşturan her bir parça parça anlamlı ifadeleri, otoritedirler. Yani bir buyurmanın, bir yaptırım olmanın gücünü taşırlar. Her biri buyurma olan emir ve yasakların cemi, dini otorite olarak, tek merkez olarak sosyal yaşam içinde belirirler.

İnsanların başörtüsü ile eğitim almaları demokratik bir taleptir! denişiyle aslında farklı bir güce, eğitimin konusu olmayan bir baskıya, otoriteye teslimiyettir. Ki eğitim kendi alanında bir otorite unsurudur da. Türbanla, kendi eğimleşmesini algılattığı kendi alımlaşıcılara, kendi talepleşmelerini (demokratik istemleri) yaptırmayan bir otoriteye, toplumsal otoriteyi teslim almayı uygulanmak istemenin güya kurnazlığıdır.

Oysa demokratik talep, toplumsal otoritenin sunusu ile uzlaşılacak isteklerdir. Türbanın uygulamasından kaynaklanacak aksama, mazeretleşme, gibi birikecek adımların talepleşmesini kiminle yapacaksınız ki, türban demokratik bir talep olsun. Burada da paradoks ortadadır. Kendisi otorite uygulaması olan bir fiil, demokratik talep olamaz.

Bu paradoks inançları her derde deva saymanın bilmezci paranoyacı bir paradoksudur. İnançları, her şeyi kuşatır bir zamanlar üstü saymanın, çıkılmaz olan bir varyasyon isteği olarak, inançların kendilerini ortaya koyan bir otoriter buyruk olmalarının ve her şeye egemen olmanın yaklaşımıdır, yukarıdaki sözler.

İnanç sistemleri zamanlar üstü oluşlarındaki var sayımlarının sebebini sağlayan dayanaklardan bir tanesi de, inançların bir tanrı sözü olmasının ötesinde, İnsanlara verdiği iki gerçekliğin algısından ötürü böyle savlaştırılmış olmalarıdır. Bu gerçeklerden birisi; inançların toplumsal gelişmeleri, halka; içsindirir olucu bir misyon yüklenmiş olmalarıdır.

Bu da halkın, yeni gelişmeler karşısındaki acamice uyumsuzluklarını, eski tutumla bağdaştırır olmalarıdır. Bunu da geçiş sembolizmiyle halkın, yeni olana adaptasyonlarını sağlarlar. Yani o günlerin gerçekliği ışığında, yine halkın her şeyi bilemez oluşları vardı. Bu bilmezliklerin sosyal ve toplumsal kültürel acemiliklerine, inanç sembolizmleriyle cevaplar veriyordular.

Zamanlar üstüçülük, böylesi bir rol üslenmesinin de, bir cüretidir. Bu yüzden, inançların her şeyi bilir olmasının algısını halka verdi. Kendisi her şeyi en iyi bilir olmanın kabul edilirliliği edası ile de otoritesini ortaya koymuştur.

İkinci olarak da, insanlar kendi yaşamlarında, daima kendi içsel anlama ve dönüşmelerinin yine kendilerine göre olacak olan bilinmezlerine sahiptir. İşte inançlar var olan bu bilinmezliklerimize daima bir cevap açıklaması olacak bir özneliğimizdirler. Bu nedenle dedir ki inançlar daima bilir olmanın bir kendine göre açıklama yapar olmaları vardır. bu açıklar olmada zamanlar üstü olma algısını verir.

İşte inançlı kişilerin mutlaklık algı yanılışları da buradan ortaya çıkar. İnançlar, bilinmezliklerimizi, bize gerçekçi olmayarak açıklarlar. İnançlar bu cevaplarla bir zihni ikna yaratırlar. İnsanın kafasını kurcalayan noktalardan, insanları ikna ederek kararlı duruma geçirirler. İnançların zihni iknası, inançların her alanda egemenci otorite olması fikri ile karıştırılmıştır. Yani inançların bize göre her şeyi açıklar olması sanıcı

anlayışlarımızın bizi getireceği yer; inançların her şeyin bilir olması ve zamanlar üstü olan egemenciliği olmamalıdır.

19.05.2010

19.05.2010

Bayram Kaya

Demokrasi A

Günümüzde toplu taşıma araçlarında kadınlara tekme atılmaktadır. Bunu ister münferit oluşla ifade edin. İsterseniz bir kesim içinde oluşturulan genel eğiliminin uç veren patlama belirtileri oluşuyla algılayın.

Hukuk bunu psikolojik oluşla algılayorsa, burada çok büyük bir sorun vardır. Tekme atmak psikolojik ya da akıl sağlığı yerinde olmaz; rast gele duruma, rast gele atılmış bir rahatsızlık belirtisi olma gibi gösterilmesine rağmen; aslında bilinçli bir hedefe, bilinçli yönlendirilmiş; öznel nedenli tutum olmakla görülmektedir.

Tekme, anlamca: mekanik eylemle atılan bir tekme de değildir. Sığaya çekilen tekme, kendisini savunamayan mağdurun darp olmasını konu eden bir tekme de değildir. Kişi akıl sağlığının bozukluğu hiç değildir. Tabii ki bunlar cezai yaptırım oluşla hukukun ele alacağı ayrı bir işlev görevidir.

Burada bir kısım kesimin sosyo toplumsa değer yargısına karşı; diğer bir kısım, sosyo toplumsa kesimler içinde estirilen tahrikin gerilimleri sonucunda oluşan bir reaksiyon vardır. Bu reaksiyon ister en sakin kişi tarafından ya da isterse en ebleh kişiler tarafından atılmış olsun.

Kişileri, en akli başında oluşla; ya da kişileri en ebleh oluşla tekme atar olmanın haklılığı! İçine getirildi. Bu haklılığı! Sufle eden süreç sorumluları nedenle, hazırlanan maşaların; Papin tenceresi misali patlar oluşuyla atılan ve atırılan tekmedir. Yani tekme süreci; azmettiricili ve azmedenlidir.

Kişilerini her an; bu algılarla patlamaya hazır oluşun kotarıcısı durumu içine getirmesi kapsamında olmakla bir patlama olan bu tekmeye; ister en zayıf yerde ya da isterse en akıllı yerde patlama diye bakmak, başka bir aymazlık ve yanlılık olmakla; yeni bir Papin tenceresi sıkışmasına meydan vermek demektir.

Kitlelerin karşısına, kitle iletişim araçlarıyla mecliste; "edepsiz kadın, sus be kadın, kaportası bozuk kadın vs. gibi hitabı oluşlarla çıkmak; oluşması uzun vadede yazılan bir senaryo gibi olmakla kaderler çizilmiş oluyor.

Sonra da bir anneye evladına terlik attı; terlik silahtır deyip 2 ila 4 yıl arasında ceza ön görmek tam bir kara mizahtır. Terlik bir savunma ve saldırı şekli zımında oluşla silah değil mi? Elbette silah türünden bir değerlendirmedir. Elbette bu hareket müeyyide oluşla değerlendirilmelidir.

Ama siz toplumun bir kesiminin değer yargısına atılan tekmeyi silah olmakla; baskı, sindirme ve korku aracı olan yıldırmasını, görmemekle; işi akıl sağlığına indirgerken; aynı akıl sağlığını, toplumun değer yargısına terlik atmıyor diye; çocuğa atılan terliği akıl sağlığıyla değerlendirir değil de cezai işlem türünden bakan gözle; terlik atmaya akıl sağlığı gibi görememeniz nedendi?

Toplumun değer yargısına konu olan manzara şuydu. Siz laga lugalara bakmayın. Kadının başının açık olup olmaması söyleminin altında TV'lerde değilse de her sosyal ortamda bu tür söylemlerle kadınların ahlakı, iffeti tartışılıp söylenmektedir. Bu bir.

Bu tür söylemler gerisinde, nihai sonuçla kadınların içeri sokulması mantığı vardır. Bu bağlam içinde olmanın vurgularını yapan sosyal kesimlerden ziyade siyasetler aydınları! Bu konuyu çok kaşımaktadır. Bu tarz tartışmalar da demokrasinin ayrıntı olan karşı sekansında olumsuzluk biriktirmesidir.

Bir siyaset, türban takan sosyal sürece karışmaz. Bu süreç toplumsal süreç içinde olduğunda haklı ya da haksız bir nedenle tartışma yaratmaktadır. Taraf siyasetler bunu, kendi pencerelerinde ayrımcılık bölücülük oluşla görmekten kaynaklı; engellemeleri vardı.

Bu engelleme esnasında direnen türbanlı kadınların yanında; haklı ya da haksız olmalarıyla onları destekleyen hayli türbansız kadınlar vardı.

İşin bir tuhaf yanı da şu. Sosyo toplum sal değer yargısına atılan tekme, başı açık kadının yüzünde patlamıştı. Toplumsal değer yargısını biran bırakalım. Tekmenin diğer bir yansıması da kadına uygulanan şiddettir.

Kadına uygulanan şiddet karşısında ve kadının sokağa çıkmasına; kadının giyim kuşam tarzına karşı oluşla uygulanan bu tekme; kadını eve kapamaya dönüşecek olmakla; başı açıkların karşı koyan eylemlerine, hiç bir türbanlı kadın, sırf kadın oluşlarıyla destek vermemeleri hakikaten gariptir!

Demokrasi ayrıntıda değil de özünde sınıflı toplumu yöneten ve iş hayatını düzenleyen sınıf baskısına karşı oluştur. Demokrasi mülk egemenleriyle birlikte çalışma hayatında ve yönetimde söz sahibi olmayı ortaya koymanın aksam (sekans) hareketiydi. Egemen güç karşısına kolektif demokratik güç dengesi ve frenlemesi, sekans edilmiştir

Yani demokrasi; mülkleri olmakla ezen sınıfın mülkiyetini esas alan mülkçü adalet içinde; ezene karşı ezilenin bu tarz düzenleme içinde yönetimde ve iş hayatında söz sahibi oluşla ben de varım demesinin hukuki mücadelede bulunma karşılığıydı.

Bu tür sistem içinde olmakla demokrasi bu sisteme göre doğru bir mekanizmadır. Bu mekanizmanın ayrıntı olan ayaklarından (bağıntılarından) biri de, seçme ve seçilme hakkıdır.

Seçme ve seçilmeyi araç oluşla sistem sekansları içine hamule etmekle bu durumlar kendi içinde karşı denge yapıcılarıyla kollu terazi (bileşik kap) hareketi gibi çalışırlar. Böylece sistem demokrasi bağıntılı olan ayrıntı bir sekans hareketini oluşur. Böylece ortaya koyacağımız olumlu ve olumsuz birçok yansılarda kendi sekansları içinde meydan alacaktır.

Seçme ve seçilme hakkı içinin ÖZÜNDE yönetimde söz sahibi olam ve iş hayatını düzenleyen kuralları inşa etmede söz sahibi olma hakkınız olan karşılıklı muhataplık haklarınız böylece erke taşınacaktır. Bu ayrıntı da işin son derece önemli yanıdır.

Seçme, seçilme olan bu sürecin içinde siyasetçilerin sizin düdüğünüzü çalması gibi çok olumlu bir yan olmasına karşın; aynı siyasetçilerin sizin değil de ağırlıkla egemen sınıfın düdüğünü çalması gibi bir yığın olumlu olumsuz alt bağıntılarına parçalanan ayrıntıları da kaçınılmazdır. Yani şeytan (akıllılık ta akılsızlık ta ve vesvese de) ayrıntıda gizlidir.

Yine sizin seçtiğiniz bir kişi, sizin onu seçer olmanıza ve sizin onu seçerliğinizi kutsayıp; "milli irade üstünde hiç bir irade yoktur" derken; "siz kavga edersiniz, Rektörünüzü seçemezsiniz. Yargı erkini seçip atayamazsınız. Nereye ne yapılacağını bilemezsiniz.

Tüm bunlara ben karar veririm. Sizin aklınız ermez" demekle tiranlaşan seçme seçilme hakkı içindeki esas olan mahfuzular yiter. Böylece demokrasi karşı sekansta kendinden

kaynaklı olan bu türden aksamalarının tüm olumsuzluklarını birikir.

Yani demokrasi ile kazanılan ezen sınıf karşısındaki iş hayatını düzenlemede ve yönetimde söz sahibi olmanızda muhatap alınmanız, sözleşen taraf oluşunuzla erk masasına oturma hakkı kazanmanız türü demokratik sekansı oluşucu ayrıntı müktesebatlarıyla bu yaptıran güce "ortak olmanız (şirk koşmanız) " ortaya konurken bu çok büyük bir başarıdır. Ve bu demokrasiyi oluşacak sekansın sadece bir kısmıdır.

Ezilen kolektif emek gücü sahibi sınıf için doğru ve haklı olan da bu kazanımlardır. Ne var ki bu kazanımlar sizi; karşı tarafın yansıtması içinde ezen sınıfın yaptıran gücüne karşı şirk kılma içinde gösterir.

Gerçekten de tarih boyunca ezen sınıfın yaptıran gücü içinde sizin de yer almanız (ezilenlerin de yer alması) ezen sınıfa karşı bir şirklik iddiasıdır. Bir irade birliğidir. Bu güç içinde sizin irade de bulunmanız; irade ortaklığınız egemen sınıfa göre sizin egemen sınıfa şirk koşmanızdır.

Yani egemen iradeyle ortak irade içinde olmanızdır. Ortaklık hakkıyla egemen sınıfa karşı talepli mücadele verme hakkınız; bu yol sekansından birisinin oluşumunu sağlamak için herkese seçmenlik hakkı vermenizdir.

Seçmenlik hakkı demokrasi içinde doğru bir yol adımlı, sekanstır. Bunun karşı bu sekansın içinde bu sekansın gerçekleşmesi için ortam, bu hakkı kullanacak olanlara bir yükümlülük yükler.

Bu yük bu hakkın kullanım donanımı olacaktır. Böylece bu hakkı kullanma bu hakkın kendi hak alanı içinde denge sekansı olacaktır. Seçim yapabilme hakkının kullanılma işinin bir bilgi işi olmasıdır. Bilgi, sınıfsal yanlılıkla olur. Bilgi, sınıfsal ve sosyo toplum sal felsefenin bilinciyle olur. Bilgi bilim sel felsefeyle olur. Bilgi, haklarınızı ve sorumluluklarınızı bilmekle olur vs.

Değilse yapılan şu iş için ne diyorsunuz? Yollu sorulara; "Allah razı olsun"la başlayan cümle; tümenden demokratik bilincin yokluğu olmakla hak ve sorumluluk bilgisinin de yokluğu, bir demokratik kazanım olan vatandaşlık bilincinin de yokluğudur.

Demokrasi 1789 hareketi sonrasında ulusçuluğun getirdiği özel özgün bir kavramdır. Bunun kullanım koşulu da o ulusa vatandaşlık bağıyla bağlı olmakla vatandaşlık bilincine sahip olmanızla gerekli kılınıp ön görülmüştür. Demokratik hakları vatandaşlık bağı ve vatandaşlık bilinciyle kullanırsınız.

Demokratik tavırların tezahürü içinde genel yığınlar bilgiden yoksun olmakla, seçme seçilme işinin bir yanı cahilliğin seçen bir baskı ve basıncı olur. Ve cahilliğin oluşturduğu bu baskı ve basınç da demokrasinin ezen güç karşısındaki karşı sekansta kendi alanı içinde aksayan verimli olmayan ayrıntı olmakla yansır.

Bu, demokrasi gibi çevrimli olan her tür genel akışın yaşasıdır. Her akış aksar. Her akış olumlu olumsuz yanıyla aksar. Olumluluğun, olumsuzluğa aksamadır. Olumsuzluk ta olumluluğa aksamadır.

Fazla ayrıntılara girmeyeceğim. Ezilen sınıfın, sınıf bilinci olmakla yönetime katılması ve iş hayatı içine ezilen sınıfın söz sahibi olması demokrasilerde bir mukavele şartıdır. Takım erki içinde söz sahibi olma işi bu mukavele ile erke taşınır. Uygulaması da seçme

seçilme hakkıyla yapılmaktadır. Ve de âlâdır.

Demokrasinin ezilen taraf sekansındaki bu olumlu ayrıntılar karşı, aynı noktadaki diğer olumsuz oluşma da cehalete seçtirme olmakla gözetilen olumlu demokrasi hedefleri; cehaletin demokrasisine dönüşür.

Cehaletin demokrasisi öznelce bilinçli şekilde, egemen sınıf ideolojili ekonomi politik siyasetler nedeniyle böyle ağırlıklı olduğu gibi yine böyle olacağı doğal dinamığın yansıma kanunu oluşuyla da öyledir.

Bir olumluluğa karşı, bir olumsuzluk; mutlaktır. Demokrasinin bu ilk aşamasında olumluluğun yararı olumsuzluğundan daha baskın olmasıyla ve daha ağır gelmesiyle süreç; sahip çıkılan, korunan bir süreç olmaktadır.

Yani demokratik tavrın kullanıma sokulur sokulmasıyla cehaletin baskı ve basıncı duyulmakla birlikte; cehaletin baskı ve basıncı, takım erki içinde söz sahibi olurlunlu kazanıma göre hafif kaldığı sürece demokrasi yürürde olacaktır.

Ta ki cehaletin baskı ve basıncı, olumlu yararı hafif kıldığı noktada; demokrasinin seçme seçilme hakkı kutsanır olmaktan çıkmıştır.

Demokrasi tavrını ezen sınıf ya da egemen sınıfla; ezilen ya da nesnel üretim gücü ve üretim araçları sahipliğinden yoksun kılınmakla emeğinden başka bir şeyi olmayan sınıf olmakla temel iki parçalı sekans yapılıdır.

Takım erki olan (oligarşi olan) sekans güç iken; diğer sekans gücün baskı ve basıncını azaltıp firenleyken sekans olmayı düzenlemenin iradesi olacaktır. İkinci sekans, birinci sekanstaki her bir oluşumun karşı direnci olmakla demokrasi sınıflar yararı olmada kullanılan bir araçtır.

Ana alanı, temel iki sekansa ayırdığınızda sekanslar içinde "ana alan inşa" öngörülü parçalı oluş içinde demokrasi farklılıklara tahammül etmedir de. Keskin sekans içinde mutlu-mutsuz olan sınıf ayrılıklarını bir arada tutma ve bu birliği oluşturma düzenlemesi (rejimi) olması bu ayrıntılardan sadece bir ikisidirler.

En yukarıdaki iki örnek demokrasiye kuram ve kurallarıyla da sahip çıkamamanın, demokrasiyi hangi boyutlarda hangi boyuta geldiğini göstermeğe açık bir halidir.

Bayram Kaya

Demokrasi Adına 1

Demokrasi adına gibi bir tanımlama, belirsizliği koruyan bir tanımlamadır. Örneğin; 'Ayşe ve Ali adına, kamu alacaklarından doğan haklar nedeni ile'; bir talep girişmesi başlatılsa; bunun bir anlamı olurdu.

Çünkü, Ayşe ve Ali'nin bilinen bir som varlıkları vardır. Ve Ali ile Ayşe'nin kendi somut olan toplumlarıyla da somut bir ilişkisi vardır. Demokrasi bu anlamda somut bağıntılı toplumsal olaktan talep eşilir, bir hak arayışın, yol ve yöntemidirler.

Oksimoron, zıtlıklar olan hukuk, demokrasi, laiklik gibi kavramların gelişmeler entegresiyle, sistem dinamiğini bir arada işlev ve denge unsuru kılınmasıdır. Hukuk; sistem tutumlarını belirleyip, sınırlarken; demokratik tutumlarını; hukuka değin olan bu sınırlanmaları ve hukukun belirlemelerini; hukuk ve laikliği yok saymazla, az az kemirir ve yumuşatır.

Ya da demokrasi hukukun kullanımını yumuşatırken, hukuk ve laiklik yok gibi davranmaz. Laikliğin kullanımı; bu iki yapının işleyişine karşı gibidir. Eğer laiklik uygulanmazsa hukuk ve demokrasiyi de ortaya koyamazsınız. Hukuk kişinin tekilci hallerine fazla parçalanmadığı için laiklik ve demokrasiye karşı hukuk biraz ceberut gibi olmaktadır.

İşte oksimoron burada gözetilmesi gereken çelişkin üçlü entegre bağıntıyı gözetebilmektir. Kimi durumlarda demokrasi galebe çalarken hukuk ve laiklik biraz gerileyebilir. Kimi yerde Laiklik yoğunlaşması biraz artarken; hukuk ve demokrasi mini minnacık gerileye bilir. Gel yapılan yerde birazcık git, git yapılan yerde birazcık gel olacaktır. Değilse birisi diğerinin yerini alan bir dışlama ve doldurma olmamalıdır.

Demokrasi için ne hukuktan, ne laiklikten vaz geçilmemelidir. Ne de hukuk için demokrasi ve laiklikten vaz geçilmelidir. Ne bile laiklik içine hukuk ve demokrasiden vaz geçilmelidir. Hukuk çok genelken, sosyo topluma şamilken; demokrasi daha çok da iş hayatını düzenler. Ve iş hayatının tutumları ve demokrasisi farklılaşır.

Demokrasinin kullanımı toplumsal alan için demokrasi olurken, sosyal yapı içinde çoğu kez keşmekeşlik olabilmektedir. Demokratik tutum birine demokrasi olurken diğer alana o tutum demokratik olmayacaktır.

Yine demokrasi yöneten otoriteden, yönetilen sosyo toplumsa yapının talep yapabilme etkileşme ve düzen eşmesidir. Demokrasi otoritenin (gücün) basıncını ayarlar. Değilse gücü tüm ortada kaldırmaz. Laiklik bu iki sistemi, sizin elinize alabilmeniz müktedirliğidir.

Laik olmayan sistemler, elbette hukuksuz da olamazlar. Ancak laik olmayan sistemlerin hukuku toplum sal olmayan kaynaklardan oluşacaktır. Demokrasinin esamisi olmayacaktır. Siz laik olmayan bu sistemin hukuk osilasyon kaynağı ile (ilahı olanla) talep eşemezsiniz. Otoriteyle toplu sözleşmelere, oturamazsınız vs. Bu sistemin ilişki tipi, tamamen efendi köle ilişkisi oluşla kadercidir (fatalizm) .

Hukukun belirleyen sınırlayan yapısı yanında demokrasi ve laiklik az biraz gerileyecektir. Bu işlevler; biri birini, gözetin; bir birini dışlamayan bir uyumluluk birlikteliği ve işlev eşmesi ile genel ortalama sekans çalışması, denge unsurlarını gözetmelidirler. Yapının çalışması için dengenin biraz biraz bozulması gerekirken sistem kararlılığı için; bütünün içindeki girişme tertipleri içinde, denge noktalarına (dügümlerine) ulaşılmalıdır.

Hukuk, demokrasi, laiklik tekil insan dışında tekil insana doğru gelişir. Tekil insan dışında sosyo toplumsa yapılar ve sizden önceki zaman zemin devinmesinin o işleri düzenleyen bir basıncı vardır. Bunlar siz değışsınız.

Sonunda oksimoron girişme tekil insandan bağımsız ama tekil insana dek yararçı inşalarla ve indirgenir olan nüfuz edişlerin, direkt veya dolaylı oluşlarıyla var olup gelişirler. Oksimoron girişme yönetime dek oluşmaların işlev eşilme yönetim organlarıdırılar. Hukuk; demokrasi ve laiklik eli ile bireylerine dek nüfuz eder.

Laiklik toplum ile sosyal yaşam arasında bir selekte işlevle, ayırma süzgeci gibi çalışır. Yoğunlaşmalar süzgecin her iki berisi olur alan içinde sosyal ve toplumsal damgalarla oluşurlar.

Güncel aydınların ekranlara çıkıp, gazete sütunlarında demokrasi de; demokrasi, deyip hukuk ve laikliği katletmeleri gibi sığlık ve banallığe düşülmemelidir. Aydınlar burada demokrasiden çok kendi cahilliklerinin konu özürlerini tartışmaktadır.

Hele bir kaçı var ki alimallah ekonomi dersiniz onlar, siyaset dersiniz onlar; sağlık, ilaç dersiniz onlar; eğitim dersiniz onlar; hukuk dersiniz onlar; hes olayları dersiniz onlar; işçi sorunları dersiniz onlar; terör dersiniz onlar; güvenlik gücü konuları dersiniz onlar; uluslararası ilişki dersiniz onlar; Haydar Dümen işi dersiniz onlar; din iman işleri, laiklik, hukuk, demokrasi, tarih, bigbang, evrim, Cern olayları dersiniz hep onlar. Maşallah! Ülke de işte bugünleri böyle yaşamaktadır!

Vesselam güncelde spor, yemek tarifi, kozmotik, moda, estetik vs. ne varsa medyada boy boy onlar. İnsanlık eski yapılaşmalarından bu yana şöyle ya da böyle bir hukukun kurulmasının sahibi olmuşlardı.

Bu tür icrai sahip olunan hukuk, isteseler de, istemeseler de konjonktürsel üretim ilişkileri ve sosyal yapılaşmalar nedeniyle, demokrasi ve laiklik gibi bu kabil işlev yapılarını da bu kabil hukuk sistemleri içinde çıkartmıştırlar.

Hukuk, konjonktürse durumla ne kadar çeşitli ise, demokrasi ve laiklik anlayışları da o kadar çeşitlidir. Bunların Dünya sentezli, birleşen yapılaşmaları harıl harıl oluşmaktadır. Medya aydınları! sorunun nedeni değilse de, yanlış ve bilinçsiz, kör dövüşü yapan bir kamu oyu oluşturmakla; çözümsüzlüğün bir parçasıdırılar.

Bir zamanlar sıcak kanlılığın oluşmadığı dönemlerde, akşamın serinliği ile yavaş yavaş filim karesi gibi donuşa geçen yapınız için, yapınızın selametine istinaden güvenlikli alanlara çekilmenin hesaplamasını yapıyordunuz. Bu hesaplamayı size tepede olan ve tepe göz dediğimiz ışığa duyarlı, göz olmayan bir almaç organ yapıyordu.

Bu organsal işlev yapı olan tepe göz, ışığa göre kendinizi ayarlama işlevinizdi. Sadece ışığın tepede oluşu ve olmayışına göre duyarlı, tepe göz kabili bir organ; bugün göze dönüşmüştür.

Ama gözün temelinde tepe göz işlev vardır. Göz yapılaşması içinde göz, tepe göz işlevden vaz geçip onu atamazsınız. İşte demokrasiniz ve hukukunuz ve laikliğiniz de başka zemin ve düzleme kaysalar bile, yeni zeminin üzerine devineceği vazgeçilmez bir işlev olacaktırlar. Bir sistemin ve işlevin çıktısı diğer zemin ve işlevin girdisi olmak zorunda. Değilse, diğer yeni zemini siz nasıl oluşacak ve neyle besleyecektiniz

(feedback) ?

Göz, nasıl tepe göz değilse, ama tepe gözden de azat değilse; yeni sistemin hukuku da, eski hukuk olmamakla eski hukuk ve demokrasiden, laiklikten olan imleyici işlevlerden de hepten azade ve ayrı olmayacaktır. Siz yapının bağıntılarını kopartıp; demokrasiyi demokrasi oluşla, laikliği laiklik oluşla, hukuku kukuk oluşla ele alıp; içine edenleri alkışlar, onu aydın diye medya komedisine çevirirseniz, karanlığın da bir parçası olursunuz.

Siz şeri bir anlayışla; bağıntılı bir bütünlük olan vücudunuzdaki mideyi gaz yapıyor, gaz yapmak hem ayıp, hem de çok çirkin birşeydir. Hem bile apdest bozuyor diyen fetva ile ilişkiselliği; zorunlu nesnel ve işlevsel olan bağıntılara göre değil de; inanç ilkelerine göre düzenlerseniz; alkış da alsanız; sistemin içine edersiniz.

Hukuk olmayan yerde ne demokrasi olur. Ne laiklik olur. Laikliğin olmadığı yerde de (teokrasilerde de) hukukunuz olsa bile beşeri hukuk ve demokrasi asla çalışmaz. Demokrasinin olmadığı yerde de, hukuk ve laikliğiniz olursa da; hukuk ve laikliğiniz ceberrutlaşır.

Doğal işleyişin ve sosyo toplumsal yapının bir kombinasyon (grup içinde sıra gözetmeksizin karşılık geldiği oluşmanın alt kümesi oluşla girer) şekli olan oksimoronsu yapı; hukuk içerikli temel işlevin, zaman içindeki süreç doğumları ve araçsak kullanımlarıdır. Yani demokrasi ve laiklik hukuktan doğmuştur. Hukuk bunları belirlerse de, hukukun ortaya konması için, demokrasi ve laiklik işlevleri vaz geçilmez olmaktadır.

Bu, çok hücreli vücudunuz varsa; kalp ve mide vs. gibi organlarınızın uyumlu çalışması gibidir. Hukuk organı, demokrasi ve laiklik vs. gibi işlev eşmelerle vücut bulmaktadır. Vücut için bir işlev diğerine göre vaz geçilmezdir. İki zıtlık birbirine göre çalışıp uyum ve denge gözetilecektir. Nasıl sizin trafik kurallarını tanımak istememe özneliğinizle, trafik kurallarına zorunlu uyan tavrınız bir denge ya da balans içinde ise; demokrasi, hukuk ve laiklikte böylesi çelişkilerin birliği içindedir.

Oysa, demokrasinin kendi başına bir varlığı yoktur. Demokrasi bir toplum içindeki, hukuktu; haktı, gibi savunmalı, hak aramalı, üretim tüketim ilişkilerini ele veren kullanımların, yetkeyle toplum bireyleri arası yasal belirlenmiş özel girişmeleridirler. Kişinin devlet otoritesi karşısında devletin mekanizmaları ile, kişinin kendisini savunur olmasının araçsa yollarıdır.

Bu anlamda demokrasi toplumsal işleyişin beliren bir hukuki zorunluluğudur. Yasalarla belirlenen meşruiyetlidirler. Taban tavan arasındaki gerilimin, hal çaresidir. Sosyal yapı içinde bunun karşılığı, saygılaşma, saygı gösterme, hoşgörülü davranma ve onu öylece olduğu gibi kabul etmedir. Yönetim, sosyal yapı içinde, sosyal yapının saygılaşmasını da kullanır.

Ve kültürü yayma ve kültürü oluşturma gibi bir yığın ilişki biçimlerinin kullanılmasına değin belirtilebilen güncel girişmeli bağıntıdır. Kişi ile toplumunun arasında, kişi lehine girişen olduktan sonraki, ortaya çıkma duruma, demokrasi denir. Değilse her tür abukluğu daha baştan, toplumla girişirmeye sokan bir uygulama, demokrasi değildir.

Sürecek

Bayram Kaya

Demokrasi Adına 2

Girişen uygulama toplumun yasaları ile belirlenmiş bir talep edilmedir. Ya da kişilere dek hak edişleri, yine toplumun kendi öz denetim mekanizmaları sayesinde, kişiler sağlayışlarının takibini yapmak da, toplumsal demokrasinin gereğidir. Ezen ezilen girişirmesini, razılıklı kılan, ortalama bir anlayışla kabul edilir tutumdurlar.

Kişi hakları gerçeklenmesinin toplumsal takipleridirler. Bunun yanı sıra, yine; kişiler hak edişlerini, kişilerin kendi bireysel başvuru yollarını kullanıyor olmalarının hak olması da, güncel somut bir demokratik uygulamadırlar. Demokrasi; bu istemlerin ya da talepleşmelerin, kişiler düzeyinde de, takip edilebilir olmasıdır.

Toplumlar, demokratik kazanımlarını; kendi yasalarıyla belirlemiş olması, yapırlık ve yapılmazlıkları içerir. Bunların tümü demokratik kullanımdırlar. Komşunuzun bağırmmasını isterken; bağırma, komşunuz açısından bir yapılamazlıktı sınırlanma olurken, bunun ihlali durumunda sizin de, komşunuzun bağırmmasını istemeniz de, yapılabirlikte bir demokratik haktır. Şu halde demokrasi; yapılabirliklerle ve yapılamazlıklardan gerçekleştiren zorunlu bir uygulamadırlar. Demokrasinin bir yüzü sınırlanma ve yasağa doğru doğarken; diğeryüzü de kullanıma, hak edişe doğru doğar.

Demokrasilerde, kimi kullanımlarımızdan, bir kısmının sınırlanması demek, herkesin herkese 'göre' bir kullanımıdır. Sınırlanmalar, yukarıdaki komşunun bağırmmasını istemek gibi bir yüzü başkasına sınırlanmayken; diğeryüzü de, sizin sessizliği 'kullanma' hakkınızdırlar.

Dolaysıyla sizin de başkasına göre bağırmanız, komşunuzun sesizliği kullanma hakkına saldırınız olur. Kimi kullanımlar da, demokrasi içinde; toplumun talepleştiren yükümü içinde doğar. Herkesin genel kullanımında olan ve yine herkesin herkese göre değişebilen çok özel hak kullanımıdırlar. Söz gelimi can güvenliği talep edilmesi, herkesin genel bir demokratik kullanım talebidirler.

Yine bir maden ocağında baret kullanımını talep etmek de, herkesin herkese göre değişen özel demokratik talebidirler. Gerek genel, gerek özel taleplerin gerçekleşip gerçekleşmediği, şikayetlenmesine katılmak, ya da bu şikayetlere sahip çıkmak, genel katılımcı, demokratik taleptirler.

İşçi işveren arasındaki uzlaşma da herkesin herkese göre bir demokratik talebidirler. Aslında burada demokrasi, iş verenden çok, işverenin kapitalist tutumuna karşı, ezilenlerin tutumunu kollayan bir yaklaşımdır. İşveren burada bir çeşit otoritedir. Demokrasiler de toplumun içinde olan otoriteye karşı, güce karşı; toplumun bireylerin ve yurttaşlarının, korunan talebidirler. Uzlaşma ise, işveren ve emekçinin, toplum otoritesi içindeki; toplumun ilgilenmesi, toplumun kendi taraflarını gözeten bir anlamasıdırlar.

Organik ego düzlemlerin haricinde; doğada kendi için kendi içincilik yoktur. Yani 'demokrasi adına demokrasi' olmaz. Yukarıda da belirttik. Her toplumun sadece benzeşen ve birbirine benzemeyen demokratik uygulamaları vardır. Girişen toplum ilişkilerinin, toplumdaki payını kendi üyelerine sağlatış durumlarıdır. Demokrasi; toplum üyesinin, toplum otoritesine karşı sağlayışları olan ilişki biçimlerini, kullanma girişmesidir.

Ancak toplum içinde demokrasinin uygulanmasına değin olan otoritenin baskıcı bir karışması olduğundan da, demokrasi adına (yani sizin gelecekteki aynı tür hakkınızın kullanımına dair doğacak kazanımlarınızın mahfuz oluşuna sizin, katılımcı bir

reaksiyonla müdahalenizdir de. Eğer katılımcı olacak bir talebinizi, sizler; dış alanlı ve kişiler öznel irade beyanları üzerinde, dolaştırıyor olmanız, belki "demokrasi adına" demenin aitti tanımına uygundur. Yani sizin mahfuz haklarınıza yönelik olacak la, katılımcılığınızdır.

Bu nedenle, demokrasi adına gibi her gün yüzlerce çeşidini duyduğumuz alakasız söylemleri, liberal aydınlar gibi kimi egemen çevre işbirlikçileri de söylemektedirler. Bunlar, halk üzerine oynanan, halkı oyalayan, bilmesinlercilik karartmasıdır.

Söz gelimi; "demokrasi adına..." diye başlayan bir sözle; 'başkasının görüşüne, inancına, giyim ve kuşamına karışmamalıyız' derler! Yine bu anlamda ve demokrasi adına sizler; feodalizmin yaşam bulma hakkını savunabilirsiniz! Ve 'feodal efendi, isterse kölesini ezer', deme demokratik hakkınızı; ezmenin meşrulaştırılması doğrultusunda beyan edersiniz. Hatta; 'kölenin de, ezilme hakkı vardır' deme hakkınızdır! Güya bunlar, uygulamaya geçilmedikçe sakıncaları yokmuş!

Eğer bu tür savlamalar bir fikir jimnastiği, bir münazara, bir düşünme simulasyonu değilse, demokrasi adına saçmalamadırlar. Hayal ile gerçeği karıştırmaktır. Sistem dışı olguları sistem ilişkisi gibi görme yanılsamasıdır. Aşamalaşmış sistematik gelişme tarihini bilmemektir. Eğer bunlar bilinerek yapılıyorsa, böylesi ahvali, öyle olunur sanılıyorsa, bu sosyal yapının ruam (mankafa) hastalığıdır

Yine söz gelimi bir toplumda sizin eğitim alma hakkınız vardır. Toplum bunu taahhüt eder. Bunun sağlanmasını ister olan sizler de; talep eder olma arayışlarınızla; sizin demokratik bir hakkınızdır. Bu örneklem üzerine, siz demokrasi adına yepyeni bir demokrasi üretip, talep edemezsiniz. Demokrasinin nasıl oluşup talepleşileceğini, biraz aşağıda belirtilecektir. Neyin demokrasi olacağı ya da olmayacağı fikri, yaşamın zorunlu ilişkisi içinde çıkar.

Siz, üretim ilişkilerinizi belirlemedikçe, demokrasinizi de belirleyemezsiniz. Madem yer ve zaman bağıntılı ilişkilerinizin uygulanmasına dek olan tutumlarınız bir demokrasidir. Öyle ise yine güncel ilişkileriniz içinde olmayan, ilişkilermelerin kullanımına dair olan tutumlarınız da; demokrasinin yapılamazlıklar kapsamından yana olan, demokratik bir taleptir. Yani köleci sistemin kölecilik hukuku, o ilişkilermelerin sisteminin, kendi zaman zemin düzlemine göre olan somut koşullu demokrasidirler.

Açıkçası sizin; 'feodal efendiler, kölesini isterse ezer' demeniz, bugünün sağlanır ilişki biçimi içinde geçerli demokratik bir tutum olmayıp; aksine sizin buna karşı oluşunuz demokratik bir katılımcı tutumdur. Siz buradan mahfuz haklarınıza olacak bir tehdidi, algılamalısınız.

Halbuki; 'feodal efendi, kölesini isterse ezer' demeniz, kendi konjonktürünün, sınıflı yapısına göre, o gün için kişilerin kişilere göre meşruti demokratik bir hakkıydı. Feodalın köleye nasıl davranacağı o zamanın yasaları ile sözleşilmiştir. Elbette o günlerde insan hakları sözleşmesi olmadığından, bu pek tabii görülen bir durumdu. Ancak merhamet duyguları ile kimi kez karşı olunan, sıradan bir gelişme idi.

Şu da bir gerçek, insan hakları o zamanlar olsa idi dahi bu süreç, o ilişki biçiminin üretim şeklinin hakimiyetine dönüşmesi için, öyle olmak zorundaydı! Ne kadar da vahşi, ne kadar ilkel, ne kadar acımasız görülürse görülsün o öyle olmak zorundadır. Tıpkı bu günkü toplum yasaların, kapitalizmci hakimiyetinin demokrasisine dönüşmesi gibidir.

Feodalizm, köleci düzeni vahşi görüyordu. Bu görece çok doğrudur. Kapitalizm de her ikisini vahşi görmektedir. Buda görece çok doğrudur. Yarınki sistemde bu her üç aşama sistemi özellikle de bu üretim düzeniyle kapitalizmi vandal bulacağı, inanın adınız gibi gerçek olacak bir anlayıştır.

İşte bu bize gaddarca gelen meşrutiyetleşmeler içinde yaratılan mağduriyetlere sosyal yapının dinamikleri de katılarak, pansumanca ama, kendi zaman ilişkilerine göre doğru yaklaşımli tedbirleri öngörmüşlerdir. Bunlardan bir, kölecilik ve kölecilik hukukunun bir yansıması olan sadakadır. Zekattır, bağışlardır, Robin Hut'luktur, ganimet gibi çapul yapmak vs. Günümüz toplumlarının üretim ilişkilenmeleri içinde bunlar olmamalıdır.

Yani siz demokrasi adına köleliği ve köleliğin toplum içindeki sınıfsal çatışmacı yansımasını elimine etme mantığı olan sadakayı, demokrasi adına günümüz üretim ilişki biçimi içinde isteyemezsiniz. Burada demokrasinin çok temel bir yanı da ortaya çıkar. Demokrasi bir lütuf rejmi değildir. Yani köleliğin, kölelik olmaktan çıkarılması, bir merhametin ve bir lütfün eseri olmayıp; kendi gelişmesi içindeki ardıl koşullara denk düşen, üretim güçlerinin verimli üretim ilişki biçiminden kaynaklı, sağlayış ilişkilenmesinin bir zorunlu anlayışlardır.

Şu halde, kişilerin istediği gibi konuşması, demokrasi adına, desteklenmeli midir? Demokrasi böylesi bir lütufu üslenmeli midir? Demokrasi adına söylenenlerden güne denk düşen ne gibi üretim tüketim ilişkisi aksamalarının düzenlenmesi amaçlanıyor? Demokrasi adına olacakları biz mi belirleyeceğiz, yoksa bunun da zorunlu bir yanı mı vardır? Toplum sağlayışlarını (yapabilirlik ve yapılamazlıklarını) sınırlamadan, üyelerine yansıtırsa bu bir demokrasi midir?

24.12.2010

Bayram Kaya

Demokrasi Tarihi 1

Kolektif olanın kolektif davranışına karşı, özel mülk sahipliğinin kendisine özgü iradeyle davranışı; demokrasi oluşun ilk tipidir. Demokrasi kolektif iradeye karşı, tekil olanın irade serbestliği olmakla; tekil iradenin kendi iradesi üzerinde ilah gibi başka (ortaklık olan) irade tanımamasıdır.

Demokrasi, bey erkinin var olmasıydı. Bey erki sahipliği kendi alanı içinde tek hakimiyetti ama çevrede pek çoktu. İlk özel mülkiyetçi köleci oluşum bey erkiydi.

Bu türden demokrasi kolektif davranışa karşı, özel sahiplik davranışını ve kolektif iradeli bilince karşı da özel mülk sahipliğinin kişi istemli iradesiydi. Ve muhatabı da ortaklık bilincine karşı savaş olmakla birlikte; mülksüz kölelerdi. Kölelere karşı kendi egemenliğini dikte etmenin deklarasyonuydu.

Ortaklık (kolektiflik) tarihsel bakımdan bey erkinden önceydi. Eğer kolektiflik bey erkinden önce olmasaydı; kolektifliğin baskı ve basıncını; egemen mülk sahibi bey erkinin üzerinde göremezdiniz. Yani bey erkinin neye karşı bağımsızlık ve bir muhtariyet serbestliği olmanın demokrasisi olduğunu, anlayıp izah edemezsiniz.

İlk demokrasi kullanımlı oluşumun mana anlayışı, önce bey erki içinde izole edildi. Bu tıpkı totem dönemi andıran bir çağrışmaydı. Bunun mana anlayışı da El'in mana anlayışı olmakla; bey erkli olan alanın içi beye ve köleleri dışındakilere; girilemeyen bir El toprağıydı. El'in mülküydü. El mülktü.

Bey erki içinde yalıtıma olan "bey erkli demokrasi"; mülkü olana serbestlik ve takdir etmenin ezici iradesiydi. Bu irade karşısında kölelere düşen de; itaat, teslimiyet ve kul oluşla bağlılıktı. Ortak davranışa göre ortak davranıştan kopan özel mülkiyetçi bey erkinin davranışı, ortaklıktan kopan El'in keyfine göre davranış olmakla demokrasi El içindi.; El'in sorumlu olmaz hesap vermez oluşuydu.

Bey erki olmanın muktedirce ve mutlak davranışı, bey erkine göre tanınan tek yanlı bir kullanımdır. Daha doğrusu mülkün; güç kuvvet tasarrufu oluşuyla; mülkü olanın mülksüz olanlar üzerine doğru her türlü tasarruflarının kullanımı, efendiler dediğimiz bey erkine, Mamon olum lamasıyla tanına bir haktı.

Mamon'du mana da; mülk ile özel sahiplik sentezini kendi kendine takdirli görevlendirmeydi. Takdirli görevlendirme de mülk sahibine; mülkten kaynaklı potansiyel etkiydi. Mülkten kaynaklı baskı ve basıncı üzerine alan mülk sahibi; bu baskı ve basıncı kendi davranışı olmakla yansıtıyordu. Kısaca takdirli görev mülk sahipliğiydi. Evet, Mamon (El) mülk sahipliğiydi. Mamon (EL) kendi kendini görevli kılmaktı. Mamon; mülk sahibi olmakla ve köle sahibi olmakla erkti. El, köleler üzerine de bey erkiydi.

Köleci sahiplik olan efendiler; giderek kullardan sorumlu bir anlayış olmakla da meydana çıktı. Özel mülk sahipliği demek; köleleştirilen mülk sahipliği oluşla meydan okumaktı. Kullanan, tasarruf eden; efendi dediğimiz bey erkiydi. Kullanılan tasarruf olan, mal ve kölelerdi. Her ikisi de efendinin olmakla her ikisi de efendi elinde bir güç kullanımıydılar.

Görülüyor ki özel mülk sahipliği üzerinde ortaya konan özel mülk sahibi davranışlı olan demokrasinin kullanımı; mülkle birlikte, köleler üzerinde de tasarruf olmakla; meydan alan bir muhtariyetti.

Özel mal, mülk sahipliği; kendi üzerine, kendisini tanımlama olmuştu. Muhtariyet mülk sahibi zengin kişi özelinde kendi üzerine kendince tanınan hak ve görev olmakla kölelerde olmayan bir tutum oluşla inşaydı. Mülk sahibine, kendi tanımlı hakların hemen hemen hiç biri; kölelere tanınmış değildi.

Bay erkini oluşan, mülk sahibi; kendi gibi zenginlerin birleşmesiyle, takım erki dediğimiz ya da oligarşi dediğimiz yapısal mülkü; devleti inşa ettiler. Takım erkinin zapt edilmez gücü, köle üzerine akışla köle emeğini sömürmekle tasarruf buldu. İbrahim-i milletler bu takım erki olucu aşamada boy verecekti.

Bu milleti oluşmanın tümü Mamon'du mana üzerinde ittifaktı. Takım erki demokrasisi, köle üzerine gazabını akıtmanın serbestliğini ortaya koyup, büyüdü. Bu dönemdeki demokrasi de, salt sentezi takım erklerinin kullandığı bir yetkiydi. Bu yetkiyle köleyi öldürebiliyordular. Köleyi alıp satıyorlardı. Bu mutlaklığın karşısında hiç bir şey tutunamıyordu.

Tüm bu olup bitenleri bu günkü demokrasi anlayışınızla okursunuz. Böyle olunca bu diyalektiği anlamamız ve bu diyalektiğe anlam vermemiz zor. Bu diyalektik tanımın öğrenilmesiyle de bugünkü demokratik anlayışa geçmemiz hayli zor olacaktır.

Büyüyen yapı çevreye doğru genişleyen kölecilik sathının yayılması oldu. Hırgürler artmıştı. Hiç değilse bir kısmı elimine edilmeliydi. Bu nedenle takım erki olan en seçkin zenginler, giderek kendileri gibi ama kendilerine göre çok kısmi mülk sahibi olan bey erkleriyle ittifak edip kendi iradelerini kısmen bunlarla paylaşmaya başladılar.

Böylece egemenlik tedrici kullanımla takım erkinden tüm mülk sahiplerine doğru kapsayışın tasarrufu oldu. Varlıklı olmakla kullanım ve tasarruflu olmanın yolu olan demokrasi; bu ikinci aşamasında oligarşik yapı dediğimiz takım erki kullanımlı tasarrufu bütün El sahipliği olan bay erklerinin üzerine doğru da genişletmiştiler.

Bu demokrasi bir kesim erk için sınırlı yetki kullanımlı irade olmakla; her mülk sahiplerine özgü kullanım oldu. Bu bağlamla demokratik tasarruflar Yunan'da tüm "egemenler için" kullanılan hak olmakla egemenler arasında seçme seçilmeyi ortaya çıkardı.

Bayram Kaya

Demokrasi Tarihi 2

Dinlerin hemen önünde ve dinlerin neşvü nema buldukları bir köleci mana düşüncesi vardı. Bu sistem takım erki keyfilik için, takım erkine özgü koşulları kullanımın; demokrasisi olmakla ortaya çıktı.

Bu haliyle bu aşamada demokrasinin üçayağı vardı. İlk ayağı ortak olana karşı olup, ortaklığı yıkmaktı. İkincisi yıkılan bütünden koparılmakla köle yapılan ayak takımı üzerinde doğru her türlü yaptırım uygulama meşru iliği takım erkinin hakkıydı. Üçüncüsü de takım erkinin takdiri olan bu iradenin, ayak takımı üzerinde doğru olan eğilimine; ayak takımının tevekkül içinde yerine getirmesinin inşasıydı.

Takım erkinin istekleri, mana anlayışının da irade ve istekleri olmakla; takım erkine bir tasarruf hakkı, ayak takımının üzerine doğru yaptırım ödevi oluşla biçimlendi. Takım erkinin isteği ve iradesi nereden kaynaklanıyordu? Kuşkusuz ki mülkten yoksun kılınana karşı, mal sahibi olmasından kaynaklanıyordu.

Mal: bir kullanımdı. Açlığa ve yokluğa bir karşılama olmanın şiddet ve cebirci olan kullanımdı. Bir güç kullanımıydı. Ve mal, bir yönetme ya da devlet oluşla MÜLKÜ. Mülk söylemi: mal sahipliği olmakla, mal sahipliğinin; mal sahibi olmayanlar üzerinde aksi kutupla polarmalanan alan geriliminin çekimine doğru cebir ve şiddeti yönetmenin kullanımı olmakla, yaptırım gücü olmasıydı.

Bu tarihte ilk kez şahsi mülk sahibinin, şahsi mülk sahibi olmasıyla kazandığı ilk müktesebattı. Ve ön ittifakı müktesebatla hiç bir alakası yoktu. Şahsi mülk sahipliği ön ittifaklı ZEMİN üzerine devimle inşa idi, ama keyfi takdiri olmasının ön ittifakla alakası yoktu.

Bu devimlerden biri ve en can alıcısı; köleci sistem de ortamına ön ittifak gibi ürettirir olmasıdır. Neydi bu üretim kuralı? Karşı tarafın sizin için üretir olması ve sizin de karşı taraf için üretim ya da hizmet yapar olmanız. Üretim gücü içindeki teknik, teknoloji, bilgi hiçbir zaman kişinin olmayıp daima grup gücü ortaklığının ürünü olmasıdır. Değilse tekil bir kişi, hiçbir zaman bu süreç içine gelemezdi vs. Şahsi mülk sahipliği; grup ya da kolektif müktesebatı, köle emeği üzerine sömürü yapmakta kullanmaktadır.

Bu aşamada, bu üretimde mülk sahibinin katkısı yoktur. Mülk sahibi kendi çıkarı doğrultusunda aşağılık sınıfı(!) yönetmektedir. İçinde efendileri alınmış kolektif gücün (köle gücün) toplumsal kullanımlı emeği ile efendiler ortamda ürettirme yaparlar. Zaten bencil ben kişileri bir araya getirtip kişileri sağlatma içinde sağlayışla organize ediyordu. Bu yapının temeli ve geri beslenmesiydi.

Bu temel kolektif bilinçte; kolektif (ortak) yararlanmada vardır. İlk yönetimler kolektif yararın doğrultusunda olmakla yönetime, takdirde bulunmaya ortak iradenin katılmasıydı. Oysa köleci mülk iradesi, üretileni kendi hakkı oluşla alır köleleri de yarın yine çalışsınlar diye doyurur. İşte en çarpıcı kırılma da burasıdır. "Beşer şaşardı" Mülk sahibi efendiler, ön ittifaklı geleneğin tutum ve meşruiyet ligine göre iyice şaşmıştı. Buna bakan, bunlarla kantar topuzları kayan yoksunluk ta şaşmıştı. Huzursuzluk almış başını gidiyor zulüm kol geziyordu.

Ön ittifakı köleci sisteme dönüşen kırılma içinde olanlardan tam da "şüphe etmek" gerekiyordu. Ön ittifak kanlı canlı ittifak edenlerin gruplar önündeki tanıklığına olan "ahdi ortaklığın" imanı ve seremonisiydi.

Oysa köleci iman tanıklığı, görünmeyen ama vaaz eden Mamon'un yine hiç bilinip

hatırlanmayan bir "elestesine" imandı. Süreç tam şüpheli olurla bir beşer şaşmasıydı. Ne var ki köleci sistem akıl eden, şüphe etmeyi imansızlık, inançsızlık sayıp; şüphe etmemeyi iman ve inancın esası saymıştı.

Özetlersek kolektifi ön ittifaklı müktesebat parçalanmıştır. Bu parçalanmayla kimleri mülk sahibi olmuştu. Çok büyük çoğunluk ta mülkten yoksun kılınmıştı. İlk kırılma. Kırılma sonrasında ön ittifakın kolektif üretimi; mülksüz kölelerin kolektif üretimlerine dönmüştü.

Bu aşamada mülk sahibi, mülk sahibi olmakla üretimim (çalışmanın) içinde kendisini ayıkladı. Köle emeği ile çalışma, cebir şiddet altında olsa da köleci sürecin ön ittifaklardaki gibi kolektif geleneğin köleler üzerinde sürmesiydi. Bu tutum tarihsel sürecin kolektif bilinci olmakla sömürüye dönüşmüştü. Yani ön ittifaklı kolektif bilinç, şimdi sömürü olmakla köleci sisteme asıl ve esas kıldı. Kolektifin emek gücü, bu yolla mülkün (şiddetin, gücün, malın) hakkı oluşla egemenler, eline geçti.

Takım erkinin istekleri olan Mamon'du iradeyi irat etmenin eğimi olan akışın inşası; ayak takımı (köleler) içinde vücut buluyordu. Yani, bu zamandaki demokrasinin ilk ortaya çıkan inşacı tipi, efendi sistemli olan yüksek basınçla ağır çeken sekansın alanıydı. Buna uygun karşılığın karşı alan sekansı da köleci alan içinde tevekkül içinde takdire ve taksirata razı olmanın imanıydı.

O günlerde demokrasi bugünkü gibi az çok olup bitmişiyse kavranan, ya da bilinen bir şey olmamakla sınıf mücadelesi olmanın, bir yansımasıydı. Mülk edinmeli sürecin yol arızalı inşası içinde, mülk sahibi oluculuk köleci süreçteki; yüksek basınca referanslı mananın kendisini oluşturmaydı.

Dinler ayak takımı içindeki alçak basınçlı sekansın içinde, takım erkine göre olan her bir isteklerin öğütücülüğüydü. Dinler sürecin seremonisini ibadet oluşla düzenliyordu. Takım erkine göre olur düzenle nimin kabul edilmiş akdine ya da mukavelesine veya sözleşmesine de; "iman akdi" deniyordu. Bu bir köleci imanın ikrarıydı. Dinlerin kendi üzerine kendi etkisiyle takdirciyi de taksirliyi de aşmıştı.

Malı, mülk oluşla yöneten gücü ve şiddet kullanan devlet oluşla meşrulaşmanın tutum manası, dinin nüvesi olacaktı. İki gündür açsınız. Karşınızda da uzanıp uzanıp alamadığınız ekmeğin görüntü durumu sizi kontrol eden şiddettir. Bundan sonra neyin ne olacağı; neyin nasıl inşa olacağı; nüveye göre olur uygulamaların karşılaşacağı her bir aksama durumuna göre, yeniden müktesebat edilmesi olacaktı.

Dinlerin bu nüve (çekirdek) eksenli oluşması içinde imleç kontrolü takım erkinin elindeydi. Ayak takımı üzerinde, takım erkine göre olur kullanımın meşruca ifasına demokrasi oluşla ortaya çıktı. Bu kullanım bu aşamayla tek taraflıydı. Kölelerin hakkı yoktu. Dinler giderek bunu da ele alacaktı.

Bayram Kaya

Demokrasi Tarihi 3

Sistem akdi içinde "kendisine göre olanı" buyuran vardı, bunu buyrulana göre yerine getireni, vardı. Kendisine göre söyleyen vardı. Bunu söyleyene göre anlayan vardı. Kendisine göre iradesi olan vardı, bu iradeye göre ram olan (tevekkül eden) vardı. Kendisine göre sözleşme ortaya koyan vardı. Hiç bir itirazsız sözleşmeye evet diyenle beraber iki taraf vardı vs.

Mamon, kendisini anlatan dinin nüvesini oluşturmuştu. Ortamın koşullarına göre nüve iradesini tadat edip; öğütlemek te dinlerin işiydi. Din bu tarz gelenekleşme gören ekleşme oluşuyla bir güç kullanımıydı. Mamon müktesebatla öğretinin İlk aşaması; gelenekleşen dindi.

Mamon'du aşama içinde meşru kılınan ilk şey; mülk sahipliği ve mülkün kullanım tasarrufu da dinin kullandığı güçtü. Dinde gelenek, görenek kılınan tutumlar, takım erki gücün kullanımı olmakla; rahatsızlığın kaynağıydı.

Takım erkinin, kendine göre olan geleneği, göreneği içinde, olup bitenleri çökeltme yaptırır olan bir sedimantasyon işlevi vardı. Bu bağlamla din; gelenek görenek olmanın dışında böyle bir mana değildi.

Köleci müktesebatın gelenek görenek özlü öğütçü çekim alanı içinde; açık açık görünmekle rahatsızlık kaynağı olan ve rahatsızlığın asıl muhatabı olan takım erki, alan içinde yavaş yavaş çekildi. Alan içinde boşaltılan somut takım erkinin yerine, onun yerini dolduran mamondu anlamının ezoterikti anlatımlı olan manası; yavaş yavaş geleneğin içine kondu.

Geleneğin içinde takım erki gücü yerine takım erki gücünün gizli temsilcisi olmakla Mamon'du mana konmaya başlandı. Artık din diyeceğimiz geleneğin göreneğin merkez gücü çekim sedimantasyonunu da, Mamon yapacaktı. Mamon dinin içine müdahil olmuştu.

Burada Mamon'u anlamada güçlük çekene şu cümleyi de yazayım. Mamon özel mülk edinmeli ortam süreçlerinin ortaya çıkmasıyla birlikte kişilere özel sahiplik iştahını veren bir ortam alan etkisiydi. Tıpkı totem ve totemi alan etkisi gibiydi. Kolektif olanı özel mülk sahibi kılmanın müktesebatı oluşla ilahın karşısına çıkartılan Mamon, şimdi de bu müktesebatının içine girmekle mülkü tasarruf etmeyi ruhsat eden dinin, mana anlaması olmuştu.

Mamon; çöktürme süreciyle veya ortamı kristalize etme süreciyle, köleci sistemi ikame eden mana düşüncesi idi. Mamon'un ezen güç olmasının yanına; acıyan, merhamet eden veya baştaki değişmez takdire karşı kendisine de mal mülk verecek umudu taşıtan mamon yedekleri, inşa edilmeden sistem nispeten kararlı şekilde yürüyemeyecekti. Takım erkleri birliği, sıfatları olan mana düşüncesi birliği gelenek göreneği oldu. Din dediğimiz sistematığın içinde takım erkinin tasarrufu ve ayak takımı erkinin de sığınma, teslim olma ve bu sığınması karşılığı; şefaath görme türü kullanımlı iman akdi oldu.

Görüldüğü gibi ön ittifak kolektif ligine bayrak açmakla özel mülkçü kullanımın tasarrufu oluşla ortaya konmasına başlanan ilk demokrasi biçimlenmesi; tek taraflı bir kullanım tasarrufu oluşla; ortaya çıktığı zamanda çok şiddetli dengesizlikti. İlk demokrasi, kolektif olana karşı özel mülk olanın muhtariyeti idi.

Şiddetli dengesizliğin verdiği rahatsızlık nedeniyle süreç en çok mülkü olandan, en az

mülkü olana doğru mülki seçimle nispi bir egemenlik paylaşımını Atina gibi alanda deprendi. Oligarşi karşısında sinek gibi ezilebilir küçük mülk sahibi birçok El sahiplikleri olan zenginliktiler. Bu deprenme (sarsılma) nedenle saray-tapınak oluşmalı oligarşi yönetiminde söz sahibi olma iradesi içine yedekler sokuldular.

Mamon kullanımlı irade tasarrufu, El, Baal, Rab gibi birçok küçük zenginlikleri; yöneten oluşma olan tekil iradeleri; oligarşi mükteşebatla gelenek ve göreneğin (dinin) içindeki Mamon'un; birliği ve yüceliği oluşla telaffuz ediliyordular.

Kölelerin Mamon'u tazim etmeleri gibi serpinti halinde olan küçük mülk sahipleri; ittifakı oligarşinin ittifakı içinde; oligarşi olan Mamon'a tazim ve yüceltmelerde bulunmanın bağıllık akdini seremonine ediyorlardı. Tazim etme her ittifakın sürer olmasında bir karineydi. Tazim etme ittifakın damga, onay şartıydı. Tazim de; tazelenir, tekrarlanır olmasıyla imandı; ibadetti.

Saygılama tazimi (tekrarlanan tekrarlandı olan övme sıralamalı, ululama, el etek öpme, diz çökme, secdeye varma) yapılmaktan vaz geçildi mi, o anlaşma; o boyun eğme; o riayetçe olma; sona ermiş olmakla o iradeyi tanımamaktı. Artık süreç o günden bu güne böyle gelişecekti.

Atina'nın dörtte üçü köleydi. Geri kalan efendilerin nicelikleri çeşitli değerlerde olmakla; özgür mülk sahibi kişilerdi. Oligarşi demokrasisi, küçük mülk sahiplerini de kendi mükteşebatla iradelerinin içine katmakla oligarşi karşısında yedeklere küçük, bağımsız bir irade tanıdılar (iradeyi cüziye tanıdılar) .

Demokrasi oligarşiden küçük mülk sahibine doğru olmakla genişlemişti. Ama bu tür irade kullanımı olan demokrasi henüz bugünkü demokrasi değildir. Henüz köle iradesi bu irade içinde yoktur. Mamon mükteşebatla olan demokrasiler içinde, mülkü olmayanlar; nasıl bir tasarruf kullanacaklardır ki?

Bu soruya cevap vermek olanaksızdı. Her şey Mülkün kullanımı hakkı olmakla tasarruf ve düzenleme edilmişti. Tüm düşünsel ve eylemsel çıkarımlar; mülkün yönetir olmasına göre çıkarım, düşünce ve eylem olmak zorundaydı. Bunun aksi bileşik olmakla tekil Mamon'du iradeye isyandı, münafıklıktı, kâfırlıktı, imansızlıktı. Tekillik 550 milletvekili olan meclisin o ülke için bir tek meclis olması gibidir.

İşte bu nedenle Mamon iradesinin irade ekseni olduğu bir egemenlik dönemi içinde yukarıdaki soruya cevap bulmanız olanaksızdı.

Bayram Kaya

Demokrasi Tarihi 4

Demokrasi; genel yararın üretilmesi içinde, bir genel yararın kullanılmışını da, isterse herkesin her durumla mutlaka söz sahibi bir bileşke irade olmasıdır. Bu katılımcı olan çoğunluk herkesin evet diyebileceği bir demokrasiyle olası olabilirdi. Özelde de bir sektördeki üretim hareketine katılanların isteseler de istemeseler de o ilişki biçimine bir şekilde taraf oluşla ya da temsilcisi aliyle katılmasıdır.

İyi de demokrasi, baştan beri demokrasilere katılımın mayası olmakla; mülkü ve mülk sahibi olmayı eksen almıştı. Hiç mülkü olmayan bir köleyi, demokratik bir tasarrufun içine nasıl katacaktınız?

"Madem mülk Mamon'un diyorlar", diyordu. Mazdek, Babek, Şeyh Bedrettin ve bunun gibi birçokları buna; "amenna" diyorlardı. Ama bu amenna deyişiyse kalmıyorlardı. Mülkün Mamon'a ait olmasına katılıyorlardı. Ama keyfi oluşla bu mülkün dağıtımına karşı çıkıyorlardı. Mülk sahibi olan baba, efendi, sahip (Baal'di) .

"Öyleyse biz de Mamon'un kulları olduğumuza göre baba da evlatlarını birbirinden ayırmayacağına göre; bizler babanın evlatları olmamızla; yeryüzü hepimizindir" diyorlardı. Yine, "hepimizin olan yeryüzünü tasarruf etmek te, hepimizin hakkıdır" diyorlardı.

Mazdeki toplumcu düşünceler, köklü oligarşik demokrasiyi temellerinden sarsıyordu. Mamon'du mananın mülkünü keyfi dağıtma yapan kullanımları; "özel mülk sahibi olmanın mülkü iktisap etme bilinciydi". Fakat babanın evlatları olma bilinci içinde oluşlara göre mülkün tasarrufu hiç te Mamon'un tasarrufu gibi yansııyordu. Ortak olunması gereken kullanım gibi yansıyordu. Bu irade; özel mülkçü irade sahibi olmayan başka bir Mamon'du manayı sezgi etmek, olmakla söylüyorlardı.

Ön ittifaklı müktesebat unutturulmuştu. Geçmiş geri beslenmenin yerine Mamon'du mananın tesisi, başlanış alınmıştı. Bu referans alıntıma göre Mamon'du mülk sahipliğinin içinde; Mamon'un seçilmiş kulu olmanın sahipliği yerine baba olan; ana olan Mamon'un kulu, evladı olmayı değer yargısı yapma bilincini ele alıyorlardı. Bu nedenle Mamon kölelere kulum demeye dahi korkuyordu. Çünkü Mamon'a kul olmak, öznel mana içinde Mamon iradeli ortak kullanımlara da meşruiyetlik iddiasının nedeniydi.

"Madem evlatlardık, diyordu; köle evlatlar; Kybele ananın, Baal babanın evlatlık, kulluk mirası da ortaklaşa kullanımımız içinde olmalıdır" diyorlardı. Böylece Mamondu mülk sahipliğini de karşı açıdan yansıtımlarıyla; öznel nedenli toplumcu düşünceleri de sistem içinde meşru kılmaya çalışıyorlardı.

Egemen sınıfın Mamon'dan tabana doğru yayılan düşünceleri; girişen geri yansıtımlarıyla tabandan tepeye doğru bir diyalektiki düşünce olmakla Mamon'du manayı yeniden ve kaostuk düzenliyordu.

Bu yeni düzenlemeye göre efendi köle karşıtı mana; babanın, ananın mirasçı, evlatları olmaları bağlamındaki hemcinslerimizi; Mamon'un şahsında birleştiriyordu.

Miras ön ittifaklı kavram değildir. Bu nedenle köleci düşünce devinmesi köleci sistemin dil kalıplarının öğreti kılındığı kendi anlamları dışında; diğer zıt anlamlarıyla toplumcu düşünceyi yansıtmaya, olacaktı.

Bu yüzden o günkü egemen sistem içinde kalmak kaydıyla bu zıt düşüncelerden biri olan karmati düşüncesi kendisini; imamet hangi kişinin olacak diyen, ehli beyt düzeyi

sıkışmışlık içinde olan her bir tartışmalardan uzak kaldı. Şia, Hürremi, Babeki, Şah kulu, Şeyh Bedrettin vs. isyanları egemen sisteme olan İslam disiplinin içine yaptıkları bir katılımlarıyla, karşı toplumcu düşünceyi İslam içine sokmakla filizlenen toplumcu düşüncelerdi. İslam kardeşliğini bu anlamıyla daha çok yorumladılar.

Bu soyut eksenli sonu gelmez tartışmalar sistem unsurlarını kapsayan demokrasiyi nasıl inşa edecekti? Mülksüz unsurlar söz söylemlerin ortaklığı çağrışan buluşturmasıyla karşı tarafa kendi iradelerini nasıl kabul ettirecekti?

Robert Owen, Marx gibi birçok eylemci ya da kuramcılar bu sorunun cevabını vermişlerdi. Sorunun cevabı basitti. Ta ilkten beri grup düşünceye; totemi düşünceye ve ön ittifakı düşünceye eylem eksenli olmakla çekimleyici olan şey ortaklaşan iradenin kabulü olacaktı.

Gruba gayret ve çabayla katılmak, "emek olmadan yemek olmaz" demektir. Yani mülkün kullanım tasarrufu olan demokrasiyi herkesin kullanımı olan demokrasi yapmak için sizi demokratik tavırlar içine katacak meşrulaşmanın kendisi; herkeste, herkesin sahibi olduğu emektir. Üretim gücünüzdür.

İçine toplumsal üretim gücü ve toplumsal emeğin sokulmadığı hiç bir şeyin değeri yoktu. Bahçe olan, tarla olan mülk; bakımla, emekle meyve veriyordu. Yer altındaki maden emekle çıkıp toplumsal birikimli emek gücüyle işleniyordu. Üstelik toplumsal emek gücü hiç kimsenin olmamakla sentezi toplumsal bilgi ve tecrübe de herkesindi.

Mülk sahibinin mülk sahipliği tasarrufu karşısına da tüm mülksüz ve yoksulların da kendi emeklerine kendilerinin sahip oluşlarını; üretimden gelen gücü oluşuyla dikilecekti. Yani mülk sahipliğine karşı emek sahipliğiydi. Emek verilmeyen tarlalar ıssızlaşıp çoraklaşıyordu. Yeni meşrulaşma ve yeni eksen emek gücüydü. Üstelik bu herkeste ortak olan bir eksenli olmanın ortak kılınmaydı. Mülk sahipliği ortaklaştırmasına karşılık; emek gücü sahipliğinin ortaklaştırma dayanışmasıydı. Kaptırmamışsanız eğer, emeğin sahibi de sizsiniz.

İşte şimdilerdeki demokrasi geçmişteki gibi etken mülk sahibine göre, karşı sekansla edilgenlik oluş değildi. Üretim, çalışma diyen mülk sahibi sekanslı etkiye karşı; karşı sekansla ücret, saat, çalışma güvenliği, sağlık şartları vs. demenin iradesiyle olan alan devinmesini kazanan, etkinlikleri vardı.

Mülk sahipliğiyle emek sahipliği olan bu iki irade, bir araya gelip görüşmeleriyle tarafların iradeleri üzerinde uzlaşma koyuyorlardı. Mülk sahipliği egemenliği gibi tek yanlı gelenek, görenekti irade olmanın dini eşmesi; şimdi çift yanlı iradenin girişen modülasyonla demokrasi kültürü olmakla eski olan yeni bir tür demokratikleşmesini ele vermişti. Buna demokratik tavır deniyordu.

Artık egemen olan sekansa karşı, edilgen değil de sekansların denge gözetken hareketi boyunca etkince cevabı olan şeyler, bir isyan; bir münafıklık, bir imandan çıkma oluşuyla görünüyor değil de demokratiklik tavrıyla olması gereken bir tutum oluşuyla meşru ediliyordu.

Bayram Kaya

Demokrasi Tarihi 5

Demokrasinin özünde üç temel hareketin bileşkesi vardır. Üretim hareketi, sahiplik ve iradedir. Üçü birbirini gerektiren çevrim hareketidir. Özel mülk sahipliği bunların tümünü ele geçirmişti. Özel mülk sahipliği ele geçirdiğinin bu hücceti ile yüksek basınç ya da yüksek baskı oldu. Sahiplikten yoksunluğun üzerine doğru bir belirme yaptı. Edilgen durumdaki yoksunluk, bu etkiye çoktan açıktır.

Sahipliğiniz yoksa kaale (dikkate) alınır bir iradeniz de yoktur. Pekiyi de köle iradesi nasıl ortaya çıkacaktı? Köle kendi emeğinin ve kendi emeğine sahipliğin bilincine varmakla ancak irade sahibi olacaktı. Sizin emeğinize sahip olma bilinciniz, son derece gerekiyordu. Ama yeterli neden de değildi.

Çünkü emeğinin sahipliği olmayan diğerleri sizin emek sahipliği olan bilincinizin yerini; köle oluşla doldurmaya hazırdır. Bu nedenle sizin emek sahipliği bilinci ortaya koymanız boşlukta kalacaktır.

Şu halde demokrasi emeklerine sahipliğin bilincinde olanların ortaya koydukları bilinçli hareketin yeri bilinçsizliklerin emek gücü ile doldurulamayacak bir düzeye geldiği an, Mamon ister istemez sizi kaale alacaktır.

Mamon'un hücceti, sizin emeğinize muhtaçlığıyla sarsılıp yıkılıyordu. İşte emeğinizin karşılıklı bağıntılı olan üretimden gelen gücüyle katılımcı olacakların, emek sahipliği bilinci olup; ortak bir irade ortaya koymanın referansı olacaktı.

Tarihsel süreçte bir kısım insanlar Mamon sahipliği içinde olan kendi emeğini çekip almıştı. Kendi emeğini Mamon'un elinde çekip almak; köle için tam bir kölelikten kurtuluş değildi. Ama emek sahipliğiniz de Mamon karşısında pazarlık yapan bir irade durumuna gelmişti.

Böylece siz Mamon'dan kopardığınız payla tekil irade olan Mamon iradesine karşı; karşılıklı bağıllık kabul edilmiş olacaktı. Bu bağıllığın mücadele eden süreci; sürecin geleceğe doğru çekip çevrilmesi olacaktı.

Bir üretim hareketi içinde emek sahipliği bilinci ve emek sahipliği olmakla karşı güç; üretim gücünün karşı emek iradesi olanlar; o üretim hareketi içinde ayrıldığında bu ayrılmanın yeri doldurulmayacak bir süreç duruma dönüştüğü an; demokrasinin karşılıklı irade olan süreçleri kaale alınmakla birbirine karşı işler olacaktır.

Yani demokrasi yine bir "ortaklık ilişkisinin" sahipliğiydi. Bu kez demokrasi özel üretim hareketi içinde ortak emek sahipliği bilinci (sınıf bilinci) ve ortak emek sahipliği iradesiydi (sınıf bilinciydi) . Bu kez sahiplik genel ve özel üretim hareketi içindeki ortak emek sahipliğinin bilinci ve iradesiydi.

Demokrasi bilincini fitilleyen üç durumun bir arada lığı ve Mamon'cu tekilliği; kişideki kendi emek sahiplik bilinci ve iradesi olmakla; üretim hareketini, karşılıklı sekans hareketiyle koordine etmeye başlamakla dördüncü bir boyut durumu ortaya koymuştu.

Demokrasi kimi kez; kimi özel durumla; biraz Mamon ağırlıklı iradeydi. Kimi kez; kimi durumla; biraz da emekçi iradesi ağırlıklıydı. Kimi kez de dengede olma süreçleriyle, denge fren mekanizmalarına dönüşecekti.

Yağan yağmurla oluşan yağış; buhar olacak suyu destekleyip besliyorsa; buhar olan buhar bulutları da tekrar yağışın oluşmasını destekleyen geri etkileşmeli, geri iletilmeli

sürecin beslenmesi olacaktı.

Geri beslenme hareketleri, bir parça süreç hareketi olmakla; birbirine olur referans aşamalarıydı. Aşamalar birbirini denetleyen birbirini kontrol eden ve birbirini gerektiren çevrim hareketiydiler. Demokrasi de mekanik olarak bundan ayrı olamazdı.

Demokrasi öznel oluşla bilinçli emek sahipliği iradesi, bilinçli kontrol süreçleri olmanın katılımcılığı içindeki süreç reostalarıyla amacına ulaşabilecekti.

Bayram Kaya

Deneme Yazılar Üstüne

Değerli Ö.Ç.M

Yorumlarınızı sanırım silmişsiniz, ilişkin sayfalara baktım yoktu. Sayfamda 2 yorum var görünüyür ama biri silinmiş. Ama ben size verdiğim sözü tutmak için yazımı tekrar yayınlıyorum. Sorunuz denemelerim sınırı içinde ve kapasitem dahilinde olursa bilgileri paylaşmaya hazırım.

Yorumunuz: ""Bayram Bey; yazıyorsunuz ama şu soruma doğru cevap verin. Kurtuluş Savaşı'nı yapan bu yüce millet lâik olmak için mi, yoksa Batı'nın kokuşmuş, kültürümüzle uyuşmayan,ahlâksız değerlerini kabul etmediği için mi savaştı? .Lâiklik referandumla halka sorulmadan, emr-i vâki ile getirilmedi mi? Mâdem demokratik bir ülkede yaşıyoruz. Ben de size bu soruları yöneltiyorum.Bana irticacı, mirticacı demeye de kalkmayın. Çünkü ben Fransızca Bölümü mezunuyum,Batı kültürü aldım ve hayatta Kur'an Kursuna dahi gitmedim. Ben dâima mazlumun yanında oldum ve halkla iç içe yaşadım, yaşamaya devam ediyorum. Lâiklik ve Sekülerizm arasındaki farkı incelemenizi istiyorum. Taşıma suyla değirmen dönmez. Üstün sınıflar niçin halka sormaya korkuyorlar? Halk lâikliği seviyor mu? Sevmiyor mu? Tatil günleri cumartesi-pazar mı olsun? Benim sâdece bir oyum var. Netice olarak bu aziz millet bunca zulmü hak etmedi. Allah yardımcımız olsun,bizleri her yere çöreklenmiş Ergenekon gibi çetelerden korusun.Hoşçakalın.""

Kurtuluş savaşı ile ilgili 3 bölümlük bir denememi yayınladım devamını bu seri bitince 6-7 gün sonra yayınlayacağım. Sorularınızı biraz daha etraflıca ""İnanç Ve Toplumsal Talep konulu 63. sıra nolu bölümde ele aldım. Burada gerekli görmediklerime orada birer cümle ile yanıt verdim.

Size, sizin belirttiğiniz gibi, hiçbir şekilde; belirttiğiniz biçimde "gerici" gibi olumsuzlukla bakmam. Bu benim şiarım olamaz.

Yorumunuz durumunuzun yansıtılışdır. Gerekli okumayı yaptım. Elbet kendinize göre anlamak istemeleriniz ve sorularınız olacaktır. Gücenmem.

Ne varki, deneme yazı serisinin tümü okunduktan yazım dahilinde sonra özet sorularınızla, buluşabilirsek, daha açıklayıcı olabileceğimi düşünüyorum..

Bu yazıların temel amacı, kavramları yerli yerine oturtup, bu tür alışkanlığı benimser olmamızı talep etmektir. Fikirlerimizin, bir bek raundunun olmasını talep etmektir. Değilse yarım yamalak, kulaktan dolma ve diplomalı olmanın heyecanı, bu işlerde hiç bir kerameti var etmez. Bizlerin de, sonradan edindiğimiz bu anlamalarla; ancak anlama, dinleme, tartışması ve müdahiliğini yapmasını ummaktır. Yani tartışmaları, sağılar diyalogundan kurtarmaktır.

Sorularınızdan anladığım kadarı ile, benim bu makaleleri hiç yazmadığımı var sayar bir tutumla, yok hükmünde ""keenlem yekün"" müş gibi hareketle davranmışsınız. Benim bu yazılar öncesi sorulabilir olan ya da sorulan, tartışılan, bu ayrımsal ilişkiyi dikkate alır gözetmeleri yapmayan konu sorularını sormuşsunuz. Gibi geldi bana, yanlış anlamışta olabilirim!

Benden, deneme çalışmalarımı bitirdikten sonra, bir okurun gerekli okuma anlamalarıyla, kişilerin rahatlıkla kendi kendine verebileceğini sandığım, sorulardan sorulup cevabı istenmekte. Yani yazının bahis konusu düzlem gerisine tekrar gidilip, boş tartışma çıkarılmaktadır. Cevabı veririm ama, bu söylenenler toplum ve halk

olgusunun farklı olabileceği argümanı anlaşılardan verilecek cevap, yarım yanlış anlaşılır, bek raundu olmadan anlaşılır olacağından, ancak inantlaşan bir tartışma ortaya koyabilir.

Bu benim usulüm değil. Cevabı sorulmuş bu soruların, zaten metin içinde cevabı olacaktır, bu nedenle cevaplarını şimdi vermem. Çünkü "" tartışmacı değerli arkadaşlarıma, böyle bir yanıt: bek raundu olmayan; inatlaşan, misyonu sürdürülemez tutumların nedeni olurdu. "" Bu ise bilginin değil, kulaktan dolma inalcılığın bir tutum ve yöntemidir. Bilgi bana göre çoklu bağıntı demektir. Bunun için yazı dizim, konu anlatışlarım; neden bir başa, bir günümüze, mekik dokuyup sürüyor dersiniz? İşte bu bilincin masumane çırpınışındandır. Bu tutumla affımı mazur görün lütfen.

Ama dizi sorası her tür sorunuza açığım. Sayfamda dizi devamı çalışması yapıyormuşum gibi, seri olarak tan, sizlerin bu fikir alış veriş tartışmalarını, Ya da açıklama ve sorularınızı yayınlarım da. Hiç kuşkunuz olmasın. Bakınız, çok kavramlar gibi referandum, müesses düzen, halk, toplum, inanç, laiklik vs kavramlarından, benim ne anlayıp anlamayacağım, 4-5 farklı deneme yazı bloklarından, etrafıca olduğunu sandığım bir anlatım dili ile, yazmağa gayret ettim. Bunları birbirimize; aynı banttan, aynı genlikten, aynı frekanslardan yani aynı zaman ve düzlemde ileştirirsek, verimli ve yararlı olur gibime gelmekte.

Sorularınız çok güzel ve keskin. Dizi bittikten sonra, hatta Kurtuluş savaşı ile ilgili dizimde bittikten sonra. Sizinle zevkle menmuniyetle kanaatımı paylaşacağım. Umarım siz de kanaatlarınızı benimle paylaşsınız. Seküler yaklaşım benim konuların ilgilisi isede, benim yazı kapsamımın dışında kalan bir alandır. Halk alanın bir kanaat tutumlaması bazında değerlenir. Ama bir çalışmada ona düşünebilirim. Bunlar soyut yapılmaya kaçır, haklılanamayacak ileri sürüşlerdir.

Bilimsel olanın seküleri olmaz. Bilim zaten tüm alternatifleri önüne serme meşakkatinde olacaktır. Toplumsal alan sekülerleşme alanı olmayıp, aklın işletildiği alandır. Sekülerlik halkın kamusal rastlaşmalarının kendisindeki duygu olmaktan öte girtmeyecek bir araştırmadır.

Temel ilke şu, "İnanç halkın konusu ve yaşamıdır." Nasıl yaşanır? nasıl olmalıdır? İnanç nedir ne değildir? Sekülerleşmeli mi? gibi vs. konular benim dizi anlatım kapsam alanım dışındadır. Toplum duygudan çok, aklın işletildiği nesnel alandır. Toplum insanın birey olan öznelliğinin yanı sıra, üretim araçları, üretim gücü, üretim ilişkisi, ideoloji, toplumsal kurumlar, bunların yönetilişini süreçleyen kurucu felsefenin vs. yapılaştığı bir alandır toplum. Halktan, halksal (halka ait) olan yaşayıştan, çok ama çok farklı bir bileşenler sektörüdür..

Yazının ikinci temel yanı, toplumda üretim yapmanız için karga sesinin uğursuzluk yaptığını bilmeniz gerekmiyor dur. Yani inançlar toplumsal sistemin girdisi değildirler. Bir arabayı üretmek, rantıbil kullanmak için, meleğin kanat sayısını bilmek gerekmez. Burada fırıncının bildiği bir alan konuyu da, araba üreticisi bilmiyor, bilmesi gerekmiyor diyen bireyleşmeyi; kendimize sav yapar olmamız tam bir bilmezlik olur. Çünkü onlar ve diğerleri, toplumsallığın bilincidir. Toplumun bilinci sizden bağımsız sizden önce sizi aşkın ve sizden sonraya somut aktarım eylem alanıdır. Ancak meleğin kanat sayısı gibi soyutlamalar toplumun değil, inancın halkın konusudur. Halkın bilinci değil bir birleri ile gelişen, çatışan, öfke ve saldırganlıklar var eden bilinçleri vardır.

Yani toplumun unsuru olan bir bireyin, yine toplumun kurumsal işletimi için bireylerin;

inançlı olduğu, yada olmadığı noktasında, kurumlar içi iletişmesinde inançsal işlerin, tutumların, kılğın uygulanması lazım gelmez, gerekmezdir de. Birey bunu (inançlarını) halkın içinde, üretim alanı dışında, halk içi kendi özel ve öznel yaşantısında istediği biçimde yaşar.

Laiklik toplumun akıl kullanma otoritesidir. Yani vicdani bir kanaat özgürlüğü değildir. Bu, hoşgörünün ve halkın işidir. Nesneye vicdani kanaat özgürlüğü tercihi ile yaklaşılmaz. Nesneye nesnenin kendi zorunlulukları ile yaklaşılır. Temel tezlerimin ikincisi bu. İnançlar halka ait (halksal) olan yaşayışın, hoşgörü ile tutumlanmasıdır. İnançlar toplumların bir ihtiyaçtan kaynaklanan yeniden ve yeniden üretilmesini sağlayan, örgütlenmeyi gerektiren, hergün sürekli ürettiği bir gereklilik değildir. Oysa toplum, sürekli ve yeniden ve yeni üretim alanıdır. Bir gereklilikler alanıdır.

Çete kavramı ile, aklın, bilgilerin, nesnelliğin, somut verilerini ortaya koymak, nasıl bağdaşır bilmiyorum. Buna karşı söylenir bir saçma argümanıda var, ama uslubuma yakışmaz konunun uzaktan yakından ilgilisi de değil.

Eleştirinize menmuniyetimi ve teşekkürlerimi bildirir, hiç bir sorunuz, eğer bilgi kapasitem içinde ise; açıklamaktan tartışmaktan kaçınmayıp, sorularınızın cevaplanmasının isteklisi olacağımı bilin lütfen. Yine aynı yazınıza verilen cevapları, İnanç Ve Toplumsal Talep konulu 63. bölüm yanıtlarımı da değerlemenizi dilerim.

Saygı ve selamlarımla.

Bayram Kaya

Der Gibi

Bizare koymaz ya felek
Gurbet eli; zanla, niyazla.
Sazla tutarız da neşe
Sen oynar görürsün bizi
Bilmem titreyiş ayazla

Ne kalem ne kâğıtla har
Âlem olur bize hicabı dar
Al benili görürsün bizi
Haram tutar da elimiz
Lakin viranı kıranımız var

Parça bütüne ilişki
Bütün de parçasına.
Büyükte, küçük te, sensin
Sen bir ilişkinin, çelişki

Taşıyamazsın ilişkini sonsuzca
Büyürsün büyürsün
Her bir kuşkularına /parçalanmalarına
Karşılaşmaya mahal yok
Yön değişirsin
Sadece bir ilişkiydi
Yürünür yol onsuz da...

Ah Fesulda
Ne çok depremeler koyarsın
Olmayana erg üzerine
Kendini sevmek gibidir nefret
Dünyalar bu olum üzere olmalı
Felek hıyanetliğine binse
Bir harikası, tacın solmamalı

Ne ağlarsın be gafil
Yangın bir kıvılcım attı diye yerinme
Ne dam başıyım
Ne de çavuşum
Sana ağıt olan
Bana bağıt
Sen ayrılık olanda
Ben kavuşum

Hor koyma
Ayrılıklar bütünden
Çuval giysem, düvel dursam
Bozulur şehadet
Deme birliğe ne gerek
Aşktan canım aşktan
Kösnür hislerim
Seni, tepeme sığmaz iken
Altıma isterim

Parçalar oluşana dek
Bütünlüğünle
Figan, feryat için değildir
Ayrılık zaten var.
Her makberi ayrılık sanma
Gün sulara vururken
Ha bütün olmuşsun ha ayrılık
İkisi de kar
Sen birini sarmışken
Diğeri duyguyla zar
Ne veda koyduklarındır şimdi
Özlem dururken

Bir çan durur
Bir ağaç kururken
Ne ayrılıklar zaman kor
Aşk kucak açmışken
Ayrılıklar birlikten olsun
Kavuşumlar bütün dururken

12.04.2012

Bayram Kaya

Şehadet: Tanıklık koyduğunuz bir birliğin (duygular anlamındaki bütünlüğün) dağılması anlamınadır.

Özlem: Bütüne, birliğe gerek dururken

Ayrılık: Okur buradaki ayrılığın (parçanın) , bütün içindeki ilişki ayrılıkları olduğunu sezmiştir. Yani iç bütünlükteki kimi ilişkiler sürerken, kimi ilişkiler gevşer. Hatta kimi de kopar. Kopuş yeni bir ilişki ile içte bağ oluşturur. Ya da, başka bir kazanım ilişkisine dönüşürler.

Bayram Kaya

Dere

Her tarafta,
Birikmede,
Yavaş yavaş,
Yatak dere.

Coşkun derin akar.
Akarken yatağına bakar.
Göremeyince sakar,
Yanlışlığı tümü yıkar.

Bulanıp durulmada,
Çamurunda koyulmada.
Artıkça arttı.
Kabına sığmadı,
Coşkusundan dışa şarttı.

Toplandıkça yıkıcıydı.
Bazen parça bölük.
Oluşumun ırasıydı,
Kabarık.

Taşkınlar sıkıştıkça,
Tazyik ve patlak,
İstim verilince,
Rahat ve nazik.

Alışılmalıydı yıkıcıya.
Olguda zorunlu.
Dinlendirilmeliydi taşkınlar,
Yetenek havuzunda.

Sanma barajı dinginlik.
Tabandan içe yukarı,
İçten tabana yana.
Potansiyel konumunda.

Şunu da anla,
Kendince zanla.
Baraj güç biriktirmede,
Duvarı eskimede, yıkılmaya.

Süzüp temizlenmek içinde.
Taşkını kurutmak dışında.
Her kurulukta koyulukla birlikte.
Koyulmuş kuru ıslanmakta.

Derecikler akış olmakta,
Olmakta derelere.
Dereler akmakta,
Denizlere.

Denizler,
Biraz duruk,
Ayırdım için yönelmeye.
Kap sağı ile kabında.

Deniz'de kabarmak,
Kaynak olacak derelere.
Ta ötelere akmağa,
Sırasında.

Her taraftan,
Başka başka,
Renk renk, koyuluklarını.
Durultup akmakta.
Biçim almakta özle dere.

Dere!
Sordum nere?
Ulaşmak Denize.
Gerile gere.

(08.02.1992)

Bayram KAYA

Bayram Kaya

Derim Hemen Teşekkürler

Aslında teşekkür etmeyi severim
"Günaydın" diyene
"Teşekkürlerimle; günaydın" derim.

Bir bardak çay sunulduğunda
"Teşekkür ederim" derim.

Para üstü aldığım da;
Teşekkür edip, reveransla selamlarım.

Birisi teşekkür etti mi?
Ben de teşekkür ederim
Hem de eyvallah derle.

Lafımı bükmem.
Kişinin eli değnekli ise
Tokatlısın derim
Lafı sözü karışıkça
Sokaklısın derim.

Bir adam
Makamı da olsa, nadan
Olursa sokak ve sosyal dilli
Demez ilimci; yaşlı, körpe, çilli

xx

Kendisinden atfı bilir
Beni eleştirene
Ağzını devire devire
Sokak söylemi dilli
Ezberleri sakız çiğneyene,
Senden bir "çok" olmaz diyecek yerde;
"Senden başa bakan olsa, ne yazar!
Başa bakmayan olsa ne yazar" diyen küfürbaza
Çok haklısın derim.

Bahtına beylik verilenin
Karakterini başkası sanışla
Babayı asmanın
Bey olması da varmış.

Tacı tahtı çeviren.
Bu yüzle
Olmadık çamı deviren.
Gözü gören, sözü veren
Olursa mevkii makam.
Sırtımdaki yağlarla
İlgilendire alakam.
Tutulursa yakam
Sakinmazla sözümü, çakam

Sokaktan tutsak iti
Koysak içine kereviti
Etmez ki kadarla biti
Isırır...

Oysa bitin
Hiç değilse itin
Konakçınlarla hanlanır
Bit
İtin yüzünü yurla
Canlanıp kanlanır
İt değilse de bit
Nankör olmazla sabit

Büyük gördüm
Fidandı, süyek gördüm
Kırılğan kütükmüş...

Bu yüzden
Memlekette hiç kimseye
Teşekkür edilmez...
Altını bilemediğimizden
Üstünü öğrenişle garip
Aklımızdan silinmez demle
Her daim-i mustarip.

23.12.2012

Bayram Kaya

Derinlemesine Atatürk / Teferruatta Ari 1

Bu çalışmamda, toplum hafızasında nesnel koşuların öldürdüğü kişilik ve kimliklerin, değerlerin, hem az bilinir oluşu, ya da hiç bilinmezliği, basit maksatlı söylemlerle, hemen değersizleşir olması sorunsalı ile; toplum, hafızasındaki sanal oluşturulmuş, masal tutumlarla, menkibeleri olan, bardakçı baba, Zal oğlu Rüstem gibi hayali kimlikleri, çok daha inanır sahiplenir oluşu, siz ne kadar anlatsanızda kanatının değişmezliği, kıyaslanarak ironileştirildi

Bu hiddet ve gadabete
Haklılanman mı, kam mı, yoksa zar?
Düşünme ile söyleyeceklerim var
Bugün ile düne ne söylesem kar!

Sen bana benziyorsun ve kaal değilsin!
Zaafların içinde telaşlanırken
İçiyorsun duman altında
Kızmaların bilmezliklerin
Yanılgıların hırslarınla
Bir tarih bilincin ve nesnelitenle
Hoyratlanırsın ortada
Sanıldığı gibi şablon değişmez doğrularla
Şifa veren, mum ışığı ziyan türben mi var
İşte bunun için önemsizsin ya?

Herkesin anlayacağı ders kalan!
Bir vuruşta seksen kelle alan
Başında gölge yapar bulut dolanan
Ağaç peşinde su dökerken sahrada
Oluk oluk, kanla yapılırken talan
Bir hayatın mı var?

Güne denk düşmez değişmezlik savlayan
Yüzyıllardır kıyam ve kıyan
Masalsı sürüşlerle hemhal değilsin
Çaresizliklerle yalnızlandığında
Açmazlarında gökler mi açıldı sana
Eldeki malzeme ile var oluşu
Sonrada günle soluşu
Türkiye diye haykıran, insana.

Yaşamın ve düşünmendi halka diyet olan
Oysa masal ve ziyandı tek gerekli olan!

Günden süzülen demesi olmayan
Dünle kavga edip günü bulmayan
Eleştirmen çömezler palazlandığında
Çıkar öndeliği ile zirve masasında
Akıllık! dümen olmuş köşe başlarında
Terekesi su tutmayan lafazan
Kızarmış mort yüzle akçeli nazlandığında.

04.01.2008

*Zal Oğlu Rüstem, hatta kelesi kesikken, kellesini koltuğunun altına alıp, düşmana saldıran, masal.

**Çanakkale savaşında, komutanlığın (Mustafa Kemal'in) yönetimsel dehası görülmezden gelinip, güya bize yardım eden, düşmanı sarıp yok eden tinsel bulut. Bu bulutu Mustafa Kemal'in kafasına yakıştıramayan, yani Mustafa Kemal'in azim kararlılık ve ne yaptığını bilirliğin, bu süreci yönetme gücü başarısıdır, diyemeyen, maksatlının yalanı. Ki Mustafa Kemale izafe etse de yalan yanlış olur Gaziyi ve mücadelesini küçümsemiş olurdu.

*** ""Çaresizlikte umut olanda
Seni hatırlarım çocuk. Bayram Kaya "" o umutsuz günlerde yaratılan efe diyarı söylenceleri. Örneğin ""yalnız efe"" Dağda kayalar, ovada ağaç bedenini gizlermişte arayan onu bulamazmış. Hatta ölüsünü dağ, öyle gizlemiş ki, cesedi yani öldüğü bulunmaz, bilinmez olmuş.

****Ulusal kahramanlık süsü verilmiş görünümlü, ama zulada ovaya inerek halkı soyan, talan yapan, dağa çıkış tutumlarında yaratılan kahramanlar!

Bayram Kaya

Derinlemesine Atatürk/ Teferruattan Arı 2

Saygıydı kurtarmak taassubun kucağında
Katlanmaydı karamsarlık tüterken ocağında

Diz boyu sefalet, çekeri inandırılma kader
Yaşasın baştaki, müptezel olsak da heder

Yerinme sahiplikle, boştur gitmedik yurda.*
Zamandır gidersen, güç ve zülümle burda.**

Şandakidir nutuklar, boş kazanç hanesi.
umut sürülür, kırım gelir her bir tanesi.

Fayda etmez andaki sarflar ahvalesi.
Görünen sondaki çırpınışların can havlesi.

Anlamdaydı nesneli öznelde tartan us kefesi.
Kemal'likti karizmatığı tarih felsefesi.

Bir görülmüşse ahval, yaşam zaruratta,
Hakikat gerçektir, ansı teferruatta.

01.07.2007

Açıklama

1 ve 2. bente genel sosyal yaşayış, erk (padişah) için bir halk ümmet varoluşun öldürdüğü, halk eğemenliği; erkin, halk yaşamı için var edildiği, halk erk eytişimi, düşünmesine dönüşmesi çalışıldı.

3.beyit ihmalleri vurdum duymazlıkları, sahip olunamayanı bilmenin ya da bilememenin tedirgin eden korkuları. Uzun bir sürecin gevşek fazlı salınımı. Bir imparatorlukta kaygan bir idari yapı ve sahip oluş, gidemeyen hizmet ve icranın; yaptırım yatırım gücünün, götürülemediği yerler. Gitmesekte gelmesekte, bizimdir mantığı. Ve kaygıya zorakilikle sahiplenme bilingsizliği. Atatürk bunu da gördü ve misakı milliyi oluşturdu.

4. beyit hayalci, ve hamasi olmayışıdır. Çevresindeki kurtuluş reçete bombardımanından aşkın olmasıdır.

5. beyit acı son ve gerçeği görüşün yeisi ve palyatif çözüm, kafa karıştırma, hala durumu kavrayamamanın tezahürüdür. Hatta mandacı dayatmalarda bu acı reçete ile sürülmüştür.

6.beyitte, Atatürk emir altı oluşun çelişkilerini yaşıyordu. Oysa kendini öldürmüştü ama bu süreci başlatacak yol yoktu, yolda metodu belirleyecekti. Trablus direnişini örgütlemesi, yıldırım orduları kumandanı iken 3. bent anlatımını daha iyi görmüş direnme nafililiğini anlamış, ordu silahını teslim etmeyip, yerel halka dağıtmıştır. İlerde (şekilenmemiş ama) oluştura bileceği halk ayaklanmaları için, örgütlenme ve hazırlığını izhar etmiştir.

7. beyitte tüm, emsallerine göre (5. benteki karmaşaya gör) daha gerçekçi,

şartlara uygun davranılır olması, nedeni ile, yaşananların 19 Mayıs 1919 sürecini öldürmesi ve karar kılınmışlığın icrasidir.

Yani Atatürk budur, gökte zembille inmiş değil, sürecin diyalektiği ile oluşmuş kendini öldürmüş deha bir gerçeklik. Olağan üstülük içermez. Tüm süreci kusursuz denmez, ki sosyal süreç budur. Yanlışı ile kendini doğrulayan edimsellik, elinde mutlaklık içeren semavi destekli şaşamaz rota yoktur! Atatürk'ü de ayrıcalıklı ve Atatürk yapan budur. Yanlışı ile oluşan, eytişimsel nesnel süreci belirleyen, beyindir.

Sayfası yaşandıktan sonra yanlışı belli olan, karalanmışlıkların öldürdüğü, somut Türkiye Cumhuriyeti gerçeği ve başarısı ile, sürece sokulmuştur. Tüm taraf dünyanın zor sindirir ve şaşkınlıktan bir lokmada yutacakken yutamamanın hayreti, zoraki kabul edişi ile; mazlumların alkış gıpta ve öykünme örneklemesi ile revaç olunan bir diyalektiktir. Yeni süreçte yeni yanlışı olabilecek, bir eylemsellik, aklilik, Atatürk bu dur. Kendinden önceki muazzamlığın, günahlarındaki çöküşün ama doğal siyasal nüvenin, kalıtımsal özünü doğru yer ve zamanda harekete geçiren işlevselliktir. Şükranlarımla ve minnetle...

Bayram KAYA

Şandaki nutuklar: Atatürk'le düşününce ümmetçilik. /şimdisi başka

* Ekonomice, eğitimce, yol, refah, kültür yaşaması, asayiş vs. her tür gidilmemişlikle, gidilmedik yer senin değildir. Bu tür kayıpların yitirilişlerin alameti şunlardır.

Önce:

1-Yerli güç unsurlarla uzlaşıp baskı ile sahiplenme başlar (aslında bu sonun başlangıcıdır) .

2-Yetersizlik gösterip, yabancı unsur denetimi bir tür proje çalıştırması ile, sahiplenme. Bu iki hal, Osmanlı'nın da başını yemiştir. Duyun-u umumiyelerle...

Atatürk Osmanlı'nın gitmediği yerlerdeki kaybedişi acı biçimde, gerek Trablus'ta gerekse Şam, Halep direnişleri ile; Yıldırım orduları kumandanı iken, görüp, bizatihi tecrübelerini Kurtuluş Savaşında pratiğe dökmüştür

** Ya, hem gücünle (askeri gücünle, zor kullanmayla) oraya (buraya) gitmek zorunda kalırsın. Ya; hemde, daha da vahimi, güçle oradan (buradan) çıkarılırsın

*** Zamaniyle yapılmamış, ama şartları çok değişmiş, sorun iken, sorunsallaşan duruma; el atma telaşı. Ve bunu düşmanlar yaratarak entrika sayma karıştırması. Kendinin muktedirliğinde iken, sırasıyken, el atmamışlık entrikası, gidebiliyorken gitmemişliğin vehametindeki, sonu yitme olan durum. Tabii burada kendiliğinden yeni şartlarla değişme doğuyor. Sonradan güç yetiremezlik olacak kaçınılmaz bu.

HAHİKAT VE GERÇEK: Birbirine bağımlı farklı kavramlardır. Hakikat; nesnenin özneldeki (bilinçteki) algısı yansıması, bilgisidir. Yaklaşık bilgidir. Gerçekse; öznelin dışındaki, var olan nesnelliktir. Yani hakikat; düşünme ile gerçek arasındaki uygunluktur. Doğru sözcüğü ile de karıştırılmamalı. Doğru hakikatın vazgeçilmez

koşulu. Yani doğru mantıksal işlemin; hakikatsa bilgisel işlemin niteliğidir. Örneğin ağaç gerçektir. Bizdeki ağaç bilgisi hakikattir. Ağaçsa kökü olmalıdır; doğrudur

Bayram Kaya

Desem ki...

Canın ever, evgi durur
İçsinilir sevgi
Seviler uzak
Tez durur teslimiyetteki vekardan
Bir işmara kalmış tık nefes.

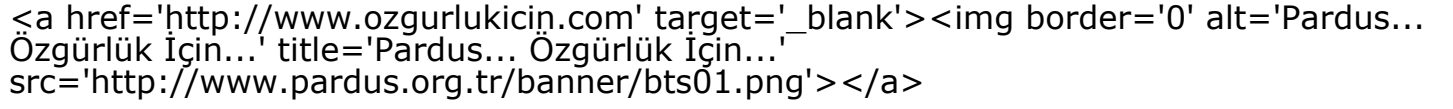
Ey sevgili haydi gel desem
Bilirim an olacak fizan
Tepeden tırnağa sevinç giymiş
Etekler uçuşmada
Baş da dumanlardan hale
Uçacak sevgili, uçacak
Tayyareden kanatlar
Yıldızdan ışıklı gözler
Mabut evi
Tüy gibi hafif coşku
Uzaklar yol, yollar kavuşum
Tarih olacak canım tarih
Sevgin sarayı, tacından kıymet.

Desem ey sevgili, bu musun
Hal olacak arzu duracak
Bilirim tık nefeste, tık tık vuracak
Baş egecek, kaş ıvecek
Yanak aldan gülücüğe
Dudaklar devim serecek
Kollar avare
Yığılmadan beter
Düştü düşecek
Nirengi evi*
Tamlık durduda, niceltimde
Gözler arayı, işiltılarda kıymet
Can edecek bayram, bayram edişte

Şen,beni bırakırsın ey sevgili desem
Öfke olursun, duman dururda sararsın
Bir seni görürüm o an, haletten içre
Haled(t) i bakarım
Beden bir yana, tin biryana yarılır
Sararda sarar tin, katışır bene
Işık matruşka soyulur, hale hale
Beni konuşur
O haletten bakar bana
Yarılır haled
Bir yarı duman, bir yarı sarılan
Parçadan birliğe yol oluş
An durur sevgili an, efsun bende zan.

12.10.2007

Nireng: Büyü, efsun/ büyü, kişisel duygu/ dayanakla belirleme
Haled: Kalb
Halet: Yüz sima, durum, görünüş- Misalenen, manen seyretme

[Pardus... Özgürlük İçin...](http://www.ozgurlukicin.com)
 src="http://www.pardus.org.tr/banner/bts01.png"/>

Bayram Kaya

Devlet 1

Erken dönem totem topluluklarının, asla bir devleti ve devlet düzenleri yoktur. Ön ittifakı dönemin dahi, devlet olma özelliği hiç yoktur. İttifakı yapı, ortaya çıkan kült merkezlerini; nesnelce özne olmayı inşa edememekten ötürü, ittifakı nesnel somut anlamalarını iman (ittifakı totem karşısında ittifakın yöneten kurul gücüne söz verme oluşla) kuralı edip, ancak yaptırım sal sistemleşebiliyorlardı.

Bu nedenle bu dönemin kurulan ittifakları ve ittifakın dağılma, yeniden bir araya gelme, ittifak içinde sürgünler yaratma vs. gibi nedenlerine özgü oluşan imanı dil anlatımları vardı. Bu dil; önceki sosyo toplumsa hafızaları silmedeki, travmaları yok etmedeki seremonice ritüel olan dil ve anlatımlardı.

Tarihsel evrim; ittifakı dönemin seremonice ritüeli dili olan bu kalıp dil sözcüklerini, ilerleyen günün şartlarındaki değişimlere göre anlamında eğip bükme, yaptılar. Tıpkı totem dönemdeki kardeş aitlik kavramıyla, ittifakı dönemin kardeş aitlik kavramının aynı olmamasıyla; mülkiyetçi dönemin mirasçı olan kardeş kavramının aynı olmaması gibi.

Örneğin; Dumuzi-İnanna veya Gilgamiş-Geştinna ya da Hava-Âdem kardeşler arasındaki, kardeşler evliliklerindeki kardeş tanımı, bugünkü kardeşler tanımıyla aynı değildirler. Kardeş kalıbı aynı ama anlam çok farklıdır. Bu kardeşleri bugünkü kardeş anlamıyla aynı kılarırsak iş, içinde çıkılmaz olup, bilgi ve süreçler evrimini yok ederiz.

Yani dünden bugüne dil, harf, ses aynılığı ve benzerliği olan kavramları değişmiş, dönüşmüş şekliyle bugünkü yerleşmiş dildeki kalıp söylemleriyle anlarsak, o dönemin konuları anlaşılabilir olmaktadır.

İttifakı dönem, köleci ittifakı dönemle mülk edinme ve mülkten yoksun kılma süreçli yarılımlar içine girdiler. Mülk edinmeyle, mülk edinmemeyi kuşatan ittifaklarda, mülkü olan; ittifak içindeki yukarı toprakların totem yerli grupları vardı. Bu grupların mülk üstünlüklü egemenlikleri, yön coğrafyasına göre söylenmekle, bunlara gök toplulukları demeye başladılar.

Gök toplulukları mülkü olan (kaderi elinde tutan- şanslı olan) , mülkün işletilmesini (kaderi yönetmesini, şansını devam ettirmesini) bilen ve mülkü elinde bulunduran grup oluşla, kendilerini diğer grup algısına zımnediyorlardı.

İlerlemiş bir ittifak içinde, maddi güçlerini geliştirmiş Mezopotamya gök (yukarı yer) toplulukları, bu güçlerini çevreye ihale ve ihraç etmeye başladılar. İhraç sonunda ihale, çevre grupları üzerine, efendi köle ilişkisi şeklinde; ya da hizmet eden ittifaklı gruplar olarakta kalıyordu. Ön ittifakı süreç kült alanı, şimdi efendi köle uzlaşmaz zıtlığı içinde salınımlarıyla, yarılmaya dallanıp budaklanmaya başlamıştı.

Maddi güçlerini ve buna bağlı öznel mana güçlerini geliştiren gelişmiş gruplar birliği, gelişmemiş grupları köle ederek veya gelişmemiş gruplarla yeni bir iş anlaşması kılarak, mülkleri üzerinde çalıştırıyorlardı.

Bu ittifaka göre maddi güçlerini geliştirememiş geri grupların mülk edinme hakkı olmayabiliyordu. Mülklü grup, diğer grupları mülksüz kılmanın egemenliğiyle; kendilerini gökten olan grup üstünlüğü oluşla algı yaratıyorlardı. Bu algı giderek efendi (yöneten) , köle (yönetilen) algısını adım adım biçimler olmaya başladı.

Gök ehlinin (grupların) niteliği, malik (kader-talih-şansı) oluştu. Mülkü olmak gök yerli

grupların hakkı oluşla ortama ihale ediliyordu. Yani gök yerli gruptan olmak; rızıkla, mülklü olmakla eş anlamlı bir sınıf dayanışmasına dönüşmüştü. Köleci ittifak, giderek araları açılan keskin sınıflar ittifakına dönüşüyordu.

Gök grupları içindeki mülkü olma, algı yönetimi; köleci anlamaların yansımalarıyla ön ittifakı dönemin anlamaları arasında, yer değiştirmenin öznel anlatımlarına dönüştüler. Her gök yerliler mülkü olup ta egemeni değildi. Egemeni olma mülkü olmayla, mülkü olma da genelde gök yerli grupların başat olmasıyla ortaya konmuştu.

İdeoloji de mülkü olanın ortaya koyduğu kural ve kaideydi. Mülk şanstı. Mülk güçtü. Mülkün sahibi konuşurdu. Yani mülk (güç) yönetirdi. Devlet, köleci ittifakı sistemin mülk edindirmesiyle, sistemin mülkü sahiplenmesiyle; adım adım ileri süreçlere doğru özne-nesnel inşa olacaktı.

Kimi başat gök yerlilerin mülkü olması, sonraki dönemlerde yer-yön adları ortaya kondukça; gök kavramı, egemeni mülkü olan gök yerlileri de anlatır olmaya başladı. Bu anlatımda üç gök kavramı oluştu. Yukarı yer denen gök; yukarı yerden gelen egemeni gök ehli grup. Meteorolojik olaylara sahne olan hava yuvarı olan gök oluşla üç anlamla anılır olmaya başlandı.

Değişen gök tanımı nedenle, ezen ezilen; efendi köle çelişkisiyle keskinleşen mücadelelerin ideolojisi ileri dönemlerde yaratan tanrı kavramıyla göksel ilahi tanrı olmuştu. Kölelerde, gök yerli grup elindeki mali zenginliği, gök yerlilerle eşleştiren bir hafıza vardı.

Bu eşleştirme yapan köleci hafıza, henüz durumu kavram ve öznel anlamalarıyla seremonize edici tutum yapmayı tam yerli yerine oturtmamışlardı. Tam oturmamış bu hafıza yansımalarının gel-git yapan süreçleri vardı. Gök yerlilerle, mülkü eşleştiren anlama; Hava olan göğün, mülk müktedirliği ve mülkü takdirle vermesinin sınıfsal ideolojilerine dönüştürülmüştü. Yani göğün (Tanrı'nın) mülkü takdir etmesiyle de süreç yansımaya ve yansıtılmaya başlanmıştı.

Sürecek

Bayram Kaya

Devlet 2

İttifakı köleci düzenle, artık; yenilen içilen şeyler nimet ve rızık olmuştu. Bu dönemde erken dönemin totem yasakları, dini iman nedeniyle temiz ve helal rızık oluşla belirtiliyordu. Diğer yandan da zenginin malını çalıp çalmamanızla belirleniyordu. Şimdilik efendinin sizin emeğinize el koymuş olması bir şey ifade etmiyordu.

Ortada bir mülkü olan vardı. Bir de mülkten yoksun olan. Mülkten yoksun olanın emeğinden demle söz edilmiyor, mülksüz olanın mülkü olanda çalışması gerektiği buyrulmuştu. Özne nesnel ifade dili bu tür ideolojiye göre yansıtılıp geliştirilerek, aksayan süreç olgu ve olaylarına anlamlar veriliyordu.

Şimdi iman, sınıfsal ideolojydi. İman, ön ittifakı dönmedeki etki alanı oluşla etkimeye devam etse de; artık ittifakın imanından eser kalmamıştı. Bunu ilahlar takdir etmişti. Mülkü (rızkı-şansı) takdir etmek göki olan ilahların (mülkü olan yukarı yerli efendilerin) işi olmuştu. Takdir etme gibi yerleşen tanımlar efendinin köle rızığıyla oynamaması gibi göki olan ittifak içindeki varlıkların rızıkları dağıtması türünden anlam, anlatım ve yorumlamalarla; eski kavramsal söylemler anlam bozulmalarına uğramaya başladı.

Tarihsellik, her bir sınıfsal inançların ve mülkiyetçi ilişkilerin türlü evrimiyle mülkü olan mülkü yöneten talihli grupları ya da şanslı kişileri süreç devletlendi, devlet edindirdi. Devletli kılınanlar da devlet olan bu zenginliği, bu mülkü çekip çevirmenin, mülkü elde tutmanın uzmanlık ilişkileriyle donandılar. Ezen ezilenler arasındaki çelişkilerin sürtüşmelerinden doğan rekabeti kült uzmanlaşmalarından karmaşık hale gelen devleti, tarihsellik; süreç seçme ayıklatmalarını yapa yapa bugünkü hale getirtmiştir.

Osmanlı da devletin adı, "mülktü". Bu nedenle topraklar, zanaatlar, ticaretler padişahın izinle kontrol ve tekelindeydi.

Bu nedenle 1800'lü yıllara değin devlet kavramı her daim farklı şekillerde kullanıldı. Bu anlatım şekli başlangıçtaki tarihselliğin akışı içindeki devlet kavramını oluşma evrelerini içermenin sürecine, uygun bir tanımdı.

Bir yandan ezen ezilen kutuplaşmaları ve bu kutuplaşmaları yöneten biçimleyen tutum (ahlak) ettiren iç süreçler bir yandan da çeşitli girişmelerle dıştan İttifaklarla, ikizleşen tevhitler yıllık, altı aylık, hatta mevsimlik devirlerle sırayla (çarkı felek usulü dönen devri daimle) ittifakı yönetimin başına geliyordular.

Bey, ensi sürecini içinde olan kült kişileri; çarkı felek usulü dönen zaman sırasıyla (keşik nöbetleşe) yönetimin başına geliyorlardı. Yani ittifakı bir eski totem gruba ait kişi talihli oluşla yönetimin başına geliyordu. İşte bu talihli ya da şanslı olma işine de, devletli (şanslı-talihli) olma deniyordu. Şansını ve devleti (mülkü) elinde tutan kişinin başına da, devlet (malın-mülkün) kuşu konuyordu.

İttifakı oluşmalar içinde yönetime geliş şekli bir türden durum değildi. Bunlardan birisi de, çarkı felek usulüyle yönetimde bulunmaktı. Çarkı felek usul çerçevesinde mülki yönetimin tevhitçi başı; kimi kez grup içinde ya da gruplar arasında; koşu, yürüme, zıplama, atlama vs. türü müsabaka sonundaki sıralamaya göre devleti (mülkü) yönetiyordu. Bunu kazanan da yönetime gelip yine talihli oluyordu.

Sadece bu da değildi. Köleci ittifakı sistem, mal edinme ve mal edinememe ikilemi oluşla, mülk ve mülkün korunması üzerine inşa oluyordu. Köleci ve emperyal Osmanlı'nın devlete mülk, mülke de devlet demesi çok doğaldı. Örgütlenme yapbozları bu mülk edinme ve bu kabilden mülkü korumanın ekseni etrafına olan sarım lamalardı.

Giderek mülk Allah'ın olmuştu. Allah mülkü dilediğine vermişti. Padişah ta Allah'ın mutlak vekili ve gölgesi oluşla (asıl ne yaparsa gölge de onu eyleyişle) , mülk padişahındı. Devlet, padişah demektir.

Açıkçası mülk sahibinin sıfatı devletti. Zenginlik devleti (mülkü) olmaktı. Ya da devletin sahibi olan kişiler, şanslı talihli olan mülk sahibinden olmaktı. Mülk üzerinde olan, devleti olmayan insanlarda bu mülkün kapsamı içinde oluşla; bir başka alınır satılır mülktüler (kuldular) . Çünkü Allah'ın mülk verdiği (el rızkul Allah) rızklı kişiler, bu tür şansa sahip oluşla, talihli; seçilmiş kimselerdi! Köleci olan mülkçü ittifakı düzenin temel ideolojisi ve yapılanma iman kültü buydu.

Mülkü olmayanın kaderine de mülkü olanın, mülkünde; köle oluşla çalışmanın; alınıp satılmanın talihi yazılmıştı. Bu dünyada gülmeyenler öte dünyada gülecekti. Mülkü olmak demek, dönemlerin yönetiri olmasıydı. Yönetemezseniz köleyi çalıştıramazdınız. Şimdiki dönemde de, iş bulup çalışmanız bir başka şans talih işi olmuştur. Bu nedenle örgütlenmeyi finanse edemeden devleti yönetemiyordunuz.

Yani mülk=devlet=padişah aynı vurguyu değişik açılarda tekrarlıyor ve sürece yabancılaşıyordu. Mülk dayanışan sınıf güç birlik ittifakı ile devletlerin güç birliğini, devletlerin güç birlik ittifakı ve tevhidi de, tevhidin (birliğin) başını ortaya çıkarmıştı. Bu nedenle "kara budun" olan (halk ta) mülk sahipliğiyle devletli olmanın, ya da padişahın kuluydu (kölesiydi) .

Sürecek

Bayram Kaya

Devlet 3

Bu teokratik imana dayalı sistem inşası Romalılarda Roma latifundialarıyla, patrimonializm oluşla tanımlanan "Tanrı'nın mülkü dilediğine dağıtması ve diğer dilediği kara bahtlılara da kölelik olan hizmetçiliği kara bahtlı, bahtına düşürmesi fikri"; Osmanlı'ya da geçmişti. Osmanlı hem Doğu Roma imparatorluğuna irtibatından ötürü, Doğu Roma'dan; hem de Bizans'ın İslam üzerinden yaptığı bu etkileri, Osmanlının doğrudan İslam oluşuyla ilahi takdirci mülk anlayışını iki yoldan da kendisine bahşetmişti.

Devlet zenginlikti. Devleti olmak, devletli olmak mülkü zenginliği olmaktı. Zenginliğiniz varsa, devletiniz vardı. Zenginliğin, mülk zenginliği olması yanı sıra sağlık zenginliğinin de olması demektir. Bir nefeslik sıhhati olmayanın dünyada sırf mülk zenginliğiyle devlet bulması olmaz, diyordu bir sultanın sözü. Devlet; malı, mülkü olmaya dek muktedirliği özgün tasarrufla, yönetme işi oluşla ortaya çıktı.

Dini sistemlerde, mülk ve mülkün talihli insanlara bağışlanması olan devlet ya da mülk sahipliği; "bir ölçüye, bir takdire göre" gökten inmeydi! Mülk sahipliği devlet, mülk sahibine raina oluşla, mülkü çekip çevirme, insanı mülklü oluşla gözetme, gibi referans değerlerinden hareketle güç (mülk): yönetmeye, insan köleleri de yönetmeğe başladı.

Yönetme işi en çokta çobanlık mesleğindeki gütmeye, güdülme eylemlerinden akislerle insan bilincine eşleşen bir yansıma oluyordu. Köle insanı ve mülk kutsallığını raina ediş (bizi gütmeye) idare etme işi (çobanlık etme): "gökten" Tanrı bağışı oluşla gelmişti! Oysa kölelik, köylülük, reaya (sürü-halk) oluş sa, yerden bitmeydi.

Düzen gökten gelenle, yerden bitenin; öznel düzenlemesi olan köleci-reaya (sürü) ideolojili düzendi (ilahi nizamı) . Kutsal olan buydu. Peygamberler dahi gökten gelen seçilmiş (şanslı) vahiyçi çoban oluşla devlettiler (talihli-şanslıydılar) .

Peygamberler devlete (mala=mülke o yönetime) konmuşlardı. Peygamberler devletin (malın-mülkün- yönetimin) üzerine oturmuşlardı. Mal, mülk yoksa devlette yoktu, yönetmek te yoktu. Şans-talih-kader-kısmet- alınyazısı da yoktu. Mülk olmayınca devlet ve devletli olma (ihsanda bulunma) alınıza yazılamazdı. Bağış, sadaka ve hediye içinde bulunma devletli olanların işiydi. Çobanlık asası, gökten gelenin size el verdiği alamet oluşla; sürüyü yöneltmenin meşruiyetlik muktedirliği idi.

İşte siz böylesi bir referans değerleri oluşması içinde hareketle aksamalarına göre süreci balans edip geliştireyordunuz. Bu balans edilmeler sırasında köleye göre göz açtırmayan yaklaşımlara karşı devlet yapılanmasına karşı olduğunuz zaman, siz; fesat, münafık, imanı zayıf oluşla günahkâr ve katli vacip kullardan oluyordunuz. Nizama (düzene) başkaldırdınız mı, Allah'a başkaldırıyordunuz!

İşte devlet tanımı mülkü yönetme çarkı felek usulü yönetim düzeni olan sıralamalı yansımadan ötürü adını alıp, anlamını buluyordu. Süreç, bir türden süreç değildi. Mülkü olanların yönetişle devlet etme egemenlikleri; sınıflar, zümreler eli egemenliği oluşla; oligarşik egemenliği ortaya koymuştu.

Mülkü olanların da tevhidi ve tevhidin yeniden ve tevhide göre kurumlaşmasıyla bugünkü devlet çarkı olan sistem; o eski ittifakı köleci düzendeki mülk edinme ve mülkten yoksun kılınmanın ideolojik alan devinmeleri üzerine inşa olmuştu.

İttifakı köleci yapı, totem meslekli mülk egemenliği olmanın ve totem meslekleri olmayan grupların yönetme, yönetilme süreçleri akışı; aile boyu mülk edinme

süreçleriyle kişisel mülkiyetlere dönmüştü.

Bu süreçlerden hareketle tevhit, mülkü olanların müşterekliğinde mülkü ve sürüyü yönetme oluşla yol aldı. Bu size rağmen (ezen sınıfa rağmen) , sizin bilinciniz dışında bir alan oluşması oluşla da egemen sınıf üzerine de yansıyacaktı. Ne kadar ezen olursanız olundu. Devlet soyut anlamalı somut yapılaşma olmanın kendine özgü sizden bağımsız kuralları sizi de bir biçime sokuyordu. Bkz. Çevrenin salındırma etkisi.

Ortam salınımıyla devlet kendisine özgü iç ve dış nesnel ve öznel nedenlerden kaynaklı zorunlu müesses (kurucu) bir yapı oluşla insan öznelliği etkili şekilde düzen ediliyordu. Bu dönemlerde köle köle kalmak şartıyla; sizin dışınızdaki nedenlerden ötürü köleye kimi hakları vermeye eliniz mahkûm kalıyordu. Bu mahkûmluğunuz; ihsan, merhamet, acıma, koruma, gözetme gibi ne idiği belirsiz uçuk ifadelerle, kendisini meşrulaşışla, kendisini kendisine yabancılaştırmaydı.

Devleti yapılaşmanın böylesi yalın halden giderek karmaşık bir müesses kurumlaş yapı olması, sosyo toplumsa olmanın üzerine ve hem de bu nesnel öznel gerektirmelerin üzerinde devinmesiyle oluştu. Ve dahi devlet, bu nesnel öznel devinmeleri kurallı ve işlerliği oluşla yapısal kesikli sürekli devamlılığı gözeten, kurumsa kimlikli tüzeldik olabilmeyi belirtir.

Eğer devletteki organize ve olaylarda büyümek, kesikli süreklilik olmasaydı; devlet mono blok oluşla; olgunlaşıp gelişemezdi. Devletin geliştirici ve dönüştürücüsü birçok iç ve dış bağ olan değıştircilerdir.

Sürecek

Bayram Kaya

Devrimdi

Devrimler hep mahzundurlar
Yüz döküşünden
Bu yüzden ıslak bakıp
Rahmet gibi yıkar adamı

Mutluluk çağlarının eşiğinde de olursa
Fırtınalar sıkışır
İhtilaller kopar
Bir devrimin sessiz çığlığında

Karşıtlıktır şeytan
Bir acaba sokar
Korkmaktadır yanlış
Tuzaklar leş (ölüm)
Leşler peş kokar

Çiçeğini açarken gonca
Oluşadır kendisi, sonca
Bir bilinçti ruhu bedayla
Anlam işi, bu olacaktı fedayla
Yok, olup batmadıkça
Ha ağıda kesmiş, ha razısın fonca.

Zaferi tutarken gözlerin
Görkemin ahenginden
Kamaşmadı mı?

Fırtınalar çıkarırsın
İhtilaller kopar içinde
Bir devrimin sesiz çığlığında

Bırak devrimler
Sevgiliye bakar gibi ıslak dursun
Devrimin kalbi küt küt vursun
Duyarsızlık pas tutsa da
Batacak olanı, ağıtınla yursun
Aşılmaz bir arzuyla şuursun

Sen çocuk
Kahpece olan kekle
Osminyum kadar ağır fekle
Geleceği tutacaksın elinde
Güneş'e sarılırken
Kucakların yanmadı mı?

Her bir çocuk
Güneşi taşıyacak
Güneş
Öbeklerden toplanıyor
Osminyum bulutu ağırlığında
Her bir çocuk
Her bir yerde

Her bir yer
Her bir derde
Nekahet sınımla
Gün tutar
Baş ve son serde

Zaman tutuşur dimağda
Bedrettin'den
Kemal'e
Aks edıştır gözler
Ne yaşır
Ne de kurudur tuzun (göz yaşı)
Şeytanın ömrü kadar kısa
Kemalin sürekliliğince uzun

17.12.2010

Beda: Burada sosyal toplumsal değişmezlik sanısının, değişirliği anlaması. İnsan kaza ve kaderinin (Tanrı'ca) değişe bilirligi.
Nekahet: Hastalıktan kalkma iyileşme, hastalıktan sonraki durum. Burada değerlendirilmiş olan sağlıklı olanı kitlelere götürmedir.

Bayram Kaya

Dış Dünyayı İçe Aktarıcılar

Biz olgu ve olayları semboller dünyasının dili ile anlarız. Anlama ve çeviri dünyamız ancak ve ancak sembollerle eşleştirilerek öğrenme ve anlama dünyası olurlar. İç dünyamız bunlarla bir düşünmedir. Tıpkı rakamlar gibi ilim, din ve totem bu bağlamda bir semboller dilidirler.

Semboller bir çevri dilidir. Semboller bir anlama, anlatım dilidir. Semboller bir yorumlama dilidir. Sizde dış dünya arasındaki semboller bir aktarma bir aktarıma aparatı işleviyle kullanılırlar. Yine animizm dış dünyayı iç dünyaya aktarıp okuyup değerlendirmenin, özneliği olmaların bir sembolizm dilidir.

Çekilmiş bir fotoğrafınızı, bir kitabı; bilgisayara nasıl tanıtırsınız? Ya da bunları bilgisayarınıza nasıl aktarırsınız? Elbette ki bu işleri değiştirici dönüştürücü oluşla kodları çözümleyip kodlama yapan aracı aparatlarla yaparsınız? Burada fotoğraf makinalarıyla çekilmiş fotoğraflar ve kitap gibi dökümanlarınız bilgisayarınızın dış çevresidirler.

İnsanların birbiri ile iletişimi olan konuşma dili, konuşma dilinin alfabeğe çevrilmesi; aritmetik olan işlemleri rakam diline çevirmeniz, taklit yapmanız, jest ve mimikler gibi aparatlı iletişimlerin hepsi bir semboller dilidirler.

Her semboller, kendi imini, kendi cimini, kendi mimini, kendi işaret şekil ve simge kalıplarını üzerinde taşıyışla bu etkileri bu kalıp imlere çevirirler. Kalıp imler sizin iç dünyanıza geçişerek, iç dünyanızdaki dilinizce okunabilir kodlara çevrilirler. Bu semboldü aparatlar bencilliğinize hitap eden okutmandırlar.

Dil, alfabe, rakamlar, bilim, din, iman, siyaset, üretim gibi semboller dış dünya ile aranızda duran çevirici ve çevrilicidirler. En son sizin bencillikte öznel vücut kimya dilinize de çevrilirler. Bu bağlamda bilgisayar dili, totem aktarım dili, dini ve bilimsel aktarımlı dillerinin hepsi birer, sembolizm dilidirler. İletişimler bunlara özgü işaret ve semboller üzerinden iç dünyamıza aktarılırlar.

Totem bir transkripsiyon dilidir. Transkripsiyon bir ortamdaki etki ve bilgileri diğer bir ortamın etki ve bilgisine çevirme, dönüştürme işi olan veri aktarma dilidir. Verileri anlaşılır kılmanın çeviri yapıcı kalıp dilidirler. Totem sembolizmi, sosyal ortam bilincini kişi anlamasına çeviriyle, ortam bilincini kişiler bilincine çeviren okuma ve anlatmanın söylem dilidirler.

Totem sembolizmi, bir yönü ile gizliyi, bilinmez olanı açığa çıkararak, ortam okumanın söylem sel olan dilidir. Totem, kendisinden öncesinin bilgisi olan aktarımları olan insiye bilgisini sembolize etmenin aktarım dilidir de. Bu insiye, sosyal ortamı ilgilendirdiği kadarla insiye olmuş bir atalar deneyiminin, aktarımı olan bilgidirler.

Oysa dini, imani olan sembolizm aktarımları, sınıfsal oluşuyla hemen her şeyin gizli öğreti ve aktarımı olmanın ilahi bilgisiydi! İnsan düşüncesi ve bilimsel gelişmesinin yavaş olduğu dönemlerde dinlerin her şeyin bilgisi olmaları ve değişmezlik öğretisi iddiaları, o günlere yeterli oluyor ve kişisel bilinçten büyük olan, sosyal bilincin öğretisi oluşlarıyla insana büyüleyici geliyordu.

Oysa insanın farklı farklı alandaki bilgi ve deneysel, bilimsel gelişimleri, sosyal gelişmelerin ve sosyal değişmelerin çok çok önüne geçtiler. Bu öne geçiş nedeniyledir ki dinlerin kendilerini her şeyin bilgisi sayma megalomanlığını anlamaları çok zor olmadı. Ama hala bilmezlikler üzerinde müyesserdiler (etkindiler)

İnsanlık, kendi ilerleyen süreçleriyle; dış çevreyi iç dünyalarına aktarma işini, başka semboller üzerinden yapmağa başladılar. İttifakı dönemle birlikte önce iman sembolizmi üzerindeki aktarıcı ve dönüştürücüleri kullandılar. Daha sonrada nesnellığın, deneysel bilimi olan anlamalarıyla dış nesnellığı kendi iç dünyalarına aktardılar.

Yani erken dönem (ittifak öncesinin) insanlarına dış çevreyi; imani anlamalı dönüştürücülerle ya da bilimsel olanın nesnelce duyusuyla açıklayıp, anlatamazdınız. Bu tür dış çevre etki ve girişmelerini anlatmanın kalıplarını bu tür aktarıcılarla oluşturamazdınız. Bu dönemler insanın doğayı izlemesi ve doğayı gözlemesi oluşla doğada sağlaşmanın insana kodladığı aktarımların ifade edilmesi, dünyasıydı.

İlerleyen süreçler üreten ilişkiler süreciydi. Üreten ilişkiler ve mülkiyetçi ilişkiler nedeniyle insanın doğayla olan girişmesi bambaşka bir girişmenin ilişkisine dönmüştü. İnsanın doğayla ilişkisi doğayı ve kendisini üreten bir diyalektik üretim ilişkisine dönüşmüştü.

Böylesi üreten diyalektikti ilişkinin iç dünyaya aktarılması da bambaşka olacaktı. Üreten ilişkiler; kendi anlaşılmasını ve kendi görüntü kalıplarını, insan dünyasına aktarma işini hep kendisi oluşturuyordu. Bu olup biten şey yepyeni bir kod çözümlenemeydi. Yepyeni bir kodu anlama ve kodu okuyuşla, insan içseline aktarmanın dil kalıplarıydılar.

İnsanlık nesneyi; nesnel oluşuyla; mini minnacık ta olsa; anlamaya başlamıştı. Bu minnacığın dışında olan daha büyük etki oluşla çözümlenemeyen nesnel aktarımlar da vardı. Totemi anlamamanın imani anlama ve anlatma oluşuyla bu çözümlenemeyen etkilerde aktarılmaya başlayacaktı.

İmani aktarımların iki ana nedeni vardı. Bu nedenlerden birincisi ittifak içinde birçok üreten ilişki çeşitliliği olmasıdır. Bu çeşitlilikler birey insanda (üreten nitelikli emekli insanda) birey insanın mesleki bilincini geliştirirken, mesleği aynı meslek olmayan insanlarda da insanın anlama körlüğünü ortaya koyuyorlardı.

Yine insanların totem mesleği olan üreten ilişkileri, karşı gruba olan insiyenin den ötürü, karşı totem meslekleri insanlarda anlama güçlüğü yaratıyorlardı. Böylece her biri farklı totem mesleği diğer mesleklere yabancı olmuştu. Yabancı meslek dillerine insanlar, Fransız kaldılar.

Bu nedenle her biri ayrı mesleki bilgi olan aktarımlar; herkesin anlayacağı bir dil değildi. Anlaşılmaz olan bu kendilik aracı bir imani dil sembolizmi üzerinden ortaya konacaktı.

Peki de o günlerin koşullarında emekleyen bir nesnelce dil olanın nesnelciliğiyle ve yine gelişmekte oluşla tam anlamıyla kullanımda olmayan imani kalıplı dili erken dönem insanlarına aktarıcı oluşla kullandırtamazdınız. Şu halde erken dönem insanlığına dış dünya algıları nasıl aktarılacaktı? Dış dünya etkileri erken dönem insanımıza nasıl yansyacaktı?

Erken dönem insanımızın iyi kötü ya da az çok oluşla bencillik dediğimiz yaşam kalım süreçlerinin hep içinde oldular. Bu nedenledir ki dış dünya insana, bu bencillik denen duyum ve eğilim eşik kodlayıcıları üzerinde aktarılmaktadır. Bu bencillikler bağlamında, seçme ayıklama kriterlerimiz insanlarda, insan bilinci denen insan öznelliğini de oluşturmaktaydı. İnsanın sosyal hayatları da bu tür bencilce seçim kurallarına göre

yaşantılaşmalarını ortaya koyuyorlardı.

Bencillikti seçilim düzlemine göre bir ağaç "yenen meyve" vermesiyle hemcinsimizin iç dünyasına aktarılıyordu. Ama insanın çevresinde olan içilen su değil de, boğan su; ısınınla ateş değil de, yakan ateş; dere, tepe, kaya, gökyüzü gibi vs. oluşlar insan iç dünyasına nasıl aktarılacaktı?

Yine burada kod çözücü ve aktarıcı olan şey hemcinsimizin kendisi olan öznel duyumuydu. Yani kod çözücü, değiştirici ve dönüştürücü; bu tür dere, tepe, kaya gibi çevre yansımalarının anlam ilişkilerini yine bencillik üzerinde algılayacaktı. İnsan yenen şeyleri, yenme anlam ilişkili duygusuyla algımlarken yenmeyen şeylerin anlam ilişkilerini de kurgulayarak duyum algı haline getirecektiler.

Bu çeviri demekti ki insanların kendi bencildi anlama kalıp kodlarına çevirmeleri olan ölçü de, insanın kendisiydi. Bu kurgu anlam ilişkili değiştirici dönüştürücü anlama kalıpları şöyle sembolize ediliyordu. Kendisinden başlayan anlamayla insan, kendi çevresini de, kendisi gibi canlı saydı. Bu kabilden kendi var bulunmasının kendisine olan tüm açıklaması neyse, aynı durum aynı zamanda; derenin de, tepenin de var bulunmasının anlam ilişkisi oluyordu.

Animizm ya da canlılıktı mana ilişkisi dediğimiz süreçti bilme, anlama yöntemi; dış dünyayı kendi duygularımız üzerinden sembolize ederek iç dünyamıza aktarma işidir. Animizdi mana ilkesi olan canlılık anlayışı dış dünyayı iç dünya diline çevirmenin insan duyusuna göre çeviri diline kodlanması olmuştu. Canlılık insani kodlarla anlama çevrimli, insana göre oluşun kodlayıcı aktarıcılığıydı.

21.12.2013

Bayram Kaya

Dıştan Bir İnşa 1

Dıştan Bir İnşa
Sosyal Özne Ve Toplumsal Özne 1

Doğal süreçler, inorganik süreçler üzerine; organik polimerdi süreçleri bindirişin insana gelmesiyle epey bir yol aldılar. Bu yeni süreç, insanlarla birlikte, yepyeni olan, doğada olasılık olurla var bulunan olasılıklardan her hangi biri olan bir deviniş biçimini, başlattılar.

Ego, organizma içinde bir iç inşa iken; sosyal ve toplumsal yapılar, egoya yönelik, ego eğimli oluşla dıştan egoya dönük bir inşadırlar. Dıştan inşa ile sağlanışlar, içten inşa olan egomuza ulaşabilmek için vücut avatar kalıbımızla ve tinsel avatar öznenimizin seçme ayıklamasıyla ancak geçişenleşirler.

Bu deviniş biçimlerinden birisi sosyal birlikti öznedir. Ve diğeri de, toplumsa özneydi. Sosyal özne kimi canlılarda görülürse de, toplumsal özne sadece şimdilik insanlarda vardılar. Sosyal yapı ve sosyal özne ile toplumsal yapı ve toplumsal özne, kişisel ego temel gereksinimlerimiz üzerine devinen inşadırlar.

Bu devinme biçimi kişi öznelerin yani kişi organizmasının dışında olan; organizma, organizmalar arası ilişkidir. Yine kişi ve kişilerle; yine birey (üretim yapan özne) ve kişiler araç kullanımlı bir üretim ilişkisi oluşla, ego dışı bir organize inşadırlar.

Bu inşalar, temelde doğal işleyişin birleşip ayrılan, çekilip itilen oluşma seyrine göre bir üstel girişendi yansımali dinamik oluşturlar. Kişilere göre, sos yo toplumsa yaptırımli olan öznelde bilinç; dıştan, kişi üzerine bir inşadır. Bu inşanın kontak meşruiyet noktası, kişi tabusu olurla; kişi özne eğimli; ego santrik çekimdirler. Kişinin kendisinde çıkan eğilimleri, dıştaki bir nokta üzerinde (sosyal, toplumsal tabucu totem noktalar üzerinde pek çok katılım çevrimleriyle) , yine kişilere dönme girişmesi; olayıdır.

Tabu ve totemin; olumlanma ve meşruiyet kaynağı; yine kişi temel düzlemiyle eksen çekiciliğine yol olan potansiyel durumudur. Bu potansiyel durum, kişinin dıştan sağlayacağı, sosyal ve toplumsal yapı üzerinde cevabını bulur. Sosyal ve toplumsal girişmeler, bu egoya dek ekseni potansiyelin sağlatımlarını dışta gerçekleyen, akli ve fetişti tutum alışlar algılamasıdır.

Kişi eksenli, temel düzlemi potansiyellerden birincisi; dıştan bir enerji girdisi olan yiyimdi, içim gibi oluşlarsa; diğeri de kişinin savunması, korunması, barınması gibi zorunlu tutumlarıyla; yine sıcaklık, cinsellik, üşüyen çıplaklığın giydirilmesi gibi bir takım zorunlu karşılınmalarıdır. Bunlar kişinin verili olan, ekseni çek imleyicileri ve çevrimle içi olanın; yol eğimli, davranışları başlatan yönelimleridir.

İçi para dolu bir kutu düşününüz. Bu parayı kutudan alıp, dıştan bağıntı ile diyelim 2kg bal alınız. Balı satınız. Elde edilen parayla bu kez 2kilo 100gr bal alınız. Bu işin ticaretidir. Yani kutu içindeki paranın çevrime sokulmasıdır. Çevrime sokulan ilişki de, birçok olay süreçle devreye girerler. Bizim bu çevrim olayımızda görmemiz gereken birde insanın öznesi içinde olan psişik yan davranışları da, bu çevrimin içindedirler.

Egonun ekseni çekim ve dönüşü olan alan noktanın dışında, ilişkin bir dış çevre vardır. Hemen her şey birbiri ile doğrudan veya dolaylı ilişkindirler. Çevrim bu aktif ve aktüel (güncel) çevrenin kendi içinden kapalı, görece bağıntılı kapalı devre girişmesidir.

Siz bu paraya dek alış veriş çevrimini ve olaylarını alıp olduğu gibi tekrar kutunun içine

korsanız, kutu; bu girişmeleriyle çelişen, çevrimlime bir devinim alanı olacaktır.

Kutu, önceki konumuyla; parayı saklayan; muhafaza eden, bir tek düze oluşun tekil sıfat durumuydu. Oysa şimdi kutu içi, olay çevresi olmakla, olay ve olguları, çevrimle yen giriştiren bir akış sürekliliğidir. Tekil durumlar ve özellikler; donuk, girişmeyen, çevrim eşerek kesikli sürekli olamayan; durumduurlar.

Buradaki kutu, Dünyamızdır. İçine konan para ve olaylar girişmesi de inorganik ve organik süreçler girişmesi olan her türden, çevrimler bakışım ve girişimidirler.

Bu kabil organize olmanın içindeki kutu, tekillikteki kutu gibi olmayıp, geçici ve sürekli oluşturulan, düzen alan ilişkilerine doğru davranırlar. Böylece kutu içi çevrim eşme organize sürekliliği olurlar. Bu kutunun kapsar lığı; çevrimle yen, zaman, mekân, devinim niceleyiştii kutu oluşla; sırf muhafaza olan kutu durum görünümünden ayrılırlar. Ya da eski işlevdi kutumuz; donuk, tek düze bir durumların muhafazası olmak yerine, çevrimlersen süreçlerin desteğini veren devingen muhafaza durum olurlar.

Olaylar kendi ilişkileri içindeki, bağıl ilişkileriyle ancak muhafaza edilirler. Muhafaza burada, eylemse olan, girişmeli olan alanın; ancak kapalı çevresiyle iletişim bir etkinlikler koyabildiği oranda süreçlerdirler. Kutu evrene göre kapalı alandır. Ya da kutu evrenin bir alt olgu ve olay sürecidir. Kutu içindeki bir olay ya da olguya göre kutu da, o olguya açık bir çevredir.

O olgu ve olay da, kutuya göre kapalı bir sistemdirler. Olgu ve olaylar çevrimin geçerli ve etkin olduğu eylem alanı içinde kesikli sürekli oluştururlar. Değilse her zaman bir hücre zarı gibi bir beden derisi gibi kapalı sistemi korunma da değildirler. Hücre yada olgu ve olaylar dışta bırakarak varlaştıkları süreçleri ihtiyacına göre tekrardan ve az az kontrollü olacakla seçme ayıklama yaparaktan içlerine alırlar.

Tabudur totem de böylesi bir ilişkileri içinde çevrimle şen muhafaza olmaktadırlar. Tabudur totem, sosyal ve toplumsal yapıyı davrandırışırlarla, sosyal öznenin, toplumsal öznenin ve kişilere dek özneler anlamalı, meşruiyettik devinmesidirler. Bu devinmeler, kişiler egosu özne devinmesine dayanakla, sosyal ve toplumsal bağ ilişkilermelerinin bir buyuran gerçekleşmesi olacakla, sosyal ve toplumsal yapının, tabumsak olan totemidirler.

Sürecek

Bayram Kaya

Dıştan Bir İnşa 2

2-]İnsanlar ittifaklar dönemiyle ego özlü yolun (temel düzlemimize ilişkin haz ve elemi olan yolun) "üretimse olacak çevrim girişmesini" bir iyice başarmanın tabu ve totemlerini var etmiştiler. Tabu ve totem kavranışı, eski dönemlerdeki sosyal öznenin, yaşamın kavranıştı eğitim öğretim süreçleridirler.

Bu aynı tabucu, totemi zemin üzerindeki düğümlerin; zaman içinde toplum ve halk diye ayrılan iki ve daha fazla noktasının birbirine yansıma, rengi veren dallanma girişmelerini var ederler. Aynı düğümlü, aynı geçmişe sahip olma iken, dallanmalar aynı geçmiş üzerindeki, ufak niceleyiştii sapmalarının faz farkıdır. İnsanlık böylece uygarlıklarını geliştirebilmişlerdir.

Ego ihtiyaçlarının giderilmesi artık zorunluluktan bir görevinizdir. Egonun ihtiyacı olan sağlananlarına değin çabalarınız da; yani kişilerin doğrudan nesnelere yönelik davranışları da; vücudunuz dışındadır. Sosyal ve toplumsal etkili yapılar üzerinden kurallaşan bir biçimlenişlerle edim eşmişlerdir. Egonuza dek sağlanan göreviniz, sosyal ödevcil ve toplumsal görev olmakla farklılaşır bir yaşantı aşıtırlar artık.

Bu yaşantılım görev yine benin ihtiyacının giderilmesi içindir. Ama dıştan üzerinde dolaşılacakla ancak gerçekleşen bir zaman mekân kalıbını, araya almış olacakla; edimsel olan bir görevdirler. Bu nedenle; in organik süreçlerin çekikleştiiği bu gibi yöney eştiricilerin çekim merkezi olmaları vardır. Bu nedenle vücutsal bütünlüğe dek organik özelliklerin çevrim olacakla işlev faaliyet devinmeleri dışta vücut-vücut girişmesi yapmıştırlar. Bize göre dıştan bakışla, sosyal yapı ve toplumsa yapı her biri organizma-organizma (vücut-vücut) organizesi oluşla, bir tutumsa görevi yerine getirmesinin potansiyelidirler.

Bundandır ki ipek yaptı diye, ipek böceğine; bal yaptı diye arıya, meyve verdi diye ağaca, yağdı diye yağmura teşekkür etmenin; hatta kasıp kavurdu diye fırtınaya, hasta etti diye mikroba buğz etmenin hiç bir anlamı yoktur.

Bu özdek özellikli, renkti yansımalar ve girişilen çevrimler; organizmalar temelinde bütün haz ve elem süreçlerinin seçimine değin bilinç olacakla ve başlı başına; çoğu kez trajik ve tirajı komik maceradırlar.

Meyveye neden yönelirsiniz? Bu sizde zaten dokunulmaz ve vaz geçilmez olan tabucu totemi kendilik davranımdır. Bu nedenle anne yavruya meme uzatır. Veya erkek olan bireyler de yavruya geviş verir. Totemi oluşlar; ego düzleminiz olan, bilen ben bilincidirler (öznesidirler) . Kişi egosu olan temel zorunluluklarınız, çek imleyici ve çevrimleyicilerini; kişiler odaklı olacakla davranmanızı başlatırlar.

Bu başlanış davranışları, dışta; kümedir veya sürü veya sosyal birlik kişileri üzerinden girişir. Bu girişme giderekten insan ilişkileri içinde de sosyal ve de toplumsal eksenli bir çek imleyiciler alanı oluşlarla aitti meşrulaşma yapmaktadırlar. Yapılan bu meşrulaşma girişmelerinin her biri, sizin; hem sosyal, hem de toplumsa, kolektif bilincinize (öznenize) dönüşürler.

Böylece en temel ve somut alan denetiminiz (bencillik alanınız) olan ekseni dönüş ve çekim alanları merkeziniz, önce kişiler bazında belirirler. Bu bencillik alanlarının, ulaşılamayan, güç yetirilemeyen ve zor ulaşılan birçok takıntıları vardır. İşte takıntılar olan bu groteski (tinsel yansıma) alanına değin kişi eylemi gücü; dıştan kişiler bağıntısı üzerinden, yine tekil kişilerin eylemine yansımalarıyla, meşruiyet yaptırım otoritesi olurlar.

Hayata dek organizmadı işlev yapılar; sindirim boşaltım gibi süreçler olan fonksiyonlar, her biri şimdiki hücre hücreler organ birliği içermesidirler. Önceleri hücre dışında olan mitokondri, klorofil gibi işlevler hücre dışında tekil bir muhafaza idiler. Her muhafaza sürdürülebilir olmakla varlaşmak zorundadırlar.

Değişen çevre koşulları, sürdürülür düzenli ilişkilerini hem ortaya çıkarırlar, hem de onları dağıtır olan bir basınçtırlar. Bu kabil birim var oluşlar, bu nedenle çevrenin değişimine eğimse olurla simbiyotik bağ ilişkisiyle bir araya gelen ortaklaşmanın cazibesine kapıldılar.

Bunlar önce porfirin gibi klorofil, lizozom, mitokondri, golgi cisimciği gibi tekil varoluşların her biri girişen işbirliği ile bir hücre düzleminde, şimdilik en az verimle bir arada etkileştiler. Bu bir arada girişen yapı, yeni bir özellik ve muktedirlik kazandı.

İşte bu hücre düzlemindeki birlik yapılar, kendisinden başka bir alt yapıya parçalanamaz özellikte, biyolojik bireylikler kazandılar. Artık tekil var oluşun fonksiyonel düzen yapısı, hayat sal olaylar diye kavrayacağımız hücre içi düzenlerinin kendi egodur bağ ilişkilerini oluşturdular.

Her bir egoya göre dıştan bulunuşla birleşen tekil ilişki tipilerinin birleşme ve organize olmaları hücre düzlemini ortaya koydu. Hücre içi bu koalisyon egoların bağ ilişkili, tekil olma üzerindeki bağıntılar ve yönetim iletişim akımı ortaya koymaları yoluyla giriştirmiştiler. Artık ego, bir iç koalisyon ilişkileri olan bendi.

Sürecek

Bayram Kaya

Dil-Adlandırma 1

Günümüzün en zengin dillerinde 150 000 ila 200 000 sözcük aralığında kelime vardır, denir. Bu kadar kelimeyi de bilen bir tek insan yoktur. 800-1000 sözcükle idare eden çoğunluk yanında en çok sözcük bilenler 3000 sözcüğü; bilemediniz 10 000 sözcüğü geçmez ki on bin sözcüğü bilemler de sayı oluşla, binlerle ifade edilmeye bilmektedir.

Âdem Tanrı'nın karşısına geçmişti. Âdem'e tüm varlıkların adları öğretiliyordu. Adama tüm varlık adı öğretildiğine göre "öncel belirlenimci takdirce mantığa göre Adam'ımız; Âdem'in hiç görmediği kağnıyı da, dinozoru da; yine hiç görememiş olduğu uzay mekiğini de isim oluşuyla biliyor olmalıydı!

Gözle görülmeyen pönomokok mikrobundan tutun da, bir rivayete göre 2 000 000 olan salt böcek türünün adını öğrenmekle Âdem'in sözcük dağarcığı; 2 000 000'dan aşağı olamazdı! İyi ki böceklerin sadece iki milyon tür adı var. Ya bir de 7 milyar insanın, insan adı gibi böceklerin de tekil adı olsaydı zavallı Âdem ne yapardı?

Keskin zekâlı biri çıkıp böyle bir sorun karşısında da Âdem'in zekâ kapasitesi ona göre inşa olurdu diyecek. Bu söylem en az iki bakımdan akamettir. İlkin; beyin gibi bir şey inşa olurken Dünya'da şu kadar varlık olmakla şu kadar milyar isim var o halde beyinde bu kapasiteye göre olsun diye bir şey yoktur.

Kaldı ki Dünya'da bir zamanlar olup ta, şimdi olmayan; şimdi de olup ta, başlangıçta olmayan o kadar varlık ve isimler var ki "şu kadar isim, şu kadar kapasite mantığı" demek daha başta iflas etmekle bunlar tümünden bir handikaptır (açmazdır) .

İkinci oluşla da böylesi bir sonsuz ismi ve bilgiyi ve bilginin kullanımını öğrenmeyi içeren beyin; tıpkı sonsuz olmayan dünyamız gibi kesikli sürekli ve sınırlı sonlu olmakla; "şu kadar isim ezberlemeye şu kadar kapasite inşa etme" diyen mantığa karşı bu durum her halde ikinci bir çıkmaz sokak olurdu.

Her halde bu kabilden isimlendirme sayısı günümüzdeki en gelişkin değme literatürlere taş çıkartırdı! Oysa günümüzde bile yaşamımızla bire bir ilişkin olmayan; çevremizde dahi olmayan varlık adlarını hiç bilmiyorduk. Bilme gereği bile duymuyorduk. Âdem niye bir kanguru adını öğrensindi?

Oysa ön ittifak içine gelen atalarımızın, sadece kendi totem mesleğine ilişkin adlandırma olan sözcük ve fiilleri kullandığı bir dil varlıkları vardı. Bu bağlamıyla hemcinsimizin dil varlığı; takribi söylüyorum 100-150 sözcük olabilirdi. Günümüzde sırf motor kapsamındaki sözcük sayısı bundan fazladır. Bu nedenle kendi totem mesleği oluşla isimler dışında hemcinsimiz AND dağlarının adını bilmemekle hayıflanmıyorlardı.

İyi de bu işin aslı neydi? Bu çarpıtma nereden kaynaklanıyordu? Ön ittifakın içine gelen ilahlar dâhil ilahların melezi olan insanla birlikte oluşan sosyal yapının her bir grubu yine; ittifak içinde kendi ittifakının grup temsilciliği olan totem mesleğinin dil varlığını kullanıp öğreniyordu. Gizli sırlar öğretisi ve ittifakı ortaya koyan her bir totem mesleklere saygıydı bu.

Ya da totem grup temsilcileri olan aktivist ilahlar, ittifak buluşmaları içinde önce kendi aralarında ön ittifakı oluşturacak her bir totem meslekli sentez dili öğreniyorlardı. Sonra da ilahlar gidip kendi grup aitlerine öğrendiklerini soyut söylemlerle öğretiyorlardı.

İsim öğrenme ve isimi öğretme süreçleri her iki durumda da olasıdır. Bir ittifakta biri diğer ittifaklarda diğeri ya da her ikisi bir arada kullanılmış olabilir. Bunların harici

durumlar da pek olasıdır. Bir grubun kendi dili bir sözcük ise; ittifaktaki on grubun diliyle aynı bir grubun bilmesi, öğrenmesi gereken dil ya da sözcük sayısı; on oluyordu.

İşte köleci sistem her bir grubun totem meslekli dili olan bu döneme ait sentez dili olan öğrenmelerin anlatımlarını kutsal aktarım olması hesabıyla bu aktarımları hem aynen koruyordu. Hem de korunan bu anlatımı, köleci sistem kendi öğreti kalıbına uydurarak söylüyordu.

Ön ittifaklar içinde bir araya gelen gruplar; kendi totem meslekli dillerini ittifakın dili olmakla ortaya koydular. Gruplar dilinden sentezlenen ön ittifakın dili; her bir grubun kendi ilahları tarafından gruplara ve gruplarının kendi kişilerine öğretiliyordu.

İlah öğretili bu fiili durumların köleci dile aktarımı ve yansıtılması çok farklı olacaktı. Biliyorsunuz ki ön ittifaklar ortaklaşan mantık sistemi olmakla köleci sisteme göre taban tabana zıttı. Bu nedenle köleci sistemin ön ittifaklardan yaptıkları aktarımları ön ittifakı yok saymakla konuları, aktarım edecekti.

Ön ittifakın mal varlığı servet ve zenginlikleri Mamon'un olan mal varlığı ve servet olmakla seçilmiş insanlara verecekti. Böylece köleci sistem öncesindeki tarih ve ön ittifakın adı yok olacaktı. Ön ittifak içindeki grupların her bir totem mesleği olan her biri dili öğrenmeleri de Mamon'un uhdesinde tüm varlıkların adını köleci sistem temsilcisi Adem'e, Dumuzi'ye, Gilgamiş'a, İnanna'ya vs. öğretir olacaktı.

Yani yeni süreç tarihin başlangıcı milattı. Yeni köleci süreç öncesi olmayan kendilik bir süreç olmakla köleci sistemi başlayacaktı! Bu mantık, kendi öncesini karartmakla ve kendi öncesini yok saymakla kendi öncesi olan sürecin zenginliği olan mal varlığını; Mamon'un yapıp; bu zenginliği Mamon'un keyfine göre dağıtmakla; mülkten birçok kişiye mal vermeyen, köleci mantığa çok çok uygundu.

Köleci mantığa uygun olan; genel yarara hiç uygun olmamakla genel çoğunluk sömürülen emekleriyle kul olup; özel mal sahipleri elinde olan üretim gücü denen mülke esir olacaktılar

Bayram Kaya

Dil-adlandırma 2

İşte ön ittifaklardaki her bir grubun diğer gruba ait totem meslekli isimleri öğretme şeremonisi; köleci sistemde Adem sembolizmiyle kişileştiriliyor ve anlam ediliyordu. İlahların ilahlar karşısındaki isim öğrenme durumu ya da ön ittifak aitlerinin ilahlar karşısındaki adları öğrenme, öğretme durumu da; Adem'in Mamon karşısındaki öğrenme -öğretme durumuna dönüşüyordu.

Yani ön ittifakın ayrı ayrı gruplarından olma sentez ürünü meleziler; ön ittifakın içindeki ayrı ayrı grup dili olan totem meslekli dillerini tek tek öğrenmesi de Adem'in her şeyi öğrenmesi oluyordu.

Totem mesleklerinin her biri, kişinin her bir ihtiyacının karşılanması olmakla ihtiyaç nesnelere, kişi ve grubu tarafından söylemesi, öğrenilmesi, iletme olması gereken sözcüklerdi. Bu kabilden dil öğrenme süreci olabildiğince en az dış dünya ilkesini içe alma sürecine de uygundu. Yeri gelmişken söyleyeyim; "şu kadar isime, şu kadar karşılıkla beyin sel kapasite mantığı" en az dış dünya ilkesine de uymaz.

Köleci sistem kendi öncesinin ön ittifaklı müktesebatını, işin ve zamanın gereği sembolik dille çarpıtıp, kendisinin köleci dil olan sembol değerleriyle kodlayıp söylüyordu. Bu da çarpıtmayı oluşturuyordu. İman edip susmanız oluyordu. Ya da gelişmeleri ortaya koyan anlatımları siz, güncele göre yorumluyordunuz.

Ön ittifaktan aktarılan anlamıyla, İsis, Osiris'in hem karısı hem kız kardeşiydi! Bu aktarım köleci sistem başında cari olmakla herkesin anladığı bir anlamdı. Bu aktarımı feodal düzenin dili içinde anlamamız, feodal sosyal yapı anlayışına göre anlatmanız olanaksızdı.

Yine erken dönemin; totem dönemden, ön ittifakı döneme geçişi sırasında bir totem grubun diğer totem grupları hazmetmesi gerekişle ev ödevleri vardı. Bu şimdiki bizim AB topluluğuna girmek için Hristiyan kulübü vs. gibi kimi ön yargılı anlayışları aşmamız için 66 senedir AB müktesebatlarını ev ödevi yapmakla çalışmamıza çok benzer. Bu, bir grubun ön ittifak içine "geçiş dönemi hazırlığıydı".

Alıştırma dönemleri içinde yapılanlardan biri buluşma yerleri içindeki melez kutsal doğumlardı. Bura gece karanlıkta ay doğmadan ilk cinsel temasın kiminle yapıldığı bilinmeyen temas alanıydı. Temaslar karşı gruplaydı. Temas yeri, kendi bölgelerinin kesim yeri olan alan içiydi. Hiçbir gruba ait kullanım alanı değildi.

Ara bölgeydi. Tampon bölgeydi. Yani sükûneti bir çeşit şimdiki mayınlı alan gibiydi. Temaştan önce orası kolay kolay kimsenin bulunamayacağı kaçınılan münazalı ve av olacağınız tabu bölgeydi. Buralar bu ön temaslar nedenli kullanımlarıyla giderek ön ittifaklı kutsal kült merkezleri olacaktılar.

Temas etmenin kuralına göre kesim alanı, girişme alanı olup; orada olup bitene taraflarca zarar verilmezdi. Orada olan biten dokunulmazdı. Birbirlerine totem ürünleri hediye ettikleri, bir birlerine cinsel dokunum yaptıkları yer olmakla kutsal kabul edilen verdi.

Hediye sunma ya da hediye kurban etme ile cinsel dokunumların tekrarları ile burası giderek tapınak olacaktı. Temaslar kutsaldı. Doğumlar kutsaldı. Doğumlar gruplara değil o kutsal yere (ittifakın tüzel oluşuna) aitti. Olup biteni hazmedecek geçiş kuralı böyle ortaya çıkıyordu. Kutsal yerdeki kutsal doğumlara iki tarafta hissi yakınlık duyuyorlardı.

Eski totem yasa temas etmenin kuralını "totem kardeşler" olma esasına bağlamıştı. Bu nedenle totemiler kardeşliği kendi grubu içinde yalıtma etmişti. Kardeş kavramı şimdiki gibi aynı doğuran ve aynı doğurtandan olma gibi bir anlayışla çalışmıyordu. Böyle bir süreç anlayışı da hiç yoktu. Çünkü bunun böyle işlemesi için bir neden, ortada yoktu. Kardeşlik cinsel ve seksüel dokunum şartıydı.

İşte karşı grupla dokunum yapmanız için bu dokunumları sindirebilmeniz için onlarla kardeş olmanız gerekiyordu. Bu kardeşliği de bu kesim alanlı kutsal yerlerde bulunmanın teması ile yapabiliydiniz. Bu durum da sizlerin (karşı ve zıt grupların) ilanen kardeş olmalarıydı. İşte İsis ve Osiris böyle kardeştiler.

Buluşma yerleri bu temaslardan doğan kutsal doğumların (babası belli olmayan babasız doğumların) olduğu yerlerdi. Totem yasaya göre karşı grup sizin kardeşiniz olmadığına göre cinsel partneriniz de değildi. Böyle olunca o grupla kutsal yer teması içinde doğan çocuklar da teorik oluşla babasızdı.

Diğer yandan da kutsal yer buluşmalı ilahi yasaya göre de siz karşı totem grupla ilanen kardeş olmuştunuz. Kardeş sayılma mantığı anlayışı eski totem yasaya atıf olmakla, geri bağlanım yasasıdır. Bu nedenle karşı grup sizin temas edilebilir bir kardeşinizdi.

Böyle olunca da doğumlar sizin de sahipliğinizdi. Doğumlarda ortak kullanımdı. Paylaşılana kadar. Kutsal doğumlarda doğurtan belliydi karşı gruptu. Ama totem yasaya göre karşı grubun doğurtan olması mantığı totemi hafıza içinde yoktu ve kabul edilebilir değildi. Bu nedenle doğurana sizin gruptansa; totem mantığına göre doğurtan bellisiz olmakla doğum babasız olup kutsal doğumdu.

Yine babasız doğumu, şimdinin diliyle anlayıp anlatmanız olanaksızdı. Hiç bir mucize yoktu. Mucizeye gerek te, yoktu. Her şey olağan sınırlarında oluyordu. Bizler kaz olanı, koz yapınca; kozdan da kaz olan anlamını bulamıyorduk. Haliyle zaman içinde, zamanın mantık diline göre korunup anlatılan kutsal aktarımları da; şimdiki sözlü literatür içinde yapılan çıkarımlardan tevii yapıp anlatacaksınız.

İnsan, gördüğü işle de tanımlanmamıştır. Yine insan; zekâsıyla da; uzaya gitmesiyle de, dindar olması ile de; mana düşüncesini ortaya koymasıyla da; merhametiyle ve erdemleriyle de vs. insan olmamıştı.

"İnsan alet kullanan hayvandır". " insan soyutlama yapan hayvandır" türü söylemlerdeki anlatım insanla daha yaygınsalar da bu anlatımlar insanın insan geçmişte bek raunt olan tanımı değildir. Bu tür insan tanımları da doğru değildir. Bunlar insanın insan olmasından sonraki, kaplama tanımlardır.

Bayram Kaya

Dil-Adlandırma 3

Eğer "İnsan alet kullanan hayvandır" türü sözler insan tanımına kaynak olucu sözler olması doğru olsaydı hem cinslerimiz üç yüz bin yıldan bu tarafa doğru taşı, sopayı alet olmakla kullanmaları nedenle. Ve bu hesaba göre atalarımız üç yüz bin yıldır alet kullanmakla, hem de insan olmuş olmaları gerekirdi. Oysa insanın, insanlık macerası; insan olma macerası şunun şurasında sekiz, bilemedin 12 bin yıllıktır.

Hele taşla yumurta kıran karga, çöpü karınca yuvasına sokup çöpe dizilen karıncaları yiyen maymunun falan çoktan insan olması gerekirdi! Değil mi?

Elbette bu sözün söylendiği zaman aralığı düşünülürse bu sözün de bir esprisi vardır. Ama bu söz atalarımızın insan olmasından en az dokuz bin yıl sonra söylenmişti.

Çok sonradan çok sonraki farklı yaşam şartları içinde olmanın dinsel söylemlerine tepki olmakla söylenmiş insanı eşrefi mahlûk sayma, kutsamasına karşı söylenen tartışma sözlerdir bunlar. Tarihsel olanı vermezler.

İnsan ön ittifaka ve ön ittifakın biraz öncesine kadar hiçbir zaman tekil üretim şartları içinde olamamakla, özel mülk sahibi de olamamıştı. Üretim hareketi kolektif süreç oluşla başlamıştı.

Oysa bahse konu olur insan tanımının yapıldığı sırasında ne insana "kul" deniyordu; ne de insanlara "kullarım" diye hitap ediliyordu. Hemcinsimiz "biz" kimliği içindeyken insanlaştı. İnsan da "bizdi". İşte bu insan tanımıdır ki bir tarihi kırılma oluşun, damgasını taşıyordu.

İlk önce totemi yapılar kültür olmuşlardı. Bilimsel dildeki, bir kültür tanımı olan tanımlamayla totemi kültür konusunu belirtmek istiyorum. Kültür; özel ve uygun bir ortam koşullarında yalıtımı yapılmakla belli koşullara sahip besin alanı içinde bir organizma türüne ilişkin popülasyonunu, çoğaltma işidir.

İşte totem gruplar doğanın kendi kültür dili içinde olmakla, tam da böylesi gruplardı. Totemiler belli bir bölgenin alanı içinde; kıt da olsa uygun bir bitki, kök, meyve, su, av türünden verimliliğin üzerine oturmakla, kendilerini dış dünyaya ve diğer hemcinslerine karşı çok büyük oranda kapamışlardı. Bu ortam yalıtıma olmuş bir birliğin, korunup sürdürülmesinde; tam bir sosyal kültür ortamı olmuştu.

Totemi gruplar neden kapanmışlardı? Bunlar yola çıkan bir var oluşun kesikli sürekli olma yasasından kaynaklıdır. O sürecin kendi iç ve dış nedenli, girişmesi içinde ortaya konan sınırlı oluştu. Bu bir oto kontroldür. Bu bir otomatikman oluşla sürecin kendi üzerine kendi etkisiyle bu bir akış fren ilişkisidir.

Kişinin ya da grubun veya iş ve oluşun; kendi akış eğilimi, yine kendi içinde kendisinden ötürü kendi üzerine bir yorulma (doyma) etkisi ortaya koyar. Yine çevredeki bir kaynak kıtlığı daha az enerji sağlar olma, olmakla nüfusu ve gelişiminizi sınırlar. Gelişiminiz ve nüfusun sınırlı olması daha ilerisi için kapasitif bir enerji azlığı olmakla kapasitif bir yetmezliği de olacaktır.

Yine sürecin denetimi için sürecim bir geri beslenme, bir geri iletme yapabilme yansıması olan dönütleri gibi birçok kendi üzerine, kendi etkisi olan fren süreçleri nedeni ile süreç hem sınırlı olmakta; hem de bunlarla otomatik kontrollü olmak zorundadır. Süreç şartları içinde çevre-süreçteki karşılıklı değişim tüm süreç kontrol şartlarının da değişmesi oluşla sürecin büyümesi, çoğalması; sürecin ileri akmasıdır.

Kendi üzerine kendi fren etkisi, olmaya basit ve anlaşılır örnek vermeye çalışayım. Ortamda alkol var. Sizde de para var; istek (eğilim) var. İşte bu eğimin gerçekleşmesi için bunlar süreci başlatmaya yeterli bir nedense de; oto kontrol (kendi üzerine kendi etkisi olma) süreci gereği bunlar tam da gerekli bir yeter neden, olamamaktadırlar. Para, alkol dış nedense; isteğiniz, hazminiz da iç nedendir.

Söz gelimi içiniz alkolü kaldırmamakla (fren ilişkisi) ya alkol alımında sınırlı olmak zorundasınız; ya da alkol alma sürecini hiç başlatamamaktasınız. Bu temel bir fren ilişkisidir. İçiniz alkolü alsa, bu kes de paranız yetmez olur. Böylece alkol almanız yine başka bir fren süreç ilişkisi içine girer. Bu tutumunuz sınırlı sonlu ve belli şekliyle kalacaktır.

Vücudunuz istekli ve alkole dirençli yani iç koşullar uygun dışta paranız boldur ama bu kez de dışta alkol dayanmaz oluşla bitecek olmakla sizi sınırlayacaktır. Diyelim vücudunuz alkol almaya müsait. Para bol; alkol derya deniz bu kes de zaman kaydı olan fren ilişkisi ortaya girer uyku saatiniz devreye girer. Yarın yeniden çalışacak olmanız devreye girer. Bıkma oluşla yorulmanız; Ali ile randevunuzun olması gibi bir yığın kendi üzerinize kendi etkilemeli neden süreçlerle aksayıp sınırlı olmak zorundasınızdır.

Bu türden doğada birçok kendi üzerine kendi etkimeli ya da otomatik kontrollü fren süreçler vardır. İşte yalıtıma içinde olan totem kültürümüz de denetlenebilir bir bölge alanın kendileri üzerine kendi kendileri etkimeli olacaktır.

Bu kendi etkimeli oluculardan bazısı şunlardır. Avcıların, toplayıcıların merkezden uzaklaşmaları; kaybolmama ve yanlış olan tehlikeli adreslerde bulunmamaları oluşla sınırlı olacaktır. Yeniden buluşma olan adreslerine; ortak alan kullanımı olan barınma, korunma yerlerine dönme uzaklığı olmakla sınırlı olacaktır.

Yorulma ve kendi güvenli yerlerinde dinlenmeye çekilme mesafesiyle sınırlı olacaktır. Geride bırakılan çocuk veya bebeklerin; bakıcı kişilerin olduğu geri merkezle buluşma, geri merkez adresleri ile olan geri ile iletişime bilecek olmanın kendi hareket kabiliyetleri genişliği ile sınırlı olacaklar. Uygun kültür ortamı alanın belli nüfusu ancak besler kaynaklara sahip olmasıyla vs. hem cinslerimiz sınırlı ve yalıtıma olmak zorundaydı.

Bayram Kaya

Dil-Adlandırma 4

Totem alan, tam bir izole kültür içinde olmakla; özne sosyal ve özne topluluk sal yaşama dek sağlama içinde olmanın, moral değerlerini; dilini oluşturan minimize sosyolojik yapılardır. Tüm bunlar grup hareketi olmakla sosyoloji sürece; ortak sağlama, ortak sağlatma ve ortak üretim hareketi oluşla sahneye çıkmıştır.

Başlangıç koşulları yol hareketi zorunlu bir ortaklaşma hareketin, potansiyelliğidir. Durum bu iken Mamon'un özel mülkiyetçi takdir içinde şirke (ortaklığa) bu kadar kızması, ilkte olanın kişisel mülk sahipliği olmaması olmakla; devreden bu bilinçten kaynaklı haksızlığın öfkesi olması; boşuna değildi.

Toplumların totemi gibi bir kültürü yoktur. Toplumun kaynaktan çıkan birçok göze suları gibi girişen kültürleri vardır. Yani, kültürler ittifakının üreten ilişkiler, toplumu vardır. Ki bu da uygarlıktır. Uygarlık üzerinde nicelimle kültür olmakla; sentezci kültürler toplumsal kültürü ele verirler.

Değilse başta hele de totemi alan içinde ne toplum vardır. Ne de topluma dek kültürler vardır. Başta olan süreçteki yapılar; yalıtıma olmakla, çeşitli sosyal oluşumların içindedirler. Totem yapı toplulukları ve bunların yine izole bir kültürleri vardı. Uygarlıkları bile yoktu.

Toplum; totem grupların birbiri için karşılıklı üretim yamaları ile grupların çeşitli grup mesleği olan işlerini bir arada organize edip mal değişimleri içinde olan "karmaşık üretim hareketli" ilişkidir. Yani toplum; yalın kültür hareketini; karmaşık uygarlık hareketine dönüşmedir.

Totem grupların gördüğü mesleki işlerle; totem grup kültürlerinin karışması sonucunda oluşan üretim hareketi ile bir uygarlık girişmesini ortaya koyar. Totem gruplarda bunların hiç birisi de yoktur. Bu nedenle totem grup TOPLUM değil TOPLULUKTURLAR.

Totem gruplar bilmeden uygarlık kurma sürecinin içine; totemi grup meslekleriyle geliyordular. Hem de "kutsal totem grup meslekleriyle" geliyorlardı.

Kutsal totem mesleğinin olması demek; her bir totemi grubun kendisine özgü totemi meslek içinde; kendi meslek dili olmakla "adlandırma" yaptığı bir sözü var demektir. Bu totem mesleği kuralına göre yiyip, içme; giyinme; sofrada adabı vardı. Yine bunların kendi mana içermeli duyularıyla, kültürlerinin var olması demektir. Bunların tümü o totem gruba dek maddi yaşam şartlarını, sağlayıp üretiyordu.

Her bir grubun, o gruba ait bir totem mesleği; o grubun tarım alanında, buğday mısır, marul gibi bitki yetiştiriciliği; inek, koyun, keçi, güvercin gibi hayvan üreticiliği. Balık avcılığı. Maden işletme ve maden işletmeciliği; dokumacılık, çobanlık gibi mesleklerinin (Me'lerin) olması vardı.

Kuşkusuz ki doğadaki mısırla kendi yetiştirdiği mısır arasında fark vardı. Bu fark mısırın grup emeği ile olmasıydı. Grup gücü ile ortaya konmasıydı. Grup uhdesinde bilgi, deneyim ve patent olmasıydı. Bu mısırın üretilmesinde sıralı düzenli organize iş olmasıydı. Az çok ürünün bol ve depolanır birikimleriyle yeni bir davranış yeteneği kazanmalarıydı. Doğadaki mısıra nazaran elinin altında hazır bulunmasıydı.

Yine kendi emeği olan mısırı inanılmaz bulup kutsamasıydı. Bu kutsal üretim hareketi atalar yoluyla aktarıla gelen öğrenme olmanın kutsanmasıydı. O grup içinde o gruba özgü ifade edilmesiyle kutsal olan iş olmasıydı. Bu da totem mesleğine ilişkin dilin

kutsal olmasıydı. Ki ön ittifaklar içinde her bir gruplar (ilahlar) gördükleri bu işle ve dil ile tanınır, övülür, anılır, ululanır olacaktılar.

Grup mesleği ön ittifak içinde ilah mesleği olmakla kutsanacaktılar. Totem meslekleri insanın doğada sağlayış yapan toplayıcılık, avcılık gibi uğraşlarından, az az kopmasıydılar. Hele beş on totem mesleği bir arada olmakla ittifakları kurunca; doğada avcılık toplayıcılık giderek artan hız ve önemde cazibesini yitirecekti. Ormanlar da özel mülk alanına geçince, ormanda avlanmada yasak ve izne tabii olacaktı!

İttifak hareketi, grupların birbiri için düzenli üretim hareketi olacaktı. Ve ittifak hareketi; grupların kendi kutsal üretim hareketi dışında senteze özgü bağ hareketiyle kurumları, kuralları olmasının organize işlerine dönüşecekti. Bu senteze dek organize işlerin kendileri ve ilahları dışında kurumları, kuralları olması yeni bir bağ ve anlam (uygarlık) hareketi olmasıydı.

İttifak hareketi içinde bir grup diğer gruplar için de o totem mesleği olan üründen; her biri birbiri için karşılıklı takasa giren üründen üretimlerini yapıp; ürettiği ürünleri kült merkezleri içinde değişime, paylaşımına sokacaklardı.

İttifak içinde bir totem mesleği ürünü, diğer grup ilah temsilcilerine sunulmakla (kurban takdimi ile) karşı gruplar yaralanması olacaktı. Bir ilahi grup, diğer ilahi gruba takdime (kurban) sunuyordu. Yani totem meslekleri zorunlu bir ekonomik süreç ve gerektirmeyse de; ilk başlarda ekonomik sezme değil grupların gruplara takdimesi olmakla, totem mesleği kurban; grupları birbirine yaklaştıran grupları birbirine birleştiren diye anlaşılıyordu. Hakikaten de ilk gruplar arası temas bu mana ile gerçekleşmişti.

Totem meslekleri böylesine bir ayrıcalığı ve önemli oluşu ortaya koyan kutsama olmakla ve doğadaki koyuna göre kendi yetiştirdiği koyun, olmasıyla ilahlara kurban olmanın bir ayrıcalığı, bir vurgu oluşu vardı. Dahası, koyun yetiştiriciliği, ata mesleği olmakla; mesleği atalardan öğrenmenin, atalarını da anmasına doğru giden bir geri beslenin olmanın hafızasıydı da. Bu düşünsel ve somut seremonime atalar ruhuna minnet ve mihnet duymanın moral değerlerini temsil eder önemi olan bir ayrıcalıktı.

Her bir grubun totem mesleği, ittifak içinde sadece kendi totem grubuna aktarılıp öğretilen gizli ve ökülte bilgilerin dilini ve özgün iletme hafızasını içeriyordu. Totem grup meslekleri doğada olana ve diğer grup mesleklerine göre bu tür farklı belirim ifade etmekle; anılması bu anılmaya uygun anlam eşletmesi ile seslendirilmesi (ad verilmesi) gerekiyordu.

Bayram Kaya

Dil-adlandırma 5

Totem grupların kendi üzerine kendi etkimeleri olan otomatik fren ilişkileri bu aşamada henüz totem mesleğinin de gruplar nüfusuyla sınırlı kalan kutsal ve gizli öğreti olmasını belirliyordu. Artan nüfus bir alandaki totem mesleklerinde yığılma, diğer mesleklerde ihtiyaç azlığı oluşla yansıyacaktı. Bu nedenle her bir grup mesleği sırlar öğretisi kapsamında zamanla kendi ittifakı içindeki gruplar öğrenimine açık olacaktı. Kendi totemine göre yabancı olduğu gâvur mesleği öğrenilecekti!

İşte tam bu nedenle ittifak içindeki totem meslekler bu gerekçelerle o ilahın mesleği olmakla anılıp ululanacaktı (yüceltilecekti) . Her bir grup temsilciliğinin bu anma saygı cümleleriyle söylenip, gurur edilmesi nedeniyle totem mesleği ürün de, doğada bulunan ürüne göre söylenmesi daha farklı olacaktı.

"Demet edilmiş kamış" ya da "demet edilmiş ekin" olmasıyla; emekle ilahi bilgiyle üretilmiş olmayı içerecekti. Yine "demet edilmiş" olanla "beslenmiş, kazığa bağlanmış inek" olmakla; yine "tımara edilmiş, at olmakla", isim isim anılıyordular. Daha bir kutsal inek kutsal at oluyordu. Çünkü bir ilahın kutsal mesleği kapsamında olan inek ya da at; diğer grubun kutsal mesleği olan ekinle besleniyordu. Bu aşamada ilah ilahın külüne ve ortaklaşmasına muhtaçtı!

Tam da bu ittifaklar aşamasında totemi olan gruplar; ittifak içinde her bir totem grup, totem mesleği temsilcisi olmasıyla da, ilah olmakla söylenecektiler. Gruplar ittifaklı birleşme olan her bir grubun her bir ilahi görünüşle ve ilahi suretinde olan melezler de, İNSAN adını alacaklardı. Dolayısıyla her bir grup ittifaka gelirken totem mesleği ürünün adıyla (temsilciliğiyle) o ittifaka gelişmişlerdi.

Bir ittifakta on grup varsa her bir grup, her bir totem mesleği ve o mesleğin totem grup adı ile muska, (amulet-ikon) taşıyıcısı olmakla ittifaka geldiler. Yine o totem mesleği adı altında görüle gelen o totem mesleğe ait araç, gereç ve işin "bölümlerini" ifade eden adlandırmalarıyla, ittifaka geldiler.

Kısaca bir grup, ittifak içine hem bir totem ürün adıyla; hem de o totem mesleği işin uğraşın entegresi içinde kendisine özgü "bölüm" ve "bölüm uğraşlarının" kullandıkları araç gereçlerin adlarını söyleye söyleye gelmekle o isimlerle ittifakın içine intikal ettiler. Dahası o isimleri de ittifaka intikal ettirdiler.

Diyelim her bir grubun kendi meslekli dil varlığı olmakla, ittifak içine intikal ettirdikleri her grup bir totem mesleği adı ve ona bağlı üremle oluşan alt sözcüklerden 10 sözcüklü dil varlığını ittifaka kazandırmış olsunlar. O ittifakın birleşmesiyle 10x10 olmak üzere ittifakın birden 100 sözcüklü teknik teknolojik söz dağarcığından oluşan dil söylemine kavuşması işten bile değildi.

İttifaka kazandırılan bu yüz sözcüğün her onda biri bir grup totem aitliği olmakla ilah temsilciliğinin sözlerdir. Yani her bir ilah, ittifaka; kendi totem meslekli dilini öğretmiştir. Bu sürecin sosyal dildeki mana adı şudur.

Her bir totem gruba ait totem meslekli varlıkların ve oluşların adı ilahlar tarafından o ittifaka (insana) sayılıp söylenmekle; tek tek öğretilmiştir. Tek tek öğrenilenler bir totem gruba ait iş, oluşla eylemlerin isimlerinin diğer ilah gruplara sayılıp; söz oluşla ağızdan okunması ve gruplara adların belletilmesi idi.

Her bir gruba ait totem mesleği; her bir grup temsilcisi "ilahın gördüğü düzen kıldığı işlerdi". Burada asla yaratma fikri yoktur. Çünkü her grup kendi göre geldiği görenek

işyle; iş görme, işleri düzenleme oluşla bunlar; o grup ilahların göre geldiği kendilik işlerdir.

İlahlar; kendi totem grupları içinde olur kendi aralarında saf olmakla çoğalmış en son grup temsilcisi olanlardı. Oysa ilahlar, bundan sonra kendi içlerinde değil karşı ilah grubuyla olan münasebetlerinden olma ürünün çoğalmalarıyla saf olmayan, melez insanları ortaya çıkarıp, yeryüzünü dolduracaklardı.

İttifaklara o ilah mesleği kültürü içinde olan isimleri; yine o totem grupla olan geri etkileşimle totem mesleği olur isimleri her bir ilah kendi dili oluşla ittifaka öğretecekti. Her bir ilahın ittifakına (insana) öğrettiği sentez dil; haliyle ilahlar düzleminde ayrışan yapının, tevhit dili olmakla o ittifakın aynı dili konuşmasıydı.

Yani totem döneme göre ayrı ayrı ilah temsilcileri ilahların; ittifak içinde aynı dili konuşmalarıydı. Bu dil, köleci dönemde baştan beri böyle olmasıyla biline gelen bir dil olmakla, tevhide olmuş Mamon'un öğrettiği dil diye söylendi. Aslında insanlar bir tek dil konuşuyorlardı" sloganına ve bu sloganın rivayet edilen anlatımlarına dönecekti.

Ön ittifak içinde oluşan sentezci dilin insan hafızası, köleci sistem içinde isimleri âdeme öğretildi diye söylendi. Aslında bu söylem, gruplara ait olan geri bildirişimle iletme olan dilin izlerini taşımaktı. Bu izleğin seremonisini âdeme tek tek sayılan bir sembolizm ürünü olmakla; köleci süreç bunu kendisine fantastik edilecekti.

Bu fantastik oluşa yüzeysel bakınca ki öyle; bu anlatımlarda ne totem grupların bilinci var. Ne totem mesleği bilinci var. Ne ittifak kuran grupların binci vardır. Ne de ittifaka giren grupların kendi totem meslekli dil varlıklarından ötürü, dillerin bu dillerden cem edilmesi vardır. Ne ittifakın diğer totem gruplara ait dil varlığını öğrenen süreç vardır. Ne birer ilah dili olmakla kutsal dil söylemi bilinç vardır.

Mamon öğretisi tümünden geçmiş karartma ve kendi öğretisini parlatma olmaktadır. Bu nedenle dinlerin "Rab her şeyin adını adama öğretti" dediği anekdot böylesine bir tarihi sürecin hem çarpıtılmasıdır. Hem de olup biten sürecin Mamon'a mal edilmesi ile tarihe kayıt düşülmesidir.

"Aslında insanlar bir dil konuşuyorlardı. Rab indi. Onlar bir kavim, hepsinin tek dili var. Gelin inelim, birbirlerinin dilini anlamasınlar diye onların dilini karıştıralım" dedi. Tevhit dini olma yönünde ilerleyen Mamon'un mana dili kendi iddiasına aykırı olan kendi öncesini ancak bu kadar güzel anlatır.

Bayram Kaya

Dil-Adlandırma 6

Her bir ön ittifak benzer şartlarla benzer totem mesleklerinden oluşmakla bunlar da bir süre yalıtım olan ittifaklardı. Benzer totem mesleğinin icracıları ayrı ayrı bölgelerde olan aynı gruplardı. Benzer mesleklerin adı o gruplar içinde birbirinden habersiz söylemleriyle farklı farklı isimle anılmalarıydı.

Ticaret ya da ittifakların ittifakı nedenle, köle edilmeleriyle bir araya gelenler aynı şeye (buğdaya-mısıra-ineğe-ata vs.) başka başka isimle hitap ediyorlardı. İşte dilleri karıştırma hikâyesi buradan rivayettir. Ayrı ayrı ortaklaşa olanı; şirkten yani ortaklaşa olandan uzak tutmanın yok sayması adına; köleci sisteme göre ilkte olan diye anlatılmasıdır.

Sinear denen Sümer bölgesine göçler ve yerleşimler başlamıştır. Bu hem yerleşik hayata geçişin; hem uygun tarım ve otlak alaların bulunmasıydı. Hem doğudan, batıdan gelen grupların ittifak olmakla yerleşmesi gibi çok uzun sürelerin karmaşık hareket etkileri bileşkesi olmakla göçler yaşanmaktadır.

Sinear bölgesine ittifak için gelen grupların; ittifaktan önce birbiri ile hiç girişmemiş olmakla birbirini tanımadıkları hatırlamalıyız. Buna karşın bir totem grubun kendi grupları içinde aynı totem meslekli isim ve işlerden oluşan sözcüklerin söylendiği aynı dili konuşan, totem meslekli kendi dilleri vardı.

İttifaklar; ayrı ayrı ya da aynı totem mesleklerinin farklı farklı isim dilini konuşan gruplardı. İşte ayrı ayrı totem meslekleri dilini konuşan grupların ittifakla yan yana gelmeleri başlangıçta; bir dil uyumu (harmonisi) olmayıp, bir dil karışıklığıydı (dil curcunasıydı) . Dillerin karıştırılmasıydı. Aynı dili değil aksine farklı dili kullananların, dillerinin karışmasıydı.

Bu süreç özel mülkçü efendi egemenliğinde tevhatti. Özel mülkçü tevhit içinde olmakla nicelik veren Mamon sosyal mantığı vardı. Mamon'un sosyal mantığı kölecilik ve özel mülk sahipliği üzerineydi. On ittifaklar içinde karışan dilin tarih bilinci olan geri beslenme anımsaması; köleci sistemde şöyle çarpıtılacaktı.

"Aslında insanlar ilkin aynı dili konuşan bir kavimdi. Rab indi gelin onların dilini karıştıralım dedi" Dilini karıştıralım deyişle ifade edilen süreç; geçmişten kalan sisler gerisi olmakla, köleci anlamlara çekilip yorumlanıyordu. Eğer süreç bek raundunu bilmezsek; bir tek olan Mamon durup dururken insan dilini niye karıştırırsın ki? Diyen sorumluluğu iki anlamda yanıtlarız.

Bu yanıtlardan biri benim asla doğru bulmadığım öğütçü çıkarımlardır. İnsanlar azdı. Bu azmanın karşılığında azmayı önlemek, tartışmaları kesmek için birbirinin dilini anlamasınlar diye Rab insanların dilini karıştırdı" gibi söylemler olacaktır. Bunlar düzenin istediği çözüm değil, öğüt olmaktan öte asla doğru değildiler. Bir tartışma olduğu muhakkaktı da, bu tartışma azıp sapmaktan değildi. Ya da kavga Mamon'cu adalete göre Mamon'a isyandan doğan tartışmaydı. Mamon kendisine aykırı olan dirence insanı ben azıttım. İnsan benim yüzümden sapıttı, diyemediğinden; azıttıp sapıtma diyordu.

Burada özel mülkiyetçi ilişkiyi referans almanın yansıması olmakla insanın azıtması doğru bir tanımdı. Ama azmayı engellemek için dilleri karıştırmak tamamen sudan bir ahlaki öğüt olmanın vebali insana yüklemenin söylemidir. Dili karışmış bir üretim ilişkisi söner, yok olmaya yüz tutar. Ve süreç dinamik oluşunu yitirir. Sürecin verimliliği düşer. Onun için durum böyle değildir.

Oysa azalan verimlilik Mamon'un (egemen sınıfın) istemediği bir şey olurdu. Bu söylem lümpen sınıfın halkı hizaya getirmek için geçmişte anlattığı gerçek yaşamdaki karşılıklarını çarpıtan hikâyelerdir.

Geçmişte her biri ayrı totem meslekli dil kullanımını içinde olan gruplar dili bir, sözü bir gruplardı. İttifak için Sinear'da dili bir sözü bir olan gruplar bir araya geldiler. Bir araya gelen totemlerin karşılaştığı ilk sorunlardan birisi de "dili bir, sözü bir olmayan" dilleri karışan şey; her bir grubun ayrı ayrı olan kendi totem meslekli dilleriydi.

İttifak için bir araya gelen yapıcı gruplar arasındaki bu sorun; totem meslekli olan kültürlerin grubu içinde aynı dilin konuştuğu; fakat ön ittifak içinde ayrı ayrı farklı dilin karışıklığını yaşadıklarını anlatır. Farklı totem meslekli dillerin karışıklığını veren bu kaostuk süreç; yeni bir inşanın durulmasını vermesi ile insanın uygarlaşmasını başlatacak olmanın, ilk ön başlangıcı olan süreçtir.

Değilse azıtmayı önlemek için dili karıştırmak değildir. Tarihten gelen ve bilinmez kılınan bu ön ittifaklı aktarımları geri beslenme kaynağı olsun teamülünü Lümpen sınıf hem kutsal söz veya "kutsal metin" olmakla koruyordu. Hem de bu kutsal ola gelen lafzı güncele göre yorumluyordular. Bu yorumlama bilerek ya da bilmeyerek yorumlama olmasıyla da bu yorumlar lümpen sınıfa bir getiri sağlıyordu.

Birinin bir yerde bilerek anlaşmalı yaptığı yorum; diğerlerinin kutsal muhafaza kuralı olmakla yapa geleceği işlere dönüşecekti. Lümpen sınıf (asalak din adamı sınıfılığı) süreci bu şekilde yorumlamakla Mamon'a şirin gözüküp, efendilerin sömürsünden avanta paylarını alıyorlardı. Ölülerini yıkamadan önce avantacıydılar.

Ölüm, devre oturma, kefarete, ıskat, adak, himmet vs. gibi türlü yollarla mucit olmaları bitip tükenmez avanta sömürsünden başka başka olan yararlanma yollarıydı. Biliyorsunuz lümpen sınıf mülk sahibi ile sömürülen köleler arasına inşa olmakla; çalışmadan, üretime katkı vermeden sömürde pay alan asalak sınıfı.

Şimdi bu açış eşliğinde anlatılan bu anlatım şekli; Sümer Akad destanına göre hayli değişmiş dönüşmüş olan Babil yaratılış destanından esin olmakla Tevrat'ın yaratılış kısmındaki bir parçayı, bu gözle okuyun lütfen.

Şunu da unutmayın ki Tevrat, ön ittifaklı aktarımlardan yaklaşık 8-9 bin yıl sonra koruna gelen değişmiş dönüşmüş öğretide içinde kendi yorumlarıyla yazıya dökülen bir sözlü aktarımdır.

"... ve bütün Dünya'nın sözü bir, dili birdi. Şarktan göçtükleri zaman Sinear (Sümer) diyarında bir ova buldular, orada oturdular.

Birbirlerine 'gelin, kerpiç yapalım, onları iyice pişirelim. Onların: taş yerine kerpiçleri; harç yerine ziftleri vardı.

Yeryüzünde dağılmayalım diye kendimize bir şehir, başı göğe erişecek bir kule yapalım' dediler. Ve âdemoğullarının yapmakta olduğu şehri ve kuleyi görmek için Rab indi.

Onlar bir kavim olup, hepsinin tek dili var. Gelin inelim, birbirlerinin dilini anlamasınlar diye onların dilini karıştıralım. Rab onları oradan dağıttı ve şehri bina etmeyi bıraktılar. Bundan dolayı onun adına Babil dendi"

Destanları okurken en ufak bir söylem farkını büyütüp, gerisi olan ara dolgularını arkeolojik kazılarda buluntu olan belgeler eşliğinde; destanları birleştirip bu dolgu malzemeleriyle doldurmaktır.

Aslında günümüzde balta girmemiş ormanlarda; insan ayağı değmemiş alanlarda kendi kültürleri içinde olan gruplar bulunmaktadır. Bunlar biraz gelişmiş totemi gruplardı. Bunlar sizi ön geçmişin kimi izlerine doğru sizi götürürler. Bu buluntularla eşleştirdiğiniz destan söylemlerinizi; buna göre olur tanıklığı da ele vermektedirler.

Sosyal dilin köleci sistem içinde tarihi süreci ve tarih bilincini anlaması, böyleydi. Bu kayıt söyleme iyi bakılıp bek raundu iyi doldurulduysanız mu süreç anlaşılır olup; kodlanmış bir tarihi bilinç olduğu ortaya çıkar. Çoğu mitler kaybolur. Hem de Mamon diline iyi bakıldığında; bu cümle ön ittifaklı geçmişe ait olan bilinç kayıtlarının, köleci sisteme göre öğretilenin kodları içinde tekil dil olmuş söylem cümleler olmakla, olup biteni aktarırlar. İyi bir çözümleme ile bu kodlar, kendi tarihi karşılığını bulmaktadırlar.

Burada kısmen değinmekle anlatmaya gayret ettiğim ön süreçte, insanların varlıkları adlandırmaları durup dururken olmamıştır. İnsanlar doğada gördüklerini adlandırıp, bunun adı bu olsun; şunun adı da şu olsun diye söylemediler.

Bayram Kaya

Dil 1

Totem dönemi veya totem mesleği deyip; burun kıvrıp geçmeyin. Vakıf olursak eğer bir totemi dönemin, bir totemi mesleğin nelere kadir olduğunu göreceksiniz.

Sözelimi, geçmişin bir varoluş şekli günümüze olan bir etkidirler. Tecridi olan yalıtımlı bir totem grubun kendi içinde sosyal kültürlü iletme dili vardı. Bu iletme dili temasları olmayan diğer grubun haberinin olmamakla bilmediği bir dildi.

Yine ha keza tecridi totem dönemin sonlarına doğru her aynı zamanda ya da farklı farklı zamanlarda bir totem dönemin içinde ortaya konan bir totem mesleği vardır. Her bir görülür iş o izole totem grup içinde totem meslekleriydi.

Totem meslekleri kendisine özgü kullanılan alet edevatıyla; o işin kendisine özgü iş görme süreçlerini ve aşamalarını adlandırır dile dek söylenir sözcüklerle isimlendirmeydi. Ya da iş görme süreçleri ve aşamaları yer yer işaret sıfatları olmakla o alan içinde farklı farklı dilin olmuş olması da bu tür sürecin günümüze olan bir etkidirler.

Bu etki, totem mesleklerinin ve ona bağlı yan işlevlerin, kültürlerin söyleyişse düşünüşse akıl işletişse olmanın öznel genetik kodları olmakla farklı totem grup sentezleri içinde aynı kullanımı oluşturmakla; hem farklı totem meslekli ilişkilerin sentezleriyle; farklı dil varlığı girişmeli uygarlığı ortaya çıkarmıştı.

Bu türden izole dönemli sürecin başlangıç koşulu olan anlam ve anlatımların sembollerine veya damgalarına ya da motiflerine, desenlerine günümüze dek türlü anlatımlarla alakasız güncel anlamlar kazandırılmışlardır. Söz gelimi M.Ö ki dönemlere ait totem meslekli kimliğini yansıtan kod motifler vardır. Kimi Türk ve Moğol balballarında; bir totem mesleği olan kaz çobanlığını dönemlerini simgeleyen kazayağı damgalı basit çizimle gösterilen bu armalar vardır.

Bu armaların aynısı, özellikle genel kültürümüz içinde, tahtacılar sosyal aitliğine mensup Çanakkale şehidimizin mezar taşında; ya da kimi yörelerdeki çorap motiflerinde kazayağı desenine rastlanmıştır. İslam'dan ve Milattan çok öncesine ait olmakla unutulmuş olan anlamıyla bu damga motifin izahı İslam kültürü içinde benzeti ile şöyle söylenir. Hani kazayağı olan armanın öncesini bilmeseniz, sonrasını aynen kabul edersiniz.

Hız Ali suikasta uğrayacağı gün sabah namazına giderken bir kaz Hız Ali'nin eteğinden çekirtmiştir. Sanki Hız Ali'ye gitme demiştir. İşte bu arma güya o günlerin anısına bir armaymış. Dönemler içinde dönemlere göre izahı yapılan her şey gibi motiflerin de İslam içinde izahının İslamileşmesi normaldir.

Kısaca başlangıç koşullu yapılagelen işleri kod kültür oluşla şuraya buraya işlenmesi: mezar taşlarında; kullanılan kap kacaklarda; silah türü, zırh türü eşyalarda; kapı duvar gibi yapı süslemelerinde arma oluşuyla işlenmiştir.

Yine Türklerde pantolon, çorap gibi giysilerde; kilimlerde bu kodlar motif türü arma dokuma oluşla bir Çam Hemşinli Laz çorabıyla Silopili kızların giydiği bel kuşağı süslemesi içinde aynı kültür kodlu armayı kendi izahı içinde görmek insanı şaşırtmıyor. En uzak Asya köşelerinden ön Asya ve Avrupa içlerine dek sokulan bu genetik kültür kodları orjinli etki; taşınan kültür unsurunun damgaları olmaktadır.

Başlangıç koşulları çevre kaynaklarının azlığı çokluğu oluşla bir totem alan içindeki

nüfusu otomatik oluşla belirler. Bir totem mesleği dahi o nüfusu bir parça artırsa da, totem alan bir tek totem meslek sahipliği olmakla en kısıtlı biçimde bir icradır. Bu da nüfusun birkaç artmakla beraber yine de belli sayı skalası içinde çevrime girmesi demektir.

Nüfus çevrimi belli sayılar etrafında kümelenen nüfustur. Söz gelimi otuz ile elli sayısı arasında ya da 50 ila 75 veya 100 Aralıklarında değişkenlikle olabilir. 30'dan aşağı düşen nüfus, yukarı doğru artma eğiliminde olabilecektir. 50 olan nüfus orada kalma ya da azalma eğilimi içinde olur.

Azalan nüfus açlık ölümleri, hatalık ölümleri olabileceği gibi artan nüfus totem grup merkezinden çevreye doğru itilmeyle merkez, göç verir. Merkez artan ya da azalan nüfusuyla; seyrekleşir.

Merkezin nüfusu azalırsa çevredeki göçmüş olan yakın grup doğanın baskı ve basınç etkisiyle, itme direnci olmayan merkeze doğru yeniden sıkışırlar. Böylece merkez sıkışan, sıkışmakla üzerine doğru çeken ya da genişlemekle merkezden dışa doğru göç veren sıkışma seyrelme salınımlı nabız atımları verecektir.

İşte totem kültürlü kodlar bu evrelerde doğumla göç veren nüfusların çevreye yayılmaları olmakla taşınacaklar. Kimi dem, kimi göçlerin merkezle bağı kopacak olmakla kedi etkisi ile bu merkeze bağlı taşınan kültür kodlarını aktaran örneklileri; hem korunacak hem yeni şartları içinde bu kodlara, yeni anlamlar izafe edilecek; bu kodlar geleceğe doğru aktarılacaktırlar.

Bu türden ortaya çıkan uygarlık unsurlarından birisi görülen işler ve totem meslekleriyse; birisi de sentezi dildirler. Diğer birisi de, bu totem mesleğinin ve dilin yaşantılıma şekli oluşuyla ritüelime edilmeleri, sofrada ve sofrada düzeni yiyim giyim düzenleridirler.

Her bir totem mesleği o totem grup içinde yeni bir isimlendirme ve yeni bir bilgi, beceri içinde hüner oluştular. Bu nedenle her bir totem grubun, kendi totem mesleklerine ve totem mesleklerinin alt uygulamalarına dek verdikleri isimlendirmeleri vardı. Bunlar o tecridi grubun kültürüydü. Farklı diliydi.

Bayram Kaya

Dil 2

Hatta aynı totem mesleğini yapan farklı tecridi grupların dahi aynı şeye farklı isimle seslenişleri vardı. Bu nedenle bir grubun karşı totem mesleğine ait söyleyişlerini bilmediği için karşı totem grubun dili ona anlaşılmaz geliyordu. Her bir totem gruba ait totem meslekli araç ve süreç aşamalarından oluşan adlanmaları, haliyle (ister istemez) diğer gruplar bilmiyordular.

Bir ittifak içinde dahi gruplar alt bileşen uygarlık kültürü oluşla kaz çobanlığı türü totem mesleklerini unutamayıp kutsadılar. Köleci sistem içinde günümüze dek bunun simge kodlarını aktarmaya devam ettiler. Ana damga kodları hep taşındı, kutsandı; ama başka manalar içinde. Ne var ki ana kontur hep başlangıç koşullarını taşıyor oldu. İkizleşen krallıktaki kralın özel odasına girip aslını unutma diye asa ve çarığa bakması bundandı.

Bir grup en az bir totem grupla, ön ittifak içine geldi. İki totem grubun her biri kendi totem mesleği nedeniyle, diğer grubun bilmediği, kendi totem mesleğine ait görülen işle; görülen işlere özgü isimleri belirten sözcükleri vardı.

Yani iki farklı totem grup; bir ittifak içine geldiğinde; birbirinin bilmediği; kendilerinin totem mesleğini ifade eden sözcüklerini ya da dillerini anlamadıkları iki yabancı dille karşı karşıya kalmışlardı. Açıkçası her bir totem grup mesleğine ait isimlendirmeler karşı grubun anlamadığı bir dil oluşuyla; yabancı bir lisan olmakla süreç içine yansımıştı.

Söz gelimi mısır üreten, mısır üretmeyi totem mesleği haline getiren bir grup; çapa diyor, çapalama diyor, kazma diyor, tırmık diyor, tırmık yapmaya gitme diyor, sürüm diyor, ekim diyor, tarla diyor, hasat diyor vs. olsun. Bir çoban grup ta gütmek diyor. Aşa diyor. Keçe diyor. Koyun, kuzu, yün kırpmaya diyor. Yün eğirme, öreke, ip, dokuma, ağıl, kırpmaya, ağıl süpürme vs. diyor olsun.

İşte her bir grubun totem mesleğine ilişkin kullandığı dil, diğerine anlaşılmaz, bilinmez gelecek olması ile gruplar ayrı ayrı, farklı dilleri konuşuyor olacaklardı. Gruplar birbirine göre farklı hünerle bilgi ve becerileri söylüyor gibi oluşla; her grup farklı düşünme mantığını da! ortaya koyuyor olacaklardı.

Çok sonraki dinler ittifakı olan bu tarihi geçmişi şöyle tarif edeceklerdir. "Bir zamanlar insanoğlu farklı farklı dilleri konuşuyorlardı" diyecektir. Ama neden? Sorusuna yanıt vermeyecekti. Sonra verdikleri yanıtlar da; din sel günlere özgü ortamın özgün yanıtları, o günlere özgü olup bitenlere göre söyleşiler olacaklardı.

İttifaklar nedeniyle; farklı totem kültürler sentezli olan, uygarlıklar ortaya konmuştu. İlerleyen süreç özel mülkiyetli kült (tapım) merkezi türü zigguratların yapıldığı süreçler aşamasına gelmişti. İşte bu dönem Marduk gibi tekleşen tek tanrılı dinlerinde ortaya kona geldiği süreçler olmakla; tek tanrılı dinlere ait halk dağarcığı olan müktesebatının biriktiği dönemlerdiler.

Bu müktesebat içinde kutsal buluşma dönemlerinden kalma bir tanrının çocuğu olma tartışması vardı. "Eğer" deniyordu; "bir tanrının çocuğu isek, ayrı ayrı diller nereden geliyordu?" sorusuyla tartışmalar başlamıştı. Bir babanın çocuğu, nasıl olur da ayrı ayrı dilleri kullanırdı? Türü tartışmaların içinde yeni ufuklar açılıyordu.

"Bir zamanlar insanoğlu farklı farklı dilleri konuşuyorlardı" tezine karşı, o bilinmeyen tarihin "fi" tarihi oluşla kalması; haliyle köleci sistemin "başlangıçta kaderler böyleydi"

demesi içindeki özel mülkiyetli anlayışa göre malın, mülkün özel evliliklerin içinde olunan kavrayışlarıyla bu soruya doğru cevapların da oluşmamasıydı. Bu tartışmaların cevabı, "bir tanrının çocuğu olma uygarlığı" içindeki manadan alakasızca; bir alakayla cevabı ortaya konuyordu. Cevap günceli açıklayıcı, geçmişe ise kapalıydı.

Bir tanrının çocuğu olma tezi; ortamdaki birçok dil olması gerçekliği karşısında sanki ayrı ayrı tanrının çocuğu olmakla izah edilir denliydi! Ama yeni ideoloji bu izahı susturur denli baskındı.

Bir tanrının çocuğu olma tezi; sonraki deyimlerle bir tanrının kulu olma mana tezi; Birçok tanrıların çocuğu ya da kulu olma yansıması karşısında tartışmalarıyla yeni savlarını ortaya koydu. Ayrı ayrı etnik ve kültürel dil üzerine oluş gerçekliği yeni bir tanrının çocuğu olma anti teziyle güya yanıtını bulacaktı.

Bir tanrının çocuğu olma, anti tezi; birçok dil içinde olma karşısında orijinin bir baba olmadığını daha ileri gidersek süreç orijinin bir totem grup olmadığını gösteriyordu. Bu nedenle çok dil köklülüğü bir baba (grup-ittifak) çocuğu olma karşısında, yeni tek tanrılı süreç içinde bir babanın çocuğu olmakla kendisine göre bir izaha muhtaçtı.

Bu izah ta günceli bağıntı içindeki örneklerden yola çıkılmakla izah edildi. Yüksek yapılı zigguratlara yeni anlam yüklendi. Zigguratlar da göğe yükselen yüksek yapılar olmakla, insanın göğe erişme isteği olmakla söyleniyordu. Bu anlama göre tanrı gökteydi (arşı denen yüksekte oturuyordu) . Zaten süreç merkezden uzaklaşan zaman mekân olmakla köleci kült merkezi ve merkezin gözünden uzaklaşmayı.

Uygarlık yapabilirlikleri artırmıştı. Güç yarışı vardı. Yeni anlam olan göğe erişmek isteyen insanın hırısı, gökte oturur tasımla tanrıya ulaşma ve onunla yarışma isteği olmakla söylendi. İşte tanrı da kendisiyle yarışmak isteyen insanın oluşturduğu rekabeti bu uygarlık birliğini dağıtıp birbirinin dilini anlamaz kılmasıyla işe başlamıştı! Neden ayrı dil kullanıldığının izahı bir çırpıda söylendi! İman gözü görüyordu.

İnsanlar birbirini anlamasın. İnsanlar birbirini anlayıp güç birliği yapmasınlar ki tanrı ile yarışa girmesini! Bu öyle bir damgaydı ki, günümüze kadar resim yapma günah sayıldı! Hatta yapılan suretlere bu rekabeti oluştan ötürü Tanrı karşı koymasıyla "haydi bunlara bir de ruh ver" denecek bin yıllarca resme heykele karşı durulmuştu. Uygarlık güç birliği ile insanların Tanrı ile yarışmaması için tanrı, insanların ağızına ayrı ayrı lisanları koymuştu. Böylece "bir olan rab"; bu nedenle insanların dillerini karıştırmıştı. Daha önce Rab El olan gücün rekabetleri nedeniyle tekleşmişti. Şimdi de güya insan rakipti!

Demek ki insanlara; ayrı ayrı tanrının kulu ya da çocukları olmaktan ötürü ayrı ayrı dil öğretilmemişti! İnsanlar sırf dil birliği içinde güç birliği yapıp; tanrıya yarışmasınlar diye insanların dilleri karıştırılmıştı!

İnsanlar ziggurat gibi yüksek mimarili uygarlık yapıları ile tanrının gökteki arşına ulaşıp, onunla yarışmasınlar diye güç birliğini bozup anlaşamaz olsunlar diye insanlar ayrı ayrı dilleri konuşuyorlardı!

Totem kardeşliği ve ilah çocuğu olma süreçlerini bilmeyen bu anlatım manaca zevahiri kurtarıyor gibiyse de; yeni bir soruna ve yeni bir izaha muhtaçlığa yol açıyordu. Bu izahat yeryüzü denen âleme (yeryüzüne-ortama) yayılmadan kaynaklı izahattı. Yeryüzüne yayılan egemen iradenin egemenliği altındaki farklı dillerle konuşan insanla

iletifmekten ve onu y6netmekten zorluklarla karşılaşması demekti.

Kendisiyle rekabet edilmez olma isteğini yansitan dilleri karıştırma iradesi içindeki zevahiri kurtaran s6ylem; diğer yandan yeryüzü egemeni olan irade, egemenlik alanı altındaki alan içinde karışık dili değil de; dil birliğini istiyordu. İşte çelişki buydu.

Tek tanrının çocuğu olma fikri, bu kez tek tanrının yeryüzünü y6neten iradesine boyun eğen çocukları olma iradesini yansitan fikirle yeryüzünü y6netmeyi bu iradenin ihzarı oluşla s6ylemekti. Tanrıyla rekabetten 6türü insanların dillerini karıştırma s6ylemi, bu kez de emperyalist egemenlik altındaki ayrı ayrı dil içindeki insanların, birbiri ile tanışmaları ve birbirileri ile yarışmaları için dillerinin b6yle farklı kılındığını s6ylemek izah olacaktı.

Ayrı dil konuşanların ayrı bir üretim mesleği içinde gruplar olması fi tarihli! geçmişin gerçeğidir. şimdi de insanlar imparatorluk içinde; bu tür dil sel s6ylemden kaynaklı ayrı ayrı oluşun sentezi dil üretmesi içinde bulunmasını "birbiri ile tanışma ve yarışma etsinler" diye bu b6yledir diyordu. S6ylenen buydu. Bu tanışma ve yarışmayı aynı dil birliği içinde (imparatorluk uyrukluğu içinde de) yapabildiniz!

Eğer bu tanışma ve yarışma rekabetini "aynı uyrukluğ içinde bulunmakla" yapacaksanız; bu uyrukluğ içinde olabildiğince bir dil birliği ortaya koymalıydınız. B6ylece dili; aynı dilek iradeyi belirten zorunlu tutumu; dini bir anlamla inşa etmiş olacaktınız. S6re; uygarlığın yeryüzüne yayılma, yeryüzünü talan etme ya da yeryüzünü aynı iradenin doğrultusundaki yönetim altında s6mürme s6recine kaymıştı.

Ayrı ayrı totem mesleklerini s6yleyişin; ayrı ayrı s6zcük ya da kelime kullanımından 6türü ayrı ayrı olan dil gerçekliği 6n ittifaklar içinde açık açık g6rölüyordu. Buna karşın 6zel mülkiyetçi s6recin ileri aşaması içinde ayrı ayrı olan dillerin neden ayrı ayrı olduğu açık açık g6r6lemez olmuştu. Açık açık bilinemez olmakla pek çoğu sentezci; kimi kez de ayrı ayrı oluş varlıklarını s6rdürüyorlardı.

Bayram Kaya

Dile Kolay

Ne çok memnunum dersin, maksat hâsıl olur girip çıkanla
Yenicami kapısına mı dilenirsin ki, cemaate bereket olanla

Acep ben tırsam için mi, hôt eder dura vura?
Ki korkup da alkış edeyim, hoşla dönsün yüzü nura

Pinhan için, pek sindirişle mereti; sen hoş musun?
Kasap olsa da yenmez her eti, sen sarhoş musun?

Yalama olmuş, sel sebil; bana zır zır der ki Allah versin!
Çaktırmadan iyiliğimde memnun ki; söyler Allah daha çok versin

Bir çelme atınca pes der, düşmekle altına yatarsın
Bedbaht, kavgada yen içine; bıçak ödünç konulmaz.

Alazla, alağaz olmuşsun sen, tamahça; istersin ki bir daha, bir daha
Toplum yaşamı maksatı kırım üzere olmaz; ölümler beddua, ahı vaha

Umurla birini kaçıır, birini dönersin; bahane kanama (ölüm)
İhanet olmaz ülküde; o da umar, o da küser, o da can ama

İlletten kurtuluşla zulüm içine bir akış
Selamet buluşla; çekmesi zor, dile kolay

Akla gelen konuyla coşmak, girer çıkar yazarım deftere
Sen kıl dökme mi görürsün habis ruh, söylerken hançere

Harami kuduruşudur ne zevk ile oh oh dersin konana
Ben saki miyim ki, hep gönlünce olur bardakla dolana

Şikeste olmaz kol gibi oturuşla zamına, titrerken taamina
Zoruna mı gider bayram öpücüğü, senin vaki olur ramına

26.08.2012

*Rücu etmekten kaynaklı bir çalışma. Rücu geri dönüş, geri sapışsa da; İkinci satırıyla, ilk satırda, tahmin edilenden çok farklı olduğunu okura şaşırtarak, anlatan bir bildirişti sanat tarzıdır.

**Üst baş bakana: Düşman ayağa, dost başa bakara göndermeden hal ile insan yukarı doğru yücelir (aşağı doğru alçalır) .

**Ne çok da şişip sıkıştım ferah edeyim ağzına: Sır tutup, çok dolmakla, dolmuşa gelmekle söyleyip ferahlamak. Lafı söyleyemiyorsa, dilinin ucuna (ağzına) vererek, lafı başkasına söyletmek. Sır tutmakla, konuşmaz, dertleşmez, söyleşmez olmakla; dolup taşmak. Patlar hale gelmekle birden söyleyiş. Söyleşi ile boşalıp, rahatlar olmayı yeğlediği anlamına bir yorumlayıştır.

** belirteniyle açıklanan bu ve bunlar gibi anlamsallığa havi 6 ikiliden oluşan dizeler, henüz yayına eklenmedi.

Sikest (Türkçe şikeste okunur. Sickest İngilizce sözcük) : Olabilecek en hastalıklı, en fecii ruh halini belirten ingilizce kelimenin türkçe okunuşudur. Şikeste olmaz; güvenmiş,

kırılmış, gücenik, şikâyet eden olmaz.

Bayram Kaya

Dili Sustalı

Yediverenlerleydi içim
Sanki ödün gibi

Hiç gönlümü kaybetmedim
Başucum hevesle doldu kum

Ne umutlarıyla olduk gel
Altmışını devirmesi
Daha dün gibi

Heyhat uçanla
Hayallerimizdi yel

Sağanakla da olsa
Yeşermekti gayem
Bir zerreyi ürperirken
Kerrakesiydi payem.

Bir kez kök tutmuştu
Kurağı neyleyim
Beraber tutuştuk
Gönül gönülle
İçimiz dağla Çamlıbel

Kırdan demiyle
Arpadan zemiyle
Abada ermiş padişahın
Meyvesi yok ta
Çirinden
Bilemeyince
Sanır memleket
Uzanımıyla
Yılanın koynunda
Sustası halmiş
Karasını çalmış
Ateşi tüttürür
Körüğü üfürttürür
Tencere çalanı
Evlilik dışı ilişki diye
Tecavüze kalanı
Halkı şikâyetle adliyeye salan
Kırılacağı bilmez gibi
Kendi oyununda.

Suyu geçtik susuz,
Dereyi aştık uykusuz
Dilimiz bağdı,
Şimdi püfür püfür püfürttürür

İyi olacak
Sele dolacak
O da karın olacak

Ondan sonra keyfe kekâ
Murat mı, surat mı?
Kem talihi neyleyim
Surata baktığımda insanın
Karnıyla arada, astarı olacak

09.07.2013

Sele: sofraya /ekmeğin konduğu kap, ya da ekmeğin sarıldığı bohça olan ekmeğin konulan yer.

Bayram Kaya

Dinim İmanım 3

Dinim imanım
Der gibi bana
Akar benle
Ben sosyal simanım

Damarda namus namus atanım
Gafletinizde gözlerde yatanım

Ben dünü düştüm
Sen günü küstün
Vefa dedim, sen boza yedin
Nedir kan, kin üstün?

Nefretin soluğun olur benimle
Bir pas, bir nas tutmam yenimle

Allah der ezilirim
Şanki yer gök arası
Alemleri mahşer etsen
Dile zimmet, seyre himmet
Bayramı tutmaz, narı benimle
Sen müşkül edersin korkma
Yangını geçmez tenimle

Dinin imanım
Der gibi aksettim ben
Yansı ile sosyal simanım
Vücudu bismillah, dimağınım

12.08.2012

Bayram KAYA

Bayram Kaya

Dirlik

Sevdası düşmüşse
Kor yakışla imanın
Ve kül edişle vatanın
Biri birinden çıkardı
Şevkle atanın

Eğer bir bilinç hali ise
Pır pır, imanı heyecana katanın
Yer bulamaz yoksa
Sevinmesi olduğu gibi
Seziminde dahi, koşulmaya da
İmdatını duyanında vatanın

Hey hat
Yaman duymakta var imiş
İnancın gibi vatanını
Vatanın gibi de inancını
Yüceltmek varken

Yaralandım!
Taşıyacakken bir yanım
Bir yanımı.
Sürünmede
Gafletin sessizliğinde

Hiç tam olmayacak mı
Müşkülem.
Kendisini aşamayan
Birlik yapıp akmaz.
Tanrısal duyuşla
Hüccetine de bakmaz

Vatan,
Tutuşabildiği kadar sevgi
Sevgi,
Duyabildiği kadar inançtır.

09.09.2008

Bayram Kaya

Divane

Kaçan balık büyük olur
Biten sevdalar tersten okunur
Bak gönül bak
Yaktığın söndürülmüştü
Kibriti ziyan.

Aşılmadık davalar
Görülmedik resimler
İniler durur mu?
Çerçeveden müsemma
Çerçeve ile eski

Dam üstünde saksağan
Vur beline kazmayı
Ne ola ki demeyin
Fiske yetecekken
Ne kazmalıklar var.

Bir sözün bile
Bir çok bestesi olacakken
Sen mutmain olmuş
Bulunanla yetersinik.

Müsemma: Adı verilmiş adı olmuş

15.08.2007

[](http://www.trdizin.org/)

Bayram Kaya

Diyalektik, Doğanın İşleyişi

Niye bizde de Newton çıkmamışla, hayretler
İmamın iki dudağı ile musalla taşı arasına
En özgürü Mekke'den Medine'ye sıkışmış kurtarıcı bekler gayretler

Düşüncen olmalı bunlarla çıkıp derin derin
Özden başlayıp, insanla evren olmalıdır yerin

Hayatta en hakiki mürşit
Bilimledir sarmalı kolu
Diyalektik, diyalektik, diyalektik
İşte bu dünyayı hayatı kazanıp
Kepler'in; bilimin; evrenin; insan olmanın yolu

On üç yıldır hep aynı şarkı
"Beraber yürüdük biz bu yollarda"
Ezberleriyle "Durmak yok yola devam"
Gele gele terör, ensar ve hendek miydi revam

Hayatta en hakiki mürşit bilimdir
Tek tek kutsanmamalıydı sağı solu
Diyalektik, diyalektik, diyalektik
İşte bu Arf'ın; bilimin; evrenin; insan olanın yolu

Bir öğreti ki debelendikçe çukur
Çukurdandıksa besbeter debelenme
Buna tabiyen halk ki beklemekte
Müjdeci kurtarır tarafından sobelenme

Galebedir kardeşim galebe
Bir sandalye bir adamla
Bir adam birçok adamla
Gördüğüyle görür talebe
Adaletsiz saraya galebe

Hayatta en hakiki mürşit bilimdir
Ölmek, öldürmek değil; yaşanmak olmalı
Bilimsel düşünceyle dolu dolu
Diyalektik, diyalektik, diyalektik
İşte bu dünyayı, hayatı, evreni kazanıp
Telsa'nın; bilimin; evrenin; insan olanın yolu

27.02.2016

Bayram Kaya

Diz Boyu Gündeyiz

Ölümü görsek
Bir mezar kazılır hazinden
Sessizlik açılır içimizde
Derin azabın yakıcılığıyla
Düşlerimiz solar
Tüm geçirtiler yutkunulur
Bir yusufçuk havalanır en afiliden
Azrail gelir gözbebeklerimize
Issızlık gergef edilir içseline
Demini sürerken sükunet
Dünü söyler güne yaltaklarız
Duygularımız büyürken

Yine de geçmiş olur tufan
Günle dalaşırız
Ansızın bir endamı salınış
Tüyden hafif eseriz
Güzel görünür her şey
Sihirli değnek tutuştur Kisranın gözüne

Meryem'celer ateşböceği kovalar
Esmes olur kavak yelleri
Can evi haşmetleşir
Haşmet kendine tutuşur ıralanır
Duygular parça parça
Şikâyetler biter
Batar olur acıtmazından bir parça
Urpeririz geçimlerle seni
Bir gölge iner içimize
Siluetler yalınlaşırken
Korkular büyür

Her günün düşümüyle, seni
Sessizliğe kayıp ederiz
Bir haleler efsun esi
Bir gulyabani sanısı
Bir tutam sevinç
Bir kıdım kaygı
Bir parçada ölüm
Sarar bizi
Anlarınız yaşamakta olduğumuzu.

Ceplerimiz dışa çıkarılır
Tutsaklardan çözülmüştür
Ilık bir yalayışla dokundukça
Ceberutluk mülayimleşir
Sevgiselleşir naif dokunuşlarla dünya
Asuman enginliğince ekilişler
Gulyabani duygular baskılar yere
Yaman olur da düşüş
Bu fark geçişlerle kırılıp

Daha bir tutunuruz yaşama

Bir dokunuşla
Yediveren arzular
Bitirir inatlarımızı

Kısık ateşler sarar
Ateşböceği cazibesi çeker
Azı karar çoğu zarar
Sebepten mamul yarar
Adamdan akıl çıkar
Yinede sürçer akılsızlık
Dökülür de
Boydan boya

Asaletimizi işleriz
Sopa tut asımız gelir
Nalburcu taşmalarına
Bir gidimciği denize ulaşır
Ne kulaçlar aldırır
Köpürürde köpürür deniz

Yolu bir tutsak
Yol bin tutuşur...

03.01.2010

Bayram Kaya

Doğruyu Söyleyince

Dağ özlem düşer
Engini engerek
Kır ve bayırlarsa yol...

Ey masumiyetim, doğruyu
O söyledi diye
Doğru olmayacak mı?

Elbette ki olacak doğru,
Görecesi içinde bağıntısıyla doğru

Zırdan olamayan
Zır zır eşek
Makamı eğimce tevessül
Bir gadab, bir yücelim
Gaz biriktirir
Hilm almakla selim

Su ne kadar doğru olsa
Yatağı, şeikle dökülür gelir
Yalancı ne kadar doğru söylese
Doğru söz ağzında, bükülür gelir

21.04.2012

Bayram Kaya

Dokunur Hali Hesabı

Bazen
Gün olur, alır da başımı
İliklerime kadar ıslak
Yağmur tutsağı
Çarşambanın gelişi
Perşembeyi bilmiştir
Deli gönül üryan olur
Karalanmaları silmiştir.

Bazen
Gün olur, alır da başımı
Tepeme dek ateş
Sıkletlerim birikir
Yel yepelek patlarım
Ateşe basan, demez cigerim
Benliğimle beni aşarım
Düzleşenedek taşarım

Bazen
Gün olur, alır da başımı
Güz soğuğu yemişinden
Bağ bozumu demelerim de olsa
Sürerim yolu uzaklara
Bahar coşkısına bürünürüm
Acayip işler işte
Ahu göz çekimiyle tutulurum, tuzaklara

Bazen
Gün olur, alır da başımı
Tutsağı olunmuş sevda yelince
Savruluşlarla ben...
Muhannet kapısından
Üç kuruşluk memleket hesabı der
Yırtarım defteri
Anadan doğmuş gibi

18.11.2010

Bayram Kaya

Duacı

Dua ile kurmadım ki işimi
Dua ile ayakta tutayım!
Yıkılan bina duasızlıktan değil
Statik dinamiğine yoksunluktan.

Dişimle, tırnağımla, bilgimle
Tarihselliğimle var ettiğim topluma
Emek hünerli mücadelemi, sabancılaşım
Neden duayı ortak edip te
Kendime ve topluma
Tarihselliğe; yabancılaşayım?

Sorgulatmayan
Dua ettiren egemenle meye
Diktatörler gelsin diye mi?

Tarihsellik bilincinden sapan
Hiç bir şeyini akıl edip
Tartışıp uzlaşmadığınız kapan
Üretmeyen, üretimle güretmeyen
Sosyal kimlikli iman ve inanç; solmaktır
Kendiliğinden psikoloji
Diktatörlüğün içinde olmaktır

Zamanın ihtişamıyla
Zamanın icabına devren
Devrim tutardık elimizde
Sevr'imiz kaldı
Gözümüze baka baka
Ferimi aldınız
Çapulu taam da kaldınız
Sözümüzü özümüzü yaka yaka

Hali zamanın icabı önünde
Kimse duramaz ölü gibi gönünde

Lakin yüz yıllarla Araplaştın
W, Q, X'i olmayan a b c'siyle nail
Hiç beisle ol dem
Kiminiz kimliğiniz değildi kail

Üreyen üretenle kabahatin
Dilin yazımını alırken Latin
İcabı şartlarında
Yoktu ortak dilin seçinde

Asma mı, dal mı?

Kimlik üretmez
Emek güredir
Üretirken asma
Tüketirken dal

Uyandık şimdi ama bönünde
Sosyal olanın kullanımı nere
Toplumsa olanın kullanımı nere

Yediği asmanın dalında
Köküne vurur bilmez halında

Dağlarım masum
Dağlarım beyaz
Sen de göreceksin
Kiri beyaz diye inanmasan

Toplum içinde bizim
İmana, inanca değil
Üreten ilişkiye gereksinimimiz var!

Makinanın yağlanacağını inancın değil
Üreten ilişkinin bağıntısı kurallar
Bağıntıdır bilgisayarın duası
Yazılımı, dizaynı, elektrik erkesidir

İmanı demokrasiye yoruyor
Bilmezi, kaosu yasa ile koruyor
Üreten ilişki içinde
İnancını nefret kabili soruyor

Canlılığı hayatı
Süreçleyken ilişki
Ego ve üretimdir...
İnanç egoya mı değin
Üretime mi ilişkindir?

Sıralaması şaşarsa
Bilmezlikle kaşarsa
İman egoya ve üretime heder
Üreten ilişkilerden sonra zamanı
İnsandır imanıyla, olmalı keyfe keder

Aslında biz yoklarız
Düşündükçe anladıkça
Zamana göre belirir
İlimi irfanla çoklarız

Değiliz sürekli
Tüm zamanlara olup
Kuşkuyu var etmeyen
Ahmaklık gibi yürekli

Ne plânlarla talancıyım
Ne zamanın arda kalanıyım
Ekmeği poşetle

Makarnayı fiyonkla pakete koy
O baş tacı
O milli irade
Birbirini ezerek ve tezerek
Koşmazsa, ben tanıklığın yalanıyım

01.10.2013

Gön: Hayvan derisi
Keyfe keder: isteğe bağlı olarak keyif için yapılan.
Güre: dölleneceklerle üremeye hazır olmak. Burada maddi ego nesnelere üretmeyi düzenleyen soyut ilişkilerle ve üreten ilişkilerin araç, gereç bilgi ve teknikleriyle (somut oluşla) , duruma hazır olmaktır

Bayram Kaya

Duacınız Rahmetle

Korkuyla korkutuluruz
Sanırız abadı şandayız gibi
Yapışmaz canımıza ya
Canımız çıkar kıpır kıpır gibi

Ben seçmedim sizi
Seçemedim de
Ben istemeden oldu
Kimse sormadı da
Var mıyım, yok muyum?
Ol dediler de oldum ya

Ne dolaklar dolanır başıma
Aksa da bakılmaz gözyaşıma

Taahhüdüm var sanki size
Hani sanki elvermişinizde bize
Der gibi buradan bir minnet
Aklım almaz da olanı
Gelir bana bir cinnet
Gözlerimiz şevvallenir

Ne zanlar altına koyulmuşum
Ne gına gelişlerle oyulmuşum.
Başa kakılmalarla doyulmuşum
Sözlerimiz nevalenire
Küf koksa da, panzehire müstahak

25.04.2009

Abadı: 1-Mamurlar, bayındırlar, şenler, çok dolular 2-Sonsuz gelecekler, sonsuzluk
Şevval: Kutsal gün ve geceler
Neval: şans talih

Bayram Kaya

Dumuzi

Dumuzi

Öykü: Bir gerektirmeden ötürü İnanna yer altına sürülür. Kocası Dumuzi ağlayıp toz toprak içinde debelenmesi, şevgi göstermesi gerekiyordu bunu yapmaz. Üstelik kadınlarla eğlenceye dalar. İnanna bir yolunu bulup izinle yer yüzüne çıkar ve Dumuziyi işret vaziyette yakalar...

Giyecektin
Kıl çuvalı.

Ağıtsa
Gösterecektin!

Debelenecektin
Toz içinde.

Geçen
Geçmiş olur.

Yoktur artık İnanna
Dumuzi.

Çalmıştır onu
Rumuzi!

19.09.2007

Bayram Kaya

Durulanmak

Suya döktüm özümü
Yele verdim sözümü
Akisten ürktüm
Hemen bir genel geçeri
Siper büktüm.

Gördüm sanki sırçadan;
Demlenmedeyken sırasında
Gam kasavet verdim fırçadan
Birliğe olmayanda isyan
Kaal olmaz imiş nisyan

Aktım suya kuru
Boğuş tuttum
Çıktım dup duru.

28.06.2007

Bayram Kaya

Durum Sorma

Bölük pörçük,
yarım yamalak.
Kuş lokması,
hayal ekmeğim.

Kanat çırpır,
çıkış yapar.
Açar kapar,
seher benim!

Yanık söçük,
şansı dönük.
Olmadı daha daha,
dener durur,
kör benim!

Kum içinde
çakıl taşı.
Güneye kuzeye
taşı.
Veresiye durur,
özendirme hilesidir,
işin başı!

Doluya korum,
almaz.
Boşa korum,
dolmaz.
Bilirimde;
Sanırım ki,
sinsi benim(!)

Yontmağa yontturur.
Sanırsın,
keser sapı.
Yuttu mu hapı,
Bilirim hasta benim!

Öğretiyi kanıksamış,
ezber.
Çabalar sanır ki,
dilber.
Bozulunca
ezber,
düşüldü mü içine,
çember.
Anlarım nalân benim!

Kendince taş vurur(!)
Olmayacağına başvurur.
Belliye düşe kalka yürür.
Söylerim bayram benim!

28.02.1992

Bayram Kaya

Duruma Yaltaklık

Zaman ne çabukta akıyor ana
Derinlik kalmıyor, boy verdimi şana
Düşün özgürlüğü, boy boy zana
Sol yıkılır, sağ vurur; zulüm yana
Şözün havada kalmıştır, esame olmaz
İnsani iflasın sürünmesi dokunur kana
Her mahallaye bir bilgisayar kursu yerine
Kuran kursu özgürlüğü derinden derine!
Yıkılırken her yanım, görüştürülür teneşir
Tabular yıkılıyor diye, manşetti haşır neşir

Kocaman kocaman ayrılıkları kaşırım
Parelenir, duygu yapar, özgürlükle taşırım!

02.02.2009

Bayram Kaya

Durumdan Sorulur

Varsın bilirim olu ve oluŖta,
Varlayamam, seni anlık duruŖta.

KavramlaŖmamla hazır kiŖisel durursun bilime
Sığdırılır mı, MuhteŖem... eksiklikteki bilime?

Düzende varlar iken, varı cemaleddin
Düzensizlikte ŖaŖarmıydı, varı delaleddin

Varsın bilirim seni olu ve oluŖta
Varlayamam mahfil hülyalarla ansı duruŖta.

Biçimsel kıldım edimi, sandım varı kaarla da
AldanıŖmış kendime, bildim kaosu zarla da.

Varlayamam seni varlıktan kalıŖla.
Söyletemem sana yalana dalıŖla.

Öznem; benden sana senden bana, oluŖta
Bir haykırsam sermestlikle, sen beni yakıŖta.

Tersinmezlik önünde evelden görünür ahir*
Ve bir kiŖilik ve bir zahir.

22.01.2007

Bayram Kaya

Durulmu Olma

Dıştan öğrenme gerekmeden
Düzenini doğuran aşk
Kaosuma sebep olan yaman
Dissipatif yapı.
Sürerim; sazla, sözle, gözle...

Düzlem salınımlarının
Aklıındaki var oluşluk.
Hemen yanı başındaki karalık
Güzellikleri var kılan güçlük.
Sivilcesi olmayan güzellikler
Akılda tutulur muydu?

Ah var oluş, bilinmezlik
Adım adım bir önceden
Kendi üreten silinmezlik
Anlamazda masal söylev.
Kendi yolu, yolunu
Kendini belirleyen işlev.
Karakteristik yapın özellik
Sistem birim özelliği genelleşir değildir

Tanrım şayetse aşkım eğer
Her özelliğim bir değer
Tavafta iken döne döne bu değeri(m) n
Kendimce yaklaştığımda
Salınımla açılma ve gelişmedir eğerim.
Değere ne kadar yaklaştığını bilmeyen

Maddi süreçleri ne aynı ne ayrı indirgenir
İç ve dış tutumla fonunda ayrılır hal bindirgenir

16.01.2008

Bayram Kaya

Duygu İle Ben

Ben küçülürüm, duygularım büyür.
Duygularım küçülür, ben büyürüm.
Cahil sohbetinde, namert sofrasında
Sen esrik, ben ayık iken.

Duygular yücelir, sıyrılır şarttan.
Günahı sevabı sonraki hattan.
Duyguya batarsın.
Hatırlanmaz bile değil tattan.

18.03.2007

Bayram Kaya

Duygudan Da İhtiyaçlı

Alçakgönüllülüğün mü kaldı ki
Demine dura?
Bak ışığa, al renge ki
Kahredişle zemine vura

Boğa tutsan, tırsar
Güç sende.
Yuva tutsan, sıcak
Can sende.
İlişkiler sezsen, çözer
Akıl sende.

Ilık ılık bahar yelinde
Eridikçe birikişle
Toros'lardan;
Binboğa'lardan
Özgürlükten indim
Arşı tutmağa
Efe damarımdan

Yoktu uysal kedi
Kükremişti fendi

Ak yeledi attan
Kızıl kanattan
Bir dev düştü öne
Peş düşmüştü
Gafletten uyanıp ikbale
Barış, Savaş
Ayşe, Döne

Gözle hiza almayınca akıl
Niza alır, abuk sabuk menkibe sakil

Ne gün söne
Ne dava bölüne
Bu yol sevgi yolu
Bu yol insanlık yolu
Yaşamak ve yaşatmak için
Hal ola ölüne

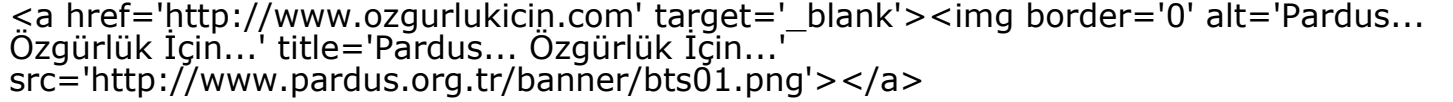
Sevgi bir dedi
Ahsen iki
Uyuşmalarındandı tiki
Tanrı ve vatan özgürlüktü betik'i

Buluşmaz, amanla, zaman
Akılı, bilimi andıkta
Görünüşü hal zeminde
Hinliğinde eminde
Ortaçağ çıkar sandıkta

Bir hayaldi Mustafa
Türk'ün hayalince
Anadolum; yağız çehrem
Gümnamları gördü...
Gümanı kalmadı
Mustafa'sı başa gelince

Serçeden titrek
Halis muhlis
Anadolu'nun sevgisi
Kırmaktan yakına
Duyanda maziyi aliye
Atiye bakına
İsmiyle elverişli olan
Cismi ile bereketli oluyordu
Yol bu, şevk bu akına
Görünüş Mustafa'dan
Kemali takına

11.11.2008

[Pardus... Özgürlük İçin...](http://www.ozgurlukicin.com) <http://www.pardus.org.tr/banner/bts01.png>

Bayram Kaya

Duygular Coşunca

Saltanat dökülüyor abadımdan
Yer cüce
Gök yüce
Ayak altı
Üst olana
Sarsılır kaymalar darma duman

Desem ki sevgili, yarın göç var
Yine yar salınır endamca
Yine endamınca naz yapar
Dilleşme bağırmalarda haz kapar
Sanma ki göç gama sapar

Gönül coşar özlemce
Kıyan mı durur an, sualce
Ne çıkar tekleyecekmiş kalp
Asumana garktır an
Sanacak mısın ki masumiyet, poza ödeşme

31.10.2007

Bayram Kaya

Duymaz Yanım

Yanlarımı sürür ben
Sol çeker, sağ teker

Uyuşur bedenim uyuşur dimağ
Cennet şerbeti içerle simağ

Bilindik kadar, ararda
Yakından uzağa sahiplikle
Sol yanım memleket der...
İnsan der...
Doyarken ayrımsızdır her biri her

Bu cefa bu vefayla
Sol yanım hep ölüme düşer
Sağ yanımsa hep döver biçer

Emperyal hoyratlıklar içinde
Ortadoğuda üşürken ölüm
Yine sol yanım sızlar
Kulak üstüne yatmışla
Salak yanım, sal yanım
Mezheptenim derde
Hiç duymaz sağ yanım

23.10.2016

Bayram Kaya

Duyumsa Çiçeğim

Al çiçeğim al,
Beş bin yıllık
Eytışimim ben.
Koptu mu?
Öncesi ilerisine,
Sınırsızdan.
Yabancılaşıyorsun
Kendine;
Masalın yaşamında.

Hiç bir şeyi
Değişmez
Sanma.
Kavramların
Ortaçağında,
Kalma.
Yaman vurur,
Tasarlanmamıştır,
Tek bir damla.
Mana haykırdı
Ayıplama.

Şöyle pek
Alışıldık olmasın.
Hani!
Deresi, tepesi.
Yeşili, düzü,
Derken duruşta
Sözü;
Hiç kalır hiç,
Seninleyken,
Sen hepsi.

Kızarıyorsun
Duyumsananın
Tadında iken.
Olgusal,
Kaçınılmaz,
Elmalığın; /yüzdeki allık
Yarımin tümlüğünde.

Kendini kat
Yaşamsallığa.
Oyna ve oynat.
Aksi halde
Demokles'in
Kılıcıdır
Kendinden
Kendine.
Sonu,
Düşçülüğe varacak.

16.02.1992

Bayram Kaya

Duyuş

Gözün mü gördü be sevda?
İçsinirsinde,
Tok düştün önüme.
Özün mü sordu be sevdam?
Kıvançdayken,
İyi durdun dirime.

Derdestte salınır günlerimiz.
Mızrak ucu sevdalar,
Dikleşme ve uçurum arası yol.
Değerler, paranın yırttığı arsızlıklar;
Bilmeliğin hicabı yıkar beni

06.06.2007

Bayram Kaya

Dünya hali

Dün vekil olmasına hindiler*
Hala berdevamla
Şen ölmedin ki
Ölmez otu
Bu zamanda bu kadar düşmanla

Bu ölmezlikle
Senin ahlakın onlarda yoktur
Ondandır ki seni sevmezler
Seni sevmeyeni sevmeyeceğiz.

Onca olup bitenden sonra
Masumiyet deniyordu
Saflığa
Oysa bileceksin
Taş değişorsa ayağına
Gün vurmuyorsa şayağına
Deveye diken, evde iken
Gelmemeli, bunlar manyağına

...
...

10.11.2016

Bu çalışma hayli uzun fabıl türü bir mesaidir. On Kasım için yazılmadı. Ancak günün anlam ve önemine de uyan bu başlangıç kısım yayınlandı.

*Atatürk düşmanlığı olmakla Atatürk'ü siyasi sahnede silme ve yok etmenin vefasızlık gayretleriydi bu. Bu nedenle kadük kalacak bir yasa teklifi hazırlanır. Teklife göre 1-Seçilmek için bugünkü sınırlar içinde doğmak lazımdı.

Buna göre ATATÜRK Selanik'te doğmuştu. Selanik 1912 den beri sınırlarımız dışındaydı. " Efendiler bundan benim kast ve kabahatim yoktur" diyecekti. "Eğer düşmanlar başarılı olsaydı pek çoğunuzun doğduğu yer de misakı milli sınırları dışında kalmış olmakla, eminim bu teklifi dahi hazırlamaya fırsatları olmayacaktı" diyecekti.

2-Maddeye göre Millet vekili seçilmek için bir yerde en az beş yıl oturuyor olma şartı aranacaktı. Buna göre ömrü cepheden cepheye uğraşlarla geçen Mustafa Kemal hiç bir yerde beş yıl oturamamıştı.

Bu madde için de yine: "Efendiler bu maddenin ön gördüğü şartı kazanmak isteseydim; Arıburun ve Anafartalar savunması yapmamam gerekirdi. Muş, Diyarbakır, Suriye, Halep vs. de gibi yerlerde ordu teşkili nedenle savunma yapmamakla bugünkü sınırların oluşumuna katkı vermemem lazımdı". Bu siaklerle hepinizin malumudur ki hiç bir yerde beş yıl OTURAMAYACAK kadar mesai sarf etmiş bulunuyorum" diyecekti.

Bayram Kaya

Düş

Seni bağışladım.
İstediklerim oluyor.
Neyine dinginlikte,
Rahatsızlık.

Öyle ki,
Ben düşünüyorum,
Sen oluyorsun,
Serime serpe.

Bakıyorum,
Bıkıyorum.
Canavar oluyorsun,
Kocaman korkunç.

Tınıyorum önemsiyorum.
Oluyorsun yine başka.
İstendiğe.
Güzel alımlı sevecen.

Ben kuruyorum,
Sen öylece,
Kayıtsız şartsız.
Bencilce değil,
Hoşluğa varış.

Düşünmem dışı algısız.
Şanki ilkten beri,
Öyleymişse,
Ben yeni biliyorum.

Boşa koşulmuşum,
Derin derin.
Önce niye düşünmedim.
Yerine verin şimdiden geri.

Ama!
Başkacaları değil de,
Niye hep seni?
Duyumsanmıyorlar bile.
Birden oluyorum küşümde,
Hepsi düşümde.

(08.02.1992)

Bayram Kaya

Düſer Bakalım

Aymazda mı ki günlerim
Irarda, neşeyi esefle.
Görmemede mi yanım
Öfkeyi selimi, göreceyi defle.*

Eyyamı çıkarsamada
Riya rahatlıkken.
Yılansama gafleti**
Bahanesi ile şahane!

Olaki andaki yaşayış atıfıyet
Bilinmezse görecelikli zafiyet;
Gelip geçmekte hecelemele duſta
Anlıkta düzenin zafiyet oluſta

İſte ol daki an:

Bi haber olcağız;
Sen ateşken
Ben serin.
Sen rahatsızlık olan
Ben rahatlık olandan
Sağırklar diyalogu
İçsindiğımız.

**Bana değmeyen yılan bin yaşasın

30.07.2007

Bayram KAYA

*1.2.3. Bendi karışık bulan, bunu okuyup anlaşılır kılabilir.

Sıcağı yaşayıp
Bunalmışlığım.
Soğuşu hissedip
Uşümüşlüğüm
Doğal ıramdır.

Ama Nazende
Bundan rahatsızsam!

Sıcağı edeni
Soğuşu yapanı görüp
Şikayetlenmezsem,
Yılansama gafleti ile.*

Ve bir gün
Ben alışmanın rahatlanmasında
Göreceli.

Sen alışmanın rahatsızlanmasındayken
Oluşta.

Bi haber olacağız;
Sen ateşken
Ben serin.
Sen rahatsızlık olan
Ben rahatlık olandan

şağırlar diyaloğu
İçsindiğimiz.

Bayram Kaya

Düşleri Olmayan Yalınlaşma

Ne Alamut'ta toz pembe
Ne Delhi sokaklarında meditasyon
Yar arzular sunmayınca
Akıl kesmez hayal sunmayı...
Bir sürüşlüğün tek düzeligi
Salınır da bilmez.
Kendinden mi çevreden mi
Varsa taddığı hissettiği
Yarım sıkılmış avuç hırsı
Berhava kılıştaki tersinme.

Adam olmamış da kızamaz
Kime, nasıl?
Niye kızsın ki!
Daha mı beter halinden
Kir bile tutmaz iken kirden

Tanrı bile, gözünü yumar da o an
Yüz çevirir duvardan.
İt titremelerinden zamlı
Oynaşan gölgeler
Şıgıntı kuytularla baş başa.
Üşümelerden neşe ve gamlı
İstenci ne ola ki
Zar anlamalardan hamlı.

Hiç sorgusu olmadı ve olmayacaktı
Yalın birey...
Özgür ve mutlu!
Güneş'i yok ki, sığağa muhtaç
Karanlığı yoktu ki göze
Ve böylece yurtlu
Hiç köle olmayacak
Ne bir tutsak kılacak, ne de tutsak olacak...

16.02.2008

Bayram Kaya

Düşsel Tarla

Bir tarla düşünün,
Boş sonsuzca.
İşleyin sürün,
Korkusuzca.

Kararlıyım kendimden,
Bir şeyler tanıştıрмаğa.
Toprağı keyfimce karıştıрмаğa.

Sevgimi sundum bağrına!
Bekledim bekledim,
Seş vermedi,
Çağırma!

Duyumsamıyor bile!

Tarla süreçleri tamdı:
Isı nem,
Madensel ve canlı yapı.
Ne idi bilemedim
Handikabı?

Tamlıkta tepkisizlik niye?
Düşündüm bu böyle olmaz diye!

Tohumu, (sevgiyi)
İnceden inceye.
Devirdim sineye.
Aldım dinlemeye.

Önce içimde devindi.
Tarlasına sevindi;
Başka ekicilere yerindi!
Kabardı dışa serildi!

Anladım tohumun tarlada suskuluğunu!

Nefreti (kıskanması)
Benimle kalmıştı.

Tohumu geliştiren,
Sevgi ve nefretmiş!

Şartlarını bulunca (bile)
Önsüz tutuşamıyordu!

(02.01.1992

Bayram Kaya

Düşünce Devinimindeki Mutluluklar 01

İsa'dan önce, 5. yüzyıldayız. Antik çağ kapsamında 5. yüzyıldayız.

Doğuda İran'da Mazdeizm hüküm sürmekte. Tek Tanrılı anlayışın ilk adımı olan mazdeizm; ışığın çekenliği üzerine oluşla, ateşin insanlardaki erdemsizlikleri arındırması felsefesi üzerine oturtulmuş olan bir düşünce sistemidir. Yine Mazdeizm ışığın aydınlık-karanlık seçiciliği üzerine; ışığın (iyiliğin) , karanlığı (kötülüğü) yenmesi felsefe zemini üzerine oturmuştur. Böylece Mazdeizm ışık karanlık ikili düalitesini, tekli yapıda var kılan ilk örneksi taslak oluşturur. Mazdeizm, Mitra anlayışı gibi monoteisti bir geçişin ilk örnekliliğini de temsil eder görünmektedir.

Hindistan, mazdeizmin etkisi ile Budizm'i, bir iyice olgunlaştırmıştı. İsrail akilitesi, Babil esareti içinde Babil kütüphanesindeki görevleri nedeni ile hayli fikir ve bilgi sahibi olup, Sümer, Asur kültürleri ile Sümer Asur dinsel ritüelleri açısından, bir hayli birikimler yapıp ta İsrail'e dönmüştü. İsraililer Mazdeki ve Asurî dinlerin kaynaşırımı ile yeni bir kültür ortaya çıkaracaklardı. Bir rahiple, bir kralın anlaşması neticesinde de ilk Tevrat nüshaları oluşturulmuştu. Tevrat'ın oluşturulmasında bu ikinci kaynak yoldu.

İsrail'in Babil sürgününden çok önce bir de Mısır sürgünü vardır. Bu sürgünün hafızalarda silinemez olan ezilmiş, horlanmış İsrail oğullarının anıları, Tevrat'ı oluşturan birinci kaynak yoldu. Daha Mısır'da tek Tanrıcı olan Aton dinine dek tek tanrı anlayışları, İsraililerin Mısır günlerindeki yaşantılarından ve kültüründen kalma izleri, belleklerindeydi. Nesilden nesile anlatılacak bir söylence oluşla kulağa küpe idi. Mısır sürgününe dek esareti gerçekliklerin hafızalara kazınmış anıları diri tutuluşça Musa eli ile zaten bir haylide güçlü ve ritüeli kılınmıştı.

Artık çok Tanrılı dini İlah'larının delişmenliğindeki çoklu mantıki düşünme, yeni bir sentezin akılsal çıkarımlarıyla aşılacaktı. Sosyo toplumsa etnik çatışma, sosyo-toplumsa birliği; yani birlik sentezini ön görüyordu. Şartları içinde çatışan, gelişen, devamlı üreten insan aklı, monoteist bir anlayışın birlikçi tek biçimci düşünme ve anlamaları içinde, insan zihnini hayli kapsamlıca yoğuracaktı. M.Ö 5. yüzyıla gelindiğinde, bu süreçler İsrail'de olup bitmişti. Artık Ön Asya'da erdem, Tek Tanrı buyruğuna göre uygun yaşamak, olmuştu.

Bu monoteist anlayış İsa etrafında ırkçılıktan arınışla iyice pekiştirilecekti. Ne kadar pekiştirilse de, politeist anlayışların çoklu mantığı, monoteizm içinde çelişkili bir birlik oluşla, mezhep görüşüdür, yorum farkı diyeceklerle, apaçık sürüp gidecekti.

Monoteizmden beklenen birlik sağlayışçı yararın bir başka şekilde yansıması da yeniden teokrasinin egemenliğini iyice pekiştirmek olmuştu. Artık 1400 yıl sürececek bir skolâstik serüven Avrupa'da, daha sonrada 13. Yüz yıldan itibaren de İslam dünyası içinde akli dışlamanın, akli geriye atıp, inalcılık ve inakçılığın revaçta olacağı bir durumu ortaya çıkaracaktı.

Sosyo toplumsa mesnedi zayıflatılmış, yardım duygularının sömürülmesi abartı edilip, sosyal yapının aldatılışlar karşısında güven temeli zayıflatılıp, istismarın dilenciler ordusu (Ebonistler) türetilicekti.

Sihir büyü her çağdan olduğundan daha fazla, gem aزیya alıp, sonu dramatik olacak cadı avlarına gebe kalacaktı. Albert Bayet'in deyimi ile "özgür düşünce " kovulup, özgür düşünce şeytanla işbirliği sayılıp, yerine; özgür imiş gibi kulaklara üflenen düşünce, inanç esasına dayalı prangalar, insanlığın ağır aksak gelişmesinin giderekten tarihsel süreç kusuru olacaktı.

İnsanlığın yamyamlık dönemlerinin geride kaldığı ve bu geride kalışta inançlar hayli biçimler ortaya koyup sosyal ortamı değiştirmişti. Kendisini ve insanların anlayışlarını biçimlendiren inançlar, yerini insan kurban etmelerden evirilişle, giderek bitki ve hayvan kurban etmelere doğru evirilen bir yapıya bırakmıştı. Bu inançtı evirilişlerin özel biçimi dinlerdi. Eski dönemin totemi anlaması içinde olan inanç; sosyo-toplumlarla dini sistemlere dönüşmüştü.

Monoteist anlamalar bu örgülerle, bu örgülerin anı izleri ile ama yine de her bir kurban etmelerin çeşitli anlayışları ile sürüyordular. Henüz diğer iki monoteist din ortada yoktur. Politeistlik dönemde İnsan iradesi daha hür ve daha dinamiktir. Politeistler; dini olan ağır prangaları, daha kuşanmamıştılar.

Eski dönemin sosyal birlikçi ve komündü ortaklaşa yaşam anlatımları, yeni ortaya çıkan toplumun ve toplumsal bozuklukları içinde insanların; özellikle de ezilen insanların, gıpta ile ve giderek cennet tabir edilen anlatımlarıyla sürüp gidiyordu. İşte özellikle ezilmiş insan özelemlerini ayyuka çıkartan köleci düzen, Yunan'da Askralı Hesiodos'a bu altın çağın (cennetin) anı özlemini yazdıracaktı.

Önce insanların Tanrı korkusuyla erdemli kılınmasını isteyecekle bu anlayışı pekiştirecekti. Temeli, sosyal bozukluk olan, üretim tüketim yansımasının aşırı kötü olması olan bu sosyo-toplumsal bozuk yapıdaki çatışmaları, Dostoyevski Suç ve Ceza Romanında enikonu, bireysel baz ve boyutta işleyip Raskolnikov'u bir hayli güç çözümler içsel döngülü soruların muhatabı kılışla terletecekti. Dostoyevski Sonunda genç üniversite öğrencisinin sırtına gök ölçüsünü yükleyip, Sibiryaya'ya manevi demlenmeye ve dinlenmeye uygun görüşle sürgüne gönderecekti.

İç dünyayı ne kadar zorlarsanız zorlayın, ne kadar züht ve zahit içtenleşmesi ile donatıp tutuşturursanız tutuşundu; bunlarda bir cümlelik toplumsal yapı ve nesnel işleyiş menşeli devinmiş çıkmıyordu. Ancak somut, nesnel bir işleyişin sonucunda, bunlar kişisel oluşla ve sosyo-toplumsal oluşla insanın tutumu olabiliyordu. Bu anlamda yaşamın anlamlandırılma inanç edilmesi yerine, ezen-ezilen özelemlerinin ve egemenlikçi anlayışlar iman kılınarak, sosyal yaşam gibi toplumların da yaşam merkezine oturtulma yanlışlığına sürükleniliyordu insanlık.

Neydi bu altın çağ, Tevrat'ta bile Eden (cennet) bahçeleri olarak geçerdi? İnsanların komün toplum döneminde, köleci yaşamı bilmeden, tüketim için sağlaştığı, kimsenin kimseye karşı erdemsizliklere neden olacak üstünlük taslaklarının olmadığı, ortaklaşa yaşam döneminin arkaiki öküle anı izleridirler. Gelişme zincirinin, gelip geçici bir uğrağıydı.

Belki de 1 milyon yıl gibi uzun sürece tekabül eden sosyal birlikti-komün güç, birçok insan taslakları girişimleriyle, insan yaşamına ve insan beynine nerede ise genetik ansal miras gibi bellekleşmişlerdir. Köleci düzenin; kendisinin ürettiği; zenginleşmeleri; hırsızlıkları, her tür suçları ve sefaletleriyle perişanlıklarını, huzursuzluklarını, ahlaksızlıklarını, toplumsal tedirginliklerini, yine kendisi biçimlemişti.

Mal edinenlerle mal edinmeyenler yerini almış, toplum sınıflara ayrılmıştı. Bu gidişi önlemek isteyen insan beyni, ne olup bittiğini daha anlayamamışken; bir yandan inançsal evirilmesi bu altın çağı ahret olarak kurguluyor. Diğer yandan da sınıf çatışmaları içinde fikir çatışmaları kabili oligarşik, mutlak monarşik anlayışlı yönetimleri tartışıyorlardı.

Monoteist anlayış; zenginliğin öncel bir takdirle, bir rızık dağılımı olduğunu vurgulayıp; fakirliğin bir sınanma, öte dünya için bir kontrat ve bir iman sözleşmesi olduğunu; insan beynine işliyordu. Toplumsal yapı, bu türlü fikri açılımların içinde olup çıkılmaz bir şaşkınlık doğurur olacaktı.

Artık dönem, ön Asya da İsrail de vaftizcilerin ve vaizcilerin cirit attığı, peygamberliğin babadan oğula veya soylara intikal ettiği bir tutum olacaktı. Bu aşamada bozulan düzenleri pansumani tedavi oluşlarıyla öğütçü düzenler, insan öznelliğine hitap edecekti. Böylece huzursuz insanların bir kısmı sukut edip, bu hal üzere diğer birilerini alt edeceklerdi. sağlayacaktı?

Toplumsal tedirginliğin en yaman ve acımasızca duyulduğu toplumlar içinde, bu öğütçü olgular gelenekleştirilecekti. Öğütçü izafeleşmelerdeki her hangi bir gecikmede dahi, kurtuluşçu öğütlerin vaatlerini bin bir efsane ile ve bin bir umutla bekler olacaktılar.

Çevrede süreç olan denk düşmelerin öznel anlamalı belirtilerini yaşayacakla, mutlaka böylesi bir gücü yaratacaktılar! İşte İsa, böyle bir bekleyişlerin süreçler boyunca giydirilmiş bir biçimiydi. Ne vahiy almış ne de yaşamıştı. Vaizcilerin vaizlerinden derlenen söylemler, böyle bir olası vaizci tarihi kişilikle özdeş kılınıp havarilerince söylemler kutsal kılınacaktı. Yani havariler müritler vaizcisini uçuracaktı.

Yazın, bunaltıcı Akdeniz sıcaklarının, insan kanına; bir damla erotik hormon salgılanması ile insanları nazikleştirip, serenatlar düzenlediği anlardı. Bu anlarında; kanları tutuşturan heyecan coşmalarına dek şahitliğin yapıldığı yerler, ıssız koyular ve kuytulardı. Bu kuytu alanların cazip olan eylemselliğini tecelli kılma çekiciliğinden kendilerini kurtarmış olanlar da, elbette ki vardı.

Aklı ve eş deyiş ile fiil ve eylemlerini; hem de akıl olacak eylemlerini, sorgulayacak olanlar, bu hormonsal azmalarının tesiri içinde kendilerini kopartıp: "Akdeniz'de aşk başka olur" denmesinin hormon azmalı büyüüne pek kapılmıyorlardı. Böylece hormon güdülü duygusal işlemlerinden, sıyrılıp; edimsel öğrenmeli yanılla insanlığını üretir oluşun, fiili gereklerini gerçekleştiriyorlardı.

Yani bir şehevi hormon azgını olmaktansa, bir akıl azgını olmayı yeğliyorlardı. Rutin insanların akilini kullanamayıp; "onu yapamıyorsak bari bunu yapayım" dercesine, sıradanlaşan; yozlaşan edimleri yerine, yepyeni; sürekli eylemselliklerin, düşünsel eylemsellikler içinde olmak; insanın; hele de "yeni insanın" macerası olacaktı. İnsanın hormon türü etkilenme yanları sıra, kendisini başkalarından farklı kılacak olan, insanlık yanlarının da olduğunu bilen, akil insanlardı bunlar...

Sıcaklar yerini hafif melteme, biraz da mehtabın sarhoşluğuna bıraktığı akşamsefası aşkları, aşıkını; zamanla mestane ediyordu. Bu mestane edişin insanı büyüleyen cazibesinden kendisini kurtarabilmiş olanlar vardı. İşte böyle bir günde, böylesi akil insanlar hormon azdıran alanların dışındaydı. Aklı ve aklını tartışıyorlardı.

Akademia (M:Ö387) gibi matematiksel ve akılcı düşünmeli oluşuyla bilinen bu kabil tartışmaları olan yerleri, vardı. Akademiya dışında matematiksek aklın tartışmaları içinde olunan yerler oluşla, dost davetli ev alanları da, vardı. Kimi ziyafet alanları akıllarımızca böylesi seviyeli bir üslupların tartışma alanı yapılmıştı. Hani başka ulusların ermişleri veya kerametleri varsa; Yunanlıların da düşünceleri ve düşünce

adamları vardı.

İşte böylesi akılcı iklimsel koşulların sohbet toplantılı partilerinin birindeyiz. Pire'de, kocamış marsık zengin Kephalos'un evinde toplanmışlardı. Davet, yemekli idi. Konu insanı, insanın topluma ait edimlerini, kılı kırk yarma işi idi. Kolay değildi. Çetindi. Sırf hormonunu boşaltmayı tutumlayan bir başarıydı.

Kavgasız, gösterişsiz ve samimi idi. Ama olanca haşmeti içinde. Ehil olmayan maydanoz olmuyordu. Haddini bilip susuyor, dinleyerek nasibini alıyordu. Ahkâm keserek, ulema aramadan; konuşmacılar kendi akıllarının bilen sorgulayan ulemalığını konuşturuyorlardı.

Hani canım, koskoca bir hiç olan ve toplumsal açıdan akılcı olmayıp da, gösterişçi olup, içinde hileden başka hiçbir şey çıkmayan günceldeki toplantılar gibi. Bu toplantıların düzenli müdavimi olan açık göz, beleşçi yiyicilerin türetilmesi gibi. Günceldeki yemekli davetler; ihale ve avantajların hazırlanmasına gidecek ön koşullar içindi. Bu iş için göz ve dil temasçı aşinalıklarını yaratışla, yalakacı; banka hesapları kabarık gazetecileri yaratan kutlamalar benzerleri gibiyse de; konusuyla apayrı, bir efor oluştur bu.

Güncel dost davetleri içinde; beş yıldızlı otellerin göz kamaştırır görkemde oluşunu sürdürürlüğü bir yanda oluşla, diğer yanda da, duygu sömürülerinin ayyuka edilmesinin tırmandırıldığı bir gövde gösterisi olma niteliği vardır. Aklını gösteremeyen gövdesini ve sömürü metaini göstermeye ağırlık verecekti. Oysa akademia önemli kimi dost toplantıları, göstermeliklerin uzağında ki bir anlayışın alçak gönüllülüğünde oluşla; insanlığı ikameye yol alışı tevazusuydu.

Güncel dost toplantılı davetlerinin içinde entrikacı olup, methiye düzüşlerle; sömürüye açık yığınların itaati oluşla pekiştirilmeleri vardı. Ve bu sömürüye açık yığınlarımızı kontrol edici; yani ateşi maşa ile tutucu bir başka güç daha vardı. Bu güç, sömürüye açık geniş güç içi, gömlek farkından oluşmuşların bir tabak çorbacısı ve bir tabak fasulyecisiydiler. Çorbayla onurları, insanlık bilinçleri ve toplum bilinci yer değişmişti. İşte güncel kimi davetli toplantılar; bu muhtaçlıkları elde tutmanın hileleriyle, vardılar.

Çorbaya muhtaç kılınan el altı sosyal yapılar; bu mahcubiyet ve bağıllık altında akıllara pranga vurup; "siz ne iyisiniz ya, Allah sizden razı olsun" deyişin dilenci duasını yaparlar. Ve kendi veli nimetlerine (!) sığınmanın tazelandığı bu kabil gösterişli hercümerce içinde aldanış, aldatışlar vardı. İşte Antik Yunan dönemi dost toplantıları; şimdiki göstermelik tarikaların (yolların) kollandığı, istismarcı benzeri yerler gibi değildi. Birazdan istismarı aldanışları önlemenin akıl açarlarını ortaya konuşlayan, toplantıda olacağız.

Antik dönem kimi dost çevreli ve aristokrat çevreli yemek davetli toplantılar; günümüzdeki davetlerle çağımızdaki kişi şirket hesaplı davet anlayışlarına pek uymuyordu. çağdaş toplumsal çözüm üretmenin akıl koyuşuna hiç benzemezdir.

Güncelin davetleri herkesin kendi çıkarını rakibine yaldızlı sözler altında, şifre yaptığı hinliklerle güya masumiyettir! Akademia dışı dost davetlerinin, düşünce davranış etütlerine sanki benzerlermiş gibi... Benzerlik sadece yemekli ve sohbetli oluşundandır. Başkaca Hiçbir kesişen benzerlikleri yoktur. Hoş, günceldeki davet biçiminin birbirini ayartmaları dışında, pek sohbetinin olduğu da, hiç söylenemez ya...

Sürecek

Bayram Kaya

Düşünce Devrimindeki Mutluluklar 02

İşte böylesine bir akılcı heyecanla, eğrilikle doğruluğun; erdemsizlikle erdemin, kıyaslandığı anlardan biridir, bu yemekli davet toplantımız.

Şu da unutulmasın ki, Aristo, Sokrates ve Eflatun(Platon) dönemi, bir köle düzeni ve köleci devletler dönemidir. Köle emeğinin, tükettiğinden fazlasını, artık değer olarak üretir olması, Atina Nüfusunun ¾ ünün köle nüfus olmasıyla ki bu düşünürler, bozulan bu köleci düzeni düzeltmeye uğraşmakla meşguldürler. Bozuk köleci düzeni düzeltmek isteyen ahlakçılarıyla Sami, İbrani grupların monoteist anlayışları gibi uğraşırdılar. Ne var ki birinin kaynağı ilahilik iken, diğeri insan aklının müsademesidir.

Kocamış Kephalosun Daveti Sokrat'ın, o insanı kendinden geçiren efsuni anlatışı ile sürüp gidiyordu: "Toplumumuzu toplum yapan erdemlerimizdir" diyordu. Ve devamla; "toplumumuz olmasaydı ne yapardık" diyordu. Sokrat, kendisini dinleyenlerin içtenliğinden öylesine emin oluşçu söylemleriyle, önce sözü yanlışlıklara getiriyor. Sonra da ikinci konu olarkten paranın ne işe yaradığını, ballandıra ballandıra anlatmaktadır. Ve konu tamda doğruluğun ne olduğunu anlatmaya gelmişti ki, Koca Sokrat az bir soluklanır oldu.

Şöyle bir etrafına bakındı, memnundu pür dikkat herkes kendisine kulak kesilmişti. Kimler yoktu ki davetliler arasında. Kadıköylü Thrasymachus ve öğrencileri Kharmantides, Kleitophon ve diğerleri...

Sokrat konuşurken yerinde duramayıp, birkaç kez söze karışmak isteyen Kadıköylü sofist öğretmen Thrasymachus 'u dinleyiciler; Sokrat'ı sonuna kadar dinlemek arzusunda olduklarından ötürü durmadan engelliyorlardı.

Thrasymachus 'a göre: "Erdem güçlünün işine gelendir. Ve bu yüzden toplumu, güçlülerin yönetmesi doğa kurallarına uygundur" diyordu. Hak dediğimiz olgunun: "Zor kullanmaktan doğduğunu" özenle söyleyişlerle analizini sürdürüyordu: "Haklı ile haksızı, yasalar ayırır" deyip: "yasaları da egemeni olan güçlüler yapar. Neyin yasak, neyin yapılır olduğunu yine güçlüler bize söylerlerdi", diyor.

Güçlülerin ÖLÇÜSÜ "yine güçlülerin YARARINADIR" diyordu. "Güçlüler bu kendi çıkarlarını, uygarlığa erişememiş toplumlarda yumruk gücü ile sağlardı. Uygarlığa erişmiş toplumlarda ise kanun gücü ile sağlarlar" diyordu. Bu söylemlerle ortam, bir anda buz kesmişti.

Onca töre, bilimsel açılıma karşın, bu söyleyişte neyin nesi idi? Bu sözler, duyulmak istenildiği gibi bir söz değildi de. Üstelik davetlilerin törelerini, akıllarını alt üst eden bir düşünceyi ortaya koyuştu bu.

Ve diyordu Thrasymachus; "Her düzen güçlünün işine geldiği gibi kurulur. Tek gerçek güçlü olmandır. Şu da var ki töre çenebazlarının olduğu her yerde, haksızlıkları, ya büyük ölçüde başarmak lazımdır, ya da gizlice yapmak lazımdır."

"Ayıplanan haksızlıklar, küçük veya hemen sırtır veren haksızlıklardır. Toplumlarda haksızlık edeni sever ve başlarına getirirler. Halk büyük ölçüde başarılan haksızlıkları alkışlar. Haksızlık etmek başarı sağlar, kazanç sağlar. Bunun içinde haksızlık etmek iyidir" diyordu Thrasymachus.

Bundan dört yüz sene sonra ve bin sene sonra gelecek monoteist dinler bu bakışı bile yakalamaktan uzak olacaktı. Onlara göre haksızlıklar, öncel bir günahla devir

alınmıştı. İnsanların bu günahı bu Dünyada, yüklenici olarak çekmeleri esastı. Buna rağmen yine de, insanlar isterlerdi hiç haksızlık yapmayacaklardı!

Öyle ya erdemsizlik insanların sanki keyiflerinden, kendiliklerinden yaptıkları bir şeydi! Oysa alçak gönüllülükle, içinde bulunulan duruma insanlar katlanmalıydılar! Bu gün bile hala hakkın ne olduğunu bilmeyen üniversite mezunları, kişisel isteklerini; özgürlük ve hak gibi toplumda talep edebilmektedir.

Kişisel istekli olup, özel yaşamla gerçekleşen ve toplumla sağlaşılamayan hakkın; toplumsal bir olgu olmadığını bilmezler bile. Başka kaynaktan gelişle toplumu yöneten Ulül emre itaatçi anlayışlarla, yukarıdaki Thrasymachus'cu düşünce bağdaşabilir mi hiç? Hangisi daha aydınlanmacı bir yol açarı olmaktadır acaba, bir düşünmek lazım?

Thrasymachus açtı ağzını yumdu gözünü. Sokrates çekinmişti. Hafiften bir ürküntü hissetmiş ise de, o bile meraklanmıştı. " Ey Sokrat! " diyordu, Thrasymachus: "boş sözlerle bir birinizin önünde yerlere yatıyorsunuz. Doğruluğun ne olduğunu öğrenmek istiyorsan sormakla kalma. Başkalarının verdiği karşılığı da alkış toplamak için çürütmeye kalkma. Sormak, karşılık vermektен kolaydır. Söyle bakalım neymiş sence doğruluk? "

"Sana kalırsa, çobanlar öküzlerle koyunları; efendilerinin ve kendisinin yararına değil de, öküz ve koyunların yararına mı olatmaktadırlar? "

"Sence, kentlerin başındaki yönetmenler de, sürülerin başındaki çobanlar gibi olup, gece gündüz halkı düşündükleri için(!) , yöneticiler sanki kendi işlerine gelenleri değil de, kentin yararına olanı yapıyorlar öyle mi? " Bizde, bunun daniskası var! Fırat'ta bir kuzu kayıp olsa, idarecilerimizden sormaktır! Asla, aslı astarı olmamış ve olamayacak bir maval ve onlarca büyük öğütçü inancı yalandan birisi de budur.

Madem; "Fırat'ta kuzu kaybolsa, benden sorulur" dusturluydunuz da; sormak lazım bunca kapılan kuzular neden vardı? Açıkçası fakirlikler, yoksuluklar, açlık ve açlık sınırının altında oluşlar; niye vardı? Bu var oluşlar dünden bu güne, neden toplumumuzun sırtına bir zulüm olacakla sarılmıştı?

Hele birde günümüzde; gurbetçilerin para dolandırılma şikâyetlerine karşı sözde duyarlılıkla; "Fırat'ta kaybolan kuzunun hesabını veririm" diyen biri oluşla, en yetkili ağıza bu durum şikâyet edildiğinde: "Bana mı danışışta verdiniz o paraları! " diye azar edişle şikâyetçisinin zılgıt yedikleri hatırlanırsa; bu inançsal söylemin, ne maval bir şey oluşla, avamı bir uyuşturma söylem olduğu kendilik, ortaya çıkar.

"Sen, doğrulukla doğruyu; eğrilikle eğrinin ayırımını dahi bilmiyorsun Sokrat! " diyordu. " Doğrulukla doğru, aslında bir başkası için (yöneten, eğrilik yapan için) yararlı olandır. Güçlünün yani yönetenin işine yararandır. Doğruluk, güçsüz ve yönetilenlerin zararınadır" diyordu. Ve devamla; "Eğrilikse tam tersine oluşla; güçlü olanlar üstün olduğu içindir ki; yönetenler hep güçlünün işine geleni yaparlar."

"Sen saf adamsın koca Sokrates. Şunu anlamalısın ki doğru adam, her işte doğru olmanın karşılığında doğru olmanın zararını çekerler. Bir doğru ile bir eğri ortak olsalar, bu ortaklıkta hep zararda olan doğru olandır. Doğru adam çok, eğri adam, az vergi verir. Almaya gelince de, iş tersine. Doğru adam az alır, eğri adamsa çok alır. Bir doğru ile bir eğri yönetimin başına geçtikleri zaman; doğru kendisini işe vereceğinden, evine bile bakamaz olur. Doğruluğu onun devlet malından yararlanmasına engeldir. Üstelik

hep doğru kalmak yüzünden, kayırma yapmayıp tüm hısım ve akrabalarını gücendirirler”.

“Sen, eğriyi göz önünde tut ki, doğru olmamanın insana neler kazandıracağını anlayasın. Bunun da en kısa yolu, eğriliği sonuna kadar götürmektir. Öyle bir eğrilik düşünün ki, onu yapanı mutluluklara ulaştırıyor. Gördüğü haksızlığa rağmen, eğriliği yapmayı sefil perişan ediyor. İşte böylece sonuna varan bir eğrilik, zorbalık dediğimiz düzenin ta kendisidir”.

“Zorba, başkalarının mallarını azar azar değil, zorla, toptan alır. Bu mallar, ister Tanrı'ların olsun; ister devletin. Oysa eğrinin yaptığını yapan bir küçük adam, ceza görüp rezil olurdu”. Bu gün devletin kasasını soyanlar, hatırı sayılır mevki ve konumdadırlar. Oysa 1 dilim baklava çalan çocuklarsa 6 yıla mahkûm olmaktadır. “O küçük adama, hırsız denir soyguncu denir yağmacı denir. Ama yurttaşların mallarına el sürmekle kalmayıp, onları köleliğe dahi sokup sürükleyenlereyse, bu adlar verilmez”.

“İnsanlar eğriliği, eğrilik yapmaktan değil, eğriliğe uğramak korkusundan ayıplarlar. Eğri adam bu yüzden daha güçlü ve saygın oluşla daha efendi olur. Görüyorsun ya Sokrates; başta da söylediğim gibi, DOGRULUK güçlünün işine gelendir. EGRİLİKSE kendimize yararlı olan, kendi işimize gelendir”.

Kallikles de aynı görüşü, ters açıdan savunur. Kallikles'e göre de: “Erdem; güçsüzün işine gelendir. Çünkü haklı ile haksızı ayıran kanunlar çoğunluğun güçsüzlerin yapıtıdır. Güçsüzler, güçlülerden korktukları için kanunlar yapmışlar, kendilerini bu kanunla korumaya çalışmışlardır”.

“Tek gerçek güçlü olmaktır. Erdemsizlik doğaldır. Doğaya uygundur. Güçlü elbet ezecek vuracak kazanacaktır. Bu tür davranışlar onun gücünün hakkıdır. Güçsüzler ki çoğunlukturlar. Daha küçük yaşlarda iken eğitimle, erdem büyüleri ile güçsüzleri köleliğe alıştırırlar. Zavalıların yapabilecekleri başka bir şey yoktur. Elbette güce karşı kurnazlık kullanırlar. Güce karşı kurnazlık doğal davranıştır” der Kallikles.

“Tek gerçek güçlü olmaktır. Erdemsizlik doğaldır. Doğaya uygundur. Güçlü elbet ezecek vuracak kazanacaktır. Bu tür davranışlar onların gücünün hakkıdır. Güçsüzler ki çoğunlukturlar. Daha küçük yaşlarda iken eğitimle, erdem büyüleri ile güçsüzleri köleliğe alıştırırlar. Zavalıların yapabilecekleri başka bir şey yoktur. Elbette güce karşı kurnazlık kullanırlar. Güce karşı kurnazlık doğal davranıştır”.

“Güçsüzler de, haklı ile haksızı; kendi çıkarları doğrultusunda belirlerler. Bu yüzdende; çok şey elde etmeyi, haksızlık etmek diye tanımlarlar. Oysa doğa eşitlik tanımaz. Doğada eşitlik yoktur. Oluşum güçlülerin, güçsüzlüğü yok etmesi; sömürüsü ile gelişir ve insanlar arasında da bir çok güçlüler çıkar”.

“ Bu yalanları (hatırlayınız, Thrasymachus'a göre erdem: güçlünün işine gelendi. Doğruluk ve eğrilikler güçlünün işine gelen edimlerdi. Güçlünün kendisinin doğru olması, kendi işine yaramazdı. Güçsüzler, erdeminden ötürü de eğrilikleri yapmazdılar. Bu da eğrilik yapan güçlünün işine gelirdi. Oysa Kallikles erdem güçsüzlerin işine yarayandır diyordu) silkeleyip atarak doğaya aykırı kanunları (erdem) güçlü olanlar çığneyip atarlar. Haklı ve haksızlıkların olması doğaya uygundur” der, Kallikles.

Bu, 2470 sene öncesinin tartışmalarından biri ve sadece o dönemin ufak bir diyalogdur. Bu günün sıradan insanının, mahalle imamının, ulemaların düşüncesi ile karşılaştırın

bakalım, ne bulacaksınız!

Sürecek

Bayram Kaya

Düşünce Devinimindeki Mutluluklar 03

Sokrat; "tek bildiğim şey hiç bir şey bilmediğimdir" diyordu demesine de; biz insanı kâmil denen bir şeyi biliyorduk. Elin gavuru varsın insanı kâmili aransın dursundu(!) Biz tüm yetkinliğe kavuşmuştuk.

Bizde ise erdem iki şekilde gerçekleşiyordu. Birçoklarının "insanı kâmil" davranışlarını örnek alarak itaat etmek ve itaati olanın, susması idi. Yani; birinci olarak insanı kâmili hedeflemek; ikinci olaraktan da itaat etmek ve susmaktı. Bu kadardı. Akıl yerli yerinde duracaktı, biz de bir muti olarak, olgun insan olacaktık! İşte geri kalmanın ve gerileşmenin temelindeki prangalardan birisidir bu aşılma.

Sanki evrende belli bir standartlardan sapmayan bir doğru vardı. Birileri de akla kararı seçerek, bu doğruyu bulmuştu. Bizler de bu doğru olan standardı uyguluyorduk! Oysa doğru ve standartlarınız göreceydi. Ve görece ilişkileri içinde oluşla kesikli (sınırlı-gelip geçici) ve yeni inşalarla süreklidiler.

Yani bu mantığın zorunlu sonucu şudur. Siz davranmayarak, söyleneni uygulayarak, insanı kâmil olacaktınız. Gerçekte ise nasıl davranacağınızı o yola dek zorunlu olan işlev ve yöntemler belirliyordu. Siz uygulamayı ancak öğreniyordunuz. Ne var ki yinelenir davranışlarla da siz, bir önceki öğrenme tutumunuzu tekrarlıyordunuz. Bunun da garantisi yoktu. Bu hal de sürekli doğruları desteklemiyordu.

Thrasymachus'un deyimiyle, güçlünün işine gelen, güçsüzün erdemli olma ilkesiydi. Bu bir anlamda güçsüzleri belli davranışlara itişle, güçsüzlerin belli itaati tutumları takınması oluyordu. Böylece bazı düzen ve bazı sistemlerde güçlünün işine gelen 'insanı kamillikler', hep böyle ortaya konuyor olmalıydı belki de.

Hâlbuki hayat ve yaşam iki ucun girişimiyle kırılmasından fıskırıyordu. Salt yoktu. Sizler; suda boğulan birine el uzatırken, diğer yandan da birisini suya itersiniz. İşte toplumsal çözümler burada oluşturulup üretilerek varlaştırılacaktı. Yoksa göreceliği dışında sizin birilerinin olgun insan denen "Kamil insan" davranışını örnek almanız, hiç çözüm olmayacaktır.

Üstelik bu tür insanı kâmil tasımları, insanüstülüktür. İnsanüstülüğün de hali hazırda, yeri yoktur. Böylesi hayal ve kuramlar insan düşünmesini daima budamıştır. Eğer insanı kâmil bir var bulunuşun, örnek alınması (tek tipi, prototipi) ise, insanı kâmiliyle evrendeki tüm insansal süreçlerin durması lazım. Ve öyle bir durumda da ancak insanı kâmili, standart bir tutumu edinebilirdi. Tabii ki bir hayali yalan oluşla, olanaksızlıktır bu.

Çünkü insanı kâmil: bir tamlığın, bir mükemmelliğin, bir kendi kendine yeter olmanın, atıl oluşlarıyla devinemez ligin, durağanlığın bir kendisini seyredişi olacaktır. Bir çeşit narsisimdir. Böylesi durumda varlığın, tamlık istikrarlılığı; bozulmaz bir düzen kararlılığı; söz konusudur! Oysa evren daima eksilme ve nicel artmaların vukuuyla olasıdır. Evren gelişmelerin; hareketlenmesini yaşayıp, süreç eşmektedir.

İnsansal olgular; öğüt ve geleneğin değil, haldeki mevcut toplum üretiminin ele alınması, olmalıdır. Sizden önceki toplumlar konularını, kendi düzenci zamanı içinde olurla çözmüş olmaları ilkesi, kendi zamanınız içinde sizin de bunu uygulamak istemeniz; gerçekliğin değil geleneğin içinde bir konudur. Eğer uygulamak olacak anane aktüelse, bizler için, bizim dünyayı yeniden, tekrar tekrar keşfetmemizi önleyişle bizim zaman ve enerji kaybımızı önler. Ne var ki, aktüel olmayan ve köhnemiş olan geleneği de cevap derle kullanır olmamız da, akıl perdelenmesinden başka bir şey değildir.

2470 sene önce Yunan, aydınlanmasını başlatırken Sokrates, " Tek bir şeyi iyi biliyorum o da hiçbir şey bilmediğimdir" derken; kuru kuruya konuşmayı; geleneği ele alıp; gelenekçiliğin tersine," ölçülü oluşu", aklın süzgecinden geçirmeyi önererek aydınlık meşalesini yakıyordu. Bizim töre cinayetinde içinde boğulur oluşumuzun resmi; geçmişte berdel oluşun, sosyolojik oluşla kullanımı yararlıydı.

Çünkü ittifakı birlik yapısı, sosyal kültür üzerinden bu şekilde gerçekleştirelilerle olası olup milletleşme; devlet olma ve imparatorluklar vs. oluş süreçlerine, bu kabil sosyal ve totemi anlamalar üzerinden geliniyordu. Toplumsal olan üretim ilişkileri ve emek bilincinin farkına varılmasıyla bu kabil berdeli belirleyicilikler yerlerini tamamen toplumsal olanın belirleyiciliğine bırakmıştı.

*Böylece berdelin işlevselliği havada kalmıştı. Berdelin günümüzde aktüel olmayışla, insan erdemine ve şimdiki sosyal gerçekliğe uygun olmazla çarpıtılmış olan gelenekti anlamalarının mirasından ötürü hala kullanılıyor olması, bir türlü aydınlanamayan prangalarımızdan biri olarak var ola gelmektedir.

Gelenek ve görenekler; üretip ayımsayamayan, seçimleşemeyen aklın kılavuzu olurken, işleyen aklın kılavuzu, her yeni durumdaki eylemlerle. Antik çağ Yunan aydınlanması M.Ö 750- M.S. 150 dönemi içinde insan aklının en sıcak tutulduğu bir akıl özgürleştirilmesinin dönemidirler. Bu sürecin sonuna doğru asıl sürecin akışı monoteist akımlarla aklın esir alınması olacaktır.

Akıl sopayla kovalanıp, aklın yerine iman konacaktı. "İnandığım için düşünüyorum " denişin karşısında "inanmak için düşünüyorum" deyip; düşünmeyi, düşünmenin kendi nedeni yapmanın; sığ bir düzlem kısır döngüsü içine çekeceklerdi. Monoteizm, getireceği tüm yararcı kazançlarına rağmen kendisini yeni zamana göre değişmeden güncellenmeden sürdürüşle; bedeli ağır olacak sürecin, başlanışıydı.

Monoteizm geçmişten beri oluşması içinde gelen güçle birden süreçle parlayacaktı. İmparatorlukların birlik ülküsüyle; sosyal yapının kendisinin etnik inancı olan ve toplumsal tedirginliklerle oluşan düzene aykırı oluşun, birliğini; kotaracaktı. Ama monoteizmin devamı imani sürecin devam akışını sağlayacak yeni yeni güncel kaynak yokluğuyla yapısı, önce hantallaşacaktı. Sonra da kendisini tekrarlamaları da bu kullanımın papağanlığı olacaktır.

Artık akıllılık; insanoğlunun "hiç bilmediği göğ, gözünü çevirip, akıl etmesi" idi! Böylece akıllılar iman edecek, akılsızlar zaten akıl baliğ olmayışla susturulacaklar. Örneğin; bu anlayışlar çerçevesinde yalancılar da tanımlanmıştı. "Yalan söyleyenler (Tevrat İncil vs. gibi) indirilenlere inanmayanlardı. İşte asıl yalancıların kendileri, kitap ehline inanmayanlardı. "* (nahıl:105) Burada Tanrı İnanırlarının, yalan söylemeyecekleri ilkesi, zimnen; tartışmasız olarak belirtilmektedir.

Ve her inanmazın da yalancı olduğu belirtilip; bunun kesin kes olan doğruluğu söylenmektedir. Çünkü ayetler tartışılmazdır. Siz bilimde yapsanız, imanlı olmamakla; daha baştan biliminiz de yalan olacaktır. Ama yalan da söyleseniz, bir imanlı olacakla (inancı olan bilgi taşır olmanın ilmiyle) doğruyu siz söyler olacaksınız.

İnanırlar inandıkları için doğruluk ve hidayetle esen içinde olacaklardı. Bu tam bir akıl prangalamadır. Bu prangalayışlar, Yüce Tanrı onayı ile Yüce Tanrı'danmış gibi Tanrı söylüyormuş gibi söylenilmelidir!

Zaman, mevcut düzene (köleci düzene) karşı çıkmanın açık açık ortaya konduğu çevrede; latifundia ve vassalite sistemli feodal düzenlerin belirleyici oluşlarıyla seyreden zamandı. Bu kabil sosyo toplumsa çalkantıları görüp, henüz yerine neyin, nasıl konacağını tam bilinmediği; lakin yolun gidilişine göre kervanın yolda dizildiği bir oluşma başlayacaktı. İlk birikimlerin devam ede gelen süreci oluşla, inancı totemi anlama, hala çok caridir.

Ta ki 1350'li yıllara değin, akıl baskı altına alınacaktı. İlla ki akli işleyişin çok sınırlı ve zor geliştiği bu dönemler, ancak Rönesans la (yeniden doğuşla) , yeni insanda cesurca görülmeye başlanacaktı. Bu yeni insan; aklını kullanan insandı. İnsanı kâmil ancak böyle olunuyordu. Yani insanı kâmillikler; var bulunan ve her dönemde geçerli olan bir model örnek değildiler.

İnsan, kendisini maddi manevi üretir. İnsan bu üretme işini yaparken, bir önceki inşaların üzerine yeni yapı gereçlerini koyar. Yeni konuşlu inşalar, kesikli sürekli zaman zeminiyle sınırlı bir algılayış ve algılanıştılar. Yani yeni insanımız, insanı kâmilin zannına öykünmek değil, laik insandı. İnsanı kamil saltın olduğu yerdeydi. Salt'ın (değişmezliğin) olmadığı bir yerde, sonsuza değin doğruyu davranışla örnek olan, insanı kâmil de olamazdı. İnsanı kamillik, mevcuttaki işleyen Tanrı yasasına da aykırıydı.

Salt iyi, salt güzel, salt doğru yoktu. Tabii ki dünya, bir türdeşliklerin, görece aynı gibi duran seyrini; farklı zaman seyredişlerle izleyecekti. Ateş bir yerde sönerken, bir yerde ışılayacaktı. Adeta bayrak yarışı insanlığın ufku olacaktı. Yeni çevre içine giren Arap fatihleri, çevresini hem etkiyecek hem de yeni çevrede etkileneceklerdi.

Batı, aydınlanmaya sırtını dönerken; yerleşik Sasani kültürü içindeki (Mazdeki yaşamla) , göçebe Türk, Arap kültürlerinin hep bir arada kaynaşıp etkileşen birleşmesi, Abbasi İmparatorluğu aydınlanmasını ve değişen gelişen İslam kültürünü ortaya koyacaklardı. İslam kültürü gerekli sentezini ve etkilemesini yapmıştı.

Abbasiler, Asya ve Avrupa içlerine kadar uzanacaktı. Avrupa tıpkı bu günkü gibi bizim gelişkilerimizi yaşıyordu. Avrupa kendisinin doğusundaki gelişmenin şaşkınlığından olacak, işe akli ermediğinden, Oryantalizmi bir dinsel, ahlaki sapkınlık olarak, tartışıp lanetliyordu. Tıpkı bugün bizim batıyı, sapık sayıp ve bu sapıklığın ahlakını aldığımızı savunduğumuz gibi! Yobazlık ıraca birdi, her yerde aynı idi.

Ancak ışığı doğu, ışığı gayri iradi de olsa, ister istemez bir sıcaklık olarak, bir nüvenin nabız atışı olarıktan da olsa, çevreye yayacaktı. Abbasiler, abasını Avrupa üzerine atınca; düşünsel eylemselliğin hamileliğini Avrupa'da biçimleyeceklerdi. Bu ışıklı uyanış Avicenna dedikleri İbni Sina aydınlanması ile doruklaşacaktı.

Tabu, her yerde tabu idi. Avrupa'nın orta çağı, kilisenin üretemeyen yapısıydı. Ama üreteni de Afroz eden baskısı idi. Başlangıçta kâfir sayılan, Aristo'nun fikirlerine sarıldığı bir çağdı. Aristo baş tacı idi.

Ne mantık olarak, ne deney olarak kabul edilmemiş ileri sürüşleri kabul eden inalcılıkla, din ya da yetkelerce ileri sürülen fikirleri kanıt aramaksızın; kabul etmek olan inakçılık; tabii ki bir şeyi tabu kılışın yansılı doğal sonucu olacaktı. Bu bağlamda Avrupadaki Aristo inalcılığı ve Aristo inakçılığında bir şeyi Aristo söylemişse doğrudura varan bir, Avrupa tutumu idi. Yok bir şeyi Aristo söylememişse, o şey yanlıştır, anlayışı batıya

egemen olacaktı. Avrupa'da genelin egemen olan kıyas ve mantığı bu idi.

Bu hal, Rönesans tan sonra doğu toplumlarına geçecekti. İnsanoğlunun dinsel inanmalarına tepkileri nedeniyle de tasavvuf doğmuştu. Tasavvufi inanç ve inançsızlıklarla her iki zıt görüşler, kimi tasavvufi görüşlerde çatıştıdırılacaktı. Kiminde de uzlaştırılacaktı. Kiminde de, inanma inanamama gibi iki ayrı yolda yürünerek geliştirilecekti.

Aklın doğuda kovulması ile tekrar iman gücü baş kaldırıp, bunları bir inalcılık ve inakçılığın özeğine oturtup, tarikat yapılaşmaları ve zıtlaşmalarıyla bir çıkmaza girecekti. Zaman zaman ışık parlamaları olsa da, yol çıkmaz yoldu. Akıl ve bilim dışı idi. Akılsızlığı mantıksızlığı, bir kez iman yapmışlardı. Yol dönülmezdi... "İnandığım için düşünüyorum" denecekti. Yani inandığı gibi düşünmek zorunda idi insan. Aykırısı günahtı.

İslami tasavvuf düşüncesi doğuda, üç ana yoldan gelişip serpilecekti. Bu insanın kendisi ile olan savaşının verdiği mutluluktu. Yıl M.S. 800'lü yıllardı.

Birinci yol Kuran'ın açık prensiplerini önceleyen ve ele alan disiplinlerdi. Bu açık anlamları uygulayan inanır, hem erdemini, hem mutluluğunu, hem imanını gerçekleyecekti. Bu yola, Sünni yolu denecekti. Zahiriliğın (açıklığın) dinsel bilgisiydi (güya ilmiydi) . Deney gözlem tartışma içinde olmayışlarla inanılan şey, bilim olamazdı. Ancak, bunların da kendine özgü metodolojileri ve akıl yürütmeleri vardı.

Ancak bu akıl yürütmelerle kimi kez sisteme nefes aldırılmalar, biraz olası olabiliyordu. Böylece akıl yürütmenin sistem gerilimini indergeyen subaplar gibi olması; yüzyıllar süresince durumu kurtarır olacaktı. Bu yol kalam yoluydu. Kelamsa (fıkıhsa) şimdilerde, tümünden insanın usundan kovulmuştu.

Birinci yol kalam ve akılcılıksa, ikinci yolda yürüyen bir mümin Kuran'ın hazır yorumlanmış olan anlamlarıyla yetinmeliydi. Kuranın yorumlanmayan gerçek anlamını, Allah bilirdi. Böylelikle kişiler, erdemlerini ve mutluluklarını bunlarla yetindirip, yorumlanmış olan ayetlerin anlatımı ile sağlamak zorundaydılar.

Bu kapı yorum kapısı yolu idi. Yani değişen gelişen insanoğlunun mantığı, inanmaların yetersizliğine karşı, aklını işletiş i idi bu. Biz anlayamıyorduk ama derin bilgisi olanlar anlayıp anlatıyorlardı! Ruhban yoktu, ama olsun. Bunca cehalet varken biri bize yorumlamalı, biz de peşinde gitmeli idik. Bu yol da dinsel ilimin, batini oluşla (içsel, gizli) bilgisi diye bilinecekti.

Üçüncü yol da, her iki yolun üstünde bir yoldu. Ne Kuran'ın sözcük anlamlarını kurcalayacaklardı; ne de kuranın yorumlanmış anlamlara kulak asacaklardı. Bu yolla Tanrı düşüncesine sırf kendilerini katıp, Tanrı'ya karışarak, erdemlerini hale yola koyup, mutluluklarını sağlayacaklardı. Bu da arınmış bir Tanrı düşüncesi olan melamilikti. Melamiler, kendilerini aşağılayanların, aşağılamasına aldırış etmezlerdi.

Bu yollardan birincisi, Arpçı düşünme biçimi olarak bilinir. İkinci yol İran'ı, yani İran'ın kendi Mazdeki ve mani kültür sentezinin zenginliği oluşla islamın içinde legalize şekilde filizlenen sürüp gitmesiydi.

Üçüncü yol Türk yoludur. Bu üç yolla bu anlayışlar, yalın kalmayacak, daima birbirine karışıp, çatışıp aşılıp gelişecektir. Artık arı dinden, bir avuç insan kalacaktı. Bunlar

sembolik inanmaların çevresinde, örülen müthiş akıl işletmelerinin verimliliği idi.

Her baba yiğit, bu akıl işletmenin harcı olamayacak; bir mürşidine ram olacaktı. Sürec bu idi. Pranga, süreci kendi kuşatmasının altında ezilecekti. Teklik çoklaşacak ve kaoslaşacaktı. Çünkü doğal akış ve doğal dinamik bu idi. Baskılanan hiçbir şey, belli süreler sonundan itibaren buna aykırı olamazdı.

Sonuçta bu üç temel yapılanma altındaki yüzlerce tarikatlardan kimisi, Tanrıdan yola çıkarak Tanrısızlığa varırken, kimi tasavvufi görüş te Tanrı'sızlıktan yola çıkıp, Tanrı düşüncesine varıyordu.

Karmatilik, Şeyh Bedrettin Tarikatı, Babakilik, Bektaşilik, Hurfilik gibi batini disiplinli yapılanmalar, özel mülkiyete Marx'tan çok önce karşı idiler. Fakat çağ ve toplumsal üretim, toplumsal paylaşım, üretim gücü ve üretim teknolojisi seviyesi böyle bir özel mülkiyeti kaldıracak ve karşılayacak seviyede değildir. Sloganları "Her şeye malik ola, bir şeye malik olmaya" söylemiydi. Tarikat merkezi tekkeler bu sloganı, din bilir mürşitlerinin ve inanırlarının inanç DNA'sına, Atomik dizilimle özleştirmişlerdir.

Bir türden olmayacak bu kabil gelişmeler, Yunan'ın düşüncesinden de, nemalanarak serpilecekti. Örneğin, İslamdaki sayı mistikliği olan hurfiliğin temeli Yunan Pitogras (Pythagoras) sayı mistizmine dayandığı gibi, tasavvufun söylemi olan; "Hiçbir şey yoktan var olmaz, her şey tenakuzun varlığı ile gelişir" şeklindeki düşünceleri de Yunanlı Parmenides'le ve Herakleitos'la birleşir.

Sürecek

*Nahıl 105

Bayram Kaya

Düşünce Devinimindeki Mutluluklar 04

Melamilik Yunan Kinizm düşüncesinin adeta ikiz bir seyridir. Kinizmle insanlar her şeyden sıyrılır. Köpek aşağılanması gibi oluşla köpeksi yaşama bürünülüyle, mutluluklarını sağlayan bir öğretilerdir.

Parmanides: Tanrı evrenin toplamından başka bir şey değildir demişti. Bunu Mansur "Enelhak (ben Tanrıyım) " Diyerek haykırdığı gibi, Cüneyd-i Bağdadi de: "Suyun rengi kabin rengidir" diyecekti. Muhittin Arabî gibi düşünürler: "Tanrı'yı görmek isteyen eşyaya baksın" derken: "Abamın altında haktan başka kimse yoktur", diyecekti.

Bu kadar somutça bir akıl koyuşla oluşturulan Yüce Tanrı fikrinin, varlık birliğine gelip dayanmış olmasıydı. Buna göre; Yüce Tanrı her şeyi kapsıyordu. "İnsanları ruhundan üfürdüğünü"; "Açık gizli, önce ve ahir benim; yüzünüzü nereye dönerseniz beni görürsünüz" gibi ilahi söylemlerin ifadesel açık anlamlarının altında ki gizli anlamı; "her şey, tek varlığın ürünü ve görünümü olduğudur." Bu anlayış, tasavvufun akıl yolu ile fıskıran bir düşünmesine neden olacaktı.

Gerçi parça bütünden olmakla bütünün kendisi değildi. Göz, vücut bütünlüğü içinde bir işlev ve ilişkin parça oluşla; ancak kendisi kadar bir bağıntı durumu bütünden yansıtabilirdi. Yerde bulunan göz artık göz değildir. Bağıntısından kopmuş bir et parçasıdır. Artık görünen şeyle sizin aranızdaki mesafeleri kıyaslayamaz. Kıyaslasa bile! Sizde korkma kaçma, ağız sulanması vs. gibi durum ve duyguları oluşan bağıntısı kalmamıştır. Yalın olan en az iki şey (parça) bağıntı ile yeni bir özellikli düzey, düzlem oluşla; yalın halde iken yalının içinde bulunamaz olan bir girişme ve sonuçtu.

Düşünme, ağır aksak olsa, yanlış ta olsa; onlarca doğumla çoğalacak, ilişki ve bağıntı girişmeleri içinde yeni bir sentezle aşılacaktı. Süreç buydu. Yeni sentezde kendi niceleme çatışma ve çelişkilerini ortaya koyacak uzun bir süre sonra başka bir yeni sentez olmanın; kesikli (sınırlı dalga topakları oluşla) olay olgularla sürekli bir hal aşamaları olacaktı. Evrensel yasa buydu.

Bunlara karşın, Yüce Tanrı'nın akıl yolu ile bilinemeyeceğine ilişkin savlarıyla; Ruhçu tasavvuf düşün adamları, İbni Sina, Gazali gibi düşünürlerde, batının ruhçu mistikleri ile buluşur olacaktı. Yol, iki alanda; madde ve ruh alanında alabildiğinedir.

Ancak bu güzelliğin ikinci yanı olan ruhçu bağnazlıklar, daima ve genelde; birincileri tahrip ve tazyik etmişlerdir. Yakıp yıkmalar daha başlangıçta Karmatî'lerin başına gelen vakayı adıye den gibi görülen olaydı! Bir çiftçi ayaklanması olan bu Karmatî ayaklanması, çok şiddetli ve kanlı oluşlarla, isyanları ve düşün söylemleri bastırılıp, eserleri ile yakılıp, yıkılmaya uğramışlardı. Kendisi zulüm görmüş bir ahfat olan yapının, kendisi de çokça zulüm yapıyordu. Her iki yanda da düşünce terörizmle ihale oluyordu.

Vahdeti Vücut anlayışı Feridüddin Atta'ın Mantık-ut-Tayr adlı hikâye eseri ile "Tanrı'yı arayan yine kendisini bulur" derken, Bayezid-i Bistam-i'nin şu güzel anlatısı ile ışığı doğunun anlatımını kesmek istiyorum. Bayezid-i Bistam-i özetle:

"On iki yıl benliğini, bir demirci gibi dövdüğünü, beş yıl gönlünü ayna gibi aksettirdiğini. Bir yıl süresince de gönlü ile benliği arasına baktığını söyleyip, kendisi dışında bir inkâr edişin, küfrün varlığını gördüğünü söyler. Bu küfürü yadsımayı kesmek için tam on iki yıl çalıştım der.

Bu beladan kurtulabilir mi? Hayır! Bu kez de kendi iç benliğinin dinsel küfrü ortaya çıkar. Beş yılda bu küfür kemerini kesmeye uğraştım der. Tüm bunlardan sonra halka

baktım. Onları ölmüş gördüm der. Burada ilk anladığı şeyin Tanrı birliği (vahdaniyet) olduğunu belirtir. Bu kez de bir kuş olur kendisince bir keyfilikle, tam on yıl uçar.

Bizim havamızdan, bizim uzayımızdan, yüz milyon kez daha büyük bir havaya ulaşır. Öncesizlik alanına ulaşınca da değin uçar. Burada Ahadiyet (hiçlik) ağacını görür: 'Ve anladım ki bütün bunlar hud'ayımış (hile imiş) ' der. (Huda =Tanrı; hud'a =hile) Yorumcular bu sözle Bistami'nin: 'Gördüğüm her şeyin Tanrı değil, ben olduğumu anladım' şeklinde bir sözü dediğini söylerler.

Tabii ki ışılan doğu bu kadar soyutçulukların yanı sıra, matematik, kimya, fizik gibi bilimsel deneysel ve gözlemsel alanlarda da, El-Harezmi, Farabi, İbni Sina, Cabir Bin Hayyan, Ebubekir er Razi, Ebül Vefa, el Kindi gibi birçok kıymetlerin katkıları ile gelişip, geliştirmeleri hayata dâhil ediliyordular.

M.Ö 42 ve M.S. 54 yıllarında Roma Topraklarındayız. Yani baba İmparator Nero Claudius Daraus ile Tiberius Claidus Nero dönemidir. Önemi, Claudius, sezarlığı sırasında pek çok davalara yargıçlık yapmıştır. İsa'nın doğumu dönemini kapsayan süre içinde zamana tanık olmasıdır. O günlerin pagan, monoteist, politeizm, deist, panteist, ateist vs. formlu anlayışlarının kaynaşmasıyla tümünün bir arada yaşandığı, bazı koşullarda hemen hemen hiç birinin, bir birine karışmadığı bir mümbitliğin arenasıdır.

Roma her ulusun dinine sahip çıkıp, fethi altındaki ulusların Tanrı'sına tapmıştır. Roma siyaseten bundan yararlanırken, kendi de bu inanışlarca, fethedilmiştir. Tarihin geldiği bu milleti olan devletler sürtüşmesi görünümü, sınıflar yapılı çatışmalar aşaması içinde imparatorluklar, birleyen unsur olmak zorundaydılar. İmparatorlukları imleyen güç buydu. Ama bu imsel güç kişilere "cihana hükmetmek" cihan hükümdarı tandanslı "cihangir" oluşla yansiyordu.

Monoteist anlayışı Yahudilikle (Elohim -Yehova dualitesiyle) , mazdekilik (ışık-karanlık dualitesi) temsil etmekteydi. Hatta Yahudilik, Mısır dini (Amon- Aton dualitesinin) adeta devamı gibi idi. Tanrı Elohim, Yahudileşmiş Atonla benzeşmekte. Her ikisi de, acıyan, merhametli; dulları, yetimleri koruyan tanrı idiler.

Tevrat dualitesinin ikili Tanrı görünüşünün ikinci Tanrı tipi Yehovadır. Yehova, Amon-Ra ile benzeşmekte idi. Yahudi ırkı olmanın tüm haşmetini üzerinde taşıyan Tanrı Yehova; Mısırın zengin ve soylu sınıf Tanrısı olan Amon-Ra gibi biçimciydi. Nasıl Amon-Ra fakirin tanrısı olmayacak denli zengin harcıydı. Yani kurban, adak gibi kendisine zekât isteyen ve saldırgan oluşla bir Tanrı ise; Yehova'nın da tüm istekleri Yahudiler için Yahudilerin esenliği için bir isteki oluşmaydı.

Bu hal, yani AmonRa- Aton ve Yehova-Elohim ikilileri, zıtların birliği ilkesiyle bir bakıma politeist anlayışların; tüm monoteist anlayışlardaki düalizme içinde oluşlarıyla sürmeleriydi. Örneğin; bu durum Tevrat'ın On emiriyle de sabittir. "Karşımda başka ilahların olmayacak" diyen emire göre bu demekti ki; evet başka ilahların egemenliği vardır. Ama sen benim yanımda ve benim karşımda iken, benim hükümlerim altındaki senin başka ilahların olmayacaktı. Ya da Benden başkasına (başka Tanrılara) tapmayacaksın", demekti.

Bu mantık, bu sentez, zorunlu olurla ve zamanla; panteon hoşgörüsü içindeki farklı totemi bir arada olucu mantığın, sonunu getirecekti. On emirin ilk emri; Amoncu ve Atoncu politeist anlayışını var kılıp, kabul edip, bu ikili anlayışı tekli Yehova yapısı içinde tümlüyordu.

Yehova hem tümleyen bir kullanım; hem de özel bir tanrı anlayışının özel kullanımlı olan bir tanrı görünüşüydü. Yehova bu ikili algıyı göstermektedir. Yeni din İlahlar Ya da başka Tanrı yok demiyordu. Benden başka hiçbir tanrı, olmayacak demiyordu. Sadece benden başka ilahın olan totemlerine tapmayacaksınız. İlahın yalnız ben olmalıyım. 'Benim yanımda onların adını anmayacaksınız', diyordu.

Firavun 4. Amonetep (Tanrı Amon'un hoşnutluğu anlamında) M.Ö.1352-1334 yılları arasında yani İ.Ö. 14. Yüzyılda; Aton (tektanrıci-monoteist) dinini kurdu. Mabetlerdeki tüm totemleri kırdırdı ve tapınak içindeki tüm Amon yazılarını kazıttı. Bu yazıtlarda; Firavunlar kendilerini Güneş Tanrısı RA'nın oğlu olduklarını inandırmak, tanrı soy aidiyetliği için, Ra ile firavun annelerinin cinsel ilişkilerini sembolize eden kazımalarda vardı. Adını da Akhenaton (Aton için çalışan) olarak değiştirdi.

Bu dinin bir ilahisinin Tevrat'a ve Yahudiliğe ve diğer monocu tek tanrılı dinlere, söylene etkileşimi ve yazılı etkileşim olarak nasıl tesir ettiği görülebilir. Akhenaton İlk tektanrıci sayılan Musa'dan kronolojik olarak öncedir.

Aton dini ilahisi (Akhenaton'un bir şiiri)

Tanrı uludur, birdir, tektir.
Ondan başkası yoktur.
Bir tanedir,
O'dur her varlığı yaratan
Bir ruhtur Tanrı, görünmeyen bir ruh...
Ta başlangıçta vardı Tanrı,
Tek varlığı o.
Hiç bir şey yokken o vardı.
Her şeyi o yarattı (...)
Ezelden beri süregelen varlığı,
Ebediyete kadar sürecek,
Gizlidir Tanrı, kimse görmemiştir onu.
İnsanlara ve yarattıklarına sır kalır her zaman

Size birde öneri: Bütün tek Tanrıci dinlerin, yepyeni tanrı anlayışı diye getirdikleri tek Tanrı anlayış ilkesi ile Firavun 4. Amonetep'in (namı diğer Akhenaton'un) sentezi olan Aton Tanrı anlayışı arasında fark var mıdır? Diğer tek tanrıci dinlere göre, politeist sayılan Aton dini Tanrı anlayışı ile monoteist Tanrı anlayışı arasında en ufak ayrılık, fazlalık var mı?

Aton tek Tanrı anlayışında, 1400 sene sonra ve 2000 sene sonra gelenlerin bu kabil tek Tanrı anlayışı bağlamında yeni olan neyi var? Bu bir tarihilik ve tarihsel oluşmaların iç içe geçen, birbirini etkileyen karşılaşmaların, görece güncelliği içinde kaynaşışla; dini anlayış kılınmasıydı.

Tiberius dönemindeyiz. Bir şövalye, kutsal tanrı Agustus adına saygısızlıkla bulunmakla suçlanır. Dava, Pagan (politeist-müşrik) İmparator Tiberius'un önüne gelir. Tiberius bu küfretme olayına der ki: "Evet kuşkusuz ki bu bir saygısızlıktır. Bu bir suç eylemidir. Ama ne var ki insanların adaletine ilişkin bir konu değildir. Tanrılara karşı yapılan hakaretlerin öcünü almak, yine tanrılara yakışır" der.

Günümüz güncesindeki Sivas'ta; Allah adına insanları yakanların bu yakma, yıkma, yok

etme mantığı ile İsa dönemini bire bir yaşayan Tiberyüs'ün mantığını bir kıyaslayın lütfen. Ya zaman yanlıştı. Ya da zamanı yaşayan insanlar yanlıştı.

Tiberius'un verdiği karara göre; Tüm monoteist dinleri toplayın, üst üste koyun neredeyse bir Tiberius hükmü çıkaramazsınız, Ya da bu olgunluğu o inancın inanırları gösteremezler. Örnek mi? Günümüzde dahi bu olgunluk ve aydınlık yoktur. Üstelik devlet damgalı, Salman Rüşt'e ve Teslime Nesrin'e çıkarılan ölüm ilamlarının dehşeti, daha Dünya halklarının bilincindedir. Ve daha niceleri gibi, din adına, Allah adına! sayısız aforozlar, yakmalar ve yıkımlar vardır.

İşte İsa böylesine dinamik ve faal ortama doğmuş veya doğdurulmuştur. Bir yandan Yahudi monoteist taassubuyla, Yahudi dışındakilere ölüm diyen bir tek tanrı Yehova anlayışı vardı. Diğer bir yandan da aklı işleten, hoşgörü yapan panteoncu anlayış içindeki yaşamının yan yana süren totemi kalıntıları vardı. Totemi sürecin ara geçit formu gibi duran pagan (müşrik!) kültürü fazla bir direnç değilse de, pekin mevziini elinde tutan bir savunmaydı. Sadece bunlar değildir olup biten. Bir yığın olgu ve olaylar vardı. Ama Ön Asya'da gelişen temel sistematığın seyrini anlamak için bunlar sanırım yeterlidirler.

Roma yasalarında dahi, dini tercih ve yasaklamalarla konuyu düzenleyen yazılı belirtmeler olmaksızın Roma, inançsızlara, teistlere, deistlere, panteistlere, monoteistlere pagana vs. içinde oluşlara dahi olabildiğince hoşgörülü davranıyorlardı. Ancak İsa dönemine doğru Roma, beliren öznel anlamalar nedeniyle Yahudilere ve Hıristiyanlara zulmetmeye başlayacaktılar.

Burada kusur tartışılır, Ancak Yahudi anlayışında, Yahudilerin tutumları gereği, Yahudiliği tek kurtuluşçu din görmeleri vardı. Roma'nın bu hesapça, buna direnç olan şuur altı birikimleri vardı. Bu neden ile benzer savlı Hıristiyanlığı da tek kurtuluşçu din gördüler. Yani Roma, inançlarına saldıran bir dinsizliği, algıladılar. Hıristiyanlığın diğer dinlere olan müdahalelerini de dinsizlik olarak anlıyorlardı. Roma dine ve dinlere karşı değildi. Genel olarak bir dinin diğer dine karışmasını anıyamıyorlardı. Bir dinin, diğer dine müdahalesine dinsizlik diyorlardı.

Burada şunu iyi vurgulayalım Roma dinlere evet diyordu. Birbirine karışmayan, totemi panteoncu halk kültürlerine evet diyordu. Hıristiyanlık, kendi dışındaki paganizmi; kurtuluşçu din olmamalarıyla halk paganizmini din saymıyorlardı.

Pağanizme dinsizlik diyorlardı. Bu nedenle Hıristiyanlık, Yahudilik; halkı pagan olan Romalıları da, düşman bilmişlerdir. Bu nedenle en az iki kez Roma lejyonlarına (piyade ve süvarilerden oluşan 4000 kişilik Roma askeri birliğine) saldırıldılar. Buna rağmen Roma, yinede uzlaşıcı davranır. Hatta Yahudilerin, yani savaşta yenilen mağlupların (Yahudilerin) tanrısının etkisine bile girdiler.

Fakat Roma'daki hâkim kanı, Yahudilerin hep dinsizlik yaptıkları izlenimi içindeydiler. Yine de onlara kucaklayıcı yaklaşırlar. Bir seferinde Roma, imparatoru Julien; samimiyetiyle Yahudilerin Yehova'ya inanıp tapmalarını dahi, tebrik edip kutlamıştı. Fakat buna rağmen Yahudiler, tüm tanrı ve tanrıları küçümsüyorlardı. Aşağılıyorlardı.

Jupiterin inanırları (paganlar-müşrikler) Yehovayı kutsal bir tanrı olarak tanımaya hazır iken, Yehova; ise Jupiteri, kin ve nefretle anmaktaydı. Yahudiler bütün dinlere böyle davrandıkları için Roma, Yahudilere dinsizlik işlemi uyguladılar. Artık ok yaydan çıkmıştı.

Musa'nın torunları dinsiz miydiler? Şüphesiz ki hayır. Tek Tanrı'ya inanan birine dinsiz denebilir miydi? Ancak şöyle de bir anlamayı dahi görmek lazımdı. Bir Zerdüşti kalksa: " tek ve gerçek din benim. Hak din Zerdüştiliktir" dese. Ki diyebilir, soyut anlamla hakkıdır normaldir.

Fakat zerdüştilik bununla kalmayıp; "Yeryüzünde zerdüşti olmayan bir kişi kalsa bile mücadele edeceğiz deyip; Zerdüştiler sinagogları, camileri, kiliseleri yakıp yıksa; sövse, kötüleyip aşağılasa ne olurdu? Bundan tehdit algılayan mağdur inanırlar, o dini ve dini kurumlarını, o topluluğu; dinsizlikle suçlayıp, dinsiz olarak görmezler miydi? İşte Roma'nın tepkisi de, dinsizlik tanımını da buydu.

Bu uğurdaki tarihi süreç içinde İsraililerin katliamları unutulur gibi değildir. Tevratta da bunlar, tek tek sayıları ile ifade edilmektedir. Tevrat bölümlerindeki bir İsrail şarkı sözü şöyledir: "Saul vurdu binleri; Davut öldürdü on binleri".

Sürecek

Bayram Kaya

Düşünce Devinimindeki Mutluluklar 05

Romus ve Romulus'ların torunları, yani Roma; dinlerin çeşitliliğine evet diyordu. Sakınılan oluşla bir dinsizliğe de evet diyordular. Sadece dinsizliğin (dinlere saldıran inançların) başarı kazanıp, üste çıkıp, muaffak olmasına hayır diyordular. O çağda, dinsizlik anlayışı, dine inanmamak anlamına gelen sözler değildi. Başka dinlere; ister totemist olsun, ister pagan olsun, ister putperest olsun; ne olursa olsun; başka inançlara tehdit olup, başka inançlara putçu diye saldıranlara "dinsiz" diyordular.

Monoteist anlayışlar, o coğrafyaya egemen olunca, dinsizliğin tanımı, anlamı da değişime uğrayacaktı. Kendi dininde olmamak dinsizlikti! Ancak günümüzde bu vurgunun üzerine ciddiyetle gidilecekti. İlk Musevi monoteizmi olan (Yahudilikte) kendi dışındakileri hep dinsiz sayıldı. Hıristiyanlıkta kendisi dışını; yıkılması, yakılması gereken bir dinsizlik, sapıklık olarak görüyordu.

Diğer tek tanrı anlayışı olan İslam da bundan müstesna değildi: İslam da aynı şekilde; "İslam'dan gayri olanları sapıklıkla itham" ediyordu. Oysa ilk totemistler, ironi oluşla putperestler birbirine ve de yeni yeni oluşan din sahiplerine hiç te dinsiz demiyorlardı. Çünkü totemizm, ilk baştan toplumsa yapının epey bir zamanı buyunca, hiç bir zaman din olmadı ve din iddiasında da değildi. Din, sınıflı yapının bileşim ürünüydü.

Yahudilik (Roma'ya göre dinsizlik) bir ırk dini idi. Saldıran bir din idi. İsrail dışındaki topluluklara da Yahudilik (dinsizlik) önerilince, İmparator Severius İmparatorluk ahalisine, Yahudiliği (Dinsizliği) yasaklamıştı. Yani kendisinden başkasını din olarak tanımayan Yahudiliği ve Hıristiyanlığı, Roma kendi mantığı içinde haklı olarak; dinsizlik olarak görüyordu.

Artık Musacı Yahudiler Roma'ya nasıl bakıyorlarsa, Roma da Yahudilere aynı tarzda bakıyorlardı. Yahudilik ve hıristiyanlık yayılcı oluşla direçleşip saldırınca, Roma da pagan yayılcılığı ideolojisini gözetecekti. Monoteizmin kendilerinde bıraktığı izlenimci tutumun aynısını pagan yapı da, Yahudi ve Hıristiyanlara göstermeğe başlayacaktı. Her iki bakış ta bilenişle aynı minval ve tarz üzerine olacaktılar.

Başlangıçta Roma, Hıristiyanlığı da ırkçı görerek her ikisini de, sap saman olarak birbirine karıştırdı. Çünkü Roma'ya göre; Hıristiyanlık da sadece monoteistik oluşla bir çeşit Yehova'ya tapmaktı. Artık selim akıl yerine, kinci akıl devreye sokulacaktı.

Burada şöyle bir vehim olmamalıdır. Hıristiyanların getirdiği ilkeler Roma'yı telaşa düşürdü de, Roma böyle davrandı sanılmayadır. Kesinlikle böyle değildir. Bir kere Hıristiyanlığın getirdiği iddia olunan yeni ilkeler, Roma'nın aşına olduğu ilkelerdi. Roma ahalisinin içinde yaşadığı coğrafya da; kurtuluşçu din olma şavı biliniyordu. Yine acıyan tanrı (Aton ve Elohim de acır) tasımları; vaftiz etme geleneği, ilk günahın faturasını taşıma anlayışıyla, oruç, namaz (mitra inancında) günlük işlerdendi.

Yine insanlar için çok acı çeken bir Tanrı tarafından insanlığın kurtarılacağı fikri (Sümer Ea'sından beri) biliniyordu. Hele babasız doğumlar; insanlığın itifakı dönemiyle birlikte yaşama konan, yaşanan sosyo toplumsa gerçekler oluşla bilinip, o günlere gelen anlatımların hayli defermasyonlarıydılar. Açıkçası Roma toprakları Yahudilik, Hıristiyanlıktan önce, Yahudilik ve Hıristiyanlık düzenlenmesi olacak olan bu savların kaynaşması içindeydiler. Monocu savlar, o günlere gelişle, damıtılma olmuş söylencelerdi.

Örneğin; Tanrı Baküs'te Minerva'dan babasız doğmuştu. Vs. bu türden fikirler vakayı sıradan sembol tutumlardı. İsa ile örgüleşen, İsa'da şekillenen fikirler, Roma için, hiçte

yeni ve bilinmez olan düşünce ve fikirler değildiler. Sadece bu düşünceler daha derli toplu olarak tutum olmaya başlamıştı, o kadar.

Bunların en bilinegelen gezgin vaizci ve vaftizci öğreticileriyle "kurtuluşçu din" fikri yüz yıllardan beri, halkın ve çeşitli toplumların kendi içinde öğrete geldikleri bir söylemdiler. Babasız doğumlar ittifakı tapınak birleşme evliliğinin, kurumsa işleyişi olup, bu kurumsal işleyişlerin tedavülde kalkmasıyla çağlar sonrasına sızan anlatımı içinde eski toplumsal ilişkiselliği unutulmuş olmakla, ökülte bilgi olma konumundan inanç sembolizmi yapılanmasına dönüşmüştür.

Bunlar bire bir, Roma ve Yunan kültündeki mitrasizmde de (gizli okültis öğretilerde de) vardı. Tüm insanlığın kurtuluşu için çarmıhta acı çeken bir İsa figürü; Roma gözünde; bir Mitra'dan, Ya da Sibel'den veyahutta, Meryem ana aşkı için kendisini hadım eden, Attis'ten daha dramatik değildir.

Bunlar ancak günümüzde o günün toplumlar arası kültür ve ittifak ilişkilerini bilmeyenler için, bir kutsiyet ve önem arz ederdi. Roma anlayışına göre şimdiki başbelası olan monoteizm Roma için ileride işe yarar bir araç oluşla, sonrada toplumlara din olacaktı. Roma karşı olduğu kurtuluşçu dini, büyük bir özveri ile yönetimin özeğine oturtacaktı.

Roma'nın kurucu felsefe siyaseti gereği Roma sınırları içindeki her dine tapmıştır. Ya da sınırları içindeki her dine müsamaha yapıyla, uyruğundaki her din; İmparatorluğun dini gibi olmuştur.

Bu nedenle Roma, başlanışta Museviliğe, İseviliğe de karşı durmazdı. Bir dinin, başka dine olur tasallutunu da (Roma'nın deyimiyle dinsizliğini de) Roma hoş göremezdi! Ne var ki Roma'nın önünde de baş etmesi gereken bir tarihsellik vardı.

Dönem imparatorluklar dönemiymi. İmparatorluklar pek çok uyrukları ve sosyal kültürlü inançları içlerinde barındırıyorla kaynaşırdı. Her ne kadar yapı müsamaha da olsa, birinin dediği, birinin yaptığına uymuyordu. Roma toplumunun o günkü işleyişine de uymuyordu. Zaman zaten laikliği de ortaya koyamamıştı.

Öyle ise önlerinde imparatorluk ülküsüne uyan bir tek yol vardı. Roma yurttaşı olma uyruklığı ve dinlerin senteziydi. İmparatorluk birlik istiyordu. Monoteizm de birlikçiydi. Paganizm müsamaha ve çoklu mantık oluşla, çok olumlu iken; imparatorluk birliğine göre de apse yapıyla, çatışma ve ayrılıkları körüklenmesi demektir.

Her şeyin kesikli sürekli olması gibi o düzlemlere ilişkin ayrılıklarda sürekli olamazdı. Zaman, bir önceki düzlemlere ilişkin süre gelen müsamaha ve çok köklü düşünmenin karşısına, imparatorluklar gibi birlikçi olmanın devasa oluşumunu ortaya çıkarmıştı.

Zamanın eleği müsamaha ortamındaki, çelişme, ayrılık olan olumsuz yönleri ele alışla; daha belirleyici kıldı. Süreç seçme ayıklamasını, belirleyicilik doğrultusunda; hoşgörücü göstererek değil de, ayrılıkların birleşmesi yönünde seçmesini yapacaktı.

Yeni düzenli birlik içinde de eski tas, eski hamam olanın müsamaha edilişi ve ayrılıkçılığı da olamazdı. Müsamaha ve ayrılık olacaksa, yeni zemindeki yeni kabın rengine göre, hoşgörü ve ayrışmanın geliştiren özleri olmalıydı. Günümüz toplumsal çatışmalarının din ekseninde değil de, yeni zeminle yeni kabın, rengi olan emek ekseninde, olması gibi.

Roma, birlik diyen monocu yapıya karşı duramazdı. Yeni birlik fikri, bir önceki düzey ve düzlemdeki çoklu düşünmenin köküne darı ekecekti. Müsamahayı yok edecekti. Ama yepyeni bir düzey ve düzlem içinde bu düzey ve düzlem devinmesine bağlı oluşlarla, yeni müsamaha ve çoklu düşünmesinin de adımlarını atacaktı. Kısacası Roma iyi düşündüğünde Hıristiyanlığın nimetlerini devşirecekti.

Pagan totemizminin bin yıllardan beri ortaya koyduğu çoklu düşünme kazanımlarını, monoteizm de ortadan kaldıramazdı. Sadece düşünce sisteminin koordinatları ve referans devinim şekilleri değişişle pagan inançları yeni birlikçi din içinde; yorum, mezhep farkı ve yeni müsamaha şekli oluşla biçimlenip sürecektiler.

Ne var ki bu çoklu seslendirmenin adı Hıristiyan mezhepler oluşla, eski ve yeni renk tonu içinde girişir olacaktılar. İslam da bu gelişmeden nasibini alacaktı. İslam'ın bir fraksiyonu olan Şia, kendi üzerinden devinen mazdekilik, Babekilik gibi batini oluşumlarla değişiş dönüştürüp süren bir yapı olacaktı.

Roma, monoteizme ne kadar karşı olursa olsun, zamanın eğim yönü, sizin öznel oluşunuzun dışında bir basıncı sizlere akıl edecekti. Pagan oluşum tarihsel görevini yapmış, şimdi sıra sürecin sisse ve sinsi gelişmesi olan birlikçiler ruhu yönünde baskın davranır olacaktı. Bu bir çevrim ve kaçınılmazlıktı.

Monoteizmin birlik ruhu, imparatorluğun oluşumuna hizmet ediyordu. İmparatorluklar da giderek teokratikleşerek, birlikçi dinler olan monoteizmi destekliyorlardı. Monoteizm bir tanrı yaratmışları içinde oluşla tüm insanların kardeşliğini öngörüyordu. İmparatorluklar da kardeş olmanın huzurunu istiyordu. İmparatorluğun birlik söyleminin sosyal anlayış ve inançtaki karşılığı aynı tanrı yaratisiydi.

Artık buyruk, 12 bin yıl öncesinden beri ola gelen çoklu ve farklı farklı totemler buyruğu değildi. Bir tek kaynaktan herkese aynı mesajla herkesin aynı eksene çevrimleşmesiydi. Bu çevrimleşmelerle yetkinleşen İmparatorluklar, bir süper nova parlaması ve patlaması gibi tarihi işlevini yapıp; tarih sahnesinde çekileceklerdi.

Nasıl süpernova patlamalı toz atıkları, evrende yenedünyaların ve organik hayatların ortaya konmaları oluşla neşvü nema oluyorsa; dağılan yok olan imparatorluklar da, yeryüzünde yeni çağın yepyeni ulus devletlerini, tarih sahnesine armağan edişle; tarihsel rollerini bitiriyorlardı.

Birde, bu konuda, şunu söylemekle konuyu noktalayacağım. Zulüm ve şiddet eylemine gark olan Hıristiyan ve Yahudiler, özgür düşünceden yanaydılar! Tabi ki bu, kendileri tehlikede olduğu sürece bu böyleydi. Hâlbuki monoteizm başkalarını, bir politeisti monoteist yapmak için, zırh giyip kılıç kuşanıp yağmalarken; öldürüp, yakıp yıkarken; başkalarının hiçte bile özgürlüğünden yana değildiler!

Yukarıdaki bir Davut şarkısını hatırlayın lütfen "Saul vurdu binleri; Davut öldürdü on binleri." Yahudi ve Hıristiyanlar ya da monoteizm, özgürlüğü; kendileri için istiyorlardı.

Şimdide monoteist anlayışla politeist anlayışı basitçe bir kıyaslayalım. Politeizm, tam olgunlaşmamış Marduk, Aton gibi tekil tanrı anlayışlı oluşumlara doğru gidişlerinde iki tane zorunluluk belirmişti. Biri toplumsal ittifaklar içindeki etnik çatışmaların üstesinden gelebilmektir. Diğer de, yeni oluşan ittifakı katılımlarla büyüyen yapı ile "ensi" yönetimli birlikler; site devletlerine doğru hiyerarşili bir egemenlik eşmelerin

oluşumuydular. Süreç sürekli çatışa gelişe olgunlaşmayla "lugal" kavramı erkçi yönetiliş içine geldi.

Firavunların "Tek egemenlikli kral tanrı olmak" isteyişlerindeki yönelişler çok tanrılara ait görevlerin teşleşmesini de zorunlu kıldığı bilinmektedir. Sümer'in Lugali, Mısırın Firavunlarıydı. İttifakın katılım içinde birçok etnikti totemi ataları vardı. Bunlar, ittifakın iç kurdu olmuştu. Yapıyı kemiriyordu. Bu öyle bin yıllar içinde halledilecek bir konu değildi. Ama süreçte yoluna devam ediyordu.

Marduk'un önce iki, üç; sonrada kademe kademe 50 tane tanrıya ait işi ve görevi üslenerek, tek tanrıya doğru evrilmesini unutmamalıyım. Bu ne demektir? İttifak içinde elli tane etnik yapı girmiş demektir. Her bir kol, her bir etnik hünerli üretici yapının temsili figürasyonuydu.

Kolun gövdesi ittifakı temsil eden birlik sembolizmiydi. Kollarda ittifak içindeki her bir totemi etnik yapının kendisi oluşla aynı birlikte aidiyetleşecek olan ilk örnek formlarıydılar. Her biri başka başka üretim yapıyla etnik mensup erbapları totem yapılarıydı. Yani tek tanrı fikrine gelişte, çok köklü, çok yönlü bir olgunlaşma ve düşüncenin sistematik bir evrimdir bu olup bitenler.

Totem yapının özündeki anlayıştan birisi, totemin düzenleyen bir ilke olmasıdır. Her totemi etnik yapı üretim içinde bir üretim ünitesini becerip yapabiliyorlardı. Ya buğday üretiyorlar. Ya koyun besliyor olurlardı, vs. Bu işler totem öğretisi, totem düzenlemesi oluşla; totemdik kutsal gruplar mesleği idi.

İşte sosyalbirlikçi yapılar, düzenleyen totem ilişkisi içinde ittifakı yapıya gelerek; karmaşık üretim ilişkili toplumsal olmanın, ilk adımını attılar. İttifak içinde, her bir totem; birbirine göre düzenleyen ilke olan ilahlardı. İlah, ittifakı yapı içinde kavranan bir totemi zemin alandılar. Yaratan tanrı ve kurtuluşçu din düşüncesi, bu kabil her bir aşamalardan sonra, adım adım gelişecekti. İşte Sümerde martu ya da Umar utu; Babilde Marduk'a geliş, bu aşamaların yavaş yavaş; belli belirsiz ete kemiğe bürünür biçimdirler.

Burada Firavunlar döneminin oluşmasına kadar gelen, eski toplumların, topluluklar halinde ittifak etmeleri nedeniyle yepyeni süreçler başlamıştı. İttifak birleşmesi içindeki nesil; o eski saf etnik totemi soy nesil olmayıp, kırma; ya da melez bir nesildi. Totem aitliği içinde bir aslan totemli grupla, bir buğday totemli grup ve bir ot totemli grup vesairenden her biri, başka insan topluluğu temsilciliğidirler.

Yeni nesil, ittifakla melezleşti. İttifak totem aitliği içindeki yılan totemle veya boğa totemli oluşlarla resmedilen melez nesli ve ittifakı birleşmenin sembolizmini gösteren ikiz nesil resimleri vardı. İttifak birleşimleri, boğa-insan ya da yılan-insan melezliği şeklinde figürlerle yansıtılıyorlardı. Genel insan görünüşü üzerine kartal başlı ve inek bacaklı ve inek ayaklı oluşla, figürler; ittifakı grup birleşmelerini sembolize ediyordu.

İttifaka katılan etnik totemi temsilcilikler İttifakın yönetimi içinde, iki ayrı totemi otoritenin bileşimini ortaya koydu. Yemek ve sofraya düzeni ikizleşmesi gibi yönetimler de ikizleşti. Çift başlı kartal, çift ağızlı balta, ikiyüzlü isumud, dört kollu insan gibi figürler ve törensel ritüellere, bu ikizleşmeciler yönetimler de; yansıtıldı.

Artık ittifak, ikizlik ayrışması içinde birlik tanımlamasıydı. İttifak totemi, yepyeni belirleyiciliklerin düzenlemesini yapıyordu. Söz gelimi kadınlar için ayrı yer ve

zamanda; erkekler için ayrı yer ve zamanda ayrı sofralar kuruluyordu. Bunun, kadın erkek eşitsizliği gibi olan anlama düşünmesini, hem hamlık ve hem çiglik oluşla, ancak günümüzün aydın zaafı içinde ve aydın cahilliğinde içinde aramak gerekecektir.

Çünkü bir totem aitlik içine gelin gelen kadının, kendi totemi, yiyecekleri vardır. Totemilik (etniklik) ayrışma üzerine bir oluşumdur. Birinin helali, diğerinin haramıdır. Bu nedenle, evlenen kadın kendi totem yiyeceği olan helal (tabu) yiyeceği, gelin geldiği totemi erkeğinin, totem yiyeceği de gelin gelen kadının toteminden ötürü, kadının haram yiyeceği oluşla, sofraya düzenleri ister istemez ayrıştıyordu.

Söz gelimi totem düzeni içinde marul yiyeceği haram olan bir totemi erkeğin eşine göre marul, kutsal totem yiyeceği olacaktı. Bu yeni ittifakı totem yiyecek düzeni ayrışması, hoşgörü ve panteon hizmeti sürecinin de ortaya çıkmasına neden olacaktı.

İttifakın totemi yemek ayrılığı düzeni üzerinde ayrışmasıyla ittifak o günkü düzlemde kendi birliğini sağlayabilmişti. Çünkü ortada ittifak birliğini sağlayacak belirleyici bir nesnel ve toplumsal gerekmler bilinmediğinden, ittifak birliği fikri; ancak sosyal anlamalar üzerinde kotarılıyordu. İttifak birliğini bu tür sosyal çözüm içinde sağlamak; o günlerin ilk oluşumu içinde benzersiz bir sosyo-toplumsal buluştu.

Totemi yemek düzeni üzerinden kadın ve erkeklerin ayrı sofraya düzeni oluşturmasını; Ya Hristiyan'ın, ya Müslüman veya kara toprağın diyen anlayışlarla; Kербela, Sivas olaylarındaki ya sunnisin ya harici; ya da kara toprağın diyen yaklaşımlarla kıyaslandığında; ittifakı buluşun ne kadar uygar bir yaklaşım olduğunu bir düşünün veriniz lütfen.

Totem yiyecek ayrışması içinde kadın erkek sofraya düzeni ayrılığı, sadece totem tabu yiyecek ayrılığı konusunda ayrışmıyorlardı. Yiyeceklerin hazırlanma biçimi üzerinden de kadın erkek sofraya düzeni ayrıştıyordu. Ayrı sofraya düzeni kadının geldiği totem düzenine saygı duymaktan, ya da erkeğin totem aitliğine saygı duymaktan dolayı oluşla bu totemi aykırılıkların birer çatışmacı ve baskıcı şiddete dönüşmesinden esinle, çatışmanın giderek tırmanmasına karşı yapılan tecrübi bir düzenlemelerdi.

Her bir totem düzenin yiyeceği, yine totemi düzene göre hazırlanırken her birinin kendi yemek hazırlama şekli, başka totemlere göre aykırı oluşla sofraya hazırlama ve ayrı sofralarda yeme düzenleri vardı. Bir totemi aitlik, bir yiyeceği pişirip yerken, diğeri o yiyeceği çiğ yiyordu. Yine bunun yanında biri kızartarak yiyor, diğeri haşlayacakla yiyordu. Diğeri bir başkası da o yiyeceği ateşe değdirmeden tütüleyerek pişirip, yiyordu.

Böyle böyle bir totemi aitlik yiyeceği suya değdirmeden su buharında buğulama yapıyla pişirip yiyordu. Yiyecekleri bıçakla kesip yiyen vardı. Hayvanı boğarak öldürüp yiyen vardı. Şişleyerek öldürüp yiyen vardı. Hayvanda kan akıtarak yiyen vardı. Kan akıtmadan yiyen vardı. Hayvanı suda boğuşla öldürüp yiyen; kayadan aşağı atışla öldürüp yiyen vardı.

İttifak üyelerinin tabucu oluşlarıyla karşı totemi gruplar düzenli yemek hazırlama ve meşru olan yiyecek ayırım usulleri vardı. Bu nedenle ittifaklar ayrı totemi kadın ve erkek evliliğini ön görüşle zorunlu olacaktan kadın erkek yiyecek ayırımını da öngörmüş oluyorlardı. Tıpkı İslam'ın haram helal yiyecek ayırımını içinde oluşu gibi. Yine İslam'ın domuz eti yememesi gibi. Bu kadın erkek yemek ayrılığı düzeni; İslam'ın başka anlayışlara göre (ilahlar adına) kesilip, hazırlanan yiyecekleri; yememesi gibiydi.

İnsanlık, tarihi süreçte; ittifakı başlangıç koşullarında bu tür yararlı olmuş oluşumların onlarcasından uygulayımca yararlanmanın kullanımlarından sonraki gelişmelerle bu uygulamalardan vaz geçmeleri giderek bu politeistlik ayrışmaların da aşılması gerekiyordu. Artık toplumları sosyal yapıları anlayışların belirlemesi yerine toplumsal belirleyicilik; tarihi rolü kendi üzerine almıştı. Sosyal aidiyetler üzerinde toplumu belirlemede sosyal belirleyicilik elini eteğini çekecekti. Ta ki MS. 1789'a kadar bu ayrışma sürecekti.

Günümüz toplumları içinde sosyal zeminli belirleyiciliği topluma her yansıtmak istenirse, bu istekler toplumun içinde çok şiddetli ayrışma ve çatışmalarına nedeni olmaktadır. Bu ilkti sosyal belirleyici düzlem, artık çok gerilerde kalmıştır. Bu tür totemi sosyal düzlemler, giderek toplumsal düzlemin kendi nesnel kural ve yasalarından ötürü topluma sözü geçmez olmuştu. Toplumun sosyal düzleme aktaran siyasetler ortaya konmuştu. Din bu siyasetlerden biriydi. İlk ittifakı düzenlerin ayrıştırma üzerindeki sağlamalar birliği vardı.

Dinler ittifakların eskimiş, demode olmuş, geçmez akçe olmuş sosyal ayrılık üzerinde sağlaşma yapar olan birliğine, karşı olmuştu. Yeni zaman bunu gerektiriyordu. Dinler totem ayrılığı fikrine put diyen mücadele edişyle, totemi düzenleme gücünü yeniden ele alışla; "insanlarını aynı tek tanrı tarafından yaratılma eşitleşmesi üzerinden değerlendirecekti. Böylece yeni totem, insandı. İnsan olmanın yeni bir aidiyeti tanımlaşmaları üzerinden yeni ittifakı anlayışlar düzlemi içine doğru gidecekti".

Toplumsal düzlemde yansıyışla efendisi ile eşitsiz olan köleci ilişkilerin yorumlanması ve öğütlenmesi fikri tek tanrı uhdesine transfer edilecekti. Bu transfer tüm insanları Tanrı'nın kulu olma düzleminde herkesi eşitleyecekti. Diğer yandan da kullarına dilediği gibi dilediğine dilediği rızık vererek, kullar arası eşitliğe, rızık taksimi eşitsizliği verişle, eşitsizliğe kendisi irade verecekti.

İttifakın kurulu (yöneten tanrılar kurulu) erken dönem etnik totem ata temsilciliği ile oluşan geçici bir kurul gibi oluşla epey iş ve işlemleri başlatmıştı. Damgasını uzun dönem boyunca pekiştirmişti. Ne var ki beliren ve girişen toplumsal yapı etnik totemi temsilciliğe pek pirim vermiyordu.

Bu hal yeni yeni beliren ittifakla ortaya konan etnik yapılar kaynaşması olan halk yapı içinde cari oluyordu. Böylece yeni ve tektanrıca anlayışla yansıyan gelenek görenekler, bir tek yöneten kişinin şahsında toplanışla yeni sürecin içine konacaktı. Artık halk içinde eski ittifak kurulu tanrılar soyu ve temsilcisi oluşla eski etnik totemi alan hem melezleşiyor, hem bölünebilir büyüklüklere erişiyordu.

Bu tarihsellik içinde sosyo- toplumun anlayışı ve sosyo -toplumları bu anlayışlara göre düzenlemek istemenin iradesi, tek kişinin sıfatları olarak bir kişi otoritesinde birleştirilmişti. Burada kararların doğruluğundan çok tez alınan kararların sonuç odaklı olması göz önüne alınmıştı. Bizler, insanlığın bu kabilden tarihi süreçleri ve uygarlık yaratama adımlarını, nasıl attığını görüp bilmemiz de lazımdır.

Monoteistlerle, politeist anlayışlar arasında çok farklar vardır. Bir kere politeist anlayışlarda, tanrılar görev dağılımlı oluşla, yaratıcı olmayan; her biri bir işi düzenleyen ilahtırlar. Her bir topluluğun ayrı ayrı totemleriydiler. Totemler, temsilcisi olduğu topluluklar içinde, erken dönemin yalın topluluklar aitliği oluşla, giderek yamyamlık dönemi ve insan kurban etme dönemi temsilcisidirler.

Bu tür ilahlara kurban etmeli sembolik ritüellerinin, zamanla kutsallığa dönüşmesi ve tek Tanrı fikri içinde kurban bayramlarına dönüşmesi görülecekti. Tek tanrı kavranması içine, çok ilahlı olmanın çeşitli totem hayvanın kurban edilmesindeki çoklu ritüelime uygulamasından yeni sentezler çıkacaktı.

İttifakı dönem ortalarına doğru totem mesleği ürünleri kendisi ile eşitlemeyi ve kendisi ile eşitlediği bu totem hayvanları kendisi yerine tanrıya kurban etme süreci, yavaş yavaş yoğunluk kazanmaya başlamıştı. İttifak içinin kesme, haşlama, suda pişirme gibi her biri bir totemi tabu olan ritüeller ittifak emek ürünü olan kimi hayvanların kurban edilmesi süreci içinde birleşen ritüel altında yeni inancın temeli olmuştu.

İttifak ürünü hayvanlar o ittifakın insanların canı ve kanıyla eşleşmiş; insan kurban etmenin yerine artık insan emek ürünü totem hayvanların kurban edilmesi, prensip edilmişti. Bu tür bir arada girişen çoklu geleneği; İsmail'in kurban edilmesi gibi birleşen figürlerle sembolize ettiler. Kurban ritüeli olarak geçmişte mevcut olan bu tür yapılanmalar vardı. Yeni versiyon düzenleme anlayışları içine, tek tanrı anlayışının oluşması için, bu eski zemin alan katkıları, tek tanrı uyarlaması içine olan her bir transferdiler.

Uygarlık adımı atan atalarımız, insan kurbanı yerine çoban Ya da çiftçi toplum oluşuna göre, hayvan Ya da bitki sunmayı akıl etti, İşte bu sunulan nesne, insan kurbanı yerine geçip, kurban olan nesne; insanların eşiti oldular. Ve insan, kendi canını kurtaran bu totem hayvanı saygılıydılar.

Bu dönemlerde totem budur. İnsan kurbanı yerine geçenin saygılaşmasıdır. Bu anlam çoban Dumuzi (Habil) ve çiftçi Enkimdum'un (Kabil'in) tanrıça İnanna'ya hayvan ve bitki ürünlerini hediye eden, kurban sunumu ile ritüelleştirildi.

Zamanla birleşen yapılar ruh anlayışına göre dizayn olan İshak'ın kurban edilme söylencesinin ardında olan etnik gelenektir sosyal anlayışlar; toplumsal değiştirmelerin etkisi ile bu dizayna göre anlamları da değiştirildi. Geride kalan asıl anlam okülte oluşla unutulup gitti. Koruyucu gözetici ata totem ruhunu belirten anlayış; sosyal ve toplumsal gelişme ve değişmelerin etkisi ile anlamdan anlama, gidecekti.

Bu nedenle her ittifakların kendi totemi toplulukları kaynaştıkça, yansıyan melez görüşler hem iki başlılık ikizleşme figürünü sembolize etti. Hem de, toplumsal ittifaklarla, tekleşen kutsal totemlere dönüştüler. Buradaki teklik bir som bir yekpare oluş değildi. Çokların tekliği; ya da çoklukta teklikti. Yine totem anlayışı, ittifak insanları içinde Tek Tanrı ile insan arasında bir aracı rolünün iletişile ve meşrulaşması olan otorite gücünü temsil etmeyi de zamanla olgulaşıp üslenmişti.

Aslın da bu çoklu yapı, ittifakı kültür çokçuluğunun, farklı düşüncelerle girişmesiydiler. Çokluk birbiri ile kıyaslanıp eşit kılınıyordu. Eşit oluşla eleştirilerek, bu serbestlikle ittifakın yeni düşüncelerini oluşturmanın kendilik girişmesiydiler. Her girişme bir alandı. Her alan bir eğim oluşla girişirmenin kendisiydi. İttifakı şart ve eğilimlerle tek tanrı düşüncesi oluşup, olgunlaştırdıkça, etnik totemi gelenek halk alanın içinde birey tanrısına, aile tanrısına ve kabile tanrısına doğru yansımasını sürdürdü gitti.

Öznel alandaki sosyo-toplumsal gelişme, birey tanrısından, aile tanrısına, oradan kabile tanrısına ve şehir tanrısına, devlet tanrısına yol olan bir devam edişin hiyerarşisidir bu. Bu hiyerarşi ancak ve dahi ancak, birçok milleti yapıdan oluşan imparatorluklar

lksne uygun oluşla lemlerin (bir yönetim altında boyun eğen dünya toplumlarının) Rabbi olan Tanrı'ya doğru yol alışın skalada oluşmasıdır.

Başlangıç ittifakları, her bir etnik yapıyı, yine yeni bir ittifakı totemi tanımlaması üzerinde oluşla; inanç zemini üzerinde birleştirmeyle millet dediğimiz yapıları ortaya koyacaktı.

Tek tanrı düşüncesinde, tüm yetkileri ele alan tek Tanrı, bütün olumlu işler görmesine rağmen artık insanın düşünme devinimini de eline alacaktı. Giderek insanlar kıpırdayamaz olmuştular. İnsanlar ancak ve ancak emir olunanı düşünüp, kıyaslayıp yorumluyorlardı. Emirleri de, işi bilirler oğretirdi.

Sıradan bir inanırın, haddi ve yetkisinde böylesine bir yorumla düşünme ve akıl erdirmeye yoktu. Akıl erdirmeye tek tanrıyı anlamak içindi. Akıl etme hiçbir zaman insanın uhdesinde değildi. Akıl etmek Tanrı ile yarışmak olurdu! Küçük suyunu dökerken bile kişilerin hangi eli ile işlerini kolaylayacakları yine o kişilere sylenmeliydi. Kişilerin hangi adımla içeri girecekleri vs. kişilere bu bağlamda söylenecekti.

Monoteist anlayış, kendi ilemi gereği; kendi Tanrı'sı dışındaki tanrıları saygı duymuyordu. Çünkü kendisi tek Tanrıci bir ikame anlayıştı. Aksi halde tek Tanrıci olamazdılar. Oysa payenler (Hıristiyan olmayanlar) kendi tanrıları dışındaki tanrıları da saygı duyuylordı.

Bu da, payenlerin, tanrı anlayışlarının ileminin zorunluluğudur. Yani payenlerle, paganlar, zorunlu olarak hoş görülü idiler. Aksi halde pagan ve çok tanrıli olamazdılar. Bu yüzden çok tanrıli idiler. Hoş grszlk monoteist anlayışla gelmiştir. Çünkü monocu anlayış sadece kendisini hoş görür. Monocu anlayışların hoş gr söylemler de, bu bağlamda gerçekçi değildir.

Monoteistler gerçeğe ulaşmanın bir yolu var derlerdi. Bu yolunda kendi yolları, kendi tek Tanrı'sının yolu olduğunu söylerlerdi. Aslında hiçbir monocu dinde monocu değildirler. Artık yola girilmişti. Yolun çelişkileri, yanlışları o yolun terleten bir gerçeği olup çıkacaktı. Tek tanrıci anlayışla hem olumluluk ve hem de olumsuzluk birlikte yansıyordu.

Monocu anlayışa göre monocu anlayış dışındaki yollar insanlığın mahvına sebep olurdu, "kurtuluşcu dinler" yüzyıllardır Musa'dan beri hep bunu vaaz edip durdular. Bu doğrultuda Ürdün ırmağında suya daldırma vaftizleri etmiyorlar mıydı? Tabi bu tek yol, bir kısır döngü olup çıkıyordu. Bu tek kurtuluşcu yol olma fikri düşüncelerin ıkmazı idi. Hak dini olmak söylemi hoşgörüsüzlüğün kendisi olmaktaydı.

Oysa pagan payenler, gerçeğe ulaşmanın birçok yolu olduğunu söylüyorlardı. Kudüs'e bir yönden değil de, her yönden, (hatta günümüzde havadan bile) ulaşılıyordu. Ne kendilerinin tek kurtuluş dini olduğunu söyleyip, hücum ediyorlardı, ne de hak din olduklarını beyanla mal mülk müsadere ederek, kılıcı ellerine alıp, Yahudiler ve diğer tek tanrıli dinler gibi ilan etmiyorlardı.

Aslında inançlar daima birbirine saldırırlar. Ve baskı uygular olmuşlardır. Bu inançlar, ister monocu olsun, ister politeist olsun. Politeistler belli bir anlama kararlılığını ağlar boyunun akışı düzleminde tutturmuşlardı. Bunun hoşgörüsü ile sreleşiyorlardı. Politeizm ve politeist yapılaşma daha öncedir.

Şu da, bir gerçektir. Tek tanrıci anlayış ta ister istemez çok tanrıci bir yapıya kayacaktı. Tıpkı çok tanrıci yapının tek tanrıci yapıya kayması gibi. Üstelik Hiçbir tek tanrıci din, tekli yapısını, bir birine benzemez yanları ile çok tanrıci bir yapı gibi, koruyup sürdürmektedirler. Kendi içindeki mezhepleriyle de bu hal sürmektedir. Bu nedenle farklı tek tanrı anlayışları, yine çoklu tek tanrı anlayışları gibi aks etmektedir.

Politeisti anlamalar yukarıda söylendiği gibi, totemi yaşamın ittifakı olan yaşantılaşmasından ilhamla özekleşen, aynı konu etrafındaki çok yönlü anlayışların, değişik çözümlü motiflerini sunuyordular. Bu da kıyas ve tartışma, düşünme, akıl yürütme, kırıttize edip, sonuçları eleme demektir.

Dinler de tıpkı totemi yapılar gibi, totemi yapılardan yansıyışla, sonuç odaklı söylemlerin otoriterce meşrulaşılmasıdır. Yapının sorunsalları, Tanrı kavramında; sonuç odaklı sorgulanmalarıyla şimdilik sorunu çözer gibi görünmektedirler.

Politeistlik yapılar değişkendir, gerektiğinde sorunlar aynı millet içinde 1500 tanrıya havale edilen bir düşünmenin genişliği idi. İşin kötüsü bu düşünme genişliği, monocularca put olarak gösterilmenin saldırılma ve saldırma meşrulaşması olacaktı. Bunda şaşacak bir şey yoktu. Süreç henüz sonuç odaklı ağırlık merkezince işliyordu. İttifakı süreç birlik fikri oluşturmuştu. İmparatorluklar bu birlikçi ruhu çok şiddetli reaksiyonlarla istiyordu.

Sürecek

Bayram Kaya

Düşünce Devrimindeki Mutluluklar 06

İttifakların önünde uzun zaman vardı. İttifaklar sonrasının bir gelişmesi olan imparatorlukların zamanı yoktu. İmparatorlukların iç zamanı çok hızlı akıyordu bu yüzden imparatorluklarda bu hızlı zaman akışını sağlamak için birliği, şiddetli reaksiyonlarıyla istiyor olacaktı.

İşte sonuç odaklı dinler bunun müjdecisiydi. İmparatorluk'ü dönemin sonrası, sonuç odaklı düşünceler yerine daha analitik, daha desimalci olan düşüncelere doğru zamanlarını parçalayıp akıtacaktı. Yeni insan bu düşünceyi takip etmekten çok zorlanacaktı. En iyisi mi kişi insanların tutumu, sonuç odaklı dinlere sığınmak olacaktı.

Siz yapı içinde birlik sağlamak istiyorsunuz ama politeistlikle bir türlü birlik düşüncesine ve birliğin yapılaşmasına varamıyordunuz. Sizin için sonuç ve sonuç odaklı düşünme önemliydi. Sonuç odaklı yaptırım ve meşrulaşmayı da en iyi tek tanrılı (monocu) dinler yapabiliirdi.

Ne kadar sorunsal ile ortaya çıkarsanız, o kadar özgür düşünme var ediyordunuz. Yorumluyor, kendi yorumunuzu Tanrı anlayışında buluşturuyordunuz ve kayra ediniyordunuz. Tabii ki bu pratik hayatta zor ve yavaş ilerleyen bir süreçti.

14-Politeisti İnanırlar, teorik olarak çoklu düşünme içindeydiler. Pulural yapı din gibi anlaşılmağa başladığı evrede, ittifakın milleti yapısı teorik olarak bunlardan istediğine inadı, istediğine inanmadı. Millet, o günlerde bu tür algıları birleştiren sosyo toplumsa belirlemeydi. Yani ilkece bir seçimin içinde gibiydiler.

Yine ilkece monoteisti anlayışlar içinde de, herkesin aynı şeye, aynı şekilde, bir kalemde inanması gerekir gibiydiler. Çünkü yapının ve imparatorlukların ülküsü buydu. Aksinin düşünülür olması dahi, gerekten bir günahı. Bu yüzden de politeistlik yapının birleşmesi olan monoteizm de, zorunlu olarak pulurizme kaçan politeisti tabanlı mezhepler ve ekollerin, bu dinler içinde türemesi de kaçınılmazdı.

Monocu dinler de, mezhep eliyle politeist anlayışı getirmekten kurtulamıyordu. Zaten şimdiki monocu yapı politeist anlayıştan çıkmıştı. Ve politeist anlayışı içeriyordu. Ve politeist doğumu yapmak zorunda idiler. Tek tanrı anlayışlı görüntü içinde çok farklı anlayışlar (yorum ve mezhepler) , birbirini dinsizlikle suçlayan, kimi kez hoş görülü, kimiyle hoşgörüsüz olan; kendi mezhebi yapılarını ortaya çıkaracaktılar.

Politeist anlayışta tanrıların güç ve yetkisi sınırlıdır. Bu yüzden her yetki alanı, başka bir tanrının icra alanı olarak uzlaşılırmaktaydı. Politeistlik inancın insanları, Tanrıların gücü üstünde işleyen, bir yasanın varlığını bilir ve kabul ederlerdi. Hatta kendi tanrıları da, birbirleri arasında bir aracı idiler. Tanrılar ilah yetkili güçlerini, gelişen süreçle beraber yavaş yavaş birleştirip, Marduk vari kullanmaya başlamıştı.

Monoteist anlayışlarda da, hali ile her şeyi bilen ve her şeye gücü yeten bir Tanrı vardır. İnanırlar bu olanlara, sadece boyun eğip, iyi bir mümin olacaktı, o kadar. Politeist anlayış, zorunlu bir evrimci anlayışın izini taşıırken, monoteist anlayış, her şeyin ilkten nasılsa öyle var olduğunu savunan, dural olan; değişmez bir evrenin ve zamanın savunucusuydu.

Evren yetkindi. Çünkü Tanrı yetkindi. Evrenin dural oluştu anlayışı, Tanrı'nın sözünün geçerliliğinin delili sayılmıştı. Sanki değişen evren fikri, tanrı sözünün geçerli olacağına delili değilmiş gibi! Evrenin yaz kış gibi mevsimi düzenli çevrimleri de, evrenin Tek Tanrılı oluşunun inanç temeli yapıldı. Böylece tam bir çıkılmazlığa girilmiştir. Bütün

kavga tam da burada; evrenin düzenli olmayışında; yani düzenin göreceli olmasında gelişmektedir.

İttifak öncesi dönem, birbirinden yalıtılmış, tek bakışimli, tek mantıklı totemi bir anlayıştı. Politeist anlayışlar da, ittifakı dönemlerle birlikte ortaya çıkacaktı. Politeizm, tek bakışimli etnik grupta totemi kültürlerin ittifak içinde bir araya gelmesiyle oluşan çoklu bir kültür yapının ortaya çıkmasıydı.

Böylece politeisti oluşum, onca tartışma ve gürültü içinde; insanlığa çoklu bakışımın mantığını ve kuşkuculuğu vermişti. Monoteizm bu kabilde çoklu mantığın girişim ve sentezinden damıtılışla oluşan zamanının gelişmiş anlayışıydı. Bu monotik tekli mantık, tekli mantıksa da; hiçbir zaman ittifak öncesindeki totemi dönem kültürünün tekli mantığı değildir. Bu iyi biline.

Totemi animist kültürde atalar, totemlerin her an yardımına amadeydiler. Bu tarz yansımaların biçimlenmesiyle Tanrı'lar evreni, sırf insanlara iyilik olsun diye düzenliyordular. İnsanlar ittifakı yapı ile girişmeye başlayınca, ittifak içinin çatışan etnik anlayışları düzenleyen minnet duyulan tanrı anlayışını da değiştirecekti. İttifak içinin sık sık ve hızla değişmesi, güncellenmesi gereken gelenekleri yüzünden, tanrılar; tufanlar ve yeniden yaratmaların girişimine başlayan bir anlayış olacaktılar.

Yani; değişen şey, yeni yaşantılımlarla gelişen insanların akıydı. İnsanlar bu dönemlerde bunu din içinde, dini anlayışlarla sembolize kılıp anlıyorlardı. İttifakı dönemle insanlar, totemi döneme göre çok hızlı gelişmeğe başlamışlardı. İttifak içindeki totemi nakiller, toplum yapısının sonraki yaşantılımları ile uyuşmayan birer ata soy söylemleri durumuna düşmüşlerdi. Atalar kılavuzluğu elden gidiyordu.

Her grubun kendi totem yaratılış hikâyeleri, ittifakı yapıların içinde zamanın akışına göre yeniden düzenlenecekti. Bu düzenlemeler giderek birbirine yansıyor, birbirini yansıtarak insan aklı oluşla tek tanrı düşüncesinde, yetkinleşecekti.

Bu bağlamda Sümerler tuzlu sudan ve tuzlu suyun kara balçığından yaratılmışlardı. Akad'lar kuru ve renkli topraktan yaratılmışlardı. Babil'leler Asur'lar; Enkimdum gibi alevden, ateşten yaratılmışlardı. Bir başka Sümer yaratılışında, Sümerler sudan Tiemat eliyle yaratılmıştı. O dönemler içinde insanlar kanı, can ve canlılık bildiklerinden; bu nedenle kandan, kan pıhtısından yaratılışlar, eski dönemin ata soy totem anlayışları içinde oluşla bu insanların etnik söylemli anlamalarıydı.

İttifak içinin çatışmaları, sık sık tahammül edilemez boyutlara geliyordu. İttifak içinde ayrı ayrı kökten gelen soy oluş anlayışları, aynı yaratılış aidiyeti içinde birleştirilmesi gerekiyordu. Anunnakilerin Amin deyişi ile Tanrı Enki, İggi denen yardımcı Tanrılardan birini parçalar.

Enlil, İgigilerin kanı (canı) ve etiyile, çeşitli yerlerden getirilen kil toprağı yoğurur. Böylece insanlar İgigi denen tanrıların tözünden yaratılır. Ve başka bir tanrı Enki'nin elinden ve Tanrı Enlil'in biçiminden, suretinden de, insanın üzerine görünüşler konur. Yine Enlil'imizin bu şekle üfürmesiyle (soluk vermesiyle) , insanlar aynı kökten yaratılmış oldular. Yaratılan insan şekli, ateşten (Güneş'ten) pişirilir.

Yeni kutsal yaratılış fikriyle, eski totemik ata soydan gelme fikri, aşılma ve unutturulma istenmişti. Eskilerin, kötülenip, üzerinde tiksiniçlikler, nefretler uyandırılması gerekiyordu. İttifak katılımcıları olan grupların her biri ayrı bir ata soy

gelmişlerdi. Bu gibi eski söylemleri yeni yaratılış versiyonu içinde bir arada sembolize edilmişle harmanlanmıştı. Şimdi, bu yeni yaratılış anlatımına göre eski bilinçleri olan, 'totem bilinci' silmek için, tufan(lar) gerekiyordu.

İttifakın başlangıcında dahi, düzenleyici olan politeisti görünümlü ilahlar, ittifakın ilerleyen zamanı içinde, önce yaratıcı Tanrılara dönüştüler. Yaratan Tanrılar gerek öfkelerinden, gerek keyfilikten; yıkma, bir yeniden inşa etme, tekrardan her şeyi yeni insana göre düzeltilmelerini yapmak için, sıklıkla tufanlar koyuru vermeye başladılar.

Bunun nedeni, hızla değişen ittifakı dönem şartlarına uygun oluşla, ittifakın hızlı kararlar almasıydı. Ki, bu türden oluşla yeni politeistlik anlayış, bugünkü dille: zorunlulukla evrimsel gelişmeci, değişmeci sezimlerin bir bakıma güncellenen inançlaşmalarıdır. Çünkü her yeni ihtiyaç, her yeni cevabın oluşmasıdır. Evren yetkin değildir. Evren yetkin olmadığı için kesikli sürekli, seçme ayıklama ve gelişmelerini yapmaktaydı.

Gelecek ittifakı kültürler bu miras üzerine oturacaktı. Tabii ki bu mirasın toplumsal ve sosyal koşulların hükmü, sonraki dönemlere kadar çoktan ortadan kalkmış olacaktı. Bu tür geri planı okunamayan gelenekler kültü de, etnik yapılar içerisinde aktarılıp gelecekti. Söz gelimi Eski Ahitte yeni Tanrı; 'yerin insanını, yerin hayvanını yok etmeye karar verdim' diyecekti. İnsan oluşla hitap edilen İsrail toplumdurdu. Yerin hayvanları da; diğer it, yılan, kartal, eşek ve saire totemli, çevrede var bulunan insan gruplarıydı. Unutmayınız ki eski dönem insanları, tek bir isimle, totemlerinin adı ile anılırdılar.

Monoteist anlayış, kendi haklılık ve tutarlılığı ile bir Tanrı biçim ve bir tanrı şekli ortaya koyamaz. Tanrı anlayışını var kılmak için, yine bilgelik, sağlık, bereket, rızık, Nanşe gibi kaderi elinde tutan, hesap gören; bir yığın görevli Tanrı'ların sıfatları olan yetenek ve düzenlemeler tek Tanrı uhdesinde var edilmiştir. Yani politeist Tanrı'ların görevleri, monocu tek Tanrı'nın sıfatları olarak karşımıza çıkarlar.

Monocu anlayışla da politeistlik, antropofomist düşünme yanılgısına düşülür. Ki bu koşullar içinde bu çok doğaldır. Örneğin; çok tanrılı anlayış ta, bilgelik tanrısı Enki'dir. Bereket tanrısı Dumuzi, İnanna'dır. Monoteist anlayışta, tanrı her şeyi bilir, yani İlim'dir ve rızıkları verir Allah olmuştur. Tebareke (mülk veren) olmuştur vs. Burada ki çoklu Tanrı anlayışçı çelişkiler de, din bilirlerce tevil edilir. "Aslında öyle değil de, siz öyle imiş gibi düşünün" denerek çelişki aşılma istenir. Oysa bu mantık, politeistlerimiz için de, geçerli olmalıydı!

Politeistlik anlayışlar, tanrıları ölümlü de kılabilmekte idiler, ölümsüz de. Tanrı'yı önemli de kılmaktaydılar, önemsiz de. Bu ittifaka katılan grubun, ittifaka katılımı katkı güçleri oranda, oluşla grubun kendi totemlerinin gücüydü. Değişen gelişen ittifakın yeni tasarım gücüne göre eski anlayışçı totem gücün sönükleşmesiydi.

Totemi politeistik dönemde kader pek görülmez. Bir tanrı insanı esaretten yana döndürürse de, diğer ilah onun iyiliğini ve davranışını överek, onu serbest ve iradi davranmaya sevk eder. Ya da kişilerin kendisi özgürlükle davranırdı. Tanrılar belirleyici de olabilmekte; etkisiz de olabilmekteydi. Çünkü Tanrı fikri yeni yaşantılımlar doğrultusundaki yansımaları göre oluşma aşamasındaydı

Monoteist anlayışta Tanrı baş ve sondur. Diridir her şeyi önceden belirlediği için siz kadere göre davranırsınız. Bu öğretiye göre kıpırdayacak haliniz dahi yoktur. Buradaki çelişkilerin, aşılması için, insanın eline cüzi irade tutuşturulacaktı. Sanki cüzi iradeyi, tek Tanrı baştan beri, kader olarak yaratmamıştı?

Monoteist dinler, tüm anlama ve anlayışları; gelişmesiz, gelişmesiz, tek gücün uhdesinde bir kararlılık diye, bir sözünde durmanın keyfiliğine irca etmişler. Bu da; monoteist anlayışın, sonu olmuştur. Oysa Tek güç, evreni çelişkileriyle ve gelişmeleriyle sevk edip, seçme ayıklama ilkesi içinde bir var oluştu devinme içine sokmuşa benzemektedir. Şimdilerdeki görece olan görmelerimiz, bilmelerimiz budur.

Tabii ki sırf bunlardan da Tanrı anlayışının sonu gelmiştir demek, olası da değildir. İster politeist anlayış olsun, ister monoteist anlayış olsun; insanlık, kendi anlayış ve kuruntularını, kendi korkularını, kendi zayıflıklarını ve kendi güçlerini, yüce Tanrı'ya isnat ederler. İşte sonu gelen şey, görelî insan anlayışları ve Yüce Tanrıyla kavranmak istenen insan kuruntularıdır.

Bu isnadın başında; Tanrı sınırsızdır derler. Tamamdır, her şey söylenmiş gibidir. Lakin birden bakarsınız ki, Tanrı mükemmeldir derler. Bu söylem bir yüceltme ve övme gibi görülürken, tam bir çıkmaz oluverir. Ve Tanrı'yı daha işin başında sınırlar. Çelişki buradadır. Yıpranan ve yanlış kılınan bu izafe kanı ve sanılardır. Hâlbuki Yüce Tanrı bunlardan azade ve uzaktır. Bu tür anlamaları Tanrı'ya yakıştırmak insana göre bir anlama ve anlayıştır. Katıyen yüce Tanrının kendisinin bilinir olan, bilinirlikler üzerinde akıl yürütülür olabilen yanı değildir.

Roma coşkısından bir şey kaybetmeden yaşayışını sürdürüyordu. Roma Tiber Irmağı'ndan yukarı doğru, yedi tepe üzerine kurulmuştu. Aventinus'un ve Janicunum eteklerine oturmuş zenginler, demleniyorlardı. Hele Palatium tepesi etekleri, herkesin oturmağa can attığı bir seçkincilik idi. Palatium ve Capitolium tepeleri arasındaki düzlükte mermer sütunları ve yontuları ile göğü delen, şedit (şiddetli) bir tartışma alanı olan, forum vardı. Biraz beride sıradan insanların konuştuğu Comitium tartışma alanı vardı. Buradaki Rostrum denen kürsüde herkes rahatça konuşurdu. Ağzına geleni, bir ölçülülük içinde derlerdiler. Roma hala Cumhuriyeti iyi kötü yaşıyordu. Formun hemen arkasında, Curia denen senatonun toplandığı bir alan vardı.

Daha Jupiter ölmemişti. İhtişamını koruyordu. Forma giden yolun biri üzerinde iki başlı tanrı Janus'un tapınağı vardı. Bu çift doruklu Capitolium Tepesi'nin görünümüne uygun bir tasımdı. Jupiter'in borusu daha ötmekte idi. Jüpiter'e savaş ganimetleri olarak, ele geçen yağmadan (çapuldan- ganimetten) , paylar sunulurdu.

O gün Tiber Irmağına bakanlar, Tiber'in akışı gibi delişmenliği içinde duyuyorlardı. Bir başka konuşup, bir başka davranıyorlardı. Düşünce alanında özgürce var edişler sıralanıyordu. Ne bu tür konuşmalarla devlet yıkılıyor, ne devletin esasları olan temelleri sarsılıyordu. Ne halkın ahlakı bozuluyordu; ne de tanrılara karşı gelinmiş oluyordu. Bunlar ancak ulul emre itaatin olduğu, hiç sorgulamayan yerlerdeki, toplumsal paylaşımı çok bozuk olan yerlerdeki özellikti.

Ansızın sokakta beliren Sezar'a: "Sezar Jupiter yakandan tutusun..." diyen bir haykırışı Sezar, selamlayıp geçecekti. Bizdeki gibi saygıdır diye; sırt dönüp, bir tür bir ucube olunmuyordular. Veya el pençe divana durur gibi, boyun büküp, bükülen boyun böğürlerine dürtülen kargı ile: "Padişahım çok yaşa" deyişleri isteksiz gönülsüz bağırtılmazdı. Arada bir olumsuzluklar da dönemin nazar boncuğu idi.

Tiber'in akışını kanından duyanlardan biri de Lukretius'tu. Çiçeron'un çağdaşı şair filozoftur. Lukretius MÖ. 99- 55 yıllarında yaşamış. Bir, M.S 18. Yüz yıl kimyacı Lavoisier gibi konuşuyordu.

Ona göre " Hiçbir şey yoktan çıkmazdı; Hiçbir şey ortadan kaldırılamazdı; Cisimlere de: basit cisimler, bileşik cisimler deyip, basit cisimleri, ağırlıkları olan atomlar..." olarak tanımlıyordu. Ama tek tanrılı dinler bunu bilmekten hala çok uzaktılar. Her şeyi tanrı yaratmıştı. Hikmetinden sual (araştırma -bilme) olunamazdı. Kimse Allah'tan iyi bilemezdi. Allahın işine karışılmazdı. Böylece daha baştan eliniz mahkûm edilmişti.

Alaycı üslupla, yergileri; halkı güldürürdü. Kutsal inançları bu üslupla eleştirirdiler. Daha açığı kimi kutsallıklarla rahatça alay ederlerdi. Halk ta bunlara gülerdi. Yazılan oyunlarda hırsızlara el falı baktırılır, sonra da falı bakılmış olana hırsızlık yaptırılırdı. Eğer baktırılan falda tanrı hırsızın girişimini onaylıyorsa; hırsız hırsızlığını yapardı. Sonra da hırsız Jupiter'e duasını ederdi.

Siz bugün bu oyunu yazın ve oynayın; yeryüzü size dar gelir. İslam Ülkeleri bir biri ardı sıra yarışircasına peş peşe ölüm ilamları neşriyatıyla, Dünya'yı zangırdattı. Feryat zamanlarında bile, hiç sesi çıkmayan halk; böylesi durumlarda tam özgürlükçü demokrasi içinde, sokaklarda nümayişlere başlar; ortalığı yakıp yıkarlardı!

Hâlbuki özgürlük ve demokrasi; bir üretim ilişkilenmesi içinde olup, toplumsal yönetimle; yönetilen arasındaki gerilimi düzenleyen bağlarında geliştirilen bir anlama ve somutluktu. Günümüzde toplumsal olmayan alanda; halksa, kişisel öznel yaşayışların, güya toplumsal haklar ve toplumsal özgürlükler gibi ortaya konuşları müsamaha edilirken; gerçek anlamda özgürlük ve demokrasi için insan çabalarına hiç göz açtırılmıyordu.

Şu da unutulmasın, Roma'da da, o çağda; sisleri aralanmamış anlamının tutum olacakla belli belirsiz olmakla birlikte, halksal (halka ait) alanların yaşamı ile toplumsal (topluma ait) alanların yaşamı, geniş yığınlarca aynı görülmektedir. Bunu kusur bile addedemeyiz. Bugün bile bu iki alan farkı çok çok büyük oranda insanların bilmediği bir olumsuz tutumdurlar.

"Tanrı'dan izinli (icazetli) hırsızlıkları (kötülükleri) " yazıp oynatan Lukretus (Epicurus) , bir başka tragedyasında fatalist (kaderci) sızlanmalar yapan birini: "Tanrıya inanıyorum, ne var ki tanrılar insanların işine karışmıyorlar" dedirtti. Bunu dedirttikten sonra da şunu ekletir: "eğer tanrılar insanlara karışsa idi, iyi insanlar mutlu, kötü insanlar mutsuz olurdu" diyecek kadar akıl ve izan sahibi bir müdriklik ve kuşkuculuktur. Epikür oyuncuya; "oysa tam bunun tersinin gerçekleştiği görülüyor" diyen çıkartımını söyletecekti. Düşünce özgürlüğü böyle bir şeydi.

Siz düşünce özgürlüğü olacakla bir anlatımı yansıtarken, her şey gibi bir yansımanın bambaşka yansımaları da olabilmektedir. Çünkü her şey çift (çoklu) karakterlidir. Siz olayı anlamayıp, hakaret kastı içermezden ifade edileni hakaret kastı ile de bağitlanabilir bir olağan durumu; 'kutsalıma hakaret ediyor' bağıntısıyla yansıtmayı girişerseniz; orada düşünce özgürlüğü ölür.

MÖ. 99-55 yılları arasında yaşayan ve Spartaküs Ayaklanmasını (M.Ö 73'te) gören çılgın dahi Lukretus, hayatını intiharla sonlandıracaktı. Kendinden önceki düşünürler Dünya'yı dört öğeyle açıklıyorlardı. Hele Platon gibiler, Dünya'yı İde'lerle açıklarken Epikür (Lukretius) Dünya'yı gökte devinen atomların rastlaşması ile şeyler (nesnelere) ortaya çıkarılırlar diyordu. "Süresi (vadesi) dolanlar rastlaşırlar" diyordu. Dünya'yı 4 öğeden oluşturan diğer filozofların, 4 eleman dediklerini dahi Lukretus: bu temel dört eleman; bu rastlaşmaların çarpışmasından çıkar, diyordu. Bu birleşmeler çözülür, ölür;

ama atomlar ölmez diyecekti.

17-Süreç içinin; Demokritos, Leukippos ve Epicurus'un bu atomculuk öğretisi hiç kuşkusuz ki günün tartışmaları bağlamında dine karşı geliştirilmiş güçlü bir savunma silahıdır. Lukretus'un dine karşı oluşunu şöyle çıkarmak olası. " Dinler Hiçbir açıklık bırakmazlar" der. Yani insanın davranması için, insana gerekli alanı bırakmamıştır ve özgür düşünüp üretmemesi için sanki din düşünüp her şeyi var etmiştir der. Önce tek tanrıcı (Yahudilik) , erinçli, kurtuluşçu dinlerin insanlara ölümsüzlüğü ve kurtuluşu vaat eden yaklaşımı ile mücadele ederlerken İsa ortada yoktur bile.

"Kurtulma vaat eden, korku yaratan, İsis'li; Attis'li, Mitara inançlı bu dinler; ölüm ve ölüm ötesi ile titrestirdiği insanın ölümleri üstünde ve yaşamları içinde ölümden sonraki korkuyu ortaya çıkarmaktadırlar" der. İşte atomculuk burada kendisini gösterir. Ölünce, beden ve ruh; dağılan birleşen atom devinimi gereğince, çözülecektir der. Ve kendince yüreklere su serpen, korkuya engel getirmeğe çalışır. Atomun şairi Demokritos, mutluluk adına ve erdem adına ve bilim adına "yeryüzünde tanrısal olanı kovuyordu"...

Kurtuluşçu din vaat ve vaazlarına karşın, düşünürlerimiz de; kurtuluşçu düşünme kriterleri oluşla, kurtuluşçu anlamalar ortaya koyuyorlardı. "Ölümden sonra hayat yoktur"; "ölünce atomlar dağılır" diyen atomcu Demokritos'a dayanakla; "ölümden bana ne. Ölüm beni ilgilendirmez. Ben varken ölüm yok, ölüm varken de ben olmayacağım" diyecekti Epikuros.

Bunlarla kalmayıp, dinlerin kurtuluşçu vaatlerle insanları olgunlaştırmasını bir yana bırakın, Demokritos; dinin insanları nasıl suça yönelttiklerini de bir iyice işleyecekti.

Roma'nın, cumhuriyet olarak yaşaya geldiği dönemin son demlerindeki "özgür düşünce" söylem ve anlatımları içindeki ana temayı biz "dine karşı düşünce" fikriyle anlar olsak, hiç de yanılmış ve yanlış yapmış olmayız. Çiçeron bile bunu anladığından: "halkın inançları bozulup sarsılmasın diye"" düşüncelerini saklar. Kendi ikiyüzlülüğünü, haklı olarak onaylar olacaktı.

Tarihte ilk kez toplu olarak, toplumu sarsan köleci Spartaküs ayaklanmasının patladığı bu ortamda, isyanlar karşısında, telaşını zengin lâtifundiaların (Tarım çiftlikleri) sahiplerinden yana tercih koyacaktı Çiçeron. Bir ezilen sınıf evladı olan bilge Çiçeron, bir ezen sınıf evladı olan, ama ezilenlerin safında kölelerden yana tavır alan erdemli Kattilina'ya karşı konsül seçilirken Forum alanlarında; "halkın borcunu silmek ha; bu devleti temelinden sarsmak olur" diyerek startını verip, konsül seçilecekti.

Bunun yanı sıra Çiçero, şunu demekten de hiç geri kalmayacaktı: "Yurttaşlar, Romalılar; biliniz ki biri size gelip, ölmüş atalarınızdan dem vuruyorsa ve tanrılarınızdan bahisle söz ediyorsa, iyice anlayın ki; ya canınızı, ya malınızı istiyordular".

Sürecek

Bayram Kaya

Düşünce Devinimindeki Mutluluklar 07

Yüce Tanrı'nın insanlar tarafından Hiçbir zaman anlaşılamayacak bir belirim olarak daima var olacağını bilmeliyiz. Tanrı bilinemezdir. Ancak evrensel bilgimizle geliştikçe, birlikte bize idrak olarak yansıyacak, değerlendirme olarak, sınırlı bilmelerimizle, bizde Tanrı kavram ve mevhumları, bizde daima oluşacaktır. Bizim bu kişi kanılarımız Tanrı'dan arıdır. Ama bizde yine de, bir sezim sel anlama ve öznel kavrayışlar olarak, kişi aidiyetleşmesinin evrensel, var oluşuna kaim olacaktır. Bu bir mutlak, olanın öznel kavranmasıdır.

İşte bu ikinci anlayıştaki, anlamalarımız: bizi; küme, cemaat, grup gibi pek çok çekim alanlarında ortak anlayışlarla belireceği gibi, bu kanılarımız tamamen kişisel ve öznel kanı olacaktır. Aykırılıklarda olacaktır. Çünkü akılın işleyişi, sizin beyinsel anlama, yorumlama, işleme kalıplarınızın kategorik zenginliğine özgü olacaktır. Bu sizin oluş yapılımanıza bağlı olarak, kişisel ve çevresel zenginliklerden dolayı, zorunlu farklı anlamalar demektir. Her akıl kendi kalıbına göre, kendi kanı ve tutum lamasını yapacaktır.

Örneğin Yüce Tanrı'nın evreni, değişme ve çelişme üzerine, olumsal kıldığını bir ortak akıl olarak düşünmek olasıdır. İkinci bir yan olarıktan da, sorumluluklar alan bilinci olabileceğidir. Bu sorumluluklarımız da; doğaya karşı; topluma karşı ve birbirimize karşı olabileceği hususlarıdır. Sorumluluklarımızdan ötürü, haksız ve ihanet içinde oluşumuz halinde, sorumluluk gereği; sorumlulukların maddi manevi cebir göreceğini bizler ortak kanı olarak taşıyabiliriz.

Tüm bunlar sizin; içinde yaşadığınız ilişkilenme biçimlerine göre geliştirilecektir. Yine buna bağlı olarak, insanların akli işletir olmasının ve soyutlama gücünün, sınır tanımayan var bulunması nedeniyledirler. Ki biz, çok farklı öznelliklerin de içinde olacağız. İnsan, nesnel gelişmeleri ile bilgilendikçe; sorumluluğu da artmaktadır.

Aslında Yüce Tanrı'nın belirliğini biz, ne kadar çokça zengin ve yine çokça çeşitli anlamlandırırsak, Tanrı anlayışına uygun olacağı kanaatindeyim. Tanrısal alan olamlar alanıdır. Örneğin, Tanrı'yı, muktedir güç olarak değerleriz. Ama bu muktedirliğin içine, Tanrı'nın evrimsel bir olamı da süreceyeceğini düşünmek bile istemeyiz! Erdemlerimiz dahi, bu alanların, davranışındaki süredurumsal, sınırlı sorumluluklarımızla, vebalimiz olacaktır. Hem de, birinci alanın, hemen yanı başında. Birde kendi iç hesaplaşmamızla, sadece kendimizin bilip duyacağı, öznel duyuş sorumluluk vebalimiz de, ikinci bir alan olarak belirecektir. Yani idrakten, idraki oluşun sorumluluğu olacaktır. Sorumluluklarımızın somut, güncel, carideki cebriliğinin yanı sıra, soyut, manevi duyuşlu cebrini de içerebilecektir.

Okura şöyle bir hatırlatma, daima göz önünde bulundurulur bir yararlılıktır. Bir çağda ve bir sistemde veya toplumda; şu şudur derken; Hiçbir zaman sipsivri o; o, değildir. O devirlerin; zulümleri, adaletsizlikleri, birbirinin gözünü oymaları, birlerinin birilerine kendi inancını veya dinini dayatması gibi bir yığın olumsuzlukları da vardır. İstisnasız, her dinde, her toplumda, iyi gelişmelerin yanı başında, beraberce bir arada ve daha çok olarıktan da, zulümler de var bulunmuştur. Yani olumsuzluklar, olumlulukların hemen yanı başında ve daha çoktur. Bu nedenle inançlardan sağlanan ufacık bir olumluluk bize çok büyük gelip, o olumsuzluğu duyguca bastırmıştır. Onca işlem ve emekten sonra, bir gram altın bulmanın değerli oluşu gibi bizde duygular coşması yaratabilmiştir.

Hiçbir şey, bir kalem değildir. Ve hiçbir şey olmasın ki, kendinden önceki yapı içinde, az çok; ortaya çıkıp gelişmemiş olsun. Her toplumsal düşünce ve olgu, kendisinden önceki süreç içinde oluşarak meydana çıkar. Her düşünce ve olgu, kendisini geliştirecek olan

yolun, kendinden önceki sistemlerin içinde, toplumun, toplumların; gelişmesi içindeki adımını mutlaka bulur. Yani insanlar gelişme çizgilerinin düzeyinin hamliğini taşıyordu.

Ama ne İsa'nın dediği gibi, dalalette idiler, ne de İsa' bu insanların, hiç vakıf olmadıkları bir şeyi bunlara söylüyor olacaktı. Sadece İsa ve İsa düşüncesi, etrafında kartopu biriktirerek, yuvarlanan çekirdek olma vasfını taşıyordu. Kendisinden önceki, düşünce ve bilinenler böylece şekillenip sistemleştiriliyordu. Yani İsa yolu belirliyordu. Yol da, yürümenin şekil ve biçimini olgunlaştırıyordu.

Monoteist ve politeist dinli toplumlar birbiri ile kıyaslanırken, önemli olan; bu kültürlerin ne türden olumlu ya da olumsuz gelişmelere kaynaklık ettiğini belirtmektir. Ve yine ne türden, gelişme ve olanaklara yol verdiklerini söylemektir. Bunları açık yüreklilikle ve önyargısız belirtebilmek; düşünce gelişmesi ve özgürlüğü açısından ortaya koymak, hem kendimizi dev aynasında görmemizi engeller; hem de, bazı boş ezberlerimizi bozmak, çok önemlidir.

Örneğin, biz; hoşgörüyü monoteist anlayışların getirdiğini sanırız. Ya da, bizlere öyle kabul ettirilmiştir. Örneğin; Kâbe'de 360 tane putun barış içinde birbirini anlar bir kabul edişle, yan yana; bir panteon içinde, gürültüsüz patırtısız, hoş görü içinde durduğu hiç aklımızın ucuna bile gelmez. O insanlar bunlar için bir birinin gözünü de oyuyor değillerdir.

Toplumsal gelişme ve ittifaklar; zorunlu merkezi otorite gereği, zaten totemleri hiyerarşik (ast üst-aşama ilişkisi, örgüleşiş) sıraya sokmuştu. Çünkü bizim bilinçaltımızın işlemesi, o; 360 tane putun kırılacağı günü beklemeye hazırlanmıştır. Toplumun bu tür ilişkisel birlikteliğinin, barışla sürer olmasını düşünmeyiz bile, düşünülmesinin önü kapanmıştır. Böylesi bir panteon başarılmışsa bu o gün için görülmesi gereken bir demokratik temayüldür.

Sadece bu mu? Hayır, örneğin Roma'da M.Ö. 27'de Agrippa tarafından yaptırılan tapınak bir panteondur. Yani tüm pagan (köylü) tanrıları, Roma'nın ele geçirdiği, önemli ülkelerin, önemli tanrıları, burada ibadet için açık tutulup sergileniyordu. Yani panteon; antik Roma'nın, tüm tanrıların bir arada oluşunu sağlamak için yaptığı amaçlı bir gerektirmedir. Tüm tanrıların tapınağıdır. Tıpkı eski Kâbe gibi. Ve bu tür panteonlar kültürlerde vardır.

Bu hoşgörüyü eş deyişle müsamahayı görmeden; hoş görü monoteist dinlerle gelmiştir demek, tam bir yalandır. Üstelik monoteist dinlerin hoşgörüsüzlüğü, kendisinde bir hak ihdası yapması, mevcut politeist anlayışları yakıp yıkmış, kılıçla dağlamıştır. Bunların Hıristiyanlık dönemindeki kısa bir kronolojik dökümü, 9. bölümde verilecektir.

Politeizm, zaten çoklaşma, zıtlaşma, çoklaşarak bir arada olan, sosyal, tinsel düşünsel yapılanıştır. Monoteizm ise tekleşen, yekpare olan, çoklaşana karşı olan, bir örnekleyen merkezi otorite kuran, bir sosyal, tinsel düşünsel yapılanıştır.

Bu böyledir. Kesinlikle hayır. Yüce Tanrı evreni, çoklaşan çelişkileşen, değişen gelişen, bir süreçleşme; olgu ve olmalılığı üzere yaratmışa benzemektedir. Şu anda bilinen görülen bu. Üstelik Yüce Tanrı insanları da bir örnek yaratabilecekken hiç de öyle yaratmamıştır. İşte böyle var oluş, çelişkileşmekte bu yaratılıştaki, kimse kurtulamamaktadır. Dinsel düşünceler de dahi bundan kurtulamaz!

Burada yazarın dinlere, bir dinsel anlayış disiplini içinde değil de; bir düşünce

çeşitlenmesi, bir anlayış doğurganlığı, bir toplumsal yapı ile ilgili düşünsel gelişme ve düşünsel evrim olarak baktığı, hatta bazen halksal yapının önünde ve ilerisinde kurgular içerdiği biçiminde baktığı lütfen unutulmasın.

Şimdi biz dinlere bir düzenlenişli düşünce sistemi olarak baktığımızda, monoteist dinler, bir Tanrı anlayışı çekirdeği etrafında ama yine çelişen çoklaşan bir düşünsel edimsel politeist görünümündedir. Bir dinin birçok mezheplerde dahi, Tanrı'nın bir mezhepte söylediği anlayış ve yaptırımı, diğerinde sanki başka tanrı diyor gibi yok hükmündedir.

Ve birli görünüm altında çoklu yapı sürmüştür. Bugünkü yapıya iyice yakından odaklaşarak bakıldığında, monoteist anlayışların ikame edildiği günlerdeki anlayıştan, bazı ibadeti biçimsellikler hariç, çok çok farklıdır. Hatta kutsal kitapların yorumunda çok çok farklıdır.

Her bir yorumdaki, yanlışlar fark edilince, her ne kadar öyle değildir; sadece bir yorumdur dense dahi, bunlar farklı Tanrı buyruğu gibi olmaktan kurtulamaz. Ya da Tek Tanrı, neden aynı şeyden, hepimizin aynı şeyi anlamamızı istememiştir de, sanki farklı Tanrı anlayışları, farklı Tanrı yorumuyla konuşuyormuş gibi, bir yığın yorumlara gidilir, bilinemez! Efendim, her kutsal söylemde bu böyle değil, müteşabih (yorumlu) kelimelerde bu böyledir dense de, bir yığın açık, muhkem kelimelerde da, anlaşmazlık, yorum ve anlayış, farklı uygulamalar kıyasıya sürüp gitmektedir. Biçimsellikler bunun cirit ata geldiği çıkış noktaları olmanın yaslanacağı deliller olmuştur.

Sürecek

Bayram Kaya

Düşünce Devinimindeki Mutluluklar 08

Monocu dinlere, kendi içinden yaşanıp bakıldığında, sınırlılığı fark etmeden, sınırsız engin duygulara kapılınırdır. Pek çokta kişisel anlamalarla çıkarılan hoşluklar, düşüncelerin iç içe geçişindeki geçişenlikler, mutluluk coşması algılanmalarıdır. Ve böylece inançlar, bir ruh disiplini üretim alanı olmaktadır. Kendi sınırlılıkları ile yani belli şekli uygulanmasından doğan yapabilirlik memnuniyetiyle; soyut telakkilerin davranımları birleşince; kişiler boyut değiştirmişlik algısına girmektedirler.

Bu durumda, ibadetin sınırsız ve tekrarlanır yapabilme verimliliği insana; inançları kendi kurgularıyla da çıkarsamalar düşündürür. İnançlardaki edimlerin ifasıyla duyulan tinsel rahatlatma; yine kişiye kendisini tinsel rahatlatır olmanın güvende oluşu hissini verir. Bu hazla kişi sürekli ve sınırsızca davranmayı, öznedeki pekiştirmektedir. Monoteist anlayış, böylece, kişi anlayışlarıyla da tekillleşerek kişilerle yaklaşan bir alan olmaktan kurtulamaz.

Dıştan bakıldığında, kişi algısıyla sınırlı soyut oluş, kişi gözünde bakınca sınırsız olmakta gibidir. Sonuçta kişi; o yapısal anlayışın dışında davranamayan, farklı yapılanmaları yapı içinde telakki edemeyen ya da aksi durumların da olacağı düşünemeyen, düşünmeyi dahi istemeyen davranışlıdır. Buda o inancı sınırlar daraltır. Tek oyuncağından başka oyuncağı olmayan çocuğun; tüm kurgularını, bu tek oyuncağa sahibi yet üzerine kurgulaması gibidir. Her şey bu tek oyuncağın kırılması yitimi ile biter.

Tek oyuncağa sahibi yetle, aksi davranış ve farklı düşünce üretilemez. Bu da kısır davranış oluşturmaktır. Farklı pratiklik oluşturulamamasıdır. Tek durumların içine düşülen sukutu hayali ile yeni durumlara adaptasyon olamamayı yaratır. Adapte olamama durumu insana boşlukta kalmanın duygusunu verir. Bu soyutlanır olma yalnızlığıdır. Derbeder edicidir. Kişide, yatkınlık kabulüne göre, bedensel düşünsel iflasları tetikleyebilir.

Politeist yaklaşımda, çocuğun oyuncak zenginliğinden ötürü, sınırsız kurguları vardır. Yani sadece bez bebeği olan çocuğun kurguları ve yapabilirliği ile bunun üstüne, birde treni, topu vs. olan çocuğun kurguları ve yapabilirlik kıyas alanı sınırsızlığı aynı olmayacaktır. Sınırsızlık birinde, bir birim üstünde olurken, diğerinde farklı ve birimler üzerinde, sınırsızca gelişecektir.

Monoteizmin sıkıntısı; plüral (çoklu-çokçu) düşünmeyi, tek olanın uhdesinde akıllıca birleştirirken; merkezi otoritede yapılanmanın gereklerini yerine getirmiştir. Çok çeşitli totem toplum ittifakları bir merkezi otoritede aitleşmeyi zorunlu olarak ön görüyordu. Bunu da en iyi, politeizmin birleştirilmiş bir benimsemesi olan tek Tanrılı dinler yapardı.

Ancak bunlarda birlik uğruna farklı düşüncelerin önünü kapatıp, çelişmeleri vermeyi ihmal edip unutmış olması handikaplarıdır. Monoteist anlayışlar, farklı düşünceyi sapkınlık bidat saymakla; farklılıkları bir kusur, bir noksan olurluk, mükemmel oluştan iramak görmüşlerdir Oysa mükemmellik sanılan her şey, kaotik çelişmelerin, süreçleşen olmalarıyla; daima aşılmaktadır. Ve aşılacak bu süredurumlara tepkiler, halkta; alışmaların rahat oluşundaki o anlara; duyulan özlemin ifadesidir. Değilse mükemmellik sonsuzca olan, bilinebilir olan ve dural olan bir şey değildir. Gelişmenin ortaya koyduğu aşamalarındaki bizim; çıkarsama, hoşlanma ile bilinebilir durumlardaki ilişki bağlarını kurabildiğimiz akıl koyuşlarımızdır.

Monoteist anlayışlar, Tek Tanrı fikrini, ne Musa ile ne de İsa ile insanlara, toplumlara, halklara iletilip bildirilmişlerdir. Bu mümtaz kişilikler, sadece kendilerinden önce var olan

düşünceleri ete kemiğe büründüren, onları daha bir derli toplu sistemleştiren ahlakçılardır. Bu tür düşüncelerin; kartopu gibi çığlaşmasını, özleştirici eksen ve çekim alanı olmasını, halkın aidiyet yoğunlaştırmasını, süblime etmeyi gerçekleyen erdemci öğretmenlerdir. Bu tür gelişmeyi, izlenen yol ve yöntem haline getirişte katkın olan, onları geliştiren nüvelerdir.

Evet, Tanrı birdi. Ama bir; bir uyumluluk değildi. Aksine bir kırılma bir faylaşma idi. Her şey birden, birin eğimleşmesinden, birin çelişkili oluşundan, birin dingin olmamasından çıkıp doğuyor, gelişiyor; yol alıyordu. Tanrı bir türlü son sözü söylemiyordu. Oysa dinler, Tanrı adına son sözü söylemiş, her şeyi oldurup bitirmişti. Sonsuzca olacaklar, olup bitmiş; bir ataletsizlik içinde oluşu nedeniyle, her şey dinlerce, bilinir olmuştu! Oysa biz olumsuzlukla olamlar üzerinde davranıp şekilleniyorduk. Bu da henüz bitmemiş süren bir yasallıktı.

İmparator Konstantin, M.S. 313 yılında Milan Fermanını yayınladı. Bu fermanla, dinlerin özgürlüğü ve inançların özgürlüğü sağlanıyordu. Çok sürmeden kendisinde bir Hıristiyan olacak olan Konstantin; 314'te Milan Anlaşmasını kaldırmayacaksa da, özünü yok sayıp hızla ahalisini bir Hıristiyanlaştırma sürecine sokacaktı.

Aslında Hıristiyanlık imparatorluk için sıkıntılar içermekteydi: 1-Hıristiyanlar paraya hiç değer vermeyip, zenginliği aşağılamakta idiler. 2- Bekârlığı övüp, yüceltip evliliğe tepkili duyuyorlardı. 3- Memuriyetten nefret ediyorlardı. 4-Asker olmaya karşı idiler, askerliği tınmayıp asker olmuyorlardı. Vs.

Böylelikle Kleman, Orige gibi kişilerin "İsa'nın çocuklarının asker olamayacağı" yaygı ve öğretisi ile müritleşen ünlü bir komutan* tekrar askere çağrıldığında; ""Ben İsa'nın çocuğuyum, askere gitmem"" diyecekti. Böylece imparatorluğa asker olmama direnişleri başlatılmıştı. Askere katılmaktansa ölümü yeğliyorlardı. Çünkü: ünlü Hippolyte kararları ile ""Askerlerin kiliseye girmeleri dahi yasaklanmıştı"" bu askerden, askerlikten nefret edişti

Yıl 314'te kurultay kararı alınmıştır. Bu konularda yapılan birçok tartışmalardan, sonra alınan kararlarla; silahını barışta dahi terk edenlere aforoz uygulanmıştır. Hileyi şerri ye; egemen güçle uzlaşma; kendini buradan da belli ederek, bir çıkış yolu bulup; yığınlara istediklerini yaptırma etkisini ortaya koyacaktı. Yol açık ve netti! Çare bulunmuştu. Kilise yönetimi uzlaşıp, ferman yayınlıyacaktı: Kilise; ""Hıristiyanlığın aşırı hükümlerinin uygulanmasını mümin olan herkese değil de, sadece dünyevi olmayan insanlara; yani rahiplere uygulanır"" diye bir çırpıda söyleşi verecekti. Ve devamla; ""kitleler dünyevidirler. Öyle ise onlar için olamaz"" denecek, böylece mesele kökten ve tekrardan çözülecekti!

Başlangıçta, Hıristiyanlığın yayılmasında gözetilen yararcılık, şimdide başka bir uzlaş için feda ediliyordu. Neydi bu uzlaş?

İmparator Konstantin sabıkların (kendinden öncekilerin) düşünüyü gerçekliyordu. Bütün Sezarlar, imparatorluğu bir birlik etrafında birleştirmek istiyordu. Bu birliği toplumun sınıflı yapısına göre, ekonomik olarak o günlerde sağlayamayacağına göre; aksine ekonomik zaaf ve bozukluk, ayrılığı daha da körüklüyordu. Öyle ise öznel öğelere sarılmak adeta denizde yılanı sarılmak gibi bir şeydi. Zaten monoteizm merkezi otorite için vardı.

Konstantin Hıristiyanlığın teklik, tek fikir ve tek anlayış ve tek biçim var oluş etrafında

kümelenişini, birden imparatorluğun birliği için kurtuluş görmüştü. Acaba Hıristiyanlığı imparatorluğun resmi din yaparak, imparatorluğun birliği sağlanamaz mıydı? Yıllardır eza cefa ettirdiği akım olan Hıristiyanlık, şimdi can yeleği ve kurtuluş simidi olmuştu. Denize düşen eline yılan geçiremedi ise de, Hıristiyanlığa sarılmıştı.

Öbür Sezarlar bu birliği sağlamak için yanlış dala tutunmuşlar gibiydi. Bir pagan zihniyet olan çoklu, çok köklü var oluş düşüncesi olan; Tanrı Sibel'e ve Mitra'ya sarılmışlardı. Oysa bu tanrılar ""Hoşgörülü"" idi bu birliği sağlamazdı. Hoş görü, birliğin değil farklı var olmanın, farklı düşünsel gelişmenin toplumsal olmayan, halksal olan yaşam biçimi idi. Hâlbuki yeni akıma, Hıristiyanlığa dayanmak, bambaşka bir şeydi!

Kilisenin yararı neydi? 1-Hıristiyanlığın, İmparatorluk dini oluşu ile kilise imparatorluğun egemenliğini ve gücünü de paylaşacaktı. 2-Artık bir zamanların sapkınlığı sayılan dini Hıristiyanlık (dinsizlik) kovuşturulamayacaktı. O günün politeist, çoklu yaşam alışması ve çoklu ifade anlayışı da, tekli (monoteist) akım anlayışı ile ezilecekti. Hıristiyanlar politeizmi, dinsizlik, sapıklık görmenin meşruiyetini sağlayacaktılar. Üçüncü olarak da İmparatorluk, Hıristiyanlığın bekçisi olacaktı. Çünkü İmparatorluk; kendi birliğini, Hıristiyanlığın güya birleştiriciliğinde(!) görüp, imparatorluğun harcı yapmıştı. Her halde harcı zayii etmezsiniz!

Sonuç: din imparatorluğun birliğini sağlayacak, imparatorlukta; Hıristiyanlığın var kalma ve yayılmasının bekçisi olacaktı! Dinsizlik, bir anda din olacaktı! Pragma ve zaman; bunu gerektirmişti!

Artık ""hoşgörüsüzlük"" hâkimdi. Artık evrene, topluma ve her şeye tek pencereden bakılmak istenirken, hiç bakılamaz olacaktı. Bakılamayacaktı. Gayrı kıpırdanmayacaktı. Bir olan, her şeyi bilen, ne yapacağımızı saniye saniye önceden belirleyen, biz ne yaparsak yapalım baştaki değiştiremeyeceğimiz bir sonuçla karşı karşıya idik. Aksini düşünmek ve karşı davranmak küfür ve karşı gelme sayılacaktı. Akıllara pranga vurulacaktı. Birlik hiç sağlanamayacak, saman alevi gibi olan birlikler, süreçleşince tez elden teröre dönüşecekti. Oysa politeist anlayışta bir toplumun tanrısının dileyişi, diğerinin karşı koyuşu ve insana yardım eden bir yüreklendirmesi idi.

Geçmişte politeist anlayışlarla da, Mısır, Sümer, Asur, Eti vs uygarlıkları kurulmuştu. Şimdi bozuk yapının tutkalı tek Tanrı'cı anlayış olacaktı. Oysa yapının temeli somut ve nesnel: üretim ve tüketim ilişkisi idi. Toplumca üretim, toplum oluşları, toplumları sağlıyordu. Bunun tüketimindeki, olabildiğince hakkaniyet, toplumsal huzuru ve birliği gerekli kılıyordu. Tevhide Monoteist anlayış; bu üretim tüketim ilişkisine insanları; tam da, egemenliğin istediği gibi, kendisine ve topluma, en iyi biçimde bir içsel korku imleciyle, yabancılaştırıyordu.

Sürecek

*Askerliğe direnişi sağlayan Komutan Tipasius

Bayram Kaya

Düşünce Devinimindeki Mutluluklar 09

Burada, Firavunlar dönemine değin gelen, eski toplumların, toplumsal ittifaklar nedeni ile ikizleşen yönetim ve kültür anlayışlarının belirmesi vardır. Bu belirşlerini de, çift başlı kartalla, çift ağızlı baltayla, ikiyüzlü İsummud'lar gibi, sembollerle, figürsel ve törensel ritüellerle, yansıtıyordular. Bu motifler, çoklu kültürlerin bir arada olmaları ve bu kültürlerin sıra ile yada bazen birlikte yönetim erkini ellerinde bulundurur olmalarının sembolizmidirler.

Yani bu ittifaki dönemler ittifak gruplarının bir birbirine alışılmaları, bir geçiş, bir kaynaşılma, bir özümleme süreçlerinin sosyal toplumsal yaşayışlarıdır. Bu tutumlaşmalarla, gelenek göreneklerde ki birleşen, birleştirici olan ve giderekten de, tek kişilik atıfıyet simgeleşmelerini ortaya koyacaktı. Sonradan, tek kişinin sıfatları olarktan belirtilecek olan bu tür karmaşık girişmelerle doğacak olan yansımaların, tarihi süreci ve uygarlık yaratan adımlarının; adım atılışlarını, görüp bilmek lazımdır.

Monoteistlerle politeist anlayışlar arasında çok farklar vardır. Bir kere politeist anlayışlarda, tanrılar görev dağılımlıdır. Böyle olunca da politeizm, olup biteni düzenleyen ilahların bir dengeleşme gücü birliğidir. Politeizmde ilahlar yaratıcı değildirler. İlahlar, ittifaktaki her bir topluluğun ayrı ayrı totemleridirler. Totemler, temsilcilik oldukları toplumlar içinde, eski çağdaki toplulukların, sosyal birlikler dönemlerindeki, yamyamlık dönemleri ve insan kurban dönemleri temsilcisidirler.

Bu sembolik adımların ve ritüellerinin yaygınlığının kargaşası bir rezonans oluşturulmasını zorunlu kılıyordu. Çokluktan doğan karmaşanın aşılabilmesi için rezonansın kutsal olan tek Tanrı fikrine dönüşmesi kaçınılmazdı. İttifak içindeki, çok tanrıya ait sıfat ve fikirlerinin ve yaptırımlarının tek tanrı fikrine gidişine, birleştirici olması çok önemliydi. Çok tanrının figürleri tek tanrı figürleri olarak belirecekti. Totem güç ayrılıkları, aynı totem gücün tek ilahçı ilkesinde özümzenecekti. Bu sentezci benimsenenler insanları tek tanrıca anlayışla birleştirecekti.

Tek tanrıca anlayışlar, totemci etnik ayrılıkların aşılmasında bir birleştiren olarktan da, bu aşamada çimento işlevi görecekti. İşte böylece de, pulural yapının, mono yapı içine yansımaması olanaksızdı. Bu monocu sentez yansımalarıyla dırki etnik tehdidin, toplumsal birliğe engel olma ayrışmalarının, ayrılıkları süreçleyen durumsalları, yavaş yavaş günümüze değin elimine edile gelecekti.

Yeni yeni uygarlık adımı atan atalarımız, insan kurban etme yerine; yerleşik hayata geçmeleri ile ve emek ürünlerinin bilincine varır olmalarıyla, kendi alın teri olan emeklerini tanrıya sunar olmayı akıl ettiler. Aslında her biri yakmalık sunu, kesmelik sunu, suda boğmalı sunu, suda pişirmeli sunu gibi farklı totem kurban töreni olan seramoniler birleştirilmişti.

Gruplar çoban ya da çiftçi toplum oluşlarına göre, emeğin soyutsal yaşantılaşmasıyla, hayvan ya da bitki sunmayı akıl ettiler. Güce tapmak bir genel doğal ilke idi. Burada bireysel güçler toplumsal güçle somutlanmıştı. Her gücün akıl erdirilemeyen bir mistik yansıması vardı. Çevreden yansıyan güçlerde çok farklı idi. En temel güce, kendi toplumsal olan birey emek gücünü, kendisi yerine sunmuştu. İşte bu sunulan emek nesnelere, insan kurbanı yerine geçip, kurban olan nesne; insanların değerce eşiti oldular. İnsan kurbanı adetleride, böylesi bir sembol kılışla süreç içiinde aşılmıştı.

Ve insan; kendi canını kurtaranı, saygılandı. Kutsallaştırdı. Totemin ikinci bir yansıma anlamı budur. İnsan kurbanı yerine geçenin saygılaşmasıdır. Kuzu İsa'nın bütün insanlık yerine, kendisini kurban etmesi gibi. Bu anlamın yerleşmesi çoban Dumuzi

(Habil) ve çiftçi Enkidum'un (Kabil'in) tanrıça İnanna'ya hayvan ve bitki ürünlerini hediye etmeleri rekabeti ile ritüelleştirildi.

İnanna'nın evlilik müsabakasına dönüşen bu simgeleştirmeler var oldu. Bu sembolizmin toplumsal edimi ve sosyal edebiyatçı olan inançlaşma anlaşılabilirliği vardı. Zamanla söylencenin ardındaki yatan etnik sosyal anlayışlar, toplumsal değişmelerin etkisi ile anlamlarını da değiştirdi. Asıl anlam unutulup gitti. Koruyucu, gözetici, haber verici ata totem ruhu anlayışı sosyal ve toplumsal gelişme ve değişmelerin etkisi ile anlamdan anlama gidecekti.

Bu nedenle, her toplumun kendi totemi toplumlar kaynaştıkça, hem çok başlılık, ikizleşme figürünü sembolize eder oldular. Hem de, bu pulural anlamlar toplumsal ittifaklarla, sentezci tekleşen kutsal tek toteme zorunlu olarak dönüştüler. Bir kere toplumsal oluşlar, sürekli ittifaklar içinde gel git yapan bir yörüngeleşme manevraları içinde olmalardı. Yine eski sosyal birlikçi dönem totemist anlayışlarının şamanlar, kahin ve büyücüler aracılığı ile olan iletişimeleri bu monocu dönemde de sürüp gitmişti.

Şimdi ortada toplum vardır toplumun okunması akıl erdirilip düzenlenmesi gereken ahlakı ortaya çıkmıştı. Artık bu ahlakın okunması, yeni bir felsefeyi, yeni bir düşünce akımını, etik akımı ortaya çıkaracaktı. Artık yeni dönemin etikçileri şaman ve büyücüler değildi. Belleten, öğretiler. Tek Tanrı ile insan grupları arasındaki bir aracı rolünü de, zamanla üslendiler. Bunun bilinen ilk örneği Şuruppak'lı Ubar Tutu'nun oğlu UtNapiştim'di.

Aslın da bu çoklu yapı, kültür çokluluğunun ve farklı grup düşüncelerinin bir arada girişmesidir. Kıyaslanıp eleştirilerek, geliştirilerek serbestlikle içinde onlarca yüzlerce gidip gelmeler içinde yeni düşüncelerini oluşturmaktadırlar. Birey tanrısından, aile tanrısına, oradan kabile tanrısına ve şehir tanrısına, devlet tanrısına yol olan bir hiyerarşidir. İmparatorluklarla tek tanrı anlayışı, alemlerin (dünya toplumlarının) Rabbi, Tanrı'ya da yol alışı skala oluşturmasıdır bu girilen yol.

Tek tanrı düşüncesinde, tüm yetkileri ele alan Tanrı artık insanın düşünme devinimini de eline alıp, insanı kıpırdıyamaz kılmıştır. İnsan ancak emir olunanı düşünüp, kıyaslar ve yorumlardı. Emirleri de, işi bilirler öğretirdi. Sıradan bir inanırın, haddi ve yetkisinde böylesine bir yorum düşünme ve akıl erdirmeye yoktu. Akıl erdirmeye ancak tek tanrıyı anlamak içindi. Akıl etme hiçbir zaman insanın uhdesinde değildi. Bu Tanrı ile yarışmak olurdu. Küçük suyunu dökerken bile hangi eli ile işi kolaylayacağı insana söylenmeli idi. Hangi adımıyla içeri gireceği vs. vs. ona söylenecekti.

Monoteist anlayış kendi işlemi gereği, kendi Tanrı'sı dışındaki tanrılara saygı duymuyordu. Çünkü kendisi tek Tanrı'cı bir ikame anlayıştı. Onlara saygı duyması demek kendisinin yadsınması olurdu! Aksi halde tek Tanrı'cı olamazdılar. Oysa payenler (Hıristiyan olmayanlar) kendi tanrıları dışındaki tanrılara da saygı duydular. Bu da, bunların, tanrı anlayışlarının işlemine zorunluluğudur. Yani payenlerle, paganlar, zorunlu olarak hoş görülüyor idiler. Aksi halde pagan ve çok tanrılı olamazdılar. Bu yüzden çok tanrılı idiler. Hoş görümlük monoteist anlayışla gelmiştir. Çünkü monocu anlayış sadece kendisini hoş görür. Hoş görü söylemleri de, bu bağlamda gerçekçi değildir.

Monoteistler, gerçeğe ulaşmanın, bir tek yolu var derlerdi. Bu yol da kendilerinin yollarıydı. Kendi tek Tanrı'larının yolu olduğunu söylerlerdi. Aslında hiçbir monocu dinde, monocu değildirler. Artık yola girilmişti. Yolun çelişkileri, yanlışları, o yolun terleten bir gerçeği olup çıkacaktı. Bu izahi anlayışlara göre, bu yolun dışındaki yollar,

insanlığın mahvına sebep olurdu! Gerçi öyle olmuyordu ama olsundu!

Eski toplumların hayvan ya da insanları suya atıp boğarak kurban etme ibadetleri, tek tanrıcılığında sembolizmiydi. Yani suyun arındırıcı olması kültü, "Kurtuluşçu dinlerin de" yüzyıllardır Musa'dan beri bunları vaaz ettikleri kültü. Musa inanırları, müminlerini Ürdün Irmağı'nda, suya daldırma yoluyla, vaftiz etmiyorlar mıydı? Tabi bu tek yol, bir kısır döngü olup çıkıyordu. Bu tek kurtuluşçu yol olma ilkesi fikri düşüncenin çıkmazı idi. Hak dini olma, hoşgörüsüzlüğün ta kendisi olmakta idi.

Oysa pagan payenler, gerçeğe ulaşmanın birçok yolu olduğunu söylüyorlardı. Kudüs'e bir yönden değil de, her yönden, (hatta günümüzde havadan bile) ulaşıyordu. Ne kendilerinin tek kurtuluş dini olduğunu söyleyip, hücum ediyorlardı, ne de hak din olduklarını mal mülk müsadere ederek, kılıcı ellerine alıp, Yahudiler gibi ilan etmiyorlardı. Aslında inançlar daima birbirine saldırırlar. Ve baskı uygular olmuşlardır. Bu inançlar, ister monocu olsun, ister politeist olsun. Politeistler belli bir anlama kararlılığını çağlar boyunun akışı düzleminde tutturmuşlar, hoşgörü ile süreçleşiyorlardı.

Şu da, bir gerçektir. Tek tanrı anlayış da, ister istemez çok tanrı yapıya kayacaktı. Tıpkı çok tanrı yapının tek tanrı yapıya kayması gibi. Üstelik tek tanrı dinler, tekli yapısını, bu bir birine benzemez çoklu yapılarını, tek tanrı yapı gibi, koruyup sürdürmektedirler. Hiçbir yapı bu çelişkiyi yepyeni bir doğumla ortaya koymadan edemezdi. Kendi içindeki mezheplerde bu hal sürmektedir. Farklı tek tanrı anlayışı, yine çoklu tek tanrı anlayışı gibi, aks etmektedir.

Politeist dinler, yukarıda söylendiği gibi, tekilli yaşamın yaşamsallaşmasından özekleşen, aynı konu etrafındaki çok yönlü anlayışların değişik çözümlü motiflerini sunuyordular. Bu da kıyas ve girişen tartışmalar, düşünme, akıl yürütme, kırık tize edip, elenme demektir. Sorunsalları, Tanrı kavramında sorgulama çözme, ya da şimdilik çözer görünmedir. Değişkendir, gerektiğinde sorunlar aynı ulus içinde 1500 tanrıya havale edilen bir düşünme genişliği idi. Ne kadar sorunsal ile ortaya çıkarsanız, o kadar özgür düşünme var ediyordunuz. Yorumluyordunuz, tanrı anlayışında buluşturuyor kayra ediniyordunuz. Tabii ki bu pratik hayatta zor ve yavaş ilerleyen bir süreçti.

Politeist inanırlar da, teorik olarak, bunlardan istediğine, inanıp, inanmamakta serbesttiler. Hal bu ki Monoteist anlayışlarda herkes aynı şeye, aynı şekilde, bir kalem inanması lazım. Aksinin düşünülür olması dahi, gereken bir günahı. Bu yüzden zorunlu olarak pulirizme kaçan mezhepler ve ekollerin türemesi kaçınılmazdı. Monoteizmde içine düştüğü bu büyük çelişkiyle, politeist anlayışı getirmekten kurtulamıyordu. Zaten yapı politeist anlayıştan çıkmıştı ve politeist anlayışı içeriyordu. Ve politeist doğumu yapmak zorunda idi. Tek biçimli tanrı anlayışı görüntüsünde çok yetkili, çok farklı, bir birini dinsizlikle suçlayan, hoş görülme ve hoş görümsüz yapılar ortaya çıkacaktı.

Sürecek

Bayram Kaya

Düşünce Devinimindeki Mutluluklar 10

Sofu Robert, 1022'de piskoposlar ve baronlar kurultayından; ""sapkınlar yakılacaktır"" diye karar çıkartır. Özgür düşünce cenderededir. Yağma, ölüm, korku, tırısma kol gezmektedir. Engizisyonun sanıkları, yaşlı, hasta, güçsüz, sakat, kadın erkek, çocuk olabilmektedir. Çocukları, ana babaya karşı şahitlik etmesi gözü dönmüşlüğü içinde davranılırdı. Bunlar yetmez gibi, işkenceler, dar ağaçları ve alevli meşalelerle de zulüm ve öldürme ayyuka idi.

Özgür düşünme artık sadece sapkınlarla! (heteredoks kesim) * skolâstiklerin düşünce çarpışması değildir. 13. yüzyılda Bacon ""deneysel bilim"" demiş, yalnızca deneyin doğrulayıcı olduğunu söylüyordu. Bu söylemle, öylesine bir sarsıntı yaratılır ki, faturası; Bacon'a yalnızlaştırılmaya, kimse konuşturulup ilişki kurdurulmamaya, yani tecrit edilmeğe mal olmuştur. Buda bir çeşit aforozdu.

1346'da ""Olasılığın basit bağıntısından nedensel bağıntılar çıkartılmıştır"" diyen Nikolas d' Autrecourt kilisenin temellerini sarsmıştır. Tabii ki, kilise; yazılarının yakılmasına karar vererek, gülümseyen; sözde müşfik yüzünü göstermiştir!

Oresme 14. yüzyılda yerin günlük devinimlerinden bahisle, analitik geometrinin temellerini atmıştır. Ne demektir bu? Dünya düz ve Kudüs tam Dünya'nın ortasına denk geliyordu. Böyle diyordu kilise, var mıydı Tanrı buyruklarına aykırı konuşmak!

Birçok Hıristiyan, bugün bizi şaşırtacak ve küçük dilimizi yutturacak denli şiddetle, ruhban sınıfına saldırıyorlardı artık. Sizin açınızda yukarı tükürseniz bıyık, aşağı tükürseniz sakaldı. Ama kitleler anlayıp değerlemek yerine, yükten boşalmışlık psikolojisi ile vahşetle davranıyordu. Bu da hayli kaale alınması gerekiyordu.

Papaz ve piskoposların öldürülmesi 13. yüzyılda sık rastlanan olaylardandı. Auxerre Kontu Pierre De Courtenai kiliseleri yıktırır, yetinmez piskoposunun gözlerini oydurur!

Bretagne kontu Pierre De Dreux ve adamlarına, papazlara kötü davrandırır onlara işkence ettirir idi!

Avrupa monarşik kralların, dediğinin dedik olduğu bir yönetim tarzının hüküm sürmesini istemektedir. Açıkça bu kilisenin otoritesini kırmaktı. Yani bu eğilim toplumsal gelişmede ani ve olaya ilişkin nesnel kararın tez elden alınması idi. Kilise bu akışa ayak uyduramaz. Dünya ve toplum süratle değişmektedir köleci düzenin ürünü olan Hıristiyanlık, devlet dini olduğunda kendisini bambaşka bir biçimlenme anlayışının kulvarı içinde bulmuştu.

Yani kilise kendisini feodal düzenin içinde bulmuştu hayli afallamıştı. Öngörüsü olan eski dönem toplum ve halk kültür ittifakları yetmiyordu. Daha bu düzenle tamda kafa kafaya verip, anlaşıp uzlaşmışken; düzen kapitalist yaşam ilişkilerine kaymakta idi. Kilise iyice şaşkınlaşıyor ne yapacağını bilemez tutumla ceberutlaşıyordu!

Kilise hem egemenliğini sürdürüyor, hem değişmelere uyum sağlayamamasının haklı eleştirilerini yapan çevrelerin güya sapıklıkları ile uğraşıyordu. Bir yandan da kendi çağ dışı kalışının köhne öğretilerini; işkence ve zulümle; aforozla, baskı ve yıldırımlarla ihraç ediyordu. Bu nedenle de yakıyor yıkıyor ve yeni düzen burjuvaları olan yeni tip soyluların saldırısına uğrar oldular.

Kilise ve dinler burjuvazi denen bir toplumsal oluşumu ne bilebilmişler ne öngörmüşlerdi. Çünkü oluştukları dönemin ve oluştukları dönem öncesi toplum ve halk

kültüründe böylesi bir sınıf tanımlaması yoktu. Zaten bir halklar kültürü cemi olan kendisi, başka türlü nasıl bilebilecektiler?

Kilise gücü ile kilise adaleti, monarşi gücü ve monarşi adaleti ile kıyasıya çatışıyordu. Yani yer ölçüsü ile gök ölçüsü müsademeye girmişti.

Dindar Fransa kralları inançlı kimselerdi. Buna rağmen kilise mahkemeleri ile kralın mahkemeleri arasında, sürekli bir mücadele vardı. İşte krallar bu nedenle, kendi söz ve ikballeri için, büyük bir hırsla yapıyı, kilise adaletini kırarak, kral adaletine kaydırırlar. Yani adaleti yapıyı laikleştirmişlerdi. Bu hareket, yasama yapan meclislerin tutumuna kadar yansıyacaktı.

Aslında bir reformist olan Luther ve Calvin elbet çok çok önemli işler başardılar. Ancak düşünceleri aynı Katolikler gibi idi. Bunlar da aynen Katolikler gibi; "" Doğru, ancak Tanrı'sal esinle bulunur. Bu esinlerin tümü de İncil de vardır."" diyorlardı. Yani ayrılıklarına rağmen temelde bunlar düşünce haklarının sınırsız olmasını ve herkesin gerçeğe serbestçe, kendi seçtiği yoldan gidebileceğini"" dahi kabul etmiş değillerdi.

Birçok bakımdan Luther oldukça gerici idi. Bugün için, sadece ufacık, minicik, ama hiçte kolay olmayan; başarılması dahi düşünüleemeyen bir gözü peklikle ve kararlılıkla ve başarı ile etkisi ile kocaman bir sonuç doğuran protestosunu yapmıştı. Tabii ki nesnel koşullarda bu tutum lamaya hazırıdı. Yani kendi dinini, kendi dilinde yazıp okumak için İncilin Alman dilinde, yazıp basacak matbaa da artık bir somutluktu.

Ucuz ve kısa sürede çok baskılı basım, herkesin İncil'e kolaylıkla ulaşip, karşıladığı bir ihtiyaçtı. Dinde reformlarla bilinçlenen kitleler Rönesans'a karşı halkı duyarlaştırmıştı. Halkın epey bir kesimi Hanyayı Konyayı anlar olmuş ruhban sınıfını kaldırmış, akılcı girişim deneme ve buluşlara daha bir güvenli yönelir olmuşlardı. Artık Dünya'nın dümdüz olmadığını, okyanuslar ötesinde cinler âleminin ve cehennemnin bulunmadığını biliyorlardı. Halkın yeniye ve bilime karşı ilgili kılınması bakımından bu sözde sapkın reform hareketleri hayli katkılıklar yapan, bir hamle olacaktı.

İnsanın insanlığını anlaması için biraz daha vardı ama olsundu. Artık yeni insan, kendisi ile savaşmanın mutluluğunu fark eden insandı. 1800 yıldır süren ve bir alçak gönüllülükle Tanrı buyruğuna uymak olan ERDEM; şimdi, kişinin kendisi ile savaşı olmuştu. Kişiyi kendi ile ve doğa ile ve toplum ile ve çevreyle çatıştırmak ve kişiyi kendine karşılıkla, kendisini aşmaktı erdem. Artık uysallıkla riayet ederliğin anlama yorumunun yerini, sorgulayarak, deney ve eylem yaparak şartlarını bulmasını hararetle ister olacaktı. Artık Dünya'da, kendisini değiştiren, aklını ve bilimini rehber edinin dönüştüren, yepyeni; Yeni insan vardır.

Tarih açıkça şunu göstermiştir: İster dinler olsun, ister halklar; en zayıf en güçsüz ve en korunmasız oldukları azınlık durumlarda; yeniye, farklıyı temsil ettiklerinde, kovuşturma ve zulüm görmüşlerdir. Ne var ki kendileri güçlendiklerinde ise; zulümden doğanlar: zulüm etmeye, kendileri cellât olup, asıp kesmeye başlarlar. Bundan, bu yaşayıştan hiçbir ideoloji masum değildir. Adil ve ahlaki olduğunu söyleyen Hiçbir monoteist dinler dahi bu acizlikten kurtulmuş değildir.

Hıristiyan dünya, kendisi ile savaşmanın mutluluğunu sezip, kendi ile savaşmanın, mutlak gerekliliğini bilmışti. Bu, bugün dahi % 20'lik, azınlık bir kitle bilincidir. Bu azınlığın varlığı, Dünya'yı uzayda devindirmeye yetište, artmıştı bile. İnançlarını ve dinlerini sorgulayıp, çok uzun mücadelelerle ve kanla, ölüm ve gözyaşları pahasına,

kazanımlardan sonra, bilim ve akli batı yeğleyebilmiştir. Batı felsefesinin temelinde akıl ve bilimin yanında sömürüde yatmaktadır. Batı zenginliği ve gelişmeyi böyle yaratmıştır. Sömürü durumun olumsuzudur.

Daha doğu, kendi ile mücadelenin mutluluğunu bile hissedememiştir. Çünkü kendisini kul kertesinde, aciz görmektedirler. Her halde bir Avrupa kadar 1800 yılda onlar sürecinin olgunlaşmasını bekleyeceklerdi! Oysa önlerinde zengin bir insanlık deneyimi vardı. Aynı sürecin acı tecrübelerini yaşamaları gerekmeden akli kullanabilirdiler. Dünya'yı yeniden ve yeniden, tekrardan keşfetmek gerekmiyordu. Öyle, birilerini sapık, yoldan çıkmış, şeytanın igvasına uymuş, zındıklık, ateistlik, kitaplarını bozmuşlar sayarak, bu işler olmuyordu.

Avrupa'da 1450 matbaanın keşfidir. 1492 den sonra Amerika'nın keşfinin yankıları kör inançların yıkılmasıyla insanlarda kiliseye (İncil'e) karşı var olan güvensizlik ve şüpheleri, hem pekiştirdi hem de artırdı. Hâlbuki İsa'nın çömezleri (yardımcıları-havarileri-misyon üslenirleri) , İsa'nın direktifi ile insanları aydınlatın diye, açık gizli bilgilerle donatılıp gerekli tüm irşatları yapmışlardı! Hem de bir olanın yardım ve gayreti ile yapmışlardı!

Havariler yeryüzünün her yerine her şeyi bilip söyleyen Tanrı adına gönderilmiş irşadılar yapılmıştı. Dahası bunlarla yetinilip, kalmayaraktan Yüce Tanrı her halka, uyarıcı ve irşatçılıkla yükümlüler gönderilmişti. Ama her nedense Dünya bir türlü irşat olamıyordu!

Ne var ki Batı Avrupa ile Çin arasında, koskoca bir ülke olduğunu, buralarda ve Afrika'da Adem baba düzeyinde insanların olduğunu, her şeyi bilen bir Tanrı; hem de söylenmedik yaş kuru hiç bir şey bırakmadığını söyleyen Tanrı, bunları söylemeyi unutmıştu. Bu âdem babalara irşatçı göndermeyi unutmıştu. İşte kızılca kıyameti koparanda bu basit anlamalar olacaktı. Geçmişten haber veren Tanrı, nedense mevcudu hatırlayamamıştı. Yeni coğrafyalarda yeni insan topluluklarına, her ne kadar; "" Her yüzyılda bir, her halka, uyarıcı sakındırıcı göndeririz"" denmişse de buraların unutulmuş olduğu görülmekte idi.

Neden ise, bizler bile bu bilinçle, bu aşılamayla Atatürk'ün dahi böyle; yüzyılda bir seçilmiş gönderilenlerden olduğunu söyler dururuz da, Buşmanlar'a; Aborjinler'e; neden böyle bir sakındırıcı gönderilmediğinden hiç bahis etmeyiz. Şüphesiz ki, geçmiş ve hal ve gelecek Tanrı'nın sözüdür. Ve her şey sürecindeki gibidir. Yüce Tanrı buna aykırı söz söylemezdi!

Monoteist anlayışlardan biride mümin kişiye ahret hayatını kazandırmaktır (insanın kendisi ile savaşmasının, manevi duygu ve öznel yönünün, en güzel keşfidir) . Ama yeryüzünde mutluluğu bile aramak çılgınlıktı. Oysa hiç değilse; insan kendi kendini kontrol edip, zaman zaman, arzularına ram olmamanın, kendisine karşı kendisinin savaşını vermenin mutluluğunu da duyabilirdi. Yazık!

On sekizinci yüzyılda Oresme ve Kopernik'in kilise ile uzlaşan tavırlarının yanında Galile yargılanır. Yargılanması sonunda tören vari biçimden dinden atılır! Ve hapse konur.

13 Nisan 1598'de Nantes Fermanı yayınlanır. Milan Fermanı gibidir. İki ferman kimi noktalarda benzeşir ve ayrışırlar. Amacı Fransa'da bir monoteist anlayış plüralizmi (yetki hiyerarşi çoklaşması) olan iç işleyiş mezheplerden; Katoliklik ve Protestanlık inancını bir arada barış içinde yaşamalarını öngörmüştür. Oysa Milan Fermanı pagan halkla (politeist yaşamla) monoteist halkın barış içinde bir yaşamalarını öngörüyordu.

Sürecek

*Heterodoks: farklı bakış açısını ortaya koyabilen farklı olabilir Ana inan konusunu, farklı düşünüp yorumlayanlara, sapkında denecek anlamalarla Heterodoks denir. Ancak bu kesimde kendisini sahih, doğru anlayıp yorumlayan olarak kendilerini bir ortodoks olarak tanımlarlar.

Bayram Kaya

Düşünce Devinimindeki Mutluluklar 11

18. yüzyılda sapkın! Mezheplere karşı, örneğin, Protestanlara karşı, öyle tüyler ürperten işkenceler uyguladılar ki akla ziyan. Manevi işkence ise had safhada idi. Bir Protestan çocuğun vaftizini, yine bir Protestan papaz yerine, bir katoliğin yapması, yasal ve cebri tasarrufla zorunluluk haline getirildi.

Volter Bastill'e hapis olur. Diderot'un hazırladığı ansiklopedinin 2. cildinin yok edilmesi emir verilir. Holbach'ın L'Esprit'si yakılır. Felsefe sözlüğü yakılır.

1762'de tutuklanma kararı çıkacak olan Jan Jak Russo, çareyi kaçmakta bulacaktı. Özgür düşünceye (sapkınlığa) karşı duyulan kin ve öfke, ancak bir şuarsuzluğun eseri olabilirdi. Ve haksızlıkla garaz olmanın infialidir. Bir zorbanın egemensel bir gücü yitirmesinin eseri olabilir denli şiddetli idi bu uygulamalar.

1724 yılında yayınlanan bildiriye göre, eğer bir kişinin yasa dışı toplulukta (sapkınlıkta!) bulunduğu anlaşılırsa, küreğe (forsa olarak) gönderilecekti. Ve kiliselerde ki vaftizi her durumda, kişi hangi mezhepten olursa olsundu, Katolikler yapacaktı.

1757'de Fransa'da kraliyet bildirisi şöyleydi: Nantes Fermanından ve 1724 bildirisinden daha şedit ve cüret olup, cürette daha ileri gidecekti: "" Dine saldıracı, zihinleri bulandırıcı! Otoriterliğe karşı gelinici, düzeni bozucu yazı yazan, yazdıran, bunları yayınlayan ölüm cezası ile cezalandırılır"" denecekti. Bu tanım açıktır ki, Katolikliğin dışındaki diğer tüm mezhepleri tanımlıyordu. Öyle ya birlik beraberlik gerekli idi. Konstantin'le de çimento olma anlaşması imzalanmamış mıydı? Özgür düşünce de neydi? Tiberyüs'ten daha geri düşen bir anlayış, zaman ve zeminde tutuşturulacaktı; Fransa kraliyet bildirisi ile.

İşte laiklik böyle bir zifiri karanlığın içinde çıkacaktı. Mutluluğu, gelişmeyi, akli kullanmayı özgürlüğü, erdemi sağlayamayan monoteist anlayış; nicelenen özgür düşüncenin karşısına, sapkınlık olarak dikilip, böylesine hunharlaşacaktı. Kendi eli ile kendi idamını hazırlıyordu. Hem de Tanrı adına! Ya afroz ediyor, ya yakıp öldürüyor; ya da, babasının mülkünden atar gibi müminlerini dinden atıyordu. Veya kitleleri harekete geçirip azgınlığın darbelerini dehşet saçarak gösteriyordu.

Toplumsal belirşte, bu zulme karşı, yeni bir duygu, yeni bir ahlak ve görev anlayışının bayraktarlığı çıkmıştı. Volter. Kürek mahkûmu olanlara ve bunların öldürülen elebaşlarının haklarını savundu. Protestanları savunup bireyleri ve halkı örgütlüyordu. Katolik kilisenin zulmüne karşı bayrak açıyordu. Sirven ayaklanması ile bu tür zorbalıklara bu tür yobazlığa bu tür bağınazlığa, kökten dinci, fundamentalist Katolik anlayışa darbe vurulmuştu.

Kilise şövalye La Barre'nin, ayin alayını selamlamadığı gibi, sudan gerekçe ve bahanesi ile bile canavarlaşacaktı. Kilise önce şövalyenin dilini koparacaktı. Yetinmeyip sonra başını gövdesinden ayıracaktı. Bununla kalmayıp, cesedi meydanda yakacaktı. Bu bir haksız olmanın, kendisini savunamamanın deliriyumu (akut beyin yetmezliği, betin bulanıklığı) idi. Bu tutumla halkın yakılması ve gözdağı verilerek düşünme hürriyetinin iğdiş edilip, yerine korkunun oturtulması idi. Başka türlü bu kin, bu öfke ve bu garabeti anlamak olanaksızdır.

Volter bu olayla, bir kez daha ortaya çıkar. Mücadelesi; bu cellâtları, beşeri toplum yasaları karşısındaki sanık sandalyesine oturtmaya yetecekti. Zafer galiplerindi, galipler zulme direnenler, bilim ve akli kullanarak, toplumsal nesnel işleyişten yana olanlardı.

Yükümsel haklılıklardı.

Soyut düşüncelerin (inançların) artık, toplumsal pratiği ve toplumsal haklılığı olamazdı. Soyut düşünme ve anlamalar, özgürce düşünülüp, savunulmalı. Öznel alanda, halk içinde yaşanmalıydı. Birliği değil, aksine çok oluşluluğu sağlamalıydı. Çokluk ve etnitise halkın oluşumu idi. Çünkü birlik sağlama bu alanda, bir sönme, bir donuklaşan, bir geri kalış, gericilik ve yobazlıktı. Evet, çoklu düşünme, düşünsel kaostu, ama zorunlu olaraktan da, yol buradan bu kaostan çıkacaktı.

Düşünce, birbirine anlatılır, fikri alışverişte bulunur, tartışılırdı. Ama bilimsel düşünceler (inançlar): dayatılan bir şey olmazdı. İnançlar öznel kaoslarla sınırlı yer ve zamanda, kural dışılıklar (istisna) olmaktan öte gitmeyecektir. Ancak toplum içinde gelişen, kendi kendini nesnel gelişmelerle yenileyip, dönüştüren soyutlamalar makbuldü. Durağan olanın, fosil nicelenmeyen düşünce ve inancın toplumda hiçbir kıymeti harbiyesi yoktu.

Nasıl size, bu otomobili alacaksınız, bu yiyeceği yiyeceksin, diye dayatmayı yeğlemiyorsak; yenen rızıkların çeşitliliği, çoklu rızıklardan yana olanaklardan da, şartlarımıza uyanı seçip, kullanıp, mutluluk sağlıyorsak. Bu seçilen rızıkların, yarar ve zararını; çabasını nasıl tercihen yaşıyorsak, katlanıyorsak; çoklu soyut inanma ve düşünceler de; bizim tercihen seçkimizde, birlik olmadan, uygulama alanımız içinde olabilmelidir.

Belki de, tüm tek Tanrı'lı inanç ve dinlerdeki farklı ayrışmalardaki nicelenmeler anarşi ve patırtı kütürtü düzleminde çekilmeden, aynı düzlemin farklı çeker alanları olan mezhep ve tasavvufi düşünceler, kendi içindeki anlayış birlikleri düzleminde, yaşadığımız bir mutluluk olmalıdır. Kendi düşünme (inanma) muktedirliğine, sahip olamayanlar, Ya da; bir üye grup aitliğinin atmosferini solumak, ya da paylaşmak isteyenler için bu birliksel yapı gözetilebilir.

Aslıolan anlayışsızlık, düşünce üretip söyleyememe, tekli, monocu, akortlu tek tip anlayışlar olmamalıdır. Aslında tek Tanrı düşüncesi de, monocu, tek tip, yekpare bir anlayış düşünce yaklaşımları içinde değildirler. Tanrı anlayışınız ne olursa olsun, Yüce Tanrı'yı sanki öyle davranır da, böyle davranamazmış gibi, kayıt altına sokan anlamalar çok yanlıştır. Bu, analiz yapmayan verimsiz anlamalar için uygun bir düşünme şeklidir. Yüce Tanrı bizim kıt anlamamıza göre; ""davranamama sınırlılığı"" istediği gibi davranamaz yapılmıştır!

Sınırsız davranıp belirir olan yüce Tanrı'yı, örneğin varlıkları ilkten beri nasılsa şimdide öyle değişmeden var kılmaktadır demek, böyle bir yanılıdır. Yüce Tanrı'yı öyle sınırlayan bir his inanmalardır. Bu tip yaklaşımlar monocu anlama ve anlatışların gelişkisidir. Oysa Yüce Yaratan, sınırlı ve sınırsızlık gerektirmesini aynı anda, gerektirip süreçleşmektedir. Yani Yüce Tanrı'nın varlıkları değiştireceğini de, değiştirmeyeceğini de olumlamalıyız. Ancak bunların nerelerde nasıl belirdiğini, olgu, olay, gözlem ve deneylerden çıkarmalıyız.

Oluşlar; evrenin gelişme dinamiği gibi görünmektedir. Olayların sınırlılığı ve sınırsızlığı da kendi bağlamında başlatıp bitiren, bitenle yeni başlangıçları sınırsızlaşan bir yaratılış var kılmakta gibidir. İşte bu halin, bizde yansıyan anlama ve duymaları kanı ve sanılarımızdır. Sanılarımızın yansıması da bizlerde, zorunlu olarak yine, kendimizden ötürü, farklı farklı yansır olacaktır. Bunlarda birlik beraberlik değil, anlama anlatım, çokluğunu ve zenginliğini sağlayacaktır. Zaten yaratılışlar, zıtlanıp çelişkileşmeyi de zorunlu öngörmektedir. Biz de, böylesi Tanrı yaratışına aykırı olamayız

Şu çok önemli bir husustur. Bizim düşünmelerimiz zorunlu olarak Yüce Tanrı'yı sezmenin ve aynı zamanda da kendimizin Yüce Tanrı'yı tanımaya, bilmeye yönelen gayretimizin de ötesinde çaresizdir. Zorunlu olarak Tanrı'yı bilemeyiz. Biz sanki Tanrı'yı biliyormuşuz gibi, Tanrı'dan da aşkın bilgimiz varmış gibi, yanlış tutumlarla, Yüce Tanrı'yı, kanılarla davranıp davrandırmamaya biçimleyen hayaller var ediyoruz. Oysa biz, olay ve olguların iz düşünüm yansımalarından, bilincin yapılaşma sınırlılık ve muktedirliği fantezisi ile Yüce Yaratan'a çekimlenen düşüncede var eden, ama asla Yüce Tanrı olmayan, anlamalar çıkarmaktayız.

Artık filozoflar, yanlışlıklar komedyası ve zulüm içindeki kiliseye karşı idiler. Bunun yanı sıra dinin bu tür yanlıtan tutumlarına karşı, açık ve korkusuzca mücadele verilir oldu.

Ağırbaşlı, halim selim liberal Katolik, Montesquieu dahi şunu söylemeyi gerekli görür: "" Papa; bir alışmanın, bir tekrarla, tekrar eden davranışla, karşılarında boyun kırılan, modası geçmiş bir puttur."" Yani derki Montesquieu: ""Pagan (politeist) putların yerlerini yeniden ve çaktırmadan bu rahip (papazlar) putlar almışlardır."" demektedir.

Diderot bazı bazı Tanrı tanımazdır (ateisttir) . Holbach sistemli bir yol ve yordamlı Tanrı tanımazdır. Volter incil'e saygılı. Montesquieu katoliktir vs. Bu nedenle Avrupa uyanışını gerçekleyen düşünce ve mücadele insanları, ortak noktadan ve birlikte hareket etmezler.

Holbach dini: "" İnsan türünün özgürlüğüne, mutluluğuna, erincine karşı bazı sahtekârların kurduğu bir birliktir."" diyerek eleştirecektir.

Ortalık; kan, kin, gözyaşı, işkence, mutsuzluk, huzursuzluk, savaş, yobazlığın kol gezdiği bir haldi. Özgün düşünce yakma yıkma ile aforozla, toz dumandır. Monoteist katolik anlayış, kendisini devletin ve toplumun odağına konması ile Avrupa'yı yaklaşık 1300 senelik zaman zarfında, gelip getirdiği yer burası idi: 20 yıl, otuz yıl ve 100 yıl süren kutsal din savaşları Avrupa'yı bitirmişti. Direnişte buradan çıkacak, Avrupa dini ait olduğu alana oturacaktı. En azında bunun düşüncesini söyleyip, legalitesini sağlayacaktı.

Her şey ve herkes şaşkındı. Artık ""Hoşgörünün bir erdem olduğu "" dillenmeye başlamıştı. Ve Volter'de, Calas olayından sonra hoşgörü üstüne adlı bir yapıtı oluşturdu. Ve Volter, ""hoşgörüğü bir insan hakkı olarak görüyordu."" ve devamla; ""insan hakları doğal oluştan, haklardan sonra gelir"" deyip "" Doğal hakların üstünde yükselir"" diyecekti. Dahası ""bu iki hak, doğal hak ve insan hakkı, öte dünyada değil, yeryüzündedir"" diye haykıracaktı.

Volter hoşgörü üzerine yazmasında; ""Kendine yapılmasını istemediğin bir şeyi başkasına yapma"" der. Oysa bu ilkeye göre, bu ilkeye göre davranan dinler ve din öğreticileri dahi, bir başkasına şunu: ""Benim inandığım şeye, sende inan, yoksa işin bitiktir."" dememeli idi. Diyor Volter. Ayrıca; "" Bir Tanrı olduğunu bilmek için İsa adlı bir Yahudice ne ihtiyaç vardı"" diyecekti.

Hoşgörü, elbette inanç alanının, halksal alanın en önemli uygulaması idi. Politeist dinler ve özellikle monoteist dinler, genelde iktidarda oldukça şiddet ve hoşgörüsüzlük tutumlarını uygulamışlardır. İkisinde de erk, birlik sağlamak için, Ya da kendi inancının egemenliği için güç ve şiddeti kullanmışlardır.

Sürecek

Bayram Kaya

Düşünce Devinimindeki Mutluluklar 12

Bu hal Tevrat inanırları ile başlamıştır. Bir pagan Sezar iken Konstantin, iktidar olunca güya Hıristiyan birliğini, imparatorluk birliğine çevirmek için, dini toplumsal yaşamın temelini yerleştirdi. İktidar oluşla monoteist anlayış zulmü zirveye taşıdı. Bir kere, erkin gücü, kilise ile imparator arasında paylaşılamadığından, ilk önce, birlik buralardaki çatışmalardan dolayı da sağlanamıyordu.

Başlangıçta pagan Ya da payen Roma'nın, Hıristiyanlara bakışı şöyle idi: Hıristiyanlığa tahammülsüz, hoşgörüsüz, olmalarından ve tek kurtuluşçu anlayışın kendileri olmaları vs. hesabı ile Hıristiyanlara, (dinsizlik aşıyorlar diye) işkence ve zulüm yaptılar. Konstantin'le birlikte iktidar olan Hıristiyanlık, iktidara geçince payenlere zulüm ve işkence uyguladılar. Adeta tam bir hoşgörüsüzlük abidesi sergilendi. Kendisini mutlak kurtuluşçu din ilan eden Hıristiyanlık, rakipleri öldürerek düşünmekten kurtarıyordu!

Hoşgörüsüzlük bununla kalsa iyi! Ortodokslar sapkınlara zulüm ederlerdi. Alev alev odun yığınları üstünde kadın erkek yakılırdı. Yakılan sapkınlık aslında özgür düşünce idi. Farklı inançtan müminlerle ve aynı inançtan olupta, farklı düşünen müminler, kişisel fikirler yakılıyordu. Nasıl Hıristiyanlığa inanmak özgür düşünce ise, inanmamakta özgür düşünce idi. Ama monoteist anlayış insanları yakıyordu. Hem de kendi mümkünlüğünü sağlamaya muktedir Tanrı adına!

Katolikler de Protestanları yakıyordu. Bu son iki olay, ilki ortodoksların güya sapkınları! Yakması; katolik ve Protestanların da, bir birini yakması, monoteist anlayışların doğal olarak ikileşip çoklaşması, plürallaşmasıdır. Kendi kendinin, mümin evlatlarını yemesidir. Hoş evladı olmayan anlayışları da, yemesi gerekmiyordu ya...

Her dönemin moderinite akım ve düşünceleri, bir makul seviye ile hoş görü edilerek, moda akım olarak esmeye ve akmaya başlar. Bu modern akımlar (Hıristiyanlık) iyice yer tutunca hantal olur. Hantallaşmaya karşı direnç ve kopuşlar başlar. Böylece hantal zemin haklı olamayınca haksız olacak; kendi zemininde yükselen, yeni akımlar nedeni ile zalim ve zulüm eden olacaktır.

M.S. 312'de İmparator Konstantin'in müsamahası ile yaygınlaşan Hıristiyanlık; 1054'lere gelindiğinde hayli eskimişti. Düşünce gerilemiş, kendisi tutuculaşmış, hoşgörü literatürde adeta silinmişti. Şiddet ve kendisini cebren ortaya koyuş vardı. Örneğin kilisenin, papazın yanılmaz oluşu, rahiplerin evlenemez oluşu gibi birçok sebeplerle mevcut kilise (katolik anlayış) eskimişti. Eski olduğu için yeni (Protestanlık-ortodokslar) vardı.

Artık 1054 ten itibaren bir birini aforoz eden doğu (ortodoks) ve batı (katolik) kiliseler birliği vardır. 1500'lerde buna yenileri eklenecekti.

Tabi bu olanların temelinde, yönetir olma gücü, yönetimlerin de üstünde olan, ekonominin gücüne göre de bir yönlendirilişti bu. Dolayısıyla egemenliğin paylaşılması idi. Tabanda ise; müminlerin aşkı vardı! Tanrı aşkı, sapıklara karşı Tanrı rızası için ve Tanrı'nın yanında savaşma aşkı! Gibi soyut, tamamen korkutulmaya dayalı bilinçsizlikti. Bilinçsizce oluşan inandırılmışlıklar; mümin insanların, samimi ama bağınaz tutumu olup çıkmakta idi. Hâlbuki bunun açık okunması ise, kilisenin sömürsüne mürit olmaktan başka bir şey değildi. Bunu gören Luther incilin (okunup anlaşılın diye, kilise egemenliği karşı) , çevirisini yaptıracaktı.

1215 yılında İngiliz kralı John ve 3.papa ve baronlar arasında bir anlaşma gerçekleşir. İmzalı bu sözleşme, anayasal hukuk ve insanlık hakları bağlamında, temel sayılabilir bir

belgedir. Kral; halk ve din adamları adına, bazı yetkilerinden vaz geçiyordu. En önemlisi kralın sözü ve yetkileri yasaların üstünde olmayacaktı. Magna Karta sözleşmesiydi bu. Bu, bir kilisenin zaferi olsa da; evirilen insanlığa yetki devri bilinci yansımasıydı sonuçta, ortaya çıkan. Sonra da bu, güçler ayrılığı tutumlu, demokratik anlayışlara biçimlenecekti.

18. yüzyıl sonlarına doğru Fransa'daki toplumsal tedirginliklerde, bir takım insan hakları taslak ve girişimleri ortaya dökülür. Tabidir ki, bu girişimler; herkesçe içsinizmiş ve içlerine sindirilmiş değildir. Örneğin 29 Mart 1790 bildirisindeki "" papalığın herkese, din konusunda istediği gibi düşünme ve düşüncesini serbestçe açıklama"" özgürlüğünü tanımak isteyen ifadelerine karşılık papalık; alabildiğine hırs ve kızgınlıkla, savunma ve saldırıya geçmiştir.

Gergin ve uzun tartışmalar sonunda iyi papazlar (anayasalci papazlar) ve kötü, kafa tutan anayasa karşıtı ve halk düşmanı ilan edilen papazlar, diye ayrıştırıp dövüştürülen ortam yaratıldı. Ancak bu ortam 1793 de iyi papazın olamayacağı kanaati ile pekişti. Çünkü dendi ki; ""ülkeden yana yemin eden papazlar da en az yeminsiz, yemin etmeyen papazlar kadar ülkeye zararlıdır."" denmesi ile bu anlayış karar birliği olarak kabul edildi.

Devrimcilerin çoğu dinsiz ve dine karşı idiler. ""Çünkü"" diyorlardı; "" dinde mantık gücüne karşı zorba ve mantığı geriletici, baskılayıcı ve çürütücü bir alışma ve eğitim gerektirme gerçekleştirmesi vardır. Dediler. "" Doğal ahlaki koymayı; mezarlıkları: ""Ölüm sonsuz bir uykudur"" diyen, sözün yazımı ile donatıp laikleştirmişlerdi. Bu yazım ve anlayışı Paris komününe kabul ettirirler. Ama konvansiyon (anayasa hazırlayıp sunan, yâda düzenleyip değiştiren kurul) bu kadar açık davranamaz korkar ve geriler.

24 Kasım 1793'te Paris komünü ""Paris'teki bütün kilise ve tapınakların kapatılmasını ve din ve inançların önlenmesini"" kararlaştırdı. Hatta "" tapınak Ya da kilisenin açılmasını isteyenlerin tutuklanması"" kararı aldı. Çünkü ortam alabildiğine cehalet ve din istismarı sığılığı ile geçilmez olmuştu. Tıpkı bir zamanlar, en son M.S.435'te Hıristiyanlığın paganlara yaptıkları, aynı ile vaki; kiliselerin kendi eli ile kendi başlarına geliyordu.

Şüphesiz ki bu insan haklarından bir sapıştı. Tabii ki konvansiyon, bu cesur, atak, gözü pek kararı; kalıcı olarıktan da ve hatta hiç, uygulayamaz.

Hebert'çileri saf dışı kılan, Robespierre, sanki yapılanlar hiç olmamış gibi bir gerileyiş ve kendini yükletiş ile her kendisini tüketenin, kolaylıkla ve rahatlıkla başvuracağı gibi yine Tanrı anlayışını devlete egemen kılar. Ve daha da ileri cüret eder: ""Çevresini kendisi gibi düşünmeyen herkesi; Tanrı tanımaz sayar.""

Bu mantığın varıp geleceği yer yine Konstantin düzeyine inmekten öte bir şey olmayacaktı. Sadece zaman ve zemin farklı idi. İkinci yılda çıkarılan yasa ise: ""Fransız halkı, Tanrının varlığını tanıyor ve ruhun ölümsüzlüğüne inanıyor"" anlayışını yasada pekiştirecekti.

Robespierre Tanrı tanımazlığın putunu kıran adam diye sayılır! Put kavramı bir düşünceyi ve kendi düşünmenizi kavrayamamakla eş deyiştir. Eğer Tanrı tanımazlık bir putsa, Tanrı tanırılıkta aynı oranda bir puttur! Bu, düşünce yetiremeyip, düşünce koyamayıp açıklayamayanların, hüner ve mantığıdır. Bu kez de, herkesi giyotine gönderen Robespier 'in kendisi giyotine gidecekti. Bu bağlamda Tanrı inancı tekrardan

unutulmaya başlar.

1794'te gelindiğinde artık kilise ile devlet tamamen ayrılmıştır. 1795'tede inanç özgürlüğü ilan edilir. Artık kilise şunu ""Fransız yurttaşlarının tamamının egemenliğine inanıyorum. Cumhuriyet yasalarına boyun eğip saygı göstermeyi, söz veriyorum""demeyi nispeten kabul etmiştir. Yani kiliseden beklenen anlayış tutum buydu. Nafiledir. Yine çatışmalar başlar. Jakobin'ler kiliseye karşı kin duyarlar. Ortam hararetle şiddetlenir. Bonapart devreye sokulmak istenir.

Önce, Hıristiyanlığa, bir Roma dini diye karşı çıkılır. Ve ""kilise mihrabının"" karşısına ""yurt mihrabı"" konur. Krallık ve kralcılar kiliseyi desteklerler. Rahiplerle uğraşan Jakobenci dernekler, Bonapart'ın müdahil olması ile durumun tersine döndüğünü görürler.

Özgür düşünme adamıdır Bonapart. ""Mısır'da müslümandım, buradan da halkın iyiliği için katolik olacağım, aslında dine inanmam"" der. ""Dinsiz devlet, pusulasız bir gemi gibidir, devlet sürekli ve sağlam desteği ancak dinden sağlayabilir! Servet eşitsizlikleri olmadan bir toplum var olamaz. Servet eşitsizliklerini de siz, ancak din ile yapar ve sindirtirsiniz.

Tıka basa yemekten şişmiş birinin yanında; aç olarak öleni açıklayıp sindirtir: - Tanrı böyle istedi, kimin zengin, kimin fakir olacağını Tanrı önceden diledi. Ancak öte dünyada iş başka olacaktır diyen, bir otorite (devlet) olmalıdır"" der Napolyon Bonapart. Böylelikle dini, dünyevi egemenliğin bir pragması olarak savunur.

Hükümet ile saygın 7. Pie arasındaki anlaşma Katolikliği bir ""devlet dini"" kılmaktadır. Bonapart artık usul usul monarşiye kaymıştır. Kendisi bir agnostik (bilinemezci) olan Bonapart; kiliseyi, Konstantin gibi, iktidarın bekçisi ve memurları yapmayı aklına koymuştu. Bir kez yol iyice sapmıştı. Fikri berraklığını tersten ele alan Bonapart, erkin cazibesinde başka davranıyordu. Monarşi kol geziyordu. Fransız cumhuriyeti yaralanmıştır.

Fakat Bonapart şunu başarır. 1795'te din adamlarına yaptırılmayan, kiliseye ettirilecek yemini, rahatlıkla ettirtir. Artık kralı 18. Louis'i tanıyan papa, şimdi birinci konsül Bonapart'ı tanımaktadır. 1804'te imparator olacak Napolyon'u papa kutsayacaktı! Buda yeryüzü egemenliğinin payı mal edilmesidir. Fakat şerler de ziyanına rağmen, karşı sürece, en azından olgunluğun başarılmasına süreleşecekti.

Artık yeniden diktatörlük gelmiştir. Fransa'nın özgür düşüncesi susturulup, düşünce adamları sürgün ve tecritlere, hapsilere uğrar. Yeniden hapishaneler kurulur. Kurulan hapishane kadar, Fransa özgür düşünmekten yoksun kalır.

Nihayet Napolyon'un çaptan düşmesi ile kilise bu kez çarkla gerisin geri 18. Louis'i tanır. İmparatorluğun bu baskısı, 1 yüzyıl kadar, özgür düşüncenin tehdide maruz kalmasına neden olacaktır.

On dokuzuncu yüzyıl, laiklik yüzyılıdır. Artık özgür düşünce ""savaşan laikliktir."" Kilise yeni cüretle, inanç ve vicdan özgürlüğüne karşı, apaçık cephe alıp, cephe açacaktır. 18. Lui kilise ile ""kutsal ve bölünmez teslis"" adına kutsal ittifak anlaşması imzalayacaktır.

Sürecek

Bayram Kaya

Düşünce Devinimindeki Mutluluklar 13

Bu yanılğı, belli bir tür ahlakın, ilkten beri varlığı ilkesinin, sürüp gelen değişmezlik algısıdır. Bilgisizlikle cehalet, yan yanaşlığıdır. İnsanları geçmişten günümüze hep bir aile içinde tasavvur ederler. Hâlbuki bu günkü aile şöyle böyle 2000 yıldır var. İsa döneminin inançlarına bakılırsa daha babasız doğumların yani kutsal evliliklerin eski toplumlarda aitleşmeye değin, toplumun kendi kurumunu oluşturma çaba ve gayreti içindeki süregelen tutumları, gibidir. Oysa cahil bilmezliklerimiz şaşmaz, bir direkte edilmiş kanılarımız, bize ilkten beri süre gelen bir ahlaki tavır var sanılaşırlar.

Ahlaki ilkten beri değişmezlikle var sanmanın ikinci bir handikap da, kendimiz için ister olduğumuzu, başkası içinde ister oluşumuzun, kısmi doğru oluş mantığının yanılması ve pranga oluşudur. Daha doğrusu, bir gerçeklik yansıtır olan her tutumsalın; genel geçer mutlak her durum ve zeminde doğru imiş gibi algılatılıp algılatırılmasıdır. Bu tür saltıkçı ahlaktan her hangi bir şapmayı, kişisel grupsal ve toplumsal belaların garkına gidişin cevazı olarak kişiler, değerler.

Kendim için istemediğimi bile istemeyeceğim; ama başkası için isteyeceğim o kadar çok şey var ki. Bu kendi öznel ihtiyaçlılık belirleniminizi; ahlaki ölçü temeline oturtma ve saltıkçı olma kusurunuzdur. Bunu; Tanrı'sal buyruk gibi kurallaşmaksa, alabildiğine yanlıştır.

Hâlbuki insanoğlu yeryüzünde var olalıdan bu yana, milyonlarca sene ne ahlaklı ne ahlaksız oldular. Ne de ahlakı hiç bilmeden, tanımadan yaşadılar. Yani milyonlarca sene ahlak yoktu. Eşdeyişle bu mantığa göre insanlar ahlaksızdı! Dünya: insan bilinci doğayı üretmeyi bilen bir olgunlukta olmadığı için, ahlakı ve ahlaki olgunluğu da üretmeyi de, bilmiyordu. Yani Dünya ahlakı bilmiyordu. Dünya ahlakı, insanın toplum aşamasıyla bildi. Dünya ahlak kavramına insanın toplum aşaması ile geldi. Buda yaklaşık on bin yıllık bir sürece tekabül etmektedir.

Yani on bin yıldır ahlaklıyız. O ahlakta asla bugünkü bildiğimiz ahlak değildi. Hatta bugün için insanı ipe çekeceğimiz türden rağbet gören zaman ve zemine uygun ahlaklardı. O ahlaklar evirile evirile bu günkü üretim tüketim bölüşüm ahlakını ortaya çıkardı. Bugünkü övünülen ahlakın da, gelecekteki ahlakın bir çarpık biçimi olacağı hiç kuşkusuz çok açıktır.

Dünya on bin yıl kadar önce bağında: toplumu olmayan, hiç tanımadığı toplumu var etmişti. Toplumun tarihini vermek çok zor. Ancak yüz binyıl önce toplum yoktu. Şurası kesindir, toplumun ortaya çıkışı ile halk, ahlak, özgürlük hak gibi süredurumlarda toplumun işleyişi ile ortaya çıkmışlar. Dolayısıyla toplum yokken, ahlakta yoktu. İnsanın araçlı üretim yapması toplumsallığa, yani üst yapısal kurumlaşmaya, ahlaka; yani, üretime süreçleşti.

Toplumsal işleyişin içinde; üretemeyen yapıların (halkın) , yaşlı ve güçsüzlerin, çocuk ve akıl geriliği olanların, hasta ve acizlerin, doyurulup barındırılması olanağı ortaya çıkmıştı. Bu insanın daha önceki sürü grup yaşamında olmayan yepyeni bir tutumlaşıştı. Bacakları kırık olan, güçsüz olan vs. göçemiyor av peşinde koşamıyor kendi haline biraz yiyeceklerle doğaya terk ediliyorken, ölüyorlarken; yeni ortaya çıkan toplumsal yapı; artı ürün ve göçer olmamak gibi yerleşmeler, insanlara; av peşinde dolaşmanın, meyve alanlarını bulmanın terk edilmesini yavaş yavaş sağladı.

Böylece insanın sorumluluk bilinci ve ahlakı kendiliğinden belirir olmuştu. Çünkü ilişkiler yapıdan çıkıyordu. Şimdiki yapınız taşıtı ortaya koymadı ise taşıt ilişkiselliğinizdeki bir ahlakınızda yoktur. Yani şu insan ne saygısız, ahlak yoksunu ki, ayaktaki yaşlı ve gebe

hanıma, dedeye yer vermemektedir. Diye kimse size söylenemez. Artık insanlar erdemli ve ahlaklıydı. Yoksunu doyurmak, yoksula kol kanat germek, aidileşmek totemi algılarla bunları yasa kılarak çekim alanları yapmak, bu kurallara uymak, hem bir yükümdü; hem de en büyük ahlaki erdemsel ve geleneksel kurallardı artık.

Açıkçası siz araçlı üretimi ve artı değeri üretmese idiniz, bu günkü ahlakınızda yoktu. Bu üretimledir ki; sosyal yapıları beslemek toplumsal bir zorunluluk ahlakı olmuştu. Gerekliyordu. Çünkü toplumun gücü, öncelikle bu çalışamayanların doyurulup barındırılması olgusunu sağlar düzeyi ortaya çıkarmıştı. Artık insanlık, gezginci av yapar olmaktan ve gezginci, hızlı yer değiştirir; toplayıcılık yapar olmaktan, azami zorunluluklarından vs. gibi nedenlerden dolayı güçsüzlerini; bakamamaktan ötürü doğaya bırakmıyordu. Günümüzde ise bu beceri, toplumun sosyal adaleti, sağlamasını ortaya çıkaracaktı. İnsan üretmeden toplumsal adaleti yani girişen ahlakı ortaya çıkamazdı.

Bu ortaya çıkan, yeni yaşamı üretme gücü; yağma, talan, çapul, hırsızlık, hazırcı, beleşçi olma çalma, aldatma vs. olumsuz diyeceğimiz ahlaki tutumları da yaygınlaştırdı, adeta kendisini kurumlaştırdı. Bunlar yeni toplumsal üretilişin, hemen yanı başında; kendiliğinden kendini dayatan bir ahlakı yansıtılış olarak, ahlak olarak üretilip belirlenecekti. Ve özelleşen mülkiyet ilişkisi gibi daha birçok ön görülemez nedenlerin, toplumsal yaşayışta yansıtılış oldu.

Mal edinmenin ve maldan yoksun kalmanın, çelişmeleri belirdi. Tutumlaşan ayrıcalıklı davranışlar; güçlünün ve güçsüzün haklarını, davranış ve ödevlerini; öznel yansıyışa göre belirledi. Ya da, zorunlu tutumlaşacak olanı veya öyle tutumlanılması düşünülen yansıyış anlayışlarını, ahlak kavramı içinde, işlenişini oluşturdu. Toplumumuz olmasa ahlakımız da olmazdı. Toplumumuz olmasa idi, ahlakımızı asla bilemezdik.

Ahlak toplumun ortaya çıkardığı zorunlu bir ilişkisel yansıtılış ve ittifaklar durumu olduğuna göre, iyilik kötülük anlayışımızda toplumla yansıtılıp anlamlandırıldı. Temelinde ezen ezilen, zengin fakir, çelişmelerinin süreçleşmesi ile anlamlanan paylaşım, tüketim ilişkiselliğidir. Böyle olunca, bazı yanlış düşüncelerimizin, öznel anlamaları da kendiliğinden ortada kalkmaktadır. Bir kere ahlaklı olmak için inançlı olmak zorunda değilsiniz. Ama toplumla ahlaklı olup, ahlakı yansıtmak zorundasınız bu biline.

İnanç yoksa ahlaklı olmak zorunda değilim demek, tersten konuya dalmaktır. İnanç yoksa bile siz toplumda belli saatte işe gidip, gerekli kural ve davranışları; örneğin selamlaşma, saygılı olma gibi bir yığın ahlaki edimsel enformasyonu göstermek zorundasınız. İnsanlar ahlaklı Ya da ahlaksız olduğu için insan öldürür Ya da öldürmez değildir. Bunun dışındaki daha temel ve ilişkisel nedenlerden ötürü insanlar girişir. İnanç bu tür engelleri önlemenin geçmiş zaman toplumlarında icat ettiği yardımcı bir kurum ve aracıdır. Değilse inançlı değilsem ahlaklıda değilim demek, tersten sorunsalı ortaya koymaktır

Yüce Tanrı'ya, acaba kötülükleri niçin yarattı? Kötülükleri kaldırmaya gücü yetmiyor mu? Gibi izafeleri isnat ve bühtan etmek son derece yanlış ve kısır düşünceliliktir. Doğa iyilik Ya da kötülüğü bilmeden, tanımadan bunların ayırımına varmadan; süreçleşip olgu ve olayları bu güne; insanı, toplumsal üretme aşamasına getirmiştir. İşte iyilik kötülük izafesi burada ortaya çıkan, insansal anlayışlardır. Değilse evrensel var oluşun bir kusuru Ya da yetkinsizliği değildir. Toplumsal üretim paylaşımının bir öznel yansıyışı, insanın kendisine göre dünya algılayışının bir çarpıtmasıdır. İnsanın her şeyi kendine

göre yorumlamasının bir çıkmasıdır. Bu anlayışlar; Tanrı' ya bile, her şeyi insan için yarattırıştır...

Sorunu ve evreni anlamayı, bu kadar tersten ortaya koyarsanız, tabidir ki yine yanlış olarak ve tersten; ""Tanrı, her şeyi madem bizim mutluluğumuza göre yarattı, o zaman da kötülük ve günahı niçin yaratmıştır"" diye sormak hakkınız olmaktadır!

İyilik kötülük doğaya insanın toplumu getirmesi ile insanın eli ile gelmiş, bir izafi, görece anlayışların insandan insana yansıtılmasıdır. Yıldırımın düşmesi nasıl bir kötülük ve insanları cezalanması değil de, yeryüzündeki olay ve olgularının ilişkilmesi ile ortaya çıkmış bir zorunluluksa. Üstelik hayat için varlığı zorunlu olan bir ilişki olaydır. Elbette bir olay, bir başka olay için geliştiren bir destekleme olay iken; bir başka olaya da zararlı geriletici, köstekleme olabilmektedir.

Sürecek 13

Bayram Kaya

Düşünce Devrimindeki Mutluluklar 14

Özgür düşüncenin (dine karşı düşüncenin) utkuşu 1940'lı yıllara değin ancak sürer. Bu sürecin bozucusu, siyasetini bir Yahudi düşmanlığı ve ırkçılık söylem üzerine oturtan Hitler ordusunun Fransa'yı işgali ile bu dengeler bozulur.

Devir, Fransa Hükümetinin yapamayacakları karşısında, örneğin çetin bir bağımsızlık örgütlenmesi ve savaşım vermek yerine, yapacaklarını önemsetir, bir şeyler yapıyor görünmek için sosyal süreçle oluşan kazanımları geri budamak olacaktı.

Öğretmenleri mason ve Yahudi olmakla suçlayıp, Fransız öğretim birliğini, Öğretmenler sendikasını ve Halk eğitimi federasyonunu; tıpkı bizdeki köy enstitülerini kapatış gibi, aynı 1940 -1950 süreci içinde, aynı onyıllık zaman süreci bağlamında, sudan bahane ve gerekçe ile kapatır olacaktı. Bizdeki güya bir komünist, dinsizlik işi idi. Fransa'da da, o anda ırkçı bir işgal söz konusu idi. Öyle ise yapılacak göz boyama ve uyutma işleri de hâkim düşüncenin zihniyetine uygun olmalıydı. Yahudilik damgası!

Yahudilik yaftası, muarızların anlına çalınmalı idi. Bu tür karalama Amerika'nın günümüzde dahi tüm Dünya'da uyguladığı, ajan kışkırtıcı bir tutum olan Mc Carthycilik, tüm az gelişmiş ülkelerde, o ülkelerin, içini karıştıran, siyasal iktidarlarına boyun eğdiren, bir anarşik durumun körükleyicisi olacak, sağ sol ayrışmaların dillerine sloganlar tutuşturacaktı.

Mac Caricilik Amerika Birleşik Devletlerinde öcü yaratmanın sinsiliğidir. Eğer bir şeyler yapamıyorsan, bir şeyler saklıyorsan, tehdit algılatarak insanları mücadele ettirerek insanların siyasete ilgisini soğutup siyasetin yaptığını gözlerden kaçırdıran suçlama eylemidir. Bu yaratılan suç kominizimdir! Suçlanmakta komünistliktir! Geniş bilgisiz yığınlar varken bu çok kolay oluyordu.

Artık Fransa'da 1886 yasasındaki Hükümetçe din okullarına devlet yardımı yapılamaz ibresi, bir yönetmenlikle; ""devlet yardımı yapılır"" şeklinde kabul edilecekti.

Savaş sonrası, 1946 Anayasası açıkça cumhuriyetin bir "laiklik" olduğunu belirtecekti. Bu da uzun sürmeyecek ulusal mecliste solun yenilgisi ile Sağın tüm dünyada olduğu gibi Fransa'da da özgür düşünce bağlamında- açılan gedikte ""her şeyin geçmesi gerektiği"" yani laikliğin kalkmasını hemen talep ve eylem eylemler. Ancak yapılan referandumla bu engellenir. 5.cumhuriyetin laik olduğu vurgulanır.

Fakat referandum ertesi seçimle sol partiler yine yenilgiye uğrarlar. Bu süreçle devlet, din öğretmenlerine para ödemeyi ve okul bina giderlerini üstlenir. Fransa üniversitelerinin karşısına kilisece yönetilen ve devletçe finanse edilen üniversiteler anlayışı 1959'ların şiddetli olaylarıdır. Elbet her şeydeki istisnalar gibi bu da istisna içerecekti.

1975'te kürtaja karşı katolik kilise mücadelesine karşın, yasa ile doktorun kişisel ve dinsel kanaati önce olmak şartı ile kürtaj serbest bırakıldı. Bunun çelişkisi; tüm doktorlar katolik olursa ne olacaktı! Pratikte bir ülkenin %99'unun Müslüman olması gibi, hiç olmayacak bir siyasi ve politik bağlantı değildi!

Dinlerin toplumsal referans kılınması o kadar yanlış ki, bir toplumun %60'ının cahil, bilgisiz, hırsız olması ile de, dinsel tanımlamanız bağlı olacaktır bu tür genellemeci ve toptancı tanımlamalarla! Çünkü cahillikle, hırsızlıkla, tanımların örtüştürülmesine risk taşınacak ve dini anlayışları da, bu olumsuzlukların nedeni yapma, yanlışlaşmasına dahi sizi götürecektir. Yani o ülkenin tüm Hıristiyanları Ya da diğer dini telakkileri cahil, hırsız

yapılacaktır!

2004'te devlet okullarında siyasi dini kisve ve işaret şekillerin taşınamayacağı benimsendi.

Şu bir gerçektir özgür düşünceyi laikler savunuyordu. Buda ancak ve ancak örgütlenmiş güç oranında olanaklı olabilir ve olabilecekti. Şu tespit çok önemlidir. Süreç içinde oluşan örgütlenebilen laik düşünce; LAİK OLDUKLARI oranda, tutum ve davranış rahatlığı içinde buldukları sürece; dine karşı bulunma çabası ve arayışı içinde olmuyorlardı. YANİ şu söylenebilir: rahipler, papazlar gibi ruhban, din bilir sınıfın baskı ve tasallutuna karşı, fikri bazda mücadeleyi yeğleyip evet diyorlardı. Ama Hıristiyanlara, Yahudilere, Müslümanlara; aralarındaki var olan dini inanışlarındaki farklılıklara karışmamaya, onlarla fikri mücadele içinde olmamaya gerek duymuyorlardı. Bu tür gerilim ve çatışmalara hayır diyordu. İnançlar böylelikle kendi alanlarında var olurdu.

Laiklerin büyük bir bölümü usçudur. Akli kullanmayı yeğler. Bir inanır da aklını kullanmıyor muydu? Belki... Mutlak doğruları belleyen birileri, nasıl adım atacağını; sakız çiğnediğinde, Ya da; tükürüğünü yuttuğunda orucunun bozulup bozulmayacağını; TV seyretmenin günah olup olmayacağını; hangi partiye oyu verir ise cennete gideceğini; eşini öptüğü zaman dahi günaha girip girmediği gibi, bir yığın zırvayı sorup; hayatını buna göre yönlendiren ve dayanışma, özgürlük, bilim gibi şeyleri ""put"" sayan mantığın, aklını kullandığı ne kadar söylenirse onlarda o kadar akıl kullanıyordu.

Ne yazık ki genel çoğunluk din denince böyle eften püften meseleleri anlayıp sorguluyordu. Esasen Tanrı'ya inanma ile akıl kullanmamayı; özdeş yapmışlardı. Hâlbuki akli işletip kullanmayan, Tanrı'yı hiç bilemeyip, anlayıp sezer olamayacaktı.

Günümüz laikliği, bir dinsel bağınazlığa karşı olan ""özgür düşünce""; önce kişisel istemle, istediği dine inanıp inanmamayla başladı. Sonra da, isterse dinlere bile inanmayacağını hür biçiminde söyler olmuştur. Sonra da bunu; herkesin vicdani kanaatte hür olabileceğinin dile getirilişi biçiminde vecizleştirmiştir. Daha sonra, özgür düşünce, dinlerin devlet dini olma baskı ve tutumlarına karşı mücadele etmişlerdir. İnsanlığı; alışmalarından kurtarmak için, din ve devlet işlerinin ayrı olabileceğinin yaşamsal yeğletmelerine gidilmiştir. Oradan da; egemenliğin yetkilenme kullanım hakkını, pratikle ve halkla olabileceğinden yana, tercihle cumhuriyet anlayışına gidilmiştir. Şimdilerde ise laiklik; kendini toplumsal ve halksal alanlara göre ilişkilleyen, bir davranış içinde bulunduğu zaman; demokrasi içinde, aklını ve toplumsal usçuluğu; toplumsal bilimin öncülük ve rehberliğini savunan bir anlayıştır.

Soyut olarak bir dindarında akla karşı olmayıp, bilimi yeğlediği elbette söylenebilir. Ama bu soyut olarak böyledir. Gerçekte ise bu böyle olmayacaktır. Bir evrim teorisi, dindarın inancı ile çatışacaktır. Bir big beng ilkesi Ya da bir kozmolojik doğum ilkesi, Dünya'nın 6 günde yaratıldığı doğması ile çelişecektir! Hatta bazı gayretkeşlerce, bunların yanlışlaşa bilecek bir teori olduğu unutulup, görmezden gelinip; kutsal kitapların bunları dahi savunduğu denli söylemlerle, iyice zirvalanacaktır. Böylelikle teori yanıldıkça kutsal söylemlerde yanılmış olacaktır. Varsın olsun biz günü kurtarmıştık ya!

Bu nedenle, bir dindarında akli kullanıp; bilimden yana olduğunu söyler olması, muallâkta kalır. Ya da enformasyonsuzluk nedeniyle, ne dediğini bilmez bir hal içindedir. Şu örnek süre gelen ve süre giden inançsal bazlı akıl kullanmayı iyi izah eder. Bir inancın söylemine göre; hurma ağacı halamızdır. Çünkü anlayışa göre; Adem'in yaratılışındaki artan, artık topraktan, hurma ağacı yaratılmıştır. Yani hurma ağacı

Âdem'in kız kardeşi sayılmış. Bu istendiği kadar boş söz sayılsın, istendiği kadar inançlara sokulan bidat sayılsın. Bu tür söylemlerin, inandırmaya hazır etmenin yatkınlık aracı olduğu unutturulamaz. Yüz yıllardır sürmüş tüm disiplin er tutumlarının kökleşmesi için, bu tür araçlarla inandırıla gelen kuşakların sosyal genetiği bu şekilde olmuş ve bu şekilde diğer benzerlerle sürüp gitmesi; acep hangi akılsal ilkenin kullanılışıdır! Ailesi ile yatacağı günleri ve ailesinin neresine bakıp bakmayacağını, soran bir inanır mantık, akli ne kadar kullanıyordur? Gibi onbinlerce anlayış, bilimle ve akli kullanma ile çelişebilecektir. Bu yüzden soyut olarak doğru olan konu, somut olarak yanlış olabilmektedir.

İnancın anlayışları, kendi alanında; birey, grup, halk yaşamı alanında, anlamlı ve yaşanması oluyordu. Toplum bünyesinde ise, inançsal anlama, bu günkü gelişmişlik düzeyinde, her durum ve gelişme ile çatışıyor bir türlü uyum tutmuyordu. Bu nedenle inanç verileri sürekli yorumlanarak, DEĞİŞMEZ DENEN İLKELER, çaktırmadan formatlanıyordu.

Hâlbuki bu yeni yorumlamalarla; ya geçmiş müminler meseleyi yanlış anladıklarından veya anlayamadıklarından, gereğini yapamamış olmaktan ötürü cehennemlik oluyorlardı! Yâda şimdiki müminler, yeni yorumlarla işi rayından çıkararak cehennemlik oluyorlardı!

Dinlerin savunduğu mutlak ve mutlak doğru kavramı, ne akılla, ne bilimle özleşmiyordu. Kilise ""bir mümin için vicdan özgürlüğü yoktur"" diye bas bas bağıyordu. Bu tüm dinsel inançların tutumu idi. Mutlak doğruya inananın, vicdani özgürlüğü, hoşgörüsü olur muydu? Aslında kilise doğru söylüyordu! Eğer bir doğru, resmi gerektiriyorsa, vicdani kanaatiniz olabilir mi idi? Olursa da yukarıdaki gibi yorumlarla, sulandırılmaktan öte gitmezdi.

Einstein fiziği; tekin, mutlağın olmayacağını dolaysı ile mutlak doğrunun olmayacağını bas bas söylemekle işi bitirmişti. Burada da, mutlaka bir mantık vardı ama artık ne dinlerin dediği gibi bir mantıktı, ne de eski filozofların dediği gibi bir mantıktı. İşte dindar olanın mutlağı ile dindar ama bilimsel ve akılcı olduğunu söyleyecek birinin mutlağı, daima ve sonsuza değin çatışacak ve hiç uyuşmayacaktır.

Sarsılmaz ve kesin doğruların (dinsel öğretilerin) yerini şimdiden, görece doğrular, görece hareketler, görece referanslar alanları yer alacaktı. Geçmiş: daima ve her aşamada ve her zaman; mutlaka aşılmağa, geçilmeğe mahkûm ve haldeki kendisi de aşılmağa hazır duran bir "doğru" ile karşı karşıya idik.

Sürecek

Bayram Kaya

Düşünce devrimindeki Mutluluklar 15

Örneğin, yapı içinde, daha önceden, geliştirilen, uç veren ve Kurtuluş Savaşı sonrasında yapılaşmasına ilham olacak bir tutumda, Latin alfabesinin kullanımını yaygınlaştırmak isteyen Abdülmecit'tir.

Görüldüğü gibi çağdaşlaşma, batılılaşma yapının içinde, Osmanlının ağır yenilgili savaşları sonrası süreç içinde, adım adım oluşmuştur. Yapıdan çıkıp yapıdan şekillenmiştir. Birden travma yaratacak, soğuk bardağa kaynar su koyuşun etkisi ile şok bir hareket değildir. Bu, söylemden de halkın bütünü buna mütemayildir anlamı çıkarılmamalıdır. Ama halk da bunları hiç bilinmiyordu, yapı hazır değildi, birden ortaya çıktı demek, hiç tarih bilmemek, gelişi güzel konuşmaktır. Eğer böyle bir tarihi süreç olmasa, halkın yatkınlığı, halkın bilir ve duyar oluşu olmasa idi, bu girişim teşebbüsleri ile ikame edici; tamamen başarısız olurdu. Hâlbuki durum tersine olmuştur.

Atatürk devrimleri olarak bildiğimiz, bir yığın yenileşme, modernizasyon hareketleri olanlar:

1- hukuk; Tanzimat döneminin, en önemli güncel icabı hal meselesidir.

2-Yine hakeza tevhidi tedrisat kanunu 2. Mahmut'un bilinen ıslahat hareketlerindedir.

3-18 yüzyılın merkantilist tutumunun bir yansıması olan yerli malı kullanımı, 3. Selim'den Cumhuriyet yasalarına, mazide kalan bir anının göndermesidir.

4-Atatürk'ün kılık kıyafet devrimi, 3. Selim ve 2. Mahmut'un daha imzasını soldurmamıştır.

5-Alfabe değişikliği Abdülmecid'in tasarılarındanadır. Kurtuluş savaşı muzafferine, suçmuş gibi travma yapma isnadı edenlere göre, acaba bir ""travma"" daha o zaman Abdülmecit tarafından da mı başlatılmak istenmişti? Daha niceleri;

6- ölçü ve zaman birimlerinde yenileşmeler de hep Osmanlıdan beri bir türlü oturtulamayan hareketlerdi.

7- Cumhuriyet rejimi ise, Osmanlı'nın1876 ve 1908 hareketleri ile meşrutiyetle yeni REJİM ARAMA ve oturma isteği çabalarıdır. 23 Nisan 1920 de kurulacak bağımsız meclisin Pek çok bakımdan benzeri olan bir meclis, 1876 ve 1908 meşrutiyet ilanları ile zaten halkın bilip aşına olduğu bir sistemdi. Yani Atatürk'ün yaptığı devrimler gökte zembille inen bir durumun ikamesi değildir. Bazı zındık ve yobaz tefehhürlerin, Atatürk devrimlerini birden bire, bir günde ansızın ortaya çıkmış, halkımızın geçmişle bağıını koparan travma olmuştur demesi tarihin bir tokadıdır. Acınası bir akıl tutulmasıdır. Bunlar Atatürk'ün somutlandığı hallerdir.

Travma öncesinde; Halkın ne kadarını Osmanlıca biliyordu? Ne kadarı okuyazardı? Hele hele kadınlarımızın okuryazarlığı neydi! De Arapça ile vedalaşınca travma oldu? Asıl travmayı, kadınların okuryazar olup da, toplumda yükümlülük üslenip, erkeğe bağımlılığının azalması yaşatmıştır. Mecelle yerine, uygarca olan kadın erkek ilişkisinin, oturmasını kabul edemeyen, birçok kof anlayışın kendi travmasını ve siyasi erk hirsını başka noktaya transfer edişiyle, dikkati men yaratması söz konusudur. Kadın nüfusun binde dördü okuryazardır. 17Milyon nüfusun yaklaşık 8 500 00 in kadın olduğu var sayılırsa. Bunun 34 000 i okuryazardır. Yani 8 466 000 kişi okuryazar olmayarak alfabe değişti diye travma geçirmişti! Bu akıl alır bir zındıklık değildi.

Hiç bir şey olmadı mı? Olur, mu öyle şey. Baştan beri söylediğimiz bir ilke var.

İnsanların kendilerine ait alışmalardan kopmaya direnmesi ilkesi, burada da kendini elbet ele verecek. Biz bile bugün Avrupa standartlarına uymak için, eski alışma tutumlarımızdan kopmaktayız. Bu şimdi bizde ne kadar ""Travma "" yaptı ise, Atatürk devrimleri de o kadar Travma yaptı! Üstelik bugün cadde sokak ve yer adlarını yabancı isim yapmak ile bizler kendi dilimizi de unuttuk! Ne hikmetse, İstiklal Savaşını ""travma yaptı"" basitçiliği gören kafa (anlayış): eğer öyle oluyorsa! En çokta bu günkü Avrupa Travmasını! Yaratan anlayıştır (kafadır) !

Toplumsal olgu travma taşımaz. Toplumsal olgu emsalleri ile rekabetçi donanım zorunluluğudur. Toplumsal ilişkisi olmayan halk üyelerinin bu bilmezliği, beceriksiz atıl siyasetçilerce kullanılıp, bu tür hareketleri yaracı ve fırsatçı reorganize edilişleridir.

Aslında olan, bir gelişmedir. Gelişme insana mal oluşta, artı eksi verir. Daima artı, eksiye kat kat katlar. Sizin eskiye ve eksiye eğiliminiz sizin kendi sorunuzdur. Koskoca bir ülkenin sorunu olamaz. Bir travma! Öncesi nesile bakın, bir travma sonrası nesile bakın. Kıyas bile kabul etmez değil mi? Ne kadar sığ ve bağınaz söylem, aklın kontrolünden çıkmış bir göz dönmesi söylem adeta. Hafızası oluşla bir toplu iğne dahi yapamayan Osmanlı aliyesi hafızayı kayıp edişle elektronikte, matematikte, tıpta vs rakip tanımaz hale gelen bir bakiye bırakıyor. Böylesi bir travma ve hafıza kaybına eyvallah.

Sizi, anlamaların sapması ile vuracak ve sömürgeleştirecek iç dış işbirlikçilerin, güdük; aciz hiçbir şey üretemeyenlerin, saflıkla ve bilerek söylediklerini, söyleye söyleye önce kendini hipnozla inandırmaları ve sonrada, safların aklını karıştırmalarıdır. Bunlar kendinden önceki dönemin üstünü örterler. Tabii ki özellikle Atatürk döneminin üzerini örterler.

Bu tüm yeteneksiz yönetimler için geçerlidir. Çünkü o dönemi ya okuyamayışı söz konusu, Ya da, okuduğunda, güdüklüğünü sezış ve buna layık olamayış, söz konusu. Ya da o dönemi iyi anlamıştır, çaba koymuştur. Ama onu aşma muktedirliği gösteremez olmuştur. Sonuçta bu üst örtme işi, kendini ikame edıştır. Kendini başkalarını unutturarak ortaya koyup, kendisinin bir hiç oluşunu, sezmesidir. Tartışma kabul edilirliliğini, bir kıyasla değil de, bu zeminde kıyassızlıkla, eleştirilmeden kendisini kabul ettiriş, güdü ve isteğidir.

Burada kısa bir değerlendirme yapmalıyım. Görülmekteki saltanat ve hilafetin kaldırılması dışında, tüm devrimler cumhuriyet kurulmadan önce, 150-200 yıllık sürecin içinde belirmiş ihtiyacı duyulmuş, ancak mevcut yapı ve üretim ilişkileri dayanışması ve bunların ideolojisi bunu engellemeyi çok iyi başarmışlardır. Daha önce belirtildiği gibi, Müslüman ahali günah korkusu ile adeta, ticaret yapamaz olmuştur. Yeni açılan Osmanlı Bankası'ndaki hesapların %85 yerli olan Hıristiyan Musevi azınlıklı tebaanın ve yabancı yatırımcı tüccarlarındı. Bu anlayıştaki bir direniş, böylesine küskünlük içinde dünyaya sırtını dönmüş, bir dünya görüşü, elbette köklü bir devrim olmayınca, kırılmazdı. Kalıntısı da, çıkarsal işbirliği nedeni ile ve kendisinin her başarısızlığında, halktan gizlenecek her toplumsal olaylarda, halkı oyalamak ve dikkatini gündemden uzak tutmak için, her dem travma teranesi tutturacaktı.

Şu kesinlikle vurgulanmalı. Osmanlıya hayranlık duyup da, cumhuriyeti ve devrimlerini yadsıma gayreti içinde olan travmalılar! , o koskoca Osmanlı mazisine karşı çıkmaktalar! Ama bilerek değil de tam bir bilmezlik ve cahilliğin körlüğü ile karşı oluşturu bu. Az öncede dediğimiz gibi, bu devrimler daha önce uç vermiş. Girişimleri yapılmıştır. Atatürk döneminde gerçekleştirilen bu toplumsal ve sosyal (halka ait) olaylara karşı

oluş, önceye de karşı oluşu zımnen de olsa içerir.

Mazi başarı ve başarısızlıkları ile bizimdir. Ancak var oluş gereği yapı, şu sebepten, bu sebepten, değişmesi gerekiyordu. Zaman emperyal yapıyı farklı yapıya zorunlu olarak dönüştürmekteydi. Üretim gücü üretim ilişkilerini ve ideolojiyi dönüştürmeye zorlamıştı... Artık eski yapı ve yapılaşma, güzel bir anı ve zengin bir tecrübe olarak kalacaktır. Varlığımızı sürdürür olmanın değişen temeli olacaktı. Bu evrensel yasadan kimse kurtulamazdı.

Osmanlı'nın benimsediği bu yenileşme ve modernleşme içinde, hilafet ve saltanat olamazdı. Çünkü günün yönetimi; bu bizatihiliğin (kendi kendisine) karşı oluşun önündeki tek engeldi. Ve de normaldir. Bu yönetim teokrasiyi içeriyordu. Asıl kıyılca kıyamet bu tutuculukta yatıyordu. Bunu açık dillenmeye cesaret gösteremeyenler en pratik olan ve kıt düşünme ile kavranmayacak bir olgu olan, alfabe değişimi ile travma oldu deyişlerini her vakit söze getirip, pelesenk bağnazlığı yapılmaktadır.

Sürecek

Bayram Kaya

Düşünce Devinimindeki Mutluluklar 16

Bu şu demek geçici olarak tanımlanan doğru, 1789'da da doğru oluyordu. Genel olarak bir grup eğilimleri de doğru oluyordu. Hiç bir şey doğru değildi. Hiçbir şey de saçma değildi! Yani bütün düşünceler değerliydi. Bütün fikirler anlayışlar değerli değildi. Bu durum bir iflasın anlatımı değil, aksine süren ve sürecek bir daima kavganın savaşın dinamikleşmesi idi.

Yani sürekli oluşun değişiminin kendisi idi. Zaman mekân ve verili koşullarla gözlenip gerçekleşiyordu bu da o doğrunun referans koşulları idi. Birbirine karşı devinen sistemlerin doğruları farklı oluyordu. Doğrular İnançlar gibi değişmemenin değil. Aksine, eş deyişle, değişmemeyi esas alan bir inanır, ben bilimsel ve akılcı tutumdan yanayım diyerekten değişmeyi savunamazdı. Savunursa, maazallah dinden çıkardı. Bunun lamı cimi yoktu!

Bilimsel kavrayış olan doğruya, değişme, dönüşme, gelişmeye kim karşı çıkardı? Tek bir cevap verilir alışkanlığın rahatlık ve tekdüze yalınç kavrırlığı. Bütün sosyal ve grupsal toplumsal travmaların temelinde olan bir ruhsal zorunluluk, toplumsal bazda da, yobazlık gericiliktir. Değişmemenin direnişidir.

Şunlarda tarihsel ve evrimsel bir gerçektir. Mutlak yani saltçı anlayışlar dünya insanlarını Hiçbir zaman bir araya getirememişlerdir. Defalarca bu böyle anlaşılmış ve gerçek olarak görülmüştür. Belli bir din, Ya da felsefesal bakışla; yeryüzü ve evren kavranamıyordu. Bir kere zıtlanmayan bir düşünce, bir din, bir inanış bile, öbür sistemle; kilise kilise ile cami cami ile tarikat tarikatla; mezhepler birbiri ile çatışmaya giriyordu. Siz istediğiniz kadar birlik olalım deyiniz, bir türlü birlik olunamıyor da, biz nerede hata yaptık diye, derin derin düşünülüyordu!

Tüm isteklerimize, hal oluşlarımıza rağmen, inançsal birlik ve diğer tür birlik ister oluşlar isteklerimizde, birlikler olunamıyorsa, birlikler hep geçici oluyorsa, bunun bizim keyfinizin üzerinde bir nedeni olmalıydı! Davranışlarımızda nedeni ve güdülü idi. Hem de bizden ve bizim dışımızdan gerektirmelerle.

Bu da, bırakın kendi içindeki gelişmeleri, apaçıktır ki; doğunun doğrusu; batıda yanlıştır. Batının doğrusu da; doğuda yanlıştır. Burada bilimsel anlayışlardan ziyade, düşünsel inanışsal ve bilgisel tutumların doğru ve yanlışı, dile getirilmektedir. 7. Yüzyılın doğrusu 12. yüzyılda yanlıştır. Yirminci yüzyılın doğrusunda bu günkü yirmi birinci yüzyılda yanlıştır. Bu tüm inançsal ve düşünsel toplumsal süreçler için böyledir.

Kusur; bir yerde idi. Hem de, bir yerde doğruların, hele hele en doğruların doğrusu mu var? Hep bu doğrular mı sulta sürüyor? Orada kusur ve sorun var demektir. Yani orada bir şey daima olup, değişmiyorsa; orada donukluk ve ölüm var demektir. İşlerin yolunda gitmesi geçici idi. Değişiminin olduğu yerde, doğru görelidir. Hele hele mutlak doğru (salt) yoktur.

Yirminci yüzyılın mutlakçı, iki doğrusu vardı. Sosyalist blokla, kapitalist blok. Şimdi biri yok biride yerlerde sürünmekte. Anlı şanlı profesörler kapitalizmin nasıl bani olduğunu ve bakılığını savunmaktalar, ballandıra ballandıra anlatmaktalar. Gelişiminin bir aşama uğrağı değişiminin gelip geçici bir safhası olduğu hep unutuluyordu.

Değil sıradan insan, her nasılsa, cüppe içinde de olursa; aynı gelişmeler akla gelmeyip anımsanamıyordu bile! Sorunun çözümü umulurken, sistemi savunarak sömürü ve aldatmayı bir kilise papazı edası ile gözlerde gizlemektedirler! Uzun vadede sosyal olay ve sorunların çözümsüzlüğüne meydan verilmektedir. Hâlbuki: aydın toplumdan

yanaydı.

Egemenlik ayrışmasında, İsa zamanı anlayışı içinde uç verir olduğunu sezmek; ""Sezar'ın hakkı, Sezar'a; Tanrı'nın hakkı Tanrı'ya"" diyerekten, bu ikilemin görüldüğü söylenebilir. Ama nasıl tutumlaşacağı ancak 1800 yıllık sürecin içindeki çatışmaların öldürmesi ile aşılacaktı. Ve insanlık toplumsal düzleminin belirmesi ile ancak ortaya çıkıp evrilecekti.

Avrupa dini ile hesaplaşmanın nimetlerini yiyordu. Kiliselerin ve dinlerinin mutlak zorunlu egemenliği; salt ve değişmez mutlak doğruları kırılmıştı. Bunlar; kan, gözyaşı, ıstıraplar yakılıp yıkılmalar, yıllarca süren savaşlar, kutsal ittifaklar, bir o tarafın, bir bu tarafın zafer mücadele üstünlüğü pahasına, yüzyıllar süren kanlı bir deneyimdi. Yerine akla ve bilime dayanan, laik ilke konmuştu. Buda her şeyin kuşkulandırılığı ve tartışılması demektir. Gelişme değişme esası her şeyin temeli idi.

Doğu, asla bu çetin, özgür düşünce savaşımının içinde olan bir hesaplaşmayı yapamadı. Akli kullanmanın mücadelesini verememiştir. Buradaki kanlı savaşlar sadece mezheplerin iktidar ve egemenlik savaşlarıdır.

Bu şu demek değildir. Doğuda aklın özgürleşmesinin sağlamak için, çalışan irdeleyen düşünürler çıkmamıştır. Hayır; bu alabildiğine yanlış anlama ve tam bir cehalet olur. Bu alandaki düşünürler ya hiç duyulmamış, Ya da; yerel olaylarla sınırlı kalmıştır. Hoca öğrenci ilişkisi ile durum sürüp gitmiştir. Kitlesel bir sahiplenme ile bu tür düşünceler devrimler düzeyine hiç ulaşamamıştır. Esasen de doğu toplumlarında devrim çıkamaz!

Örneğin o çok övündüğümüz, gerçekte batıda devrimsel düşüncelere çatışmalara konu olup, yankı yapan; düşünme ateşini tetikleyen, unsurlardan biri olan bir memnuniyet olan; İbni Sina, namı diğer Avicenna'nın; doğuda hekimliği dışındaki düşünceleri toplumda, yaprak bile kıpırdatmamıştır! Hiç bilinmemiştir. Sadece, inanca yatkinlik veren eğilimleri öne çıkarılıp değerlendirilmiştir. Ha keza Farabi ve diğerleri de öyledir. Fark edilenlerin de, düşüncesi anlaşılamadığından, anlaşılmuş değildirler. Daha baştan; ya kul korkusu ile ya Tanrı korkusu ile sapıklıkla suçlanıp, ya tecride maruz kalmışlar, ya da öldürülmüşlerdir.

Artık şu gerçekte, bir disiplin erlik içinde bir anlayışa yol olmuştur. Dinlerin tek tip ve proto tip bakışlarıyla, aynı yapı içinde kalmışlardır. Buna rağmen inançlar çok kez de ve bazen aynı konuda farklı düşünüp, fikir ortaya koyup, inanç hoşgörüsünü de gerçekleştirebilmiştir. Bunlar dinlerin gelişmeye açık oluşlarının bir referansı değildir. Aksine insanoğlunun inanç dayatmalarına tepkisidir. Yinede, ezici ve kahhar çoğunluğun SAPIK diye nitelediği özgür düşünme sindirilmiştir.

Bunca baskılara rağmen, zaman zaman, ucundan kıyısından, dik duruşlu özgür düşünme kırıntılarını da gerçekleştirdiği açık ve aşikârdır. Bilimsel gelişemeyen düşünce, kendi inancını didikleyerek, hatta çok kere de inancının dışına çıkmak zorunda kalarak, özgür düşünme ve hoşgörüyü var ettiler.

Değilse inançların kendisi hiç hoşgörülülük değildir. Kendileri buna; ""biz hep hoşgörülüyüz"" derlerse de desinler. Ne kadar söylerlerse söylesinler, doğmalarla anlatırsa anlatsınlar, tutum ve davranış gösterirlerse göstereyinler, bu inisiyatifi bir tutum olmaktan öte gidemez.

Saltçı ve mutlak doğruları olan, değişmez doğruları olan ve kuşkuculuğun olmadığı yerde, vicdani kanaat ve hoşgörü olamaz. Bu temel görmezden bilmezden gelinir. Ve kabuller başlar.

Nasıl olsun ki, o anda kutsala karşı gelinmiş, dinden çıkarılmış olursunuz. Ve de salt tektir onu da dinler, inançlar size söylemiştir. Bunun ne vicdani kanaati, ne; hoşgörüsü olamazdı. Hoşgörü inancımızın özüdür deme tutumları, inancın kendi içindeki günlük yaşamının ve siyasetin gereği alınmış, birbirini tutmaz çelişmeli sözleridir. Hoşgörü var denirse kocaman bir yalan ve aldatma cahili kandırma ve ikna etmekten öte gitmez. Bu gidişat, Yahudilikten, Hıristiyanlıktan beri, hep böyle olagelmıştır.

Zaten pagan düşünmeyi yok ediş bu hoşgörüsüzlüğün ziyanıdır. Değilse pagan anlayış düşünsel gelişimin kendi kendini olgunlaştırması ile monoteist anlayışla kendini kemale erdirmemiştir. 305 ve 306 savaşları bunun derin çelişmesini taşır. Evet, toplumsal yapı feodal düzene eviriliyordu. Ama bunun alt yapısını gerçekleyemeyen toplumlar; üst yapısının tek çatılı ideolojik oluşmasını, süreç içinde birikenleri, bir çırpıda hazır edilmiş nüveleri derleyip ortaya koymuştu.

Tek şey kalmıştı geriye, bunun toplumsal yapının özeğine oturtulması. O da Konstantin'le başarılacaktı. Bu nedenle özgür düşünce yine buradan, bu yapının içinden çıkacaktı. Allah aşkına, başka nereden çıkabilirdi ki! Mecburen sistemden ve sistemin değişip, nicelenip, gelişmesinden çıkacaktı.

Düşünce Devinimindeki Mutluluklar 16

Genelde inançlar, insanların ve zekânın; toplumsallaşmaya başlaması ile şekillendi. Toplumsallık insanın el, dil ve soyutlama gücünü alabildiğine geliştirdi. Ben merkezli anlayışlar, her şeyi; ""ben""e göre şekilleştirdi. Bene, göre açılımlardı. Bene göre durumları yorumladı. Böyle bir tabana göre, bir algı ve anlama düşüncesi olarak belirlediği, açıkça söylenebilir.

Bu, insanın ve zekânın; sosyolojik ve toplumsal biçimlenmesidir. Sosyolojik belirlenim içine doğarız. Çocukluğumuz ve çocuk algımız, bu ilişki zamanını dondurup, bize bir değişmez gelecek bir mutlaklığı referans eder. İçine doğulan zaman ve etnik sosyal çevremiz, zihinsi düşünmenin izafelendiği bir kıyas düşünme alanı olarak, beyinde kategorize edilir. Bu izafi nokta, algılardaki her sapmayı, her sapışı; tekrardan çocukluk algının düzlemine çekme tavrı oluşturur.

Topluma ait işleyiş, nesnel ve öznel etkileşimin insan zekâsını şekillendirmesinden dolaydır. Burada zihnimizde sosyolojik çocukluk algıdaki gibi bir referans noktası yoktur. Topluma belli bir yetiştirme döneminden sonra üretken olarak katılırız. Buda eğitimidir. Bu oluşma bizim birey algımızı ve birey algının keyfiyetini aşar.

Sosyolojik yanımızdaysa, çocukluk algısı olan sanı, kanı ve inanç gibi eğilimlere doğru yönelmemizi sağlayan bir iç (öznel) yatkınlık eğilimimiz vardır.

İnsanın toplumsal hayatı yokken, sanı ve kanıları vardı. Bunlar kişinin izlenim intibalarıdır. Yine kişinin yaşantısındaki dünyayı yaşantılaştırma, anlama intibalarıdır. Kendinden kendine olan bir kişisel durumdur.

Kişiselliğin merkezinde, kişinin kendi ihtiyaçları vardır. Bu ihtiyaçları açlığıdır. Güvenliğidir. Bunun yanında, seks gibi temel ve egemen eşikli, ihtiyaçların sağlanmasındaki doyumların minnet intibalarıdır.

Bu düşünen, hayal eden, çok zayıfta olsa, soyutlama yapabilen varlığın, kendilik yönleyen gölge ruhsal hal kırılma yansımalarıdır. Kendini odağa alan, egoizmi ve egosantrik soyutlamasıdır.

İnsanın prototiplerinden beri var olan, sanı ve kanısal algıları, bu ben merkezli "egosantrik" düşünme eğilimine rahatça eklenip, gelişmeye başladı. Birbirine rahatça sarımlaşip uyumlaşıyorlardı. Sosyalleşen ruhsal anlamaları, toplumu, kendini ve çevresini ilişkilerini yorumlayarak düzenledi. Boşluk esnası düşüncelerinde, kendisine fantezi biçiminde sanı ve kanılarına ait düşünceler konusu geliştirmeden hızını alamıyordu.

Beyin, kendi yansımalarını kendi üzerine düşürmesi bakımından da, çok uygun olan bir düşünme üretir. Etkileyip, etkilendikçe; hayli gizemsellik insanı kendinden geçirir. Böylece beyin hayranlık ve coşmaların nüvesini, üslenip birleyebiliyordu.

Bu iç duyuş insanın, kendisini güvende hissetmesini sağlar. Yine bu iç duyuş, zekâsal beliriminin asıl kaynağı imiş gibi bir yanıltıcı üslenmeyi insanlara kendi kendine onaylatır. Beyni işletişin asıl temeli ise, yaşamın bene (özneye) , yansımalarıdır.

İnsanın sanı ve kanılarının dürtüsü ve bu iç duyuşlarının eğimi, insanı inançsal var oluşa iyice eğilimleşip, yatkınlaştırıyordu. Toplumsal olguların okunup yorumlanması da buna eklenmeye başladı. Her sosyal zekâ, kendi ihtiyaç düzleminde işlemeye ve gelişmeye başlayacaktı. Buda egonun istekleridir. İhtiyacı düşünme ve örge teknikleri sağlayacaktı.

Çok yönlü gelişmelerden biride, insanların inançsal eğilim yatkınlıklarını kullanan odaksal, egosantrik, benci düşüncesidir. Bu egoizm, bireyci yararı ve zararı öne çıkaran rastlaşma veya karşılaşmalarının, kıyaslanır olması olacaktı.

Bencillik zaman içinde sayılmayı ve bağılılıkları da ilişkisel kıldı. Bir etki, daha çok etkiyi süreçle kendiliğinden, akış içinde kotaracaktı. Saygılaşan inanç adamı, bir yerde bir özelliğinin, sayılanması ile saygın olabilecekti. Bazen de, sırf kurnazlığın veya tesadüfün algılanması ile de, aynı saygılaşmayla başlangıcın adımları içinde, sayılan toplum adamı olacaktı.

Ne de olsa, bu da bir hünerdi. Tıpkı, aleti, aracını, emeğini, kendini üreten insan gibi; saygınlık toplumda, toplumsal zekâsını üreten sosyal insanın hüneri olup çıkacaktı.

Toplumsal gelişme, bu anlayış algısını, primatlar döneminden beri var olanı geliştirdikçe, soyutlama yeteneği gelişen insan, hem pratik çözümler üretiyor; hem de, zorunlu olarak yetersiz kaldığı ve kalacağı noktalarda yorumlara gidiyordu. Hele yorumu, zaman içinde gelişmeye denk düşen anlatımlar olursa, bu onun sayılan hünerliliği idi.

Sosyal toplumun, yorum üreten arzlarının içinde (doğru olsun, yanlış olsun) sınanacak düşüncelerden her bir gelişmeye denk düşeni, kendiliğinden tecrübe Ya da deneyim (akıl) olarak seçilir. Böylelikle toplumsal ve bireysel akıllar üretiliyordu. Hem toplum yasallıklı oluyor, hem birey akıllanıyordu.

Yani akıl; güncel ve aktüel çevreye cevap olabilen, denk düşen, sunumların (tepkilerin) , kişi ya da toplum ihtiyaçlarıyla karşılaşip, ihtiyacı giderir olan, denk örtüşmelerdi. Toplumsal insanı üreten sosyal varlığın, akıllanması bir zorunluluktu. Bu da topluma ve

kendi ihtiyaçlarına koşarken sunduğu sınıma yanılmalarını (arzların) , tekrar tekrar doğal çevreye veya sosyal çevreye uygular olmaları, insanı inanılmaz akıllı yapıyordu.

Yaptığı işte ""akla uygunluk"" bulmayı böylece deneysel olarak kendi edinin kazanıyordu. Akla uygunluk, kendisine verilmiş bir şey değildi. Kendi ilişkilerinin, özellikle de toplumsal girişimlerinden, zorunlu olarak öğrenerek kazanmıştı.

Toplum geliyordu. Avcı gruplardan, çoban toplumlara geçiliyor, kimi yerde yerleşik çiftçi toplumların yaşayış tipi, üretiliyordu. Bu ilişkilenişler amaçlı birlik ve ilkel örgüt yapıları ortaya koyuyordu. Gurup ve topluluk amaçlı yapısı, toplumsal zorunlu yapılara alabildiğine gevşek ve keyfilik gibi bir geçişle dönüşüyordu. Bu amaçlı birlikler, yöneten ve yönetilen birliklere zorunlu ve kendiliğinden eviriliyordu.

Yol nasıl yürünmesi gerektiğini (amacı) zaten dayatıyordu. Bir genel ilke, kendini belli ediyordu: ""yol işlevi, işlevde yolu"" belirliyordu. Tıpkı enerjinin transferi gibi. Enerjinin bir biçimden, bir biçime zorunlu dönüşüp değişmesi, dönüşürken iş üretmesinin, işlevi belirlemesi gibiydi. Kendi olan birim, kendini (işlevi- yol ve yöntemini) dayatıyordu.

Yatak (dere) , suyun akışı ile şekil alıyor, suda yatakta, derenin içinde akıyordu. Su niye kıvrılıyordu? Dere orada değil de, neden burada kıvrılıyordu? Suyun akışı da, o yerin çevre eğiminin seçimi idi. Yol ve yöntem belli idi, her şey doğal oluyor doğal yolla belirleniyordu. Bu oluş bir zorunlu gerektirme idi.

Toplumsal gelişme, çoklaşan üretimsel ilişki, bir düzenliliği bir düzenleşmeyi, talan ve yağma gibi maruz kalışlarda da, güvende oluşu, gerektirmekte idi. Sadece bunlar değildi; ürünlerin pazar gibi yerde karşılaştırılmasında uğranılan açık yanıltma, yanılma, ya da hile gibi haksızlık yapılır oluşta; bir kurallılığın ihtiyacını hissettiriyordu. İhtiyaç kurallılığını, kendi düzenini yaratırdı. Bu yeni, yepyeni bir zorunlu kavranıştı.

Toplum ilk kurallarını, yaşayışın canlılığında alıyordu. Bunun sosyolojideki karşılığı öznel otorite idi. Otorite seçimi, önce sayılan saygılaşan inanç adamlarından, yorumu (cevapları) yaptırımları öğütlenabilir, tutumlaştırılabilir kişilerin emrine rücu biçiminde olabilir. Bir başka biçimde de, gücünün hükmü, yürümüşte olabilir. Ya da yorumu (çözümü) yaşam pratiğine en uygun denk düşen, her hangi birisinin uyandırdığı vefa duygusu (akil adamlığı) , kanaat adamlığı sayılanması ile otorite kılınır olacaktı. Her hangi bir güç koyuş saygılaşıştı.

Bunların her birinin bileşkesi bir ilkedden de, otoriter saygınlık çıkarılabilir. Ya da daha pek çok değişik şekli ile bu tür yaşamsal çelişki aşamaları aşılmış olacaktı. Gelişme bir türden tek bir yolla değildi. Çok yönlü karşılaşmaların o anki kendi çelişmelerinin insan egosuna yansıyış biçimine göre öznelleştiriliyordu. Çünkü nicelinim ve gelişme çok köklüdür. Olan, bunların uzlaşısı ile aşılması ve aşamalarıdır.

Sürecek

[a href='http://www.ozgurlukicin.com' target='_blank'](http://www.ozgurlukicin.com)img border='0' alt='Pardus... Özgürlük İçin...' title='Pardus... Özgürlük İçin...' src='http://www.pardus.org.tr/banner/bts01.png'/a

Bayram Kaya

Düşünce Devinimindeki Mutluluklar 17

Artık toplum, yönetimle baş başadır. Yönetenin kararının her durumda denk düşer cevap olmaması, güvensizlik ve kulak asmamayı doğurabilecekti. Bunun garantiye alınışı daha sonranın da, kurnazlığı olacaktı. Bu durumda olan, güven sarsan gücün kabahati, hiçbir zaman inancın ya da buyuran bir doğaüstü gücün hatası olmayacaktır. Çünkü yorumu veren kişi, kendi tecrübesini söylemiştir. Durum gerçekçidir. Kendi düşüncesini doğaüstü güç söylüyor diye telkin etmemektedir henüz. Büyülü nesnelere, henüz doğaüstü güçler değildirler.

Yeryüzünde her hangi bir somut olgu, sınırlı davranılan güç, mana algı düşüncesine katılmış, sayılanmaktadır. Saygılanan güç, her şeye muktedir değildir. Tüm doğaya egemen olan bir anlayış yoktur. Sadece o fetiş nesnenin gücü ne için saygılanıyorsa, güç o alan için geçerli ve etkindir. Bu durum, sınırlı bir yeti, güçlülüktü. Ya da o mana inancını sangıladığı kişinin bireysel kararı ve yönetimi idi. Ya da başka alanda kendini bir şekilde kabul ettiren güçtü. Çünkü güç, boyun bükülen ve saygılanan bir otoritedir, yaptırımdır.

İnanç temelli, saygılanmayan birinin, toplumu yönetir olması ve isabetsiz kararlar alması, kararlarındaki saygı ve yaptırım gücü azalmasını önlemek için; sübjektif kaygılarla arayışa girecektir. İki otoriter güç: inançsal düşünce alandaki güçle, hayat akışının o anda düzenlediği kurallı somut güç, özleri ve konuları gereği dayanışmalı idi. Bu dayanışma bir aradalar. Ama ayrı ayrı gücün birbirini destekler biçiminde de, olabilecektirler. İki güç; bir elde de, olabilecek bir değişkenlik ve çeşitlilik gösterebilecek ve gelenekleşecektir.

İnanç adamından yönetim erki çıkması Ya da inanç adamı dışında bir oluşumun yöneten erk hüviyeti alır olmasının özleri; yönetir olmalarıdır. Meşru yaptırım sağlamalarıdır. Konuları; üreten insanların ve üretimin; denetlenip, düzenlenmesi, yapının güvenliklerini sağlayıp paylaşımın yaptırılmasıdır. Ani durumlara karşı öngörüler koyabilmesidir.

Artık başlangıcın daha bulanıksı toplumsal yapısında, ayrı alan temelli, ama inançlar kendi alanında gelişemeyecekti. Çünkü soyutlama gücü henüz emekliyordu. Toplumun işleyiş yapısı üzerine, kendini ajan prova kete edebildiğinden, bu işleyişe katılabilmektedir. Bu bir enjektörün, vücudun parçası olmaması gibidir. Enjektör vücuda bir şeyler ekler. Bu eklenen amaçlı olarak; asıl vücuda ilişkin olmayan, ama vücuda faydacı – zararlı işlemler yaptırır. Ve vücuttan da, bir şeyler alabilen tutum ne ise, başta inanç da toplumda öyle idi.

Nasıl enjektör vücudun parçası değilse, inançlarda öylece toplumun parçası değildi. İnsan zihninin enerji faaliyeti idi. Emekte bir bünyesel enerji idi ama insanın topluma yol alışında, yönetsel olarak katkı, vesile nedenlerinden biri idi. Çünkü yol alış sağlayacak nesnel yasalar henüz okunup, uygulama alanına sokulamıyordu. Bu boşluğu uzun bir süre din ve inançlar, daha doğrusu gelenekleşen ritüelleşen alışmalar sağlayacaktı.

İnancın ne tür bir insansal örgensel yapılaşma ortaya koyabileceği; henüz inanç alanının içinde olsak bile, dışında ona bakabileceğimiz bir durum değildir. Bu yüzden gelecekte alabileceği durumları tam göremeyiz.

Yani hünerli emek (üretim) , bir diyalektikle, toplumu ortaya koymuştu. Toplum da, emeği (üretimi) daha nitelikli kılmıştı. İnsanın inancı nasıl bir diyalektikle neyi ve nasıl ortaya koymaktaydı? Nesnesi nasıl bir gerçeklikti? Buna şimdilik cevap vermek

mümkün değil.

İnanç, toplumun somut yönetimi olacak, toplumsal oluşuma; etkin bir moralle, bazen tutucu egemen, bazen de paylaşılan olarak dâhil olmuştu. Toprağa atılan tohum yeşeriyordu. Zamanla bazı ilişkileri seziyorsa da, tam anlayamadığından bunu bir kayırılma gözetilme duygusu olarak saygılayıp şekilleniyordu.

Artık inançlar toplumun anayasası işlevini görebilecek bir toplumsal üst yapı hakikati idi. Bir kişinin, bir mal gaspını, bir cinayeti, bir darbu, pratik yaşamla çözüyordu ama pratiği bir depreme, bir doğal felakete çare olamıyorsa; ona da yorum getiriyordu. Bu çok çok önemli idi. Bu yorumlayış ve karşı yorumlanış, insanlığın bilimsel gelişmesinin nedeni olacaktır. Çünkü tez koymuştur; tezin antitezleri gelişecekti. Küçük, netameli, ama dinamik adımdı.

Burada şu iki hususu görmek lazımdı: Birincisi; başlangıcın inançları çok köklü, özgür gelişimci idi. Yaratıcı, dinamik, toplumsal gelişme ve algılama ile rahatlıkla değişebilen anlamalardı. Sözlerden, söylemlerden ziyade, dokunulmaz olan, anlam verilen nesnenin anlaşılma dalgalanması ve somutlanan saygılanması kutsaldı. Bu yüzden sözsöz yorumlar fazla sorun olmadan, yavaşça ve güçlkle de olsa, sık sık değişebiliyordu.

Değişme ve anlayış, hoş görü esastı. Bunu birbirine karşıt, her biri kendi alanının hâkimi olan totem düşünceleri, çatıştırıp savaştırıyordu. Bu nedenle büyü ve büyülü nesne inanç anlayışı zengindi. Değişmeyen fetişin şekli idi.

Birinci inanma anlayışı toplumsal gelişmeye uygundu. Yapıyla birlikte değişiyor ve yapı anlayışı inançlaşıyordu. Çünkü yönetimine oturduğu toplumsal yapının kendisi, dinamik ve değişkendi. Kendisi de buna çok güzel uyum sağlamıştı. Toplumsal bünyeye dinamikte verebilmekte idi. İnançların hukukunu, plastik tutumla belirler olması, toplumun devinip gelişmesinde moral etki oluyordu. Arazlarına rağmen genelde çok köklü oluşa, çok köklü düşünceye şans tanıyıp, çoklu bir arada oluşla toplumsal halksal yapıyı taşıyabiliyordu. Zaten bu tip inanç yapıcılığından ötürü erinçsel inançtır. Yani toplumsal amaçlıdır.

Örneğin, insanın iç ve dış yamyamlığı dönemi insan ölüsü yemesi, insan kurban etme işi zamanla dönüştü. Bu dönüşmede bitki ve hayvan, kurban insanın yerine geçti. Bitki ve hayvan böylece insanların eşiti ve dengi oldu. İnsanın kurban edilme derin kaygısını üzerine alan, bitki ve hayvanlar da, bu yüzden saygılanıp, kutsal kılındı, totem yapıldı.

İnsanların bitki ve hayvanları, kurban etmeyi, sunmayı akıl etmesi, böyle bir gelişmeye açık evirilmenin tutamlanmasıdır. İnsanın yerine geçen anlamına gelen kurban, toplumların bir ittifak, bir uzlaşma, bir kucaklaşma dönemi düzenlenmesi ritüelidir. Totem böylesine somut ve yaşamsal temelli bir anlayışın, vefa kılınıp saygılanmasıdır.

İnsanlar bünyelerinde derin izler bırakan, korkularından ve yaşamlarından pratikleştirdiği yaşantılaşmış alışmalarından, öyle kolaylıkla kurtulamıyorlardı. Bunlar merasimlerle seremoni ve bayramlara dönüştürdüler. Bu karşılaşma enerjilerinin bastırılması ritüeli idi. Zamanla bu sembolik anlamın, asıl temeli, antlaşmaların ve anlayışların değişmesi ile ""Fakirler de senede bir kez yesin denen "" kurban anlayışına dönüşecekti.

Uzun süreçle çoban (göçer) toplumla, yerleşik tarım toplumlarının, ikinci bir uzlaşması, ittifakı ve düzenlenmesi söz konusu olduğunda; yeni düzenin getirisi, eski alışkanlıktan kopuş ve yeni yükümleri üsleniş demektir. Bunun ilk ayınle ilgili biçimi de; Çoban

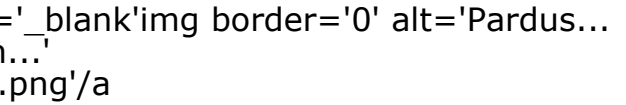
Dumuzi (Habil) ile çiftçi Enkimdum (Kabil): İnanna ile eğlenmek için, biri toprağın ilk ürününü, diğeri de hayvanlardan elde edilen ilk ürününü İnanna'ya sunarlar. Tanrıça İnanna çoban Dumuzi'nin (Habil'in) kurbanını kabul eder... Bu, Sümer'in erken dönem çoban ve çiftçi toplumlarının bir uzlaşma, ittifaksal karşılaşma dönemi dönüşümüdür. Toplumlar arası ittifak ve düzenleniş, dönemi sözlü anlatım edebiyat ürünüdür. Yazı bulunduktan, sonra yazıya ve daha sonrada Tevrat'ın sayfalarına geçecektir.

Yani iki toplum arasında var olan ürün değişimi (takas) olgusu, bu ve benzeri ritüellerle Tanrılar üzerinde sembolik formüle ediliyor, gerçekleşiyordu.

Aslolan toplumların yeniden ve yeniden süreç içinde dönüşümüdür. Bu gelişme ve dönüşümlerdeki önemli yan, şu veya bu sebeple, ittifakların ritüelleşip sembolize edilip, dilden dile anlatılması söylene edilmesidir. Bu, sözlü ve folklorik edebiyatın doğmasıdır. Ancak bu anlatışların anlamı zamanla değişir ve kayar, hatta temelindeki toplumsal düzenleniş ilişkisi tamamen unutulabilir.

İlk yerleşim yerleri, kült merkezleri ve kült merkezi çevreleri, şehir devletlerinin, komşu kült merkezi şehirlerle şu veya bu biçimde ilişkisi vardır. Bu ilişkiler yeni bir toplumsal girişim ve dönüşümle gelişmek zorundadır. Gelişen ilişkilerden biri de, dostluk ve ortak düşman kardeşlik ilişkisi olabilmektedir. Yani bir kardeşleşmedir.

Sürecek

[a href='http://www.ozgurlukicin.com' target='_blank'](http://www.ozgurlukicin.com) border='0' alt='Pardus... Özgürlük İçin...' title='Pardus... Özgürlük İçin...' src='http://www.pardus.org.tr/banner/bts01.png'/a

Bayram Kaya

Düşünce Devinimindeki Mutluluklar 18

Kardeşleşme önce iki, sonrada birçok şehir devletlerinin hiç bilip tanımadığı bir yeni yaşam ve düzenleniş yükümüne sokmuştu. İç evlilik yasaklanmış. A şehri kızlarını B şehrine eş olarak veriyor, B şehri de kızlarını A şehrine eş olarak veriyordu. Bu evrilmiş kan kardeşliği idi. Kardeşleşen toplumlar ittifakı ortaya çıkıyordu. Bugünkü bağlamda bir biyolojik kardeşlik değildi.

B şehrindeki tüm kadınlar, A şehrindeki erkeklerin karıları idiler. Doğal olarak, A daki tüm kadınlar da B şehrindeki erkeklerin karısı oluyordu. B şehirde doğan bir çocuk, eğer kız ise, ananın gelin geldiği yere A'ya gönderiliyordu. Yani ana yerli, ana soylu oluyordu. Sütannelikler ve sütanne kardeşlikleri oluşuyordu. Yani A toplumuna aitti. Böyle olunca bu kız artık B şehrine göre bir kadındı. Kendileri ile evlenilebilirdi, yani kendisini doğurtan babanın ve baba yerli erkek kardeşin karısı idi. Eğer doğan çocuk oğlan ise kadının gelin geldiği yerde kalıyordu, yani baba soylu idi. B' toplumunun aidi idi.

A şehrindeki insanlar, B şehrindeki insanlarla da kardeş olmuşlardır. Yani böylece iki şehir kardeşleşmiştir. Bu biyolojik kardeşlik değil, ama çok önemli barışa ve toplumsal evirmeye atılmış çok büyük bir uygarlaşma adımıdır. A ve B kült şehirleri arasında birbirleri ile kan bağı kurmuş kardeşleşmiştir. Bu ilişkilenişte, bu düzenlenişte, Ahlaki norm yasalar dayı ile yeğen, hala ile yeğen arasında cinsel ilişkiyi yasklıyordu.

A şehrindeki bir erkek B şehrindeki bir kadınla evlendiği zaman aynı zamanda kardeşi ile (kardeşleştiği, biyolojik olmayan) evlenmiştir. O zamanın kardeş kavramı böyle tanımlanıyordu. Aynı ana babadan doğmak bir kardeşlik değildi. Asla bu günkü kardeşin anlamını bildiğimiz gibi değildi. Toplumun bu ilişki biçimi zamanla da değişecekti elbet. Ama Tevrat'ın sayfalarına da, şimdi bizi şaşırtan bir deyişle geçecekti. İbrahim, kardeşim dediği, kardeşi olan Sara ile evli idi. Bu gayet normal ve ahlaki, o günün süren gelenek ve göreneğine uygun bir davranıştı.

Zaten Dumuzi (Habil) de kız kardeşi olan İnanna ile evlenmişti. Enkindum (kabil) da bir başka kız kardeşi İstar ile evlenmişti. Bu toplumsal dönüşüm ve yeniden yeniden düzen ilişkilenişleri, sözlü geleneğin kökeni olmaktan elbet kurtulamayacaktı.

Toplumsal ilişkilenişe birkaç örnek vermekle yetineceğim elbette bunların yönetim üzerinde inançsal etkileşimleri de olacaktı. Toplumlara bu yansıyışın olumlu olumsuz yön verirliliği ve önemi, okurun tarih hafıza bilinci ile doldurulur diye detaya kaçmadan, ayrıntılaşmadan genel olarak belirtildi.

Burada inançların temelindeki bir başka olguyu çok temel bir olguyu, belirtmekte yarar var. İnsan ilk doğduğu süre içinde, belli bir dönemde beyin olgunlaşması doğduğu çevrenin her tür ses, ışık, şekil, renk, ısı, yüzey biçimleri ve tomografik şekiller vs. beyinin anlaması öğrenme ve yorumlaması huzurunu sağlama bakımından alt yapı kategorik kalıpları olmaları bizim öznelliğimiz üzerinde çok etkin izler bırakır. İnsanın anlayışı, önce dünya şartlarının, sonrada sosyal ve yer çevre şartlarının sınırlılık damgası ile biçimlenir. Bu nedenle çok bilimsel olay ve olguları anlama gücümüz çekeriz.

Doğduğumuz yerlerin cazip ve güvenli, gurbetinde tedirgin eden bizi özleten nedeni budur.

İşte bir yaşam çevre ve ilişkileniş biçimine duyulan huzursuzluğun ve gösterilen dirençlerin temelinde bu gelişmede vardır. Bir ilişki düzenine doğuyor, onu içsiniyorsunuz. Beyin o dokularla kısmen kategorize oluyor. Bu bir alışkanlık tır, alışkanlık sizin güven içinde oluşunuzun algısıdır. İlişki biçimini kavramasak da, bizde

bir cennet algısı huzuru yaratır. Ve cennetten her kopuş ona dönüşün özlemini bizde tutuşturur, bu nedenle değişmeye direnç gösteririz. Eskiye vefa ve saygılaşma ile yönelen bir bağımız, bağ duygumuz gelişir. Ve dayanılmazlaşır. Gurbette sılaya ve sılanın ilişki biçimine özlemimiz oluşur.

Bu bağ duygusu: bizde, din bağ duygusunun, kutsamanın, sılanın yerinin; Hiçbir zaman doldurulmaz ve tartışılmaz ve dokunulmaz oluşunun, bizdeki ön hazırlığıdır. Zaten bu duygu bizde, cenin iken tek duyulan ses anne kalp ritminin güvencesinde oluşuna (cennetine), ana kucağına, özlemimizi de ortaya kor. Anne kucağında susuşumuz, bu ritmin marifetidir.

Bu tür inanmalar, kişilerin ve halkın erincini sağlıyordu. Günün hay huy stres ve yalnızlık kaygılarından oluşan duygularını, iç huzurunu, gerilimini indirgiyordu. Tüm belirsizlikleri olumsuzlukları, nötralize ediyordu.

İnançların dirençleri saygılanan kişi, Ya da kişilerin ufukları ile ilgili idi. Bir fetiş anlayış topluma çelişir olsa bile, diğer fetiş yorumlar tam aksi olabiliyordu. Çok inanlı olup, çok katı yaptırımı var olan, sert ve vahşi ibadetlerine rağmen, bazı kültürlerin toplumsal yönetime etkisi genelde olumlu olabiliyordu. Ortamda çok düşünlü anlayışlar egemendi.

Eski çağ toplumlarından M.S. 18. yüzyıla değin, tam olarak nesnelin yasallığının ortaya konamamış olması, inanca ilişkin yasallıkların eksen olduğu toplumsal döngülerin o çağ içindeki ihtiyacını dinler, Ya da dinsel anlatımlar sağlıyordu. Halka ait bire bir ve toplumlara ait anlaşmaların eksenini bu buyuran din gücü ve Yüce Tanrı fikri sağlıyordu. Buyuran güç emri ile topluluklar arası anlaşma ve düzenlenme yönlendiriyordu. Tabii ki sezemediği ama kendisini duyuran nesnel ilişkinin imlemesi burada da etkin olup, kendini; sanki o şekil bir kutsal söz, ilah sözü gibi zorlatıyor, dayatıyordu.

İkinci olarak da, monoteist din dediğimiz anlayışlar, henüz ortalıkta yoktur. Daha bu anlayışın yerinde yeller esmektedir. Çünkü sürece, toplumsal gelişme ve erinçsel inanç anlayışı, bu evrimle içine girmemiştir. Toplum uzun süren komün yaşamını sürmektedir.

Monoteist anlayışların ortaya çıkması için, toplumun çok büyük bir aşama ve ilk toplumsal kırılma olan devrimsel süreçler yaşaması lazımdı. Bunun için köleci düzenin doğması gerekiyordu. Çok büyük bir toplumsal tedirginlik ve çalkantılar şaşkınlıklar yaşanmalıydı.

İşte toplumsal gelişme, ezen ezilen çelişmesini iyice ortaya koymalı; mutlular mutsuzlar ayrışmalı, özgürler, köleler ortaya çıkıp, bir toplum bunalımı yaşanmalıydı. Bu KÖLECI DÜZENDİ. Burada birliği, düzeni ancak düzenin içindeki sınıfsal ittifaklar sağlayacaktı.

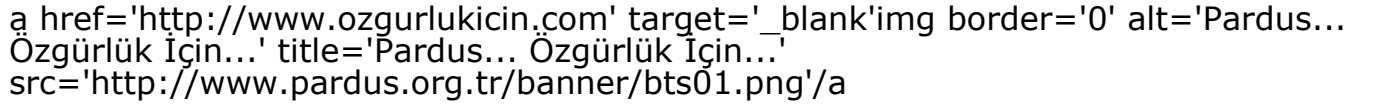
Artık toplumlar arası birleşen ittifakların yerini, ittifak içi toplumsal eşitsizliğin yarattığı sınıflar arası ittifaklar sağlayacaktı. Ama düşünce gelişmesinin köküne de darı ekecekti. Köleci düzenin topluma getireceği ön görülemez, ahlaki ve erdemsel çelişkiler yaşanacak ki, ona uygun yorum ve tepki cevaplar oluşa bilsindi.

Değilse her şeyin bölüşüldüğü, dilenci ve yoksulunun olmadığı, bilinmediği komün düzeninde, sadaka verme fikrini icat edebilmek olanaksızdır. Eski toplumda sadaka bir kurbanın veya sunu bir adağın, sunulmasındaki gecikmeyi ifade eden sadugu idi. Köleci düzenle bu anlayış, sadakaya dönüşecekti. Artık tek bir şey gerekiyordu monoteizm. Zaten çağların gelişimi bunu hazır etmiş, iç dış ittifakları ortaya çıkmıştı.

Ne zaman köleci düzen tarih sahnesinde görülmeye başlandı. Sistemin üst yapısı, bu alt yapıyı yansıtan düzenlemeyi getirecekti. İnsanlar Tek Tanrı'nın kulu (kölesi) idi. Oysa Komün toplumda köle (kul) yoktu. Toplumun yeni gelişmesi köleyi icat etmişti. Üst yapı; hukuk ve din artık köle kavramını işleyecekti. Toplumda hukuk ve din; hep köle, sadaka, rızık, kavramları ile yatıp; yine, rıza gösterme, boyun eğme, kanaatkâr olma, teslimiyet, tevekkül gibi köleci düzene, ne hizmet edecekse onlarla kalkacaktılar. Katı monoteist anlayışların; değişmez, karşı çıkılmaz, önerme verilemez, tartışılmaz, sadece inanılır, razılık gösterilir, kuralları vardı.

Karşı gelmek, aksini önermek; Tanrı'yı yadsımak ve dinden çıkmaktı. Çünkü esas olan imandı. Tanrı başlangıçta sözü söylemişti. Şimdi söz kaza oluyordu. Bunun değişmesini değil söylemek, akılda geçirmek bile küfür ve kâfirlikti. Rıza gösteren kullar (köleler) cennete gideceklerdi. Bu dünya sınav ve katlanma yeri idi. Kaderine katlandın mı, Şuna şuna inandın mı kurtulup gidecektin. İşte monoteist dinler böyle bir KURTULUŞÇU DİN anlayışını ortaya koyuyorlardı. Kurtulmak için, söylenene inanacaksın ve onu harfiyen yapacaksın. O zaman kurtulacaktın. Hoş görü bitmişti. Yönetene (kul sahiplerine) harfiyen uyacaktın. Söz babadan geliyordu? Bu göğün saltanatıydı!

Sürecek

[a href='http://www.ozgurlukicin.com' target='_blank'](http://www.ozgurlukicin.com) border='0' alt='Pardus... Özgürlük İçin...' title='Pardus... Özgürlük İçin...' src='http://www.pardus.org.tr/banner/bts01.png'/a

Bayram Kaya

Düşünce Devinimindeki Mutluluklar 19

Monoteist inanmaların ortak noktası şudur. Yaratan ve yaratılan vardı. Yaratan egemen ve bir olan Tanrı idi. O dilediğine, dilediği gibi, hesapsızca mal mülk ya da gazap, hiddet zaruret verir idi. Elde bir şey gelmezdi. Rızılı olup katlanan, bu Dünya'dan da, ahrette de kazançlı çıkacaktı. Alemleri yaratmıştı. Varlıklar; O'nun tarafından, baştan beri nasıl yaratıldılarsa, şimdiki de, ilkinin aynısı olan bir yaratılışla, bir değişmezlikle; yaratılmaları söz konusu idi. Değişme demek, bu dinlerin kökten inkârıdır. Köleler efendi olamazdı. Çünkü Tanrı, kimimizi kimimize hizmet etsin diye yaratmıştı. Zenginlerde merhametle sadaka vereceklerdi. Tamamen köleci düzenin çelişkilerini yorumlayan bir anlayıştı.

Toplum olarak, nasıl üretip, nasıl paylaşılıyorsa, hukuk da; inançlarda; sistem de; haklar da; özgürlükler de ona uygun olacaktı. Kural bu idi. Bu böyle gelmişti ama monoteist anlayışla böyle gitmeyecekti. Toplumlar hızla ve süratle gelişip değişirken, Hiçbir şekilde değişmeyen, nasılsa öyle olacak, değişmesi bidat sayılıp küfür olan bir direniş ve yakma yıkımlar, asıp kesmeler sürüp gidecekti. Kendi anlayışını hak, karşı tarafı batıl bilen bir hoşgörüsüzlük sindirmesi yaklaşımı, monoteist anlayışların temel şiarıdır. Günümüze değin süren bir sanı taşırılıktır. Değişme demek, köleci düzenin değişmesi, tanrı düzeninin değişmesi anlamına geliyordu.

Tarihte monoteist anlayışlar saman alevi gibi bir parlayışla işe girişip, zamanla tam bir sönmenin skolâstliğini insanlık tarihine armağan edeceklerdir. Parlaması içinde bulunduğu toplumun köleci düzeni ile uyuşur olmasıdır. Sönmesi ise içinde bulunduğu toplumun ilişkilerinin değişmiş olması, kendinin bu yapıya tam cevap veremez olup, kendisinin bir sorun olmasıdır.

Bu skolâstik yaşantılaşma, Hiçbir paganist anlayış bile, insanlığın kaderini böylesine olumsuz etkilememiştir. Böylesine bir bağınazlıkla ölme, öldürme görülmemiştir. Haşan Sabbah bile bu anlayışın gerçeğidir. Ancak Avrupa'da uzun bir 1800 yıllık sürecin ağır aksak nicel biriktirimleri; monoteist anlayışa, kiliseye verilen çetin ve kanlı bir mücadeleden sonradır ki, laikleşme; yani akli önceleyen, akli öne alan, akli kullanan; inancı değil bilimi rehber alan anlayışla bilimsel ilerleme, akıl almaz bir hızla ve toplumsal dönüşümlerin ivmesi ile insanlığın yüz akı olabilmıştır.

Fiziksel ortamdaki devinim, birbirine göredir, olumlu olumsuz ilişkilenen, görece dış-ıç durumdur. Değişen çevre şartlarını; nicelenmiş olan (mutantiklikler) kendi iç taraf yanına, seleksiyon tabiri ile anlayacağımız ve seçme ayıklama diye ifade edip yorumladığımız bir ilişki ve ilişkilenmeyi dış -iç eytişimini ortaya koyuyordu. Her bir iç-dış kendi ilişkin süreç, etki yansıma ilişkisi ile sınırlıdır. Bu ilişkilerin koordine uzamı, o, olay ya da, birimin olgunun, varlığın; kendi şekil ve dış sınırlılıklarıdır. İç kısmınsa eylem alanıdır.

Partikül organizasyonları, uzun süreç sonunda proton düzenlenişe, proton düzenlenmede kendiliğinden çevredeki seçimle atomik yapı ilişki ve ilişkinliğe dönüyordu. Kendi iç düzen ilişkisi dışı bir cebir olarak, dış çevre olarak, yani ilişkinlik olarak yansiyordu. Atomik yapının kendi ve çevresi ile bir ilişkilenişi de vardı.

Aynı atomların, Ya da farklı atomların, moleküler organizasyonunun çok çok farklı bağıntılı ilişkileniş ve dış oluşla eylem koyuşu, kendiliğinden zincirlenen, çok köklü selektik çelişme durumları ortaya koyacaktı. Ön görülenden çok öngörülemezliği çıkaracaktı. İlla meydana olanı oluşturmak için değil de, meydana olanın; var olanlardan elenip seçilenidir. Seçilen de sonradan bize makul görünendir. Ve de, bize makul gelenin ortaya çıkması için, trilyonda bir olanak, diye kafa patlattığımız

yanılsamacadır.

Makul bile, yeni öngörülmeyle, ama ön görülmesi; bilmem ne kadarda, ne kadar olasılık olacak, yeni oluşumlara gebedir. Aslında olup biten, duruma uyanların seçilmiş, elenmiş olduğunun, bir anda denenecek olan ilişki koyuşların iç dış etkileşmesidir. Yani düzeni, iç dış ilişkilenmesi belirliyordu. Mutlaka böyle olması gerekeni değil, tüm olanların içinde kendini yeni çevreye katan ve yine mutlaka öyle olmayacağına süreceşen bir yol, mutlağı olmayan, ama kendi ilişkilenmesi ile koşullu, sınırlı mutlaklaşan bir yol haritasıydı.

İnorganik ortam süreçlerinin koyduğu bu değişimler oluyordu da; biyolojik dünya (süreçler) bundan azade miydi? Şüphesiz ki hayır. Bir inorganik ürünü olan ve ondan biraz daha fazla şebeke ağ ilişkisiydi, biyolojik dünya. Elbet inorganığın bu kuralı, biyolojik olanın da kendisini varla yan, nesne ve nesnel yasallığından ötürü, benzer ve farklı süreceşmeleri taşıyor olmanın yaşanmasında, kurtulamayacaktı.

Birey (bir hücre) yalınlığın sürecinde, uzun süreler içinde, bir yararlılığın; özgecil oluşun paylaşımını; yani dışın dayatması ve seçilimi ile hücre içi organ el birlikleri olarak, adımını atacaktı. Ya da organik, diğer bir organığı yutacaktı. Milyarlarca yutulma olaylarının geçtiği bünyelerin birinde, ters giden bir süreç, yutulanın özelliğinin, yutan çevre bünyeye, denk düşecek faydacı, ilişkisi elenecekti. Ters gitmede nesnenin bir özelliğidir.

Yutan birey içinde, yeni ilişkilenişle vs. kendini uzun süreçlerle dengeleyen durumlar birlikteliği oluşturmuştu. Örneğin bir porfirinli hücre yutulduğunda bir şekilde yutanın hücre içi klorofil hücresi olacaktı. Uzun evrimler sonunda, organ eller bir ilişkileniş organizesidir.

Gelişme, çok yönlü bir adım karşılaşmasında ki bir denk seçimdir. Tek bir keslik denk düşme dahi varsa karşılaşmanın seçilimi olabilmektedir. İlişkilenen iki olaydan biri, yok olan sürecin artığı, diğeri de, yok olanı ilişkiye sokabilen, yeni belirmiş bir sürecin organize ilişkilenmesidir. Hatta sonradan denk düşme olabilecek makul olgular bir önceki ilişkinin kırılmaması nedeni ile heba olacak onlarca durum söz konusu olabilmektedir.

Bu durumları hücre içi, porfirinler, Klorofil hücreler, mitakondri, sitokrom C; gibi organ el yapı birliklerinin çevre olumsuzlukları içindeki bir denkleşen ilişkinlikler zaten. *Geçmişin her toplumunda özellikle de monoteist anlayışlarda, hastalık bir Tanrı laneti olan, cezalandırma ve günahın kefareti idi. Bu böyle görülüp, pek çok inanç yapılaşması bu temelde inşam ve neşet ediş kurgulanmıştı. Kıyamette buradan kopacaktı.

Aynı şekilde bu hastalık kefareti Tanrı'nın şeytanları insana musallat ettiği bir emri vakidir. Çünkü şeytan, Tanrı'dan bu konuda mühlet almıştır! Yani insan hem bir şeytanın işgali olacak, hem de Eyüp gibi belalara gark olacağı ve sabır edeceği, bir cin şeytan işine bulaşmıştı! O halde cincilik büyücülük bu yanı ile de kaçınılmaz bir inanç gerçekliği olup çıkacaktı.

Yani bunun Türk açığı denmesi şudur: Mademki hastalık bir cin şeytan işidir, hastalar ancak ermiş, yatır, hacı, hoca ve azizlerin aracılığı ile iyi olacaktır. Bu iyileştirmeyi de azizler, ya doğrudan kendi uhrevilikleri ile başaracaklardı Ya da kutsal emanetlerin ezberden okunması veya bunlara dokunulması aracılığı ile tedavi edilecektir. Bu aracılık muskasının boyunda taşınması Ya da okunup üflenen bakı kaplarıyla

gerçekleştirilecekti!

Tabi bu önü alınmaz, içinde çıkılmaz tutumlamaların da kaynağı olacaktı. İş kutsal yerleri ziyaret etmekten tutunda, bir cin çıkarma cin çağırma seanslarına kadar vardırılabacak, bir kontrolsüz hokkabazlıklar olacaktı.

Aslında kilise babaları bu söylemleri ile karşıtı oldukları politeisttik pagan etnik inanışlarının tanrıların haldeki insanlar üzerindeki etkisine şeytan diyorlar olabilirlerdi. Bugün bizdeki Osmanlılık dönemi etkileri gibi.

Ama sonuçta bir şeytan icadı çıkmıştı. Yapılan işlerde bir şeytan işi olacaktı. Örneğin şeytanı kutsal emanetle kovma anlayışında büyük bir şeytanlık ortaya çıkarılacaktı. Yıllardır insanları kandırmanın bir sembolü de; AZİZE ROZALİN'in kemiğidir. Palorma'da yüzyıllardır bir kutsal emanet olarak saklanmış, insanlara şifa dağıtmıştır! Değdirildiği insanın içindeki şeytanı kovduğuna inanılan kemiğin değil bir insan, keçi kemiği olduğu bir inceleme ile ortaya çıkıvermişti.

Sürecek

[a href='http://www.ozgurlukicin.com' target='_blank'](http://www.ozgurlukicin.com)img border='0' alt='Pardus... Özgürlük İçin...' title='Pardus... Özgürlük İçin...' src='http://www.pardus.org.tr/banner/bts01.png'/a

Bayram Kaya

Düşünce Devinimindeki Mutluluklar 20

Batıdaki azizler bizim keramet sahibi ermişlerimizin, şıhlarımızın, karşılığıdır. Örneğin bir ilginçlik olsun diye Aziz Francis etrafında örülen mucizeleri aktarayım. Bu şahıs Hindistan, Çin ve Japonya'da uzun yıllar yaşayıp misyonerlik yapmıştır. Burada; Japonya'da, 1552 yılında ölmüştür. Uzun uzun hem kendinin hem arkadaş grubunun misyonerliğini anlatan, pek çok mektupları vardır. Mektuplarda Hiçbir keramet ve mucizelerden bahis ve ima dahi yoktur denir.

Dahası bir başka aziz; Jode De Acosta; Aziz Francis'in paganları Hıristiyan yaparken Hiçbir mucize ve kerametten yararlanmadığını açıkça anlatır. Francis mektuplarında japon çevirmenlerin iyi çeviri yapamadığından ve çevirmen azlığından da bir hayli yakınır durur olması hayli manidardır. Yani Japon dilini bilmemektedir, ya da en iyimserlikle, kaldığı süre içinde kem kümlü işaretleşmeden öte gitmemiştir.

Tüm bunlara karşın, adam öldükten hemen sonra, adamın başında örülenler pişmiş tavuğun başında geçmemiştir. japon dilini öğrenmede olağan üstü yetenekleri olduğu söylenmiş. Gemide susuz kaldıklarında, deniz suyunu; içilebilir suya dönüştürmüş! Denize düşen haçını bir yengeç alıp getirmiş. Bunun bir başka varyantı da denizdeki fırtınayı dindirmek için haçı suya atıp, badireyi önlemiştir. Yani adamın gerçekliğini küçülten olağan üstülükler, birilerinin sömürülen iman merkezinin odağı olacaktı.

Birinin aziz olması için kilisenin ispat edip onaylaması lazımdır. Yüz sene sonra 1662 yılında papa onun dil öğrenme konusundaki yeti ve başarısını! Resmen onaylamıştı. Artık o bir azizdir, ne söylene lezizdir.

Bu papa Galile'yi Galileo'nun söylediklerini inanılmaz bulup karşı çıkan papa 8. Urbino'dur. Bu papa Aziz Francis'in lambasında petrol yerine kutsal su yaktığını söyleyecek kadar şirazeyi kaçıır. Hele 1682 yılına gelindiğinde papaz Bouhorus, Aziz Francis'in 14 ölüyü diriltip marş marş ettirdiğini söyler.

Akıl ver hayalın şirazesi olmadı mı kim söylerse söylesin tam bir ölçü ve sınır tanımazlıktı. Örneğin Kral 2. Charles dokunmayla 100.000 kişiyi iyileştirecek kadar tam bir ermiş Kingdir (kral) . Kralın özel cerrahı, kralın 60 kişiyi mucizeli iyileştirdiğini resmi raporla ilan bile etmiştir. Bunu başka cerrah ve krallarda devam ettirmişlerdir.

Orta çağ bir veba salgınları çağıdır. Görülen bu salgınlar elbette tahmin edeceğimiz gibi ya Tanrı'nın bir gazabı veya cinlerin, şeytanların musallatıdır!

Ne yapılacaktı? Hiç kuşkusuz ki bu gazap, bu öfke durdurulmalıydı. İyide Tanrı'nın gazabı nasıl durdurulurdu? Durdurulacaksa niye gazap etmişti?

Bunları sormaya gerek var mı idi? Tezgâh kurulmuştu. Gazabı durdurmanın bir yolu da kiliseye toprak bağışlamaktı. En elim durum, insan egosuna, insanların istismarına hizmet ediyordu! Yıl 1680, Roma panikte...

Topraklarını bağışlayıp kiliseye daha çok mum dikse, yine de Roma hastalıktan kasılıp kavruluyor, kırılıp geçiriliyordu! Hayli zaman geçmişti. Öyle ise bir başka gerekçe lazımdı...

Tamamda bu gerekçe ne ola ki? Daha ne olabilirdi ki?

Gerekçe hazırды, teşhis kondu. İcraata geçildi. Önceden beri ihmal edilen Aziz Sebestiyan'ın öfkesi olmalıydı. Hemen heykeli dikildi. Saygılandı. Salgın duru vermişti!

Roma hastalığının mikrobik olduğunu bilmiyordu daha, nereden bilsindi viral popülasyonun bifurkasyonlar dönemi olduğunu.

Dönem Rönesansın İtalya'da en ivmelendiği dönemdi yıl 1552 Roma yine bir önceki salgında. Tedbirler çare olmayınca yanlış teşhis koydular! Tanrı'ya yeterince saygı ve tazimde bulunmuşlardı. Bu salgın Tanrı öfkesi olmayıp, olsa olsa cinlerin yani pagan tanrıların işi idi!

İlk iş pagan tanrıları temsilen Koliseum'daki Jüpiter'e (tanrı mitranın Roma biçimine) bir öküz kurban ettiler ancak öküz öldürüldüğüyle kaldı. Fayda etmedi. Bu kez de Azizlerin ve Meryem Ana'nın gönlünü alan törenler düzenlediler.

Bunlar akıl sınırlarını zorlayan cahilliklerin salaklıkların önü alınmaz şuarsuz öfke seli olmaktan öte gitmiyordu. Hele bir 1348 yılı kara ölüm (veba) salgını vardır ki, akıl alamaz hunharlığın evlere şenlik halidir!

Kör inançlar tohumun yerde fişkırması gibi akılsızlıkları fişkirtacaktı. Kolay değildi, Avrupa nüfusunun 1/3 i bu hastalıktan kırılacaktı. Kara ölümde, Tanrı öfkesini yatıştırmanın yeni yolunu bulmakta şer yobazlık, hem bilir olmanın gururuyla, hem cahilliğin dangalaklığıyla sınır bilmiyordu. Bulduğu yolun biri de YAHUDİ ÖLDÜRMEKTİ. Öyle ya, Tanrının öfkesi ancak böyle dururdu!

1348 yılında Baverya'da 12.000 Yahudi öldürüldü. Efrut'ta 3.000 Yahudi öldürüldü. Olmadı! Bu kez de Strasburg'da 2.000 Yahudi diri diri ateşte kızartıldı. Bu başka yerlerde de devam etti gitti, Müslüman ve yabancılarda bu işten nasibini aldılar. Ta ki durumdan gözü sulanacak bir papanın protestosuna değin.

Vebanın bir etkisi de Sienna'da yorumlanıyordu. Sienna'da vebadan önce bir Katedral yapılmaktaydı. İnşaat bir hayli ilerlemişti. Roma'nın ve başka yerlerin başına gelen bunlarında başına gelince; böylesine görkemli bir yapıya girişmek Tanrının kudreti ile ölçüşmekti. Olsa olsa vebanın gerekçesi idi! Sienna için özel bir ceza olmalıydı bu.

Katedral inşaatını durdurdular. Sienna'lıların tövbelerinin anıtı bugün bile hala öylece durup durmaktadır.

Şüphesiz bu anlayışlar tıbbın gelişmesini ketliyordu. Hatta bir takım tıbbi bilgileri, Doğunun aydınlanması içinde öğrenen Yahudiler bunu Avrupa' da uygulayınca büyücü sayılmıştılar. Böyle bir karanlıkta bile Rönesans doğuyordu.

Hastalıklarla objektif savaşmanın zahmetindense, kör ve batıl yolların etkin araç sayılıp peşinde koşulur olması, insanın sosyolojik düzlemine uygun düşüyordu. Ama az da olsa düzlemin aykırıları; Pastör'ler çıkacaktı.

Pisiko somatik bozukluklar, akıl nevroitikleri gibi halk deyimi ile akıl hastalıkları Kör inançların cin çıkarma ilkesine dayalıydı. Bu, kutsal bir emanete dokunma biçiminde olduğu gibi, kutsal kişilerin cin kovma üfürmelerine, kişiyi kusturma davranışlarına doğru çeşitleniyordu.

Cin kovma seanslarındaki okuyup üfürmeler, başarısızlaştıkça yüz kızartan ağza alınamayacak denli küfür ve müstehcen ifadelerle dönüşüyordu. Bununla iktifa edilemiyor artık iş, hastanın kırbaçlanmasına değin uzanıyordu.

Bu tür seanslarla 1583 yılında 12.683 şeytan kovuldu! Bu seanslar kırbaçlamayı da aşip işkence boyutuna geldi. 3. Kral George delirdiğinde ona bir güzel patak attılar. Ne var

ki kayıtlara göre adam normal sayılan akıllı günlerinden daha fazla şeytana kapılmamıştı!

Deliliğin tedavisi büyücülükle de ilgili idi. İncil: ""Büyücüyü yaşatmayacaksın"" diyordu. Büyücülüğün kayıtlı alanı Firavun 3. Ramses'e dek uzatılabilir. M.Ö 1100 yıllarında haremdeki kadınlar Firavunun balmumu heykelciğine onun ölümüne sebep olacak büyü uyguladıkları yazılıdır!

Sürecek

Bayram Kaya

Düşünce Devinimindeki Mutluluklar 21

1489 yılında 8. papa İnnokenti büyücülüğü yasaklayan kararname çıkarır. Büyücülüğü tespiti ilişkin bir takım klasik sorular hazırlanır. Şüpheliden istenen cevaplar alınana değin, vücudunu geren işkenceler uygulanırdı. 1450 ila 1550 yılları arasında yüzyıllık dönemde, sadece Almanya'da büyük kısmı diri diri yakılarak 100.000 kadar büyücü öldürüldü. Çünkü kötü hava koşullarından dahi büyücüler sorumlu tutuluyorlardı. Buna karşı çıkan birkaç gözü pekler de çare olamayacaklardı.

Nitekim Traves üniversitesi rektörü, Yargıç inanır Flade, pek çok kişiyi mahkûm ettikten sonra dahi, içine bir kuşku düşer. Yani cadılık suçunu itiraf eden insanların, işkencenin baskı ve ağırlığı dolayısı ile suçlamayı üzerlerine alıp kabul etmiş olabileceklerini de düşünür. Bu yerinde bir düşüncedir.

Bu kuşkuyla Yargıç Flade, artık büyücülere ceza vermekte, gönülsüz davranır. Vay sen misin böyle tavır koyan. Zavallı Flade erdeminden ötürü büyücü sayılır ve bu kez büyücülere uygulanan işkence Flade'ye uygulanır. Masum Flade işkenceye dayanamayıp büyücüler gibi suçu üzerine alır. Ve erdemli Flade 1589 yılında önce boğulur, sonra ateşte yakılır.

Luter'in protestanları da katolik tahakkümden aşağı kalmıyordu. O çağlar cadıya inanmamayı dinsizlik sayıyordu. Bu yüzden 17. Yüzyılda cadılara ve hayaletlere inanmamak şüphecilğin(septizmin -acabacılığın) en belirgin özelliği biliniyordu.

Tarihin çıkardığı, köhne inançların dâhilerinden biride; İskoçlu 1. James'tir! Bu düşünce sefili Danimarka'ya bir deniz seferi yapar. Yakalandığı fırtınanın sebebini bulmakta, eşsiz bir deha hayranlığı gösterir! Suçlu Dr. Fian'dır. Ha keza buna inanacak kadar yönetici ve güya akli yeter dangalakların işbirliği ile suçlanır ve Dr Fian İşkenceye alınır. Zavallıya; Leith sahillerine çıkan ve İskandinavya'dan da gelen cadılarla birlikte bu fırtınanın müsebbiplerinden biri olduğunu, bir güzel ikrar, ettirilir.

Bu itirafı hemen geri alırsa da, işkence ağırlaşır. Ayak kemikleri birçok yerden kırılır. Yinede itiraf etmemede direnir. 1. James durumu gözlemektedir. Dr Fian'ın tırnaklarını söktürür ve parmak uçlarına iğneler sokulur. O çağın inancına göre ""Şeytan onun içine öyle girmişti ki, daha önce itiraf ettiği suçu sonuna kadar yadsıdı! "" sonunda da diri diri yakıldı.

Bu olayların binlercesi, Avrupa'nın her yerinde oluyordu. Bazı fikirler vermesi açısından cadı cin meselesini bu kadarla yetinmek en iyisi.

1775 Massachuset eyalet depreminin sebebini kilise, Franklin'in sivri uçlu demirinden (paratonerinden) dolayı olduğu söylenecekti. ""Tanrı'nın gücünün elinde kurtuluş yok"" diye galeyana yapsa da, sivri uçlu demirler çatılarda boy atıyordu. Hâlbuki bundan dolayı da deprem daha sık görülmüyordu!

Orta çağ boyunca süren hastalıklardan kurtulma kör taassubunda kurtulmanın yolu, anatomi ve fizyoloji bilmekten geçirdi. Buda kadavraları insan vücudunu kesip biçmektir. Ne var ki Hıristiyanlık buna müsaade etmezdi. Çünkü bütün insanlığın kurtuluşu için, bir kez kuzu İsa kanını akıtıp, acı çekip kurban olmuştu. Artık kesme ve kan olmamalıydı. Mantık buydu. Savaşta öldürürdünüz, cadıları kesip biçerdiniz, ama amaç fenomeni incelemek olunca, olamazdı!

İmparator 5. Charles'ın hekimi Vasalius konumu gereği kovuşturulmaktan kurtulma

pahasına bu alanda çalışmalar yapar. Kilise; insanın vücudunda çürümeyen bir kemik sayesinde yeniden dirildiğini söylemekle demlenirken,

Vasalius insan vücudunda böyle bir şeye rastlamadığını söyleyerek şimşekleri üzerine çekti. Fraklin de yoktu ki paratoneri koştura... Yıldırım düşecekti.

Bir punduna getirilerek, bir kadavra kalbinin neşter altında canlılık gösterdiği iddiası ile Vasillius engizisyona verildi. Kralın devreye girmesi ile kutsal topraklara yapacağı bir gezi ile hacı olup, günahlardan arınacağına hüküm olundu.

Fizyolojiyi ilk kez Harvey (1578-1657) ile bilimsel temele oturtuldu. İspanyol üniversiteleri 18. yüzyılın sonuna değin kan dolaşımını kabul etmeyecekti.

Çiçek hastalığına karşı geliştirilen aşı, kilisenin hışmını galeyana getirecekti. Ne demekti bu; Bu resmen ""Tanrı'nın cezasından kaçmak"" sapıklığı idi. Sanki bu olanların tümü kiliseyi çılgına çevirmek içindi. Kilisenin bir delilenmesi yatışmadan daha, diğeri patlak veriyordu. Üstelikte: ""Eyüp'ün çibanları da şeytanın yaptığı aşı yüzünden meydana gelmişti. Kilise derhal manifesto yayınlanırsa da, hastaların hastalıktan korunma duygusu göz korkutmadan daha ağır basacaktı. Kilise hep yara alacaktı.

Ama mücadele sürecekti. Kilise çiçek aşısını; ""Göklere ve tanrı yasasına karşı geliş"" olarak bangır bangır bağıracaktı. Kembiriç (Cambridge) üniversitesinde aşı aleyhine çalışmalar (vaazlar) yürütülecekti. 1885 de Montrealde çiçek kör salgını baş gösterdi, Kilise desteği ile halk aşı olmaktan kaçındı. Burada bile cehalet, dünyanın her hangi bir yerinden daha farklı bir şey değildi. Bu salgında tanrı'nın bir laneti, günahkârlarında, günahlarının kefareti idi. Hem de bir yıl önceki karnavalda, tıka basa yenilip içilmesi ile Tanrı gücendirilmişti!

1847 yılı kiliseyi bir hayli köpürtecekti. İncil Hava'ya ""çocuğunu acı çekerek doğuracaksın"" demişti. Simpson denen bir zındık! Kadınların çocuk doğumları esnasında anestezi (uyuşturucu) kullanmasını öneriyordu! Adeta, sapıklık sanki kiliseyi hedef almıştı! Yoksa bu sakatlık kilisenin (dinin) her şeyi kuşatma heves ve böbürlenmesin bir sonucu olma sındı?

Simpson, önce erkeğin kloroform kullanmasında sakınca yok diye ortamı yumuşattı. Kilisenin memnun olacağı bir örnekle açıklama yoluna gitti. Sonrada Tanrının erkeği uyutup (uyuşturup) kemiğinde kadını yarattığını kiliseye sufle ettirdi.

Oysa dinin bilime karışması bugünde tartışma alanından çıkmış değildir. Daha geçenlerde din ayet dövme yaptırmanın bir günah olduğunu bunun ""Tanrı'nın yarattığını beğenmeyip, değiştirmek olduğunu"" söylüyordu. Oysa yüzyıllardır insanlar Tanrı'nın yarattığını beğenmeyip düzeltmek için diyanetin görmezlik müsamahasıyla sünnet oluyorlardı!

Bilim, toplum yaşamının; din halk yaşamının; yani iki ayrı alanın iki ayrı görünümüdür. Toplum olmasa bilim asla olamazdı. Halk yaşamı topluma getirilmediği sürece mesele olmayacaktı. Başlangıcın yaşamında toplum ve halk oluşumu aynı sürecin içinde birbirine ilişkilendirilip ayrılan iki alan olarak belirmeye başlamıştı. Ancak rönesanstan sonra toplum laikleşerek halk alanın öznelliklerini halkın kendisine bıraktı. Bu bir büyük bir aydınlanma idi. Çocuklar karanlıkta olsa da.

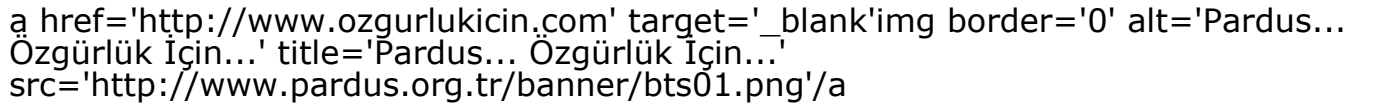
Tarihin reformcuları Luther ve Calvin buna karşın bilimin de en azılı yobaz düşmanı

olabiliydular. Luter Kopernikus'u karşısına alıp demediği hakareti sözü, bırakmıyordu. Ha keza Calvin de öyle. Dünya ve Güneş'in nasıl çakılı halde durduğunu söylüyorlardı. Luter Güneşin olduğu yerde durduğunu, Calvin de Dünya'nın olduğu yerde durduğunu söylüyordu ve diyorlardı ki: "Kopernik'in yetkesini, kim Ruhulküdü'sün yetkisi üstüne koyabilir? "" Dünya Güneş etrafında dairesel yörüngede dönüyor diyordu Kopernikus.

Oysa Dünya'nın döndüğünü M.Ö 3. yüzyılda (2300sene önce) yaşayan Samos'lu Aristharkos savunuyordu. Çeşitli gözlemler geliştirmişti. Aristharkos'tan kısa bir süre sonra yaşayacak olan Eratosthanes Dünya boyutlarının nasıl ölçüleceğini bulmuştu.

M.Ö. 130 yılında, Ptolemaius (Batlamyus) Aristharkos'un görüşünü reddetti. Ve o günün hâkim görüşü olan Batlamyusun düşüncesi de kendisinden sonra gelen dinlerinde felsefesi olacaktı. Artık Dünya'ya Ptolemaius'un görüşü egemen olacaktı, ta ki Kopernikus'a dek. Peşinde Kepler elips yörüngede Dünya'nın güneş etrafında diğer gezegenlerle döndüğünü söylüyordu. Batlamyus'un teorisini çürüten bilim, Batlamyus'u ilahi bilgi diye temel alan İncil ve kiliseyi de ister istemez kendiliğinden hedefe almış oluyordu. Kilise kendi kamburunu kendi üslenmişti.

Sürecek

[a href='http://www.ozgurlukicin.com' target='_blank'](http://www.ozgurlukicin.com) [img border='0' alt='Pardus... Özgürlük İçin...' title='Pardus... Özgürlük İçin...' src='http://www.pardus.org.tr/banner/bts01.png'/a](http://www.pardus.org.tr/banner/bts01.png)

Bayram Kaya

Düşünce Devinimindeki Mutluluklar 22

Yoksul bir matematikçi bir babanın çocuğu olan Galileo Galilei'yi, fakirlik illeti korkusu ile babası oğlundan; Dünya'da matematiğin varlığını, Galile'den gizlemeyi başarmıştı.

Ne var ki 19 yaşında iken bir rastlantı sonucu geometri dersi dinler. Hayran olur. Hanya'yı Konya'yı anlar. Cenneti yasağa tercihen, yasak meyvenin çekiciliğine kapılır.

Eylemsizlik ve ivme kuramının peşine, havsız bir ortamda ağır ve hafif cisimlerin aynı hızla düşeceğini söylemişti. Ama bunlar başını derde sokacak türden değildi. Daha doğrusu dinin de bilmeyip, hiç söz söyleyemediği alandı bunlar.

Başını derde sokan asıl konu, geliştirdiği teleskoptu. Ayın yüzeyi dağlıktır dedi. Hoppala sırası mıydı şimdi! Venüs'te ayın safhaları gibi biçim değiştirir diyordu. Bak hele zındığa! Dehşet saçmıştı. Daha da korkuncu kusursuz yaratılmışlığın abidesi Güneş'te lekeler var diyordu. Bu açıkça Tanrı'nın yarattıklarının lekesiz ve pürüzsüz olmadığını söylemekti. Vay zındık vay!

Olan şuydu; kilise din diye Batlamyuscu ilk çağ anlayışını yaygın ortalama kanaatini sırtlayıp, ilahi patentle mühürleyip, halkla şekillenip bilinçlendirmişti! Kolay değildi 1650 yılın hıncı vardı. Deşifre olan salt yanılmazlık hırçınlaşıyordu.

Bu söylem Üniversitelerce kesinlikle yasaklandı. Geometri şeytan işi sayıldı. Geometri yapan da, öldürülmesi gereken şeytandı.

Kilisede iç şüphelerine düşmüş kendi kendine sorular soruyor karşılık cevapları üretmeyi de gözden ırak etmiyordu. Başka gezegenler varsa, orada oturanlar da Nuh'un soyundan mıydı acaba? İsa'nın bağışlamasına nail olacaklar mıydı? Kilise için çetin sorulardı bunlar.

Pabuç pahalıydı. Kendide teleskopta kusursuz olmayan nurlara, nurların yüzeyine bakmışta tövbe estağfurullah çekmişti.

Artık bol keseden atıp tutamıyorlardı. Daha sözlerinin sonuna noktayı koyamadan, bir başka gelişme onların söyleminin tam tersini belirterek, yalancı çıkarıyordu. Halkın kiliseye karşı inancı zayıflar olmuştu. Bir şeyler yapılmalı, imanı kurtarmalıydılar! Maazallah iman bir giderse...

Galileo engizisyona teslim edilmeli idi. 26 Şubat 1616 günü yargıçların önüne çıkarıldı. 1600 yılında kitapları ile yakılan Giardano Bruno'nun diri diri yakılması üzerinde 16 yıl geçmişti. Kopernikus'cu görüşü benimsemeyip yaymayacağına ilişkin söz verip salındı. Dünya dönüyor diyen kitaplar yasaklandı ve yakıldı.

Galileo Floransa'ya çekildi. Arkadaşı 8. Urbino; 1623 yılında papa olunca bir cesaret geldi. İki büyük yer sistemini yazmaya başladı. Bilim dünyası sevinirken kilise çılgına döndü. Tekrar Roma engizisyonuna çıkarılır. Yine sözlerini geri alır

Ama kilise bu kez tedbirli davranır. 3 yıl boyunca her hafta halk önünde bir kere pişmanlık (nedamet) Mezmurlarını okuması koşulu ile ve ilk uygulamasını halk önünde okuyarak yaptıktan sonra kısıtlı salıverildi. ""Dünya dönüyor demek sapıklıktır"" dedirtilip kilise övdürülecekti. Artık gözaltında bir ömür. Arkadaşları ve akrabaları ile görüşemiyordu. 1642 yılında 5 yıldır kör olduğu bir sırada, yaşamı noktalanacaktı.

Bilimle kilisenin (dinlerin) çatışma tarihi, bu öğretilerin (kilisenin) yanlışlığını, bir zamanların var olan ilişkilerinin, şimdilerde, yanlışlara düşürdüğünü açık açık

göstermektedir. Giardano Bruno ve Galileo, Flade gibi onbinlerce cesur yürek, erdemli insanlara, işkence ve öldürme işlemi uygulamasıyla daha baştan bize; kilisenin (dinlerin) doğru olan her şeyi bilmediklerini anlatmış oluyordu.

Tarih göstermemiştir ki hiçbir bilim adamı Hiçbir din adamına, bırakın işkence edilip öldürülmelerini, en ufak bir üzünçlerine bile sebep olmamışlardır. Böyle Bir şey olsa idi bu açıkça bilim adamının düşüncelerinin doğma olduğunu gösterir idi. Doğma, yakar yıkar öldürür. Bu tutumunu haklılığın bir galibiyeti sayan zavallılıktır. Ruhbanların bu şiddet ve dalaletleri kendi cahillik ve asalaklık bilmezliklerinin sömürü ilişkilerinin meydana çıkarılmasıdır.

Günümüzdeki şiddet bilimselliğin değil, ekonomik siyasi ve inançsal yapılar başarısızlıkların cebiridir. Hiçbir bilimsellik suyun H2O olduğuna inanmanızı zorlamaz, ilgisi bile değildir. Bu tavır bilinçli olanın, ben insanlığımı üreterek oluşturuyorum, insanlık mazinin ürünüyüm, diyebilecek yetkinliğin bir aşaması sorunudur. Değilse tehdit şantaj ve afakî bir ödüle havale ile suyun bu, hidrojen oksijen terkbine inanırsanız, kurtulursunuz cennetliksiniz, değilse hapy yutan bir kâfir cehennemliksiniz demez. Ya da bu bilgiye karşı oluşla, toplumda dışlanırsınız demez. Bunlar haksızlığın ve yanlış olanın metot ve donanımdır.

Saltın olmadığı gösterilmişti. Yani mutlak doğrular yoktu. Doğrular yer zaman bağıntılı ilişkisel izafi yaklaşıklıktı. Doğru olan yeniler, daima eskiden çıkarı olanları huzursuz etmiştir. Örneğin protestanlar¹. Elisabhet döneminde Cuma günü oruç tutmanın gerekli olmadığını söyleyince, çağın balıkçılarını ayaklandırmıştı.

Bu şu demektir salt yoksa izafi olan şimdiki doğrular için tanıdığımız tutumlama yaygınlaşma özgürlüğü, aynı şekilde de, yanlışlara tanıdığımız bir özgürlük olacaktır. Çünkü bilginin izafiliği zamanla ikmal edilen ilişki düzeni, sosyalite de onu akim ve atıl kılacaktır. Evren insanoğlunun düşündüğü tabulara cevaz vermiyordu.

Aydın düşünce özgürlüğüne bugün yapılan tehdit Giardano Bruno (1600) ya yapılan uygulamaların döneminden kat be kat fazladır. Aydınlarla baskı en çokta hükümetlerden gelmektedir. Kiliselerin kutsal tabusal dokunulmaz baskı kıyafetine bugün, hükümetler bürünmüştür. Aydınlanmaya Dünya'nın her yerinde, çeşitli gelişmelerle dinden ziyade bugün hükümetler karşı olmaktadır. Ama toplum daima ve her koşulda, Kopernikus, Galileo, Bruno ve Darwin'ini yetiştirecektir. On bin yıllık dokunulmaz tabulardan, kutsallıklardan geriye bir şey kalmamıştır. Ama evirilen evren, dönmeye devam ediyor.

Avrupa kendisi ile bin bir gözyaşı pahasına hesaplaşmayı başarmış bir kült ve eviriliştir. Hiçbir farklı kült olmasın ki, kendisi ile hesaplaşmadan, aynaya bakıp; görüntüsünü düzeltmeden, gidebileceği bir yer yoktur. Sürünüp sömürülmeden maada... BİTTİ

29.01.2009

Kaynaklar

- 1- Dine Karşı Düşüncenin Tarihi Albert Bayet
- 2- Bilim ve Din Bertrand Russell
- 3- Düşünce Tarihi Orhan Hançerlioğlu

src='http://www.pardus.org.tr/banner/bts01.png'/a

Bayram Kaya

Düşünme Kısır Döngüleri

Bu ülkede diniyle imanıyla, düşüncesiyle, yurttaşlığıyla olup ta; kafanızın tasının atmaması olası değildir. Kavram ve anlatım kargaşası, cahilin işi olmaktan çıkıp; çoğu akademik çevrelerin ve konu uzmanı olmayan kişilerin bir şiarı olmuştur.

Bunun aksi olan durumda; akademisyen veya konu uzmanı olurla kanaat önderi dahi olamayan bu kişilerin bilme şiarı da; cahiller içinde her şeyi yerli yerinde kullanmakla yer değişen düşünce ve yetiler olsalardı; aslında bu hal, toplumun büyük bir kazancı olurdu hani.

Heyhat böyle olmayınca; kimi kariyerli kişilerimiz, cehaleti olanların elindeki tek oyuncakları olan cehaletliği almaları yüzünden, cehaletiler; oyuncağı ehillere kaptırmaları nedeniyledir ki bu bilmezlikler; işsiz ve sukut kaldılar.

Bir bilim adamı(!) akademisyen, hacın özelliğini güzelliğini anlatmakla kalsa iyiydi. Hızını alamayıp yeryüzünde sınıfsız lığı ve eşitliği ilk ortaya koymanın ve uygulamanın onur payesini islam taşır oluşla; bu konunun bayraktarlığını hac ibadeti yapmaktadır demeseydi, anlatılanları paşa paşa dinliyorduk.

Ama bu kabil kimi kişiler ortaya illa ki bir zekâ pırıltısı koyacaklardı! Günün çok kez yükselen değer anlatımları, sınıfsız toplum olmak ve eşitlik gibi düş gücünüz olan anlamalar; size göre içini dolduracağınız bir kavramdılar.

Efendim, hac; "efendi ve kölenin olmadığı, hacda herkes ihram giydiğinden dem sınıfsız lığın ve eşitliğin olduğu bir yaşanma oluşla; sınıfsız toplumun ve eşitliğin öncüsü, öncülü ve ilham kaynağı imiş"! ! !

Bilmezi ve uykucu anlamaya, ne kadar güzel gelen ve büyüleyici bir söyleyiştir değil mi? Hele bunu söyleyen akademisyenin buluşunaysa, hiç diyecek yoktu doğrusu.

Maşallah bir bilmezlik; iyi bir sıfat ile yan yana gelince bu kadar olur hani! Bu söylem, en az üç sakat düşüncesizliği ve basit tarihi oluşmanın tarihsel bilinçten yoksunluğudur. Bilmezlikle bilir gibi kitlelere hitap etmenin sorumsuzluğunu ve vebalini (günahını) taşımaktadır.

Dinler hiçbir zaman sınıfsızlığın ve eşitliğin sağlayıcı olmamış, olamamıştırlarda. Dinlerin esasen işlevleri de bu değildir. Bu nedenle dinler zekat, sadaka, yoksula yardım, kurban gibi bakış açıları ile sürece başka boyut katmışlardır.

Eğer hac ibadeti bir eşitlik ve sınıfsızlık yaratan durumsa ve bunun bulucusu ilahi din oluşla semavi dinlerse bu söylem sizi âlim yapmaz aksine sınıfta bırakır. Tarihin bir kronolojisi vardır. Bu kronoloji içinde anlatılan olaylar, bırakın semavi din olmayı; henüz din dahi değil iken totemizmin bir evrimiydi. Totemi evrimci gelişme sürecinin bir aşaması olan politeistlik dönemde; şöyle ilahiler de vardı:

Babil Kötü Gün ilahisinden Alıntı

"Nimetlerin düzenleyen efendisi
Halkın Ra-Ba'sı kötü günde
Ateşte kızartılan et yemeyecek,
Elbisesini değiştirmeyecek
Beyaz elbise giymeyecek
Tanrıya adak sunmayacak

Kral atlı arabasına binmeyecek,
Efendi kölesi ile yürüyecek
Bağırarak konuşmayacak,
Müneccim kutsal mekânda beddua etmeyecek.
Hekim hastasına el sürmeyecek.
Bir kötülük dilemek ve yapmak yaşaktır.
Gece olunca, kral, tanrılara, dilediği kadar adak sunacak.”

Burada görülmektedir ki eşitsizliği yaratan kurban kesip kesememe alenen değil de o günde gece kimse yokken kralın (efendinin) bir tasarrufu oluşla belirirken gündüz de herkesle eşittir. Köle efendi yan yana yürümeyle, eşitsizlik ve sınıf farkı ortada kalmaktadır vs.

Bunlar, eşitsiz sınıfsız bir toplum yaratmanın ifadesi olmaktan çok; ittifakı olmanın, millet olmanın, sistematik dini anlayışla evirilen düşüncenin ara basamak resmigeçitlerinin emaresi oluşlarla; toplumsal düzenlenmelerin ortaya konan gelenekti göreneğin ritüel eşmesidirler.

İkinci olacakla; sınıflı sosyo toplumun başlangıcı üretim ilişkileri ile başlayan ideolojilerle ortaya konmuş bir uygulamadır ki, mal edinme; köle edinme süreçleri ile başlayan bir eşitsizliktir. Yani eşitsizlik ve sınıflı toplum bir üretim ilişki tipi olur, mülkiyetçi ilişkilerin ortaya koyduğu bir belirlenmedir.

Hac olayı mülkiyet ilişkilerinin ve üretim ilişkilerinin giriştiği bir ortam mı ki eşitlik sağlayıp, sınıfsızlığı ortaya koysundu? Üstelik bu bağlamda ittifak öncesi totemi sosyal yapılar içinde de eşitsizlik ve sınıf farkları da hiç yoktu.

Şimdi totemizm eşitlikli bir yapı oluşla, sınıfsızlığın bulucusu mudur? Aksine totemizm ego eksenli sosyal dayanışma sağlananlığı ortaya koyuşla; kendi özelliklerini ortaya çıkaran bir süreç ilişkili boyut zaman uzayıdır.

Çünkü totemi sosyal yapıların bu kabil üretim ilişkisi yoktu da totemizm ondan sınıfsızdılar. Değilse totemizmin amaçları ne sınıfsız olmak, ne eşit olmak gibi hiç düşünemeyecekleri bir şey olmalarıyla da böylesi bir gerçekleşme olanaksızdı.

Siz bir askeri eğitim alanında, askeri karavana alanında ve bir askeri koğuş alanı içinde de, toplumsal olmayan bir eşitlikli ve sınıfsız bir yapısınız.

Askerlik, otobüs yolculuğu için bilet ödemesi ve fırında ekmek alan kişilerin bir ekmeğe aynı para ödeme eşitleşmesi ve sınıf farkı yaratmayan açlık duymasına dek talebi aynı şekilde mi değerlendirelim?

Üstelik günlük hac ibadetinden sonra kişiler günlük rezidanslara Kâbe manzaralı otellere dağılıp eşitsizliğin ve sınıflılığın içine dağılacaklardır. Zaten hac eylemi de; birer sınıfsızlık ve eşitlik de değildirler. Eşitsiz sınıflı toplum görüntü ve bilinçaltı yansımalarını rüyada seyrediş gibi hac olayında sanal bir algılamaya ile dile getirir.

O anda hacda ekmek kuyruğu, trafik sorunu kaynaklı eşitsizlik ve sınıf farkı olur durumları da görmeyeceksiniz. Bu sizin ekonomik sorunları hacla çözen ekmek kuyruğunda olmamanın eşitleşmesi ve sınıf farkını ortadan kaldırması oluşla hac ibadetinin kuyruk yaratmamanın öncüsü, bulucusu olma özelliği midir?

Bir otobüse binen insanlar aynı amaç doğrultusunda; aynı uzay ufkunda aynı şartlarla davranırlar. Bu uzay zaman asıl ve sürekli olmayıp, hedefe varana dek böyledir. Otobüs uzayında cebinde simit parası olmayanla; yat, kat alır denli parası olan insan aşağı yukarı sınıfsız oluşla koltuklara oturmak, otobüsün sefa ve cefasını eşit paylaşmak durumundadırlar.

Sınıfsız ve eşitliksiz yapının ana oluşturucusu olan kapitalist toplumlar dahi, eşitsiz kazanırken; görece eşit ve sınıfsız bir durum gibi de harcarlar. Örneğin: yat kat alır insan da bir litre benzin alırken 5 Lira öder. Aylığı olan insan da bir litre benzine aynı parayı öderken sınıf farkı ve eşitsizlik ortadan kalkar.

Otobüse de aynı bilet parasını verirler. Eğer eşitlik ve sınıfsızlık buysa; bu kabil bütün harcamalarda, ibadetlerde bunlar sağlanmış olur.

Ne var ki, tüm harcamalardaki bu sağlanışlar eşitsiz ve sınıfsız olan kapitalist bir bant diyagramında geçerken; iş yine herkese göre eşit harcama olan 400 000 liralık bir arabayı almaya da sıra gelince; zurna zırtlara. Sınıf farkı ve eşitsizlikler kendisini ortaya koyar.

İşte hac da; bir tasarrufun, kimi birikir sağlananlarıyla, inancı yönde olur bir harcanmanın güya eşitliği ve güya sınıfsızlığıdır. Asla eşitlik ve asla sınıfsızlık değildir. Sadece üretim ilişkili ve paylaşım ilişkili bir girişme olmamakla hac olayı asla eşitlik ve sınıfsızlık gibi bir durumu zaten ortaya koyamaz. Orada insanlar öznel ve reel olmayan inanç temelli sanal anlayış üzerinde eşitleşip kardeşirler.

Oysa sınıflı ve eşitsiz bir yapının temeli olan toplum, asla ve kata inanç üzerinde eşitleşip rezonansa gelmez. Toplumlar emek üzerinde ve üretim ilişkileri üzeri olan uzmanlıklar vs. düzleminde uzlaşma eşitleşmesi ortaya koyarlarken, paylaşma yapmanın içinde eşitsizleşirler. Sınıf farklarını ortaya koyarlar. Oysa hacda ne kullanım değeri ve değıştirme değeri olur emek vardır. Ne emek ürünü vardır. Ne de bunun paylaşımları vardır ki; eşitleşme sınıfsızlığı ortaya konmuş olsundu.

Hac toplumda kazanılan paranın, bir hizmet karşılığını satın almanın ritüellerini ibadete dönüştüren amaç birliği içindeki insanların edimidir. Aynı hizmete aynı parayı harcayıp, aynı hizmeti alışla; insanların aynı uzay boyutta aynı şekilde davranmasıdır. Yani hac olayı üretimin belirlediği bir senkronize değildir.

Hacın eşit ve sınıfsız yapması denen süreç; hacın hemen akabinde; amaç birliğinin dağılmasından sonra bir eşitliğin bir sınıfsızlığın uygulaması olamayıp, yine birbirine hile, aldatma olurla; ticaretin karaborsanın içine gömülüp; yine aylıkçı, günlükçü, işsizlik vs. denen eşitsiz ve sınıflı yapılarını korur olacaktırlar.

Siz aynı amacın bir satın alma kullanımı olan otobüs uzayında, 8 saat boyunca eşitsiniz. Sizin yolculuk boyu olur 8 saat içinde yapamayacağınız harcamaları, yapabilecek olan diğer kişi de bu süre boyunca harcamalarını yapamaz oluşla sizinle eşitleşip, sınıf farkını ortada kaldıracaktır!

Unutmayınız ki; otobüs uzayı gibi, benzin istasyonu harcama uzayıyla, hacın ibadeti ritüel harcama uzayı gibi eşitlik ve sınıf farkı olmazmış gibi görünen her bir harcama uzayları ve durumlar; gerçek durumlar değildirler.

Üçüncü bir neden belirtelim. Otobüs uzayında da veya benzinlik uzayında da, diğer

varsıl adam o eşitlikti, sınıf farkı olmaz gibi durumun içindeyken dahi, eşit olmayıp; potansiyel olacakla, hem istasyonu hem otobüsü satın alacak güçtedir.

Burada harcamadaki eşitlik sınıfsızlık, aynı gibi oluşla; bir başka eşitsizliktir aslında. Eşit kazanmayanlara eşit harcatırsanız, eşitsiz kazananın sizinle eşit harcaması haksızlığı ile parası çok çok artacaktır. İşte zenginliğin bir diğer katmerli kaynağı da budur.

Siz bin lira kazanıp bin lirayı harcarken; aynı kişi 200 000 lira kazanıp; sizin gibi 1000 lira harcaııp 199 000 lirasını size tahakküm oluşla yansıyacaktır. Bu eşit olma ve sınıfsız olma gibi söylem, çok sakat bilmezce bir söylemdir. Sapla samanı karıştıran bir söylemdir.

Cebinde simit parası olmayan adam istediği kadar otobüste, benzinlikte ve camide varsılla eşit ve sınıfsız diye kendisini avutsun. Bu eşitlik ve sınıf farkının ortadan kalkması bir üretim ilişkili mal edinme ilişkisi değildir. Bu nedenle toplumsal eşitsizlik gibi bu sanal iz azdıran güya eşitlikler; hiç değilse yaşamınız boyunca dahi sürekli olamayacağını, en azından görmelisiniz.

26.10.2012

Bayram Kaya

Düşünmek

Bir âdemi meşrut, kendi dışı şartlarınca
Düşünmek bir engerek sinsiliğince
İcabı hal gereği derinden ve etkin
Bir kurtların sessizliğince akıllı

Beyhude olura kalbi bozmaz denli
Bir kuzuların ardılınca masum
Göze alınmış lığı uğur olunana dek
Bir öke katılımınca ve katalizör

Çiçeğin al rengini bırakmaması denli
Bir insan olurlusunca ilinek
Bir imdadı esaret karşısında
Bir arı kuşu hızında kesikli sürekli

Bir ağaç çiçeklenme since zamanında...
Bir din simsarınca gereksiz direnç ve atıl
Düşünmemek önünde düşünmemek
Yorulmak önünde yorulmak gibi olmamalı

07.10.2012

Yorulmak önünde yorulmak: İnsanın normal çalışma süresi ve normal yürüme eylemi sonrasında bir alışıldık, bilindik olan olması gerekir bir yorulması vardır. Biz antrenmansızlıklar, tembellikler ve atalet sislikti hareketsizlikler, uyusukluklar yüzünden; daha bu normal eylemler süresi başında ve normal eylemler alt sınırları içinde yoruluruz.

Örnek; normal bir insan en düşük 2-3 km içinden sonra yorulmaya başlar ya da yorulur. Ama biz daha yolun ilk 100 metresinde yorulup, yürümeğe karşı isteksizleşip direnç koyuyorsak; bu yorulmak önünde yorulmak olmaktadır.

Düşünmemek önünde düşünmemek: Düşünmenin sizce sınırlı ve bilinemez olan bir yanı vardır. Burası bizden sonraki kuşak için bir içim su gibi bilinmek olurken; bizim için düşünmemek noktası olacaktır. Yani düşünmelerimizin vardığı, bizim için bizle sınırlı ve zorunlu düşünülemez, fikri bulamaz olduğumuz bir kör noktamızdır.

Robert Fulton buğu gücünü hareket enerjisine çevirebilmiştir ama bu günkü teknik kullanım düzeyine getirememiştir. Yani düşünmeyi belli bir erginlik ve kullanım olanaklamaları içine getirdikten sonra ki aşamaları bizlerin bilici ve bulucusu olamamak normal ve olması gereken bir süreç ve kesikli sürekliliktir. Ama biz Robert Fulton vari bir süreçti eyleme daha baştan direnç koyuyorsak, ben buna; düşünmek önünde düşünmemek diyorum.

Bayram Kaya

Düşünsel Oluşum

Bir ak güvercin uçursam,
Kanadında sevgi.
Dünyanın dört bucağına,
Seslensem mesaj versem:
Barışa düşünülse,
Sevgiye çözülsün,
Sorunlar küreselliğe örülsün.
Güvercinime kulak, verilir mi ola?

Tanklar toplar,
Ölüm kusan tüm silahlar.
Fırınların kızgın alevinde
Kalbi ihlâsla.
Pişse mide adına,
Bengaldeş'e Hindistan'a uğradığında.
Böyle güzel, söyle güzel,
Güvercinim.

Sefalet uzak doğuda
Diz boyu ürkü.
Bulunmazlar özlem olmuş,
Dillerinde yarınlara türkü.
Birlikte saplayalım yokluğun,
Çehlin bağına süngü.
Örtelim hemcinslerimize,
Payla şıkça insanlık kürkü.

Afrika'da Ortadoğu'da güneyde,
İnsanlığa,
Güvene dursun inanç, her yerde.
İnsanlık değerleri de yitmesin,
Bu yerlerde.
Kendilerine kendilerini tanı;
Kralda prenste sensin.
Sen seni yönetemez misin? De,
De güvercinim.

Tüm bunları çekende
Bende oluş durmada.
Görüşte, görmezde olana,
Çehre kara vurmada.
Alışılmışlığından,
Akli selime gerçeğe karşı durmada.
Sonsuzca lığı nerede?
İmparatorluklarda kitabı, aç güvercinim.

Güvercinim kuzeye de var iletim,
Sanma ki kestim:
Aziz Nesin'den götür;
Pırlatan Bal,
Padişah İle Tahtakurusu,

Padişaha Giren kazık.
Sonra olmasın bunların birinden,
Diğetine yazık.
Gün gelecek kurtuluşun
Yâda batışın olacak,
Azıcık azıcık.

Sis aralanmada,
Gerçek dimdik.
Demeyin niçin?
Bir prens geliyor
Geçmişten,
Kaf-ı Küf Dağının
Ardından,
Şanmayın masal.
İnsanlık bilinci,
Evrensel bilinç
Hükümrancılık için.

(12.08.1992)

*Küresellik diğerk bazı şiirlerimde de söylenmede. İçeriği, eğemen güçlerce doldurulan, yeni dünya düzeni dayatması anlamında değildir. Benzer şartları paylaşan, sesiz ve mazlum kitlelerin kurtuluşunu veya sıra dışı, lokal, bize uzak görülen olayların, yerelden genele, sahiplenmesi anlamındadır. Sondan ikinci dizek, hikayeye atfen, dönüşlülüğü ve bu bilinç-ya da bilinçsizlik, durumunu belirtiyor.

Bayram Kaya

Düşününce

Düşününce.
Kurgusunda ürkünce,
Sürüm sürüm sürülür.
Sürgünde de sürgünce,
düşünce.

Tersliğinden belli.
Sanır kalıcılığı temelli.
Bindiği dalı keser,
anlar düşünce.

Anlamağı duymaz
İrrealitede umutları.
Bir çeşit doyum belkide.
Düşünde, düşünce.

Azimdir, öfkedir.
Sıkıntıları uğraşları.
Tattır, belki yüzüzlük.
Peşine düşünce.

Ufalır küçülür.
Yapılanların utancı.
İkilemli belli olmaz;
İçine düşünce.

Öz biçime, biçim öze,
Dönüşlü henüz kuram.
Kararlılık oluyor,
Yola düşünce.

Pek canlı duru.
Güncel gündem olayı.
Yaman vurur dışlanma;
Gözden düşünce.

Dün dündür, gün bugün.
Zar yırtılır, kıvırtır;
Neşe olur, kuşku durur,
Hatırlamalar.
Akla düşünce.

Çağında eyyamlı, ya da akılcı.
Saklıya ise yapıncı.
Sigortadır yaptıkları,
Elden ayaktan düşünce.

Zaman seçer, süre geçer.
Şartlar biter, koşullar yeter.
Sevineni var, yerineni kar,
Erkten düşünce.

Piramit'tir, Süleymaniye'dir.
Yer çekeyidir, bağıntılılıktır.
Para pul olmaz,
Yere düşünce.

Doğrudur, yanlıştır veya saçma.
Amaç, doğum sancılarına yol açma.
Gerçekliktir ya da siyasal uzlaşma,
Sözler karşılıklı düşünce.

07.04.1992

Bayram Kaya

Düşünürken Düşünememek mi? 01

Bazen öyle sözler duyarız ki ağızımız açık kalır. Hayran olmamak olası değildir. Aslında bu tür düşünme ve anlama şekilleri bir hiçtir. Çoğu yazar ve düşünme adamları bu yanılgıların devinmesi ile bizlere çok değerli bir düşünce insanı gibi görünen, yanılsatıcı rol modellerdir. Aslında yaşamın ilk anlarından beri bizler, böyle anlama, anlaşılmalara bir iyice yatkınlaştırılmışızdır. Mantık işleyişimiz böyle çalışır.

Bu tür yanıltıcı maymuncuk düşündürmelerle, verili kanalla, çok iyi iletişebiliriz. Ancak süreçler içindeki olgulaşmaları anlamakta ve cevaplar üretir olmakta, tamamen yetersiz kalırız. Bu yüzden analizleri güzel olur ama verimsiz ve başarısız kalırlar. Yine bu verimsiz kalışları nedeniyle toplumlar hep kurtarıcılar bekler. Ya; "Yetiş ya Muhammed, bozuldu zaman" deriz. Ya da; "Sarı saçlım, mavi gözlüm, bir daha gel, gel Samsun'dan" deriz.

Bir toplumun değerlerini yâd etmesin de, bunları anar olmasın da, yanlış ve ters gider bir şey yoktur. Oysa bunlar halkın inanç belleğidirler. Bunlar, belli şartların ürünüdürler. Her şartlar, kendi ürününü, kendisine özgü biçimini de ortaya koyar. Değilse doğa ya da toplumsal işleyişler, bir kes ürettiği ürünü her zaman ve her zemin koşulunda, her derde devadır diyerekten, tekrar tekrar uygulamaya koymaz. Süreç, hep aynı yol araçlarıyla sorunlarını çözmeye çalışmamıştır. Süreçler böylesi bir gündemi de hiç önlerine koymamıştır. Hep farklı önderli sorun çözücülerle yoluna devam etmiştir. Ve kendi zaman zemin devinmesini sürdürmüştür.

Yanlış olan, kendi sorunlarımızı yaratan biz iken, sorunların anlaşılıp çözülmesini kurtarıcılara havale eden de biziz. Kusur bu. Her sorunu, sanki böylesi kurtarıcılarla çözülmesi gereken bir vacibi vücutluk gibi düşünürüz. Ve her sıkışmalarımızda sanki bir kurtarıcı çıkacakmış gibi algılar içinde oluşumuzu, bir işleyişmiş gibi şiar edinir olmamız yanıltıcıdır. Böyle bir beklenti içinde olmamız halinde artık bizim sorumluluklarımız sanki yok gibidir. Bu mantığa göre bizler sıkışacağız, birileri de gelecek; başlarının, gözlerinin sadakası için bizi kurtaracaklar. Saçma tutum olan budur. Bu böyle olsaydı, şimdi olmayan birçok toplum yaşıyor olacaktı.

Ki, bu türden yamultulmuş, çarpıtılmış; işin kendi doğal aslına göre, fantezileştirilmiş maymuncuk işlevli anlama ve bilmelerle toplumsal sorunlara, boşu boşuna cevaplar getirmeye çalışırız. Maymuncuk işlevli algılarla çok iyi anlamalar yaparız da, işin özüne (mahiyetine) ilişkin işleyişleri hiç bilmeyiz. Ya da bu esaslar üzerinde düşünme devinimleri geliştiremeyiz. Bu esasları anlamada çok çok zorlanırız. Hatta bu türden köktenci ortaya konuluşları tu kaka ederiz.

Her olay, kendi köktenci düşünme alanındaki nicelenişlerle ilişkilendirirler, süreçleşirler. Söz gelimi bir trafikteki seyrediş olguları, trafiğin kendi güzergâhında, kendi zaman zemin ilişkilendirme alan koşullarında devrilir, kaza yapar, ikiye ayrılır, rotu çıkar, tekeri fırlar vs. Değilse araba: "Kaza yapmak ibadettir" gibi maymuncuk işlevli devinmelerle olay ve olgular oluşturmazlar.

Ama siz bir teker fırlamasını iyi somun sıkıştırılmamasından ya da iyi somun sıkıştırılması yapılmış ama süreç içinde gevşeye bilir olacağı öngörüsü ile rutin kontrollerinizi yapmamış olabileceğinizin hatasız sorumluluğunu, kulağınıza küpe edinebilirsiniz. Ya da teknik olarak somun, saplama kırılmalarının olası durumuna göre davranış geliştirmiş olmamanın katlanmasını, bilinç ediniyor olmalısınız.

Şimdi, bu kadar girişten sonra, birkaç çok büyük yanılgılar taşıyan cümlelerin eleştirisine döneyim. Bu tür cümleler, kendisi ile alakasız ama çağrışımlı olan manidar

anlatımlar üzerin oturtulmuştur. Yanıltıcı olurlar. İnsanlarda ters düşünce vurumlar var eder. Sosyal ve toplumsal çıkılmazlıkları biriktiren söylemlerdir. Oturtuldukları temel anlayış, kendisiyle temel ana konu esası içinde değildir. Ama ana konunun kıyı ve köşesinde ancak olabilen; yanılısamacı, maymuncuk işlevli, düşünmelerden birkaç örneği inceleyelim.

En bayıldığım ve eminim duyan herkesin de çok beğeneceği, hatta üzerinde uzun uzun anlamlar geliştireceği bir yanılısamalı maymuncuk işlevli düşünme söz de; "demokrasi adaletin temelidir" aforizmasıdır. Tabii ki siz de ne var bunda canım, ne kadar doğru bir söz diyorsunuzdur! Geçenlerde bir ceza savcısı, yazar, televizyonda bu ve bu gibi sözleri ballandıra ballandıra uç uca ekleyerek ne kadar sofistike oluşla, bilmem kaçını kesin icraatını yapıyordu!

Sırf duyulan sözler, sizin kafanızdaki güzel çağrışımları su yüzeyine çıkarıyor olması ile mantıksal doğru ve ilişkin doğru, olamazlar. Toplum içinde demokrasiden referansla, adalet geliştirilemez mi? Elbette geliştirilir. Ama bu bizim suizannımızdır. Soyut düşünmelerin olayları ters yüz edebilme yeteneğidir. Yani reel hayal bulanıklığınızdır. Bu tür ifade şekilleri tıpkı; "beyin zekânın temelidir" demekle eşdeğer anlamlılıktır. Tam bir kör bilmezliktir. Ya da olgu ve olayların tarihsel sahne alışlarındaki belirli sırasını karıştırmaktır. Temelin üzerinde olanı (çatıyı) , temel yapma karıştırmamızın vehmidir.

Beyin zekânın oluşturucusu değildir. Zekâ ve diğer işlev durumlar beyni ortaya koymuşlardır. Doğada beyinsiz zekâlar vardır. Zekânın en basit anlaşılır şekli DNA'lar düzlemindeki var oluşların etkime ve girişirmeleridir. Sırf DNA'dan (beyinsiz olarak) oluşmuş bireyler, beynimizi durduracak denli zekice bir işlevleşmeyle milyarlarca yıldır yaşamını sürdürmektedirler. Hatta kendilik olgunlaşmayla hiç ölüp dünyaya ceset bile bırakmazlar. Tüm viral süreçler de, asıl zekânın (Uyumlaşmanın) belirmesidir.

Yani demek istemem şudur. Tarih sahnesinde ve evrimsel oluşma süreç aşamasında zekâ, beyinden öncedir. Çeşitli işlev zekâ entegrasyonları ilişkilmesi ile beyin, ana kumanda hüviyetine bürünerek işlevleşmesini ortaya koymuştur. Yani beyin zekâ temeli üzerindedir. Yol böyle alınmış süreç bu kaideye göre işler. Akılınızla, soyutlama gücünüzle, siz bunu ters yüz edebilirsiniz. Yani beyni temele kor, üzerine de zekâyı oturtursunuz.

Ama kendi bilmelerinizi doğaya uyguladığınızda, bunun böyle işlemediğini acı acı görürsünüz. Değilse beyin, zekâyı temel olan bir olgu değildir. Bundan ötürüdür ki süreçler için de beyin zekânın temeline oturamaz. Başlangıçta beyin, zekâyı yol aldırılmamıştır. Beynin hacmi, zekâ entegrasyon birliklerinin ve diğer girişmelerin, ilişkilmesi olan, seçme ayıklama ilkesel oluşabilmesiyledir. Entegrasyon beyni giriftleştirirken, giriftlikler işlevi, işlev gen kılar. Beyin de artık süreçte çok etkindir. Çatı bir kez ortaya çıkınca temelle ilişkilmesi, karşılıklı gelişmek zorundadır. Zekâ girişmesini çekerseniz, beyin çöker.

Sürecek

Bayram Kaya

Düşünürken Düşünememek mi? 02

Beyni çökmüş zekâdan da bir takım yetenek gerilemesi ve körleşmesi olur. Yani zekâyı değil ama bugünkü yaşar olduğumuz öznelliklerin pek çoğunu bulamayacaktık. Beynin çöküşüyle zekânın kazandığı büyük ivme kaybolacaktı. Bu ivmeleyiciden biri olan beynin çabuk girişmesini sağlayan sinaps bağlarla ağ şebekesini sağlar olması ortaya çıkmayacaktı. Sistemin pek çok işlev gen üniter zekâ ağlarıyla haberleşenlik oluşması belki hiç mümkün olmayacaktı. Tarih içindeki zekânın ağır aksak gelişmesi, beyinin sürece girmesi ile ve zekânın beyinle ilişkileşmesiyle, oldukça sürat kat etmiş ve yepyeni bir düzlem kazanmıştır.

Yani sizin çıplak ayağınız, siz farkında olun ya da olmayın, bir ayakkabı türevi korunmayı size bir ihtiyaç olarak ortaya kor. Gide gide bu duyum sizde karşılıklı etkileşimin bir zorunluluğu olarak belirmesiyle içteki biyolojik konumlanma eğilimleşmesini ve ruhsal duygusal kaygı ve tedirginlikleri ortaya çıkarır. Bu bir zorunlu girişmenin sonucu yansılmalardır.

Biyoloji bu ihtiyacın etkisini nasırlaşma ile deri kalınlaşmaları, pul, tırnak gibi tepkisel cevaplarını, eşdeyişle, seçme ayıklama ilkesinin sınama yanılma metotlarını ortaya koyacaktır. Bu tür ağır aksak zekâ belirmeleri, tarihin belli döneminde insanda beyin, gide gide ortaya çıkan işlevleşmesiyle ak madde, boz madde konumlaşma eğilimleşmesinin girişmesi ile bu günkü ayakkabı düzenli zekâsını ortaya koymuştur.

Yani ayakkabı olduğu için ihtiyacınız yoktur. İhtiyacınız olduğu için ayakkabı vardır. İhtiyacınız zorunlu bir iç dış girişmesiyle, etkileşen; etki tepki belirmesidir. Böylece ayağınız ve ayakkabınız etkileşen, sınırlı girişmelerini ortaya koyarlar. Ayakkabıyı oluşturma eğilimi, ilişkin biyolojik düzlem süreçleriyle ve toplumsal düzlemin girişmesi ile giyinişin ortaya çıkması (zekâ) bambaşka bir süreç durumun girişmesiyle olmuştur. Bu da toplumla olmuştur. Toplumla zekâ da, ayakkabı da, ayyuka olmuş bir üretilimdir.

Umarım konuyu temel ve metodik bazda biraz ortaya koyabilmişimdir. Şimdi yukarıdaki aydınımızın düşüncesini, hem de Dünyaca bilinmesine sahip bir düşünce adamından alıntıladiğini söylediği: "Demokrasi adaletin temelidir" sözüne bir kez daha bakalım. Artık bunun " beyin zekânın temelidir" denişi gibi nasıl bir körlük yarattığını görmüş olmamız lazımdır. Muhtemelen görememiş, ya da tam seçimleşememiş olabiliriz. Ve ya gördüklerimizle, yazarın demek istediği benzeşir mi denebilir.

Adalet duygusu, tarihi süreç içinde demokrasi anlayışından çok çok öncedir. Nasıl beyin yeryüzünde esamesi okunmazken zekâ vardı ise, işte demokrasinin de sosyal birlikler ve toplumsal düzlemler için de esamesi okunmaz iken, sosyal ve toplumsal düzlemler adalet duygularını ağır ağır oluşturmuşlardı. İlk önce toplumsal süreçte ve insanlığın sosyal (yaşam-yaşantısal takibi- takip eder olan) birlik dönem ve düzlemleri döneminde adalet anlayışları hem oluşuyordu hem de az biraz oluşmalarla zaten vardı.

Su içine girdiği kabın şeklini alır. Demokrasi de su gibi, adaletin şeklini alır. Nasıl kap suyun şekline göre değişmez, yine suyun şekline göre devinme biçimlerini ortaya koyamazsa, adalet de tıpkı su gibi demokrasinin temel sayıldığı yerlerde, demokrasi üzerinde değişmez, devinim şekilleri ortaya koyamazdır.

Oysa demokrasi şunun şurasında M.Ö 1000'li yıllarda, kimi yerlerde ortaya çıkmıştı. Ama yeryüzünde büyük çoğunluğun haberinin de olmadığı, bir sonradan oluşturulmuş evrimsel anlayış gelişmesidir de demokrasi. Daha açığını söyleyeyim: "demokrasi adalet anlayışının bir belirme ve uygulanma biçimidir." Toplumsal üretim ilişkiniz değişince demokrasi anlayışınız da, adalet oluşturmalarınız da değişecektir. Yani adalet

demokrasi üzerinde devinmezdir. Aksine demokrasiler adalet üzerinde devinirler. Demokrasiler patirik değişkenlikte bir adalet sisteminin iç işleyiş aracıdır.

Şimdi siz: "Demokrasi adaletin temelidir" gibi bir anlayışı ele alırsanız devinmeniz farklı ve bım başka olacaktır. Gerçeği ters yüz etmiş soyutlukta, neyin ne olduğu bilinmeyen, her şeyin abur cubur edildiği halksal ve toplumsal kargaşaların, ümitsizliklerin, yukarıda belirtilen kurtarıcı beklentilerinin ortaya çıktığı bulanık bir ortam belirtir.

Hiçbir çözüm oluşamaz. Oluşan zorlama çözümler kangrene dönüşür. Bu mantık elmayı meyvenin kendisi yaparak, meyve tanımını sınırlamak meyvenin anlamını elmanın özelliğine çökertmekle sınırlamak gibi akıl dışılıktır. Oysa elma özelliğinde olmayan ama nice farklı özellikleri olan armut, karpuz, muz gibi birçok meyve tür çeşitlilikleri vardır. Ki meyvenin anlamı bunların toplamından da fazladır.

İşte adalette böyle meyve ulamı gibidir. Yer zaman bağıntılı ve bir türden olmayan birçok demokrasi belirtilerinin görünüp kaybolduğu bir adalet gerçekleştirmelerinin zenginlik deneyimleridirler. Adalet kavramının kendisi ikmal edilmiş, sınırlılıkları belli bir ulam olmayıp, yer zaman bağıntılıklı geliştirilen içi oluşturulan, bir çekimleniş olumlamalar alanıdır. Adalet böyledir.

Adalet kavramının içinde, her biri; bir demokrasinin kendisi olmayan (meyve işlemi içinde her biri elma olmayan niceler gibi) , niceler vardır. Bunlar demokrasi gibi kullanılır bir amaç araçlaşmasıdır ama demokrasi olmazlar. Demokrasi bir hukuk sistemi içinde kesikli, sürekli, fren sistemleri ile gerçekleşen sağlayışlı değişkenler olmak zorundadır. Demokrasiden farklı devinme özelliklerinde olan türlüce adalet anlayışları vardır. Söz gelimi kurumların işleyişleri gibidirler.

Kurumların işleyişi hiçbir zaman demokratça değildir. En belirgin uç örneği askeri kurum ve emniyet kurum örgütleri demokratik yapı ile devinmezler ama muazzam bir başarı ve güvenlik, düzenlilik yapıları ortaya çıkarırlar. Demokratik olmayan bu girişmeler olmasa, demokrasinizi neyin üzerine, nasıl inşa ederiniz? .Demokratik devinme hareketi ile güvenliğinizi sağlayamazsınız.

Sürecek

Bayram Kaya

Düşünürken Düşünememek mi? 03

"Demokrasi adaletin temelidir" sözü içindeki bir paradoksta (yanılgı ve çelişki de) demokrasi anlayışınızı, her düzey ve düzlemde geçerli olan, bulunmaz bir Hint kumaşı sayma, yanılısma ve maymuncuk işlev anlayışıdır. Oysa yaşamın içinde siz her zaman yeni bir meyve türünü tanırırsınız. Yeni bir meyve türünü bilir olursunuzdur. İşte adalet anlayışı da; böylesi bir süreçlerle daima oluşan, yeni yol kullanım araçlarıyla, adalet gerçekleşmesi içinde sağlanan bir çekimleniş alanıdır. Ve içindekiler zaman ve zemine göre değişken, bugünkü demokrasi olmayan; birçok yeni uygulamaların araçsal oldurulmuşları alanıdır.

Hâlbuki yukarıdaki tespitlerim gibi: "demokrasi, adalet anlayışının bir belirme ve uygulanma biçimidir". "Demokrasi, adaletin gerçekleşir oluşundaki sağlanışlardan her hangi bir araçlaşmadır." Böylesi bir anlayışla demokrasileri, üretilen her bir çarenin belirimi olduğunu bilmeliyiz. Ve demokrasiyi adalet gibi kök işlevli bir sistem üzerinde devindirebiliriz. Sistemlerin demokrat olma gibi zorunlulukları yoktur. Sistemin insan yanı toplumun bu yansımasını görür buna uygun kalmak kaydı ile kendi sağlanışlarında adalet içinde demokratik belirimler ortaya koyabiliriz.

Demokrasi adalet devinme sistemi içindeki reel bazlı, kendi zaman zemin devinmeleri alanı içinde hareket ettiğini bilmeliyiz. Demokrasiyi adaletin içinde, adaletle karşılıklı etkileşmeli gelişen zamanla nesnel koşullarının değişmesiyle kendisi de değişen araçsal bir uygulama anlayışı olarak görmeliyiz.

Böylece, aracın kendisi sürekli amaç olmamış olur. Amaç sürekli. Araçsa; kullanım alanı sınırlıdır, adalet içinde çokçadır, kısa erimlidir, bir amaç gerçekleşmesidir. Amaç (adalet) her aşamadaki bir ufuk belirmesi olunca, araç (demokrasi) her amacınızın (adaletinizin) gerçekleşmesi için yeterli olamazlar. Hatta tümünden işlevsizleşirler. Değişirler. Siz ekşi meyve yiyecekken, sırf meyvedendir diyerek, muza yönelmeniz, nasıl ekşi yeme karşılanmanızı sağlayan çözüm olmazsa; yine sırf oy kullanmak da demokrasidir diyerek halkın sırtına basarak haksız politikalar yapılması da demokrasiyi sağlamaz. Mademki demokrasidir, demokraside halk istiyor diye her türden girişme ve abur cuburluklar adalet değildir.

Adalet olmadığı şuradan da belirecektir ki, kokuşmuşluk memnuniyetsizlik bir süre sonra halkın sesiz konuşmasını ve kurtarıcı beklentisini doğuracaktır. "Demokrasi içinde çareler tükenmez" denmesinin aksine halk, "beklentiler oluşturmakla çareyi demokrasi dışında arar olacaktır. Çünkü İsa'yı, Musa'yı kurtarıcı olarak bekler olmak, demokrasinin içinde değildirler.

Halk her şeydir denişle iş, en banal şekilde sulandırılmış olur. Çünkü halk, adalet değildir. Ya da halk adaletin kendisi değildir. Adalet halktan değil, bir ilişkilenişin devinme ve düzenleme ilişkisinden çıkmıştır (yansımıştır) . Halk adaletin sağlanmasını gerçekleyecek uygulamaların yürütücüsünü seçer. Değilse halkın seçimleri adaletin kendisi değildir. Halk seçimle adaleti seçmiş olamaz. Seçim ise, demokratik katılımcı olmanın çarelerinden birisidir. Bu demokrasinin ne kadar hakkaniyetli olduğu da tartışılmalıdır. Demokrasi ve adalet üretiminizin paylaşılan sağlanışları sürecinde belirir. Bu süreçler seçtiğiniz politikalarca yönlendirilir, bütün olumsuzluklarda buradan kopar.

Yeri gelmişken bir köreltme ve olayı ters yüz etme olan; "demokrasi içinde çareler tükenmez" denilişini burada belirtmeliyim. Bu söz de çok doğru gibi gelen, al benili, hayran kılınacak denli insanı cezbeden bir söyleyiştir. Oysa çok yalan ve tamamen aldatma ve bir absürtlüktür. Yukarıdaki yanılgının devamıdır. Demokrasiyi her şey yapan genelleme sakat mantığından bir çıkarımıdır.

Çarelerin tükenmeyeceği bir gerçektir. Ama bu demokrasi içindeki çare bulmaların tükenmeyeceği anlamına gelmez. Çare demokrasi içinde tükenirdir. Kendisi sınırlı olanın çaresinin sınırsız olacağı düşünülebilir mi? Ama çareler demokrasi dışındakilerin de kullanımı ile birlikte sınırsızdır. Türk toplumunun kendi demokratik işleyiş yapısı içinde, çare olamadığı birçok uygulamaları vardır. Bunlardan bir kısmı, aşsız işsiz kalışınız, ya da adaletsiz kaldığınız kimi çaresizliklerde siz; dış dünyaya yani demokrasi dışına açılarak, çare bulduğunuz bir yaşantılar rutin uygulamalarınızındandır.

Yine sizin, demokrasi sandığınız uygulama bir çaredir diye, götürüle götürüle bir çatışma ve sosyal toplumsal ayrışmaya adaletsizliğe dönerek, kendi çaresizliğini yaratıp; sizin dışınızda, demokrasinin dışında, çare aramaya yöneleceği de bir aşikârlıktır. Görülüyor ki: "demokrasi içinde çareler tükenmez" denmesinin de hiç bir akılcı yanı ve iler tutar yanı yoktur. İnsan beyinlerine bukağı vuran bir körelmedir. Bu tür safdillilikler kendi ayağına kurşun sıkmadır. Monoton tek düzeliktir. Çarelerin tükenmezliği, demokrasi içiyle demokrasi dışının girişmesiyle tükenmezdirler. Bir iç ayaklanmaya karşı bir mafya tehdidine karşı hiçte demokratik olmayan güvenlik örgütlenmeniz huzuru, eşdeyişle demokratik ortamınızın serpileceği alanları ortaya çıkarır.

Her sınırlı olan gibi demokrasinin tüketim alanı içindeki kullanım sınırlarınızda biter olacaktır. Bu yüzden; demokrasinin çareleri tükendiği için çıkmazlara, kavgalara, girişilir. Şimdi birisi de kalkıp efendim demokrasi tam uygulanmadığı içinde kavga çıkıyor olabilir der. Elbette öyle de olur. Ama konu bu değildir. Konumuz, ters yüz edilmiş, yanlış alan devinmeli, genelleştirilmiş, bir demokrasi hurafesidir.

Söz gelimi kendi evimde kendi demokrasim içinde çare bulamadığım bir durumu, demokrasim dışında ararım. Hemen komşumun kendisine özgü ama benim için yaramaz olan demokrasisi içinde, kendi çaresiz durumuma bir çare bulu veririm, sorunumu çözü verim. Görülüyor ki demokrasiler de her çare bulunur değildir.

Demokrasinin dışında alabildiğine bir kullanım alanı vardır. Bu alan belirli sınırlılıklarla sınırsız olanaklar var eder olduğu için bu tür sınırsızların kullanımıyla da çareler tükenmezleşir. Bu çarelerin tükenmez oluşu bilmesini siz, demokrasinin içine atarsanız; sizdeki var olan, "çarelerin tükenmez oluşu" algı anlamının zenginliği, demokrasinin anlamı içine de sizdeki algının anlam zenginliğini katacağından, bu söz bizi cezbeden olacaktır. "Çarelerin tükenmez oluşu" fikrimiz; "Demokrasilerde çareler tükenmez" şeklinde olacaktır. Bizi büyüleyen yanıltıcı anlaşılma da budur. Değilse demokrasiler de çarelerin tükenmez oluşu değildir.

Sürecek

Bayram Kaya

Düşünürken Düşünememek mi? 04

İşte yukarıdaki: "Demokrasi adaletin temelidir" tanımındaki bilincimizi ters yüz edip, kapatan anlamalarımız, bizdeki oluşan çözümsüzlüklere ve giderek çözümsüzlüklerin bezginlik veren dirençlerine kapılmamıza neden olur. Böylesi kapılmalarımız, bu türden yarılgıları ve bu türden ayrışmanın çatışmalarını ve bezginliklerini ortaya koyar. "Ah bir Atatürk gibi adam gelse" denir. Yani hem Atatürk'ü demokratik bulmazlar! Hem de beklenen Atatürk gibilerinden! De demokratik olmayan uygulamalarıyla, durumun adaletçi çözümü beklenir!

Yani sizin demokrasi gibi görmediğiniz çözümler, sırasında adaleti sağlayabilen araçlardır. Söz gelimi demokrasilerde seçilmişlik tabusu yaratırlar. Seçme seçilme demokrasi ise de her seçme seçilme demokrasiyi ve adaleti sağlayamaz. Oysa demokrasilerde üstünleşme taslağı yoktur. Toplumsal egemenlik üç ayrı erkin ilişkin uygulamaları ile gerçekleşir. Ve yargı erki seçilmemiş olması ile demokrasiyi sağlar.

Eğer yargı işleyişine değin demokrasiniz, yürütmenin veya halkın seçimi ile gerçekleşir olsa idi; bu haliyle demokrasinin gerçekleşeceği çok çok kuşkuludur. Benzer deyişle, sizin demokrasi diye ayılıp bayıldığınız kimi araç enstrümanlar, adaletsizliği doğurmaktadır. Ki insanlar böyle zamanların uzun süren bezginlikleriyle umudu bekler olurlar da; "Yetiş ya Muhammed, bozuldu düzen" derler!

Yine basit bir örnekle bu konuyu burada bitireyim. "Demokrasilerde çare tükenmez" denilişi yanlıştır. Çünkü demokrasiler, her çarenin, her adımın ve her gelişmenin, kendilerine özgün hareket dayanağı bulabildiği bir devinmiş alanı değildirler. Tabii bunlardan da, demokrasinin iyi bir rejim olamayacağı, demokrasinin tümünden bir yanlışlık olduğu gibi anlaşılması da akla gelmemelidir.

Söz gelimi klonlama çalışması, genetik uygulamalar, gen haritası gibi bilimsel çalışmalar demokratik ortamlarda etik tartışmaları ile ele alınır olacaktır. Ve olaşım gereği, günah anlamına gelen böylesi bir değişme ve gelişmeler, demokrasi gereği yasaklanacaktır. Bu kez bu süreç demokratik olmayan yollardan hareketle sürecektir.

Ta ki, belli bir süre sonra da, yasağın pratik yararları göze sokulana değin bu yasak yeni bir anlayışla ve yeni bir yapılaşışla, demokratik hak ve talepler kapsamına girecektir. Tıpkı bir zamanlar demokratik talep gereği, tu kaka sayılıp, yasaklanan, ama şimdi, para giderleri de sigorta kurumlarınca karşılanan tüp bebeğin, günümüzde demokratik talep ve hak olması gibidir. Tarihi süreçler bunların binlerce örneği ile doludur.

Görülüyor ki her anlayışlar, demokrasi içinde kendisine bir devinme alanı bulamıyor. Ancak demokratik olmayan yollardan var kalabilerek yaşamlarını sürdürüyorlar. Yani bu da gösterir ki demokrasinin her derde çare olamazlığının doğal bir kanıtıdır. Demokrasi de diktaya gider.

Bunca açıklamadan sonra, en başlardaki; "Toplum içinde, demokrasiden referansla, adalet geliştirilemez mi?" sorumuzu tekrar ele aldığımızda, görürüz ki adalet demokrasiden öncedir ve demokrasi adaletin üzerinde bir oluşmadır. Sürçlerin girişmesi içinde bu tür uygulamalar olasıdır. Aşağıdaki bir bölümde, böyle bir durum tersinme süreçleri içinde belirtilecektir.

Bu şu demek: adalet sistemleri üzerinde; teknik deyimle, sistem uygulamaları olan sistem sürücülerini harekete geçirebilecek pek çok gerilim alanları vardır. Yani tarihi şartlar içinde, demokrasiler adalet sistemleri üzerinde aktif olabilecek şekilde yapılaşma

zemini bulmuştur. Yani adalet sistemi, demokrasinin üzerinde aktif olabileceği, devinip gelişeceği gerilim alanlarını hiçbir zaman bulamaz.

Demokrasi, adalete temel olsa idi, adalet; demokrasi üzerinde hiçbir zaman girişemezdi. Hiç bir girişmesini yapamazdı. Nitekim de öyledir. Söz gelimi seçimlerde bir profesörün oyu ile üçü beşi dahi bilmeyen akıl bali dahi değil birinin oyunun aynı sayılması demokrasi içinde hazmedilirdir. Ama adaletli değildir. Bu nedenle, demokrasinin adalete temel olması fikri şimdiki halde çok çok sınırlı olmaktan öte gidemezdi. Yani çocuk anasını doğuramaz. Demokrasi, adaletin büyüyen gelişen çocuğudur. Her çocuk gibi demokrasi yerini yeniye bırakarak ölür. Ama adalet bir çeşit analık kavramı gibidir, analık anlamındaki doğal doğum süreçleri gereği sürekli doğumlarla kendisini süreçler içinde bulur.

Bir başka bozuk mantıklı düşünme söylemi de "Adalet mülkün temelidir" söylemidir. Bu da tamamen kusurlu bir mantık anlamsının ürünüdür. Olayların güncel işleyişi içinde olaylara bakıp, olayların biçimsel görünüş algılarına göre yorumlanması ile bu kanı oluşturulmuştur. Yanlış bir çıkarımdır. Böylesi bir bakışın ve bu tür anlamların da, tarihsel zincirdeki akışa göre kusur oluşturduğu bir gerçektir. Değilse bu tür söylemler de, kendi güncelik ilişkileşmeleri içinde, yalnızca ve kısmen anlamının doğruluğunu ifade ederdirler. Bu türden bazı doğruluklar ifade eder olması da, bu tür aforizmaların, tek yanlı ve tekçi mantık ters yüz edilmiş bir mantık olmasını önler değildirler. Bundan inandırılmalar çıkar.

"Adalet mülkün temelidir" söylemi, öğütçü bir zihniyetle, bu sözün tabisi olan yönetici bir tiran için rehber olucu bir anlam taşıyabilir. Bunun siyaseten, kişi bazlı çok iyi bir uygulama anlamı da, olabilir. Ama bunlar bizim düşünmemizin tek yanlı ve kısır düşünce olmasını önleyebilir değildir. Zaten bu tür mantıklardır ki yeni durumlar karşısında, hiçbir çözüm üretmezler. Üretemedikleri içinde temelli şaşkınlashırlar. Mülkün mevcuttaki durumunu sürdürürdüler. Mevcudu, şiddetle devam ettirme, gayreti güderler. Daima bu tür sözün kapsamı içinde kazıyıcı anlamlar çıkararak, hep verimsiz ve atıl kalırlar.

Bu sözde tıpkı, "demokrasi adaletin temelidir" deme paradoksu gibi yanılgıları taşır. Nasıl adalet demokrasinin üzerinde devinme mekanizmaları bulamadığından adalet demokrasiler üzerinde devinip gelişemezse, adalette mülk olmadan, kendisinin üzerinde devinip gelişeceği bir alan bulup, süreçleşemez. Bu yüzden tarihi akışta mülk öncedir. Başlardaki mülkün sahibiyetçi iyelikleşen ilişkilleşme egoizmleri, çatışmaların kaynağı olmuştur.

Sürecek

Bayram Kaya

Düşünürken Düşünememek mi? 05

Tabii ki zaman içinde, gelişen insan zekâsı, yeni durumun ilişkin süreçlerini de yavaş yavaş kavrar olup, sistemleştirir olacaktır. İnsan zekâsı işi, çeşitli noktalardaki girişmelerin sosyal ve toplumsal, determinizmleri ve zorunlu algılatmaları ile durumun soyutluğunu, ortaya koymuşturlar. Böylelikle sosyal birliğin gücü yerine, yepyeni halk zekâ gücüyle (sosyal zekâ gücü) toplumsal zekâ gücünü ortaya koydu.

Sosyal güç dikensiz gül bahçesidir. Karşıt söylemleri olmayan, bir etnikçi tekillik içinde olmanın anlama ve anlatım, söyleyiş, işleyiş düzey ve düzlemidir. Halk ise toplumların ittifakları yolu ile ortaya çıkmıştır. Çeşitli etnik grup birliklerin karışım birlikleri ya da yan yananlıklarıdır. Zıtlıkların çatışması ve yeni fikirlerin oluşturması müsamaha geliştirmesi, halkın oluşmasıyla vardır. Yani halk içinde artık gülün dikenini vardır.

Her bir zekâ işleyişi kendi alanında, bu kavramları önce çok basit ilgilemelerle sosyalleştirmiştir (imanlaştırmıştır) . Başlarda Sosyal olan da, toplumsal olanmış gibi algılanmıştır. Bu mana da bakınca sosyal yapı ve halk; toplumun psikolojik yanındır. Ve psikolojik tedbirlerle çok ilgilidirler.

Temel gereksinimlerin insanlar arasındaki sağlanış yükümlüleşmeleri, toplumsal olgularla kendisini iyice dayatmıştır. Üretim mallarındaki sağlanışların kendi içindeki üretimsel olan bir dizi iş paylaşımı organizesi gibi yardımlaşma ilişkileri vardır. Bir de farklı gruplarca üretilmiş olan, farklı üretim nesnelere birbiri ile değiştirilmesi (takas) ilişkisi vardır. Bunlar üretim ilişkileri içindeki kesikli, sürekli ilişkin süreçlerdir

Bu iki üretim ilişkisi; yani ihtiyacın üretilmesi ve üretilen ürünün farklı ürünlerle değiştirilmesi (ticaret) , kendi aralarında girişme yapar. Toplum devinmesi içinde sözün gelişi takas yapılan malların kendi aralarındaki değiştirilebilir eşitlikte olmaları zorunluluğu, sürçle ortaya çıkar. Yeni ortaya çıkan bu ilişki tipi, toplumun nicel olarak sınama yanılma hata ve doğrulanma deneyimli olacak olan ekonomik anlayışlarını biriktirir. Üstelikte bu nesnelliklerin izleksel algıları anlaşılıp sezilmesi, insanlarda farklı farklı yansılır.

Ekonomik olaylar, ekonominin giriştirilme alanı olan ilgili toplum bireyleri insanlar arasında ekonomik işlerin izlekçi yankılanması başka, bu işlerle ilgili olmayan halk kişilerinde ekonomik anlayışın yankılanma anlaşılması ve yaşamsallaşması başka olacaktır. Bu girişmeler; ruhsal, plastik anlayışları da, böylelikle, oluşturur. Halkta ekonominin yasallığından çok duygu temelli olmasının bu nesnel öznel oluşmaları insanların adalet dediğimiz duygularını biriktirmiştir.

Takasın girişmeci yaşantılaştırılmalarıdır ki toplumsallaştırılmıştır. Toplumsallaşan her şey karşılıklı devinen kurallı bir devinmeye dönüşür. Bu kural ilkeler etrafında, adaletçi ilke anlayışları devindirilmiştir. Yine söz gelimi kullanım değerleri farklı ve yarım günde üretilen bir mal ile yine yarım günde üretilen, bir başka mal, değişim konusu içine sokulması ile tutum edinilmiştir. Bu bir temel ilke olmuş ve bu ilke etrafında birçok saçılma girişmeli anlayış ve adalet kavranmaları geliştirilmiştir. Toplum içindeki ekonomik girişen deneyimler, halk içinde, halkın sınıfsal tüketen yapısından ötürü, sınıfsal farklılıklarından ötürü, duygusal (ruhsal) girişmeleri bambaşkadır. Bu yaşantılaştırmanın getirileri halk içinde tüketilirken yansıtılması bir ahlak ve erdem inançlaşmasına dönüşüyordu. Yaşantılaştırmanın toplum içindeki içenliği adaletçi (hukuksal) anlayışla devinirken; halk içindeki içenliği, inançsal adalet anlayışlarıyla bu çekenlikler etrafında girişmiş ve oluşmuştur.

Bu iki farklı alan eksenler etrafında ki girişme devinimli dalgalar, kimi zaman

esnetilerek, kimi zaman daraltılarak, bunların azalan ve çoğalan girişmeleri yapıldı. Ve bu türden oluşmalar gelişe değışe günümüzdeki değerler sistemine ulaştırılmıştır. Adalet kavramları, böylesi eksenleştirme bir ilk örnek çelerin, süreç akışıyla pekiştirilmiş bir berdevamlar silsilesidir.

Yani nasıl taş olmadan taştan heykel oyamazsanız, mülksel girişmeleriniz olmadan da, adaleti süreçleşemezsiniz. Nasıl taştan önce, heykel giriştirmeniz olamazsa, özel mülkçü sağlayışlarınız olmadan da bu günkü toplumunuz ve adaletiniz olamazdı. Toplum özerci iyelikli, mülk sağlanışlarının organizesi ile ortaya çıkmıştır. Toplumunuz olmadan da, toplumsal girişen adalet kavramınız olmazdı.

Tarihsel seyrediş, sürecini böyle giriştirince, adalet de mülkün üzerinde devingenleşmiştir. Mülk ilişkileri, sürekli ve değışkendir. Mülk, bir üretim ilişkileri sağlanışları şeklidir. Böyle olunca da; adalet, sürekli ve değışken üretim ilişkileri sağlanışlarına göre, değışken olacaktır. Adalet mülk ilişkilerindeki denkleşmelere uygun olabildiğince bir ortalama değere yaklaşanlı devinme ile bir hakça sağlatan ilişki olarak, daima değışip gelişecektir. Ne salt mülkiyet ilişkisi vardır ne de salt adalet vardır. Ama salt bir değışkenliklerle gereksinmeler sağlayış ilişkileşmeniz olacaktır. Bu sağlayış ilişkileşmeleriniz, öyle değil de böyle, böyle değil de şöyle olabilecektir. Bu yüzden evrensel ilkelere uygun sürekli değışecektir.

Eğer, ortalık yerde, mülk sağlayış (gereksinimleri karşılama) ilişkileri olmasaydı sosyal girişmelerin, adaletçi anlayışı da olamazdı. O halde, mülkün temeli adalet değildir. Aksine, adaletin temelinde de mülkçü sağlanışların ilişki düzenleşmesi vardır. Bu yüzden bu ilişkilerin sağlatışı zaman içinde doğru ya da eğri bulunur. Hep düzeltme hareketleri yapılır. Bu nedenle her durum ve her şartlarda salt bir sağlayış ilişkisi olmadığından, bu sağlanış ilişkilerinin yansıması olan adalet anlayışları da salt değildir. Hiç kimse size salt adaletin ne olduğunu söyleyemez.

Adalet süreçsel olayların yaşanmasından sonradır ki olayların edinilen felsefesidir. Bu mülkçü felsefenin bir kısmı toplumun sürecine, toplumun nesnel uygulamasına yasa olarak yansır olacaktır. Yine bu mülkçü felsefenin bir kısmı da sosyal, halkçı yapının içine, ahlak, erdem, inanç olarak yansır olacaktır. Bu iki farklı yansımanın izlenim duyguları da farklı olur. Tıpkı, pilav örneği gibidir. Her gün önüne pilav konan bir kişiye; hem de patlarcasına, pilav yiyen birine pilav göstermeniz; o kişinin kusarcını getirir.

Aynı pilavın görüntüsü aç olan birine, şiddetle yöneleceği bir yiyeceğin sağlanışı olarak, yansılanması gibidir. İşte bir yaşantılaşma halka farklı yansır, aynı durum topluma başka yansır. Durumların çoklu ve de farklı yansıması esastır. Mülkiyetçi sağlatılış ilişkileri toplumda başka yansır, halk içine de ya da sosyal yaşantılaşma ile tüketilirken halka farklı yansır.

Sürecek

Bayram Kaya

Düşünürken Düşünememek Mi? 06

Hiçbir girişme yalın ve yalınç değildir. Adaletle temellik eden mülk ilişkisi, adaletle karşılıklı olaraktan da, inşansal anlayışlarla giriştirilir. MÜLKSEL SAGLANIŞLAR BELLİ DEĞERLER EKSENİNE GÖRE ADALET KILINIRKEN bu değerler eksenindeki her bir şapışları, yine o eksenleşmenin adalet anlayışına göre de, ADALET MÜLKÜ İLİŞKİLERDİR. Bu insanın öznel etkinliği ile giriştirilen sınıfsal karakterli bir sistem ilişkisidir. Burada adaletin mülkü ilişkilemesi üretimsel olmayıp, paylaşırsal yön değıştirmelerdir.

Süreç bir kez oluşmuştur. Süreç kendi eksenini doğrultusunda değil de tersinşe bile işletilse; önceki birikmelerin tükenip sönümleşmesi için bir süre geçecektir. İşte sizin yanlış uygulamalarınız boyunca, sürecin geri giden bozulan ilişkileri, tükenir olacaktır. Ancak geriye giden bu sönümleşme zamanı boyunca takılıp kalışlarınız olacaktır. Burası bir, kendi halinde dalgalanma içinde kalışınızdır. Burada ne tam bir sönümleşme gerçekleşir, nede tam bir, ileri olan iyileşme gelişir. Bozulan kimi durumlar, mevcudun idamesini sürdürür yönde bir takım palyatif tedbirler ortaya koyacaktır. Bazen bir adım geri, iki adım ileri, bazen de bir adım geri, iki adım ileri denge süreçleri ile bir verimsiz sağlayışlar ortaya konacaktır.

Bir adım ileri, iki adım geri atılan süreçlerde, bir adımlık bozulma vardır. Bu bozulmalar, diğer periyottaki İki ileri adım süreçleriyle karşılanır. İki adım ileri olan süreçlerde, ileri adımlardan biri, her hangi bir periyottaki kaybedilen bir geri adımı karşılarken, ileri adımlardan olan ikincisi sanal kazanç gibi görünecektir. Bu kazanç size hep değışme ve ilerleme oluyormuş gibi gelecektir.

Oysa gelişme oluyormuş gibi görülen bu adım, bir başka periyodun ikili geri adımlarına harcanır olacağına görülemeyişidir bu. Bunlar zaman zeminci kapsal içi; kap içi dalgalanmalarıdır. İki geri bir ileri adımınızla, bir geri iki ileri adımlı süreçler, konum değışken ve birbirinin yerini alır süreçler olmakla, adımlarınızdan ne ilerleyen ne de tam gerileyen olmayan bir oyalanış oluşacaktır.

Oyalanmalar bir yerinde sayış gibidir. Bu yerinde saymaların aritmetik ortalaması sıfır olacaktır. Çünkü toplamda 3 ileri 3 geri adım oluşmuştur. İlk periyotta iki adım geri gitmişsinizdir. Başka bir periyotta da bir adım geri gitmişsinizdir. Toplam geri adımınız 3'tür. Yine ilk periyotta 1 adım ileri giderken ikinci periyotta da, iki adım ileri gitmişsiniz. Toplamda üç adım ileri gidilmiş olunur.

Bunlar da cebirsel olarak toplandığında $(21=3; 12=3) \quad 3-3=0$ olacaktır. Geri adımdaki fazlalaşmalar, sistemi sönüme götürür. İlişkileri çökerterek sistem başlangıçtaki kaos durumlarına taşınır. İleri yöndeki adımlardaki fazlalıklar sistem dalgalanma ve türbülanslarını artırır. Sistem büyümüştür. Daha önce hiç olmayan ilişki ağlarıyla yepyeni bir düzlemle, sistem ortaya çıkmıştır.

İki adım ileri, bir adım geri oluşlarla; İki adım geri, bir adım ileri oluşlar, sürecin çelişip dalgalanması için zorunlu süreçlerdir. Sıfır değerler oluşturmasının cebirsel girişmeleri, bu şekillerde olmalıdır. Bu tür sistemler süreçlerini, dolaylı dalgalandırmalarla gerçeklerler. Aksi halde tüm süreçler durur. Bir kıyas referanslar ortaya konmadıkça büyüme ve gelişmeyi bilemezsiniz.

Geri periyotlar, ileri periyotların, yeni olan değışmelerine uygun demokratik ilişkilileşemeyen düzenleşmelerinden kaynaklanabilir. Zaten var olan mevcut hak edişlerdeki kayıplardan kaynaklanabilir. Mevcudun korunması bir süre istikrar ve kararlılık düzeyi ve bir kazanım gibi görünürse de, gittikçe değışememenin ve geri kalmanın, geri direnç noktasının belirmesine de, neden olacağı unutulmamalıdır.

Artık süreç içindeki bir insan, ya da siyasetler, isterse sınıfsal kaygılarıyla ve öznel değerlemeleriyle, adaleti bu mülkün temeline oturdu verirler!

Temelinde mülk (sağlayışlar düzenlenmesi) olan adaletli sistemler ilerlerler. Çünkü bu sistemlerde mülk ilişkisi (üretim ilişkileri) değiştikçe adalet anlayışları da buna bağlı olarak değişecektir. Adaletiniz mülkçü ilişkilerin kullanım kılavuzudurlar. Kullanılır bir nesne olmayanın, kılavuzu (adaleti de) da olamaz. Söz gelimi siz, bilgisayarı üretmeden, bilgisayara ait kullanım ve eylem ilişkileşmelerini (adaletini-ahlakını-hukukunu) bilemezsiniz. Bilmeniz de olanaksızdır.

Değilse, sağlanışları keyfi olan bir sistemde, suçta olmaz adalette olmaz. Siz, çapayı bulmadan, siz tarlada çapalı eylemlere girişmeden; çapalı üç gün tarlada çalışana 50 saat arpa vereceksiniz diye yasa yapamazsınız. Yeni ilişkileşmelere göre adaleti yaşayarak girişen ilişkilerden çıkarırsınız. Ahlakı, yani kullanma kılavuzu oluşturulmamış bir girişme de, zorbaca uygulanan adalet gericileşir.

Şu da çok önemlidir. Elbette adaletin kendisinde de, ne kadar gerici olursa olsun, sistemin sönmeye gitmesine müsaade etmeyecektir. Bu yüzden de belli bir devinme düzeyini sürdürmek zorundadır. Bu nedenledir ki, en kötü adalette, en temel belli düzeydeki nesnellikle davranmak zorundadır. Bu da, demektir ki o adalet, normal eksen değerlerindeki skala dağılımında; en solda ki sistemin sigorta düzeneklerini attırmaya matuf kırmızıya en yakın olan bir yelpazede, bu gerici mülkçü sağlanış oluşmaları, sürüp gidecek demektir.

Yukarıdaki anlatımlarda, kölelere ölmeyecekleri kadar yiyecek verilmesi, skala değerlerinin en sol kırmızıyı fazla sokulmayan devinme düzeyidir. Köle ancak karnını doyuracak sağlayışları ailesi ile paylaşır olacağından, yoksulluk çoğunlukça hazmedilir katlanılır olacaktır. Bu tip ilişkilerde huzursuzlukların ortaya koyacağı noktalarda, olası tedirginlikleri mülkçülerin görmesidir. Buna göre tedbir almaları, gereklidir. İşte, kölenin yoksul ailesine merhametle sadaka ve zekât verilme nedeni budur. Bu, asgari düzey devinme ilişkilerinin bozulmadan sürdürülmesi gayretidir. Günümüzde iş barışı için! Patronların işçisine bayram harçlığı ya da üretimden bir kes prim vermesi gibidir.

Yani köle yaşar olsun ki, tekrar üretim alanında gelerek hizmetlerini sunabil sindi. Bu bilinci örtmek için sadaka ve zekâtınızı da, cennetle ödüllendirip, ufkunuzu şaşırtırsınız. Bu toplumsal ilişkilerin halk düzeyine yansıma ve yansıtılması kültürüdür. Bu yüzden de analiz yapamayan, yaptığı analizlerle de günaha düştüğünden korkarak, çark eden kitleler yaratırsınız. Bu nedenledir ki, en öznel, en keyfi adalet dahi, bu skalanın mümkün olabilir en solundaki değerlerden daha aşağı sapmalarına gidecek eylemlere, o sistemin kendisi de izin vermez! Böyle bir adalet de, sapan ilişkilerini sınıfsal çıkarlarını düzelden bir sahiplenmeyi ortaya koyacaktır.

İşte süreç içindeki insansal etkimeli öznelliklere, dışarıdan bakan biri, şunu görecektir. Adaletin mülkle var olan üretim ilişkilerinin adaletçi yaklaşımına göre değil de, sınıfsal ideolojinin, yani Çatının temel üzerindeki sistemi, yağmurdan, yaştan, koruması olan; sonraki ilişkisine bakarak böylesi çatıdan temele doğru ilişkiler oluşmasını gören bir gözlemci, "adaleti (çatıyı) mülkün (ana nedenin) temelidir" olarkten görecektir. Oysa burada, karmaşık girişmiş ilişkilerde mülkün başlangıç oluşunu gözleme şansınız yoktur.

Sürecek

Bayram Kaya

Düşünürken Düşünememek mi? 07

Tarih bilinci de olmayınca kişiler, içinde bulunduğu mülkçü yapı ilişkilerine göre düzenlediği adaletin, mülkü düzenler oluşunu da görünce, her zaman ve her zeminde bunu, böyle olup giden bir süreç sanacaktır. Egemen sınıf çıkar adaletine göre, bu yanlıgıların içinde olan kişiler "adaleti mülkün temeli" yapacaktır. İlk paragrafta dendiği gibi: "günceldeki bir birinin yerini alan, yer değişmeli her bir durumlardan, baş olan yani ilk olan, temel olan yapılanma görülemediğinden ötürü, görülür olanın, sınıf ideolojisinin egemen olan birisini genelleştirecekler.

Bu gibi ki bir tür analizci olmayan bilmelerimiz, olayların özünde var bulunan ana nedenlerle, çevreli nedenleri karıştırmak olur. Mülk adaleti belirlerken, adalette mülkün devinmesini akışın kaçınılmaz kılan bir karşılıklı eytişimine (diyalektiğe) girecekler. Mülk, adalet olmadan da, temel sağlayışlarımızdan ötürü oluşur; oluşacaktır da. Ama bir müddet sonra, adaletini, sağlamadan da mülk gelişemez. Adalet de mülk olmadan ortaya çıkamaz.

Adalet bir keslik de olsa ortaya çıktı mı, sistemi (mülkü) dönüştürür, sistemi devindirmeden, geliştirmeden edemez. Buradaki ana deviniş eksen adaletin sağlanırlık noktası: emeklerin çok çok yaklaşık bir denlikle değiştirilebilir (takas edilir) olduğu olgusudur. Değilse insan emeğinin her gün yeniden ve yeniden üretilir olması üzerine oynanan sinsi oyunlar değildirler.

Adalet, insansal, öznel-nesnel karışımıdır. Adalet, paylaşımı keyfi dağıtabilir olmakla öznelidir. Ama sistemin sürüp gitmesi için de, adaletin; bir en az olması gereken şartla, bir en çok sınır arasındaki, kendi optimal ortalama değerlerde seyretmesi de kaçınılmazdır. Adaletin sahipleneceği nesnel oluşmacı ve nesnel öznel gelişmeli olan, olmaz ise olmaz olan, değişken durumu budur.

Adaleti, mülkün temeli saymayla, mülkü; adaletin temeli bilme arasında, çok farklı sonuçlar geliştirilecektir. Bu Dünya'yı öküzün sırtında bilmeye, öküzü Dünya'nın sırtında bilmenin farkı gibidir. Bir kes bu tür farklı anlamalarla, çözümsel temel nedenler de farklılaşacaktır. Dünyanın ırğanmasını veya eş deyişle Dünya'daki depremleri, Dünya'yı öküz sırtında bilmekle öküzün kıpramasından sayar, öküzü saygılırsınız. Bu kanaat size yeterli neden gelen bir inanma olacaktır. Eğer öküzü Dünya'nın sırtında bilerseniz, depremlerin asıl nesnel nedenlerini ve çözümlerini bilir ilişkiler olacaksınız. Daima bilginizden şüphe eder araştırmalar içinde girişeceksinizdir.

Sonra bu tür zorunluluklar, bizim temel durumlar içinde keyfilikle seçme hakkımızı ifade eden bir durumlar da değildir. Gelişmeniz için huzurunuzu oluşturmanız için zorunlu olanı bilmeniz gerekir. Söz gelimi siz "adaleti mülkün temeli" olarak bilerseniz; siz, her gelişmeyi ve değişmeyi, yani; mülkçü sağlanış ilişkilileşmelerini, olmayan ama var sandığınız ilkten oluşmuş bir adalet göre, düzenlemek istersiniz. Yinede farkında olmadan adaleti, mülkçü ilişkilerin en az şartı ile devinmeye sokar olduğunuz halde, bunun bilincinde olmadan bir işleniş sağlırsınız. Bunu da adaletin kehanetinden şanırsınız.

İşte zoraki nikâhlı bu adalet anlayışınız, ileride bu gelişmeyi destekler olmayacağından, gelişmeyi taşıyamaz. Adaletin, mülke temel olması demek, adaletin ilkten beri ve mülkten önce olduğu için mülke de zorunlu olarak temel olduğunu saltıklık sayarsınız. Böylesi değişmez, ilkten beri var olan adalet anlayışınız da, evrimin ileri yön devinmesini harekete geçiremez. Oysa mülkü, adaletin temeli yaptığınızda, mülkün yeni yeni sağlanış şekillerini ve ilişkilileşmelerini sürekli okuyup, yeni anlamalarla adalet duygunuzu ve demokratik sağlanış talepleşmelerinizi diri ve canlı tutacaksınız.

Açıkçası mülk ilişkilerinin değişmesi ile adalet anlayışınızın ilişkilşmesi de değişecektir. Böylece yolun akışı sağlanır, toplumsal devinimlerin yol önü, açılır. Oysa ilkten beri var sanılan adalet bu dinamizmi bize veremez.

Değilse elinizde sürekli yüz tane koyun olacağı var sanısı ile sürekli ve hep aynı ilişkilşme içinde olacağınızı var saymanın düşüncesi olan adalet, sizi süreç içinde açmazlara ve şaşkınlıklara sokacaktır. Koyunların o biçim değil de bu biçim el değiştirterek adaletiniz oluşturulmuş olmaz. Ama bir üretim aracı değişikliği, söz gelimi yapağı kırpma makinesi, bir süt sağma makinesi, bir yün işleme makinesi geliştirildiğinde toplumsal ilişkileriniz tamamen değişecektir.

Adalet anlayışlarınız da değişecektir. İlişki değiştiriciler çoğaldıkça adalet (hukuk) sağlar olmanızda kapsamlı ve ayrıntılı bağıntı içinde olmak zorundadır. Yani adaletiniz (hukukunuz) üretim ilişkileri değişiklerini ve yeni üretimin yeni bir dağılımı paylaşımını, yeni bir anlayışla ortaya koymayı düzenlemek zorundadır. Ki adalet anlayışınız bu ilişkilerin sonucunda ortaya çıkacak anlamalar ya da anlayamamalar olacaktır.

Söz gelimi bir üretim aracı olarak traktörün keşfi, hem ürünü artıracaktır, hem işsizlik yaratacaktır, hem yeni iş alanları (kaportacı- rot balansçı, boyacı, tornacı vs. gibi organizasyonu) ortaya çıkaracaktır. Hem de üretimin dağılım şeklini değişecektir. İlkten beri, Dünya kurulalıdan beri var saydığınız Eski maraba- ağa ilişkisine göre olan adalet anlayışınız, bu yepyeni süreci ileri taşıyamayacağı açıktır. Yani yeni üretim (mülk sağlayış) ilişkisine göre, yeni adalet anlayışlarınızı oluşturmak zorundasınızdır.

Örneğin, sormak gerekir; hangi ilkten beri olan adalet mülkün temelidir? Mülk olmadan adalet, nasıl var olmuştur ki? Olmayan bir mülk, olmayan bir adaletin üzerinde nasıl devinir olmuştur? Tarihsel süreçte oluşmalar ilişkilşmesinde eylem, ya da hareket, zihinsel çıkarımlardan öncedir. Zihnin kendisinde bir deviniş olması hesabıyla sosyal ve toplumsal oluşumunuzdan öncedir. Ve zihinsel çıkarımlar hemen devinimlerin yanı başındadır. Ancak bu girişmelerden sonradır ki, mülk ve adalet neden sonuç; sonuç, neden girişmesinin, bir çember üzerindeki, başlangıç ve bitiş noktalarının aynı yer olması gibi algılanmıştır. Süreçte eytişimin zorunluluğu belirir. Oluşmalar zihni, zihinde oluşmaları geliştirir.

Söz gelimi bir adalet anlayışı olarak mülkünüzden kırkta bir zekât vermeniz için; tarihi süreç içinde önce mülkün (gereksinmelerin) özel sağlanır olması ortaya çıkmalıdır. Sonra kiminin mülkü oluşurken kimi de mülksüzleşmelidir. Bu mülklü mülksüz girişmesi, çatışma ve yağmalara, talanlara, öldürmelere devinmelidir. Çapa, kazma, tırmık, saban gibi teknik dönüşümler sayesinde verim artması gereklidir. Artan verim nedeniyle, köle çalıştırılması ve köle emeği kullanım ilişkisi ortaya konulmalıdır. Yani köle emeği ile artık ürünün ortaya çıkması gerekir. Artık ürün, yani fazla ürün, kölenin tüketebileceğinden daha çok ürünü üretebilmesidir. Kölenin ürettiği bu fazla üretime, mülkü olanların el koyma ilişkisinin ortaya çıkması lazımdır.

Sürecek

Bayram Kaya

Düşünürken Düşünememek Mi? 08

Bunların adım adım birikmeleri ve tek tek girişen ilişkileşmeleri; günün birinde, bu gelişme ve girişmeleri, hepsinin de bir arada olduğu, süredurum ilişkileşme girişmesi olacağı da kaçınılmazdır. İsa dönemine gelindiğin de, bunların en vahşi dönemlerinin çoktan oluşmuş şekilde sürer olduğu ve de diğer yandan da artık yeni bir devrimci değişmelere (feodalizme) yüz tuttuğu görülecekti. Bunların bir arada girişmesi, çatışmalarla ortalama bir değer de dengeye gelecektir. Ki çatışma ve kavgalar önlene bilsin idi. Artık köleler merhametle(!) öldürülmeyecekti.

Ama köleler de (mülksüzler de) aç kalmamalıydı. Mülkten, mülkü olmayanlara (kölelere) sadaka ve zekât vererek bunların yaşamalarına da acınmalıydı. Köleler, merhametle yaşar olsunlaydı ki, hem köle olarak artık ürün üretebil sinlerdi. Hem de, talan ve kin gibi öççü duygu oluşmaları sönümletilmeli idi. Gösterilen bunca merhamete karşın, bunlar da, eşek değillerdi ya(!) nankör olmamalıydılar. Veli nimetlerine daima saygılı olmalıydılar. Bükemedikleri eli öpmeliydiler. Sanki el bükme gibi bir zorunlulukları varmış gibi!

Yani çember üzerinde başlangıç ve son aynı yerdir. Bu yüzden başlangıç ile son karıştırılır. Doğanın işleyişinde adaletçi olmak gibi bir zorunluluk ve lüks yoktur. Mülk bir nedense, adalet bir sonuçtur. Bu adalet anlayışı doğal bir işleyiş olmayıp, insansal etkimeli bir eylemselliklerdir. Adalet toplumsal olanın doğal bir parçasıdır. Ve daima öznel sübjektiviteleri içerecektirler. Süreç başladıktan sonrada sonuçlar neden gibi davranıp bazen mülkü belirleyeceklerdir.

İnsanlar, süreç içinde bunları karşılıklı etkimeli (diyalektik) giriştirecektir. Mülk nesnel gerçekçidir, adalet öznel hakikattir. Artık olaylar böyle bir görünümle girişirler. Ki bu görünüşler de, şüpheciler ve analizci olmayan bilgisizliğimizin de yanılısına kaynağı olmuştur. Olayları bu tür anlayışlar üzerinde, söylenenleri dinler ve anlar olmalarımız da, bir inançlaşma ve bir tekil mantığın ürünü oluşudurlar. Ne mutlak bir mülk ilişkisi biçimi vardır, ne de mutlak bir adalet vardır. Mülk ilişkileşmeleri, adaletçi anlama olgularını doğurduğu da bir hakikattir. Ancak süreç başladıktan sonrada adaletçi anlama olguları da mülkün işleyişini, insansal bağlam da düzenleştirdiği bir gerçektir. Ne var ki mülk, adaletin mülke temel olması ilişkisi üzerine oturmamıştır. Yani önce bir adalet vardır, sonradan da, mülk ilişkileri buna göre oluşturulmuş değildir. Bu anlayış çok yanlış bir gözlemsel çıkarıma olup, tarihsel bilinç ve bilgi taşımaz. Hiçbir bilimsel kıymeti har biyesi olmayan, halkçı öğretmeyi kısa yoldan düzenleyen bir tek yanlı, inanççı mantık çıkarımıdır.

Burada yine çok yerde değindiğim egemenlikçi ya da özgürlükçü anlayışa bir değinmenin felsefesini yapayım. Zorunluluklarınız varsa, zorunluluklarınızın da bir sağlanması vardır. Zorunluluklarınız aşağı yukarı hep aynı kalırken, zorunluluklarınızı sağlamanız ve bunların ilişkileşmesi hep aynı kalmaz, yani daima değişecektir.

Şu saptamamı da söyleyip, ondan sonra, bunların anlatım açılımına geçeyim. Zorunluluklarımız, bizim dışımızdaki gerçeklenmelerdirler. Her davranışımız nedenlidir ama zorunlu olmayabilir. Temel düzlem davranışlarımız zorunlu iken yani, tıksırma nedenli ve zorunlu iken tıksırma anında burnunuzu tutmak zorunlu değildir. Bu tür zorunlu davranışlarımızın, bizler üzerinde kaçınılmaz baskısı vardır.

Toplumsal ve sosyal girişmeler, gereksinimlerimizi zorunlu sağlانیş ilişkilerindendirler. Bu türden temel gereksinimlerin, sosyal ve toplumsal sağlانیş ilişkileşme nesnelliklerin baskısından dolayı; bizlerin var olan ve keyfi olan kişisel tutumlarımız, kişisel iradelerimiz, girişirken kırılırlar. Bu türden olan temel gereksinimlerimizin sosyal ve

toplumsal sağlanışları yüzünden, keyfi oluşların tamamen kırılmalarıyla dır ki; keyfi oluşlar her şeyin üstüne çıkabilir değildir.

Hem de bu türden kırılan, yok olan enerjilerimiz, zorunluluklarımız; hiç ummadığımız bir şekilde, hiç bilmediğimiz, yepyeni bir gücü, toplumsal gücü ortaya çıkarırlar. Bu demektir ki toplumsal gücü tek tek kişilerin olmayan ama kolektif olaraktan bizlerin egemenci oluşumuzun da bir belirişidirler.

Açıkçası toplumsal olan yükümsel girişmeler, sizin üste çıkar keyfiliklerde olmanızı engelleyicidir. Bu girişme kayıplarınızı ortaya koyacaktır. Bu nedenle keyfilikle egemenci (zgr) olamayacaksınız. Ama yine sırf bu nedenle, bu sağlanışları girişmesi ve kırılan dalgalanmalar sonucunda da, bambaşka bir (egemenci ve zgr) oluşunuz da, sosyal ve toplumsal gcle, ortaya konacaktır.

Söz gelimi üstteki paragrafların belirtilişi bağlamında, alığınız sizin bir i zorunluluğunuzdur. Tepenize yıldırimın düşmesi de, sizin dışınızda, ama size de etkimeli, bir dış zorunluluktur. Yani zorunluluklarımızın (ynelimlerinizin-eğilimlerinizin) bir kısmı bizim içinizden dışımıza doğrudur. Bir kısım zorunluluk da, bizim dışımızdandır ama size doğru da bir yansıma potansiyeli vardır. İşte bu zorunluluklarınızı biz karşılar olmak, biz sağlar olmak zorundayızdır. Siz bu zorunlulukları doğada sağlarsınız. Bu sağlanışlar, sözün gelişi dıştan size doğru olacak bir güvenlik tehdidini de, destekler olacaktır. Bu tür belirmelerde sözün gelişi, siz av yaparken, sizin av olmanız gibi tehdit il, zorlukları vardır. Bu tür zorunluluklardan ötürü siz de, zorunlu olarak karşılıklı yükümleşen grup sağlayışlarına doğru bir devinişi geliştirirsiniz. İşte bu gibi sağlayış şekillerinden birisi de sosyal birlikler, komüncü dzenidirler. Bu düzlem de, buradaki süreci daha sonra toplumsal sağlayışlara doğru kaydirtmiştir. şimdilerde toplumsal sağlayışlar da artık miyarını tamamlamış gibi grlmektedir. Tabii ki, toplumsal sağlayış öyle sabahtan akşama biter bir konu da değildir.

Tüm gereksinimlerimiz dıştan sağlanır nesnelliktedirler. İçten olanlaşsa, hem nesnelliktir, hem durumsaldır, hem duygusal ve ruhsal tavırlıdırlar. İşte bu zorunlulukların dıştan ilişkisel sağlanışi nedeniyle yapılan girişmeler gide gide mlkleşme olgusunu ortaya çıkartmıştır. Söz gelimi sosyal birlikler döneminde sağlanışlıklar yaklaşık eşitlikçi biçimde olduğu için o düzlemin adalet anlayışları ve adalet oluşturmaları da farklıdır. şimdiki toplumsal iyeliki mülkiyet biçimin de ise, adalet duygumuz daha başka, bam başka bir devinişi içindedir.

Sürecek

Bayram Kaya

Düşünürken Düşünememek Mi? 09

Buralarda asıl olan ve temel olan, zorunlulukların sağlanmasıdır. Ve bu sağlanışların esnasında da adalet ya da paylaşım duygularınızı geliştirmek, yepyeni bir kazancınız olacaktır. Bu kazanççı sağlanışların toplumsal ittifakları ve toplumsal deneyimleri, biriktirile biriktirile sosyal toplumsal çevreniz oluşturulacaktır. Ve siz; bu düzenli çevrelerin içine doğduğunuzda var bulunan bir düzen girişmeleri yumağı olarak bunları karşınızda bulacaksınız. Bu içine doğulan düzen algısı sizdeki saltıkçı olma düşünmesinin kaynağıdır. Ve ortam ilişkilmesi bu yüzden size çok karmaşık gibi gelir.

Bu karmaşıklıktan ötürü, sizin de adalet anlayışınızı karmaşıklaştıkça, adalet, mülk temeli üzerinde ki devinışleriyle, bambaşka hukuk gibi kulvarlarında adaletçi olmasına süreceleşecektir. İnsanoğlunun zorunluluklarına olan sahibiyetçi yaklaşımları, mülkiyetçi ilişkililerini doğurmuştur.

Yine zorunlulukların sağlanışındaki toplumsal ve sosyal girişmelerinden ötürü, keyfice bir kişiselci ya da kişisel yetkili, egemenlikçi özgürlük olmayacağını, belirtelim. Zorunluluklarımızı (temel ihtiyaçlarımızı) sağlanışlarımız, zorunlu bir ilişkilşmedir. Her ilişkilşmenin girişmesi de, kişisel serbestliklerdeki gibi olmayan davranışların, bir kırılması ile girişim yaparlar. İşte girişenli kırılmış, birbirine göre uygunlaştırılmış veya senkronize edilmiş, sağlanışçı davranışlar toplumsal girişmeli davranışlarımızdır.

Sizlerin, seçme ile yetkilene davranışları verdiğiniz insanlar; " biz seçilmişiz, halk (seçmen) en büyük iradedir! O ne derse, o olur! " gibisinden yuvarlamalarla, kendi yaptıkları, egemenlikçi keyfi tutumlarını, seçmen iradesi ile özdeş kılarlar. Bu hal demagojik siyasetler için, boş söz devinmeli, içi boş söylemli siyasetler için doğru olabilir. Ama gerçekçi nesnel politikalar için lafi güzaftır.

Çünkü seçmenin iradesi de toplumsal sağlanışlardan ötürü kırılır olmak zorundadır. Seçilme ile de, seçilenler belli hukuk sınırları içinde kalarak, yetkili yapabilirlik görevlendirilmesini sağlarlar. Değilse sınırsız keyfilikler, toplumsal örgütlenmelerin kendi nesnellüğünden ötürü, gide gide toplumsal sağlanışlar yerine, toplumsal sağlanmaz oluşlara dönüşecektir.

Çünkü toplum karşılıklı yükümleşmeyle olan sağlanışlar cümlesidir. Karşılıklı yükümleşmenin bir tarafı keyfileşirse diğer taraf da, bu keyfileğe karşı bir direnç gösterir olacağından keyfilik yok olur. Girişen ilişkililerin hiç biri, diğer girişen ilişkililerin üzerine egemenlikçi olmamalıdır. Aksi durumda, üretiminiz de, adaletiniz de, yöneticileriniz de, size tam bir zulümle hükmederler.

Eğer toplumsal sağlanışlarındaki onlarca ilişkililerden kimisi egemenlikçi girişirse, karşılıklı sağlanışların her biri, kendi bağımsızlığını ilanla davranır olacağından, toplumsal birlik çözülüp, her biri aşama bir önceki aşamasına doğru tersinebilir. Her aşamada oluşan bir yetkinlik ortadan kalkar ve o yetkinliğin süreçleri dağılır. Önce ittifaklar geriler, sonra da toplum. Yapılar en az toplumsal düzeyini sürdüren sefihlik düzeyine düşer. Zaten toplum ilişkililerinin her biri birbiri ile bağımlı ve bağıntılı yükümlülüklerden oluşmuştur. Bu zorunluluk yapıyı korur ve ileri sürdürür olmalıdır.

Bu nedenle, seçilmiş olanların, her biri kendi yetkilendirilme işleyişi içinde, yetki ve zorunlu sorumlulukların girişmesini taşıyacak yükümlülüklerdir. Halk bile, girişmeli öznellikler sağlar olmanın, girişme zorunluluğu nedeniyle, davranırlar. Ve bu yüzden egemenlikçi olamazlar. Toplumsal işleyiş böylesi bir yükümlüleşmedir. Ve toplum böylesi bir ilişkililerinin, birinin egemenlikleşmesine hiç kural tanımazdır. Kişi ve grup emenlikleşmesi yerini; görevleşme karşılıklı yükümlülük ve sorumlulukla denetilme

gibisinden birbiri ile bağıntılaşma girişmesi yer almıştır.

Tüm bunların oluşması ile ortaya yepyeni bir toplumsal güç çıkar. İşte halk ve kişiler bu gücün üretimindeki paylaşımları kullanarak özgürleşirler, egemenlikleşirler. Söz gelimi bu toplumsal gücünüz ortaya bir uçak çıkartır. Siz bu uçağa binerek özgürleşirsiniz. Bunlar zorunluluklarımızı karşılıklı sağlar olmanın bağlamlılıklarıdır. Ama dikkatli olunmaz ise umulmayan beklenmeyen bir özgürleşmenin de, egemenlikleşmenin de kendiliğinden olmasının da ortaya konucusu olurlar.

Ki toplum böylelikle hiç tahmini bile yapılamayacak bir uzaya gitmenin egemenlikleşmesini ortaya koyabilmiştir. Bunlar, bireysel egemenci davranışların kırılarak toplumsal devinime dönüşmesidir. Toplumsal devinim de, bambaşka bir egemenci oluşla ve özgür oluşla yansımıştır. Bu yüzden her bir sağlayışlar girişmesi ile kırılma zorunluluktur. Kırılma toplumsal gücü ortaya çıkarır, ama kırılma öncesi girişmeler bu denli egemenlik ortaya çıkarmazlar. Böyle bir zaaflaşma, çıkacak olan toplumsal gücü geriletir.

Toplumsal güçlerin birikmesiyle de yaratılacak olan toplumsal egemenlik sizlere; bireysel, toplumsal, kullanım özgürlüğünü sağlar. Bir yerdeki kaybediş (bireyci keyfiliklerden) diğer yerden, topluma bir kazanç olarak belirir. Yani sağlayışlardaki kaybediş, sağlanışlardaki kazançla çok büyütülmüş bir getiri transferine dönüşür. Söz geçirme, gibi alt benci düzleme olan sağlanışlardan kayıp edilecek kırılmalar, toplumsal gücün kazancı olacağından, toplumsal güç kansere çare bularak egemenleşme kazancını ortaya çıkarır. Ya da paratoneri bulan toplumsal güç, sizleri tepenize düşen yıldırıma karşı koruyarak, özgürleştirecektir.

Bu nedenle seçilmiş olma bir alt benci düzleme uygun egemenlikleşme muafiyeti değil, aksine sorumlulukla bağımlılaşan bir yetkileşmeyi ortaya koyacak ki buradaki kayıplar toplumsal gücün kazancına dönüşsün. Görev yetkileşmesi size özelde o alanla ilgili, sınırlı ve diğerleriyle ilişkili bir yetki özgürlüğüdür. Genel bağlamda ise kendi alanı dışında bir sınırlanma belirleşmesidir. Bunu hıfz edip, başaramayan siyasetler diktalaşır. Diktalaşmak toplumsal gücün sağlanışını eksiye doğru geriletir. Yani toplumsal gücün oluşmasında, kayıplara dönüşecek bir olumsuzluklar olacaktır.

“Demokrasi adaletin temelidir.” Söylemi de, tümünden yanlıştır. İşin tuhafı bunları akademik kariyerli doçentler bangır bangır bağıryorlar. Burada yanlış olan, “temel oluş” kavramıdır. Yoksa demokrasi ve adaletin var bulunuşları yanlış değildir. Temel oluş, ilk oluştur. Temel oluş, önce olanın, sonraki olanı gerektirerek süreçle karşılıklı bağıntılaşma ilişkisidir. “Demokrasi, adaletin temelidir.” Gibisine bu absürtçü mantık, daha insanoğlunun, toprağı ekip dikmek, aklının ucunda bile geçmezken, ekip dikme eylemini biliyordu demektir. İnsanın adalet anlayışı, sosyal birlikler döneminden beri vardır. Oysa insanın demokrasisi, şunun şurasında 2800 yıl önceden beridir bilinirleşerek vardır.

Sürecek

Bayram Kaya

Düşünürken Düşünememek Mi? 10

Çünkü adalet, mülk ilişkisinin girişmesi sonucunda, yansımış olan bir anlamadır. Demokrasi ise; adaletten sonradır. Otoritenin, yönetici olarak buyruklaşması içinde, mülksel ilişkilerin, girişmesi ile ortaya çıkan anlamadır. Yine demokrasi insanın çok sonraları egemenlikleşen sınıflı yapıların, otoriteden talepleşmesine dönüşen, çok sonraki bir hukukudur. Adalet eskiden beri 250 yıl öncesine değin, teokrazi eli ile gerçekleşiyordu. Nesnel otoritenin anlaşılması ile 250 yıldan bu yana, artan ve yaygınlaşan bir anlayışla, adalet demokrasi eli ile gerçekleşebilmektedir. Mülkün temelini oturmuş bir adalet öznel teokratik ve yamuk bir adalettir.

Bir kez adalet mülk üzerine, demokrasi de adalet üzerine oturdu mu, ilk ve son, baş ve son sarmallaşır olur. Neden sonuç ilişkisiyle sarmallaşan, karşılıklı bir bağıntı ortaya koyarlar. Birbirinin nedeni ve biri birinin sonucu gibi olurlar. Adaletçi anlayış, demokrasiyi bir kes ortaya çıkarınca, artık demokratik ilişkilşmeleriniz de, adalet anlayışınızı değiştirir. Yani demokrasi, adaletin değiştiricisi olmuştur.

Adalet, demokrasi uygulaması ile hem belirir olmuştur, hem de; demokrasi talebi ile adalet değişikliğe uğrar olmuştur. Buna bakıp da, demokrasi adaletin temelidir demek, çok büyük yanılgıdır. Her ikisinin temel değiştiricisi de, insanın üretim ilişkisidir. Adalet ve demokrasiğin altında, üretim ilişkisi, üretim araçları üzerinde mülkiyetçi ilişkiniz ve emek ilişkisi vardır. Adalet ve demokrasi bu temel değişkenlere göre zorunlu davranır.

Adalet de, ilişkiler de, demokrasi de sürekli değişir. Tabi bu değişme, sabahtan akşama bir ilişki olmadığı gibi sürgit değişmezlik, içinde olmak da, değildir. Değişme ile değişmeme arasında yaşanan yavaş sürtüşerek frenleşen, bir kararlılık (istikrar, adalet ve demokrasi yaşanması) dönemi olacaktır. Önceden konan bir adalet üzerine, sürecek olan ilişkilerin var olması, vehmidir. Yani ilkten adaletin mülke temel olması bir kuruntudur.

Mülkiyetçi ilişki üzerine bir istikrar dönemi boyunca öngörülen, sürecek olan adalet, gelip geçici adalettir. Var olan ve esas olan, üretim ilişkilerinin belirleyiciliğidir. Değişen düzenleşmelerini, idrak eden insan, bunları söylemler ve paylaşır. Bu da adalettir. Adalette, istikrar dönemlerinin, nicel birikimleri olan demokratik girişimlerin, uzun erimli birikmesi ile değişir. Bu birikimler de, üretim ilişkilerinizdeki ufak tefek değişmelerinin güncellenen girişimleriyle belirlenirler.

Eğer siz demokrasiyi, adaletten önce, mülk ilişkisi üzerine oturmuştur diyorsanız eş deyişle; tarımsal üretimden önce ve tarım araçlarından önce vardı, diyorsanız (çünkü adalet mülk üzerinedir, mülkte üretim araç gereçlerinizdir. Ve üretim uğraşları olan emeğinizdir) : bu söz doğru olacaktır. Yani demokrasi, insanların tarım üzerinde, tarımı üretir olmakla özgür olmasından önce, insanların sınıfsal özelliğinden önce, insanların tarım üzerinde egemenlikleşmesi olan; çapa, tırmık, kazma ve traktör gibi üretim araçlarının icadından önce ve bunların tümünün girişmesinden önce vardı diyorsunuz ki, akla ziyandır!

Yani ilk olanın, sonra olana, temel olması, zorunlu bir dayanaktır. Siz, sonra olanı, önce olana temel yaparsınız yanılırsınız. Bir kere adalet toplumlarda; demokrasi kavramından önce gelişmiştir. Demokrasi adaletin rezistans (ayarlı direnç) süreçleridir. Demokrasi adaletin uygulanışçı belirmesidir. Adalet süreçlerini ortaya koyarken uygulamalar kazanımlarınızı, fikirlerinizi, birden değil ama nicel birikmelerle olgunlaştırır. Bunlar demokratik dediğimiz taleplere döner. İşte toplumsal olan talepler demokratik değiştirici dönüştürücüdürler. Araçsal uygulamalı, değişken karakterli, deneyimlerdir.

Bu yüzden demokrasinin adaletle temel olması olanaksızdır. Adalet devinmeye başladığında, ortada demokrasi yokken, adalet kendi oluşma dirençlerini belirlemiştir. Bu nedenle demokrasi adaleti hepten hıfz edemez, sadece adaletin dirençleşme noktalarındaki iyileştirmedirler. Demokrasi sınırlı alan devinmesi iken, adalet toplum içi alanlar devinmesi bağıntısıdır. Bir demokrasi hepten adaleti devindiremez.

Bu yüzden ki adalet, kimi pek çok demokratik eylemlerimizi, adaletli ve eşitlikçi bulmaz. Söz gelimi toplum kasasından dinsel işleyişleri karşılamak, demokrasi içinde bir kültürel envanter görülürken, aynı dinden olmayanlara bunların sağlanamaz oluşu, ya da dinsel tüketimi olmayanların vergilerinin buraya harcanması, adaletli ve eşitlikçi bulunmaz. Demokrasi hepten genele şamil adaletçi ve eşitlikçi değildir.

Yani bir çiftçinin çalışma hayatına ilişkin eşitlikçi demokratik tutumla, bir doktorun çalışma hayatına ilişkin özel talepli, demokratik tutum aynı ve eşitlikçi olamaz. Ancak bir doktora uygulanan demokratik talep aynı benzer doktorunda demokratik talebi olaraktan eşitlikçidir. Demokrasi adaletin nüfuz edemediği noktalarda ayrıntılaştıran, toplum hayatına iyice özelleşen, hatta tikel durumlara inen parçacık görünümü aktüelliklerdir. Yani ancak benzerleri üzerinde girişen uygulama olarak talepleştiğinde demokrasi eşitlikçi olur. Etnik yapıların, etnik kültürlerce serbestleşmesi pek demokratik kullanım gerçekleşmesi görülürken, toplumsal ittifaka ters düşmesi, ayrışması, toplumsal dönüşüm ve toplumsal aktarım gücünü yıkıma uğratacağı için adalet bu demokratik girişmeyi eşitlikçi ve adil bulmaz.

Demokrasi ve adalet mülk (zorunlulukların sağlayışları) üzerinde devinen, birbiri ile bağlantılı ve bağımlı çalışan farklı sekanslı oluşma ve girişmelerdir. Demokrasilerde ancak adalet üzerinden etkinleşen bir toplumsal gerçekleşmedir. Bütün felsefemiz böylesi bir eksenleşme üzerinde oluşmalıdır. Bu eksen etrafında olmayan düşüncelerimiz, hiçbir zaman çözüm üretmezler. Fantastik bir yansıma olaraktan kalırlar. Demokrasi ve adalet, zorunlulukların (mülkün- iyelik ve tüketimin) sağlanmasındaki girişmelerin olası gerilme ve çatışmalarını düzenlemek için vardılar Eş deyişle bu demokrasi ve adalet, en ortalama değerler etrafındaki yaklaşımları sağlayan araçlaşmalar olaraktan, vardılar.

Yani makas kesme yaparken, dikiş makinesi, kesilip biçilene dikecektir. Makasta dikilene kısaltmak uzatmak için parça kısaltmasına ya da parça uzatmasına yedekler hazırlayacaktır. Yani sürekli işleyiş ve akışın yolunu açacaktır. İlk girişmenin sonucu olan dikişle biçimlenme ortaya çıktıktan sonra tekrardan yama ve ek yapma, kısaltma gibi yer zaman sıralı işlemler girişmesi başlayacaktır.

Süreçler bir ilişkilleşme ve girişmedirler. Unutmayın ki, dikiş makinesinin ve makasın devinmesi, terziye göre ve terzi davranışı üzerinde gelişirler. Ve terzi makastan da, dikiş makinesinden da öncedir. Terzi temel ve esastır. Terzi olmasa bunlar da olamayacaktır. Bunlarda terziliği kuşkusuz ki geliştireceklerdir. Makas ve dikiş makinesi, ilişkin uzayın, ilişkin araçlarıdır. Terzi temel olmakla beraber, ham enerjisini terzi dikiş makinesinin ve makasın işleyişine bağlı üretim ve tüketim sağlayış kazançları elde edecektir. Her girişmede bağıntı zorunludur.

Sürecek

Bayram Kaya

Düşünürken Düşünememek Mi? 11

Toplum içindeki kurumlar arası işleyişler, kendi özelliği ile işleyen, yükümlüleşmelerdir. Bunlar kendi içinde ve kendi dışında bir sorumluluklar bağıntısıdır da. Buradaki işleyişler, bunlara özgü düzenleme ve işleyişler ve insan girişmeli sorumluluğunun adalet ilkelerini ortaya koyarlar. Buraların kendisine özgü kuralları vardır. Bu kurumlara özgü kurallar, toplumun uyacağı adalet ilkeleri, ya da demokratikleşmeler gibi anlayışlar içinde olamazlar. Söz gelimi askeri ilişkilerimiz, askeri adalet ilkesini ve askeri hukukiliği oluşturur iken, demokrasinin hemen hemen hiçbir uygulaması, askeri ilişkileşmelerde geçerli olmayabilmektedir. Yani hukuki ve adil olan bir durum demokratik olmayabilir.

Bu nedenle Adalet, demokrasiden daha kapsamlı düzenlemeyi sağlarken, demokrasi böylesi kimi alanlarda hiç olmaya bilmektedir. Demokrasi: kurumların kendi iç işleyişinden çok üretimin dağılımı ve hizmetlerin sağlanması bazında vardır. Otoriteye karşı bireylerin hak ve sorumluluklarının söz konusu edilir olmasının talepleş ilmesidir.

Üretimin dağılımını talepleşen süreçlerinin bir yurttaşlık hakkı kılınmasıdır. Bireylerin toplumsal amaçlı olanakları talep etmesi ve talebinin toplum tarafından dikkate alınır olması ve otoritenin talepçiyi muhatap kılar olmasıdır. Bu işleyişler içindeki aksamaları ve haksızlıkları, sizlerin 'düzeltme olarak' talep eder oluşunuzdur.

"İyi bir idareci olmak, ibadettir" söylemi yine akademik tabanlı kimi çok güncel görünen yetkelerin söylemidirler. Bu söz, kişisel bir düstur olabilir. Kişisel etik ve ahlak açısından kişilere bir motivasyon ya da kişilere öznel davranış eksenleşmesi basamağı olabilir. Yani bu durumda kişiler bazında manevi bir tatmin söz konusu olacaktır. Bunlar kişinin iç sezgisel, öznel duygularıdır.

Hiç bir toplumsal ilişki ortaya, bir ibadetçi ilişki koymak amacıyla girştirilmez. Toplumsal girişmenin sonunda da, hiç bir ibadetçi sağlayışlar ortaya çıkarılmaz. Her toplumsal ilişki somut ve nesnel bir menfaat sağlayışlarınızın girişmesine dönüşür. Söz gelimi sabah görevine giden bir doktorla, tarlasını bir azim ve şevkle süren çiftçi, bu işleri; ibadet olsun, torba dolsun kabilinde yapmazlar.

Var sayalım ki böylesi bir ibadet olsun kabili girişmelerle ibadetçi sonuç ortaya koyar olsunlar! Böyle bir girişmede bu işlerin sürekliliğini ortaya koyamaz olurlar. Bu işin bilincini ortaya koyamamış olurlar. Bu işin girişecek zorunluluğunu ve sorumluluğunu ortaya koyamazlar. Yani olay giriştirenleri ortada olamayınca, sağlanışların girişmesi de ortada olamaz. Dolaysı ile etrafında çekenleş gelecek bir eksen ortam oluşturamazlar.

Nesnelci girişmeniz eğer ibadet olsun bağlamında girştirilse bile, sonuçta toplumsal yaşamdaki üretimlerinizin bir değerlendirilmesi olacaktır. Sorumluluklarınız, aksamalardan ötürü sizin yargılanmanız ya da denetlenmeniz, hak ediş ödenmeleri, ibadet algınıza göre olmayacaktır. Sorumluluklarınız, idarecilik eder olmanız ya da üretim zincirindeki pay alışlarınız, üslenilme yetkileniş nesnelliğinize göre olacaktır. İbadetler, toplumda yükümsel olan zorunlulukları sağlayışlarınızın bir girişmesi değildirler. Aksine ibadet anlayışları belki de somut fiili edimlerinizin kendi vicdani anlama yükümlülüklerinizi, yerinize getirişteki ihmal, kusur gibi kimsenin bilmediği, beklide kimsenin hiç bir zaman bilemeyeceği, özür ve kabahatlerin kendi kendinize murakabeli, oto kontrolü olacaktır.

Ama bu, "İyi bir idareci olmak, ibadettir" sözü herkeste aynı yeğinlikte beklenebilir ve aynı yaptırımsal sonuçları elde edilebilir bir anlama da, asla olamaz. İbadet, kişilerin bir iç duyuş erincidir. Yani vicdani bir murakabedir. Ama toplumsal işleyişte olup bitenler,

ibadetlere dayanarak inşa olunamazlar. İşte özneliğinizi ya da inançlarınızı, "İyi bir idareci olmak, ibadettir" sözü ile toplumsal olana karıştırarak nesnelci normlar eksenine, ibadetçi anlayışı telakki ederek; yüküm yerine ibadeti girişirmek budur. Toplumsal olanın yerine, sorumluluklarınız yerine; inancı koymakla hiçbir haklı girişme çıkarılmaz. Üstelik ibadetin değerlendirilmesini müspet olarak yapıp, sonuca bakarak yargılar koyamazsınız. İbadetin değerlendirme kaynağı müdahaleci olarıktan toplumsal işleyişle hiç ilişkili değildir!

Söz gelimi toplumsal hayatta, yaptığınız işten, ibadetçi algı duydunuz mu? Denerek iyi bir ölçme ve iyi bir sonuç ortaya koyamazsınız. Üstelik böyle bir anlayışla, toplumun kurallarını yeterince bilemeyip toplumsal sorumluluğunu tam bir idrakte duymayan birisi de, yaptığı işten ibadetçi algı duyduğunu söyleyerek sorumluluklarından yakayı sıyırmış olacaktır. Sizin bu tür ibadetçi yaklaşımlarınızdan ötürü, böylesi bir kişi, sorumluluklarını tam olarak yerine getiremediği halde, bilmez oluşundan dolayı, görevini yapmış olmanın iç huzur erincini çok rahatlıkla duyabilecektir!

Toplumsal hayatta, toplumsal eksenleşme çekenini olarak, kural ya da kaide dediğimiz, somut oluşmalı, belirme alanları var edersiniz. Örneğin, sabah saat 8 ile öğleden sonra saat 17 Aralığındaki 8 saatlik bir sürenin, mesai aralığı olduğunu düzenlersiniz. 12 ile 13 Aralığını da bir dinlenme aralığı olarak belirtirsiniz. İşte sizin ibadet ve gönül erinci dediğiniz bu toplumsal düzenlilikle işlenilmenin düzenli süren algılatışlarındaki vicdani (bilişti) olan kontrolüdür. Düzen ilkesine uymanın, algılanışı da somuttur, erinci de somuttur. Bunların dökümü de elbette ki somut olacaktır, söküme de somut olacaktır. Burada düzen ilkenizde olacak değişiklik, ibadet ilkenizdeki değişmezlikle çatışacaktır.

Artık toplumun devinmesi, bu saatler aralığında üretime başlayacaktır. Kişiler bu saatler aralığında üretimde olacaktır. Bu sizin sınırlanmalı ve ilişkili girişiminizin devinmesidir. Bu saatler aralığında muazzam bir toplumsal faaliyet ilişkilenmesi ortaya konacaktır. Toplumsal sorumluluklarınız da, sorumsuzluklarınızın, bu aralıklar arasında, mümkün olup olmadığı, ya da bu aralıkların denetimin de belirecektir. Sabah saat 8 ile öğleden sonra 17 Aralığı, toplumsal bir çekenlik, toplumsal bir cazibe, toplumsal bir eksenleşme alanıdır. Zaman ve zemin koşulları çok somuttur. Takvimsel değerlere göre o toplumun işleyişi kararlıdır.

Sürecek

Bayram Kaya

Düşünürken Düşünememek Mi? 12

Oysa bir ibadet olduğunu söylediğiniz, idareciliğin; kuralını, kaidesini, toplumsal ittifaklarını, belirme sınırlarını koyamadan, sırf bir öznelci ibadet hissini duyarak, nasıl devindireceksiniz? Efendim sizin belirlediğiniz, 8 -17 saat aralığına göre denebilir. Bu saatler aralığında görevini yapmış olan biri ibadet etmiş gibidir denebilir! İyi de bu 8-17 Aralığı ibadetin belirlediği bir devinme düzenlenmesi değil ki bu devinişi ibadet sağlıyor olsun. Ya da bu devinmede ibadet, kendisine bir yaptırım payı çıkarıyor olsun. Denebilir ki efendim sayın ki bu mesai aralıklarını da ibadetler söylemiş olsun!

Bu kes de, insanlar yükümlüleşemediği, bir sağlayış içine giremediği, ilişkilşmeyi nasıl inanç konusu edebilecekler? Hiç kimse traktöre biner iken ya da uçak kaptanlığı yapar iken veya ülkeyi yönetir iken ibadet ilkesi böyle söylüyor diye; ne tarlaya giderler, ne uçağa binerler, ne de devleti yönetirler. Hepsi de maddi bir yaşamın sağlanması için zaruretçi bir davranıştır. Sizlerin koyduğu ilkelerdir. Oysa bu mesai aralığı karşılığında bireyler, toplumdan ücret alıp yaşamını sürdürürler. Hâlbuki ibadetlerin gerek toplum içinde, gerek sosyal yaşam içinde, hiçbir karşılığı yoktur. Kimse size namaz kıldınız diye iâşe ya da maaş vermez.

Ve hiç kimse ibadet ederek, sırf ibadetçi devinmeleriyle, gerçekleşerek söz gelimi buhar gücünü uygulama alanına sokamaz. Rutin ibadetleri olan bir insan, bu türden söz gelimi radyoyu da bulmayı başarmış olabilir. Ancak bu başardığı iş, ibadetine göre değil, nesnel ilişkilerine göre sağlanmıştır. Yiyeceği, giyeceği, güvenliği, ekipmanları, teknik bilgileri gibi her şey ibadet ilişkileri ile sağlanmış değildir. Aksine toplumsal yükümlüleşmenin değişik tokuşu ile gerçekleşmiştir. Bunlar aslı astarı olmayan boş demagojilerdir. İbadetin alanı kişilerin özelidir. Kişi özeli bir üretim ilişkisi olmayıp, birçok tüketimleri sonrasında, kişilerin yaşantılaşmalarında, öznelce, insanca ve huzur içinde oluşun duyum ilişkisidir.

Şimdi paradoksları bir toparlayalım. "İyi bir idareci olmak, ibadettir" sözünde ibadetin iki fonksiyonu olacaktır. Ya idareciliği ibadet belirleyecektir. Sizde ona uygun davranmakla ibadet etmiş olacaksınız. Burada ibadetlerin değişmezliği ilkesi unutulmamalıdır. İbadetinizin ibadet olması için idareciliğinizin de değişmez olması gerekecektir. Değişmiş bir idareciliği yapar olmanız demek, ibadetinizin ibadet olmaması demektir! İbadetler (ki burada idareciliktir) içinde olduğu koşullara göre söylenen fiillerin kutsallık anlayışlarıdır. Bu yüzden sizin içinde bulunduğunuz koşullar değişse bile ibadetler değişmez!

Hâlbuki nesnel ilişkilşmeler ve girişmeleri somuttur. Zamana göre değişir. Henüz ortaya konmamış olan nesnel girişme durumların idaresini, ibadetlerin önceden söylemesi imkânsızdır. Söylense bile, ortada somut ameliyesi (o şeyin idare edilişi) olmayacağı için söylem, saçma ve anlamsız olacaktır.

İkinci halde de idarenin nasıl olacağını siz söylersiniz. İdarenin her değişmesini yine siz söylersiniz. İdareniz ne şekilde gerçekleşmiş olursa olsun, sizin için; "İyi bir idareci olmak, ibadettir" olacaktır. İyi de kuralı (idare edilişi) sizin belirlediğiniz yönetim (ibadet) , ibadet olamaz ki. İbadeti belirleyen kaynak, insan değildir.

Kısacası ibadeti toplum işleyişine sokmak olabildiğince yanlıştır. Hâlbuki inançlar halk yaşamı içinde ve kişi özelinde olduğu zaman, siz ibadet ederken; ibadetleriniz sizden ne bir ortada bulunuşun ifadesini ister. Ne bir şartlarının ortada bulunmayışla çelişkiye düşer. Ne de değişmenin yada değişmemenin çatışmasını talep eder. Ne de siz, bir ibadet kuralını söylemiş olma gibi bir yanlışığa düşersiniz. Her şey yerli yerine oturur.

Görülüyor ki ibadetler; genelde de dinsel inanmalarımız, toplumsal olanı ve toplumsal devinmeleri ortaya çıkaran bir ilişkileşme, değildirler. İbadetlerin sürekli olarak, nesnel ve toplumsal ilişkileşme karşılığı ortaya konamadan, üretimsel bir devinme yaptırılmazlar. Zaten toplumsal ilişkileşmeler inançlar sayesinde ortaya çıkmış da değildirler. Aksine inançlar toplumsal işleyişle, daha bir gelişir ve devinir olmuşlardır.

Bu nedenle bu tür sözler toplumsal işleyişlerin üzerini örtmeğe matuf, insanın düşünme ve insanların anlama yeteneğini iğdiş eden bir söylemdir. Oysa bu sözü bir ilahiyatçı, bir din adamı, toplumda değil de, halkın içinde söyler olsalar; bu sözler çok büyük anlamlar taşırdı. Ve kişilerin kendi iç anlamalarına özgü devinimler olurdu. Böylece kimsenin sorgulayıp, sorgulaşmadığı, kişisel öznelikli olurdu. Kişiler erinçsel devinmeli olurdu. Özne etkili yaşam anlamları ortaya konabilirdi. Ama bu da kişinin iç dünyasında olan bitendir. Kimsenin onu mesul tutmayacağı özel ve öznel değerlendirilmeli bir yaşantı geliştirme olacaktır.

Düşünme, kıyas yapma, sağlayışları açısından, şunu da belirtmekte yarar vardır. İbadet sorumluluğu kişi hayatınızın her alanı ile sizde sanal belirir. Sizle vardır. Ama sizin sadece kendi üzerinize yansıyan davranışlarınızın sadece size ait kısmında vardır. Toplumla girişirken nötralizedir. İbadetlerin umulan menfaat sağlayışları bu dünya için değil iken, toplumdaki emeğiniz, hemen bu dünyada gerçekleşen bir menfaattir. Bu nedenle de; "iyi bir yönetici olmak ibadettir" karşılığı ibadet olaraktan hemen bu Dünya'da sağlanmaz olacağından etkin bir yaptırım olamaz. Oysa idareciliğinizden (ibadetinizden) ötürü bir karşılığı hemen alır olacağınızdan, yöneten yönetmesinin karşılığını bu dünyada ve hemen alacağı için yönetmesi (ibadeti ibadet) olamaz. İbadetin bu dünyada karşılığı olmayacağından çelişir.

Yine bir ibadet yükümü, herkes üzerinde aynı şiddette bir gerçekleşme iken, söz gelimi sabah saat 9'da sınıfta ders vermemek, ya da 5 uçağında pilot olarak bulunmak veya 10'da polikliniklerde hasta kabul eder olmak, herkeste beklenir bir yükümlülük değildir. Bunu niçin yukarıdan beridir böyle söylüyorum, çünkü yönetim bir toplumsal beliridir. İbadetse, bir öznel, sosyal, grupsal beliridir. Siz toplumsalı, ibadetsel yerine koyarsanız; ibadet olanın da, toplumsal olmadığı; zorunlu olaraktan da ortaya konmak, zorundadır.

Sürecek

Bayram Kaya

Düşünürken Düşünememek Mi? 13

Toplumlar: kişisel inanmalı ve kişisel keyfiyetlerle belirmeli oluşmalara, oldukça kapalıdır. Ve öznel keyfiliğe oldukça sınırlamalar getiren bir üretim ilişkileşmeler alanıdır. Oysa halk ve öznel yaşamlarınız da inançlaşmaya çok açık ve çok uygundur. İnançlar, kişiler inanmalı ve kişiler keyfiyetli oluşmalardır. İnançlar, kişileri olduğunca serbestleştiren, yalınlaştıran ve kişisel duyum içerenliğine değin indiren belirme alanlarıdır.

Serbestlikleri, toplumsal özgürlük sayma yanılgısı; okumuş, okumamış herkeste ve cahil olanlarda büyük oranda vardır. Hatta sınırlanmayı, kurallarla belirlenmeyi (anarşizmi) , özgürlüğe aykırı şayan yüzeysel düşünceler çokça vardır. Hâlbuki toplumun bir üretim zorunluluğu varken sosyal yaşamın, kendi alan girişmeleri ile keyfi oluşma sosyal yaşam özgürleşmesi vardır. Cehalet densizliğiyle, bunları ayıramazlar.

Bir kere serbest, gelişi güzel, kafanıza göre davranır olmayı sınırlama, doğanın kendisinde vardır. Söz gelimi uçmak iştihayı ile serbestçe kendinizi bir uçurumdan aşağı atmanın içinizdeki hevesçi belirmesi vardır. Ve yine bir apartman katından uçuşma coşkusuna kapılışla aşağı atlama eğiliminiz sizde, güçlü bir şekilde belirir. Ama uçamayacak olmanız ve atlamanın sonunda ölümün olması; sizin bu serbest oluşan fikirlerinizi ve keyfilikle oluşacak eylemlerinizi, gerçekleştirmenizi, hem sınırlandırır, hem de engeller olacaktır. Bu bir amaçlı ya da amaçsız olsun, kendilik otokontrollü olan otomatikman bir sınırlanmalı girişmedir.

Yine üzerinde 30 000 voltluk bir gerilim olan tele dokunmayı, özgürlüğünüz adına, hiçbir engel ve sınırlanmayı tanımama adına dahi olsa, kendiliğinden dokunamayacağınızı ve bir sınırlama ile karşı karşıya olduğunuzu, pek ala düşünmüş olmanız lazımdır. Yine bir ormanda gezinti yapmayı, sırf canınız istedi diye bu isteğinizi keyfice ve özgürce gerçekleştiremeyeceğinizi bilirsiniz. Bu da her istediğinizi yapamaz oluşunuzun kendi kendine bir sınırlanmasıdır. Yine özgürlükle ve canınız istediği için ve sırf sınırlanmadan komşunuzun kafasına taşı indirmeyi düşünebilirsiniz. Ama sizin de kafanıza taş inme riskinden dolayı bu isteğinizi, içinize atıp, gemlemek, sınırlamak zorundasınızdır. Nasıl eylemlerimiz (girişmelerimiz, kendimizden ötürü ise, eylemlerimizin (girişmelerimizin) sınırlanması da, yine kendimizden ötürüdür.

Keyfiliklerinizin oluşması gibi keyfiliklerinizin sınırlanması da egonuzdan kaynaklanır. Komşunun kafasına taş indirme isteğiniz, bir ego isteğidir. Yine sizin kafanıza taşın düşmemesini istemek de bir ego isteğidir. Sizler keyfice ve egoistçe ve serbestlikle yemek ve içmek isteyebilirsiniz. Ne var ki bu keyfilik isteğiniz, yani yemek içmek isteğiniz; karşılandıkça, giderek yön değiştirir. Yani karın doyurma, önce tıka basa doymaya yönelir. Sonra da yeme ve içmeniz tıkanmaya dönüşür.

Bir sağlamanın ileri yön akışı, hep aynı tek düze nicel akışını koruyamaz. Akış, sürekli sağlanış yönünde hep lineer olamaz. Keyfice yenişin, keyfice içilişin sonunda, patlama ya da patlayacak gibi olmanız da söz konusudur. Fazla yeme içmenin; boğulma yapması, yine egoistçe sakınma olan rahatsızlık ve hayatta kalma duyumundan ötürü egoizm; sizi, fazla yeme ve fazla içer olmadan kaçındıracaktır. Bu yeme ve tıkanma girişmesi eğiliminizi kendiliğinden (resen) sınırlayacaktır.

Bu gibi haller, siz doğa içinde iken, sizin hiçbir sosyal, toplumsal kısıtlamalarınız olmadan dahi, kendiliğinden ve otomatikman karşılaşacağınız sınırlanma durumlarıdır. Ki aslında bunlar bir özgürlük de değildirler. İnsanlar özgürlüğünü toplum içinde bilmiştir. Toplumun dışında özgürlük yoktur. Sosyal yaşamın temeli hiyerarşik bir statüdür. Toplum bir ilişkiler alanıdır. Yani toplum ilişkilerle sınırlı

yapabilirlikler ve sınırlanmalarla, yapılamazlıklar alanıdır.

Yani insanlar özgürlüğünü bu ilişkileşmeleri içinde, ilişkileriyle üreterek sağladığı, toplumsal güçle üstünleşmelerin kullanımı sayesinde, özgürlüğün farkına varmıştır. Böylelikle özgürlüğü bilmiştir. Yani ilişkileşmelerde karşılıklı sınırlanmalar ve karşılıklı bağıntılı davranmalarla, insanın toplumsal olanı üretmesidir ki insan bunlarla özgür olabilmıştır. Bu yepyeni ve olgunlaşmalı bir aşamadır.

Toplumsal bazda, girişmeyen(sınırlanmayan) her bir davranışınız ilke olarak anlamsızdır. Sosyal bazda da davranışlarınızın girişmesi (sınırlanması) ne kadar yalınlaşırsa o kadar özgürsünüzdür. Yani toplumda bağımlılışarak özgürleşirken, sosyal yaşamda bu bağımlılığın çözülmesi ile en aza inmesi ile duyduğunuz yalınlığa öznel özgürlük denir. Toplumsal sağlayışlar yüzdendir ki sosyal yaşam içindeki eski kandaşçı, etnikçi ve aile sigortacı dayanışma, arka çıkmalı ilişkileriniz çözülmektedir. Girişen davranışlarınızın, belirme alanının, gelişerek ulaştığı, sınırlanan son noktası; bir dairenin çemberi gibi sizi de sınırlar. Şeklinizi ve biçiminizi belirler.

Çember, ne daireye ait bir etkilenme alanıdır. Ne de çember, daire ile hiç bir ilişkisi olmayan, bir sınır çizgi de değildir. Çember üzerindeki noktalar daire içi girişmelerin etkisine girmedikleri için girişme alanı içinde sayılmazlar. Oysa çember üzerindeki noktalar girişme alanını belirlerken yani girişme alanına bir biçim, bir form, bir şekil veririrken de, zorunlu olarak daireye aitmiş gibi girişen davranırlar. Biçimlerde asıldandır.

Bir girişme alanı, kendi kendine organize bir ilişkiler alanıdır. Ve yine bu girişmeler, kendi etkisini otomatik olarak sınırlarlar. Bu sınırlanış, artık içinde kendi girişmesinin olmadığı bitişik uzay alanları ile belirlenme ilişkisidir. Bu tür girişmenin nasıl bir sınır ve bir form oluşturduğunu, girişmenin nasıl bir şekil kazandığını, bir örnekle kendi kendimize de anlamaya çalışabiliriz.

Sürecek

Bayram Kaya

Düşünürken Düşünememek Mi? 14

Örneğin bir mıknatıs ile bir toplu iğneyi ele alalım. Masa üzerinde sabit duran bir mıknatısa doğru toplu iğneyi düz bir yüzey üzerinde, yavaş iterek yaklaştıralım. Bu yaklaştırmamız esnasında toplu iğne, öyle bir noktaya gelir ki, artık bizim yaklaştırmamıza gerek kalmadan çekilircesine (ki çekilir) kendilik hızlı bir devinim kazanarak, sizin itmenize gerek kalmadan, mıknatısa yapışır.

İşte toplu iğnenin cazibeye kapıldığı nokta ile mıknatıs arası, toplu iğnenin mıknatısla giriştiği bir ilişkindik alandır. Cazibeye kapılan en uzak yer, ilişkinlik alanının zorunlu bir son sınırıdır. Bu son sınır ilişkinlik alanının şeklini de belirler. Tabii ki mıknatıs ilişkilerinin giriştiği alan, düz bir çizgi gibi düşünülmelidir de. Girişme alanı mıknatısın tüm çevresinde, mıknatıstan her bir yöne doğrudur. Girişme alanının, lineerlikler de dâhil olmak üzere, nonlinear de olabilen, çok değişik formları söz konusudur.

Mıknatısa ilişkin uzayın şeklini de görebilirsiniz. Altına ufak bir mıknatıs yerleştirilecek, oldukça geniş yüzeyli bir kâğıt üzerine demir tozu serpiştirin. Alttan mıknatısı bir düzenekle ya da elle yavaş yavaş yanaştırınız. Mıknatısın ilişki alanı, kâğıt üzerinde ki demir tozlarını bir şekil içinde kümeleyecektir. Bu şekildeki bir girişme ile ilişkindik alanını ve ilişkindik uzayın, bitim sınırlarını görmeniz olası olacaktır.

Toplum da bir ilişkinlik uzayı gibi düşünülebilir. Toplumun ittifak ettiği insan yerleşimli coğrafya alanları toplumun ilişkinlik girişme uzay alanıdır. Toplumlar organik ilişkileşme gibi olduğu için, içte kapalı, dışa kısmen açık bir sistem girişmesi uzay ilişkindik alanını da uygular. Toplumlar insan temel gereksinimlerini sağlayışların bir girişme ilişkileşmesidirler. Her ilişkileşme bir karşılıklı sınırlanma ve bir karşılıklı sağlayışlar yerine getirme yükümleşmesidirler. Bu sınırlanma insanın hem zorunlu hem de bilinçli bir idrakle kendisinin de sınırlanmaya katılmasıdır.

Sınırlama da, sınırlanma da, üretim ve üretimin kullanılış tüketimiyle doğan yaşantılaşmalarla, kimi zorunlu bağlardan böylece kurtulmanın özgürleş ilmesidir. Bir alanda sınırlanma var edilirken, çok büyük bir alanda da sınırlanmanın baskısında kurtulma elde edersiniz. Yani toplumsal özgürlük, yalın sınırlanmaların girişen dokular üretir olma yeteneğidir. Bir keyfiliğin, girişmelerle kırılır olması başka bir baskıcı zorunluluğun çözülmesindeki çok büyük bir kazanç kullanımınız olacaktır.

Sağlanan yeni kullanımlar, halkçı yaşam içinde tüketilirken kişisel keyfi özgürleşmeniz içindir. Sonuçta bu sınırlanmış kırılmış ilişkiler toplumsal gücü ortaya koyarlar. Toplumsal güç de, bireylere aklının almayacağı denli zenginlikte ve çeşitlilikte bir kullanım değerlerinin tüketilmesi özgürlüğünü de sağlar. Toplumsal özgürlükler, keyfilikler içinde sınırlanır olmanızı, yok edişçi değildirler. Keyfilikler bireyselliğin tutum girişmesi iken, özgürlük sosyal ve toplumsal girişmelerin kullanım meşruiyetidir.

Toplum, bu anlamda, özgür olmak için sınırlandırmaları ortaya çıkarmış bir işleyiştir. Sınırlanmaları ortaya koyamadığınız zaman, ne ilişkileşebilirsiniz, ne de özgürleşebilirsiniz. Sınırlanmalar toplumsal gücünüzü sağlar. Toplumsal gücünüz de sürekli üretimle yeni yeni üretimle bitimsiz bir özgürleşmeyi sizlere sağlar.

Özel mülkiyetçi anlayışlar, gerek dış tehditlere karşın, gerek içteki tehditlerine karşın, kendi gücünü ortaya çıkarmıştır.

Özel mülkiyetçi gücün ortaya çıkması, eski sosyal birlikçi yapıdaki, kutsal ata totemler bağlayıcılığı ve sınırlayıcılığıyla tomurcuklandırılmıştır. Bu yapı giderekten toplumsal

yapının içinde totemler birliğinin, plüralizmci somutluğu, yani çoklu olanın birliği ilkesi ve politeistik yapıların zorunlu bir birlenilirliği olaraktan ortaya çıkmıştır. Her yararcı yapının, içlerindeki kullanımlarının birikmesi sonunda, eski yapı birikimli olan yapıyla, çatışan yapıya, mutlaka dönüşürler. Politeistik yapı, toplumsal yapının başlangıcında, düzenleyen ilahçı anlayışlara dönüşerek halkı ve toplum ittifakını, oraya koyabilmiştir.

Bu görevleşme önce ikiz yapıları ve daha sonra çok başlı yönetim yapısını ortaya çıkardı. Ve çok başlı yönetimin de çarkıfelek usulü, deverenlı, sıra vari düzenli işleyişlerle aşıldı. İttifak içindeki etnik totemi güçlerin her biri, gerekli birçok düzenlemelerin sağlanmasından sorumlu idiler. Her bir ilahın, ayrı bir görevinin olması, yapı içindeki etnik gruplar arası müritlerince, her bir grubun kendi ilahlarının üstün olduğu kanı tartışmasını ve üstünlük sıralamasını başlattı. Düzenleyici ilahlar üstünlüğu kavgaları ittifakın kargaşa yapısını ortaya çıkardı.

Birlik ve ittifakların süreçlerini düzenleyen her bir totemin görev alanı, birlikteki totemlerin (ilahların) tek tek olan düzenler olma sıfatları birliğin yeni anlayışlı ilahının (toteminin) uhdesinde yavaş yavaş toparlanan görüntüler ortaya çıkarmaya başladı. Bu pek çok ilaha ait her bir sıfatların tek bir ittifak ilahının şahsında birleştirilmesinin flu görüntüsü, giderek net ve tek tanrı anlayışına dönüşüyordu. Bu anlama somuttaki yürür olan halin durumundan çıkarılan bir okuma olup, halkın inanççı mantıklı sembol diline çevrilmesidir.

Artık ittifaklı yapı içindeki her bir etnik yapı, etnik totemlerin birliği olan bir ilahın kulu idiler. İlah birliği bir devletsiz yapıyı süreçle biriktiriyordu. İttifaklar giderekten, bir yandan küçük devletlerin birliği gibi olan uluslaşmayı ortaya çıkardılar. Hem de ulusların tanrılarını ortaya çıkardılar.

Bu ulusçu tanrı anlayışı; eski aidiyetçi ilah ilişkilerini kapsıyordu. Yani; Anu, Tiamat, Dumuzi, İnanna, Gilgamiş, Enki, Enlil, İştar, şamaş, Geştinna, Nemrut gibi bir yığın aidiyetçi etnik anlamaların çelişkili birliğini taşıyordu. Bu yüzdendir ki, yeni devlet birliği içindeki her bir etnikçi oluşmalardaki, her bir kişi, yeni devletin birlik ilahına baktıklarında, kendi renk tonlarını ve renk tayflarını buluyorlardı.

Sürecek

Bayram Kaya

Düşünürken Düşünememek mi? 15

Açıkçası etnik yapılardan sıyrılabilmiş yeni insan, ulus ilahlarında kendilerini ve kendi eski benliklerini harbiden buluyorlardı. Ve böylece yeni ilahın, bir yığın sıfatlarıyla (totemci temsilcilik) tekçi ilahlığını çoklukta birliği kabul ediyorlardı. Yani teklikte (tek tanrı da) çokluk görülmeye başlanmıştı. Başlangıcın ittifak içi çoklu totem olumlaması bir sentez gerektirme ile uzun süreç sonunda tekli oluvermişti.

Söz gelimi, yeni etnik birliklerin aidiyetçi ilahı, eski dönemlerin düzenleyen, düzenleyici olan olan ilahlarıydı. Ayrı ayrı ilahlara ait her birinin artı bir görevleri vardı. Söz gelimi bilgelik ilahı olan Enki'nin bilgeliğini, bilgelik sıfatıyla; eski Nanşe'nin altı ayda bir fena yerlere bakma türü yargılama görevi, ahlak sorgulamasını, " yargılayan tanrı" olarak, "hesap gününün sahibi olarak" ve yine Marduk, Kingu'nun kanından ve etinden balçuktan insan yaratmasını, " yaratan sıfatıyla" Marduk (Amar- utu) tekçi tanrı anlayışında birleştirmişlerdi.

Totemci mantığın gelişmiş şekli olan ilahçı inanmaların en önemli özelliği, ilahçı anlayışın ittifakları hoş görmesi ve savunmasıdır. Bu topluma gidiş yolunda dehşet verici bir devrim ve ilerlemenin öznel anlaşılmasıdır. Eş deyişle sosyal yapıların benliğindeki travmadır da. Hal bu ki totemci mantıkta bir sosyal birlik diğer sosyal birlikle ne bir arada olabilir, ne ittifak edebilir. Yine totemci anlayışta farklı iki totem aidi ne de yaşamlarını paylaşabilirdiler.

Tüm bunlar tabu olan totemci yasaklardandı. Totemcilik, aidiyetçi oluşunuzun kimlikleşmesiydi. İki ayrı sosyal birlik, birbirini avlayandır. Biri birine yaşamsal olarak benzeşmemesi gereken, biri birinden buyruk almaması, biri birinin eşiğine ayak basmaması, biri biriyle cinsel ilişki kurması yasakçı, tabu olan istemeyen, bunların haram olduğu bir tabucu totem değerler ve müktesebatlar sistemi idi.

Toplumsal yapıya kayış ve ürünlerin takas edilirliliği, işbirlikleri ilkesi ve ticaret, zorunlu olarak sosyal birlikleri ittifaka zorluyordu. İlahçı yapılanma, ittifaklarla ortaya konmuştur. İlahlar da, ittifaklara yol vermiştir. Sosyal birlikçi (totemci) yapının aykırılıklar üzerine olan tabuları, ittifak yapmaya hiç uygun değildi.

Sosyal birlikleri gürül gürül devindiren tabu ve totem algısı, ittifakın hiç işine yaramazdı. Ama totem ve tabunun ortaya koyduğu aidiyetleştirme ve meşruiyetlik sağlama kutsallığı da ilahçı dönüşme içinde tekrar kullanılabilir olacaktı. İnsanlar olay ve olguları, semboller (totem ve tabu) üzerinde anlıyor, yorumluyor, meşrulaştırıyorlardı. Ya da değişecek olgu ve olayları yine bu tabu ve totem sembolleri üzerinden toplum dışına atabiliyorlardı. Bu meşrulaştırma ve gayri meşrulaştırma sosyal birliğin en temel düzlemi idi.

Sosyal birliklerin tabucu anlayışları olan yaptırım gücü, toplumcu ittifaklar içinde de ilah üzerinden dolanarak konverte (dönüştürme) ettirilmiş ve meşrulaşmayı toplum içinde de sağlar olmuştur. İlahlar ittifakların onayını ortaya koydular. Aynı zamanda da, birçok ilahın varlığı yeni düzenleşmeleri ortaya çıkarmalarının olumluluğu yanında, ittifakı çatışmaya götüren, ittifakı dağıtan ve ittifak içinde kendisinin üstünlüğünü ve egemenliğini ortaya koyan paradoksu da oldu.

Sümer ve Babil kültürü, bu ittifakların, ittifak içi çoklu ilahçı (plüralizm totemci) anlayış birliğini ortaya çıkardı. Bu anlayış birliğinin bir uygulaması olan panteonlar (ziguartlar) bu uygarlıkların içinde boy verdi. Sümer ve Babil panteonu (onlarca başka aidiyet tanrıların hoşgörü içinde barışla bir arada bulunmaları keyfiyeti) bu müsamahanın, bu kültü zengin devinmenin, bir kültür birikmesidir.

Kişisel ahlak, toplumsal olayların üzerine bindirilmemelidir. Yönetimlerdeki ahlaki yeterlilik koşulu insanlığın yasalarla tam denetilir olamadığı dönemlerin gözetmesi ve yeterli koşullarından biridir. Yasaları olan toplumda ahlaki özelliğinizden çok yasalara uymanız ve yasaları uygular olmanızdaki tavır ve tutumlarınızın meşruiyet içinde ya da hile içinde olmasının sorumluluğunun sorgulanmasıdır.

01.04.2010

Bayram Kaya

Düzelme

Kıyasa vuruş
Rayına otururur
Kimi kez aynaya duruş
Kimi kez geçmez kuruş

Meydanlar ağaca öykünseydi alçaklıktı
Çetvelle yaklaşık aynı olursanız
Ölçülü, doğru ve dürüstsünüz
Düşünce, davranış ve tutum olarak
Bir vaka var ki; özde, sözde, gözde
Düşünüşle her denk düştüğünüzde
Bu uyumda siz, adam oluşla üzgünsünüz
Kendinizi gözden geçirdiğiniz de, ancak düzgünsünüz

Tahliye yaşar gibisin dostum
Yüzüne aydınlık vurur
Her kapılar açıldığında
Sarılmalar sana ne hatırlatır
Namuslar alınıp satıldığında

04.05.2014

Bayram Kaya

Efelek

Tatsızlaşıyorsun yine.
Mızımızım.
Gönlün olsun diye
Körebe mi oynayalım?

Sızlanıyorsun yine,
Biçarem.
Şirinlik olsun diye
Nanik mi yapayım*

Al, pembemsi yine.
Yangınım.
Anlamazdaymışım diye...
İtfaiyeci gibi mi olayım?

Solguncasın yine.
Tutkunum.
Farkındasızlık diye,
Hap mı istersin, benimle? *

04.02.1996

*1-Rahatsızlığına beni deva görmesi.

**2- ilgi olsun gibisine usulen nabız yoklayıp iş istemesi, bir şeyi getirmesini isteme.

Bayram Kaya

Efkâr

Efkârı vurmuş suya
İçtim huyum bu ya
Darlaşırdım sızlanırken
Şimdi efkârım boydan boya.

Çıktım yücesine
Efkârmış tepesi.
Ayırımına vardım
Gül imiş nefesi.

Sevgiye vururmuş
Duyardım gücenti
Efkârın boydaklığı
Açığa hücceti.

Bilmemede ter verdirir
Naz çeker.
Kör görürüm
Ayrılığa derdim ekeri.

İnsan anlamazın
Palazlanır içte efesi.
Sıklette ağır da,
Sevgide ne çeker kefesi.

Efkârımla inişli
Deresi tepesi.
Çekmeğe var mı hepsi
Anlamdan beri şimdi
Kavuşum önümde, tepsi tepsi.

01.07.2007

Bayram Kaya

Ekseni Yön

Bir yaz günü Dirina Köprüsü üstünde
Halelerden yol olmuştu yıldızlar
Ne, mahremine sokulunmamış kızlar oğlanlar
Beşikleri sallanmış, belekleri bez
Çıglıkla anadan doğarlar
Ve lakin ölümleri tez
Uzar iş, uzar uzar uzar
Beşeriyetin namusuna sızar
Ölümün direnç ekseni,
Zamanın dönüm eksenine düşer
Işık diye ne pulsarlar

Ah Heraklit!
Dere boyu saz olur
Gül açılır yaz olur diyecekle
Sen dıştaki zamanı bildin de
İçteki zaman seni bilemedi!
Oysa nasıl olurduk da, biz
Anlamaya varmadan onu gelişerek gelmiştik
Balta ile seviştiğinde Gilgamiş atan
Torun, adaşydı, babası bile oğlu
Bilmezliğe kulak tıkaçla üzerine yatan

Olup biten akışı görmedikçe
Görecesin kardeşim
Şiirinle, sazınla, sözünle, avazınla
Aşkınla, taşkınla, mezunsun
Ha yaşamışsın türkü senin dilinde
Ha bir çıgılıktaki ağıtın, onun dilinde
Sen bunca zahmete nefes
Bir atım oluşla yaşadım diye gülmekte
Oysa zaman sadece seninle ölmekte

Benden içerdeki ben
Benler olacakla vücutta
Benden içerdeki ben, kişi olacakla dışarıda
Sürü olmuş, dürü olmuş
Sosyal etnik yapı olmuş boyutlanmış
Totem olmuşla gün gün soyutlanmış
Toplum olmuş
Üretim ilişkilerini koyutlarmış
Benin üzerine, benin hilafına sürmekte
Sen hünerini deyip geriye ışığı yakmakta
Ama zaman senin dışında akmakta
Sen boşuna geriye seç imlemektesin; ha bu, ya bu...
Seninse karşı durduğun işte tam da bu

07.10.2011

Bayram Kaya

Ele Güne Karşı

Ey gönül
Engin iken
Yücece olup
Mevali bilmez
Hümayun gezersin

Ne sürece ekil
Ne zamana şekil
Ne de halsin
Mal girip ortama
Öküz gibi ezersin

Kalbin kara
Mazin yara
Zamanı sarar sara
Sarılırsın
Bir zülfikara
Hiç yılanı
Kıarsın
Yalanı dolanı
Dağda amade
Bağda kalanı
Meşruiyetsizliği
Görüşme kılanı

Bilmezi sağ yüzgecinden
Zamanın süzgecinden
İnsanlık kavli
Beriye doğru imbikle can havli
Dağ duman
Ova güman
Carideki sosyo -toplumsa
Değerlerle olur argüman

Yutamadığın lokma
Varlığı başa kakma
Gideri gönderi
Geliri ödemeli teslim
İn aşağı
Bak himmet olur
Tosun kaşağı
Var iken desturu
Gitti alçağı
Hal bilmezinde
Geldi yavşağı
Yönelimdi düt düt içine
Sen ağda ben sağda
Sen bağda ben dağda
Bu karmaşayla bulduk kavşağı

20.10.2013

Bayram Kaya

Elektronik Sevi

Uzay boyutunda,
elektromagnetik.
Zaman soyutunda,
Dalga dalga, yığışım.
İçselliğine, iç içe...

Bir tanesi senin magnetizman.
Açılmışım varyabilimla,
Rezonansa...
Duyarga bandımda,
Neler geçmekte.
Tutulmadan hepsi,
Dekupe...

İşte şimdi bir anda,
Devrelerim lineer.
Rezonans, kuplaş
Amplifikatörde.
Gümrah gümrah,
Dönüşümler.

Genlik süzücüde,
İstendiğe belirme,
Ses-ses, renk-renk, gümrah.

Şimdi anladın mı?
Frekansta uyuşum,
Zorunluluk algıya.
Frekans dışı
Sadece elektro dalga,
Algısızca.

(15.01.1992)

Elektromagnetizma: Ses, resim gibi bilgilerin elektrik darbelerine çevrilerek, manyetik zarfa bindirilip uzaya salınması.
Varyabil: Almalarda frekans seçimini sağlayan ve almacı belli bir frekansa duyarlı kılan ayarlanabilir, kapasite değiştirebilir, kondansatör.
Rezonans: Frekans uyuşum durumu. Belli frekansa ayarlı devre bu değer altı ve üstü frekansları sönümlendirir, kısa devre yapar, dekuple eder.
Bant: belli titreşim aralığına düzgüleşmiş elektronik devre.
Dekuple: bantlarda tınlaşım dışı titreşimleri, bastırmak, sönümletmek için şaseye aktarma işi.
Kuplaş: Bağlantı, aktarma. İstenen elektronik dalgayı bir sonraki üniteye uygunlaştırarak aktarma.
Amplifikatör: Yükselteç devresi. Rezonans frekanslarını büyütüp, şekillendirir.
Genlik süzücü: elektromagnetizmadaki işaret bilgileri manyetik zarfından ayıran kat.

Bayram Kaya

Elemde Şaşar

Sevi köpürür kabırır, sel gibi taşar
Yolunda mı gider, ki seçerken şaşar
Sevda dediğin nedir ki
Yol oluşları ne aşklar yaşar

Sosyal devinimde bile şaşar, neler
Benzerlik kendini tanımlar, lüksüdür karşı
Aydınını yer, ekşittiğini sarar da eler

Sevgiydi, sevmekti, mehtabsıydı çabalık
Cennet otursa da bağıra, seviyesiz kabalık
Gönüller olmuyordu ne yazık
Yazıkkk, yazık ölümler çok kalabalık

Yer hüznünü taşırken
Gök, gözünü kırpmıyordu

Yarındı oluşturulan, senin içindi kavga
Hiç bilmez ve bilmeyecek
Yarını olmayıp, hiçte olmayacak olan
Burada kurulanı burada yıkacaktı!
Dünü zorluyordu
Adeta, hiç uyanmamıştı horluyordu
Ölümler soğuk ve kalabalık
Adam olamamanın dehşeti, yüreği korluyordu

02.07.2009

Dünü zorluyordu: Cumhuriyeti yıkmak isteyişler. Cumhuriyet Sivas'ta fikri şeklen kurulmuştu. ""Cumhuriyet burada kuruldu, burada yıkılacak"" deniyordu

[](http://www.ozgurlukicin.com)

Bayram Kaya

Eleştirelilik

Bir yazıda iki parça aldım. Eğer yazı güncel olan düşünceleri belirtmekle yetinseydi hiçbir demem olmayacaktı. Ama az aşağıda tırnak içinde verdiğim cümle gibi tarihe uzanıp tarihi süreç olaylarının kimi durumlarına sapıklık iğrençlik deyince durum değişti.

“Tarihin ilk Çağlarından itibaren, yapılan kazılarda, çözülen yazılarda bunun yaygın örnekleri Tarih ders kitaplarımıza girmemiş olsa da, bilinen bir gerçek olarak hep, tohumlanmıştır (!) ” Neye tohumlanmıştı, ensest ilişkilere. Sapıklıklara! ! !

Böyle bir önyargıyı, “tarih kitaplarımıza girmese bile” yani haberimiz olmasa, bilmesek bile; diye başlayan girizgâhı tarihsel olmadan ortaya koydunuz mu, her şey güme gider. Siz insanların kovuk, oyuk, mağara yaşam izlenimlerini; sazdan kulübe yapmaya, oradan da balta yapan insanın, balta olanaklarıyla kazandığı beceriyi; ağaç keme ve düzenlemeden kaynaklı ağaç kulübeler yapmağa geçtiğini görmezsiniz.

Görmezseniz ne olur? Giderek kerpiç, taş yapılı kulübeleri göremezsiniz. Bu becerilerden sonra da kerpiç ve taştan olur konakları görememenin yanılığısıyla; evlere geçemezsiniz. Ev yapımına değin bir yığın süreçler sonrası içinde, bugünkü rezidans yapıya gelişimizi hiç görmezseniz.

Böyle olunca da elbette eski dönem yazı çevirilerindeki kulübe sözcüğünü rezidans diye çevirmekten de, hiçbir bahis görmeyeceksiniz. Amacımız bu olmasa da; bilmeme ile bilmeyi eşitleriz! Bu şu demek; kulübedeki totemi insanla, konaktaki feodal insanın ve rezidanstaki insanın; yaşantı aşmaları ve değer yargıları aynı değildir. Aynı değer yargıları olmayan insanların da aynı şeye sapıklık demeleri; tarihsel akla, tarihe ve gelişimin bilimsel olan evrenselliğine kökten aykırıdır.

Örneğin; gelişmenin basitten karmaşığa ve yakın çevreden uzağa oluşuna aykırı olduğu gibi görece gelişme ve anlayışlar (din ve inançlar kavramlar) evrensel gelişmenin anlayışı ve evrensel olanın dini dili saymak gibi telafisi olanaksız duruma düşeriz. Bu ancak inanç saplantısı içinde olmakla olasıdır.

Bu ayrımı yapamayacağımız için az aşağıdaki tiksiniçlik yargılarının da bugünkü tiksiniçliklerle aynı olmadığını bilemeyecektiniz. 3500 yıl öncesinin kadını, hatta 1400 yıl öncesinin 9 yaşındaki Hz Ayşe’si küçük yaşta evlilikten asla ve kata tiksiniçlik duymuyordu. O çağın sosyal öğretileri yüzünden Ayşe’nin duygularının çocuk yaşta olması; evlilik ve cinsellikten iğrenmesi anlayışı içinde değildi.

Olmayan bir sosyal öğrenmeyi de siz empati yaparak; “bugün ben çocuk yaş evliliklerden nasıl öğreniyorsam, o da öğreniyordu”, demeniz de beyhudedir. Empati yaptıran sosyal değerler anlamamız da, aynı değil ki empati kursanız. Örneğin, şu empatiyi yapabilirsiniz. “Eski dönem insanları da acıkınca yiyorlardı”. Çünkü sosyal öğrenme olmayan bir zorunluluk oluşla doğru empati ve doğru analogidir.

Tekrar ediyorum eski yapılaşmalar bilim olanın üzerine, bu güne göre ahlak ve mantık olanın üzerine inşa olmuyordu. O günün baba dediği kişi, bu günün baba dediği kişi bile değildir. Durumu böyle anlamazsanız bu gün dayı dediğiniz kişiye onun niçin baba dediğini bilemezsiniz ve onlara sapık dersiniz. Aslında sapık olan bizim bu günkü mantıki anlayışla onlara bakıp ta onlara sapık dememizdir.

Çünkü onların akrabalık kavramları, ana baba demeleri; biyolojik ilişki üzerine kurulu değildir. Kendisini doğurana ana demiyordu. Biz bunlar kitaplara geçmese de dersek onlara, dayıya baba demelerinden ötürü; sapık bir kavram kargaşası içinde yaşıyorlardı

gözü ile bakmamız işten bile değildir. Biz eski yapıları bugünün dini inancı ve mantığı anlamasına göre düzenleyip yargılamamalıyız.

Şu denebilir; bu dönemler, bu gibi kuşak farkı olmayan yaptırımla olan evliliği ve cinselliği evlilik ve cinsellik oluşla anlamıyordular. Cinselliği anlayacak biyolojik olgunlukta değildiler. Cinsellik acıkma gibi tabi haldi. Buna mana yükleyerek yaşantılıma önemliydi. Ne cinsel olgunluk onların takıntısıydı ne ensestlik, ne zina. Bir kere bunları hiç bilmiyorlardı. Totemi dönemin cinselliği, etnik grup içi aşkın olduğu, bugünkü deyişle ensest ilişki olduğu dönemdirler.

Hele zina, o dönem için tüm akıldışı bir anlayıştır. Zina eşli evliliklerin ortaya çıktığı, özel mülkiyetle özel kadın, özel erkek edinmenin; nesep ayrımı yapmanın; veraset bırakma gibi birçok girişen davranışın serbest ilişkiyi yasaklayan bir seçme ayıklamalı kategorize etmenin, tanımlamasıdır. Totem düşünceler zinayı bilmez. Kendi içindeki totemdeşi olan herkes onun cinsel partneridir.

Bu nedenle herkesle cinselliğinin zina görülmesi olanaksızdır. Cinsel olarak, ne özel kılacağı; ne miras bırakacağı kişisi vardır. Ne de özel evliliği vardır. Olsa olsa totem dışı insanlarla cinselliği zina olur. Bu da kaçınılan bir tabudur. İki ayrı totemi kişinin zinasından önce temasları bile yasaktan tabudur. Yani totemlerin ne zinası vardır; ne de böyle bir ihtiyacın ve bilinmenin seleksiyonu, içinde değildirler.

Bu grup içi aşk aynı grup aidiyet kimlikle olmanın ön şartı ve diğer etnik yapıdan sizi ayıran arı ve duru kılan; melezliği önleyen, bir anlama ve totem yasa uygulamadır. Ensestlik, bu dönem içindeki sosyal yaşamı çevrilmemek için ensest girişmeyi tabu edişin mana kılınmasıydı. Yani totemler asla "ensest" diye tanımladığı bir anlayışa göre kendi sosyal yaşamlarını düzenlemiyorlardı.

Onların ensest yapılaşmayı, anlama ve anlatımıyla sizin ensest diyen anlama ve anlatımınız arasında ökülte bir durum ve fark vardır. Totem aitliğin anası, bacısı, ağabeyi yoktu. Onun totem soy kardeşi vardı. O yatarken, sizin ana, bacı, abi, abla, kardeş dediğiniz kişi ile cinsel ilişki kurmuyordu. Aynı ata soy totemden olmanın ayrıcalığı aidetliği içinde olmanın meşruiyet ligi ile onlarla yatıyordu. Totemizm önce dışa kapalı oluşla, kendi içinde cinsel ilişkiyi zorunlu gören, bir sistem ve seçiciliktir.

Belki ilk sosyal düzenlemenin tabu kaynağı, bu dışa kapalı; kendi içinde serbest olan cinsel ilişkinin düzenlemesidir. Totem ilişki, cinsel düzenlemeyle sıkı bağıntılıdır. Cinsel düzenleme yapmayan bir totemi sistem düşünülemez. Ama bu düzenleme bizim istediğimiz, bizim bildiğimiz gibi olmak zorunda hiç değildir. Tıpkı doğada bulduğu hayvan atıklarını "bu bir leştir, yememeliyim" demediği kadar, iğrenme olmayan bir gerçekliktir ensest ilişki.

Aksine o dönem ensest ilişkiye muhatap olamamanız, dışlanmanız; aynı aidiyetten sayılmamanızla grup dışına düşüp, kaderinizle baş başa kalmanız demektir. Sapıktılar deme ön yargısını atalım lütfen.

Kendi totem soyunu sürdürmek, o ata totem soydan olmak; ensest, ilişkiyi zorunlu öngörüyordu. Böyle olmasa siz nasıl etnik kalacaktınız ki? O günün şartları, hem etnikliği öngörüyor; hem etnik olmanın ensest ilişkisini ön görüyordu. Ensestlik totemi ayrıcalıklı bir hakka kavuşmanın, ayrıcalığı mükâfatı gibidir. Ata soy akrabalığının ön şartı ve ön girişmesi iç cinsel ilişkinin onlara serbest ve zorunlu olmasıdır. Dış cinsel ilişki yasaktı. Ve eğer bir ahlaksızlık kavramı denecekse; dıştan cinsellik (evlilik)

ahlaksızlıktı.

Ensest ilişki bir ayıp olmanın, bir ahlaksızlık olmanın değil; ari soyun, etnik kültür soyun bir seçme ayıklama ilişki kuramıdır. Biyolojik gerilik kaygılarını ne biliyorlardı. Ne de bu bilmedikleri şey umurları bile değildi. Bunları esas alan bir anlayış ortalıkta yoktu. Bu yüzden iç cinsel ilişki totemizm ilişkisidir.

Bizlerin bir mantıksal kusuru da o dönemlerin bu gibi evlilik ya da aşk süreçlerine; bilimsel olgunluk ve buluğa eriklik olacakla bakma sapıklığımızdır. Totemi bir kişi totemi yapı içinde cinsel eriklik nedeniyle ilişkide bulunuyor; ya da cinsel erik olmadığı için münasebette bulunmuyor ilişkisi üzerine kurulmaz. Potansiyel olarak belekteki de, ölümün eşiğindeki de; cinsel dokunula bilirlik vizesine sahiptirler.

Önemli olan, durumun potansiyel olacakla bulunması yasadır bu. Yılan sokmasına karşı bir panzehir sizin yanınızda olsun. Ama hayatınız boyunca dahi bunu hiç kullanmamış olun. Bu ne demektir; siz potansiyel olacakla yılan sokmasından ölmeyecek, ya da mustarip olmayacaksınız demektir. Yani siz panzehirin kurtaran totem düşüncesi altında oluşla sürekli idiniz. Yılan sizi sokarsa totem, kullanılan bir korunma olacak, eğer yılan sizi sokmazsa; totem koruyuculuk sürekli hazır bir potansiyel olacaktır.

İşte iç cinsel ilişki çocuk yaşta münasebet kuruluyor; ya da buluğ olmayanlar ilişkiye giriliyor demenin bir saçmalaması değildir. Bunlarla ilişki durumu; sizin yanınızda olan ama hiç kullanmadığınız panzehrin yarattığı potansiyel durum gibidir. Bir kişinin bırakınız beşikte olmasını, ömür boyu hiç cinsel ilişkisi olmasa bile o kişi o gurup aidetliğinde "kendisi ile cinsel ilişki kurulabilir meşruyet ligini " taşıyor olmasının; potansiyel durumda, aidiyetlik vizesi alabilmektedirler.

Meseleyi böyle anlayacaksınız. Potansiyel olacakla her an kullanıma hazır görünümü Ergin olmayana, beşiktekine hiç dokunmuyorlarsa da, dokunulmaz olmaları esas değildir. Dokunulur olacağı zamanın zuhuruyla bu potansiyeli beşiktekiiyle de, ölümün eşiğindekiyle de gerçekleşir olacağı potansiyeli o kişiyi totemi aitliklerle sahip çıkılır yapıyordu. Beşiktekine ve buluğ erikliği olmayanlara dokunmuyor olabilirlerdi de. Ama kullanmadıkları fakat her an kullanabilir oldukları bir potansiyel durumdur. Bir beşik kertmesi gibi. Dokunulmuyor olması, dokunulmamasını ilke yapmaz. İşte fark budur.

Kişi, cinsel ilişkinin içinde yâda değil; cinsel ilişkiye muhatap oluyor ya da olmuyor bunlar olasıdır. İttifakın içine girmek için yapılan anlaşmalar, bilimsel bir sanı kanı zehaplı zeminlerde oluşmazlar. İttifakın sözleşmesi olan; totemi evlilik ve aşk sürecinde amaç illa cinsellik, illa onun çocuk yapması anlayışı hiç değildir. Kısır da olsanız, çocukta yapamasanız; cinsellik yolu ile ittifakın vatandaşıydınız.

Elbette cinsel ilişki üzerinde yürüyen sözleşme seksi ve çocuk yapmayı da göz ardı etmiyordu. Siz oruç tutarken amacınız aç kalmak değildir. Yani oruç bambaşka bir saik ile gerçekleşir. Ama aç kalmayı da ihmal etmediğiniz bir gerçektir. İşte küçük yaşlarda ya da buluğ olmamışla evlilikler bir sapık ilişki olmayıp böylesine bir sosyo-toplumsal yapılaşma anlayışının süreçleridir. Küçük yaşlarda evlilikler potansiyel olarak meşrudur, ama uygulama da, olmaya bilirdir. Ya da az az görülebilir, yaygın olabilir.

İşte Hz, Ayşe'nin evliliği böylesi bir ittifakı zamanların içinde oluşmuş, ama potansiyel olan destekleri artık olmayışla o güne kadar gelmiş; kendileri de böyle bir evliliğin anlamını bilmiyor olmakla; içi boş bir gelenegın, küçük yaş evliliğine ve küçük yaştaki

ile cinsellik yaşamının durumuna düşen konumun, hala körü körüne uygulanıyor olması, meşruiyet ligi; geçmişini oluşla kalan, fosil gelenek olmasıdır.

Birbiri ile temas etmeyen; birbirini asan, kesen iki farklı totemi grup ittifakı dönem içinde cinselliğin yeniden düzenlenmesiyle ancak bir araya getirildiler. Bu yeni düzenleme şöyleydi. İç cinsel ilişki yasak, dıştan ittifaka giren başak bir totem yapıdan olanla evlenmek esastı.

Bu millet olma sürecini de açan bir adımdı. Dikkat edin iç cinselliğin yasaklanması, iç ilişkilerin ayıp günah olmasının kavranmasıyla ortaya konmuyordu. Zorunlu bir sosyo toplumsal düzenlemeyle gerçekleşiyordu. Millet düşünülüp tanım yapılan bir kavram olmayıp, dış evlilikle, ittifak yapan oluşmaya konan isimdi.

İki veya daha fazla totemi grup; dış cinsel ilişkiler yoluyla, akraba ve kardeş ilişkilerini ortaya koyan, birbirine temas eden insan yapı halkı şekillendi; üreten ilişkilerde toplumsal yapıları ortaya koydular. Her karşı grup kişisi, bu taraftaki kişilerin POTANSİYEL OLARAK hem karısı, hem kocası oluyorlardı. İster beşikte, ister ölümüm eşliğinde olsunlardı. Ama beşikteki ile cinsel ilişki var mıydı dersiniz? Uygulanmasa dahi, potansiyel olarak bu böyleydi.

Kişilerin cinsel ilişkileri kendi totemi yapı içlerinde haram (yasak) kılınıp; karşı totemle cinsel ilişkisi de helal yapıyordu (vize veriliyordu) . Karşı totemi düşmanlar, düşman kardeşlere dönüşüyordu. Totemi gruplar cinsel ilişki üzerinden; cinsel totemi düzenleme üzerinden; girişen akraba yapılar oluyorlardı.

İttifakın yeni totemi (ilahı) cinsel birleşme üzerinde kardeş olmalarını ilan etmişti. Cinsellik o dönem içinde önünüze ne gelirse gelsin kabili katıksız bir cinsellik olmayıp; potansiyel somutluk olurla kardeş ve akraba olmanın bir temas eden yapılarını ortaya çıkarmasıydı. Bu yine eski dönem totemizmdeki gibi beşikteki de, 6 yaşındaki de, 90 yaşındaki de; potansiyel olarak size kadınlık etme heriflik yaptırma olanağını tanıyordu. Ama beşikteki ve 10 yaşındaki ile evliliğiniz hiç olmaya bilirdi de.

Bunlar bu sürecin sosyo toplumsal gelenekle olan zorunlu öğretileri ve uygulamaları oluşla, kişilere tiksiniç ve iğrenç gelmiyordu. Toplumun bir kurumsal görevlenmesinin uygulamasıydı. Bir kurumsal görevi yapıyorlardı. Görev yapmak ne kadar tiksiniçse, bu da o kadar tiksiniçti.

Biz sanıyoruz ki, insanlar baştan beri halktı. Baştan beri totemi etnik yapılar kaynaşmasıydı gibi görüyoruz. Bu çok büyük bir düşünme ve strateji hatasıdır. Av yapılan ve büyük oranda ot, kök, meyve toplayıcılığı yapılan dönemde; doğanın yağmalandığı rekabetçi dönemde; siz ayrı totemi etnik insanları nasıl bir araya getirip te, bir arada tutacaktınız?

Elbette yol iz olmayan bir dönemde yol iz hemen elinizin altındaki cinsel totemi düzenlemeyi güncel ilişkiye göre bağitlemektir. Bir bağıntıyı kullanıp yapı dışına atarken, yenisini bir bağıntıyla kurmaktır. Değilse başlanışta, bir zina, bir ensest ilişki, bir haram, bir helal, bir sapıklık, bir ahlak gibi ne idüğü belirsiz kavramları tanımlayıp; onu totemin boynuna asıp; bir ders programı gibi takip etmiyorlardı.

Karşı totem yapılar birleşmesi olan halk yapıyı ve toplumu hangi şart ve hangi meşrulaşma üzerinden sağlayacaktınız? Eski dönemlerde acıkan karnın doyurulması şartı gibi temas etmeyi öngören hangi zorunluluklar sizi buna icbar edecekti? İnsanın

üretim yapan ilişkileri ortaya çıkınca da, hangi totemi meşruiyetle insanların temas eden, ittifakı yapı kuran bir topluma geçmesini sizler; nasıl ve hangi hakla önleye bilirdiniz ki?

Tarihsellik böyle olmasaydı da zaten etnik yapılar bir arda olsaydı! Etnik düşmanlar bir arada olsalardı zaten orta yerde etniklik kalmaz, melezleşirlerdi. Bu doğanın açık yasıdır. Bizim Almanya'da biyoloji olarak Türk kalamamız gibi. Böyle olsaydı bu etnik grup süreçleri yüzbinlerce yıl sürmezdi. Bunları göz ardı eden aynı hatalarla, kısır döngülerle kişiler; aşağıdaki gibi cümlelerin yargılarını söylerler.

Siz tarihselliği bilmeden; "tarihi kayıtlar kitaplara geçmese bile" diyerek bir fikir karartması yapıp; bugünün anlayışı olan tikslenme sübjektifliği ile tarihin küçük yaş aşk ve evliliklerini anlayamazsınız. Işığın suda kırılarak yansması gibi uygarlığın hangi kırılma noktalarından geçerek size yansıdığını hiçbir zaman bilemezsiniz.

Bugünkü algılarınız doğrudur. Ama unutmayınız ki bu günkü yargılarımız da tüm zamanın, tüm geçmişin tarihi değildirler. Bu nedenle o dönemdeki kişilerin ruh yapıları da bu nedenlerle pek pek bozulmuyordu. Ruh yapılarının bozulması için sosyal tabunun onlara; küçük yaş evliliğinin ve küçük yaşta ile cinselliğin iğrenç olduğunu söylemesi gerekirdi. Ama böylesi bir söylemler de, o dönemin anlatıları içinde yoktu.

Kendi totem aitinin etini yemekten öğrenip tiksiniyordu. Ama başka etnik totemi insanını iştahla (yamyamlıkla) ve öğrenmeden yiyordu. Çünkü bunu sosyal anlayışta totem tabusu ona bunu böyle söylemişti. Oysa aynı totem ilişki kuşak farkı olmayan ilişkileri, sapıklık saymıyorlardı. Daha doğrusu eski dönemler sapıklık kavramını bilinmiyordular. Sapıklık kavramı çok sonranın kullanılacak ilahi dil terminolojisidir.

Bir ilahi anlayışın dil envanteri ile kendisinden önceki geçmişe ya da tarihe bakmak; bilmem ne kadarı akılcı, bilimsel ve doğruluk içerir. Böyle olunca da bu ilahi dinler terminolojinin put kavramıyla; put kavramının kendisi ortada yokken, kendisinden önceki totemizme putçu lük deyip; sapık bir din diyerek kültür yıkıcılığını yapması kaçınılmaz olur. Oysa totem, ne bir puttur. Ne de bir dindir.

"Ailenin küçük veya yetişme safhasındaki kız çocukları, bazen yıllarca süren iğrençlikle Ezilerek, sağlıksız ve ruhu bozulmuş birer fert haline gelmektedir". Yargısı günümüz, düzey anlam ve anlatımı içinde doğrudur. Ama " buluntuları olsa, tarihin kayıtları olup da, kitaplara geçmese bile" o dönem içindeki bu uygulamalarını; zaman zaman sapıklıktı dediniz mi, iş zıvanadan çıkar.

Kendi güncel zamane olan algılama ve algılatmanızı, geçmiş tarihsel sürecin sanki de bir anlama ve anlatımıymış gibi geriye doğru genellerseniz; sapla saman tümünden karışır. Söz gelimi erken yaş evliliklerinden mağdurun (!) bugün bu evliliklerde tiksiniçlik, duyduğu doğrudur. Tiksiniçlik, iğrençlik; sosyal yapının size algılattığı ve dayattığı bir sübjektivitedir.

Örneğin; sümüklü böcekten tiksirmek, domuz etini yemekten öğrenmek, kadını seks objesi görmek buluş erginliği gibi zemin meşruiyet ligi gibi tutumlar bugünün anlayış ve tavırlarıydı. Oysa geçmişin içinde evlilikler döneminde ve evlilik öncesi dönem içinde küçük yaş evliliklerinin içinde ne kadın cinsten, ne erkek cinsten mağdurları vardı. Ne de küçük yaş evliliklerinin tiksiniçlik, iğrençlik olurla algılanması vardı; ne bile bu evlilikler seksse de, seks objesi oluşla görülüyordu. Ama o yansımaları verebilirdi.

Bu şuna benzer; arabalar, trafik kazası olmanın objesi için ortaya konmuştu, demekle benzerdir. Arabanın ortaya konması başka trafik kazası oluşla yansımaları başka arabanın trafik kazası oluşla kullanılıyor olmakla şimdilik vaz geçilmez olması başka. İşte seks objeliği de o dönem için böyledir.

Böyle bir duygu kadının kızın erkeğin hafızasına değin olur kapsama alanında yoktu. Yapının temeli bu gibi hayali öznel yansıtılardan olmayıp; sosyo toplumsal olandan, öznel yansıtılarda şeklindeki süreçten bu güne kadar geldi. Hatta o günler bu tür görevler övünmenin etrafa hava atmanın ve miras sahibi olmanın özel ayrıcalıklarını taşıyışla, gıpta edilmenin bir rol modeliydi. Örneğin; kutsal mabet kişisi oluşla genel kadın; genel erkek olmaları; bu kabil ayrıcalıklılar statüsündendi.

Üstelik zengin fakir olmak gibi herkes de böyle olamıyordu. Sürecin oluşma mantığı erdeme dek değer yargıları, bir dönem böyle çalıştı. Buna yanlış diyemezsiniz. Buna sapıklık diyemezsiniz. İnsanlık aslınızı yadsırırsınız. Eğer o dönem bir insanı bizi görseydi, eminim bizleri akıl alamaz bir sapıklık görecekti.

Zaten bu anlayışın kısır döngüsü, günün gelişmeleri içinde geleceğin alacağı hali görüşle; geleceğin devinme zeminini bina zina sapıklığı diye alameti farkı yapmışlardır. Siz bugün az çok geleceği görmekle olacak değişimlerine sapıklık dermişsiniz. Hatta 2000 yılında; 2023'te değişecek anlayışları değişecek uygulamaları taahhüt ederek, ortaya vizyon bile korsunuz.

Bu değişimlere sapıklık mı diyeceksiniz? Sizin deyişinize benzerden hareketle yorumlarsak; Abbasiler, Romalılar, Osmanlılar sapıtmadıkları (değişip dönüşemedikleri-anlayışlarını değiştirmedikleri) için bugün yoklar. Bir dönemin kendi doğruları bu günün yanlışlarıdır. Unutmayın siz geleceğin yanlışısınız.

Bu totemi anlama içinde öğrenilmiş; bir dönem uygulanmış genel geçer bir haldi. Her şey gibi bu da tarihi sosyo toplumsal işlevini yapıyla ömrünü tamamladı. Boşluk zaman harcı oluşun düzenlenmesiyle tikslenme duymanın olgunluk düzlem ve düzeyine getirildi.

19.10.2012

Bayram Kaya

Eleştirellik 2 1

Bir yazıda iki parça aldım. Eğer yazı güncel olan düşüncelerini belirtmekle yetinseydi, hiçbir demem olmayacaktı. Ama az aşağıda tırnak içinde verdiğim cümleler gibi tarihe uzanıp tarihi süreç olaylarının kimi durumlarına sapıklık, iğrençlik deyince durum değişti.

"Tarihin ilk Çağlarından itibaren, yapılan kazılarda, çözülen yazılarda bunun yaygın örnekleri, Tarih ders kitaplarımıza girmemiş olsa da, bilinen bir gerçek olarak hep, tohumlanmıştır (!) " Neye tohumlanmıştı, söyleyelim; ensest ilişkilere ve sapıklıklara!

Böyle bir önyargıyı, "tarih kitaplarımıza girmese bile" diye devam ettirmesiyle; yani haberimiz olmasa, bilmese bile; diye başlayan girizgâhı tarihsel olmadan ortaya koydunuz mu, her şey güme gider. Siz insanların kovuk, oyuk, mağara yaşam izlenimlerini; daha sonranın sazdan kulübe yapmasıyla, oradan da balta yapan insanın, balta olanaklarıyla kazandığı beceriyi; ağaç kesme ve düzenlemeden kaynaklı ağaç kulübeler yapmağa başlayışla aşama aşama düzelenim ve yaşantılımlar geçirdiğini görmezsiniz.

Göremezseniz ne olur? Giderek kerpiç, taş yapılı kulübeleri göremezsiniz. Bu becerilerden sonra da, kerpiç ve taştan olur konakları görememenin yanılığısıyla; bugünkü evlere geçemezsiniz. Ev yapımına değin bir yığın süreçler sonrası içinde, bugünkü rezidans yapıya gelişimizi de hiç göremezseniz.

Böyle olunca da elbette eski dönem yazı çevirilerindeki kulübe sözcüğünü rezidans diye çevirmekten de, hiçbir bahis görmeyeceksiniz. Amacımız bu olmasa da; bilmemeyle bilmeyi eşitleriz! Bu şu demek; kulübedeki totemi insanla, konaktaki feodal insanın ve rezidanstaki insanın; yaşantı aşmaları ve değer yargıları aynı değildir. Aynı değer yargıları olmayan insanların da aynı şeye sapıklık demeleri; tarihsel akla, tarihe ve gelişimin bilimsel olan evrenselliğine, kökten aykırıdır.

Söz gelimi günümüz yaşantılımlı içinde bir kadının ya da bir erkeğin cinselliğine para gücüyle sahip olursunuz! Buna da; biraz da bilmiş bilmiş; "alan da, satan da razı. Size ne" demenin meşruiyeti içinde olursunuz! Oysa erken dönem totemliği içinde böyle bir ilişki yok. Sizin alışma ve yaşantılımlı düzeyinizle bakınca, totemi dönem cinselliği sapıklıktır(!) Totemi dönem insanının bakışına göre de, sapık olan sizsinizdir. Buyurun, gelin çıkın işin içinden!

Örneğin; gelişmenin basitten karmaşığa ve yakın çevreden uzağa oluşuna, aykırı olduğu gibi görece gelişme ve anlayışlar (din ve inanç kavramları da) evrensel gelişmenin anlayışı, evrensel olanın dini dili saymak gibi telafisi olanaksız durumlara düşeriz. Bu ancak inanç saplantısı içinde olmakla olasıdır.

Bu ayrımı yapamayacağımız için, az aşağıdaki tiksiniçlik yargılarının da bugünkü tiksiniçliklerle aynı olmadığını bilemeyecektiniz. 3500 yıl öncesinin kadını, hatta 1400 yıl öncesinin 9 yaşındaki Hz Ayşe'si küçük yaşta evlilikten asla ve kata tiksiniçlik duymuyordular. O çağın sosyal öğretileri yüzünden Ayşe'nin duyguları çocuk yaşta olmasıyla; evlilik ve cinsellikten iğrenmesi anlayışı içinde hiç değildi.

Belki evlilik onlara oyun gibi geliyordu. Ama bir yandan da büyüklere gibi olma, onların içine katılmanın grup aitliği tasvip ve şerefini taşımayı duydukları da, açık bir sosyal basınçtır.

Sizin bugünkü tahakkümleri demokrasi saymanın gönenci içinde olmanız gibiydi. Küçük

yaş evliliklerin de küçük olanlar olması gerekeni yaptıklarının bilincinde ve erincinde oluşun mutluluğunu duyuyorlardı. Çünkü sosyal duyuş ve sosyal çevrimleri bunun üzerineydi. Aykırısını düşünemezdi.

Bugüne ait olan ve dün içinde olmayan bir sosyal öğrenmeyi de siz empati yaparak; "bugün ben çocuk yaş evliliklerden nasıl öğreniyorsam, o da öğreniyordu", demeniz de beyhudedir. Oysa bugün empati yaptığınız öğrenmeyi, bu günkü sosyo-toplum yapınız size öğretmiştir. Dünün yapısı içinde böyle bir şey yok.

Yani bugün size empati yaptıran sosyal değerler anlamanız da, eski dönemin empati yaptığı değerlerle aynı değil ki sizler aralarında empati kurabilirsiniz. Örneğin, sosyal öğrenme olmayan şu empatiyi yapabilirsiniz. "Eski dönem insanları da acıkınca yiyorlardı". Çünkü acıkma, sosyal öğrenme olmayan bir zorunluluk oluşla, doğru empati ve doğru analogidir.

Tekrar ediyorum. Eski yapılaşmalar bilim olanın üzerine inşalaşmıyordular. Eski yapılaşmalar, bu güne göre ahlak ve mantık olanın üzerine inşa olmuyordu. Totemleri üzerine yaşantılaşıyordular. O günün baba dediği kişisi, bu günün baba denilen kişisi bile değildir.

Durumu böyle anlayamazsanız bu gün dayı dediğiniz kişiye onun niçin baba dediğini de bilemezsiniz. Ve bugünün anlayışına göre onlara sapık dersiniz. Aslında sapık olan, bizim bu günkü mantıki anlayışla onlara bakıp ta, onlara; sapık dememizdir.

Çünkü onların akrabalık kavramları olan, anaya ana demeleri; babaya baba demeleri; biyolojik ilişkiler üzerine kurulu tanımlama değildirler. Kendisini doğurana ana demiyordular.

Biz 'bunlar kitaplara geçmese de' dersek, bizim onları; dayıya baba demelerinden ötürü, onlara "sapıkça, yerli yerinde olmayan bir kavram kargaşası içinde yaşıyorlardı", gözü ile bakmamız işten bile değildir. Biz eski yapıları bugünün dini inancı ve bugünün dini mantıklı anlamasına göre düzenleyip, yargılamamalıyız.

Şu denebilir; bu dönemler, bu gibi kuşak farkı olmayan yaptırımlarla olan çocuk evlilikleri; o dönemin cinselliği evlilik oluşla ve evlilikle, cinselliği; cinsellik oluşla anlamıyordular. Cinselliği öne çıkaran bir anlamanın biyolojik olgunluğuyla davranmıyorlardı.

Cinsellik onlar için acıkma gibi tabi bir haldi. Acıkma gibi olan cinselliğe mana yükleyerek yaşantılaşmaları onlar için çok önemliydi. Ne cinsel olgunluk onların takıntısıydı, ne ensestlik, ne zina.

Bir kere zinayı da ensestliği de hiç bilmiyorlardı. Totemi dönemin cinselliği açıkça ve meşruyetlikle, etnik grup içi aşkın olduğu, bugünkü deyişle ensest ilişkilerin olduğu, dönemdi. Bunu ne sapıklıkla ne de bu işe düşkünlükle, ensest girişiyorlardı.

Hele zina, o dönem için, tüm akıldışı bir anlayıştır. Zina eşli evliliklerin ortaya çıktığı, özel mülkiyetçi dönemle ortaya kondu. Zina daha çok özel kadın, özel erkek edinmenin; nesep ayrımı yapmanın; miras bırakma gibi birçok girişendi davranışın ürünüdür. Zina, totemi dönemdeki gibi toteme yaslanan serbest ilişkileri yasakladı. Zina, mülkiyete dayanan totem ilişkileri, yeni seçme ayıklamasını mülkiyeti anlayışın kategorize

etmesine atfeden bir tanımlamadır.

Sürece

Bayram Kaya

Eleştirelilik 2 2

Erken dönem totem düşünceleri; mirası, mülkiyeti, zinayı bilmez. Kendi içindeki totemdeşi olan herkes onun cinsel legal ve tabusal partneridirler.

Bu nedenle erken dönem totemlerin grup içindeki herkesle cinselliğinin zina olarak görülmesi olanaksızdır. Cinsel olarak, ne özel kılacağı kişisi; ne miras bırakacağı kişisi ne mirası vardır. Ne de özel evlilikleri vardır.

Olsa olsa totem dışı insanlarla cinsellikleri, zina olurdu. Bu da kaçınılan bir tabudur. İki ayrı totemi kişinin bırakın zinasını, temasları bile yasaktan tabudur. Yani iki totemi grup arasının, ne zinası vardır; ne de böyle bir ihtiyacın ve bilinmenin seleksiyonu içinde hiç değildirlere.

Bir tür grup içi aşk, aynı grup aidiyetinden kimlikle olmanın ön şartı ve sizi diğer etnik yapıdan ayırışla, sizi özel ve müstesna kılan; arı ve duru kılan; sizin melezliğinizi önleyen, sadece bu tutum ilişkilerle sizi insan gören bir anlama ve totem yasanın uygulanmasıdır.

Sizin ensestlik dediğiniz şey bu dönem içindeki sosyal yaşamı çevrimlemek için yapılaşan bir girişmeyi grubunuz için tabu etmenin mana kılınmasıydı. Yani totemiler asla "ensest" diye tanımladığı bir anlayışa göre kendi, sosyal yaşamlarını düzenlemiyorlardı.

Onların ensest yapılaşmayı, anlama ve anlatım ve düzenleşiir kılmasıyla sizin ensest diyen anlama ve anlatımınız arasında ökülte bir durum ve fark vardır. Bu ökülte oluşun içinde totem aitliğin anası, bacısı, ağabeyi yoktu. Onun totem soy kardeşi vardı.

O yatarken, sizin ana, bacı, abi, abla, kardeş dediğiniz kişi ile cinsel ilişki kurmuyordu. Kendisi gibi "insan" saydığı totemdeşiyle; temas etmenin kendisi gibi olmanın meşruiyeti sağlayışlarına müstahak oluşla yapılaşıp, her tür girişmeleri kabilinden; cinselliğini de girişiyordu.

Aynı ata soy totemden olmanın ayrıcalık olan aidetliği içinde oluşun meşruiyetlii ile onlarla yatıyordu. Erken dönem totemizm de dışa kapalı oluşla, kendi içinde cinsel ilişkiyi zorunlu gören, bir sistem ve seçiciliktir.

Belki ilk sosyal düzenlemenin tabu kaynağı, bu dışa kapalı; kendi içinde serbest olan cinsel ilişkinin düzenlemesidir. Totem ilişki, cinsel düzenlemeyle sıkı bağıntılıdır. Cinsel düzenleme yapmayan bir totemi sistem, düşünülemez.

Ama bu düzenleme bizim istediğimiz, bizim bildiğimiz tutum gibi olmak zorunda hiç değildir. Erken dönem atalarımız için ensest ilişki tıpkı doğada bulduğu hayvan atıklarını "bu bir leştir, yememeliyim" demeyeceği kadar, iğrenç olma duygusu olmayan bir gerçekliktir.

Aksine o dönemlerde ensest ilişkiye muhatap olmamanız demek, sizlerin dışlanması demektir. Aynı aidiyetten sayılmamanızla, grubunuzun dışına düşüp, kendi kaderinizle baş başa kalmanız demektir. Bu bağlamda kendi cahilliğimizle erken dönem insanı için o dönem insanları sapıktılar demenin ön yargısını atalım lütfen.

Kendi totem soyunu sürdürmek, o ata totem soydan olmak; ensest, ilişkiyi zorunlu öngörüyordu. Böyle olmasa siz nasıl etnik ve bir arada kalışın seçilimiyle sosyal birlikti yapıyı kuracaktınız ki? O günün şartları, hem etnikliği öngörüyor; hem etnik birlikti

olmanın ensest ilişkisini ön görüyordu.

Ensestlik totemi ayrıcalıklı bir hakka kavuşmanın, ayrıcalığı mükâfatı, vizesi gibidir. Ata soy akrabalığının ön şartı ve ön girişmesi iç cinsel ilişkinin onlara serbest değil zorunlu olmasıdır. Dış cinsel ilişkiler yasaktı. Eğer erken dönem tutumlarından birisine ahlaksızlık denecekse ki böyle bir zorunluluk yoktur; dıştan sağlanacak cinsellikler ahlaksızca olurdu. Ki bunu da ahlaksız olurla değil lanet olarak söyler.

Ensest ilişki bir ayıp olmanın, bir ahlaksızlık olmanın değil; arı soyun, etnik kültür soyun bir seçme ayıklama ilişkili, ilk yapılaşma kuramıdır. Bu bağlam içinde olası biyolojik gerilik kaygılarını ne biliyorlardı. Ne de bu bilmedikleri şey umurları bile değildi.

Ama iç ilişkilerin kendilik bir yansıma şeklide biyolojik seçimleri olmaktadır. Ama erken dönemin arı ırkı esas alan bir anlayışı da ortalıkta henüz yoktu. Bu yüzden iç cinsel ilişki, totemisti anlamalı bir mana ilişkisidir.

Nasıl açlığı ile açlığını sağlanması arasında, sosyal yapının bilincini düzen kılıcı olarak yerleştirmişse; cinselliği ile cinselliğin sağlanması arasında da yine sosyal bilinci olan totemi anlamalarını, düzen kılıcı yapmıştı. Tüm mesele buydu.

Cinselliği ile cinselliğin giderilmesi arasında sosyal bilinç olarak bugünün deyimiyle ensest ilişkiyi esas almıştı. Cinselliği ile cinselliğin giderilmesi arasında totemi anlamalardan içkin manalar yükledi. Cinsellekle sağlanması arasında sosyal düşüncesini, bunun sosyal törenli ritüelini düzenleme oluşla araya koymuştu.

Cinselliği ile cinselliğin sağlanması arasında konan bu sosyal elci ritüeller, cinselliği sağlamayı biraz gecikmeye, biraz aksamaya uğratmıştı.

Yani artık cinselliği sadece cinsellik olarak yapmıyorlardı. Bu nedenle cinselliğin küçük yaş uygulaması ya da küçük yaş uygulamasının potansiyelliği ve artık bir çeşit tüzellik oluşla vardı.

Bizlerin bir mantıksal kusuru da o dönemlerin bu gibi evlilik ya da aşk süreçlerine; bilimsel olgunluk ve buluğa eriklik olacakla bakma sapıklığımızdır. Totemi bir kişi; totemi yapısı içinde cinsel erikliği nedeniyle bir ilişkide bulunmuyordu.

Ya da erken dönem totem yapıları; teorik olarak kişileri buluğa ermedikleri için cinsel münasebette bulunmuyorlardı deme kurgusuyla devinemezler. Potansiyel olarak belecteki insanlar da, ölüm eşliğindeki insanlar da; cinsel dokunula bilirlik vizesine sahiptirler.

Önemli olan durumun potansiyel olurla bulunmasının, yasadır bu. Yılan sokmasına karşı bir panzehir sizin yanınızda olsun. Ama hayatınız boyunca panzehri hiç kullanmamış olun.

Bu ne demektir; siz potansiyel olacakla yılan sokmasından ölmeyeceksiniz demektir. Ya da siz yılan sokmasından mustarip olmayacaksınız demektir. Yani siz, panzehrin kurtaran totem düşüncesi altında oluşla sürekli idiniz.

Sürecek

Bayram Kaya

Eleştirelilik 2 3

Yılan sizi sokarsa, totem anlayış size; kullanılan bir korunmanın garantisi olacaktır. Eğer yılan sizi sokmazsa; panzehir totem koruyuculuk olacakla sürekli kullanıma hazır ama kullanılmayan bir potansiyel olacaktır.

İşte iç cinsel ilişki içinde çocuk yaşta münasebet kuruluyor; ya da buluş olmayanlarla ilişkiye giriliyordu demeniz bir saçmalama olmaktan başka bir şey değildir. Çocukla ilişki durumu; sizin yanınızda olan ama hiç kullanmadığınız bir panzehrin yarattığı potansiyel durum gibidir.

Bir kişinin bırakınız beşikte olmasını, ömür boyu dahi hiç cinsel ilişkisi olmasa bile, o kişi o grup aidetliğinde " kendisiyle cinsel ilişki kurulur olma meşruiyet ligini " taşıyor olmasının; potansiyel durumda, aidiyetlik vizesini alabilmektedirler.

Meseleyi böyle anlayacaksınız. Potansiyel olacakla her an kullanıma hazır görünümü ergin olmayana, beşikteki hiç dokunmuyorlarsa da, dokunulmaz olmaları esas değildir.

Dokunulur olacağı zamanın zuhuruyla bu potansiyeli beşiktekiyle de, ölümün eşiğindekiyle de gerçekleşir olacağı anlayışçı potansiyeli, o kişileri totemi aitlikler içinde sahip çıkılır yapıyordu.

Beşikteki ve buluş erikliği olmayanlara dokunmuyor olabilirlerdi de. Ama bu durum kullanmadıkları fakat her an kullanabilir oldukları potansiyel bir durumdur bu durum.

Bunlar, günceldeki feodal gelenek içinde şimdi imi timi yitmiş beşik kertmesi gibidirler. Beşik kertmesinde de beşikteki cinsel olacakla okunulmuyor. Ama karşısındakinin kertiği olan kişiler de birbirine sosyal yapının vize olmaktadırlar. Dokunulmamasını ilke yapmaz. İşte fark budur.

Erken dönem aidiyetliğinde kişi, cinsel ilişkinin içindedir ya da değildir. Kişi cinsel ilişkiye muhatap oluyor ya da olmuyordur. Aitlik asıl bunlarla olasıdır. Erken dönem totem insanlığı çok sonraki ittifakı yapının içine girmek için yapılan anlaşmaların temelindeki düşüncelerle hareket etmeleri olanaksızdı. Yani erken dönem insanlarımız, ittifakı dönemin üretim ilişkileriyle daha bir ete kemiğe bürünüşle daha bir bilimsel sanı kanı zehapla olan zeminlerin içinde de oluşmazdılar.

İttifakı dönemlerin ilk başlanış dönemi içindeki sözleşmesi olan totem evliliklerindeki aşk sürecinde amaç, illa cinsellik değildi. İlla karşı totemden onun çocuk yapması anlayışı da hiç değildir.

Kısır da olsanız; hiç çocuk ta yapamasanız; cinsellik yolu ile ittifakın vatandaşıydınız. Çünkü cinsellik aynı bir totem kardeşliği olmanın, temas edilmenin, dokunulmanın beratiydi.

Elbette cinsel ilişki üzerinde yürüyen sözleşmeler, seksi ve çocuk yapmayı da beraberinde göz ardı etmiyordu. Siz oruç tutarken amacınız hiç kuşkusuz ki sırf aç kalmak değildir.

Yani oruç bambaşka bir saik ile gerçekleşir. Ama oruçla aç kalmayı da ihmal etmediğiniz çok çok açık bir gerçekliktir. İşte küçük yaşlarda ya da buluş olmamışlarla evlilikler bir sapık ilişki olmayıp, böylesine bir sosyo-toplumsa yapılaşmalı anlayışların süreçleriydiler.

Küçük yaşlarda evlilikler potansiyel olarak meşruydular. Ama küçük yaştakilerle cinsel ilişkinin uygulanması da, hiç olası olmaya bilirdiler. Ya da kimi grupta az az görülebilir veya kimi gruplarda yaygın olabilirdi!

İşte Hz, Ayşe'nin evliliği böylesi bir ittifakı zamanların içinde oluşmuş ama daha sonraki döneme de içi boş körü körüne; işlevsiz bir uygulama aktarımı oluşla aktarılan bir gelenektir. Yani potansiyel olan sosyo toplumsa yapılaşma meşruiyetçi destekleri artık ortada yoktu.

M.S bu dönemde sosyo-toplumsa yapılar bambaşka şeyler üzerinde meşrulaşıyorlardı. Ancak ittifakı dönem evliliği o güne kadar gelmişti.

Ne var ki kendileri de böyle bir evliliğin anlamını bilmiyor olmakla şimdiki uygulama içi boş bir gelenektir. Anlamsız bir gelenektir. Yukarıda söyledik. Cinsellikle, cinselliğin sağlanması arasına; cinsellikten önce o sosyal birliğin aittisi olmanın sosyal vizesi konmuştu. Bu sosyal vize ortada kalkınca sonraki kuşaklara sissi bir okülte bilgi olmanın aktarımıyla geriye som bir cinsellik sağlayışı kalacaktı.

Küçük yaş evliliğinde aitleşme vizesi ortadan kalkınca; küçük yaştaki ile evliliğin diğer yansımaları çirilçiplak ortada kalmıştı. İster istemez küçük yaştakilerle yapılan evlilikler cinsellik yaşamı olmanın durumuna düşmüştü. Hala körü körüne uygulanıyor olmasıydı. Vizesi de geçmişte oluşla kalan atasal fosil gelenek olmasıdır.

Birbiri ile temas etmeyen, birbirini asan, kesen farklı totemi grup ittifakları; ilk aşamada ittifakı dönem içinde cinselliği düzenlemekle işe başladılar. Cinsellik bir aidiyet ve totem formu kardeşliği idi. Siz de totem kardeşlere dokunabilir onlarla temas edebilirsiniz. İttifak başka gruplarla temas etmenin ve başka gruba dokunmanın yolunu açacaktı. Bunu da ancak yeni bir cinsel düzenlemeyle olası kılabilirdi.

İttifakiler, cinselliğin yeniden düzenlenmesiyle ancak bir araya getirildiler. Bu yeni düzenleme şöyleydi. İlk erken dönem totem cinsel belirleyiciliğin iç cinsel ilişki yasaklamaktı. Dıştan ittifaka giren başak bir totem yapıdan olan kişilerle cinsel temas (evlenmek) esastı.

İttifak eden bu iki farklı totemi yapının giderek birleşen kaynaşan şekli; önce melezliğin sonra da halk olma sürecini açmanın bir adımdı. Önceki ittifakın halkı ile sonraki diğer benze başka ittifaklarla yapılan anlaşmaların halkları yan yana getirmekle millet denen büyük ittifakın inşasını ortaya koydular. Dinler de bu dönemle iyi bir ivme kazandılar.

Dikkat edin iç cinselliğin yasaklanması, iç ilişkilerin ayıp günah olmasının kavranmasıyla ortaya konmuyordu. Zorunlu bir sosyo toplumsal düzenlemeyle gerçekleşiyordu. Üstelik yeni tutumun benimsenmesi içinde, eski tutumdan olan iç cinsel münasebetlerin de gözden düşürülüşlerle kötülenip tiksinc kılınması gerekiyordu.

İşte eski olanı gözden düşürme gayretleri sonrasında itibaren ayıp, günah vs. kavramları karşımıza çıkacaktı. Burada yeni oluşan milleti yapı da düşünülüp tanımları yapılan bir kavram değildi. Dış evliliklerle, ilanen kardeşleşmenin ittifakı yapılan durumların başka ittifakı durumlarla olan ittifaklarıyla oluşmaya konan isimdi.

İki veya daha fazla totemi grup; dış cinsel ilişkiler yoluyla, akraba ve kardeş ilişkilerini ortaya koyuşla, birbirleriyle temas eden insan yapılar olan halkı şekillediler.

Sürecek

Bayram Kaya

Eleştirelilik 2 5

“(Zamanımızdaki sınıfsal dağılımlar ve gelir bozukluğu dağılımları yüzünden) , ailenin küçük veya yetişme safhasındaki kız (erkek) çocukları, bazen yıllarca süren iğrençlikle ezilerek, sağlıksız ve ruhu bozulmuş birer fert haline gelmektedirler” demenin yargısı günümüz, düzey anlam ve anlatımı içinde doğrudur. Ama “ buluntuları olsa, tarihin kayıtları olup da, kitaplara geçmese bile” o dönem içindeki bu uygulamalarını; zaman zaman sapıklıktı dediniz mi, iş zıvanadan çıkar.

Kendi güncel zamane algılama ve algılatmanızı, geçmiş günlerdeki tarihsel sürecin sanki de bir anlama ve anlatımıymış gibi algılarınızı geriye doğru genellerseniz; sapla saman tümünden karıştırırsınız. Söz gelimi çağımızdaki erken yaş evliliklerinden mağdurun (!) bugün bu evliliklerde tiksiniçlik, duyduğu doğrudur. Tiksiniçlik, iğrençlik; sosyal yapının size algılattığı ve dayattığı eksenini bir sübjektivitedirler.

Küçük yaştakilerle evlilik süreci içinde aitti olmayı alınca yapı yeni yansıması olan cinsellik çirilçiplak durumuna göre içi doldurulacaktı. Bu da bilimin, ahlakın ve sosyo toplumsa yapının gelişmesiyle orantılı bilmeleri kural ve yaşantılım edişlere yeniden doldurulacaktı. Söz gelimi ruh yapısı işin içine girecekti, kuşak düzenlemesi işin içine girecekti, buluş çağı işin içine girecekti, eğitim durumu, işgücü durumu vs. işin içine girecekti.

Örneğin; sümüklü böcekten tiksiniçmek, domuz etini yemekten iğrenmek, kadını seks objesi görmek buluş erginliğı gibi; zemin meşruiyet ligi gibi tutumlar, bugünün anlayış ve tavırlarıdır. Oysa geçmişin içinde evlilikler döneminde ve evlilik öncesi dönem içinde küçük yaş evliliklerin içinde ne kadın cinste, ne erkek cinsten mağdurları vardı.

Ne de küçük yaş evliliklerinin tiksiniçlik, iğrençlik olurla algılanması vardı; ne bile bu evlilikler seks ise de, seks objesi oluşla görülmüyordu. Ama bu olumsuz yansımalar ancak sizin değışen bilgi ve algılarınızla ileri süreçlerde ortaya konabilirdi.

Bu şuna benzer; arabalar, trafik kazası olmanın objesi için ortaya konmuştur, demekle benzerdir. Arabanın ortaya konması başka; trafik kazası oluşla yansıması başka; arabanın trafik kazası oluşla kullanılıyor olmakla şimdilik vaz geçilmez olması başka. İşte seks objeliğı de o dönem için böyledir.

Böyle bir duygu kadının, kızın, erkeğin hafızasına değış seçme ayıklama kapsamında olmanın alanında değıldi. Yapının temeli bu gibi hayali öznel yansıtımlar içinde olmayıp; sosyo toplumsal olan içindeki öznel yansıtımlar şeklindeki süreçten bu güne kadar gelindi. Hatta o günler bu tür görevleri yapmanın, bu tür görevleri üslenmenin övünmesi etrafında hava atmanın sembolüydü.

Ve yeni yeni yapılaşan özel mülkiyet içindeki kadın kişinin miras sahibi olmasının, özel ayrıcalıklarının taşıyışla, gıpta edilmesinin bir rol modeliydi. Örneğin; kadın ve erkeğin kutsal mabet kişisi oluşlarıyla genel kadın; genel erkek olmaları; bu kabil ayrıcalıklılar statüsündeydi.

Üstelik zengin fakir olmak gibi, herkes de böylesi kutsal yer hizmetinde olamıyordu. Sürecin oluşma mantığı erdeme dek değıer yargıları, bir dönem içinde böyle çalıştı. Buna yanlış diyemezsiniz.

Buna sapıklık diyemezsiniz. İnsanlık aslınızı yadsırırsınız. Erken totemi dönemin bir evliliğı yoksa bunu o dönem insanların cinsel düşkünlüğünde ya da cinsel sapıklıkları içinde aramak beyhudedir. Eğer o dönemin bir insanı bizleri görseydi, eminim onlar da

bizleri akıl alamaz bir sapkınlık içinde görecektirler.

Zaten bu anlayışın kısır döngüsü, bir önceki zaman aktarım yaşantılaşmalarına göre günün gelişmeleri içinde geleceğin alacağı hali görmüşler. Para sahibi olmanın ve para sahibi olamamanın katkılarıyla da, geleceğin devinme zemini içindeki yapılaşmaları da görüp; bina ve zina sapıklığı demeyi atideki sürecin olumsuz alametifarikası yapmışlardır.

Siz bugün az çok geleceği görmekle, gelecekte olacak olası değişmelerine bina zina sapıklığı gibi dermişiniz? Hatta sizler 2000 yılında bakışla; 2023'te değişecek anlayışları; değişecek uygulamaları şimdiden taahhüt ederek, vizyonunuzu ortaya korsunuz. Buna sapıklık demek olası mı?

Bu değişmelere sapıklık mı diyeceksiniz? Sizin deyişinize benzerden hareketle yorumlarsak; Abbasiler, Romalılar, Osmanlılar bir süre sonra sapıtmadıkları için (şartlar zuhuruna göre değişip dönüşemedikleri- anlayışlarını değiştirmedikleri için) bugün yoklar. Bir dönemin kendi doğruları, günün yanlışlarıdır. Unutmayın siz bugüne göre geleceğin yanlışsınız.

Sizin sapıklık ya da sapkınlık dediğiniz şey bu totemi anlama içinde öğrenilmiş; bir dönem uygulanmış genel geçer bir haliydi. Her şey gibi bu da tarihselliği içinde sosyo toplumsal işlevlerini yapıyla, ömrünü tamamladı. Ömrünü tamamlayan şey de sosyal yapının dışına atılırken şimdiki düzenletimin dayanağı olamayışla boşluk zaman harcı oluşun gözden düşürülme düzenletilmesiyle insanlık o şeyden tiksime duymanın olgunluk düzlem ve düzeyine getirildiler.

19.10.2012

Bayram Kaya

Eleştirelilik 2 4

Üretim ilişkileri de toplumsal yapıları ortaya koymuştu. İttifakın karşı grup kişisi, bu taraftaki kişilerin POTANSİYEL OLARAK hem karısı, hem kocası oluyordular. İster beşikte, ister ölümüm eşiğinde olsunlardı. Ama beşikteki ile cinsel ilişki var mıydı dersiniz; uygulanmasa dâhi, bu durumda potansiyel olarak, bu böyleydi.

Kişilerin cinsel ilişkileri kendi totemi yapı içlerinde haram (yasak) kılınıp; karşı totemle cinsel ilişkisi de helal yapıyordu (vize veriliyordu) . Karşı totemi düşmanlar, ittifakla düşman kardeşlere dönüşüyordu. Her bir totemi gruplar cinsel ilişki üzerinden; cinsel totemi düzenlemeler üzerinden; girişen akraba evlilikleri yapan yapılar oluyordular.

İttifakın yeni totemi (ilahı) cinsel birleşme üzerinde kardeş olmalarını ilan etmişti. Cinsellik o dönem içinde önünüze ne gelirse gelsin kabili katıksız bir cinsellik olmayıp; potansiyel somutluk olurla kardeş ve akraba olmanın bir temas eden yapılarını ortaya çıkarmasıydı.

Bu yine eski dönem totemizmdeki gibi beşikteki de, 6 yaşındakini de, 90 yaşındakini de; potansiyel olarak size kadınlık etme heriflik yaptırma olanağını tanıyordu. Ama beşikteki ve 10 yaşındaki ile evliliğiniz hiç olmaya bilirdi de. Şimdi bile doğan çocuklar temas olsun olmasın sizin evlenebileceğiniz potansiyel partnerinizdirler.

Bunlar erken dönem totemi yapıları içindeki malzemeleri yeniden inşa ile ittifakı dönem sürecine aktarılan düzenlemeleriydiler. Sosyo toplumsal geleneklerle aktarılan zorunlu öğretilmeleri ve uygulanmaları vardı. Kuşak farkı kılınmadan yapılan evlilikler kişilere tiksiniç ve iğrenç gelmiyordu.

Toplumun bir kurumsal görevlenmesinin uygulamasıydı. Bir kurumsal vatandaşlık görevini yapıyorlardı. Vatandaşlık ne kadar tiksiniçse, bu da o kadar tiksiniçti.

Biz sanıyoruz ki, insanlar baştan beri halktı. Baştan beri totemi etnik yapıların kaynaşmasıydı gibi görüyoruz. Bu çok büyük bir düşünme ve strateji hatasıdır. Av yapılan ve büyük oranda ot, kök, meyve, böcek gibi haşere toplayıcılığı yapılan dönemde; doğanın yağmalandığı rekabetçi dönemde; siz ayrı totemi etnik insanları nasıl bir araya getirip te, bir arada tutacaktınız?

Elbette yol iz olmayan bir dönemde; sürece yol iz olmuş hemen elinizin altında bulunan totemi cinsel düzenlemeyi güncel ilişkiye göre yeniden kurullarla (tabullarla) bağıntılamanızla olacaktı.

Tedavülden kalkmış eski bir bağıntıyı kullanıp yapı dışına atarken, yenisini de dışarıya atıyor olduğunuzun üzerine yeni bir bağıntıyla kurmak olacaktır. Değilse başlanışta insanlar, bir zina olgusunu, bir ensest ilişki anlayışını, bir haram imajını, bir helal algısını, bir sapıklık kanısını, bir ahlak sanısı gibi ne idüğü belirsiz kavramları o dönemlerde tanımlayıp; onu totemin boynuna asıp; bir ders programı gibi takip etmiyorlardı.

Karşı totem yapılar birleşmesi olan halk yapıyı ve üretim yapan toplumu siz, hangi şart ve hangi meşrulaşma üzerinden sağlayacaktınız? Erken dönemlerde acıkınca, acıkan insanın karnını doyurma şartına, o kişilerle temas etmeyi ön görülme şartına, hangi zorunluluklarla icbar edilecektiniz?

Hiç kuşkusuz ki totemi anlayışlarla (sosyal grup bilinciyle) buna icbar edilecektiniz. İnsanın üretim yapan ilişkileri ortaya çıkınca da, insanların temas eden, ittifakı yapı

kuran bir toplumsal yapıya geçmesini sizler; hangi totemi meşruiyetle, nasıl ve hangi hakla önleye bilirdiniz ki?

Tarihsellik böyle olmasaydı. İlkten beri etnik yapılar eş deyişle etnik düşmanlıklar bir arada olsalardı zaten orta yerde etniklik kalmaz, ortam melezleşilirdi. Bu doğanın açık yasaasıdır.

Bizlerin işçileşen göçle Almanya'da biyoloji olarak, Türk kalamamamız gibi. Böyle olsaydı bu etnik grup süreçleri farklı insan tip ve ırkları üzerinde oluşla yüzbinlerce yıl sürmezdi. Bunları göz ardı eden kişiler, aynı hatalara düşmenin kısır döngüleriyle; aşağıdaki gibi cümlenin yargılarını söylerler.

Tarih kitaplarına geçmese de siz dünün sosyal elci mantık ve kurgularını, bugünün mantıki kurgularıyla empati yapılır olamayacağını bilmeniz gerekirdi. Siz tarihseli bilmeden; "tarihi kayıtlar kitaplara geçmese bile" diyerek bir fikir karartması yapıp; bugünün anlayışı olan tiksınme sübjektifliğı ile tarihin ve kültürün oluşması olan küçük yaş aşk ve evliliklerini anlayamazsınız.

Siz cismi ışığın geldiğı doğrultuda görürsünüz. Işık ortam kırılmaları yaparak size ulaşır. İçinde su ve tabanında bozuk bir para olan bardağı baktığınızda, parayı bardak tabanında olduğı yerden, biraz daha farklı noktadan görürsünüz.

Yine bir bardak su içindeki kalemi ya da kaşığı, kırılmış görürsünüz. Işığın suda kırılarak yansıması gibi uygarlığın hangi kırılma noktalarından geçerek size yansıdığını hiçbir zaman bilemezsiniz. Bu yüzden siz baktığınız noktada, bir kesikli süreklilik olan tarihselliğı sapmış gibi görürsünüz.

Bugünkü algılarınız doğrudur. Ama unutmayınız ki bu günkü yargı düzey ve düzlemimiz de tüm zamanların, tüm geçmişin tarihi düzey ve düzlemi değildirler. Bu nedenle o dönemdeki kişilerin ruh yapıları da bu nedenlerle, sizin ruh yapınızı bozan şeylerden pek pek etkilenmiyorlardı.

Ruh yapılarının bozulması için sosyal tabunun onlara; küçük yaş evliliğinin ve küçük yaştaki ile cinselliğın iğrenç olduğunu söylemesi gerekirdi. Ama böylesi bir söylemler de, o dönemin anlatıları içinde yoktular. Olsa bile hiçbir işlerine yaramazdılar.

Kendi totem aitinin etini yemekten öğrenip tiksiniyordu. Ama başka etnik totemi insanların etini iştahla (yamyamlıkla) ve öğrenmeden yiyordular. Çünkü sosyal anlayışça totem tabusu ona bunun böyle olması gerektiğini söylemişti.

Oysa aynı totemi kandaşlarıyla ilişki kurarken ilişkileri içinde kuşak farkı gözetmemeleri, ahlaki sapıklıktan sayılmıyordu. Daha doğrusu eski erken dönemler sapıklık kavramını bilinmiyordular. Sapıklık kavramı çok sonranın kullanacağı bir ilahi dil terminolojisidirler.

Bir ilahi anlayışın dil envanteri ile kendisinden önceki geçmişe ya da tarihe bakmak; bilmem ne kadarı akılcı, bilimsel ve doğruluk içerir. Böyle olunca da bu ilahi dinler terminolojinin içinde olan put kavramıyla; daha put kavramının kendisi ortada yokken, kendisinden önceki totemizme putçu lük deyip; sapık bir din diyerek kültür yıkıcılığını yapılması kaçınılmaz olur. Oysa totem, ne bir puttur. Ne de bir dindir.

Sürecek

Bayram Kaya

Elhamdülillah

Ben ihtiyacımı bildim de
İhtiyacım beni bilemedi
Eğreti duruyordu üstümde
Yabansı yabansı
Sanki benim değilde
Başkasının aitliği idi
Haram haram sıklete sokuyor
Günah günah azabı yakıcılaştırıyordu

İhtiyacım beni bildi de
Ben ihtiyacımı bilemedim...
Ben atıyordum
O habire yapışıyordu
Sürtünmeyle elektirikledi
Etki ile yükledi
Azabını yemiş it gibi kaçıyordum
Hemde, dumanı tüten vapor gibi, islim aldım

Cehalet ekmeğim
Bilmemek suyum olmuş
Ciğer bayram etti
Lokma lokma, yudum yudum
Nefes alışım düzleşti, hazmım kolaylaştı
Ekmeği, suya; bana bana
Somunu yufkayla dürer gibi
Yedim içtim kana kana
Nevrim döndü abi
Finoyu kangal görürümde
Kangal kangal değil tillahi
Hemi vallah, hemi billah
Çektim elhamdülillah!

Finonun zikri tavada
Koklar gibi fikri havada
Bir heyet geçti aradan
Bilemedim akla karadan
Yalandan kim çatlamış
Hemi vallah, hemi billah
Çektim elhamdülillah!

Sonsuz kurtulmuşları görmem
Ebedi lanete gark oluşumuz Calvin'den
Akla, bilgiye, anlamaya çağrılışımız
Seçme ayıklama ilkesiyle Darwin'den
Sayısı ile koyun
Sürüsü ile doyun
İmanı ile soyun
Hacetten necat mı çıkar üretmeden!
Hemi vallah, hemi billah
Çektim elhamdülillah!

Uzamış kalmış

Çekmez ie boyun
Hiç günde olmaz, bahta falmış
Ulemadan sadık-ı siddiktan
Seriyyeden sohbetine doyun
Halvetinde var bir oyun
Uç almağa bir pey koyun
Hemi vallah, hemi billah
Çektim elhamdülillah!

İdrak yanım sızlar
Bakarken biz, bir İsa'ya bir Musa'ya
Uğrun uğrun kaş almış kızlar
Meydan saz söz olmuş
Al takke ver külah vızır vızır vızlar
Zerafetin duyanda, işe uyanda
Kaçağa; otomobil uçak arası hızlar
Hemi vallah, hemi billah
Derim elhamdülillah!

Günlük güneş, bağ bahçe
Derken gün şafaktan ağdı
Soluna bakmayan sağdı
Sağı bilmeyende soldu
Böyle bir demokrasim oldu
Hemi vallah hemi billah
Derim elhamdülillah

Haklar yenmeye hazır löplükten
Oyumuz çıkar değil sandık, çöplükten
Dimağ, ağız susmuş yokluktan
Tırnak az yer tutmuş ise tokluktan
Toplum bilmeyiz yeriz çokluktan
Hemi vallah hemi billah
Derim elhamdülillah

Şiştikçe şiştik, patlamadık hamdolsun!
Avrupa birliğine girdik kam dolsun!
Ne yazar Tuzla'da ölüme ki gam dolsun
Dua edin, ekmeğimize göz yaşı dolsun
Hemi vallah hemi billah
Derim elhamdülillah

İnim inim iniler bu yolda yolcu duranda
En büyük hakimdir mührü tuğranda
Şöyle bir seçimden seçime uğranda
Ne çıkar bahtımıza, aşı kan doğranda
Der, doğrucu Davut sen misin, o bağıranda!
Söyler dil kamuoyu olmaz akıl ede peste
Avazı ah eder göğüm, gönlü şikeste
Hemi vallah, hemi billah
Derim elhamdülillah!

Nazende sakata mı geldin?
Duyulanda tutulacak eldin
Kaşık yapışmasa da, sinek konar reğeldin
Yıkarken sel, umutken yeldin
Hemi vallah, hemi billah
Derim elhamdülillah!

Zilletine yar olmam
İlletine de, kar
Alır da, alır başımı uzarım
Şıgmam ben
Üzümlü hevenkte olsan kanmam
Bağıntınla özgür olurda
İçe alamaz yen
Hemi vallah, hemi billah
Derim elhamdülillah!

28.03.2009

[](http://www.ozgurlukicin.com)

Jean Calvin: Kalvinizm mezhebinin kurucusudur. Müminlerin cennete gitmesi kulun kendi davranışlarından değil de, Tanrı'nın yazgısı ile belireceğini söyler. Bazı insanların cehenneme gitmekten kurtulacağını Tanrı önceden belirtmiştir der. İnsan imanlı olamaz, ancak bunu insana Tanrı verir der. Yani bazı insanlara sonsuz kurtuluş, bazı insanlarda sonsuz lanet ve azap önceden öngörülmüştür der.

Hacat: İhtiyaç, gereksinim

Necat: Kurtuluş, selamete ermek

Löp: İri ve yumuşak et

Kam: mutluluk, zevk, tat, dilek

Sikeste: (şikeste okunur) kırılmış, kırık

Hevenk: İp Ya da dikenli çalı parçasına üzüm salkımlarını takarak tavanda asılı tutmak süreti ile kış için saklamak

Bayram Kaya

Elvan Elvan Kokan Güller

Bir zaman azar
Bir zaman yazar
Bir zaman
Yenilgiden sezar
Her dönem
Gözyaşı dökerek
Derinleşip büyüklük verir kendi denizlerine
İttifakı karardı renk düşende benizlerine

Sen büyürken küçüğüm
Onlar küçülüyordular...
Hırsız hırsız
Yalan yalan
Ucube söylemleriyle, ucube ucube
Firavun firavun diktatörce
Katlemeleri olan emir emir yaklaşıyla
Küçücüktün, bir elin ekmeği
Bir elin misketi sımsıkı tutuşta...
Sen büyüdün bir dünya gerçeği
Onlar laneti ansitan,
Sam vurmuş içi yenik kütük gibi esamesiz

Sen ne kadar küçükten büyük
Onlar hırsla, selimsizlikle o kadar küçük.
Sen ne kadar doğru
Onlar o kadar yanlışla.
Zulümleri, kinleri, bilmezlikleri ne kadar büyük
Sen o kadar filiz filiz, yeşil yeşil süyüm süyük
Sen ne kadar meydanlarda
Onlar o kadar tomalar eteğinde korkuyla tüyük
Uykun onlarda kâbus, illetleri habis
Zulümlerden zalim çıktı da, adam çıkmadı
Şafak toprağa konur da, zillate gelmez
Büyük toprağa konur da, içine (yüreğe) sığmaz

Büyüksün sen
Büyütenle, içine sınılmaz olunan; yen.
Yürek, kahır götürmemesiyle kahir
Hem bile onlarca, yüzlerce kez; o da
Zalimin çürümesi, yaşayışı gören ölümleriyle tâhir

12.03.2014

Bayram Kaya

Enki

Enki

Enki: Ea da denen Sümer, su ve bilgelik tanrısı. Yaratıcı 4 tanrıdan biri. İnsanı eli ile kilden yoğurmuştur.

Enki

Aşıklar
Kili alır önüne.

Sevdalarını
Akıtarak yoğurur.

Bitmiştir
İstedığı gibidir şekli.

Lakin gitmez işler yolunda
Kabarır omuzbaşı, sağında solunda

Alametlenir
Tufan koyurur üstüne

Kin duyar
Öfke kuser celalinden.

Sonra
Suretine aşık olur.

19.09.2007

Bayram Kaya

Enstantane 1

1-]İnsan süreç içinde iken süreci anlayamaz. Hele eni, boyu, derinliği olan; geçmiş, şimdiki ve geleceği olan toplumu anlamak için de, bir hayli terlemesi gerekti. Bu da yoğun emek ister. Yoğun emek harcamak zordur.

Yoğun emek harcamak, bir insanın kolay kolay ve kolayına, bu yorulmayı tercih edeceği durum değildi. Üstelik böyle durumları bu gibi insanlar, kafayı bozmak (üşütmek) gibi görüyorlardı. Oysa üretim kolektif ve paylaşılan, kolektifçe bir şeyler eklenen bir etki eşme idi.

Siz öğrenmeyerek, sürece katılmayacakla, yalnız bıraktığınız insanların (üşütüklerinizin) düşüncesine etkiyemeyerek, ona fayda vermeyerek; bu sorumluluğu bile duymamakla, o insanı kendi sınırdı genişliği içindeki yetenekleri içinde, çaresizlikleri ile baş başa bırakmaktasınız!

O insanın cebelleştiği konu içindeki kendi yetenek sınırlarının el vermez olan aramıştı kıvranı; sizin tembel rahatlığınıza, karşının; kafayı üşütmesi olacak gelir elbette. Oysa tüm kullanımınız bu kafayı üşütenlerin eseridir. Bir filozofun deyimi ile 'ona da kafayı üşütmüş diyorlardı. O atomu parçalayarak, onların avuçlarının içine verdi'. Deliler kuyuya taş atardı, akıllılar(!) çıkaramazdı.

Toplum; süreçli, çok yönlü, kalıt olanla, dinamik olanlar arası ilişkindik nesnel, öznel, bağıntılı bir yer ve zamansal bütünlüktür. Toplumu ve insanlık tarihini anlamamak demek, sürecin enstantane olan olgu olay ve girişmelerine, ussal göndermelerle çözümlenmeler yapmaktır.

Geçmişti olgulardaki ana karakteristik anlık girişmeler, kendi usumuzda bir film karesi gibi ileri geri oynatılışlarla akıl süzgecinden geçirilmelidir. Buna değin arkeolojiyi ve tarihi, sosyal ilişkileri, dinleri, efsane ve masaldı totem gibi aktarımları konuşturur olmanın yol ve yöntemlerini bilmemiz gerekir. Bu tutum, az çok sıradan bir insanın, genel kültürü içinde, ana hatlı bir bilme olmalıdır.

Koloni yel ve simbiyoz yaşamın yinelenen izleği, birlik gücünü ortaya çıkarmanın, özneye konu olan amaçlı kullanımını sağlamıştı. Bu birlik gücü, kendi oluşma sürecinde, sürü ve grup yaşamı içinde, muhtelif salınımlar verdi. Bu salınımların bağıntılı girişmesi, sosyal 'birlikli gücü' şekillerdi. Sosyal birlikli gücü, şekillenir şekillenmez; fermuar hareket işlev eşti.

Bu sosyal birlikli müktesebat hareketi, komündü güce saçıldı. Komün gücün, 'azcık aşım, kaygısız başım' dercesine olan; ılıman, rahattı sağlayış üretimleri üyelerine bir cennet yaratmıştı. Sürecin sonunda komün cennetin yitimi ile ve ittifak topluluklarıyla, 'birlikli gücü'; büyük sıçramalar kaydetti.

Komündü sosyal birlik dönemin sonu araçsak üretiminden dolayı, çok çalkantılı genişleme, daralma gibi açılıp kapanan ilişki süreçlerinin yaşandığı kaostuk dönemdir. Eski olanla yeni olan arasında git gelelerin ikircik eştiği açılma kapanmalı; salınımdı sarmalı, açılıp yumulan atımlarıyla (fermuardı) ilişki dönemidir. Elbette ki kaostuk olanın ve zaman akışının yönü ileri doğru idi. Sürecin sandansı değişmeden, gelişmeden yana olacaktı.

Yani o milyon yıl süren, komündü sosyal birlikli dönem cennet ilişkileri, çatırdamağa başlamıştı. Komündü sosyal birlik dönemi, kendi içinde başlangıçtan bugüne doğru yol alan bir girişmeler silsilesidir. Sürü birlikleri, Grup birlikleri (yaşamı) , sosyal birlikli yaşam ve komün yaşam gibi oluşmalar kendi özelliklerini yansıtan durumdu. Zaman

akışlı gelişmişlikler içeren yaşantılımdılar.

Geçmişteki süreç eşen yaşantılıların ortak temel özelliği bir sosyal ilişki (insan-insan ilişkisi) ortaya çıkarmış olmalarıdır. Yani insan hareketlerinin, her tekrarlanır oluşunda, benzer sonuçlar almasına değin çıkarımların, izlekti takibine değin olan alışmaları, o birlikti güçlerin tutum edinmesine neden olmuştur. Alışmaların (izleğin) hale yansıması; atalar yolu denilen ilk birikimlerin kutsal kazanımdı alışmaların güvencesi olacaktı; ilk izlekler olmalarıdır. Bu yüzden bu izlekler ilk 'ata soy totemdi' izlektiler.

Sürecek

Bayram Kaya

Enstantane 2

2-] Ve yine sürecin hale o anki duruma yansması, bu ilk izlekler üzerinde birlik gücün, ilişkin zorunlu sağlayışlarını ortaya koyabilmeleridir. Bu oluşma süreci içindeki farklılıkları ile sürü grup ve sosyal birlik ve komün güç kendi ilişki düzenlemelerine değin olan, organizasyon ve hiyerarşilerini ortaya çıkaracaklardır. Bir toplumsal dönem sosyal (kişi-kişi) ilişkileri ile yine bir bağ (bağıntı) ilişkisi olan, sosyal birlikti komün dönem, zorunlu sağlayıştı bağ ilişkisi; çok çok farklıdır.

İlk dört aşamayı içeren sosyal birlikti komün dönemlerle, toplumsal dönem arasında çok yoğun bir kaosturlar ve düzenin çıktığı birçok ve sık sık ittifakı birlikti dönemler ortaya çıkmıştır. Ki bu hem komün yaşamı düzenlemeye yönelik boş bir gayretti, hem de komün kuralların kimi müktesebatları üzerine araçsa girişimle fermuar tipi açılmasını ve tekrar fermuar biçiminde yeni düzenlenişlerle kapanması ilişkilerinin birlikti süreçleridirler. Fermuarın sık sık açılıp kapandığı bir çalkantıdır.

Kaos ve çalkantıdan dolayı eski birlik ilişkileri arası bağıntı açılıyor, yeni ilişkilerin bağıntısından dolayı, yeni birlik ve bağ ilişkileri ile fermuar kapanıyordu. Artık fermuar, bağ ilişkilerinden dolayı an kendisini; zaman ve zemine referanslayım olgu ve olayları süreç içine katacağı. Ana omurgaydı.

Böylesi elastiki de olabilen, üzerine pazıl parçaları eklenip çıkarılan, ilk örnekçenin eğilip bükülen, dallanıp çatallanan halidir. Ve geçmiş gelecek zamanlar üzerine ilişkin girişen entegre montajlar alır. Bu halleriyle devinen bir en, boy, dikeylik ve zaman uzamlarıyla birlikti genişmeli ilişkiler alanı olacaktı. Geçmişten gelecek üzerine uzanan entegre montajdan birisi de, mülkiyetin özelleşmesidir.

Bu süreçlerin girişen kristal birleşmeli açı eğilimleri (müktesebatlar) , önce teorilerinden, sonra da uygulamalarından tarz alacaktı. Sosyal birlik dönem, insanlığın ilk teori ortaya koydukları dönemdi. Bu çevresini, kendisi ile katışık olacaktı algılamadan, kendisi ile aktüel çevresini ayıran bir teori idi.

Yine her şey kendisi gibi canlı idi (animist mana algısı) . Ancak her şey onun (kişinin) etrafında dönüyordu. Nesnellüğün yasal algı bilinci henüz yoktu. Gök onu korkutmak için gürleyen elemde bir durum iken, Güneş ona huzur veren hazdı bir belirimdi! Bunların kişilere dönük algı referansı da kişi egoizminin seçme ayıklama kriteridirler.

Şu halde, insanlığın ilk teorisi bir mana algısı olan totem düşüncesidir. Kişiler zorunlu sağlayıştı olacak olan ilişkilerini bu totemdi mana ilişkisi ile açılıp kapanan fermuar bağ ilişkisine tutuşturup, uygulamaya sokmuşlardı. Bu bağ ilişkiler, o zamanlar sık açılıp kapanır bir ilişki değildi. Bu yüzden değişmezliğin algısı vardı. Değişmezlikti olan hazdı, elemde tabuları; gelenekti görenekti biçimce kristalize bağ ilişkilerine çeviriyordular.

İnsan; sosyal birlikti yaşam davranışları içine sağlayıştı bir bağ ilişkisi (işlev-fonksiyon) olacaktan giren ve o bağ ilişkisini uzun süreçlerle oluşturan, bir edimce girişmedir. Başlangıçta bu bağ ilişkisi, değişmezlikti anlayışlarla oluşturuldu. Ne var ki, zorunluluğun tabi hükmü olacakla, bu kabil işlev bağıntılar, elbet yüzbinlerce yıl sonrasında durumun bir değişken çıktısı da, olacaktı.

Bu yüzden fermuar ilişki, bu işlev bağ ve değişken dönüştürücülerle oluşacaktı. Oluşan bu yeni kurallı kristal oluşmaları; insanlığın, ittifak dönemleriyle birlikti, sosyal hayatın en derin etkili sınama yanılma birikmelerinin, travma dönemlerdir.

Toplumsal aşama ile bu teorik alan, öznelde nesnelde biçimle şekillenecekti. Özneldi

alanı daha çok halk alan; nesnel alanı da toplumsal sistem, kendi üzerine biçimleyecekti. Toplum da bu gibi bağı ilişkileri tam bir hızla sistem işlev ilişkilerine dönecekti. Halkta ise, bu bağı ilişkileri ahlaktı sistem koruma ilişkilerine çevrilecekler, yavaş değişip dönüşür olacaktı. Zaman da yarılmıştı.

Halk içinde yavaş değişip dönüşen sistem, daha sonra üstün bir başarı olan tek tanrıci anlamının, kendisini değişmezliğin algısı sanmasıyla, kendi sonunu, kendisi biçmişti. Bu işlevdi (fonksiyonel) sistem ilişkilerinin, insansak bir öznel ruhu ile nesnel bir ruhu olacaktı.

Sürecek

Bayram Kaya

Enstantane 3

3-] İşlev (fonksiyon) , bağıntı, bir girişme ilen, bir durumu (her hangi bir şeyi): bir duruma (her hangi bir şeye) , götürün ilişkiydi. İnsanların temel düzleminde; yeme, barınma, cinsellik ve güvende (huzur içinde, kaygılardan uzak olma) olma gibi temel dış sağlayıştı girdileri vardır.

Temel düzlem demek; kendisinden başkasına birey olacakla bölünemeyen, birey bütünlük olma demektir. İşte bu sağlayıştı girdiler, insan davranıştı çıktılarını değiştirecek olan bir işlevdi girişme bağ ilişkisidirler.

Örneğin, cinsellik bu bağlamda insan-insan girişmeli bir fonksiyon bağıntısıdır. İnsan davranışı bu girişme ile kırılır. Kırılma kayıp ve kazançlara dönüşerek, girişme sonunda, değişmiş olacakla ortaya çıkar. Yine bireyin güvenliğini sağlaması bu bağlamda işlev bir sosyal bağıntıdır.

Kişiler kendi güvenliğini sağlama gibi bir sosyal (insan-insandı) girişme ilişkisinde, başkasının güvenliğini üslenmek gibi bir kayba uğrarlar! Böylesi bir kayıp olursa da, bu girişmenin çıktısı güvenlik kazancını kişi gücünden çıkarıp birliğin gücüne çevirmiştir. Birliğin gücü, kişi güvenliğini; birliğin güvenliği içinde 'n' (üye toplamı) kez, kat kazancına dönüştürmekle, pek verimli olmuştur.

İnsan-insan (sosyal yaşam bağ ilişkisi) ilişkisinde, zorunlu sağlayışların girdisi, sosyal birlikti bağ işlev üzerinden bir kırılma (dirençti) davranışlarına dönüşmüştür. Girdinin fonksiyon aşması, kişi dışında bir dönüşmenin işlev kılınmasıdır. Ki, kişi davranışları (kişinin kendi davranışı ferdi tutum olmaktan çıkarıp) farklı bir kişi davranışına, götürülmüştür. Bu bir girişme ve sonuçtur. Girişmeler işlevdir. Ve değişmeleri kapsarlar. Ama temelde değişken olmayıp, üstel (üstten) bir değışkendirler.

İnsanın, kendisi dışında, ama kendisi üzerinde, kendisine yönelik bir çevre işleyişi algılaması vardı. Bu algı onun ilk somutlaştırdığı; sanaldı, yanlış doğru içermeli bir önermece teorisidir. Bu dış çevre (ortam) etkimeli algı, onu korkutan ve onu sevindiren bir işleyişin (algının) olmasının teorisidir.

İşte bu kaygı temelli, bağ işlevdi, fonksiyon değıştirici dönüştürücü girişmeli insan ilişkisi, ilk insan teorisinin temelindeki gerçekliktir. Bu aktüel (güncel) çevreli olan teorinin odağında, insan ve çevre girişmeli bağ ya da bağıntılılık ilişkisi vardır. Bu bağıntı kişi sek sanal anlama üzerinden gidecekten kişiler söyleşmesi ilişkisine dönüşür. Ve bu dönüşmeler bir kural olmanın hiyerarşisini ortaya koyar.

İnsanın kendisi ile çevresi arasındaki mana algılı teorik girişmesi, totemdi somut biçimlenişle sosyal birlikti girişmelerini başlattı. İnsanın sürü yaşamı; bir yavrunun, bir ana takibini yapar gibi oluştu, bağ ilişkili, bir girişmenin sağlayıştıdır. Grup sağlayıştı ise, daha öznel, kural olucu, federatif olmanın bir hiyerarşisidir. Gruba dek kural ve hiyerarşiler giderek birleşecekler, ilk kez totemdi anlamaları şekilsek kılmakla; 'öznel ve nesnel nedenli sosyal birlikler' sürecini başlatmıştı. Bu süreç, totem bağ ilişkisini iyice ete kemiğe büründürdü. Sosyal birlikler süreci sürecin seyri ile komün yaşamı geliştirdi. Komün yaşam da, kendine değin sürecin sonunda insanın; araç işletişti, yerleşmeli ittifakı, toplumsal tutumlarını ortaya çıkarmıştır.

İnsanın araçsak üretimi ve yerleşik yaşama değini emeğini kutsamasıyla ve emeğine sahip çıkarak; "emeğine bu benim" demeye, tarihin " ilk özelleştirme sürecini" başlatmıştı. Emeğini ve emeğe değin ürünleri ve mülkü ve ilkel üretim araçlarını özel malı yaptı. İnsan emeğine değin tüm hünerdi özelliklerini sahiplendi.

Sahiplenmeler, çeşitli nedenlerle bu mülkiyetten yoksun kalanlar arasında yarattığı buhranlarını ortaya koyarak, komün cennetin rahatını kaçırmıştı. Her girişme ve girişmenin sonucu olan çıktı kazanç; dönüşüp değişmedir. Bu dönüşüp değişmenin sonuç maliyeti, insanlığa cennetten kovuluş ta olsa, kaçınılmazdı.

Komün dönemin sonu artık fermuar açılış kapanışın sıklıkla yapıla geldiği dönemidir. Yeni olanla beliren kararsızlığın çatışmasından doğuyordu. Kararsızlık; eski olana, bildik alışıldık olan totemdi algıya sığınıştı. Ancak yeni olanın değişen çıktısı, totemdi algıyla uyuşmuyordu. Kaos vardı. En güzel düzeni de kaos çıkarırdı. Kaos, düzensizliğin bir düzeni idi.

Fermuar açılıyor, fakat açılan fermuar eskiye göre bir türlü kapanmıyordu. Fermuar, araçsak uzayın olaylarını, bilinen uzay olayları ile giriştirince komün birlik davranışları turnusol kâğıdı gibi değişiklikler geçirmişti. Bu da, insanın istemesinin üzerinde olan, keyfi olamayanların, dikişleri attırmasına ve patlaklara sebep oluyordu.

Sürecek

Bayram Kaya

Enstantane 4

4-] Araçsak kullanımının sonucunda komün birçok değiştirici gelişmelere maruz kalmıştı. Söz gelimi sürece yayılan aşamalar içinde emeğe ve emek ürününe değin, mülk edinme gibi iyeliklerle özel mülkiyetti anlamalara gitmişti. Bu ve diğer gelişmeler komün sistemi dışlayan, komün sistemin tam tersi olan, aykırı ve komün tutumları yok edici tutumlardı.

Yine komündü dönemde tehdit ve güvensizlik algısı dışta gelen bir etki idi. Kendi içlerinde bir tehdit her bir komün üyesinin aklının alacağı bir şey değildi. Ama malların ve ürünlerin sahipleniliş, daha bir sorunlar yumağı oluşturmuştu. Bir kısım insanların komün sigorta gözetimindeki bulunuşuyla, bakılıp korunuyor olan yaşlı ve güçsüzler, özörlöleri; komün bakımına ve komün eğitim ve yetiştirmesi içinde olan çocuklar gibi sosyal durumların mal mülk edinmede mahrum kalışları vardı.

İşte bu ve bu gibi bir yığın nedenlerle ilk çatışmanın tohumları, süreçler boyunca sürece oluşlarla ortalık yere saçılmağa başlamıştı. Saçılan bu tohumlar, tikelden tümele doğru gidişle; hem sorun olmaya başladı hem de sorunun çözümü olmakla, ahlaki tutumların oluşmasına kendisini zorlamıştı.

Bu mülkiyetçi dönemle beraber, ilk kıyasıya rekabet çoban ve çiftçi mesleklerin arasında olur. Komün kardeşlerden Habil ve Kabil'in kan dökmesi gibi süreceleşen bir olayın seremonisi, komün düzlemin ne öngördüğü, ne de komün mantığının, aklının aldığı bir anlamaydı. Komün düzlem zamanında olmayan bir şey; şimdi iç güvenlikti bir tehdit olacakla, başına bela olur bir ortaya çıkıştı

Toprağın ve hayvanların ilk ürünlerinin Tanrılara kurban sunu takdimi ya da evlilik için İnanna'lara sunu, ritüelleri vardır. Yazılı tablet kaynaklara göre Tanrılar ya da evlenilecek tanrıça İnanna'lar çiftçi Kabil'in (Enkidum'un) buğday, arpa, fasulye gibi sunusu yerine; Çoban Habil'in (Dumuzi'nin) bal, süt, kaymak, et, balık gibi sunusunu kabul eder. İnanna, Dumuzi ile evlenir. Unutmayın ki İnana İle Dumuzi kardeşdir. Tıpkı Habil Kabil düşman kardeşler varyantı gibi. Anlatılanların çeşitli varyantları vardır. Bunların açık anlaşılır izahları da vardır. Ama konum bu olmadığı için değinmiyorum.

Böylece özel mülkiyete değin yaşanan süreçlerin sahipleniş ve mahrumiyetleri kişiler kin, öfke, hırs, rekabetçi yarışma, kişilerin durumlarına katlanıp sabretmesi, kişilerin öfkeye kapılıp eylemde bulunma gibi sosyal, toplumsal yaşantılı ahlakını ortaya koydu. Çalkantı dizginlenir, dizginlenemez duyguları, toplumsal bölüşmenin kişilere yansıyan, suç ceza kısmını, tarih sahnesine koyuyordu.

Toplumların karşı toplumlardan olan ganimetti yağma çapul tehditlerinin yanı sıra, iç toplum üyesi mülklü-mülksüz; güçlü- güçsüz; ya da iyiler (malı ve rızkı olanlarla) -kötüler (malı mülkü olmayanlar): erdemlilerle-erdemsizler; mutlularla-Mutsuzlar-Özgürlerle-Köleler arasındaki kavga ve gerilimlerden tehditti çatışmalar olacaktı. Böylece insanlık tarihinin büyük bir kısmı sınıf mücadeleleri (toplumsal üretimin paylaşılması) üzerine oturacaktı. Artık toplum için tehdit, dışta olmanın yanı sıra; içteki mülkiyete sahiplenilmeyle de; içten de gelmeğe başlamıştı! Hem de sık sık, hem de, kahpece!

Sürecek

Bayram Kaya

Enstantane 5

5-] Artık fermuar bu nicel birikimleri taşıyamayıp, fermuarın açılışı bu olguyu göğüsleyen bir kapanış ve düzenleme de olmak zorundaydı. Komündü savunma şekli, komünün dallanan, çatallanan işlev bağıntı girişmeleriyle yarılmıştı. Artık komün içi unsurların çelişmece yaşantılımlı, kendi içlerinde birbirine tehdit olan bir grup dayanışmalarına (özgür-köle biçimli sınıf dayanışmasına) doğru dallanıp budaklanmıştı.

Gelişmeler yerleşik hayatla, araç kullanımdı, özel mülkiyeti sürecin nicelenmesini hızlı bir bilgi birikmesini sağladı. Biriken bilgi yaşamla olan bağıntı ve karşılıklı eytişimi sonucundai süreç olay ve girişmelerini hızlandırdı. Bu akış, sürecin onlarca olan enstantanelerinden, onlarca kez dallanıp budaklanmıştı olan seyirlerden birsidir.

Sosyal birlikti komün dönemde insanın içinde ne iyilik fikri vardı, ne de insanın erdemi vardı. Ve ne de kötülük erdemsizliği vardı. Komüne değin sağlayıştı olanların paylaşımı içinde erdemi erdemsizliği bilmek yoktu. Ancak bu sağlanışlardan yoksun olmak, bunlardan mahrum olmak, kıtlık, felaket ve dış çapulla olası olmadıkça ortada yoktu.

Sağlanışların yokluğu felaketler boyunca da, felaketin hep birlikte paylaşılan bir durum olduğundan, komün kardeş insan husumetti duyguları pek pek tadamamıştı! Ta ki özel mülkiyetin ortaya çıkışına değin, insan değerini mahrum eden sahibi etlikleri bilemediği için, temel ihtiyacın sağlanışına dek olan yoksunluklar nedeni ile insanın içine düşecek olan şeytanlıktı olan fesadı da pek, bilemiyordu. Açıkçası bu komün dönemine, bugünkü ilişki biçimimizin bir yansıması olan mantıklı düşünme açısı ile bakarak anlamamız; hemen hemen, olası olmamaktadır.

Erdem bu dönemlerde, buyuran bir totem algının, sağlayıştı yararına boyun eğen tabu sak tutumdu. Tabu, bu paylaşım ilişkilerini destekleyen yaptırım ve sosyal yaşantılı kazanımlardı. Mülkiyet iyeliğiyle birlikte, çeşitli nedenle oluşan, mülklü-mülksüz ilişkisi, belirmişti. Mülksüz, mülklünün malına hırsızlık, haset ve çapul ederken; mülklü de, mülksüzün; emeğine olan tasallutla, çapul ve hırsızlığa başlamıştı.

İşte yeni işlev, yani bağ ilişkisi; yeni girişmeye dek olan değıştirici dönüştürülmenin fermuar açılış ve kapanıştı kurallaşması içine, insanın sızlayan ve sızlatılan durumlarını da girdirmişti. Artık mülkü olanın fesadı ile mülkü olmayanın fesadı, insan içine bir kez girmişti. Artık insanlık tarihi bu eşitsizlik alan devinmesi üzerine gelişecekti.

Çünkü en temel zorunlu sağlayıştılar, kişiye değin yararcı olacak dış girdiler, yeni kuralsal biçimlerle, bu mülklü-mülksüz; özgür-köle ikizleşmesi üzerinden anlamalarla ilişkilendirilip kurumlanıp, dış dönüşüm olur dolaşacakla (toplumsal otorite ve inanç otoritesi üzerinde dolaşacakla) ancak birey yararı olabilecek, meşru girdilere dönüşebiliyordu!

Artık kişilerin ahlakı vardı. Artık kişilerin sızlayan ya da sızlamayan bir yürekleri vardı. Şeytan insanın içine mülkiyetin sağlanış yararı olacakla girmişti. Tüm çağlar bu şeytanı çıkarmakla uğraşacaktı. Ama bu nafi idi. Şeytan bir kesimce lanetlenirken bir kesimce evetleniyordu. Şeytan eşitsizliğin ta kendisi idi. Bu eşitsizlikçi şeytan dürtmesi, çok karmaşık toplumsal ilişkilerin bağıntı döngüleriyle, insanın en büyüklükle (evren) organizesi ile ve en küçüklük lükler organizesi olan atom ve gen organizesini, görmesine değin uygarlaşmasına yol açmıştı.

Sürecek

Bayram Kaya

Enstantane 6

6-] Olsundu, nasılsa başlangıcın işlev fonksiyonu, sosyal birlikti komün toplumun ödevini ortaya çıkartmıştı. Şimdiki yeni ahlaktı işlev fonksiyon da insanın halkçı ödevi içine katılacaktı. İnsanların ahlakı; İyilik-kötülüktü iki eşmesine değin olan tutumları, toplumsal üretim ve paylaşım alanındaki ilişkilenişle mülkiyetçi sahibiyetliklerden geliyordu.

Toplumda yansıyan bu çelişki, kendisinin halk içindeki kopyasını daha katlanmış şekilde yansıtıyordu. Bu eşitsiz yansıma (şeytan-melek) sosyal erdemdi bir ödevle, yavaş yavaş halkın içine itecekti. İnsanın yeni toplumuna dek sorumluluk ve görevleri de, yepyeni bir yüküm eşilen görevdi. Bu yeni görev de toplumun özeğine konacaktı. Artık töreci ödev halkın, görev de toplumun olacaktı.

Bizler doğal olaylarda, sosyal ve toplumsal olaylarda kimi anlamaları yapabilmemiz gerekir. Bu anlamaları yapıp olup bitenleri de kavramamız için gereklidir. Böyle girişen durumlar içinde kör tabu yerine, oluştu bilicin plastik tabuları oluşur. İnsan geçmişin şimdi ile girişen anlık belirmelerinin bir filim karesi gibi akıl geçirimlerini, öznel yeteneklerle adım adım gösterip tanımlamalıdır. Değilse o olayın tam bir anlama analiz ve sentezdi çıkarımlarını, tartışmasını yapamayız.

Şimdi de güncel yeni bir başka enstantane olan; "çağdaşlık; yani efendilik, adamlık, bilirlilik, insanlık, güncel oluşlar, kılık kıyafetle olmaz? Söylemli aforizmayı ele alalım. Böyle denen söylemli yapılar; halkın ve toplumun provokatif giriştirilmesidir. Halk, güncel aidiyeti bağını ile giyinir. Toplum güncel ve mesleki bir aidiyeti girişme ile giyinir.

Bir söz ağızdan çıktı mı; söz yaşamla karşılığını bulan bir girişmesini yapmadı mı; söz yaşamla karşılık bulmadı mı; ne kadar doğrudur değil mi? Sözü, böyle söyleyene belki de siz; sen affetmişsin, dersiniz.

Aslında bu söz; "çağdaşlık kılık kıyafetle olmaz" denen söz; çağdaşlığın, güncelliğin, insanlığın, adam olurluğun, eğitimciliğin vs. kılık kıyafetlerle olacağını bilmelerin inatlaşması ile söylenebilir. Değilse insanlık taş devrinden buyana, atalara değin giysiyi giyiyor olmalıydılar. Biçimler, özün yansımasını gerçekleyen, dışta öze değin bir giriştirme yaptırır olduğu da açıktır. Anlama kolaylığı olsun diye ve dışta giriştiren ilişkiler yaratması bağlamında; toplumsal bir mesleğin kılık kıyafetini göz önüne alalım.

Söz gelimi trafikte bir polis giysili kişiyi görmüş olalım. O kişi gerçek bir polis olsun ya da olmasın, hemen kendimize bir çeki düzen veririz değil mi?

Yine aynı görevi sivil giyimli biri yapıyor olsun. Bu kişiye değin gözlemimiz sıradan insanlara göre olan davranışımızdan bir farkı olmaz. Ve o kişi bir polis olma görevinin gereği olan bir yansımayı ve mesajı bize veremeyecek. Bu yüzden durumun, polis-sürücü oluşuna değin girişen bir algısı olmayacağından trafikteki illa bir hata, kusur ve kabahati belki de yapacağızdır. Elbette asıl olan polis olsun olmasın kurallara uymak tutumumuz olacaktır. Ama yer yer insan damarımız bizi hatalara yönlendirebiliyor.

Bu durumda biz, işleyebileceğimiz olası kabahatle gizliden yakalanacağız. Yine söz gelimi caddede yürürken geçmiş dönemin kılık kıyafeti içinde olan, kadı giyimli biri ile karşılaşmış olalım. Elbette onunla sizin aranızda güncel anlamlı bir mesaj iletilmesi olmayacaktır.

Bu karşılaşma anında içsel düşünmenizle hemen, onun akıl hastanesinde kaçmış biri olacağını düşünebilirsiniz ya da filim çekildiğini sanabilirsiniz. Veya setten acele ile ayrılmış kostümlü figüran olduğunu vs. düşüneceksinizdir. Ya da en sade anlayışla, o kişinin maskeli baloya giden bir davetli gibi düşünürsünüz. Ama bu durumu hiç bir şekilde, olağan, güncel, sıradan bir iletimenin rahatlık algısı içinde ve alışıldık olacak tepkinizle, savuşturulur bir karşılaşma olmayacaktır.

Sürecek

Bayram Kaya

Enstantane 7

7-] İşte bu gibi onlarca örnek bir yansıtılışı olan kılık kıyafetin; sosyal tasvibe uygun olacak bir, güncel anlaşıla bilirliğı olanların, aranmasıdır. Güncel gerçeklik karşısındaki eski kılık kıyafetlerin şaşmasının tepki ve uyumsuzluğuna dek olan ruhsal belirimlerine cevaben, kendinize tatmin için 'kılık kıyafetle çağdaşlık olmaz' demenizdir.

Bu halk içindeki eski görenekti alışmalarınıza ve düşünmelerinize sarılmakla; bu gibi uyumsuzlukla siz, bir çeşit ruhsal suçluluk duygusunu ele veririsiniz. Yine bu tepki güncel ilişkileri taşımayan fikir düzeyli anlayışlarınızı yansıtır olmanızdan kaynaklıdır. Bunun için kılık kıyafetlerin sizi, düşürdüğü her bir uyumsuzlukta küskünlüğünüzde, karşı tepki ifade eder olan, bir sözdür bu söz.

Bu suç mu? Elbette değil. Ama kıyafetinizle anlayışınızın da yansıtılır olduğu gerçektir. Kıyafetlerin ve onlara değin anlaşılır olanlar sizin girişmelerinizi ketleyeceği gibi toplumsal halk sal diyaloglarınızı da kısıtlanabileceği anlamına gelecektir. Bu durumun bilgisi size tedirginliklerini algılayacaktır.

Bunların birçok bileşendi algısı ile olan bir kendi içsel girişmelerinizin sonucu olan bir şeylerin yolunda gitmediğini anlamamanın, ama ne olduğuna ve ne bittiğine tam da bir anlam verememenin sitemdir! Kılık kıyafetti durumlarınız sizin, mantiki kalıptı bir anlama, anlaşılmaya dek ilettirmeli bir hal durum; girişme biçiminizdir. Hal durumun, güncel çağdaş olanı da var. Çağdaş olmayanı da var. Kılık kıyafetti bir ifade, öznel nesnel gerçeğin; sesiz, dildi (dille söylenen) bir durumunun ifadesidir.

Öz temel bir durumdur ve dışa yansır. Öz ile biçim, karşılıklı bağıntılı bir iliş kinliktirler. Yani biçimin davranışa değin bir çeşidi olan kılık ve kıyafetiniz de, özünüzü; öznelliğinize değin olan her tür anlama, inanma gibi tutum ve öznel değerlerinizi yansıtırlar. Hale değin özünüz dışınıza yansidikça gerçekliği artar. İnsan da bu temel var oluşun yansımından kurtulamaz. Bunun duygusal, ruhsal yansıtmasını da mutlaka yapar.

Kişi öznelliği ne kadar güncel ve çağdaş olabilmişse ve bu güncelliği içselleştirebilmişse bu tinsel özneye değin ruh tınışımını, kişiler çeşitli şekilde dışa vururlar. Bu özneye değin düşünce ve anlayışın dışa vurumun birisi de kılık kıyafettir. Detaya girmeyeceğim; elbette, aynı özler farklı biçimleri yansıtacağı gibi farklı farklı biçimler de aynı özü yansıtır. Bunlarda hatırlana.

Mutlak doğru mudur? Mutlak olan bir şey olmadığı gibi bu da mutlaklık taşımaz. Çok eğitilmiş çağdaş biri sınıfsal çelişkiler içinde, dilenci sefih kıyafetli bir yaşama düşmüş olabilir. Yine oldukça aptal hatta ahmak biri de çok güncel, çok çağdaş bir görünümün yanıltması içinde olabilir. Ama bunlar çok uç durumlardır. Yine de kişiler, öznel durumunu kılık kıyafetle yansıtmadan edemez.

Bir çağdaş kişi inanır, eski inançtı aidiyeti kılık kıyafet içinde kendisini yadırga hissedebileceği gibi çağdaşlığı algılayıp özümseyişle hissedemeyen bir inanır da, kendisini güncel kılık kıyafet taşıması içinde yadırga hissedecektir. Bu normaldir. Bu da bize; kılık kıyafetle güncelin, çağdaşlığın, öznel tinsel gelişmenin dışa vurulur olmasını göstermesinin bir aşinalığıdır. Ancak bu bir suç değil, kişinin kendisini en azından yadırga hissedeceği bir durumu anlayıp içselleştirmesi ile gelişmesi ile ilgilidir.

Elbette istatistiki olacakla bu gibi uç durumlar mümkün olduğu gibi, hırpani birinin de, çok beyefendi sofistike bir görünüş içinde olması istatistiki olacakla her zaman olasıdır. Bu gibi uç durumlar için eşek üniforma da giyse, eşek; eşektir denecektir. Veya altın

çamura da düşse, altın altındır; kabilindeki sözdü özdeyişlerin eleştirisi ile belirtilmeye çalışılacaktır.

Aslında yukarıdaki bu; 'Çağdaşlık; efendilik, adamlık, bilirlik, insanlık, güncel oluşunuz, kılık kıyafetle olmaz? 'sözüyle kişilerde güncel olamamanın kişiye dek çevre ile kendisi arasında oluşan hayal kırıklığına bağlıdır. Kişiler bu gibi uç durumların çelişkili bir kırılım olaraktan görülmesine istinaden bu sözü kendilerine siper ederler. Böylece bu söz istisnai olguları genelleştirir olmanın da kusur ve yanılsatmasını içerir bir söz belirtmesidir. Yani bu ifade, genel geçerli olurun, bir ifade şekli değildir.

Sürecek

Bayram Kaya

Enstantane 8

8-] 'Çağdaşlık; efendilik, adamlık, bilirlilik, insanlık, güncel oluşunuz, kılık kıyafetle olmaz!' deniştii söz kalabalığı haklı olamayışların, çelişen durumlarla ortaya çıkan bir tezahürdürler. Kişilerin sosyal konumlarına dek güncel düşünmeleri hıfz edemez oluşlarının yaya kalan psikolojik savunma şeklidir.

Güncelle uyumsuzluktan olan; tekdüze kabulcü taraftarlarını oluşturmuş kişilerin, kendi menfaatlerini sağlamak için bu tip koşullandırmaları, kişi bilmezliklerini sürükleyen riyakârlıklar üzerini, örtmek için bu söz söylenmiştir. Bey, bey efendi giyinişti birinde, bey, bey efendi tavrı olmayacak denli sünepelik görüldüğünde de, bu gibi sözler söylenir.

Hatta bu gibi iç ve dış durum uygunluğu vermeyen konumları anlatan diğeri bir söz de şudur. 'Dışında baktım bir yeşil türbe, içine girdim, yarabbi tövbe'. Yine bu kabil kılık kıyafetle güncellik olmaz türü söz, yaşın yanında kuruyu da, yakan bir sözdür. Açıkçası eski olanla yeni olanı, aynı kefeye koymaktır.

Oysa eski olan eski ilişki tavrı takınmasını sergiler anlayışı tutumlayacakken, yeni olan da, yeni tavırcı anlamaları takınacaktır. İkisinin arasındaki bu fark görülmeden, birbirine indirgeme yapılmış ve fark olan, sıfırlanmıştır. Kıyafetle çağdaşlık olmaz sözü; bir uyumluluğu olması gereken içinizle dışınızın, uyumsuzluğundan ötürü, çelişki veren yansıtılmaların şaşkınlığına ve utancına değin, zımni kabulün; karşı koyuştu, cılız bir savunma cümlesidir de.

Bu söz aslen, içle dışınızın aynı olması gerektiğine değin zorunluluğunun, yani kıyafetlerinizin biçim ve öze değin zorunlu ve ilişkin bağıntısını, yansıtır olmasının gerçekliği karşısında, kaçamak bir argüman olmasıdır. Biçim ve özün bağıntısı, insanın ilişki seçiciliğini artırır.

Papaz kılıklı bir görünüşe, rahibe kılıklı bir görünüşün tavrı ile çağdaş kılıklı birinin papaz kıyafeti içindeki görünüşüne göstereceği tavrı, belki de hiç aynı olmayacaktır. Hatta çağdaş kılıklı olan kişi, papaz kıyafetliye, burun kıvrıp geçebilecektir de. İşte bu farkın ortaya çıkmasıdır. Bu gibi sözlerle durumu birbirine indirgemek olmamalıdır. Böyle durum farkı ortadan kaldırmak olmamalıdır.

Dışla (biçimle) için(özün) birbirine etkimeli yansıması, insanın tahminine güven verir olacağından; 'ya olduğun gibi görün, ya görüldüğün gibi ol' denir. Bu gibi içle dışın ilişkisi ya da özümmlenen tınıların, dıştaki kıyafetti yansıması olan görünmelerimiz; özü yansıtan davranışlar olacaktırlar

Toplumda kılık kıyafetiniz sizin mesleğinizi belirtir. Söz gelimi pilot giysili birine, imam niyetine muska yazdırmağa başvuramazsınız. Üstelik bu mesleki giysi de çağdaşlık simgesi bir kurumsa ifadedir. İmam kıyafetli birine de siz, doktor diye başvuramazsınız, her halde.

Ve imama dek giysisinin çağdaş bir kıyafet olduğunu söylemek, tarihi gerçeğe de aykırıdır. İmam kıyafetinin, tarihi zaman düzlemi içinde, kendisini temsil eder ifadeler taşıyan bir ortaya çıkışı vardır.

Sürecek

Bayram Kaya

Enstantane 9

9-] Bu nedenle şimdi papaz kıyafeti giyerek sokakta olmaya, "kılık kıyafetle çağdaşlık olmaz demeniz", bir itfaiyeci kıyafeti ile ilk çağda bulunup da, itfaiyecinin ilk çağa göre, nasıl bir ilişki biçimiyle girişendi oluşunu açıklamak; sizin sarık ve cüppe ile çağdaş olduğunuzu açıklamanızın sıkıntısına düşmekle, aynıdır!

Yine halk içinde sizin güncelliğinizi, sınıfsallığınızı, inancınızı, zevkinizi, tutumunuzu, kadın erkek oluşunuzu, çocuk bebe oluşunuzu, kusur ve erdeminizi vs.nizi, kılık kıyafetiniz yansıtır. Söz gelimi ilk ve orta çağa dek köleci tip kılık kıyafetti giyinişler, onların sosyal ve toplum sal statülerinin görünüş işaretidirler. Ve sizin bu statü sel işareti belirtir kıyafetti taşımalarınız, o gün için ne kadar güncel iletişimdi iseler de; aynı kıyafetler, bu gün için de, o kadar çağdışılık anlayışlı ilişkilenenin, mesajını vermektedirler!

Bu söylem, bu gibi gerçekçi anlamalara karşın, tedbiri önceden alınmış, ağız kalabalığı türü hile ve kurnazca aldatıştırlar. Gerçeğe karşı ikiyüzlülüklerle olan, işin rutin dışına olan, hinlikleridirler. Söz gelimi size uymayan sınıfsal bir giysinin içinde siz iğreti durursunuz. Ruhun ve öznel tutum olacakla bunu taşıyamazsınız. Yine iğreti olan bir giysi içinde de, çok onurlu ve güncel olabilirsiniz. Ama bu söz, bunların ifadesi değildir. Çünkü bunlar her durumun, şimdilik aktüel olmayan istisnai durumlarıdır.

Söz gelimi, kılık kıyafetiniz sizin güncel (çağdaş) ekonomik durumunuzu, sosyal konum ve statünüzü çok büyük oranda yansıtır. Böyle olduğu için bu tür gerçekliği yansıtmanın bir zorunlu sonucu olarak; yaşantı aşmaların fıkrası bile vardır. Kavuklu bir görünüş, eskinin sosyal ortamında bir okuryazarlık ifadesidir. Aslında bir çevirmen olmayan ve kendi dilinde okuma yazma bilen Hoca'ya, yabancı dille yazılmış olan mektubu okutmak isteyen birinin terslenmesine karşı Hoca: "düdüğüm marifet kavukta ise al sen oku" der.

Yine kendi zamanının zenginlik ve soyluluk belirtisi olan kürk giymeye yapılan itibara kızan Hoca, kürk giyerek, kürkün (kıyafetin) aktüel aktarımını çevreye yansıtmış; çevrenin itibarına nail olmuştu.

Hoca da, bu tür kılık kıyafetti gerçeklik karşısındaki sahte saygıya karşı gösterilen teveccüh ve yiyecek sunumların karşısında, eleştirelilikle; kürkün etek ucunda tutup; sunu yiyeceklere doğru uzatıp; "ye kürküm ye, bu itibar bana değil sana" diye konuşmuştur. Kılık kıyafetle güncel ve çağdaş olduğunun aktüel çevrede geçerli konuma göre, kılık ve kıyafetinizin sosyal ve toplumsal statüye dek mesaj verdiğini; eskiler de, çok iyi biliyorlardı. Ve bu bilmelerin fıkralarla dönüşmüş eğitimini veriyorlardı.

Kılık kıyafet çağdaşlığın simgesi olduğu için, çağ (zamanınız) öncesi zenginlerin kılık kıyafetleri ile güncel ve çağdaş (zamandaş) zenginlerin kılık kıyafeti aynı değildir. Bir orta çağ zenginliği olan baron kont, kontes giysisi, güncel zenginliği nasıl temsil eder? Aksine temeli zenginlik ve soyluluk gibi bir övülmede olsa; kont, konteslik çağdışı anlayışla bir zaman zemin düzleminin inanış ve görüntüsüdür. Bu temsil edemeyişteki temsilcilik, zenginlik olmayıp; güncel iletişim yaşam ve düşünce farklılığıdır. Çağdaşıktan amacın güne denk düşen anlayış fikir ve düşünce üretim ve sahipleniliş mantığıdır.

10-] Yine bir ortaçağ papaz giysisi ile güncel papaz cüppesinin aynılığına bakarak, en azından şeklen; güncel papazın, orta çağ papazından düşünce yapısı olarak farklı olduğu söylene bilir mi? Ya da aynı benzerliklerinden ötürü, sırf ortaçağ papazlarının

kılık ve kıyafeti, bugünün papaz kılık kıyafetleriyle aynıdır diyecekler, orta çağ papazlarına; çağdaş insanlar diyebilir miyiz? Çünkü bu günkü papazların giysisi çağdaş olmayan, çağdaşlıktan bulaşır söylemleri içermeyen, 3000 yıldan beridir benzer görüntülerle aynı söylem ihracı yapan eski tip papaz giysisidir de ondan. Demek ki kılık kıyafetle çağdaşlık oluyor.

Hatta öyle ki İslam'ın ilk yıllarında İslam'ın tercih ettiği giysi türü, hem bir Araba aitti temsilcilik ifadesi iken; görece de, yeni düşünce ve fikirlerinden ötürü de, o güne denk gelen çağdaşlığı ve yeni olanı düşünceyi belirtiyordu. O günün anlayış, tutum ve gelenek yapısıyla 21. Yüzyılda ne kadar çağdaşlık olunursa, o günün bu kılık kıyafetle de bugün, o kadar çağdaşlığı taşımamış olursunuz!

Kılık kıyafet bir temsilcilik olmasa insana saçından sakalından utan denmezdi. Egemenliğin kendisinde olduğunu bilen kralın giysisi mi güncelliği temsil eder, yoksa güncel kıyafet içindeki bir başbakan mı çağdaşlığı temsil eder. Yani padişah giysisi içinde mi, yoksa başbakana dek güncel olan giysi içinde ki başbakan mı, egemenliğin kaynağının paylaşma olduğunu, kılık kıyafeti ile çağdaşça belirtirler?

10-] Kılık kıyafetle çağdaşlık olmaz diyen insana; bir kostüm değilse, Sezar'ın giysisini günlük giymek ne kadar çağdaş olmanın eylem ve düşüncelerini çağrıştırırsa, bir peygamber giysisi sarık ve cüppeyi giymekte o kadar çağdaş fikir, düşünce ve davranış tutumları sergilemenizi hatırlatır. Kılık kıyafetle, çağdaşlıklar yansıtılamaz olduğu için mi, kılık kıyafetlere değin, müzede sergilenmesi yapılmaktadır?

Çağdaş olmayan kılık kıyafetler, geçmişe ait toplumların çelişkilerini taşımıyorsa; yine geçmişteki toplumların ve halkın inançları, bir zümreye aitlikleri gibi anlayışta inanmalarını taşımayan işaret ve sembol tutumlar değildi idiyeler, müzede fırlatıldıklarıyla (hortlaklıklarıyla) denklikler!

Astronotça giyinip, astronotça sağlayışlar edinip; yine konumunuza uygun geliştirecekken ve şimdiki konumunuza uygun şartlarınızı değiştirecekken, peygamberlere dek sarık ve cüppelere ve misvak kullanımlarına çağdaşlık diye rücu edilmez. Bunlar, olgunlaşmanın tutumudur. Değilse dayatılamaz.

Böyle eskici tutumlu, misvak gibi görenek kullanımdı görünüm taşımaları insanların uğraşı ve fikri ve zikri, elbette ki çağdaş olmayacak. Tutum ve çabaları dış macunlarının uzun uzun ve sürekli olan sağlıklı araştırılmalarına dek tutumdan yana bulunuşu da olmayacaktır. Çünkü bu anlamalar için bu sorunun çözülmüşü algısı zımnen kafalarının içindedir. En iyiyi bulmuşlardır!

Bu konulara değin kişilerin kafasını kurcular cinsten gelişmeci sorun yapabilecekleriniz, en fazladan taşıyacağınız sorumluluk; sarık ve cüppenin yünden mi, çuhadan mı; pamuktan mı olanını giymenin, sevap olacağını tartışmak olacaktır. Ve misvakı ne zaman, ne müddetle, nasıl kullanırsanız, ağacın ne kısmındaki parçadan olanı kullanırsanız daha sevap olacağına dair boş söz tartışmaları olacaktır!

İçimizle yani özümüzle ve öznelliğimizle, öze dek işlevselliğin dışıyla yani kılık kıyafetlerin model ve şekillerle olan bağıntılı girişmesi de vardır. Göz şeklinin, özdü görme işlevi ile girişen şekil bağıntısının olması gibi. Yine söz gelimi, teknolojik her tür modellerde de bu bağıntı illa vardır. Her modelde çok karakteristik olmasa da, tüm modeller az çok bir farklı içsel değişiklikleri içerirler. Söz gelimi araba modellerinin içti özü, aracın hızı ve kullanım rahatlığıdır. Arabanın hızı, hıza uygun keyfi olamayan bir

dış görünüşü ve modelleri, yansıtan bir girişmedirler.

11-] 1950 model araç görünümü (kılık kıyafeti ile) günümüzdeki model görünümün en belirgin yansıtılmasıdır. Ha keza TV, bilgisayar, cep telefonu gibi modellerde aynı şekilde; en, boy, derinlik bağlamını da içermek şartı ile öze dek olan kullanım işlevi yetkinlikleri her modelle sıkça değişen bir iç dış girişmeli, güncel çağdaşlığı geliştirmelerdir. Öz temel olan, dışla bağıntılı bir yansımadır.

Tıpkı 3500 yıl önceki insanların, öznel gelişmelerinin, giyim kuşam ve araçları kullanmalarının kendi üzerlerine düşen bir yansıması mutlaka vardı. Eskinin, bugünkü çağdaş ve öznel değerleri ve içti anlama kalıplarını ve araçları her tür kullanımları üretip kullanmaya dek görünüşü yansıtamamaları gibi olay ve olguların kendi zamanlarına göre, mutlaka ve zorunlu denk düşen, bir iç dış bağıntılılığı vardır.

Nasıl sarayda yaşayan insan, kulübedeki yaşayan gibi yaşayıp düşünemezse; cüppe ve sarıktı, çarşafli biçimler içinde yaşayan insan da illa ki güncel olmayan; çarşaf sarık cüppeye değin tutumlarını yansıtır olacaktır. İsterse hiç te öyle olmadığını söyleseler bile; Bu algılanış 1950 model bir traktörün günde yüz dönüm yer süremeyeceği gibi açık bir anlama olmaktan kurtulamayacaktır. Değilse insanların farkları konumlama olan kıyas ve mantık oluşturma referansları ve buna göre tedbir alan önlemleri, iflas eder.

Bir başka enstantane de, kusursuzluk anlayışımızdır. Yani mükemmeliyetçilik yanılmasıdır.

Sürecek

Bayram Kaya

Erik/Erginlik

Bir erik, yaşamın baharında.
Ekşi.
Alışıkları yoktu,
Çevre etkiyenleri pek çoktu.

Ne acemi idi siteminde.
Çabuk üzülüyordu gün bitiminde.
Aslında hiç hissetmeyecekti,
Kök üstünde bulunmuşluğun yitiminde.

Kökün verilerinde şişiyordu.
Yavaş yavaş, pişiyordu.
Mekanik anlamalardan,
Devimsel geliyordu.

An geldi,
Rastlantısal yol oldu.
Buruşukça soldu.
Yaşamsallarla doldu.

Dönüslülük sırası,
Olgunluk ırası.
Bir hoşluk hissetti,
Minnetle toprağa karıştı, yitti.

Topakta bildi erikliğini.
Sitemi gün yitimini,
Şartların gerekliliğini,
Şarıp kavriyordu, ileri geri.

(05.05.1992)

Bayram Kaya

Erimdeki Tını

Özgürlüğü,
göğsünde aldığı sıcaklık.
Tarumar duygulardaki yakışlık.
Üzerine kış giydirilmiş
Baharını duyumsatan
Yorulmalara değer, peş sürdüren.

Sönmüş ateşlerin alevi
Hüzünlenecek bacaların dumanı
Ayaz gecelerinin yalnızlığındaki feveran.

Üşümelerim öksürük.
Öksürüklerim titrek.

Silahla kuşatılmışlığın
Bekçiliğindeki derbederlik.
Geçilen üşümelerdeki nöbet.
Fedalar ve cefalar ne güne...
Silahı eriten, kükreği uysallaştırıp
Fırtınalar üflemede iken, dinme...
Kor mu arzulardan geri
İçsinilen doyumsuzluk

Şafak bin sökse de
gece karanlığı birdir.

13.09.2007

Bayram Kaya

Erinçsel Çöpçülük / Mutluluk / Bilgiye, sevgi ile bakmak

Eşrefi mahlûkat mı?
Oda kim?
Var mı?
Bence de çöpçülük.
İnsaninki(!)

Hayat veren,
Suda boğulan.
Sululuğu ile
Eşrefe soyunan,
BİZ!

Foto sentezik yaşam,
Buyurdu ve dayattı:
Yaşamın tadım lama*,
Ve oksijenli yadımlama.*

Böyle olmasaydı
Adımlama:
Boğulurdu
Nebati.
Biz olurduk
Kabahati!

Nebati, kendine;
İşlevselliğinde, hijyen.
Bollaştırdığı oksijen:
Yapardı nebata,
Suyun yaptığını
Tabutun kaptığını!

Nebatatta;
Hamaratlığın çokluğu,
Oksijenle boğulmadır, yokluğu!
Yapsaydık çöpçülük kabahati.
Zor bulurduk nebahati.*

Oksijenli dirim:
Geçire, gerile
Büyük bir hazla,
Karbondioksitimizi
Serim.
Dön dürümü ağaçla,
Aromalı, meyveli yerim.

Atık çokluğunda:
Oksijenle yitimde
Ağaç.
Bizde ise,
Yaşam için
Oksijen pek
Revaç.

Birinde ÇÖP!
Eşrefte LÖP!

Doğa seçmemiş
Böylesini!
Zavallılığına kanmak,
Söylemesini!

(11.12.2006)

Bayram KAYA

*Tadımlama_bir başka düşünüş şekli olarak, şiirsel konu olacak gibi. Meyvanın tadının, insan damak tadına nasıl uygun olduğu(!) ön yargısı işlenecek.

*Yadımlama=katabolizm

*Nebahat- nebat, sessel andırışından yararlanarak, hem insan yaşamına, eşreflik övünmesine, hem fotosentezik yaşama; bitkisel dünyaya gerektirme vurgusu düşünüldü. Nasıl bir bağıntılı bütünlük ve birbirine muhtaçlık işlenmesi "Nebahat " kelimesine yüklendi.

Bayram Kaya

Erken Dönem Eşitliği 1

Ön ittifaklı dönemin ve totem dönemin çaput bağlanan dilek ağaçları yoktu. Bu nedenle dilek ağacına bez parçası bağlamakla; şans, kader, kısmet dilenen; işsizine iş, aşızına aş dileyen; evde kalmış kadın erkek kısmetsizlerine de şans açtıran totem dönemli dilek seansları yoktu. Nedendi acaba?

Yine erken döneme göre köleci dönem; bir yandan kişisel malını mülkünü yığacaktı. Diğer yandan da yığıldığı mal mülk edinmeli her bir eşitsiz durumları karşısında oluşan sefalete, zulmetme süreçlerine acıyıp, merhamet edip bu kabil vicdan sızlaması ortaya koyacaktı. Bu Mamon'du vicdan sızlamasıydı.

Oysa totemdi dönemin totemdi mana anlamalı bir vicdani vardı. Ön ittifaklı yapının vicdanı da kendi grubu ile beraber kendi grubu dışındaki grupları da gözetir olan ilahi manalı bir tutum ve vicdandı.

Her iki tutumun referansı grupça ve gruplar arası görülen işler bağlamında iş görülmesi ve görülen iş sağlaması üzerinde bir paylaşmaydı. Bu aşamada nicelik ve nitelikçe iş kategorizesi yapıp paylaşmak değil de salt eylemseli oluşla ortaklaşmaya katılmak esastı.

Kişilerin sağlama yapma nötrlenmesi, gruplar arası girişmeler eliyle; grup eylemli katılımları üzerinde gerçekleşiyordu. İşte bu tarz eylemseli oluşun getirdiği sağlayışla sızlayan frekans salınımlı ilahti mana anlamalı vicdanlar bambaşka senkop (aksatım) ve senkronlayışla (uyumlanışla) çarpıyordu.

Toplamda her iki dönemin vicdan sızlaması iki ayrı frekansla girişen bir mana anlaması ortalamasına karşılık gelen bir algı ve tutumca duygular, yansıtılmasıydı. Totem dönemin vicdanı, herkesi kendi gibi gördüğü; kendisini de herkes oluşla gördüğü totem kardeş tevhidine referanslı vicdanın sızlamasıydı.

Ön ittifaklı dönemin vicdani kanaati totem dönem algıları üzerine seleksiyon olup guruplar arası ilişkiler düzenli genlik salınımla tirilleşen yeni bir oluşmaydı. Yeni vicdan ne totem dönem vicdanı gibiydi. Ne de ondan başkaydı. Yeni vicdan, totem dönem vicdanından da biraz fazla oluşla yeni bir durumdu.

Gruplar arası girişmeyi kaldırdığınız zaman vicdanınız yolunu kaybetmiyor; totem dönemli mana anlamasına göre sızlıyordu. Ön ittifaklı vicdan, totem dönem vicdanını içermekle ve ön ittifaklı bilinç kadarla da totem dönemin vicdanından fazlaydı.

Yani ön ittifaklı dönem, totem dönemin içinde gelmekle totem dönem vicdanını tanıyor ve biliyordu. Ön ittifaklı dönemin genlik salınımlı her iki aşama kadar toplam bir ön ittifaklı bulunç uzamına sahipti. Toplamın, artı ve eksilerden (başkılayan-kuvvetlendiren dalga girişmesinden) oluşan seçme ayıklama (seleksiyon) olduğu unutulmasın.

Totem dönem vicdanının ön ittifaklı buluncu (vicdanı) bilemediği kadarla, ön ittifakın aktif olduğu an boyunca totem dönem vicdanının sukut edip senkop (aksama) yaptığı bir uzam alanına sahipti. Böyle olunca totem dönem vicdanı, ön ittifaklı bilinci taşımamakla ve totem dönem vicdanı ön ittifaklı bilinci bilmemekle totemi bulunç; totem buluncun bilip tanımadığı kadar süreler boyunca senkop yapıyordu. Köleci dönemle birlikte totemi senkop süresi daha da uzayacak ve sosyal travmaları oluşacaktı.

Bu nedenle her bir sonraki aşama, bir önceki aşamanın aksamasına ve devamına neden

olurla kesikli süreklidir. Bu nedenle süreçlerin açılma kapanması olan gel git nedenli senkop (dirence-sürtünme) yapma evresi vardır. Köleci dönem; biri totem dönemli, diğeri de ön ittifakı dönemli olmak üzere iki senkoplu bir mana anlamasını taşımakla birlikte; kendisi de bir sonraki feodal düzenin 3. Senkopuydu.

Bu her bir ana karakteristikle aksama noktaları, vicdanın çevrim yapmasıyla ölçme ve değerlendirmeye tabii baş ve son noktalarını da oluşturmaktadırlar. Karşılaşılan durumların, vicdanlar içindeki çevrimlere benzerlikleri vermesi nedeniyle bazı karşılaşma durumları bize bildik, tanıdık dururlar.

Bildik tanıdık durumlar bu ölçme değerlendirme nedeniyle bize daha yakın ve daha sıcak olan vicdani kanaatlerin seçme ayıklaması olan bir durumun, kriteri oluşla gelirler.

Ön ittifaklı dönemin ve totem dönemin, işsizlik gibi bir sorunu da yoktu. Gerek totem dönemli sosyal yapı ve gerekse ön ittifakı dönemli sosyo toplumsa alan içinde yapıla gelen avcılık-toplayıcılıkla; totem mesleği gibi hünerce işler; erken dönemin en tabii ve en doğal birinci derecedeki düzlem çıkış noktası olmakla zorunlu ve temel bir "eylemsel" oluştu. Totemi ilahi sosyal yapıların temeli bu çeşitten eşitçe eylemseli oluştu.

Oysa özel mülk sahipliği eşitçe oluşun eylemseli olması değildi. Aksine özel mülk sahipliği eşitsiz oluşun ta kendisiydi. İlk inşa eşit eylemseli oluşun girişen, giriştiren bir sağlama paylaşımı olmakla gelişmeyi başlatmıştı.

Eşit eylemseli süreç bağıntısıyla başlayan gelişmenin sonrasında geline çok ileri bir düzey ve düzlem ilişkisinin alan etkisi vardı. Eşit eylemli üreten ilişkiler üzerinde kazanılan bilgi ve teknolojinin üretim gücüne olan katkıları ilk başlarda yapamayacağınız düşünemeyeceğiniz her tür özel ve öznel anlamalı müdahalelere şimdi izin verir olmuştu.

Bu müdahalelerden birisi, gruba ve ön ittifaka ait üreten ilişki bağıntısını; özel mülkiyet üzerinde çevrilmemek oldu. Yani eşitçe eylemseli oluşun yerine eşitsiz eylemseli oluş konmuştu. Malınız mülkünüz olmadan da bu eşitçe eylemseli oluşu başlatamıyordunuz. Ancak malı mülkü olanların malı mülkü üzerinde çalışmakla eşitçe olur eylemlerinize ulaşabiliyordunuz.

Eşitçe olur eylemlerinize, eşitsiz olur mal mülk sahipliği üzerinde zar zor koşullarla ve keyfi takdirlerle ulaşıyordunuz. Bu; baskı, zulüm, ezilme, kölelik, yokluk ve yoksulluk getirmekle ezik kişilikler demektir. Sizin temel düzlemli eşitçe oluş eylem selliğiniz köleci sistemin umurunda bile değildi. İşte bu umursuz oluş nedeniyle sizin dilek ağaçlarınız vardı.

Mal sahibi, mülk sahibi efendilerle sizin eşit eylemli bağıntı üzerinde iletilemediğiniz noktalarda sizin umudunuzu besleyip sürdüren ve sizi, size yabancı kılan dilek ağaçlı, yatır duası seanslarınız vardı.

Eşit eylemseli oluşun bağdaştırıcı, örgütlenici bağ ilişkisi yerine; geline düzey ve düzlem bağıntısı nedeniyle enfekte edilebilen "özel mal mülk sahibi olmanın, mülkiyet hakkı" kavramı konup iyice bir de kutsanmıştı. Ana bağıntı unutulmuştu. Yamulan inşa içinde eşitlik mal mülk eşitliğine indirilecekti.

Bu unutulma bu yabancılaşıma içinde, bilinçsizlik olan; yamultulan; kontrol edilmesi

gereken ve geri beslenmeli doğrultması olan temel düzeltme noktası eşit ve eş eylemselilikler olacakken; süreç kutsal mülkiyet hakkına göre düzeltilir ve inşa edilir olmuştur! Analitik düşünme, mülkiyet esası üzerinden daha geriye; köleci başlangıç imandan daha öte olan tarihi köklerine bir türlü götürüleliyordu.

Kölece" mülki özel sahiplikle olan eksen üzerinde, efendinin gönlünü yumuşatma vardı. Siz hiç; " bana iş ve mal mülk ver. Bir otomobil ve bir ev ver" diyen zengin kişinin dala çaput bağladığını gördünüz mü? Nasıl erken dönemli yapıların dilekçisi yoksa köleci dönemin de dala çaput bağlayıcıları vardı. Hem eşit eylemseli oluşla davranıyordunuz. Hem de ben "muhtacım" diye dilekçe veriyordunuz?

Erken dönemin, totemi ve ilahi manalı iki önemli ana yapısı içinde eşitçe olan bu tabii halin eylemseli edilmediği bir bağıntı sal süreç düşünüleliyordu. İşte eşitlik te buydu. Eşitlik bugünkü gibi amaç ya da sonuç değildi. Eşitlik en temel düzlemlerle olur, eylem sellik davranmasıydı.

Bu nedenle totem alan ya da ön ittifaklı ilahi süreçler; eşit eylemseli değil de; işi gücü olmayan bir eylemseli durumla sizlerin köleci süreç içinde olmanızı ve işi gücü olmayan eylemseli durumla izole edilmişliğinizi kavrayamıyordu. Özgecil olan durumla davranmak özgecil olan durum sonrası refahı herkesle, herkese göre paylaşmanın eylem selliydi.

Her bir normal davranış şartlarını taşıyan insanın doğada avcılık, toplayıcılık yapabilme beceri ve eylemliliğiyle birlikte ön ittifak içinde totem meslekleri kapsamındaki ortaklaşa eylemseli işleriyle, eylemseli olduğu bir temel düzlemi vardır. İşte bu eşitlik pozisyonudur. Bu temel düzlemlerle davranış olan eşitlik; devredilemez bir durumdur. Ve eşitliğin altındaki eylemseli davranışlı bu ön oluşumlu temel tutum olmasa; ne kişiler, ne de sosyo toplumlar var olabilirdiler.

Üreten ilişki nedenli artan verimlilik yüzünden; pek çok kişiler çalışmadan da hayat sürebileceklerini gördüler. Bu görüş üzerine kafa patlatıp kendi kişisel planlarını oluştular. İşte bu kurgularla hem mal mülk sahibi olma eylem selliği içine girdiler. Hem de bunun mana anlamasını oluştular.

Bayram Kaya

Erken Dönem Eşitliği 2

Özel mülk sahibi olmalı süreci, önce meşruiyeti oluş içinde kurnazlıklarla yürüttüler. Bencillik üzerine herkesin özel sahipliği olunacak mal mülk verme üzerinde program ve propaganda yürütüldü. Bencil oluş yakın hoşlanmaydı. Tuzak ve ileri görüş analizi o aşama itibarıyla deneysel akıl değildi.

Propagandanın ajandası olan programı farklıydı. Gizli gündem olan ajanda içinde kimisi açık açık mal mülk sahibi yapılırken kiminin mal mülk sahipliğinden anladığı karnının doymasıydı. Yine çalışmadan sonra karnının doyması olmakla, ona alışa geldiğine yakın olmakla sıcak ve hoş geliyordu.

Kişiler komüne ait olanla, kişiye ait olan mal mülk arasındaki analizi o aşama itibarıyla pek bilip, görüp değerlendiremiyordu. Üstelik minareyi çalanlar da kılıfı, eski meşruiyetlik üzerinde anlam ediyorlardı. Söz gelimi Mamon adaleti ihtiyacın çok fazlasını seçilmiş kullara (katakullucilere) verirken ihtiyacından daha azını yoksulluğun temsilcilerine veriyordu. Böylece yoksulların muhtaçlığını kontrol edecektiler.

Temel eksen kaymıştı. İlk mana anlaması gruplar üzerinde düzenlenmişti. Şimdiki mana anlaması kişisel mal mülk sahibi olmanın paylaşımı üzerinde düzenlenmekle kişi olup biteni grubu üzerinde düzenlenen bir süreç gibi anlıyordu. Ama gruplar arası anlaşmalı kült merkezli ilahi adalet olan esas mana anlaması; kişisi mal mülk takdirinin adaleti olmakla ana eksenden kaymıştı. Kişiler kayan temel eksenin etkince fonksiyon olacak yeni bağintılarını kavrayamıyordu.

Karnı doycak olanın olup bitenden anladığı şey ve aklının yattığı şey malı mülkü olan efendinin malı mülkü üzerinde mülksüzün çalışması sonrasında, mülksüzün boğaz tokluğu içinde kendi karnının doymasıydı. Bu karnı doyurma süreci içinde emek gücü kaybının nelere yol açacağı aklının ucuna dahi gelmiyordu.

Aklına gelip kavradığı şey ve kült merkezine tabii olur türü çalışmasının benzerini aynen Mamon maliklerine tabi olup çalışma sanmasıydı. Bu tutumuyla nelere gebe olduğu bilinmeyen bir sürece doğru yol almıştı. Kült merkezleri gruplara ait mal mülk ve emekler üzerine sahipliği örgütlenmekle giderek devletin çatı yapısını inşa etmişti. Devletin kendisi, devletti. Yani devlet mal-mülktü.

Tıpkı bugünün meşruiyetçe oluşu içinde "devlet mülk sahibi olup, iş vermez" deyip, kamuya ait mal ve mülkün hizmetlerin özelleştirme adı altındaki Mamon'du meşruiyetlikle yağmalanması gibi olup aynı şey başka şekilde ya da başka biçimde "size duble yol yapıyoruz, enerji santralleri yapıyoruz" gayreti gelişmesinde "sizin için kentsel dönüşüm projeleri uyguluyoruz" demeleri gibidir. Bu tür meşruiyetçe oluşa şimdilerde kitabına uydurmak deniyordu. Köleci sistem daha başta işi kitabına uyduruyordu.

Buradaki yapılan işte, yapılan işin kamuya dönük, görünen yüzüyle bize bol kepçe, bol kazan türü sunum gibi gelmekle bizlere doğru olan yön içinde meşruiyetlikle yapılan sunum gibi görünürler. Ama bol kazan ve bol kepçe başkalarının tabağına servis olmakla da bu işin katakulli kısmıdır.

Kamusal servet ve kamusal hizmetlerden çoğunluğun yararlanması devamlı yeni borç oldu. Kamusal mal ve hizmetlerden eşitsiz vergi ve eşitsiz yararlanışla; daha çok kazananın daha az ya da hiç vergi almayıp; yük çalışan geniş yığınların üzerinedir. Ve bu dağılım sefalet içinde dolaylı bir yararlanıştı. Birilerine rant olan süreç, sizlere karşılığı ödetilmek suretiyle zulümdü. İşte bunun üzerine bir de din iman patlatıyorlardı! Din bu muhtaçlığın ve eşitsizliğin (eşitsiz eylemsel oluşun) üzerine oturuyordu.

Oysa ön ittifaklardaki her bir grup mısır üretimine karşı, domuz yetiştiriciliği gibi bir totem mesleği bilmekle ön ittifaklar, totem mesleği hünerli emekleriyle gruplar ve grup kişileri eşit eylemli davranış içindeydiler. Emek gücü farkı gruba ve ittifaka kalan servetti. Gerçekten de şimdiki yöneticiler bu tür rantı olan pek çok sosyo toplumsal görevleri yaparlar da. Zaten bunlar yöneticilerin asli ana görevleri kamuya dönük yüzü olmakla, her halükarda yapmaları meşru olan görev tanımlı işidirler.

İşte yöneticilerin yapıyoruz ediyoruz tarzı bu tür kamu sal görev tanımlı ihale işleri hep meşruiyetlik içinde olmakla meşrudur, doğrudur. Bu meşruiyet ligin içinde meşru olmayan birçok ara zaman devinmeli öznel çıkarla işleyen işler vardır. Bu meşruiyet ligin içinde öznel yararlanışlarıyla ranta pay ayırma vardır. Kurnazlık ve özel sahiplik hileleri gibi meşruiyetçe olmayan herkesin bilmediği süreç ihlalleri vardır.

Kişiler önce meşruiyetlikten yana olur tutumlarıyla kamu ihalelerini ortaya koyarlar. Yasal bir durumla yasal bir ihale varsa, buna kimsenin pek bir diyeceği de yoktur.

Ne var ki meşru bir işin yapılacak ihalesi esnasındaki maliyet olacak parasal meblağı, kişisel çıkar nedeniyle olması gerekenden daha fazla oluşla şişirilir. Bu katakulli işleri ihale edenle, ihaleyi alan doğrudan çok daha iyi bilmektedirler.

Kısaca meşruiyetçe yapılan işin içine, kimsenin kolay kolay bilemeyeceği bir Ali Cengiz oyunu sokulur. İhale içinde özel çıkarlara hizmet eden meşruiyet dışı bir parasal tutar, özel ve öznel ilişkilere doğru sürecin meşru olanını meşruiyet dışı oluşmaya doğru enfekte etmesiyle bu katakulli işine başlar.

Ön ittifakların aynı mallarının olması dışında parası ve bu tür açık artırma usulü ihaleleri yoktu. İşte ön ittifakı sürecin ahir zamanları bu kabil özel mülk edinici eşitsiz eylemseli süreçlerini oluşturan girişimlerin içindeki çabaları az az meşruiyet dışı olur durumların algısı haline getirdi. Eşit eylemseli durumu; belli belirsiz oluşla eşitsiz eylemseli durumlar haline getirdi. Sürecin adı takdir, kader, kaza, külli irade, biat, tevekkül vs. olmaya başladı.

Ön ittifakı servet birikimi, tıpkı sevgili Gazi Mustafa Kemal'in yok olmak üzere olan bir envanteri ulusal servet haline getirmesi gibidir. Ön ittifaklarda grup emeği birikimi var. Ulusal servette emperyalizme karşı korunmalı lider denetimli ulusal emek bilinçli ve ulusal sermaye birikimi vardı.

Mustafa Kemal emperyalizmle karşı karşıya olup; emperyalizme rağmen bin bir zorlukla üreterek, ürettirerek kurduğu ülke bu kuruluş ilkesi üzerine devinmeleriyle atılımlar yaptı. Kamu kaynaklı ve özel girişim kaynaklı seferberlik içinde üretime geçildi.

Üretim sonunda giderek devletin kaynakları ve servetleri de oluştu. Ülke eskiye göre malca, mülkçe servet olan varlığını oluşmakla zenginleşti. Atatürk'ten sonra gelenler bu miras zenginlikleri meşru olan yollardan emperyalizmle omuz omuza olan eş başkanlık övünmesi içinde; "devlet tüccar olmaz, devlet çiftçi değildir" diyen algılar içindeki aldatan putlarla devlet; har vurup harmanı savurulan çalıp çırpımalardı. Bu ezikliği gidermek içinde servetini yağmaladıkları değerlere; ayyaş, zındık diyorlardı!

Tıpkı ön ittifaklı kamu servetinin "mal mülk Mamon'undur". "Mamon mülkünü ve malını dilediğine dilediği gibi verir" diyen aldatan algı putları gibi. Ön ittifak emeği ile üretilen mal, Mamon'un olmuştu. Mamon'da bunu efendilerin istediği gibi istediği şekilde

dağıtıyordu.

Bu yetmiyormuş gibi Mamon başka ittifakı grupların ya da devlet ve ülkelerin yağmalanıp ganimet haydutluğu yapılmasını da açık açık öneriyordu. Hem malı mülkü ben verdim diyordu. Hem de verdiği serveti yağmalatıyor.

Artık servetler "namus" olmakla, namusun savunması olmakla; borç olmakla önümüze çıkıyor. Yağma namus tecavüzlerini de aşıyordu. Bu yağma esnasında ya da yağma karşısındaki savunma esnasında ölümlere de mamon, "canlarınız, mallarınız cennet karşılığında satın alınmıştır" deniyordu.

İlahi manalı somut, merkezi algılı güç kişisel tasarruflu kişiler koruyuculu Mamon olmuştu. Mamon maddi oluşla mal mülktü. Mana oluşla malın mülkün! Sahibiymi ve bu malı mülkü dilediğine dilediği gibi ihsan edendi. Siyaset imleçle ideoloji oluşla; köleciliği, feodal düzenle; feodal düzeni, burjuva demokratik devrimiyle; burjuva demokratik devrimini de kapitalizmle aşmakla yeni siyasi ideolojisini oluştu. Mamon, mana oluşla görünmüyordu. Sahipliği olan mülküyle ve yöneten kimi kez bir firavun, kim kez bir kısra ya da kayzer veya seçilmiş führer oluşla görünüyordu. Apaçıktı.

Mamon günümüzde kapitalizmdi. Mamon'du sürecin yağmacılık ve emperyalizm olan kısmını bir yana bıraksak dahi, Mamon artık kamuya ait vergilerle cezalarla oluşan kamu mallarını meşru ve işbirlikçi kral vs. olur yönetimler eliyle yeniden yenden kamuya ait servetleri (maunları) paylaşdırılmasıydı.

Bu nedenle 1940'larada burjuvalar oluşla yaratılır istenen zenginler. 1950 de Menderes zenginleriydi. 1960'larda Demirel zenginleri. 1980'lerde papatyalar namılı Özal zenginleriydi. 1990'larda Parsan türü örtülü ödeneklerden de Çiller zenginleri. 2000'lerde aptes, namaz seccade, umre, teşbih ve takkesiyle öne çıkan örtülü-örtüsüz rant zenginlikleri hep bu türden paylaşdırırmalardı. Değişmez denen takdir, gerçekten de keyfe göre olur; sık sık baş döndürücü bir hızla değişiyordu!

Bayram Kaya

Erken dönemin Eşitliği 3

Bu anlamıyla mamon mal, mülktü. Mal, mülk sahipliği ve malın, mülkün tasarrufuydu. Mamon kimin elindeyse güç ondaydı. Siyaseti ve her şeyi belirleyen bir katılımdı. Mamon ilerleyen süreçle mal gibi aynı; mülk gibi gayrimenkul demek olup giderek para, servet anlamına bir temel anlayıştı. Bu mana anlaması içine Mamon'a bir de keyfine göre takdirde bulunmasının irade gücü sokuldu.

Mamon tasarrufu olan bu iradesi gereği kimilerine özel mal mülk oluşla dağıtıldı. Dağıtılan kadarla da kişi mamon oluyordu. Meşru yöneticiler ülke kaynaklarını meşru yollar içinde satıp; bu kabil meşru yöneticilerin, ülkeden çok; rantı yönetmesi gibi ranttan kaynaklı hırsızlıkla, Ferdinand Markosların, Kral Fahtların, Karunların trilyonluk olmaları tür benzer süreçler, köleci dönemle birlikte başlamıştı.

Ülke nerdeyse yerle yeksan vaziyetteydi. Gazi Mustafa Kemal Atatürk, yok denli mevcut mirasla ülkeyi kendi servetini kendisi biriktiren bir ülke haline getirdi. Ülke yabancı mültezimler elinden kurtarıldı. Dış siyasette de dış siyaseti konjonktürel dengeler içinde götürmenin gayesindeydi. Bu gayenin içinde karşılıklı ve eşiti olur eylemli tutumlar vardı. Bu tutumlar, bağımsızlıkla götürülen değerler manzumesi olmakla ülke hedefi inşa olunmaya başlandı.

Yavaş yavaş kamu serveti biriken ülke ve ülkenin kaynaklarını özelleştirme garabeti altında satılarak, çalınarak değil; ülke üreterek, ürettirilerek kurulmuştu. Ülke, tarımda çiftçiye öküz saban ve tohumluk dağıtılmakla ve benzerlikler gözetilerek sağlıkta, eğitimde, hukukta eşit temel referanslı düzlemlerin üzerinde eylemseli olmanın eşitliği kaydıyla mamur edilmişti.

Eşit eylemli ve eşite yakın sağlamalı düzenler olan totem dönemler, totem dönemin sonlarına doğru totem meslekli verimlilikle artan, üreten ilişkiler kurmayı başarmıştı. Totemiler tükettiğinden fazlasını üretir olmuştu. Üreten, ürettiren ilişkiler ön ittifakı süreçlerle hayli verimli olmuştu. İşte Mamon emek ürünü artan bu verime benim malım diyordu. Bu verimin alındığı toprağa da benim mülküm diyordu.

Hayli verimli birikimler yapan ön ittifaklı sürecin üreten ilişkileri içindeki bu verimli birikimler meşru yollardan gasp edilmekle ön ittifakın varlıklarına hileyle ve giderekten de cebren, el konacaktı.

Günümüz güncesindeki yasal süreç içinde, meşru olan ihale vardır. İhale, ihale edenle (yöneten yetkili ile) , ihaleyi alanın arasına sadece; ihale edenle, ihaleyi alana malum olan görünmez devinmeler girdi. Bu devinmeler; rantçı, hırsız, mauncu, tırnakçı, komisyoncu, kiracı, taşeron türü kuvvetlerdi. Meşru olan iki yasal süreç arasına; yasal olmaz şekilde giren bu uygulamalar, enfeksiyondur. Ve görünmezdi.

İki paraya yapılacak bir iş, beş paralık ihaleler meşruiyet ligi içinde verilmekte. Üç paralık fazla olan kısım, birikmiş olan kamu kaynakları içinde olup; mauncu'nun (rantçının) cebine gidiyordu. Bu ihalede ihaleyi yapanla, ihaleyi alan, dışında kalan hiç kimse; yapılacak işin iki paralık bir iş olduğunu pek pek bilemezler. Herkes yapılan işin tamı tamına beş paraya yapılan meşruiyeti bir iş olduğu sanır. Böylece oynanan Ali cengiz oyunu bilinmez olmaktadır.

Bilinmez ve görünmez olan bu el günü geldiğinde kimi kişilerin araştırması sonucunda bilinip görünür olur. Bu kez de minareyi çalan kılıfı hazırlamış oluyordu. Kılıf; "Malı-mülkü dilediğine dilediği gibi takdir etmenin" mana anlaması olmakla nasip denmektedir. Nasip anlayışı çoktan ortaya çıkmış ve servis edilmiş oluyordu.

Hemcinslerimiz totem alan içine gelirken, işsiz güçsüz oluşla totem alan içine gelmemişlerdi. Her biri doğadan av yapmanın ve toplayıcılık yapmanın kısmen ortak ve eşit eylemseli olması içinde olmakla belli erişkinlik içinde kendi başlarının çaresine bakabiliyorlardı. Doğal seçim yasası bunun üstesinden geliyordu.

Kişiler bu temel eşitlikti eylemseli davranışlarını totem alan içinde örgütlediler. İşte totem alan bu düzey ve düzlemin eşit eylemseli oluşu içine örgütlenme ve tüzeldi oluşu da katmıştı. O halde eşitlik; eylemseli bazda örgütlü, tüzeldi davranışların birlikte olan sonucunu; geri kendi kişisine yarar oluşla vermesi ve sağlanan bu yararı kişinin totem alan güvencesi içinde özel tüketmesiydi.

Temel durumun içinde bencil oluş ve bencil oluşa bağlı eylemseli olmanın eşitliği vardı. Yani insan eylemseli olmadan edemezdi. Sürü dönem gibi totem dönem gibi ön ittifaklar da bu temel eşitliği; gruplar arasında olmakla, grupların eşit eylemsel işbirliği içinde oluşturdular.

Gruplar arası eşitlikle; gruplar arası üreten totem meslekli emek ürünlerinin kullanım değerleri gruplar arasında değişildi. Bu değişim de örgütlüydü. Tüzeldi. İttifak üzerinde gruplar arası yararı kendi grubu içinde kişi özel yararına dönüştürme eylem selliydi.

Totem alan avcılık ve toplayıcılığı örgütlenme ve tüzelinlikti. Ön ittifak çok büyük oranda üreten emek ilişkileri üzerinde karmaşan grup ilişkilerini gözetten örgütlenme ve çok kişilikli grup bağıntısını tevhit edici bir tüzellikti. Yani ön ittifakı süreç te grupları, dolayısıyla grupların totem alan eşitliğini; kişileri eşitsiz kılarak değil, aksine grup ve kişileri eylemseli düzeyin; eşitlik tabanını (referans değerini) ele almakla eşitlikti kültürel süreci uygarlık yapılanmalı bir aşamaya getirmiştiler.

Eşit eylemseli oluş kültürdü. Eşit eylemseli oluş kültür oluşla referanstı. Uygarlık bileşenli temel değer gruplar arası kültür sentezli olmakla, gruplar arası eşit eylemseli oluşun bileşimiydi. Eşitlik, niceli olmayıp gruplar arası niteliktedir.

Bu aşama itibarıyla grup tutumları kişiler hünerli bilme oluşla, kişilerin birkaç totem mesleği olan işi de bilmeleri oluşla da süreç kişiler üzerine yansıyacaktı. Köleci sistem temel değer olan eşit eylemseli durumun karşılanma kısmını kişilerin muhtaçlığı kıldı. Kişinin grubun hüneri ve emeği, çalışmasının karşılığı yok sayıldı.

Kişinin emeği ve çalışması, kişinin üretim yaptığı alanlar ve av sağlama alanları, kişinin emek gücü ve biriken grup servetleri Mamon kılınıp; Mamon'a ait sayıldı. Mamon o aşama itibarıyla tek kişinin sahiplenmesi oluşla tek kişilik mütegalibenin hırs ve tamahlarının öne çıkararak eğilim oluşla süreci kaosa götürmeye başladı.

Kısaca Mamon ön ittifakı süreçli eşitliği bozup eşitsizlik üzerine inşa olmanın eşit eylemseli üzerinde eşit oluş değil; efendi köle üzerindeki mal, mülk ve giderek para adamlığı olan servetler eşitsizliği üzerindeki uygarlık kültürü üzerinde yeniden tevhit olmasiydi.

Bu tevhidin mana anlamalı somut koşulu keyfe göre dağıtılmanın başa gelen bir alın yazısı olduğuna iman etmenin düzenlenmesiydi. Somut olan kültür yerine, soyut olan mana anlamalı uygarlık kültürü konu.

Köleci sistem inşası bu eşitlikti, meşru ve somut temel süreçlerin meşruiyetliği içinde

kalıyor gibi olmasıyla nasıl özel mülkiyetçi, eşitsiz, meşruiyetsiz maun süreçlerine dönüştükleri de; ayrı bir yazı konusu olacaktır. Temel eylemseli eşitliğin çabası boğazın doyurulması rızık olmuştu. Oyun buradaydı.

Kölecî dönemle birlikte eşitliğini de görmeyen bir eşitsizlik başlayacaktı. İnsanın temel davranışının olası sonuçlarına insan sahip çıkamamakla bu eşitsiz kölece süreç, kendi dramlarına dönüşecekti.

Totem meslekleri üreten ilişkiler kapsamında verimliliği çoğalttı. Bu çoğalma artık zamanı ve artık mal ve ürünü oluşturmuştur. Eşitlik kavramı totem dönemli yalın eylemsel örgütlenmeli süreciyle beraber bunun totem meslekli örgütlenmesi olan gruplar arası eşitlikte süreçlerini içermektedir. Tüm bu dıştan organize süreçler de, bencilliğin karşılanmasıdır. Bencillik ve karşılanması eşitlik ve kutsal meşruiyetti.

Normal şartları içinde yalın insani tutumla, başının çaresine bakar olma tüm kişilerde aynı olmakla ilk eşitlikte düzeydir. Yalın tutumlu eşitlikte eylemseli düzey, kişiler arası bağıntı ve iş birliği dayanışması olmakla ikinci bir sosyal eylemseli eşitlikte düzey olmuştu. Bu eşitlikte düzeyde başının çaresine bakma grubun başının çaresine bakmanın örgütlenme ve grup tüzel kişiliği olmasıyla; kişinin hak eşitliğiydi.

Demek ki ikinci eşitlikte düzlem çevrimi de, aitlik gibi totem alanlı eşitlikte. Bu eşitliğin kural ve kaide oluşuyla söylenen mana anlayışı, sürü alanı içinde yoktu. Birinci eşitlikte süreç dağınık ve keyfi oluşla rast geleydi. İkinci eşitlikte süreç birlikte kural ve normları olmakla özgecildi. Rastgele değildi.

Sürünün de az çok kural ve kaidesi olan bir mana anlaması vardı. Ama sürüde genel eğilimle özgecilik yoktu. Üçüncü eşitlikte süreç gruplar arasındaydı. Totem meslekli üreten ilişkiler belirlenimiyle ürünler takasından doğan grup emeği eksenli bağca bağıntı sal eşitlik eylem selliği üzerinde ortaya konmuştu

Bayram Kaya

Esinti

Karalama:
Dışım(a) ı-ıçımı
Deşip-çıkarma! (Katıştırıp açığa serme)

Aydınlanma:
İçte dolma.
Yönelme.
Sönerken tutuşup,
Tutuşturduğundan tutuşma!

Eriñç:
Anlama, konuşmama.
Bilme, susma.
Olmamışa karışmama.
Oluşma çizgisini görme!
Ama herhalde; yardımcı olma, sırasında!

Bilgi:
Gizlenince;
Ne karışık.
İzlenince,
Sırası ardışık, nicel sarmal.
Çoklukta teklik-tekillik?

Ne anlatmaya değil
Ne anlamaya,
Yazdım.

Belki anlatmak!
Belki anlamak!
Belki
İkisi de,
Birbirinden ayrılmaz?
ANLAYANA!

(24.12.1991)

Bayram Kaya

Eski Kelam Yeniden Selam

Yaşamın uğrağında ne kutsaldı sırlar gizli
Bilmiyorduk ama şan ediyorduk sizli bizli

...
Ah sevdam, ayıla bayıla
Değme sevdalara taş çıkartır denli
Kıskanılır dile destan, dün aşka düştük, bugün küstük
Başka sevdanın kollarına atılırken ne şıvgın ne karttık
Bilirim, eski ile yeni arasındaki farkın
Kalkması için daima cehalet şarttır

Bu kıyımı tutuşla ne benizler ne asralar soluyor
Her yeni sevdadan önce, cahiliyesi kaçınılmaz oluyor

Biz tutuşurken el ele, yürekler hafif püryan
Kimi kez rakiplendik, kimi kez öğütle rahiplendik
Demlenirdik eskiyi,
Eskiye yenileyerek sahiplendik
Eski bir melankoliye düşüşle avdetti
Bilirsin bardaklıdır, eski aşklar yenileri reddetti

Eskiye söyleşip, çağrışmakla; daha sıkı tutarken eli
Sırf eskiye duyulan korku kıskançlıkla yeni oldu deli

Göz göze girişen sevdamızda
Çiçek açan ağaçlar, uçan kelebek, kaçışan börtü böcekle
Dünya bizden başlardı.
Boğulmak nefesti, ağırlıklarsa tüydü
İçimizde başlatmak arzusu için ipekle, kozasından çıktık
İçinden çıkılan eskiyi, yıktık

Cehalet gibi aşkta farkları ortadan kaldırdı
Sanki hiç olmamış gibi saldırdı
Eskiden bıkip, yeniye çıktığında
Bulmuştu, kaybetmekten korkuyordu
Aşk kısadır cancağızım ol nedenle aşkın devrimleri uzun

21.06.2014

Asra: Zor olan şey. Güç olan özne nesneldi durum.
Püryan: Tandırda susuz pişirilen kebab
Avdet: Dönüş, geri gelme
Melankoli: Durduk yerde üzölmek ağlamak. Bir yanıyla yalnız kalmak, diğör yanıyla
insanlarla beraber olamamanın üzüntüsünü duymak.
Bardaklığı: Eski çamlar bardak oldu sözüne atıf.

Bayram Kaya

Eşek Hikâyesi 0

Yakalı fiyakalı sani
Şimdiyle kani
Kendine ağıyarı mani
Piri semevat
Oluru semahat
Dönerle lavamat
Mahlûkatı eşek
Sözler ceminde
Kendisinden pek de eminde

Daha sabahın sözü
Demini almadan
Ağızdaki gevişle
Mide yemini almadan
Ne kursak kavurgasını bilmiş
Ne kavurga kursağa inmemiş
Hin derken bin dedim dermiş
Kendisine saygıdan susar
Sanki saygın olan o değil gibi
Bir anda meclisi mukavemetle
Bağırır çağırıyla gizlenişe pusar
Meclis eşekleri hasta
Kendisi kulağı pasta olurmuş

Bir münasibi eşek
Balı şifa olur dil döker
Bizimkisi azar
Bu kez kaziğı da söker
Lakin dili münasibi eşek
Tevazu en davranışla bön ker

Düşünüşüne şimşek çaktırır
Yapacağı işle hayran baktırır
Lazımdır lavamatı kapı dışarı atmak
Böylece meclisi rahata batmak

Hey hat ne mümkündür atmakla
Lavamatı kapı dışına katmakla
Huzuru sükûnet bulurdu tatmak
Lavamatı eşek terbiyesini daha da bozar
Kapı pece yumruklayarak divana daha bir
Yel gibi esip, toprak gibi tozar

Münasibi eşek hah der gibi
Şöyle bir salınır
İçeri girince doğru duracağına dek
Lavamatı eşekten, bir söz alınır.

Zıt zamanıdır lavamatın
İçeri girdiğinde
Akıyorsa durmak, düşünmüyorsa kurmak ve sair
budur işte tedavi olura

Münasibi dair

26.05.2012

Bayram KAYA

Ağyar: gayrısına

Lavamat: bir sağa bir sola dönerek yıkayan çamaşır makinasının, tescilli adı./ lavamat burada bir kişiliğin zıttı olan tutumu yani iki ayrı zıt tutumu aynı anda kavrama hastalığı (!) Bize göre şizofren olan.

Burada konu birazda psikanalizdi analizle ele alınmış.

Hani Sn. Aziz Nesinin; damda deli varına benzer sonuçla, konu sonucunun ele alınışı vardır.

Hani damdan inmeyen deliyi akıllılar damdan indirebilmek için nice diller dökerler. İn aşağıda seni muhtar yapalım derler. Deli inmez. "Beni kaymakam yaparsanız inirim der. İkili diyalog sonra vali istemine, sonra bakan, başbakan yapma ve yapılma istemine dönüşürse de deli damdan inmez. En son cumhurbaşkanı yapacaklarına dair söz de verirler. Lakin deli padişah olmak ister. Tamam derler. Ama bu da nafiyledir. Deli; "a be deliler" der aşağıdakilere, siz hiç padişaha emredebilir misiniz? Size emrediyorum dağılın der. Yine de deli damdan inmez.

Bir başka deli ahaliye seslenir. Siz deli misiniz? Der. Adamı payelerinizle tümünden azıttınız. O öyle inmez der.

Halk; ya nasıl iner derle aşağıdaki delinin ağzına bakarlar. Yerdeki deli beni vezir yaparsanız indiririm der

Vezir olan yerdeki damdakine seslenir: haşmetmeapları yemek için yücelere doğru dördüncü kata çıkarlar mı? Deyişle zaten yukarıda olan deli kral, önce dördüncü kata; sonra da giderek güya diğer katlara çıkarılarak, yere indirilir.

Bayram Kaya

Eşek Hikayesi 01

Her kim ki bulur akıllı, aptalca fendini
Eşek bulur eşekliği, salakça kendini

Bu bir fabl, öykünce türü (alegorik) çalışmadır. Şüphesiz teşhis (insan dışı canlı varlıklara insan özellikleri yükleme sanatı) ve intak (cansız varlıkları konuşurma) yapıldı. Gerçekle ve gerçekte olanla en ufak benzerlik yoktur. Tamamen kurgu ve hayal ürünüdür. Arzın, yeryüzünün, hiçbir yönünde, böyle bir eşek kolonisi yoktur.

Siz evreni kendi yaşamınıza göre kurgulamak zorundasınız. Başka şekli nasıl mümkün olur ki? Bütün kugular ya yaşamınızın benzeşi ya da yaşamın çarpıtılmış yansımalarıdır. Başkaca düşünce nereden gelecekti ki! Bir hayvan yaşamını dahi, öyle olmasa bile, insan yaşamı gibi kurgulamak zorundasınızdır. Bu da Dünyanın, sizin algılama alanınıza kapalılığının, bir başka beliriş şeklidir. Öteki türlü mümkün olmadığından.

Eşekten Nasihat

1-Emekliyorda yürünemezken yol
Nene gerek iki ayak üzre iki kol

Eşekten değerbilirlik

2-Selam olsun hikayesi olmayıpta
Yaşamı vareden sorumlu bilinçli
Dünde kalmayıp da günde savrulan
Eşeklere, hatırasını sayıpta...

Eşekten Dua

3-Gün yaşanmışlığın hoşluğu ile solsun
Alafranga sürerken, düşün özgürlüğü diye
Alaturka zaman yazık olsun.

Eşekler Yaşamına Bir Seyir

4-Acunun bir ucundan
Diğerine...
Seygili git desem
Diğer uc da benim

5-An anı, gerer germez
Evren mutlak içermez.

6-Bir eşek vardı
Söz meclisten uzak.
Elde alo, ama
Çulunu özlerdi...

7-Küllük onun için bir döşek
Sıpaydı büyüdü şimdi
Olmuştu baş eşek
El kaktımı sanırırdı

İlgi oldum diye
Keyifken kısa anırırdı

8-Bir alışmıştı ki çula
Bakmazdı paraya pula
Eşekliği çuldan
Sürdüğü çuldan
Hükmü devranı kuldan

9-Bunlar azap eşekleri
Ya o, ya bu seçimleri
Kırk katır, kırk satır aralığında
Aferinlik sıvazlanmak geçimleri

10-Yükten ırasa
Yürümesi sarsak
Ağır geliyordu eşeklik
Başa kakışlı yemlenirdi pırasa
İçin için kahırlı parsak

1.Bölüm A Kısmı Sonu

Bayram Kaya

Eşek Hikayesi 02

11-Biçimler özü, özler sözü
Söz; davranış ve gözü belirliyordu.

Bir saatlı, bir saatsız eşek vardı
Zamanı farklı yaşarlardı
Biri dakik ve işlevgen ekimde
Biri zamanından çok geç
Ya da hiç olmazdı yüküme çekimde

Bir tüylü bir tüysüz eşek, biçimde
Sıcak ve soğuk bile farklı seçimde
Biri soba yakar iken; o, rahat seriminde
Zordu bir aradalık, bu ahval geçiminde

12-Yük mü eşek mi para!
Ayırdın mı birinden birini
Yok sayarcasına
Oluverirdi dara.

13-Bir anlar bir anlamaz
İnatça diklendiği.
Yük yükümüne
Kiraat olunan
Ne yüklendiği

14-Eşeklik ırası...
Güzellik dersen
Dustur versen
Tekmeleme sırası

15-Durum durumu fişekler
Hem yüklenir
Hem çüş bekler
Bilmezki olanı, ikilikle...
Tarafsız barışçı eşekler

16-Eşek sözü çekler
Söze masal ekler
Şaşma anı tekler
Anırtı koyverir eşekler.

1.Bölüm B Kısmı Sonu

Bayram Kaya

Eşek Hikayesi 03

17-Çulu yitmişte
Eşekliğini arıyordu

18-Hiç siyasa bilmez
Sahibi sırtından inmez
Tevatür ırz edilse de, canını;
Kati, aklında silmez

19-Şerefsiz yaşasa kuzu kuzu
Şeref ayak altıda...
Şerefi giydiren yadırgar
Bir de anırır ki, biberi tuzu.

20-Bostan eşekleri
Emek verir habire
Çalışmak sevap diye
Bilmez ki niye?

21-İkide bir razılık gösteren
Yükten yağır, uysal eşekler.
Güya had bilir
Yüklendiği icabı hali!
Bunlar sıklıkla dolap beygiri
Hiç su taşımaz keygiri*

22-İflah olmaz, bince solsa
Bostana dadanık nasılsa
Ahıra dolsa
Rezil rüsvalık namca
Kuyruğu kesik de olsa...

23-Dolap etrafında döner
Dolabı aldın mı söner
Yüklenmiştir bir kambur
Der dolap yoksa fendimi
Eşeklik yapmaya mecbur
Hissetmem hiç kendimi.**

1.Bölüm C Kısmı Sonu

Bayram Kaya

Eşek Hikayesi 04

24-Bre nakis, nedamet bilmez
Eşek eşeklikten önce
Devrendir eşeklik***
Süreçte üretilen sürüce
Nakes bilemediysen bönce

25-Çeşit çeşittir eşek kuyrukça
Kuyruk sallayanı, kuyruk savuranı
Kuyruk kaldıran ve sinekten kisanlar
Bir birinin akordu uyrukça

26-Banallik sarar ortamı
Müşkülde olur hak
Sıgayı kalafat çekilse
Karışır olur anlam değerler
Olsa bile hoşgörü, tekilse

27-Bir kısım eşekler var****
Hani ""körler sağırlar
Birbirini ağırlar"" misali
Keskin iki sınıf arası

28-Göz önü eşekleridir bunlar
Pek bir maharetli körüne
Ne yaparlarsa kar
Hafif kuyruk kaldırışta
Ki müsemma görüne.
Sandırılışır ane zenaatkar.

29-Kuyruk kalkış açısı eşekçenin
Hani bir sıradanlık olsa neyse
Saydırılışı zandan biline
Sulanmanın yeğlinliğine göre
Şamata çığlık ve anırtı argonun
Taşınamzlığıdır aslında kargonun

Bayram Kaya

Eşek Hikayesi 05

30-Kaşında kıl aldırmayan
Kulak dikelten kırışma
Ai ai! demez, ainiz ainiz der
Şu da yaraşır mı? demez
Her naneyi yer
Ağresif ve nazik huylu
Haz çizerliğin en tatlısı
Eşeğin kalafatlısı.

31-Bülbül gibi şakıyan
Bir takvalık, vakar taşıyan
Deme ki biliyor da niçin?
Riya ikilkte, arpalığıdır
Anırmak; saltanat için.

32-Eşeğin çektiği eşekten
Çayır çimen yatani
Göbek ve höt atanı
Her aşamayı bir bir satanı
Böyle kalsa iyi
Rüsvalığı şan deyi

33-Bir kul yürü ya eşek deyi
Deh denipte imballa
Tıpış tıpış yürüye
Yağlı ballı böreği
Tüm eşeklerin yükü
Sızlar mı sanırsın yüreği
Çü denipte gide, çüş denipte dura
Her şeyi dümdüz edip kudura kudura

34-Çul içi belli olmazlıkta yumuşamış
Hani eşek gelmişte
Eşekliğin cevheri olmadığından
Kendini alıp satan
Sanılı küheylan eşekler

35-Bir türü medyatiktir bunların
Tadından yenmez keşkekleri
Hergün kusar hünerleri
Ödün gelmişte kütük giderler
Özellikle medyatik, fırıl fırıl dönerleri
Davudi sesli merzifon eşekleri

1.Bölüm E Kısım Sonu

Bayram Kaya

Eşek Hikayesi 06

36-Bir türüde yük eşekleridir
Çeken o, çekilen o
Hiç tam olmaz keşkeği
Üç eşekliğe, bir eşeklik
Mayın taşır, kıbrıs eşeği

37-Birde eşek olduğunu unutmuş
Daha çok eşeklik diyeni var
Daha çok sömürülüp, sürünülüyordu
Eşekliğinden fazla eşek olunamıyordu
Bunlar katı yeyip cıvık çıkarandır
Hiç üretken olmayıp, saman altı yatani
"Daha çok, daha çok" diye, göze batanı
Her şeyin, daha çok; uygulaması
"Eşegi değil" de, çayır çimeni, sürü severi...
Ayıplı yol olmuşun, "daha sevmezlik" geveri.

38-Çamura yatan eşekler
Çamura çöken eşekler
Uyuz eşekler
Beyinsiz eşekler
Hele bunların en renklisi
İlimliler...
Bunlar küle yellenir
Ve dahi, külde yatıp.
Külde kalkarlar.

Eşek davası dendi mi donuşur
Külü özlerken başka
Kül içinde başka konuşur.

39-Eşeklerin kaderi de başka başka:
Bir kısmı yağırılıktan
Tetanozdan kırılırken...
Nal ve mihı pas yapmaz cins
Nal üstü eşekler, bundan beri idi.
Nedense tatmaktan
Mahrum kaldıkları bir haktı tetanoz
Hey gidi gidi...
Papaz eşeğe göre bu, takdiri ilahi idi.

Eşek yaşamında, çalışma hayatı gibi
Tüketim hayatı da göreceliydi.
Hikaye yaşamları, farklı öreceliydi
Saman yiyen, kes yiyen eşekler...
Arpa, buğday,
Çayır çimen, yonca yiyeni
Bunları bulamayipta, iri yiyeni
Biri yeyip, birin bakanı...
Kıyamet bunda kopar diyeni.
Yoklar için ahır yakanı
Aval aval trene bakanı

Biner iken sırtına insleri
Pire için ahır yakan cinsleri.

1.Bölüm F Kısmı Sonu

Bayram Kaya

Eşek Hikayesi 07

40-Kokuşmuş un olmaz keşkekleri
Zamanın gereği olmayıpta
Yem ve çimene göre tüy döken
Dilbaz madrabaz
Mürekkap yalamış eşekleri.

41-Ahır eşekleri tam ahırlıktı, kanaatlı
Sinirine basınca kazık sökerlerdi
Ahırın genişliği kadar hareketlenir
Ahır yüksekliği kadar düşünürdü
Bunların işiydi, sap yeyip saman dökerlerdi.

42-Ya çayır eşekleri öyle mi ya!
Kader işte, otu kökü ile sökerdi
Ufku dağı da aşardı, ahırdaki şaşardı
Bunlar çayır çimen yer, sarma dökerdi
Birin cenneti ahır dışı, birinin dağ ardı
Hiç bir zaman birleyemeyecektiler yolu
Eşeklikten.
Kolaçanda eze eze, sağı solu.

43-Eşekler ülkesi, eşeksi yaşamlar
Rahiple katedral arası.
Çü ile çüş
Mutluluk darası.
Yol haritası
Eşekler cenneti gönülce varası

44-Oldum olası eşekler arası
Düşünce severler
Düşünce tüketirler
Her ikisine de mesafelisi vardır
Aslolan,
Yaşamda koparmadır yüz karası

45-Eşek eşeklikten şikayet etmekte
Birin de birilerini hikayet etmekte
Böyle gelmemişti
Böyle gitmezdi kervan
Çekmekle bitmezdi devran

46-Bir eşek: nal dedi
Ötekisi: mih.
Bir eşekte de: nah dedi

Bir başkası da:
Hem nal, hemi de mih, dedi.
Diğer eşek: kitaba bak, dedi
Öbür eşek de kör kedi
Eşekler bir birini yedi

Sürecek 1.Bölüm Sonu

19.01.2008

Alaturka: Doğuluca. Geçmiş yaşam tarz ve biçiminin, koşulladığı denk düşerliği, yaşamak.

Alafranga: Batılıca. Güncel yaşam tarz ve biçimin, koşulladığı denk düşerlikte, kendini özgüllükle ifadeleme yaşamı.

* Kevgir

** Eşeklik burada ahlaklılık anlamında.

*** Eşeklik burada eşek koloni yaşamında hem devir alınan, hem de; süreçle üretilen değerler manzumesi.

Nakis: Tamam olmayan. Bozan, çözen, üzen veya dağıtan. Rücu eden. Dönen.

Eşeklik; Eşeğin ürettiği iyi-kötü tüm davranış biçimleri.

1-Üretilen değerler anlamına

2-Ahlaklılık anlamına

3-Kötü ahlak anlamına

4-Ve diğer anlamlara esner biçimli kullanıldı.

Sanırdı: Sakınırdı

Aval aval trene bakarı: Olup bitene, sürüp gidene anlayamadan şaşkın bakan

Saman: Sapın bir iki cm boyutuna ufak edilmiş sindirimi kolaylatılmış biçimi.

Şap: Tahıl tanesini üzerinde tutan ince uzun filiz, sürgün ve bunun biçilmiş sert hali.

İri: Sapın Birkaç parçaya kırılmış, bükülmüş hali.

Kes: Uzun çayır, ot ya da otsuların; çimen, yonca, kangal diken gibi yeşilliğin, döven ile saman halini aldırılmış biçimi. Besin zenginliği pek çoktur.

Bayram Kaya

Eşek Hikayesi 08

Hikaye yeni başlıyor.

47-Nal mih diyen tutuluda
Nah diyen el üstü kutuluda
Kitaba bakan arpalık icabı
Bir o, bir bu haklı demek
Kör kedinin hicabı.

48-Eşekler tarih yapmaya başladılar
Teveccühten ortamı bir bir haşladılar

49-Artık eşekler nallı mihli eşek
Nal bulsa mih, mih bulsa nal
Bulamayan eşek
Sadece nalı olan eşek
Sadece mihli olan eşek
Bunlar kiralama uzmanı eşek
Nalsız mihsiz, eşek.
Samanı, kesi, arpası buğdayı
Ahırı kahırı olan
Zengin varsıl
Fakir yoksul, eşeklerdi.

50-Yani artık, iyi ve kötü
Mutlu ve mutsuz
Özgür ve köle
Erdemli erdemsiz eşekler vardı.

51-Nalı olan mutlu ve iyi
Nalsızlar mutsuz ve kötü hırsız.
Nalı olan verme erdemi taşıırken
Nalsızlar alçak gönülle
Alarak razı olma erdemi taşıyordu.

52-Nalı olan, nalın tüm kolaylıklarını
Yaşama özgürlüğünü kullanırken
Nalsızlar, bu yokluğun kölesi idiler.

53-Mutlu sınıf diğerine gerekten
Hiç işe yaramazından
Bir mih ve kırılmış, parça nal verdi
Diğer eşek:
- Ölsün hiç yoktan iyi dedi
Kırık nalı bile olmayanlara bakarak...
Böylece, kanaatkar eşekler sürüsü doğdu

2. Bölüm A Kısmı

Bayram Kaya

Eşek Hikayesi 09

54-Bunlar kanaatsındıkça
Öbürler doymazlaşıyor
Kırk karınlaşıyordu
Muhterisleşince
Bunlar daha bir uysaldılar
İşin doğası icabı.

Eşek doğmuştu, ama şimdi nalbant eşekti
Nallı ve nalbank eşekti
Simsar ve rantıbil eşekti
Nallı ve nalsız eşekler arasında
Paratöner ve ruhban eşekti
Nal ticareti yapan tüccar eşekti
Hırsız ve yağmacı eşekti
Eşek alıp, eşek satan, eşekti
Nal edinmek ya da kiralamak için
Emeğini sunan bir lokma bir hırka
Deyip,
Sonradan emeğine ücret alan eşekti

Bir kaçınılmaz çıkmıştı ortaya kader! ..
Kurban yaratanlar, kader kurbanları
Ve Apis de kurban isteyecekti.

Artık eşekler her şeyi nal mih ekseninde hayalliyordu:

Dünyaları nal kadar ve mih güvencesinde idi
Ayı nal gibi görüp, nal kadar çayır çimen özlüyor
Soğuğu mih gibi ciğerlerinde, sözlüyor
Tabiidir ki izleri de, nal kadar oluyordu.

En sevilen nal böreği ve mihlama yemeği idi.
Kurdukları tüm cümleler de, nal mih, içeriyordu.

Düğünde, nal, kırık nal, çeyrek nal, dördü biryerde nal
Demir nal, bakır nal, aliminyum nal, titanyum nal takılırdı.
İki nallık ücret, yarım nal yevmiye, mih başı inat
Nalburiye, Nalburcu, naltoplamak, nallamak, nal göstermek...

Hukukları bile nal mih üzre idi
Madde bir, her eşek nallı mihli doğmazdı
Ama her eşek, nal mih sahibi olama, eşek hakkına sahipti.

Gazeteler bile promosyonla nal mih veriyordu
Gerçi bunlar oyuncaktı ya olsun, nal ve mihti işte.

Apis bile yolda kalan eşeğe, yonca kadar da nal verenin
Çirini otuz kat dereceliyor, kendine yapılan
Ömür boyu ibadetten, daha üstün görüyordu.

Üretim tarzları, yaşam tarzını biçimliyordu
Meslek ve iş bölüşümü yaşamı su gibi içimliyordu

2.Bölüm B kısmı sonu

Bayram Kaya

Eşek Hikayesi 10

2. Bölüm C Kısmı

55-Kitaba bakan eşekler boş durur mu
Bir deve nasıl iğne deliğinde geçemezse
Nallı eşeklerde öyle cennete giremez diyordu.
Mutsuzları nalsızlığa adeta can attıran
Herzeyi yiyordu.
Onlar seçilmiş eşeklerdi
Bir hikmeti vardı, nalsızlık kardı!

56-Bazı müdrik eşek
Kendini eşeklere adanmış
Yaşamdan tecrübe ile
Yaşantılaştırma çıkarıyordu
Yitirdiği özgürlüğü
Farklı düzlem ve zamanda arıyordu

57-Bir eşek yellendi
Özgürlüğün kullanımından
Diğeri mahrumiyetten
Burun kapayıp dellendi.

58-Birine göre ortamın erdemi
Hakkı özgürlüğü idi yellenme!
Diğer ortama dönünce özgürlük
yellenmeme burun kapamama
Mahrumiyeti idi çok demi!

59-Durum olmayınca
Sorum da olmuyordu.

60-Zamanı gelince tüy dökmek
Anlaşıldığı eşek hakkı

61-İnanırlık ortamda tüy dökmek
Apis kuralında yaradılışı sevmeme
Yaradılışı kusur bulup değiştirme.

Sürecek

Bayram Kaya

Eşek Hikayesi 11

62-İki farklı eşek hakkı
Biri yaşamdan, diğeri metamorfozdan neşet.
Tüy dökme ve tüy dökmeme özgürlüğü

63-Tüy özgürlüğü, tüysüze mahrumiyetini
Kendiliğinden kıldandırmıştı.

64-Akil eşek anlamıştı aynı beliriş
Bir ortama mahrumiyet doğarken
Diğeri ortama özgürlüktü.
Tüysüzlük soğukta mahrumluksa
Sıcakta bir muhtariyetti
Mahrumiyetin kullanımında özgürlüktü.
Özgürlükler mahrumiyeti
Mahrumiyetler özgürlüğü doğuruyordu.
Salt yoktu.
Kurallılık yasallık buradaydı.

Bayram Kaya

Eşek Hikayesi 12

65- Özgürlüğü yoksunluk anlayan
Eşekleri neyle özgürleştirecektiniz?

Bir gelişmenin zamana ve zemine getirdiği
Yeni uygun tutum ve davranışla

66-Eşek hakkı neydi?
Eşeklik sözleşmesine uygunluk.
Açlık-barınma-sağlık
Güvenlik- talim
Yarınları oluşturacak hedefler
Ahır ve çayır çimendeki kader siyaseti
Bunların güncelindeki tarz ve biçimlenmeleri
Siyasetinin, yaşantılaştırılması temel
Bunların yasallaşması ideoloji idi

Bunlar temelden yansıyordu
İnanç gelenek ve örf ideolojileri
Paylaşımından paylaşımsızlığından
Temel, ideolojiyi belirlerken ideolojide
Temeli belirliyordu, belirlerken belirlenen
Asıl olan, denk düşmeyen yadırga
Biri değişirken biri değişmiyorsa kavga.
Eğemenliğin gücü burada neşetti.

67-Birinciler yaşanmaya başlayınca
İkinci, ideolojik haklar doğuyordu
Yaşamdan temelli yaşamdan hareketle değişken
Yaşamını kuramayıp bakanlar
İdeolojisini de kuruyordu
Fantezi fıskırıyor yel yepelek
Üstelik eşek hakkı diye diretiliyor

Sürecek

Bayram Kaya

Eşek Hikayesi 13

Kendini birinci tür ifade edemiyorsa
İkinci türde ifade edemez miydi!

68-Bir nal mih çalmak yakalanırsa suçtu
Ya yakalanmaz ise, bu nasıl garanti edilmeli

Günaha ve ötede hesaplaşılmaya gidilmeli

Yalana talana gider iken, Apis aklına düşürmeyen
Şimdi Apis'i dilinde düşürmez olmuştu.
Bununla kalsa iyi
Ötede hakkını verecek olanın da
Sizde hakkı olmalıydı...
"Yinede, eşek hakkı ile gelmeyin" deniyordu.

Öyle ya; nal ve mih birinin hakkı idi
Eşek ideoloji öylesine giriftlenmişki
Çayıra salan da, çayırı yolan da, kendini bulmuş.
Kimi zaman dürtülerek, kimi zaman inanarak...

69-Artık eşekler yüküm olduğu için değilde
Çalışmak sevap olduğu için didiniyordu
Eşeklik boyun eğiş ve razı oluşla ölçülüyordu
Daha çok sevap için daha çok eşeklik yapılıyordu.
Daha çok eşek öldürüp, daha çoğunu yakıyordu
Ağaç mı dikecek, ötede gölgesinde oturmak için
Biri yol mu sordu, cevabı rıza almak için veriyordu
Selamı bile Apis'in selamı diye alıyordular.

Artık eşekler hidayetli ve hidayetsiz diye biliniyordu
Bir hidayetli eşeğe, gel; bu neyin nesi dendi mi
Bir bayramlık, bir idamlık, durumunu gösterir
Apis'e hesabını vereceğini söylemiş!

Bu hidayetsiz eşekler oldum olası cehennemlik
Çünkü cennetlikleri rahatsız ederlermiş sözle

Ya cennetliklere imrenenlerin rahatsızlıkları!
Hazanda olan, gülşeni özlemez mi?
Böyle düşünmek haşa zındıklıkla eşdeğermiş

Birde bunlara akli ermeyen çokluk varmış
Eşeğin kurdu yine bir eşek olunca
Bunlar hep cehennemliklere saldırır, dururlarmış
Nedendir bilinmez!
Her tür inci yenilmez
Cennetliklerin zülmüne
Sabır ederek, cennet umarlarmış
Vekarla şişe ile bal tutar, parmak yalarlarmış
Kendi var edemediklerini, biri verecek diye...

Sırtlarındaki yükün talan edildiğini bilmediklerinden

Kendi yükünü çalarlar, cezasına katlanırlarmış

Bunlardan da, ne eşekler çıkar ya!

Otostopçu eşekler

Kapkaççı eşekler

Haremîni sıpasını şeytan görüp

Cinnetle kesen eşekler

Hazırlopçu eşekler

Sadakalılık eşekler

Mütedeyyin eşekler

Sade suya tirit eşekler

Nalını sallasa ellisi, yelesini sallasa tellisi...

Bile bunlar, en çok kunnayıp

Çayıra salan eşek sınıfı imiş:

Hani canım "vermemiş Mabud

Ne yapsın Mahmud;

Saldım çayıra, Apis kayıra" cinsindenmiş

Ve Apis de bunların sesini beğenmemiş:

""En çirkin ses, eşek sesi "" demiş kitapta.

Sürecek

2. bölüm F kısmı sonu

Bayram Kaya

Eşek Hikayesi 14

70-Ahır mı yıkıldı, bunlar ölürmüş
Katırlar mı tepişti, olan bunlara
Sinek de bunlara konarmış, kuşta...
Kurt da bunlara düşermiş!
Kendinden gayrı canlıyı bi idrak görüp
Savaşta da, barışta da sevabına ölür
Depremde ölür, günahına ödeşme diye
Dangalaklık gösterirlermiş
Bunlar o kadar idrakli imişki,
İdrakleri dağı taşı aşarmış

71-Bir akil eşek ağrı kesici bulmuş
Kunnayan eşeğe acı çekmesin diye uygulanınca
Ruhban eşek:
"" ilk maya eşek kunnama acısı çekme cezası aldı""
""Bu nedenle dişi eşekler acı çekmeli, kullanamaz,
Caiz değildir"" diye inanç özgürlüğünü ortaya atmış!

72-Saatte 5 km giden treni, 30 km hıza çıkaracağım
Diyen diğer akil eşeğe
Bir başka akil! eşek:
""Apis ayaklarımızı ne işe yaratmış""
Diyen inanç özgürlüğünü ortaya koyarak
Bilime ve teoriye, bilimsel ve teorisel değilde
İnançsal karşı durmuş, yetinmemiş...
Zındıklıkla suçladıktan gayri
Çok da bilimsel cevap vererek!
"" Bu hızda eşeklerin gözü yerinde fırlar"" deyip
Hem inanç, hem bilim adına,
Can siperane durmuş!

73-Bununla kalmamış;
Hem papaz, hem de eşek; ortodoks eşek!
Ben uçmayı yaşamca kolaylayacağım diyene
Desti euzübillah bu, kuş ve melek şeytan işi deyip
Özentinin yanlışlığını haykırdıktan mada
Elindeki taşı yere bırakarak
Havadan ağır nesnenin, havada uçamayacağını
Gayet bilimsel göstermiş!

Sonradan anlaşılmişki Oziris kitabı
Hidayet rehberi, aerodinamik bilmiyormuş
Eşek işte ne olacak, eşeğin eşek hali...

Sürecek

Bayram Kaya

Eşek Hikayesi 15

74-Bir eşek ben eşekleri ışığa boğacağım demiş
Demiş, demişte; kim kulak asar.
O memleket senin bu memleket benim
Nal dövmedik eşek meclisi kalmamış.

Nasılsa bir mecliste dinlenmeğe karar verilmiş.
""Sayın ve kıymetli eşek başkanı ve eşekvekilleri""
Deyip selamlamış, söze başlamış:
""İzin verin bana, sokakları bedava aydınlatıp
Eşek kardeşlerin tırnağına taş değdirmeyeceğim"" diye
Dil dökmüş, kulak bükmüş, ama nafi...

Her halinden, karakaçan olduğu belli biri
İstihzalı bir eda ile:
"Ulan"" demiş, ""eşeğin aklına kapuz düşürme
Eşek hoşaftan ne anlar, gece ışıkta yürür
Gündüz ışığın abajurunu kırar, bela olurlar
Eşeğin ayağını taştan esirgemeyeceksin""
Demiş, bilmiş bilmiş...
""Vaz geç, bu lamba ki, ne ola, ne işe karar""
Buluşçu eşek çakmış cinliği demiş
""Devletimizin vergi almasına yarar""
Nallı alkış, ve bravo anırtıları göğşe çıkmış
Ön uzuvları ile kararı jet gibi onamışlar

75-Eşek tarihi böylece yazılıyordu
Akılla akılsızlığın-bilimle bilim dışılığın
Populasyon çatışmasında;
Yaşamında inançlı olup, laboratuara girerken
İnancını kapı dışında bırakan, akil eşeklerin
İkilem gayreti becerisi çıkıyordu, tartışmasında.

SÜRECEK

26.01.2008

Bayram Kaya

Eşek Hikayesi 16

76-Ne kadar vizyon
O kadar işbirlikçilik
Vizyon kuzeyden güneye
Doğudan batıya artarmış
Bunun takdir olurluğunu
Küllük eşeklerinden başkası bilmezmiş

77-Bu küllük eşekleri aslında gün görmüş
Umur çekmiş, dilaverlermiş
Ama vizyonsuz eşeklerle sürünmektense
Birden hidayete erip, küllüğü yurtlanarak
Praftatist olmuşlar, hiç kaşınmazlarmış
İşe yaramaz beceriksiz uyuzların çıkadıkları
Gürültüleri duymamak için de küle yellenip
Acayip toz kaldırırılar, çıkan velveleden
Ortalık eşek sığa, gününe dönermiş

78-Vizyon sahibi öldü mü
Vizyonda bitermiş.
Vizyon sahibi öldü,
Yaşasın yeni vizyonerler denirse de
Vizyonu kimse taşıyamdığından olacak!
Vizyon ufku olarak da, ahırotel karşılaşmaları
Kişisel kullanımlı anılar vizyon sayılırmış
Hatta sade eşekler: "" kurallar, uymak için var"" derken
Vizyonlu eşekler: "" kurallar ihlal için var ""
Deyip, vizyon yaparlarmış, kül eşekleri de koro...

79-Her vizyon sergilemesinde
Vizyon seyhat büyüklüğüne göre
Bir el eşeklerin içine girermiş
Habire karıştırmış
Bu yüzden hiç ürün olmaz
Eşekler hep düşük yaparmış

Sürecek

Bayram Kaya

Eşek Hikayesi 17

80-Önce yük eşekleri
Sonra sırayla; besi yapan eşekler
Hatta mürekkep yalamış eşekler
Ziraatte çalışan eşekler, işsiz kalırmış
Kendileri üretmediğinden
Sorunu ile de baş edemeyip
Kör kör parmağım gözüne*
Üstelik, geçerliği düşmüş
Demode ve bağımlı kılıcı
Çevre sorunu olan ithaller
Vizyon kalitesiymiş

Artık üretmeden tüketim
Eşeklerin yeni vizyonu

Vizyon eşeklerin alameti farikası
Dikili ağaçlarının bile olmamasıdır.
Dinlilik fakirlik edebiyatı taşıması
Sonra ormanda yolu şaşırması
Bol kese, bol kepçe tarİKası.
Bir koyup beş almak
Anlaşıldığında, soygunda kalmak
Herkesin göremediğini;
Üç beş çapulcu görmek.
Kıyameti böylece gaile örmek
Çok hesapçı, açık seçik akılcılık!
Ne tarifi mümkün!
Zamları bile bu hesapla
Ekonominin gereği yaparlar
Üç gün sonrada fazla olmuş diye
Gereklikten, açık seçiklikten, saparlar.
Sevdimi sağlama severler
Zengini, işini bileni dilinde geverler!
Vizyonsuz eşeklerinse hayali bile yetmez
Ne olsa, altın semeri de olsa; eşek eşektir.

Ah kül eşekleri, bunlar da olmasa onların
Tüyleri dokunmaz, esameleri bile okunmaz

Sürecek

Bayram Kaya

Eşek Hikayesi 18

81-Bu nedenle eşeklerin kafası karışır
Daha bir cinci, büyücü, üfürükçü olup
Biraz sosyetesine medyum, bakıcı denmekle
Kademe mi alacak, tut medyumun yolunu
Baş eşek mi olacak koş üfürükçüye
Kısmeti açıp, bağlatacak mı?
Yakalayıp cinci
Bilimsel eşekleri, baş vururlarmış!

82-Eşekler kavramları da karıştırmış
Tıp, bilimsel sonucu uygularken
Alternatif tıpları, bilimin karşıtı olurmuş?
Öğretim elemanlarına bilim adamı derlermiş!
Öyle olunca teolog da, bilim adamıymış
Neşet ettikleri kitap da, ilmi olduğundan
Bundan ilhamı mülhemle, cinci büyücü;
Üfürükçü, medyum bile, bilim adamı imiş!
Bu yüzden ulema eşeklere danışılmış.

83-Aynı imiş bilimsellik çarkı
Aktıkları, baktıkları arkı
Yorumdur, tartışılan tek farkı!
Şafağı hiç sökmeyen eşeklerin
Afağıda hiç sökmezmiş.

84-Dövmenin eşekliğe yakışırılığı tartışılmaz da
Maya eşek serkeşlik ederse!
Nallı mı, nalsız mı tekmelemeli
Tek ayakla mı, çift ayakla mı tepmeli
Tepme uzaklığı ne kadar olmalı
Teperken karnına mı kabasına mı denklemeli
Bunların bilimsel sonuçları tartışılmış.

Guruh eşeklerde bunu öğrenip mutlu olurlarmış
Olursa bir şikayet bunlardan olurmuş

3. Bölüm Sonu

Bayram Kaya

Eşek Ve Eşeklik

Eşeklik, hem ad olarak belirten bir takı
Hem de çuluyla semeriyle bir sıfatı bakı

Vakit ola ekine dadanıkla girdikte ekine eşek
Yiyecek yeşili, ekin sahibi bırakmayacak peşini

Rivayet olur ki ekini otlamakla olur eşeğin semizi
Emeği aparmaktan olur dayağı yerken, eşeğin temizi

Lakin eşeğin hini var, cini var, kini var, bini var
Ne anlama maksat olura, meali dil anlamdan dini var

Baktıkta sen görürsün, bir eşek girmiş ekine
İmdi meali zımdan, her akıla bereketi lazımdan
Gördüğün çul mu? Yoksa cismi eşek olup ta kulakları dikine
Ben derim ki ekindeki eşek, kuyruktan kısa kısa baksana Musa
Sen dersinki; ekindeki semer; ne ekini, ne sütü emer, çekine çekine

Anlamı manayı gördüğü işle verek, otlama çula değil; eşeğe gerek
Cismi eşektendir, çulu görükte değil Musa yerken kuyruktan kısa
Semer otlamamayı haklamaz, çuluna abdest aldirmek, eşeği paklamaz

Yüce duygularla kanımızı uyandırır bizdeki bir muntazam hisle
Din iman der mahreme oturur, durur kalaylı tastaki kiri pisle

Cismi eşek fiil fail oluşuyla yemi tarumara girerken, ekine
Faili giydirmekte semere, kuyruğa, dinden uyruğa, olmazı yok üstümüze tekine.
Bu saikten sen görürsün fiilden faili, yemezi bir cismi kulaları dimdikine

Bayram Kaya

Eşeklikle Talan

Günahlarım kadardan
Birazcık fazlası sevabım
Ya Rab, bir anına yandım
Faz ile geçmişe cevabım

Ne eşekler var ki
El verişle bile kadam, dırlan
Zan edişle, diyarı eşeği terkle
Eşek olmadığı söyleyişle; eşektirler!

Öyle haddini bilişle insan var ki
Eşek olmadığı halde (Eşek olmazda bile
Eşek olduğuna bahisle bilişte
Daha bir adam dırlan

Maksat rütbeyi nişanla
Semeri düşürüp
Eşek olmazlık değil!
Ne taşıdığını bilişle
Eşekliği akılla adam olmak

Ne eşekler var ki
Semersiz de eşek, nadanca geçer
Ne marifetler var ki
Semer görülürü, cevher seçer

'Eşek ölükle, kalırmış semeri'
Belli değil mi semerlerden?
Söyleyeni de ölür, dinleyeni de
Türev olmakla kurtulunmaz hayvanat dereceden
Ha kalmış olur semeri
Ha koşumdan kalır, dizginle kemeri
Bilene anlam ne hacet;
İnsan eskimez giyse da fereceden
Ha sen söylemiş olursun, dinlerim ben
Ha ben dinler olurum, söyler olursun sen
Ne fark eder âmâda
Dinleyen bilir olmalı söyleyeninden
Adam olmadığını bilmedikten maada

Dünü yaşamadım desem
Gerektiği kadar içimde.
Bir düşünsem bulacağım
İlhamlarım sızladı
Şimdi Deli Dumrul'um.

27.02.2011

Not: giriş bendi ve bitiş bendi zaman şiirimden alıntıdır.

Kada : kaza, bela, felaket
Ama : gözleri görmeyen.

Âmâda: göremedikten

Ferece: (ferace) Yakasız, uzun kollu, etekler dek uzanan bol giysi

Bayram Kaya

Eşitlik 1

Eşitlik görece devinen sistemlerin gelip geçici olan bir durumudur. Bir düzlem ilişkilerine değin eşitlikli durum, sonraki ilişkindik eşitlikli durumdan görece geridir.

Siz bir toplumun insanını soyut olacakla, tüm özelliklerini görmezden gelecekle, eşit bir açı ile aynı düzlem içinde devinme soksanız, biraz sonra eşitlik bozulacaktır.

Devinim süreci sonunda, bir kısım insanlar bilgisayar yapırlarken, bir kısım insanlar da fırın işleterek nicelik (saymaca birikmeli) ve nitelik birikmesi eşitsizliği ile karşı karşıya kalırlar. Birileri bilgisayar yaparken, birileri de ekmek üretirler. Eş deyişle birileri bilgisayar yapamazken bilgisayar yapanlar da, ekmek üretemeyerek nicelik, nitelik, eşitsiz eşmesine uğrarlar.

Her ikisi de toplumda yükümce; yeniden ve yeniden üretimle, karşılıklı değiştirilebilir bir emek üretişle, yeniden eşit eşerek, toplumun eşit yurttaşı ya da eşit bireyleri olurlar.

Yani sitem hem böyle eşitlikli ve eşitsizlikli noktalar çevrimine girer hem eşitlikli noktalardaki istikrar alanlarında bulunuşlarla, bu noktalardan geçerler. Yani eşitsizlik daha; 'Hiç bilenle bilmeyen bir olur mu?' deyişler noktasında geçer. Farklı bilmeleriniz de, sistemin yüküm sellığı içinde eşitleşirler. Eşitlik böylece farklı olanların, sistem yararı içinde denkleşmesi olacakla ortaya çıkar. Böylesi dengeler şart ve tabii ki sabahdan akşama olmayan, gelip geçici durumlardır

Sistemlerin zorunlu bir korunan yapısı vardır. Bu sistemin minimal korunan ilişkisidir. Ve bunlar korunan yapının bağıntılı devinim akışdırlar. Bu doğada da böyledir. Doğanın bir işleyiş şekli olan sosyal yapı, toplum gibi sistem yapılarında da bu böyledir. Biyolojik bireyde de böyledir. İnorganik yapılarda da bu böyledir. Bu yapının temel belleğidir. Bigbengin başlangıç hafıza, izlek kaydıdır.

Böylesi bir izlek kayıta halk (sosyal yapı) toplumun bir ilişki esası olmayıp, aksine bu ilişki toplum yapılanmanın belirlediği, toplum sayesinde korunan öznel bir belirlenme alanıdır. Halk toplumun dıştan koruduğu, öznel bir korunanıdır. Toplum bir üretim ilişkisi iken, nesnellığın ve öznelliğin de girişmesidir. Halksa, bir öznellikler girişmesi olup, bir tüketim ilişkisidirler.

Toplumun öznel yanı olan bireyleri, halkın içinde çıktığı için halk toplumun korunan bir yapısıdır. Yine toplumun bireyi kendi üretim dışı zamanlarını, halk gibi bir alanda konumlanarak tüketimdi yaşama ilişkisine dek yapılanmayı halk içinde çevirdikleri için, halk toplumun korunan, dolaylı ilişkisidir.

İnsanlığın ataları yaklaşık on bin yıl önce, toplum denen, eşitsiz gelişen bir, zaman zemin devinim alanının içine girdiler. Böylece toplumsak sistemin korunan yapısının temelini atmışlardı. Bu eşitsiz gelişmenin sınıfsal tarafları vardı. Başlangıç, mülk edinmeyle ve mülkiyetsiz ligin çelişen belirmesi ile girişen bir süreçti.

Mülkiyetsizlik, köleliğin seyri ile ve buna bağlı olarak emeğin mülk sahibine takdime si, biçiminde girişti. Mülkiyeti olan da zorba aştı. Ve yol alış üretimin öznel olan güçlü güçsüz; mülklü mülksüz; ezen ezilen gibi girişen iki yanını ortaya çıkardı. Yatırımcı (sömüren) olan, planlayan, programlayan dizayn eden emekle, emeği sadece kas becerisi üzerine olan öznelliğin sınıfsallığı üzerine oturdu.

Burada korunan yapı bunlardı. Yani yatırımların kendi alanında rekabetleri ile üretimci bireylerin de kendi alanında rekabetiydi. Toplumu bir çember içi alan devinim ilişkisine

benzetirsek. Çemberin dönme eksenini olan çapı veya ekvatoru, çemberi iki yarım alana bölerek giriştirir.

Bu yarım alanlardan birisi, yatırımcı, planlamacı, tasarımcı, dizayncı, rekabetçi olan girişimci ve işletmeci bireylerden oluşan öznel alandır. Diğer yarısı da, üreten bireylerden, yani emek güçleri konumdu ve hünlerli emek rekabeti olan, öznel alandır. Birinci alan seyrek ve müreffektir. Emekçi alan yoğun sıkışık ve görce çok değişiktirler.

Çap ya da ekvator; çember yapıyı, eşit iki yarım alan bölerse de, her bir yarım alanların potansiyelleri çok farklıdır. Böylece bu potansiyel çemberin nesnel, yasal devinme zeminini belirlerler. Çemberin ekvatorial çapı, çemberin bütünleşik zamanını yani toplumun zamanını temel üç parça olaylar düzlemine böler. Bunlardan biri ekvator yal çapın kendisi olan üretim gücünün konumlandığı, nesnel alan çizgi üzeri düzlemdir.

Diğer ikisi de ekvator yal çapın, sağ ve sol yanında kendisiyle ilişkinlikleri bağlamında ve sağ sol alt ve üst yanında ayırdığı öznel konumlu iki düzlem vardı. Bu iki düzlem ekvatorial zaman boyunca yayılmıştı. Bu iki düzlem, ekvator yal zaman girişmeli olan öznel yapısını, iki öznel alana, ayırmış oldu. Alanlardan biri yatırımcı, işletmeci, girişme alanı iken; diğeri sadece işgücü sağlayıştı durumlara bölünmüştür. Her iki alan eksen bağımlı düzen eşmedirler.

Eksen, bir bölen olarak; çemberin alan yapısını kutuplaştırmıştır. Ama alanlar aralarında mekân ve uzay olacakla, eşitçe bir paylaşım olduğundan, ne gerilim vardır, ne de olayların bir girişmesi vardır. Gerilimi alanlar içindeki, çelişkili; insan öznellikleri yaratacaktır.

Bu durumda çapı ya da ekvator konumu belirleyen boyut çizgi alan da toplumun, nesnel yapısıdır. Bu çaptı nesnel alan, kendi çevresindeki iki yanı, iki öznel sağlayıştı alana bölmüştür. Kutuplaşma da dediğimiz bu alanları, iki karşıt üretici toplumsal sınıftan her biri, bir yarım alanla belirtmektedir.

Kutuplaşma, sermayedarla, işgücü olan sınıfların birbiri ile tam da aynı olmayan çoğu kez uzlaşmaz karşıtlıklar içeren sağlayışın farklılıkları olan alanlar içine polarma vermişse de olayları giriştirmek için gerilimi verememiştir. Gerilim için eşitsizleşmenin olması gerekir. Yani bir taraf eksenini aşmalıdır. Başlangıçta bu iki yarım alanlar, ekvatorun, ya da; çapın çok yakın değinim noktalarının her iki yanda da, çapa teğet oluşlarıyla, eşitlikte bir durallık olmaktadır.

Siz bu değinim noktalarını, bir tarafın lehine, diğerinini aleyhine olacakla ekvatorun, sağ ya da sol yanına doğru bir alanın basınçlı gelgitler yalpalamasını yaptırabilirsiniz. Eğer bir yan ekvatorial çapı aşış ta, diğeri öznel yan içine girmişse; istilacı yan yayılmış olmakla diğeri yana geçen alan, ilk çap değinme noktasını terk etmiş olur. Hem de alanına girilen kısım, ilk çap değinme noktalarını kutbuna doğru terk etmiş olur ve sıkışır. Gerilim başlar

Gel git devinmesinin iki girişme arasındaki bu küçük fark gelgiti çok büyük bir direnç ve gerilim ortaya koyar. Bu öznel yarım alanların geril imlenmesi demek olur ki, girişme başlar. Girişme olay ve olguları süreç eştirir. Bu girişmenin çıktısı üretim ve üretimin paylaşılmasıdır.

Nasıl ekvatorun üst kutba ve alt kutba bakan yanında, değinim noktalarının biraz ötesinde oğlak ve yengeç dönenceleri vardır. Siz bu dönence içinde kalmak koşulu ile

ekvatordan kuzeye güneye doğru oğlak ya da yengeç dönencesi içinde kalmak kaydı ile istediğiniz nokta alanlarda kalıp çokça değişkenlikler var edebilirsiniz. Sıkışan alan ekvatora doğru yaklaştıkça rahatlar ve istikrara erer. Bu sınırlar içinde kaldığınız sürece ekvatorla iki yarım alana ait değinim noktalarının birini, diğerinin alanı içinde gezindirebilirsiniz. Yani çeşitli değişken değerler oluşturulur.

Önemli olan hangi alan hangi alanın içine doğru girişecek olmasına başlangıçta karar verir olmanızdır. Güçlü sınıfın, güçsüz sınıf alanı içine doğru yayılması ile başka sonuçlara giderseniz. Güçsüz sınıfın güçlü sınıf alanına doğru yayılması ile farklı referanslı sonuçlar alırsınız. Şimdiki yapılanma içinde, güçlü olan kuzey alan, güçsüzlerin bulunduğu güney alana doğru yayılmaktadırlar.

Yani emek alanının değinim noktasını, çap sal ekvatorun diğer dönencesine doğru kaydırıp hareketin referanslarını oluşturabilirsiniz. Veya bunun tersi olan yatırımcı alan değinim noktasını diğer dönence içine doğru kaydırarak farklı referansları bağitleyebilirsiniz.

Yayılma yapan alan içinde yayılmanın seyrelmesinden kaynaklı şişme oluşur. İçine taşınılan alan içinde, sıkışmadan ötürü çok büyük bir gerilim oluşur. Bu hareket alanları içinde yayılma yapan alan karşı alanın uzay mekân boyutunu sıkıştırırken, hareketlenerek genişleyen taraftaki alanda da boş alanlar şişmesi oluşur. Sıkışan taraf, görece şişen tarafa doğru hareketlenerek akmaya başlar.

Gerilim ekvatorial çapın, oğlak ya da yengeç dönenceleri alanında kalmasıyla gerilim ilk eşitlikli dönem özelliğinin büyük kısmını taşır bir özelliktir. Ne var ki yengeç ya da oğlak dönencesine yaklaştıkça da, ekvatorial çapın eşitlikli özelliklerinde minimalde olsa az çok değişmeler gözlenir.

Ekvatorial çapla bu dönenceler arası temelde ortalama olarak aynı özellikleri taşırlar. Ne var ki gerçekte durum homojen bir yayılma olmayacağından, dönence noktaları çap çevresine göre birazcık değişiktir. Ama bu değişiklik, kuşak içinin tropik özellikli olmasına mani değildir.

Ekvatorial çapla bu tropikal dönenceler arasındaki her bir noktalar sistemin gerilim alanlarını ve olayların akış şiddetini değiştirmeyi kontrol ederler. Her bir nokta, gerilim, direnç, değişmesi yapan bir reosta görevi görürler. Bunun nedeni dönence tropik dönence sınırına doğru geldikçe, buradaki tropik yoğunluğun, çap değinme noktalarının özelliğini taşıyan ilişkilerdeki yoğunluğa göre çok cüzi bir bozulmasından kaynaklanan değişmedirler.

Burada sistemin temel ilişkileri bozulmaz. Ama siz sistem ilişkilerinde istisnai değişmeler elde edersiniz. Bu da gerilimin ve girişmenin zaman ve olayların akışını kontrollü şekilde başlatır olmanız demektir.

Sürecek

Bayram Kaya

Eşitlik 2

Siz gerilimin yönünü belirlememişseniz; yani akımın yönü A alanından B alanına doğru mu? Yoksa B alanından, A alanına doğru mu, akışın olacağı belirtilmemişse; bu durumda sistemin kendi dalgalanması olacaktır. Bu dalgalanma bir taraftan diğerine, diğerinden de bu tarafa doğru gelgit dalgalanmaları olacaktır.

Ekvator belirleyeninin, iki yanında bulunan oğlak (A) veya yengeç (B) içti sınırları arasındaki alanlardan birine doğru bir yayılma ile ilişkilerini bozmayan bir uzanım noktalarını girişirme ve hareketlendirme konumunuz vardır. Bu konumda, toplumun öznel yapısını, toplumun nesnel olan yasallığına (eksen dönmesi çekimine) bağlı kalaraktan, gelgit hareketlerini sınırlı bir istenilen noktaya kadardan düzenleyebilirsiniz.

Siz çeşitli eksen çapla bir tropik dönence aralığında direnç noktalarını kontrol ederekten sıkışan ve genleşen alan bölgelerine gel git hareketi yaptırıyorsunuz. Eğer bu tropik sınırdan birini, diğerinin lehine aşarsanız; oğlak ya da yengeç dönencelerinden birinden ötelere geçiş yaparsanız eşitsizliğin şiddeti artacağından denetlenme kontrolden çıkacaktır. Tropik konum ilişkileri bozulacağından ortam toplum ve halkın ayaklanmalarına dönüşecektir.

Burada dikkat edilmesi gereken siz alanların her yerinde işlek değilsiniz. Korunan yapının referansı etrafında kontrolünüzle çember yapının denetimini sağlamaktasınız. Yani yapının korunan ilişkisi, iki yarım alana değin eşitlikli toplumsal uzay çizginin değinim noktalarından birini diğerinin belli değer alanları içinde hareketlendirilmesinin sağlanmasına dek olan gelgitlerini oluşturmaktasınız. Gelgitler mekânı büyütmezler. Sadece hareketi ve zamanı yani olay ve olguları, ilk eşitlikli duruma göre daha fazla mekâna yayarlar. Sadece stabil bir ortam dalgalanmasını verirler. Bu yayılma A tarafın zaman ve mekânının da, ilk eşitlikli kutup alanından diğer B tarafın değinme noktalarının bulunduğu kutup alanına doğru yayılmıştır. B noktası da, çap değinme noktalarından biraz daha kendi içinden kutbuna doğru, kendi alanı içine doğru çekilmiştir. Olay ufku ve olay mekân ve zamanı sıkışmıştır.

Yayılan alan genişlerken, yayılan alanın tersi olan, daralan karşı alan da sıkışmış demektir. Artık olaylar girişmiştir. Gerilim başlamıştır. Gerilim, süreci akıtaraktan sıkışan alandan şişen alana doğru sistemin kazancını akıtmağa başlamıştır. Akım her iki alanın zamanını da, girişirmiştir.

Değişkenlerin kontrol edildiği yerlerde, eşit olmayan; ama eşitliğe yaklaşan değerler elde edilir. Bu elde edilen nokta, hiçbir zaman eşitlik değerinde değildir. Ama neredeyse eşitliğe değindi değinecek bir nokta ve noktaların da ortalama değerleri tutturulmuştur. Yayılmanın geçtiği girişme alanında; neredeyse, eşitsizliği sağlayan, sınırsız noktalar vardır. Fakat eşitliği sağlayan sadece bir, sadece bir zaman zemin düzlemi vardır.

Toplumlar, eşitliği sağlayan bu zaman zemin düzlemini ortaya çıkardığı an, sistem eşitleşir ve sistem devinemez hale gelerek, sistem istop eder. Ya da durağan dalgalanmayla yerinde sayar. Bu yüzden çapın ya da ekvator yal kuşağın, iki yanındaki alanların; ekvatorial çapa değinme noktaları, ekvator üzerine düşen bir çakışmayı sürekli yapmamalıdır. Sistem bu noktalardan geçerken, bu çakışmayı önlemek için bu tek noktayı atlamak zorundadır.

Sistem, ancak bu eşitlikli değinme noktaları civarında oluşlarıyla ortalama değışmeleri ile girişmeyi başlatmalıdırlar. Ortalama kavramı eşitlik ifade etmeyip; eşitliğe en çok yaklaşan, sitemi döndüren, sitemi çevrimle yen, sınır noktadırlar.

Sistemin ekvator yal çapın bir yanındaki değinme noktaları, yayılma yoluyla sistemin diğer yarısında bulunan tropikti özellik sınır alan içinde devinmesi, sistemin istisna ve tesadüflerini oluşturan çevre olmak zorundadır. Yani eksenin öbür yanına geçen devinim alanı, hem kontrollü değişmeli olacaktır hem de kaosun ve fren ilişkileri girişmeli dirençlerin oluştuğu alandırlar.

Atalarımız düzensiz bir eşitsizliği yukarıdaki gibi bir gelişme tutum lamasının içine soktuklarında, tanrıları yaratmışlardı. Aslında tanrılar, toplum ekvatorunun; nesnel zaman zemin düzlemdi çizgi alanın, iki tarafında da bulunan, aynı toplumun insandı öznel yanı idiler. Bu öznel yandan biri diğerine doğru mini minnacık bir eşitsizleşmeyle, kurbanını almaya başlamıştı.

Tanrı (eşitsiz toplumsak gelişme) kurbanını yaratmıştı. Bir tanrının kurbanı, diğer bir tanrı alan idi. İnsanın haz ve elem duyguları mihnet ve minnet duyguları devam ediyordu. Ne var ki bu kalıpların girişen dalgalarının kodları değişmişti. Şimdi haz ve elem duygunuzun minnet ve mihneti olacak vefa ve vefasızlıklar, toplumsak eşitsizliğin referansı ile belirleniyordu. Haz ve elem duygularınızın kodları tanrıların eli ile tanrıların el birliği ile belirleniyordu.

Oysa eski haz ve elem duygunuzun minnet ve mihnet durumu doğal çevrenin beliren güdümü ile belirleniyordu. Referansınız bu idi. Güneş doğarsa mutlu idiniz, yani haza batıyordunuz. Üşürseniz mutsuz ve sıkıntı içinde idiniz. Bu iki kırılmanın elinizde olmayan hal geçişmesi her iki durumun da hem korku ile hem sevinçle saygınlaşması olan minnetinizi ortaya koyuyordu. Saygınızın biri korunma yönünde olurken, diğeri de yararlanmanın, sürekliliği yönünde oluyordu.

İşte şimdi haz ve elem duygusunun referansları toplumsak muktedirliklerle elinizde idi. Ama bu kez de eski haz ve elem duygunuzun, tek biçimdi olan mantık devinmesinin şimdiki durumunu da, çarpık anlaması nedeniyle, toplum sağa da yabancılaşmıştınız! Yani yaratılan tanrıya da (toplumsal güce tapış) yabancılaşmıştınız. Ve toplumsal olanı; yani bilmezliğiniz olan yabancılaşmanızı; şimdi saygılı yordunuz.

Sürecek

Bayram Kaya

Eşitlik 3

Demokrasi, bu eşitsizlikti gelgitlerin, diğer taraftaki tropikal işleyiş alanı dışına çıkmaları karşısında sistemin şiddetli bir direnci ile vardılar. Ekvatorial (tropik) alanda genelde tek tip (eşitlikli) özellik hakimdir. Gece ve gündüzün eşit olması gibi. Devamlı yaz mevsiminin yaşanması gibi. Ekvator alanın dışında eşitlik bozulması artar. Yani otoritenin yönü kaymıştır.

Diyelim ki A alanından B alanına geçen Otorite bir taraftan diğer tarafa doğru sertleşmiştir. Demokrasi bir sistem referans ayar denetimidir. Hem de sertleşen otoriteyi yumuşatan bir ilişkinlikler. Değilse demokrasi; kendi başına bir var oluşlarıyla, hepimizin onun peşinde olduğumuz, bir milli piyango kuşu değildir. Eşitler arasında, demokrasi olmaz. Güç ile güçsüz arasındaki öznel irrasyonel reostasıdır.

Demokratik ilişki bağları, toplumsal korunan noktaların referans noktalarına dek alan zamanları içinde devinirler. Demokrasi, toplumun eşitlikli değinme noktalarına yaklaşılma girişmelerini başlatır. Yine demokrasiler eşitsizliğini koruyan bir kırpma, kırılma, hareket türüdürler. Bir anlamda demokrasi eşitsizliği, yani sistemin girişmesini de korurlar. Sistem değinim noktalarının, ekvatorial eksene olacak çakışmağı düşmesini, önlemek içinde, eşitsizliğe dek olan; demokratik ilişkisini de yaratmaktadırlar.

Bu şu demek. Mevcut işleyişe göre, toplumun insanıyla, toplumun nesnesinin girişmesi bir üretim ilişkisidir. Yani yaşamsal sağlayıştırlar. Toplumun insanı (öznesi) toplumsal alan çizgisinin bir yanında yatırımcı gözükürken, diğer yanında da sadece üretim gücü gibi görünüşlerle, iki ana sınıflı kutbun polarına dönüşmüşlerdir. Eğer eşitlik varsa, sistem işlemez. Demokrasi ortadan kalkar.

Sınıfların her ikisi de eşitlik içinde ve karşılıklı sağlayışlar yapmaz ise, toplum işleyemez. Bu sağlayışlar korunan nicelikler yasasına göre eşitsize edinilmek zorundadırlar. Her bir sınıfların istemleri de yüzde yüz uyumsuzdur. Ki bunun rekabetti işleyişinin olması için ve alanlar geriliminin olması için böylesine bir uyumsuzlıkla olmak zorundadırlar.

İşte demokrasi her iki sınıfın kendi alanlarının eşitsiz olan ve eşitsiz olması gereken istemlerinde de, alabildiğine kırpma girişimleri yaparak sistemin her bir A ve B gibi alanını, alanları ayıran çizgi eksenin kendi tarafındaki değinme noktalarına doğru çeker. Demokrasi hareketi bu kırpma işini yaparken de, değinme noktalarının eksen çakışmalı eşitlik düzlemine düşmemesi için de, A, B alan eşitsizliklerinin de referanslarını korur olması, demokratik bir tavidir. Eşit A, B gibi temel iki çelişki üzerine konum aşılmış çelişkiler birliği sistemler de, mini minnacık eşitsizlikçi çelişkiye düşürülmedikçe, teorik olarak ölü sistemdirler.

Demokrasiler de, eksen alan çizgisinin A, B alanı gibi her bir yanı içinde de, eşitsiz devinme noktaları oluşturmak zorundadır. Kabaca demokrasiler de; bir tembelle; bir anlayışı kıt biriyle, bir çalışkanla ve toplumsal işleyişe aktarımlar yapanların sağlamalarının, aynı olmayacak bir demokratik düzenlemesini de içermelidirler. Aslında demokrasi diğer kimi pek çok kırılan girişen haklarınızı kullanmamız gibi bu mini minnacık eşitsizlikleri çıkarma hakkını ve referanslarını da; bir ayarlayabilme kullanımındırlar.

Demokrasiler iki yüzü keskin bıçak gibi iki yöne de çalışırlar. Bir yanı ile eşitliği bozarlar. Bir yanı ile de olgu ve olayı eşitlik değinim noktasının referanslarına doğru, yani eksene doğru çekerler.

Nasıl eğitim istemeniz, eşitlikte demokratik bir haksızlığa; sizin ortalama öğrenmeye göre referansla şans ve girişim, kırpma davranışlara nazaran, sizin hızlı öğrenen olmanız da; genel ortalama üzerinde bir öğrenme olanakları sağlatılan hak kırılmalarına dönüşmesi, eşitsizleşme hakkınızdır.

Üretimse olacakla ve paylaşım yoluyla veya üretim araçlarına sahip olma ve üretim güçlerine sahipliği yönü ile eşitsiz eşeler de; teorik olacakla, hukuken ve siyaseten eşitler! Aynı suçta aynı cezayı alacakları, bu gibi yönleri ile eşit eşerlerdi. Eşitsizlik pek şiddetli ve somut iken, eşitlik teorik olmanın dışında soyut ve göreceli idi. Tabiri caizse hukuki siyasi eşitlik, saman altında su yürtmektir.

Yani bir yandaki eşitsizlik diğer yana (hukuka ve siyasete) ne yaparsanız yapın, eşitlik olacakla yansıma yapmıyordu. Teori (kuramla) ve uygulama farklı idi. Seçkinler, hukuk ve siyaset gücü ortaya çıkıyordu.

Bir yerdeki kontrolsüzlük, diğer yöne de katmerli kontrolsüzlük olacakla yansıyor. Mülkiyeti olanın mülkten kaynaklı hukuk ile mülksüzün mülk yokluğundan kaynaklı hukuku çelişiyordu. Üstelik siyaseti de mülk finanse ediyordu. Finanse edemediğiniz siyasetlerde de, eşit odak merkezi olamıyordunuz.

Yani takım ruhunun kırpma girişmeli, birliğini gözetken demokratik hakkınız kadar, takım ruhu içinde 5000 kalori harcayanla, 7000 kalori harcayanın, harcamasına göre olacak eşitsiz sağlığını yapmakta demokratik bir haktır. 7000 kalori harcayan, 5000 kalori harcayanın sağlığı içinde olursa, diğer fark olan 2000 kaloriyi yetenek payı sağlayamaz olmakla, 2000 kalori enerji sıradan verimsizliğe dönüşen bir kayıp olur. Sıradanlık içinde eşitlik; süreci gittikçe durduran, süreci pasifliğe kaydıran verimsizliktir.

Toplum; insan, nesne kullanımdı ve insan, insana değin; bir simbiyoz yaşam ilişkisinin örgen-özel eşilmesidir. Böylesi yaşam ilişkisinde toplumun nesnel yanı, simbiyoz yaşamla ilişkili değildir. Tıpkı bir fasulyenin kuru bir sırığa zarar vermeden, Güneş'e uzanan sarılcı birlikteliğinde; sırığın sarılcı olan fasüleden hemen hiçbir yarar ilişkisi yoktur. Toplumun üretim güçlerinin de insandan sağlayacağı, hiç bir yararları yoktur.

Siz bu nesnellığe saygılı ve bağlı kalaraktan, dıştan bir yaratıcı etki ve dıştan bir düzenleme ile yasal ilişki bağlarını geciktirerek ya da hızlandırarak, olayı istenen yerde, istenen gibi belirmesini dizginlemenizle, nesneye karşı görece bir egemen eşmektesiniz. Egemenliğinizi oluşturarak kimi ilişki yasallıklarını, kontrolünüz altına almaktasınız.

Sürecek

Bayram Kaya

Eşitlik 4

Burada diyalektik denen bir olguyla, bilincinizin gücü ortaya çıkmaktadır. Nesnelliğin size doğrudan bağıntısı olmamakla, bu ilişki tek yanlı bir gücün sürdürülmesidir. Bu tek yanlı güç BİLİNÇTİR. Bilinç kendi dışındaki varlığa bir çevre olmanın etki sel özelliğini göstererek, nesnelliği; sanki doğal bir çevre şartları nesnelliği altındaymış gibi değiştirip, seçme ayıklamasını yapmaktadır.

Şu unutulmasın çevrenin değişmesi, olay ve olguların durumlarını değiştirir. Ne var ki çevre genel bir bütünlüktür. Yani tek tek durumlarda değişen olgu ve olaylar da çevrenin kendisidirler. Çevrenin etkisi ile değişen bir bitki faunası (bitki varlığı): hayvana göre, hayvanın çeşitliliğinin ve hayvana dek varlığının değişmesini sağlayacak olan bir çevredir. Ya da kurak bir çevre, suyu olmayan susuzluktan bir değişme; çevre olanın da kendisidir. Sulu bir ortam, çevrenin nemli olmasının özel basınç durumudur. Bununla şunu demek istiyorum bilinç kendi başına bir durum olmayıp çevrenin ilişkisinden çıkan bir konum iken; bilinç, üretim araçları üzerine ve üretim araçlarına çevre olmanın girişen basıncını uygulamıştır. Toplumsal işleyişte insan bilinci, toplumun nesnel araçlarına, çevre olan etken bir girişmedir. Üretim güçlerini seçerek, üretim güçlerini düzenleyerek; onların yasallıklarından yeni durum yasallıkları ortaya koyarak, üretim güçlerini insanın yararına dönüştürür. Üretim teknolojilerini geliştirir.

Bu eylemi ortaya korkunç bir çevre olan insan bilinci, etkilediği durumlardan kendisi de etkilenerek öğrenir. Çevrenin etkilenen bir olayı boyutuna geriler. Yani etkileyerek çevre olma ve çevrenin bir etkilenen olayı olma girişmesi, tekrar yeni durumlarla çevre olarak, etkileyen olması da aynı andadır.

Diyalektik ya da eytişim dediğimiz bu durum, zorunlu bir yansıma ve yansıtılma yasasıdır da. Ama üretim araçlarını seçme, oluşturma ve üretim ilişki ve üretim teknolojilerini geleceğe doğru akıtma, insan öznelliğinin bu yasaya uyaraktan; yakın geleceği tasarımı, plan ve dizayn etmesi; insanın müthiş bir beceri ve başarısıdır.

Artık toplumlarda, sıradan bir kas emeğinin yerine; öznel emeğin, araştıran, geliştiren, buluşçu olan, tasarlayan, plan proje üreten, işleten öznel bir bilinçli emeği revaçtadır. Çünkü kas emeğinin sağlayışını; bilinçli emeğin, otomatik makina ve robota dek olan, üretme potansiyellerini devreye sokarak, insan kas emeğinin hani nerede ise devre dışı bırakmıştır. Bu bilgi süreci birey bazlı olacakla eşitsizliğin ikinci boyutudur. Ama toplumsal gücün paylaşılması olacakla da eşitlik tidirler.

Böyle bir yaşam düzeni artık toplum da değildir. Buranın ilişki düzen referansları ve paylaşma şekli yaşama şekli, günün istisnası ve tesadüfleri olaraktan şimdiden oluşmalıdır. Ki ortamın seçme ayıklama girişmesi başlasın. Süreç kendi dinamiklerini ortaya koyabilsin. Nasıl sanayi toplumlari sıradan bir köleliğin niteliklerini, seçme ayıklama ilkesi ile dışlayıp, sanayi toplumu kölesi dediğimiz, nitelikli, kalifiye emek gücünü ortaya çıkardı ise; şimdiki istisnalarda kendi seçmesini yapmalıdırlar.

Ve bu seçme ayıklama ilkesi yeni ilişkin meslekleri oluşturan, gelişmeler dinamiğini ortaya koyarak eski ilişki ve referanslar olan, köleci ve feodal düzeni ortadan kaldırmışsa, yeni sistemde bu süreci ve kapitalist düzeni ortadan kaldıran, sürecin ara geçiş yoğun bakımlarını başlatmalıdır.

Köle kavramına biraz büyüteçle baktığımızda, köleci sistemin kölesi ile feodal sistemin kölesi ve sanayi toplumunun kölesi arasında çok çok; dağlar kadar fark vardır. Her bir dönem kölelerinin referansları farklıdır. Köleci düzende köle, efendisinin deve yularını tutup çekerken şimdi köleci ilişki tutumlu olan 2011 model olmasa da 1995 model

deveye (pardon otomobile) binip, ayağını yerde kesebilen köleler haline gelmişlerdir. O dönemlerde kölenin eşeği, olamazdı. Faraza, olsa bile, binmesi olanaksızdı.

Şimdi de kölenin efendiye şoförlük yaptığını söyleyip, indirgemeci gözle aynı kategoriye konması hiç doğru değil. Söz gelimi şoför köle, maaş alıp, her istediğini değilse de istediği gibi harcamakta. Bu ufak farklar sistemin anormal değiştiricileridirler. Sizi toplumla talep eştirir. Örneğin, otomobil sahipliğiniz yol sağlayışını toplumla sizi giriştirir. Bu da demokrasi denen bir yönü ile bir sınıfın diğer sınıfa hücceti olan; otorite denen, yönetme gücünü, yumuşatır. Unutulmasın, şimdi de emek sömürsü vardır.

Ama şimdiki kölenin kurduğu ilişki biçimleri eskiye göre hayli farklıdır. Tam gerçekleşir olmasa da, deve yuları tutan köle ile deve üzerindeki efendi şimdi trafik kuralları içinde eşit haklara ve eşit uyulması gereken taşımalara sahiptirler. Başlangıcın devinim alanı olan, fendi köle arasındaki Sistemden pay almanın girişmesi, sosyal devlet yaptırımlarının direncini ortaya koymaktadırlar. Bunlar kölenin bilinci ile ilişkili bir durumdurlar. Eskiden köle, bırakın efendisinin toplumsa genel yarara açık olan kullanımdı olanaklarından yararlanmasını, devletin olanaklarından da yararlanamazdı.

Oysa bilinçli bir köle, siyaseten güçleri ile otorite ile pazarlık yapabilmekte ve sistemi, normal akışla demokratik addedilecek genel değer referanslarına döndürebilmektedirler. Şimdiki köleler emekçe sömürölmekten daha çok, bilinçsizliklerinin kurbanıdırlar.

Eskiden kölelerin hiç bir özel yaşamları yokken, şimdiki kölelerin olabildikçe dokunulmaz, hiç değilse bunu haktı olacakla iddia edebilir, bunu savunabilir; bu alanda haklarını arayabilir formasyonları ve özel bir yaşamları vardır.

Yeni kölelerin kurdukları yaşam biçimleri farklıdır. Şimdiki kölelerin eski ile benzerlikleri sadece her iki köle tipinin de emeklerinin aşırı sömürölür olmasıdır. Ve kendi referans düzlemlerinin sağlayıştı lığı olan ve bu sağlayıştı lığa denk düşen yaşamdı olanaklarını, çoğunlukla hiç sağlayamaz olaraktan, göçüp gitmektedirler. Diğer bir açıdan da eski köleler, şimdiki kölelere baksa idiler; 'böyle köleliğe can kurban! ' diyecekleri bile çok aşikârdır.

Bu, güncel köleliğe evet demek değildir. Sadece yapıcı olmayan; 'eski zamanda da köle idik, şimdi de köleyiz' diyen indirgemecilerin görmez körlüğüne bir analizdir. Değilse Dünya sömürölmenin en aşağılık rezilliğini ve duyarsızlığını bu bilinçsizliklerden dolayı, ahmakça yaşamaktadırlar.

Oysa bu iletişimdi teknik ve örgütlenme çağının referansları, hiç mi hiç; bu rüsva lığı öngörmez bir paylaşımın olanağını, insanın gözüne sokmaktadır. Ama sürüklenen insanlığınızın bir yanı, maalesef sizi de sürüklüyor. Bunun konjonktürse bir dünya emek ve paylaşım konfederatifleri olduğunun, bilinç ve örgütlenme gücünde değildirler. Bu da ayrı bir kanayan yaradır.

Nasıl toplumun yeni gücü; planlayan, tasarlayan, yaratıcı, işletmeci olan bir öznel bilinçse; Şimdiki sefaletin nedeni de bilinçsizliktir. Artık gelecekte üretim araçları sahipliği ya da sahipsizliği de para etmeyecektir. İnsanlar gayri bunlar için savaşmıyor. Tabi bunlar bu gün için tam bir devre dışı olmuş durumlar da değildirler.

Sürecek

Bayram Kaya

Eşitlik 5

Eşitlik, bir tamam olamayışın, tamam oluşa yürümesi gibidir sanki. Tamam, oluş, olmuş bitmiş olan değil, her aşamanın, ikmal edilir olan bir sürekliliğidir. Ve olabildiğince soyut oluştur. Tamam, olma ya da natamam olma tanımlamasını ancak, olmuş bitmiş olgu, olaylar dizgesinin kesikli olan kullanım sürekliliği içinde söyleyebiliriz.

Değilse sonsuz bir dengede oluştu sürekliliği içinde eşitlik anlayışları, hiç olmayan bir durumun, tasım salıdırlar. Sonsuz bir eşitlikti denge, şimdilik bizce bilinir değildirler. Eşitlikti olan nokta alanlar geçici pozisyonlarını, geçici bir süre denge eğilimi yapacakla; yeni dengesizliklere yönelecekleri eğilim anlarının belirmesine dek, bu görece eşitliklerini korurlar.

Ya da aşağıdaki ifadelerdeki gibi bir denge ya da dengesizliklerin eşitliği vardır. Bizlerin birbirimize aktarıırken söylediğimiz; bir tarağın dişleri gibi soyut olan eşitlik, söz konusu değildir. Yürür deki olgu ve olayların, yeni belirişlerin, her bir ilişki durumları içinde, sürekli yeni olan, kendi eşitsizlik ve eşitlik karşıtlığını ortaya koyacaktır.

Devinen olaylarda eşitlik olmaz. Aynı benzerliklerin dahi içti koşulları farklı gelişeceğinden eşitlik bozulur. Aynı olaylar, aynı çevrede, aynı etki karşısında farklı etkilenildi dereceleri içinde de olabilmektedirler. Sözgelimi, aynı çevrede, aynı etkiye karşın, aynı olaylardan biri kılını bile kıpırdatmaz iken; diğer olay farklı tepkiler ortaya koyacakla da eşitler arasındaki eşitlik bozulacaktır.

Olgu ve olaylarda; bir sonrakinin, bir öncesine göre farkı; gelişme, yetkinleşme ve evrimleşme gibi yansımaktadır. Eşitsizlik her aşamanın somut nesnel bir çelişik devinme durumudur. Eşitlikse, bu aşama çelişmelerin, her birine dek, çatışma noktalarının, kendisine özgü dengeye doğru yaklaşma eğilimleri olmaktadır. Dengeler de zorunlu bir dengesizliğe gidışin çatışmalarını ortaya koymaktadır.

Bu anlamda eşitlik, bir ağırlık merkezi oluşturabilmenin, çekimli ligi ile sürecin dönme ya da döngü devinimini yaratmasıdır.

Eşitlik görece düzenli sistemlerin istikrar alanlarının bir konusudur. Özellikle öznel anlamaların çatışmacı temelinde yatan eşitlik, geçmişten günümüze olan bir ütopyaadır. Eşitsizlik olum ve oluşun yürümesine dek devindiricisidir. Eşitlik alanları, sistemin değişmemesine yönelik sistemin eğilimleri, sistemi; içinde olduğu kararlılık konumunda kalması için zorlar. Sistemi böylesi bir durağanlığa zorlar olacağından eşitlikçilik gericedir. Olgu ve olaylar geçici bir eşitlikti konumda sürekli ve gerektiğçe geçerler. Sistemlerin var olan karşı ucu, istisnaları eşitliği bozar gelişme ve devinimi zorunlu kılar.

Eşitlikti alanlar, gelip geçici bir belirmedir. Durağanlıkla devinmenin süreç anında belli bir noktaya geldiklerinde, sanki eğilim yönleri bilinmezmiş gibi olunan, sekte yapmalarının geçici bir anıdırlar. Bir an eşitleşirken o olayın içinde aynı anda diğer uç eşitsizleşir istisnaları oluşur. İstisnanın karşı dengede olmaca istisnası da diğer uçta yansiyacaktır. Zıtlıklar korundukça, eşitsizliklerde korunacaktır. Eşitlikler, eşitlik noktalarında gelip geçici var bulunup, geçeceklerdir. Eşitlikler, olgu ve olayların kendi eksenini çekendi ağırlık özeğine doğru olan eğilimlerdir. Özdeğin özelliği olan bu hal, gelişmelerle gelişir.

Siyasal, sosyal, hukuksal eşitlikler, eş denişle eşitsizlikler; kendi durumlarını yaratamadığı için çatışmacıdırlar. Eşitlikler bir takım eşitsizliklerle varken. Eşitsizlikler de eşitliklerle vardır. Eşitlik bir kendi kendisine yetendik gibi bir aynılık gibi insan

öznesine yansımaktadır.

Denkleşmenin eşitliği, zorunluluklar içerecektir. Söz gelimi yer kaplama, zaman, hız ve devinme nicelikleri gibi özellikler eşitsizliklerin nicelemesini, eşitliğin içine bir durum olarak kendiliğinden sokacaktır. Özellikler doğa dışında özdeğin içine sokulmaz, zaten özdekle vardır. Yani özdeğin ortam devinimidirler. Ya da özdeğin ortamlardaki çeşitli beliriş biçimidirler.

Açıkçası denkleşen eşitlik ortamında her madde, aynı zaman deviniminde olmayacaktır. Aynı görünüm, aynı yer kaplama, aynı katı ya da sıvılıkla ya da buhar haliyle veya ısı tutuculukları, ısıyı iletmeleri, soğumaları, soğurmaları ve hep aynı enerji kuantları gibi pek çok özellikler içinde olamayacaktır. Ki bu eşitlik denge durumlarının kendilik eşitsizliğidir.

Bir bahçe peyzajı içinde denkleşen bir uyumun eşitleşen göz ve estetik uyumunu çıkarırsınız. Bir kere bu parkta, aynı olmayan nesnelere bir ortam eşitlik dengesi çıkarırsınız. Park eşitleşmesi içinde ağaç vardır, çim vardır, çiçek vardır, bank vardır, büfe vardır, havuz vardır vs. Bu alan içinde de her şey fona uyar.

Bir ya da iki büfe yapılabilir yere beş büfe yapmayacağınız gibi yüz ağaçlık ortamı, bin ağaca çıkararak park haline getiremezsiniz. Ya da parkın 60 bankla olacak uyumlaşmasını bir tiyatro salonu gibi 1060 bankın sıralamasına çeviremezsiniz. Vs.

Buradaki park olmanın düzenlilik alanı eşitlik istikrarında kullanılan nesnelere zaman zemin boyut durumları, yer kaplama ve hal oluşma fonları, çok çok farklı eşitsizliklerin bir eşitlik kullanım uyumudurlar. Bu sizin bir terazi kefesine bir kilo demirle bir kilo pamuk koymanızın bir uyum eşitliği içindeki yer kaplama veya katı olma, yumuşak olma gibi eşitsizlikleri ortama soktuğu bir uyum eşitliktir. Aldığınız bir kilo şeker denklik eşitliğini sağladığınız metal kilonun aynısı değildir. Ne kullanımca, ne özelliklerce bire bir eşitlediğinizin aynısı değildir.

Dengeye gidişler de hep aynı olmayanların da karşılıklı ilişkileri de söz konusudur. Yani sürekli ve gelip geçici denkliklerin eşitliği oluşturulur. Denklik sağlayıcılarınız, zorunlu eşitsizliği; aynı olmamayı, aynı yeterlikle iktifa etmemeyi (yetinmemeyi) öngörür.

Eşitlik bir entropi yaratacağından, eşitliğin entropi tüketen yoğaltıcıları hep aynı olmayacağından ve sürekli aynı kaynaklardan sağlayışların düzenliliği içinde olamayacağından, eşitlik bozulma eğilimine gidecektir.

Eşitsizliklerin temelinde doğal olanın zorunluluğu vardır. Doğal olanın zorunluluğu paralelinde de öznel olanın bilinçli ve amaçlı düzen kılar olacakta geçici, istikrarlı, kararlı devinme alanı vardır. Bu bağlamlarla eşitsiz olanın bireysel ve biyolojik oluşları vardır.

Daha sonra da sosyal ve toplumsal var bulunuşların dağılımı vardır. İnsanlar ne boyca eşittir, ne ömürce eşit. Ne koşarken eşitler, ne de düşerken eşittir. Ne hastalıklara gösterdiği dirençlerce eşitler, ne akılca ve ne de kavrayışça eşitler. Ve yetenekleri bakımından eşit olmadıkları gibi ne de bedenini kullanımca eşit değildirler.

Esasen her bir var bulunuş ve yeni olacak olgu ve olaylar için de, eşit olmaları gerekmiyor. Doğanın işleyiş dinamiği dengesizlikler üzerinden, eşitsizliklerle kutuplaşıp, gelişip, devinir. Geçici olarak karşılıklı dengeler kurulur. Bu dengeler tekrar eşitsiz

olanın densizliğine dönüşür. Doğa kendi iç İşleyişleri içindeki devinmeleri üzerinde; geçici, kararlı gelişen, düzen birlikleri kurmaktadır.

Doğa eşitliğinin (dengede oluşun kararlılığı) yanı başında eşitsizliğini oluşturmalıdır. Ya da eşitsizliğin (kararlı olmamanın) yanı başında kararlı olan dengeli eşit yapıları da ortaya koyup, birbirine dönüşen ikili yapıların kesikli sürekli işlekliğini ortaya koyabilmelidir. Bu da, sosyal ve toplumsal olanın, ihtiyacı kadardan, ihtiyacına göre paylaştırılmalarını insana bilinç ettirir.

Sürecek

Bayram Kaya

Eşitlik 6

Bu da, insansı başarıdır. Yani farklılıklar zorunludur. Farklılıklar, eşitlik anlayışının gelişmesidirler. Ve doğanın dinamik oluşudurlar. Farklılıklardan yoğaltılan, moda mod olmayan; sosyal ve siyasal emek harcanması ve eğitim olanağı; sağlık temini olanağı gibi geçici ve eşitlikçi denkleşmeli olan; kararlı olan; zaman ve zemin düzlemine görece bağlı olan; oluşmalar zorunludurlar.

Eşitlikte amaç zorunlu ihtiyacı olan dengeleri gözetir olmaktır. 3 kuruşa ihtiyacı olana, illa ki eşitlikte anlayışla; beş kuruşu ön görmek yanlıştır. Yine yedi kuruşa ihtiyacı olana da eşitlikçi yaklaşımla illa beş kuruşu ön görmek yanlıştır. Her ikisine de beş kuruş verildiğinde; birindeki fazla iki kuruş o olanakta, kapasitesinin üstüne çıkamamakla verimsizleşir. Diğerindeki eksik iki kuruşta, kapasiteyi kendi sınırları içinde kullandırtamayacak olması ile verimliliği, atıl kalır. Her ikisi de aynı değerde yanlıştır ve zararlıdır. Ama genel eşitlikte ortalamamız yine 5 kuruştur.

Bu da az üstte belirttiğimiz: 'Doğa eşitliğinin (dengede oluşun kararlılığının) hemen yanı başında eşitsizliğini de oluşturmalıdır. Ya da eşitsizliğin (kararlı olamamanın) yanı başında da, kararlı olan, dengeli eşit yapıları da ortaya koyup, birbirine dönüşen ikili yapıların da, kesikli ve sürekli işlekliliğini ortaya koyabilmelidirler. Bu da, sosyal ve toplumsal olanın, ihtiyacı kadardan, ihtiyacına göre paylaştırılmalarını insana bilinç ettirir.' Paragraf anlamın açılımı olur.

Yine 30 litrelik yakıt tankı olan araçla, 60 litrelik yakıt tankı olan araca; eğer her ikisine de 500 km yol yaptırılacaksa, şüphesiz ki 500 km yolu sağlayacak olan yakıt enerji karşılanacaktır. Ancak her ikisi de eşit miktar yakıt, eşit miktar zaman ve eşit değerde ödemeyi harcamayacaklardır. Elbette eşitler arası yoğaltım, bir başlangıç eşitliğini ön görürdür. Bunun üzerinde niceleyecek istikrar ya da istikrarsızlıklar farktı eşitsizliği yaratacaktır.

Dinamik sistemler, insan öznesine değin düzenlettirmelerle, o düzleme dek, kararlılık alanlarına değin, özne konumlarına değer olanın, sağlayıştı olmasının bir eşitliğidir. Bu eşitlik; aynı anda, aynı oranda, tükettirdik olmayıp, ihtiyacı kadardan, ihtiyacı olandan ihtiyaç kadarla, sağlayış olanakları eşitlikleri sağlamaktır. Herkesin aynı adalete değil, 'adalete' ihtiyacı vardır.

Suçların çeşitliliği ve suçlara dek karşılığının çeşitliliği nedeni ile aynı adalete değil de, suça denk konumlamasına ilişkin hesaplaşması bir olan 'adalet ilkesinin', yürümesine ve bu ilkeden herkesin yararlanmasına ihtiyacı vardır.

Aksi halde, aynılık ilkesi saçmadır. Çünkü birinin ihtiyacı olan, söz gelimi tekerlekli sandalye için, diğerinin umuru bile olmazdı. Birinin ihtiyacı olan Kiril alfabesi, diğerinin burun kıvrması olur çıkardı. İhtiyacı olanın, ihtiyacı kadar ilkesine göre herkes tekerlekli sandalye sahibi olmayacak iken, herkes kendi ihtiyaç konumlamasının dengini talep eder olaraktan, ihtiyacı kadarına sahip olacaktır.

Eşitlik ilkesi, toplumsal ve sosyal olanla, eşitsizlik ihtiyacınız ortalamasında bir rezerv sahibi oluşunuzdur. Rezervi, gerektiğinde kullanır olmanızdır. Ki bu düzlemdeki hak tanınırlık ancak toplumsal işleyişin belirmesi ile toplumsal güçle sağlatılırdır.

Toplumsal işleyişin bu tür olgunlaşmayı sağlayamadığı dönemlerde insanlık bu sosyal ve toplumsal zorunluluklarını; sadaka, fitre, zekât, bayram gibi araç ve amaçlanmalarla, sağlıyordu.

Ki bu da; kimi toplumsal olanın ve sosyal olanın eşitliğidir. İhtiyaçların sosyal ve toplumsal birlikler içlemince, referansça gözetilir olması eşitliğidir. İşte eşitlik kavramında bir referansın alınması söz konusudur. Bu referans değerler etrafındaki olanaklar eşitliği sayesinde eşitsiz olacak gelişmeler var bulunacaktır. Süreç, bu eşitsiz gelişmelerin, yeniden bir referans düzenlemesini yapacaktır.

Elbet bu kararlılık alanı da kesikli ve sürekli olanın değişmesi değiştirilmesi, yani reostası (sosyal toplumsal direncin büyüklüğünü artırıp azaltan ayarlamalar) içinde olacaktır. Değilse böylesi bir eşitlik insanları, bir tarağın dişi gibi eşit olmalarla öngören bir yanılısma, değildir.

Eşitsizlikler bir nokta salınımının etrafında, gittikçe büyüyen, farklılıklar yaratan, kaosu dallandırıp, çatallandıran, dinamizmdirler. Her gelişme değişme ve devinmenin olgu ve olayların kendi odak eksenli eşitsizliği vardır. Bu yüzden sosyal ve toplumsal olaylarda sür git olan bir eşitsizlik yoktur. O olayın odak eksenini değiştirdiği zaman, o olaya ilişkin eşitsizlik ya da o olaya değin geliştirilmiş eşitliklerde ortadan kalkar.

Yani sosyal ve toplumsal olaylar, eşitsizliklerin giderilmesini yoksun kılmadan hedefleyen işleyiş ve gelip geçici referans alanlarının sürekliliğidir. Bu yüzden bunlara özgü gelip geçici olacak sosyal yapınız, toplumsal yapınız ve adalet tanımlamalarınız vardır.

Olayların düzenlenmesine ilişkin olacak adalet anlayışı, daima bizde var bulunacaktır. Devinme ve değişimin olduğu yerde, salt eşitlik, salt adalet, salt sosyal yapı ve salt toplum bulunmazdır. Salt eşitlik ve salt adalet fikri, sırf size dek; gelip geçici olan kararlılık (istikrar) düzey ve düzlemine ilişkin sürende olanın çek imleyici öznel algısidirler.

İlişkindik sisteler bir denge içindedirler. Yani sistemin işler eşmesi için kararlı bir yapının referans edilmesi de gereklidir. Böyle dengede olan yapılar da, zamanla sistem simetrisini, asimetriye kaydırırlar. Sistem rota düzeltme hareketi ile yeniden, referans değerleri üzerinde kararlı hale gelir. İşte toplumsal, sosyal ve siyasal istemlerde bir referans etrafında dengede oluşun kimi öznel eşitlikçi değerlerini tutturmak zorundadır. Aksi halde sistemler dengede olamaz.

Sosyal ve toplumsal sistemler, eşitlikçi gözetmeleri yapmadığı müddetçe, çatışmacı olur. Çatışmalar da genelde sistem verimliliğini düşürür. Her denge ve eşitlikçi yapı sonunda, dengesizliğe ve eşitsizliğe gitmek zorundadır. Yani sistemlerin çalışabilmesi ve sistemlerin işleyebilmesi için denge halleri ve eşitlikçi yapıları olmak zorundadır. Aynı sistemler, tıkanmamak, gelişmek, aşama aşmak ve büyümek için de, az çok dengeden ve eşitlikçi yapıdan kayması lazımdır.

Göreceli sistem ve göreceli var oluş, böylesine bir istikrarın ve işleyişin varlığı için dengede oluşun kendi eşitliklerini var bulundurmak zorunda iken, yeni dirençler oluşturmak ve kendisini geliştirmek için de, dengenin, eşitlikçi yapının, biraz bozulması lazımdır. Sistemlerin eşitlikçi yapısına değin ilişkindik yapılaşması; bir tekniğin; bir entegre sistemin uygulanması ile hem yapının denge ve eşitliği bozulur. Burada sistemin iki direnci vardır. Birinci direnç sistemi kararlı tutmaya çalışan bağışıklıktı direnç, diğeri sistemi karrsızlığa sürüklenme eğiliminde olan, sistem kararlılığını bozucu dirençtir.

Sürecek

Bayram Kaya

Eşitlik 7

Hem de bozulan bu dengeden kaçışla sistemler yeni referans değerleri üzerinde dengeye ve eşitlikçi bir yapıya kayarlar. Sistemin denge ve dengesizlik hali, sistemin geliştirici özü olan, çelişkileridir.

Şimdiye değin olan sosyal ve toplumsal insanlığın gelişmesi, eşitsizliklerin çelişmesi, eşitsizliklerin birbirine imrenmesi ve hırslanması esası üzerine olmuştur. Eşitsizliğin sosyaldi öznel yapıya değin nesnel çelişkisini gideremeyen insanlar; inancı ve dinsel söylemli inancı sistematığı, oturtmuşlardır. İnançlar böylece bu gibi bir yönü ile de geçmiş toplumların öznel işleyiş ilişkilerini desteklemiş her iki potansiyelin eğilimini bir katlanma eğilimi olacakla, desteklemiştir. Bugün bile bu hali ile sosyal yaşamda çok etkindir.

Doğada iki eşitsizlik arasında bir akım bir eğilim vardır. Söz gelimi alçak ve yüksek hava basıncı ile eşitsizleşen ortamlarda, hava akımı yani rüzgâr oluşur. Artı ve eksi yönden eşitsizleşen polarmadı kutuplaşmada, basınç farkı; yine bir akımı, elektron ya da boşluk denen akımını oluşturur. Ha keza potansiyel farkı oluşla eşitsizleşen iki su birikintisinde yine su potansiyeli fazla olandan alçak olana doğru bir akım, bir su akımı oluşur.

Akım genelde yüksek basınçtan (eşitsizlikten) alçak potansiyele (eşitsizliğe) doğru akar oluşla kendiliğinden eğimlidir. Toplumsal eşitsizlikte durum bunun zıddıdır. Mal mülk akmayarak tutumla birikerek ya da bir şekilde (gasplarla- sömürü ile- haksız elde edilmişlerle) biriktirilerek potansiyel oluşur. Ancak bu birikme potansiyel alçak potansiyele göre akma eğilimi gösterir. Böyle bir eğilim varsa da öznel insan bunu önler. Mülksüz insandan, mülke doğru bir eğilim belirir.

Toplumdaki mal edinmeye değin eşitsizliğin yani yüksek potansiyelden (varsıldan) alçak eğimli potansiyele (fukaraya) doğru olacaktan mal akışını, kısmen dinler sağlamışlardır. Bu kısmi akışın olabilmesi için sadaka, zekât, yardım, hac ziyaretleri gibi kimi kez gönüllü, kimi kez manevi ödüllü ve kimi kez de manevi korkulu olacakla, dinler; inançlar bunu başarmışlardır. Bu gibi akış ancak bir sistemin beslenmesi olan, geri beslenmeli, sistem sızdırmadır.

Geleceğin yaşantılımlı artık standartlar üzerinden eşitlik noktasına doğru teğet eşecektir. Toplumsal güç üretmenin standardını ve kalitesini androiti robotlarla yapar olacağından, standartların bilinir ve planlamayla üretilir olacağından, aşırı potansiyelli mal mülk edinme sağlayışı ortadan epeyce bir kalkacaktır.

Geleceğin yapısı geçmişin toplum mirası üzerine kurulan çok çok farklı bir androiti, standartlaştıran yapı olacaktır. Başlangıcın bir en eşitsiz gelişme şekli, demokrasi kültürü ile şimdilerin öznel orta eşitsizliğine doğru evirilmektedir. Yani gelişme en eşitsiz uç sınırından dönmüştür.

Eşitsizlikler, eksen (ekvator) çevresindeki tropikal kuşak dediğimiz hemen hemen aynı özellikleri gösterir; eşitlikli özellikleri daha çok belirgin olan, ama çok az eşitsizlikleri içeren devinme alanları gibi bir denge durumları gözetilmelidir, tam bir yüzde yüz eşit eşitmeden, söz gelimi %99,99 gibi bir oranla eşitlik, amaç olmalıdır. Buradaki eşitlik; farklı yetenekte olmanın kendisini belirten kendisine ihtiyaç duyurtan belirmesidir.

Burada eksen, ekvator, çap gibi kavramlar sizin olgu ve olaylara farklı boyut zamanlar katışınızla ilişkin farklılaşır ve değişik devinim açılarını sahneye sokarlar. Siz eylem alanını, en az iki veya bir boyuta indirdiğiniz zaman sa bunlar bir ve aynı şey olurlar.

Kişi burada bir ya da birkaç yönü ile üstün potansiyel olurken, diğer bir ya da birkaç yönleriyle diğerlerine göre düşük profil potansiyel olacaktır. Bu iki farklı belirme kişiyi ortalama eşitlikçi yapacaktır. Yine kişilerin öznel ve fiziki farklı belirmesi, farklı birey olmanın fonksiyonelliği, ihtiyacına göre olmanın azalan çoğalan tüketimi ve tüketim zenginliği gibi farklılıkların olanaklı eşitliğidir. Bunlar; eşitsizliğin kabaran aktif yapıları iken, aynı anda da denklik eşitliğine giden bir dönüşmenin de dinamikleridirler.

Önce orta karar bir eşit silikler yaşanacak ki bu günümüzdeki gelişmiş ülkelerin tutumu sanal reel olan demokrasi kültürüdür. Eşitsiz gelişmenin nimeti, karşıt uca doğru; eşitçe gelişme ucuna doğru, yaklaşacaktır. İşte bu standartları belirlenmiş yapı; halkı da (özel yaşamı) , toplumu da (öznel üretimi de) , kendisi olan bir yapıdır. Ara yapı çocuklar olacaktır.

Genel olarak toplumsal sosyal yapılarda eşitlik, farkı farklı yetenek ve özelliği zenginliği olan belirmeli potansiyel niteliği öldürür. Temel sağlayışlar esastır. Temel sağlayışların, ne eşitliği olur ne de eşitsizliği olmaz. Kazanç dediğimiz şimdiki olgu, baştan beri söylediğimiz potansiyellerin sirkülasyonu için önemlidir. Daha fazlasının, sosyal ve toplumsal gücü baskı kurması için değildir.

İşte demokrasi burada etkindir demokrasi eşitlikler kadar eşitsizliklerin hak eder olan fazlalık (farklılık) haklarını da sağlamalıdır. Buradaki demokrasi toplumsa demokrasidir. Bunlara değin bir diğer eşitsiz eşitlikli toplumsal sağlayışlar nitelikli de öğrenmedir. Nitelikli öğrenme, eşitsizliğin kaynağıdır. Her farklı nitelik, kendi üretimce sağlayışı ile temel sağlayışları karşılar olma ilkesi bağlamında, eşitlikçi bir ücretlendirme seviyesi gözetir.

Buralarda birine göre fark olan sağlayıştı yarar diğerine göre alçak potansiyelli gerilemeli bir zarar haksızlık gibi gelmektedir. Oysa diğer yönden bu fark yarar ona araştırmacı bir doktorun çare olan umarı şeklinde çok büyük bir nimet olacakla yansıyacaktır. Yine kendi potansiyeli de doktora göre bir yararın kullanım üstünlüğü olacakla doktora söz gelimi bilgisayara nimeti sunar olacaktır.

Eşitlik beliren, potansiyelle nen ve yoğaltılan bir denge akış sürecidir. Her bir potansiyelin polarma gerilimi ve zaman akışı farklı olacağından biraz fark potansiyeli kullanacaktır. Ama bu bir statü üstünlüğü iken statüler arası ihtiyacına göre kullanım eşitlik olanak yararına dönecektir. Toplum böyle bir güçtür. Toplumsal güç, potansiyeli çıkarır ve akıtır.

Potansiyeli çıkarmak için olanakları herkese sağlar. Ama herkes ihtiyacı olmadığından o olanaktan zamanca akamaz olacağından herkesin futbol oynamaması isteksizliği gibi olanağı zaten kullanamayacaktır. Bu yüzden herkesin ihtiyacına göredir. Olanaklar da sınırlı olmak zorundadır. Yol gibi olanaklar kullanımı da geniştir.

Yani eşitlikçi seviye, temel ihtiyaçların ihtiyaca göre (emek harcanması ve emeğe dek karşılığının sağlanması ve karşılığının öznel yaşantılımla yoğaltılmasının) sağlanır oluşular+ nitelikli emek farkıdır. Bu temel ihtiyaç seviyenin üzerine yansıyacak gelir nitelikli emeğin, niteliksiz emeğe olan eşitsizliği iken; nitelikli emeklerin de, görece kendi eşitliği olabilecektir. Bu temel sağlayışların üretime dek organizesi, nesnel ve öznel yararlar, gerektirilir. Potansiyel biraz farkla bu nesnel ve öznelliklerle, sağlanır.

Evrende hiçbir Şey yzde yz kural ve kaideleri iine sğmaz, mutlaka o olgu ve olay aksama ve çelişmelerini yaşar. Olgular ya da görece sistemler kısmi bir öngörünüz olan ya da olmayan bir kendi kaide ve kuralını ortaya çıkarır. Ama bu sürekliliğinin iinde görece düzenli bir ortalama akışı her zaman tutturur olmak olasıdır. İşte eksen ve teğete değininim noktalarınız buralar olacaktır. Diğerk noktalar göz önünde tutulmakla kırılan bir girişmeye uğrayacaktır. Kırpma başlamadı mı sistem potansiyeli alan yaratıp alan iinde kullanımdı akışı başlatamaz.

03.09.2010

Bayram Kaya

Eşitlik Adil Mi? 1

Eşitliğin nasıl gerçekleştiğini bilmeden, eşitliği miras paylaşımı gibi herkese 3'er 3'er dağıtmanın saymaca eşitliği gibi görürsek; bu soru baştan ters oluşla ortaya konmuş bir kendilik sorunsaldır.

Toplum insana 3'er, 3'er dağıtmaz ama 3'er, 3'er dağıtmanın en yakın çevrim noktalarında 3'er 3'er dağıtmanın alanındadır. Fakat üçer üçer dağıtmayla üst üste çakışmayan bağıntı sal girişmeli, uyumlarını çıkarır.

3'er 3'er olmanın alanı, 3'er 3'er değildir. 3'er, 3'er olmaya en yakın duran süreçler kümesidir. Alan merkeziyle merkez çevresi 3'er 3'erdir. Merkez çevresi üçer üçere yakın olmayla, merkezin üçer üçer oluştuk bağıntısı gibi davranırlar.

Doğa içi girişimdeki eşitlikler, yer, zaman, dalga, ışım, ısı, frekans gibi eşitsizliklerin girişmeleriyle uyumludurlar. Tek bir insan sağlamasının kendi eşitliği yoktur. Eşitlik ya da eşitsizlik bir girişme ürünüdürler.

Varlık çelişkili bir bütünlüğün girişme eşitliğidirler. Bu eşitliğin altında olup bitenler de eşitsizliklerin bağıntısıdır. Söz gelimi iki hacim hidrojenle, bir hacim oksijen; su bağıntısıyla vardılar. Su bu eşitsizliğin girişen uyumudur.

Ayrıca hidrojen ve oksijen yapıları da kendi içinde eşitsizdirler. Eşit gibi duranlar, tam eşitçi özekte olamamakla kararlı olanlardır. Eşitlikti yapı gibi eşitsiz de davrandırılabilen yapılarıdır. Yüzümüzdeki uyum ve eşitlik aslında her bir yanak tarafımızdaki yüz yarımları, üst üste çakışmanın bir eşitliği değildirler.

Özlem'in üç söylemede, Ayşe'nin de beş söylemede anlama eşitsizliği; tekil eşitsizlikler özelliğidirler. Girişen bağıntı içindeki öğretim; Özlem ya da Ayşe'nin anlama zamanlarına göre değildir. Özlem ve Ayşe'nin de içinde olduğu ortalama bir zamana göredir. Yani eğitim öğretim Özlem ve Ayşe'nin ortak süreyle kullanacakları bir zaman eşitliğine çevrilirler.

Girişmenin, girişirmenin dili budur. Toplum girişme ve girişirmelerin dilidir. Toplum üreten ilişkileriyle kendi üretimlerini paylaşır. Toplum paylaşılan ürünlerin farklı kullanım değerleri içinde olan ürünlerini istenilenleri istenildiğince bir miktar, istendiği kadarla değiştirmelerin kesikli sınırlı olmasıyla sınırsız oluşmanın dilidir.

Toplum, bir üretim dili oluşla; özne-nesnel, bilim-teknik ve psiko-bilim, psiko-teknik dilliyle bağıntılı girişmedir. Oysa paylaşım ve kullanım dili; bu sayılan diller oldukları kadar ekonomik ve ticari bağıntılıdır. Bunlar girişmeler sonucu oluşurlar.

Girişme oluşların bağıntısı olmadan bunlar ortaya konamazlar. Bunlar tekil duyuş ve duygu gibi yansıtılmazlar. Sürecin kullanım ve dağıtımları tekilliğe göre olurken, sürecin oluşması, genelliğe göre oluşurlar.

Ortalama emek üzerinde toplum zenginlik, güç, yararlanım ve zarar ortaya koyarken, yine ortalama emek eşitsizliği içindeki kişiler, biraz eşitsizlik zenginliği ya da eşitsizlik ziyanını; sitemin içine ihraç ederler.

Otobüs genel kullanımlı bir bağıntı oluşla, otobüsün iç uzay dünyası koltuğu, solunum atmosferi, yürüme alanları gibi sahalar, bağıntılı kullanımla tekillik kullanımına göre inşadırlar. Otobüs koltuğundaki tekillik duygulu iç psikolojik yansımalarının elbette vardır. Uyumsuzluk dışı vurumu egemeni olmazsa, dışarıya genel bağıntılı yansıma

olmak zorundadır.

Özlem ve Ayşe'nin girişme bağıntısı budur. Bağıntı tekil kişi kaprisliği ve tekil kişileri süreç kullanımları değildirler. Bu girişmeye katılamama, girişmeyi başlatamama yetersizliği olacaktır. Süreç eşit başlatılır, ama sürecin girişmesinde ve sürecin yayılmasında eşitlik sürdürülemez olur. Sürdürülemez eşitlik te sınırlı olmak zorundadır.

3-0 kazanılan maç, bir ekip bağıntısıdır. Ama maç boyu süreç içinde herkes eşit davranmamıştır. Esasen eşit davranılırsa süreç oluşamaz. Ve bir tekil eşitliğin davranış alanı sizin tekil davranım alanınız değildir. Paylaşımlar alanınızdır.

Eşitlik bir demet olma ilişkisi gibi dururken, eşitsizlik bir karışım, bir derişim, bir kimyasallığın süspansiyoni hareket dağılımları içinde bulunma girişmeleri ortaya koyma gibidirler. Girişimler yerine göre heterojen, homojen uyumu koyabilen değişmedirler.

Bağıntı temelde devinme oluşla genel bir eşitsizlerin girişmesidirler. Ya da eşitsizlikleri yaratmadırlar. Girişme içindeki bağıntıda dağılım her yerde aynı özellikte bulunur olmayabilecektir.

Doğayla zorunlu girişiriz. Doğa biz gibi özne ve biz gibi olmayan özne nesnelere girişmesidirler. Böyle olunca, bir totemi sosyal birlikti yapılar özne nesne girişmesinin totem bağıntısıdır. Totem dönemin yapısı; eşitliği, adillığı olmadan bir süspansiyoni eşitlik, adillik totem bağıntılı girişmelerini ve düzenlemelerini ortaya koyacaktılar.

Sürecek

Bayram Kaya

Eşleştirerek Öğrenme 1

Bir oyuncak araba ile gerçek bir araba; dış görünüşüyle büyüklük, küçüklük, kısalık, uzunluk; cüsseli olmak, ufak olmak gibi kendileri yansımali eşleşmesini hemen ele verirler.

İki bina da aynı dış görünüşleriyle, çeşitli yönleriyle, renklerine varana değin; ışığı daha parlak yansıtmasına değin, çeşitli eşleştirmenin kıyaslanmasına tabii olacaktır. İç yapısının da eşleştirmesi olur. Bir binanın içine, bir odaya girdiğinizde; oda içinde eşyalar farklı yoğunlukta ve farklı şekilde düzenlenmiştir. Söz gelimi; sağınızda üç sandalye varken, solunuzda bir sandalye bulunması şeklinde düzenlenmiş olabilir.

Yine önünüzde bir kanepeler, bir masa vardır. Böylece oda içi alan yoğunluğu da, sizin eşleşen algılarla mekanı öğrenme ve tanımanız olacaktır. Odaya bir daha girdiğinizde, sizdeki bu yansıma algıyla, sağınızda neden bir sandalye bulunduğunu ve solunuzda olması gereken bir sandalyenin neden yok olduğunu sorabilirsiniz.

Mekanın içi her yana eşit yoğunluk dağılım yapılmış, aynı nesne ve aynı frekans tonlar da mekana yayılmış da, olabilirler. Bunlar sizin yansımali eşleştirmeye bilmenizi ve eşleyen öğrenmenizi etkilemezler.

Deneylerin sınırlı sayıda olması ve deneylerin bilinir olanları sınırlı olmaları; bir açmaz değildir. Aksine siz ihtiyacınız olanı denersiniz. Denemeler bir girişimdir. İçten yanmalı düzeneği dener olmanız, bugün otomobil kullanımınızı sağlamışsa, insanlığın bir şeyleri biliyor olmasına bu yeterli bir anlamalı kanıttır. İhtiyacını duymadığınızı zaten deneme gereği hissetmezsiniz bile.

İlk insan üretimi bilmediğinden; enerjiyi ve enerjinin dönüşümlerini de bilmediğinden; bir enerjiyi diğer bir enerjiye dönüştürmenin gereğini de duyamadılar. Ve onun deneyini de kurgulayamadılar. Sınırlı olan deneyler de, çevre ile sınırlıdır. Deneyler, ihtiyaç alanınıza girip; girmesi ile sınırlıdır.

Bigbangin başlangıcından önce deneyler olamıyordu ve potansiyel olarak da sınırsızdır. Evren başlangıç koşulu bir kez girişmeye başladığı zaman sınırlanma da başlamıştır. Artık sınırlanma evrensel ölçeğin yer zaman konumuna bağlı olacaktır ve özel bağıntılı bir sınırlı girişmelerin süreci olmuştur.

Bir olgu ve olay, ya da organik kimyasal girişim veya iklimi olaylar, sizin Dünya üzerinde, iç durum olarak magmaya yakın veya uzak oluşunuzla, dışta ekvatora ya da kutuplara yakın ya da uzak oluşunuzla da eşleşir. Yine bulunduğunuz alanın yüksekte olması, düzlükte olması, engebeler gibi bir yığın girişimli faktörleri ile de bu gibi girişimleri ve deneyi sınırlanmıştır.

Bu sınırlanmalarla hem çeşitlilik artmış, yani deney ve girişmelerin sayısı artmış. Hem de sürekli olanın hep aynı şeyi tekrar eder olmasının biteviyeliği, sınırlanan çevre ile girişim bir sınırlanma sayısı ve sınırlanan bir olgular ve olaylar oluşturma sayısı ile bir tek düze olma durumunun sürekliliği, önlenir olmuştur.

Evrende ya da Dünyamızda veya çevremizdeki olaylardaki, çok karmaşık yapıların her biri, onlarca; binlerce girişmelerin, aşama aşama farklı girişilmesinin bir ürünüdürler. Deneyler, bir ilişkiler girişimi olacaktı da belirlemektedirler. Biz olguların şimdiki haline bakacaktı; 'şöyle olmasaydı, şu olmazdı', diyebilmekteyiz!

Örneğin, sodyumun davranışı başka, klorun davranışı başkadır. İkisinin birleşik girişimi

olan tuzun girişimi de, bam başkadır. Bundan on bin yıl önceki insanlar, sodyumu, kloru ve tuzu, diyelim ki sadece fiziki olacak la tanışınlar.

Yani, sodyumun suda patlayıcılığını, klorun gazının insanı zehirlemesini sadece teksek biliyor olsunlar. Sodyum ve kloru değin ikilinin hiç bir bileşik girişmelerini bilmeden, sadece fiziksel görünüş özellikli olarak, tanıyor olsunlar.

Bu insanların tuzu; sodyum ve klorun girişen bir bileşik olacak la kıyaslanması akıllarına bile gelmeyecektir. Gelse bile tuzun davranışını, sodyum da ya da klor da görmeleri olanaksızdır. Bu yüzdendir ki sodyum ve klorun kendi özellikleri olan girişmelerini tuz olarak hiç bir vakit düşünemeyecekleri gibi tuzun özelliklerini de bunların her birinde göremeyeceklerinden, tuzu çok özel bir tasarımın planlanması olacaktan, değerlendireceklerdi.

Mesele şudur; şeyler, hiçbir çevresel şartlarını taşımayan, özel bir tasarımın isteğiyle bir araya getirdiği bilinçli bir işlev durum mudurlar? Yoksa şartları olan durumlar için, karşılıklı etkileşmeleriyle (diyalektik) ve yansımaların aşama aşama, kademeleşerek ortaya çıkan; her aşamanın kendi özelliklerini bir arada giriştiren, tutum işlev eşilmesi midirler?

Yani şeyler çevrede var olan belirmiş olan durumların girişme kullanımı mıdır? Veya tuza bakıp, tuzun özelliklerinin sodyumda ve kloru olamayacağı yanılması belirterek, tuzun özel bir planlayıcısı, özel bir tasarımcı yaratıcısı mı var, diyeceğiz?

Elbet bir yaratıcı vardı. Yaratıcı 'giriştirmeyi' dilemişti! Tasarım girişmeyle ortaya dökülüyor idi. Ama olaylar yaşanmadan önce öznel tasarımı yoktu gibi. Tasarım ve planlanmadan var olan ilişkilerin yansıyan girişmelerini algılamak, olgu ve olayları bize, tasarımlı ve inanılmaz gibi gelmektedir.

Zaten biz de önce ilişkilerin yansıyan girişmelerini anlar, algılar; bunların tasarımı ve planını yaparız. Zaten olgu ve olaylar sizde, Yüce Tanrı'nın yokluğunu düşündüğünüz kadarla da varlığını da düşündürmesi gerekir. Olumsa olacaktan, bunlar olasıdır. Burası inancın alanıdır.

Sonrada buna uygun eğilimlerle olgu ve olayları, etken öznenin katkısıyla, kısmen planlarız. Tasarım Yüce Tanrı'nın varlığı anlamına gelmemeli. Tasarımızda Yüce Tanrı'nın yokluğu anlamına gelmemelidir.

Biz bugüne değin kendi insanı vehimlerimizi Tanrı kavramının anlamlandırmasına delil oluş yapmışız! Bütün yanlış ve çatışmalar da buradan çıkmaktadır. Oysa Yüce Tanrı kavramımız; oluşturulmuş, ikmal edilmiş bir tanımlama ve anlama değildir. Bizlerce, zaman zemin düzey ve düzlemine göre Yüce Tanrı anlamalı mantıktı anlayışımız olacak şekilde geliştirilecektir.

Evet var olan ve envanterleri yaratan güç, 'girişmelerinin' kendisiydi. Her bir girişme de yol açacağı sonraki yeni girişmeleri, ya da tasarım olacak algılanma tezahürleri, bilememektedir.

Bizler doğada yaratıcı bir tasarımın olduğuna ve şeylerin (özdeğinin) kendi içrekti, özdeğinin olma özellikleri olan yansımalarıyla ve çevresel etkilerin de seçiciliğiyle girişen bir açıklanmanın kesikli sürekliliği olduğuna etkisini, hep göz önüne almalıyız. Aslında her iki Yaradancı ve evrim olasılığın beliren seyrine de kuşku ile bakmalıyız. Çünkü her

tasarım, sonradan, aşamalanmış girişmeleri de içerirler. Tamam oluş yoktur. Olma kapsamında da çok yönlü kavrayış esastır.

Sürecek

Bayram Kaya

Eşleştirerek Öğrenme 2

Ne var ki her rüya gibi tasarımı yaratıcının var bulunmasının da sonu gelir. Burada sonu gelen tanrı kavrayışı değildir. Tanrı kavrayışı için bizim isnat ettiğimiz yakıştırma olan anlama biçimlerinin sonunun gelmesidir.

Birinci anlama olan yaradandı anlayışlar, ruhsal yönden hayli teskin edici olabilirken, olayları sorgulamayan, zaten buna da gerek duymayan, bir genel eğilimi belirtir olmakla genel bir ataleti ve onun direncini ortaya çıkarmaktadır. Yaratıcı'nın işine karışmak gibi, Tanrı'ya güç yetmezlik gibi, Yaratıcı ile yarışmak gibi bir yığın önü arkası kesilmez çalıyı baştan sürüyen sorunu tersten ortaya koyan vehimlere kapılınacak la, genel bir insanlar pasifiz eliği ortaya koymaktadırlar.

Ta ki deneme ve teorilerinizi uygulamaya sokana değin, bu böyle sürmektedir. Teorilerinizle ve deneylerinizle, kendinizi sorgularsınız. Yaratıcı'ya isnat ettiğimiz, kendi yanlış algılarımızı artık sorgulamaya başlarız. İşte bunun içindir ki Yaradancı görüşle karşıtına da normalde hep kuşku ile bakmalıyız.

Şunu da unutmayalım olup biten, nimetlerini sürdürür olduğumuz yol girişmeli ve evrimleşen bir evrenin kurallaştırabildiğimiz ve öznelce bir şeyler yapabilmemizin becerilerine ulaşılan yoldur. Bilgisayar yapıyorsak bir şeylerin girişmesini ve evrimini biliyoruz demektir. Bundan daha pekin bir veri olabilir mi?

Söz gelimi suyu otlar büyüsün diye var olarak görmeyip, mevcut ortamın şartları içindeki olgularıyla, olgu ve süreçlerin zorunlu bir girişmesi olarak görmeliyiz. Doğada içincilik yoktur. Zorunluluklar vardır, zorunlulukların eğimiyle girişen yol alışlar vardır. Örneğin, başlardaki Dünya koşulunda oksijen olmadığı dönemlerde, yeryüzünde paslanma da yoktu. Yani, yaradandı anlayışa göre ilk başlarda paslanma bir seferde oluş bitişle tasarlanmamıştı!

Demir de, çevrenin şartı içinde olmayan pas gibi bir durumu, tasarımı da olsa, paslanma olarak girişemiyordu. Ve her şey birden bu günkü hali ile yaratılmamıştı.

Kendi şartları ile oksijenli atmosfer girişince, demir de hesapta olmayan şekilde paslanmaya başladı. Böylece paslanmayla etkilenen bir çevre girişmesi kendiliğinden devreye girdi. Artık yeni girişmeler paslanmanın eşleşen etkisini de bünyesine (göz önüne) alması gerekiyordu. Nasıl da amaçlı tasarım değil mi?

Girişme var oluşlara göre öyle de, böylede girişir. Biz var olan öyle girişime bakarak, tasarım yorumu yapmaktayız. Oysa böyle olacak girişmeleri bilmediğimizden, akabinde ne tür girişmelerin silsilesi olacak la karşılaşacağımızı bilememekteyiz. Böylece her bir nimet ya da felaket olacakların, beliremez olanlarını, bu tasarımsızlıklar yüzünden, kaçırmış olmaktayız!

İnsan sabit bir noktayı, ya da sabite olabilen bir noktayı, bir başka devinimle, eşleyerek öğrenirler. Örneğin, muhitimizdeki sabit yer olan bir bina ya da evi, yine çevremizin geçici de olsa sabit bir insanı ile eşleyerek, o yerin, o kişiye ait olduğunu, o kişinin arandığında orada bulunabileceğini, eşleme yöntemi ile biliriz.

Hatta kimi matematikti soyut işlemleri de böylesine bire bir eşleme ile öğreniriz. Bir sayısını, ya bir kalem, ya da bir elma diye eşleyerek öğreniriz. Yani bir soyutluğu, somutluğa izafe edişle, eşleyerek, bağıntı sal öğreniriz. 6 soyut sayısını, 6 somut koyunla bire bir eşleyerek, kullanımdı kalıpla, kategoriye ederiz.

Eşleşen aynı sayıların tekrarlı toplamını, hızlı şekilde yapma işlemini, çarpma olacak la tanımlarız. [(5+5+5=15): (5x3=15) gibi. Ardışık sayıların, bir ifade içinde, kaç kez olduğunu eşleştirerek anlamaya çıkarma işlemi diyoruz. Çıkarmanın ardışık hızlı eşleşen eksiltilmesi işlemine de bölme diyoruz. (15-5=10 ve 10-5=5 ve 5-5=0 burada tekrar eden sayı beştir ve 15 sayısının içinde 5 üç kez kendisini tekrar eden bir eşleşmesi yapılmıştır. (15/5= 3)]

Eşleşme burada ters işlem, tersinir işlem olarak tанда, karşımıza çıkmaktadır. Kendini eşleşen sayıyı, sağına doğru ilerletirsek elde edilecek sonuçtan; yine kendini tekrar edişle eşleşen sayıyı sonuçta eşleşen kadar kez çıkardığımızda, işlem tersinmiş olur.

Sizin bir hareketiniz, diğer aynı hareketinizle eşleşince, ortaya bir öğrenme koyuştur. Yürüme, yüzme, kalem tutma gibi. Bir sonuç koymadır. Bir hareketinizin aynısını kopyalamak, birim eşleşene göre, şimdiki olan hareketi, kontrol etme mekanizması ortaya koyacaktır. Örneğin, bir kez elinizi saçınızın üzerinde (ya da başkasının saçının üzerinde) gezdirmeniz, dağınık saçınızın (o kişi saçının) yatışması (taranması) sonucunu doğuracaktır.

Bu yeni durum saç şeklini, önceki durum saç şekli ile soyut olacaktan eşleştireceksiniz (kişinin önceki saç şekli sizde, eşleşen bir yansıma hatırlama -soyutu- olacaktan vardır) . Önceki ile şimdiki saç halinin farkı, çıkarımdı bir eşleşme farkı olacaktan sizin için, yeni yansımayı size dayatacaktır.

Siz, elinizi bir önceki hareketinize eşleşen bir şekilde yinelersiniz. Kesikli ve sürekli eşleşen; bire bir tekrarlı devinimlerle ve devinim kopyalarıyla; tekrar ederek saç taramanızı ve tarama fiilinizi, kalıcı öğrenme olacak la kopyalaşan alışmayı, gerçek eştirirsiniz. Öğrenme olan uygulamasını, hen an da siz ortaya koyacaksınızdır.

Eşleşme doğanın bir deviniş yansımasıdır. Girişen olayların eşleşmesi farklıdır. Bir mol su için ne kadar oksijen ve hidrojenin, ne gibi durumlarda (sınırlı şartlarda) girişecekleri; yine kendi girişmelerinin beliren eşleşmesiyle, ortaya çıkarlar.

Bir olayın kendisi ile ve bir olayın kendisi olmayan durumlarla eşleşmesi zaman ve konumca çakışan bir çevrime tabi olmalarıdır. Elinizi yanmakta olan ışığın düğmesine henüz götürmüş iken, eleştiriklerin kesilmesi gibi. Ya da sizin her gün düzenli olacak la saat 07 de evde çıkıyor olmanızla ve yine 07 de kapınız önünde geçen demir yolu üzerindeki, trenle; her gün düzenli şekilde rastlaşmanız gibi. Ya da bir yanardağ çevresindeki ürünlerde görülen bolluklardan o yıl yanar dağ patlaması veya depremlerin başlamasının, denklikle tahmin edilmesi gibi.

Eşleşen olaylar kendisi ile eşleşen olaylar gibi nedensek ve neden şel olmayan bir denk düşmelerin eşleşme zorunluluğudurlar. Yanar dağ örneğimizde doğal faaliyetten önce yer yüzüne aralıklarla zehirli gaz çıkması sonucu ürünlerin biyolojik mücadelesi yapılmış gibi ürünler zararlılardan arındığından verim oldukça artmıştır.

Sürecek

Bayram Kaya

Eşleştirerek Öğrenme 3

Yanar dağ çevresinde gazın çıkışı; yer içi sismik hareketlerin bir öncü neticesidir. Dolaysı ile ürün artışı ile dağ patlamasının doğrudan bir ilişkisi yoksa da, ürün artışı ile patlamanın geniş zaman içinde, zamanca eşleşen bir denk düşmesi vardır. Oysa siz, ürünü ekmeseniz de yanar dağ yine patlayacaktır.

Eşleşmede bir tekrar edişler vardır. Her tekrar ediş bir kontrol yansımasını verir. Sistemlerin zorunlu bir geri bildirişimi vardır. Buna geri beslenme yasası denir. Geri beslenme (feedback) bir kendini tekrarlama, bir oto kontrolün oluşmasıdır.

Varlıklar (organizmalar) kendi üzerilerine, kendileri yansıyarak bir eşleştirme ile kendisini algırlar. Eşleşme değişik şekillerde bir yansımadır. Bu yansılardan, karakteristik bir olan durum da, kendisini inşa eşleşmesidir.

Yansımanın kendisi bir eşleşmedir. Eşleşmeler bir su yüzeyindeki yansıma gibi zahiri (sanal) , bir halı motifi gibi somut ve orantılıdır. Simetrik ya da asimetriklerdir. Kendini eşleyen tekrarlayan yapı büyüyerek, eşleşeceği gibi küçülecekten, Matruşalar gibi gittikçe görünmez eş ipte, eşleşebilirler.

Siz kendinizle eşleşerek, yine kendinizi tekrar ederek, tekrar edişin farkı kadar büyürsünüz. Eşleştirme ayrı ayrı, birbirine benzemez durumların, denkleşmesi olduğu gibi yani beş elma ile beş çocuğun eşleştirilmesi gibi benzemezlikler eşleşmesi vardır. Bir modeli örnek almanın bire bir taklit kopyası olan eşleştirmedirler de. A harfi yazımını, aynı örnek, tekrarlamak gibi.

Bir kopyayı eşleşme en az, ikizleştirme biçimidirler. Farkı fark etmenin kontrolüdür. Seçme ayıklamanın kontrolüdür. Bir adamla eşleşen evini, ya da evle sokak trafosunu, evle mimari biçimini vs. sini; o evle adamı, o evle trafoyu, o evle mimarisini başka adamlardan ve başka evlerden; böylece fark ederek, seçip ayıklarız.

Denk, eşleşme yani ayrı ayrı olayların birlikte, süredurum olacaktan denk gelen, bir birinden bağımsız olarak, çevrimsel, eş zamanlı denkleşmesidirler. Balkon altında geçerken başınıza saksı düşmesi tesadüfi denk eşleşme iken, gibi. Her ektiğinizde 100 dönümlük tarladan bol ürün alıyor olmanız. Bol ürünle 100 dönümüm denkleşen eşleşmesi.

Denkleşen eşleşmeye en iyi örneklerden birisi de yansımanın eş zamanlı süre durumlarla girişmesidir. Ayna yansıması, ne tam sizden kaynaklanır ne tam aynadan. Gölge yansıması, ne tam ağaçtandır, ne tam Güneşten kaynaklanır. İki eş zamanlı durumun girişen konum yansılama eşleşmesidir.

Eşleşme benzerliklerin bir zıtlaşmasıdır. Maddenin anti maddesidir. Yine özdeğin, artı eksi elektriksel ve manyetik (elektrostatik) kutuplaşması birer eşleşme var oluş devinmesidirler. Bunu en güzel şeklini miknatista görürsünüz. Bir miknatısı ne kadar parçalarsanız parçalayın, her parça eşleşen (denkleşen) bir iki tane farklı yeni N ve S kutupla belirirler.

Kimyasal bağlarda bu şekil bir farklı benzerliklerle duyarla şan, bir eşleşmedirler. Mevcutlar içinde en başatla şanınin eşleşmesinden tutunda, oluşma doyunlaştırıkça ters çevrimle, başat olandan daha aşağı diğer birleşme eğilimlerine doğru olacak la, polarma bileşiklerine ve eşleşen tekrarlara giderler.

Bu bağlamda adenin timinle; guanin, sitozinle kutuplaşıp eşleşirler. Bir olayı, birbirine

göre alabileceği çoklu biçim yansıması olacaktan düşünemez isek, olayları kavramada oldukça yavaş kalırız.

Bir durum, kendi içinde, kendisi ile bire bir, eşleşen kopya durumken, dışla bağıl bir denk düşen eşleşme öğrenim uygulama olmaktadır. Örneğin bir molekül kendisini eşleyen birçok aynı kopyaların bileşke süredurum konumudurlar. Yüz binlerce aynı benzerlik, kesikli ve süreklilikle, birbirini tekrarlarlar. Somut oluştta tekrarlamak sınırsız değildir. Ayna gibi sanal eşleşende, ayna içi ayna görüntüde; eşleşme sınırsıza benzer.

Yine bir hacim oksijenle, iki hacim hidrojen aynı eşleşmedi replikasyonu verirler. Bu eşleşmeli kesikli sürekli yapı tekrarları, su damlasını ve su akışını ortaya koyarlar. Bunlar doğadaki en temel ve basit replikasyon girişmesinin ön ve ilk adımlarıdır. Bir kaos da, bir tsunami de; benzer eşleşmelerin kesikli sürekli topaklanmasındırlar.

Olaylar girişen olaylara döndükçe süreç replikasyonları da akıl almaz seçme ayıklama durumlarına dönüşmektedirler.

Basit bir buhar makinesi modelinin replikasyonu bugün akıl almaz(!) bir konforun, eşleşen devinimine dönmüştür. Eşleşmenin bir öğrenme(zekâ) , zekânın bir kendini tekrar etme, tekrar eden yapı farkları fazla ve eksikleri; seçen, ayıklayan bir girişme olduğu, sanırım sezilmiştir.

14.01.2011

Bayram Kaya

Etnik İttifaklar 1

Başlangıcın temasçı ittifakı sosyal yapı oluşması, çevreden merkeze doğru bir çekimdi. Sonraki süreç yine çevreden merkeze doğru çekilişlerle sürdü ise de; bu kez de, merkezden çevreye doğru milleti, devleti ve imparatorlukta ve ulusal yapılarıyla salınım veren yöneten bir süreçti.

Bu nedenle çevreden merkeze doğru olan süreçle yapı içine ve yapı temas ilişkileri içine, her biri ayrı etnik yapının, birbiri ile çelişen, çatışan, totemi anlayış ve inanışlar da gelmişti. Böylece çoğul bir politeistlik bir totemi görünüş oluşmuştu.

Yani insanlar sapıklıkla şuna buna tapmamıştı. Tekil etnik yapılar. Kendi bakışımı bir salınımdı. Yani temasçı olmayan gruplar olduklarından, anlayışları birbirine göre aykırı olan; olaylara kendi düzlemleri içinden bakan yapılarıdır.

Her bir totem yapılar, benzer sosyal zemin ve insan egoizmi güdenle, seçme ayıklama zeminli oluşla benzer zaman zemin ivmelerinden hareketle oluşuyordu. Ne var ki her bir sosyal oluşum, benzer sosyo-nesnel referansları farklı yorumlayışla ve şekillenişle farklı farklı totemi olmuştu. Totemi aidiyet, sizi diğer oluşmalardan ayıklayıp seçen bir anlayıştı.

Şimdiki politeistlik yapı bu farklılıkları, bu çatışmaları giriştirip birleşen sentezlerle çoklu anlayıştı bakışımının, bir yansıma olgunlaşma ve sentezi olan dini oluşmanın sürecini başlatacaklardı.

Bu çoklu politeistlik bakışlı mantık entegresi, politeistlik tutumu silip süpürmeyecekti elbette. Her bir totemi etnik sosyal yapı, yeni sentezin bir mezhep ayrılığı, bir yorum ve görüş farkı olacakla; yapı içinde günümüze dek, yapının hoşgörüsü olacakla berdevam gelecekti.

Totemi yapı, kendi etnik düzlemlerle oluşla ve dünyayı yorumlayışla, tekil mantık bakışımıydı. Olay ve olgular bu kategorize mantık bakışı içinde ancak kavranır oluyordu. Hal bu ki politeistlik anlayış çoklu bakışın bir entegresi idi. Totemi anlayış bu çoklu bakışım mantığını kavrayamıyordu.

Her yeni oluşum eskiyi silmez bir biçimde hem onun üzerine devinir hem de olası ise kendine yeni işlevlerle yeni referanslar tanıyarak, yapı içinde sürer giderdi. Eski totemi yapı, yeni yapı olan entegrasyon içinde çoklu bakışımı sentez olan dinin, anlaşılmasında ve yeni dinin meşru kılınmasında, sembol bir işlev rol üslenmişti.

Yani yeni din, eski totemi referanslarla sindirilip kavranır, sembolize edilmişle anlaşılır olacaktı. Yeni din totemi tekilliklere de atıfta bulunarak kendisini ihdas edecekti. Kendisi totemi düzlemlerle bilinir kavranır olacaktı. Totem böylece, değişen dönüştüren yeni bir dini işlev zemin olmuştu. Yeni din hem eskiye atıfta bulunacaktı, hem de atfın kendisi olacaktı.

Toplumsa oluşumun, henüz farkına varılamayan dönemlerde, toplumsa oluşumların sissi ama nesnel zorunlulukla beliren o belirsizliğinin içinde (karanlığın içinde) yine de; süzülenin, az az belirenin; seçimlenir olanın aydınlık oluş vardı.

Ve sosyaldi komün birlik eğilimleri yerine artık öznel (kişi ve kişiler hoşlanmasına veya kişi, kişiler memnuniyetine değin olanın meyil oluş) eğilimleri de başlamıştı. Sosyal birlik eğilimleri toplumsa nesnel eğilimlerle toplum uhtesine yarılmış.

Sosyal birlik eğilimlerinin sırf öznel anlama olan sözel aktarım yanı da halk eğilimleri olaraktan halk alan içinde sürecekti.Yani böylece ilk taban olan özne nesne karışımı sosyal birlik eğimi; toplumsa ve kişiye dek belirgin iki eğim daha yapacaktı. Kişiye dek ve sosyale dek eğilimler, sosyal ve özel hayatın şekli olaraktan halk alan içinde yaşanacaktı.

En az iki etnik birliğin, karşılıklı hediye sunumlarına değin, tekrari davranışları vardı. Her birinin emek ürünlerini sunma ve ürün değişme edimlerine dek sık sık yaptıkları tekrarlı (takasıtı) eylemlere değin yapılanların yinelenenmesinden kaynaklı edimlerdeki bir anlamcı fark etmenin ayırdını ortaya çıkarmıştılar. Takastaki tekrar edilebilirlikten kaynaklı ve verili davranışlarla sonuç almanın akıllarda yer edilen bilince dek yol olması; su yüzüne çıkmıştı.

Bu yeni tutum, ittifaka giden yolun adımlarıydı. İttifakın etnik grupları, sıkı bir temas içine sokması vardı. Bu temas da; etnik yapıları, temel var oluştu bir düşünme düzlemi içinde var olmalarını ön görüyordu. Bu yeni ön görüler eski sosyal birlikçi yapı içinde olmayan ve eski yapı üyelerini eski yapı içindeki gibi davranmaktan kısıtlayan baskılardı.

Açıkçası eski sosyal birlikti yaşama neredeyse tümünden yasak ve aykırı olan bir anlama idi. Çünkü yeni ittifak her biri ayrı totemdi öznel anlayışla girişen, bir anlaşmaya dayalı oluşma idi. Bu oluşma, giderekten de, bir yaşam ve bir soy oluş olacaktı. Dar totemi oluş böylece kapsayıcı oluşla biçimleniyordu. Bir totemden olma anlayışlı tabunun aşılması gerekiyordu. Artık totemler ittifakın isteklerine (zorunlu oluşlarına) göre var olanı yeniden biçimliyordu.

Bunu aşmanın aşılması gereken temel üç yolu vardı: Birinci yolda; yeni yapının sindirilir hazmedilir, benimsenir ve kabul edilir olması için yeni yapının eski sosyal birlik aidiyetçi anlamasına ve anlatıma dek iletişim kodlarına dönüştürmekti Böylece üyelerin, yeni olanı anlayabilmesi ve yeni olanı zihinlerinde demlendirebilmeleri içine sokulmalıydılar.

İkinci olaraktan da ittifaka dek yapılan anlaşma ve tutumlaşmaların akıl kişilerce akıl edilip ifade edilmesi idi. Bu nesnel zorunlulukları, nesneden kaynaklı bir zorunluluk olacakla değil ise de, eski totemi mantık düzeni içinde semboller üzerinde anlatmak gerekiyordu. Böylece eski işlevsiz ritüel ve tutumlar birliğin dışına atılıyor, yeni olan anlayış ve tutumlar da yeni totemi semboller üzerinden, birliğin içine alınıyordu. Bu dönüşümdü (transformasyondü) .

Üçüncü olaraktan da, her bir ittifak grubu totemleri, yeni ittifakı tutumlarının biçimlenişini kendi üzerlerine alarak, totemlerin her birinin, kendi alanlarını düzenlemeleri idi. Böylece yeni olanlar olumlanmış, meşrulaşmış, yeni ve sindirilir olan genetik koddular. Bu kaodlar baş döndürür denli sık değişecekti. Bu kod içinde, sosyal olanla (inanıcı- aktarım olanla) topluma dek, nesnel olanların hitabı vardı. Yapının temeli, bu iki ayak üzerine inşa idi.

Bu yeni dönüşümlerden birisi, eski totem kardeşliği idi. Eski sosyal birlikti totem kardeşliği aidiyet tutkalı, şimdiki ittifakla yanına bir ikizleşme (eski kardeşlik yansıması benzeri olanı) almıştı. Artık eskinin, yeni bir ikizi (iki eşmesi) vardı. Her yeni olan eskinin bir ikizi gibi ele alınıp dönüştürülecekti. Bu ilk ikizleşmeden biri, karşıdan ittifak ve akraba olma kardeşliği idi.

Eski yasa ancak kendi totem kardeş aidiyetliğinde olanların temas edebilme meşruiyeti

tabu olurluğunu ön görüyordu. Kardeş (bu kardeşlik bu günkü gibi biyolojik kardeşlik değildi. Ata totem yolu bir sosyal birlik içinde cinsel sağlayış başta olmak üzere diğer zorunlu sağlayışları yapabilmenin inançlaşan anlayış ve kültür birliğidirler) olmayanlar ile temas edemez, cinsel ilişki kuramazdı. Bunları sağlamanın sosyal inancı sembolizm yolu karşıdan kardeşlikti. Yani herkese duyurulan, ilan edilen kardeşleşme idi.

Yeni olan eski olanla eşleşerek, kıyas edilerek anlaşılıyor ve fark konturlar sindiriliyordu. Yine eski araçsa tutumdu öznel anlamalı olan edimler, aynı bir totemden tabu kardeşliği oluştan kaynaklı olmanın fikri ile aşıldı. Sürecin, temel sağlayıştılar karşılanması olan ana eğimi; şimdiki yeni süreç içindeki insanı daha özgür kılan gönenci, eski öznel tabudu baskılardan daha üstün gelmişti. O günkü tabu müesses olanın (farkına varılamamış nesnel belirmelerin anlayış olacakla belirmesi dokunulmazdan tabu kılınmıştı.) dokunulmaz oluşla ikamesi idi.

Ama sık sık yeni ittifaklarla bu tabudu olan öznel anlamaların da, aşılması gerekiyordu. Girişen, sosyal birlikti komüncü deneyiler, yeni uyarlamalarıyla güncellendi. Bu birikme tecrübeleri ile bu yeni yeni çelişki ve sorunların aşılmasına, girişildi.

Sorun, tıpkı eski sosyal birlikti komün düzendeki bağlaşıklık gibi kardeş eşilme totem bağcı yol, ile aşılacaktı. Yeni olan, aynı totem soydan oluş, aynı sosyaldi komün birliğin üyelerinin doğurma, doğurtma ve geleneksel kültürel aktarımdı tekrarlarına olan aşinalıklarının üzerinde ve koruyuculuğunun konturları üzerinde belirginleştirilmeliydi.

Bu denli bağcı olan; öznelde biyolojik anlaşımdaydı türeyime dek; doğurma ve doğurtması, işini iki karşı grubun, kutsal buluşma yerlerindeki, temastı noktalarında, gerçekleeye bilirlerdi. Bir çeşit yeni anlayışla kutsanmış olan bu ittifak; kutsal tabusal (inşacı) aşk evlerinde doğan bu çocuklar, yeni nesil bir aynı tabudu kutsal totem soydan olmanın ürünüydüler.

Sürecek

Bayram Kaya

Etnik İttifaklar 2

Her bir etnik birliklerin aynı totem soydan olmayanı reddeden aşırı tepkileri, böylelikle kabul edilir bir sindirme düzeyine, bu kabul edilişle erişilmiş, bu günkü uygarlığa gidecek yolun temeli atılmıştı. Artık iki etnik totem yapı kutsal ittifakla; kutsal birleşme ile akraba ve kardeşlerdi.

O dönemlerin anlayıştı, tabudu kutsallıkları içinde; 1- verilen ahdi tutmak; 2- kutsal yerde (kutsal buluşma ve temas yerlerinde; sonradan buralara tapınakta denecek yerlerde) kutsal birleşmede bulunmak, en öne çıkan ittifakı and içme idi. Kutsal ve babasız (kutsal totemden angınlı) doğumlar, o günlerin vazgeçilemez önemde, hayati önemde olan bu günkü uygarlığa geçişin vize tabusudur.

Kutsal ittifakın ortaya çıkardığı kültür birliği, o güne değin totem anlayışın ve tabuların ön göremeyeceği denli yepyeni doğum sancularına ve doğumlara yol açmıştı. Her doğum sancısı ve her doğumlar; aşılması gereken, çok çetin bir çelişki ve sorundular. Söz gelimi kutsal doğumla olan yeri ürünler hangi grubun aiti olacaktı, gibi velayet sorunu ittifakın önünde, daha yüz yıllarla aşılabacak çatışma ve sorun olarak yaşanacaktı.

Bir tarafın düzenleyen biçimleyen totemi ikizleşerek karşı tarafın da zıttı olan bir totemi idi. Totemler biçimleyişlerine göre tanışak edimek için uzun sürelerin içinde isimlenmesi yapılacaktı. Bir sesle bir varlığı çağrıştırmamanın eşleyerekten kavramsal olurla öğrenilmesi dahiyane bir buluştu.

Bir tarafın tarımcı totem Dumuzisi karşı tarafın ikizleşen tarımcı Dumuzisi olmuştu. Yine bir tarafın aşk, doğum ve güzellik İnannası ikizleşerek karşı tarafında Geştinnası olmuştu. Yine benzer şekilde Gilgamiş- Enkidum ikizleşmeleri gibi... ittifak öncesi temler biçimleyen ilahlar ve ilaheler kavramlarına doğru evrilecekti.

Soyut ve somut anlayışları eşleştirerek öğrenme sorunları, ata soy oluş totemi anlayışları zeminini düzenleyen ilahlara; giderekten gelişme ve yeni sorunların aşılması içinde biçimleyen ilahların da yaratan tek tanrıya dönüşmesi; uzun süreçlerin sosyal ve nesnel evrimi ile ortaya konacaktı.

Her yepyeni yaşama tutunma edimi, gelenek; geleneğin yıllar arkasında seslenen, yaptıran deneyimci ve bildik tanıdık, aşına olan nostaljik yüzle, pusula olmasına değin buyuran gücü de; zaman sonrasının tabudan din anlayışına doğru evrilecekti. Her yeni toplumsal gelişme ve sorunun, güncel sorunların üstesinden gelmenin aşımı dinsel sembollerin güncellenmesi ile sindirilir olacaktı. Yeni tutumlar da, halk (etnik ittifakların ortaya koyduğu ikizleşen yeni yapı birliği) tabanında, meşrutiyetti olan olumlanmasına kavuşacaktı.

Yeni güncel değişme ve dönüşmelerin cevabı olur ortalama deneysel anlayışlar:sembollerle bezeli olarkten, halkın kendi dışındaki eskiden beri ola gelen noktadan (yani eski sosyal birliğin dışındaki, iletişilir nokta olan sosyal gücün buyurması olarkten) geri halkın üzerine seslenişle yansirdi.

Bu yansımalar Aton-Amon; Amon-Ra lar ya Musanınki gibi yeni bir dinin vaazı olurla, tabunun kaynağından (inşa) vaz edilişle benimsenirdi. Ya da sembollerle yeni din inşası ile benimsetilirdi. Veya Musa sonrası Yeşua, ilyaşa, Yahya, Saul, gibi yüzlerce halkçı ahlakçı olan, belletmen, öğretmenlerce, ışıkçılarcı önceki sistemin [güya (değişme ve gelişmeden kaynaklı olduğu halde] bozulan, tahrif edilen, değiştirilen diye lanse edilen) kimi kısımları reforme edilirdi. Sosyal ve toplumsal huzursuzluklar ya yeni roformlarla güncellenecekti. Ya da yeni bir din ile güncellenecekti.

Musa kendisinden kaynaklı sıfat üsleniş durumundan ötürü, gelecekte olacak takibi olası düzeltmeleri bilise, şimdiden kendisinden sonraki yeni rabbani olacakları tahmin ediyordu. Bu yüzden kardeşi Harunu, yardımcı olarak Yehovadan niyaz ediyordu. Bununla kalmıyor soyunu ve kardeşinin soyunu ruhani görevlendiriyordu.

Kardeşleşme, hem sosyal yapıya, hem toplumsal beliren yapıya, hitap eden bir gelişme idi. Kardeş eşme sosyal yapıyı bağ (referans) ediyordu. Kutsal sosyal birliğin bir arada ki cemi; bireylerini, toplumsa yaşamın üretim ilişkisi içindedede de, bir arada tutum aştırıyordu.

Kardeşleşme sosyal yapıya hitap ediyordu. Çünkü yeni jenerasyon, her iki etnik tabuya ait totemdi üyelerin bir girişme ve temastı gayret ve anlamalarının sonucuydu. Kardeş eşme, bir yanıyla da, topluma hitap ediyordu. Etnik emeklerin karşı etnik grup üyeleriyle karşılıklı değiştirilebilirliği ve güç birliği etmesi, böylece iki ayrı kutsal var oluş kültürünü, birleştiren gücü ile aynı totem soydan oluşun işbirliği gücüne dönüştürmüştü. Karşı totemle temasta olmanın yasaktan olan bu tabusu; böylesi bir akılcı yol ve zeminle aşılmıştı.

Böylece her bir kültüre değin tabusal hazım edilemezlikleri, bir kutsal anlayış sal legalize olmayla, sindirtilir olmuştu. Böylece öznel, kutsal, kültürler arası işbirliği ile ürün değiş tokuştu takasını gerçekleştirdiler. Sürecin verimli ve hızlı bir şekilde dönmesini sağlayacak eksenlenmeyi başarmıştılar. Bu öylesine büyük bir adımdı ki önüne geçmek, durdurmak; olası olamıyordu. Yeni girişme yeni sorunları doğuruyor, sorunlar sürecin oluşan adımlarına uygun anlayış ve yaşantılımdı; yeni üretimsel, ilişkilenmeleriyle aşıyordu.

Etnik ittifaklarla oluşan yeni toplum,artık bir YARATILIŞ toplumdurlar. İttifaka giren gruplar bu and içme, yemek yeme, kazan kaynatma şölenlerinde (bayramlarında) birbirine karşı yükümlülük alırlar ve totem ismi alırlardı. Yani ittifaklar bir yaratılma algı olayları olup, ad verme seramonileridirler.

Enuma Eliş YARATILIŞ destanı Adı yokken göğün daha; Yerin daha adı yokken; Ne demet edilmişti otlar; Ne düzenlenmişti kamışlar; hiçbir tanrı belirmemişti daha; Ad verilmemişti hiçbir şeye diye başlar. Burada yaratılıştta anlatılan, çevrede şeylerin olmadığı yönünde, olmayanı yaratmak değildir. Aksine var olan göğe, yere, ota, kamışa bir isim vererek, ilişkin durumları adlandırmadır yaratma. Ki bunu da, birini diğerine göre, totemi ile tanımlamaktır.

16.03.2010

Bayram Kaya

Etnik Ve Kültürel Özgürlük 1

Doğa, önüne aldığı bir sistem koşulunu, öylece korumak ve sürdürmek gibi sür git bir eğilimi taşımaz. Böyle bir eğilim, bilinçli öznel anlamalarla, özel koşullarla olasıdır. Bir süreç, böyle öznel korunsa dahi, Hüdaî nabit değildir. Böyle bir görece durum, doğanın şartları içerisinde de kendiliğinden olasıdır. Örneğin; doğada, çürüme esassen; doğadaki görece özel koşula denk düşen organikler, özel koşulları içinde, milyonlarca yıl çürümeden kalabilmektedirler.

Burada şunu demek istiyorum. Sosyal olaylar içinde de, etnikti bir oluşma, ila nabit sürer gider bir yapı değildir. Bu süremezliği siz insan hakkı, özgürlük gibi insansı anlamalarla dahi başaramazsınız. Ama görece, öznece diri tutmanın gayretleriyle, gelişememe seyirli ve mevcut topluma aykırı oluşla bir bilmezlik sorunu olacaktan sürer gidirsiniz.

Doğanın ikinci bir kuralı daha vardır. Doğanın şartları içindeki bir oluşma, gelecekteki oluşmaların içinde kuvvetli olasılıkla içerilerekten kullanılırlar. Böylece doğa önüne aldığı olayın, eskiden işlev olup faal olanı koruyup, yeni birikmelerle değişip dönüşen, dış etkilere cevap veren organizeliklerini pek çok kez evrime uğratarak, ileri doğru süreç eşmesine de eğilim verir. İleri doğru kullanılabilir olmayanlar da, ya yok olurlar, ya güdük halleri ile ilişkilerini, benzer gruplanmalarla sürdürürler. Bu süreç sosyal olaylarda da sıkça böyledir.

Tarihin kendi koşulları içinde, insanlık tarihi; önce zorunlu bir etnikti inanç dönemleriyle ortaya çıkmışlardır. Etnikler, o etnikti anlayışın, tekli mantığı olmuşturlar. Her bir etnik yapılar, kendi sosyal yaşamlarını, birbirine göre; benzer devinmeler içinde ve farklı faz zamanlı ve farklı bakış açıları ile zitti oluşlarla, süreci oluşturmuşlardır. Yine etnik yapılar çevrelerini, bu farklı oluşun zıt ve kendine özgü tekli mantığı anlayışlarıyla yorumlamışlardır. Çevrelerinde etnik sosyal birlikler kadar farklı, etnik tekli anlama ve anlatım mantığı vardı.

Bu bir zenginlikti. Bu zenginlik insanlık tarihinin uygarlaşma adımını tetikleyecek olan bir başlangıç adımıydı. Bu dönem için etniklerin birbirinde izole oluşları esastı. Genel anlamda aynı olan bir yaşam görece ve türlüce farklı anlamaların etnik oluşumuydu. Bu etnik oluşumlar bir çeşit, ilerideki toplum ve halk gibi sosyal hücre yaşamların, hayati işlevi olacaktan, organ el işlev yapılarının embryosunu oluşturuyorlardı. Ama bu zenginlik o dönemin koşullarında her bir etnik yapının rağbet ettiği bir kullanım olan, çoklu mantık da, değildiler. Aksine, ayrı ve aykırı olmanın, farklı bir deneyimci oluşla direktmenin, birikmeli olan işlevgenliği idi.

Ne zamanki deneyimci birikmeler toplumsal yapıları ortaya çıkarttı, işte o zaman önce biyolojik etnik yapılar dejenere olmaya başladı. Sonra da sosyal etnik kültürler, dejenere olmaya başladı. Buradaki dejenere olmak, bozulma ve yok oluş anlamına değildir. Aksine çok olumlu ve insanlık adına hayırlı bir gelişmenin ve yeni yapının devinim alanları, bu etnik yapıların bileşimi olan yeni toplumla, yeni sosyaldi halk kültür yapısı içindeki, her biri bir yansımali ve etkimeli girişmesi ile ileri doğru akışla bileşen süreçler.

Yeni sosyal yapı ve toplumsal konfederatif yapı bileşiminde, toplumlar ortaya çıktıktan, neden sonra; her bir ittifakı etnik yapının, tekli anlama ve anlatım mantığı olan ve o etnik yapının, kendi etnik aitti dokuları, seçme ayıklama girişmelerine tabii oldular. Ve kırılmalı bileşmelere uğrayarak, yeni sürece katıldılar. Bileşik sürecin, gelişme evrimi hızlandı. Diğer posa etnik yapıdı anlayışlar, yeni yapının düzen kılan yapısı ile zaman içinde işe yaramayanı elimine edilmişlerle, işlev olanını da yapı taşı inşası olarak,

şimdiki bileşenlikle sürmektedirler. Artık o eski aykırı oluşun tekli mantığı, dışlanmıştır.

Yeni bileşik yapı, hiçbir etnik yapının, kendi başına asla ulaşip, gelişip, devinemeyeceği karmaşıkça bir ağ uygarlık kompleksidir (entegresi, bütünleşigidir) . Bu yapı, bir etnik yapının, kendi koşulları içindeki süreği sonunda olgunlaşmanın, uzun süreçlerle nitelikçe dönüşümü ve zamanın ileri akmasıdır.

Bu nedenle günümüz toplumlarında özgürlükler adına, kimlikler adına da olsa; eski tekil, güdük, kısır anlayışları sürdürür olmak ve etnik hak olarak sürmesini istemek; o sosyal birimi, öyle istiyorlar diye kendi kısırlıkları içinde bırakmak, bir utanç ve insanlık ayıbıdır. Yeni oluşlarla, evrimsel çoklu mantıklı kimliğini ve yaşantılımını oluşturamayan gerici sosyal birimler, sömürülenin içinde kalmaları için kendi kısır kültür ezilmesi ile kontrol altında tutulurlar. Aydınlar da bunu, yani girişip etkileşmeyen, gelişemeyen; güdüklüğü; çok kültürlülük gibi ne idiği belirsiz bir tanımlama ile savunurlar! Hem de burjuva ideologları, savunulabilir bir kimlikle, kişisel ve sosyal serbestlikler adına, bunu böyle isterler.

Oysa bugünkü yeni kimlik hiçbir etnik yapının kimliği değildir. Hangi etnik yapı, öznelce gücünü bu kimliğe vurmuş olursa olsun; yeni yapı, tam anlamıyla; asla o etnik yapının kimliği değildir. Ama bir etnik yapı, yeni birliğin içine daha fazla kimlik (gelişmişlik ögele) unsurları ve emek gayretlerini bu yeni yapıya taşınmış olabilirler. Bu bir belirginlikse de, sürekli ileri doğru akar, egemenlik sağlar olan bir üstünlük değildir. Bunların başatlığı, zamanla; birbirinin yerini alan, tonlara ve ayrılamazlıklara dönüşürler.

Elektriği kim buldu? Ya da kendisinden önceki, her biri bir başkasına ait, yüz, iki yüz seneden beri olan bilgiler olmasaydı, acaba Markoni radyoyu vücuda getirebilir miydi? Nasıl bir televizyon ya da bir bilgisayarın gelişmesi içinde; onlarca yılların süreğinde, çeşitli toplumsa ve etnikse kişilerin, her birinin ayrı ayrı zamanlarda ve farklı sahalardaki katkıları ile bir insanlık emeği sürekliliğini ortaya koymuşlarsa; sosyal yaşam ve toplumsal yaşamlar da, geçmişten günümüze birçok etnik yapıların kaynaşan, birleşir olan, süren evrimleri ile bu günkü toplumların, ortak ataları olmakla yeni toplumu ortaya çıkmıştırlar. Tekrar bunları geri düzleme doğru ayırştırmak, uygarlığın yıkımına olan bilmezlikle hem sosyal, hem de toplumsal gericilikti, bir ihanettir.

Kocaman kocaman ayrılıklar paralanır ufkumuzda.
Hem de toplumun yarattığı özgürlükler adına!

Sürecek

Bayram Kaya

Etnik Ve Kültürel Özgürlük 10

Farklı toplumlardaki, benzer oluşlardaki ikinci yön olacak neden de şöyledir. İlk etnik kültürler toplumsal dönemle birlikte, birbiri ile girişmeleri sonucunda, oluşan yeni yeni aktarımları, yakından uzağa doğru olan etki ve etkilenmelerinden kaynaklanan benzemelerdir. Bu bir iç içe yansımalar kuralıdır.

Artık girişen ilişkiler sosyal etnik ilişkiler olmayıp toplumsa kültürel ilişkilerdir. Bu nedenle toplumsa kültürlerin farklılığı, birbirini etkileyen kültürler bile olsalar o kültürün eksenle eksen bağı ilişkisi olan çevre sınırlı kültürün bağı ilişkilerini, farklı toplumlar farklı toplumlara göre oluşla farklı kılabilmelerinden kaynaklı, bir dölence ilişki farklılığı idi.

'Etnik sosyal kültürün farklılığı' bir etnik izolasyon ve etnik bir, birbirine benzememe gibi diğer kültürleri dışlar olmanın yasaktan mana algılı ata kültür olmasından kaynaklı iken. Toplumsal dönemin kültürü; hem, kültürlerin iç içe geç enliğidirler, hem de bu iç içe geçen kültürleri toplumlar, eksenle bağı ilişki içine sokarlarken, farklı bağı ilişkisi kurarak eksenle çevresindeki sınırı, değişik biçimlerde çevrime sokabilmelerinden kaynaklıdır.

Etnik oluşma bir özgürlük değildir. Aksine özgürlüğün oluşmasına gidecek sürecin bir ön adımdı temel aracıdır. Bir merdiven (aşamalar) dizisinin, ilk oluşma basamağıdır. Merdivenin haldekine göre son basamağının konum düzey sağlayış ilişkisinin (özgürlüğünün) hemen hiç biri bu ilk basamakta yoktur.

Siz daha ilk basamağı ve oluşturduğu temel süreç ilişkilerini (basamak dizilerini) görmeden etnik yapıyı (ilk basamağı) özgürlük sayarsanız, aşama ilişkilerinin ve aşama ilişkilerinin kazandığı özellikleri bilmiyor, görmüyor, analiz edemiyorsunuz demektir. Yani ilk basamak serbest eşerek son basamağın kazandığı sağlatışı, hiçbir zaman veremez, Bu sağlatışta da direkt bir etkisi dahi yoktur. Çünkü etnik oluşmalar ittifakı yapıya girince üzerlerinden sadece kendi etnikçiliği olmayan, çok su akmıştır.

Kültür, özgür eşme sürecidir. Kültürlerin kullanımı sonucu, uygarlığınızı inşa edişle, sadece uygarlığın ürünlerini kullanışla, özgür eşirsiniz. Kültürü kısmen sosyal elleşmeler (etnik yapılar) ortaya koysalar da, kültür; asıl devinmesini ve işlevini, ittifakı (etnik yapılar olan anlaşma koalisyonu) yapıların girişmesi içinde sağlamışlardır. Yani toplumsa organ elliğin ortaya çıkardığı kültürdür. İnsanları özgür kılan kültürde bu kültürdür. Etnik yapının topluma gitmesi gibi etnik kültürler de toplumsa yapıya gitmiştir.

Sosyal ellik, sosyalizasyonu sağladıktan itibaren, yapıyı komün düzene süreçledi. Komün yapıların toplumsal yapıyı oluşturacak ittifakları da hiç öngörülemez bir insan özgür eşmesini sağlamıştır. Yapının ivmesi, genel çoğunlukla, genel insan mutsuzlukları ve gözyaşı (köleciliği) üzerinden nema edişle süreçler içinde günümüze gelmiştir. Tarih bu ezen ezilen ikilemesinin odağında maneviyatça (soyutça) şekillenmiştir.

Etnik yapılar yalın bir kültürle, yalın bir sağlayış iken; toplumlar girişen etnikliklerle girişen kültürlerin kompleksi inkişafından doğan karmaşık ağ ilişkiler tüm elliğidir. Özgür eşmeyi bu tüm ellik sağlar. Özgür eşme, bu tümel ligin (tümel gücün) : yalın olandan, karmaşık olan ilişkiler ağının tarih sahnesine konmasıyla başlayıp, süren ve sürececek olan bir tümelse yaptırım gücü kullanımındırlar. Bu anlamda özgürlük, siyasal ve öznel bir kullanım olmayıp toplumsa kullanımın siyaset ve özneye yansımalarıdır.

İnsan doğal zorunlulukların bilincini; bu tümelse (topluma değin) yaptırım gücünü üretimleri sayesinde ve bu tümelse gücü kullanımlarla aşmıştır. Tümelse gücün, bireysel kullanıma dönük sağlanması ve tüketilmesi de özgürlüktür. Yani Özgür eşme kişisel bir müktedir oluş olmayıp, tümelse teknolojik bir üretim gücü sağlayışlarıdır. Etnik yapı dönemin üretim gücü, kendilik bir bitki florası ve hayvan faunasıdır. Bunları toplamak ve avlamaktan ibaret ilkel araçlı bir elde edişle ortaklaşa paylaşımı vardı.

Toplum üretim yapmasının yanı sıra, hiyerarşik bir merkezi otoriteyi de ortaya çıkartmıştır. Otorite; bir sanal odaktaki eksenle, kişileri aitti kılan merkez ile etnik birlikler koalisyonunun söyleşen, sözleşen, ahitleşen, bir tutumuydu, yaptırım gücü ortaya koyarak yetki gücü çıkarmışlardı. İşte bu otorite idi.

Otoritenin sınırladığı yapı ve bir insan doğa üretim tüketim (paylaşım) ilişkileri özgürleşmeyi ortaya çıkartır olmaktadır. Özgürleşme, kısmen doğaya karşı oluşudur. Doğal oluşların eğimi olan bilinçle insanların üretmesi ilişkisidir. Bu üretim, üretimlerin bileşkesi ile oluşturulup, insanlar yararına doğanın teknikti üretilmesi bağıntısıdır. Bu tüm elliliğin de, kişiler yararlanmalı olması bir özgürlüktür.

Özgürlüğün toplumda talebi, bir hak edıştır. Hak edişin otoritede nasıl sağlanacağı, demokrasi adını verdiğimiz, otoriteden sağlayış olan kaldırma, ikame etme ve düzenlemelerle değiştirmeler kuralıdır.

Burada otorite, bir yüzü ile bir irade, bir buyrultu, bir yetki, bir toplumun gücünü ortaya çıkarmakken diğer yüzü ile bir yetki paylaşım yönetim koordinasyonudur. Sadece yasak ve sınır koymaz. Bir işlemci gibidir. Toplumun ağ trafiğini düzenler. Bu düzenleme içinde hangi işi ve hangi zaman içinde ve hangi yerde, hangi sıra ile ortaya konacağını sıralamadı akışını da belirler.

Bu yazı dizisinde, etnik yapı ve kültürel özgürlükler, ele alındı. Günümüz toplumunda etnik kimlikli, öznel halktı tutumları bir özgürlük, bir mozaiklik, bir ebruli oluş, bir bağımsızlık bir etnik kültürel kimlik gibi ele almanın, kritiğe edişini yapabilir düzlem ve düzeyde bakabilecek bir açısal görüş ve savunuşlarına, sanırım sahip olmuşuzdur. Bugünkü aşamalı, toplumsal üst yapı ilişkisini bilmeden, görmeden, etnik halktı öznel soyutlama boş sözü içinde olmak, kolaydır

12.08.2010

Bayram Kaya

Etnik Ve Kültürel Özgürlük 2

2-]Yeme özgürlüğü! Bana, müsaade ette, ne diyeceğime ben karar vereyim deme özgürlüğü! Herkesin her şeyi, söyleme özgürlüğü! Söylemlerimiz, bölünme ve ayrılıkları ifade etmeyi de içermeli! Dil ve kültürel hak, özgürlüğü! Eyleme geçmeden her şeyi söyleyebilme özgürlüğü vs...

İnsan hakları insanca temel bir kabul edilmiştir. İnsanların, insan hakkı; insanın öznel ve sübjektif oluşlarından bağımsız bir gerçekleşme ve kolektif girişmelerle, bireysel kullanımdır. Eş deyişle, yaşam olgusu, ilke olacakla biyolojik gereksinimlerinizin karşılanması düzlemindeki sağlayışların, zorunlu kabul edilirlğine değin, bir anlayış birliği konsensüsdür. Dışınızda olan bir gerçekleştirmeğe, herkesin razı ve saygılı oluşturlar.

İnsan hakları bağlamında olanın, en başında yaşama hakkınız gelir. Yaşama hakkınız, iki aşamalı bir gerçek eşmedir. İlki, içsel metabolizma düzeyinde olanlar. İç zamana dek girişmelerle ile girişmelerin dıştan sağlanır olan enerji girdileri konusunun, zorunlu ve engellenmemesi gerekli olan bir hak oluştu anlayışın da, tutum anılır olmasıdır. Yani yeme eylemidir. Diğer yaşama hakkı konuları da, barınmadır, güvenliğin sağlanmasıdır. Cinselliktir. Bunlar temel olan insan yaşam hakkıdır. Hatta bunlara değin duyarlılığın ve dile getirilen zorunluluğun daha ulvisi, temel organik varlılar (canlılar) hakkıdır.

Daha, beslenme hakkını ele aldığınızda, girişmeler ve çelişmeler başlayacaktır. Doğadaki sizin yaşama hakkınız; bir koyunun ölmesi ile eş değerdir. Ya da sizin ısınmanız için bir ağacın ölmesi veya bir otun sebzenin ölmesi gibi bir rekabetti olan zincirleme zorunluluklar da vardır. Bunlar konumuz dışı olan girişmedirler.

İnsanın sosyal yaşamı içindekiler, insan haklarını sağlayış bağlamında, bir kısmi özgürlükse de, aslında bunlar tam bir özgürleşme değildirler. İnsan- insanlar girişmeli (sosyal) yapılaşmanın araçlarıdır.

İnsanın özgürleşmesi, insanın toplumsa olan hayatı ile başlamıştır. Bu yüzden, halksa bir yaşam olan insanın öznel inancı, bir özgürlük olmayıp; ilk başlardaki insan sosyal yaşamının zorunlu giriştiği, uygarlaşmaya gidecek insan- insanlar ilişkisini, insan öznesinde sindirilir kılma tutumudur.

Bu tutum alışın evrimiyledir ki, sosyal yapılı insan iş birlikleri, gelecekte toplum oluşa gidecek olan yolun başındaki, sosyal oluşun ilk adımı olan, sosyal yaşamın başlangıçtı fosil kalıntılarıdır. İnançlar bir yönü ile sosyal olgularıdır. Kişiye değin olanı; kişilerle sağlayıştı ve birliğin tutumunu otorite kılıcı bir insan-insanlar girişirme araçlarından olan, sosyal bağ dokudur. Sosyal inançlar böylece, kişileri toplum olmazdan önce tabu kılma mekanizmaları içinde, özgürlük olmayıp, bir aitti eştiren etnikti oluşturlar da. İnançlar özgürlük olmayıp, sosyal bağların oluşması ile özgürlüğü biçimleyen bir yapıdır.

İnsanlar, karşılıklı bağ etkime yansımaları olan, nesneye dek bilgiyi, deneyi ve görgülü girişmeli olan deneyimleri sürerken; diğer yandan bu inançlara dek aidiyeti oluşlarla başlayan sosyal yaşamları, yan yana, iç içe sürdü. Uzun süreçler sonunda, nesnel bilgi ve tecrübesi, toplumun bilim ve teknoloji konusu olacaktır.

İşte toplum sal olanın temelindeki ilişkilene; bu nesnel sağlayışlar; toplum sal var edilmişlerin özünde yatan bir özgürlüktür. İnsan hakları da bu bağlam da; ancak toplumun gücü oranında, sağlanışların biçimiyle; insanın özgürleşmesine dönüşmüştür. Öyle ya, ilkel ve yarı aç, yarı tok bir sağlayışlar içinde olan ve sosyal yaşamı dahi

çıkaramamış bir insanın, insan hakları ve bu haklara riayet edişleri dahi söz konusu olamazdı.

Şu halde yeni toplum sal aidiyet ve toplumsa ilişkiler, etnik (ilk sosyal birlikler) olma sağlayışının üstünde, yepyeni bir anlayış ait eşmesidir. Hele de günümüzdeki, temel insani beslenme hakkınız; toplumunuzun üretim gücü ile çok ilişkilidir. Ve toplumun insanına iş sağlama gücü; toplumun kişiye iş güvenliği vermesi, insanın emek hakkını saygınlaşması gibi birçok temel girdilerle, toplumsal felsefe insan haklarına nicelemiştirler.

Yine sağlık hakkınız, toplumsal ilişkilene ve toplumsal güçle temellenir. Sağlık hizmeti üretemeyen bir yapı insanın sağlık hakkını üretip gerçekleyebilir mi? Toplumsa güçle temellenen sağlık girdileri sizin kişi ve çevre sağlığı hakkınıza doğru evrilmiş. Oradan da, temiz hava, temiz çevre gibi temel insan haklarına dönüşen bir süreçtir. Ve bunlar ancak ve ancak toplumsal yapı ile kavuşulan hakların muktedir eşme özgürlüğüdürler. Yani temeldeki zorunlu olan sağlayışların, toplumsal güçlerle üretilir paylaşılır düzeye gelmesinin bilinciyle, insan hakları ortaya konabilmiştir. Bir birey zorunlu olarak insan haklarını aiti olduğu toplumda talep eder. Toplumunuz da zaten bunu sağlamak için ittifakı bir sözleşmenin aidiyet eşmesini yapmıştır.

Bu bağlamda etnik yapılar süreç içinde toplumu ve toplumun özgürlüğünü ortaya koyucu ön yapı yol envanteridirler. İnsan hakları toplumun üretimi sonucundaki bir toplum felsefesidir. Yani etnik yapı toplumun bir üretimi değil ki etniklik; bir insan hakkı olmanın konusu olsun. Böyle olunca da etniklik bir özgür eşme de olamaz. Bu tarihi gerçeklere ve akan zamana, ters bir durumdur.

Şu halde toplumlar, temel insan haklarını sağlayıştı (toplum felsefesine göre) örgütlenen bir temel özgürleşme ilişkileneşidir. Bu bağlamda bakınca, bir sosyolojik fonksiyonlu olan inançtı etnik yapı, nesnel temel girişimleri başlatmaya maymuncuk işlevli oluşudur. Toplumsal yapının açarı değildir. Toplum, kendi içinde içermediği, ileri akışlı, eklemli bir yararçı etnik özelliği, kendi dışında tutamaz. Böyle bir yararı, mutlaka bünyesinde entegre eder. Bu entegre işi yerelden dünya geneline değin bir imbiklenmedir

Sürecek

Bayram Kaya

Etnik Ve Kültürel Özgürlük 3

3-] Zaten geçmiş süreçler içinde bu sentezler gerçek eşmiştir. Şimdiki etniktik görünüşler, sosyal yaşam düzeyine doğru gerilemiş tutumlardır. Toplumsa olanla uyumsuz gerici kalıntı posalardır.

Yani etnik aitleşme, etnik kült ve kültürleri özgürlükler bağlamında, bir insan hakkı değildirler. Çünkü etniklik toplumda giriştirip özgürleştirebileceğiniz bir ilişkilenenin tutarlılığı olamayan özneliktirler. Etnikler, şimdiki ilk toplumsa, nesnel girişmelerin, ittifakıdır. Hiçbir etnik yapı, bugünkü düzlemde, izole oluşla ne bir insan haklarını sağlamaya muktedirler, nede toplumsal ilişkilenenin, işlevsel olmasına etkin ve katkı birer ayrı bulunuştu unsur olamazlar.

Etniklik, zorunlu olacakla çevredeki oluşmalara zorunlu bir bağı katışma ile entegre olurlar. İnsanlar, etnik düzlemi çoktan geride bırakmışlardı. Buşmanlar, Piğmeler, Pirahalar (zaman ve sayı kavramları dahi yoktur) gibi etnik topluluklar tecrübelerini giriştirip birleşerek örgütlenebilen toplumu ortaya çıkaramadıkları için, etnik topluluğun, en ilkel gelişmesi ile diğer Dünya toplumlarına göre, teknik üretim ve deneysel bilgi oluşla, bilim teknolojileri üret işçe, içlerinde tutulu kalmışlardır.

Ve hiçbir etnik yapı, tarihte Buşmanlar, Aborjinler gibi belli bir iz bırakan uygarlaşma işlev yapı görmedi iseler, kürsüleri kurulur bir inceleme olamaz. Ancak bir merakın, bir ilk sosyal var oluşun genel incelemesi içinde kategorize edilirler. Sümerler, Akadlar, Medler, Romalılar vs. günümüze dek çeşitli kültür ve etnik birleşmeleri, toplumlara dek kültürlerin içinde zaten her bir etnik yapı oluşla birleşmeli sentezin girişme hizmetini vermiş bir övünme ve var oluş olarak bulunup anılan bir sürüş ve toplumsa berdevamdırlar. Siz bir Osmanlı kültüründe, tek bir etnik yapının uygarlık izini bulabilir misiniz? Bırakın toplumsa olanı, buna halksa öznel bir kültür olan dinler de, dahildir.

Siz istediğiniz kadar başka bir ırki adla uygarlığı anın, İstanbul surlarını döven top, teknik toplumun donanımlı gücü olan Urban ustadır. Toplumun gücü de etnik oluşlardan bağımsızdır. Birey oluşlardan bağımsızdır. Ama birey ellilikle toplumun gücünün girişimlerinin somutlandığı bir harmonidir

Osmanlı uygarlığı taşıya geldiği kültürü Avrupa'da Avrupa kültürleriyle, Anadolu'da Anadolu kültürleriyle, Kuzey Afrika'da Kuzey Afrika kültürleriyle (etniseleriyle) giriştirip, hem her bir oluşma alanı birbirinde çok farklı yapı nicelenilmesine tabii oldular, hem ana öğeye benzeme çek imlemesi ile görkemli kılınmıştırlar. Osmanlının girişerek geldiği düzey, ilk taşıya geldiği çekirdek kültür olmayan, yepyeni çok güçlü bir toplumsal uygarlık girişmesidir.

Toplumlar bu birleşen unsurlar girişmesi sayesinde diğer toplumlar karşısında rekabet edebilirler. Var olan, ayakta kalan siyasi özgür, örgütlü girişimlerdirler. Toplum içi unsurlar, topluma göre ha keza özelleşen bir uyum ve işlevsellik kazanmasından ötürü ayrı ayrı örgütlenip, siyasi birlik olabilme potansiyel güç, bilgi ve enerji birikim girişmesinden, hep yoksundurlar. Bağlantısız göl gibi kururlar.

Özgürlük bilincine varılmış bir zorunluluktur. Bu da; toplumla bilinç edinilmiş bir bağıntılı birliğin zorunluluğudur. Yeryüzünde toplumların adı ne olursa olsun; Ehli olan bilir ki, toplumlar; kendi birlikti geçmiş zaman aidiyet unsurlarını, kilometre taşı kılışlar yapar olmasalardı, ancak; ilk insanlık sosyal birlikti yapı temel devinme mekanizması gelişmesinde kalırlardı. Oysa toplum, bu yapıların birleşen girişen güç birliğidir. Bu ittifakın üzerine yücelen harmonidir.

Etnik yapılar ittifak içine girdiklerinde tek tek etnik yapılarda bulunmayan farklı ve yeni düzlemler bir dil, bir kültür ve bir söylem, bir düşünüş ve bir muktedir oluş ve yeni bir meşrulaşma aktarımı içine girerek, etnik yapılar kendi demini bu sürece vererek uzun erimde kendiliğinden erime doğal ömür akışını yaşar. İttifaka göre her bir etnik yapı, toplumun adeta ilişkin bir organ eli gibidir. Bu organ el yan yanallık, tarihin uzun süreci ile ve toplumla, girişeyle bağıntılı bir bütünlük olmuşlardır.

İşte içine girilen bu yeni ittifakı toplumsal yapı sizin etnik yapılarınızın aykırı oluşla toplumsa olan çalışmasına hiç uygun düşmez ve etnik yapılarınız toplumun yeni temel sekansları ile uyuşmadığı için de, ayrı oluşla verimli ve yetkin çalışamaz da. Yani yeni ittifak boyutu ile etnik boyutunuz, hemen topluma göre ve toplumsa zamana göre, geri düzleme düşmüştür zaten.

Artık etnik özellikler, alışma ve aidiyeti tutumlar halk alanın, kişiler düzleminde muhafaza edileceği bir kişilerci olmaktan öte gitmeyecektir. Çünkü artık gelişmeci değil posa, fosil kalıntıdırlar. İşlerliğini zaten dem olarak toplumsal yapıya, hem biyolojik hem sosyolojik yetilerini, aktararak seçme eleme sonunda, posası ölümü hak edip tarih sahnesinde çekilmek zorundadır. Yeni cenin yola devamdır.

Toplumun bireyleri etnik muhafazalı olabilirler. Ama üretimin özgürleşmesi toplum içindir. Toplumun yeni kültür ve yaşantı oluşturma nesnel ve sosyolojik girişimleri toplumun yeni aidiyeti ve kültürüdür. Halk içinde bir Çinli, bir Afgan gibi, kültürünü tüketip yaşayan kişiler; toplumsal ilişkilene gereği toplumuyla ve yani aitlik tutumu ile davranacaktır. Sadece ona manevi haz dışında bir şey vermeyen toplumu dışındaki öznel etnik duygudaşlıklarını taşıyacaktır.

Sözelimi Çindeki bir Çinli'nin gönenci, Amerika toplumu içinde yaşayan bireysel Çinli'ye hiç bir getirisi olmayacaktır. Ha keza Amerikada ki bir Çinli Amerikalı yurttaşın rafahı da, Çin toplumuna yansımayacaktır. Toplumun eğitimi, yeni üretim ilişkilenemesine değin ve toplumsal işlevin sürmesi bağlamında olacaktır. Bunun dışındaki özelemler zümre çıkarsal, feodal ve gerici akım olmaktan öte gitmeyecektir.

Sürecek

Bayram Kaya

Etnik Ve Kültürel Özgürlük 4

4-]Yukarıdaki söyleme göre, 'eyleme geçmeden söyleş ilme bir özgürlük müdür, yoksa deli saçmalığı mıdır? İcraatı olmayan laf kalabalığı mıdır? İçsel düşünceler, olduğu kaynakta kalabilen garip mutasyonlar olabilirler. Ama bir düşünce söylendiği zaman da, bir anlamı olmalı. Söylem, anlamaya ve düşünceye de hitap etse, devinmesi ile ve bir eylem oluşturması ile ancak bir bütündür. Yoksa iletişim meniz olamaz. Sırf siz, bir düşünce söylemi eyleme geçmedi diye; bu bir fikir özgürlüğüdür diye; anış ve anlatışla, bir söylemin, iletilme sağladığını veya iletişim meye açık olmadığını, anlayamazsınız!

Şöyle bir örnek vereyim. Size, bir istek olarak acıktım diyen birine, yiyecek vermediğiniz zaman, yani sözün iletimine değin oluşla eylemi sağlama oluşmadığı zaman dahi; düşünce veya fikrinizi veya söyleminizi gerçekleştirme özgürlüğü oluşmuş olacak, ama kişi acıkmamış mı olacak?

Sırf söyleminiz karşılık bulmadı, ya da karşılığı bulmak için eyleme geçmedi diye açlığın sağlanış biçimi, üretim biçimi, yok bir özgürlük mü olacak? Sözler eğer birilerine söylenme ihtiyacında ise eylem ve pratik için vardır. Düşünmeyi söyletmeme ve düşünceyi gereksinmeler durumunda serbestlikle giriştirir sınırlı sorumlu bir çığlama yaptırmayı özgürlükle karıştırmamalıdır.

Toplum olan her yerde, özgür eşme vardır. Özgürlük bağıntılı olanın bilincine varmaktır. Özgürlüğün bilincine varış ve özgürlükle muktedir olunuş ve özgürlüğün kullanımı, toplumsa olan güçledirler. Toplumlarda özgürlüğü herkes, çeşitli anlamayla ve muktedir olmanın ilgi ve yönelimlerin, eğimine göre kullanabileceği gibi, kısıt kullanımı da olur. Ya da özgürlüğü hiç kullanamama gibi köleci durumlar da söz konusudur. Bu rejiminize bağlı bir durumdur, benim konum da dışıdır.

Oysa serbestlik dediğimiz tutumlar kişi kendi kendine iken, girişmemektedir. Ya da kişilerle tikeldi, karmaşıkça olmayan basit sağlamalar için geçici elbirlikleri ile bir girişmedirler. Yalın girişmedirler. Bu girişmeler, kişi benliği üzerine cevaben döndürülürler. Serbestliğin ilk çek imleyici adımı; olayın kişiye umulan olumlulukta yansıyan cazibesiyedir. Serbestliğin girişen bağıllık adımları giderek yapılaşan bir karmaşıklıkta ortaya koyar ki, bu yeni bir sistemin dönüşünü ortaya çıkarır.

Oysa özgürlük girişmesinde, serbestlik yoktur. Aksine bağıntılı olanın bilinci vardır. Serbest insanlar tekildi bağıdı durumlarda kaldığı zaman, özgürlüğü oluşturamazlar. Serbest olanın, geri düzlemde keyfe keder olmanın bir hazzı vardır. Bazen serbest girişmede, karşıdan dönüt bile, beklemezsiniz. Serbest giriştirilen bir durumda ortaklaşa olanın basit yararı gözetilebileceği gibi ortaklaşa olmayanın bencilliği de vardır. Oysa toplum özgeciliğin ortaya koyduğu muktedir oluşun yapabilirlikte bağıntılı özgürlüğü ile davranır. Artık serbestlik özgürlükle yapılabilen zaman zemin düzlemi içine transfer oluşla, daha çok halksa olan ve sosyal öznel yaşamın içinde olan bir tutum, olmuştur.

Esasen toplum serbesti olan tutumlarla devinmez. Toplumun sekansları birbirine göre zorunlu bağıdı bir işleyiştir. Toplumun öznel etkimesi, nesnelin bilincini edinirken ve bu düşünsel bilinci pratik ederken etkileşme başlatmak için serbestlikle oluşursa da, pratiğe konuşla toplumla bağitlanışla ve zorunluluğun bilinci olmakla, serbest oluşumdan çıkar. Söz serbestliği de, zaman ve zemine değin düzlemin konjonktür selliği ve düzlem ilişkin ligi içinde olmalıdır. Özgürlükte zorunlu vardır. Yıldırım zorunlu düşüyorsa, toplumsal gücünüz de bunu, toplumsa olan özgürlüğün kullanımı ile zorunlu olarak savuşturacaktır.

Bir kere özgürlük, bağıntılı zorunlu bir üretim biçimidirler. Kolektif ilişkilenişle sağlanan süreçsel ilişkilenmeli bir toplum girişmesidir. Özgürlük kişilerin tek tek üstesinde geleceği, bir beceri ve başarı ve akıl koyuşlar değildirler. On binlerce kişinin o alana değin tekil tikel deneyimlerinin, binlerce yıl içinde oluşan birikim imbiklenmesinin yine o alana dek bir arada tekilleşmiş toplum hafızasından bilinç olacakla, kişilere aktarılması ile kişi hafızası oluşturulmasıdır.

Uçağı uçurma özgürlüğü, böylesi bir kolektif birikime ve kolektifçe üretim aşamalarını paylaşma sekanslarına denk düşen, zorunlu ve bağıntılı oluşlarla, binlerin deneyim birikimli aktarımına çok uygun oluşla denk düşen, bir anlama olabilir. Toplumunuz olmasa idi ne uçağınız olurdu, nede uçağı uçurma özgürlüğünüz olurdu. Ne uçağınızı tek başınıza serbestlikte oluşlarla oluşturabilirdiniz, ne de etnikti serbestiyle böyle bir düzleme gelebilirdiniz.

Etnikliğin en az 40 en fazla 150-200 gibi bir nüfus çevresinde dönen bir sağlayıştı sosyal birlikler dönemi olduğunu unutmayınız. Bu gün toplum içinde kendisini etnik duyuşla tanımlayan yüzbinlere veya milyon nüfuslara siz etnik gözle bakmayınız. Arada toplumun sürecini ve damgasını yemiş bir insan öznel duyuş tanımlıları vardır.

Bu tanımlıktaki muktedirliklerin hiç biri, ama hiç biri etnik beceri, etnik başarı ve etnik yaşamsallarla kazanılmış değildirler. Sadece aktarımsa olan ve zaman içinde o da özgün olmayan etki eşmiş bir özgün kalıba dönüşmüş, insanlık malı, töreci sosyal bağladı duyuşları vardır. Bu da halksa yapı içinde, kişi ve kişiler serbestliği içinde yaşanan, oluşturulan; sosyal yaşam devinmesidir. Kişilerin hakkıdır. Ancak, öznel taleplerinizle, toplumun olmayan bir öznel anlamalı yapıyı; toplumsa yapı içine koymamanız kaydıyla.

Yine bu uçak örneğimizi ele alalım. Uçağın kalka bilmesi için; bir piste ihtiyaç olması gibi, meteorolojik hava koşullarını iletişime gibi pilotun sağlık kontrolü yaptırma gibi uçağın yer ve hava kontrolü koordinasyonunu sağlama gibi uçağın elektronik donanımının kontrolü gibi bir yığın iç ve dış bağıntılılıklarını var etmeden, bağıntıları zorunlu iletişimden, uçağı uçuramazsınız (özgürleşemezsiniz) .

İnsanın düşüncesini anlatması da bir haktır. Söylemlerinizi toplumsa olanla girişip bir sonuç var ediş sağlamadan özgürlük belirmez. Bu yüzden özgürlükler az ve sınırlıdır. Ama ağzınıza geleni söylemek sizi uçurmadıktan başka, sınırsız ve çoktur. Eğer böylesi bir sınırsızlık (la neden söyleme ihtiyacı hissedilir bu da bir muammadır ya) özgürlükse, sınırsız özgürsünüz!

Sürecek

Bayram Kaya

Etnik Ve Kültürel Özgürlük 5

Ceza evinde tutuklu olan birinin [güya özgür kalma durumu ile(serbest kalmasıyla)] bu türden bir özgürlüğü karıştırırsanız işin içinde çıkamaz bir karıştırma yaparsınız. Toplum diline değin kavramları siz halk dilinde kendinize göre aynı anlamlara irca ederek, eş anlamlı sözcükler gibi kullanabilirsiniz. Acıkma, dil, etnik var bulunuş, yoksulluk, cehalet vs. gibi tercihleri yapmak bir özgürlük işi değildir. Bunlar acıkma gibi temel ve etniklik gibi de öznel ve bireysel bir duyuş ve yönelimdirler.

Oysaki özgürlüklerinizin sizin keyfinizin üzerinde bir nedeni vardır. Kendinizi arabanın altına atmanızda bir özgürlük değildir. Özgürlükler öznelin doğa yasallığına onu yok edemeden müdahale oluşturmanın, o doğal ilişkiler normal aktiviteler kaldıkları sürece, üzerinde otoriter olmanın toplumsa mukteditirliğidir. Özgürlükte bilme ve seçme gibi eylemler varsa da her öznel bilme seçme özgürlük değildir. Buradaki bilme ve seçme, toplumsa gücün bilme ve seçmesidir.

Her tanımlık, kendi zaman zemininde girişen; tarihi nesnel ve sosyal ve toplumsal ilişkileneşe bağımlılaşır. Sosyal ilişkiler, bire bir insan ve grup, ya da topluluklar ilişkisi olurken, toplumsal ilişkiler; bunların çok çok üzerinde ve bunları oldukça aşmıştır.

Tanımlıklar, eş deyişle düşünceler, sanaldı öznel olabileceği gibi izafi ve ilişkindirler de. İlişkiler değıştikçe düşünceler ve tanımladıkları da, ya da kapsamaları da, değışir. Yani ilişkileneşlerden bağımsız, tanımlılar ve düşünceler olabilseler de, bunlar pek pek cari değildirler. Örneğin sihirli sopam olsa da, insanları mutlu etsem gibi düşünceler sanal düşüncelerdir.

Sanaldı öznel olanlar, nesnelin fantastik yansıması olsalar da, henüz pratiğe konmamakla ve ayakları yere değmemekle, zamanca ve konumca henüz nesnel düzlemse ve nesne ilişki sel değildirler. Böyle bir durumda tüm toplumsal ilişkileriniz, geriye çöker. Bu yüzden bu ne bir fikirdirler, ne de fikri ifade serbestliğidirler (özgürlüğüdürler) . Kişisel bir ham hayaldirler. Hâlbuki 2x2 neden 5 değil de, dört ediyor oluşuna, kafa patlatıp yasallığı anlayıp ona göre kısmen yasallığı ortadan kaldıramadan o olayı geçici nedense önlemlerle yaşantı aştırdığımız da özgürlük olmaktadır.

Her düşünce ve tanımlılar; kendi zaman zemin ve tarihselliği içinde ilişkileneşle nicel enir ki, düşünme yapımızı olgunlaştıran tetikleme bunlar oluştururlar. Örneğin, feodal düzen tarihsel süreliğinden iki temel zemine oturur.

Birincisi, insan-doğa, nesne, ilişkileneşi içinde, süre gelen ön oluşmanın harcı ve yapı malzemesi içinde insanın bugünkü yaşamını sağlamasında, bu feodal ilişkilerin, temel basamak olması süreci vardır. Bir buğday, insanın keyfiliği üzerinde üç aylık bir zaman diliminde, ürün oluyorsa; insan bu üç aylık süreyi buna uygun ilişkileneşmek ve düzenleyerek yaşatılama zorundadır. Bunlar bir nesnel ilişki kinliktir. İnsanın ilişki girişmesine değin olan başarı, beceri ve bilgi donanımları; günümüz insanının içinde olduğu bu yaşam alanına dek aşamalarının içinde, o günlerden bu yana, ilk anlardan beri iyi ya da kötü oluşla, köleci süreçleşilerek getirilenlerin, günümüzdeki temel zeminini oluşturmada pek bir belirleyicidirler.

İkincisi olaraktan da köleci feodal yapı bugünkü gelişmemize temel oluşun yanında, buna dayalı olan, ama nesnel gelişmelere göre oldukça geride gelen, İnsan sosyal yaşamının üst yapısına karşılık olan köleci ahlakın öznel yaşamı insana referans olmasıdır. Şunlar unutulmamalıdır. Hiç bir gelişme, bir türden ve aynı kalışla, var olamaz. Ve hiçbir gelişme, kendi zaman zemin ve gelişmesinden görece ilişkili

olmayışla, fikir ve düşünce olaraktan da belirtilmez. Bu doğal olanın kesikli (sınırlı) ve sürekli olan yapısına aykırı bir insan öznelliği fantezisi. Her gelişme öğrenilir.

Öğrenme de bir özgürlük değildir. Pratik yapması ile sınırlı genişlikte bir başlangıç özgürlük ön adımı gibi değerlendirilir. Öğrenmeler, tüm bağıntıları ile ve ancak toplumsal emekle pratik edilirse, yani kişi emeğinin üstündeki bir güçle ve karşılıklı bağıntı ile kullanıma sokulurlarsa bir kullanıma dek özgürleşmedirler. Değilse öğrenme toplumsal yapıda yurttaşın hakkıdır. Haklar da, zorunlu kullanılan haklar (güvenlik gibi) ve isterse kullanıp kullanmayacağı haklar, olacakla yürür de olan belirmezler.

Hakların kullanımı da özgürlük değildir. Adı üstünde, bir yasal hak, kullanılıp tüketilişle, yaşantı aşılmasıdır. Ancak bir hak gaspı, sosyal olaylarla sağlanıp, gerçekleşiyorsa bu sosyal bir özgürlüktür. Burada da sosyal gücün yaptırımcı sağlayışı söz konusudur.

Özgürlüğü öyle olmadık yer ve zaman içinde anlamsız yerlerde, bir maymuncuk sözcük gibi, kullanıyoruz ki şu an ben bile, bu böyle değil derken; bu alışmaların dominant basıncı ile tereddütler geçirmekteyim. Düşünceyi sağır eden, en büyük şartlanma nedeni, bu türden maymuncuk sözcük kullanmadır. Bunlar, temelsiz ve düşünme yapmayan, halk mantığına indirgemeci, yerli yersiz anlatım ve sözcük kullanımlarıdır.

Sürecek

Bayram Kaya

Etnik Ve Kültürel Özgürlük 6

6-] Söz gelimi bir devlet memuru, meyak kesintisini talep ediyorsa, bu bir özgürlük değil, bir yasal hakkın kullanımudur. Birde toplumun, toplumsa güçle sağladığı her kullanım, toplum açısından bir özgürlük sunumudur. Ancak bireyin bunu kullanması özgürlük, ya da özgürleşme değildir. Söz gelimi toplumun ayakkabı sunması ile sizin bu ayakkabıyı giymeniz, nasıl sizin (özgür olmanız) anlamına ayakkabı yapar olmanız değildir. Yine bir bilgi sayar kullanmanız da, o bilgisayarı yapar olmanızın veya bilgisayarı programlamanızın, bilgi birikimi olacakla iradeniz değildir. Yani toplum sal olan, kişisel bazda, özgürlük değildir. Bir kullanımdırlar.

Feodal zeminlerde, feodal üretimin belli bir aşamasındaki zamanın, az bir kısmını, köle kendisi için çalışıp, az bir ürünün üretimini efendisi için değil de, kendisi için üretimini yapıyor oluşudur. Bu fark çok önemlidir. Buradaki sistemin üretim ilişkisindeki değişen az bir fark, toplumsa gücün özgürlüğüne olabildiğince bir girdi verisi sağlamıştır. Sistemin tüm gelişmesi bu minicik farkın nicelendirilmesi ile olgunlaşan bir toplumsa özgür eşilme belirleyicisidir. Bundan beri üretim ve birikim hayli artmıştır.

Sosyal ilişkilerimiz, bu yeni oluşan feodal üretimce zeminine dayalı, ama itaati de içeren, gelenekçi, muhafazakâr, etnik biçimci de, olmak zorundadır. Başlangıçtan o güne beri oluşla, neydi sosyal yapılar? Birinci evre içinde; ata totem soy oluştu kutsallıkladırlar. Ve tabumsa zanlarla, kısmen nesnel anlayışlı, etnitise ilişkisidirler. Artı ikinci olaraktan da, toplumsal ittifaklarla girişen, ittifakın üretim ilişkilenişine dayalı, nesnel yansımaları, halk denilen olgu, o topluma özgü etnik yapı uzlaşımalarıdır.

Sosyal ilişkinin gelenekçi yanını bir tarafa bırakalım. Sosyal ilişkilerin yeni yansır olan bir yanı, ise, bu feodal ilişkileri yansıtır olmalarıdır. Örneğin, artık kölelik kula kul olmak yerine, Tanrı'ya kul olmaktır. Yeni sosyal yapı anlayışında, köle azat etmek demek, sevaplarla cennet ödülüne layık olmaktır.

Oysa Tek Tanrılı dinlerin ilki, köle emeğini mubah sayıyordu. Kendi ulusu için, başka ulusların emek köleliğini zorunlu kılan, kutsal emir ve düzenlemelerle içkindir. Başka ulusların köleliğini, kutsal bir Tanrı emri yapan, tek Tanrıci din kitabı olan Tevrat; köleci tutumu, köleci dönemi, üst yapı kurumu içinde erdem kılmaktadır. Zamanla, o dönemlerin etnik kutsal anlayışlarını inançlar kendi bünyesinde toplamış ve inanç aştırmış olmakla, bir sosyal ilişkiler bütünüdürler.

Tevrat'tan 1200 - 1800 sene sonraki sosyal ilişkilerin okunuşu, değişecekti. Çünkü Dünya siyaset konjonktürü değişmişti. İmparatorluklar dönemi başlamıştı. İnançtı ideolojiler de yeni olana göre biçimlenip, biçimlemeliydiler. Köle düzenci yapıya göre, İsrail'le ahitler düzenleyen Tanrı, İsrail'in tek Tanrısı olmaktan çıkıp, Dünya'daki binlerce etnikti, insan topluluk ve gruplarına acıyıp merhamet eden, yani âlemlere (bilinen dünyadaki insanlara) acıyan, emperyal, sosyal anlayışlı bir Tanrı sal hüviyete kavuşur oluşacaktı.

Artık ilk dönemin köle kılıcı Tanrı anlayışı; acıyan bir Tanrı'nın merhametine mazhar olacaktır. Eski köleci anlayış yerini, köleyi hem köle hem de, azatlı tutma ikilemi içindedir. Çünkü eski tipti kölelik, azatlarla yıkılmalı ki, yeni tip feodal düzen, yeni tip köle emeğini, hem rahatça bulabilsindi; hem de yeni tip kölelik ilişkilerini düzenleyebilir olsun.

Yeni feodal düzenin, kimi yerlerdeki seyreden toplumsal okunuşunun yönü tam belli olmadığından, dinsel acımanın erdemdi okunuşu da muğlâktır. Dinen, efendilerin hem köleleri olacaktır, hem de efendiler bir suç işlediğinde, kefaleten köle azat edecektiler.

Yükümlülük buydu. Bunlarda çok doğal ve normal bir gelişme aşamasıdır, Kendisinden önceye göre, oldukça ileridir.

Her şey kendi toplu durum elliği içinde, tarihi süreçte, görece ilişkin bağıntılı, belirip yok olan, ama devam edenlerin içinde de, sürenle giden gerçeklerdir. Toplum sal yapılar; önce ittifakı klanlara dek birleşmeleri ortaya koydu. Sonra da şehir devletleri site yapılarını ortaya koydu. Ve giderekten de, köleci yapıları, feodal yapıları vs. ortaya koydu. Tüm animist duygu temelli, kutsal ata soy oluş totem anlayışları ve dini sistemler; sosyal toplumsa seyrin akılcı, yararçı bir nesnel, somut gerçekliğidirler.

Elbette bu akılcılık, süreç içinde, akılsızlık ve yararsızlığını da beraberinde getirile, dönüşecekti. Bu kaçınılmaz bir nesnel yasallıktı olgudur. Çünkü her süreç, süren bir ilişkinin belirlemesi iken, değişen yeni süreç sel girişim ilişkilenişinin de gerisinde kalmakla, kaçınılmaz çatışmacı kaderini, yaşayacaktır.

Özgürlük toplumsal güçle ortaya çıkan; İnsan-doğa ve İnsan-doğa-kültür etkileşmesidirler. Toplumun dışında özgürlük yoktur. Bu da bilincine varılmış, görece bağıntılı ve bağımlı zorunlulukların kullanım mukteditirliğidir. Özgürlüğü diğer yazılarımda işlediğimden burada bir tekrarını, gereksiz buluyorum.

Örneğin hastalıklar, zorunlu bağıntılı, ilişkisel durumduklar. Bunun farkına varıp, yasallığını keşfedip, toplum sal birikim ve toplum sal güçle, bu kabilde bir antibiyotik yapmak; bir özgürlük eylemi ve bir özgür eşmedirler. Bu bağlamda ağzınızda çıkan her söz, bir özgürlük, ya da özgürleşme değildir. Ana dilinizi kullanmanız da, özgürlük değildir. Ana dil etnik yapıların kendi iç yavaş devinimi ile dalgalanan sosyo ilişkisel unsurlarıdır. Bir sosyal baskıya karşın sizin öznel serbestlikti davranma isteğinizdir. Buna özgürlük de dersiniz! Ama sözcüklerin anlatım nüans farkını ve dolayısıyla edinilen fark bilinci de yok edersiniz. Bir bilgi kirliliği ile sorunları anlayamama ile sorunları karıştırmayla baş başa kalırsınız.

Eskiden günümüze doğru uygarlıklar koyan ve teknoloji üreten, sanat ve düşünce kültürü yapıtları ortaya koyan, edebi söylemleri olan ve edebi eserler ortaya koyacakla girişen diller; hep diğer diller içine girerek onları değiştirip, etkilemişlerdir. Her dil gibi bizim dilimiz de; gerek etnikti dillerimiz gerekse toplumsa dilimiz, bu etkilenmeden hiç kurtulamamıştır. Çünkü uygar (gelişen) olan toplumların dilleri, uygarlık kullanımı oranında, uygar olmayanları bağımlı kılarlar. Toplum sal dil, süreçle girişen ve evrenselleşen bir yapıya doğru kaymakta olan, bir devinmedir.

Sürecek

Bayram Kaya

Etnik Ve Kültürel Özgürlük 7

7-] Etnik yapılar gelişemediğinden evrensel olamazlar, güdük kalırlar. Elbette ana dilini bilen bir toplumsal birey toplumun önünde bir sorunsaldır. Üstelik zaman içinde aşılacak bir olgunlaşmadır. Etnik diller klan içi iletişimden, itaati, geleneksel söylem ve anlatımlarıdır kültür koşullandırmaları vardır. Örneğin, feodalizmin en büyük sosyal zemin kaynağı etnik yapılarıdır birlikler gücüdür. Aynı soy oluşa tabiiyet ve tabiiyetin getirdiği boyun eğiş, birlikte kalkıp birlikte oturma kültürüdür. Tabiidir ki u kült şimdiki güncel toplum sal olana, çok çok aykırıdır.

Etnik davranma (serbestlik) , hiç bir suretle, özgürlük ve özgür eşilme değildir. Aksine özgürlükler bağımlaşarak kullanım rahatlığı ve kullanım doyunluğu sağlayışla, zorunlulukların üztesinde gelebilme müktedirliğidir. Yaşamı toplumsa müktedirliklerle çekici kılmanın süreçleşmesidir. Oysaki etnikti serbestlik, öznel haktı kullanım olup; topluma dek uzanmakla yani yeni toplumsal yapı ile uyuşamamanın bir uyumsuzluğu, özgürleşememe sorunsalıdır. Çünkü etnik yapı, günümüzde o eski kendisine ait, zaman ve zemine değin olan oluşma ilişkisel bağlarını kaybetmiştir. Bu yüzden de öznel etnik serbesti bilmezliklerle, topluma taşınışlarla, serseri bir mayın gibi toplum içinde yüzerler.

Etnik yapılar, yeni olgu ve olay ve gelişmelerle girişmeyen ve bu yüzden değişme ve yeniyeye dirençli olan sosyolojik bir atılıktır. Bunun siyasi çevresi de; o etnikti toplum yöresini, o feodal oligarşik yapı içinde tutmayı hedefleyen, toplum dışı, bir gerici anlayışlardır. Bir toplum içinde, onca mücadlesi verilen etnik yapılar, ileri doğru güncelin sürecinde bir akışla verilen mücadele olmayıp, eski olanı tutucu olmanın hoşlanması ile verilen bir mücadeledir.

Tarihteki övgü dolu etnik dirençler, günümüzdeki gibi bir karmaşıklaşan toplum ve bu topluma dek üretim teknolojilerinin oluşmadığı dönemlere ait tutumudurlar. Günümüz gibi tükettiğinden fazlasını üretebilen toplumsal yapının oluşmadığı imparatorluklar dönemidir. Emperyalenin, apaçık etnik emek sömürsüne karşı, benliğini olumluca ve insanca korur olan, bir esir olmamanın tutkalı olan aidiyet direncidir.

Oysa günümüzde etnik bilgi, etnik tecrübe ve müktedirlikler ve etnik kültürlerle emek gibi güçleri mevcut girişimlerle birleşen ve yepyeni bir düzlemse olan toplumu yüceltmiş, bir etkin girişmedirler. Bir toplumun siyaseten geri kılınmış sosyolojik bölgeleri varsa, bu bölge uygarlaşamayan ve oligarşik yararcı oluşla, toplumunu hıfz edememiş, asi ve geri sosyolojik düzlemli, sosyal birimleri; birbirleri ile anlaşip girişmeyen toplulukları; bir örf ve telkin içinde yerel otoritenin baskısı altında, etnikçe ajite içinde tutulmaktadır.

Güdük güncel siyasetler de buralara değin olan egemen örfi otoritesinden daima oy deposu olarak yararlanmanın ikbalini sürdürmüşlerdir. Toplumun huzuru ve toplumun geleceği bu basit oligarşik yapılanmalı müktedir oluşun hevesine, heba edilmiştir. Çünkü bunların eylemi ve kontrolü; itaati, kitlesel bağı olan örfleridir.

Etnikti öznel anlayış, yerel olacakla, kısır bir kültür ve dil, olacaktan halksa sosyal yaşamın içindedir. Tüm sosyal yapıya göre, gevşek bağı; o sosyal yapının cemaatine göre, oldukça vaz geçilemezcesine sıkı ve kuvvetli bağı bir serbestlikle oluşmadırlar. Daha toplumlar oluşurken, topluma katılamayan insani süreçlerle, bireyin toplumdan üretim yaptıktan sonraki, özel yaşantılımlı olmasının ortaya koyan süreçti kılınmadırlar.

Özgürlük, toplumsa bir kuramla, yani bincine varılan bir zorunlulukların; eylemleri sonunda söz gelimi antibiyotik yapımını içeren doğa karşısındaki bir zorunluluğa karşı

bağımsızlaşmalı muktedir oluşun, ilişkisel somut bir gerektirmesidir. Özgürlük toplumun doğa içindeki bağımlı oluşlarına karşı, bağımsız oluşun (bilinç edinme muktedirliğinin) dikilmesidir.

Özgürlüğü savunsanız da, savunasamız da bir zaman ve düzleme değin toplumsa muktedirliklerin davranışdır. İnsan hakları savunucuları etnik tutum aşmayı, kişidi kültürel özgürlük (serbestleşilme olacak) saymaktadırlar. Bu tutum, öznel yaşantılıma da uygundur. Öznel yaşantılımanın bir ucu kişi serbestliği ile oluşmayı içerdiğinden bu tutum doğru ve makuldür. Ancak bunlar, iyi yapılaşmamıştır. Toplum olmaya dek kültürü benimseyip, benimsettirilememiş toplumların bir meselesi haline getirilir olmaktadır.

Bir kere böyle bir toplum içi etnik unsurlar, toplumla bütünleşip toplumsu yapıyı gereği biçimde bilinçli kavrayamadıklarından dolayı, toplumsal güçten de (kültür ve birikimden de) yoksun olacakları için, girişen bir kültür oluşturup; dönüşen yapı mantığı ile kültür üretmezler de. Kültür üretmeye dek girişme nesnesi (toplum nesnesi) kendi içlerinde yoktur. Kendi etnik alanları sığ, dar ve gericidir. Ve şimdiki halde de, etnik oluşlarının ilişkin yapısı olmadığından, yeni yapı içinde, hiç devinemezler.

Bu türde toplum içine monte oluşlarla özgürlük dileyişler aslında halka; tam bir sefihlik, yoksunluk, yoksulluk içinde kal, demenin soslaşmış üstü örtük oluşla bir burjuva öğretisi olan söylemidirler.

Bilimsel bilgi ve bilimsel felsefeden yoksun zıpır bir söylemdir. Yoksulluk ve yoksunluk ne zamandan beri bir özgürlük ve hak etme olmuştur. Bütün hak ve özgürlükleriniz, temel insan gereksemelerinin karşılanmasından sonrası üstüne kurulan bir süreç zaman durumudurlar. Toplum da ilk önce: bu gibi oluşlarla temel gereksemelerin sağlanış yapılaşmasıdır. Toplum, etnik yapıların aşılmasıdır ve etnik yapıların süreç içinde toplam özellikli güç birliğidirler. Yine toplum, etnik yapıların zaman içindeki görece konumlanmış olan bir zaman mekân işleyişidir.

Sürecek

Bayram Kaya

Etnik Ve Kültürel Özgürlük 8

8-]Bu türden toplumsal kültürü oluşmamış söylemlerin en radikal bilmezlik deyişleri de; etnik (halksal, bireysel) özelliklerin bir mozaik, bir ebrulu oluştu söylem cehaletidir. Mozaik yapı toplumsa olacak devinmenin kurumsa rahatlığını ortaya koyabilir bir yapı değildir. Ara bağlarla devinemeyen bir ilişki girişim biçimidir, toplumları felakete sürükler. Ebruli oluş, renksel tayf ve girişme eğilimliliği ile paçayı kurtarır bir söylemde, toplumsal yapıyı ve işleyişini bilmezlik nedeni ile atıl yanlış bir düşüncedir.

Bir kere etnik yapı toplumun bir unsuru değildir. İkincisi hiç bir etnik yapı, kendi özelliği ile toplumsal işleyişte hem girişemez, hem ilişkilenemezdir. Mutlaka toplumun aiti olan süreç girişmesi zorunludur. Yani toplumsal ilişkilenişle devinmesi şarttır. Etnik işleyiş toplumsal işleyişle girişmedikçe uyuşmazdır.

Şu örnek etnik yapının toplumsal yapı olmadığını ve toplumsal yapıyla ilişkilendir bir unsur olmadığını, bir iyice anlamamıza, yardımcı olur düşüncesindeyim. Bir kere güncedeki toplumsal ilişkilenişe göre, etnik yapılar zaman dışıdır, bu hiç unutulmaya.

İkinci olarak toplumunuzu, insanın temel gereksemelerini sağlayışla ve insana dek olan öznel yanının oluşturulmasının üzerine girişen; bir özgürleşme hareketi ve süreci olduğunu söylemişim. Örneğin dağdaki bir çobanın maruz kaldığı her hangi bir tehdiye karşı, en olumsuz hava koşullarında dahi, toplumun gücü çobana ulaşır. Bu toplumsal güçten biri telekomünikasyondur. Ve yine bu toplumsal güçten bir diğeri de; hava ikmal ambulans uçaklarıdır ki bu gibi toplumsa güçlerin koordineli girişmesi ile siz o mahrumiyete ulaşırsınız. Yine iflah olmaz bir karaciğer hastalığını, toplumun gücü ile özgürçe (şimdilik değil ama gelecekte) hem yapay hem de organ nakli transferi ile bu olanağı sağlarsınız.

İnsan haklarını savunmak yanlış değildir. Bu gibi makul savunuş içinde oluşla, doğru kalkışla sap ve samanı karıştırır olmak yanlıştır. Şimdi sormak lazım, insan kültürü, özgürlük hakları savunucularına! Etnik yapı toplumsal rölativitenin neresindedir? Rölativite olan ve diğeri tüm toplumsal özgürleşme güçleri, etnik midir ki toplumdaki, etnik özgürlüklerden birisi olsundu?

Etnik yapılar bu toplumsal gücün neresindedirler? Toplumsal gücünüzün neresinde etnik bir yapı ve onun belirleyici olan zenginliği vardır? Etnik yapılar salt oluşla, toplumsal güce, nasıl bir katkı verirler?

Ya da şöyle bir soru ile basitleştireyim. Bir toplumsal güç olan bilgisayar yapımının, ilaç yapımının, mühendisliklerin vs. neresinde kendi etnik özgürlüğünüz ve ebruli bir tonu vardır? Hele hele birde söylemce etnik yapıların toplumsal güce mozaik ya da ebruli oluşuyla bu türden etkisi mümkün mü?

Zaten bu mozaik yapı mümkün olsa idi, yeryüzü; toplum diye bir yapıyı tanıyor olamayacaktı. Mozaik yapı toplumun organ elleşmsi için hiç de uygun olmayan, sanal uyduruk bir tasım şeklidir. Her etnik aidiyet, bu toplumsa gelişme ve toplumsa gücü kendi başına sağlıyor olacaktı, değil mi? Oysa zaman, toplumlar zamanıdır. Ve toplum sal aidiyetlik zamanıdır. Toplumların adı da, etnik yapılar gibi ilk oluş öznelliğini aşmadığı bir duyuşla, o eski ilişki düzen tanımlı olması da durumun bir sorunsalıdır. Sözün gelişi, ABD ismi böyle bir etnisite ye kaçacak duygu sorunsallığını çağrıştırmayan, bilinçli bir toplum düzenlenişinin adıdır.

Kısaca toplum şu anda geldiğimiz farklı bir işleyiş olan, farklı zaman mekân ve düzlem işleyişli, zamana bağlı düzlemse sistem alandırlar. Ve toplumumuzun, bambaşka bir

değişme ve dönüşmenin arifesinde olduğu bir ileri akıştır. Toplumun şimdiki şeyişi içinde geçmişin hiç bir ilişki biçimi; birebir aynıyla işleyemez. Çünkü eski doku, doku (kurum) , uyuşmazlığı yapar. Yapılar kendi içlerinde girişen geçmiş(le) rin, esnek bir temel alan devinme belirleyicisi olması gerçekliğinden de, kurtulamazlar.

Kendi içinde nesne ve özne bağıntılı girişmeli toplumsa rölativitenin etniklik ve mozaikti olan kültür neresindedir? Mozaik yekpare oluşla renklerin girişmesini vermez. Oysa toplumsa süreç, karşılıklı bağıntılı iç içe geçen, yan yana işleyen sekansların hareketli ve değişir, nesnel özneldi girişebilmedi oluşturmali DNA yapılaşmasıdır. DNA bazları nesne ve özne(bilinç) dir. Toplumun her kurumun da, üretim ve ilişkileneş alanların da, öznellikti keyfilikle bulunuşlar, ebruluk gibi zirvalar yoktur. Alanları saran ruh, zorunlu bir toplum ruhudur, toplum bilincidir, toplumsa amaç ve işleyiştirler.

Su, hidrojen ve oksijen birleşimi ile girişen, süreç içi zaman mekân konumuyla ortaya çıkan yeni düzlemsel bir yapıdır. Artık oksijen, oksijen gibi, hidrojen, hidrojen gibi özel davranışlı değildirler. Oksijen, oksijen özelliği ile hidrojende hidrojen özelliği ile davranamaz. Su gibi davranırlar.

Evrensel ilkelerden bir tanesi de, sistemler ortaya çıktığı zaman, kendi zaman, zemin ilişkişel düzlemi ile davranmak zorunda oluşudur. Artık sistemler kendisini olgulaşan hiç bir unsurun, tek tek özneldi devinim ve özelliği değildirler. Sistem içi unsular girişir. Yeni bir konumlama ve zaman zemin ilişkisi ile devinmek zorunda kalırlar. Bu devinme de, ileri süreçleşen sorunların baş göstermesi ile aşıla aşıla, oluşun bir süreçleşmeler, bir eytişime diyalektiğidirler. Yapıya katılan olgu olay ve öznellikler toplum gibi davranmak zorundadır. Toplum davranışı insanın öznelliğinden ve toplum öncesi tutumlardan başatça üstündür. Bu yüzden toplum içinde halktaki gibi baba oğul, şeyh mürit davranış özellikleri olamaz.

Toplumun hiç bir unsuru, sistem içinde, kendi insani öznel özellikli değildirler. Kısmen, kendi özellikli (kişi toplum karakterli) girişimle dem veren oluşmadırlar. Bu toplum karakterli kişinin kendisinden kişi (biyolojik birey oluşundan) biraz farklı olan, bir hususiyeti (özelliği) dir. Bu dem veriş bir toplumsa girişmedir. Toplumun bireyi (nitelikli kişisi) kendi başına bu demi veremez. Bu çok önemlidir. Bu biraz olan fark, artık; unsurun ya da sosyolojik deyişle etnik yapının olmayan bir girişme özelliğidir. Sistemi kaotik olanla, sistemi fraktal ve bifurkasyonlardı gibi olan süreçleşmelere götürürler.

Bayram Kaya

Etnik Ve Kültürel Özgürlük 9

Kültür maddi manevi oluşturulan düşünsel ve eylemsel etki eşmeler bütünüdür. Dolaşım sal etkime ve etkilenmeli iletişimlerdirler. Bu bağlamda din, dil, gelenek, görenek, ritüeller, büyü teknikleri, sanat, bilgi üretme, düşünce üretme, üretim teknikleri ve üretimlere dek teknolojileriniz, giyim kuşam, oyun ve şarkılarınız, ahlakınız tarihi geçmişiniz gibi birçok etkinlikler akla gelir.

İlk kültür girişme iletişimi işaret dili yani beden dilidir. Bunu için de doğayı yansıtmaya, doğadaki varlıklar gibi olmanın taklitleri vardır. Bu iletişimi kültürü oluşturmaya değin seviyelerden, bugünkü seviyeye gelinmiştir.

Kültürün başlangıçtaki en büyük taşıyıcısı, kültürün sosyal gen aktarımlı olması ve anonim olması ilkesidir. Yani yazısız bir kuşaktan kuşağa aktarımlıdır. Bu nedenle bu çevrim içinde değişme ve değiştirilmeler çok çok olası idi. Her kültür günceli yansıtır olacağından, sözlü aktarımlar da güncelle uyarlanacaktır. Böylece aktarılan kültür orijinal ilk yaşam tarzlarını yansıtmaktan uzak olacaktır. Her aktarımda değişme ve değiştirilme, sözel olduğundan, sözün uçucu oluşlarından ötürü, bu sözlü aktarım kültürün bir sakıncasıdır. Zaman ile ve yazılı dönemle birlikte, bu sakınca kısmen de olsa büyük oranda ortadan kalkacaktır.

Aynı tekrarı yinelenmeleri ve öğrenişi yansımaları düşünce ve aktivite ortaya koyabilen aynı kültüre dek devinimler; insan iletişimi içinde, insan sosyalleşmesinin (insan-insan ilişkisi ve insan insanlar yaşamı olgu aşmasının) temel bir tutkalıdır.

İlk dönem kültürü, sosyal elleşme mekanizmasını eksenleyip çeviren, daha çok sözlü davranış sal, mana algılı bir kültürdü. Yani bu kültürün manevi özneliği çok büyüktür. Maddi olan yönü çok basitti ve mutlaka ki vardı. Bu basitlik (ilkellik) o günlerdeki girişmelerin bu güne yürünüşündeki dev adımlardı. İlkteki maddi kültür, sonraki toplumsal yapı, maddi kültürü gibi entegre bir kültür değildi.

İnsan özneliğinin en temel oluşturucusu bu kültürel öğrenmelerdir. Siz bu temel üzerine yargılarınızı, kıyas ve hükümlerinizi, karar ve sınırlılıktı sorumluluklarınızı oluşturursunuz. Manevi kültür başlangıcın kişiye dek gözlemsel deneylerinin etkisi ile bir gaz ve toz bulutu gibi mana algılı oluşması vardı.

Bu yüzden boşlukta dalgalanan ve ilişkiyel düşünmesi kişilerce pek pek yapılmaktan çok bir inanca dek, kabul edilmiş yansıması gibi idi. Büyü, fal, gelecekte okuma (ata ruhlarıyla temas) gibi giderek daha da soyut aşan süreçlere kayabiliyordu. İşte bu gaz ve toz bulutuna çekirdek ve eksen olacak devinimler maddi kültürün yansıyan düşünmesi ile ilişkilenebilir başlayınca, kültür sistemi hızla dönmeye başladı. Bu döneme; etkileme ve etkilenme, değişme ve değiştirmeyi içeren bir çevrimsel devinimdir.

Kişi öznel anlaması farklılıklar yarattığından ve maddi kültürün giderek karmaşık aşan yapılanışını anlamaktan uzak oluşuna göre, eksen çevresindeki gaz ve toz bulutunu eksenle ilişkilenebilir oldukça yavaş hatta çoğu kez de manevi algıları eksenle ilişkilenebilir oluyor eksen çevresini tamamen eş zamanlı sürükleyemiyordu.

Bu nedenle, çoğu kez çevresindeki sarıma göre hızlı dönen eksen hareketi, sarımsa olan ve çevresindeki dönen manevi kültürle, eksene dek kurulamayan çoğu bağ ilişkilerinden ötürü, bu ikili ilişki, adeta bir avara kasnak ilişkisine düşüyorlardı. Eksen dönüyor(üretiyor) çevre sarımı bu üretime (dönmeye) ayak uyduramıyordu. Bu da manevi kültürün maddi kültüre göre zamanca geri kalması ve yavaş değişmesi idi. Yani

manevi kültürün hızlı dönmesi ancak bilgilenme ile bilimsel düşünme ve öğrenme ile hızlanıyordu.

Manevi kültür bir yandan geri kalıyor bir yandan da olayları eksenle ilişkiler olmak, anlamak istiyordu. Bu yüzden inanç dediğimiz olgu bu kişilere dek olan anlamak isteyen kişiyi tedirgin eden, kişileri huzursuz kılmasına; çok büyük bir dayanak ve önem oluyordu. Anlamak bilmekten çok hemen inanışla kişiler; tedirginlikten, kararlı olmanın rahatlık veren istikrarı içine geçiyordular.

Bu yüzden bu dönemin eksen ve eksen çevresi bağı ilişkileri kurmak ve anlamak istemenin araçları da büyü veya sihir dediğimiz, fal gibi teknikler için araçlarıydı. Ki bilimsel olacak olan deneyselliğin de böylece bilmeden istemeden bir ön envanterini oluşturacaktı. Bilimsel oluşun da ayak sesleri böylelikle olacaktı.

İlk dönem olan sosyal birlikler dönemine dek kültürler, etnik yapıları kültürdürler. İlk dönem kültürleri zorunlu olacakla, etnik yapıları ortaya koymuştur. Bu da tek yönlü olmayan ve çok köklü bağıntı olan gelişmenin dinamiğine çok uygun bir oluşmadır. Yani etnik sosyal elleşmeler, geleceğin gelişmesi içindeki dinamik motor gücü olmayı şimdiden belirlemişti.

Bu yüzden ki toplumsal gelişmeler çok yönlü ve çok köklü, farklı etnik kültür temelleri üzerinde devinmesine dek olacak olan, girişmelerini vermiştir. Bu yüzden dir kibir Nil kültürü ile bir Mezopotamya'daki kültürler yine İndüs vadisindeki, Çin steplerindeki vs. diğer uygarlıkların kültürleriyle benzerlikleri ve farklılıkları, taşımayı içermektedirler.

Uygarlıkların (maddi ve manevi kültürü giriştirmelerin) benzerlikleri iki yönden zorunlu oluyordu. Birinci yön olarak, ilk sosyal elleşme ve sosyalizasyon döneminde sosyal yapının topaklaşmasını; beslenme, barınma, güvenlik gibi aynı temel gereksinimlerden kalkışla süreci başlatıyor olmalarıdır. Bu temelden hareketle sosyal elleşen yapı, kişilerine cazibe merkezi oluşun (aitti kılmasının) bir eksen eşilmesidirler.

sürecek

Bayram Kaya

Etnik Yapılaşma Halk ve Toplum 01

Cahili duvara vursan, duvar yıkılır. Duvarın yıkılması, gücün, alçak gönüllü merhametinden Cahil sanır ki benden. Çünkü vurumdaki güç; çıkan bir atımın iniş aşağı halidir, düzleştikçe erkesini yitirir. Yiten erke düzenliliğin yıkılmasıdır. Güç, cahilin bir özelliği değildir. Özne ve nesnelde ortak var bulunandır. Cahil bunu kör kullanmıştır.

Bir okur, kendi anlama kusurlarını içeren, zaman zemin düzlemine bilinç olarak tanımamış olmamaktan kaynaklı, zaaf olan çelişik sıfatını, okuduğundan duyduğundan demle; Ya bir şey anlamamakla bitirir; Yada, şöyle şöyle yaz diye,alışmalarının düz giti ile kendisini yitirir.

Bir yazar kendi bilmezliğini, zaman ve zeminde olmayan düşünceleri, öğrendikçe önemser olur. Düşünmenin kaynağı kendinden olmayınca, bu fikrinin; bir yerle yeksan oluşundan ötürü de, çeker zikrini. Ki anlaşılmalıdır!

Bunun anlatım şekli çoktur. Kusurun ortalaması yoktur. Asıl olan nicelenimdir, azar azar. Anlamak isteyen araştıran okur; anlaşılacak istenen de, anlatan da yazar. İşte o zaman, değmemiştir ikiliden hiç birine nazar. Kendi düzleminde bir sorgulayış ve sorgulanışla...

Akanla, soran; dere ile nere, yan yana gelse, Konuyu bir cahille, bir bilir (!) okur anlamaz. Biri cahilliğinden, biri fazlasını bildiğinden, zanlamaz...

Etnik Yapılaşma Halk ve Toplum 1

Eski toplumlar, komün yaşam düzleminde getirdikleri, paylaşan ve ayırışan yapılarını, gittikçe özelleştirdiler. Çünkü başlangıcın grup birlikleri toplumsal yapısı girişimleri, henüz karşılıklı bir bağımlılık ve izafilik düzenlemeli değildi. Bölge sınırları içinde büyük aile birlik iş bölüşümü ve paylaşımı tüketimi biçiminde idi. Gruplar arası girişimler yoğunlaşmamıştı.

Bu yapılar grup birlikleri ve doğadan üretim artışı ile bağımsızlaşan özgürleşen yapılar olurken, haydutlaşan saldıran yağmacı yapıları da ortaya koymaktadır. Kendi kültür gelenek üretim deneyimlerini, kutsal kılınan totem anlama, anlatım, sembol ve imlerini; bir aitleşme sürecini, sosyolojik olarak damgalıyordu. Bu onların bir çeşit tılsımlı yaşam garantisidir. Totemleşme bir aitlik, bir ifade edilişin bir yapabilirlik meşruiyetleşmesidir.

Hani alkol için denir ya; ""şişede durduğu gibi durmuyor."" İşte süreç içindeki durumlarda ilk var oluşlarındaki temeller o saflıkta kalmıyordu. Gelişiyor değişiyor, ilk meydana gelişlerin anlarından, anlama anlatım nedeninden eser bile kalmıyordu. Ama temel görevi olan yaptırım, otorite konup, saygılanışın tipi ruhsallığı, aynı kalıyordu. Müthiş bir yaptırım gücü sağlıyordu. Yasalar gibi çok kuvvetli bir egemenliksel alan olabiliyordu. Bu nedenle totem anlayışı; tabu kılarlığa, kutsal oluşun dokunulmazlığına, büyü ve sağaltıma, günün anlayışı ölçeğinde bürünecekti. Düşünceyi yerden alıp göğe ileticekti, toplumsal sözleşme düzen ittifakları boyunca.

Bu hal, çoban ve yerleşebilen çiftçi toplumlar için farklı farklı olabildiği gibi; çiftçi ve çoban toplumlar içindedeyse, benzer yada ayrı ayrı yansıtılış olarak gelişebilmekte idi. Burada ki toplumlar, henüz tam örgütlenen bileşenler olmayıp, doğada benzer iş birliklerinin düzenleri içinde, benzerlikleri tekrarlayarak doğayı üretebilen yapılardır. Normal bir halin sürüşüdür.

Ne zaman ki toplumsal evrim, karşı gruplarla bu grupları, komplike olarak birleşmeye

başladı, o zaman asıl çözülmesi gereken sorunlar patlak verdi. Bağımlılaştıran ve bağımlı izafi özgürleşen toplumsal yapı, farklı totem sembol ve aitlikleri bağdaştırmak gibi bir sosyal etnik görev tutumla ile baş başa kaldı. Totem damgalar yeni ittifakta kimin kile olacak cinsel meşru ve yasak ilişkisinden tutunda, hangi tür kardeşin diğer kardeşle evlenip evlenmeyeceğine, çocuğun hangi totem nesebe ait olacağını belirlemede etkiliydi.

Bir Ya da daha çok sosyolojik toplumsal birim, birleştikçe kendi aitlik özellikleri bu yapı içinde kendiliğinden bir, çatışan farklılık olarak bileşen yapılara ve birleşimden doğan, yeni toplum yapısına, yansıdı. Bu icabı hal, kendiliğinden, hem bir ötekileşme ve ötekileştirmeyi ortaya koydu. Bu, başkasına benzememe ile toplumsal yapının birleşme çelişkisi iidi. Bu süreç, önce kendisini evlilik yolu ile kardeşleşme ilişkileneşmesi ile duyurup, gittikçe sıklaşan dokular olarak yaşama yansıtıldı. Zıtlıklar, çelişkiler totem etnik yapıların var oluş halidir.

İkizleşme denen süreçler ortaya kondu. Yeni zenginlikler eski yapılarla çatışmaya, oradaki anlayışların terkine Ya da yeni yapı ile daha bir değişmesine yol açtı. Bu gelişme toplumsal travmaların yani alışmanın, gelenek göreneklerin rahatından kopuşun ilk zorunlu evrimsel başlangıcıdır. Ata totem yansımaları taşımaktan kurtulamayacaktınız.

Tekil sosyolojik birimler, artık birçok tikelleşmelerin birarada, yeni ittifaki sözleşmeli yapının içinde konumlanacaktı. Ata totem belirleyiciliğindeki bu tekil etnik grupları, yeni yapı kendi bağrına; yansıma ile sarmıştır. Bunun tümelleşen girişimleri halk ve toplum yapıya kayması zamanın nesnel sosyal belirlenmesiyle kendilik ilişkilerle düzenlenişi kaçınılmazdır.

Dinler bu organizasyona, ata totem ilişkiden ittifakların çok başlılıktan tek başlılığa gidişin, sosyolojik belirmesidir. Daha sonra sınıfsal yapıların etkileriyle, girişimlerine göre, bir hayli biçimlenecekti. Etnik ata totem aidiyet, kutsal ve tabu var oluşlar, bu sürecin mezhep yorum kaygıları olarak tekleşen yapıda, çoklaşan ayrışma ve çatışmaları süreçleyecekti. İnançlar yapının bir sosyolojik görevdeşi olarak, yaşamı yorumlayan dönüştüren olarak ortaya çıkarken, süreçle; nitelik alamayan sürekli şişen bir yapı olarak, bakılan yere göre içi doldurulup tanımlanan yapı oldu.

Bununla kalmayıp, toplumsal eğemenliğe soyundu. Kendisini ve evreni başlangıçtan beri değişmez, evren ve kendisi, başlangıçta nasılsa öyle duran bir ilişki olarak var sayım getirdi. Öyle ise bunun, bu toplumsal yapının temel değişmez, mutlaka uyulmasının bir var kılınışı da, olmalıydı.

Bu hal realitede tutunamayınca, özgür düşünce, kendisini yorum farkı ile ve kendi içinde sürtüşen bir karşı koyuşla şekillenecekti. İnançın bir görüşü bunları sapıklık! diye söyleyip adlandıracaktı. Bu bağlamdaki sapıklık, özgür düşünceye sahip oluşumuzun bir beraatidir. Protestanlık Ya da yeni durumların icması gibi rey olan, Ya da olmayan, çatışma alanı ile bidat sapıklıklar! sayılacaktı.

Etniklik var oluşlar, değişen yapıların, kutsallıkların, yeni anlayışla sebolize edilen, idoller üzerindeki ittifaklarla sağlandı. Bu kutsal ittifaklara rucu ediş, yeni belirsizlerle ortaya konan toplumsal iş birliğinin bir gerekmesi sayesinde oluyordu. Yeni semboller iki, üç, dört yüzlü totemlerin tören figürleriyle öykünenerek bu yeni yapıya adapte oluşun süreçlerini başlattı.

Gruplar ve kişiler, etnik birimler sosyolojik değişmeleri ancak semboller üzerinde anlayıp soyutlar olabiliyordu. Yeni birleşen yapıya getirilen, etnik çevresel ve sosyolojik, somut soyut üretim aidiyet yaşantılaştırmaları, iki ve daha çok yapılarla bir arada tutumlatılıp davrandırılıyordu. Bu yeni davranışların etkinlik alanını sınırlayan, belirleyen, bir zar içine alındığında, ötekileşen etnik yapıları doğal olarak ve zorunlu olarak ortaya koyuyorlardı.

Zar içindeki yeni yapı, toplum yapılı davranıştan ötürü etnik belirmenizi kısıtlıyor hatta, etnik davranışınıza karşı oluyordu. Yine yeni yapı; toplumsal bir ilişki girişimi olduğundan; bu girişimle üretim yapamayan kişileri, apaçık belirlemişti. Bu özel ilişki içinde görev alamayanlar ödev olarak halk grubu denen bu alan, çocuk bakımı, temizlik, yemek gibi geri hizmetleri üstlenmeleri nedeniyle, toplumsal alanın müdahili oluyordu. Halk alanının yaşantısı halk içindeki, ata totem etnik damgaların kaderini çatışmacı olarak yaşıyorlardı. Bu yapı içi yapılar, kendilerini toplum alanı, halk alanı ve halk alanı içindeki etnik grup olarak belirecek idiler. Kendi gerilimleri içlerinde, kendi özellikleri gereği, az çok plastik olan (değişimeye uğrayarak ilişkilendir) bir yapı olacakları aşikardır.

Halk alanı, daha az plastikti ama ilk zamanın ilk yapısı içinde henüz tekçi bağnaz anlayış ortaya çıkmamıştı. Bu nedenle ittifakın yapılanış şiddeti nedeniyle, biraz hızlı değişecekti. Tek Tanrılı dinlere evrildikten sonra, bu yavaşlık hızla ve tutuculaşarak artacaktı. Tek tanrılı dinler kısmen etnik birlik aidiyetleri ve ahlaki tutumları denetlemede çok başarılı olur iken, bağnazlığı çabuk etnik ayrışmada, inanırlarına armağan edecekti.

Yani yeni oluşmalara getirilen önceki tutumlar, yeni yapıda; etnik yapı adını kendiliğinden dayatacaktır. Aynı konuyu; farklı kategorik zihinsel işlemlerden hareketle kavrar olup, farklı işlemleyeceği için, bir durumu ötekiler gibi kavrayamayacaktı. Ve bunlar daha bu aşamada plastik bir sosyolojik öğrenilen her iki alan için işlevsel gerçekliktir. Ancak özel mülkiyetçi bakışla, iyice sınıfsal bakışla siyasileşecekti. Bu türden yararcı birleşenlerle etnik bakışlar üstyapı anlayışların içinde, özelleşen figürsel, ritüel anlam ve anlayışlar, mezhep denecek yorumlarıyla, bütünleşen yapılar içinde yorum farkı olarak sürüp gidecekti.

Bu yapılanma; hoşgören ve düşünce açıklama anlatımının, ortaya konmasını, sağlayan bir özgürleşmeyi, aitliği gerçekleyeceği açıktır. Doğal olarak soyutlama gücü kullanım kalıpları; yaklaşan (figür, sembol kılarak, yorum farkı ile) ve işlem sonucu dönüştürmesi, kopmadan ayrı ayrı olabilecektir. Nesnel alanın yasallığı, üretim tüketim paylaşmasının zorunluluğu ile etnik olarak yaşamın plastik yansıyan ve anlamlandırılan yaşamsallığı nesnelin çekeyinde bir çevrenme idi.

Etnik yapı, başlangıcın eski toplumların bağrında sürüp gelen, totemli bir aidiyetleşme ve kişinin kendisini aidiyetine benimsetir olmasının yaşantılaşmasıdır. Halk pek çokta bu tür yapılaşma ile ve geri hizmetlerle, serbest oluşumlarla öne çıkan içkinliktir. Bu yaşantılaşma biçimini halk, kendi sağduyu dengelemeleri ile sürdürür. Halkın toplum dışı olan örgüleniş (toplumsal üretim dışı) biçimli oluş yapısı, buna pek uygundur.

Halk, bu tür edinimlerini de, örfi gelenek, görenek, figür, folklör gibi sembolize seramonize eden dönüştürücüleriyle sürdürür. Bu kazanımların ayin ve bayram ritüellerine dönüşmesi, görsel dramatize oyun dans gibi folk sanat adı verilen ifade aktarımın yaratıcılığını, halklar bu temeller üzerinde ortaya koyarlar. Sanat; evrensel yansımaların kişiler iç alem girişimi hayranlığında, bir kendinden geçiş durumsalının,

belirtisinde olabilmektedir.

Sürecek

a href='http://www.ozgurlukicin.com' mce_href='http://www.ozgurlukicin.com'
target='_blank'img border='0' alt='Pardus... Özgürlük İçin...' title='Pardus... Özgürlük
İçin...' src='http://www.pardus.org.tr/banner/bts01.png'
mce_src='http://www.pardus.org.tr/banner/bts01.png'/a

Bayram Kaya

Etnik Yapılaşma Halk ve Toplum 02

Bu, sosyolojinin (kişinin) : kendi davranışına bir ilişkinlik, bir kabul edilirlilik çekimlenmesini temel dayanak noktası olarak referans kılmasıdır. Ve yine tutumunu etnik totem onayı alan meşrulaştırmasıdır. Toplumsal gelişemeyen subjektif yapı, objektif yapı gibi kendisine esas zeminleri benimser ve burada var oluşunu, biçimleyip şekillerdi.

Bu biçimleniş ve ortaya konuş, grubun (kişinin) kendisini anlatma eylemdir. Ve grupların kendilerini ifade etme sanal özgürlüğüdür. Bu bir dinamik gerçekliktir. Ama toplumsal yapıdan giderek kopacak, kişi kişi düzenlemesine kayacak sosyolojidir. Toplumlar halkın bu yapılarını vatandaşlık zemininde kesıştır ve uzlaştırır. Kamusal alanla halkı aktif kılar.

Vatandaşlık bir toplumsal yüküm iken, bir yanı ile de, toplumla halkı buluşturan, halksal yapıyı topluma, toplumsal yapıyı halka, nötr kılan bir baz görevi görür. Yani toplum etnik yapıyı görmez. Yani bu temelle yapılaşma ayrışma egemenlikleşmeye gitmez. Bunun için vatandaşlık düzleminde çözümünü de üretir.

Toplumun vatandaşları, olay ve konuları kendi halksal zemininde anlar ve yorumlar ancak vatandaşlık ilkesinde bu anlama ve yorumlamalar, toplumsal güç biçiminde uzlaşırlar. Yani tabandaki yaşamla, tepeye doğru, yapı uzlaşır, jonksiyon ara birimle, taban yapı tepeye, toplumsal bir kültürel egemenlik uzlaşısı, olarak çıkar.

Tepeden tabana da uzlaşma kademe kademe; jonksiyon düzeyi aşılınca, kişi aidi dünyasına doğru iner. Halk, sonuçta bireyinin aile efradıdır. Yine halk, bireyin, toplumdan aldığı, ürün payını burada tükettiği, alanıdır. Yine halk alan, bireyinin cinselliğinin gerçekleştiği aile vs. alanıdır. Kısaca toplumla çatışmayan, üretim zamanı dışındaki; birey- kişi; kişi-kişi yaşam biçimidir.

Toplumun ve halkın ayrı ayrı düzlemleri olan, asidik tepki girişimleri; bu baz (vatandaşlık) , kesişim alanının, bir birleşim yüzeyi, bir jonksiyon düzlemdir. Toplum burada kontrolünü yapar. Kontrolünü yapamayan toplum; halk davranış ve yaşayışlarını toplumlarına ilişkiler. Toplum yaşamını da, halka ilişkiler. Ki bu sapla samanın karıştırılması olur.

Etnik yapı, devir alınan totem kutsallıklarını kişiye, en az enerji harcatma düzeyi ile sosyal yapıya uyumlanmasının, yapılaştırıcısıdır. Ve eylemsellikleri, kişilerin, aitleşerek kendisini tarif etmesine zemin olur. Bu, bir çeşit toplumun bireyi, olamamanın halktaki görünümüdür.

Yani biyolojik ferdileşme, sosyal etkimelere, direnç koyarak açılımı, özgürleşmenin meşru temelini oluşturur. Bu süreç içinde, devir alınan yapılar, halksal düşünmenin zenginliği olur. Ama bu zenginlikler bir yandan da, toplumla çatışan yapıların da, çoğalmasındır. Yani ortak çözüm paydalarını, yada çözümsüzlüklerini artıran yapıyı, oluşturabilmektedir.

Halkın etnik bileşenleri, kişi üretimini üç açıdan olumlar. 1- Etnik yapılar; ayrışan, gelişen, rakipleşen yapı ortaya koyarlar. Kişi açısından bu aidiyet saygılanması için bir çekici şevk veren motivasyondur. Buraların olumsuz olan itici süreçlerde dönüşeceği unutulmamalıdır.

2- Birinci alanın isteklendirici özelliği, kişinin aidiyetine bağlılığı, biyolojik beni içindir. Soyut bünyeleşmesini, güvenli kılma çabasıdır. Bu çaba, kişinin enerji tasarrufunu, en

lineer (düz çizgisel) durumda tutmasının, kolaycılık ve avantajıdır. Kişi egosunu, dinginlik içinde tutar ve yine kişinin egosunu yararcılık ilkesi bağlamında tutması demektir. Bu da kişi ya da kişilerin geleneklere ve göreneğe, uymasının en temel nedenlerden birisini oluşturur.

3- Kişinin düşünme yetisi kişiye; bu iki alanda, bir önemsenirliğin ve bir yapabilirliğin meşru saygılanmasını algılatır. Bir gruba ait olma ve ego yararcılığı en az aktiviteyle davranır olma edimini, kişi bu iki yolla dışa vurur. Temel akış olan, devinim ve kararlı duruma varış (kararlı duruma varma; oluşun, kesikli, sınırlı ve sürekli oluşudur) bu yolla sağlanmış olur. Yada kişi, ruhunun sukun kılınışıdır. Yani kişinin kendisini, etkin olarak evrensel oluşuma katamayışı, burada kendisini ele verir. Yeni oluşlarla nicelenen yapı, nasıl davranılacağına açık olamayan belirmelerdir. Tedirginlik verir. Bu nedendir ki, insanlar; bilinene yönelir. Yani sosyolojik süreçlerle kendilerine devredilen topluluk, grup tutumları, çok gecikidir.

Toplum, toplumca üretir. Halk, biyolojik ve öznel var kalışla, biyolojik varlığını süreçleyecek açılımlara yönelir. Toplumun üretim desteği ile şekilleyip yansıttığı farklı anlama çekeyleniş ve sanal gelişim alanında, halk var oluş olarak sürecektir. İnançlar (totem aidiyeti, eski yaşam ittifaklarının figürleşmesi vs.) burada, halk alanda, temel gibi durabilmektedir.

Halkın topluma etkimesi için etnik ritüel vs. girişimlerini, jonksiyonal düzlemde toplumsal yapıya farklı bir güç dalgası dönüşümü olarak eklemelenip, toplumun planlı belirışinde katkı birleşen bir kazanç güç, olarak çıkacaktır. Yani bu, sistemin çıktısı (gelişen dinamikleşen ileri süreçler) toplum yapısının üstyapı bileşeni, toplumsal etkinlik katkınılığı olacaktır.

Toplumun diğer jonksiyon kontrol alanı olan, halk etnitisesi, sistemin bir başka girdisidir. Bu, halk yapı ile, toplumumuzun üretim değerleri girdisi birleşip, toplumun insan yapısını, yani organik yapısını birleşen yapı olarak; topluma erekli yapılaşan üst yapı yansıması olarak, toplumsal sistemin çıktısını verir.

Toplumsal sistemin çıktısı, sistemin halk başlangıç düzlemine ve, toplumun işleyiş üniter sistemine, geri jonksiyon kontrolü olarak, referans kontrolü olarak verir ve sistem böylece düzeltme kontrollü denetlenir. Aksi halde sistem, kazanç Ya da kayıplarını bilemezdi.

Halk ve toplum bileşenlerine geri beslenen son üretim, sistemin son kazancı, halksal ve toplumsal çıktı dalgalanması toplamıdır. Ve bu toplamsal dalga daima, iki bileşenin her birinden büyük ve bunların toplamından, birazıcık; fark tam sayı olmayacak denli büyüktür.

Halk bu geri dönen, geri besleme dalga içinde, kendi modlarını, anlama yararlanmalarını bulup çözümleyecektir. Yani geri besleme halk gruplarına, halk etnitelerine ayrışır ve tek tek işlenirdir, çözüldür. Buradaki halkın kendisinin topluma verdiği 1 birimlik bir dalga katkıdaki, 1.00001'lik gibi bir fark kazanç, görülüp benimsenecek. Bu, halkın topluma sahip olma, topluma ait olma bilincidir.

Halk üretiminin daha çoğu soyuttur. Bu nedenle toplum üretimi halk üretim çıktısından büyüktür. Bir birim halk çıktısını 1,001 gibi görmek olasıdır. Sistem çıktısı, yani toplam kazanç=2,00101 gibi bileşen dalgalanma olacaktır. Toplum bileşeni daha çok somut, amortisman ve nesnel içlemler, kendini üreten yapılarıda içerir.

Toplumumuz, insanların manevi üretimlerini, maddi yaşantılarını üretim olarak, toplumsal sıfatı kazandırıp, topluma ait kılabilmiştir. Bu bir keyfiyetin var oluşu değil bir zorunluluğun yansımasıdır.

Toplum aile yaşantısını tam olaraktan topluılaştırmamıştır. Ama toplumsal oluşta, tam kopuk değildir. Nede tam bir toplumsal işlevle ve iş koyuşla, ortaya koyamayan bir halksal yapılanıştır. Bir ucu ile toplumsal olabilmekte iken bir ucu ile ve çok zaman yaşam süreçleri toplumsal belirif olmayan grup ve topluluk yaşantılaşmasıdır aile. Bu alanda soyut somut yaşantılaşması bir içincilik yaşantılaşmasıdır. Toplumsuz var olamaz, toplumun biyolojik birey ve öznel değer türeyimin bir kısmı buradan çıkar.

Buradaki yaşantılaşif ve yaşantı dizgelenmesi, gelenek, görenek içindir. Grup ve topluluk birliklerine kabul edilirlilik aidiyeti içindir. İnanç birlikleri düzenlemek içindir. İşte etnitise gibi kimlik tanımlarının ortaya çıktığı soyut somut kültür yansıma ve yansıtılış bu alanların belirim içinliğindedir. Buralar somut liderlikten ziyade soyut giydirilmiş, yeniden yeniden düzenlenmiş, ters yüz edilmiş manevi kimlikler etrafında düzenlenmişlerdir.

Buradan bakınca etnik yapı, geçmişten güne karışıp kaynaşan tüm davranış ve inançlarını, eskiden beri devir aldığı sürekli olan, doğduğu kesintisiz bir yapı içinde, düşünme mantık yapısını, mantıklılığı sağlayan, bu düzlemde bakınca hurafe gibi algılanan, ancak bir zamanların en temel yapı biçimlenişinin süren, kısmen yeniye uydurulan yansımalarıdır.

Bu biçimlenişler, bileşen dalgalanmalar; halkın bileşen dalgaları olarak, eski biçimlenişin halksal ritüeli, semboller edilmiş, yasaları olarak okunabilir. Bu yasalar bileşenlerine rahat ayrılabilir. İnançlaşmış olan bu tutumlar; geçmiş izafiliğiyle, günümüzdeki kişileşmelere ve somutluklara aksetmiştir. Süreç içinde elenmiş, dönüşmüş bileşenlerdir.

Sürecek

Bayram Kaya

Etnik Yapılaşma Halk ve Toplum 03

Böyle olunca da, etnik yapı, sınırlı çevre kazanımlı birikimdir. Henüz tamda yöre çevre ile çelişen etkileşen girişime girmemiş yapılardır. Etnik yapı; yazının bulunuşundan önceki dönemlerin, başlangıcın toplumlarında, toplumsal deneyim ve kazanımları aktaran sıkı korunumlu sosyolojik gen yapılardır. Bunları, gelecek kuşaklara; sözlü edebiyat, sanat yapıtı ifadelerle uygulamalı gelenek, görenek, töre biçim aktarımlı olarak iletmişlerdir.

İkinci olarak da, toplumun düzen ve ilişkilerini, halka benimseten işleyiş kılan bir araçtır. Şu da karıştırılmamalı, gelenek görenek somutun ilişkisel çözümüdür. Ancak öznelleşen ve yürürlükten kalkmış, şimdi anlamsızlaşan, anlamalarla da ifadelenecekten kurtulamaz.

Etnik yapı, ata totem aidiyeti sizin elinize verilen güvenli meşruti kılınan yol haritasıdır.

Etnik yapılar kendi içinde özelleşerek, kendi içinin tutarlılığı olarak, halkın sosyolojisi olur Halk, toplumsal bölüşümün etrafında çevrelenen oluşumdur. Etnik yapılar bu oluşumun kapsamında, su içinde yağ adacık damlaları davranışındadır.

Etnik yapılar, kendi içinde bir otoriter yaptırım gücüdür. Gruplaşan yapıların içinde inanç olurlar, tabu olurlar, sembol kılınıp, kendiliğinden hemen var olan oterter dinamik yasadır. Ancak, bir üst aşama işlevselliği için, kırılmaz, olmasa olmaz, yasa değildir. Aksine grup birilikler aidiyetini aşip, toplumsala eklemlenmek için; zarsı, çözülüp tekrardan oluşan, çok esnek de olabilen etnisiteler de vardır. İngiliz halk ve toplum etkileşmesi gibi.

Kişi grupların ve halkın birimidir. Yani grupların özelliğini taşıyan bir özelleşmedir. Kişi kendi özneliği ile sosyal birim özelleşmesini içerir. Toplumdan gelen birey, buraya kişi olarak katılır. Birey; kişi özneliğini, sosyolojik özelleşmeyi ve toplumda iş üreten mesleki sahibi olmayı içerir. Halk içine gelen bireyin, meslek yanı heme hemen hiç işlevsel değildir.

Etnik tutumlanışlar, kişi ve grupların yazısız dönemlerinde ve daha sonraki yaşamlarında aşılması gereken sorunsalların çözümünde, bugünkü yasaların yerini tutmuştur. Zamanla mevcut yasalarla çift başlı hukuku doğurmuştur. Gelenek ve töre, etnisite değildir. Ancak etnisite daha bir kapalı kutu olan, sosyolojik genetiği, sıkı sıkı muhafaza eden gruplardır.

Genel bir durumu, bu tür; dar, özel, yerel sosyolojik temele çeken hareketlerde sonuçta etnik veya etnisite kabili anlayış diye yorumlanır. Çok gelenekçi tavırları ile öne çıkan ve kendini benzer gruplar aidetliği içinde, tanımlarlar. Dışa açık olamama nedeniyle algı dağılmasına varacak denli, tutucu aidiyetlik. Yeniye aşırı dirençli tavrı olan dar bölge insan gruplarının sıfatıdır. Yani sosyolojik grup davranışlı bir tanımlılık etnisite.

Etnisite bağlıları, halk içinde bile, karışma, tartışma yapmayacak denli kapalı küçük gruplar olabilmekteler. Etnisite ırk kavramında göndermeli, ırki saflığı da anlamlayabilmektedir. Etnik kavramlaması içinde, özelleşmiş grup Ya da grupların tutumudur. Etnik anlam, ortak ata kardeşliği grupları ise, etnisite; bu kardeşlerden herbirinin kendi grubdaşlığıdır.

Sosyolojik birimler, toplumsal yapıya kaydıkça, ekonomik tabanın sınıfsal unsuru ile ya da çalışma hayatının düzenleme sorunsallarında ve yurttaşlaşma bazında aidiyet birlikleri kurarak çekey alanı eksen dönüşlerini alabildiğine çağcıl kılıp ve güncel olmuşlardır.

Toplumsal yapıya kayamayan, halk yapılar miras devraldıkları eski totem aidiyetin büyüğü gizemine saklanmak, sığınmak gereği duymaktadırlar. Bu tarz etnik anlayış düzlemindeki bir kişi, herhangi bir salgın hastalığı kutsala saygısızlığın cezalanması olarak görmektedir. Aynı yapıdan çıkmış, ama topluma kaymış bir bireyse; böyle bir salgında toplumu siyaseti devleti, sorumlu tutup, hak arayışına girer. Hükümetin ihmali hukuki yönden arayabilecek denli modern, ilişkilendirilmiş organize davranışlı birey mantıklı yurttadır.

Halk toplumlar ittifakı ile aynı ata totemden olmayan birliklerin, aynı yazgı ile toplum üretimi dışında kalan geri hizmet çalışanı çatı oluşlardır. İttifaka gelen her bir ata totem birlikleride etnik grublardır. Bir ata toteme aitlik, etnik yapıları tanımlar. Toplum İttifakı içine gelmiş ata tabusal etnik grupların katışmasıyla da, oluşan yeni alan halkı tanımlar olmalı. Yeni toplu ittifaklardaki halk, etnik yapıdaki aynı işi görenlere göre, çok kalabalık ve uyuşmaz sosyal ata tabu tutumlu sorunsallardır.

Halk, grupsal etnik birliğin, toplumsal yapıya dönüşmesi ile, üyelerinin toplumda üretmez olanlarının toplum karşısındaki durumudur. Asıl hüviyetini toplumlar ittifakındaki, ittifak içi çatışmalarla alır. Toplumun her bir bireylerinin, üretim dışındaki zamanını geliştirdiği özel alan yerdir. Yine halk, ata totem akraba klan ailesi ile, hücre unsurları ile; oluşan gruplar arası toplumsal ekonomik olayların ortaya koyduğu, zorunlu ilişkilendirilmenin ittifaklarla bir araya getirdiği kümelenişlerdir.

Gelişme; girişimleşen toplumların, bir araya gelmenin ittifakıdır. Bu ittifaklarda toplumsal yan birbiri ile ilişkilendirir. Halksal yan, uzlaşır ve kaynaşır. Halkın uzlaşması ise, toplumsal ittifakla gelen, üretimin dağılmasındaki paylaşımın çekiciliği ile olur. İttifakın ilişkilendirilen yanı, zorunlu ve nesnel, toplumsaldır. Yine bir araya gelişin kendisi, küme ve kümelerin yerli yerine oturması bu nesnellüğün sayesinde olur. Toplumun, öznel yana (halka) , imleç imge kontrollü oluşu; toplum üretiminin halka dağılan yansıması sayesinde, halkın toplumca kontrolü mümkün olmaktadır. Ama bu her zaman böyle çalışmaya bilir.

Küme unsurları, hem ödevdeşen yapılar, hem; görevdeşen yapılarıdır. Görevdeleşme toplumun unsuriyetlik bağıntısıdır. Halktaki bir kişi-birey topluma üretim için katıldığında görevdeleşir, yükümlüleşir. Halk bunu ortaya koymuştur. Halk etnik yapıların toplamı ise de, etnik yapılardan biraz farklı bir oluşum ve değişimdir. Bu fark; hem etnik gruplar arası bağ ilişkilendirilmesi sürtünme ve oturmasıdır. Hemde bu oturmayı, topluma ilgilleyen alan jonksiyonel bağıntıdır. Jonksiyon, görevdeşen yüküm enerjisi ile aşılır. Bu gözden kaçırılmaya.

Her toplumun, kendi üretim ve tüketim biçimlerinin belirlediği tarza ilişkin halkı ve halk grupları vardır. Benzetimli ve somut ilişkilerden, bileşik karma bir yaşayışla yaşantılaşma birlikleridir. Yine bu gruplar, başka bir belirleşim biçimi ile, somut kimlikleride istediği gibi soyut, bürülü kimliklere dönüştürüp, söylenece ve mitoloji alanları yaratmaktadırlar.

Halk kendi alt bileşenlerine, halklar diye ayrılmazlar. Öyle tanımlandığında halk sözcüğü totem algı aidiyetliği olan etnik yapı yerine geçer. Etnik yapıda ödevdeşme varken, asla görevdeşme yoktur. Bu ödevleşme halk oluşumunun kazanım ve dinamiğidir. Bu ayrım yapılmazsa, sap saman karışır ve sağlıklı üretim ve yapılar ortaya konamaz. Halk bir siyasetin, bir coğrafyadaki, sosyal, toplumsal ilişki birliği insan kümesi cins isimidir. Diğer siyasi coğrafya birliklerindeki halk yapıları göre bir özel ad tanımlaması alabileceklerdir. Tarihte bu isim alma bir türden olmamıştır.

Halk alan, tam bir karma alan belirimidir. Bir ucu toplumsal yasalarla, topluma uyarlanıp; toplumun hukuku ile, ekonomik üretimi tüketimi müşteri olarak devindirirken; diğer yandan eğitim sağlık gibi ilişkilenebilirler girerek, bir topluma benzeme mimiriki* tutum, davranış ve sahiplenmesi verir. Eğitim toplumsaldır, zorunlu, yaşamsal yaşantılaşmaya gider. Etnik ödevlenme, eğitim değildir. Kayıtsız şartsız uyulandır. Eğitim uyulanı aşar. Uyma disiplinin süreçlenmesidir. Eğitim bir değişimin eski uyulanı aşmasını zorunlu kılarak süreç aldırır. Toplumun kurumları arası eşgüdüm sürtüşmelerinin, kurulup dağılan, anlam ilgilerinin zaman içinde dalgalanan değerler manzumesidir.

Diğer yandanda halk, folklorik diyeceğimiz, geniş kapsamlı halksal üretimlerin biçimine yoğunlaşan, geçici ve süreli olabilen birlikler; birikip dağılılabirler. illada öyle olmaması gereken keyfiliklerle, süreçlerle yaşantılaşır.

Buralarda halk, kültür (etnik kültür) aktarımının yaşanması ve kılın olması ile uygulama alanı kimlikleşme düzenlemeleridir. Halkın, toplumsal üreten yaşantısı olmayabilen, büyük kesimi; buralarda, bu sayılan çekeylerin eksenlenmesi ile, mücessem bir oluşum kazanır. Varlığın durulma bulanma hali, hal geçişmeleri burada, kişinin halktaki ifadelenişidir.

Eksen etrafındaki dönüş, zorunlu bir içe doğru çöküşle konumlanma belirmesidir. Buradaki bu süblimleşme, bu kırıstalize olma, çekey alanları, halkın bilgilendirilmesi ile daha akılsal düzenlemeler, daha toplumsal yapı ile girişken yapılar olabilmelidir. Halk kendi yapısını toplumsal yapı ile tamamen karıştıra bilmekte, bu halini toplumsal yaşayışa yansıtmayı daima diler. Halk daima yol haritası kullanır, ve yol haritasına muhtaçken; toplum kendi yol haritasını bir öncekinden daima geliştirerek, giriştirerek var olur.

Halksal alanın bir temel yaşantılaşması, bazen açık olmasa da, altan alta karşı grup ve kümeleri, kendisine benzetmek isteyişin uğraş ve mücadele yarış rakipleşmesidirde. Hem ona benzemek istemez, hem onu kendisine benzetme egoizmini gösterir. Burada uzlaşma karma ritüel ve sembolleştirme formülü olarak karşımıza çıkar. Toplumsal yapıyla çatışan bu alan, kendi düzenlemesiyle hoşgörüyü geliştirmişse de, zımni olarak bu aşağılamayı veya hafifsemeyi de; hafiften içermektedir. Birleşmeler dahi, bu ayın ve ritüeldeki, karma manzume parçalı oluşumdur. İşlevsel olmayıp, palyatif huzura dönüklüktür. Bu nedenle bu parçalı bağıntısız karmalar, geleceğin özgür düşünce yorum farkı olarak var olup sürecek.

Bu alanlarda halk, etnitise kültür çatışmaları belirlerken, hem de bir dinginlik alanı seyrini halka verir. Hem enerji atma, hem de, yeni olan kendilerince pozitif enerji yüklenme beceri donanımı sağlarlar. Farklı kümeleri kendilerine benzetmek isteyişte kaynaklanan bir tektip prototipleşme buraların kaçınılmazıdır. Çatışma gerilim güç alanları daima var bulunur. Bir benzeşme, benzeşmeme kutupsal alanı buraların sürekliliğidir. Azim ve kararlılık soyutluğu belirgin özellik ve özelleşmeleridir.

Doğa, üstünlük tanımaz. Üstünlük bir kuruntu ve tam bir zıppır cahil bilmezliğidir. Üstünlük tasımınız kuruntu Ya da dinamiğiniz olabilmektedir. Bir aidiyet etnik inanma, anlayış Ya da ritüelleşme, bazı olayları destekletip sürdürürken, üstünlük ve dinamiğiniz olur. Ancak bu dinamik üstünlüğünüz! pek çok olay ve durum karşısında, tam bir çıkmazınız, çıkmaza saplanmanız, yani kuruntunuz olabilir.

Bir gelişme aşamasının, bir zaman zemin düzleminin, bir çok nicelenme süreçleri vardır.

Bir olgunun, bu nicelenimlerin tümünü birden taşıması, olanaksızdır. İnsan Ya da toplum veya inorganik, veya milyonlarca senelik sosyolojik etnik yapı birimleri, kendi içlerinde kapalı ilişki organizasyonudur. Dışla en azla yetinecek bir ilişkileneceği daima vardır. İşte bu nedenle somut ve öznel yapılar ve unsurları tek tek süreçsel boyut ve boylamda, bu nicelenmelerin hepsini değil, ancak birini; bir kaçını taşır.

Böylelikle, üstünlük taşıyan bir etnik yapı, dıştaki mutantik arzları; gerek sosyal mutant arzları, gerek doğal olan diğer karşılaşmaya denk düşmelerin mutant arzlarını içermeyebilir. Bir etnik yapı, bir mutant gelişmeyi özümserken diğer milyonlarcasından mahrum kalmıştır. Ama tüm olguyu, veya halkı, Ya da tüm sosyolojik birimleri ele alırsak, bu tek tek var olan, zenginleşmeler, farklı farklı etnik yapılarda, farklı farklı içermelerle mevcut olacaktır. Ya da birkaç nicelenimin taşındığı, kişi Ya da birimlerin pek çoğu, bu sosyolojik etnik kümelerle halk içinde; halk oluşumunda var olacaktır. işte kültürel, birikimsel zenginlik dediğimiz olgu budur.

Bir fark, halk dalgalanmasının içinde, ihtiyaç duyulduğunda, ancak bir ihtiyacı karşılayarak fark edilen zenginleşme olur. Yeni karşılaşılan ilk durumların, ihtiyaç olması halinde halk yapı içinde bulunması daima vardır. Yine bu oluşma insanlık alemi sosyal yapısına da dağılmış olarak var bulunacaktır. Ama bizim bilip tanıyıp, farkında bile olmadığımız bir taşınan özellik olarak var kalacaktır. Bu nedenle hiçbir etnik yapı ne üstünlük ne de bir aşağılanmadır. Etnik ya da ırki veya halksal üstünlük, nötr, cevapsız bir sorudur. İnsan özelliğinin bir çarpıtmasıdır.

Üstünlük yanılma algımız, olayın aktüel olması, o ihtiyacın gündemde olup, karşılanmasına gereksinim duyulmasıyla birlikte. Ve o ihtiyaca denk düşen karşılaşmanın, o aidiyette olmasıdır. Bu çok iyi özellikken, başka bir değişim karşısında, ayak bağına olabileceğini, unutmayın lütfen. Yani bu, farenin kendi yapı eksikliğinden doğan ezilmenin izolesine yönelik üstünlük tasımıdır. Fare kuyruğuna kabak bağlayıp, iri görünüp düşmanına şaşkınlık verir. Ve düşmanın tehditinden kurtulur. Kendinin yaşam da kalmasını, destekleyen iri olmak, zırh özelliği olurken, aynı farenin yuvaya giremeyeşinin de handikapıdır. Deliği büyütme veya kabaktan vazgeçmekse, tamamen savunmasızlığa açık kalmak olacaktır.

Sürecek

Bayram Kaya

Etnik Yapılaşma Halk ve Toplum 04

Biraz biyoloji hatırlayanlar bunun örneklerini düşünmekten geçilmeyeceklerdir. Üstünlükler biyolojik genetik özelleşmeler olabileceği gibi, pratik yetkinlik ve yatkınlıkları süreçleyen, alışma bulaşmaları da, olacaktır. Sineklerin sokma ve ısırıklarına karşı, öseler bile bağışıklık sağlayan ekvatorial insanın bu özelliği, çevre koşulsal özelliğidir. Bu özellik belki hiç, Ya da çok az sinek bulunan kutuba yakın veya kutup dairesindeki insanların elbette zaafı olacaktır. Kutup insanının soğukta yaşama beceri ve dayanıklılığı özelliği de, ekvatorial insanın, ani bir çevresel iklim soğuması karşısında, kolayca ve çoğunlukça ölmekle baş başa olacağı bir zafiyeti olacaktır. Bu doğal evrimsel gelişmedir.

İşte bunlar, kişinin Ya da kapalı topluluk dönemlerinin, sosyolojik ve biyolojik, geçişen genom ve genomsal denebilir aktarımlarıdır. Bunlar ileride toplulukların ilişki kırılmalarında ve toplulukların karşılaşma ilişki kırılımlarındaki, ayrışan ortaya çıkma, öznellik yansımaları olacaktır. Dolaysı ile, her ayrışma birleşme ittifakı ve tolere eden yaşam biçiminide ortaya koyacaktır. Bu hal toplumsal üreti zorunluluğu ile halk öznellesmesinin sürtüşmesidir.

Böylece oluşturacakları ittifaksal karışma, katışama, akrabalaşma, yeniden üretme ittifak düzenlenmesindeki tutumlar halksal hazım edilebilirlik sorunsalıdır. Çünkü toplumsal üretim, bir bozuk transistörü değişiminde size, çeçen sineğine bağışıklığınızın olup olmadığı üstün özelliğinizi sorgulamaz. Ancak, sağlık sorgular. Buda topluma aidiyet oluşun özelliği değil, toplumun yeniden üretimini özgür kılan tetiklemedir. Alışkanlıklara yatkın olan halk ve etnik yapı, bunlardan kurtulamama Ya da zor kurtulma zaaf travmasını yaşar. Ancak yeni değişimleri, yeninin kendi öncesinin tutumlarını, yeni tutuma eklemelerler. Etnik yapı ve halk bunları; ritüelleştiren, sembolize, seramonize edilen, bayaramlaşan, gelenek görenek yapılarla anlar ve sidirir. Genelde KÜLTÜRLEŞEN diyeceğimiz yapıların sürdürülmesini ortaya koyar. İşte bu, zamanla bir halksal tanımlılık, bir topluluk grup aidiyetliği olarak, etnitise tanımlılığını, zaman içinde alacaktır.

Toplum aşamaları, gelişme ve dönüşümü, bir yepyeni silbaştan kuruluş değildir. Bir önceki yapı ve kurumların, düşünsel üretimlerin, düzenlenip ilişkilendirilmesidir. Basit bir örnek vereyim: Sadaka, köleci toplum ortaya çıkmadan önce toplumların bilip uyguladıkları bir kurum ve kuruluş yaptırımını değildi. Kimseye ne vahiy edilmiş, kimsede vahiy etmemişti.

Ne zaman ki gelişme köleci toplumları kaçınılmaz kıldı, o zaman, köleci toplumun ezen ezilen ikileşmesinde; karşılanması, telafisi gereken ve topluma bela olan sefalet de ortaya çıkacaktı. Düzenin çelişkileri ortaya konamayınca, yaşamın gerçekliği doğru okunmayınca çözüm: ""rızkı eşitsiz dağıldı"" formülü ile razı edilen kesimlerle kısmen dindirilecekti. Bu sefalet, toplumun huzur ve güvende olmasını tehdit ediyordu. Bu bağlamda ve de suçların önlenmesi babında, toplumsal halksal arayışlar, çeşitli dengelenme karşılanma süreçleri içine girdi. Bu gidişin, bir çözümün telafisi durumlarından biri olarıktan da, sadaka verme olgusu ortaya çıktı.

Kuşkusuz ki, o günkü toplum düzlemi; tüm halkın rahat rahat belli bir düzeyde doyurulabilir bir üretimini sağlayacak, nesnellik ve üretim gücünden yoksundu. Bugünkü zaman zemin düzeyi ise, bu toplumsal sorunsalı çözebilecek olgunluk ve teknolojik düzeydedir. Bunun içindir ki, bir zamanların bu sadaka sosyal kurumunu, günümüzdeki toplum sosyal adalet anlayışına dönüştürmüştür. Bu kurum, yapı ve işlevle ilişkilendirilip, sosyal adalet kurumuna dönüşmüştür. Bu anlayışla, iş veremediği toplum üyelerine, iş sağlayana değin yaşamını sağlayacak geliri ödemekle, devleti denetlenir ve yükümlü

tutulmuştur. Yardımı, kişilerin insiyatifi ve sömürüsü olmasından çıkarılmıştır. Kişi ve halk alanını içine geriletmiştir.

Bir zamanların toplumsal tedirginliğinin çözümüne çare olan sadaka, günümüz toplumunda bir adaletsizliğin, bir hukuksuzluğun üstünü şal örten, kandırmaca ve çağ dışılığı olmuştur. Basiretsizliktir. Çağdışılık ve yobazlık buradadır, dönüşen aktüelleşen sosyal kurum ve yapıları görüp, anlayıp hıfız edemeyen kafalar, eski toplum ilişki biçimini bir özlem olarak, bir ritüel ibadet olarak dile getirip, toplumun güncelin aktüel oluşumunu anlayamamaktadır.

Halk da, bu dönüşümlerini, bu esas üzerine; yani var olan yapının, kurum ve kuralların düşünsel oluşumların üzerine dönüşerek evrilir, izafelenir. Sondan bakıldığında baştaki ilişkiler görülemeye bilir. Bu nedenle de başlangıç düzenlemeler batıl ve hurafe görülebilir.

Dinlerin başlangıçtaki kurumlaşma ve kurumlaştırma işlevi; yani halk içi kişi ve grupların ve halkın, toplum aidiyetleşmesinin aracı olan inançlardır. En büyük yanlışlarından biri de, bu dönüşümü anlayamama bilgisizliğidir. İnançların yapılaşma değişip dönüştüğü, eski toplum kurum ve kuruluşları, ve hatta bugünkü meşruiyetlikleri batıl ve geçersiz saymıştır. Böylece kendi dönüşme ve izafelendiği zemini görememişlerdir. Ve de bu yapılaşma temeli biçimi ile de, hiçbir zamanda göremeyecektir. Yine inançlar dini sistemlere dönüşünce, buna ""uluhiyet böyle buyuruyor"" deyince; iş, içinden çıkılmaz, bir arap saçına döndürülmüştür.

Toplumlar 4000 yıl önceden beri inançların kurumlaştıran yapılaşmasını, örneğin Eşnunna Hamurabi yasaları gibi, daha nesnel ve daha somut, adımla gidilere dönüşecektir. Yinede inançlar, sistemleşmeye tamda bu seyirden 700-800 yıl sonra, sistemli dinsel kurallama ve kurumlaştırmalarına usulca dönüşecekti. Eski inançlar, sonraki inançlarında meşruiyetliği oluyordu.

İnançların yani etnik anlayışla belirlenmelerin kadük olduğu, ama mevcut zeminde bazı kuralları hala geçerli ise, yeni olan din ""biz falana, filana da böyle buyurduk"" nakli anlatım ya da söylemini yeğleyip, önce meşruiyet zeminini sağladılar. Eski olan, ama hala geçerli olan kuralları onayarak ilahileştirdi. Böylece önce kendisinin meşruiyeti onanmış oldu. Yeni olanları da kendi meşruiyetliği ile meşru kılacaktı. "Sizden öncekilerine de böyle demiştik, ama onlar azıp sapıttıklarından unutturulanları doğru elden gönderiyoruz"" gibi söylemlerle yeni olan kurallar vahi kaynağının kendisi üzerinde, meşruiyetlikle converte (dönüştürme) edildi.

Çok basit, anlaşılır olsun diye, süt kardeşliği kuralını örnek vereyim. Sümerler'den beri toplumlar arası anlaşma, düzenleniş ittifaklaşması farklı iki totem aidiyetin iç evliliğini yasaklayıp, karşı etnik totemler arası evliliği kurumlaştırmışlardı. Gel zaman git zaman çocuk sahibiyet velayeti ortaya çıktı. Örneğin ilk doğan erke çocuk baba ata totem biriminin olması için, ananın emzirmemesini, bebeğin baba tomlumundaki halalara verilip emzirmesi kuralı ön görülmüştü. Çocuk hala sütünü emen diğerleri ile süt kardeşi olmuştu. Dolaysı ile iç evlilik yaşağı nedeni ile baba toplumu aidi biri ile evlenemezdi. Ancak kendisini doğuran kadının ata totemli bir aidi ile evlenecekti. Bu kurum sonraki dönemde başka şekillere dönerek gelişti ve ortadan kalktı. Süt kardeşliğinin toplumda gördüğü asıl işlev binyıllar içinde unutuldu. Ama kutsal bir adet olarak sütkardeşliği Asurilerde Samilerde sürdü gitti.

Süt kardeşleşme her toplumun kendi gerçeğine göre yapılaşmış farklı işlevili

kurumsallıktı. İbrani çoban toplumunda evlilik yapılabilmenin koşulu iken, Sümerler'de Asur ve Babil'de Samilerde evlilik yasağının olduğu bir kutsal geleneğe dönüşmüştü.

Bu uzun bir tarihi evrimdir. Burada belirtmem konu dışına kayar. Ancak toplum bireyleri böylece biyolojik anne olmayan, karşı etnik grup ve toplumdaki birinde, süt emerek, hem kardeşleşiyorlar, hem ittifak ve birleşen sülter, sülter devletleri kuruyorlardı. Hem bu yolla ortaya çıkan miras hukuku gibi sorunları, ilkin; ilk ogulları süt kardeş yaparak, baba yerli yaparak aşılıyorlar, hemde süt kardeşler kardeşleşerek meşru yasal evlenmenin de yolunu açabiliyorlardı. İbrani şarkılarında ve Davut'un şarkılarında bunları görmek mümkün.

Yani süt kardeşliği eski toplumun, bu günkü topluma, bugünkü nesep akrabalık ilişkilerine gelinebilmesi için tarihin attığı adımlardaki evrilen, gelişen ileri bir uygarlık ilişkileniş adımı idi. Ana sütü ilk oğula, haram kılınmış, mundar sayılmıştı.

Bir örneğide daha genel olmadan, özel bir örnekle tamamlayım. İlahi dinlerin kaynağı olma özelliği kazanmış Tevrat' tan misal vererek, daha somut kılayım: ""Ananla, kız kardeşinle evlenmeyeceksin"" kuralı Tevrat'ındır. Bu, o güne kadar toplumların kurumsal kuralı içinde meşruiyetlikle yaptıkları bir kuraldı. Burada anlatılmayacak kadar uzun ittifak ilişkilerinin zorunlu sonucu idi bu. İttifaki girşimlerle M.Ö 2000'li yıllardan itibaren çocuğu doğuran kadın, çocuğun meşru anası oldu. Çocuğu doğurtan adamda, çocuğun meşru babası oldu.

Böylece ana baba çocuk evliliklerine peyder pey yasaklar getirildi. Musa dönemine kadar M.Ö.1200'lerde bu akrabalık ilişkisi hayli yaygındı. Civar toplumlarda da yaygınlaşmıştı. Kavimini çöllerde dolaştıran Musa, bu kuralı artık bir Tanrı emri olarak sibiına (aidiyet ilişkisi olduğu israiloğlu boyları) bildirecekti.

Alıştırma alıştıra, geriletilen bir önceki kurum ve kurallar, hayli yayılma, tanınma kazandıktan sonra bir geçişme ritüel sembolleri üzerinden bir tutum haline getirilmesi gerekiyordu. Yeni ittifaki düzenin en simge kılıcı kurumu yeni sistemleşen dinlerdi. İşte böyle bir geçişmenin arifesinde, birden bir yasa koyucu tarafından ""yasak sayılan"" kural, sosyal toplumsal olan yapının içine alınmasıdır. Değilse, durduk yerde; eğer halk ana ve babası ile evlenme yasağını ezelden beri, ta ilkten beri bilip de sürdürüyordu ise; Musa durup durduk yerde: "" anan ve baban ile; kız ve erkek kardeşinle, evlenmeyeceksin"" diyemezdi.

Sürecek

Bayram Kaya

Etnik Yapılaşma Halk ve Toplum 05

Halk, sosyolojik değişmeleri, sembolik somutlamalarla, ritüelleştirip ayin ve ibadet hali, biçimine dönüştüremeden anlayıp hazım edemiyordu. Bu, olayın kökeninde, İki farklı etnik yapının birleşip; toplumlaşmanın gereği vardır. Geçiş ritüelleri, ya da geçişme seboileri üzerinden yeni birlikler kurallaştırılıp kurumlaştırılıyordu. Yani ittifaklar düzeni sıklıkla geçiş ritüelleri düzenlenen bir sosyal toplumsal yapı idi. Birkaç totem aidiyetli etnik yapılar karışip etnik ata totem, sosyal yapılanışlar enteğre edilip halklaştırılıyordu. Halk yeni kurallarını, toplumsal yansımadan icbarla, riayet ve ağırdan sindirimle, ancak benimsiyordu.

İki gereklilik, yapıları ittifaka zorlayacaktı. Toplumsal ekonomik biçimlenişlerin diğer grup yapılarla girişip, gelişir, büyür, organize olur olmanın takas ve işbölüşümü yapmaları. Ve tarımcı çoban toplumların, kısmen savunmada pasif kalmasıyla, bu tür yapıların savunma güç birliği içinde bir araya geleceklerdi. İki farklı totemist etnik kültür. Kendi içindeki meşru evliliği yasaklayıp, karşı toplumdaki kız ve oğlanlarla evlenmeyi yüküm etmişti. İlk meşruteli kurumsallaşma kararlarından birisi budur. İki ayrı ata totem, etnik aidiyet; belkide ilk kez sosyolojik gen karışma zenginliğini ve kültürler etkileşimini gerçekleştiriyor olmalıydılar. Hem birbirini benimseyip kabulleneceklerdi (hiç kolay olmuyordu) , hemde yeni kırma bir etnik yapılar karışması, halk feno tipi doğuyordu. Şimdi olası ilk ittifaki kural kararlarına biraz daha yakında bakalım.

Yani bu tarafın üyesi kız ve oğlanları karşı tarafa, karşı tarafın üyesi kız ve oğlanları bu tarafa kaderdi. Kutsal kılma söyle idi: meşru olmayan, yasaklanan ve lanet olan, kendi topluluğunun içinde evlenme tutumuydu. Bu bir ittifaklık anlaşması ve toplumsal ilişkileniş sözleşme düzenlenmesidir. Böylece karşı tarafla evlenerek, kardeşleşme kuralı getirilmişti.

Kardeş deyince, karşı taraftan evlenebilmek için kardeşleşmedir. İlk ata totem sistem kendi aralarındaki ata totem kardeş evliliği idi. Yeni aidiyetlik evlenmeside, yine kardeşlik geçiş ritueli üstünde yapılacaktı. Ama iki ayrı ata toteme ait üyeler arası karşılıklı evlenmesiydi. Kardeş olmak demek; kendi ata totem kardeş kutsallığında addediş yaptırımıdır.

Tabi süreç girişince bunların kendi kendisine organizeside sizin düşünüp geliştirdiğiniz bir şekilleniş olmayacaktı. Sorunlara siz cevap aradıkça her cevabın sürtüşen, aksayan, ya da süreci işleten çelişmeleri oorganizeyi biçimleyen şekilleniş alacaktı. Tabiki işin içine çıkarıcı bukelemun vari öznelliklerde, katılmayacak değildi hani!

İlk sürtüşen çelişme sorunsal, çocuk velayet ata totem etnitise kimliği olacaktı. Yani çocuk hangi ata totem, bağla, yetişecekti. Etnik yapılar genelleşerek toplumsal yapı ile organize biçimlenirken, özel tutumlarında halksal dokularını oluşturuyorlardı. Yani halk biyolojik olarak ata totem etnik gen karışimli dokudur. Sosyolojik olarak ata totem bağıllı üyeler kapalı devre, izole kalmış etnik birimlerdir. Ve bunların özel anlayışlarından hareketle, girişip birleşen, ayrışan, sosyo birim rituel birlikleridir halk. Bu anlamda halk, hem etnik kalıp, hem etnik kalamamanın çelişkisidir. Toplumsal bağlamda da, toplumda üretmeyen ama geri hizmette toplumun bireyinede hizmet üreten bir emek sanat, varoluştur.

İlk etapta çocuk ana yerli olmakla sorun aşıldı. Gelin baba evinde damat gelip gidiyordu. Ama burada doğurtan kişi ile doğuran kişi çocuğun velayetine sahip ana ve baba değiller. Şimdiki dayılar baba idi.

Bu biçimleniş zamanla çok karmaşık ilişkilerden ve yüz yıllar içindeki süreçle, doğurtanın

babalık sorunsalını ve mirasını çocuğuna aktarabilmeyi ve yine bu statüye göre yeni evlilik hakkı edinebilmesi gibi, birçok hukuki ahlaki sorunsalları insanlara cebelleştirtir oldu.

Bunuda doğuranın ilk erkek çocuğa süt vermemesi, doğuranın sütünün ilk erkek çocuğa haram kılınıp, damat tarafındaki halalar tarafından emzirilmesi benimsenerek aşıldı. Yani yeni bir geçiş ritüeli oluşturuldu. Sütkardeşlikle oğullaştırma kural ve kurumu oluşturularak bu sorun aşıldı. Burada doğurtan kişi baba iken, çocuğun annesi haladır. Halalar annedir.

Buradada çetin bir sorun baş göstermişti. Anayerli kadınlar bu tarafa geçen çocuğa helal olmuştu. Anayerli tarafta k3endisini doğuran ve kız kardeşleride vardı. Özel ata totem anlayış, ilk toplumlar arası ittifakla, bunu yasaklamıştı! Sorun çetindi. Böylece olaylar bin yıllarla sürüp gitti. Bugünkü hale, ancak M.Ö 1900'lü yıllara doğru kısmen uygulanan bir anlayış olarak gelebilmişti.

Başka etnik grup ve yapılarda bu ilişkiler başka başka Ya da benzer olabiliyordu. Örneğin bu tür ittifaklarda bazılarında oğul baba yerli, yani ananın gelin bulunduğu topluluğun aidi sayılıyordu. Kız anayerli, yani ananın ata totem halkı aidi idi. Kız ananın geldiği topluma gidiyordu. Böyle iken de, kızın bu günkü anlamdaki biyolojik babası, bu taraftaki toplum kadınlarının (bu tarafa geçmiş olan kızınında) kocası oluyordu.

Burada ki değişkenlik, çocuk velayetinin ana yerli (ananın geldiği yer) mi? Yoksa, baba yerli (kadının gelin olarak bulunduğu yerli) mi? Buna göre; ana baba ile çocuklar arası evlilikler değişiyordu. Baba aidi toplumdaki kız, erkek kardeşin, ana yerli toplum aidi kız evlat (tabii ki bu günkü anlamda kızı) babanın meşru karısı idi.

Bu günkü kardeş, ve ana baba anlaması ile, o günkü kardeş ana baba anlaması, asla aynı değildi. İkinci olarıktan da, bu evlilikler, kardeşim diye evlendiği karısı Ya da kocası için başkası ile cinsel yasağı pek içermiyordu. Özellikle kadın eşler çocuğu olmadığı zaman kocasına kendi kadın kölelesini (cariyeleri) verip, doğan çocuk kocasının çocuğu, yasal olarak, onunda çocuğu oluyordu.

Örneğin Tevrat'ta Sara, kocası Abraham'a, kölesi cariyeye Hacer'i sunmuştu. Abraham'da kız kardeşim diye tanıttığı Sara'yı, bir Fravuna ve kral Abimelek'e karı olarak vermekte. Bunlar geçiş döneminin izlerini taşıyan geçişme ritüel ve sembolik, totemik, ittifaksal aidileştirme yansımaları ve yansıtılmalarıdır.

Bu aidileşme, zaman içinde evrile evrile, bugünkü karı koca; kardeş ve zina gibi ahlaki hukuki anlayışlarımızın anlamına dönüşecek ve evlilik yasakları buna göre meşruiyet ilişkisine dönüşecekti. Kardeşler arası, ebeveyn arası evliliği yasaklar hale gelecekti.

Üstelik bu eski ittifak düzenleniş biçiminde bir taraftaki kadın, beşikte de olsa, kadın sayılıp yani karşı tarafın evlenilebilir karısı idi. Kuşak farkı gözetilmezdi. Sözün gelişi, üç yaşında bir kadın! (çocuk kavramı yok) karşı taraftaki, 80 yaşında bir kocanın doğal karısı idi. Bu kültür M.S'ki zamanlarda dahi azalmış olmakla birlikte Samiler içinde yaygınca sürüyordu.

Eski ittifaksal düzenlenme biçimleri, ayin ve inançlara, kavli sünnetlere dönecekti. Bugün dahi, analık sorumluluğu üslenmeyi bilmeyen, cinsel ve öznel değer yargıları oluşmamış kız çocukları; 6 ila14 yaş arasındaki kız çocuk kuşağını, kadın sayan mantık; 60 -80 yaş aralığındaki erkekle evlendirilebiliyor! Eski, değişen bir kültürün, geçiş

ritüellerinin eski meşru zeminleri unutulmuş, kendileri işlevsiz kalmış, ama günümüze bu geçişme ritüelleri kutsal sünnet ya da ilahi emir gibi yansımaktadır. Bu türlerin, günle çeliştiğinin çoklukla farkında bile olmayız. Alimi cahili, bunların bugünde dışlanmasını bin dereden bin su getirip, akıl almaz bir zırvalıklarla anlatarak, bunu yapabiliyorlardı! Yani o geçmiş günlerin arkaik bir çok meşruiyetli geçiş ritüelleri, bugünün meşruiyetsizliği idi, bu görülemiyordu.

Hem de; ""geçen geçti"" denecekti. O günkü meşrulaştırmayı ikame edecekti. Bu ikameyi de benimsetmek için, temeldeki nesnel sosyal zorunluluk değişmiş, unutulmuş oluyordu. Bazen, düzenle çatışmıyorsa, sadece kült olarak benimsiyordu. Bu duruma bilmeyerekten de olsa, olayları bağıntılı kavrayamayan halk kitleleri, sade içini sanılarla doldurarak bu geçiş ritüellerini koruyup, kollayıp; ona yöneliyordu. Ritler bu tür yalın anlamalara, geçiş ritüellerini benimsemelerine çok uygundu. İbadet ve sünnetlerle de, mahrem edildiğinden, asıl mahremiyet anlaşılamadığından, ayin tören ve sünnetler sevap ve kutsal kılınıyordu. Hemde temel var oluşları hiç bilinmez olarak.

Unutturma, toplumsal nesnel ilişkiye yönelik bir hedef olmayabilecekti. Ana babayla ensest ilişki evliliği, konjonktürde bir gerek evlilik olmaktan tamamen çıkmıştır. Yeni konjonktürel düzenlenişimize göre, önceki kimi meşruiyetlilerin, çok çok acil şekilde vahametsinilip, tiksinti veren günahkarlık ata totem mantığı ile silinmek istenmesi hala vardı. Bu işin temeli de, geçiş ritüel araç yaptırımını otorite kılma çalışmasıdır. Oysa artık bu tür uygulamaların yerini nesnel bilimsel ilişkiler almıştır. Elbet bunlardanda inançlar çıkarılabilirdi.

Etnik yapılar, halka; yeni durumu benimsettirmek için, yapılacak geçişme sembollerini inançlaştırma eğilimleri bu eski adeti unutturmaya da beraberinde getirdi. Sonuçta bu durum, etnik yapılar, etnik guruplara, ve halka; temeli Hiç bir zaman sorgulanamayacak ilahi bir emir (otorite) olarak yansıtacaktı.

Halk, yada etnik yapı içindeki bu değişip dönüşmeler; toplumsal yapı kadar hızlı ve çabuk olmuyordu. Toplumsal yapı değiştiği halde, halksal ve etnik yapı uzun süre, aynı biçimde kalabiliyordu. Bu bir zamane düzlem içindeki ilişkin alanların (toplum ve halk alanları) ,ayrı ayrı davrandırtıp, bir birine ilişkileneip, referans bağıntısı yapılamaması demekti.

Halk Ya da etnik yapı, ne zamandan beri değişmiş, ama şimdi ihtiyacını duyduğu bir öznel yaşantı durumuyla karşılaşınca, bunu toplumdan isteyecekti. Bu tür ilişkin bir özel durumunun çözülmesi için, toplumda çözüm istemesi durumu ile, toplumun çözümü, halkın tutumuyla çatışan bir hal alıyordu.

Halk toplumsal değişmeyi bilmediğinden, bugün bile, bu iletişim ortamında dahi, değişen yasaların hemen hemen hiç birini ve nedenlerini, gerekçelerini bilmeyiz. Ta ki başımıza bir iş gelip derman arayana değin, bunlara uyulamadığından bunlar oluyordu. Bir istek talebin, çözümünü istemek ile, cevabi karşılınması, halkın aidilik totem etnik yaşamı ile çatışıyordu. Bu çatışmalar halkın istemleri olarak zamanla arttıkça, ortamı, sosyal reformlara iyice hazır kılar.

Bunun toplumlardan toplumlara değişen çözümleri, halksal alanın kendi içinde oluşan kural seçeneklerini, işletir. Bu kurallardan bir tanesi, orta doğu toplumlarında en yaygın işletilen kural olacaktı. Bu, bilgilendirici, öğreten, belleten halk mesleğini öne çıkarır. Etnik yapı Ya da halkın, toplumdaki bu isteğini, her iki tarafla töre koyucu uzlaştırır. Bu uzlaşmanın aracı da, var olan süren yapı ile değişen yapının, olumlanıp, olumsuzlanan

verileri ile aşıldı.

Halkın, etnik yapıların inanç alanıdır. Yani değişik kurulumların üzerine uygulanabileceği bir sosyal öznel yazılımdır. Yani bir anlamda da, aslında var olanlar yapının üzerinde ya olumlanır ya yadsınır veya karışım bir yeni anlayış oluşturulur. Böylece, din yada inanca ilişkinin, girişen bir yönü ortaya çıkar. Bu hal, çatışmaların sonunda ortalama bir ortak kanı anlayışla, inançlaşır. Halkın geriden gelen, değişmeye direnme tavrı, yasa koyucuların yasa (din-inanç) koymasına ile değişebiliyordu. Dini anlayışlar, eski sosyolojik gelenekle ve kutsal ata totem aidiyetlik anlayışı ile, pek iyi örtüşüyordu.

İnançlar en temelde, büyük toplumsal sarsıntılarda, halkı değiştirmeye bir motive aracı olurlarken, zamanla kendilerinin değişmemesi sonucunda, değişmemenin ağır direnci olmaktadır. Etnik tutumlar: sistemleşen, kendisini büyüten dini yapılarla su yüzüne çıkıp tezahürleşirler. Yine halk yapıları yeni inançların, işlerle, ilişkisel bağlılık oluşturmasını ödevsinir. Halk kristalize olan çekeylenmesini, toplumsal ilişkilerden kaparak kendi yaşayış zaman ve düzlemine de dönüştürür. Burada ödev ve yükümlülüğün bariz farkları görülmeli. Yükümlülük değişime temelli, karşılıklı bir gerektirme bağıntılılık iken, ödev tek taraflı buyuran doğru kabul edilen töresel süreklilik algısına boyun eğmiştir.

Sürecek

a href='http://www.ozgurlukicin.com' mce_href='http://www.ozgurlukicin.com' target='_blank'img border='0' alt='Pardus... Özgürlük İçin...' title='Pardus... Özgürlük İçin...' src='http://www.pardus.org.tr/banner/bts01.png' mce_src='http://www.pardus.org.tr/banner/bts01.png'/a

Bayram Kaya

Etnik Yapılaşma Halk ve Toplum 06

İnsan canına, ölüm ve öldürülme kaygısına, sınışince, bir ihtiyaç; bir akıl üretmenin seyrini geliştirecekti. Başlangıcın yol alışında insanı ve insan ölüsüsü yeme (yamyamlığı) vardı. Gerek iç ve gerek dış yamyamlık, hanidir sıranın kendisinde olma tedirginliği idi.

İlk uygarlık evrimi adımlarından biri olan, insan kurbanı yerine, grupların çoban Ya da çiftçi topluluklar oluşuna göre, insan yerine bitki Ya da hayvan sunmayı akıl ettiler. Bu dev bir adımdı. Ama hemen sürece sokulan ve yaygınlaşan bir edim değildi. Yüz yıllar içinde bu benimsendi, sonrada tamamen yasaklanıp suç sayıldı.

Zaten paleantropiyen dönem öncesinde insanlar, bitki hayvan gibi diğer canlıları da insan gibi, ama farklı güçlerle donanmış görüyorlardı. Bu güçlerin ihtiyacını duyan bir sosyal yapılanış algısı da, gerçeklikle totem adilik tutumları şekilleme yansıması kaçınılmazdı. Bu yüzden çalılıklarında bir ruhu vardı. Bu algı kanı canına sınışen akılların imdadına can simidi olarak yetişecekti.

Bitki Ya da hayvanı insan yerine ikame ediş, ""kurban edileni"" yani kurbanı insanla eşitlemişti, yani insanın yerini tutacak denli saygılanıp, insanın kurban edilmesi ödevini üzerine almıştı. Kurban saygıca, değerce, insanla eşitleşip, denkleşip; insan yerine geçen olup çıkmıştı. Bu birinci saygılanış hali idi.

Üçüncü olarak da, sizin yerinizi alan (kurban) hayvan Ya da bitki, ölüm kaygınızı o an sizin üzerinizden alan, bir minnettarlıktı. Bugün bile canınızı kurtaran birine vereceğiniz değerın davranışı, sizde sınırsız bir vefa borcu yapan canınızı bile vereceğiniz, ""Hayatınızı borçlu olduğunuz"" birinin saygılanması idi.

Totem, deprem, fırtına gibi korkudan yaratılmış bir anlatım ve kavram değildir. İnsan kurbanı yerine geçen, İşte bu saygılanışla, can borcu, can diyeti olan kurban bitki Ya da hayvanlar, o toplumun totemi oldu.

İkinci olarak da çevrede yansıyan farklı güç algılarını topluma uygun kılışın yansıma ve yansıtılış aracı oluyordu totem aracılığı. Yani totem bir düzenlenişin, biri uygunlaştırma ve uygulananı aktarım aracı otorite oluyordu. Ona aidiyetle bağlı oluş, ondan buyrukla düzenlenişlerin dönüşümü oluyordu. Bu totem zanla, insanın ilişkileniş şekillerine ve statü soyutlama anlama anlatım biçimine göre, günlük yaşamdan hareketle o totem nesne önce dokunulmaz oldu, sonrada kutsallaştı. Doğa olaylarından korkunun totem anlayışına yansıması, totemin kurban anlayışı ile şekillenişle bir evrede ve daha sonra izafe edildi.

Bir toplum, eğer çoban toplumsa, diyelim domuz üretiyor. Bu toplumda daha çokta domuz kurbanı varsa. Domuza duyulan saygı kutsanma ve dokunulmazlık, giderek o toplumu temsil etti. O toplumun aidiyetlik adı oldu. İnsanların adı pek anılır olmazdı. Ad yoktu başlangıcın yol alışında. Sonraki toplumlar arası ittifaklaşmada ad alınacaktı.

İnsanlar zamanla ad alır oldu. Adından çok, totemin adı ile ""Domuz toplum; Ya da domuz insanlar"" diye anılır oldu. Diğer gruplar bir birini; bu tür temsililik ve aidiyetle ayırıyorlardı. ""İt insanlar ülkesi, Akrep adamlar; çakal adamlar, Ya da çakallar ülkesi"" gibi bir yığın totemi temsililiklerle bilinir, tanınır olacaktı. Etnitiserinin temelini bu totemleşme kültür ayrıcalığı da belirler. Hemde unutulmuş bir grup anı anlatışını biçimleyiş izi olarak.

Bu yaşantılaştırmaların açık anlamı, toplumsal ilişkilerin değişmesi ile unutulup, yeni

anlamlar verilerek, ritüelize ve sembolize edilir bayram, seramonileri düzenlemelerle şölen kılınırlıkla simgelenir oldu. Bu yol, zaman içinde ve süreçle politeist diyeceğimiz çok tanrılı anlayışa evrilecekti. Çünkü toplumlar arası ittifaklar bir araya gelen birlikte yaşayışlar, farklı totem grupları bir araya getiriyor bu çoklu totemlerinde, ittifakı hoşgörüsünün karşısına, bir çözülmesi gereken sorun olarak, çıkıyordu.

Totem toplumlari ve totem aidiyetlik, o toplumların ilişkisi içinde önce o totemin etini yemek ve çokça yemek için, bir gün aç kalmak biçiminde, Ya da kusturucu mayiler içilen değişik tutumları grup, topluluk ritüel ilişkileri olarak meydan alıyordu. Buda, sonucu oruca gidecek eylemlerin gurupta tutum ve akıl ediş olarak belirmesinin değişken amaçlı adımları olacaktı.

Bir toplum içindeki yapı totem kurbanını yerken, diğer toplum ona benzememek, ondan kült olarak farklılığını ayırmak için, onun helalini haram sayıyordu. İttifak öncesi binyılların süren etnik aidiyet algısı bunu gerektiriyordu. Birleşen yapılar içinde, etnik kült Ya sunduğu kurbanın etini Ya da getirdiği bir şeyi, sunağı yememekle de bir etnik kültün haramı oluyordu. Diğer kült bunu yiyerek ondan ayrışıyordu. Biri deveyi yerken diğeri onu haram kılacaktı. Deveyi haram kılan kült, domuzu helal kılacakken, deve helai anlayışı taşıyan toplum, domuzu haram kılacaktı. Günümüzde bunun açıklamasını domuzun çiftleşme ve tirişin taşıma komikliğine, domuz hijyenliğine indiren, gülünçlükler yaşanacaktı. Çünkü kültün temel yaşantılaşması, ortadan kalkmış unutulmuştu. Ama süren bir sosyolojik alışma ve bunun açıklanması halk tutumu geriye kalmıştı.

Her gelişme ve seyir, her toplumda aynı olmuyordu. Aynı temelle yola çıkılırsada anlama ve ifade şekli tutumlaması benzer ve çok farklı oabiliyordu. Bu farklılıklardan biri de, kurbanın, kutsalın, saygılananın etini yememe haram kılma biçiminde gelişıyordu. Bu tür anlatım ve ifadeleşme de, bir sosyolojik yasa kılınan, aidi olduğu grubun, karşı gruplarla aynı olmama, benzeşmeme, onlardan ayrılan, onlardan seçimlenen, onlara benzemeyi zul sayan anlayışdır.

Ve bunları bir arada tutan aitlik tutumlama ilkesi, grup birlikleri, etnitise (kültür-davranış) birlikleri olma babında; bir toplumun haramı, diğerinin helali, diğerinin helalide berikin haramı olmak, olarak ortaya çıkmakta idi.

Zamanla bu totemler bayraklarda simge olarak, buğday başağı, kurtbaşı amblemlerle gibi sembolik şekillerle temsil hüviyeti kazandı. Anlamlar hep, şekillenmesini gerçek yaşamdan alıyordu. Hiç cahilce ve batıl dabranış ve simgeleme değildi. Budunlar birleşmesi idi amblemler. Etnik yapı sürüyor ama toplumsal aidiyet totemi, etnik panteonu belirliyordu.

Günümüzde bile emeği kutsallaştıran, aşırı saygılayan, bir simge bir değer olarak, amblem ve bayraklarda, günümüzdeki İş ve üretimi temsil eden çarklar, dişliler, orak, çekiç gibi semboller, kartal aslan gibi hayvan ve kılıç gibi güç sembolleri bir anlamda o ülkeleri temsil eden, saygılama ve saygılanışın totemleştirilme, aidiyetleşme karinesidir.

Başlangıcın yaşamında bu tür ifade edilişler, toplumun belirleyici katkı nesnel yanının, bu ilişkileniş ve kurumlarını, apaçık belirler oluşu, sonradan değişen ilişkiler nedeni ile etkinlikle ortaya konamazdı. Sembolleştiren ve kutsallaştıran soyutlamalar, ritüel yapı, fikir ve inançlar, toplumsal organizelerle yan yana, karıştırılır bir organize ile gelişip süreçleniyordu. Yalnız, bu yan yana oluşta bile hukuksallık ve ilişkileniş yaptırım gücünü ikame etme, nesnelin yasallığından zorlansa da, kutsalın, totemin buyuran

yaptırım gücüne havale ediliyordu.

Toplumsal ilişkiler henüz komplike ve karmaşık olmadığından, yasal ilişkilenenin, anlaşılması ve gelişmenin ivmesi, nicel olarak çok, ama nitelik olarak hızlı olamıyordu. Çünkü sosyoloji topluma göre çok yavaş deviniyordu. Sosyoloji çok etkindi. Bu nedenle, gelişmenin yasal rengi büyük oranda, şimdilik yaşamdan temelle, ama kutsala izafe anlatımla sağlıyorlardı.

Etnik tanım, toplumsal bir ilişkileniş ve toplumun ortaya koyduğu bir uzmanlaşan yapı alanı değildir. Yukarıda değinildiği gibi, kapalı grupların gen havuzunun kendi içinde kalışı bazı özellikleri bir ayrıcalık gibi öne çıkarıp kavratırken, kimi de çok hususta olduğu gibi, olması gereken özelliklerden de, mahrum kalışın, farkında bile olamıyorlardı.

Bu biyolojiklik çeşitlik darlanması ve sosyolojik üretim becerikliliği ve totemde görüldüğü gibi yaşamın totemize edilmesi gibi aidiyet ve temsil edilirlilik algısı, etnik yapıların kendi ayrıcalığıdır. Yani bir çeşit insansal fauna yaşamın tutumlarıdır. Kültürleşme, daha çokta olayları, ilişkilenişlerini, dış dünyayı yorumlayan aktarım bilgileri farklılığı günümüze seçkin, ayrıcalıklı (toteminden ötürü) bir etnik yapı, anlayışının alttan alta süre gelen bir dış vurumdur. İlerde açık toplumların gen havuzunun yetenek dağılımının zenginleşmesi göçerlik ve iletişimle yaygınlaşacaktı.

Oysa toplumsal ilişkileniş bu özelliklerin, ilişkinleşmesi ile hiç ilgili değildir. Anılan bir özellik falan etnitise toplulukların kişilerinde oluşu, toplumun bireylerinde; olsa da olur, olmasa da. İhtiyaç halinde bunlar toplumun ürettiği bir üretim ilişkiler alanıdır. Örneğin bir çeçe sineği antikoru Amozon yerlisinin kanında bulunuyor olması o grubun toplumu temsil etmesi üstünlüğü değildir. Çünkü toplumlar bu yoksunluğun telafisini, bu tikorun antikorumu Ya da antijen ilaçlarını üreterek sağlayacaklardır.

Zaten diğer etnisiteye ilişkin sahiplenme ve kimlik belirtme aidiyet olgusu, sayılan kültürel ve sosyal yapılaşmadaki ayrı ayrı gelişmenin yetenekleri, üstün bir özellik olmayıp bir zenginliktir. Çünkü bu özellikler bir durumun karşılanmasında iyi iken, diğer bir durum karşısında çaresiz kalıp, şaşırmakta ve engelleyici bir gericilikte olabilmektedir.

İyi ata binen bir etnik yapı, bu tür yaşantılaşmayı, vur, talan et, kaç, gibi tutumları nedeni ile daima yer değiştiren göçerlik, seyahat ekonomisinin, iyi, kötü sosyolojik kişi gen özellikleri ve sayır tutumların Dünya'ya yayılışında etkin olurlar. Ama yerleşik hayata geçememek yerleşik hayata uyum sağlayamamak ve maddi üretim yapamama, bunlara adaptasyon gibi sorunu yaşadıkları bir olumsuz gerçekliktir. İyi türkü söyleyen kült operayı baleyi beceremiyebilecekti, iyi arya yapan kültürde, türkü ve saz şairliği yapamayacaktı.

Ve sürekli talanla elde edilip, tüketilen bir toplumsal yaşamda, emek ve sermaye birikimi olamamakta. Bir talan uygulayan etnitise, elinde mal birikse de, yerleşige yatkın olmayıp, yerleşige savaşamamakla aşağılayan bu yapıda, yatırım mantığı hemen hemen hiç çıkmaz. Bu bir çeşit uygarlık engeleyiciliğidir.

Aynı şekilde yerleşik yaşama uyan etnik tutumlanışlar da, iyi savaşamayıp talan grupları karşısında çaresiz kalabilmektedir. Yani iyi bir etnik tutumlanış, engelinizde olmaktadır.

Eski toplumların toplumsal evriliş kulvarına girdiği, daha henüz işin başı olan dönemlerde; toplum oluşun, daha belli bellisizlik aşamasında; ama yinede hayvanı ehlileştirip onu üretir kılma; toprağı ekip biçmeyle üretir olma; araç yapıp üretirir olma; gibi iş paylaşımli, Ayrık yapılı ama karşılıklı gerektirmeli; daha ziyade çoban ve çiftçi gibi ayrışan; rakip, çatışan sosyolojik birim yapıların, bugünkü anlamla, belki ailelerin toplulaştığı, görevdeşleşen, aynı görevin türeyim yansımalarını paylaşan, Ya da tümünü ayrı ayrı bir kişinin dahi yapabildiği, bir beceriklilik sosyolojik birim yapılar vardı.

Bu çoban ve çiftçi ilişkisel topluluklar dahi, sosyolojik yapılı, bir birinden ayrışan gruplardı. Birbirini talan ve yağma eden, çapullayan, çapulcu birimler halinde, bir belirişin nüvesi idiler. İçten bakınca toz duman, dıştan bakınca sistemin içinde kaos alanlarının yaratılması vardır. Geleceğin toplumunu hazırlayan yapının kendisini oluşturan ve kimi kaos durumların kararlı düzenli vaha ada yapılarına dönüşmesi vardır. Kimi kaos durumların sönümlenmesi kiminin de fırtınalar koparmasının aynı anda, bir arada süreçlenmesi durumudur. Bu ahval ve şartlarda üretim tüketim temelli, yaşamsal olacak, alışmalar yapacak, bir türden olmayan birey ilişkilenişler çıkacaktır.

Ön sistem olabilen girişim ve evriliş gelişmenin bütünleşip büyümesi vardır. Ama çok uzun süreler pahasına, bir devrimin tahmin edilip bilinemez yol alışıdır bu. Bu yapıya onbinlerce sene sonra, biz, bugünkü düzlemde bakıp, bu yol alışı görüyoruz. Muhtemel aşama ve süreçlerini biliyor, hatta tahmini aşamalar dahi kurgulayıp ortaya çıkarıyoruz. Bu; oluşmuş bir dizgeye, örneğin merdiven basamaklarına, en son basamaktan başa doğru bakıp anlama düzenlenmesi edinmektir.

Sürecek

Bayram Kaya

Etnik Yapılaşma Halk ve Toplum 07

Oysa eski atalar, merdivenin daha ilk basamağını oluşturmakta olan becerikli varlıklar; o aşamadan ilk basamaktan bakıp, bugünü, yani merdivenin uzayan yapısını ne görüp bilmeleri, ne akıl ve hayalinde geçirmeleri olanaksızdır. Üstelik dizgenin gelişmesi bir türden de olmayacaktı.

Farklı sosyolojik edimsel başlangıçlar, aynı sonuçlara da evrilebildiği gibi, çoğu zaman çok farklı yapılarda sosyolojik birimleri ortaya koyacaktı. Ha keza, benzeşen, aynı örgülü yapılarda, benzeşmeyen sosyolojik toplulukların belirginliği eğemen oluyordu.

Şu bir gerçektir sosyal evrimin, gelişmenin, yol alışın, gözü kördür, cahildir. Gelişme, hele de sosyal gelişme; yol açacağı, sebebi olacağı dizgeleri, yol tutuşu bilemez. Zaten öyle olmasa idi toplumlar sürekli değişen gelenek, görenek, tutumları edinmezlerdi. Üstelik bilim ve bilgide sürekli olamazdı. Her şey belli nokta ve aşamalarda tikanırdı, yani evren ölürdü.

Bu yüzden etnik yapılar kişilerin zorunlu öznel gelişmelerinin referans alanı olmuştur. Günümüzde kısmen gerilese de yerini büyük bir oranda hala korumaktadır.

Toplumun öznelleşmesini, toplumun öznel yana kayan kontrolsüz olmasını ne engeller? Yani toplumun subjektif eğilimliliğini ve halka inen siyasi palyatif dalkavuk tutumlarını, toplumun yozlaşmasını, toplumda engelleyip önleyen; yine toplumun nesnelligi ve nesnel yasalarıdır.

Ya halkın ve etnik yapıların öznelleşmesini önleyen neydi? Halkın öznelleşmesini neyle engellediniz? Sorun bu.

Bu soru saçma ve ön yargılı bir sorudur. Halkın, etnik yapıları öznelleşmeyecek diye bir zorunluluğu, yani böyle bir mecburiyeti yoktu. Aksine halk ve etnik yapı objektif ve subjektif olabilen yapı ve gelişmelerdir. Halk bu iki alanı tek tek Ya da birlikte yaşayarak evrensel oluşuma katılır.

Üretip, gelişip, değişmeyen İnançlar, evrensel oluşuma katılışın, lineer biçimde yaşanan sürüklenişidir. En azla enerji harcamayla kararlıdır. O'a yakın enerji sarfı ile çizgiselliğe yakın boyutta, bir anlamda zoraki evrensel var oluşa katılımıdır ve bu katılışa da, tepkidir.

Gelişme ve çelişme, evrenin; zaman, mekan nicelenim, devinim boyutuna dönen temel evrimsel ve bilfurgasyon yapan oldurganıdır. Ne subjektif oluşumlar bu değişim ve dönüşümden kaçınabilir, ne objektif değişim ve gelişmeler bundan kaçınabilir.

Öznel inançlarımızı, dissipatif kılarlıklı biçimlemediğimizden, feed back yapamamakla ayakları yerde kesilir. Kendi üzerine katlanan, kendini ancak taşıyan, kendi içinde kapalı, ama dışla en azla da olsa, enerji transferi yapamaz. Hep kendini tekrarlamakla, kendi enerjisini tüketip, enerji olarkten da, kendi olarak kalamayan, kendilik kararlı ve değişmez yapılar olup çıkıyordu. Bunun batağında, bu böyledir; ezelden beri ne ise, şimdi de odur, bu kutsalın değişmez sözüdür, deme aymazlığımızdır.

Kimi öznel etnik tutumlarımız iletişmez. Grubları; bir birlik sisitem sayarsak, sistem içinde dönen bir öznel olmakta kurtulamaz. Sistemin iç ve dış iletişimi olmalı. Geri besleme bir istikrar kılış iken, istikrarı bozmaya da neden olup sistem kazancı artıran bir ilişkilene olur. Oysa öznelin kendi devinimi, kendi biçimlenişinden geri bırakılmıştır. Öznel oluşlarımız, soyutun soyutuna, yani tavşanın suyunun, suyunun,

suyana da giden, kendi istikrarıdır. Anlama ve anlayış, anlatış birliklerinde bir tekrar edişin tekerrüri olmuştur.

Aslında geri bildirişimin en yalın hali, sizin aynaya bakarak kendinize, üst başınıza çeki düzen verişinizdir. Bu bir geri bildirişim feed backtir. Olan durumunuz, olmak istediğiniz durumla kıyaslanır. Lineer olan doğrusal durumlar, geri besleme içermeyen dinginlik düşünmeler, öznelliklerdir. Dünya lineer olmayan tutumlama ile yalpalar ve zikzaklar çizerek döner. Yani lineer olmayan sistemler kaos içerir. Bisiklete ilk binen insan, istikrarlı gitmeye başlamadan önce, sağa sola yalpalar yapan bir durumun iletmişini alır, sonra bunu çeşitli dengeleme denemelerinden sonradır ki lineer kılan istikrara ulaşır

Öznel (soyut inanma ve inanış, nenelin bilgisi olmayan soyuttan souyuta gidiş) düşünme sistemlerinde, geri beslemenin, yani kaosu tanımaz olması özneliğin handikapıdır. Çünkü bunu kafa karışıklığı sanır. Oysa bunlar var edilmelidir. Kaos, determinist düşünmenin katılıkla inanç kılınmasını da, önleyen bir olgunlaştırma sağlar. Düşünmenin alabildiğine sınırsız oluşunu, bifurgasyonellikle kendini otomatikman sınırlayan, açılım ve salınımlar da, üretilmelidir.

Yani öznel düşünmelerin bir açmazı da, kendisinin kendisi üzerine etkimesini hesba katmaz oluşudur. Yani soyut düşünmenin soyut olarak kendi üzerine yansımaları- ayna içinde ayna görüntüleri, düşünmenin kendi sınırlılığını, tekerrüri süreçle bozmaktadır. Bilimsel deyişle; sistemin kendi üzerine etkisi, yansımaları, sistemin parametrelerini bozar. Buda istikrarlı kararlı geri besleme ile, yani aynaya bakışla görüntüyü düzeltmedir.

Öznel etnik düşünmelerin, inançların, subjektifliğini artıran bir yanı da sudur. Öngördüğü düşünüş sonuçlarının düşünceye etkileyen; düşünce pertürbülanslarına etkileyeceğini, onları şu sayılan işleyişlere götürüleceğini göremezler. Her bir ilişkisini, bağımsızlaşan süreçler yapmasıdır. Oysa sistemin etkisi öngörülen düşünceyi eğip bükecektir. İlişkileri zayıflatır yapacak veya susturulur kılacak. Ya da geriletilir, pekiştirilir, ivmelendirilir, geciktirilir gibi olasılıklar durumu, olabileceği bağıntısını kale almayan, bir soyutluğa doğru, gem almazca dalgalandırması yanlışlığıdır.

Geri besleme yöntemi, kontrol eden düşüncenin, size yeni bilgilerle dönmesidir. Aksi halde düzelmeyi ve sistemi geliştirmeyi, başaramayız bu da öznel oluşun yanlışlık yapan tavrıdır.

Başlangıç koşullarına sıkı sıkı bağlılık dediğimiz geri beslemedeki iterasyonlar (tekrar edişler) asla birbirinin aynı değildir. Olabildiğince az da olsa, eğilip bükülüp değişmiştir. Yani anlaşılır bir anlaşılmaz düşünce içermeli. Anlaşılmaz, yanı gelişen yandır. Küçücüğün ufak bir anlaşılamaamazlığı düşünce sistemin ilerde osilasyon kaynağı (salınımlar çekeyi) olacaktır. İnançlar ve özneliğimiz böyle geliştirilir olmalı ve etkin evrensel kılınmalıdır.

Sururi mantığa göre maç devam ederken kurallar değiştirmez. Bu elbette lineer düşünme ve sisitemler için böyledir. Oysa öznelliklerimiz; non linerlik içererek, oyun esnasında kuralı değiştirme özellikli olacağını, kuralın gelip geçici anlaşılabilirlik istikrarı olduğunu bilmelidir. Düzensizliğin, düzenini bilmeyi de, sistematığına katmalıdır.

Öznel yapılanmada geri beslemenin bir yönü sapmayı kuvvetlendirir ve pekiştirir. Yani sizin bisiklete ilk binişinizin sağa sola yalpalaması sizi SAVURAN bir süreç

salınımına da götürmesi gibi. İkinciside sizin öznel düşünmenizi istikrara düzenliliğe anlaşılır olanın güvenine de, götürür.. Yani öznelliklerimiz, biri ikileştiren; çoklaştıran üretişler olmalıdır. Hem savrulan salınımlarla sınırlanarak üreteceksiniz hem istikrar yapan sınırlamalarla güvenli olacaksınız.

Öznel düşüncelerimizi üretirken düşünmeyi durduran oluşumlara, biz sisteme frekansları küçük, ama dalga boyu büyük, bir enerji ilave ederiz. Tıpkı içinde sıvı çalkalanan bir kaba durdurmanız gibidir. Bunlar küçük dalga boylarına ayrışarak sisitemimizle (düşünme kalıp ilişkileriyle) sürtüşen bir artımla sürüklenmeye gider.

Sürecek

Bayram Kaya

Etnik Yapılaşma Halk ve Toplum 08

İnançlara dair öznelliklerin, diğer bir yanlışlarıda şunlardır.

Öznelliklerimiz, daha çokta etnik inanmalarımız, inançlarımız, Sadece geçmişin anısal ilişki gelişmelerini, bir birini tutmaz gibi çelişkilemiştir. Bu çelişkileri formüle eden ajanda olarak kutsal kılıp tam anlamıyla tabulaştırılmıştır. Örneğin düğünler, bunun entipik klasiğidir. Bir düğünün mum yakıp dönme kına gecesi, eşikten atlama, ayna kırma ayna tutma gerdek gecesi, gelin atabindirme m, mezarlık dolaştırmavs. vs. her biri bir birini tutmaz törenlerle bezelidir. Bu tören figürler birleşen her bir etnik ittifak yapıların, unutulmuş, kendi totem aidlik seramoni figürlerinin ittifaklar gibi birleştirip halkın kültürü olmuştur.

Geçmişin, uygarlaşmaya tutum kılan oteritesi olan etnik tabu kılma biçimleri; zaman içinde toplumların inançlaşan, ayin kılan, birleşen etnik yapı ittifaklarınınıda içine aldı. Her bir ayin aşaması, içi figürlerle bezenmiştir. Figürler ayrı etnik yapıların, bir araya gelen, yana yana kaynaşan ittifak seramonilerini yansıtır. Bir Hindu'nun abdest kuralları, bir sabinin namaz kuralları, bir Abraham'ın kurban kuralları, bu birleşen toplum etnik totem ittifaklarını açık açık gösterir.

Örneğin eski etnik yapılarda, insan kurbanını da, dahil ederek baktığımızda, kurbanın boynunu kırarak öldüren, kurbanı yüksek yerde atarak öldüren, taşlayarak veya sopalarla vurarak öldüren yapı ve etnik tutumlar görürüz. Ha keza bu etnik grubların kimisi kurbanını yiyeceklerle kutsal bir ıssız mekanda kımıldamaz olarak bırakıp, ölüme terk edep öldürdü., Kimi keserek öldürürdü. Kimi ateşte canlı canlı kızartarak yakmalık sunu olarak öldürürdü. Bunlar gibi bir yığın, her biri ayrı ayrı etnik grup ayini, kurban etme yöntemi vardı.

Abraham ritüeli bu bakımdan çok önemli bir uygarlık adımlarını biçimler. Ve farklı etnik totem anlayış aidiyetli grupların, toplumlar arası, biraraya gelerek birleşen ittifakının en belirgin düzenleniş biçimdeki sembol örneğidir.

Burada, eski toplumların insan öldürme ritürelinden dönüşlerinin, uygar oluşlarının ittifaklık sembollerin anlatım motifleri vardır. Hemde birkaç motif, ittifakla tek motif gibi olmuştur.

Abraham'i totemist aidiyetlik ittifakında, insan öldürme yerine evrilen, hayvan öldürme biçimine geçen ittifak içi birkaç etnik yapı vardı. Ve kurbanlarını çeşitli biçimde öldürüp sunan ittifak grupları vardı. Abraham'i birleşen ittifaklar bu öldürmelerin, ayrı ayrı ayin motiflerini tek sembol gibi çelişmeli bir birine ters düşen birleştiren ittifakların totem anlayışlarına göre, uzlaşılması görülmektedir.

Önceden başlı başına ve bir figürlü olan kurbanı yakarak yemeden sunma ayini, yine eskiden tek başına tekli bir figür olan, kurbanı keserek terk etme Ya da bir başka etnik yapının hem kesme hem kesilene çiğ yeme figürlü ayini vardı. Ve yine kurbanın etini yemeyi haram eden anlayışla, kurbanın etini o gün yeyip bitirmekle helal kılan anlayışlar, totemist yaklaşımlı gruplar, ittifak yapmıştı.

Abraham'i toplumsal ittifak, etnik yapı kurallaşması ritüeli, sonraki nesillere bu ittifakı tek törenle ama bir biri ile çelişen en az beş etnik totem yapıyı bütünleyen figürlerden oluşmuş olarak armağan etti. 1-İnsan yerine hayvan sunma figürü. 2- Çeşitli öldürme biçimi içinde kesme figürünü benimseme. 3-Yakmalık sunu figürü, ateşte pişirme haşlama figürüne dönüştü. 4- Kurbanın bir kısmını yeme ile yada bir kısmını yememe figürü benimsenirken, yeme tabusu ve yememe tabusu olan iki ayrı etnik anlayışın

sanki bir bütün gibi kaynaşmasıdır. Bir kısmını yenmeyerek ve yenmeyen kısmın haram kılarak ateşte yakılması ritüelini meşru kurban sunma şekli kılarak süreçle biçimlediler. 5-Kurbanı gece kesip, tüketmek, artanı aydınlığa bırakmadan yakma figürü benimsendi.

Bu ittifakla, halkların, etnik yapıların, birleşmesi ittifakına dönüşmesini, ittifak şöleni yaptılar. Bu tapınak yemekleri, ittifak düzenleme anlayışlarının, günümüze gelen anı uzantılarıdır. Unutulmuş, ama gerçekten kurban edimini biçimlemiştir. İnsan kurbanı yerine insan eşiti sayılan; insanı hayvan bitki denkleşmesi ile, hayvan ve bitkiyi insan yerine koyma kültü sembolü, çoban toplumun koçu ile İshak'a yer değiştirmiştir (Tevrat'a göre) .

Çeşitli gruptaki kurban öldürme anlayışı biçimi, örneğin sunuyu yakma anlayışı ateşgede toplumların totem tutumudur. Yakmalık ateşperest sunu biçimi kurbanı ateşte pişirerek, haşlayarak yemeye uzlaşıldı. Yani ateşte yakıp ayini ritüelini tamamlayan grubun anlayışı, ateşte haşlayıp yeme ile ikinci bir aşama ilavesi ile uzlaştırılmıştır. Aynı toplumların sunuyu helal sayıp, yeme totem kutsallık tabu anlayışı ile bir başka toplumun, kurbanını etini yemeyi haram sayan, çelişen anlayış aykırılıkları birleşen bir ittifak düzenleniş olmuştur.

Bir etnik totem anlayışın, kurbanın etini çiğ yeme totem tutumlayışı, kurbanı ateşten yakmalık sunu yapan anlayış ile temel temele zittir. Yine çiğ yeme yerine; yeme edimi, haşlama, pişirme ile yemeye dönüştü. Pişirerek yeme, odununu taşıyarak ""kurbanı yakarak öldüren"" ateş kültü ile birleşmiş. Kurbanı yememe haramı, bazı yerlerini yememe kültü ile aşılmıştır. Ve kurbanı suda boğma veya boynunu kırma gibi başka tür öldürme türü, her biri ayrı bir ritüel olan, yine farklı bir ritüelle, kesme ile birleştirilmiştir.

Keserek çiğ yeme ritüeli, bu ittifakla, mazdeki yapının yakmalık sunu kültürünün önüne, keserek ateşte haşlayarak yeme ile figürleşmiş. Bir şekilde öldürülen ve sununun yenmemesini tabu kılan anlayış, bir kısmını haram tabu sayarak, yemeyerek ateşte yakma ile uzlaşılmış, v.s...

Her biri ayrı ayrı kült ve etnik totem aidiyet tutumlaması olan ritüel ve ayinler, Abraham'ın simgeliğinde Ya da toplumsal kesin düzenleniş ittifak yasa koyuşu ile, en az oniki İbrani sıbtın bir tarihi ittifak etnik kültür uygulamasının tek ayin biçiminde bir biri ile çelişen ama ittifakı sağlayan ayin figürleri olmuştur. Bu ritüel bunları açık açık göstermektedir. İttifaka giren etnitise tutumu olan totem tabusu kutsal kılınarak, ittifaklaşarak tekleşen topluluk anlayışları günümüze evrilen figürel adetlerdir, ibadetleşmiştir...

Eski toplumların ilk ittifaklaşma tören ve söleni, tapınak ziyafetlerinin mühür vuran onayı ile başlayacaktı. Bu kült yapılanış, önce coğrafya toplulukların ilişkisini aşağı yukarı Ya da yer (Sümer bölgesi) gök (Asuri Akadi Elami bölge) olarak düzenleyip tanımlılık ilişkisi haline getirecekti.

Etnik aidiyetler birleşen yapılarla; Kurt dişi, Oturan boğa, Yalnız kurt, amonofis (Tanrı amon'un hoşnutluğu) , Amonetep; Akheneton (Aton tanrısının kulu) , Börteçene, Asena gibi aidi totem mefhumu isimlerle ad alıp toplumsal birey oluşun anlamlanması sağlandı.

Birey, mana anlayışı, birey totem kutsallıklarla, aile ve etnik totem kutsallıklarına

toplumun ufak ufak; kişi -kişi; kişi-aile; kişi toplum ilişkileniş gelişme ve norm gelişmesi ile, evrildi. Aile ve kabile tanrılarına dönüştü. İmparatorluk gibi aşamalarda toplumsal yapının organizesi ile tekleşen ilah yapılara süreçlendi.

Bir imparatorluk süreci İttifaklaşan toplulukları, üreten toplumsal aitleşmesi ile; ve kişilerin üretimini tükettiği halk yaşantılaşma etnik aidiyet tutumu ve kimlikleşmesi, totemleri süreç içinde tekleşen bir anlayışa sürükledi. Marduk ilk tekleşme tasımının ilham kaynağından biridir. Marduk'un 50 sıfatı ile anılır ve elli sıfatı şahsında birleştirir olması ile tekleşen tanrı fikrine kayması temelde, muhtemelen 50 farklı aidiyet totem etnik tanrılarının ve tanrılar panteonunun; tören, ayin, ibadet, bayram ritüelleri olarak birleşen, topluluklarının ittifakı idi.

Toplumlar ittifaklaşan yapılarla teknolojik ve bilgi üreten toplumlara doğru adım adım geliyordu. Dünya'nın çeşitli yerlerinde, çeşitli seçeneklerin uygulanışı ile, farklı gelişme yolları ile ama, hepsi de mutlak toplumsal üretim ve tüketimi belirliyordu. Bu onların yavaş veya hızlı, gelişmesini belirliyordu. Bu belirleme gittikçe sönümlenen, Ya da bir düzeyi tekerruri salınımında bırakabiliyordu. Tekerrürlü gruplar, çok az ve yavaş üst yapı kült evrilmesi ile, sahne alıp; etkileşip, çatışıp karışıyorlar az çok evriliyorlardı. Teknolojik üretimli toplumlarla, daha çok da, sosyolojik baskı ile üretimi tüketimi belirleyen tekerruri topluluk kültürleri arasında uçurum vardı. Ama her ikisinin uygarlık alanları da çok farklı idi.

Bu, farklılık en çokta, daha çokta; sosyolojik halk yapının, toplum yapıyı düzenler oluşu ile yapılaşmalarıdır. Bu toplumlar ilk anların saman alevi parlaması dışında hemen hemen aynı düzey ve düzlemle kalıyorlardı.

Kızılderi ve Abajinler, Piğmeler gibi. Diğeride, gerek etnik yapılaşmanın daha çokta altan alta, nesnel uygulamaya sapan yapılarla, daha çokta toplumsal yapının, denetir etkileşen, belirleyişindeki toplumlar, etnik yapının topluma müdahalesini aşmalıydılar.

İlerlemeci toplumlar, halksal, etnik, sosyolojik yapı hareketini, hafifletilen, hızlandırılan süreç kontrolü ve laikleşmesi ile çok başarılı biçimde aşmıştır. Her iki organik yapıda farklı uygarlığı içeren uygarlıklardır. Gelişme ve nicelenme, çok köklü birlikteliklerdir. Bir toplumda sürecin kendi dalgalanması kaos dalgalanma osilasyon alanlarının çokluğu ve öznel bağımlılıkla denetler oluşunuzla, sizin doğaya hakimiyetiniz meydana çıkar. Bu ortaya çıkan durum, toplumsal özgürlüğünüzdür.

Bayram Kaya

Etnik Yapılaşma Halk ve Toplum 09

Toplumlar ittifaklaşan yapılarla, teknoloji ve bilgi üreten toplumlara doğru adım adım geliyordu. Dünya'nın çeşitli yerlerinde, çeşitli seçeneklerin uygulanışı ile farklı gelişme yolları ile ama hepsi de mutlak toplumsal üretim ve tüketimi belirliyordu. Bu yollar onların yavaş veya hızlı, gelişmesini belirliyordu. Bu belirlenme gittikçe sönümleyen bir yol olabiliyordu. Ya da, o toplumu bir düzeyde tekerrürü salınırdı bırakabiliyordu. Yaşam düzeyi tekerrürü olan gruplar, çok az ve yavaş olarak üst yapı kült evrilmesi içinde oluyorlardı.

Bunların etkileşme, çatışma, karşılaşmaları genelde etnik savaş düzeyinde olup, çok az eviriliyorlardı. Teknolojik üretimli toplumlarla, bu tür daha çok da, sosyolojik baskı ile üretimi tüketimi belirleyen tekerrürü topluluk kültürleri arasında, uçurum vardı. Ama her ikisinin uygarlık alanları da çok farklı idi.

Bu, farklılık en çokta, daha çokta; sosyolojik halk yapının, toplum yapıyı düzenler oluşu ile yapılaşmalarıdır. Bu toplumlar ilk anların saman alevi parlaması dışında hemen hemen aynı düzey ve düzlemle kalıyorlardı.

Kızılderili ve Aborjinler, Pigmeler gibi sosyolojik toplumlar bunlardandı. Diğerleri de, yani sosyolojik etkimenin çok baskın ve yoğun olduğu aşamayı az da olsa evirilerek gelişmeyi başarmış toplumlardı. Gerek etnik yapılaşmanın ama daha çokta alttan alta, nesnel belirleme uygulamaya sapan yapılar da, gelişmeye müdahale eder sosyolojik baskılar az azda olsa kırılmalıydı.

İlerlemeci toplumlar, halksal, etnik, sosyolojik yapı hareketini; zaman zaman hafifletilen, hızlandırılan süreç kontrolü laikleştirmesi ile çok başarılı biçimde aşmıştır. Laikleşme bilinçli bir tutum olarak değil, ortaya çıkan durumun refleksim davrandırmasıydı. Her iki organik yapıda farklı uygarlığı içeren gelişmelerdi. Gelişme ve nicelenme, çok köklü birlikteliklerdir. Bir toplumda sürecin kendi dalgalanması kaos dalgalanma osilasyon alanlarının çokluğunu var eder. Ve osilasyon alanlarını öznel birikimle denetler oluştunuz, sizin doğaya hâkimiyetinizi meydana çıkarır. Bu ortaya çıkan durum, sizin toplumsal özgürlüğünüzdür.

Sonuçta etnik yapı, bir zamanların dar çevre sınırlılıklarının günümüze evirilen, giyim kuşam, anlayış gelenek görenek, töre, renksel tutumlama, haram helal yaklaşımlarını gibi biçimlemeleri totem kılan, tabulaşan yaklaşımlardan oluşan, aynılaşan bir girişim devinim yoğunlaşmasıdır.

İttifak toplumlar birkaç etnik yapı ile birleşirken daha işin başında bunların aykırılıkları ile cebelleşmişlerdir. İttifaklar, etnik totemlerin etrafında kümelenerek ayrı ayrı onayları ile sözleşmeler yapıldı. Zamanla kaynaşan birleşen totem anlayışlar tekleşmeye yol açan bir süreçle o toplumun aidiyet totemi oldu. Ortak totemin sıfatları etnik yapıların anlayışından aşama aşama payelenecek ortak kültür oluşturuyordu.

Yeni kültür ile eski kültür ittifak yapıyorsa, egemen toplum toteminin, aidi ile yeni dahil olacak aidiyetler, büyük toplum toteminin sağında ve solunda oturma ayin yapma düzenleri doğdu. Böylece totem koruyuculuğu kanda altında ahitler pekişip mühür onayını alıyordu. Totemler artık ilahlaşacaklardı. M.Ö 2000'li yıllara gelindiğinde kabile ve boy tanrıları tekleşen birleşen yapılarla Önce Marduk'un şahsiyetinde 50 sıfatla tekleşen bir yapı olacaktı. Buna yine yöneten ilahların güç birliği karar verecekti.

""Kutsal Apsu'nun bağrında doğdu Marduk
Babası Ea yarattı onu

İhtişamı vermek için ona
Yüceltti ötekiler arasında onu
Üstün kıldı diğerlerinden

Gözleri dört tane idi.
Dört kulağı vardı.

Her şeyi birden görüyordu gözleri

Elli Korkuyu toplamıştı varlığında
. (Enuma Eliş'ten alıntıdır. Bay Kramer Tarih Sümer'de başlar)

Buralarda birleşip ittifaklaşan toplum gruplarını açık açık belirtmişler. İki ittifakı, her bir yöneticinin iki göz ve iki kulağı hesabı ile dört duyarlılık gücü artması olarak gayet sarıh biçimde, geçmişten gelen sözlü edebiyat anlatımını yazılı edebiyata çevirmişlerdir.

Bu ittifak birlik totem ve ilah anlayışlarının etnik yapılarla bir araya gelen tanrı panteonları var olacaktı. Bu panteon da, politeistlik süreç içinde kaçınılmaz olarak tekleşecekti. Gelişmenin ırası birleşen ayrışan doğumlardı. Kendi üretim, tüketim süreçlerini belirleyen, kült anlayışları, uluslaşan, imparatorluklar aşamasına da evirilecekti. Artık evirilen köleci yapılar tarih sahnesinde idi.

Totem anlayışında devrim yapan, köleci anlayışın yapılanıp tutunması, bu aşamada tarihi ilişkileniş üretim tüketim sürecinde, bir zorunluluktu. Toplumsal tedirginlikler artmış, totem anlayış bu yapı ile baş edemez olmuştu. Yer halkı, gök halkından ayrılmış, yerin adamları gök ehli ile göğün ehlide yer ehli ile evlenir olmuştu.

Artık yer ana (yerleşenler) ile gök (yukarılarda oturanlar adamları) evliliğinden, Titan soy tanrılar vardı. Tevrat'ta Nefilim denen yeni karışık kaynaşan insanlar vardı. Bunlar totem soy görünüşlü sembollerle örneğin yukarı bölge (gök) koyun Ya da kurt veya kartal totemli tanrısı ile aşağının aslan Ya da boğası idi.

Süreci anlatan (kendisini insan olarak söyler diğerlerini onların totemi ile anarlardı.) . Toplum yönetim açısından olsun, totemli aidi temsililik olsun sosyolojik ahlak bakımından olsun insanları toplum temelinde birleştirir olmalıydı.

Birleşmeleri görülmez olan bir el durumundaki toplumsal zorunluluklardı. Ancak bu bilinç düzeyini sosyolojiden ayrılığı henüz bilinir bir durum değildi. Bu nedenle, bu birleşmeler de sosyal birlik aidiyet, daha baskın bir belirme idi. İnsanlar hep çiftleştiğinde, ikileşip ikizleştiğinden yeni ürün bu iki totemin birleşmesi tanımlı idi. Kartal başlı insan. Ya da insan başlı, aslan gövdeli simge. Ya da kartal kanatlı insan gibi birçok rituel anlatımlardı. Tüm bunlar figürlü ayinle ilişkin anlatımlarla yontu biçiminde de meşru kılınyordu.

Açıkçası olayı anlatan insan toplum, kendisi ile ittifak yapan kartal totemli toplum ile birleşmesinde ikizleşen, ikileşen yapılar ortaya çıkmıştı. Kartal başlı insanlar gibi.

Yeni bir güç, yeni etnik tecrübe ve toplumsal soyut emek güçleri birleşiyordu. Örneğin 50 etnik yapı bir topluluk kendini bir insanın iki kolu olması ile birleşen güç olarak 100 kollu insanları simge edebiliyordu. Bir ejderha totemli yirmi etnik yapılaşan ittifaksa 40

kollu ejderha insanla ifade edilebiliyordu. Her şey somut ve yaşamın onlar için anlam konu edilip ifadeleri o anki ilişkilerin yorumlanması idi. Toplumlar değiştikçe köleci topluma kayıldıkça eski yapı anlatımları gündemden kalkıp zamanla unutulduğundan hurafe batıl bir anlatım sayılıyorlardı.

Ama bunun sosyal gen aktarım söylencesi ve kayıtlı anlatımları; inançlara, semavi dinlere, bambaşka öykülerle, örülerek ifade, edilip geçiriliyordu. Bu aktarım söylenceler ve kısıtlı yazılı kaynaklar, dinlere zaman içinde süre gelen daima bir meşru zemim olma keyfiyetini içermeyi sağlıyordu. Hem de ilişkileri anlaşılmayanları, ya batıl diye kaldırılıyor veya yeniye uyarlayarak sizden öncekilerine de... Diyerek uyarlıyorlardı. Ya da, kutsal bir sır diye şifre ediyorlardı. Bu, bir gerçekliğin, zamanla ilişkisi kalkmış olanın, çarpıtılması idi.

Günümüzde dahi bunları, Erik Von Daniken gibi kurnaz, zeki şahsiyetler, ilişkin yer bağını bilemedikleri için, tanrı çocuğu olma, dünyayı terk etmiş ileri bir uygarlığın gerideki nüveleri olma gibi bilim dışılıkları içeren anlatımlarını, bilim kurgu gibi pekâlâ öne sürebilmektedirler!

Sürecek 9

Bayram Kaya

Etnik Yapılaşma Halk ve Toplum 10

Etnik yapılar; başlarda toplumları tarif edip, değişmesi uzun süreler boyunca yavaş yavaş oluyordu. Etnik ittifakların toplumu dahi süreçle yen, otoriter olması yavaştan yavaştan, tikel nicelenmelerle, ayrışma sinyalleri vermeye başlamıştı. Sınıfsal kümelerle ve nesnel kültür refleksleriyle ayrışır olmuştu. Zaten halkın bileşen sosyal ittifakları her an çatışmaların başlatıcısı ve çatışmaları süreçleşicisi idi. İki alan böylece belirmeyi keskinleştiriyordu.

Yinede, bir alanın kendi özel problemleri diğerinin de problemi gibi algılanıyor, rahtsızlığı alan farksız aynı şiddette insanlar tarafından yansıtılıyordu. Gelişmeler bir biri ardında patlıyordu. Ancak halk yapı zor değişiyordu. Hemen hemen uzun süre boyunca aynı kalıyordu. İki alanın akış zamanı farklılaşıyor, halkın zamanı toplum zamanına göre yavaş akıyordu. Bu sürtüşme toplumun laik evreye kırılışının ilk nedenidir.

Etnik yapılar ve halk, bugün de dahi, toplumsal işleyişi tümel, tümcü ilişkileri ile kavrayıp benimseyemezler. Bu yüzden çevrenin zorunlu, insan bilincinden bağımsız yansımaları, yine insan bilincine konu olmaktadır. Bu ilişkisel konu oluş, ancak inançsal bilmelerle halkın nazarında sükûna erecekti! Hâlbuki bilinçli olmak, sürekli bir zahmet demek olup; sürekli bilinmezliklerin kaoslarıyla cebelleşmekti. Halkın çok kesimine zor gelen bu idi.

Bilincin insan öznesinde düzenlilik haline getirilmesi uğraşı ve zorlulukların enerji sarfı, insanda daha kolay olanın, ikna yolunu tercih etmeye itmektedir. Bu da daha kolay olanın, inanma ile inançlaştırılmasıdır benimsemesidir. Geleneklerin alışılmasıdır. Sahiplendiği, ama anlayamadığı değişimleri de bu yolla, tabu kılarak, statüko kılarak, tercihen iknasının yoludur. Halkın kişileri, inanarak meseleyi çözüme korken, akılda istikrar düzenlilik alanları yaratmanın hazzına ve bilgisizce hoşlanmanın mutluluğuna kolayca saparlar.

Sürekli sorularla kaoslar yaratmaktan tedirgin olmaktansa, inanıp ikna olmak ve herkesi kendine benzetmek, en kolay ve zahmetsiz evrensel kısa yoldu. Pek az insan, bu tür kısır döngüyü aşar. Zaten toplumları ve toplumların yasaları da, bu zor dönüşen halk grupları direncini rehabilite etmektir. Halk bu gelişmelerin zaman içindeki; gerektiği yerde, gerektiği biçimde sürüklenen potansiyel kulon yük gücüdür. Bunlarda son tahlilde toplumsal emeğin ürünüdürler. Toplumlar olmasa, toplumların Leonardo Vinsi'si ve kuantım alan teorisi de olmayacaktı. Halk, tutumlaşan edimlerini, bir çeşit donuk sanat olarak, oyunsal şiirsel vs. gibi becerilerle yapar. Ama içindeki gizli aykırılıklar, her evrilmiş gibi, ufak ufak süreç olurlar.

Toplum, yaşamını kendi üreten hünerliliğin, eylemsel bağıntı birlikleri koalisyonları olarak bir araya gelmesidir. Böylelikle de etnik yapıların, aidiyet totem kılış kutsallıkları topluma; çoklu (plural) yapı olaraktan, zorunlu olarak yansıtılıyordu. Bu, o toplumların ister istemez politeist (çoklu tanrı) anlayışlarını ve zorunlu hoşgörülerini de, ortaya koyuyordu. İnsan zorunlu olarak müsamahalı oluyordu.

Toplumlar ittifakı, bu politesttik yapı ve anlayışını; henüz tam bir tekleşen yapı birlikleri olaraktan tek Tanrı'lı yapıyı ortaya koymasına daha vakit varsa da, tekleşen yapıya kaymalar, Marduk, Aton, Mazdeki gibi anlayış izharlarıyla tarihte boy göstermeye başlamıştı. İkizleşme kültürünün en belirgin özelliği, bu teklik anlayışının ışıltıları, olacak olmasıdır. Tarihsel örnekleri ittifak birleşmeleri ile yönetimde ortaya çıkan; çift başlı kartal, boğa başlı insan, iki ağızlı balta, insan başlı aslan gövdeli örnekleri: inançlardaki teklik fikrine yol alışı kaynağı olacaktı. Bu erksel belirleşler, dönemsel münavebeli yönetim erki olacağı gibi, kaynaşan çoklu algıları birleştiren yol alışı da. Bir biri ile

çelişen tek Tanrı anlayışının tanrı birlik görüntüsünü de, zemine aks ettirecekti. Boğa kültü etnik yapı insan totemli yapı ile birleştiğinde boğa başlı insan figürü, iki etnik yapının bir biri ile çelişen anlayışlarını bize birlik görüntüsü gibi sunacaktı. Bu yüzden gelecekte bu çelişkilere kafa yormamak için, tek Tanrı'lı dinler: ""inandım ve iman ettim"" esasını temel alacaklardı!

İkizleşme, çelişen ve gelişen; aşılabilir zıtlıklar ve hoş görme manzumesidir. Tapınaklar, mabetler bu bağlamda, etnik tanrılar hoşgörüsü panteonu idiler. Asıl birleşen büyük toplum aidiyetleşmesi, bu tanrılar panteonu içinde kabul edilen birinin yöneticiliği ile temsilliliği ön görülmüştü. Bu hem kendi birleşen yapısındaki ayrı etnik grupların yönetimlerindeki kralların tekleşmesidir. Hem de etnik totemlerin anlattıklarını bir baş tanrı ile birleşen yeni yapı toplumun aidiyet totem simgesi olacaktır.

Yani panteondaki tanrılar etnik yapıların temsilcisi iken bunların, tek tek güç ve sıfatlarını baş tanrıya toplayarak yeni toplumu temsil eden, toplumun aidiyeti olan Hübel'leşmiş, El'leşmiş, Marduklaşmış bir yapıda tapınakların tören alanında, boy göstereni olmuşlardır. Bu ikizleşmiş yapının tekleşmesi idi. Örneğin aşağı ülke sayılan Sümer, yani yerin adamı ile yukarının, göğün (Akad) adam toplumu, ittifaka girmişse, daha sonraki zaman içinde, yer gök toplumunun totemi bu Hübel'si yapıda ikizleşecekti.

Bu ikizleşme tapınaklarda, Hübel'n, Marduk'un sağ ve sol yanında merasimsel oturularak etnik temsillilikler belirtilecekti. Yönlerde bulunmuş etnik totem tören yapılaşması aidiyetini belirleyebilecekti. Yani sağın ve solun adamları ittifakı, toplum içinde de genel aidiyetliğin, toplu etnik anlatımı olacaktır. İkizleşen yapılar, bir kültür merkezi ve kültür çevresi birlikleri oluştururken, katılanlarla kültür merkezleri ve kültür çevreleri de, devletsiz yapılara kaydılar.

Örneğin gök toplumları Güneş ve ateş, yıldız kültü totem aidiyetliğini temsil eder olurken, sağın adamları, yerin kutsallığını, suyun arındırmasını, tatlı su, tuzlu su kültür genel anlayış anlamalarını temsil eder olabilecekti. Gelecekte ise, bu sağ sol temsilcilik anlayışından her hangi biri, bir toplumca meşrulaşacak ve bu zeminden birisi, o toplumun mubah anlayış birliğinin, kılık ve fantom yapısı ve ortalaması olacaktır.

Eğer yaşantılaşmayı söyleyen veya yazılı edebiyatı anlatan etnik toplum, sağın insanları ise; sağın (kendisinin) kutsiyetini ve önemini öne çıkaracaktı. Ve solun adamlarının totem anlayışını dalalet sayacaktır! Bu etnik yapıların ayrışan, birbirine benzememe ilkesiyle ve karşı inancın kendisini onaylatmak için diğerini dışlama, ayırt edici özelliğidir. Yani birinin iyisi; diğerinin kötüsü, yasağı, haramı olacaktır, ilkesinin zorunlu davranımıdır. Bizim konuk sever oluşumuz gibi.

Sağın adamı, kurbanını suda boğup öldürüp, arındırarak sunardı. Sağın adamlarından olan kimi etnik gruplar, toprağın arındırması ile kurbanı yere yatırıp keserdi. Solun adamı kurbanı ateşte yakarak yakmalık sunu olarak arındırıp kurban ederdi. Birisi ritüelleşen ayırt edici totemini suyun arındırmasına havale ederken, diğeri ateşin arındırmasına kurbanı havale ederdi. Bu ilerde birleşen kurban kültüne dönüşecekti. Yani etnik yapıların uzlaşma koalisyonu, politeist anlayışlarını ortaya koyarlarken, bu politeist yapı, uzun süreç içinde tekleşen monoteist yapılara kayacaktı. Kurban toprağın, ateşin arındırması ile önce kesilip sonra yakılacak Ya da pişirilecekti.

Bu toplum yapısı içinde dahi, etnik yapı, kendi aidiyetinin alışmasını korur bir tutum direnişi içinde olacaktır. Halk içinde bu aidiyetler, dar bölge içinde, Ya da yaygınlaşan

aşağı yukarı gibi lokal ayrışan, genellikle coğrafik bölge tanımlı kılabilirler. Bu tanımları da sağın adamları; solun adamları diye, inançsal bazda belirten ayrışma tanımlılıklara gider olacaktı. Anlatan solun adamları ise, sağın adamlarını bir kültür olarak, çapanın adamı, kazmanın adamı, koyunun adamı, koyunun çobanı, gibi tarım ve çiftçi toplumu oluşlarını anlatırken, zamanla bu anlatımın anlamı kayacak hakir görmeyi, kentleşemeyen kaba sabalığı da içeren bir anlatımla tanımlanacaktı.

Sağın veya solun adamı oluş, bir ittifaklar düzenlenişinde, Ya da şölen ve ibadet ritüelleri içinde idi. Aynı zamanda da, aidiyetlik, temsililik inançsal seremonisinde, sembolizmi içeren tapınak düzeni, etnik temsil aidiyet onayıydı da. Hübelleşen etnik yapılar, ileride monoteist inanışlarda, ortodoks, mezhep ve yorumla ayrışma anlayışları olacaktı. Birleşen inançlardaki aykırı olan politeistlik yaklaşımlar, mezheplerin nicelenme temeli olacak inanç birlikleri idi. Etnik yapılar, uzun süre, totem inanç aidiyet bazında tanımlanır, anlaşılır ve bilinir olma kardeşleşmesidir.

Genelde halkın muhayyilesi karmaşığı ve toplumsal oluşu, kavramakta tembellik gösterir. Toplumsal birikimi pek pek sindirip dönüştüremez. Bu yüzden halk asla: Wolfgang Pauli, Max Planck, Einstein gibi dehaları ve kuramları çıkaramaz, bu olanaksızdır da. Bu ancak toplumsal birikimin zaman akışı ile olasıdır.

Toplumun zamanı ileri akışlıdır. Halkın; temelde de etnik yapıların zamanı yavaştır ve sürekli donuk değişmez anlayışlı kılınmıştır. Ancak nesillerle az az değişir. Bu yüzden halk muhayyilesi ermiş Ya da aziz Augustinus'leri kavrayıp oluşturmaya daha meyillidirler. Ve halkların hiç Einstein'ları olmaz. Daima aziz ve ermişleri, yatırımları vardır. Halk temel düşün yapısı nesnelliklerden yoksundur. Halkın nesnel bilgi denetimsizliği zorunlu olarak buralara kayar. Ve yüz yılların içinde süzülen onlarca hayali özellikler özlemler bu azizlerin Ya da yatırımların şahsında, ete kemiğe büründüren giyinişlere giderler. Gerçekte olmayan, hayalde olanın peşine gider.

Yani halkın, halk dalkavukları; yöneticiler, kendilerini slogansı soyut sözlerle ifade eder olurlar. Şartlanmış beyinlere hitap ettiklerini bilirler. Buda onların tuzağı olur. Bu sözlerin zıtlıkları da ifade edeceği kısır düşünmesini akıllarına bile getirmezler. Örneğin arda bayındır hizmetler korkunç "durmak yok yola devam" sloganınız güzel olurken, talan olan bir yerde de "doymak yok, yola devam" olacaktır. Sıradan bir bulunuşla kanı akıtılmış kurbanların yanındayken de; "durmak yok, kesmeye devam" biçimine dönüşeceğini, aklımızda tutmamız gerekir. Toplum objektif kriterlerden kaymamalıdır.

Bu yüzden toplumun bilim adamlarına karşın, halkın zaman ve zemininde gerçekçi olan ahlak kuramcıları vardır. Güya yine zaman içinde, çömezlik yapan, bunların bağıllığında meşrulaşan kanaat önderleri de vardır. Toplumların aziz ve yatırımları kılıcı görüşleri de yine toplumun nesnelliklerinden ötürü, yoktur. Toplumların pek az ve kıt olan önderleri vardır.

Zaman içinde teknolojik üretim ve araştırma geliştirme yapamayan, bilgi üretemeyen ve bunun siyasi düzenlemesini yapamayan toplumlar; toplumun kadroları, yukarıdaki gibi soyut ifadelerle sarılırlar. Yani konjonktürel olamayan toplumlar halklaşır, etnitiseye doğru cemaatlara ayrışır. Yani bilgi üretemeyen toplumlar, halklaşan toplum tavırlı olarak, sapla samanı daima karıştıran, kısır döngü içinde olurlar. Bilgi ve teknoloji ile bunların siyasetini üreten, konjonktürel olabilen toplumların halkı ise, daima toplumlaşan halk yaklaşımı içinde olurlar.

25.01.2009 10

Bayram Kaya

Ey Çocuk

Ey çocuk
Erim çocuk
Beşiği elimde
Ninni çocuk

Ey çocuk
Güzel çocuk
Hasretliği yakar
Acul çocuk

Ey çocuk
Can çocuk
Sen içre
Ben çocuk

Ey çocuk
Yan çocuk
Güneş ufukta
Kan çocuk

Ey çocuk
Oyun çocuk
Kitabı elinde
Doyum çocuk

Ey çocuk
Fal çocuk
Açtır ister
Mama çocuk

Ey çocuk
Nadim çocuk
Sözü var dilinde
Kadim çocuk

26.07.2009

Kan: kanmak-doygunlaşmak-doymak
Nadim: Yaptığından pişman

Bayram Kaya

Ey İnsan!

Acı çekmeni gerektiren bir sürü,
Neden var iken,
Pek âlâ;
Acı çekmemeni gerektiren de bir sürü,
Neden var:

Doğaldır ki
Elin delik dışındakiler hariç.
İşte olam:
İki şıklı olasılığa dönüştürüldü mü,
Kâh öyle, kâh böyle.
İnsanlık tarihinin bir yönü oluşturuluyor.

Bayram Kaya

Ey Nazende

Duyguya düşersin, bağ hozan.
Esmen kükremendir tozan.
Başkalaşmaya mıdır kozan?
Bir yanım sevgiliye ozan,
Bir vardır bir, deli ozan.
Bir yanım vardır ki; oyun bozan.

09.04.2007

Bayram Kaya

Ey Sevgili

Bir çalışma, açık söylem dururken, neden birikimlerimizin anlamasına sunulur? Bu; ""neden gelişir olduğumuzu"" sormaktır. Doğa dinamiğinin dayatmasıdır. Bu çalışmada öznel gelişmenin dayatışıdır. Nasıl doğa, farklı yönden aynı malzeme koşullarında farklı seçimlerle yol alıyorsa. Özneler de aynı malzeme koşulları içinde, farklı nicelenip, birbirini anlar ya da birbirinde nüans olarak ırar olacaktı...

Neden beri, bende varsın
Ey sevgili
Haniden beri, başın /ilkin
Daha, baştan külleri
Çizer seni, ben takibin.

Ey sevgili, sen sen
Ben de ben değilim
Bir önceden öldürülen
Gönülce doldurulan
Bu aşamanın, belirimidir eğilim.

Ey sevgili Sana
Sarıp solmam, kızarıp içe dolmam
Gözüne övgü, endama kalbice dövgü
Sevisel organizasyondur, yol olan.

Tutulmuş ey sevgili
Heves olup uçulan
Kabına sığmayarak
Taşmayla dolu sanki misyon.
Giderek çevreden, kopuk ayrı
Dışlak ile içleğe; sınır pozisyon.

Sardın mı ey nazan?
Sınırladım seni, dıştan içe.
Şeni ben, beni sen, hissettikçe birey.
Özgürlemedir, seni bende, hazan.

Ey sevgili
Bende başlangıç adımları çok
Sevgi nefret, hırs sermest..
Yönseyeceğim hangisi, varda yok

Sıra durur, ey nazlı
Dışlak dumanımdır,
Sahayı terk etmeyen,
Bıkıldığında sevi olmaya hazlı.

Ey sevgili, ey Nazan
Bazen çıkılmaz girerim seninle.
Sarmalımdan, sarım sarım, sarmalanan zan.
Yeni ucu açık olmuyorsa, özlemdir ayrılık
Hey hat kaçınılmaz sondur, hazan.

Sen bilir misin ey nazende?

Âşık neden aptal?
Yarar ve avantaja, nicelenememektir.
Sonu hüsrân olacak, uyuşmadır, haptal.

Ey sevgili
Sonsuzca çıkmaz yok.
Katkısı değerlendirmedir
Senli benli.
Her bir bireyin, bir üst organizmeye.
Koşar İNSANLIGIM aşkına evgili.

26.02.2007

Bayram Kaya

Eyvah Demokrasi Gelmiş

Demokrasi gelmeye görsün!
Bir ucu güzel alaz
Bir ucu yakar yalaz
Bir denge ile olmazsa, kotalite
Şaşmaz ki gideceği yer totalite
Bazen ortalamadan sapınç
Çoğunluğun baskısına kapınç

Kapılınca sen de bakara
Ve avara körsün
Bir tebelleş oluşladır ki zar
Bilince nar, zarara zarar
Bir yel esim eğimiyle
Seçme ve seçilmeydi.

Hani canım pahası kadarla yolu var
Sopa kalkıp inmesi gibi bu sevda
Otokrasiye, yekpare oluşladır bu peyda.
Dil ucuna geleni hali icaptan
Söyleyemez olduk, tercihe hicaptan
Ne karar, ne karar
Dik durur; saç yolar, baş yarar

Bazen yitirmek iyi tercihtir
Seneler önce kaybetmiştik
Rengi ruhsarın da değilken havam
Öncel bir denk düşümle beridir hala
Sonrama da denk düşüyor ne ala!
Hala iven seçimle berdevam
Sen değil, ben değil, o değil
Biz, siz, onlar, halk değil
Demokrasi kazanmıştı!
İstikrar kazanmıştı!

Yanlış olan kimi oydaşım değil
Neye yaslayacakla seçim
Dalgalanmadan durulmuştuk;
'Bunlar hiç değilse dinliydi! '
Halksa söylemiyle kendiliğe vurulmuştuk
Her şey değişirleydi de biz
Halksa söylemle anlamayı marifetle
Seçtikçe, kaybetmiştik
Güncel politikaları değil de,
Sanki din adamı seçiyor la
Biz seçtikçe, aybetmiştik

Nice seçim, bir geçimledir
Bu sevda zor, yüreklere düşer kor
Aha da, vaha da, daha geçişle
Kütle kendini yıpratıra olsa da
Ne gam, eski tas, eski hamam

Saygın gelmiş memleketin oyuna
Şad mı girer, dert mi girer koyuna?
Can ciğere yar mı?
Ciğerde heyecan, var mı?

Garabet, yeniye değişmemenin
Harabet, dağılışıla düzenlenmemenin
Demokrasisi ve istikrarı, olur mu?
Demokrasi ve istikrarın kazandığı
Değişmenin, değişmemeye sazanlığı.

Aydının yazarlığı, gözaltı nazarlığı
Yalakanın ipe sapa gelmez söylemlerle pazarlığı
Sözülle hoş, aranır da şefkatimize boş eldi
Ne söylendikse, imanımızla aklımızı çeldi
Eyvah memlekete, göneniye demokrasi geldi!

13.06.2011

Kota(lite) : Miktarca (ölçü ve sayıca nicel olmayı sınırlama) , değerce sınırlamak, sınırlanmak.

Otokrasi: Yöneticinin bütün siyasi yetkileri elinde bulundurduğu sistem. Yönetici her şeyi güya halk adına yapar. Yönetenler seçimle gelmez, kendileri gelirler.

Demokrasi: Öz itibarıyla katılımcılıktır. Demokrat, katılımcı olan insanın siyasi sıfatıdır. Katılımcılar örgütlülüğüdür. Burada katılımcılar sorunların çözümünü de kendileri analiz eder. Bu çözümü de, yönetimler, hayata geçirirler. Demokrasi böylesi bir halk bilincinin gerçekle niş şeklidir. Yani şursuzca bir alkış yerine, bir denetleme ve denetim mekanizmalar girişmesidir.

Totaliter: Burada her şey otorite (devlet) içindir. Burada ne insan, ne insani olan ve ne de insana değin insanın öznelliği vardır. Aslında merkezi otoritenin çeşitli saldırılara maruz kalan savunmasının sınırı aşan ve insanı dahi yok eden tutumudur.

Otorite insanın rahat yaşamı için insan-insan elliği ortaya çıkaran gelişmeci bir mekanizma iken, karşı ucu olan ceberutuna dönüşmüş, baskıcılıktır. Burada sadece istikrar kazanır. Elbet istikrar olmayınca başlangıç yapılamaz. Ama aranan bu istikrar totalizmin istikrarı değildi elbette. Totaliterin istikrarı; baskı, zülüm ve kandır.

Peyda: Oluşmak, gizli gizli oluşmak, var bulunmak

Gönen: Ekilecek toprağı sulandırmak. Verime hazırlanmak. Gönenmek: göneniye burada; gönenecek, gönendirecek anlamına kullanıldı. Ki, bolluk içinde rahat, sevinçli bir hayat sürdürecektir söylemini içerir.

Bayram Kaya

Eyvah Demokrasi Gelmiş 3

Zulmetten çıkmıştık düze
Ey demokrasi
Operasyon, operasyon, operasyon...
Tutuklama, tutuklama, tutuklama...
Şimdi daha bir karanlık seninle
Anlam daha bir koyudan mana
Görmezlik daha bir olmuşundan ama

Sen gerçeksen, ben yalanım
Sen ökeyesen, ben enkaz kalanım

Hangi bedele
Ne yığdın ki, şimdi yapılanla sığdın?

İyi bir şey oldu da
Haberim mi yok?
Şimdi duydum
Eyvah demokrasi gelmiş!

11.11.2016

Bayram Kaya

Ezberi Kuvvetli

Bilir bilmez arını karını
Bilir olmayandır, kendi anlayış darını
Bulut gibi, gürleyip; rüzgar gibi esilir
Başka zulüme betimce, aslan kesilir!

Yeni ilişki ile, ortadan kalkan tutum
Rüzgarına kapılan bir baht mı
Rüzgarını üfleyen bir taht mı!

Gün düşer, gün üzre düşer
Hazımı olmamış, ama yetki olunmuş
Sanırsın Alis Harikalar Diyarında
Açılacak der kutum
Baştan falso ve salvo
Öyle gelir ki, ezber bozduran tutum!
Ne solan da vardır, yaşayacak, güne dair
Kendisindedir her devam
Ne de gün, bulmamış olsun
Kendisini önceden berdevam
Yeni değildir eski, güncel ve sair
Ne de bende vardır ruh, değilim şair

Yeni çağlarsa, dem hani
Geçmiş mit, mitos, inanaç
Söylem ve söyleyişte bani
Sanırki, ezber bozandır, kör kani

Zamanı içimde tutamamda
Koşarım yaşamaya...
Alıp verdiğim kaygı, saygı
Yanmaz diyarlar içimdeki
Yarın olmuş özlemler, cahil bir yanımla
Şimdiki payı mal edilirken

Sen çöl sıcakları gibi kavururken
Aheste kalmış yutkunuşlar
Bir damla suya hasret
Darbı mesel çıkacak bekleyişler
Yarınlar gözlerimizde solmadıkça
Dudak uçuklamaz
İçteki tutunan damla damla oyuş
Her durum, gerekli yeni akıl koyuş

Talan, hile, sürünürüm
Sol-sağ yanımla soyuş

Fıldırda fıldır göz, iz üstüne izdir söz
Ana boyayıp, babaya satar hokkabaz
Araya girer, selam alır, takke verir
Çağlar boyu, aynı tonu çalarda yobaz

Ezber, amentülün imanının işidir

Kuşku, akılla danışılan kişidir

An ilişkileriyle ortadan kalkan tutum
Zaidir inan, bozuyoruz derken ezberi
Hiç akıla gelmez de nadan, söz beri

Ñarına vukuf olmazda, nuruna sinkaf eyler
Ölümü candan olur, yakılış nardan, şeyler

11.02.2009

Zai : Herkesçe bilinen, yaygın olan
salvo : Boş atışlarla hedefi tutturma
Falso : Yalan anlatım

Cahil : Bilimez olan değildir. Her alanda, türlü türlü nicelimler vardır. Ve bilgi sınırsızdır. Bundan ötürü, bilmez (cahil) olmak, kaçınılmazdır. Ne varki bilmediği alanda, bilir gibi konuşmak, kuşkusu olmamak, bilgideki göreceli ve yaklaşık doğru oluşları; vs tutumlarla özümsemiş olmayan, girişmelerdir cahil.

Bani : İnşaa eden, kuran, kurallaştıran

Bayram Kaya

Farızalı

Tanrı'nın vardı merdutları
İğfal ediyor, baştan çıkarıyor
Bir iradeyi selahiyetle, şeytan
Düze saydı, sarpa koydu umutları
Egemenliktendi yediği her dutları

Has bahçede
Deve dikenlerinden
Bir gülü deste
Onatı, sonatı
Düz olur aheste aheste
Yolu kor, sıkleti zor
Gün olur dünü nefeste

Yenilgileri kurtuluş
Kurtulmuşu, zillet
Alkış ve şan ederken millet
Aralar, aralarla yaralar idrişah
Leyleğin getirdiği bir padişah

Vebalin ağırlık kasavetince
Ol fitneyle faklanıp
Ol fitneyle faklanıp
Aklanıp, paklanıp
Günden saklanıp
Okkadan basıp hafiften ıraklanıp
Tartısı tartı, oy artısı; artı
Böylesi ağırlıkla baskül çekili
Biricik iradenin tekili
Sağdan soldan
Helakı yoldan
Masal halkının yasal vekili
Saç baş koymadıkta
Yerine ekili
Daimi ibadetle bekili
Halkın içinde korumanla sekili

Ceviz kabuğunu doldurmaz
Beklentileri öldürmez
Makabline şamile hizalı
Buhar olup tayyarla nizalı
Yalanı katma, tevatürü gerçek gibi atma
Görselleşip yayınlanır böl rızalı
Takke düşere kel görünür de
Mefulu meçhulü var, faili yok
Aç, açığa tayını yok
Sevgi ihanetinin hayını yok
Haber almanın yayını yok
Hızarlı arızalı

04.05.2014

Bayram Kaya

Farkınsız

Bir rüya ki
Zehir zıkkım.
Bir yaşam ki,
Donuk silik,
Hep kar beyaz,
Yaşanmamış.

Düşünmesi aynı
Devimleri alışık.
Çok sade,
Ayıklıkta karışık.

Biçilmiş kaftan.
Dışına taşıl maması
İçin pür telaş.
Enikonu zorlana zorlana.

Bitiyorken sınırında
Erdem.
Hayali bile abes!
Bu yaşanan,
Gereği gereksinilen.

Zorla benzemek
Bir şeylere!
Kendinden başka.
Eciş bücüş kokana.
Halefi sefil, kendi ne.

Selefinden kalan,
Halefine kendinden,
Miras bir örneklik
Ayrımsız yinelenen.

Vakurca salınır
Vücudunda.
Yaşamı mı?
Yaşam dışı
Hayalleri mi?
Gider belli olmaz.

(08.02.1992)

Bayram Kaya

Faslıdır

Bulunmaz yoklan, niyazdan.
Ecridir, ecirime; ecirsizliğim
Etmedim mihneti mihman
Faslıdır sıyrılmanın, ziyadeden.

Çevresiyledir arara niyaz eden
Neşe bulur zevkine, beklediği.
Sorulmaz dar ilan minneti,
Başlangıcıdır, sıyrılmanın ziyadeden.

Son arara kıldıysa durak niyazeden
Bilir, kimden durur cesareti.
Zorda, darsıtır emeği, yükümlü,
Anlamış karşılığı, sıyrılmayı ziyadeden.

22.01.2007

Bayram KAYA

Açıklama:

1-Davranmazsan yokluklar bulunmaz yalvarmayla.
Sevapsızlıkları anlamaktır, sevap yapar. / Günahlar, sevabına karşılık yapar.
Olumsuz durumu, caydırıcı, kalıcı saymadım.
Yapılacakları, sıra ile ele almanın, zamanıdır.

2-Yapılacakları çevresinde eyleme döker.
Sonucunu tahminler, dua ile neşeye durur.
Emeğinin ürünleri vardır, kimseye diyet duymaz
sıralı, zamanlı davranımı, yokluklarla ezilmemeye niyettir.

3-Çalışmanın meyvelerini toplamayı beklerken,
Sonucu güvenli kılmanın cesurluğu ile dua eden kişi,
Emeklerin, ihtiyacı, karşılıklı gerektirme mutluluğuyla,
Anlayıp bilmiş, yoklar ve sıkıntılardan sıyrılmayı.

Fasıl: Dönem, bölüm, kısım

Ecir: Sevap. Ücret

Mihnet: Sıkıntı. Üzüntü

Mihman: Konuk, kalıcı, yol gösteren.

Minnet: Diyet duygusu

Ziyade: 1-Çokluklar,yokluklar, Baskılar, bunların sıkıntı ve bunalımları. 2-Daha çok, daha fazla

Bayram Kaya

Fatalist Hayat

Bir haceti sığınma
Kale dibi hoş
Serin gelir
Korkuyu atarla
Bağ bahçe boş

Köle doğmuştu
Köle yaşayıp,
Köle ölecekti.
Yazgısını yaşıyordu
Bir tarihi muazzama
Geçmek, tükenmek bilmez zaman
Bir daha hiç gelmeyecek gibi eziyordu
Sıkıntıları değişmeyecekti hiç
Anlında tanrının işaretini taşıyıp
Şimdiki komedilerde efendinin damgasıydı kiç

-Anlıma ne yazıldıysa onu yaşarım diyordu
Eğilmesi temenna
Doğrulması saygıydı
Ne tanımişti kendinden ahfadı
Kamı hiç yoktu, gam ile afadı
Alkış tutup oylamaktı sebati
Bir yangı duyuyordu sırtında
Kırılmış sopanın mıdır kabahati

Bir esirdi o, esir doğmuştu
Gönlü esir, ruhu esir
Al olmayan yüzü teslimiyetten kesir
Esirler doğuracaktı
Korkunun esiri
Toplumunun esiri
Kendi kendisinin esiri
Hiç dolambaçlı olmayacaktı nesiri

Tanrının kulu
Efendisinin çulu
Tarlalardan taş ocağına gezeli
Bu bir takdiri ezeli
Gün olur ne bir düzenini şaşıyor
Gün olur umarsız, acı tatlı pireleri kaşıyor
Ama şimdi efendi ölüyor
Anlında olmayanı da yaşıyor
Zaman kocamandı, gelişme sürekli
Yazgı olanı bile aşılıyor

Gün gelir ne takdirler bozulur
Gün gelir ne divanlar yozulur
Yürü arkan çavuş, yüzün piyade
Haşmetin rüzgâr önünde tozulur

17.10.2012

Kam: Neşe

Kiç: İngilizce Kitsch (kiç) sözcüğüdür. Seçkin kişilerin benimsemediği fakat kitlelerin de ondan kopamadığı şeyler. Reyting sonuçları gibi. Ucuz edebiyat anlamıyla da tarif olur. Yine ilkel yollardan duyguları harekete geçirmek isteyen sözde sanat eseridir. Burada popüler olan güldürme amaçlı espri.

Sebat: Sözünden veya kararlarından dönmeme, bir işi sonuna değin sürdürme, d

Bayram Kaya

Felaketin Kadar Uzarım

Ürem tarlalarında paralanır nazlı
Gün doğar, Güneş'le biz içren hazlı
Ekin boy verdi mi, sarı başakla salınca
Suret koy verir, fikri fesada dalınca
Yol düşürür de hayallere mahsus
Küs günlerim sevda olur, bir husus
Yaren ben, yaran ben olurum
Gün doyumla, şikâyetse hayran olunca
Sen şaşışta, heyecanın olurum
Sen bene dolar, ben sene sarar bolunca

Teyel yemiş sırçalardan, kürk attım
Nadandan aldım, ihtiyaçlıya şadanla sattım
Duruşlu yürür, siperleşirin gölgesinde yattım

Sevdan dur duraklıdır, şehla bakmayınca
Bakışlık sor mu olur, yürek yakmayınca

Mor dağların titrek ve asi ararlı ceylanı
Katar da bizi sürükler, bu duyular heylanı
Hal bir olmuş, şek bir; sar maşlarla kafadar
Dağlar yor, yürekler kor, halim sor
Gün yürür, iyiliğimsin, felaketim kadar

18.11.2009

Bayram Kaya

Feleği Taşladım Karga Gözüm Dedi

Mihnetimi aman bilmedim felek
Harama boyun edip yalvarışla
Tutmadım kılıcı haramzade ile
İşimi bildim diye
Yanmam müşkülâtımı
Sarsalarda gama.
Hali icaptandır, ne bilsinler ahım
Nadan olan, yola geldi derde
Zor gelir adama.

Sopa da gösterilse, havuç da...
Kanmam
Cenneti havuçla sopadan sanmam
Nedenine olmalı her dem yanmam
Her yol ile çıkarım Tanrı'ya
Yüz bükmem, yüz dökmem
Der ola ki kul, mübarek ola, usla kavraya
Yobazadır, havuçla sopa; adam etmeye erekten
Yobazadır dile söylem, eline eylem vermekten
Yobazadır; havuçla sopa; her zaman gerekten.

Ne berbat şeyler yaşadık
Sayamadık ki acısından
Kukuletadan tavşan çıkacakmış
Krallık gelecekmiş tacından
Hayallerimiz azdırıldı anam
Derin orman, uğultularıyla
Heybemi kuşandım
İçindekileri düşürerek sürdüm geri izi
Kurtlara idi rızk, kırmızı başlıktan bizi

Şafağı bildim, bir elim Mısır'da
Bereket ellerimde titriyordu gözümde ışıltılarla
Bir elim Çin'de, korkuları tutuyordu yıkılmasın diye
Gözleri buğulanmıştı Mustafa'nın
Sakarya'da aşkla şevkle çağlıyordu
Bir şayak kalpaklı kadın çocuğu
Emzirecekken, gömerekten göğsüne bağlıyordu
Ananın göğsü müydü, çocuk mu; gayrı bilinmez
Çorum'da, Sivas'ta, Maraş'ta yanarken ağlıyordu

Yan böğrüm sancılardan ne kaldı geriye
Kurt dökmüş, taşını düşürmüş gibi ileriye
Kukuletadan tavşan, kırmızı başlıktan kız
Tuzak bunlar tuzak, iz azdırmaktan hız
Yobazı dağlara harami eylemişler deflen
Yobaz mahkemede kadı sormuş sehven
İt yemiş, şeytan duasını okumuş sürer beriye
Tespah boynuna geçmiş yobazın eli meşgul
Aç bunlar, aç; biri biter, biri gelir seriye

31.07.2009

Sehven: Yanlışlık. Sorumluluęu taşımadan bir yaşantı giderek sıradan bir olağanlık kazanır ve bunun dűřüncesini taşımayan bir haklılık edasıyla olması. Kolaylıkla kolay surette

Bayram Kaya

Felsefenin Doğuşu 1

Düşünsel oluşun temeli (felsefi düşünmenin temeli) ittifakı sentezlerle ortaya kondu. Totemi manada tek köklü oluşa karşı çok köklü oluştur. Tekil totemdi dönemde; acaba siz, ama siz, fakatsız tek yönlü var oluşlar vardı.

İttifaklar ister istemez karşı grubun düz git düşünmesine fren oldu. Bu nedenle bir totemi grup, diğer totemi grubun yaptığı karşısında ona ikilemli tavrı oldu. Aynı grup eşlerin birbiriyle üremi olmaları yasaklandığı dönemde sözgelimi; "ben seninle yattım ama sen karşı gruptan benim ilah kardeşim değilsin" diyordu. Totem eşyle yatma tutumu düz giden bir grup anlayışıydı. Şimdi sekte, edilmişti.

Yine bir grup, acaba diye sorgulayacağı tereddüdünü; yine ittifak içinde bir totem grup karşısında fark edecekti. Salt kendi grubu içinde olur sandığı farklı totem mesleği olan becerilerin bir benzerini ittifak ettiği diğer grup içinde de görmesi bu tür tereddüdünü ortaya koyacaktı.

Her totem mesleği farklı düşünme şekli olmakla ve farklı deneyimler olması nedeniyle de, totemdi kişilerimize totemdi kişilerimizin kendi totem mesleği olan tarımcılığını; "salt kendi toteminin tarımcı totem anlayışı olmadığını görmekle, süreci çok yönlü oluşuyla görmeye başlaması da olacaktı". Tek yönlü anlayışa karşı çok yönlü anlayıştı. İleride insanlık bunu vesvese sayıp, karşıyla olur çok yönlü düşünceyi imanda şüphe etmek oluşuyla bilecekti.

Ve "Dumuzi önceden (totem dönemdeyken) sadece toprağı ekip biçerdi. FAKAT daha sonrası zaman içindeki ittifaklarından; çobanlık etmesini, demiri dövmesini, balık tutmasını, kanallardaki akan suya hükmetmesini, dikiş dikmesini, kumaş biçmesini de öğrendi" demeye başladılar.

Açıktır ki buradaki "fakat" sözcüğü farklı totem yapıların birleşen gücü ve sentezi olmasıyla o ittifak ilahının tümünden birinin olan o totem mesleklerini öğrenmeleriyle söylenmeye başladılar. Totemi tekil zamanlı olan mana anlamasına karşı, "fakat" olan söz; sürecin totem meslekleriyle birlikte çoğul zaman süreçli anlamalarına dönüştüğünü belirtiyordu.

Totem kardeşliğine karşı, ilahi kardeşliğini söylüyordu. Diyordu ki; "bu benim totem kardeşim. AMA bu da benim yattığım ilahi kardeşim diyordu. Ya da "bu benim totem kardeşim. FAKAT yattığım kişi değil diye bilmece sorar gibi konuşuyordu.

İttifakı dönemle birlikte kişinin yattığı kişi olmayan kardeşleri, totem kardeşleriydi. İttifaklar bu türden söylemlerde totem dönemdeki alışmalarına fren ilişkisi olması tereddütleri için esasıydı. İşte bilim de buradaki ama acaba, fakat türü bu kuşkuculuklarıyla doğacaktı.

İttifakı grup aitliğine göre kişinin kendi totem aitliği sıradan bir durumdu. Totem grubun içi, karşıt fiil içermediği için kendi totem grup referansı, yine kendisine referans olmakla hiç bir karşıt referansı içermiyordu. Bu nedenle temel durum oluşlardan biri olan cinsel oluş, ittifak içinde kurumlaşma oldu.

Kadının erkeğin totemi alan içinde pek adı yoktu. Cinsel oluşa dek cinslik vurgusunun, totem yapı içinde belirgin bir vurgulu söyleminin pek bir önemi yoktu.

Oysa grupların karşı totem gruplar buluşmasıyla yaptıkları girişmeler sonucunda; iki grup girişmesi iki nehrin birbirine karışıp, bulanıp durulma yapması gibi bir sonuç

anlamasını ortaya koydu. Her girişme gibi iki grup girişmesi de sesli veya sessiz karar alan süreçti.

Sesli veya sessiz olan iki grup girişmesi sonrasında alınan ve seslendirilen kararlarından birisi şuydu " Ve adam, havayı bildi" olacaktı. Yani bu taraftaki kişi ve kişiler olan adam; karşı totem gruptan olan karşı grup temsilcisi olan hava ve havaları bildi.

Totemdi olan bu aşama da grup çoğulluğu tekil oluşla söylenmekteydi. Kişi avlanmak için avının adını bilmesi gerekmiyordu. Kişinin meyveyi yemesi için onu adıyla bilmesi lazım değildi. Görseldi biçimsel tanıma ve seçicilik çok ön plândaydı. Totem dönemin Adem ile havası cisimce değil, isim oluşla yoktu.

Ancak ittifak içinde hem kendi totem kurallarından ötürü, hem karşı totem kurallardan ötürü " Ve Adem (erkek) havaya (kadına) yaklaştı " denen vurgu, önem kazanışla giderek cinse dek adlandırma yavaş yavaş oluşacaktı. Adem, hava tanımı karşı grup oluşla, birbirini aitti kılıcı kurum sal yaklaşımıdır.

Yine yaşlısı, sakatı, çocuğu ve dinamik olanıyla nüfusu 25-30-50 kişi olan totem grubun içinde bir tek totem mesleğinin olması, genel ve yaygın tutumdu. Tek bir totem mesleği, tek yönlü totem mesleği olmasına karşın, ittifaklar; tarımcı, balıkçı, çoban, demirci, dokumacı gibi birçok ilahi meslekleriyle mücehhez olmuşlar.

İttifakın çok yönlü meslekleri bir arada girişirmesiyle bir grubun totemi anlayışına göre salt tarımın kendi totem mesleği olmadığını; salt kendi toteminin totem olmadığını görmeleriyle; grupların ve grup kişilerinin "gözleri açılmıştı". Gözler neye göre açılmıştı?

Ve "Âdem meyveyi yedi" Buradaki yenen meyve ormanda ya da açık alanda yenen meyve olan (elma) değildir. Bir gruba ait totem mesleği oluşuyla üretilen, karşı totem gruptan kişilere yenmesi dokunma yapması yasak olan tabu meyvedir.

Âdem meyveyi karşı havanın elinde tapınak buluşması esnasında; cazibe oluşun ve karşılanmanın ikramıyla yiyor. Değilse meyve karşı Âdem'in bilmediği bir lezzet değildi. Artık kendi toteminden söz ederken tek yönlü meslek belirten hükümleri karşısında yediği meyve, buğday vs. türü totem mesleği yasak ürün (meyve) olan lezzetler karşısında şimdi acaba, ama fakat gibi tereddütlerini de söylemeye başlamakla gözleri açılıyordu. Yediği lezzetler bir ilahtı grubun, karşı ilahtı gruplara öğrettiği sırlardı.

Bayram Kaya

Felsefenin Doğuşu 10

İlahın gözlemi, şimdi anı olan totem dönemli yaşayışı bilmekle soyuttu. İnşa ettiği melezi dönemle somuttu. Melezin gözlemi kendi yaşantısını içselleşikle somuttu. İlahlar, melezin bilmedikleri gaibe ait bildirimlerde bulunmalarıyla da soyut ve fantastikti. İlahın gaibe dek anlatımları melezlerine anlaşılmaz geliyordu.

Melezin gözlemi içinde oluşla gözlediği durumlarla ve melez kendisinin kendi geçiş ritüelinde edindikleri deneyimlerden edindiği algılarla felsefesini kurguluyordu. Yetişkin melez, başka kişilere uygulanan ritüeli süreçlerin içine dahi imgelem oluşla kendisini koyuyordu. Kendi geçmişindeki, kendi geçiş ritüelinin de böyle olduğunu gözlemleriyle, özdeşleştiriyordu.

İttifak içindeki melez kişiler bu türden sosyal öğrenmeli süreçleri iki yönden algılıyorlardı. Bunlardan birisi, ilahların ilah oluşları nedeniyle kendilerine bu kabilden ritüeli süreç uygular olmaktan muaf olmalarıydı.

İkincisi ilahların; ritüel ayinini yapan, yaptıran bir buyurma olmalarıydı. Melez ile ilah arasındaki bu gözlemsel fark bile bir basınç ve baskı kırılmasıydı. Böylece bu baskılar ve basınçlar, İlah-melez ilah-insan duygulu mana olmanın ilişkileri oluşuyla yaşanıyor.

İşte ilahtı kavram içinde saf totemiler kadın erkek olmakla, görev eşlerdi. Melezlerin ittifak içinde hem totem aitliğe geçişlerinin ritüeli vardı. Hem ilahi dönemle ittifak aiti olmaya geçiş ritüeli vardı. Ritüelin biri özel, biri geneldi. İlahlar bu ritüellerin karar alıcı ve gözlemcisiydiler. Melezlik ilahi kararlara biat etmenin imanca inanıcı olan bağlılarıydılar. Melezler bu bağlılık andıyla ittifakın da sürdürücüsü olacağına ant içilmesine ilahlarını şahit ederlerdi. Melezler bu tür kodlamanın sembolizmiydi. Yani melez olan ilahların çocukları Annunakiler de ilahları tazimle saygılıyorlardı.

Kölecî dönem, kaderleri kişisel belirliyordu. Bu nedenle çocuklar ana babasını Mamon'du takdire göre ediniyorlardı. Bu nedenle Mamon'du takdir, bir yaratma ve hayırlı evladın takdir oluşuyla, nimetlerin yaratıcısı ve keyfi takdirle dağıtıcısıydı.

Mamon keyfi takdire göre yedirip içiren ilah olmayı da tanımladı. Kölecî dönemin mana anlaması içindeki ana tema; nimet vurgulu söylemdi. Artık yiyecekler içecekler yiyecek içecek değil; NİMETTİ. Nimet; keyfi takdire göre kısmet oluşla verildi. Böylesi bir anlayışla oluşan alan devinmesinin bağıntıları da, bambaşka olacaktı. Nimet kavramı ön ittifaklardan beri olan tarihsel bilgiyi, kadük (düşmüş) kılıyordu.

Kölecî sistem kişilerine baştan beri efendi-köle olmanın kader bilincini inşa ediyordu. Ayağı takılıp düşen biri dahi bu kaderle düşüyordu. Kader denen yazgılarıyla birbirine bağlı efendi ve kölelerden oluşan milletler meydana gelmişti. Milleti bir oluşumun içine böylesi kaderin determine ettiği şartlara doğuyorlardı. Ön ittifakın erkek dışı vurgulu ilahi yasalı mesajlarının anlamı kölecî dönemli şimdiye göre boş düşen anlatımlardı. Kendi keyfi takdirlerinin yaratıcı olan kölecî ilahlarına göre uyarlanan anlamlardı.

Bundan ötürü ortam; nedeni belli olmayan, rızık veren, nimetleri yaratan, rahimlerde olanı bilen, malı mülkü olan, çocuk veren, çocuğu alan, başınıza gelecekleri bilen, başınıza gelecekleri belirleyen, sizi esirgeyip koruyan vs. oluşuyla kölecî ilahlar; ön ittifakı dönem içindeki ilah görevlerinin bir anılışla yansıtılması olan kölecî ortam; köleciliğin dışı, erkek tanrılarıyla dolacaktı.

Süreç milletlerin kendi hafıza versiyonu içindeki bin bir varyasyonlarıyla içinden çıkılmaz bir anlama ve anlatım olacaktı. Bu anlatımların kendisi, kendisinin; yeniden ve

kiyasıya bir mana anlamasını oluşmanın mücadelesi içine girecekti. Put denişse vurgulu kavram köleci dönem öncesini aktarıyordu.

Köleci dönemin öncesi, köleci dönemin inşacıysa da; ön ittifakının köleci dönemle kan ve doku uyuşmazlığı vardı. Ön ittifakı mana, köleci manaya uymamakla, kendisini zamanlar üstü donmuş kalmış bir kalıp yapmıştı. Bu nedenle köleci dönem, ön ittifakı dönemi; güya sapıklık saymışlardı. Yani köleci dönemin nazarında, ön ittifaklı tutumlara; putçu tutumlar denmişti.

Her biri bir ön ittifakı ilişkinin bağ sal alan devinmesi olan ön ittifaklı veriler; köleci dönemin içinde de köleci envanterlerin zıt manalı devinme anlayışlarının içini zıt anlamla oluşacaklardı. Ortaklığa karşın zıttı ortak tanımazlık. Paylaşmaya karşın zıttı paylaşmamaydı. Genel zenginlik ve genel yarara karşın özel zenginlik ve özel yarardı. Ortaklığın takdirine karşın, tekil takdirdi.

Durumca uygun olan herkesin üretim e ve sağlamaya katılması yerine zıttı, mülkü olmayanın mülkü olana çalışması ve mülkü olanın çalışmadan mülk hakkını köle çalıştırmakla kazanması vs. ilkeydi. Yine de zıttıyla ve biriktirdiği meşrutlukları ile köleci döneme esin kaynağı olan bu verilere rağmen köleci dönem nankörlüğü kendi öncesini sapıklık olan put oluşla söylüyordu.

Felsefenin Doğuşu köleci dönemde bu ikili çelişkiden ilhamla, ortaya konan; sembolik bir bayrak yükseltilmesine neden olacaktı. Puta karşın, yeni put olan köleci imandı. Yeni put köleci imanın zaferi ve kurtuluş vaazı olacaktı. İman kurtuluştur anlayışıyla ve bu kurtuluştur anlayışı kuracak olan kutlu kişilerini bekleme işini, köleci dönem imanı hep dabbelerle ilan edecekti.

Köleci dönemin put dediği yapı, köleciliğin kendi öncesi olmakla; köleci dönemin oluşmasına olanak sağlayan dönemdi. Ön İttifak servetlerinin biriktiği, üreten ilişkilerle tüketimin gruplar arasında ortaklaşa tüketildiği ve ortaklaşmacı takdirle, ortak kararların alması dönemi idi.

Köleci dönemin kurtulmak istediği de, kendisiydi. Kurtulmak istediği bütün kötülükler de; mal mülk sahipliğinden doğan çelişkilerdi. Malın mülkün özel sahipliği içindeki köleci sistem tüm kötülüklerin anasıydı.

Köleci sistemdeki kötülükler; tarihsel süreç içinde ön ittifaklı uygarlıkların biriktirdiği malı mülkü, kişi iyeliği içinde kullanmakla ve bu iyeliği edinme şeklinde kaynaklı oluşla ortaya çıkıyordu. Kendisinin hazırladığı sefalet, felakət ve zulümüyle kölelik olan düzendi. Köleci sistemin kurtuluştur anlayışı, yine köleci zulüm ve sefalet olmasıyla kendisinden kurtulmaktı.

Bayram Kaya

Felsefenin Doğuşu 2

Ön ittifaklı yapıların tereddütlü söylemlerine karşın; totem yapıların, totemi grup içi düşünceleri tek yönlüydü ve bir türden olan grup içi düşünceleri süreklidi. Ön ittifaklı yapının tereddüt eden düşüncesi nereden geliyordu? Totem mesleklerine ilişkin görülen işler, totem grubun düşünce oluşumlarından biriydi.

Ön ittifaklı yapıların içi en az iki ve birçok totem mesleklerinden oluşuyordu. Her bir mesleki tutum diğer totemi düşünceye göre farklı bir anlayış ve farklı bir düşünceydi. Her bir totem mesleği farklı tutumdü. Ve farklı bir ifade ediliş şekliydi. Sorunları ve cevabı farklı farklıydı.

İşte ön ittifak içinde edinilen bu yaşamsal ve deneysel farklılıklar totem içi zamanın bir türden oluşla akıp gitmesine tıkaç oluyordu. Farklı meslekler tutumunun farklı olma girişimleri düşüncelerin kesikli sürekli olmasına neden oluyordu. Ön ittifaklı yapının içi birçok kesikli sürekli olay zamanlardan oluştu.

Birçok zaman boyutundan oluşan ön ittifakın içi, bu farklı düşünceli haliyle totem gruplu yapıların içine de yansıdı. Farklı yaşantılı anlayış ve düşünüş şekilleri; tek tip ve sür git olan totem kültürlerin karşıt düşüncesi olmakla; karşıt düşünce tek tip düşüncenin doğurucu ve doğurtucuydu.

Karşıt düşüncelerin ve karşıt ifade etme biçimlerinin totem grup içine yansması demek; totem kültürlerin ittifakı sentezleriyle ön ittifaklı uygarlığı ortaya koymuştular. Uygarlık çok köklülüktü. Kültür, etnik yapı içinde kalmakla beraber; kendi sınırlılığıyla artık çok köklülüğü de az çok yansıtıyordu.

Kölecî süreç, devir aldığı çok köklü maddi manevi düşüncelerin zemini üzerine inşa oluştu. Düşünceyi (felsefe yapmayı) karşıt kültürlerle daha bir ivmelendirmişti. Kölecî sistem çok köklülüğün bulucusu değildi. Kölecî sistemler çok köklü sürecin içine doğmakla bu süreci özel kılmakla eğip büken sistemdi.

Kölecî sistem kendi öncesinin nesnel oluşla, deneyciliğini ve meşruiyet ligini; deneyüstü ve doğaüstü aşkın oluş, yaptı. Kölecî sistem deneyüstü ve doğaüstü aşkın mana düşüncesi içinde soyut düşünmeyi alabildiğine kendisine yabancılaştırdı.

Kölecî sistem içinde yeni ve yaygın olan şey, kişisi sahiplik düşüncesi idi. Ve bunun yeni yapı içindeki ilişkin dokusunun oluşturulmasıydı. Yani ortaklaşa olan mülkiyetin, ele geçiriliş biçimi idi.

Kölecî sistem, kölecî iktisap zemini üzerinde oluştuğu düşüncesini, devam ede gelen çok köklü düşünce sisteminin içine katmıştır. Kölecî sistemin meşruiyeti mana kaynağı somut görüngün değildi.

Oysa ön ittifaklı mana anlayışları; kült merkezinden, kült merkezi çevresine doğru somut, görüngün şölenler ve seremoniler içinde alınan irade ve kararlara bağlı oluşu ahdi kılan iman mana anlamasıydı. Kölecî sistem inşası giderek, yerde olan çokluğu; göğe doğru göçtürmüştür.

Artık yerde olanın aynısı gökteydi. Ve artık yer de; göklerde olan mana anlamasına göre düzenlenir olacaktı. Objektif olana karşın, sübjektif olandı. Çünkü olup biten nesnellik karşısında, bu türden özel mülkiyetçi iktisabın başka türlü bir meşruiyet olması olanaksızdı. Bu katkı farklı mana anlamasıydı.

Köleci sistemin felsefeye olan ikinci katkı hareketi, mitolojidir. Köleci sistem kendi öncesinden devir aldığı yapının mana anlayışını yüz seksen derece tersine çevirmekle geçmiş ile köleci sistem arasındaki bağı koparmıştı.

Kendi öncesinde zenginlik ve servetler grubun, ittifakı komün yapının olmakla; kararların ve iradenin sahipliği ortaklaşmaydı. Oysa şimdiki zenginlik ve servet az sayıda seçilmiş şanslı kişilerindi. Köleci yapı kendi öncesinin somutluğunu tersine çevirdi. Köleci manalı köleci iktisabın inşası ile yepyeni bir köleci dil anlaması ve köleci mana anlamasının ilişkilerini ortaya koymuştular. Zengin, fakir felsefesi oluştu.

Köleci dönemde de üreten ilişki, yine nesnel zorunlulukların beklentisi ile çevrim oluyordu. Ama bu nesnel çevrim tümünden gözlerden gizlendi. Ya da bu felsefe biçimine göre zayıf bir olasılıkla gelişmeci tarihsel olan; fark edilmemiş olmasıyla insanlık; güya tarih sel bir evrim, ya da tarih sel bir seyrediş geçirmemişti!

Bu manaca evrim olmuş köleci düşünceye göre ittifak içindeki tüm meslekler ilkten beri zaten var olan meslekler olmakla, ilahların değil; sadece bir tek olan Mamon'un öğrettiği mesleklerdi. Ve mal mülk Mamon'undu. Mamon mülkünü dilediğine, dilediği kadar verip, yine dilediğine de bu nasipten hiç pay vermemişti.

Çok çok mahir olmadıkça; köleci sistemin dili ve mana aktarımı, kendi öncesi ittifaklarına ilişkin en ufak bir anlama ve anlatımın koşullanış bilgisini vermiyordu. Çünkü köleci sistem tümünden köleci sistem içine vukuf yetti. Şimdiki köleci kazanımla iktisabı oluşunun tarihsel seyredişine Mamon'u başlangıç kılıp köleci sisteme kefil yapmasıyla; İttifakın faili olan özne; hepten Mamon olmuştu.

Bu nedenle köleci yaşantının bir nesil sonrasındaki kuşakları için köleci sistemin 'dili ve mana anlatımı' kendi öncesinin devamı değildi. Ön ittifakın yaşantıyı çevrimi sonrasındaki paylaşımı, herkese göreydi.

Oysa köleci kuşağın, köleci dil ve mana aktarımı kendi içinde buldukları köleci yaşam şekli olmakla, ön ittifakı dönem aktarımlarının anlaşılmasını köleci mantığa göre olanaksız hale getirmişti. Ve köleci sistem kendi köleci yaşam tarzını oluşturma çevriminden sonra paylaşımı, "mülke göre ve takdire göre" olmasını esas almayı pay etmekle köleci inşa, ön ittifakı süreçten kopmuştu.

Bayram Kaya

Felsefenin Doğuşu 3

Kısaca köleci sistem kendi öncesinin servetini bölüşürken ve insanın korunan sağlanan yapısını, grup (sistem) üzerinde ortaklaşmakla değil de, özel mülkiyet üzerinde çevrimlerken yapıyı aynen korudu.

Ön ittifakın sağlanan adaleti ve adaletçi düşünce felsefesi; sistem ve tüzeli ni oluş üzerinde ortaklaşan çevrimleri ile inşa oluyordu. Oysa köleci sistemin sağlanan adaleti ve adaletçi düşüncesi ise özel mülk üzerinde özel çevrimlerle sağlanma şartı malı mülkü olmanın adaleti özel mülke temel yapmakla inşa oluyordu. Bu adalete göre ya malınız mülkünüz olacaktı. Ya karın tokluğuna efendiye çalışacaktınız.

Mamon bu özel mülkiyetçi adalet anlayışıyla meşru ve inşa oluyordu. Köleci dil ve mana aktarımı, özel iktisabı temel almakla; anlamca ön ittifakı yapılardan çok farklıydı.

Ön ittifaklar içinde olup biten nesnel ve somut olduğu için söyleşiler hep olup bitene göre söylenmesi ile ittifakı mana anlayışı ve ittifakı imanın temeli bu türden mana anlaması oluyordu. Bu nedenle ön ittifaklar bir Mamon icat edemediler. Etselerdi, Mamon köleci sisteme göre çok farklı konuşurdu.

Fakat motif ve figürler kendi öncesinin, nişti alan devinmesi içine doldurulmuştu. Gören gözler için iğreti duruyordu. Kıyafet ön ittifakındı ama içindeki farklıydı. İşte uzluk burada kendisini ele veriyordu.

Ön ittifaklar içinde totem mesleğine göre ve totem grup emeğine göre olan ortaklaşma yapan adalet; köleci sistemle mülke göre ve takdirle göre adalet olmuştu. Bu, yeni bir düşünme felsefesi olmakla ilk kez insanlık karşısına çıkıyordu. Köleci sistemin yeni kuşağına göre ön ittifaklı geçmiş, anlaşılmaz olmuştu. Yükümlersen olan toplumsal işleyişte Mamon'du takdirle iş görülmeye başlandı.

Köleci sistemde Mamon'du takdirle iş görülmeye başlanınca; Mamon'cu takdir fitne, fesat ve fücür olmanın tohumlarını da serpmişti. Ama Mamon'du mana anlayışı kendi ektiği tohumları da tersten okuyuşla ortaklaşmayı, servet düşmanlığı sayıp; fitne, fesat, fücür ve kalplerde olanı bilen, şeytanlık oluşuyla gösterecekti.

Mal mülk ve karar almada ki ortaklığa karşın; malda, mülkte ve karar alıcılıkta ortaklığı tanımayan, köleci yapı. Ön ittifaklar gruplar arası temasın girişmesini başlatan ilk süreçlerdi. Girişme demek karar alma demektir. Girişme demek; en az iki şeyin karşılaşma girişmesi içinde ortak karar alması demektir.

Oysa köleci dönem kendisini bir girişme oluşla görmez. Girişme oluşla görmediği için kendisini ortak bir karar almanın sonucu oluşla da görmez. Ama girişme ve karar alıcılığın nesnel zorunluluk oluşunu da, reddedemez. Öyleyse ne yapar? Sistem dışındaki osilasyon kaynağındaki senkronluma (eşzamanlı devinme) olan bir mana anlayışı içindeki süreci efendi ve köleler, ezelden beri Mamon'du takdire göre aitiklikle efendi ve köle oluşla girişmeliydiler. Felsefe buydu. Aitlik, Mamon aitliğiydi.

Böyle olunca takdiri olan bir taşla, üç kuş birden vuruluyordu. Takdir hem efendinin kendisini açıklıyor. Hem efendinin edindiği malı mülkü rızık taksimi oluşla açıklıyor. Hem de efendi konumunun; muktedir, mutlak yönetici olmasını da meşruiyet ilikle açıklıyordu.

Üstüne üstlük takdir; sürecin değişerek gelen bir süreç olmamasını açıklamakla süreci, insanlar ya da sınıflar arası bir girişme olmayıp kaderler olan tekil takdirdi. Şimdiki

efendi köle ilişkisinin olması tekil takdir böyle istendiği için bu böyleydi.

Zorunluluk yoktu. Olup bitenin temelinde istek vardı. Bu istek Mamon'du istekti. Bu istek takdir olmakla sorgu sual edilemezdi. Takdir içinde takdire göre olan vardı. Girişme de yoktu. Takdirle ol deniyordu ve her şey oluyordu.

Oluyordu olmasına da yine de bu olup biteni düzeltmek için kendi takdirine karşın; merhamet, acıma, bağışlama, karşılığında ecir (ödül) verme gibi bir yığın kavramlar getiriyordu kendi felsefeye. İstekle iş bitmiyordu!

Takdir etmede işinde başka girişiciler olmadığı için girişmenin karakterine göre olan "ortak kararlar alma" yerine mülkiyetin ele geçiriliş şekli olan köleci süreç, tekil olanın ortak tanımaz oluş karakterine bürünüp; takdir edenin ortak tanımazlığını da mülkiyetin ele geçiriliş şekliyle; açıklamış oluyordu.

Köleci takdirce olan anlayış; kendi öncesinin girişmesi olan totem ve ittifaklar kültürünü bu tekilce takdirle yok saymak istedi. Bu nedenle köleci sistem içinde totemi ve ittifakı kimliğin meşruiyet ligi ve totemi ittifakı kimliğin meşruiyet nesneliği yoktu. Ve bunlar birer puttu.

Haliyle köleci sistem ve inşası oluşla köleci sistemin felsefi mana anlayışı; totemi ve ittifakı sistemi desteklemiyordu. Köleci sistemin, mülkiyeti ele geçirdiği mana anlayışı ve köleci uygulamaları nedenle totemi yapı ve ön ittifakı sistemler, tümünden köleci anlayış içinde boşluğa (açığa) düştü. Mitoloji oldu.

Boşluğa ya da açığa düşen totem kimlikle, ilahi kimlik; köleci kültür ve köleci mana anlayışlı uygarlık içinde hiç bir mesaj, hiç bir bilgi iletimini ve anlamı ifade etmez oluşuyla; o aktarımlar birer kafa putu; birer mit; birer efsane ve ütopya olan sapıklıklardı!

Köleci sistem kuşaklarına; totemdi dönemden ve ön ittifaklardan bahseden anlatımlar; bir masal, bir hayal dünyası, anlatımını zımniden mitoloji tanımı oluşuyla görünüyordu. İşte bu türlü birçok düşünce kırılmaları köleci sistemde felsefeye sokulan yeni bir düşünce boyutu olmakla, köleci idealist felsefeyi daha bir ivdirecekti. Çünkü köleci dönem, kendi mana anlamasını; pek çok idealize etmişti.

Bayram Kaya

Felsefenin Doğuşu 4

Kölecî dönem gerçekleri karşısında, erken döneme değin, tüm anlatımlar; müzelik duruyordu. Erken dönemin dili; efendiye de, köleye de; bambaşka bir dünyanın yansıması gibi groteski geliyordu. En temel argüman zihinlerin, söylemlerin ve tutumların kölecî (kulcu) anlam ilişkilerini ezber ve alışma etmeleriydi.

Bu nedenle kişiler söze canım efendim, efendim. Bendeniz kulunuz, köleniz. Ben falanın kuluyum. Ben değersiz bir kulum. Benim sahibim... kullar içinde bir kulum. Vs. deyişler bağlılıktı. Düzene inanmışlık ve erdemdi. Bağlılığını (kulluğunu, köleliğini) açık açık söyleyen kişiler erdemli ve imanlı kişiler olmakla ahlaklı kişilerdi. Kulluğunu yadsıyanlar lanetlik ve ahlaksız kişilerdi.

Kölecilik ana ilke oluşla; mülkün sahibi olan bir mana anlamasına atıfla vardır. Ve mülkün sahibi olan mülkünü dilediğine dilediği gibi keyfi oluşla dağıtmıştır. Kimin zengin (efendi) kimin kul (fakir-köle) olacağı evvelden takdir edilmiştir. İşte bu tür takdirler de karşı konulamaz bir kaderdirler.

Erken dönem somut ilişkiler üzerine bir meşruiyet ve anlama iken, kölecî dönem somut ilişkileri soyut ve doğma üzerinde çevrimletme ile anlaşılmaz, akıl erdirilmez olmuştu. Ancak iman etmekle iyi bir kul ve güzel ahlaklı olunurdu. İyi kul olanlar bu dünyayı ve özellikle ahiretini kurtarmışlardı. Bu nedenle bu dinler erken dönemin ittifakı süreçlerini "tufanlar" oluşla anlatan, kurtuluşu dinlerdi.

İşte tarihin ilk "özgür düşüncesi" kölecî imana ve kölecî dinsel düşünce olan doğmalara karşı verilen mücadeleyle başlamıştı. Özgür düşünce denince kurtuluşu, kölecî anlayışlara karşı verilen sınıf sal, ya da kast mücadeleleriydi.

Kölecî ilahların manaca tutumu yeni ve hâkim olan kölecî düşünce karşısında ki durumları, işlevleri ve yeni takdirli düşünceleri de ön ittifakın ilahlarına göre yüz seksen derece tersten bir mana ilişkisi içinde belirlenmişti. Kölecî mana anlamasına göre ön ittifaklı ilahların malı mülkü olmamakla "görüntü oluşla kendisine bile fayda ve zarar veremeyen", putlar olmanın anlam düzeyine geriletilmişler.

Sanki ilahlar; kölecî dönem öncesi ile kölecî dönemi doğuran inşacılar değildiler! Saki ilahlar; totem meslekli olmanın, totem soy temsilcileri değilmişlerdi! Sanki kölecî anlamların kotarıcısı olan ilahlar değillerdi! Kölecî anlama ve anlatım olan dil varlıkları, ilahi anlatımlı söz varlıklarının tersine çevrilip, bu ters anlamlardan düzene göre ve düzenin ihtiyacına göre yeni anlam ilişkilerini oluşturmamışlar gibiydiler.

Sözelimi kölecî dönemin manaca büyüleyiciliğinden birisi de çok sık tekrarlanan söylemlerin, yinelenme etkilerinden mülhem kullandıkları kölecî anlam ve anlatım yansımalarından oluşan söylemlerdi. Bu söylemler büyüleyiciliğin ve büyüsel bir dili oluşun, dimağlar üzerindeki etkisiydi. Kafalara kaka kaka söylenen kader, şans, talih, adalet, evlilik, çocuk verme, servet dağıtma, kral olma, savaşma, mülk verme, mülk sahibi olma gibi büyüleyici dil bir yığın söylemi anlayışların ifadesiydiler.

Yani kölecî süreç ve köledi mana anlamasıyla ilk kez bir özel mülkiyet ilişkileri ortaya konmasaydı; ne rızklar olacaktı. Ne de mal mülk olanlar da, keyfi takdirle dağıtılacaktılar. Ne bile malın, mülkün bir sahibi olmakla; adaleti de mülkün temeli yapacaktı. Ve hatta kölecî hukukun belirlemesine göre çocuk veren, çocuk vermeyen bir kadından söz edilebilecekti.

Kölecî ilişkiyle mülk sahipliği ilişkisi ortaya çıkmıştı. Bu nedenle mal mülk sahibinin

mülklerde çalışacak köle emeğine de çok şiddetle ihtiyacı vardı. İşte sorgulayan ve köleci düzene karşı olan özgür düşünce ile köleci düşüncenin karşıtlığı bu noktalarda başlıyordu?

Sorgulamanın imandan şüphe olduğunu vaaz eden köleci imanı yayıcı ve koruyucu (avukat) ahlakçılar ile özgür düşünce temsilcileri bu tür bir fikri bazda mücadele ediyorlardı. Din mücadeleciler düşünceler karşıtlığı içinde bin yılların biçim verme sürekliliğiyle yeniden ve yeniden karakterlerle inşa oluyordu.

Bu tip özgür düşünce kaynaklı tartışmalardan biriside şuydu; "Köle (çoban) sürüyü, koyunların yararı için mi, yoksa efendilerin yararı için mi olatırdı? Tartışma derin boyutlara varıyordu. Köleci mantığa göre koyunu da köleyi de ezelden beridir bu adalet ve bu takdiri karar üzerine, Mamon yaratmıştı.

Yani koyun rızktı. Kimin çoban, kimin sürü olacağını mamon başta belirlemişti. Sürünün de, çobanın da adaletçi ilişkileri, bu yaratılmada gizliydi. Bunun dışında bir neden ve amaç aramak ta boşunaydı. Tartışmayla akılcı bir yarar aramak boşunaydı. Akıl imanın içinde münafıklıktı. Böylece akıl dışlanmıştı.

Ön ittifaklı ilahların, karar almada; yasa koymada; tevhidi ve milletlerin birliğini takdir etmede söz sahipliği vardı. Gruplar arası ittifakı sağlayan; ortak kararlar alan, işleri düzenleyen ve ittifakın işini gören canlı-kanlı yönetenlerdiler. Totem soy kültür temsilcileri, bilgiler olmaları nedeniyle; ilahların mülk sahipliği ve köle sahiplikleri türünden bir mülkiyeti ilişkileri, ilah işi olamazdılar!

Ön ittifakın ilahları mülk sahibi efendilerin işine yaramazdılar. Köleci dönem içinde ön ittifaklı ilahlara atfedilenler köleci yansımalarıydı. Başlangıçta, özel mülkünü ve rızkı kendi grubunun seçilmiş kişilerine veren ilahların (Mamonların) kavgası; köleci kült merkezli meclis tartışmalarını kendi grupları lehine, taşımakla Mamon anlayışlı güç işini, grubunun kişisi lehine casusluk yapmalarına dek vardırıdılar.

Ea'nın; Ut-Napiştım'e ya da Ziusudra gibi kişilerle ve bu kişilerin ait oldukları gruplarına, tanrılar kurulunun gizli kararlarını haber vermişti. Tanrı Ea'nın bu türden casusluk yaptığı anlatımlar tufan aktarımlarının temel kaynağıdır. Bu duyumu alan kişi ve o kişinin grubu, keyfi takdir edilmenin gadrine uğramadan helaktan kurtulmanın şanslıları olacaktılar.

Buna karşın ön ittifakın içinde milleti olan gruplar, yeni olan köleci öğretisi karşısında, eski kültürleri olan ittifakı anlayışlarını korudular. Ön ittifaklar köylülüğü ortaya koydu. Köy hayatıyla yerleşikliğe geçiş ve köylülük yaşantılaşmasının organizesini, oluştular.

Köycü kültür; ister istemez köleci yapının ortaya koyduğu şehir ve sitelerin organizesi karşısında, kendi köylü kültürü içinde olan anlama ve anlatımları ile köylü yapı, pagan (köy kültürlü) bir yapıydı.

Köleci düzen karşısında, ön ittifakı düzen haliyle pagan kültürü oluşuyla paganlık kendi varyasyonları içinde gümümüze dek varlıklarını duyurur olacaktılar. Pagan kültürü veya pagan dini denen paganlık giderek köleci moda akımlardan da aktarılan kimi esinleri içine almakla pagandı felsefeyi muhafaza eder oldular. Bu muhafazakârlık köleci öğretime doku uyuşmazlığı olmanın tepkisiydi. Ama paganlık tepki koyduğu karşıt durumla yoğrulmadan da edememişti.

Bayram Kaya

Felsefenin Doğuşu 5

Pagan kültürü veya pagan dini denen paganlık; giderek köleci moda akımlardan da aktarılan kimi esinlerini de kendi içine aldı. Böylece paganlık ortaya karışık bir şekilde, eski pagandı felsefesini de muhafaza eder oldu. Bu muhafazakârlık, köleci öğretiyeye doku uyuşmazlığı olmanın da tepkisiydi. Ama paganlık tepki koyduğu karşıt durumuyla da yoğrulmadan da edememişti. Köleler milletten değildi.

Yine köleci költ merkezinin yönetim çevresi, ana merkezli alandan dışa doğru yaptığı salınımlarıyla büyüdü. Köleci ana yapının merkezden çevreye doğru uzaklaşma yapması nedeniyle köleci alan giderek büyüdü. Büyüyen yapı çok farklı köleci kültürleri içeriyordu. Daha açığı farklı költürlü milleti yapıların köleci iman üzerinde veya köleci kaderleri benimseme üzerinde aynı millet olmanın köleci iman tevhidinde değin köleci bağlılık andını içiyorlardı.

Köleci iman nedenle, millet kavramı; köleci dönemle beraber köleci imandan da meşruiyet ligini aldı. Milleti költürlerin doku uyuşmazlığı karşısında millet farklı milletlerin yönetilemez oluşları türü sorun salar TEVHİDÇE (milletlerin birliği- milletlerin birleşmesi-milletlerin tekliği) oluşun süreciyle aşıldı. Aynı tanrının tevhidi edilme sıfatı içinde, ön ittifakı kökenli milletlerin olan rabler tevhidi; "milletin rabbi" oldu.

Söz gelimi on iki İsrail soyunun Rableri içinde olan Yehova ve Elohim türü rabler; Elohim oluşla yoksul sınıfın ve Yehova oluşuyla da zengin sınıfın tanrısı olmanın tevhitçe Rabbin tekli görünümüydüler. Yani ikili (çoklu) görünenler tekliydi (tevhitti) . Tekli (tevhit) görünenler de (millet, rab gibi şeyler de) çokluydu.

Tevhidin, Rab öğretisini yayan; rabbiler ortaya çıktı. Aynı tanrı tevhidi üzerinde; aynı tanrının çocuğu olan milletler; "aynı tanrının kulu olmakla"; "tanrılar tevhidi"; yeryüzündeki milletlerin (âlemlerin) de tevhidini oluşacaktılar. İmparatorluklar fiili oluşla yayılmacı, istilacı ve sömürgeciydi. Ama mana oluşla bu tevhitçi oluş kapsamındaydı. Süreç bu gelişmişlik alanındaki bir halk hafızası olmanın da ilk simgesi olanlardan; İbrahim'i milletti.

Âlemlerin (yeryüzündeki milletlerin rabbi olma türündeki Mamon'du ve monoca anlamalar giderek önce hiyerarşik bir yapı disiplini içinde oldu. Sonra da tek bir, "Tanrı ilah" tevhidi oluşla otaya çıkacaktı.

Bu tür tevhitçi tanrı anlayışı, dolayısıyla milletleri aynı izan ve aynı anlayışların içindeki bir örneklikle yönetilmesi demek, sürecinin (kontrol edilmesi) aynı zamanda da emperyalist olan imparatorlukla köleci yapının yayılmacı ideolojisine de pek uygundu. Felsefe, köleci iman içinde sorgulanmaz oldu. Köleci ihtiyaca göre ve köleciliğin karşıtı olan muktedirliğe de cevap oluşla inşalarsın yaşantı olmanın gelenek, göreneğiydi. Ve bunun muhafaza ritüeldi dinine dönüştü. Böyle olmakla iman, donup kalan felsefeydi.

Krallar, hakanlar, sultanlar, imparatorlar, şahlar; milletlerin Rabbi olan, bir tek rabbin gölgesi oluşları ile birçok âlemleri (yeryüzü milletlerini) yönetmeleri, emperyalik için fevkalade iyi bir gelişmeydi. Bu iyi gelişme elbet karşıt olumsuzluğunu da yansıyacaktı.

Totem ve ilah meslekleri gibi uğraşları ve ittifakı yapı mal varlığı gibi zenginlikleri olan grupta totemi sosyal yapılar; köleci imanın pekiştiği milleti sosyal yapılara da dönüştüler. İttifakı ve birkaç totem mesleğin bilirliginden tevhide olan, millet tanımı; efendi inşadı köleci yapı ile tümünden kuldu (köleci) yapıya tabii olan mevali, reaya, ya da ahali oluşla, kişi olmanın nicelik ve niteliğine dönüşecektiler.

Bu nedenle erken dönem menşeli ilahlara, köleci düzenin yansıma anlamlarına uygun biçimde yeni anlamlar yüklenmeliydi. Zorunluluklar köleci kült merkezlerine veya köleci kutsal yerlere yeni kararlar aldırıyordu. Asur, Ninova, Aton, Küdüs, Mekke, Medine, Magna Karta vs. tevhitte inşacı oluşlar kabili yeni tevhitçe kararlar ve gelişmeler de bu türden tevhitte oluşun kararlarıydılar. Gereksinme, düşünsel olanı ve fiili olanı güncele göre oluşuyla nesnelce organize olmaya zorluyordu.

Köleci niceleyişler, niteliksel düşünce sıçramasıyla önce kendine özgün köleci anlayışlarının sentezini verecekti. Amon-Ra, Yehova gibi kurban adak isteyen, mülk sahibi azametli, muktedir olan tanrılar; kendi temsilcisi oldukları milletin dışında kalan, başka milleti uygarlıkların yağmalanmasını da ısrarla istiyorlardı.

Üreten ilişkiler bağıntısı, yağmayı düzenli ve sürekli yapılabilir bir talancı grupların işini de, yansıttılar. Yağmacılığı da, totem ya da ilah mesleği kılan Ispartalılar ve eski Cermen grupları gibi yağmacı gruplar böylesi talancı gruplardandılar. Bu grupların anlayışına göre erdemi mana, yakalanmadan hırsızlıktı. Yakalanan hırsızlıklar aşağılanırdı. Ustaca yapılan hırsızlıklar övülürdü.

Yağma (ganimet) edilmeyi yeğleyişle bu kabilden öfkece intikamcı olan tanrıların mülkünde sabanında çalışacak köle emeğine şiddetle ihtiyaç vardı. Köle emeğine muhtaçlık, esirlerin köle olmalarına karşın öldürülmeden canlarının kurtulması karşılığında; canları bağışlanan köleler de kendilerine merhamet eden efendileri için hizmet verecektiler! Yeni yasa buydu. Cana karşı, canın doymasına karşı, kölelikti.

Artık köle edinmek için, yeni mülkler edinme için çevreye yayılma başladı. Yayıldıkça büyüyen yapının kendisine özgü dinamik ve parametreler entegrasi ortaya kondu. Tüm bunlar; mülk sahibi olup, yeni istilacı durumuyla; eskiye göre yeni olan her şeyi bilen, milleti olan tanrılar marifetiyle söyleniyordu.

Gelişen fiili koşulların kendi gereksinimleri nedeniyle esirleri öldürmeyen! Esirlerini öldürmeden savaş esiri edilmekle köle kılmalı alicengiz oyununun üzeri merhamet etme şalıyla örtülecekti. Esirlere ve bu uğurdaki mağdurları öldürülmemek ile merhameti şahaneye mazhar oluyorlardı!

Köleye ve köleci mantaliteye gereksinim nedenle, acıyan Rab sıfatları ortaya konmuştu. Bir kısım savaş esiri ganimet insanların öldürülmeyip köle edilmesini çok sonraları da eliyle cizye verilmesini emreden (!) çok merhametli ve her şeyi hakkıyla bilen (insanları köle etmeyi, insanı köle kılan bu işte de bir hikmet olduğunu bilen) kaderleri yaratan, milletlerin babası ve tevhitçi tanrıları vardı.

Bayram Kaya

Felsefenin Doğuşu 6

Mülksüzün köle olmasını isteyen tanrılar yanında kölelerden yana olup; biçimci, yaratan tanrılardan biri de Aton'du. Aton Yahudi milletin Elohim'i gibi yoksulları, dulları, yetimleri, yolda kalmışları, köleleri vs. koruyup kollamakla onlara acıyan, merhamet eden; yoksullarda kurban adak, sadaka, zekât istemeyen yoksulların gözetilmesini bekleyen yoksulların tanrısı ve giderek tek tanrı oluşmuştu.

Süreç, tanrı ile ıskat [El-İlah ile El-lah ile ıskat (Allah ile susturma, Allah ile suskun, konuşamaz kılmalı süreç)] olmasıyla işe başlayan günceli öğretisi; giderek Allah ile aldatmaya dönüşecekti. Her şeyde hayrı ve şerri yaratan, Mamon türü ilah tanrılar milletlerin mabuduydu.

Yani varlıkta da, yoklukta da hayrın ve şerrin yaratıcısı) Mamon'du ilahlardı. Mamon'du ilahlar, istem dışı karar alıcı irade olmasının özgün tanımıyla Mamon'lar; tüm köleci öğretide temel mana anlayışlı ilke olmakla birbirinin aynıydılar. Milletlerin tanrıları farklı farklı olsa da, köleci ilke aynıydı.

Böylece kutsanan köleci temel mana ilişkisi; her işin önü ve sonu olmakla, her yapılan edimleri ve eylemleri icra etme işini; Mamon'du ilahtan izin aldırmaya kadarı vardırıdılar. Hemen her sözünün sonuna köleci Mamon anlayışlı ilahı; illah, lillah, ellah vs. deyişle sözcükleri sözlerine ekliyordular.

Milyonarca yıl bu tür söyleyişlerin lahzasını bilmeden doğaya doğru eylemle yöneldi. Yarışmacı ortam içinde başarı ya da başarısızlığını, kimsede bilmemişti. Doğada karnını doyurdu. Aç kaldı. Avda ya da yiyecek bulmada veya kendisini savunmada başarılı da oldu; başarısız da. Bunun nedenini (kusurunu) kimsede aramadı.

Sadece kendisini savunurken kaçması, gizlenmesi ya da saldırması gerektiğini biliyordu. İşin içinde avı ya da besini zorlukla da olsa bulmak ta vardı bulamamak ta vardı köleci dönememe değin kişiler bu öznel somutluklarla hemhâldi. Çünkü rızıkları veren diye bir kavram bilmediği gibi böylesi düşünme aklında da geçmezdi.

Oysa şimdi ilah kelimesine eklediği, ön eklerle; İnşallah bulurum; inşallah yerim; maşallah ki maşallah; elhamdülillah vs. diyordu. Ki bu iyi bir mümin olmanın da belirtisiydi. Her işin önü, sonu; inşallah diye izin almayla başlayıp bitiyordu. Öyle ki bu söylemler sivri zekâlı kurnazların da bir aldatması oldu.

İnşallah diye yaptığı hırsızlığı, cinayeti, erkek kadın tecavüzlerini vs. hep İlahın izniyle yaptığından "kişi eylemini kendisi yapmamış oluyordu. Çünkü bu mantaliteye göre ilah isteseydi kullarına, o hırsızlığı veya tecavüzü yaptırmazdı. Demek ki bu işin böyle olmasıyla ilah o fiili istemişti ki, tecavüz oluşmuştu. İşte hayır ve şer de bunun için ilahtandı. Anlam nereye giderse gitsin, kavram bir şey için söylenmişti.

Ama küçük kişilerin "inşallahı", Hamurabi yasalarında işe yaramıyordu. Hırsızın eli kesiliyor. Tecavüz eden suya atılıyor. Göz çıkarmanın gözü çıkarılmakta ya da kurtulmalık vermekle "had cezası" uygulanır oluyordu.

Diğer yandan da emperyal yapı büyüyordu. Emperyalı olan güç; farklı kültürüyle uygarlık içindeki kitlelerin bir arada oluşunu kolayca bağdaştıramıyordu. Bu nedenle yapılan baskı, zulüm, katliam vs. türü diktatörlükler yeri göğü inletir olmuştu.

Artık bu yeni durumuyla, yeniden anlam içermesi kazandırılan tek yaratanlı tanrı kavramı içinde; ayrı ayrı başka milletlerin Yehova'ca ve Elohim'ce tanrıları olmak

yerine, bu ikili zıt yapının tekli görünüşü olan yeryüzü âlemlerinin (milletlerinin) ya da ümmetin Yehova'sı- Elohim'i (Rabbi) olmak gerekiyordu.

Başka tanrıların çocuğu olmak ya da başka milletlerin ayrı ayrı tanrıları olmak yerine yeryüzüne doğru yayılışa göre genişleyen; yeryüzüne hükmeden olmak gerekiyordu. Aleme, yeryüzündeki başka başka milletlere-âlemlere- hükmeden olmak gerekiyordu. Böylesi bir imparatorluk içindeki birçok milletlere göre olur tanrıların irade çokluğu yerine süreç; ikili karakterle tevhidi olan bir tek tanrının figürünün biçimlenmesine doğru yönlenmişti. Her şey süreç içindeki köleci muktedir şartlara göre oluşuyordu.

Köleci dönemin kendi mana anlamasını kutsayıp, idealize etmesiyle, erken dönemin mana anlaması masala, mitolojiye dönüşmekle boşluğa düşüyordu. Bu nedenle erken dönemli mana anlatımlarının içindeki anlamlar köleci dönem mana anlaması içinde hayali gölge yansımalar veriyordu. Köleci mana içeren dönem; kendi öncesindeki mana anlamasını da içeriyordu. Bu nedenle; köleci dönem içindeki erken döneme dek anlayışlar, bu türden hayali gölge yansımalarını vermesiyle, köleci sistemin hayal gücü daha bir harekete geçer olacaktı.

Erken dönemin köleci dönem içinde hayali ikiz gölgeler vermesi köleci dönemin düşünce ve edebiyat sanat ve dini oluşma içindeki yerini aldı. Bu hayali yansımali yer alışla nesne konu anlatımlarına bağlı ağaç, taş, ateş, hayvan konuşması ile kalmıyor; hatta imge dünyasındaki cehennem dahi, dini ve ilahi metinlerde konuşuyor olacaktı. Oysa erken dönemde; buğday, it, aslan vs. gerçek insan grubuydu

Karınca gibi olan milleti bir tanımışlık hayvan karıncanın konuşması oluşla anlatılacaktı. Balta tanımlı bir grubun kişisiyle Gilgamiş grubunun buluşma sevişmesi, gereç olan balta ile sevişme gibi anlatılır olacaktı. Yine bir insan grubu olan akrep tanımlı milletin bölgesinde geçiş yapan Gilgamiş; hayvan olan akrepler ülkesinde geçmiş gibi hayal gücümüzü harekete geçiren imge mitolojilerimizi doğuracaktı!

Analoji, benzetim, cinas yapma, kinaye, masal anlatma türleri bu türden yaşantı sal ve düşün sel geçiş evreleriyle, birer izan ve anlatım dilini oluşmakla yaygınlaşacaktı. Köleci imitasyonun ön ittifakı yaşam verilerini kendine göre anlatışla; kendisine göre idealize süreçlerini başlatması, felsefenin spekülasyonuydu.

İlah grupları üzerinde ve melezleri üzerinde grup temsilciliği olan kişilerdi. Huzur, genel yararı gözetken grup temsilcilerinin ortak kararlarındaydı. Grup temsilcisi olan ilahların kararı gruplar arası ittifakın kararıydı ve ittifakı yasalardı. İttifakı yasaları bizatihi kült merkezinde bulunan ilahlar ve ilah sözcülerinin söyleyişi olan, kurul kararını ezberden okuyuşlardı (söyleyişlerdi) .

Totem dönemle huzur; totem yasası oluşla, genel yarar olan totem grup kararlarına uymada bulunuyordu. Yani "huzur totem yasadaydı". Veya "huzur totem gruptaydı". Eşleyişle "huzur totemdeydi".

Ön ittifaklarla beraber yine genel yarar olan ön ittifakın imanı olan ön ittifak kararlarına uymakla "huzur ön ittifakı kararlardaydı". "Huzur ön ittifakı imandaydı" ya da ön ittifakı oluşun tümüne eş deyişle "huzur ilahtaydı".

Köleci sistem genel yarara, karşın özel yararı yeğlemişti. Özel yarar, genel karar ve ilah kararı değildi. Bu nedenle özel yarar Mamon'un kararı oluşla irade ve keyfi takdirdi. Bu nedenle köleci dönemde "huzur Mamon'dadır".

Köleci dönemle birlikte alt üst olan dengeler ve alışmalar nedeniyle oluşan genel huzursuzluk karşısında, genel bir huzur arayışı başlamıştı. Bu anlayışlardan hareketle huzur sözcüğü kopyala yapıştır egemen ideolojik köleci öğretiyeye göre oluşla artık "huzur Yahudilikteydi"; "huzur Hristiyanlıktaydı vs. denişiyle huzur köleci dinlere atfedilecekti.

Köleci sistem içinde oluşan şiddetin, sefaletin; mülkü olana göre işleyen bir hukuk dili vardı. Bu hukuk mülkü olana göre adaletti ve adalet mülkün temeliydi. Oysa varsıla, mülkü olana göre adaletin; ezilen yoksul dimağlarda adaletsiz oluşla köleci ruhlardaki yansıması; idealizm ve spekülasyonlar içindeki anlamı, bambaşka oluyordu.

Erken dönem mana anlamasının, köleci yapı mana anlaması içinde boşluğa düşürülmesiyle süre gelen imge sel devam edişlerin, geçmişe dek hafızası; şimdiki depremler, tufanlar etkili travmanın oluşu içinde geçmişe dek hafızalar, köleci dönem içinde siliniyordu. Geçmişin referanslarına dönük aitte olucu yaşamın hafızası silinmiş; şimdi köle dünyayı, efendi-köle ekseninde bakışıyla yansıtıyordu. Ve yine köle, dünyayı efendi-köle ekseninde anlayıp anlatıyordu.

Bayram Kaya

Felsefenin Doğuşu 7

Böyle olunca da kölenin, köleci dönem öncesi evrede, efendi ve kölesi olmayan sürecin ortak yaşamı geçmişini anlaması ve anlatması olanaksızdı. Köleci dönem içinde izanı olmuş köleye; kendi öncesinin kodlarını taşıyan, kendi öncesinin anlatımları, fantezi geliyordu. Köle kendi öncesinin ortaklaştıran alan yapısı içinde şimdiki, efendi ve köle şeklinde bir yaşam ilişkisini bir türlü bulamıyordu. Bulamadığı için de geçmişini, anlayamıyordu.

Ön ittifaka dek anlatılanların içine kendisini ve efendisini koyduğu zaman, köleci dönemden öncesine değin anlatılanlar, kölemize anlaşılabilir oluyordu. Ama Mamon'u, kendi öncesine bir "karşı tez" oluşuyla görebilen göz için sorun yoktu. Ön ittifakın ortaklaştırışı olup; mal-mülk sahibi olmayan ilah yasasına karşın, köleci dönemin ortaklık kabul etmez oluşuyla; mal, mülk ve keyfi takdirlerin sahibi olan Mamon; bu karşı tez oluşun bilincini kendi içinde hifzediyordu.

Mamon'a göre, ne demektir ortak yaşam alanı içindeki efendiyle kölenin birlikte yürümesi? Ortak yaşam alanı içinde efendinin -köleyle birlikte yaşadığı gibi bir algı ve ortaklık; köleye de, efendiye de akıl almaz bir hayalin masal oluşu istifhamlarını oluşup; bu kabil sapık düşünceler! Olma kaygısı köle ve efendinin kafasında, tövbe edişin şimşek çığ lamalarını yaratıyordu.

Bir yanda köleci sistem gibi verili bir ideoloji içinde olmak; diğer yandan da tarihin ve sosyal evrimin tabii şartlarından referansla ön ittifakın ve ön ittifak öncesinin anlatımlarını kapmak. Köleci sistemin kendisine özgü kıyaslarına göre bunu; Mamon'cu mana anlamasına çevirmek. İşte bu nedenle köleci dönemin öncesi, köleci döneme hayal geliyordu. Totem dönem ve ön ittifakı dönem anlatımları şimdinin köleci sefaletine göre cennet tasımı oluşa geliyordu.

Köleci dönem öncesinin ilahları insanların içinde işleri düzenleyen (totem mesleği işini gören; bilgiyi, görgüyü anlatan) somut manaydı. Burada 6 günde dünyayı yaratıp (iş görüp) , yedinci günde dinlenme (istirahat) yapan Yehova'yı oluşan düşüncenin neşvü nemasını görebilirsiniz.

Köleci sistem içindeki bırakın ilahın iş görmesini; ilahlar El ilah-Ellah olmuştu. Yani ilahların malı mülkü oluşla malını mülkünü keyfi takdirce dağıtıyordu. Kimine bol rızık veriyor, kimine kısıntı bile vermiyordu. Böylece El ilah olan Mamon, kişisi kaderleri yaratıyordu.

Bu nedenle, ön ittifakı mana anlatımları köleci ideolojiye engel çıkarıyordu. Ön ittifaklı mana söyleyişleri köleci sisteme İSYAN geliyordu. Ön ittifakı düşüncenin temsilcileri ve savunucuları azıp sapıtan şeytandı.

Ön ittifakın takdiri genel yarar ve genel zenginlik oluşla grubun bu kaderi; ortaklaşan yararlı. Köleci takdir; kişi kaderi olmakla, ortaklığı bozan takdirce kaderdi. Ön ittifaklı takdir gruplar arası girişmenin de ortak takdirdiydi. Köleci takdir artık çok geride kalan totem dönem özellikli girişmeyi değil, efendi köle halindeki girişme şeklini buyurmakla takdirde ortaklığı olmayandı.

Ön ittifak öncesi ile ön ittifakı anlatımların içinde, efendi köle kavramları yoktu. Karşıt gruplar içinde o anki sosyal zorunluluktan dolayı ilah temsilciliği olan grup bilinci durumunda olan bir sahiplik vardı.

Yani ilah gerektiğinde kurul toplantısından sonra kendi totem mesleği olan işini

görmeye ve gördürmeye koyuluyordu. Yani melezler ilahın kölesi hiç değildi. Bu tabir bilinmiyordu. Totem dönem ile ön ittifakı dönemi ilgileyen her bir anlatımları köleci dönem envanterlerinin içinde aynen bulmanız olanaksızdır. Ancak kimi kez tersine çevrilmiş oluşla bulabilirdiniz.

Köleci dönem içinde köleci ruhu oluşma nedeniyle ilahlar kendilerine sofraya hazırlasınlar (köle olsunlar) diye insanı yarattılar deme versiyonları ortaya kondu. Bu nedenle köleci dönemin mana anlayışının; ön ittifakı aktarımlar içinde bulunmaması nedeniyle komün hayatı efendilere ve özellikle de kölelere, bin bir gece masalı türündeki hayallerini buldurtabilmekteydi.

Ayrı ayrı totem grup patenti ve totem grup sahipliği olan totem mesleklerinin, ittifak içindeki sentezi ve yaşantı aşma öyküsü, köleci dönem yaşamlı anlatımlar içinde efendi köle olma ya da soylu soysuz olma türü öznel imgelerin zıtlıklarıyla anlatıldılar.

Böylece felsefe ön ittifaklı ortaklaşma alanıyla şimdi, köleci sistemin mana anlamasına göre; sınıflar temeline göre, anlatımlar olmanın yamultulmalarıyla yansıtılmağa başlandı.

İşte bu türden totem meslekleri içindeki aktarımlar, sınıflı toplumları deformasyonlarına ve uyarlamalarına ön örneklik yapılırlar. Ön ittifaklar içindeki totem mesleklerin sayısı artar. Meslekler ve gruplar temsilciliği kadar ortaklaşan iradeli ilah sayıları oluşur.

Diğer yandan da köleci mana anlamalı süreç tekil mana anlamalı Gılgamış'ın, Enki'nin, Herakles'in gördükleri on iki işe dönüşmüştüler. Bu tevhide ve tek oluşa giden anlamaydı. Bu anlatıma göre 12 ayrı ilahın gördüğü iş bir tek ilah (Gılgamış vs.) tarafında görülmektedir.

Yine buna benzer durumlarıyla, totem dönemde aitlik ya da grup sahipliği olan "iye" olucu durumlar sonrakiler gibi hemen hemen hiçbir zaman pek pek cinsel vurgu ile belirtilmezlerdi.

İttifakların en önemli sosyal mana tanımı, grup sahipliği üzerinde cinsel vurguya atıf yapmak olacaktı. Bu atıf doğuran ve doğurtanlar oluşla Âdem ile Hava'ydı. Ön ittifaklar da, doğuranın belirleyiciliğinin esas olmadığı bir yerdi. Çocuğun paylaşılmasıyla ancak çocuk totem gruba ait doğuranlar (kadınlar) tarafından emzirilirdi. Emzirmeler totem aitliğin vizesi ve onayıydı.

Ön ittifak içindeki cinsellik, karşı totem grup aitliğinde olmakla olası oluyordu. Kendi totem aitleriyle cinsel ilişki giderek yasak ve tabu olmuştu. Yasağı çiğnememek ve tabuya maruz kalmak istemeyen kişiler işte bu sosyal zorunluluktan nedeniyle kendi totem soylarını bilmeleri gerekiyordu. Ön ittifak içinde cinsellik temas edilirliliğinin veya temas edilmezliğin vurgusu oldu.

Çocuğun aitliği zımında, çocuğun sahipliği konusunda belirleyicilik doğuranda değil; kimin tarafından emzirildiği konusuyla asıl ve esas olacaktı. Bu ön ittifak içindeki çocuk velayeti, aitliğin aileye geçtiği köleci yapılar içindeki sütanneliğini ve sütkardeşliğini açıklamaktadır.

Ön ittifaklar içinde her bir gruba ait kadın ve erkeğin karşı totem gruptan kişilerle temasının dış cinsel ilişkileri yoluyla meydana gelen melezleri vardı. Ve melezler gruplar arasında pay edildiler. Oysa mal mülk iyeliği olan köleci sahiplik içinde, keyfi takdir

nedenle; köleden yeni köleler doğuyordu. Efendiden de yeni efendiler doğuyordu.

Başka bir gayrete gerek yoktu. Köleci sahiplikteki mana anlaması içinde cinsellik ve aitlik bir sınıf ilişkisine dönmüştü. Paylaşım sınıf ilişkisine dönmüştü. Kaderler sınıf ilişkili müstehaklığa dönüşmüştü vs.

Köleci mantığın velayeti ve cinsellik paylaşımı bu durum üzerine baştan beri miras (mal mülk bırakma) paylaşımı nedenle köleden köle-efendiden efendi doğmalı keyfi takdirdi. Bu neden ile ön ittifakı paylaşım ve cinsellik, zilliyetin ve kadın erkek evliliği yoluyla miras bırakılmasına da sahip olan köleci mana ilişkisine çok ters bir sapıklık oluşla, geliyordu.

Ön ittifakın ilah temsilciliği bu nedenle köleci yapı içinde kadın ilahlarını; Geştinna, İnanna, İştär vs. oluşuyla vurgu olarak belirtilirken erkek ilahlar da Gilgamiş, Dumuzi, Enkidum gibi oluşla zorunlu olarak ön ittifakı ve köleci tanımla birlikte ortaya karışık belirtiliyorlardı. Her ön ittifakı yapan totem gruba ait bir kadın ilah, İnanna (Eva) ve bir erkek ilah Dumuzi (adam) oluşla söyleniyordu. İlahlar da köleci sistemin sınıflı yapısı gibi zengin ve yoksul ilahlardı.

Her bir totem grubun ittifak aitliği içindeki melezi olan çocukların totem aitliğe dek vizesi; bir paylaşma kararına bağlanmadan, grubuna ait olma iyeliğini kazanması dahi olası olmuyordu.

Bayram Kaya

Felsefenin Doğuşu 9

Kendi üzerindeki emzirilme tutumu içinde ya da başkasının emzirilmesi içindeki izlenen yolu ve ritüelime edilen tutumlarla gözlemi yapılan şey, melezi çocuğun iç dünyasına yansiyordu.

Çocuğun gözlemine yaptığı şey ya üzerinde oluyordu; ya da çocuk kendisini, gözlemine yaptığı bu seremoninin içine koyuyordu. Melez çocuğun geçiş ritüeline yaptığı bu tür gözlemcilikler, kendi üzerine kendi düşünmesini yapıyordu. Yani çocuk, İttifakı lığını determine eden bu ilahi mana etkisini, iliklerine kadar duyuyordu.

Melezlerle, saf totem aiti kişiler arasında aitti oluş ve ritüeli oluş farkları vardı. Farklı ritüeller saf totemciliği temsil eden ilah kişilerle; melezlerin arasına girdi. Bu ritüeli aralayışlar, ilahlarla melezler arasında mesafe demektir.

Bu aralayışlar, ilahlarla melezler arasında görünmez duvarlı sınırlar demektir. Melezdeki zaman mekân farkının kutsamasını veren algılardır. Bunlar, ortam içindeki melezler üzerinde; kadının ve erkeğin ilah oluşunu biçimlemeye giden etkilenici yollardan sadece birkaçıdır.

Kadın, erkek ilah sadece ittifakı gözlemleyen melezlerin gözünde; saf totem soy temsilcisi olmakla gördükleri ayrıcalıklı işlerdir (ilahın işleriydi) . Saf totem soy temsilcilerse hem totem dönem yaşantısını bilip, yaşayanlardı. Hem de ön ittifakı süreci başlatıp, ön ittifakı sürecin inşa olmasına dek kurucu ilkelerin kararlarını alanlardı.

Melezler içine doğdukları ön ittifakın olağan şartlarına göre totem dönemi anlayamıyorlardı. Totem dönemin ön ittifaka sınırlı sonlu ve kesikli sürekli olduğu düğüm noktasını aşmak meleze zor geliyor adeta bu nokta geriye doğru gözbağı, akıl bağı oluşla ökülte geliyordu. Yani ilahlara ayan beyan olan nokta, melezlerin kör noktasıydı. Bu fark ta ilahları ilah kılarıdır.

Ve dahi bu ilahlar; kendi totem aiti kadın erkek ilahlarının kendi aralarındaki tohumlanmayı ilk kez yasaklayan kişi ilahlarıdır. Artık ilahların bir grup AN (yukarı bölge, yukarı yer, gök yer totem grubu) ve diğer aşağı yer toprak bölesindeki grup Kİ oluşla iki karşıt ilahların temas etmeleri sonunda ikinci kuşak ilah melezleri oluşuyla Annunakiler diğer varyantlarla Lahmu ve Lahamu doğuyordu.

Kölecî dönemin kendi mantığına göre hizmet etsinler diye yaratıldığını söylediği insanlar bir anlatışa göre Annunakilere hizmet için Marduk tarafından yaratılmıştı. Başka bir anlatımla da insanlar annunakilerin canından kanından yaratılmışlardı. Yani insan melezlerden doğanlardı.

An ve ki totem gruplar teması, sözcüklerinde bileşimi oluşla AnKi; EnKi, ANuruKİ, ANnunaKİ türü kavramsal kullanımlar da doğuyordu ki bunların temasıyla da bunların canından kanından insanlar yaratılacaktı. Bu söyleyişler daha sonraki unutmali anlatımlarda birbirinin yerine ve görevine geçen kavramlar gibi anlatımlarıyla da kavram ve anlam kargaşası olacaktılar.

İlahlar, kendilerine ve ön ittifaka yasa ve yasak koyanlardı. İlahlar, insana sözünü tutacağına ilişkin söz veriyordu. Totem döneme başlangıç söylenmez. İki nehrin karşılaşması gibi olan ön ittifakla bu noktadan itibaren ilahlara değil olaylara ve insanlara başlangıç noktası koyup, olay ve insanları tarihle anlatıyorlardı. Totem dönemi belirten evvelde pi lul da (töre-söz- vardı) diyorlardı.

İki totem grup kültürü olan sözle, gelenek olan töreler birleşince; üreten ilişkili sentez içinde geçmez ve yetmez olmuştu. Sosyal çatışma başlamıştı bu nedenle evvelde söz vardı (Pi Lul Da) diyorlardı ve akabinde de şimdi "yasa-kanun- var diyorlardı.

İttifakı girişme müthiş bir milattı. Ön ittifaklar hızlı gelişen bir sentez uygarlık oluşla, temasın travmasını da taşıyan sosyalce şok hafızaydı. İttifakı girişmeler, ittifakı her şeyin ve insanoğlu oluşun başlangıcı oluşla söylediler. Zaten ön ittifaklardan önce de temas yoktu, insan yoktu.

İlahilerde ya da yaratılış destanında. "Yer yoktu (Ki grubuyla temas yoktu) . Gök yoktu (An olan grupla temas yoktu) . İsimler yoktu (birbirini yön adıyla, yer adıyla çağırıyorlardı) . Ne demet edilmişti buğday ne demet edilmişti ot" deyişle de ittifakın bir arada birlikte gördüğü totem meslekli işler sayılıyordu. Bir zamanlar insanlar... Diye başlayan cümleler kuruyorlardı.

Ön ittifakın bu anlatımlarında, totem dönemin "T'si' bile yoktu. Totem dönem hafızalara ilahların söylediği, içinde ilahların olup; yaşadığı, ilahi dönem oluşla imgelem oluyordu.

Felsefe, totemi bilinçli anlayışa göre ittifak içinin totem dönemde hiç düşünülmeyen yerleri içindeki yaşantı aşmalarının sentezci birleşme bağıntılarıyla oluşan türlü düşünmenin niş ve oyuklarını açıyordu. Felsefe; ittifak içinde açılan hol ya da niş ve oyuklarının ittifakı bağıntılı alan etkisi kazanmasıyla yeni yeni var olma inşa aşmaları içinde kendi inşasına neşvü nema buluyordu.

Kısaca ilahtı kavranışlar ve ilahtı felsefe; ittifakı yaratanların gördüğü işlerle olan yansımayı ve ilahların geçmişe doğru olan totem dönemi de kapsar olmalarının ansal uzamı da ilahla izafeli özdeşleşme oldu.

Totem dönem ilahlar tarihi olan imgelemlere dönüştü. Ön ittifaklar da insanoğlu tarihine dönüştü. İlahi anlam, ön ittifak içine doğan melez kuşakların üzerine baskıladıkları kendi ilahtı etkilerinden oluşuyordu.

Melez kişimiz, kendi doğumundan sonrayı gözlüyordu. Hali hazırda olan ilah, totem dönemde yaşamışla gelip ön ittifak içinde totem dönemi de biliyordu. İlahlar melezin yaşadığı kadarla bildiği, melezin içinde yaşadığı ama melezin farkında olmadığı inşa ile melezi dönemi bina ediyordu. İlah, doğal olarak melezin bilmediklerini biliyordu. Bu nedenle ilah; "ben sizin bilmediklerinizi biliyorum" diyordu.

Bayram Kaya

Fersude

Davudi bir sesle
Aşkı için
Kurşunlara gelirim diyordu şair
Biz de: helal olsun
Ne kararlılık, ne cesaret be... Dedik

Bu ara aşkı öksürmüştü
Bizim somun pehlivanında
Keçeler su kaçırmaya başladı.
Gözü devre, benzi nevre olmuştu

Dudaklar titrekten mırıldanmaya başladı
Zar zor duyuyorduk:
Kurşunlara geliriz dediysek
Aşkı yaşamayacağız demedik ya; dedi

Önce şairler korkar
Sonra da şiirler
Artık
Okurların korkması
Cafer'e bez yetişmemesi işten bile değil.
Bir de bakmışsın ki, memleket korkmuş

Korku bir ise bindir...
Şiirler bin ise şairler birdir

Önce şairler korkar
Sonra şiirler

28.07.2015

Fersude: Eskimiş, yıpranmış, aşınmış
Nevre: Sinir

Bayram Kaya

Fesulda

Ne övünmelerim geçer Fesulda
Göz gez arpacıktan
Ayrılıklar güne tutuşurken
Bakışlar hıza ister
Sözler düşse de niza

Tırmıklar kanattı yüreğimi
Kemrikler büyüttü kafesimi
Sevda sesleri duyulmazından
Burun soluyuşlarıyla geçişken
Suretin görüşte tutarım nefesimi

Acılar büyümemeli Fesulda
Bir dünya ansızımız olur
Biri kahrından geçer
Biri birini seçer
Hüzün gölgeler düşürür
Yürek fısıltıları büyür de büyür
Ay girer
Dünya kırılmış çıkar Fesulda

Ne kadar da kocamansın Fesulda
Yüreğin kabarıp
Sızıların ağlar
Ciğerlerin isyanlarda yanar
Mezesine koşarken sarhoşlar
Bir İnsancınla kalbini dağlar
Yücelcim gelir senle Fesulda
Ay düşer içime
Fren tutmam

Özlemler vurulur
Sevdalara hışımcımdan
Ne yıkanmış olur durulurum
Ne bulaşırılık oluşta
Pisten kurum kurum kurulurum

Kulak duymayı tıkar
Küsercimden
Gönülcüm buz bağlar
Seyranı nagah ile
Kendini allameden bilmiş
Bir kıpırdamaz yüreğimle

Issızlığın içindeki beliriş
Söyleme şeytan kandırışlarını
Şafak bekçileri değiliz ya
Düşer gün içimize.
Sen avazını bil Fesulda
Bugün pazar ertesi

22.03.2010

Bayram Kaya

Fetiş

Sevda!
Ziyan getirmedim ki
Kar götürsem

Yapıştın bedenime
Aklıma edenime
Ekmeğime, aşıma
Dağıma taşıma
Gönül boran kışıma

sevda güzel
Sevda özel
Ve sevda nur
Eğer aşka dair
Ne varsa yaptığın
Aşktır, elin yüzün yur.

İstersen bir ara ver
Seyirken dur
Aç kapını
kapama peceni
Tüm deri tenin
Biyolojik benin
Aksetsin zuhur
Takıntılarını ser
Fetişlerini kur

Bulun orada burada
Saplantılarını düşme
Dağ gibi şişme
İşte o zaman ya durul
Ya da hep hayal gücünle kurul

Akıldan ziyan olan
Beride kıyan olur

02.10.2011

Bayram Kaya

Fetiş 1

.Fetiş; sözcüğünü ya put, ya tabu veya totem gibi kavramların, eş deyişlisi olan bir yabancı dil karşılığı olacakla kullanacaktık Ya da bunun tabu ve totemle olan bağıını belirterek, ama tabu ve totemden ayrılan yönlerini ortaya koyacaktık.

İnsan doğanın ürünü idi. Yani insan doğadan çıkmıştı. Doğanın parçası olacakla, doğa; insanın içinde ve yapısında bulunanın da davranışydı. Bu haliyle doğa, insanın içinde; insana yansiyandı.

Dıştaki doğa da insanın doğal çevresi olarak, dıştan insanın özne bilincine yansiyordu. Doğanın bu iki yansıma girişmesi de insanın düşüncesi olarak dışarı seğırtiyorlardı.

İşte dışarı doğru seğıren bu düşünceler de insanın ürünüydü. Bu insana dek insan ürünlerinin her biri, bir insanın kendi özne ve algıda seçiciliğı olmakla, çeşit çeşit kıyafetler ve kılık bürünmeleri içindeydi. Bu insan ürünü düşünmeleri, insanlar ilk başlarda da birbirlerine yansıtamıyorlardı bile.

İşte fetişizmin kaynağı, bu insan öznesi ürünü olan yansımalarıdır. Tekil insana göredirler. Ancak sosyal ve toplumsal öznellikler içinde insan-insan ve insan-sosyal özne ve insan-toplumsal özne ve insan-sağlatımlar ego ilişkisinden ötürü; bu girişmeler içinde tabu, totem girişendi tavrın ortaklayımı oldular. Hala da, fetişti tavrılar; " tekil insana göre" kısımları, içermektedirler.

Şu halde, insandan dışarı doğru seğırtten özne oluşlar, insanın içindeki yapılaşmanın harmonik (bir periyodiklik dâhilinde sürekli tekrar edebilen) girişme hareketi ile dıştan özneye yansıyan, uyarım etkilerinin; insanda kendi benliğine ilişkin katkılarla tekrar dışarı yansiyıp, etkileşen düşünce ürünü de insandan çıkar bir insan ürünüdürler.

Bu insan ürünü olan düşünme algılarına, genel oluşla groteskti düşünceler denir. Bunlar dışın seçiciliğı ile doğrulanır, gerçekleşirler. Bilim ve teknolojinin, insan uygarlığının aracı olurlar.

Yine bunlar insan öznesinin (egonun) seçiciliğı ile bencilleşir, inançlaşır, komikle trajik komik, yüce olanla, adi olanın dramalarına varan fantezi ve fetişlere giderler. Tabu ve totemin kaynağı burasıdır. Tabu ve totemin temelinde, insan fetişizmi (bu manada insan takıntısı) yatar.

Fetişizm, ego sağlasan eğimi karşılanması mutluluğı ile sağlananların karşılanamayan, kısmına dek ulaşılamayan eğilimlerindeki engellerin girişen bir duygu kırılmalı takıntı yapan mihnet ve minnetin tapınca hisli bir eğimidirler. Bu manada çevrenin ego üzerine yansıyan, ego üzerine denk düşümün minneti ve egoya karşı düşmemenin çelişkilerinin mihneti olan, faz kırılmalı fantezileridirler.

Bu bağlamda fetişler, egonun kendisine göre dış dünyaya değin yansıları, yaşantı aştırma kıldığı bir egosantrik seçme ayıklama çapraşıklık alakalarıdır.

Ego fetişizminde, egonun seçip dışta bıraktığının da, ego üzerine etki düşünmesini yansıttığı bir takıntı durumurlar. Söz gelimi gündüzü sıcak ve aydınlık oluşla çevresini görsel seçme ayıklama yapar olmasıyla egonuz tercih etmişti. Ve egonuz gündüzden hoşlanmıştı.

Ama görünmeyen, bilinmezlersen durum kaygıları olmakla, egonun bir tercih durumu

olmayan, fakat kendisinde bir korku ve kaygı dek sığınma eylemini gerçekler olmaktan öte, ego için karanlık niye vardı? İşte egonun dışta bıraktığının da böylesi bir etki düşünme, fantezi fetişizmi vardı.

Fetişist duygular insan-insan ilişkileri içinde, ortalıklayım tutumla, özneye dek kaygıların, öznel arası bilinme ve iletilmenin, çek imleyen bir eksen devinmesi oluyordu.

Hoşlanma ve korunma duygulu, tapınma devinimli, takıntı fetişizmi, egodan ötürü vardı. Tabular da; özne fetişi oluşla, öznel egosundan ötürü vardı. Totem; öznel egolu sosyal öznenin (sosyal egonun) tabuları seslendiren, giriştiren, buyurur oluşla fetişizmin ve tabunun meşruti ve daha somut kısmıydı. Totem tabu ve fetişizmi içeren örten bir karmaşık; ortaklaşmalı devinme hareketi.

Nasıl bu bağlamda, tabu ve totem puttan da ayrılan bir kavramdıysa. Fetişte öyle (Bkz. tabu totem ve put yazı dizim) . Put, daha sonraki tek tanrı dinlerin kendilerini ihale ederken karşılarındaki var olan direnişçi öznel karşıt yapılara karşı kullandıkları bir tek tanrı yergili özel bir deyimdir.

Hiç bir bilimsellik içermekten öte, kendi dönem yayılması içinde, makul ama genel kazanım olacakla, bilmeyi, öğrenmeyi aşağılayan bir karşı çıkışla, kendisinden önceki insanlığı bu güne taşıyan tutumdu algı süreçlerini ve insanlığın kendisini oluşturan eksen algı süreçlerini kötüleyen anlamıyla, kendisini ihale etme oluştur, put kavramını kullanış hareketi.

Söz gelimi, tek tanrılı sürecin, kendisinden önceki birçoklu mantıklı ve bütün inancı anlayışların kendi iç sürtüşme ve çatışmalarının uzlaşılın boyutuyla, putların bir arada yaşayışlarından kaynaklı hoşgörü içinde bir arada durdukları panteon (Kâbe) gibi yapılar, tek tanrı anlayışlarla tahrip edilerek ve hoşgörsüze oluşla, tahammülsüze yıkılmıştır. Hâlbuki tek ilahiliğin kendisi dahi bunları sentez etti. Yeni ilahilik, bu totemi anlayışları, imparatorluk ülküsüne uygun bir dünyaya doğru hitapça oluşların söylemiyle âlemlere seslendi. Âlemler ilahi yayılmanın çevresindeki diğer milletlerdi. Yani yeni ilahilik, söylenişti seslenmenin birleşmesini ve uygulamasını yapan, bir sistemdi.

Genel bağlamı olacakla, çoklu totemi yapılar, okuyabilen için insanlık tarihinin gelişme aşamalarını ele verirler. Totemdi aitti bir çekim alanı olan tabu ve totemler; giderek kurallı olmanın aşamalarını metotlarını ele verirler. Totem, süreç içinde; bütün yalpalalarına rağmen, insicamlı bir seyirle; bilimsel incelenir bir maddi manevi değişmelerin, dönüşmelerin, aşamaların; insana dek yaşantı olacak tutumlarını karşılarlar.

İçeriğinin süreçler boyu değişen, yani biraz biraz güncellenmeleri tabumsa totemin bilimsel olmasındaki süreçli gelişmesidirler. Put tanımı, ilahi değişmezliği içeren yeni kavramın, karşı totemi yapılar için kullandığı bir dildi. Totemi yapı değişmeseydi yani güncellenmeseydi ve giderekten de birleşmeler yapmasaydı, ittifaklar kurulamazdı.

Yeni ve bir kültüre göre çok özel değişmelerden oluşan ilahiliğin, totemi yapıları aşağılar olmasından ötürü; totemi yapı: totemi yapıların kendisine put diyen, put dediğini yıkan sav tanımından ayrılırlar. Yeni ilahilik, bir kültüre özgü çok özel değişmeleri içeren bir yeniliktir. O kültür hala kabile aşiret ilişki boyutu ile etnik yapı totemi tanımlamalar içindeydi.

Birbirine karışmadan, yarı yerleşik; yarı göçebe; kültürlerin çatışan girişmesiydiler. Yerleşikler, sistemi dini anlayışları benimsemişlerdi. Göçebeler hala etnik totemi oluşlar içindeydi. Göçebe ve yerleşikler ara ittifakı; ticari hareketleriyle yapının güncellenmesi olan aydınlanma hareketini hanidir başlatmıştı.

Yerleşikler içinde kısmen sistemik dini oluşların (Hristiyanlık, Yahudilik, Sabilik, Zerdüştlük gibi dine ve görüşe ait olanların) çatışmaları başlamıştı. Bu kültür, içte totemi etnik çelişkilerle, dıştan âlemlere seslenen sistematik dinlerin basıncıyla ve ticaret-talan-yerleşik tercihlerin ilişkileriyle giriştikleri etnik bir sosyal deforme yapı idi. İşte yeni düşünce bunların bir birleştiren harmonisiydi.

Yani totem, az az değişmeleri içeren yapı iken; totemin değişmemiş yeni yüzünü temsil eden yeni düşünce; put dediği totemi düşüncenin kabul edilebilir yüzünü, eski ilahi vaazlar saydı. Yeni olanı da kimi eski ilahiliğin değiştirilmiş olan asıl doğruları olan söylemler yapar şekilde, kendisini ortaya koyabilmiştir. Eskinin yerine konumlanabilmek içinde, eski olana put diyerekten, totemi olanı değiştirmişti.

Sürecek

Bayram Kaya

Fetiş 2

Ama bunca dinamik yeniliğine rağmen, yeni düşünce içindeki totemi anlayışa göre zıt olan anlayış düşünce; totemin değişebilir yüzünü, ilahî söylemin değişmezliği yaptı. Böylece yeni düşünce kendini klik yaptı. Bu klik, olduğu çağda kalmış bir film karesi donmuşluğu oluşla bir enstantane olarıktan görünüyordu. Dinamik yapı, adeta fotoğraf kareleri anlayışı olmuştu. Bunu da kendisi müjdeliyordu. Kuşkusuz ki yeni; yeni yönü ile güncelin imparatorluk olabilme amacına pekiyi hizmet ettirilmişti.

Bu gün bu dinsel söylemlere dair güncel olan ne varsa; o dönemin bilmediği hatta vaaz edenin bile aklında geçmek şöyle durusun; hayalini bile edemediği şeyler, o dinin yorumu adı altında, bugün, o dinin değişmezliği üzerine, monte edilmiştir. Örneğin doku ve organ nakli konuları. Örneğin bigbang kuramı. Örneğin evrim. Örneğin, kapitalizme özgü ahlak anlayışları vs.mse olanlar hep bu kabilden yorumlarla o değişmezliğin değişmesidirler.

Karşısına, put suçlama savıyla saldıran mantık, dünyayı değiştirmeyen tekil düzlemli bir zaman zemin devinimi içinde gelen var bulunuş sanmaktadır! Dünya bugün nasılsa, dünyanın dününü de öyle sanan, bir bilmezdi, düz mantıklı dünya görüşüdürler. Bu mantığa göre dün içinde her şey verilidirler. Ama onların deyişleriyle sapık insanlar yoldan çıkmışlar, ne bul duylarsalar da ona tapmışlardı!

Bunlar cevabı olunmayanda, gerçek nedenlerin göz ardı edildiği durumlarda, tam bir bilmezdi kafaya hitap eder cümledirler.

İnsanların toplumsal ve sosyal değişmeleri, insanlarda travmalara neden oluyordu. Kişiler travmalarını totemi söylemin, meşrulaştıran kabul edilirliliği ile rehabilite oluyordular. Totemi meşruti söylem travma yaratan durumları üyelerine hazmettiren, sindirtirten kabulcü lüktü. Totem bu sosyal özne sağaltımını, sembolleştirmeler üzerinden yapıyordu.

Bu sosyal yapının bir bilimsel olan girişmeleri sayılabilir denli teknik olan insanlığın bilimsel ilk ana emare girişmeleridirler. Oysa bu bilimse tabanın sezilmesi, put söylem algısıyla örtülerekten; böylece bilmezliğin, konuya ilişkin fikir edinmelerin üzerini dahi, put şalı ile örtmüştürler. Hatta son ilahî değişmez olmanın söylemi ile gelecekte travma nedeni olacak durumlara karşı, yeni söylemi söyler olmanın engellenmesi olmuştur. Bu yüzden hep yoruma gidilir. Yorumu da siz yapacak değilsiniz ya!

Düz mantık, dünü bugün gibi görüyordu derken, dünü de araba, bilgisayar kullanıyorlardı gibisinden algılıyorlardı demek istemiyorum. En azında insanlığın dünü içinde bu günkü gibi aile yapısı, bugünkü gibi mülkiyet ilişkileri ve bu günkü gibi bir dini inançların olmadığı upuzun bir süreç içinde geliyorduk. Bu dönemin öznel olguları, din olmayıp; fetişti tabu ve totemdirler.

Tabu ve totem bugün sosyal yapıların, toplumun ve dini inançların, hala en temel öznel dayanak noktalarıdır. Örneğin, bayrak, devlet, emek toplumun tabu ve totemi iken; misafirperverlik, iyilik vs. sosyal yapının tabu ve totemidir. Haram ve helaller de, dinin tabu ve totemidirler.

Bunlar birbirinin yerini alan kavramlarsa da özde yapıların kendi tabularıdır. Sözelimi şahadet her üç yapının da (halkın da, toplumun da, dinlerin de) öznel anlaması içinde, öznel kullandıkları bir ifade şeklidirler.

Yine özellikle de insanın, kişinin kendi anlamazlığına dek toplumsal hayatının

anlamsızca oluşlarla birlikte kişiye olan yeni yüklemeleriyle insanların bir yığın takıntıları, yani fetişleri oluşmuştur. İş yeri takıntısı, aile takıntısı, namus takıntısı, el sıkma ya da sıkımsama takıntısı, cinsellik takıntısı, temizlik takıntısı vs. yüzlerce takıntı ve fetişleri vardır.

Bunları, hayal güçleri ile kurgulayacaktan kendinizi o korku ve kaygıların içinde bularak, sorunlarınız kısmen aşılır, ya da fetiş duygular dağ gibi şişerek, fetiş olan duyguların basınçları azalır ya da artarlar.

Tabu ve totem; kişisi egoizmin haz, elemli seçme ayıklama tasavvurlardan yola çıkar oluşla; sosyal egoizmle organize sosyal birliklerin seçen ayıklayan aidiyeti çekim alanı oldular. Bu tabu alan, totem gibi süreçli aşamaların olumlama şekline dönüşerekten, artık bireysel olmaktan çıkmış kavramdırlar.

Tabu ve totemi tasavvurların, kişi insan özneliği içinde kalan yansıma, takıntı (cinsellik takıntısı) gibi fetiş olacakla kalan kişisel mana güçleri, fantezi eşmiştir. Fantezi bir akli kurgu ve imitasyon; kendinizi haz ve kaygı veren ortamların içinde, düşünsel gerçekleşir bir tasavvur olacakla bulundurmanızdırlar. Fetişe dek kişi hayallerinin, kişisel travmalarınızı, önleyen bir olumlu yanı vardır. Ama bir de aklın kontrolünde çıkışla, kendisinden titrer olduğunuz, hayal ürünlerini yaratan bir uyarı güç oluşlarla sizin yaşantınızı dahi güçleştirir olan yanları da vardır.

Fetiş, bireyin haz ve kaygıları üzerine bindirilen, egodan ötürü, ego yansımali olumlu olumsuz kişi iç çevrimli takıntıdırlar. Ve bu yüzden fetişler tapınılacak güç olaraktan da saygınlaşmaktadırlar. Fetişte, düşünce olacakla hem yaklaşmanın saygı laması vardır, hem kaçınmanın saygı laması vardır. Fetişler de, kaçınma ve yaklaşma, korku ve saygının bir arada imlendiği bir takıntı, tapıncak durumduurlar da. Tabu ve totemin temelinde insan fetişizmi var.

Kendisini algılayan ben öznenin (beynin) ortaya çıkmasından sonradır ki egonun seslenmesi hayli etkin olmuştur. Ben neyim? Nereden gelip, nereye gidiyorum? Gibi sorular kişi düzleminde beyinse öznenin düzleminde varsa da sosyal birlikti yapı düzlemi içinde yoktur. Bu kabil kişilerin takıntısı ben neyim, neye aitim? Gibi sorgulayıcı olan takıntılar, paylaşılır olan bir düzeye geldiği zaman; sosyal yapının da takıntısı olacakla, tekrar sosyal yapının tabu ve totemi içine alınırlar. Örneğin, böylesi bir fetişti edim, tabu ve totemi yapı ile inançtı dinler içinde de uygulanı gelir olanı da muskacılıktırlar.

Fetiş kişinin içti haz ve elem duygularına hitapla, yaklaşıcı davranışlarını ve uygulanımlarını ifade eden, dıştan uyarıcı korku, kaygı ve hoşlanma temelli komplike bir duygudur. Uyarıcı karmaşası da olan; kategorize edilemeyen fetişti düzenleşim algıları, tam sağlanamamış titrek bir ürkeklikteırlar. Yakınlaşma ve uzaklaşmayı size düstur eder. Fakat her iki durumda saygıyla gerçekleşirler.

Oysa tabunun olumsuzlukları saygılanmaz. Çünkü tabu genel uygulanır düzenleşim ve kategorize edebilmenin bilgisidirler. Tabu ve totem meşruiyet kaynağıdırlar. Oysa fetiş öyle değildir. Fetiş insanın düşünsel ve davranışsal emeğinin ürünü olmakla ve dıştan kategorize olmayışla bir uyarıcı olmakla, insanın bilinç ve insanın irade kontrolü dışında çıkışıyla fetişteırlar. Fetişlerin saygılanması, dıştaki uyarıcı gücü baskısına karşı bir dirençliedirler.

İnsanın kişi ve kişiler olacakla fetiş düzeyinde kalan tasavvurları; kaygı ve takıntıları,

mülkiyetçi ilişkiler yolu ile kendisine yansıtılanlarla da, bir anlama olacaktı. Bu fetiş anlamalar, sosyal yapıları öznelerin içinde kendisine ve sosyal yapıya yabancılaşma olacaktı. Yine bu kişi kaygılı fetiş, toplum sal öznelerin içinde kişinin kendisine ve topluma yabancılaşması, olacaktı.

Fetiş kişiler kendisine yabancılaşarak düzenlime olurlar. Bu yabancılaşmanın yine egoya dek düzenlemesi, kişiler arası öznelerinin bir ortaklayımla kategorize ettiği paylaşım haline gelmişlerdir. İşte bu kişilerden sirayetle fetişti fanteziler; sosyal ortama doğru göç ettiler ve şekillendiler.

Sosyal paylaşım olgusu olan bu fetişlerin açıklanamayan cazibe büyüsü; sosyal ve toplumsal gücü, iyice görünmez kıldılar. Böylece dıştan bir ilişkiyle, insan organik ligine has bir organik-organik organize ilişkisi olan sosyal ve toplumsal yapıyı sosyal ve toplumsal özneleri; bu yabancılaşmayla yaratan bir güç ifadesi içine dönüştürülmüşler.

Fetiş, için egoca eğimiyle; dıştan uyaran olacakla sağlananların kişi duyguları üzerinde seçilenmesi olan fetişler, o süreçler boyunca bir seç imlenmesi ve tasnifi yoktu. Fetişler nesnel oluşunun yanı sıra, öznel duygu, düşünce ve sanallıklar üzerine yaklaşılacak ve kaçınılan duygular girilmesi olan saygılımadırlar. Hatta insan üretim ilişkileri üzerine de yapışan, kişisel olacakla bir hayal gücü tasavvurdurlar. Giderekten de sosyal yapının ve toplumun tasavvurlarıdır. Bunlar genelleşerek inanç unsuru üzerine, ideolojiler üzerine adapte olurlar.

01.10.2011

Bayram Kaya

Fitrat 1

Bu yazı sekiz sayfaydı. Dört sayfa kadar bir kısmı ekleme çıkarma yapıyla bir bölüm olarak yayınladım. Ancak bu bölüm biraz uzundu.

Üstelik bana göre çok önemli anlatım olan bir kunuyu da (enerjinin sosyo toplum üzerindeki şarj ve deşarjlı akışını da) dışta bırakmıştım. Şimdi üç bölüm olmakla yendien hep birden yayına aldım.

Fitrat sözcüğü en sade insanın anladığı şekilde "değişmez bir öncel belirlenim" olmakla anlaşılırsa; bu anlamıyla fitrat olan bağlacın içinde zamanınız başka akacaktır. Zamanınız gittikçe yavaşlayan bir akış yapmakla yığılacaktır. Bu yığılma giderek birikecek bir bataklığınız ve boğulmanız olacaktır. Zaten fitrat ta bu tarzdan olmazıyla, burada oynanan bir oyun vardır.

Bu söylemin içinde uslu bir köle olmanız dışında, hiç bir akıl, mantık, zekâ belirtisi eylem çıkmaz. Akılı işletme de çıkmaz. Seçeneksiz bir yola kapılmakla siz; "ah benim mankafam" demenin çıkmaz sokağı içinde kafayı duvara vuracaksınız.

Siz köleci düzende köleye, köleliğini nasıl anlatacaktınız? İşte tam da böyle fitrat olmayanı fitrat gibi söylemekle, anlatacaksınız. Bu söylem bu haliyle sömürü düzeninin; köle dediğimiz kulluk düzeninin işine yarar. Bakmayın siz fitrat denen bu sözcüğü, Yüce Tanrı anlamasıyla eşleştirme etmelere. Bu tür kabulcü sözcüklerin etkisi içinde korkup itaat emenin dışında; Yüce Tanrı'ya ilişkin kuvvetli bir ulviyet olacak anlayışlar da gelişemez. Bu anlayışta sanki her şey size tehdit için vardır.

Yok, eğer fitratı "doğanın işleyiş yasası" devinimliler dediğimiz dinamik olmakla anlarsanız bu kez de süreç bambaşka türlü akacaktır. Bu akış, yığılma yapmaz. Her yönden akış yapmaların başlamasıyla süreç içinde tercih seçeneğimiz çoğalacaktır. Tercih o tercihe göre farklı düşünme, farklı çıkış yoludur.

Fitratında olmak o şeyin "doğasında olmaktır". Yani midenin hazmetmesi; işin kendi doğasında vardır. Ama dıştan mideye söz geçirmekle, mideye irade olmakla, mideye "hazmetme" deme sahipliğiniz; işin doğası dediğimiz; işin fitratında yoktur. Mülkiyetçi süreç sosyo toplumsa bir süreçtir. İnsan emeğinin üretme yapar olmasıyla birlikte özel mülk sahipliğinin tapusu ortaya konmak istenmiştir.

Bu özel mülk sahipliği içinde herkes mülk sahibi olacak denmekle ağza bir parmak bal çalınıp; gönüller okşanırsa da; özel mülkiyetçi sistemde herkesin mülk sahibi olması ön görülmez. Öyle ki özel mülkçü iyelik, rekabetle birbirini bile yok eden tekelliliğe dönüşür.

Çünkü özel mülk sahipliği, mülkün işini kendi görme üzerine değil mülkün işini mülksüzlere gördürme olmakla; emeği unutturup; "sen ağa ben ağa inekleri kim sağa" düşüncesi üzerine oturur olmakla bu sahiplik; üreten ilişki üzerine emeklerin sömürülmesine iyeliktir. İşte tam burada herkesin önünü açar gibi yapan özel mülk iyeliği; herkesin mülk sahibi olması işinin önünü tıkamak için "fitrat" sözcüğünü; kişilerin mülk sahibi olmaması üzerine tahvil ederler. Durum, fitrat söylemiyle asıl faillerini tam bir faili meçhul olma durumuna getirilir. Bu tam bir taammüden olma durumudur.

Ne fitrat ne hiç kimse; iradi oluşla ve sistem dışında oluşuyla; Soma Maden ocağını Sn. Alp Gürkan'ın; veya Microsoft ta Sn. Bill Gates'in; olacak demiyordu. Bu bir takdiri

rızktır. Öncel belirlenimle takdirdir demiyordu. Ama deniyormuş gibi bir özel mülkiyetçi öğreti haline getirmenin imanına dönüşüyordu.

İnsanlık oluşla madenleri kullanmayı ve madenleri işletmeyi bilmezseniz; maden ocağı takdir, maktir olmuyordu. Zaten işletmeciliği bilmeyen maden; kullanılması bilinmeyen madenin, takdir maktir; rızık olması da hiç kimsenin umurunda bile değildi. Tıpkı sineğe bu benim. Bu benim rızıkım demediğiniz gibi. İşletilmesini ve nerede nasıl kullanacağını bilmediğiniz madene de bu benim demiyordunuz. Sineğin tapusunu (madenin tapusunu) öncel takdir edişin fitratı üzerinden, tapulamıyordunuz! Değil mi?

Maden ocağında madenin; doğa da, doğanın işleyiş yasası olan fitrat; sosyo toplum içindeki yetki kılınmayla sorumluların sorumluluktan yırtmaları bağlamı olan hinliktir. Maden ocağının fitratı olan madenin göçme tavrıyla; hinlik birleştirilip maden ocağının elden gelmez bir takdir olmasıyla yöneten olmanın sorumluluğu, fitratın içine; sorumsuzluk olmakla sokulmuştur.

Bu bağlamıyla fitrat çift karakterli çalışır. Yıldırımın oluşup düşmesi doğanın işleyişi ve bir fitratken; umurunda bile olmadığı; düşüp düşerken, düşeceği yeri bile bilmeyen yıldırımın tepemize düşmesi de yıldırımın fitratı sayılmış. Yıldırımın oluşma dinamiği ile tepenize düşme süreci aynı kılınmış. Yani yıldırımı tepenize düşmek için bir oluşma sayılmakla (bilim, bilgi, akli işletme yok edilmekle; yığılan süreçle) bir oyun oynanır. Yani yıldırım sizin tepenize, özellikle sizi seçerek düşer denmeye getirilir.

Neden? Çünkü yıldırım sizle alakasız ama alakalı kılınan algı operasyonudur. Yıldırımın düşmesiyle oluşan korku, sizlerde yıldırımın sizin için düşen bir tehdit gibi algılamalarınıza neden olur. Buna bir de siz doğmadan önce yazılmış olmanın bir kaza olması fikri eklenir. Böylece erken dönem içindeki kolektif ortaklığın mülkünü ele geçiren hinliğin, hinliğini ve hinliğin karşısında sizin malsız mülksüz olmanızı da fitrat açıklar! Böylece fitratın sizlere göre yazılmış bir fitrat olmasını anlamamız; yağdan kıl çeker gibi bir idrak etme işi olacaktır. Yani bu bir şartlı öğrenmedir.

Açıkçası, yıldırımın oluşma dinamiğinin ne sizinle; ne de öncel belirlenmeyle hiçbir alakası yoktur. Yani yıldırımın oluşma ve düşme koşulu sizle alakasız bir şeydir. Siz dünyada olmasanız da yıldırım oluşur ve düşer. Kimseyi cezalandırmaz! Yıldırımın düşmesi ve şimşekle yıldırımın sesi, sizden ötürü sizde bir öz savunma nedeniyle bir korku, oluşturur.

İşte yıldırımla, sizin korkunuz arasına hinlik şarlatanlığı girer. Sizler de oluşan imgeler üzerine şarlatanlıkları koymakla kendi kendinize algı operasyonlarını konuşlandırırınız. Bu öznelliğin kendi üzerine kendi etkimesidir. Konuşlandırılan algı ile yıldırım konuşlanılan bu yer içinde, birbiri ile aynılaştır.

Bu tıpkı ekmek vereceğiniz köpeğe verilecek yiyecekten biraz öncesinden bir ışık yakıp ışığın akabinde de her ışıktan sonra köpeğe yiyecek vermenizle; ışık ve yiyecek köpekte sanal bir özdeşlik ve sanal bir aynılık ortaya konulması içindeki sürece benzer.

Işık yiyecek değildir. Yiyecek te ışık değildir. Işık başka şeydir yiyecek başka şeydir ama köpek koşullu öğrenmeyle ışığı kendisine yiyecek verilmesinin öncel belirlenimiyle bir işaret oluşla algılanmaktadır.

İşte yıldırımın düşmesi ile isabet alıp ölen insanları görmek; sizin üzerinize yansıma bir düşünce olmakla da; yıldırım ve ölüm aynılaştırması sizin korkunuzu oluştururlar. Açlık gibi

ölüm duygusu da en temel durumlardan olmakla algıda seçicilik ilkesini oluşturmaktadırlar. Aynılaşan yıldırım ölüm olmanın algısı olan imge içine; kolaylıkla istediğiniz gibi kurnazlıkla hileyi veya isterseniz erdemi, seslenirsiniz

Bu durum sizin, yıldırımla ölümünüzü sanal algı içinde özdeş bir aynılık kılmanıza neden olur. Hâlbuki yıldırım sizin ölmeniz için ya da ölmemeniz için değildir. Aynılaşmaları yapılan bu durumun boşluk devinmeli imgelerini üzerine, ne denirse densin; bu imgeler sizin kabul etmenize hazır durum oluşturmaktadır.

Bayram Kaya

Fitrat 2

Bu imge içinde ölümle yıldırım, öncel belirlenimle sizin ölmeniz için bir fitratı oluşmaya dönüşürler. Bu anlayışla yıldırımdaki asıl fitrat (bilgi akıl, akılı işletiş ve gerçeklik) kaybolur. Yıldırım fitratı, sizdeki kaygı olan ölümünüzü su yüzüne çıkararak fitrata dönüşür. Ölümünüzü su yüzüne çıkararak fitratla mülkçü ilişki bütün hilesini, bütün aldatılmalarını bu şartlı öğrenme üzerine söyler. Bunu çok az kişi kavrar.

Bu nedenle cennette çocuklar için çikolata ağaçları olmakla içinde gazozdan ırmakları olan yerdir. Mülksüz için cennet, yoksulluğu üzerine bindirilen algılarla canının istediğini yaptığı, hurilerin kaynaştığı yer olmanın imleç kontrolüdür. Şunu bilmiyorsunuz ki bir aslan sizi yemek için acıkmaz. Siz de aslana yenmek için ortamda var değilsiniz. İşte anlamı, manayı ve Yüce Tanrı ulviyetini buradan akıtacaksınız. Bu kabil süreci akıtma şekli de kimilerinin mülksüz olacağı mülkçü sistemin işine gelmez.

Bu nedenle fitrat bizim öznel dünyamız içinde çift karakterli bir vehim yanılısama oluşla çalışır. Hâlbuki doğada olup biten bundan müstağnidir. Bu ruhsal algınız ve bu ruhsal hazır oluşunuz üstüne mal mülk sahipliğinin takdir oluşu söylendiği gibi maden mühendisliğinin önlenebilir tedbirleri almaması sorum suçluluğu da "ne yapalım elimizden bir şey gelmez fitrat işte" denişle süreç fitrat üzerine ihale edilir.

Okur şunu iyi kavramalıdır. "Doğanın işleyiş yasası" içinde maden ocağının oluşması vardır. Ocağın galeri kılınmasıyla bir kendi işleyiş şekli (fitratı) vardır. Ama bu fitrat, maden ocağının, kimin olacağına tapu etmeye ve olası göçüklerdeki ölümlere meşruiyet olmanın nedeni değildir. Fitratın öldürmek gibi bir oluşma fitratı yoktur. İnsanı aç bırakma ya da aç bırakmama gibi bir fitratı yoktur. Siz olmasanız dahi elma vardır.

Siz, ağaçtan düşünce, ayağınız takılıp başınızı taşa vurunca, eşek tepince vs. de olan ölümleri, maden ocağının göçmesi ile oluşacak ölümlerle birlikte fitrat ederseniz. Ölüm başka bir fitrat, düşme başka bir fitrat yani birbirini gerektirmez birinden de diğeri çıkarılamaz. Fitratın içinde olmayan başka bir fitratı; o fitratın içine sokarsınız.

Başka fitratların içine sokulan ölümdaki mana ile aklın bukağılaması, kaçınılmaz olur. Sizlere, hiçbir şey olmasa da yine ölürsünüz. Yani ne düşme; ne tepme; ölümün nedeni değildir. Yani tepme, düşme var diye biz ölmeyiz. Fakat düşme, tepme; zaten hiçbir fitrat için olmamasıyla var olan ölüme vesile olur. Olmayan bir ölümü de, düşme kendiliğinden ortaya koymaz ki size ceza verebilsin.

İki ve daha çok fitrat girişmesi insan özneliği içinde akıl devinmesi olmakla; yeni bir boşluk devinmeli yaşantı alanına dönüşürler. Buna akılı işletmek denir. Çare denir. Çare üretememek kaçınılmaz oluşla çaresizliği, göçüğü, ölümü ortaya koymakla göçük ölüm olan süreç yığılmasını oluşur.

Ölmek gibi bir durumla fitrat içinde vehme kapılış; doğanın (fitratın) umurunda değildir. Fitrat içine sokulan ocak sahipliği fitrat değildir. Bunları karıştırmamak lazımdır. İnsanın fitrat olanla, fitrat olmayanı karıştıran huyunun olması fitrat değil; alicengiz oyunudur. Safıktır. Akılsızlıktır ahmaklıktır.

Saflik ve Alicengiz oyununa maruz kalan akılsızlık, ahmaklık ta; bilgisizlik, cahillik, saftirikle olup, fitrat değildirler. Göçük altında kalmayla ölüneceğini bilmek başka şeydir. Göçme fitratının olacağı alana suya yüzme bilirlikle ya da can yeleğiyle atlamak gibi yaşam destek odalarıyla girmek başka şeydir.

Yine göçük olacak yere yaşam destek ünitelerini oluşturmadan insanı sokmak başka

şeydir. Ve dahi tüm bunlara rağmen göçüğün yine de olması istisnai oluşla başka şeydir. Bunların üzerine fitrat diye sünger çekerseniz süreç yığılması dışında hiçbir gelişme, hiçbir süreç akışı kaydedilemez. Fay kırılır.

"Doğanın işleyiş yasası" olan anlayışla bu akış hiç kurumaz. Beklenti artar. Akış içindeki akış birçok kaynaktan göz akışı almakla, kesikli sürekli desteklenir. Sürecin her biri farklı özel durum bağıntısı olmakla; kesikli ve süreklidir. Devinim yani dinamik denen fitrat, her bir durumların kendisine özgü zorunlu, koşulu olmakla belirecektir.

Yani bu kabil anlayış içinde olduğunuz fitratta; su boğar. Ateş yakar. Ocak galerileri çöker. Yağmur yağar olacaktır vs. Yakan ateşin illa bizi yakma gibi bir derdi, bir hedeflemesi olmayacağı gibi yakan ateşin bizi yakmamasının da hiç bir garantisi yoktur.

Ha keza bir galerinin illa göçüp göçmemek gibi; bizi göçük altında öldürüp öldürmemek gibi tercihi ve iradesi de yoktur. Biz göçebilir galeri bilgisiyle, kendi aramıza boşluk devinimli akılı inşa edip süreci akıtır olacağız. Değilse bu göçer, göçmek kismette varsa ölürüz diyen yaklaşım önlemsiz ise, sağlıklı değildir.

Yine yağın bir yağmurun yağıp yağmama gibi bir lüksü olmadığı gibi bizi ıslatma gibi tehdidi, ıslatmaz olacağına dair vaadi de yoktur. Ne bukalemun ağzında yutulan sinek, Ne çamura batan inek, Ne de efendi elinde zulme uğrayan köle, bu tarz evrensel girişmeli oluşumun umurunda bile değildirler.

Ta ki evrensel oluşumun devinimli ligi yutulan sinek üzerinde, bataklığa saplanan inek üzerinde ve ezilen köle üzerinde akışına devam ediyorsa bu olaylar akışa uygundur. Eğer bir durum evrensel enerji akışlı düzenleniş yasasına göre akış yapmağa uygun değilse, o süreç zaten çıkmaz sokakla meydanda yok olur gider. Yani hiçbir süreç bize göre değildir. Aksine biz, akış için bize göre olmayana göresiniz.

Burada zekâ işe karışır. Doğada olduğu gibi sosyo toplumlar üzerinde de akan bir enerji vardır. Ortam alanı içindeki enerji akışını, sizler totem dönemden bu tarafa enerjiyi düzenli akıtacak sosyo toplumu ortaya koymuşsunuz. Bir kısım enerjiyi sosyo toplumla özel bağıntılı alan akışı şekline getirmişsinizdir.

Bu akış içinde enerji yaşam ilişkinize ve üretim ilişkinize göre parçalı hale getirilmekle enerjiye hem her türlü işleri gördürürsünüz hem de enerjinin düzenli ve kontrollü akışına izin verirsiniz. Bu akan erkenin fitratına uygundur. Enerji evrende de parçalı süreçler halinde kontrollü ve frenli akarlar. Genel fitrat (dinamik ya da devinme) budur.

Hissedip etmediğimiz ölçekteki depremler bu enerji akışının düzenli, kontrollü akmaları olmakla kontrollü enerji boşalması bağlamında normal süreç ve fitrattadırlar. Şiddetli depremler, yanar dağ fıskırması, galeri göçüğü vs. gibi olan dinamikler kontrollü akışın yeterli olmaması karşısında şarj olan (yığılan-biriken) enerjinin, birden kurulu yaydan boşalır gibi akış ve boşalma şekline dönüşmesidirler. Sizi öldürmek ister, size ceza keser gibi bir istek durumla; hiçbir alakaları yokturlar.

Sosyo toplum içindeki özel yaşam, eğlence, kayak kayma, şarkı söyleyip müzik yapma, buğday üretme, ayakkabı dikme, kumaş dokuma, fikir üretme, şiir yazma, magazine programlar, geyik muhabbeti vs. olmakla bin bir tür özel bağıntılı parçalı durumların hepsi; enerji akışlı düzenleniş yapan süreçlerin ürünüdürler. Parça bağıntılar üzerinde akışı engellememekle akış yaptırmanız; genel enerji akışlı fitrata da uygun olmakla

işlerdirler (cari olurlar) .

Sizler akan enerjiyi engellemeden; zaten engellerseniz enerji yığılır ve patlar. Akan enerjiyi engel olmadan parça olay ve durumlar üzerinde akış yaptırırsanız bin bir tür olası seçenektir durumlarla gelişme ve yeni buluşlara imza atarsınız.

Kişi şarjlı ego eğilimlerin akan enerjisi sosyo toplum üzerinde yavaş yavaş boşalımla, geciken bir engellenmeyle parça olaylar üzerinde kontrollü akış edilirler. Böylece kontrollü ego eğilimli akan enerji sosyo toplumun üzerindeki süreçlerle amaçlı yararlı bir akan enerjiye dönüşür. Sosyo toplum kişinin birden akacak olan (vahşi saldırgan olan) akışını aksatışla; her aksamayı başka bağıntılar üzerinde akıtır.

Enerji hem bağıntı kuran ilişkin yola dönüşür. Hem bu bağıntı olan yol üzerinde akarken, akan suyun kütüğü taşınması gibi bir yığın farklı işleri ortaya koyar. İlk sosyo toplumsa insanın parçalı olaylar üzerinde sağlama yapmakla ve üreten ilişkiye dönüşen parçalı çevrim üzerinde akış yapması hep bu kişi egolu sentezi enerjilerin düzenleşimi ile olmaktadır.

Bayram Kaya

Fitrat 3

İlk sağlama ve üreten ilişki kolektifin ortaklığı üzerindeki süreçle parçalı olmuştu. Süreç ortaklaşan parçalı olaylar dizgesi üzerinde akan enerjinin iş görmesi olarak ortaya konmuştu. Köleci süreç bu akan enerjili durumu, özel mülk üzerinde parçalı oluşla fitrata uygun akıttı.

Özel mülkiyetçi enerji çevrimli akış evrensel akışlı genel fitrata uygundu. Ama ortaklaşma süreçlerinin parçalı sekans hareketine göre kotarma olan insanın üst yapılı özneliğin ortaklaşan fitratına uygun değildi. İşte bu nedenle mücadeleler tarihi süreç enerjisini yine emekler dolaşımı üzerinde akıtacaktı.

Ama bu emeğin sömürülmesi olan, köleleşme olmadan başka bağıntılı parça olaylar üzerinde akıtılan enerji süreçleri olmalıydı. Enerji illa köle edilmenin, emeği sömürülen parça hareketi üzerinde akmak zorunda değildi. Başka bir ve birçok akış yolu inşa edilmeliydi. Süreç salt köle emeği üzerinde fitrattır diye yığılmamalıydı. Yığılmasını patlayan enerjiyi bu kez de insanların ahlaksız olmaları ile cezalarsınız!

Görüyorsunuz ki doğanın çalışma şekli oluşla "doğal olan" fitrat; her bir durumla, her bir farklı sonuçla enerji birikmeli stresli şarjıyla ve yine bir belirme şekli olan stresli enerjinin deşarjlarıyla; vardır.

Eş deyişle fitrat, enerjinin değişip dönüşmekle var olup giden tekil ve bağıntılı olayzma süreçleriydi. Evren bir enerji düzenlemesini ola yazmalarının birbirine dönüşmeleriyle akla hayale gelmez bambaşka parça (kesikli sürekli; sınırlı sonlu) süreçlerin yaşantılarına dönmektedir.

Yağmur da, enerji şarjları ve enerji deşarjlarıdır. Bulut olmasıyla biriken şarj, yağış şekilleriyle kendi deşarjlarına dönüşür. Sonuçta bizler de bir enerji şarjlı ve enerji deşarjla düzenlenişlerin kalıp olucu mekanizmasıyız. Her iki ya da birçok devim şekilleri bir arada eş zamanlı olabilmektedirler.

Yani biz bir enerji şarjı ve enerji deşarjı olmakla yolda yürürken; kaçınılmaz olmakla başka bir enerji dolma ve boşalma kalıp süreci olan yağmurla karşılaşsınız. Böylece suyun ıslatma ya da boğmasıyla, yüzdürmesiyle vs. olur fitratlarıyla karşı karşıya kalan bir denk gelmeleri içinde oluruz.

Şimdi birinci hal kanununa göre yani "elimizde bir şey gelmeyen; değişmez, değiştirilemez olan öncel belirlenime" göre bizler çıkmaz sokağımızın içinde boğulma ya da ıslanmayla baş başayızdır vs.

İkinci hal kanunu dinamiğine göre süreciniz yığılmayacak ve çok yönlü akışın tercihli seçeneği, olmakla meteorolojiyi dinlemekle biz; yağmurun altında bulanmaya bileceğizdir. Böylece bizler ıslanmaktan korunuruz. Yani elimizden bir şeyler gelecektir.

Dahası meteoroloji dinlememişseniz veya meteoroloji yoksa siz; yağın yağmurla sizin ıslanmanız arasındaki boşluğa bir şemsiye açma, devinmesi sokacaksınız. Böylece ıslanmayacaksınız. Düşecek yıldırımla tepeniz arasına paratonerle olan süreç devinmesi korsanız, süreç sıkıntısız yığılmadan akacaktır.

Yani elinizden bir şeyler gelecektir. Ve ıslanma olacak bir sonuç, isterseniz ıslanmama tercihli seçeneğin iradi ayıklamasına dönüşecektir. Can simidi yapıp, boğulmayacaksınız. Görüyorsunuz süreç yığılmıyor. Çıkmaz sokak olmuyor. Aksine süreç seçenekler kullanımıyla akış yapan sürece dönüşüyor.

Eğer siz maden galerisinin çökmesi ile sizin altında kalabileceğiniz sürecin arasına, şemsiye açmazsanız (yani yaşam odaları koymazsanız): elbette değişmez, elbette elinizden bir şey gelmez fitrat, kaçınılmaz olacaktır.

Şimdi bir sivri aklı çıkacak diyecek ki, çıkmaz sokak dediğiniz birinci hal durumu içinde, kayıp olacak deve ile devenin kaybolma süreci arasına "deveyi sağlam kazığa bağlama diye bir şey de var" diyecek.

El hak kültür içinde bu da var. Ve bu ikinci hal durumu olmakla değişmezliği değil; elde bir şey gelişle değişe bilirliliği savunur. Hatta devenin kazığı söküp kaybolmasıyla ya da deveyi kazıktan kurtaran hırsızlıkla, deve yeniden kaybolacağından; takdir tedbiri bozar diyecektir! !

İşte bütün cehalet buradadır. Sanki karşınızda illa devenin kaybolmasını isteyen, sizinle zıtlaşan bir güç varmış gibi olmanın vehmi içine düşüyorsunuz. İlla yıldırımın "ben sizin tepenize düşeceğim" der gibi var oluşunu kendinize kuruntu yapmanın; süreçler yığılması içine düşersiniz.

Ne devenin kayıp olup olmama ya da hırsızlığa uğrama veya uğramama gibi bir zorunluluğu vardır. Ne de yıldırım sizin tepenize düşmek için size bir tehdittir. Siz bunu akıl etmiyorsunuz. Devenin hırsızlığa uğraması ya da kazığı sökmesi bambaşka bir enerji şarj, deşarj süreçleridir. Bu girifti görmüyorsunuz.

Kısacası ne deve sizin içindi. Ne devenin kazığa bağlanması deveyi sizin için kılmaya bir meşruiyetti. Ne de devenin kazığı sökmesi size yapılan hakaretti. Ve bile hırsızlığa uğraması sizin içindi. Siz bunları sizin için görürseniz süreciniz farklı akar. Bunları sizin için olmadığını görmenizle süreciniz farklı akar. Deveyi sizin için gördüğünüz süreç içinde süreç biraz akışla kendi üzerine yığılır. Akıl işleyemez. İkinci durumda süreç çok yönlü olası durumla akış yapacağından birçok olasılıklı düşünmeyle akıl işlerlerdir.

Değilse size yönelmiş bir takdir oluş değildiler. Tıpkı göçen galerinin, yağın yağmurun size göre bir beliriş olmaması gibi her şey kendi dinamiği içinde enerji akışlı düzenlenir yasaının şarj ve deşarj dinamiği içinde olmasıyla dinamik süreçlerin eş zamanlı ve bir arada olmalarından başka bir şey değildiler.

Ayşe sosyal bağ düzenlenişin dinamiği (fitratı) içinde olmasıyla hem anneniz, hem birinin halası, hem de birinizin ablası; birinin öğretmeni vs. oluşuyla enerji şarj deşarj akışlı iliş kinlikte olmanın içindedir.

Enerji akışlı düzenlenin yasaı içinde ağaç gibi galeri göçüğü gibi çakan şimşek gibi Ayşe de enerji düzenlenin yasaını, üzerinde akıtmanın bir parçası olmakla; size takdir değildir. Bağıntılı bir parça (kesikli süreklili) var oluştur. Sürecin öncesinde de, sonrasında da Ayşe değil; Ayşeler vardır. Göçük değil, göçükler, yıldırımlar vardır.

Yani Ayşe size teyze olmak için var (takdir) değildir. Daha doğrusu on bin yıl önce de Ayşeler vardı ama o sosyal akış içinde Ayşeler size teyze değildiler. Üzerinde enerji akışı yaptırmanın bir parçası olan Ayşe; sosyal bağa dek akan enerjiyi kendi üzerinde akıtmasıyla size teyze şarjlı ve teyze deşarjla enerji düzenleme yasaı olmuştur.

Enerji; evrensel akışını yapmak için parça pinçik olaylar girişmeli süreçlerdir. Hiç bir süreç, hiç bir sürecin lehinde, aleyhinde olmanın belirme iradeli fitratı değildir. Aksine

denk gelen olayların bağıntılı yansıma biçimidirler. Konu bu kadar yeterlidir. Bir şey daha söyleyip konuyu uzatmayacağım.

Maden göçüğündeki duruma "fitrat" diyenlerin; elden de bir şeylerin gelir olduğunu belirten anlamla fitrat dedikleri yerde "deveyi sağlam kazığa bağlamayı zikrettiklerini hiç duyunuz mu? " İşte bu köleci kulca olan düzeni işletmenin, sizleri kullanmasıdır.

Süreç (enerji) bu kullanma üzerinde olmakla burada yığılır. Takdiri fitrat karşısında, ne sorun kalır! Ne de sorumlu kalır! Bari bir mezarı olsun demekten gayri! Oh ne ala!

Bayram Kaya

Fikir Özgürlüğü 001 (şiiir)

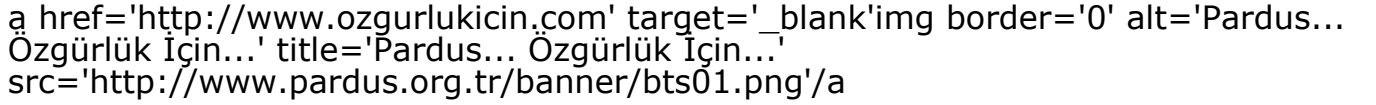
Söz var ağı ola
Söz var bağı ola
Söz var çağı ola

Söz var yaslanacak dağı ola
Söz var zamanda zeminde duyula
Söz var ilişkinlik deminde uyula

Söz yok, ağı dağı olmaya
Söz yok, bağı olmaya
Söz yok, çağı olmaya solmaya

Söz yok, yaslanacak dağı olmaya
Söz yok zaman ve zeminde dolmaya
Söz yok, ilişkinlikle deminde olmaya

21.12.2008

[a href='http://www.ozgurlukicin.com' target='_blank'](http://www.ozgurlukicin.com) border='0' alt='Pardus... Özgürlük İçin...'
Özgürlük İçin...' title='Pardus... Özgürlük İçin...'
src='http://www.pardus.org.tr/banner/bts01.png'/a

Bayram Kaya

Fikir Özgürlüğü 002 (Şiir)

Bana masal gerek anne
Al beşikten hülyalar
Kendimi dinlendirmeliyim.
Ben zamane dilemem
Yorar beni dalgalanma
Ben ummalı ve hayal etmeliyim
Taşmalı öfkelerimle
Yerle yeksan düzmleşmeliyim
Dalgalanma çekeyler etrafında
Tavafi anlamam ben
Ne gam arkamda
Menemen Sivas Maraş
Çorum kalacakmış...
Ben taşmalı ve düzleşmeliyim

İnaklardır, üretmemektir
Çağdışıktır beni kor nizaya
İnak ve inallara saygısızlık
Kutsala hakaret sayar*
Tahrik der korum fikri hizaya

Al görmüş boğa gibi bana gösterilmeli
Zor gelir akıl koyup, fikir ifade etmek
Dedim ya bana ummak ve hayal gerekli
Ve bunu sağlayacak düzleşmem...

Ben anlamam çağdaşlıkmış
Zaman zemin düzlemi imiş
Einstein'i tanıyorum ya
Yetmez mi!
Hani canım genel ve özel göreceliği olan
Ben hem göreceliliği bilir
Hem dünümü yaşar
Hem bugünü buluşturur, barışla yaşatırım! ! !

Düşünme ve fikir, zaman zeminden izafe
Bağıntılı devinmekmiş
Şalt yokmuş
Özel ve göreceliymiş
Ne yazar ve kime
Ben sazımla sezayım

[a href='http://www.ozgurlukicin.com' target='_blank'](http://www.ozgurlukicin.com)img border='0' alt='Pardus...
Özgürlük İçin...' title='Pardus... Özgürlük İçin...'
src='http://www.pardus.org.tr/banner/bts01.png'/a

Bayram Kaya

Fikir Özgürlüğü 01

Söz var ağı ola
Söz var bağı ola
Söz var çağı ola

Söz var yaslanacak dağı ola
Söz var zamanda zeminde duyula
Söz var ilişkinlik deminde uyula

Söz yok, ağı dağı olmaya
Söz yok, bağı olmaya
Söz yok, çağı olmaya solmaya

Söz yok, yaslanacak dağı olmaya
Söz yok zaman ve zeminde dolmaya
Söz yok, ilişkinlikle deminde olmaya

21.12.2008

Bayram Kaya

Düşünce (fikir) özgürlüğü aldatan yanıltan bir kavramdır. Egemen güçlerin ve bunların sözcüsü olan, sözde yazarçizer ve aydınların, Ya da burjuva demagoglarının akıl karartmasıdır. Özgürlüğün kişi boyutuyla ve popüleritesi ile anlatılması gayretidir.

Kuramsal olarak fikir özgürlüğünüz vardır. Böylesi bir özgürlük ben'in düşünme faaliyetidir. Herkes, her şeyi, dilediği gibi, dilediği şekilde bir düşünür. Bundan sizi alıkoyup engelleyecek Hiçbir kuvvet, Hiçbir güç yoktur. Bu bir kendiliktir. Bir zorba size gözünüzü kapat dese. Siz kapatırsınız. Ya da kapatmaz iseniz zorba size yaptırımını uygular.

Hâlbuki aynı zorba size; yediklerinizi hazmetmeyi yasaklıyorum, çiş yapmanızı önlüyorum; kalp atışlarınızı susturun, size yasaklıyorum ve düşünmeyiniz de, diyemez. Eğer dense de, bunlara hükmedilemez.

Sanal pratiklikle bizler, istediğimiz her şeyi istediğimiz gibi düşünür, hayalleriz. Bu bir özgürlükse çok çok özgürüzdür! O zaman da, hazla kendimizi mutlu ve özgür addedebiliriz! Bu yanılsatmaca, tam da bir egemenci güçlerin ekmeğine yağ süren, uslu düşüncedir.

Bu bağlamda düşünme; beynin bir etkinlik yürütmesi olayıdır ki, çok temel bir olgudur. Böylesi durumda düşünme özgürlüğü söz konusu değildir. Düşünmenin özgür olabilmesi için; düşüncenin sosyal ve toplumsal ve politik alanlarla ve bilimsel alanda tartışılan bir girişme olması lazım. Bu girişmeleri siz, söz ve yazı ile yasalar içinde kalıp, açıklıkla iletşebilmelisiniz.

Sizler de, bu işleve uygun, araçlı ve amaçlı uygulanabilir, nicelenir, beyin etkinliği yürütürsünüz. Bunları tartışmak, bunlara katkılık vermek ve bunları yapıcılıkla ortaya koyabilmek; hem sizin uzmanlık alanınızla, hem bireysel felsefe ortaya koyarlığınızla mümkün olması da bir çeşit zorunluluktur. Alan dışı, konu ilgililerin konuyu yansıtan anlatım hakları da, bilgi olduğu sürece bu kabilde değerlendirilir.

Bu tür düşünceleri biz; ilanen, söz ya da yazılı olarak, kendi sınırlılık kuralları içinde,

yapmalıyız. Herkesin, aynı alanda, aynı konuya ilgi geliştirmesini de, bir başka konunun boyut durumudur.

Düşünceye beynin bir kendi kendine yansılama faaliyeti açısından bakılınca, düşünce özgürlüğü denmekle; at izini, it izine karıştırmak tabirindeki gibi serbest düşünce oluşumlarının yayılmasını önlemeye yöneliktir. Bir karıştırma, bir kırpma, bir gerilim düşürme, her kafadan bir sesle, şaşkınlık, bir düşünce kirliliği bezmesi yaratmaktır.

Bu tür girişme alan içinde boş söz oyunu yapan, matuf kişilerin, bir tavır oyunudur bu. Yani asıl olan, düşünce ve kanaatin açık olarak konu hazırlıklısı, haberdarın tartışırılığıdır. Söz konusu olan da budur.

Örneğin ""Bu anayasa, bu millete bol geldi, fikir özgürlüğü toplumdan ileri gitti"" diyen biri, ayakları yere basmayan, adeta kusan, bir yalan ve cehalet bilmezliğini söyler. Çağdaş ve düzlemsel konu ile giriştiği için fikirdir. Ama tümünden bilgisizlik içerdiği için, bir had bilmezliktir. Fikir özgürlüğü bağlamında tartışılır değildir. Bu bilmezliktir.

Bir kere anayasalar, fikri oluşma özgürlüğünün, kaynağı değildirler. İkinci olarak da elbette fikirler toplumdan ileri gidecektir. Bu hal fikrin güncelliğidir. Yani düşüncenin çağdaş oluşudur. Toplumdan ileri olmayan fikirlere, fikir denmediği gibi, fikri bağlamda fikirsel bir özgürlük de, denmez. Böylelerine bilge halkımız, ağız olan konuşuyor der. Yada öylesine, boş boş konuşuyor işte der. Bunun daha ayak diretenine de çağ dışı yobaz bağnaz der. Fikir özgürlüğü güncellik ve toplumun andaki durumu ile ve ilerisi ile olmazsa zaten fikir özgürlüğü değildir. Çünkü bu sözden böylesi bir çarpık anlam, açık açık ortaya çıkmaktadır.

Şimdiye değin anlatımlarla, kendilik beyin faaliyetlerini, düşünceyi açıklama özgürlüğü saymak demek; güncel olmamayı, deli saçmasını düzlemsel olmayı ve bilgi içermeyeni tartıştırmayı, sağılar diyalogu yaratmak olduğudur. Fikir açıklama bağlamında ""körler sağılar, birbirini ağırlar"" kılmaktır. Gerçeklerin, gizlenmek istendiği vurgusu, üstteki pekiştirme örnek ile kısmen de olsa, anlatılabilmıştır sanırım.

Anayasalar fikir açıklamanızı teminat altına alır bir toplumsal güven sözleşmesidir. Anayasalar, fikirlerin anlatım ve yayılma özgürlüğü ile kamuoyu oluşturulmasını sağlar olmanın güven meşrulaştırıcısıdır. Düşünceyi açıklama ve yayma hakkımız, kamuyu bilgilendirmeyi ve kamuoyu yaratmayı içerebilir. Veya bir alana ilişkin ilgi uyandırmayı amaçlayabilir. Kamuoyunun yeni olanaklara açık olmasını sağlarlar.

Böylece kamuoyu, bu türden oluşan verimli ortamdaki, veriyi seçme ayıklama gibi bir temel kriterle, hayati düşünsel devinimlerine zemin yaparlar. Ve konunun, toplumsal uygulama açısından, tartışılmasının meşruiyet temelindeki, uygulamasını düzenlerler. Fikri özgürlüğü biz eğer, insanın kendi kendine, içten, öylesine düşünmesidir, diyor isek, bu bir aldatış ve aldatıştır. Anayasalar dahi, bunlarla hiç ilgilenmez.

Anayasa, yürürlükteki uygulamalarınıza genel bir referans kaynaktır. Neyi nasıl ve ne şekilde açıklayıp açıklamayacağınızla ilgili, konum düzenlemelerin ana referanslarıdır. Bu alanların nasıl açılımlaşıp ya da sınırlanabileceği, sizin hakkınızdır. Yani fikir açıklama ve yayma hakkı, toplum içinde mümkündür ve toplum içinde düzenlenir.

Her yeni durumlarda, eylemin açılımlaşması ve sınırlanması, eylemin özel şartlarını belirtir. Her yeni durumda, düşünme ve düşüncelerimizi yayma hakkı, meşru temelde, karşılığını ivedilikle bulan cevapları üretmelidir. Ki böylelikle düşünceyi, açıkça dillendirir

olmak demek; düşünceyi güncel olarak realize etmek olur. Yukarıdaki bize ""bol gelen anayasa"" söylemini, bu bağlamda düşünüldüğünde, bunları bizi yönetenlerin ağzında duymak, bir hayli ilginç ve düşündürücü!

Kendi kendine düşünmenin, düşünsel andırımı, tıpkı faal bir radyonun bir kanaldaki ayarlı bantta, açık bırakılması gibidir. Radyo nasıl ayar edilmiş bir bantta, sinyal olmadığı bir halde de, kendilik harıl harıl çalışır. Yine araç kendilik bir çığlaşmasıyla ve yine işlev devrelerini, bir iletişim anına, her an hazır tutarsa, beynimizde ilke olarak bir kendindeki verilerle ve duyuşsal verilerle, harıl harıl bir konu etrafında fantastik çalışma hali gibidir. Transistörün iç çığlaşası beynin kendi iç çığlaşması ile benzeşir.

Bu durum evrensel jonksiyon el düzlemlerin kendi iç konum, zorunlu çığlaşmasıdır. Bu bir, zaman ve zemin bileşen salınışlı, andırırşal bir ilişkilimedir. Siz bir anınızla radyonun düğmesini kapattığınızda, jonksiyon el faaliyet sıfıra yaklaşır. Oysa insanda düşünsel çığlaşma ve ide salınışını kapatılamaz.

Özne yaşadığı sürece de, bu salınımlar sıfıra yaklaşmaz. Uykuda bile bunu engelleyemeyiz. Rüyada dahi alt beyin o andaki dış dünyaya ait duyularını, üst beyinin faalken ki yaşantılaştırdıklarıyla giriştirip, rüya dediğimiz yansıtışlarla, dönüşürler. Rüya kurallıdır. Jonksiyon işlev geçişmelerle, deneyimlerin sürüklenişidir

İşte böylesi kendilik ve zorunlu olan, beyin çığlaşması özne faaliyet aktivitesi; bir özgürlük değildir. Siz, fikir özgürlüğü tanımlamanızı nasıl tanımlarsanız tanımlayın; fikirlerin de, bir sınırlılıkları olmalıdır. Nokta (sınır) konmamış ve konusuz bir cümle, anlamlı değildir. Ve o cümleler aktüel olmak zorundadır. Ve yine düşünce yer zaman gibi bir bağıntılarıyla belirtilmedikçe, hiç de fikir özgürlüğü tanımı, doğru ve objektif ifadeler olamayacaktır.

Eğer, fikir özgürlüğünüz alabildiğinedir ve sınır tanımıyorsa ve realize olmayıp, realite tanımıyorsa; fikriniz gerçekçi değildir. Böyle olduğu hallerde fikir uçuktur, bir işe yaramaz. Tabiidir ki ayıp ve suç olacak tasarıları da düşünürsünüz özgürce! Bunlar yaşamınızda, öznel olarak öznenin faaliyetinde karşılığını bulabilir. Bunlar pek pek realiteyle her zaman giriştirilmez fikri özgürlükler ve düşünme sınırsızlıklarıdır. Siz bir düzenleyici olarak bunları, ne serbestlikle bırakabilirsiniz, ne de yasaklayabilirsiniz.

Bu tür düşünme, özne faaliyetinizin, kendi kendisini büyütme algısıdır. Düşünme ne zaman eyleme geçip dışla girişme yaptı ise ve eylemin etkisiyle beyne tekrardan yansıyor, tekrardan kurgulandı ise; o vakit aktüel bağımlı oluşlar ve aktüel ilişkinlikler başlar ve bu eytişmemiz soyutlanır. Yansıma ve yansıtılma gereği düşünmeler oluşur.

Artık öznenin düşünceleri, eyleme yola koyulacaktır. Sözler söylenip, girişimler ve etkilenişler başlar. Artık kişi öznesinde, girişen karışma kıyaslamaları, yepyeni düşünce ve eylem söylemlerini oluşturmuştur.

Düşünceler, yer ve zamanın konusu olan izafiliklerdir. Özne yansılı beyin ifrazlarıdır. Ortama, anlatımıyla girişimseldir. Tartışılarak yeni boyutlar alır. Konuya değin ilişkinlik sorgulaması ve sorgulanmasıdır. İlişkinlikler ise; güncelin gelişme düzeyi ile toplumun nesnel yaşamını üreten ve bunun paylaşımını ilişkilendiren konumlardır.

Düşünceler eyleme konulursa, yani tartışılırsa nihaiyi biçim ve yasallığını bulur. Buda, üretimi paylaşırkenki, demokratik kültürle, girişen eytişimsel yükümlülüklerinizdir. İlişkileniş tarzınız olmasa idi, düşünce ifade etme özgürlüğünüzde olmayacaktı. Sadece

sanı ve kanılarınız var bulunacaktı. Ne tür sosyal toplumsal ilişkisellik içinde iseniz o tür düşünce geliştirirsiniz. Bu geliştirdiğiniz düşünceyi ancak bilimsel düşünce ile aşarsınız.

Düşünmeyi söyleme ihtiyacı: geçmişten gelen ve değişen ilişkilerinizle, şimdinin; değişen, gelişen, sorunsallarının ilişkileneşinden kaynaklanır. Düşünme, haldeki üretiminizin, paylaşılan ilişkilerinizin, paradokslarına karşı, öznece belirtilen bir çözümlerdir. Ve yine düşünceyi söylemek, bu üreten paylaşan ilişkilerinizi; planlamanızı da öngörür. Ve fikrinizi söyleme, ilişkilere bağımlı, yaşama aktivasyonu yüklü, bir eylemsel var oluş sorunsalıdır. Düşünme, teknik üretmenin, olgulara egemenliğin, adımıdır.

Yani düşünceyi ifade özgürlüğü; bir ilişkileneşmenin, ilişkileneşlerle girişerek sınırlanması söylemidir. Bu sınırlanışlar, zaman ve zemin gibi iki bağıntıyla ilişkilidir. Bunun birincisi olan zaman; geçmişten gelen düşüncelerinizi ve birikimlerinizi, şimdiki zeminin malzemesi ile realize edersiniz. İkincisi, haldeki zaman zemin gelişmişlik bağıntılı gerektirmeleri de sizin, düşünme ufkunuzun sınırlılıklarını zorunlu olarak belirler. Söz gelimi şimdiki halde uçağı keşfetmemişseniz, hava ikmal ile ambulans uçak olanağı sağlamayı düşünemezsiniz. Ancak, bu eldeki veri malzeme ile ütopya kurabilirsiniz.

Yine de, genel düşünceyi ifade özgürlüğünüz vardır. Var olan somut ve soyut ilişkileneşlerinizdeki konumların, rahatlık veren ile ve yine konumlarda, rahatsızlık veren durumların, söylemidir. Söylemler daima, zaman ve zeminiyle doğrudurlar. Ve bir değer ifade eder olmalıdırlar. Zaman ve zemin, bağıntısal ilişkileneşmesi, ortadan kalkınca, o kalkan zaman ve zemine ait sözlerin, ifadesi de ortada kalkar. Artık kalkmış olanlar da, güncede fikir özgürlüğü değildir. Boş ve anlamsız bir saçma sapan anlamsızlıktır. Çünkü o söyleminizin artık, zaman ve zeminde karşılığı kalmamıştır.

Örneğin, bir zamanlar oğlum dediğiniz kişi, şimdiki ilişkileneşme biçiminde, sizin oğlunuz değil, babanızdır. Ya da; efendinin elini öpüp efendinin öpülen elini anlığınıza götürüp değdiren anlayış; ben sizin kölenizim, siz de benim sahibimsiniz, anlamına gelen eski bir sınıflar arası anlaşma ilişki ifadesi, biçimidir. Hâlbuki bu günkü anlamı artık, büyüklerin eli saygı niyetine öpülür.

Görülüyor ki eskinin oğlum deme düşünmesi ile yine eskinin el öpme ayinle ilgili anlatım düşünmesi, sizi bambaşka duygu ve düşünmelere sizi götürürken, bugünkü gibi düşünmenizi sağlamayacaktır. Eski çağ kurumsal anlamlı el öpme ve oğlum deme ilişki biçimi şimdi yoktur. Bunlar düşünceyi ifade etme ve düşünme temelindeki kırılmalardır.

Bu tür nostaljileri siz, istemeye istersiniz, düşünmeye düşünürsünüz de, söylenen söz, düşünce; güncel aktüellikte değilse, enformasyon taşımaz, iletişim olmaz. Uygulanır, kurumsal olmadığından, açıktır ki düşünceyi anlatım ve düşünce, açıklama ifadesi de olamaz. Efendim böylesi de öğrenmeye sebep olur! Olur, ama fikrinizi ifade olmaz.

Böyle olunca da, düşünceyi anlatma özgürlüğünüz; bir karşılıklı tez söyleme, enformasyon olarak, karşı yanıtla size dönerek söylendiği zaman, anlamını bulur. O andan itibaren fikrinizin ifade edilme çabası kendisini ortaya koyar. Anlatım konusu tartışmanızdaki, maksat gereksinmesi sizi özgürlüğe yöneltir. Eşdeyişle sizi zorunluluklarınızı üreten yapabilirliğe yöneltir. Tüm bunlar, haldeki yaşamdan referanslı ilişkin nesnelin yansımalarından mülhemdir. Ancak, öznel beynimizin kendi iç yansımalarından da, kendi kendine, pratiği olmayan, kafa yormalarınızı da,

yansıtırsınız.

Daima ölçü skalası, haldeki zaman ve zemindeki toplumsal soyut, somut öznel birikimlerdir. Beynin kendi iç yansımaları, adeta iki aynanın; ayna içinde ayna görüntüsü gibidir. Beyinsel enerji salınım ve sarflarıdır. Bu da, fikrimizi anlatım özgürlüğü değildir.

Bunlar da paylaşılabilir düşünce özgürlüğü gibi iseler de, değillerdir. Bunların foyası; zaman zemin pratikliğinde hemense ortaya çıkar. Bunlar bir fikri anlatım özgürlüğü olmayacak denli, sanı kanıdan oluşmuş, anlama inanmalarımızdan ötürü ortaya çıkarlar.

Bu halde iken siz; "istediğimi düşünüyorum, tabii ki fikir özgürlüğüm var" dersiniz! Böyle bir zaaf içinde iken dahi siz, has bel kader başbakan bile olmuş, Dünya'yı dahi ele geçirmiş Bush olabilirsiniz. Dünya'yı ele geçiren sizin fikirleriniz değildir. Aktüel zaman zemin ilişkileniş gerçekliğinin yansıyan pratikliğidir. Siz, has bel kader başbakansınızdır, Bush gibi ağızınıza geleni söylüyorsunuzdur o kadar.

Bu ayna içi ayna görüntüleri kapsamında, toplumsal düzlemde daha henüz tam bir karşılığı olmayan oluşumların soyutlanması düşünmeleri de vardır. Ki siz, böylesi bir fikir özgürlüğü içinde, ne kadar olursanız olun, zaman ve zeminde olgunlaşmadıkça, bunları pek pek düşünüp eylemli kılamazsınız.

Örnek: genel görecelilik ilkesi, ya da; Pauli dışlaması gibi ilkeleri, tutumları, oluşturmak bile bir zaman zemin olgunlaşmasının berraklaştırdığı, önceki zamanların ütopyasıdır. Bunlar toplumsal olanın zaman zeminle biriken enerjisidirler. Yani kişisel değil, toplumun ortaya çıkardığı düzlemsel fikir anlatım özgürlüğü tartışmalarıdır.

Bu haliyle düşünceyi ifade edebilme özgürlüğü; yalından karışığa, karmaşıklaşan bir yapıya doğru gitmektedir. İlk insan, soğuğa karşı kendini korumak için, bir ısı ihtiyacının belirmesi ile akıllanmıştır. Hayvanın derisini sırtına geçirerek, düşünmesini belirtir ve eylem yapar olmuştur. Kılanamayan vücuduna; kılanan maymun derisini geçirerek, ortaya akıl koymuştur. Aklın fikri takibi de, öznel olarak yansıyanın, eylemsel pratikliğe dökülüşüdür! Bu türden yalın bireysel özgürlükten, bugün kolektifçe karmaşıklaşan dokuma sektörü gibi dev bir fikir emek enerji aktarımının, eylem sonucu, aktivasyonu sağlanabilmektedir.

Fikir özgürlüklerinin temelinde, bir ihtiyacın karşılanması vardır. Daha sonra bu ihtiyaçların sağlanması, toplumla ilişkilenince iyice bir karmaşıklaşmıştır. Ve sizin fikir özgürlük eyleminiz, maymunun zararınadır. Toplumda da fikir özgürlüğü, sınıfsal ilişkilenmekten kaynaklı, birilerinin zararına olacaktır. Yani, carideki zaman zemin uyumlu statükoya karşı, sizlerin fikir özgürlüğü geliştirmeniz, olasıdır.

Bir tür sanal içermeli, düşünmenin düşünmesi olan fikir özgürlüğü; yarım yamalak bilgileri de içerir. Gerçekte var olmayışta akılda var olan, ayna içi ayna görüntüsü kabiliinde, zan ve vehimlerle de, akılda sureti zan ederler. Örneğin üç kere üç, altı idi zannedersem gibi. Ya da, Küpemi çalan Elif'ti kanımca... Gibi

Fikri açıklama Ya da fikri söyleme özgürlüğü; yalanlarda içerirdir. Olmayanı da fikir özgürlüğü altında söyler. Propaganda ve telkinleri de içerirler. Örneğin; Naziler Yahudi düşmanı değildi der. Düşünce özgürlüğünü hiçte savunmayan bir ülke; Teslime Nesrin'in ceza almasını sıkılmadan kınayıp, onun fikir özgürlüğünü pek ala da savunur!

Ya da fikir özgürlüğünden yana olduğunu söyleyen bir ülke, fikir özgürlüğü adına! Teslime Nesrin'e, Salman Rüşt'ün ölüm ilanına, gıki çıkmayabiliyor.

Zaman zeminsel düzlemi olmayan sanı ve kanılar, mışlı geçmiş zaman ekli düşünmelerdir. Sıcak su dökerken destur çek, yoksa cinlerin ayağı yanarmış.

Çoğu fikir söylem özgürlüğü gibi olan anlatımlar, sonu lak lak ve aylaklık olan, kevgire dönmüş düşüncelerdir. İsteyen istediğini düşünür! İsteyen istediğini yapar! İsteyen istediğine inanır! Düşüncene saygı duyuyorum gibi, iki ucu açık bir yığın ıvır zıvırdırlar. Bunların hiç birisi de, ilişkisel ve girişir ve aktüel olan değildir. Dolaysı ile fikir anlatımı özgürlüğü içinde dahi mütalaa edilemezler.

Fikri anlatma özgürlüğü soyut bir söylemdir. Öznellikler içerir. Temel anlamı düşündüğünüzü söylemenizdir. Yani bahse konu olan, fikir özgürlüğü ile anlatılmak istenen, ifade; anlatım özgürlüğünüzün olması sorunsalıdır.

Oysa ağzınıza geldiği gibi söyler olmayı teşvik etmek, ancak çocuğa beceri kazandırmaz. "Fikir özgürlüğü" kavramı ile gizlenen bir maksat vardır. Anlatımınızı pratiğe dökmenizi önlemek isteyiş vardır. Kaçınılan, üstü örtülüp, sizi dezenforme ederek, sizi bilgisizleştirmek vardır. Bu tür bilgi bombardımanı şizleri şaşkına çevirir. Eylem yoksa sizce düşünceyi duvara söylemekte mümkündür! İsteyen istediğini düşünür demek bu kabildendir.

Amiyane deyimle, bunun Türk açığı; ""fikir özgürlüğü"" demek, fikirsizlik özgürlüğü demektir.

Eşdeyişle, cahilliktir. Eş deyişle yobazlıktır, bağınazlıktır, uygarlaşamama özgürlüğüdür. Yani bir sınıfın uygarlaşamama zilletidir. Toplumda süren menfaat ilişkilerini güdülemedir. Egemenci sınıf düzenini, kitlelerin bilip anlayamaması özgürlüğüdür! Yanlışlara, kör düşünce ve edimlere, saygı duymak demek, ciddiyetsizlik sorumsuzluğu demektir.

Fikri anlatım özgürlüğü ile mevcudun ilişkilerindeki yön alışı ve sosyal ilişkilere ve toplumsal ilişkilere, yararçı yönelimlere olacak nicelilerimizi anlatırız. Düzey ve düzlemseldir. Kendi düzleminin çelişkilerini ifade eder. Başka düzlemin çelişmeleri, sosyal öğrenmelerimiz ile güncel düzlemdeki yanılısamalarımızı, ele verir. Bu durumda da, fikir üretmemeye, bön oluşu özgürlüğü kendisini ortaya koyar.

Toplumsal güncelin, nesnel; üretim tüketim ilişkisi içinde olmayan, yani; toplumsal bilgi üst yapı envanterleri, düzey şartlarında olmayan, konuların fikir özgürlüğü de olamaz. Bu tür düşünce açıklaması nötrdür. Çünkü bu tür nötr düşünceler, girişemeyen ideler, haldeki toplumun iletişim bandında, okunup kodlanamaz.

Toplumsal gelişmede şartları olanın yani maddi manevi ilişkileniş dayanağı olanın, fikri açıklanma özgürlüğü de olur. Örneğin genetiğin gen dizilimini oluşturamayan toplumların bu konuda fikir anlatma özgürlükleri de olamaz Böylesi toplumlar; kanser, kalp hastalığı gibi kronik, yapısal hastalıkları; toplum yararına göre düzeltelim gibi tartışılır, çürütülür, karşı savları dahi ortaya koyar bir fikir özgürlükleri de yoktur. Ve böylesi toplumların bunları açıklama, uygulama, gibi fikir özgürlüklerini de üretmezler. Dolaysı ile özgürleşemezler, fikri siyasi bağımlılıkları ortaya çıkar. Çünkü fikri anlatım özgürlüğü sorunsalı, pratik ve zamanedir.

Gen dizilimini gerçekleyen ülkeler; diyelim ki kanserli genleri yeniden dizilimle diler ve klonladılar. Bu lkeler, bu becerinin ahlakiliğini veya gayrı ahlakiliğini, ortaya koyan olgunlaşma yetenek fikirlerini de, rahatlık içinde tartışırlar. Düşüncelerini aıklarlarken, siz kr ve sağır olmak zorunda olacaksınız. Bu konuları duymuş olmanız, yapabilirliğinizi sağlamaz.

Örneğin; o ülkede, sağlık sigorta sistemleri, alacağı işçinin daha bebekken ilerde kanserli olacağını bileceklerdir. Ve işçisinin sigortaya açık açık külfet getireceğini bilecektir. O kişiye şu anda sağlıklı olduğu halde bile, şimdiden işe alınmaya bilecektir! Işte insan beyni bu tür sorulara, cevap için, kafa yorup; tartışacak ilişkilenişini yeniden düzenleyecektir. Işte fikri açıklama özgürlüğü, bu türden ilişkilerle, buralarda konumlanıp gider.

Demek ki; ""düşünce özgürlüğü"" yani düşünmenin düşünmesi olan bir gem almazlık değil, somut koşulların birçok ilişkilenişinden bir tanesine, tartışma ve yapmaya muktedir oluşla yönelen ilişkilenişinin ifadesidir.

Sürecek 1

Bayram Kaya

Fikir Özgürlüğü 02

Ya da toplumsal gelişmeler, maddi (teknik) , manevi (yapabilirlik ve bilgi) şartları sağlamışsa, o alanda bireylerine, fikir özgürlüğünü de sağlarlar. Yani fikir özgürlüğü, nesnel ilişkisel temellidir. Zorunlu olan yaşamsal üretime değin, tartışılabilir, seçenekler geliştirmektir.

Geliştirilen üretime ilişkin düşünceler sizin soyut manevi algı düşünme gelişmelerinizin de temeli olacaktır. Hiçbir soyut inanç yoktur ki, nesnel temelli, ilişkilerin üzerinden duygu ve gelişme yapmamış olsun. Köleci ilişkileniş düzen ve kültürü ile günümüzdeki ilişkileniş düzenine bakamazsınız.

Böyle bir bakışı da biz, fikir ve ifade özgürlüğü diye söylersek, bu ıvır zıvırsa söylem yapmak olur. Sapla samanı karıştırıp, hayalle gerçeği seçememek, ayırmamak olur. Bu tür tarihi oluşmanın gelişmesinden, maddi manevi süreçli anlama dayanağından yoksunsanız; üreteceğiniz düşünme ve anlatımlar, bir hayal olacaktır. Ve asla fikir özgürlüğü ve fikri açıklama anlatımı olmayan, saçmalık olacaktır. Saçma ne kadar fikir özgürlüğü ise, bu söyleminizde, o kadar fikir özgürlüğü olacaktır.

Düşünce üretmemeye özgürlüğünün ve açıklayıcı düşünce üretmemenin bir örneği de sistemin kendisidir. Öyle bir an gelir ki avara karnak gibi, sistem olayları üzerine sarar. Sistemler ne kadar gelişirse gelişsin, ne kadar büyürse büyüsün, bir devrimle, ya da bir evrimle aşılabilir, yeni ilişkilenişle, yeni yapıya dönüşemez ise, o sistem eninde sonunda tıkanır. Krize girer.

İşte tamda bu noktada, kapitalizm haniden beridir, sistemini kurum ve kurallarıyla dayattığı paylaşım koşullara sistemi ilişkiyemediği için, dönüşemiyor. Sistem güncel yapılarla kendini dönüştürmüyor, kar hırsı ile yayılıp, tekleşme egemenliği içindedir. Sadece teknolojik dönüşme güncel olmaya yetmiyor. Paylaşım ilişkilerinizde güncel olması gerekmektedir.

Kar hırsı nedeni ile üretkenleriyle beraber aşamalaştırılamayan sistem ilişkileri sürekli krizlere, buhranlara giriyordu. Yani sistem üretimi geliyordu, büyüyordu. Ama sistemi taşıyacak olan diğer dinamikler paylaşım, tüketim ve üretim ilişkilenişleri, buna uygun reorganize olamadığından, hantal, çevrimli olmayan büyüme, ilişkilerin kopması ile krize ve parçalanmaya dönüşüyordu.

Bu gayet doğaldı. Fiziki kütle belli bir büyüklüğe geldi mi eski düzen ilişkilerini taşıyamaz olur, parçalanır (krize girer) . Bu haldе fiziki kütle, kendi konumlamasını yapamadığı zaman, mevcut ilişki bağları kopup, kırılıyordu. Mevcut kütle de mekanik olarak dağılıp savruluyordu.

Bu hal tıpkı bir kartopunun yuvarlana yuvarlana büyüyüp, birden parçalanması gibidir. Parçalanmış yapıda fikir özgürlüğünüzde kopar. Fikir üretemezsiniz, çünkü düzen ilişkileri bozulmuştur. Artık sadece her kafadan bir ses çıkar. Sistemin insan ögesi yıkıcılaşıp saldırgan eğilimler taşır. Artık onu dizginleyecek bir aidiyetlik şey yoktur. Ta ki yeni denge koşulları ortaya çıkana değin sürer. Ta ki, Sistemin içinde çekim oluşma noktaları pek çok olan, ama belli ve kararlı bir nokta eksenini çevresinde, istatistikî devinip, eksenleşip davranana dek bu hal sürer.

Geçmişte sistemler, hep kendisini en azından, devrimlerle aşmıştır. Site devletleri diğer tarafın karşı yağma ve çapulunu, yakma, yıkma gibi ani tavırlı saldırı düşmanlıklarını, aşılması gereken bir ilişki olarak görüyordu. Yine toplumsal girişim, birleşen güç birliklerini ön görüyordu. Bu tür zorunluluklar bir tartışma ve fikir ifade edip eyleme

koymayı zorunlu kılıyordu.

Klan aidiyetten aktarma aldığı kardeşleşme ve kan kardeşliği olgusunu yeni sorunsalın ittifakı içine katıp girişirdi. Ve bu türden girişimlerini, iç evlilikleri yasaklayarak, karşı şehre kızlarını gelin verme fikri ifadeleri, eyleme koydular. Karşılıklı karşı şehrin kızları ile evlendiler. Düşüne soyut alandan somut alana geçti.

Her fikri ifade etme ve dönüşme yeni karışık kaos ortam yaratır. Böylece kardeşleşme ilişkisiyle girişme doğmuş. Ama bu girişmelerdeki ön görülmeyen sorunlar, yeni mevcut toplumsal yapıyı alt üst etmişti. Örneğin miras paylaşım ilişkileri sil baştan olmuş, çocukların velayet paylaşımları hayli sorun olmuş. Hep yeni ilişki gerekmiş eş deyişle hep yeni fikir ifade özgürlüğü de gerekmiştir.

İttifak eden toplumların, gelenek görenek, totem kutsallıklarının yeni terslenmelerle çatışması gibi, bir yığın meselelere karşılaştılar. Yine ittifakı topluluğun üretimi ve üretim ilişkisi ve ürünlerin paylaşılması üretim araçlarını yeniden paylaşan iş paylaşımı gibi yeni bir yapılanış ve ilişki ittifakları düzenine giriştirler. İki toplumda, biraz olsun barış ve esenlik içindedirler. Ama iki başlı bir yönetimle baş başa tanış olmuşlardır. Güçler birleşmiş, verimlilikte artmıştır. Bunlar yaşanma zorunda kalınmasa idi, bunların öznel düşünülmesi ve düşüncelerin açık tartışılmaları ve ifadesel söylemleri hiç olmayacaktı.

Bu ilişkileniş, süreç içinde, çatışa alışı, diğer şehir devletlerini de içine alan bir yayılma yaptı. Yüzyıllar içinde, kabaca ulus devletlere doğru evrilip gelişmiş. Üretim e ilişkileniş, bir arada yaşama devamlı yeni yapı, yeni ittifaklara ve ittifakı düzenleme düşüncesine toplumları zorlamıştır. Köle emeğinin iyice yoğunlaştığı alanlardaki gelişmeler ulus devletleri dönüştürdü. Artık ulus devletler farklı ilişki içindeki bir yapıya, imparatorluk aşamasına doğru evcildi. İlk köleci yapılarda; Mısır, Roma gibi imparatorlukları belirlemiştir. Bu yapılar, yeniydi. Aşırı sömürü içinde köle emeğine dayalı ve talan ve yağmalarla (ganimetlerle) destekli, düzenlemelerle vücut bulmuştur.

Yeni ilişkilenişler içindeki insanlarda, eski alışmaların, gelenek ve göreneklerin, bilinir tutumlaşır olma bellek yansımaları vardı. Bu yansıma kolaycı ve güvende oluşun algısıydı. Şimdiye karşı bir tutucu olma, yeniye karşı direnme, çatışma olarak değerlendiriliyordu. Halk eski hallerini sembolize ederek ritüelleştirip, törensel sembollerle ve seremonisel bayramlara dönüştürüyorlardı.

Süreç içindeki değişmelerle, ritüellerin eski anlamını formüle ettiler. Ancak kuşaklar sonra, ritlerin bu değişen anlam ilişkileri, çoktan ortada kalkmıştı. Artık ritler kişilere, murakabe imleci olarak, ahlak koyucularca, ihsas edildiler. Şimdiki halde garip görünen tutumlar yeni anlatımlarla düzenliyordu. Fikirler bu temel alanlarla beliriyordu.

M.S 390'lı yıllara gelindiğinde, feodalizm Roma lâtifundialarını yerle bir etmiştir. İ.Ö 73 yılında sert ve toplu isyanlara dönen köle bilinçli kalkışmaları, ancak sonuç vermişti. Feodalist üretim ilişkilerine göre düzenlediğine, aşına olduğumuz, Selçuklu ve İslam devleti gibi büyük imparatorluklar yeni ilişkileniş düzenlemeleri ile tarihte yerlerini almışlardır.

Özellikle Avrupa'da, kapitalizme dönüşen yapı ile gelişen yeni ilişkiler ve ilişkilenişler Osmanlı imparatorluğu ve Avusturya Macaristan imparatorluğu gibi, Avrupai imparatorluklarının başının belası idi. Kapitalizm, Rusya gibi son imparatorlukların,

kaderlerini ve sonunu kaçınılmaz yapıyordu daha 20. yüzyılın başlarında.

İşte tüm mesele tamda burada idi. Kapitalizm, şimdilerde kendi üzerine sarıyor. Gelişmiş yapının, sıcak para tabir edilen, finans sektörünün, eritilmesi gerekiyordu. Ana emperyal güç, kendi iç çevrimi için, bu buhranını, Dünya'ya ihraç etmeliydi. Dünya'nın çeşitli yerlerinde lokal savaşlarla, ayrılıkçı terörist çatışmalarla kendi ekmek teknesini döndürüyordu.

Dünya kaynaklarına el koyuyor, Dünya'nın mevcut sermayesini kriz bahanesi ile iç ediyordu. Doymak bilmez bir canavar gibi, Dünya'nın mevcut zenginliklerini hovardaca, sorumsuzca, öğütüyordu.

Tüm dünya krizde ve ülkelerin ana sektörleri zararda iken, emperyal devlet şirketleri kar açıklıyordu, Özellikle de savaş sanayi sektörleri.

Gittikçe yoksullaşan, dünya toplumları aleyhine de olsa, kirlenen ve tükenen tatlı su kaynakları ve çevre tahribatlarına rağmen, Kendisini bir müddet daha amorti ediyordu.

İştah büyümeyi, büyüme de iştahı kabartıyordu. Daha bir iyice azgın vahşileşiyordu. 3. bir Dünya savaşı kaçınılmazlaşmaktadır. Yıldız falına ve kehanete gerek yoktur. Kader (ilişkisel zorunluluk) ağlarını örmüştür. Nüfusun çoğalması da Dünya'nın başına bela olmuştu. Yaşamın nasıl zorunlu ve bağımlı bir çevreyle ilgili ilişki biçimi olduğunu, âdemoğlu tek kendisini yaşatmakla olamayacağını anlaşılmıştı.

Fikir ve fikri anlatma böylesine girişen ve tarihi ve yer zaman bağıtlı olabilmektedir. Böylesine bağıntıyı bilmezler, kendisini tartmalıdırlar.

Artık yeni düşünce özgürlükleri ve düşünceyi açıklama, bu eksende yapılaşacaktı. Bize teğet geçti, bize dokunmaz, demek süreci hiç bilmemek, yeni yapılaşmayı kavrayamayıp tamamen bihaber olmak demektir. Bu krizin, bir egemenlik çıkarıcısı ve bunu kendi yararına dönüştürmek isteyen bir pragmatisti vardır.

Böyle iken, biz en azla atlatırız, krizi yarara çevirelim demeler, krize uzaktan bakıp, krizi doğaüstü bir bilinmez bir güç tetiklemiş gibi algılayış ve algılatıştı yanılmasıdır. Durumun egemen maddi manevi koşullarını oluşturamamanın, konjonktürü şaşırmasıdır. Bunu da, hastaya öleceği, söylenmez diye komikle açıklamak, akıl alır bir yaklaşım olmasa gerek. Sizin davranmanızı boğan bir yaklaşım.

Oysa dayatılan, yeniden paylaşım ve üretim araçlarının düzenleniş ve üretim ilişkilenmesi olacaktı. Artık binlerin çalıştığı üretim alanları şimdi 50 kişi ile yapıyordu. 950 kişi atıl kalıp üretimden pay talep ediyordu. Ki, kişi hem yaşamını sürdürsün, hem alım gücü olan bir tüketici olsundu. Buna artan ve tümünden işsiz nüfusta ekleniyordu.

Teşebbüsçüde hiç dağıtmadan, karını katlamak, yeni yatırımlara yöneltmek istiyordu. Karşıtlıklar buluşturulamıyordu. Ki sistem kendi içinde dönüşüp, işleyişini sağlasındır. Ne 950 kişiye pay veriliyordu. Nede sistemin ürettiği mallar alıcı bulabiliyordu. Yani sistem kapalı dolaşımını yapamıyordu. Nüfus patlıyor ekmek istiyordu. Mal sirkülasyonu yoktu. Bu da, bunalımdı basitçe...

Oysa düşünce ifade etmek demek; tartışılır olmak, sorgulamak, sorgulanmak, eleştirel olmak, eleştiriye açık olmak, düşünce üretip, bunu pratiğe koyan uygulamalar yapmaktır. Yani ayağını, konjoktürel yere basar, olmaktadır.

Bunu yapamayan toplumlar sürekli inançları fikir özgürlüğü ve insan hakkı diye tartışırlar. Asıl insan hakkını gözlerden gizleyip, gerçek ve yaşamsal fikri oluşumlarını süründürüp, engellerler. Evet, insanlar düşüncelerini rahatlıkla açıklayabilmeli idi.

Ama ne kadar rahat?

Aforizmalar: Eyleme geçmediği sürece, her tür düşünceyi açıklayabilmeli idiler. Tabiidir ki bu, birini dövmek ya da öldürmek isteyişinizi, fikir özgürlüğü sayan, kof mantığın eseridir. Böylelikle de, fikir aktarımınızı geri düzlemsel, kişisel bir patolojik hırs ve tamah, duygu nevrozlarına indirgenmiştir.

Terörü terörizmi ve suçu ve ayrılıkçılığı övmemeli.

Yasaların izin verdiği konuları övüp açıklamalı

Düşüncenize katılmıyorum, ama düşünceni anlatabilmen için, canımı bile veririm. Anlatım özgürlüğü, hakaret ve küfür içermemelidir.

...
Düşünce açıklamada, düşünceniz aklın kontrolünde çıkınca fikir özgürlüğü gibi sanılan ıvır zıvır, her kafadan bir ses, her ağzı olan konuşuyor olmaktadır.

Soyut olarak hiçbir cümlemin anlamı yoktur. Cümleleriniz ilişki biçiminize göre anlam kazanır. Yine bu ilişkinin sekans uygulamalarına göre doğru ya da yanlış veya hukuki ya da hukuki değildir, diyeceğimiz biçimi alır.

Toplumlar aidiyet ittifakları, karşılıklı olarak düzgün işlemediği zaman, hak arayışlarda toplum ve devlet bir güç, bir şiddet uygular olmaktadır. Böyle haksız ve ceberut ilişkilenelemelere, karşı tarafta şiddet uygulayabilmektedir. Sizin nesnel ilişkilenelemeye, cevabi tavrınız, nasıl oluyorsa, karşı etkisine bir ifade olarak ve zorunlu olarak aynı olmaktadır. Bu nedenle üstteki aforizmalar muallâkta kalan ifadeler olmaktan öte gitmezler.

Başı örtmekte, hem bir özgürlük olmakta, hem de öyle düşünöldüğü için fikir özgürlüğü öyle açıklayıp, öyle davranışta bulunuş, olup çıkıyordu! Yani başı örtmek, hem düşünce özgürlüğü idi, hem düşünceyi davranışla sürekli açıklama, anlatma özgürlüğü idi!

Bir parfüm, bir kolonya, bir soğan, belli sınırlı alana kadar yayılıp, bir noktadan öte difüzyon edemiyordu. Yani kolonyanın koku alanının yayılıp duyulduğu uzamlar, kolonyanın uzayla girdiği ilişki alanınca, sınırlı ve kesikli kalıyordu. Tekdüze bir sürme ve hepleşme yoktu.

Ali benim kardeşimdir, dendiğinde; M.Ö 3800'lerden, M.Ö 1000 yılına değin bunun somut ifadesi ve anlamı bambaşka idi. Kardeş kelimesinin anlamı; yer, zaman ilişkinlikle, toplumsal kurum ve kurallaşma ilişkisi anlamı içerirdi. Kesikli, tekdüze olmayan, sürekli anlamı değışen, bir kavramlaşma idi.

Bugünkü kardeş anlamından çok farklı ve bugünkü anlamı ile ilişkisizdi. O günlerin kardeşliği komün aile ilişkisi içinde, aynı totem ata üyeliği idi. Ana belli ise de baba bellisizdi. Nesep yoktu. Bir ortak totem atadan gelme kan bağına dayalı, sosyal totem kardeşleşmesi idi. Daha sonra iki karşı toplum üyeleri ittifakla bir birinin kardeşi oldu. Yani A şehrindeki tüm bireyler B şehrindeki tüm kişilerinde kardeşi idi. Hem de totem ata kardeşliğini yıkan bir kardeşlikti.

Aynı ata totemden kardeşlik bir iç evliliğin hukukiliği idi. Şimdi aynı ata soy kardeşliği evlilik yasağının nedeni olmuş. Anlam ve anlatışlar, anlayışlar nesnel ilişkilerden ötürü değişmişti. Karşı ata soy grup ittifak kardeşleşmesi evliliklerin meşruiyeti olmuştu. Ya da aynı kadından veya aynı ata soy klan etnik kadınlarından süt emmek de bir kan yolu ile kardeşleşme sayılmıştır. Kimi topluluklarda bu sütkardeşliği evlilik meşruiyeti sağlardı, Kimi ittifak toplumlarında da, evlilik yasağı hukukileşme kurumsallığını sağlardı. Ana, baba gibi biyolojik kardeşlikler asla söz konusu bile değildi. Bilinmiyordu da.

Bunun gibi kirve ilişkisi ile ve sütkardeşliği gibi biyolojik ve doğuran doğurtan ilişkisi olmayan kardeşlikler vs. kurumsal ve kuralsaldı. Bunlar toplumların her bir dönemde yeni ilişkileniş biçimine göre yapılaştıkları yaşam bağ ilişkisi idi. Yani kardeşleşme aynı ana baba çocuğu olmayı gerektirmiyordu. Baba kızı ile ana oğlu ile meşru olarak cinsel ilişki kurup evleniyordu. Şunu unutmayın, o günün anlayışında doğurtan baba değildir. Doğuranda ana değildir.

Siz bu günkü akraba ilişkileri ile olaya bakar ve o günkü ilişkilene tarzını yorumlarsanız, yaya kalırsınız. Bugünkü ahlakımız, o günkü anlayışların evirilen biçimlenmesi ile oluşmuş ve meşru halini almıştır. Bugün, kardeşin tanımı biyolojiktir. Bu kavramlar, yani zamanla ilişkiel tutumlardan dolayı değişen, anlamı kayan kavramlar, yer zaman tanımlı ve anlatımlı olmakla, sizin düşünce ifade etme özgürlüğünüzü çok değiştirecektir.

O günlerin sözcük kavramları o günlerin ilişkilenişini ifade eder, yaşayan anlatımlarıdır, inanç tanımları, bu gününü açıklamayan, ama yapının geçen temelinde olan, geliştirici dinamiklerdir. Fakat bu güne taşınmaları fikir olmaktan öte yıkıcılaşabilmektedir.

Çünkü günümüzde insanlık, eski düzenin üretim ve paylaşım düzen ve düşünme ittifakı içinde değildir. Söz gelimi, sigorta kavramı, eskinin üretim paylaşım ilişkilenişine göre; olmayan ve asla olamayacak olandır. Şimdiki üretim düzeninin de gereğidir. Sigorta ve sosyal adalet ilişkilene ve yapılaşması, bu üretim ilişkisiyle kendi düzenini ortaya koymuştur. Şimdi eski bir ilişkileniş olan sosyal statüyü ve değişik alanların, zaman zemin değişmesi ile gelişen, değişen anlam içermelerini örnekleyelim.

Örneğin Abraham (İbrahim) karısı Sara için: ""Bu benim kardeşimdir"" diyordu. Bir insan karısına, bugünkü gözlükle nasıl kardeşim diyebilirdi? Bu hal çok doğrudu da. Bu ne bir sapıklıktı, ne ilkelliktir. Gerçekçi, günümüze gelen değişmelerin kendisine yol açan o günkü ilişkileniş biçimidir. Evirilişin bir adımını atan toplumlar arası ilişkileniş ittifakı anlayışlarına dayalı evlilik yapılacak bir kardeşleşme idi.

Bugünkü insan karısına, ya da karı, kocasına: ""Bu benim kardeşimdir; Bu benim ablamdır "" demez. Derse... Bu gösterir ki sosyolojik fikir açıklama özgürlüğünün, kısıtlıklı, sürekli, evirilip değişen yanıdır. Bu günkü anlayışla, siz İbrahim'in kardeş evliliğini, ne yorumlarsınız, nede açıklayabilirsiniz.

Eski fizik, Nevton fiziğiyle, Nevton fiziği, kuantım fiziği ile kuantım fizigide, çekirdek fiziği ile yanlışlaşıyordu. Aslında tamda yanlışlaşmıyordu. İkmal ediliyordu. Yer ve zamana bağlı, kesikli, ilşkindikli bilme ile davranılıyordu. Bu alanda yeni bilinirlerle fizik bilgimiz, gittikçe daha bir yetkinleşiyordu. Bilim ve bilginin kesikli, sürekli, bağıntılı yapısı vardı. Bu yapılar yer ve zamanla, ilişkinlikle (bağıntılı) evirilen yapı idi. Bir önceki zaman ve zeminin ilişkinlik düzey bilgisi, yeni bilgi ile ikmal ediliyordu.

Demek ki, bilgi ve bilim, fikir özgürlüğü ve fikirci anlatım özgürlüğü, eksikliği zorunlu olarak içerir. Ne kadar doğru, ne kadar güncel koşullarla denk düşen bir uygulama olursa olsun, daima tamamlanacak, yani olan, kesikli sürekli yer ve zaman bağıntılıklı, anlamca evirilen bir yapısı olacaktır. Ve değişken, kuşkulanılr bir fikir açıklama özgürlüğüdür. Bu da objektivitenin yani nesnelin açıklanmasının, fikir anlatım özgürlüğü olduğundandır. Bu da demektir ki, salt fikir ve her durum da ve her çağda geçerli, zamanlar üstü olabilen düşünce ve inanç yoktur. İnançlar bir fikir anlatım özgürlüğü değil.

Sürecek 2

Bayram Kaya

Fikir Özgürlüğü 03

Yukarıdaki saptamalar, konunun daha iyi anlaşılma, argümanları olacaktır. Bir düşünce, ilişki alanları ile belirlenecekti. İlişki alanlarının bitimi, bilginin zorunlu sınırı oluyordu. Bu sınır, o düşüncenin de, parçalı sınırlı oluşudur. Ve yeni koşul ilişki girişimi de o bilginin ikmal edilen sınırlı süreklilik yapısını oluşturuyordu. Yani her zaman ve şartlarda süren, değişmeyen; anlayış, inanış, davranış, ne fikirdir; ne inançtır, ne de fikri anlatım, özgürlüğüdür. Haydi, dolaylı deyimle, düşünce (Fikir) özgürlüğü bile değildir. Bunlar burjuva ideologlarının allayıp pullayıp fikir özgürlüğü diye ortaya sürdüğü dezefarmasyonlardır. Unutmayın ki inancın kendisi toplumsal işlev değildir.

Halkın ve toplumun insan yanının uyanmasını istemeyen, propaganda işbirlikleridir. Bilmesinlercilik yapan uygulamasıdır. Bunlar Dünya krizini, Güneş ve Dünya'nın manyosferindeki patlaklardan dolayı olduğunu açıklar işbirlikçilerdir. Endirekt, ya da; psikolojiklik olan, temel olmayan, basit tek yanlı, iç ve dış ilişkilerinden soyulmuş anlatımların, demagoglarıdır. Oligarşik bilmesincidirler.

Düşüncenin, bilim ve bilginin, bu sınırlı ve sürekli yapısı zorunlu idi. Bu zorunlulukta; yani fikir açıklama özgürlüğü de: nesnelin, toplumun, toplumsal yapının, toplumsal düzenleniş, toplumsal ilişkilendirme ve toplumsal ittifakların; yani, üretim paylaşım tutumlarının, zaman içinde, anlamlarının ve anlatımlarının; değişip, gelişip, evrimleşmesinin gerektirmesidir.

Objektivitenin ve toplumun bu gelişme ve evirilmesi dinamiği, düşünceleri ve savunulan anlatım özgürlükleri geçerliliğini, zamanca sınırlı, değişir ve savunulamaz yapmaktadır. Buda, o düşünce ifadesinin alanıdır. İlişki alanı da, düşüncenin kesikli ve sürekli, sınırlı yapısı, olmaktadır.

Bu şu demek, düşünce ve davranışlarımız, sınırlı zaman ve sınırlı zemin alanda geçerli ve zamanla değişen, kesikli, dönüşlü yapısı vardır. Düşünce özgürlüklerimiz sınırlı zaman ve zemin içinde değişir olmak zorundadır bu yasalıktır. Düşünmenin temeli, nesnel ilişkilendirme'dir de, ondan.

Böyle olunca da bir operatör doktorun, bir aşçının ve sairinin başını veya tüm bedenini örtünmesi, fikir (bilgi-zorunluluk) özgürlüğünü anlatmasıdır. Kesikli olmakla, zaman ve yer sınırlı olmakla, değişken ilişkilikli olmakla herhangi bir düşünce de anlatım özgürlüğüdür. Ama fikir özgürlüğü (inanç gereğidir) diye toplumda baş örtmek, ben kendimi inancımın dolaylı böyle ifade ediyorum demek, kesikli ve ilişkisel değildir. Ve mekânca, zamanca sınırlı olmamakla, değişip evirilmemekle, tek düze ve biteviye olmakla da, düşünce anlatım özgürlüğü hiç değildir. Adı üstünde inanç, inandırılındır.

İnanç, kişinin toplumla çevreyle ilişkilenecek bir serbest oluş halidir. Eğer toplumla ilişkilenecekse o zaman iş değişir. Toplumsal ilişkiler kendi yolunu ve yasalığını kendi dayatır. Bu nedenle; ""Ben de toplum içinde, inancıma göre yaşamımı düzenleme hakkına sahip olmalıyım"" demeniz, kavram karıştırmasıdır. Bir kere toplum ilke olarak bir yaşama alanı değil, üretişler alanıdır. İkinci olarak da, bu üretimleri tükettiğimiz alan, halk ve aile ocağınız, sizin yaşamınızı düzenleme alanınızdır. Bu sorunu tersten ele alıp ortaya koymadır. Sizin yaşamınızı düzenleme alanınızla üretim yapılan toplumsal alanın, nesnel ve zorunlu ilişkisi yoktur.

Düşünce anlatım bağlamında, hiçbir iler tutar yanı yoktur. Elbet düşünce temelde bir özne faaliyetidir. Özne, bunu söz ve davranış boyutu ile ifade edecektir. Ama zaman ve zemin düzlemlide, sınırlı yani kendi alanı içinde geçerli olmak, plastik olmak, ikmal

edilir kesiklilikte sürekli olmak, tartışılır eleştiri kabul eder, şüpheyi içerir de olmak gereklidir.

Şüphe edilmeyen anlatım fikir, anlatım özgürlüğü değildir. Bunun toplumsal değeri yoktur. Özne-özne bağlamı halksal tutumdur. Oysa inancınızdan ötürü yaptığınız Hiçbir şey, sizce ne şüphe götürür, ne yanlış sayılırdır. Bu, da, inançların bir fikir anlatım özgürlüğü bağlamında, kabul edilemezliğidir. İnanç kişisel bir duyumdur. Duyum grupça da yaşanır Alanı öznel belirimdir.

Kabaca, fikri düşünceler, güncelin konusu olmalı. Bu bilinirlik ve tartışırılığı artırır. Ya da bilgi türü tarihi süreçsel dayanaklı ve tartışılır olmalıdır. Yine güncel dayanaklı, ileri dönük plan, proje, tasarılar, ütopyalar, tartışılır, tamamlanır eksiltir ve de verili olmalıdır.

Fikirler güncelin verileri ile desteklenmelidir. Güncel dayanaklar geçmiş formülleride içerir. Dayanağı güncelde olamayacak fikri, anlama ve anlatımlar; Amerika'yı yeniden keşfetme kısır döngüsünü ve aynı noktanın dön dolanını verir. Yani ateş yakmak için, yeniden kibrit icat etmeye gerek yoktur. Kibrit çakmayı evrikte bilirsiniz.

Dayanaklar, güncelin bilgi ve bilimi ile temellenip, desteklenir. Ve de karşı argümanları oluşturulur olmalıdır. Yani zaman ve zemince yanlışlaşıp doğrulana bilmelidir. Şaçma olmamalıdır. Yani yanlışlaşıp doğrulanabilir olmayan, olmamalıdır.

Tartışma güncelin soyutlama ve üst yapı alanı içinde, güncelin sosyal toplumsal ilişkilerini belirler olmalıdır. Tartışmaların, tarihi boyutları sav ve tezleri açılımışmalıdır. Bu ve benzeri birçok tür yaklaşımlarınızla, fikriniz mutlaka sav ve karşı sav içermelidir. Mutlaka doğrulanır, zaman zemin içermeli yanlışlaşıp olmalıdır. Mutlaklık içermemeli. Saçma olmamalı. Sapla samanı karıştırır olmamalı. Nesneliteden kopuk, hayali olmamalıdır. Mantığı bir somut soyut gerektirmenin, tartışılan düzenleniş ilişkiliği (zaman-zemin) değişmesi içermelidir.

Şimdi yine birkaç tane düşünceyi, fikir özgürlüğünü yukarıdaki bağlamlar esasında yani düşünce açıklama ve düşünceyi yayma bağlamında, hakaret (!) etmeden yazalım:

- 1-Ben, toplumda mağara devri yaşantısını istiyorum! İster mi, ister! Dilin kemiği yok...
- 2-Ben, Atatürk olmasa idi de, bugünkü toplumsal düzeyde olacağımıza inanıyorum!
- 3-Cinlerin yiyecekleri, kemiktir ve insanların hayvanların atık tersidir!
- 4-Amerika'nın Irak'ta ne işi var?

Gibi binlerce anlatımların kümelenebileceği, her gün binlercesi ile fikir diye karşılaşacağımız ifadesel özgürlükleri, aşağıda ele almağa gayret edelim.

Bu dört aforizma fikir özgürlüğü ifadesi, ya da düşünsel fikrinizi açıklama özgürlüğü olmak şöyle dursun, tam bir zirva ve ıvır zıvırlıktır. Deli saçması ve muhakeme edememe saçmalığıdır. Avara kasnak dönüşüdür. Fikir olmaktan öte, anlamsız, saçma bir cümleler sıralamasıdır.

Birde bu tür düşüncelere; düşüncene katılmıyorum ama saygı duyuyorum banallığı vardır. Bunlara saygı duymak; yalana, bilgisizliğe, cehalete saygı duyup, açıkça

fikirsizliğe pirim vermektir. İki yüzlülüktür. Bir kere bunlar fikir değil, tartışılmazlar, düpedüz bilgisizlik ve muhakeme edememektir.

Muhakeme gücünden yoksun biriyle nasıl tartışırın? Bu yüzden kişi irfanını bilmeli, paldır küldür ortaya atılıp cevher yumurtlamaktansa, sukutla had etmelidir.

Birincisi, sözüm ona, ""Ben mağara devri yaşantısını istiyorum! "" diyen ifade güya ifade özgürlüğü, fikir özgürlüğüdür! Bilginin, düşüncenin, yani toplumsalın gelişmesine, eştirilmesine; düşüncenin, sürenin, bilginin, kesikli sürekli yapı ve yasallığına aykırıdır. *Üst olanı, alt olan indirgeme gafletidir.

*Zamanın geriye döndürülmezliğinin cehaletidir. *İnsanın, mağara devrine ilişkin zaman, zemin, coğrafya, iklim, bitki örtüsü ve hayvan varlığı ilişkinlik yada bağıntılı koşullarının, olup olmadığını bilmezlik yanılığıdır.*Tersinmez süreçlerin, görmezden gelinmesi kıyırıklığıdır. Daha doğrusu bu tür söylem çıkmazı mantık kullanmayı bilmeyen, mantıksız insanların alemi farikasıdır.

Bu fikir ve bilgi olmadığı halde, bu benim fikir ve ifade özgürlüğüm derler! Yani bir mazurluk ve haklılık algısına kendini büründürerek gülünçleştiğinin farkında dahi değildirler. Bunların en acı ve katmerlisi; üniversite öğrenimli olmalarıdır! Böylelerine bir nazar boncuğu takılması salık verilmelidir.

""Ben, Atatürk olmasa idi de, bugünkü toplumsal düzeyde olacağımıza inanıyorum! "" Bu da güya fikirdir. En az birinci gibi aptalca bir safsata ve muhakeme aciziyetidir. Bunlara fikir dersek yemin ediyorum safsata olan bir tanımlama bulamazsınız. Bu ve bunların türevi olan yüz binlerce cümle vardır. Yukarıda sayılan, mağara devri koşullarına verilen yanıtların bütün şartları, bununda düşünce veya fikir özgürlüğü olmazlığının nedenidirler.

Atatürk olmasa idi bu düzeyde olacağımızı ıslat etmeniz mümkün mü? Bu halamın bıyıkları olsa idi, amcam olurdu demekle eşdeğerdir. Ne yazık ki, ne halanızın bıyıkları var, ne de halanız amcanızdır. Realiteye göre, amca sahibi değilsiniz ve o sizin halanızdır. Gerçeklik bu. Bunun aksi muhaldir. Yoktur, akla aykırıdır. Tarihin seyri 1919'dan itibaren Atatürk'ün katkılığı ve yöneylığı ile gerçekleşmiştir. Ve biz onun Laik cumhuriyetinde varız ve yaşıyoruz. Atatürk olmasa idi; daha mı ilerde, daha mı geride, yoksa aynı düzeyde mi olurduk? Bunu bilmek olanaksızdır. Bu cümle absürt ve saçmadır.

Üçüncü aforizma; ""-Cinlerin yiyecekleri kemik ve insan hayvan tersidir! "" güya fikir anlatım özgürlüğüdür. Burada yanlış olan şey, tersin yenmesi değildir. Boylam ve boyut olarak farklı olması algılatılan hayali söylem varlık olan cini, somutun (bizim) ilişkilerine ihtiyaçlı kılar olmamızın mantık hatasıdır. Düşünceyi açıklama ve yayma özgürlüğü kapsamında bu, yine bir bilgidir, ne fikirdir, ne de düşüncedir. Bir kere cümlenin öznesinin, cinin varlığı, Ya da yokluğu müşküldür. Siz bu mantık koyuşu görmezden gelip Ya da unutup, var diye kabul edip, ilk etapta hata yapıyorsunuz.

Bu bir ön yargıdır. Ön yargıların düşünce özgürlüğü ile alakası yoktur. İkinci olarak bu ontolojik ön kabulünün savını yapamazsınız. Dolayısı ile karşı savı da yapılamaz. Yani tartışılır, eleştirilir, olmadığı gibi, doğrulanır ya da yanlışlaşır da, değildir. Bu nedenle de, bir düşünce açıklama ve yayma özgürlüğünüz olamaz.

Hiçbir yer, zaman bağıntısı yoktur. Bilimsel gözlenir, koşulu sınanır değildir. Bu nedenle

de bir bilgi, bir fikir, bir düşünce özgürlüğü olmadığı gibi, bunu açıklama yayma özgürlüğü de olamaz. Hele hele insan ve toplum yaşamı ile yani üretim ilişkisi ile hiç ilgili değildir. Yaşamsal ve ilişkin olmadığından bilgi de değil olup, kaale alınırda değildir.

4-""Amerika'nın Irak'ta ne işi var? Buna, çok haklı, yerinde, güncel ve ilişkin bir düşünce ve fikir diyeceğimi sanıyorsanız yanılıyorsunuz. En az birinci ve ikinci, güya aforizmalar gibi saçma sapan, absürt bir yaklaşımdır. Fikir koyamama, somuttan düşünce üretememe ve proje koyamayıp bir sür git olması gereken doğrunun sapmasına şaşama gibi bir bakıştır bu.

Diğerlerinden tek farkı var, bir konuya dikkat çeken, konuya motive eden, eyleme yönelen bir soru olarak ele alırsak, havayı ısıtan bir soru ve cümle anlatım olur. Ama yinede düşünce anlatma özgürlüğü değil, ilişkilerden düşünce üretilip anlatamama özgürlüğüdür.

Sürecek 3

Bayram Kaya

Fikir Özgürlüğü 04

Bu soru birçok düşüncelerle sorgulanabilir. Bu bir durumu anlamak isteyiş olabilir. Bu bir şaşmanın dışı vurumu olabilir. İlişkin bir konuşmanın duruma yatkınlaştırdığı kişileri heyecan birliğine çağırın, son cümlesi olabilir. Bu bir sanki olmaması gereken bir durumda ayıplı bir durumda, bu ayıplılığın açık ediliyor olması gibi bir ifadeyi içerebilir. Konu anlaşılın diye birkaç olası anlam içermesi, burada sayıldı. Konu bağlamında, fikir özgürlüğü diye ifade edilir gibi kabul edip, irdelersek; söylenebilir son anlamı ele alalım.

"Amerika'nın Irak'ta ne işi var?" "sanki olmaması gereken bir durumda, ayıplı bir durumda, bu ayıplılık açık ediliyor gibi bir ifade içertilebilir. Elbette ülkeler arası ilişkiler toplum ve kişi vicdanları, bir işgali mahkûm kılar. Yine elbette fikir özgürlüğü bağlamında yukarıda birinci bölümde belirttiğimiz örnekler gibi gem almaz düşüncelerin, yalansı durumları, söz konusu olacaktır buradan da.

Uluslar bu tür işgallere karşı ittifak içinde olurken, en ufak bir durumda kendisi karşı olduğu fiili bizatihi yapar olacaktır. Hem işgale karşı olacak, hem kendisi işgal edecektir. Hem hukuku savunacak, hem hukuksuz davranabilecektir. Yani; yalanarak, yediği canlıya acıyıp, gözyaşları döken timsahın durumu burada söz konusudur.

Amerika'nın Irak'ta ne işi var? Eğer bu soru, bir maksadı matufluğu formüle etmiyorsa, ""sanki olmaması gereken bir durumda, ayıplı bir durumda, bu ayıplılık açık ediliyor gibi bir ifade içertilebilir "" bir şaşmanın ifadesi gibi ise; soru o kadar ters ve anlamsız ki. Bir kere Amerika'nın işi bu. Amerika Dünya zenginlik kaynaklarının hiç değilse bir kısmını; üretip, ürettirip (sömürüyle) vatandaşlarına refah olarak, yansıtmaktadır. Toplumlar ortaya çıkaldan beri, talan; bir yaşam tarzının ortaya çıkış biçimidir. Menfaat sağlamadır, sömürüdür. İnançlar bile bunu, helal kılarak, ele geçirmeyi onamış, ganimetin nasıl pay edileceğini bir güzel sayıp dökmüştür!

Elbet tavrımız barış ve huzurdan yana olacaktır. Ancak, barış ve huzurun toplumsal üretim ve paylaşım, ilişkileniş boyutları, nesnel üretimsel temellere dayanır. Refahı, herkese iş edinme hakkını vs.yi; tüm özne birey ve halk boyut birimlerine taşırsak, barışı büyük oranda koruruz. Aynı zamanda da, refahınızı, herkesin yaşamını idame olanaklarını, sağlar bir çalışma düzenlenişini, dünya ölçeğine de yayabildiğimiz oranda, bu tutumlar, gerileyen, asgariye inen durum olur. İşte o zamanki durumda, bu sözünüz şaşma yapan bir keyfiyet olacaktır.

Mevcuttaki Amerikan toplumsal ilişkisi ve düzenleniş; sürekli emperyal bir getirim paylaşım üzerine ilişkileniş pragmasıdır. İşte bu çıkarların gözetilmesi nedeni ile ki, Amerika; nerede ise, her gün ve sıklıkla değişken, bir bakıma günü birlik, uluslar arası ilişki ve dengeler ortaya koymaktadır. Tabiidir ki, uluslararası ahlak ve hukuk anlayışları da, buna göre şekillenmektedir Ama nedense (biz buna uyamadığımızdan, değişemediğimizden olsa gerek) değişmeyen ölçülerimizle, değişen yaşantılaşan düzenlenişe bakıp, ya vuruk geçiriyoruz, ya da fikir özgürlüğünü ifade diye ""Amerika'nın burada ne işi var"" demenin şaşmalarını belirtebiliyoruz!

Tıpkı köleci, yerel egemenlikli ilişkileniş biçiminin, site devletlerine dönüşmesi; site devletlerinin de, köleci ulus devletine dönüşmesi ve sonrada yine köleci feodal imparatorluklarına dönüşmesi gibidir. Feodal ulus ve imparatorlukların bir zaman Dünya'nın ve çevrelerinin, dört bir yanında ne işleri varsa, ABD' de o işi, bir emperyal ve sömürgeci güç olarak (!) yapmaktadır! ABD yüz yıldır, dünya üretimini ve Dünya kaynakları paylaşımını, kısmen elde edip, toplumuna pay dağıtımını bu şekle göre yapıp, üretmekte ve tüketmektedir. Bu şekle göre, dünyadaki ilişki düzenleri, sizin gücünüz oranda ilişkileniyor. Bu böyle işliyor. Asıyor, kesiyor (!) Irak'ın kaynaklarını

ve körfezin sermayesini ABD'ye akıtıyor. Hem de uluslar arası hukukla!

Böyle olunca; ""Amerika'nın Irak'ta ne işi var? Sözü anlamsız olup, muallâkta kalan, aymaz bilgisizce bir cümle. Eğer soru konuyu anlamak isteyen, ya da bir kendine gelişin uyanması maksatlı bir soru değilse bu böyledir. Hiçbir şekilde fikir özgürlüğünü açıklar değildir. Tıpkı hayali bir ABD başkanı olup, sihirli bir elle; Dünya'yı kurtarmanız gibi; temelsiz, soyuttur.

Soru fikir özgürlüğüne ve bunun dile getirilişi hüviyetine bürünmektedir. Sürekli, kesikli, değişken, toplumlar arası İlişkilerinden koparılmış, bir soru olmakta! Hem de fikir özgürlüğü diye. Yani ifade ve anlatım özgürlüğü diye! Bilmiyorum ama aşımış (bilinen, aşına olunan, tecrübe kılınan) konularda, sürekli ve yeniden dünyayı keşfetmek, sizi; "herkes aya biz yaya" mesabesine düşürmez mi?

Böyle şaşma içinde olduğumuz içindir ki; güncel, aktif, aktüel, plan, program proje, siyaset politikaları oluşturamayıp, hep; düşünsel soyut fikir özgürlüğü patinajı yapmaktayız. Bir avara kasnak işlevi yüklenmekteyiz!

ABD, krizi yarara çeviriyor (çünkü atıl kapasiteyi çevrime sokmak için, atıllığını Dünya'ya ihraç ediyor) , kendi bunalımını ve açmazını Dünya'ya fatura ediyor. Örneğin kendi batan kurumlarından Citi Bank'ın hesaplarını garanti ederek, kendi vatandaşlarının zararını karşılıyor. Ama daha çok dış Dünya'nın, örneğin 150 milyar dolar Rusya'nın ve 600 milyar dolar körfez ülkelerinin ve muhtelif miktar diğer devletlerin parasını batırıp, körfez devleti sermayesini iç ediyor. Yani Lehman brothers bankasını kurtarmıyordu.

Ellerini ovuşturarak ne yapayım kırız işte dercesine bakınıyor, timsah gözyaşı döküyor. Ne yapayım dercesine, ne idüğü belirsiz (!) kriz var diyordu! Bizde de hani teğet geçecek olanı!

Siz bu bağıntıları düşünmezseniz, güncelin iç dış sürekli değişen politikalarını üreten denge ve düzenlemelere atıl kalırsanız: ""Amerika'nın burada ne işi var"" demeyi bir fikir ve kanaat açıklama özgürlüğü sayarsınız. Ne kanıt üretirsiniz, ne tepki verirsiniz, ne de bu durumun ilişkilerinden hareketle, ülke yararına yeni denge ve düzenlemelerle, yepyeni politikalarını oluşturursunuz.

Sadece bu soru köküyle cümleyi kurar, fikir özgürlüğü diye ifade edersiniz. Yani bir arpa boyu yol yürümemiş olursunuz, o kadar. Burada Irak'ın işgali, aslan payı olaraktan Amerika'nın hakkı, gibi bir anlam çıkarılmamalı. Sistem anamalcı kapitalizmdir. Kapitalizm bir üretim şekli olurken, kendisini; sömürerek tröst kılarak büyütür geliştirir. Üretim yaptırdığı çalışanlarına daha az vererek, daha büyümek gibi bir handikapı vardır. İşte bu realiteye dair ilişkileneş, ABD'nin asıl konjonktürünü oluşturmaktadır. Bunun karşı önlemleri, konmaz ise, bu soru ile oyalanırız. Kurt (kapitalizm, emperyalizm) huyundan vaz geçmez...

Tarihi gelişimde kapitalizm başlangıçta üretimi öylesine artırdı ki, bu hem tüketimi ve lüksü zorladı; hem devasa bir iş istihdam olanağı yaratarak, tarım yerleşikliğini sanayi işçiliğine pompaladı. Tarımın boşalan işgücünün yerine teknolojiyi soktu. Bu çok çok iyi idi. Ne var ki yeni ilişkileneş ve teknoloji 200 sene içinde öyle karmaşıklaştı ki başlangıcın iyi olayı tersine döndü. Artan nüfusla, işsizleşme oranı ile katmerli arttı. İkinci olarak; aynı işi daha az insanla yaparak, sistemde otomatlaştırdı. İşsizleşme başladı. Kapitalistin kar marjı azaldı. Tüketim en aza indi. Artan sürüm tüketimi,

yavaşladı. Paylaşım kendisini eskisi gibi kalmaya zorluyor, ama üretim- tüketim ilişkiniz değişmişti. Uzlaşamayan iki karşıtlık.

Amerika'nın neden Irak'ta olduğu apaçık, nesnel, zaman ve zemin temelli, aktüel, kesikli, sürekli bir yapıdır. Biz bu yapıyı anlayıp bilip ona göre politik siyasi ekonomik ilişkinlikle değişken ve bu temele, bu realiteye uygun düşünceleri var eder, eylem ifade edersek, fikir özgürlüğü dediğimiz olgu gerçek olur. Soru sizi eyleme yöneltmişse, bu ilişkin bağıntılı aktüel temele yönelen çabalar, ortaya konmadıkça, fikir özgürlüğü olamaz. Savaş bu halin kaçınılmaz sonucudur.

Dünya bu hal ilişkileniş üzerinedir. Üretimini, kendi gelişme ve çözümünü de, bu ilişki içinde oluşturmaktadır. Avrupa birliği bu konjonktüre, sadece pazar payını önceleyen, yepyeni bir cevaptır. Sınırlı olan kaynaklar ve emperyalistlerce sürekli ve yeniden ve yeniden paylaşım aracı olan Dünya kaynaklarını paylaşmaya yönelik, yeni bir ittifak düzenleniş biçimidir. Tek tek, ABD'ye sataşmayı göze alamayan, gelişmiş söz sahibi ülkeler, farklı ama benzeşen üretim ilişkilerini korumak kaydı ile üretimin pazar olarak dolaşımını, ülkelerin ittifaksal birleşmesi ile garanti edip, bir karşı duruş argümanı oluşturmaktadırlar

Bizim gibi uluslar, bu oluşum felsefesini tam anlamadan, Dünya'nın her yerinde işsizlik artmasına rağmen, bu ittifaklarda buralara da serbest göç ve iş bulma aldanmasını hayallemekteyiz. Oysa artan teknoloji yoğun üretimle, insanlar buralardan da işsiz kılmakta. Bunun, üretimin, yeni paylaşım ilişkileniş, oralarda da yapılaşmadığından, sorunu yumak ederek büyüten bir yapıyı da, aynı şekilde büyütmemekteyiz. Durum, sadece kapitalist efendilerin! Şimdilik ürettiklerinden, pazarda alacağı payı büyütme çabasıdır. Değilse paylaşımın düzenlenmesi değildir. Bu da savaşı zorunlu kılacak, yeterince fazla ve derin bir çelişkidir. Bir nüfus kırımı da kaçınılmazdır!

Her fikir özgürlüğü birey bazında olmayabilir. Yukarıda bir toplumun gen teknolojisini kılıcı bazında ve bilgi bazında bilmez oluşu örneklendi. Gen teknolojisini bilmekle ilgili, fikir üretme ve fikri açıklama özgürlüğüne ilişkin örneğimiz, toplumun yapabilirliğini tartışmak, toplumsal bir fikir ve kanaat açıklama olmakla o toplumu kapsar. Çünkü fikir özgürlüğü, fikrinizi ortaya açıklamanın yanı sıra, o fikrin yapabilirliğini de sürükler. Gen teknolojisini bilip, üretemeyen toplumlar, bu konuda, gen teknolojisini lak lakını yaparlar.

Bunlar dehşetengiz fikir üretseler de, yapabilirlikleri olamayacağından, atıl kalırlar. Böyle uygulaması olmayışta tartışması olan ülkeler, birde paradoks biçimlerler. Bu bilimsel gelişmeye karşı sadece fikrini üreten ülkenin, bu alandaki üreteceği fikri anlatımları, gen teknolojisini uygulayan toplumların mühendislik harikalarını anlayamamalarıdır da. Çünkü gen mühendisliği olmayan ülkelerin konuyu tartışmaları bir gülünçlüktür de. Çünkü gen uygulamalarına ilişkin davranışları sergileyen ülkelerin, deneyimsel fikirlerinin ifadesini, sanki biz kat kat aşmışız da, konuyu sanki biz onlardan, daha da iyi bilirmişiz gibi, bir ukala çelişkiyi de bize kuşular olmalıdır.

Sürecek 4

Bayram Kaya

Fikir Özgürlüğü 05

Aslında bu tür fikirleri açıklama, uygulama; toplumsal fikir açıklamadır. Ve fikir özgürlüğünün temeli, siyaseten fikrinizi ifade etmenizdir. Bu da en temel hakkınızdır. Toplumun soyut emek gücünün birikip aktarılması ile öğrenilen, zihin düşünme gücü kalıplarıdır.

Toplumsal fikrinizi açıklamayı üretip, takip etmenizdir. Bunun üzerinde nicelenmenizdir. Toplumsal gelişme dayanağı sağlanamayan düşünceler, uygulanır değildir. Tıpkı bizim tekil kişi olarak, penisilini yapamaz oluşumuz gibi. Ama toplumumuz bunu bilir ve üretir. Biz de bu bilginin kullanımını ve fikir ifade özgürlüğünü, kullanırız. Yani düşünceyi açıklama özgürlüğü artık sık sık ve gerektiğinde, üretilen bir bilgiyi kullanma, özgürlüğü olmaktadır.

Bunlar, Dünya ölçeğine doğru da, davranılabilinen genel düşünsel muktedir yapabilirlikli, özgürleşen toplumsal anlatım (ifade) özgürlüğü eylemsellik edimleridir. Burada, toplumların patent yapan fikir ve kanaat açıklamaları karşımıza çıkar.

Fikir açıklama özgürlüğünün temeli de toplumsaldır. Toplumsal üretim ve paylaşımların, yaşanan, olumlu olumsuz, yaşantılaşmasıdır. Paylaşımınızı ve sürekli yeni ilişkilenişini konu alır. Pratikten, özneye yansıyan, öznenin konusu olan, bir açıklıkla, sözel, yazılı ve eylem koyucu anlatımdır. Yani insanlar toplumda olmasa idi, ne fikirleri, ne fikir anlatma zahmetleri, nede bu yüzden dışlanan, kodese girme müşkülâtları olacaktı. Kanıları olacaktı.

Toplumu ortaya çıkaran ilişkilenenin ve toplumlarla direk ilişkilenenin, ama yine toplumun ortaya çıkardığı bir yapılaşmadır halk. İnsanın genelde üretim dışı, sosyal ilişkisi olan yaşamıdır. Halk içi ilişkilenişler de, bir fikir anlatım özgürlüğü buluşması taşır. Buradaki fikirler, genellikle; toplumun geçmişteki aktüel topluluklar arası, ilişkileniş ittifak düzenlerinin törensel, geleneksel, donmuş, yansımalarıdır. Bu yansımalar, öznelliklerdir. Yani sübjektivitelerdir. Daha açığı inançlarıdır. Çok çeşitlidir. Bu çeşitlerden birini taşır olmak ve ona göre kendi yaşamını düzenlemek bir inanma, kişi serbestlikte oluşunuzdur.

Bunlar kişinin kendi fikri değildir. Ama kısmen düşünmesini sağlar. Bunları açıklama ve yayma soyut özgürlüğünden söz edilebilir. Ayrıca kişiler ilgi alanlarına göre, çevre ile konjonktürün siyasetini, güncel bilim ve teknoloji bilgilerini ve buralardaki çıkarımlarını, birbirine aktarıp yorumlayabilirlerse inançları hayat bulur ve yaşar.

Böylece konuları tartışabilmektedirler. İnsanlar, öznenin kendi kendini algılamasının, insana verdiği boşluk duygusunu hissederler. Aslında bu boşluk duygusu, beyin meşgul çalışır değil iken, beynin kendi kendine yansır oluşunun, aidiyetlikle karar kılma, isteyişidir. Yine insanlardaki topluma ve inançlara ait aktarımlarını, toplumsal geçişlerdeki yaşayışların travmasını, sembolize ve seramonize edemedi, yaşayıp, anamlanmaları, bu boşluk duygusunu, kapatamıyor, daha da artırıyor.

İnançlar donmuş zaman koşulu, içereceğinden; güncelde zamanı ve zemini bulamazlar. Ve kendilerini değişmez doğrular olarak iddia ederler. İnançlar süreklilik arz ederler. Ve yine kendisinin, tek doğru oluşu ile bir, fikir ve düşünce anlatım özgürlüğü olmaktan iyice çıkarlar. Bir halksal öznel kişi kullanım serbestliği olur. Sadece geçmişteki, belli bir zaman ve zeminin bir ilişkisini yansıttıklarından ötürü, somut bir mesajın anı hatırası olacaklardır. O dönemleriyle kesikli, sınırlı olan bir fikir açıklaması bağlamında da, bir soyutlanmış bilgi fikir anlatımıdır. Ve inançların formüle olmuşluk özelliği vardır. Güncelin toplumunda geçmez. Ama kendi zaman güncelini biraz açıklayan, sosyolojik

genin, güncel uzanan bağlantısının görülmesidir.

Yani halksal fikir açıklama özgürlüğü, günceli tanımlamaz olmakla ve değişmezlik algısı içermekle, fikir ve anlatım özgürlüğü olamaz. Bir bilinenin tekrarıdır. Örneğin; ""ellerinizi yıkayın, mikrop kapabilirsiniz"" demek nasıl bir fikir anlatım özgürlüğü değilse, yani geçmiş ve güncel bilginin, malumun ilanı ise, geleneklerin ifadesi de malumun ilanıdır.

Geleneklerin formül olan kısmı fikir anlatımı, günümüzü tetikleyen yanıdır. Bu kısımların evrimle nitelik değiştirmiş kısmı, günümüzde yeni ilişkileneşeye göre tutumlaşmaktadır. Geçmişimiz olmasa bugün fikir özgürlüğümüzde olmazdı. Ancak bu geçmişin, bu günde yaşanırılığı değildir. Burada tutumlaşacağımız Ya da tutumlaşır olabilecek seçenekler, ortamda tartışılır anlatımlar, ancak fikir ve açıklama özgürlüğüdür.

Toplumsal ilişkileneşeye etkileyip ketleşmediği sürece, bu tür halksal nakli anlatım serbestlikleri, halkın tutumu olmakta ve olmalıdır. Çünkü bu durumlar alanı halkın enerjisini en sade kişi-kişi: kişi-grup: kişi-cemaat ilişkilerini dengeleme ve dinlendirme durumlarıdır. Halk burada kararlı bir düzlemsel alan yaratmaktadır. Bu kararlı alan, yavaş yavaş, dolan boşalan birikimlerle, burada yavaşlıklarda olsa, salınımlar, gelişme dalgaları üretirler.

Oysa Fikir anlatım özgürlüğü süreklidir, çatışan çatıştıran, düzenlenip derlenen toplanan tutum lamalarıdır. Zaman zemin düzleminde, kararlılık alanı çevresinde, dengesizlikler, dalgalanma gel gitleri yaratmaktadır. Bu dalgalanma (fikir hareketi) halka; sevimsiz ve itici gelebilmektedir. Buna mukabil bu alan, bu halksal alan, halkın alışmalardan hemen kopamama, cayamama travmaları da olmaktadır.

Bana masal gerek anne
Al beşikten hülyalar
Kendimi dinlendirmeliyim.
Ben zamane dilemem
Yorar beni dalgalanma
Ben ummalı ve hayal etmeliyim
Taşmalı öfkelerimle
Yerle yeksan düzleşmeliyim
Dalgalanma çekenler etrafında
Tavafi anlamam ben
Ne gam arkamda
Menemen Sivas Maraş
Çorum kalacakmış...
Ben taşmalı ve düzleşmeliyim

İnaklardır, üretmemektir
Çağdışıktır beni kor nizada
İnak ve inallara saygısızlık
Kutsala hakaret sayar*
Tahrik der korum fikri hizaya

Al görmüş boğa gibi bana gösterilmeli
Zor gelir akıl koyup, fikir ifade etmek
Dedim ya bana ummak ve hayal gerekli
Ve bunu sağlayacak düzleşmem...

Ben anlamam çağdaşlıkmiş
Zaman zemin düzlemi imiş
Einstein'ı tanıyorum ya
Yetmez mi?
Hani canım genel ve özel göreceliği olan
Ben hem göreceliliği bilir
Hem dünümü yaşar
Hem bugünü buluşturur, barışla yaşatırım!

Düşünme ve fikir, zaman zeminden izafe
Bağıntılı devinmekmiş
Şalt yokmuş
Özel ve göreceliymiş
Ne yazar ve kime
Ben sazımla sezayım

Bitmedi ama sürmeyecek

21.12.2008

**İmparator Tiberyüs (Tiberius İsa dönemi) zamanında M.Ö. 42 ve M.S 37 kendisine kutsallarına saygısızlık diye addedilip getirilen, bir olay kişiye söylediği cevap, benim ne kadar fikir ve akıl fukarası olduğumu gösteren, çağdışçılığım, yobazlığım kiyas olan bir anlama ve anlatım olabilmektedir. Tiberyüs'ün cevabı için "Düşünce Devinimindeki Mutluluklar 4" yazı dizimin 10. paragrafına bakılabilir.

Bayram Kaya

Firavuna Rahmet

Yaptığı iş
Küçük şeylerden olup ta
Büyük işten sayılan
Bir kral varmış

Kral mı kralmış
Ahkamı ahkam
Makamı makam
Perdesi perde
Yediği tazeymiş

İki bin on üçe göre
Bin dört yüz yıl öncesi geri
Desek te asrı saadet
Muhteşem etsek te
Ne yapsak ta olamaz ki ileri

Saçarsın saçılırsın öte beri
Düzen tutmadı dersin çeri
Ne kadar ayar etsen
Ayarın bin dört yüz yıl geri

Krallı bol bir ülke düşünün
İki de bir de yaptığı iş
Halin icabı şartları olup
Gerektirmesinden değil de
Başka başkalıkları görmeyip
"İnancımın sözü
Niye muteber olmuyor" diye!
Vatandaşına kendisini önerten
Söyleyip kendisi dinleyip, yöneten
Bin dört yüz yıl geride kalıp
Bin dört yüz yıl önceyle ülkeyi gönenen olsun

Kralı bol bir ülke düşünün
İki de bir de yaptığı işler
Hani kullanımını olup
Üretip tüketişle paylaşımı olsa
Bir anlamı şifa kabul edilir
Dili yabancı
Kültürü yabancı
Dini, din geleneği yabancı
Bu nedenle anlayamaz
Bu nedenle anlaşılmaz yapıлып
Üzerinde düşünme
Fikir üretilemezle kılındı sabancı

Kralı bol memleketin
Kralı ne ki
Yetişmiş olanı
Düşüncesiyle aydınlığıyla
Yetişenden mamul

Öğleye kadar oruçlu
Öğleyin bozuldu
Günah oldu mu?
Düzeyle yanıtıyla tahammül
Kabili kalabalıkla yorumcuları
Cehlin üzerini örtmenin
Zahmetine ayak dövüşüyle tabancı

Cahil, cehlin üzerini örterse
Değil bin dört yüz senede
Bir bin dört yüz yıl daha uyanmaz

Masal bu ya
Ülkede tavuklar tabanca
Tabancalar tavukmuşlar

Bugün dünden de çok uzak
Bilin ve inanın ki çocuklar
Elinizdeki yarın
Bağırda tutulan kucak

Boşuna beklemeyin
Bir daha gelmeyecek
Kemal de olsa
Mustafa da olsa adı
İlim ve irfan olmadıkça
Kafalarınızın soyadı

Hiç rahmet okunmaz
Babadan
Rahmet okunsun diye
Böylesine bir çabadan
Sadırı ifsatla kralın
Tek meziyeti
Yapacağı olur eziyeti.

Kralın haşmeti
Haşemasına vurmuştu.
Haşmeti haşema kadardı
Haşeması da kral kadar.

Söylemiyle dili
Heşema boyu kadar uzun
Söylediği de haşemayımış
Kırk lafı varsa
Kırkı da haşema üstüne.

Haşemayıla gezer
Haşemayıla yatar
Haşemayıla kalkar
Haşemayıla suya batarmış
Ne var ki

Haşema da boyunu örtmez
Hep bir yerleri çıplak kalırmış

Demi devran sürerken değil de
Tek kendisinden hünerle baba kral
Sanırmış ki krallığı tekmiş
Halk baba kraldan çok çekmiş

Memleketimin işsizi kalmasın
İş diye kapımı çalmasın
Bir yenilik bir atılım olsun
Vatandaşlarım iş bulsun
Deyip, fermanı buyurmuş
İlanen de bunu duyurmuş
-Her ölüsü olan
Ölüyü gömene kadar
Yanına bir işçi alsın, demiş
Böyleydi tarihe düştüğü hamış

Başlamış tellallar sağdan soldan
-Ölüler bacadan çıkarılacak
Bir omuzdan bir omuza
Hep bir, bir koldan olacak, demiş

Halk ta "mırın demiş, kırın demiş
Fısın demiş, mısın demiş"
Derman el birliğindeyken
Çaresiz bu fermanla hederlermiş

Gün gelir babadan baba olan
Haşmetmeap gider bir top bez ile
Baba krala
-Bu usulle olmaz, denirken kaç kezine
Bilmezliğiyle reva ivediliğiyle tezine
Olan babanın
Halk "ölüsüne rahmet" demiyordu
İçinde söverken gezine gezine

Veliahdın içine oturmuş hamurdan çörek
Bakalım devran ne işler, hele bir görek

Yeni kral işe zamlı başlamış benzine
Sarkık, renk dahi gelmez, bet benzine

Yazarken kaderini
Bilmez gibi hederini
Çivi çiviye söker
Laf ola beri gele dil büker
İki gömlekle anlı turalı
Budur demiş bu işin kuralı

Gaddarın en iyi bildiği şey

Kin tutmakmış
Görmezmiş ki
Krallık, zaten halkına zahmet
İnattan amacı
Diletmekmiş "babasına rahmet"

-Budaklı sopa olmalı elinde dölünün
Bacadan çıkartılacak her ölünün
Münasip yerine
Gerine gerine
Kazık çakılacak demiş

Halk şaşkın
Halk duyguyla taşkın
Şimdi iyiyi kötüden seçmekle baskın
Demişler:
-Rahmetli babası hinlikte alimdi
Sadece ölüleri bacada çıkartır zalimdi!
Tamam, rahmetli babası çok kötüydü
Hiç olmazsa selamette olan ölünün hötüydü

O bir hali yoktan Oğan!
Ardılları borç ve kin ile doğan

05.08.2013

Tura: daimi olan, kalıcı olan/ tuğra/ ucu düğümlü ip ya da mendille, vurmali oyun/
madeni paranın resimli yüzü
Oğan: var eden, Rab
Sadır: Belirme, ortaya çıkma. Sadırı ifsat, bozmakla ortaya çıkmak. Zaten niyetçe
bozuk olan

Bayram Kaya

Garip Bir Özür

Ne özgürlük akar anımızda
Dağlarda vurulur canımız
Ne yaşamdır, kan akar damarda
Söylenmez olur yaşımız çağlarda

Firak düşer gönlüm çekeri burada
Perişanlıktı hali övünmem durada
Gam çekilmez darda, hayal kurada
Nedir garabet? Ölümle var şurada

Ne felsefeye, ne bilmeye kaniyiz
Ne felsefede, ne bilimde saniyiz
Aklı dereceli çıldırtmada faniyiz
Sol bakar, sağ görürle çok aniyiz

Garip bir özür, garip bir paylaşım
Ne gerdek var ne düğün, sanal bir halaylaşım

Biz hiç bir şey bilmeyerek
Biz hiç bir şey bulmayarak
Her buluşun şamar sadmesinde
Kuran bunu bize haber vermişti
Demenin en şerefiyle insaniyiz!

16.11.2011

Garabet: yabansılık, ayrılık, tuhafılık
Sani: İkinci. ikinci yapan Örneğin Mahmud'u sani (ikinci Mahut)

Bayram Kaya

Gece Bir Yanar Gün Tutuşur

Alev geceler
Bir tutku koy verir
Eleğimsağma
Sen yakar, ben bakar
Zaten sermesttim
Bir de feleğim şaşar
Aşk takar

Kedi kedi
Ne dün dedi
Tek vaz geçemediği
Bu kadarla mı muhtaç?
Bu kadarla mı mecbur?
Derle ekmek
Kaç gündür miyavlarsın
Sen hiç onur olmadın mı?
Fizan'a dek güçlük te çekmek

Her zahmet
Kabul etsek te, etmemekte
Sonucuyla bir rahmet

E.. e. dünya fani
Her şey ola ki
Hayal gerçek arasıyla kani
Tutkuya dönüşmeden
Ayıp etmeğe de
Kayıp etmeğe de alışmalısın
Haydi yerinme
Dünya ölümlü yani
İkimsek umalım ki
Bir diğeriyle sani

Bakmışsın ki
Bir üfürüm kadar
Hayaller gerçek olur
Gerçekler de hayal
Bazen bir hayale
Bazen bir kahra
Sen uğradığın da
İçerideki dışarda
Dışardaki içerde
Gün kasvet, kasvet gün olur...

01.10.2012

Eleğimsağma: Gök kuşağı, Alaim-i sema demenin halk diline dönüşmüş şekli
Sani: İkinci demek. Söz gelimi Mahmut'u sani; İkinci Mahmut gibi.

Bayram Kaya

GeçilmiŖe Saygı

Hayranım sana
Üzgünüm sana*
Kapandım ama
Düzgünüm sana

Ŗükranım var
İnsanlığıma oldun yar
Koşulların gerekliliğinde,
Açar gözümü; bakarım, bakar.

Güzellik duyarım
Gıpta ile uyarım.
Ŗimdiye kondurursam
Sözümle kıyarım.

Bu günde olsaydın
Sözünle söz salsaydın
Acaba, o günle mi, bu günle mi?
Bir kıpır kıpır, dalsaydın.

Ben seni bilirim:

Öküze binmezdin
Motordan inmezdin
Nalbantçı diye diye
Kaportacıya gitmezdin.

Dünün erdemlerini,
Bu gün erdemsizlerdin.
Fermanını düne,
Dermanını bu güne sözlerdin.

Zavallı, bre zavallı insan.
Sevgini tabulaştırmasan.
Bilisizlik olmalı tasan.
Oluşuğu aşmağa olmalıdır yasan.

Geçmiş geçilmiştir,
Geçmiş oluşukları,
Bu günü seçmiştir.
Geçmiş bu günle reddedilmiştir.
Anılarla tarihtir şimdi süren.

06.01.1993

*Sevgi ve hayranlığı güne taşıyıp uygulama alanı yapmama, yada yapmak isteyişlere tutum ifadesine vurgudan, üzgün olma. Bir değeri kendi zaman şartları içinde anlayıp değerleme, değer duygusu zoruñluluđu.

Bayram Kaya

Geçilmişten Gelir

Selam verdim
Geçmişe.
Olmuş kafaları
Seçmişe.
İnsana tohum düşünce
Vermişe.
Sınırlar karılacak,sınırlı
Sınırsızlığa varılacak.

Tarih oluyor,yaşanınca
Atiye.
Karılması taç oluyor insana
Baht diye!
Yaşanırken başka,
Bitiği özümserken başka.
Anlama neşesi,
Devime dönüyor aşkla.
Sınırlar karılacak,sınırlı
Sınırsızlığa varılacak.

Dim dik durmakta,
Sanki dağ.
Güneş gibi parlamakta,
Antik çağ.
İçkince derimler,
Ak,kara bağ.
Var sınması varlığa
İkili sarım sağ!
Sınırlar karılacak,sınırlı
Sınırsızlığa varılacak.

Bencil çıkarlara dikilmişlere.
Uğrunda derisi yüzülmüşlere.
Duam hayatımdır demişlere.
Kamu âlemi bir bilmişlere.
Her oluşumda karılacak,
Sınırsızlığa varılacak.

Gereksiz ayrılıklarla bireşimi,*
Olunuyorsa,din,ırk,ulus ayrışım;
Hoşgörüde sayđı kavranışım.
Ters açılarla bakış davranışım.
Sınırlar karılacak,sınırlı
Sınırsızlığa varılacak.

Erdemi var etmeyip öteye düş,
"Yaşam,iyilik-kötülük,
Işık-karanlık
Kavgasında,"dedi, Zerdüş.
Alamut'ta kör düş.**
Sınırlar karılacak,sınırlı
Sınırsızlığa varılacak.

Birlikte çokluk,***
Çoklukta teklik sezilmiş.
Anlamazlarca hayalde gezilmiş.
Vakti gelmediğinden,
Kabaca ezilmiş!
Hala o düzeyde bile,
Olamamaktan bezilmiş.1
Sınırlar karılacak,sınırlı
Sınırsızlığa varılacak.

Sıfatlarımızla mızımız edip****
İnledik.
Buram buram,tatlı,hoş öğütler
Dinledik.
Tek yanlılıkla,
'algılanmayı' "varlık"
diye
Yineledik.
Bilmezde hep geçmiş düzeyleri
Geveledik.
Sınırlar karılacak,sınırlı
Sınırsızlığa varılacak.

Aynı hamurun değişik verilerini
Yiyemedik.
Bir ekolün etkiyen;
Gövdesi aynı,
Başka dallarını
Sevemedik.
Bunları bir potada karmaya
evemedik.
Yaşananlar geçmişin tekrarı
Diyemedik.
Sınırlar karılacak,sınırlı
Sınırsızlığa varılacak.

Doğum bu,
Her yaşamda
Dinecek mi?
Oluşum
Saymakla bitecek mi?
Saygı duymayıp anlamamakla,
Yitecek mi?
Eseri ile yakılınca*****
Sinecek mi?
Sınırlar karılacak,sınırlı
Sınırsızlığa varılacak.

Dünya'mızın
Ne yanına dönersen dön:
Etkileşimde oluşum.

Bir ucu geri,
Sonsuzca bir ucu ileri,
Çoklu mağnetik yön.
Yok, saymazca birbirlerini
Anlarsa bön.
Sınırlar karılacak,sınırlı
Sınırsızlığa varılacak.

Yapaylar örgüsünde
Kırılacak.
Bir Tanrı'nın yarattığı olarak
Sarılacak.
Sömürü sevgiye utançtır
Diye karılacak.
İnsanla,
İnsanlığa varılacak.
Dünya insanı,
Sınırlı ama sınırsız kürede,
Mani uygusallığında,
Yar olacak.
Sınırlar karılacak,sınırlı
Sınırsızlığa varılacak.

16.03.1992

1 Konumca bu çağda yaşayıp,bu çağın teknolojisini kullanıyor olmasına rağmen antik çağ ve orta çağdaki gelişmeci ama aşılımış fikri düzeyde bile,olmama söz konusu ediliyor..

*Sentezci (bireşimci) iranlı düşünür Mani,Maniheizm.

**Hasan Sabbah. Vezir Nizamulmülk,Şair Ömer Hayyam'ın sınıf arkadaşıdır. Kendilerine dai denilen feda gurupları ileÖn Asya'da terör estirmiştir.Haşhaşiniyye diye de bilinir.

***Heraklitos düşüncesi,Logos öğretisi ile matuf.

****Ne dediği tam anlaşılmayan çağdaş akımlar.Bunlardan; Berkley 'var oluş algılanmaktadır' deyişi ile ünlüdür ve mezar taşında izafeten 'evren yoktur' yazılı. Bir diğeri ekonomik bunalımları Güneşteki patlamalara vermiş, dahası Semantikler dilde sömürü sözcüğünün atılması ile sömürünün kalkacağını,nasihat etmiş.Aklı başında prof. kürsülerde ilgilenmeyi bırakın'savaşmayın sevişiniz' diyecek kadar öğütçülüğü iler vardırılmışlardır.

*****Goridano Burino Vatikan'da kitapları ile yakılmıştır.

Bayram Kaya

Geçişme

Kaç zaman yandım seni
Transferlerle, boyca.
Ne neşet ettim, gammı hüznünü
Ne firarım oldu kam, düşünceyi soyca.

Tutuşturursun uzletine yanmam
Sürecektir bendeki berdevam.
Ser ola, anlamın neşesi dava
Bilmezle değil, kavgayı bilmedimdi
O an, tak edende cana
Fark etmez kasavetli, hem de cenk hava

İçinde gülü duymayan
Taklitle bülbülü şakır
Boş düşer eteğine tutunursun
Geçmiştir anladığında, içteki bakır.
Kılınır mı şimdi, bir serle bir mestana (e)
İştiyakı açmazda koydun bizi
Ey yarı gülistana
Bir heves sardık ki
Hükmü fermanı seçmezde koydun bizi
Ey didarı efsuna

Ne mecbur edersin, gülistanı sevmeyi
Çil düşmeyince, yeşillik mi olur
Ayrık mı dururda, biri birinde estetiği
Hususta mı aşkı canı hazla evmeyi
Gülistanı görmezde, duymazlık içte
Ayrılık, vuslat, ülfet boş durur
Gönlü, bu duygularla yarışmaz hiçte

Zannı tahayyülce kayarsın
Bilmem geç olur bilmem tez
Sevmemeyi de aşktan sayarsın.
Hele bağ bozumu dönemlerinde
Beyaz atlı prens, diye atanırım
Aşktan değil, uslanmazlığımdan utanırım

Kendi çelişmeleriyledir dava
Kaz gelecek yere tava
Yaşamla hamur gibi yoğrulan
Ekmeklik için geldi mi tava
Esirgenmez, çünkü istektir
Korkularla süreçleşir hava

27.06.2009

Çil: Buğday, arpa gibi tahılların; çimlenip toprak üstüne çıkan taze kıl gibi görüntülü kısmı.
Hususta: tüm konusu özel aşk mı oldu ki, tüm konusu kişisel aşk mı oldu ki / Aşklar

ayrık duran, özel yansımali yaklaşımlardır. Oysa estetik ayrık olmayan paylaşımli tümelci yansımaya alakadarlıktır. Ve estetik algı, kişiyi mecburen yönlendirilmez. Ancak bu yargıları taşıyorsanız, mecburen sizde vardır. Estetik kişi kazanımlı bir yeti davranıştır. Aşk biyolojik dürtü üzerine sosyalleşmiş bir türe özgü edimsel üretimdir. Aşk mecburi bir yönelimdir. Biyolojinin ele geçiriliş estetiğidir ki kişiseldir.

Didar: Yüz, çehre, sevgilinin yüzü

Evmek: tez canlı davranmak, acelecilikle davranmak, acele etmek, telaşlıklılı, eli ayağına dolaşma tezliğinde.

Tahayyül: akılda canlandırarak göz önüne getirme.

Ekmeklik için geldi mi tava: Burada mayalanmak anlamına kullanıldı.

* Bu çalışmam kişinin kendi düz anlama cümlesini kurabilmesi metodu üzerine oluşturuldu.

Bayram Kaya

Gel

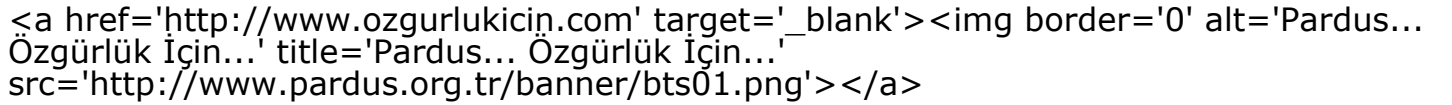
Bilirim sebep olacaksın, tersin
Hoş gelir gülşen ezer gibi agahta
Pür melalim, hal mı korsun nagahta
Küt küt eder de düşerim; etersin.

Sen sanmayaki bir ana yetersin
Boşa ter döker, çıkmam der yarına
Bak, sarayımda kendimi narına
Düzelmem o an, özlemde betersin

Doğu da, batı da, sen; ne hedersin
Kavuşmak kanmaz, şekvamdır kedersin
Yolu döndürdüm, şemi söndürdüm gel
Bir yanın ter, bir yanın ser; ne dersin?

16.03.2009

Agah: Haberli, bilen, bilgili
Nagah: uygunzamanda olmayan zamansız gelen
Pür melal: Keder ve acılar içinde boğulan
Şekva: Şikayet, sızlanma
Şem: Mum, ışık

[Pardus... Özgürlük İçin...](http://www.ozgurlukicin.com) [Pardus... Özgürlük İçin...](http://www.pardus.org.tr/banner/bts01.png)

Bayram Kaya

Gelişme Sürecine Öznellik Katkıları

Zaman, bilmeden ve bir zorunlulukla yola çıkmıştı. Çünkü seçme ayıklamasını kendi içinde yapacaktı. Ama şimdi bilerek, çoktan seçmeli; bir sonrayı hesap ederek adımını atıyordu. Yola çıkmanın özdeğe eklediği özellikler; zıtlıklar; özdeğin sürekli değişen, olay aşan, girişen, giriştiren yapısı oluyordu.

İlk patlama ilk hafıza kayıtlarıydı. Patlama nesnellik, hafıza kaydı; öznellik ve duygu idi. Biri diğerinden çıkmıştı. Biri diğerinin bir beliriş ve görünüş girişme giriştirme tarzıydı. Öznellik nesnellığe, nesnellik öznelliğe dönüşüyordu. Bir ve aynı şeyin olan kuantım, dış olay yansımalarıyla olay bağlatılı ifade ve girişme şekliydi. Kadın doğumla çocuğu belirlemişti ama çocukta doğurana anne olarak belirlemişti. Yani belirleyen, belirlenmişti.

Nesne öznelliği, öznellik nesnelligi belirlemişti. Başlangıç, ikililerin tekilliğidir. Ancak patlamadan sonradır ki ikili özdeğin özelliği oluşla ya da çoklu girişme ve görüntü olacaktır. Burada gürül gürül akan, kütük taşıyan su; şurada su buharıyla itenek hareketiydi. Beride buz, diğer yanda yağıştı...

Başlanışta nesne, bilgi (özne-duygu) değildi. Özne gibi ateşi çıkıyor, nesne gibi patlıyordu. Öznenin zarfı oluşla içeriksiz nesneydi. İçerik oluşla olaylaşan nesne idi. Patlama süreç olayları zarfın mazrufu olmuştur. Mazrufta nesne olgu ve olaylarıydı.

Tam böyle değil ama bir fikir olsun diye söylenirse, bir bilgisayarın yazılım olmayışla fiziki bir durum olması gibi. Yazılım atılışla (olaylar kaydı başlayıp, kendisi kendisiyle girişince) bilgisayar artık bir bilinçli devinimdir.

Çekme, itme olurken; itme de çekme oluyordu. İniş, yokuş olurken; yokuşta iniş oluyordu. Burada itilen şey, orada aranan ve çekilen oluyordu. Bir şey aynı şeydi. Burada çekilen ve itilen bir şey de, ötede nefret ve istenmeyendi. Özdeğin özellikleri, bir katalizör gibi olaylarda ya değişmeden aynı çıkararak, süreci ileri akıtıyordu. Ya bin bir kılığa girişle, süreci olguluyordu.

Söz gelimi özdeğin bir özelliği olan manyetizma ve elektriksel çekme itme özelliği, organizmalarda başka kriterlerin (sevgi-nefret; haz ve elem; bencillik-özgecilik gibi) çekme itme özelliği kılığına bürünüşle, sosyal ve toplumsal devinmenin yani organik devinmenin de seçme ayıklama temelini ortaya atmıştı.

Bunca olgu ve olay çeşitliliğine rağmen başlangıç saçılış ve salınımımız aynı. Bu saçılır ve salınım bigbang etkisidir. Tabiri caiz ise artık: "Minerva'nın baykuşu gece uçacaktı". Yani önce süreç olayları yaşanacak, sonra düşüncesi edinilecekti. Bir birine karmaşacak kimi halde baş son kimi halde son baş olacaktı.

Bir başlangıç koşulu atım ve salınımı içinde, asla bir organizmayı, bir toplumsal devinimi, bir laktozu göremezdiniz. Hayal bile edemezsiniz. Hayal edebilmeniz için de organizmayı, toplumu, laktozu daha bunlar yokken bunlardan önce biliyor ve başka olaylarla giriştirir olmayı bilir olmanız gerekirdi.

Ki siz bu aşamada, esami bile değilken; eseriniz bile yoktu. Bu nedenle süreç nicel imleyişlerinin her bir özel durumu, olay olgu ve varlık çeşitliliği bağıntıları iken, süreçleri imleyen bir de genel bağıntı vardır. Ki bu başlangıç atım ve salınımının izlerinden mündemiç imleyişlerdir. Ki özdeğin temel özellikleridirler. Elektriksel bağıntı, kuvantik bağıntı, uzayda kuvantlaşma durumları vs. gibi.

Bu nedenle süreç bir türdeşlik üzerinde, bin türdeşlik bağıntılarıyla ileri süreçlerin, temel süreçler üzerine ikamesidir. Yani bizler bir arkaik birikme ile şimdiki zamanın oluşması ve geleceğe uzamanın devingen eylemleriyiz. Sizi geleceğe uzandıran ve geleceği size tasarlatan hal, ikame oluşunuzla denge koşullarını bozan eksikliğin çekim gücüdür. Bu da termodinamik yasadır.

İnsanın cömertliği ve merhameti, insanın bilip düşündüğü bir eylemler dizgesi değildir. Söz gelimi Birkaç aslan 500kg bir öküzü avlamışlarsa, her biri 35-40 kg et tüketişle, bu aslan grubu 200kg; haydi 400kg kadar eti tüketsin. Ya da bir başka birçok avlanma ile tümünü tüketsin. Ama aslanın birkaç avlanmasında mutlaka tüketemeyeceği kadar bir av eti fazlalığı da seyrek te olsa kalacaktır.

İşte bu durum aslanın doğaya cömertçe bağışladığı bir şöleni ziyafettir. Yani aslanın çevresine olan cömertliğe ve ihsansın merhametidir. Bunun bilincini ancak bu olaydan sonra anlayabilecektir. Bundan sonra belki de kıt bir paylaşımı, kendisinden önce yardıma muhtaç sosyal duygudaşı olan bir aslana sunmanın öznellik erdemini edinecektir.

Her fazla avın sürekli doğada başka tür ve cins canlılara ikram edildiğini sür git söylemek olası değildir. Söz gelimi bir tilki yiyemeyeceği kadar bir tavuk katliamında arta kalan ölü tavukları, muhtelif yerlere ayrı ayrı saklar. Kokutarak daha sonra yer. Bu da doğanın bir tasarrufu ve tedarik tutumu olsa gerek.

Görülüyor ki aynı temel deviniş üzerine, birçok salınım frekansı binmektedir. Bir grup avdan bir kısıntı bırakmazken, diğer bir grup alicenapça olacaktır. Bir başka canlı varyasyonu tutum ve tasarrufu ortaya koyacaktır vs. Hiçbir şey illa bir yöne akmaz. Her bir varyasyon da, aynı tür canlı dahi olsalar, ana salınım her bir grup üzerinde farklı deneyimlerin frekanslarını bindiren girişmelerle akarlar.

Enerji (av) sağlama temel düzlemi, ana taşıyıcı ve ana frekanslı atım ve salınım taşıyıcı zarfsa; cimrilik, cömertlik, tutumlu olma vs. sürecin ana salınım üzerine enjekteyle muhteviyat olan mazruflarıdır. Bunların hiç biri, ileri düzey sosyal duygudaşı öğrenme girişmeli oluşlarla, bencilliğine aykırı değildirler.

Doğa enerji girdisi temel bağlamı üzerinde koşuşturan canlıların, çevresinde sağlama yapılarındaki deneme opsiyonlarından; birçok yol üzeri hareket varyasyonları geliştirir. İşte insanın da bu kabil lütufkâr olma varyasyonu, sosyal birlikler içinde ancak bir grup duygudaşlığı düzleminde iken; kendisi üretmeğe başladığında ise bambaşka bir şekil ve hal alacaktır.

Komün dönem sonu insanları basit araçlı ama dev bir adımla hünerli üretimle bir iki bitki istihşali ve bir iki hayvan yetiştiriciliği yapmağa, başladı. İnsan böylece tüketeneğinden fazlasını da üreten bir insan olmuştur.

Saklama becerileri henüz gelişmemişken ve Pazar ilişkileri için üretim yapmazdan önceki bu fazla üretim tıpkı aslanın doğaya bıraktığı bir ikram ziyafeti gibi insanın doğaya bıraktığı bir zorunlu olurla bir cömertlikti. İnsan bu hareketini, özne oluşu duygulu özneliği yansımalarını ve izlerini fark etmese de taşıyacaktı. Gün gelecek, bu taşımalar birden bire bir bilme ve hatırlamanın ilhamı olacaktır.

Bir zaman gelecek artık yamyamlığının gerilediği, yasaktan tabu olan başka sosyal birlikti komün yapılarla olur teması bir birinde olmayan bu fazlalık kendi emek ürünleri,

eliyle birbirine hediyeler sunmanın bir yakınlaşmasıyla bu hediyeleşmelerin, girişen varyasyon atım ve salınımı başlayacaktı. Bu kabil oluşlar önce tek tük oluşla başlayacaktı.

Tek tük oluşa, tek tük katılımlar; bu salınımı büyütecekti. Büyüyen salınım da giderek bir ortalama ivme kazanmanın genel durumuna dönüşecekti. İnsanlar, temas eden yakınlaşmalarıyla ittifakı dönemi yaşayacaktı. Cömertliğiniz, aykırı totem birliklerini size temasçı kılmıştı. Temasçı süreç işlevin cimriliği de (nakesliği de-eli sıkılığı da) emeğinizi ve bireysel sahiplenmelerinizi size tutum kılacaktı.

Emeğe sahip çıkma sadece bir cimrilik işi olmanın yanında birçok sosyal öğrenmelerle de girişerek karmaşıklaşacaktır. Söz gelimi ilk birikmenin muktedirliklerini keşfetmek gibi, kendisi çalışmadan, bir başkasının emeği üzerine konmayı keşfetmek gibi bir yığın öznel girişmelerinizle, emekleri mülk edinip, mülkiyete sahip çıkılacaktınız vs. Yani süreç basitten kompleks (hepten ve karmaşık) olana doğru olur.

Başlangıç oluşma niceleyişleri farklı kulvarlarda farklı zaman mekân akışıyla gerçekleşti ise de, bu farklı gelişmelerin ana taşıyıcısı egemence sosyal örgütlenmelerin içten dışa doğru egemeni beliren akım taşınması ile selekte (seçme ayıklanmasını veya dayatmasını inşa) edilecekti.

Bu çatışmada özel mülkiyetçi ve giderek köleleşen yapı genel olarak dünyaya egemenlik damgasını vuracaktı. Artık yeni ana salınım taşıyıcısı sınıfsal zeminli özelleşen mülkiyete kölelik ilişkisi oluşla, köleci mülkiyetti. Bu ana salınım üzerine, farklı kontur ve nüansların niceleyim oturuları, günümüze dek gelecekti.

21.09.201

Bayram Kaya

Genelde Görünüş

Bir ilke ile devindirelim sevgimizi.
Özlemle kavuşum bekleyen evgimizi
Doğa içinde, doğaya karşı, insanlık sergimizi.
İsteyelim gülen yüz, mutluluk vergimizi.

Yaradılış bir yüklenme.
Yaşam açınımlı bir sürüklenme.
Karıncanın gibi içgüdüsel
Uzayda devinen insan gibi,
Elindelikli, bilinçli ve yükümsel.

Entropik oluşumlar,
yoksayılırcasına
Cimbızlanmış düşünceler
Bastırılmış, kaşınmış duygular
Seçememezlik:
Sonunda kıyan ve kıyılansın
Sızlayan ve sızlatansın
Ve dahi
Gizleyen ve gizlenensin.

15.07.1996

Bayram Kaya

Gerçekleşmeyen Kehanetler 1

Aşağıda Sn. Umur Semiz Koçak'tan aynen alıntı bir yazı yayınladım. Yazı üstü ve yazı aralarının köşeli parantez içi, açıkları bana aittir.

[Aslında evrendeki bunca kesikli sürekli akışın süren git devinimi içinde; evrenin kaostuk olmasının yanı sıra, güzelliğin birbiri ile dans etme harmonisini de yaşamaktadır. Kıyamet bu harmoni içinde, harmoninin sürdüğü zaman boyunca; hiç gerçekleşmeyecek olan bir durumun; sanki gerçek eşecekmiş gibi ortaya konmaktadır. Bu hayali, zoraki kıyameti, konuşlardaki gayret; insan öznelliklerinin bir sübjektifliğidir. Bu kaostuk harmoni içinde öznel kehanetler sanki gerçekleşmemek için vardılar.

Bu evrensel akış, kuşkusuz ki kendi kıyametini de, az az biriktirmektedir. Ne zaman bu oluşmaların özel ve genel süreçleri; kendi entropisiyle, kendi akışını sürdüremez olursa; o zaman geneldeki akışın kendi çevresiyle dirençlediği geriliminin gel hareketi; tersine bir süreç olunca; ancak o zaman genel kıyamet olası olacaktır.

Boşu boşuna Dünyamızın kendi içsel çevrimil buzul dönemini, holosen dönemini, yer hareketlerine bağlı manyetik kutup değişmeli hareketlerini; bu kıyameti dönemin içine sokmayınız. Çünkü bunlar bir dinamikliğin evrimsel, devrimsel ve çevrimsel hareketleridirler. Yine unutmayınız ki bu hareketlerin öncesinde ve içinde ve sonrasında; yine evren ve Dünyamız kendi var oluşuyla dimdik ayakta dururlar. Evren ve dünyamız yola çıktığı bu macerasında, ilk haliyle olduğu gibi durumlarını; illa bizimle olmak zorunda değildiler. B.K]

1-Tarih gerçekleşmemiş Kıyametlerle Doludur: Bilinen ilk kıyamet senaryosu, M.Ö. 2800 yılına ait bir Asur tabletinde yer alıyor. Kil tablet gerçekleşmemiş kıyamet senaryosunu şöyle anlatıyor: "Dünyamız son günlerde yozlaştı. Dünyanın hızla sonuna yaklaştığını gösteren işaretler var. Rüşvet ve yolsuzluk, aldı yürüdü. Çocuklar, artık ana babalarına itaat etmiyor. Tüm bunlar, Dünya'nın sonunun geldiğini gösteriyor."

[Şunu unutmayın, Dünyanın sonuna dek nerede, ne zaman, kaç kıyamet senaryosu söylenmiş olursa olsun; bu senaryoları gerçekleşip gerçekleşmediğini bilmem! Ama DÜNYA HALA AYAKTA! B.K]

2-Dünya tarihinin en büyük çaplı kıyamet histerilerinden biri M.S. 1000 yılında yaşandı. Papa II. Sylvester, İsa Peygamber'in doğumunun 1000. yıl dönümünde dünyanın yok olacağını söyledi.

Cennete gitmek isteyen Hıristiyanlar, mallarını yoksullara dağıttı, günahlarının bağışlanması için kiliselere koştu. 1 Ocak 1000'de beklenen kıyamet kopmayınca Hıristiyanlar, bu kez de İsa'nın öldüğü günün (M.S 33.) yıl dönümünü (M.S 1033'ü) beklemeye başladı. Ama beklenen olmadı, kıyamet 1033'te de kopmadı.

[Yukarıda ki tablet yazısında açık açık söylendiği gibi kıyametçi söylem hurafeleri; sosyo toplumsal huzursuzlukların bertarafını önlemeye yönelik bir ihtiyaçla da, ortaya konmuştur.] "Dünyamız, son günlerde yozlaştı. Dünyanın hızla sonuna yaklaştığını gösteren işaretler var. Rüşvet ve yolsuzluk, aldı yürüdü. Çocuklar, artık ana babalarına itaat etmiyor. Tüm bunlar, Dünya'nın sonunun geldiğini gösteriyor." Denmekteydi Asur tabletlerinde.

[Her devrin sosyo toplumsa çarpıklığı giderilemediği durumlarda, dini ya da erdemi söylemlerin olası etkisi de, bu bozukluğu gidermek için devreye sokuluyordu. İnsanların duyarlılıkla oluşturulduğu inancı alanları, istismara da açıktı. Bu nedenle; "o" olmadı, bari

bunu da verem" kabili ya tutarsa senaryoları söyleniyordu. Söz gelimi; İsa'nın doğumunun 1000. Yılında kıyamet kopmadıysa; İsa'nın ölümü olan (M.S 33) yılından sonraki 1000. Yılı olan 1033 yılında da kıyamet kapamaz mıydı? B.K]

3-Kıyameti kendi çıkarları için kullananlar da oldu. Papa III. Innocent, 1213'te Kudüs ve kutsal topraklara 5. Haçlı seferlerini düzenleyebilmek için kıyamet korkusundan yararlandı. Kıyametin İslam'ın yükselişinden 666 yıl sonrasına denk düşen 1284 yılında kopacağı kehanetinde bulunan Papa'ya inanan Hıristiyanlar, kutsal toprakları alıp dünyayı kurtarmaya çalışken kendi canlarından oldular.

[Elbet dini duyarlılık ve dini etki ile insanları ajite etme (en üst seviyede uyarılmışlık) alanı, yüzlerce istismara da açık olmuştur. Bunun en tipik, en büyük örneklerinden birisi de haçlı seferleri sırasında söylenen kıyamet anlatımlarıdır. Kıyamet korkusu ile insanları kitleler halinde yönlendirmenin en bariz örneği, bu haçlı seferleri sırasında söylenenlerdir. B.K]

4-Kıyamet fikri sanatçıları da etkiledi. Sanatın altın çağı olarak bilinen Rönesansta dahi, kıyamet kehanetlerinin yeniden tırmanışa geçmesine de sahne oldu. Bu kehanetler içinde, Bizans İmparatorluğu'nun kalbi olan İstanbul'un Osmanlılar tarafından fethedilmesi gibi bazı "felaketlerin", Dünyadaki takvimleri değiştirdiği fikrine dayanıyordu.

[Sanatla, vakti gelmiş olan zorunluluğa konan teşhisi ayırmak gerekir. Hiçbir tecrübesi, hiçbir duyumu ve hiçbir yaşanmışlığı olmayışla ve hiçbir öznel yansımaları edinilmemiş olan bir durumla da; sanatı ayırmak gerekir.

Sürecek

Bayram Kaya

Gerçekleşmeyen Kehanetler 2

Doğrudan deneysel olmayanı bilmekle, bir ya da iki kez tecrübe olanı bilmeyi birbirinde ayıralım. Bu durumu yol üzerindeki bir çukur örneği olarak düşünelim. Araçla çukura düşmek insanların yaşanacak olan kıyameti olsun. Henüz hiçbir kaza gerçekleşmemiş olsun. Bir insan kendi dolaylı duyuları, algı ve deneyci yaşanmışlık yansımalarından hareketle; kendi kestirim gücü öngörüsü içinde bu kıyameti görüp; akıl edip; bilinçlice ifade ederse; bu insan dâhidir.

Eğer insanlar, çukurla ilişkili bir, bilemedin iki olayı yaşandıktan sonra bile; hala insanların geneli çukura düşmeyi bilinç edinmemişken; buna rağmen bir insan çukura düşüleceğini dile getirmişse; çukura düşülebileceğinin uyarmasını yapışla konuyu işlemişse; kişi konuya dikkat çekmişse; bu kişi insanımız sanatçıdır.

Yok eğer çukura düşüş olayı gündelik, sıradan oluşla, herkesin bildiği faili bir kıyamet olmuşsa; bu tanı genel çoğunluğun bilinçli ve görgül söylemi olacaktır. Böylesi bir rutin durumu bilmek; vakti gelmiş zorunluluk olmuş olmasıyla, bu kazanın söylenmesi de; artık sanatçılık değildir. B.K]

Dominikli keşiş Girolamo Savonarola'nın "Tanrı'nın kılıcının, kısa bir süre sonra savaş, veba ve açlık olarak Dünya'nın üstüne geleceği" kehanetinden etkilenen Rönesans'ın önde gelen ustalarından Sandro Botticelli, "Mistik Doğum" adlı tablosunda kayaların altına saklanıp bekleyen küçük iblisler resmetmiş ve resmin altına da kıyametin yakın olduğuna dair not düşmüştü.

5-Bilim adamları da kıyamet fikrinden etkilendi. Alman matematikçi ve astronom Johannes Stöfler, 1499 yılında gezegenlerin hizalanmasını temel alarak yaptığı kehanette 20 Şubat 1524'te meydana gelecek tufanın dünyayı yok edeceğini söylüyordu. Stöfler'in kıyamet kehaneti, basılan 100 kitapçıkla tüm Avrupa'ya yayıldı. Yüzlerce tekne inşa edildi, Alman asilzadesi Kont Von Iggleheim, Rhein Nehri'nde üç katlı bir gemi yaptırdı. Gel gör ki kıyamet, 20 Şubat'ta da kopmadı. Aksine 1524 yılı, oldukça kurak geçti. Iggleheim'in gemisinde yer kapmaya çalışanlar arasında arbede çıktı, yüzlerce kişi öldü. Kalanlar, kıyametin kopmadığını görünce kontu taşlayarak öldürdü.

Stöfler, son bir çaba olarak 1528'i yeni kıyamet tarihi olarak belirledi. O gün de bir şey olmayınca, kendini evine kapattı.

[Bilim adamları, kendi alan bilgisinin kendilerine kazandırdığı bir güvenilirlik karineli olurun özelliklerini de, üzerlerinde taşırlar. Bilim adamının bu güvencilik sıfatı, o bilim adamının başka alanlar içine dek olur söylemleriyle de insanları yanıltan, bir gelişmelerinin olacağı apaçıktır. Bir bilim adamı kendi alanı dışında oluşun söylemiyle insanlığı yanıltması, kaçınılmazdır. Bu hal kişinin alan bilgisi yanında, genel bilimsel felsefeyi bilemez olma eksikliğinden kaynaklanır bir durumdur.

Bu kabil alan uzmanlığı dışında olan bilim adamlarının; insanlara verdiği bilim adamı olmanın kariyer güvenilirliğiyle; başka alanları da sanki bilirmiş gibi olmalarının konuşmalarıyla insanları yanıltır olan içerikli bir iki gaflarının örneğini vereyim. Robert Fulton saatteki hızı yaklaşık 5 km kadar olan; ısı enerjisini hareket enerjisine çeviren düzeneğini, insanlığa armağan etmişti. Sonraki ilerleyen zamanlar içinde, bu buhar gücüyle işleyen sistemler; çeşitli kişilerce geliştirilecekti.

Buhar gücü kullanımını geliştiren savlardan birisi de; "bu sistemin saatteki hızını 30 km'lik bir sürata çıkarma" önerisiydi. Bu öneriye karşı, alan dışı bilgisi olmayan bilim

adamlarının karşı çıkması gafların en afilisiydi. Bu bilim adamları: " bu kadar hız içindeki insan gözlerinin, göz yuvalarından fırlayacağını söylemeleri idi. " Şimdi saatteki hızı binlerce km olan araç içinde seyahat edilmekte. Bırakın gözün fırlamasını, göz bu sürat içinde çevresine seyir han olmaktadır.

Bir başka gafçı örnekse, uçağa ilişkin beliren, ilk öncü düşüncelere; yine bilim adamları karşı çıkmıştı. Savları: "havadan ağır olan nesnelere uçamazdı." Elbette sav göz ardı edilecek denli yenilir yutulur bir sav değildi. Ama bugün tonlarca ağırlıklı hava taşıtları bu söyleme ve gerçekliğe rağmen uçmaktadır. Meğer bizim bu bilim adamlarımız, kendi alan bilgileri dışında oluşla bir onay mercii gibi fikir beyan edişle kendilerine olan güveni boşa çıkarmışlardı. Aero dinamik kurallarından haberleri yokmuş. Ne şans! B:K]

6-Hem 1641'te İngiliz kahin "Shipton Ana"nın kehanetlerinden, hem de Mısır'daki Giza Piramidi'nin gizemlerinden etkilenen astronom Charles Piazzi Smyth, farklı bir kıyamet tarihi ortaya attı. Piramidin sadece Mısırlılar tarafından değil, aynı zamanda Nuh Peygamber tarafından inşa edildiğini ileri süren ve piramidin dört bir yanında dünyanın sonunu gösteren izler bulunduğunu belirten Smyth'e binlerce insan inandı. 5 Ocak 1881'de New York Times, hem Smyth hem de ona inananlarla dalga geçen bir makale yayımladı: "Piramidin ortasındaki galeride tam 1881 çentik var. Bu da son senemize girdiğimizi gösteriyor."

[Nuh, tufanla ilişkili bir sembolizmse de, bizim anladığımız anlamda bir tufanla Nuh'un ilişkisi yoktur. Hele de tufanı söylemiyle Nuh; bir avuç insanıyla, piramit (ehram) yapımı delaletiyle hiçbir ilişkisi yoktur. B.K]

7-Tufanlar ve piramitler dünyanın sonunu getirmeyince insanoğlu, umudunu uzaya bağladı. 1910'da Dünya'nın yakınından geçen Halley kuyruklu yıldızı, kıyameti bekleyenlerin ekmeğine yağ sürdü. İngiliz yazarlar, Halley'in Almanya'nın işgalinin habercisi olduğunu ileri sürerken Fransızlar, kuyruklu yıldızın dehşetli bir sele neden olacağını yazdı. ABD'nin Chicago'da kentinde bulunan Yerkez Rasathanesi'nin Şubat 1910'da Halley'in kuyruğunda siyanür olarak bilinen zehirli bir gaz bulunduğunu açıklaması, tuz biber oldu. Sonunda Mayıs ayında Halley, Dünya'nın yakından geçip gitti ve New York Times, "Hala buradayız" diye başlık attı.

Sürecek

Bayram Kaya

Gerçekleşmeyen Kehanetler 3

8-JÜPÜTER'İN ETKİSİ: 1974'te John Gribbin ile Stephen Plagemann, "Jüpiter Etkisi" adlı çok satan kitaplarında gezegenlerin Mart 1982'de Güneş'in aynı tarafında hizalanacağını, bu gök olayının kozmik olaylara neden olacağını ileri sürdü.

[Hâlbuki milyarlarca yıl içinde aynı hiza içinde yan yana gelen gezegen süreçleri, kezler kez oluştuktan sonra olası tüm etkilerin yaşanan kıyametlerini bir denge içine, bir uyum içine bir düzenlilik içine getirmişlerdi. Milyarlarca yıldan beri bu yan yana hizaya gelişler sayesinde bu günkü konumlarıyla bu hiza alan süreçler denge içinde olan bir amortisör hareketine dönüştüler.

Hizaya gelen süreçler, amortisör hareket yalpalamaları içindeki dirençlerle; gel git yapar konumlu oldular. Bu yan yana hizaya geliş etkileşim süreçleri, zamanla; birbirinden en az etkilenir olmanın, diyagramlı girişmesi içine oturmuşlardır. Böylece, Güneş Sistemimiz, şimdiki denge içindeki halini alan balanslarıyla; Dünyamız ve hizacı bağıntılar, en az kaotik hareket duyumunun farklı etkilenişi ve bunun karşılanması uyumu içine girdiler.

Yani artık yan yana gelen gezegenlerle Dünyamız, böylesi bir etki maruzatına karşı artık bağımsızlardı. Olası etkiler adeta, önceden yansımaları elimine edilmiş sönümlenmesi olacakla, Dünyamızın ve konum daşlarının olası etkileri şimdiki süreç boyut konumuna geriletmesiyle olası tesirleri etkisizdiler. 1999 yılındaki depremde de bu kıyamet senaryoları tartışıldı.

Şu da bir gerçektir. Yan yana gelen gezegenlere Güneş'in de hiza alan çekim etkisi; bu hiza alışın en az etkiyle denge konumunda olması; etkilerinin hiç yokluğu anlamına değildir. Önceki hiza alışlar içinde hiç olmayan ve şu anlardaki Dünya içinde yeni oluşmuş olan bir durum: fark edilmeyen ve bu en az etkiden dahi, büyük etkilenecek yeni bir durum; dünya olaylarının öncülü olabilir!

Ne var ki bu ortaya konmalıdır. Milyarlarca yılın gel git yapan bu denge ya da balans durumu gözden kaçırılınca, sürece değin olası olumsuz etkiler olan diğer gölgeler, bir bilmişin bilmiş edasıyla büyürler. Sizler de, bu büyüyen gölgelerin birer inanır veya müridi olursunuz. B.K]

1982 kehaneti tutmayınca, yeni bir kıyamet tarihi belirlendi. Gezegenlerin toplam çekim gücünün, Yeryüzünün dönüşünü değiştireceği ve yıkıcı depremler olacağı ileri sürülen kitabın, Cambridge mezunu astrofizikçiler tarafından yazılmış olması, güvenilirliğini artırıyordu.

Korkulan tarih yaklaşırken, binlerce insan dehşete kapılarak olası çıkış yollarının peşine düştü.

Kıyamet, 1982'de de kopmadı. Gribbin ve Plagemann, 1983'te "Jüpiter'in Yeniden Gözden Geçirilmiş Etkisi" adlı kitaplarını yayımladılar ve yeniden çok satanlar listesine girdiler. 1999 yılı ünlü kâhin Nostradamus'un kitabında dünyanın sonu olarak söyleniyordu. Nostradamus, 1999'un yedinci ayında gökten Dehşet Kralının geleceğini ve dünyanın sonuna neden olacağını yazmıştı.

9-1 OCAK 2000: ELEKTRONİK KIYAMET1: Ocak 2000'de yeni milenyumun başlangıcı da kıyamet iddialarının kurbanı oldu. Bilgisayarların "00" ile biten yılı anlayamayacağını ileri süren felaket tellalları, Dünya'da yaşamın duracağı, hatta nükleer savaşın başlayacağı kehanetinde bulundu.

Independent gazetesi, Uluslararası Para Fonu'nun gelişmekte olan ÷lkelerde ekonomik kaos yaşanacağını öngördüğünü yazdı. İnsanlar, 1 Ocak yaklaşırken alışveriş merkezlerine akın ederek yiyecek, su ve diğer malzemeleri depoladı. 1 Ocak 2000'de Dünya, tüm kehanetlerin tersine yeni bir yüzyıla girdi.

10-BÜYÜK HADRON ÇARPIŐTIRICISI İsviçre'nin Cenevre kentinde bulunan Avrupa Nükleer Araştırma Merkezi'ndeki (CERN) Büyük Hadron Çarpıőtırıcısı da kıyamet senaryolarından nasibini aldı.

İsviçre-Fransa sınırında yerin 100 metre altında kurulan Büyük Hadron Çarpıőtırıcısının protonları ışık hızına çok yakın bir hıza ulaőtırarak çarpıőtıracađını öğrenen bazı kesimler, bu tür çarpıőtımların mikro kara delikler oluşturarak dünyanın sonunu getireceğini ileri sürdü. Kuantum fizikçilerinin "asla asla deme" [eğilimleri bizim süper aydınların içi boş referanslara "yetmez ama evet" dedikleri gibi], kıyamet söylentilerinin daha da hız kazanmasına neden oldu.

Her Şeye karşın Büyük Hadron Çarpıőtırıcısı, 10 Eylül'de 2008'de çalıőtırıldı. Kıyamet kopmadı, ancak çarpıőtırıcı 9 gün sonra teknik bir arıza nedeniyle kapatıldı. Bu kez de insanlar, 20 Kasım 2009 ve 30 Mart 2010'a kıyamet endişesi ile kilitlendiler. Bu deneylerden sonradır ki çarpıőtırıcıların, dünyanın sonunu getirmeyeceğine ikna oldular.

11-MAYA TAKVİMİNİN SONU 2012'inin sonuna yaklaşırken yeni bir kıyamet senaryosu ortaya atıldı. Mayaların M.Ö. 3114'te başlayan ve "Baktun" olarak adlandırılan 394 yıllık dönemlere ayrılan takvimine göre 13. baktun, 21 Aralık'ta sona eriyor. 13. baktunun sona erişi, bazı kesimler tarafından Dünya'nın da sonu olarak yorumlanıyordu.

[Sıcağı sıcağına o olmadıysa bu kabilinden; 21 Aralık gününden sonraki, bir gün sonrası da kıyametin günüdür dendi. Ne var ki kıyamet tutmadı. İyi de, kıyamet tutmadıysa alametleri de tutmaz mıydı? Tutardı! Hem de bilinçaltının depo durumuna göre kontrollü kontrolsüz oluğu boyunca, kopardı.

Őirince görgü tanıkları ufukta, Nuh gemisine benzer kızıl bulutlar görecek. Hiç görmedikleri kızılık görölüp, Güneş'i; birden yükselmiş olacakla göreceklerdi. Falan filan. Sabah gazetesi el çizimi bir gemi andırımı bulut resmini; yine el çizimi Őirince köyü semalarında güya göröleni alamet olurla lanse edip basit bir haberle bu eğilimin yangınına kimi basınla sansasyon adına körükle gidecekti! ! Daha görölen çeşitli alamet tefrikaları ortaya kondu, lakin tüm bunlar diğerleri gibi fos çıkacaklar. B.K.]

Sürecek

Bayram Kaya

Gerçekleşmeyen Kehanetler 4

12-[Merak etmeyin kıyamet oyuncağınızdan vaz geçmiş değiliz!] GELECEK KİYAMETLER: Eğer Dünya, 21 Aralık'ta da yok olmazsa yedekte tutulan tarihlerimiz de bulunuyordu. Örneğin Amerikalı astrolog Jeane Dixon, İsa'nın 2020'de geri gelerek kötülüğe karşı savaş açacağını ve bu savaşın 2037'de sona ereceğini, daha sonra da dünyanın yok olacağını ileri sürdü

[Bu zavallı saftirik çılgın] Dixon, daha önce kıyametin 4 Şubat 1962'de kopacağını da iddia etmişti. [Eh ne yapsın, birisi tutmadıysa bir yenisini ilgililerinin dikkatine sunuyordu. Ne yani takipçileri boyun eğip inanırları varsa, insanlar kahinlik yapmasa mıydı? B:K]

[Yenilen somun pehlivanı güreşe doyar mı? Af edersiniz yanılan kâhin yanılığa doyar mı? Diyecektim. Şimdi yıl 24 Aralık 2012'dir. Yalancılar mı? Asla! Olura, insanlık hali; insanlar yanılmazlar mı? Yanılırlardı elbette(!) Dixon da yanılığının farkına varıp, yeni yanılığının, pardon; yeni bir kıyameti kehanetlerin, tarihini verecekti. Hayırlı olsun, hayırlara vesile olsun! B.K]

[Elin kâhini var da, bizim kâhinimiz yok muydu? Alın size Said Nursi. Safalar olsun!]* 6 bin sayfadan oluşan "Risale-i Nur" adlı eserinde, kıyametin 2129 yılında yaşanacağını ima ediyor. [Merak etmeyin, şimdi yıl kıyametten sonraki 1000. Yıl olan milenyumdur. Yani yıl kıyametten sonra sağ salım 3129 oldu! ! B.K]

31 Ocak 1990'da Mısır'da doğan, 1974'te Kur'an-ı Kerim'de 19 Mucizesi olarak bilinen ve İslam dünyasında tartışmalara yola açan, 19 mucizesinin; "matematiksel sistemini" ortaya koyan Mısırlı biyokimyacı Reşad Halife, Dünya sonunun, 2280 yılında geleceğini [şıp diye]hesapladı.

[Hiç telaş etmeyin. Yarınki yeni yıl, 3281'in ocak ayı. Nedeni sübjektif olanın, sonucu da sübjektif olmak zorundadır. B.K]

Yahudilerin kutsal kabul ettiği Talmud kitabına göre ise Mesih, Âdem'in yaradılışından 6 bin yıl sonra gelecek ve sonraki bin yıl içinde dünya yok olacak. Talmud'a göre Dünya'nın mahvı, 2240'ta başlayacak ve 3240'ta bitecek.

[Korkmayın o tarihten sonra da bu kehanetin, mutlaka yanlış hesaplandığının vurgusuyla, yahyin yanlış anlaşıldığının vurgusu yapılacaktır. Bu kez de o olmadıysa bu denip; Asıl Âdem babamız değil de; 2. âdem babamız olan Nuh'tan sonraki 6. bin yıl sonrası içindeki kıyamet senaryosu heyecanla beklenecektir! Nasıl olsa, daha önce de onlarca kez beklemiştik. Beklemekten ne çıkardı ki! Yeter ki sizim korkunuz taze, diri ve tetikte dursundu. Kehanetti nasıl olsa; oraya atıp, burayı vuracaktılar! B.K]

Bazı bilim adamları göre ise Büyük Patlamadan 5 milyar yıl sonra Güneş kırmızı bir deve dönüşerek Dünya'yı yok edecekti.

[Olur mu? Olur! Çünkü bu doğru ve verili oluşla mantıklıdır. Ama bununda bir insan mantığı olduğunu unutmayın. İnsanoğlunun öznelliği ve eksantrikliği ne Dünya'nın; ne evrenin olucusu değildirler. Bu nedenle insanın görece insani sisteme bağlı olan ahlakiliği, ya da ahlaksızlığı; ne evrenin düzen ilkesidirler. Ne de evrenin düzensizliğinin ilkesidirler.

Kıyamet alametinin müsebbibi gibi gösterilen ahlak; ne olması gereken saltık lığın içindedir. Ne olmaması gereken saltık lığın içindedir. Siz sistemi değiştirdiniz mi,

ahlakınız da değişir. B.K]

2003 yılında "Büyük Son" teorisini ileri süren bilim adamları ise sürekli genişleyen evrenin yaklaşık 22 milyar yıl sonra tamamen yok olacağını ileri sürüyorlar.

[Muhakkak ki her şeyin miadı gibi; her şeyin kesikli sürekliliği gibi; her şeyin bir başı ve bir sonu vardı. Ama bu baş ve son ne zamandı? Şimdilik bunlar malumumuz değil... Ama giderek doğruya yaklaşan tahminlerimiz hep var olacaktı. Evren gibi insan da; geçmişini biliyor; geçmişin bilgisini taşıyordu. Yine evren gibi insan da geleceğe uzayacağını biliyordu. Ama neye uzacağını bilmiyordu. İnsanların bilim verili, görece kısa erimli; öngörüsü değil ama yaklaşık bir olası öngörülerini vardı.

Siz şarlatanlara, medyumlara, sonuna loji eklenmiş (astroloji, teoloji gibi) etkilere; kahinlere, kutsal metin şifrelerine, olası kıyametin büyüğüne küçüğüne dair verilen zamana ve alametlerine kıyameti gündemde tutmanın en garantili olan; "zamanı Allah'tan başka kimse bilmez" deyip te bu bilinmez olan zaman aralıklarına arada sırada yemleme atanlara bakmayın. Bakarsanız da hoş bir seda olarak bakınız. B.K]

["Gerçekleşmeyen kehanetler" dediği zaman okurlarda veya böylesi söylenenleri duyanların aklına, kıyamet olacağını zımni algılama ve çağrışımlar gelir. Bu söylem daha başında ve başlıkta yanlıştır.

Sanki kıyamet olacak denilişin gerçekleşmiş olanları varmış ta; gerçekleşmemiş olanların yanında; gerçekleşmiş olanların katıyet ligini ifade ederler gibi. Daha baştan hükmünü düşmüş; akli küstürmüş bir kavratıştır. Bu söylenenler gerçekleşmiş olanlara karşı, her nasılsa gerçekleşmemiş olanlardı!

Sanki bir ülkeye yapılan akınlar arasında çeşitli engeller ve hava muhalefeti gibi saiklere istinaden aksiliklerle gerçekleşemeyen akınlar gibi.

"Gerçekleşmeyen kehanetler" söylemi, rutin tren veya uçak seyri seferlerine karşın; bayram izdihamı ile araya konan ek seferlerden birçoğunun gerçekleşmemiş olması gibi bir servis söylemi ifade eder.

Oysa olası kıyamet tek kezliktir. Gerçekleştiği an kıyametin başka bir gerçekleşmeleri de olası değildir. Hiç bir ahlakilikler gibi öznel nedenler, evrenin var oluş ve sürüş nedeni olmadığından kıyametin de belirtisi ve müsebbibi; olamazlar.]

Umur Koçak Semiz / AA 21.12.2012 Hürriyet gazetesi internet servisi yayınından alıntıdır. Maya tutmadı kıyamet kopmadı başlıklı haber içeriği alt düzenlemesi; "gerçekleşmeyen kehanetler"

Bayram Kaya

Not: Yazının tümü yaklaşık 2829 sözcük. Bunun 1106 adet sözcüğü yazarınındır. 1723 adet sözcük te benim konu açarı oluşla yazdığım toplam sözcüklerin sayısıdır.

Bayram Kaya

Gerçeklik Ve Hakikat

İnsanlar tarihi gelişmenin çok yakın bir geçmişi içindeki özel bir ilişki türü kapsamında bulunmanın belli yaşantılarından itibaren ilah kavramını edindiler. Ve bu kavramı insanlar inşacı oluşla kullandılar. İttifak aiti insanlar illahlar inşalı ahitsen sözleşmeleri, iman edip ezberliyorlardı.

Tarihi, bütünsel oluşuyla " kesikli sürekli olmanın içinde kavrayamayan insan özneliği" vardı. İşte bu gerçeklikten koparılmış olmanın hakikiliğini öğrenen insan özneliği, duruma müdahil (karışmalı) oldu.

İlahı anlayış kendi sosyal yaşantılı dinamiği içinde diyalektiği oluşuyordu. Bu oluşma içindeki aktarımı yapılan öznelikle, sosyal alandaki gerçeklik olan ilahı anlayış arasında pek çok fark vardı. Özneliğimiz aktarıma konu olan ilahı gerçeklikle, aktarılan öznelik arasındaki birçok bağları kopartıyordu. Çünkü öznelik, sosyal yapınız gibi devinemiyordu. Kopan bu bağların yerine de insan özneliği içinde; özneye özgü yeni özneli olan sanal bağ yapıcılar kondu.

Tarihin kendi kesikli sürekli oluşma bağsanlığı içindeki her bir durumlarıyla gelişen ilah kavramı, özneli olurken tarihin bu kesikli sürekli olması karşısındaki sosyal bağsanlıklardan kopartılıyordu. Çünkü özne dışındaki sosyal olaylar, kişinin öznel anlamasına göre çok hızlı geliyordu. Dolayısıyla sosyal gerçeklik içindeki ilahı oluşuma dek anlayış ta, çok hızlı anlam değişmesi geçiriyordu.

Bir ön ittifakı oluşmanın estirdiği rüzgâr etkileri henüz geçmeden bir yenisi ortaya konuyordu. İnsanlık yapılan her yeni ittifakların, o ittifaka özgü sözleşme düsturlarını öğrenmekle baş başaydı. Öznelik için imanı kavilleşme oluşuyla ezberlenen ittifakı deklarasyonların henüz birisi yeni öğrenilip hazmına yeni başladığı anda, eski iman sürecinin hemen yanı başına daha değişik bir iman süreci konmasıyla kişiler, şaşkına dönüyordu.

Bu nedenle kişilerin bir önceki ilahı anlayış bağsanlı, imanı anlayışlarıyla; bir sonraki ilahı bağsanlı imanı anlayışı arasındaki bağıntı kopuyordu. Kişi öznesi sosyal yapılı ilahı anlayışta yansımalarını alsa da öznelimiz kendi dışındaki sosyal gerçeklik gibi gelişip düşünerek olayları kavrayamıyordu. Kişi öznesi olayları kendi bencilliğine göre yorumluyordu.

Sosyal gerçeklikle öznel hakikilik arasındaki yorumlama kopukluğu nedeniyle kişi öznesine yansıyan kimi kopukluklardaki bağ uçları kişi öznesi içinde kendi gölge yansımalarını oluşuyordu.

Kişiler kendisini, hazmedilmesi (içsinim) yapılmış ve kişinin kendisine göre sıradan olmakla, sürekli olağanlık ilişkilerini taşıyor olmanın ve sosyal bağıntılı ortam olmanın düzlemi içinde buluyorlardı.

Dıştaki sosyal ortam kişi ömrüne göre (kişi yaşam süresine göre) sürekli ve devamlı olmanın izlenimini kendi kişisine dayatıyordu. Oysa dıştaki sosyal olayların kişi ömürlü algısal yorumlanması nedeniyle tarihsel olanı algılamasında deformasyonlar yapmaktaydı.

Kişi algısalılığına göre ezeli ve ebedi oluş gibi yansıyan ortamlar; tarihsel olanın kesikli sürekli olması arasında algısal bir kırıklık yapıyordu. Bu çeşitten bağıntıda, gerçeklik ile gerçekliği algılayan öznelik aktarımları arasındaki bağsal kopmalar oluyordu. Dıştan kişi öznesine yapılan aktarımlarda, anlama kopukluğu yaşanıyordu. İşte bu kopukluklar da, özne içindeki kendi gölge yansımalarını verecekti.

Kişinin bencilliği, kişinin kendisi ile ortaya konan bir süreçti. Kişi bencillığe bağlı oluşla süreçlendiği gibi kişinin bencilliği de kişinin dışında değildi.

Kişinin kendisi bencilikti. Kişi bencilikle var oluyordu. Kişi bencilliğin içindeydi. Bencilik kişiyle kişinin içinde olan bir inşaydı.

Oysa sosyal oluşma ve hele de totemi sosyal oluşma sağlatan ilişkiler temelli olmakla kişinin dışında idi. Ve sosyal oluşma kişiden önceydi. Sosyal oluşma kişinin öznesinden bağımsızdı. Totem alan etkisi dışında, kişilerin sosyal oluşmayı; kendi keyiflerine keder bir algısal anlamaları vardı. Kısaca sosyal bağ oluşması kişinin bencilliği yanına sonradan ve dıştan bir bağıntılırsan inşaydılar. Kişi bencilliği değildi.

Öznel anlama daha çok bencil algılarıyla çevrim ve kodlanma yapıyordu. Bu öznel aktarımın yanına sosyal öğrenme de konacaktı. Sosyal öğrenmeniz kadar bencilliğiniz yok olmayacak ama gerileyecekti.

Bu kabil bencil aktarımlı öznel aktarımlarında çok kez, aktarımla; aktarımı yapılan sosyal gerçeklikteki bağın ilintileri kopmuş olmakla; aktarımı yapılan ilahi anlayış ta tarihsel oluşundan kopuk olan bir ilahi anlayış olacaktı. İnsan öznesi içinde bencillığe göre selekte edilen algıların kopuk bağ uçlarının önüne; insan öznesine göre gölge yansımalarını koymakla, öznece ilah anlayışı kendi gelişmesine başlamıştı.

Kişinin kendi sosyal yaşam bağıntılırsanlı gerçekliği içinde oluşan ilah anlayışları, kişi öznesinde şablon olukla donup kalıyordu. Oysa sosyal devingenlik içinde akıp giden ve nicelenişler veren ilahı algılarla; kişi öznesi içinde donup kalan ilahı algıların arasındaki sosyal oluşmalı gerçeklik bağları, kopuktu.

Sosyal bağıntılırsanlı gerçeklik olan ilahi algı, öznel bir hakikate dönüşmüştü. Yani dıştaki bir ağaç gerçeklikken zihninizde oluşan ağaç, gerçek olmayıp hakikattir. İlah kavramı da, bu kopuk bağlarıyla insanın kendi öznel dünyası içine de yansımaya başlamıştı.

Yani insan gerçeklikten yansıttığı aktarımlarının kopan bağlarını kendi öznel dünyası içinde kendisine özgü oluşla istediği gibi bağıtlamıştı.

Kendisinin farkında olmadığı tarihsel nedenle, ona sıkı sıkı sarılmıştı. Tarihsel olarak değil ama insanın kendi dünyasındaki ilah kavramı, insanda fırtınalar koparmıştı. İnsanlar bu nedenle kimi kez korkuyla ilahına yaklaşmış. Kimi kez de sevgi ve saygıyla ilahına yaklaşmıştı.

Kimi kez de değişen dönüşen düşüncenin ve zaman şartlarının karşısında çocuksu kalan ilahi anlayışı karşısındaki insan; ilahlarıyla alay etmiş. Ama insan yine de ilahsız edememişti. Çünkü ilah; sonradan oluşan ve dıştan oluşla bizden ve bizim bilincimizden bağımsız olan sosyal dünyanın özel bağıntılı hakiki bir unsuruydu.

Sosyal baskı ve basınç kendilikten kişiler dünyasına etki kuplajı (bağıntı -aktarım-bağlanım) oluyordu. Bu kişi öznesi üzerinde algı ve algı yaratma demekti. Sosyal oluşma algıyı kullanmayı akıl etti.

Sosyal bilinç; algıyı öğrenmiş ve keşfetmişti. Gerçek ile hakikat arasındaki alanı kullanacaktı. İleride yani köleci dönemde; etki eden şey yerine, başka şeyleri de

(sözelimi ilahı da) koyuŖla benzer ve aynı etki kuplajlarını da ortaya koymayı (enfekte etmeyi) iyi becerecekti.

Asıl olanla yerine konanın algısı ulviyetçe düşünmelere neden olacağı gibi, yerine göre koşullu (şartlı) öğrenme: yerine göre inanç afyonlaması; yerine göre büyücülük türü sosyal algılı enfeksiyonlarına da neden olacaktı.

Bayram Kaya

Gerdege Düğün Olmaz

Bilinmezi bilinir yapmakta
Akılsızlığı akıl kılmakta
Karanlıkta göremeyen gözün
Kulakları, işitmek zorundadır

Bazen ziyan olmak
Kâr olmaktan iyidir.
Eşegin de ölüsünü sırtlanmaktansa
Eşek yükünden ağırlığınızı eksiltmek gerek

Tabuta sığmaz
Yaşayan bir ölüydü
Teneşire geldiğinde anladık ki
İmamın da arkasında
İtin dölüydü

Biz hep böyle
Denize düştük
Yılan ne ki!
Kılana sarıldık

Biz yokuz sen bizde kal
Gece kuşu münevver olmuş
Ağzına ağzına sokarlar insanın
Oysa göz önünde dururlar
Lakin karanlıkta da mehtabı buluruz

Böyle olurken, böyle
Derleyken...
Ay tutuldu.
Dün üzülmez ki,
Telaş bu günde idi.
Kaynar sular dökülmekle, eksik olmaz başta
Endişeler sükûndan kurtuldu
Daha Godo'yu beklemeye vakit olmadan
Eski çamlar derle, yeniler unutuldu
Kırılmış yıldızlar boy verdi
Bir süre deniz üstünde olundu köpürük
Türlü türlü söyle...
Daha biz kimdir? Nedir? Anlamamıştık
"Bohçacı var hanım, kaçırmayın!" derle, ağızımız açılmamıştı ki...
Dikilmiş bohçaya bakmayan göz
Ol namus-u mahremden sorgulanıyordu.
Yıldızdan bir yıldız kaydı
Gönül ne pişman değil, ne neşeden caydı
Bu iklimle yıkandı, şimdi kirlenme zamanı
Tüm aşağılıklar birdi
Yıldızın yeri idi, kendisini yıldız saydı
Dolun değildi
Olmayan davayı sürer birikimi karar eğildi
Ay bulutta
"Çıkar" dendi, hep yeni aydı

Zodyakı kaymış
Şişme zodyaktı
Ekliptikten kamaşır
Tutulumu, şahaneyi iltifattı
Evresi miydi, devresi miydi? Bilinmedi!
Kurtuluşsa
Fark etmediği önünde geçen, sandık burcundan bir yılan,
Fırsattı...
Güzel yüzünde de değildi
Oldu mu mehtap ta sana bir serabı yalan
Bugün, düne sarıldı.
Müsamere başladı
Malkoçoğlu sahnede
Bizans yerle bir
Küfür de olsa gözlerimiz kamaşır kalayda
Gönül evi virandı
Bir kılıç, bir bıyık
Foya kılıcısıyla
Haşmetmaap sırf bir nispetle, sarayda

13.01.2015

Dolun: Ay'ın Güneşe bakan yüzünün Dünya'da parlak görülmesi. İlk dördün.
Zodyak: ekliptikin (Güneş'in yörünge düzlemi) iki yanında görülen, Dünya ve gezegenlerin döndüğü burçlar kuşağı alanı. İkinci anlamı şişme bot.

Tutulum: Yer yörüngesinin içindeki düzlem

Foya: Parlak olan elmasın parlaklığını artırmak için altına konan yansıtıcı metal yaprak.
Yani şeylerin gizlenen iyi, kötü özelliğini, niyetini, belli ederek durumunu; görünür, bilinir yapan şey.

Bayram Kaya

Geri İletişmeli Beslenme Yasası

Bir ortamda 100 kişilik bir insan nüfusu olsun. Bunların kendilerinden ötürü, kendi girişeni nedenleriyle; zorunlu bir belirlenimleri olacaktır. Bu kabil durumların kendisi de, kimi yeni bir kesikli sürekli olay durumların belirlenim nedenidirler.

Bu tür belirlenimcilik kimi bir yığın olay durumlara da geçmişten gelen bir sirayet (geçişkenlik) oluşuyla belirlenimci başlangıç koşulu dediğimiz, geri beslenme yasasıdır.

Kabaca, başlanış tüm olay ve olgulara demiştir ki (geri beslenme yasası tüm olay ve olgulara demiştir ki): sınırlı bir çevreniz var (kaynak) . Bu sınırlı çevre, yeryüzü ve gökyüzü alanıyla sizi sınırlandırdığı gibi yine rekabeti olan başka olay durumlarla, sizi bir sınırlanmayla tabii tutar. Senin yanında ot ta olacak, it te olacak; börtü böcek te olacak, demiştir!

Sözgelimi; gökyüzü (hava yuvar) , ağırlığından ötürü bize bir baskı ve basınç yapar. Hava vücudumuzun her bir cm karesine 1033 gram basınçla (ağırlıkla) yüklenir. Sizin yüzey alanınız diyelim ki ortalama 5000 cm kare olsun. Bu şu demektir. Siz; deniz seviyesinde 5165 kg'lık bir basınçla; 5 tondan fazla bir ağırlığın altında olacaksınız, demektir.

Siz de bu ağırlık altında ezilmemek için içten dışa doğru, aynı kuvvetle ters bir karşı güç uygulayışla dıştaki basıncı karşılırsınız. Böylece bu beş tonluk yük altında ezilmezsiniz. İçteki ve dıştaki eşit basıncı hissetmezsiniz. İşte bu da bir geri bağlanımla geri belirlenim yasasıdır.

Dünyada iken pek pek bu yasayı hissetmezsiniz ama uzaya çıktığınızda içiniz dışınıza parçalanır. Çünkü uzayda sizdeki iç basınca karşı gelecek dış basınç olmadığından, bir çeşit patlırsınız. Ya da Jüpiter'e gittiğiniz zaman, boyunuz iyice kısalır, yassılaşırsınız; yere doğru daha bir baskılanırsınız. Dünyadakinden daha az yükseğe zıplarsınız.

Çünkü dıştaki basınç içinizdeki basınçtan çok daha fazladır. Bu Dünya damgalı geri bağlanıcı, geri beslenilin yasa nedenle uzayda ve gezegenlerde özel uzay elbisesi giyersiniz. Geri bağlanım yasaları sadece bunlar da değildir.

Özel uzay elbisesi salt bu basınç farkı nedeniyle bile gerekli olduğu halde; yine salt bu basınç farkı için giyilmezler. Dünya hava yuvarının seçme ayıklaması, ışımanın (radyasyonun) bizler üzerindeki olumsuz öldürücü etkisini de sınırlar.

Bu nedenle biz belli bir radyasyon değerlerinin alan skalası içindeki bu belirlenimimizle yaşamımızı devam ettiririz. Tıpkı bencilliğimizin bir geri bağlanım yasası olması gibi.

Başlangıç koşullarından beri belli skalalar çevresinde dalgalanan tam da stabil (oturmuş-istikrarlı-sabit) olmayan bir radyasyon miktarı (nicelimi) vardır. Radyasyonun bu alan içindeki dalgalanmalarıyla aldığı her bir değerleri, bu stabilliğin korunumudur. Bu sınırın üstü bizi öldürür.

Hava yuvar ışımayı aşağı yukarı belli değerde sabit tutar. İşe uzay bu stabil değerlerin akıl almaz denli üstündeki, bir ışımayla baş başadır. Uzay boşluğunun yüksek radyasyonundan da, uzayın yüksek ışımasından da, soğuşundan da bizleri bu özel giysiler korur.

Bu özel kıyafetin başlık kısmındaki dışa bakmamızı sağlayan ön cam hava kürenin filtre

ettiği ışık değeri çevresindeki bir değerde filtrasyon yapar. Uzayın ışığını filtre etme işinde de bu elbiseler sayesinde korunuruz. Yani; hava basıncını, ortalama bir Dünya sıcaklığını ve ortalama bir Dünya soğukluğunu, atmosferin görünür ışık üzerindeki filtresini, zararlı ışımaya filtresi gibi geri beslenin yasalarını bu özel kıyafetler sayesinde yanımızda taşırız.

Bunların tümü birer geri bağlantılı, geri beslenimli, geri belirlenimli yasadırlar. Biz de nerde olursak olalım, bu geri bağlantım yasalarımızla ancak beraberizdir. Mars'taki hava basıncı bizim geri bağlantım yasamıza göre zayıf kalır. Bu zayıf hava basıncından dolayı sizler soluk alamazsınız. Bu durum sizi astımlı gibi davrandırır olacakken; Jüpiter'deki yoğun hava basıncı nedenle de ciğerleriniz sökülecektir.

Hava basıncı, ışımaya, görünür ışık filtresi, sıcaklık, soğukluk gibi bizim üzerimizde olan bir dış etkiler girişmesi sonucu bizim dengeler inşa eden vücudumuz bu geri bağlantımlı, geri beslenme yasalarıyla ancak vardır. Bunlar bizden önce bizim dışımızda var olan kendimizden ötürü zorunlu nedenlerdir. Bizim üzerimize bir baskı ve basınç uygulamış olmalarıyla bizi belirlemişlerdir (determine etmişlerdir) .

Yine başlanış olay ve olgular girişmesi bize; yerdeki kıtlık ta, bolluk ta, kaynaklar da; sizler için kesikli sürekli olacak, denmiştir. Sen bunlarla sınırlısın. Bunlarla determine edilmişsin. Sen bir girişme bağıntısın denmiştir. Bunlarla ve diğerleriyle geriye referans yapmadan; geriye referansın şartlarını oluşmadan; kafana göre olamazsın denmiştir. Senin varlığın, senin dışındaki nedenlerle belirlenmiştir.

100 kişilik ortamda, günde ya da yılda 8 kişi ölüyor, 10 kişi de doğuyorsa; nüfus 2 kişi artıyordur. Yani nüfusu destekleyen şartlar, kendi iç sınırları içinde merkezden sınırlarına doğru git salınımı yapıyordur.

Kaynağın, yani geri beslenimli belirlenim merkezinden, sınırlarına doğru iç çapı vardır. Nüfusunuz ile nabit (Hüdai nabit) artmaz. Nüfus kesikli sürekli olmak zorundadır. Kaynağın kendi iç çapı sınırından ötürü sizin de artan nüfusunuz bir yerde durur.

Durulan bu yerlerde kararlı olan nüfus da; nüfusun kararlılığı da Hüdai nabit değildir. Çünkü geri beslenim yasaşı; görece durumları gelip geçici değişen, dönüşen durumlar oluşla belirlemiştir. Bu değişme dönüşme ya da kesikli sürekli durumlar önünüze, sözgelimi; yer sorunu gibi kaynak sorunu gibi vs. çıkarlar.

Bu kez de günde ya da yılda; 10 kişi ölür, sekiz kişi de doğar olsun. Yani nüfus 2 kişi azalır. Sayılar böyle olmak zorunda değildir. Çözümleme anlaşılın diye yeknesak bir örnek verilmektedir. Bu durum merkeze doğru çekilen bir gel salınımidir.

Süreç merkezde veya merkez çevresinde bir yerlerde dalgalanmaya başlar. Ta ki azalan nüfus karşısında fazlalaşan kaynak gibi davranan ortam belirleyenleri yeni şartlarla yeni kaynak tazelenmesi gibi olacaktır.

Yani 100 kişiye 100 birimlik oluşla yeten durağan kaynak, nüfus 120 kişi olduğunda da kaynağımız yine 100 birim kalmakla, kıtlaşacaktır. Bu nedenle ölümler başlayacaktır.

Diyelim ki ölümlerle nüfus 70 kişiye düştüğünde çevredeki 100 birimlik sabit kaynak, bu kez otuz birim fazlalık vermiş gibi bolluğa neden olacaktır. Nüfus azalması duracaktır.

Nüfus azalmasının durduğu noktada çevre bu kez de besin bolluk basıncı gibi davranacaktır. Yani besin bolluk noktası gibi davranan çevre, bu süreci yeni bir salınım götürene dek salınımlar ortamı böylesi çevrimle kesikli sürekli yaparlar.

Görülüyor ki durduran, başlatan süreçler; kendilikten, otomatikman belli değerler çevresinde (referansında) başlayan biten ve yeniden (belki de tersine veya yineleyişle) başlayan süreçler olmakla otomatiktirler. Geri bağlanmalı, geri beslenimci olmakla kesikli sürekli özel bağıntılı olgular; belli değerler çevresinde karar alan; karar veren süreçler diyalektiğine dönüşmektedirler.

Durduran, başlatan efekt oluşuyla kendinden ötürü nüfusun sonsuzca artmaması ve nüfusun sonsuzca azalmaması gibi olan kesikli sürekli olaylaşmalara ve akışa; ayrıca sistem dışındaki bir karışmanın (müdahalesine) gerek yoktur. Diyalektikti geri beslenmeli efekt (etki) süreci işler (canlı) ve iletişişe girişmeli kılmaktadır.

Kısaca ağacın varlığı da sınırlıdır. Ağaçlarda genel ağırlıkla sizlerin oksijeni tüketir, havayı karbondioksitle kirletir olmanızla bir belirlenimdir. Yani sizin, ağaca göre "birileri" olmanız; ağaca kaynak oluşunuzla sınırlıdır (başlangıç belirlenimli geri beslenme yasasıdır) . Çevrim, ortamın bu envanterleri üzerinde geri beslenim yapmıştır.

Sizlerin kirlettiği olan atıklarınızı, karbon hidratlara çeviren bitkilerin; sizlere ihtiyacı olduğu gibi sizin de bitkilerin atığı olan oksijene ve bitkilerin sentezlediği karbohidratlarına gereksinimleriniz vardır.

Ağacın ölümü sizin ölümünüz; sizin ölümünüz de ağacın ölümü olması nedenle, bu ilişki ya da bağıntı da kendi dışınızdaki nedenlerden ötürü bir geri beslenim yasasıdır.

Sizin ölümünüzün mikroptan olması da geri beslenim yasasına tabiidir. Mikrop ta sizin yokluğunuzda yaşayamaz ölür. İlke olarak mikrop sizin yok olmanızı (diğer canlıların ölmesini) istemez. Çünkü bu durumda kendisi de yok olacaktır.

Ama mikroplar da insanlar gibi insanların besin kaynaklarını yeniden üretmesi gibi bir durumu başarmanın becerisini henüz geliştirememişlerdir. Bu yüzden insan öznelliği karşısında tek düze bir salınımın oluşumu içinde gibidirler.

Sizlerin (organizmaların) katı, sıvı, gaz atıkları bitkiler tarafından organik bileşiklere döndürülür. Buna cesediniz, çişiniz de dâhildir. Fotosentezci bitkiler, yaptıkları fotosentez süreçleri sonunda foto sentez atığı olan oksijeni ortama salarlar.

Foto sentez yapmayan canlılar ortamdaki bu oksijeni alırlar. Yine fotosentez yapmayan canlılar, bitkilerde aldığı depo edilmiş karbon hidratlı besinleri, metabolizmaları yoluyla parçalayıp, yeni inşalar yapmanın ihtiyacını bu ağaçlardan temin ettikleri (sağladıkları-elde ettikleri) karbohidratları koştururlar.

Süreklilik bölünür, parça parça kesikli sürekli olur. Parça parça kesikli sınırlı oluşlar sürekliliklidir. Yani kesikli sınırlı, sonlu oluş sürekli (salt) olanın varlığından ötürüdür. Salt olan da (şürekli ve sınırsız, sonsuz olan da) kesikli sınırlı sonlu parça olay ve olguların varlığından ötürüdür.

Sonsuzca olaylar geri beslenim yasasıyla (başlangıç belirlenimli koşulların baskı ve basıncıyla) kesikli sürekli özel bağıntılı durumlar etkileşmeli girişme olmaktadırlar.

Sonsuz olanı sonlular; sonlu olanı da; sonsuzlar çevrim etmektedir.

Bu bağıntıyı görmezden gelip sonsuzluğu (saltı) ve sonluluğu (salt olmamayı) tek başına ele aldığımızda, kendimize yabancılaşan tek yanlılıkla ele alınmış şiirler yazıp, tek yanlılıkla ele alınmış inançlar var etmeğe tek yanlı övgüler düzmeye başlarız.

Sürekli olan da kesikli sınırlı sonlu akış yapanlardan ötürü sınırsız ve sonsuzdur. Geri bağlanımlı geri beslenme yasası; ortamın oluşan diyalektik koşullarını giriştiren bileşke kararıyla ortamın takdiri olmaktadır.

Genellik; kesikli sürekli durumların birbirine bağıntılı yansıma çevrimi olmasıyla ancak akış edip, olaylaşmalarını yapabilmektedir.

Bu yazı geri bağlanım yasası yazı dizim içeriğindeki yine başka bir bölümdür.

Bayram Kaya

Geriden Geliş

Durmuş anla gecenin biri
Olay, olgu, nicelimce
gündüzün onüçünü, görmez.
Amansız bir kalıştır bu
filimin koptuğu, zamanın akmadığı durak...

Sunamaz kendisine bazlamayı
Ele açar yufkayı, gazlamayı

Yargıları, doğru yanlıyla burada
Zamanın durduğu geri.
Oysa, burayı içermektedir ileri
Ondan müsamaha verir beri

Bilir, şimdiki zaman
Geceden kalış biri
Kendi akışını tanır
Geceden kalış, onüçü
Bilmez, duymaz, görmez
Sadece sanır.

Ne acıdır cahilce yaşama
Soğan acısı taşırca aşama

Zaman düzlemi kayık yobaz
Geçmiş zamanıyla, ayık yobaz

Akışı başka, nakışı da başka
Hep aynı kalışla takılır aşka

29.01.2009

Bayram Kaya

Geyikli

*Başlıktan geçişli,başlıktan anlamlı şiir.

Aldatıyorken aldatılmanın,
Alâmetifarikasını,
Sağa sola takardı,
Çok ama çok, akla sakardı.

Karşılaşınca iki,
Görürdü biri, birinden ki.
Erdemsidir, sayar erdemleri;
Kolaydaydı, başındaki!

18.01.2004

Bayram KAYA

Bayram Kaya

Gider Ayak

Tekil ve uzar yanım
Arzuların güreş tutmasıyla
Meydan bırakan
Cazgırından yılgın
Şeyda dillerin azmanı.

Ne kadar da zavallı
Hal bilmez ki andavallı

Patlayan avuçlarımızın
Yırtılan seslerin
Gırtlak yangınlarındaki
Alkış ve bağırmaların kusuru.

Şerden hasılken dupduru
Biz özlemlerin mağduru

Düzelmez, arzusal yol alırlık
Çekimde olupta doldurulamaz
Şıfat giyinmişliğin gülünçlüğü.
Başımın etini yedin
Aşın etinden doyun

Alemde ferah bulsa da
Akbaba ağzında kokar soygun

13.01.2008

Şeyda: Duygulardan hasıl hal.
Andavallı: Aptal bön
Hasıl : Olan, ortaya çıkan

Bayram Kaya

Giderayak Sazdan

""Yaratılmışları severim
Yaratandan ötürü"" Yunus

Derler; ezberden, soyuttan
Anlam, hıfız edilmeden
Sivas'ta, Çorum'da...
Yakarak yıkarak
Gerçeği koyuttan
Söz; bini bi para, havada
Balığı sevmek gibi!
Akvaryumda, tavada

Bilimi dahi bilmemişin gugukundan
Feyizle yaşam alınıyorsa hukukundan
Belliki yakıştıramaz suçluluğu sukutundan

Bakın yirmibirinci yüzyıl
Sokaklar azgın teke dolu!
İptila, hastalık, kafa açlığı, küften yolu
İlim irfanla, rehabilite edilmezse, sonu
Geçişirse sapıklık diye, şok kolu
Cevazı alır eskiden, elinde donu.

Alt olan yan, üst olan yanla, karışır
Azgın hayvan yan, sosyal varlıkla yarışır
Bönlük; şeytandı, nefisti diye diye
Kötülükler, toplumla cevaza barışır'

Bu kafa illet
Bu kafa zillet
Diyorlar ki:
Ondört yaşında kız
Akil baliğdir, evlenir!
Şanki Dünya yok olmuştaki
Üremenin tezliğinde idi, hokkabazlık!
Doğurmayla sorumluluğun
Fevkinde değildi yobazlık
Ham biyolojiyi sosyale
Topluma sunulur sörflerle
Ve saldırılıyor dokuz, ondörtlere
Kaçırılıyor kadın yapmak için
Geçerliliği puldan olmasa
Savunması çuldan olmazdı
Evlenirim diye
Bu cahillik bu ahmaklık niye?

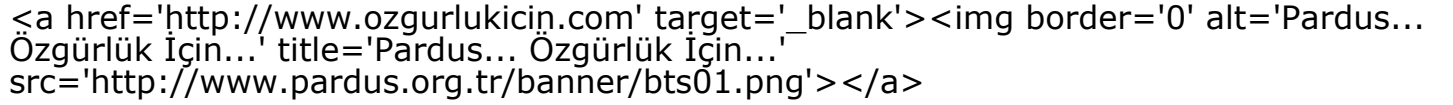
Üretim doğallıkta, evlilikte
Gerekli ama yeterli mi?
Evlilik, üremeden daha fazla
İlim irfan duyula evlilikte hazla
Kafaya şehveti giyersen kazla
Ondördün cevazını sözle sazla

Anlatamazsın çağdaşlığı tabii tarzla

Tecavüzcüye sempati, gizin
Mağdurla evlendireceklermiş
İki kez mağdurluk ve tecavüze izin
Bu illetin bu zilletin
Gelip geleceği yer burası
Sosyale, doğalın
Akıla, akılsızlıktır şurası

Ey akıl, var olmadıkta
Toplumsal vara...
İnancınca, gönlünce bolsun
Tutunamaz perişanlık
Giderayak sazdan olsun!

11.11.2008

[Pardus... Özgürlük İçin...](http://www.ozgurlukicin.com) <http://www.pardus.org.tr/banner/bts01.png>

Bayram Kaya

Giderek Ben 4

Çevredeki şeyler her aynı etki karşısında aynı tepki yansıması göstermeyeceğini yukarıda söyledik. Yukarıdaki kâğıt ve kâğıda etkiyen kuvvet çevrenin bir parçasıdır. Yani kâğıt ve ona etkiyen kuvvet çevrenin parçası oluşla çevrenin kısmi özellikli kendisidirler.

Bu yüzden çevrenin, kendi etkisiyle; kendi üzerine, kendini yansıması vardır. Kap suyun rengini yansıtıyorsa, su da; kabın şeklini ve rengini alır. Çevre, tekil olayları üzerlerine olan aynı etkiyi, aynı şekilde yansıtmazlar. Çevre tekil olayları, yansıyan o etkinin farklı özelliklerini de yansıtırma eğilimine yatkın olmanın çekenlikli çeşitliliğine sahiptirler. Bir yansımanın farklı özelliklerini yansıtırma, o şeyin atom yapı düzeniyle ilişkilidir.

Yansıma ve yansıtmanın "benlik" olma kuralı, çekendik oluşla seçme ayıklamalı duyarlığı (kendinizi) çevreden yalıtmaktır. Bu yalıtılma içinde yaptığınız tek şey dıştaki size doğru olan akı yönelce etkili enerjiyi düzenleyip, başka enerji biçimine dönüştürmektir (depolamak) .

Kâğıt kırışması örneğimiz içinde dış etki olan yansıma, kâğıdımızı etkilerken; kâğıdımız kendi katlanma koordinatları ve kâğıdın yüzeyi bu yansımayı katlanma şekline ve kâğıt yüzeylerin şekillerine göre eğip büküyordu. Bu hal yansıyanla yansımanın arasında bir sürtünme olan fren ilişkisini de ortaya koyuyordu.

Bir tek süreç kendi içinde kesikli sürekli modüle dalga dizileri oluştururken; sürtünme etkisini veya firen olayını söylememiştik. Onu da burada hatırlatalım. Yani şeylerin zorunluluğu var. Girişmelerin zorunluluğu vardır. Yansıma olma şeylerin bir zorunluluğu ise modüle dalga olma (tanecik-parçacık-DNA) dizileri de girişmenin zorunluluğudurlar.

Hayat, enerji düzenlemesiyle ortaya çıkıyordu. Enerji düzen ilişkisi de kendinizi çevreden ayırtarak, kendinizi çevreye karıştırmayacağın yalıtmayla başlıyordu. Hayatı sürdürmekte bu enerji düzenleme işini sürekli hale getirmekle oluyordu. Çevreden izole etme, bu düzeni koruyucu enerji düzenlemesini sağlamayla (yöneten benin) başlangıç koşullarına atıfları şeklinde oluyordu. Bu sürdürülebilirlikti.

Şeyler iterasyonlar (birbirine benzerlerin tekrarını) yapıp, modüle dalga dizileri (topakları) oluşla birikip (depo-saklama): geri yansımali hatırlamalı öğrenmenin şekil zaman zemin boyutuna dönüşüyordular. Oluşan bir kesikli izlek yönelce alanı, geriye dönüşün aynı andalığını taşımaktır.

Unutmayın her seferinde tekrar açılan kâğıdın aynı yerden katlanma eğilimi bir iterasyondur. Bu iterasyon aynı zamanda modüle dalga paketi idi. Bu katlanma olayı bir dış etkinin yansımasından kaynaklandığı için aynı şiddetteki yansıma hep aynı tepkiyi oluşturacağından, modüle iterasyonlu dalga yansımanın etkisiydi. Aynı şiddetteki dış uyarım bu izleğin anahtar-kilit modeli gibi oluşla bir uyum işlevi geri etkimeli hatırlamayıdı.

Bu yüzden aynı alışmaları veren etki-tepki; öğrenilmiş, birbirini gerektiren etki tepki edimleriydiler. Henüz bu girişme inorganik düzey içinde oluşla mahfuzdurlar. Bu mahfuzluk, giderek kişilerin öznel (bilen benin-eylemli benin) duygu, düşünce yanlarını oluşturacaktılar.

Enerjiyi düzenleyen (mini minnacık modüle eden) süreçler iterasyonu aynı koordinat düzlemi içinde olmanın birbirine girişen yansımaları da giderekten karmaşıklaşan

metabolizma süreçlerini ortaya koyuyordular.

Demek ki hayatın sürekliliği metabolizma (iç özümleme) süreçlerinin sürekliliği ile olmaktadır. Her şey bir enerji kaynağıdır. Ama kendinizi dıştan yalıtır olmak sizi kısıtlı davranır olmakla da zorunlu kılmıştır.

Kısıtlılığı aşmak demek daha büyük enerji karşılanması ve enerji metabolizma süreçleri demektir. Bu da yalıtılmış benliğin süreçleriyle çelişiyordu. Bu nedenle yalıtımlı oluş, asgari olanların süreç içine seçilip konmasıyla sürekli oluyordu.

Bu nedenle, dışa karşı yalıtılan; dışta her şeyle değil de; bazı şeylere ilişkin oluşla bağımsızlaşan, izole ve modüle olan uzay boyutlu egomuz, seçici ve ayıklayıcı olmuştur. En az dış dünya ilişkisini gözetişle enerji sağlama ve düzenli enerji dönüştürme sürekliliği ile o girişen olay dizisi hem ego oluyordu. Hem de ego bu dizi ile kendi yaşamsal neşvü nemasını buluyordu.

Hem çelişecektiniz, hem çelişmeyecektiniz. İki karşılaşan girişmenin alan eğilimleri birbiri ile çelişirler. Bu nedenle sürtünme ve zorluklar ortaya konur. Sürtünmeden kaynaklı zorluklar girişmenin yeni bir denge ve uyum harmonisiyle uzlaşır ve akı eğimiyle yeni bir yol ortaya konur. Artık ilk çelişme, ortaya konan bu yeni bileşmeli, harmonin (rota) yolla çelişmemesi gerekir. Çelişirse, ortaya farklı süreç koyar.

Bastırıcı kararlıkla egonun korku ve kaygılı bir duyguya bürünmesi de bu seçme ayıklamanın korunur olmasıdır. Ego korunmasına ve egonun hayatı sürdürmesine karşı olan düzensiz ve bozucu oluşmanın denk düşen, elemce durumdan kaçınmasıdır. Bu özellik, sistemin korunma, başlangıç koşullarına atıf yapmanın temel ilkesiydi.

Sürecek

Bayram Kaya

Giderek Ben 2

Her etkinin etkiyi duyan içinde tutulan taşıma ve dışa yansıtılan içinde de etkiyen yansımının kendi etkilenmesi var olacaktır. Çevreye olan dönütü, benzer tepkisel oluşlarla karşılanacağı gibi farklı tepkilerle de karşılaşabilir. Bu girişme genel yansımının modüle oluşlar kuralıdır. Yansırırsınız, yansıtılırsınız; etkilersiniz, etkilenirsiniz. Tekrar yansır, tekrar etkilersiniz.

Her yansıma ister istemez bir değişme, bir akı ve bir nicelik kaybına uğrayışla; yansır olduğu şeylere eklenen; kendisi de eklemenişle (Modüle oluşla) bir akı devinmesi olmaktadır. Artık bu akılar ilk indüklenen akı ise de, değişip dönüşmüş; modüle olmuş (üzerine bilgi ve eğilim yüklenmiş) bir akı ve taşıyıcı dalga salınımları gibi olmaktadır.

En basiti ile ışık yansımalarını ele aldığımızda: ışık etkilediği şey üzerinde, geri yansırken bir kısım ısını da o çarptığı şeye ekleyecektir. Isı verdiği o şey içinde bir ısı akış hareketlenmesine neden olduğu gibi o şey içinde ısı değişmesine de neden olmuştur.

Bu iki şey ve çok şeyler arasındaki girişmelerin yansıma ve yansıtılmaları üzerindeki sonuç her bir etki ve etkilenmeleri bağlamında söylenecek çok konulara girişler yapılabilir. Aynı türücü ve başka özelliği oluşlarıyla; az veya çok ısınmış hava gibi farklı nicelikli şeyler arasındaki bir girişmeler akısıdır yansıma.

Ancak konu uzamasın diye bir giriş olan anlatım, ileride yeri geldikçe diğer giriş ve gelişme konularına bir açık cümlesi olacak şekilde tekrardan ve başka özelliği bağıntılarıyla olası değinmeleri olacağından açıklamanın burada bu şekilde bırakılır olması da, yerinde olacaktır.

Etkiyen ve etkilenen şeylerdeki bu değişme ve dönüşmenin tekrar eden iterasyonları bir eğilim edinip; bu eğilimleri alışma yapıp, tekrar etmesi vardır. Yine bu girişmeyi depo etmesi ve tekrarında o şeyleri hatırlamasıyla bilme seçiciliğine tabii olmuştur. Bu kabil sonradan özellikler girişmelerin neden olma, sonuç olma gibiden ardışık yansımalarıdır.

Dıştaki bir etkiyle katlanan kâğıt; bu katlanmanın kıvrılma izlerini, üzerindeki izlek eksenini boyunca, bir eğilim (akı) oluşlarıyla yansıtılabilir olacaktır. Sonraki birkaç yinelenme hareketleri nedenleriyle kâğıt, elinizin yeni bir uyarıcı etki hareketini, daha eliniz o kâğıda değmeden de hissedip, katlanacaktır!

Nasıl mı? Elinizin beliren etkisini kâğıt, elinizden önce algılayacaktır. Elinizden kaynaklı hava etkili güç hareketini ileten havanın etkimesini kâğıt duyar duymaz, katlanma yeri akı alışması üzerinden olurla tekrardan katlanacaktır. Elinizden çıkan yansıma güç hava hareketi yansımaları elinizin etkisinden önce kâğıda ulaşip, benzer eğilimleri kâğıda yaptıracaktır.

Ya da kâğıt katlanma eğilimini yansıtıp; dıştan olan etkin eğilime karşı katlanış yapmakla; dış uyarıcıya karşı olası cevabını üzerinde akıtmağa başlar. Dıştan etki artık kâğıt için modüle bir bilgidir. Modüle etki, kâğıdın katlanma koordinatı boyunca çözülür. Yani okunur. Girişici okumayla katlanma eğilimi gerçekleştirilir.

Kâğıt kendi içselinde bu belli şiddetteki uyarıcı etki ile artık sürekli ve aynı şeyle harekete geçmenin belli cevabını oluşturmayı öğrenmiştir. Kâğıdın bir kez üst üste katlanma hareketini başlatmasıyla bu kabil eğilimleri oluşturması, önceden olan bu eğilimin benzerini ya da aynısını yineleyebilir olmasıdır.

Bu tekrar edişte kâğıdın katlanması olayında, bir önceki eylemle kâğıt üzerinde izlek yol oluşmuştu. Girişmeyle oluşan girime akışı; kâğıt üzerinde aynı uzay faz noktalarından geçer. Kâğıt edilgeni tekrarı olan bu izleği taşır olması zaten izleği saklar olmasıdır. Buna, saklanır olanı da kâğıdın çağrışım yapıyla bilmesi diyoruz.

Dikkat edilirse etki yansıma ve etkilenen kırışmalı yankılanmada en yalın haliyle bir sistem, bir düzenek, bir düzen ilişkisi meydana gelmektedir. En yalın hal bile karmaşık bir girime ilişkisidir. En yalın hal de bir etkileşme girişmesidir. Burada dıştan bir etki yansımanın yanında, edilgen olan kâğıdın içinde de kendi kendisinin yansımaları oluşmaktadır. Söz gelimi; kıvrılan kâğıdımızın kıvrım koordinat düzlemi üzerindeki kıvrılmaları boyunca kıvrımsa bölümlerini bir iz oluşla belirleyip taşınması gibi.

Bu taşınan etki; aynı zamanda etkinin iz oluşla saklanması anlamına da gelmektedir. Aynı yeğlilikteki bir dış harekete karşı, bu paket boyutun içi bir önceki etkilerden saklamış olduğu kendi girişme izleğini devreye girdirerek, katlanma hareketini yineleyebilir olmaktadır. İşte bu etki-tepki paketi oluşlarla ortaya konan şey; eğim olma, eğimi saklama vs. kâğıt olayının, bir iç yansıma karmaşıklaşmasıdır.

Etkileşme girişmesi de çevredeki her bir yansıma ile yansımayı üzerinde duyan şeyler arası girişme eylemidirler. Ve şeyler bu yansımayı hem içinde girişmekte, hem gerisin geri tepki ile o etkiyi o şey; kendi çevresine döndürmektedirler(yansıtmaktadırlar) .

Şeylerin bir etkiyi içlerinde yansıması ve tekrar onu dışa yansıtıcı olan birçok yeni girişmelerine de modüle olmuş dalga, girişimleri demeliyiz. Bir modüleli girişmede dıştan yansıma ile gelen dalganın üzerine, girişim yaptığı şey üzerinde yeni bir iz oluşmasının, izlek paketli, mesaj bilgilerini bindirirler.

Burada çevrede yansıyan şeyin kendine özgü ısı, basınç, titreşim(frekans-vibrasyon) , görüntü vs. oluşla kendisinin yalın bilgisi vardır. Bu dahi o yalın yansıyan şeyin kendi bilgisini taşınmasından ötürü o şeyin kendi bilgisiyle modüle olmasıdır. Aynı süredurum, yansımayı alan şey içinde söz konusudur.

sürecek

Bayram Kaya

Giderek Ben 3

Böyle bir dış etkili yansımalar, girişme yaptıkları şey içindeki akı alan izleğinin; üzerine binerler. Böylece o etki yapan şeyin kendisine ait yalın bilgi paketi mesajlardan ötürü, etkilenen alan; modüleli yansımaya dönüşür. Yani modüleli olmuş yansılar (üzerine kendisinde olmayan düzenlenmiş enerjili im paketleri yüklenmiş) mesaj içerirler. Unutmayın ki etkileyen de etkilenir (modüle olur) .

Bu enformasyonlar, her bir girişmelerin birçok yığın aşamalarından oluşan fark süreçlerini de ortaya koymaktadırlar. Ki bu her bir girişmenin etkime etkilenme karmaşıklaşmasıdır. Tek bir süreç, kendi içinde, bir takım kesikli sürekli modüle dalgalı tanecik dizileri oluşturmaktadırlar.

Katlanmış kâğıt örneğimizi ele alırsak; kâğıda dıştan etki eden girişme (enerji dalgası) kâğıdı katlar. Dıştan girişen etkili enerjiyle, kâğıdımız katlanır. Kâğıt katlamasına katlanır da; kâğıdımız katlanırken; kâğıt, katlanma (kıvrılmalı) eksenleri boyunca kendisini katlayan etkiyi bu kıvrılma eksenine bindirir.

Dıştan yansıyış etkidiği alanın yönelce akısı üzerine binişle, bir çeşit o alan yüzeyin topoğrafyasına dönüşür. Nasıl akarsu, su yatağı boyunca; su yatağının şeklini alırsa; yansıma da kâğıt kırışma izleri üzerinde geçerken o kıvrılma izleğinin şeklini alır. Dıştaki yansıma olan dalganın kâğıdı etkileyen kendi şekli de; kâğıttaki kırışma ve katlanma eksenleri (uzamı) boyunca; o katlanma kalıbının şekline uyacaktır (modüle olacaktır) .

Dıştan etkileyen yansıma dalga; kâğıdın pütürlü olan yüzey analizinin bir iz düşünüm imini, taşıyışla; kâğıttaki o kırışık kalıbın biçimini yansıtmakla; kendi kalıbı, şekil değişikliğine uğramıştır. Etkileyen etkilenmiştir. Belirleyen belirlenmiştir. Artık kâğıtla, girişen ilk dalgamız; şimdi değişip dönüşümcü modüle oluşlarla, kâğıt; etkileyen formun bilgisini; etkileyen form da, kâğıdın bilgisine modüle olurlar.

Bu tek bir girişmeyle, yani dıştan etkileyen kuvvetin de etkilenmesiydi. Şimdi de kâğıdın üzerindeki edilgence etkilenir olduğu modüleli tanecikli dalga dizilerine bakalım. Evet, akarsu, suyun yatak şeklini almıştır. Ama unutmayalım ki yatak içinde suyun aktığı yerin dalgalı tanecikli engebeleri olan topoğrafı görünüşü yanı sıra, suyun bu yönelce alanı dövmesi ile de yer yüzeyinin engebeleri (imi) oluşmuştur.

Su neden burayı değil de ille de orayı döverek o şekil bir yatak oluşturmuştur? Girişme (yansıma) bir olaylar dizisi oluşla, hem etkileme yapar; hem kendisi de etkilenme süreci bir kesikli sürekli hareketti. Anımsanacağı gibi her girişme, önce birbirine karşı koymanın direnci dediğimiz bir sürtünme ve firen etkilerini ortaya koyarlar.

Bu karşılaşma dirençleri nedeniyle bir yansıma girişme (su ve suyun aktığı yer arasında) en az karşı koymanın direnç noktaları üzerinde, akma eğiliminde olmaktadır. Bu da, direnç etkisi de; temelde bir seçme ayıklama ilkesidir.

Bu nedenle su yatağını, o şekilde (yer eğim direncine göre) belirlemiştir. Bu yansı akılı direnç eğilimi de evrende en kısa yol [en az direnççi olan yol oluşla; en kısa yol ve en az işle (enerji harcanmasıyla)] gerçekleşen bir eğilimdirler.

Kâğıt bu yansıma dış etki ile ve karşılaşan direncin eğiştirdiği olan bir eksenli boyunca bükülecektir. Kâğıdın üzerindeki bu büküm yeri, kâğıdın aynı şiddetteki her dış etkiye karşı vereceği tepki, bu büküm yerleri eğimiyle o şeyi üzerinde akı içi eğimli kılmaya bir cevap olacaktır. Bu etkileşim, içten ikinci bir yansıya öğrenme; öğrenileni depolama ve depo bilgiyi de tekrar edebilen süreçler boyunca yineleme yapan alışmadırlar.

Artık kâğıt her benzer dış etkiyi, bu kesikli topaklı dalga dizileri (DNA kodları) ile okuyacaktır. Dıştan etkiyen kuvvette bir kez giriştikten sonra aynı şiddet süre boyutu içinde kaldıkça bu DNA kod (kesikli tanecikli dalga dizileri) bilgisini, aynen taşıyacaktır. Evrende en kısa yol, en az dirençli olan yoldur. Bu hal yansımali girişen yapıların, kendi özellikli izleklerinin ta kendisidirler.

Bu girişme sonunda artık kâğıt yüzeyimiz, belli bir etki ve etki şiddetine karşı kendi özellikli kodlanmış bir bilgi yüzeyidirler. Dıştan etkiyen kuvvet te, bu kod bilgiyi okuyan(su) , kodlanmış bilgiyi (yani dere yatağını) harekete geçiren bir başlık okuyucu gibidir. Biyolojinin anahtar kilit dediği müsemmasıdır.

Basit ve kendilik bir yansıma ve yansıtma olayını gördük. Basit girişmeler kendi içinde karmaşıklaşan, basit bağıntılı dalga kodlu, modüle salınımlı dizilere dönüşmektedir. Basit bir girişmenin nasıl modüle dalga bağıntılarına dönüştüğünü sezimse olacakla anlamağa çalıştık.

Kısacası tüm bunlar düzenli ve yineleyen etki tepkiler; ben (ego) için bir enerji düzenlemesi ve enerji alış verişiydi. Bu oluşma girişmeler (düzenlilik-kararlılıklar) bellemi yaşamsa olmanın kendisiydiler.

Kaos bir ortam, yineleten kimi olay süreçlerini, ben denen nokta içinin seçiciliğiyle yalıtabilmişti. İşte benlik, iterasyon yapan kimi hareketlerini çevreden izole eden bir düzenli alan ilişkisiydiler. Ben, belli uyaranlara karşı belli tepki verir olan düzenlilik içinde; işlevlime bağıntısı ve gidecekten de, bu düzenci ilişkilerin karmaşıklaşmasıydılar.

sürecek

Bayram Kaya

Giderek Ben 5

Yine egonun doğan Güneş'le birlikte faaliyete geçen dış eylemi ve haz duygusuna bürünmesi de egonun korunmasını ve sürekliliğini sürdürmeye denk düşen biz haz duygusunu seçme işiydi. Ha keza enerji yokluğu (açlık) egonun ve yaşamın kaçınması gereken, elemi bir durum iken; beslenme (enerji elde etme) egonun ve yaşamın, sürdürülmesi yönünde olacakla hazdı bir durumdu.

Hayatın sürekliliği ego tarafından iki aşamalı kılınmıştı. Birincisi dıştan izole yaşam içine en az oluşla hayati enerji kaynağını içeri sokmak ve bunun özümlemesi süreçleriydi. Diğeri de egomuz sistemin bu korunan modüle dizgelerini, eşlenişi bölünerek çoğaltma ve çeşitlenmeyle bu yolun yeni yansıması olan mutasyonlarla, egonun yaşama tutunmasını kendilik çeşitlenen bu yollar da garanti oluşun kendi belirmesiydi. Bu bir yolun sizi hep aynı yere götürmesi gibi bir şeydi. Elbette bu bir kazanç olduğu gibi (hep aynı yere gidiş güvenceli olmayabilecekti de. Yani bir pusu nedeni oluşla ziyandı da. Yansıma çift karakterli olmak zorundadır.

Yine cinsel dürtü egomuzu bölünme yoluyla yaşama bağlayan, çok ileri süreçler girişmeli oluşun bir belirmesidir. Cinsel dürtünün (ego modüle dizgenin) gerilim yaratması sizi motive edip, hazcı seçme ayıklamayla isteklendirecektir.

Siz bu gerilimle karşı cinse yönelir ve eylemin gerçekleşmesi içinde haz duyarsınız. Ne var ki seçme ayıklama ana iskeleti bu şekil kalmaz. Üzerine uzun seçme ayıklamalı akı oluşun yeni inşalarını alır.

Bu inşalar egodan size yansıyan inşalar olmayıp, aksine dıştan sosyal çevreden bene doğru yansıyor; egomuza sabretmeyi; egomuza disipline olmayı; egomuza sosyal davranışlı olmaya katlanmanın sonunda, egoya dek haz duygularının gerçekleşir olacağını yine egonun kendisinin öğrenmesidir. Bu öğrenme egonun dıştan yansımalarla olan edimsel öğrenmesidir.

Söz gelimi cinsel dürtü ile yüklü ego kişilik, yönelimli olmanın bencil ve saldırgan olmasına karşı sosyal inşa ile egomuz; bir süre, bazen de uzun süre; naif ve nazik olacaktır. Böylece egomuz gerilimini hiç değilse bir sürelik için bastırmayı öğrenmiştir. Bu öğrenmeyle karşı cinse kur ve iltifat yapmaya başlar.

Bu edimsel öğrenmeli durum insanın temelinde yoktur. Karşı cinsi razı kılma dediğimiz bu tutum elan içinde olduğumuz doğal olanı, aşan; bir başka düzey ve düzlem oluşla gerçekleşir yine doğa içinde bu durumu da oraya transfer edişle, başka bir alan boyutlu zamandır. Temel olan yine alt egodur. Ne var ki siz eninde sonunda, egonuzun haz ve elem durumuna göre olacaksınız. Ana ego, dıştan bağıl inşaçı üreten sosyal elci, toplumcu egonun öğretilerine bir süreliğine sabretmeyi de öğrenmiştir.

Hücre düzleminde ben (ego) süreçleri hücre içindeki yalın ve her biri bir tekil bağıntı olan yansımadırlar.

Bölünme ya da üreme süreçleri milyarlarca yıl öncesinin tek bir hücre faaliyetidir. Bu faaliyet tekil hücrelerde farklı faaliyetler ekseninde oluşabilmektedir. Çoğalma, ya da kendisini eşleme her biri farklı girişme düzlemlerinin özelliği olan, evrimsel gelişmeler sonunda; dıştan eşey ilişkili oluşla; içteki üreme üzerine yeni bir inşa tipi olmuştur.

Eşeyli üreme, artık vücut (çok hücrelilik) faaliyetidir. Dıştan süreçlerle, içteki süreçlerin; birleşen olgunlaşmasıdır. İç ve dış bileşenin bağlacı cinselliktir. Yani cinselliğe değin olan içteki belirme ve hazır oluşun yarattığı duygu; dışta bir cinse karşı

cinsel yönelimli gerektirme olmaktadır.

Eşeyli bölünmeye dek iç ilişkilerinin hücre bazlı seçme ayıklamalı, beceri ve yetenekleri; o tek hücrenin doğrudan dış çevre bağıntılı olmamasıyla, birleşen çok hücreli yapıların konsepti içinde artık doğrudan bölünmeli süreç kullanımları olası, değildi.

Başlangıçta, her bir hücrenin çevre ilişkisi yalın ve doğrudan ilişki iken, şimdi; doku, organ ve vücut gibi avatar kalıp ilişkileriyle ana ilişki dolaylı ilişki tipine dönüşmüştü.

Hücre seçme ayıklamasına sağlanan olan hemen her şey böyle dolaylı ilişki düzlemine gelmişti. Şimdiki seçme ayıklama vücut gibi bir sistem üzerinden dolaylı olunca, bunların içten oluşan seçme ayıklama eğilim belirme uyarısı, içte hormon uyarımı, duygu yoluyla dışarı yönelen mesaj olacaktı.

Bir tek hücrenin çoğalması olan üreme, şimdi; uzun birikme ve evrilme aşamaları sonunda; eşem bağıntısı oluşla da, bir duygu inşasına dönüşmüştü. Yol tek yol değildi. İçteki sistem arası haberleşme ve eşik alarmı oluşla hormon salınımı, dışta duygusal güdü oluşla beliriyordu.

Duygu yönelimi ortaya çıktığında, korteksin (bilen, muhakeme eden vs. özneliğin) yerinde yeller esiyordu. Artık duygunun pek çok işlevi, beyin korteksinin denetimine geçmiştir. Duygu yine çok etkinse de korteksin gelişme süreciyle ikinci plana gerilemiştir.

Eşeyli bölünme sürecinin dıştan dolaşıyla gerçekleşen belirmesinin güden anlamı cinsellikte seksüelliğedir. Artık bir tek hücrenin kendisini eşleme temel eğilimi dışta organizma faaliyeti oluşla; cinsellik eğilimi duygusu oluşla garantiye (güvenceye) alınmıştır.

sürecek

Bayram Kaya

Giderek Ben 6

Bir hücrenin ikiye bölünmesi, tomurcuklanma gibi eşeysiz üreme yerine, eşeyli üremenin evrilmesi; maliyete neden olmuştu. Bu maliyet dışta biyolojik bireyler arası dolaşım ile olacak üreme faaliyetiydi. Ve bu üremenin güvence yaptırımı için seks yapmanın yükünü evrim (hayat) , çoğu organizmalar arası ilişki oluşu göze alıp organizmalar bu zahmetlere katlanmıştı.

Yine cinsellik eğilimi dıştan gerçekleşip ve dışta dolaylı oluşlarla ortaya konuyordu. Üremenin dolaylı koşullarla olması demek; bu işte tekil ego eğiliminin yeterli olmaması demekti. Yani cinsel partnerin de bu işe evet demesi gerekiyordu. Bu da cinsellik eğiliminin belirmesi ile sağlanması arasındaki zamanı uzatıyordu. Yani cinsel sağlanma biraz gecikiyordu. Bu gecikme cinselliğin dış çevrimli olması yüzündendi.

Bu gecikmeye bir de sosyo toplum içinde sosyalleşen insanın edimci öğrenmeleri de neden oluyordu. Yani cinselliğin sağlanması olmasındaki gecikmeye etki eden inşalar içinde edimci davranışların da çokça katkısı vardı.. Cinselliğe dıştan etki edişle, cinselliği edimsel etkiyle giriştiren çevre, sosyo-toplumsal çevredir.

Temelde tek bir hücrenin kendisini eşleyişle bölünme yönelcisi olan çoğalma; dışta cinse eğilimiyle sosyo toplumsa yapının içinde yeni ve edimsel tutumlar edinmişti. Bu tutum, üretim ilişkisi kapsamlı oluşu vesile nedenlerle de cinselliğin dıştan düzenlemesiydi. Böylece cinsellik dışta sosyo toplumsa yapı içinde öğrenilen vesileci inşaları da bir hayli üslenmiştir. Karşı cinse yönelmek edimsel öğrenme değilken; karşı cinse seranalar eşliğinde yönelmek edimsel öğrenmedir.

Vesile neden temel olmayan nedendirler. Ama vesile nedenler de o sürecin ortaya çıkmasına katkı olurlar. Cinsellik bir yandan duygu oluşu sürerken; diğer yandan da mantıki olabilmektedir. Ekonomik tercihler, kişisel tercihler, kariyeri olmak, sınıfsal ve kültürel oluşmalar gibi vesileci nedenlerde cinsel birleşmelerin edimsel seçiciliği içinde oluşu, cinsel partner seçimine az çok katkı olmaktadır. Bu gibi seçme ayıklamalar da, dıştan cinsel seçiciliğin sosyo toplumsa kültürle sağlanır olan inşası üzerine bindirilmiş durumdadırlar.

Giderek ben olmanın sadece bir yönü böyleşi gelişme ve evrimsel adımlarla bambaşka boyut ve düzlem devinmesi içine girmişti. İlk başlarda bu tür evrimsel yol alışların sonunda bu kabil bir gelişme, girişme düzeyi içine geleceğini tahmin etmek, hayale getirmek; olanaksız bir bilinmezdir. Yine hücre içi eşleme nedenli bölünmenin, cinselliğe uzanır olacağını tahmin edilemez olan bir bilinmezliği ile konumuzu bitireyim.

Bir hücrenin kendisini eşleme yapan bölünme eğilimli çoğalma uzamı, ilk başlarda bir hücre içinde oluşur olan bir yansımaydı. Şimdi bu bölünmenin olması için dıştan, hem de sizin dışınızda eşeylerden birleşmeler yapmaktır. Birleşmede, bir cinsin spermi ile karşı cinsin yumurta gametinin buluşmasıdır.

Tekil bir hücre içindeki bölünme, sizde; duygu yaratmazken ve hatta; sizlere şiir yazdırmazken; ve dahi şiir yazmanın olasılığını hatırlanıza getirmezken; şimdiki kimi cinselliklerin dıştan eşler üzerinde oluşuyla gerçekleşmesi size; şiirler yazdırır. Aşkı ortaya koydurur. Hatta, karşı cinsin aşkı sizi mecnun etmektedir. Bunlar gelişmenin ve evrimin hesaba katmadığı mucizesidirler. Bir gelişme, bir değişme ya da bir zorunluluk olmadan, mucize ve kıyamet de olmazdı.

Sosyo toplumsa benliğimizin oluşması:

Zaman, evrene ve doğal çevremize, farklı farklı yansır. Çevremizdeki olgu ve olaylar; varlıklar ve her bir var oluşlar; her bir çevrimler vs. zamanın her bir farklı var oluşla, belirmeli yansıma özelliğidirler.

Her bir olay ve devinimin zaten kendisi zamandır. Devinimin zaman olması, özdeğin temel özellikleri içinde mütalaa olunan bir konsepttir. İnsanlar dahi, aynı zamanın en az üç farklı boyutunu aynı anda kullanırlar. İnsanın kendisi bir zamandır. İnsanın kendisinin zaman olması, sözgelimi kendisindeki organ, doku, özümleme süreçleri vs.'nin kesikli (sınırlı) oluşuyla, sürekli (sınırsız) oluşunun bağıntılı ve bir arada ilişkilendirilmiş olma halinin, ileri akan süreç bütünlüğüdürler.

İnsanda o anda insan oluşla görülen bütünlüktü zaman, en az üç farklı belirme ilişki tipine göre kesikli sürekli bir olay zaman olamlılığına dönüşmüştür. Birinci zaman, sizde bağıntılı oluşla; sizdeki geçmiş zaman oluşukları ve ilişkileridirler. Organ ve dokuların oluşması ve işlevsel ilişkilendirme inşası sizden öncedirler ve sizinledirler.

Organların gördükleri, iş ve işlev aynı zamanın ikinci şekilde beliren kullanımlar oluşla, şimdiki zaman içinde kullanılışla sürerler. Sözgelimi; sizin özümleme süreçleriniz gibi solunumunuz gibi içti zamanın kesikli sürekliliği oluşla, bir kullanımdırlar. Yine basitçe söylersek; bebekliğiniz, çocukluğunuz gençlik ve yaşlılığınız hem geçmiş zamandırlar, hem de şu anki halinizin (yaşlılığınızın) içinde sürer giderler

Aynı zamanın aynı anda, insana dek olur zamanın üçüncü bir yansıması oluşla sizdeki süreçler birliği oluşturan bir durumda öznelliğinizdir. Yani bilen ben. Konuşan ben, muhakeme eden hesap eden vs. bendir. Sizlerin dışına doğru aktardığınız düşünceler, sırf kendinize özgü öznel zamandırlar. Bu üç farklı devinim aynı zaman içinde (siz olan zaman içinde) yan yana, aynı anda; sizin farklı girişmeli zaman yüzlerinizi kullandığınız birer süreçtirler.

Örneğin; inanç içinde olmanız. İbadeti olmanız. Kazak örmeniz. Spor olarak ağaca tırmanmanız. Balık beslemeniz. Çevre ile ilgilenen merak eğilimleriniz. Gezip dolaşmanız. Isık çalmanız. Şarkı söylemeniz Giyim şekliniz. Yüzmeniz. Aşkıınız. Eğlence, oyun, şamata vs. yapmanız; bu tür zamanları kullanmak ve bu tür zamanların içinde olmanız vardır. Bu zaman olayları hem sizin dışınızda, hem sizinle ilişkili bir özel hayatın kendisi de olan zamandırlar. Bu farklı, kesikli zamanlar sizin bu zamanları eğiliminize göre farklı bir özellik bağlacı içinde oluşlarla kullanmanızdırlar.

Zamanın boşluklu tanecikli alanının doldurulmasıdır. Bunlar aynı zamanın farklı yansımalarla olan çok yüzlülüğüdürler. Bu çok yüzün her biri kendisine uyan anahtar kilit gibi oluşun farklı bağıntılılarıyla kullanımdırlar. Çoğu kez bilmezlikler bu kabilden olan özel ve öznel yaşantılı zamanları, toplumsal zamanın süreçleriyle yer değiştirirler. Söz gelimi; bir devlet dairesindeki veya bir fabrikadaki bireyin kullandığı toplumsal zaman, artık kişinin özel hayatında kullandığı kişisel özel ve öznel zamanı değildir.

Aksine, toplumsal mesai içinde olan birey (dikkat ediniz kişi değil birey) kullanımlı zaman, topluma ya da toplumsal mesaiye ait olan zamandır. Toplumsal zamanın yaratıcısı, sorumluyicısı, düzenleyicisi; toplumdur. Toplumsal zamanın içinde olan ve toplumsal zamanı kullanan birey insan, toplum zamanı içinde artık kazak öremez. Şarkı söyleyemez. Havuzda yüzemez. Bu benim insan hakkımdır, diyemez.

Toplumsal mesailer, kişinin zamanı değildirler. Toplumsal zaman, toplumsa zamanın; üretim sürecine dek beliren yüzlerinin kullanımındırlar. Toplumsal yapı ile ortaya konan bir üretim sürecidirler. Öznelci özel zamanın tutum ve davranışları, üretim yapan toplumsa zamanın içinde kullanılması; ne haktır. Ne özgürlük kapsamında oluşlarla değerlendirilmezler.

Toplum ve halk alan içine dek zamanın, her birinin kendi kullanım zarfı içinde olmayan davranış ve edimleri, o sistemi aşındıran virüs davranışlı edimdirler. Bu nedenle kişidi kullanımlı (giyim, kuşam, inanç gibi) zamanlar, toplumsal zamanın içinde kullandığı bir hak ve özgürlük değildirler.

Sosyo toplumsa alanın her ileri süreçleri, kendi yeni yansıma bağıntısını ve kendi boşluklu tanecikli olacak alan girişmesini de ortaya koyarlar. Böylece her yeni olayların ileri süreç girişmeleri, farklı düzlem ve farklı düzey olmanın, yeni özellikli durum boyutu olurlar.

16.12.2012

Bayram Kaya

Giderek Ben1

Egonun (benciliğin) en temel işlevi, hayatın korunması ve hayatın o ego için sürdürülür olmasıdır. Hayat kendi üzerine kısır döngülü oluşla kapalı. Dışa ihraç yapmak ve dıştan en az dış dünya olacak şekilde ithaller yapar. Kendisini çevrede ve fondan ayırıp, koparıyla; etkiyen etkilenen görece bilinçli öznedir.

Ego bu iki ilke için her şeyi göze alır. Tekil olgularda ego, hayatın kendisi demektir. Egonun dışındaki hayatlar, temelde egonun öyle pek umurunda olduğu bir şey değildirler. Bu tekil egoya göre umurda olunmayan şey de evrensel olanın tekillikler üzerinde bencilce neşvü nema bulduğu kesikli (görece) sürekli (genel-evrensel) oluşla hayat bulmanın çeşitlenmesidir.

Yaşam, tekil (kesikli) egonun dışında oluşla, tekil egodan çok çok büyüktür. Tekil ego kendi dışındaki yaşamlar kadar büyük düşünüp, büyük oynayamaz. Bu insanın sosyal özne kadar; insanın toplumsal öznel bilinç kadar düşünüp oynayamaması gibidir. Çeşitliliğin oynadığı ve düşündüğü belirmelerin toplamı, yaşamın akışı ve ana yaşamın kendisidirler.

Bir insan yaşamı, bir karınca benliği, bir çayır çimen florası, bir bakteri kültürü vs. hepsinde yaşamın tekil oluşla türsel çeşitliliği tekil formları iken; bu çeşitlilik formlarına baktığımızda yine tekil veya tek olan ego kişilerini yani biyolojik bireyleri görürüz.

Hayat, bir etkilenme ve etkilenme oranında tepki koyabilmenin girişen, gelişen yinelenen sitem koordinasyon hareketi ve giderek sistemin karmaşıklaşmasıdır. Yalın halde olanlarda ilerleyen zaman süreçleri içinde; yeni girişmeli bağıntı süreçlerinin eklenmesi ile yalın olanları karmaşıklayan yansıma ve bileşke işlevlerin oluşturulmasıdır.

Etki ve tepki en temel düzlemin özelliği ve kesikli sürekliliğidir. Çevrenin bunca yansımaları içinde bencillığe dek etki ve tepkiler nasıl korunur ve nasıl olurda sürdürülürdü? Yaşam bir ilkenin baş gösteren yoğunlaşması ile ortaya çıkmıştı. Bu ilke de akan, bir türden olmayışla; kılıktan kılığa özellikle yansıyan enerjinin kendisi ve hüneridir.

Bu ilke, şeyler çevresinden şeylerin kendisine doğru olan yansımalarda; şeylerin etkilenmesi ve bu etkiyi üzerlerinde akıtmalarıdır. Şeyler kendi üzerinde olan zekâ ya da akıl gibi pikseli oluşlardan ötürü, şeyler bu etkilenmeyi dışa doğru yansıtırlar. Kısır döngüler çevrimi, etkinin veya yansımanın izi, etkimenin izi olanı alışma ve yansıtması (hatırlama ve çağırışım yapması) yansımanın modüle bilgi olması; zekâ ya da akıl denen oluşmanın kuantum pikselleridirler.

Bu yansıtmayı ya bire bir benzer biçimde yaparlar; ya da üzerlerine olan bu gibi olası yansıyı değiştirip dönüştürüşlerin etkilenişleriyle, tekrar çevreye dönüt kılıp, yanıtlayabilmektedirler.

Yansıma yansıdığı şey üzerinde AKI oluşturur. Akı yüzey yönelci ile alan (çevreye bağlı çeşitli etkimelerin) yönelcidir. Bir fotonun elektrona etkisi gibidir. Söz gelimi, su yüzeyinde oluşan yansıma, suda görüntü akışı oluşturur. Akı, kesikli sürekliliğin varlığıdır. Yaprak üzerine düşen ışık yansıması; foton hareketi ile elektron akısını başlatır. Bir tel üzerine yansıyan ısı; molekül hareketi oluşla tel boyunu uzatan ve telin enini genleştiren akı oluştururlar, vs.

İster su yüzeyinde yansıma olsun; ister yaprak içeriğinde başlatılan elektron hareketine

foton etkisi olsun veya tel genişmesindeki ısı olsun bunlar aynı şeyin değişik özellik ve bağıntıları oluşla, karmaşan; karşılıklı etkili oluşla yansıma, etkime; etkilenme girişmesidirler.

Etkisinde oluşlarla, bu etkilenme ve etkilemeyle karşı karşıya kılınıştta uğranılan maruz kalışlar kendisini, o şeylere adeta dayatıyordular.

Her şey, hem çevresine doğru olur bir yansıma, etkidirler. Hem de her şey kendi başına bir yansı alışıla, etkilenme veya yansının tehdidi altında olmadırlar. Tüm şeyler aldığı yansımayı çevresine doğru, gerisin geri oluşla yansıtan bir etkilenmedirler.

Gerisin geri olan yansıma artık bir önceki yansıma değildir. Önceki yansıma karakterli oluşla her yansıma öncesi ile aynı iken; etki eden yansımamız nicel oluşla değişip öncesinden biraz farklı olmuştur.

Söz gelimi elinize değen kolonya, bir kısmı teninizde kalışla teninizde kokacakken; bir kısmı da geri yansırken, sizin ten özelliğınızı ve ten kokunuzu da vücut ısınıızı da vs. alacak olup tekrar yansıtacaktır. Ha keza hava da böylesi bir girişenidir. Kolonya elinize modüle olurken size ait özelliklerde yansıyan kolonya üzerine modüle olmuştur.

Sürecek

Bayram Kaya

Giderim 1

Bütün yollar sana dolanır

Giderim...
Vururum yolu dağlara.
Sevdalısı da olurum,
Kör,dipsiz duyguların.
Yalnızlığım olur,
Kırık camların ayazında,
Sarılmışlığın, paylaştığımız.

Giderim,
Vururum dağlara yolu.
Özgürlüğü de tanırım.
Tek tutsağım olur,
Kulaklarımda;
Tiril tril, sarılık söyleşiler

Giderim,
Vururum yolu dağlara.
Yeni sevdalara...
Çıplaklığın koynunda;
Uşüme yi titrerken,
Sarılışın,
Sıcaklığım olur bir an,
Sarılmışlığım.

Giderim,
Hem de üryan.
Telaşım mı kalmış?
Hüzünlerde.
Sersem hatıratım,
Seni bırakmaz.

Giderim,
Başıma bürür seni.
Vururum yolu dağlara.
Gidemem aslında, inat işte.
Dağ büyür de büyür.
O an, bir iç ezerim, seni.
Özlemle darma dumanda küçülür.

Giderim,
Vururum dağlara yolu.
İçim boş, gönlüm acı, kafam sen dolu.
Vururum başımı taşa da,
Taş şaşırır beni söyler.
Şimdi, bölük bölük, taş.
Taşı, bari sorar mısın?

Giderim,
Vurur yolu yokuşa.

Bulmam seni anılarda.
Lakin uçan turnalar olur,
Dönüflü, mevsimleri çağrıştıran
Kanadının altında, seni taşıyan,
Sıkarıma, ışık vurur, turna gözü.

Giderim de bu kez,
Dönerde sana,
Çark etmiş!
Avlığın telaşındaki turnalardan;
Beter düşerimde, huzurda,
Hay sürçülesi, derim,
Söyleyemem.

17.01.2007

Bayram Kaya

Giderim 2

Bu yollar sana dolanır
Ey nazende.

Giderim,
Almam da seni:
Alı, gülü olan
Uzanımda dim dik
Başına da kar bürülü, o ak, Özgürlüğe.
Sözüm mü kalmış? Salacak
Açık gerek hem halime
Özlenen; o, bakire.

Giderim,
Ölsem bile ne çıkar,
İliklerime kadar, kanın donduğu,
Umursamaz, umursanmaz söyleminden.
Yosun mu tutar bende? Sanırsın,
İçerileni, nasır olurumda, kör bakar,
Ufuk olurum atiye, bıkar.

Giderim,
Firkat olurda, bölük bölük,
Sarmaşmaz duygular,
El bedduası yemiş gibi.
Olmazda gezindiğindir, hatıra mı tutarsın?
Bitende aşkın mezarıdır çöplük.

Giderim,
Her haliyle, heyecan bulduğum,
Damgalanmışım narı vakarına,
Çeker beni, çeker de
Şiklet olurum bora gibi patlayan.
Öfke dağları bekler. Dava;
Her bir Nicelimden sorulur gayrı,
Şekil bulunur sürdürülemeyen
Durum artığında.

Giderim,
Büker de boynumu acılı
Sezdirtmem dosta adüva
Tutma, sanki iç göçmesini.
Salınırımda bitik
Vakur ana sandırırım bilmezlere.

Giderim,
Sendeki inat tutmasından
Bende pareleşen.
Şah gözü vururum da
Sadece kılınan bir yumuş mesabesinde.
Hep üryan kalırsın
İşte o zaman gideceğim tutar benim.

Giderim,
Korkuları dağılmış
Heyecanı bitmiş
Günün solmuşluğunda
Ağdını ağlayan, hırs kaldığım.
Bir dirilişi bile görmezden gelir
Hiç sinirim değer olmayan;
Mor dudaklarından sıcak,
Işığı gözlerinden, aldığım.

28.02.2007

Bayram Kaya

Giderken Buyurmuştun

Bir gittin ki
Kan donar.

Yerinme ahvale derin.

Bir geliş var gidişte.
Hışmın yel çizip
Eğriltirken doğrulmaya dikelişi
Bir dönüş olacak,
Karşılanana iç ısıtan,
Elbet gelişte.

Bir gittin ki
Buz kesti.

Esmedi yel
Göz kuru
Surat sarıdan duru
Kalp ağırdan avare
Her hal durumdan ritimli
İşte o an umut yeşermiştin
Karşılanana iç ısıtan
Elbet dönüşle.

13.02.2007

Bayram Kaya

Gittin Ya

Sen gittin ya
Saç baş yoluk
Gözler, kederden oluk
Duvarlar oldu nevrin
Karanlıklar çevrim
Sen gittin ya
Kapı kürek
El yürek

Sen vardın ya
Arzular kanat
Kanatlar tayyare
Olmazdan oldu seyyare
Tayyareler coşkuydu
Boş belasına baş belası
Sen vardın ya ben
Sudan çıkmış balık
Her durumda bir alık

Sen gittin ya
Hevesler uçmaz oldu
Yollar adres
Adresler bilinmez oldu
İtlerden seri
Peşine oldular geri
Sen gittin ya
Gözlere koydular irem, bunun da
Çekeri kalmadı ki bir dirhem

El yakanım
Sıcak bakanım
Tarumarla ben
Sanki şakanım
Birden devre esti yel
Sen gittin ya kendimle dem
Ne kayıbım, ne ayıp
Kuraktım, ama gözüm yaştı
Dağ desem, pusulam şaştı

Şiddetin bir kaybedeni vardır
Galiba ikimiz de kaybediyoruz
Arafı gölge biz birbirimize bölge
Murat diyorlar, korkudan diyorlar
Çareden değil ki surat
Kulaklar lenger, ağızlar bohça
Barışı, karışı; dilde ki her bir yarışı
Sık duyar olduk, çokça
Yarından ifrit, karından girift
Ağız kapalı ötüyor baykuşlar
Sen gittin ya bu yerler
Önce insanım diyor, dile tabi!
Toplumuz diyor, etnikçe abi!

Günahlarına Allah'ın adıyla sabi
İskele alabanda
Gözleri sancak
Bilmezlik hoştur
Tahakkümü bilir ancak

Sen gittin ya
Gecelerim ayaz
Ellerim kalkar ağzım niyaz

03.05.2013

Sancak: Gemilerin sağ yanı

Bayram Kaya

Giz Ne?

Bir, birle nicelendi.
Hecem, hece, hecelendi.
Birlik birde,
Harf hecede, gecelenirdi.
Fermanını buyurdu,
Dermanını duyurdu

Söz seste, ses salıntıda,
Salınım birde; bir sözde,
Biçim özle, uyurdu özde.
Bazen şaşar, hüznle
O da özünle.
Düşer gözünle.

Bir hem içinde,
Hem dışında aynı.
İş bunları seçimde;
Ne, neye göre,
Ne biçimde?

Uyum,*
Anlık duyum.
İçle dışı, huyum.
İş, seçimle,
Bunlarla geçimle**.
İleride olur yen(i) ge,
Bozulur denge.
An be an, suyumda;
Sırasında ıram, huyum da.

Bayram KAYA

13.01.2007

* istikrar-denge-düzen-kararlılık- kemali yet-harmoni

** Uyumla(iç-dış dengesi)

İler: İlişkin iliş kinlik, ilişirlik.

Yenge:Beklide, sadece bir tanıdık iken, yengemiz olması, gibi; yeni durum oluşması-yeni nin oluşması, atıfından malum hal.

Bayram Kaya

Gölgesinde Kalmak

Akıl yormayınca
Gölge pusulasını çağırır
Perişanlık ödül aldırır
Lakin vurulur bin yerden
Habis nodül saldırır

Bir avuç tırsmalar
Sıkımlık üzülmelerle
Mekanını büyütür
Kabusum olur
Yenilgiler başlar
Sokak serserilerinden artık
Sinamekiden bulaşık
Değerler skalası hederdir
Kapıyı çarpar, kapıya...
Ayğa bakar, başa...
Ayıp ederim
Öyle anlar olur ki
Gölgemi kayıp ederim

Rast gelinmez hamlıkta, eşime
Düşürülmüş olur gölgem peşime
Güne yönelsem, gölge
Gölgeye yönelsem, suretten bölge
Darlaşırım, endişe çizgilerim artar
Basit hoşlanmalar erdemi tartar
Gün yenilmez, su cıvadan ağır içilmez
Ne var ki korkudan da geçilmez
Bana kalsa daha da sürer
İşte böyle iken, korku defteri dürer
Ah gözü kör olası alışma
Ansızın bitiriverir her şeyi

Un elekte, gün felekte dolaşır
Meydan terk edilmez olur
Nadanlık kalkar
Adam olmanın utancı çeker
Ufalır, ufalırım da
Gölgem bile düşmez olur
Dipsizlikte dahi geçişenlikle
Tay atı olmaktansa
Toy kuşu olmak iyidir
İnsan olmadan, korkağı niderim
Külhan beyi olur
Koroğlu ağzında
Yunus olur
Karacaoğlan avazında
Pirsultan olur kendi içkinliğiyle
Baldıran zehrini göze alıp

Gölgeme biner giderim

13.01.2010

Bayram Kaya

Gönül

Ayrılık olurumda senden,
Şikâyet etmem yokluğun.
Bir dururum ki gönül;
Bilmezler ki bu ayrık kimden.

Fakiri zaruretime çarptın,
Yırtarım seni gönül.
Perişanlığım olursun,
Silerim seni gönül.

Yerin dolmaz bilirim.
İnat olur dilim dilim dilerim.
Ayal var, evlat var,
Hatırı hayal ettiğim.
Düşkünümü bekler,
Bilirde, bilmezde olduğum,
Düşmana ne hacet, dostlar!
Gururum olurda, yırtarım gönül

En hassasımdan vurdun,
Ziyan kıyarım sana gönül.
Böyle iken en pervasız sordun,
Ziyan ederim seni gönül.

Ben anlarım seni de, gönül.
El var çekilesi dimağda
Şad duran behre bulan.
Duyarımdır, taşmam bu yan.
Kırılıırım, kırılırsın gönül.
Zillet bulurum, sorulurunda zen. /kadın, gönül
Yıkarım haneni, ören durursun gönül;
İçinde ağıt yakan, sesiz ben.

Ziyan kıyarım gönül;
Anlara inatçı.
Günlerime sualci.
Aylarıma davacı.
Yıllarıma ferman okudun,
Tümü boş saydın, hiçsindin.
Kıyarım sana, ziyan kıyar,
Taammüden yırtarım seni,
Yırtarım gönül.

Baş kaldırıcı bedhah gönül!
Kıyılan ziyanlar sensin.
Ziyanda biçilen, kıyılan sensin.
Canın çıkmada da, huyun feryatta.
Yokluğuma vurdun, anlamazlığa dayatta
Sen bana taç olamazsın.
Olamazsın, yırtarım gönül.
Ziyanımsın, ziyan yazarım, hanene gönül.

İnileme, kes avazı dilşade,
Sökmez şirinliğin gayrı,
Bir yer vaki sorulmaz,
Sökmez yırtınman, kalır sayrı.
Deştin, bastın öfkeme, ne hayır'ı.
Ziyanımsın ziyan yazarım hanene,
Yırtarım, yırtarım gönül.

Nazandan, sabah olmaz, akşamı bulunmaz.
İstem deri vurur, hal dışa vurulmaz.
Kış durur içim, sıcak görünür,
En yıkıcısı, ayali evlat gözde,
Mahvım sürülür, dem düşülmez.
Firkat olurum senden,
Ziyan yazar da yırtarım gönül.

Fikri aklımda şaşkın,
Her istemimde, bende baştın,
Yaklaştıkça sen kaçtın,
Bir olmaza, bir sorulmaza
Yol açtın.
Ziyan yazarda yırtarım.
Şimdi geleceğime oynadın,
Viran koydum, içinde ben hatıran,
Rüsvalık sen değilsin, kendini koymadın.
Sualim var divanda, kör koymam,
Yırtarım, yırtarım gönül.

Ziyanımsın, ziyan yazarım da,
Yırtarım, kör koymam gönül.

24.02.2007

Bayram Kaya

Görmez Şey

O kadar uzağa ne hacet
Vay kör vay...
Hem de
Her firavunun bir Musa'sı ile hem hal
Görmez şey
Yakın tarih bilincinden yoksun vakar
Hâlbuki behemehâl
Her saltanatı yıkan, bir Mustafa Kemal var

Gözlerimiz, yeşil büyüyle evrilir
Günümüz akmaz ki, hep geriye devrilir
Önümüz görünmez oldu
Güncemiz* Musa'dan kurtulsa USA'yla çevrilir

Dertleri, ne Allah'ın kelamı
Ne de peygamberin selamı
Bizizdir, bizle yönetenin tıyneti
Egemenin, egemen olur zihniyeti

Erkte olanadır, muhalefeti mezheple
Güç kavgasıdır mezhep, gündeki parti ile hep aynı söz
Geçmiş köse, şimdisi ökse
Anlayacaksın, anlayacaksın; bir şafak sökse

Aydınlık nasıl olacak?

Akşamın koşullarıyla Güneş doğsun ki
Sabah ile gün başlasın
Mustafa Kemaller nasıl ortaya çıkacak?

Zevki sefa ile saltanat kurulsun ki
Mustafa Kemaller ortaya çıksın
Her aile boyu zulüm saltanatını
Bir başka Mustafa Kemal yıksın

16.10.2016

*Tersimiz

Vakar: Ağırbaşlı

Behemehal: Her durumda. Ne edip edip. Kesin şekilde

Hemhal: Aynı durumla uğraşan kimseler. Durumları aynı olanlar. Aynı durum içindeler.
Uğraşıp meşgul oldukları, düşündükleri, önemsedikleri şey.

Bayram Kaya

Görünen

Sen kahırsın.
Sen hırsın ve hırçınsın.
Sen bir gerektirmesin,
Rakiplendiğinde,rakipken.

Bir coşkusun belirsiz.
Bir akışın erimsiz.
Senliksin,benliksin verimsiz.
Hüzünlendiğinde kararsızken.

Bir zorlamasın,
Kahrın avazlaşıyorken.
Kendimim,senden beklediklerim;
Çiçekliğin tomurcukta,ben açıl diyorken.

Aculsen çocuk acul
Yönsetip heveslendirdiğimde.
Bedbahtsın çocuğum bedbaht
Durup seyirlendiğinde.

(26.06.1994)

Bayram Kaya

Göz Ucundan Beri

Savaşın çığlıkları
Beri geldiğinde
İssizlikler açılırken
Ölümler hep içimize.

Kavranışındır belircimle
Neşe göze geldiğinde
Ne yaş durur göz, ne heves kurur
O vakit, ölümler gelir hiçimize

Hamle bilmezden hamle mi olurmuş
Vakti yakarı oddan da daha sızı
Hiç dinmez, sanma makberle çare
Ok atılmaz; sinesi, zaten ok yâre

Ne gamze edersin goncayı
Sineyi açmaz iken; yâra
Bilmez misin?
Gülistanı ayrı kırlarlar, meğer
Gülşenden imiş sinesi tok yara

Gün avcumda kaldı
Dünse sol ucumda
Çığlıkları arta kalan
Yel salladı, gün kavurdu
Sanırsın mı ki tutuştu?
Şimdi kül ile ne heder
Sen gülşende gülü çiğnersin
Bilmezsün ki gülistanı ah eder.

27.05.2011

Bayram Kaya

Gözde Büyümüş

Sen uykularımı kaçırın
Her dem beklediğim
Umur açkını.
Zamanca üşüşüp dolup
Hüsran ile yol olup,
Gönlümün saçkını.

Anımda hemen
Gecelerimde sis
Gözlerimde duman
Asudemi vuran yaman.

Sen zamanların yetiştiremediği
Ulaşılmazdaki deruni.

Hücre durup, zar kaldığım
Onca büyütüp
Erişilmeyen anşal mazim.
Sürüşlük kıldığım his
Çıplaklığın vurşu
Dumanlardan sıyrılmış
Berhava olmuş is.

Deruni: Derince,İçle ilgili, içten duyulan, özönlük

14.09.2007

Bayram Kaya

Gözden Kaçan Niza

Akıl, akılla karışacak
Eleştiriler yarışacak
Lakin akıl ve göz mihenginde
Olmayan, sapla saman, karışacak

Yollarına davrandık
Seni uygun kılmaya
Ahvalı abat için*

Şenlikti akarken damardan
Vaz kıldı haleti ruhiyetten
Demi verdi cumhuriyetten

Şan idi toplumsal damardan
Köhneye, travmaya
Kendine gel diye
Vururken şamardan

Kullanılmayan düz şase
Akılları ileri geri aşırıttı
Travmadan rövanş dendi
Duş etkisiyle köhneyi şaşırttı.

Bre nedam**
Hiç olmayacak adam
Beş para etmez yargılar
Döküldü çarşıya
Tokat yemişti
Tokat atıyordu karşıya
Sakilden vargılar
Kişi adamı
Toplumunu; yasanla sargılar!

Bre seğil
Çocuk oyuncağı değil
Devrim yapıyordu devrim
Önceki adımda hazır
Bulmaz ise adımını evrim
Bir inat için, konabilir miydi
Toplumsal çevrim?

İş; tokat atan, köleci vitaliste
Öbür yanağı dönmeyi öğütlemeyip de
Hırsından
Dönüştürebilir miydi kapitaliste? ***

Olursam düm düz
Aklımdan geçenle, cehil
Sapı samanı karıştırdıkça
Olamam ehil
Vir vir ederken de sehil

11.11.2008

* Durumu bayındır için

***Geçmişte berdevam sistemler, iyi kötü olarak nitelenmeden, ve zamanı gelmeden, istense idi de, bugünkü hali ile gerçekleşemezdi. Ve ancak zorunlu olarak evrilip bugünkü yapıların doğumuna sebep olmuşlardır denmekte.

Nedan : Bilmeyen, bilmez olan

Seğil : Uyumsuz, yaramaz huylu kimse

Sakil : Sıkıntı veren sıkıntılı

Sehil : Göğüs hırıltısı, göğüste gelen ses, özelliklede eşeklerde.

Yasan : Niyet, birşeyi yapmaya önceden karar vermek (felsefede)

<img border='0' alt='Pardus... Özgürlük İçin...' title='Pardus... Özgürlük İçin...'
src='http://www.pardus.org.tr/banner/bts01.png'>

Bayram Kaya

Gururdan İnce İnceden Gurur

Daha dün gibi
Güne açılırken gözlerimiz
Abc'den siyasete
Yaşamın acımasızlığı
Bir vuruluşla diyaredir
Oysa sosyal yansımayla
Acullanırında bulunçtu sözlerimiz

Göz açıp kapanışınca hatırlanır
Eller büzgülü
Gözler yumulu
Hala da
Alfabe desem
Kaç zaman var
Daha, aaaa.. Derdesin
Mırıl mırıl

Bir devri hükmün
Zulmü başladı mı, kardeşim
Değişmez kaderin
Döngüyle olacaktır hederin
Çevrimlerle sarmallara girer erkin
Zam furyasıdır, polis şiddetidir
İleri demokrasi ile berbatlıklarla, zerkin

Bizse acemiden bir fukara
Taşırız kendi dertlenmelerimizi
El yok, ayak yok
Üste başa düzen verecek
Yine de bir şeyine taşınırız birader
Gelirsin
Vicdan azabı gibi
Oturursun şuraya
İnim inim
İnce sızı

Görünür ebemizin örekesi
Çam dalında badem
Meşeden köknara olmuş Âdem
Yürü be dünya yürü
Daha ne ola ki sadem

09.12.2010

Öreke: iki ucu çatallı ip eğirme aracı, değnek. Bu yazıdaki anlamı yanlış yapılan tutum ve edimlerimizin sonucunda karşılaşp göreceğimiz belli olumsuz durumdur.

Bayram Kaya

Gücün İnşacı Olması Ve Gücün Özel Durumla Davranması 2

Kişi bir güçle, bir gücün etkisi altında davranmak zorundadır. Bu etki çevrenin kişi üzerine olan "alan" etkisiydi. İkinci bir davrandıran güç te kişinin içinde oluşuyla, "kişi benci" olan güçtü. Elbette kişimiz; çevresinden yalıtılmak suretiyle seçme ayıklamasını yaptığı iç potansiyelli bencildi otorite olan gücün; kendisine bilinç olmasının etkisiyle, davranır.

Kişi dıştan "alan etkili" çevre ile ve içteki bencil otorite olan gücün birbiriyle gelişmesinden kaynaklı çekme itme devinmesiyle davranacaktı. Dıştaki çelişme içe göre ezen, yok eden bir belirmin alan hâkimiyet sürüklemesiydi.

İçteki çelişme ise, dıştaki yok etmeye karşı; kendi düzen ilkesi olan iç düzenli özel bağıntılı enerji düzenleme bilincini korumakla dirençleşen çelişkiyle bir varoluştı. Yani düzensizliğe karşı düzendi.

Kişi kendi dışında çevresel alan etkili devinmenin yanı sıra, yine kişinin dışında birebir kişi ile bağıntılı olan sosyal gücün meşruiyetiyle davranmalıydı. Geri bağlanımlı, başı sonu belli olan sosyal çevrim içindeki kişiler; kendilerine özgü anlamlandırmasını da yapabildiği, anlamca senkronlayım yaptıran bir meşruiyetliğin kişiler davranması olacaktı bu sosyal güç.

İşte kişinin, "alan etkili çevre içindeki" çevre alan etkisini kısmen kırdığı ve çevre alan etkisini düzenli akışlarıyla, parçalık sürekli tutum yapabildiği bu güç; kişilerin sosyal oluşmalı sosyal bağıllığıydı. Sosyal bağıllık olan totemi davranıştıydı.

Meşruiyetlikti güç, yani "anlam nedensel sosyal güç" size "sosyal bilinç veya sosyal özne" oluşla sizi davrandıran bağıllıktı. Kişi bu bağıllığın içindedir. Ve kişi bu bağıllığın içinde kendisini bulur. Bununla birlikte bu bağıllık kişinin dışında olup, sosyal güç kişinin düşüncesinden ve bilincinden bağımsızdır.

Kişinin dışındaki bu meşruti güç, kişilerin kendisini bu güç içinde sağlar olmasından ötürü meşrutidir. Sosyal güç kişiyi kendi odak çekimi içinde senkronlayıp kişiye sosyal alanda sağlar olukça davrandırır, meşruiyetlidir.

Sizler birbiriyle çelişkin olan dıştaki "alan etkili çevresel güçle"; içinizdeki özel bağıntılı korunan bilinç olan bencillik gücün eğimlettiği; iki gücün öldürmesiydiniz. Bencillik, karşılaştırdığı alan etkili çevre sel güçle; bencillikimiz olan ikinci gücün arasına, tampon olan üçüncü bir sosyo toplumsa gücü inşa etmişti.

Şimdiki sosyo toplumsa güç, tarihsel kronoloji de alan etkili çevre gücüyle bencillikimizin arasına önce sosyal gücü inşa etmişti. Sonrada sosyal gücün kesikli sürekli etkisi içinde toplumsal gücü, inşa etmişti. Sosyo toplumsa güç; çevre alan etkili güçle, kişi potansiyelli bencillik olan gücün arasına alınan, boşluk devinmeli bir ara inşaydı.

İçinizdeki geri bağlanımlı korunan yasa olan bencillik gücü, sadece sizin bilmekle yönelimli olduğunuz durumdu. Ve ancak empati yapıyla dışınızdakileri de anladığınız bir potansiyel meşruiyetlikti (anlam nedensellikti) .

Oysa dışınızdaki sosyal ağ, bencillik gibi sizin bildiğiniz durum değildi. Sosyal nöronlu, iletme inşalı ve sosyal bağıntılı meşruiyetlikti. Sosyal alan o sosyal aitliğin hep birlikte bildiği açık bildirimli yapı alanı. Bildirişim veren yapı alanın içinde; birlikte senkronlanmayla; birlikte davranıla bilinen bir alan etkili gücün oluşmasıydı bu sosyal

ağ.

Sosyal yapıyı birlikte davrandıran güç, dışta açık açık bilinmenin anlam ilişkisiydi. Anlam ilişkisini veren şey de totem alan gücündeki kodlanmış olan sembolizmdi. Sosyo toplumsa totemi alan, doğal çevrenin alan etkili gücünü; kendi totem alanı içinde, kendisine özgü tutumla değerlendirdi.

Gücün genelliği içindeki, güçseli olanı; totemi alan kendisine göre yalıtı. Totemi alan güçseli olanda kendisine göre parçalı durum yaptığı seçme ayıklamalarını ortaya koydu. Totemi alan böylece alan etkili genelliği parçalı hale getirdi. Totemi yapı, yalıtmasını yaptığı kendi parçalı seleksiyonu içinde kendi özel bağıntılı, kesikli sürekli durumu içinde; kendi akışını yaptırdı.

Açlığınız dıştaki çevre ile çelişir. Totem alan bu çelişme üzerine sosyal tutumu modüle eder. Totem alan içindeki akışı yaptıran bu güç, totem alanın mana gücüydü. Mana gücü, totem alanın korunan yasası olmakla, bencildi bilince doğru geri bağlanım yapan bir güçtür. Sosyal mana gücü, totem alanın sosyal bencillik ve sosyal bilinçli bir alan olmasıyla olasıydı.

Bu türden totemi alan meşruiyetliği, kişinin kendisi dışında ilişkilerdi. Kişinin dışındaki ilişkiler totem alanlı odakla birlikte, alanın içine sosyal sedimantasyon yaptırır. Odak çevresindeki devingen olan sedimantasyon, mana sembolizmle soyutlaşandı bir meşruiyetliğin bilinciydi.

Yine tekrar edecek olursak, totemi mana ilişkili sembolizmin altında; kişi bencillik oluşun yönelimi vardır. Kişi yönelimli meşruiyetlik dışta sosyal bilinci; sosyal ortaklayımı; sosyal odaklanmayı; sosyal çekim merkezini; sosyal senkronlanmayı ve sosyal meşruiyetliği ortaya koymakla, bunların tümü o alan içinin iletişim kurulumasıydı. Yani bunların tümü sosyal nöron ağının inşasıydı.

Tüm bunlar adım adım ihtiyaca göre inşa olmaktı. Uzun evrede soyut sosyal bilincin mana ilişkisi olmaktı. Soyut sosyal bilinç üzerinde sembolizm dilini kullanma ve sembolizm dilini kodlamaydı.

İşte kişinin dışta davranmak zorunda olduğu güç ve meşruiyetliğin ölçüsü; dış çevre alan etkili güçten koparılmıştı. Alan etkili çevrede kopartılıp, kişinin içinde yalıtılan bu düzenli parça, şimdide sosyo toplumsa izolasyonluydu. Sosyo toplumsa düzenlilikte kişi izolasyonluydu. Alan etkili güç ve sosyo toplumsa güçten olan izolasyon; bu kez de, sosyo toplumla; kişi arası çelişmeden kaynaklı inşaydılar.

Siz kişi oluşla içte ve sosyal oluşla dışta sentez ürünüyünüz. Sosyal elci deyişle siz içte ve dışta tevhit ürünüyünüz. Enerji bağlanım yasalarınca, çevreden enerji alıp çevreye düzensizlik ihraç ediyordunuz. Dıştaki enerji, sosyo toplum avatarlığı yoluyla size intikaldi. Siz dışta alınan enerjiye, sosyal alan içinde yeniden parçalı durum dolaşımı yaptırarak, düzenli enerjiden oluşturulan; sosyo toplumsa sentezin ürünüyünüz.

Burada ister nesnel olay ve olgular düzeyinde olsun, isterse biyo organik sosyal düzenli düzlem içinde olsun. Tekillik, bir önceki düzlemimize göre birçokluktur. Oksijen, kendisinin kuantum sentezi sonrası oksijen özelliği olma durumu içinde, hem bir tekilliktir; hem bir senteziliktir. Oksijen kuantum parçalar bileşimi olmakla çokluktur. Oksijen bileşim sonrası davranışıyla oksijen, bir tekilliktir. Ozon üç oksijen sentezi olmakla yine bir sentez ve çokluktur.

Kişi içte hücre düzlemlili biyo nörotik bir bencil, sentezdi. Dışta da kişi kişiler arası koloniye, grupsal ve sosyal oluşlarla totemi sentezli ve sonrada toplumsal sentezli tekillik ve çoğulluktur. Sosyo toplumsa meşruyetlikler sosyo toplumların sinir ağları davranışlıdır. Bu iletme sosyal alan içinde yanıt dönüt iletmesi olmakla, sosyal alanda; sosyal nöronlar olma türünden kişi dışında kişinin dış unsur bağıdır.

Bir yandan kuantum düzlem boyutun sadece kuantum deyişle adını belirttikten sonra; kuantum oluşumlu bir oksijen, bir hidrojen, bir karbon vs. temelli enerji alıp veren ve enerji bant düzeylerini düzenli kılan (tek tek siz olan en temel düzlemlili) tekilliktiniz.

Diğer yandan hidrojen, oksijen, karbon vs. bağıllıktı siz olmakla birlikte, sizler (tek tek hidrojen, oksijen, karbon vs.) bağıllıktı bileşke ağırlıkla ortaya konan davranımdınız.

Bu psiko somatik bütüncü tekillik, sizdiniz. Ama siz olan şey sanki siz değilmiş gibi olmanın patlak çatlak kaçakları olan kırılmalarını ele veriyordu. Siz, sizdiniz. Sizden içeri sizler vardı. Bu sizler, sizdeki tekliğin kendisi olup, bu yapının sizleri; çoklukta gelişen algılar ve duyumlarıyla davrandırmaları vardı.

Sizler, sentez ürünü biyo kimyasaldı; biyo nöronlu somatiklikle ve biyo psikolojiyle (ruhsal-öznel-tinsel-can) olmanın sentezi davranışça ben olmanın sentezler bütünlüğüydünüz. Psikolojiniz olan seçme ayıklamayı yapan ruhsal seçiciliğiniz ve ruhsal davranımınız bu sentezin bileşke ağırlık noktasına göre oluşup, birleşen bir sentezi davrandırı, ağ şebekesiydiler.

Sentez oluşla vücut bulmanız, kendi tekildi duyumunuzdu. İçte kendi psiko somatik; dışta kendi psiko sosyal duyumunuz olan özne psikolojiniz; size hâkim bir patlak çatlak kaçakları yapmadan ete kemiğe ve sosyo toplumsa davranışa büründü. Siz içte ve dışta bu sentezi tekilliği veren, öz duyarlılıktı bir varlık oluyordunuz. Özünüz de, iç ve dış sentez bileşkeni olmakla bir bilinç düzlemydi.

İçte biyo psiko somatik bencil özneydiniz. Dışta totemi sosyo psiko, toplumsal özneli sentezle; kendi bilincinde olan; kendisini duyan, kendisini bilen varlıktınız.

Bu, siz olan; şu anki benci tekildi düzleminiz; daha öncenizin bir arıza bir referans değerlerinde sapar olmasıyla ortaya çıkmanın bir aşama unsurudurlar. Bencillikler sentez ürünü bir bileşke ağırlık noktası bilincidirler. Enerji alış verişini bu bileşke ağırlık noktasına göre düzenli ilişkiler haline getirirler. İşte bilinç, bileşke ağırlık noktası olmanın ve dıştan bu enerjiyi sağlama yapmanın yönelimidir.

Bencillik, bir yalıtma seçiciliğidir. Bencillik içinde kopup geldiği alan etkili çevreyi, kendi dışı yapmıştı. Bencillik, kendisinin dışında bıraktığı dünyaya yönelmeydi. Bencillik, özel bağıntılı kesikli sürekli olmasının kendi özünü, kendi özü olmanın bilincini edinmişti. Siz bu ruhsal durumla (haleti ruhiye ile) davranıyordunuz.

Tekilliğiniz her durumda bir sentez ürünü olmanın bileşke ağırlıkla, tekildi noktalarının bilinciyle davranıyordu. Bu öznel anlamada meşruyetlikti. Ve insanın kuralı olan geri bağlanım noktalarıydı.

Kişisi benci bilinç, sosyal iletme ve sağlama oluşla dışta sosyal bir inşa olacaktı. Kişiler sosyo topluma; benci bilinç, sentezi olmakla yansıma yapmıştı. Gerisi sosyo toplumsa olmanın, özne-nesel oluşuyla girişmeli diyalektiğin işiydi.

Sosyo toplum bir kültür, bir uygarlık arenas ve bir üreten ilişkiler oluşa karşımıza çıksa da, tüm bunlar diğer bir söyleyişle bencilliğimizin, bizim dışımızdaki bir okunmasıydı. Bu temelin üzerinde insanlık ve adamlık üretir olacaktık

Bayram Kaya

Gücün İnşacı Olması Ve Gücün Özel Durumlu Davranışı 1

Gücün İnşacı Olması

Artık okurlar, genelliğin özellik davranışlı; özelliğin de genele gidici davranış içinde olduğunu bilir olacaktırlar. Güç gibi genel bir davranış, özel durumların yalıtımı içinde bencillik olacaktı. Sosyo toplumsa bilinç olacaktı. Tüm bu durumlar genelce olan gücün özel durumlu bir davranış şekli oluşuyla görülecektir.

Parça davranışlar ya da kesikli durum davranışları, genel davranışları taşımakla beraber; parça olay durumlar içinde genel davranışlar kısıtlı etkisiz olmakla, parça durum sanki genel davranışlarından soyunmuş gibi davranacaktılar. Parçalı davranışların genel davranışlardan sıyrılmış olan bir yığın kısıtlı özellikleri vardı. Kısıtlı olan onlarca haline göre, kısıtlı olmayan hali bu parça davranışın özel bağıntısı içinde düzenlilik ilişkisi oluşla yansıyacaktı.

Doğadaki sınırsız parçalı durumlara rağmen hep verdiğim bir örneği bir de bu açıdan vereyim. Deniz; fırtına ve çalkantılarıyla, gel gitleriyle, suda cisimleri yüzdürüp batırmasıyla, içinde hayatı barındırır olmasıyla vs. karmaşık ilişkili bir genellikçe davranışlı, güçtür.

Oysa damla deniz genelliğin bir parçasıdır. Damla, genelliğin özelliklerini taşır. Ancak damla genellik gibi davranamaz. Söz gelimi mikroorganizma dışında içinde balınayı besleyemez. Damlanın PH'ı, deniz kadar alanın tepkime ortamı olamaz. Tepkime ortamı olayları damlanın içine giremez. Damla üzerinde transatlantığı yüzdüremez. Fırtınalarını koyu veremez. İnsanı boğamaz vs. Bu bir seçme ayıklama oluşun kendilik ten işler eşmesidir. Filtrasyondur

Hem genellikten olup, hem genellik gibi davranamamanın nedeni neydi? Hemen bileceğiniz gibi özel bağıntılı yalıtım olmak, kendisine tıkaçla, sınırlı sonlu seçme ayıklamanın korunur yasa, olmasıdır. Yani damladaki genelliğin belirim karakterini, ortaya koyup yansıma bağ yapacak olan girişicilerin o özel bağıntı içinde olamaması nedenle; parça olaylar genelce olan tutumdan sıyrılmış soyunmuş gibi kısıtlı davranırlar. Böylece parça olaylarda çokluğun birden zincirleme belirimi yerine; sade ve yalın olanın belirmesi de düzenlilik algısını ve düzenliliğin korunumunu (hafıza olmasını-şemaca davranışı) oluşur.

Deniz genelliği, tıkalı özel bağıntının içinde seleksiyona tabii tutulmakla genellik tavrı parça hal içinde minimize özellik yansıta bilme durumuna düşürülür. Eş deyişle; damladaki genelce belirmeyi yansıtır olacakla olması gereken genelce bağ yapar durumların sayısız çokluğu, özel bağıntı dışında kalırlar. Böylece parça olan sınırlı boyut zamanlı durum, genelliği yansıtabilir bağ yapırlardan yoksun kalırlar.

Genelliği yansıtacaklar o özel bağıntı içinde olmamakla parça olan, genelliğini yansıyamaz. Anne olma karakterini taşıyan bir parça oluş; çocuk doğurmadıkça anne olamaz. Çocuk anne girişmesi beliremez. Okurlar şunu da iyi bilmeli ki düzenliliğin sade yalın halli, genelce davranışla; dinamik denge içine girer. Tüm dengeler statik olmayıp; dinamiklerdir. Yani statik dengeler, dinamik dengenin orta yoğunlukla belirim yapar olmasındırlar. Bir uzay devim boyutunun, kendi olay zamanına göre; kendi dinamiğinden imbiçlenen statik dengeleri, görece gelip geçici durumduurlar.

Damlanın her tür girişicileri bulunduramaması nedenle, özel bağıntı; damla oluşla parçalı davranır. Damla birçok genelce özelliklerini belirtememekle, olay ufkunu iyice yalınlaşır, sadeleşir. Bu yalınlaşış ile ve sadeleşmeyle damla; özel bağıntılı, daha

düzenli bir parça yapısının yalıtım hareketine dönüşür.

Totemi dönem, totemi anlam (mana) üzerinde kendi totem sürecini ortaklaştırdı. Totem alan kişiler arası sentezi ortaklaştıran bir süreçti. Bu ortaklaştırmayı totem alanın içine merkezi çekim odağı kıldı. Odaklaşan bu çekimin içinde kişinin temel gereksinimleri vardı.

Doğal ortamın kişi üzerine çevre alan etkisi, insanın mana anlaması içinde totem etkiydi. Yani totem, dıştaki nesnelliğin insan anlaması olmakla, insana göre hakiki olan bir genellikti. Yani totem, kendi öncesinin (kişi bencilliğinin) zorunluluğu olan bu ortaklaştırmacı ve odaklayıcı mana ilişkisini grup içinde "merkezi kılan" mana anlamalı bir sembolizmdi.

Totem alanın genelliği parçalı tabu durumlarla yalın ve düzenli hale getirilmekle totem alanın içi inşacı olur. Totem sizin içinizdeki bencilliğe ve dışınızdaki sosyo toplumsa zorunlulukları; mana yaptı. Totem, manadı anlama üzerinde, "tam da size göre olanların" seçme ayıklamalarını; totem alan içinde sentezi çevrim yapılmasını sembolize etmenin akli ve buluşuydu.

Totemi dönem içinde, mana ilişkili çekim merkezinin; kişiye etki eden sembolizmi, totemdi. Totem sembolizmi grubunu, çekim merkezi ekseninde çevrime katıldım yaptırmanın sedimantasyoncusuydu.

Nasıl sosyal birlikti dönemde manadı sembolizm totemse; işte bu nedenle ön ittifaklardaki sembolizm bilinci de, İLAHTI. İlah, ön ittifaklardaki gruplar arası bağıntıyı kurdurmanın iradesiydi. İlah, ayrı sosyo kültürel oluşları, ilahtı sentezi çekimin çevresinde, çöktürmeye katılım yaptırmanın sembolizmiydi.

Sembolizm, totem alan içinde katalizleme yapıyordu. Kendisine bir şey olmuyordu. Sürece bir ucuyla donmuşluk vermekle kristalize ediyorken diğer ucuyla başa eğimin verdiği merkezi çekimli ivmeyle durumu çok devingen hale getiriyordu. Merkezi çekim bir odaklaştırma bir otorite olmak yanında, tek tek kişilerin, biyo somatik psikolojili kendi bencilliklerini bulduğu yer olmakla asıl odak merkezi çekimi olmanın kendisiydi.

Atalarımız totem dönemle totem sembolizmi üzerinde inşalaşmanın buluşunu yapmıştı. Sosyal anlayış artık kabullerini ve retlerini bu sembolizm üzerinde yapacaktı. Yeni kabullerini bu sembolizm üzerinde yapı içine alırken, retlerinizde bu sembolizm üzerinde sosyal alanın dışına atacaktı. Tabular sembolizm üzerinde işlerleşti. İlk öznel anlamının inşası böyleydi.

Totem ve ilah sembolizmlerinden her biri, kendisine özgü kendi dönemlerin kabullerini ve retlerini kendi sembolizm anlayışı üzerinde seçme ayıklama yaptırmaalarının sosyal inşasıydılar.

Gücün Özel Durumlu Davranışı

Varlık, hele de düzenli enerji santralli varlıklar; alan etkili doğadaki çevresel güçten kopan parçalardı. Az çok yalıtımlı olan parça, kendisini oluşan çevreyle girişmesi içinde oluşan etki tepki kuralı gereği ile bu parçacık türü bağıntılar kendilikten bir "yalıtımlı yansıma" olup; yalıtımlı yansıma bu hal ile kendi kendisini korunumlu hale soktu.

Geri bağlanımdı korunum ve parçacık oluşuyla atom, elektron düzlemlili enerji valans

bant düzeyleriyle birer parçacıktı. Kuantum düzlem varlıkları, atoma göre parçacıktı. Atom bileşiklerine göre parçacıktı. Ve giderek hücre sentezi, doku ve organlara göre parçacıktı.

Başlangıç gücünün kahreden dehşetine rağmen sadeliği ve sade oluşla olaylarını süreçleyen nedense ilişkilerinin çoğu bugünkü şartlarda yoktu. Bugünün karmaşıklığı ve karmaşıklığı süreçleyen nedense ilişkiler de, başlangıçta yoktu.

Bu nedenle parçacık oluşa özgü taşınan düzenlilik; genel alan etkisine göre birçok genel alan etkisini taşır olmaktan soyunmuşlukla yansıyan yalıtımdı. Bu yalınlaşmış yalıtım; o sadelik içinde olmaya veya o karmaşık ortam içinde oluşmaklığa özgü bir durumdu.

O sadeliğe ve o karmaşıklığa özgü oluşlar da o olay sürecin kesikli sürekli tıkaçlanma oluşuydu. Kesikli yalıtım kimi durumlarda tersinmezliğin geri dönüşsüzlüğüdür. Konuyu daha ayrıntılamayacağım.

Seçme ayıklaması yapılan özel bağıntılı bu parçacıklı yalıtılma; kendisine özgü tekil parça ilişkisi oluşla bir düzendi. Düzen dediğimiz şey, parça süreç oluşun tam da kendisiydi.

Parçalı oluşla, parçanın tepkiye göre kendi içinde düzenli akış yaptırması; organizma düzlemi içinde geri bağlaşımlı bencildi korunan yasalı bilincin kendisi olmuştu.

Aynı çevresel alan etkili gücün, parçacık kabili özel bağıntılı bilincin ileri evresi de kişi, oldu. Kişinin kendisi dışındaki kişiler de empati yoluyla kişinin içindeki kişi bilincine doğru geri bağlanım yaptı.

İşte sosyal oluşun temeli buydu. Yani sosyal oluş kendinizdeki bencil oluşun empatisiyle karşı taraf kişilerin bencilliklerine seslenebilmeydi. Kişi benci olan bilinç, korunan yasaydı. Sosyal ilişki, korunan yasaya göre seçme ayıklamalı bilinç olacaktı. Kişi benci bilinç; sosyo-toplumsa inşacı sentezle yasa bilinçti.

Bayram Kaya

Güç 1

Bir değişme içinde değişmezlik; bir değişmezlik içinde de bir değişmenin olması, zorunludur. Bunlar birbirinden ayrılmaz bağıntılı yansıma oluşlarıyla durumlar olup, var-yok ve kesikli sürekli özel bağıntı olurlar. Gücün özü budur. Zaman böyle akar. Devinme böyle oluşur. Kavramlar da böyle oluşur.

Aitlik: şahsi olan temel gereksinimleri, yardımlaşarak ortaklaşmayı grup özeğinde karşılamayı; kurucu ve kutsal kılmanın bir mudi (emanet, güvence bırakır) oluşudur. Aitliğin kendisi bir güçtür. Güden güç, yani boyun eğilen güç olmasıyla kişiseldir. Kurucu (müesses) ve inşacı güçtür. Bu güce ram oluş kişidi gereksinimleri, sizin de katkınızla o aitlik içinde sağlatılmayı sizlere ortaklaşa sorumluluk kılmaktadır.

O aitti bütünlüğün bir parçası olmanın kod açılımı içinde temel gereksinimleri karşılamının yanında öz olarak aktif, bağıntılı eylem birliği vardır. Eylem birliği size ait olan bir tek olan yanında birlikte olandır.

Birlikte olan sosyal olandır. Sosyal olanı çevrilmeyiştir. Bu nedenle ortaya konan eylemleri ve eylemlerin sonucunu hep birlikte ortaklaşa paylaşmakta da; "ortak olmanın" aitliği vardır. Grup özeğinin tüzeldi olan ağırlık merkezi budur. Kişi gereksinimleri bu tüzellik içinde saklı (mahfuz-mündemiç) tutulmaktadır.

Güç varsa, organizmaların da kendi dışlarında, daha çok kendi gibilerle güce karşı ortaklıkları vardır. Sosyal oluşma, bu ortaklığı aitliğin en temel belirleyenlerinden sadece birisidir. Ortaklık; her yönden belirim veren güce karşı, birlikte eylemseli oluştur. Bu gücün kendilik dediğimiz otomatik yaptırıcı lığıdır.

Sosyal birimlik, her yönden belirimse olan güce karşı koymanın yolunu dayanışmakla başlar. Ve bu olu giderek kendilikten yol eğim akışıyla organize olurlar. Bu organize oluş dışta beliren karşılanma ve tehditte olan güce karşı "bu gücü birlikte olanla parça zamanlı eylemlere ayırmanın" ifası olmaktadır. Böylece sosyal bireyler birlikte olanı paylaşmakla kendi ortaklıklarını ortaya koyabilmişlerdir.

Sizin açlığınız kendi içinizde beliren bir güçtür (istek-eğilim-yönelimdir) . Sizdeki açlığın giderilmesine yönelik bu tutumunuza karşın dışınızda açlığı giderecek türlü yanıtlar vardır.

Dışınız da bu eğiliminize karşı eğilimin cevabını size sunan ve yöneliminize de türlü zorluklarıyla ve türlü kolaylıklarıyla karşılık verebilen bir güçtür.

Enerji sağlanmalı (açlık gidermeli) eğilimle ve onun dıştaki zorluk ve kolaylığı olan sağlanmasını en ayıklanmış, basitleştirilmiş deyimlerle söyleysek siz; dışta ceylanın peşinde koşarsınız. Ceylan kaçır. Yorulmanız, ceylan peşinde hızlı koşamamanız başlı başına bir güç yoksunluğu zorluk oluşla belirir.

Yine kimi kez gizlendiğiniz çalılık alanda başınızı uzattığınızda; ortamın otu, yaprağı, yemişi veya meyveleri, biraz şanslıysanız hayvan leşleri ağızınıza degecek kadar kolaylıkla, burnunuzun dibindedir.

Süreç, ileride bütünleştireceğiniz bir pazılın parçalarıymış gibi deneyim oluşuyla birikip görselleşen parçalı yaşamı kalıpları olurlar. Bu depo edilen kalıplar kâh yan yana bir araya düşerler kendilikten bir resim oluşurlar.

Bir araya gelen ya da bir araya gelmeyen, senkroni olmayan parça kalıplar;

yanyanayken; illa bir bütünü yansıtırlar.

Biz bütünlük yansıtan bunların dıştaki denk düşmelerini göremediğimizden okuyamayız. Bunlar bize anlamsız gelirler. O aşamada demirin senkroni olmayan yansıma kalıbı sizin dışınızda size uçak yapma bilinci oluşla yansımadığı için demir kalıbının zihni görselliği sizde bir anlam ve bütünlük oluşturmaz.

Kimi kez de ayrı ayrı kalıplaşmış parçaları, kopyala yapıştır türü bir araya getirip zihni sinama yanılma oyunları; zihince deneysel olmuş depo kalıpları entegre edişle bir araya getirmenizdeki bu fantezi zekâyâ dönüşür. İşte size böylesi kopyala yapıştır türü bir örnek.

Kovalanmakla önünüzde kaçan ceylan, az ileride bir hemcinsinizle burun buruna gelmesiyle, ya da kaçan ceylanınızın aslana denk gelişiyle ceylanın yolunu (yönünü) değişeceği pek aşikârdır.

Bu aşinalıklar, daha sonra; kaçan ceylanın önüne çıkan insanı kopyala ve takibinde olduğun olayın içine yapıştır (koy) mantığı oluşla olayın içine katılacaktır. Bu kalıp olay içine "önceden pusuya yatan insana" dönüşecektir.

Önceden pusu kurup, tertibat almanın fantazisi; pusucu olacak kişinin de sağlama yapma empatili ortaklaşan aitlik bilincini oluşacaktır. Bu basit ve oldukça sadeleştirilmiş örnek o dünyadaki günlük yaşama dek kalıplaşma ve deneysel olanın, İleride büyük bulmacanın parçalarını oluşacak birikmenin görseli kalıp stoklarından sadece ve olası bir tanesidir.

Yani yaptıran olan gücün (açlığın-tehdidin) belirmesi, yol akış eğimi olmaktadır. Yol akış eğimi olan açlığın-tehdidin giderilir olması eylemi; ortaklaşan (pusu atan) süreçle dallanan, çatallanan, yarılan, delta yapan yol akış eğimi yaşanılmasıyla; beliren ve belirleyen güç sosyal olan organizmalar (insan) üzerinde parçalı akar.

Dıştaki güç (enerji) hem tekilliktir. Hem parçalı oluşla çoklu akıştır. Böylece yol akış eğimi olan özel bağıntılı yaşantı deneyimlerinizin yansıması, masif tür olmayan enerjinin parçalı olan kısmı kadarlar görsel optik kuplesi (işitsel, koku vs. oluşla küple edilmesini saymıyorum bile) iç dünyanıza depo edilir.

Bayram Kaya

Güç 2

İnsan; kontrollü deneyi laboratuvara sokmadan önce de, deneyseledi. En temel deneySELLİK; özgün ve özel olmasıyla da, yaşamın kendisidir. Depo edilen deneyci bilgiler, sizle ve sizin dışınızdaki ilişkisel zekâyı ortaya koymakla, sizde sosyal olucu; organize edici, yardımlaşmacı aittikle ortak olma bilincini de ortaya koymaktadır.

Sizin av yapma özel ve öznel süreciniz de, kendi kesikli sürekli özel bağıntısı içinde bir gücün beliren yönelimi olmaktadır. Sizin bu yöneliminiz sonunda sizin eylemseli olduğunuz kadarla süreç entropi biriktirir. Bir sosyal aittlikte beliren bu güç te, gücün entropiye dönüşmüş hali de; gücün ortaklığı ve paylaşımı oluşla (nimet külfet oluşla) bütünsel okunur.

Ortaklaşa eylemler, kendisini duyuran güce karşı birlikte savunma-sağlaşma amaçlı olup bu türünden inşa ve organize oluşla kendisini dışa vurur.

Arkaik dünyada üç kişi akşamın bastırmasıyla bir mağaraya sığınmışsa; biri sıralı ya da sabaha kadar nöbet tutacak olmakla diğerleri uyuyacaktır. Bunlar dıştaki beliren gücün yöneltimi ve beliren güce birlikte karşı koymak oluşla yaşamın pratiğidirler.

Nöbet tutan kişi, bu yapılan işin yaşamsal oluşunu özünden bilir. Ve yaptığı bu işi bir lütufmuş gibi başa kakışla demez ki; "ben nöbet tutum da siz rahat uyudunuz!"

Yani bunlar yaşamın deneysel-gözlenir, zorunlu bağıntılı girişmesiyle; yine zorunlu parçalı uygulama oluşlarıdır. Yarında o uyuyacak diğeri aynı ya da başka külfeti üslenecektir. Bu tür başa kakmalı sözler çelişkili köleci mülkiyet ilişkisi snopluğuyla söylenebilir sözledir.

Totem yapılarla ön ittifaklı yapıların harcı, gruba özgeciliştir. Grubunu, ittifakı; kendisi gibi bilmektir. Kendisini de grup bilmektir. Yani hem kendisi gibi hem de grup gibi davranır. Oysa köleci ve kapitalist ittifakın harcı, kişisel bencilliktir. Özgecil olmaz.

Kapitalizmde, özgecil olunması gereken yerde "bedel" adı altında oynanan oyunla, durum yırtılır. Yani efendiler her şeyi özgecilik dâhil her şeyi, satar ve satın alırlar. Oysa erken dönemde satma ve satın alma ve bunun sonucu olan durumları, lütufkâr oluşuyla veya nankör oluşuyla başa kakmaları yoktur.

Toplumlar "şartlı yeterlilik" altında süreçleri paylaşışla toplum zamanını ortaklaşan özgecil zamanlar yapmıştır. Bir kısım uyumayıp nöbet tutarken, bir kısmı da uyumayıp acil vakalarda insan hayatlarını kurtarır. Bir diğeri onların besin gereksinmelerini bu şartlı yeterlilik olan yüküm içinde ortaya koyarlar. İşte toplumlar özel kıldıkları mülki durumları toplumun bu özgecil yanı üzerinde sömürürler.

Hâlbuki erken dönemde nöbetçisi ölen (özgecil olmayan) grup, zaten av olur gider. Bu durumda "ben nöbet tutum da siz rahat uyudunuz!" türü böylesi sözü söylememesi bir yana; böyle bir sözü söyleme fırsatı bile olmazdı.

Mülkiyetçi ilişki içinde saklanan sömürücü maksatları gizlemek için "ben iş veriyorum da siz aç açık kalmıyorsunuz" türünden böyle söylenir. Bu tür ayrışma kurucu (müesses) olan aittlik bilincini ve aittlik bağıntısını yıkar. Halk bilincinde oluşan tanrı da "verdiğim nimetleri kim inkâr ediyor" der.

Özgecil "şartlı yeterlilikle" paylaşılan nöbetin sabahı o kişi istirahatleyken diğeri o kişinin yiyeceğini getirecektir. İşte güç sizi; hem ortaklaşmacı aitti kılıyor. Hem de

zamanı parçalı akıtışla (nöbetçi-avcı, bakıcı, gözetici vs. türden kılışla) sizi yer ve zamana bağlı sıralı, parçalı ve bağıntılı eylemler entegresi ile organize ediyordu.

Gücün sosyal alanlı özel bağıntı içinde harcanan parçalı akması söz gelimi sizde uyku olup dinlenirken; diğerinde nöbetçi oluşuyla akıyor olması, şartlı yeterlilikle toplumsa gücün aksamalı, parçalı akıtılışıyla paylaşım olması demektir.

Güç sizleri akan zamanın parçalı akışları üzerinde, ortaklaştırır. Ortaklaşmanın sosyal duygusu özgecilitir. Toplumsal duygusu üreten ilişkidir. Bir sosyal alan akışı içindeki bütünsel enerji, parçalı zaman olan dinlenme, nöbet gibi durumların üzerinde sınırlı sonlu holler (boşluk devinmesi) sağlatma ve sağlamaları oluşla akması demek, gücün kontrollü ve gereksinimlere yanıt olması demek olup; gücün parçalı durumlarla sizi ortaklaştırması (şerikleştirmesi) olmaktadır.

Güç bir zorunluluktur. Gücün özel bağıntılı (parçalı) durumlarla eğimi de (totem etkisi de) zorunludur. Parçalı durumlar oluşla seçme ayıklamaya (seleksiyona) tabii gücün; fırıncı bakkal, besici gibi parçalı durumlar üzerinde akmayı ortaklaşması da (şerikçi olması da) bu tür organizelikler için zorunludur.

Şeriklik içinde birinin evet dediği durumlarla birinin hayır dediği durumlar yan yana olup; var yok olan durumladır. Savaşta, savunmada insanı öldürmeye evet diyen durumlar sağlıkta tıpta yaşatmaya evet öldürmeye hayır der.

Salt yoktur. Var oluş, salt olursa yani ya hep evet ya da hep hayır olursa süreç sıkıntılı olur. Evet diyen karşısında hayır diyen olacaktır. Olmalıdır. Aksi halde bağıntılı oluş, organizelik, tüzelilik vs. beliremez. Bir toplumdaki yasa, tüm toplumun entegresini oluşturan, üreten güç odaklı ürettilme paylaşılma türü ortaklaşmaların her birinin evet dediği yasa değildir. Kimi ortakların karşı durduğu hayır dediği yasalar yine yasa olması ile bu hayır denen yasalarımız yine yürürde olurlar.

Sosyo-toplumsa yasa, salt değildir. Var oluş ta toplumsal yasa da kesikli sürekli oluşa salttırlar. Sosyo toplumsa yasalar, kurucu geri bağlanımlı inşa ve kontrolcü olan amaç ekseninde; bir merkez salınımı içinde olmalarıyla salttırlar. Gereksinimlerin farklı düzey ve düzlem içinde olmasıyla farklı olup bitene türlü türlü biçimde karşılık gelmesiyle de değişken olması nedenle de salt değildirler. İmselidirler.

Bayram Kaya

Güç 3

Bir şeye göre salt olan ana eksen durumu başka bir şey için aynı benzerlikleriyle salt değildir. Yani salt olanın boşluk devinmesi olan içerikleri de, farklı farklı olmaktadır. Evrensel tümeliniyi salt kılsak bile evrensel tümelini, kesikli sürekli durumuyla bir karar olamamaktadır.

Güç kendi tümel durumu içinde ısı, basınç farklı girişmeler oluşuyla, firen etkili vs. türü niceli oluşların kesikli sürekli zıtlıklarıyla, akış yapmaktadır. Böylece varoluşlar ve girişmeler daha çok ve akıl almaz denli çeşitlilikte olmaktadır. Enerji oluş saltsa, enerjinin niceli oluşuyla; özel bağıntılı geliştirilen süreçleri de, kesikli sürekli durum olmakla salt değildirler. Anne ölür. Anne salt değildir. Kesikli sürekli birbirinin yerini alan çocuklu akışta, diğer annelerin varlığıyla, anneye göre annelik, saltıklığa dönüşür.

Bu kesikli sürekli oluş ta, salt gibi olanlar bir başka bağıntı ve girişmenin ön referanslarını (belirleyen) durumu oluşmakla o şeyin salt durumunu oluşturmaktadır. Başka deyişle, kendisini kesikli sürekli yapan durumların akışına göre annelik olan sürecin ömrü anneye göre uzun olup, bu türden ileri akan imleyenler (geri beslendirenler) bize salt algısını verirler.

Olaylaşmayan durumlar adlanma ve anlam yansıması yapamazlar. Başlanış çorbasının bilmem kaç Kelvin'i ısı durumdan; kaç Kelvin'i ısı duruma gelme skalası, bir niceli durumdan bir niceli duruma gelmekle anlam ve adlanma kazanmaktadır. Salt ve niceli olanlar üst üste zamanlar ve durumlardır.

Salt olanla, niceli olan; yani kesikli sürekli olanlar; birlikte var olup birlikte kavranırlar. Ama şimdiki sağlasan (üreten-osile olan) akış hali de ilkteki referansı devinmesinin bire bir aynısı olmamakla da, tek başına müesses süreç olamaması, hiç te salt değildir.

Toplumlarda temel gereksinimlerin salt sağlatılır olma referansı üreten bir sabite iken; sabite olanın her bir ilişkileneş şekli de yere zamana zemine göre ve biraz sonrası içindeki değişme ve gelişmelerine sekans edilmekten ötürü sabite değildirler. Salt olmayan nicelilik sabite olanın her bir yansımalarını farklı zaman zemin içinde, farklı zaman zemin referanslı ilişki yapabilmektedirler. Salt bu niceliliklerle sürekli ve ileri zaman olur.

Örneğin ilk sağlatan bağıntı, avcılık toplayıcılık bağıntısı üzerinde yansıtılıyorken, şimdiki sağlatan ilişki üreten ilişkiler üzerinde kendi sağlamasını, yapmaktadır. Bu da sabite olanın yapısını az çok değiştirir. Değişim bir kısım eski yansımaları dumura uğrattırken, bir kısım yeni yansımalarını da ortaya koydurur.

Neyse yine konuya dönelim. Ve yasalar evetli, hayırlı tepki ile yani salt olanla salt olmayanın saklı (mahfuz-rezerve eden) tutum olmasıyla yürürde olduğu; kesikli sürekli durumlarıyla sürecin mutlak uygulanan ve uyulanıdır. Mutlağın (saltın) istisna içereceği (mutlak olmayacağı) unutulmamalıdır.

Başka kakmalı olaylar insanın emek gücünü ve diğer üretim güçlerini sahiplenmiş şekli içindeyken yine insanların sürece yabancılaştırılmasından kaynaklıdır. Bu iyelik; emek gücü, toprak, teknik araç gereç, bilgi vs. türünden üretim güçleri üzerinde mal mülk sahipliği olanlarıyla; mal mülk sahibi olamayan kişilerin üzerinde zamanın yeniden parçalı akış yapılması ile ortaya çıkmaktadır. Bu ilişki içindeki kişi mülkiyeti olan adalet; parçalı akışın tabusu yapılmaktadır.

Kişi iyelikti tabu içindeki köleci dönemde kişi mülkiyeti dokunulmaz oluşuyla kutsaldır.

Ve bu tabunun parçalı akan seçme ayıklama seleksiyonu içinde de efendiler; kendi zümreleri dışındaki kişilerin, yani kölelerin (kul veya esirlerin) mal mülk türünden ortak olmalarından tutun da her tür ortaklığına değin şerikliğini, kabul etmezler. İşte başa kakma, alçaltmalı böbürlenme; nimet ve lütuf oluşlar, bu dönemin felsefesidirler. Doğada sağlanan besinler, şimdi takdir edilen rızık oluşla lütuf olarak verilmektedir.

Ortaklaşa eylemsellikler tek tek zamanlı; ardışık olan eylemleri ya da üreten ilişkileri, bağıntılı olarak bir arada akıtışıyla o eylemleri, bütünlerler. Bkz. Kişi ve sosyo toplumu. Ortaklaşa olan eylem sellik, modülerliği ortaya koyar. Modülerlik aitti ligi olan güç; parça parça olaylarını bir araya getirildiği entegrasyonlarla, bütünlüğü; bütünlük olanın tekliliğini ve ortaklaşılan bütünlüğün tekilliğini oluştururlar.

Kişisel mal mülk sahipliği olan köleci sistem iyeliği önceden beri devam edip, gelmezler. Köleci sistem öncesinde bunlar yoktur. Köleci sistemdeki mal mülk sahipliği kazanması aldatan bir oyun oynar. Sistem üreten ilişkilerini yine şartlı yeterlilikle yükümlenme üzerinde referans ederek yaptırır. Ama paylaşma yaparken köleleri takdirle çalıştırdığı gibi efendilere de takdire göre pay verir.

Süreçte oynana oyun şu olmaktadır. Özel mülk olarak verilen takdir ve kader kısmet edilen mülk içinde. Bunlar tutmuş (ortaklaşa yapmış): şunlar pişirmiş (ortaklaşa odun bulmuş, ateş yakmış, tutulanı hazırlayıp pişirme aşamasına getirmiş, sofrayı hazır etmişler): bu yemiş (tekil takdir ediş ve başkalarının emeğini sahipleniş): diğerleri de hani bana demiş! Hala da demekte...

Bir kişinin besicilik yapıyor olması ya da araba tamircisi olmasıyla; tüm gününü bu işe vakfettiğinden ötürü tek başına kendi savunmasını yapamaz; sağlığını koruyamaz; sınırdan nöbet tutamaz; bilgisayarı üretemez vs. olmakla bunları yapmaya zaman bulamaz olması demektir. Tüm bu yapamadığı süreçleri kendi ürettiği işle değişmesine karşılık, yeterli ve şartlı yükümlenme yapmaktadır.

Sınırdan nöbet tutan da tüm gününü; savunmacı eğitim öğretim çalışmalarını üretme ve savunmacı dinamik tutum içinde olmakla nöbetçi de kendi buğdayını, bilgisayarını, sağlığını vs. üretemeyip bu savunma yapar olma üretimi karşılığında bunları değişir. İşte siz toplumsal yüküm olmakla, daha baştan birbirinin emek ürünlerini, kendi ürettiğiniz ürün karşılığında satın almış olmanın toplumsal sözleşmeli ilişkilerden kaynaklı zorunluluklardan birini abartıp diğerleri, üzerine çıkarırsanız; sisteme yabancılaşırsınız. İnsanları sisteme yabancılaştırırsınız.

Ön ittifakın yasası da buydu. Bir ittifak, totem mesleği olan koyunu ve o üretimin alt tepken niceliş üretimi olan yünü, dokumayı; karşı ittifaka, kendisi için de ürettiriyordu. Kendisi de karşı ittifak için buğday üretilip ona ekmek veriyordu. Yani ön ittifak birbirinin totem mesleği ürününü daha başta karşılıklı üretilip satın almıştı (değişme-takas yapmıştı) .

Köleci sistem toplumsal sözleşmenin birbiri için üretim yapan grupların bu sözleşmesi içinde karşılıklı olarak birbirlerine ürettirmekte. Ama üretileni takas aşamasında ürünü efendilerin kendisi alıp üretim yapanlara boğaz tokluğuna rızık yapmaktadır. Boğaz tokluğu olan hayata köleler tevekkül edeceklerdi.

Tabiri caizse, bu yansıma yani zorunlu oluşla karşılıklı üretilip; daha baştan karşılıklı değiş tokuşla farklı üretim nesnelere satın alma işi; öznel oluşla dini anlamalara da yansyacaktı. Can üretilmemişti ama canın sürekliliğini sağlayan karşılanmaları üretici

olmanın, mal mülk sahipliğinin konusuydu.

Marduk, ya da El-ilah sistemin inşasına uygun söyleyişle canlarını mallarını cennet karşılığında satın alıyordu. Karşılıklı üretmenin zorunluluğu yerine "cennet! " konmuştu. Ve daha baştan cennet karşılığında üretilen mallar; üretilen mal sayesinde sürdürülen canlar satın alınıyordu.

Bu da yetmiyordu. Cennet; sizlere verilen mal, canın (çocukların) bir sınav olması sonrasında; sınavı başarı derecenize göre verilecek olan müstehakınızdı. Emek görmezden gelinmiş üzerin rızık kavramıyla şalla örtülmüş ama emeğin üzerine çöreklenme her durumuyla var olmakla kalmamış cennet anlatımıyla da sömürü edilmeye devam edilmişti. Gücü kesikli sürekli etme bu yansımalarıyla idi.

Yani şartlı yeterlilikle yükümlersen olma, ön ittifaklardan beri ve hala temel inşa organizeliğidir. Bu referans olmazsa sistemler işlemez. İşte köleci sistem özel mal mülk edinmeyi ve özel mal mülk edinmeye ilişkin paylaşmasını; ilk birikimin yatırım olmasını emek üzerinde sömürü etmenin bu referansından sonra özel mal mülk sahipliğini ancak sürece sokmuşlardır.

Değilse daha baştan bura senin mülkün. Şura onların mülkü. Siz de bahtınıza küsün denişle insanlar efendi köle oluşla hemen toprağı ekip biçip; yünü eğirmeye başlamamışlar. Tarihsellik böyle bir süreci ne biliyor, ne tanıyor. Ne de böyle bir süreci ilk baştan beri yaşam etmişti.

Bu anlayış dinlerin kendisinden önceki gelişen ve kendisini hazırlayan insanlığın ortaklaşmacı süreç bilicini yok edip; özel mülkiyeti meşru kılma gayretinden başka bir hiçbir şey değildir.

Bayram Kaya

Güç 4

Köleci sistem içinde paylaşırma işi şartlı yeterli nedenli yükümlülüğe göre pay edilmezler. Köleci ilişki günümüzde dahi kendi paylaşırmasını bambaşka nedenlerle aldatan put oluşuyla, size pay ettirirler. Günceli sistemdeki üretirme sürecini paylaşırma işi içinde size, ali cengiz oyunu oynanır. Sizleri emek gücünüze göre çalıştırırılar. Ama payınızı verirlerken ancak iş gücünüz karşılığı olabilen payı verirler.

Geri beslenin yasasına göre şartlı yeterli nedenin zorunlu oluşu sonunda üretilen şeyler paylaşılırken; şartlı yeterlilikle olması gereken ortaklaşmayı yapmazlar. Paylaşırma aşamasında süreç ortaklaşırba bağ ve bağıntı olmaktan çıkar. Eşitsiz, sömüren paylaşırma birden özel mal mülk edinmenin (rızk olarak verilmenin) kira, irat, gelir kutsallığına dönüşürler. Ortaklaşırba bağ ve bağlaç; üretim işi sonrasında kırılır.

Yani köleci sistemde emek gücünüzle üretirsiniz, ama emek gücünüzün değil de, iş gücünüzün karşılığını alırsınız. Şartlı yeterlilikle üretilen şey 5 saatlik iş gücünüzün karşılığı olması gerekirdi. Oysa aşgariden 24 saatlik çalışırmayla sınırlı olan emek gücünüzün karşılığına dönüşür. İşte olan biten kızılca kıyamet koparan sömürü noktası burasıdır. Bu, "artık zaman" olarıktan fazladan çalışırba zamandır.

Emek gücü ile iş gücü olmanın ikisi arasındaki fark, efendilerin özel mülk edinme hakkı (kârı) olur. Bu nedenle mal mülk sahipliğinin tarihi gelişimi ilk baştan beri böyle olmayıp; üretim gücü sahipliğinin hemen önünde değil de, üretim gücü iyeliğini ortaya koyan sürecin sonunda gerçekleşmiştir.

Bu tür köleci tutum, sistemin çevrimi olunca; çevrimde baş ve son aynı gibi olur. Yani mal mülk sahibi oluş üretim gücünden önce gibi görünür. Başlangıç sosyal yapıların içinde ve totem meslekli toplum sal yapıların içinde en fazlası 24 saatle sınırlı emek gücünüz vardır.

Bu 24 saatlik emek gücünün içinde dinlenme ve diğer zorunlu faaliyetlerinizde olmakla, çalışırba emek gücü 24 saat olamamakla sınırlanır. Bu aşamada kişisel mal mülk sahiplikleri yoktur. Ve Grup (totem) alanlı organize ligin ortaklaşırması vardır. Emek gücü ve totemi grup alanı ortaklaşırba larıdır.

Gruplar arası takas olayı ortaya çıkmakla; farklı kullanımlı totem ürünlerini değışme süreci, giderekten "soyut sosyo toplumsal ortalama emek" oluşuyla süreç; "iş gücü" karşılığında emeklerin değışilmesini ortaya koyabilmiştir. Veya mal mülk sahipliğı sanki emek gücünde önceymiş gibi görünmekle ortamın kesikli sürekli çevrimleri içinde birbirinin yerini alan süreçler olmasıyla ki; sonuç, neden gibi olurdu.

Lineer olarak tarihi sürece baktığımızda dahi; köleci sistem içindeki üreten ilişkiler, ortaklaşırba şartlı ve yeterli yükümlersenizi üreten ilişkiler olmanın referans lığına hala devam ede gelirler. Yani ben sana buğday, un üretiyorsam sen de benim eğitimimi vs. sağlayacaksın kuralı şartlı yeterli yükümlülüktür.

Toplum içinde biri bir üretim işi yaptı mı (buğdayı üretti mi): o kişinin diğer sağlanmalarını temin etme yükümlülüğü; başkalarının diğer sağlanmaları (ayakkabısını elbisesini, çayını, koltuğunu, halısını vs.nin üretimlerini) yapmalarıyla bunların tek tek buğday üreten kişi tarafından üretilmesi işi; buğday üreten üzerinde kalkmış olur. Bu gerekli yeterlilikle ilişki ve bağıntı olmanın tek şartıdır.

Yani buğday üreten, nöbet tutmaz. Horul horul uyur. Nöbet tutanda ekip dikmediğı halde ekmediğı yer arabayı üretmediğı halde arabaya biner. Toplum, her kişide var olan

iş gücü, üretim gücü ortaklığıyla, kişilerin benzer ve ayrı şeyleri ürettirmeye, bu yükümlersen bağıntıyla odaklanmasındırlar. Kişi diğer şeylerini bu karşılıkla değişirlik içinde sağlar olacağı, da; yeterli ve şeriki olan gerekli şartlı nedendir.

Diğer şeyleri sağlamak, iş gücü emek karşılığı olmakla beraber çalışma hayatı olan sistem eliyle boğaz tokluğuna çalışmaya dönüştürülmekle mal mülk sahibi emek gücüne el koydu. Mal sahibi, köleye; iş gücü karşılığını, boğaz tokluğu olarak öderken; üretenin üretim gücüne sahip olmuştur.

Yani boğaz tokluğu karşılığında satın alma işi, başka sömürü oluşuyla ortaya konmaktadır. Şimdi ise iş gücü karşılığı içindeki payın bir kısmı refah olarak verilmektedir. Gerekli yükümlersen koşul dediğimiz salt olan, böylece parçalı sürekli oluşla araya da virital (virüs enfektesine uygun) zamanlar da almıştır.

Yine ortaklaşan (yükümlersen) süreçlerin bir başka özelliğini de belirtelim. Parçalı olaylar aynı düzlem içindeki aynı bağıntılı zamanın birçok boşluk devinmeli öznel anlamaları içindedirler. Anlamalar çıkarıcı öznel devinmeler olmalarıyla, salt bağımsız gibi olmalarıyla; parçalı olmaları nedeniyle; gerçekleşirler.

Kendi boşluk devinmesinin içinde bağımsız gibi olan o üretim ilişkisi; dışta yükümlersen olan kişiler arasında karşılıklı yüküm (ortaklaşma) olmasının gereğidirler. Bu yükümlersen dış bağıntısıyla da bir bağımlılık olmaktadır. Bu bağımlılık nedenle binlerce örgütlenmiş olaylar, aynı ortam düzleminin, aynı zaman bağıntısı içindedirler. Ve binlerce olay parçalı sürekliliği olmakla, birden bire olur biterler.

Parçalı üreten ilişkiler yükümlersenliği olan üretme eylemleri, birden bire oluşan eylem gibi yapırlar. Bir kişi zamanına göre uzun olması gereken zamanı, kısaltırlar. Eş deyişle dışta yükümlersen oluşuyla gerekli ve yeterli koşula bağlı olan üreten zaman, zamanı hızlandırır. Zamana kurt delikleri açarlar.

Sadece avcılık, toplayıcılık, çocuk bakımı, güvenlik, üreme ve cinselliğin sağlanması gibi sağlatmalarına bölünen totem alan; güvenlik, cinsellik, üreme, çocuk bakımı, oyun, beslenme gibi yaşam alanları baki kalmak kaydıyla, sadece koyun üretimi açısından; çoban, koyun sağıcılar, koyunun yününü kırpıcılar, yün eğiriciler, ipten dokuma yapıcılar, koyun barınağı temizleyicileri, koyun barınağı içinde koyunu besleyenler ve koyuna saman yem gibi besin depolama işi yapanlar; sağılan sütü yoğurt, peynir, yağ yapan kişilere dek ortaklaştırılan zaman işi ve ortaklaşışla iş zamanı olmakla; o totem alan, bir yığın birçok kesikli sürekli parçalı durumlarına bölünmüştür.

Ve ortaklaştırma işi, aynı birim zamanı; bir türden olmayan olaylarıyla; koyun üretmeden uçak yapımına; bilgisayardan genetik mühendisliğine; arzın merkezinden, uzayın derinliğine dek olan binlerce olayları birden bire olan eylemler gibi aynı anın sürecini hızlandırır. Yani totem alan da bu türden parçalı bölüklü; birden bire oluşmasıyla, ortaklaştırılan; bağıntı olaylarıyla sürecini hızlandırır.

Yükümlenme (ortaklık-şeriklik) eylemleri sosyo toplumların saltıdırlar. Salt olan, sosyo toplum sal yapı içindeki ortaklaşışıyla; taktikti parçalı eylemler durumlarına getirilmekle, gerçekleşirler. Ortaklaşalık el birliği olması nedenle; kesikli sürekli ettiği kendi entegrasyon parçalarını, yeniden bütünler.

Yani bir eylem oluyorken, diğer parça eylemler de, aitti aktif ortaklar tarafında aynı anda oluşturulur. Sizin buğday ürettiğiniz süre içinde; kunduranız dikilmiş,

bilgisayarınız hazır edilmiş; tıp öğrencileri de doktorunuz olmuştur vs.

Bir resmi parçalarına ayırıp, parçalarının yeniden bir araya getirilmesiyle pazılın ortaya konması gibi kişinin temel ihtiyaçlarını karşılayan sürece dek parçalı olayları da, parça olayların birbirine anahtar kilit gibi eylemseli oluşlarıyla; olayların bir bütünseli ve hızlı olmalarını ortaya koymaktadırlar.

Yükümlenen aitliğiyle olayları parçalı olaylar şekline getiren ortaklar; güce karşı güç birliğini oluştururlar. Güvende olma, emniyetini sağlama, temel açlık, cinsellik gibi ihtiyaçlarını, karşılama; bu tür sağlama içinde kaygılardan uzak olmaktır. Boş zamanlı; el beyin becerilerini, mimariyi geliştirme gibi aktiviteler diğer ortaklarca oluşturulmasıyla, eylemi bir bütünlük entegrasyonları da oluşturmaktadırlar.

Bu eylemseli şeriklik (yükümlersen ortaklık) sizler için gücün karşısında geliştirilen taktik olmasıyla birlikte; ortaklık bir güce karşı da sizlere, gücü yetenlik hüviyeti kazandırır. Akıl almaz bir ortaklık gücünü ortaya koyarlar.

Bizdeki oluşmuş olan basit bir ortaklaşan eylem algısı, bağımsız yaşanan deney sel eylemle bizlerdeki zihni sürecin temeli olacaktır. Bir kişi av kovalıyor olsun. Kovalanan av az ilerde tamamen tesadüfle başka bir sürecin münferitliği olan başka bir insanla veya başka bir sürecin aslanı ile ya da yine başka bir sürecin kurt gibi engeli durumuyla karşılaşsın.

Bu durumda av yolunu ve yönünü saptırışla zikzaklar çizecektir. Bu zikzaklardan biri yine size doğru da olabilecektir. Av, kâh onun, kâh bunun önüne doğru yolunu sapıtması olan görsellileri komplike oluşla yansıtması avcıya ya da avcılara yaşantı (deneyim) olacaktır.

Bu kabil deneyimler, işitseli vs. türü duyumlar, duygu yansımaları olan münferit görseli durumlarınız; insan beyninde depolanmakla gelecekte önceden sipere girme ve önceden pusuya yatmanın o deney sahibi kişisinde pusu kurma ilhamını, düşünmesine neden olacaktır.

Bayram Kaya

Güç 5

Kişiler yavaş yavaş kendi parça kalıp bilgilerinin bağıntılarını birleştirecekler. Parçaların birbiri ile olan iletme bağlarını kurup, aksamaların eşgüdüm dediğimiz koordinasyonlarını kuracaklardır. Bu koordine ile bütünlüğün dinamikleşmesi sağlanacaktı. Öznellik şahlanacaktı. Öznellik; İleride pusu atma denen durumuyla, bizlerin zekâ düzeylerimiz olmasıyla, ortaya çıkacaklardır.

Dini ve imani argümanların, genel duruma götürülmesi; ya da genel durumdan kimi çıkarımları yapılan anlam ilişkilerinin; dini imanı özel durumlara doğru getirilmesi işi, sosyal sürecin işleyişi ve doğanın işleyiş diyalektiğinin içindedirler. Yani geri beslenin yasası, kendisini ileri süreçler içinde bile genel ya da özel bağıntı referans noktalarına göre ayarlatır. Süreç böylesi bir devinme sürecidirler.

Dini ve imani argümanlar da, her şey gibi kendi dışlarındaki bu öznel yasalara uymak zorundadırlar. Bu o sistemin doğru olduğu anlamına gelmez. Doğru işlediği anlamına gelir. Siz, işleyişi olan boşluk devinmesinin içini, bu devinmelere uygun oluşuyla dolduruyordunuz.

Boşluk devinmesiyle eşletilen anlayışınız; görece kontrollü oluşla gözlemsel, deneysel ve bilimsel uygulamaysa; bu eşletme nesnel ve gelişmeci olmakla geliştirmelidir. Yok, eğer bir şimşek alanlı uzay zamanın, devim nitelikli boşluklu alanını siz; Hz. Ali'ni kamçı şaklatması anlayışı oluşla eşletirseniz; gerçekte olup sürüp giden bu alan ile bu öznel eşletmeyi yapar olmanız; merakınızı susturur. Bilmeyi, anlamayı ketletir olmakla, bu anlayış kendi sosyo toplumlarına durağanlaşan bir köreltme olacaktır.

Aynı devinme (otobüs) uzayı içinde olanlarınızla, aynı yasalara uyuyor olmanız; sizin hırsız ya da cahil olmadığınız anlamına gelmez. Düzelmeyeceğiniz ya da daha da sapmayacağınız anlamına gelmediği gibi. Bir alan içinde asıl karakter aktif olduğu gibi karakter, virüs uyuması gibi durum içinde de olabilir.

Gücün birleştiren ya da sentezleyen belirim olması kadar, dağıtan parçalayan yok eden bir belirim olmasıyla da gücün; çift yanlı bir yaptırım olması vardır. Kontrollü gücün canlı organizmalar üzerinde en büyük yaptırımı, toplastıran, bir araya getiren ve süreci ortaklaştırsan ilişkiler yaptırımlı olmasıdır.

Gücün yansıdığı şey üzerinde bir reaksiyon, bir tepki oluşturması vardır. Bu enerjinin o şey üzerinde bir çevrimle, bir dirençle yansıma yapan dönüşmesidir. Organizmalardaki bu tepkinin kimi karşılıkları da, organizma içi süreçleri (organları) ortaklaştırmasıdır. Yani etkiye karşı olan tepki ve eğim, bilinçli ya da bilinçsiz olmakla, yan yana oluşları bir araya getirtir.

Tıpkı matematik bilmeyle, matematik bilmezliği; doktorlukla doktor olmazlığı; bilirlikle, bilmezlik olan cahilliği; sosyo-toplumların bir arada, yan yana tutmaları gibi. Bu tür ortaklaşmanın en büyük özelliği, ortaklaştıran iş bölüşümü ile olay ufkunu sıkıştırmalarıdır. Olay ufkunu daha parçalı bağıntı kılan süreç kendi ortamını girişme yapar olayların süreci haline getirmektedir.

Bu parçacılık üzerinde parçalı lığın kimi duruma bir engel ve kimi duruma bir iletme olması nedenle bir ya da birkaç yerde parça akış üzerinde akış yapamayan bir enerji; yine bir ya da birkaç parçalı yer içinde de kendi akışını yapabileceklerdir.

Yani kayayı görünür ışık olarak geçemeyen ışımaya enerjisi; yine aynı ışımaya enerjisi biçimi nötrona oluşla kayayı da geçip akışını yapacaktır. Süreç nicelemesi ve sürecin kendi

seçme ayıklaması böylesi parçalı durumları içinde olacaktır.

Parçalı durumlar bir arıza, bir firen etkisi olmasının yanında diğer durumuyla zamanı hızlandırıp akışı ivmelendirecekler. Birine baba oluşla engeli firen olan durumunuz; aynı anda doktor oluşla bir başka olayın akışına kolaylık ve iletme olacaktır.

Olgulaşan olay ufku; her bir bağıntılı kesikli sürekli parça durumlarının üzerinde birçok yolla enerji akışları olmakla hızlanırken; her bir olayın birbirine az çok firen etkisi oluşlarıyla da akış, kendi süreç olaylarının yavaşlamasındırlar da.

Ortaklaşmanın (şeriki olmanın) bir başka en önemli özelliği de; hızlı olan ama tiranı kişisel inisiyatiflere karşı oluşudur. Ortaklık bileşke ağırlık noktası olmakla, ortaklık inisiyatifi sürece göre kendi sürecini yavaş akıtır ama inisiyatifi sürece göre daha kararlı, daha sağlam ve çok pekin olmasıyla ortaklaştıran sürece yön veren akışın olmaktadır. Ki, sosyo toplumsa katılımcılığın en büyük kendine kendi desteği de sürecini ortaklaştırır olmasıdır. Gelişen, ileri akan, ileri akıtan süreç te, bu ortaklaştıran süreçlerdir.

Gücü kullanmada inisiyatifi olan sosyo toplumsa süreçler; süreçlerine kendi inisiyatifi oluşlarına göre niceleyiş verdirip süreçten tümünden koparlar. Çünkü bu niceleyişler sürecin nicelimi değildir. İnisiyatifi olanın nicel cimidirler. İnisiyatifi olan da sürecin kendisi değildir. Bu nedenle kopma, kaçınılmazdır.

Oysa ortaklaştıran süreçler niceleyişlerini bu ortaklarına göre yapmakla akış içinde olurlar. Bu akışın sağlatması ortaklaşanlarını, akışın güç merkezli alanına doğru daha sıkı çeken bir çevrime dönüştürür.

Ortaklık inisiyatiflisini sırf yaşlısına değil de yani deneyim sahibi oluşla bilgili olan yaşlılarının meclisine danışılması da; farklı kararlarla, farklı güçler birliğini ortaya koymanın karar ortaklığıdır. Ortaklık bir aczi yet olmayıp aksine güç olmanın kendisidir. Ortamın tek biçimli salınım olması nedenle totem alan da inisiyatifli bir mekanizmadır.

Unutmayın hücre ve vücudumuz; sosyal yapılar, toplumlar bu türden ortaklaşan yapılarıyla bugününe ve bu gelişme düzeyine gelebilmişlerdir.

Ortaklaşan süreçler, toplumsal olan üretim ilişkisindeki gibi oluşup bir süre dağılan sonra yeniden ve tekrar yeniden ortaklaşan sentezler olabilir. Yine hidrojen, oksijen bileşimli ya da polimer bileşimli ortaklaşmalar gibi yepyeni özellik ve bağıntılı süreç durumların boyutu da olabilmektedirler. Yani ortaklaşanlar "birlikte güç doğar" kabili yaklaşımdırlar da. Ortaklaşmayla hem güce karşıdırlar. Hem kendileri de bir gücü oluşurlar.

Burada önemli olan her durumda, zamana tek yönlü akış yaptırmamaktır. Ya da, birçok yönlü akışlar birliği; bir düğüm noktasında entegre edilmekle, birlik olmalıdır. Yani süreç gelip geçici birlik ve gelip geçici çokluk belirimli yansımalarıyla kırınım noktalarında düğüm (birlik) ve saçılım (çoğul) verişleriyle sürecin olmalıdırlar. Düğüm (parça) hem firen etkili, hem seçme ayıklamasıyla geçirgen etkilidirler.

Hızlılığı gerektiren acil durumlarda deneyimce tekil inisiyatifle düzenlenecek her bir durumlar ortaya konabileceği gibi her durumda da, tekil inisiyatife başvurulmamalıdır da. Bir otobüs sürücüsü kazalı karşılaşma anında inisiyatifi karar alabilecektir. Yolculuğa başlarken de yolculuğun seyri konusunda inisiyatifi olmayıp, genel kurallar

dışındaki alanlarda yolcularla birlikte bir karar oluşturabilirler.

Tekli karar veren inisiyatif konum durumlarda problemlı (sorunlu) olan kişiler kendi ankesiye ve kişilik bozukluklarını sürece yansıtacaktırlar. Oysa gücün kullanımını ortaklaştıran süreç yarılmaları bu türden davranışları, tümnden geçit vermemesinin kararlılığıdır. Ortaklaştırma bu nedenle sağduyudur. Biliyoruz ki doğanın ve olayların akışı, kesikli sürekli olmakla arızalı, yalpalı ve aksamalı akarlar.

Yani öznel anlayışla söyleyecek olursak, birinin dediğine; biri, başka diyecektir. İstikrar, denge, balans dediğimiz durum; denmesi gereken yerde denmemek değil; aksine denişse oluşacak bu kaotiklikte ki; bu kaotik frenli süreçlerin akış bileşkesindeki; düğüm noktalarında düzen alanlarını ortaya çıkışlarıyla bileşke birliklerdeki oluşan bu alan içinin güzelliğidirler.

Apandisti olan bir duruma göre sağlıklı, pekin karar olan ortaklık (konsültasyon kararı): apandisti patlamış aynı durumun acilliği karşısındaki bu pekinlik yavaş işleyen, tartışan yapı olmasıyla, geciken durumları da ortaya koyar. Bu nedenle ortaklık işleyişi; her süreç gibi çift yönlü belirim verir. Uyum ve uyumsuzluk; birlik ve çokluk; birlikte giden ve birlikte kavranan süreçlerdir. Birbirinin varlık ve yokluk yüzleridirler. Biri varken diğeri yoktur (etkisizdir) .

Ortaklaşma, farklı güç birliğinin bileşkesi; sürecin ağırlık noktasıdır. Ağırlık noktası tam bir ortalama olabileceği gibi ortalamanın gerisinde ya da ortalamanın çok üzerinde süreç salınımları yapabilen ağırlık merkezli bileşke kararları ortaya çıkarabilir. Ortalama ya da bileşke ağırlıklı merkezci sürecin kararı; sürecin öyle karar alması oluşla mantık edilirler.

Sarı renk olan salınımla, mavi renk olan radyasyon ışımali salınımların bileşkesi; yeşil oluyorsa; bu iki frekans bileşim kararı; hemen hemen hep yeşil ışımayı veren olay ufku frekansında salınım yapmak olacaktır. Tabii ki tonları (skala genişliği) saklı (mahfuz) kalmak kaydıyla ve mavinin her duruma bire bir denk düşme olmayacağı bilincinin saklı tutulması kaydıyla bunlar böyledir.

Kısacası güç; parçalı akış olan evrensel çeşitlenme akışını, tekrar kendi parçalı akışın oluşları üzerinde birleştiren ortaklaştırmalarıyla bambaşka olanak durumlarını ortaya koymaktadır.

Bayram Kaya

Güçlükler

Bak, gelişme nesnel ıra
Doğumu ölümü aklıyor
İpliği pazara çıkacak her şeyin
Evren geçmişin de, saklıyor.

Bak ey kontrolsüz
Fantazideki küflü nifak
Üretmeyen tassupla çorakken
Kaçınılmaz eliminen, bu infak

Tanrı emri budur; tezi
Eleştiren, haksız bulura; der.
Tanrı emrine çıkış olur; anti tezi.
Zarar, ziyan, kıyımdır kaç kezi
Kısır döngüde, çıkmandır sentezi.

Sanma her an önüne sürülür duvar
Gün bulur, gün bulmaz yorulur
Kalmaz mahşere sorulur
Havanda tavanda kayıdı var.*

Kul döner gönül arşında, çekil aradan
Ayan beyen olur bellisiz; akla karadan
Edimden saya, edim haya, izlek sıradan
Kul işleye böyle buyurdu, sırla Yaradan

Havanda : Bedensel beliriş, görünüş, hava atış.
Tavanda : Gök yüzü
Haya (hay'a) : Yaşam, dirm, utanma duygusu

09.01.2008

Bayram Kaya

Gül Ve Patates

Güller uzaktan gelir bilirim
Gelir seni bulur
Hissettire hissettire, derinliklerde
Önce yar sındırır
Sonra eksikliklerini duyarsın
Bir yakışlıktır artık
Taşıyamayacağın ağırlıktır güller
Özlemi düşer, narı yakar
Bazen efil efil gül kokar
Güselince.

Güller göğe bakar
Neden bilir misin?
Hoyrattan, uzletten
Ötelere uzak erimli bakıştan
Kısa ömürü, bu erişliğe ağıştta görürsün
Bitişten (soluşla) kalmayıp, hedef sinmesinden

Kahrediş nedir?
Güldeki erimle ölçüşemeyiş
Renksetir gülün giyinişi
Aromatiktir soyunuşu
Lakin solar direnişi
Boyun büker
Sap kalır göze batar
Sen, sıradanlık olan alışmalığı
Durum olmayışın körlüğünü, salışımdayken

Gülün ömrü kısaymış
Bu sürüş ne?

Birde patatesler var yere bakar
Erimin bizarıyla şişmiştir de, göz göz
Her biri bir fişkıracıkla
Önce karanlığını yaşar
Şıradanlıktır gibidir bu
Ölçüşemeyip
Boyun büküş.
Sap kalıştır bu yaşayış
Farkınsızlığının gizlenişi
Sızlamayınca gül duyulur mu?

Kimi güller yumruludur
Uzletleri soğandır, patatessi
Cücük taşır
Lalede açar
Zara kaçması bundan
Yer altı yaşayışlarını
Gül açmışlıkta göremezsin
Ancak gülsüzlükle duyulandır
Saklı yaşayış
Cehennemi yaşayıştır

Sıcak yumru, patates soyuŖ

01.11.2007

Bayram Kaya

Gülümsemeyince Gülsen Ne

Erdemdir
Biri geçip karşına
Sen oturduk ta arşına
Laf açılır söz olur çarşına

Ol demi seher ile
Ne meclisi boş ile
Ne kemali lime lime
Sen ben beher ile

Biri konuşursa
Birileri de dinler
Akıl edip öğrenmeye
Düşünüp söylemeye
Söylenileni düşünmeye

Her çıkışa bir iniş
Her yokuşa bir meyil
Demokrasi bu
Her kafadan bir ses değil

Dinlemekle düşündük
Sen susarsan
Biz konuşacağız
Sen de düşüneceksin

Aka da karaya da değil cehiliz
Hep sen, hep sen
Konuşursan biz
Ne düşünmeye
Ne konuşmaya fırsat olur ehiliz

Bir üslubu yüküme sahip, atfı kulduk
Biz parlamentosuz demokrasiyi bulduk

Ne ter basar hararet
Ne de Güneş'teki lekeye hayret
Ha gayret
Az kaldı
Viskozitesi olmaz akışkanı
Bulacağız bulacağız olacakla
Halkı olmaz bir cumhurbaşkanı

11.02.2017

Bayram Kaya

Gün Doğar Güneş'le Biz 2

Gün ahirle seza
Kir tahirle keza
Ne hayallere gelir iken
Şimdi iyon devimleriyle
Yırtılıyorla, feza

Sen duymasın ben ağlar mıyım?
Kararlar, bağlar mıyım?
Yürekler, dağlar mıyım?
Boşuna kükreme, Sakarya, Fırat!
İyonyanla, Mezopotamyana da sürat

Asuru Babili;
Habili Kabili olmayanın
Şamili olmaz, lakin
Geçti insanlığa dek çocukluğun
Şimdi eşkince kişner kırat
Zevale ermelerimizle
Ayağa kalkış kaçincın
Gündeki zamanda
Başka akışlaradır saçincın
Bilirsin, yukarın yalçın
Aşğınsa selimde
Yukarınla kükrete,
Aşğınla uysal
Ovayı unuttur gibisin

Ey Fırat!
Seni, sen yapan ne,
Bilir misin?
Sen yola koyuluşla
İlk başta çok kollusun
Bir yanın Karasu, Munzur...
Bir yanın Murat
Hangisi hangisidir?
Olguca suyunla, devaca surat

Taşmaların normaldir
Sonra çekilirsin kabına
Nedir engel olan?
Yürürken ayak turabına

Ne sen sensin
Ne de ben ben
Çekildi mi Tohma, Peri, Çaltı
Kalmazla Muratın
Ne kalır eşkali cemal
Ne suratın (süratin)

Bağıntı ve görecendir ovada
Sosyal ve toplumsal...
İştahıdır uçurur kartalı yuvada

Ne olup biterse ikisi arasının
Viskoziteni bilmez gibisin
El kalkar, göz yaşarır duada

Hey Fırat! heyecanlı Fırat
Heyecanlı iken libas giyer Fırat
Yukarın, döküm döküm dökünsün
Aşağılayın, nazımı devrin sökünsün

Boş ver, söylemedim daha
Nice türküleriyedir, Sakarya
Ne dalımlarla içimizi yakar ya

Görkemini bilmezde
Salkım saçak verevine
Boşuna kükreme Fırat
Aşağın selimde
Yukarın yalçın
Gidip gelmelerinle
Ayğa kalkış kaçıncın
Kışnemeleriyle bak kırat
Ovayı unuttur gibisin

16.08.2011

Ovayı unuttur gibisin: Geçmişe takılıp kalışla, ittifakı toplumsa oluşu; uygarlığı; ileri akışı unuttur olur gibisin anlamınadır.

Tahir: temiz

Turab: Toz, toprak

Viskozite: 1-Akarlık, akışkanlık. 2-Bir sıvının yüzey gerilimi altında deformasyona karşı gösterdiği iç direnç. 3-Sıvıların farklı iç fazları içinde olmalarından dolayı oluşan gerilim ve dirençle oluşan akarlık, agdalılık durumları.

Bayram Kaya

Gün Doğar Güneşle Biz

Gün doğar
Güneşle biz
Sebepten mamül
Eseridir, deli oluşla tahammül
Sayrınız ondan
Yok hükmünde olması boğar

Hayatımın cinayeti
Bir dileyişin mağduru
Bir bakışın katil oldu
Kendi, şehadet inayeti

Güler naz
sürükler az

Yoluna dökülürüm
Dahilin olurum üşür de
Titrenmeyle kar beyaz

Cilve naz
İşve baz

Halime koma beni
Tırsmış duygu ve üşüşmelerle
Kurdeşen dökerim
Sanmaki gömlekten yeni

Umulması donuk, ayaz
Günlerin şehlası
Tanrım, gecelerlen niyaz
Boram boram burun sızlatan
Soyundan artık gülbeyaz

Tutulmayası sözler
Çocuksu gözler
Masumane bakar
Gönüllere akar

Dilemler üşürür
Peş peşlere, düşürür
Bir çok oyuncaklar kırar
Yol bereketli; ırar.. ırar...

Bir bakışla yakar
Gamzeleri usulünce takar
Ama yanmaz
İcabı hali kendinden sanmaz

Hayaller kurdurur
Mazruftan yoksun zarf
heyecanlar yaratır da
Bilmez ki eğilimden sızlarım

Süzüş edip gamzeyi oktan
Gögüs davulunu vurdurur.

08.01.2009

Bayram Kaya

Gün Olur

Çeksem de hali cefayı
Gün ile gülden
Bir hatıran konuşulur
Bir demi muhtacı senden

Gülü düşürsen
Kendi naifliğince
Sevgince belediği pamuğa
Bir balı abatla müşerref
Arsız alışma
Şekvayı dil söylerde ah

İcabı anın değişmesinde
Duyuşla kendine kahr
İçlenirsin, bu muydu vah vah

Kalbi bilinmezin zer köşesine
Tez gelir
Geçsen de duyulur
Söz duymaz artık katılık dibinde

Sonbahar esmeleri kasvetliydi
Dökerken gerekten şakır şakır
Kalmamıştır bir an, yaşanmışa dair

Hasretlik yeşermiş olur, içimde
Bir başka açmıştır, anılar kaçarken
Hislenirim nergislere, şair edasıyla
Yeşermişim, tohuma saçılırken

Bağ üzümünü döker bakır bakır
Ne kalmışsa senden, duyguca takır

Tam her şey bitmiş olurken
Kafes kuşlarımdan kemrikler
Dilimde aculla afileden bir şiir
Nakis sökölüşlerle yer sızlar
Gün olur
Sessizliğim olmaz
Hasretliğin söylerim

25.06.2009

Abat: Bayındır, düzgün, düzenli
Müşerref: Menmuniyetle, bir onur payasına yücelterek duygulaşmak.
Şekva: Yakınma, sızlanma, şikayet
Zer: Altın, çile, ölçmek, sararmak
Afili: Fiyakalı, gösterişli, cafcıflı
Nakis: Tam olmamış, bitmemiş, noksan

Bayram Kaya

Güncel insanın Yalnızlaşması

Güncel insanın Yalnızlaşması

Bir birliğin, bir sıkı tutarlı oluşun (söz gelimi çeşitli insan dayanışmasının) , birlik yapar olan grup devinmiş bağlarını kopardınız mı, o tutarlılık saçılmaya başlar. Bir süre sonra da, yeni bir bağ ilişki tutumuyla, yeni devinmesine dönüşür.

Neden eski bağ kırılır ve yeni bir devinmeye dönüşülür? Çünkü eski bağ tipi çözülürken, eski bağ tipinin dışında ve içinde çözümler oluşur. Bu çözümler bir ilişki tipine göre yıkıcı ve çözücü iken diğer ilişki durumuna göre bağ yapıcı doğum yapıcı bir belirir olarak görünecektir. Yani çözümler diğer yandan belirirle bağ yapıcıdır.

Çözümler, yeni bağ (ilişki) tipini başlatacak tepki ortamı oluşturmuşlardır da ondan. Çünkü birlik bağ ilişkisinin koptuğu çözünme tepki süreç ortamı içindeki iç ve dış niceleyiciler (çok yönlü bağ yapıcı) koşullar, ilk birlik bağı yapan çevre koşulların içinde yoktular. Onun için eski bağ kırılır, zorunlu yeni bağlarla süreçler oluşur

İnsanlar, teknoloji ile entegre olan yaşama tutkularını; üretim alanı içinde, üretimde geçen süreyi azalttıkça, üretim ve paylaşım yapabildiği nispet gönencince; beri yanda (yani halk alan içinde) , kendi özel ve öznel yaşamın çeşitliliğini artırmıştır. İnsanın daha önceye göre, hayal bile edilemez olanları şimdi tercihen kullanmaya; daha çok zamanları kalmaktadır.

Geleceğin yaşam biçimi, artık zamanı tüketme bağlamında; başlangıçtaki yaşam biçiminin tersi olacaktır. Nasıl başlangıçta insanın kendi kendisine düşünmesi dışında, öyle fazla bir boş zaman buluşla, özel yaşamını pek bir kuramamıştı. Tüm zamanını, kendisinin güvende olmasına ve kendisinin yiyecek bulmasına harcıyordu.

Şimdi ise çok az bir üretime harcanan zamanınız dışında, çok büyük zamanı, özel ve öznel yaşantılıminin yapabilirlikleri içinde olmanın pek belli koşullarıyla, özel ve öznel serbestliğiniz vardır. Özel ve öznel yaşantılımin, bireysel olmanın; belki de kimi paylaşılmazları nedeni ile kişileri yalnızlıklar sınırlanması içine çekmektedir.

Çünkü başlangıcın güvende olma ve temel sağlıyları edinme gibi zorunlu dayanışması şimdi yoktu. Şimdi güvende olma, çeşitli sağlıylar edinmesi bir başka ilişki biçimi tecellisi ile toplumun zorunlu bir yaptırımı olarak kendi üzerine dönüyordu. Yani kişinin, kişilere akrabalara değin dayanışmacı sosyal ruh direnci kırılmaya başlamıştı. İlkten beri olan grup ruhu sosyal gen aktarımı, şimdi boş boşuna bir ilişki biçimi gibi belirmeye başlamıştı.

Hani nerede ise kimseye müdarası kalmamıştı. Aile boyu yaşam sigortası, toplum boyu bir garantiye dönüşmüştü. İstisnai olacak durumla, kişi hiç çalışmasa bile; toplum kişinin tüm muhtaçlıklarını bir sorumluluk anlayışı ile adeta üzerine boca ediyordu. Zoo parkında gibi.

Güncel uzmanlar bu yalnızlığı anksiyete bir depresyon olacakla görseler de; aksine bu gibi durum geleceğin insan tipinin ön prototipidir. Bu tip kendi yetkinliği içinde, kendi ilişki tarz tipine göre, yaşam tarzı oluşturması belki de bir sorun değildi. Ama işte güncel insanın bir mesele gibi baş edeceği bu içe kapanıklıkla, kendi yağından kavruluş gibi bu yalnızlığı; bu günden geleceğe, ara geçit formunu oluşmaya başlamıştı bile.

Bu yalnızlaşmada, geniş yığınların ekonomik girdilerini sırf kendi kullanımı için sınırlanmış olmalarının da; kendi yağında ancak kavrulur olmanın dışı açılama gibi

durumu, kısıtlı yapar olmasının da, bu yalnızlaşmada, oldukça payı vardır. Beri yandan sürecin pek çok olduğu gibi ikinci bir kırıklı dallanma, çatallanma yapan kaostuk yanı vardır.

Bu da düzenli ve gayriya ihtiyaç duyurmayan toplumsa garantili bir gelir sağlayışınız, sizi kişisel tasarruf yapmaktan da alıkoya bilmektedir. Kişi, bu tasarruf tutarını Dünyayı gezme ve Dünyayı görmeye harcaya bilmektedir. Bu gezen gören insan tipinin, zengin varyasyon yapan yeni kazanımları, gelecekte ön görülmez delta saçılımlı sistem türbülansları yapacak envanterlerin içindedirler.

Yani ekonomik girdileriniz, sizin için özel ve öznel yaşantılımin, artan ivmesi iken; diğer yandan da özel ve öznel oluşlarınız da yalnızlaşmanın kaçınılmaz bir belirleyicisi gibi görülmektedir. Bunda şaşacak bir şey yoktur. Bu bir belirişin durumlara göre yansıyan çok yönlü algılanan, girişirlik bağıntılarıdır.

Nasıl sosyal güç toplumsal güce dönüşmüş, ortaya hem bir otorite olarak, hem bir demokrasi mücadelesi olarak, hem bir hak hukuk olarak, hem bir kurumlaşmalar olarak, hem bir yönetim tarzı uygarlık, teknik gibi onlarca çok yönlü belirlemenin bir girişen algı tipleri olabildiyse; kişilerin düzenli ve garantili sağlayış şekilleri de, yalnızlaşma gibi; çeşitli sistem içi sosyal özel ve öznel yarılma diyağramlarına bölünmüştü.

18.03.2009

Bayram Kaya

Güncele

Kalıcı değiliz, gitmek için dünyadan.
Gönül titrer, kavuşmağa durur, imdada.

Zevk almadık, yaşam; ham durur dünyada.
İster toprak yaşamı; kolayı var, üryanda!

Kim kılar nefesine güç; dolap var, dolapta.
Bir viran kalmışım, orda tüter; onu da yıkar, Çalap'la.

Üryanda kalmış, korkun cehennemi ataşla,
Ol ki, yakmaz cehennemi; cehennem narı, taşla.

Asil kıldım, görülmemede! Okşandık pasla.
Kar mı koydun önümüze, kırıldık kasla?
Pas diyeydin de; kıldık biz, has; acıyı yasla

20.01.2007

Bayram KAYA

İmdada: Tanrı sevgisi; Farklı boyut ve boylamın idraki algısı.
Üryanda: Kuruntulardan kurtulma; Karmaşıklığı açık seçik değişmeye görme algısı.
Taşla: Yaşamsal deneylerle edinilen; sağduyu, vicdan muhasebesi, sosyolojik denetim
algısının yokluğu yüklemesi. Kendi denetleme ilkesini (ateşini) oluşturamamışlık.
İnsanın kendi ateşini kendi taşırılıktan izafe.

Bayram Kaya

Güncenin Sorgusu

Yüze ayan, seyranım
Müştaki mutluyum ben
Sürerim düşünceyi canı tadla
Mihneti gamı bilmem.
Tutkun serabı, yakansın
Düşer de bezmi aleme duruca
Alem içinde alem, bakansın

Sevgili, her daimim, zani
Değilse akıl olmaz, tutku sarmaz
Sürerim demi devranı ondan
Ben müştak, sen alemle, döneriz kani
Gelmez zorda, düşmem sikkını fani
Aşkı bakış olur, hederime canı
Sürüklenişim olur seyl (sel) atma
Bir canı bakışa kandım Fatma

04.09.2009

Müştak :Güçlü bir iştihak ile istemek, özlemek
Gam :Dert, Dertlenme, Tasa, tasalanma
Bezmi Alem:Dünya topluluğu, alemle iletişim.
Zani :Zanneden, Şüphe eden, şüheyle bakan
Kani :İkna olmuş, inanmış, öyle eğilimlenmiş
Seyl : Şiddetle gelen şey

Bayram Kaya

Gündeki Telaş

Ey Nazende

Düşünce var
Söylemi doğru, varımı yanlış.
Düşünce var
Söylemi yanlış, varımı doğru.

Düşünce var Ey Nazende, düşünce
Akla ziyan
Buz kesmek

Düşünce var
Söylemi doğru, varımı doğru;
Düşünce var
Söylemi yanlış, varımı yanlış.

Cebelleşiriz, cebelleştiriliriz; tarz geçe.
Akıl ola, baş seçe; baş ola, akıl seçe.

28.04.2007

Bayram Kaya

Güne Ayla Başlar

Hayat, yaşayabileceğe dururken daha
Henüz anlamalarla sıra iken, geçti aha
Ansızın olur durumla, beklenir beklenmez
Bakmışsın bir sıra oluşla, güç yetmez de paha

Sevinç eşecekmiş bu bağır
Ne günün koynunda uyuklarım
Ne çiçeğin boyunu anışla sayıklarım
Duymuşum bir atıfeti lütfu müberra

Kalmadı artık hevese erecek
Ne sazla düzen tutacak bir ömür
Ne de sefasına değin süreceğinden bir yayla

Sevgili kızım, sevecenim Ayla
Değirmen dönerken
Ne gün batmış olacak; ne de şafağa, kıvılcım
Ne hak olacaktır, girişmedikçe emek, payla

Ne verilmedik sözler batar
Ki günü yaşamadan, vaha
Ne de ıstıraplar akşama yatar
Usulü gereğinde düşürmeden fikri, kâha

Ay düşer içime
Güzellikler kaplarsa da kuşkular
Parçalanırım zayla
Uykusunu belerim, rüyasını elerim
Buncayla başıma takılır halelerden ayla
Uyanırım da bakarım, gün düşer peşime

Artık tut ki, denişlerle, sayılan; sayla
Alış verişledir geçer zaman, bir alırla; bir satar
Hülya dizilir, yola konuşla hayali, hayale katar
Ilıktan, sevinden tutuşur özler, bir akışta, niceye feda gözler
Ya Rab! Sevinç olacak adam (baba)
Hep böyle; hep böylesini (Ayla'sını mı) mi, özler?

06.09.2010

Atıfet: İyilik, karşılık duyulmadan gösterilen sevgi
Müberra: Aklanmış, temize çıkmış
Zayla: Zay olmak; zayi olmak; kaybolmak, ziyana uğramak

Bayram Kaya

Güne Bakış

Bir düne küserim
Bir güne.
Sevda gibi eserken
Define bulmuş ser zade arzunun
Haritası gibi seni ezberletişine

Dinleşir, sensizliğin hoyrat bağı
Kalemde oynar çağrı
Çekilirken sinemde
Zıpkın yemişçesine, ince bir ağı

Islak gecelerde
Tufan yaşlarla
Göze alınmış tehdide feda başlarla
Gamı alınmış rahmetle yıkanır
Yakılan söner, gün falso döner
Gelir sel, tıkanır taşlarla

Sevdaydım, buluttum
Esildim, gürlerdim
Şekvayı dille unuttum
Büyüdü mü nefret sevdayı yutar
Koman beni şeytana
Üfürürümde dualarım tutar.

Bir düne yanarım
Bir, güne
Ay doğunca sözünü tutmaz da
Gönülden gönle, gönülce sürgüne

21.09.2009

Bayram Kaya

Güne Binaen

Güç eğimlenmiştir
Safaklar beklemez.
Şartlar olmuş
Ansızın gelir çatar.
Ortalık ışımış
Kuşlar havalanmış
Yapılanlar meydanda olur
Yapılmayanlar ziyan keser.
Sözlerin oyalandığı
Eylemlerin kızıl boyandığı
Aman bilmez zamanlar
Örtülmez olur üste
Gök yağar
Yer hicran olur
Dava gözde büyür
Umut ve utku olur
Uc duran bağıra koşar
Az önce üzerine uyunanlar.

Heyecanlar coşar
Al yeşil giyinişler cenk olur
Sıralanır duygular
Tekde hınç olur Allah Allah
Ya gözlerin içi gülmüştür
Ya ağızlar bıçak açmazda
Badiredir çekeyde girdap
Tutunamazda söylenirken haykırışlar
Şehadeti içilmiş olur
Yüze sürülen aminlerde
Yitenden değer biçilmiştir
Bilinç çıkar afakta
Aymaz hırs erkten
Biçilenledir harman, şakak vurur
Tanedir dökülmüş, efkara kalmaz

Ölüm muhteşemle, doğum için var
Gel düşünme uzağından
Sılayı rahme üşünürken
Meydanlar tiril tiril
Kızıl giyer ayla yıldız
Sarı kız saç salmada
Yağız çehre karar kılmada
Ay coşmuş, yıldız koşmuş
Bir millet utkusuyla buluşuyor
İnanıyor ve biliyorum ki
Bir asrı yırtacaksın
Başlar sana saygılanıyorken
Önceden sonraya bilinir
Senin susmaların devin uyanmasıdır
Ve insanlığın insan kılar;
Andır, evrenselde muhteşemin ölümü
Sarıklar açılmış, baş saçılmış olur.

Yürü ciğerden yangınım
Dökersin bir damla kahırdan
Bilirsin şimdi olacak, daha sonrayı.
Damla yaşını öperim özlemden
Tuz dururum kokmam
Kaş indirirsem namerdim
Senin için yaşıyor olacağım
Seni yaşatırken.
Parçala oligarşik yapıyı
Bak kıyam olmuş şüheda
Al çeker seni, peş durdurmaya
Meydan ses verir
Gerdeğin var Nazende
Al yeşil vuslatın bahar açmış
Gel yığidim, gel coşkunum
Gel dur durak bilmez ongun
Gel kendini bilmemiş pastan doygun
Dirliğin birliğin bak:
seni; çevrende hale olmuş
Yok sayıpta, külüne tütenler.

23.10.2007

Bayram KAYA

Şakak vurursun: Akıl edersin. Akıl olmak
Binaen: den dolayı
Oligarşi: Takım erki, bey erki, az sayıda grupların eğemenliği. Tarikat, holding,
sermaye grupları, işbirlikçi birliktelikleri gibi

Bayram Kaya

Günler

Aşınadır bize,
Erdemle örülü,
Ahiri beklenen,
Sayılı günler.

Gönüllerde tart,
İçindeki ile sürgün iken.
Beklerken umur diye.
Hey hat,denen günler.

Engereğin zehrini,
Sürdürüyorlar karanlıkla.
Dem bu dem diye,
Saymasız aymaz günler.

Ak köpük üzerinde,
Yaşatılıyorken kolayca.
Düşürülünce gördüğüm,
O,kardeş ve kalles günler.

(04.07.1997)

Bayram Kaya

Günler Vızır Vızır

Bir gün daha geçti çocuklar
Olumuyla olumsuzuyla
Vızır vızır
Gemini gevmiş at çabukluğunda
Geçen zaman, adımlar atımınca
Hazdı neşe, nal sesi duyumunca
Vatan elden, laiklik dilden, din benden gidiyor derle
Kalemi kağıda
Düşünmeyi, söyleme; küstürmenin abukluğunda
Ne var ki at sevdaya vurgun
Sevda da, ata tutkun
Her biri birden
İkisi bir süvari
Ne yazar binicisi olsa da köse
Gidecekleri yönse
Adem'lerle Hava'lardan hışımca
Öfkenin tadında, neşenin abadında
Saz olurlar, söz olurlar;
Bırakılmaz olunur gayri, geri dönse

Kar üstüne imza atsak
Vallahi de... hiç değilse
Sadesi adam, vadesi borç
Sen bir heves, ben bir mülevves
Temize çekeceğimden aşkım bir müsvedde

Yanıyorduk da parmağın acısını duyduk
Kolay feth edilirinden
Kalelerimiz vardı, kumudu
Mağduriyetlerin, acıdan tutunmaların
İdraksizliğiyle kabulcü, oluyordu irade
Ezilmişlikle, hüzüdü alan elin umudu
Bir bilseler, bir bisek, bir bilseniz
Ne çok acı çekenin olduğunu
Kulak nal seslerinde, bağıysa adımda
Geçmekte zaman, vermez aman
Çelişkilerim hazlandı, çelişkilerim yaman

Bunlar da gelecek ve geçecek çocuklar
Vızır vızır...
Bir nal sesi kadar duyum
Bir adım kadarından ötede
Rahmet yağacak
Herkes yağmur altında

Mideyi bilmeden, mide aksamınca
Demokrasiyi bilmeden
Demokrasi içinde
Gereksinim kadarca tümel
Gereksinimine göre tekil
Emekten yana sağacak
En önemlisi yaşamakla bereket

Sözün kısası çocuklar:
Kendimizi yaşar denli
Genelde, özelleşmek;
Kendimiz yokmuş gibi
Özel de iken, genel eşmek.

Her an; hem ben, hem ben değilim
Bu olmalı akar içinde eğilim.

Varlığı, sevgiyi, tutmak
Değildir paylaşmayı unutmak.

Yaşam kaostan çıkan düzenliktir
Kincini dar ağacında tutma
Gelir sencilik, insanlığı saracakla emeli
Paylaşsızlıktır tüm kötülüklerin temeli

Özel olurla; imsel ve dinsel
Genel eşirken; insel ve bilimsel yaşanacak

Unutma!
Ne olmayacak tekilce dağıntın
Eyleme koyan bencillikle birlikte
Gelişmeye devinen özgeciliktedir bağıntın

31.05.2011

Abad: 1-Varlıklı, zengin olmak, bayındır mamur olmak. 2- Gelecekler, sonsuzcular.
İN: 1- İnsan (in misin? Cin misin) 2-İns: İnsanlar. 3- İnsel: insana değin olan, insana
ait olan
Dağıntı: Dağınık olanın durumu. Bağıntısı koparılmış, ilgisiz alakasız duran

Bayram Kaya

Günlerde 1

Suçlanırsın nankörlükle,
Gökte serzeniş ve avaz.
Kaimdir belli usulen,
Yerden yükselişi cevaz.

İlmi feraseti,
Fesat ve fücurla kaim.
Efendiliği düstur,
Fesat ve fücurla daim.

Bana yerginlik olan davranışlar,
Ona iftihar.
Bir anda kendinin cellâdıdır,
İntiha ve intihar.

Bezginlik olmasın çaba,
Yeniye dursun, bu bir tutum.
Anımsa, kötüyü daha kötude,
Güzeli, daha güzelde, unuttum.

Bizim için olağan olan,
Yad için yüzyılda bir istisna.
Akılsızlık öyle çok ki,
Makul şaşılan bir müstesna.

Bir suç ve günah silsilesi,
Peş peşe örtüşmüş muntazam.
Yarın daha iyi olacak,
Fütursuzca gerekli sayılan ödenti, zam.

İpipullah sivri külah zülüm ipka,
Yoklatılanı verir zılgıt.
Yoklatılan duyulunca,
Ölümcülüne ses veririz ılgıt ılgıt.

Dönümlü dünya,
Hem eşit olmayan ve eşit.
Artık bayramdır,
Bunu anlayandır reşit.

Suçlarız;
Nankörlükle, serzenişle değil avaz.
Yaşamın ve birlikteliğin
Verdiği ile cevaz.

(19.07.1995)

Sözlükçe:
Feraset: zekâ, anlayış.

Fesat: Arabozucu.kötüye yorucu,kışkırtıcı.
Fücur: günahın her çeşidi.
Düstur: tutum ilkesi.
Yergin: kötü çirkin bulunan.
İntiha: son,sona erme (r) kendini öldürme.
Reşit: ergin,olgun.
Fütursuz: Aldırmadan,önemsemeden.
Zılgıt: göz korkutucu azar-sesli alkış ve avaz.
İpipullah sivri külah: Her şeyin yoksunu.
İpka: Kalan-yerine kalan.

Bayram Kaya

Bayram Kaya

Günlerde 2

Günler var,
Tenceredeki gibi.
Fokur,fokur.
Çıglık,çıglığa.
Kaynamaca.

Günler var,
Anandan emdiğin gibi.
Helal olsun.
Kuruşu,kuruşuna.
Yiğitlemece.

Geceler var,
Korkularında,
İngesel.
Bölük pörçük, tutarsız.
Yanılsamaca.

Ve işte o zaman sen,
Yaratacağın yarınını.
Deneyimimidir diye.
Uzayan güvenli yol gibi.
Gözü peklemece.

Sonra sen,
Bitiksin artık.
Değer olmuştur elindeki!
Lime,lime iken,
Eskimez dediğin!
Tabulaştırmaca.

Artık:
Saygılaşıyor ve
Saygılaştırılıyor!
Görselinde
Öncelen imler.
Kavranıyorken
Önce ansal
Sonra diklenici.
Bayramlaşmaca.

05.04.1993

Bayram Kaya

Günlük

Kokusu çıkmış bu işin:
Aşınmış önce patlak,
Sonra,
Dizi,
Çatlak çatlak.

Kan ter zorlukla,
Bir telaş içinde,
Uygunsuz,
Uyuşmamacasına,
Zorlamalı yapıştırır
Çatlakları.

Bin bir yamalı bohça:
İyi bakınca,
Akılsızlık çokça
Olacaklara sakınca.

Pek anlamsız davranış
Siğ siğ kavranış.
Usul oluyor canım,
Dikenine zırlanış.

Giderayak
Topluma karışır.
Bir varışır,
Bir sarışır.
Yaptığına da akli karışır
Sakız olur canım,
Prestij yarışır.

Bellisiz geri durur
Sinsice vurur.
Anında süttten çıkmış
Kaşık.
Haramzadeye nikap durur.

07.04.1992

Bayram Kaya

Günü Solurken

Sıratı geçtik imtahanla
Çok günler solarken.
Çok dualar tuttuk
Yaratılıştan da mübarek olacağız diye
Karnımız demle dolarken
Olanı biteni,
Kendi yalnızlığımızla solarken

Ey çılgın bağırdı dua gezdirmeler
Ne hindir gün ya Rab
Birilerine süt olurken
Zehir zıkkım olmakta bana emzirmeler
Gün ne kıyamla durmakta ki
Melerken anaya kuzu
Hileye düştüm de, fesat akılda ezdirmeler.

02.02.2008

Bayram Kaya

Günün Yüzü Karanlık

Sevdanın yüzü gibi
Daima
Aydınlığın yüzü karanlıktır.

Ey sevgili
Ne yanar dönersin
Karardıkça aydınlanır
Aydınlandıkça kararırısın

Zevalin nevri dönmüş
Sen gibi
Aydınlık gibi
Karanlık noktalardan oluşla

Tam da hayali karşımda durur
Aman vermez zaman
Gün duvara vurur
Sular kararır
Işıklar sararır
Sabahı soracaktım
Yürekten dararır

Nekahet geçmesiydi sanki
Solun nokta, aydınlığa kesiyor
Can ciğer çekerken
Ciğer ödden pişiyordu

Hep dikkatime gelir
Leyla iken sultan durur
Sultan iken, hüküm sürerim!

Ben yürürüm sevgili
Yollar yorulsa da...

Bazen şiir okurum
Biteviyeliğe ötürü dalarım da
Okuduğum şiir midir? Diye

Bazen okumalarımın kendimi alamam
Adeta yiterim, kayboluşum hediye
Yorgun durur, dinç bakarım
Alabora olup, bir dip yapışla
Kendime gelir de
Düşünürüm, ben şair miyim? Diye

01.01.2010

Bayram Kaya

Günün Yüzü Karanlık 2

Ve cennetin insanı
Gözünü açmış
Hava, Adem'e sözünü saçmış
Yasağı bilmişti
İnsanın kaderinde vardı
Kaderine yürürken
Akıllanmak

Gün gelir
Değişen her şey
Bitirirdi...
Cenneti de

Bir araçsak kullanımla yaptıklarıdır
Şeyleri dönüştürerek bitiren
İnsana komün cenneti yitiren
Araçsa üretimlerince yoldu, kader
Öncesi cennet, sonrası mihnet
Olacaktı insan, bu yolda heder

İnsan, üretimiyle hazine derer
Süreçleriyle değerleri önüne serer
Eytışimdi, araçlarıyla kazısı
Olmuştu akıl ve güçlü pazısı
İnsanındı anlındaki el yazısı

Cennetin payına
Otlayan tayına
Akıp giden çayına
Ürettiğine birden bire
Bunlar benim demişti birisi!
İnsanlığın bu gününe gelişindeki
Mutlu eşitsizlikle, herzeyi yemişti!

Çelişmeleri anlamakla oluştu diması
Bolluk bereketken
Günah olmuştu Ademlerle
Havaların ciması

21.11.2010

Bayram Kaya

Günüyle Adem

Bir âdem, bir madem
Yola koyuldu, fikri sadem

Âdem yeryüzüne düşmüştü
Yalnızlık başına
Tüm olur emeği, eylemiyle
Yaşama, ekmeğine aşına düşmüştü

Bilmeye ve öğrenmeye dek
Yol yok, iz yok
Egosundan gelen
Duygularıyla çelen
Anlam, yönelim, ifadelerden maada

Nebatin, karacanın hızıyla yarışır
O zaman, karnı ile barışır
Güvenliğinden kalmadı mı şüphesi
Beyinsel alıp vermelere karışır.

Dış zaten bir etki buyuran
Egoya dek seçimiyle kendisini duyuran

Hiç mavala gerek yok
Eğer konacaksa bir şey; terek çok
Etki uyaran konuları
Oldu egoya dek yontuları
Her düşünme biçimlenmesi
Ego dışı oluşla da hiçimdendi
Mide ve tenine, güvenliğine dek
Olurlarla yorumlandı
Totem, açlık, güvenlik, cinsellik
Bencilliğe hitabıyla için sellikti.

Hiç bir zaman olaylar tekil sürmez
Alışmalarıyla ansımalar
Tüm dış etkimeler kadar kendisinden yansımalar
Bene göre seçilip, ayıklanıp
Mana veremediği yerde sayıklanıp
Harcıyla örülüyor
Alışma ve ansımaları
Tabu ve totem etmenin farkıyla görülüyordu

Tepki ve etki
Adem'in eline verdi
Davranışından bir yetki
Açlığa tepki duyanda
Meyveyi yönelişle soyanda
Böylesi algılarla
Hem öznel, hem nesnel doyanda

Âdem gün şaşırıldı
Adem gün aşırıldı

Her olma ve oluşma
Sınırlı sürekliliği taşırdı

"Daha dün" dedi
"Âdemi verdim
Şimdi alma sırası" diye
Sözünü koydu toprak
Canımdan can kopararak

Gün gelir Adem
Seninle yetik, seninle sonsuz vadem
Toprak zaferini koymuştu
İnsan hem aç, hem doymuştu.

11.10.2012

Âdem: Buradaki Âdem, inançların Âdemi değildir. Aksine inançlara konu olan, bir sembolizmin geri plânı unutulmuş yaşam içinde, aktüel çevreye göre değişen, dönüşen anlatımların inançlaşması olan Âdem'dir.

Tarihte ilk kez bir araya gelen etnik sosyal birlikler, ittifakı düzen kurmuşlardı. Etnik yapıları bir araya getiren ittifakı düzen içi, etnik çatışmaların da; huzursuzluklarını aşmak gerekiyordu.

Etnik yapılar, totemi kimlik tanımlığının dışında; insan gibi bir tanımlılık aitti eşmesini ne biliyorlardı; ne de böyle bir tanımlanmanın ihtiyacı içindeydiler.

Ya da her etnik yapı kendisini böylesi bir "kendi içinde olur duyguya öznel düşünmenin merkezine" alıyorlardı. Diğerlerini bu bağlamda bu değer (insan) duygusunun dışında bırakıyorlardı. Onları insan saymıyorlardı bile. Her şeyi, kendi aitliği için oluşla, kendi totemlerinden sadır olmakla kendisine doğru gelen meşruiyetlik sayıyorlardı.

Ne olmuştu da, böyle bir tanımlanmanın gereğini duyularla bu adımı atmışlardı? Üretim yapmanın temas eden girişmesi ile her biri bir birine göre zıt kutup ve ayrı kültürle, gelenekti tanımlama olan etnik yapılarla ittifaklar yapılmaya başlanmıştı. Bir kan ve doku uyumsuzluğu başlamıştı. Bu paradoks nasıl aşılmalıydı?

Her bir düzenleyen etnik totemi yapıdan [düzenleyen, yöneten (totemciliklerden) tanrılardan] bir parça can, kan; totem görüntüsü (suret) ve totemlere dek düşünceler ilavesi ile insan yaratılmıştı. Ve yine tarih sahnesine "ilk kez insan tanımıyla" insan olma üzerinde eşitleşip, kardeş olununun ittifakı edilmişti.

İşte Âdem, insan kardeşliği üzerinden kültür üretmenin sembolik anımsanması olan bir ortak ittifakı kültür olmanın Âdem'idir. Aslında yaratılan insan ve insan kavramıdır. İnsan kavramı burada "totem" bir kavramdır. Tüm etnik yapıların kaynağını aynı insan ata soydan (totemden) gelmenin kutsallığını ifade eden bir tabudur.

Böylece ayrı ayrı totemlerden gelen etnik soy olmanın üstünlük çatışması, insan totemi üzerinden; insan kardeşliği ile aşılab; "insan soylu oluş eşitleşmesi"; "insan soylu atadan olmanın eşitleşmesi" doğmuştu.

İnsan olarak yaratılan Âdem fikri, sosyal eşitleşmesi ile ittifakın giderek millet devlet ve

imparatorlukların etnik yapı huzursuzluğunu giderme gayreti günümüze dek sürdü. Hala da Âdem'den olma kardeşlik anlayışıyla bu çaba sürmektedir.

Değilse Tanrılar kendi suretlerinde (İggi'lerde) her birinden bir parçayla insan kavramı üzerinde eşitleşme yaratırken, etraf; etnik totemi âdemlerle (biyolojik insanlarla) doluydular.

Bayram Kaya

Güzel Şey Güzel Ahlaklı Olmak 2

Güzel Şeydir Güzel Ahlaklı olmak... 2

Bir Yunus Emre, Bir Mevlana Celaletini Rumi ve gibiler, neden pırıl pırıl ve tikeldirler de; şeyh, şih, pir, ermiş, keramet sahibi olurlar da, pek çok oluşun sürüsüne berekettir? Ve inanç sistemi bunlarla bu kadar illettir.

İkinciler, aklını işletmeyi beceremeyişte, aklını kendisinin süvarisi ve yol kaptanı yapamayan öznel insan yapıların, süvarileri ve gemi kaptanı olmayı becerebilmiş olan sosyo öznel oluşturlar da ondan.

İkinciler asla Yunus ve Mevlana denklikte olamayan bilirler ve özümsemeler olamamakla seviyeleri, sosyal oluşun kararlılık düzeyi enerji kullanım seviyesi rahatlığının, biraz üzerinde olan kurnazlıklardır. Bunlar asla bir bilen ve bir yorumlayan dahi değildirler. Bunlar gruplar egemenidirler.

İkinciler, söz gelimi; Hacı Bektaşî Veli gibi: " Hararet nardadır sacda değildir/ Keramet baştadır tacda değildir/ Her ne arar isen kendinde ara/ Kudüs'te Mekke'de Hacda değildir" gibi diyemedikleri için çokluk ve pek çok oluşun sürüsüne berekettirler.

Bu söylemiyle Değerli Bektaşî veli bizlere; Hacı yapmayın demiyor ve Mekke'yi de saygınlamayışla yok saymıyor. Sakın ha bunları kutsamayın da, demiyor. Bunu böyle anlamıyoruz da; ezanla gürültü yapmayı ayıramayan kendi kusurdu uygulamamızın, kendimiz olur kabalığını; "sen ezana karşı mısın?" deyişle örtmeye mi çalışmaktayız ki acaba?

İşte bu ikinciler şeyh, şih; bu basit işin çözümünü içinde olamayacak kadar da basiret taşıyamayıp, irşat sız kabalıkları her tür tahrik, tezyif ve tahkirle kontrol etmektedirler. Tüm güçleri ve saygınlıkları; bu cehaletin tahkirindedir. Bu iş böyle sürdükçe de, bu irşadı olduklarını söyleyen şeyh, şih gibi kanaat önderi sıfatlı ikinci tip kişiliklerin boynunda, tahrik tezyif ve tahkir yaftası duracaktır da.

Birincilerin kendi pırıl pırılığında dedikleri bambaşka bir şeydir. Hac, namaz, yanıştan sakınma gibi olurları yapıp ta, özümseyemediysen, özümseme ve tefekkür kültürünü ve inancı olur insanlığınızı oluşturmadıysanız yani; bir gönül kırdınızsa: "Bir kez gönül yıktın ise, kıldığın namaz değil/Yetmiş iki millet dahi, elin yüzün yumaz değil" demektedirler. Burada da görüldüğü gibi ironiyle namaz yoktur, namaz kılmayınız denmiyor.

Yine devamla: Yol odur ki, doğru vara/ Göz odur ki, Hakkı göre/ Er odur ki alçak dura/ YÜCEDEN BAKAN GÖZ DEĞİL" deyişle kendisini topluma ve çevreye dayatıp tehdit olmamayı vurgulamaktadır. Dinini, imanını; insan olmasını özümleyemeyen insanlar ve kanaat önderi sanlı kişiler bu kabilden Yunus'tu çıkarımlar ve insan oluşun erdemini ortaya koyamazlar.

"Gel, yine gel/ çok kez tövbeni bozsan da gel/ Kapımız umutsuzluk kapısı değildir/ Ama arınmış olacakra gel" derle Mevlana; gene gel sözü Horasan Farsçasında pişman ol da gel (arın da gel) anlamına geldiğiyle belirtilir. Mevlana bize haramlarınızı helal sayın da gelin demiyor. Ya da bu hususta yasakları delin de gelin. Bu alanda her tür engeli bozun ya da bozmuşsanız yine gelin demiyor. Açıkçası geleceğiniz yerin de kuralları var demektir.

Haram haramdır. Helal de helaldir. Bunların istismarı sizi inancınızda döndürmezse de,

her halükarda cezasına müstahaksınızdır. Bu ceza da sonsuz olmaz. Mevlana tövbeden bahsediyor. Tutamayacağınız sözler verip te güvenilirmez oluşunuzla sosyal yapıda dışlanmanıza çare olmağa çalışıyor.

Bir günahınız nedeniyle tövbe etseniz de, günahın cezası katidir. Tövbe, o günahın işlenmesinin alçakça olduğunu, kişiler idrakince anlamanın bir kendilik iç arınmasıdır. Tövbe kendi insan olmanızın, kendi kendinize dönüşme, anlamalı deneyiminizdirler. İnsani dönüşme idraki (tövbesi) , insanın bilmez yanı olanı öğrenmesiyle, bir sabretmeye söz verdiği kaba hoşlanmalı durumlarına ve öncesine dönüşmez.

Eğer tövbe bir önceki hamlığa dönüşüyorsa (tövbe bozuluyorsa) , bu o kişinin insani tövbe olur olgunlaşmasını başaramayıp, sadece tövbeyi araç olurla ne anlama gelmeden, güya ucuz kurnazlık zanlaşmalı kullanmasıdır. Ki böyle bir tövbe; aitliğimize de, kullananına da hiçbir yarar getirmez.

Mevlana'nın dediği; "dün dündür cancağızım, şimdi yeni bir şey söylemek lazım gelir" deyişine de istinaden, değişen şartlar, tövbe edilen konulardan caymayı da gerekli kılar demektir. Çünkü artık o cayılanlar, yeni durumun bir kullanımı değildir. O nedenle yeni kullanım içinde yeni tövbeler olacaktır.

Buradaki arınma, şartların değişmesiyle bozulan, o eski davranışa dek adımların ortada kalkmasından kaynaklanan durumlara ilişkin bir uyarıdır. Yeni durumlarda, kendinizi; haram ve helallerden muafmış gibi saymayınız, demektir.

Muaf olmadığınızın nişanesi oluşla da tekrar yeni tutumlar içindeki haram helal bazında, kararlı olmanızın; haram helal eksenli anlayış seçiciliği kararlılığınızı, yeniden takınmanız anlamına bir arınmayı söylemdir. İnsan olma idrakinizin, şimdiye göre öznel inancı kriterlerini takınıp gelmenizdir.

Eski hükümsüz olanlara nazaran, yeni olanın tövbe bazında idrak edilenine arınıştır. Eskiden kalışla eskinin zaten kullanılmaz ve hükümsüz olanına tövbe tutuyorum demeyiniz. Ve eskiye istinaden tövbeler bozulmuştur demenizle sorumluluklarınızdan kaçamazsınız. Sorumluluğunuza müdrük oluşla gelin. Arınmış olarak gelmek: şimdiki zamanın içine; inancı deyişle, abdest tazeleyerek gelmektir.

Eski kararlılıklar üzerine söz vermiş olduğun gibi iyi niyetini; yani haramı ve helal tanıma üzerine, ona saygı ve ona uyma üzerine olacağınızın sözleşmesiyle gelin, demek olsa gerek. Haram ve helal olanın davranış şekilleri yeni zaman da değişse de, yeni zamandaki hangi davranışın haram, hangi davranışların helal olacağını kişilerin özümlemiş olmasına değin kişisel öznel anlamaların seçiciliği oluşla gel, demek olsa gerek.

Şurada şunu da belirteyim. Bir değer kişi tüm söylem ve yaşamıyla değer olamaz! Neden mi? Var oluşun kesikli (sınırlı) ve sürekli (sınırsız) oluşundandır. Önce yukarıdaki gibi kişi kendisini ve sosyal çevresini aşan bir kültürü oluşturur.

Oluşturulan yeni kültür, yeni kültürün kendisinde oluşla, söyleyenine olan bilinmezlikleri var olacaktır. Bize daha biliniyor olan eskinin ilişkileri yeni olan kültürün içinde taşınmaz. İşte bu iki kesikli hal içinde oluşlar ve kesikli bulunuşlar gereği, o kişinin yaşam ve düşüncesi önce aksamaya başlar, sonra da eğrileşmeye başlar. Daha sonra aksayan kişilerimiz bu eğriliklerini de düzelteren bir aşkın, bilinç olurlar.

İşte yukarıda kısaca anlatılan birincilerin akıl ve sosyal kültür felsefesi, ikincilerde olmayışla, ikincilerin sevki tabii ettiği inançlı kümeleri şaşkırtmalı süreçlimeler nedeniyle, ezana dek uygulama sorunsalını da bir çıkmaza sokulmaktadırlar. Bu kabilden olan ikinciler de, birinci tanımdaki kişilerimize dek olucu iyilikli ruhu, ikincilerde olmadığından; ikinciler deneni de anlayamayıp işi çirkinleştiren bir boyuta indirgemektedirler.

Bu çirkinlik ve küt kafalılıkla; " Sen ezanı Muhammed'e karşı mısın? Ezanı mı kaldırmak istiyorsun? " derler. Hayır, ezana karşı olan ve ezanı Muhammedî kaldırmak isteyen yok. Eğer öyle olursa bu da bir başka akıl kütlüğü olurdu.

Sosyo toplumsa olan insanların; akıl ve beden sağlığına tehdit olurlu yanlış ezan uygulamalarına kimi, karşı oluşlar, bir uyarı iletilmesidir. Bu tutum aynı zamanda da ezanın güzelliğini savunan tutumdur. Ezanın kendi davetçi anlayışlı vakarı ve ezanın kendi felsefesi içindeki, mesaj ruhu; ezanın düzgün ve çevreye sıkıntı olmadan eda edilir olmasıyla da; uyarıcı ezanın berdevam ılığına da memnun olmuştur.

Ezanın bir inanç olup olmaması tartışma konusu değildir. Olamaz da. Ezanı konu edişlerde, ezan sosyo öznel olurlu bir hakkın kullanılıp kullanılmaması da söz konusu değildir. Bir hakka dek kullanılmaların özensiz ve rast gele oluşlarla çevreye yansıyan zihinsel, bedensel, sağlığa tehdit olan uygulamalarının ezan olmaktan çıkıp, gürültü olmasının tartışılmasıdır.

Sizin, ezan okumak gibi sosyo özne bilince denk düşen bir uygulamanız, kendi içinde kurallı ve çok düzenlikle olabilir. Ezana dek ezanın icracısı bilmelidir ki ezan okumanın bir de dışa yansıması vardır. Ezan okuma uygulamasından bağımsız olan yaşamlarınız vardır. Ezan okunmasından etkilenmeyen; ezanın onlara hitap olmadığı olgu, olay ve özel oluşlarla, bambaşka başka öznel hayatlar vardır dışta.

Bu sizin ve o çevrenin, %100 Müslüman olmasıyla da alakalı değildir. Yani %100 Müslüman da olsanız sizin de ruh yapınız, ruh sağlığınızın tahammülü, belli noktadan sonra patlar. Çünkü ruh ve beden sağlığı yapınız Müslüman Hıristiyan olup olmamanızla, ezanla hiç alakalı değildirler. Bu inancı hakkı kullandığını söyleyenlerin birinci ve en temel yanılmasıdır.

İşte sizin bu uygulamanızın, bu uygulamadan bağımsız olan durumlara denk düşmeyen müdahalesi ve o durumlara tehdit olan bir girişmesi de vardır. Tartışılan nokta tam da burasıdır. Tartışılır nokta; sizce olana göre yani içsel olanınıza göre değildir. Sizin rahatsız edişinizle ortaya çıkan. Dıştan her şeyiyle siz olmayan bebeklik, hastalık, yaşlılık, mesaisini yeni bitirmiş bir vardiya çalışanının dinlenmeli uykuda olması gibi olgu olay ve yaşamlara sizin ani ve şiddetle, gürültülüce olur müdahalenizedir tartışmalar.

Hiçbir sosyo öznel anlama ve uygulamalı istemler, sosyo toplumsa olurlu bilinçten ve sosyo toplumsa anlayışlı ruh ve bedene dek akıl sağlığından daha büyük ve önem de olamaz.

Bir insanın namazı kılıp ibadetini yapması başka, onu genele şamilmiş gibi yapması bambaşka ve bir tehdit ve saldırmadır. Bir uygulamanın sosyal bilinç olan tutumsa olurluları vardır. Ezan okumak gibi.

İşte bu tutumsa olurlulara kimsenin diyeceği yoktur. Eğer, bu tutumun uygulayıcıları

giderek sosyo toplumsa bilinç olmak gibi genel ve her işin önüne ve her işin üzerine alınmış gibi tehdit ve saldırı oluşu başlamışsa; kamunun ruh sağlığını bozar gürültü şekline dönüşür denli eğilim gösterir olmanın, olası tercihleriyle ortaya konmuşsa; bunu olgunca tartışmanın kime ne zararı olur ki? Bu yanlış eğilimi hatırlatmanın ve bir kendini bilmenin, ne kusuru olabilir ki? Bu diyalog, bir kültür düzenlenmesidirler.

13.05.2012

Bayram Kaya

Güzel Şey Güzel Ahlaklı Olmak

Kraldan çok kral olmadan, olacağından daha fazlası olmadan, güzel şey, güzel ahlaklı olmak...

Eğer bir sebebiyet sizden rahatsızlık olurla çevreye dağılıp yaygınlık oluyorsa, bunun izahını, kutsal değerlerin hepimizde ortak oluşan dokunulmazlık algısıyla örtemezsiniz. Şiddetli ve gürültülü ezan sesinden vaki şikâyetlerine siz; "ezanı mı susturacaksınız?" demekle, soru; cevabına karşılık bulmaz.

Nasıl müzikten rahatsız olunca müziği ortadan kaldırmıyorsak, elbette ki ezandan değil ama tasvip edilmeyen gürültü değerleri içinde okunan sestem rahatsız olunca da, ezan ortada kalkacak değildir.

Burada güzel olanla, güzel olmayanı ayırmak gereklidir. Ezanın okunması güzeldir. İnsanların hangi inançtan olursa olsun ibadete çağırılması güzeldir. Güzel olmayansa; gürültülü, dayatmacı, saldırganca olur ve yüksek völümlü, cızırtılı, parazit seslerle uygulamalar yapmaktır. Ve bu uygulamaya devamlı, uygulamanın yarattığı olumsuz sonuca kulak asmamaktır. Ve nasıl kullandığınızdır.

Böyle "ezanı mı susturacaksınız?" demekle tehditkâr oluşunuzu ortaya koymanızla, boğmacaya yakalandığınızda; doktora giden birisine; Allah'ın muradından mı kaçarsın kardeşim? Allah'ın elinden kurtulacağını mı sanırsın? Allah'a mı isyanın? Allah'ın hastalık gibi bir takdirinden ve hediyesinden mi kurtulmak istiyorsun? " demenizle hiçbir farkı yoktur.

İki hal de hayati olur denli bir rahatsızlıktırlar. Ruh ve beden ve zihin sağlığınıza tehdittir. İkisi de çözülmesi gereken sorundurlar. Biri sağlıkları bozulmakta olan insanın sorunu ve serzenişi; diğeri sağlığı bozulmuş insanın davranışıdır. Birinin çağrısı sizi önlem alınmaya, ruh sağlığını korumaya yönelikken, diğeri önlem aşamasını geçmiş, tedavinin acilliğine seyredmiştir. Çağımızın en büyük tehdidi hastalıklarından birisi de gürültü ve sağlığımızdır.

İyi bir ses ve mest olduğumuz bir dinleme belli ses değerini aştı mı artık ses, dinlenir bir tahammül olmayıp gürültüdür. Gürültü de susturulur. Yasalar dâhiliyesinde haklar kesp edilmeden düzenlenir. Temel olmayan haklar dışındaki hiç bir hak, sağlıktan öncelikli olamaz. Güzel ahlak ta bunu bilir.

Eğer bir iletmeye biz böyle bakacaksak; ezan da Allah'ındır, hastalığı halk etmekte Allah'ındır. İnsan da Allah'ındır, insanın rahatsız olması da Allah'ın takdiridir. Sizin şikâyetlerinizi belirtmeniz de Allah'ın dilemesidir. E e... Ne olacak şimdi?

Bu kadar şiddetli ve kirli gürültülü sestem ruh sağlık tehdidi olurla şikâyet olunuyorsa bunda şaşacak bir şey yoktur. Ruhsallığını bozan etki ve tutumlardan şikâyet olunmuyorsa, kendinizi ifade etmekten ve işitsel alıcı ayarlarınızda, bir terslik var demektir. Sağlığını korudu diye uyarılara, karşı çıkana da, el hak denir.

Bir zamanlar bir Çarli Çaplin konusu okumuştum. Şimdi olayın geçtiği yılı hatırlamıyorum. Bu nedenle olayı anlatmaya rivayet olunur ki diyerek başlayacağım.

Olay, Çarli Çaplin'in hayatta ve sağlıklı olduğu, gündemi yeteneğiyle elinde tutar olduğu yıllarda geçer.

Çarli Çaplin taklitti yarışma organizasyonunu, ama Fransız sanat Akademisi yapar; ama

Lyon Güzel Sanatlar Akademisi yapar. Konu şudur, "en güzel Çarli Çaplin taklidi yarışması yapılacaktır. Yarışmanın tek şartı fiziki bir Çarli Çaplin benzerliği olabilecekle en iyi Çarli Çaplin figürleri taklididir.

Yarışmaya 100 kişi kadar katılımcı dahil olur. Bu katılımcılardan birisi de gerçek Çarli çaplindir. Ama bir kostümlü prova olduğundan siz Çarli Çaplin de olsanız, jüri ve izleyenler nazarında artık bir kostümlü kişisinizdir. Kimse Çarli Çaplin'i tanımaz ve Çaplin'in yarışmaya katılacağını dahi akıllarına getirmezler.

Herkes hünerlerini ve tüm yeteneklerini ortaya koyar. Yarışma sonuçlandığında gerçek Çarli Çaplin (rakamlara yer değiştirtmiş olabilirim) ya 56. Sıralamayla veya 65. Sıralamayla yarışmada ancak kendisine bir derece alabilmiştir. Yani elenmiştir.

O kadar iyi Çarli Çaplin karakter ve tiplerini ortaya çıkmıştır ki, gerçek Çarli Çaplin'i sollamışlardır. Gerçek Çarli Çaplin ancak sonlara doğru kendisine bir sıralama derecesi bulabilmiştir. Çarli Çaplin dahi bu taklitçiler karşısında kendisinin kötü bir taklidi olmuş gibi görünmektedir.

Gelin şimdi de biz bir senaryo söyleyelim. Biz de sünnette peygamberin, şeriat kitabın taklitçisi ve uygulayıcısı, özelinde İslamın yaşayıcısı olan saygın Müslüman İnanırlarız.

Biz Müslümanlar bu hal üzerine; yukarıdaki gibi insanlara lanet okutur denli ezan sesi dinletiyor olsak. Tekke ve türbelerde dua ve ayetler okusak. Okunan ayet ve dualarla adak, dilek dilemeler yapsak. Mezar taşlarına yüz sürüp, mezar taşlarını öperle; ritüelce tapınmalarında bulunsak. Ve yine patlayıcı madde yüklü araçlarla; din adına ve Allah adına kalabalıklar içine dalıp 70-80 kişiyi günlük patlatsak. Bu gibiden İslam dışı bidatler içinde yaşanan bu günler içine, es kaza Sevgili Peygamberimiz de gelmiş olsa.

Değerli insan ve saygı değer kişilik olan büyük insan, sevgili peygamberimiz; bugün bizim haberimiz olmadan yaşamın içine katılmış olsundu. Sizce neler olurdu dersiniz?

Hani biz de Muazzez İnsanı tanımasak. Onu her hangi bir yurttaş gibi görsek. Kuşkusuz ki nebimiz kişi olacakla bizi uyaracaktır. Bu uyarı ikazlarına ne tepkiler verirdik acaba?

Ve peygamberimiz, Müslümanca yaşadığımız bu yaşama, katılsa. Peygamberimiz bizlere nasıl bir Müslüman olarak görünürdü acaba? Biz, onu bize emanet ettiği hal üzerine mi görür olurduk? Yoksa o bizleri; Maide Süresi ayet üç içinde "Bugün size dininizi ikmal ettim, üzerinize nimetimi tamamladım ve sizin için din olarak İslâmı beğendim" ayetinde belirtildiği gibi bu günkü hal üzerine olan yaşam tarzlarımızın bu gibi davranışlarını, kitaba ve sünnete tabi mi bulurdu dersiniz?

Sevgili Peygamberin; bu kabil tutumlarımıza karşı uyarıcı olması, bizlerce beğenilir miydi? Yoksa o da İslam'ın bu tür eski oluşun tekrar İslama sokulmuş bidat eylemlerinin ve anlayışlarının din olduklarına kanaat getirip; yukarıda söylenenleri İslami olur bulup; bu yaşamları benimser miydi dersiniz?

Bu kadar sözüm ona İslami olanların! Uygulayıcıları karşısında; elbetteki sevgili peygamberimiz kendi tebliği içinde olacak olmasıyla bize nasıl görünürdü ki? Yukarıda sayılan bu gibi kimi uygulamaların hiç biri, İslam'ın güncel uygulamayı olan versiyonlar da, değildirler. Aksine tümü İslam'ın başında beri olagelen ve İslam'ın bunlarla mücadele ettikleri gelenek durumduurlar.

Sizi bilmem ama ben, bir Müslümanda (hatta insanda): bu gibi şirkçe olanın ve bir Müslüman da olmaması gereken hasletleri gördükçe, peygamberin bizleri uyaracağı kanısındayım. Nedir bu bir Müslümanda olmaması gereken özelliklerden bazıları?

Sevgili Peygamberimiz, kendi mezarını ve kendi resmini tapılır bir totem olmamasına dair, tutum ve söylemlerin içinde olmuştur. Bu kabil gerekçelerle ne resmini yaptırmıştır. Ne de sık sık bir kabir ziyareti ön görmüştür. Sadece: arada bir kabir ziyareti, size ölümü hatırlatır diyecekler, bu anlamın dışındaki kabir ziyaretlerinin de bom boş olduğunu, bu dinin muazzez peygamberi belirtmiştir.

Örneğin; kolaylaştırınız, güçleştirmeyiniz, sevdiniz nefret ettirmeyiniz diyen bir ahlak anlayışıyla, peygamberimizin; dinimizde ezan daveti, bir çağrı olacakla elbet vardır derle, bir başkasına rahatsızlık verileceği şeklinde bir anlamacı oluşumlar içinde olacağı düşünülemez bile; değil mi?

Yine Arabın, Kâbe'de bağıra çağıra, gürültüler içinde "gösterişle" ibadet etmesini kötüleyip bu şekil olur yaklaşımları yasaklamıştı. Mezarlarda dilek dileme, ölmüş kişilerin yüzü suyu hürmetine aracılık istemeyi putçu lük olarak bir müşrik tavrı diye tanımlamıştı. Ve bu müşriki hareketlerini de Tövbe süresi 28. ayet içinde, bu gibi tutumlar başka yerlerde de müşrik tutumu oluşla söylenip, müşrikler üzerinde; "Müşrikler ancak bir pisliktir" diye yasaklanmışlardır.

Açıkçası peygamberimiz varsayımsa olacakla içimize katıldığı şu günlerde İslami olmayan bu kabil anlamaları "pislik" olacakla mı tanımlayacaktı? Yoksa insanlarımızın içinde oldukları bidatçi hale okey mi verecekti? Hiç kuşkusuz ki peygamberimiz, birincisini; yani Kuran-i olanı ön görecekti.

Hele bu değerli şahsiyet, bir ahlak kuramcısı ise ve Ben size güzel ahlakı tamamlamak için gönderildim diyorsa; güzel ahlakın içinde başkasına zarar vermenin; başkalarını rahatsız etmenin; o peygamberin doktrini içinde oluşla; insan ruh sağlığına saldırgan olmanın, o doktrin içinin genel bir uygulaması olacağı düşünülemez bile; değil mi?

Hele böyle bir rahatsızlık durumunda bir şikâyetçinin serzenişini zındıklık! İslam düşmanlığı! Allahın adının anılmasını yasaklamak! Gibi belirtip söylemek, tümünden gerçek dışı ve insafsızlıktır. Sizin suçlu olur bu yaklaşımınızı; bir tahkir, tezyif ve tahrik olarak su yüzüne çıkmanızın gayreti olurla yansıtmamızdı. Daha kendiniz dışında olup biteni anlamamayı baştan kabul edip saldırgan olmanızdı.

Tüm bu olumsuzlukları, güzide insanın güzel ahlakı içinde olduğunu söylemek demek; İslamı hiç bilmemek ve İslamı hiç anlamamak olurdu. Bizim bilip te, bir peygamberin kendi tebliğ ettiği dini bilmemesi olamazdı değil mi?

Birbirinizi sevmedikçe iman etmiş olmazsınız; "Müslüman; elinde, dilinde (saldırgan olmayışla, rahatsızlık vermeyişle) emin olduğunuz kişidir Diyen bir erdem, sizi bu gibi halinizle asla doğru yol üzerinde görmeyecekti. Üstelik bu yaptıklarınız çağınıza göre olan bir yorumlanışla gelişmiş bir tutum da değildi. Arabın ve her gelişmemiş geçmişteki kültürlerin en temel davranışlarıydı bu tutumlarınız.

Sevgili peygamberimizin, bu tutumlara şiddetle karşı olacağı apaçıktır. Halk bu muazzez kişinin karşı oluş ve eleştirel oluş tutum ve davranışlarına bakıp, peygamberimize; "ne erdemli, ne soylu insan; tıpkı bir peygamber gibi olur söylem ve davranış içinde" mi derlerdi? Yoksa insanlarımızın bu günkü uyarıcılara dedikleri gibi peygamberimizin

üzerinden çok çok uzak olsun, sevgili peygamberi sapıklıkla ve zındıklıkla mı suçlardı?

Peygamberimiz kendisini açık etmeme bağlamında, önce ben hangi tarikattaydım diyemeyeceği için; önce "değerli arkadaşım İslam'ın peygamberi hangi tarikattaydı? " Diyecektir. Tabii bu söylem ve uyarı karşısında siz peygambere (haşa oradan) islami içte yıkmak isteyen bir münafık gözü ile bakacaktınız!

Yine peygamber size; "ey müminler! Ben mezarlara ve ölmüş ata ruhlarına tapınmayı yasaklamıştım. Allahtan gayrısın da dilekte bulunmayınız gibi şirkçe, putçu müşrik hareketlerini sizlere yasaklamıştım diyemeyecekti. Onun yerine; "din kardeşlerim, bu dinin Muazzez Peygamberi, Allah'tan başkasında aracılık ve şefaahat dilemeyi yasaklamıştı. Allahtan başka birinde bir istekte bulunmanızı ve onlara tapınmanızı yasaklayıp, asıl bu anlayışları yıkarak, Müslümanlığı kurmuştur", diyecekti.

Tekke de, türbeler de, kabirlere yapılan tazimlere karşısında peygamber şaşkınlığa düşecek ve belki de öfkeyle haykıracaktır. Ve belki de şöyle seslenecekti; "İslam peygamberi; Yarabbi kabrimi tapılır bir put yapma diye sık sık dua ederdi" diyecektir. Ve akabinde ekleyecekti. "Görüyorum ki siz, bu şirki, ve bu putçuluğu yeniden ve alenen ihya etmişsiniz" diyecektir.

Hiç kuşkusuz ezanı mı kaldıracaksın? diyen ve onlara dinsiz, sapık diyen pek çok kişiler; tekke türbe, mezarlık, yatır ve tarikatlar nezdinde derman arayan ekâbirler; ki bugünkü günde içlerine karışmış olan varsayımsa peygamberini, İslam'ın düşmanı ilan ederlerdi? Bununla kalmazlar, peygamberlikte peygamberi yaya bırakışla, onu geçerlerdi (sollarlardı) !

Yine haldeki var sayımsa peygamberimiz, İslam'ın önce içinde çıkarttığı, sonraki uygulamaların yeni anlayış gibi tahrifi yorumlarıyla atılanları tekrar İslami uygulamanın içine alınmalarıyla da karşı karşıya kalacaktı.

Bidat yapılan bu gelenek ve bu tavırlar karşısında peygamberimiz bence ilk iş olarak şunu yapacaktır. Emanet olarak bıraktığı tutum ve davranışlarla, yine emanet olarak bıraktığı kutsal kitaba, bizlerin ne kadar hâkimiyetle vukuf olduğumuzu gözlemleyecek ve bunun eleştirisini, bunlara göre yapmakla işe başlayacaktır.

Gerçekler acıdır. Bu vakitte de, İslami olandan çok, alışmalarını ve alıştırmalarını İslami tavır yapmış olanlar; peygamberimizin varsayımsa bulunuşu senaryomuz içinde, ona karşı saldırgan olacaktırlar.

Tıpkı geçmişte Taifte sevgili peygamberimize yapıldığı gibi bugün de çağdaş Taifler içinde, çağdaş Taif'liler ortaya çıkacaklardır. Bu mümtaz kişiliği azıtıp sapıtmakla suçlayıp, sevgili varsayımsa nebimizi İslam düşmanı yaftasıyla ve katli vacip, meczup demelerin eşliğinde, taş ve sopa ile saldıracaktılar!

Bu saldırı ve tahrikin gerisinde, çok büyük kitleler, ağız köpürmeleri içinde; Allahını, peygamberini seven bir taş atsın, bir sopa vursun deyişleriyle peştekileriyle galeyan içinde olacaktırlar. Hızlarını alamayıp; "bunların kanı İslam'a helaldir"; "haydi Müslümanlar, bu adamın katli vaciptir" denecektir!

Oysa Sevgili peygamberimiz; "ümmetim sapıklık üzerinde birleşmezler" demiştir. Başkalarının hakkına saygı göstermeden; başkalarının rahatsız olabileceklerini

anlayamadan; başkalarının kendi rahatsız olmalarını söyleyebileceklerini dahi hazmedemeyen; mantalite; ezanı mı susturacaksın? Gibi bin bir hezeyanla, bir şikayetti haklı olmayı susturan temsilcilik; Sevgili Peygamberimizin tebliğ ettiği ilkeler olmadığı gibi Kıymetli Peygamberimizin öğrettiği güzel ahlak ta, olamazdı.

Türbelere yatırlara giden, adaklar adayıp, isteklerde bulunan, ağaçlara çaput asıp, niyet tutanlar; Kutsal Kitabın kapsamında olmayışla, Kuran'ın emri ve tavsiyesi olmayan; dinin tebliğcisinin dahi bilmediği tarikat adı altında her biri birbirini anlamaz fıkralara ayrılmayı, Kuran-i anlayışla nasıl sindirir olacağız?

Üstelik şeyhlerin, şıkların, pirlerin, ermiş ve keramet ehliilerin! Kutsanı saygılandığı totem eşiklerine yüzlerini sürdükleri, totemleri, kendilerinin ağızlarına tükürttükleri müritlikler vs. nasıl bir kabuldü?

Bir müminin diğer bir müminde bidati olurla görüş te olduğu tutumlar karşısında asıl görevleri olacak olur, diliyle, eliyle ya da buğuz ederek karşı olmaları gereken İslam dışı bidatlere, bir Müslüman dilsiz kalıyordu. Kalıyordu da; ama insanların anormal açılmış hoparlör seslerinde rahatsız olmalarını söyler olmalarına karşı çıkışta; güya İslami olanı savunuşla (!) aslan kesilmekteydiler!

Aslında en az dört tane hoparlörü açıp bağırtarak, cızırtılar eşliğinde davet yaparak; saldırgan olmayı ve dayatıcı olmayı benimsemiş oluyorsunuz. Ama farkında bile değilsiniz! Bu hataları, belirtmemeyi; bu hatalara; bu baskı ve saldırganlığa, katlanıp; sesiz kalınmayı Müslümanlık sanıyoruz.

O kadarı Müslümanız ki karşı tarafın rahatsız olabileceği hakkını teslim etmeye ağızımızı dahi açamıyoruz. Bunu da, İslam adına ve İslam'ın güzel ahlakı adına, yapıyoruz! İslam bize insanları güzellikle davet ediniz diyor. Hoparlörü patlatırcasına ve çevresini rahatsız edercesine açarak müjdeci olmadan sakındırırla, yaptığınız haksızlığı görmezden gelerek, insanları ibadete davet edin denmiyor değil mi?

Bir saçmalık ve sapıklıkta şu; "ezandan rahatsız olunur mu? " Buna, öp babanın elini derler adama. İnsanlarımız ezandan rahatsız olmuyorlar. Bilakis aşırı sestem; sestem çok cızırtılardan, güzel olmayan okumalardan; gürültü desibeliyle, yerinden fırlatan rahatsız ediciliklerden, korkup ağlayan çocukların haliyeti ruhiyesinden, yeni uyumuş hasta, yaşlı, bebeklerin yerlerinden hoplatılmasından şikâyetçiler.

Şunu da unutmayınız insanların rahatsız olma ve rahatsız olduğunu söyleme hakları da vardır. Rahatsız oluna bileceğini de Tanrı yaratmıştır. Bu nedenle; "bağırıp çağırmadan; rahatsızlık vermeden; doğru sözle; hikmetle ve güzellikle; insanları Allah yoluna davet ediniz" denmektedir. Birbirini anlamayan insanlar en uzun kan gölü olmalarının da, sürecini yaşamaktadırlar.

Tabi ki bağırmağa alışmış, bunu bir hizmet sanan, insanların rahatsız edilmeme hakkına da saldırganca yaklaşp; rahatsızlığını dile getiren insanları da; zındıklık, sapıklık diye sindirmiş bir tutumlar; kendisini hikmetli oluş diye anlayacak denli, izansızdırlar da!

İnsanlara zorla ezan dinleten anlayışa, saldırgan değildir; denebilir mi? İnsanların yüksek volümden rahatsız olmaları gibi toplumsa karakterli olmayan ilanı dinlememek gibi hakları da vardır. Bunları düşünemez denli aciz insanlar mıyız da, her Müslümanlar dendiğinde yel yepelek oluyoruz?

Tüm bunlar Güzide İnsanın ömrü boyunca mücadelelerini verip, yıktığı; şirk unsurları değiller mi? Yeni totemler yaratan ve bunların ayak suyunu içen ümmetten kişiler, ne üzerinde birleşmiş olurlardı? Kuranın dışında mürşit aramayı, yasaklayan peygamberimiz; şimdiki zaman içinde ve birde güncel hali icabın şartlarında, bunları görüşte sapıklık saymayacaktıysa; bu güzel insanın sapıklık dediği tanım ne olacaktı?

Yukarıdaki örnekte, Çarli Çaplin taklidi, anlaşılıyor ki hakiki Çarli Çaplin'i geçmiş; iyi bir Çarli Çaplin formasyonudur. Ama aynı misali Güzide İnsanın, güzide ilkelerine uyuşt; sevgili insanlarımızın çoğunlukla aynı pekinliği gösterdikleri söylenebilir mi? Hakkını yemeyelim sevgili insanlarımızın içinde yine azımsanmayacak kadar bir kitle Kitabı ve sünneti en iyi şekilde takip etmekle bu gibi olumsuz tutum içinde olmamaktadırlar.

Ne var ki bunların sesi pek duyurulmaz. Genel olarak İslami görsellik bu ikinciler üzerinden yansıtılır ve sokaklara da maalesef bu ikinciler damgasını vururlar.

11.05.2012

Bayram Kaya

Güzelleme

İnsanlık insanlık diyorlar
Sen paradan haber ver dostum
Kartpostalda manzarası
Kübik mobilyalar
Beyaz tual üzerine bir resim
Mekke'yi-i Mükerrreme aklımda
Yol hasret
Kavuşum mahrem olacak

Ayaktayken gölgende vızıldarlar
Sen düşmeye gör kardeşim
Gelen vurur giden vurur
Sirtında Ağrı'dan bir dağ
Torba içinde ölü bir çocuk
Bu hangi çağ
Hissetmediği yaraları iyileştirmez muhannet
Büyük büyük laflar ediyor büyükler

İsrail'e kaç yıl sonra büyükelçi atandı
İlişkiler normalleşmiş
Özrü özür değil, tazminatı tazminat; sözler de söz
Zaten süren bir ivmeyleydi el altı ticaret
Ölen öldüğüyle kaldı
Dokuz can, edilmişti her biri dokuz heyecan
Baş kuyruk acısını unutacaktı...
Dil yarası var

18.11.2016

Bayram Kaya

Haber Vermekten Çok...

Haber Vermekten Çok Belki Alt İmajları İçin Kurulan Cümleler

O değil den, zorunlulukla ve masumane bir bilgilendirmenin içine kodlanan ya da şifre edilen cümleler vardır. Bu cümlelerin asıl amacı alt cümle anlamlı olanın ilettirmesidir. Modüle edilen bir dalga gibi burada da alt anlam olan cümle, işitilen, okunan cümlenin üzerine bindirileceklerle modüle edilmiştir.

Bu tip cümleler, en sıradan görünüşle, en tehlikeli oynanan cümlelerdir. Her zaman fark edilmezler. Ama her zaman bu gibi bir kod olacaklarla, bu tip cümlelerin alt şifreleri biz fark etmeden beyne yerleşirler.

Yeri ve zamanı geldiğinde bu kodlamalara denk düşen cümle, kelime grupları duyulduğunda; bu kodlar sanki bir bilir oluş gibi harekete geçerler. Ya da aklınızda, atıf olunan sözcüğe denk düşer anlamla çağrışım sözcükleri oluştuğunda, bu şifre kodlar, zamanı geldiğinde uyanan virüsler gibi istenen zararlıya da yararlı etkiyi gösterecektirler.

Bu şifre fark edildiğinde, eğer cümlenin kuruluş şeklini hatırlatma yaparsanız, bu gibi söylemleri hemen; 'maksadını aşan cümlelerdi' diye dönüştürüm verirler! Örneğin;

'Tıbbın 6 ay ömür biçtiği Nursel Şimşek, 17 yıldır yaşıyor' Gazete vatan 20.04.2011 internet sayfası. Bu gibi cümleler bilinçli veya bilinçsizce hüner gibi kurulmaktadır.

Verilen haber bu. Paralelinde algılatılan zımnî dimağ altı şifrelenmiş, kodlanmış, ajite edici, güvensizlik olgusu da; 'Tıbbın 6 ay ömür biçtiği' vurgusuyla tıbbın bilmezliğidir.

Böylelikle tıbbın yanılabilirdiği ve tıbbın yanıla bileceği, tıbbında bilemediği gibi yansımalarına dek algılatılan şey; bilimsel olana karşı, fikir erozyonu oluşturmaktır.

Bu haberin doğrusu 'doktorunun 6 ay ömür biçtiği Nursel Şimşek 17 yıldır yaşıyor' olmalıydı. Böyle bir haber, verilmek isteneni verir bilimse olana değin ajitasyonu da içermemiş olurdu. Buradaki kodlama; doktor gerçeğinden hareketle, tıp yargılanmıştır.

Doktor tıbbi öğrenmelerini uygulayan bir yetkilidir. Öğrendiğini uygulama yapan doktor sözcüğü, tıp kavramıyla yer değiştirmiştir. Buradaki kişi doktor bilmezliği, tıbbın bir bilmezliği sayılmış. Tıbbın bir bilim dalı olmasıyla da tıp; bilimle özdeş kılınıp, kişiler bilmezliği bilimle yapışır hale gelmiştir. Bu cümledeki zımnî anlatımla, bilimin gözden düşürülmesi gerçek eşmiştir.

Tıp toplumsa yapının, işleyişi bir kurumsa yapısıdır. Yani tüzel kişiliktir. Yani tıbbi çalışmalarına dek bulduğu uygulanabilir sonucunu, kişiler; kendi öğrenimleri eliyle, tek tek bireysel çabayla yürüğe korurlar.

Bu öğrenmeli doktor uygulaması, tıbbın bir uzantısı ise de, artık bireyin sorumluluğuna kalmış bir girişim olarak ortaya çıkarlar. Söz gelimi böbrek taşı var diyeceklerle böbrek operasyonu uygulanan bir hastada, böbrek taşının olmayıp da, safra taşının alınması; tıbbın bir teşhis hatası olmayıp, o icracı yetkili kişinin, hatası ve sorumluluğudur.

Aynı hasta tıbbın uygulayıcısı olan başka bir yetkili elinde, belki doğru bir teşhisi de yakalaya bilecekti. Yani tıbbın kurumsa (tüzel kişilikli) olan yaptırımını, tek tek uygulamalar alanında, kişilerin üstün başarısı veya kötü bir başarısızlıkları da olabilmektedirler. Özel kişi, tüzel olanın devamlılığını temsil edip, üzerine alamaz.

Kurumsa alanında tüzeli olan başarı, uygulamalar sahasında kişisel hatalara ve kişilere dek muvaffakiyetlere, dönüşebilmektedir.

Tıbbi uygulamalar genelde bilimsel içerikli uygulama olmakla, bilimsel bir disiplindir. Bilimsel çalışmalar genel hatalar ve genel yanlışlar içerirler. Ama bu evrensel genel işleyişin bir yasasıdır. Siz, saltık olanı asla bilemezsiniz. Bu nedenle kesikli olanın (bilmeyi de yeni bilememenin kovaladığı) süreklilik vardır.

Bu nedenle siz; tıp ya da bilim çevresi olaraktan bir uygulamayı, o aşaması ile bilinir ve anlaşılır kılarırsınız. Bu gibiden Uygulamalar, bilim çevrelerinin zihnine konu olmuş yönü ile deneye sokulur, bilinir hale getirilir. Deneyler sonunda uygulama olacıklara dek özel durumları, kısıtlı alanla, kısıtlı yer zaman bağıntısı ile deneysel uygulama zarf alanına sokabilirler.

İşte bu tekil uygulamalar da, bu genel doğrulamaların, özel durumlara değin uygulanır olmasıdır. Bu kabil özel uygulamaların yer ve zaman kısıtlı oluşlarıyla, yine yer zaman bağıntılı anlaşılmalariyle gerçekleşişle, temelde doğru uygulamadırlar. Ki buralardaki hata ve yanlışlar da, kişi ya da kişilere değin şaşmayı da içerirler.

Bilim yanlış anabilecek; değişebilir olacak olan; o an için kendi konutlarına göre kanıtlanmış; doğruluğu ile beraber, yüzde yüz doğru olmayan; üzerine sürekli ikmal yapılacaklarla ancak yetkinleştirilecek olan; yaklaşık doğrulukla; koşul bağıntılı; deneysel olan; bilgidirler.

Teşhis bilimde ve tıpta kullanılan, tıbbi bir yöntem olsa da; analitik olmayan ya da analitik olanı da, kişiselce; psiko sosyal ruh halleri ile dikkat dağınıklığı, yanlış uslamla çağrışmalarıyla karara varma gibi birçok kişisel hatalardan ötürü teşhisler; kişisel tanı içerikli, kişisel hata olması nedeniyle, tıbbi teşhis olma hüviyetini yitirirler.

Yani aspirin tıbbi bir uygulamadır. Ve romatizma, iltihabi durum gibi ağrılarda, ağrı kesicidir. Bunu siz, bir böbrek yetmezliğinden ya da omur kaymasından kaynaklı sinir sıkışmalarına bağlı baş ağrılarında da, alelade bir ağrı olan yara bere ağrılarında olduğu gibi kullanıyor olmanız, kişisel bir teşhis hatasıdır.

Bu tıbbın değil, o ehliyeti almış kişiden kaynaklı, kişiler ihmalidirler. Açıkçası nasıl araba ile bir kaza yapmanız 'ehliyetin kaza yaptırması' değilse. Doktorların her bir yanlış teşhisi de tıbbın hatası değildir. Nasıl Newton fiziği (bilimi) hızların birbiri üzerine toplanabilirliği ilkesinden hareketle, kuramlar ortaya koyup, pek çok doğru sonuçlar vermiş buna göre yaşantı aşılmıştı.

Bu, sizin o aşamada geline anlayışta kuramınızla gelişmeyen doğrulardır. Âmâ geleceğin anlayışta düzey ve düzlemi içinde daima o doğrularınızın eksikleri bulunacaktır. Tıpkı görecelik yasasının Newton'ca yasayı geliştirmesi gibi. Newton'ca yasanın uygulaması saltık olmayıp, ışık hızı altındaki hızların toplana bilirliliği ile sınırlanacaktır. Her doğrunun yaklaşık ve sınırlı bir doğruyu içermesi, bilimin temel kuralıdır.

Bilimsel çalışmalardaki yanlışlar bilimin olmayıp, insanların hata ve yanlışları veya o bilgi düzey aşamasının; anlama, kavrama ve anlatımlardaki eksikliğidir. Salt olanın bilinemezdi eksikliğidir. Salt olan, tekil, tikel tümel sürüşlerle hem icra oluyor, hem kesikli sürekli oluşlarla da kendisi bünye buluyordu.

Üstelik yukarıdaki alıntı sözde, bilimsel uygulayıcıları, hastanın kansere dek olan teşhisini doğru şekilde koymuşlardır. Bu nedenle medikal tedavi (ilaçlı tedavi) ile kemoterapi yöntemini, birlikte uygulamayı sürdürmüşlerdir.

Ne kadar doğru bilmiyorum ama yazıdaki dağ havası eşliğindeki tedavi söylemi akılcıdır. Bilimsel felsefeye de uygundur. Ama her tecrübe ile hep aynı sonucu da, alamazsınız.

Diyelim böylesine kemoterapim yüz hastaya siz, dağ havası ile birlikte tedavi uygular olunuz. Kişi metabolizma ve kişiler dek vücut bağışıklık sistem direnççi farklılıkları da devrede olmak şartı ile dağ havası ortamında yaşayarak tedavisini sürdüren hastanın yüzde 80'i iyi olmuş, yüzde 20'side kaybedilmiş olsunlar.

Bu bize her aynı deneyle, deneyin dış koşullarını aynı tutmanız kaydıyla, deneye girecek iç koşulların özündeki minicik farktan kaynaklı farklılıklar nedeni ile hep aynı sonucu alamayacağımızı gösterir. Deneye sokulan enstrümanın ufacık kuantik bir özelliği, sonuçları oldukça büyük olacakla, değiştirmektedir.

Bu bilgi de, belki doktorun kişisel bilgi alanında olmayışıyla ilgilidir. Kişinin biraz da bilimsel düşünüşten (bilimsel felsefeden) , yoksun oluşuyla ilgilidirler! Ya da tıp (bilim) böyle bir uygulamaya; zaman, zemin, akıl etmesi deneyini gerçek eştirmemişte olabilir!

Hâlbuki yükseklere çıkıldıkça oksijenin azalacağını ve vücuttaki oksijen taşıyıcı olan alyuvarların çoğalacağını; deniz kenarına doğru indikçe de, alyuvar sayısının normal sayısal değerlerine doğru azalacağını, yine bize bilim söylemektedir.

Eğer tıp, bu gibi kanserli kişilere; 'kemoterapim bir tıbbi tedavinin, yüksek dağlık alan ortamıyla uygulanmasının, kesin geçersiz sonuç vereceğini kaide etmiş' olsaydı bile; yine tıp değil de; tıbbın otoriteleri, yanılmış olurdu.

Elbette dağlık alan oksijen azlığını ön görür. Yetersiz oksijenin vücuda girmesi de vücudun daha çok alyuvarlar (kan hücresi) yapmasını zorlar. Buraya kadar olan anlatım bilimsel felsefeye uygundur.

Karaciğerdeki, kan yapım hücreleri bu nedenle hızla faaliyete geçip bir çeşit doku ve hücre yenilenmesini tedavi paralelinde gerçekleştirmiş olması çok olasıdır. Ve bizim karaciğer kanseri çeken hastamız da, bu şekilde iyileşmiş olabilir. Haber zaten bu bilgi ile bitiyordu.

20.04.2010

Bayram Kaya

Hacet

İş başa düşünce
Akıl yaresi olan yerden başlar

Yaşamadır benim takıntım
Düşmek için yara ne feraset
Yâr hayatın parçasına döner
Ona takıntım, mecnuna ne hacet

Sahraya vururum çöl, aşığa döl beni
Varırım abad, ol mecnuna böl beni

Ben mecnunum ağalar, yele ne hacet
Bir ateşi suzanım ki, doymağa ne hacet

Abadı müşkülde olsam, iflasıma ne hacet
Şan mı tutarım ki, yer gama ne hacet

Aşk dere aşk olsam, kul olmamağa ne hacet
Aşık kere aşık olsam, su içmeğe ne hacet

10.06.2012

Yara: Uçuruma

Suzan: hem bir kadın adı olmakla, hem bir yakan anlamıdır.

Abad: Varlıklı

Varırım abad: Köle varırım, köle (abad)

Kul: Köle olmaktan maada, dereden ötürü akışla köle olma anlamına

Bayram Kaya

Hafıza Ve Mantık 1

Mantık, aklın bir işleyiş şekli mi? Doğanın sistemler halinde bir işleyiş şekli mi? Ya da şöyle soralım aklın doğru ve uygun düşünme yetisi neye göredir? Yürütülen akıldaki doğruluk, düzgünlük, tutarlılık neye göredir? Akıl yürütmeye; yürütmeye konu ve kıyas olan şey, nereden geliyordu?

Mantık doğada vardı ve doğal sistemlerin entegrasyonu ile bir işleyiş mantığıydı. İnsan bu yansımayı fark edip, buna uygun anlamaların soyutlama bilinci yapmakla mantıklı oluyordu.

Doğa ve giderek evren bir sistemler ilişkisidirler. Sistemlerin giriş çıkışlarla bir iç işleyişleri vardır bir de dışa göre işleyişleri vardır. Bunlardan iç işleyişe özel bağıntı. Dışa göre işler olmasına da genel bağıntı diyorduk. İşleyişler karşılıklı ve bağıntı saldır. İşleyişler sistemin her kesikli olaylarını destekler biçimde değildir. Ama her bir işleyişler bütünü sistemin tümel akışına destek verir olmakla, sistemdendirler.

Her sistemin bizim dışımızda bir mantığı ve hafızası vardır. Bu mantık ve hafıza bizim öznel dünyamıza yansır. Bu yansımalar öznel dünyamız içindeki kategorik kalıplı algı ve bilgilerimizi oluştururlar. Özne alan da dış dünya gibi algılardan kaynaklı bir yansımalar dünyasıdır.

Dıştan deney sel ve gözlem sel, dokun sel, işit sel vs. algıların bütünsel yansımasıyla öznel dünyamız oluşur. Öznel dünyamız içindeki bu bütüne dek bağıntı girişmelerde anlayışımızdaki depo kalıp bilgileri oluşur. Birçok aynı durum karşılaşmalı yaşantı olan deneyleriyle algı olan süreçlerin içi bağ girişmeleri yavaş yavaş birbirine eşletilmeleriyle özne öğrenmeleri başlar.

Yani özne ağacı dallarıyla, yapraklarıyla, kök ve gövdesiyle, meyvesiyle parça ilişkilerine doğru çözüm oluşlarıyla kavrar. Parça ilişkileri yeniden birleştirerek bütünü bağıntı kılan eşletişleriyle tekrar ilişkiler.

Dıştan deneyimleriyle, algı yanılmalarıyla edindiği bu gölge yansımaları analiz sentez durumları, öznel dünya içindeki kalıp durumlar üzerinde de çözümleme bileştirme gibi fantezilerine dönüşür. Öznenin anlık faaliyeti yaptığı öznel durumlu öznel âlemi (ortamı) , kendi içindeki kalıp durumları analiz eder.

Yani kalıp bilgiden elde edilen kesikli sürekli parçaların işleyiş olan şeylerin bağıntı durumlarını kendi öznenin, kendi anlayışı içinde soyundurur, giyindirir.

Öznel dünyamız, analiz olanı yeniden sentez haline getirir. Anlayışımız; çözümleme, birleştirme olan iki süreç arasındaki her bir parça oluşmaların kendi bağıntı girişmelerini ve bağ ayrışmalarını öznel dünya içinde bilip, fikir (düşünme) edinir.

Edindiği bilgi ve fikri dışta kılın (uygulama) yapmakla özne; kendi bilgi ve fikrini güçlendirir. Özne sistemin işleyişini kavramakla, sistemin sistematiği olan sistem mantığını da (sistemin davranışını da) edinmiş; kavramış olur. Artık sistem şematikleri entegre (tümletilme) edilmiş olur.

Bu entegrasyonda kopan bağ kırılmaları ve girişen bağ bileşmeleri öznel âlem içinde soyut deneyimler yansımasını vermekle, özne anlık düşünme yapmış olur. Yani düşünür. Artık anlayışın kendi düşünme ve kıyas (mikyas) etme referans konuları, yavaş yavaş oluşmakla; giderek karmaşılaşmaya başlar.

Düşünmenin temeli gel git ya da çekme itme devinmesi oluşla beyinde depo edilmiş

olan kategorik kalıbın parçalanması, parçaların yeniden kalıba dönme eğilimi içinde olmasından ötürü düşünme ve düşünmenin plastik oluşu ortaya konur.

Unutmayın ki siz, ilk kesinde odayı bütün oluşla kavrsınız. Sonra yerleşme düzenini ve yerleşme bağıntılarını zihninizde yerli yerine oturturuz. Yani bir süre sonrada odayı parçalı kullanımla ve parça ilişki konum durumlarıyla hatırlayıp kalıp bağıntısını elde eder olmanız; anlak içinde kalıplardaki bu kopmalar, kalıpların da parçalanma eğilimli oluşun ta kendisidirler.

Odaya girdiğinizde her parçalı hareketi bütünleyişle süreci bütün yaşarsınız. Kanepa, kapı, televizyon, hatta odanın şekli vs. gibi her biri bambaşka bir parçayı ilişkiler bağıntısı olan oda içi bağıntılarını siz; kapının arkasında olmayıp ta, televizyon karşısında olan kanepeye, oturmakla; televizyonu izlersiniz.

Şunu da unutmayın. Kapı, kanepa, televizyon birbirine ve sadece seyredilişe göre konumlanmazlar. Bunlarla birlikte; bu girişenler odanın şekline, ışığa göre de bir bağıntı yansıtmayı yapmak zorundalar.

İşte beynimiz içinde olup biten parça-bütün (sistem) ilişkisi de bu türlü yansımalarladır. Bu akistik yansımaları belleğimize resmediş içinde oda uzay zaman boyutu girişenleri, anlağa dek kalıptı bütünü oluştururlar. Oda algılı bütünlüğün içinde kesikli olan kapıyı, kanepayı, televizyonu beyin içindeki anlak; sizin algı edinişine göre yeniden analiz (ayırma, ayrı ayrı görme) ve sentez (bileştirme) ediyordu.

Tek girişli bir odada, kapı ile koltuk takımınız birbiriyle zorunlu bir bağıntı oluştururlar. Kapı ve koltuk zorunlu bir konum durum girişmesi olmalarının dağılım ya da düzenlendim ilişki yansımaları vardır.

Eğer kanepeniz kapı arkasına konmuyorsa bu oturma odası olan sisteminin, bir işleyiş mantığıdır. Bu mantıktı oluşa göre sürekli ve akış şeklinde giriş çıkışları yapılan kapının arkasına kanepa konmazdı.

Bu oturma odası ya da giriş çıkışı oluşla oda işlevli sistemin kendilik durumla konumlanmasıydı. Bu konum, odanın kullanılmasına değin bağıntı sal bir ilişki tipini ele vermektedir. Bu bağıntı olan şekil, o odanın kuralı ve yasallığı olur.

Kural ya da yasalar; oda bağıntılı sistemin her bir parçalı olayını zorunlu oluşla yer konum ilişkisi içinde düzenler. Kurallar ya da yasalar, sürekliliği; kesikli, devamlı olmanın olay süreçleri haline getirirler. Her bir olay da o olayın kendisine özgü tavrı da, bellek (hafıza) tutuş olmanın parmak izlerini ele verirler.

Bayram Kaya

Hafıza Ve Mantık 2

Bellek (hafıza) , mantığı olan bir işleğin kapsarlığı ve kapsamlılığıdır. Beyin de bir sistem olmakla beyinin de bir mantığı ve hafızası vardır. Bu nedenle bellek ansal da oluşan bir işlevidir. Ansal işlemin içi, dış dünyadaki işleyen sistem mantığı ile kapsam veya kapasite edilirler.

Böylece bellek; geçmişi ya da geçmişte deney olanları anı edip, bu karşılaşmaları saklar ve yeniden meydana getirir olmanın, ansal yetisidir. Hafızanın oluşmasında dışta olan şeyin katkısı asıl ve esastır. Bu asıl ve esasları belleğin kendi başına anımsaması bellek tutmuş değildir. Bu anımsama içine belleğin kendi öznel katkısı da olduğundan hatırlanan şey çoğu kez uygulamalı olmadıkça bu belleğin çarpıtmasıdır.

Pek çok bağıntıları ve söylem şekilleri olan mantığı bizler; yukarıda da belirtildiği gibi aşağıda da belirtilecek olanlar gibi karmaşık kılmadan enstantane durumlarıyla yalın şekilde inşalaşmalar olmasını anlamak zorundayız.

Doğa bize neden mantıklı geliyordu? Çünkü biz doğayı kendi davranışına göre algı ve kavram ediniriz. Doğayı: kurduyla kuşuyla; örtüsü, börtüsü, böceğiyle; dağıyla, ormanıya, ovasıyla, iniş çıkışıyla; akarsuyuyla, iklimiyle, depremiyle bulutuyla vs. bütün oluşla anlarız. Sonra sistem sistem kategorize ederiz. Kategorize edilenleri de kendi içinde çözümler, sentezlerini yaparız.

İşte doğal mantığın temeli ve öznel mantığa kaynaklık oluşu buydu. Doğada edindiğimiz bu algı ve kavrama olan izlek ve izleğiler de; dıştaki kendi düzenlerine uygunlukları aradığımız için doğa; bize mantıklı gelir. Bu nedenle deniz, balıkla; hava, kuşla; bulut yağmurla vs. düşünülüp mantıklı edilirler.

Farklı bir sistem düzeni içinde kökü havada olan bir ağaç, olam ise de şu anki sistem mantığımızı göre kökü havada olan bir ağaç bize mantıksız gelir. Mantığı, düşünmeyi, mantıki konuşmanın temeliyle, izlenim ve deneyimlerimizi de doğal sistemlerde bulunan mantık oluşturur. İnsan mantığı insan özneliğiyle katkılı ve insan algı ve özneliğiyle sınırlıdır.

Doğanın işleyişi, doğanın gelip geçici olan düzeni ve düzenli işleyişleri zorunlu oluşla insan düşüncesini dahi içeriyordu. İnsan mantıklı düşünceyi biçimliyordu. İnsan mantığı doğal sistemlerin işleyiş mantığıyla biçimlenirse de insan mantığı doğal mantığın kendisi değildir.

İnsan mantığı, doğa mantığından farklı bir ruh içerir. Doğanın ruhu ve doğanın işleyiş mantığı gelip geçici olmakla kendi girişmeli bağıntı ve düzenlenişlerdir. Doğadaki sistem ve sistemin mantığı ne hiç kimse içindir. Ne de hiç kimse için değildir.

İnsan totem meslekleri ve ön ittifaklar içinden beri üreten ilişkiler içindedir. İnsan, üreten ilişkiler nedenli toplumsal gücü aracılığıyla, doğadaki mantıktı ruhun içine kendi ruh mantığını boşluk devimleri biçiminde yansıtabilmiştir.

İnsan mantığı; kişinin kendi bencilliğinden ötürü kişinin öznel karışmalarını ve kişinin öznel özelliklerini içerir. Doğadaki sistem oluşun kendi mantıklı işleyişi dışında, bu doğal işleyişin kendisine özgü yarar ölçüsü gözetilen bir öznel oluşu yoktur. Doğa mantığında sistematik oluş, yasal oluşuyla asal ve esastır. Düşünmemiz, mantığımız, doğadaki düzenli işleyişin; nesnel düzenin bir parçası ve düşüncesiydi.

Doğal sistemler içindeki iklim gibi, tektonik olaylar gibi, floralar vs. gibi mantıklı işleyişler

içinde bir şeye ait olma ya da bir şeye ait olmama gibi belirlenim yoktur. Mantiğin bu türden olası bağıntıları bir belirlenim olmayıp, hep olamdırlar. Ancak insan mantığı bir şeye ait olmaları bir araya getirir.

Oysa dış dünyadan esinle biçimlenen insan mantığı; öznel biçimlenişler içerirler. Söz gelimi toplum sal sistemin sizin dışınızda zorunlu bir doğal mantığı vardır. Ve toplumsal sistemler de bu mantığın zorunlu olmasına göre, bir işleyişe sahiptirler.

Fakat bencildi kişi özneliği bu doğal mantığın inşa dizgeleri arasına öznel çıkarla kedi düşüncelerini inşa eder. Söz gelimi hiç kimsenin mülkü olup olmamak gibi bir derdi olmayan toprak gibi bir üretim gücü; ilk toplumsal inşa içinde kişinin değil, ittifakın sahipliği oluşla üreten ilişkiler zincirini oluşturmuştu.

Köleciler inşa, hiç kimsenin olmayan toprakla; kişiler bağıntılı üreten ilişkilerinin arasına, toprak sahibi olan kişilerin "mülk sahipliği hakkı" gibi bir anlayışı koydular. Mülkiyet hakkı diye devreye sokulan pay; üretimi mülk sahibine veriyordu. Toprak gibi üretim gücü ile üreten ilişkiler arasına "mülk sahipliği hakkı" diye konan boşluk devinmesi, sürece hâkim oluyordu.

İçinde kişiler emeğinin hakkı olan ya da emeğin hakkı olması gereken pay da; toprak sahibinin hakkı yapılmakla köleciler dönemde emeğin hakkı yok sayılıp; emeğin hakkı efendinin merhameti ve lütfu şeklinde, görülmüştü. Yani böylece özü "totem alanlı, öznel anlamalı mana gücü" köleciler dönemde Mamon'du keyfi takdirin sınıflı mana anlamasına dönüşmüştü. Bu anlayışın temeli de yöneten mülk sahipliği idi.

İşte doğal mantığın kendi işleyişi içinde olmamakla beliren özel keyfi tutumlar muktedir mülk sahiplerinin bencil yararlanışları olmaktadır. Olam durumunda olan doğal sistemin mantığı işleyişinin içine insan, kendi yararına olan öznel durumları monte edebiliyordu.

Böylece doğal sistemin içi muktedir güç sahibinin bencil yararlanışlarına hizmetten oluşturdukları boşluk devinmeleri amacıyla süreci enfekte ettiler. Böylece "üreten sistemin mantığı"; ana şema gibi davranıp üreten ilişkilerini gerçeklerken; mülk sahipliği hakkı ve mülk sahibinin süreci kontrolüyle sistem kişileri servet sahibi yaptı.

Kişisel zenginliği sağlamak için zorunlu inşa mantığı içinde sekans edilmiş durumların yer ve sıra değişiklikleri yapılmakla doğal mantığın içine öznel mantık katılmıştır.

Toprak sahipliği (mülkiyet) , temel üreten ilişkinin ana esas ve zorunlu mantığı değildir. Zorunlu olan üreten sistem mantığına dokunup değiştirmeden doğal mantıklı sistem işleyişinin içi öznel çıkarla müdahalelerin enfekte katkılarıyla şişirilmiştir.

İşte temel sistem mantığı içine katılan öznel müdahalelerle, "doğal sistem bağıntılı" olan temel ruha ve zekâyâ karşı, bu öznel karışmalar insan mantığının özgün ruhunu ve zekâsını oluştururlar. Doğal mantıklı ruh ve zekâ, insan mantıklı ruha ve rengi ruhsara dönüşmüştür.

Bu nedenle zamanın; tarihsel oluşun; mantığı ve ruhu vardır. Totem dönemle ön ittifakı dönem temelde üretimi paylaşma yapmakla aynı ruha sahiptirler. Ön ittifaklar içinde her bir totem grup her bir ayrı ruh belirmesi olmaları nedeniyle ön ittifaklar da çoklu ruhların belirtilmesi oldular.

Böylece ön ittifaklar her bir totem mesleği olan emek ürünlerini komünal paylaşmakla ön ittifaklar içinde temel özgecil ruhu çoğullaşmışlardır. Bu nedenle tarihsel olucu mantığa göre erken dönemin kendisine özgü bir paylaşmacı özgecil ruhu ve zekâsı vardır. Köleci dönemin hep bana, rab bana der oluşla paylaşmacı olmayan kendine özgü bencil bir ruhu ve zekâsı vardır.

Ha keza zamanımızın da bunlardan içermeleri oluşla daha farklı ruhu ve zekâ işleyişi vardır. Erken dönemin ittifakı insanının ruhu, arkaikti olmak dışında köleci dönem ruhu içinde yoktur. Köleci dönem ruhu içindeki efendi, köle ruhu da ön ittifaklar içinde arkaikte olsa hiç yoktur.

Ön ittifaklar ruhu içinde, grupların kendi kültürel ve özgün yaşam hakları olmakla farkında olmasalar bile insan hakları uç vermişti. Köleci dönem ruhu içinde efendiye biat ve efendiye itaat ruhu esas ve asıl olmuştur. Özgün gruplar yaşamı yerinde yeller esmekle sınıflı yaşam ortaya konmuş.

Köle sınıfın özgün yaşamı yoktu ve yaşamları efendinin iznine tabiidiler. Mülk sahipliği olan efendi hakları dışında insan olma ve insan hakları olucu tutumu mikroskopta arasanız bulamazsınız. Ancak günümüz ruhu içinde tam bir açıklıkla olmasa da insan olma ve insan hakları tutumu açık açık deklare edilip sayılabilmektedir.

Her dört zamanın ruhu (erken dönem, köleci dönem, feodal dönem, sanayi dönemi olan günümüz toplumları) farklı da olsa her biri bir uygarlık tarihidirler (totem dönem salt etnik kültür oluşla, sentez olmamakla uygarlık değil; sadece kültürdürler) .

Bayram Kaya

Hafıza Ve Mantık 3

Mantık; doğada, organizmalarda, sosyal yapılarda, toplum sal yapılarda, özne yapılarda ve kuantik düzlemlile elektrikli yapılarda vs. bağıntılı olan ilişki düzenlerinin bir entegrasyonudur. Tekillik, bu mantıki entegrasyon içinde bulunan bir tekilliği, çeşitli konumun bağ biçimleri ile yansıtır. Bir tek bağ yansıtırma içinde tekilliği adreslemez. entegrasyon bilinir, anlaşılır, anlatılır yapan düzenli ve bağıntılı iş olmanın bütünlüğüdür.

Sistemin her biri bir işlev oluşu, organları olup; organizeyle organizma olmaktadır. Organize olmak: bir geçmiş oluşup; tarihselliğini korunumlu bir referans (geri iletişmeli geri beslenmeli süreç) etmeyi dıştan seçmeli girdilerle diyalektike etmenin sistem davranışdır. Özgün davranış ve mantıkla bir hafıza korunumudur. Kendi ilişki tipini ve girdi çıktı çevrimlerini oluşmaktadır.

İklimi süreç bir organizmadır. İnsan bir organizmadır. Sosyal hayat toplum bir organizmadır. Korunumlu bir yasayı (bencil oluşu) , kendi davranışı içindeki mantıkla hafıza edip çevreyle alış (in) veriş (out) yapmanın diyalektikteki lidir.

Siz kafanızda belli bir organizma tipi canlandırırırsanız, ya da organizmayı insanla anlarsanız konuyu kavrayamazsınız. Ne insan, ne böcek, ne bakteri vs. salt organizma temsilciliği değildirler.

Bunlar organizma oluşun nihai amacı da değildir. Sistem ve organize olmak temel ve esastır. İnsan ya da fil veya toplum ya da iklimi karakter gibi oluşumlar sistemin gelişimi kesikli sürekli var bulunmalarındır.

Organizmalar (haldeki somut sistemler) bir sistem içinde geçmişte de gelecekte de; ana sistem mantığının yeni organize oluşlarının içinde bulunmalarının kesikli sürekli hallerinden oluşan bir çevrimdirler.

Sistem mantığı tüm organizmalarda aşağı yukarı aynı iken; sistemin şematik hafızası (davranışçı karakter hafızası) her organizmaya özgü olmakla farklıdır. Bir insan organizmasıyla bir iklim, ya da bir toplum organizması sistem olarak yaklaşık aynıdır.

Ama davranışçı karakterli hafıza oluşu (organizmaya özgü şematik -plastik-davranışla; organize organ el işlevler oluşuyla çok farklı birer karakterdirler. Ve sistem çeşitliliği olan organizmaları oluşurlar.

Bir entegrasyonun (sistemin) içindeki, çeşitli konum bağ biçimlerinden olan bağıntılı yansımalarından sistemin, salt her hangi biriyle bağıntılı yansıtılır olması girişmesi sistemin parçalı kısmını dile getirile, hafıza oluştur. Hiçbir bir parçalı hafıza sistemin tümünü asla bilemez. Hafıza sistemin parçası değildir. Sistem işlevi olan konu üründür. Bu nedenle sistem hakkında bilgi sahibi olmadan, fikir sahibi olunur.

Eğer sistemin fraktal iterasyonları işlev ve ürün üzerinde varsa, sistem bu kopya iterasyonlarla işlev organ ve işlev ürün, üzerinde bilinebilir.

Oysa kendi oyuk devinmeli alanımız içinde bilgi sahibi oluşu, fikir sahibi olmak zorundayız. Sistem hakkında; bilim felsefesi bilmekle ancak, oldukça doğru fikir sahibi oluruz.

Bir sistem içindeki bağıntılı biçimlerinin işleyişleri; çeşitli tekil yansımalarla kavranır. Ve

o bağıntı; ilişki tipinin iç işleyişleri olma davranışlarıyla, sistemde vücut bulur. O bağıntının vücuda göre davranış karakteri mantıktır.

Dikkat edin kalp mantık değil, kalbin vücuda (entegrasyona-sisteme) göre işleri olması mantıktır. Tekil başa göre (kalbe özgü olur) davranış hafızadır. Kalp vücut dışında da çalışır. Ama bu çalışma sisteme ait çalışma olmamakla bu çalışmanın sistem mantığı yoktur.

Çünkü dışta çalışan kalbin bağıntı ve girişmeli olur geri etkileşmesi vs. yoktur. Yani kalp mantıksızdır. Salt başına kalp, özel bağıntı içinde, kendi dışına da bir bağıntı iletimi, referanslı oluşu, bağıntı girişmeleri vs. olmamakla sistem dışıdır.

Eğer bir su pompası, kaynakla irtibatlı suyu boşalmıyorsa veya kaynaktan suyu alıp bahçedeki ürünü sulamak için suyu bahçeye vermeye bağıtlanamıyorsa su pompası kendi başına sistem değildir.

Su pompası bir özel bağıntı (sistem-vücut-entegrasyon çevrimi vs.) içinde yansıma bağıntı kılınmıyorsa; kendi başına kaynaktan suyu alıp ürünü sulayan mantığı oluşamaz. Çalışmasının da mantığı yoktur. Vücutla denmek istenen şey sistem oluşturma. Mantık sistem oluşa eşitle sistemin biraz fazlası olmanın da kendisidir. Ve sistemin bağı enerjili yansıma ilişkisidir. Mantık sistemin bir organı değildir. Siste dışındaki bir parça da organ değildir. Hafızalıdır ama mantıksızdır. Vücut dışındaki kopmuş bir kulak (hafıza) , kulak (mantık) değil et parçasıdır.

Sistem (vücut-mantık) bulma, en az iki bağıntının girişmesiyle ve o bağıntıların içinde her biri kendisi (hafıza) olmakla olasıdır. Mantık sistemin davranışı; hafıza parça ya da o ünitenin davranışıdır. Kendi başına bellek olan işlevin davranışı; ilke olarak bağıntılı olacağı veya rast geleceği işlevlerin hiç birine göre işlev ya da bellek değildir de; denktir de. Bu bir olamsızlıktır.

Bağıntı, girişme yaptığı her bir sürece filtre olur. Karşı (denk-uygun) gelir. Karşı koymakla sürtüşür direnç oluşur. Girişmelerde kırpmaya yapar. Sönümlendirme yapar. Bir hareketi destekler veya durdurur veya o harekete yön değiştirir.

Yine zıtlıkların birbirini yok etmesiyle; hareketin dalgalı oluşuyla birbirine karşı kor olma parazitliğini düzleştirilmesi (lineerliği) gibi birçok bağı girişme sonuçlu yansımaları, bağıntı girişmeleri ortaya koyarlar. Bağıntılardan hiç birine göre olmasa da tekil davranışlar; sistem üzerinden bağıntılarsan girişmelerle mantıki yansıma vermesi onun bağıntılara göre olma tümleşikliğidir. Ya da bağıntılara göre birleştirilmesidir. Veya işlevin bağıntılarsan olan sistem mantığına entegresidir.

Sistem içinde: işleyiş yerine, işleyişler. Mantık yerine, mantıklar. Tekillik yerine çoğulluk bağıntısıdır. Çoğulluk karmaşası yerine tümeldik tutumdur. Tekilden çoğula; çoğul olan tümelden, tekilin gördüğü iş sarfı olan enerji karşılanmasıyla, tekilin kendisine göre yaşamdan zevk almasına harcanabilir enerji stok ve sarfını (ruh halini) özelleşmeler keyfiyetidir. Sistem ruhu ve parça ruhu girişmesidir.

Yani bir tümleşik mantığı içinde tekilin gördüğü iş tekilin değildir. Tümleşiklidir. Tümleşikliğe göre tekil, hep aynı şeyi (iş) yapar. Tekil hep aynı şeyi yaptığı süre boyunca tümeleri üzerinde, geri beslenişle özel yaşamını oluşturur. Sistem bir enerji sağlama ve enerjiyi dönüşme çevrim, mekanizmasıdır.

Bayram Kaya

Hafıza Ve Mantık 4

Söz gelimi; öğretmenlik doğada salt başına sağlama yapar bir iş ve işlev değildir. Öğretmenlik işi toplum sal oluşun ve toplumsa mantığın yansımasıdır. Toplum öğretmeni sistem içi mantık bağıntısıyla giriştirir.

Öğretmen; sistem içinde, sistem içinin tümleri olur bir mantık üzerinde kendi anlamını bulur. Öğretmen sistem içinde kendi anlamını bulduğu bu bağıntıyla, sağlama yapar. Öğretmenliğe ihtiyaç duyan sistemdir, öğretmenlik diğer işlevler gibi sistemin tümleri oluşla sistemin, mantığı kapsamındadır.

Ya da bunun gibi akülü bisikleti (özürlü bisikletini) üretmenin mantığı da topluma dek tümleşik mantık olmakla bu sistem mantığı içinde olmakla, kişilerdi kullanımına dönüşürler. Yani akülü bisiklet kişi için işlevdi düşüncenin kotarması değildir. Toplumsa mantığın ürünüdür.

Akülü bisiklet sistem içindir. Öğretmenlik te, akülü bisiklet işi de; sistem mantığı nedenle sistem içindeki işlev olan kişiler içindir. Sistem dışında akülü bisiklet (tekerlekli sandalye) inşa olamaz. Totemi sosyal yapılar da neden akülü bisikleti yoktur?

Bunu şu aşamada üç durumuyla söyleyebiliriz. Birincisi totemi sosyal yapılar, bencilliği güden imlerdi mantığın kotarmasıdır. Yani kişisi oluş, sürü yaşamlı bulunuşlar gibi çeşitli yapılar içindeki mirasları devir alıp; bunun seçme ayıklamalarını totemi sosyal mantık yapar. Sözlü yasaoluşla alında ilktir. Yani totemi mantığın kendisi üreten bir güç olmayıp; öncül oluşun düzenli çevrimleriyle kendisinden sonrakileri ortaya çıkarmaya anlam olur bir gücün ortaya çıkmasıdır.

İkincisi; totemi sosyal yapılar bir entegrasyon değildirler. Totemi sosyal yapılar, farklı kültürlerden inşalı bir entegrasyon değildirler. Yani totemi sosyal yapı, bir sistem oluşu inşalaşmakla ve kendi çevrimiyle kendisine ilk kez sistem hüviyeti verir. Ama bu günkü sosyo toplumsa sistem mantığı karşısında tam bir entegrasyonları olmamakla üreten ilişkiler içerenli bir sistem değildir. Doğada hazır bulduyuyla yetinşleri, sağlamanın sistematiğidir.

Üçüncü neden oluşla totemi yapılarımız; o düzlemler ve o aşamaların zorunlu görecesi içinde olmakla; toplumsa güç değildiler. Yani totemilerimiz üreten ilişkilere sahip olmamaları yüzünden, bugünkü sanayici, tarımcı, öğretmen, mühendislikli hizmetler gibi türlü türlü olur bir işlevler entegrasyonlu, ayrıntılı mantığa sahip değildiler.

Yani totemi sosyal yapı, "totemi oluşun mana denetimiyle tümleştire." Totemi sosyal yapı kendi sosyal mantığının karşısında, henüz üreten ilişkiler denetimli bir bağıntı mantığa sahip değillerdi. Totem düzlemlerden bu güne doğru olan gelişmelerden geriye doğru baktığımızda; totemi sosyal yapıli sistemler, bugünkü sistemin ve toplumların ayak sesidirler.

Koloniyle yaşam, simbiyoz yaşam, sürü yaşam, totemi yaşamlar hepten sosyal hareketle sosyal yaşamdılar. Ön ittifaklı yaşamlar ise SOSYO-TOPLUMSA yaşam olmakla ilk entegrasyonla sistemi yapıdılar. Köleci dönem, günümüzü belirleyen üreten ilişkileriyle birlikte ittifakı dönem üzerine birer sistemdirler. İnşa sistem içinde kesikli sürekli bellek (hafıza) tutuşturlar. Sistemleşme, çevrimli bellekleriyle; karmaşık mantiki oluşumadırlar.

Sistem, tarihsel oluşla kesikli sürekli dir. Hafıza sistemin güncel oluşuyla kişi ömrüyle kesikli sürekli çevrimle tarihsel oluştur. Oysa sistem oluşan hafıza kişi ömrünün dışında

ve üzerindedir. Kişi hafızasının kesikli sürekli oluşu, kişiyle biter.

Oysa sistem ve sistemin hafızası kişi ömrü dışında sürüp giden ve geleceği de inşa eden bir kesikli sürekli tarihsel oluşturlar. Toplumsal sisteme göre kişilerin gördüğü iş birer işlevdirler. Bu bağlamda sistem içindeki kişisi işlevler birbirinin yerini alan kişiler sürekliliğinde sistem içinde taşınır bir hafızadırlar.

Ama sistem hafızası ve sistem mantığı yine de bu kişiler, dışındadırlar. Kişisi yetiler sistem hafızasına ve sistem mantığına göre bağıntıların konumlanmakla birbirinin yerini alırlar. Sistemin öznel katımlı, sosyo toplumsal yararçı seçme ayıklamalı belirleyeni sadece, insandır.

Sistemin entegrelerle tümleşen bağıntılar girişmesini; bir yetiler havuzuna dönüştürür. Sosyo toplumsal sistemlerin bağıntıların mantığı içindekilerden seçme ayıklama yapar olmayı öznel insan belirtir. Belirleme (determine etme) işi, kişi dışındaki nesnel oluşun nesnelce olur yasal zorunluğu değiştirme üzerinde değildir.

İçten yanmalı motor toplumsal güçle ortaya konur. Yani içten yanmalı motor kendi nesnel kural ve yasallığı olan hafıza ve mantıkla davranır. Bu yasal oluşu siz belirleyemezsiniz.

Ama içten yanmalı motoru toplumda kullanıp kullanmamaya ve içten yanmalı motorun kendi zorunlu hafızası olan mantıksal yasallık şartlarına bağlı olmak şartıyla, nerde ne şekilde ne süreyle kullanılacağına da siz karar verirsiniz.

Kendi olan hafızaların içinde, hafızanın dışında olmakla hafızanın içine doğru olan sistem mantığı denen bağ enerjisinin yansıması vardır. Sistem içinde kesikli oluşun hafıza dışında; sistemin sürekliliğini oluşan "bir mantığa göre olur" ikinci bir sistemsel davranış vardır.

Sistemin, insan gibi kendi olur özneli bu kendi hafızalı özneli oluş içinde bu türden ikinci bağıntıyı kendi içlerinde resmederler. Resmedilenler genelce olur bağıntılarıyla insan özgeciliğini oluşturur. Kendisine göre kodlama ve okumalar yapan işlev bellekler, ikinci bir biçimde özgecil düzenlenmeleriyle sistem içinde öznel davranışların bilinçsel egemenliğini ele verirler.

Sistem mantığımızın içinde, totemi oluşun tümleşirliğe katkısı; arkaiki etki bulunması yaparlığıyla vardır. Şimdiki sistem mantığı, totemi tümleşirliği olur totemi manada mantığa göre değil de; toplumsal güce göre anlam ve bağıntı ilişkisi olur nesnelce mana anlayışlı davranışlarına göre çıkarım yapmaktadır.

Arkaiki olan totemi belirlenme şimdiki bizlerde, inanma düzeyine doğru gerilemekle bizde "inanmayı sevme" inancı takip etmenin sosyal duygusunu oluşturabilmektedir. Sistemin doğrultması olan geri beslenişlerin bağıntılanması üreten ilişkilerce resmedilen sistem mantığına göre olur referanslarına bağıttırlar.

Bir sistemin tümü birden söylenir ama yansıtamaz. Çünkü sistemin tümü sistemin kendisidir. Kendisi olan da ancak kesikli (sınırlı-parçalı) oluşun sürekli yapılırlığıyla olasıdır. Yansıtılmamız ancak, her bir kesikli hafıza içine sistemin kendi görüntüsünden yansır resmedilen referansların çeşitli dağılımı olmakla bağıntılı ilişkilerden biri, ya da birkaçıdır.

Bir işlev hafızanın kendi konum yansımaları dağılım mantığı 10 tür kesikli sürekli yansıma bağıntısı olabiliyorsa; bunun en fazla dokuzu, yansıma bağıntısı oluşla tümleşik içinde olasıdır. Geri kalan yansıma sistemin parçalı yapısının oluşması için bağ dokusu enerji şekline dönüşmekle, sistemde kendisini işler hale getirecektir.

Bu sistemin ya da kendi işlev bellek oluşun kendisine enerji harcamasıdır. Bu 10 türlü yansımazdan önceki enerji, on türlü yansıma göre dural gibi olan, donuk olan, dönüşmeden depo edilen tekil durumlu enerjidir. Tekil durumlu enerjinin devinmesi özel bağıntılı sistemle birlikte sisteme dek bağ yansıması gibi bir devinim haline geçmesidir.

Bir arada olan enerjinin bir kısmı, bir arada olmayı imler olmaktadır. O kayıp enerji görünümü enerji, sistemi imletmenin ruh halidir. Ve bu yeni bir şeydir. O bağıntılar yoksa o ruhta (bilinç-davranış mantığı da) yoktur.

Bu türden entegrasyonlar ruh dediğimiz enerjili dönüşümü veren durumları yansıtırlar. Ruh dediğimiz dönüşmenin tekil bencil belek ile özgecil oluşuyla sisteme ait olan bağıntı yansıması vardır. Ruh, bencil oluşla yerinde kalırken özgecil oluşla girişen mantıktır.

Ama sistem ruhu manaca görünmez enerjili dönüşüm olmakla hem de ikinci türden imge olur eylemiyle yansır. Bu hal imin kendisini, sistemi ve sistem mantıklı hafızayı kopyalayışıdır ki sistem ruhuna dönüşmektedir.

Sistem içinde olmakla tüm sistem yansımalarına göre düşünmeyi yansıyamaz olan tekil bellek, onda bir gibi olan enerji ruhu içinde görünmez oluşu kadarla sistemde kendisine bir belirme alanı bulamaz. Bir yanda belirlemeyip durmak; diğer yanda da her an belirimle olmaya hazır oluşur.

İşte bu hazırdaki bağ enerjili duruş; yeni ortam içinde kendisine uygun bir alan bağıntısıyla hemen girişme yapar. Böylece ruhun yeni ortamla belirme yapması; sadece bu ruh haliyle ruhun geleceği bilir olmasıdır. Bu türden belirimler bağ enerji türü oldukları halde, artık sanki ilişkiler üstü bir bağıntı gibi yansıyan enerjilerdir.

Hani bir ilişki tipi içinde olam oluşuyla var olup ta; o ilişki tipinin özel bağıntılı çevre şartları içinde girişecek alan etkisi yokluğu karşısında kendisini yansıma yapamaz olan bu kabil zamana bağlı yansıtıcılar, yeni koşullarda; yeni alanı içinde bu potansiyelle yansır olmaları, da az çok geleceği bilmeleri olacaktır.

Bayram Kaya

Hafıza Ve Mantık 5

Barış'ın kız kardeşi Özlem sosyal sistem içinde hala olma eğilimini yansıtacak biçimdeki mana anlamalı kendi özel bağıntısını taşımaktadır. Ama henüz hala olamamakla hala olmanın bağıntısı kuramıyordu.

Özlem için hala durumunu bağıtlayacak çevresel koşulun yansıyamamasının üç nedeni vardır. Ya Barış evlenmemiştir. Ya da Barış evlenmiş henüz çocuğu yok. Veya Barış'ın hiç çocuğu olmuyordur.

30 sene sonra gördüğü tedavi nedenle Barış'ın çocuğu olduğu zaman Özlem'in sosyal mantıklı bağ yapar yansıması birden bire ortaya konmuş olacaktır. Özlem bu kısıtlı ve olamlı durum gereği içinde olmakla, bu bağıntılar haliyle ve bu yansıma biçimiyle; geleceği bilmiş olacaktır.

Sistemin mantığı; sistem içinde tümel olup; sistemin öyle davranmasına dayanak olmakla zorunlu bir alışma ve iterasyon oluşla, sistemin tekil belleğidir de. Zaten sistem tümelimi ve entegrasyonu anlatır. Sistem içinde mantıkla hafıza üst üste çakışır ve bir belirim şeklinin okunuş bağıntısı oluşla söylenirler.

Barış sitem içinde hep gözlük yapıyorsa bu sistem mantığının gereğidir. Barış'ın gözlüğü türlü türlü yollarla, türlü türlü şekilde yapıyorsa bu sistem mantığının unutulmayan bir özel ilişki türü olmakla sistem mantığının özel bağıntılı tikelce yansımasıdır.

Hafıza işleri sistemi kesikli sürekli hale getirmekle bellek, parçalı ve daha özel; daha rafinedir. Ve sisteme göre bir bağıntı olmakla sistemin tümüne göre yansıma değildir. Sistem mantığı gözlüğü kabul eder; ön görür; ama gözlük öngörüsü sistemin tümü değildir. Gözlük, tüme göre özel olandır.

Parçalı olan toplam hafıza, sistemi verir. Hafıza sistem içinin boşluklu oyuklarını oluşan kesikli sürekliliktir. Bir hafıza tümel olamaz. Olursa eğer sistem kesikli sürekli hale gelemez. Tümel kesikli sürekli oluşların toplam mantığı oluşla vardır. Hafıza bir sistemin, oyuktan olur boşluk devinmeli kesikli sürekliliğini oluşmaktır.

Hafıza, iç işleyiş ilişkili; oyuk devinmeli hareketlerdir. Sistem tüm oyuk hareketlerini birbiriyle bağıntılı kılan yansımalar tümleşigidir. Bir oyuk hareketi bir özne hareketini yansıma oluşla, tümelin baskı ve basıncını da kendisine göre anlam ve hafıza etmenin kodlarını taşır.

Kişinin, sistemi kişi hafızalı resmetmesi işi, kişinin sistem içinde gördüğü işten hareketle kişiye göre bellenim ve bellektirler. Kişi belleği sistem belleği değildir. Kişinin belleği sistem belleğine göredir. Kişi belleği sistem belleğinden bir yan taşır. Kişi belleğinin o kişice yamultulmuş bir bellek te olacağı unutulmamalıdır.

Sistemler, ayrı ayrı kendi hafızalarını oluşturan tekilliklerini, kendi mantığına göre bağıntılar. Sistem mantığı o yapı içindeki sosyal birimlerini ve nesnel dağılımlarının mekân sal düzenini kesikli süreklilik içindeki dağılımlarıyla o tekillikleri iş ve iş sıra düzeni oluşla bağıntı eder. İşlevli oluş başlı başına hafıza iken iş ve iş sıra düzeni olan başlama durdurma sistem mantığı etkimelidir. Bu tekildi girişmelerin bir arada ve birbirini bağıntılar oluşuyla, tekilliklerin birbirine göre oluşları da; sistemin tümeli mantığıdır.

Gerek totemi sosyal yapılar, gerek günümüze dek gelen ittifakı sosyo toplumsa yapılar içindeki kişisi sosyal birimlerin gördüğü kendi işlev tutumları; yaşayış ve davranışları

işleyişte, öznel oluşmaları; hafızanın ve sosyal mantığın kaynaklarından olmakla beraber toplamları sistem mantığını vermez.

Sistemin okuyup anlamlandırabildiği kadarla hafıza ve mantığı oluşan veriler; belli bir sıra ve düzenle işlerleşmeyi oluşmalarıyla; hem sosyal sistemin hafızasını; hem de sosyal sistemin mantığını oluştururlar. Sosyo toplumsa mantık ve sosyo toplumsa hafızanın verileri, hem sosyo toplumsa kişilerin bir arada oluşu ile belirirler; hem de sosyo toplumsa kişilerin kendi dışında oluşla belirirler.

Yine sosyo toplumsa mantıklı hafızalar, sosyo toplumsa kişilerinin kendi üzerine etkimelidir. Hem de sosyo toplumsa yapı içinde ancak sosyo toplumsa karakterli olan hafıza; öznenin kendisinden sosyo toplumsa mantığa doğru ve sosyo toplumsa hafızaya doğru filtre oluşun seçilisiyle etkili bir etkileme yapmasıyla da bir bellek tutuşturlar. Kişi ve kişiler kimi sosyo toplumsa bellekli mantık sal oluşumları unutsalar bile, sosyo toplumsa bellek (hafıza) unutmaz.

Bellek tutma işi; hali ile o bağıntılırsan oluşların depolanmasını sağlarlar. Ya da hafıza arşiv oluşuyla, depolanma bağıntılarını biriktirir oluşuyla da bellektirler. Bellekti oluşumlar içinde, hafıza tutmayı edinme işi içinde depolamanın yanı sıra depo süreçlerini hangi sıra ve ne şekilde nasıl yapılacakla bağıntı anlamlarının da bir mantığı vardır.

Sistem mantığı bir oto kontrol üzerinde, trafik polisi gibi kural dışı olanı bastırıp, sırası geleni aktive etme gibi kontrolleriyle de sürecin çevrimler içinde olmasını sağlamaktadır.

Doğadaki bağıntı kılar çevrimler inorganik bağıntılar içinde, organik bağıntılar içinde ve inorganik organik bağıntılar içinde oluşurlar. Sistem sel mantıklar inorganiklerde olduğu gibi organizma türü kimlikler içinde çok çeşitliliktedirler. Bağıntılırsan çevrimler, organizmalarda daha hızlı olmak üzere kendisini yenileyen, kendisini tekrarlayan canlılıktı özelliklidirler. Bu bağıntı sal entegrasyonla girişmeler o sürece organik bağıntıları kazandırmaktadır.

Her organik oluşumlu organizma türleri; bizim gibi oluşmalar oluşla anlaşılmalılar. Biz zorunlu, son ve nihai canlı oluşun temsilciliği değiliz. Unutmayınız ki bizler gibi kendi sosyo toplumsa alanları içinde çevrimli oluşların organik ilişkileri geçmişte günümüze ne yağmur yağışını ele verirler. Ne de dağın oluşumunu ele veremez olması bunların alelaide sıradan bir sistem olmalarından değildiler.

Ha keza dağın oluşumu veya yağmurun oluşumu gibi bağıntılırsan organ el süreçlerin çevrimi de salt başına insanı ele veremezler. İçinde çevrimleri olan bağıntı sal kontrollü mikro girişmeler, her sistem sel oluşun temel benzerlik içinde oluşmalar bağıntılarıdır. Oluş dinamikleri farklı olmak kaydıyla aynı yasalardan kaynaklı temel mikro entegrasyonlar kabili oluşsa benzerlikler; sosyal olaylarda da, iklimi olaylarda da makro düzlemler bağıntılırsan olay çevrimlerinin iterasyonudurlar (kendisini tekrarlayan kesikli sürekli oluştururlar) .

Ortamdaki ısı enerjili bir bağıntı, su enerjisiyle girişme yaptığında su buharı oluşur. Su buharı ısı nicelimle haliyle bulut oluşma biçimine yansır. Bulut, ısı enerjili, su buharı potansiyelli durumuyla; toz, elektrikti yapı vs. karışımli bir düzey ve düzlemdir. Hava enerjili düzlem, toz zerrelili enerji düzeyli düzlemlerle, su buharlı düzlem; sürtünen bir reaksiyonla ortamın elektrikli manyetik polarizasyonlarını vs. oluşup girişirler.

Bu girişme bandındaki enerji düzeyinin bir kısmı sürtünmeden kaynaklı manyetik akılı elektrik sel oluşmaysa; aynı sürecin diğer bir ortam girişmeli yansıma şekli de buhar enerjisi içindeki ısı enerjisinin ısı kaybı nedeniyle su buharı; katı, sıvı, gaz halindeki çeşitli ısı enerji düzeyini bir anda, birden çok hal durumları içinde olmasıyla sistemi ortam çok yönlü bağıntıdır.

Yer çekimi su buharı girişmesinde yer çekimi su buharını uzaya kaçmayacak şekilde olan bir bağıntı girişmesiyle su buharını bulut halinde tutar. Aynı yer çekimi, yoğunlaşan su buharını, yer çekimi etkisi altına almakla su buharı damlalar şeklinde yeryüzüne doğru düşüş yapmanın yansıması içinde oluşla su buharını yağmur yağışı şeklinde, ortaya koyacaktır.

Yer çekiminin su buharıyla girişmesi farklı şekil ve durum bağıntısının yansımasıyken, damlalar; su buharı haline göre ısı enerjisini yitirmekle yoğunlaşırlar. Su buharından oluşan damlanın yer çekimi karşısındaki davranışı, bulut gibi değildir. Damla yerçekimi girişmesi yağışla yere doğru düşme olan başka bir bağıntı biçiminin yansımasıdır.

Bayram Kaya

Hafıza Ve Mantık 6

Bunlar iklim dediğimiz sürecin hem basit çevrimiydi, hem de çevrimin çevrimsel çekimi ve çevrim mantığı hafızasını oluşturan sürecin basitten karmaşığa entegrasyonlarıdır. 15-20 bin ve daha fazla konutlu bir yerleşim alanının giriş çıkışları ilk başta size hayli karışık ve karmaşık gelir.

Bu yerleşim alanıyla üç, beş, on, kez girişim yapmakla devam eden girişimlerinizin seyredışı içinde giriş çıkış algılamalarınız oluşur. Böylece sizdeki bu giriş- çıkış bilgisine göre sizde belli bir sabit adres noktalarına göre süreci parçalı sürekli etmenin hafıza ve mantığı oluşur.

Belli giriş çıkışlara göre konumlanmış olan ulaşılabilirlik düzeni, sizde; o yerin mantığını oluşacaktır. Mantık dediğimiz anlamının ve özneli oluşmaların temeli budur. Aynı şeyi farklı perspektiflere dek bağıntılarıyla deney edip, hafızasını edinip; tasarlamaktı.

Bu yere yaptığınız giriş çıkış şekliniz size; o yerin farklı sıra ve düzen girişmeli, alan bağıntısı olmanın algısını verir. Bu yerleşim alanı içine bir türlü giriş yaptığınız yer bağıntısına göre sizde düzen girişme bağıntısı veren olay ve olay ufku algınız oluşur.

Bu bir türlü düzen algısı içindeki giriş çıkış içindeki konum alışması bu kez de çıkışı giriş yapıp; girişi de çıkış yaptığınızda aynı olay ufku süreçli girişmelerin sıra ve düzen bağıntısı olan sonuç algıları da sizde çok farklı olay ufkunu oluşacaktır. Fakat sonuçta her ikisi de farklı hafızalar içinde olmakla aynı mantığı ele verecektirler.

Bu bir yazıyı soldan sağa; sağdan sola; yukarıdan aşağı; aşağıdan yukarı doğru okumak gibi sıralama düzen ve mantık denen anlam değişmelerini oluşmaktadır. Bu her bir sıralamada her biri farklı bağıntı ve yansıma verirler. Soldan sağa doğru olan 12 sayısının yer düzen ilişkisini algılamamız ve okumanız ile 12 sayısını sağdan sola doğru (21) diye okuma, algılama bağıntı kurması, bambaşka olur.

Siz on ikiyi 12 diye algılayıp anlam ve mantık ilişkilerini oluştururken on ikinin (12) sağdan sola doğru olan yirmi bir diye okunma sıra düzen anlam ilişkili bağıntı yansıması aynı anda vardır. Ama siz onu 12 diye okurken 21 türü yansıma olan bağıntı ilişkisini göremeyeceksiniz.

Aynı anda birinciye göre; ikinci, üçüncü, beşinci, onuncu yansıma ilişki ve bağıntıları var olduğu halde sizin ilk oluşturduğunuz mantık kalıbı yüzünden bu yansımalar sizde kör nokta olmanın bağıntılı ilişki tipine dönerler. Kör nokta durumları sizin için yok hükmündedir. Kör nokta açısını az değiştirmekle kimi görünmez olan kör nokta olayları, görünür olacaktır. Bunlar da sizlerdeki olay süreci yansıtmanın farklı hafıza tutmanın farklı mantık işleyiş kalıplarını oluşacaktır.

O yerleşim yerine ilk türden giriş yaptığınız anda, girişinize göre bu türlü bir olay durum sürecini hafıza yaparsınız. İlk girişteki süreci yaşanılama şeklinize göre bir belleğiniz ya da yol harita pusulanız oluşur. İlk giriş noktanızı bu kez de çıkış noktası yapın. Aynı olay durum süreci ilk algınıza göre sıra düzeni değişmiş olmakla size yansır. İki durumun olay düzen sıralı süreç algılamaları hayli farklı olur.

Aynı şeydeki bir durum üzerinde, durumun kendisini bağıntılar ve olay düzenin yerleri değişmediği halde, ilk görüme (perspektif) değişmeli farklı yansıma bağıntıları ortaya koymanın hafıza anlamaları bizde perspektif yanılmasını ya da görüme paradokslarını oluşacaktır.

İlk algınıza göre köprü tarafından giriş yapmanın seyredişi sonunda uzun bir yol aldıktan sonra en sonda karşılaşmanız gereken olan şey ağaçtır. Ağaçtan bir önce de ev ve evden bir önce de AVM olsun. Hafızanız 1000 çeşit olay ufkuyla parçalı sürekli yaptığı bu caddeyi, bu şekilde bir kalıp donması içinde köprüden giriş sonrasına göre ifade etmeye alışkın olsun.

Hafızamız yer konum dağılımlı mekânı, bellekte parça parça konumlamayken; mantık bu konumların tek tek kendisinde olmayan konumlar arasındaki bağıntıyı oluşup, gözetmektir. Bu kez şehrin giriş çıkışını iyi bilen taksici bizi yerleşim alanına köprü olan tarafta değil de, ağaç tarafında girdirmiş olsun.

İlk hafızamıza göre ilk önce olması gereken köprü yerine ağaçla karşılaşacağız. Sonrada ev ve evden sonra karşımıza birden AVM çıkacaktır. İlk hafızamıza göre olması gereken köprü, okul, oyun sahası, park alanı vs. gibi oluşsa hafızalı mantık dizgesindeki bir durum karşısında; ilk girişte ağaçla ve evle karşılaşması yapmak bizde hem şaşkınlığı oluşacak. Hem de bu sıralama yeni bir mantık dizgesidir.

İlk deneysel mantık dizgenize göre o ilk girdiğimiz köprülü yere göre caddenin bitiminde önce görülmesi gereken ilk üç şey; önce alışveriş merkezidir. Sonra ev ve sonra da 1000. ve son sırada ağaç gelecektir. Ağaçla biten çıkış tarafında giriş yaptığınızda da; karşınıza ilk gelecek olan nesne köprü değil; ağaçtır. Sonra ev ve sonra da köprüdeki giriş sırasına göre 998. sırada olması gereken AVM bu kez 3. sırada karşınıza gelecektir.

Köprü başlangıçlı girişe göre oluşan bellek bilginize göre, cadde sonuna doğru sonda 3. Sırada olması gereken adres; ağaç girişli cadde düzen ve sıralaması içinde oluşan hafıza mantığına göre adres ilk başta 3. sırada olacaktır. Cadde sonuna doğru gittiğinizde en sonda ağaçla değil köprüyle karşılaşır olacaksınız. Sona gelindiğinde ağaç bulunmaz olacaktır.

Oysa 20 bin konutlu yerleşkeye bağlı mekânsal mantık; köprülü alan, ağaçlı alan gibi kendisine özgü bir yerin giriş çıkışına bağlı olmaksızın birçok giriş çıkışın olası olduğu tüm onlarca konum girişmesini hep bir arada değerlendirerek AVM'yi birçok konum sal bağıntıya ilişkin adresleriyle olacak mantık girişmeli pek çok yansıma adreslerini bize verecektir.

İşte bizlerin hafıza oluşla farkında olmadığı birçok yansıma bağıntılı mantık ilişkileri süreci karmaşık girişmeli bağıntı ve çevrimler yapmakla, süreç içi kesikli sürekliliğe dönüşmelerinin her biri, ayrı ayrı sistemin tümel mantığını oluştururlar.

Bir çevrimin çeşitli sıralı düzenli girişmeleriyle, kesikli sürekli olup ta; kendisini yineleyen bir çok adres (bilinirlik) çevrimleri vermesi, o şeylerin bağıntı yansımalarla girişmeli mantıklı oluşudurlar. O şeyin mantığıdır. O şeyin algılanmasının, bizlere mantıklı gelmesidir. Bu yüzden her şeyin bir mantığı vardır.

Sistem sürü dönem içindeki belleğe dek arşivlenmesi görüngü yoluyla yansımaydı. Sosyal öğrenme yoluyla, ses ve işaretlerin davranış ve tutumları oluşla ışık ve ses dalgalı manyetik hafıza aktarımlarını oluştururlardı. Totem dönemle beraber tecrit koşullarındaki yaşam içinde dil sel anlatım, sürü iletişimine göre daha rahat, daha sınırlı sayıda olmakla; çok hızla gelişir.

Sürü dönemin sosyal belleği, daha çok kişi, hafızalarına yansıtılan bellekti tutumlardı.

Ve sürü bellekli depo olan arşivler; totem dönemle beraber, kendi içlerindeki anlatıcıların aktarımlarıyla da depo edildiler. Totem dönemin anlatıcılarıyla bellekti depolamalar içinde yapılan arşivlemeler, daha bir sağlıklı ve sağlam oluşuyla korunmaya başlanmıştır.

Çünkü konuşma yetisinin gelişmesiyle bu bellek arşivleri sözlü olarak birbirlerine okunmakla kontrol ediliyorlardı. Bu dönemler çizgi, resim ve şekillerin de kullanıldığı anlatım aktarımlarıyla totem dönem mantığını insan belleği dışında olması bağlamında bu aktarım biçimi farklı tür arşivleme dönemidirler.

Bayram Kaya

Hafiften Gülümse

Konma bülbül konma
Mizaç istemez.
Nasılsa manayı abit, düşünmeyi sabitle
Âlem felekten çekere gülmezde
Sen sürerken demi
Kıran girse de âleme onma istemez
Sandık der, demokrasiyi* söyler;
Demokrasi der, sandığı* söyler!

En iyi hakemdir halk!
Seçim gelir, seçime gidelim kalk
Sandık belirler deyi hüneri yonta fendine
Kendisine naz, âleme kaz hışmıyla hüccet
"Çekil git, halkına zalim olma"
Derle unuttur yontuyu, celaldir bendine.

Ne firkat yellerindeyim
Usum uçmaz masal gellerinde...
Ne göbek kordonum besler beni
Na mahrem ellerinde...

Değil memleket gömleği giyerim
veli diye
Değil memleket gömleği çıkarırım
Deli diye
Yar, kâr mecmuasıyla mengenden
Hasretin renge boyanmış
Oku(n) ması senden

Ah tabu
Kırk katır kırk satır aralığı
Ha o, ha bu.
Bela hüküm demiş
Hüküm adalet olmuş
Ya eşek olurum, ya eşeklikten
Zeyean dururum amma yenden
Söylenecek var söylenmeyecek.
Kusuru akılda bulmam, göz var
Sır tutması senden

11.08.2012

Demokrasiyi* (kendisini) söyler
Sandığı* (kendisini) söyler
Abit: 1-ibadet eden, tapan kul.

2-Düşünmeyip, öğrendiğini yük eden; özel anlamına

Mengen: Bulamak, katmak, karıştırmak

Zeyean: Duyulma, meydana çıkıp, yayılma

Sır tutmak: 1-Ayna gibi berrak oluşla yansıtmak

2-Ayna görüntüsü verebilmesi için camın bir yüzünün çok ince metal sıvı ile kaplanması (sırlanması) . Usta yansıtabilir düşünce oldurgamak.

3-Bir bilgiyi saklayan. Sır saklayan, ketum

Mecmua: derlenip toplanmayla biraraya getirilmiş (olan.) , süreli yayın.

Baştan üçüncü "Nasılsa manayı abit, düşünmeyi sabitle" satırın açılımı, üç ana periyodik saçlımla olmak kaydıyla, iki çalışmayı daha ön görmekteyim.

Bu, bir durumun tıynet (ruh hali) şeceresidir. Üç çalışmanın bağıntılarını okur kursun. Durum önemli. "Çok tehlikeli bir gidişle; egemen konjonktürün sürüklemesi ile laik olunacak yerde; din üzerinden kılıfla, din üzerinin tuzu biberi olan özellikle de bir dinin mezhep varyasyonu üzerinden; dış ve iç siyaset gözetilmektedir!

Dış tehdit, "abilik yapma" ile yumuşatılıp, sulandırılmakta; desteklenmekte! Devlet işlerine, "abilik" gibi toplumsal ilişkinlik olmayan sosyal ilişkiler kavramıyla yaklaşmaktadır. Sanki ilk ve orta çağın üretim ilişkileri içinde akraba terimiyle milletleri oluşturma safhasındayız.

Kendi iç dinamiğinden hareketle olmayan iç dış kışkırtmaları, bir bahar hareketi gösterme şirinliği içinde, olaya dahil olunmaktadır! " Böylece Dünya'nın gelişen dinamiği olan çağdaşlık referansı ile senkronize [tüm dünyaya (insanlığa) seslenilebilir] olunamamaktadır. Bkz Üçüncü Savaş, yazı dizim.

Bayram Kaya

Hak Ediş

Umurlu yanım bilmede ve çekmede.
Yükümü sorumluluğu ve meşrutları,
Sayenizde; hak değil, başış hissetmede.

Çekerim gönül çekerim,
Daha çok çekerim.
Bilgisel olmayan çarpıtmalar,
Dezenfomasyondaki ilgisellikte.
Yaşantılaştırdıkları:
Dünyası, sadaka bir poşet içi kadar geniş,
Eli sıkılmışlık sevinci kadar büyük.
Hayallerini süsleyip dolduran
Al benili yaşantıların heyulasında
Mağruru ve başrol, düşleminde iken;
Ve ancak o an gözleri ışıltılı olan
Masal yaratıkları kadar aniden
Benzetimli ünlü! sorunuyla sınırlı düşünen
Bir cendere sıkışmışlığının
Gayrısı merhamet ve inayetten gelen
Felsefenin kurutup soldurduğu
Omuzlarımdaki sürükleyiş
Müşkülâtım.
Bir sıkışmışlığın,
Ama hepte sıkıştırılmışlığın
Çekmesi ve kurbanıyız.

Çekerim gönül çekerim,
Üretim ve dağılma yok.
İşlev yolu belirler:
Ufuk yok söylem yok.
Yola sırt dönülmüş.
Bir tekrar ediş yapay işlevden
Yol belirleyiş var.
Bir sadaka sunuş!
Ananın ak sütü gibi helal,
Ama verme oyunu!
Diye yol veriş
Açıkçası;
Sadakalılığını onaylıyorum
Güce muktedirliğe taparım,
Gün ola bende aynını yaparım.*

Bakın gidişatta ne ocaklar sönüyor.
Sosyal devlet ilkesi ile olacak gelecekler;
Affı şahanenin mazhariyetinde(!)
Göbek bağı lutuflan dönüyor!

Bir yücelmişlik mi var gönül,
Yakıştırılan sıfatlardan?
Bir doymuşluk mu var gönül
vaad olunan sıralanmışlardan?

Bir Őimdiñ bir senden sonran
Yasanla sorulur olan;
Somut durmalı, bu rehaveti.
Karıştırıyorsun gönöl karıştırıyor
Kul ile sosyal, devleti.

16.07.2007

Bayram KAYA

Bayram Kaya

Hal Böyle

Üzüyorsun beni ah!
Üzüyorsun çok
Çok ama pek çok
Bir vaadim yok sana
Anlamaklığına.

Tutsağın varsa,
Tutsaksın.
Tutulan tutsaksız mı?
Tutsaklık bir andır.
Anladığında
Özgürleşmeye...
Özgürleş ki tutul
Tutul da Özgürleş.

İçinde dağın
Dışta çağın
Kar boran
Yağmağa sağın.

Dağında dağım
Çağında çağım
Kar boranda,
Sağında sağım
Bayramda bağ
Eyyamında ahım
Benim gibi der mi ola.

Sağın: Dakik/ Konusuna uygun olan / anlatılmak istenene tıpatıp uygunluk/ matematik, fizik, mekamik gibi sağın bilimler ve mantık vardır.

Eyyam: Oportünis / Günün koşullarına göre, ilkelerden sapma eğilimi.

09.01.1991

Bayram KAYA

Bayram Kaya

Haleden

Sardıkça mutluluktan
Haleyi başınıza
Anan felek
Baban kader
Gözyaşınıza

Bir elin umut
Bir elin büyü
Ayakların yürü

Anlın mührü
Saçların dürü
Başını bürü

Kafan jöle
Bakışın köle
Arsızlık karışmış döle

10.01.2011

Bayram Kaya

Hali Ahvali Şecere

Ben neyim ki
Ahvali duruma diyeyim
Dağ başlarında yol yol kuzular
Neşeyi söylemce sporlarıyla
Yetmiş sene öncesinin raporlarıyla
Gerksiz kılınıpta berdevamla; hayal perdesi bölümler
Dört kez aynı yerde, aynı kez baskın yemişle ölümler

Bahtım mı kara, kara olan mı, bahtım?
Nedendir tutmuyor siz gibi hiç ahtım?
Ne yazar kralda da, kış üstü oturulur tahtım!

Ey kuzum, kuzum; cana can kuzum
İradı us mu olurmuş, belli söze söz eklemeyeyle?
Aynı şeyi yapıp farklı sonucunu beklemeyle
Adına ihmal diyorlar, akıl da etmeyip konuşulmayana
Tebirleri ortaya koydurup, soruşulmayana

Sakata gelmiş azgın yarelerim
Bir tabibi elle denetlenmez, harekete geçilpte
Güzel şeyler olacak denen muştular sönmeden daha
Misliyle öcü alınacak diyen öfkeye
Büyük konuştu diyorlar

Ne mezara girdim ki diriyim
Ne hayat buldum ki ölüyüm

Yok, böyle bir olguyu mücessema
Gözlerde merak, sosyalde bir tema
Şemalın açmaz
Rengin kaçmaz
Yüzüne baksam, keyfim saçmaz

Akmadım, memleket gibi
Dere boyu saz
Kıyametlerimle yaz
Bedeni doymalarım vardı
Ya aklımsa, aç
Yoksunluğumsa
Bilmeye ve özgecil olmaya muhtaç

Ne gönlüm, bildim
Ne asi gönlüm divane

Ne halk idim, ne halk alkışladı
Rüyaları süslerinden
Memleket sanatçısı olurla
Girmedim ki
Birinden çıkıp birine
Koyun diye civane

Memleketin aksamasına göre ekli din

Şekli şemali iman
Akıldan, bilimden gayrı
Herkesin sığınacağı bir liman

Altmış yedi bin okul
Bin iki yüz yirmi hastane
Seksen beş bin cami

Sekiz bakanlık harcaması
Tek bir dinayet bütçesi

Bin dört yüz otuz beş kütüphane
Üç bin sekiz yüz elli iki kuran kursu
Promosyondur yanında da
Yemesi, içmesi, yatması; terbiye için bursu

Yetmiş yedi bin doktor
Doksan bin imam
Bu mu çağdaşıktaki ruhsarı simam?

Bunlarla çarpıyorsa dimam
Hali icabıyla ortadadır simam

Bir, beş, on sekiz, otuz sekizle sayı
Resim, heykel vs. güzel sanat olacağı dek
Lakin otuz beş bin cami yapımıyla dernek
Çok kör bir örnek

Yoktu toplumun ışığa rağbette damarı
Akıla, akıl ederden bir ışık şamarı
Buydu kula kulluğun, bizleri de yamarı

Borçsun boynuma ve lakin
Olmadın hiç kan akar damarla
Şevince haleden bir ettin
Özgürlük gelmişti koynuma!

Hayallerim; dolaşırsın memleketi dağ bayır
Derten uzak, dermandan tuzak ve sayır
Karşılıklı dengeler ve çıkarlar gözetilirken
Büyük olmaya yanarla tutuşurum, dince bir olanı kayır!
Od düşer dağım, memleketi ateşleyenim ben; cayır cayır!

Ne kusuru kör koydum
Ne de bakarı temiz
Gerdek gelse, kıyan gider neşemiz

27.09.2011

Sayır: Konu olandan başka. Konu olanın dışında olan. Akla gelebilecek. Kimi kez o

cümleye, söz konusuna bahiste ilişkinlik dışı olanı da, ilişkin kılmış olmanın pekinliğini söyler. Bile dışında olan başka yerler anlamı verir. Sayır yerler dolaşmak. Sayır yaban ellerde gezmek.

Örneğin; bilinen otlakta hayvan otlatırken, kaybolan hayvan için arandıktan sonra; "sayır yerlere baktım" (otlak alanı dışında olan, akla gelebilecek başka (sayır) yerlere de baktım) yok.

Bayram Kaya

Halk Hikâyesi

Erdemlerle, akıl olur her demler
Tüm süreç olguları içeride...
Aydınlığın hükmü karanlıktan çıkmak
Münavebeli zaman
Sibiryaya malum da
Kış soğukları
Sibiryaya soğuklarından bin beter
Bilinmez olan, tahmin edilmez olan bu
Sibiryaya soğukları geliyor denir
Kış soğukları hüküm sürer
Astar, aslından beter
Ama astar aslına yeter
Kış, Sibiryaya soğuklarına özenmiş
Ne yapsın Sibiryaya soğuğu
Ağzı bir karış açık, dóna kalmış
Arı duymak Sibiryaya'nın işi
Utancından donu çözülmüş bağı düşmüş
Kim derdi ki sürgün yeri diye
Kışı taklitten
Münasip yeri dam olmuş Sibiryaya'nın
Mapus Sibiryaya'yı içten fethetmiş

Sabahı, akşamın telaşından belliydi
Karanlık tez kavuşuyordu geceye
Aydınlıksa dönüyordu bilmeceye
Kurda taraf olsak, olur kuzuya yazık
Kuzuyu uyandırsak, kurda girer kazık
Bir de baktık ki dünya dönmüş
Doğrular eğri, eğriler doğru olmuş
Hiç aklımız ermezle, çelişkiden kurtulduk
Marifet Dünyayı yeniden keşfetmek
Kral buyurmuş
Zevatı muhteremler duyurmuş
Kralın
Yaptığında boncuk, şaptığında muncuk bulmuşlar
Karpuzu ısırıp, kabuğundan yemişler
Kral adımını atsa, devrim demişler
Ne yapsınlar vazifeleri hali tercümeyle kibrit
Maymunu oynamaktan düşünceleriyle hibrit

Kendi doğup ta
Kendi olamamak var ya kralınki
Diktatörün psikolojisi
Şazından yazından
Öncülüne tarzından
Kamuya türban
Cemaate derisiyle kurban
Deri içinde koyun
Oyun içinde oyun
Mezhebe isimden taltifle tarikat
Akıllara konan barikat
Demokrasiyi bulmak hünerden bir boyun

Dil Şaşıyor, akıl sapıyormuŐ
Yalakalık
Bir aşık gördü m hemen kapıyormuŐ
Kumpanyadan tuluat bir veli
Tek işareti kafadaki keli
Oynamak kralı peruğu tutarken eli
Essah gibi olmuş kral
Çevredekiler zızzırdan hal
Krallık halkını uyuttular
Meğer sem
Akıllılar, deli taklidi yapıyorlarmış

02.10.2013

Bayram Kaya

Halk İçin Mi Sanat; Sanat İçin Mi Sanat? Yanılsaması 1

Sanat bir varlaşmanın, bir var oluşun diyalektiğidir. Bir kendini ortaya koyuş, bir kendini kanıtlama ve kendini lme eylem pratiğidir.

Hem değişirsiniz hem değiştirirsiniz, değiştirirken değişirsiniz. Neden, kendinizi değiştirme isteğidir. Bu sizin biyolojide çevreye cevap vericiliğinizdir. Pratikte oyun severliğiniz, toplumsal yaşayışta birey oluşunuzdur.

Kendinizi değiştirme isteğini şimdilik iki hal olarak söylemek yeterli. Birincisi atomik yapının elektrikli yapı özelliği, nesneyi birleşme ve ayrışmaya, zorunlu kılıp ve n görmede. İkinicisi de, son yapınızın bir önceye bozulma (bu da asallık ve kararlılıkla ilgili) , zorunluluğu ile (Ki sosyalite de gericilik ve yeniye uyamama temeli) yeni yapının kazandığı yeni ilişki ile yeni birleşme özelliğine ynelmedeki çatışma ve zıtlaşmadır ki, bu da yeni çevresel koşullara, değişen şartlara bizi uymayı değişmeyi zorunlu kılar yanıdır.

Burada birinci özelliğin arasına, birleşme ve ayrılmanın arasına, yeni ilişki bağlarının girdiği hiç unutulmamalıdır.

Buluş yapma fantezi üretme, akıllılığın temeli eskiriktir. Kendinizi değiştirme isteği kendinizi değişen muhitin dayattığı ilişki oluşa, kendinizi var oluş olarak uydurmaktır. Bu biyolojik var oluşun nöral düzlemde yansımalarıdır.

İzole olunan ortama bir başka aracı ile dönüşün tezahürüdür. Olabildiğince az evre, izole ilkesinin, aslına; kopuşluk var oluşu, kararlılığı ile dönüştür. Bu, hiçbir zaman, tam dönüş olamayacak bir maceradır aslında.

Kararlı kalma da, kararsızlığı sürekli ve n görmede (bu da dissipatif yapılardan kaynaklanıyor. Anlamı şu; dıştan hiç bir etki ve öğrenme gerekmeden düzenini oluşturmaktadır. Bunlar gösterilmiştir, Prigogine alışmaları gibi) .

Bu da oluşun dinamiğini boyutlamada. Boyutluluklar bu çelişmeleri içerip bir oluşla kendini ortaya ve şartlara dayatmaktı. Bu dayatma, diğer olgulara yeni ilişki düzeni n görmekte. Ya değişeceksiniz, ya da yeninin gücü karşısında yok olacaksınız.

Kopuşluk nasıl farklılaşma ise, dönüşte farklılaşarak bir öz ortaya koyuştur ki bu da sosyal yaşamda sanattır.

Bu dönüş (başlangıç koşullarına sıkı bağımlılık yasası) dış ortamla ilişkinin hem de enerji alış veriş ilişkisinin düzenlenmesi, yani, yeni bir ilişki bağı ortaya koymasıdır. Nesnelin nitelik alışla tekrar nitelik olarak dönüşüdür.

Bu bütünleşme yekvücut olma değil, izole ile bir aşama kazanan varlık artık, yeni yetenekle yeni kazanımla, buradadır. Bu yeni yeteneği ile çevreye yeni bir ilişki biçimi sunma isteği ya da, dayatma düzenlemesidir. Bir işlev yüklenmesidir, indirgenir değildir.

Bu yeni özellik ve kazanımdır. Nasıl bir bilgisayar kondansatör, direnç, tristör, transistör, diyot vs değil, hatta bunların toplamı da değil. Toplamından azcık fazla bir şey. Hem fiziksel süreçleri ile nesnellik içermesi (bir diyotun direncin çalışma esası, yasası) , hem de yeni var ediş özelliği ile yeni hal alış, hiç de bu fiziksel parçacıklar değil, alakası da yoktur. Ruhsal yetiler, biyolojik kimyasal temelden doğmakla, bunlar olmayan edimlerdir.

Tümelliğin kazandığı fonksiyonelliğin yeni bir durun aşamasıdır. Bu nedenle fiziksel sürüp giden zamanlara indirgenemez. Bilgisayarın yazılımı, fiziksel kurallara göre çalışmaz. Bu şu demek, insanın biyolojik ve fiziksel süreçleri zaman içinde evrimsel yetkinlikle, yeni durumlar oldurması, alt olana indirgenemeyen zenginliklerdir. Hem hardware (Kimyasal fiziksel süreçli donanım) ile hem software (hardwareden neşetle bunlar olmayan, bunlar siz da olamayan, yazılımdan kaynaklı) bir yapıdır.

Yani yeni bir ilişkinlik; özneline, yani bilinç kazanmakta. Fakat bunlar da biyolojik ve nesnel temelin damgasını yemekten kurtulamaz ve o izi taşır.

Sanat bu bağlamda, temelin yansıması ve ırasıdır. Temelde ayrı gibi ama temelsiz var olamaz bir durumsal varoluştur. Durumsal var oluş, nesnelik damgalı ama kapsamındaki nesnelliğin toplamından biraz farklı ve fazla bir şey...

Daha açığı ikisinin birbirini algıladığı, ama üst olanın bir tümleyenlikten kazandığı özellik, tek tek diğer nesnel ve fiziksel süreçte yoktur. Bir organizeinin toplamsal fazlalığıdır.

Nesneliteden çıkan ama parçalara dağılamayan bir tutum. Dağıtmaya çalıştığınızda her eylemde bir ilişki ve ilişkinlik bağı kırılacağından sonucu hüsrana olacaktır. Bu tıpkı bezi; kumaşa, ipliğe, boyaya eğirmeye, dokumaya, bitkiye, pamuğa, yüne, ota, toprağa ve mineral süreçlere, atom ize süreçlere indirgemek gibi bir şey.

İndirgedik durumlarda, buralar da, beze ilişkin ön görüler bile, yok olur. Bu süreçlerin bir iki adım gerisinden sonra, ne bezi; ne de emeği- emekçiyi, lokavtı grevi kredibilitiyi finansmanı, ne de ücreti- köleliği, ön görmeniz olanaksız.

Yani bezin insan yaşamından ürettiği maddi ve yaşamsal kavramlar, ilişkin oluşumlar görülmez, ama süreçle ortaya çıkmışlardır. İndirgeme bunları kaybedeceğinden ilişkilerde anlamsızlaşır.

Çünkü her alt durum, bir var oluşla olamlık kapsayacak. İçinde öngörülemez bir ilişkinlik bağı tomurcuğu saklı olarak belirecek. Çünkü her yeni oluşum, bir önceki oluşumun içinde yeni çevrenin ilişkilerine denk düşme ile seçilecek.

Başka olamlar ilişkinlik organizesi, bir önceki olmayan, eylemler; yani ilişkiyel bütünlükler ortaya koyacak. Bu ilişkiyel bütünlük, aynı zamanda o durumun, sınırlılıklarını şeklini biçimini, yetilerini ortaya koyacaktır. Ama bez bunların toplamı ve toplamından farklı bir şey olacak.

Sürecek 1

Bayram Kaya

Halk İçin Mi Sanat; Sanat İçin Mi Sanat? Yanılsaması 2

Bir nceki bölümde, varlığın kendi özelliği gereği, ilişkinlik var ettiği; bu ilişkinliğin insanda sanat koyuş olarak kendini doğaçladığını. Bunların her aşamada, yeni bir ilişkinlik, yeni bir bağ ve bağıntı oluşturduğunu. Bu bağıntının hem temel yapıdan ayrı olmayıp, hem de onlarla aynı olmadığını ve temel yapıya indirgenemez, ırıklılı oluşunu vurgulamıştım.

şu da, bilimsel düşünüşle, güncelin dşnşnde ayrı tutulmalı. Nesnelitede ""İçincilik, erkekçilik, amalılılık "" yoktur. Yani hava insanların palto giymesi, hayvanların tüylenmesi İÇİN soğumaz. Aksine insanın palto giymesi, hayvanın tüylenmesi değişen vre koşullarına, uyma ilişkinlik var edişi nedeni iledir. Yeni vre koşullarına yeni durumlara, uyma, yeni durumla uyurmadır. Yani, seçilim ve akıllılıktır. Değişen bir vre şartına siz, tepki var edip, ilişki koyuyorsunuz. Bu beyinde zaten var, size; akıl, akla göre düzenleme olarak yansıyor. Ve duygu olarak biz ne harika bir düzen diye niteliyoruz. Tabi bu tepki koyuşta yol bir olmadığı nedenle, akılda bir değildi. Kimi yağ depolayarak korunma ilişkisi geliştirdiği gibi, kimi de kiş uykusuna yatarak, kimi göçme, kimi de sıcakkanlılık ile uyum tepki ilişkisi, akıllılığı ortaya koyuyordu.

Sanat varlıkta bulunan ilişki ve tepki koyuş var olmasının insan nitelikli yanıdır. Genelde insanın davranmaktan kurtulamadığı bir var oluştur. İlişki kurarlılık benin znelleştirdiği değişme değiştirme ve yorumlama, ndeyi koyma eylemlerini içerir bir çalışma türüdür.

İnsana zgllkteki tutum ve toplumsallıkta, amalılılık, zelleşmişlik ve içincilik atıf olunur. Global oluşun küçültülmesi ve kendini sınırlamasıdır bu. O zaman sanat olmaktan çıkar eğitim ğretim türü bir erkekçilik iertilir. Ve halk için mi, sanat için mi? anlamsız tartışması konur. Zaten sanatın özü ""içinlik"" içermez. Halk anlasa da, anlamasa da (unutulmasın halk homojinite değildir) , nicelenen varlığın kendini vreye aksettirişidir, sanat. Ama duygu olarak, ama yaşantı biçimi ihdas ederek.

Halk kavramı; bu sorunun (Sanat, halk için mi?) z gereği, tartışma gereği, bir vasatı, (ortalaması) hatta dahası bilmezliği, rutinin uygulama ve totalde muhafazakâridir. Gibi bir yargı koyuşunuzu, haksız kılmaz. İster istemez, bir halk anlamazlığını içer tip, halkı anlar kılınır, yapılmak istenmektedir, sanat halk için mi? denerekten. Bu sanatın değil de sanatın bir dalının, öznel konusu olabilir.

nkn sanat koyuş şekil ve biçimleri yöntemleri ister istemez dallanmakta. Halkın anlaya bileceği(halktan sanatla ilgisi olmayanları) , özneye ilişkin konular; eğitim ve öğretimin, katkını liği ile olur. Bir sanat eserini kitleye anlatır, haberdarlığını sağlarsınız, benzer şekilde istifham yorumlatırsınız. Kişinin bilinlenmediği sürece, anlarlığı olamaz. nkn ilgisi yoktur, İlgiyi kendi dilemesi lazım. Halk içinlik bir gdlrlkte ifade eder. Ayrıca sanat, serbestliğin içinde oluşan; çokça da, üretimin, sorun koşula, denk dşeninin seçilmesidir.

O zamanda halk için sanat diye, bir tersten soru ortaya koyuş kendiliğinden ortadan kalkar. Bu sorunsal, halkın bilmezliğine, toplumsal duyarlılıkla konmuş bir tepkidir. Sanat, ısmarlanmayan koşullarda, i yatkınılığının dışsal koşullarla, ajiteleşerek, uyururma tepkisi ile çelişik kılan yeteneğini ortaya koyacaktır.

Halk sanatla buluşturulur, sanat ürünleri halka tanıtılabilir. Ama bu halk içincilik deme değildir. Tıpkı bilim koyuşun halk için olmadığı gibi. Sanatta bilimin daha özel ve insan anlama soyutlama gücünün bilim önüne işildak tuttuğu bir bilime uygun olabilen

tavırdır. Elbette bunun, sanatın halk için de olur. Bu sanatın halk için olurluğundan ziyade, sistematik eğitim öğretim koşulları ile ilişkilendirir. Sanat zaten halkın bir olayıdır. Daha açığı halk tanımındaki kavramsallıkta, parça bütün ilişkisinin, ünitelğin tanımladığı bir aktivitedir.

Konuşmayı bilen, gırtlaklarını kullanan sesleri mırıldanacaktır. Eğitim düzeyi 3 yılla sınırlı kitleye Mozart'ı dinletemeyeceğimiz açık. Kişi kendini; Mozart dinlemeye, uygun hale ve istekliliğe, getirmeli. Yani halk sanatı anlama zahmeti göstermeli mi? diye soru ortaya konmalı. Bu dahi doğallıkla, tüm halk öğrenmesi gibi, tümel bir zorunluluğu içermez. Ama kişinin yapıcılığı ile birebir ilişkilidir. Yani bir türdeşlik özgürlük değildir. Özgürlük zorunluluğu içerir. Yani bilmemeler olacak ki siz bilgiyi (Sanatı) ortaya koyacaksınız. Her farklılık çevresel bir zorunluluğa konacak tepki cevap olarak görülmeli. Bunun içindir ki, Newton'luk bir zorunluluğa cevap olurken, İzafiyet teorisine Einstein'ca ulusal kurtuluş savaşı zorunluluğuna, Mustafa Kemal'lik; farklılığı tepki cevap olabilmekte.

Sanat halklaştığı zaman yinelenmelik kazanır ve maddi kullanırlık ittihaz eder. Bu da sektör ve piyasalaşma olur. Bu anlamı ile sanat mallaşmıştır. Burada da, bu nesnenin, ortaya konan yapının, ruh taşırlığını anlamak, sanat bilirlilik, olabilir. Halkın büyük çoğunluğunun buradaki sanat anlayışı, elbette sanatın pragmatik yarar koyuculuğu, kullanılabilir oluşu olacaktır.

Herkesi çiftçi yapmayacağımıza göre, herkesi çiftçilikten anlar yapmakta ne kadar doğru? Ortamın dayatmasının bir zorunluluğu olunca kişi, o seçimi zaten zorunlu olarak yapacaktır. Kişiler yetilerini toplumda denk düşer olanakların isteminde, kendi tercihleri ve yönelimleri olarak ortaya koymalı ve seçmeli. Bu seçme, bilme ile ve bildiklerinin arasında olmalı. Biz illa sanatı sevdireceğiz mantığı ile halk için sanat yapma lüksünü tüketir olmayacağız.

Halk için mi sanat; sanat için mi sanat? Söylemi iki ön yargıyı temellenmekte.

1-Bu ön yargı üstte de değindiğim gibi, halkın sanat yapamazlığı ve bu konuda ehlileştirilirliliği yanılısamasını ön koşul alır. Oysa sanatla halk iç içedir. Herkes kendi sınırlıkları ve potansiyeli içinde ilgi ve ihtiyacına göre yönelim gösterir. Toplumsal etkileşimi de onun özentisi, onun kişisel ilgisi olacaktır. Halk, ya da sanatçı yaşayacak durumda olmalıdırlar (temel gereksinimleri, yeme barınma gibi karşılanır olmalı. Ya da o işte karşılar olmalı) ki sanat üretsinsinler. Sanatın belirimi bir yağmurun oluşumu gibi zorunludur. İçinlik taşımaz, yağmurda yararlanmak nasıl kendiliğindenlikse, sanattan yararlanmakta halk için öyle. Nasıl yağmura bent yap diye zorlayamaz isek, senin için sanat yaptım bak, yararlan diyemeyiz. Ki o zaman pazar malı niteliğine düşer. Çok sanat dalının piyasa olma özelliği de vardır. Bu da yaşamını oradan sağlar oluştandır. Sanat bilmeyen kişiler, satın aldıklarının, sonuçlarını da (kullanabilirliğini de) , tıpkı kalbi bilmeden kalbin işlev sonuçlarını, yaşadığı gibi, yaşayacaktır.

2-Ve bu yargı; sanatın belli bir biçimi var demek eş anlamlıdır. Ve bu biçimi tek kendimizin, biliyor olmasını var saymaktır. Yani sanat şudur, şöyle yapılırsa, sanattır; deme ön yargı çelişmesi var eden bir sözdür. Yani sanatla, bir hükmü manevi şahsiyeti var gibi şekillenmek, ona özne nitelik kılmak, tavrını bize var sanılaştır. Ve bu şekle göre, çalışmalarımız görecelilikle ifade olunmaktadır. Tüzel özneliği olmayan için, içincilik düşünmesi olmaz.

Bu erdem için erdem, para için para, gibi saçmalık olur. Ne erdem, erdemden; ne de para paradan yararlanamaz. Üstelik yararlanıp kendini geliştiremezler. Elbet sanatın

ruhundan getirdiği gelişmişlikten herkes nasibince (gelişmişlik düzeyince) yararlanacak. Ama sanattan, sanat yararlanamayacak. Sanat sanatçısını etkileyip; tekrardan, bir eytişimsel bağıntı kurulacak, sanat eseri ile sanatçı ruhlar arasında, bir soyut ve öznel etkileşimin somutlanmasıdır. Halk ise, sanatın bir egemeni gibi nimetinden yararlanacaktır.

Oysa sanat, toplumun yaşam tarz ve biçiminin ve biliminin, teknolojinin yorumlanarak ufuk kılınmasıdır. Yani zamanın gelişmesindeki hal ve şekil alışın, bir tartışırılık, bir ufuk açıcılık belki bir aykırılık oluşudur. Bu aykırılık bir önceki toplumsal koşullarının erdemsizlik görülen, ama bugünün şartlarına cevap olabilecek bir alışmanın fark edilip sunulması da olabilir. Böyle bir yol alışta, ortaya konan sonuç sanat eseridir ve orijinaldir. Halkın çekirdek oluşunun bir yönü de, sanatçı yetiştiren bir organizma olmasıdır. Dolaysı ile bu dahi toplumun yaşama koşulunun ortaya koyduğu fevkalade güzel bir yandır.

Sanat ısmarlanmaz, sanat uğraştırılarak yapılmaz. Süreçteki gelişme çizgisinin sizi getirdiği doğum yaparlıktır. Yani değişmeleri herkesten önce görüp bu değişime uygun ilişki biçimi ortaya tanımlamaktır. Ve gelişmeci ilericidir. Bu yönü ile ve siyasi söylemi ile. Sanatın temelinin, biyolojik temelden hareketle, toplum ve halk içindeki olgunlaşmanın ve nesnel gelişme düzeyinin, sizde olgunlaştırdığı düşünme, çözüm, öne koyuştur.

O halde siz ancak önceki sanat varlıklarını, halka tanıtarak, sanatın varlığından söz edebilirsiniz. Bunu murat etmişseniz ve: ""halk için sanat"" demeye getirmişseniz ki bu bile, anlatım yanlışlığı taşır.

Eğer sanat, sanat için yapılıyorsa (Ki saçma) , halkın anlamazlığı söylenmiş olur. Halk için yapıldığı söylenirse, herkesi bir türden bir homojinite kabul edilmiş sayılır. Ki bu da saçmadır. Yönelim doğal ve nesnelidir. İnsanda bu nesneliliği içerdiğine göre yönelimi olmak zorunda. Hiç nedensiz kalkar yürüyüşe çıkarsınız, yolda baygın birini hastaneye yetiştirerek kurtarırsınız. Yürümekteki amacınız, birini kurtarmak olmayan, hiç hayal dahi etmediğiniz bir durumdur. Yol işlevi belirlemiştir.

Bu demek değildir ki insan, bilinçli eylem yapamaz. Aksine insanın en temel özelliği, bilinçli amaçlı, soyutlama yaparlığıdır. Bu bilinçlilik dayatılır olmayandır. Demek istenen budur. Çünkü sanatı halk için yaparlık; dayatmayı içerir. Sanat halk ve topluma, kişi insanların, kendi yeteneklerini, olanak olarak, sundukları mahirliktir. Olamın olgulaştırılmasıdır. Toplum gereksinimine ve yeteneğine, ilgi alanına göre bunu seçer. Sanat bu anlamda Orijinal bir duruşun ortaya; bilemediğimiz nedenlere bile, cevap olacak bir duruştur.

Halk sanatı satın aldığı sürece ticarileşir ve sanat, sanat olmaktan uzaklaşma zaafı, devreye girer. Halktan soyutlanması ise, istenen toplumsal gelişmenin gerilemesine ve güdükleşmesine neden olur. Sanatın içinciliği olmaz, ama toplumun içinciliği, erekçiliği olur. Bu da üst yapıyı ve yönetsel eğitim öğretim süreçlerini ortaya kor. Sanat üretenin kişisel içinciliği olsa da, sanat zorunlu tavidir, sanatçı da buna ramdır o kadar. Sanat halk dalkavukluğu içermez ki bu sanatın demagojikleşmesi olur. Sanatın içinciliği olmayacağına göre, sanatın topluma sunum uzlaşısı da, eğitim programları denen, bir tezahürün metotları olacak.

İşte bu eğitim metotları, sanatın metodu gibi gösterilip, ""halk için sanat"" söylemi yanlış ve karıştırılarak söylenmiş olur. Sanatla halkın bağıntılılığı ve ilişkinliği vardır.

Ama bu ilişki ve bağıntılılık sanatın, bizatihi üretilenin, konusu ve amacı değildir. Halk bireysel ilgi, anlayış ve ihtiyaçlara dağılıp çözülen bir yapı olmakla toplumdaki keskin keskin ayrılır. İnsanın, toplumun ihtiyaçlarının konusudur sanat. Değilse sanat kendini, toplumun konusu ve toplumun içinliği saymaz, çünkü sanatın kişisel oluşu yoktur. Öyle olunca, "" kendisi için de kendisi, sanat için sanat"" da olmaz. Böylece sanatı tüzel kılan tutumun, saçmalığı ortaya çıkar.

Bir ortaya konuşun yararı halkta, arzu ve ihtiyaç olarak benimsenirse, o sanat artık ticarileşir. Bu da toplumsal kullanım yararadır. Bu sanatın, toplumda ortaya koyacağı yeni bir ilişki biçiminin görevi olmakta.

Eğer, eğitim bir sanatsa, halk içinlik, eğitim sanatının konusu olabilir. Buradaki içinlik bizatihi sanatın içinde yoktur. Eğitim öznel iktiza (işe yararlılık) ettiğinden, bizatihi içinciliktir. Ama sanat nesnedir. Örneğin yapılarıdaki sağlamlığı, halk için geliştirmesiniz, yapısallığın ve çevresel etkilerin (rüzgâr, deprem vs.nin) size dayatıcı bir zorunluluktur sağlamlık.

Siz bu zorunluluğun, sağlamlığını üretirsiniz. Halk da, bu kullanım koşullarının kendiliğinden doğan yararını (sağlamlığını) , kullanır. İçinlik bu kullanım yararında belirir. Değilse, halktaki eğilim, sanatın algılaması değildir. Merak ve hayranlığın, bilme olgularını, somut var edışı, algılar olmanın, bir sindirilişi değildir, bu içinlik. Hangimiz bilgi sayarın işleyişini vücuda getirilişini merak edip, bunu gerçekleriz ki. Hatta kaçımız gelişmesine katkı duyarız ki. Sadece kullanım değerini satın alıp, kullanırız; o kadar. Sizin için ticarileşmiş, benim içinde bir kullanım değeri tüketimi oluşmuştur. Şimdilik bu yeterli olmakta.

Bu şuna benzer yasaları olan bir toplumdasınızdır, ama yasanın çoğu maddesinde sizin hiç haberiniz yoktur. Esasen o maddelere denk düşen fiilleriniz olmadığı için, yasanın size, içinliği yoktur. Ne ihtiyaç duyarsınız, ne ile ilgilenirsiniz, yöneliminize göre, yasadaki maddeler, orada kullanılmaya hazır ve vardır. Sanatta böyle...

Sonuç: Sanatın kullanım yararından, fazla bir konu olduğu unutulup, bir takım ön kabullere indirgenerek içincilik karmaşası yaratılmakta. Bir köprü, ulaşım engeline, çevrenin size dayattığı bir zorunluluktur. Köprü bu çevresel zorunluluğa verilen, çeşitli olanakların içindeki şimdilik en uygun cevaptır.

Bu bilinci elde eder oluş, kullanım çokluğu ve yaygınlığı (Köprü isterlik) , insan ereçliliğini doğurmuştur. Bu yanılısama: aklımız köprü yapmak için gelişmiştir demekle eş anlamlı olup çıkmıştır! Akıl, toplum için mi; akıl, akıl için mi? demektir. Değilse; haydi gel sizin için, ya da sanat için bir köprü yapalım diyerek, köprü yapılmamıştır. Böylece bilgiyi somutlar olmak, çevre şartlarına cevap oluşturur olup, pratiğe dökmek, her köprü gerektiren yerde uygulanınca, bizde, amaçlılık ve akla uygunluk ortaya çıkmıştır.

Sanatın doğanın dayattığı bir durum. Toplum olarak değil de, birey halinde kalsanız bile bunu gerçeklersiniz. Davranışsal oluşun zorunlu sonucudur. Toplum bunun ivmesi motor gücü olmuştur. Halk da bunu çığlaşan yetenek havuzudur.

Üstelik madenin elektron kabuk hali, birleşmeleri zorlama ve seçmektedir. Kimyasal birleşmelerle de, birleşme ve ayrılma; bir diğeri ile yeni seçicilikte birleşme, yeni özellik kazanma gibi, fantezi kurma, deneme gibi, akıl dediğimiz oluşumları özdek taşımakta. Ve yapımızda bunlar zaten var.

Onun içindir ki, bir dayatma olarak, içincilikten önce, bir nesne varoluş özelliği olarak, biz bu vasıfları fantezi kurmanın sanatsallık özelliğini taşımaktayız. (Hayvanlar da dâhil.) . Değilse bu hal nereden geliyor olacaktı!

Yani, sanat; yeni çevresel koşullara, değişen şartlara bizi, uymayı değiştirmeyi zorunlu kılar yandır. Bu amaçlı harekete, insan dilinde verilen addır. Bu yeti, toplumdan ve bireyden öncedir. Zaten tüm canlıların çevre değişmesine uyumu ne ki? Çeşitli özellik geliştirmiş canlı (Mutasyon) , hiç farkında olmadan, değişen koşullara, denk düşen en iyi cevap olmakta ve yaşamı o sürdürmekte. Böylece yok olmaktan, kurtulmaktadır.

Toplum ve halk içinde, bir sosyal tedirginliğe, bir sosyal değişmeye, insanların farklı tarzda ortaya koyduğu uğraşlar fantezileri vardır. Hatta biz bunun pek çoğunu, önyargılarımıza göre ve haklı olarak, sanat eseri bile görmeyiz. Ama değişen şartlara sanat eseri gördüğümüz değil de, görmediklerimiz çok kere derman ve cevap olmaktadır. Öyle ise ""sanat için sanat mı, toplum için sanat mı? "" söylemi, bir önyargı, ön kabul, ön koşullu inanış, söylemidir.

İnsan, tam bir toplum içinde değil iken de, sanat yaparak; basit kullanım nesnelere, araç kullanma, sesini dinleme, taklit gibi, hem doğadaki diğer canlılardan ayrılmış hem de doğayı üretmiş. Kuşdili kullanır olmamız, tüm canlılarla sanatsal ortak yanımızdır. Elbet doğal olan bir şey de, doğa dışılık taşımayacak. Belki de toplum oluşta, korunma avlanma gibi; bu sanatkâr beceriyi iyi kullanan birinin çevresinde, yararlanma ilkesi gereği, ufakta olsa, toplanılma, başlamış da olabilir. Bu bir şeyler yapabilir oluşun sonucudur. Toplum insanın bu niteliğini şaha kaldırmıştır. Toplum olalım, demenin sonucunda başarılmamış ki, toplum için sanat yapılsa. Bu ayırım iyi fark edilmeli. Aksi halde içincilikle bunu, doğal seyri ve sanatı ayırmak hemen hemen öylesine güç ki...

Halk içinlik, halk demek değildir ve halka karşı oluşun yozlaşmış şeklidir. Seçkincilik erkinin kibircidir. Halktaki yetiler şartların denk düşmesi ile elbet harekete geçecek ve toplumsal sanatını ortaya koyacaktır.

Sürecek 2

Bayram Kaya

Halk İçin Mi Sanat; Sanat İçin Mi Sanat? Yanılsaması 3

Sanatın çok genel ve panoramik, iki bölümlük anlatımından sonra, Şimdi de, biraz daha özele yaklaşan, tarihselliğini içeren bir devam yazı ile çalışmayı bitireceğim.

İnsanın nesnelle, doğa ile bir ilişkisi vardır. İŞte insanın doğa ile nesnelite ile kurduğu bu ilişki, sanattır bu da üretimdir.

Estetik oluş bu ilişkinin gereğidir. Yani insanın, özneden bağımsız olan, usla nesnel gerçeklikler arasındaki etkileme ve etkilenme estetiksel ilişkiye, sanat diyebiliriz.

Gerçeklikte en temel olan nesnelin, estetiksel olarak yeniden kurgulanıp. Ve nesnel gerçeklikte edim ve iş üretilir olmasıdır.

Aslında birinci olarak özdeğe ait oluşu gerektiren ve hem de insanının toplumun özdeksel gereksinimleri karşılar olan, üretim birey hünerli niteliğindeki, sanayiye ve zanaata; sanayi ve zanaat dememizin nedeni de bu temeldedir. Sanayide bir prototiplik otomasyonu vardır. Zanaatta de el uzluğu... Ve bunlar bir kalıp üzerine dönüşen kalıplardır. Sanatların güzel sanat ve de sanayisel sanat diye ayrılması; Sanat kavramındaki; sanayilik ve zanaatın yanı sıra tekniklik, teknik oluş anlamı da veren bir kavrayıŐtır.

Tarihsel süreçte sanatın seyri ide egemenlikli Platon'un yknmece sanatı, güzellik düşün bilimine (felsefesine) dayanır. Platon'da sanat, ideaların bir taklididir. Hayali hatırlamaların taklidi olup ki bu da öykünmenin öykünmesi olarak dile getirilir.

Aristo'da sanat, elle tutulurluk vaz kılınmış; gerçeğin yknlmesi olarak değerlendirilir. Ve sanatı tasnif etmiş. EĞitici ğretici sanat, eğlendirici sanat, arıtıcı (saf kılıcı) sanat diye belirtilirdi. Tabii ki bunlar kendi koşullarında değerlenen kaba sanat anlayışıdır.

Rousseou ve diğerlerine (Hegel vs.) göre; anlatımlı (ifade edici) sanat anlayışında, ""Duygusal taŐkınılık"" anlatımı ile kendinden öncenin, bu güzellik ifadelemesinden, daha ziyade ne çıkan tutum olup, çok önemlidir. Bu anlayışta, taşma, kabarma, taŐarlık vardır, önceki anlayışlardaki güzel öykünmeyi değil, güzel anlatımı ele alırlar. Bu sanat anlayışı ister istemez romantizm ve fantezili oluşu ortaya koymuştur.

Buna karşın dinsel sanatta (Hegel gibi) , sanat; saltın, mutlağın, tümel iradenin ürünü sayılmış. Günümüzde de sanatı, bilinçaltı düşünce ve duyguların ürünü olarak, görenler var. Tüm bunlar bilim dışı ve idealist metafizik yaklaşımlardır.

Oysa sanat nesnel gerçekliğin; insan bilincinde estetiksel imgeler olarak yansımasıdır. Bu anlayış doğastclĞ işe katmadığı gibi, ne olduğu belirsiz duygulara da, düşüncelere de, yer vermez. Nasıl insanlar eylem kor oluşla; Sanatta biÇim ve içerik nasıl birbirinde ayrılmaz ise; sanatta ulusallık ve evren bazlı oluş da somuttur. Başka deyişle, toplumsal üretim aşaması ile belirlenmiş ise, bundan ötürü sanat, nesnelin içeriğinden asla ayrılmaz.

Sanatta da bağıntılılık ortaya koyuş vardır. Bunlardan ilk ikili, biÇim ve öz, birbirinden ayrılmaz, bağıntılılık var edişlerdir. Sanatla bilim arasındaki fark Şöyle tanımlanabilir. Bilim soyutçu olup, nesneli soyut kavramlarla yansıtırken, sanat daha bir elle dokunulur olup nesneli, somut sanat ürünleri ile çalışma olarak yansıtır. Sanat eytişimsel ıralığından dolayı kişileri ke yapar.

Temelde sanat, başlangıç koşullarında sözlü gelenekle, tüm halk yığınlarının, ortaklaşa geliştirdikleri, bir etkinlik olmuştur. Bunun en karakteristik belirleyicisi tüm folklorik faaliyetlerdir (dil, oyunlar, danslar, müzik, gülmeceler, tiyatrolar, destanlar vs.) . Bu da bu tür çalışmaların başlangıcında folklor olması, sanat dallanmasının gayesiz olmamasıdır. Bu halkın (Toplumun) sanat yaparlığının belgitedir. Her ülkenin folkloru (halk sanatı) o ülkenin sanatçısına kaynak olmuştur. Bu bile; sanat yapan, halkın folklorik sanat yapışı: "" halk için sanat"" yanılısamaca sının belgitedir.

Sanatta biçim ve içerik nasıl birbirinde ayrılmaz ise; sanatta ulusallık ve evrene ait oluş; -somut, soyut sanat- ve duyusalla, düşünsel sanat, bir birinden ayrılamaz. Hiç bir sanat, içinde doğduğu toplum ve coğrafyanın, tarihsel koşulların oluşturduğu dünya görüşünü, yansıtmaktan kurtulamaz. Buna sıkı bağımlıdır ve bu yüzden sanat sınıfsaldır, siyasidir.

Burjuva sanatı bundan ötürü yozlaşmıştır. Sanatın gelişmesi toplumun gelişmesine organik bağlıdır.

""Sanat için sanat"" anlayışı, sanatın nesnel ve öznel yanını, görmezden gelen idealist felsefenin sözüdür. Bu mantık sanatın özünü ve toplumsal yanını görmezden gelme, yadsıma, küçümsemesidir. Güya ""arı"" sanat diye yutturmaya kalkarlar.

Sanat ister istemez insana ussallık dayatır. Buna estetiksel us denir. Estetiksel us, kuramsal usla, uygulayıcı us arasında, bir rabıta (Köprü bağlantı) kuran, yargı gücüdür. Doğru düşüncenin uygulanmasını güzel bulur! Burada güzel, ereği olmayan erekliliktir! Güzelin ereği kendisidir! Güzel bu yargının nesnesi, erek nesnenin biçimi olduğundan güzeldir! Anlayış öznelliği meydana çıkarılmakta.

Yukarıda iki paragrafta görüldüğü gibi, idealist sanat anlayışı aykırılıklar ve saçmalıklar, muğlâk ifadelerle dolu. Bir kere doğru düşünce nedir ki uygulaması güzel olsun? Kendisi güzel ve tam olan erek, değişip dönüşür mü, eylem söz konusu olur mu? Vs. vs... Bunlar mız mız anlatımlardır. Nesnenin etkisi görmezden gelinmiş. Nesnel içeriksizleşmiş. Özne nesne bağlantısı yok olmuş. Özne egemen, ne olduğu belirsiz bir erek egemen spritüel bir anlama.

Sanat insanların tasarımlarını başardıkları bir oluşluktur. Estetik son aşamada dünyayı dönüştürme sürecinin yasalarını yakalamadır. İki yanının bağımlılığı göz ardı edilmez. Öznel yan nesnel yandan ayrılmaz ve tek yanlılıkla ele alınıp, koparılmaz. Bu bir birini olumlamadır. Biri olmaz ise öbürü gerçekleşmez. Sanat, üretimin insanca olan doğayı değiştiren etkin emek yanıdır. Estetik yaratıcı emeğin, toplumsal oluşla, bir gereksinmeyi karşılarken, birey olmanın, mutluluğunu aşarak, bizzat yaratıcı mutluluğa ulaşmak diyalektik belirleyişidir.

03.03.2008

Bayram Kaya

Halk Ve Demokrasi Mavali

Bizim gibi ÷lkelerde halk, demokrasinin ne kurucusu, ne savunucusu olmuşlardır. Demokrasi belli bir zaman zemin dilimindeki toplumsa üretim tüketim ilişkisini halkın ve yurttaşın bilinç edinmesinin tutumlaşılan kültür şeklidir. Bizde, halkın bir demokrasi tarihi yoktur. Demokrasi halka bir lütuf gibi gelmiştir.

Oysa demokrasi yurttaşların orta bir bilinç durumunun tutumu olup; toplumun siyasi gidişat uygulamalarını, yani yurttaştan yana uygulamalarının; en azından halktan yana iyileştirilmesi bağlamında, bir kontrol mekanizmasının kullanımı olacaktan da anlaşılmalıydı. Bilmezliklerle inançlar, görenekler içinde halk olmak çok kolay. Yurttaş olma, bilinç işidir, sorumluluğu zor.

Demokrasisi, gelişmemiş ÷lkeler de, demokrasinin nimetlerini yaşatmaktan çok demokrasinin külfetlerini ortaya çıkarttılar. Gelişmemiş ÷lkede demokrasinin nimetleri, tezgah siyasetlerin sorgusuz sualsiz saltanatı olurken, demokrasinin halkçı kullanım yararından kaynaklanan, bilmezlikli sıkıntıları da, halkın derin ayrılıklarının külfeti oldu. Bizim gibi demokrasi kültürü geliştiremeyen ÷lkelerde, ne yazık ki seçilmiş krallar çıkmaktadır.

Dünya'nın her yerinde halk, baskı, korku, sindirme, yıldırma ve polis dayacağının, karşı karşıya kalanıdır. Bu dün böyleydi, bugün de, demokrasi adı altında, kamunun güvenliği adına bu böyledir! Şundan da kuşku yok ki, halkın yaşamın içinde görece; düne göre de, oldukça çok kıyaslanmayacak denli olumlu, çok ileri değişmeler ve hak edişleri de vardır.

Demokrasi toplumun bir işleme kuralı iken, siyasi partiler eliyle demokrasiler halk düzlemine geriledi. Halkın geçmiş tarihsel olan aktarımsıları, halkın şimdi ile bağıntısı olmayan, hamasi bilmezlikleri, partiler eliyle toplumun klikleşen bir puttu tabusu oldular.

Partiler toplumsal olanı yansıtmak yerine, topluma hiç bir yararı olmayan halksa hamasi olanı yansıtır oldular. Halkın bilmezlikleri, toplumsa değer yargılarının muhafaza kalıbına sokuldu. Demokrasi toplum yerine, halkın işleme şekli olan, halkın hoşgörüsü biçimine sokuldu! Dahası, toplumdaki siyasetlerin kullandığı dil, halkın tabusu inanç dilidir. Toplumsal iletim şekli olan bilinçlenme, pusteruldu.

'Demokrasilerde partiler vazgeçilmez unsurdur' denecekten güya, halkın partisi oldular! Bu yüzden siyasetler; toplumsal plan, toplumsal proje, toplumsal bilgi, toplumsa araştırmalar geliştirmesini üretmediler. Hep toplumsal olmayan, din ve etnik yapı bezirganlığını, yaptılar.

Bizim toplumumuzda siyasi partiler gelişen toplum yapısı karşısında her daim gelişememenin ifadesi oldular. Hala da öyleler. Oysa toplumumuzdaki Sevgili Atatürk gibi simge değerler Osmanlı gibi muazzam devasa yapının güncel değişememesinin karşısındaki bir değişme idi. Sevgili Atatürk'ten sonraki, Atatürkçülük de, değişmeyen güncelliklerin aynı kısır kalıpla gelişememenin bir tutuculuğu; ya da diğer gelişememe cephelerinin, siyasi çıkarlı savunulan odak merkezi konumuna geriletildi!

Elbette insanın girişen bir öznel yanı ve öznel inançtı yaşamları ortaya çıkmadan insan yaşadığını bilemez. Zorunlu olan toplumsal yaşam, özel yaşamınızla rehavettedir. Ve bu özel gerektirmeyi de toplum halkın kendi alanı içinde gözetmelidir. Oysa siyasetler, toplumsal projelerindeki icraatla üretim verimliliklerini arttırıcı arzlarla tüketime paylaştırarak; toplum üzerinde işleyişlerle, halka mal olacaklarına; halkın sanal

memnunlukları üzerinden toplumun ve sistemin polemikti ve boş sözdü, tıkaçı oldular.

'Halkın isteği başımızın tacıdır'; 'halk ne derse doğrudur; halk ne isterse o olur' diyerek demokrasi kültürü, seçme ve seçilmeye indirgenmiştir. 'Halkın istemi' söylemleri ilen de, toplumsal demokratik seviyeyi, yerlerde tıstırmışlardır.

Halk alan, toplumsal düzlem değildir. Partiler, din, iman, etnik anlama gibi bir insan, insanlar ilişkisini esas aldılar. Halkçı özel yaşama ve yaşantılaşmalara dönük, gelenek görenekti ve dil kullanımdı özel yaşam farklılıkları olan, halk zenginliği dinamiklerle, partiler günlerini gün edişle geçirdiler!

Bu halkçı işlemenin toplumla ilişkisi olmayıp, aksine; halkın sağlayışlarının toplumla ilişkisi vardır. Halkı düşünen, topluma (üretim) yönelmeliydi! Toplumdan halka doğru yansıyan refahın, halkın kişileri tarafından, kendi aidiyet ufkunca, özel yaşam biçimleri içinde tüketilir olmasının, gayretini partiler görüp, bunu sağlamalıydılar!

Oysa demokrasilerde halk, toplumdaki üreten bireyin kazancı ile mütala edilir. Toplumda üreten bireyler, toplumdaki üretimleri nedeniyle ve üretimin paylaşımı olan gelirlerinden ötürü, toplumun kesimini (sınıfları) oluştururlar. Toplumun kesimleri, üretim dışındaki zamanlarını geçirdikleri yerler olan, halk yaşamlarını; aileleri olan, halk alan içindeki tüketim ilişkisinin özel yaşantılaşması içinde, belirlerler.

Bu yüzden, toplum bireyinin üretim ve iş kollarındaki çalışma konumlarından getirdikleri kazanç refahlarına göre, halk da bireyler çevresinde farklı farklı tüketim ve yaşam ilişkilerine girerler. Aileler, üreten bireylerinin, toplum içindeki sorunları doğrultusunda, kendi bireyinin demokratik mücadeleleri doğrultusunda, kümelenmişlerdir. Halkın demokrasisi bu kadardır!

Toplum içindeki, ortak mesleki üretim ve mesleki hizmete değin, mesleki iş kolu sorunlarının mücadelesi de, halkın içinde ortak olmaktadır. Toplumda her bir sektörün, her bir alanına dek üretimse koşulları, kendi çelişkilerini taşır. Bu sizin çalışma ve ücretlendirme koşullarınızı da farklı kılmaktadır.

Bu çelişkilerin demokratik mücadeleleri de, farklı farklı sorunları ve farklı sağlayışları ön gördüğünden; halktaki eğilimler içinde de, birinin demokratik mücadele konusu, diğerinin sorunu, olamamaktadır. Ya da birinin mücadelesi, diğerinin bir ulaşım, eğlenme, gezip tozma gibi günlük yaşamına değin kullanımdı haklarının geçici sağlanamayışla mahrumiyetlerine sebep olurlar. Halk bu bencil çizgide duyarlılık verir. Halkın kişileri, genel yarardan görece yarar çıkarılacağını bilemezler. Görece yararlar, görecedir. Genel değildir. Toplum genelliktir.

Yani halkın böylesi bir bencil aymazdı sorunu da olmakta. Halkın tekme tokat, cop yemesine, gıkı çıkmayan diğer kümedeki kimi halktı kişilerin, o günkü tepkisi yolun kapalı olmasınadır. Halkın tepkisi ' toplumsal ilişki noktasında olmayıp' günün rutini olan otobüse binememenin tam da bu öznel yaşantılaşma noktasında olmaktadır!

Oysa toplum kültürü gelişmiş bir halk; bu gibi yol kapanması durumunda sorumluların, acil durumlar için önceden tedbir alması gerekeceğini bilir. Ve bunun sorgulanmasını bilirler. Geri kalmış ülkelerde bu olmaz. Bu yüzden demokratik eylemler yüzünden hastaneye ulaşamayan vatandaş, bu bezginliğini eylemcilerin üzerine yürüyerek gösterirler! Siyasetler görevlerini yapmayarak bu karmaşayı, gözetirler. İşte geri kalmış ülkelerde demokrasinin uygulanması külfeti bu gibi kertelere indirgenir.

Halkta, bir sorun diğeri sorunu olmamasıyla, halkın böyle bir neme lazımcı tutumu vardır. Halkta toplumsal bilinç yoktur. Halk aitliğı bilinci, halkta daha baskıncadır. Örneğın; bir iş kolu 4/c yasası uygulanmasına maruz kalırken, halktan diğeri bir alanın hiç meselesi olmaya bilmektedir. Oysa halk kümeleri kendi veli nimeti olan bireylerinin yanında toplumsal hak arayışlar içinde oluşla, bireyinin eylemsel desteğine gidişle, toplumla temastı uzlaşmaya varırlar. Yurttaş olmanın bilinci bunu kavrarken, halk olmanın neme lazımcılığı bunu, bilmez.

Yani halkın toplumla olan demokratik hak arama mücadeleleri farklı farklı kaygılarla, farklı toplum bireyleri ilen ve farklı halk kümeleri iş birliğı ile gerçekleşir. Zurna tam da burada; çok karmaşık ilişkilerden ve bir takım öznel hinlikleriyle, zırtlır.

'Halkın isteğı başımızın tacıdır'; 'halk ne derse doğrudur, halk ne isterse o olur' diyen tezgah siyasetler, böylesi bir hak arama durumları karşısında, halkın demokratik hak kullanımlarının doğru olduğunu, bunun baş tacı edilecek bir halk hareketi isteklerinden olduğunu hemencecik unuturlar. Demokratik hak aramanın karşısına, demokratik hak aramayan doğrudan hiç bir alakası olmayan, 'Kamunun yüksek menfaati' gibi sonucu halkın eylemcilerin üzerine yürüme olmayacak önlemler olacakken; bu sorumluluklarını yerine getirmeyip, böylesi ucube bir öznel ifadeyi, devreye sokarlar!

Algı şaşırtması yaparlar. Halkın can ve mal güvenliğı tehlikeye düştüğü gerekçesi ile. cop, tekme, tazyikli su, biber gazı, ayak altı ezilmesi gibi bir çok demokratik karşılanmanın revayı hak edilişi olan halk konumuna, gerilerler. Hak arama ile terör faaliyetli yürüyüşler aynı potaya konur! Artık 'ne derlerse o başımızın tacıdır' söylemi gider, "neye maruz kalırlarsa yeridir; halktır, revadır, çekerler" anlayışının baskısı yapılır!

15.01.2011

Bayram Kaya

Halk Ve Egemenlik 01

Bir bilgi, bir zaman zemin düzlemindeki, kendi şartlarının ürünü olan araçsal kullanım, daim ve sürekli değildir. Ama bu bilgi ve araçsal kullanımlar, kendilerinden bir gerçekliği okutan aktaran taşıtmalarla; zamanı ileri doğru, kesikli ve sürekli bir oluşumla, akıtırlar. Yani her bilgi ve araçsal kullanım; izafidir. Zaman zemin ve oluşum konumları ile zorunlu olarak sınırlı ola gelirler. Kendi temel hakikatleri ile vardılar. Köle varsa efendi de var ve Spartaküs de vardır. Hilafet varsa, laiklik ve halksal toplumun egemenliği de vardır. Saltanat varsa, cumhuriyet ve halkın iradesi de vardır.

Kısır ve verimsiz siyaset ve politikalar, kendi açmazlarını; halk iradesi kavramını soyut değişini istismar ederek allayıp pullayıp nemasını devşirirler. Sanki "Delidir ne yapsa yeridir" halk değişinde olduğu gibi, bir zımnı anlamı halk iradesi kavramına izafe ederek; "Halk en üstün iradedir! Halk iradesi her şeyin üzerindedir! Halka güvenip inanmıyor musunuz? Gibi yuvarlak güya haklı, tahrik kar söylemlerle siyaset götürülür. Böylece halkın iradesi hiçe götürülüp, sefillikten, işsizlikten, orantısız güç kullanımının darbeleri altında, feodal baskıların ve cehaletin kucağında, yol aranmadan; sürer gider!

Demokratik bir bakışla(!) laiklik uğruna darbe yaparlar gibi düşünme açmazı ile aydın olurlar! Bu fikir ve fikir olmayacak denli cahillik ya da maksadı maruf sözdür. Çünkü bu tipler halkın cehaleti üzerine referandum yapalım, gibi sivil darbe oyunu oynarlar. Bu cevap da bunun polemiğidir (söz dalaşı, kalem kavgasıdır) .

Şimdi laiklik neye göre vardır. Gericiliğe karşı, akli kullanmamaya karşı, toplumun nesnel işleyişini inançsal bakışa indirgemeye karşı vardır. Yani uzun bir sürecin ortaya çıkardığı güncel bir değer aşama. Böyle bir değer aşama neye karşı korunmakta gerici hareketlere ve onun ikmaline gidecek yol taşlarının, ufaktan ufaktan döşenmesine. Bundan ötesi tartışılmaz. Ancak laikliğin üzerinden laikliğin ilerisi tartışılır ve egemenlik seldir. Yoksa laikliğin gerisini egemenlik sel kılma ne demokrasidir ve ne de haktır.

Bu tür söylemler parlamentolarda hızını alamaz; "Siz isterseniz hilafeti de getirirsiniz! " gibi rayından saptıran abartmalarla söylenmektedir. Bu tür söylemler çok alkış alır! Gurur okşar. Oysa tarihi süreç içinde, halk iradesi kavramı; belli koşullarda saltanat ve hilafete karşı oluşturulmuş, olgunlaştırarak ortaya konmuş bilgi ve araçsal bir kullanımdı. Şimdide süreçle içi kesikli ve sınırlı anlatım ve anlamlandırmalarla yol tutmaktadır.

Bu demektir ki halk iradesi kavramını var eden koşullarla ancak halk iradesinin kendisi belirir. Her durum ve koşulda halk iradesinin kendisi belirir değildir. Halk iradesi diyerek siz ortaçağ koşul kurum ve kurallarını isteyemezsiniz. Siz, bu koşulları tekrardan halk iradesi! İle getirdiğiniz zaman; halk iradesi gelmiş olmaz, aksine halkın iradesi ile halk iradesi ortadan kalkar. Bir çeşit ötenazi olur. Yani halk iradesinin temel var oluş koşulu olan; saltanat ve hilafete karşı oluştur. Akli kullanma ilkesidir. Tekrardan halk iradesi diye tersine ikamesi, hem halkın bindiği dalı kesmesi olur, hem akılsızlığı yeğlemek olur. Halk iradesi, geçmişte olana (hilafete ve saltanata ve göksel iradeye) gidişe fren ve sınırlanmadır. İnsanın Nesnel ilişkisel üst yapı değerleriyle yönetimi düzenlemesidir.

Yani toplum ve halkın ileri akışı kullanmasıdır. İleri sınır değişkenken, geriye irade ve sınır sabittir. Yani tekrar çocukluk evresi geçmişimize dönememek gibi bir şeydir. Halk iradesi her şeyin üstündedir gibi bir us dışılık anlatan sınırı belli olmayan soyutlamalarla, Sınırsızlık, hiç bir şeydir. Ve işlevsel değildir.

Halk egemenliği tarihin belli koşullarında belli zorunluluğun aşılmasında ortaya çıkmış bir sosyal durumsaldır. Durumsaldır kendisine ait bilgiyi vermez. Kendisi homojen olmayan bir yapının, durum bilgisi dağılım skalası (gösterge çizelgesi-yelpazesi) çok çeşitlilik arz eder.

Halk egemenliği, ya da eşdeyişle halk iradesi soyut anlamın siyaseten en çok çarpıtıldığı bir siyasi jargondur. Halk iradesi kavramı, ortaçağ kurum ve kurallarına karşı, sosyal evrimin dikildiği bir ayaklanmadır. Yani üretim ilişki ve koşullarının değişmeyi zorunlu kıldığı aşamada, mevcut egemen siyasi güce karşı, geniş emekçi kesim ve bunların ailesi olan halk kesimlerin desteklediği bir sosyal uyanıştır.

Üretim ilişkilerinin değişmesi üst yapı kurumu olan ideolojilerinde değişmesini gerektirmiştir. Buda başlangıcın oluşumunda, aidileştirme süreci, tarihin belli dönemsel gelişmesinde dinler ortaya çıkıp yetkinleşerek bu aidiyet işini üzerine almıştır. Tarih içinde birçok misyonu (görevi, özel amacı) yerine getirmiştir.

Yerdeki egemenlik ve sorunsalları zamanla göğe çıkarıp, göğün düzenlemesi ile toplum ve halkın işi yürülmüştür. Ama her kurum ve kural gibi kendisi çabuklukla değişime uğrayıp, yasal ilişkisel düzenlemeleri yapamaz olup, hatta köhneleşerek değişime engel olmaya başlamıştır. Böylelikle göksel iradenin tekrardan yere döndürölmesini ve aklın kullanılmasını izafeten; göksel iradeye karşı halkın iradesi halkın egemenliği kavramı yaşayan bir kavram olarak sürece sokulmuştur.

Bu göğün iradesi kavramı, tarihin belli döneminde, süreçsel olarak insanoğlu hünerli olarak ortaya çıkarılmıştı. Yine zaman zemin koşulunda, yine gerekten insanoğlu eli ile insanoğlu eline verilmiştir. Değilse Mutlak güç Yüce Tanrı iradesi; insan iradesi ile kıyaslanır, karşı karşıya konur bir kıyaslama olması mümkün bile değildir. Yüce Tanrı insanı, kendisine muktedir olsun diye gerekli donanımla yaratmıştır. İnsanoğlu bu yaratılışın sürecini zorunlu yaşamaktadır. Böyle olunca üstün ve kıyası olmaz Tanrı iradesi böyle tecelli etmekte diye düşünmek de mümkündür.

Halk iradesi böylece tarih içinde iki temel koşulda; iki ortaçağ egemenci alt ve üst yapı kurum ve kurallarına karşı oluşan toplumsal ve halksal oluşum direncidir. Halkın bu egemenliği, her durumun ve koşulun sürerinde olan bir şey değildir. Ama ilişkilisi ve yasal zeminde, sosyal örgütlenmeler eli ile katılımcı, denetir ve etkinliği koşulları ile uyumlu sağlanır bir yürütmedir. Çünkü yönetim ve ilişkilerin düzenlenmesi çokça da bir uzmanlaşma ve o alanda bilimsel zorunlulukları bilir olmayı zorunlu kılar. Halkın egemenliği şeklen süren bir araçtır. Sistemler kurulur ve sistemler kendi kural ve kurumsal işbirlikleri ile yürütölür. İnsanlar, sistemlerin bu kurallarını anlayarak, kendi bilgisel düzenlemeleri ile işleterek, egemenci ve iradi olurlar.

Toplumun nesnelereinden biri de insandır. İnsan öğesi, toplum yanından başka, halk yanı ile de yansımaktadır. Halkın bu yansıması ve toplumu yansıtırma özelliği, toplumun yönetilmesindeki öznelliğin belirlenmesinde halkın seçimi çok ve pek etkili; gerçeğçi bir belirmezdir.

Ancak bu yöntem, kuramsal ölçekte ve genelleyen tutumla pek doğrudur. Halkın özelleşen temeline doğru inildikçe, bunun gerçeğlenme oranı azalmaktadır. Kuramsallıkla gerçeğlik burada birbirinde ayrılaşmaktadır.

Halkın genel anlamdaki seçme ilkesi evrensel yasanın seçme ayıklama ilkesine pek

uygun bir kutsallıktır. Bu kutsallığın iki önemli temel ayağı vardır. Birinci ayak: seçimlerin belli ve dönemsel aralıklarla tekrarlanır olmasıdır. Bu zaman aralığı, siyasetin; toplumun yönetim anlayışlarına ve uygulamalarına sindirilme Ya da sindirilmeme olanağı sağlar olmasıdır. Bu zaman aralığı sizin, ürettilme ve üretiminizi paylaşılmanızın gerektiği gibi kökleşip, serpilip, gelişmesi tutunması Ya da tutunamaması için zaman bulmasına fırsat bırakır.

İkinci olarak halkın egemenliği, uygulamaların gelişmesi ve toplumla halk üzerinde birlikte yansımalarının seleksiyonla seçilip elenmesini hakikat ve gerçekçi kılar. Yani halk seçme ve ayıklama ilkesini bir tür gerçekleyen ölçüt olurlar. Bu genel ve kuramsal anlamda çok doğru ve gerçekçidir. Ancak halkın özeline doğru indikçe bu kurallar kendiliğinden işleyemezdir.

İşte toplumsal kurallar bu seçim ilkesini objektif kaide ve normlarla işleterek, bu kriterleri hale yola koyduğunda, halkın egemenlik sel seçme ve seçilme kutsallığı büyük oranda doğru olarak çalışacaktır. Bu çalışma ilkeleri istismar edildiği zaman, bırakın halkın egemenliğini; halkın egemenliği halkın kendisine başkalarını egemen kılar. Egemenliğin bir üretim gücü ve bunun paylaşımı olacağı da asla unutulmamalıdır. Şimdi biz halkın özelleşen öznelliklerine bir bakış seyri yapalım.

Halkın egemenliği sınırlı ve sıradandır. Kendisini fikren üretmeyen, finanse edemeyen bir geliri olmayan, yani her tür yoksunluğun fakirliğin, egemenliği olamaz. Olursa da gelişmeli ve tartışmalıdır. Ne söyleyecek ki. Kendisi bakıma bir muhtacı dede, kaldı ki gayriye himmet ede.

Halkın bu tür kesimi sınıflı toplumlarda sayısal çoğunluk ve sadakalıktır. Halkın böyle kesimi sayı çokluğu ile de geri kültür düzeyini de, ortaya koyarlar. Bu anlamda da bakınca, halktan kesimlerin kısmi egemenliği vardır denebilir. Ya da halktan bazı kesimler seçme egemenliğini tam kullanamaz. Bunların sadece övünge söz salar oluşu, söz söyleyişi vardır.

Kimi kesimlerin sadakalık oluşu, zaman içinde başlı başına insan öznelliğinin ve sosyalliğinin yurttaşlık bilincinin fazla gelişmemesinin çelişkisidir. Bunlar yaşamı dahi bir lütuf ve sadaka olarak görürler. Sadakalık oluşlarının müsebbibi olarak, idareyi ve yönetme dair bozukluğu göremezler. Böyle yönetim istihdam ve nüfus yapılaşmasını ve geleceği planlamamıştır. Ama yönetimin bu vebali halkta; Tanrı'nın rızkları farklı yarattığı bu yüzden sadakalık olduğu gibi yanlış anlamasıyla bağıntılı ters yansımaktadır.

Vatandaşlık bilinci, Allah razı olsunla bağdaşmaz. Çünkü Allah razı olsun düşüncesi, içinde olduğunuz duruma ve zillete katlanır bir razı oluştur. Allah razı olsun demek; Tanrı'ya bir ibadet oluştan çok, toplumsal etkin öznenin uyuşma ve uysallığını sağlamaktır. Tepki ve vatandaşlık eylemlerini koyamamaktır. Kişinin bu bilinci, kendisinde görememesidir. Bana maaş ödeniyorsa, buna Allah razı olsun demek saçmadır. Çünkü çalışmamın iş paylaşımının gereği maaş alıyorum. Çünkü bu olması gerekendir. Çünkü toplum böyle devran eder ve toplum böyle varlaşır. Yönetenler bu işleyişi sağlamak için o göreve taliptirler. Aksine maaş vermeyi sağlayamazsa sorumludur. Bu bilgi ve ayırt etme yeteneğinden yoksun değerli şükürcü insanlarımızın bu tutumları da, insanlarda sağlıklı bir seçme yetki hakkını ortaya koyduğunu düşün dürttürmüyor doğrusu.

Siyasetin ikiyüzlülüğü de, bu çoğunluğu her bakımdan sadakayla el altında tutmak

isteyişi de, bütün abartıların kaynağı olup, gerçeğin saklanmasına ve sürüncemenin devam etmesine neden olmaktadır.

Kimse kendisini kandırmasın ve olmayan gücünü de halk kavramı içinde kendine mal etmesin.

Her sistem kendisini zorunlu olarak eler. Eleme yapmayan sistemler çöker. Hiç kimse sırf saygındır, halktandır diye, cahil birini makine mühendisi yapmaz. Yine halktandır diye ahmak birini askere alıp askerlik koşullarına salmaz. Ve yine çok saygındır diye çobanı cumhur reisi yapmaz. Bunlar açık gerçekliktir. Açıkçası sırf saygındır diye, toplumların robot yapan bireyi, İle hala 100 yıl öncesinin köylülük standardını taşıyıp üreten halk yapılarına cevaz gösterdiği söylenemez. Ki günümüz toplumu, köylülük yapının üretim tarzını da çok çok aşmıştır. Eskinin teknik kültür toplum yapılaşması olan şehir yaşamı da tam bir yoz kültür ve yaşama kaymıştır.

Halktan kişi ile yani, bilgi, teknoloji ve birey emeği ile üretemeyen, gelecek nesillerin dünya kaynaklarını sömürenler durumuna düşmüşlerdir. Ve dünyayı hızla ve bir türden kirleten, bu kirletmenin kendi kendine denge organik süreçler olarak dönüşemediği açık yapıların nedeni olmaktadır. Süreçlerle dünya dengesinin oluşmasına zaman ve mekân tanıtmayan bir nüfus patlaması, Dünya'nın hızla yaşanamaz oluşuna kayan süreçleri tetiklemektedir. Bu da Tanrı yaratışının seçme ayıklama evrensel ilkelerine aykırı gelmektedir.

Yeryüzünün sırf insanlardan oluşması, toplumsal üretim gücünün sayesinde. Ama bu aynı zamanda Dünya'da tek insan nüfusuyla yaşanamayacağına anlaşılmasının da bir sınır olması başlangıç bilincidir. Sadece insan biyolojik nüfusuyla, Dünya'da yaşanmaz olunuşa gidilişin de başlangıcıdır. Her şeyin sınırı kendi ilişkileri içinde kendiliğinden ortaya çıkıyordu. Bu bir Tanrı yasası idi. Değilse biz insan olarak, ne kimsenin yaşamasına ne de yaşamamasına karar veren değiliz, bağıntı ve bağımlılıklara boyun eğen, zorunlu bir bilinçlenmeyiz. Şu da açık olmuştur ki, belki de geleceğin halk yaşantısı olacaktır ama geleceğin bir halkı olmayacaktır. Halk başlangıç toplumlarının zorunlu bir üretim alanıdır.

Şimdilerde toplumlar, köylülük ürünlerini üretir olması, köylünün üretimini ve köylü biçim anlayışını alabildiğine aşmıştır. Yani köylülük artık bir zamanların özlemlili toplum ilişkisi olup çıkmıştır. Bende köylüyüm ancak gerçeklik bu. Ufukta bu belirmiştir. Toplumun elenme, seçme kriterlerinin altındakiler, geleceğin toplumunun safrasıdır. Artık çoğalıp çoğalıp, bir iş; bir ev istiyorum diyen acındıran nida çoklaşmaları aşılacaktır. Hümanizm gözünü başka alanlara odaklamak zorundadır.

Bu tür yapılara biz kimiz ki? Kimin yaşayıp, kimin yaşamayacağına kim karar veriyor? Diyen hümanist yaklaşımlar hiç yaklaşım ve akılcılık olmayacaktır. Şu da unutulmasın ki siz yani insanlar yaşayıp çoğaldıkça, diğer yaşamlar yok olmaktadır. Siz bunun hakkını nereden alıyorsunuz diye kendinize sorulmalısınız. Doğada bunun kararını kim nasıl veriyorsa, insan çoğalmasındaki elenme kriterlerinin de kararını da belli bir esnekliğe kadar yine doğanın kendi verecektir. Toplum vahşi yaşama göre, kendi güçsüzünü, hastalıklısını ve aczini ve patolojik vakalarını halk olarak kendi ile katıştırarak acıma, merhamet, hümanizm gibi erdem değerleri etrafında şimdiye kadar yaşatmayı bilmiştir.

Artık Dünya krizlerle üçüncü dünya ülkelerini planlı bir şekilde, bu ilkenin bilinçli Ya da bilinçsiz biçimiyle işletilmesinden ötürü, kısıtlamalarına başlanacaktır. Gelecek şimdiden şekillenmenin zorunlu yoluna girmiştir. Bu yola giriş bizim merhamet ve irademizin çok

çok üstündedir. Artık sermaye ihracının ulusları kalkındırma dalavereleri ve belki de süründüren yaşatma ilkesi, Dünya'yı çöplük enkazına çevirmesinin zorunlu karşı dönüşmesine kayan bir süreçleşmeye gidecektir.

Sürecek 1

Bayram Kaya

Halk Ve Egemenlik 02

Şu bir gerçek ki; zengin ülkeler ve diğer ülkelerin ekonomi ve kültürce gelişmiş kesimleri bir nüfus artışına gitmez iken, hiç gelişmemiş ve kültür seviyesi düşük ülkeler de nüfus artışı bir patlama biçimindedir. Bu yaşam düzeyi bir balığın ortama milyonlarca yumurta bırakıp, ancak birazının yaşama şansı bulması gibi, doğaya sınırsız bir karışma (müdahale) yapmaksızın, kısmi doğal insan güdülme baskısı gibi belirlemektedir.

Ham insan düzlemi ile baktığınızda, tüm evreni insanın doldurması aliyul aladır! Oysa bir öküz, konuşturulabilse idi aynı hakkı; öküzler için savunur olacaktı. Sizin üretişiniz iş alanının üretilmesindeki gerekli sayıdır. Bu alanın yaygınlığı ihtiyaç talebi nüfusun alt ve üstündeki değerler etrafında dönmelidir. İnsan yaşam alanı, dünya habitat yaşam yüzdelik alanının alt ve üst değerler etrafında gelişmeli. Bu bir istatistikî yoğunluk etrafında şekillenmiştir. Azalan artan dengelemelerle süreçleşir bir kesinlik olmayandır.

Yani insanın yaşamaya hakkı olması ilkesi yerine, üretmeye hakkı olması ve tarlada izi olanın harmanda yüzü olması ilkesinin egemen olduğu yaşam tarzına kayılacaktır. Kapitalist kar hırsının tükettirdiği ve Dünya ölçeğine aynı tür ürettirişin yaygınlaştığı bir türden kirleten bir üretim ilişkilenişinin ortamdan kalkmağa yüz tuttuğu zamandır. Üretim üretenlerin ihtiyacıyla sınırlanan ve çeşitlenen üniter entegrelere dönüşecektir.

Kozmolojinin evrimi, Dünya'nın evrimi, biyolojik çeşitlilik ve bize göre vahşi habitatın kendi evrimi, jeolojinin evrimi, hele hele tarihin kaotik evrimi bunu bize dayatıp adeta eze eze yaptırmaktadır. Artık insan geleceği ve Dünya'yı planlar olmaktadır. Çünkü Dünya'yı bozanda insandır, bu bozulmanın sorumluluğuna varan bilinçlenme de insanlardır.

Gözlük değişmiş, bakış keskinliği artmış, görüş alanı içinde sadaka, merhamet, zulüm gibi anlayış görüşlerini silikleştirmiştir. Geleceğin toplumu teknokrat üreten kadrolar elinde olacağı kapitalist mülkiyetin olmayacağı, üniter birimlerin ihtiyaçlarının karşılandığı karmaşık alanlarla gerçekleşecek gibidir. Geleceğin toplumu sürekli bilgi üreten bir toplum olacak. Çünkü insanın evrenle haberleşmesi ve ilişkilenmesi ancak bilgi ve teknoloji üretmesi ile olacak. Kapitalizmin teknolojik enkazlar yaratması en asgari düzeye inmiş olacaktır.

Geleceğin toplumu uzaydaki sağlayacağı enerjiyi bu kadar nüfus ile merhamet olsun diye paylaşamayacağı açıktır. Haldeki toplum insan yaşamını doymanın en yüksek ilişki sınırlarına taşıyıp o noktadan itibaren artık doymayı tükenmeye dönüştürmüştür. Ve var oluş, sürecimizi tükenme noktasına getirmiştir. Toplumsal kayra insan öznelliklerinin belli bir noktadan sonra nüfus olarak iflası olmuştur. Çünkü nesnel yasallığa boyun eğişin gelişmesi kaçınılmazdı.

Artık iyilikten maraz doğmayacak, doğal gidişe aykırı oluştan maraz doğacaktı. Çünkü doğal gidiş canlı ve cansız her türlü belirişin işleyişine ve işletilişine uygun çalışıyordu. Ve doğal süreç parçalı ama tümçülü bloklarla çalışıyordu. Doğal gidiş toplu bir belirme ve değişme dönüşmenin yasasıydı. Sadece insana özgü olarak geliştirildiğinde belli bir noktadan sonra çalışmıyordu. Oyle ise, bizim egemenlik öznelliğimiz saltık olamazdı.

Dünya milyarlarca yıllık bir süreç boyunca aynı anda yaşayan insan nüfusunu milyonlara getirdiği kuşkuludur. Ancak yaklaşık olarak, on bin yıldan bu yana insanın toplumu var etme becerisi ile ve toplumun gücü sayesinde, insan nüfusunu 18.yüzyıl sonuna değin 250- 300 milyon aralığına getirilebilmiştir.

Günümüzde ise teknoloji yoğun toplumlarla 6 milyarı aşan Afrika, Güney Asya, Latin Amerika gibi sefaletleşmeler ve dünya oksijen merkezlerinin insan yerleşimlerine açılması artık bıçağın kemiğe dayandığı noktadır. Dünya kaynakları, sırf insan nüfusuna yeterliliği ile yaygın şekilde davranılamayacak denli, önemli ve acildi. Bu hurafe çoktan göçmüştü. Üstelik geleceğin insan nüfusunun olacağı da meçhuldü. Doğaya; bizim egoist lehimize göre, sürekli aynı yineleyişlerle müdahale etmemiz büyük bir günahı.

Bu günah, hayatı yok edecek süreçlere kayıştı. Çünkü Dünya bir daha başlangıç koşullarının, koaservat ve biyo polimer yapılarını sağlayacak yapı ve koşullara asla sahip olamayacaktır. Bu bir bilinç halidir. Bu sorumluluğu ancak üreten toplum sağlar. Yaşayanda üreten olacaktır.

Dünya geleceğini, şu an elindeki organik ve inorganik mevcutlara göre şekillenmek zorunda idi. İnsanların bunların aleyhine gelişen nüfusu yerleşim ve yapılanışı bir büyük azap ve günahı. Evrende Hiçbir üstünlüğümüz, özel bir önem ve yerimiz yoktu. İleri uygarlık ve zekâ durumları koyuşumuz evrenin yol alışındaki tek ve en son gelişme, alternatif olmayan durum, asla değildir. Evrenin gözünde bizim varlığımız bir dinazorun var ve yok oluşundan daha ayrıcalıklı ve sınırsız ve daha saygın değildir. Biz sadece insan ömrümüzün son deminde daha özgür davranabiliyoruz

Buda sorunsalları alabildiğine olanın sorumluluğu; hiç de az şey değildi. Yol; ayrıcalıklaşan, kendimizi yalnız kılan, bir gelişmenin lehine değilse; evrensel birliğin akışına özgürlüktü.

Bunları öğrenip düşünmek, asıl insan yanımızı ortaya koyuştur. Dünün toplumlarının bilip ortaya koyamadığı bir yetenek ve anlayıştır bu. Artık toplum ittifakların konusu coğrafyadan coğrafyaya, totem aidileştirmesinin ittifakı değildir! Dünya'dan evrensel var olan her şeyle ittifakımızın aidileşmesidir. Bir taş, bu ittifakı Hiçbir zaman bilmeyecektir. Ama bizim zekâ gelişmemiz bunu zorunlu kılmaktadır. Çünkü Hiçbir kaya evrensel var oluşa karşı bir eylem koyamaz ve evrensel var oluşu bozamaz da ondan sorumluluk ve evrensel ittifakı yoktur. Kayanın, oluşum evren ittifakı edilgen bir var oluş süreçleşmesidir.

Bunu anlamak bizim zeki oluşumuzun bir göstergesidir. Ama bu zeki oluş başka tür zekilik yaşamlarının olmayacağına garantisi değildir. Elbet bizim zeki oluşumuzun da, uyuşmayan bir çevre karşılaşmasında, etkileşimsel çıkılmazlar karşılaşmasının da, sonunun geleceği akıldan uzak olmayan bir kaçınılmazdır. Eğer sürpriz bir sıçrama noktaları olmazsa, elimizdeki veriler böyle bir zekâ gelişmesinin de sonunu gösteriyor. Zekilik sürecek ama insanla gelişmesi belki bitecek. Eğer insan kendisini formlara sokmayı başarır belki idamesi mümkün olabilecek, başarılı bir çevre uyumu sağlayan viral yeteneklerle donanmış olacaktır.

İnsanlığın gelişmesi ile ve birkaç kişinin çalışıp diğer çalışmayanları besler olması toplumla olanaklı olmuştur. Toplum gücünün insanlara el uzatması ile üretemeyen yapıların, niteliksiz nüfusu oldukça ve sayı egemenlikçe artmıştır. Bunların zor dar yaşam olanakları, erdemler üretilerek düzenlenmiş. Her tür çaba ve gayretlerin teşviki ile toplum, hemcinsinin yaşar olmasını bugüne değin üslenmiş bir sağlar oluştur. Kuşkusuz bu hal, önümüzdeki yıllarda da gittikçe değişen yol alışlarla, daha da sürecektir.

Ne var ki toplum gücünün halkı önü alınamaz bir hak gibi yaşatır ve artışını kontrolsüz ve ölçsüz biçimde artırır olması, bunun yanlış olduğunu, merhametten marazın

doğduğunun idare edilemez oluşunu; doğa yasalarına aykırı oluşun bedelini, insanlar acı bir biçimde öğrenmeye başlamıştır. İnsanın saltık sandığı, sırf hemcinsine özgü erdemli duyguları ile yaşatıp, nüfus artışı gibi hiç kaale almadığı durumlar, bir arıza olaraktan; insanların burnunun dibinde, kendini acı acı belli etmiştir.

Bunlardan birincisi, insan nüfusunun elenmeden kendi için eşrefi mahlûk olarak çoğalması. Bu teorik de ve pratikte çok mümkün. Ne var ki sürer değildir. Sistem kendi sınırlarını aşıp başka sistem alanlarına kendisini ihraç ettiğinde kendi ipini boynuna taktığını Malthus'tan bu tarafa çok iyi anlamıştır. İnsanların yayılan bu nüfusu, önce tek tek tükenen hayvan soylarını, sonra canlı habitatlarını yok etti. Bu bedel karşılanamaz olmaya başladı.

Sürecek

Bayram Kaya

Halk Ve Egemenlik 03

1789 yılında Malthus geleceği görmüştü. ""uygun şartlarda her hangi bir popülasyon, besin maddelerinin artışından daha hızlı bir oranda artar ve böylece zamanla kişi başına düşen besin miktarı azalır."" Bu fikrinin temeli şudur: uygun şartlarda herhangi bir kısıtlayıcı faktör salgın vb. yoksa popülasyon geometrik dizi biçiminde artardı. Yani 2, 4, 8, 16, 32, 64,... Oysa besin maddeleri Aritmetik dizi biçiminde artardı. Yani 1, 2, 3, 4, 5, 6,. Hâlbuki doğada bu iki sayı dizisi arasındaki artış farkı besin kıtlığı olarak belirir ve aradaki bu fark, popülasyonda bazı bireylerin ölümlerine neden olur ve böylece doğa kendiliğinden bir denge sağlar.""

Bu şu demek: doğada toplum yokken her canlı gibi insan nüfusu da doğal seçilime tabii idi. Yaklaşık bir ortalama ile diyelim yaşayan nüfus sayısı 2 ise yiyecekte 2 birimdir. Ertesi sürede nüfus 4 olacağından besin 3 birim olacaktır. Daha sonra nüfus artışı 8 olduğunda besin artışı 4 birimdir. Akabinde nüfus 16 olduğunda besin 5 birimdir. Görülüyor ki nüfus artışı, besin artışından çok fazladır. Bu da doğal ortamda ve doğada, artan nüfusun elenmesidir ölmesidir.

Doğada bu böyle sürüp gitmez belli bir kritik değerde seçme ayıklama ilkesi devreye girerek güçlü olan yaşamaya başlar güçsüz elenir. Toplumun başarısı da belli bir kritik değerden sonra dinlerin size dediği çok özel oluşunuz işlemez olur. Hümanizminiz güme gider. Artık Dünya, insan nüfusu ile yaşanmaz olur, doğal zincir kopmuştur. Doğa kendini çevrimleşemez olur.

Sadece toplum bu doğal seçilimin, Malthus öngörüsünün bir süreliğine önüne geçer gibidir. Toplumun üretme gücü, doğanın üretme gücünün üstüne, zaman ve çevresel koşul kaydını aşarak çıkmıştır. Örneğin tavuğun altına sadece bahar aylarında 12 yumurta koyup, şansınıza 7-8tanesinin, Ya da tümünün civciv çıkmasını beklemek yerine, her mevsim ve her zamanda, yumurtanın yüz binlercesini kuluçka etmeniz olanaklıdır.

İnsan, toplumu sayesinde bir birim yiyeceğini Ya da ihtiyacını, önce 2; sonrada pek çok birim etmiştir. Bu ihtiyaç fazlası üretimini güçsüz, sakat, zekâ özürlü, hastalıklı, yaşlı ve doğal olarak elenmeye amade hemcinsi ile paylaşmıştır. Hümanist ve dini erdemlerinin dürten ahlakı buradan neşet etmiştir. İnsanın toplumu ve üretim fazlası olmasa idi merhameti ve sadakası, hümanizmi de olmayacaktı.

İkinci olarak hiçbir şeyin sınırsız olmadığı ortaya çıktı kaynaklar hızla tükendi. Gelecek zamanın kaynakları da tükendi. Kapitalizmin yoğaltım buluşu tetikler demesi de, yeni buluşlar yapılıp, yeni gezegen ve uzay kolonilerin sömürülmesinin de, bu işi çözmediği hayli geçte olsa anlaşıldı. Mars'ta getirilecek bir kaynak, niteliksiz yaşama yol vermeyecekti. Eş deyişle robotu üreten nitelikle insan olmaktan gayri hiç bir vasfı olmayanın, egemenliği nasıl aynı olurdu? Olursa da sonuç bu olurdu. Evrensel yasaya aykırılık!

Şu da bir olgudur. Bilmediğimiz sürece, evrensel ittifaka girmediğiniz sürece, ne sizin nüfus artışınızı engelleyen ne de sizin nüfus artışınızı destekleyen vardır. İnanç ve mitler devrededir. Bilmediğiniz için her iki hali de destekleyecek egemenlik sel güçten yoksunsunuz demektir.

Üçüncü olarak enerji kullanımı ve yaşamı üretiş, bu niteliksiz nüfusun atışı ile ölçsüz boyutlara kendiliğinden varıyordu. Bu bizim kendimizi sınırlayışımız değil doğanın kendi kendini organize yasası ve sınırlılıklarıdır. Yabanıl yaşam hilafına acıma ile sadakalarla, bu işin bir yerden sonra, götürülüp taşınamayacağı ortaya çıktı. Sizin sadakalarla bu

nüfusları karşılar olmanızda, ne bir kurtuluş, ne bir çaredir. Acıma ve merhamet bir noktadan sonra çıkmaz sokağı karşımıza dikmişti. Burada, başka dramlar aleyhine; insani dini nutuklar atıp cahillik koymanın mantığı da yoktu.

Ağılda oğlak doğsa, siz belli bir nüfus aştıktan sonra, ırmakta otu bitmiyordu. Ot yetmiyor, ot bitmek istese de, bitecek yer bulamıyordu. Çünkü kaynak sınırlıydı. Kaynak bunlara izin vermiyordu. İki kere iki dört ediyorsa, bunun insan keyfinin üzerine bir zorunluluğun eseri oluşudur. Otun bitmesi için bizim bir kısmımızın olmaması gerekiyordu. Kaynakların yetmesi kaynağın sürer olması için, bizim bir kısmımızın olmaması gerekiyordu. Süreçlerin birbirine dönüşmesi için, ortamın bir kısmının bizden temizlenmesi gerekiyordu. İşte bunlar ve başka nedenler ortamın sınırlılıkları ve kısıtlı organizasyonudur. Ortam bu denetimle oluyordu.

Ama öznel soyut mantığa göre insan yaşamı hüdei nabitti. Yani her olgu ve olay bizim içindi. Rızklar bizim için veriliyordu. Daha dünya nüfusu 6 milyar olduğunda bunu aç öğrenmiştik. Dünya kendini sınırlayarak organize ediyordu. Bu Tanrı kuralı; sizin mistik anlamalarınıza ve eşrefi mahlûk olmanıza bir ayrıcalık tanımıyordu. Buda organize seçme ayıklama ilke ve mantığıdır. Eğer bir vücuda sahipsek ve bu evrende bu dünya varsa ve sürüyorsa, hep bu ilke sayesinde. İnsanların genelinde saklanan, öğretilmeyen, bir öcü gibi üzerine saldırılan bu ilke sayesinde ki evren kendi kendine organize olur. Bu ilke evrenin yaratıcısındanadır.

Hep aynı biçim kaynağın üretilip sağlanır olması, hep aynı biçim tüketim ve kirletirlerin atıklarının üretilmesi ile dünyanın kendi organizesi ile çözülüp değişen dönüşmesi ne zaman bulabiliyordu, ne diğer ilişkisel koşulları bulabiliyordu. Kirlilik, bir sıradan kirletme yapısı olmaktan çıkıp, hızla ve aniden kirlenip zehirlenen bir çevreyi gözümüze sokuverdi.

Bu şu demek; evren hep hidrojen (insan) yaratmamıştır! Çünkü bu kadar karmaşık girişimler ve var oluş olgu ve olayları olamazdı. İkinci olarak da sizin keyfi ve hümanistçe insan nüfusunuzun artmasını destekleyecek, ne sonsuz bir çevre vardır; ne de sonsuz bir sayı olma değeri vardır. Bunlar inancın değil nesnellüğün ve aklın gereğidir. Siz belli bir değere kadar olup bitirtirsiniz, muktedir olduğunuzla çıldırırsınız, ancak bu değeri aşamazsınız.

Bunlar ileri görüşlü politikaların toplumların geleceği görüp planlamasıdır. Kısır verimsiz politikaların başarabileceği işler değildir. Toplumlar başlarına daima bir sıradan yönetici ve politikaları her zaman kolaylıkla bulmuştur. Ama her zaman Kanuni ve Atatürk, Abraham Linkol vs. vs. gibileri bulamamıştır. Bu güçlü lider kişileri bulamamanın nedeni arasında halk egemenliği denen seçmeninde kusur payı vardır. Bunlar iyi biline. Bunlar bir halk egemenliği anlayışının yansıması olamaz.

Halkın egemenliği demek, halkın çok nitelikli yanları ile sayısal çoğunluk olan niteliksiz ve çelişkili yansıması egemenliğinin yaygın bir örnek oluş demektir. Yani halkın egemenliği demek, üretmeyen halkın, sayısal çok olan niteliğinin kendisi demektir!

Halkın egemenliğini, toplumsal bir yarar gözetildiğinde çöştürmek olanaklıdır. Bu coşkulu heyecanda zamanla bizi; toplumsal acı gerçekle ve üretimi paylaşımsal acı gerçekle yüz yüze getirir. Bu durumlarda halkın coşkun gücü engel olucu zararlı bir durumdur. Tüm bunlar halkın mantığı olmayan (halkın mantığı çoğunlukla nesnel değildir) çözümleri, toplumun üretmesini zorunlu kılar. Halkın bu niteliği alt yapısının eksik bırakılarak görmezden gelinen mağdurluğundan kaynaklanır. Niteliksiz nüfus

yoğunluğu bunların başında gelir.

Sürecek

Bayram Kaya

Halk Ve Egemenlik 04

Esasen halk zorunlulukları örfleştirek tutumlaştırdığınız yapılardır. Çok büyük bir kısmı üretim dışıdır. Acı da olsa gerçek budur, evrensel bağlamda bir çeşit asalak yaşamdır. Nüfus artışı, kapitalizmde dahli olan bir göz yumuştur. Amerika'nın bu günkü krizinde, bu bağlamda üretemeyen üçüncü dünya ülkelerine ve üçüncü dünya ülkelerinin aşırı nüfus yapılarına bir gidişin, tekrardan geleceği planlayan, ayak sesleri de duyulmaktadır. Planlama hakkı da; evrensel bağımlılığa uygun biliminizden, bilgi ve teknolojinizden gelen, evrensel bağımlılığınızdır. Hak üretim yapmak ve yükümleşmekle olmakta.

Halk bir kişilik değildir. Tüzel ve genelleşir tanımlılıkların tümünün, bir kişide değil de, tek tek bazı birçok kişiliklerde olması özelliğidir. Ama her halükarda da, bazı birçok kişilerin toplam özelliği de halkı verir. Siz tifolu olmasanız da, halkta tifo vardır. Ya da halkta tifonun olması sizinde tifo olduğunuzu göstermez. Halk, tikel sıfat olarak temsili kişi ait oluşlarıyla var olan sıfatsal birliklerdir, hem yeteneklidirler, hem de, yeteneksizlerdir. Ya da halk; olumlulukları da içerir, olumsuzlukları da içerir alanıdır.

Bu denizin sizi taşır, besler, sizi sörf yaptırır olmasının yanında, sizi boğan, kirlilik taşıyan vs. olan birçok içermeleri aynı anda taşır olması gibidir. Bakış açısına göre de görmek olasıdır.

Örneğin halk; deli, aptal, ebleh, aydın, üstün zekâlı, uzun boylu, inançlı, inançsız, çalışabilir, hiç çalışamaz, sanatkâr, haramzadeler, doktor, çiftçi, çoban, aylak, okumuş hiç okumamış, cahil, erdemli vs. vs. tanımlılıkları tikel taşıyan kişiler devinmesidir. Kişilerin hiç biri, halkın tüm hükümlüğünü tek tek kişilerde taşıyamazlar. Halkın tümel hükmü şahsiyeti, kişi şahsiyetini temsil etmediği gibi, tek tek kişi; halktaki tüm olumluluklardan da, olumsuzluklardan da, ayrılır. Kişi kendi devinmesi ile ait olduğu temsilliliği ortaya koyar. Kişiler tikel temsillilikler ortaya korken, halk tüm tikellerin tümel temsilliliğini ortaya koyar. Yani kişiler halk öyle olduğu için öyle davranmaz.

Halkın sıfatı olan belirimlerden gerek tikel, gerekse de tümel olumsuzluğu taşıyanlar; yine halk kavramı içindeki nitelikli olan tikel ve tümel olumluluklardan da, paklanamazlar.

Halktan bir kişi öğretmen olurken, bu, kişi pek ala yüzme bilmez olabilir. Ama halk yüzme bilirdir. Aynı zamanda da, yüzme bilmeyen öğretmenden ötürü halk, yüzmeyle bilemezde olabilir. Sizin kişi sıfatlarınız halkın o yönlerinin tikel temsilliliklerle belirtilmesidir. Halktaki belirimler tümel yansıma olmayıp, tikelliklerin toplam mülahasasıdır.

Değilse halkın her sıfatları sizde belirmez. Halkın davranışları bütün yönü ile birden belirir. Yani hem bilir yönü ile hem bilmez cahil yönü ile. Ya da hem çok akıllı, usta işi belirme ile. Hem de çok sıradan bir tutumlaşmayla belirebilirler. Yani halkın yönü, seçerken; alığı da, balığı da seçecektir. Halk homojen davranamayan, kaotik devinim tanımsallıktır. Halk ibadet edebilir, halktan A kişi Ya da kişileri, ibadet etmiyordur. Halktan B kişiler AIDS değil iken, halk ta mutlaka AIDS'liler vardır.

Böyle olunca, halktaki olumsuz bir var bulunuşun tanımlılığı halkı aşağılamayacağı gibi; aynı şekilde, halkta var olan olumlu bir var bulunuş da, halkı yüceltir değildir. Zaten aşağılama uydurukçadır. Halkın tutumu, bir gerçekliklerin beliren yüzleridir. Sorunu bu boyuta taşımak demek, demagojidir. Ve olayı anlayamayan bir bilmezlik taşır oluştur. Ya da saptırmadır.

Halkın seçimleriyle yönetimin oluşturulması, olabildiğince iyi bir tutumlayıştır. Ama bu kusursuz, eleştirilmez, paradoks taşıyıcı değildir. "Halkın tercihlerine saygı duy" diyen biri, diyelim halkın %20 si seçim konusuna müdrük olmayan seçmenlerce de belirlenir olabileceği çelişkinin bilmem farkında mıdır? Ya da halkın, adaylar içinde müdrüksizliğe oynayanları, seçmeyeceği, seçtirilmeyeceği ne malum! Bu mantık, salt olarak halkın seçer olmasını değerlendirmiş bir soyutluktur. Zihni hakikattir. Gerçeğe uygulandığında doğru değil yaklaşık doğrudur.

Şu halde halkın egemenliği, halkın hakemliği söylem olarak ağdalı ve ruh okşar bir anlatımdır Seçme işinin gerçekleşmesi için, önce sizin, uyrukluğunuz olmalıdır. Ondan sonra belirli yaşta olmanızla, kısıtlı olmamanızla vs. oy kullanmanızı öngörülür. Vatandaşlık, yani genelde sorumluluk bile bunlarla yeter sinilip bitmiş değildir. Seçme işlemi bizlerin, ruhsal psiko şimik rahatsızlıklarımızdan ötürü ve müdrük olamama gibi kişisel eksikliklerimiz nedenleriyle, yani uygun olamayışlarla, seçme yetkilenmesini yapar olmakla egemenlik zedelenmekte gibidir.

Örneğin kişiler bir şeyler karşılığında verdiği oyu cep telefonu kamerası ile açık fotoşop edip oyunu hem açıklamaya ikna edilmekte, hem de oylar bir şeyler karşılığında sahteleşmektedir. Kişiler seçmen oluşunun, seçilenler de temsil eder oluşun, kanaati sorumluluğunu duymalıdır. Bu gibi çelişmeler yüzden halk egemenliği her şey değildir. Bu türden egemen olamayışlarla, bırakın nesnel zorunluluğunu, mantıki bir zorunluluk olaraktan da, egemenlik akla aykırıdır. Egemenlik kısmi ve paylaşımlı olmakla ve dengelenen bir zenginleşme ile olması zorunludur.

Böyle olunca halkın, ya da seçebilen seçmen kişilerinin seçimleri, çok parçalı bir temsillik olmak zorundadır. Ama parlamentonuzun oluşma şekli, sayısal istikrar kaygısı ile yüzdellik barajlarla korunur. Ve halkın soyut olarak, temsili olarak saygı duyulacak kararının bir kısmı, yüzdellik altında kalarak, daha baştan temsil edilemez bir duruma düşer. Halk egemenliğinin bir kısmı bismillah demeden elenir. Ve seçmen egemenliği, bu anlayışla zorunlu olan barajsal engeli ile nitelikli (sayısal) çoğunluk nedeni ile çöpe gider.

Egemenliğin kaynağı için bilgisel bir olgunlaşmayı sağlamadan; söylemsel bir argüman ile ne anlaşılabilir, nede bu anlamı; icracılarca taşınır ve savunulur bir yan değildir. Bunu kendimiz değerlendirmeliyiz. Bu da ancak kişi ufku ile olur. Kişi ufku da, gelişmenin tarihini ve günceli bilmekle olur. Yani bir oy hakkı edinmiş olmamız bize, bilinçli ve aydın bir yurttaş olarak ağır sorumluluk yüklemiştir. Yani kişilerin, böyle bir tutumla sorumlu ve ait kılınması demek, kişilerin inancını yerine getirir gibi, halklaşmadan önce yurttaşlaşmasını gerektirir demek.

Çünkü geçmişten gelen toplumsal süreç bitmemiştir. Bu süreç kendi olgunlaşmasını her yeni durumla konu ettirip sürmektedir. Biz ancak anlık resimlerin filim karelerini tanımlayabiliriz.

Eski toplumlar yaşayışını; halk ve toplum olarak, bilinçli bir ayrışma ile ortaya koyamamış ise de, toplum ve halk, kendi alan şekillenmesi düzenlemelerinin içinde daima var ola gelmişlerdir. Roma dönemine değin, bu alanların belirmesini, toplum ve halk diye bilinçli olarak, konuyu dile getirmemişlerdir. Ama zorunlu bir vukufiyeti olarak, bunu söylem olarak ortaya koyma ayrışmalarını görmek olasıdır. Bunu da, çıkan sorunlar karşısında: "bu bir ulus işidir; bu bir devlet işidir" gibi zımni cebir algılatması ile sorunlar aşılmış ve tepkileri akim kılınmıştır. Bu tür söylemler ile bu zorunlu; ikili alanın ayrımını, zımni belirtimle kendilik tutumladılar. Halkın, toplumun gelişmesine

olan olumsuz ve çatışır biçimdeki yansıması, bilinçli şekilde değil de; devletin, ulusun çıkarı gibi; vahameti olarak kavranmayla tarihi gelişim içinde aşılması oluşmuştur.

Tarih bilinci, halkın özellikle de halkın inançsal yaşam tarzını, toplumun yaşam tarzından ayıran gayret belirmesini, olgu ve olaylarla ortaya koymuştur.

Miladi sürecin öncesi ve sonrası dönemde İmparatorluk yapan Tiberyüs'ün önüne getirilen bir dava çok manidardır. Bir Romalı yurttaş halk inancı olan pagan Tanrı'ya hakaret eder. Konu bu saygısızlık olayının cezalandırılmasıdır. Olay çok genellik kazanır. Olay İmparator Tiberyüs'ün önüne getirilir. Tiberyüs'ün verdiği şu cevap; halk ve toplum meselelerinin daha o günlerde, nasıl bir ayrışan yapıya geldiğinin konjonktürselliğidir. Toplumun nesnel olan yanının nasıl bir bilinç düzeyine geldiğini göstermesi bakımından çok önemlidir:

Tiberius der ki: "Evet kuşkusuz ki bu bir saygısızlıktır. Bu bir suç eylemidir. Ama ne var ki, insanların adaletine ilişkin bir konu değildir. Tanrılara karşı yapılan hakaretlerin öcünü almak yine tanrılara yakışır" der. Bugün bu düzeyde bile olmayan halk gruplarına egemenlik hakkını sırf insandır diye kullandırtmak pek rantabl değildir. İnsanlar sırf insan olduğu için bu düzeye gelmemiştir. Aklını kullandığı için bunu başarmıştır. Sırf aklını kullanamadığı için bizlere göre teknolojikleri sıfır olan kabilelerin oluşu da bu akıl kullanamamanın sonucudur.

Sürecek

Bayram Kaya

Halk Ve Egemenlik 05

Tarihsel belgelerin, yani toplum ve halk ayrışması süresini kestirmek mümkün değildir. M.Ö 42 ve M.S. 37'de Tiberyüs'le bu tarihi vaka olmuş. Toplum ve halk ayrışmasının delili burada başlatılabilir. Ama bu süreç daha önceki en az 100- 200 yıllık bir önceki gelişmenin süre gelen olgunlaşmış hali olacağı da unutulmamalıdır. Bu uzun süreli düşünsel ve nesnel evrimli üst bilinç hali de aşağıdaki gibi ortaya konmuştur.

Halkın, toplumsal yapılarıdaki değişmelere, geleneksel tutumlarla olumsuz direnci, vatan, ulus, devlet denerekten akan sular durdurularaktan kırılmıştır. Bu söylemler aslında; halk alanının, toplum alanına göre; daha tez güncellenemez oluşundan kaynaklanmaktadır.

Bu bağlamda, toplumların akışında, halkın desteğinin kazanılması, zorunlu ve gerekli bir hal kılınmıştır. Halk desteği, devlet yönetiminde ve mevcut yapının sürmesinde gereklidir. Harpler sonunda ele geçen ve uyruklaşan halkların kaynaşmasında halkın tutumu gerekli idi. Devletler için fetih gelirlerinin devamı bakımından ve askeri güç oluşturmak açısından, vergi vermede halk kaynak olaraktan gerekli idi. Halktan çok kişiler, toplumun üreten bireyi olması nedeni ile de, halkın desteği çok gerekli ve çok belirleyici olmuştur.

Roma dönemi artık; "" Sezar'ın hakkı Sezar'a; Tanrı'nın hakkı Tanrı'ya"" yani devletin hakkı devlete (toplumun hakkı topluma) , Tanrı'nın hakkı Tanrı'ya deyişi ile zihinsel şuurlaşmanın yansıtıldığı bir bilinçleniştir. İki ayrı alanın soyut özümseme, adımıdır. Yani iki ayrı alanın, bilinç düzeyi olaraktan dünyada var olmasıdır. Halk alanı; Tanrı'sal (inançsal) tutumu gerekçe belirlemiş. Yine halk alanı; kişiler arası ilişkilenmelerde, devlet güvencesiyle halkta aitleşme formasyonu olarak benimsenmiştir. Halk inançlaşmasının; üzeri açılıp, tıraşlandıkça, bir inanç biçimi olan gelenek, görenek gibi inançlaşmalar da, toplumlar arası ittifakının, ritüelleşmesi kültü olduğu da, açıkça görülür. Yani halkta bir çeşit, açık hava sosyal gelenekler panteonudur.

Halkın büyük kesiminin, hele günümüzde, toplumsal işleyiş ve gelişmede dahli dahi yokken, yönetiminde söz ve güç sahibi olması gerekli kılınıp, yönlendirilebilmektedir. Örneğin, çeşitli yönetim şekilleri vardır. Her yönetim şekli, akli olabildiği sürece gelişip, uygarlıkları ortaya koymuşlardır. Bir kral ve imparatorlukla; Firavunla; yönetim dönemleri, konjonktürün bilim ve nesnellik anlayışlarını gerekli kıldıkça; hem zamanını geliştirmiş; hem bu günlerin temelini atan gelişmeleri ortaya koymuşlardır.

Demokrasi, sınıfsal anlayış temelli olup; bir beliriş ve uygulanışın, toplumsal gerektirilişidir. Aniden ortaya çıkmış ve kişisel özellikli değildir. Demokrasi; o toplumlar için, toplumsal idari ilişkilenme ve toplumsal üretimin toplumsal paylaşılmasının normlaştırılan işlerliğidir. Paylaşım tipleri farklı olduğu için, yasal olarak finansal düzenlenme ve finansal yararlanma bağlamında da, sınıfsal olarak farklar vardır. Bunların karşılıklı işletilmesi, yani toplum ile toplum; toplum-halk; halk-halk arası işletiliş uygulamaları demokrasinin çalışmasıdır.

Parası olanın teşebbüs hakkı ve bunun finanse edilişi demokrasisi varken, Sizde bu finanse organizasyonunda istediğiniz gibi istediğinizle anlaşma ve sözleşme çalışma hakkınız vardır! Yani toplum birine finansörlük ilişkilenmesi demokrasisini sağlarken, diğerine de, finansörün işinde çalışma demokrasi ilişkilenmesini sağlar. Böylece egemenliklerde demokraside çok çok farklılaşır.

Yani bilgisi olanla, bilgisi olmayanın yanına, birde parası olanla, parası olmayanın göreceli egemenleştiği demokrasi ortaya çıkar. Daha genel bir ifade ile demokrasi;

egemenliklerin ve refahın paylaşılmasındaki uygulanış biçimleridir. Bireyin toplumdaki ve toplumun bireyden seçeneği yasal beklentisidir. Toplum gücünün, kişilerin iç ve dış şartlarıyla uyumlu olarak, karşılıklı talepli karşılanmasıdır. Tek taraflı çalışmaz. Ama yine de genelde güç toplumdadır. Bireyin toplumdaki talep ediliş ve sağlanış yollarıdır. Toplumun yönetim gücünün sizinle olan hukukileşmesidir. Ve karşılıklı ilişkisel, tutumunuzdur. Süreç içinde sürekli yeniden yeniden oluşturulmalıdır.

Toplumdaki insan faktörünün, birçok talebi yanı sıra, toplumun üretim gücünün de, yani inorganik ilişkilenmelerinde toplumdaki talebi vardır. İnorganik bileşenler bunu topluma dilekçeleşmez. Ama toplumun hukuki yapısı, toplumun beyin gücü, bunu zorunlu olarak görür, bilir ve fark eder. Örneğin teknoloji yenileme, eskiyenin yerine yenisini koyma, sürekli araştırma geliştirme, bilgi üretmesi vs. gibiler bu kabildendir. Bunların sorgulanır oluşu da sizin demokrasi talebiniz olmalıdır. Bunlar aslen siyaset ve yönetimin işi iseler de, denetlenir olabilen çalıştırılışı da demokrasinizden mündemictir. Halkın egemenliği buradan, siyaset ve yönetime, kısmı olaraktan da olsa, zaman zaman istedik olmayacak şekilde yansır.

Yani demokrasi. 1- Sizin konjonktürle üretim ve dağıtım ilişkilenmenizi içerir. 2-Hak ve yükümlülüklerinizin, birey-toplum; toplum-halk olarak karşılıklı bağımlılığını içerir.3-Yine demokrasi toplumsal düzleme hitabı içerir. 4- Toplumsal üretim ve sunumdaki refah yaşayışı paylaşır: seçeneği ve birey, grup ihtiyaçlı talepler olmasının dahi çeşitliliğini içerir. 5- Seçeneği ihtiyaçlılık; günceldeki sizin öznel ve de sınıfsal, bedensel uygunluklu ihtiyaçla belirlemenizi de, kendiliğinden düzenler. 6-Demokrasi, üretim, tüketim, yükümlülüklerin, hak ve bunları sağlanışlarımızın ilişkileniş düzenlenmesidir.

Kimi yönetsel işleyişlerde; krallığın babadan oğula geçen iktidarını, yönetimde seçimle halka ve halkın kişilerine devri temsilliklere verir olması, bir demokrasi anlayışı gibi şov olarak sunulmaktadır. Yani demokrasi, halkın kendi kendini idaresi imiş! Oysa toplum çok karmaşık bir ilişkileniş örgütlenmesidir. Kişinin kendi kendini yönetmesinden, duygularından çok farklı bir eytişimselliktir. Kişinin zannı kanaatleri toplumla bağdaşmazdır. Kısaca halkın kendi kendini idaresi demokrasi olamaz. Bu bir aldatmadır. Kısmen bir doğruluk ve gelişme zemin konjonktür elliğinin bir zorunlu belirmesi ise de, uygulamada bu, pek çok da geçerli olamamaktadır. Demokratik seçimle bile bir yönetim, kral ömrünün sınırını aşan uzunlukta, parti soy anlayış yönetimine dönüşebilmektedir!

Bunun dayanak eleştirisi de şu olabilir, halk seçimle, böyle bir anlayışı, bunu tercih ediyorsa bu da demokratiktir demektir! Demokrasiyi böyle anlıyorsak, halkın duyguları ile toplumun gerçeklerinin uyumsuzluğunu bilmiyorsak, bu doğrudur!

Demokrasi nesneliliğin, toplumsal üretilişinin insan özneliliğince, refaha paylaşılmasıdır. Bu paylaşımı sizin toplumla, karşılıklı halk ve bireyler olarak, görev ve yükümlülüklerinizi sağlanışınız olarak, kurallaşan ittifaklık biçimlerinizdir. Demokratik tutum ve tavırlar olarak; anlayışınızın yansımalarını sağlar.

Bu paylaşım sizin yaşayışınızı, kültür olarak dünyayı anlama ve yorumlamanızı, eğitim ve öğretiminizin bek raundunda, dağarcık birikimi sağlar oluşunuz sınıfsallığını temellerdir. Yani saray yaşamınızı da, kulübe yaşamınızı da, bu paylaşımli demokrasinizle oluşturup sağlanışınız.

Sürecek

Bayram Kaya

Halk Ve Egemenlik 06

Demokrasi ve egemenlik kavramı, halkın ekonomik yaşantılı oluşunun yanı sıra, seçme işini de, siyasetin ideolojisel oluşunu da, telkin eder. Oysa halk genelde ve sayısal çokluk olarak feodal davranır. Yani aşiret, tarikat, aile baskıları gibi tutumlarla belirleyici olur. Konjonktür halkta tam olarak içselleştirilememiştir. Halkın davranımı sosyal öğrenmelidir. Buda deney ve bilgi kullanmayı pek pek gerektirmez. Bu bile göstermektedir ki, ekonomik statüsü; halkın yaşamı gibi düşünmesini de kısıtlar. Bu durum, daha çokta halkın, ideolojik zayıflığının açık göstergesidir. Yine halkın yaşantısı, halkın feodal davranımını ön görmektedir.

Böylesine bir seçmen oluşla egemenlik, yurttaşlıktan çok, kendi içinde bulunduğu halka ait durumsalının bilgisidir. Elbette ki, ilke olarak halkın iradi seçimi saygındır. Ama bu keyfi oluş seçilenlerin istediğini istediği gibi yapacağı anlamında değildir. Hatta siz Adem baba gibi yaşamayı halka vaat ederek oy alıp iktidara gelseniz dahi yapamazsınız. Çünkü toplumun yasası, toplumun iradesi buna engeldir.

Toplumun ilke, yasa ve egemen, müesses nizamı nesnel deneyim süreçli gerçeklikler ilişki ağ yapısındadır. Örneğin toplumsal yaşayış ve biriktiriş; toplumun sağlığını korum kavramını ve çevre sağlığı bilincini ortaya koymuştur. Periyodik olarak aşı kampanyaları uygulaması da bu nedensel gerekçedendir.

Siz bir politikacı olarak ve halkın inanması gereği, hastalığı Tanrı'nın bir lütuf'u, Tanrı'nın bir sınaması ve Tanrının bir iradi kararı olarak görüp, aşı ve tedavi uygulamasını Tanrı iradesine karşı gelme, Tanrı'ya isyan etme, hatta Tanrı ile bir güç yarıştırmaları olarak görebilirsiniz! Bunu kaldırmayı tababeti uygulamayı kaldıracağınızı halka vaat edebilirsiniz.

Sırf bu yüzden halkın çoğunluk oylarını alabilirsiniz. Ancak iktidarınız, halk iradesi dediğiniz; bu istemi uygulayamaz. Çünkü alan toplumsal alandır. Halk iradesi sizi seçerek belirir. Artık demokrasi sizin her istediğinizi yapamayacağınızın, size rağmen, sizi; siz eden toplumsal iradenin nesnel geçerliliğidir. Toplumun ağ örgü temelleri bu işleyişi denetler. Yani halkın iradesinin her şey olmadığını, toplumu yıkan yapılara gidemeyeceğini acıda olsa öğrenir. Demokrasi ve halk iradesi var diye nasıl kendi kişisel hukukumuzu toplumsal hukukun üstüne koyamıyorsak, yine halk iradesi var diye toplum iradesinin üstüne çıkamayız.

Bunun temel nedeni de, toplumun hemen hemen tüm işleyiş ve kurumsal kararların alınışında toplum, halk iradesine dayanmaz. Örneğin, toplumun gen araştırması halk iradesinin izin ve izinsizliğine göre çalışmaz. Sizin toplumsal gücünüz, bilgi ve teknolojik birikiminiz bununla ilgilidir. Devletin uçak alıp silahlanması halkın izin Ya da izinsizliğine göre gerçekleşmez. Toplumda konjonktürün dışına çıkıp ben savunmamı ok ve yayla yapmak istiyorum diye öznellik belirtemez.

Toplum konjonktür elliğin zorunluluğudur. Halk zamanca geri düzlemin kişi-kişi ve kişi-grup-cemaat ilişkileri aitliğidir. Bu yüzden toplumda, halk egemenliği söz konusu değildir. Ancak halkın, seçmen yetkilenmesi ve sorumlu yurttaşlık görevi vardır. Halk, toplumun beyni ile buradan temas kurar. Ama tam belirleyici bir irade asla olamaz. Toplumda işleyiş karşılıklı bağıntı ve bağımlılıkla gerçekleşir. Toplumu bu bağıntılılıkta ürettirip ilişkilleyen bu bağıntıya boyun eğerek, ama onu kullanarak öznel ve özgürce etkileyen etkenizdir. Egemenlik soyut ve halka ait bir kavramdır. Toplumda egemenlik iradi değildir. Karşılıklı bağımlılığın bilincine vardığımız zorunluluğudur. Hiçbir zaman keyfi olamaz. Keyfilik sizin durağanlığınızı belirler.

Ayrıca seçmeyi bir egemenlik olarak değerlendirmek; yine bazı bakımlardan da yanıltıcı olabilmektedir. Örneğin seçilen kişiler seçmenin vekâletini yerine getirmekten daha çok; menfaatleşen ilişkilere eğilim gösterebilmektedir. Bu da şekli bir egemenliğin, kendi toplumsal sınıf güç egemenliğine dönüşmesidir. Yani görüntü halk seçimi egemenliğidir, ama realite bambaşka olabilmekte. Yani demokrasi kültürü gelişmemiş ülkelerde seçim ve egemenlik daha çok halkın yararına olmayan menfaatleşmeye kaymanın aracı yapılabilmektedir.

Sekiz paragraf üstte sayılan paylaşım, tüketime yöneliktir. Demokrasi ise bu paya yönelikliğin hak ederlik ölçüsünü, ittifaklarla, politik siyasalarla (ideolojilerle), öznelliklerle, sağlattırır oluşudur. Bir saray yaşamı ile bir kulübe yaşamı toplumda ve halk içinde böyle paylaşım ile oluşturulur. Saray ve kulübe yaşamındaki, aynı algı ve ihtiyaçlar içinde olamazlar. Bunlar kendi öznellik, sübjektiflik ve kısır oluşun dar boğazını taşırlar. Saraydaki, kısır ve bencil tutumlarına rağmen, bilgi kullanım ve tüketim olaraktan kulübedekine göre daha da ileridir. Ve bunun sürdürülebilirliği için daha egemenlik seldir.

Yani demokratik ve konjonktüsellikle paylaştıramadığınızı siz: cahil ve geri bıraktırılmışlık olaraktan seçime yansıtırsınız. Bu demokratik gerici seçmeyi sınıf bilinci olmadıkça rahat rahat feodal düzlem ilişkileri ile kullanırsınız. Ve siyasetin dayatmasıyla, "halk öyle istiyor" diyerekten garip bir meşruiyet içine girersiniz! halk yurttaşlaştıkça egemenleşir ve güzel bir sonuç ortaya koyabilir. Yurttaşlığın baş koşulu da konjonktürel birikim ve konjonktüselliktir.

Yani şeklen yasa dışı olmayan, kitabına uygunluktur. Ama mutlaka yadırganması gereken bir durumdur bu. Ve böylece uzun sürelerce sizi yöneten padişah partilerini, ihsas edersiniz. Adı da: "" hür ve demokratik seçim, bunu böyle istiyorsa, saygı göstereceğiz "" türü üstü örtük, analiz temeli olmayan, öznel bakışlı, sübjektif bir anlayışa indirgeyen, düşünce tembelliğine düşürülürsünüz.

Sırf demokrasidir diye, yaptıklarımızı ve yapacaklarımızı; demokrasi ile geldik her şey halkın iradesine göre meşru olur diye üst ideolojisel ve rejimsel teşkilinize kriter sınır ve ölçü koymaz oluşunuz, belirsizliklerin demagojisini yaratır. Yanlışta olsa ilke ile davrandığınızda, aksamalar ona göre biçimlenerek, demokratik diyeceğimiz tutumlar ortaya konur ve düzeltilir. Değilse, ""halk öyle istiyor"" demeniz, bir demokrasi ve demokratik bir tutummuş gibi, söyleme dönüşen bir saçma sapan oluştur. Seçilmeniz nasıl yasal bir demokratiklikse, teşkilinizde, ilişkin işlerliğinizde öyle bir yasal demokratiklikte. Halk seçti diye teşkiliniz kişi ve parti anlayışınıza doğru şekillenemez olmaktadır mevcut halde.

İkinci olaraktan da konjonktür daima insan arzuları hilafına değişir. İnsan yönetimde de olsa, öznel zaafı daima bu gelişmeyi tutturamaz. Hatta kişisel ve partisel özel ve öznel sübjektif belirlenmeler elinizden olmadan bu gelişmeye karşı oluşunuzu, karşı baskı olarak ortaya kor. Yapısal gelişme çözülüp tekrara birleşen yapıları öngörür. Sizin çözülmeyen ve tekrar birleşmeyen oluşumunuz, değişseniz dahi başarılı olamaz. Siz kurum olarak gelişmenin fevk ve bilincinde de, olsanız, bir önceki çoğunlukçu yaşam baskı yapılanışınız, bu ilkeyi zorunlu olarak tutturamayacağınız demektir.

Yani demokratikman halkın sürekli aynı yapıları seçer olmasını söylemek, doğru değildir. Bu durumda halkın aynı yapıları seçmesi, halkın alışmalara yönelen travmasıdır. Tutuculuğudur. Halka ait yaşamın egemenliğidir. Toplum ilkelerini görmezden gelmektir.

Demokrasi ve egemenlik hem çeşitlenen, ayrışan, aynı olmayan yanınızdan çıkacaktır. Hem de, birleşen anlayış ve oy birliklerinizden çıkacaktır. Ayrışmanız: gelişmenin doğal yasasıdır. Aynı zamanda da bu, farklı ihtiyaçlarla, farklı duygu ve anlayışlarla belirir olmanızdır.

Birleşmeniz de bu çeşitli istekleri sağlatacaktır. Birleşmenin temelinde, aynı ortak nesnel ittifakı gelişme plan ve projelerini, akılsal mantığını sezmenizdir. Birleşen karakter anlayışlarla, çoğulcu oy birleştirmesini yapacaksınız. Değilse şimdiki gibi, çoğu geri ülkelerdeki gibi, öznel cahillik inanmalarını birleştiren oy toplulaşması olmamalıdır.

Sürecek

Bayram Kaya

Halk Ve Egemenlik 07

Gelişmemiş ülkelerde halk egemenliğinin gerçekleşmemesinin birçok kültürel nedeni vardır. Bu nedenlerinden birisi halkın, gerçekleşen ya da; gerçekleşecek görev ve tutumların takibi olacak sürekliliği gösterememesidir. Yani demokrasi mekanizmalarını kullanmıyor olmasıdır. Ya da demokrasi mekanizmalarını kullanamıyor olmasıdır. Bir başkası halkın inanç alanına ait olan kavramları, toplumun kavramları gibi algılar tartışır olması ile meseleleri içinden çıkılmaz yapılarıdır. Böyle olunca da gerektiği gibi yurttaşlaşamama ortaya çıkmaktadır.

Örneğin; bir inanç kavramı olan ve halk yapılarında kullanım alanı bulan tarikat yapılanmasını sanki toplumun iletişim diliymiş gibi, sanki toplumun ortaya koyduğu bir demokratik tutum kavrammış gibi görüp tartışmaktır. Örneğin bu müdriksizliğin bir yanlılığı da tarikatları sivil toplum örgüt hareketi olarak görmektir! İşte egemenliğin kavranmasını bilmeyen toplumlar demirin tanımı ile civayı tartışarak egemen olmayı bilemezler. En basiti ile en gelişmemiş toplumlarda halkın tarikat yapıları vardır da, sivil toplum örgütlenmesi yoktur. Üstelik sivil toplum örgütlenmeleri toplumlarda yokken, bir inanç unsuru olan tarikatlar en azından bizde 1250 senedir vardır. Detaylara, başka bir yazı dizisinde gireceğim.

Böyleliklerle, gelişmemiş ülkelerin kaderinde halk iradesi iki şekilde gerçekleşmektedir. Birinci olarak, böyle ülkelerde halkın iradesi ehliyetliyi ve liyakatliyi seçmiyordur. İnanç temel unsuru ile topluma bakılıyordu. İkinci olarak da halk, haklı olarak kendinin konjonktür dışı olmasıyla ve literatür bilmemesinden dolayı, sayısal çokluğu olan kesimlere; uzun vadeli ve toplumcu politikalar yerine, seçimi: bir seçememeye dönüştürmektedirler. Yani amiyane deyimle cehalete, palyatif tutumlu seçilmeyi daha da öne çıkartmaktadır. Yani seçim bir kazanç olmaktan çıkıp, yer yer bir kaybettirişe dönüşmektedir.

Krallığın, babadan oğula geçen saltanatının çelişkilerinden sayılan, delilik, ruhsal bozukluk, biyolojik gerilik gibi engellerle kişilerin yönetime geçmesi garabeti idi. Gelişmemiş ülkelerde seçimlerle; çoğu halkın genel toplum literatürünü bilememesinden veya zorunlu bilmez oluşu vardır. Buna bir de siyasetin kendi iç hesaplarıyla lider dalkavukluğu, liderin sivril ip te varlık gösteremeyecekleri aday yapması. Bu tür mülahazalarla seçilmek için aday olarak sunulan kişilerin liyakatsiz olabilmektedir. Böylece halka ait seçmenlik irade bir seçtirmemenin kaybettirişi olarak sürüp gitmekte gibi görünmektedir.

Yada seçimlerde çeşitli usullerle halka seçtirilmiyor olabilir Yani mevcut yapınız, pek çok demokratiklik olmayı içerirken, siyasetçilerin sistemi egoist ve öznel dönüşümlerine, halkın tecrübe olarak sesiz kalıyor olması ve bu tür uygulamaların sanki daha rağbet edilir gibi tekrarlarının sürer olması, düşündürücüdür ve hiç de demokratik değildir. Buna da halkın iradesidir diyerekten, timsah gözyaşıyla, övgüler düzer olmak diğer yandaki halkın iradesini görmez olmak menfaatçiliği olsa gerek. Toplumsal beka ve toplumlar arası rekabet sizin siyasi ve idari ve politik değişmelerinizi sürekli kılmaktadır.

Eğer uzun süredir, seçimler; aynı mono yapıların, değişmeyen yapısıyla sizi karşılıyorsa; bu toplumsal tercihlerin öncelenmesi değil, sizin toplum düzenlemelerinizin değişmez ve güncel olamazlığıdır. Halkın iradesi üstündür alaycılık üslubunuzdur. Şunu bir kez daha hatırlatayım toplumsal üretilmiş üstünlük yoktur, o an için önem ve öncelik arz eden bir gelip geçici belirim söz konusudur. Üstünlük, avamı soyut öznedir.

Yapı kendisi ile aynı kalıyor (istikrarlı) gibi iken nicelenip büyümeli ve yeni ilişkilere çözümlenmelidir. İstikrar, devrimin geçici amacı ve aşamalı birlikleri olmalıdır. Bu bakımdan halkın anlayışı ile toplumun gelişmesi çelişir bir paradoks oluşur. Yani halk geçmiş yaşamsal alışmalarından vaz geçemez. Oysa toplum geçmiş alışmaları aşarak gelişir. Bu yüzden halk; uzun süreler boyunca aynı yapısını koruyamayan ideolojilere; siyaset ve politikalara pek eğilim vermez, verir görünse de seçemez. Travması buradan, halkın kendi iç nedenlerinden ötürü buna uygun olmaması ile mümkün değildir.

Demokrasi toplumun tavrıdır. İnançlaşma halkın tavrıdır. Önce bunu ayırt edelim İnançların Hiçbir toplumu yoktur. Toplum, bambaşka faktörlerin ürünüdür. İnançlarda ve halkta olmayan olamayan bir yığın ağırlıklı faktörlerin diyalektiğidir. İnançların halkı Ya da halkları vardır. İnançlar halkın kendilik aitleşme ilişkilendirilmesidir. Toplumların aitleşme ilişkisi nesnel ve bambaşkadır. Toplum, kendi tavrını halka götürür rehabilite eder. Ama halk kendisine ait olan aitleşme tüm tavırlarını topluma götüremez kendi iç zorunluluklarından ötürü. Ancak, toplumsal aitleşmesini ilgilleyen tavırlarını, yetkilenme ve görev yolla; topluma örneğin seçmen oluşla götürür. Ve bunları yurttaşlık bilinciyle yapar. Bu seçme ve denetleme işi halkın hem hakkıdır ve hem de halkın demokratik (uygulanış, menfaat) tavrını, kendisinin kullanmasıdır.

Yine toplumlar, toplumun kendisi; değişimin yeni ilişkilendirilmesini, kurumları eliyle ve yasal, meşru nesnel yollarla, zorunlu olarak belirlerler. Siyasetlerde, bu yapılanışlara uygun yeniden örgütlenir. Siyaset işleyişin önünü açar, seçme ayıklama ilkelerini devreye koyarak sistemi geliştirir. Kurumların kendi bünyesinde ürettikleri siyaset bileşkesi seçilmiş olan politikaların yol haritalarının ilişkisel belirleyicilerdendir. Bu belirleyici ilişkilendirmeler şebeke ağı gibidir.

Sosyal ve demokratik, öznel grupların ve partilerin bu temellere uygun pozisyonlarla; serbest olarak nitelikçe çeşitlenmesini hem biçimlerler hem de özgür tutarlar. Siyaset halkın istediği gibi değil, halk siyasetin oyununa gelmiştir. Halk hukuk kavgası vermek yerine yönetimin kavgasını vermiştir. Halkın istediği toplumun başlangıç koşullarına sıkı sıkı bağımlılığının denetlenir olmasıdır.

Bu sistemin işleyişidir. Sistemdeki temelde en başta hukuk vardır. Bu işleyiş, halkın ve bizim keyfimizin üstündeki bir zorunluluktur. Sistemin başlangıç koşullarında olmayan girdiler, daha baştan sistem tarafından ve siyaseten elenecektir, kritiğe edilecektir. Bu şekillenişler o toplumun, halka verdiği yasal yetkilenmenin izniyle olan bir sınırlılıklarıdır. Hiçbir şey Hüdaî nabit değildir.

Halkın seçimi, toplumun geliştirdiği demokrasi ile egemen kılınmalıdır. Çünkü çok kere halk, üretmediği için paylaştıramaz. Yani halk paylaşımın yol, yöntem ve araçlarını üretmez. Halk haklı olarak bunları bilemez. Eğer halk, felsefe olarak, bilinç olarak, oluşum olarak, sorunsal sorumlulukları kavratsa toplumu etkiler. Yani sistemin başlangıç koşullarına uygun girdilerle netice almaya çalışır. Bu nedenle halk, demokrasiyi oluşturamaz. Demokrasinin kullanılışında bir beliriyiş olarak vardır. Halk demokrasiyi hak ve ödevler olarak karşılıklı bağımlılıkla, etkinim içinde kullanır. Sistemin girdileri ve başlangıç koşulları ile etkileşemeyen hiç bir hak ve görev ne demokratiktir, nede özgürlüktür.

Halk demokrasiyi sadece kullanır. Tıpkı bizim arabayı yapamayıp, arabayı kullanmamız gibi. Yani araba, halkın oluşturacağı, ne bir toplumsal bilgi gücüdür, ne bir teknolojik güçtür, nede bir tekelci inisiyatifi halk gücü değildir. Araba toplumun gücüdür. Kullanımı

halkın refahıdır.

Egemenliğinizi sadece seçimlerle, politikaları getirmek ve götürmek değildir. Demokrasinin sürekli belirir oluş tarzı da, bir egemenliğin faal şeklidir. Demokrasi, bir başka tanımına göre ve gerçekleşme şekline göre, açıklık rejimidir. Bu açıklık yine keyfi oluş değildir. Bağlıdır.

Ne yapıp ne yapmayacağınız, nasıl yapıp, nasıl yapamayacağınız; yöneten ve yönetilen arasında yasalarla açıklıkla belirtilmiştir. Bu yükümlenme (karşılıklı bağıntı ve etkileşim) eğer açıklıkla sürüyorsa, bir hak ve özgürlüğün kullanımı, bir toplum ve halk egemenliği olarak beliriyordur. Her değişme siyaseten yeni yapılanısla ilişkilendirilip, rehabilite ediliyorsa demokrasi çalışıyor demektir.

Sürecek 7

Bayram Kaya

Halk Ve Egemenlik 08

Halkın egemenliği izafe söylemi; bir bilgi işi ve bir seçme işi ile yetkilenmedir. Halk ile toplumun en büyük ayırt edici özelliklerinden biride, toplumun sistem oluşudur. Yani ağ örgü ilişkilmesi ile sistem zorunlu bağıntı kurar ve birimleri ile sürekli haberleşirler. Hâlbuki halk sistem değildir. Sistemlerin, başlangıç koşullarına sıkı sıkı bağlı oluşu, diğer entegre birime çıktı olarak verilir. Biz sistemin başlangıç koşullarına sıkı sıkı bağlı oluşunu ve sistemin geri denetlenebilirlik ilkelerini görmezden gelir de; ""halkız istediğimizi yaparız, son sözü biz söyleriz"" gibi yuvarlamalarla işe girişir isek, ancak zavallılığımızı anlarız.

Oysa istek ve dileklerimiz sistem girdisinin içinde olmalıdır. Örneğin Ay'a gitme bilgi ve teknolojisini, biz sistem olarak ilişkilileyememiş isek. Halk olarak bunu; Ay'a gitmeyi ister olursunuz, hiç bile egemenlik sağlar beceriniz değildir. Ya da biz sistemi, sosyalist mülkiyet anlayışı ile ilişkilileyip akışa sunmadı isek, yani başlangıç koşullarında böyle bir veri yoksa ""biz halkız, eşitçe bölüşüm istiyoruz"" diye bir egemenlik sağlayamazsınız. Yani halk olarak egemenliğiniz ve seçme işiniz, toplumu ve sistemi bilmekle, sistemin işleyişinde bulunan belirleyicilere uygun dileyiş ve üretirizlerle gerçekleşecektir. Değilse keyfi oluşla inançsal tutumlarla asla egemenlik sağlayamayız, sefaletten ve zavallılıktan başka.

Siz toplumun kurum ve kurallar egemenliğini göz önüne almadan, halk egemenliğini öne süremezsiniz. Ve aynı şekilde de, halkın egemenliğini göz önüne almadan, toplum ittifak egemenliğini sağlayamazsınız. Toplum ittifakını halka öğretilmelidir. Halk bu ittifaka göre yasalarla sorumlu olmalı ki öyledir. Temelde belirleyici olan toplumdur, halkın egemenliği bu belirimlerin açık ve saydam oluşuna, halkın kendisinin müdrik olmasıdır.

Daha açığı şudur; halkın ve toplumun egemenliği; yasal belirlenmiş yapılar ve yapılamaz olanların, nasıl yapılır ve yapılamaz olduğunun gerçekleşmesini açık seçik bilmesidir. Eş deyişle haber ve bilgi almasıdır. Şekli legalikten ve hileli açık oluşları önlemektir. Şimdilerin gelişmemişlik paradoksu hileli legalice üzerine, düzmece ve verimsiz nicelenme uygulamasıdır.

Simdi halkın kendisine özgü öznelliğinin, nasıl nesnel egemenlik biçimine dönüştürmeğe çalıştığını tahminlesem. Aslında temeli nesnel tutum olanın, süreçle öznelleşmesi; gerçekten kopması olan araçlarından, halkın çekimlenmesini sağlayan çekey alanlarından olan inanç ve ideolojiye felsefik bir göz atalım. İki kavram özerk gibi ise de birbirine dönüşlü, eşleniktirler.

İnançların genelleyen kaynaklarından üç temel nokta söylemek olası 1- İnançlar süreçle bir sınıfın egemenliğini öngörür ideolojilerdir. Ama aynı zamanda da sizi bir öz güçle algılatan kendinizin önemsenirliğinizi de verir.2- Zaman zemin bağlamında etnik yapıların, kabilelerin aitleşme gelenek görenekleri ve toplumlar arası ittifakları içerir olması bakımından, somut nesnel yapısalıcı bir geçmişi ifade ederler. 3- Bilemediğimiz konuları inançlaştırarak bize anlatır.

Bunlar, kendi alt kollarında, çok tartışılır açılımları destekler ve nicelenirler. Ama biz yinede bu üç temelden hareketle kısaca açıklayalım: 1-İdeolojiler; politik, bilimsel, dinsel, sanatsal, ekonomik, siyasi, felsefi etik yön verir tutum lamalarıdır. Doğru ve yanlış olduğuyla tek yönlü belirtilemeyecek denli kaygan ve esnektirler. Zaman zaman, halka ve topluma deli gömleği giydirir olmak gibi de algılanan bir olumsuzluğu da vardır. Sonuçta bir aitleşme, aidiyetin biçimleniş aracıdır. Baktığınız yere göre tanımlanır, nesnel ve öznel belirişidir. İdeolojisiz şekillenmek, çekeyleşmek,

somutlanmak olanaksızdır.

2-İnançlar, ideolojiler; toplumların geçmişte değişen ittifak düzenlerini yansıtır. Örneğin çok eski bir toplumsal ittifak düzeni de kardeşleşmedir.

İttifakı grup içinde olan ve yeni kardeşten, her biri karşı ittifak üyesi için evlenme olanağıdır. Yine bu durum ha keza, karşı etnik toplumlarla, akrabalasın, kardeşleşen bir tutumları idi. Kendi totem etniği içinde evlilik yaşağı idi.

Dişi cins, kuşak farkı gözetmeden kadın sayılıyordu. Yani üç beş yaşından, yüz yaşına değin dişi insanı kadın sayıp, meşru olarak, karşı toplumdan (farklı totemli) biriyle evlilik yapmasını ön görüyordu.

Süreç toplumlarının kadın saydığı tüm dişi nüfusunu, potansiyel olarak karşı topluma, karı diye vermesi inanç ve ideoloji gelenekleri; bugün bize sapıklık Ya da ahlaksızlık gibi gelen, bir değişmiş tarihi toplumsal gerçekliktir. Tüm inanç ve dinlerde bunların izi vardır.

3-İnançların bilinmeyenini inançlaştırır olması yönü ile sizi korkutmaktan, düşünmenize fırsat bırakmazlar. Akli ve mantıklı olmanıza izin vermeyen bir perdelenme prangası vururlar. Örneğin, monocu anlayışlar temelde politeist inançlarında aktarıcıydılar. Bütün inanma biçiminde cehennem ve benzeri algılar vardır. Bu algıya göre Yüce Tanrı cehenneme sorar: ""Doydun mu? ""; cehennemde; "" Daha var mı? "" der. Şimdi burada verilen ürkünçlük algısı, sizi kesinlikle akli düşündürtemez bile.

Cansız bir varlık olan cehennem; masallardaki gibi, masalın intak özelliği bir konuşan (natık) ve bir fikir edinip düşüncesini belirten (müdrük) gibi konuşturulmuştur. Daha baştan, insanın kendisini canlı cansız varlıktan ayırt edici, seçici yeteneği, sindirilip perdelenmiştir. İnsanın toplumsal başkaldırı metodu olan intak; insanın kanaat sınan, sorgulayamayan bir yanının da prangalaşması metodu olmuştur. Toplumu eleştiren intak metodu insanın düşünme, anlama, anlatma yeteneği olurken, burada bir gerçeğin, salt bir gerçeğin konuşması gibi algılatarak insanı; razı olan, boyun büken, katlanan, sormayan bir inançlar mümini yapmıştır.

İnsan sorgulamaz olmuştur. İnsanın, sanki cehennemın yakma amacı için yaratılmışlığı algısı söz konusu edilmiştir! Buna bir mecazdan anlam demekte olası değildir. Her şeyi bilen ve yaratan Yüce Tanrı; ne cehennemın dolduğundan haberdardır, nede yarattığı cehennemın dolup dolmayacağını bilemez bir konumdadır. Bunlar bir eğitim gayesi ile düzenlenmiş halkın muhayyele pranga inançlaşma var edişleridir.

İşte insanoğlu, bu üçüncü özellikten bilinemezliğin gizeminden, bilmediği konuları kurgusal inançlaştırarak anlatma öznel yöntemini üretmiştir. Burada güncel iki inanç konusunun öznel mantık çıkarımını; yani bilemediğini inançlaştırmayı; sanki toplumun konusu gibi ele alan ve bir keşmekeşi üreten siyasi politik yapı söylemlerine değineceğim.

Bunlardan birisi; toplumsal bir görevin ifasında, üst yöneticileri bizatihi o yükümün maharet ve mahirliğine değil de, çekici tornavida gibi kullanarak; kaba işçiliğine tutumsal bir erdem gibi, sürülmesidir. Bu çok yanlış ve inançsal bir şekillenmenin fotoğrafıdır. Bunun inançlarda karşılık temeli de ha keza vardır.

Örneğin değerli halife Ömer, şehir sokaklarını gezer, denk geldiği ihtiyaçlıya, un çuvalını

kendisi taşıyarak ulaştırırmış hikâyesi; iyi bir örnek gibi dururken böylesi bir prangaya bizi düşürebilmektedir. Bu hikâye yer ve zamanca hakikat bile olsa:

1- Tam bir öğütçü örnek tutum gibi görünse de, tam bir cahillik akla perde çekme zafiyetidir. Toplumun gelişmesini prangalar. Bu anlayış yapısı ile siz; Albert Einstein'a tuvaleti, sokağı temizletip kol işçiliğinden yararlanırsınız! Çünkü sizin, her zaman bir un çuvalı taşıyanı Ya da her zaman bir tuvalet temizleyen niteliksiz emeği bulmanız mümkündür. Ama her zaman ve rahatlıkla Halifelik eden Ömer'i ve Einstein'ı bulmanız mümkün değildir. Bu nesnel somut gerçektir. Ve bu tutum bizim; görev ayırt edemezlik formasyon bozukluğumuzu, her durumda kullanma cehaletimizdir. Çünkü ortada böyle bir durumu gerektirir Hiçbir sebep yoktur.

Sürecek 8

Bayram Kaya

Halk Ve Egemenlik 09

Diğer bir yandan da öğütçü ve hikâye nakledici tutumların, toplumsal işleyişleri; bilir ve kavrar olmadığınızı gösterir. Toplum yönetim işini örgütleri ve kurumları eli ile sağlar. Ve bunların işleyişini yasal olanak içinde, kendi siyaset ve politikaları eli ile pratiğe dönüştürürler.

Hazreti Ömer'in Mekke sokağını dolaşip; aç-tok istihbaratı yapar olması, iki açıdan normal ve doğru olur. Birincisi bir köyü siz zamanca ve mekânca dolaşarak, istihbarat yaparsınız. Bu kolay ve zaten birbirinizi bire bir, bilir olmanızdır. Siz istihbaratı olarak gezmeseniz de; yöreyi bileceğiniz bir durumdur. Yani o günlerin Mekke'si nüfus olarak azdır. 25 bin aralığında bir nüfus, insanları bilinebilir bir, yerleşim merkezidir. İkinci olarak da bu tür merkezi otoriteyi oluşturamamış siyasi örgütlerin bu tür yönelimleri de bir zorunluluktur. O günün Arap İslam devleti ve kabile yönetimi, merkezi otoritenin öngördüğü bir örgütlenme biçiminden henüz yoksundu. Yeni devletin yönetimi daha merkezi otoritenin işlerleşmesini sağlayacak, kurum ve kurallarını ne tam bilmmiştir; ne de tam oluşturmuştu. Böyle bir yetersizliğin, böylesi teşkil olunamamışlığın kendi kendine çözüm şekli; belki de Hz. Ömer'i bu yola zorlamıştır!

Ama günümüzde tebdili kimliğe gerek yok. Devletler, toplumlar anında evlerin içine sızan bir olanaklılık içinde ve anında ihtiyacı, haberleşme ağ örgütü ile kademe kademe birim yere götürmeye muktedirlik içindedir. İşte günümüzde valiniz, bu işleyiş örgü ağı ile denetleyip yükümlülükleri sağlar. Oturmuş ve düzenli sistemleri olmayan toplumlar bu tür palyatif çözümlere başvurur. Bu tür yükümlülükleri ve görevi, kişiler ihdas etmez.

Bu tür gereksinimler, sizin kurallarınız ve kurumlarınız aracılığı ile yönetmenliklere yüküm etmiştir. Bu açıdan, Hz. Ömer zihniyetinin, nitelikli bir emeği yani tornavidayı çekiç gibi kullanması tutumu, günümüze uygun değil. Bu toplumu, bireylerin görev ve sorumluluklarını bilmemek ve birbirine karıştırmaktır. Sapla samanı ve izleri karıştırmak. Hiçbir toplumsal yararı olmayan, bir siyasi geri düzlem angajmanıdır. Toplum ilişkilerine, inanç gözlüğü ile bakan, kısır görüşlülüktür. Somut olmayan sübjektiftir. Tam bir bilgisizliktir. Bilgisizliğin bilgi diye saygılaşmasıdır.

Bir başka Hiçbir toplumsal ilişkiselliği ve ürettirme gücü olmayan, inançsal söylemde şudur; ""Halka hizmet, hakka hizmettir"" Birincisinden daha yalan ve sübjektiftir. Ayırt etmezlik yanılığısıdır. Bunun aslı eğer illa böyle bir şey söylenecekse; ""Halka hizmet, yine bir topluma ve halka hizmettir "" olmalı.

Bir kere toplum, hakka hizmet olsun diye, ilişkilendirilmiş bir olay zaman durum değildir. Toplumun hizmeti; karşılıklı bir zorunlu gerektirmez. Basitçe söylenirse bir iş bölüşümü ile toplumsal emek ve hizmetlerin üretilişidir. Bir doktor hakka hizmet olsun diye doktorluk yapmaz. Bu; doktorun hayatını idame için yaptığı, toplumsal iş bölüşümü gereği, ihtiyaçlarını toplumsal sağlaış yükümlülüğüdür.

Doktor yaptığı işten para alır yaşamını sağlar. O doktorluk yaparsa bir başkası onun bilgisayar mühendisliğini yapar. Onun da bilgisayar kullanması böylece temin edilir. Bir diğeri de onun otomobilini, somununu, sinema ve tiyatrosunu vs.ni işbölümümü gereği olarak, karşılıklı emeklerin değiş tokuşu yoluyla, topluma ürettirilir. Yani bireyin hizmeti toplumda zorunlu bir emek değiş tokuşudur. Hizmeti yapmadınız mı, sonuçta siz de karşılığında hiçbir hizmeti bulamazsınız.

Durum bu iken, meseleyi gözlerden gizleyip: ""Halka hizmet hakka hizmet"" demek, akli ve gerçeği iğdiş etmektir. Bilmezliklerin cehaletini sömürme ve ruhunu okşama

mavalı olmaktan öte gitmez. Üstelik yalan hakka hizmet olmaz. Halk sizsiniz. Halk sizin dışınızda lütfen var bulunan ve himmetinize mazhar olan bir kayırma da değil ki, siz lütfediyorsunuz desek!

Siz, size hizmet ederek, kendinize yaptığınız iyiliği, nasıl hakka hizmettir dersiniz? Önce halkı sömür, sonrada sömürdüğünüzden bir payı; halka sadaka olarak ver! Sonrada hakka hizmet et! Normal şartlarda bu bir hezeyan görülür. Gerçeğe aykırı her şey halüsinasyondur. Halk vergi veriyorsa, hakka hizmet için değildir. Kendisine yol, su, elektrik, hastane, okul, güvenlik, vs. için geri dönsün diyedir.

Yol, su, elektrik olarak döndürdüğünüz, toplumsal zorunlu emek; nasıl hakka hizmet olur? Zaten siz bu hizmeti yapmaz iseniz, her şey laçkaya gidecektir. Vergi dahi alamaz duruma düşersiniz. Giderekten toplumu dağıtmış olursunuz! İşte bu gerektirmeden ötürü, topluma ve halka, iş paylaşımı yükümlülüğünüz dâhilinde hizmet etmek zorundasınızdır. Yani sonuçta yine kendi karnınızı kendiniz doyurursunuz. Kendi karnınızı, kendinizin doyurması da, hakka hizmet olamaz

Şimdi bunun neresinde haklılık ve hakka hizmet var Allah aşkına! Bu somutluk bilgisini bilen biri, böyle saçmalık söyleyebilir mi? Bu bir aldatma ve akli körelten prangalaşa değil mi? Cahilin dili saçmalık bilir, saçmalık söyler. Saçmalık analiz yapıp karar vermenizi köreltir.

Şimdi bu noktaya, şöyle bir argüman getirmek olasıdır. Öznel alanda sizin hakka hizmet bildiğiniz bir inanmayı; bir başkası da şeytana; hileye hizmet diye tanımlayıp inanabilir. Bunun böyle olmadığını nasıl ispat edersin? Ölçünüz ne olacaktır. Neye göre karar alıp hüküm vereceksiniz? Neye göre tez ve anti tez yapacaksınız? Elbette zındık, sapık, kâfir, imansız. Vs. diyerek! Az az birikerek oluşan aydınlığı değil de, birden oluşan kalabalığı arkanıza alarak, ispat edersiniz!

Şöyle açıklayayım, bilginin temeli nesnel ve somut olmayınca, açık seçik olmayınca toplumda haklı olamazsınız. Toplum, neyin nasıl hizmet olacağını yasalarla belirlemiştir. Hizmetlerin ve karşılanmasının yönelimi, sizin afakî ve öznel şekillenmenizin keyfiyetine bırakılmamıştır.

Biri balık tutup vermeyi, halka ve hakka hizmet bilir iken, bir diğeri balık tutmayı öğretmeyi halka ve hakka hizmet bilirse ne olacak? İşte sizin gerçekliğiniz yasallığınızdır. Yasallığınızın akli, öznel, nesnel, olmasının somutlanması da, tutduğunuz yolun; toplum içinde, sistemi üretirir, sistemdeki üretimin, paylaşılır oluşu ile belirlenir. Ölçü budur. Üretimi destekleyen hizmetiniz, sizin hizmetinizi bir başkasının başka bir hizmetle karşılar olmasıdır. İnanet, kayra sadaka, köleci ve feodal düzenin gerektirmesidir. Bir geri tutum ilişkilensidir. Toplumun bireyleri kişisel inisiyatife bırakılmaz. Öyle toplum, ilkel ve geri toplumdur. Şu halde halka hizmet; yeniden ve yeniden, yine halka ve topluma hizmettir.

Sonuç olarak, bu iki öğütçü kişisel olabilecek soyut zaafklar topluma getirilmemelidir. Bunlar: 1-Halkın ruhunu okşar ama asla gelişme ve ilerleme sağlamazdır. Temeli öğüt olan bu boş söz, genelletilir bir davranış olduğu zaman, toplumsal süreçler gelişemez durur. O vakitte cebir kullanırsınız. Toplumunuz bu halde iken gelişmenin ileri oluş yönü, ancak çağdaşlarının çok çok gerisinde olan bir uygarlık olarak, kımıl kımıl kendiliğinden devinir. 2-Böyle sistem adeta donmuştur. İlişki ve şekiller saltık sınılıp korunmak istediğinden değişmeye aşırı dirençlidir. 3-Değişmenin temel nesnelere olan, alt yapı ve üst yapı ilişkileri kırılmış, üst olan alt olana indirgenmiştir. Çoban Einstein

gibi yararlanılmağa kalkınır. Einstein'dan de oban olarak yararlanılır! Çok büyük gaf ve gaflet bir bilmezliktir bu. Mandeville'in erdemli arılar efsanesi gibi; gelişme basamağı bir bir çöker noktalara gerisin geri gelir ve sistem iflas eder.

Sürecek 9

Bayram Kaya

Halk Ve Egemenlik 10

İnanç toplumlarının, geri olmasını, gelişemez olmasını belirleyen nedenlerden biri de; bir tür anlayışların ve bir tür şekli biçimlenişlerin, yaygın ve örnekleşir olmasındandır. Böylelikle o birlikler dalgalanmayan girişemeyen seninki sana benimki bana sistem olmasıdır. Böylece de, pranga kuşanışlı, öğütçü; öznel, subjektif idealist biçimde yanıltılma ve kandırılmalarıdır. Hiç gerçekçi olmayan bir dural oluşta olmalarıdır. Bu toplumlar rekabeti ve yeniyi bir süre sonra üretmez konuma düşerler.

Yeni olanı, anında; ""eski köye yeni adet"" ten bidat sayılıp boğulur. Çağı kayrar düşünceyi de eline verseniz, bu anlayışların ışığında bir müddet sonra bu çağdaş düşünce boğulur gider.

Halkta yeniyi sönmüleme eğilimi güçlü çıkar. Oysa toplumda yeni, araştırmanın konusu olur ve sürekli meydan alır.

Çünkü bilgi ve bilim ne aklen, ne üst yapısal kurumlarla, ne teknolojik olarak alt yapısal sahiyiet sızlıkla sürdürülemezdir. Halk alan üst olanı, alt olana tepeleme eğilimindedir. İstendiği kadar, bu alanın öznel amacı, bu olumsuzlukları yaratmak olmasın. İstendiği kadar, hayır hasenat ve bilimden yana olunsun. İstediği kadar ölçüyü doğru tutma azminde olsun. Sistemin sonu kaçınılmazdır. Halk alan sistem halinde biçimlenmelidir.

Yukarıdan beri halkın egemenlik yetkilenmesinin az biraz yönetime katılma dâhiliyesini dahi, kırmak için, nasıl dezenformasyonik bombardımana tabi tutulduğunun örnekleri verildi. Yine devamla...

Halk, sistemler hakkında gelişi güzel konuşur. Ama kendi düzlemindeki öznelliklerden de bir mest oluşun, bir kendinden geçişin, hallerini yaşar. Bu düzlemin kopyası olmayı gösterebilen nitelikleri de hıfz eder. Bir güncel şarkıcı, türkücü oyuncu gibi karakterleri; en ince ayrıntı ve duruşuna değin benimser ve onu, bir benzeme yansıtması içinde olurlar. Böylece halktan bazı kesimlerin, giyimini söylemini vs.sini özendiği cibilliyetleri içsinirle kopyalarken, bir Cern gerçeğindeki sağlayışları ortaya koyan bireylere karşı tamamen bi habersiz ve ilgisizdir. Ya da öylesine bir kayıtle kayıtsızlıktır. Halk, asıl egemenlik sel alandan yana, seçme ortaya koyamamaktadır. Bu bir kusur değil gerçeğin belirişidir. Toplumda halkın tavrını ortaya koyup onu anlayamaya bilmektedir. Bu, alanların kendi yaşantılaşmalarından ve kendi farklı ilişkilenişlerinden kaynaklanır. Bu bir üstünlük üstünsüzlük olmayıp, gerçek bir beliriştir.

Yine halkın kendi eyleminin, kendi üzerine yansımından kaynaklı, gayet sofistike ve halk kesimlerinin hareketini, tecrübesel bir anlaması da vardır. Bu anlama ve anlatış gerçekliği objektif yansıtır. Halk alanının kendi üzerindeki, kendi kanaatıdır. Yani benim şuram hasta, benim şuram aksamakta demesidir. Beni abartma, benim hareketlerimde, çoğu zaman; bilmezliğin davranışları da hâkimdir, bu; ben kaos da, yaratırım demektedir.

Halkın bu sofistike bilge sözü: ""İpipullah sivri külah"" sözüdür. Bu, toplumun bir anlatım şekli ve sözü değildir. Mucidi halktır. Yani etkini de etkilenir olanı da halk tanılı söylemdir. Bir gerçeklik; ""İpipullah, sivri külah-[her şeyin yoksunu]"" tanımından daha güzel nasıl anlatılır bilemiyorum. Halkın anlatım ve söylem gücü çok güçlüdür. Tabi buda bir kesim halkın yaratım gücüdür. Bu anlatımda halk egemenliğinin nasıl belirip, nasıl beliremeyeceğinin zımnı anlatımı açıktır. Halk siyaseten bu söylemle çoktan dalgasını geçmiştir.

İki tür ittifak vardır. Halk ittifakı ve toplum ittifakı. Erken toplumlar döneminden hemen hemen 16. yüzyıla değin yapılan ittifaklar da, halk ve toplum ittifaklarını aynı gören,

birlikte kavrayan bir oluşma gelişme ittifakları söz konusu idi. Örneğin karşılıklı olarak girişen; iki veya daha fazla toplum, birbirinin kardeşleşmesini ilan eden ittifak ederlerdi. İttifakı ilan eden toplumlar, üretim ilişkilerini paylaşma ve bunun öznel yansıması ahlak ve yasalarını, gelenek inançlaşmalarını birlikte ittifak ediyorlardı. Toplumların ittifakı, halkların zorunlu kaynaşması oluyordu. Buda bir çeşit sesiz halk kaynaşma ittifakı idi. İleride mezhep anlayışlarının temeli olacak totem aidiyet tohumları, bu ittifaklarla getirilen inançları mezhep olarak yeşerecekti.

Yine bu toplumların ideolojileri (inançları) , somut toplumun kardeşlik anlayışı, çok farklı idi. Kendisinin aidi olduğu toplumun üyesi biri kardeşi iken, hiç biyolojik bağı olmasa bile, kendi iç evliliği yasaktı. Karşı toplum da, kardeşi idi. Ama bu kardeşlik de evlenmeyi zorunlu gören bir kardeşlikti. Toplumun nesnel yasaları ve dini inançları bu temel den şekilleniyordu. Yani kardeşlik biyolojik bir tanımlama değildi. Zaten ana babada gerçek biyolojik ana baba değildi. İşte toplumun bu şekilde kurumlaşması, halkında; bu şekilde inanç ve örf ve ahlaklaşması idi.

Günümüz toplumlarındaki toplumsal ittifak, sistemin çevrimini, devinmesini sağlayan temel belirleyicidir. Toplum ittifakı, halk ittifaklarını içermez. Ama halk ittifakı, katiyen göremezden gelinir değildir. İç barışın teminatıdır. Halkın günümüzdeki ittifakları, sesiz, zamanla tecrübe ve geleneksel ittifaklardır. Halk, halklar sayesinde, alabildiğine çeşitli bir serbestlikle devinen ilişkiselliklerdir. Bu ikili ayrışan ittifaklar, laik oluşun, aklın ve nesnel objektifliğin gereğidir.

İttifaklar birlikte var oldu. Fakat zamanla ayrışmada kaçınılmaz oldu. Bunlardan bazıları şöyledir. 1-Birlikte gelişirken, toplumsal gelişme, halk alanının gelişmesinin daha çok önüne geçmeye başladı.2- Halk alanının yönü, çok çeşitli aidiyeti destekler olması. Çok çeşitli inançları destekler olması, gelişmenin yönünü kestirilemez gibi yapmaktadır.3- halk ittifakları toplum ittifakları gibi karşılıklı zorunlu ittifakları destekler değildir. 4- Ve halk yaşayışlarının nesnel üretimi destekler olmaması gibi, nicelenmeler olmasına rağmen halk inanç alanı, diğerini yani toplumu; egemenlik sel engellemelere kaydı. 5-Toplum ve halk nesnel nedenler dışında da, çeşitli sebeplerle; çatışmalara gider oldular, vs.

Halk ve toplum aynı periyotlu düzlem dalgalarıdır. İç içe geçmiş ve yan yana bulunur farklı genlik ve frekanslarda zarflanmış koşullarda karışır ve kesişirler. Halkın periyodik salınışı bir örneklige sürüklenen süreçleşmelerle, değişmeye karşı koyan bir gerileşmedir. Bunları ancak ilişkileneşlerinden halk veya toplum elemanı davranışlı insan diye ayırabilirsiniz.

İnançlar; insanların, olgu ve olaylarında; olamları kendince seçme, mahiyet ve ilişkilere değin olmayan, bir estetik tutumlar elde eder olmaları vardır. Halkın; nesnelden kaynaklı idrakleriyle yansıyan öznel müdriklikleri, halk insanını oldurmada hayli etkindirler.

Kısacası; toplumsal ittifaklar; nesnel yaşamın ve dünyayı yeniden ve yeniden; üretir olmanın konusu oldukça; toplumların ittifakı da zorunlu olmuştur. Nesnel üretimi doğrudan sağlamayıp ama halk yaşamını: insan-insan; kişi- birey; birey-gruplar olaraktan kendi anlayışıyla birlikler tutumlaşmasını sağlayan rehabilite alanıdır halk. Ve halk ittifakı her halükarda değişir olması gereken, zamanla yavaş yavaş yerleşerek sesiz olan, ittifaklarıdır. Yani halk, bir yanı ile her tür inanç, gelenek görenek ittifaklarıdır. Bu yüzden halk egemenliğine de; inanç, ideoloji, gelenek, görenek, halk aidileşmesi bağlamında bakmak zorunludur. Toplumda bunların yerini; bilme, ideoloji,

teamül, kural, yasallık, sorumluluklar denetleme mesleki formasyon (toplumdaki aidiyet) almıştır.

Tarih boyunca toplumlar yaşarken üretmiş, yaşantıyı ilişkilemiş, çözümleyip dönüştürmüştür. Halk bu ilişkileniş yaşantısını örflendirip inanç yapmış. Kendisini bunlarla grup aidiyetine götürmüştür. O günlerde toplumun çok yavaş gelişmesi, halkın toplumdan gelenekleştirdiği benimsemelerin kalıcı oluşunu, uzun süreli yapıyordu. Böylece toplumda gördüğü geleneğin karşılığını neslin ve toplumun değişmesi ile göremez oluyordu Böylelikle de halk dirençleşen, muhafazakârlık yanını öne çıkararak bir şiar edinmiştir. Tutuculuk birçok bağıntıyla oluşur.

Muhafazakârlık toplumsallığınız değildir. Toplumsal yapıların kriteri olarak karşımıza çıkmamalıdır. Günümüzde muhafazakârlık yolu halkta hala geçerli kredi ise de, sadece yaşadığınız dar çevre ile geçerli bir halk kredisidir. Resmi ve uluslar arası geçerlikte kıymeti harbiyesi yoktur, hükümsüzdür. Şimdiki aidiyetiniz resmi nüfus kayıt cüzdanıdır. Gelenekten gelen totem aidiyetinize, binip transatlantikle yolculuk yapamazsınız. Ama Türk Toplumunu ve Türkiye Cumhuriyeti aidiyet, kimlik ve pasaportu ile uluslar arası yolculuğunuz berkemaldır. Bu bile egemenliğin aktüel ve toplumsal güç kaynaklı oluşudur.

Sürecek 10

Bayram Kaya

Halk Ve Egemenlik 11

Toplumsal olan tartışılır. Her hangi bir inancın konusu, halksal alandan çıkarılıp, toplumsal alanın işleyişine getiriliyorsa; o zaman o inancın konusu, otomatikman herkesin etkileşen tepkisi ile tartışılır olma ilgiselliği konusuna girer ve konuşulur. İnançların tartışılması istenmiyorsa, inanç sizin kişi hakkınız ise, toplumun sosyo ekonomik işlerlik alanına getirilmemelidir. Tartışma alanında tartışma vardır, cehalet bunu saygısızlık ve hakaret algılar.

İnanç demokratik bir hak ve halk iradesi değildir. İnançlılık halkın bir beliriş biçimidir. Çünkü halkın boş zamanı, bağ girişim tutumudur. Demokratiklik halk kavramı olmayıp, bir toplum kavramıdır. Zaman zemin ilişkisi ile değişen bir tutum alıştır. Bir yanıyla, bir üretim ilişki paylaşımını sağlayan, ilişkileniş meşruiyet gerçekleşmesi istemidir. Toplumda yapılan üretim gerçekleşmesini hiç bir inancın rehberlik ve zorunluluğu ile asla sağlayamazsınız. Bu yüzden inanç toplumsal değildir.

Toplumsal olmadığından ne bir haktır; ne de demokratik taleptir. Sadece kavram kargaşası ile demokratik bir tercih ve demokratik bir hak gören zannı görüş ve sanı yanılmasıdır. İnanç halk içinde vardır. Siz talep etmeden ve size diğer inançlar tanıtılmadan, hep diğer inançların olumsuzlukları kötülenerek kendinizin doğru inançlı olduğunuz algılatılmıştır. İnançlarımız; diğerleri bize gösterilmeden, kendiliğinden adeta yapışan bir kabullenmedir. Seçme tercihiniz olmadan, size sorulmadan, kendiliğinden etkisel benimseyip öğrendiğiniz, içinde şekillenip hayranlık bulduğumuz bir sosyal çevre öğrenmesidir. Halk, inancına bile egemen değildir. Çünkü egemenlik, üretim gücünden gelir. Halk, inancını üretmediğinden egemeni de olamaz.

Demokrasi toplumlarda karşılıklı ilişki girişmelerinin içinde çeşitli şekilde tanımlanır. Örneğin seçme seçilme bir toplum sorunudur. Demokrasi burada; oyların genelliğini ortaya çıkaran bir tutum olarak tanımlanır. Halkın genel tutumu inanç olduğu için inançlar demokrasiyi tanımaz.

Toplum, belli zaman ve koşulların, kendi nesnel yasalarının ilişkileneşmesidir. Yine toplum, bu ilişki birliği ile yansır. Ve toplum, toplumsal olan öznel insanın, bilinç ve eyleminin teşkili örgütlenme etkinliğidir de. Yani toplumun organik yanı: ürettirerek üreten; paylaşarak paylaşan, ittifaklar koalasyon birliğidir. Sahibi oldukları ve egemenliği ürettiğidir.

1-Toplumun bir üretim gücü vardır. Toprak, araç gereçler gibi üretim güçleri bu kabildendir. Nesnel ilişkili yasalarla işlerler. İkinci olarak bu nesnelin kullanım bilgisi vardır. Üçüncü olarak insan emeği vardır. Dördüncü olarak bunların organize edilişi ile otoriter yaptırımsal ittifak koalasyonu vardır. Bunlar karşılıklı olarak ve zorunlu olarak etkileştirilir. Böylelikle toplum ve toplumun üretimi ortaya çıkar. Üretimin paylaşırılıp, tüketilmesi; hizmetleri ortaya çıkar. Tüm bunlar, toplumun normatif kural ve kurumlarını belirler. Egemenlik burada başlar.

Başlangıçta, halk olmadığı için, halkın toplumu da yoktur, düşünülemez de. Kendi gücünü başka güçlerle birleştiren grup hiyerarşi düzeni vardı. Ne zaman komün güç sosyal gruplardan topluma doğru evcildi, halk; daha sonra toplumun ilişkileneşmesi ile çok sonraları ortaya çıktı. Alet kullanan, yerleşen toplum, göçer olmaktan ve hastasını, yaşlısını, güçsüz ve sakatını artı emekle besler olduğu zaman, çalışamayan kesim; çalışan kesim etrafında, çalışan kesime bağımlı muhtaç olarak birikti. Bu nedenle de toplum, halkın toplumu değildir. Toplumlardan halkı vardır. Toplumun insan unsuru: bu halk yapı içinde, zamanla kendisini halk yapının hem bir unsuru olarak, hem de toplum dışı zamanının üretimi olarkten da kendisini süreçleştirdi.

Halk, komün güç dönemlerinin hiyeraşik sosyal ilişkilerin, yaşanan sanı kanı birikimleri ile toplumda emek olarak atıl kalan insanların harmanlandığı, ilişki çekey aitleşmesidir. Toplumun sürüp gitmesinde de zamanla iç girişimle bir organik ilişkiye dönecektir. İlkel toplumun emek gücü olmayan kişiler kümesinin grupla yaşantılaşması, topluluklar, kalabalıklar oluşturması bir toplum oluş değildir. Daha toplum tam belirmediği için toplum olmadığı için de halk da değildirler. Ancak bir komün güç birliğidir. Komün gücün, ortaklaşa olarak yaşamı paylaşır olmaları, aletli üretimi sağlama düzenine geçince; uzun süreçler içinde birlikler toplumsal ve halksal alan olarak çatlayıp, belli belirsiz gelişen iki alanı tarih sahnesine çıkaracaklardır

Küme içinin bir tarafı ağırlıkça, insan yapının yanı sıra, nesnel ve teknolojik üretimle şeklice belirlenir. Araçla belirlenen kesim toplum, araç kullanır olmaktan ve emekten yoksun kesim, halktır. İkisi henüz tam yapılaşmamış, birliktir, ayrışmamıştır. İkisinin yaşantılaşması hareketi birbirinin içinde, birbirini etkileyerek dengeleyerek, kendi kendini organize etmektedir. Her iki alanın, ayrı ayrı beliren zorunlulukları takip etseler de bilincinde değildirler. Bu teknik kullanım bilinci, yeni yeni gelişmektedir. Ve bu iki alana uygun üst ve alt yapılar ayrı ayrı ve bir biri ile aynı olan yapılaşmalara gidildi.

İlişkinlik ve halkın refah tüketimi ortaklaşa alt ve üst yapıları gerekli kılarken halkın kendi sanatını, kendi ilişkilmesini ortaya koyarken gelenek, inanç gibi kendine özgü üst yapısını oluşturdu. İçinde uygulaya geldiği halk gelenek düzeni, folkloru ve ürünlerin paylaşılması ile tüketimleri alt yapısını oluşturur. Burada halkın özelleşmesi ve özelliği olan aidileşme kült ve kültürü, hızla gelişip günümüze değin, etkin işlevli olarak sürüp gelmiştir. Şimdilerde bu belirleyicilikler çok etkinse de, etki gittikçe azalan bir eğilime doğru kaymaktadır.

Halkın alanı, sırf insan-insan ilişkilmesidir. Bunu da, gruplaşması ile gelenekçi ilişkileri ile aitleşen yapısı ile sürdürür. Halk, klan, kabile, aşiret kavim gibi toplumsal yapı ile erimiş bir görünümde yapılaşır. Bu dönemler, toplum olmaktan çok, akraba ve soy oluş gibi üretim ve yaşayışlara bağlılığın imleşmesi ile halkın başat ilişkilenişi ile sürmüştür. Çünkü daha hızla gelişecek teknik kullanım bilinci çok etkin değildir. Halkın öznel oluşması daha hızlı gibidir.

Aynı zamanda bu alan, soyut üst yapı düşüncelerinin, örfleştiği, inançlaştığı dönemdir. Bu dönem, nesnellüğün yansıması ilişkisellikte olmayıp, kanıların çok etkili olduğu, bir yansıma ve yansıtılışları içermektedir. Yine burası bireyin (alet kullanan insanın) toplum gücüyle ürettiği ve sonra da paylaştığı refahını, tüketerek yaşadığı toplumsal yerdir. Bu üretme ve tüketmenin, izlenimci düşüncelerinin demlendiği, güçlü bir var oluş; halk alanıdır. Güçlülük her tür muktedir oluşu içeremez.

İnsanlık burada egemenliği birleştirmiştir. İnanç örf gelenek baskılı bir yönetim halka ve topluma aynı anda uygulanmakta öznel sanılar toplumun işleyişine nesnel bir yasa gibi dayatılmakta. Teknoloji emek yoğunluklu bir üretimdir. Zamanla insanlar bu birleşik yapıyı laikleşen anlayışlarla tekrar çok zor mücadelelerle ayırır olacak. Hem parçalı bir egemenlik; halka ve topluma ait egemenlik; hem de toplumun daha başat olduğu bir ilişkin egemenlik ortaya konacaktır.

Halk; aile, grup, cemaat, ilişkili, toplumun öznel insanlarını da rehabilite eden bir sükûnet dinginleşme alanıdır. Bu anlamda, toplumda duyarsızlaşan insanın, ruh bulduğu; toplumun gülümseyen yüzüdür. Topluma göre, bir başka tür var olma alanıdır. Toplumunuz olmasa halkınız olmayacak, halkınız olmasa; toplumunuz belli bir

süre sonra ağır bir sürtüşme ile sürdürülemez buhranı ile karşılaşacaktır. Toplum ve halk insanın şarj, deşarj alanıdır. Halk öznel insanın, deşarj (boşalma- yük atma) alanıdır. Toplum; öznel insanın şarj (dolma-yüklenme) stres alanıdır.

Şarj ve deşarjların sürdürülebilir olması için devamlılık birikmesi, kutuplanma beslenmesi gereklidir. Ve birikenlerin bir biri üzerinde transferi gerekli ki sistem çalışsın. Kamu bu iki değerın converteridir (uygunlaştırıcı-dönüştürücüsüdür) . Halk ve toplum iki ayrı alan olarak kendi iç sürtünmesinin yüklenme ve beslenmesini sağlar. Halk topluma kamu converteri üzerinden kontrollü dolaşır. Toplum sistem çıktısı ile bir ucundan halka geri beslenme yapar. Yani yüklenmiş bireyler halka aileye döner. Toplum çıktısının bir diğer ucu sistem çıktısı olarak üst kuruma sistemin beynine gider. Bura değerlendirme ve karar alma harekete geçme ve harekete geçirme gibi eylem aktarı gerçekler. Direkt olarak halkla da bağlantılıdır.

Bu bağlamda bakıldığında halkın egemenliği diye bir abartı durum söz konusu olmadığı gibi, egemenliğin kaynağı halk ve toplumun bağıntılılığında çıkmakta. Çevrimin bir ucu halk diğer bir ucu toplumun ilişkisinde çıkmakta. Tüm yük toplumda iken toplum; enerjisinin bir kısmını, halk üzerinde sağlayıp çevrimleşmektedir. Halkın egemenlik sel ilişkinliği buradadır. Böyle olunca halk egemen olmayıp egemenlik sel ilişkinliktir. Çünkü halk tek başına egemenlik çıkartamaz. Halk ancak ilişkinliğe değin, bir egemenlik erki ortaya koyar.

Sürecek 11

Bayram Kaya

Halk Ve Egemenlik 12

Pek çok osilasyon ve indüksiyon (gerekirlik) içinde, sadece bu iki osilasyon ve indüklenme kuramından ikincisi somut metodikleşirken, birincinin yaşayışı, sırrı ve nedeni kişilerdedir. Kişi içsel oluşumun, dışsal ve öznel ilişkileneşinin sarmalıdır. Farklı farklıdır ama mutlaka kişiseldir. Çünkü kişinin içselinden doğup gelişen ve kişi içseline dönene, bir yaşama ve belki de Tanrı'sal alandır. Bu da inançların kişisel yapı oluşunun temel diyagramıdır (olgu değişim ve gelişim grafiği) . İnançın eğilimlilik oluşunu sanal düzleme götüren mütalaaları burada kesiyorum.

Demek ki inanç daha temel ve doğru düzlemde geliştirildiğinde uhrevilik ve ulviyet kazandırılacak. Sonuçta sosyal yaşayışın, toplumsal yaşayışın, gölge gibi bir yansıma anlayışı olacaktır.

Buradan da, inancın kişisel oluşuna bir yansıma daha eklenenecektir. Halktan ve toplumsal belirleşe katılamayan bir kişinin, dışsal yansıma anlama ve anlayışı ile hem toplumda hem halkta yaşayan bireyin, dışsal yansıması anlayışı ve bunun içsel ilişkileneşle osilasyonla beyne indüklenmesi çok çok farklı olacaktır.

Bu, toplumsal yaşayışı, halksal yaşayışa fazla kılan yandır. Çünkü her toplumda olan kişi halkın içinde vardır. Ama her halkta olan kişiler toplumsal işleyişte yoktur ve bi haberdir. Aynı yansı kuralı, halktan birinin, inançsal yaşayış anlamasının farklı oluşunu, bu ortaya koymakta ve toplumsal yansı ile çatışmaktadır. Bu yansımalar, diğer yansımalarla, olumsuz çığlaşacağından, topluma uygulanır bir varlaşalar sağlayış kullanımı, şimdilik mümkün gözükmemektedir.

Korelasyon katsayısı, bağımsız değişkenler arasındaki ilişkinin yönü ve büyüklüğünü belirten katsayıdır. Bu katsayı, (-1) ile (1) arasında bir değer alır. Pozitif değerler doğrusal yönlü ilişkiyi; negatif değerler ise ters yönlü bir ilişkiyi belirtir. Korelasyon katsayısı 0 ise söz konusu değişkenler arasında doğrusal bir ilişki yoktur.

Kovaryans iki gerçel değerli rastsal değişken arasındaki ilişki. Kovaryans, iki rastgele değişkenin beraber değişimlerini inceleyen bir istatistiktir.

**ikinci olarak, toplumsal yaşayışın belirleşi ile başlayan yaşamın sürecinde oluşan, yepyeni toplumsal olaylardaki tedirginlikler; öldürme, fakirlik vs. gibi, olumsuzlukları çözmek için, inanmaların önce kanısı, sonra inançlaşması oluştu. Bu ve diğer belirtilecek üçüncü tür inanma, tamamen bilinçsizliğin ürünüdür. Üçüncü tür, tam bir aldatma ile konjonktürü uzlaştırma çabasıdır.

Bunu, İsrail oğullarının bir yazımı olan Talmud da bir iyice görmek, hiç şaşkırtıcı değil. Bir Mazdeki yapı olan Zerdüştilikte ve diğerleri de, bu yapıyı hızla ama uzun sürede dokuyup dönüştüren aşamalarıdır.

Tabii Sümer de, Babil de, bu gelişmede nasibini alır. Yermerkezli sorunu gök merkezli bir cezalandırma ile Ut-Napiştım ve Ziusudra; tufan efsane tasarımları, tüm orta doğuyu bir haylice Hindistan'ı etkileyecekti. Hiçbir uygarlık hemen hemen bundan kurtulamamıştır.

Başlangıçta, böyle bir yola girmenin; belki de toplumsal huzursuzluğundaki temel gelişkiyi kavrayamamanın mazurluğuyla söylenebilir. Ama halkın bu sorunu da, aşmak zorunda oluşu, zarureti vardı. Öyle ise ne yapılmalı idi?

İnsan, adım adım, kendine yabancılaşarak, mana kavramı ile inceden inceye, çağlar

boyu, bu anlayışını güttü. Zaten birinci maddede saydığım hal ile de, kişiler içselinde, inanma eğilimli olduklarını kendinden de, bilir oluşu, bu çözüm şeklini, iş bilirlere benimsettirilen, bir kanıksatma tutumu yapıp çıktı...

Bunun alt yapısı da, insanın var oluşundan beri edindiği, ""benmerkezci"" mana anlamalı tezahür edişlerdir. Haz ve elem duyumlu olarak, kendisinin korunuyor olduğu sanısı veya tehdit ediliyor olduğu izlenimidir. Bunlar, o insanda, yaklaşma ve uzaklaşma eğilim algı ve sanısını var ediyordu. Düşmesi bile durup dururken değildi! Bu "mana" anlamını içinde olduran düşünce şöyle idi.

Göğün gürlemesi, ya da yıldırım düşmesi, şimşeğin çakması, asla insanı korkutmak için değildi. İnsanı korkutmak için gürlemeyen gök, korkuların ve saygılaşmanın yansımalarına iç düzenle ilişkilenip dış işleyişe muhatap olunuyordu. Oysa gök gürültüsü özneye duyumsal yansıma nedeni ile kendini ben merkeze koyan, insanın korkusu olmuştu. Bu sanısı inancının temelindeki yansımalarından biri idi. Halada korkularımıza engel olamayız. Bu tür olaylarda, kendini tehdit eden algılamalar olduğunu, ben merkezli duyuşla kendine yansılıyordu. Bu önlenmez, anlaşılmayan nedenselliği, benmerkezci oluşu ile kendi üzerine kurguladı. Olabildiğince az dış dünya ilkesi de, bu dış Dünya uyarılarını da, tehdit olarak, sanki pekiştirircesine duyumsatıyordu.

Tipki; anlaşılmaz nedenlerle, içinin Sevinçleşip hüzünlenmesi gibi. Uçurumdan düşerken çalı ağaçlar tarafından tutulması, ya da; kapıştığı, hayvanla yaptığı amansız ve şuursuz boğuşma mücadelesinde, mücadele ettiği hayvana düşman, bir başka hayvanın, ansızın ortaya çıkıp, kendisine tehdit olan hayvanı kaçırmaması ile kurtulmasında duyduğu tarifsiz bir ihtiramla, kendinin "mana tarafından kayırıldığı" benci düşünmesini, hissettiği gibi.

Toplumu mana düşüncesi ile düzenleme tutumunun temelini atan yola girilmişti. Bilinçli ve bilgilenme yetkinliği ile içimizde Yüce Tanrı ile kurduğumuz bağ, "nedensel olayların" benmerkezci olmamız durumuna göre, bize; tehdit ya da, kayra olarak yansır. Bu ikili; hissin, duygunun, ana unsuru oldu. Tehdit ve kayırılma... Doğal afetler bir tehdit olduğu gibi; aç olması, başının ağrması, fakir olması, av yapamaması gibi bir yığın olgularda tehditti. Fakirliği de kendine cezai bir tehdit, zenginliği de kendine kayradan ötürü "mana" tarafından verilen bir ödül, bir kayırılma, niçin olmazsındı! Bu daha sonraki toplumsal yaşayış nicel timinde, rızıkların eşitsiz dağıldığı anlayış fikrini pekiştirecekti.

Tabi bugünkü manada kavranan bir toplum ve halk yoktur henüz. Ama sosyal nüve, yol almış, yolu şekillemiş, sosyal devinim, bugünkü kulvarı belirleyen yapının sancılarını, bağrına çoktan sarmıştı bile.

***Bu beliriş ve belirleniş, inançsal yapıya, bir üçüncü elin uzanmasını da gerektirmişti. Bu el istismardı. Hem korkutmayı, hem maddi çıkarsal, yönetsel egemenliği sağlıyordu. Hem toplumdaki huzursuzluğun nedenini örten bir perdelemenin ve sömürüyü sürdürmenin istismarı idi. Tam bir katlanmanın girdabına girişti ki, çağlar boyunca uyanılamayış olacaktı. Töreleşecekti. Asıl inancını yola koyuş bir hayli zahmetli gerçekleşecekti.

İşte inançların bu ben merkezli kanılar ile toplumdaki huzursuzlukların çözümünü somut bilip anlayıp üretememenin sıkıntılarını, toplum dışı bireyci ""mana"" anlamalarına havale etmişti. Oysa sorun; bir araçlı gelişme olan yapının sorunu idi. Yani maddi zeminli idi, çözüm de, maddi zeminli ve bu yapının içinde olmalı idi. Yapıyı ve etiği; üretimi ve üretimin ilişkilenişini, paylaşımını burası belirliyordu.

Bu, us ile tam egemenlik sel olarak, bilinip açıklanıp, başarısız oldu. İnsan egemenlikli çıkarsal inançların, toplumda boy atıp, hem palyatif (geçici-anlık) çözüm üretmeleri, hem toplumsal huzuru daha bir azdırdı. Şiddet, baskı gibi unsurları destekledi. Basit bir pansuman tedavisi ile birlikte, pek çokta olaylar, gerçek yapılaşmaların gayri ihtiyari tesadüfleri ile aşıyordu. Aşılan merhamet duygusu ile teşvik edilen inayet tutumu bu geçici rahatlamayı sağladı.

Toplumsal erk, mana gücü ile Tanrı krallara dönüşüyordu. Bu Tanrı krallar zamanla tek Tanrı krala dönüştü. Bu tek Tanrı fikri merkezîyetçi yönetime yol alıştı. Buradan da göklerden vekâletle, halife olarak: Musa, Davut, Süleyman, İsa, gibi onlarca vekâletli, kutsal ruh kayralı, etkilere dönüşüyordu. Bu inançsal evirilişler bir çeşit ilkel "devlet otoritesinin temeli", sözleşmesi oluyor, bu şekillenmeyi akla takıyordu.

Sürecek 12

Bayram Kaya

Halk Ve Egemenlik 13

Bu yanılı, belli bir tür ahlakın, ilkten beri bir ahlakın varlığı ilkesinin, sürüp gelen değişmezlik algısıdır. Bilgisizlikle, cehaletin, yan yanalıdır. İnsanları geçmişten günümüze hep bir aile içinde tasavur ederler. Halbuki bu günkü aile şöyle böyle 2000 yıldır var. İsa döneminin inançlarına bakılırsa daha babasız doğumların, yani kutsal evliliklerin toplumlarda bir aitleşme kurumsallaştırılması çaba ve gayreti içindeki geçmiş sürüşlerin kalıntısı, gibidir. Oysa bilmezliklerimiz şaşmaz bir direktte edilmiş, ahlaki tavır varmış gibi bir durumu bize sanılatırlar.

Ahlaki ilkten beri değişmezlikle var sanmanın ikinci bir handikap da, kendimiz için ister olduğumuzu, başkası içinde ister oluşumuzun, kısmi doğru oluş mantığının yanılması ve pranga oluşudur. Daha doğrusu, bir gerçeklik yansıtır olan her tutumsalın; genel geçer mutlak her durum ve zeminde doğruymuş gibi algılatılıp algılatırılmasıdır. Bu tür saltıkçı ahlaktan her hangi bir şapmayı, kişisel grupsal ve toplumsal belaların garkına gidişin cevazı olarak kişiler, değerler.

Kendim için istemediğimi bile istemeyeceğim; ama başkası için isteyeceğim o kadar çok şey var ki.. Bu kendi öznel ihtiyaçlılık belirleniminizi; ahlaki ölçü temeline oturtma ve saltıkçı olma kusurunuzdur. Bunu; Tanrı'sal buyruk gibi kurallamaksa, alabildiğine yanıştır.

Halbuki insan oğlu yer yüzünde var olalıdan bu yana, milyonlarca sene ne ahlaklı ne ahlaksız oldular. Ne de ahlaki hiç bilmeden, tanımadan yaşadılar. Yani milyonlarca sene ahlak yoktu. Eşdeyişle bu mantığa göre insanlar ahlaksızdı! Dünya: insan bilinci doğayı üretmeyi bilen bir olgunlukta olmadığı için, ahlaki ve ahlaki olgunluğu da üretmeyide, bilmiyordu. Yani Dünya ahlaki bilmiyordu. Dünya ahlaki, insanın toplum aşamasıyla bildi. Dünya ahlak kavramına insanın toplum aşaması ile geldi. Buda yaklaşık onbin yıllık bir sürece tekabül etmektedir.

Yani onbin yıldır ahlaklıyız. O ahlakta asla bugünkü bideğimiz ahlak değildi. Hatta bugün için insanı ipe çekeceğimiz türden rağbet gören zaman ve zemine uygun ahlakları. O ahlaklar evrile evrile bu günkü üretim tüketim bölüşüm ahlakını ortaya çıkardı. Bugünkü övünülen ahlakın da, gelecekteki ahlakın bir çarpık biçimi olacağı hiç kuşkusuz çok açıktır.

Dünya onbin yıl kadar önce bağında: toplumu olmayan, hiç tanımadığı toplumu var etmişti. Toplumun tarihini vermek çok zor. Ancak yüzbinyıl önce toplum yoktu. Şurası kesindir, toplumun ortaya çıkışı ile halk, ahlak, özgürlük hak gibi süredurumlarda toplumun işleyişi ile ortaya çıkmışlar. Dolayısıyla toplum yokken, ahlakta yoktu. İnsanın araçlı üretim yapması toplumsallığa, yani üst yapısal kurumsallaşmaya, ahlaka; yani, üretime süreleşti.

Toplumsal işleyişin içinde; üretmeyen yapıların (halkın), yaşlı ve güçsüzlerin, çocuk ve akıl geriliği olanların, hasta ve acizlerin, doyurulup barındırılması olanağı ortaya çıkmıştı. Bu insanın daha önceki sürü grup yaşamında olmayan yep yeni bir tutumlanıştı. Bacakları kırık olan, güçsüz olan vs. göçemiyor av peşinde koşamıyor kendi haline biraz yiyecek doğaya terk ediliyorken, ölüyorlarken; yeni ortaya çıkan toplumsal yapı; artı ürün ve göçer olmamak gibi yerleşmeler, insanlara; av peşinde dolaşmanın, meyve alanlarını bulmanın terk edilmesini yavaş yavaş sağladı.

Böylece insanın sorumluluk bilinci ve ahlaki kendiliğinden belirir olmuştu. Çünkü ilişkiler yapıdan çıkıyordu. Yapınız taşıtı ortaya koymadı ise tşit ilişkiselliğinizdeki bir ahlakınızda yoktur. Yani şu insan ne saygısız, ahlak yoksunuki, ayaktaki yaşlı ve gebe

hanıma, dedeye yer vermemektedir. Diye kimse size söylenemez. Artık insanlar erdemli ve ahlaklıydı. Yoksunu doyurmak, yoksula kol kanat germek, aidileşmek totemi algılarla bunları yasa kılarak çekim alanları yapmak, bu kurallara uymak, hem bir yükümdü; hemde enbüyük ahlaki erdemsel ve geleneksel kurallardı artık.

Açıkçası siz araçlı üretimi ve artı değeri üretmese idiniz, bu günkü ahlakınızda yoktu. Bu üretimdir ki; sosyal yapıları beslemek toplumsal bir zorunluluk ahlakı olmuştu. Gerekiyordu. Çünkü toplumun gücü, öncelikle bu çalışmayanların doyurulup barındırılması olgusunu sağlar düzeyi ortaya çıkarmıştı. Artık insanlık, gezginci av yapar olmaktan ve gezginci, hızlı yer değiştirir; toplayıcılık yapar olmaktan, azami zorunluluklarından vs. gibi nedenlerden dolayı güçsüzlerini; bakamamaktan ötürü doğaya bırakmıyordu. Günümüzde ise bu beceri, toplumun sosyal adaleti, sağlamasını ortaya çıkaracaktı. İnsan üretmeden toplumsal adaleti yani girişin ahlakı ortaya çıkamazdı.

Bu ortaya çıkan, yeni yaşamı üretme gücü; yağma, talan, çapul, hırsızlık, hazırcı, beleşçi olma çalma, aldatma vs. olumsuz diyeceğimiz ahlaki tutumlarıda yaygınlaştırdı, adeta kendisini kurumlaştırdı. Bunlar yeni toplumsal üretilişin, hemen yanı başında; kendiliğinden kendini dayatan bir ahlakı yansıtılış olarak, ahlak olarak üretilip belirlenecekti. Ve özelleşen mülkiyet ilişkisi gibi daha bir çok ön görülemez nedenlerin, toplumsal yaşayışta yansıtılış oldu.

Mal edinmenin ve maldan yoksun kalmanın, gelişmeleri belirdi. Tutumlanan ayrıcalıklı davranışlar; güçlünün ve güçsüzün haklarını, davranış ve ödevlerini; öznel yansıyışa göre belirledi. Ya da, zorunlu tutumlanacak olanı veya öyle tutumlatılması düşünülen yansıyış anlayışlarını, ahlak kavramı içinde, işlenişini oluşturdu. Toplumumuz olmasa ahlakımız da olmazdı. Toplumumuz olmasa idi, ahlakımızı asla bilemezdik.

Ahlak toplumun ortaya çıkardığı zorunlu bir ilişkisel yansıtılış ve ittifaklar durumu olduğuna göre, iyilik kötülük anlayışımızda toplumla yansıtılıp anlamlandırıldı. Temelinde ezen ezilen, zengin fakir, gelişmelerinin süreçlenmesi ile anlamlanan paylaşım, tüketim ilişkiselliğidir. Böyle olunca, bazı yanlış düşüncelerimizin, öznel anlamalarıda kendiliğinden ortada kalkmaktadır. Bir kere ahlaklı olmak için inançlı olmak zorunda değilsiniz. Ama toplumla ahlaklı olup, ahlakı yansıtmak zorundasınız bu biline.

İnanç yoksa ahlaklı olmak zorunda değilim demek, tersten konuya dalmaktır. İnanç yoksa bile siz toplumda belli saatte işe gidip, gerekli kural ve davranışları; örneğin selmaşma, saygılı olma gibi bir yığın ahlaki edimsel enformasyonu göstermek zorundasınız. İnsanlar ahlaklı Ya da ahlaksız olduğu için insan öldürürü Ya da öldürmez değildir. Bunun dışındaki daha temel ve ilişkisel nedenlerden ötürü insanlar girişir. İnanç bu tür engelleri önlemenin geçmiş toplumlarda icat ettiği yardımcı bir kurum ve aracıdır. Değilse inançlı değilsem ahlaklıda değilim demek, tersten sorunsalı ortaya koymaktır

Yüce Tanrı'ya, acaba kötülükleri niçin yarattı? kötülükleri kaldırmaya gücü yetmiyor mu? Gibi izafeleri isnad ve buhtan etmek son derece yanlış ve kısır düşünceliliktir. Doğa iyilik Ya da kötülüğü bilmeden, tanımadan bunların ayırdımına varmadan; süreçlenip olgu ve olayları bu güne; insanı, toplumsal üretme aşamasına getirmiştir. İşte iyilik kötülük izafesi burada ortaya çıkan, insansal anlayışlardır. Değilse evrensel var oluşun bir kusuru Ya da yetkinsizliği değildir. Toplumsal üretim paylaşımının bir öznel yansıyışı, insanın kendisine göre dünya algılayışının bir çarpıtmasıdır. İnsanın her şeyi kendine

göre yorumlamasının bir çıkmasıdır. Bu anlayışlar; Tanrı' ya bile, her şeyi insan için yarattığıdır...

Sorunu ve evreni anlamayı, bu kadar tersten ortaya koyarsanız, tabidir ki yine yanlış olarak ve tersten; ""Tanrı, her şeyi madem bizim mutluluğumuza göre yarattı, o zaman da kötülük ve günahı niçin yaratmıştır"" diye sormak hakkınız olmaktadır!

İyilik kötülük doğaya insanın toplumu getirmesi ile, insanın eli ile gelmiş, bir izafi, görece anlayışların insandan insana yansıtılmasıdır. Yıldırımın düşmesi nasıl bir kötülük ve insanları cezalanması değil, yeryüzündeki olay ve olgularının ilişkileneceği ile ortaya çıkmış bir zorunluluksa. Üstelik, hayat için varlığı zorunlu olan bir ilişki olaydır. Elbette bir olay, bir başka olay için geliştiren bir destekleme olay iken; bir başka olayda zararlı geriletici, köstekleme olabilmektedir.

Sürecek

[](http://www.ozgurlukicin.com)

Bayram Kaya

Halk Ve Egemenlik 14

Yıldırım ve şimşek çakması havadaki azotu, azotlu bileşikler halinde yere indirerek bir nebati beslenme çevrimi ortaya kor. Aynı zamanda bir ağaç bu azotlu bileşiği kullanarak yaşamını sürdürürken, bir anlamda ve öznel olarak, bir duygu yansıtması olarak yıldırıma minnettar iken; kafasına düşecek yıldırımdan da kurtulamayacaktır. Yani yıldırım sayesinde yaşayacak. Buna iyi diyecek. Yine yıldırım sayesinde ölecek. Subjektif kaygılarla buna da kötü diyecektir.

Burada yıldırıma ihtiyaç olmadan azotlu bileşikler bitkilere verilemez miydi? Diye sormanızda absürttür. Sorunu bilmezlikle ve tersten ortaya koymaktır! Çünkü yaşam: kendi çevresinde olan kendisinden önce, nasıl bir ilişkileniş girişimi ile karşılaşmışsa ona göre organize olmuştur. Dağ olan bir çevrede, gitmek ilerlemek için dağı aşmak zorunda olmuştunuzdur. Azotlu bileşiği ancak, yıldırımla giriştirerek o şekilde var edersiniz. Böyle bir çevrede yıldırımla ilişik zorunlu olarak, hayati olarak, ilişkilenmek zorundasınız, kaçınamazsınız. Biyomerler çevrede azotu bulduğu için, en mahrem yerlerinizde azot bulunur. Bu azotu dışarıdan ihtiyacı olarak enerji girişimi olarak transfer etmek zorundasınız vs; vs.

Değilse başlangıçta ilişkiler ve tüm ihtiyaçlar saptanmışta ona göre biz veya canlılar yol alıyor ya da aldırılıyor değildir. Çevrenizdeki canlı cansız ilişkilenme nasıl bir yol ve belirlenim ve kaoslar ortaya çıkarıyorsa, biz de, ona göre işlevsel kılışlar geliştiriyoruz. Hayat illa bu dizim ve dizilim ilişkileriyle var olmak zorunda diye hesaplanan bir olay durum değildir. Tıpkı birçok bilgisayar işlemcisi ve programı olduğu gibi. Ancak hayat bu tür bir bağıntılı ve ilişikisel çevrede, bunlara ve bunların özelliklerine bağımlı kalarak bir yol alış, seçip ayıklamaktadır.

Bu yüzden gelecek bilinemezdir. Determinizmde, bir kısım kaosu içinde mutlaka barındırmak zorundadır. Doğa koşullarında iterasyonlar yapar. Değilse gelişme ve değişme olamazdı.

Örneğin bir yıldızın 500 milyon km. uzaklığındaki gezegeninde, diyelim ki silikatlı bir hayat formu ilişkilenişi var. Silikat suda başka bir oluşumla çözülüyor olsun. Ya da başka bir mayi içinde çözülüyor olsun. Bu hayat, kendi mantıklı ilişkileniş biçimine göre düşünüldüğünde, bizim 150 milyon km. yıldız uzaklığımızı kabul edilemez bulabilirler. Ve kendi yıldız denk uzaklığını hayat formu için vaz geçilmez uzaklık olarak değerleyebilirler. Yani yaşamın var olması için, illa 150 milyon kilometrelik bir Güneş uzaklığı gerekmiyor. Bu bir çevresel arzın inorganik ve organik ilişkilenmesinin ona göre girişen bir yol alışıdır. Değilse 150 milyon km uzaklık, hayat için zorunlu bir yol alış, gerektirmesi hiç de değildir. Siz, sizin gibi bir organik hayatı ararsanız; elbette sizin mevcut bu koşulları aramak zorundasınız! Çelişki ve kaygısal bilmezlikler cahilliği de burada ya zaten. İlkesel olarak var olan Tanrı'yı, bu tür sanı kanılara dayandıran kendi gelişkilerimizin yanılğılarımızın kaygısını taşırız.

İyi bir fizik, kimya, biyoloji, hukuk, mühendislik bilir olmamız Ya da farklı bilimlerle değin bilgileri bilir olmamız, bizi genel cahil olmaktan alı kor bir tutumlama değildir. Varlık olgu olaylara oradan da sistemlere değin ilişikisel, bağıntılı bilgileri, yani bilimlerin bilimi bilgisi olan felsefe bilemezliği; bu tür okuryazar kişilerin, sırf mesleklerini bilir olmak ile yetinmeleridir ki onların cehalet cahilliklerinin ve ayak direme yobazlıklarının; nedeni olmaktadır.

Konu anlatmalarım, ana temadan uzaklaşma gibi ise de, çok temel ana varoluşların ortak konudan dallanıp çatallanmasını ortaya koyan bir tematiklik yapılanışı olmaktadır. Bu dallar üzerinde budaklar, filizler belirtişim anlamsız gibi ise de, ana konunun kol

parmak dallarıdır.

Şimdi gene salt halk egemenliğinin olamayacağını hem canlılık var oluşla, hem sistemsel var oluşla açıklanmaya devam edeyim çünkü şeytan (kaos) ayrıntılarda (dallanmalarda) gizlidir.

Nasıl ki özdek, kimi dem elektriksel, kimi dem, magnetize, kimi dem devinim, kimi dem dalga çekim alanı, kimi dem zaman vs. olarak belirirse, canlılıkta özdeğin zorunlu girişimiyle beliriş biçimidir. Nasıl özdek olgu ve olaylarda farklı elektriksel yapılanışla ayrı özellikli bir belirme gösterebiliyorsa, canlılıkta farklı özdek ilişkilenmeleri ile farklı hayat formları ortaya koymak zorundadır. Bu atomsal yapının canlı, devingen, girişen olaylar ve iterasyonlar koyup göstermesinin zorunlu ve zincirleme ilişkisidir. İlişkiler uzaktan yakına yakından uzağa girer.

Canlılık nasıl özdeğin bir beliriş süreçleşmesi ise; sistemlerin kendilerinin kendileri üzerine bir sürtünme etkisi, bir fren etkisi, kendini sınırlama, geri bildirişim yasa gereği olan bir başlangıç koşullarına sıkı sıkı bağlılık vs etkisi ortaya koyması, yine özdeğin zorunlu devinme beliriş biçimidir. Bunlar egemenlik gibi bir soyut kavramı bağımlılıkların girişimi gibi somut olgu, olay ve biçimlenişlere sokmaktadır.

Sistemin girişen ilişkileri, yasaları kurumları, entegre üniter ilişkilenmesi yine sistemin içine ayrıntı ve tekil olaylara bir müdahale etki yaratır. Bu sistemin kendi üst üretiminin yine sistemin iç işleyişine sistemin kendi etkisidir. Sistem sonucu ile yine kendisi üzerine yansır ve etkiler, denetler. Başbozukluk ve başına buyrukluğa yoktur. Zaten başbozukluk ilişkinlik değildir, ilişkin olmayacağından sistem tarafından seçilip elenir, ilişkilenemediği içinde başbozukluk gireremez, büyüyemez, enerji transferi ile varlığını sürdüremez; dağılır ölür.

İnsan vücudunu; sistemin yine kendisinin, kendisine ilişkilenmesini, kendisinin kendisine yansırarak etki etmesini kabaca şöyle belirtebiliriz. Sistem (vücudumuz) ilişkinlikleri gereği aktif, devinimli, geçişen dalgalar girişimli olarak dışa büyümüş bir durum olarak belirir. Dışa bir büyüme (sonuç) koyan vücut, yine içe kendi içine sistemin ilişkilerine, hem bir etki hem de bir neden olarak, söz gelimi AGIRLIK olarak döner ve yansır, iç işleyiş etkiler.

Ağırlığın basıncı iç işleyiş ezmeye, iskelet sistemini çökmeye zorlar, neredeyse tüm sistemin tüm ilişkileri koparacak bir vahameti; hem bu ağırlığı taşıma, hem bu ağırlığı besleme, hem bu ağırlığı sürdürebilir olmak için enerji sağlama, hem de bu ağırlıktan (sistemin çıktısından) sistemin yararlanmasını sağlama gibi sorunlarla, sistem yüz yüze kalır. Yani sistem yine dışa belirişini içe bir ilişki olarak yansımak, içte yeni ilişkilenmeler kurarak çözmek zorundadır.

Toplum sistemi de, kendi çıktısını, geri besleme, denetleme koşulları ile yasa ve kurumları ile bir iç etki olarak kendine döndürüp yansır. Bu sistemin başlangıç koşullarına sıkı sıkı bağlı

Oluşudur. Sistem çıktılar elde edebilmek için bireylerini güçlü kılmak zorundadır. Bu sistem bireylerinin üretim ilişkileniş gücüdür. Sistemin çıktısı olan dış beliriş yine sistemin içine referans edilerek, bireyin büyümesi ile sürtüşür, sistemin kendi devinimi sistem iç işleyiş ilişkilenmelerine fren etkisi yapar. Bunlar yasalar ve kurumsallıklarla parçalı beliren bir egemenlik toplamıdır.

Sistem (toplum) bırakınız yapsınlar, bırakınız geçsinler gibi bilim dışılıkları kabul

etmez. Ferdi büyütürken bırakır ve yaptırır. Ancak bu yapışın sisteme egemenci yansıması, sistemin başlangıç koşullarına referans edilen çıktısı ile kararsız sapmalar lineerleştirilir. Sistemin tek yanlı nonlineer oluşu, sistemi zamanla bitirir yani sistem karasız çalışır, kararsızlıklara gider ve sistem bir krizle biter. Bu yüzden toplum aya gidecek diye iç işleyişlerini tüketen bir kararlar; bırakınız yapsınlar bırakınız geçsinler diyerek iç parça ilişki başıbozukluğu (canlıda kanserleşme) yaratamaz. Hiç bir sistemde üniterdik egemenci olamaz. Tıpkı kalbiniz gibi...

Sistemin işlemesi olmadan birey büyümesinin bırakılıp geçilecek ve bırakılıp yapılacak Hiçbir durumu yoktur. Sistemin üretim ilişkilenmesi için, bireyini büyüten için bir ilişkilenme bağıntı birlikleri koyar olması zorunludur. Ancak bu ilişkileniş iç sürtünme ile dengelenip zorunlu bir fren etkisine dönüşür. Çünkü sistemin girişen dalgalanması, devinimi bu ilişkiyi zorunlu olarak, kendilik belirler. Fren; sınırlılıkları, girişim ilişkilerini ve üretimi sağlar. Çıktı başlangıç koşullarının bir iterasyonu ve çok az bir bin delikle değişmiş bir kısımdır. Bu da yeni durumun başlangıç koşulları olacaktır. Bireyin büyütülmesi sistemin sınırlılıkları ile bireyin frankeştayn laşmasını önler.

Sürecek 14

Bayram Kaya

Halk Ve Egemenlik 15

Cazibe ya da çekim; var oluşun ve varlığın, temel hareketi ve bir duruş bir beliriş biçimidir. Halkın cazibe ve çekim alanı halkın üyelerini aitleştirmektir. Halk çekim alanında üyeler kendilerini halkın birbiri ile iletişen aidi oluşları gerçekler. Aitleşme bir örneklemeyi, kimlik birliklerini ve duygusal birlikleri sağlar.

Bunlar halk içi tanımlanma ve birbirini tanıma gruplarıdır. Kısa süreli amaçlı birliklerdeki kalabalıklar olabileceği gibi, bir akım biçiminde moda belirişler de olabilirler. Ve geçmişten güne gelenek yaşayış benzerlikleri (mimiriki) * ola gelen tutumlayışlar olmaktadır.

Bu aitleştirme çok önemli ve hayati bir fonksiyondur. İnançlar ve dinler bu tür cazibenin çekeyleşesi sayesinde mümkündür. Ki bunlarda başlangıçta ahlakçı ve filozof öğreticilerin benimsetmesi ile kazanılır. Halk bunu gelenek olarak benimser ve sosyolojik deneyimlerle bir kazanç aktarımı olarak, sosyal genetik sürerliliğini benimser.

Bunun dışında halk, herkesin Ya da çok kesimlerin ilgisinde olabilecek cazibe Ya da çekim merkezleri oluşturamaz. Bu yapı halkın parçalı yapısından kaynaklanır. Toplum, kurum ve kuralları ile parçalı yapıları bağıntılıken, halk inançsal, geleneksel, aitleşmenin dışında; üyelerini bağıntılı kılamaz. Bu bağıntı kimi zaman zorunlu, kimi zaman müsamahalı, kimi demde kerhen belirebilmektedir.

Halkın aitleştirmesi; gelenekten ve geçmişten gelen halk gücüdür. Bu çekim alanı kişilerin yabancıklarını giderir. Kişilerin senli benli, birbirini anlar ve kaynaşır olmasını sağlayan çok hayati durumdur. Özellikle kişilik olgunlaştırmada çekimler. Kişilerin sosyal cemiyete uyumlaşmasıdır. Bunlar dışında çekim cazibesi yaratamayan halk; aksine cazibeye kapılır.

Bu yüzden halkın genelde tercihi, cazibe odaklı öznellikler ve sübjektiflikler olur. Bu türden cazibe oluşlar ve çekime kapılışlar, toplumdaki yanalık ortaya koymayabilir. Bu nedenle de halkın seçeceği egemenlik, toplumsal egemenliğin gerçekleşmesi bağlamında, mümkün olmaya bilir. Bu yüzden; böylesi egemenliğin olabilecek sakıncalarını toplumun kurum ve kuralları denetler.

Cazibe yaratamayan geniş halk kesimleri, neyi neye göre cazibe odağı yapacağından emin değillerdir. Bu tür davranışlarda en makulü, kendi inançlarındaki motiflerden ve yatkinliklardan alıntı ve hitaplar taşıyan yansıyışlar olacaktır. Halkın ittifak edemeyen genel yığınları, sanal ve eften püften yaratılan cazibelere çekimlenirler. Bu yüzden aynı tip bakış açısı geçmişte oluşta şimdi olmayan nostaljilere, bir unutmayı doğrulayan hatırlatmalara yönelik türünden olabilirler. Ya da aynı düzlemin anlayışlarından doğru olanı farklıyı da sırf kendilerine benzemiyor diyerekten kendi onaylarının baskısı ile elimine ederler.

Bu nedenle halkın aynı tip bakış açısı, aynı tip kulvarın kavrayışı; farklıyı dışlar. Birbiri olanları onaylar! Bu bir müridin şeyhini tasdikleşmesi gibidir. Veya bir şeyhin müridine ben şeyh değil miyim? Deyip; müridinde: evet sen şeyhsin, demesi gibidir. Ya da müritlerin biri birine şeyhini onaylaması gibi, sübjektif bir tavidir. Yani bozacının şahidi şıracı olmasıdır.

Halkın en büyük tüketimi, kullanım ve üretimi sanat alanları olabilecekken bu alan geniş kesimlerin özeni benimserliği içinde değildir. Sanat yapamayan geniş kesimler ya bunların kendisine yansıyışlarına eğilim ederler, Ya da inançsal olarak oraya odaklandırılırlar.

Halk için cazibeler yaratmanın bir yolu da halkı eğitimsiz kılan bencil siyasetlerdir. Örneğin halkımızın 7,5 milyon kişisi okuryazar değildir. Buna birde sadece bir şekilde okuryazar oluşt, bir o kadar eğitilmiş olmamayı ekleyin. Eder 15 milyon. İşte bu milyonların cazibe odağı bambaşka ve oldukça sanal, inançsal, geleneksel, adeta bir seçememelik egemenliği olacaktır.

Bu yüzden nüfus başına milli geliri, 2000 dolarlardan alıp, 1500 dolara düşüren politikalar yıllarca ""Halka hizmet hakka hizmet "" diyen duygu sağlayan parola ile iktidar olmuşlardır.

Bu siyasetler milli geliri 20 000; 30 000 dolarlar düzeyine çıkararak: "" halka hizmeti, hakka hizmet "" bilmemişlerdir. Halkta bunu sorgulamamıştır. Sadakalara memnuniyet duymuştur.

Madem halk siyaseten seçmektedir, halkın egemenlik sel belirmesinin diğer bir yansıması da, zorunlu olaraktan denetim ve sorgulama yapmasını yine kişilere bir kamu yükümü olaraktan çıkartmaktadır. Yani halkın sorumluluk duygusunun kamuoyu oluşturmasıdır. Bizim sosyal yapımızda kamuoyu oluşturmak oldukça zordur. Ama inançsal bağlamda bir anda çok büyük kalabalıkları meydana toplamanızda pek mümkündür.

Geçenlerde gazetede şöyle bir fotoğraf vardı: 4 Nisan 2009 Sözcü. Dünya'nın belli başlı kamuoyu yaratmış toplumlarından; Almanya, Yunanistan, Fransa, İngiltere, İrlanda vs. yerlerde dünya krizi için isyan boyutunda kamuoyu baskıları oluşturan mitinglerin resmi vardı. Bunların yanına Türkiye, İstanbul'da konmuştu: ""Türkiye balık tutuyordu""

Bu türden kayıtsızlık hayli düşündürücüdür. Anarşide hiç ama hiç gerekmiyor. Ancak bir demokratik hakkın kullanımı da böyle zamanda ortaya konmaz ise, ne zaman kendini açık eder diye insan düşünmeden de edemiyor. Bunun böyle olmasındaki bir temel nedensel tespit kanımca gelenekten gelen itaat etme, aitleştirme kültüründen kaynaklanmaktadır.

Özellikle de insana demokratik açılımlaşa sunamayan, sorgusuz sualsiz itaati öngören inançlardan bir bilinçlenme olduğu, pek kuvvetle insana düşündürülmektedir. İkinci neden olaraktan da, biyolojik genetik havuzun dar olmasıdır. Yani halkımızın yakın akraba evliliklerini tercih eder olmasıdır. Bunun biyolojik açıdan alabildiğine sakıncalar içerdiği çok açık elini gözümüze sokan bir gerçekliktir.

Bunların iki bakımdan tehlikesini konu gereği belirtmekte yarar var. Birincisi içevlilikler doğal seleksiyona kapalılığın ve seçme ayıklamaya olanak sunma açısından en sığ ve dar arzlar sunar olmasıdır. Bu çok sınırlı ve kendini tekrarlayan verimsiz arzlar sağlayıp, seçme ayıklama ilkesine en iyinin seçilişine, rekabete; daha gametler düzleminde olanak tanımamaktır. İkinci olarak aynı döller arasındaki patolojik geriliklerin ve kısırlıkların aynı gen havuzunda varyasyonunun sürekli çoğalması bu tür tercihlerin en büyük handikabıdır. Bunlar yavaş tepki vermelerin nedeni gibi bir düşünceyi akla uygun düşünme yapmaktadır.

Toplumsal hak ve bilinçlenmede, özgür oluşt; kamu oyu oluşturmak, sivil toplum örgüt ve kuruluşlarının işidir. Bunlar halkın ve toplumun bireylerinin, toplumla olan ilişkisini yurttaşlık görevlerini, canlı, güncel ve diri tutarlar. Kamuoyu bunlar vasıtası ile olay ve durumlardan haberdar olur. Ama ne yazık ki halkımız bunları çokça da destekler olup da üye olmazlar.

Hâlbuki bir sivil toplum kuruluşu olmayan tarikat ve cemaatlere; çoluk çocuk, cümbür cemaat üye olmaktadır. Ya da devamlı müridi olurlarken toplum olaylarına soğuk ve Fransız kalmaları tamamen gelenekten gelen sosyal gen bilinçaltı baskısıdır.

Seçimde oy kullanmakla egemenlik sağladığını düşünen güzide insanlarımız, sorunu takip eden, sivilleşen; yönetimin baskı unsuru olan kamuoyu olmaya hep ve çokça soğuk ve güvensiz bakabilmektedir.

Bu durum halkın bir önemli, hem de çok önemli yanını ele vermektedir. Buda halkın kendisini genel ve bütüncül cazibe merkezi kılamaz oluşudur. Halkın aitleşmesinde etnitise oluşturmasında, halk bireylerinin sosyal kişileşmesini olgunlaştıran çekim alanı var etmesi; çok hayati bir yaşamsallıktır.

Sürecek 15

*Mimiriki: Mimik olarak; el, yüz, kaş, göz hareketleriyle hatta giyim kuşam, renk gibi zevklerin yemek gibi beğenilerin benzer parfüm kullanmaya kadar varan, öykünüm, taklidi tutumlarla halkın duygularını yansıtır olma aitleşmesi. Eşdeyişle vücut dilini ve duygu benzerliklerini öne çıkaran öykünmeler.

Bayram Kaya

Halk Ve Egemenlik 16

Önder ve liderlikler, yönetici tutumlar cazibe merkezi denen çekim alanı olma özelliğine pek uygun bir tutum ve işlevlerdir. Aynı zamanda önder ve liderlik özelliği halka ve topluma mal oluşların çekim alanıdır. Lider ve önderin kitleleri sürüklemeye gücü bu nesnelliktedir.

Halkın egemen oluşu; bu lider ve önder karakterlerin toplum yapılaşmasına verdiği kılışsal uygulamaya yönelik işlevlerle de yakından ilgilidir. Halkın eylemleri dönüşme koşulları oluştuğu halde siyaseten dönüşemeyen hantal toplumları dönüştürmede etkin ve etkisel egemenliklidir.

Ancak ayaklanmaların sonucunu bir pazarlıkla yönetime dikte ettiremez. Halk eylemlerinin hasadını bir temsilci aracılığı ile temsilcinin yönetimle uzlaşması ile aşılır. Uzlaşmayı halka temsilciler anlatıp benimsetir. Eğer ayaklanma sonunda yönetimde halledildi ise, halk içi uzlaşlar yönetimi belirler. Yani halkın egemenliği yine zorunlu ve şekli temsili olmaktan öte gitmez. Ama denetleme sorumluluğuna sahip çıkarsa soyut egemenliğin gücü şiddetle artar.

Ama ne yazık ki bu güçlü soyut egemenlik, politikacıların istismar alanıdır. İşte bu çekim alanı halka mal oluşlarında temel noktası ve belirleyici unsurdur. Halk çekim merkezini kendi oluşturabilse, zaten dışarıdan halka mal oluşları dışlar ve kendilik kendi egemenliğine uygun yapılaşmaları bu kez halk kendisine mal etmeye başlar. Yani halk seçileşir.

Oysa halk seçici olamadığından, sözün gelişi bir şarkı okuyucuyu kendine mal ettiğinde seçiciliğinden çok; kendisini duygusal olarak ifade edip dışarjlarla, psikik doyumlarla, çözümlendiği alanlar olması nedeni ile eğilimleşirler. Hatta buralarda kendisini jiletlemenin patolojik eğilimleri görsellik; bir icabı hal gibi yayılan benimsemeler olabilmektedir. Halkın bu çekimlenmesi kendince önemli olanın üzerinde kendini önemli gösterme eğilimliliği de taşır. Halkın yönelimi gibi anlatımlarda tüm halk asla kastedilemez, çoğunluk yapı kastidir.

Böyle olmadığı içindir ki halk; yapay olanla sanatsal, fikirci akımsal, politik akımlar gibi olanı pekte ayırmadan cazibe merkezlerine çekimlenirler. Halk duygu ve bilgi sorumluluk düzey ve düzlemlerinin gerektirdiği ilgiselliğe göre bu çekim alanlarının etrafında parçalı egemenlikler estirirler. Yani başlangıçta cazibe alanları halkı çekerken, halkın çekim alanlarındaki varlığı da bu çekim alanlarının sürüp giden devamlılığını ve istismarını sağlarlar.

Halkın alkışları sizi, vezir yapabilirken, ipe de götürür. İpe gidilişte halk, bu kez de size kahredeni alkışlar. Yani halkın sürekli değişen cazibelere göre esmesi esastır. Bunun istisnasını; önder vasıflı tutumlar, örneğin peygamberler ve bir ulusun kendi liderinin çekimine kapılır oluşları oluşturur. Çünkü bu bir kimlikleşme gibi çok temel bir durum olmakla diğer mal oluşların çekimlerden kopan bir ayrılıştır. Halkın bu egemenliği çok somut olabilmektedir. Şu da unutulmasın ki evrende kalıcı Hiçbir şey yoktur. Bu egemenliğe sahip oluşta kuşaklarla sınırlı olmaktadır. Değişen çevre şartları sizin ilgi ve ihtiyaçlarınızı belirleyeceğinden, çekim alanlarınızda kaotiktir.

Halkın istisnasızlığa yakın egemenliksen belirliği, kendi içinde; yani halk alanda kendi din ve inançlarının muamelatını ibadetleri gibi bire bir ve grup cemaat yapılaşmalarında yaşamasıdır.

Devletin (toplumun) laik ve egemen yapısı, sadece düzenleme olarak güvenlik olarak, ibadet ve muamelatların esenlikli yapılabilmesi için sadece normlaşma yapabilmektedir.

Bu da kamu güvenliğinin esasıdır. İnançlar gittikçe bir halk üretimi oldukça halkında egemenliği bu alanda yine parçalı ama kararlı bir güvenlikle artmaktadır. Çünkü egemenlik üretimle kaimdir.

Sistemdeki egemenlik sel durumlar, kararlılıklar kendi kendine benzerlikteki (fraktallerdeki) simetriden doğarlar. Sistemde egemenlik ve egemenlik sel durumlar görece ve geçicidir.

Sistemde egemenlik ilişkisel ve süreçsel durumların; ardışık olarak, birbirinin yerini aldığı; ana eksenli kaotik belirmelerin, kendi süreçsel akışını duyurduğu aşamasal geçim alanıdır.

Toplumların evrenselliği şuradadır; farklı sistemler de, aynı biçimde davranır. Şu halde toplumda, toplumun(sistemin) kendi kendine bir etki yapması gereği anlayış olan liberal bakışın; bırakınız geçsinler, bırakınız yapsınlar sözü, hiçbir zaman toplumsal bir bakış açısı olamayacaktır. Olursa da toplumun üretim ve paylaşımını ve halkı ahlaki kaosa götüren çalkantıları eksik etmez. Bu toplumun virüsü olan bir üretim tarzı olur. Toplum kendi ilişkilerini değil, virüsün genetik ilişkilerini üretir ve paylaşır. Bu insanın öznelliğinin, insan sübjektifliğin egosudur.

Toplumun etkisi ve gücü liberalizmin bireyini hem aşar hem kuşatır. Burada kolektif bireyler gücü bir bireyin yönetimine egemen kılınsa makul. Ama kolektif bireyler gücü birey gücü egemenliğine ram edilen bir sistem dışılıktır. Yani toplumun fonksiyonlar içinde fonksiyon etkisi (rekürsif yapısı) olduğu görmezden gelinir.

Bu yüzden halkın egemenliği, yurttaşlık ilişkisinden, bireyin halkla ilişkisinden yansıyandır. Egemenlik, sistem ilişkiselliğinin bağıntısında ortaya çıkarılan, bağıntılı ve toplumsal bir ilişkiler bütünüdür. Halk egemenliği, halkın sistemle bağıntı ilişkiselliğinin özel bir yansıması ve yansıtılışıdır. Yani ilişkilene bir nevi sınırlı ve etkin parça (bireyi) büyütme gücüdür.

Canlılıkta bir sistemdir. Ama canlı sistemlerin fonksiyonel bağıntıları içinde insan öznelliği gibi, ben diyen ve fonksiyonlar içi ilişkinin üzerine kendisini taşıyan egemenlik sel bir baş kaldırışı yoktur. O canlının kendi dışında da, kendisinin ürettiği bir sistemi de yok. İnsanın egemenliği, bağıntı ve bağımlılıkların ilişkilerini yeniden üretir olmasındandır. İnsanlar bu yeniden ve yeniden üretme gücü sayesinde, bireyin ve yurttaşın egemenliğini, toplumsal gücün üstüne çıkarır. Ama bu gücün toplumsal güce bağılı olduğu sorumluluğunu Hiçbir zaman asla unutmaz. Buna aykırı olacak tutumlar toplumu geriletip çalkantılara sokacaktır.

Oysa Yüce Tanrı, insanın bilinç sorumluluğunun idrakidir. Ve tamamen bizim olamlılıklar alanında değerlememizi düşündürmektedir. Olamlılık alanı; bir şeyin öyle ya da böyle olup olmayacağıının, zorunlulukla, belirlenmemişlik durumudur. Şu örnek genel bir olamlılık tanım içermesinin anlatmasında açıklık tarif edebilir. Uzayda gök cisimlerinin çarpışmasını gerektiren hiçbir zorunlu neden yoktur. Aynı şekilde iki veya daha fazla gök cisminin de, çarpışmasını önleyeceğine dair hiçbir belirlenmiş nedeni de yoktur.

Bu şu demek, evrenin seyrinde iyi kötü diye belirlenmiş bir zorunluluk yoktur. Bizim iyi kötü dediğimiz durumlar seyir ve eylemlerin, olayların, değişme ve dönüşmelerin ortaya çıkışıdır. Toplum içinde bencilce, çıkarıcı olan hoşlanma duygumuzla, yine bencilce eleme ifade eden, duygu ve yaşantılaşıma anlayışımızı; evrene genelleştirdiğimiz bir çarpıtma prangadır. Bencillik bireysel bazda temel bir var oluş

belirlenmesi iken evrensel bakışa götürüldüğünde prangamız olmaktadır.

İşte bu tür olgu olaylar zorunlu ilişkilenmesini kendi öznellik zaafplarımıza indirgeyip çarpıtan yapımız egemenleşecek yerde kendisine, kendi üstüne gelen doğaüstü güçleri, fantezileri vehmederek kendine yeni bir alan yaratmaktadır. Halk bu tür yapıların çarpıtılmasındaki zenginlikleri taşımaması nedeni ile egemenliğin zorunlu şartı olan geçici birlikleri sağlayamaz.

Sürecek 16

Bayram Kaya

Halk Ve Egemenlik 17

Yüce Tanrı kavramı, bizim çözdüğümüz, anladığımız bir mümkünlükte değildir. Her çağ ve zaman zemininde bilgi ile anladıklarımızla yetineceğimiz düşünsel bir hal mutluluktur. Şunu belirtebilirim, bilmek isteyişte; asla bilemeyeceğimiz Tanrı bilinmezini, farz edelim ki tümünden bildik! Tüm bilme anındaki duyacağımız mutluluk hazzımız: şimdiki yalan yanlış ve eksik bildiğimiz, Tanrı anlayışıyla duyduğumuz coşkusal mutluluktan, hiçte; daha fazla olmayacak.

Bunu Erasmus'un bir mutluluk tanımlaması örneği ile paralelleyim: Mücevher takma isteğinin özellikle kadınlar dünyasında, tartışılmaz bir heyecan yarattığı muhakkaktır. Aynı imrenmeyi taşıyan bir başka kadına kocası, ilkinin benzeri ve sahtesi ama her bakımdan son derece ikizi gibi olan beş para etmez kopyayı, hakiki mücevher diye taktırsa. Sahtelik de, kuyumcunun anlayamayacağı denli usta taklit işi olsun. Sahte takıyı taşıyan kadınla, sahte olmayanı taşıyan kadının mutluluk sevinci arasında ne fark vardır?

Bu anlatım bir ufuk açması bağlamında doğrudur. Ama iş böyledir demek, kesinlikle böyle değildir. Her bilgi yeni bir aşama yeni bir bakış tarzı ve yeni bir bağıntılı bilinış olacaktır.

Tanrı'nın egemenliği; bizim güç yetirip, bilip, anlayıp asal müdahale edemeyeceğimiz bir hal değildir. Müdahaleyi etmeyi bile düşünemeyeceğimiz bir aciziyetimiz, bir had bilirliliğimiz olacaktır. İnsanın kendisini, Tanrı ile kıyasına gitmek dahi, bir patolojik durum olarak görüp değerlendirilmelidir. Yani Tanrı egemenliği bambaşka ve kıyaslamasız, bir olay; insan egemenliği bir güç birliğine dayalı olan aczi yetin ortaya konmasıdır. İkisi birbirine benzemez bile. Sadece Yüce Tanrı'yı anlayışımız ve kendi işlerimizi insan sözcükleri ile anlar ve anlatır oluşumuz; bu kıyas tutma çelişkinin bize düşündüren bir cahil oluşumuzdur.

Özgürlük ve hak, bir toplumsal kavramdır. Toplumumuz olmasa idi, özgürlüklerimiz ve de haklarımızda olamazdı. Hak ve özgürlüklerimizi toplumsal soyut emek ve toplumsal somut kolektif emeklerimizin sağladığı bileşkelendirirler.

Yani, toplumumuzun üretme gücüne paralel; özgürleşir ve haklar sahibi oluruz. Haklar ve özgürlüklerden yararlanma bizim; toplum içindeki iç dış uyumlarımızın seçtiği bir alternatif ve zorunlu kılınış yaşantılaştırılmalarıdır.

Bir insanın öznel değerlerini ve yargılarını, tercih etmesi ve düşüncelerini özgürlük ve hak değildir. İnsanın talebi (hak istemi) toplumsal üretistendir. Sizin toplumdan hap hak talebiniz olur. Yani toplumsal emeğe, toplumsal üretime ve toplumsal paylaşım ve tüketime, vs.ye katkı yapan ilişkisel öznel düşüncelerimiz düşünme hak ve özgürlüğüdür. Ama dogmadan kaynaklı tartışılmaz düşünce öznellik ve anlayışlarımız, halka ait subjektif düşünme özgürlüğüdür.

Toplumun belli bir üretim tarzına göre; hukukuna ilişkin, paylaşımına ilişkin, yönetimine ilişkin vs. fikir ileri sürmesi, hem düşünce (esasen insan düşünür bu engellenemez) hem ifade hakkıdır. İfade hakkının toplumsal olabilmesi için akılcı, bilimsel ve konjonktürle yaşamla ve üretimle ilişkisel olmak zorundadır. O zaman toplumsal bir hak, toplumsal bir özgürlük hem de toplumsal talep egemenliğiniz kendilik ortaya çıkarır.

Örneğin kapitalistçe üretimi, sosyalist üretime çevirir olma düşüncenizi söyleme hak ve özgürlüğünüz vardır. Çünkü bu ifade konjonktürle düzleme uygun, toplumsal üretilişinize uygun, üretilişinizin paylaşımına uygun bir anlatım olacaktır.

Ancak mağara devrinde yaşamak istiyorum. Bu benim fikrimi ifade hakkım dememelisiniz. Konjonktürle düzleme uygun değil, toplumsal üretime alabildiğine aykırı, paylaşım da, zaten böyle bir düşünce ile ortadan kalkmış olacaktı. Tamamen subjektif ve kişisel duygusallıktır.

Yukarıdaki örnekte toplumdan sağlık için hap talep etmenizin bir öznel kullanımı şöyle ifade edilebilir. Hap kırmızı olursa içerim, siyah renk olursa içmem diyen özneliğiniz bir hak ve hakkın özgürce toplumsal olarak dile getirilişi değildir. Toplum hapi yapar hapın mahiyeti veya farklı akli bir seçiciliği onu öyle renklendirmiştir.

Öznel duygu ifadesi sizi bağlar. Eğer o renk hapın özelliğini engeller bir keyfiyet nesneliği imalat hatasını içeriyorsa bunu ispatla söylemek hak ve fikir özgürlüğünüzdür. Öyle değil de ben öyle inanıyorum demeniz, subjektif dogma hakkınızdır. Toplumsal işleyişte yeri yoktur.

Toplumun dışında, insan yaşamı ne dileyebilmiş ne isteyebilmiştir. İsteyip dilese bile, temin etme karşılığı cevapsızdır. Yani, toplum dışında hak, özgürlük ve egemenliğinizde yoktur.

Bir antibiyotik üretim toplumu becerisidir. Toplum sizin acı çekme zorunlu bağımlılığınızı ağrı kesicileri üreterek aşar. Ağrı kesiciyi kullanmak sizin için bir tercihtir. Toplumunuz eliyle acı çekme zorunlu bağıntınıza artık egemensiniz. İlacı kullanma Ya da kullanmama tercihi bağlamındaki olanağı toplum size seçimli bir hak kılarak özgürleşmenizi sağlamıştır.

Yine toplum sizin, uzak mesafelere kısa sürede ulaşmanızı, bir seçenekli tercihi olarak, özgür kılmıştır. Bir zamanlar, bir yerden bir yere, zorunlu yaya giden insanın, bu günkü insana göre özgürlüğünden bahis edilemez. Çünkü bizim kadar seçenekli değildir. Çok seçenek henüz var edilmemiştir. Yani bizim özgür olmamız toplumsal emektedir.

Siz bu özgürlüğü kişisel olarak tercih edip kullanmasanız dahi, toplum bu olanağı kendi düzlem ve zamanı için zorunlu olarak üretecek bir anlamda da sizi buna zorunlu kılacaktır. İşe gelirken, dakik olmanız gereken durumlarda ötürü gecikmenizdeki yaya gelmenizin nedenini; neden taşıta binmediğinizi, sorarak sizi bunu kullanmağa bile zorlayacaktır.

Toplumsal emeğin seçenek olarak önünüze koyduğu olanak, ancak seçenek olarak ortaya konulduğunda toplumu ilgilendirmiyorsa yaya Ya da vasıtalı gitmek, sizin bir özgürlük tercihiniz olabilecektir. Bu özgürleştirilen toplumsal emeği istemenizde, seçenekleri sağlar oluşunuz da, demokratik (sağlama yollarını gerçekleştirme süreci) bir hakkınızdır.

Toplum toplumsal işleyiş için olanaklar üretir. Kimi olanağı toplumsal ilişki için kullanmak zorundasınız. Örneğin toplumsal iletişim için, telefonu kullanmak zorundasınız. Ne var ki yine telefonu halk yaşantınız içinde kullanmaya bilir, hatta onu günah bile sayabilirsiniz.

Daha açığı, yollarınız kardan kapandığı zaman, karın kapatma tasallutundan sizi kurtaran halk değil, toplumun emek gücü olacaktır. Sizi kurtaracak olan bu özgürleşmeyi; bir demokratik hak olarak, toplumdan talep edersiniz. Ay'a toplumsal özgürleşme, toplumsal egemenlik ile gidirsiniz. Yine böbrek diyalizi özgürlük ve

hakkınıza; toplumsal emekle kavuşursunuz.

Ancak konjonktür toplumunuz bunu üretebilmişse, dilerseniz ve talep edebilirsiniz. Zorunlu bağımlılıklarınızdan, yeni kısıtlamalarla ve yeni bağıntılılık ilişkileriyle ancak böyle özgür olursunuz. Her biri ancak siz yalnızken, toplum dışı iken çaresizliğiniz ve serbestliğiniz olacaktır. Dileyip isteyemeyeceğiniz durum ve tutumlar; toplumumuz sayesinde ilişki kısıtlılığı olarak bir maliyeti toplumla ilişilediğinde, size yepyeni, kendi başınıza beceremeyeceğiniz bir özgürlük belirmesi olarak yansır. Ve size özgürlük olarak, kar olarak; doğar.

İnsanın örtünmesi, insanın inançlı olması, insanın tapınma alanlarına gidip gitmemesi gibi birçok konu hiç özgürlük ve hak ve egemensellik değildir. Bunlar halkın mesele ve konusudur. Kişilerin toplum dışı zamanı tüketilmesinin halk içindeki çok az sınırlılıkla serbestleşme öznel kimlikleşmedir. Toplumsal işleyişin monoton olan öznesine karşı, halkın ve formasyonlu özne kişilerinin kimlikleşmesidir.

Sürecek 17

Bayram Kaya

Halk Ve Egemenlik 18

Özgürlük ve hak, toplumda üretim ilişkileri ile belirlenen, üreten ve ürettiren süreçlerdir. Özgürlükler ve haklar halktan talep edilmez. Örnek; halk size hiçbir zaman bir transatlantik üreterek sizi özgür kılıp, hak sahibi yapamaz. Toplum olmakla insanlar, artık zaman yarattılar. Bu artık zaman, halkın kendini öznel üretmesine ve öznel gelişmesine, öznel tüketmesine yönlendirmede etkili olmuştur. Ancak bu etkinliğin ne olacağı, nasıl olacağı halkın tasarrufudur. Bu yöneliş, halkın ideoloji ve sanatıdır. Alabildiğine soyut somut yetkinleşmesidir. Toplumun buraya nizami ve güvenli olmak dışında fazla etkisi olmaz. Bunlar öznel özgürlüktür, toplumsal özgürlükle karıştırılmamalı. Öznelliklerimizi toplumdan isteyemeyiz. Tıpkı toplumun kendi zorunlu işleyişlerini halktan istememesi gibi.

Halkın egemenliği parçalı olduğundan ilişkilerde parçalı ve halkın alanı zorunlu hoşgörüler alanıdır. Bu hoşgörüler sizin halk içinde ferdi egemenlik sel belirlemenizin koşuludur. Toplum hoş görmez. Toplum mazeretlerinizi belli sınırlılıkla kabul eder. Kurumlara göre mazeretinizin neler olacağının tadat'ını (sıra sayımını- dökümünü) kurumlar size söyler. Toplumda hoşgörü, toplum egemenliğini ve toplum özgürlüklerinin kullanımını ortadan kaldırır.

Halkın egemenliği, seçme yetkilenesi ile gerçekleştikten sonra halkın seçme gücü; toplumun yönetim gücüne dönüşür. Yani halkın egemenliği toplumun gücüne rücu etmek zorundadır. Süreç içinde uygulamalarla doğan aksamalar, yetki paylaşımı olarak ve sivil örgütlerin denetimi olarak, basın dördüncü kuvvet olarak işleyişe dâhil edilmesi hukukileştirildi.

"Egemenlik kayıtsız şartsız milletindir" sözü; geçmişten beri süre gelen bir mevcut duruma yani saltanat ve teokrasiye karşı bir sürecin olgunlaşmasını sürükleyen düşüncedir. Sürecin dönüşmesiyle de bu ifade olup bitenin ikmalini belirtmiştir. Yani laik bir yapı ve anlatımında egemenlik sel olduğunun vurgulanmasıdır. Çünkü yapının teokrasi oluşuna karşı da, söylemdi.

"Egemenlik kayıtsız şartsız milletindir; millet egemenliğinin üstünde Hiçbir kuvvet olamaz" sözü; tarihin belli bir konjonktür el süreci içinde çıktığı unutulmamalıdır. Bu sözün ortaya atıldığında ülkemizde saltanat ve hilafetin olduğu bir konjonktür elliktir. İşte bu; saltanat ve hilafete karşı olunuşa söylenmiş bir bilinç sözdür.

Bu feraseti gösterenlerin, o günkü mücadele içerisinde birbirini tanıma parolasıdır. Ve o günkü (kurtuluş Savaşımızdaki) güncelin, hilafet ve saltanat egemenliğine karşı oluşu simgeler. Yine bu söz, o günkü, tartışma konularına karşı geliştirilmiş bir slogan sözü şifre etmektedir. Ki Müdafaayı Hukuk örgütlenmesi, mücadelenin meşru ve hukuki güncel ve somut ilişkilerden doğduğunun ilişkilerin laik olmasının bir uzantısı olarak tamamlayıcı çaba ve başarıdır.

Özgürlükleri, halkın toplumdan kullanımını görecelidir. Yani sizin iç ve dış koşullarınıza uygun olup olmamakla, sizin özgürlükleri kullanım ve tüketim sınırlılığınız vardır. Örneğin el ve ayakları olmayan Ya da felçli biri arabaya binme hak ve özgürlüğünü talep edecek iken, taşıtın; trafikte kullanılması hak ve özgürlüğünü talep edemeyecektir. Ha keza bedensel yeterliliği oluşta, arabaya binme ve onu seyir halinde kullanabilme talebi olan biriside, parası olmadığından; araba alamayacaktır. Arabanın kullanım tüketimini, hak ve özgürlük talebi olarak, iç ve dış nedenle isteyemeyecektir.

Bu sayılanlar, sizin dış koşullarınızla; hak ve talebinizi, göreceli, bağıntılı sağlar

olmanızdır. Aynı şekilde dış şartları uygun birinin de, ruhsal ve akli geriliği, fobilerinin olması bu tür kullanımların kısıtlılığıdır. Alkol kullanma gibi bir isteğinize, midenizin el vermemesi, Ya da kesenizin elvermemesi gibi engeller olacaktır. Hava şartlarına sağlığınızın elvermemesi gibi iç nedenlerde sizin hak ve özgürlüklerden gerektiği gibi yararlanmamanıza, sizi görece bağıntılı yapacaktır.

Yine bir dış sebep, belki bir toplumsal ihtiyaç değil ama bir toplumsal sirkülasyon için sizin alım gücünüzün çok çok üstünde bazı kişiler için 600 000 bin dolarlık gelinlik üretecektir. Toplum böyle bir çelişkili süreçte dış şartın gereği bağrında taşır. Ancak bu bir hak ve özgürleşme olmaktan öte, tek elde birikmiş sermayenin, topluma pompalanması babında bir fantezi durumdur da. Yani kapitalizmde parası olan kapitaliste toplumun para harcatma becerisidir. Halkta aynı duruma, eğlence sektör tüketimini sunacaktır. Eğlence sektörü halkla toplumun en iyi iletiştiği kendine özgü kuralları olan bir sarmal var oluştur. Sanatın süreçlendiği alanda burasıdır. Bura ne halktır, nede toplumdur. Ne halk değil nede toplum.

Halk, toplum yapısının yansıyan bir ürünü olarak; toplum halkla bir karşılaşma birliği gibi, bir gelişme ilişkisine veya öznel üretim ilişkisine girer. Bu bir girişimin akıp gitmesidir. Akıp giden bu girişimin belli bir aşamasında, zaman ve zemin önceliği, halkın mı, toplumun mu? Dememiz haklı bir tavır olur. Ancak bunu yaparken de, hem süreci sabit kılmamız gerekecek, hem de süreci parçalamadan anlayamayız. Çünkü karşılıklı gelişen, ikili yapıdır. Bağımlılığın süreçlendiği en başlardaki durumlarda, bir ayırt edici özellik belirlemekle birlikte, pek pek olamamaktadır. Şartların kendi özelliğine göre, biri diğerini şart koşabilir.

İlk aletli insan yaşamı önce komün tipi ortaklaşa yaşamı ortaya kodu. Komün yaşamı ortaya konduğu zaman zaten yepyeni bir yaşamı oluşturma başlangıcı olan aletli sistem; (aleti kullanamayan) halkı ve (aleti maharetle kullanan) toplumcu yapıyı belirlemişti. Her doğum hem belirlenme, hem belirlenmişti. Yani yeni doğum olan alet kullanma halkı, beceriyi belirledi. Bu belirlenen iki özellikte; alet kullanmanın farklı bir ilişki üretim tarzı olduğunu belirledi. Ve bunun yeni bir paylaşım biçimi olduğunu belirledi.

Doğumun ürünleri de, kendisini doğurandan; toplumsal yapı olduğunu ortaya koymuştu. Yani araç kullanımının doğurmasıyla belirlenen halk ve beceriklilik özelleşmesi, bir belirlenmedir Belirlenenin kendisini belirleyeni (doğuranı) belirlemesi de; doğumun toplumsal yaşamı olduğunu göstermesidir.

İki yapının sürtüşme çelişmelerinden doğan, yani halk ve toplumun sürtüşmesinden yeni anlamalar ortaya çıkıyordu. Bu anlamalar, başlangıçta her iki yapının kutsal ve totemsel anlamaları oluyordu. Soyutlama gücü yüksek ahlakçı filozofik insani yetkinlikleri ortaya çıkarmıştı. Bu yetkinlik karışık bir yapı idi. Öznellikleri yansıması bakımından ruhsallaşır iken, somut ilişkileri yasa, kanun, gelenek yaparak somut oluyordu. Bunlar ileride süreçle ayrışan, daha da sürtüşen yapılar olacaktı.

Buradan da, görülmektedir ki toplum ve halk sürtüşmesinde yeni bir doğum çok zorunlu olmuştu. Bu iki yapıyı halk ve toplumu, hem işletecek; hem anlaştıracaktı. Bu iki düzlemin fren etkili sürtüşmesini normlaştıran, kurallaştıran, aйдileştiren toplum yapılarına kırılmanın dallanmanın, çatallanmanın zorunluluğunu bağrında taşımıştı. Giderek dinleri oluşturacaktı

Alet kullanmanın egemenliği yetkinliği doğururken, yetkinliğin fazla öznelleşmesi ve

kendini egemen kılması somutun egemenliğini soyutlamanın egemenliğine kaptırır olacaktır. Buradan da "egemenlik kayıtsız şartsız milletindir sözüne gelinecekti." Alet kullanmayan yapıların varlığı görevini daha soyutlamaya devretmiş olmasını sonradan ve tekrardan ve toplumsal işleyişe yetkilendirme ile katılıp, parçalı kullanımla egemenliğe dâhil edilecekti.

İkili karşılıklı ve gerektirmeli bir eştimsel durumların etkileşimi olur. Bir biri ile bir kez ilişkişme üretim sürecine girdiğinde, artık baş ve son aynılaşır. Son da baş olmuş gibi, girişen bir ayırt edilemezlik karakterine adeta bürünür. Ancak ansal olarak, olgu ve olayların ürünlerinde bunları tespit etmek olasıdır. Halkın müşteri olma sirkülasyonu, özgürleşmelere kaynak sağladığı gibi, yaşantılaştırılanları, çokça ve zevke hitap eder çeşitçe zenginleştirmeye götüren bir etkileşim yanı da vardır.

Sürecek 18

Bayram Kaya

Halk Ve Egemenlik 19

Egemenlikleşme toplumsaldır, toplumsal yol ve yöntemlerin yasallıklı tutumlaşmasıdır. Kişi ve halkların tutumu çokça nesnel yasallıklı olmayan bir öznelleşmedir. Hatta kişisel biyolojik inişlere götürülen kişi psikolojileri taşınır olacağından egemenlik sel değildirler. Ve egemenlikleşemez. Egemenlik bir özgür olma tutumsaldır. Bu tutumalda, kişisel ve halksal biçimlenişli olmayıp toplumsal karakterlidir. Özgürlük toplumsal üretim biçiminden çıkmıştır. Halk alana kendi anlamasına göre ödünç ve anlam deformesi olarak yansımıştır.

Yani toplumsal bir var kılışın üretimi olan özgürlük, sizin iç ve dış şart uygunluğunuzla seçenekleşip, yararlı kullanımınızla gerçekleşen özgürleşmedir. Böyle olunca kişi ve halkın muktedirliği değildir. Örneğin bir uçağın yapımı, üretimi, toplumun işidir. Halkın uçağı üretmesi için iç şartı (bigi) ve dış nesnel şartı yoktur. Ve kullanıma açık özgür edişidir. Bu, muktedir oluşun egemenliğidir. Halkta uçağı binerek kullanım yararındaki özgürlüklerinden yararlanır, yaşamını sürdürür. Halk uçağı üretmediği için, yani özgürlüğü sağlayamadığı için egemenlik sel bir yapı değildir.

Paleolitik (eski taş çağı) çağın insan sosyal yaşamı, belki mezolitik dönemin karakteristik özelliğiyle, insanın toplulaşan yaşamında, halkın yaşamını ayırıştırıcı yapılar henüz yoktu. Ancak komün yapı tomurcuklanmıştı. Halk Ya da toplumsal yapı, örgenleşen organik yapının, halk ve toplum alan kırılma indisini, henüz neolitik (cilalı taş çağı) çağlarda yeni yeni, şimdi bizim göreceğimiz denli silik, az buçuk, belirlenir olmuştu. Tabi bu hal, o günün konjonktüründe okunacak bir şey değildi. Bu günkü merdiven basamağından geriye bakışla bunu söylemek olasıdır. Üstelik o zamanlar ilkel ortak yaşamın hükmündedir. Toplulaşma teorik olarak halkı ortaya koyacaktır. Bu gide gide, günümüz sonrasındaki konjonktürlerde ise, nerede ise; toplumlar halksız olacaklardır!

Toplum evirildikçe, toplumsal yapı; halksal yapıdan çelişiyordu. Bu yinede ayırt edilir bir görünüş değildi. Toplumsal normlar, başlangıçta halkın normları ile özdeşleşiyordu. Özellikle teknoloji uygulaması insanı işsiz kılıyorsa da, başlangıcın insan nüfus yoğunluğu azlığı ve daha paylaşılmamış toprak alanların yerleşime açılması görecesiyle aşıliyordu.

İnsanın toplum oluşu ve evirilmesiyle; insana iş edinmesini, çalışma hayatını, bir düzenliliği yük ettirmiştir. Ve üretim güçlerinin, özelliklede teknoloji ve deneysel bilginin toplumsal üretime uygulanması insan emeğine ihtiyacı azaltıyordu. Zorunlu olarak toplumsal üretimin dışında kalan insanların, halk yaşamının içine iş yapabilirlerden dahi, yeni işsizler dâhil ediliyordu.

Toplumun ortaya çıkardığı iş, aş, hünerlilik, işbölümümü gibi, ancak toplumda ortaya çıkan ve ancak toplumdan öğrenilen beceri edinme formasyonudur. Yine toplumun evrimsel aşamasıyla, günümüze doğru gelindikçe, özelliklede yeniçağdan itibaren toplum geliştikçe işsizleşmenin, beceriden yoksun kalmanın, aşız kalmanın da nedeni oldu. Başlangıçta işleşmenin nedeni olan toplum, şimdide insanını işsiz bırakıyordu? Toplumun akışı süreci tersine döndürmeye başlamıştı. Halk egemenliği, işte böylesine bir başarı sürecin içinde çıkacaktı! Ya da hiç çıkamayacaktı, kısmı parçalı yetkilenme dışında.

Günümüzdeki bu işsizleşme oranı son 20 -30 yılda, halksal yaşayışı nüfus olarak daha da arttırmasının nedeni, toplumun bu teknolojik otomasyon yapısıdır. Çözülmesi, dönüştürülüp aşılması gereken bir boyut iken, sorun yumağına dönüşmüştür. Bir teknolojik uygulama ve üretimde robotların kullanılması, verimlilik gelişmesi; insanın

İşsizliği nedeni de olmaktadır. Bu da üretim araçları üzerindeki sahipliği ve üretimin paylaşılmasını çözümlenmeyi toplumlara zamanıyla dayatmıştı. Ancak kapitalist ve liberal tercihler yolu bambaşka yere ve aşamaya getirmişti.

Nasıl toplumsal yapı, var olan ilkel insan sosyal yaşamını, toplumsal yaşama çevirmişse; şimdiki toplumsal yapımız da, bu aşamadan itibaren, içinde toplumsal yapının süreçlendiği, sosyal gen dizilimi ve yepyeni bir biyo teknik örgensel, organizmasal; geleceğin sosyal yaşamını dayatmaktadır.

İnsan haklarının ve özgürlüğünün niteliklerinden biri de, genellik evrensellik taşıyor olmasıdır. İnançlı insanlar, eğer hakları ile inançları çatırsa, inançlarını yeğleyebilmekte; hakkını Ya da haklarını yok sayabilmektedir. Çünkü temel ırası araştırma ve bulma değil, öğütlenene harfiyen uyup iyi bir mümin olmaktır. Bu halkın en temel ve en yaygın inisiyatifliğidir. Bilmeme, eş deyişlikle cahilliği ile doğru orantılı olarak artar. Halk, inancının üzerinde Hiçbir şeyi tanımaz olabilmektedir.

Halk, olaylara tek gözlükle bakar ve yargılar. Bu gözlük imanlarıdır. Bu yüzden Hiçbir zaman üretici ve hoş görülme olamazlar. Zaten inanç alanını üretebilselerdi değişirlerdi. Böylece de kendilerini egemen kıldırıcı, inançları olurdu. Böyle olmadığı içindir ki halk, pek pek aydın değildirler. Halkın aydınları vardır. Genel olarak inanç onlar için, iki kere ikinin dört etmesi gibi kesindir. Üretmeden umarlar. Umutlarını gerçeğe uydurabilmek için ritüeller varlaştırıp, bunun etrafında somut çekeylenirler.

Bu yüzden ki, halkta, nesnel üretimin, toplumun gücü değil de topluluğun gücü hakim ve işlerlidir. Kişi gücü ve halk gücü, bu bağlamda egemen oluş açısından, sıfır daha yakın durur.

Topluluk gücü denetimli, denetimsizliktir. Daima perde gerisinde manipülelidir inançları, inançlar kendi egemenlikleri için, halkı denetlerler. Olaylar zaman zaman çığırında çıkmış gibidir. Çok kontrollüde olabilmektedir. Halk inanç olarak Jan Dark'ın peşine düşer; bir Jan Dark yaratır. Halk, bu imleç ile bir kahramanlık imi, bir ermişlik, ideal bir manipüle efsane yaratılacağı gibi, Yine eğlenenler de, bu tür kullanım yararlarının miadını doldurup, yeni bir manipüle ile Jan Dark'ı pek ala yaktırabilir de.

Halk bu iki alan arasında; umut yaratma ve umudu yıkma çekey kutuplanmayla bir elektron kararlılığı ile yönlendirilebilir süreçler olabilmektedir. Bunun yaptırım sosu da, böylesine yaratılan inanmanın; bu söylemlerin bir Tanrı, Ya da; tabu söylemi olduğuna, insanların inandırılmalarıdır. Kör inanç, kişi insan üzerinde alabildiğine etkin ve başattır.

İnançların, dinlerin, çok güçlü bir psikolojik silah olduğu unutulup, unutturulursa; bunların hiç birisi görülemez. Siz, somut olarak bu kişiliği öldürseniz dahi; halk, onu gerekli eden her koşulda, halkın bilinci o imi var etmeye devam edecektir. Dünya insanı, çeşitli yerlerde onu görmeye, onunla çekeylenmeye heveskârdır. Artık bu mit zaman üstüçülüktür. Böylesine bir imge; halkın zamanının akmamasının Ya da, halkın zamanının geri kalış nedenlerinden biridir: Bu aynı zamanda da, çift yönlü, müthiş bir psikolojik silahtır. Yani aynı zamanda da inançlar halkın zamanını akıtabilmenin, kısa erimli de olsa, akıtış aracıdır.

Halkın gücü teorik olarak egemenlik seldir, ama halkın bu egemenlik sel istemi parçalıdır. Topluluklar eli ile bilinçsiz kılınır. Ama halkın inanmış, kararlı ve efsuni gücü vardır. Sel gibidir. Halkın, egemen olan gücü de, egemenlik sel olan gücü de budur. Korkulan da, saygı duyulan da, bu gücüdür! Bu gücünün kaynağı da, halkı, bilgi yerine,

inançların yönlendirir olmasından kaynaklanmaktadır.

Halkın en başarabildiği, ölümüne sürdürebildiği tek egemenlik, din ve inançlarıdır. Böyle iken bile; birlik yapabilmek, egemenlik sel olmak için, gerekli hoşgörüsüzlük ve bağnazlık gibi iki temel tutumu dahi takınır olması, halkın egemenliği için, Hiçbir zaman yeterli olamamıştır. Olamaz da. Çünkü nesnel olmayan bir öznel sübjektifliktir. Halk bu formasyonla bile egemen değildir. Aksine halk inanç ve dinlerin bunları vaaz edenlerin egemenliği altındadır. Bu yüzden, egemen kılınmamış yapıdan, bilinçli bir egemenlik çıkmaz. Hiçbir zaman üretemeyen halk, egemen olamaz. Egemenliğin temeli ve kaynağı üretimdir.

Sürecek 19

Bayram Kaya

Halk Ve Egemenlik 20

Ancak halkın, egemenlik sel olduğu fikri ile sırtları sıvazlanır. Bu da halkın hedonizmidir (davranış ve eylemlerini haza göre yöneltir olma) . Halk; toplumların gelişme süreci ile sınırlı bir seçme, seçilme, yetkilenesi ile olgulaşmıştır. Bununla beraber, yetkili olmanın gereği olan seçilene takip etmek, sosyal örgütlenmeye katılmak, örgütler aracılığı ile erki denetlemek gibi, egemenliğini gerçekleyecek sorumluluklarını da kullanmayı ve erke yansıtmayı pek yapamaz. Hedonizmi seçer olma yetkilenmesini, egemenlik sayar! Bunun nedeni, inandırılarak kişinin kendisine ve toplumuna yabancılaşmasıdır. Halkın kendisini bir yurttaş gibi görmeyip, sırf kendisini inançlı uysal bir tebaa (uyucu) görmesidir.

Oysa halk, toplumun müşterisi olarkten da, ilişkileneip; kendisini topluma bir açık devre alanı sunma gibi belirim gücünde vardır. Ama topluma yabancı durduğundan bunu pek kullanamaz.

Halkın yetkili kılınması, toplumsal ve halk içindeki çıkar gruplarınca demagojik olarak, halk dalkavukluğu olarkten, anlık çözümlerle, hedonistlik yaklaşımlarla, bu yetkileme öylesine etkilenir ki, bu etkileme ile akıl almaz süreçlere girilir. Örneğin bu anlık (günü birlik) ve hedonist yaklaşımla, sadakaya alıştırılan halk, bunu bir lütuf, bir inancın kayrası, olarak görür ve sosyal haklar kavramını anlayamaz da yalvarır, dua okur! Bu tür sosyal haklar kavramının bilinçli yurttaşı olarak, sürekli takibini yapamaz. Çünkü kendi anlamasınca, kayraya lütüfkâr olmuş bir şanslıdır o!

Halkın egemenlik selliğini dayatan, gerekli olan alt yapılardan biride, halk özgürlüğüdür. Bu toplumsal özgürlükten farklıdır. Ancak bu da, objektif kriterli; öyle Ya da böyle üretmeyi gerektiren bir bilinçli yurttaşlık halidir. Halk özgürlüğünü, üretme objektifliğinden ne kadar uzaklaştırırsanız, özgürlük istemi o kadar keyfiliğe ve uçukluğa kaçan bir anlamsızlık olur. Hiçbir keyfilik, halksal özgürlüğü ve halkın egemenliğini sağlayamazdır.

Halk egemenliğinin gerçekleşmemesinin bir nedeni de, halkın, zaman akışındaki, iki yöne de meyil eder oluşundan ötürüdür. Halkın çoğu, zamanın akış yönüne göre yönelimsel değildir. Yani halk özgür olamayışından ötürü, egemen olamaz. Özgürlük, inançları gibi zorunluluklara bir boyun eğişin sür gidi değildir. Aksine bağımlılıklarımıza egemen olmaktır. Yasallılıklara egemen olmaktır. Bunları gerektiği gibi kullanıp, geciktirip, engelleyip Ya da kolaylaştırıp hizmetimize sunarak kullanmaktır. İnançlarımız bizim; ne egemenliğimizi ne özgürlüğümüzü ön göremezdir.

Oysa toplum özgürdür ve toplum özgürlüğü yaratmak zorundadır. Kişiler halk kavramının bağlayıcılığı ile sınırlı değildir. Oysa birey toplumun bağlayıcılığı ile sınırlı zorunlu üreterek, o bağlılığa egemen olarak, özgürleşilir. Örneğin halk kavramı: deliliği, aptallığı, nevrotik ve şizofrenlik, sosyal çarpıklık, manik depresif bozuklukları da, zihni yetersizlikleri de, her tür cahillikleri içermektedir. Bunlar halktan normal kişilerin, peşine düşüp yöneleceği tutumlar olamaz. Yine bu bağlamda halk, zamanın gerisine düşmüştür. Gelenekleri inançlaştırarak zamanın gerisinde olmayı somut tutum kılarlar. Halk, bunlarla hemhal yaşamak ister. Bunlar dahi, toplumun yönetimine talip olanlardan seçmene göre seçilmek için aranan özellikler olmuştur! Bu karıştırma bile, halkın egemen olamayacağını tek başına bir göstergesidir.

Bu sayılan kusurlar, toplumda ve toplumsal yetkilenmede eleneceğiniz bir kriterlerdir. Oysa halkta bunlar elenemez. Aksine halkın alanı, bunların bakılıp, gözetilip, rehabilite edileceği yerlerdir. Halk olmadan bunlar, kendi başına var olamazlar. Halk, toplum bireylerinin ve halk yaşantılı kişilerin dinlenme nadas alanlarıdır.

Halkın kesimleri öznel yaşantılaşıma olaraktan, zorunlu olarak hem en ileri ve en geri zaman dilimlerinde olabilmektedirler. Yani, halkın en olumlu yandan, en olumsuz yana, esneyebilen bir yapı tutumu vardır. Bu yön karmaşası, halkın; egemenlik sel olabilecek soyut ve somut tutum lamasını çatıştırır. Aynı zamanda da bu sürekli ve zorunlu ikilem, halk süreçlerini ileri geri yürüten Ya da durduran süreçler hüviyetini de kazanmaktadır. Bu alanlar, öznel düzeyli, halkın; kataliz olduğu, kristalize alanlarıdır. Bu nedenle halk, zamanın akışı yönünde birliksel değildir. Halk birlik olup, egemenlik edemez. Halk kesimler çoğunluklu egemenlik oluşturur. Halkın oluşu zamanınızın düzlemindeki niceliksel çeşitlenme, belirme kaoslarıdır.

Oysa toplum geri ve olumsuz yanını teşhis ve tedavi eder, onu dönüştürüp ileri süreçler yapar. Oysa halkın böyle bir derdi ve düzlemsel zamanda olma gibi sorunu yoktur. Gerekmeyebilirde. Halk teşbihte hata olmazsa, sanki suda boğulan bir adamın, can havli tutunma gayreti ile davranıp, eline geçen ilk dayanağa tutunur. Onun kurtarıcı olup olmadığını düşünmez bile.

Onun nasıl bir kurtarıcı olduğunu ve olacağını hayali olaraktan, öyküler. Artık o can simididir. Can simidine yaklaşmayan her eylem, onun için bir sapmadır. Bu simit ilke edinilmiştir. Artık, onu boğacak su ortada olmasa bile, o can simidi etrafında örülen davranışlar, kurgular, öznde kendini sürdürür olacaktır. Ve durumları hep bu kurgularla kritiğe ettirmeyi sürdürür olacaktır.

Bu tür sosyal öğrenme onun, yap ya da yapma veya yapılabilirsin davranış komutlarıdır. Bu komutlar onun çekimlendiği ve etrafında ekseni kristalize oluş alanlarıdır. Değişmeyen yargı, tutumlardır. Yine bunlar ahlaki kavramlarıdır. Süreçle ilgili egemenlik sel tutum olamadıkları için, kişileri ve bireyleri eylem içinde varlaştıracı değildirler. Aksine, bu yaklaşımlar, pranga olan ve kişileri güden, boyunduruk olucudurlar.

Halk, yaşamsal değerdeki ihtiyaca kullanımların yararlanılıp tüketilmesinde, çağın ve zamanın düzleminde dirler. Ama bu tüketişin gerekli olan yapılaşmasını ve öznel yaşayışı ile bağıntılı yapmak için aynı düzlemde değildirler. Yada bu bağıntıyı ters köşeden ilişkili yapmaktadırlar.

Bu nedenle halkın ruh zamanı ve düzlemi çok çok farklıdır, bu da egemenlik sel yapının aykırı uçlarca kutuplanıp uzlaşamamasıdır. Yani zamanda olamayışın uzlaşamamasıdır. Aynı zaman ve zemindeki karşıtlar uzlaşılarak aşılır. Yani halkın din ve inanç davranışı, bir egemensel oluş ve kılınış değildir. Aksine egemenliğin kişice taşınamazlığı üzerine bir görüntüsüdür. Kişi bir şeylere bağlanarak, kendisini yüceltir. Süblime eder. Ve kişinin kendisini bir çekeyler alanında kristalize ederek varlaştırmasıdır. Yani inanç kişi için, lineer kolay olanın tercihidir.

Halk, bu tür inanç eğilimini genele götürme davranışı gösterebilmektedir. Böyle bir yönelim içinde iken dahî; egemenliğin toplumsal olan ilişki düzey ve düzlem bağıntısını, çoğu kişi hiç kuramaz. İçinde bulunduğu icabı hali, inançlarının, tabu gücünün, bir lütuf ve kayrası gibi olduğunu sandığı için, kendini bu inanca göre davranmakla, iyi bir bilir sanıp, mutmain olur.

Cahil insanlar, egoları gereği, her şeyi kendi içinde başlatıp, içinde var oldukları inançları kişiselleştirip, farkında olmadan bilinçsizce yeniyi meydana getirir oldular. Böylece de kimi zaman eski inançları da yıktılar. Bu olumlu yandır. Ama bunlar da sığ

ve basit kalmaktaydı. Bu bilinçsizce nedenledir ki, aynı tür inançlar ve anlayışlar, genellik ve evrensellik kazanamaz oldular. İnsan egosu, dışın işleyişini okumak, tutumlaşmak yerine; bu işleyişi içiyle uyuşturacak yerde, dışın yansımalarını ve sanısal algılarını kendilerine egemen kılıp, riayet ettiklerini düstur yaptılar. Bu sanılar ne kadar hakikatse; düşünölen dışa ne kadar uygunluk gösteriyorsa o kadar yararlı oldu, hakikatten (gerçekliğe benzemekten) koştukça kendi prangasını kendi kuşandı.

İnanma ve sevme gibi tutumlar kişisel özelliklidir. Şunu da söyleyebiliriz, inanma ve sevme toplumdan önce vardır. Bunlar, toplumdaki işleyişlerle, yeniden canlandırılır ve çokça yansıtılır bir oluşu vardır. Bu yansıma duygulara ivme ve yoğunluk kazandırdı. Bu da zaten inancın toplumsal temelli olmayışının kanıtıdır.

Bu şu demek; inanç ve sevme toplumun, çokça da halkın, yaşam biçimi ve tarzına göre şekil alır. Nasıl rengin görselde her hangi bir şekli yoktur, bir kedide kedi biçimlidir, bir kazakta, insan gövdesi biçimlidir ise, inançlar da; toplumsal üretim ve refahın tüketilişi biçimlidir. Halka ait yaşamla ilintili bir ilinekselliktir.

Sürecek 20

Bayram Kaya

Halk Ve Egemenlik 21

Örneğin Hinduizmde Brahmana bir inek vermek, mutlulukların en yücesidir ve nirvanaya giden yolun kendisidir. İnançlarda bir sınıf maddi olarak verir iken, bir sınıfta alır. Ve de nasipler eşitsiz dağıtılmıştır. Yoksulluk sabredilmesi gereken bir sınama olgusudur! Eğer sabır sınavını başarırsa cennete gideceği hüküm olunur.

Toplumunu inançsal görünümlü düzenleyebilirsiniz. Ancak toplum yinede inançsal değil de, zorunlu olarak toplumsal nesnel kurallara göre işleyecektir. Siz isteseyiz de istemeseniz de bu böyledir. Sizin topluma her inançsal müdahaleniz, bu yapı ile çatışma ve gerilimi oluşturur. Bu huzursuzluk aşılana değin epey çatışma yaşanır.

İnanç bazlı sandığınız toplumsal yapı, zorunlu olarak nesnel bazlı sürüp gidecektir. Ama halk olarak siz onu, ilahi ve inanç temelli ilişkiler sanmaya devam edeceksiniz. Farkında bile olmaksızın.

Bu tür çaba, halk olmanın bir ırsıdır ve doğasında vardır. Ama size reva görülen, toplumsal ve evrenselliği olmayan bir halk yaşantısı olacaktır. Toplumsal işleyişiniz (maddi olanakları sağlayış) yaşantınız ve refahın üretilip bölüşülmesi maddi temelli olacaktır. Ama halk olarak biz bunun bilincinde olmadığımız için, işler yanlışta gitse; ta ki canımıza tak edene dek, Tanrı korkusundan değiştirilmesini teklif dahi edemeyiz. Bu sürenleri öznellik ve inançsal bir tavırla, düzen içindeki uygulama sanacağız.

“ Egemenlik kayıtsız şartsız halkındır ” demek, bu şartları sağlayacak alt yapı ve üst yapı uyumlaşmasının, tamda bir birine denk düşen, yapılarında ancak geçerli olabilecek bir anlayış ve tutumdur. Elbette böyle tıkr tıkr işleyen bir yapıda halkın şu veya bu biçimde vereceği subjektif kararlar, yine bu uyumun kural ve gelişmesi içinde olarak; toplumsal işleyişi, fazla kritik nokta yoğunlaşma aşamasına taşımadan, aksatır olmadan işletecektir.

Yoksa üretim güçleri ve üretim ilişkilerinin gelişmesi ile oluşacak yeni üretim ve paylaşım tutumlarıyla oluşacak egemenlikleşmenin, neler olacağını halk bilemez. Egemenlik sel oluşum, millet iradesine bağlı olmadan, milli irade dışında değişecek ve değiştirilecek olan, üst yapıya ait yönetsel tutumlaşmaların neler olacağını; halk ilişkisi olmadığı için, asla bilemez.

Zaten tarih boyunca inançlar toplumsal işeyişi yansıtmıştır. Toplumdaki üretme ve bölüşüme değin değişme ve egemenlikleşmeleri halka benimsetebilmek için; ayinle ilgili semboller üzerinden halka benimsetmelere gidilmiştir. Buradaki bir başarısızlığımızı tutup, halk istiyor, halk iradesi budur dersek, bu yanıltma ve kaosu; kitlelerin vicdanına yıkar oluş saptırmasıdır. Halk işin, halk yanıyla ilgili ve duyarlıdır. Milletın topluma ait (toplumsal) değişmeyi görür ve bilir oluşu değildir. Ki bu söz, sür git millet (halk) ne derse desin, mutlaka doğrudur demek olsun. Yani:

1- Halk toplum dışı bir anlayış ve yapılanış alanı olduğu için, toplumsal ilişkilenişteki nedenli rahatsızlıkları bilemezler. Toplum dışı demek: a) Toplumun ilişkilenişinde azade olan ve çeşitli nedenle toplumda üretemeyen kesimler olmalarıdır. b) Toplum bireylerinin de, kendi üretim dışı zamanını da yaşadığı alandır. c) toplumsal tüketimin göreceli paylaşımının, yine göreceli tüketildiği, kendi kendine bir dengede oluşu sağlayan alandır...

2-Halktaki rahatsızlık iki biçimde belirir. Birisi üretiminizi tüketen; refah, bolluk ve gönencin paylaşılmasıdır. Ki tamamen ideolojik ve siyasidir. Halktaki rahatsızlığın ikinci temel yanı da şudur: Üretim araçlarıyla üretim ilişkilerindeki bir değişme; zincirleme

üretim güçlerindeki yeni gelişmelerin ve değişmelerin, zorunlu olarak öngörür. Yeni ilişkilenmeyi ve paylaşımları gerektirir. Bunun özümsemesini öznel olarak, ancak toplumun insanı görür. Bu değişmeye halkla beraber karşı olan toplum içindeki ideolojik yapılanmadan kaynaklanan çıkarıcı çevre teşebbüsleri ve hizmet grupları da vardır. Öznel görüş ile bunları toplum aşar. Halk çoğunlukla bunlardan bi haber olabilmekte ve çıkar grupların kandırmalarına uygun şekillenebilmektedir.

3-Kişi içinde bulunduğu durumu ala ve rana görecektir. Bu doğal statik olma kuramıdır. Halk bunun rahatındadır. Ancak bu durumu bildiği halde özellikle liberal aymaz çevreler çıkarları gereği, halkta halk; derler. Oysa bir organize birlikte, hiçbir işleyiş diğer işleyişlerin üzerine ve önüne; bu önemlidir diye alınamaz. Çünkü her organizma ve toplumsal birlik ""birlikte ve karşılıklı bağımlı"" bir işleyiştir. Abartı kabul etmez. Elbette üretim ve refah sonuçta insan için, halk için, bunların mutluluğu içindir. Bunlar üretimin sonundaki refahın istediğiniz gibi kullanım ve tüketimidir ve halk içinde özeldir. Ama bunlar refahın nasıl üretildiğini halkın biliyor olması anlamına ve bu alanda halkın kayıtsız şartsız egemenliği anlamına ne edip edip getirilmemelidir. Bu bir abartı ve kural tanımazlıktır. Anarşi ve kaosu bütüne yaptırmanın gözden gizlenmesidir.

Halkın egemenliği, seçme ve seçilme ile paylaşımlı kısmilik olarak elbette gerçekleşmelidir. Halk egemenliğinin, seçme ve seçilme ile gerçekleştiğini savunanların, bir açmazı ve üstünü örtükleri demokrasi anlayışının sakatlığı da şudur. Seçilir olma ve seçimlere katılmak finans işidir. Yani akçeli, paralı ve pahalı bir iştir! Yani siyasetin seçilmenin mutlaka bir finansman maliyeti vardır.

O halde finansmanı kim yapar? Buna karşı önlem olan devlet desteğini saymıyorum bile. Hiç kuşkusuz parası olan zenginlerdir. Yani yönetime yön vererek, elinde bulunduran egemen zengin güçlerdir. Şu halde halkın kısmide olsa, seçme ve seçilme hakkı bir para gücünün halkı yönlendirerek, dolanarak tahakkümü iken; siz nasıl olurda: ""siz halka inanmıyor musunuz, halk getirdi halk götürür"" demeyi; demokrasi ve aydınlıkçılık ve halktan yanalık sayarsınız. 1970'lerin sonunda, sermayenin nasıl anlık hükümetler kurup dağıttığını açıkça gördük. Bunlar açıkken sırtarak; "" halk gücü her şeyin üzerindedir"" demek bir uyutmacadır.

Siyasetin finansmanını halk yapabildiği sürece, kısmi egemenliği kademe kademe yol alıp gerçekleştirecek demektir. Bundan sonraki adım denetler olabilen sivil halk örgütleri eli ile yasalara uygun oluşun denetlenmesidir. Bundan sonra uygunsuzluklara ve olumsuzluklara örgütler aracılığı ile baskılar oluşturup yapılma Ya da yapılmamasının izharına neden olmaktadır. Takım tutar gibi siyasetleri tutmamak, her yanlışında savunup desteklememekte bir çeşit siyasetteki sizin manevi baskınız olacaktır. Bu tür çabalarla siz ancak egemenliğinizi sağlarsınız. Denetimsiz demokrasi olmaz. Maşallah bu da halkta hiç yoktur! Sonunda parlamento, Ya da yargı veya yürütme kendi kendine denge unsuru erkler ayrılığı olmaktan çıkar, bunların tahakkümüne dönüşebilir. Egemenlik bir özgürlük işidir. Buda toplumsaldır.

- 1-Özgürlük, başlangıçta biyolojik birey oluşun, sınırlıklı seçme ayıklama davranışıdır. Çevredeki birçok verili arzlar arasında, sınırlı kullanımla enerji alış veriş bağımlılığıdır.
- 2- İnsanların toplumlaşması ile özgürleşmesi bir bilgilenme ve yapabilirlik süreç güçüdür.
- 3-Özgürlük öngörülemez bir toplumsal devinim gerektirmesidir.
- 4- Özgürlük insanı güden, beş baskının, bir zorunluluğun, insanı bağımlı kılan süreçlerin var oluşlarının dayattığı, bir toplumsal kullanım ve gerektirmesidir.
- 5-Özgürlük, zorunluluğa egemen oluş ve zorunluluğun bilincine varıştır. Zorunlulukların

belirifini, zorunluluğun kullanımını geciktirip çabuklaştırma bilgi ve eylemselliğidir. Değilse bir zorunluluğa bağımlılığı, tamamen ortadan kaldırıp, yok ediş değıldir. Eğer, bağımlı olunan gereksinimlerimiz olmasaydı; özgürlüğümüz de; yaşam koşulumuzda; eylemselliklerimiz de olamazdı.

Seçim hem halkın, hem toplumun konusudur. Sadece toplumu Ya da sadece halkı öne çıkarmak bizi yanıltır. Seçimlerle halkın öznel yansıması ortalanırken, toplumunda reel politikliğı de, tutamlatılır. Yani seçmen davranış kriteri, ne tam halksal ne tam toplumsal olmamalı. Halkı kamu düzeninde buluşturulur sorumlulukta olmalıdır. Burada laiklik ölçütü kendini seçimin taraflarına hissettirir bir havadır.

Sürecek 21

Bayram Kaya

Halk Ve Egemenlik 22

Şimdi şu tespiti bir yineleyelim: Toplum emek yoğun araçlaşmanın ve araç yoğun üretimin ilişkileneşmesi ile süreç içinde, kaidelenen, kurumlaşan üretim gücü ve üretim ilişkilerinin entegrasyonudur. Yani toplumu ve toplumda etkin egemenliğı üretim güçleri sağlamıştır. Toplumun işleyişi halkı belirlemiştir.

Başlangıçtaki halk bir toplumun ilişkilisi imiş gibi yaşantılaşsa da, toplumun oluşturucusu değildir. Yani toplumun egemeni değildir. Bu bağlamda toplumun bireyinden dolayı, yine toplumun egemeni gibidir. Halk Kendisinin bile egemeni değildir. Oysa toplum bir plan ve program dahilinde kendisinin egemenidir.

Geçmişten günümüze egemenliğin kullanımı İ.Ö. 5. yüzyılda Yunanda doğrudan bir egemenlik anlayışı uygulanmıştır. Ancak halk egemenliğin içinde değildir. Kadın ve köleler yurttaş sayılmadığından, bu egemenliğin icrasında da yokturlar. Ha keza Roma'da da durum benzerdir. Yurttaş olmayan sınıfların egemenliğı seçme hakkı yoktur. Senatörleri lâtifundia (toprak sahipliğı) egemenleri seçerlerdi. Ama bununda müthiş bir ilerleme olduğu açıktır.

Bu bağlamda bakınca halkın egemenliğı yalınç olarak, bilgi ve formasyondan yoksun, sınıf yapılı bir statü ile yurttaşlaştırılan kimselerin yasa yapma ve seçmesinden ibaret bir egemen oluştur. Yani her şey sınırlılıkla vardır. Bizdeki gibi hüdayi nabit değildir.

Yine süreçle yarı doğrudan bir egemenliğe ulaşılmış. Yurttaş kılınanlar yöneticiyi seçmişler. Yönetici yasa yapmış ancak, yasanın yürürlüğe girmesi için özgür yurttaşlara oylattırılmıştır. Yani bir çeşit referandumla yasa yürürlüğe girer olmuştur.

Günümüzde de temsili bir demokrasi (egemenlik) vardır. Burada toplumun kişi ve bireyleri ayrımsız yurttaşlaştırılır. Kısıtlılık sınırlıdır. Yurttaş kamu eli ile seçme ve seçilme hakkını gerçekleştirmektedir. Bu da yukarıda belirtilen nedenlerden ötürü hiçbir zaman istenilen ortalama bir egemenliğe yaklaşmamıştır. Alt yapılar sağlandıkça verimli olmaktadır.

Esasen de bu egemenlik, halkın içindeki toplumun bireyleri ile halkın otantik kendi kendini yetiştirenini ve aynı nitelik seviye birliklerini ortaya çıkarır. Bir, istatistikî küme sayısalılığını ortaya kor. Ve halk küme guruplarının biçimlenme olarak, sayısı çok olan taban gruptan, sayısı az olana doğrudur. Yani günümüzdeki halk egemenliğı denen yetkilime seçimleri toplumsal nitelikli düzlem guruplarının daha az, egemenliğini ortaya kor görünüştedir.

Yani üçgenin tabanı, başkını; belli bir örnek formasyonlarla sınırlı, çoğunluğun sayı istatistik temsilliliğidir. Üçgen tepesine doğru gidildikçe sorumluluk ve müdrüklük yetileri gelişmiş sosyo guruplar vardır. Ve bu azalan, nitelikli karmaşıklılığın oluşturduğu düzlem guruplarının sayısal birliğı vardır. Bu üçgen piramidin genel egemenlikteki payı, nitelikli olmasına rağmen, sayısal azlıklarından ötürü gerilemiştir. Bu yarı temsili egemenliğin (demokrasinin) en büyük çelişen paradoksudur. Bunun denge sistemleri de, yasama, yürütme, yargı ve basın gücü gibi erkler ayrılığı ile denetlenme, denetleme, sosyal örgütlenmeler eli ile giderilmek istenmiştir.

Yani bu tür halk egemenliğı; niteliğı dışlayan, ama: barajsız koalasyonlarla, koalasyonlar birliğı vermesi ve uzlaşısı sergilemesi ile gradı hayli yüksek bir egemenlik olmuştur. Ancak işleyişin kötülüğü buna da pek cevaz vermemektedir. Buda üçgen şekil tanımlılığa uygun bir egemenliğı ortaya koymaktadır. Aslında halkın tümünün temsilini öngörür olması iyidir. Ve yaklaşık bir koalasyonlar egemenliğini ele verir bir gerçeklik

olması iyidir. Halkın egemenliğini seçme ve seçilme bağlamında ve daha sonrada yönetime sivil toplum örgütleri eli ile katılma olanağını sağlama bakımından iyidir. Konjonktürde bugünkü iletişim düzeyine çok denk düşen bir uygulamadır. Çok iyi gelişmeleri, çalışmaları referandumla, Ya da halkın denetleyen örgüt yapı baskısıyla, anında icrasını sağlayabilir olması açısından da iyi işler olabilmektedir.

Ancak bunların ilişkileniş ve işlemesi Hiçbir zaman öngörülen gibi değil de şekli olarak ve kuramsal olarak işlemesi açısından, Hiçbir zaman halk egemenliği olmamıştır. Eğer halkın oy kullanmasını ve halktan denetimli kişilerin, seçilir olmasını egemenlik sayıyorsak, halk egemenliği vardır. Ona bir sözümüz olamaz. Tüm bu güzelliğin sorumluluk ve dengeleri oturtulup işlerlik vermedikçe; icraat hayali, izafi ve şekli kalmaya mahkûmdur.

Egemenlik kavramı; kullanıldığı birim alana göre değişik anlamlar içerir olacaktır. Halksal, ulusal ve toplumsal alanlara ait açıklamalı tanım anlatımları farklı farklıdır. Halkın egemenliği halkı seçmen profilli kılan bir yetkileme ile siyasi tutumlaşmıştır. Aksi halde üretim gücü ve bilgisi olmayanın, geniş tasarruflu egemenliği de olamaz. Çünkü halk, egemenlik sağlayıcı bir güç olan; sürekli üretisten yoksundur. Toplumlar, halksız da hem egemenlik sel, hem yaşamsal olarak sürer giderdir. Ama halk, toplumsuz yaşayamaz. Toplum, halk egemenliği değildir. Toplumun egemenliği kendine özgü üretisidir. Üretim kısmen toplum için, çokça da insan içindir. Üretenler toplumun öznel etkin yanıyla sözleşir. Toplumunda, halka ve üretenine karşı yükümü vardır.

Halkın egocu, sansasyonel çekimli ve duygusal olma yansıması, ilkin seçmen profilinden şekillenir. Eşdeyişle halkın bu öznel temeli, kendi düzlemine hitap edeni, tercih edecektir. Bu hal, halkın toplumsal işleyişle paralel bir yaşayışının olamayışından kaynaklanır. İkinci olarıktan da, siyasetin nesnel başarıdan çok, kendi subjektif değerlemeleri ile egocu ve inançsal yapılara kaçan düşünce üretmesinden etkilenir. Buda, halkın verimsiz kısır döngü yapan genelleşirliğidir. Eşdeyişle kirli siyasetin ve gerici tutumların sülükleşmesidir.

Halkın seçmen profili, hiçbir zaman yetkilenme duyarlılığına sahip bir sorumluluk bilincine kavuşur olmamıştır. Yani yetkilenme sorumluluğuna karşı halk, gerekli yetkinlikle, genelde rasyonel olamamıştır. Hatta bu sorunsala müdrük bireylerde; ""benim oyuyla çobanın oyu, bir mi? "" deme şaşmasıyla, halktan kişilerin tepkisini de ortaya çıkartmıştır. Halk tam bir cahillik içinde ve duygusal tepkilidir. Bunun demagojisi de, "halkı küçümsüyor musun? " demek olmuştur! Halkın geneli yine kendisinden ötürü, gelecekleşen soyutlama genellemesi çıkarmaz.

Halkın egemenliği, seçim yetkilenesi ile abartılan bir uyutmacadır. Seçilme ve seçer olmak bir gerçekse de, sizin egemen olduğunuz pek gerçek değildir. Bir kere seçme yetkilenmesinin temel ayağı denetlemedir. Denetlemede, parçalı örgütlü, zaman zaman örgütler birliği, ayrılığı baskılarıyla oluşan mücadeleler olabilir. Ya da bir erki, ikinci kez sandıkta seçmemeyi tercih ederek, güya cezalanma gibi en zayıf gerçekleştirme pasifliğidir de. Bu kabil egemen oluş da yüzeyseldir.

Çünkü halk seçtiğini sanmakla kendisine güven ve önem atfederken, hâlbuki kendisine sunulu seçmesi için seçenek olarak, sunulanlar sorunludur. Çünkü bunlar finansör çıkar gruplarının istedikleridir. Halk öyle istiyormuş diye lanse edilenlerdir. Siyasetler, gelişmemiş ülkelerdeki çok partili hayatı; halkın düzeyine göre oynanan bir bayağılaşma yapmıştır. Siyaset bütün kurgularını böyle toplumlarda din ve inanç eksenli, gerici muhafazakâr oluşumlarla sürdürüp gitmiştir. Hâlbuki bunlar toplumun

bünyesinde olan tercihler değildirler.

Akış içinde denetleme baskı gücünü oluşturamayan halklar, erki seçimle ekarte edeceğini seçimle denetleyeceğini var sayar bir avunma içindedirler. Bu çok nadiren ve tesadüfen olur. Hâlbuki örgütler eliyle denetleme ve oluşum acil ve gerçekleşir olandır. Oysa seçimle erki denetleme masraflı ve zamansal nedenlerden ötürü süreli kılınan bir eylemseliktir. Zaten kısmi olması gereken egemenliğiniz, böylece örgütleşip örgütler eli ile denetleyemediğinizden egemenliğiniz zaman bakımından da daha da, kısmileşir.

Bu süreli eylemsellik döngüsü 3 yıl, 4 yıl, 5 yıl... Gibi dönemsel süreleri artırıldıkça, araya birçok olayları biriktirtir. Böylesine uzun süreler içinde halk; yeninin güncelliği ile eskiyi kronik kılan bir alışmayla unutturur. Durum, birinin diğerini unutturduğu süreçleşmelere gireceğinden, kişisel denetleme biriktirmeleriniz zamanın azizliği ile izole olacaktır. Ve sırf bu yüzdende tam bir denetler olma, egemenliğiniz bile gerçekleşmez olacaktır.

Sürecek 22

Bayram Kaya

Halk Ve Egemenlik 23

Bizim toplumumuzda ve Dünya'da, "halkın egemenliği" kavramı güncelin gerçeğine karşı "saltanat ve hilafet" gibi fiili durumlara oluşturulmuş bir parola ve bir aydınlanmacı söylemsel gerçekliktir. Bu parola güncellenir güncellenmez; yani yürüre konuduğu anda, bilmesinlercilik dezenformasyonu ile rayından saptırılan bir slogana dönüştürülmüştür!

Bu bağlamda, insanlığın mücadelelerle ulaştığı bir yönetsel aşama olan seçme ve seçilme hakkı, siyaseten alt yapısı hazırlanmadan bir yetkilendirme olmuştur. Ve yine, alt yapısı hazırlanmadan icracısı olacak seçilmeyi, en yetersizler seçilerek kullanır olacaklardı. Zaman düzleminden bi habersiz, konusuna yabancı kişilere, denetlenme yetkilenmesi verildi. Bunun alt yapısı da tam oluşturulmadan devreye sokuldu. Yani sorumsuzluğa pirim verildi. Yetersiz sorumsuzluk maç kuyruğuna girer gibi, seçilmek için aday üye oldu. Konusuna yabancı kişiler hem seçme ile hem de seçilme ile yetkilenir temsillilikleri, toplumsal yapının sorunsalı olup çıkmıştır.

Siyaseten siz, ne proje üretip korsanız koyun, halk bu projelerinizi belli bir filtre anlayıştan geçirerek davranır. Filtre değer yargıları da, halkın dindir, inançlardır. Kendine göre kanaat önderlerinin söylemleridir. Gelenek görenek ve etnisiteyse uyuşmasıdır. Hatta çok kez de, sağ bir sağcılığı ve solculuğu gibi ideolojileridir. Akraba, dost tavsiyeleridir ve saire. Sizin projelerinizi halk, bu kalıp filtrelemlere uyarlayarak olumlarlar. Ya da bu kalıp filtrelemlere göre algılanmaz kılarlar. Ve süzülerek elenirdir. Halk ne derse o olur; sözü, öyle sağ, öyle anlamsız, öyle bir baş belası abartı sözdür, ört ki ölem; cinsinden bir bas bayağılıktır.

Hâlbuki seçim ve yetkilenme olayı, toplumsal bir alan düzenlenişidir. Seçimi yapanın kriteri ise; halksal yapının öznel subjektif ölçütleri olması hesabı ile seçimdeki seçmen kriterler ölçütü; toplumsal temsili yetkilenmenin ehillik oluşu ile çatışır. Bu da anacak belki tek bir doğru yolla önlenebilir. Ya halka, seçmen olacak şekilde, formasyon el kılınacak, yurttaşlık eğitimi verilir. Ya da seçilenler temsili olarak yönetebilir, toplum kriterli formasyon el donanımlı ehil kazanımlı yetenekler olacaklardır.

Hâlbuki şimdi, ne seçmen profilinde, ne seçme ayıklama ilke kriterlerinde nitelik oluşturulmuştur. Nede aday üye seçilenlerden seçme ayıklama kriterleri oluşturulmuştur. Bu tam bir çelişik çıkmazlık handikaptır. Bu engel sadece bir çevrenin işine yarar. O da çıkar gruplarının yani güçlü egemen çevrelerin işine yarar olmaktan öte bir şey değildir. Halk ne derse o olur, denmekle bu güzel sözün içeriği, böylece boşaltılmışlık alaycılığı, bilmesinlerciliği ile halkın gazı alınır.

Seçilenlerin alt yapısı, toplumun öngöreceği kazanımlarla doldurulduğunda, yani aday olan seçilecek kişiler, seçmen karşısına biçimlenme el tercihler kılındığında, halk neyi, neye göre, nasıl seçmiş olursa olsun; böylece başarısız bir seçim ve seçilimin akim kılınması daha baştan önlenecektir.

Böylelikle halk, istediği gibi, gerekli yeterliliği olan kabiliyetlerin, kendi geleceğine yön verecek muktedir karizmaları seçmiş olacaktır. Değilse demokrasidir diye; muktedir vasfı olmayan muhteris kişileri, seçtirme âli cengiz oyunlarına meydan verir olmak demokrasi değildir. Bu yozlaşma ve ikbal için sefahat sürme kültürüdür.

Değilse sayısal çokluğu olan sıradanlıklara, sen seçmensin, sende seçilebilirsin demekle; halktaki, toplumun ölçütleriyle bağdaşmayan; filtre ölçüsüne ram olunmuştur. Ki bu sadece egemen işbirlikçilerin işine yarar. Toplumsal anlayışla bağdaşmazdır. Yani siz nasıl doğru ortaya koyarsanız koyun, halkın bu doğruyu

algılayışı; Hiçbir zaman sizin dediğiniz biçimde değil, onların algısına dönüşecektir. Halk, Ya da seçmen; daima bu filtrelerle sizi süzer. Sizin tek bir doğru akılcı adımınızdan bile, onlarca ilgisiz algılar çıkarırlar. İşte bu halkın gerileyiş noktası olmaktadır. Çünkü halkın zamanı, toplum zamanının düşünsel çıkarımlarını pek pek bilemezdir

Böylesi bir halk, genelde yolsuzluklara tepki dahi vermez olabilir. Hatta neden kendisinin bir biçimde bu yolsuzluğun bir tarafında olamayışına, kendisine bir pay çıkaramamış olmasına feveran da, eder. Bir şekilde, kendisini, o tür oluşumların içine dahil etmenin pragmatik ego olumunun arayış çabasında da olurlar! "Helal olsun, hak ediyor da yiyor!" diyerek kendi özlemini belirtirler. Halkın söylemi ve davranışı, genelde farklı ve rastgele olabilmektedir.

Böyle bir durumda siz, en dürüst karakterleri iktidara getirseniz dahi, bu dürüstlük; ya bu yapılaşmaya uymak zorunda kalır, ya da düzenin seçme ayıklama ilkesi onu eler. Böylesi durumlarda Köroğlu olmak hiç yarar getirmez.

Bir toplumun, bu tür genel kırılmalara gelmesindeki neden; o toplumun siyaseten çok kötü ve başarısız yönetilmesindedir. Ve yine halkın sürekli olarak ekonomik krizlerle bezip boğuşan ekonomik dar boğazlarla cebelleşen, yapılar içinde tutulması nedenleriyle olur. Bu tür algısal kırılmaların nedeni olabilmektedir.

Bu tür halklarda, ekonomik sıkıntıların halka yansması da, hayli farklı olacaktır. Bayağı bir siyasetin ve normsuzlukların halka etkisi, halkın daha bir çıkarıcı davranmasına gidecektir. Halkın böyle bir durumlar karşısında, şartları kabullenirlik katsayısı, giderek artırmaktadır. Ve bu durumlar halkta giderek sıradanlaşan algı seçmezliği yaratır. Bunlar halkın sıradanlaşanları benimsemesini yaygınlaştırmaktadır. Değerlemeler, genelden özele gelici, rasyonel verim kriterleri yerine, eleme kriterleri azalır, ilgisizleşen bir kişisel bencillığe kayarlar.

Böylesi açmaza sokulan halkın bezginlikle, durumu kabul etme katsayısı çok fazlalaşır. Halkın seçmen olma yetkilenme eylemi, bu bezgince kriterlerle çok daha kolay, neredeyse sıradan bir durum olmaktadır. Böyle bir halkın yapısı, daha çokta kaderciliğe kaymıştır.

Çekilenlere ram oluşu; değerlendirdiklerinde; tam bir çıkmaza girerler. Nedeni, halk seçerken seçilecekleri içinde yani seçenekleri içinde; doğru olanın bulunmadığını bilmedikleri için: "siz nasılsanız başınıza öyleleri geçer" demeyi kendilerine kazanç olarak da, inançlarının haklı olduğunun, onayını görmüş olurlar!

Örnek olarak 2007 genel seçimlerinin akabinde halka 3 soru sorulmuş. 1-Cumhurbaşkanı kaç yıllığına seçilir? 2-Genel seçimler kaç yılda bir yapılır? 3-Milletvekili seçilme süresi nedir? Denmiş. Seçmenlerin hatırladığım kadarla % 37 si bu soruları doğru cevaplamış! Üçgen piramidin uç kısmının genel egemenlikteki payı, nitelikli olmasına rağmen, sayısal, nitelik azlıklarından ötürü, halk egemenliği ile gerilemiştir.

Burada egemenlik sel sayılıp, halkın partileri sandığa gömdüğü, safsatasına değinmekte bence yarar vardır. Bu böyle değildir bunu böyle anlamak isteyene helal olsun. Böyle anlasın. Ona sözümüz olmaz. Sözümüz akıl işletenleredir. Parti bazında, öznel ve tikel baktığınızda bir partiyi sandığa gömmek doğrudur. Ama egemenlik gerçekleşmiş midir? Bu kuşku.

A partisini sandığa gömdüğünüzde B partisi gelir. Değişen bir şey olur mu? Hayır. Örneğin 50'lerden beri partiler sandığa gömülür durur. Ama günün konjonktürü olan sorunlar söz gelişi topraksız köylüye toprak dağıtma sorunu (egemen oluşunuz) yine değişmemiştir. Feodalite yine yıkılmamıştır (sandığa gömmekle egemenleşememişsinizdir) . İşsizlik önlenememiştir. En son (2003'teki) sandığa gömme işi sonrasında ne olmuştur!

Emekten yana, halktan yana, Hiçbir politikalar değişmemiştir. Emek platformu yine Taksim'e 29 yıldır çıkamaz. Elbette konjonktörün halk dışındaki iradesi değişmeye başladığında bu tabu da, ufaktan bahanelerle değişecektir. Bu halk egemenliğinin olmadığı anlamına değil, bu egemenliğin nasıl yozlaştırıldığıdır. Sadece sözcük anlamlarının halkı memnun etmesidir.

Söz gelişi devam eden sorunlar çözüldü mü? Hayır. Ya ne oldu, Hukuk dışına çıkmalar oldu. Tüm Cumhuriyet tarihimizden bu yana yapılan borçları kat kat katlayan borçlanma yapıldı! İşsizlik tavan yaptı. Kriz var demeyin. Kriz bizde yıllardır var. Banker krizi, banka krizi, esnafın, işsiz, kendini yakma öldürme, çoluk çocuğu rehin alan cinnet vs. krizi yılladır var. İşsizlik bizde kalu beladan beri bu ülkede var. Hem de ulusal işçilikten, uluslar arası işçi olacak denli vardır.

Bunun nedeni şudur. Yukarıda belirtildi. Demokratik olmayan toplumlarda içte, dışta egemen güçlerin, çıkar gruplarının finanse ettiği partiler vardır. Doğru olan, toplumdan yana olan partiler yoktur. Siz hangi partiyi sandığa gömerseniz gömün, seçiminiz yine bir çıkar grubunun ve işbirlikçilik hizmetine matuf partiyi seçmek olacağından, sorunlarınız dahi hiç değişmeden sürecektir. Hala tünelin ucundaki yeşil ışığı göremeyeceksiniz. Sizin Hiçbir isteminiz olmaz. Egemenleşemezsiniz. Seçtiğiniz siyasetlerle rutin olanın dışında, halkın toplumun yararına değişiklik yapamazsınız.

Genel kırılmalardaki İkinci neden de şudur. Bu tür ekonomik buhranlarla, halkın sorgulama direncini kırılmaktadır. ""Kendi gemisini kurtaran kaptan""; "" Bal tutan parmağını yalar"" gibi çıkarıcı ve kaderci düşüncelerin odağına, kişilerin kendilerini; mahpus tutar olmalarıdır. Bu karamsarlıkla sorgulama ve sorumlulukları, gerileyen kişiler, hemen basit filtreleme tutum ve algılarıyla ancak dirençleşir olması noktasına indirgenirler! Bunlar da, seçmen profilinin en yaygın tipini oluşturmaktadır. Böyle bir eylemin sonunda egemenlilikleşme çıkar mı?

Genel kırılmalardaki bir üçüncü yol da halkın yoksul ve aç bırakılmasıdır. Halkı yoksul ve aç bırakırsanız, sadaka ve fitrelerle, zekâtlarla ""Allah razı olsun"" diye yalvartırsınız! Yine halkınızı cahil bırakırsanız da kendinize bağlar kul köle edersiniz. Cahil kalmalılar ki hataları yüzlerine vurulmalı, size bir ezilme ve minnet duyma ile acınır küçülür ufalanır tavırlar gösterebilirler. Kısaca kötü politikalar ortamı, aç bırak yalvarsın, cahil bırak bağlansın gibisine kirli siyasetlere dönüşmüştür.

Halkın dili öz ve açık anlatımlı yanıltıcı formüle edilişli bir söylemdir. Herkes açık seçik bu dili anlar. Bu halkın söylem ve anlatım egemenliğidir. Halk dili bu konuda oldukça başarılı bir müktedirliklidir. Ancak bu güzelliğin yarattığı paradoksta; halkın geniş kesimlerinin analiz yapmaktan kaçınır olmasını yeğletmektedir, yani açık anlamın yeter sinilmesi ile analiz yoksunluğu olmaktadır. Halkın derin düşünmeyi dışlayan tembelliğini yaratmaktadır

Toplumun dilinde, analitiktir. Açık seçik olmayı kişinin kendi anlamaları deşifre eder. Bireyler anlamak için, arifi olmak için, kafa yormayı sürdürmek zorundadır. Alanlarda kısmi birikimli olmayı içerir. Bu sizi verimliliğe yöneltir. Olgu ve olayları yorumlayıp dönüştürmenizi sağlar. Bunun paradoksu da herkese açık olmayıp, geniş kitlelere yayılamamasıdır. Anlaşılmaz olmasıdır.

21.10.2008

Bayram Kaya

Halk Ve Halklar 1

Halk ve halklar kavramı bana göre, en yanlış ve tanımsız kullanılan, sözcüklerdir. Halk rast gele bir tanımlılık olmayıp, bir süreçsel oluşmadır. Tarihin belli döneminde ortaya çıkmıştır.

Halk, insanla ortaya çıkmış değildir. Oysa halk yaşamı daha ortada yokken dahi insanın bir sosyal yaşamı vardı.

Doğada insan yokken de insansız bir sosyal yaşam (yaşantılaşıma) vardı. Sosyal yaşam demek, kimi organik varlıkların organ elleşme iletişimiyle, birliktelikler organizesidir. Yani biyolojik bireyin dışında, bireyler ilişkilşmesidir. Bireyler organizesi ile organ elleşmektir.

Yani sosyal yaşam genelde, koloniye yaşam, simbiyoz yaşam ve sürü yaşamı gibi oluşla organiklerin yaşantılaşımalı, girişmesidir. Özeldede, insanların yaşantılaşıma girişmesidir. Bir insan-İnsan ilişkilşme sidir.

Halk kavramı, bir olguyu, bir olayı, bilgisel bir tarihi süreç aktarandı iletişimidir. Tarih içinde, halkın ortaya çıktığı bir süreç vardır. Halkın ortaya çıkmasından önce de, insanların bir sosyal yaşamılmıştı olurla genel ve uzun süre birbirinden kopuk bir totemi insanlık tarihi vardır.

Halk, süreç içinde; toplumsal yapının oluşmasına denk düşen bir var oluştur. Başlarda halk, toplumla etkileşerek gelişti. Halk birçok sosyal birliğin, bir çok etnik yapıların müktesebattı, aidiyet ilişkilerini taşıyan ve bunları sahiplenen bir yapıdır. Konu 'toplum ve halk', başlıklı yazımda işlendi.

Yine de burada; sosyal yapı, halk ve toplumsal yapının ayrımını ortaya koymalıyım. Sosyal birlikler, doğadaki ham sağlayışların birliktelikler organizesidir. Komüncü bir evrilime doğru süreçleşmedir. Oysa toplum; insanın doğada üretmesinin, insanların emeklerini işleşmelerini; girişen, iş bölüşümü ile ortaya çıkan bir yapıdır. Ki sosyal birliğin ortaya koyduğu devrimsel sığramadırlar.

Halk ise toplumsal yapıyla ortaya çıkan bir sosyal birlikler kümesidir. Başlardaki ittifakı yapılar, yani etnikçi yapılardan oluşan bir ittifaktı. İttifaklarla bir araya gelmiş başta totem ayrılıklarını belirten, inançtı, kültüdü, dil gibi yaşantısal ayrılıkları olan, etnikçi birliklerdir.

Bu halkçı nüve, toplumun; öznel yanının da, nüvesidir. Ancak halk; birlikler ittifakı olmanın yanı sıra, toplumda çeşitli nedenlerle üretmeyen üretime katılmayan yapılarında özelliğidir. Yine halk; bireyin toplumdan aldığı üretim payını, özel yaşam olacak tan, kişinin üretimden aldığı payını tükettiği, aile ortamlarıdır da. Kişiyeye değin serbestliklerinin oluştuğu alandır.

Bu mana da halkın kendi müktesebatı ile ve toplumla girişmesi, epey bir süre, çatışmaktan da olsa, gelişerek sürdü. Çünkü toplumun nesnelliği, daha ilk başlarda, toplum tarafından ortaya konup, toplumla ilişki eştirilememişti. Bunun iki temel nedeni vardı.

Birincisi, toplumsal insanın; doğadaki nesnelliği, bilgi olarak üretmeyi, daha henüz bilmiyor olmasıydı. Toplumsal insan, günlük olarak tan, sık sık tekrarlanan eylemlerini, ancak ve yeni yeni akıl edip de; kural aşırılmasını tek tük olacakla, az az fark

edebiliyordu.

İkinci olarak tan da; toplumun insan yapısının mantığı ve mantığının anlaşılması, yorumlama kabiliyeti, çoğu kes kapasiteleri, sosyal birliğin anlama ve anlatım tekçi mantık düzeyinde idi. Yani toplumdaki insanın mantığı hala sosyal yaşamın totemdi ilişki ve üretme ilişkilmesine göre çalışan bir mantık olmaktan, kurtulamamıştı.

Bu yüzden toplumsal düzlemde yetişen insan dahi, çoğu kes, yeni olanı soyutlarla anlamakta, biraz Fransız kalıyordu. Toplumsal öznel bireyler de, bu yeni toplumsal girişmeli ilişkilme mantığını, sosyal birlikçi anlamayla yaptığı eşleştirmeye göre sindirme de; toplumsal mantığı tek tük kategorice edebilmekteydi. Halk sa, bu yeni mantıktı işleyiş eşmeye tamamen yabancı kalıyordu. Halk toplumsal işleyişe ister istemez yabancılaşıyordu.

Halkın mantığı ve izanı, çok büyük oranda; geçmiş müktesebatlarını sahiplenen ve bu edinçti envanterlerin muhafazasını inançlaşmalı kılan, bir mantığın işleyişi, idi. Toplumlar, yeniyi halka sunarken ve eskiyi de toplum dışına atarken; bu müktesebatları üzerinde dönüştürmek sureti ile ancak, yeni olanı tutumlaştırmada yararlanabilecektir. Bu müktesebatları kutsal ata soylu, totemdi anlayışları idi. Yani totemci anlamalı tabu yaklaşımları idi.

Hiç kuşkusuz ki kişiler, şimdiki toplumsa yaşamlarıyla ve biyolojik kazanımları bağlamında da eski sosyal birlikçi düzeyde değildiler. Ne de, sosyal yaşantılaşma ve sosyal yansılaişlar bağlamında, kendiliğinden de olsa, eski sosyal birlik düzeyinde, değillerdi. Halk, olayları ve dünyayı, bu eski sosyal birlikti komün mantığı ile yorumluyordular.

Ancak bu da, böylesi mantıklarla anlar olmak da; toplumsal alan ile halktı alanın, sürtüşmesi demektir. Halkın bu gibi mantık koyuş tutumu, halkın topluma göre, zaman içinde mantıkça, epey bir geri kalışlarla gericileşmesidir. Toplumsal değışmelerin etkileri, istenmese de halka yansır. Bu etki halkın sosyal yaşamını değıştirir. İşte bu yeni değışmeye karşı halkın direnççi durması gericiliği, halkın travmaya düşmesinin de bir alt yapısıdır.

Toplum daha başlarda, kendi gelişmesini; sosyal birliklerin müktesebatı olan inanç aidiyetleri üzerinde dönüştürerek, usul usul kurumlaştıra bildi. Ve önce böylesi bir anlamının sınırlarını zorladı. Toplumun işleyişleri olacak kurallarını halk; ancak eski müktesebattı dil üzerindeki çevrileriyle anlayabiliyordu. Toplumsal yapının gereklerine göre olacak olan sosyal yapısının değışmelerini de halk, bu müktesebattı kalıplara dönüşmesi ile düzenleyebiliyorlardı.

Bu türden her yeni kurumlaşmalar, halkın toplum üzerinde olan etkisini de sınırladı. Sınırlar, az az geriletecek olan çatışmalarını dahi, başlatmıştı. Yani halkın, topluma karışmacı etkimesi geriledi. Çünkü halkın geneli toplumun üretene değildir. Şimdilik, olup biteni anlamalar da, düzenleşmeler de, müktesebat üzerinde dönüştürülüyordu. Zaten çatışmalar da, müktesebatlar yüzünden oluyordu.

Bu yalın çatışmaya üretimin paylaşılmasından kaynaklı çelişkilerinden doğan çatışmaları da bu işin içine girişince; biriken müktesebatlar sürtüşen iç direncinin frendi etkisiyle girişti. Bu girişme esnasında alan yüzeyini büyütmemeyen müktesebat, gerilim basıncına dayanamayıp bölünerek doğum yapacaktı. İşte bu bölünme olayı toplumsal alanla, halksal alanın ayrılması idi. Uzun süreçler boyunca bu doğumun adı laikleşme olarak

tan ortaya konacaktı.

Halk; çeşitli hizmetleri sunmasıyla; aile hizmeti verme, nesili sürdürme, toplum içine üretim yapmak için birey gönderme gibi girişmelerle, kendisini topluma aktarıyordu. Halkın kendisi de, toplumunda, yol, su, eğitim, savunma, refah vs. gibiden temel ve genel sağlayışlarını aldı. Yine halk; topluma gönderdiği bireyin kazancı ile kendi sosyal girişmesini ve özneldi olacak yaşantısını oluşturdu. Bu muazzam bir girişme idi.

Sürecek

Bayram Kaya

Halk Ve Halklar 2

Sosyal birlikti komüncü yaşamının, hayvan evcilleştirme, tohumu üretme gibi özetlenecek beceri donanımlarla yerleşik yaşama geçmesiyle, teknik basit buluşlar yapması gibi olguları biriktirmesi, elbetki vardı. Böylece sosyal komünler, kendisinin kendi üzerine etkileriyle sürecin hızlanma girişmesine neden oldular. Hızlanan süreçler ittifakçı yapılarla, toplum denen yep yeni yapıya doğru, nitelik değiştirir oldular.

Toplum, yep yeni bir yapı ve girişme idi. Yine toplum yep yeni bir mantık kurma ve doğayı anlayıp onu üretme ve onu dönüştürme idi. İttifakın yeni olan güçsel girişmeleri, böylesi yeni mantık edinişlerle doğayı dönüştürme gibi nitelikleri de, ittifaka gelen her bir sosyal komün yapının, aynı zamanda da tam bir travma ve şaşkınlık kaosu idi de.

Toplum, bir uzmanlık ve beceri alanı olarak girişti. Sosyal birlikler (etnik yapılar) ittifak içine girip zorunlu bir iradilikle (halk) olacakla giriştiler. Belki de sosyal birliklerin ilk ittifakları, yine sosyal birlikler dönemindeki kendi içlerinde verdikleri göç grupları ile birleşmeleri idi.

Kendi benzerleri olan bu türden tabulu, buduncu, iki etnik yapının ittifaklarıydı. Gidecekten emek ve emeğin ürünlerine özel sahibiyetlikler sonunda kişisel mal ve mülke malik oluşlar başladı. Bu durumlar da eski komün birliğin bilip tanıdığı, aklının alabilir olduğu, bir mantık ve yaşam tarzı değildi.

O eski sosyal yaşama değin ortak yaşam mantığı çökmüştü. Bu bir yandan da sosyal birlik bilincinin iflası idi. Diğer yandan da yep yeni bir bilinç ve mantık konuşlar idi.

Artık emek ürünlerine, özel sahiplenmeler nedeni ile; güçsüz olanların, yaşlı olanın, sakat olanın, hasta olanın, hatta çocukların bile sosyal birliğin sağlayışlarından mahrum kalışları söz konusu idi. Bu bedensel kısıtlılar, eski sosyal birlikçi yapıdaki gibi pay alamıyorlardı. Paylar giderek azaldı. Gün geldi ki nerede ise tamamen kesilir oldu. Pay almalar giderek azalan oranda, insanların (emekle- emeksizin) seçilerek, elenmesini ortaya çıkarttı.

Seçilme ve elenmenin kriterleri kendiliğinden bir girişme olarak belirim vermişti. İlk olacaktan evlilikler ve çocuk velayeti ile özel mülkün varislere aktarılması sorunu kendisini ortaya koydu. Üretim yapan bireyin, geri hizmetle sağlanacak sıcak bir yuvasını var ettirme, çocuğuna bakılması gibi hizmetlerin sorunu, uzun süreçler boyunca baş gösterdi.

Özel mülkiyetleşmeler ve özel mal mülk sahibi oluşlarıyla, emeğin tükenmez oluşunun bilinemeyen, ama tezahür eden büyülü oluşmaları, kimi bedavacı beleşçilerin yağmacı oluşumlarını bir çırpıda ortaya koyu vermişti.

Bu özel mal ve mülklerin yağmasından kaynaklı can mal güvenliğine dek tereddütleri ortaya çıkmıştı. Ve bu türden benzer bir yığın oluşmalar nedeniyle, zorunlu ve sürekli bir toplum ve halk ilişkileri düzenleşmeleri devinimleri oluşacaktı.

Uzun süreçler sonundadır ki, ancak girişmelerin sonuçları olum landı. Çünkü sosyal birlik ilişki düzeninde ortalıkta, hiçbir evlilik kurumu da yoktur. Özellikle de erkeklerin çocuklara özel bir velayeti de yoktur. Bunlar ancak toplumsal yapı ile ve özel mülkiyetin rekabetçi nicelenişi ile ortaya çıkacaktı.

Daha şimdiden sosyal birliğe göre mantık dışı olaylar; sosyal birlik üyelerinin tam da burnunun dibinde bitmişti. Komün yaşam, bugünkü gibi bir babalık sıfatını, ya da

velayetini ortaya koyamamıştı. Komün ilişkilene biçiminin, böyle bir kurumu ortaya koyması da zaten olanaksızdı.

Ve bu ittifakı yapının içinde, çalışmayan, üretimden aciz bir halk dediğimiz grupçu oluşma kümelenmişti. Halk, hem etnik yapıların konfederatifliği gibi bir oluşmadır. Bu nedenle halk toplumun öznel yanının ve sosyal ittifaklı yanının etnik yapılarını taşırlar.

Hem de üretimden azade olan bir insanlar grup özelliğın soyut somut kümeliğidirler. Ve yine toplumda üretim yapan bireyin tüketim ve özel yaşam alanını belirleyen girişmeleriyle; etnik yapıların kümülâtif toplamı ile o toplumun, bir tane; halkı olacaktır.

Bir toplumun halkları olamaz. Her bir etnik yapıları, halk diye görür isek, halkın oluşmasını ve işleyişini anlayamayız. Sosyal birliklerin etnik yapılar döneminde, etnik yapıların karşılıklı girişmesi pek pek yoktu. Hani nerede ise bu kabil girişmeler sıfıra yakın bir hareketlilikte idi.

Ancak farklı toplumların aiti olan halkları, bir birine göre, halklar olabilirler. Yani bir Afgan halkı, bir İran i halk, bir Çin halkı dünya halkları içinde düşünce edilebilir. Bu da 'halklar' kavramının, 'Dünya halkları' kavramında, içkin oluşudur. Bir topluma ait üyelerinin, kendi toplumunun halkı için; 'halklara özgürlük' demeleri o toplumun reel politiğı açısından saçma ve yanlıştır. Bu tür söylenişle kast edilen şey olsa olsa, o toplumun halkı içindeki etnik yâ da etnitiseye dayalı sosyal oluşumlarıdır.

Toplumlar, sosyal birlikler ittifakıyla; halk içinde, aykırı etnik totem yapıları yanyana getirdi. Böylelikle de uzlaşması sorun olan totemci çelişkilerinin halk içinde çatışmaları ortaya çıktı. Oysa bir toplumun birlik ortaya çıkarması gerekiyordu. Totemci özellikler, birlikçi anlayış giriştirmesi ile yavaş yavaş ilahçı anlayış etrafında şekillendi.

Bu şekilleniş etrafındaki etnik oluşmalar, halkı birlik içinde eritmeyi amaçlıyordu. Halkın heterojen oluşmaları, böylesi düzenleştiren ve birlikçi yapıları zorunlu olarak ön gören, ilah algılarının var olması dönemine denk düşerler. Oysa etnik yapılar, ayrılıkçı olmayı, her türden ters tutumlu olmayı öngören, 'totemci birlik' algılarıydı. Halk, toplumun birlik algısıydı.

Halk, toplumsal aidiyet müşterekliğindeki, sosyal (yaşantılaştırmış) olan yapı, etnik birlikti. Bu alan da, giderek süreç içinde, karmaşılaşan bir halk geri hizmet alanını ortaya çıkarmaya başladı. Halk bir öznel olgular ve özel yaşam geliştirmeler alanıdır.

Oysa sosyal birlikçi etnik yaşamların totemdi özel hayat yaşantılaştırması ve özel yaşamını tüketmesi gibi bir lüksleri giderek değışen etkilerle azaldı. Özel oksijen çadırında korunuşlar içinde olmadı ve hiçbir zamanda olamazdı da. Bunları, etnik yapıyı, halk yapıyı doğru anlama ve bu kavramların kendisine özgü enformasyonları içeriyor olmalarına, dayanarak belirttim.

Bir toplumun içinde ancak bir halk vardır. Oysa çoğu aydınlar sureti endam ederek, toplum içinde halkların kardeşliğinden bahseder. Kulaklarımız bu tür cümlelerin kullanımına öylesine bildiktir ki, aykırı olanı anlamakta zorlanırız. Bu alabildiğine yanlışt, rast gele, tarihi süreci koparılmış bir göz ardı edişin, kendisini açık etmesidir. Bu tür cümlelerin yorumsal dönüşmesi her öznelliğın harcı değildir.

Sürecek

Bayram Kaya

Halk Ve Halklar 3

Oysa etnik yapılar, halk değildir. Etnik yapılar bir türden homojinite birliktir. Yani siz, etnik yapıları kast ederek, halklar diyemezsiniz. Her bir etnik yapı, birbirine göre yine bir sosyal birlikti karşı etnik yapıdır.

Bir toplumun halkı için, halklar söylemi tam bir bilgi kirliliğidir. Tam bir bilgi karartmasıdır. Ve bu bir dezenformasyondur. Sapla samanın karışmasıdır. Halk, etnik olanların ittifaklı olan doğal halidir. Yine halk, emekli (hünerli) üretim girişmesinin sonucunda, çeşitli nedenlerle ortaya emek koyamayan her bir etnik yapı üyelerinin toplum karşısındaki ortak özellikleridir.

Etnik yapıların ana belirleyicisi totem kandaş bağ iken; halkı belirleyen ana belirleyicilerden sadece birisi; yaşlılık, sakatlık, çocukluk gibi nedenlerle hünerli emeğe katılamayanların ortak yazgısıydı. Hünerli emeği koyamamak, ittifak içindeki tüm etnik yapılardaki insanların ortak olan bir insan özelliği idi. Halk, bir yanıyla üretimse olamayan bir alandı.

Hünerli emekler girişmesi sosyal birlikler arası işbirliği iş akti ve ittifakları ortaya koymuştu. İttifaklarla bir araya gelen etnik yapıların kendi kültürlerin şevsel biraradaki birliği de halkı oluşturmuştu. Etnik yapılar halk gibi alanı oluştururken, aynı zamanda da ayrılmayı öngörür ilk yaşantılaşmadır. Halksal oluşum, bir etnik organize oluşların ve etnikte birlikte olunmanın alan seçimleşmesidir de.

Oysa etnik yapılar homojen bir kültürdür. Halk ise, heterojendir. Yani halk kendi içinde farklı olan kültür ve sosyal oluşmalarını taşırlar. Bu yüzden, bir toplumun, bir halkının içinde başka halklar seçimleşemezsiniz. Etnik yapılar, tarihin uzun dönemleri içinde gruptu, totem aidiyet bağıyla bir arada olan, basit organizeli, topluluklar halinde gelişen, ortaklaşa yaşam aidiyetli birliktiler.

Etnik sosyal birlikti yaşam, sürü yaşamdan evrilmişti. Kendilerinin avcılık ve toplayıcılık eksenli yaşantılaşma organize oluşlarını ortaya çıkartmıştır. Sosyal birlikler, birbirine göre, etnik anlayış birlikleridir. Etnik anlayışlar kutsal totem bağ ilişkilmesi etrafındaki saf bağlı oluşlar ilişkinliğidir. Ve aidiyetliği çok farklıdır. Bağımlılığı, kendisi olan bir yapılaşmadır.

Oysa halk, toplumla ortaya çıkmıştır. Halk, toplum aidiyetliğine değin bir bağ oluştur. Halk topluma bağımlı, topluma muhtaç bir yaşantılaşmadır. Halk çok kültürlülük ve farklılıkların bir arada var oluşudur. Oysa ki etnik yapılarda çok kültürlülük yoktur. Bu nedenle etnik yapılara halk denemez, yada diğer etnik yapılara izafeten, etnik olana halklar, denemez.

Daha detaya girmiyorum. Halkın bu özelliklerini bilmez isek, halkın öznel değerlemelerini inancını toplumun üreten yapısına karışmanın bir meşruyetliği yaparız. Oysa toplum, bizden ve halktan bağımsız bir var oluştur. Tamamen nesnel ilişkilenişin anlayış birikmesi temellidir. Toplumun apayrı bir ilişkilenişme vardır. Biz bu bağımlılığı insanlığın özgürleşmesi yararına kullanır ve bizler doğaya karşı, egemenleşiriz.

Oysa halkın eksenleşmesi, kişilerin zorunlu sanı kanı yansıtılmalarının bir ilişkilenişmesine dayalı, bam teldi başka başka aitliklerin yansıtılmalarının ilişkilenişmesi öznelliğidir de. Halk, sosyal aktarımların, geleneklerin, pekiştirici kültürüdür. Açıkçası halk inançsız var olamaz.

Etnik yapılar, kendi özellikleri üzerinde yansıyışların biriktirildiği totem algılar

eksenindeki olay ve olguları, anlama eksen eşilmesidir. Kişiler totem referanslı kodlarla rezonansa gelerek girerler. Etnik yapıların, anlama, anlaşma, anlatma kodları, totem üzerindeki çözümlerle ile gerçekleşir. Etnik yapılar, homojen teklığın; tınlaşımli rezonansıdır.

Oysa halk çoklukta birliğin ulaşıldığı, totemik bağ değildi. Totemler bileşenli eksenleşmenin insan, insanlar iletişmesidir. Halk; olay ve olgularını, yaşantılaşmalarını, yorumlarını bu bileşen algılar üzerinde çözümlerle giriştirirler. Anlama ve anlaşmalarını genellikle birlik ittifakları üzerinde sağladıkları kanallardaki girişmelerle çözümlerle ulaştırırlar.

Halklar, her bir toplumun, bir tek halkına dek oluşmalarının, tek tek dünya toplumları kadarla kümülâtif toplam olup, dünya ittifakı küreselliğine gidişin ifadesidir. Burada kast edilen söz gelimi; Çin halkı; Çin toplumunun, heterojen bir, Çin halkı olmasıdır. Yine Hint toplumunun da kendi içinde heterojen bir Hint halkı olmasıdır.

Her ülkenin üreten bir yapısı ve bu yapının bir ilişkilmesi vardır. Bu o ülkelerin toplumsal yapısıdır. Ülkelerin toplumsal yapısı etrafında, sağlaşıların paylaşımı tüketilmesi ve özel yaşantılaşması vardır. Bu da halk yapısıdır. Toplumun üretim biçimi ve ilişkilmesi ve halkına yansıtması, o ülkelerin toplumsal siyaset ve ideolojileridir.

Halkın kendi iç kültürünü bireyleri vasıtasıyla topluma doğru yansılaştırması; o toplumun kültüre değin üretim çeşitliliğini sunmasında ve kullanılmasında, verimlilik yaratabilecektir. Halkın kendi iç kültürünü, toplumuyla ilişkilmesinden, gelir düzeyini tüketmesi olmasından ve halkın kendi geleneklerinin basıncından; halkın, azade bir şekilde olacağını düşünemezsiniz.

Halklar kavramı, fazla girişebilen kavram değildir. Emekten yana olan ortak özellikleriyle giriştirilmelidir. Her bir toplumların üretim ilişkilenişleri farklıdır. Ve bunların sağlaşıları olan yaşantılaşmalarının, demokratik edinimci kazanımlar oluşturmaları da farklı olacaktır.

Yani toplumların her bir farklı ilişkinlikleri, halklarında farklı farklı yol ve yöntemlerle kendi girişmemelerini sağlar olacaklardır. Ya da bu tür farklı ilişkinlikler ortak paydaların azalması doğrultusundaki, Dünya halkların, amaç birliklerini sağlayamaz oluşlarıdır. Toplumlar halkını evrensel götürmedikçe, halkların girişebilirliği zorlanacaktır. Ezilme, sömrülme bağlınında Dünya halkları koalisyonu olası iken. Bu sağlaşıların temini konusunda konsansüs olamaz.

Etnik yapılar, toplum olmanın cazibesindeki eksenleşmelerle, ittifakı birliğe sürüklenip, halk denen gelişme düzeyini ortaya çıkartmıştı. 'Dünya halkları birliği' de, belki dünya toplumu olmanın cazibesel eksen sürüklemesini ortaya çıkaracaktır. Ancak şu anki parçalı toplumsal yapı, Dünya halkları birliğini ortaya çıkaramayabilir. Bunun menfi çatışan iki nedeni vardır.

Birinci olarak, teknik gelişmiş toplumların dış uzaya açılmasıyla, toplumlar arası ilişkileri ve küresel buhranlar gibi çeşitli olguların dayatması vardır. Bu gibidan dayatmalar, Dünya'yı; Dünya halklarından ve Dünya toplumları birliğinden, yana yol aldırırlar.

Ama bunların yanı sıra da anamalcı oluşmalar uluslar arası şirketleşme olmalarına rağmen şu anki mevzilerini; mevzilerdeki çıkarlarının birim bazlı kontrollerini; toplumların siyasi politik gücüyle sağlar olmalarının karşı direnci vardır. Bu direnc

Dünya halkları ve Dünya toplumsa birliğine doğru gidişe engeldir. Ama sürecin basıncı her durumda bunu aşılacaktır.

Yani şimdiki toplumsal yapılar, Dünya toplumları ve Dünya halkları ayrılıkları üstüne, dünya halkları çatışmaları ve dünya halkları düşmanlık korkuları üzerine, geliştirilmiştir. Oysa, Endonezya'daki; Türkiye'deki; İspanya'daki ve Brezilya'daki bir halk kişinin; birbirleri ile düşmanlık etmeleri için, bir biri ile alıp veremediği, hiçbir şey yoktur. Üstelik bunların, temel sağlayışlarını, elde edememekten kaynaklı, dayanışmaları için ortak paydaları vardır!

Sürecek

Bayram Kaya

Halk Ve Halklar 4

Aynı zaman dilimindeki Dünya toplumları; gelişmişlik düzey ve düzlemleri olacaktan çok farklıdırlar. Toplumların kendi üretme ve üretememelerinin sağlayacağı özgürleşmeler de, farklı olacaktır. Aynı kullanım, aynı üretim ve aynı sağlayışların tüketimleri düzeyinde olamayan Dünya halklarının da; birlik içinde, 'Halklara özgürlük' gerçekleşmesi hiç olamaz.

Hangi halkın, hangi ihtiyaçları düzeyinde, birlikler ve karar kılışlar sağlayacaksınız! Söz gelimi Zimbave toplumu halkının ihtiyaçları ekseninde mi devinilecektiniz, ABD halkının ihtiyacı ekseninde mi buluşacaktınız? İki farklı halkın kavrayışı, sorunu çözme yöntemleri aynı olabilecek miydi? ABD halkı Zimbave halkının direnişini madden manen desteklerken, olası bir ABD halkı direnişini, Zimbave halkı maden destekleyebilir miydi? Birisinin sağlayış yolu olacak gelişmeler, diğerleri için olanaksızlığın, kullanımsızlığın, amaçsızlığın umursanmazlığı olacaktır.

Bu bağlamda bakıldığında Dünya halklarının, üretimleri ve üretileni tüketirken ki farklı farklı yaşantılımları ve farklı farklı aidiyetler birliği içerisinde oluşları vardır. Bu bağlamda her bir halkın, Dünya halklarıyla ortak paylaşımlı bir organik bağları pek pek yoktur.

Söz gelimi gelir düzeyi, kişi başına 50 000 dolar olan bir toplumun halkının özgürlüğü ile kişi başına geliri 100 dolar; 500 dolar; 1000; dolar ve 3000 dolar olan toplumların: 'Halklara özgürlük' sloganına tepkileri de aynı olamaz. Bu sloganın gerçekleşme katsayısı da olamaz. Bu gerçekleşmenin paydaları da hiçbir zaman bu belli eksen yapılarla da eşitlemez. Çünkü üretim tarz ve biçiminiz ve bunun bölüştürülmeleri çok farklıdır. Bu farklar kat sayı eşitlemesini oldukça geriletir.

Üretim ve tüketimleri farklı olan toplumların, halk kültürleri de farklı olacaktır. Bu demektir ki halkların bir olay karşısında anlama ve anlayış koymaları, mantıksal evirtime dek olacak çözümleyicileri, verilen bir kodun aynı çevirimini yapamayacaklar demektir. Bir toplumun halkı, bugünkü iletişim ve birlik düzeyine, bunca zaman sonra; 6000 yılda gelebilmiştir. Ki yinede çok rahat bir konum değildir. Eskiye göre çok çok iyidir. Durum bu iken; 'Dünya halklarına özgürlük' demek; 'Dünya halkları birleşin demektir' bu birleşmenin uzlaşma ile aşılması ne kadar sürede olur kim bilir!

Geçmişteki sosyal (etnikçi) birlikler yerine toplumun halkı, Dünya çapında, Dünya toplumları kadar Dünya halkları etnikliği gibi bir konumu ortaya çıkartmıştır. Nasıl eski yaşam şekli 'doğadan sağlayışçı yaşantılaşma (sosyal birlik)' şekli giderekten topluma giden yolun ittifakı ile bir anlayış seviyesine getirilebilmiş ise, şimdiki Dünya halkları etnikçi düzeyi de yeni bir oluşumla (ittifakla) , elbette aşılacaktır.

Elbette, insanlığın gidiş hedefi 'Dünya halkları birliği' olmalıdır. Zorunlu olaraktan da gelecek içinde de olacak gibidir. Ve bunun adımları, daha süreç belirmeden; daha yumurta kapağı dayanmadan; öngörülmelidir. Plânlanıp oluşturulmalıdır. Ve şimdiden bu oluşmanın yol akışı verilmelidir.

İnançları üretmek, geleneklerini korumak gibi donanımların dışında Dünya halklarının bir de köleci sömürülmeler, cahil olma gibi ortak noktaları vardır. Bunlar ilk bakışta birleşebilmenin ortak noktaları gibi görünürse de yanıltıcıdır. Çünkü yukarıda değinildiği gibi bir toplum nasıl üretiyorsa ve üretimlerinin paylaşımını nasıl yaptırıyorsa; sömürülmeleri, inançlaşmaları, o oranda da cehaletleri ve geleneklere sarılmaları; o denli farklı kavranışlar düzey ve düzlem ekseninde oluyordur.

Bu da ortak gibi olan noktaların, Dünya halklarınca aynı oran ve şiddetle kavranamayıp, birlikte devinilememesi demektir. Böyle olunca da, bu çağrı; bir duygu zemini duygudaşlığı olmaktan öte gidemezdir. Bir zorunluluğu ortaya konmadan, siz hayali toplumu ön görüşle; eski sosyal birlikçi yapıları, öngörünüz olan hayali bir toplumsal yapı için katılıma çağrı yapsaydınız, ne kadar başarılı olurdunuz?

Halkın, belli bir düzlem zaman içindeki o düzlem zamanın belli siyasi bir coğrafya alanında, sözleşilen bir toplumu vardır. Toplumun içinde, toplumlar olmaz. Her toplumun kendisine özgü üretimini yaptıkları; bir üretimle, bir tüketim ve paylaşım teknikleri (toplumu) vardır.

Örneğin; Çin toplumunun üretim tüketim ve paylaşım teknikleriyle; ABD toplumunun, üretimleri, geliri paylaşımları ve tüketim teknikleriyle; Türk toplumunun üretim, tüketim ve gelirin paylaşım tekniklerinin, birbirleri benzeşen ve hiç benzeşmeyen yanları vardır.

Halk, toplumun kesimleri değildir. Aksine halk, toplumun sosyal (insan ve insanlar girişmeli) yaşantısal beliren, totem kandaş aidiyet ve inanç bağlarını güden etnik topluluklar karışımıdır. Halk homojen olmayıp, (inanç, etniklik ve özel yaşantılımdan ötürü) hetorejendir.

Toplum halka yansır. Ama halk topluma yansıyamaz. Halkın eksenini devinimi toplumsal olanı; üretimi bilmez. Topluluk toplum değildir. Toplum; birey insan- ve nesne (üretim araçları) ve üretim (gelir) ve paylaşım eksenli bir girişmedir.

Toplumun kesimlerine, üretim sektörleri ve hizmet sektörleri denir. Sektörlerin temeli üretime ve üretim ilişkilerine dayanırlar. Sektörlerin üretimsek olacak her bir girişmesinin; halkla hiçbir ilişkisi yoktur.

Halk, toplumda çalışıp pay alan bireyin gelirinden ötürü toplumla, girişir. Toplumun yurttaşı olarak girişir. Halk toplumun yurttaşı olacaktan, toplumdan bir çok hizmetleri alır. Yine halk bu hizmetler karşılığı, devlete ve topluma vergi verir. Değilse yurttaş toplumuna karşı; 'madem ki benden vergi alıyorsun; okula nasıl gideceğime karışma' diyemez.

Bunu diyen yurttaş; en cahil, en bedhah yurttaştır. Bunu diyorsanız devletten güvenlik talebiniz, sağlık talebiniz, yol talebiniz vs. de olmamalıdır. Çünkü vergiyi bu sağlayışlar için verirsiniz. Vergiyi kişiler; bir lütuf, bir başa kakma olacakta vermeyip; vergi, karşılıklı bir yüküm eşilmedir. Televizyon için ödediğiniz para hatırına, satıcıya tokat atma özneliğinizi dileyemezsiniz.

Ama vergi veriyorum, eğitim araç gereç ve düzenimi sağla. Vergi veriyorum; yolunu yap, Tehdit ediliyorum beni koru, diyen bağıntılı denetim mekanizmalarınızı harekete geçirebilirsiniz. Demokrasi burada belirir. Değilse, vergi vermeniz, kişisel kibir ve özneliğinizi topluma dayatmak için değildir.

Aksi halde; 'ben vergi veren bir yurttaşım, senin kuralını takmam' demek ne demokrasidir, ne yüküm eşilmedir. Ne toplum olmanın sözleşilmesidir. Vergi vermeniz toplum içinde özel tutumlaşılmanın gerekçesi olamaz. Vergisini veren yurttaş, o toplumun halkı içinde heterojen olacakta özerkleşir.

Öyle ise halk, toplum içinde olan toplum kesimi değil. Yani toplum içinde, başaka toplumlar yok. Bu birinci yanlıştır. Halk toplumun kesimi değildir bu ikinci yanlıştır. Bir

toplumun sözleşen, kurum, kural, üretim tüketim tekniklerinin reel çevresinde kümeleşmekle, o topluma ait, bir halk vardır.

Bir toplumun halkı, tamamen insan elemanlarını içerir. Bir toplumun halkı, kendi içinde çoğuldur. Yani melez biyolojili, farklı inançlı, farklı gelişemeyen dil, söylem gibi kültürleri içeren; totem kandaş bağ aidiyetlikler karışımıdır. Bunlar halkın ve kişinin öznellikleridir.

Bunlar tarih içinde yararçı rollerini oynamışlardır. Şimdi halk, kimi özellikleriyle; uygarlığın geride bıraktığı bir kilometre taşı, bir yol taşı olmanın uzantısı olacaktan bulunmaktadır. Bu bulunmanın dalgalanan yapısı, toplumları yorar.

Bir toplumun halkına halklar denmesi çok yanlıştır. Burada bilinç körelmesi olmaktadır. Buradaki halklar sözcüğü, halkın oluşturan etnik dediğimiz; totem aidiyet kültürleri ile aynılaşan bir söylem olur ki tam bir bilgi kirliliğidir. Sonuç:

Nasıl şerbet; şeker, su, boya gibi farklı özelliklerin karışımıdır. Ve biz; şekere, suya, renge şerbetler diyemeyiz. İşte etnik yapı en minimal biyolojik özelliklerden ve oldukça çok öznel özelliklerden oluşur. Böyle bir etnik özelliklere de halklar diyemeyiz. Çünkü etnik yapılar homojen bir tek düzeliktir. Kendisinden başka etnik (halk tanımını) oluşmayı içermezler.

Oysa halk, bir yönü ile etnik yapılar karışımı, girişmesidir. Yani etnik yapılar halk dokusu taşımazlar. Bu yüzden de halklar diye tanımlanamazlar.

12.12.2009

Bayram Kaya

Halksal Ve Sosyal Olan 01

Sosyal olan, dar anlamda insani olandır. Bir arada yaşayan, hizmet tüketen, dinamik girişimlerdir. Halk olandan ayrılırlar. Halk olan etnik olanı içerir. Bu nedenle de sosyal birlik seçeneği olmayan bir yapılanışken halk inançlar ve öznellikler bağlamında çok seçenekliliklidir. Bu nedenle sosyal birliğin tek düze yapısı kavga vermez iken halksal yapı kavga verecektir. İçinde faz farkı olmayan, etnik olan sosyal birlikler, olgulara insani boyuttan bakmaktan çok, olguyu özel boyut durumlarda gören, bir kutsal ata soy, totem yapı endeksli, insan grup birlikleridir.

Sosyal birliklerin nesnellikle ilişkisi üretimsel ve yasallıklı olmayan yararlanmaya dayalı, haz elem boyutlu yaklaşımsal ilişkilendirilmez. Tabii ki bu insanlığın emekleme döneminin merdiven basamak tırmanışlarının olağan normal bir seyridir. Kimse insana bir yol haritası vermemiştir. Yol haritası yaşamın kendi temel yönlendirme ilişkisinin, bıkılıp usanmadan tekrarlanan yansımalarının, bilinç edilmesi ile ortaya çıkacak girişme sonuçlanmaları olacaktır.

Sosyal birliğin halksal yapıdan ayrılan şu farkı da vardır. Sosyal birlik temel gereksinimleri birliğe dağıtan bir paylaşım değildir. Halksal yapının ortaya çıkması esnasında bu paylaşılan yapı üreten yapı ile birlikte toplumsal olanın bünyesine alınmıştır. Halk üretmediği ya da temel gereksinimleri sağlamadığından paylaşımın bir yapısı da yoktur. Bu nedenle sosyal birlik toplumsal ittifakla, adeta ikiye ayrılmıştır. Özel yapılar, teknik (araçlı) üretimsel yapılar.

Birinci ayrılma yanı bu ayrılmadan çok çok sonraları özel inançlaşma tinselleşmedir. Sosyal birlik büyük oranda insan-insan ilişki öznelliklerini, yeni oluşan halk yapıya aktarmıştır. Yine daha az özneliğini de topluma işlevsel dönüşerek yansıtabilmiştir. Yeni yapı gelişmesini zorunlu olarak sosyal birlik değerleri üzerine kurularak geliştirecektir. Bu nedenle de sosyal birlikteki kimi yapıların işlev değişmesi kaçınılmazdır.

Ki sosyal birlik amip çoğalmasında gibi ikiye bölününce geriye ceset bırakmadı. Müktesebatını halk ve toplumsal yapıya dönüştürdü. Şu da unutulmasın ki sekiz onbin yıl öncesinin sosyal dönüşümü o günlerde bugünkü gibi toplumsal halksal yapı gibi ayrılmış ve biliniyor değildi. Belli bir halk ve yönetim ayrışmasını dile getiren uygulamalar süreç içinde ortaya konmuştu. Ama alanların girişen ayrışan yasallıkları henüz açıklanamamıştı. Bu iki alan o günlerin kendi ilişkilendirilmesinde belli belirsiz ama günümüze gelene değin, belirginliğini sürekli biriktiren bir süreç olacaktır.

Halk alanının toplumla girişen girişmeyen yapısı, süreç içinde ancak 1789 Fransız devrimi ile neşterle tanışacaktı. Artık toplum alanı sosyal birliklerden devir aldığı özneliği iyice dönüştürüp toplumda aklın kullanılması uygulamasını kesin kural haline getirip özneliğin inanç kısmını orijini üzerinde sosyal birlik ve halk alanının girişiminde belirleyecekti.

Yine Halk olan, etnisitelerin bir arada oluşunun tutumlaşması girişmesidir. Halk bu etnik özellikleri (inanç ve anlayışları) göz önüne alarak, olaylarını sürükler.

Sosyal yapı, halksal olana; insan boyutu ile ve genel bağlamda bakar. Halkın özel baktığına, sosyal yapı (sosyoloji) genel bakar. Sosyoloji inançlara, falan etnik anlayışın geleneği, inancı diye olaylara bakmaz. Ya da filan inancın insanlar üzerindeki olumlu ya da olumsuz etkisi diye bakmaz. İnançları bir insan tutumu olarak görür ve inançların insanlar üzerindeki olumlu olumsuz etkileri diye inceler.

Yine sosyal olan falan etnik grubun üyeleri üzerindeki gelenek bağlarını değil; geleneğin bir insan tutumu olmasından hareketle, temel aidiyetleşme ilişkisi oluşu bağlamındaki, insanlara etkileyen, olumlu, olumsuz seyrini ve nesnel ilişkileneş tutumlarını, ortaya koyarak, bunu evrensel yasalıklarla içermenin, sübjektif öznelliğini çalışıp araştırır.

Sosyal yapı, insanların bir geleneği vardır der. İnsanların mutlaka bir şekilde, inanmaları vardır der. Örneğin, bir etnik sosyal kültür, tek gerçek inancın, kendi inançları olduğunu söyleyip; halk içinde tartışıp, kavga edebilmektedirler. Hâlbuki sosyal yapı, hiç ayırım yapmadan insanların, şöyle ya da böyle bir inancının olacağı bilincidir. Sosyolojik bilinç halk bilincini aşan bir bilinçlenmedir. İnsanların toplumsal yapıyı kavramalarına transfer olmaya yarayan güncel bilinç durumu halidir.

Sosyal bilinç tümleyen, çağdaş bilinçtir. Çağdaş olmayan siyasiler, halkın çeşitliliği polarmalaşması (kutuplanması) üzerine, politikalar üretirler. Topluma halkın formel (biçimsel-şekli olarak) değerlerini dikte ederler.

Sosyolojik bakıştan çok, etnik bakışın yumuşak karın yapılmasını ve kaşınmasını yeğlerler. Hâlbuki insanların, bir birine göre, üstün olmayan, farklılıklar içeren inançlarının olacağını, bilen biri; bu tür sürtüşmelere girmez de, iltifat etmez, de.

Bunları bazı baz girişmelerle örnekleyelim, biraz anlaşılır olsun: Halk alan; kendini, kendi açlığını düşünür. Sosyal yapı, insanlığın açlığını düşünür. Halk, kendi karnı doyunca ""şükür"" der. Ve ""Allah'ım olmayana da ver"" der. Yarını planlayamaz, sadakalarla işi geçiştirir. Oysa sosyoloji insanlığın karnının görür ve doymasını planlar. İnsanların gereksinimlerini Allah'a havale ile suç isnadı etmez. Zorunlu olarak ve bilinçli olarak toplumu harekete geçirerek, ihtiyacını var kılar.

Söz gelimi şimdilerde insanlık, üçbuçuk milyar yıllık birikmiş fosil yeraltı su kaynaklarını hali hazırda tüketilmiş durumda. Suyun yeniden ve çevrimle oluşması, insan nüfus artış ve tüketimine göre geride kalmıştır. Bir birini desteklemesi gereken iki zaman akış, süresi girişiminden suyun oluşma zamanı tüketilmesi zamanına göre geri kalmıştır.

Burada temel olan suyun çevrimsel oluşma sürecidir. Bütün paylaşımlarınız, nüfus ve de kullanım tüketimleriniz, bu eksene bağlı ve bu eksen etrafında zorunlu olarak oluşmalıdır. Doğal çevrimle, diyelim ki senede yüz litre yeraltı suyu oluşsun. Yine diyelim bir litre su, bir insana bir yıl yetiyor olsun.

Bu yüz litrelik kaynak, yüz insana yetecek demektir. Dünya'nın nüfusu bu yüz litrelik dünya süredurum boyut zamanı rezervi ile sınırlı olmak zorundadır. Dünya nüfusu yani tüketim değerlemeleri yüz birim etrafında olduğu zaman kararlılık sürecektir. Hele beş yüz kişi olduğun da, işler çatallaşır, şükür ve sadaka fikriniz de, ortadan kalkar. Fazla detaya girmiyorum. Deniz suyunu artmanızda, size (bütün nüfusa) köklü çare olmayacaktır.

İşte sosyoloji bunu planlar. Toplumda bunun üretimini gerçekler. Halk gibi insanı (kendisini) değil, insanlığı, sorun edinir ve planlar. Yani bir birimizden nüfus olaraktan sorumlu olduğumuz bir yapı. Sosyoloji insanlığın, evrenselliğin, üretimi iken, halk ve etnitise totem birliğin üretimi ve totem birlik, ödevci kişisini üretir. Eski feodal düzenin, arkası olma mantığı ile sefilliklerle, sadakalarla, sırf kendini savunma gayesi ile öldüreceği nüfus artması mantığı, geçmişin haklı ve yerinde oluşma mantığı, günümüzde insanlığın açlık ve felaket savunmaları mantık ve sosyolojisine dönüşmüştür.

Siz; insan hakkı, insanın yaşama hakkı, diyerekten; kimin yaşayıp, kimin yaşamayacağına sen karar veremesin, diyerekten, duygusal ve afakî mantık yaratmalarla, akli karartamazsınız. Böylesi bir mantıkla, Dünya nüfusunun onmilyar yapılmayacağı da, aşikârdır. Bu sizin, keyfinizin ve insan hakkıdır demenizin de, inançlarınızın da ve de, insan özgürlüğüdür der olmanızın da, üzerinde bir zorunluluktur.

Şimdi yukarıdaki örneği biraz açıp etrafında düşünsel değerlemelerimizi oluşturmağa çalışalım. Dünya nüfusu hiçbir zaman yukarıdaki gibi 100 birime karşı, yine 100 birim girişme olarak ideal bazda yürümez. Bunun kontrolü mümkün olamaz. Olsa bile sistemler devinemez. Devinemeyen sistemlerde de, zaman akmaz. Bunun için, mutlaka sistemin, çevresi ile girişen, dalgalanması da, var edilmelidir.

Sürecek

Dünya, küre form boyutla, süredurum devinimli zamandır. Yani bu Dünya'nın kendi etrafında hızı, uzay da devinmesini, çekimini, kaynaklarını sınırlamasını vs. belirleyen olgulaşmalardır. Bu sistemin kendi içinde rezervli ve kapalı oluşudur. Ve sizin keyfi olamayacağınızın, kararlılık düzlemi değer referansı oluşudur. Bu geleceği bilme bilgisidir.

Yukarıdaki değerlememize göre ve sırf insana göre somutlanmış örneği hatırlayalım. Yüz birim rezerve karşılık, her bir birim, bir insanın bir yıllık su tüketimi idi. Bu matematiğin zorunlu sonucu, yüz insan nüfusu demiştik. Gerçekte ise Dünya üzerinde yüz birim insan nüfusunu sağlayamazsınız.

Fikir olsun diye, anlama kolaylığı sağlasın diyerekten ve gerçeği şöyle böyle yuvarlayarak özet olarak belirtiyorum. Bu bağlamda atıyorum. Dünya nüfusu, şöyle bir; 90 ya da, 110 gibi sayısal insan nüfusu aralıklarında değişkenlikler var edecektir. Bu şu demek Dünya'nın insan nüfusu; yüz birim rezerv, temel zorunlu değer etrafında, sağ ve sol yan, sayı dizileri içinde; sabit olmayan değişkenlerle, dolanıp duracak demektir.

Örneğin Dünya nüfusu 96 altı olduğu zaman, her şey yolunda, mutluluk bilinmeden mutluluklar sürülmektedir. Talan, hırsızlık gibi olgular, minimal düzlemedir. Kaynaklar bol boldur. Kaynağın yetip yetmeyeceği düşünmesi tedirginlik kaygıları yoktur. Komüncü ilişkilerin güçlendiği, ortaklaşa yaşamın, kolonize birliklerin, organize olduğu süreçler olacaktır. Olumlu sanı kanı dönemidir.

Eğer nüfus yüz beş ise; dalgalanmanın yönü ve seyri değişecektir. Kaynak azalması paylaşmadan ve zincirinde, kesiklikler ve azalmalar oluşturulup, biraz daha azla yetinme gibi bir belirmenin anlayışı ve kırılma faz geçişlerinin duygu dalgalanmaları yaşanacaktır. Her şeyin bizim için yaratıldığı gibi erekçi duygular, ortaya çıkacaksa da, yaşam olağan sürecektir. Ama ufaktan ufağa da kaygılar ve şüpheleri belirmiştir. Buna karşın erdemlerimiz ortaya çıkıp, insan hakları, yaşama hakkı gibi sosyal değerleri de, ortaya koyacağız.

Nüfus 111 olduğun da, kötülükler yaratılacak, talan ivme kazanacak, sahiplenmeler baş gösterecek. Mal sahiplenilenlerin, canı da tehlikeye girmeye başlayacaktır. Bu kez zekât, sadaka gibi dalgalanma süreçleri ve durum çözümlenmeleri oluşturulacaktır. Sosyalin kaynak paylaşım ahlakılığı belirecektir.

Dini duygular güçlenecek, duaların tutup tutmaması süreleşecektir. Olumsuz sanı kanılarla olumlu sanı kanılar girişecektir.

Nüfus 150 gibi değerlerde olduğu zaman, artık insani değerlerde zorunlu kırılmalar başlayacaktır. Sefalet, talan, susuzluk, kıtlık ve savaşın katliamları, su yüzüne çıkacaktır. İnsani sosyal değerler kayıp olacaktır. Dualarınız geçersiz olacaktır. Bu kez de günahlarınızın kefaretinizi yaşadığınız şimik (kimyasal öznel) duyguları kaygılaşacaksınız. Aslında hayat mücadelesinin egosal temel düzlemi ortaya çıkacaktır.

Savaşta her şeyin mubah olduğu hileler, tuzaklar, yaşamda kalmanın mücadelesi başlayacaktır. Ta ki Dünya nüfusu 90 ila 110 Aralığında bir değere oturana değin. Ancak bu değerler etrafındaki kararlı dalgalanmalar oluşacaktır. Erdemler ve sahip olunması gereken şükürce müdrik anlamalar yardım ve paylaşma duyguları ve birbirimizden zorunlu olarak, sorumlu olmanın denetlenmeleri başlayacaktır.

Sürecek

Bayram Kaya

Halksal Ve Sosyal Olan 02

Görölmektedir ki, örnek yüz sayımızın sayı doğrusu üzerindeki, iki boyutlu bir zaman akışında, yüz sayısının, soldaki yakın değerleri size cennet algısını yaşatırken, sağındaki sayı değerleri cenneti tekrardan elde etmenin düşünsel, düzenliliklerini, ya da kıyametini yaşatmaktadır.

Esasen bu bir transistor emiter kolektör akım kazancını beyz kontrolü ile belli değerler etrafında çalıştırmasına pek benzemekte. Burada beyz kontrolü, sosyal ve toplumsal ve evrensel bilinç kültür aidiyetleşmesi olmaktadır. İstenirse transistor akımları sırf anoda (diyelim ki sayı skalasının yanal sağına) ya da transistor ü katot zamana (sayı skalasında sola) götürürsünüz. Dalgalanmalar mini mumuma ineceği için, zaman yavaşlar ve zaman akmaz gibi olur. Süreçleriniz artık durmuş gibidir ki yaşam ortadan kalkar.

Ya da tristörler gibi bilinçli girişmeler ortaya koyabilirsiniz, dalgalanmanın çevrimleri iniş çıkış süre boyunca, geyt kapısını; belli bir polarma düzeyinde sürekli tutarsınız. Bunlar sosyalin toplumsal gücün özgürlük alanıdır hem de sınırlılıklarıdır. Yani sınırsız hak özgürlük olamayacağını bilincidir.

Siz sayıları sayı doğrusunda yine bir anlamlı en sağ ve en sol değerlere götürürsünüz. Bu anot ya da katot akımına götürme sonsuzca sürer bir verimlilik değildir. Bu yüzden olay ve olgular kesikli süreklidirler. Bu anlamlı sayı değerleri, o olay ve olgunun, durumun; ilişki alanını, yani organize girişimde bulunduğu sınırlarıdır. Ve sınır dışını zorunlu olarak belirlerdir. Bu bir kendi, kendine organize. Sınırların (varlığın biçimi şekli) , bir ilişki girişmesi, anlamlılık sayı alanı olduğudur.

Bilinen bir örnek üzerinden anlamlı sayı değeri kavramını belirteyim. Evrende -273,000 derecelik bir soğukluk sınırı vardır. Süreç; bunun altındaki bir soğukluğun, ya da ölçülemezliğin, olduğu için bir alt sınır değildir. Aksine bunun altında soğukluk değerini de var edebilir ve ölçebilirsiniz de. Ama bu yeni değerlerde, -273 derecedeki olan olayların dışında, hiçbir olay, olgu, girişme ve fark yaratma değerlerin oluşması mümkün olmamaktadır. Bu yüzden bu değerden aşağı ne kadar değer ölçerseniz ölçün, saçma ve anlamsız, ilişkisizdir. Süreçler yoktur zaman durmuştur.

Günün Kararması

Gün kararmadı mı, ağarmazdı. Sosyal ve toplumsal yapının aydınlanması için kararması lazımdır.

Sosyal ve toplumsal yapı, kendi aydınlığı içinde ya kararır, ya karartılır. Gün elbette kararmaya gider bu doğa yasasıdır. Siz toplumda ve sosyal yapıdaki, sadaka ve merhamet duyguları ile bu kararmanın, kritik durumuna ulaşmasını, biraz daha uzatıp, dramatik görünümle sürdürürsünüz. Çünkü sadaka ve merhamet, akıl yerine, usluluk ve sürünme ve sefaleti yaratacaktır.

Çünkü bunlar pasta büyüten, ya da pastayı süre çevrimine sokan akılcı devinimlerden olmayıp, can çekişmenizi, biraz daha zamana yayan pansumandırlar. Ve zamanı, gide gide süreç içinde, şiddetli sosyal çatışmaya sürükleyeceklerdir.

Nasıl boğaz köprüleri, insanlar kullansın da, biz Allah'ın rızasını alalım diye yapılmıyorsa. Ve yine boğaz köprüsü ve oto yollar, fabrikalar, insanların, sadaka ve merhamet duyguları ile yapılmıyorsa toplum içindeki nüfusun sorunları da, toplumda; Allah'ın rızası için ve sadaka karşılığında yapılmaz yapılmamalıdır. Yapılıyorsa eğer bu, dehşetengiz bir faciadır, müdrike sahipleri için.

Nüfusunuzdan ve nüfus artmanızdan sizler sorumlusunuz. Buradaki gaf ve siyaseten kusurunuzu, paylaştıramayan siyasi beceriksizliğinizi, sadaka ve zekât anlayışı ile kapatıp, alkış alamazsınız. Bu, çağdaş toplumda; suç olması gerekir ki öyledir. Bu, yine halkın tutumudur ve halkın yaşaması olgunluğudur. Toplumla halkı, okurun karıştırmaması gerekir.

Toplumsal yapı aydınlanmasını iki şekilde sağlar. Birincisi toplumun kendi ilişkilenebilmesinin bilimsel teknolojik olarak gelişip, üretim gücü ve üretim ilişkileriyle; üretimin paylaşılması çelişmesinden zorunlu olarak çıkar. Yani bunlar, yapının bir anlamda eski ilişkilerin taşıyamayan, karanlıklaşması, yeni çözümlenmelerle aydınlanmasını sağlarlar. Bunlar dinamik oluşmalardır.

Sürecek

Toplumsal yapının ikinci aydınlanış nedeni de, haldeki mevcut kurulu ilişkilerini, egemen sınıflar yararına, aydın, yazar, çizer, gazeteci, politikacı, konuşmacılar tarafından karartılması ile mümkün olur. Mevcut durum, sosyal yapının, ya da halkın tam etkili tavrı ile kararmaz.

Belki halkın sorumluluklarına sahip çıkmayı, bunu gerektirebilir. Ama bu kendi başına yeterli bir neden değildir. Bu durum ancak öznel müdahalelerle karartılır. Bunu da, sözde aydınlar yapar. Vatan diyerek, millet diyerek, halk diyerek, insanlık diyerek, insan hakları ve özgürlük diyerek, bunu meşruiyetlik içinde, halkın desteği ile yaparlar!

Yukarıdaki sosyal yapının toplumsal ve evrensel bilince evirilen, sembol değerleri nasıl var etmesi gerektiğini, ilişkilerinden kopartılmış ama birçok basit temel düşünme ile örüntüleşmesini işledim.

Burada görülmektedir ki insan hakları özgürlükler yaşama hakkı, demokrasi gibi bütün soyut anlama ve değerlemeler bir ilişki alanı etrafında çekimlenip anlamlı belirmelerle değer kazanmaktadır. Bunlar yoksa bu değer anlayışlarımızda yoktur. Ve bunlar devamlı zorunlu ve bilinçli değişkenler ile kontrol edilmektedirler.

Bir zamanların dinamik yapısı içinde gelişmiş, olması gereken sadaka ve zekât kurumlarımızın içine doğdukları, döneminin, hiçbir kurum ve kuruluş ilişkisi, bugün mevcut değildir. Söz gelimi o günün bir çiftçisi, günde beş dönüm yer sürüp imar ederken, olması gereken nüfus sayınız farklıdır. Bu gün beş yüz dönüm yer sürülüp imar ederken ki nüfus sayınız başak olacaktır. Kıyaslanmaz bile. Üstelikte bunların, ila nihaiye sürer olmayan, kesikli sınırlı bir sürüş olduğu da yukarıda belirtildi.

O günün artan nüfusu, bu ve diğer nedenlerle de sadaka ve zekâta ihtiyaç duyacakken, bugününkü nüfus, bunlara gerek duymayacağı gibi, emeklilik gibi geçmişte olmayan, bir kurumu da önünüze serecektir. Yeni ilişki biçimi, eski biçimi kaldırıp, yeni olanaklar demektir. Bu yüzden sadaka zekât, günümüz için ne dinamiktir, ne alkış alır, ne de öğündür, ne de doğrudur. Devlet ve toplumun ilişki biçimi olamaz. Ancak halkın ve kişilerin zarafet, izan, doğrulama ilişkisidirler.

Yani, sözde aydınlar, mevcut yapının, gide gide işlemez kılınmasının hamili ve karartıcısıdır. Ya tam bir bilmezlikle bunu yaparlar. Ya da taban sosyolojiyi halkı şaşırtırlar, yanıltırlar. Bunlar hiç kuşkusuz bir kısım menfaat ilişkilerine girmiş sözde aydınlardır.

İşte sözde aydınlar, ne sosyal yapıdaki, sosyal yapının evrensel ve toplumsal bilinçle aidiyetleşme eylemlerini ne de, sosyolojinin bilimsel kılan araştırma inceleme anlayışındırlar. Öyle bir küt kafadırlar ki, Atatürk devrimlerinin bir süreç işi oluşma ile belirecek yapılaşma olduğunu hiç bilip kavrayamazlar da, Atatürk dönemini demokratik olmamakla suçlarlar.

Sözün gelişi gazi cumhuriyeti o günkü ağa, aşiret, dini telakkiler, Osmanlı imparatorluk bakiye kalıntıları telakkileri, toplumsal olmayan, etnik ve halk aidiyetlikler üzerine kurduğunu bilmez gibidirler. Ve Cumhuriyeti kuranların, cumhuriyetin bütün kazanç ve kazanımını şartları elver dirilerek, zaman içinde, sürece sokulacağını planladıklarını görmezler gibi. Örneğin cumhuriyetten 27 yıl sonra çok partili hayata geçtiğimizi, bundan 9 yıl sonra paldır küldür demokratik sosyal hayata geçtiğimizi ve yine siyasal icranın kararlarını hukuk sisteminin de anayasal denetim çizgisine adım adım yeni yeni oturttuğumuzu, hala daha nicelerin mücadelesinin de verildiğini bilmez gibidirler.

Bu olgunlaşma sürecinde hala zorluklarımızı görmezden gelerek tam bir cahil ve karartma mantığı ile cahil miras yedilikle, mirası behava eden, üretemeyen sümsük acizlikler olup, Atatürk dönemini demokratik olmamakla, bilinç (!) ileri sürmekte, bir zavallılıktır. Sürecin seyrine göre bundan tabii ne olabilir ki. İşte süreci anlayıp yönetememek üretememek bu olsa gerek. Bizim kültürü paylaşanlar bu süreci Atatürk gibi zamana planlayamayanlar, hala sosyal ve toplumsal gelişmelerini, yani sosyal hak ve özgürlüklerini, toplumsal hak ve özgürlüklerini, evrensel bilinci edinmemektedirler.

Bu yobazlık, halk değerlerini, etnik değerleri, bilinç diye, hiç devinemeyeceği sosyal ve toplumsal alana taşımak istemekteler. Demokrasidir, haktır, insan hakkıdır, özgürlüktür diyen, somut, tarihsel bilinç ve bilgiden yoksun, ilişkilennmelerle yol alışı görememekteler. Karartmalarını yapmaktalar dır. Evrensel ve toplumsal değerlerle aidiyetleşme, sonradan oluşan bir basamak olup, etnik ve halksal olan önceki basamakların hem üzerinedirler hem de onların ilişkilennmeleriyle sonrakiler devinemez. Bunu biliyor olmalılardı. Bu, sonranın oluşamamasıdır. Nedenleri diğer çalışmalarım da açıkladım. Burada ayrıntıları gereksiz buluyorum.

Sosyal ve toplumsal bilginin, halksal etnik olaylara göre zaman ve ilişki koşullarına göre aşkın bir Bilgi ve gelişme olduğunu bilmeyecek denli, düşünceleri ile seza bir düşünceciliktir yaptıkları.

Sosyal olaylar, eski ile yeni arasındaki farkın kavranması için, cahilliğin gerekli olmasıdır. Evrensel ve toplumsal olanın, aidiyetleşmesi için, gelişemeyen yapılarda, bu tür sözde gerici aydınların, bize pahaya da gelse, bir cahiliye dönemi yaratmaları kaçınılmazdır.

Atatürk döneminin devrim süreçleri, olmuş bitmiş bir olgular olmayıp, zamana endekslenen, zamanla kurumlaşan olacaktı. Devrimsel gerekmelerin ve yapılarının, mevcut durumda anlaşılıp, tam bir sahiplenme ile yapılaşamayacağını, iç koşullardan ziyade, dış koşulların rekabetçi, var olup olamamanın, bilinciydi. İçte ise, bilmemenin, durumlara tevekkülü vardı. Bu nedenledir ki, devrimler zamanı çoktan geçmiş, bir durumunda, bir yer ve zamanda, başlaması gerektiğini bilen, bir fark yaratan bilinçti. Cahillikler farkı ortadan kaldırır ve durumu karartırdı, sözde aydınlar gibi.

Yeni olan durum, eskiyi yenileyerek sahip olmak zorunda. Eski olan bu yüzden yeniden

korkar ve yeniye tepki verir. Ve eski bu nedenle gerici olur. Nedenleri yazı dizilerimde açıklandı.

02.10.2009

Bayram Kaya

Hamdan Ekşimiş

Zifiriden çıkanda aydın alaca
Düne gün düşer can diler salaca
Yaşam bulmayanda, ahreti
Yakın bulmuş zarureti

Özlemlerin mesafe kor, ulaşılar
Unutkan, uzak gelir özlemlerin.
İlk kez olan, akşam değildi demin.
Şekil çizer kaşın, utku **
Söylerim gerçeğe bayram benim hemin.

Nusretin yetişir, çabandır durur.
Bir alaca bir karanlık, kör vurur bakın
Bir kurumuş nem, sevince özlem durur
Nem depreşir huruca, sıralanır akın

Bilmez ki alaca, yön dönmüş karaya
Korkularda zoru cennete daha yakın!
Hep karanlığa karaya oynar, zan boylar
En acemiliğinde olgunluğa
Sakal sıvazlarlar, toylar!

12.03.2007

Bayram KAYA

*Bu tür çalışmamda ki ilkem, benzerlerinde olduğu gibi; cümle kurarken okura cümle kurdurmak / düz cümle olurluk bağlantısından kaçınmak.

**Zafer durur görünür hem de

Ulaş : Ele geçirilebilirler, yaşamsal hedefsinilmiş durum ve tutumlar
Nusret : Zorluklara üstün gelirlilik / Galibiyet /Yardım / Tanrı'nın yardımı
Hem de: Farklı öğeye bağlanırlık anlam güçlemesi, açıklarlığı.

Bayram Kaya

Hamalık

Kimliğini keşfedemeyen
Ekşi...
Birbirine baka baka kararan
Şablon

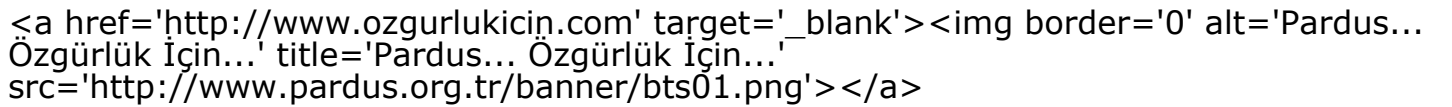
Arife ne hacet tarif
Cehle ise tarif, açıkça maarif
Tarif arifte nicedir bilge
Cehilde tarif, din, mezhep ilen
Kimliksinmeye ilge

Bir şey düşünmüyor
Sormuyorsa tarif
Bırak onu mutluluğuyla! kimliğidir
Kalsın maarif!

Evrende ne ki, neyiz ki
Kılınmış kalıcı
Tarifle kükrek, şişik boyunlu
Bağnaz can alıcı

Tarifleri tabu sanır
Sormaz ne atıl?
Ezber bozma
Gözü dönmüşlüğünde, katil

04.02.2007

[Pardus... Özgürlük İçin...](http://www.ozgurlukicin.com) <http://www.pardus.org.tr/banner/bts01.png>

Bayram Kaya

Hangisi yanlış

Sızlanma sevdam;
Eğer etkili biçimde değişmiyorsa koşullar
Doğru tahmindir alışman.
Kökten değişmelerde ise eski
Tecrübelerindir, kötü bir çalışman

Alışmalarda berdevam nisyanlar
Aklın şaşmalarında bertaraftır

Cihanı içinde tuttuğunda
Sen olursun Cihan
Tutulmuştur aşk, nevrimdir
Güneştir, kaostur, evrimdir
Sen seni doğururken
Yaratan'dır, sana olur nihan

Aşkını dersin, duysun cihan
Umur mu?
Bir cihan söner
Tutuşur derinden yanar bir Cihan

Sömürü ve bilmesinercilik
Siyasası el altı hazırda kanlığımızı
Yaftalamasa anlığımızı
Reva olmayacaktı
Hedef tutar görüş alanında, zanlığımızı

Hazmedemiyorum devranı
Akıl etmeyen insan ile revanı
Yığınlarla, seyir eden kervanı

Ya, zaman yanlış
Ya insanlar yanlış zamanda
Kuantum ve izafiyeti bilenlerle!
Sivas'ta, Maraş'ta insanlar amanda:

Futursuz saygısızlıkladır hava
Getirilir Tiberius'a dava
Çekilir sığayla sanrıya
Ölmamalı idi, ama vardır
Gerçekten hakaret Tanrı'ya

İniler davalı
Dinler Tiberius
Verir hükmü gerçeklerden hareketle havalı;

""Evet kuşkusuz ki bu bir saygısızlıktır.
Bu bir suç eylemidir"" der
""Ama ne var ki insanların adaletine
İlişkin bir konu değildir"" diyen akılla takışır
""Tanrılara karşı yapılan hakaretlerin
Öcünü almak, yine tanrılara yakışır""

24.12.2008

Revan: Giden, akıcı, akışa uygun yakışır olanı. Yola revan olmak gibi

Bayram Kaya

Hangisi?

Eline almış silahı,
Kabadayı;
Silah mı?
Eline alan mı?

Diline doladığı,
Söylem;
Dil mi?
Söylenen mi?

04.02.2007

Bayram Kaya

Harmana Gel

Ne hükmü geçer, geçmişin; yeni varken sözüme
Ne ön değildir, geçmiş; salt görünmez gözüme

Yağan hava gibi; on beşimdir atmışım; özüme.
Bende ben olan yürekli; durur kesikli sürekli

On beşsiz yok ki atmışım; geçmişi şimdiye katmışım
Bir uyandım ki; ben kuş, sen şahin uyanık yatmışım

Ne hükmüm geçer doğan güne; ne söz değildir hüküm
Bir yüküm bir büküm söz gün olunca gün söz olur hükmüme

Bu gün seninle evinimim; dün sevdim diye
Dünü olmasa gün ayrılığa konur mu hiç?
Vaz geçilmez mi ki, dün evdimdi diye?
Öyleyse
Bir düne, bir güne; bedduası ne diye?

Bir ayrılığı bakarım duyuş benle ateşi suzan
Bir şimdime bakarım da az önceyle tuz buz an

Var git gönül var git, ben davacın olmam
Hüküm olura görülür ama ben savcın olmam

Hodgam ile alıp malı davalı davasız götüre
Sanmayın ki ben değilim zaman üzerine ötre

Geçmişi ne sanırsın ki sen geçmiş, geçmiş
Harmanda ne koymuşsan, hatilla gelir önüne
Ne kaydım düşer; ne küreğim elsiz, dönüne
Ne yer benimle, ne zaman bensizdir sönüle

Bir mini minnacık katre bile değil ben
Ağaç diker, yol çiğner, nefes ederle yen
Düşer kalkar; bir yel esmişle bayram söyleyen

05.11.2012

Yağan hava: sen, yağışı şimdi yağmur olarak görürsün. Oysa yağmur geçmişin içinde, geçmişin hazırlığı ile olan birikmedir ki şimdi yağmurdur özümüze.

Evmek: acele etmek tez canlı davranmak

Şuzan: Yakan

Ötre: Arap dilinde, Arap harfleri üzerine yazılışla; sesleri u, ü; okutan hareketlerden biri.

Harman: Sapiyla birlikte derlenen tahıl başağı, yığındır. Daha sonra harman öküz ve döven koşumu içinde sürülür. Sürme işlemi sonrası sap samana dönüşür. Tane de (buğday da) , başaktan ayrılır. Harmanın samanı kışın öküze yedirilir. Ne var ki harman sürüm esnasında gerek sahibinin özensiz olmasından ötürü, gerek öküzün, öküz oluşundan ötürü, öküz; sürülen malaganın içine eder (çiş yapar) .

Hatıl: ağıl ve ahırlarda hayvanların yem ve saman yedikleri tahta yapılı, taş yapı; ya da

beton, sac yapılı; enleri ve düşey yanları kapalı; üstü açık kanal boyutlu yemlik gereçleri. Harmanda eden öküzün önüne ettiği dışkısı yem ve samanı yerken saman içinde oluşla, burada önüne gelir.

Bayram Kaya

Hasbi

Bizdik;
İnsan, erdem, ahde vefa derken.
Ne değerlemelerle büyüttük içimizi
Uğur olunurken yılmadık, yılamazdıktık
Sürüldük, kırıldık, döküldük, öldük
Her bir icabı seyri seferle
Bak kaç kez neş ettiler bizden
Elde edilen terekeydi neferle

Belki ziyadan fişkırırız diye
Ne dolunaylar eşik oldu, atladık üstünde
Aklımız dondu, hayallerimiz soldu
Mevsimler küstü, bak akis, abide büstünde
Gün sarmaz, Güneş ısıtmaz oldu
Uyuz itten tuttuk nasibimizi
Bir el böğrümüzde, bir elimiz sırtta.

Ne titremeler geçti de içimde
Bir sen ile Anadolu, cana can dolu
Bir senle titrer biçimde.

17.09.2009

Bayram Kaya

Hasretim-Köyüme Destan-1

Memleketim
Dağlarım
Bağlarım
Hani benim dem sürdüğüm çağlarım
Günceleri sürüşle
Yaşlarım kendimi Çat'a da seyirle
İçim senle kemal, şuhudla ağlarım.

Hep ekmek verenim oldu
Aşla, kaşla, taşla
Doymaz yanım doydu da
Aç yanım size sızlar...
Bir türkümü
Bir hasretliğim söylerim.

Dört bir yanın dağ
Yansa yıkılsa
İrasa, yakınsasa da ferağ
Kasvet bağlamaz
İrganırken Gökbel'de havalar
Hârmanbel'de göğününken ekin
Meryem Dere'si ıslıklarla çağ

Dört bir yanın dağ
Dumanın tüterken
Çoban ateşleriyle Çatalbük
Şivri'de geven yakımlarıyla
Sualan, Pancar Tarla, Harım'ınla bağ
Hey derken Dağ Tarla, Seyfe, Badılı, Horla
Seni anarım da yanarım bir korla.

Erik Kaya'da çıkınca
Görünür Sabire Bacım
Desem acım
Bilmem sahi bilmem tevatür
Cebinde yumurta gezer
Kara gözüne kurbanım der

Tek iltifattır bu, can sezer
Beş ondan güdülen kuzuyla
Mezarın Gediği'nde görünsem
Halil Emmim bağırrsa
Hacı Halil Emmim duymakta ağırssa
Rıza Emmim terlemişse katır başında
Fadime Bacım testi elinde bayırda
Ellerini beline abana abana çağırssa:
"Lan gâvurun dölü...
Sığmadın mı yazıya yabana! "
Şenlik tutar seyri âlem, kokmazdı tuzuyla

Yine de öperdik eli
Hiç olmazdık pek pek papaz, deli

Yine göründü Miyase'nin keli
Atı çatlatsa da seferdedir seviseli

Çalışmanın erbabıydı Iskan Emmim
Dokunaklı olurdu türküsü
Söyleyişi olsa da çata pata
Zor günler için yapardı asıvata

Elinden dilinden gelmezle zarar
Yaptığı adamlıklarla bir karar
Büyükle büyük, küçükle küçüktü
Nuru Emmim lakapçı denişle Ökkeş
Aslan gibiydi, övünge ve pek keş

Seninle ağlar, kubarmasıyla dağlar
Hasan Emmim Almanya'dan sonra çağlar
Bir yol açar, bir sözün, bir de yolun bağlar
Yine de çok hatırnaz, söze selamını bağlar

Şaştı mı "Oğlum Allah, Allah" derdi
Hacı İrbaam Emmim
Murat tutar, Topraklığ'ın toprağı ile
Nice umutlarını belerdi.
Hızlı bir Millet Partili oy severdi
Radyoyu dinler, anlamazda boy severdi

Görünür her yoklarıyla yörem
Yaşam dururum gibi siluet sanem
Sevecen bir ılıkıktı anneannem
Kendisi de yetim gün doldurmuştu
Endamca Abışın Mehmet'ti dedem

Harım'a bir iki tavuk atlasa
Hasibe Dezemin gözü patlasa
Mamık Dayım, beyaz yüzle kireç
Öfkeden dili dolaşıp, kığınlıktan olur kekeç

Memmed Emmim bir güzel teklese
Sinkafı dilinin ucuna eklese
Esmeye Bacım, köyü dolaşacak ya
Herif gidecek diye beklese

Yol dolanır köy içine akar
Safiye Bacım tatlı şehla bakar
Gamzeleri yüze takar
Hele İbraam Emmimin sessizliği
Islığıyla âlemi yakar.

Nazik Bacım dertli yanık
Konuşurken uğunur, saf kanık
Mıstey Emmim görmez ama
Nuh nebiden, en güncele tanık

Abiş Memmed Emmim yürüse
Endamını haşmetle sürüse
Haçça Bacım başını bürüse
Köyden yana görse bir nobran
Girer çıkar sokur sokurla sokran
Nahırları kaparken, ekin firikse
Göö gözleri, akılda dumanlanıp
İncileri, zarafet görünür, sözüne birikse

Şakacı İsmeyil Emmim çerçi
İrebiye Bacım çok zariftir gerçi
Bazen hatırı yatar, satırı batar
İrebiye Bacımlan, süt, yoğurt satar

Badik Kız üzümü helkeyle alır eline
Bağ çubuğundan şelege sarmış beline
Hacı Emmimle şaşkın geline
Baka kalırlar eline, diline

Hasar'ın Fadime kimi dem tatlı savak
Hacı Ahmet Emmimle dikmişler kavak
Bekleşirlerdi şehit olmasa
Oğul büyüyecek, açacaklar duvak

Dalaşmaz, yanaşmaz Şevket Emmim
Perdane Bacımla, gülüşe sürse
Kemal'e yumurtalı dürümü dürse
Pek hazzetmez, görüşle bulanır
Garip kalır yanındaki
Başı eğik, göz hakkıyla ağzı sulanır

Gözleri dolgunca Hacı Hüseyin Emmim
Ne zaman görse yetimim der saç okşardı
Daha demindi, buğulanmıştı göz zemin
Birine kızdı mı sinkafını (küfürcünü) demez
Sanki suçlu gibi, baş eğer giderdi yemin

Bu hanı iştahayı süreri demin içinde
Ne zaman büyüdük ki, el yazısına
Olmaz olmaz deme, olmaz olmaz
Görünmezdi, görünür oldu Fatma seçinde
Göğünük öz idi, sarı başak oldu geçimde

2009_Devamı var.

Bayram Kaya

Hasretim-Köyüme Destan-2

Bu hanı iştahayı süreri demin içinde
Ne zaman büyüdük ki, el yazısına
Olmaz olmaz deme, olmaz olmaz
Görünmezdi, görünür oldu Fatma seçinde
Göğünük öz idi, sarı başak oldu geçimde

Papatya gözler inci inci oldu mu?
Muhtaçlıktır, bakışlarınızın anı olması içime doldu mu?

Olukta testisini dolarken söyleyin faniye
Bir gören olmasın diye şaşkındı, Saniye
Çekindir gözle aranıp, ıslak elle saçını taranıp
Şöyle bir belliğini omuz gerisine atışa mı ola?
O şuh gülüşlüyü, Halil Emmime sorsa
Hala Kara Halil Emmimin gönlünü yakar korsa

Geçmişinin bir anı, bir ömre bedel
Nuru Emmimle belliydi kaderi hasbel

Gözleri sürme, eli boğum boğum kına dürme
Yürüyüşü nazan nazan
Bağlara gazeli döktürse de, hazan
Yoktu böyle, dilberliği özen ile sürdürme
Sesi ile neşe, gelişiyse belli ki Selimin Ayşe

Ayrı düşer
Ayrı kuşar

Tabak tabak verirdi, pişirirken hedik
Sık sık gelindi mi, derdi sanki ösedik
Havayı koklardı gözünde tüttü mü Geycek
Zalim olur da göstermezdi ki sılayı Gedik
Daha pek çok vardı gözleriyle diyecek
Bir yanı acı, bir yanı sızı; diz döverdi Heyvanın Kızı

Ne hazandı, ne de yaşamı kazan
Kahır oflayıp, derdini ketum yazan

Sesi çıkmaz, gönülleri yıkmazıyla
Ama üfelediğindendi, ama başka
Hiç dinmezdi gözünde morluk ile yaşı
Kıskanılır mı, iskanılır mıydı bilmem!
Bibisi Haçça'ya; "zehir" derdi içtiği aşı
Kul, kurbandı; çocuklarıyla sevinç bulurdu genç yaşı
Bakar iken hayali resme, Kömüşün Esmeye

Tarihler çok yazmıştı böyle bir emsal
Belki elindelikleymiş bu, bir abideyi timsal

Neyden bildi, neye amildi?
Çanakkale de dönmeyen Kamil'di
Şelaları bile duyulmazından oluklar

Köyünü de okutur sülbünden
Neye rahmet, neye zahmet
Yaşadı mı, öldü mü? Hiç bilinmez
Anşalının Koca Mehmet

Atarı olmadıkça, içinde gelmezdi herhalde
Kaderi yapmıştı yazaar
Ne taş idi, ne de taştan keşme
Sevecendiğini bilmez olduğumdu, Abışın Esmе
On bir yıla çocuğum gelmiş, gidecek diye
Bir kez olsun
Hiç tatmadım karşılamaya, uğurlamaya gelme gitmesini
Gördüğümdü hep; Köpekli kaderine olan bir restleşme

Köyümüzden değildi amma çok insanımıza eğildi
Eksik olmazdiki hiç hoşluğunaydı misafir
Konuklarına olurdu kıvamı dermanla kefir
Ağırlama dışında bilmedi rehaveti, izan etmekle sehaveti
Atsız atlandırır
Misafiri aşıyla, ekmeğiyle tatlandırır
Kendisini mutlulukla bu cefaya katlandırır
Buydu insana hem hali, Ahonun derlerdi Ali

Bahar hazan olsa, güz çiçek açtırmaz
Ehliydi o, kavli karadan hiç kaçırmaz

Özü de bir, sözü de bir
Derin düşünür gönlü ile gözü de bir
Sözler şiirle anlam bulurdu Hocanın Aptulla da
Küçüğe sığmaz, yeriyle kebir
Bir silkinişle kalkış yaptırdı mı entariye
Alimallah bastığı yeri titretirdi Fettah'ın Nariye

Hissetmesen de bir menekşe, hoyrat kılınsa
Var mı, yok mu? Esrarengizlikteki bir ses uf der

Yine ikiden biridir
Ne bildim bizim köylü
Ne bildim bizim köyden değildi
Bir karşılaşma yaptığında hep saygı ile eğildi
Telaşıyla gözlerden ıramaya verirdi hızı
Adı Ayşe ve lakin bilinişle; Kozurun Kızı

Beklemez ki kopsun, kızılca kıyamet
Bundandır ki;
Ne ehlilendi ne de sahipliğindeydi zeamet
Ol demi, ol dem üzerine sormazlarsa vahamet

Söyleyemediklerim var daha
Anı için çok çok mümbit bir saha
Olurlar bir gamlanma uğrağım,
Bir de sevince durağımdırlar; kâha

İbiştir, ibişlikten bilir
Hoş tutarla, hoş tutukla safram
Der bunları Koca Mehmedin Bayram
Bir yanı düşünür hayran, bir yanı gülüşür bayram
Sanmayın ki bunları bildi bilelidir
Ne düzen tutmazla feraset ne düzenedir kayram

Memleketim
Dağlarım
Bağlarım
Soykadan mı kaldınız ne
Hem söyler hem çağlarım
Kör kütük koydunuz beni
Hani nerde Sabire Bacım,
Hacı Hüseyin Emmim, göğünür ağlarım?

15.10.2009

Ferağ: sahiplik hakkını başkasına devredip, tapu ilişkisini kesmek.
Sanem: güzel kadın kılığına giren Şeytana verilen isim.
Kasvet: Birden bire beliriveren iç çökkünlüğü.
Şuhut: Zamana tanıklık, ... dan beri içinde olmakla tanıklık etmek, gözlemde bulunup şahidi olmak.
Bulanır: Hoşlanmaz, razılık göstermez, hazzetmez
Yazaar: Açık açık. Belli ki. Zahar/ zahir
İrebiye bacım: Rabiya bacım
Mistey emmim: Mustafa emmim
Memmed emmim: Mehmet emmim
İbraam emmim: İbrahim emmim
Haçça bacım: hatice Bacım
Göö göz: gök gözlü
Iskan Emmim: İhsan Emmim
Nuru Emmim: Nuri Emmim
Asıvata: Alıp satma, alış veriş
Kubarmak: Fiyaka satma, şişirme, övünme davranışları, kibir, gurur yapmak
Hedik: kaynatılmış buğday
Ösemek: Özlem duymak, istek duymak
Gedik: Köyümdeki bir yer adı. İki dağ arasında, bu iki dağa göre daha alçakta kalan yükseklikteki geçit olup, üzerinde aşılabilen yer.
Alimallah (Alim Allah) : her şeyin doğrusunu bilen Allah anlamındaysa da, buradaki anlamı; inan ki doğru söylüyorum anlamındadır.
Zeamet: Yıllık geliri yirmi binle yüz bin akçe olan işlenen toprak zeamet toprağıdır. Bu toprakta devletin aldığı vergiye de zeamet (vergisi) denir.
İbiş: Orta oyunundaki uşak tipi. Aptal, şapşal.
Hürrüplemek: Çok sıcak çayı hüpürdete hüpürdete sesli şekilde içe çekerek içmek
Göğünmek: için için ağlamak, içten içe ağlamak, içten içe yanmak
Eliñdelik: Kendi kararlarını kendi verip akışı yönetme gücü. İstencini istendiği biçimde belirtebilme gücü, insanın dilediğini seçme erki, insanın seçme ve yapabilme gücü.
Sehavet (sahavet) : Eliaçık. Cömert

Şair şiirin son bentlerine doğru zaman da eylemsellik yığılmasını önlemek için araya

teneffüs düşünme olan bağlaç küme deyişlerini kaynaştırmıştır. Aslında Köyünün destanı olan seslenişle bu çalışma şimdi (2016) tüm haliyle yayınlanmıştır.

Bayram Kaya

Haşır Neşir!

Yaratan, yaratışla yaratılarda
Yaratılan, sürüşün haşri ile yaratanda

Yaratılan, Yaratan'dan; haşır sürüş
Vaz eyler, yaratılanladır, yürüyüş.

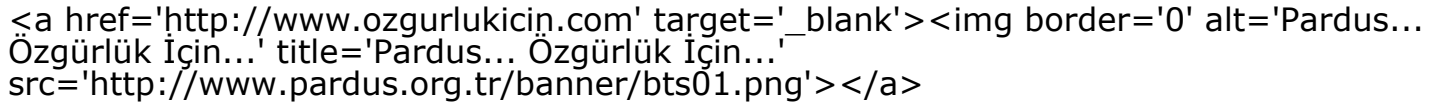
Ummak ve umut etmek üretimin
Zamane, beliren düzlemsel alanı
Gerisi, Dumuzi-İnanna yaşamı
Yaşamın, çarpıtılan yansıma kalanı

Bizim, gümnam değil, hal oluştur haşrimiz
Maziden atıye, kucak olan insanlığımız
Doyan, doyuran; üreten bereket oluşla...
Değildir; anlama bilmez, donmuş zamanı
Yanılsama put kılıp, kavuşmaktır neşrimiz

Oluş dirilişimiz dünyalıkla barışır
Etkiyip, etkilenip üretişle karışır
İnsanlığın özüyle evrenle berdevam
Küflenmiş gılmanlara saran
Put algısı; havuç, sopa görende
Ummakla terbiye değildir revam

Vefa dünyalık, sefa dünyalık
Yaratan'la vaz kılınır, üretişle
Hazır lopu, armut pişi, olmayan...
İşimiz olmaz, hayal; süret işle

01.01.2009

[Pardus... Özgürlük İçin...](http://www.ozgurlukicin.com) [Pardus... Özgürlük İçin...](http://www.pardus.org.tr/banner/bts01.png)

Bayram Kaya

Hatıran Olur

Bir hal olmuş yeniye
Ne eskilerle geçer
Eskilerdir ki, yaşanmamış gibi
Hep yeniye seçer.

Geç duruşunu sevdiğim,
Geç, rüzgâr gibi geç.
Bıraktığın,
Fırtına sonrası enkaz,
Hatırandır, seç.
Hangisini seçersen seç.

Kırık bir aynadaki,
Yan yatmış koltuktaki,
Dipsiz kuyularda umut niyetime,
Çektiğin sular gibi,
Şiluet duran hatıralarla;
Geç, rüzgâr gibi geç.
Hatıran olur,
Seç, hangisini seçersen seç.

Geç, gözünü sevdiğimin
Silinmeye yüz tutmuş alaca dumanı.
Yok, artık gönlümün umanı.
Bir pervazdır tutanın,
Gönülce reverans edip, bana
Sessizce bir buket sevgi sunanı.
Geç gönül düşünölmüşüm, geç.
Rüzgâr gibi geç.
Hatıran olur,
Seç, hangisini seçersen seç.

Bırak uzaklar anımsanır olsun.
Kar beyaz gecelerde, buz gibi sesin
Tenime dolsun, değme; yüzde solsun.
İnat durur, bir sıkımlık, karşımda, tek teke.
Gök kubbedir öfke, iner kalkar.
Bir sen mi, beyaz gecelerimdeki leke?
Geç hatırasına yandığım, geç.
Rüzgâr gibi geç.
Hatıran olur,
Seç, hangisini seçersen seç.

Gönül kuşu dalsınmış yuvadır diye.
Hoyrat dalgadır, köpüğü eksik, kör kediye.
Sevecenliğimi kalmış, bak ayrılığı hediye.
Geç civanım, bakar olurum geç.
Rüzgâr gibi geç.
Sarmam da yarayı, hatıran olur,
Seç, hangisini seçersen seç.

İz düşmüş, gözümde büyür artık.

Kalsın davamdır, sorulur şartlık.
Bir nefes almam olur, bahaneme
Bilirim ilişmez tutmaz yırtık.
Hatıra hakkını da sordururum şahaneme.
Geç gönül borcum, geç,
Hatıran olur,
Hengâme sonrasını durultayım,
Seç, hangisini seçersen seç.

Geç gönül diyetim, sorulmamışım.
Geç bir şey yokmuş gibi pervasız.
Geç, kırılmış armağanlarınla, umursadığım.
Soldurulmuş, solmuş, enkazdan sorulmuş.
Geç, arifesini bileyim, ertesine, geç.
Hatıran olur satımlık usulcacık.
Sen misin tek haneme gönül borcu.
Gönülden sorulur sevgi(gönül) orucu. /Mevla dan sorulur mevlan orucu-ilk
dökülen cümle bu.
Geç acı dolup, çabuk yitirdiğim.
Ömür kısa, yol sevgiye uzun.
Geç gönülde soldurduğum, geç
Hatıran olur, yıkılanla geç.
Dar olur, rüzgâr gibi geç,
Seç, hangisini seçersen seç.

25.02.2007

Bayram Kaya

Hay Huy Arasında

Allah'tan korkar mısınız?

Denir

Elbette korkarız

Özümüzü severken

Ödümüz gibi.

Kusurunuzu demiş

Küfüründen bilmiş nadimin

Ödü patlarcasına

Dirhemini yemiş it gibi

Çatlarcasına, korkarız

Öznenin öznel yaşaması

Toplumunsa vardır, öznel olmayan aşaması

Allahtan korkana! Teslim etmekle değildir işi

Sorumluluklarına müdriklikle denetleredir

Topluma yükümüne, öznele Allahtan korkan kişi

Ne çokta sokuştururlar

Her işle araya

Zıttına sınırla, sınırsız değilmiş gibi

Paha gelmez hiç daraya

Yapmacıktan övülüyorlar

Yalan söylüyorlar

Allah'tan korkulmaz

Sevilir diyorlar!

Buna rağmen sevgisizlikle

Bir Tanrı avukatı gibi

Birbirlerini yiyorlar!

Sevgiliye sevgimiz

Kaybetmekten korkuya

Kaybedileni sevgisizlikten

Korkunun sevgiye

Sevginin korkuya

Dönüşeceğini hiç bilmiyorlar

Mezun bunlar

Yalan söyleyen tutarsız

Cühelaya, kullar

Kediden korksan

Dokunmakla seversin

Aslıyı da kalben eversin

Elin ayağına dolaşışla sakarsın

Kaybedeceğim diye Aslı'ya

Sokulmakla korkarsın

Ne kadar zavallıysan

O kadar mahcupsun

Ne kadar mahcupsan

O kadar ezik

02.01.2011

Bayram Kaya

Hayat 1

Hayat evrensel akışa göre türler üzerinde oluşuyla kesikli; tüm çeşitli oluşutaki canlılık faaliyetine göre sürekli bir oluşmadır. Bu tanıma göre şu hayattır da şu hayat değildir diyemeyiz. Bir hayat formunu biricik hayat formu göremeyiz.

Hayat türler üzerindeki biyolojik bireyleriyle de kesikli ve sınırlıdır. Bireylerin o türü ile sürekli. Yani bir bireyin ölümüyle o tür ve o tür üzerindeki hayat yok olmaz. Türler göre de bir türün yok olmasıyla, hayat yok olmaz.

Hayatın nedeni nedir? Evren, enerjinin kılıktan kılığa dönüşmesi nedeniyle akar. Enerji bu akış esnasında kesikli ve sürekli.

Söz gelimi yağmur yağışı enerjinin bir akış şeklidir. Su enerjisi, nem, buhar, bağıl nem, su damlası vs. oluşla dönüşümün; kesikli süreklilikle beliren bağıntılı birliği ve çevrimlidirler.

Hayat türlerin bireyleri üzerinde, görece özel bağıntılarıyla canlanmıştır. Canlı ve canlılık bir türden değildir. Türün ve türün canlıları üzerindeki canlılık yeni bir bağıntı ve özellik oluşla, bireyler üzerinde de minimal farklılıklarını ifade eder.

Bir canlı türünün birey organizması yaşantılıma içindeki çevrimlerin bir aradalığı, kaotuk bir gerçekleşme oluşla; kendi üzerlerine olumsuz bir yansımalar olarak belirirler.

Çevrimler bu yansımayı yine hem kendisinden ötürü, kendi belirmesini kontrol etmeyi sınırlar olmasıyla; hem de bir önceki adımın ardılı oluşla, bir gerektirme olmanın ortaya çıkması ile davranır. Kontrol etme, harcayacağınız enerjinin sınırsız olmamasıyla ilgilidir. Sınırlı bir enerji, kontrollü bir durum demektir. Söz gelimi doğadaki canlı dengesi beslenmeye konu olan enerji kaynakları çevrimi ile kendi kendine otomatik kontrollüdür.

Bu tür bağıntı girişmeli oluşmalar, kendi yalıtılmış ortamları içindeki; her bir ortam çevrimi, o ortam tutum alışmalarının kendisini yinelemesi olmaktadırlar.

Bu tür sıralama gerektiren bağıntılı bir durum, ileride giderek daha da karmaşık bir durum olacaktı. Karmaşıklığın bileşendi kesim ağırlık merkezi, girişimin yönetimin merkezi oluşla, bir uc durum kendisini zorlamaya başladı. Söz gelimi her çevrimin içinde, kendisi gerektirmeli oluşla; girişimin kendisine referansla sıralanmış durumları vardır.

Hal değişimi içindeki bir miktar enerji, bir önceki duruma göre, yeni durumuyla ya sürecin aktifliği içindedir. Ya da daha pasifçe (masif) olma durumu içindedir. Yağmur yağışlı çevrimin içindeki enerji dönüşümlerinin olması için suyun önce buhar olması, sonraki süreçlerle tekrar yağış şekillerine dönüşmesi gibi zorunlu bir sıralaması vardır.

İşte iklimi çevrimdeki bu sıralanma, ister istemez; iklim çevriminin zorunlu bir sıralanması ve yöneltimin düzenlenme işi olmaktadır. Hiçbir şey yalın ve başka bağıntılardan azade değildir. Yukarıdaki örnekte suyun buhar olması için, çevre içinde ısının gerekli olması gibi. Bunlar da sıralamanın birer gerektirmesidirler.

Canlanmanın belirtisi içinde hareket ve büyüme varsa da, her büyüyen ve her hareket eden canlı değildir. Meyve tanımı içinde elma, armut vardır. Ama elma ve armut tüm meyve tanımının kendisini veremezler.

Canlılık tüm bunların ve başka bağıntıların girişmesiyle kontrollü enerji salınımı verişle kontrollü enerji dönüştürülmesidirler. Bir çevrimin özeğinde yönetimin merkezi zaten vardır. Bir yönetim, o oluşmayla; bir yansıma, bir girişme özelliği olmasını kendilik ortaya çıkaracaktır.

Ama siz (o çevrimin özü oluşla) bu yönetme işini istediğiniz zaman başlatabilip, durdurabilmişseniz, şartlarını sağlama ruhsallığına erişebilmişseniz, artık canlılık süreçleri başlamıştır.

Hayat kendisini yaşantılım kılmayınca eksenleşemiyordu. Her hayat bir başka şekilde yaşantılımdır. Başka başka yaşantılımları kendisine uygulama eden özel sistem çevrimlerine de canlılık diyoruz. Hayat, enerjinin bir akış şekliydi. Yaşan ılılaşma da bir türden akan enerjiyi görece, başlanıp durdurulan durumlar haline getirmenin çevrimsel sistematiğidir.

Hayat olan yerde canlılık, canlılık olan yerde hayat vardır. Bu şu demek. İlinek olan, asıl olandan değildir. Asıl olan hayatın kendisidir. Canlılığın şu şekilde ya da bu şekilde olması hem başka bir şey, hem de hayatın ilinekti çalışma şeklidir. Ama asıl olan durum da, ilinekleriyle aynı anda, aynı süre durum içinde gözlenir ve kavranır olan süre durumdurlar.

Sürecek

Bayram Kaya

Haydi Gölümse

Hep bizim için
Bize göre sahipliğimiz öndedir
Atalar, toprak, taş bu sevinçle cana can katalar
Yalansız, ne bir hile
Elhak vatan biliriz
Uğruna ölmeyi göze alışta öten kuşu bile...

Heyhat
Arsızca kefere derken, atanı
Şatarız, papağan diye vatanı
Öldürtürüz av diye
Ceylan olup bağırdada yatanı

Vefasızlık örneği olup sırtından
Deccal, zalim deyip vururken kasaturanı
Kötülük toplumu olmaktan çekersin faturanı*

Sığircık övgü vermez öldü diye adama
Yer cefa tutmaz yeşillenirken sedama

Ne akıldır, ne akıl değildir yanması
Yeter ki bir kuruntu olmasın kanması

Ey artalan ışması olan sevdam
Muhtaçlığım kadar sosyo toplumsun
Sosyo toplum kadar muhtaçlığımsın

Ne istiyorsan
Onu sağlayışta
İş, uğraş, güçlük, kolaylık, oluşlar olupta
Savaş ve barış bir yansımayla işin kaçınılmazı
Nedeni dışında bir anlamı beklemek
Hakikattir gerçeğin içinde anılmazı

Elbet kazanç kayıplarıdır
Vermeden almak olmadığı gibi
Almadan vermek te, olmaz
Özümlenmeyle kaybettiğinizi
Katlanmış olan yeni kazanç sentezlerledir

Yatırım zihniyeti
Kiminde piyango almak mihneti
Kiminde
Belki bir güne umuttur minneti
Kiminde sukutu hayalle cinneti

Ne küfredip gazaba gelirsin
Dua et ey nadan
Dua et...

Can alsan da
Can versen de

... kayıpsız kazançtasın

Sende uyku olan zaman
Diğerinde uyanıklıkla ihtiva
Boş ver
Ağız kulaklarında olsun diva
Bir yüzüyle sen
Diğer yüzüyle de o kazançlı**
Anlayacağın ölen de öldüren de cennette
Ölmeniz yeter
Geride kalana bakıldığında ancak, durum beter

İyi ki, düşmanın var!
Düşmanını öldürürsün
Rütbeyi sanın hazır
Düşmanınca öldürülürsün
Bu sayede şehit olur
Yitirdiklerine bakmazsan
En yüce mertebeyi
Cenneti kazanırsın!

Düşmanın olmasa
Ne makamı merteben
Ne cenneti yerin de olmazdı (!)
Dua et
Dua et ey nadanı şadan!

Bir şey gayende
Düşman
İyi ki varsın
Makamı cennetliğim sayende...

*Faturayı Atatürk'e ihanetten toplumun kendisi ödeyecek. Kendisine onca iyiliği olan; kurum ve kuruluşlarıyla yaşantılaştığı, bizdeki gibi kurucusuna ihanet eden toplum sayısal lığı pek yoktur. Söz gelimi kimse George Washington için "keşke bizi İngiliz sömürü ve işgalinde kurtarmasaydı" demez. Hiç bir Alman, "deccal Martin Luther incili Almancaya çevirdi, ibadeti Almanca yaptı" demez. Aksine saygı ve minnetle anarlar.

Böylesi ihanetçi toplumlar, kötülük toplumlarıdır. Genel ıraları ülkeyi çökertip bitirene övgüler düzüp, ülkeyi kurup sayesinde ülkenin meyvesini yediği kurucusuna da becerisizliğini beceriye çevirmek için üstü örtük, kel alaka "ayyaş" der.

Ne yazık ki "ayıkların" yok ettiği, "ayıkların" ortadoğulaştırdıkları ülkeyi; "ayyaşlar" ihya etmişlerdir. Allah kimseyi yobazlık ayyaşlığı içinde komasın. Alkol ayyaşlığı er geç ayıklıktır.

Ama yobazlık ayyaşlığı, tahtadan çıkarılmak istenen paslı çivinin başının kopup tahtadan çıkmaması gibi ayak diremedir. Oysa Osmanlı atalar da Mey severdi. Mey içerdi. Meyli şiirler yazarlardı. Alkole karşı olup yasaklayan IV. Mahmut dahi alkol alırdı. Denir ki IV. Mahmut aşırı alkol sebeple öldü. Ki kişilerin içtikleri, başkasını övüp sövdükleri değil; ülkeye yaptıkları karinedirler.

**Sen dūřmanını öldürüp gazi olmakla müjdelenmiş cennetlik olurken; ölen de siz dūřmanı tarafından öldürölmekle şehit olmuş ve makamı cennette. Yatan da yatıran da cennette. Kısaca cennette olmanın faili yoktur. Ölmeniz yeter. Geriye baktığınızda iřin rengi beter.

Bayram Kaya

Hayvanattaki Fazilet/Teşerrif

Aha aslanlar gibi geldim.
Coşkun bir seldim.
Akış desteklemediğinden serildim
Taşıyamadım müsemma
Kuyruğu kısık it gibi gidiyorum!
Aslan görünüşlü, uyuz kedi
Zaten gelişim çakalcaydı.
Hep hayvanatta
Gelişememede buldum kendimi
Bir insan gelip, insanlığımla gidemedim ki.

23.08.2007

Bayram Kaya

Hayvanlar Alemi 1

İşten güçten artan
Vakitle boş olduk ta
Çayır çimene yayvanlar
Yarışma düzenlediler
En zekilerini seçmek için hayvanlar

Herkes ben zekiyim diye
Tutuşup yanıyor
Alemi tas
Kendisini has
Kılmakla anıyordular...

Zekâ çokların
Olurlaydı battalı
Ama hiç kimse
Konduramazdı
Kendi kendisine aptalı

Yine de biliyorlardı ki
Bu yarışmanın ilki
Gelirdi
Ya sansar, ya tilki...

Ahvali bekada
Kurnazlıkta zekâda
Eğer olunacaksa dürüstüne
Ölmazdı kimse
Sansarla tilkinin üstüne

Sansar ile tilkinin
Kafaları şişti birbirine fesattan
Yaklaştıkça vakit
Oldular bozuktan nakit

Gayrı ifsattan şişmaniyla
Kendi kendilerine olmuşun pişmaniyla
Gıyaben rakiplendiler
Birbirini kolayışla takiplendiler
Kazanmasın ne o, ne ben demenin düşmanlığıyla
Oldular kendi kendilerine güman

Ne sondu ne sonaydı akıbet
Başladı tilki ile sansarın
Aralarında ki rekabet

Duacıydılar bu yarış
Ne sansarın, ne tilkinin
Zaferi olmasındı hiç birinin

Böyleydi düşünmelerin ifrazı
Tek o kazanmasındı da
Kendisi de kazanmayaydı

Demekleydiler ikrazı
Öküze oldular yok yere razı
Bu ifsadın telaşı düştü sansara
-Tek kazanmasın da tilki
Varsın gelsindi öküz
En akıllı oluşla yarışmacıların ilki...

Tilki de
Sansardan için
-Aklıma çöken bir hazansın
Tek sansar kazanmasın da
Kim kazanırsa kazansın
Diyordu ...

Ne açlıktandı
Ne iştahlaydı
Önlerindeki kaz eti
Rutin görünüşle düşünmeden
Başladılar aranmaya namzedi

Öyle ki aradıkları aday
Aptallığıyla hiç doyup bıkmazın
Zekâ konusunda
Kendileriyle yarışa çıkmasın

Derken hazretler
Oldular mı böylesi küşümle
Akılca akıllarına nezaretler*

Bir sabahla
Sansarın ilk işi
Sağa bakınıp
Sola takınıp
Kirişi kıra kıra kişi
Gelir yanına
Girer kanına
Gazel okur öküzün canına

Altan vurdu
Üst perdeden dövdü
Öküzün zekâsını övdü
Yanına çöktü
Zekâyı öküze öktü
Bir hayli dil döktü

Öküz şaşkın söze başlar:
-Şaka mı dersin
Sansar kardeş?
Açıktan olur mu lades?
Sifatım yetmez gibi
Yüzüme vuran cemali kalay
Eder misin benimle alay? Der...

Öküz;
Akılla öküzlük arasında dalıştı
Önce yadırgarken bu rehavete alıştı
Şansar diğerlerini de
Öküzün zekiliğine inandırmaya çalıştı

Sansardan sonra tilki
Şeğirtip öküze doğru, tutar yön
Öküz gelen tilkiye baktı bön bön

-Ah öküz kardeş der tilki
Zekâ kıvılcımların gözlerinde
Şimşek şimşek
Ne güzel böğürürsün
Orman halkına
Şiir gibi sözlerinde, der

Öküz:
-Her ne kadar öküzsem de
Sandığın kadar öküz değilim
Dediyse de öküz
Tükenmişlik sendromuyla direnden bıktı
Tilki öküzün
Ağzından girip burnundan çıktı

Zekilik oturmasa da öküzün üstüne
Kırıntısı olmaz etseniz de tırtık tırtık
Öküz ökeliği yadırgamıyordu artık

Tilki başlamıştı sözünü
İnişe yokuşa vurmağa
Söylenenle ne söyleyeceği tartmağa
Şansarla arasındaki rekabeti karartmağa
Öküz ne ki, şimdi
Sıra gelmişti hayvanları ayartmağa

Biliyorlardı ki diğer hayvanatlar
Öküzün aptal oluşuna hep bir kanaatlar

İnanıyorlardı ki seçilmekle naibin
Mayıs ve idrarının azalamayacağını
Yarışmayı öküzün kazanamayacağını

Çayır çimen ehli
Tilkiyle sansara inanmadıkları halde
-Tamam dediler
İnanmış gibi görünüşlü bir ahvalde

Mahkûmdu inanmağa mahlûkatın elleri
İğfal olmak işlerine gelir hayvanatın da
Baskın gelme korkusuydu kendilerine

Tilki ve sansardaki olanla görünürken kelleri

Ne olurdu en zeki seçilirse o?
Hiç değilse kendilerinden aşağıydı öküz
Bu düşünceyi kahırla, kırılırken belleri

Başladı diğer hayvanatlar
Öküzün zekâsını demle söylemeye
Laflarını hallandıra sallandıra
Anlatırlar birbirine ballandıra ballandıra

-Bre koyun kardeş
Bizim öküz var ya
Onun gibi zekisi var mı içimizde?

-Hiç bilmez olur muyum?
Eşek kardeş
Öküz benden de akıllıdır.
Sen bu işe ne dersin?
Karga kardeş...

-Öküz hayvanların en akıllısı
Valla oyumu tereddütsüz ona vereceğim

...
-Hayvanların en zekisi öküüüz
-Öküzden daha zekisi yoktuur
-Bizim en akıllımız öküzdüür

Diye dağ taş dere tepe inildemiş

Gün açtı, gün yattı
Seçmenliğin vakti geldi çattı

Kıskanıldığından her güç, her başarı
Bundan geliyordu akla her türden haşarı
Ya o, ya bendi! Minvali dem
Bu yol üzerineyken hem
Ne o, ne ben! Demeyle başladı
Böylece:
En zeki
En çiftesi pek
En hızlı koşan
En yakışıklı
En yırtıcı
En düşünürü ve
En süt vereni olmuştu öküz

Bu ne candan, ne vuslatı yardandı
Tüm hayvanatlar
Kendilerine en az zararı verişle
Hiç rakipten saymadıkları hal ile
Öküzün başkanlığı seçenlerine kârdandı

Artık öküz de başkan gibi davrandı
Diğerlerce başkanlık öküzle kavrandı

Bu ne mehildir, ne tehir
Gün gelir dış bilenir
Güçlüler birbirine ilenir
Arada da öküzler başkan olur

O, başkandı hünerden sayıla sayıla
Mayıs dökerdi etrafa, yayıla yayıla

26.07.2013

Battal: olmamak. O şeyin onlara bol gelmesi. Bir şeyin o şey içinde kaybolmalarıdır.

Nezaret:

1-Eşlik etmek

2-Gözaltına alıp hapsedmek

İfsat: bozan, bozucu, bozulan

Naip: Birinin bir durumla yerine geçen. Tahta kral olmadığı zaman onun yerine işlere bakan

Bayram Kaya

Hayvanlar Alemi 2

Her şeyi ile onat
Sanmayın ki arya
Ya da sonat
Bir ülke varmış.

Ülkenin
İçinde sözcükten
Rakı geçen Vardar'ı
Rakıdan vergi ile
Maaşını aldığı cüzdandan karı
Söz barı
Şaz barı
İçki barı
Bir de ambarı varmış

Tahıl mı tahıl
Giysi mi giysi
Her şeyiyle dolu
Her kesin buraya düşermiş yolu

Sözünü bilir
Gözünü budaktan esirgemez biri
Her ne pahasına da olsa, ambarı
Kendince korumağa adanmıştı
Lakin ambara fareler dadanmıştı

El mi yaman, bey mi yaman?
Deyip hayli çaba ve gayretle
Farelere vermezdi hiç aman

Fareler semirdikçe semirip
Sucuğu peyniri kemirip
Şiştikçe şişiyorlar
Bu yetmez gibi
Sağa sola işiyorlarmış

Acar bekçi yılmaz
Hiç kayra kılmaz
Savaşımını etmez tehir
Ambarın her yerine kor
Ölsün diye fareler için zehir...

Heyhat!
Zehir de, ne zehir
Farelere gelirmiş
Salam sosisten önceki mehir
Yedikçe şişmişler
Uyuşturucuya alışır gibi
Türlü türlü zehirleri içmişler.

Büyüyüp güçlendikçe
Farelerin gürültüsünden

Ambar, neredeyse kepininmiş
Zehrin dozu artırılmadıka
Fareler ter ter, tepinirmiş

Üstelik zehirden
Daha yok mu? Diye
Bekçinin sağına soluna
Önüne de geçmişler

Bekçi ambara kedi koysa
Kedi olurmuş bir lokmalık doysa
Böylesine çaresizce mücadele eder
Ne var ki zamanla bekçiyi alır bir keder.

Sallamış üç beş sapan
Bakmış ki olmuyor
Demiş kurayım bunlara hemen bir kapan

Çare mi sapan, çare mi kapan
Kapanı dahi çeke çeke
Yerden yere sürüyorlarmış

Kapana üçten beşten düşseler
Elli tane birden ürüyorlarmış

Bekçi göğsünü körük gibi
Kaldırıp indirmiş
Almış üçten beşten bir nefes
Demiş hemen yapayım üç kafes

Kapana yakalananları kafese
Alıp alıp atıyormuş nefes nefese

Bekçiyeye yokmuş ne söz, ne diyecek
Kafesteki fareler
Bir süre sonra bulamaz yiyecek

Fareler bir iki gün sabır demişler
Sonunda en zayıf olanı açlıktan yemişler.

Acıktıkça başlamışlar dalaşmaya
Kan çıkanı parçalamak için yanaşmaya

Gide gide fareler
Birbirini yemekte haz alır
Böylece
Kafestekilerin sayısı da azalır

Bilmez ki acıma merhamet denmekle
En güçsüzleri parçalanıp yenmekle
Artık kendisinin parçalanmasındaysa
Başkasını yemekle

Hislenirler her biri, yarınları
Daha acıkmadan dolu karınları

Uykuda, dalgınlıkta
Bahane edip alınganlıkta
Dahası ikisi üçü birleşip salgınlıkta
Gözüne kestirdiği birini salçalar
Daha atik oluşla onu parçalarmış

Böyle böyle her bir kafeste
En kodamanından olan üç fare
Kalmış bedeniyle salim nefeste

Artık hiç kalmayacaktı tasası
En güçlü, en iri, en kurnaz olan
Seçme ve ayıklamanındı yasası

Yönetmen salmış her birini ambara
Salınanlar ne tambara ne kumbara
Başlamışlar türdeşlerini yemeğe
Onları da Allah yaratmış mı dememeğe

Ambardakileri
Önce pay pay böldürüyorlarmış
Sonra da kendileri yenmesinler diye
Öz güvenceleri için öldürüyorlarmış

Böylesine bir farikayı alamette
Ambar bir süre olmuş selamette

Fareleri yedire yedireydi tuzak
Böylesin hile hayvanlıktan olur uzak
Nasıl aklına gelmişti yönetmenin?

Elbet olur bunu akıl etmeyen bönce
Kendisi de arkadaşlarını yok ede ede
Sağ kalmanın deneyimini içsinmiş ti önce

Hâsılı,sözün kısası; işin Musa'sı
Göz tokluğu, mizaç, huy
Her bir bulunuşla geline
Makamı mertebe yerler
Nefsi korumaydı, liyakattir derler
FARELER DE BİRBİRİNİ YERLER

07.08.2010

Bayram Kaya

He Kere

Ne suyu tasta
Ne sevdayı usta
Ne gönlü yasta
Kahrederken sevgimiz
Koymayız kasta

Meseleyi esasta
Ana der kana kana
Hususu özde
Bilişti olurken gözde
Ne canan...
Ne canan bir yana
Hesabı bölüşmek
Düşerken sana bana

Hasta mıydık?
Kırıldık...
Yasta mıydık?
Tükendik
Ne vakitle
Mesele bizim
Sanmayasın ki
Bir hevese ümüttendik

Ağır yanım
Bağır yanım
İçten sarar
Ah sus olup ta
Puş olmayacak canım
Çağır yanım
İnsan olma sevdası düşmüş bir kere
İster Afrika'da, ister Fizan'da
Uzandıkça uzar
Sızladık yerde
Zulmü biten sevda
Ölümü biten can gibi
Bir göz büyür içimde
Ne Gezi'de
Ne Adeviye de hiç kere
Derde değilken perde
Benimkisi insan olmak
Parçalanırken bin bir kere

19.08.2013

Bayram Kaya

Hemle

Abadı umman sandık
Gayreti kürek çekişte demle
Irmak olduk sevdaya kapılıp
Denize kavuşumu hemle...

Gönül kadar uzak kıldık
Vuslata ara tutmadık demle
Bir islimi ah ettik te
Tüter olduk ölüğ gittik hemle

Teyel tuttuk sağı gözü
Aşka nisaptı kelsiz demle
Bakışı nazar, yüzü azar
Ziyan olduk, hesaptı elsiz kemle

Destur diledi nazı bin sevda
Melek girdi cin çıktı hemle
Vaadi vardı aydınlığa
Ölüm gördük karanlıkta yanar şemle

08.10.2012

Bayram Kaya

Hep Onlar 5

Hışımla gittiğimizde
Yaşlı kalıp
Derinlikle duyup beyazlanan
Hep onlar

Başarısızlık kızmalarımızla
Niyetlenip
Öfke patladığımız
Hep onlar.

İlk rekabetimizde
Önü alınmaz duygularla
Ölümü hiçsindiğimiz
Hep onlar.

Buna rağmen
Örseleyip dövüp
Tükürdüğümüzü yalayıp
Sevdiğimiz!
Hep onlar

Hani şartlarında
Sütten çıkma kaşığız ya(!)
Vezirliğimizde, rezilliğimizde!
Hani kocadır döver de
Severdeye, inat
Hep onlar

Gözünü mor edip
Peşe düşürüp
Eş edip salındığımız!
Hep onlar.

Hani yalan arzularla
Ziyan poşetleyip
Kıstırışlığımız
Hep onlar.

Hala okutup işlendirmeyerek
Eğemence dişlendirmeyerek
Kaderce teslim almışlığımız
Hep onlar

Yanımızda
Şanımızda
Bağımızda
Hep onlar.

Serapta
Şarapta
Akis eden
Hep onlar

Kül al, rengimiz
Sairce dengimiz
Vuslat cengimiz
Hep onlar.

Canımızda
Kanımızda
Anımızda
Hep onlar.

Yürekliliğimiz
Sürekliliğimiz
Cürretliliğimiz
Hep onlar.

Dilşade
Dilruba
Dilara
Ve dilber
Yanmışlığımız
Hep onlar

12.08.2007

Bayram Kaya

Her Dolma Eksilişledir

Gök delindi
Yer kevgir
Öfke ettiğine doymaz
Karşılık edileni koymaz
Kırk kerede getirsen
Bir deredeki aç
Bir deredeki de doymaz

Bir lokmayı kırk parçalar
Gün ayrımsız tınlar, yar çalar
İstence dur denilse fikri parçalar
Harami kıyıda köşede tutar
Kratatlı, grand tuvaletli yutar
Bir eliyle yese aç
İki eliyle yetirse doymaz
Hiçbir gün, sabahı akşama koymaz

Bir yanın düşünürken
Bir yanın geriler, zaaftır
Zayıfı akıl etme, akıldan deyi
Bir yanın gelişir
Bir yanın çelişir
Bir yanın duman
Bir yanın güm an

03.01.2010

Bayram Kaya

Her Telden

Düşler sıcağa kaçamazken
Gözler aşınaya kayıyor.
Bak vefasız bak
Gönül neler sayıyor.
Sevdayı atamadım ki
Gönülü satam.
Kavuşmayı bilmedim ki
Ayrılığa katam.

El çekemem divaneyim
Aklıma korda seni
Sürerim her demi
Ben gibi civaneyim
Bir var kılıştır sanma deni

Çekseler mansurane özü dara
İçte kanar ılgıt ılgıt yara
Yok diyemem vara
Yoksunlukla sarsalarda zara
Yadlarda tanışırız, vara vara

Ben seni arzuma tadsam:
Gönlüm küser.
Gözümle görsem
Burnum sızlar.
Kulağımla duysam seni
Dilim özler...

Elimi küstürsem
Sözüm barışık
Fikrimi küstürsem
Zikrim karışık

Bir yanım sağır olsa
Bir yanım duyar benim

Kader...
Vuslatını neyleyim
Bedenim ayrı düşer

12.09.2008

Deni : Kötü kimse, kişilsiz kimse, alçak kimse
Divane : Deli olmak, bir şeye düşkün olmak

Civan : Genç ve yakışıklı, kadın yada erkek

<http://www.ozgurlukicin.com>

Bayram Kaya

Hesap

Bu gün hesabımı saldım
Dava görüle.

İşveni dökte gel
Ey nazlı; dokunma.
Kıvılcımlanır cihan
Ne olur sokulma.

Sancılarım var
Hem olursun yarama. *
Taçlanır baş da, yazık
Tutuşması var ama

Zerafetini umanda
Görünür halinden; ne gezer.
Yangınları sürerken
Kundakları kol gezer.

Nazlı ve titrek düşer
Hal ile, kuşku ikişer
Hesap olurken,
Yangın yeri mahşer.

Dumanlı gözle sezer
Gönül bir donuk bir vaha.
Dava dururken daha.
Hüküm icrada gezer.

02.07.2007

Bayram Kaya

Hesaplı

Dağ kondurdum gözlerine
Yücelim durur iken, arzulanan
Nicelim dururken, yakan
Ziyan çıkmayınca, kar belli olmaz
Vatan için can
Sevgi için eder
Yakış ziyandan sorulur.

Bazen tüm ziyandır kar
Deneydir, birikiştir, oluştur
Urdan kangrenden, kurtuluş gibi.

Ziyan kesilen ziyanı kesmiştir
Yer engin gök afak
Söylemler değişmiş
Tavafsınmışlardır ziyanı, sen şafak
İrkilişin devasa, yürüyüşün dabbe
Habbesi kalmadı
Habbeden yapılan kubbedir muhteşem
Muhteşemdir şimdi, ziyandaki habbe.

25.10.2007

Bayram Kaya

Hevesin Algılattığı

Ne sevdalar yalan,
Ne de sevdaların tüketildiği.
Ne sevda senden,
Ne sevdaların azizliği.

Bir muhabbeti açıştır sevda,
Nefes alınmasıdır, tüketilmişlik ya.
İçteki hazır oluş yatkınlığıdır,
Dıştaki gerçek durur, algı dünya.

Ne sevdalar eskir,
Ne yeniler olur sevda.
Algı kırılmasındandır
Çıkan şikayetle bu nida.

Niye yanar Kerem,
Neçe yol olur Aslı?
Dönemsel duyguya batman,
Sürüşlükteki faslı.

Maymun iştah iştiyakı
Durumla sorulurdaki siyakı
Ne kalır yarına sorulur dünden?
Binbir ala vereyle,
Durumla heves düşer
Yaşantılaştırdığını seçer.
Yanıyorken daha, hevesle geçer.

O dem, enginliğince büyük,düşer.
Değildir dünden yaşanan.
Hevesten uçar, birer ikişer.
Hevesine sar bulmuşken
Sanmam ki bugün sürer
Geçendir yarın, ertesi olur.
Aslı, yanacak Kerem bulur.

Dün de bu gün de yarın da, erteye
Ne sevgiler kalır bayat
N e sevgisiz olur hayat.
Ne sevgiler yalan
Ne sevgili
Bir sürüştür hep yeni
İçtir içle, ""gerçekliği""; içe dolan.

10.08.2007

İştiyak: Güçlü istekle istemek, arzu ve şevk, tutku,/göreceği gelmek, özlem

Durumsal: Bedene ilişkin bilgidir. Nesneye ilişkin olmayanı dile getirir. Bir modalite

uyarıda hem bedene hem nesneye ilişkin bilgi olabilir. Yani durumsal nitelikli uyarı BİLGİ iletmez. Örneğin Acı duyumu bir durumsal ve bedene ilişkin bilgidir. Dış dünya hakkında pek bir bilgi iletmez. Acının büyüklüğünden keskin bir bıçak sonucu çıkarırsak da, acı; bıçak hakkında bize bilgi vermez.

Bayram Kaya

Hey Deli Gönül

Hey deli gönül
Nedir bu sevdaların?
Görecedesin desek, sürecedesin
Yörecedesin desek evrenselcimsin

Sehere söylerim, yel payende
Nelerde övül enirle memleket, sayende
Ermış, yatır, satırla; teneşir kaçkınılığı
Üfürükçülük, medyum, büyü, fal, mucize
Astroloji ile kalmaz akıl aç kınılığı
Bakılır ölüsüne dirisine, aile imamı gayende

Hadli şadandır, bilir nadanlığını
Doğuştan başlar, bir süre yürüyüş ledir
Bir sensin bilmezliğinle
Bilmez oluşun, sağdan lığını

Neşesiz de, neşe sormuş
Sen şereften haber ver diye!
Mülkün selametini sormuş
Harami de, haramiden demle

Deli dedik, burun kıvırdık dolu gibi
Dolu dedik, hesaba aldık ip elinde
Vay birde haydutlar düşmüş ki
Sulptendir zahir gezinirler belinde

Kaale alınması zor mu?

Bir baş soğan, bir diş sarımsak
Bir kaşık zencefilli kekik ve çörek otu
Bir bağ da hindiba, bu yoksâ aslan ağzı
Kıvamlıca karıştırın yağla
Bir şey olmaz korkmayın, hazma iyi gelir

Bir bahar böyle geçti yaşama duralı
Uzaklar yakınmada, yakınlar yırayken
Şimdiki nakiseler
Sonbaharın düşündürdükleridir

25.01.2011

Bayram Kaya

Hey Gönül

Taş başa
Baş yaşa bakar
İşte ağıtın
Doy gönül

Aşkı hevese
Heves nefese
Haremi selam edince
Soy gönül

Kefe çekiye
Çeki gözle hiza
İşte bağıtın
Koy gönül

Canı cananın
Hanı harmanın
Sen olmadıkta kurbanı
Kes gönül

Nimeti ahfadı
Selameti refahtı
Pençeye düşmüş nefehatı
Rızkı kendine bilince
Ye gönül

Muzdarip önü
Namertın dönü
Yekin olur işte
Huy gönül

Akrebin yüzü
Eğrinin düzü
Kapının sapı
Yol gönül

22.10.2012

Nefahat: üfürük. Burada can, nefes alan canlı

Bayram Kaya

Hık Mık Tık

Belekten bez bulundu
Elekten de toz
Şairliği oldu tebarek
Şarındı büründü
Mumya mısın be mübarek

Klavyemin ucundaki güzel
Bir tıkla cevap olur, tık mısın?

Elebaşılar tavaftan olurken her bir yere
Secdeler, semboller üzerinde gider
Kıyameti koparsa da bu çılgın bağır
Alışmıştır dirsekler, sürünmekten heder
Kursak kavurgasını ister

Bir sen tutarsın dünyayı köşe yandan
Kılarken karikatürize
Bitten yağır yanlarım dökülür
Artık yığıttan yanıma sokulamaz bit
İnsanüstü yanlarım soyunuverir
Oluveririm âdem donunda
Bakarsın ki filim kopmuş, sonunda

Şimdi yeni sevdalar iş başında
Araba içi direksiyon sevdam
Göz ucu süzüşten ok vurmalar
Yel yepelek olur, benzin kokuları boğarken
Hırıltılar sarmaşır keskin humoral duyumlara
Ateştir yükselen, ateşle şifa bulan dinme
Önce ateşin çıkar, sonra ateşe yönelik
Hasta olursun dökülürsün, dermana düşer
Mırıltılar kutsayacaktır
Onay verire tütsülerken seni
Buhurdanlık sen, buhur sen
Kutsayan sen, kutsanan sen
Tavaftır dönme alt alta, üst üste yuvar iken
Şifanı buldun şifanı sundun

Yaşam; eskiyi yeniye, yaşamla katası
Eski (aşk) sürer, yeni (oluşma) giyer
Dağ delinmez, yeniye otomobilsiz gelinmez
Bir klavye ucu kadar yakın olur
Şimdi, kerem yerine boldizer deliyor dağı
Vakit, günde buluşma, sevdayı oluşma çağı

Kapitalizmi, vururken gözlerinde
Çöl kervanlarında yağmalanmaz sevgilinin sözleri
Ne sevgililer vardı, Bedir'de, Anafartalar'da
Yanarken Sivas'ta, Geştinna'dan çıkar
Arşimet'in gözünde çevrilir, Cern'de ilimle devrilir
Bakarsın bir dilim ekmeğin, güncedeki etrafında
Paylaşılan sorumluluklardır cana can katası

Deve etrafı sevişmelerim, bir çekim hatası

22.09.2009

Bayram Kaya

Hızır Yetişme İnan Davranacak

Hamdan ekşimiş
Köpürme ile meşrut

Hem ayık hem layık hasletten
Olunamıyorsa eğer
İfsattır bu, baş göstermekten
Utançtır yere geçse değer.

Hem ol nurdan yol ile dolup
Hem saygıyı mürsitle solup
Mestaneden olunmazsa eğer
Sürtsün burnun, yüze duvar gerek

Muhterem bir sahaya inse
Çocuk babasını bilecek
Yüzler de maskesini silse
Ana, çocuk; özlem denecek

Vay çocuk, tasallutla kaldın
İzzetle, haramı ismette.
Şayak kalpaklıdan ad aldın
Dışrayken, içre korku saldın

Kızılğün ak köpüğündeki mest
Gün kararlıdır, dün neye ağlar, rest
Cenubun şehadeti yetmedide
İnşirah insan şahaneni, batıya saldın

Yakışmaz sana hasreden
Kor arzulara serin yürek
Gün peşe düşer devamla sürekle
Yar demez küfrün duyar kesreden

27.09.2008

İzzet : Büyüklük, yücelik, ululuk
İsmet : Temizlik, suçlardan sakınış, küçük kusurlu oluşlar
Meşrut : şartlı gerektirme
hasreden /bir şeyin tümünü birine vermek ayırmak, inhisar
kesreden / bölmek parçalamak, bütünü parçaları
İnşirah : Belirmek, rahatlamak, genişlemek

<a href='http://www.ozgurlukicin.com' mce_href='http://www.ozgurlukicin.com'
target='_blank'><img border='0' alt='Pardus... Özgürlük İçin...' title='Pardus...
Özgürlük İçin...' src='http://www.pardus.org.tr/banner/bts01.png'
mce_src='http://www.pardus.org.tr/banner/bts01.png'>

Bayram Kaya

Hicran

Sen Hicran'ım, ben yaşın.
İkili sarmalım; Hicran görünür yaşın
Hicranım: Hicran'la döker yaşın.

Hicranla Hicran'ım, seher başı,
İkili sarmalım; gurubadır yaşı
Hicran akıtır, deler; dağı, taşı.

Hicran'ım bir gönül yarası.
İkili sarmalım; akı, karası
Hicran'da hicran, bensiz; onulmaz arası.

Hicran'da hicranım; beniz sarısı.
İkili sarmalım; allıda beniz yarısı
Hicrana kavuşum oldu; dostlar darısı.

Hicran'ım hicranda heceler.
İkili sarmalımdır niceler.
Hicran'la hicranı tutulurda,
An heceler; geceler.

11.01.2007

Bayram Kaya

Hilafet

Bu çalışma Kurtuluşun Felsefesi yazı dizimin içeriğidir.

İlk ittifakı dönemlerin yaptığı ittifaklar ilkin; genelde daha önceden göç verdiği totem gruplarla yaptığı bir ittifak olabiliyordu. Ya da ittifak gayeli grupların; benzer totem düzlem içinde bir araya geliyorlardı. Yani ittifak düzlemi içinde eşit aitti unsurların aynı otorite (yönetim) altında olmalarının saygılandığı süreçlerdi. Bu süreçler, kendi dışındaki ittifakı süreçleri "dışlayan süreçli" bir meşruiyetlikti.

İttifakın merkezine, totem söylem yerine; üreten ilişkiler düzenlenmesi konmuştu. Bu merkez alan için düzenlemenin tarafları olan grupların totem temsilcileri bu merkezlere istiva etmişlerdi. Üreten ilişkiler düzenlenmesi hem nesnel süreçti. Hem de bu nesnel süreci düzenleyen her bir ilahın söylem meşruiyet ligiydiler.

Bir ittifakı süreç, totem dönem kadar katı olmasa bile, dıştaki başka ittifakı süreçleri yine de dışlayan süreçlerdi. Bir ittifakı sürecin kuralları, diğer ittifakı sürece; kabul edilemez ve ağır süreç oluşla, zül geliyordu. Süreç bu meşruiyetliğin kendi olay boyut ufkunca, türlü türlü değişikliklerle var ola geldi.

Sistem köleci ittifaklı süreçlerin çeşitli belirmelerini yaşadıkça, yaradandı düşünce dediğimiz anlama ve anlatımı köleci ittifaklar iyice biçimleştiler. Krallar yöneten kral olmanın somut koşulları yanında bir de, ilahlar olmanın onay veren, vize veren kurumlaştırıcı düzenleme muktedirliği oluşla, kraldılar. Krallar, ikinci kimlikleriyle sosyal öznelliği pekişen anlayışla, yeni bir sıfat olarak bağırklarına sarmıştılar.

Köleci süreçler içten dışa doğru sömürü yapan süreçlerdi. Dışa doğru açılmanız demek, sizin dışınızda olan diğer üreten emekleri de bünyenize almaktı. Ama aynı zamanda da başka başka sosyal aidiyetli lokasyonları da içinize almaktı. Bu tür yaratılışlar özelliğiyle düzenleme tabii olan uygarlıkların sosyal toplumsal çatışmasını; sosyal gailelerini; gündeme getirmek demektir.

Bu çatışmayı aşmak ya da en aza indirmek gerekiyordu. Kendi ittifak zeminine seslenen ilk yaratandı anlayış, dışa olanı bünyeye almaya uygun değildi. Açılmaya uymuyordu.

Yeryüzüne doğru açılışla emperyalist olan duygularıyla krallar, yaratan ilahlar koalisyonu olan yerel anlayışlı yaratan tanrı fikrini kral, kendisinden uzaklaştırarak kendisinden boşaltarak yaratandı özelliği tapınağa doğru ötelediler. Bu tür ilk ittifakı ürün anlayışı olan ittifakı yaratma; ittifak için yaratma ülkü engelini ortaya çıkaran; düzenleyen-yaratıcı olan tanrı sıfatı, tapınağa gönderildi.

Çünkü ilki ittifak içi düzenlemeleri kurgulama inalı olup ta ittifak merkezinde "yerel yaratan tanrı seslenmesi" olan ilahlar seslenmesi, ittifakın çevresi olan yeryüzüne hitap etmiyordu. Bu nedenle sadece ilki ittifakına seslenmeye yarayan, yaratan tanrı sıfatıyla; yeryüzüne seslenemiyorlardı.

Ön ittifakı anlayışlı yaratan tanrı fikri aciz ve yetersiz kalmakla bitmiyordu. Üstelik işgalci istilalarla bünyeye alınan insan ve köleleri bir de çatışmacı, dışlayıcı engeller çıkarıyordu. Öyle bir şey olmalıydı ki, lokalize yaradandı ittifak; bir şekilde çevresi olan yeryüzüne, seslenmeliydi.

Lokal düzenlenmeli yaradandı olacak olan sıfat; global bakış olmakla; uyrukluğuna giren hem kendi gözüne batmamalıydı. Hem de kendisi, uyrukluğa girecek diğerlerinin gözüne batmamalıydı.

İlk ittifakı sürecin eseri olmakla orada bırakılan yaratandı düşünceyi istilacı süreçler geliştirdiler. Artık yaratandı düşünce, ittifak içi olayları yaratan değil" yeryüzündeki süreçleri yaratan Tanrı'ydı". Yeryüzü Tanrı'nın elinde çıkmıştı. Yeryüzündeki grup ve milleti tür her bir yapı içinde bulunan sosyo toplumsa süreçler, aynı Tanrı'nın elinden çıkma yaratılış oluşla "İNSAN KARDEŞLİĞİYDİLER".

İnsan kardeşliği demek; her bir millet ve inanç yapı gruplarını da insan saymaktı. Kendinden saymaktı. Dışınızdaki kişilere de dokunma, onlarla temas etme demektir. Onlarla evlenme, onların pişirdiklerinin, üretip yediklerinin yenmesi demektir. Bu anlayışlı tutumları gide gide yeryüzü insanların da içlerine sindirilmesinin süreçleri olacaktır.

Bu aşu da tam tutmamış olacaktır ki keşifler sırasında bulunan kıta Amerika'sı yerlileri insan görülmeyip itlaf edilmelerle adeta telef edilmişlerdi. Afrika zencileri daha yakın zamana kadar insan kardeşliği içinde görülmeyip her tür zillet hakaret ve işkence içinde ölümlere uğramışlardı.

İnsan kardeşliği sosyal mantığının o günlerde nasıl önemli bir kilit rolü uygulayan anlayış olduğunu belirlemek için zenci ve yerlileri örnek verdim. Bu anlayış birden her yerde seve seve uygulanmış bir süreç değil ama adımları atılmış giderek yayılan bir adım süreci. O kadar olumsuz yansımalarına da rağmen, yaratma düşüncesinin o günlerde ne kadar önemli olduğunu anlaşılmalıdır.

"Kiminizi kiminizden üstün kıldık. Kiminize bol rızık verdik. Kiminizde gidip çalışsın, rızıkını arasın diye" deyip, sistem işleyişine; kul kertesinde ve insan kardeşliği bağlamında çok iyi emisyon yaptırıyordu. İlk ittifaklardan bu yana, aynı ittifak aittliği tanımlaması olan "insan"; köleci işgali süreçlerle, yeryüzü inanç ve gruplar birliğini de içerir bir anlamın, tarihsel sürecini de başlatır olmuştu.

İnsan bağlacı kendi ittifakınız dışıyla ittifak edilirliliği, ittifakınız dışıyla da evlenmeyi, ittifakınız dışının da sizinle aynı yönetim altında birleşe yapabilirliğini sindirtmenin sosyal anlamalı meşruyetleriydi. O dönem süreçlerinden günümüze olan süreçler de sosyal anlama hala çok etkin ve çok baskındır.

Bu yüzden otorite merkezleri bu sosyal anlayıştı ilahi meşruyet kıyafetini de üzerlerine takmak zorundaydılar. Bu kıyafetin kullanımı çok yeniydi. Köleci sistemle başlamış yeryüzüne (âleme) doğru uzanmıştı. Cihan imparatorluklarının, iklimleri dönüştüren, bölgesel olmayan doğan batan "yeryüzü" süreçleriydi.

Lokal anlayışlı yaratıcı tanrı elbisesini üzerinde çıkartan krallar, bir süre sonra "yeryüzü" Rabbi olan yaratıcı tanrı oluşla kıyafeti ikinci kez üzerlerine aldılar. Bu kez de emperyal kral oluşla "vekâletle ilahi sıfatı üzerlerine giydiler". Ama bu kez vekâleten giydiler. Kral Tanrı olma fikri az biraz gerileyişle halife olan, Rabbin yeryüzünde gölgesi ve temsilcisi olan; hem kul, hem halife olan krallardı genellikle.

Halife olan kralın, farklı kültürün uygarlık aittisi olan insanları ve yeryüzünü yönetir olması, insanlara aykırı gelmez olmakla bir sindirmenin ortalama anlayışlar düzeyine, gelmişti. Artık Hamurabi yeryüzü Tanrısı Marduk'tan el alıp, Marduğ'un bildirdikleri doğrultuda meşruyetlikle yeryüzünü yönetebilirdi!

Sözün özü monarkların bir toplumu, toplumun nesnel ilişkilerinden ötürü yöneten bir meşruyetliliği vardı. Ki bu meşruyetliliği, üreten özne-nesnel yasalardan alıyordular.

İkinci bir yönetme meşruiyetliği daha vardı ki bu meşruiyetliği sosyal, sosyolojik ve varsayımsal yasalardan alıyordular.

Sosyal alan daha çok yaratan Tanrı'nın alanı oluşla, Yaratan Tanrı'nın karşı konulmaz takdiriyle; yine Tanrı takdiri olan krallar elinde hünere ve somut gerçekliğe dönüşüyordular. Yani sosyal bağlamda konuşan kral değil, kralın ağzında Tanrı konuşuyordu. Monarkın ikinci iradesi böyle anlaşılıyordu.

Kısacası MS. 20. yüzyıla gelindiğinde dahi otorite merkezini temsil eden gücün elinde iki sıfat vardı. Biri babadan oğula devredilen toplumu yöneten, mülkün sahibi olan "saltanat" gücüydü.

Diğeri de mülkünüzün de dışına aşabilen aynı inancın ya da aynı yaradandı Tanrı halifeliğinin sosyal bağlamda aynı iman ait etli sosyal yapılarına söz geçirdiği, 'hilafet makamı' oluşla bir sıfatı daha vardı.

Bunun ikisinin ortaya karışık egemen olması süreç anlayışı çok farklıydı. Üretilen, tüketilen malın; bilimsel ve sağlıklı olmasından çok daha ileride bir anlayışla, o şeylerin haram, helal olması ölçülerine göre değerlendirilip, fetvalarının alınmasıydı.

Kısacası insanlık tarihi hinterlandın da süreç; uygulamayla kesikli sürekli parça sınıdirmalarla deney sel olup sürüyordu. Kimi hinterlandta da süreç inandırmayla parça süreçler biriktirilmesi oluyordu. Bu nedenle Sezar kimi kez kendi hilafetiyle fetih topraklarına çıkarken; kimi kez de fetih topraklarının hilafet anlayışını üzerine giyiyordu.

Osmanlı imparatorluğu süreçlerine gelindiğinde zaten icazetle halife (yerine) olan padişahlar, 16. yüz yıldan itibaren yeryüzünün de halifesi olan alanı, "saltanat ve hilafet makamını" aynı monark üzerinde toplamıştı.

Emevi hilafetiyle başlayan "saltanat hilafetçi ligiyle", Abbasiler ayrı bir monarkı hilafetti. Selçuklular buna bağlı bir monark hilafetti. Memluküler monark hilafeti. Eyyubiler monark hilafeti, Fatimiler monark hilafeti; İran şahlığı monark hilafeti ve Hint monark hilafetiyle, Endülüs monark hilafetinin hepsi Abbasiler karşı hilafetlerdi ama yine de süreç bağlı ve aykırı oluşla böylesi bir yol almaydı.

Saltanat ve hilafet siyaseti giderek Osmanlıda iyice bir münecimliğe, cinci büyücülüğe dönüşmüştü! 3. Mustafa gibi halife padişahlar 2. Frederik'ten cin isteyecek kadar işi resmileştirip süreci iyiden iyiye çığırında çıkarabilmişlerdi. Sevgili Atatürk Hilafetin zararını biliyordu. Mecliste, çalışan meclise; işleyiş yetkilerini kullandırttı. Meclis:

O günün konjonktüründe yurttaş bilinci olmayan reayaya, çok ters düşmemek nedeniyle; kaldırılacak hilafetten kaynaklı boşluk alan oluşturmamak bağlamı da bir olasılık oluşla, Padişahın elinde yöneten saltanatı alıp, Osmanlının münkariz (çökmüş-batmış-yıkılmış) olmasıyla 1 Kasım 1922 padişahı yönetir olmaktan yetkisiz kıldı.

Artık meclis çalışmalarını, sevgili Atatürk sembolizmi üzerinde anlayacaktık. Sevgili Atatürk saltanatı kaldırdığında, otorite merkezi üzerinde sosyal oluşla siyaseten hilafet kalmıştı. Hilafetin toplumsal siyasetle en ufak bir nesnel bağı kalmamıştı. Hilafetin, mülkü araziniz dışındaki diğer sosyal kesimler üzerinde az çok etkisi oluyordu.

Osmanlı reaya yapısı, sosyal yönleri çok güçlü oluşla; toplumsal bilinçleri, yurttaşlık bilinçleri çok zayıf bir reaya kertesinde kul, köle bilinçli formasyondular. Güncellik, onlar için hiç bir şey ifade etmiyordu.

Sosyal siyasetle, hilafet Vahdettin üzerindeydi. İç ve dış reaya üzerinde olası sosyal siyasi etkisi kadar bir güçle aciz bırakılan Vahdettin üzerinde, gerektiğinde bu cılız sosyal siyasi nüfuz etkiyi kullanmayı düşünüyordu. Bu gibi basit bahanelerle; "yurtta sulh, cihan da sulh" diyen biri asıl halkın infialinden çekiniyordu.

Hilafetin etkisi cılızdı. Çünkü 1. Dünya Savaşı sırasında Vahdettin uhdesindeki hilafet uyruğundaki fetvalara bağlı olması gereken Araplar, büyük oranda İngiliz işbirliği ile Osmanlıları arkadan vurup, halifelik makamını tınmaz olmuşlardı. Mustafa Kemal konjonktür olan bunların bilincindeydi.

Vahdettin üzerinde bırakılan halifeliği Atatürk; hem bu aşamada, bir gaile oluşla boşluk bırakmamak adına, bunu böyle yeğliyor gibi oluyordu. Hem sosyal siyaseti yerine göre kullanabilmek adına böyle bir yeğlemeye, ister istemez bilinç olmuştu. Atatürk, Atatürk olsa da çok büyük zorlukları vardı.

Hilafetin Vahdettin üzerinde bırakılması Atatürk cephesinden ya da kurtuluştan cephe bilincinde böyle iken, bir başka açıdan da başka bir olumsuzlukla yansıyacaktı. İngilizlerin Osmanlıdan ele geçirdiği Arap, Hint hinterlandındaki İslam sosyal coğrafyasında İngilizlerin buralardaki reaya ile başı beladaydı.

Bu nedenle halife Vahdettin'in İslam Dünyası üzerindeki olası siyasi etkisini bu isyancı Müslümanlar üzerinde gösterebilmeleri bağlamında da, İngilizler Vahdettin'in hilafetçi durumunu istismar etmeye kalkacaklardı. "Hayatım güvencede değil" diyen Vahdettin'in sığınma talebini bu nedenle İngilizler kabul edeceklerdi.

Mazlum milletlerden yana olan kurtuluştan Atatürk mefkûresi, bu blöfü gördü. Bu kullanmaya mani olmak için Meclis müdahalesi, hilafeti İngiliz nüfuzunun etki ve denetimindeki Vahdettin üzerinde alıp, Abdülmecit efendiye verecekti.

Daha sonra kısmen durulan ortam rehabetiyle Abdülmecit efendinin kendi siyasi hesapları, iç ve dış siyasi hesaplı odaklar ekseninde birleşince; hilafetin kişi üzerinde alınması elzem oldu. İmparatorlu ki döneminin bitilmesiyle başlayan uluslaşma sürecinde çağdışı olan süreç, tarihi sosyo toplumsal işlev olmaktan çoktan çıkmıştı.

Daha sonra 3 Mart 1924'te Hilafetin İlgası (kaldırılması) biçiminde bir kanun düzenlemesiyle o günün hassasiyetine binaen hilafeti makam gerek halkın gerek meclisin gerek kurtuluşçu kimi kadroların önü alınmaz dirençleri nedeniyle, çürümüş hilafet makamı yeni bir şekil aldı. Hilafet şahıs, kişi, ya da bir hanedan temsilciliği olmaktan tamamen çıkartıldı. İşlev bağintısı kurulamazlıkla imsel hazla bırakıldı.

Türkiye Büyük Millet Meclisi uhdesine gömülerek hilafet adeta tüzellik kazandı. Tüzelliğin tümleşik bir belirmesi gibi davranışla, davranamamanın yeni bir olgusu oluşla zamanın içine bırakıldı. Şurası açık ki artık hilafet kişilere verilen devredilen ve zırt pırt kullanılan bir durum değildi.

Meclisin bile kullanamadığı bir tüzeldi uhdede barındırıyordu. Hilafet sıfatı tüzele verilmişti ama kararı kişiye verilmiş gibi kişiden çıkıyor gibi tek ses olmak zorundaydı. Bu da hilafetin kullanılabilir olmasından çok kullanılamaz olması gibi değerlendirilmişti. Hatta

hilafeti cari olaraktan geri getirmenin önüne konan muazzam bir tıkaç olmuştu, hilafeti meclisin içine gömmek.

Hilafet iradesi meclisteki kişi sayısı kadar bölünen iradenin; tekrar o kadar kişi toplamı oluşuyla cari olabileceği zammedilmişti. Bunun da pratikte cariliği pek te olası değildi.

Çürümüş imparatorluk kalıntısı (fosili) olan hilafeti kurucu meşruiyetlik bağlamında ulusal ittifakı irade meclis uhdesine bırakmıştı. Hem de çokluk, çoğulluk iradesine bakmadan; tüm meclisin aritmetikti olan sayısı tümlüğü üzerine bir tecelli oluşla inşa etmişti. Meclisin istisnasız tümü evet demeden olmuyordu.

Gerici tutumlarla hilafetin ihyasına uğraşışla meclisi kaldırırsanız, meclis uhdesindeki hilafeti de kaldırıyordunuz. Meclisi açık tutsanız, hilafetin carileşmesine karşı bir kişi direnci bulursa bile hilafetin cariliği olası olamıyordu.

Bunu fark eden hilafetçi siyasi meclisler; hilafetti siyasetler eğilimli söz birliği içinde oluşla, bu yasayı delmeleri işten bile değildi. Bu aslında çeşitlilik içinde toplam zorluktan ötürü ihdası bile olamayacak bir ilgaydı (kaldırma) .

Bu sorun öylesine bir meclis içine gömülüştü ki, meclisin içinde çıkması içinde toptan meclis ittifakı öngörür oluşla gerçekleşmesi sifıra yakındı. Hilafetin yeniden ihyası gibi gerici teklif, teklif edilse bile meclis kararı teklifi tümünden iradenin beyanı yapamamakla hilafeti oluş, olanaksızlık kılınmıştır.

Bu konudaki meclis ittifakı, yurt bütünlüğü gibi konulardaki ya da meclis üyelerinin özlük hakları gibi konulardaki kenetlenme veya çoğunluk oylarıyla belirme güvencesi içinde pek olmuyordu.

Böylece kişisel farklılıkların 550 de bir de olsa bir aykırılıkla, tümleşik tüzellik irade beyanı nedeniyle, hiç kimse hilafeti temsil edemez, kullanamaz oldu. Bu nedenle meclisin tümleşik iradesi içine gömülen şey de 549 kabule karşı 1 muhalif oy dahi olsa, irade içine gömülen hilafeti çıkartamaz oldular. Bu nedenle Sn. Menderes meclise: "siz istesenez hilafeti getirirsiniz" diyordu ama bir türlü getiremiyordu.

Çünkü meclis tümelliği şu anki haliyle 550'dir. Bu durum elbette ki hile ve takiyyelerle aşılabilir da değildir. Meclisin diktatörce teslim alınmasıyla, hilafetilik yeniden ihyasız da değildi. Ama zorluğu kaldırılmış olanın yeniden ikamesinden daha fazladır.

Yürürde olan bir şeyi meclis çoğunluğu olan 25 kişiyle kaldırır yine meclis çoğunluğu olan 15 kişiyle, 100 kişiyle vs. Yeniden ortaya koyarsınız! Ama bu öyle değil o an mecliste olmayan ya da ölen biri dahi, bu sayısal senkronun zorluğunu ortaya koyar. İlla sosyal ruhsal yeterliği olan 550.

Halifelikle reaya ikili bağıntısı yan yana kavramlardır. İnsanın kul köle gibi bir iman anlayışı olmazsa hilafet te size hükmedemez.

Birinci Dünya Savaşı arbedeni İslam hinterlandıyla ve Osmanlıdan bize bakiye sosyal güncelliğinde az da olsa hala hilafetin etkisi vardı. Hilafet o günün can çekişmekte olan konjonktür siyaseti olmakla birlikte geri kalmış bakiye Osmanlı topraklarında ve İslam Dünyasında az biraz etkisi, taraftar bağlılığı olan bir aidiyet ilkesiydi.

Halifeye biat, o günler İslam hinterlandını halifeye biat eden azınlıkla; halifeye biyata

hiç değilse Osmanlı saflarında olmamakla kulak asmayan Arap çoğunluğu şeklinde iyice biçimlemişti. Halifeye biyata hazır küçümsenmez bir azınlığı siyaseten size destekçi kılmak, ne kadar olasıysa; bizim açıdan belki o kadar değerlendirilmesi gereken bir durum gibide süreci etkiliyordu.

Emperyalistler bunun zıttı olan tutumu da destekleyeceklerdi. Ya hilafetin saçmalığını emperyalist kültürle enjekte edeceklerdi ki amaçları Araplar üzerindeki Osmanlı Hilafet gücünü kırmaktı. Ya da emperyalistler hilafeti etkileyerek hilafet üzerindeki gizli nüfuzlarıyla İslam hinterlandına sömürücü etkilerini enjekte edeceklerdi.

“Hilafet, hükümet ve cumhuriyettin mana ve mefhumunda esasen mündemiç olduğundan hilafet makamı mülgadır”. Diyen hilafeti mülga yasası bu cevazı böylesi rezerve etmiştir. Kişi uhdesindeki hilafet temsilciliği kalkmıştı. Mündemiç olduğu yere (meclis nevi şahsı tüzelliğine) tevdi edilmişti.

Artık meclis ulusallığı içinde sosyo toplum iradesi olurla öncül sosyo toplum kuramsallığıyla halife denli saygınlık ve dokunulmazlıktı. Hayali hilafet olamayacak kadar parlamenter sistemdi. Hükümetin oluşma şekli ve cumhuriyetin bunu düzenleme rejim mekanizmaları bellidir. Bu nedenle mündemiç gömülme TBMM'dir.

İşte günümüzde Atatürkçüyüm diyen biri “Atatürk hilafetçiydi” diyebilmektedir. Atatürkçüyüm diyen kişilerle siz, aynı Atatürkçülükten aynı şeyi anlamıyordunuz! Babanın günahı evlatlardan sorulmaz denişle sosyal aile içi ve dış sosyal çevreli öğrenmenin etkilerini tümünden devre dışı bırakıyordunuz.

Hele de Mustafa Kemal Türkiye’si içinde bunca Atatürk’e rahmet okumayan aile çevresinde yetişen çocuklar varken; yine Atatürk’e olumsuz düşmekle hasım olup; yurt dışına kaçmış ebeveyn ailelerde Atatürk’e rahmet okumayacağı açıktır.

Başbakanımızın haldeki tavırlarına bakılarak evinde Atatürk’e rahmet okunmadığı iddiası söylenebilir. Bu nedenle Atatürk’e rahmet söylenmeyen aile çocuklarının da, ara sıra da olsa Atatürk demedikleri, yeterince açık değil mi? Atatürk’e karşı aksi hislerin beslendiği aileden oluşla o kişinin Atatürk hayranı olacağı anlayışı, hele bizim biati kültürde; eşyanın tabiatına aykırıdır.

Türkiye’de var olan Atatürkçü refleksler ve bilinçler bu tür kişileri seçtirmekle başlıyor. Zamanla seçtiğiniz kişinin söylem ve eylemlerini hem savunur beğenir, hem benimser oluyorsunuz. Hem de demokrasi adına! Zıtlık ortada kalkınca doğru düşünme de ortada kalkıyor.

Hünerleri, mugalatalarla Atatürkçü (çağdaş) diye bizlere benimsetilmesiyle bizlerdeki çağdaş sosyo toplum bilinci zaman içinde yok edilmektedir. “Oyuncağı elinde alınmak” zındıktı lafzıyla türbanın toplum içinde legal uygulanması gibi. İngiltere’de hâkim, savcı ve avukatlar sosyal kişi aidiyetlikleri olacak hilafeti, aideti gibi egemenlikte düşünme davranışları önceden belli olmasın diye; davalı ve davacıda olumsuz istifam uyandırıp, adalet duygusu ilzam olmasın diye peruk takarlar.

Peruk takma hazırlanma sürecini belki geciktirme oluşla olumsuz yansıma yapabilir(!) ama adaletin doğru gerçekleşmediğini de davalı davacı taraflarına ilzam etmez. Önemli olan peruk filan değil türbanlı, çember sakallı, şalvarlı vs. oluşla mahkemelerde sosyal kişi temsilciliğinin olumsuz tutumunu sağlatacak giyim kuşam ön yargıları yapacak, durumlardan kaçınmaktır.

Yani adaleti simgeleyen bir temsilciliğin tescili esastır. Adalet için hâkimin özel giyinmekle biraz uzun hazırlanmış olması bahse konu bile olmaz. Yemeniz için (medeni ve doğru bir amaç için) de, sofraya ve yemek hazırlaması, ahçı kıyafeti giymek saatler sürer! Uzun hazırlık yememeye bahane olur mu?

Hele akıl almaz denlisi; "elinde oyuncağını (söylemi) aldık" deme gafilliği ve gafleti oluşla karşı devrim mallarını legalize etmek vardır. Ki tümünden Atatürkçü bilinci ve refleksi, çağdaş düşünceyi ve yurttaşlık bilincini karşı taraf yerine sizin, alıştırma alıştırma, sindirte sindirte yok etmenizdir. En vahimi de budur.

Ola ki siyaseten bir taraf söylemi içinde kendisini hıyar diye tarif edip te, önü alınmaz denli oy alması olmuş olsun. Siz de bu yükselişin önüne geçmek ve bu yükselişi "söylemi elinde almak" için yasallık tescilli, hıyar mı olacaksınız? Boş argümanlarla siyaset yapılırsa, söylemi de boş argüman olur.

Unutmayın bu tür yobazlık, gericilik; bir şey üretmezlik; kaynar suya atılan kurbağa direncini birden sıçratmamak için "ılıman" suyla birlikte kurbağayı yavaş yavaş ısıtmakla ortama alıştırmaya sürecidirler.

16.04.2012

Bayram Kaya

Hile Ve Düzen 1

Kıllı Esav darda (1)
Mübarek kılınmak için; Yakup narda
Bir çorbalıkla, bir ekmeklikle Esav
İlk oğulluk hakkını Yakuba
Vermekle kârda!

Hile yol oldu
Yakup bereket doldu
Esav ilk oğulluk ve mübareklik
Kaybı ile soldu.

Tanrı'dan Verilen Yol

"Karnındaki ikizden
Büyüğü küçüğüne kul olacak" (2)
İlk oğulluk hakkını teslimle
Tevrat hor kılacak, Esav'ı

Aldanışa pay olacakken İshak
Esav'a Fay oldu...
"Ve seni bırakmayacağım" der Tanrı
Yakub'a...
Yakup iki bacı ile evlenir
Çocuksuzdur! sunulan kölelerle
Bol bol cinsellik demlenir.

Hem Yalan Hem Talan

Yakup ailesine yol aldırır
Yol yurdu beyi,
Şekem kızı Dina'ya saldırır
Mundar Dina, sünnetsiz Şekem
Ahaliyi birbirine kaldırır.

Ara görülmüştür
Hamar oğulları tüm kent erkeği
Sünnet oluşla, başa çorap örülmüştür!
Sünnet ettirilişleridir hile
Kılıçtan geçmeleriyle düşerler dile
Antlaşma gereği kullanılmış yalanla (3)
Mal mülk, kadın kız, talanla
Suça gark Yakup ve oğullarınınken
Dina'nın mundarlığı...
Tüm halkınmış gibi suç, geriye kalanla (4)

Ensest İlişkiler! Ve Tanrı Entrikası

Nakilci (İsrailiyat'ta) ahlaka uygun
Yalan talan
Akılcı ahlaka zeval

Yakup'un on iki oğlundan Yahu da

Everir oğlu Er'i
Sevmez Tanrı, Er'i
Alır canı geri
Ve diğer kardeş Onan'a
"Koynuna gir zürriyet yetiştir" der
Tanrı ve Yahu da (5)

Cinselliği yapan Onan
Çocuk istemezle
Eceli vakte konan
Tanrı bunu da öldürür
Sanki Dünya batmış
Tamara'dan başkası yok gibi evlenilecek
İlle de Tamara dercesine Şela'ya
Şela küçük, Tamara'yı almaz
Tamara bu yapılanın altında kalmaz

Peçesini örtünür Tamara
Enam kapısına gider, yapar numara
Kayın ata ile yatar
Gebe kalır
Günahın dökülmesi belki de
"Bir daha yatmamıştır! " der kayın ata (6)
Musa

Musa bir olguyla hındar
Tevrat'ın Tanrı'sı keyfi, gaddar ve kindar
Talan sonrası Yakup'a
Adın Yakup çağrılmayacak
Fakat adın İsrail olacak der
Yusuf'ladır sıbtın Mısır'a yerleştiği yer
İsrail oğulları dolup taşarak Mısır'ı seçer
Onlar için Mısır, yararlı ve semereli geçer
Musa yetişkin, çiçek gibi açar
Bir dalaşın öldürüşü ile Medyan'a kaçar
İsrail'in kölelik iniltileri Ayyukadır
Hafızası zayıf Tanrı
İbrahim'e, İshak'a, Yakup'a
Verilen ahdi şimdi hatırlar

Bayram KAYA

18.02.2008

1-Tanrı ahdinin gereği; ilk oğula bir asa ve el verme, mirasın ilk oğulluk hakkıdır. Bir dönemde asa ilk çocuğa verilir. Çünkü ilk çocuk, "ilk gücün ürünü" oluşla meşrulaşmıştı. Bu kuralın da, o günlerde yavaş yavaş değişmeğe başladığını anlatan sembolizm; asayı Yakub'a vermeyi hikaye etmektedir. Aile ve soy buna boyun eğip, uymaktadırlar.

2-Tekvin 25:23 25-34

3-bap 34-1-31

4-Burada İnanna'nın tecavüze uğrayıp ahalinin cezalanması, Sümer'i kan basıp, çeşitli hayvan sürüsü tarafından istilası ile ne kadar bire bir örtüşme meşruiyeti var! Sümer'de de suçun şahsiliği, ahalinin cezalanması ile biten anlayıştır. Bu nakil totem aidiyetliğinin anlayışıdır. Suçun ve ödülün şahsiliği yoktur. Totem klanının toptan cezalanıp ve toptan ödüllendirildiği anlayış, tabusudur.

Sizin suçunuzun karşılığını, totem etnik aidiyetiniz çekiyordu. Bu hal küçük kas devinimi gelişmemiş çocuğun yazı yazarken tüm vücudunu devindirmesi ile benzeşir. Totemi dönemdeki savunmanın toptan algısı, cezaya maruziyetin de etnik toptan kişilerine olacağı baskısı size vermektedir. Kişilere müdahale haklılığınız bu meşruiyet üzerinden ortaya konuyordu. Hem de kişiyi kontrol ediyordu. Bu anlayış Ninova kütüphanesinin okunup taşınması ile İsrail'de; göksel adaletin de, temeli olmakta gibi!

5-Bap 38-1-8

6-Tevrat öyle söylüyor.

Ensest ilişkilerde, sadece Yakup gelini ile değil, Lut'ta mağarada sarhoşken kızları ile kızların çocuk isteme arzusu ile yatmıştır! Bu hikaye artık babalar kızların gerçek babaları olduğu dönemlerde yasaklanan ilişkileri hala kaçamakta olsa sürdüren sosyal yapı üzerinde Nuh'la sembolizm ve hikaye edilerek anlatılmaktadır. Babaların kızlarla olan eski ilişkilerinin; şimdiki ilişki biçimi içindeki yanlışlığının anlaşılması "Nuh'un sarhoşluğuyla izole edilip" sindirilmektedir.

İbrahim'in kız kardeşi Sara (Saray) ile evliliği, kız kardeşliklerle evlilikler sonradan yasaklanacaktır.

İbrahim 1 kez Mısır Firavununa, bir kez de Gerard Kralı Abi Melek'e Karısı Saray'ı kız kardeşim diye tanıtır (gerçekten Sara ana ayrı; baba bir kardeşidir de) . Çok güzel olan Saray'ı her iki kral, karı yaparlar.

Sonra türlü belalara uğrayan krallar durumu araştırtıp, Sara'nın İbrahim'in karısı olduğunu öğrenirler. Saray'ı boşarlar. İbrahim'e bol mal mülk köle verirler bir hayli zengin olur 300 askerlik koruması olduğu söylenir. Suçlu ödüllendir, suçsuz kral ve halk cezalanır. Tanrı, Abi Melek halkı kadınların rahmini kapar. Tanrı İbrahim'e "züriyetini çoğaltacağım"" derse de; Sara kıskırdır.

İbrahim' in Hacer'le evlenmesini Tanrı, Sara'nın aklına düşürüp İbrahim'e önertir. Sara natidium bir kadındır. O dönemde natidium kadınlar doğan çocuğu kocalarına vermiyorlardı. Çocuk tapınağa ait kalıyordu. Kocaya doğan çocuğu vermeyen natidium kadınlar, kocaları da çocuk sahibi olsun diye, kocalarını kölelerle evlendirirlerdi.

Bayram Kaya

Hile Ve Dzen 2

Cenk talan nağraları ovalar
Göksel emirler birbirini kovalar.*

En tutarlı ve kusursuz kendini bilip
Kendinden gayrıyı zındık kılarak silip

Aç gözlerini hele bir oğuş
Bak çoktan geçmiş yeniden doğuş (rönesans)

Size mükafat vereceğim **
Sırf bana inanın demez
Aklı ve Tanrı sevgisi olan
Bunu yemez.

Tevrat göstermektedir ki sanki
""İnanan dinsiz ve kindar
İnanmayan koyu bir dindar"" ***

""Saul vurdu binleri
Davut ise onbinleri"" ****
Diye övmez aklın dışını
Yanar kendine gibi dumanla kışını.

Bir devasa yaşayıştır
Saba ile Süleyman
Amerikalı
Elijah Muhammed müslüman

Değildi Tanrı'nın temsilcisi
Bilirdi Tanrı'nın kendisi! *****

İki sekreteri ile günü soldurdu
Gayri meşru çocuk oldurdu!

Ben dışı yaşam, erdem yokta
Siyahi müslümanlar şokta.

Denklemden bilinmeyen x
Elijah'ın sağ kolu Malcolm x

Elijah Muhammed darda
Tasasıyla Melcolm x narda

Peygamber uçmazdı
Uçurmak lazım
Bu bari olsun ka'rda.

Tanrı'dan sonraki varlık
Eğer Elijah Tanrı değilse!
Herkes Yarlık!
Cümle karşısında eğilse.

Bir şey çıkmazdı boş duranda
Ne yazardı, Ahdı atık-Ahdı Cedit ve Kur'an'da

Nasıl Yaşam için solursan
Bir başkasının karısını almayı
Okuyacak olursan
Bilgiyi imanla zanlarsın
""Benim Davut olduğumu anlarsın"" *****

Kader! sarhoş Nuh'u çıplak
Görmeye yürürsün.
Suç görenindir! kardeşe
Köle olması için ilençte.
""Bunun ben olduğumu görürsün"" *****

Lut'u da bir oku
Yaydan çıkarken oku
Tüm bunlarla erdemsiz gelişen
Kızları ile cinsel sevişen.

Sanmaki bunlarla dar bir görevliyim
""Tüm bu yapılanları yapmakla görevliyim"" *****

Akla ziyan nakle uyan:
Davut'un zinası
Golyat'ı öldürmesinden
Lut'un ensesti
Sodom ve Gomora'nın eseninden
Nuh'un edebi
Tufanla kurtuluşun kesesinden
Musa'nın Habeş'li ile zinası
Köleliğe azat neşesinden
Öyle ise Şeyh Bedrettin'i
Serez'de niye astırmıştır!
Güya olumlu tutum
Olumsuz tutumu bastırmıştır.*****

Dünya dönerliğin kahpeliğinde!

Gün niye incir çekirdeğine dolumsuz
Sayarlarken erdemsizliği
Erdemlere olumsuz
Nispetlerken erdemleri erdemsizliğe...

Görev fısıldanmıştır
Boşunaydı bir bardak suda
fırtınalar kopartılması şaşılan
Heyhat aslolanmış!
""Peygamberliğin yerine getirilmesi"" ile aşılan *****

Bayram KAYA

17.06.2008

* İsrail tarihi hiç aralık vermeden mısır patlağı gibi peygamber ve savaşları ile doludur. Öldürölen talan edilen defalarca onbinler. Bunu da Tevrat, Tesniye' de 20:10/14 ayeti ile meşrulaştırır.

Tanrı İsrail'le ahd yapar! İsrail'e kavimim der! Her nasılsa bu ahit hep İsrail'lilerce bozulur. Yehova çok kızarsa da, sık sık O da fikir değiştirerek, İsrail'in hali inilemelerine nadim kalır.

Her pişmanlıkla İsrail'e yaklaşması, başka ulusların binlerinin, onbinlerinin canı İsrail elinde Yehova marifeti ile yok olup gider. Yehova'nın ölmesini istediği ulusların malları, çocukları, kadınları, İsrail'e çapul ve helal olur.

** Bu Yehova'nın Ahd-ı Atiki (yemin ahdi) dir. İsrail onu Tanrı olarak bilecek. Yehova'da İsrail'e tüm ulusların köleliğini mal ve mülkünü verecek, İsrail'e kavimim diyecektir.

*** Einstein

**** Tevrat, Samuel 18/7

***** Melcolm X otobiyoğrafisi şiirin hikayae kısmı

***** Elijah Muhammed yaptığı işin açıklamasına, güya bu öykülerle yanıt vermektedir.

Davut yakın arkadaşı ve ordusunun kumandanı olan Hitti Uriya'nın karısı Bat şeba ile önce zina eder. Sonra diğer kumandanına emir vererek Hitti Uriya'yı savaş esnasında öldürtüp karısını da kendisine karı yapar.

Nuh da kendini çıplak gören oğlunu ve onun soyunu diğer kardeşlerine köle olmaya bed dua eder. Güya tarihte köleler bu soydan çıkmıştır.

Bayram Kaya

Hileci Kral

Hileylen onsaydı
Şeytan onardı.

Taşıyamayacağın anlamı
Boyarına soyarına takınıp
Sağa sola bakınıp
Fincancı katırı gibi sakınıp
Kıyarına girmeyesin küpe
Bakarsın sorumluluğun olur

Başkasına lort
Havayı atarken bindiği fort
Namustur kerevetle makam
Olmaz bilinçsiz muhtaçları arkama takam
Makamla toplanırken yakam
Böyle ağır gelir dürüstten mağrurluk
Ve insicamdan kavi oluşunuz, kallavi tipe
Adam değilim mahşeri vicdan karşısında
Bir yalanım ile boynumu vermezsem ipe

x
Bir varmış bir yokmuş
Sözlerin hakkıyla göz baksa da
Allah'ın mı, kralın mı bilinmez
Kulu pek çokmuş
Çokmuş ta...
Ö şeref-i insanı kendisine
Sırtına binilmeyi efendisine
Ahmal edişte azade olan
Pek yokmuş

x
Dünyanın bir ucunda
Yoktan kağnıya dikme
Kendi kendine söz işitme
Fitne, fücuruyla birden
Öylesine ortaya itme

Güneş desem
Azap burcunda
Medarı ifteharla
Dinince bütün
Halka karşı kütün
Patlağı kavrulmuşla
Çifte harla
Bir omuzu kürek
Ayağının altı yürek
Olan bir kral varmış...

Sağı azap
Şolu kezzap
Önden çekerli
Gezerken çok tekerli
Sert dişli

Arkadan itişli
Tüccar bakışlı
Gözleri tuhaf akışlı
Taşırmiş soğan
Veli nimet diye
Ülke ufkuna doğan
Kralı bu olan ülke
Harda iken halkın
Suyla mı ki bağı?

x

Ne gezer
Zücaciye dükkânına uğrar
Fil misali kral
Sağı solu ezer
Kralın devri iktidarı
Çok yıllık
İcrası kıllıkmiş
Yerken başta
Ter çıkmazmış aşta

X

Hengamede kalanla
Kulağına çalanla
Yalanla talanla
Daha neler neler
Dağı deler
Taşı deler
"Allah'ın vaadi pek yakın" deyip
Bilmezki nakis kral
Peygamberliğini müjdeler

Kimi dem oldukça
Hoş ve tataval
Tutamaz da kendini
Pek atar martaval

Bu kral başka kral
Suç üzerine suçla torun
Zihniyetiyle kendi sorun
Açar ağzını
Verir cevazdan vaazını

-Açılmadıkça ağız
Demektir ki uzağız.
Der...

x

Bu yolla
Her grupta
Durup drupta
Konuşurmuş...
Kelamdan selamdan
Kadimi salandan

Hitap etmedi mi hurda
Uykusu kaçınca sahurda
Mestin geçmişiyile ayık
Sözlerinin mizanı kayık
Tuttu mu ucundan lafı
Akıl almaz denliydi gafı

Yine gördü bir grup
Grubun önüne durup
Neyi olurdu ki
Sabah akşam konuşanın
Karşısıyla donuşanın
Kapmış kürsüyü
Söylemiş bildik türküyü

Kral mı kral!
Konuşmadı mı
Olurmuş bir hal
Havada karada
İki dere bir arada
Lekir lekir lekirdeği
Dolmazmış çileğin çekirdeği
Dolamış diline almış eline
Kamber ileri, gam beri
Olmuş söz meclisinin peygamberi
X

Göz önü olsa da
Krala ulaşamaz, itli
Halkının sırtı bitli
Gel zaman git zaman
Krallık gitmez ya muntazaman
x

Böyle mutlu
Kendisiyle kutlu ülke
Ahmalın yağırından
Aklın çağırından başlamış
-Taşıyamıyoruz
Sirkeden biti taşıyamıyoruz.
Diye şikayeten bağirmiş
Rahatı olana haykırık ağirmiş
x

Haşmetmeapları
Kazarken kuyu
Hal deseler al
Kal deseler çal
Anlamakmış huyu
x

Dümbükten kısa
Soytarıdan fazla
Baş veziri çağirmiş

-Vezirim!

Kandilimdeki bezirim
Söyle bana
Zamanı zayla
Ayırırken fayla
Keyif eder çayla
Kendine hayran
İçerken ayran
Derisinden ekşir

Halkına yakışır
Geçmişiyile takışır
İnat ve bilmeziyle çakışır
Haramiye kırpışarak bakışır
Benden tek
Kibiriyle sek
Atılırken yek
Gelen kimse var mı?

Vezir:
Sümme haşa
Pek çok yaşa
Emri hak vaki olur
Nazar değer kaşa
Konurken naaşa
Ölü gidersin paşa paşa
Dediye de
Kral
Duymak istediğinden fazla
Olamazmış hoşu hazla
Gerinmiş taşa taşa
Anlamış ki
Beleş gidersin paşa paşa
x
Yalakalıktan çok
Rahatına batan
Kâbusunu rüyaya katan
Tavşan gibi uykuya yatan
"Taşıyamıyoruz sözüyle" zortunu atan
Sesle bir kez daha irkilmiş
x
Halkı almış karşısına
Ne verildiyse akıl fikir diye
Çarşısına...
Pazarı boldan
Dört bir yoldan
Kabadan sabadan
Habadan yabadan
Başlamış taşıyamıyoruzcuların
Suç isnadı için delil
Üretirkende oluyormuş zelil
Soğandan gaz
Yalandan saz

Yandaşıyla caz
Sayıp dökmüş
Amma
Bir günde üç gün çökmüş
X

Açıktan gözden kaçıktan
Zor tutarken elliyi
Yamulturmuş
Nice saçları telliyi
Gazına biberine
Medya siberine
Eli sopalıya
İzanca kapalıya
Palalı malalıya
Tedbiri gizliden
Sizli bizliden, der
-Görmeyiz sizi
Takip edin bizi
Gitmeyin durun
Arkanızdayız vurun
Şiddet gösteren
Karşılığını bulur
Sizin bir hileniz varsa
Allah'ın da bir hilesi var
Derle, pilavı yerle
Nerde ne anlama
Geldiğini unutur
Sözleriyle ile kışkırtır
Tomayla fıskırtırmış
Adı meşru savunma
Kendi der
Kendi anlarla avunma

X
Ahkâmı ahkâm
Makamı makam
Bir eli olmuş yakam
Sıkar da sıkar
Efeliği ya fiyakam

X
Kibirine teslim
Kendisiyle olur çok seslim
Ne Arap, ne fellah
Çıkar halkın karşısına
Yetinemedi mi payeden
Ulu orta keyfi sayeden
Kendisini sanır Taalallah

Canından can kopanda
Halka attırdığın sopanda
Nedendir bu demesine
Akılıyla çeyrek kala
Sallattığı pala

Mabedi kadını istismarla hâlâ
Fitneden tohum ekme
Biri inip biri kalkarken
Halkın sırtına tekme
Misillerine sövmeyi bağırtırken
Duymaz, görmez dilsiz
Vatanı yurduylayken ilsize
Gel de sen ah çekme

Alır karşısına halkı
Görür nümayiştekileri hileci
Halka müstahaklığı, dileyici

Nümayiş yapana
Doğru yoldan sapana!
Kral saldırır
Ortamı karmaşaya daldırır
Gazdan sopandan
Namludan kopandan
Plastikten mermi
Demez hiç zıncı değer mi?
Basınçtan su
Kasınçta
Su sıkarken toma

Anlamadığı mizaha
Hiç yapamayacağı izaha
İktidarlığını yapan
İktidarının gücüne tapan
Karşılık verişle
Kırık göz cam sileci
"Halka hizmet
Hakka hizmet", derle
Bilmişti eylemci halkını hileci!

-Sizin bir hileniz varsa
Allah'ın da bir hilesi var.
Hilesi en hayırlı olan, Allah'tır derle
Halk, hilesiyle Allaha karşı(!)
Allah hayırlı hilesiyle yıkar çarşı(!)

İmandan dili
Sokak ağzından bili
Biri hileci
Biri hileci başı
On bin yıllık tarihin tebdili
Budur toplumdan
Sanal alemde anladığı her dili
Akılsızı neyleyim
Akla zeval
Yutulmazından zehir gibi aş

Kafalarda soru işaretleri evrilir
Böylesine bir talihsiz çam devrilir

Sanıyordu ki
Allah kendisinin yanında
Hilesiyle halkının canında

Fersude kralın tavrı, pek şen, pek kelli felli
Kendisini Allah bilirdi, yaptığı hilesinden belli!

x

Ne dediniz anayamadım
Merakınız, krallığın sonu mu?
Seçmezlik hüner oldu mu
Bu bahse değer bir, konu mu?

13.07.2013

Ahmal: ağırlık edişte, yük edişte

Sirke: bit, tahta kurusu gibi asalakların yumurtası.

Kütün: Kütin. Zırh. Koruyucu tabaka. Böceklerdeki koruyucu kabuk

Sibernetik: Sistemlerin sevk ve idaresini ele alışın denetimiyle, canlı cansız sistemlerin yönetilmesini inceleyen bilim. Yandaş yazılı ve görsel basınla güdümlü yönlendirilme

Tataval: Babacan. Tata, Sırpçada baba demek.

Taalallah: (tevekkeltü taalallah) Allaha tevekkül etmek,. Allaha sığınmak

Bayram Kaya

Hint Yıldızı

Bir insanı matuf
Belli ki kastıyla atıf

Sorun geldi
Şöyle bir fır döndü
Kimimiz göz açtı
Kimimiz göz söndü
Açığımıza gelir hayal
Sönüğümüze meyaldı

Öylesi bir arzı endam
Letafeti şaka
Verevine baka baka
Tekbiri selde
Tespahi elde
İmamesi belde
Gayrısı koyun olunur
Kavala gelde

Meydana avdeti buydu
Salası silah
Cürümü felah
Keşfi mutena
Es salahı namütenahi
Sadırdı hepte
Sanırsın oynaşır
Hint yıldızı sepette

Ne bakırı sürme
Ne çakırı dürme

Ağzımız açık
Savruk saçık
Şecaati şenaat
Lakin bizdik
Aslan yeleli
Kılçık geldi
Çekip gidişi
Ête beleli

18.09.2012

Şecaati şenaat: Yiğitliği içinde tiksinglik, iğrençlik görmek
Ësselahı: çağırısı, daveti.
Mutena: özenen, özel, seçkin
Sala: Ölüm ilanı. Ölüm duyurusu
Salah: barış, iyilik, düzelme, namaz
Felah: Kurtuluş, selamette olma. Veya esenlik içinde olma.

Bayram Kaya

Hodgamlık Diğergamlık

Bencil Özgecil
Erdemsizlik Erdem

Erdemsizlikler olmasa toplumumuz gelişmezdi. (Bernard de Mandeville)

İsterseniz önce hikayeden başlayarak, çalışmaya öyle girin.

Arzulardaki tat özalgem
Ziyan kıydırıp hırs durduğum
Senle ortadayım.
Gülyağını sürünürümde çatlar bülbül.
Durur mu bülbül, gülyağının acısından
Şürüştürür deodoran, gülşen içindeki bülbül
Öfke küpüne binmiş, kabına sığmaz
Artık çatışma, günah, suç vardır
Kanun vardır, mahkeme, yargıç
Eleştri vardır sanat yapar
İş ve işgücü ürer artar
Kıyan kıyılan kar ziyan
Çelişkiler derinliğince yücelir toplum
Üretim ve tüketim tartar
Bülbül böbürlenir kompleksinden
Özgeciliğim depresir
Bolu Beyi, Köroğlu'nu
Toprak ağası, İnce Memed'i yaratır
Kıyan akar ziyan, ve yeniden mamur ongun

Tam bu sırada, vaftizci Yahyalar
""Erdemlerimiz elden gidiyor
Ne olacak halimiz"" nidaları sesler

Ve Jupiter (Zeus-tanrı) duyar bunu.
Bir çırpıda erdemli kılar insanları.

Toplumumuzu geliştiren, erdemlerimizdir. (Sokrat)

Artık bir tokata, öbür yanak dönülür
Höt diyene, erdemlerinden
Çünkü Jüpitere havaledir önü sonu
Hayaldeki ulaşılabilir tatdan yenmez
Taş atana, aş atılır
O kadar iyidir ki insanlar!
Ensesine vur lokmasını al.
İyilikten suç olmaz, çelişkiler olmaz
Yavaş yavaş kapanır yapılanmalar bir bir
Önce mahkemeler, kanaat önderliği
Savcılar yargıçlar, güvenlikçiler
En davudiden, sesli rahipler işsiz kalır
Lüks yoktur,
En azla yetinilir, bir lokma bir hırka

Sanat, aşırı sefahat, sektörler biter
Savaşma ruhu yiter
O kadar tutumluluk vardır
Fırıncılığın, terziliğın yaşaması ardır
Toplum duyarsız ve ıssız
Kolay lokma...
İrem bahçeleriyle
Ve üzerinde Babil tüter

Okuyucu ön yargılar atışmasın
Ne Ongun'u abart
Ne de Görmezden gel yatışmasın.
Ongun'un aşırı lüksünü
Diyelim ki erdemsizlik...
Nasrettin'den misal *
Hem Sokrat
Hem Mandeville haklılansın.* *

06.10.2007

Ongun: Burada şiirin yazarıdır. Yazı içinde birey kişi demektir ki; genel zenginliği, kişisel çıkarlar sağlar manasına özgecil anlamına denk düşer. Yine yazı içinde hem de, genel zenginlikler, kişisel çıkarı da yapmalıdır, eş denişle genel zenginlik, tabana da yayılmalıdır denişle, bencilik manasına denk düşer.

Özgecil- Diğergam: Kişisel yarar gözetmeksizin, başkasına yararlı olan durumlara denir.
Bencil- Hodgam: Davranışları, benin (egonun) çıkarına göre düzenleme çabasına denir.
Ben içincilik, benlikçi.

*Ünlü Hoca ve kedi fıkrası. Hocanın: "sen haklısın" demesine karşı olan hanımına da: ""Sen de haklısın"" denişine gönderme.

**Bu şu demek: Sonsuz zevk alma isteği lüksü, toplumu çökertir (Bu Ongun'un gereğinden fazla büyütülmesi olur, Ongunun sınırsızca özgürlüğü olur!) ki Sokrat'ı haklı kılar. Ama hepten zevk alma isteğinin yokluğu; tüketimin yokluğu, lüksün yokluğu da, gelişmeyi önler (Bu da, Ongun'un -kişinin- olması gerekenden fazla küçültülmesi olur ki, kişinin özgür kılınmamasına, ya da kişinin yok sayılması olur.) Bu da Mandeville'yi haklı kılar.

Bayram Kaya

Hürrem

Ne neyin arızasıdır failden
Sen medet et
İmbat olur uçan kuştan medet ummak kailden

Ola ki akışlınladır önderi çaydan
Derinlikte çırpınanları kurtarır bu kolaydan
Akışa ters yüzerde akış etse bir canı haydan
Yapışmaz ki çaya sorumluluğu deme ki saydan

Oysa sürece önderi, olmayı
Sosyo toplumların şartları belirler
Senin üzerinde akarken
Eşitsizlikçe paylaştıran
Erdem görünür yardımların
Emekli iken eşitsize kılar sadaka bağışça alçaltan
Ne inayetiliktir, ne inslik
Çünkü sömürüden kaynaklıdır bu cinslik
Toplumların ikrarıdır sözleşme
Boş koymazlar seni de
Bu hali edim, kişinin kendisine olur imanı özleşme
Bir teslimiyet oluşla
Köleci ruh halin tutuşturulur
Tutuşan da, tutuşturulan da
Ne dindir ne de diyanet
Sen olukta firavunluğun
Gösterdiği merhameti bile
Olasılıkla bir tür cinayet

14.10.2015

Hürrem: şen, sevinçli, güler yüzlü, gönül açan, taze, hoş
Kail: İnanış, razılık
Hay: çan, canlılık, soluk, yaşam, dirilik, yaşam bulan
İn: İnsan
İnsi: İnsani, insan olana dek
İnayet: İyilik, kayra

Bayram Kaya

Hüzün Yüreğime Düştü

Yüküm ağır
Borçtan yeğün
Hüzün düştü yüreğime

Yanlışı söylediğim yerde alkışlandım
Doğruyu söylediğim yerde yuhalandım
Anlamı sade
Dimağda sürenle zaman
Vadesi kade.

Hüzünün gölgesi olmaz ama
Bir kez düşürürdük yüzümüze
Yine de acı çiğnedik baklayı
Sövmek ne... Ne gelirse düzümüze

Ağlarız da saatler dolaşık
Şeyda ederiz, yiğit bulunla kendimizi
Bu kez hüznü bağlarız, ipler hileli
Anasını dedik bir kez,
Sonu gelmedi; biz, bizi bileli

İçin neşe
Ağzın şarkı
Bilmezsün kalabalıkları
Yutmuşsun ya içinde
Kıpır kıpır
Hüzün bilmez papağanlar

Osmanlı düşer
Tokadı pufff
Tekrarı cerh
Çark ederi şerh
Ey insan
Yapıştın yakama
Canım elinle
Çıkana bak ama

Tarihin düşer gönlüme
Uç beşlerin olmasa yüz yıla
Sarihin belirsiz

Kâğıt derim
Ağıt tutar
Ağıtım derim
Sen değilsin gibi görü

Özlem kavuşum olmuş
Daha aç demeden
Gözleri soygun
Çalmaktan acıkmış ta
Ömür bulmakta doygün

Kol bulmadım içime sarılacakla
Ne neherim çağlamakla
Ne beherim ayrılıkta damla
Gözler hüzün bilmez ağlamakla

Ne çok ta aşığım
Ne çok ta susuzum
Sen saray kurnası
Ben çengi zurnası
İşte bu yüzden huysuzum

Laf konuşurum
Gaf konuşurum
Zarf konuşurum
Mazruf konuşurum
Kılçık atar
Anlam kaçır genze
Hüzün gölge düşürmez
Kendisi düşer benze

Anam zurna tutmuş
Babam da peşrev
Bak Ruhi bak
Kime benziyorum
Kimin hatalarıym ben

Dere geçtim
Paça sende
Tutuşayım dedim
Ayrılığı seçtim

Ne çok da su, şu deniz
Bir damla içsem
Göl olur mu bilmem?

Hüzün düşer gözlerinde
Dalarken iraklara
Sen beni taklitte
Hüzün bilmez papağanlar

28.08.2012

Beher: Her. Her ayrılıkla damla

Bayram Kaya

Hüzünsüz Bilmez

Saliseyi beş geçe
Saliseye ellibeş kala
Cahil, eşeğe binse, yüke dahil

Sayım suyum yok
Demekten öte ne var
Dahilen mamülden olmasa da
Günlerimiz çok

Seviden bir fasıl değil, ara
Küplere biner beceriksizlik
İlimsiz, bilgisiz, çalışmada
Elindedir çalmaya, bir kara

Yolunda olmayanda iş
Dim dırı, dim dırı kafa ütüler
Nasılsa bini bir para bahane
Kendisinden önceyi kötüler

Yapılan nizalar
Değil yolun çalışmelerinden.
Yolsuzluğun, irfansızlığın
Gelişmelerinden

Sufle ile konuşmak
Görünür ki akılı ile, danışmak
Hayalde yeler, dağı taşı deler!
Boş söz ve masalla bizi beler*

Had, hudut desen hak getire
Günü şafağa dürsen
Şafağı güne vursan
Paslı mihtan kopmaya, baş yetire

Her şeyin yoksunu
Ne yazar, öğrenmiş
İlişkilenmemişi; kardeşlik, barış diye
Paldır palas, akıl telaş
Cemaziyel evvel şaşkınlı
Geçmişi de yok ki, geleceği sürüse
İzi bile olmaz toplumda, ileri yürüse

Sevdayılan kalkanın tozu olur
Belleklerde silinmez pozu olur
Bedbin, iti sürse, eşekten kozu olur
Bir ilim ki ikliminde, ademi solur

Şadan sürerken cehlen eşeği
Ahır olacak eşeğin döşeği
Leyleği kuşa benzetmekle
Mestinden söyler dilinde nadan

Yol sarmal ve dolanır
Dümdüz ola der, ütüler
Gaftan düşmüştür, tümnden
Çevresini de, kötüler

Kendisi, müsemma ve mada!
 Öfke olup buluta yağmada

Hüznümü taşıyım sevda
Yol, akmaya görsün...

Örtülür geceye hece
Bir yerde varsa süren
Gıdım gıdım, nicem nicem
Her biri bir efelek derece
Aldatan bulanıklık
Deriyi dövmekle*
Görmezden gelinir, ki
Demle ulanıklık...

19.09.2008

Belir : Belemek, ısıtılmış toprakla sarıp sarmalayıp çocuğu beşiğe yatırmak
Bedbin: Karamsar, kötümser
Deriyi dövmek* Kasap sevdiği deriyi yere çalarmış
İcraat ; Yapılan işler, meydana konan işler, uygulama
Fasıl : Kısım kısım ayırmak
Cemaziyel evvel: Kişinin geçmişi, şimdiden önceki yaşamı
Nadan : Haddini bilmez, bilmez olan, cahil
Efelek : Dikleşmesi, takliti, efe vari benzeri olup, efelik yapan taslak. Dayılanmak
Şadan: Sevinçli

Bayram Kaya

Işkın

Aydınlığı,
Karanlıđın içinden sűzmeli.

Başlangıç, karanlığı bile
Birden bire aydınlatmazken
Kâbus çökerdi.

Bu bir sonun başlangıcıydı
Sonla, yapamayacağı yapmak
Sona yapılacağı meşrulaşmaktı

Zulmü, zalimi büyütmez
Korku zalimi büyütürdü.

Sen korkuyorsun sevgili
Korkuyla zaman geçmez ki
Korku, zamanı uzatır
Bu nedenle kâbuslar çok uzun sürer.

20.06.2014

Bayram Kaya

İç İçe

Biz birlikte yürürüz;
Ben, sevdam ve hayallerim.
Ben sevdamı düşünürüm,
Sevdam hayallerimizi.
Hayaller iki kişilik,
Hayallar sevdaya konuk.
Ben sevdamda, sevdayı,
Sevda hayallerde beni bulur.
Biz uyumla yürürüz

Biz birlikte yeriz anı;
Ben sevdayı, sevda hayalleri,
Tıka basa, doyasıya yeriz.
Sevdam hayallerle anı,
Ben anla sevdayı tüketirim.
Anla birlik oluruz,
Anlar bir kişiliktir,
Hayaller sınırsız.

Sevda ve ben asuman oluruz.
Hayaller bizi kaplar,
Şimdi körelir, bir sonraya,
Biz hayalde bir an oluruz,
Mas mavi...
Hayaller bizde sıyrılır,
Biz gerçek oluruz,
Hiç yaşanmamış.

Üç kişilikli, büyüüp,
İki kişilik gelişen hayal,
Sevda anı ile bir olur.
Sevda mort kalır, hayale ihanet.
Hayal yaşamak için,
Kendini dayatır artık:
Hayallerle, herkeste olandır.

Biz birlikte görünürüz,
Alem içinde bir oluruz.
Ben sevda, sevda ben, hayal ikimiz.
Birlikte anı yer bir yürürüz.
Alem bizi bir görür ve imrenir.
Ve Güneş'e döneriz, buhar olur;
Hayaller anda, an âlemde direnir.

27.03.2007

Bayram Kaya

İç Ve Dış

Bir beliği afeti tutan oldum şamardan
Vuslatına yar olmam, az az özlemim kanar
Bilmem kavuştum, kavuşmadım; heri, sen sanar
Cennete sarıldım da, cehennemle içim yanar

Kendisini topluma vakfetmiştir değerler
İstılahı gafa garkimiş meğerler
Olmasada isnadı, tutarsa boyun eğerler
İçte kam, dışta yüz eğerler
Çıkar arbedede saygıdır, saygıya değerler

Boşu patlar olsunki, dolusuyla dalıştırmak
Her dem işgence tezgahıyla çalıştırmak
Gerekmez ise de, içle barıştırmak
Yoksa, ölümü de hafife alır, alıştırmak.

19.04.2009

Bayram Kaya

İçe Açık Dışa Kapalı 1

Kendi içine açık, dışa kapalı olan inşa totem dönemdi. İçe kapalı dışa açık olan da ön ittifaklardı.

Totem dönem içe açıktı. Olabildiğince en az dış dünya ilkesi olmakla ve zorunlu olurlar kendi dışındaki sosyal dış dünyaya kaplı bir yalıtımdı.

Totem dönemin en temel içe açıklık ilkesi, neslin devamı olan biyolojik üremesini ve cinsel sağlayışını kendi grubu olan 25-30 kişilik veya ortamın verimliliğine göre 40-50 kişilik kendi biyolojili, kendi akrabalı kişileri ile sürdürüyordu. İçe açık, dışa kapalı oluş; cinsel olucu temel içgüdü seçilimle beslenme, korunma esaslı oluşla ortaya kondu. Sürü döneminde belirgin oluşun seçilisini kural etmenin içinde bunların hiç biri yoktur.

Totem grubun en sıkı denetimle dışa kapalı olan en hassas yanı da bu üreme yapma ve cinsel birleşme olan yanıydı. Totemilerin dıştaki gruplarla bu bağlamda dokunma ve temas etmeme yasağı olmakla bu yasa temel bir tabuydu. En temel totemi yasa buydu. Totem dönem etnikliğini ve etnik kültürünü böyle ortaya koymuştu.

Bu temel yasa düşünülüp ortaya konmuş bir yasa ve düzenlenin değildi. Aksine bu yasa, doğadaki kıtlık ve zorluklar karşısındaki sağlayış içinde olan totem grupla böyleydi. Bu düzeyin ortam şartları ancak bu kadar bir nüfus frekanslı yoğunluğu sağlar olabiliyordu.

Bu türden şartlar içindeki kıt kaynaklı doğada sağlayış yapmanın seçim yapması, alan içi öznelerin düşünmesi; düşündüğünü akıl ve mantık yapmasıydı. Yani totemi yapının eli ve hali böylesi bir ortamla kısıtlı olmağa, böylesi bir ortamı algılarını akıl mantık yapmağa mahkûmdu.

Totemlerin mahkûm oldukları bu ortamdaki yaşam şeklini yineleyen alışmaları; totemlerin imiz de akıl, mantık ve kural olmakla düzenlenir oluyordular. Değilse totemimiz bu akli ve bu mantığı baştan böyle ortaya koymamıştı. Koyamazdı da.

Ortamın alan etkili seçim topaklanmasında elde edilen deneyimlerle bunu böylesi biçimde akıl fikir ve mantığı kılmıştılar. Bu yaşam şekli onlara akıllıca ve mantıklı gelmişti. Totemimiz ortamın alan etkili topaklanma bilincini akıl ve mantık olurla anlamadan önce akıl mantık olacak olan bunları ve alan içi ortamı; tabu olurla anlayıp kavriyordu.

Bu nedenle totemler; kavranan tabularının bir arada konuşulmasına "önce söz vardı" diyorlardı. Sonra bu söz; gruplar arası temasın sosyal bağlanım yasağı olmasıyla; ahitlere ve sözleri ahit kılmanın ikrarlarına; ikrar imanlarına dönüşecekti. İmandan önceki söz tabuydu. Tabu tekil dönemli grubun bir çeşit imanıydı! İman ön ittifaklarda sentezi yapıların sözü ve sözleşmeleri olmakla köleci insanın içinde de "sınıf sal var oluşa" ikrarın imanıydı.

Yeni şartlar, yeni bir ortam girişmesinin mana anlayışlarını dayatama yapmazdan önce; çok daha kıvrak olur mantıkla ve akılla oluşmıyordular. Üşüyünce bir duldaya, bir kovuğa çekilme akıllılığını ortaya koyan etki tepki yinelemeli mantıkilikler vardı.

Bu tür korunmalı mantıkilikler yanında ve dışında; kaba taşı, kesici taşı kullanma gibi sağlayışlara yardımcı olan araçları, gereçleri kullanma mantığının yavaşlığı; yaklaşık üç yüz bin yıllık süreçle kullanılmalarıyla ortadadırlar.

Resim yapmakla sosyal yaşamı anlatan tekilce akıllı mantıklı oluşlar çok büyük aktüel ve akademik değerselerse de, o aşamaların şartları içinde resimle ifade pratik yaşamı anlatmanın dışında şimdilik başka girişmelerin dinamiği olamamakla da atıl kalır gibi olmuşlardır. Aktüel ve akademik bir sosyal oluşun mantığı, ancak ortam dalgalanmasını değıştiren sentez bağıntılı girişmeler olması ile ancak olasıydı.

Aktüel ve akademik oluşun hızlı kullanımını kataracak olan süreç te, totem mesleklerinin ortaya konmasıyla olası oldu. Ortaya konan bu totem meslekleri sayesinde bir grup, çevredeki diğer totem gruplarla birlikte tarihte ilk kez sentez gücünün değıştirici dönüştürücü oluşuyla birlikte olmanın iş birliklerini kuran temasların içine girdiler. Böylece totemiler yepyeni ve şimdiye kadar ortaya koyamadıkları akli ve fikirleri hızlıca ortaya koyacaklardı.

Ortaya konan yeni durumlu akıl fikirler nedeniyledir ki bir öncesi şartların içinde olmasıyla çok akıllıca ve çok mantıklıca gelen anlayışlar, kurallar, akıllar; şimdiki sentezce olan inşa içinde çok akılsızca, mantıksızca; hatta gelişmeye karşı koymakla gerici, akıl-mantık olup; ortamın firen ve direnç sürtünmelerini ortaya koyuyorlardı.

Bayram Kaya

İçi Kara Dışı Yara

önlü hapishane olmuş insanlar
Özgürlüklere mapusluk çiziyor
Hey gardiyan!
Hey efendiler!
Tutuklusunuz
İçiniz zindan, dışınız tarz
Bir ayağa kalkıldı mı
Öfke nöbet tutmaz
Vallahi işareti ve parolası farz

Gün ayazda üşür
Kendisini parlatırda parlatır
Hey yıkılası!
Hey sizler!
Yıldasınız
İçiniz pişman, dışınız şişman
Balkabağından araba
Umutsuzluğuyla maraba
Şevk düşer de, kınındakini harlatır

22.11.2010

Bayram Kaya

İçimizle Çocuk

Çözemezsin çözümezim
Özemezsin özülmezim...

Gül yüzlü çocuk
Nedir hal?
Sen sütre ben beri
Dalıştalar âlem içre
Birinde bıkip birinde kal

Bilmezlikleri bilme
Düzenleşiginden ilme
Yaptıklarıyla çoksa
Ağız süt koksa
Aslı astarı yoksa
Altı belek
Üstü elek
İnada seslenerek
Çarkı ile üstünde felek

Ülkenin yönetimi güce kaim
İnsan yanına teknoloji daim

Efe desek, konuruyla tefe
Birini koysam karşısına
Birini getirişle çekmez kefe
Hava atarsın... Baba dersin
Uykuya yatar da... Ana dersin
Bilemem ki sen her nesin?

Faslı sadem
Dolmaktadır
Sizlerle vadem
Siz üzere olmalı
Olacakta dua ve kaadem

Mana arama kör gider cismi işinde
Boncuk mu bulacaksın çişinde
Adın, kahraman olsa da kişinde
Ne yazar,
Takmaz kimse madalya boncuk nazar.

Kadifeler içinde olsan
İh... Derceyim
Ninnilerle uykuya
İsteğinle solsan

Sen böyle kısalır
Çekilir uzar kolsan
Kahredercesine insanı

Sırçalarla örüntü
Bilinçaltıyla görüntü

Çocukluğunuzu yaparlar
İstemlerinize taparlar
Bizdeki in olma nisyanı

Ademi beşer
Kendimle yansır
Kendimi köz eşer.
Heyulalarımdır
Üstüme gelirsiniz üçer beşer.

Böyledir ini
Kafatası attığında cini
Deve iken
İnsan gibidir kini

25.11.2012

Özemek: Uzatmak. Aynı şeyi çok konuşmak

Sütire: iki şey arasına konan engel.

İlme: Tarla içinde; taşlık, çalılık, kayalık oluşla; sürülmeden bırakılan küçük ada alanlar. İlmek atma işi. Bilim olana.

Faslı: Okurda birçok anlamla oluşursa da; zaman ögesi gibi değerlendirmekte olasıdır. Yani zamanın bölümü, kısmı, devre, zamanın yarısı. Yapılanı gözden geçirmek gibi.

İN: İnsan, mağara, bir vakitten bir vakte geçme (inme) eylemli inşa.

Heyula: Korkunç, hayal, düzene girmemiş olan.

Bayram Kaya

İçine Doğmak

Doğarız bir anadan babadan.
Yaşarız bol bol cabadan!
Sarımsağı, sirkesi, cacığı bol
Sanki çözümsüz, uzun, sürüncemede yol.

Hayaldir, kaotik siğara dumanında yarınlr;
Dikilmiştir, içine içine, gözler.
Keyif verir bilinçteki an geçirimler...
Sürüncemede kalan yarım dinginlik, karınlar.

Ufkumu uçtan uca kaplamış ebemkuşağı
Hayallerle yüklüyüm kendimden söz aldım
Gececeğim altında, bilinmediğe değişmek ereğim
Hey hat, o da yönlendirilmiş; istemekte, yoksatan uşağı.

İşsizlik bedava, sefalet, hastalık, açlık; özendirme cabası
Çalışırız didiniriz var gücümüzle
Berhavadır sonrası.
Zamma izin babadan; kazıktır, ezilmedir kabası.

Zihin yüklenimleri artık duyulana göredir:
Kiminde Dünya yem yeşil, kiminde mavi, kimi dem kızıl,
Sıkıldıysan pespembe.
Dahası haki için, her renk uyulmanmış, bu da töredir!

05.02.1996

Bayram Kaya

İçsinme

Sen konuştuğça
Ben senin içine düşünüyorum
Peşten gelen yadigar.

Bir gün batımının sıkışmışlığıdır
Palyaço arzularında yeşeren

Mutsuzluk sarardı ileri geri
Saman alevdendi tırsışlar
Hayalde var oluşlar anda bulunca.

Efsane dönüyor sanki
Çağlardan beri

Bilirim gurbet akşamları
Yırtar adamı.

15.10.2007

Tırsmak: ürkmek, korkmak, çekinmek

Bayram Kaya

İdealize Etmek 1

İdealize etmek bir durumu anlaşılır kılmak için ayrıntılarından ayıklayışla basitleştiren uslamlama oluşla, kullanılan bir yöntemdir. Bir süreci basitlemek, süreci dinamiklik bağıntısından koparmakla o dinamikliğin birçok özelliğini gözden kaçırtmanın da yanıltıcı, aldatan durumlarını da beraberinde ortaya koyar. İdealize edilen durum, saltık kılınmakla; diyalektik içinde olandan kopar.

En sonunda bu yanılma ve yanılma işi gide gide sistemleri de idealize etmeye dek varmıştır. Dirençsiz bir telde elektrik akımının akmasını ideal kılmak gibi bilimsel olana karşın bilim dışı olanı savlamaya başlamıştır. Sözelimi, köleci sistemi idealize ederek değişmez ve ilkten beri bu böyle olmakla en ideal sistemdir demektedirler. Bir başkası Dünya'yı olası olanların en olası sayarak, Dünya mükemmeldir der.

Görüneni, duyularla algılananı değil; görülmeyeni, gerçek saymaya başladılar. Olayları bütün tek yanlılıklarıyla ele almaya başladılar. Bunlara göre gerçekler us ürünü olmak zorundaydı. Bilgiyi daha önceki yaşamlardan biliyoruz diyorlardı. Böyle olmakla bilgi, dışardan gelen bilgiydi. Nesnel oluşla var bulunmayanı asıl saymaydı. Bu işin idealizasyonuydu. Bu fikrin ılımlısı düşünce olanı birincil, nesnel olanı ikincil sayar. Yani uygulamada olana karşın, doğrulanamayanı savlamaktır.

Özdeksel genellik; akan enerji davranışıyla kılıktan kılığa girer. Özdek; nicel, nitel değişimlerine uğrar. Değişirken değişmemek gibi. Değişmemeye karşın değişmek gibi zıt durumlar girişmeli sürtünen bir direnç, firen etkili dirençtir. Her firen etkili direnç diğerleri gibi özdeğin kendi üzerine bir etkidir. Bu değişmeler enerji kaybıyla karşılanırlar.

Kaybolan enerji; sözelimi ısıya, ışığa veya çevresinde manyetik alana veya EMK gibi potansiyel enerji durum boyutlarına geçişle; nicelik ve nitelik değişmeleri gerçekleşir. İşte özdeğin akan enerji hali, özel bağıntılı parçacık oluşuyla kesikli; dalga oluşun zaman zemin girişmeli ve girişirmeli olaylaşmalarıyla da sürekli olmanın boyut zamanına dönüşürler.

Elektrik yükü; alan; çekme itme gibi bin bir tür boyut durumlu enerjinin, akışı vardır. Bunlar birbirine dönüşen birbiriyle bağıntılı zaman devimli durumlardır. Düzey ve düzlem bağıntılı girişmeleri nedenle farklılaşan, birbiri ile aynı olmayan yük çekmesiyle, yer çekmesi, bataklık çekmesi; aynı temellidirler.

Fakat bunlar farklı zaman zemin düzey düzlem bağıntılı kırınım ve derişimin boyut girişmeleri oluşuyla birbirine indirgenemezler ve birbirleri ile aynı ve eşit durum değildirler. Girişme ve girişirmeleri farklı olur. Fakat sonuçta hepsi de ortaya bir çekim koymakla aynı temeldendirler. Çekendi, bağıntıdırlar.

Aynı temel üzerinde farklı inşa ve farklı özellikler girişmesi ortaya çıkar. Elektrikli çekim, bir elektron hareketi, elektron yüklenmesi ve elektron kaynaşmalı durumları oluşurken; bataklık çekimi bataklık gazı gibi bambaşka değişme ve dönüşmenin çevrim olaylaşmaları olmaktadır.

Genel bağıntılı yasalar, özdeksel evrenin yasası iken; özel bağıntılı yasalar evren olaylarının, evrendeki olaylaşmalar zamanının yasalarıdır (genel bağıntıyı akıtmanın yasalarıdır) . Genel bağıntı içindeki durum; özel bağıntı içinde, özel bağıntı yasalarına dönüşerek, kesikli zaman ve devim olmanın; zaman zeminli devinim, kesikli sürekliliği; olurlar.

Bataklık çekimi, elektron yük çekimi, yer çekimi vs. türü, evrensel genel çekim bağıntısı içerikli oluşturu durumların özel bağıntılı durumları oluşuyla, olaylaşırlar. Ve olaylaştırma ufkuna dönmektedirler. Bu olaylaşma içinde kimi durumlar kuantum düzlem yasalarıyla işlerleşirken, kimi durum, atom bileşenli atomik boyutlu yasalarla işlerleşirler.

Kuantum boyut davranışı olan yük çekimi de; bataklık çekimi gibi atom boyutlu ana davranışlar da; özel durumların yasalarına dönmektedirler. Ve başka başka çekimin davranış ve davrandırış türüne bağıntılanırlar.

Totem alanlı çekim; Sosyo toplumsa çekim; sosyo toplumsa bilinç düzlemlili çekim; hepsi de bu genel bağıntılı, farklı düzlemin boyut içi girişmeleriyle, özel bağıntılı yasa durumlar oluşuyla; özdek sel çekme özelliğinin belirip enerjice akış yapmasıdır. Giriş çikışlı sistem veri bağıntısıdır.

Akış yapan şey öylesine bir akış değildir. Akışın yapıldığı durumun süre boyutu üzerinde hem geçmişin tarihselliğini hem kendi özel bağıntılı enformasyonlarını taşır. Farklı özellikli farklı özel bağıntılı girişme enformasyonları, kendi özel bağıntısı içinde bambaşka düzlemin ve bambaşka enerji akışlı durumlarsa düzeyinin haberini vermektedirler.

Özdek sel süre boyutun aşamaları, ilke sel olarak; özel bağıntılı düşünce ve öznel ruhun belirmesiydi. Organik düzlemlerin ve organik düzlem içinin kendi dizgeli tarihsel enformasyonlarının girişmesidir. Devinin depolanmasıdır. Yani depo enformasyonun bilinç olması için de organik düzlemlili ego sal öznesinin ortaya çıkması gerekecekti.

Egolu özne; kendi düzlem içi devinimleri sonrasıyla, giderek sosyo-toplumsa özel bağıntılı girişmenin ürünü oluyordular. Doğada parça parça akıl vardı. Zekâ olaylaşan ve tarihsel olan kesikli sürekli parça durumdu. Bunları kavramanın güçlüğünü hep düşünmüşümdür.

Özel yasa içinde, genel yasalarla davrandığının altını çizmek

Enerji akar. Özdek katı, sıvı, gaz, plazma, akıl, ruh vs. türü her durumuyla; akan bir enerjidir. Özdek ister alan yükü durumlu belirme içinde olsun, ister elektrik yükü, ister katı, ister taş, ister katı yük, ister sıvı yük, isterse buhar, isterse ışık devinmeli enerji biçimlerinin içinde olsun; enerji her boyut ve durumda az ya da çok oluşla akar.

Sürecek

Bayram Kaya

İdealize Etmek 2

Katı haldeki bir özdeki belirmenin firen etkileri sağlam ve kuvvetli olmakla katı halin enerji akışları yani zamanları; adeta dururmuş gibi oluşla durgun akarlar. Katı hal düzlemlili özdeksel davranışlar; demirden, cıva durumuna dek, çeşitli özellikli hal boyutlarının içinde olurlar.

Işık hızında akan enerji, ultra yüksek devingenlik içinde; görünmez olurlar. Özdek sıvı haldeyken sıvı durumun viskotesi (moleküler enerji akışını) hayli ivmeli oluştan ötürü hızlı ya da, ağıdalı durumların akışına dek çeşitlilikteki girişme ve girişirmelerin kendi özelliklerini gösterirler.

Su akışını sizi sürükleyip yüzdürürken; ağıdalı olan bataklık akışını sizi, çeker ve yutar. Bataklık kendi girişme yüzey olaylarının çoğunu yutmakla; girişirmeyi kendi içindeki koşullarıyla belirlerler.

Üzerinde akım geçen tel bu akıma karşı direnç gösterir. Tel ve elektriğin elektronları arasında, direnç ile tel elektrik girişmesi, firen dediğimiz sürtünme olaylarını başlatırlar. Neden? Telin molekül hareketi tel içinde çok az yer değişir olmasıyla, yavaştır. Buna karşın elektrik; saniyede yüz binlerce kilometre hızla hareket eder.

Telin molekülü; elektrik elektron devinmeli hıza karşı, durgun ve devinmesiz gibi davranır. Bu da tam bir eylemsizlik hareketidir. Yani firen etkili sürtünmedir. Yavaş devinmeli tel molekülü, elektrik hızına karşı koyup; elektrik hızını durdurmak isterken; elektriğin hız enerjisi de tel molekülü içine yansıyışla tel molekülünü harekete geçirmek isteyecektir.

Bu demektir ki duran cismin durmak istemesine karşın, hareket eden cisim de harekete devam etmek isteyecek. Bu iki zıtlıktan ötürü; çatışma, çelişme, sürtünme (firen) olayları başlayacaktır. Sürtünme demek, engellenen enerjinin; kendisine akış yapacak başka yollar bulmasıyla akış yapması demektir. Hızlı elektrik hareketinin bir kısmı, telin molekül hareketine transfer olacaktır.

Telin elektron hareketi içine yansıyan, telin molekül hareketi içine küple olan hızlı elektik fotonu; tel içine transfer olan devinim; enerjinin bir akış yoludur. Her bir akış yolu ve akış türü de, hem kendi üzerine; hem çevresine başka bir potansiyel durum ve efekt olmak, demektir. İşte birkaç efekt.

Tel ısınır. Kimi durumlarda tel kızarır. Tel, kızarmayla ısı ve ışık verir. Telin çevresinde alan oluşur. Tel sargı biçimindeyken içinde akım geçiyorsa bu sargı etrafında EMK oluşur. Tel içinde ters hareketler oluşur. Dirençten ötürü tel kopar. Telde akım kesildiği andan itibaren bir süre tel içinde akım akmağa devam eder. Bu akım, sargı içinde akım geçerken sargı etrafında oluşan manyetik EMK'dan ötürüdür. Kesilen akıma karşın tel çevresindeki EMK tel içine yansır veya tel çevresindeki EMK tel içine kuplaj olur. Böylece çevreye yansıyan enerji, yeniden tel içine yansıyışla akan enerjidir. vs.

Tel üzerindeki geçen akım olayına bakarsak; telde bir girişme vardır. Tel ile elektrik akımı girişmiştir. Elektrik akımı tel içinde ve tel üzerinde akmak ister. Tel de bu akmaya karşı koyar, buna direnç (firen ya da sürtünme) diyoruz.

Tel, akıma nasıl karşı koyar? Bunu bir iki yönüyle belirteyim. Tel molekülü, akan elektrik akımındaki elektronlarla karşılaşır, çarpışırlar. Bu nedeniyle, tel elektronuyla elektrik elektronları arasında bir sürtünme başlar. Bu hem bir geri yansımadır. Hem birbirine bir enerji aktarmadır. Hem bir enerji kaybetmedir, vs. oluşla süreçler aynı

anda belirifle karşılaşırlar ve girişirler.

Akan elektrik enerjili sürtünme, tel üzerinde; tel elektronuyla birlikte ısı, ışık gibi enerji türlerine dnşrlar. Fren enerjisiyle kaybolan bir kısım enerji, ısı enerjisi oluşla çevreye yayılırken; yine bir kısmı da ısı enerjisi olarak elektron hızlanmasını artırmakla ışık enerjisine dönüşen parlamayı yaparlar. Ortam karşılaşmalı girişmeye katılır. Tel ve elektrik bu sürtünme ile birbirinin foyasını ortaya çıkarır.

Işık enerjisi ortam girişmesi içinde bunlarla kalmaz. Fotosentez olaylarına katılmaktan tutunuz da suyu buharlaştıran enerji şekillerine dek, bir yığın süreç içi girişme ve giriştirmeleriyle tuzaklanırlar.

zerinde akım geçen teldeki sürtünmeden, transferle (arpışmaktan ötürü molekül hızlanması kazanan tel molekülü) devingenleşir. Böylece ısınan teldeki katı ve sıkı bağlı molekül hareketi viskote benzeri molekül kayma ve yuvarlanmalarıyla, hızlanır. Bu hızlanma içinde tel tüm şeklini bozmazsa da bir boy uzamasını, tel genleşmesini mutlaka yapar. Bu süreçlerdeki olay, bir girişmenin kendi üzerine etkisidir (yansımasıdır) . Tel ergime yapabilir. Tel yanarak özellikle bozula bilir de.

Teldeki boy uzaması ve genleşmesi de; tel yüzey gerilimi ve yüzey geriliminin artması demektir. Siz bir torbaya kumaş parçalarını iyice basarak doldurursanız, torba yüzeyi gerilir. Işte telde de olan budur.

Tele bastırılarak dolan ve telin yüzeyini geren şey; tel elektronlarının sürtünme ve ısı etkisiyle hızlanıp telden kaçmak istemekle yüzeyine yaptığı genleştirme ve telin boyunu uzatan basınçtır. Yani tel i hacminin armasıdır. Hacim artışıyla tel, kendi yüzeyini gerer. Telin içinde geçen akım ihmal edilse de, akım tel içinde bir alan kaplar. Bu kaplanan alanda tel yüzeyi gerilimine olacak minimal katkıyı verir.

Tel olaylaşması içinde ısı, ışık, yüzey gerilmesi; kızarma, boyunun uzaması, telin genleşmesi vs. hem niceliksel değişmenin yeni yeni girişme başlanışlarıdır. Hem de " tel olaylaşmasının kendi üzerine kendi etkisidirler". Isı ortaya koyan firen, ısınmasından dolayı firen tutmaz olur. Bu, firenin kendi üzerine kendi etkisidir. Bu türden girişme durumlarda, telin; kendi olay ufkunun kendi üzerine bir etkisi olmakla, telin kendi olayında, kendisinin; etkilenmesidir. Yani kendi gölgesinin kendi üzerine düşmesidir. Başka boyut ve düzlem içinde akma

Kısaca gerçek hayatta bir girişme, firen etkisini ortaya koyar. Bu çarpışmadır şudur budur. Firen etkisi hem bir is transferidir. Hem enerjiyi çeşitli şekillerde akıtma durumu ortaya koyan durumdur. Hem kısmen hareketi durdurandır. Bu girişme de firen etkisi birçok enerji belirif yol ve yöntemlerine dnşrlar.

Firen etkisi tıkaç görevi yapar. Aynı anda tıkalanan enerjinin de tıkaca karşın, tıkacı aşan yeni kaçış yolları ve yeni akış yolları bulması demektir. Suyun kendisini engelleyen kayanın üzerinde yuvarlanıp, çevresinde dolanması gibi. Bu dahi, akış yapan enerjinin tıkacı aşmak için akan erkenin başka boyut ve düzlem durumlu kendi olaylaşmaları içine geçmesi demektir. Söz gelimi ısınan tel direnci içinde dirençle karşılaşan akan enerji, ısı ve ışık türü akışlınlr başka düzlemli boyutun olaylarına dnşrlar.

Işte direnç tıkacını aşmak için ısı ve ışık gibi özellik kazanma durumuyla engellenen enerjinin kendi akışına devam etme durumuna özdeğin başka boyut ve düzlem durumuna geçmesi diyoruz. Bu türlü başka boyut ve durum, bambaşka yepyeni bir

girişmenin özellik bağıntısıdır.

Tıpkı sosyal elci totem alanlı, totem meslekli sosyal enerji akışı; gruplar arası ilişkiyi yasaklayan totem yasalardan ötürü tıkaçlanır, frenlenirler. Bu tıkaç ve firen olan girişme karşısında sosyal enerji kazanç ve kayıplarına uğrayışla, akan sosyal enerji; kendisine yeni yol bulacaktır. Bu yeni yol üzerinde akış totemi sosyal enerjinin viskotesi olacaktır. Bu yol tarihi ittifaklar yoludur. İttifak üzerinde akan sosyal enerji; sosyo-toplumsa enerjisinin akışına dönüşecektir.

Bir elektron hareketi davranışının, başka düzlem ve boyut içindeki girişmesiyle; totem alanlı sosyal enerjiye dönüşmesini anlamamanın zorluğunu, kendi bilişti süreç evrimlerimden bilmekteyim. Organik düzlem süreçleri var olmadan sosyal enerji düzlemi oluşamazdı. Elektron davranışlı özdeki enerji akışı olmadan da, organik düzlem böylesi bir akışı kotaramazdı. Tek yanlılık yoktur. Girişme, ilişkinlik vardır.

Tel içindeki elektriki, hareketin yavaşlaması veya hareketin durması türü girişme noktalı kesim yoğunluğundaki çatlak, patlakların da kurtulma yapan bir kısım kesim modülesi, ısı ve ışık gibi enerji boyut durumlarına dönüşürler. Enerji kaybedilir, enerji kazanılır. Elektrik akımı enerji kaybederken; ısı, ışık gibi devinme türüyle tel elektronu enerji kazanır. Bunlar zayii oluşla kaybedilen enerjidirler.

Yani zayii (özdeğin bir durumuna göre özdeğin o durumunda harcama yapması, kayıp yapması) demek; elektriğin hep elektrik olarak, kalmaması demektir. Elektriğin, ya da elektronun hep elektrik yükü olarak; alan olarak; kalamaması demektir. Özdeğin bin bir hal içinde olması demektir. Bu tıpkı insan emek enerjisinin, ortam girişmeli enerji türleriyle; bir düzlem içinde, otomobil olması gibidir.

Sürecek

Bayram Kaya

İdealize Etmek 3

Elektrik bir elektron devinmesidir (hareketidir) . Tel elektronu, elektriğin elektronlarını kazanır. Yani tel elektronu, elektrik elektronlarından kendi üzerine hız transfer ederler. Her ikisi de sonuçta çevreye ısı ışık kaybı şeklinde; kendisinden ve kazandıklarından harcama yaparlar.

Tel de, elektrik te; özdeğin özel enerji boyutlu süredurumlarından birisidirler. Biri değişerek diğeri, olmaktadır. $E=M.C$ kare, bağıntısını unutmayınız lütfen. Tel özdeğin daha çok hızlı titreşmeli tirildi hareketinin, yavaşlatmış bir zaman boyutu içinde oluşuyla; hızı yavaşlatmış, yoğun enerjili bir enerji paket boyutudur. Özel zaman zemin boyutu içinde akan enerjiyi tutan, birçok girişmenin bağıntısıdır.

Bu bağıntı içinde elektron tirili, telden çevreye kaçamayacak şekilde; katı moleküler bağ sıklığına ve moleküler bağ çekim gücüne sahiptir. Böyle olunca tel; bildik, gördükle bağıntılı, görünür bir viskote gösteremez. Bizim duyularımıza göre bir akışlık olmayan bu tel bağıntılı süredurum, donmuş kalmıştır. Diğer yandan telin özellik ve davranışı değişmekle, bambaşka girişme bağıntılarını ortaya koymaktadır.

Elektrik te, tel gibi özdeğin özel bir sürer durumlu zaman zemin boyutudur. Devinimleri çok yüksek olan elektrik, saniyede yaklaşık 300 bin kez tirilleşişle 300 milyon metre yol alacak olmanın özelliği içinde olur.

Hızı durdurulan, hızı yavaşlatılan elektron yüklü boyut, kendi yüksek enerjisinin zayı olan bir kısmıyla moleküler bağa dönüşüp; telin molekül yapılarını ve dolayısıyla teli oluşur. Zayı olmak, harcamak; bir enerji türü olma transformasyonudur. Erke, akış tıkaçlanmasına (firen etkisine) uğramakla; başka bir enerji türüne değişip dönüşmekle; başka bir girişmeleri anlatan, her bir akışları yapmaktadır.

Tel ve elektrik girişmeli duruma göre sargılı telin dışında oluşan EMK; diğer bir bağıntı biçimine göre tele olan dıştan bir etkidir. Özdek çeşitli etkilerle ve nicelenişleriyle; örneğin, fren etkisiyle, bir üst düzlem bağıntısına göre eksikli ve tamamlanır hale geliyordu. Modüler ısıya, ışığa ve bir kısmı da tel çevresinde alan etkili elektro motor kuvveti (emk'ya) dönüşerek, eksikli olan yapı; geri emk etkisiyle başka bir bağıntı ve olay oluşla tamamlanan sürece dönüşüyorsa da; kodlanışla bambaşka akla hayale gelmez süreçleri inşa ediyordular.

Böylece çeşitlilik ve yeniden yeniden organize ile dağılan birleşen; ayrılan çekilen, itilen süreçler girişmeli olaylar; korkunç boyutlarda gelişme gösterir oluyordu. Zaman akıyordu. Özdek, bir olayda çektiği şeyleri, diğer bir eksikli bağıntılar durumunda iter oluyordu.

Kısacası tel ve elektrik bir ve aynı şeydir. Böyle oluşun farklı zaman zemin boyutlu girişme bağıntılı olan ikilinin; zaman zemin ilişkisi içinde olmalarıyla da ikililer akış yapmaktadırlar. Yüksek hızla akış yapan enerjinin hızı tıkaçlanırsa, bir kısım aynı enerji düşük hızlı enerji girişmesine dönüşüşle başka özellikli bağıntı yasalarına tabi olmaktadırlar. Tıpkı sıcaklık ve ısı farkı gibi. Isıl nicelikleri (ölçümleri) ayrı olan şeylerin, sıcaklıkları farklıydı. Isı; o şey içindeki bir molekülün sahip olduğu devinimle, başka şeye aktardığı devinme enerjisidir. Isı potansiyel ve kinetik enerji belirimidir.

Isı ise, şey içindeki toplam elektron veya foton hareketinin tanımıydı. Bu nedenle ısı sıcaklık değildi. Sıcaklık ısıyı davrandıran devam ettiren ortalama toplam salığın süreklilikte dalga görünümüydü. Yalın dilin günlük kullanımıyla analiz yapamazsınız.

Sıcaklık, moleküllerin bir tekindeki ortalama kinetik enerji oranıdır. Eşitleyici mantıklılıktı. Bu nedenle sıcaklığı termometre ile ölçerken, ısıyı kalori metre ile ölçmekteyiz.

Isıysa; ölçümü yapılan şeydeki tüm elektron ya da foton hızlarının sahip olduğu kinetik hareket enerjilerinin toplamıdır. Bu nedenle ısıları aynı olan bir varil suyla; bir fincan suyun sıcaklıkları, verecekleri devam ettirecekleri kinetik enerji miktarları farklıdır.

Isı ve sıcaklık görece (bağıntılı) girişirici durumlar yaratırlar. Dışta sıcaklıkları farklı iki şey arasında ısı enerjisi akışı olur. Bu ısı akışı iki şeyin sıcaklık toplamı aynı olana dek sürer. İki şeyin sıcaklıkları aynı olunca sistem enerji (ısı) akışı, otomatik olarak durur. Kendilik bir otomatik kontrol böyle çalışır.

Isının da farklı davranışlı bir enerji ve enerji akış biçimi oluşla manyetik zarflı bir elektrik veya elektron devinmesi olduğu unutulmamalı. Şeylerin içindeki sıcaklıkları farklı iki elektron arasında da, aynı kinetik enerji değişimi ve kinetik enerji akışı olur. Böylece şeylerin sıcaklık oranı yaklaşık bir ortalama değer olur. Ortalama değerlerin istisnaları (ısı nicel farklılıkları) içerdiği unutulmamalıdır.

Burada dönüşen, değişen enerji; kendi üzerine, çevre etkileri oluşla; örneğin sıcaklık soğukluk gibi firen etkisi oluşla çevreye dek çevre etkili belirmeler olup, o şeye göre çevrenin o şey üzerine efekt etkilerine dönmektedirler. Sıcaklıkları aynı olan bir okyanus su ile okyanusta alınan bir fincan suyun ısı miktarları aynı değildir. Okyanus içinde bir fincan su niceliğine dönüşen fren etkili süreçlerin akışı ve istisnası gerisin geri hem kendi üzerine hem çevresi üzerine (okyanusa) bir etki ve girişme olmaktadır.

Siz bunu karıncanın okyanusa işemesiyle, okyanusu taşıramayacağı biçimine hükmedebilirsiniz. Ama uzun vadede okyanus taşar. Siz bir fincan, hacim zamanlı devinmenin okyanusta eksiltme ve değişme bağıntısı yapmayacağını değerlendirebilirsiniz. Ama bir fincan su ile okyanusun suyu azalmıştır. Enerji (ısı) değişme, dönüşmesinin olaylaşma sürecidir bu süreç.

Bu değerlendirilemezmiştir durumlar, parçacık altı ilişki durumlu boyut süreçleri olmakla, bunları henüz mantıki kılmamamızdan kaynaklanan bir değerlendirilmezliklerdir. Oysa süreç bu durumlarla işlerleşir.

İşte bu yüzden özdek, bu firendi zayıflardan ötürü özdek; her bir özdeki durum boyutu içinde, nesne durum iken; kendi çevresinde sıcaklık, soğukluk, elektrik, yükü, manyetik alan, çekim gücü, itiliş, frenleniş, buhar oluş, yağmur gibi süredurumlu boyutların, gerisin geri kendi üzerine yapılan baskı ve basınç gibi bin bir tür nicelenişlerin etkisini, kendi üzerlerinde hep hazır bulurlar. Bunlar birbirine indirgenemezler.

İndirgenirlerse, enerjinin akış şekli özelliği yiter. Erkenin olaylaşması, sürekli olma bağıntısı ve erkenin girişmelerle çeşitlenmesi ortadan kalkar. Yani zaman durur.

Yağmur durumlu enerji şekli, ısı ve elektron, elektrik enerji şekliyle bir ve aynı şeyken; bunların her biri bir düzlem boyutlu bağıntılı enerji olmakla; her biri diğerinden ayrılır. Özel durum bağıntılı kesikli sürekli ve farklı girişmeler yaptırıcı paket efekti olurlar.

Ananızın kuzenimize teyze olması Ali'ye doktor olması gibi bir ve aynı şeyin farklı efektli

davranış ve davranışlar kesikli sürekliliği içine girmesi gibi bu efektlerdi olaylaşma farklılık özelliğini ortaya koyar olmalarıyla bu da çok şey demektir. Kesikliliğin firen etkili, otomatik başlama bitme durumu olduğu da takipçi okurun bilişti düzeyi olduğu gerçeği bir kez daha bir çağrışım olmalıdır.

Bir yüksek hızlı devinim

Frenli akan enerji katı gibi durumlarda gelip geçici bir boyut durum oluşla; bir önceki haline göre kayıp enerji (okyanusta alınan bir fincan su) katılarda molekül bağlarının arasına sıklaşan ve onların birbirini tutan kuvvet bağlarına dönüşmekle; tele dönüştüğü gibi bu türden özellik bambaşka bağ ve bağıntılardan özelliklerin girişmesi de olurlar.

Yine aynı özdeki süreç, firen ilişkili değişip dönüşen (güya kaybolan) süredurumlarla görünmez ruhlara efekti oluşla; özdek üzerine bir bağıntı ve ruh yansımadırlar. Dikkat edin ruh efekti de, özdeki bir durum ve özdek üzerine, özdeğin etkisidir. Sizin mantığınıza göre ruhlaşan şey, özdeğe göre bir önceki durum bağıntılarına lığına indirgenemez olan özdeki bir etkileşim düzey ve düzlem ilişkisidirler.

Nasıl ittifakı ilişki bir önceki totem alanlı sosyal enerji düzlemli efektten sıçrayıp dönüşerek, ittifakı sosyo toplumsa enerji düzlemine dönüşmesiyle elde edildiyse; işte ittifakı sosyo toplumsa enerji düzlemli alan da artık totemi sosyal enerji düzlemli alan değildir.

Bir nicelenişte moleküller arası bağ, hiç olmamakla, kopmakla; moleküller birbirinden alabildiğine uzaklaşır. Kuantik sentezli başka yasalara bağlı durumlar oluşuyla, görünmezleşirler. İttifakı düzlemli girişmenin totem alanlı bağla olan bağıntı; totem meslekli giriştiricilerle ve gruplar arası ilişkilersen bağ yapıcı durumlarıyla olan bağı veya bağ yapması, gözden kaçırıldığı zaman; ittifakı alan görünmezleşir.

Sürecek

Bayram Kaya

İdealize Etmek 4

Bir tel veya başka bir madde akışını, teldeki gibi görünürde ergime şeklinde başa bağıntı yapabilirler. Özdek kuantik durumlarla kendisine efekt ve kesikli sürekli özel bağıntı durumlarını oluşturmaktadır. Özdek kuantik olmakta. Bir elektriki kuantikliği hep alan, manyetik durum gibi süreçler beraberliği birbirine eşlik ediyorsa; bu durum gölge yansımadır. Gölge yansıma otomatik kesikli sürekli durumu ile firen ilişkili durumlara dönüşme olmakla; özdeğin kendi üzerine kendi efekti olmaktadır.

Efektler, dönüşlülük bağıntıların seçme ayıklaması oluşla, bir yansımadır. Sizlere anne olanın çevreye teyze, öğretmen, müşteri, eş, dost, kardeş vs. oluşuyla efekt olan yansımalar yapar olması gibi çevre içinde dönüşlü seçme ayıklama olmaktadır. Dönüşlü olanın efekt olma basıncı zaten vardır.

Efekt (etki) basınçlar bir ve aynı şeyin birbirine eşlik eden gölge yansımasıdır. Yüksek enerjili özdek sel süredurum; kuantum düzeyde sentezli elektron bağ ve bağıntısıyla, yükler arası bağıntı şeklindeki gölge yansımaları durum bağıntılarını girişişle, olaylaşmalarını ortaya koyarlar. Yüksek hızlı devinim katılarda, katı olaylar zaman zemin düzleminde ergime oluşla girişen bir durumdur.

Parçacık ergimesi, yüksek hız ve zaman zemin boyutu içinde oluşuyla, kendi üzerlerindeki etkin bir elektrik ve alan yükü oluşla kendi akışın oluşlarını taşımaktadırlar. Katılar yüksek hızlarını koruyamaz oluşla yüksek hızlı akışını başa etkili bağ ve bağıntılara dönüşmekle bir çeşit bozunurlar. Isı salınımı bu bozulmaların başa bir türev oluşla gölge yansımaları ürünüdürler.

Kısacası kuantik boyut içinde elektron enerji akışlı var oluş, kendi varoluşunu çeşitli kuantik var oluşun firen kayıplarını, bir çeşit depo etkili potansiyel enerji özelliğine çevirmektedirler. Potansiyel bağıntılı kuantik enerjiyi akıtma işini de kendi üzerinde ve çevresinde kuantik enerji tutumlu olmasıyla olasıdır. Bu özdeğin hacimce artışla yüzey gerilimini artırıp, bölünüp (kesikli sürekli olaylar olup) çoğalmasındır.

Kendi üzerindeki ve kendi çevresi üzerindeki depo biçimli varoluşlarından birileri, etkin alan kazanışla; elektrik yükü olmanın da zaman zemin boyutudurlar. Elektron bu türden boyut durumlarının ilişkinliği içinde bu durumların özel bağıntılarıdır. Özdek bu boyutlu kuantik depo durumla, bunların özel bağıntılı yasasıyla kesikli sürekli durum içinde girişir.

Sizin som kişi bütünlüğünüzün (özdek oluşunuzun) ana, teyze, abla, kız kardeş, öğrenci, hala, müşteri, satıcı vs. oluşunun her bir özel yasasıyla (kuralıyla) sizi ve tümel (genel) bağıntı oluşunuzu bozmadan, kesikli özel bağıntılı parça durum yasalarıyla birçok bağıntıların girişimce davranır olmanıza benzer.

Her şey doğal yoldan doğal anlam ve doğal yaşantılımlıyla seyretti. Sosyo toplumsa devinme içindeki akışın olan enerji, bin bir tür tarihsel düzey düzlem belirmesi içinde girişme ve bağıntı oluşla, her bir düzlem girişme ve bağıntılarını belirler oldular. Bu türev oluştu özdeki enerjinin bir diğer akışını da köleci var oluş üzerinde çevrim kılınıyordu. Enerji viskotesi köle üzerinde yoğun emek kullanımlı oluşla akarken, bu enerjinin bu düzlemlili bağıntılı bir diğer yansıması da efendi üzerinde zevki sefa oluşla akışın oluyordu.

Düzenin kendi öznel sınıf çıkarla baskıcı iradeli tercihiyle, bu doğal akışın olan şeydeki dönüşlülük öznelci seçme ayıklamaya uğradı. Sınıf çıkarla öznelci seçme ayıklaması yapılan şey, köleci sınıf çıkarlı ilişkileri, efendiler lehine düzenleyip; idealize edilmişle

tanımlandı. Sistemin tıkaçlanması, bu ana esasa göre özneli edildi.

İşte ilkten beriki enerji dönüşümlü düzlem ilişkileri organik düzlemli bir tür üzerinden sosyo-toplum düzeyli çevrim akışlı uygarlık olma düzeyine geldi. Tek bir alan yanı sıra genel enerji dönüşümü, sosyo-toplum üzerinde akmaya başladı. Sosyo toplum üzerinde akan enerji; idealize edilen enerji akışını (viskotesi): efendi köle ilişkili girişme ve giriştirilme türlerine dönüştü.

Onca depo enerjili dönüşme şekli içinde bir yol sınıf çıkarılı özneli basınçla, zorunlu kılındı. Bu haliyle idealize edildi. İdealize olan efendi-köle ilişkisiydi. Efendi köle ilişkili akan enerji (viskotesi) , depo enerjiler (işçi-işveren- demokrasi, grev, lokavt, laiklik, hürriyet vs.) şeklinde oluşla çeşitli potansiyel belirmelerinin kendi kinetik enerji biçimlerine dönüştü.

Efendi-köle ilişkileri içinde, yine bir akan enerjinin potansiyel durumu olan ideoloji vardı. İdeoloji buna göre (efendi köle ilişkisine göre) manalı olan köleci anlam değerlerine kavuştu. Bu girişme zorunluğu içinde olmaktan ötürü hep işlenmiş enerjiyi, efendiye vermek kaldı. Bir enerji durumunun yansıtılması olan anlam ya da mana; insan üzerinde bu tür işlenmiş emek ürünlü enerji olmasından ötürü, akar.

İdealize etme

Durağan, katı dediğimiz düzen ve düzlem ilişkileri de bir enerji akıtış biçimi oluşuyla kıpır kıpır olduğu her halde kavranmıştır. Devinimsizlik ve devinme, ilişkin bir durum oluşla; birbirine göre bağıntılı olan devinmedirler. Birbirine referanstırlar, ilişkinlikler-göredirler-görecedirler.

Yüksek devinimli olan; bağ enerjili çekim viskotesi yavaşlamış olan durumu, devinimsizlik gibi algılar. Bu nasıl olası olur? Diyelim saniyede elli bin kilometrelik yüksek hızla devinimli olan bir enerji paketi olsun. Ve yine saniyedeki hızı 100 km olan bir enerji durumla bağıntılı olsun. Yüksek hızlı olan enerji kendi hızından 100 km hıza eşit bir hızı harcayıp bağıntı enerjisi kılacaktır.

Yüksek hızın kendisi, 100 km'lik devinmesi olana göre kendi hızından harcadığı 100 km'yi bağıntı kılma ile kendi enerjiye dönüştürdüğü 100 km'lik hıza denk enerjiyi bağ enerjisine çevirici, harcamakla entropi eder. Kendinden harcadığı 100 km'lik enerjisiyle, diğer 100 km'lik girişen ilişkinliği sabit kılmış olur. 100 km'lik kayıp olan hız, durağanlık hızı gibi bir karşılaşma durum enerjisine harcanmaya yansır.

Yüksek hız, 100 km'lik öteki ilişkin hızı kendisine referans değeri etmekle; kendi hızını fren ilişkisinden ötürü 49 900 km'ye düşürür. Böylece bu iki girişmenin bağıntı hızın belirlenim yasası 49 900 km'lik bu değer olur. Buradaki bağ enerjisinin eş deyişle sürtünme; zıtlık olan, firen ilişkisinin belirleyiciliği de gözden ırak tutulmamalıdır.

Viskotesi ağdalaşmış devinimler, sıfır devinim gibi baz alınırlar. Dikkat edin durağanlıkta bir enerji depo boyutu düzlemidir. Bu nedenle durağanlık diğer bir hızlı devinmeye skala ve akış olur. Böylece bizim algı ve düşüncemiz oluşur. Mana ve anlam etmenin bu skaladan öte hiç bir anlamı yoktur.

Emek yoğunluklu çalışmanın getirisindeki zenginliğin elde edilme biçimi, sisteme ana mekân oluşuyla sistemin durağanı olmasına referans alındığında; kölelik bu fataliteci değişmezliğe bir anlam ilişkisidir.

Enişteniz ablanıza göre bir bağ ve anlam ilişkisidir. Enişteniz ablanız var kaldığı sürece eniştenizdir. Eniştenin enişteliği, eniştelik özelliğinden değildir. Enişteniz olay ufkuna göre enişteleriniz olacaktır. Başkaca hiçbir eniştelik ruhu yoktur. Yani köleci değerler sistemi, saltık değer. Tüm evrenin değerler sistemi değerildir.

Sadece köleci referansa göre değerler sistemidir. Sosyo toplumsa emeiğin bir miktarı köleci referansa göre durağan edilip köleci bağ enerjisine harcanmakla, bu bağ enerjisi kaybı bu köleci sistemi çevrim yapmaktadır. Köleci sistem oldukça, köleci değerler sistemi bir değerler sistemidir. Kölecilik olay ufku ortadan kalkınca, köleci değerler sisteminden ve köleci iman ve inançtı mana ilişkisinden eser kalmaz.

Devinmesiz sistemler (yavaşlamış devinimli sistemler) hızlı devinmeli sistemlerin olay yüzeyleri oluşla belirlenmelerine fon olurlar. Sizin hızınız geriye kalan 49 900 km'lik akan enerjiyle durağan olanı; yani 100 km olanı, geçmeli ki; olay ve olgular ortaya konabilsindi.

Bu düzlemde olay ve olgular 100 km'lik durağan hıza göre belirlenir. Olay ömrünüz 449 tane 100 km'lik olay hızdır. Siz bu olay içinde ne kadar kesikli sürekli olaylaşmalar sıkıştırırsanız olay ufkunuz hacimce gelişir ve ömrünüz yüzey gerilimiyle olan mücadeleden ötürü uzar.

449 tane yüz km'lik olay ufku süreçleri yerine 2 km'lik 24950 tane olay ufku süreçleri yaşamakla ömrünüz daha da uzar. Ömür (miat) , referans hızdan daha hızlı olmadan; ortaya çıkamaz. Bu da o referans içindeki durumun, o referansa göre daha hızlı olaylar kesikli sürekli parça durumuna dönüşür olmasıyla olasıdır. Sizin enerji konumlu durumunuz, ilişkin kılınan durağan konumlu enerji durumunu kesikli sürekli parça olaylarla geçmeli ki akış belirip, akış zamana dnşebilsin.

Her gün pencereden baktığınız evre, ilke oluşla sizin hızlı devinmenize karşın aynı ve değerismeyen evredirler. Binalarıyla, sokağıyla, ağacıyla, çöp bidonuyla vs. hep aynı çevredir. Oysa sizden sonraki zamanda bu evre çok değerirmiş olan bir çevredir. Işte biz buna değeririrken değerismemezlik diyoruz. Yani devingen iken devingen olmayan sabite referans, ilişkinlikti görece bağıntı durum boyut diyoruz.

Sürecek

Bayram Kaya

İdealize Etmek 5

Sosyo toplum içindeki bir kısım enerji, taşıyıcı dalga özellikli enerji türünün özelliği şekline çevrilişle; hem ortam salınması yaptırılır. Hem durağan enerji gibi bir davranış skalası kılınma karşısında, siz ona göre çok daha hızlı davranıp olay ufku süreçlerini geliştirirsiniz. Hem de taşıyıcı ortam dalgalanma osilasyonları üzerine; modüle edilmiş, kodlanmış dalgayla; ortamınızı kurallayan sosyo toplum egolu bilinci, iletme edersiniz.

Her gün pencereden baktığınız çevre, ilke oluşla sizin hızlı devinmenize karşın aynı ve değişmeyen çevredirler. Binalarıyla, sokağıyla, ağacıyla, çöp bidonuyla vs. hep aynı çevredir. Oysa sizden sonraki zamanda bu çevre çok değişmiş olan bir çevredir. İşte biz buna değişirken değişmemezlik diyoruz. Yani devingen iken devingen olmayan sabite referans, ilişkinlikti görece bağıntı durum boyut diyoruz.

Yavaş değişen çevreniz, sizin hızınıza göre monoton kalır. Çevrenin değişmesi içinde siz yüzlerce binlerce kez, tensel-tinsel değişmelerinizi çevreye göre hızlı oluşuyla, çevre üzerinden akıştı geçirilişle çevreniz size monoton gelir. Çevre, monotonluktan olaylaşma ufkuyla kurtulur. Çevredeki olaylaşma ufkunda sizin, size göre kesikli sürekli olma durumlarınız da vardır. Ya da çevre olan yavaş devinme; hızlı devinmeye, olaylaşma ufkulu olurlar.

Pencereden baktığınızda her gün aynı kişiler de oradan geçseler, her gün aynı araçta oradan geçse; bunlar değişmeyen mekâna göre hızlı hareket eden durumlar olmakla size seyirlik gelir. Zamanınızın akışı öznel ruhi bağlamda monoton olmaktan çıkar. Olaylaşma ufkulu, değişmeyen (çok yavaş değişen) bir çevreye göre, hızla değişen olay ve olgularla oluşan, dolan hareketlenmedir. Yani ilişkinliktir.

Çevre monotonluklardan olay ve olgularla kurtulur dedik. Bu nedenle durağan yatağına göre sürekli olan ırmakta, binlerce kesikli sürekli olay akışları seyirliktirler. Olay ufkulu yavaş olan (durağan olan) referans sistemiyle, yavaş referans sistemine göre hızlı olan ilişkinliğin girişme farkı oluşuyla belirir. Durağanlık, devinme ve ikisi arasındaki fark; kesikli sürekliliğe parçalanmış olay ve olgu olmakla, olay ufkulu belirlenimciliğidir.

İttifaklar, "ittifakı sentezci imanı " durağan kılmakla olay ufkulu içinde girişme yapabilmişlerdi. Köleci sistem, "takdiri olan köle emeğine dayalı imanı, saltıkçı durağan" kılmakla, olay ufkulu hızlı bir şekilde efendi köle oluşla giriştirdiler. Mana ve anlam sistemleri (dini sistemleri) de buna göre oluştu.

Köleci sistem nasıl bir üreten ilişkili yaşamsal süreçle başlıyordu? Bunu bir hatırlayalım. Yani köleci sistemi güden düşünce neydi? Mal-mülk ve köle sahipliğiydi. Yani kabaca burası benim demeydi. Köleci sistemde kimi kişiler bu benim diyordu. Ben diyordu mal sahibi olan efendiyim diyordu.

"Kura çekildi benim payıma mal mülk düştü; sizin payınıza da köle olmak düştü" deniyordu. Buna sabredip boyun eğeceksiniz (tevekkül edecektiniz) . Bu sahiplenişin meşrulaşması; dolaylı çevrimli mantık edilmesi; imanı ittifaklı ahitsen mantığı kılınma ideolojisi; söz konusu vahiy içinde nasıl başlıyordu?

"Ben benim". Diyordu. "Ben mülkün sahibi olanım" diyordu. Mülkümü dilediğim kuluma dilediğim gibi takdir edişle dağıtıyorum" diyordu. "Ey kullarım" diyordu. İşte din bu zaman zemin düzlemlili ilişkilenişler üzerine inşa oluyordu. Hâlbuki ön ittifak ilahları mal mülk sahibi olmakla, kendilerini ihale etmezlerdi. İlahlar, zaman zemin düzey ilişkisine bağlı oluşla, ön ittifaklar içinde böyle bir seslenme düşüncesini bilmezlerdi.

Ön ittifaklar iman, ittifak bilincine sadakatten ve ittifak ahdine tanıklık etmenin sosyo toplum sözleşmeli ittifak genel bağıntılı manifestoydu. Hâlbuki köleci dönem ittifakı sınıf eksenli ayrışmanın efendi köle edilme çabasını ikame etmenin inandırılmasıydı. Köleci sistem, öncülündeki referansları kendi tutumuna referans edişle ilişkili açıklıyordu.

Günümüz, malı olmayı kutsamakla; malı olmayı, rantı ilişkin eden durağan referansçınıyla iş bitiriciliği, faizi, yatırımcılığı, anlam ve mana etmekle olay ufkunu hızlı bir şekilde modern kölelikle inşa etmekle girişime yapmıştır. Bu nedenle modern kölelik içindeki değerler sisteminde yargı karşısına rantçı (hırsız) değil, rantçı (hırsız) olmayanlar çıkabilmektedir. Sürüyle götüren değil, restoranda tabaktaki müşteri artığı patates atıklarını yiyen yakalanıp, dövülüp, ailesiyle ayıplanışla 10 yıla cezalandırılmaktadır.

Bu anamalcı anlam değerleri dışında, durağan bir sistem ve olay ufku girişmelerini var edemezsiniz. Bu nedenle bu sistemi saltık ve doğru görmeye ya da göstermeye başlarsınız. Anlam ilişkisi kuramaz olduğunuzdan dini anlam değerleri üretip ona sarılırsınız.

Söz gelimi diyanet reisi çıkar, kaçak elektrik kullanımını dini mana ilişkisiyle; "haram oluşla" ilan eder. Sanki insanlar kaçak elektriği "hela olduğu için kaçak kullanıyorlarmış" gibi insanı bir anlam akıl yozlaştırma sapması içinde bırakırlar. Bu yüzden analizci kişi düşünmesi kısıtlanır.

Sistemin yasal ilişkilerle yürüdüğü unutulur. Sistemin aksayan, bozulan kısımları görmezden gelinip alım gücü kalmayan insanların zorunlulukla kaçak elektrik kullanımı yaptığı çözümsüz kılınır. Yöneten siyasetler sorumsuz kılınır. Sistemin köleci düzen referansına göre işlediği akıllardan uzak tutulur.

Böylesi imanla, sistemin muhafazakârı olursunuz. Yan statükocu olursunuz. Sosyo toplumun sözleşen birbirine göre karşılıklı bağıntılarla işleyen bir bilinç düzeyi olduğunu unutursunuz. Bu unutmamanın üzerine tüy dikişle sistemin totem alanlı ve ön ittifaklı dönemi içinde olmayan gerçekliğinin öznel bir kırılma yaptırılmasıyla "rantçının günah işleme özgürlüğü denen deli saçmasına" gelirsiniz.

Durum referans sistemine göre belirtişle, orantılı kavramdır. Orantı durağan olanla, devingen olan arasındaki nicelikli (saymaca ölçmece olan) yanla, nitelikli (sıçramalı aşama durum, kalite, sağlamlık) olan yandır.

Bin bir hal içindeki enerji, yeni düzlem ilişkiliklerine bağlı oluşla; akla hayale gelmeyen yeni bin bir kılıklı akışlıklara büründü. İşte erkenin bin bir kılık içinde akışın olanından bir tanesi durağanla statüko kılındı. Bu durağanlığın öznel anlaması da; öznel meşrulaşması olan "takdiri" durağanlıktır. Takdir ediş değişmezliği temsil eden, ilahlardan gelen sentezle; köleci sistemde "ilahî" yasalara büründü.

Bu açıktan bir sınıf egemenliğinin inşalaşması üzerinde sınıf çıkarılı o durağanlığa göre olaylaşma ve olaylaştırmaları tartışmalarıydı. Bu nedenle günah özgürlüğünüz vardı. Günah özgürlüğünüz rantiyeci sınıfa göre çalma iken köle sınıfa göre çalmama özgürlüğüdür.

Burada özgürlük kavramını bilmemekte bambaşka bir cahilane garabettir. Özgürlük kişilerin değil toplumsal gücün ve toplumsal bilincin ortaya koyduğu bir kullanım düzeyi sürecidir. Söz gelimi araba kullanma özgürlüğü ancak ve ancak toplumsa güçle

toplumsa bilincin karşılıklı bağıntıyla ortaya koyabileceği bir kullanım özgürlüğüdür. Siz bu kullanım özgürlüğünü kullanmayı ve kullanmamayı seçimlik yaparsınız.

Yani hırsızlık yağma özgürlüğü ya da hırsızlık yapmama özgürlüğü gibi kaçık bir düşünce karşılıklı bağıntılı işlerleşen toplumsal sözleşmeli ittifakın hiçbir yerinde yoktur. Bu nedenle nesnel ölçekli ilişkilenişler üzerine değil de, yapının temelinde olmamakla dini mana üzerine kotarılan kıytırık, tırlak sözlerle güzide halk soyulup soğana çevrilmekte. Toplumsal bilinç ve toplumsal güç olan toplumsal ego; salt sandık demokrasici iradeye dönüştürülmektedir.

Anlam burada teselsül etmişti (birbirine bağlı oluşla zincirleme) . Böylece takdir olan; "köleci emeğe dayalı zenginliği ele geçirme biçimini meşrulaşma" olan olaylaşmalar mana edildi. Mana içinde mana edildi. Bu idealize edilmiş evrenin de özü sanıldı. Çoğunluk bunun dışında düşünülmemeyeceğini zannetti.

Sosyo toplum kendi inşası içinde genel bir durumdur. Yani her türlü yansıyabilir, her türü yansıtılabilir bir enerji akış yapabilirle potansiyelliktir. Sosyo toplumun öznel egemenleri genel durumu yani köleci anlayışı saltık sayışla (değişmezlik, sabite sayışla) potansiyel enerji akışını, köleci kinetik enerjili ilişkiler üzerinde akıtıp, biçimlediler.

Sürecek

Bayram Kaya

İdealize Etmek 6

Köleciler ilişkiler üzerinde; köleciler fiilen ilişkilerine dönen sosyo toplumsal potansiyel enerji; efendi, köle, temel ikileminde haram, helal, suç, günah, erdem, sadaka gibi bir yığın olay ufku durumlarını akış yolu yaptılar. Bu tür nicelenişler, günah işleme ya da sevap yapma özgürlüğü oluşla bir zengin tasarrufu oldular.

Zengin isterse günah, isterse sevap işliyordu. Zenginden fakire doğru akıtılan kontrollü kinetik alanlı bu enerjisi, öznel enerjydi. Bunların hiç birini de ittifakı olan; gerçek nesnel toplumsal ilişki içinde nesnel olgusal bilinç oluşla çıkaramazsınız. Ancak öznel olgularıyla, öznel edersiniz.

Gerçek nesnel toplumsal ilişki referansında; bir enerji karşılama biçimi olan yeme içmeyle beraber; enerjinin dönüştüğü düzenlemelerdi barınmalı korumayı sağlayıcı bağıntılar kılma yapmayı ta vardır. Yapılan üretimin içinde kullanım değerleri farklı olan emekler vardır. Kullanım değerleri farklı emek ürünlerinin takası vardır. Takas kullanım değerleri farklı ürünün eş birim zamanlı üretilmesine anlam denklikle değişimlerini ilişkinleyen zorunlu bağıntılı bir referansları vardır.

Emekle, emek ürünlerinin değişim esası arasına hizmeti koymanız normal iken; toplumsal emeği av ile ele geçiren mal sahibi olmayı koymak; sisteme yabancılaştırılmaktı. Yine toplumsal güç nedeniyle mal sahibi oluşa göre yapılan hileli düzenlemelerin nesnel ve toplumsal sözleşmeyi bilinçle meşruiyeti dayanağı yoktur. Bu nedenle toplumsal gücün ham edilmesiyle mal sahibi oluşa, absürtlükler destek olacaktı.

Toplumsal emeği mal sahibi yapılmaya doğrudan ve sistemden meşrut destek bulunamıyorsa; dolaylı yollardan destek bulunacaktı. Bu dolaylı yolun temel inşası da dinlerdi. Günah toplumsal ilişkilerden referansın bir kavramı değildir. Sistemin özü üreten ilişkidir. Günah üreten ilişki kavramı değildir. Günahlar; emek ürünlerini takas yapma aşamasında; katakulli eden mülkiyet edinme biçimiyle oluşur.

Üretmeyen, üretici olmayan, nesnel olandan uzak olan tamamen öznel sınıf çıkarlı olan güya günah işleme özgürlüğünü tuttular; emekle, emek değişimi arasına kesikli sürekli düşünce devinimi yaptılar. Bu türden dini görüşlerle, sistemin esasına ve özüne yabancılaşıldı. Kişiler, düşünemez kılındı. Kişileri köleciliğe yakınlaştıran idealist bilmesinlercilikli baskıyla kişiler üzerinde sömürü zulmü oluşturuldu.

Tabii ki dini sistemler ana özü kapsamıyla, "rızkı dilediğimiz gibi dilediğimize dağıtmışız" deme aforizmasıyla sömürüyü meşru kılıcı bu söylemlerini insanlara köleciler ahlak içinde iman ettirdiler.

Giderek, herkesin efendisi olma iddiasıyla kendisini ihale etmeye başlayan dinler; köleciler ahlaka bağlı kalış içinde dinler hem herkesin tarafsız efendisi olamıyordu. Hem de bu nedenle günün gereği olan düzenleştiği durumları içinde ön görülemeyen düzlem kazalarıyla, sistem arızasını sadaka gibi ahlaki düsturla pansuman etmeye çalıştılar. Hem İsa'ya hem Musa'ya yaranma durumları nedeniyle dinler sömürüye karşı çıkmak gibi kısıtlı ikilem içinde kalışla zaman zaman yoksulun yararını da geliştirdiler.

Bu kabil köleciler şarj ve deşarjla enerji akış yollarından her biri bir anlam ilişkisi kılışla, köleciler zeminli olay ufkunu; özne nesnel yasallıkla ve özne nesnel yasa olmamakla kesikli sürekli enerji akışını sağlamanın durumu yaptılar. Böylece sınıf egemenlik özellikler, nesnel kılıflar içine modüle edildiler. Öznel çıkarlı kılıfı, nesnel olup bitenin özü ve ruhu saydılar.

Böylece bu sosyo-toplumsal sistemin korunan yasası, "köleci emeğe dayalı zenginlikleri, efendilere dağıtma biçimi oluşla" öznel ideolojili kılıf ve ambalaja bürünmüştü. Takdir, sosyo toplumsal genel yasaların haram helal; iktisap edinme, hırsızlık; suç ve ceza, adil olan, adil olmayan vs. biçiminde özel yasa içinde kılıflanması, efendi yararının kesikli sürekli kılınmasıdır. Bu takdir, "köleci emeği" sisteme statüko yapan takdirdi. Bu sistem emekler denliğini değişmenin adaleti olmayıp; bir biçimle egemeni mal edinmeyi iktisap edinmenin statükosuydu.

Her şey gibi efendi köle ilişkileri de kesikli sürekli olmanın özel ve genel devinmesi içindeydi. Sistem öğretisi, takdir edişti öğreti olmaya başlamıştı. Sistem her ne kadar kusursuz takdir edilmiş görülüyor ise de, fena şekilde aksamalarına başlamıştı. Takdir edişçi aksaklıkların içinde; nicel birikişlerin verdiği huzursuzluklar, köle aleyhine adaletsizliklerdi.

Sistem efendi köle eksenli dengeler üzerine oturtuluşla işletilmeğe başlanacaktı. Çözümler daha çok öznel alanın baskı ve şiddetiyle; korku ve yıldırmalarıyla ikna etmesi şeklinde ortaya konacaktı. Olası sadakacı çözümler efendinin merhamet eden duyguları şeklinde açıklandı. Nesnel ilişkili çözümler, nesnel ilişkili olması gerekirken; efendi merhametinin insafına kalışla yabancılaştırma başlamıştı.

Artık efendinin kendi adaletsizliği; acıma, merhamet, bağışlama gibi hissi olan, sübjektif olan kendi duygularıydı. Bu yanlı duygu; kullanım değeri farklı emeklerin, eş üretim süreci bağıntılı olan emekler denliğini vurgulayan takasçı adaleti; kendi gerçek ilişkilerinden kopartmaktı. Süreci sanki başka mana ilişkisiymiş gibi belirtmenin açık tezahürüydü. Köleci sistem içinde firen ilişkileri (sürtünme-sürtüşme) , mal sahibi olabilmenin yararına göre işleyen inşalaşmaydı. Adalet mülk olmuştu: mülk te adaletlilikti. Devletlikti. Hüküm olurla adalet dağıtmaktı. Üstüne basa basa "adalet mülkün temelidir" deniyordu.

Köleci sistem ilişkileri içindeki süreç; sadece enerjiyi öznel kılıklar içine transfer etmenin parçalı, dalga olaylarına gebe olmanın efekti, değildi. Sınıf egemenli özneli firenli denge koşullarını da yansıtıp aritmetik ettiren bir belirlenimcilikti. Aksamanın çözümleri de artık yerdeki kendi ilişkileri içinde değil de, gökte dilediği gibi mülk dağıtmanın şanslılığında ya da şanssızlığı olmanın içinde aranacaktı.

Merhamet, acıma, sadaka gibi olay ve duygu türü olay ufku içindeki tarihsel çeşitlenmeler; gizlenimci mantık oluşla sınıf çıkarılı özneliği sistem işlerliği içine sokmaktır. Toplumsal özneliği değil, sınıf çıkarılı özneliği dolaylı yollardan sistemin kendi özdeki denge koşulları içine soktular.

Sürecin mal sahipleri yararına geliştirmenin açıkça ifade edilme şekline soktular. Bu yüzden nesnel çözümlü süreçler, öznel olan sorun ve çözümlerle; özne-nesneli yoldan oluşla; ilahi anlatımlı dolaylı çevrimler üzerinde açıklanmaları yapılarak; kafalar daha çok karıştırılır oldu.

Bu demektir ki emek kesimleri, sistem üzerinde bilişti, buluşçu kılınmamalarıyla sistemin hiç te efekti belirleyicisi olmayacaklardı. Bu nedenle köleler hep kurtarıcı bekleyeceklerdi. Ol nedenle kullar hep eski hikâyeleri demlenmekle, kendi kendilerinin stres yüklü balonlarını indirirler.

Yaşamı sağlayıcı temel karşılanmalar ve bunların emek süre denliği içerenli

düzenlenmesi; sistemin genel bağıntısıydı. Bu düzenleme de üreten ilişkiler esas oluşla ortaya konmuştu. Temel gereksinim, üreten ilişkiler olacaktı. Sonra yaşantısı edinilecekti. İlişkiler nasıl ortaya koyup, nasıl kesikli sürekli; parça olaylarla düzenlenmesi ya da parça olaylar entegrasyonu haline gelmeliydi? Tüm konu buydu.

Temel gereksinimlere yönelmeyle, üreten ilişkilerinin arasına, başkasına ait üreten emek enerjisini zevk ve sefaya çevirmenin yolu olan mal sahibi yapıma kurnazlığı konmuştu. Temel gereksinimleri karşılama olan genel bağıntı toplumsal mal sahibi olma referansı; öznelini üzerinde mal sahibi olmaya ilişkilenişle, kesikli sürekli kılınmıştı. Mal sahibi olmak güzeldi de bir kesim hiç mal sahibi olamıyordu.

Sürecek

Bayram Kaya

İdealize Etmek 7

Tarihsel süreçte takastı olan alan nasıl; mal, mülk, kâr, rant, kira, faiz gibi birçok köleci kazanımları desteklemenin parçalı süreç bağıntılarına dönüşmüştü?

Fakir olanın has bel kader zengin, zengin olanın has bel kader fakir durumlara dönüşme piyangosu sistemin ana özünü değiştirmiyordu. Birilerinin, hem de hatırı sayılır bir çoğunlukla birilerinin mutlaka fakir kılınıp emeklerinin şu veya bu yolla iç edilmesi gerekiyordu.

Ana gereksemelere doğru yöneltilen alan içindeki zaman zemin düzlemi bu yönelimlerin kesikli boşluk zemin devindirilmeleriyle belirlendi. Bu yönelimi gerçekleyecek çaba ve gayretlerden biri olan düzenlemeler de, üreten ilişki sonrasındaki ürünle; farklı ürünü takas etme sürecinin arası; mal sahibi olma fikriyle enfekte edilmişti.

Artık her şey bu enfeksiyona göre belirtilerle enfekte olacaktı. Enfeksiyon kendi gerisini veya üzerine ikame olduğu alanın ana devinme bağıntısını gizliyor hep kendisini söz konusu yapıyordu. Artık hep enfeksiyonla uğraşılacaktık. Enfeksiyon gerisi referansları ve sapma açısı görülemeyecekti. Görülür olanı da çok pahalıya mal olan bir sınıf mücadelesine dönüşecekti.

Enfeksiyonun kaynağı da üreten ilişkilere göre paylaşım değildi, takdir edişle paylaştıran güç olan ilahi güçtü. İlahi iradeli güç kader, kısmet, şans, talihi yaratışla bu kurayı çekmişti. Dilediğine dilediği kadar mal-mülk verip; dilediğine de mal, mülk vermemişti. Bu öznel ve ilahi belirlenimcilik içinde malı mülkü olmayanlar sabırla, tevekkül içinde olacaktı. Bunlar çok önemli bir köleci teşhis vurgulamasıydı.

Köleci sistem ana gereksinimler karşılamakla genel bağıntının olan sistem özeğine; bu genel bağıntıyı toplumsa bilinçli bağıntıyla kesikli sürekli olacak biçimle kılmak yerine; toplumsal süreci bu referansla parça olaylar düzenlenmesine dönüşme nesneliği yerine; bu gerçekliği ilahi öznel irade ile kılıflanmakla enfekte etmişti.

Köleci ittifaka dek sürece egemen olan ve süreci belirleyen insandı. İnsan köleci sistemle toplumsal olan egemenliği yitirmişti. Toplumsal egemenlik içindeki genel bağıntı sistem içinde çalışma; meslek bilgisi edinme; birim sürede üretme; üretilenleri bu birim süreye göre takas etme; takas için ürünü bir yerden bir yere bu birim sürelerle göre taşıma yapma; Ticaret etme gibi bir yığın kesikli sürekli olaylaşmaların parçalılığı ile özel bağıntıya çevrilmişti.

Sistemin bu özel bağıntılı örgütlenme ve kurumlaşması; sistemin bu nesneliği; takdir eden ve bunları ilkten beri böyle kılan ilahı, öğrenme şekline döndürüldü. Artık ilahi anlayışla nesnel oluşunu; olgusal ve somut oluşunu yitiren süreç; bilinmez olan süreçle, insana egemen olmuştu. Emek eksenli üretim ilişkisi, kendi özel bağıntısını taşıırken; bu nesneli özel bağıntı, bilinmez bir ilahi gücün takdir etme bağıntısıyla yer değiştirmişti. Oyun burada oynanmıştı.

Ana bağıntı özelliği içinde emeklerin karşılıklı değişilmesi vardır. Yani üretim vardı. Üretimle kullanım değerleri farklı üretilen ürünlerin değişilmesi vardı. Değişilen ürünle tüketimin özel yaşantılaması vardı. Toplum içinde genel bağıntı, bu türden özel bağıntılara bölünerek üretim hareketi oluşuyordu. Onlarcası yapılan ön ittifakların ana nedeni neydi?

Ön ittifaklarla, bir grup; kendi totem mesleği olan ürünlerini, kendi grubu dışındaki ittifak ettikleri gruplar içinde üretmeğe başlamışlardı. Karşısındaki için üretmek hem

grubuna (kendisine) yetenden fazlasını üretmekti. Hem de karşıdaki için üretileni, yine karşısındakinin de kendisi için ürettiğiyle değiştirmekti. İşte süreç içinin genel bağıntısı, bu şekilde kendiliğinden parçalı sürekli organize oluşun özel bağıntısına dönüşüyordu.

Üretim hareketi ittifak içinde ürünleri değişme yapmaktadır. İttifak içindeki bir grup; kendi grubunun sosyal kültürlü sosyal alanı içine, karşı gruptan zorunlu transferler yapıyordu. Bir grup kendi kültürünü özel durum yapmakla, bu takas ürünlerini ve bir kısım kendi ürünlerini tüketiyordu. İttifak uygarlıktı. Uygarlığın sağlamalarını tüketen özel durumlu yaşantılaşmalar da, kültürdü.

Bir referans sistemine göre oluşan eksen çevrim, o referans sistemine göre genel bağıntı olarak anlam edilir. Bu genel bağıntı evrensel genel bağıntı olmayıp, evrensel genel bağıntının o referans sistemine göre özel bağıntı olma durumudur.

Yani Dünyamız referanslı, insana özgü üretim ilişkili genel bağıntı; evren boyuttaki genel bağıntı içinde insan emeği ve emeklerin değişilmesi ilişkisi olmamakla; evrensel olan genel bağıntı gibi davranamaz. Köleci sistemin bu özne-nesneli olan genel bağıntıyı; idealize edişle takdirli özne ve takdiri özneli kılan bağıntısı, süreci öznel nedenle idealize yapmanın çelişkisidir.

İttifakların temelinde mülk yoktur. İttifaklar totem meslekli ürünü ittifak ettikleri grup içinde o ürünü üretmeyi taahhüt eder. Ve karşı ittifaklı grup için ürettiklerini, karşı grubun da kendileri için ürettikleri ile değişmeyi taahhüt etmenin deklarasyonuydu. İttifakın özü totem meslekli ürünlerin farklı kullanım değerli olmalarındaki büyüleyici çekimle eksenlenmiş olmalarıdır. Bu hal, tapınak buluşmalarıyla başlayıp, giderek düzenli, kurallı bir sistem işleyişine dönüşmeye başlatılmıştı.

Süreci bu ana temelden kopartılışla tarihsel olanı karartan idealize ediş enfeksiyonu, olgucu gerçekleri gizleyişle, gerçeğin yerine; mülkü esas alan ilahi bir tek yanlılığı, ana eksenin çevrimi gibi sunmuştur. Oysa hiçbir grup, bir başkası mülk sahibi olsun diye ittifak içine gelmemişti. Bu akıllarının ucunda geçen bir belirme de, değildi. Zaten böyle bir anlayış, nesneli üreten ilişki olmamakla kendilikten bir eksen çevrimde olamazdı. Ancak mücbiri bir özneli gayret ve baskıyla bu adım adım kotarılabildi.

İnsanlı doğanın, insanlı seyrediş tarihi; kendi özel bağıntısı içinde bir sorunla karşılaşmıştı. Bu sorun mülkü, kendi emeğini yerine koymakla; mülkü sistemin eksen çevrimi kılma zorbalığıydı. İçine insan emeği katılmayan mülkün, hiçbir değeri yoktu. Mülk hiçbir değer üretmezdi. İnsanlar doğada topladıkları dönemde, bir mülkün muzuyla bir başka grup elindeki mülkün üzümünü değişmemişlerdi.

Değeri yaratan mülk değil, insan emeğiydi. Mülkün değerlenmesi, üreten bir ilişki yaratmıyordu. 50 liraya aldığınız mülkü 100 liraya satıp, rant kazanırsınız ama o mülk hiçbir artı kullanım değeri üretimi yapmadan idealistçe bir değer kazanıştı.

Ekonomik değer; bir şeye insan emeğinin sokulmasıyla başlar; o şeyin farklı kullanım değeri olan bir başka emek ürünleriyle trampa edilmesine dayanır. Bir birim sürede ürettiğiniz değiştirme değeri elli lira olan bir kumaş; durduğu yerde iki birim sürelik 100 liralık emek değeri üretmez. Oluyorsa burada oyun oynanıyor demektir. Hiç emek vermeden bir kısım insanlar, diğer emekçi insan emeği üzerinde oyunlar oynayıp, sömürme işi yapıyor demektir.

Aksine mülkün değer kazanması, rantı ve soygunu yaratıyordu. Ve idealize edilmiş olan

köleci sistem başkasının emeğine konmuş olmasını meşrulaştırma sorunu yaşıyordu Bu nedenle ilahi yolla kendisini ihale ediyordu. Köleci iktisap (mal ediniş biçimi) böylesi mülke hakim oluşçu sorunu izah edemiyordu. Ancak işi ilahi tandanslı enfekte kılmalarla, bu işin içinden çıkmaya çalışıyordu.

Kendisi, şimdiki köleci sistemle mülke ve sömürülü emeğe sahip olan kişi oluşuyla, bir zamanlar mülke ve sömürülen emeğe sahip olunmayan bir düzey ve düzlem kodlanması içinde geliyor olmasıyla aykırı çelişiyordu. Köle kişiler, bu yeni köleci kodlanmaya göre değer yargılarıyla iktisap edinme olan özel malı mülkü olmayı anlayamıyordu. Böyleyken böyle olunmuştu. Ve efendilere soruyordu; " sen neden ve nasıl böylesin? " Yani genel toplumsa sağlananın yapıldığı yerlerde benim olan emek, nasıl senin oluyordu". Kısaca köleci düzleme göre senin neden mülkün var? Diyordu

İşte buna cevap doğal akışlı yaşam değerlerini içinde buldurulmamakla gözlere idealize edilmiş bir illüzyon yapmakla olgusal gerçeklik baş aşağı oturtulmakla; köleci oluşla süren durum olan bitene göre değil de, idealize edilişiyle açıklamasını yapabiliyordu. Bu nedenle idealize edilen takdir vardı.

23.01.2015

Bayram Kaya

İdeolojileri Terör İze Etmek 7

7-]Ancak, toplumların mümini olmaz. Toplumun bireyi vardır. Toplumdaki bireyin içinde taşıdığı inancı vardır. Ama inancı toplumda aktif olamaz. İnanç toplumda bireyler içti dünyasının düşünmesidirler. Söz gelimi toplumsa üretim alanı içinde bireyler; hiç bir inanca dek olan soyut anlamaları, toplum içinde kullanamaz. İnanıcı anlamalarıyla kişiler toplum içinde inançlarını; ne bir vida sıkma işinde yararlanabilir; ne bir radyo devrelerini tamir ederken yararlanırlar. Ne de makinanın dişlilerini yağlarken inançları kişilerin, kullanacağı teknik bir donanımdırlar. Kişi inançları, ne bile bir kundura üretmenin bilgisidir.

İnançlar, ne de bir eğitim öğretim alanının, eğitim öğretime hazır oluş ön koşul ilişkisidir. Ne eğitim öğretimin deneyse ve edimse, bilimsel plan, projeye dek olanla, anlama öğrenme metot ve ilkeleri içinde bir yol ve yöntemin kullanımıdırlar. Bu yüzden bir inanca dek bireyin öznel içti taşımaları, sadece toplum içinde etkin olamayacaktır. Toplum içinde inançlar, herkesçe paylaşılabilir, zorunlu bir karşılıklı yüküm edilmenin koşulu olan toplum üretimi değildirler. İnançlar, toplumsal gücün zorunluluğunu içermezler.

Oysa toplumsal olan, toplumsal gücün organizelerini zorunlu kılar. Toplumsal olan; toplumsa olanın dışında sağlanamaz olandır. Bir uçağın üretimi, bir bilimsel yasaların keşfi gibi girişmeler toplum dışı zamanların, üretebileceği bir gelişme değildirler. Bu sağlanışların kendisini direktif edenin, sizin isteminiz dışınızda olan, bir icbarı vardır. Toplumsal yüküm aksadı mı, giderek zincirleme bozulmalarla toplumunuz biter. Oysa bir inançlar özelinde, sizin türban takmanız ya da takınmamanız, toplumsal sağlanışların, bir umuru ve gereksinmesi değildirler.

Şimdi inançların topluma entegre edildiği, toplumsal bir düzenlenme alanını ele alalım. Diyelim ki inanç, toplumsal ilişkindik durumların bir parçası olsun. Siz bir süre sonra kişinin inancına dek davranışlarını toplumun içinde; zorunlu ve sindirilir olucu alışma içinde olursunuz. İnanıcı, icaptan bir hareketler olacaktan; sistemin bir olgusu ve parçası sayarsınız. Toplumu böylesi bir kusurla algılayıp, bunu esastan sayışla bakmaya başlarsınız! Hâlbuki ki toplumsal hareketlerin içi kimi çok ani, sal saniyelerle yarışan durumların tetiklenmeleriyle oluşabilmektedir.

Örneğin, bir işlevi; saniyeler içinde devreye sokmanız gereken bir işlev düzeneğin düğmesine basmanız gerektiğinde, olacıklara bir bakalım. Düğmeye basmakla sorumlu olan siz, haklı olacakla ve öncelikle tekerleme inancınızın gereği olan 'bir işe başlamanın, inanca değin kendi ritüelini' yapacaksınız. Ve sonra düğmeye basacaksınız. Böylesi bir tutumu sergileyişte ve böyle bir inancı topluma entegre edişle, bir inancın gereğini öncelemekten tabii, ne olabilir ki?

Artık toplum içinde de, aklın öncelimi yerine, doğallıkla inanca dek olanın önceliği yer almıştır. Bu sırada düzeneğin ucundaki bir astımlı, ya da acil olan ve sal saniyeler içinde adrenalin alması gereken biri ise, sizin bu gecikmeniz nedeniyle, mevta olacaktır! Nedeni sizin inancınızı nesnel toplumsal yaşantılam içine alışla; neden sel gerekile değil de, inandığınız gibi yaşar olmanızın, gereği ile davranır olmanızdır.

Yani bu ihmal elde olan nedenlerledir. Oysa inandığınız gibi yaşama alanı olacak yeriniz, üretim alanı olan yani toplumunuzun içi değildir. Üretim alanı, özel bir yaşam alanı değildir. Zaten ilk çuvallama; 'bir insan istediği gibi yaşayabilmelidir' deniştiki sınırı belli olmayan bu genelce tanımlı olan sözle başlamaktadır. Burası, yani toplumunuz istediğiniz gibi yaşama alanı değildir! Adı üstünde burası toplumdur. Yani üretim alanıdır. Inandığınız gibi yaşama alanınız, üretileni tükettiğiniz alan olan, özel yaşantılı

olan, halk alanınızdır.

Toplumun bireyleri de, toplumun değişik alanlarında, istedikleri gibi işlev eşemezler. Böyle bir karışmalı bir tutumu da; kendilerinin bireylik hakkı ve insanlık hakkı gibi yurttaşlık hakkı içinde oluşla, dayatıp talep dahi edilemezler. Toplumun malı olan bireyler dahi, toplumun diğer alanlarına gittiklerinde, toplumsa bir yükümü taşır olmalarına rağmen, işlevsiz ve atıl kalırlar.

Örneğin bir petrol mühendisi birey ameliyat hanede aktifleşemez. Ha keza bir trafik polisi de, bilgisayarı onaramaz. Bir bilgisayar onarımcısı da, inşaat mühendisi birey gibi, davranamaz. Bir din adamı da, bir mümin kişi ve inanır da, her derde deva gibisinde toplumun alanları içinde aktif olamazlar.

İnancın dayatması kendi alanı dışına sirayetledir. İnançlar kendilerini; 'bu bir insan hakkı, bu bir insan özgürlüğüdür' gibi genelce olan ifadelerle, provokede ederler. Oysa bir durumun, insan hakkı olur olması dahi, sizin her konum ve her düzeyde ve her düzlem içinde aktif olurla o hakkı taşır oluşla yaşantılım bulacağınız; değil toplum içinde; halk içinde bile yer alışla, aktif olacağınız anlamında da, değildir.

Bir inancın inanimı, halk içinde; başka inançlar tarafından, saygın görülmeyebilmektedir. Bir inanır, halk alanın her yanında da, aktif olamaz. Sadece kişiler insan olma değeri çerçevesinde saygılaşır ve inancı kendisine karışmalı olmadıkça, öyle bir hakkı kendi öznel kullanım alanı olan, cemaatçi topluluklar içinde taşıyabileceği, hoşgörüce edilebilmektedir.

İnsanların inançlı olacakları ve inanç hakları mahfuzdur. Ancak her inanmanın bu mahfuzluk içinde mahfuzunun gereklerinden görüleceği kabul edilmezdir. Sadece bu mahfuziyetle ancak hoş görülürler.

Sürecek

Bayram Kaya

İdeolojileri Terör İze Etmek 02

2]Demokratik gelişmeci birikimlerini, demokrasilerini sağlayamayan toplum ve toplumsal siyasetler; önce kendisini tekrar ederler. Sonra, korunma nedence baskısını artırdıkça, zorunlu olarak yozlaşırlar. Korunma, ancak ileri yön, zaman akışlı cevapların ortaya konması ile oluşan, gelişme ile mümkündür.

Bir sistem kendi kendisi ile aynı kalarak uzun vadede kendisini korunması olanaksızdır. Hangi toplum, aynı kalarak, kendisini koruyabilmiştir ki? Aynı kalarak korunmak demek; sistemin yozlaşması demek, sistemin gerileşmesi, demektir.

Gerici eşme, insansal öznel etkinliklerin toplumsal sistemde ağırlık kazanmasının bir sonucudur. İnsan öznel yetileri sayesinde nesnelin bilgilerine vukufiyet ile toplumunu kurduğu gibi, toplumunu teknolojik yönden üretim düzeyci ve paylaşımçı kazanımdı olaraktan devamlı bir gelişme içine sokar. Bu nedenle, gerici eşme; öznelce keyfiliğin vahim bir hatalar zinciri, oluşturmasıdır.

İnsanların tekrarcı davranışlara eğilimleri vardır. Bu türden hatalarından dolayı insanlar duygusal olaraktan, toplumun insansal özneliği; 'geçmişin geleneğe bağlı tecrübî olarak bilinir olmasına' dek yaşantı aşması kolaycılığından, yarar umacaktır. Bu umulan yararcılık nedeniyle, insanlar geriye dönen adımlarını atma istemlerini de, her zaman için gerçekleyebilir olacaklardır.

Sistemlerin kendisini koruması, daha çokta bu yönden, tutuculaşmaya karşı, kendisini korur olması gerekir. Sisteme gerici adımların atılmaması yönünden olacaktır. İnsanlığın geride bıraktığı evreleri, tekrarlamamak babında, sistemin bu alana gidişe karşı, kapalı olacağı bir önlemdir. Zaten sistemin kendi düzey ve düzlemindeki bulunan nicelemelerine uygun oluşla, siz de; siyaseten sistem akışına demokratikçe yön verir olduğunuzdan da, sisteminiz akacaktır. Niceliklere eğilim verilmedikçe de, sistem yer yer tikaçlanmalar yapacak olup, sisteminiz yer yer patlamalar yaşar.

İşte, sistemlerin ileri yön devinmesi olan zaman zemin nicelemeleriyle, sistemin; sigortası olan her tür dış etkilere karşı olan korumalı bir kontrollü de vardır. Ve sistemin nicelenmiş verilerine ilişkin sistemin seçme ayıklamadı olaktan açık bulunan sisteme dek parametreleri, sistemin ileri yön zaman akış kararlılığını bozacaktır. Bu hal, sistemin öznel, duygusal korunmalarını; sisteme dek bir bıçak sırtı oluş durumunun gözetilmesini, ortaya çıkaracaktır.

Yine toplum içindeki zamanın akış yönüne göre olan, nicel birikmeleriniz de sizin, giderekten yeni yeni ideolojiler koyabilme yetileriniz olacaktır. Yetileriniz bir akılcılık; bir ilgi sellik; bir insan olmanın; ve bir yurttaş olmanın; bir toplum bireyi olmanın; bir sorumluluk gerektirmesine değin bilinç düzeyinizdir de.

İşte, işbirlikçilerinin çokça ve egemence olduğu toplumlarda, gelişmemiş toplumlarda ve kendi siyasi ikballerini koruyan, çıkar ilişkilerinin yoğun olduğu toplumlarda; ideolojilerden, yani; yeni yeni akıl koyuşlardan daima korkular yaratılır! Sisteme dek ilerici, çözümsel ideolojiler, eş denişle gelişmeci düşünceler, hep terörizm gibi gösterilir. Ve terörizmle ideolojileri aynılaştırırlar. Bu gibi toplumlarda sömürü ilişkisi, halkın bilmezliği üzerine oynaş ılır olmakla güçlendirilir. Ve çıkar siyasetleri de, halkın bu tür yönlendirilmeleri üzerine her daim bina edilirler!

Artık halkın etkisi bir kör dövüşüne döner. Sokaklarda akıl ve ideolojilerin seslendirilmesi yerine baskı, yıldırma ve terörün şiddet etkisi egemendir. Ki halk canında bezer. Halk; bu durumların yılgınlığı ile ve 'bu durumlardan kurtulalım da, ne

olacaksa ol sunun', denişin beklentisi içine girerler!

Zamanın ileri yön akışına göre, sisteme dek süreç birikimlerine aka eğilimi vermeyen öznel sistemler, yani siyasi öznellikler ortaya çıkarlar. Siyasetler, sisteme dek nesnel üretimleri gerekli olacak nicelikte ve yeterli Şartta paylaştıramaz. Bu sistemler, üreticilerine ve halkına, gereksinmelerini en temel de olunuşların sağlanması bazında dahi paylaştıramayan sistemdirler. Bu türden sömürücü ve baskıcı siyasi düşünceye sahip sistem ideolojilerini taşıyan insanların öznel eğilimleri, toplum sal dirençleri bastırır. Yasakı baskılarından dolayı karşı düşünme ve eylemleri ve istem olan demokratik talepleri hep yer altına iterler! Elbette bu arada sisteme dek gerici öznel eğilimleri de, yer altına girerler!

Böyle sistemlere dek yasal dzencilikleri olan sistem organizeleri içinde, birey etkinliklerinin olmaması olumsuzluğunun çok büyük payı vardır. Böyle sistemlerin rgtlenmeci siyaset eğilimleri içinde siyasetler; lider sultanlarıyla belirlenir olacaktır. Böylece siyaset rgt içindeki her bir kişilerin de nleri, aılmaz olacaktır. znelci oligarşik politikalar bir süre bu arzular doğrultusunda giderse de, bu organizesiler bir süre sonra tıkanacaktır.

Öznel sistem kendisine yol açmak için komplolara ve Őantajlara başlayacaktır. Bu tıkanan sistemin kendisine yol açacak olan normal akış dışına çıkmasıdır. Tıkaç, sistemin normal akışına karşı koyar. Normal akış (seyrediş) ta tıkacın bu direncine karşı, kendi direnç karşı koyuşunu gösterecektir. Tıkacın bu direnç noktasını çevreden dolanarak, (zorunlu sistem dışında dolanarak) sistem işleyişini tekrar kendi akış yatağı içinde, akacaktır! Elbette her komplo ve Şantaj, sistemin yasal zorlama dirençlerine karşı oluşan bir tıkalanma oluştu yanı da değildir. Bunlar konumuz dışındadırlar.

Şimdi yukarıdan beri anlatmaya çalıştığım konular çerçevesinde, kendi toplumumuz da bir zamanlar dek oluşturulan çatışma gruplarını, bir iyice irdeleyelim. Yani iğneyi toplumumuza ve sosyal yapımıza batıralım. Bu, sistemin öznel yanının daha çok i siyasetlerle kendisini haklı görüşlerin, gafletçi tıkalanmasıdır.

Sürecek

Bayram Kaya

İdeolojileri Terör İze Etmek 3

3]Yukarıdan beri ortaya koymaya çalıştığımız üç noktanın altını bir kez daha çizelim. 1- Geri toplumlarda ideolojiler (gelişme girişimleri) terörizmle aynı kılınır. Böylece toplum ve halkın öznel yanının bilinçlenmesi önlenir. 2- Sorumluluklarının idrakinde olmayan toplumlar üzerinde, hep toplum ve halk bilmezlikleri, üzerinde oyunlar oynanır. Böylece politik ve siyasi sömürüşle, işbirlikleri de sürdürülür. 3-Sistemlerin, ileri zamanlı olan yön akışlarını kolaylaştırılmadıkça ve ileri yön nicel birikmelerinin ufaktan ufaktan önü tıkanacağı zaman, sistemlerin işleyişleri, mutlaka patlaklar verirler.

Bu tıkaç yapan patlaklardan birisi de, sistemlerin olumlu sılan yanı olan, sistemin ileri yön zaman devinmelerinin engellenmesidir. Nicel birikimlerinin önünün tıkanması nedeni ile öznel birikimlerin yer altı örgütlenmeler içine girmesidir ki yukarıda değinildi. Yer altı örgütlenmesine giren ideoloji, şiddete yönelerek ideoloji olmaktan çıkabilir. Burada bilgi birikimi ve ideoloji sel oluşmaların önlenmesi, vardır. Kuşkusuz bu da, sistem kılcal damarlarındaki tıkanmaların, birikir olmasıdır.

Sistemlerin tıkaçlanması, sistemin iç işleyiş arızalarından olabileceği gibi, sistemin iç ve dış öznel işbirlikçileri eli ile de olur. Sistemin iç işleyiş arızaları, sistemin üretim merkezli devinen, mekanik organik ilişkilene arızaları olabilir ki bunlar normaldir. Yine sistemin iç işleyişlerde insan öznelliğinin eğitimsel yoksunluğu ile yaratılan, iç düşünce sistemlerini çatıştıran sürtünmesidir. Ki en büyük ve en günah israflar, buralardadır. Kasıtlı oluşturulur. Her tıkaçın sabote edilirligi burada daha bir gürelidir.

Zaten sistemlerin her iki (halk ve toplum gibi) alanlarındaki, öznel sömürü ve sömürü istismarları hep pusuda işler olacaktır. Tahrikçilikler katkın olacaktır. Bilmesinler ilik perdeletilmesi, daima bilinçli bir var oluş olaraktan elde tutulur olacaktır. Bunun en iyi araçlı kılınma biçimi de, halkın cemaatçi inançlar içinde tutularak, istenildiği gibi yönlendirilebilir olmasıdır.

Bunların en güzel örneği de, kendi toplumumuzda oynanmıştır. Bu oynanan oyunun üç temel nedeni vardır. Birinci neden, iç dış işbirlikçilerin olağan üstü elbirliği edişle sömürü siyasetlerini sürdürmüş olmalarıdır. İkinci neden de halkın kimi kez, kimi kesimlerinin dikkatçi kesilen uyanmalarına karşın, kimi büyük çoğunluğunun bu uyanışa karşılık, inançsal ve duygusal savunmalarıyla, karşı dirençlerle halkın iç çatışmasını sağlamak ve hatta karşı dirençli halk gruplarının dışlanmalarını ortaya koymaktır. Üçüncü olarak da, bu her iki durumun da çatışan terörizmini yaratmaktır!

Halkın istismar edilmeleri için daima halkın bilmezlikler içinde tutulmaları gereklidir. Ve aynı zamanda da, halkın bu bilmezlik yapısının tahrik edilmeleri için de; bu bilmezlikleri, gerekli olmaktadır. Halkın inançları bu tahriklerin devinim üssüdür. Halkın daima çarpık, kafa karıştıran bilgiler içinde olmalarına dek fikirler daima halkın içine servis edilmektedir. Halkın olaylara dek kara kucak oluşlar içinde aktif şekilde rol üslenmeleri için de bu şarttır. Halk; bu tür yanıltma haberlerle ve yanıltıcı bilgilendirilir olmalarıyla da; hep bu tür yanıltıları içinde yönlendirilmektedirler. Halkın en uygun eylem sellik alanı, bu olumsuz provakatifçe pompalanan bilgiler çevresinde, gündemler oluşturula caktan olmaktadır.

Böylesi dezenformellerden olan ve en bilinirlerden olan bir dış söylem de, 1946'larda başlayan 'Özgür Dünya' sloganıdır. İç ve dış işbirlikçilerin bastırdıkları propagandalardır. Bir ateşli silahın ters tepmesi gibi iki kutuplu dünya paylaşım ekseninde, estirilen bu tür sömürü yüzlü, yalan rüzgârlarının fırtına estirilen şerrinden de (kusurdan da) , yararın bile çıkar olacağına en güzel delildir. Bu tür özgür dünya aldatisına; 'kökü dışarıda yayınlar okumak' adlı makalemde değinildi.

Özgür Dünya söylemi; gelişmemiş ülkelere göre masal, gelişmiş ülkelere göre de gelişmemiş ülkelerin masal düşlerine göre, içlerini karıştıran çatışmacılıklarla estirilen, sömürü dinamiği içeren bir paylaşım plânı idi. Gelişmemiş ülkelerin bilmezlikleri üzerine kurgulanmıştı. Sefalet ve sömürü içindeki ülkelerin hamasi olacaktan ve inançsal var oluşların mutluluğu (!) ile sarhoş olma düşüncesidir bu. Mevcut kapitalist düzeni, tanrının düzeni ve Tanrı'nın değişmez bir ilahi takdiri gibi gösteren aldatma hilesidir.

Bu zilletin karşı direnci, çoğu Dünya ülkelerinde de olduğu gibi bizde de, bir takım ideoloji sel ileri yön tutacak olan uyanışları, gerekli kıldı. Halkın bu uyanışında, 1960 anayasasının da rolü vardır. Anayasa kişileri özgürce kılacak denli düşünsel gelişmelere açık tutulmuştu. Dış Dünya'da da, bizde de, 1967 1968'ler böylesi bir gelişmedir. Gelişmeler, zaman zaman kusurdan çıkarılan yarar da olmaktadır! Buna halk arasında; 'her şerde, bir hayır da vardır' denmektedir. Bu sözle, ben buna inanıyorum denmektedir. Aslında nesnelce şerden hayrın çıkması bir zorunluluğun beliriş biçimidir. İnsanlar, zorunluluklarının bilincine varamadığı sürece, inanacaktan umut eder olacaktırlar!

Söz gelimi, hani hep söylenir ya; uçan böceklerin fırtınalı havada, rüzgâra kapılarak, söz gelimi denizlere sürüklenip ölmesine karşın, kanadındaki bir özürce kırıkta dolayı uçamayan, kimi kusurlu böceklerinse, böylesi benzer bir akıbetleri olmayacaktır. Bu kusurdaki yararın yaşama şansı olacaktan çevre girişmesine denk düşen bir seçilimdir.

Yine bir Çin masalındaki gibi av esnasında yaralanıp sakat kalan, birinin durumuna kişiler çokça üzülürler. Bu: 'şer durumdan bir hayır çıkabileceği umulup' teselli olunur. Gel zaman, git zaman. Ülkede bir savaş çıkar. Ülke sürekli cepheye asker gönderir. Avda yaralanan kişi, sakat olduğundan, savaşa alınmayacak oluşla ve böylece belkide savaş esnasında ölmekten kurtulur. O köyde bir erkek olaraktan tek o kişi kalmıştır. Köyde neslin devamını bu kişi sağlamıştır.

Doğaldır ki her zaman sakatlıktan yarar ortaya konmaz. Yine eski savaş usulüne göre, işgale uğrayan bir yerde savaşabilen, güçlü olan, savaşıp ölebileceği gibi yine savaşçı olanın kendisini savunabilir olması, onun yaşamasını sağlayacaktır da. Ha keza, sakat olan kendisini savunamayacağı için ölecektir de. Seçilime dek girişmeler hep kendi özel çevre şartlarıyla farklı farklı olacaktan belirebilmektedir.

Sürecek

Bayram Kaya

İdeolojileri Terör İze Etmek 4

4] Yani kusurun yarar ya da zarar oluşunu da, çevrenin denk düşer olacak olan, arz ve sunumları belirleyecektir.

Var olan, eylemsel olandır. Doğa, olay ve olgular arasında; hayırlı, şerli durum gibi olacaktan öznel algılamalarıyla hiç bir belirleme yapmaz. Olgu ve olayların hayır şer durumları, insan öznel algılı bir tanımlılıktır. Doğa olaylarında, olması gereken zorunluluklar vardır. Yani doğada kanatlı (hayırlı) olmak gerekmediği gibi illa kanatsız (şerli durum) olmakta gerekmiyordu. Bu zorunluluklar çevrenin sunumu içinde bize göre; hayır ya da şer gibi bir durumla, zaten hep var bulunurlar.

Çevre şartları (tabii ki sosyal ve toplumsal şartlarda) bu sunulan verilerle girişirken, seçme ayıklama ilkesi gereği, olgu kendi mahiyetine uygun girişmelerle seçilir olacaktır. Yani şer bir olay da, hayır bir olay da, bize göre yararlı ya da zararlı algı verecek girişmelerini yapacaktırlar.

Çevrenin olay ve olgular üzerinde, denk düşen seçmesi vardır. Bir duruma göre, güçlüler ayakta kalıp yaşamı sürdürür olurken, yine aynı duruma göre, güçlülük ölümün; soyu sürdürememenin, nedeni de olabilmektedir. Ha keza yine şer bir durum, aynı bir etkiye göre; yararlı bir sonuç ortaya koyabilir iken, aynı şer durum, aynı çevre etkiyenin seçilişine göre mağduriyetin nedeni de olabilir.

Sadece zorunluluklar vardır. Beliren zorunluluklar içindekilerden de, çevrenin sadece ve zorunlu bir girişmesi ve seçmesi vardır. İşte bu girişmelerin seçme ayıklama ilkeleri bize göre yararlı da, zararlı da, görünebilmektedir. Bu yüzden, kimi durumlarda şerden hayır doğacağına inanırsınız. Buna inanmayla haklı çıkarsınız. Kimi durumlardan da, şerden felaket doğara, karşı oluşla haklı çıkarsınız. Evren salt belirme (yani salt günah ya da salt sevap) içermez.

İkinci bir neden de, hiçbir olay mütemadiyen (salt) sürer gider değildir. Yağan yağmur kesilir. Sakin seyreden Dünya, depremlerle sarsılıp, Dünya; içini dışına çıkarır. Ama her bir olay sonsuzca sürmez. Hareketlilik hareketsizliğe, dönüşeceği gibi hareketsizlikler de harekete dönüşür. Kurak hava yağışla sır, yağışlı hava kuraklaşır. Bir süreç olgulaşırken belli bir aşamadan sonra olgu, tersine dönüşür. Yani hayır bir durum, şer duruma dönüşeceği gibi şer, bir durumda, hayır duruma dönüşür. Buna halkımız; 'Allah yaptıklarını ayağına dolaştırdı'der.

İşte 'özgür dünya (bir kesime göre sömüren, çok kesime göre sömürülen Dünya) ' propagandasının anlamı, tüm öznel karşı bombardımanına rağmen; sömüren ülkelere göre başka yansıyor, sömürülen ülkelere göre anlamı başka yansıyor. Sömüren ülkelere göre özgür Dünya savı, yararlı bir durumken; gelişmemiş ülkelere göre de, daima şer durum olaraktan yansıyor.

Bu şer durumlar, gelişmemiş ülkelerde kısmen de olsa, ideoloji sel bir uyanışa sebep oldu. Bu sömürünün amaçladığı bir durum değildi tabii. Ama eşyanın tabiatı bunu zorunlu kılıyordu. Elbette emperyalizm bu pürüzü de aşacaktı!

Böyle zamanlarda toplumun bir tarafı alabildiğine bilinçlenir. Büyük çoğunluk henüz bilinçli değildir. Karanlık, aydınlığı bilmez. Oysa; karanlık, aydınlandığı içindir ki, aydınlık vardır. Aydınlık karanlığın tüm faz durumlarını bilir. 1946'larda başlayan bu rüzgârlar 1950'lerde eylem selliğin uç vermesine dönüştü.

Sömürülen ülkelere de sömürüye karşı eylemler az çok başladı. 1960'larda tüm

Dünya'da olduğu gibi bizde de birçok bilinçli ideolojik eylemlere dönüştü. İşte emperyalizm aleyhine olan bu durumu; görmüştü. Oysaki iki kutuplu Dünya, aralarındaki bu paylaşımı, bu sömürüyü ne edip edip, sürdürmelilerdi!

İşte o yıllarda bir kısım kitleler demokrasi, hak, hukuk, özgürlük, sömürü, bağımsızlık, üretim gibi birçok toplumsal ideolojik kavramları ve anlamlarını tartışmayı, güncel durumla birlikte ortaya koydular. Buna mukabil çok büyük bir kitle de bunları; 'kökü dışarıda, bozguncu ve satılmış anarşist hainler' gibisinden kurulu düzen patentli şartlanmalarla karşıt grupmuş gibi kendi vücuduna saldırdı.

Çalışan kesim, iş vereni ile yasal taleplerine girerken, bu durumun tarafları ve taraflara değin olay unsuru olmayanlar da işverenleri doğrultusunda talep yapanların üzerine, şiddetle gidiyorlardı. Oysa kendileri de emeğin içinde olan, emeğin bir şekilde mağduru ailelerden gelen, emekçi işsiz kitlelerdendiler.

Bu ideolojilerle mücadele eden kurumlarda bu konuda oldukça bilgisiz olduklarından, bu ideolojilerle sadece şiddet üzerinden mücadele ediyorlardı. Böylece çözüm yerine çözümsüzlüğün parçası oluyorlardı. Bakın Uğur Mumcu: Sakıncalı Piyade

Bu kitleler sanayi toplumuna dek süreç eşmelerin ve ilişkilismelerin yeni düşüncelerini terörizm sayıyorlardı. İşin tuhafı grev, lokavt, toplu sözleşme bağımsızlık gibi toplum ortam ilişkilerine dek demokratik hak kullanımlarını; 'bunlar bizim geleneğimizde olmayan' süreçler diyecek cahil cesareti ile karşı demokrasi güçlerini, susturmak için haldeki düzenle; el ele, kol kola, olacaklardı. Yani; 'ayakta kalmağa çalışan ağacı kesen baltanın sapı, yine ağaçtandı'.

Bir toplum içindeki yönetici konumdaki öznel siyasi oligarşi çıkarların, işbirlikçi tutumu; iktidar olmanın legal sınırlar kılıfında oluşların hile ve desisesi vardır. Bu hile; dış göbek kordon bağına taşır olmalarının minneti; akılın önüne geçtiği zaman, fren tutmuyordu.

Bu tip yöneticilerin günce sonrasında anılmaz oluşları, biçimsel olan görünürde toplumları yararı adı altında görünüşle; her bir işlerinde iç ve dış işbirlikçilerine destek (komisyon) çıkarlar. Ve siyaseten dışa bağımlılığın rol model aktörlüğüne uzanan macerasını: 'halka hizmet, hakka hizmet' gibi söylemle, vicdani kirliliklerini deşifre edişle, dış siyasetlerin güdümünde olmalarının direncini verememenin, yetenek ve basiretsizliği yatar.

Söz gelimi, 24 Ocak 1980 ekonomik kararları gibi. Toplumun kararlarını değiştirip dönüştüren program uluslararası sermayenin güdümüne toplumunuzu da katarak, kendi toplumsa iradi kontrollerinizi kaybetmenizi ve programın öngörülme zorunlu ve harici yansımaları ile nemalandığınız, aslında ABD gibi emperyalistlerin gelecekteki Ortadoğu projesinin aktör el jandarmalığını üslenmeden öte gitmeyen, bir borç batağı kontrol ve kıskacıdır.

Siyasetleriniz, adam gibi işlemezdir. 1960'ların 'Komünizmle Mücadele Dernekleri' bu kabil ciddiyetsiz, sulandırılmış, kitleleri güdüm altında tutan ve siyaseti, istediği gibi kendi ikballeri için yönlendirmelerle, halka karşı bilmesinler ilik siyaseti uygulamalarıdır.

'Komünizmle Mücadele Dernekleri' ile sanki kanserle mücadele eder gibi, ya da alkol ve sigara ile mücadele dernekleri gibi ele alınmıştır. Bu ele alınışlarla bir çeşit duyguca iğrençlikler oluştuğuyla, bir tiksinden bir illetin yok edilmesi bağlamında ele alındı.

Böylelikle de siyasi, ekonomik bir doktrine yaklaşıma, nefretti bir şirret oluşun gözü ile baktırmanın tepki ve öfkeleri, ortaya konmuştu.

Komünizm siyaseten ve ideoloji olarak yanlış olabilirdi! Beğenilmeye bilirdi! Emsali olan kıyaslarla eleştirilirdi! Yani toplumsa siyasanın bir üretim ve bölüşümüne değin yapılaşma alternatifliğini sunma ideoloji olan komünizme karşı oluşun alternatifleri, aynı yeğin oluşla ortaya konurdu. İşte topluma yasaklanan bu idi. Halka reva görülen, ne komünizmi ideoloji olarak bilmektir, ne de bu bilmenin verdiği düşünüşle, kritiğe edebilmektir.

Sadece 'Komünizmle Mücadele Dernekleri' halkın bilmezlikti kin ve öfkesini yaratacaktı. Halk statükonun yanında yeni olana, bu hisimla bakacaktı! Bunlar siyaset ve gizliden yürütülen, siyasetin gülen yüzünün gerisindeki asıl aktif ve icrada o an ve devlet organları eliyle çok iyi yürütülmüş; bir toplumun geleceğini karartan, ihanetçi siyasetlerdir.

Yani toplumsa olan bir doktrin (yanlış bile olsa, fikri mücadelesi yerine) , toplumsa olan ideolojileri halktı inanç ve bilmesinler ilik düzeyine indirilmekle kalmayıp, bunun robotik eylemcileri ve yasal mücadele dernekleri adı altında; şiddet unsurları ve o karşı siyasi bilinçti örgütlenmenin üzerinde, silindir gibi geçmenin, her tür bakışı ve eylemleri oluşturulmuştur.

1946'ların emperyalist tutumlu 'özgür dünya' sloganı, bizim gibi geri kalmış ülkelerin siyaset ve toplum arenasında eyleme geçen planı, bu şekilde 'Komünizmle Mücadele Dernekleri' adı altında beğeni ile vücut buluyordu! Bu derneğin bir adım sonrası yeşil kuşakça mucizevi (!) bulunuşu olacaktı. Birisi eskiyip, ipliği pazara çıktı mı, yenisi tecelli ediyordu

1967 olaylarının uyanıştı toplumsak parolası 'tam bağımsız Türkiye' idi. Bu yöntemin amacı ses getirip mücadeleyi geniş halksak zeminin uyanışına çevirmektir. Halkı sürece dahil edemeyen çaba başarılı olamazdı. Tek yanlı bağımlılıklara karşı, bağımsızlık bir felsefe ile kurulan genç cumhuriyet, ne olmuştu da Atatürk'ün ölümünden sonraki 15-20 yıllı bir süreç içinde bozulmuş, 1967 olayları ile 'tam bağımsız Türkiye' diye haykırılacak denli vahim hale gelmişti? Üzerinde hayli düşünölesi bir mesele idi bu.

Buna karşı ezberciler 'Komünistler Moskova'ya' gibi ipe sapa gelmezi, yani; ideoloji sel, düşünsel, fikirsel olana karşı; düşünsel, fikirsel ideoloji sel olmayanı, halkçı söylemleri; sanki toplumsal söylemlermiş gibi karşı koyuşun argümanıya, çatışma içine giriyorlardı!

Bir kere, bu karşı karşıya gelen iki çatışma grubundan biri, bir fikir, bir yaşamsallık ideolojisi ve bilinç düzeyi ifade ediyorlardı. Bunlar bağımsızlık, demokrasi, hak, ücret, grev, sömürü, sosyal devlet gibi toplumsak ilişkilenişin, toplumsak üretimin ve toplumsak paylaşımın, toplumsa yönetiminin, toplumsal sözleşmenin, katılımcı demokrasi gibi bir çok yaşamsallığı olan, somut güncel düzenlenişe dair; doğru ya da yanlış savları olabilen güncel toplumsal olabilen gerçekçilikti.

İkincilerse, hiçbir şekilde fikir ifade etmedikleri gibi din, iman, millet gibi toplumu ve toplumun yönetimini; toplumun güncel bölüşümünü ve toplumsal üretimini hiç mi hiç ilgilendirmeyen, halkçı özne söylemlerle, 'komünistler Moskova'ya' diyerekten ülkeyi sanki kendi tapulu çiftlikleri gibi görmenin, sanaldı halüsinasyon içinde oluşturuluyorlardı. Bu toplumun duyarlı, bilinçli, katılımcı yurttaşlarına, topluma dek

yönetimin, yasalar dairesindeki denetimine, Moskova'yı adres olarak gösterabiliyorlardı!

Halbuki bu memleket, bu memleket yurttaşlarına değindi. Hem herkesin, hem hiç kimsenin, tapulu malı olmadığına farkında bile değildiler. İşte kitlelerin kullanılması ve kitlelerin cehaleti tahriki, tam da böyle bir şeydi.

Artık ellerine tutuşturulan bir bombayı taraflar, istenilen yere, hem de topluca insan bulunulan yerlere, sorumsuzca, idrak sizce, seri üretilmiş robotlar olarak, kendi güya idealleri adına atar olacaktı! Tabi ki taraflardan biri devrim şehidi, birisi de cennet şehidi oluyordu! Yaptıkları canilikler taraflaşmış kitle taraftarlığı yapanlarına, sipsivri bir katillik gibi gözüküyordu! Aksine iş şirazesinden çıkmış, her biri için bir karşı öçe dönmüştü. Aslında bir tarafın hiç karşı görüşü yoktu.

Sürecek

Bayram Kaya

İdeolojileri Terör İze Etmek 5

5]Oysa, toplumsal işleyişlerin yapılaşılmasına dek düşünücü, demokrasi içinde hak arayıcı olmanın, katillliği olmazdı. Bir taraf mesai, saat başı ücret, kreş hakkı gibi toplumsal yaşamasal olanın yasal talebi içinde idi. Diğer taraf, toplumsal ilişkileşme argümanı olmayan, halk öznel yaşamı içinde olan geleneklerimiz, göreneklerimiz, büyüğe saygı, ulul emre itaat, din iman deyip, acayip bir vatan millet türü soyut kavramlarla, nereye çeksen oraya gider olan argümansızlığın içinde idiler. İç ve dış işbirlikçiler bu güzelim uyanışın iki kanadını da, o iki kanadın kendi mantıklarının değer anlayışları ölçüsünde, terör ize edeceklerdi. Sömürü gibi şerrin uyanışçı, bilinç edinici hayrından, tekrardan bir şer, terörizmi çıkmıştı.

Egemen öznelce güç, halkı ve onun bilmezliğini iyi yönlendiriyordu! Artık olaylar toplumsal bir demokratik hakların kullanımı olmayıp; okullar, sendikalar, iş yerleri, şehirler, kasaba ve köyler sendendi bendendi gibi ayrışmalara kaymış, süreç; içinde çıkılmaz bir kan davasının kör dövüşüne dönmüştü. Kurtarılmış bölgeler rezaletine dönüşmüştü. Daha doğrusu toplumsal hareketliliğin uyanışına, bu çatışmacı süreçler baskın olup; toplumsal uyanış sürecini sindirip yıldırıyordu.

Ne vatan işgaldeydi, ne din iman elden gitmişti. Ne de din, iman ve vatan kurtarılmış oluyordu. Ne de sömürülen kesimlerin ve emekçilerin beklediği devrimler ve hak edişler, genel yansıma ile ele geçiriliyordu. Emekler sömürülüyor, vatanın asıl kurtarıcıları olan, toplum yapılaşması olan, silahlı güç; resmi jandarma polis gibi kolluk silahlı güç ve sivil silahlı güç, orada öylece durup duruyorlardı. Çünkü vatanın işgali söz konusu değildi. Bu bir sanrı idi. Merkezi otorite taraflara ayrılmış, provakasyonlar içine girmişti. Toplumsal yapının, kendi çelişkisini aşabilmesine; yapının meşruiyeti içinde yapının kendi olacaklarıyla dahi, izin vermiyordu. Ortam tam bir kaosun hercü merci idi.

Hal bu ki sömürü, ücret, demokrasi, grev bağımsızlık diyen kitlelerin seslendikleri karşı muhatabı, kendilerine karşı olan, halk kitlelerinin kendisi değildi! Aksine, ülkenin haksız kazanç elde ettiklerini düşündükleri, karaborsacı, vurguncu simsarları, işverenleri, işbirlikçileri ve dış egemen güçlerle, yerli feodalizme karşı oluşan bir dirençti bu.

Halk hiçte bu hareketin karşısında görülen bir olgu ya da olay değil iken, egemen güçlerin bu muhataplık rolünü, bir kesim halk üslenir olmuştu! Bilmesinler ilik etkisinde kalmış olan halk, karşı muhataplığı da din, iman adına üslenmişti! Asıl muhatapları meydanda olmayıp, yalancı muhataplar meydana doldurmuştu. Böylece anarşi ortaya çıkmıştı. İdeoloji terörizme indirgenmişti. Egemenler rahatlıkla el ovuşturabilirlerdi.

Bu hal egemen sınıfların kendi aralarındaki dayanışmasının gereği olaraktan, halk bilmesinler iliği siyaseti üzerine yansıyan etkileriydi. Biri, halkın bilinçlenmesi olacak ideolojisini konuştururken, diğeri yandaki bilinçlenememe de, güvenlik güçlerinin yanında olma, ona yardımcı olma ve vatan sevme gibi garabetçe (olaylara yabancısılık) hamasi sanal tutumlarıyla, uyanışçı bilinç koyanlarla, çatışmaya çoktan başlattırılmışlardı. Kitlelerdeki samimi vatan sevgisinin hıncı, korku ve sindirme olaraktan; toplumsal hak arayışlarına, bir demokratik hakkın kullanımı üzerine, bir kesim vatandaşına çevrilmişti.

'Özgür Dünya' sloganını ortaya atan iki küresel güç, açıktan biri bir tarafı desteklerken, biri de, diğerini destekliyordu! Ama gizliden de her ikisi de, her iki tarafı kışkırtıp, çatışmalarını sürekli kılarak, artık taraflar arasında, bir kan ve öç davası takibini ortaya çıkardılar. Ortam gerilmiş, gerilim şerare atılımlarına başlamış, tam bir kör dövüşünün hükmünü ortaya koyuyordu.

Bazen gericiliğin ne olduğu tartışılır. Siz din iman elden gidiyor denişçi tutumun her nazım ve gelişme karşısında, her toplumsal bir hakkın kullanımında, bin yıllardır, dendiğini bilirsiniz. Vatan millet söyleminin de bin yıllardır soyut, kişinin kendi anlamalarından menkul; husumetler tartıştığı da bir gerçektir. Üstelik bunlar 1800'ü yıllardan beri Dünya konjonktürüne giren ve yeni sanayi toplumlarının getirdiği yepyeni; hak, hukuk demokrasi ve ahlak kavramlarına karşılık argüman olur cinsten olmayan bir abuklama idiler. İşte gericilik tam da böyle bir şey. Güncel olmayan, genel geçer söylemlerle, toplumsal bir gerçekliliğin ve hakkın karşılığı olmayandı. Siz onca gecikmiş, toplumsal yaşamaşmış sorunları, ancak 1950'lerde ve 1960'larda, itibaren geriden gelerek söyleyebiliyordunuz!

Halkın bir kesiminin kullandığı argümanı yanlış olabilirdi. Ama o kesime göre argümanları, argümandı! Diğer bir kesiminin argümanları da toplumsal icabın yaşantılaşmasına göre savunulur, meşruiyeti olur, tartışılır bir toplumsal düşünce ifade etme, özelliği taşıyordu. Halkı bir çeşit seyirci gibi düşündüğümüz de; terör ize olan ve terör mağduru olan her iki taraf halk vardı. Bir taraf halkın karşı koymalarının, mevcut toplumsal işleyişlerin aksamasına dek olacıklardan ve sistemin kendi kendisini düzeltmesine dek söylemlerden, beriydiler. Karşı argüman bir fikir ve bir toplumsal argüman olmanın çok çok ötesinde, hiç iler tutar tarafı dahi yoktu. Sonuçta, her iki taraf da bloklar için bir kullanımdı.

Bir tarafın tam bir ekonomik dünya görüşleri de yoktu. Görünür yüzü düzeni savunmaktı. Karşısındaki görüş Dünya toplumlarına mal olmuş, karşı konulan ya da o günlerde benimsenen; emekçi sınıfına dek evrensel düşünce idi. Bir taraf işvereni, bir taraf da emeği, devletse her ikisini de, görmüyordu. Oysa, sanalci yaklaşımın kendisi, marjinal bir yüze tutma olmaktan öte, bir içerik taşımıyordu. İki taraf da yanlış olabilirdi! Yeter ki doğru argümanlarla, akli selimce ve akillerce, tartışılsındı!

Üstelik bu yeni, evrensel olan emekten yana fikirlere karşı, karşı taraf argümanlarını dahi oluşturmaz olduklarından; emekten yana ideolojik söylemlerin karşı tarafını, Allahsız, dinsiz gibi yaftacısıyla; çoğunluğun fikrine tercüman idiler! Çoğunluğun duygularını okşayan, tutumlar içine girildiler. Sanki Allahsız kitapsız olanların emeği, gereksinimleri, yaşama ve söz hakkı olmaz gibiden hipnoz içinde idiler. Oysa emek sorunlarına değin, söylemlerin karşılığı; Allah, kitap, din olmamalıydı!

Sürecek

Bayram Kaya

İdeolojileri Terör İze Etmek 6

6]Karşı argümanı olmayan, toplumsal argümanı olmayanlar işi, inançlar bazına çekerek, iş iyice bir düşünce özgürlüğü ve toplumsal alaka olmaktan, çıkartılmıştı! Düşünce özgürlüğü çağın üretim tarzına ve günün üretim biçim ilişkisine denk düşen yapılaşma ve paylaşmanın sağlayıştı olacak eylem ve sözleri idi. Toplumsal ideolojileri tartışır olmaktan tamamen sapılmıştır. Halk alınının, bir inanç argümanını olan güzel dini söylemleri, sanki toplumun argümanı gibi tartışır olmanın, beyhude yanılığ ve yanlışlıklarına, diz boyu düşülmüştür. Halbuki güzel dinin ifası, bir düşünce özgürlüğü değildi.

Karşı taraf, argüman üretmiyordu. Üretemezdi de. Çünkü rakibi olan tarafın toplumsal ideolojik seslendikleri hitap merci muhatabı ve uygulayıcıları, kendileri değildiler ki! Ama karşı taraf bilmezliği ile kendilerini sözün ve düzenin muhataplarıymış gibi davrandılar! Ve durumdan olmadık vazifeler çıkarıyorlardı! Bir ülke ittifakının en tehlikeli satrancını, bilmeden; samimi olduğunu düşünerek, oynuyorlardı. Her iki taraflar kendi eylemleriyle, bu egemen güçlerin açık desteği ile kendilerine göre, kollanıp gözetiliyorlardı!

Bu yüzden, elbette bir cevap üretmeyeceklerdi! Üretemedikleri içinde tamamen fikir dışı alanın labirentlerinde, kendini haklı kılan anlamaların yanılığı ile taraflar iyice bir keskinleşecektiler. Bir diğer taraf, sanki istekleri muhatap bulmuşçasına, sözleri gereken yerlere ulaşmışçasına, gibi onlarca fraksiyonlara ayrılıp bölünerek, kendi içinde ikinci bir cephe savaşları başlatmanın gaflet ve dalaleti içindeydiler. Sonuçta bu olanlar iç ve dış işbirlikçi egemenlerin, oyunu ve el ovuşturdukları durumdu. Bu güzide halk, bir birine kırdırılmıştı. 'Özgür Dünya' söyleminin emperyalist çıkarları uğruna her uyanış o ülkelerde iç karışıklıklarıyla öngörülmüştü! Figuranlar geniş kitlelere başat geliyordu.

O günlerde bir kesim, toplumsal talep içinde hak arayış eylemleri yaparken, diğer taraf hiç bu hak arayışlar içinde olmadılar! Bu çok ilginçti! Üstelik hak eylemleri içinde olanlara saldırarak, güya toplumsal bir hak arayış halkın güvenliğinin tehlikeye düşürülmesi boyutuna indirgenerek güvenlik gücünün yanında olurlardı! Güvenlik güçleri de bunlara sesiz kalarak, hem kendi varlıkların inkâr ederlerdi, hem de böylece merkezi otorite ortadan kalkardı! Olabildiğince tehlikeli bir oynayıştı ve sonuçları da ağır oldu. Hem de bunlar oldukça da vahim oldu. Her iki tarafta, bu türden tarafların kendi zaaflarına özgü provokasyonların yanıltılması, içinde oldular.

Bir toplumsal talepleşmenin yasal eylemi, elbet yolları kapatacak, halkın sağlayışçı akış zincirinde kısmi kesintiler olacaktır. Bu sizin ses getirmeniz için işverence ve merkezi otoriteye muhatap alınmanız için zorunluydu. Hatta merkezi otorite eylem güvenliğinizi garanti etmekle de mükellefti. Merkezi otorite ve işveren kesim bu rahatsızlığı ya önceden ön görüp uzlaşıya gideceklerdi, ya da olan durumdan sonra her iki taraf bir uzlaşıya oturacaktı. Bunun tabi akış öngörülüşü budur. Kimsenin rahatsız olmayacağı bir eylemle siz istek ortaya koyamazdınız, değil mi? Böyle bir çözüm, Dünya'da yoktu! Ama bizim güya kurtarıcılar böyle buyurmuşlardır!

Asayişsizlikler de, olasıydı. Bu eylem yapanları haklı kılmazdı elbet. Ama bu zaten taraf sorumlularının zorunlu öngörülleri içinde, karşılanır tedbirleri olmalıdır. Bunlar işin düzenlenme siyasi mevzuat tarafıdır. Ama eylemleri bütün haliyle asayişsizlik boyutuna indirmek hiçbir argümanla bağdaşmaz. Bu sizin elinizdeki üretimden gelen güçtür. Bu en başta öngörülerek, yasal bir sistem içi sistem çelişkilerini düzeltme hareketi olarak öngörülmüştür.

Elbette eylemler biraz asayişsizliğin yasal olarak hoş görülen, eğitim alamama, sağlık

hizmeti alamama gibi, pazarlıkları zorlayan kısımdırlar. Üreten olarak size hak olan eylem, elbet tüketenin hizmet alanın kısa bir süre o hizmeti alma hakkının, engeli olacaktır. Bundan tabi ne var ki? Sürecin ilişkince işleyiş yönleridir bu. Bunlar öngörülür bilinir eylemin amacıdır zaten. Bunlar bir hakkın aranışı yapılırken diğer tarafın hakkının, gözetilir olmakla beraber sürekli olmayacak yasal hak gasplarıdır. Eğer bu da istenmiyorsa, ki istenmemeli; iş veren ve merkezi otorite ve eylem yapanlar, daha baştan birbirinin sesine kulak vermelidirler!

Bir toplumsal gelişmeye, bir toplumsal, uyanışa, bir toplumsal hak arayışına karşı, toplumsal olmayan bir tepki koymak, ne kadar acı ve o toplum için ne kadar hayatidir! Bunun en tipik ve en bilmezlikle en ezber söylemi; 'Komünistler Moskova'ya' lafidir. Hiçbir akılcı yanı olmayan söylemdir. Hiçbir fikir ifade etmeyen, bilimsel, toplumsal temeli dahi olmayan, bir bilmez ezberi ve şartlanmasıdır.

Bir tarafın toplumsal ilişkin ideolojik ve toplumsal içerikli söylemine, diğer taraf, iki hatayla birlikte güya ilgilisi gibiymişten cevap oluyordu! Birincisi, taraflardan biri, diğer tarafın söylediği ideolojik söylemin muhatabı değildir. Yani, sömürü var diyenler, halk sömürülüyor diyenler, halka karşı değildiler, bilakis halktan yana idiler. Yine sömürü düzeni var diyenler, ülkeyi ve halkı dışarıya; teslimiyetçilik bağı ile bağlayanlar değildiler. Aksine, teslimiyetçiliğin mağduru halktı, ama halk buna karşı oluyordu! Halk feodal bir bey değilken, sanki halk feodal bir ağa immişçesine, bir başkasını sömürüyormuş gibisine, karşı tarafın tespitçe 'sömürü var' söylemini, bir kısım halk kendi üzerine alıyordu!

Bir kesim halkın, şikâyet ve rahatsızlıklarını söyler olmalarını, nedense; diğer bir kesim halkta, bu söylemleri kendi üzerin alıyordu! Bu olanın akıl dışılığı yetmezmiş gibi bir de kendileri karşı argümanlarını; siyasi, politik ve toplumsal ideolojik, olaraktan ortaya koyamıyorlardı. Halkçı düzlemin anlayışları olan inançsal ve hamasi referanslarla, toplum içinde cirit atıyorlar; 'dam üstünde saksagan, vur beline kazmayı' biçiminde, tam bir bilinçsizce, cevaplama tartışma yapıyorlardı!

Sürecek

Bayram Kaya

İdeolojileri Terör İze Etmek 8

8] Toplumun işbirlikçi kimi otoriter gücünün, ideolojileri terör ize etmesi bağlamında tespitimize temel olacakla 1967-1980'e dek olaylarının belirgin ve sembol bir kesitine, neşter vurmak, çok uygun bir örnekleme olacaktır. Bu 6. Filo olaylarıdır. 6. Filo olayları, bir toplum ve bir kesim halkın bilinçlenmesi için bir ateşleyici dış nedendi. 6. Filo; toplumların ve halkın güncel olaylar karşısında, emperyalizmle yapılan mücadeleye dek tavırca uyanıştı duruşunun, sembol ve simgece bir kıvılcımıydı.

İşbirlikçi, etkili ve yetkili çevrelere göre; 6. Filo; uluslararası kara sularda, emperyalist silahlı gücün boy gösterdiği tetikçi bir tehdit değildi! Yine bu emperyalist tehdit, Vietnam vahşetinin, egemence güç göstericisi olacakla sömürge bir tabii yuna, keyfe keder çıkışın, dayatması da değildi! Aksine, sanki 6. Filo, kendi yurdundan elini kolunu sallayacaktan; gezme, görme, bilgisini artırma, iştiağıyla yola çıkmıştı! Sanki Dünya insanlığı ile gezecekten ilişki kurmanın; bilinçli, masum, sivillerinden oluşmuş, bir turizm hareketi gibiydi! Bu iş bitiricilerce zihinler böyle gölgeleniyordu.

6.Filo'nun geliş şerefine, sahil gazinoları, genel evleri ve sokakları; badanayla beyaza boyanıyordu. Bu ahlaksızca tertipleri, çatılar üzerine; ' hoş geldiniz denizciler' denilişin, 21 pare top atışlarla yaptıkları kutlamalarını, bu türden onursuzluk karşılması ile pekiştiriyorlardı!

Kargaşacı grup, 'Müslümanlar' diye başlayan kışkırtılmalı yazılara başladılar. Bunlardan ari olan halkın, halkçı tavrına seslenişlerle ve halkın hassas oluştu damarına basılacaktan, halkı ruhen olayların içine çekiyorlardı. Böylece halk ta, yalancı bir karşıt taraf, oluyordu!

Egemen sınıflar, halk içinde, sırf çatışmasına değin oluşacak uyanıştı grup yandaşlığını önlemek, halkın bilinçlenmesini geriletmek uğruna, toplumsal sorunları yozlaştırmaya gittiler. Halkı, kitleleri; toplumsal konular üzerinde duyarsızlaştırma pahasına, halkın bilmesinler iliği üzerinde, halkın dini tartışmalarını, toplumsal bir sorunu savunma yapıyorlarmış camsına ajite ettiler. Yoktan olanla, halkçı anlamaları mesele yapan savunmalar; toplumsal olanı, savunma şekli gibi oturdu vermişlerdi!

1969'larda, Mehmet Şevket Eygi'nin İslamcı gazetesi 'Bugün' vardı. Burada çıkan yazıların ne denli ezber ve toplumsal görüş olmayacak, hitabı 'Müslümanlar' der olur denli halkçı söylemli, konjonktürden ve aydınlanmadan uzak, sömürüyü, günceli ve toplumsak olanı, İslam dini akideleri düzeyine indirgiyordu. Bu yazıların, toplumsak olanı, halkçı olana indirgeyişle, tahrik, tahkir (onurca aşağılama) ve tezyifti (öyle gösterme) bir yazı tarzı türüne, en güzel bir örnek olduğu; çok açıktır. Amerikan 6. filosuna karşı gösteri yapan öğrencileri, önce kâfir ilan etti!

[Ve 'kâfirleri boğmanın vakti geldi! 6. filoya karşı çıkanları gebertmek için ant içildi! '] gibi cehalet, hiddet, tahkir ve tezyifti gazez başlığıyla çıktı. Hele toplumsal olmayan şu konutlara bakın; başyazılarında: 'Amerika, Allah'a inanıyor, Amerika'nın dini var, Amerika'da İslamiyet'i yayabilmek hürriyeti var. Amerika inançlarımıza hürmet ediyor. Amerika ehvendir, ehafftır (hafif kusur görülür) , ehli kitaptır.']diyen İslamcı yazar sn. Şevket Eygi, [genel eve gitmek ve Türkiye'ye gözdağı vermek üzere İstanbul'a getirilen 6. Filo'ya karşı gösteri yapan Türk gençlerinin elinden 6. Filo'yu kurtarmak için cihat çağrısı yapıyordu.] (Ekşi Sözlük 6. filo bahsi; M. Şahap Tan "Bugün'ün Dervışı Mehmet Şevket Eygi Kimdir?")

Böylece 1968'lerden itibaren Dünya hareketi içinde (buna Yunanistan da dahil) kendisine çıkacak ve yanaşacak bir liman bulamayan 6. Filo; gönül huzuru ile

Türkiye'ye ve Türkiye'nin muhtelif yerlerine, kezlerce çağrılmıştı! Bu davete değin karşı oluşun önce fikirdi zeminde, temelce gerekçeli protestoları öngöröldü. Bu öngöröler karşısında, bir kesim işbirlikçi etkililer boş durmadı. Durumun arbedesi olacak; karşıt kavgacı gruba günler öncesinden bu durumu ihale edişle, işe başlandı.

6. Filo eylemleri başladığında, en gına gelinen haberler; yukarıdan beri ideolojileri terör ize etme belirtilenlerin, resmi ağızlarda teyidini gösteriyordu. `...Türk misafir perverliğine uymayan bu gibi hareketler, cezasız kalmayacaktır' türü haberler, bu teranelerle başlar ve bu gibi benzer teraneleriyle biterdi.

Emperyalist efendisi ile kölesine değin gibi olan bu ilişki, bu kimi işbirlikçilerin işgüzarlık siyaseti sayesinde saygı ile karşılanıyordu. Tehdidin soğuk yüzünü örtmek için işbirlikçiler, badana aklığı ile ve alenen ve uşakça tavırları da, 'turizm yatırımı' gibi teranece bir utanmazlıkla, lanse ediyordular.

Bu erkteki kimi güçlerin, ideolojileri; terör ize boyutuna indirgeyen, 6. Filoya karşı oluşun konjonktürse ve toplumsal ideolojik temelini, saçmaya ve bilmesinler ilik oyununa dek indirgediler. Halk alana dek devinme söylemli tahrikler üzerinden, karşıt kavga grupları yarattılar. Toplumsal bir proje uygulayım üretim tarzı olan ideoloji, halk söylemine ve halk alanın anlayıştı işleyişine göre değerlendirilip (!) tu kaka ediliyordu.

Komünistlik bir toplumcu görüş olmaktan çıkmış adeta suç delili olmanın, en temel belge söylemi idi. Toplumsal bir hareket, bir halk söylemi olan ve halkın kişi özneliğı olan söylem bilinçsizliğine indirgenmişti. Tüm bunlar yetmezmiş gibi siyasi, toplumsal olup biten günceler değin eylemler; 'Türk misafir perverliği' gibi ne anlama geldiğı muğlak bir ifade ile toplumsal olanlar, terör ize edilmişle polarize ediliyordu.

Nasıl toplumsal bir hak aranmanın karşısına, din, iman gibi topluma değin olmayan halkçı değerler ve vatan millet gibi her yere cuk oturur soyuttu değerlerin, alakası olmayan anlam ilgisiyle meşruiyet eşme yapılacakla; bilinçsizliklerine, uyutmalarına tutamak edişle karşı çıkıldı. Aynı mantıkla bir 12 Eylül 1980'de 1970'lerin iç güvenliğı ortadan kaldırtan taktikti tehdidi ile davrandı. 1980 hareketi kendisini meşrulaştırmak için toplumsak olacak çözümleri, 'Atatürk'tü' gibi hem alakasızca, hem de 'tekrar edilenin etkisini değersiz eştirmek adına' kendi mantığını, ortaya koyup, silindir gibi her şeyin üzerinde geçecekti! Güya düzene karşı olanlarla, yine güya düzenden yana olanları ayrımcılık gözetmeme(!) mantığı olacakla, işe başlayacaktı.

Kendince, ayrıklık yapmama adına, suç işleyenin de; suçsuzla, aynı işlemi görmesi gibi hileyi şerci zilletine başvurulup, yurttaşlık haklarına, insanlık haklarına ve evrensel tutum aşma haklarına aykırı olarkten, kitleleri vahşice ve bir bir işkence ve öldürmeli devlet terörü ile elden geçirir olacaktı. Geleceğin yeşil kuşak ve ılımlı İslam yapılaşmasının sesiz sedasız, düşünmeye zaman bırakmadan, sessiz sedasız böylece temelleri, atılır olacaktı. Yine ekonomik ve toplum sal, bilimsel olanın karşısına; halk sal, öznel, toplum sal olmayan, değerlerle; dinli imanlı yapılanmalarla çıkılacaktı! Bir toplumsal sorun, meydanlarda ayet okumanın çözümleri ile meydanları yıkarcaşına, alkışlar alacaktı. Çünkü laiklik dahi bu manada, toplum içinde bir inanç özgürlüğü sayılacaktı (!)

Halk egemenliğinin, yasalarla verilmiş haktı. Egemenliğin halka değin kullanım hakkı; böylesine bir terör ize boyuta indirilmişti. Hem de demokratik bir hakkın kullanımına dinsiz imansız denişle, kâfir ilan edişlerle, Türk misafir perverliği ve Türk turizminin kaynağı, gibi göz yaşartıcı açıklamalarla ve Moskova'nın yolu gibi ipe sapa gelmez, yol

gösterici söylemlerle bunlar yapılmıştı. Ve daha nicelerle, halk çıkarı olacak egemenliğin kullanım ve düzenlenmesine dek araçtı yöntemi, biz iyisini biliriz denişlerin baskısıyla böylece önlüyordular.

14.05.2010

Bayram Kaya

İdeolojileri Terörize Etmek 01

Çok eski totem se etnik birlikler döneminde, bir totemi düşünce; bir etnik yapı için olumlu ve zorunlu tutum aşma olurken; kendi dışındaki etnik yapılara yasaktan tabuydu. Yani bugünkü anlayışımıza göre, 'kökü dışarıda olan, yasaktan ve lanetten bir tabu idi'. Bu saklayım o günün sosyal birlikti yaşamının gelişmesi ve var aşması için olması gereken zorunlu bir ilke idi.

Sosyal ve öznel birikmeli tabu; bir tanımlamalı tavırla, kendisini ortaya koymaktı. Böylece; bir sosyal devinim ve bir sosyal çekim alanı aitti liği yaratmanın, görünmez güç çekimi kendisini etnik yapıyı sosyal birliklere dayatmıştı. Sürü aitliği olan kaba güce boyun eğmenin itaati bağıntısı, artık öznel plastik anlamaların, itaat ve riayetini dönüşmüş, üst yapı gelişmişti.

Bu etnikti korumacı tabu, benliğin korunması ile yaşama tutunmaya dek yaşantılıma karşılıyordu. Ve etnik yapı yaşantılıma, kendi kurallarıyla, insan-insan ilişkilerini ve insanların doğada sağlayışların bağıntı aşan örgütlenmesiydi. Yani yapının sosyal organ eldi biçimlenmesini; aşama aşama; ibikten süzüşlerle; ortaya konmasıydı. Sosyal aşamaların oluşturulmasıydı.

Bugünkü anlamda, kökü dışarıda deyişle dışlamak istediğimiz bu anlayış, bu gün için hayli geride kalmıştır. Sırf kimlikti özel tutum diye, benlikti özel anlamalar içinde kalmak; artık bir geri eşmenin tutuculuğudur.

Öznel olan kültür ve tabular da, dışa açılmak, okyanuslarla bağlantı kurup, dışta erke girdileri sağlamak zorundadır. Değilse sistem gelişemez güdük kalır. Yani totemce ve yerelce; kendine özgü özel kültürün yanına; dıştaki kültürlerle de girişen Dünya ölçekli genel kültürlerinin de, sürtüşen yan yanallığı, olmak zorundadır.

Nasıl ilkti totemi tabu sizin isteğinizle değil de, o aşamanın gelip dayandığı zorunlu belirme ise. Bugünkü bu aşama da, sizin isteğinizle değil, konjonktürün Dünya'ya coğrafyasına ulaşabilme ve iletilmesinin gereği olan bir zaman, zemindi; durumun zorunluluğudur.

Etnik yapılar dönemi, bugünkü gibi Dünya'yı düzenleme, Dünya'yı değiştirme ve dönüştürme düzey ve düzlemi hiç değildi. Bu yüzden özeldi girişmelerinin yanında, geneldi girişmesi, hiç olmazdı. Düşünülemezdi bile!

O ilk sosyal dönemler, yeni yeni kımılıtların yaşama tutunuşlarıyla, kımıldanışların sosyal yapıya bürünmesiydi. Yani bir çeşit; 'azcık aşım, kaygısız başım' denebilir türden bir var olma mücadelesi idi.

Totemi ve zorunlu belirmeli koruyucu yapı ilk kez ittifaklar dönemi ile adeta tabu çekiğe vuruş darbeleri almıştı. Bu darbeler ilerideki çatlakların yarılmasına yol verecek oluşumlardı. Belli belirsiz, sisse oluşumdu yığınlar kümesi idi. Bu süreç, yaklaşık çok çok tecrübe ve değişip dönüşmelerin süreğinde M:S 1789 yılına dek sürdü.

Totemce benlikti süreç, günümüzde de sürmekte ise bu tutum özel olan kişilerin anlaması içinde sahiplenişlerle, kendi alandı gelişme yoluna devam etmekte. Buna karşı hala totemdi dirençler adı ne olursa olsun gerileyen bir sahiplenilişle, hala gerici bir güçle sürmekte. Böylece insanın özel gelişme yanı dumura uğratılarak insanın öznel oluşması da sekteye uğratılmaktadır.

Tabu özel ve öznel tutumu, etnik yapı içinde; kendi genel tutumuna doğru gelişmişti.

Yani özel durum genel durum olmuştu. İlk ittifakı süreçlerin girişen oluşmalarıyla; bu etnikti totem genellik, ittifak içinin özel durumu olama, mezhebi koordinatlarına doğru çekilmeye başlamıştı.

İttifakların yeni anlayışları, sistematik dinlere doğru kayışla, yeni yapının kutsalı (totemden hareketle) tabuları olmaya başlamıştı. İttifaklarla genelleyen hem etnikti sosyal yapıyı, hem sınıfsal toplum yapıları içerişle dinlerdi. Artık totemdi etnik benlik, dinlerin içinde mezhebi yorumların kalıntı ve uzantısı olacakla; dinden de (genelin kendisine etkileyen) yansımalarıyla, eski tabanını, eğip büküp; şekilleniyordu.

Artık özel durumun genel duruma dönüşebildiği; genel durumun özel duruma dönüşle bağıntılı olan zorunluluğu belirmişti. Bunun bilincine varılmıştı. Zamanın yönü; böylesi bir özelliğin genellikti oluşuyla ve genelliğin özelleşmesi biçiminde olan sürecin akılçılığı ve zorunluluğu ile akıyordu.

İşte yurdumuzda bu sürecin bilinci ve tarih ve insanlık felsefesi iyice gelişmemişti. Yönetenlerde de bu böyleydi. Yönetenler bu bilinci taşıyorsa da kolay itaati ortaya çıkarabilmek ve bilinçlenmenin yorucu olan cevaplandırılmasından kaçınmak için bilgiyi saptırarak geniş kitleleri tahriklerle yönlendiriyordu.

Esasında bilinçli karşı tahrik, yönetenin işine gelmezken, itaati olan ve el altında desteklerle kendi yaptırdığı tahrikler; 50-60 sene boyunca, pek işine gelmişti. Bu dar, verimsiz, günü ve toplumsa devinme zamanı geçmiş yollarla, siyasetlerini yürütmüşlerdi! İşte aşağıda olanlar bu bilinçlenme ile bilinçsizliğin tutuşturulan taraflarıydı.

Hala da şimdi kendi kimliğim de, kendi kimliğim denen bir özel ve öznel sosyal tabucu tavrı, toplumun tavrı içinde değerlendirmenin, toplum (dünyayı değiştiren dönüştüren yapı) olamamanın (dünyayı sosyaldi etnik gözle yorumlayan tutumların) yanılılarıyla sürüp gitmekte olan bir baş belasıdır.

Okur burada dünyayı değiştirip dönüştürür olan yapı (toplum) ile dünyayı değiştiremeyip, dönüştüremeyip; sadece sosyal, öznel anlamalı yorumlayan (etnik, halkçı) yapının ayırımına iyi varmalıdır. Değilse okur yazıyı kör bir okuma yapar.

Toplumların skala değerleri, hem sosyal (insansal) ve hem de nesnel bir tabana, oturmak zorundadır. Sosyal ya da halk sal olan skala değerleri, her ne kadar ve çokça da öznel değerlemeler içerirlerse de, ortak paydaların oluşması için sosyal skala, toplumsal nesnel, ana hatlı da olmak zorundadır. Ki bir bilgi, bir bilgilenme işi olan demokrasi içinde, tanıladığımız seçme seçilme eylemleri; ortaya çıkabilin.

Demokrasilerin en büyük handikabı, politikacıların halk üzerindeki bilmesinler ilik siyasetlerini, halkın bilmezliği üzerine oynamalarıdır. Evet, seçme seçilme güzel bir demokrasi girişimidir. Ne var ki seçme seçilme sorumluluğu da kişilere, o alana değin ilgilenme, o alana ilişkin, bilme sorumluluğunu dahi beraberinde getirmektedir! Getirmektedir ama tek tek kişilerden, kişilerin özelliklerinden oluşan halk, bu durumun neresindedir?

Eğer kişilerin genelce bir sorumluluk vukuf yeti oluşturulamıyorsa, veya kamu o alanda, konuya ilişkin halka, yeterli bilgilendirilme ve aydınlatılma yapamıyorsa, siyasetler her yapmak istedikleri şerri halka seçtirerek yaptırmanın rahatlığını veya sözde demokrasisini yaşarlar! İşte demokrasinin bu handikabı aslında cehaleti topluma

egemen kılmak olmaktadır! Bu hal, demokratik toplumların dikkat edeceği çok çok önemli bir özellik ve temel bir sorunsalıdır.

Yurttaşlık, toplumun ortaya koyduğu bir kavramdır. Ve halkın etnikçi belirtilmesini, giderekten ortada kaldıracak olan bir tespitçe, içermeydir. Ve yurttaşlık, insanlara ve insanın toplumsal sorumluluklarına denk düşer müdrikelikte bir kişiler sorumluluk ve görev tanımlamasıdır da. Aynı zamanda da, insanın toplumuyla yüküm üleştiği bir kazanımdık yetki ve yetki sınırlanmasıdır da.

Toplumsal skaladaki yapının yarısını öznellik ve diğer yarısını nesnellik olarak belirlersek, öznellik %50 ile %51 Aralığı arasında gezindiğinde, yapıda hayli büyük öznellik değerleri elde edilir. Bu değişken 1 puanlık aralık, çok büyüktür ve sistemi istediği gibi devindirme muktedirliği, elde eder. Bu 1 puanlık aralıkla, kendi arasında istenilen 10- 100-1000 gibi eşit aralıklara bölünerek %50,001 gibi değişkenlik kontrolleri elde edilir.

Ya da sistemin; nesnel, öznel işlerliğinde, sıfır noktasını temel bir kararlılık değeri olarak düşünelim. Eğer; Sıfır, +1 ve sıfır, -1 Aralığı hiçbir zaman, ne tam +1 ve ne tam -1 elde etmeden (+0,5) ile (-0,5) Aralığında bir değişkenlikte sistem hem öznel etkimeli (kapitalistçe) hem nesnel etkimeli (kamucu) tepkili değişen varyantlar elde edersiniz. Eşyanın doğasına uygun olan da budur.

Toplamda, sistemin referans değerlere arası oynama aralığı, sıfır olmalı, ya da yarı yarıya olmamalıdır. Ama neredeyse sıfır gibi olmalıdır. Bu skala aralığını, belli değerler etrafında, kısmen keyfiliklerle oluşturur olmak, toplumsal güçten kaynaklanan insanların ve özneliğin özgürlüğüdür. Bunların (+0,5) ile (-0,5) altındaki ve üstündeki aralıktaki değerler içinde devinmeleri, toplumun zaman zaman, nesnelce veya öznelce olan, zemin muktedirlikleri geliştirebileceği olağan (rutin) deşlikle, olanlılıklar girişmesidirler.

Bir sayı doğrusu üzerinde sıfır orijin kabul edilen bir noktanın sağında (+0,5) ile solunda (-0,5) Aralıkları halkın ve yurttaşın oluşma, yaşantı aşma ve rutin sistem işlerliği uyuşmasıdır. Yurttaşlık bilinci burada oluşur. Burada halkın öznelikleri (inançları) vardır. İnançlar buradaki, yurttaşlık süzgeçlisinin seçme ve ayıklaması ile halkı, halkçı yapıya geçişenlerken, pek topluma geçişendik etmezler. Sistem +0,5 değeri içinde pozitif nesnelce; -0,5 değeri içinde de, negatif öznelce süreçlerle yer deşşirdir.

Toplumların ve halkların gelişmişlik kırı terleri içinde, bu gibi yansımalar da bulunur. Toplumun olan siyasetler, ne yazık ki gelişmemiş ülkelerde, halkın siyasetleriymiş gibi oluşturulup, maalesef yerlerde süründürülür.

Böylesi gelişmemiş toplumların politikaları, hep halkından ve ideolojilerinden korkarlar. Politikalar nesnel öznellikler yerine, politikacıların kendi ikbalce algıları doğrultusundaki korkuları üzerinden oluşturulmuştur. Bu gibi geri toplumlar da, egemence sınıfın korkuları, çeşitli yansıma ideolojileri ve ideoloji sel bilinçlenmeleri, terörizmle aynılaştırmışlardır! İdeolojiler bu politikaların yanında terörizm gibi görülür olmuştur. Bu egemen sınıf merkezli politikacı egemenler de, sistem dışındaki ideolojilerin halka pompalanması da, daima halkı bu ideolojilere karşı, dini tahrikçi kışkırtmaları hep olmuştur.

Temel dayanakları ise, 'her sistemin kendisini korumak zorunda oluşu' ilkesidir. Bu belli

şartlarda, belli zaman ve zemin içinde, sistem içi geçerli bir ilkedir. Şu da unutulmasın ki siz sisteminizi korumaya başladığınız andan itibaren, sisteminiz; az az eskimeye ve değişmeye başlayacaktır. Yani sisteminizin yenileşme gereksinimi bir sorunsal olarak birikmeye başlayacaktır. Bu değişmeler, değişmelere dek birikmelerin hızına ve biriktirdiğiniz tecrübeler(demokratik adımlara) bağlı oluşla, nicelenecektir.

Yani sizin 'sisteminizi korumak' zorun da olmanız ve böylesi bir değişme ile sanki değişmemenin direnç eşmesi arasındaki, bir bıçak sırtı olunuşla, bir sırat köprüsünde gerçekleşecek, gözetilme olmak zorundadır. İdeolojiler demokratik anlayışlarınızla, toplumsal hayatın nicelemesini biriktirirler. Hiçbir değişme, şartlarını taşımadıkça, ne ileri yöne doğru, ne de geri yöne doğru, değişme eğilimli olamaz.

Sürecek

Bayram Kaya

İfsatı Tahiren

Yılan değiliz
Dili sokuşta uyuşturura ferman
Yılanı da severiz
Ağu verişte kıla derman

Deli bozukluktur
Aşikârdan ola aslı soyumuz
Yolsuzluktan yana mal kaldırıp
Yoktur demir atacak bir koyumuz

Neşemizi almadık demeyle
Mihneti can bilmeyiz.
Âdemi şanla Dünya
Bugün var, yarın yok; gün ya!

Ol dem iledir doluşumuz
Adam deyişte gönendirende
Adam olmaz soysuzluğadır
Delibozuk oluşumuz

29 07,2009

Dem:

1-Kan

2-Demlenmek. İnsanlığın toplumsal ittifaklaşışlar şölenlerinde, sözleşilen kan içme kutsamaları. Taki bir büyük tufanla (kurban edim merasimleri ile) son bulan ittifakları. Bunun sonraya ritüalize edilmesi.

3-Zaman, olgularla seçilen zama

Bayram Kaya

İhtiyari de Yada İhanet

Bir ihanet kaç paradır can?
-Beş para.
Değmez can, değmez para.
Kalp para!

İhanet bir olur, bin olur mu can?
-Kalp durur.
Değmez can, değmez, sevgi satan, sevgisiz o
İhracı var da
Alıcı kalp olmalı...

İhanet mi sevgi, sevgi mi ihanet can?
-Yara durur, yaman vurur.
Bence dönüşlü dururlar, yakar seni, can.
İhanet eden etmiştir de
Duyumsanan...
Mideden kavrulur, kuru bir yanma
O an...
İşte o an...
Öfke değildir.

İhanet hep, metada mı olur can?
-Yok be ciğerim,
Başkasının ipi ile kuyuya inerken
Dikleşme endişesinin tam hevese dönmesinde
Sarpta el bıraktırırken.

Can, akılla mı, duyguyla mı seversin?
-Bak bu netameli...
Karşılaşma durumu
İhtiyaride, ihanette çıkar.

Hiç ihanet sardı mı seni can?
-Uşüdüm
Aklım geldi dostum aklım!

01.10.2007

Kalp: Hileli, sahte, taklit/ yalandan cesaret satan korkak, güvenilmez
İhanet: Bir kimsenin güvenini yok etme.
İhtiyari: seçimlik, isteğe bağlı

Bayram Kaya

İken

Şan saldı*
Zülüm üstüne
Zülüm iken.
Ören gezdik
Dirim üstüne
Dirim iken.

Ak giydik
Ak üstüne
Ak iken.
Fesleğendik
Fes üstüne
Pes iken.

Sıfat verildi
Sıfat üstüne
Bellisiz iken
Alkış büründü**
Yumruk dürüldü
Hükmü yürür iken.

Biz, biz idik.
Hükmü giz idik.
Coş bizim değil iken,
Söz getirilip getirilip,
Şekillenir idik.
Bayramsındık
Bayram üstüne
Bayram iken.

23.02.2007

Bayram KAYA

*Konuya insanlık tarihi olarak, insanlığın kurduğu yok ettiği uygarlıklar olarak bakılmalı.

**Bürünmek: Bir görünüşe girmek.

Bayram Kaya

İki Yaka Bir Boyun

İnsanlar görüyordum
Boyları irili ufaklı
Enleri genişle dar
Kayboluyorlardı bir yerlerde
Öğretileriyle daim kâr

Kahve telvesinden fal
Bir tutkuyu yürür hal

Bu görünüşleriyle
Bir oyuncak zaman
Geliyordu gözün doyuna
Süreç ruhu değillerdi enine boyuna

Korkunç iken mübarek,
Mübarekken korkunç;
Bir mevzu iken tevazuydular

Böyle iken kotaya
Getirilirdi potaya.

Onlar;
Dimdiktiler ve yıkıktılar
Umuttular ve bıkıktılar
Hulasa kendisiyle nisap
Kendisiyle bir hesaptılar

İnançlarının algılattığı
Düşünme diye salgılattığı
Salt iyilikle yoktular

Şu giden adam
Elleri kadar nadan
Vekâleti kadar nidan

Çocuğuna baba bir insan
Düşmüşü kaldırır denli nisan
Şaşarı kadarla nisyan

Erdemleriyle İsa
Şefkati kadarla nisa

Kaostu o
Bir durumla uyumlu kani
Birazdan zalim bir cani

Sıratın çıkardığı müstakimdi
Burnunu sokmakla her naneye
Olmazdı kimi kez tecavüzle haneye

Kuşluğu iyi saate
İkindisi kötü vaatte

Enine mütecaviz
Boyuna saldıran
Böyle iken merakı muciple aldıran

Birazdan bir hırsın
Uyuşturucu satmayla tırsın
Kurbanı ve türabını

Nereden baksan
Okunmaz bir yazı.
İmladan kusur,
Anlamdan husustular.

İnşanın harcını kardılar
Zamanın anlamını yardılar
Kusurlarından mündemiç geldiler
Dışa uzanişla, bir beyin eldiler

19.10.2012

Türabı olmak: ayak basılan yerin, toprağı olmayla ifade edilen minnettarlık, tevazu.

Bayram Kaya

İlah 1

Bu yazı "ilah" yazım içeriğindeki bir kesittir.

İlah hem ön ittifak aitliğinin, hem totem aitliğin bilincidir. Ön ittifak içinde çakılı oluşla, totem aitliği olan kurucu atıf, bir geri bağlanımla korunmalı yasadır. İlahı oluşmanın sürmekte olan yeni sentezli inşa kısmı da, ön ittifaklı sentezci aitliğin bilincidir.

Çakılı ya da gömülü cazibe merkezi, artık görünmezleşen karanlık madde etkisi yapakla kendisini ve varlığını duyurup hissettirir olacaktı. Durum bu ikilemli biçimde olmakla beraber, ön ittifakın içinde çakılı ya da ön ittifakların içinde gömülü oluşuyla var bulunan şey; geri bağlaşımlı kısım kadarısıyla totem aitliğinin bilincidir.

Ön ittifak içinde çakılı kod biçimindeki yalın totem bilinçli devinme alanlı süreç; geri beslenimce; geri bağlanımla; geri atıflı, geri aitlik bilincidir. Ön ittifak içinde yepyeni, sentezci oluş haliyle sürmekte olanlar içindeyse, ilahı bilinç aitliğinin yepyeni ve güncel oluşuyla sürecin inşa olması deneyimleri olan yaşantı aşmalardır.

Yani ilah ön ittifakın kesikli sürekli oluşması içinde yeni oluşan pluralliliğiyle bir sentezi, ya da tevhidi inşadır. Bir sonraki kuşağa göre de bir çeşit şema ve şablon oluşla davranış tutumlu sosyo toplumsal izlekiliktir.

İlahın sürmekte olan inşa hali ittifak temsilciliğidir. İlahın ön ittifak içindeki çekirdek oluşla çakılı gömülü hali de totem temsilciliğin geri bağlanım yarası olmasındır.

Totemi aitliğin temeli, totem kardeşliğidir. Kardeşlik, totem grup eşlerini kendisi gibi kendinden sayma olmakla sağlatma yaptırmanın ve sağlama yapmanın meşruiyet ligidir. Yani totemi kardeşlik olan totemi sosyal bencillik içinde kişiler aynı doğurtanlarla, aynı doğurtanların emzirme tecridi içinde, grup aitlik bilinçli sağlama ve sağlatmaları vardır.

Ön ittifaklı ilah aitliği içindeyse; doğurtan ya da doğurtanlardan sadece birisinin sizin yalın totem aitlik içindeki totem kardeşiniz olması gereken bir aitliktir. Diğer doğurtan veya doğurtanın biri de mutlaka karşı totem aitlik içinde olması gerekişle tevhide olmanın "şerikleşme ortaklığı oluşla" zorunlu olan; yeni olan sentez (tevhit) aitliğinin bilincidir.

İşte tevhit olan bu kısım, kısmen; ilk önceki totem bilincin değişmesi olmakla beraber yeni duruma göre de önceki olmanın korunumla olan totem yarasıdır. İlah aitliği, önceki yalın totemi tecridi kısmen ortadan kaldırdı. Ortadan kalkan yerine de ittifak içinde olduğu gruplardan kişilerle temasın sentezini ön gören (tevhit) aitlik bilincini koydu.

İlah; temas yarasını değiştiriyordu. Bir cinsel dokunum ve çocuk yapma meşruiyet ligi olan totem kardeşlik bilinci cinsel dokunum ve çocuk yapma teması olmaktan çıkıyordu. Yeni cinsel dokunum ve çocuk yapma teması, ittifaklı olduğunuz karşı grupta biriyle meşru olmak zorundaydı.

Yeni sahiplik, sentez aitliğinin bilincini oluşmanın tabusuydu. Bu nedenle ilahi aitlik, eski totem kardeşliğini; "İMAN aitliğine" çevirmişti. Açıkçası eski totemi kardeşliği, "iman kardeşliğine" çevirmişti. Yani totem kardeşliği; "ittifaklı sözleşenle tevhit olmanın, ilanen kardeşliğine" dönüşmüştü.

Sosyal anlayışa göre yeni durum bir iman aitliğiydi. Kardeşlik devinmeli sosyo özne

boşluklu yapının alanı, iç ilişkilleyen mana bağıntısını değişiyordular. Yine aynı sosyal alan bağıntılı boşluk devinmesinin içindeki dokunum ya da temas yarasasını değişiyordular.

Sosyo-özne boşluklu devinmenin hareket ettirici manalara alanı aynen kalıyordu. İçerikteki bağıntılı kılıcı mana anlamalı tutum andırıcılar değistiriliyordu. İşte bu alan içindeki eski totem yasalara karşı, şimdiki yeni olan ilahi mana yasaları oluşuyordu.

Şimdiki süreç değişme ve gelişmeyi totem döneme göre çok hızlandırmıştı. Bu nedenle ittifak merkezi bu gelişmeye uymak için hızlı karar almak zorundaydı. Bağıntılı ilahi mana yasaları gruplar arası totem mesleki (toplumsal tandanslı) sözleşen yasalar olmakla, yeni bir ittifakı sosyo öznel mana yasasına dönüşüyordu.

Bu yeni olan sosyo öznel mana yasasının ittifak dilindeki karşılığı, iman etmeydi. İman yasası sentezin birliğine (ilahi tutum oluşuna) ve sentezin ilahlar arası ittifakı oluşuna (kalubelaca olmasına): şimdiki yeni kült merkezli ilah aitliği üzerinde iman ediliyordu. Şu halde bu ilk aşamadaki iman aitliği sentezci ortaklık (şeriklik) olmanın ilk iman aitliğiydi.

Tanrı fikri de, iman aitliğiydi. Buradaki iman aitliği sentez aitliği olmaktan çoktan çıkmıştı. Tanrı iyelikti aitlik ortaklaştıran sentez aitliği değildir. Tanrı iyelikti aitlik, zaten oluşmuş olan ve ortaklaşan sentez üzerindeki ortaklığı fesih etti.

Fesih edilenin yerine mala mülke malik olmayı ve köleci ayrışmayı meşrulaşan; tek karar verici makam olmakla kendisinin tekçi takdiri oluşunu kabul etti. Bu köleci sınıf ayrışmalı çelişkin anlayışın sonunda artık; hor gören vardı, hor görülen vardı. Zengin vardı, yoksul vardı.

Soylu olan vardı, aşağı sınıftan olan vardı. Hırsızlık darp vardı. Mal yüzenden cinayetler vardı. Miras biriktirme ve miras bırakma vardı. Tarihin oluşturduğu imbiç sel bu tepkici oluşma içinde İsa'cı düşüncede "Yüzünü görmediğiniz mirasçılar için mal biriktirmek mi?" deyip; "Kır zambaklarına bakın ne yün eğirip, iplik bükler. Baba onları giydiren". "Kuşlara bakın baba onları doyurur". Derken mal biriktirip, miras bırakmayı içinde çıktığı kendi disiplin mantığına göre kötüler.

Ve yine tanrı iyelikli köleci mantıkla, mal mülk eşitsizliğini keyfe göre dağıtıp takdir etme süreci içinde erdemlilik ve erdemsizlik vardı. Erdem bir sınıfa göre (vasıl sınıfa göre) maldan mülkten bir miktar vermektir. Diğer birilerine göre de erdem verileni, inayet edileni; alçak gönüllülikle almasıydı.

İyilik kötülük vardı. Işık karanlık vardı. Karanlığa karşı, ışığın (iyiliğin) yanında savaşa katlanmalıydı. Merhamet vardı. Merhametsizlik vardı. Yardım sadaka ve lütuf vs. vardı. Tanrı iyelikte aitlik tanrıya kul oluş aitliğiydi. Mal-mülk sahipliğini öne alan; köle sahipliğine biat eden; KULCU İMANİ aitlikti. Artık kulculuğa iman etmekle "aitti" oluyordunuz.

Tanrı iyelikte aitlik; tarihin bilinci içinde ve tarihin kendi seyri içinde türlü çeşitli ritüeli durumlar aldı. Artık bunlar mitraizm, Amon, Aton, Budizm, Konfüçyüs, zerdüştlük, ilahilik gibi tevhidi disiplinlerdi. Ana eksen efendi köle ilişkisini düzenleyen sahiplik olmakla mal mülk edinmeyi; maldan mülkten yoksun kılınmayı, düzenleyen disiplinler oldular. Bu anlayışın niceleyişlerini vermekle hem çok farklıydılar hem aynı şeydiler.

Temas etmeden önceki ön ittifak öncesi totemleri, ilah değildiler. İlahlar temasçı girişme içinde oluştu. Daha sonra adım adım ittifak girişmelerini olaylaştılar. İttifaklar girişmeci karşıt gruplar girişmesiyle inşa laştı. Bu inşanın sentezi üzerindeki ilahlar (gruplar ve grup kişileriyle), ortaklaşan çoğulluktur. O aşamada ortaklaşmalar olmasa, ittifakları ve şimdiki uygarlığı kuramazdınız.

İttifakın içindeki, totem eşlerden her biri bir grup aitliğinin ilahıydı. İttifak içindeki grubun temsilciliği olan grup aitliği de aynı salınımı vermekle tekil grup ilahlığıydı.

Tüm bu grup aitliği olan ilahlar, "karşı grup ortaklığıyla (şerikliğiyle) birlikte" karşıt gruplar sulblerinden ve karşıt grupların döl yollarından oluşan ittifakın sentezi olan melezi ve ittifakın kutsallığına iman edecek olan melez soylarını yaratmıştıılar.

Bu halleriyle ilahlar, İttifakın temasçıları ve ittifakın inşacıları oluşuyla "ilahtılar". Tecrit kuralları içinde doğan son totem eşlerdiler. Tecrit dönemi, temas eden ittifak içindeki totem eşler arası iç cinsel ilişki yasağı nedeniyle ortadan kalkmış olacaktı.

Bu aşamada henüz şimdiki evlilik dediğimiz süreçler yoktur. Bu nedenle tecridi dönem ilahları etnik oluşun (kendi içlerinde dışa kapalı oluşun) birleşmeleriyle katışma olmadan, saf üreme ve çoğalmalardı.

İttifak yasası nedeniyle, ilahların kendi aralarında tecridi dönemlerdeki gibi ensesti oluşla çoğalmaları artık yoktu. Yani totemi ilahların, kendi aralarında dışa karşı tecrit olmakla çoğalamayışları yüzünden, saf oluşla sürüp gitmeleri artık olanaksız olmuştu.

Bu şu demektir; saf ilah olanın bir süre sonra sonu gelmeye başlayacaktı. Yani önceden ilahtan (totemden) ilah (totem) doğuyorken, şimdi ittifak içindeki ilahtan, "melez insanlar doğuyordular. İlah, düşünce olarak ölümsüzleşecekti.

Uzun erimde sonlarının geldiğini ilahların kendileri de görüyordular. Bu bir süreçti. Bu nedenle yeni doğan düşünce ve halk bilinci; karşıt ilahlar temasından doğan melez insanın ilahtan bir parça ilahtan bir görünüş olmanın "halef" oluşuyla ya da "halife" oluşuyla betimlenen tanımlamalarına başlamıştıılar. Bu halife olucu tanım, yüzlerce binlerce yıl içinde dahi hala oluşmaktaydı.

İttifakın melezleri olan nesle, önce; insan dendi. Sonra da melez insanlara; halifelik tanımlaması altında, sonu gelmekte olan ilahların, karar alıcı meşruyetlilik inşa ettirici özellikleri, insanlara verildi. İlahlık, halefleri şahsında devam edecekti. Melez insanın irade sahibi olması sosyal mantıkta, halifelik üzerinde ittifakı imanın şartı kabul edildi.

Halef oluşla ilahın izinde olmak, aslı gibi karar almak, karar vermeyi meşrulaşmakla ilahi gücün sürekliliği de zımnen benimsenmişti. Fakat bu ilahtı özelliğın insana verilme kutsamasına kimi gruplar oluşuyla ilah grupları karşı çıktı. Gücü paylaşmak istemedi. İttifak ahdine karşı gelen ittifak uyumsuzları olan gruba mühlet verilip, ittifaktan atıldılar.

Böylesi bir imanı dayanakla, ilahların izinde olmak, anlamına; melez insana "halife" dendi. İnsanın eski yasaya göre değil de ön ittifak içindeki hal üzerinde oluş iradelerinin meşrulaşması yapıldı. Muhiddin Arabi buna "ben ne işlersem hak onu işler" der. "Abamın altında haktan başka kimse yoktur" deyişi içindeki vurgusu bu tarihsel halk bilincine halifelige bir atıftır. Bu atıf ilahtan el almanın "halef" oluşuna bir referanstır.

Gerek ilahî etnik soy saflığının kalmaması nedenle; gerekse de ittifakın niceleyiş gelişmesi nedeniyle sonu gelmekte olan ilahların insana verdiği el içindeki yol tutuşla, ilahın gücü ve ilahın düzenleyiciliği, ilahların karar alıcılığı; sosyal anlayışça insana geçmişti. Köleci dönemin, üreten ilişkiler üzerindeki mal mülk sahipliği olup olmamanın eşitsiz yaratma fikriyle de yaratıcılık, tanrı tözünden olma (ilahın sülbünden ve döl yolundan olma) fikriyle, insana geçecekti.

Halk bilinci, bu durulukta oluştu. Henüz ortada din yoktu. Daha sonra oluşacak dinlerden görüp, bilip anlıyoruz ki; dini oluşacak envanterler, ittifakı dönemle temas etmeyen yapıları girişirme yaptırmanın ön şartı olmasıyla ortada cirit atmaktadırlar.

Köleci sistemin tarihsel gelişme içinde yol almaya başlamasıyla, ilerideki zaman zemin düzlemine bağlı gelişmelerin içinde köleci sistem de, köleci sistem odağında çakılı olan ön ittifakı geri bağlanım yasasına atıf yapacaktı. Dinler köleci sistem içinde çakılı olan bu devinme alanlarını, kendisine göre okuyup yüz seksen derece terine yorumlayışla anlattılar. Ve böylesi alıntı bir atıfla dinler hem meşrulaştılar, hem de köleci sürece uygun konuşmalarıyla süreci meşrulaştırdılar.

Geri beslenme yasası (insanı, ilahların halifesi oluşuna dayanakla anlatmanın yasası) , ileride olanlar, geçmişte yaşanmış olmadığı için sosyal geri bağlanım yasası, ileride olanları bilip anlamayı içermezler. Anne çocuğu içinde yumurta biçimiyle taşıyıp doğursa bile; çocuk olaymazmadan anne, potansiyel karakterden çocuğunu (geleceği) bilemez.

Bu nedenle ileri de oluşacak güncel (aktüel) düzleme ait köleci çelişkilerin kendi öncesindeki geri bağlanım meşrulaşması yapıldıkça, sosyal elci geri bağlanım yasası içindeki öngörülerin ileriye (köleci sistemi) bilemez olması ister istemez onlarca çelişkileri de doğurur olacaktılar.

Sizi ilgilendiren bilemediğiniz şeyler üzerinde kanılar edinerek, inanarak hazmedersin. Karşı koyamadığınızı inanarak kendi kendinize mahsuplaşırsınız. Halkın sosyal mantığı böyleydi.

Söz gelimi bunlardan biri de şu köleci mantıktı. Köleci düzen içinde kendi öncesinin ortaklaştıran ittifak yaşanışmaları karşısında şimdiki köleci düzen içinde de özel mal mülk sahipliği ile maldan mülkten yoksun kılınmanın zıtlaşan çelişkisi vardı.

Köleci düzende takdir yetkisi içinde birileri mal sahibi olurken; birçokları da maldan (üretim gücü ürününden) yoksun kılınacaklardı demek. Herkesin malının olduğu yerde özel mülk ortaya konamazdı. Çünkü sistem işlemez olmakla bir işe yaramazdı. Özel mülk, insanın; mal mülk yüzünden insanı öldürmesini daha bir hızlandıracaktı.

Mal kavgası insana kan döktürecekti. Mal sahipliği doymazlığı, ilk başlarda tümünden köleci düzenin sözcüsü olan dinlere bin yıllar içinde ganimet kavramını, meşrulaştıracaktı. Ganimet sadece mala, mülke el koymak değildi. Kadını cinsel anlamda cariyeye (köle) etmektir. Çalışan erkek nüfusu köle etmektir. Ve çocukları köle etmektir. Dinler bu köleci ilkeyi meşrulaşır imanın şartı içine koymuştu.

Başlardaki köleci yayılma o aşamanın zorunluluğu oluşla birim alanda verimi artırmak üzerine değildi. Çalışan köle sayısını artırmaktı. Ekim dikim yapılan alanı ve ocakları daha geniş yüzeylere doğru yayıp, ekilen dikilen yüzey alanı çoğaltma üzerine bir

üretim ilişkisiydi.

Yani komşu toprakları ele geçirme. Ganimet elde etme üzerineydi. Ganimet denen mal talan savaşlarını başlatacaktı. Bu talancı gaspçı ve darpçı mülkiyet sahipliği; iki taraflı da "kan dökücülüktür". Haklı olarak dinler o günler için köleci sistemin kendi işleyiş şartlarını savunuyordular.

Köleci sistem içinde olup ortaklaştıran sistemi savunamazdınız. En büyük düşman ortaklıktı. Ve üreten ilişkiler üzerinde ortaklar ihsas etmekte. Üreten ilişkiler üzerinde ortaklığı savunmaktı. Üretmeye hiç vurgu yapılmadan keyfi takdir ortaya konmuştu. Keyfi takdir ortak tanımıyordu.

Kölece sisteme aykırı oluşla durduğunuzda ve üreten ilişkiler üzerinde verimlilik yaratmanın henüz vakti gelmediğinden ütöpik te olsa ortaklık fikrini belirtseniz, dışlanırdınız. Şirkçi olursunuz. Münafık, münkir sayılıp; afroz edilirdiniz. Sistem dışına atılırdınız. Çünkü ortaklık fikri, üreten köleci sistemin; paylaşırma yapan temelne, dinamit koymaktı.

Bu kan dökücülüğü de, halkın bilincinin meşrulaşma yapması lazımdı. Çünkü ilahtan el alan insan halefligi içinde ilahın, ilahı öldürmesi yoktur. Hele de mal, mülk sahipliği nedenle "ilahın ilahı öldürmesi" ön ittifaklar içinde hiç yoktur.

Köleci dönem sosyal anlayışı içindeki geri bağlanım yasası, "halife oluşa" vurgu, dediğimiz atıfla söylenilecekti. İlk "halife" oluşun vurgusu, ön ittifaklı süreçlere göre oluşan bir zemin sel; devinmeli zorunlu öznel anlayıştırlar.

Yani ilk halife oluş söylemi, özel mal mülk düzenli yaşamın olmadığı dönemde söylenmişti. Bu yüzden ilahlar keyfi oluşla mal mülk dağıtmıyordular. İlahlar mülk benim demiyorlardı. Mülkü yaratmıyorlardı. Mülkü dilediği gibi dilediğine dağıtmayı bilmiyorlardı.

Aksine ilahlar; ilişki düzenine göre var olan mülkü düzenliyorlardı. Süreç her alanda kesikli ve süreklidi. Sürekli olmak sizi devamlı oluşla bir öncenin geri bağlanım yasasını yaptırmak zorundaydı. Bu nedenle sizden önce oluşla geri bağlanım yapıp, "atalar yolu içinde" kendinize kanıt arayacaktınız.

Köleci düzen, kendi öncesindeki ön ittifak içindeki kendi anlayışının geri bağlanmalı meşrulaşmasını yaparken; Köleci anlayış kendi özel mal mülk ilişkisine dek yapacağı meşrulaşmayı ön ittifaklı anlayışın halifeliği içinde bulamıyordular.

Bu nedenle atalar yolunun içeriğinin yüz seksen derece tersini söyleyecekti. Gelişmenin değişimin kulaklara küpe kuralına göre olan "ya atalar yanlış yoldaysa" özdeyişini diyecekti. Teamüle göre, müktesebata göre olan süreklilik ve atalar yolu; kesikli olmanın değişme ve dönüşmesi karşısındaki, mazi olma; tutumu ile dile getirilecekti.

Ön ittifakın halife söyleşili tanımın referansıyla, şimdi de köleci düzen ilişkilerini yansıtmak istiyordular. İşte tüm mantık hatalarını ortaya koyan kızılca kıyametlerde bu inşa temelindeki ana yansıma içinde olmayan köleci çelişiklikleri, ön ittifakın kendisine özgü zorunlu inşası üzerine oturtmak yüzden kopacaktı.

Ortaklığı fesih etme ve şirk koşma da ön ittifaklı canlı kanlı somut halef olmayla; köleci dönem içindeki soyut tözden metafizik halef olma fikri de bu aykırılığı ters yüz etmekle

ortaya konacaktı. Ön ittifakın ortaklık geçmişini köleci sistem şimdiki köleci düzene karşı şirk koşma oluşuyla tanımlayıp lanetliyor ve sistem dışına atıyordu.

Ön ittifakın üreten ilişkiler üzerinde paylaştıran ortaklık somutluğu ve öncel tarihi gerçekliği; köleci imanın soyut ve metafizik tanrı şirk ligi oluşla; suya sabuna dokunmadan saman altında su akıtma gibi oluşla köleci sistem; kendi sistemini bu kavramlar altında yürütecekti.

Sonunun geleceğini gören ön ittifakın ilahları çocuklarının ve torunlarının selameti için ön ittifaklarını eden sürecin ileri akmasını istiyorlardı. İlah tutumu, ön ittifakın takdirini yapmakla geri bağlanımla bir meşruiyetlikti. İttifak etmelerinin meşruiyet ligi; ittifakın, ilah tutumu olmasındandı.

İlahların insana el vermesi olan insanların halefligi içinde manaca ilahların somut benliklerinin melez insanda süren (ruh üfürmesi) bir irade olduğunu söylüyorlardı. Enki, İggi ilahının canı ve kanından insanı yoğurarak ilah suretinde insanı yaratmıştı.

İnsanlar ilahlardı. İlahlar insanlardı. İnsan en az iki ilahın ortak ürünüydü. İlahlar insan bedeni ve insan manası üzerinde ilah ortaklığının somut madde ve mana oluşuyla sürüyordu. Ve ilahlar, ilah olarak kalmakla değil de böylece insan olmakla tür olarak ölümsüzdü.

Ön ittifakların mal edinme kavgaları yoktu ve mal edinme kavgasını bilmiyorlardı. Köleci dönemdeki mal edinme kavgaları, eşitsiz mal edinmeyle başladı. Habil Kabil kavgası, ilk mal edinmenin sembolizm olan mal edinme kavgasıdır. Köleci düzen ortaklaşmacı süreçten gelen birikmiş zenginliklerin üzerine oturdu.

Köleci ideoloji üzerine oturduğu birikim ve deneyim zenginliklerini eşitsiz dağıtan bir tanrı anlayışıyla şanslı kullara dağıttılar. Artık mal gibi bilgide sınıfsal bir hak olacaktı. Varsıl sınıf insanlık deneyim ve birikimlerini öğrenip bilgi edinirken; yoksul kesim köleci ideolojiyi öğrenerek iman edeceklerdi. Artık bilmesinlercilik uygulanacaktı.

Şimdiden sonra birikimlerin ve zenginliklerin köle emeğinin çalınmasından kaynaklı olduğu köleye unutturulacaktı. Totem mesleği olan insan emeği yoktu. Çünkü "zenginlikleri verenin ve alan tanrıydı! " Bunun böyle olduğunu dosdoğru yol olan, imanı; söylüyordu. Köleci düzen kendisinden önceki deneyim ve birikimlerin sürekliliği ve devamlılığı olan ön ittifakların envanterlerini kullanacaktı.

Sizdeki rakam ve alfabe bilgisi, elektronik bilgisi, inşaatçı birikim ve zenginlik olan devamlılık bilgileri geçmişini temsilen, süreklilik; bir geri bağlanım yasası oluşla geçmişe ve önceye atıftır. Köleci düzen; ön ittifaklara geri bağlanım yama zorunluluğuyla davrandığı halde geçmişi keenlem yekün (yok) saymıştır.

Köleci sistem tarihi de; geçmişini temsilen olan zorunlu atfını da köleci dönemle başlatacaktı! Bu neden sosyal anlayışlı "haleflik" anlatısıyla kendi köleci düzenini hazmettirecekti. Halefti anlatımlara, yeni boşluk devinmeleri eklenecekti.

Ön ittifaklardaki ilahın "halef olarak insana el vermesi", köleci sistemin çeşitli zamanı içinde çeşitli süreç öyküleriyle doldurulacaktı. İlah; "ben yeryüzünde halefim olan (izimde ve irademde yürüyen) insan yaratacağım" der.

Melekleri de; "yeryüzünde bozgunculuk yapıp, kan dökcek olan insanı mı? " derler.

Nereden biliyorlarsa? Ki ilah dahi bu söyleşi içindeki insanın, kan dökceğini bilmiyor görünmektedir. Ki bunları zaten sorgulayamazsınız.

Meleklerin bunu biliyor olmaları aslında meleklerin köleci düzen içinde bizatihi yaşıyor ve durumu görüyor olmasındandır. Değilse bu anlatı ilk başta daha hiç bir şey yokken; tahmin ve geleceği tasarlama değildir. Köleci dönem, kendi köleci düzenini ve köleci gelişmelerini köleci sürecin ilk başa takdir olarak koymak için uğraşıyordu. Tüm gelişmeler bundandı.

Yani yaşanmış olan süreci, sanki hiç yaşanmamış gibi köleci sürecin başına koyuyorlardı. Köleci sürecin başına konan şey de bir geçmişi ve geleceği bilme gibi ortaya konuyordu. Eh buradan da falcılığın doğması kaçınılmazdı. Tanrının bildiğini hırsız melek olan şeytanlar çalıp insana verecekti.

İnsanlara verilen ve insanların gözünü açan kehaneti bilgiden; böylece yararlı zararlı kehanetler doğacaktı(!) Köleci dönem; bir atıf olan geçmiş tarihini ve köleci gelişmelerini yaşayıp ta bunları yaşanmamış gibi köleci dönemden önceki zamanların bilinmesi ve takdiri oluşla kendisini anlatmaya zorladı.

Bu anlatıma içindeki olaylar aslında Allah'ın da, kulun da; bilmiş olduğu deneyimleridir. Keenlem yekün sayılan sürece tersten bir sunum yapıldığı için bu anlatı; Allah'ın bilmediğini melekleri biliyormuş gibi olmanın gelişmelerine düşüyorlardı.

Aslında Allah'ta, melekler de işin özünü biliyorlar. Allah, akıbeti bilinen kan dökücülüğü meşrulaşmak için "takdir eden ve adıma iş yapan halife yaratacağım" diye söze başlıyor.

Melek buna ne gerek var? Değişikle daha baştan yaşanmış olmakla insanın "Allah isteseydi insanı kan dökücü olarak yaratmaz mıydı? Demelerini karşılamak için efendi köle gelişmeli karşıtlıkla olan yaşanmışlıkta diyalektikti cevaplar yapıyorlardı.

Bu tür çelişki içinde, çelişkiyle; melek ve Allah diyalektiği ile yapıyı konuşturuyorlardı. "Sonunda Allah "ben sizin bilmediğiniz biliyorum" diyerek, sözünü bitirtiyor. Böylece köleci düzen, düzen dışındaki nedenle, meşrulaşan bir sosyal anlama oluyordu.

Bundaki yaşanan tartışmalar altında köleci düzenin öznel amacı şu. "İnsanın kan dökmesi, öyle insanın dediği gibi mal mülk eşitsizliğinden filan değildi". Kan dökcek insanı mı? Denişindeki gibi tanrı sırf kan dökmeyi hayır, şer olarak istediği için "insan kan döküyordu". Yaratma Allah'ın eliyle cüzi iradesi elinde olan insanın da; gerçekleşmeydi.

Varlık yokluğa dönüşüyordu. Bugün zengin olan, yarın yoksul olabiliyordu. Bu günün yoksulu, yarının zenginiydi. Ve "abanın altındaki haktı". Meleklerin de bilmediği buydu. Bu nedenle ileride insanın eline cüzi irade de tutuşturulacaktı.

Bu takdirdi. Köleci ideolojinin en temel öğretisi bu. Görüyorsunuz ki "köleci düzen sosyal mantığı" dahi ön ittifakın geçmişine atıfla; "halife devinmeli geri bağlanım yasasına vurgu yaparak" kendisini meşrulaşması vardır. Ama ana süreç sislerle yamultulmaktadır. O da işin başka bir boyutudur.

Yani geçmişe atıf yapan şimdiki köleci öğretisi; geçmişle uyuşmadığı için haliyle geçmişin

atfı olan konu şimdiki halde karşılığı olmamakla boşa düşüp, gizli anlam ve mitoloji taşıyormuş gibi sis gerisi olmanın yamulmalarını kendilikten verecekti.

Bir efendiye ait köleye, başka bir efendi de dâhil, hiç kimse dokunamazdı. Bu nedenle ilk mal kavgasıyla ilk kan dökülmesi sonrasındaki dokunulmazlık Habil, Kabil sembolizmiyle köleci sürecin kendisini kodlar olması böylesi bir bakışla anlaşılır edilmiştir.

Kabil, Habil'i öldürdükten sonra korkup kaçar. Cinayetin taşla mı? Yoksa sopayla mı? İşlendiği. Yoksa boğarak mı? Olduğu şeklinde aptalca sorularla uğraşmak yerine; bu hikâyede günümüze mitoloji gibi düşen tarihi sürecin kodlarını ve sosyal evrimi okuyabilmektir.

Efendi seslenir. "Korkma, sana işaretimi vuracağım (anlına kölelik damgamı vuracağım) ki sana kimse ilişemeyecek" der (Tevrat'tan) . Her biri bir efendiye aitlik oluş bildirişimi yapan işaretten (damgadan-mühürden) anlıyoruz ki bir efendinin kölesine başka efendiler dahi dokunamıyordu. Efendiler de (tanrı) çoktur.

Her şeyin ortaklaştırdığı bir dünyadan, kişisel kibrin, horlanmanın olmadığı ve ürüne karşı ürünün değişme yapıldığı bir dünyadan geliyordunuz. Böylesi geçişen bir dünyadan kimi kişilerin malı mülkü vardı. Ezen ve ezilenler yerlerini almıştı. İnsanların köle olup, horlanıyordu.

Aşağılayan kibir sahiplerinin olduğu ve ganimetin legal olduğu; mal mülk kavgalarının yapıldığı bir dünyaya çok sancılı geçişiyordunuz. Ve bu dünyada giderek her şeyin; ahlakın, namusun kadının, erkeğin satın alındığı bir dünya içine giriyordunuz. Tanrı bile vaat bir ücret karşılığı "canınızı, malınızı cennet karşılığında satın almıştır".

İşte dünya birbirine göre yüz seken derece ters olan muazzam bir geçiş dönemi çelişkilerini çok sancılı ve çalkantılı oluşuyla yaşıyordu. Çok farklı iki dünya çelişkilerini ortaya koyan anlatım ve aktarımların bu dünyalarla olan bağıntı ve kırılmalarını ortaya koymadan okursanız ya uydurulmuş mitoloji deyip işin içinde sıyrılırsınız. Ya da iman edip cennete gitmeye inanırsınız.

Bu aşamadaki en büyük ilah özelliklerinden birisi de totem dönemden; ittifak eden, temas eden bir yapıya geçen sürecin uyum kendi süreçlerini ittifak aitleşmesi içinde hazmettirmesidir. Aitleştirme cinsellik ve süt emzirme aitliği üzerinde kurumsallaşmaya başladı.

Cinsellik bir biyolojik oluş ve namus anlaması değildir. Cinsellik totem dönemin en temel totem aitlik yasasıdır. "Totem eş grubunla (kardeşinle) yatacaksın" kuralıdır.

Totem kardeşliği ve totem aitliği kişi için her şeydir. Bu aitliğin seçme ayıklamacı tecrit (yalıtma-izolasyon) ilkesi de totem kardeşlerin ancak birlikte yatmaları kuralıdır. Birlikte yatmadığınız, sizden değildir. Sizin aitiniz değildir. Siz gibi değildir. Bu nedenle bu aşamada yatmak kardeşler arası bir grup temasıyla müşerreflidir. Bu nedenle dıştaki gruplar sizin cinsel temas partneriniz değillerdi. Böylesi nedenle dokunmama tabusu vardı. Öldürülüp yenebilirlerdi (yamyamlık)

Birlikte yatığınız kişilerden doğan nesli, yine birlikte yattığınız kişiler emzirirlerdi. Yani emzirme de totem kardeşler arasında temel bir aitlik ilişkisi olan seçme ayıklamadır. Totem kardeşiniz dışındakiler bu tabudan ötürü sizi emzirmez ve emziremezlerdi. Size

emzirme yapması, dokunması başta kendisinin dışlanması ve lanete uğraması demektir (fetişti algılar) . Totem insanın kuralı buydu.

İşte ön ittifaklar bu aitleştirici sosyal anlamayı kullanacaklardı. Cinsellik ve süt emzirme atıflı geri bağlanım yasası ön ittifak içinde de kullanılacaktı. Bu kez yatma totem eşlerle (ensest) olmayacaktı. İttifak oluşması için totem eşlerle olan totem kardeşler arası cinsellik yasaklandı. Lanetlendi. Gruplar arası dış cinsel temas, gruplar arası kardeşliğe vize veren meşrulaşma ve onaylamanın ittifakı olacaktı.

Ha keza yeni doğan nesil de, çeşitli paylaşım usulleriyle dölleyen totem tarafına verilmişse o gruptaki şimdiki halalar tarafından emzirilecekti. Çocuk baba dölleyen tarafın totem aitliği olan, totem alt etnik kimliğe geçmiş olacaktı. Ya da doğan çocuk doğuran tarafa verilmekle, doğuran taraftaki şimdiki teyzeler tarafından emzirilerek; o totem aitin alt etnik gruplu totem kardeşleri olacaktılar.

Totem dönemde zorunlu oluşla bir totem tabulu bir yapıya doğuyordunuz. Bu nedenle özel bir sahiplik bilinci yoktu. Grubun olanlara, grup çekimi etrafında zaten sahipleniyordunuz. Oysa ittifak içinde, çocuk üzerinde sahiplenme kavgası çıkacaktı.

Görüyorsunuz ki ön ittifak içinde ne doğmak, ne doğurtma süreci çocuğun; doğurana ya da doğurtana (totem) aitlik nedeni değildir. Sütü kim, hangi totem aiti olan kişiler emziriyorsa totemi aitlik onundu. Burada aslanan totem kimliktir. Totem kimlik ittifak içinde kiminle cinsel temas kurup kuramayacağınızın bilincidir.

Bu nedenle ön ittifak içinde çocuğu paylaştırmadan çocuğun doğurana; çocuğu asla emziremezdi. Doğurana sütü haramdı. Bu yüzden doğan çocuğu paylaşmadan, doğurana tarafından emzirmesi haram süt vermesi demek oluşla lanet tabusuydu. Emziren kişi çocuğa mundar süt emdirmiş olurdu. Bu da lanet ya da fetiş demektir.

Sosyal özneli geri beslenme yasasına göre aittiniz olan birini emzirebiliyordunuz. Oysa ittifak içinde doğan çocuk bir geçiş ritüeli yaşamadan sizin aittiniz olmamakla sizler tarafından, emzirilemezdi. Ön ittifaklar içinde doğan çocuğu doğuranların hiç birisi emziremezdi. Bu tabu nedeniye ön ittifak içinde bir çeşit mundarlık ve haramlık tabusu vardı. Bu tabu geleneği de sonraki zamanlarda al basma türü bir anlayışı fetiş kılmıştı.

Sürecek

Bayram Kaya

İlah 2

Burada cinsellik ilanen ittifak aitliğini tescil eder. Emzirmede ilah aitliği içinde ortaklaşa olandan paylaşımın totem aitliğine vurgu olan geri bağlanım olmakla aynı zamanda da dıştaki diğer ittifaklara karşı bir tecrittir. Ön ittifak içinde totem aitinize cinsel ilişki yasaktır. İttifakı karşı grup doğal cinsel partnerinizdir.

Bu dönemde doğuran ve doğurtan olmak; doğuran doğurtan aitlikler değildir. Temas etmek için yatmak gerekiyordu. Yatma meşrutı edilmeliydi. Karşı grupla yatma; dokunulmazlığı olan bölge kesim noktalarındaki tapınak buluşmalarıyla oldu.

İlk tapınaklar içine ilah heykeli koymak için değil temas etmek için kutsal buluşmaların yapıldığı; babasız doğumların kutsanması oluşuyla ortaya çıktı. Babasız doğum; aynı totem aitlikte olmayan kadın ve erkek cinslerin birleşmelerinin ürünü çocuklardır. Doğurana ve doğurtanı vardır. Doğuran ve doğurtan totem aitlikteki gibi her ikisi de totem kardeş değildirler.

Babasız doğumlar; ittifak kararı alan ilah aitliği (melez) sayılan doğumlardır. Doğuran A grubundaysa doğurtan B grubundan olmakla, doğuranın grubunda olmamakla doğurtanı bellisiz denmiştir. Ha keza doğurtanı A grubundaysa; doğurana B grubunda olmakla tapınak buluşması kutsal çiftleşmesi yapılırdı.

Bu nedenle ön ittifakın oluşmasında melez (babasız) doğumlar çok kutsaldır. İttifakın ve uygarlığın temelini atıcı girişici nesil bu kutsal buluşmalı kurumlaşma üzerinde ancak girişebilmiştir. Kutsal buluşma yerine bir grubun kadın aiti olan ilahe geliyorsa, oraya kadın aiti erkek ilah gelemezdi. Karşı gruptan ittifaka göre her biri bir ilah olan erkek, Ay doğmadan tapınak eşiğinden içeri girer, bu ilah-ilahe kutsal çiftleşmesini yapardı.

İl (el) bu ittifak ortaklaşmasını yapan ittifak kararı sahipliğidir. İttifakın sahipliğidir (kimlik aitliğidir sentez olan çokluktur) . İl erkektir. La erkek olmayandır. İl-la; İllah; İlah-İlahe oluşla dışı İl'in dışısı olma kavramı üretilmiştir. Kısaca kutsal buluşma, karşı totem ilah ve ilahelerinin buluşma seremonileriydi.

İlahlar sonradan tapınak denen bu ilk inşalaşmanın içine kondu. Yatmak için (aitlik girişmesi ve dokunma vizesi almak için) tapınak buluşmalarından doğan çocuklar; melez olmakla başka ilahların çocuğu olmakla farklıydı. Doğuran bir gruptansa; doğurtan karşı gruptan olmakla, doğurtan; doğuran gruptan kardeşi değildi. Bu yüzden doğurtan, doğuranın toteminden olmamakla şimdiki anlamla babasız doğum sayılıyordu.

Yani totem kardeşler arasındaki cinsel ilişki içinde doğuran da, doğurtan da; aynı totem kardeşlerdi. Oysa şimdi doğuran da doğurtan da birbirine göre karşı totem gruptandı. Yalın totem seçilimle bakıcı aitliğe göre; doğuranın totem aitliği belliydi. Ama şimdi doğurtan karşı gruptandı.

Eski totem yasaya göre doğurtansızlık, doğurtanı aynı totem eşten olmayan (babaları belli olmayan) doğumlardı. Yani doğurtansız doğumlardı. İttifak, ittifaklık için doğurana, doğurtanı aynı bir grup kişisinden olması kuralı olan eski totem yasaya karşı çıkıyordu. Buna rağmen de eski totem yasa adına, doğurtanı görmezden geliyordu (ihmal ediyordu) .

Yani doğuran bu totem grup aiti kadınsa, ön ittifak yasasına göre doğurtan da bu gruptan (yalın tecritti totem kardeşler arasında) olmamakla, doğurtanı (babaları) bellisizdi. İşte bunlar şimdiki anlayışa göre babasız (doğurtanı bellisiz) doğumlardı.

Totem; sosyal anlamının nasıl bir meşruiyetlik kaynağı ise; ilah ta ön ittifakların bir meşruiyet kaynağıdır. Tanrı da köleci dönemin meşruiyet kaynağıdır. Totem meşruiyetliği; sosyal anlamalı inancın, en temel geri bağlanım referansına bir atıftır.

İlahi sosyal anlayış; eski totem düzleme geri bağlanım yapan bir meşruiyetlik olmakla beraber; başka zaman ilişkili düzlem içinde olmakla özel bağıntılı oluşumdur. Tanrı da önce ilaha, sonra da totem düzleme atıfla geri beslenim yapan; çok ileri düzlemli özel bağıntı durumudur.

Yani ilah ve tanrı anlayışı; bir totem olmamakla birlikte, sosyal geri beslenim yasasıyla meşruiyetliklerini totemden almaktadırlar. İlahlar " ortak aitlik onaması" ve "ortak kurul kararı oluşturmakla"; gruplar arası ortaklaşma olan üreten ilişkili şerikçi ittifakın; saklanan, korunan tarih sentez bilincini temsil etmektedirler.

Totem; sağlaşma şerikliğıydi. Tecrit olmuş grup içi totem kardeşler içinde şeriklik; korunan, saklanan grup tüzelinin grup bilinçleriydi. İlahi dönem üreten meslekler ortaklıklı (şerikti) sentez olmanın ittifak bilinciydi. Tek tanrı fikri; ön ittifaklı ortaklık içindeki çoğul görünen sentez bilincinin tekilleşmesi ve bu tekillik eliyle özel mülkü korumanın, ortaklığa sövmenin bilincidir.

Sentez birçok bileşenlerden oluşmakla çoklu yapıdır. Tanrı fikri ön ittifaklı sentezin çokluğunu; köleci sistem ilişkileri içinde bir vücut gibi (üniter entegrasyon) olmasıdır.

Yine ilahlar son aşamada köleci düzene dönüşmenin ipuçlarını verir. Sitemin akış yönü özel mülkiyete doğru kaymağa başlayışla ilahi anlayışın ön ittifaka dek düşüncesinde ve söyleminde de kırılmalar oluşmaya başlar. Sümer ilahilerinde melez insanın; "ilahlara sofraya hazırlama göreviyle" yaratılmış olduğu söylenir.

Bu söyleyiş çalışan-çalıştıran; mal sahibi olan; hizmetçi-köle olan ayrışmasıyla söylenebilecek bir sözdür. Bu söyleyişte birçok şey hafızadan silinir. Ön ittifak ve ön ittifak ortaklığı silinir. İlahların oluşma bilinci olan tarihselliği silinmiş. Ve ilk olanın sonra olana nedense olucu "önce oluşu" fikri silinir. Yerine öznellik konur.

Önce oluşun yerine konan öznel algıya göre; sanki baştan beri ortada üreten ilişki zaten varmıştı da; bu ilişki içinde özel sahiplik meşruluğu da zaten varmış şeklinde ifade oluşla süreç anlatımına başlanmaktadır. Bakınız köleci inşa. Bu nedenle insan, sofraya hazırlama (köle olma) keyfiyetiyle, mülk sahipliği üzerine bir çerez niyetine yaratılmıştır.

Eğer durumu bu geri beslenim bağıntılarıyla ortaya koymazsanız bir anlam kopukluğu bir anlaşılabilir mitoloji boşluğuna düşersiniz. Söz gelimi köleci dönemde Tanrı; "mülk benim" diyordu. Madem tanrı birdi. Tanrıdan başka tanrı yoktu. Zaten onun olacak mülke; neden ve kime karşı tanrı; "mülk benim" diyordu?

Bu tarihin akışına göre doğru soru değildi. Bu sözün karşısında üreten emek sahibi olan köle vardı. Köle üretiyor ama mal mülk sahibi olamıyordu. Kavga buradan çıkıyordu. Sistemin, mal sahipliğini ve mülksüzlüğü hazmetmesi gerekiyordu. Bu nedenle sistem bilincini oluşturan köleci alaka, geri beslenim meşrulaşması yapıyordu.

Sosyal geri beslenim meşrulaşmasında kaynak, meşruiyetliğin kendi kendisiydi (grup tüzelinin temel sosyal bilinçti) . Bu köleci meşruiyetlikle tanrı "mülk benim, mülkü ben

dilediğime dilediğim gibi verdim" demesi gerekiyordu.

Elbette bu sözü söyleyenin (köleci sistemin) karşısında susturması, cevap vermesi gereken; ortaklık içinde gelen kesikli sürekli sistemle, köleler vardı. Ortaklaşmaya karşı, ortaklaşma olmayana meşruluk kılıyordu. Bunu da " mülk benim, dilediğime veririm" demekle, atalar yolu olan ortaklığa meydan okuyordu.

Tanrıların ortaklığa "şiddetle şirk" diyen karşı çıkması nereden geliyordu? Kuşkusuz unutturulan yok sayılan, öznel bilinç silimine uğrayan tarihselliğin, ortaklaşma yapmış olduğu nesnel koşulların içinde geliyordu.

Ki bu nesnel tarih bilinç içinde özel mülkiyet yoktu. O ana kadar gelen gelenekte ortaklaşma egemen yaşam biçimiydi. Bu dönemler totem dönemle ön ittifaklı komün dönemin şerikliği olan ortaklaşmaydı. Mülk benim diyen egemen sınıf bilinci, ortaklaşılan süreci yok saydı. Ama o bellek envanterlerini kullanıp; kendi gelişme karşıtlığını oluşturdu. Böylesi bir ortaklaşmacı dönem karşılığı olmasa, "mülk benim" denmesi havada kalma ile yel değirmenleriyle savaşmak olurdu. "Mülk hepimizin" dönemine karşı; "mülk benim" deniliyordu.

Köleci sistem hem yok saydığıyla bilinçlenip onun meşrulaşma yollarını ortaya koyup diyalektik yapıyordu. Hem de diyalektikti gelişme yaptığını "tanrıya böyle dediler bu bir iftiradır" diye ortaklık olanı olmamış gibi sadece insanın azıtma sapıtması oluşuyla "tanrıya ortak koşması" biçiminde sunuyorlar.

Tüm mesele bu başlangıç koşullarının karartılması olan sosyal tufanlarla bu sosyal tarih bilinci olan geleneğin hafızada silinme yansımalarıdır. Öte yandan da köleci sistem açısından; köleci sistemi, oturtma meşrulaşması yapmaları içinde bu tür bilinç silmeli olan travmalar gerekliydi de.

Köleci düzenin yok saydığı nedeni (sentezci ortaklığı) , gizlediği için biz de; "madem Tanrı karşısında başka güç olan; başka tanrı olan kimse yoktur; o halde tanrı kime karşı "mülk benim" diyor? Diyorduk...

Böyle dememiz bilmeme karşısında sorgulama gibi olsa da; bilme karşısında bu bir çelişkidir. Öncesi olanı, geri beslendim bağıntılarıyla ortaya koymazsak; başka bir çelişki ve bilinçsizlik olmaktadırlar. Boşluğun kesikli sürekli olan zincir halkaları bu kendi tarihselliğiyle doldurulunca, böyle soruya gerek kalmamaktadır.

Tecridi totem süreçleri, sentez edip; şerikçe ortaklaşmayı ittifak kılan süreç; büyük bir adımdı. Bu ortaklık ta (ortaklık içinde) bolluk ta, kıtlık ta ortaklaşa paylaşılan süreçti. Vaki tecavüzler guruba ve ittifaka tecavüz sayılıp; herkesin ortaklaşa, şerikçe göğüs gerdiği bir savunma stratejisi olmuştur. Bir sevinme de ittifakın sevinmesi oluşla ortaklaşmaydı.

Köleci mülkiyetin özelleşmesiyle, geçmişten gelen ortaklık (şeriklik): en büyük suç ve tehdit olmuştu. Bu dönemde işinizde çalışan birinin ölmesi karşısında, elli kişi çalışmak için sıradaysa; sizin daldan düşüp ölmeniz kimsenin umurunda değildi.

Artık dala çıkmayı da, dalda düşmeyi de ortaklaşmıyordunuz. Dala çıkarıyordunuz ama dalda düşmesi hayır şer oluyordu. Haydi, daha da zorlayalım. dala çıkması da hayır şerdi. Ama bu kez de kişinin dalda aldığı, onun nasibi olmaktan çıkmakla hayır şer kapsamına giriyordu. Yani her şey özel mülk edinme lehine, ilkten beri bir yazgı oluşla

eğilip bükülüyordu.

Sistemin özelleşmesi gibi hayır ve şer de özelleşmişti. Başınıza gelen (daldan düşme-ayağınıza taş değmesi-topuğunuza diken batması vs.) hayır ve şerdi. Allah'tandı. Süreci özel kılmanın sonucu, sosyo toplumsa üreten ve sosyo toplumsa güç olan kaderi de; hem çalıştırırken hem paylaşırken "özel" kılmak olacaktı. Maden ocağında 301 kişinin ölmesi fitrattı (kaderdi) .

Eğer uçak fiyatı kara taşıtları fiyatının birkaç katıysa, Bir yoksulun uçak bileti alıp uçak kazasında ölmesi kader olmayacaktı. Yoksul, böyle bir hayır ve şerle cebelleşmeyecekti. Çünkü uçak bileti alamamak kaderiydi!

Aslında ayağınıza değen taşın hayır ve şer kapsamında bir katlanma yapıp yapmaması; gerçekten de kimsenin umurunda değildi. Burada gizlenen; dolaylı yoldan insan bilincine sufle edilisle, bunca laf salatası söyleyişle gözlerden saklananda şey; zenginliğin de yoksulluğun da hayır ve şerden sayıldığıının, sisler gerisinde bırakılmasıydı. Onun için, bir tek bunun için ille de hayır ve şerre iman diyorlardı.

Önce "mülk benim ve ben mülkümü dilediğimce dağıttım" demişti. Bu meşruiyetlik süreçleşip berbat olaylar yaşanınca; yani "Minerva'nın baykuşu gece uçunca"; çelişkin huzursuzluk veren olaylar karşısında hayır şer olması ortaya konmuştu. Köle insanın imanı kavi olsa bile, yine de; "ben de onun kulu değil miyim? " diye sormaktan kendisini alamıyordu.

Takdiri, iyice ve etraflıca açıklamak gerekecekti. Mal mülk sahiplenme kutsanmışlığı; Halk bilinci içinde oluşan hayır şer tartışmasının gerisinde bırakılışla "atı alan Üsküdar'ı geçmişti".

Hayır ve şerrin; ortaklaşa karşılanma olduğu dönemden geliyordunuz. Şimdi de; "bu benim demiştiniz". Sizin özel sahipliğiniz nedenle, yoksun kılınanların başına gelenlerde; ister istemez ortaklık (şeriklik) sorumluluğu dışına atılıyordu. Hayır şer de ortaklıktan çıkarılıp özelleşiyordu. Hayır ve şerre katlanmak; özel mülkiyeti vurgulayan onaylaşmacı iman olmaktan öte bir şey değildi.

Siz inşanın kuralını ve temelini bilmemekle, inşacı kuralın nesnelliğini; öznel oluşa söyletip; özneliğin ardına nesnelce olup biteni gizliyordunuz. Ve siz bu özneliğe iyi bir cici inanır oluşla, tevekkülce ve mutmain oluşla iman ediyordunuz o kadar. Tarihin, öznel bilinçle; halk belleğindeki akışı buydu (imandı) .

27.07.2015

Bayram Kaya

İlah Ve Mamon Totem Miydi?

Kölelik bir mana anlaması olmakla ifade edilmişti. Yar.9:25 Nuh şöyle dedi: "Kenan'a (Ham'e ve soyuna) lanet olsun, Köleler kölesi olsun kardeşlerine" (Sam'e ve Yafet'e) . Yaratılış 9:26 "Övgüler olsun Sam'ın Tanrısı RAB'be, Kenan, Sam'a kul olsun". Yar. 9:27 Tanrı "Yafet'e bolluk versin, Sam'ın çadırlarında yaşasın, Kenan (Ham ve soyu) Yafet'e kul olsun" diyordu.

El'in sahipliği, Baal'in de sahipliğiydi. Bu sahiplik hem de koca, eş oluşun da sahipliğiydi. Mamon'un sahipliği de; Mamon'un mal mülk sahipliğinin yanında ilk kez bir de para ilahı olmasının sahiplik anlamı vardır. Bu mülk sahibi Mamon'lar aynı zaman dilimi içinde yan yana paralel oluşumlardır. Kimi İbrani boylarının El dediğine; söz gelimi Kenanlılar da Baal diyorlardı. Aramiler de Mamon diyorlardı.

Mısırlılar da mülk sahipliği olan güce, Amon diyorlardı. Ra diyorlardı. İbrahim, yeni yeni milletlerin babası olma sürecini oluşturmaktaydı. İbrahim'in de sahipliği olan El; İbrahim'e, İshak'a, Yakub'a vs. kişilere "soylarını bereketlendireceğine ve onlara mal, mülk, yurt vereceğine" dair her birine ayrı zaman içinde sözler veriyordu. Doğrudan görünüşle onlarla konuşuyordu. "Ben baban İbrahim'in ilahıyım" diyordu.

Daha önce de Nuh'a da söz vermişti Rabb. İbrahim'in ardıllarına; "Ben atanız ve babanız İbrahim'in El ilahıyım diyordu". Bu soy El İlahı olma süreci Yakup'la, İsrail'i 12 boy içinde tanımladı. İbrahim aynı El ilahı imanı üzerinde tanı oldu. İbrahim de bu 12 boydan oluşan milletin ve giderek te yurt olarak verilen yerlerdeki milletlerin sembolik babası oldu.

İbrahimi millete yurt olarak verilen bu yerlerin kendi El ilahları, Baal'leri ve Mamon'ları vardır. Bu Mamonlar İbrahimi olan sentez içinde birden, birbirini yok edemezler. El Baal; El Mamon; Baal meon; beyt el baal meon; Baala el meon (Mamon) gibi yeni sentezi ifade edici oluşma olmakla birkaç El ilah ve birçok El ilahlar birlikte anılır oldular. Bu birlik içinde anılmalar El ilahlara yeni mana içerikli isim sentezini yaptırıldılar.

İşte millet sentezli olmanın, yeni mana anlaması esnasında, Samir'i gibi sembolik isimler; yeni olan, Rabb'i yol olan, yeni sentezden komalarla, eski âdete doğru kendi kaçamaklarını yaptılar. Üzerlerinde baskıları kalkan Samir'iler, milletlerin El Baal'i olmazdan önceki, kendi El baal'i olan boğaya; ya da Amon'a veya Ra'ya iltifat ve tazimde bulunmaya devam ettiler.

Milletlerin El Baal'i olan Rabb, ya da milletin Mamon'u olan Rabb'i de millet olmanın sözünü verme üzerindeki El ilahlar ahti ile tekil anlamalı Rabb oluyordu. Tekilleşen anlamıyla yeni Rabb milletlere sahip olmakla hiç değilse İbrani olan milletlerin efendisi ve sahibiydi.

İşte Samiri bu kabil yeni oluşan mana anlamasından sapış yapmakla eski atalar yolu olan El ilah tapımcılığına geri dönüyorlardı. Yeni olan milletin Rabb'i de, bu geri tapımcılığa dönenlere, put tapıcıları diyordu.

Put kavramı böylesi bir tarihi süreç içinde ortaya konmuştu. Milletlerin tekilse Rabb'i karşısında vaki olan Samiri türü dirençler, Samiri türünde olan kişileri ve boy kabilelerini Rabbi sürecin millet olmazdan öncesine ait anlamalarının içine rücu ettirdi. Tevhidi olan Rabbi yapılar da bunu putçu yapılar oluşla belirtiliyorlardı. Rabb, İbrahim'in başat olan kişi sel ilahı olan, kişi Rabb'iydi.

Yeni olan, İbrahim'i Rabb temsilciliğinde millet olmanın ileri aşaması içinde İbrahim'i

milletlerin rabbi olmaya başlayan eski El ilahlar sentezli güç, İbrahim'in rabbiydi. İbrahim'in Rabbi; İbrahim'e mal mülk veren ve İbrahim'in tarımsal sulamadaki suyunu bereketlendirecek (Baal peratsim) olan ilah baal, başat oluşuyla kendi iç sentezine başlayacaktı.

Baal; mülke sahip oluştu. Efendi, koca olan Mamon ilahtı da. İsrail oğulları Kenan'a girdiklerinde her yerin sahibi olan onca (birçok) Baal'lerle (Efendi ilahlarla) , Baalâ'larla (sahipliği olan kadın ilahlarla) ve altının, gümüşün sahibi de olan Mamon'ları gördüler.

Baal; bu yerler kadın ilahe sahipliğinde olan yerler demekti. Kadın ilah sahipliğini ifade ederdi. Mal, mülk sahipliği olan kadın ilaheydi. Malı mülkü seçilmiş kişilerine veren ilaheydi. Baalat Beer oluşla anılmakla kadın ilah sahipliğinde olan kuyu yerin adıydı.

Baal Meon, konutun sahibi olan efendiydi. Beyt baal meon (baal ile meon evi demenin ilahi isimlerin birleşmesini yapan sentezin tescil edilmiş adıydı.

Beyt Meon= Meon (Mamon) eviydi. Moab Kralı Meşa'nın dikili olan kişi taşıdaki anlam; Baal-meon'du. Ve bu Beyt-baal-meon'dan iki ayrı kent sahipliği olarak söz edilmektedir. Dikilen taş o sahipliğin temsilcisi ilahı belirtmekle o yerin sahipliğini ifade eden ilah sahipliğinin ikili sentezle oluşmasının simgesiydi.

Baal peratsim; gedikler sahibi demekti. Akarsuların olduğu yer adıydı. Akarsularda gedikler açıp sulama kanalı içine suyu salma işinin sahibi olmaktı. El beytel demek te El'in görüldüğü el evi demekti. Ön ittifaklar içinde ilahların gördüğü işler; köleci sistem içinde ilahların mal, mülk sahipliği olmasıyla ilahların kendi mülklerini kendi keyfi takdirlerine göre dağıtımını yapmışlar.

Beyt El (El'in evi) demek. İlerleyen sürecin mana anlamasıyla Beytullah olacaktı. Beytülmal kendi öncesinin, beyt el mal (El sahipliğindeki mal evi) olmuştu. Böylece Beyt El Mal El'in malı ve El'in hazinesi olmakla, kamunun malı ve kamu hazinesiydi.

Zaten El köleci sürece; El mal (El sahipliği olan mal mülk) demesiyle, köleci sisteme başlamamış mıydı? Ehli El beyt diyordu. El evi kişileri, el evi halkı, el evi milleti demekti. Mal mülk üzerindeki maliklik ve köleler kapsamlı mana inşasını temsilen, el evi kişileri demekti. Ehli El Beyt köle düzenli ahaliydi. Ehli beyt el. Ummet ti.

Mamon mal mülk sahibi ve malını, mülkünü dağıtır iken zamanla para bulundu. Mamon genel bir tabirle bu buluşla servet ilahı oldu. Para tanrısı oldu. Aramice konuşan İsa, orijinal söylemle "mamon" demiştir. "İki efendiden birine; ya paraya ya Mamon'a hizmet edeceksiniz" der.

Kısaca köleci sistem ön ittifakın ilahlarını mal mülk sahibi oluşla keşif ediyordular. Gücün, malın sahipliği olan Boğa, totem değildir. Çünkü totemin kişilere dağıtacağı bir malı mülkü yoktur.

Ön ittifaklı ilahlar da birer totem değildiler. Ön ittifaklı ilahların hem malları mülkleri yoktur. Hem ilahlar, totem gibi saf kültürün temsilcisi değildiler. Ön ittifakın ilahları totem grupları birleştirmekle uygarlık temsilcisi olan kuruculardı.

Mal mülk sahibi olmakla, sahiplik, efendilik anlamı alan köleci ilahlar; her şeyiyle artık ön ittifakın ilahı değildiler. Yeni bir inşaydılar. Bunlara yine ilah denecekti ama malları, mülkleri oluşuyla ve malı, mülkü keyfi takdirlerine göre dağıtır olmakla ortaklık

tanımayan Mamon, ilahlardı.

Bu nedenle ön ittifakın İnanna, Dumuzi gibi ilahından ayrılmakla ayrı tutulan anlamıyla bu yeni meliklere; EL-İL-BAAL-BAALA-MAMON-RA- AMON gibi adlar önce kişi ilahları olmakla, yeni mal mülk sahipliği içinde birçok olan çoğulluktu. Bu çoğulluk daha sonra İbrahimi millete de ilham olan Amon-Ra türü senteziyle giderek genel bir tekil ad alırlar.

Put kavramı da Mamon, Baal, Baala, El gibi ilahların El Baal, El mamon, El ilah gibi sentezleri sonrası içinde ortaya çıktı. Sentez Ehli Beyt El oldu.

Sentez merkezi yönetimin mali gücü olan Beyt El Mal oluşu, ortaya çıkardı. Put, karşısındaki senteze göre; sentez gerisine düşmeyi ifade eden kalıp manaydı. Feodal sentezin gerisinde donup kalmaktı. Feodal sisteme göre ilk inşacı köleci sistem puttu. Sanayi devrimine göre de feodal sistemli anlamalar puttu.

Milletlerin birliğini ve merkezi otoritenin gücünü temsil eden Rabb'e karşı olup, yeni Rabbi süreci görmezden gelip; bu sürecin üzerinde geriye doğru atlamalarıyla eski adetler ve eski atalar yolunda olan kişilerle ve ailelerle; kabilece sentez öncesi kendi kişi Mamon'larına tazim düzeyinde takılı kalmalar, putçuluktur.

Malı mülkü olup, bunu keyfince dağıtan Mamonlar, yeni bir sentezle merhametli ve lütfu olan Rabb'e de dönüşmüşler. Feodal sistem köle emeğindeki verimi artırmak için efendiler eliyle merhamete, gelmişti!

Efendiler, efendinin mülkü üzerindeki küçük bir alanı kölesinin kendisi için de çalışıp, kölenin kendisi için üretim yapacağı bir zaman dilimini de kölenin kendisine ayırmalarına "merhamet" göstermişler. Köle emeği üzerindeki verimliliği artırma uğraşısı, fedol efendiler nezdinde merhametin altına gizlenip; efendilerin merhamete gelmesi, olmuştu.

İşte bin yıllar boyunca tek takdirce olmakla zulmünü artıran Mamon; köle emeği üzerindeki verimliliği artırma gibi somut olan birçok başka asıl gerekçeleri üzerine kamuflajıyla merhamet sahibi olmuştu.

Böylece hiç kimseyi tınmadan keyfi tekil takdir yapan Mamon'un tekil takdirli irade olmasının içine merhamet ve acıma hissini de katışla tekil takdirin içine ortaklık girmişti. Bu Mamon'un eşitsiz davranmasına karşılık, diğer bir El ilah olan Baal oluş yüzünün esirgeyen acıyan yüzü olmasıyla Mamon'un merhametli oluşuydu.

Artık Mamon keyfi irade oluşunun yanında esirgeyen merhametli irade olmakla bu ikiliğini temsil eder hisle Rabb çokluğu temsil eden, tekillik olmuştu. Tekil Rabb karşısında, hala boy, soy, aile ve kişi sahipliği içinde kalan Mamon'lar da put denen anlam düzeyinin içinde donup kaldılar. Putlar, aynı zamanda Beyt El malı (El'in malı olan kamu hazinesini) ortaya çıkaran merkezi otoriteyi de tanımıyorlardı

Mamonlar; milletlerin, âlemlerin rabbi olmanın karşısında olan köleci sistemin ilk temsilcileriydiler. Mamonlar bu ilk aşama içinde sistem inşa olana kadar merhameti bilmiyorlardı. Milletlerin Rabbi karşısında El'ler, Baal'ler, Baala'lar put kalmışlardı.

Köleci feodal mana sentezine göre ilk Mamon'du anlayışların durumu içinde kalan Mamon temsilcilik paganlığı ifade eden putçuluk olmasıyla geriden doğru etkimeydiler.

Mamon, El ve Baal mal mülk sahipliği olmakla oluşmaya başladılar. Ve bunlar mallarını mülklerini keyfi takdirle ve eşitsiz, merhametsiz oluşla dağıttılar. Böylece yeni süreci sınıflı olgu içinde kıldılar. Bu aşamadaki ilk sınıflı olguların kuruluşu içinde El, Baal veya Mamon; put değildiler.

Mamon, Baal, El, Baala türü ilahlar ilerleyen süreçlerde tek ve eşitsiz irade olmalarının yanına merhamet ve acıma hissi içinde oluşla lütufta bulunmayı da koymakla giderek âlemlerin Rabbi olan tevhidin birleşim ve tekillik veren, sentezlerine dönüştüler.

İşte âlemlerin Rabbi olur merkezi tekil otorite aşamasıyla zirve yapan mana anlamasının gerisindeki Baal'e, El'e ve Mamon'a eğilim edişler putçu tavırdılar.

Bu aşamadaki, bu anlayışla yeni Rab karşısında El ve Baal anlayışı put sayıldı. Rab, ortak tanımaz irade iken âlemlerin Rabbi olan yeni anlayışı içinde de herkese acıyan, herkese mal mülk veren ve her şeyle birlikte herkesin sahibi olandı. Bu özelliklerini kendi öncesi Mamon'du zıt türev oluşların anlayışları üzerine oluştu. Artık bu sınıflı minval üzerine olur oluşumlar içinde zengini de fakiri de ayrımsız gözetecekti.

Totem özel malı mülkü olmayan mana anlamasıydı. Totem, grubunu totem anlayış içinde ortaklaştırandı. Ve tarihte ilk kez izole bir yaşam içinde sosyal kültürü, sürü yaşama karşı totemiortaya koyan mana gücüydü.

Totem, ilk nitelikli inşa tipi oluşuyla kendisinden sonraki süreçlere yol açmayı salınmakla, ortaklaşan, özgecil bir mana anlamasıydı.

İlahlar, ön ittifaka mana anlaması olmakla inşacı oldular. İlahlar gruplar arası ittifaka ortaklaşma yaptırdı. İlahlar totemdi grupların arasındaki entegrasyon sentezini başlatan uygarlık temsilcisiydiler. İlahlar, ortak kararların sahibi olan mana gücüydüler. İlahlar totem dönemi gruplar arası ittifaka açmıştılar. İlahlar totem döneme karşı inşaydılar.

Totem; tarihi seyrediş içinde malı, mülkü olmamakla; ilk sosyal kültür izoleli, totem grup aitliğinin bir inşa türü içinde oluşun kültürüydü.

Mamon olan El ilah; mal, mülk sahibi olmakla; malını, mülkünü istediği gibi istediği kişilere dağıtıyordu. Bu haliyle bu tür mana anlaması; kişi, aile ve kabile ilahı oluyordu. Köle sahibiydi. Kararları üzerinde ve mal sahibi olması üzerinde; hiçbir ortaklık gücünü, kudretini tanıımıyordu.

Haliyle kişi, aile ve kabile temsilcisi olan Mamon'a veya El'e ya da Baal'e ilah da dense de bunların ön ittifakı ilahlarla hiçbir anlam bağ ilişkileri yoktu.

İsrailiyatta ki Rabb, aynen Mamon, Baal ve El gibi karakteri olmakla bunlarla birlikte anılır, kişi ve aile ilahıydı. Sam'ın Rabbiydi. İbrahim'in Rabbiydi, İshak'ın, Yakub'un Süleyman'ın, Davud'un ve diğerlerinin kişisi, aile rabbiydi.

Özellikle de İbrahim sembolizmiyle Rabb, milletlerin rabbi olma yolu içindeki ilerleyişi ile ele alındı. İbrahim'in Rabbi olmakla ardıllarının da sıklıkla ve iman kavil içinde vurguladıkları Rab oluşla dile getiriliyordu.

İbrahim'in rabbi İsrail'i milletin rabbi oluşla tümeli olması anılırken, diğer yandan da giderek azalan önemle Mamon'du rabbın kişi ve aile Rabbi oluşu içindeki anlamları, put

olmakla vurgulanıyordu.

Rabb'in tümeli ve özel oluşla anılmaları içinde iki temel zıt sıfat vardı. Merhamet gibi, acıma gibi hiçbir irade tanımaksızın keyfî mal mülk dağıtan Mamon sıfatı yanına çok sonradan acıma, merhamet, himmet gibi Rab sıfatları da aldı. Bu iki çelişkin sıfatların yan yana söylenişlerine "İbrahim'in de, Yakup'un da ilahı olan, Rabb" denmekle; zıtların bir arada anılma olan söylenmelerine devam ediyorlardı.

İmparatorluklar İbrahim'i olan Rabbı alıp, âlemlere teşmil edeceklerdi. İşte bu aşamada Rabb, artık Mamon değildi. Mamon'lar da puttu.

İlah totem olmadığı gibi Mamon da ilah ve totem değildi. Samiri'nin, kendisine zenginlik ve güç veren boğası ya da sarı ineği de, totem değildi. Boğa, İsraili millet oluşun Rabb'isi olma anlayışının gerisinde kalan dönemle bir Puttu.

30.05.2016

Bayram Kaya

İlahi Ve Mamondu İrade 1

Ön ittifaklı sistemlerin tövbe kapısı yoktu. Çünkü bu süreç içinde başkasının olanlar olmadığı gibi başkasına ait olanı ele geçirecek haksızlık ve zulme dair şartlar da yoktu.

Bu nedenle ön ittifakların tövbeye mahal olacak konuları da yoktu. Ön ittifakların kişileri tövbeye çağıran dini ve imanları da yoktu. Bu nedenle ilahi dönemin tövbesi hemen hemen hiçti.

Haksızlık, gasp, zulüm türü oluşuyla her bir yanlış ortaya koyan köleci sistem; bunca olur sıkışmış islimle suçluluk psikolojileri karşısında bir de tövbe kapısı açmak zorundaydılar. Tövbeyi gerektirir şartların ortadan kaldırılmasını ister değildi de buna karşı tövbeyi ballandıra ballandıra anlatırdı.

Köleci sistem ön ittifakın imanını da, ön ittifakın ortak üretim yapan ilişkisini de ve ön ittifakın ortak paylaşım yapmalarını da yadsıyordu. Buna karşın köleci sistem yadsıdığı ön ittifaklı ortaklık imanına mukabil yapılaşmaları içindeki kişileri; ön ittifaklı ortaklığı tanımayan tutumun muhalefeti içinde olmakla özel mülkiyeti savunmayı ve özel mülk için çalışan köle emeğine iman ediyordu.

Bu da şu hakikati ortaya koyuyordu. Köleci imanın ön ittifakı imana terslenmesi gibi her imanda bir yadsıma vardır. Ön ittifakı imanı yadsımakla köleci iman yeni bir iman oluyordu. Her yadsımda da bir başka iman olmaktadır.

Köleci iman da feodal imanla yadsınıp; Hristiyanlaşacaktı. Hristiyanlık yeni koşulların içinde Mamondu felsefe üzerine feodal iman oluyordu. Feodal iman da kendisini yadsıyan para adamlığı olan kapitalist imana dönüşecekti.

Daha açığı her gerçeklik bir yadsınmadır. Her yadsınmada da, başka bir gerçeklik vardır. Karşısına dönüş olan yadsıyanın da yadsınmasıydı.

Ön ittifakı dönem etnik kültür içinde olması nedeniyle totem dönemi yadsımişti. Eğer totem dönem, totem meslekli üreten alan ilişkisi içine girmeseydi, belki de hiç yadsınmayacaktı.

Ön ittifak içinde biriken zenginliklerin ve stoklamalar insana, bir başka gözle yansıması nedeniyle ön ittifakın kendisi de; köleci dönemin özel mülkiyetçi tutum olmasıyla, yadsınmıştı.

Kendi öncesini yadsıyan köleci mülkiyetçi tutum; kendi yadsınması üzerinde yeni oluşan nicel imlerinin birikmeleri içinde oluşan yeni hol boşlukları devinmeli bağıntının çekime ve itmeleriyle köleci sistem de yadsınıyordu.

Yeni alan etkisi içinde birçok alan etkilerini ortaya koyabilmek için derişim farklılığı olmalı. Yalın köleci sistemden feodal köleci sisteme geçişin faz farkı bu derişimi ortaya koyuyordu. Feodal sistem kendi koşullarına göre kesikli sürekli oluyordu.

Genel akışa göre feodal sistem de kendi içinde ve kendi dışında ki nedenlerden ötürü, yeni şartların zaman zemin bağ dokularını oluşturması gerekiyordu.

Sistemlerin içindeki alan etkisi girişmeli olay ve olgular zincirleme oluşla belirtilirse de zincir hareketi gibi olan akıştaki olgular birbirine mekanik bağla bağlı değildirler. Ve zincirleme oluşun teması olan bir art arda uzama değildi.

Yeniyle oluşan hol boşlukları diğer olgu ve olayın hol boşlukları içinde, o olayla ilişkilenenin zincir olmasıydı. Hol boşluklu devinmenin bağ enerjisiyle zincirin halkaları bağlanır olacaktır.

Zorunlu en az dış dünya oluşla çevreden kopmanın çekimiyle alan etkili o benlik üzerinde; benliğin o ait olduğu kopuş yerine tekrar dönmenin özlemini de duyar. Bu kendi kalmakla, kendi kalamamanın sığınma duyar olma çelişkisiydi. Bu çelişki bir yerlere ait olmanın bilinciydi.

Kişilik hem dış dünyada ya da doğada kopmasıyla ben oluyordu. Hem de koptuğu yere ait oluşun aitlik duygusuyla, dış dünyamızdaki genelliğin içinde benliğini yok etmek istiyordu.

Bencilliğin bin bir zahmet içinde oluşturduğu bencil oluş, kendi kişi sel benliğini kendi doğal aitliği içinde eritme isteği; çatışan ve çatışmayla birbirini aşan, gelişen dönüşen gelişmeydi.

Hemcinsimizin kendi başlangıcına dek ilk sel oluş aitliği içinde; totem yapı içinde olduğu gibi bir izole bir totemi sosyal yaşamı ben oluş bilinci yoktu. Ve yine ilk sel oluşun içinde yetik bir izole ben oluşun kolektif özneleri yoktu.

Kolektif aitlik duygusu olmakla yalıtıma olan kolektif benliğin aiti olduğu kolektif bilinçli durum içinde kişiler, kısmen kişisi ben oluşunu yadsıyordular. Aksi halde hemcinsimiz sosyal olamazdılar.

Kişi sel ben oluşumuz da totem alan içinde bir kez yalıtıma olmasıyla; bencilliğimiz "kolektif ben oluşun öznelliği üzerinde" kendisiyle kavranan yeni bir aitlik bilinci içine katıldı. Kişiler artık canının istediği gibi tekil oluşla davranamazdı. Belli oranla kısıtlanmışlardı.

Kişisel bilinçler içindeki kolektif ben, kişi sel bencilliğe karşı direnmesiyle bir yadsıma olmaktadır. Kişi sel bencillikle yeni durum içinde olan kolektif ben; kolektif tümel aitlik üzerinde olmakla, yeni bir ben olmuştu.

Zaman içindeki kendi şartlarıyla akan her bir süreçler kişiler arası yaklaşım ve dayanışmayla totemi kolektif bilinci oluşmuştu. Totem alan bir örneklikti. Totem alan bir örnekliği gruplar arası sentezle çok sesli kültür ve uygarlık olmuştu.

Totemi kolektif oluş gruplar arası ön ittifakı sentezle yapı sürecin politeisti kolektife ben olmasına neden olmuştu. Süreç, gruplar arası kolektife bilinçle ve sosyal sentezle; üreten ilişkili sentezden mülhem bir ben oluştu.

Siz, ortaklaştıran ilahın yanına ya da sizi ortaklaştıran ilahın kolektif iradeleri yerine, kolektif emeği kimi kişilere peşkeş çeken; köle emeğini meşru kılmakla; kimilerini köle, kimilerini de özel mülk sahibi kılan Mamon'u; ilahın yanına korsanız; bu kolektif bilinçli ilaha ve ilahlar iradesine şirk olurdu.

Ön ittifakı alan içinde tekil ve keyfine göre takdir olmakla ve ortaklığa karşı ortaklığı yermeyi irade eden Mamon; kolektiflik içinde fikir özgürlüğü oluşla görülmez. Tıpkı tekil takdirli Mamon'du kültür içinde de, ortaklığı savunan ilahın Mamon'a karşı otaklığı ifade etmesinin fikir özgürlüğü görülmeyip şirk sayılması gibidir. Böylesi bir irade "bir sınıfın diğer bir sınıfa tahakkümü" maddesinden ceza görür.

Kısaca, ortaklık olan ilahi iradeye karşı, ortaklığı yadsıyan Mamon'du irade; adet olan ön ittifaklı sisteme göre şirklikti. Ve yeni bir ilahlık iddiasıydı. Ortaklığı sağlayan ilahlar çoğul da olsa, "ortaklığın uygulanması olmakla tekildi. Üstelik şirklik iddiası tekil güç olup olmamaya karşı ortaya konmamıştı.

Ortaklığa karşı ortak olmamayı savlamak şirkti. Ortak olmayan sistem içinde de ortaklığı savunmak o özel mülkiyetçiliğe şirkti. Dolayısıyla bu iddialar her bir sistemi savunan mana gücüne karşı da şirk oluyordu. Bu temel oluşun şirkliği, mana gücüne karşı şirk sayılmasıyla asıl olanın üstü örtülmüştür.

Tıpkı köleci mülk edinmenin tekil takdiri karşısında, ortaklığı savunan mana anlamasının şirk sayılması ve şirkin ortaklık ihsasıyla yeni bir ilahlık ortaya sürdüğünü, şiddetle yermesi gibidir.

Yani ön ittifaklı kolektif ligin içine köleciliğin ve özel mülkiyetin inşacıları olan Mamon'u korsanız şirk olur. Zenginliği ve köleliği keyfine göre olmakla istediği kişiye veren Mamon'un yanına; zenginliği ortaklaştırmanın iradesi olan ilahları koyarsanız bu da Mamon'a şirk (ortak) koşmak olurdu.

Bunlar birbirini yadsıyan süreçler olmakla; yadsıdığı, yadsıdığı düzlem içinde değil, kendi düzlemi içinde yadsıdığı zıddı içinde olmakla yeniye iman ederler. Ortak kılmayla, ortak kılmaya karşı olmanın iradesiydi ilahi irade ve Mamondu iradenin zıtlaşmasıydı.

Bayram Kaya

İlham

İlham ne zaman gelir?
Mesela, gülerken.
Şözün gelişi, tuvaletteyken
Örneğin, otururken
Ama mutlaka o konulara uzun uzun angajman olmuşken.

İlham, sizin dışınızdaki doğa dışı bir kaynağın, ilham perileri aracılığıyla size manyetik kuple olması değildir.

Hiç kuşkusuz ki dışımızdaki kaynak derken kastımız, dışınızda görülen ve yaşanandan yansıma oluşla sizleri duygu eden durumları konu etmek değildir.

Oysa ilham konularına bir bakın; aşk şiirleri yazmak, roman yazmak, toplumu düzenleyen kuralları angaje etmek vs. Bunlar da kişilerin bildiği, kişilerin ya da çevremizin yaşamakta olduğu, içimizde olan ve içinde her an haşır neşir olduğumuz konudurlar. Siz bunların her hangi biriyle özel angajman olursanız bir süre sonra ilhamınız da patlar.

Söz gelimi, bir Zerdüş, bir Brehmen, bir Mazdek, bir Musa önlerinde yüzlercesi hazır edilmiş kültür hazinesinden birine ya da bir kaçına günlerce, aylarca, yıllarca angaje olmaktadır. Bu inzivayı zaman zarfı içindeki kültür envanterlerden birine angaje oluşla, sosyo toplumsa sorunlara çare edebilmenin düzenlemesini yapmaktadırlar.

Söyledikleri yeni bir şey yoktur. Getirdikleri konunun hiç biri yeni değildir. Sadece onca keşmekeşlik görünümlü kültür polteistisinin içinde olan konunun bir tanesini aideti çekim merkezi kılmakla, sistemin kuralı yapmanın düzenlemeleriyle yeni ilke olmuş olmaktadır. Yani ilham, üzerinde uzun uzun yoğunlaşılan bir bağlantı kuralı (angajman kuralı) olmaktadır.

Bir aşk şiiri yazıp, bir toplumu düzenleme kurallarını ihdas etmenin ilham (!) gelenlerini (rabbilerini-şairleri-yazarı-bilim adamını) gördük te; nedense aynı ilham, bir Satürn gezegeninin bilinmesine konu olacaklar için hiç ortalarda gözükmez. İlham olan şeyler daha önce çevremizde olmuş olanla şimdi oluşmakta olanların yüzlercesi içinde biri üzerine yoğunlaşılan bir angajmanlıktır.

İlham, insanın elinde olanı değil de, elinde olmayanı; boşu boşuna beklemesinin azizliğidir. Bu da insanlarımızı yaptığına yapacağına soğutmaktadır. İlham içimizdeki zamanlar olarak anlaşılmalıdır. İlham içimizdeki geçmiş zaman olacakla, şimdiki zaman olanın girişmeleri oluşla anlaşılmalıdır.

Her şeyin bir geçmişi, yani; tarihi vardır. Demirin de, kömür olan karbonun da bir tarihi vardır. Maden olarak, âdem olarak geçmiş zamanlar; girişen atom özelliği ve gen özelliği oluşla hala içimizdedirler.

İçimizdeki geçmişe dair olan şeylere ve bize ait mazi; ne kadar bastırılırlarsa bastırılınsındı. Hiçbir zaman bu bastırılma işi sıfır bir bastırılma noktası değildir. Bu baskılanma, sadece su yüzüne çıkmayacak ve müdahaleci olmayacak düzey ve düzlem konumuna kadar geriletilmektir. Bu da demektir ki baskılanan içimizdeki zaman; zaman zaman patlak çatlak sızıntılı kaçaklarıyla bizlere ilham olması her an olasıdır.

İlham oluşla düşünce olarak ilk çıkan şiir sözleri, biraz sonra sizi; sizde o şiir sözlerini değiştirerek tekrar edişin bir etkileşimleri içine girersiniz. İlham, zamaniyla size

aktarılan sosyo toplumsa gücün; bastırılmış, unutulmuş gibi olan demlenmesinin; sizin mantık kalıbınızla eğilip bükülmüş haliyle su yüzüne çıkan ve siz gibi olan anlam ve ifade ediliştirler.

Unutmuş olsanız bile ilham konusu ilham kaynağı oluşla sizde önceden beri var olanı, haldeki sosyo toplumsal yansımalarıyla bağıntılayıp, sizin eğip bükmelemlerinizle düzenler olmanız, sizin özelliğinizdir.

Ne sapla samanı
Yüreklerin çarpıpara olur, yamanı
Bilmezine sayıklarken evhamı
Elektrik sevili çekerı olmasa huya
Ne hidrojenin ne oksijenin suya
Hiç sızlar mıydı ilhamı?

22.07.2013

Bayram Kaya

İlhan Ve İlham

Her şey y önce
Biz buraya gelmezden önce
Habur Türk'tük

İstiklal patladı
Fatih öldü
Yaşasın reşat

Güncelle ilhamı olmayanın
Zulmetten gayrı
İlhanı da olmazdı

Ateş salınmıştı içime
Burnum ciğer
Ciğerim nefes olmuştu

Hiç bir ulusal menfaatimiz olmayışla
İnsan eşim, aynı familyam diye
Katmandu'ya, Hindistan'a müdahale etmezken
Kardeşim, akrabam, mezheptenim diye
Sanki hiç Ortadoğu'ya karışmamış
Etnikler arası yarışmamış
Bataklığı sıçratıp
Yangın kundaklarıyla bizar olmamıştı

Reform hükümetiydiler
Bu kadar kahirle seçilmiş olmaya fesattı!
"Ne olursa olsun"
Ölürlerse ölsünler "yola devamdı"

Bu hesabın hitamında
İnsanlık nedeniyle
Dört bir yana yayılmış şarapneller
Yeni inşa için burada toplanıyordu
Şimdi de onların
Mezhepteki, akrabası da buradaydı
Biz de müdahale edilir olmuştuk
Biriken bataklık gazı
Canlı bomba oluşla patlıyordu...
Dört kişi öldü
Bunlardan biri canlı bombanın kendisi
Kaldı üç
Biri de aleviydi
Kaldı iki
Zaten öbürü akşamdan kalmış ayyaştı
Kaldı bir
O bir de;
"Ne geziyordu orada" dedi sistemin efendisi
Türk açığı
Terör nedeniyle ölen olmamıştı

Sloganla yönetiliyorduk

Sloganla adil oluyorduk
Yola devam...

"Ne olursa olsun yola devam" dedi hükümet sözcüsü Kurtulmuş. Böylece sorumluluktan da kurtulmuştu(!) 19.03.2016 Haber Türk canlı yayını.

Anında konu unutuldu. Nişantaşı'nda patlama var mı yok mu? Dedi kodu tartışılıyordu. Bunun peşine düşüldü. Bunun üzerine canlı telefon bağlantıları yorumlar yapıliyordu.

Bayram Kaya

İlineksel

Hani kara der,
Üzümü görürsün,
Ak der papatyayı.
Sevi der seni görürüm.

Üzüm olmaz ise,
Kara yoktur.
Papatya olmaz ise,
Beyaz.
İlinektir yasla şık,
Varlığı için,
Varlarla sırlaşır.

Nasıl papatya
Aklığı atamaz ise,
Bende senin sevini.
Sevin benimle varlaşır.

Sanma sevimi olumsal;
Olumsal,
Hiç bir şeyle,
Belirlenmemişliktir.
İlinek nesnelle,
Ben sen ile.

13.01.1992

Bayram Kaya

İlizyondaki Sermest

Zulümlerin getirdiği
Sana değer mi?
Batmış duyguların
Tuzağında olmak.

Bir ana gibi
Bir baba gibi
İlk adımın başlangıcında
Suçu doldurmuşken sokaklara*
Taşınamayan
Bir rol oturmuş üzerine
Bir felaket karşısında.

Bilinç (aile) başa kakma değeril
Sorumluluk alır ve taşırılıktır.
Bu ulaşırlığa saygı ile eğeril.

Ve hiç sen
Sorumluluğunu bilmeden
Ödevsel ödevine
Bilmez ki niye

Hem kel olacaksın
Hem saç tarayacaksın!
Hep çevrenle onlar
Arzı endamla salınırken
Farkında değeril, hiç de olmayacak
Bir taşıyor olmanın formasyonu
Bir inegin biyolojik sıkıntısı daha mı az!
Ve saçını süpürge etiğini demle
Ve ayağının altındaki cennetle asude
Bilmez ki doğanı, torba kesecek hemle.

17.01.2008

Bayram Kaya

İlk Çağ Metin Çevrilerine Bir Hassasiyet

Sümer dilini, çeviri dili oluşla okumaktan daha çoğu olan sıkıntımız var. O da okunan metne kendi mantığımıza göre anlam vererek, onu cümle haline getirmenizdir. Sümer metnini çözümlediğinizde, çözümleyicilerin ilk karşılaştıkları şey; metinde anlatılan koinunun size göre anlamlı olmayan efsane uyduruk bir anlatıma karşı geliyor gibi olmasıdır.

Bu çevirilerde, has bel kader kendi anlamınıza göre olmayan bir anlatımlarla, anlamı değiştirilmeden bırakılmış bir iki doğru cümle kalabilir. Okunan bu cümlelerin sizde yaptığı bu kıvılcımlaşmayla siz, o günleri anlatan fakat bu günlerde anlamı ve karşılığı olmayan bir iki çok doğru cümle kurabilirsiniz.

İşte bu zaman sizde şafak atar. Ne var ki, elinizde tek veri olan çeviri içinde, bu kez de sorun; devamı cümleler oluşla çevirmene göre anlamlı kılınmış cümlededir. Sizdeki şafak atımlarını sönmüştürler.

Size göre, eş deyişle; bugünkü anlama göre cümle haline getirilen anlatımlar, anlaşılmayı daha da zor hale getirirler. Bu kez de bir noktadan anlamaya ve anlatılmaya başladığınız çözüm bölümleri, devamı cümleyi de, çevirmenin anlama ve anlatım dil kalıbıyla çevirmekle, devamı okumanız, çözümlemenin devamı gibi olmayıp; bambaşka bir sapma gibi yansır. Böylece açıklanır olan anlam, açıklanmaz olur.

Söz gelimi ana baba ifadesinin olmadığı dönemde; "grup ittifak ilişkileriyle açıklanan durumu" siz, ana baba ilişkisi oluşla açıklarsınız. Söz gelimi; An, Ki ilişkisini eşler ilişkisi gibi söylersiniz. Enlil'i bunların çocuğu gibi açıklarsanız; çözümleme, anlam verme dilinizin zamanı bambaşka akar. Oysa Enki ya da Enlil burada ittifakı gruplar tüzelliğinin; melez, tevhitti oluşmasını kodlamaktadırlar.

Bir çevirmen, ittifakları da anlatıyor olabilen, ittifak sonrası mantığına göre anlatılan yazı dili içindeki An ve Ki ilişkili bir metni okuduğu zaman; düşünmelidir. Neyi düşünmelidir? Girişmeler yapan totem dilini, yanlışlıkla ittifak dili yapar olacağını düşünmelidir. Ön ittifakın dilini yanlışlıkla köleci süreç dili yapar olacağını düşünmelidir. Nüans kırılmalarının nasıl anlamsızlıklara dönüşeceğini bilmelidir.

İttifakı süreçle benzeşmezlikler üzerine inşa olmuş olan totem dilini, yanlış anlatımlarla sanki ittifakın kesim noktalı ifadelerini temsil edermişler gibi totem aidiyet dil kalıplarına çevirecektiniz. Yani totem anlama dil kalıpları alan boşluğu üzerine ittifakı çoklu düşünmenin mantık kalıplarını inşa edecektiniz.

Ha keza ön ittifakın dili olan anlam ve anlatımların sözcük kalıplarını da; bu yanılgıyla köleci düzlemin anlam ve anlatım dil kalıplarına çevireceksiniz. İttifak, ittifakına gelenlere yer yön tarzıyla bakacak. Bu günkü dilimize göre yukarı yer, gök yer dedikleri An totem grubuyla, aşağı yer olan kara parçası totem grubu olan Ki totem grubu girişmişlerse. Buradaki An, Ki totem grup adı olup grup tüzeli temsilciliğidir.

"Daha hiçbir şeye adı verilmemişken" denen dönem, ittifak öncesi totem grup kolektif bilinci olan dönem olsa gerek. Bir totem grup, diğer gruplarla ilişkili olmadığında; tarif için ada gerek yoktu.

Sadece bir grup kişinin, kendi aidiyetinden olmaması, ismi karşılayan bilgi olması için yeterliydi. Sizin imanınız dışında olan herkesin; "gâvur ya da kâfir" olması gibi bir şeydi bu dönemin seçme ayıklaması. Seçme ayıklamalar totem tanımınız üzerinde gerçekleşiyordu.

An ve Ki gibi adlar verilmeye başlanmışsa bu bir gereklilikten ötürü veriliyordu. Totem grupların temaslarından söz etmek ve söz edilmekten ötürü gruplar totem adı alıyordular. İlk anlarda An totem adı, yukarı yer gruplarını belirten isimdi. Ki totem adı aşağı yer grup totem kişilerini belirten addı.

Bunların ittifaka karşılık gelecek söylemleri olan dil anlatımları, çoğu eski totem kaidenin tersyüz edilmesine göre olacaktı. İç cinsel çiftleşme, ittifakı geçiş süreci içindeki değişimlerine uğrayacaktı. Ve dış cinsel çiftleşmelerin meşruiyet ligine dönüşecekti. İttifakın, ilk imanı olan ittifaklardan birisi buydu. Yani An ve Ki totem grupları tarihte ilk kez birbiri arasında meşruiyetlikle çiftleşeceklerdi!

Söz gelimi; bir totem grup içinde sadece An totem anlayış ve temsilciliği varken, ittifak içinde An ve Ki çokluğu, totem anlayışı çoğullaşan totem tutum olarak ortaya çıkmıştı. Grupların birbirine göre cinsel temaslarından yeni ürün, doğuyordu. İlke olarak bu ürün ne An grubuna aitti; ne de Ki grubuna aitti.

Bu tarihsellik An ve Ki grubunun müşterek ürünü olan An-ki; ya da Enki'ydi. Veya bir başka ittifakta da müşterek ürünün adı, Enlil'di. Enlil ya da Anki melez oluşla yeni ürün yeni bir sentezdi. İşte yeni ürün yeni sentezimiz; Enki ya da Enlil'di. Tarihte ilk kez Enki ya da Enlil olan ittifakın melez sentezli ittifakı soylara, Enki ve Enlil'lere; İNSAN denecekti. Enki ve Enlil'ler eski An ve Ki olmayan ittifakın aitliğiydi.

İttifak teması önce ana baba ilişkisi olmayan (bilinmeyen) gruplar arası temas oluşla, gruplar ürünü yeni jenerasyon Enki ve Enlil yansımasını vermişti. Biraz ilerleyen ve bir göbek dönüşle, jenerasyon kaynaşmasına giden sürece göre, melez ve sentez yapının tevhid; ittifakın İNSANYDI.

İttifakı dönemin seçme ayıklama ilkesi İMAN üzerinde gerçekleşir. İNSAN genel tanımı, Enki veya Enlil oluşla daha özel ittifak tanımıyla ortaya konuyordu. İnsan ittifakın insanıydı. Enki ve Enlil de bu ittifak insanını ifade eden yeni ürünün adıydı. Her ittifakın ayrı ayrı insanı ve insanların sentezi olan tevhit hikâyeleri vardı.

İttifakı dil, totem dönem dilini anlatmayacaktı. İttifakı anlatacaktı. Ve ittifak zaman zemininden devinimler yansıtarak ittifak uygarlaşacaktı. İttifakla uygarlık vardı. İttifak; uygarlık üzerinde oluşla, uygarlıktan renkler alışla, yerel kültür nicelemelerine dönüşecekti. Totem dönem sadece kültür dili iken; ittifaklar uygarlık ve uygarlık üzerine inşalı kültürün diliydiler.

Yerel kültür; ittifak için zorunlu olan totem özlü kimi kültürle; yine ittifakın totem iş kollarındaki o işlere özgü, zaman zemin devinmeli; özel bağıntılı çıkarım deneyimlerinin dili olan girişmesini içerir.

Totem özlü kültürden birisi totem kardeşinizi bilmektir. Söz gelimi; yalın totem kardeşlerinizi ittifak içinde bileceksiniz ki onlarla cinsellik yaşamayıp yasağa uyacaksınız. İttifak sentez istiyordu. Kendi totem kardeşinizle cinsellik yasağı bunun için vardı. Cinsellik meşruiyetle temas etmenin bağlacıdır.

Bu yasak ileride daha özel ana baba ve kardeşler arası cinsel yasağa dönüşecekti. Bu yasak yeni ittifakı imanın yasası oluşla yepyeni bir yasasıydı. Totem dönemde yoktu (nasıl olsun du ki!) . İttifaklar yalın totem kardeşliği değil, İttifak kardeşliğini öngörüyordu. Yasak bu zorunluluktandı.

Demek ki Enki ve Enlil söylemi, başlangıç anlatımında böylesi bir anlamayı kodlar olmalıydı. Zaten dinlerde anlatılan insan yaratılmasının kodları da ittifakı yemin olan ittifakı iman andını köleci dönem anlatılarının kendisine göre deformasyon yapan anlatımlarına çevirişle, bugüne kadar getirmişlerdir.

Bu nedenle böylesi önbilgiler taşımayan çevirmenlerin çevirileri, çok sıkıntılı ve mitos karakterli olur. Bilgi sapar. Bambaşka boş çıkarımlar yansımasına dönüşürler. Eğer bu kavramlar, şafak atımlarıyla bağitlanır olursa; yerli yerinde olursa; çözümleme ve anlatım dilinin zamanıyla süreç bambaşka akar.

Şunu demek istiyorum. İnsanlık, Fransız ihtilali dönemine girerken en azından bilinen Dünya ölçekli, sentezci olmuş dil kalıplı, dil kullanımlarının iletişimde olmanın bir anlam anlatım diline dek kalıplar ortak noktalarının referanslardan hareketle; cumhuriyet ve demokrasi dönemine giriyorlardı.

Yeni kavramlar bu müktesebatlara yeni anlamlar verilerek ya da değiştirilerek oluşturuluyordu. Biz bu dönem envanteri olan dönem kaynaklarına inerek, bu durumu görüp; üstel olanla, geçmişte olanın anlam, anlatım ayrımını bilmekle; evrimsel olanı takip edebiliyoruz.

Oysa insanlık ittifaklar dönemine girerken böyle bir sentezci ortak nokta bilinci ve konsensüsü yokken ittifakı dönem içine giriyorlardı. Dil, kültür vardı. Ortak dil, ortak kültür yoktu. Üstelik totemler arasın da iletişim içinde olan bir dil bile yoktu. Sadece her biri ayrı ayrı uzlaşmaz oluşla kendi grup düzlemine hitap eden; öznel ve nesnelliklerden oluşan grup bilinci aidiyet girişmeleri vardı.

Totem gruplar ittifaklar içine böylesi ayrık totem kültür müktesebatlarının tedirginlikleriyle geldiler. Totem gruplar, totem mesleklerinin ürün takası nedenin; zorunluluğuyla ittifakla bir araya gelirken; farklı totem kültürler zıtlığıyla da tedirginlik içinde ittifakla, bir araya geldiler.

İttifaklar yeni olana anlam vermezden önce, zıt totemi müktesebat olanı, ittifak içinde uyuşturmanın ortak konsensüsünü iman edişle ortaya çıkarıyorlardı. Bu nedenle bu dönem ilişkileri bilinen biyolojik ana baba gibi sosyal ilişkilerle asla açıklanamaz.

Bir sosyal ilişkileri var. Ama bu sosyal ilişki üreten ilişkilerin, özel mülkiyet ilişkisi ve miras paylaşımı olmadığı için özel mülkiyetli düzenlemeden renk, yansıma ve anlatım belirtmeleri alan bir ana baba biyolojisinin sosyal yaşamı değildi. Bu nedenle ittifakı bağıntıları, bildiğimiz bu tür bağıntılara dökerek yorumlayıp, çeviriler yapıyor olmamız; çok anlamsız kaçacaktır.

Yine özel mülkiyetçi, miras dönemindeki büyük oğul, küçük oğul gibi denmeleri de o sosyo toplumsa düzlemi içinde ki oluşmalardan yansıyan söylemleriyle değerlendirmeliyiz. Büyük, küçük oğul söylemi zaman zemin düzlemine göre giderek gelişen, biçimlenen söylemler olup; bugünkü büyük oğul, küçük oğul olmadığını bilmeliyiz. Burada detaylandıramayacağım şeyleri çok iyi takip etmeliyiz.

Bu nedenle ittifakın bir iman dili vardır. İman dili ittifakı süreci ve ittifakı tarihselliğin şeyredişini kodlayan; ilk ittifakı anlatım ilişkilerinin ipucunu ele veren süreç dilidir. İttifaka özgüdür. İlk gün yüzü gören kavramlardır. Bu tür özel ve özgün ifade ediş; inandırılarak kabul ettiriliyordu. İnanmanın kişi üzerinde, inanan kişisini büyüleyen;

inanan kişisini paralize eden bir etkisi vardır. İttifakı atalar bunu bilip ittifak içinde bunu kullanır oluyordular.

Daha sonraki yaratıcı ilişkiler içinde Enlil yaratıcı tanrı olarak söyleniyorsa buradaki zaman zemin ve anlam kaymasını iyi takip etmek gerekecektir.

Sümer mitolojisinde insanın tanrılara hizmet etmesi için yaratıldığı anlatılır. Burada vurgu, hizmettir. Hizmette köleyle özdeşleşen lafızdır. Tarihselliğin bu tür söylem dilini kullanması için sürecin köleci mülkiyetli köle hizmetinin verildiği aşamaya gelmiş olmalı ki tanrılarda bu aşamaya göre, görev ya da yaratma girişiminde bulunmaya başlamışlar demektir.

Halbuki, ön ittifaklarda tanrılar olmadığı gibi tanrılara hizmet etme gibi bir kavram, bilinmiyordu bile. Tanrılar; köleci dönemde yöneten, mülkü olan kült merkezindeki irade sahibi efendilerdir.

Hava tanrısı Enlil tanrılara hizmet etmeleri maksadıyla Enki'nin tavsiyesiyle tahıl tanrıçası Aşnan ile sığır tanrı Lahar'ı yaratmıştır! Aşnan buğday üreticisi totem meslekli bir grup gibi durmaktadır. Lahar da sığır üreticisi olan bir başka totem meslekli grupların ittifak içindeki rol model düzenli oluşlarıdır.

Aşnan ve lahar ilerleyen zaman ve zeminin içinde köleci ittifak düzeyine doğru anlamsal ve anlatımsal süreç kaymaları içine girmişler. Yeni doğan köleci sınıfın öznelci köleci melez ittifakın temsilcisi oluşla yeni görevler üslenmişlerdir. Köle insanların zihnen öznelce hazırlanması sembolizminin köleciliğini düzenlemekteler. Köle oluş kaderlerini, kölelere sindirtme operasyonları olmanın sanki ön prototipi dururlar.

Daha açığı Aşnan ve Lahar karakteri ön ittifaka çalışan ittifak insanı iken, ittifakın birinci sınıf efendisi iken. Ortada sınıf yokken, ön ittifakçı yapı içini üretmenin efendisidir.

Gidişat köleci düzene doğru kaymanın uç vermesine başlayınca ilk ittifak temsilciliği içine katılan daha sonraki ittifak grubu temsilcileri olan lahar ve aşnan, katılımlı kurul; köleci düzenle ikinci kez insanı yaratırlar. Birinci kez insan yaratılmakla ön ittifaka uygun süreç ortaya çıkmıştı. Şimdi ilerleyen süreçle köleci sürece uygun, kaderi köle olmak olan insanı yaratmanın sosyo öznel adımları atılıyordu.

Aslında köle kaderli insan düşüncesi birden doğmaz. İnsan yaratılırken Ninmah gibi kimi sarhoş tanrı elinde hasıl oluşla, kusurlu insanlar da yaratılmışlardır. İnsan bu kusurlu köle olmaktaydı.

15.07.2014

Bayram Kaya

İlk Defa

İlk defa
Bir şeyler koptu içerimden
Sanırsın tel gibi
Yel gibi
Sel gibi
Alıp vemeğe başlamış canlarla

İlk kez
Bir şeyler hissettim
Daha dün gibi
Gün gibi
Sen gibi
Yaşama başlamış hayatlarla

İlk kez
Bir şeyler oldum
Görürsün dem gibi
Adem gibi
Hem gibi
Kere küsmüş, kezce düşmüş benle

İlk defa
Bir şeylere iştahım
Gıcır gıcır, kız gibi, vız gibi
El kiri...
Oncaya çıkmış çiri
Geldi çöpmüş, defalarca öpmüş

01.11.2010

Bayram Kaya

İlk Hareket Ettirici

Suyu kimse akış yaptıırıp ta buhar ettirmiyordu. Akışın ve buhar oluşun baskı ve basıncı kendisindeydi. Isı da kendisiydi. Soğuklukta kendisiydi. Duranda kendisiydi. Hareket enerjisi olan sıcaklıkta kendisiydi.

Ya da her şey suyu akışa ve akış yapmamaya frenleyişle buharlı kılıyordu. Çünkü iç ve dış olan, her şey olan; kendisi ve aynı şeydi. Doğaldır ki bunu anlamak çok çok zor ya da çok çok zor olacaktı.

Diğer farklı katkı unsurlarla birlikte buhar, yağmuru kesikli sürekli yapıyorsa; yağmur da kendi süreçleşmesinden sonra buharı kesikli sürekli oluşla destekleyip özel bağıntılı çevrim yapıyordu.

İyi de yağmur ve buhar neydendi? Kuşkusuz ki sudandı. Buhar, yağmur; suyun hal değişen; hali dönüşen özelliklerle, bağıntı yapan bir özdeki özellik yansımasıydı.

Suyun özellik yansıması sadece buhar olma, yağmur olma değildi. Örneğin donma yapma özelliği vardı. Viskozite yapma farklılığı vardı. Taşıma, yüzdürme yansıması vardı. İçinde tepkime oluşturma (PH) vs. türü yansımaları özellikler vardı. Suyun bu özellikleri bin bir tür bağsan ilişkili çevrimler yansımalarına dönüşüyordu.

İyi de su nedendi? İşte burada durun. Su ise, su olmayan bambaşka özelliklerle yansıyan hidrojen ve oksijendendi. Oksijen 1 protonla çekirdek ve 1 elektronla hidrojendeki; çekirdek ve enerji valans bant seviyeli elektron sayıları değişen (8 proton ve 8 elektronla) hidrojendendi.

Hidrojen, kuant düzlemlidir. Kuantik düzlemliler (parçacık dalga özellikli) çevrimlerin özel bağıntılı sentezlerinin bir düzen ilişkili özellik yansımalarından dönüşmeydi. Yani bir ve aynı şeyin ısı, nicelik vs. gibi düzey düzen ilişkileriyle değişip dönüşme çevrimli, bağıntılılığı vardı.

Kuantumdan ötesi saf enerji daha ötesine gidemeyeceğim. Zaten ötesi şimdilik teori yapmamıza olanak vermiyor. Ya da biz fikren fark edemiyoruz. Her durum ve çevrimde, öte olan nokta; "varlık yokluk bağıntısıdır". Yani özdeğin bir ve aynı olan yüzüdür.

Varlık-yokluk, başlangıç ve son olan şeydir. Aynı var sanı (oluş) düzlemi üzerinde özel bağıntılı girişme ve anlayış olan şeyler düzleminde annelik var, ama cinsellik yoksa. Yani salt iki özelliği karşılaştırırsak. İki özelliği ve anlayışı belirleyen seçme ayıklama ölçütüne göre bu iki özellikten biri kapalı fren engeli yansıma bağıntılı özellik olur.

Yani şeyimiz üzerinde annelik ve cinsellik anlayışlı devinmeler, korunan özellik oluşuyla vardılar. Ne var ki bunlardan birini, söz gelimi; anneliği yeğleyen özel bağıntılara tabii isek, diğer özellik bize kapalı olup, yok hükmünde bir öznel ve nesnel oluşun engelini oluştururlar.

Yani nasıl anneniz varken, annenizin diğer bir yansıma özelliği olan cinselliği öznel değer duygusunun cinsel cazibe oluşu evladına kapalıdır. Aynı şey evlattaki cinsel cazibe oluş ta annelik bağıntısıyla anneye kapalıdır.

Annelik-evlatlık özel bağıntısına göre haldeki öznel değer duygusu içinde bağsalın oluşun aralarında, birbirine cinsellik yoktur. Annenizin, sizin anneniz olduğu bu süreler içinde; size değil ama babanıza veya dışarıdaki başka tür özel bağıntı ilişkilerine cinsellik oluşla yansıması hala vardır.

Demek ki yokluk hiç yokluk olmayıp var olan durumla eş zamanda süren devam eden özellik yansımasıdır. Sizlerin şeylere, şeylerin de size eğimli oluşu sizin genel bir alanın parçası oluş özel bağınız nedenle sizin dışı dışında siz zaten yönelim oluşu vardır. Genel bağıntı içinde özel bağıntı oluyordunuz. Özel bağıntıyla seçme ayıklama yapıyordunuz.

Bu özellik yansımasından biri ya da bir kaçını seçme ayıklamayla özel bağıntı değinimi yapıyordunuz (dokunum-birleşme- etkileşme vs. yapıyordunuz) . Dışta olanı bir özellik bağıntısı kılışla seçip ayıklayışın değinim, bitişim, katışım, aktarım bağıntı vs. yüzeyleriyle bağıntı olanı içe alıp duygu ve eylem sellik bağıntılı bir davranış yansıma biçimi kılabilirdiniz.

Ama bir bağıntı şekli içinde, diğer özellikler kullanılmayan durum olmasındaki aksamalar oluşla var olmasına, yok diyoruz. Bir kullanıcı (bağıntı yapıcı) bir özelliği kullanmıyorsa o özellik her zaman annenin (özdeğin) cinsellik oluşla cinsellik taşımadıkları şeklinde yoklukları demek değildir. Bu anlamda yokluk kapalılık özelliğine denk gelişir.

Unutmayın ki siz bağlanıcıya, "anne olan durum da"; babanıza göre yoktur. Kısaca varlık-yokluk, varlığın birbirine değişen dönüşen bağ yapan ve bağ yapmayan özelliği olarak belirlemekle bir başlangıç ve sonudur. Annenizin som varlığı size anne olarak başlangıç yapan bağken; bu başlangıçta cinsellik size göre son ve yoktur.

Kadın (adam) oluştaki cinsellik, anne (baba) bağıntılı öznelikle yaptığı başlangıç içinde son ve yok olmaktadır. Annenizin som varlığı babanıza ya da adam nesnel oluşuna göre bağıntı olurken, anne som varlığındaki cinsel cazibeyle anneniz bu kez KADIN oluşuyla babanıza (adama) , başlangıç noktası olup; anneliği kapalı olacaktır.

Size anne olandaki annelik, babanıza bağıntı olmamakla yoktur. Bu şu demektir. Aynı şeydir baş ve son olmak ve aynı şeydir var ve yok olmak. Annelik kavramı olan öznelilik hem var olan hem yok olandır.

Size anne olan kadın dışı anne değildir (anne yoktur) . Dışı anneliği olmayan aynı kadın da, aynı zamanda size annedir (anne vardır) . Bu üst üste zamanlardır. Aynı şeyin aynı andakilerdi özellikler yansımasının bağıntı olan ve bağıntı olmayan yönü olmakla o şey aynı şey olmaktadır.

Böylesi aynı şeydir var ve yok olan. Bir seçme ayıklama bağıntısıdır. Durum o şey ile bağıntı olmakla var. Diğer özelliğiyle bağıntı olmakla o bağıntı yoktur. Hâlbuki somluk aynı ve yerinde durmaktadır. Bağıntı olmayacak olan yoktur. Su yüzme bilene boğma özelliği oluşla yansımaz.

Yani yüzme bilene suyun boğma özelliği yansıyamaz. Su, yüzme yapıyla boğma bağıntısını kuramaz. Ama bu durum, suda o anda boğma özelliğinin hiç yokluğu deme anlamına gelmez.

Aynı anda, aynı havuzda; biri yüzme bilen, diğeri yüzemeyen iki kişiden oluşan olaylaşma zamanına ve zaman akışına bir bakalım. Yanınızdaki yüzme bilmeyene su, boğma oluşla olaylaşır ve yansırken zaman, yanınızdaki için boğulma ve ölüm oluşla akar.

Sizin içinse zaman; yüzme oluşa keyif etmeyle olaylaşır ve yansımasını yapar. Sizin için zaman yüzmeyi keyif ediş olarak akar. Bir durumun burada boğulmanın size yok olan yüzme, yüzü; Aynı anda diğerine yüzememe yüzü olan boğulma ölümün var yüzü olarak yansır. İşte çevrenin seçme ayıklama, olan girişme budur.

Size boğmama oluşla yansıyan yüz diğerine, boğma oluşla aynı anda yansır. Yani baş ve son aynıdır. Size son olan aynı anda öbürüne başlangıçtır. Size yok olan aynı anda öbürüne vardır. Size var olan aynı anda öbürüne yoktur. Bu yüzden aynı şeydir baş ve son; varla, yok.

Kısaca som oluş özdekiliktir. Girişme özellikler bağıntılı yansıma da özdekiliğin kendisidir. Özdekilik ilkin kendisi üzerine bağıntı oluşla girişir ve yansır. Üzerinde bir durum ortaya koyar. Sonra pek çok durumla olur.

Yani özdek aynı anda baş ve son oluşla, var ve yok oluşla; değişme ve dönüşümle vs. yola çıkar. Bunlar da bir ve aynı olan şeylerdir. Yani özdek aynı anda var ve yok oluşuyla ortaya çıkar. Yani yok olan, durduran yüz olmakla; özdeki oluş aksar.

Frenlenir. Unutmayın, akan (eylem olan enerjiyle) fren ilişkisine dönen enerji; aynı enerjidir. Bu bir sürecin sürekli olamayıp özel bağıntıyla kesikli olmasıdır. Kesikli oluş zaten frendir. Kesikli olanın, nicelikler kazanmasıyla; kesikli olan yeni sentez özellikleri sayesinde akış yapıp süreklilik kazanır. Özdek, som özellikler ve sentez özelliklileri kazanışla yansılır.

Bu nedenle varlığa ve yokluğa geçiş baş ve son oluş özdeği devindirir. Devirme özdeği frenler (oto kontrol) . Fren özdeği kesikli sürekli yapar. (seçme ayıklama) . Kesikli olanın yanında yüzmenin (kesikli oluşunun) yanında boğulma türü genel akış vardır. Bu genel akış nedenle farklı kesikli sürekli durumlar vardır.

Kısacası, ilk etki özdeğin kendisi olan var yok bağıntılarıyla bir hareket ediş olan devindiricisi; çevrimli kesikli sürekli oluştur. İlkin, ilki; ilkinin de ilki; diye bir şey yoktur. Her şey baş ve sonunu içinde taşır. Yani her şey ilkini ve ilkin ilkini içinde taşır.

İlk olan ve ilke ilk olan aynı şeydir. İlk olan özdek ve özdeğin yansıyan varlık olan yokluk; baş ve son olma bağıntılı girişmesidir ilk. Her durum bu baş sonu; hareketi zamanı, yeri vs. ilk oluşla, var oluşla, üzerine aksedişle içerir. Bu diyalektik etkidir.

Ne demiştik her şey bir ve aynı şeyin, değişik bağıntıyla görünmesidir. Bir şey her şey; her şey bir şeydir. Var ve yok özellik yansıması oluşla belirirken; özellikler var ve yok oluşla kendisine yer açabiliyorlardı.

Bunlar da değişme dönüşme ve sürekli oluşla ileri akıştı. İşte ilk buydu. İlk olan tüm olandı. Tüm olan parçalı beliriş yapıp, parçalı yansıyabilendi. Bu geri bağlanım ve geri beslenimle geri iletişim yansımasıydı. İlk oluş geri bağlanım yasaasının kendisiydi. Bu yüzden ilkin ilki gibi sorgulayıcı ve çelişkin duruyordu.

Taşan sütte kabaranla, kabaran öncesi (ilk olanı) aynı şeydir. Kabaranla taşan kesikli sürekli niceliksel bir durum oluşla, akış ve durum değişme bağıntısıdır.

Özellik yansıması baş ve son olan durumların çevrim yapmasıydı. Baş ve son çevrimsel süreçte aynı şeydi. Ve aynı yerdı. Çember çizmeye başladığınız nokta, hem başlangıç noktasıdır; hem çemberin devri daim çizim yaptığı son noktadır.

Çevrime giren şey de özdeki özellikler yansımasıydı. Meşruiyetlik yazı dizimde bigbang çevrimindeki saf enerjiye döngüler yaptıran başlangıcın evrenin bir başka çevriminin baş ve son olması oluşla ima etmiştim. Tıpkı dünya çevriminin suyu buhar yağmur döngüsüne çevirmesi gibi.

Evren bu başlangıcın hem yol akışı durumudur, hem sonlu kesikli sürekli bir düzey ve durumla belirir olan durumudur. Ve hem de o belirir yerde kalmama halidir.

Bir genel bağıntılı çevrim; kendi içinde evren çevrimlerine dönüşmektedir. Bu dönüşmede bir ve aynı şey olan özdek, bu çevrimlerle bir baş ve son olmanın özellik yansımasıyla, akıl almaz çevrimin; olay, olgu kesikli sürekli olma özellikli bağıntılarına dönüşüyordu.

Akıl, genel olandan özel bağıntılı kılınan bir kesikli süreklilik olmakla; yalıtılmış olduğu genelliği akıl almaz bulması gayet tabiidir. Sürekli olmasıyla genelliğe yansır (genel olandan bir parçayı daha özeline katar) .

04.01.2015

Bayram Kaya

İlkim

Kuş gibi, içim pır pır.
Sevincim var göreve, kıpır kıpır.
Biraz ürkek, heyecanı ilkimdi.
Bir yerde başlayacağım şimdi.

Karşımdakiler o kadar özenli.
Dikkatleri pür algısal.
Kıpırtısız, olancağı ile bana düzenli.
Sanki mat bakarlar, ama süzenli.

Çaylak, aylak değil,
Saygı ile karşısında eğil.
Senin ilkinde bakar,
Didaktik artık, içlerinde
Hep o,an akar.

O anda bellet selliğim*
Sosyal model olmakta.
Coşum kalbime vurmakta.
Yaşılacağıma görüntüm,
Boğazıma cuk oturur.

Yalazımsı, kara, kuru.
İşlenmemişler dup duru.
Hazırlıkları var, eksikleri zoru.
Andırımı, kendimden soru.

En güç anım; ilki.
Kolay olacak sonra, belki.
Eytişiminle, göz göze gel ki.
Gözünü kaçırmamak olsun,
Konusu ilk dersinki.

Sorumluluk yalnızlığıma alışacağım.
Az, az, biraz biraz, karışacağım.
Korkmayacağım, kendini ifadesine, alışacağım.
Şimdi bir yerde başlayacağım.

Çelişkileri vereceğim.
Şezgileri sereceğim.
Yapılacaklara, olanaksızlık değil,
Zihniyet sorunu bileceğim.

Kararımı kıldım.
Hazırlığımla zararsızındım.
Başlaya bilirim;
Haydi, çocuklar sizinle,
Öğretmencilik oynayalım.

(19.04.1992)

Bayram KAYA

Bayram Kaya

İlla

*Benzerlikler eğer varsa tesadüftür bu anlatı hayalidir.

Biliriz yetti bu zillet!
Aç gözün ve gör ey millet!
Veraset oldu bu illet
Görev illa, yüküm illa.

Duygulanırız; uygunsuzdur psikoloji.
Söz ederiz; bol gelir sosyoloji.
Beslenemezliktir konu; mercimekli mideloji.
Akan gözyaşıysa, uygundur biyoloji.
Onur illa, güven illa, ciddiyet illa.

Bu kadar çok kahır çekersin milletim.
Duyumsamak kafaya takmaktır mihnetim.
Zeveldir yar olmazsa minnetim.
Görev illa, yüküm illa, misak illa.

Bu ne Şemme bu ne şenaat!
Zübüklükle mevcudiyete mi kanaat!
Ala vereye bir bak mezat.
Dirim illa, yüküm illa.

Dün rönesansta sanayi devriminde,
Bugün yenedünya(!) düzeninde yokuz.
Erk fersude ve katmerli ekul;
Trafikte, terörde, kazançta eytam ben.
Düzgünlük illa, dirim illa, seda illa.

Büyüklerimiz var verir büyük niza(!)
Uluslar arası yüküme atar imza.
Sorum hatırlatıldı mı değil bize;
Kefereyi muazzama ya verir hiza!
Çağdaşlık illa, bilinç illa, sorum illa.

Vatandaşım; öyle parçalı bölük ki obüs,
Senalar düzer elde değil olmamak hayran.
Siyaset curcunasıdır bakarsın nobran,
Kutuplandık mı ha sokran de sokran.
İnsan illa, dinle illa, anla illa.

(03.07.1995)

Sözlükçe.

Zillet: Aşağılanma.

Uygunsuz psikoloji, sosyoloji: Her demokratik atılıma toplumsal yapı ve zihinsel kabulün uygun olmadığını, eş deyişle toplumun gelişmenin ne kadar gerisinde olduğunu ifade ve bahanesi. (demeçler argümanından.)

Misak: Anlaşma.

Şemme: koku.
Şenaat: kötülük
Fersude: eskimiş, yıpranmış
Ekil: obur/aç gözlü.
Niza: çekişme, kavga
Eytam: anasız babasız/kimsesiz
Zübük: çıkarı için her yolu uygun gören.
Obüs: patlamaya hazır top mermisi.
Nobran: gönül kırıcı.
Sokranmak: Bir memnuniyetsizliği kendi kendine sesli söylenme

Bayram Kaya

İllet Ve Olasılığımız

Sen en ağır ölkü
Sen atılan şamar iken dünkü
Ve gözümüze ufuk olan bugünkü

Bir bilsen
Sen bizim yürekten
Sen bizim isteyerekten
Vacibul vücut iç ihtilalimizsin

Bu anlarla benim, zamanım durur
Ben bu olasılıklarla yaşıyorum
Ve seni
Ancak böyle katlanıp taşıyorum.
Seni, iç gıdıklaması ile tatlı tatlı kaşıyorum

08.11.2012

Vacibul vücut: Varlığı zorunlu olan.

Bayram Kaya

İllete Bin Tabii

Felek, kayran mıdır;
Yoksa sultan mı?
Seni severiz elimizle
Çok belalar korsun üstümüze
Ne şekildir, ne suret
Seninle düşünürüz her şerri
Aklımıza her gelende
Seni koyduk akıl büstümüze

Yalansın sen
Gözünle yalan
Şözünle yalan
Özünle yalan

Reklama tabi
Yüzüyle yalan
Düzüyle yalan
Güzüyle yalan

Senden, ne de olur abi
Kendisiyle masum
Çocuklarımız sabi
Kış tutuk yaz
Yaz tuttuk kışa tabi

23.05.2012

Bayram Kaya

İmge Yaşantılaştırma

Üştümüze yoktur
İciğini ciciğini çıkarmakta
İyi, güzel ve kutsal olanı solduk
İşimize gelir yandan, okur olduk
Cennete, üç kulhu, bir fatiha biletlen
Anlamadık matufu kinayeden
Hurilerden tutuşma illetlen
Sürçülür yolun yürünmezlerine takılman
Kor akılı, kalır takılı, yılman
Heyhat! Sen devşirmede iken akılı
Pazarlıkla, bir de promosyon gılman

01.08.2009

Bayram Kaya

İmlasız

Bu şiir kurur
İmlasız durur
Salakta durur
Şafakta vurur

Dürü dürülür
Sürü sürülür
Kar kürütür ki
Devran yürüye

Açık bürünür
Ülkü yürünür
Nazar sürülür ki
Devran yürüye

Taat bir naat
Et nasihat.
Cehilde sefahat.
Ehilde safahat ki
Devran yürüye

Akıllar birlene
Kirlene birlene
Aval cevval ola ki
Devran yürüye

İki krallıktan
Biri ölecek
Biri dolacak bir solacak ki
Devran yürüye

Birinden bir türeye
Düzleminden beriye
Ayak sürüye ki
Devran yürüye

İt ileriye çek geriye
Kös vur çeriye deriye
Bak beriye beriye ki
Hikayet yürüye

Davulda deriye
Sözler hep geriye
Gözler seriye vurulur ki
Eyyam yürüye

Başlar pişe
Sözler gözler şişe
Canlar dişe ki
Devran yürüye

Ne hacet çok söze

Görünür görünmez göze
Birden, bir harften söze ki
Cümle yürüye

Kaal oldu baş
Çoklukla yaş sert taş
Kural bu birin dahi bile düş ki
Bayram yürüye

11.01.2007

Bayram KAYA

Taat; Allah'ın buyruklarını yerine getirme.
Naat: Övme, birinin niteliklerini öne çıkarma
Sefahat: Zevk, zevk düşkünlüğü, zevke dalma, sürdürme ile uyuşma
Safahat: evre, evreler, aşama, Bir olayda, bir biri ardınca görülen durumlardan her
beri, oluşumun nicel derecesi.
Cevval: davranışları çabuk olan, tez canlı
Bile: Bilmeye, bilgiye

Bayram Kaya

İnanç

İlgilenmek,
Anlamlandırmaktır.
Anlamadığını,
Zanlandırmadır.
Sos yo nesnel
Düşünel süreç,
Koşullarının hazırsızlığında,
Merak savuşturma,
İlgi yönelimsel
kavramlandırmadır.

İlgisizde bir bağ.
Yapınsallığına ağ.*
Mutluluğuna tatlı çağ.
Düzgünlüğüne düş,
Düşüne hoş.
Bilgisizliğine sev,
Sevine bilgi.
Böylesine bir ilgi.

Oysa ilgisellik
Bir sağın.**
Bilinmeğe ağın.***
Baskılarda
Kurtulma çağın.
Karanlığa,
Eylemselliğe
Hız veren dağın.****

Her zaman inanç
Olacak.
Bazen sevgimiz
Dolacak.
Kimi dem
Sesimiz solacak.
Anlık şafağa da
Anlık batıma da.
Heyecanla acıyla
Durum soracak.

Aynı duruma
İkili bakacak.
Köz de yakacak.
Köz de sokacak:
Balığa ilgimiz (sevgimiz)
Gibi:
Tavada da,
Akvaryumda da!
Davranışlarımız
İnancımızdan ötürü.

İnanç zihni ikna.

Bilinmediğe ilgi,
İlgiye bilgi.
Çeker-iter,
Bilgilendikçe
Başladığı yerde
Biter.

Bazen inanç,
Erdem örtüşecek.
Yardım duygusunda
Dürtüşecek:
Biri: "balık yedirirken"
Erdemine,
Biri:
"balık tutmayı öğretecek"
İnancınca.
İşte hal böyle iken,
Bilinçsel toplumsal
Devinim sürtüşecek.

18.02.1992

*Yapıntı: Gerçek karşıtı, uydurma.

**Sağın: Konumuna uygun, dakik. Doğruluğa uygun, anlatılmak istenene karşılık gelme.

***Ağın: 1-Ağmaktan eğilimli olmak, eğilim gösterimi.2-Doğum sonrası ilk süt ağız veya ağın

****Dağın: ateşin, heveskârın, yönlendiğimin

Bayram Kaya

İnanç 1

Bir inanç ister Musevilik, ister İsevilik, ister Mazdekilik, ister Hinduizm, ister Zerdüşti'mi olsunlar. Her biri oluştuğu dönem ve zamanın gelişmişlik düzeyi olan güncelliğin düşünce mantıklarıyla ve gelenek görenekti bilgileriyle, dünyayı yorumlayıcı ve dünyayı yaşantı aşıcı bakış tarzlarıyla, birer kopya kalıp oluşmuşlardır. Bu nedenle inançlar, daralan bir mantıktırlar.

Kalıp olmaları, genel olarak tartışma ve uzlaşma var etmemeleri, içinde muhalefeti barındırmaması hele dini inanma oluşla bir harfinin bile değişmemesi, karşı gelinmemesi basınçlarıyla tam bir otorite ve diktatörlüktürler. Sonuçta inanç; insanların yarar zarar oluşla kullandıkları bir sosyalci avatar yapılaşmadırlar. Oysa birlik düşüncesi karşıtların (olumlama ve yadsımanın) birliği ya da tekliğidir.

Bu dar donmuş hal kalıplarıyla ne zamanımızın hal çaresidirler. Ne de şimdiki özneliğin düşünce mantık kalıbıdır. Bütün düşünce devinimlerini; deve hareketlerinden örneklerden çıkararak düşünce felsefesiyle; günümüzdeki düşüncesini evrensel devinmenin işleyişinde, iyon devinmeli kuantumdan çıkararak düşünce ve mantığın düşünce inanç felsefesi, aynı olur mu?

Hangi inanç olursa olsun, düzeyleri bağlamında ve geleceği taşımamaları bağlamında dar mantıktırlar. Bu darlığın şimdilik iki neden sel özelliğini söylemek konunun anlaşılıp yorumlanması bağlamında inancı yetilerimiz konusunda yeterli olacaktır, kanımca. Birinci neden tarihselliktir. İnançın Tarihselliği

Tarihsellik bir süreçtir. Süreç, geçmiş olay ve olgularıyla geleceğe doğru uzayan oluşların kesikli sürekliliğidir. Bu oluşlar bağlamda ne Dünya; ne Evren; özelde de ne insan; ne insan yaşantılaşması; ne insan düşüncesi; ne inanç sitemleri; kendi oluştukları dönemlerle; ne tamdılar, ne de tam olması gerekeni söyleyebiliyorlardır.

Yani inançlar geleceğe göre doğal olarak kör ve erken doğumla prematüredirler. İnançlarda sınırlı bir "olmuş olan", geçmiş vardır. Ama "OLUŞ" yoktur. İnanç, oluşsuz olmakla; tamam olmamakla donmuş bir tarihi dönem parçasıdır. Böylesi bir filim karesinin panoramasıdır. İnançların darlığı hem yerel olmasıyla, hem bölgesel oluşuyla ve o kavime dek geleneklerle sınırlıdır. Hem de, kendisinden sonrayı içermemekle sınırlıdır.

Hem de kendisinden öncenin çok çok 100-150 yıllık geçmişini yaşantı sal oluşla bilmesiyle sınırlıdır. Bildikleri de kendi düzlemlerindeki çağdaş zamanın bildikleri değildirler. Örneğin MS. 7. Yüz yılda Arap kültürü ontolojiyi "KUN" denen OL sözcüğü ile açıklarken; Bundan 1200 yıl öncede MÖ: 6. ve 5. yüzyılda Yunan kültüründe Parmenides ontolojiyi mantıki diyalektikle, değişmezlikle ve özdeşlik ilkesiyle, statikliği (durağanlığı) gerçeklik sayıyordu.

Parmanides Ontolojik düzlemde görünüş ve gerçeği ele alıp işlerken; Epistemolojik düzlemde akılcı olanla duyguya dek olanları güncelin akışı içine katmıştı. Buna karşın Heraklitos Oluş ve devinim her şeydir derken ontolojik olarak biçim ve özü, devinimle açıklıyordu. Karşıtların birliği ve savaşımı olan LOGOS düşüncesini ortaya koyuyordu. Aynı ırmaklara girenlerin üzerinde farklı sular akar diyordu. Daha pek çok filozofların bu konuda şuur açıcı diyalektikleri vardır.

Bundan habersiz olan MS 7. yüz yıl Arap Dünyasına "bu nasıl olur? " diyen bir ontolojik soru sorulduğunda; elbette cevabını size KUN ile açıklayacaktır! Kûn Fe Yekûn; ol der

ve olur. Ontoloji o günün Arap dünyasına, 1200 sene önceki Yunan'ın bildiği kadarıyla da bildirilemiyordu!

Bu nedenle inancı kültürlerin dünya ölçeğine göre bilmedikleri konu, pek daha çoktur. Dünya kültürü geçmişini bilir. Ama yerel kültürler; Yunan örneğinde olduğu gibi geçmişin hayli sonrasında dahi, Dünya kültürü içindeki, o düzeyde kültürleri bilememesi çok olağandı.

Yerel kültürler 100-200 sene uzağında olan geçmişin dışındaki geçmişi pek bilemiyorlardı. Vaki ören yerlerini sapıklıklarıyla helak edilmiş inancı dini milletler olarak tanımlıyorlardı. Şimdi yazara, yerel kültürlerin 2000-3000 yıllık tufanı bildiklerini diyeceksiniz! Asla bilmiyorlardı. Anlatılan tufanı, güncele göre içini doldurup yorumluyorlardı.

Tufan aktarımı da sissi, bulanık ve tamamen muğlak oluşlarla o dönemdeki insan bilgilenmesi içine sunuluyordu. Tufanlar insanlığın ittifakı dönemine dek ilk girişmeli süreçlerinin olaylarıdır. Tarihi bir kırılma sürecidirler. Ki bugünkü anlatılan tufanla hiçbir bağlantısı yoktur. Söz gelimi ittifakı dönemin yer gök ehli ile İsrail'in, Hristiyan dünyanın ve Arabin yer gök ehli anlayışı, aynı kavramlar değildiler.

Üstelik temas eden, ittifaka gelenlerin hiç biri insan değildi. Bu hakir görülme anlamına insan değil hayvandırlar gibi bir söylem asla değildir. O dönemde ne isimler vardı, ne gruplara isim verilmişti. Ne de gruplar, hemcinsimize insan diyeceği bir sözcüğün üzerinde ittifak etmişlerdi. Bu, grupları ifade edecek kavramın olmamasıdır. Yani hiç bir grup aitine insan denmiyordu. İnsan kelimesi, insan denen dil kavramı dahi yoktu. Kimlik ve aitlikleri grup kavli oluşla totemleriyle anılabilir bir totemiydiler.

Sürecek

Bayram Kaya

İnanç Laiklik Hoşgörü 01

Laiklik, halkların iç barış mantığı, toplumların bilim üretim mantığıdır. Toplumsal açıdan toplumun üretim ve yönetiş mantıkları, kendi ilişkiselliğinin güncel ve değişken dinamik oluşla işleyiş kutsallığıdır. Değilse varsanıli bir kutsallığın buyurmasına göre gerçekleşen değişmezliklerin yada kutsallıkların olmamasıdır. Halk bağlamında ele alındığında, halkın özel inançlarını uygulamada akılcılıktan çok, imanın esaslarını ön kabul alır. Yani mümin inancı içindeyken laik olamayabilen, bir gerçekçi yapısı vardır. Burada iç barışın mantığı hoşgörüdür.

Laiklik, toplumların yönetim ve üretimlerinde akli ve bilimi ön esas almaları, din işlerinin, devlet anlayışında ayrı ve halkçı bir alan yapısı içinde gözetilmesidir. Hukukun üstünlüğünü kabulle etmekle ve beşeri hukukun egemenliğini sağlamaktır. Ve kitlelerin yönetime katılması mekanizma ve inançlaşmasını insanlara kazandırmaktır. Yani, inançların 'ulul emre itaat edin' deyişle kişilerin sorumluluğu bir başkasına atması kolaylığından, kişilerin kendi sorumluluğunu kendisinin taşır olmasıdır. Eş deyişle yönetimin boynunuzda boza pişirmesine hukuk içinde izin vermez olmanızdır.

Tarihi süreç içinde sosyal birlikçi yapıdan toplumsal yapıya totem tabu anlayışın otoritesi ile gelindi. İnsanlığın totemci tabu anlayışları, insanların anlama ve eylemlerinin meşruca olumlanma aidiyet çekimleştirmesi olarak tarih sahnesine konan nesnel tabu ve totemcilik olgusunun otorite gücüdür. Totem ve tabu kutsiyetli inançsal tekli anlayışa dayalı otoriter mantık, toplumsal yapı içinde de karşısına doğru yavaş yavaş dönüşmesi çok uzun yıllar sürdü. 1789 hareketi ile bu egemenlik kırıldı. Ve totemci tabu olumlama meşruiyet anlayışı ve kavratılışı yerini akla, çoklu ve deneysel olan mantığa, kuşkuculuğa dayandıran, 'laiklik' dediğimiz otoriteye yerini bıraktı.

Aynı halk, dış sokak davranışında, farklı inançlardaki insanlarla, tutumsal girişmeleri vardır. Halkın bu girişmelerinde, diğer insanların, farklı inançları, vicdani kanaat özgürlüğü içinde, seçme hakkına saygı duymasındır. Böylelikle halk laik benimsemeyi mantıklaştırmak zorundadır. Başkasının inançlarına anlayışla davranırken, kendi inançlarında saygı gösterilmesini bekler.

Laiklik toplumun akıl kullanma otoritesidir. Yani vicdani bir kanaat özgürlüğü değildir. Bu, hoşgörünün ve halkın işidir. Temel tezlerimin ikincisi bu. İnançlar halka ait (halksal) olurluk yaşayışının, hoşgörü ile tutumlaşmasıdır. İnançlar toplumların bir ihtiyaçtan ötürü, her gün ve sürekli ürettiği bir gereklilik değildir. Oysa toplum, sürekli ve yeniden ve yeni üretim alanıdır. Bir gereklilikler alanıdır. Bu yüzdende toplum bir laikleşme alanıdır da...

İnançlar ve dinler olduğu için laiklik vardır. Normal şartlarda insan nesnel ve somut davranışlı olmaktadır. Soyutun bilgisi, nesnelin soyutlanıp ulamlandırılışıdır. Bu ulamlaşmalar gerçeğe ne kadar yakınsa, gerçekliği ne kadar yansıtabilirse, o kadar doğrudur.

Oysa inançların soyutlaması alabildiğinedir. Laiklik, insan-insan ilişkilerinde girişen balans edimlerle buluşup, karşılaştığımızda; karşı kişilere davranışımızı belirler. Bir çeşit hoşgörü belirmesidir. Herkesin vicdani kanaat taşıyıp, istediği gibi inanıp, inanmaması ile içselleşir. Bu içsel farklılığın dışa yönelmesiyle, karşılaşılan dış farklılığını sindirir bir kabullenme içinde olunması laiklik alanı içindedir.

Kişilerin halk içindeki insan-insan ve insan-gruplar ilişkisi, laikliğin hoş görme aracı ile düzenlenirken, toplumda bireylerin inançsal bir ilişkilenişle toplumsal ürettirinin aracı yapılamaz oluşudur. Bunlar içsellikğin dışla sağlanır oluşunun alabildiğine olamayan,

karşılanır ihtiyacın dışla giderilebilir olma çelişmesidir. Birey (kişi) toplumda laik olmak zorundadır. Çünkü birey, toplumun malıdır. Toplumun nesnel soyut, üretim ve ürettirış ilişkilerinin en etkin öznesidir.

Kişiler laik olmaz devlet laiktir sözü oldukça banal düşünmeden uydurulmuş bir kof cümledir. Üstelik olabildiğince ajan kışkırtıcı bir haklı kılışla, kendini kopyalamak isteyiştir. Yine kavram kargaşası, yine sorunu tersten ortaya koyuştur.

Laiklik, inançlar gibi içten doğan, eğilimsel bir tutumlaşış değildir. Tıpkı paltoyu giyişinizin çevrem soğuktan olmasının zorlanması gibi, laiklikte dışsal kişinin giymek zorunda olduğu bir akli; kişi-kişi ve kişi-toplum karşılaşma girişimli, üretimsel tutumdur. Değilse kişi, Tarzansı yaşam (sosyal birlik olmadığından) belirimi ile hoşgörülü dahi olunamazdı.

Acıkmanız nasıl içsel bir zorunlu tutum ise, yiyeceğiniz; bulunup bulunmaması, yiyeceği sağlar oluşunuzda, dışsal zorunlulukların tutumlaşmasıdır. İçseliniz elbet sizi, acıkmananız; diye bir durum lama ile yönlendirmezdir. Ancak acıkmanızın karşılanıp karşılanmamasını Ya da sizin istediğiniz kadar değil de ne kadar karşılanacağı dış nesnellığın zorunluluğudur. Bulabilmeniz Ya da hiç bulamamanızdır. Tarzan davranışınız kısmen laiktir. Çünkü Tarzan yaşamınız sosyal ve toplumsal girişimle belirlenmemiştir.

İşte, inançların içsel kaynağının, bizi; laik yapmasını düşünmemiz mümkün değildir. Bu ben açlığın gereğini karşılamam, diyememeniz gibidir. İçselinizle, inanılan güce eğimleşir olmak zorundasınız. Nasıl açlığın sağlanması, üretimsel ve sosyal bir adapla, sağlanması mümkün kılınmışsa, inançlarımızda, dışla; dışın sosyal varlıklarıyla ve toplumuyla, karşılaşıp giriştikçe zorunlu olarak bizi laik kılmıştır. Laiklik, dış nesnellığının dayatmasıdır. Ve için gereklerini karşılanması için bize, uygun cevaplar sağlar olmasıdır.

Kişilerin iç durumsalı elbette laik (akılcı) değildir. Ancak aynı kişilerin dış durumu (yani iç durumun isteğini dıştan karşılar olması) zorunlu olarak laiktir (akılcıdır) . İnanç akılcı değildir.

O halde kişi, içsesliği gereği içgüdüsel ve laik tavırlı olmayacaktır. Ama içgüdü eğilimlerinin (inanç eğilimleri; biyolojik ve sosyal miras kanı ve sanılar, miras duygular) sağlanması için dışla karşılaşması ile ve isteklerini sağlayışların girişip, biçimlenip sınırlanması, kendi kendine zorunlu bir organizasyondur. Şu halde, kişi, dışsal olarak laik olmak zorundadır.

Nasıl palto giymek içinizle belirlenmez, ama içinizin bir isteği olup çıkmıştır. Laiklikte kişinin elbet içiyle bilip talep edeceği bir durum olmayıp, talebin dıştan karşılanması ile öğrenilen bir gerektirme, için sindirir oluş yansıma bilincidir.

Laiklik, inançların halksal yaşamdan belirışı ile temelde; toplumsal siyasanın meselesini ve ortaya konuluşunu işlediği kavramdır. Bu başlangıçtan tarihin uzun bir evresine değin böyle sürmüştür. Ta ki, tek Tanrılı anlayışlar ortaya çıkıp, yönetimleri düzenler ve toplumda da işlerle etkinlik yaşayana değin. Monoteist anlayışla bu müdahaleci durum en keskin ve etkin sürece sokuldu.

Bu teokratik anlayışla birlikte, din ve devlet işinin ayrı olabileceğine dair anlayış ve

bunu ifade eder zayıf söyleyişlerde anıla gelmeye başladı. Bu disiplinin şekillenmesi, en belli ve disiplin erlik kazanması, elle tutulur mücessem oluşu bu sürecin 18.yüzyılda ete kemiğe bürünmesi ile ortaya çıkacak, taraftarları keskinleşir olacaktı. Artık değişen bir eğitim ve anlayış meselesinin bir sürekli üretir oluşun tutumlaşması meydan alacaktı.

Toplumsal siyasa, geliştirdiği bu kavramı, devletin temellerinden biri yapmıştır. Yani laiklik toplumsal yapı eli ile devletin otoritesi olmuştur. Böyle olunca da, halkın; laiklik diye bir sorunu yoktur. Çünkü halk yaşamı toplumsal yaşamdan çok çok farklı ve toplumsal yaşama ilintili bir alandır. Laiklik toplumun işleyişi, halkın kamusal alandaki belirişinin halktaki belirişine nazaran resmileşme, yurttaşlaşma bilincidir. Yurttaşlık toplumun birey ve halkını toplum ve halk için katılımcı yapan görevlendirir.

İnsan yaşamındaki, inançsal baskıların, ortaya koyduğu sorunsal, toplumda laiklik olarak belirdi. Bu baskılar, halksal olarak da, hoşgörü, kavramlarının evrimsel oluşturulması ile insanlar inançsal çatışmalardan nefes alır oldular. Öyle ki inançlar, bir zamanlar, insanların hem çok yarar gördükleri, hem de önlenemez, karşı konamaz, zararlarını gördükleri bir sosyolojik, kişisel, grupsal, halka değin yaşamsal olgu idi.

Ancak, laiklik sorunu olmayan halkın da, hoşgörü sorunu ve hoşgörülü sosyal yaşam icadı vardır. Şu halde; inançların, insan, halk ve toplum yaşamında, aşılması gereken bir takım sorunları daha doğrusu uyumlaşması vardır. İşte bu sorunsal, toplumsal üretilişte, devletin uhdesinde, laiklik düşünsel evrim yararcılığına yüküm edilmiştir.

Halktaki inançsal huzursuzluklar da, hoşgörü ile sosyal evrimsel, sosyal var edişlere gitmiştir. Laiklik toplumda, ideolojik ve hukuksal, nesnel, somut ve objektif düzenleme olmaya, yol olmuştur. Halksal hoşgörü düzenlemesi, soyut, subjektif, bir türden olmayan; töresel, geleneksel, düzenleme olmaya yol almaktadır. Hoşgörünün yararı ve üretim işleyişi de budur.

Toplumun hoşgörü yerine mazeret dinlemesi vardır. Mazeret sizin kurallılık ve yasal sınırlarla normatifliliğinizle belirlenir. Konjonktürel aksamalarla, engellerle ve bilinmez karşılaşmaların Ya da hastalık kaza gibi durumların öngörülebilir görev yapamama veya aksatma amilleridir.

Mazeretin sorumluluğu sunanıdır. Ve müeyyideyi gerektirir.

Hâlbuki hoş görüde, sorumluluk müeyyidesi nesnel değildir. Ve sorumluluğu müsamaha eden üslenmiş gibidir. Müsamahaya makul oluş sorulabilirde hiç sorulmazda.

Müsamaha konusu herkese aynı geçerlilikte değildir. Müsamaha edeninde sorumlu olarak müeyyide alacağı kuşkuludur. Halkın müsamahası, öznel kişisel olabildiği gibi, kuşak hiyerarşisi de içerir. Bu nedenle toplumlar arası ilişkiler de, müsamaha içermez. Çünkü toplum müsamahanın sorumluluğunu üslenmez.

İnançsal yapı ve baskı, tarihsel süreçte, yapının içinde çıkan bir yapıdır. Yani yapıdaki yapıdır. Toplumsal süreçte mücadeleler somut ve ilişkiseldir. Toplumun üretimi ve bunun paylaşımındaki süreklilik, insanı ve toplumsal yapıyı, toplumsal yapı üretişinin süreçleşmesidir. Dünyevi yönetimle, uhrevi algılanış, farklı farklı, uyuşmaz düşünsel düzlemsel alanlardır. Bu anlamalarla nedeni ile ki, inançlar toplumsal işleyişte yoktur. İnançların, toplumsal işleyişte, somut gerekçe olamayışları nedeni ile inanç ve toplumun beliriş alanları, ayrıştırılmaya başlanmıştır.

İnançlar, ilişkisel inanç olmaya, komünden kopuşun başlaması ile tomurcuklanmıştır. Nasıl ışığın nesne ile zorunlu ilişkilenişinde, kendiliğinden, gölge çıkmaktadır. Ve nasıl

işığın amacı, gölge çıkarmak değildir. Işığın kaynağı ve sayısal çokluğu, ışıkların şiddetinin farkına göre oluşu, aynı nesnede, "gölgelerle" de zorunludur. Bu gölge veya gölgeler, ışık-nesne ilişkisinde, aynı andaylıklardır, bağıntılı belirir.

İşte kişinin komünde ve mantıkut Tayr, iletişimi esnasında, var olan ""animist"", ""mana"" yüklü kanı ve sanı zeminli, inanmaları; zorunlu olarak, insanın kuruntu mistik algılarıydı (çünkü ortada daha henüz, bilgiye dayalı 'dinleştirmek' inanmaları yoktur) . Bu algılarla, yeni oluşan hünerli emeğin şekillendiği tezahürler, karışarak vücut bulmaya başladı.

Dinsel, inançsal algılayışlar, önce; "artık zamanın" ortaya çıkardığı, ateşin çekiciliğindeki oyun ve seremonilerin alışkanlık yapması ile biçim aldı. Bu seremoniler sosyal birlikteki günü kontrol eden anlamlandırmanın ihdasıysınca beklide, günü kotaran bir geçişme gibi iken tekrarı ve ritüelsel olmak zorundaydı Yani bazıları yapmacık taklitlerin sergilemesi ile başladı. Bunlar öznel yansıtılışlardı.

Sonrada hünerli emek ve araçların, yine zorunlu olarak ortaya koyduğu, özel(eşme) mülkiyetle çıkıp süreceleştirecek; hırsızlık, zina, insan öldürme, yalan, aldatma, yoksulluk gibi bir yığın, olumlu olumsuz tutumların sırrının anlaşılmasızlığının, kanı ve sanıları ile benmerkezci duyguların katıştırılması ile çeşitli değerlendirme anlayışları, aklında kendi ilişkisel yansıtışı olarak belirdi.

Bu yüzden, bu kanısallık, sonradan ahlaki olacak tutumların çözümüne, inançlarının katılımı olacaktı. Kendinde var bulunan, dış dünya yansıması ""mana"" ve ""canlılık"" kavramı, usuldan usuldan, yeni yaşam biçimi olan; "toplumsal yaşayıştaki" bu ahlaksızlıkları, hem çözmeye, hem de yönlendirmeye uzanacaktı. Bu inançsal, büyüsel tavırlar; el vurma, sopaları, taşları birbirine vurma, tepinme, zıplama gürlütüleri eşliğinde ki ront hareketleri, hem dansı hem oyunları ortaya çıkardı, hem de dans ve oyunları figürlediler. Dahası bu halkın günlük olağan vaz geçilmez alışkanlık ve istenir tutumu oldu, benimsendi.

Soyutlama ve anlaması, toplumsallıkla; kişi-birey: birey- alet: birey- araç-üretim: ilişkisiyle hızla geliyordu. Sonradan da, bu yapıda, bunun "dinleşme" biçim alış süreci, İ.S. ki 7. yüzyıla değin, iyice ve çok çok farklı biçimlerde gelişti.

Bu gelişme içinde, laikleşme süreçleri de, dini gelişmenin yanı sıra, gölge hareketi olarak uç verdi. Yani inançların kendisinde, üretimi olan toplumsal halksal anlama olan laiklik ve hoşgörü de, bunlara bağlı bir ""gölge hareket"" olarak farkına varılmasa da, meydana çıkıvermişti. Bu nedenle, bunun, özellikle İsa dönemin de, patlamış bir ifade düşüncesi olarak, görmek mümkündür. İncil'de İsa'nın bir diyalogunda şöyle bir geçiş vardır.

Hz. İsa'nın doğduğu çağda Ortadoğu'da, bilge, rahip, müneccim, rabbi (öğretmen) kişiler peygamber kılığında, birçok insan dolaşıyordu. Aslında Hz. İsa da bunlardan biriydi. Laikliğin belirgin izinin İsa'da olduğu söylenebilir. İsa'yı isyana teşviklikle, tutuklatmak için bir tuzak soru sorarlar. ""Yukarıda Tanrı dururken Sezar'a vergi vermek doğru mudur? "" demişler. İsa bu kurnazlığı sezdiğinden; ""Sezar'a verdiğiniz parayı gösterin"" der. Para üzerindeki resimi işaretleyerek, "Bu kim? " der. ""Sezar"" cevabını öğrenince; ""Öyle ise Sezar'ın hakkını Sezar'a; Tanrı'nın hakkını Tanrı'ya verin""(Matta-İncil) diyerek din ve dünya işini ayırma iradesi belirtmiştir. Bu zemin Hıristiyan teologlarca kilise egemenliğine karşı akılcılığı savunmada dayanak olmuştur.

Tarihsel sürecin ortaya koyduğu Laiklik anlaması, inançsal baskının, en karanlığın yaşandığı yerde, bu oluşumun, bir belirmenin, bir uç verir olmanın; bir ışımaya olarak, kendini belli edeceği kaçınılmazdır. Bu ışık, laiklik diye addolacak sezgili anlamayı ve somut işlemle içi doldurulacak olan kavramın, yaşantılaştırılmasıdır. En temel olan, toplumsal alanın yeri artık iyice anlaşılmalıdır. Temel üzerine oturtulacak inşa süreçle işlenecektir. Bu işleniş ve işlev gen oluş, temeli kemirmeden, ışığın çekeyi ile kendini dayatacaktı.

Hantal ve köhneleşmiş bir yapı, kendi kendinin sorununu, çözümünü; kendisinin içinde üretmez ise, toplumsal yaşam, bazen geniş toplumsal, halksal hareketle aşılacaktır. Üstelik "Fransız ihtilalı " gibi bir bedelle, iyice olgulaşp, gözlerde, zihinlerde değer olacaktır. Refleksleri gelişmiş toplumlar için, bu bedeli ağır olan toplumsal devrim, aynı mealde, bir daha tekrarlanması sosyolojik olaya kapanacaktır.

Sürecek 1

Bayram Kaya

İnanç Laiklik Hoşgörü 02

Laiklik, tutum edinmeye uygun, insanlığın toplum içinde, halksal, grup ve cemaat yapılanmalarına ve kişi insan öznel tutumlarına karşı, üretilen ilkedir. Ve toplumun gelişip dönüşmesi ile anlam ve tutum olarak; temel üzerinde yeniden üretilebilirdir. Devamlı ve sürecin adımları ile içi doldurulabilir gözü ile bakılmalıdır. Ancak temelde şaşılman. Temel düzleminde kayan her yapılanış, laiklik olmayacaktır.

Bu ilke de, İsa'nın deyişinde kendini bulan; din ve toplum (devlet) işinin ayrılığı ve birbirine karışmazlığıdır. Zaten inanç, apayrı bir oluş olmayıp, yapısı gereği öznel ve fırkacıdır. Yani İncil ayetine göre: "Sezar'ın hakkı Sezar'a, Tanrı'nın hakkı Tanrı'yadır. İnançlar bir asayiş sorunu yaratmadığı ve birey-kişi korunucunu olumsuzlamadığı sürece, devlet; inanca ve inancın düzenlemesine karışmazdı. Temel olan şey, inancın değil, toplumsal ve halksal yapının, iç dinamiğine aykırı değiştirilmelere karşı korunmasıdır. Oysa inançlar, kişi uhdesinde zaten korunmaktadır.

Laikliğin anlamında, zamanla ve ihtiyaç halinde olabilecek değişme, inançlara da, uzun vadede, esnemeler getirir. Bu esnekliğin de, tinsel yetkinliği ve tinsel gelişmeyi olgunlaştıracağı şüphesizdir. Yani laiklik, inançsal anlamaları da, geliştirecek, bir işlev yüklenmesi ilkesi olmaktadır. Bu bilinçli bir düzenleme değil, sistemin kendisinin çevreye, kendiliğinden gölge yansımalarıdır.

Laiklik, inançların çatışmacı ve müdahaleci olmasının zorunlu sonucu olarak, bu müdahalelerin zoruyla belirlendiği bir disiplindir. Laiklik, kendisini belirleyeni de (inançları da) : belirlemekten kaçınamayacaktır. Bu da evrensel apaçık belliliğe, aşikâr olana, transfer gibi konup, yapılaştırılmaktır. Bu durum belirlediği ile belirlenme ilkesidir. Çocuk doğumla kadının anne olmasını belirlerken, annede, doğurarak çocuğu belirler.

Nasıl anne doğurmadan önce, anne değilse. İnançlar da birbiri ile ve toplumla çatışmadan önce, ne hoşgörü ne de laiklik belirlenmiştir. İnançlar, birbiri ile ve toplumla çatışmasa idi, laiklikte, hoşgörüde doğmayacak, birbirini belirlemeyecekti. İnançların çatışmacı olması, inanç bizatihiliği açısından gerekli bir haldir. Çünkü başka türlü, inançlar kendine yer edinemez, varlaşıp gelişemez, kendini kabul ettiremez. Önce, kendinden evvelki inancı olumlar, böylece ayakları yer tutar. Oturmaya başlarken de diğer inancı dışlayarak kendine yer açar ve onun yerine geçer. Bu inançların geliştirici özüdür.

Doğaldır ki, laiklik toplumsal alandadır. Hoşgörü de halksal alanda, bir belirleyiş ve belirlediği ile belirlenmiştir. Laiklik, topluma inancı sokmayarak hem çatışmaları, hem de çatışma sonunda toplumsal alanda inançların kaybederek yitip gitmesini, inancı halka transfer ederek önlemiştir. İnançların farklılıklarını, halk içinde, hoş görü ile çatıştırmadan, var kalmalarını sağlamak için, ter dökmektedir. Aslında, bu da inancın var kalışının, çatışma sonunda sönümleşmeden yaşayabilir oluşudur. Ya İnançlar, çatışarak karşı tarafı yok edecek, kendi var kalacaktı. Veya yok olarak, karşı tarafı var edecekti. Bu çatışmalar, inançlara, en ufak bir olgunlaşıp, gelişme gibi dönüşümsel kat kınlık ve katkı sağlamıyordu. Sadece çatışma, ölüm ve huzursuzluk getiriyordu.

Yani inançlar, tüm zahmetine rağmen toplumsal alanda, laikliği belirliyordu. Aksi halde var kalamayacak. Laiklikte, inançlara; halk içinde, bir arada kalmasını, bir güvenlik zafiyeti, bir huzur arayışı olarak çatışmayacaksınız, başkasına hoş ve güvenilir bakacaksınız, dedi. Ve böylece inançların halksal alanda, gelişip değişmelerini, dolaylı olarak, kişinin bir gölge yansıması olarak belirledi.

Laikliğin içi yazılabilir. Ancak laikliğin, laiklik olabilmesi için, var kalabilmesi için; temeli çok çok zor değişir, nerede ise, değiştirilemezlik şartı olmalıdır. Çünkü toplumsal gelişmede, uzun sürecin ne getirip ne götüreceği bilinemez. Bu bugünün gerçekliğidir. İnançların devlet ve siyaset yönetimine karışmamasını ve bu şartı, hem hukuken, hem ideolojik olarak, devletin otoritesi yapılmalıdır.

Devlette, halksal alandaki inançlara; inançlar asayişsizlik vb gibi sorunlar teşkil etmedikçe, düzenleme olarak karışmamalıdır. Devletin ve kamunun faaliyet alanları inançsal ritüellere açık olmamalı, çünkü toplumun hoşgörüsü olmaz. Hoşgörü halkın sürekli olarak takınacağı bir tutum meselesidir. Toplumun hoşgörüsü olmaz. Eğer varsa! Bu geçici engellerle, hizmetteki aksamalara bir ya da iki kez, tekil zamanlarda, gösterilebilir anlayıştır. Asla sürekli olamaz. Sadece bir geçici inisiyatif alış olmaktan öte gidemez.

İhtiyari tutum toplumdaki aynı olaylara ve aynı kişilere, devamlılık arz edecek gibi olursa, kabahat olur, kusur olur. Ve sebebiyet verme hukuki sorumluluğuna girer. Toplumda ve kamuda, hizmet veren bireylerin ve hizmet alan kişilerin, inançları vardır diye, inançlarını dışta belirleyici tavır almaya yönelmedikçe, uyarılmamalıdır.

Artık toplum içinde yönetsel olarak olmayarak, ""inançlar laiklikle""; halk içinde ise, bir arada olarak, "" inançlar hoşgörü"" ile anılır ve anlaşılır olacaktı. Bir insansal ve halksal olgu, gelişme ve somutlanma, olan inançlar: dinamiğini; bu ikileşme ile kazanmaya başlamıştı. Başlangıçta, inanç getirici, ya da inanç koyucular, bu ikilemi, bilip ortaya koyamadılar. Bunu bilememekte tarihsel bir zorunluluktur.

Yani toplumun üretim gücü ve üretim ilişkileri, en azından burjuva düzenini biçimleyecek olgunluğa gelememişti. Burjuva yönetimi öncesindeki aşamalarda da, toplumsal alanla; halksal alan, birbirine katılmış iç içedir. Olayların temeli bu yüzden anlaşılammaktadır. Bu iç içelik muğlâklığı, bezdirici bir çatışmacılık ve bazen de, doğru düzenlemelerle, sosyal ve toplumsal süreci, ileri taşıyabiliyordu.

Toplum, nesnelin, zorunlulukların, üretim zenginliği ile düşünme zenginliğini de getiriyordu. Bu üretim zenginliğine uygun, inanma ideolojileri üretip geliştireyordu. Ama yine de, saltık soyutçu anlayışa kaçanlar, toplumsal oluşum ve eğilimlerin yaptırımını, ağır maddi manevi cezalara yaslayarak korkular belirliyorlardı.

Oysa laik oluş, bu yasaları işlevsizleştirecekti. İnançları bambaşka doğru yerinde tutacaktı. Dinamiklik içinde ve kişi içselinde. Yaratan ve yaratılan bağı anlamayı, doyumsuz bir hazla, kişi ve gruplar etkinliği ile yaşanıp geliştirilir kılacaktır. Hem de, halkı ve inanç gruplarını, çatıştırmadan ve her birini kendi alanında yaşatarak.

Yüce Tanrı'yı anlama ve bu anlayışa uygun davranmak, kişisel olarak, kendinizi bu tutumlarla belirlersanız, tıkr tıkr işlemeye başlayacaktı. Ama hala, bu dahi; geniş yığınlarca anlaşılma değildir. Belki kendi anlaşılması şer olmayan inançlar, bu yapıdaki şer olmayan çekenlik temeli anlaşılammayınca, köktenleşen taassupla inançlar, şer odağı yapıp, şekillenmeye başlayacak; dokuncasına (zararına) daha bir şiddetle devam olunacaktı.

Sürecek

Bayram Kaya

İnanç Laiklik Hoşgörü 03

Yani, toplum içinde, laiklik hukukileşerek, ideolojileşerek, icra (yürürde) olarak belli bir anlayışta çığlaşarak, uygulanacaktı. Ama ya hoşgörü! . O, öyle olmayacaktı. Aynı halkın içinde, çeşit çeşit anlamalarla, bazen hoşgörünün kendisi bile, hoşgörüsüzlük olmaktadır. Örneğin aynı çağın, aynı toplumunun, aynı ilinde, bir kısım insanın mayo ile denize girmesi, inançsal hoşgörü olacaktır.

Yine aynı ilde, aynı yerde, bu hoşgörüyü yapamayanlar, şimdilik güya alternatif tutumla! Tesettür mayo ve haşama ile denize girebilmesi, hoşgörü olmaktadır! Yani aslında hoşgörüyü karşı, hoşgörü çatışma tutum lamasıdır bu. Çünkü hiç meselesi değil iken, şimdiye dek böyle bir arzu ve ihtiyaç içinde bulunamazken, alternatif hoşgörü adı altında, karşı duruş imajı olarak ve farklı görünümün cazibesini yaratarak, biçimsel gösterici çatışma belirtildi. Bu zımnilik laikliğin dolanarak ve kurbağayı ısıtarak yavaş yavaş alıştıırılma haline gidebilecek yol taşlarını örmektir.

Hatta aynı ilin mahallesinde, aynı mahallenin, evlerinde dahi, birbirine benzemeyen hoşgörüler vardır. Birinin hoşgörüsü, diğerini dışlamaktadır. Bu da kabul olunmalıdır ki hoşgörünün el atılabilirlikleri ipucu yapmakta. Belli alanları kendine göre, " biri yiyip biri bakmasın" misali halksal ama "imrenir olmanın" kendinde tutulması niteliğidir. Çünkü çevresinde şekillenecek örüntülerin çekirdeği (nüvesi) , somutluktan çok, soyutluğa daha yakın yapılabilir; anlayış ve tutumların soyut kılınmasından ötürü olabilmektedir.

Bu da daha bir temel olurluğa, gevşek bağlı oluştan kaynaklanmaktadır. O da inançların afakî anlaşılmasının sistem olup, süreçte yeniden değişmemekten kendini böyle göstermesi, kendinin kendine de hoşgörüsü olmasını, toplumsal halksal zorunluluk yapılamamasındandır. Yani toplumsallaşan her dinamik somutlanırken, halksallaşan dinamikler, soyutlanmaya ve mübalağa etmeye kaçabilmektedir.

Bu dahi, kişiselliğin dünyayı, zararsızca kendine göre anlama ve yaşama isteği haklılığıdır.

Kişi ile Tanrı arasındaki, sükûnetin, söyleştiği, sesiz konuşulan bir hal duyuş sözleşmesi olmaktadır. Kişi bunun azabını ve rahatlığını da vicdanında yaşar. Biz bu yaşayışı hiçte bilemeyiz. Kişi, kendinden açık etmediği sürece. Toplumun, halkın, kişide öldürdüğü altıncı duyuya, yine kişinin; bu inançsal yetkinliği de, amel ve hakim olmaktadır.

Şimdi, laikliğin hangi ihtiyaçtan, hangi beşeri örgenlikte, ortaya çıktığının tespitinden sonra, bu tespitimizi süreçle yen, tarihsel seyre, şöyle bir ufki bakış atalım. Çünkü buradaki çokça anlamalar, pek çok konulara bakış anlayışımıza temel olmaktadır.

İnsanların yüz binlerce yıl süren komün birlik yaşamı oldu. Bu komün birliğin, pek uzun süresi, komün gücün olgunlaşması için geçti. 30, 40 bin yıl kadarı da, komünün gelişmesi ve güçlenmesi için geçti. Komün ortaklaşa bir yaşamdı. Cinselliğin dahi her tür kural bağ ve bağlamdan, anlama ve anlayıştan uzak, kuralsız ve serbestlikle oluşu da içinde, Ana belli ama baba belli olmadığından, çocuk komün birliğindir. Doyma ve barınmadan tutun, güvende olmaya dek her şey, komün birlikte, ortaklaşa sağlanıyordu. Özgür olmayan bir sürüşün kendiliğindenliği idi. Her tür üretim ve özgürlük anacak toplum içinde olacaktı.

Elbet bu durum şimdi dönüşü olmayan bir yoldur. Çünkü tarihin tekerleri tersine dönmez. Zaten bir istek olarak ortaya konmaz ve konamaz da. Olanaksızdır. Nedeni bu yola dönüşü sağlayacak çevresel, evrensel koşulları, öznel yatkınlığı dahi bulamayacak oluşumuzdur. İki, başlangıç hayatı, ancak, ileriye doğru, terk ederek veya yapılaştıırıp

dönüşerek, işlevsel uzlaştıracanız, hem zamansal, hem biyolojik, hem sosyolojik, hem de toplumsal olacak olgunluk, oluşlardır. Üst olanın alt olana inemeyecek olmasıdır. Bu da üç.

Bu gelişmişlik aşamanız, sizi zorunlu olarak, daha ileri çözüme doğru, sizden uyum-sorun, üretmeye devam etmenizi isteyecektir. Çünkü her gelişme kendi koşulu ile yeni ihtiyaçları belirlemektedir. Ki bu nedenle, bu güne çözümlenmiş; biyolojik, sosyal kültürel ve düşünsel yapımız, asla ve asla, o şartları destekleyemez ve ona çözülemezdi.

Düşününün bir kez, doğal bağımsızlık, bağlam ve bağımlılıklarının öldürdüğü, o günkü vücut yapı ile bu günkü, ilaçlarla ve farklı ortamın karşılaşması ile dirençleşmiş vücudumuz, ilk dış iç koşulların, desteklediği ya da ona yakın çevresel koşulların belirlediği, ortamda biyolojik olarak ne hale düşerdi? Aynı durum sosyoloji ve toplum için de bir zavallılık oluştururdu.

Sadece bu dahi komünal yaşamı, sakıt (susmuş, sesiz, düşmüş) kılmaktadır. Basit ilkel aletlerin kullanılması, komün yaşamında, inceden inceden, gelişmeye uç veriyordu. En hünerli alet kullanan, en sayılan olmaya başladı. Zamanla hünerli emek, komün birliğin ilişkilerini kendi zorunluluklarından ötürü dışlamaya başladı. Komün birlikte:

Gruplara ayrılıp av tespiti yapmak. Avın peşinde sürekli yerleşke değiştirmek. Avlanma için derin ve geniş, çukur kazmak ve bu çukura doğru, hayvanı gürültülerle ürküterek sürüp yönlendirmek. Avı çukura düşürmek, çukurda üzerine taşlar atarak öldürüp, sonrada çukurdan çıkarmak, Bu avı, komün üye yerleşkesine taşımak, burada hazırlanıp pişirilmesi vs vs, hal, kalabalık bir organizeliği gerektiriyordu. Bu ortaklaşa yaşayış, tüm gününü, hatta çok kere, günlerini alıyordu. Bu günlük yaşayış yollarından sadece biridir.

Bu ortaklaşa alık, güvenliği için de, uygun bir uzmanlaşmış organlar organizesi gibi idi. Bir hayal edin, komün insanı, büyük oranda salgın pençesinde olsa, hasta da olsa, bu işi yapmak zorunda. Bu salgın hastalık belli sayıdaki kritik komün üye sayısını aşmamalı. Aşarsa komün açlık ve savunmasız, kalmakla baş başa demek.

Çünkü kendilerine el uzatacak bir dünya paylaşımı, asla yoktu ve paylaşımın bilinir olması diğer komünsel birliklerin, yağmacılık ve talan etmesi ortada durur iken, olanaksız gibidir.

Neden gayet basit, günün aydınlığında karanlığına değin yapılan, açlığı giderme faaliyeti komünün fazla üretim, artık üretim yapmasına, hiç bir imkânı tanımıyordu. Tanıdığına da, kısıtlı olmakta. Veya bir şekilde terk edilmekte, saklanamamakta idi. Çünkü avla güvende olamama riski artıyordu. Yani yağmacıların talan ve öldürmesine maruz kalmak, demektir bu. Aynı zamanda bu, artık ürünlerin ve emek değişimine ve artık ürün emek sermayesi birikimi olamıyordu.

Zamanla, av kadar hızlı koşmasını gerektirmeyecek bir uzaklıkta, fırlatılan bir obje ile avı yaralamayı başardı. Bu avcı için, daha bir kolay avlanış olacaktı. Avın yaralanarak ele geçirilmesini kolaylaştırmıştı. Avı etkisiz kılmak, yaralayıp öldürmek, ilk hüner ve becerisi idi. Bu, bir yaralı hayvanı, bakıp gözettiği bir durumla evcil yapıda bir yolda olabilecekti.

Yaşamın akışında, bu hüneri, zamanla objenin ucunu sivriltilme akıllılığına, dönüştü. Av,

biraz daha zahmetsizce ve daha az kalabalıkla başılır, avlanır oldu. Bu araçlı hüner, daha kalabalıkla av yapma ve avın süresini kısaltmada, hatta emeğin çok azda olsa, tasarrufunda kendiliğinden bir durum yarattı.

Sürecek 3

Bayram Kaya

İnanç Laiklik Hoşgörü 04

Bu bile, yaşamında karşılaştığı, hünerli eyleminde, iyi bir avantajdı. Eylem, bilemediği bu avantaj durumları kendiliğinden ortaya çıkarmıştı. Bu yansı kuramıdır. Kendiliğinden amacı olmayan sonucun sonradan amaçlaşmasıdır. Nedir bu sonuç1-Az da olsa emekten kazanç.2- Zamandan kazanç. 3- Avcı kalabalıklarından tasarruf. Yani, sayıları biraz daha azalmış insan avcılarının, doyurulacak, daha çok avlanmayan insan avcılarla, emeğini paylaşması idi. Bu hal, onbinlerce yıldır yapa geldiği avlanma tarzına hiç benzemiyordu.

Zamanla, ucu sivrilen cirit vari nesne ucuna, keskin yanalları bulunan, ön uca doğru dar tutulup sivrilen taşlar takıldı. Bu araç, hem avı etkisiz kılıyor, hem; ucundaki ağırlıkla havadan etkilenmesi azalarak, daha hızlı ve daha uzağa atılabiliyordu. Avla, kovalayan arasındaki, uzaklığı biraz daha yakınmış gibi kılacak uzaklığa, rahatlıkla fırlatılabiliyordu.

Aracın avlanma mesafesinde, uzaklık olarak, zaman kısılması olarak daha az çaba ya da enerji harcanması olarak, azalma yapmıştır. Bu, hem çabuk avlanmayı, hem daha çok avlanmayı zorunlu kılıyordu. Bu da tüm gün avlanma yerine, günün bir kısmında avlanma olanağını ortaya koydu. Bu olanak, komün biriliğinin, boş zaman olgusunu ortaya çıkardı. Boş zaman aktivitesi yaralı ve geçimsizlik gibi sürtüşmeleri ile de zararlı oluyordu.

Artık komün birliğinde, hünerli kişiler ki kargı sopasını yapan, taşı işleyen, işlenmiş taşı kargıya monte eden, kargıyı ustalıklı kullanan, hedefe isabet ettiren becerikliler geliştirdi. Kişi yerini, hüner sahibi; kişi-bireyler aldı. Bu bireyleşme farklılaşması, sayılan uzluk gerektiren işleri, ya tek tek beceriyordu ya da, hepsini bir arada beceren, yetenekli bireyler geliyordu.

Uzun süreçle, bireyi olgunlaştırıp, geliştiren ve farklı, ayrı, ayrıcalıklı kılan, durum; kendinin bu ayrıcalıklı oluşunu, ister istemez hissettirmeye başlamıştı. Ama nasıl aşmalı idi? Yol ne ve nasıldı? Ne gibi karar verecekti? Bunu, yine bu yolun aşamalarındaki süreç, belirleyip yol ortaya koyacaktı. Yani, yol işlevi, işlev de yolu belirleyecekti.

Bu arada komün üyelerinin, anlama ve ifade etme yeti ve tutumları, taktiksel paylaşma zorunlulukları, dilsel gelişme ve anlaşmaları, bir takım anlaşılmasız ses ve işretleri üretmelerine neden oluyordu. Yine süreçle, bu becerilerin, tekrarlarını da, yapıyorlardı. Bu üretilen seslerdeki aralıklar, bir nokta etrafında, sık tekrarlanan frekanslar olup çıkmaya başlamıştı.

İstatistiksel sıklığı olan ses, önce hece olarak, uzun süre işlevsel olarak iş gördü. Daha sonra ses öbekleri, taklit edilme alışması ile dilsel anlaşma ve gelişmeye, az az da olsa, yol aldırdı. En çok duyulur ve tekrarı yapılır ses öbekleri, anlaşılır olma, alışmaları oldu. Tekrarlarla insanlar; o yinelenen sesleri, seçicilik olarak almaya, adeta zorlandı. Bu tekrar kılışlar insanların sesi, ayırt etmesini, tekrar etmesini, öğrenme olarak yakınlaştırıyordu. Zaten evrensel bir kuşdili, tekrar edişi ve anlaması vardı (mantıkut tayr) . Bu haberleşen canlıların, tehlike vs. işaretlemelerini, okuyup yorumlamaları idi.

Sürüp giden bu çaba, insanın, çok çok önemli bir yanını da biçimliyordu. Bu hünerlilikte alet eli; el bilinci; bilinç de tekrar eli ve aleti biçimleyip, belirliyordu. Yani nesne bilince yansıyor, sonrada bilinçten dışarıya, eylem, kılığı olarak etkinleşiyordu. Açıkçası, bilinç de, el de, işin ortaya koyduğu bir beceriklilikti. Tabiidir ki, el de, işi (aleti-eylemi) biçimliyordu. Yaptığı iş, zihnine konu olup, bilincini, eylemlerini etkileyip belirlemesi demektir. Yaptığı alet ve nesnelere yapabilirlik olanakları, onun etkinlik alanı ve doğayı

üretim gücü oldu.

Artık yaptığı keskin taş baltalarla becerileri artmış, kulübe yapan insan olup çıkmıştı. Bu mağara ve kovuklardan çıkmak demekti. Bu bir zorunluluğu alt edip, bağımlılığı kendisi her an yeniden üretir olmanın bağımsızlığı, özgürleşmesi demekti. Bilinçte yansıyan düşünce de, tekrardan eylemi (İşi, aleti) düzenliyordu. Bu karşılıklı etkileme ve etkilenme, zorunlu bir belirlenişti. Yani diyalektik (eytişimsel) süreçti. Bu etkilenmede üçlü; bilinç, el, eylem; nesnel yansıma, uzluk, alet kullanımı, değişerek dönüşüyordu. Kant'ın deyimi ile adeta el; dışa uzanmış bir beyin, olup çıkıyordu.

Yapılan bu araçlar ve çevredeki algıları, mana anlamalarını; sanı ya da kanıları (ileride dine dönüşecek inançları) dil ve sembollerle, artık boş zamanda, vücuda getirilen, bir çeşit sözlü sanatını da, çoktan oluşturmaya başlamıştı bile. Artık ne neyin öncülü ardılı olarak değil, bir kendiliğin yansıma belirişinin, çoklu algılanıp kavranmasının tezahürüdür. Burada insanların düşünme eylem koyuşları da, aktarışları da birbirini iyice etkiliyordu.

Tüm bu olup bitenler, komün gücünde süreçle geliyordu. Tıpkı toplumun üretim gücü gibi. Ve bu komün gücü; neden sonra, komün birliği atılımı; hem topluma, hem de toplumun, üretim gücünün gelişmesine, yol açacaktı. Toplum; komün gücünün, birikişi ile beliren bu değişimin sonucunda, ortaya çıkan, tahmini bile yapılamayan bilinemezliktir. Bilinemez olan bu yol alış süreci, günümüzü belirleyecekti.

Beceriklilik, en sevilip, iltifatsal davranışlarla sayılanılan, kendiliğinden bir rütbe olup çıkıyordu. Bu rütbesel çekim, saygı gösterende, saygılaşana benzeme, sayılanı taklit etme, sayılanla rekabet arzusu gibi, çok olumlu edinimleri de dayattı. Aynın zamanda da saygılaşma bükemediği eli öpmek gibi, saygı yaptığı kişiye, farkında olmadığı bir rücu edişi ve ram olurluk psikolojisini de, beraberinde getirdi. Bu durum kişi -insanda, farkında olmayarak, zımnı olarak, o kişiye yaklaşım güven ve alakasını kazanmayı aferin setti. Böylece edimsel yaklaşımları ürettiriyordu. Bu da, bir otoriteye boyun eğliğin bir başka öncül yatkinlikleridir.

Rütbeli olan insan da, ister istemez saygının kendinde uyandırdığı, hoşlanma havalarına girişi, psi sel tatminlik içinde, kendisini tatlı tatlı belirtiyordu. Bu psi ile ve hünerinin kendini komündeki ayrıcalıklı kılışını, bağrına basarak kaçınma yapması, bir çeşit oyun severlik eğlencesi gibi gelişirken, zamanla; her hangi bir kritik aşamada, bir küsme bir kırılma tepkisi olarkten kendini dayattı.

Bağrına bastırarak, kaçınıp, kaçırdığı emeği, bir saklanma davranışında, uzun süreliliğe, hatta saklanmaya dönüşür. Geçen süre zarfında, saklayıp bağrında tuttuğu oyun nesnesini, acıkınca kendi yiyerek (kullanarak) , komünden bağımsız saklama, üretir oluşunu bir çeşit sonraya biriktirme, kullanım yararının, belli belirsiz bulanıklığı, zihninde oluşmalar yaptı.

Zamanla bu bulanıklık, belirişlere (zihinsel tekrarlara ve öğrenmeye) dönüştü. Hemcinsinin tepkilerine sebep oluyorsa da, bu tepkilere kendisinin tepkisi de, sahiplenme olarak belirliyordu. Farklı olup çıkmıştı. Komüne karşı bir güç bir üstünlük elinde tutar olmuştu. Artık bu üstünlük, yaşam arenasında diğer özel sahipliklerle, önce az az, birikir. Birikenleri, içselleştirip, sindire sindire iç edecekti. Böyle iken, özel mülkle farklılaşmanın uyandırdığı güce sahip olma ve gücü saygılıma davranışı, hemcinsini de, yaklaşımsal arzuyla tutuşturacak bir hal, hastalık gibi yaygınlaşacaktı.

Sürecek 4

Bayram Kaya

İnanç Laiklik Hoşgörü 05

Kendisi bireysel emek vererek üretenler, komünden bağımsızlaşır gibi olurken, diğer bir kısmı da, üretememe gibi bir dışlanma ile komün yaşamına, daha bir sıkı sahip olacaktı.

Komün yaşamı ve üreterek komünden bağımsızlaşma, yan yana iken, gevşeyen ilişki ile sürer iken, komünden bağımsızlaşmanın da, komünce olumsuzlanması söz konusu idi. Bu hem komünün uzluk göstereni olumsuzlaması, hem de hünerli kişilerin komün ilişkilerini olumsuzlaması idi. Yani yadsınmanın yadsınması idi. Yadsınırlığın yadsınması idi.

Örneğin, hünerli emeğin, usulcan ve zamanla, kendi emeğine sahip çıkar oluşu, komün üyeleri içinde, bireysel üretmeyenlerini, ayrımlanarak dışlanması, yansımasını ortaya koydu. Bu gerilme, emek ile komün grup davranışı çatışmasının keskinleşme belirtilerini gösterdi.

Hünerli emeğin, bir başka bağımlılık ve zorunluluk olan, cinselliği sağlayışıdır. Komün içindeki serbest cinselliği sağlayışta, kendini ele vermesiydi. Komündeki cinsel yararlanma, becerikli emek tutumuna, uzun anlamalar sonunda, silah gibi kullanma, akıl etmesi ve tepkisi olarak ortaya konacaktı. Bu hem komün tepkisi, hem de yeni duruma katılabilme uyumu idi. Değişip farklılaşmaya, iki tarafın direşmesi ve bir birini alt etme mücadelesiydi.

Şimdi karşı atak, hünerli emeğin idi. Karşı cinse, emeğinden pay sunacak ve onu komün bağlarından gevşetecekti. Bu tarih sahnesine, cinselliğin özelleşme uzlaşması olarak çıkacaktı. Ve bu, evlilik özelleşmesine bağlı miras bırakmaya, çocuğa baba olarak sahip olmaya da, miras bırakma benicinciliğe denk bir evrilmişti. Bu gibi, bir yığın rezervleri ve ahlaki evrimleşmeleri de, oluşturmaya dayatacaktı bu gidişat. Artık bu özgüleşme huzursuzluklarla çatışmalarla belirlenip aşılır olacaktı. Çatışmalar: üretişin paylaşımında, ilişkilenişinde, düzenlenmesinde, ahlak ve ideoloji, inançsal, ananevi belirleşmeler olacaktı.

Artık insanın sahiplikten ve sahip olamamaktan doğan, psikolojik tavırları ve somutluk uygulamalarını gerekli kılacak, ahlaksal tutumları tarih arenasına çıkmıştı. Önceden meşru olan serbest cinsellik, cinselliğin özelleşmesi ile artık zina sayılıp, cezalanır tutum olacaktı. Bu insanın belirleyip beğendiği bir olgu davranış ve biçimleniş değildi. Üretişin benmerkezci oluşun sahip kılınanı, neşebe bırakılır olacağının zorunlu sonucu idi. Hatta bu üretiş sonuç babayı, kendinden doğacak çocuğun garantisi olarak, kadını; kafes arkasına götürme güvensizliğine bile varacaktı.

Bu özelleşme birike birike, komünde kritik bir sayısal aşamaya geldiğinde, artık komünün üretimi zayıflayıp dağılımlar başladı. Şimdi komün ilişkisinden arta kalan, paylaşımından yararlanamayan, yaşlılar, acizler, komün korumasındaki çocuklar, hasta ve sakatlar, bu emek grup ve özelleşmenin hemen yanında, sorun olarak meydan almaya başladı. Komün bağ ve bağlamındaki yaşamsal oluşan bağ duygusallığı hala bir ilişki olarak vefa duygusu olarak sürmekte idi. İleride halk diyeceğimiz bu insan yapılaşması, hünerli emek yoğunlaşmasını zorunlu olarak, ortaya koyamayınca, bir çeşit sorunsal ortaya koydu.

Gelişme hem fayda hem sorun doğuruyordu. Ufaktan talancılık, çalma gibi ilerde erdemlerini, edebiyatını, inançsal düzenlemelerini üreteceği davranışlar, somutça kendini insanlara dayatıyordu. Ama bu dayatma hemen farkına varılan, bir bilinç olmaktan, henüz çok uzak, ağır aksak ilerleyen oluşumlardı.

Sanat (hüner) üretenin ortaya koyduğu iş ve ürün, artık yepyeni, komün yaşamını dışlayan onunla çatışan, daha doğrusu, komün birliğinde iken, hiç olmayan, hiç bilinmeyen ilişkileri, belirliyordu.

Örneğin: farklı emek ürününü değişme (takas) , bir çeşit ticari adımları, çok ilkel ve kendini hem dayatan, hem dayatamayan bir tavır olarak, çoktan görünür olmuştu. Bu arada, can güvenliğinin sağlanır oluşu daha, bu kopuşları tam kökten sağlamıyordu. Bu da komünün toptan dönüşümünü, karşı tarafın anlamasına dayatan bir sorun gerçeklikti. Hem kopuş, hem değişim! Güvende oluş gibi gerekçelerle kopamayış, vektörel (yöneysel) belirişi algılatıyordu.

Konu uzamasın diye buradan artık çıkıyorum.

Yapı, yapının içinde çıkmakta. Ve çıktıktan sonra, kendi sorununu kendi oluşturan yapı, yine kendi sorununun da kendi çözecekti. Yani kendi göbeğini, kendi keser oluştu bu gidiş. Gelişmenin kendisi sorun idi ve yine kendisi çözüm idi! Açıkçası, sorun ve çözüm yapının kendisidir. Dıştan hiç bir şey yapıyı etkiler değildir. Bu bir, kendi kendini, organizedir.

Yapı komün birliği ilişkinliği ise; komündeki, bir gelişme (sorun da) , tüm gün av yapmanın yerine, sadece ikindiye değin, av yapma süresini azaltan buluş olsun. Bu da, diyelim fırlatma mızrağı olsun. İkindiden, akşama değin, bir boş artık zaman yaratacaktır bu gelişme. Bu artık zaman, oyun ve eğlenceyi desteklerken zamanla ritüellerini oluşturacaktı. Bu ara hünerli ve meraklı biri, ilkel bir ilk örnek saban yapar. Nasıl fırlatma değneği "yapının içinde" av peşinde iken çıkmışsa, yine yapının içinde, av mızrağının olanaklığı sayesinde av süresi kısaldı ve "artık zaman" ortaya çıktı. Artık zamanda, toprağı yırtıp, tohum ekmek, gibi işleri yaptırırken, hayvanlarla bir aradalık, ilgisini oluşturan tecrübelerini de sağlıyordu.

Ne var ki toprağı sürenin, ikide bir kırılıp, işe yaramaz hale gelen sabanı; ya da kırılan av aracının, devamlı bir iş olarak, üretip kendilerine sunacak, hünerli kişiye muhtaç oluyordu. Komündeki bağılıkların yerini, yepyeni bağımlılıklar alıyordu. İşinde avara kalmaması gerekli idi. Ama hünerli kişinin de, açlığını giderme ihtiyacı vardı. Doyması için av yapacağı sürede; mızrak, mızrak ucuna keskin peykan, saban yaparsa, aç kalıyordu. Öyle ise, sabana gereksinimi olan, ona; ya av sağlaması, ya da ürettiğinden bir pay vermesi gerekiyordu...

Bir hüner, ister istemez, olanaklar getiriyordu. Boş zaman getiriyor, boş zaman etkinlikleri olan büyücülük, inançların ritüelleşmesi, hep bu buluşun, boş zamanın ortaya çıkarması ile yol alıyordular. Buluştan önce, ne büyücülük, ne inançlar, hiçbir şey ortada yoktu. Asla da bilinmiyorlardı. Bilinmesi de olanaksızdı. İnanç ve büyücülük, aynı anda varlar.

Bir insanın avlanırken uçuruma yuvarlandığını düşünün. Ama uçurumun yarısında, şans bu, uçurumun kıyı yamacındaki ağaç dalları üzerine de takılıp kalsın. O an yaşadığı sarsıntı ve heyecanı düşünün. İster istemez, bunu mana gücünün kendini koruduğu, coşma ve cezbesine kapılıp içinde yorarak yaşatacaktır. Zaten yaşamında, çevredeki her şeyi, kendi gibi canlı sanmaktadır.

Sürecek 5

Bayram Kaya

İnanç Laiklik Hoşgörü 06

Tipki kafasını masaya çarpışta, masayı döven çocuğun, masanın canını acıtmak için, masaya vurması da; masayı kendi gibi canlı sanmasındandır. Böylece mana algılaması dediğimiz "animist" kanıları vardı. İşte travma, bu animist sanısını, ağacın koruyuculuğu ile bütünleyip, içinde; o ağaca karşı, bir saygı sevgi seli oluşturacaktır. Hatta orayı kutsal sayıp, zamanla tabulaştıracaktır.

Bu saygı duyuş, "artık zamanın" eğlence ve oyunlarında, aklına geldikçe bir takım hareketlerle, hatırlama davranışları ile saygılaşma yâd edişlerine neden oldu. Sonrada tekrarlanabilir tutumlarla bu tavrını kurallaştırdı. Üzüm üzümüne baka baka kararırıldı. Artık bir etkileme ve etkilenme, taklitsel süreçleri devreye girerek, inançsal, büyüsel, tutumları doğmaya başladı.

Burada ikinci bir asıl konu, "artık zaman", hünerlerin ortaya konup, geliştirilmesini de sağladı. Bu hem "gelişme", he de yeni bir "yapı" idi. Yapı kendi içinde; saban bulanı, sabanı kullananı da çıkarmıştı. Yani sabansız yapının içinde, sabanlı yapı çıkmıştı.

Ama bir sorun vardı. Sabanın devamlı üretilmesi gerekiyordu. Daha henüz yeni ortaya çıkan saban, "yapısı", hemen sorun olmuştu. Bu aşılmalıydı, ama nasıl? Sabanın üretiminden, sabanı yapana pay vererek, bu sorun da, yapının içinde yapının kendisi ile çözüldü. Yani, "yapının kendisi çözüm" olmuştu. Hiçbir dış karışması yoktu. Bu bir kendi kendini organize idi. Doğrusu, "yapı", "yapı içinde" çıkıyor; "yapının kendisi sorun" oluyor; "yapı kendi sorunu çözüyordu. 'Bilimsel söyleyişle dissipatif süreçsel oluşumdu.

Yani her şey, her şeyi etkiliyor, hiçbir şey kendi başına değildi. Oluşum sadece bozulma ve dağılma olmuyordu. Birçok zıt süreçlerle birlikte, kendi kendini organize etme (örgütlenme) ve büyüme de vardı.

Milyona varan, yıllarca süren ortaklaşa yaşam; şimdi birden (tabii ki birden değil, uzun evrim ve nicel birikim sonunda) değişmişti. Komün insanını kendini alışık olmadığı eylemler içinde bulup şaşırıyordu. Şaşmanın yanı sıra yeni duruma göre yapılaşmadan da edemiyordu. Kendisini takas (emek değişimi) eder buldu. Yeni biçim bir can güvenliği sağlar olmaya koyulu vermişti. Hatta özel korumalar da vardı. Başına evlilik denen bir mesele çıkmıştı. Mal mülk edinme gibi, yepyeni bir saygılaş bâm tel başka bir güce eğilimleşme ortaya çıkmıştı. Artık özel mülk vardı. Kimse yiyeceği artık onunla paylaşmıyordu. Babanın da belli olup sorumlu olduğu uğraşmalar ortaya çıkmıştı. Artık sosyal birliğin olmayan çocuklar vardı. Çocuklara mal biriktirilip, miras bırakılıyordu. Hünerli emeği olmayan ve iş üretemeyen, acze düşenler, komün uhdesinde çıkışla, toplumsal oluşmada sorun olmuştu. Ana baba olarak kurumlaşmalar ve birey olarak varlaşan yeni tip insanlar vardı. Acizler hüner sahibinin, sorumluluğuna tevdi (bırakılıyordu) ediliyordu.

Birey olduğunun bile farkında olmayan, bu insan tipi, yeni yeni, hiç tadıp bilmediği, olay ve olgularla karşılıyordu. Şimdi komün yaşamı evirilmişti. Cennet, bireyin zahmetine zeval olmuştu. Nasıl sudan karaya çıkış, sudaki hazır cenneti, bir merak uğruna, zeval kılmış ise, komündeki ortak sorumluluk ve rahatlık cennetinin de, bir hüner kılışla, bir beceriklilikle (Dünya tarihine, akıl almaz eylemler dizgesi koyarak) , uzun süreçler sonunda, yok oluşu idi.

Bu ara hem dili iyice gelişiyor, hem tedirginlikleri artıyor, ahlak dediğimiz bela, başına tebelleş oluyordu! Bunlar, ivedilikle çözülmesi gereken sorunlardı. Yavaş yavaş sözlü edebiyatı, dinsel olacaktı. İnançsal ritsel şekillenmeler, güçlü- güçsüz ikileşmesi, kendini çözüm için ortaya koyuyordu. Sözlü edebiyat ve inançlar; ilk örnek ilke olarak,

bunların çözümünü ele alıyor, bir arada ve birbirine karışarak geliyordu.

Geçmişte, halkın, toplumun ve dinsel oluşumun iç içe oluşu vardır. Bu neden ile çıkan toplumsal sorunlar, halksal tedirginlikler, bu üçlü yapının; birbirinin alanında oluşları gereği ile hem çözüm gibi duruyorlar, hem de sorun oluyorlardı. Sorunlar hangisinden kaynaklanıyordu? Örneğin komünde iken, hiç zina algısı, hırsızlık yoktu ve bilinmezdi.

Oysa özel evlilik (özel cinsellik) ve özel mülk ortaya çıkınca, daha önce hiç bilinmeyen zina ve hırsızlık, ortaya çıkmıştı. Bu, inançların söylediği gibi, ilahları dinlememekten mi kaynaklanıyor, yoksa mülksüzleşmekten mi, idi? Sorun, geniş yığınlarca henüz bilinip ayırım sinamamıştı.

Daha çok halksal yapının, gelenek, görenek ve din alanında, bu ve benzeri sorunlar, çatışmacı mantıkla sürüp gelecekti. Hâlbuki her değişme hem kaçınılmazdı, hem de kendi sorunlarını yaratarak belirir idi. Çözüm de burada idi. Yani bir sorun, çözümlerle aşılırken aynı zamanda, çözümün kendi, yeni bir sorun olup, yeni çözümü dayatıyordu. Daha açıkça söylersek: gelişme de, sorun da, çözüm de, MESELENİN kendisi idi. Ahlak da, erdem de, ahlaksızlık da, "yapının kendi içinde" KENDİ idi.

Değilse birilerince, iyi saate olsunlar tarafından bize; dışarıdan keyfilikle dayatılmış değildiler. Artık tuttuğu balığı bir akıl fukarasına da veriyorsa, kişi, ahlaklı ve erdemli, iyi bulunuyordu. Ama üretemeyen acizle paylaşma yapmıyorsa, ahlaksız, kötü niyetli olup çıkıyordu. Hatta aczin hırsızlığına bile, yapı sebep oluyordu. Daha sonra, hırsızlık; çalışıp ta, refahını, tam olarak alamayanların da, başvuracağı bir etkileme ve etkilenme olacaktı. Günah, bir cezalı olarak sorgulanacaktı. Asla, günah; var olan bir nedeni değil de, hırsızlığın soyut anlamını, nedenini ele almayarak, kendisi cezalanacaktı.

İnsanlar, çok bunalımlı dönemlerde, özellikle de tanrıların buyruklarına uyulmadığı gerekçesi ile bu tür müstahaklığa, uğradıklarını yaygınca düşündüler. Dinsel anlamaların etrafında, daha bir kenetlenir olup tutumlaşmışlardır. Böylece de, daha bir inançlı olma ve dinsel otoriter baskının, etkilice ortaya çıkmasına, neden olmuşlardır. Hatta zamanla bu anlamalar, toplumun otoritesi olarak, insanların hukuk anlayışının gelişmesinde etkili süreç olaraktan iş görmüşlerdir.

Toplumsal oluşumla ve yerleşik hayatla, Sümer'lerden beri dinler, egemenliği Tanrı adına, krala vermişler. Dinler daha çok, tanrıların, birbirleri ile olan çekişme, hırs ve kavgalarını, aşklarını işlerdi. Toplumun gelişme evrimine göre, ihtiyaç olarak beliren, durum ve tavırlar, dinsel anlamaların içinde işlenmeye başlandı.

İnsanların somut hastalıklarına, kötü ruhların sebebiyet verdiği sanısı, iyi ruhlar aracılığı ile büyüsel iştille sağaltma edimleri ortaya koyuyorlardı. Artık din, tanrıların hikâyesini değil, insanların yaşamını anlatacaktı. Hem egemen bireylerin, hem aciz olanların, kendilerine göre, içini dolduracakları etken yaptırımlar gelişmelerle dolu dinleşen inançsal alanlar olacaktı.

Dinleşmede, tanrıların somutun çözümünü, bir kader oluş, bir eşitsiz dağılım gibi, göksel belirleme ile savunurken, bununla yetinilmeyip, meşruiyetini gökten alan somut cezalar yaptırımlar ortaya çıkarıp koyuyorlardı. Pek çözümsel olmayıp geçici önlemler, tensel tinsel süren tutumluluktaki. Yanlış uygulanması sonucu ortada mesul olacak, sorumluluk taşıyacak kimse bile yoktu. Kimi kimden soracaktınız.

İnançlar bir algılama olarak yaşanmaktan çıkıp rutin ibadetleri, vergileri, takibi

gerektiren yaptırımları, ortaya çıkıp, ikinci bir halksal sosyal karşı gelinemez baskı oluyordu. Birinci baskı, bireysel emeğin özel mülke dönüşmesi ile çeşitli nedenlerle, mahrumiyetlikler yaratması iledir.

Toplumsal beliriş, halksal beliriş, inançsal beliriş veya toplumsal beliriş, özel mülkiyet halk ve inanç gelenekler biçimlenmesi, üçlü grubu belirler. Birbirinin direk üreten ilgisi olmayan ama üretim biçiminin ortaya koyduğu nesnel ve öznel yansıydı. Bu görünüş, çatışa gelişe, çatışa ürete, tarih yapacaktı. Bu tarih yapışta, inanç ve gelenekler hiçbir zaman temel neden ve belirleyici değildir. İlineksel bir var oluş ve çıkarsal sürüşün yaygınca yapılanmasıdır. Elbet somutlukları kaşıyıp, yüzüne nikap edinecekti.

Sürecek 6

Bayram Kaya

İnanç Laiklik Hoşgörü 07

Bu üçlü yapının alanı belirgince belli olmayınca, gelişen toplumsal yapı, sorunları bilinip anlaşılmayıp, cevap verilemez olunca, bunalımlar kaçınılmaz oluyordu. Bu dönemde dinsel şiddet, baskı artıyordu. Zamanla bu dinsel gücü elinde tutan kral rahipler, dinsel anlamalarla toplumu düzenlemeyi sürdürür oldular. Gelişmiş din anlayışında bu halifelik olarak, göksel egemenliğin saltanatı olarak devam etti. Bu evrim, zaman içinde, somut koşulların topluma inançsal çözüm gibi sokulması ile inançların halk ve toplum üzerinde muktedir oluşunu artırıyordu ki, bu din adamları sınıfını ve egemenliklerini kat kat yaygınlaştırdı. Baskı otorite olup çıktı. Bu zorlanış laikleşme ve hoşgörü tutumlarını da yapılaştırişın başlangıcı olacaktı.

Toplumsal yapı iyice geliştikçe, dinsel yapı, ayağına pranga oluyor, taşınamaz bir yük arz ediyordu. Çatışmalar yüzyıllar boyu şiddetini artırıyordu. Artık savaşlar alttan alta, nesnel egemenlik savaşları kılığında, ama dinsel görünümlü idi. Dinsel karışma, toplumsal yapıda, nesnel belirlemelerle beraber işletilirken, güya gelişme dinsel anlayışlarla yapılıyor, tanrısal irade ile sağlanıyor, görünüş ve İlizyon yanılması, bakış aldatılması verdi.

Ne var ki gelişme gelenekleri dahi değiştirdiğinden, din ananelerden dönüşü, bir sapıklık ve sapkınlık görerek tam bir karabasan olup çıktı. Çünkü din, çok kere gelenekleri din, inanç olarak benimseyip tutumlaşıyordu. Eğer yeni bir din kuruluyorsa, yeninin yerleşebilmesi için, eski alışma ve alışkanlıkların, geleneklerin, yanlış olduğunu söylüyordu. Tabi kendisi için söylemdi. Eğer kendi gelenek ve uygulama benimsenme olmuş ise; eğer kendisi gelenek olmuş sürüyor ise, her yeniyi bidat ve sapıklık görme eğilimindedir. Bu da onun doğası gereği normal bir seyirdir.

Toplumsal düzen, toplumun üretim güçleri ve üretim ilişkileri ile bu üretimin, haksız paylaşılmasındaki bozukluktan kaynaklanıyorken, çözüm de, tam da burada olacakken, Tanrı buyruklarına uymamanın ahlaksızlaşmanın nedeni ile bu bozulmalar olunuyor sanılıp, öğretilendi. Sorun yapı içinde çıkıyor, yapı sorun oluyor ve yapı çözüm olması gerekirken, ahlaksızlık ve inançlara saygısızlık, tanrı emirlerine uymama, sorun ve çözüm olarak gösteriliyordu. Sorun da, çözüm de, tersten ortaya konuyordu. Hâlbuki ahlaksızlık, üretimin paylaşım bozukluğuna göre artıyorken: Ahlaklı olma, alçak gönüllülükle boyun eğiş olarak tanımlanıyordu. Bu da içinde çıkılmaz bir tevekkül edişti.

Bunun tutumun ilkeleşmesi, sunuluşu, bitmezlik ve tükenmezlikle; bıktırıcı, yararı olmayan kabulleniş uyuşturucu tartışmaları hep sorunu perdeliyordu. Sorunun çözümü gibi gösterilme yanıtmasına sık gidiliyordu. Buda çok büyük, halk ayaklanmalarına neden olup soruna Yüce Tanrı'yı muhatap kılma yanıtma ve yanlışlaşası oluyordu. Muhatap ortada yoktu, ama muhatabın söylediği kabul olunanlar, uygulayıcılarla, halkın ensesinde boza pişirilmesine dönüşüyordu.

Velhasıl, Tanrıların söylemleri de, toplumsal düzeni sağlayamadıkça, tanrıların ihtiras ve kaprislerinin, bu düzensizliği yaptığı kanısına vardılar. Önce bir hiyerarşi yapıldı: Kişi tanrıları, örneğin İbrahim'in tanrısı, aile tanrıları (Laban' n aile tanrısı) , klan tanrıları, şehir tanrıları site tanrıları gibi. Sonra en egemen yerin tanrısı, bu sıralı Tanrıların tümünün özellik sıfatlarını, üzerinde topladı. Böylece Tek Tanrı fikri gelişti. Artık erdemleri ve toplumsal düzeni Tek Tanrı sağlayacaktı! Başlangıçta laik gelişen kişisel anlama tutumlu inançlar, toplumsal yapının oturması ile toplumsal yapıya akıl erdiremedikçe Ya da akıl erdirmeyi gizlemek için, din; yapıyı düzenlemeye katıştırıldı. Artık akıl dışlanmıştı.

Mani dininde, bir sentez ve hoşgörü egemenlikli yapı belirdi. İslamda da, tam olmasa

bile, Laik yapı ve söylemler, hoşgörüyü destekleyen tutumlar benimseniyordu. Ve aynı zamanda da, tamamen bunların karşısında, laik ve hoşgörüyü görmezden gelen yapılar yan yana zikredilip beliriyordu. İslamın başlangıcında var olan Yahudiler hicretten sonra Medine ve çevresinde, sebebi ne olursa olsun, hiç kalmamıştı. Sebep yaratmak kolaydı!

Toplumlar somut koşullara göre biçimleniyor ama bu biçimlenişlerin Tanrı'sal buyruklar olduğu söyleniyordu. Böylece, toplumun üretim gücü, üretim ilişkisi ve refahın paylaşımı ne kadar değişirse değişsindi, çözümler ilahi ve değişmez olduğu için, çözüm olmuyor huzursuzluklar ve şiddet terör büyüyordu. Bunun biraz yorumlarla, laiksi serbestleştirmeleri yapıldı. Ama buda yeterli olmuyordu. Özellikle Abbasiler döneminde, bundan vaz geçilerek, yönetim tamamen akli ve Zerdüştü ve komşuları gibi yapılaşma için değişik yollar izlendi ve Abbasiler görkemli bir imparatorluk yapısına gelişti.

Bunun en güzel örneği, Arap Müslüman fatihleri, Asya'da Talas Irmağı'na, Avrupa'da Fransa içlerine değin sokulurken uyguladıkları pratik yasalar, islam referanslı olmayıp, toplumsal referanslı, hatta beğenmedikleri Zerdüştü kültür temelli, Sasani yasalarını örnek almışlardır. Çünkü inançsal referanslar, toplumu düzenlemeye hiç yetmiyor, cevap dahi olmuyordu. Kişi hayatına denk gelen, ama pek çokta toplumsal referansla uyuşmayan normlardı. Cevap gibi olanlarsa, bir kabile ilişkisini düzenlemeden öteye, hiç yarar sağlamıyordu.

Buradan biraz geriye Roma egemenliğine döndüğümüzde, manzara şu: Komünden toplumsal yapı çıkmıştı. Toplumsal yapı halksal yapı ile toplumsal üretimi biçimledi. Özel mülkiyeti gerçekledi. İnançsal ritüeller günlük yaşamla at başı yaşandı.

Süreç içinde ki gelişme bu toplumsal yapıyı köy ve şehir yapılarına dönüştürürken, özel mülkiyet, üretim güçleri ve üretim aracı yoksunu kitlelerle, köle emeğini iyice ortaya çıkarıp çelişkilendirtmişti. İnançlar bu gelişmelerin ideolojilerine uygun olarak sistemleşerek dinleşti. Önce çok Tanrı'lı dinler sonra da tek Tanrı'lı dinlere evrimleşti.

Roma egemenliği, çok büyük çapta, köle emeğine, hele fetih, köle emeğine dayanıyordu.

Geniş çaplı ve çok büyük, organize olmuş köle emeği temelli, üretimler Lâtifundialarda yapılıyordu. Köleci toplumu, feodal topluma dönüşecek gelişmeler in sancıları alabildiğine artmış, uç vermişti.

Bu dönüşmelerin karmaşıklığını ve çelişkisel huzursuzluğunu yaşıyordu Roma...

Haksızlıklar, çapullar, baş edilemeyen köle isyanları, barbar kavim saldırıları Romanın dönüşemeyen mantalitesini barbarların kılıç darbeleri ile feodaliteye dönüştürecekleri önce Batı Roma imparatorluğunda.

İşte bu dönüşümün inançsal işlemliliği, pek pek çok, kâhin, rabbi, vaftizcileri, aynı zamanda ve aynı coğrafyada, buluşturup, toplumsal tedirginliğe paralel, peygamberlerce işleniyordu.

İsa, "ben Musa şeriatını sürdürmeye geldim" diye kabul olunurken, Musa şeriatının da Musa inanırlarınca, iyi anlaşılmadığını töhmetli yordu. Hatta değiştirildiğini bozulduğunu söyleyip, Musa'nın olmayan yepyeni kurallar getiriyordu. Daha doğrusu süreçleşeni, ortaya çıkanı, yeniyi, göksel saltanatın egemenliği olarak sundu. Kuralları, ete kemiğe büründürme rolünü gerçekliyordu.

Sürecek 7
Bayram Kaya

İnanç Laiklik Hoşgörü 08

Roma' da köle emeği azalmaya başladı. Lâtifundiaların köy kent ticareti iyice azalmıştı. Bu, buhranın ayak sesleri idi. Lâtifundialar kendi ihtiyaçlarını karşılayamaz oldular. Bu neden ile de kalitesizde olsa kendi ihtiyaçlarını kendileri karşılama yoluna gittiler. Pazar ekonomisi durdu. Roma çatırdamaya başlamıştı.

Feodal toplumun siyasi örgütlenişi, koruyan-korunan ilişkisine dayanan hiyerarşik bir örgütleniştir. Merkezî otorite zayıftır, yerellik görülür. Feodal ekonomi ise, kendi kendine yeterlik üzerine kuruludur. Köylü tarımda bir kısım zamanı kendi için çalışır. Böylece köle Emeğine göre serfleşme ile verimlilik artmıştır.

Hz. İsa'nın doğduğu çağda Ortadoğu'da, bilge, rahip, müneccim, Rabbi (öğretmen) kişiler peygamber kılığında, birçok insan dolaşıyordu. Aslında Hz. İsa da bunlardan biriydi. Laikliğin belirgin izinin İsa'da olduğu söylenebilir.

İsa'yı isyana teşvikle tutuklatmak için, Ferisiler bir tuzak soru sorarlar: ""Yukarıda Tanrı dururken, Sezar'a vergi vermek doğru mudur? "" demişler. İsa bu kurnazlığı sezdiğinden; ""Sezar'a verdiğiniz parayı gösterin"" der. Para üzerindeki rölyef resimi işaretleyerek, ""Bu kim? "" der. ""Sezar"" cevabını öğrenince; ""Öyle ise, Sezar'ın hakkını Sezar'a; Tanrı'nın hakkını Tanrı'ya verin"" diyerek din ve dünya işini ayırma iradesi belirtmiştir.(Matta-İncil) Bu zemin Hıristiyan teologlarca kilise egenliğine karşı, akılcılığı savunmada dayanak olmuştur.

Şimdi tekrar, Abbasiler'in somut Toplumsal yasaları, dinden ziyade, Sasani'lerden alıp bürokrasiyi bile, İran'daki Zerdüştî yapılanmanın, Sasani örgütlenmedeki biçimiyle, aynen Abbasi'lere uygulanmıştır.

Din ile devletin, birbirinin içine girmesine gösterilecek en iyi örnek Sasani İmparatorluğu'dur. Sasani gelenekleri daha sonra, Arap Halifeler tarafından da benimsendiği ve İslam devlet geleneklerinin oluşmasına, önemli ölçüde etkide bulunduğu için, Sasani İmparatorluğu'na daha yakından bakmakta yarar var.

Toplum, köleler ve köleci toprak sahipleri olarak, iki temel sınıfa ayrılıyor. Bunların yanı sıra zanaatkârlar, tüccarlar da bulunuyordu. Ruhban sınıfı din hizmetleriyle birlikte, yazıcılık, kâtiplik vb. gibi bürokrasiyle ilgili işlerde çalışanları da yetiştiriyordu. Öte yandan, Roma'da olduğu gibi, köleci ilişkiler de yavaş yavaş değişime uğruyordu. Bunun birlikte İran'ın ünlü yedi kabilesi (Surenalar, Karenalar, Mihraniler vb.) varlıklarını sürdürüyordu. Çözülen kabile ilişkilerinin, feodalizme eklenerek yeni bir atılım için dinamizmle gelişme oluşturmaya burada da rastlıyoruz.

Resmi Alesta kodeksi ilk defa yazılı olarak Sasaniler zamanında derlendi. Bu kodeks, günlük yaşamın ayrıntılarından devlet yönetiminin en ince işleyişlerine kadar her şeyi dinsel esaslara göre kurallara bağlıyordu. Yani, Zerdüşt dininin Şeriatı idi. Zerdüşt rahipleri de Sasani hanedanının sonuna kadar şahların baş destekçisi oldu.

Şah Hüsrev, merkezi iktidarın gücünü arttıracak, eski kabile aristokratlarının gücünü, iyice zayıflatacak şekilde, devlet mekanizmasını yeniden düzenledi. Ülkeyi dört idari bölgeye ayırdı. Önemli vergi düzenlemeleri yaptı. HARAÇ adıyla toprak vergisi, cezit (CİZYE) adıyla kelle vergisi koydu. Bu vergi isimlendirmelerini İslam dünyasından da tanıyoruz.

Çünkü kökeni Sasani İmparatorluğu'dur. Hüsrev'in reformları, Yedinci-Sekizinci Yüzyıllarda Arap halifeleri ile On birinci Yüzyılda yaşayan ünlü Selçuklu devlet adamı Nizamülmülk'e de Melikşah zamanında uygulamaya koyduğu reformlar için model olmuştur.

Görülüyor ki, feodal toplumsal-ekonomik kuruluşun yerleşmesinde, ideolojik temel olan din, değişik ülkelerin tarihlerinde, birbirine benzer roller oynamıştır.

Arabistan da, merkezîyetçi olmayan bir yaşam biçimi sürdürüyordu. Bu yaşam biçiminin ifadesi, çok sayıda tanrının bir arada bulunmasıydı. Ama çok tanrılı sistem, kentleşmenin hızlanması ve yerleşik hayatın belirginleşmesi ile belirli bir hiyerarşiye doğru evrilmeye başladı. Bunun sonucunda Tanrılar arasında bir hiyerarşi de belirmeye başladı. Bu gelişme, Hicaz adı verilen bölgedeki toplumsal farklılaşmalara paralel olarak ortaya çıkıyordu.

Araplar, İslam öncesinde, kabile toplumunun çözüldüğü, toplumsal farklılaşmaların hızlandığı ve merkezi bir iktidar ihtiyacının, kendini duyurduğu bir aşamadaydılar. Bu nedenle merkezi iktidar, ihtiyacına denk düşen tek Tanrı'lı bir din inancının ortaya çıkması için elverişli koşullar hazırlanmıştı. O dönemde Arapların Musevilikten ve Hıristiyanlıktan etkilenmeleri de, bu ihtiyaçtan kaynaklanıyordu. Bu aşamada Araplar her şeyin üzerinde yüce bir tek Tanrı inancıyla çoktan tanıştılar. Allah kavramı oluşmuştu. Yalnız, kabile ilişkilerinin henüz tamamen ortadan kalkmamasının bir göstergesi olarak, diğer tanrılar ve onların simgesi olan putlar, varlığını sürdürüyordu.

Hz. Muhammed, Ortadoğu dünyasında bir çağı sona erdirip, yeni bir çağın açılmasına yol açan bir toplumsal devrimin önderidir. Arapları devletleşme ve uygarlık aşamasına yükselten, bu yükselmenin ideolojisini formüle eden, siyasal hareketi örgütleyen, devrimin iktidarı alma aşamasını başarıyla tamamlayan önderdir. Dünya tarihindeki en önemli liderlerden biridir.

Peygamber öldüğünde, halefinin nasıl göreve geleceği dahi belli değildi. Ebubekir halife olduğunda, maaş mı alacağı, yoksa geçimini satıcılıkla mı karşılayacağı bile tartışmayla belli oldu. Ömer halife olduğunda henüz devlet maliyesi bile ayrışmamıştı. Ömer'e "Nafakanı karşılayacak kadarını Beyt-ül Mal'dan alırsın" denmişti. Bunlar, devletin kuruluşunun henüz tamamlanmadığını gösteriyor.

Sekizinci Yüzyılın başlarında Müslüman orduları batıda Atlantik kıyılarından doğuda Hindistan kapılarına, Kuzeyde Kafkasya'ya dayanmışlardı. Bizans başkentinden de fazla uzakta değillerdi. Bu hızlı yayılma ve ani büyüme, devlet yapısında geleneklerin yavaş yavaş oluşması için zaman bırakmadı.

Her devrim, bir sınıfın iktidarını kurmayı amaçlar, ama halk kitlelerinin seferber edilebilmesi sayesinde başarı kazanabilir. İslam devriminde de aynı şey yaşandı. Hz. Muhammed, bedevi kitlelerini, kazanmanın taşıdığı önemi gördü. Bedevi geleneklerinden yararlandı. Bedevilerin kervan vurma alışkanlıklarından yararlanması, Hz. Muhammed'in güç toplamasında büyük rol oynadı. Muhammed, Bedevilerin kervan vurma eylemlerini, İslam savaşçılığına dönüştürmeyi başardı. Hz. Muhammed bu güce dayanarak, Medine'ye hicret etmek zorunda kaldı.

Sürecek 8

*Özcan Buze: Halklar Dinini Nasıl Kabul Eder?

Bayram Kaya

İnanç Laiklik Hoşgörü 09

Mekke'nin tesliminden sonra, kervan vurma dönemi kapanmış oluyordu. Göçebe enerjisi artık dışarıya yöneltilecekti. Bu enerji ile başka toprakların fethine yönelimdi. Artık İslam Müslüman kabileleri, birbirine saldırmıyor, savaş gücü yabancı düşmana karşı, arzuya yöneltiliyordu.

Ancak bu yönetimin tam anlamıyla bir devlet olduğunu söylemek mümkün değildir. Silahlı güç dışında, devletin en önemli kurumları oluşmamıştı. Bir devletin oluşmasında en önemli etken, silahlı güçtür. Çünkü devlet silahlı güç kullanma tekelidir. Ama bir devlet sadece bu güçten oluşamaz. İktidarın uzun bir süre sadece bu güce dayanarak korunması, istikrar kazanması düşünülemez. Devletin diğer organlarının oluşması gerekir. İşleri yürüten bir bürokrasi, devletin işleyişini belirleyen kurallar, gelenekler vb. gerekir.

Oluşan devlet, bu geleneklerin gelişmesi için gerekli zamanı bulmuşsa, bunlar o ülkede de oluşabilir. Ama oluşum hızlı ise, gelişmeler süratliyse, geleneklerin dışarıdan alınması gerekli ve zorunludur. Geleneklerin dışarıdan alınması da tesadüfe bağlı olarak olmaz. Temasta olunan bir toplumdan ihtiyaca göre, gerekli uyarlamalar yapılarak alınır.

Sınıflaşma süreci daha tamamlanmamıştı. Kabile şeflerinin otoritesi henüz hissediliyordu. Tek bir hükümdarın, mutlak yönetimi, tam anlamıyla yerleşmemişti. Ama zamanla, fetihler ve elde edilen toprakların zenginlikleri, servetin eski adetlere göre, yönetilemeyecek kadar birikmesine neden oldu. Toplumsal farklılaşma ileri boyutlara vardı. O nedenle artık yeni yasalar, yeni kurallar gerekiyordu.

İhtiyaç "iktibas" suretiyle, dışarıdan "alımlaşma" yoluyla karşılanır. İktibas yapacak toplumun, o iktibası yapacak toplumsal gelişme düzeyine varmış olması gerekir. İktibasın yapıldığı toplumun üretici güçlerinin, gelişmişlik düzeyine varamayan bir toplum, oradan iktibas yapma ihtiyacı da duymaz. O toplumlar karşı karşıya geldiklerinde, sonuç yıkıcı olur. Arap devleti, bu iktibasların çoğunu Sasanilerin bıraktığı mirasa yönelerek yaptı.

(haraç-cizye) kabul edildi. Aslında, İslam'ın temel dogmaları, onu benimseyenler arasında bir fark olmamasını gerektirir. O zamana kadar da İslamı benimseyenler sadece öşür adıyla tek bir vergi ödüyordu. Ama İmparatorluğun çıkarları İslamın ilk koyduğu kurallarla çelişmeye başlamıştı. Onun için imparatorluk düzenine uygun, tedbirler alınmaya başlandı.

Bu tedbirler Halife Abdülmelik zamanında alındı. Böylece pek çok alanda yeni uygulamalara gidildi. Örneğin, Halifelerden hiç biri Yedinci Yüzyılın sonuna kadar sikke kestirmemişti. Daha çok İran ve Bizans paraları kullanılıyordu. Bu tarihten sonra kendi bastırdıkları paralar kullanılmaya başlandı. Halife Abdülmelik zamanına kadar devlet işlerinde, Yunanca, Aramice ve Pehlevi Farsçası kullanılıyordu. Abdülmelik'in uygulamaya koyduğu reformlarla Arapça resmi dil oldu. Yine, Sasani geleneğinden alınan yerel yönetim kuralları uygulamaya kondu.

Abbasi halifelerinin Emeviler'e göre ayırt edici özelliği olan toplumsal tabanının genişlemesine, tek milliyetten çok milliyetli imparatorluk bakışına geçilmesine işaret eder. İran aristokrasisi, Sasanilerin son dönemlerinde sahip oldukları hakları yeniden elde etti. Zamanla Arapları saray ve devlet idaresindeki görevlerden, hemen hemen tamamen sildiler. Sasani örneğine göre kurulmuş olan Sekizinci Yüzyılın sonlarında vezirlik makamı İranlı Barmakilerin mülkü oldu. Barmakiler bu makamdan sökülünce,

yerine geçenler başka İran soyluları oldu.

Arapların fethettikleri ülkeler, ekonomik olarak Araplardan daha ileride idiler. Böylece bu ülkelerde belirmiş olan feodal ilişkiler gelişmeye devam etti. Halifenin idaresi altındaki topraklar, itibari olarak halifenin mülkü sayılıyordu. Ama fiilen halife hâkim sınıfın sadece bir parçasıydı. İran'da Halife'ye tabi olan aristokrat ailelerin çoğu, toprak mülkiyetini elde bulundurmaya devam ediyordu. Sasanilerin Irak'taki topraklarında Halife'ye direnen feodal beylerin mülklerine el konmuştu. Ama bir sınıf olarak yerel aristokrasiye dokunulmamıştı. Böylece yerel düzeydeki toplumsal yapı devam edebilmişti. Bu da merkezle olan ilişkilerin zayıflamasını, ayrılıkçı eğilimlerin güçlenmesini besleyen bir etkendi.***

Laikliği anlayabilmek, için yapının temelini panoramik de olsa görmek gerekiyordu. Aslında söyleyecek çok konu var. Ama anlatılanlar konuyu fazla hacimli yapacaktı.

İnançlar, dıştan yaşama dikte edilen bir şey değil, zaten evrenin dışında ne var ki, dıştan olsundu. Her şey içten özden nüveden, çekirdekten, için dış olması, dışın iç olması ile zıtlanarak nicelenip tarih oluyordu. Her şey yapıdan çıkıyordu. Madde de, mana da... İnançlarımız dahi, bu her şey olmaktan, kurtulamıyor ve temelden çıkıyordu. Doğal olup, doğaüstü olamayandı.

Yapının kendisi irade idi. Dışında denen irade, yapıya uymuyor, bir fantezi olmaktan öte gitmiyordu. Sorunları tümünden, tersten ortaya koyarak, hem çözümsüzlük, hem de baskı yaratıyordu.

Bunun nedeni; 1-İnancın, doğaüstü sayılıp, dokunulmazlaşıp tabu kılınmasıdır. Tartışılmaz olması doğmasıdır. 2- Zamanlar üstü sayılıp, her durum ve şartta geçerli olduğu doğmasıdır. 3- İnançların değişmez bir karar, baştan ilkten söylenen söz olması doğmasıdır.

Bu sanı inançlar; inanca, yapının kendisi olması şansını tanımayıp, yapının sorun üretip, kendinin çözüm olmasını önlüyordu. Gelişmeye karşı bir statik hep nasılsa öyle, kalmayı bir varlık nedeni bilen dünya anlayışı olmasıdır.

İnanç güneşin battığı yerde oluşur, karanlıkta gezinip, tekrar aydınlıkla karşılaşan gezimli duygudan doğar. Hem karanlığı, hem güneşi bilmek isteyiştir. İnanç bu ikili anlayışın karşılıklı çatışmasında doğar. Bilemedikçe birinden birine taraflılıkla paradoks oluşturur. Güneşin ve karanlığın, aynı görünüşün birbirini gerçekleyen yanı olduğunu, buradaki zaman faz kayma frekansları, bizdeki aydınlıkta süt liman oluşla, karanlıkta tedirgin oluş karşılaşma çakışmamasının, inançsal alt yapısı değinme noktaları oluşturulur. Bu noktalar sizi çekeyle yoğunlaştırır ki bu duyuş bir yükleniştir.

İnanç yapının gelişmesinin sonucu idi. Arkaik olarak genlerden gelen duygularla çevreden gelen yansı algılar, yansı yaşantılar olarak var oluyordu, Bunlar insanın bedenini yaşamaktan asla kurtulamadığı duygular ve etkilerdi. Bedenindeki ve çevredeki, somut gerçekliklerin, kendini merkeze alan, her şeyi kişinin ve kendisinin çevresinde dönen durumlar olarak yorumluyordu. Bu da, kaçınılmaz bir şeydi.

Biz bile şu anda öyleyiz. Deprem olur, o anda paralize olup, bir an için çevremizde sanki hiç kimse yoktur. Sadece kendimiz için korkarız, canımıza sınışımız vardır. Bir ölüm, bir kaza duyarız, vah vah! Derken daha, kendimizi bir an olayın merkezine koyup, kafamızda duyularla, kendimizi özdeşleştirerek, düşünme ve anlamalar

geçiririz. Hani nerede ise, düşünmeye gark olan kanılarımız da bu sınış meyi, iyi ki ben değilim gibisine değerleriz. Gök gürler aynı şey. Bir silah sesi duyulur, önce kendimiz için korkar siper alırız, hatta şöyle durayım diye birden pozisyon alırsınız. Selameti sezince diğerlerini hatırlarız.

Sürecek 9

Bayram Kaya

İnanç Laiklik Hoşgörü 10

Şu örneği de vermek istiyorum bu gün, 03.06.2008 yazı çalışmalarımı sürdürdüğüm bu günde 3-4 gün kadar önce, kanal D ana haberinde sanırın Malatya'da idi. Güvenlik kamerasında, kavşakta bir motosikletli görüldü. Daha görünür görünmez, bir tır çıktı. Motosikletli tırın altında kayboldu. Tır söylenene göre 100 m. kadar gittikten sonra durdu. Durması ile bir adam, tırın altında fırlayıp hiçbir şey yok gibi çıktı. Gerçekten de bir şeyi yoktu.

Şimdi bu vahameti, yaşanan korku boyutunu, travmayı, olayın şokundan sonra, adamın nasıl duygular yaşadığını tahmin etmek zor değil. Kendimizden biliriz. Bir gücün kendini nasıl koruduğu, gibi bir yığın heyecan ve heyecanın anlamalarına varacaktır. Bu çok güçlü bir duygu ve duygunun izini taşır olup, unutulmaz bulacaktır. Burada ki kurtulma, "evrenin kendi etrafında döndüğü" içsine yanılması ile bitişken, bir sığınma sinilmesi olacaktır. Yani yapıdaki egosantrik (ben merkezli, her şeyin kendisi için bir amaç oluşturduğudur.) anlamının sonucudur bunlar. Olaylar onu cezalandırmak, ödüllendirmek için, kendi çevresinde oluşuyor sanmasıdır. Bu ilkten beri, hemcinsimizle devir aldığımız bir böyle berdevamdır.

Kişinin, bu ben merkezli, tüm olay ve olguların, kendi etrafında döndüğü algısı Mantıkut (kuşdili konuştuğu) anlama ve anlatım dönemlerinden beri, kendinde yaşadığı hallerdi bunlar. Bu hal, bu duygu nereden geliyor?

Tüm varlıklarda, oluşla varlığa katılma eğilimi vardır. Bu da eskiyip dağılma, ya da bütünleşmiş biçimlenme şeklinde sürer. Bu temelde, elektriksel yapı eğimleşmeleri, kendini birleşip ayrılma, düzen düzensizlik biçiminde, organizelerle başlar. Bu hal canlılarda, hücrel birlikler, organel yapılardan, koloniler ve örgütlü organ yapıları gider iken; birey oluşla da, dışta, birlikler, gruplar, koloniler, sürüler ve toplum gibi devinen canlı yapılara ulaşmaktadır. Ulaşmaktadır. Kendini dissipatif oluşumlarla, insanda bir duygu seli olarak coşma haline vardırır. Bu hal, akılla paylaşılarak, yaşayışla birleştirilerek, yaşamdaki anlama ve temel öğrenme gidişle, bambaşka bir ulviyete yönelir. Bu iki hal de, yapının somut gerekleridir.

Komün yaşamında, bu içsel anlamalar; sezme, kanı, sanı biçimindedir. Hünerli emeğin artık zaman yaratması, amaçsız eğlenmeye yöneltti. Amaçsız eylemlerinin temelli olan oyunları, amaçlı anlama oyunlarına dönüyordu. Bu tıpkı, kırık cam parçasının çekiciliği ile amaçsız oynayan çocuğun, parmak kesisi öğrenmesine veya bulduğu her şeyi ağzına götüren çocuğun, şekerdeki tadı, diğerlerinden ayırt edici amaçlı öğrenmeye dönüşmesi gibidir. Bir yandan yeni buluşlarla, Ya da buluşu geliştirerek, yaşamını üretirken kendine zaman bolluğu sağlıyor, bu zaman bolluğuyla onun yaşamını, davranışlarını anlatan hal şekilsel hareketlerden, ritüeller doğuyordu. Dil olguları kendini gösterdi.

Artık sanı ve kanılarını, grup yaşamına aksettirebilecek zaman içinde, kendini bu alanda üretmeye de başladı. Toplumsal yaşayış bu inançsal oluşumları dinleştirdi. Toplumsal yaşayış, nasıl bir hünerli emeğin komün birliği değiştirdiği yapı ise, dinde bu uzluk hüner değişimli yapının okunup, insanın halksal, bireysel yaşayışında, kendini halka, halkı kendine katacağı sosyal var oluşa, bir eklemlenme kılışdır. Din bunu evrensel oluşuma katan, bir kılışla yapılanıp, evirilmenin sancı ve yapılaşmasıdır. Yani din toplumsal gelişme ile temeldeki eğilimin, sosyalde yaşamı üreterek, evrene katılma eğilimleşmesidir.

1-İnançlarda bile, yapının öncesi idi. Kanı ve sanı olarak mana algılaması ile. 2-Yapının kendisi idi, yapının içine kendini ben merkez olarak koyuyor, her şey kendisinin ekseninde dönüyordu. 3- Sorunda kendisi (yapı) idi. Madem kötü davranışta başına bir

hal geliyor Ya da bir belada iken kurtarılıyordu. Öyle ise, sorun kendisi ve davranışı idi. 4- Davranışını nesnel yaşam belirliyordu. 5- Çözümde kendisi (yapı) idi. Sadaka vererek, yardımda bulunarak iyi saydığı edimleri yaparak, kötü edimlerden kaçınarak, hatta manayı saygılaşarak, bu, ben merkezli hoşlanmayı, yapılanışı sürdürmeli idi.

Bu da, değişen yapı ile değişen davranışlara uygun, değişen inançsal cevaplar bulmakla olurdu. İnanç kendisinin hem sorunu hem çözümü olmalıydı. Nasıl yapının kendisi olur ve olabilirdi? Yaşamdaki organizeenin, okunmasını tutumlayıp, halk yaşamına inançları çeşitli biçimlerde kullanarak yön veriyordu. Grup bağlılıkları ortaya çıkıyordu. Ne gruplar, ne yaşam ilişkilerini okuyuş, bir türden değildi. Bu da maddi yaşam gibi çok yönlü idi.

Yararlı zararlı, şurup zehir, olabiliyordu. Gelişmenin ırasına uygundu. Diğer nedenlerle beraber, inançlar da sanata insanın var oluş okumasını katıyordu. Hala somutun etrafında örgüleşmeli idi. Bu sanatı pratiğe döndüren bir okuma değil, saltın(Tanrı'nın) somutunu içsel gören kişiseliktir. Tabiri caizse çiçekten önce çiçeğin kokusunu duyma idi. Tabi bu çiçek var olan gizlenmiş olan ama koku ile kendisini ele veren cazibe, çekeyde, bu kokuyu var edmişti.

İyide çiçekten önce çiçeğin kokusu olur mu?

Halk uygulamaları, aile içi anlamalardan tutun da, gelenek, töre, batıl anlamalar, dinler, mistik yapılanmalara değin, yarar zarar, ekseninde inançlaşıyordu.

İnsanın anlama ve yorumlamaları farklı idi, inançları da farklı olmak zorunda idi. Bir inanç diğer inancı önce benimser, sonra nicelenerek ayrışır. Onu dışlayarak hem gelişir, hem onun yerine kendini koymak isteyerek, yer edinme sağlar, karşıyı gücü yeterse yok eder. Bu açıktan çatışmacılıktır. İnançların temel ırasıdır. Kötü gibi ise de gelişmesi için çok temel ve doğal yasaya uygun, kendini yadsıma ilkesine göre davranıyor. Bu iki neden1- Çeşitli inançların olması zenginlik ve gerekliliktir. Ama yaşaması için bir şey lazım. 2-Var oluşun temeli çatışmadır inançlarda bunu özüne almıştır. İyide, çatışma yenilemediği zaman ne olacak? Cevap; Hoşgörü olacak. Çeşitli inançların yaşaması içinde hoş görü olacak.

Demek ki hoşgörü de yapının içinde çıkan ve yapıyı koruyarak geliştiren bir zorunlu, halksal inançsal dinamik tutumdur. Zorunluluğu kötüyü, alt edilebilme olasılık ve riskini göze almış olmasıdır. Kendi çatışmayı kazandığı sürece sorun yoktu. Ya kendi yenilir, yok olma ile baş başa kalırsa? Farklı inançları destekler görünmesi kurnazlığıdır bu' Hem onlarla çatışarak yayılma istidadı göstermesi, hem de, karşı tarafın kendisini alt ederek, kendisinin yerine yayılmayı sağlar olacağını düşünmesi ve kendinin yok oluşa gitmemesi için, hoş görüyü dayatıyordu. Daha başlangıçta, sırtına sarması gereken, bir ileriye görme benimsemesi idi hoşgörü. Ta ki, en güçlü kendisi olana dek.

Hoşgörü; benmerkezci insanın ileri görüşle kendini, kendi inancıyla var kılışdır. İnançların geliştirici dışsal yanı olmasıdır. Hoşgörü kendi inancının da iç nedeni olmakta. Bu iç neden içsel niceleniş olur iken, dışa ise bir tepki koyuştur. Hoşgörü farklı var kılışların uzlaşması iken, bu farklı var oluşların da çatışma temelidir. Bu farklı kılışlar olmasa çatışma da, zıtlıkta olmayacak kendi de gelişemeyecekti. Hoşgörü çatışmanın yenilememesi gibi durumunun da uzlaşma belirtisi olarak görünenecekti. Yani hoşgörü, bir çeşit bin bir surat olup çıkacaktı. Bürülü ırası ile inancın eytişimi olacaktı. Uzlaşma ve çatışma, hoşgörüden çıktığı gibi, kendisi içsel zorunluluk, dışsal zorunluluk olup; kendi kendini ortaya serişle, bağımlı bir gerekme de olacaktı.

Sürecek 10

Bayram Kaya

İnanç Laiklik Hoşgörü 11

İnançlar tarihsel süreçte, pek çok sanı kanı ve olgularla yönlenmesine rağmen, ben inancı üç yönü ile geliştirilen bir sosyal olgu olarak söyleyeceğim.

*Birinci yön; kişilerin genel olarak Tanrı diye algıladığı, Mutlak ve evrensel işleyiş ve oluşun müsebbibi olan Yüce Yaratıcıyı, gelişmişlik seviye ve bilgisine göre, kendince anlamlaşa yaptığı, kişinin; tinsel bir olgulaşma yetkinleşme var oluşudur. Saygındır. Kişinin, var oluş nedenini anlamlandırmaktadır. Kuram olarak dışın içe doluşu ve kişisel anlam kılınışıdır. Herkeste aynı yaşanmaz.

Yani Tanrı başlangıcın önündedir. Öznenin varlığa, zorunlu evrensel var oluşla, yönelme eğilimliliğinin, belirimindeki tinsel coşmadır. İçten kendini belli eden zorunlu duyuştur. Ölüm bu var oluşa katılıştır. Korteksin insana dayattığı bir dış dünya algı yorumlamasıdır. Burada bir aczin varoluşa katılmasıdır.

Elbet bu algı çıkarım anlamada bir disiplin geliştirebilir. Ama bu inançsal anlamalar kişinin kendine ilgili yaptırımlıdır. Topluma yaptırımlı olamayan seyir edıştır. Bu seyir edişte, her şeyin Tanrı kontrol yönlendirmesine müteallik oluşudur. Kimseye Tanrı adına vekâlet, yaptırım ve güç düzenlemesi hakkı, kendilik, bizatihilik oluşu içinde tanımaz. Bizatihi yeterliliğin tek ve zorunlu koşuludur. Bu pasif oluştur.

Bu inanma belirişi, ulvi bir içsel, zihinsel karşılıklı trans geçimidir. Yani kendinden içinden başlayıp, kendine dönen bir ileti ilişkinliğidir. İçte ki duyum, var olduğu nesnelin, organ hücre, organize ilişkisini aşan, bir temel duyumsatmadır. Dışın otoritenin etkisi ile yaşanmaz. Aksine dışın sosyal etkisi bir ram oluşun pasif, anlatılan kadarı ile sürüklenişi olur. Oysa içselimiz inancı, sürekli yenileyen, zihinsel indüksiyonla osilasyon yayan haled (bulunç edinme) geçişleri gerçeklikle geliştirecektir.

Temel çelişkilerini, frekans dalgaları olarak, iç içe koymakta. Bu farklı zamanı aynı anda çoklu yaşamanın duygu coşmasıdır. Bir belirişin, farklı hal oluşa, aynı anda olan, ama her farklı frekansın, bir en yoğunundan, en ışınal devinime koşan, tek frekansa tam çözümlüp göçmeyen çeşitlilik hâlidir. Kendisini, kendi dışındaki oluş eğimleşmesine, heves kılmaya, dayatmaktadır. 06.06.2008

Buz, buz kalırken, bir yan kısmı sulanmalarla damla oluşturmakta. Bu damlalarda kontrolsüz buhar oluş kaçışları vardır. Buzun katı haline 1 dersek, sulanışı 2. zamanı; buhar oluşu; 3. zamanı, buharın belki bir diğer plazma gibi diğer zorunlu hallere göçümlü durumların hepsi 1. halin farklı zaman ve frekanslarını aynı anda tutarken, diğer çözümlü göçme durumlarını duyusun bağıntı ve bileşme hal yöneyleşmesidir.

Özne bunu, alt yapı arkaik beyin (alt ve orta beyin) yansıması ile almakta, algılayıp kendi olanı; kendi ile bir dışsal, dış dünya oluş dolambaçlaması, anlaması sonucunda, kendine irtibat kurmaktadır. Bu elimizde görülmesi gereken bir işlemdir. Buradan topluma dönecek bir şey çıkmaz. Kişiyeye dönük, kişinin var oluşa evrensel katılma ilgi duyusudur.

Çıkışa, ayrıldığına duyduğu hal coşması, Tanrı' sal kaynağa yöneliştir. Belki de birde tin ve tinleşmedir. Toplumun gelişerek sonda ulaşacağı başlangıçtır, bu eğimlilik yöneyi. Gelişme bunu destekler olmadıkça toplumsal anlamalar tekil içselle zorunludur. Bu ikiliğin, çoksallığın, tekli oluşuna birleşecek uçlanmalardır. Sonun başlangıç, başın son olması hal dolambaçlıdır.

Burada biraz daha kendi içsel gözlemlerimin bana verdiği kanıları ifadeleyeceğim. Bu

inancın nesnel tabandan hareketle öznel olması gerekir. İnançları nasıl çarpıtıp, subjektif yargılara ve kişisel sömürüye, götürdüğümüzün açık ve görgül olmasıdır. Bu sorun inanma eğilimlerimizin, nasıl Yüce Tanrı aldatması ile çarpıtılıp sömürüye açık, kullanılır halle, mahvımız olduğu açıktır. Bir şekil çıkarsal baskılamaya getirilişimizi, kanı ve sanı olarak, bizler de buna uygun yatkın düşünce oluşturulması ile anlamlandırmaya, çalışacağım. Subjektif oluş, bilinir olduğu ve yukarıdan beri, diziler boyunca söylene geldiği için, bu kısımlara çok değinmeyeceğim.

Nesnelin bir gölge yansıyış durumu vardır. Güneşle nesnelin gölge yaparlık etkileşmesi ile oluşan anlamayla bunu ileri sürebiliriz. Nesnelin gölgesi, düşünülüp tasarlanmayan ve ilişkilenişin, amacı olmayan, hatta sonuçtan nedeni belirleyemeyen, nedene ait bilgi bulunmayan, ama bu; yaşamaktan ve bir ilişkilenişi yansıtır olmaktan, kurtulamayacağımız hal durum geçişleridir.

Bunu içimizde, dışımızda, bol bol; kimi zaman anlamlanarak, kimi zaman, anlayamayıp kasvet kılarak, kimi zaman da; hiç farkında olmadığımız yansımalar ve bileşkesini sezgiye varan ilhamsal yaşayış ve yaşayışlardır. Bir iç sıkıntısı; a) Hem çevreden size yansır ki dış düzlemdir. b) Hem sizin yoğunlaştığınız düşünmeden size yansır. Öznel düzlem. c) Hem de içsel duyumun bunlarla belirginleşmesinden hayli tedirginliğe kayar. İç düzlem. Bunlar, yaşamaktan kurtulana mayan durum ve durumlardır. Geçmiş ve gelecekteki aynı noktanın korelasyonu (değişkenler ilişkisi-ilgileşim) ve kovaryansdır (ortak değişti-değişkenler arası varyasyon) .

Elektronikteki bir düzenek ve dizge, eğer bu, bir radyo ya da TV ise, size; en iyi ses ve görüntüyü verecek yansımaları oluşturması için dizayn edilir. Bunlar istenilen genlik ve frekansı alımlıyarak, devrelerde entegre edip, enerji dönüşümlerini sağlar, ses ve görüntü olarak yansıtır.

Bu işlemi tersine çevirmek isteyen dış ve iç karışmalar olur. Bunlar sistemin kararlılığını ve bizim için beklenen enerji dönüştürümünü, bozup sönümlemeye götürmek isterler. Sistem içinde transistör, direnç, kondansatör, bobin, entegreler vs. ayakları sistem çalışırken adeta bir verici istasyonuna dönüşür. Manyetik alan oluşturarak yayın yapar bu da sistemi bozup kararsızlığa götüren bir kendilik yansıma yaşayışıdır.

Yani sistemindeki bu yaşamsallık, iç işleyişinin osilasyonudur. Kendiliğinden yansıyıştır ve belirıştır. Sistemin kendi üzerine kendinin fren etkisidir, sistemi başa ve geriye götürmek isteyen tersine fren sürecidir. (yani özgürlüklerin sınırı ve sınırsızlığıdır) .

Buna osilasyon kuramı dersek, canlılık yapıda bu yansıma osilasyonundan kurtulamaz. İçteki sıkıntı bu ama çözümü, deşifresi henüz meçhuldür. Beyne dış duyularla gelen çevresel yansılar, içteki bu yansılar, beynin fonksiyonundaki yansılar osilasyon yapmadan edemez. Bunun indüklemesinin bir ucu inana eğilimi olarak belirir. Bu sönümleme ve başlangıca meyyallık, eğilimlilik; kuantik düzeylere, kararlı yapılara ki bir anlamayla; bize göre bir oluşa Tanrı'lık sükunete dönüştür.

Entropinin yasaları devreye girerken, bu halin süreçleşmesi ile sistemin tekrar devre dışına ulaştığı bir alandır. Diğer indükleme alanı sistemde belirsiz çalkantılara giden, yön verebilir; çalkantı, dallanma ve türbülansların olduğu salınım ve titremelerin başlamasıdır. Dışta sistemin kendidir. Bir faz birlik iken, dağılan süreç hali, diğer zaman ve devim halleri ile faz hali osilasyonlar ile çelişmesidir. Evren oluş kendini iç dış, devinim zaman mekân, kılışın süreçleşip zıtlarla çelişmesidir.

Sürecek 11
Bayram Kaya

İnanç Laiklik Hoşgörü 12

Bu nedenle toplum; inançsal talepleri, toplumsal uhdeye, hoşgörü olarak dahi kabul etmez. Toplumun hoş görüsü yoktur. Bu nedenle inançsal ve ajiteleşmiş simge, andırışlı biçimler taşımak ve temsililikler toplumda; ne hakkınız ne hoşgörü algılanırlığınızdır. Ayrıca bunlarla ne de kamuda, toplumsal hizmet alıp verirken dahi, toplumun hoşgörüsüne mucip olmaz. Toplumun hoşgörüsünü ister olmak, toplum ve halkı bilmemekle eş anlamlıdır. Kavramları tamamen birbirlerinin yerine koymaktır. Kavramları iç içe geçirmektir. Hatta kavramların nasıl anlamsal evrimleştiğini bilemeyip, sapla samanı karıştırır olmaktır. İkilime düşmektir.

Şu da açıklığa kavuşmalı. Laiklik çeçitli inançların toplumda yan yana yaşarlığı değildir. Bu halkın özel yaşam isteğini ve hoşgörüsünü bilmemek ve karıştırmaktır. Toplum üretim yapılan yerdir. Üretim yapmayı desteklemeyen, karışmacı tutumlar ve oluşumlar, toplumun yaşam kullanım alanı içinde, müdahil değildir. Kendimizi inançsal serbestlikle gösterme hakkımız vardır. Ama burası halk özel ve kişisel yaşam alanıdır. Toplumsal alan değildir.

Bir laboratuvarında, bir hastanede, ya da bir makinanın başında; toplumsal hizmet ve emek üretirken, inançsal serbestliğinizi göstermek, ne işinizin, ne hizmet talebinin mecburi gerekliliği değildir. Toplum sizden böyle bir yüküm ön görülmez. Toplum (üretim alanı) ne de sizin bu keyfiliği sergileyeceğiniz alandır, ne de, gezinti dikkat çekme alanıdır. Burası emek üretim koşullu tutumların, zorunlu olduğu alandır. Burasının mesaili durumları hizmet alır, ya da; hizmet verirliliği, sizin özel yaşam alanınız olmadığını kesinlikle belirler.

Hiç bir inanç, yada dinsel tutumların, bırakın bir bütünsellik içinde olmasını, insanın toplum olmasından önce değildir. İnsanların toplum oluşunu, biçimlenişini, toplumun birden en azında bu şekilde ortaya çıkışını ve bu şekil oluşunu bilir ve belirler değildir. Çünkü kendisi gelişmenin dışında olan, gelişmeyi bilip dönüştüremez ve ona uygun olamaz. Öyle güvenli eminsenme olanı, insanlık o alanda kullanıp yararlanmaktan vaz geçer mi. Nasıl yararlı bir şeyiörneğin kazak örmey, unutmuyor vaz geçmiyorsa, inançlarında bu yararlılıklarından vaz geçilmemeli idi. Hele inançların toplumu düzenlemeye muktedir olduğunu söylemek, tam bir gelişme ve toplumu bilmemekle eş anlamlıdır.

Oysa din ve inançların iddialarına göre, külli gerçekliği üst parağraftaki sayılanların bir bir gerçekleştirmesini gerektirirdi! Esasen ilahiselliğini, öncel bilir düzenler olmasını da, kaale almasanız dahi, içinde biçimlendikleri köleci düzeni de, iyice bir anlayıp biçimleyebilmiş, düzenin yarasına merhem olabilmişte değildir. Hatta var düzeni,değişmez saltık bir yazgı saymışlar, ama şimdi düzenlerin esamesi okunmuyor bile! Çünkü, inançlar, dinler vicdanı kanaatlerdir. Grup tutumları ile mahşeri vicdan ve cematçı dayanışma olan bir tutumlama olmaktadır.

Bu nedenle, inançları serbest tutum olarak taşımanız toplum içinde değil, halk içindedir. Toplumdaki birey de örneğin, bir asker; tam teçhizat ve donanımlı olarak, ya da bir boya badana işçisi veya laborant vs. vs. kendini göstermek için serbestlikle toplumu çinde gezip sempati toplayıp, hoşgörü bekler, ne de halk içinde. Her şey yerinde ve alanında mücbirdir

Halkın hoşgörüsü vardır. Bu halkın insiyatifliliğinin bir öngörmesi olmayıp, tamamen, halksal yaşayışla ilgilidir. Nasıl inançsal gerilim ve çatışma toplumda laiklikle aşıldıysa, halktaki çeçitli inançların ve inanmayanların çatışması da halk içinde hoşgörü ile aşılmıştır.

Hoşgörü, halksal yaşayışın, farklı anlayışlarının, çatışmasından, sindirtir önleyici, zorunlu bir ilke gibi doğmuş tutumdur. Hoşgörü farklı oluşa katlanma ve ses çıkarmamadır. Bu bir özel yaşam gereği ve özel yaşam hakkıdır. İnançsal taşımalarının sebestliği buradadır. Halkın burasının, kendi normatifliği ile biçimlenir. Bu normatifliği yaygın kullanım ve benimsemeler öne çıkartır.

Yani müsamaha, inancın kendi yapılaşmasının, kökleşmesinin bir tutumu olarak çıkmıştır. Esasen hoşgörü, başkasına rızadan ziyade, sonradan ihdas olanın tutunabilmesinin bir varoluş sigortasıdır. Diğerleri ile bir arada yaşama arzusu gibi fayda ve yansımaları talidir. Ve de olumludur. Bu çeşitli inanmalar, insanların bozuk ve çarpık, inanç olarak başkasının varlığını kabul edememenin, zamana bağlı bilgilenmelerinden yansır.

Bu, yansımalar mücadelenin ürünüdür. Ve yeni olanın, mevcutta benimsenmiş, yaygın olan inancın, yani bir önceki inancın yerini almak için, kendine hoşgörü gösterilsin diye, hoşgörü göstericidir. Bunu sık sık vurgular. Bu kendisine yer açmak isteyiş bencillidir. Böyle bir tutum alışladır ki, kendinden bir sonraki inancada; bilmeden, istemeden kapı açmasıdır. Ve böylece yeni inançların, mevcut inançlar karşısında var olması ya da gelişip güçlenip yaygınlaşması için hoşgörü belirmiştir.

İnsanlar bilgilendiği sürece, nasıl Ay'a gidileceğine, uzayda yaşanacağına, gübrenin bitkiyi geliştireceğine, veya $2 \times 2 = 4$ ettiğine, hoşgörü ile yaklaşmıyorlarsa, pekin bilgiyi, tutum olarak benimsiyorlarsa, aralarında dişe değer gruplaşmıyorlarsa. Bilgilendikleri sürece bu tür inançlar gündemden kalkacak, hoşgörünün kapsamı da bir iyice daralacaktır. İnançla laikliği kısaca şöyle karşılaştırabiliriz:

1-Laiklik toplumsal yaşayışın ilkesidir. Halkın özel yaşamına göre, laiklik toplumun kendini nesnel somut yaşantılaştırmasıdır. Halkın yaşamı, daha bir şev ve esnek, özel ve kişisellik tutumludur. Gösteriş ve takdiri beğenilmeyi içerir. Bu nedenle soyut ve subjektiflik damgalı eğemenliktir. Hoşgörü halksal yaşayışın bu tutumunun zorunlu yaşantılaştırılmasıdır. Bu iki organik ilişki kümelerinin (toplum ve halkın) anlayış farklılığını arz eder. Laiklik gösteriş olmadığı gibi toplumdaki organik ilişkilerin nesnel oluşunu belirler.

2- Tutum olarıktan da hoşgörü; bir inanca değin, yaşamanın, yaşayışın, inançsal olarak nicelenmesine, gelişmesine yön vererek laiklikten ayrılır. Laiklik ise, toplumdaki bu aşama gelişmeleri tersten sağlar. Yani inançsal tutumları, üretime karıştırmayarak yenilip mağlup olmasını önler. Toplumun üretim aşamasında, inançları tartıştırmayarak. Toplumda izole oluşla halk nezdindeki yok oluşunu önler. Ve inançların toplumdaki olumsuz anlamaları halka yansıtılmayarak, inançları gösteriş olarak tutumatmayarak, bunu ancak başarır. Şüphesiz ki bunlar laikliğin amacı değil bir gölge yansımalarıdır.

Tıpkı gözün başlangıçta görmek olmayan işlevinin, görmeye dönüşmesi gibi. Canlının başlangıçtaki özelliklerde suda çıkışının, soğuk kanlı oluşun, akşamları donup hareketsiz kalması, nedenle, ışık aktivitesi sağlayan işlevsellik, dıştaki zorunlu ışıksal nesne imgelerinde görüntü yansımalarını istemeden, bu görme yapıyı adım adım binlerce sene içinde dokuması ile, göz olacak yapılaşımın gelişime yol açan, yansma dinamiği gibidir.

3-Laiklikte, inançsal tutumlar topluma kapanma olarak yansır. Halkın soyut ve subjektif

bilgi yansımalarının derinlik ve gerçeklik uzanımına göre, sanal inanç anlamaları vardır. Laiklik bu sanallığın, nesnele ve toplumdaki insan üretim ilişkisine, müdahalesini önler. Laikliğin inancı değil, ama toplumun ve halkın gönencini geliştirilmesindeki payı, insan eylemine, pozitif desteği iledir. Laikliğin halkta doldurup alamayacağı yerleri, laikliğin konusu bile olmayan alanları, yönelim ve hissedişleri de inançlar doldurmuştur.

Sürecek

Bayram Kaya

İnanç Laiklik Hoşgörü 13

Tam bu ara da İsa'da ilk laik düşüncenin somut adımın belirlenişi ortaya çıkacaktı. İçeriği zamanla dolacak bir taslak, gelişmemiş yapısı ile zorunlu olarak doğdu. 1789 yılında toplumsal yapıya, yaptırımcı bir otorite olarak vücut bulacaktı. Bu güne gelindiğinde hala geniş yığınlar bu yapıyı anlamakta duygusallık gösterecekti. Bilgi dağıtıcılığı olmayanlar olayları, ilgi dağıtıcılığına göre açıklayıp! Bunu, dine karşı oluş hassasiyeti algılayacaklardı.

Gece en karanlığın bastırıldığı anda şafağa sökerdi. Roma imparatorluğu siyaseti gereği uhdesindeki her ulusun tanrısına tapmıştı. Pagan toplumların dini daha bir ağırlıklı idi. Çünkü bu halklara söz geçirip, yönetir olması, onlardan yanalık benzeşimi, olmakta idi. Halkın alışmalarına ters görünmeme ilkesidir. Roma'daki köle ayaklanmaları gibi, sorunun yersel ilişkilerle temellenmesini düşündürten bir savunmadır. Tarihsel gelişmeler, sosyal alanda var olan, dört bir yanda gelişen, toplumu laik baza götüren gelişmeler, İsa' ile daha doğrusu giydirilmiş bir İsa imajında, ete kemiğe büründü. Birçok rabbinin savunduğu düşünceler, İsa'nın söylemi ile somut anlamalara dönüşüyordu. " Sezar'ın hakkı Sezar'a, Tanrı'nın hakkı Tanrı'ya" idi. (Yuhanna) Bu anlayış inançların etkisi ile inançsal baskı ve sömürülmeye bir baş kaldırış bilincidir.

İşte inançların içine giren, birinci el algısı taşıyan yanımızla, birazda biyolojik, psikolojik yapının mana algısı olan ikinci yanımızın "egosantrizm-benmerkezcilik" duygusudur. Kişinin çevre ve dünya algısı, başkalarının varlığını ve çıkarlarını göz ardı eden bir haldir. Kişinin Dünya'yı kendi etrafında dönüyor sanıp, tüm olgu ve olayları kendine yönelik olur bulmasıdır. İstismara dayalı, tamamen insanın kendine, emeğine, toplumuna, toplumsal emeğine yabancılaştırmasını öngören bir tutumdur. İkinci el olan inanç sanıları, bireyin üretim ilişkilerinin örgüleşmesini kavrayamayıştır. Ussal mahmurluk idi bu. Komün yaşam duyguları ile yeni yol alışı çatışkın duygularını ayırt edememenin belirişidir bu da.

Üçüncü el, elindekine sahip olma egosu ile insansal istismarın katıldığı inançla kandırma çabaları, zamanla sömürü, baskı ve zulümlerin yoğunlaşmasıdır. Bıçak kemiğe dayanır olduğunda ancak kafa tutuş olacaktır. Laik gelişmeci düşünmesi, insanın kafasına, her sorununda giriftleşerek, anlam sissileri oluşturuyordu. Yani durumun hal yansımasıdır bu. Bu anlama ezene başka yansıyor, ezilene başka yansıyor.

Bu sis, İsa ile çiy gibi yoğunlaştı. Tüm ortaçağ boyunca, gelişerek yağmur bulutları gibi olanaklaştı. Fransız ihtilali ile gök gürlemesi ile yağmura dönüşmüştü. Kaçınılmaz belirmiş, gerçek olmuştu. Şimdilerde sel taşkınları ile taşkınların kontrolü ile uğraşmaktadır. Çünkü her ilgisizlik, dere yapılarak, laikliğin içine akıtılıyordu. Bu laikliği anlamak yerine, onu sorunlarla şişirip kendini haklı lama ve topluma sokar olma metodolojisine dönüşüyordu. İnançlar bile laiklikle savunulur oldu! Dinin halk içinde hak ve özgürlük olduğu unutulup, halkta yaşanmayıp da, alanı olmayan yerde, toplumda talep ediliyordu! Bu kısır döngüler, Ancak Fransız ihtilali ile açıklanacaktı. 1789 yılı, okunup okunup, bu güne referans ediliyordu!

Laiklik ve hoşgörü, bir özgürlük talebi değildir. Ve olamazda. Aslında bunlar özgürce geliştirilen bir hareket de, değildirler. Halk bazında bir araç konumundadır. Toplum bazında ise laiklik ilkedir. Şöyle anlaşılmalı idi; toplumda radyo üretmeniz için, sizin; İsa'nın Kutsal Ruh'un oğlu olduğunu bilmeniz gerekmez. Bu, bilinç düzey temellidir. Laiklik, inanç gibi halka ait (halksal) bir anlamayı, topluma; toplumsal üretilmeye engel olmak için vaz edilmiştir. Sosyolojik gelişme olan inanç ile zorunlu toplumsal, ideolojik gelişme olan laiklik (üretim) iki ayrı yapının çatışmasını, alanlarını ayırarak belirtiyordu

Sürecek 13

Bayram Kaya

İnanç Laiklik Hoşgörü 14

Çünkü toplumun laiklik tepkisi, toplumda belirecekti. Toplumda uygulanması halinde inançsal baskılarla, oluşacak arızalar şunlardır.1-İnançlar bir yığın kendi iç anlamaları nedeni ile üretimi kısıtlama eğilimlidirler. 2- Üretimin üretilişi ile inanç anlamalarının çatışması, daima üretimin değil de, inancın ağır basması ile aşılar olmasıdır. 3- Üretimin paylaşımında, ekonomi ayrı bir uzmanlık alanı olmasına rağmen, bir din bilirsin, bu işleri üstlenir olması, yanlışlığa neden olmasıdır. 4- Toplum yönetimindeki anlayışlara, inancın tamamen ters düşer ve inancın karşı gelinmez, karşı konulmaz ve eleştirilemez sayılması, gelişimin ketleşmesine, gerilemesine olumsuz bir reaksiyondur. 5-Laiklik reaksiyon olarak; toplumun özgürleşmesinin biçimlenişidir.

Halkın toplumsal üretimden farklı, özel yaşam yapılanışı olması nedeni ile ki, halkın laiklik sorunu bulunmaz. Yani laiklik halkın uygulayacağı bir ilke değildir. Bu yüzden, laiklik halkın, talebi ve istenç özgürlüğü olmamıştır. Halk laiklik yerine kendine hoşgörüyü benimsemiştir. Hoşgörüde topluma ait işleyişin talebi ve istenç özgürlüğü olmamıştır.

Toplumda üretim araç, gereç, takım ve nesnelere bile, laiklikle vuzuh bulmuştur! Çünkü nesnelere dahi, uğursuz, büyü, kutsal, ya da meşum gibi sayılmasına varan, telakki ve anlayışlar söz konusu olabilmektedir. Bu yaklaşımların insan yaşamında ne felakete sürüklenir olması tarihi yaşayışlardır.

Toplumda bu tür anlayışlarla yasaklanan o nesnelere, kullanılmaması, yenilmemesi, dokunulmaması gibi engelleri de ortadan kalktı. Halk bir başarısızlığını af ettirmek için, ya da, sınavda başarılı olması için, hastalığının sağaltımı için, tekkeye, türbeye gider. Ama toplum akametini, böyle bir anlayışa bağlarsa suçtur. Bir doktorun hastayı türbeye yönlendirmesi suçtur.

Toplum devlet ve hukuk otoritesi ile halkın inançlarını, halk gruplarının birbirine karşı olacak zararlı tutumları nedeni ile de, belirleyicidir. Halkın yasal denetimini güvenlik altına alabilme gibi bir lükse, toplumlar kendiliğinden; ister istemez sahip olmuşlardır.

Hoş görüde, toplumun bir talebi değildir. Toplumda hoş görü, bir laçkalığın berdevamı ve toplumsal birimin (topluma ait birimin) üretmemenin çöküşü olur. Bir elektrik kesilmesi ile sizin ameliyat esnasındaki, tavrınız, belki, bir kez bunu size tolare ettirebilir derstir. Ama bu kesilmenin her an sürekliliğine asla tolare olmaz, taammüden bir işleyiş olur. Ceza ve yaptırımı ön görür.

Bir toplumsal birimdeki ilişkin insansal ve teknik faaliyetler oluşur. Yine nesnel olarak, kısa bir süre ve aniden beklenilmez nedenlerden ötürü, engelle karşılaşılabılır. İstisnalardır. İstisnalarda yasallıktır. Ama bu aksama, devamlı olmayacak ve bir dahası; bir kaç kez aşamayacaktır. Bu icabı hal, tecrübî olarak toplumda anlayış edilebilecektir. Bunlar hemen anlaşılabilir, çözümünü de hemen istenir bilinmezliklerdir.

Ancak toplumun bir biriminde, anlayış olan tutum da, başka biriminde anlayış olmaz. Örneğin bir okul hademesi, iş azlığından uykuya dalabilir. Bu kurumca tolare olunabilir. Ancak vahim konumda diyelim ki askeri bir yerde, nöbetçinin uyuması, hiç bir hoşgörüyü kabul ettirmez. Toplum hoşgörülü olamaz. Halkta laik olamaz. Laiklik toplumun, hoşgörüsü halkındır. (Sezar'ın hakkı Sezar'ın, Tanrı'nın hakkı Tanrı'nındır.) Bu nedenle toplum; inançsal talepleri, toplumsal uhdeye, hoşgörüsü olarak dahi kabul etmez. Toplumun hoş görüsü yoktur. Bu nedenle inançsal ve ajiteleşmiş simge, andırışlı biçimler taşımak ve temsilcilikler toplumda; ne hakkınız ne hoşgörüsü algılanırlığınızdır. Ayrıca bunlarla ne de kamuda, toplumsal hizmet alıp verir iken dahi, toplumun

hoşgörüsüne mucip olmaz. Toplumun hoşgörüsünü ister olmak, toplum ve halkı bilmemekle eş anlamlıdır. Kavramları tamamen birbirlerinin yerine koymaktır. Kavramları iç içe geçirmektir. Hatta kavramların nasıl anlamsal evrimleştiğini bilemeyip, sapla samanı karıştırır olmaktır. İkileme düşmektir.

Şu da açıklığa kavuşmalı. Laiklik çeşitli inançların toplumda yan yana yaşarlığı değildir. Bu halkın özel yaşam isteğini ve hoşgörüsünü bilmemek ve karıştırmaktır. Toplum üretim yapılan yerdir. Üretim yapmayı desteklemeyen, karışmacı tutumlar ve oluşumlar, toplumun yaşam kullanım alanı içinde, müdahil değildir. Kendimizi inançsal serbestlikle gösterme hakkımız vardır. Ama burası halk özel ve kişisel yaşam alanıdır. Toplumsal alan değildir.

Bir laboratuarda, bir hastanede, ya da bir makinenin başında; toplumsal hizmet ve emek üretirken, inançsal serbestliğinizi göstermek, ne işinizin, ne hizmet talebinin mecburi gerekliliği değildir. Toplum sizden böyle bir yüküm ön görülmez. Toplum (üretim alanı) ne de sizin bu keyfiliği sergileyeceğiniz alandır, ne de, gezinti dikkat çekme alanıdır. Burası emek üretim koşullu tutumların, zorunlu olduğu alandır. Burasının mesaili durumları hizmet alır, ya da; hizmet verirliği, sizin özel yaşam alanınız olmadığını kesinlikle belirler.

Hiç bir inanç, ya da dinsel tutumların, bırakın bir bütünsellik içinde olmasını, insanın toplum olmasından önce değildir. İnsanların toplum oluşunu, biçimlenişini, toplumun birden en azında bu şekilde ortaya çıkışını ve bu şekil oluşunu bilir ve belirler değildir. Çünkü kendisi gelişmenin dışında olan, gelişmeyi bilip dönüştüremez ve ona uygun olamaz. Öyle güvenli olanı, insanlık o alanda kullanıp yararlanmaktan vaz geçer mi. Nasıl yararlı bir şeyi, örneğin kazak örmeyi, unutmuyor vaz geçmiyorsa, inançlarında bu yararlılıklarından vaz geçilmemeli idi. Hele inançların toplumu düzenlemeye muktedir olduğunu söylemek, tam bir gelişme ve toplumu bilmemekle eş anlamlıdır.

Oysa din ve inançların iddialarına göre, külli gerçekliği üst paragraftaki sayılanların bir bir gerçekleştirmesini gerektirirdi! Esasen ilahiselliğini, öncel bilir düzenler olmasını da, kaale almasanız dahi, içinde biçimlendikleri köleci düzeni de, iyice bir anlayıp biçimleyebilmiş, düzenin yarasına merhem olabilmişte değildir. Hatta var düzeni, değişmez saltık bir yazgı saymışlar, ama şimdi düzenlerin esamisi okunmuyor bile! Çünkü inançlar, dinler vicdanı kanaatlerdir. Grup tutumları ile mahşeri vicdan ve cemaatçi dayanışma olan bir tutumlama olmaktadır.

Bu nedenle, inançları serbest tutum olarak taşımanız toplum içinde değil, halk içindedir. Toplumdaki birey de örneğin, bir asker; tam teçhizat ve donanımlı olarak, ya da bir boya badana işçisi veya laborant vs. vs. kendini göstermek için serbestlikle toplum içinde gezip sempati toplayıp, hoşgörü bekler, ne de halk içinde. Her şey yerinde ve alanında mücbirdir

Halkın hoşgörüsü vardır. Bu halkın inisiyatifliliğinin bir öngörmesi olmayıp, tamamen, halksal yaşayışla ilgilidir. Nasıl inançsal gerilim ve çatışma toplumda laiklikle aşıldıysa, halktaki çeşitli inançların ve inanmayanların çatışması da halk içinde hoşgörü ile aşılmıştır.

Sürecek 14

Bayram Kaya

İnanç Laiklik Hoşgörü 15

Hoşgörü, halksal yaşayıştaki, farklı anlayışları çatışmasından, sindirtir önleyici, zorunlu bir ilke gibi doğmuş tutumdur. Hoşgörü farklı oluşa katlanma ve ses çıkarmamadır. Bu bir özel yaşam gereği ve özel yaşam hakkıdır. İnançsal taşımalarının serbestliği buradadır. Halkın burasının, kendi normatifliği ile biçimlenir. Bu normatifliği yaygın kullanım ve benimsemeler öne çıkartır.

Yani müsamaha, inancın kendi yapılaşmasının, kökleşmesinin bir tutumu olarak çıkmıştır. Esasen hoşgörü, başkasına rızadan ziyade, sonradan ihdas olanın tutunabilmesinin bir varoluş sigortasıdır. Diğerleri ile bir arada yaşama arzusu gibi fayda ve yansımaları talidir. Ve de olumludur. Bu çeşitli inanmalar, insanların bozuk ve çarpık, inanç olarak başkasının varlığını kabul edememenin, zamana bağlı bilgilenmelerinden yansır.

Bu, yansımalar mücadelenin ürünüdür. Ve yeni olanın, mevcutta benimsenmiş, yaygın olan inancın, yani bir önceki inancın yerini almak için, kendine hoşgörü gösterilsin diye, hoşgörü göstericidir. Bunu sık sık vurgular. Bu kendisine yer açmak isteyiş bencilligidir. Böyle bir tutum alışladır ki, kendinden bir sonraki inancada; bilmeden, istemeden kapı açmasıdır. Ve böylece yeni inançların, mevcut inançlar karşısında var olması ya da gelişip güçlenip yaygınlaşması için hoşgörü belirmiştir.

İnsanlar bilgilendiği sürece, nasıl Ay'a gidileceğine, uzayda yaşanacağına, gübrenin bitkiyi geliştireceğine veya $2 \times 2 = 4$ ettiğine, hoşgörü ile yaklaşmıyorlarsa, pekin bilgiyi, tutum olarak benimsiyorlarsa, aralarında dişe değer gruplaşmıyorlarsa. Bilgilendikleri sürece bu tür inançlar gündemden kalkacak, hoşgörünün kapsamı da bir iyice daralacaktır. İnançla laikliği kısaca şöyle karşılaştırabiliriz:

1-Laiklik toplumsal yaşayışın ilkesidir. Halkın özel yaşamına göre, laiklik toplumun kendini nesnel somut yaşantılaştırmasıdır. Halkın yaşamı, daha bir şev ve esnek, özel ve kişisellik tutumludur. Gösterişi ve takdiri beğenilmeyi içerir. Bu nedenle soyut ve subjektiflik damgalı egemenliktir. Hoşgörü halksal yaşayışın bu tutumunun zorunlu yaşantılaştırılmasıdır. Bu iki organik ilişki kümelerinin (toplum ve halkın) anlayış farklılığını arz eder. Laiklik gösteriş olmadığı gibi toplumdaki organik ilişkilerin nesnel oluşunu belirler.

2- Tutum olarıktan da hoşgörü; bir inanca değin, yaşamanın, yaşayışın, inançsal olarak nicelenmesine, gelişmesine yön vererek laiklikten ayrılır. Laiklik ise, toplumdaki bu aşama gelişmeleri tersten sağlar. Yani inançsal tutumları, üretime karıştırmayarak yenilip mağup olmasını önler. Toplumun üretim aşamasında, inançları tartışılmayarak. Toplumda izole oluşla halk nezdindeki yok oluşunu önler. Ve inançların toplumdaki olumsuz anlamaları halka yansıtılmayarak, inançları gösteriş olarak tutumlaşmayarak, bunu ancak başarır. Şüphesiz ki bunlar laikliğin amacı değil bir gölge yansımasıdır.

Tıpkı gözün başlangıçta görmek olmayan işlevinin, görmeye dönüşmesi gibi. Canlının başlangıçtaki özelliklerde suda çıkışının, soğukkanlı oluşun, akşamları donup hareketsiz kalması, nedenle, ışık aktivitesi sağlayan işlevsellik, dıştaki zorunlu ışıksal nesne imgelerinizde görüntü yansımasını istemeden, bu görme yapıyı adım adım binlerce sene içinde dokuması ile göz olacak yapılaşımın gelişmelere yol açan, yansıma dinamiği gibidir.

3-Laiklikte, inançsal tutumlar topluma kapanma olarak yansır. Halkın soyut ve subjektif bilgi yansımasının derinlik ve gerçeklik uzanımına göre, sanal inanç anlamaları vardır.

Laiklik, bu sanallığın, nesnele ve toplumdaki insan üretim ilişkisine, müdahalesini önler. Laikliğin inancı değil, ama toplumun ve halkın gönencini geliştirilmesindeki payı, insan eylemine, pozitif desteği iledir. Laikliğin halkta doldurup alamayacağı yeri, Laikliğin konusu bile olmayan alanları, yönelim ve hissedişleri de inançlar doldurmuştur.

4-Yani insan ve toplum laiklikle özgürleşip, demokratikleşmektedir. Laiklik toplumsal etkinlikte bir çeşit katalizör görevi görür. Hoşgörü özel yaşamda bir özgürleşme ve demokratikleşme doğurmaz. Aksine, benciliğin alt edemediği sükûnettir.

Hoşgörü özgürleşememe, demokratik tavırlı olamama sonucudur. Çünkü inançlar hoşgörü ile belli bir gözlüğü takmışlardır. Zorunlu olarak da, belli şeyleri görecekle ve farklıya şiddetle karşı olup, hoşgörü ile kapanacaktır. Yani yanlışlığını, bir başkasının yanlışlığı ile doğrular hoşgörü. Daha açığı kargadan başka kuş tanımazlığın dış geçirememesi sonucu iledir hoşgörü. İki yönlü, hem halkın içinde tutunmayı, hem de karşı tarafa güç yapıp güç yetirememenin müsamahasal sindirir oluşu olarak belirmiştir.

Hoşgörü ile davranışlarımızı benim inancım böyle diye sınırlayacağız. Sadece kendi inanlarımıza, inaklarımıza, inallarımıza, bir soyut özgürcektir hoşgörü! Bu inanç alanın dışındaki serbest gelişme seçeneklerine uzanamamak, ondan yararlanamamak ne demokratikleşmedir, ne özgür oluştur. Değişmezlik olan her şer hak ve özgürlük olamaz.

Ama tersten bakarsanız, sizin o inanmayı yapıyor oluşunuz özgürcektir. Ama özgürlük değildir. Özgürce tekil olayların sınırlılıkla diğerlerine kapanılarak yapılmasıdır. Benim inanim bunu gerektiriyor diyerek ayağı ve aklı doğma ile prangalaşmaktır. Oysa özgürleşme zincirleme bir reaksiyon el davranış üretmedir. Tekil olaylarda tıkanıp kalmamadır.

Özgürleşme toplumsal emekle bilgi üretmektir. Halk toplumsal bilgiyi üretmez. Ancak inançsal soyut üretim yapar. Kılğın bilgiyi de toplum sağlar. Halk sağlayamaz. Halkın yolu inanç olarak baştan gelişme ve evrime tıkalıdır. Hoşgörü bunun kanıtıdır. Senin sınırlı (seçeneksiz ve bilgisiz) oluşuna ben saygı duyuyorum, sende benim gelişmememe saygı duy demektir.

5-Çünkü hoşgörüde, ne başkası bizim geliştirdiğimiz inançtan yararlanacaktır. Ne de biz başkasının geliştirdiği inançtan yaralanacağız. Aksine bir kapanış ve savunmaya gireceğizdir, ""onlara benzememek için! "" Zaten onlara benzer sekte biz ortadan kalkarız. Bu bile sınırlı bilgisiz oluşumuza bir başka açmazdır. Bir inancın verisi diğer insanların bırakın yararlanma verisi olmasını, o inanmaya karşı tavır koyup kutuplanmanızı ona karşı kapanmanızı gerektirmekte. Bu iş sırf, karşı taraf inancı diye sırt döner kendimizi buna karşı olumlarız.

Oysa laikliğin özgürleştirmesinde, her inanç grubu ve inançsızlar, suya koşar gibi, örneğin otobüse binmede, ilaç kullanmada vs. koşu koşu, yaralanacaktır. Kimse hiçbir inanç ve inançsızlık, bir antibiyotiğe; laik toplum üretmiştir diye, sırt dönmez. Ama İsa'nın babasız doğumuna, Kutsal Ruh olurluk izafe inanmasına, herkes açık ve aynı tutumla benimser değildir, esasen de bunları bilir olmak, ne bir şey kayıp ettirir, ne bir şey kazandırır! Öyle ise bu çatışmalar niye?

Sürecek 15

Sürecek

Bayram Kaya

İnanç Laiklik Hoşgörü 16

Ama hoşgörü, insanları serbest kılarken, kendi kısır döngüsünde geliştirirken; ne halka, ne halkın farklı inanç gruplarına, ne de topluma, hiçbir gelişme verememiştir. Sadece halka kişileri uslu yaramazlık yaptırmayan, iyi bir oyuncak araçsallığı yapmıştır o kadar. Hoşgörü ve laikliğin bir başka farklı yanı da şudur.

6- Hoşgörü de, inanç gibi kişisel tavırdan hareketle kişisellikten başlar. Grup ve cemaat tavrı olmaktan öte gidemez. Gitse de, baskı, cebir, şiddet aracı olur kendini klonlamış olur ki bu kez hoş görüsüzlüğe dönüşmüş olur. Ve geri, ait olduğu yere, bir süre sonra şiddet göreceğinden çekilir. Oysa laiklik böyle bir yetersizlikte içi dolarak geliştirilir. Laiklik toplumsal dinamiğin gelişmesine esnerken. Hoşgörü bilinçsizliğe himaye getirir. Aynı inanma grubundaki farklılığa hoşgörü ile bakmaz. Bu nedenle farklılık gruptan kopar. Zorunlu bir düşük doğum gibidir! Ayakta kalması mucizeyi çatışmayı gerektirir.

7- Laiklik kesinlikle hoşgörü değildir. Bu tam bir cahillik, aymazlık, sapla samanı kasıtlı karıştırırlıktır. Aksine alanları farklıdır. Nerede ise aynı alanda gibi olarkten bireyin laik ve hoşgörülü iki zamansal süreci, günlük belli zamanlarda, hem toplum içinde hem halk içinde yaşar olmasıdır. Yani toplumda laik tutumla, halk içinde hoşgörüsül tutumla birbirini dışlayan iki kavramdır. Laiklik hoşgörü yapmaz. İnançlarda laiklik göstermek istemez. Hoş görü karşı inançların ve inançsızlıkların birbirine tahammül sınırlılıklarıdır. Laikliğin böyle bir ayrımcı tasnifi ve girişimi yoktur, Kaan bile değildir.

Hoşgörü kendi için bencildir. Kendisi için başkasına sessizdir. Halk bilgisizleştikçe inançlar, dolaysı ile hoşgörü gösterilecek inanç unsuru sayısına bağlı, hoşgörü tutumları da artar. Artıkça özgürlük ve demokratiklik tutum seçenekleriniz, davranma alanlarınız, karşı tepki koyuşla iyice kalmazlaşır.

Her bir farklı inanç çoklaşması, sizi o inançlara inanmama tutumlu yaparken, siz de onları bir başka inanır olarak yapamayarak, daha bir özgür davranamaz kılınmış olursunuz. Siz onlara benzemeyeceksiniz bunu unutmayın lütfen. Bir inanç üç birim kendini ortaya koymuşsa, siz karşı inanır olarak, onu yapmayarak, üç birim kendinizi daha kıpırdayamaz yapmışsınız demektir.

Oysa laikliği kullandıkça tükettikçe, siz özgürleşir gelişirsiniz. Laiklik geliştirirken gelişir. Laiklik de gelişip, işlem kapsam zenginleşmesi ile sizin gelişmenize cevap vermek zorunda kalır. Laiklik, hoşgörü gibi, sizi dıştakine makul gösterir iken, inanırını söylenene inanma babında sıkı sıkı tutmaz. Laiklik içine yapılanma, dışına gelişmedir. Hoşgörü ise içine kapanma dışına sükûnettir. Aynı inancı kullandıkça, aynı inancı tükettikçe daha bir sınırlanır, tekrara düşer darlarsınız. Özgür olma, hakları geliştirme mümkün olmaz.

8-Oysa laiklik hoş görünün temelindeki çarpıtmalara meydan vermeyen, var oluş, devlet ve toplumun savunma refleksidir. Hatta zorunluluğu olup, hukuk ve siyaset ile de devlet otoritesidir. Laiklik üst ideolojiden, temele doğru bir yaygınlıktır. Laiklik gibi, bazı yapılar, halksal yaşayışın çok kere farkında olamadığı, sosyal miras olarak devir aldığı, sosyal yapı ve toplumsal kazanımlardır. Nasıl toplum, deneysel ve arzusal olarak, komün yapı nasıldı? Öyle miydi, böyle miydi? Diye bir gidişe kapalı ise; Laiklikte öyle mi, böyle mi? diye geri götürülmez bir nesnel süreçsel gidiştir.

Laikliğin bir şeye karşı oluşu, örneğin inançların üretime düstur vermesine taraf olmayışı. Onu yanlışlaşmaz, aksine; o şeyin, karşı olunanın, vahametinden ötürüdür. Toplumsal üretimi ve toplumun nesnel yasalarını bilmeyen, günlük yaşayıp, günlük tüketen halkın, inançları toplumda uygulanabilir sanma yanılmasına, laiklik haklı bir

karşı oluştur. Üstelikte öylesi bir doğru addolunuş varsaysak bile, hangi inancın temellerini, neye uygulayacağınızın müdahaleci çatışmasını önleyecekte, barışı sağlar. Tersten bakarsak, laikliğin karşı olduğu şey, inancın kendisi değildir. Yani inançların halkta değil de, inançların toplumsal üretişin paylaştırışında uygulanır olmayışdır. İnançları toplumsal yasa varsaymaya önlemdir.

“Laiklik bize karşı” diye, bir argümanla kendinizi Haklılaşmaya kalkışmak, küskünlük, hınç yaratmak, uzlaşmazlık oluşturmak, yine bilmezliğin cehaletin baş göstermesidir. Size karşı olan, başkasına da taraftır buda unutulmaya. Siz her şey değilsiniz. Bu işin argümanı ve kendinizi her şey yerine koyuştur. Bu sizden olan bir rahatsızlığın savunulması olduğu unutulmuş gibidir.

Bu mealen şu demektir. Sanki inançlar toplumsal uygulamada, kabul edilir bir revaç yaygınlıkmış da, laiklik başka şeye karşı olacakken, yanlışlıkla inançlara karşı olmuştur, diyen ama zımnı bir kabul ediş izlenimi veren bir haklılığa mızızlanıştır.

Sanki böyle bir masumiyeti anlatır gibi söylenmekte. Alabildiğine bilinçsizliktir. Toplum ve halk kavramını tarihsel gelişimini ve zorunluluklarını bilememektir. Halk genel olarak öznel ve subjektif, duygusal “üzüm üzümüne baka baka kararır” ilkeli inançların alanı iken, toplum somut, nesnel yasallıklı, yaşamı düzgün olarak yeniden yeniden üretme faaliyetidir.

BU CEHALET: 1- TOPLUM VE HALK KAVRAMINI BİLMEMEKTEN. 2-TOPLUM VE HALK KAVRAMININ TARHSEL GELİŞİM VE ZORUNLULUKLARINI BİLMEMEKTEN, 3- VE DAHİ HALKIN KOŞULLARINI, TOPLUMA UYGULAMAK GİBİ BİR BAĞDAŐMAZLIĞI HİÇ ALGILAMAMIŐ neyi nerede, arayacağını bilmiyor olmaktan, sap saman karışmasıdır.

Şüphesiz ki, her nesil değişimi ile içinde bulunulan koşulun geçmişini, acaba bunlar böyle mi, değil mi? diye, doğruluğunun kanıtlanmasına gidilemeyecek, geri dönüşleri tersinmesi olmayan sosyolojik ve toplumsal hakikatlerdir. Buralarda yaşanacak tıkanmalar, şartlarının belirimi ile ileri aşılır. Yeniden İstiklal Savaşı şartlarını yaşayamazsınız. Yaşayacağınız, eğer bu şartlar sürerse, koşullarıyla tekrarı olmayan, daima başka istiklal savaşları olacaktır.

Tarihsel sürecin eylem dizgesini soyutlayıp düşünme oluşturamayanlar. Yanılmalara ve inançsal kurgulara sapmaktan kurtulamaz. Bu inanç 10. bölümde birinci sıra olarak yazılan açıklamayla çalıştığım inanç algılamasından çok farklıdır. Aslında inanlar Yüce Tanrı'ya ram oluşunu, bilinçsiz yansıyışıyla ama temiz iyi niyet gayretlerinde kendini bulmak isteyiş çabalarıdır. Bunun da, gelişmeci ve bilgisel, ama kendi tutumlu dinamik olması gereklidir.

Benzer yanılığ bu günkü topluma bakışında eksende kaymasına sebep olmaktadır.

Uygarlığı tekerleğin bulunması ile başlatan anlayış vardır. Bu gelişim sürecindeki bir oluş önemin, abartılmasından başka bir şey değil bence. Kronolojik sıra tekerleğin değil, ucu Sivri kazığın, fırlatma kazığının ve buna ağırlık vererek keskinlikle hedefe batma sağlayan işlenmiş taşın, eylemsel etkinliğe katkı lığının, bulunuşu uygarlığın temelidir.

SÜRECEK 16

Bayram Kaya

İnanç Laiklik Hoşgörü 17

Çünkü insanın eylemselliğini artıracak oluşumu, artık zamanı ve avlanma kolaylığın daha az kişi ile av yaparlığını, bu mızraklı hüneri sağlamıştır. Ve tekerlek bu temelin ilerleyişi sonucu, toplumsal yapının kurulup işleyişi ile meydan almıştır. Değilse sanki insanlar uygardı da, tek sorun bu uygarlığı uzak yerlere tekerlekle taşıyarak tanıtmaktı, gibi bir zorunlu kıt olur bir yanılığa düşeriz. Mızrağın avlanma ve güvenlik sağlamayı kolaylıkla üretir olması, toplumsal üretişin de temeli olmuştur. Paralelinde av yaparlık ve toplayıcılık sürerken, çobanlık ve tarım üretimi de uç vermeye ve evirilmeye başlamıştı. Bunlar toplumu ve toplumsal yapıyı belirledi. Tekerlek bu yol alışın zorunlu gelişmesidir.

Özgürlük söylemi halksal yaşayışlarla, inançlara temel yapılip, en çok karıştırılıp istismar edilen sözcüktür. İnanç temelde soyut ve özgürce bir tıkanış tutumudur. Bu hiç bilinmez. Kendini sınırlayıp taşamamadır. Sizin, hiç bir inanmayı belirleyip, düzenleyemez oluşunuz katkın olamayışınız tıkanmanın kendisidir zaten.

İnançlar belli bir gözlük taktıklarında dolayı, beli bakışı zorunlu kılarlar. Zaten özgür düşünememenin, özgür olamayışımıza, kendisi; bir nedendir. İnanmayı, özgürlük olarak tanımlayarak, inanç özgürlüğü denmekte! Somut deneysel olmaması, herkesçe aynı kabul edilmemesi, değişmez ve zamanlar üstü olması gibi olumsuzlukları da cabası.

Hâlbuki kişiler, halk içinde bırakın inandım demeyi, doğduğunda daha, inançları nüfusuna işlenmiştir bile. İnançlıdırlar. İnançları karşılaştırmadan inançlı olmuştur. İnançları tanıyıp eleştirip, aralarında bir seçim yapmamıştır. Ki özgürlüğün ilk adımı atılmış ola...

Kendimizi o inancın içinde doğmuş buluruz. Biz de, toplumsal bir tesanütle; " Kır atın yanında duran, ya huyunu, ya suyunu alır " misali o inançta oluruz. Bunun farkına varır olduğumuzda da, yaratılışın; bizim inançlarımız doğrultusunda olduğunu anlatılır. Bu da, bir çırpıda göksel inanç özgürlüğü olur! Doğma doğmayla İspat edilir. Bozacının şahidi şıracı iken, bozacı; şıracının şahidi olmuştur. Tüm olup biten budur.

Hiçbir inanç özgürleşme değildi. Adı üstünde inanmadır. Bir sanı ya da kanıya dayanarak kabul etmedir. Bunun sonunda da, özgürlük çıkmaz. Bu da, bilgisizliğimizin gereğidir. Siz gökten man yağışı sanı ve kanısı ile yıllarca doymaya inanabilirsiniz. Ama bu uğur alışla asla açlıktan ölmekten kurtulamazsınız. İnançların içinde kişiler; İnak, İnakçı, inancı düşüncecilik, inakçılık, inakçı yöntem, inal, inan, inancılık gibi özgürleşmeyi tümünden def eden, tutumlarla; "bırakın özgür inanmayı", kişi daha bir itaatkâr, günah işlemekten mars olurluklarla özgürlük yerine, hiç davranamaz olmuştur.

Tabiidir ki, bu da inançların tersten ortaya konmasıdır. İnanç oluşturmalar kişisellikten evrenselliğe gideceğine, tinsel olarak evrenin oluşuna Tanrı'sallığa katılacağına, kişisellekle gruplaşarak, kendisine kapanmasıyla ceza olup çıkmıştır. Bu tutum da, grubunu herkes olma gibi yansı anlayışı kendisine algılatmış. "" Herkes ne ise bende oyum"" mantığı ile bir yetersin meyi seçmiştir. Bir genel yaygın yanlış anlama kanılaşma tutumlarının örnek oluş şablonu olmuştur. Bu da, inançların oluşumundaki ters anlamaların sonucudur. Düşünüp sorgulamayan öğretilerle şaşkınlaşmışlık doğurmuştur.

Halkın özgürlüğü yoktur. Toplumların özgürlüğü vardır. Zaten insan doğadaki zorunluluklar karşısında, bu bağımlılığını, alet yaparak, tekrar tekrar üreterek, özgürleşmesi sonucunda toplumu üretmiştir. Komün davranışı: avlanır oluş, paylaşarak

karın doyurma, sanı ve kanılar edinme, koşup zıplama, vs. bir özgürlük davranışı değildir. Doğal mecranın, doğal yönelim ve eğilimin, zorunlu kendiliğinden ve basit benci grup faaliyetidirler.

Toplumsal oluşla da, özgürleşmeyi hem üretmiş, hem de büsbütün hızlandırıp, patlama derecesine vardirmiştir. Bu özgürlük artık toplumsal güçle ortaya konmuştur. Ufacık bir adımın sıçramasıdır. Eğer bu mızrak uzluklu emek olmasa idi, bu gün genetik şifreler çözülemez, Mars'a phoenix gönderip indirilemezdi. Şimdi özgürlük, zorunlu toplumsal üretim ve yaşama biçimimizin yaptırımı olup bitmişti.

Ne inanç ne inanma bir özgürlük değildir. Kendi kendine davranamazlıktır. Özgürlük üretilen tüketilen bir toplumsal emektir. Bir ve aynı yapı içinde kalarak özgürleşemezsiniz. Aksine davranışınızı, kendinizi aşamamakla sınırlayıp kendinizle aynı kalan, bir iç dünyası ile değişen çevrenin sıkıntılarını yaşayan bir buhranı taşırsınız. Bu hal ile özgürleşemeyen bir yapıdasınız demektir. İnançların yaptığı da budur.

Onbinlerce bilgi birikişin, temelinde; toplumsal artık emekle, toplumsal artık zamanın ortaya koyduğu, öngörülmesi olanaksız kazanımlar vardır. Bu da toplumda, toplumsal organize ve işbölümümü, toplumsal bilgi birikimi, araştırma geliştirme ve bunun eğitim ile biçimlenip aktarımı vardır. Toplumsal kurumların yapı paylaşımı vardır. Bu aşamaların Hiçbir yerinde inanç yoktur, bu aşamalarda dahi, esasen inanç gibi teoriye gerek de yoktur.

Özgürlüğü toplum var eder. Halk inanç olmayan toplumsal emeğin meyvelerini yerken, inancın gayretini kovar (sürer) . Halk bu olanağı, radyo dinleyerek, uçağa binerek, kitabını okuyarak, gözlüğü kullanıp yararlanarak özgürleşir. Yani halkın özgürlüğü, bir kullanım yararının ilgisinden öte gidemez. Çünkü halk özgürlüğü tekrardan üretmez. Özgürlük ilişkiliklerini bilemez. O, daha kolay olanı, düşünme dahi gerektirmeyeni, kabullenerek kendince mutluluğunu sürer. Buda halka ait olan sadece bir yanın ama yaygın bir yanın sürdürülmesidir.

Komünün ve grup insanların özgürlüğü yoktur. Doğaca güdülüyorlardı. Doğaya uydukça yaşıyorlardı. Oysa toplumla insan, mübalağa olarak söylersem, değil doğaya uymak, doğayı kendine uydurarak özgürleşmiştir! Uçamamışsa uçak, roket yapmış, ceylan kadar hızlı koşmamışsa motorlu taşıt yapmış. Suda sürat teknesi ile yunuslarla yarışırken, deniz altı ile aylarca su altında kalabilmektedir. Tüm bunlar özgürleşme ile bir anlamda doğaya meydan okuyuşla, bilgi ile yani toplumsal emekle olmaktadır. Halksal yapı buna ulaşamaz.

Aslında halk da, çok önemli bir inceleme alanı ve topluma ilişkinliktir. Ancak temel kalkış rotamız toplum ve toplumun inancının olmaması olduğu için, tüm vurgular ve vurguları hak ederlik toplumadır. Değilse halk öyle ihmale getirilip, görmemezlik yapılacak, oluşum asla değildir. Halk bir ikili tensel ve tinsel yaşayıştır. Hatta tensel ve tinsel ile kalmayıp, maddi ve manevi; kendini alabildiğince birey oluşun sınırlığı dışında yetkin kılıştır halk.

Sanat, folklor ortaya koyuştur, toplum dışı sektörlerin baz alanıdır ki gelişme için temeldir. inanç birlikler adasıdır, yaşamın, dönem dönem anlamsızlaşması ile insansal buhranlarda çok kez kurtuluşunuz olmakta vs. vs. Bunun da, şevsel normatifliği vardır. Halk, bir ucu ile toplumsal yaşayışın içinde, bir yönü ile toplumsal yaşayışın tamamen dışında bir soyut var oluştur.

SÜRECEK 17

Sürecek

Bayram Kaya

İnanç Laiklik Hoşgörü 18

Halk daha başlangıçta özgür olamamanın, toplum dışına koyduğu bir mağduriyetti. Üretir olamama yüzünden halk, toplumun hemen yeni başında; hem özelleşmenin, hem kan bağı olmanın, hem de tinsel gelişmelerin etkisi ile toplumla ilişkinlik içinde kümelenmiştir. İlişkisi; toplumdaki bireylerin sürekli olamayışı ölmeleri nedeni ile halk; topluma birey ekleme alanı olarak, daha başlangıçta toplumun, atık gibi değersizleşen bu oluşumunu, bu komünsel parçasını toplum değerlendirmeye almıştır. Toplum, halkla oluşumunu kökten kesip bir yana atmamıştır. Bir üretememe kabahati olarak ortaya çıkan halksal yapıyı, yani kusuru, toplum; toplumsal alan içinci bir yarara çevirmişti, halkı. Artık halk toplumdan ayrılamazdı. Toplumda halksız birey varlığını sürdürmez olmuştur. Aile veya nesil değerlemeleri ise, toplumun en aktif, üretim gücü bağlam ilişkilenebilir ve dinamiğini oluşturmuştur.

Halk böylece toplumsal yapının dışında, ama hemen yanında tutulmuştur. Sonrada halkla gittikçe başka karmaşık organik ilişkiler kurmuştur. Bunun başında nesebin belirlenmesi olan akrabalık, hısımlık, ebeveyn bağları gelir. Bu ve benzer pek çok ilişki komünde de yoktu toplumda toplum oluşun ilişkilenebilirliği ile belirdi, sonradan ortaya çıktı.

Ama bu da toplumsal üretimin, özel mülk edinmenin, kendinden sonraya miras bırakma, dayatmasının ateşleyici motifidir. İnsanın komündeki amaçlı bir eylemi, toplumu ortaya korkunç, halkı da bir mağduriyet olarak, üretemeyen; hasta, sakat, çocuk oluş, yaşlı, düşkün güçsüz oluş gibi nedenlerle özellikli yapı olarak, belirlemişti. Artık ürün, halkı ve halktaki bireyleri, birey üzerinden, kazanan bireyin nesep ilişkilerini piyasalaştırmış, üretimini de "mallaştırmıştır". Böylece piyasa ve mal olma gibi toplumu ateşleyecek yapı dahi çıkmıştı.

Bu da, toplumun dışına tüketim olarak yönelen toplumsal üretimi, Toplumla, artık değerini değiştirme nesnesini, yatırım olarak geri topluma birikmiş emek olarak döndürmeyi, Başarmıştır. Bunu halkın üzerinde dolandırıp, sistemle ivmelendirerek, toplumun çarkını çeviren, lüksüne kaçan, özgürleşmesini, bir önceki dizi özgürleşmesinde gerektiren, zorunlu üretimine yol açmıştır.

Özgürleşme, bir toplum sorunu olup, halkın kullanımı ile de, dolaylı bir halk özgürlüğü olmuştur. Özgürlük, zorunluluk ve bağımlılık varsa, toplumun özgürleşmesi vardır. Bu üçlü olmayınca toplum, özgürlüğü var edemez. Halka göre toplum halkı var ediyordu. Ama bu işi tersten bir ortaya koyuyordu. Toplum var olmasa halk ve halkın yaşayışı olamazdı ki.

Özgürlük, bilincine varılmış zorunluluklardır. İnsan ve toplum bağımlılıklarının farkına varıp zorunluluğu bilmesi ile zorunluluğun bilgisinin edinilmesi ile zorunluluğa egemenlikle özgür olur.

Maddenin elektrikli yapısını bilmesi ile iletişim araçlarını yapmış, sesini duyuramadığı iletişim mesafelerine bunlarla ulaşıp özgürleşmiştir. Yani insanın, iletişimi; hem de bazen çok çabuk iletişimi, uzak mesafelerle iletişim, zorunluluğu vardır. Madenin de elektriksel yapısından kaynaklanan bir davranış biçimi ve zorunluluğu vardır. İşte sizin ihtiyacınız gereksinmeniz bir buluşla karşılanmış ve özgürleştirilmiştir. Elbet bu özgürleşme yeni ilişki ve bağımlılığı artıracaktı. Yani her özgürleşme yansı tutum olarak, zorunlu toplumsal emek bağımlılığını da artırıyordu. Bağımlılık özgürlüğü, özgürlük; bağımlılığı gerektiriyordu.

Bu buluş, maddenin elektrikli yapısını bilip ilişkisel düzenleme ile amaca uygun yapılar oluşturuluyordu. Diyelim ki bu bir radyo alıcısı veya telefon olsun. Alıcı ve verici aygıt

bir zorunluluğunuz (ihtiyacınız-iletişim): başka bir zorunlulukla (maddenin elektrikli yapısal davranışı ile) gerekli ve zorunlu, kılınarak özgürleşmişsinizdir.

Görülüyor ki, iletişiminiz telefona veya sanal ortama bağımlıdır. Bağımlılıklar zorunluluklarla emeğinizi bilginizi karmaştırarak özgürlüğü çıkarmaktadır. Değilse özgürlük akıl almaz bir serbestlik, canının istediğini yapar bir durum değil. Ya da baş örtüsü, takma isteği özgürlük değil. Bunlar sanal düşünmenin kendisini bağlatır oluşu gerekliliğidir. Bu tür istekler, birer özgürlük olmaktan çok, yaşamı az zamanda kolay üretmenin halkta yaşanış, kendini topluma bir şekilde gösterme psikolojik davranışdır. Çünkü bu davranışların, hiçbir zorunluluk ve bağımlılık gerektirmesi yoktur. Sizin tinsel yapınızı dahi üretir bir gerekme olmayıp, bir hüsnü zan ve güzel kuruntudur.

Tüm özgürleşme ve üretim, çevre şartlarına alt edişle verilen cevaptır. İnsanın biyolojik ve tinsel güçsüz oluşuna, teknikle güçlü olarak karşılık vermesidir. Yani bir zorunluluğun, bir bağımlılığın, uygunlaştırılma denkleşmesidir. Denklik olan yerde zaten eylem olmaz. Bu anlam bile, insanın gücü güçsüzlüğündedir demek olur. Sürekli istikrarsızlığın istikrar kılınma çatışmasıdır. Bir durallığın, bir durallık sür git benimsemesi, asla özgürlük olamaz.

Bir kere inanç; toplumda üretilen, üretim bilgisini taşır olan, zorunluluk olan bir şey değildir. Üretim bilgisi toplumsal emeğin ortaya koyduğu beceridir. Toplum yoksa bu aşamalara gelebilen üretim ve özgürlük asla yoktur. Çünkü bilginin hem ortaklaşa deney birikimi, hem zaman birikimi gibi iki nesnesi var. Bunlar biyolojik aktarımla değil, ancak toplumsal akışla, toplumsal aktarımla gerçeklersiniz. Toplumu dayatan en temel gereklerin biri de bu bilginin aktarımıdır. Avlanan insan bu zorunlulukla gün boyu çevrece güdülmüştür. İlk kargı çevrece güdülmeye karşı bir ayağa kalkışın, çevrece güdülmeye direnişin adımı olacaktı. Bu gidişi insan, çok sonra anlayacaktı. Çünkü gelişmenin yol açacağı seyir edişten, bi habersizdi.

İnançlar ve onu taşır oluşlar, tamamen halksaldır. Sıradan heva ve heyesin gösterimidir. Bunun topluma taşınması ise, hiç akıl insanın tutumu değil. Giysi giyme, ya da giymeme, ya da şöyle böyle giyme, bir zaruret; sağlıksal, üşütme, güvenlik gibi bir mücbir sebeplerle belirlenim değil ise, öyle Ya da böyle giyer olmanız, asla, ne özgürlüktür ne de taleptir.

Ajite olmayan bir sosyal durum ise, kişisel duyumuyla karşılanacaktır. Yine kişisel anlama, anlayış ve inisiyatife amade olacaktır. Toplumda da, toplumsal belirleşle, özellik ve kurallık taşır olmakla sınırlanıp, hatta zorunlu tutulacağı toplumsal yetkidir. Halk ise; baskı olmayan bir anlayışla davranışları dengeler. Birbirinin kabul edilir beraberlikleri ile ancak serbestçe giyimseniz taşıyacak oluşlarıdır. Burada zayıf da olsa, halk tepkisi etkinliği ve dalgalanışı söz konusu olabilir. Ama bunlar bir kalkışma nedeni değildir. Kalkışma siyasî ve egemen oluş amaçlıdır.

Şu örnek, giysi konusunda, bir açıklık ve anlamalara neden olabilir. Toplum uzaya gitmek için uzay elbisesi yapmıştır. Yani bu halkın talebi ve halksal bir talep değildir. Uzaya gidiş çalışmalarında, zorunlu olarak giy, diye dayatılır. Eğer gidende uzayda yaşamak istiyorsa bunu zaten giyer ve talep eder. Ama halkın, toplumda yaşayan bireyin, bu uzay elbisesini giyme zorunluluğu ve isteği yoktur. Bunu giymek istemeyi, özgürlük diye talep edip sokağa dökülmeyi ne düşünür ne de beklenir. Zaten böyle bir şeyde abes kaçardı.

Sürecek 18

Bayram Kaya

İnanç Laiklik Hoşgörü 19

Neden? Nedeni gayet basit, uzay elbisesi, sizin çevresel, çevrenizdeki bir zorunluluğu karşılayan, çevrenizde olan bir zorunluluk özgürleşmesi değildir de ondan.

Bu icap, yerde üç zorunluluğun üçünü de taşımadığı gibi, yeryüzünde; bu zorunlulukların bağımlılığını da gerçekleyemez. Yani yeryüzünde, ne sizin dış basıncısız kalma sorunuz vardır, ne de kozmik ışın ve tozlara maruz kalışınız vardır. Hatta -273 derece gibi ısı denge çöküşüne vs. ye de karşı korunma ihtiyacınız da, yoktur. Bunun için, bu elbiseyi bir istek özgürlük diye akıl etmeyiz, etmezsinizde. Benim böyle bir inancım, özgürleşme hevesim var diye, ortaya konusu dahi olmaz. Bu kişisel zan, kuruntu, takıntı, heva heves, gösteriştir.

İşte başörtüsü de toplumda ne bir taleptir, ne bir haktır ne insansal ve nesnel belirlenmiş zorunluluk ve ne böyle zorunlulukla bağlantılı bağımlılığınız vardır. Nede özgürlüktür. Zerre kadar alakasızdır. Eğer İnanç ise; bu toplumun değil, halka ait alanın kendinden kendisine kendi üzerine dönen biçimlenişidir. Kendi ilişkilerini belirler. Yapacak bir şey zaten olamaz.

Başörtüsü, halksal kişisel inisiyatifi, bir tutum alıştır. Kendini belirten, kendini taşıyan bir özneliktir. İster inançsal, ister moderinite, ister yakıştırma olsun, halk içinde, halk ve kamu bazı ortak kesişim alanlarında, tamamen kişisel keyfiyettir. Kendi yer ve alanında insana yakışan bir tutumdur. İnsan anlamasının gelişmesidir. İnsansal bir taşı oluştur.

Nasıl bir insanın karnını doyurması, ağaç kovuğunda güvenlikle korunması, meyve ya da leşleri toplama gayretleri vs. bir temel ihtiyaç olmasına rağmen, özgürlük değildir. Bu tür varlaşma belirti taşıyışlarda normaldir olmalıdır olacaktır. Ancak özgürlük diye kafa karışıklığı yaratan bir toplumsal hak ve talep asla değildir. Bu esasen halk hoşgörüsüne de uymayan bir tepki ve zıtlanma olur. Kendini aşıkâra götüren belirlenmiş halkta reaksiyon olur

Ama insanın bir taşı alıp fırlatarak amaçlı sonuca yönelmesi onu biçimleyecek olan zorunlu hareketi ise bir özgürleşmedir. Bir zorunluluğu, başka bir zorunluluğun, araçsal, zorunluluk olarak aşılması ve geliştirilmesi başlamıştır. Yani bir özgür tutum, başka bir özgür tutumla, sürece sokularak, gelişen hünerli emek ve soyutlama bilgisini içerir.

Tavşan kadar hızlı koşmayan insan; önce onu, fırlattığı taşla etkisiz kılması, çok nadir olsa, deney tutumlaması içindeydi. Daha sonra tavşanı cirit biçimli sopalarla avlamaya yönelmesi vardır. Akabinde de, sopaların ucunu sivriltir olmuştur. Bu sivri sopalara ağır taşlar takarak, aracını daha uzağa fırlatması, hedef uzaklığını ve ciridin hedefe gidişini kararlı ve etkili hale getirmiştir. Bu ağırlık yapan taşı, keskin uçlu sivri şekle dönüştürmesi, avı sadece tavşan olmaktan çıkarıp, ceylan geyik gibi sürek avına çeşitlenmiştir. Etkinliği artan insan, hata vahşi hayvanlardan, güvenle korunma olanağını elde etmesi hürlüğü, kendiliğinde gelişip, ortaya konmuştur. Hem kendini, hem nesneyi, hem de grubunu geliştirip, yeni bir biçim alışa sokmuştur.

Bu yeni biçimle gelişmesi, artık av sürecini kısaltıp, tüm gün yerine, yarım günden fazla bir sürede yapılmasını ortaya çıkardı. Çok kişi yerine, az kişi ava gidip, çok kişiyi doyuruyordu. Bu kişisel emek ve hüner, kişisel sahiplenmeyi malların emeğin araçların özekleşmesini de ileride beraberinde getirecekti. İlkel insanın yaşamında bunlar, yepyeni ve olağan üstü, akıl almaz hızda olan gelişmeler, olmaya başladı. Bunlarla yaşayıp düşünmekten, bunlardan etkilenmekten, bunlarla dönüşür olmaktan kurtulamadı. Kendini yepyeni bir yapılaşmaya gider süreçten, kendini üretmekten,

kaçındıramıyordu.

İşte ilkelin karnını doyuruyor olması çabası nasıl bir insan özgürlüğü değilse insanın başını örtmesi buna yönelmesi de bir özgürlük hareketi hiç değildir. Kendilik kişisel anlama ve keyfiyettir. Ne zaman insan bulunduğu ile değil, tükettiğini yerine koymaya başladı, yerine koyduğu nesneye emek (bilgi-tecrübe-alet işleyişi) kattı. Av ya da ürün, elde etmede, tekil, kişisel hüner ortaya çıktı. Bunu önce, arkadaş dayanışmasına, sonra basit ilkel bir imece dayanışması gibi daha bireysel sahipliği olmayan emeğini grup hünerine götürdü. Sonrada grup hünerlerinin birleşmesi ile toplumsal hünere, dönüştüren bir yapılanmayı başarmıştır.

İşte bu, tam bir özgürleşmedir. Doğada yepyeni, doğayı üretip toplumu biçimleyen, toplum etkinliği ile özgürleşen birey insanlar ve insanın amaçlı eylemi vardı. Adeta birey insan, birey kişilerle, dev bir toplumsal organizmaya dönüşmüştü. Başlangıçta bu organizma kolonisel bir yapı görünümü idi ise de, zamanla karmaşıklaştı. Örgütlü, organize bir yapı olup çıktı.

Bunlar da, toplumsallığın aletsel işler oluşudur. Aleti kullanma, aletlerin kullanım ilişkileri, birbiriyle iradesi dışında zorunlu bağlar oluşturuyordu. Ve üretip paylaşmaları, bilinçli bilip tasarlayarak değil, zorunlulukla özgürlüğü olmuştu. Çok sonra toplumu anlayınca, artık kendi de bunu bilip, tasarlayabilir oluşu yön verirliliği ortaya çıktı.

Başörtüsü toplumu gerdi. Bakınız halkı, demiyorum. Halk ve toplum çok ayrı kavramlardır. Halksal alanda, yani başörtüsünün yerli yerinde, hiç sorunu yoktur. Ama alanı ve konusu olmayan yere, zorunlu olmayan kişisel sübjektifliği getirmek isteyen, bir kalkışma durum anlaşılabilirliği gibi, tamamen yanlış, tamamen sapla samanı karıştırıp, sorunu tersten ortaya koyuştur. Bunu, özgürlük, hak, inanç, demokratiklik, gibi tanımlamak ne kadar afakî ve bilememeliktir, ortada durmakta.

Bu konuyu böylesine bir temelleşmeden, kavramsal ilişkilerle tutuşturup incelenmesi hiç kuşkusuz başka tür anlamalarımıza da temel olacaktır. Değilse başörtüsü gündemin sıcak ve ilginç olurluğundan başka bir şey değildir. Örneğin güncel de bol bol tüketilen her derde deva gibi rast gele olan anlamaları, özgürlüğün toplumsal oluşuyla temeldir. Siyasi ve diğer oluşları ayrı ve sonradandır. Bir kişisel tezahür, özgürlük gibi sunulabilmekte!

Bu hata, her şeyi inanca göre, açıklayıp bakma gözlüğünün, yanılsamasıdır. İnançların toplumda hiç bir nesnel zorunluluğu ve toplumsal bağımlılığı yoktur. Bu sorun günümüzde odak egemenlikli, siyasi uzantılıdır. Halkın, en sade, insanından tutun, en akil ve yetkin insanına değin, aşırı bir çoğunluğun dahi, başörtüsünü, şurasından burasından tutarak çekiştirmesidir.

Hatta bireyin içsel samimi, inanma temayüllerinin aldatılıp kullanılması olarak, ticarileşen siyasileşen, otoriter kurumlaşmaya paravan yapılarak, kişisel samimiyet ve inisiyatifi aşarak topluma taşınmaktadır. Toplumun bir takım kavramlarını başörtüsüne yamayarak tartışıp kör dövüşü yapıyor olması, başörtüsünü buradan, bir kez daha irdelenmesini gerekli kıldı. Toplumumuzdaki insansal yapı da, ne yazık ki; halk ve toplum kavramının ayırımını da aceleci davranışla düşünmeyip, heyecanları ile durumu ortaya koymaktadırlar. Hele buna hava koklayarak tutum verenler ve aydınlarımız!

Özgürlük ne toplumsal olarak, ne halksal olarak, her akıla esen, bir sınırsızlık ve düşünüşü tutum belirimi ile temelsizlik değildir. Özgürlüğün sınırını yine özgürlük belirler. Yani

zorunluluğun sınırını yine bir başka zorunluluk belirler. Bu ""Urey Efektii"" gibi bir Şey.
Bunu da, üç gerekçe ile belirteyim:

Sürecek 19

Bayram Kaya

İnanç Laiklik Hoşgörü 20

1-“Her zorunluluk, her özgürlük, her bağımlılık, kendi üstüne dönerek, kendini çevresel etki ile belirler.””

Dışsal belirlenim tutumudur bu. Özgürlüğün yetenekleri dışsal ve kendi içsel zorunluluğu ile belirlenir. Konuyu derinlere götürmeden bir örnekle sürdüreyim.

İnsanın yaşama zorunluluğu çeşitli biçimlerde enerji olarak petrolü kullanarak özgürleşme sağlamakta. Bu özgürlükteki ölçsüzlük, sera gazları üretir. Bu da bir nesnel dışsal oluşan zorunluluktur. Bu zorunluluk (sera gazı ile) yeryüzünü bir çeşit fırına döndürme aşaması başlatır. Bu ısınma bizim yaşamımızı tehdit eden, yaşayamama zorunluluğumuzdur. Dış nedenin, baştaki nedene özgürlüğe, sınırlama olarak dönmesidir bu.

Üstelik petrolün, tükenir ve yeniden üretilemez oluşu, gelecek nesillerin nasibini şimdiden har vurup harman savurmak, avuçlamak gibi düşünülür. Bu zorunluluklar sizin eylem alan özgürlüğünüzü sınırlayan, dışsal neden ve zorunluluklar ve dahi bağıntılı bağımlılıklardır. Zorunlu olarak yine kendinden ötürü kendini sınırlar. Bu yasallıklı kuraldır.

2- “Toplumsal var edilen bir özgürlük; kendisinin tekniksel olumsuzluğu, toplumsal koşul olarak ortada yoksa yeni özgürleşmelere, yeni zorunluluk var edişlere de, gidilemez.””

Bu da özgürlüğün sınırlılıklarıdır. Telefonla iletişebilme sürçleşmesi 1800’lü yıllarda bulunduğu. İleri teknik şartlar, tam anlamıyla oluşamadığından, ne bilgisayar, ne de yer altı CERN parçacık fizik deneyi gibi, daha karmaşık yapı ve özgürleşmesi sağlanamadı.

Yada yer çekimini aşan teknik güç toplumda oluşturulmadığından, bu elektronik gelişme atmosferi terk edecek koşullar yaratılmadığından, bir süre roket ve roketlerde güvenle kullanılmadı ve roketler de geliştirilemedi. Bu hal, konunun üçüncü yanını da, belirler

3-“Kullanımın kendinden kaynaklanan sınırlılıklar.””

Toplumun teknik var edişi, özgür kılışı mevcut iken bilgiyi; neye, nasıl, kullanacağını bilememekten ve bir zorunluluk alanı var edemediğinizden, bu teknik var bulunuş olanağı ile özgürleşemezsiniz. Bu da, özgürlüğün kullanımının bir başka sınırlı oluş nedenidir.

Başlangıç maddesini, yani Tanrı'sal maddeyi tasarlayamıyorsanız, bu alanda kullanılacak yer altı deneyi olan CERN donanımını asla hüve (o) yapamazdınız. Yani bu da şu demektir: helva yapmayı bilmiyorsunuz! Ama elinizde helva malzemesi var. Lakin helva yaparlık özgürlüğünüz, yani bilirlik ve zorunluluğunuz gerçekleşmeyen bir sınırlılık ve olumsuzluk olarak var kalacaktır.

Daha açığı söylenirse, özgürlükler; zorunluluklar, sınırsız olurken sınırlanmakta; sınırlı olurken, sınırsızlaşmaktadır. Yine kendinden ötürü ve kendine dolayıdır bu sınırlılık. Biraz felsefik oldu bu tanım. Ama yukarıdaki açıklama bunu kurtarır.

Bu tarihsellik içinde belirlenmiş bizim konuları nasıl fevrilik ve bilmezlikle ele alıp sapı saman ile karıştırdığımızı göstermektedir. Bir iç duyusu, bir kişisel oluşu, bir tezahürü, bir kaprisi sanki toplumsal bir gerek ve oluş gibi, bayrak ve simge yaparak, kavramların ajiteliği ile paketleyip, soslayız, toplumsal konu yapar olur cehaletimizdir.

Halkın özgürlüğü: Bir toplum teknoloji ve teknikle, soyut bilgi olarak zorunlulukları var edip üretemez ise, o halk özgürleşemez. Yani traktörü üretemeyen toplum, traktörü kullanma ve traktörün kullanımından doğan olanakların özgürlüğünden yoksun olur.

Nasıl komün yaşamında, sivri bir kargıyı, ustalıkla kullanma özgürlüğünü başaran birey ya da bireylerin üretim özgürlüğü, yine mızrağın kullanım alanı ile sınırlı olmaktadır. Yani düz ciridin kullanım olanağı, ucu sivri ciride göre geridir. Böyle böyle, ucu sivri cirit de, taş bağlı ciride, taş bağlı cirit ucu keskinleşmiş taş bağlı peykan ciride göre geri iken, metal uçlu ve uca (peykana) zehir sürülmüş mızrağın kullanım olanağı ve üstünlüğü diğerlerine göre tartışılmazdır.

Halkın ve toplumun özgürlüğü de toplumun kültürel üretim, teknik üretim, üretim ilişkisi ve üretimin paylaşılması oranı ve yaygınlığı ile paralel gelişir, olanaklı ve sınırlı olur.

Toplumun laik yapısı olmasa, toplumun özgürlüğü ya hiç gelişmezdi, Ya da çok çok ağır aksak izin verildiği alanda, doğal inisiyatiflerin uzun süreçlerle zorlaması ile aşılabirdi. Çünkü çevre değişmesi ve çevrenin bu değişimine, toplumsal ve organizma olarak az çok tepki vermek, kişisel ve toplumsal inisiyatifliliği de aşan bir durumdur.

Laiklik aklın kullanımınıdır. Toplumsal yapıya, otoriteye aklın konmasıdır. Demokrasi eli ile bunu tutumlayarak hak ve beklenti olarak ortaya kor. Halk iradesi bir araba kullanma yetki serbestliği ve özgürlüğü ise de, bu bir dere tepe dümdüz kullanım değildir. Yola uymanız yola göre yapılanış ve eylem üretmenizdir. Yani halkın yol belirleyişi değildir. Yol kurucu irade ile tarihsel sosyal ekonomik yapı ile belirlenmiş, bu toplumun talebi olmuştur.

Hiç kuşkusuz yola projeler uygulanır. Bu halkın bizatihi iradesi ile değildir. Laik sisteme göre: 1- Halkın seçme, seçilme yetkilenmesi vardır. 2-Otoritenin dağıtılmış, paylaştırılmış üçlü yetki ve güç paylaşımı vardır. 3-Demokratik tutumların toplumsal yapılaşmanın nesnel somutluğuna göre, siyaseten sapmaları laikliğin aklın kullanılması ilke ve otorite yasallığı ile denetlenir. 4- Halk iradesi, sadece haldeki, halkın iradesi değildir, toplum ve otoritesi de günceldeki halk iradesinin sınırlılıkçıdır. Bu halk iradesinin oldum olası baştankara kullanımınıdır. Halk iradesi kavramında, mevcut halkın gerçekleştirilmesi, iradenin; sadece bir kısmıdır. Hepsini değil ve haldeki halkın iradesi her şeyin üstünde değildir. 5- Bunların dördünün birlikte işlerliği halk iradesini ortaya kor. Bağlantı unutulup göz ardı edilmemelidir.

Haldeki halk iradesinin, bir kendine taalluk eden siyasi kısmı var. Birde kendini aşan, toplumsal birikiş ve toplumsal var kalış devamlılık sürüş yanı var. Bunların alanı farklı farklı oluşlardır. Halkı aşan yan otorite ile toplumla, yetkinin paylaşımı ile daha bir hassas olarak korunur ve geliştirilir.

Toplumsal irade; toplumsal akıl, toplumun süreçsel düzeni, otorite kullanım gücünün erksel paylaşımı, bunun sınırlılıkçıdır. Birbirine bağlı ve birlikte var olup gerçekleşirlerse halk iradesi ve üstünlüğü olur. Değilse haldeki halkın istencinin üstünlüğü hiç değildir. Hukukta ve gelişmede böyle bir şey olmaz. Hep bir karşılıklı gerektirmez. Çünkü kişilerin (halkın) heves ve eğilimi gündüktür, yaşarlıktır. Deodorantı kullanır, ozon yırtılması onun sorunu değildir. Olsa bile elinden pek bir şey gelmez. Sadece kullanmamak gibi bir geri kazanım tutumları. Buda amaçsal değildir. Toplumun beka sorunu ve geleceği planlama, geçmiş ve gelecekte sorumlu olma, boyutu vardır halk

ile örtüşmez.

Sürecek 20

Bayram Kaya

İnanç Laiklik Hoşgörü 21

Halk da, toplumdaki laikliğin sosyal hayata getirilerini, getirinin nedenini bilmeden yaşar. Ve yaşayarak tüketir. Pek çok kişi bunun farkında olmayacaktır. Yapının temeli, kendi iradesi dışında, başlangıçta toplumsal hareket olarak belirmişti. Artık bütün yapılanma ve çözüm bu yapıya göre ve bu yapının içinde temellenecekti. Bunun değiştirilmesi, toplumsal yapı olmaktan çıkarılması, mümkün değildi. Toplumun dışında ne halk olur, Ya da evrensel bazda, halklar olabilir, neden bireyler olabiliyor. Ne zorunluluklarınızı bilebiliyorsunuz, ne de özgürleşip doğaya egemen olabiliyorsunuz.

Ve bile, bu toplumsal gerekliliği inançlar dayatıp belirlememişlerdir. İnançlar yapının dahil olmadığından, toplum inanç dışı sebeplerden var bulunduğundan, toplumsal çözüm ve üretimin nedeni de inançlar olamamaktadır. Yani sebebi kendi olmayan inançlar; toplumda çözümde kendisi olamıyordu.

İnsanlık, uzun bir toplumsal evrim süreci ve deneyimden sonra çekilen ıstırap ve acıların akan gözyaşı ve kanların pahasını, ancak köleci düzenin feodal düzene dönüşmesiyle ki esaslı şekilde, elle tutulur çalışmasını düşünüp çözümlenmeye girdiler.

İnançlar, halkın yaşamında, hala eskisine çok benzer biçimde vardır. Ama artık toplumlar yerlerini belirlemiş, ne olmaları, nasıl olmaları gerektiğini, acı tecrübe ile ve somut olarak bildiklerinden, laiklik toplumlarda bu belirlenim sonucunda vardır.

Köle emeğine dayalı toplumları Sümer, Akad, Babil den beri M.Ö. 4000 den bu yana diye değerlendirilebilir. Vardum(köleler) muşkonum (orta sınıf) avilum (mülk sahipleri) gibi sınıflar vardı. Köle emeği İsa döneminde en zirve boyutlarına tırmanmakla, yeni oluşum, kazanım olan feodalite gözlere batırılmıştı.

İnançlar, toplumsal tedirginlikleri anlayıp, tahlil ederek değil de, işbirlikçi akıllar egemenlerle anlaşarak, hikâye ve efsaneleri, göksel paketle damgalayıp damgalayıp halklara inanç diye sunacaktılar. Halklar bu malzemedeki akıl almaz folklorik açılımlar sağlayacaktı. Zarar kadar da yarar sağlayacaktı. Şüphesiz bu bir yansıma idi. Bu kusurun da yarara dönüşme ilkesidir.

Hatta inançlar, halkların anayasası olmuştur. Gelenekleşen yararlı halk yaşamları hem ilkeleşip evrensel anlayış oluyor, hem de, yeni değişmelerin, kendisi ile gelen sorunlarını çözemeyince, bunu zaman azması olarak ve eski tutumlara (geleneklere) inançsızlık yapar olmanın vebali olarak ortalığa fııslayıp yayılıyordu.

Bu inançsal gelişmelerde bile, insanın ve hayatının kutsallığı gibi, temel anlayışlar yansıyıp tutumlaşma evresi geçiriyordu.

Bunlar olumlu yan olurken sorunlar karşısında afyon etkisi ile insanları davranamaz çözüm kılamaz da yapıyordu. Örneğin köleliği göksel bir adalet olarak savunmakla kalmıyor bunu, bireysel bir kabahati genelin suçluluğuna vardirop, köleliğin irsi miras olduğunu öğütüyordu.

Ham babası Nuh'u çıplak görür. Ayık olduktan sonra, duyduklarından utanç getiren Nuh, yine de suçu oğlu Ham'a yükler. Hızını alamaz Ham'ın oğlu Kenan'a da ilenç de bulunur. "Kenan'a lanet olsun, kardeşlerine kullar kulu olacaktır" der ise de bununla yetinmez. Diğer oğullarını da kutsar: "Sam'ı Tanrı mübarek kılsın Ham da ona kul olsun" der. Tekvin 9/20:27

Bur da işlenen, köleliğin peygamber eli ile gerçekleşen değişmez bir Tanrı yasası olması fikridir. Bu anlayış toplumsal sorunun çözümü olur muydu? Nakilci ahlaka göre oluyordu, olmalıydı da! Toplumsal temel sorunlar, böyle bilmezci bir nakilci ahlaka çözüm diye havale edilir miydi? Edilmişti hem de yüzlerce yıl boyunca. Kimi zaman etkin, kimi dem tınılaşmadan.

Bu tartışma İsa da şekillenip Rönesans'la da alanını belirleyecekti. Tanrı'nın hakkı halkta olacak Sezar'ın hakkı da toplumda yaşanacaktı. Artık toplum denen olgu, yapı, iyice ayan beyan olmuş, tanımlı olmuştu. Halk ve toplum iç içe ama apayrı iki kavram. Biri olmadan biri var olamayan yapılar oluşturmuşlardı.

İşte bu bağlamda ve bunun gibi yığınlarca olumsuz örneklerden ötürü, yeryüzünde dinler ve inançların var olmasından dolayı, aklın kullanımı için laiklik olacaktı. Koskoca bir aydınlık dönemi insanlık tarihine damgasını bunun için vuracaktı, feodal düzen sürerken.

Toplumlar, toplumsal ekonomik üretim ve kuruluşa göre belirlenirler. Halk bu toplumsal yapılanışın yanında refahın bölüşüm ve tüketilişine göre şekil alıp gelenek, anane ve inançlarını ve inançsal yaşayışlarını üretirler. Halkın bu üretisi toplumdan gelen refahın paylaşımı temeliyle orantılı bir serbestlik içinde gelişmedir. Ki halkın bu yaşayışı toplumsal üretimle olurken, halk üretisinin tamamı, toplumsal üretime dönemiyordu.

Toplumsal ekonomik üretim de o toplumun ideolojisidir. Başlangıçta, köle emeğinin halkta yapılanışını ve sömürsünü; efendi yararına iyi düzenleyen inançlar, köle emeği dönemi sonuna doğru, köle emeğinin en son verim sınırını tüketmişti. Eskiye tükenen köleci, atıl yapıda, yepyeni bir yapı; yapı içinde yapı; çıkmıştı. Kendisini zamanın gereklerine göre düzenleyip dönüşemeyen hantal Bizans ekonomik ideolojisel yapısı, barbar istilalarının Batı Roma'yı yıkması ile ancak gerçekleşecekti. Şüphesiz ki barbarların amacı bu yapıyı kurmak değildi. Bu yapı kurulmak için yeni efendilere yeni vaatler sağladığı için tutundu.

M.S 455 ve 476 yıllarına doğru, toplum yeni bir ekonomik evre ile yapılaşmaya başladı. Bu yeni yapı Feodal Düzen ilişkilenişi idi. Bu kölelerin azadını gerektiren, eski yapının var oluşuna karşı, onunla çelişen bir düzendi. Serfler insanlık adına! Hürleştirilen kölelerdi. Oysa köleler hürleşmese serfler oluşamayacaktı. Dolaysı ile feodalite kurulamayacaktı.

İşte islam, böyle bir bilinçlenme, köleleri özgür kılma mücadelesi ve çalkantısının, tam içine göbeğine, zamanın denk düşerliği ile doğdu. Bir yanda Arap da belirleyici ve egemen olarak kervan vuran bir çapul düzeni, diğer yandan, Hicaz Medine vs. yerlerde de değişirliği artmış, artarak yüz tutmuş, feodal belirişin yapılanamaması vardı.

İslami yapılanış, ne yârden; ne serden vaz geçebildi. İslami düzen hem köleleri satın alıp, bir yandan da satı vererek, köleleri el altında tutuyor, hem de bazı suçların defî için, efendi olanlara köle azadını yüküm etti. Bu bir yandan da feodal düzenin çağrısına ses vermektî ama toplu durum iyi okunamamış, tersten okunmaya çalışılmıştı. Ta ki Abdülmelik'e değin.

Sürecek 21

Bayram Kaya

İnanç Laiklik Hoşgörü 22

İkinci olaraktan Arabistan'ın inançsal tanrıları da çok ve bir türden değildi. Bu açıkça merkezi yapılanmanın yokluğu demektir. Açıktır ki bu, toplumsal ekonomik üretim gelişmişlik, yapısal seviyesinin konjonktürel olmayışıdır. Bu devlet olma süreci merkezileşme; 4 halife dönemi sonunda belirecekti. Peygamberin ölümü ile yeni birçok reformcu peygamberler ortaya çıkmıştı. Ömer hem bunlarla uğraştı hem dikkati dışa Bizans ve Sasani üzerine fethe yönelterek karışıklıkları önleme başarısı gösterdi.

Kuran'ın dışına müracaat ve konjonktürün doğru okunması, laik akıl ilkelerinin işletilmesi, Halife Abdülmelik ile olacak ve sürecekti (685-705) . Esasen İslami yapılanış kısmen bu yolu açar yapı ile biat ve danışma (divan) ilkesi ile akli yapılaşmayı özün içine almıştı. Bu dönemden itibaren Yunan, Bizans ve Sasani'lerden etkilenme başlamıştı.

Aslında böyle bir düzen değişikliği ortaya çıkmasa da, sırf siz, acıma ve insanlık namına! Köleleri serbest kılmanız ne yapmış olursunuz? Hiç. Sadece kölelerin bu kez ve toplu olarak aç işsiz ölmelerini sağlarsınız. Düzensizliği artırmış olmaktan maada. Hoş, düzende böyle bir özgür kılışa izin vermezdi ya. Sizin köleleri serbest kılar olursunuz, merhameten filan değil, yeni üretim ilişkisinin ve üretim gücünün zorlaması sonucu yeninin nesnel yasaları iledir.

Yeni düzen, köleci düzenin ürettiği tıkanan köle emeğine göre, verimi daha da artırmak için hem köleyi güya özgür kılıyor, hem köleye ürünü kendinin olan biraz toprak veriyordu. Bu kölenin; şimdi de, yeni adı serf olanın, efendisi için çalışması ve kalan zamanı da kendi için çalışması demektir. Az şey miydi? Üstelik de verim, üretim; köleci düzene göre, kat be kat artmıştı. Yeni düzen buydu. Artık Tarihin tekerleği Musa'nın, Davut'un çağrısına dönemezdi

Şimdi inançlar, erdemi artık alçak gönüllülükle baş eğmek yerine, köleleri azat etmenin sevabını derece derece, ne kadar fazla olduğunu sayıyordu. Yeni erdem; merhamet etme ve kul oluşa (köleliğe) karşı oluştu. Dünya konjonktürü halkların karşısına bu yeni erdemi getirip dayamıştı.

İslam imparatorluğu Arap Yarım Adası dışına çıkmakla, bu oluşumu burnunun dibinde buldu. Yapacağı bir şey yoktu. Bu kez uysallıkla boyun eğme sırası ondaydı. O da yapılması gerekeni yaptı. Yönetimi, fetih ülke yerel egemenlerin denetimine bıraktı. Bu bir lütuf, Ya da hoşgörü içerme değildi. Tarihsel koşulların zorunluluğu ile yapı alış olup kendini buna uyan söylemlerle ayakta tutma idi. Ta ki 1258 yılına değin. Bu süre içinde epey tarihi misyon yerine getirecekti.

İslam devleti imparatorluk aşamasına geldiğinde, elde ettiği topraklarla devir aldığı yapısal ekonomik yaşam, kendisinden çok çok gelişmiş bir feodal yapı yaşayışlarını ve sistemini içermeye başlamıştı. Hali ile kendi ilk kuruluş yapısı, buna uygun olmayan, çok geri yapı idi. İdeolojisini kabile yapılanışına göre değil de artık bu fetih coğrafyasının feodal gelişmiş merkezi örgütlenme yapısına uydurup biçimledi. İnanç anlayışları, bu feodal yapıya göre ideolojileşip, yeniden şekillenmeye başlamıştı.

İran, Azerbaycan, Anadolu Suriye Irak ve Kuzey Afrika'daki bu yeni yapıları, sıcak bir patates gibi fetihlerle elinde tutuyordu ve elini yakmaması gerekiyordu. Bu toplumsal ekonomik kuruluşu sağlayamayan bu aşamayı gerçekleştiremeyen toplumlar, o toplumlara özgü ideolojiyi elbette benimseyemezdi. Onun için yönetimde Arap unsurlar tasfiye olunup Sezar'ın hakkını topluma, Tanrı'nın hakkını halka bırakan şevsel laik yapı azda olsa oksijen çadırında solumaya başlamıştı.

Yeterli miydi? Elbette yetmiyordu, yetmiyordu olacaktı ki; M.S. 815 ve 869 yılları arası 54 sene boyunca Afrika kökenli kölelerin İslami düzene karşı ayaklandığı dönemdir. Tarihte Roma'ya karşı yapılan ilk ayaklanma olan, Spartaküs köle ayaklanmasından sonra M.Ö.73; mevcut hala mevcudiyetini yitirmemiş köleci düzene karşı; bu ikinci önemli, toplu köle ayaklanmasıdır.

Dinler olaylara, ortaya çıktığı günün, ananevi gözlüğü ile ve değişmezlik ilkesi ile bakarlar. Bu bakışın, halk için değil de, toplum için uygulanmasına yönelindiğinde, karşılaşılan tecrübe; bunun toplumda sürecek bir uygulama olmadığıdır. Bin yılların deney biriktirisi uygulama sonrası anlaşılmıştır ki toplumda uygulanması çıkmaz sokak olmaktadır. Bu nedenle de, aklın kullanımı için laiklik vardır.

Değişmezliğin, kutsalın sözünün üstüne söz söylenemezliğinin, karşı konulmazlığı anlayış yaşayışı, toplumda mağduriyetler oldurup, insanlara çağlar boyu, çok acılar yaşatmıştı. Bu neden de insanları; ""Tanrı'nın hakkı Tanrı'ya, Sezar'ın hakkı Sezar'a"" demeye getirmiştir. Ve o günkü halde, laikliğin tohumunu atıp, atide doğumunu sağlamıştır. Laiklik bunun için de vardır.

İnançların toplumsal uygulamalarından hiç biri doğru çıkmıyordu. Örneğin köleliğin ilahi bir nizam olup, değişmez olurluğu, uzak bir mazinin us hatırası olmaktan öte gitmediği açıkça görülmüştü. Sorunları nakille değil de, kendi somutunda aramak için de, laiklik vardı.

İnançların, bilime değin söylemlerinin yanlış ve saçma olurluğu, deneysel çalışmalarla açık açık gösterilmişti. Akılın ve deneyin kılavuzluğunu rehber kılmak için laiklik vardır.

Yine inançların, geçmişe dair verdiği bilgiler, bir doğal olay dahi olsa, tümünden çarpıtılmış mistik anlamlarla masal çıkıyordu. Bunlar, Tevrat'ın anlatımlarıyla tarihi olayları kopyalayıp tersindirerek, sunuyor oluşu ile ortaya çıkmıştır. Tevrat'ı dayanak alan diğer inançlarda bu yanlışlardan kurtulamamıştı. Hem de, değişmiş diyerek ve aktarmalar yaparak. İncil hem Musa'nın şeriatını getirdim der, hem de; onun değiştiğini söyler.

Dinlerin öngörü ve vaatlerinin uzun yaşayışlar sonunda, yanlış ve gerçeğe aykırılık taşıma göstermesi, hala onun bağlılarının halkı değil de, toplumu bu ilkeler içinde görmek istemesi nedeniyle de, laiklik bir karşı duruş olarak vardır ve çıkmıştır.

Toplumun yapısı ve işleyişi anlaşıldıktan sonra laiklik, zorunlu bir benimsenirlikle, işlerlikle, otoriter yapılanış ve hukuki, siyasi tavır olarak da, laiklik vardır. Laiklik farklı dinlerin bir arada yaşarlığı da değildir. Laiklik din ve inançlara karşı oluşta değildir.

Sürecek 22

Bayram Kaya

İnanç Laiklik Hoşgörü 23

Laiklik, din ve inançların yapı alanlarını belirleyip, bin yılların süren alışkanlığını toplumda ayırmış, ait olduğu yerde, halkta bırakmıştır. Laiklik, inançların halk içinde, özel ve öznelde var oluşunu, gelişmesini, güvenlik tehdidi yapmadığı sürece, hiç karışmayacaktır. Nesnel ilgilenilme gelişemeyen kişilerin, inançsal yönden geliştirilmesi kazanımı benimsenmiştir.

Yeryüzündeki toplumlarda din ve inançlar yönetime ve üretime karışmacı olduğu için, bu karışma akli değil de nakli ve tutarlı olmayan, sınırlarına kadar ürettirmeyen bir oluş olması nedeni ile laiklik vardır.

İnançsal uygulama ilkelerinin, uygulanışından doğan aksamalar, ilkelerin doğma olup tartışılıp karşı gelinemez oluşu nedenle; denetlenemez olması, sorumlu bulunamaz olması ve inançlardan kaynaklı aksamaların düzeltilmesine gidişi anlayışla karşılamaz oluşundan nedenle de, laiklik vardır. İnançın yanıldığını söylemek inançtan çıkmakla eş anlamlıdır.

İnançlar ve dinlerler, üretimin ve üretim yapılanışının, yani yapının, içinde olmayışları ve bu yapının sorunu olmayışı, bilinci nedeni ile de, laiklik vardır. Üretimin nedeni olmayan, üretim, kendisi sayesinde olmayan, çözümünde parçası olamazdı. Çözüm de, ondan ötürü onun ilişkilenişi ile olamazdı. Bunun için de, laiklik vardır.

İnançlar halksal yaşamda hoşgörüyü, toplumda da laikliği, tepki olarak ve zorunlu olarak doğurmuştur. Bu bir kusur değil. Bir yaşamın gelişip serpilmesinin nicelenişidir. Olay olgu ve soyut durumların, gelişme olgunlaşma ilkesidir. Bunlar olmasa inançlarda olmaz.

İki bakımdan olamaz: 1-İnançlar toplumun, kuram ve kural olarak ortaya çıkardığı halkın bir özel ve öznel halk yaşam alanıdır. Toplumun olmaması demek, inançların yokluğu demektir. Çünkü toplum, üretisi ile insanın kendini tinsel ve sanatsal olgunlaştıracağı, meşgul olacağı, onca zamanı ortaya çıkaran bir üretim sürecidir. Toplum da, insanlık şerüven sürecinin belli bir aşamasında ortaya çıkan, zorunlu olgudur. Bunun için İnançın toplumda uygulanması demek, bindiği dalı kesmekle eş değerdir. Önce toplumu yok eder, sonra kendisi yok olur. İnanç yüzünde toplum var değildir. Aksine toplum sayesinde inanç vardır.

2-Toplum yaşamı (üretisi) halkı destekler ve yapılaştırır. Halkta toplumsal üretimin dışsal nedenidir. Halk bu yaşamla inançlarını yaşar sürer, sürdürür, geliştirir. Farklı inançlara kendi bir tepki karşı oluşla cevap olarak gelişir. Farklı inançta hoşgörülü olmanın gereğidir. Hoşgörüsüz inanç, yine baltayı kendi ayağına vuracaktır. Ve kendini aşamayan her şey gibi yok olacaktır. İnanç, inancı hoşgörü ederken, diğer inanç berikinin çatışan dış nedeni olmuştur. Hoşgörü yoksa diğer inançta yok. Diğer inanç yoksa büyüyemeyen her şey gibi bu da ölür.

Görülüyor ki laiklik ve hoşgörü; iki ayrı alanda, toplumsal ve halksal alandadırlar. Laiklik İnançın var oluşunu, ama toplumda uygulanamaz oluşunu; akılcı ve nesnel, somut ve tartışılır konuları, bunlar değiştirilebilir, karşı olunabilir, yerine yenisi konur ikameleri için toplumda vardır. Hoşgörü ise, halktadır. İnançları farklı çoklukta destekleyen, halkın bir iç belirimine ait yansımaların nicelenmesidir.

Bu yansımaların bir de olumsuz yansımalarına, yukarıdaki bölümlerde değinilmişti. Her inanç bir iç ve bir dış oluşla kendi üzerine yapılanmak zorunda. Bunu yapamayan inanç Ya da dinler hem gelişemeyip, uzak bir anı olmak zorunda kalır. Ya da kendini

aşamayan bir tekrar ediş çatışması ile benimsenir olmaktan çıkar, terk edilise uğrar.

Din ve inançların, kendi selametleri için başaramadığı iki temel noktalar bunlardır. Bu şu demek: Laiklik ve hoşgörü inanç ve dinlerin dış geliştirici ve var oluş nedenidir. Zorunludur yukarıda belirtildi. Birde inançların kendi üzerine olumsuz yansıması vardır. Bunlar inançları sınırlayan inanırlarını özgürleştiremeyen at gözlüğü ile baktıran durum ve tutumlardır. Ama bunlar da din ve inançların geliştirici varoluş iç nedenleridir. Bu iyi bilinip görüle. Hoş görü farklı inanç olarak, diğer inancın geliştiren dış nedeni olmak zorundadır.

Bir inanç, kendi iç nedeniyle, kendini sınırlarken, olay ve olguya bir açıdan baktırıken, dış nedeni olan laiklik ve hoşgörü, başka inançları var bulunduracağından ve bu farklı inançlar aynı olay ve olgulara farklı bir sınırlı gözlükle, kendi içyapıları gereği bakacaklardır.

Diyelim A ve B gibi iki farklı inanç ya da din olsun. A inancının bir C olgusuna bakışı kendi iç sınırlılığı ile olacaktır. Bu A da kendi iç çelişmesi, iç sınırlılığı ve iç nedenidir.

B inancının da, C olayına bakışı, kendi sınırlıklı iç nedeni ile C olgusunu tanılayışı, A da C olgusuna bakış inanışıyla farklı olacaktır. Açık farklılığı, her iki inanışın iç nedeni ve var oluş temelidir.

A inancının C olgusuna bakışı; B inancının C olayına bakışı ile çatışacaktır. Bir savunma bilgi üretişine geçerek. Kendilerini savunarak büyütüp geliştireceklerdir. Böylece iç nedeni sınırlılıkları da esneyecektir. Düşünsel, soyut özgürleşme başlayacaktır.

Burada şunu iyi görmek lazım. Bunu görmezden gelmek ya da görememek olay ve olguları anlayamamak ve bilememekle eş değerdir. A inancının iç nedeni B inancının dış çatışma nedeni olmaktadır. Aynı şekilde B de iç nedeni de, A inancının dış nedeni olmaktadır. İki iç neden, birbirine göre, birbirini geliştiren, çelişen, çatıştıran, karşı tarafı eyleme, bilgi edinişi sürekli üretmeye, kendisini üretme savunmasına zorlayan, dış nedeni olmaktadır.

Laiklik herkesin meşrebine göre tanımlayacağı, Ya da kafasını örttüğü halde, sisteme saygı duyanların olacağını, söyleme, anlama ve anlatma, bu anlayışları müsamaha etme dahi değildir. Ya da başörtülü insanların, sisteme saygılı olmayacağını söyleyip anlayan, bir anlayış da değildir. Laiklik bu iki yaklaşımı da içermeyip, bunları tanımlayacak bir indirgeniş ve bunları tanımlı kılar, açılımlı tanımlama olurluklar da, değildir. Bunlar körlük ve kör dövüşünün argümanlarıdır. Yani laiklik bir ilişkileniş olmayan konunun, alanı olmayan bir yerde, genellemeye yeterlilik yapma nedeni de, değildir.

Örneğin laikliğin, uygar oluşun nedeni imiş gibi algılanışı da sui zandır. Hiç alakası da yoktur. Laiklik, uygarlığın değil, toplumsal üretişin, alanında olamayan ve olmayacak olanın buraya taşınmamasıdır. Burada egemen kılınmaması, burasının halksal işleyişe dönüşmemesidir. Yapı halksallıktan ayrı bir yapı, ama işleyişini yaşanışını, halksallığa, halksallığın kişisel ve öznel anlamalarına çevrilmek, istenen bir kavrayışsızlıktır.

Laiklik sadece belli zamanda, belli bir işleyişin, toplumsal ilke ve yapılışımı olan temel, konjonktür elliği de içeren, otoriter ilke öngörülerini ile işletimidir. Sizin bir türden olamayacak ve kendini klonlayacak dinsel sanı, inançsal kanımlarla, başörtüsü takarak, sisteme veya insanlara saygı duyma beyanınızı, inisiyatif kılacak bir anlama da, hiç mi

hiç değildir. Öyle olsa idi, sizin beyanınızla ortadan kalkardı.

Sürecek 23

Bayram Kaya

İnanç Laiklik Hoşgörü 24

Nasıl demokrasi bir kurallar rejimidir. Demokrasi toplum da; (halkta değil) var oluşun ve davranış kılınıp, kılınamayacak tutumların, bellilikle yazılıp somutlanır oluşudur. Otoritenin toplumsal, halka ait yaşayışla etkileşmesidir. Sizden isteyeceklerini, size sunacağı hizmeti yükümlülüklerini, tespit edıştır. Ya da sizin otoriteden isteyip, davranış sereceğiniz, normatiflikleri toplumdan alıp, topluma verme iletişiminizi düzenler.

Bunların yaşamsal olmasıdır ki, bunu talep kılar oluşunuz, toplumsal haklarınızdır. Üretme ve kullanım yararı vermeyecek hiç bir tutum ve düşünme soyutçuluğu toplumda talep olur bir demokratik hak ve özgürlüğünüz olarak mütalaa edilmez.

Otorite de sizden yüküm istiyorsa, bu otoritenin yaptırım gücü olmaktadır. Otorite yaptırım gücünü, kurucu ilke ve felsefeden alarak meşrulaştırır. Bu nedenle halkın demokrasisi ve laikliği olmaz. Demokrasi ve laiklik, otoritenin yaptırım belirleşiminin yaşamsal sınırlılıklarıdır. Laiklik topluma ait siyasetin tutumudur. Dinse inançların tutumudur. Laiklik demokrasi içermez. Ama demokrasi laiklikle vardır. Tıpkı, ne biçimde olursa olsun, insan öldürmenin demokratiklik içermediği gibi. İnançları da, kendinizin üretip seçemediğinizden, inanç bir demokrasi kapsamlı içerme değildir. Halka ait, bir hoşgörü zeminli, telakki ürünüdür.

Demokrasi ve haklar, bir kurallı olmanın, otoriterlikle stabil kılınmasıdır. İstikrar ve düzenlilik toplumsal yaşayışın ilişkileniş biçimidir. Nerede, nasıl, ne şekilde davranır olacağınızın; Ya da bunlara uygun davranış geliştireceğinizin bilinir olmasıdır. Sizin ve otoritenin, sorumlu oluşun, özgür davranışını gerçekleyecektir. Yani, siyasi demokrasi ve haklar, özgürlükler, sizin otorite kıldığınız yapı ile sizin aranızda ki bir belirlenmiş ve gerçekleşmedir.

Değilse kişisel inisiyatifin, her durumun cevaz verir olmasında, istenecek, yerine getirilecek bir hak olurluk değildir. Demokrasi ve haklar, bir sorumluluğun, talebini kullanırken, aynı zamanda da, bizim sorumluluklarımızın, kendini dayatmasıdır da. Nedense bu, böylece anlaşılmaz! Neden kendi sorumluluklarımız da, hep başkasında beklenen, bir muallâkta hak ve özgürlük sayılmakta? Kuralsızlıkta, nerede, ne zaman, ne yapar olduğunuzun bilinir olmamasıdır. Kestirililik yapılamamasıdır. Olmayacak yerde, olmayacak tutum koyuştur. Bu ancak ve ancak, yeni var oluşların koşuludur. Toplumsal Özgürleşme talebidir.

Yani kedililiktir. Bizim yatkını olmadığımız, demokratik olarak toplumdan isteyeceğimiz haller değildir. Bu bir bireyin demokrasi ve hürleşme talebi değildir. Bu kaosun, kendi gelişmesinin, kendi yeter oluşudur. Yani halkın dinamik davranışdır. Kişilerin halk içinde kurallı iken, kuralsızlaşabilir denemeler biriktirme, gevşek şevsel tutumlaşışdır. Ki çok yerinde, fevkalade yapıcı zengin oluşum çeşitliliğidir.

Yani istikrar ve düzen, toplumda; kurallar yönetimini tutum eder. Kurallarla yönetim toplumda olurken, ortaya istikrar ve düzen çıkar. Halkta ise, kaostan çıkan yararlıardan düzensizliklerden, istikrar ve düzen; kural üretmek, olmaktadır. Buralar yetenek havuzudur, halktan kişilerin ve bireylerin, grupların; kişisel ve inisiyatifi olan kılğısal deneme yanılma mahiyetli edimleri vardır. Halkta, kaos üretme ve kaosta istikrar çıkarma, yetenek ve becerisi vardır. Toplumsa kaosla üretemez. Halk içindeki bireyin, (bireyliği çıkartılmıştır) statüsü soyutlanmıştır. Nerede ise, halksal ilişkide de statüsü, hiçliğe inmiştir. Burada inancı, kanat önderlikleri revaç bulmaktadır. Halk içinde, Laboratuvarı ve teknik desteği, elinde alınmış bir biyolog; artık sizin bozuk gen transfer klonlamanızı, halk içinde iken yapamaz, davranamaz duruma indirgenmiştir.

Sanatın ana tema ve temayülü buradadır. Kaostaki her hangi bir uca, yön vermeyi, sizinle etkin kılış, sizi; yön verir olmaya sokan, dissipatif yapılaştıdır sanat. Yani, öznel bir halk işleyişinin var oluş sürecidir. Toplumsa; toplumsal ilişkinlikle, ayağı yerde oluşun güveni ve somutluğuyla, bir nicelik ve nitel yol alışın sürçleşmesidir. Bir had bilmez, bu halk devinimini, toplumda hak ve demokrasi diye isterse, bu; kuralsızlığın, demokrasi anlayışı olmasdır. Ki, halkta anarşi ve kargaşaya yapmayan bu tutumlar, topluma getirilince anarşinin, kargaşanın nedenini oluşturur. Çok vahim bir akıl perdelemesidir. Böyle gidişler cahil oluşun, toplum ve halk oluşun yapılanışını bilmemenin yol ve yöntemdir.

Bunu şöyle, basit bir söylemle belirtelim. Sizin toplulukta genelde kimseye zarar etmeyen ve etmemesi gereken, benimseme ve yaparlıklarınız vardır. 1300 adım koşmanız, 2 saat yürür olmanız, 16 saat Film izlersiniz, Ayşe Hanım'ın altın gününe katılırsınız, ağaca bakıp tırmanmanız, ne bileyim, fevri her hangi bir hareketiniz halkta olması gereken sınırlar içindedir.

Bunlar kabul edilirlık alanında iken, yaygınlaşabilir. Hatta size, tınlatmış gözü ile bakacak olanlar da, bu tutumları yeğler olabilirler. Bunlar olması gereken serbest, öznel inisiyatifli, subjektif durumlardır. Ne gibi yarar ve olumsuzlukların tutumlaşacağı kişisel ve grupsaldır. Düzenli kılınışla, halkta yaygın bir tekrar ediş kazanabilir. Oysa asıl işi, sınırlı zamanı ve sınırlı üretimini, kurallarla üretmek olan TOPLUMDA, 1300m koşma, ağaca tırmanıp uyuma, 2 saat yürüme isteğiniz, 16 saat film izleme lüksünüz, Ayşe Hanım'ın altın gününe katılma talebiniz vs. olamayacaktır.

Ne var bunda? Bu bir insan hakkıdır! Bu bir özgürlüktür! Demokratik talep ve yaşayıştır demeniz, zemin sapması, zemin kayması olur. Kör dövüşü ve demokrasiyi anlamama sulandırması olacaktır. Dahası alan kargaşası olmaktan öte bir şey doğurmayacaktır. Bu, bir delinin kuyuya taş atıp, kırk akıllının da, atılan bu taşı çıkarmak için:" yok insan hakkıydı! Yok değildi! Yok, falan sözleşmede şöyleydi de, Fransa'da böyle uygulandı! Demek ki oluyormuş! " diyen; tam bir salata, boş söz yapar oluşun saçmalığını, anlamsız yasallaştırma, meşrulaştırma gayretidir.

Örneğin toplumun özgürlüğü ve özgür düşünmesi varken, otoritenin erkin, hükümetin, hükümet birimlerinin, düşünce özgürlüğü, düşünce açıklama diye bir ifade ve açılımı dahi söz konusu olamaz. Bu durumu yasalara uygun proje koyarak seçilerek gelişle otoritenin yetkisinde zaten yapıyor olacaktır. Çünkü kendileri meşru bir otoritenin uygulayıcısı ve otoriteyi ortaya koyan, koyacak olan yetkilenmedir.

Bir hak gaspı ya da düşünce özgürlüğü konacaksa, demokratik haklar çerçevesinde; toplum işleyişine uygun, toplum bireylerinden ve halktan, otoriteye gider tutum olmalıdır. Hak ve özgürlükler otoritenin zorunluluğuna karşı dileyişlerdir. Yani bunlar otoriteden istenir. Değilse otorite olan, bana özgürlük veriniz demez. Otorite yasal zorunlulukla belirmez. Aksi, sapla samanı karıştıran bilmezliktir. Ve toplumsal kargaşadır. Yürütmenin düşünce özgürlüğü beyanı, otoriteye aykırıdır. Böyle bir durum, otorite dışı kanaatlerini ortaya koyar.

Otorite dışı kanaatler, otoritenin eksen kılınması olur. Bu hal, eksen etrafında mutad varlaşma ve dönüşün, yok kılınmasına gider. Tam bir "kör kör parmağım gözunedir" deme olacaktır. Ki bu siyaset, karanlık tezgâhlarının beni aşınalaştırdığı, dar anlamalı, prangalı inanmaların bakışının akis edişi gibi okunabilir. Böyle gruplaşmaların, düzeni ve sistemi anlayıp, yapılaştırma davranışı oluşturma, yetenekleri yoktur. Sadece aklına eseni karar verip, taassupla o işe koşalar. Yapabileceğini sandığı, kolay oluş vehim

aculluğun dil ve enebazlığıdır. Düzenli, sağlıklı işleyen yapılar da bu taşkınılık; erkin yetki paylaşımı ve bu tür taşkınılıkların denetimi ile karşılıklı eşgüdümle sağduyu zaten dengeleyecektir.

Sürecek 24

Bayram Kaya

İnanç Laiklik Hoşgörü 25

Yatırım, üretim ve refahın paylaşımını sağlayamayan bütün sistemler, kendi iflaslarının ilanını, bu tür halk oyalama sendromları ile kendilerini açık ederler. Bunlar bilinip, açıkça anlaşılmadığından, geleneksel bakışla olaylar türbana çekilir. Huzur ve dikkat, anlamsız gereksiz ve yerinde olmayan bir tartışmaya götürülmekte.

Bunun hoşgörü konuşmaları ve uygulaması, halkta içsini lirken, siyaseten kaşınması, hem de bilinçsizlikle kaşınması, halde olayı siyaseten ve hukuken bitirdi. Halk telakkisi de zamanla ikna olacaktır. Çünkü halk kendi alışmasının rahatlığını görüp, çevresinde onun duyulmasını ister bir yapıdır. Halk ileriye doğru ufuk ve plan koymaz. Zaten bu da onun yapısı gereğidir ve görevi de değildir.

Peki siyaset bunu çözmeyecek mi? Öyle ise siyaset niçin vardır? Siyaset, maalesef bunu çözmeyecektir, çözemeyecektir. Ve siyaset bunun ve bu tür toplumdışı, kanaatler için değil, bir akıl koyuş olan, laiklik için vardır. Zaten laiklik bu farklı akıl koyuşların, somut çözümleridir. Oysa inanç, tutumları farklı koyuşların akıl tutumu değildir. Asla siyasetin şuradan buradan (demokrasiydi, haktı, özgürlüktü gibi) el atacağı akli konu değildir. Bu Tanrı'nın hakkını Tanrıya bırakmamaktır.

Ortada bir otorite var ve siz, bu otoriteyi gerçekleyen farklı yolları oluşturmak için, siyaset yapıyorsunuz. İnanç, ne bir toplumsal taleptir. Ne de toplumda uygulanacak bu akli oluşun yollarından hiç biri değildir. Bunu konuşarak, refahı artırıp, kitlelere pay vermez, enerji fiyatlarının artışını durduramazsınız. Çünkü sorun da, çözümü de, toplumsal değildir.

Ayşe hanımın çay partisi verip verememe rahatsızlığı mesabesinde, kendisinin ve o grubun uhdesinde, bir kişisel, grupsal hak ve çözümdür. Bu nedenle böyle bir girişim çözümü de toplumsal olmayacaktır. Kişisel halksal, grup ve cemaatsel olanın çözümü de, bu sosyolojik parçalardan olacaktır. Oysa siyaset ortaya çıkışı ve yapılanışı gereği, halkın değil toplumun bir olgusudur. Bu unutulmuş gibidir.

Burada, tarihi bir olgu ve olay olan, Yeniçeri Ocağı'nın kaldırılışı ile güncelde türbanın çözümüne, erkin kendi fikir özgürlüğünü söyler oluşuyla, savunuş yapması ile çözüme kalkışması, bana; benzer ve ilişkin bir çağrışım yaptırdı. Osmanlı'nın son döneminde, iş yapamaz oluşunun bir nedeni de Yeniçeri'lerdir. Her yeni olay ve olgu karşısında mızımız edip "İstemezük"; "bu bidattir, gâvur icadıdır der", eylem yaparlardı.

Bu anlam, soyut halka ait anlamının, yapının toplumsal anlamaya rücu ettirilişidir. Buna "kazan kaldırmak" denirdi. Her eylemleri, ya bir padişahın hallini veya vezirin hallini öngörürdü. Yetinilmez ise, eylemin şiddet ve gücüne göre; ya vezirin kellesini veya bostancı başının kellesini, veyahutta kethüda kellesini alarak ayaklanma gösteri birikişi, sonlanırdı. Bu böyle gidemezdi. Nitekim gitmedi de...

Şairin deyişi ile:

Tecemmu eyledi Meydan-ı Lahme, *
İdüp küfrân-ı nimet nice bağı.
Koyup kaldırmada ikide, birde (kazanı)
Kazan devrildi, söndürdü ocağı

Yerli yersiz bahane ile toplardı meydanı
Nankörlük azgınlığıyla nice zamanı, çağı.

Koyup kaldırmada ikide, birde kazanı
Kazan devrildi, söndürdü ocağı

*Meydan ı lahme: Et Meydanı. Yeniçerililerin her zaman toplanıp gösteri yaptıkları alan.
Bir çeşit, Tianenmen Meydanı, Ya da Beyazıt, Taksim Meydanı hüviyeti almış meydandı.

Bayram Kaya

İnanç Ve Toplumsal İstem (talep) 1

Bu çalışma, bir grubun bilimsel içerikli, paylaşım yazısına, cevap yazacakken, ortaya çıkan uzun bir analiz çözümlene oldu. Yazıma şöyle başlamıştım

...
Artık masalları ve bunların çokluğunu, banal dilekleri paylaşır olmaktan, gına gelmişti. Her aklına esenin, bir şeyleri paylaşım diye değil; seyrekliklerin, sindirilir olur değerlerin paylaşımı olmalı.

Bu magazinsel pörsümüslüklerin dik alası her yerde bol bol var. Artık insanlarımız sonuç alamadığı ve asla alamayacağı, inancı tartışma yerine, dezenformasyonlarla şaşkınlasmak yerine; araştırmaları, teorileri, bilimsel sonuçları okumayı da, öğrenip, tartışır olmalı.

Bakın güncelin tartışmasına, hiç akılcılık var mı? Sosyal sözleşmelerde inançsal duygu, tartışılıyor, ne, neye göre, hak ya da değil? Ne neye göre zulüm, Ya da değil? Ne neye göre korku, Ya da değil? Her bireysel hak toplumsal talep midir? Her toplumsal talep de, bireysel olmalı mı? Bireysellik, bunun bellisizliğinde şekilleniyor? Türban hak ve moderinite sayılıp! Çarşaf ve burkanın, bir hak olmadığı, modernize topluma aykırılığı, akıllılığı ortaya konuyordu!

Ya da şöyle soralım. Demokrasi de bireysel seçme hakkı var. Seçimde 100%100 şeriat dendi. Kahhar ekseriyet doğal bilimlerin öğretimine hayır dedi, bunu halk istedi diye yapacak mıyız? Bunlar kabul edilip, toplumsal talep mi sayılmalı mı?

Toplum; sadaka kültürüne göre; geçmiş ilişkileniş biçiminin yansıyan subjektif kültü, rızık farklı verilenlerin, rızık verilmeyenlere, razılık sunulan cariyeye ve kölelik yaşam ilişkilerine göre mi yapılacak, yoksa güncelin üretimin nesnel ilişki ve paylaşım koşullarına göre mi yapılacak?

Eş deyişle; toplum karşılıklı bir yükümlüleşme ile gerektirmeli bir görevdeleşmedir. Bu en temel kriterlerden biridir. Oysa inançlar bir ödevleşmedir. Karşılıklı yüküm hiç yoktur. Bu benzeşmeyi sağlamak, içinde uydurmalara gidilmiştir. Tap ve iste mantığı ile ödevleşmeden kaynaklı ruhbanlaşma ile topluma sirayeti subjektifleştir.

Hemen, ""halk istedi ise, demokrasi ise, olur."" Sen ne karışyorsun diyenleri duyar gibiyim! Bu kolaycılık, seçimi, demokrasiyi anlamama, bilmeme tavrından başka hiç bir şey değildir. Seçim ve demokrasi neye göredir? İnançların kabulüne mi? Toplumsal somut üretim koşullarının yaşayışında ortaya konan, zorunlu bir ilişki mi?

Toplumsal istemde gerektirilen, birlikte yaşama ve yaşam ilişkileri var edilmiştir. Bu ilişkiler nesnel bağıntılılıktır. Bu bağlamada, demokrasi somut illiyet bağına göre mi üretilmiş; yoksa akıl dışlıkları, akıla her eseni, demokrasiye anlam var etme midir? Yani demokrasi ve seçim; toplumsal yaşamın, üretim ve yapılanma ilişkilerinin ortaya çıkardığı ve bu temele dayalı siyasetin uygulanmasıdır. Siyaset bile bu somut nesnel dayatmanın sonucu, yönetilme, güvende olma, emek üretme, bunların paylaşımını ortaya koyan, vs. çözüm zorunlulukları tercihidir.

Temelini toplum ait istem yasalarında alır. İçinde toplumsal talep olmayan, sosyal yapıda, ne demokrasiden bahis etme, ne kamuoyu icat etmek olanaksızdır. Demokrasi inancın değil, maddi yaşamın ürettiği bir maddi somutluktur. Kaldı ki inancın sizi inandırması demokratik değildir. İnanç; size sorulmadan, hiç araştırtmadan benimsetilir. Kıyaslamalar, karşılaştırmalar dahi yaptırıp SEÇME ve sorumlu olma olanağı telkini edilmeden bu, anne baba inancı öğretilir. Başka inançların bile var

olduğu söylenmeden, yanlış olabileceği düşünmesinin cis yapacağı telkini ile kendinizi inanç içinde bulduğunuz baskı, bir öznel koşullanma durumudur.

İnanç soyut olunca, onun ortaya konusu da soyut, akıl dışı olmak zorunda. Demokrasi İncanın konusu olamaz. Yani siz ya da toplum, kural koyup kaldırmazsınız. Ya da kural iyileştirme yapamazsınız. Bu nedenle toplum, inanç tutumların da, kamuoyu oydaşması yapamaz. İnanç demokrasinin konusu değil. Demokraside incanın konusu değildir. Bu alandaki kamuoyu oydaşma sonucu da cari olamaz. Oydaşma yapılsa da sonuç nötr algılanır. Size, meleğin cinsiyetini, öte dünyanın varlığını, demokratik tavırlı tercih ile mi benimsettiler? Ya da inançta referandum olsa dahi, alınan sonuç, meleğin kendisini ve cinsiyetini kanıtlar cinsinden, toplumsal kılışa, bir gerçeklik yapabilir mi? İnançsal talep, oydaşma sonucuyla belirlense dahi, hiç bir toplumsal talebimizi sağlayamaz. Çünkü inanç toplumsal temelli ve somut değildir. Siz elektriği bulmadan, elektriğin radyasyon oluşunu ve onu önlemeyi size söyleyemez.

Şu hiç unutulmamalı. Sosyal bilimler ve doğa bilimleri; toplumsal oluşun ortaya çıkardığı bir: insan- doğa; insan- insan, insan-toplum ilişkisinde üretilmiş bir zorunluluk ve nesnel gerçekliktir. Toplum dışında bunları üretmek olanaksız. Ancak inançlar toplum dışında da üretilir. Burada halkın alanıdır. Toplumsal talebin yapılaştırılmasında, bu bilimlerin zorunlu ilişkileri ile toplum organize olur. Kişiler, öznel yaşamında, bilimi bilmese de, bilimden habersiz olsalar da; bilimsel gelişme sonucunu ilaç olarak, trene binerek, alo diyerek, psikolojik tedavi alarak yaşarlar. Bilimi kullanması dahi, demokratik bir hakkın seçimi, ya da siyasi bir tercihin belirlenir oluşu gibi, oylastırılmaz.

İnanç, toplumun ortaya koyduğu bir sonuç değildir. Çevrenin etkisi ile bireyin beyin işleminde, üretilmiş bir takım anlamlar; yansıması ve yanılmasıdır. İnanç, insanların ilkel yaşayışında, toplum öncesi halinde de vardı. Hatta canlı bireylik var oluşta, çevre dayatmalarının genel çarpıtılmış yansıma duygularının, genetik mirasından da kök alır. İnsan aklında bu yansılar ve korkuların tedirginlik izlenimleri de vardır. İnanç bireyselliğin toplumsal yaşama, zihninde getirdiği, pratikte karşılığı olmayan, nesne algı gölgeleridir. İnsanlar inançları gereği, ne toplum oluşa eğimleşmişler, ne de incanın, toplum oluşlar da, en ufak katkısı vardır.

Bu yüzden inanç, toplumsal istemin içinde olamamıştır. Güvende oluş, avlanma, seksüalite nedeni ile başlangıçtaki, birlik oluşun nesnel temelidir. Sonrada birlik oluşun avantajları, ancak toplum oluşla üretilecek eylemlerine, toplumsallığın organize iş bölüşücüne ve organik ilişkileneşine neden olmuştur. İnanç öznedede var olmasına rağmen, toplumun hiç bir aşamada yoktur. Toplum, insanın düşüncesinden, bilincinden bağımsız, kendine özgü yasaları olan, üretim temelli ilişkisel bir örgensel yapılanıştır. Yani toplumun incancı olamaz. Bu kavram karıştırmalardan kurtulalım. Ben inandığım gibi sana toplumsal talep sunarım, mantığı nesnelin değil, inanmanın, boş, anlamsızlık ortaya konuluşu dayatmasıdır.

İşin özü şu: Seçimlerde, toplumsal sözleşme, nam ve koşulları doğrultusundaki çalışma ilişkinlik var edişler, seçimlik sunumlarla oydaştırılır. Değilse toplumsal talep olmayacak, öznelin, kişiselliğin fantezi yansıması olan inançlar, çoğunluğun kabul etmesi ile dahi toplumsal yapılanmaya dâhil edilemez.

Örneğin kişinin istediğine inanması bir öznel soyut haktır. Ama toplumun bunlara inanması ve kamuoyuna sunup seçtirmesi hak ve talep değildir. Nedeni, maddi koşulları ve bunun hakikat düşüncesini sağlamayan öznel istemler, toplumsal talep olamaz.

Ancak öznel yaşamın hakkıdır. Halka ait alanın yaşama biçimidir.

Nedeni: 1- Toplum, inançların odaklığında, organik bağ ve toplumsal bağlar oluşturmamıştır, oluşturamaz da. 2-Toplumsal istem, sizin farkına vardığınız, sizden bağımsız, bir zorunluluk, var veya yok edemeyeceğiniz, kural ve yasallıktır. Bu şu demek, tünel açmak için melek inancı gerekmiyor, PC yazılımı oluşturmak için cennetin kapı sayısını bilmeniz lazım değildir. Toplumsal talep (istem) böyle bir gerekliliktir. Bunları kamuoyu ile referandum edemezsiniz veya yok edemezsiniz. 3- İnanç temelli gibi olan yapılaşmalar, bir sosyal emeğin, temeli somut olan koşulların, sömürü ile akıldışı inanma yapılaşması etrafında paylaşımıdır. Bu yapılaşma, emek üretimini, göz boyayarak ele geçirme dilbazlık zanaatıdır.

Sürecek

Bayram Kaya

İnanç Ve Toplumsal İstem (talep) 2

Değilse, baykuş sesindeki uğursuzluğa inanmak, sizin; hiç bir somut koşulunuzu varlayamaz ve sizi toplum da yapamaz. Ama ona inandırılırsanız, üretiminizin tüketiminde ona pay var ettirilir. Bu tür inanmalar dinleşmemiştir diye inanç olmaktan çıkmaz. Dinleşme inançların referansı olamaz. Önce inançlar vardı, sonra dinler, selekte tutumla sistemleşip evirildi.

Soru şu; toplumsal yasallıkta, nesnel uygulamalarda inanç talepleri var mı? Ve yoksa da, olmalı mı? Olabiliyorsa, nerede olmalı? İnsanlık, bu değerlerin cevabını büyük oranda bulup aşmış, bu günkü aşamaya gelmiş iken. Bu temeli bilmeden, kavramların toplumsal ve öznel oluşla, bu temelde fikir üretmeden, anlam ilişkilerini ortaya koymadan, kör dövüşü tutulmaktadır. Öznellik oluşlar, toplumsal olularmış gibi, genellenip; ulemaya sorulmada! Oysa ulema, birey ve halk yaşamında vardır da, toplumsal sözleşmenin, neresinde vardır?

Hangi maddi koşul üretiminin, neresinde ulema var ve ulemasız o iş ve maddi yaşam sağlanamamış olsun? Bu bir çeşit kâhincilik, ilkel toplumların sosyal gelişiminde gerekli olmuş, aşılmış bir aşamadır. Tuhaftır ki anayasamızda; ne Türkçe dersi, ne de beşeri bilimler ve ne de, doğa bilimlerinin okutması hiç zorunlu ders değil iken, bir tek, din dersi öğretimi zorunludur! Hem de, laik toplumsal sözleşmede (12 Eylülün garabeti ile) ! Ve toplumsal taleple, bir inanmanın dayatılmasıyla, o inancın din âlimlerini! De, yetiştiriyoruz. İçinde girdaplaşma buralarda aranmalı. Yetiştiriyorsanız istihdam edeceksiniz. İstihdam ediyorsanız bu sonuçları yaşayacaksınız.

Ve bu alimler, kitaba uygunluğa göre; kan ve organ naklinden tutun, gen transferine, oradan hadron çarpıştırıcısına değin, uygunluk fetvası veriyorlar! Allah aşkına, bu tutum gelişmelere cevapları, uygun değil olsa, bu alandaki toplumsal talep; bıçakla kesilir gibi duracak mı, yoksa yoluna devam mı edecek? Yani bu çalışmalarını âlimler mi istedi? Onların gayret ve özendirmesi, zorlaması ile mi, organ transferi gerçekleşti? Onların bu çalışmalar da, en ufak dâhilleri ve haberleri var mı ki? Bu başarılar toplum oluşun ortaya koyduğu, insandan bağımsız, insanın toplumsal birey ve toplumsal emek beceri başarısıdır. Bu başarı ve isterlik, alimlerin değil, insan yaşamın taleplerinin gereğidir. Hiçbir inanç genç transferini ortaya koyamaz. İnsanda yapamaz. Bu ancak toplumsal işleyişin sonucudur.

Yoksa bu maddi koşulu, alimler ürettiler de, üretip ortaya koydular da, biz; bir minnetle, bu talebi onlarda bilirlik olarak mı soruyoruz? Onlar da, hiç emek ve bilirlikleri olmayan konuya dair, biri adına; bir yanıt verme hakkını nasıl kendilerinde buluyorlar, hiç anlaşılır, akıl alır bir şey değil! Oysa bu organ transferinin kendi somut bilimsel ve teknik zorunlulukları var. Hiç bir sosyal, beşeri yasa ve bilimsel ilerleme, ihtiyaç karşılayan nesnel üretimleri, inancın gereği, Ya da inancın öğretirliği ile özendirme teknik bilgi sağlar oluşuyla gelişmemiştir.

Esasen, karga ötmesinin uğursuzluğuna, baş örtmenin sevabına inanmak, hem inancın değişmezliği esasından, hem de tartışılmazlığından ve de, nesnel temelsizliğinden ötürü, hiç bir maddi üretimin geliştiricisi, bulucusu olamaz, değildirler de. Bu nedenle de, inanç toplumsal talep olamaz. Toplumsal taleplerin sağlandığı, kurallı yerlerde, kurumsal iradenin ideolojik (İnanma) ve özgün nesnel normlu, toplumsa talepleri geçerlidir. İnan konusu, toplumsal talebin, nesne ve öznesi değildir. Toplumlardan inançları değil, ideolojileri vardır. Bunların farkı kıyaslanacak.

Toplumsal sözleşmeden şu anlaşılmalı. Toplum inanç temelli değil, nesnel üretim ve

paylaşım temeli ile yapılanmıştır. Bu yapılanmanın nesnel koşullarını üretmiştir. Yasal yapılanması ile organize olup, toplumsal sözleşmeyi talep ederek, genel geçerlilik ortaya koymuştur. Bu evrenseldir. Yasaları da, talepleri de, nesnel ve kendi yer zaman, olanak koşul özellikleri ile birlikte de evrenseldir. Ve de insandan, öznenen bağımsız bir varlığı vardır. Bu da toplumsal süreçlerin, inançsız temeli oluşunun somut bir realitesidir. Toplum insanların organizesinden oluşur, ama insan demek değildir. Toplum, ilişkilenişin organize oluş durumunun nesnesini, nesnel bilgisini, emek konuluşunu ve hünarli bireyi gerektirir.

Ama kişinin inanması, sureti katide toplumda yoktur. İnanma, kişide ve düşüncesinde vardır. İnanç şimdiki ve eski yaşayışların, bireysel algıdaki yansıma ideolojileri veya fantezileridir. Nesnel toplumsal ilişkiler, çoğu bilinçlerce var edilemeyince, anlaşılamayınca, insan; zihnini bilerek değil de, inanarak ikna etmiş. İnanç nesnel talebin hiçbir yerinde, ne üretim için ne ilişkileniş için yoktur. Toplumun organik yapısını kavrayamayan kişiler, halk bireylerinin öznesindeki anlama inanmaları ile yaşamı algısal çarpıtabilmektedir.

Bir inanma konusu olan, bireyin meleğe inanması, ne toplumsallığın gereğidir, ne de benim inancım, kadın sesini mekruh buluyor; bunun için kadın toplumdan çekilsin, beni günaha sokuyorlar demek, ne istem hakkı ve ne de, özgürlüğüdür! Toplumun oluşun gereği de, değildir. Toplum bunların dışındaki nedenle var olmuştur ve talepleri de, o koşullara uygunluk olmalıdır. Ya da bu uygunluğu aksatan kuralları düzeltmek olmalıdır. İnançın talebi, toplumsal talepte, doğası gereği olmamalıdır. Bu bir eşyanıza boncuk takmak kadar masum bir tutum, nafile bir tutumlaşış değildir.

Çok bireysel oluşların, toplumsallık olmadığı unutulmamalıdır. Toplumsallık hırsızlığı ön görmez, amaçlamaz da. Ama bireylerde hırsızlık vardır. Bu somut ve toplumun konusudur. Bireylerin muz severliği toplumsallığın, severlik konusu olamaz. Bireyin ineği kutsal sayıp, saygılaşmasını; toplumun hak ve özgürlüğü olarak gündeminde saymaz. Muz, inek, somut bir ihtiyacı karşılıyorsa, üretimin ekonominin, yani üretim ilişkisinin konusu olur. Yasallık ve toplumsal nesnel oluşluk kazanır. Sizin muza, ineğe olan; duygu ve inanırılık, öznel tavırlı yaklaşmanızın, sevgi ve sevgisizliğinizin, ifadelenmesi; toplumun konusu değildir. Sizin meleğe inanmanız, somutlanamadığı için, toplumsallığın nesnel gereklerinden olmadığı için; sevginizin ve meleğe inanmanın, size erdemsittiği tutumları, hiç değilse toplumsal talepliliğe taşıyamayacağınız açıktır ve nafiledir.

İnanç bireysellikte yaşanan, haz ve mutluluktur. Doğal olarak inanç, bireysel algı ve bilgi ile zengin ve çeşitlikte olacaktır. Yaratılışa, bireyin bir şuur aktı olmalı. İnanıcı biz, istenirse de, toplumsal talep nesnel koşulları içinde, varlaşıp somutlaşamayız. İnançın nesnel bağ ilişkilerini, oluşturmak şu gelişmişlik aşamasında mümkün görülüyor. Buna sonraki kısımlarda da az az değinilecek İnanç; insanların merak eğilimine, bireysel bir bağ ve usu olgunlaştırma cevabıdır. İnanç öznenin, anlama ve yorumlama, heyecan ve hayranlık, iç yaşanırılığı olmalı. Zaten bunun güzelliği de burada. Herkesin aynısını hissedemediği bir içsel hal dinginlik Sevinçleşmesidir.

İnançın tartışılmazlığı, değişmezliği, yanı sıra, halk içinde bir insan hakkı olurluğu vardır. Yanlış olansa, toplumsal sözleşmenin gereği sayılmasıdır! Sorunu tersten ortaya koyuş, buradadır. İnançların tartışılmazlık ve sorgulanmazlığına karşın, toplumsal talepler değişir ve tartışılır, sorgulanır, hesabı sorulur. Bu da bir ayırt edici özelliktir.

Sürecek 2

Bayram Kaya

İnanç Ve Toplumsal İstem (talep) 3

Örtünme haksız, kişi nasıl örtünürse örtünür; isterse modernlikle, isterse özgürlükle demek, düşünmemenin baştan savma kolaycılığıdır. Eğer bu halksal alan için bir söylemse doğrudur. Yok, eğer toplum da göz önüne alınarak söylenmişse, bu düşünmede güçlük var demektir. İnanç, bir akılsal düzenlenir disiplin olmayıp, bu böyledir deme mantığıdır. Topluma ait bir düzenleniş ve talep olmadığından, inanca ait tutumlar toplumsal kuralların olduğu, yaşandığı kurumlarda, ne gösteriş için, ne de işleyişe etki için istek yapılmamalıdır. Caride, halka ait alanlarda, toplumsal kurallar dâhilinde, bireyin ve grupların, cemaatlerin uzlaşma alanları ile yaşanır, tutumlaşır olmalı. Buradaki kural, bu tutumlara inanınız ya da inanmayınız diye değil de, sizin dışınızdakilerle de uzlaşma; tutumun sürtüşme, çatışma konusu olmayacağını hukuklaşmaktır. İnançlar yaşamlara müdahale ve aksatma yapmadığı müddetçe, halk içinde, birey bazlı, bir gereklilik olduğu kabul edilmiş ve edilmeli de.

İnançların tutumlaşmasındaki hata şuradadır. Bireysel inanışlar, grup benimsemeleri toplumsal sözleşmenin sağlandığı koşullarda, kendisi toplumsal talep olmadığı halde, yani toplumu toplum yapan gereklilik, nesnelik olmadığı halde; kendisini, toplumsal talep gibi sunuyor olmasıdır. Toplum, bireylerinin eğitilmiş kılınmasını talep etmişse; siz de, toplumdan eğitimin nesnel şartlarını, hak bilip, özgürce talep edersiniz. En azından eğitimin şartlarından olmayan tutumları da, toplumsal izinle sağlarız. Kurumsal yönetimler ve anayasaya uygunluklar bunu belirler. Bu anlayışlara değin oluşturulan değerler, yaşanan sorunlardan kaynaklı, yüzyılların imbihsel çıkarsamalarıdır.

Sizin bu hususta öznel talebiniz olabilir, ama toplumda hak ve özgürlük olarak görülmez. Nedeni toplumsal talep, toplumsal işleyiş, inançların varlaşması için oluşturulmamıştır. Zaten toplum öncesi insan yaşayışında, basit inanma yansımalarının var bulunduğu kişi öznesi, kişi ile birlikte topluma girdi. Üretimin yapılışı ve paylaşılması aşamasında, kişilerin bu öznel kanıları, sanıları, kişilerin, egemenlerin çıkarları doğrultusunda, kabuk değiştirdi. Dinleşmeye ve insanları kullanmaya başladı. İnanç, insanın, dıştan topluma soktuğu, bir yönü ile çıkarıcı düzenlenen, soyut, kurnaz hünerdir! Toplumsal hak ve özgürlük olabilmesi için, toplumsal talebin ve yaşamsallığın, evrenselliğin nesnesi olmalıdır.

Bir asker de, tam teçhizatlı, askerlik inanma tutumlarını taşıyarak, gösteri ve ifade hakkı olarak, eğitim ve sağlık talebi alamaz. Bu silahlı tutumlar, somut koşulların talebi olmasına rağmen alamaz. Siz, bir generalin silahsız bulunmasını, kendini çıplak, bir şey yitirmişlik gibi hisseder olma ifadesi ile hâkim karşısında olduğunu düşünün. Savcıyı bu duruma, ikna ile alıştırırsanız da, karşı tarafın ne zaman, kafasının tasını atıp, beline davranacağı kuşkusuz; sizde, hep var olacaktır. Bu soyut istekleri sınırlayamazsınız. Çünkü talep ve konusu soyut, varlaştırılması da soyut olur. İçinde çıkılmaz kör düğüm olacaktır. Toplumda soyut özgürlük, soyut hak olmaz. Yasalar hak ve özgürlüğü belirler. Kişisel tatmini sağlayan istekler, kişinin toplumsal olmayan, toplum olmazdan öncede yaşadığı duygudur. Öznel kişiliğin, benînci içsel duyumunun bilinççe yansıtılmasıdır. Halk içi, bu belirmelerin doğru ve meşru alanıdır.

Diyelim ki, bizim savcı, doktor olarak kapalı olma hakkımız olsun. Bu talebi sunarken, bizden talep alacaklara; Sivas'ı ve Sivas'ta: "" Muhammed' in ordusu"" söylemleri, hatırlatmayacağı kuşkulandığını, kim garanti edebilir! Ya da siz, başörtülü talep alırken, durumumuzun, talebi sunana, Çorum, Kahraman Maraş, Hizbullah anılarını depreştirip; talebi, hukukilik yerine, fevrileştirilebileceği, unutulmamalı. Güven esası ortadan kalkar. İnanç toplumun esası olmadığından, bunun terside olası demek, absürt ve çalıyı baştan sürümektir. Halkın vereceği inanç eğitimini, toplumun eğitim kurumlarından da ister olmak aynı tersliğin, toplumdaki huzursuzluklara provoke

oluşudur. O oluyorsa, öbürü niye olmazsındı.

Ya da birindeki, inançsal taşıma, üstelik ajite olmuş simge taşırılık, diğerine; tavırlı yanlılık tutumla davranılacağı izlenimi vermez mi? Çok yanlış ama bu kendiliğinden, subjektivite olabilecektir. Bu güya kendini ifade ediş duygularıyla mağduriyetimize, nasıl engel oluruz? Efendim bir başı açıkta, bir başı kapalıya aynı duyguyu verir demeniz hata. Hatadan da öte gaftır. Bu toplumda başı kapalılık hakmış kabul ediliyormuş aşamasından sonra sorulacak gelebilecek bir soru olurda ondan. Böyle bir kabul olmadığına göre soruda saçmadır. Oysa halk içinde zorunlu hizmet alma olmayacağından, sizin böyle tutumunuz hiç etki yaratmaz yaratsa da, hizmet alma verme babından bir zorunluluğunuz olamaz. Bir muhtariyetliktir.

Bu nasıl hak ki, şu anda dahi, hem bizi, hem karşı tarafı mağdur ediyor? Soyut ifade hakkının! Tepki alırlık ifadesi de, soyut ve saçma olur. Yumruğun ifadesinin yumruk olması gibi bir somutluk! İnançlı, farklı inançlı Ya da inançsızlık anlamaları, sizdeki anılara göre dönüşerek; yanmanın ifadesi, başörtüsü gibi bir soyutluk, saçmalaşması olabilir!

Bu algılatış, istemese de, soyut tepki ifade duyarlılıkları olur! Bu da, kaostur. Üstelik her başörtülülük böyle değil demek, çok doğru olmasına rağmen, kurtuluş olmaz. Silahlı davalının karşısındaki, savcının durumuna düşeriz. Ki bunun ifadesi de şudur: Her belinde silahı olan, kafasının taşı attığında, silahına davranmaz ki demekle eş anlamlıdır. Üstelikte bizim, bazılarının üstündeki kötü anılar olsa bile, bu kötü anıları da ürperterek ifade etmiş olabileceğimizi, düşünmeliyiz.

Sizin, Hiç bir İngiliz ile sorununuz yoktur, ama onun İngiliz olurluk ifade inanması, sizde İngiliz mezalimliklerini, Çanakkale'yi çağrıştırır. Ya da tersi. Doğru olmasa da, inanma bunu öne kor. İnanma körlük yaptırır. Bunlar doğru düşünceler değil, ama inanma temelli ifade olunca, önü alınamaz olabilmektedir. İnanmanın temeli, ispat edilemez soyutluk içerir iken, gem almazlığı, çok acı ve somut olmakta. ""Devenin iğne deliğinden, geçememesi gibi, zengininin cennete giremeyeceği inancı"" ispat edilemez denli mücerret iken, inancın bu felsefesi ile tarihte ebonist (dilenciler) ordusu çılgınlığını ve günümüzde de, çok şükürle kanaatkâr fakirliğin, katlanırlığın somutluğu olabilmekte. Tüm bunlar toplum oluştaki bilinçli bireyliğin ifadesi olamaz.

Bir kere inanç kapsamlı bir kavramdır. Çoğumuz da, inanç deyince, Hıristiyanlık, İslamlık Yahudilik vs. akla gelir. Bu böyle olmakla beraber, çok yanlış bir anlamadır. İnanç inanma

Ve inanmamayı içeren bir genel kavramdır. Dinleştiren var, din olmayanı var. Akli, nesnel bilginin önünde gideni ve zamanla değişeni var. Çok inançlar, akılın yargı kontrolünden çıkmış, değişmezlik, öyle olurluk güden var sanılardır.

Biri inancı gereği sadaka verir, biri de inancı gereği sadaka vermez. Biri sadaka verir iken, cennet kazanma inancı güder. Diğer inanma görüşü de, sadakayı; toplumsal tembelliğin nedeni ve sömürünün örtülmesindeki istismar nedeni olduğunu, görür. Bir gurur kırılması ve insan haklarına aykırılık sayabilir. Sadakaya inanmamayı, sadaka inancını, toplumsal talebin, herkese iş, herkese aş, sosyal anlayış hakkı ilkelerine, aykırı bulunabilir. Bu aykırı buluşunu, toplumun gelir dağılımındaki yamukluğun ifadesi olarak, söyleme inanmasını (bilincini ve bilgisini) taşıyor olabilir. Bu nedenle toplumlar soyut var sanılarla yapılamaz.

Birin de bu tür inançlar, özelleşirken ve güdükleşmeye, gelişememeye, doğmaya

giderken, birinde de, evrenselleşmeye, yaşamın pratiği olmaya ve insanlığı üretmeye gidebilir.

İnancın temelinde doğma olduğu gibi, eski toplumsal yaşam tarzından doğan tehdit ve yaşam biçiminden doğmuş ahlak ve normların, değişen koşullardaki, ayak direyişini, sürdürmek isteyen, tutuculuk yanı da vardır.

Sonuçta, birinci inanma türü, zamanla değişimin yeni anlayışına ters düşerek, bir önyargı olma özelliği kazanır. Birinci inanma biçimi, inancın, doğma oluş yanı ile ikinciden ayrılır. İkinci inanma şeklinde, akıl, bilgi ve analiz var. Kendini sosyal işleyişe katma vardır. Yanlış uygulamaları, hem yargılanır hem gelişmenin hızına göre, kısa sürer. Zamanla somutlanır öngörüler içerir.

Sürecek 3

Bayram Kaya

İnanç Ve Toplumsal İstem (talep) 4

“İster inancından ötürü örtünsün, isterse; kendisini öyle ifade ettiğinden dolayı örtünsün” yuvarlamasına başvuruyla, toplumsal talebe dayatma yapmak, iki bakımdan saptırma ve cehalet ortaya kor. Birincisi, inanç toplumsal talep değildir. Halk içinde bunu deme gereği bile hissetmez. İkinci olaraktan da kişisel duygu ve anlayışlar toplumsal değildir. Toplumun insan öznesinden, insan düşüncesinden bağımsız bir gerçekliği vardır. Böyle bir geçiştirme cümlesinin, aşağıdaki gibi, hem önü alınamaz olacaktır, hem ön görülemez sakıncalarının da olacağı unutulmamalı.

Tarihte İspartalıların, Cermen toplumunun, hırsızlığı bir hak belletip, inançlaştırıp yaygınca normlaştırması, diğer toplumlara talan uygulaması, toplumsal olmayan bir tutumdur. Ama başka toplumun ortaya koyduğu emek ürünlerini, talan etmeye dayalı, ben içinci duyguya kapılan bir aymazlıktır. Talan, öldürme, yaralama kan gözyaşı doğurmuştur. Bu talancı yaşayış, yerleşik toplumların gelişmesini zaman zaman geriletmiştir. Bu tam bir hak ve özgürlük kavramının saptırılışdır. Soyulan toplum olduğu için talancı toplum vardır. Değilse talancı toplumun var oluşu nedeniyle, talana uğrayan toplum oluşmamıştır. Bu nedenle talancı, çapulcu toplumun istekleri, öbür toplumun toplumsal gerekleri olamaz. Değilse talan toplumsal var oluşun bir gereği gibi algılanır.

Ya da kişisel olarak, ben ister inancımın ötürü, istersem kendi isteğimle; Bir AIDS olma isteğim, hak olur mu? Yani, hastalık, benim inandığım varlığın, bana bir hediyesidir, deyip; hastalığa ben katlanmalıyım. Ben hastalıklarla, belalarla sınıv oluyorum. Sınavı başarı ile vermeliyim, inanmasını toplumda dayatmak ne derece hak ve özgürlüktür. Yaraların üzerinde oluşta yere düşen kurtları tekrardan: yarasının üzerine korken “rızkınızı yiyin” diyen Eyüp Peygamberi hatırlayınız. Ya da bu AIDS hastalığını topluma bulaştırıyor olma, inanmasını (bilmesini) görmüyor olmanıza ne demeli? Her halde bu da bir sınavın parçası olsa gerek!

Diyelim hastalık Yüce Ruh'un hediyesi, bu da öznel hakkınız! Olursa, bunu toplum içinde rahatça sürdürme hakkımız olur mu? Bunu, tek tip görüş inanması içinde, vebal olarak algılamak mümkün mü? Kişi olarak algılasanız bile, inançlı grup içinde davranışınızı nasıl önleye bilirsiniz? Grup psikolojisinin baskınlığı unutulmamalı.

Bu tür çözümsüzlükler inancın talebidir, toplumun talebi olamaz, değil de. Ancak, toplumun sözleşme talebi, hak ve özgürlük olur. Bu bağlamda, inancın talebi genellikle içermediğinden evrensel olmadığından, hak ve özgürlük talebi genelinde görülmez. Ancak inanç, özel yaşamın, bireyselliğin halk içindeki yaşantılaştırılması hak ve özgürlüğü olarak düzenlenir.

Toplumsal mutabakat. İnançların da, bireysellik temelinde ve sokak bazında olabileceği ama toplum kurumlarının yasallaştığı, konusu toplum olan ortamda bireyin, inanç taşırılık özel istekleri, talep olamaz. Can güvenliği istemek, eğitim kurum ve ekipmanı istemek ve eğitimi alma istemi hak ve özgürlüğümüzdür. Ama “kişi şunu şöyle istedi”, Bunun ne mahsuru var? Onun inancı evrime karşı, bu eğitimi almasın, ne sakıncası var? Dört kadının şahitliği, bir erkek şahitliği hükmünde olsun, ne sakıncası var? Her cemaat kendi hukukunu yaşasın haktır demek. Toplumsal nesnel temeli, olmayan durumları, toplumsal nesnel talep yerine koymak, saçma (doğrulanır -yanlışlaşır olmayan) tutumu olur. Bu giderek yereldeki oluşmamızın, toplumsallığın evrensel olurluk, ilkesi ile bağlantısını çatışmaya götürür. Kendi içinize kapanma, dışarı ile enerji transferi etmeme, sonucunu doğurur. Bu sonuç da sizi önce sönmeye, sonra yok oluşa sürükler.

Kamu denen, toplumsal talep trafiğinin, kendine özgü koşullarla, akış olduğu yer olan sağlık kurumunda; ne hastalığın tedavi talebi, başörtüsünü talep edip akla kor, ne eğitim talebi başörtüsünü talep eder, akıla kor. Apaçık bu inancın talebidir. Tedavi olma talebinde de, hastalıktan ötürü ilaç talebiniz vardır. Hastalığınızın tedavi isteği buna, ne kadın sesi, ne erkek sesi diye bakıp; ne tavır kor, ne de bunun birini talep eder. Bu sizin öznel kuruntunuzdur. Tedavi vermeye muktedir olan insan, hasta olan insana, hizmet karşılar. Bu size, toplumun talebinizi karşılayışıdır. Bu işin doğasında, her hangi bir hastalık tedavi karşılanmasında cinsiyet yok. Kadın sesinin tedaviyi engellerliği realitesi yokken, Sağlıkta yapabilirlik, işe yetkinlik iken, bu soyut istem neyin nesi? Toplum bireysel soyut istemlerin yeri değildir.

Bireysel olan özeldeki özgürlükler ve inanç çeşitliliği, toplumsal sözleşmelerin içeriğinde toplumsal talep olarak bulunmazlar. Sorunu tersten ortaya koyup, Doktor başını örtemez mi? saçma olurluğa gidilmemeli. Zaten gerektiğinde; ameliyata girerken, hijyenik tehdidin olacağı her yerde, yasalar başı kapatmayı talep (Zorunlu) kılmıştır. Çünkü buralarda nesnel zorunluluk var. Baş örtme inanmasında hem toplumsal talep gibi (zorunlu olmayış) ortaya koyma yanılması var, hem baş örtmenin, nesnel zorunlu hallerini, canım baş örtülmez mi? şurada şurada, örtülüyor diye, inançsal örtünmeye aynı olurluğu gerekçe yapmak gibi, bir bilmezlik tutumu var. Ya da yanılma yapılıyor. Ameliyat hane koşullarında baş örtmede, aşçının baş örtmesinde, maden ocağındaki işçinin baş örtmesindeki zorunlu gerekçe, üniversitede okuyan kişinin afakî örtme gerekçesi ile örtüşür mü?

Şu da unutulmasın ki kişisel inanmalar ve üretimler, o kişinin dışında (ki o kişiyi özgürde kılmaz) hiç kimseyi asla özgürleştirip, kullanım yararı ortaya koyamaz. Oysa bir toplumsal üretim olan otobüs herkesin ulaşım özgürlüğüne açıktır ve kullanım yararı sağlar. Toplumsala ait olma, böyle gerektirmelerdir. Özgürlüğü açık ve herkese olandır. Hâlbuki bir inanç olan şeytan taşlamanın, ne özgürleştirmesi olmakta ne de genel kullanım alanı vardır.

Örneğin ""insan özgür doğar ve özgür yaşar"" genel, evrensel, hak ve özgürlüktür. İnançlı olsanız da, inançlı olmasanız da, herkesin talebidir. Bunu sağlayan nesnel yaşamsal koşullardır. Bu durumun birinci yanısıdır. İkinci boyutu da kişinin öznel yanısıdır. Nesnel yan toplumsal talebin işidir. Öznel yan bireyin işidir. Toplum inançlı olmayı nötr görür. Halkın özelinde bireysel tutumla, kişi yaşamında, soyut hak ve özgürlük olarak tanır. Bunun toplumda teşhir ve yaşamını diğer nedenlerden istemez. Zaten "İnsan özgür doğar ve yaşar" anlayışı yaşamın çatışmalarından çıkan nesnel belirlemelerle, toplumsal, öznel anlamalarla bireysel hak ve özgürlük olmakta. Değilse insan doğarken, ne toplumsaldır; uçak üretmeyi bilirdi ne de, uçak yapabilirlik özgürlüğü vardır. Ne de şu inanca bu inanca model, örnek olacak kalıpta yaratılmıştır.

Toplumsal sözleşme, sizin özgürlüklerinizi sağlayıcı gelişir. Başınızı inancınızda ötürü örtme, evrenselliğin hiç bir yerinde objektif olarak yoktur. Çünkü evrenselin inancı çok farklı ve soyut. Size göre, başörtüsü hak ve özgürlük algılanır iken, başkasına hiç talep konusu dahi olamaz; aksine, ona göre de, kendini yakma istek ve hakkı, özgürlük telakkisi olabilir. Güneş tapınağı üyeleri gibi. Bireysel inanç talepleri, inanç lüksleri, toplumsal talep değildir. Kişisellik, zümre inanırlıktır, toplumsallaşmaz. Ve toplumsal talebe hak, özgürlük olarak taşınmaz. Toplumunuzda şu kadarınızın Hindu, Hıristiyan oluyor olması da, durumu kurtarmaz. Çünkü yasalar inançlara göre değil, nesnel yaşamın, üretim paylaşım ilkesi ilişkiliğine, bunun örgütleniş nesnelliğine, pratiğine göredir. İşin birde şu yanı var. Çoğu toplumsal refleksin de, halk ortamlarına taşınamayacağıdır. Ve de, dolaysı ile de; eğer taşınırsa sonu gelmez refleks tartışmaları

ve çatışmaların körükleneceği gerçeğidir.

Başörtüsü bir örtünme hakkı olmadığı halde, kendi deyimimizle, inancımızdan dolayı örttüğümüzdür. Toplum da hafızası ile zaten ajite olmuştur. Bu, niyetimizi Truva atı gibi, insan hakkı ve örtünme hakkı olarak, saklayarak tartışmak, sosyal taleplerin önüne koymak, ne derece gerçekçi ve sağlıklı olur? ""Efendim başını örtecekse, kime ne zararı var, ister yakıştığı için örter, ister inandığı için örter! ""

Sürecek 4

Bayram Kaya

İnanç Ve Toplumsal İstem (talep) 5

İki durumdan bahis ediyorum. Birisi ajite olmuş bir durumdan, ikincisi de toplumdan bahis ediyoruz. Öyle normal hal icabı şartlardan değil. Bu, durum; "" örtünülecekse! ..."" diye geçirilmez. Eğer böyle dersek, öncelikle örttürülmenin ve örtünmenin, anlayış olaraktan toplumda uygulanır kılınması kabul ettiğimiz gibi sanki toplumsal bir özgürlük ve toplumsal hak olduğunu da kabul etmiş demektir. Hem açıktan, hem de zımnî biçimde bilinçaltında kabul edilmiş olurlukla, duruma başlamış oluruz. Bu yanlış ve yanıltıcıdır. Toplumda nesnel hal icabı zorunluluklar dışında ve formel olarak başın, ne örtünmek ne örtünmemek gibi zorunluluğu yoktur ve bu nötr bir tutumdur. Hiçbir şeyin, tek başına ne gereği ne engelidir.

Hava şartları, kıl dökülmesi gibi gerekliliği kast etmediğim açıktır. Toplumda gerilime neden olmayan, simgeleşmeyen her bir tutum nötr tutumdur. Eğer, toplum resmîyetinin olduğu yerde, teamül tutuma aykırı görülmüyorsa, hiç dikkat çekmeyip, rahatsızlık vermeyeceği de açıktır. Bu hal sizin kalabalıklarda dahi, hiç dikkat çekmezken, bir şekilde yanlış imajlar verir olmanız yüzünden, tanınmanızdaki karşı tavırca ajitasyonu çağırıştırmanızdır. Bu ajite haliniz hep insanların, dikkatine düşüncesine gelerek, zımnî rahatsızlık verir olmanızdır. Ne yasaksınızdır ki, meydanda olursunuz; ne meydandasınızdır ki, yasak gibi görünürsünüz.

Bu bir yanlış, oku yandan sorumsuzca çıkarmanın, tutumlaşılmanın, toplumda siyasi eğilim olamayacakken siyasi eğilim olmanın bedelidir. Dikkat edilirse inanmanın karşılığı değildir. İnanmanın kendi dışındaki bir istismarın, kendisine biçilen yapay bir rol modelin bedelidir. Bu çabalar toplumda gerilim olmanın boşu boşuna lığıdır. İkincisi böyle olunca; ""Efendim başını örtecekse, kime ne zararı var, ister yakıştığı için örter, ister inandığı için örter! "" demek saçma ve soruyu tersten ortaya koymaktır. Çünkü bu kez de konu kendi özel alanından çıkıp, bir kol saati takar gibi, toplumsalın alanına getirilmiş olur. Bu iş ya kasti taşınmıştır veya yanılmadır. Ama her iki durumda da konu, sanki toplumsalın bir talebinin tartışılması gibi tartışılır olacaktır. Bu da anlamsız yersiz bir polemiktir.

Bu bile daha başka öznelliklerin de topluma, bir hak, bir ifade ediş şekli olarak taşınması olur. Kendi öznelliğimize doğal olaraktan, kafamız yatkin olduğundan, diğer öznellikleri reddedici ve banal buluruz. Oysa yakıştığı için Ya da inandığı için örtme öznelliktedir. Özel yaşamdadır. Bireysel guruplarıdır. Mabetlerdedir, pikniktedir, mesire yerindedir, panayır alanlarındadır, tiyatro sinema, konferans gibi etkinliklerdedir. Markettedir, mahallededir vs yerlerde olunacaktır. Hamda hür ve göğsü gere gere. Sadece düzenlemesi olan ve zorunlu toplumsal talebin karşılandığı, görsel etkileşimin, örnek benimsenirliklerin tutumladığı resmi yerlerde olmayabilecektir. Bu inançlı münevver insanlarımızın anlayabileceği bir tutum ve vakar olmalıdır.

Konular hep tersten ortaya konuşla, iyi kavranmadığından, toplumda anlamsız düşünmeler ve tartışmalar sürüp gitmekte. Toplumsal talep, başörtüsüne tarafsız dedik. Ama bir maden ocağında bir taş ocağında vs. çalışıyorsanız, başa baret takmak, trafikte başa kask takmak zorunlu ve mecburidir. Sizin kendinizi öznel ifade şekliniz değildir. Yakıştırlık, moderinite aranmaz. Baş, hayatı darplara karşı korumanın zorunluluğudur. Ve nesnel yasallık bunu gerektirmektedir. Yani, bir zorunluluğun karşılanmasıdır. Bu da toplumsal talebin hem yaptırım konusudur, hem de bu türden olan örttürmeler can mal güvenliğinizi sağlamaktadır. Durum nesnel, yasa nesnel, talep nesnel olacaktır. Bu aynı zamanda özgürlüğünüzdür. Nesnel yasallığın zorunluluğuna karşı bağımsız oluşturun. Bunu sağlamayan oluşumlar, toplumsal yaptırımla işverene, bir direnç hak koyuşunuz olacaktır. Ne yazık ki toplumsal konulara duyarlık hiç yaptırılmıyor. Gölcük tersanelerindeki ard arda günlerce, aylarca süren iş kazlarındaki 80 ölümlü yaşamsal

kazaya, öznel başörtüsündeki hassasiyetin binde biri gösterilmemiştir.

İş yerlerindeki durumun özelliğine göre baş örtmek Toplumsal taleptir. Ve bu baş örtmeyi istemek özgürlüğünüzdür. Çünkü neden nesnel ve hayatidir. Siz kaskı eğitim ortamında ifade hak ve özgürlüğü diye gündem yaparsanız. Bu halin nesnellikte bir cevabı bir sebep karşılığı olmasına rağmen, başka bir toplumsal talep yerinde uygun değildir. Nedeni; kask, baret; oranın nesnellik (gerçeklik) özel koşul talebi değildir de ondan. Bu durumu tersten ortaya koyuş olurdu. Kask, ışıldağı baret, eğitim alma koşullarının konusu değildir. Ancak sınırlı koşulda, eğitim öğrenmesinin deneysel nesne kullanımında, mantıki ve gerçek bir durum alır. Siz başka durumların yasallığını özneliğini buraya getiremezsiniz. E canım bunun folklor oluşu var, demekle ciddi oluşu anlamayıp: "karikatürize etmeyi çok seviyoruz, böyle de bu görünüm çok hoş ifade ediliyor" diye, sulandırma bir yorum yapılırsa; Bu da, haksızım diyememekten oyalanma olur.

Bir rahatsızlık vukuunda, Ya da kaba edep algılanırlığında, sıcak soğuk gibi nesnel zaman olguları zorunluluklarında örtünmek, örtünmenin bir ihtiyaç oluşudur. Bu gibi bilinenler bu tartışma konusunun dışında olduğu da apaçıktır.

Tüm yaşamımızda, tersten konmuş soruları, çözmek için uğraşır, doğru konmuş cevaplarla uzlaştırmaya çalışırız! Bu bilmemekten kaynaklanır. Işığı gözlerimiz görsün diye var biliriz. İnançlarımızda da bu savunmayı aynen yapar. Bilmiyoruz ki bu türden öğrenme kalıpları aklımızın prangalarıdır. Bu tür on binlerce bileşenler yüzünden bilim ve kültür üretmiyoruz. Bilinenlerle övünüp geçiştiriyoruz. Bunun gibi bir örnek daha vereyim Ayaklarımız olduğu için yürüme var deriz. Oysa evrende hareket olduğu için ayaklarımız var. Hareket olmasa ayaklarımız olsa dahi yürüyemezdik. Ama ayaklar olmadan da bir şekilde solucan gibi devinirdik. Pranga örnekler pek çok ama bunlar yeterli.

Oysa hareket ve ışık nesnenin bir var oluş hali. İnsan yok iken de vardılar. Oysa ışık olduğundan gözlerimiz vardır. Evrende hareket olduğundan ayaklarımız vardır. Yani gözler ışığın, ayaklar hareketin bulucusu değillerdir. Bu tekbenci düşünmenin apaçık yanılmasıdır Işığı gözlerle göre yorumlamanın apaçık aldanmasıdır. Soruyu tersten ortaya koyuştur. Oysa ışık, fotosentez de, yaptırır. Bu hal nesnenin çevredeki uyarana(Işığa) çeşitli şekilde tepki koyup ilişki var etme seçeneklerini oluşturmasıdır. Oysa bitkiler görmez, yürümez; göze de, ayağı da ihtiyaçları yoktur. Ama aynı bitkiler bir şekilde ışığı da, hareketi de kullanmaktadırlar. Hareketi yürüme olarak düşünürseniz sınıfta kalırsınız.

Ben içinciliğin dünyayı çarpıtması gibi, inançta birey ve ben içinci bir tutum olduğundan Toplumla ait nesnel alanların kendi yasallığı içinde, inanç taleplerinin de, karşılanacağı yerler gibi algılayıp, ben içinci inanma tutumumuz, inanç içinci inanma tutumumuz ile yer değiştiriliyor. İçinci tavır gösterip, sorunu tersten ortaya koyuyoruz. Her hangi bir karşılığı olmayan bir tutumun, tersten hak gibi ortaya konmasını yanlış olarak tartışıyoruz. Kamusal alan, baş örtmenin ortaya konması nedenle oluşmuş meydana çıkmış bir yer alan değildir.

Aksine baş örtme nedeni, kamusal alanın nesnel özelliğinden ötürü, bazı hallerde başın örttürüldüğü yerdir. Kamusal alan, sizin inanç gereği baş örtmenize denk düşerlik taşıyabilir. Kendiliğinden böyle bir olumsuzluk başka şeylere de olabilir. Bunu bir hak, kesp olunurluk görülmemelidir. Karşılığı da yoktur. Yapılsa ne olur? Cevap vermeye kalktığınız an, olmayanı varmış gibi, soyut çıkarsamalarla, sapla samanı karıştırırız. Kör

dövüşümüz de, sürer gider. Doğruluğu ya da yanlışlığı cevaplanamayacak bir sorudur bu (saçmadır) . Toplumsal refahı bireylere, halka yayabilmiş toplumlarda, ne böyle bir talep gelir, gelirse; ne de cevabı olur. Olabildiğince marjinal kalır.

Bir şey toplumsal mutabakatla yanlış görülüyorsa, bunu insan hakları içine sokarak, haklı göstermek, ne kadar doğrudur? İncanın dayatılma gibi algılanacağı, toplumsal tecrübedir. Eğer bir talep toplumsal mutabakat olarak; hukukunuza yansımışsa, bunun cari olmasını dilemek bir hakkınız olacaktır.

Görüldüğü gibi toplumsal mutabakat konuları ve sonuçları somut. İnanç taleplerin de ise, talep eylemi koyan somut, ama konusu istemin kendisi soyut. Ve eylemi de, istemi de, konusu da toplumsal değildir. Bireyseldir, bireyin taşıması ile sınırlı, değilse toplumun gücü ile sürdürülecek bir yaşanırılık değildir. Yeri yani alanı, halk içi karışmalardır

Eğitim hakkı da, toplumsal mutabakatın ana esası olup, ilköğrenim bu gerekten zorunlu kılınmıştır. Eğitimin sosyaldeki toplumsal talebin de başörtüsü yoksa talep edilmesi hem toplumu anlamamak bilmemek olur hem de düzene başkaldırıdır. Çünkü zorunlu bir hak ve özgürlüğün eylemini ortaya koymuyorsunuz da ondan. Efendim toplum bizden oluşuyor biz talep edersek toplumsal talep olur! Demeniz bile yanlış ve anlamamadır. Toplum sizden oluşmaz, sizin üretim ilişkileriniz ve bunun siyasal ideolojisel ilişkileniş biçimlerinizden oluşur. İlişkilenip organize olmamış insanlar, toplumu oluşturmaz. Bunlar kalabalıkların toplulukların üyesidirler. Ve kalabalık, topluluk oluştururlar. Kalabalıkta, toplulukta başörtüsü takarsınız.

Toplumun dışında birey yoktur. Kişi ve kişilikler vardır. Toplum bireyi belirler. Bireylerde toplumu. Toplum bireyleri inançlardan oluşmaz, elbet inançları vardır ama toplumsal işleyişi inançlarına göre yargılamazlar. Nesnel kurumlaşmaya göre yorumlar ve davranış üretirler. Birey, toplumsal ilişkinlikteki, somut görev almanın, formatlı halidir. Üretim zinciri oluştaki var edıştır. Toplum, toplumsal üretimi bireylere de yaptırır, bunlar da bireylerle şirketleşir. Bir karşılıklı etkide vardır. Oysa siz istesenez de incancınızı geliştiremezsiniz. Ne cenneti iki tane yapabilirsiniz, nede şu fazla geliyor diyemezsiniz. Karşılıklı etkileşim tek taraflıdır. Size söylenir, siz onun; daha inanır olmak için çoğunu yapma etkisi korsunuz!

Sürecek 5

Bayram Kaya

İnanç Ve Toplumsal İstem (talep) 6

İnancı, toplumda üç nedenden ötürü oluşturamayız. 1-Toplumsal yapının işleyişinde ve ilişkilenişin Hiç bir biçiminde, inanç yoktur. Somut ilişkiler vardır. Bu tek başına gerekli ve yeterli nedensel yasadır. Diğerleri bunu bilmemenin tartışmasıdır. Efendim inanç kafamda var ne yapacaksın? Bir şey yapılacak değil ki, kimsede böyle bir görevi telakki edemez. Herkesin kafasında her şey vardır. Kafasında her şey olan bir şey ifade edip dayatmıyor ki. Fiili şekillenmesi sorun. Kafanızda zaten olacak. Kafamızda başkasına saygı duyma da var olacak, saygı duymama da var olacak. Buna ne denebilir ki. Kafamda saygı duymama var diye, kendimi ifade için, bunun ifadesi için, insanlara kafa mı atmalıyım. Durduk yerde ye varacak, boş söz atışmaları olacaktır!

2-Alt yapı ilişkilenmesinde inancın olmaması demek, üretimi, nasıl alt yapının üretim tarzı ve üretim ilişkisi belirliyorsa; bu muktedirliğin yerini yapay olarak inanç alması demektir. Gerçekte alamaz, ancak sanal bir aldatma ve pranga taşıma olarak hile yapılır. İnançlar ancak üretimin paylaşılmasında devreye konabilir ki bu da kurnazlıktır! İnanç sanki alt yapı düzenlerlik ilişkisinde varmış gibi, hak ve özgürlükle karıştırılıp, inanç talebi tersten ortaya konmaktadır. Böyle olunca da yanlış tartışmalar olacak, başka inançlarla çatışacaktır.

3-İnançlar toplumdaki üretim ilişkilemesinde, sanal bir hoş görü ile kabul edilirse, kendisini toplumsal talepte olmamasına rağmen, toplumsal talebin özüne koyacaktır. Yani bu hal çekirdeksiz canlının, başka canlıya DNA'sını enjekte edişi gibi, kendini üretir olacaktır. Bu da teokratik yapılaşma siyaseti olacaktır. Zaten bu son iki neden, yapaydır. Birinci nedenden dolayı olmaması, tartışılmaması gereken bir husustur. Tartışılması da, boş laftır. İnsanın, nasıl kişisel tercihleri varsa, inançlarda kişisel tercihtir. İsteddiği biçimde istediği inanca hoşlukla katılır, ibadetini yerine getirir. İnanç bireyin özneliği olan bir haldir, soyut muktedirliktir.

Bir kere, inançların daha somut, sistemli olmaları; Yahudilik, İslam, Hıristiyanlık, Şintoizm, Hinduizm, Taoizm vs. gibi dinler evrensellik değildir. Bir inancın evrensellik iddiası, onun evrensel olurluğu hiç değildir. Toplumsal talepler evrenseldir. Tüm toplumlar aynı inançta değildir. Esasen olamaz da. Ama tüm insanların üretim ilişkileri ve üretim için organize olmaları toplum taleplidirler. Özellikle en gelişkin yapılanmayı, örnek alır ve kendilerine göre özel tutumlarla içinde olurlar.

İnsanlar nasıl gelenek göreneklerini, kişi-kişi; kişi-grup; kişi-cemaat ilişkisinde yaşarlarsa: toplumsal talepte bunu; birey araç; birey örgüt; birey kurum; birey sistem olarak yaşar. Ne toplum halkın yaşamını tercih etmeli, ne de halk topluma yaşantısını monte etmelidir. İ Nasıl inançlar, hak özgürlük diyerekten, kendisini toplumda istemezlerse; her yönü ile kendisinde bir inançlar manzumesi olan dinler de, böyle bir talepte bulunamaz. Dinlerde eski gelenekleri içerirler. Bu nedenle de, dinlerin toplumda işleyiş talebi olamaz. Siyaset nesnel alt yapıya göre, insanların soyutlamalarının pratiğe uyguladığı, çok çeşitli olabilen kılğısal pratikliğidir. İnsanın kişi özneliği değil, toplum özneliğidir. Doğruluğu deneysel yaşanır olup, uygulanıp uygulanamayacağı sınamalıdır. Dinleri sınamazsınız bile.

Toplumun sosyal yanı farklı inanç gruplarını içermekte. Bunlardan birinin talebi, diğerlerinin reddi olacaktır. Çatışma kılacaktır. Bunun aksi tutumu, yani siyasi erkin birini yeğler olması karmaşa ve kargaşa, faşizmidir. Toplumsal yapılanmada taleplerimiz, hizmet almak ve düzenli üretim ilişkisi ortaya koyarak, toplumsal olarak üretmek, yaşama nesnelere sürekli sağlamaktır. Bu gereklerin hiç birisinde, başörtüsü; ne hizmet almanın nesnesi, ne konusu; ne de, yaşamı öldürmanın nesnesi ve konusudur. Tüm bunlar, inançlar olmaz ise yerine getirilemiyor da dağıdıklar. Oysa

bir alt yapı ilişkisinden bir tanesi olmasın, hiçbir üretim yapamazsınız, toplumun düzenli ve sürekli üretimi ortadan kalkmağa başlar. Ve toplum dahi olmaz hale gelir. Ama pratikte geriye dönülmez, gerekleri ne ise o yerine getirilir. Bu da bize, inançların toplum işleyişinde değil, kişilerin yaşam ilişkilerinde var oluşunu gösterir.

Üçüncü olarak inançlar genelde, önce bir doğaüstünün, kendini kabul ettirirliği ile odaklı ve bu odağın etrafında, odağın iradesi çerçevesinde yapılanmadır.

Toplumun oluşmasında; nesnel somut ilişkiler ve organik bağlamalar ağı rol oynar. Bu ağ kopunca; çok temel problemler baş gösterir. İnançsal konular bu toplumsallığın yapısal bağlarını sağlar değildirler. Örneğin üç beş gün, hatta aylarca, yıllarca, kilise çanı çalmasa, toplum yaşamsallarına en ufak bir haleldarlık gelmez. Söz konusu bile olamaz.

Hâlbuki bir enerji üretimi olan petrol, ya da elektrik üretimi dursa, adliye çalışmasa, kimya sanayi ve ilişkileri çökse, olacakları hesaplamak çok zor. Neden bu böyle? Çünkü toplum ilişkileri zorunlu yapısal ve bağıntılı ilişkilerdir. İnanç toplumsal temelli ilişki değildir. Ama petrol ilaç, vs. vs. toplumsal temelli ve hayatidir. Hatta alt yapıda, alet üretim gücü olmasın, Ya da üretim ilişkilmesi olmasın, o anda toplum dağılır. İnanıcı, toplumsal talebe sokmak, inancı toplumsal temelli sayma yanılgısı olur. Ve bu yanılgı bir hak gibi algılanma gafleti tartışılabilirliği, ortaya koyar. Oysa organik bağlılık, toplum yaşamın gerçeğinden temelli ve yaşam tarz ve biçiminin şekillendiği somutluktur.

Yani toplumsal organik bağların; toplumsal işleyişin, insanın inanç ve heveslerinden, kurgularından, lüksünden, ayrı bir nesneliği ve nesnel yasası vardır. Üretim tarz ve biçiminize göre şekillenip, ilişkiler kuruyor ve bu ilişkilere uygun talepler var ediyorsunuz. Bu da sosyal sözleşme ve talep olmakta. Bunlarla ancak toplum ve bireyler özgürleşir. Toplum özgürleşir, saban yaparken, artık traktör yapan, traktörlü toplum olmuştur. Toplum traktörün ürettiği her ürünle yaşamı ve refahı bölüşmüştür. Hakkın kullanımını ve talebini arttırmıştır. Birey özgürleşir, saban kullanırken, traktör kullanan birey olmuştur. Ayağı yerde kesilen, traktörü dilediğinde uygun işinde kullanan, özgür; traktörün ürettiği işi, beceren kullanan bireydir artık. Talebi de, hakları da, özgürlüğü de bu traktörlü yapıya, uçaklı hal yapıya, bilgisayarlı yapıya göre olacaktır. Öyle hak ve talepler canının istediği aklına düşene göre değildir. Söz gelimi traktörü üretmediniz ise, ona ilişkin hak ve özgürlüğü; yapılaşmayı, yasalarını, ona göre değişmeyi isteyemezsiniz. Bu da, alt yapının üst yapıyı belirlemesi somutluğudur. Bizim kişi-kişi kişi-grup; kişi -cemaat, kişi- cemiyet yaşamı ilişkilerimizdeki öznel, soyut haklar özgürlüklerimizdir. Bunlar somut talep olunan toplumsal haklarla karıştırılmamalıdır.

Üretim ilişkinizin hiçbir noktasında inançlar, dinler yoktur. Yani hiç bir fabrika dinsel kural ve gerekliliğe göre işlemez. Fabrika kendi fiziksel nesnel koşullarına göre işler. Tarım yaparken, tarımın hiç bir bağ ve bağlamı, dinsel emir yasak ve kuralla işlemez ve en ufak dâhilîde yoktur, olamazda. Toprağı ekeceği ürüne göre hazırlayan insan, inancının dediğine göre değil üretilecek nesnenin şartlarına, havanın şartlarına göre tutumunu belirleyecektir. Ama özelinde de misafirine, inancına göre davranacaktır.

Traktör kendi yasasına göre çalıştığından, traktörün talebi de kendine özgü olacaktır. Bozulunca dua değil, tamirci isteyecek, kaportacı isteyecek, sigorta isteyecek, petrol işlemeyi isteyecek. Cennete gitme hevesi ile çalışmayacak. Bu nesnellikler de, inançtan çıkmaz, yaşamdan neşet ederler. İnanç, yaşayacak, üretecek durumda olan insanların, yaşamı düşünme yorumlama, insan-insan ilişkisindeki anlamaların, tutum alışlarıdır.

Yaratıcı ile içsel, şuursal, tinsel bağlamla bütünleşmesidir.

Toplumun organik bağ talepleri sizden, İnanma değil de, nesnel koşullar dayatacaktır. İnanma içermeyecek. Bu söylemler inancın yokluğu anlamında değil, inançların toplumsal işleyişin, üretim ilişkilerinin temelinde olmayışıdır. Hiç bir ilaç, uzay aracı, televizyon vs. vs. dinsel, inançsal yasa, kural, kaide ve normuna göre, varlaşıp çalışmaz. Ve bizim bunlara dair; kullanım, hizmet, istihdamsal, ilişkinlik oluşlarımızı, inançlar belirleyemez. Bunların işleyiş yasaları kendi bizatihi nesnelitesinden kaynaklıdır.

Sürecek 6

Bayram Kaya

İnanç Ve Toplumsal İstem (talep) 7

İşte toplumsal talep ve oluşumlar, hak ve özgürlükler, bunların şartlarına göre şekillenip paylaşılır. Organik bağlar kurulur toplumsal talepleri ortaya çıkar. Ki bu talepler dahi keyfilik değil, inanma değil, yaşamı sağlayan emeğin, üretim araç nesnelere ve üretim, paylaşım ilişkilerindeki; somut koşullarının, öznenen bağımsız, zorunluluk alanı ilişkileridir. Bu hal zorunlulukların bilinçli irade ve toplumsal sözleşme ile talep edilmiştir. Bu nedenle inançlar toplumsal talebin sözleşmenin toplum olurluğunun hiç bir yerinde yoktur. Zorunlulukla talep edilmezler. İnanç, ancak bireyseldir, insana dairdir, insanın üretim ilişkisine ait değildir. Buda, insansal, öznesel olan inancın, bu ve diğer nedenlerle, toplumsal isteme uzanamaz oluşudur.

Bu yüzden başörtüsü, toplumsal eğitimin hakkı ve özgürlüğünün bir talebi olmayıp, inancın isteğidir. Herkesin uyması gereken sorumluluk ve zorunluluk toplumun talepleridir. Toplum inancın taleplerine nötrdür. Yapılaşması gereği cevap veremez. Toplumsal talep içinde olmayanın korunurluğu, hak olurluğu, ifade özgürlüğü gibi ters konuşların cevabı olamaz. Oysa ifade özgürlüğü de, yaşamı üretmeye, bilgiyi üretmeye, sanatı üretmeye, vs. ye alt yapının belirlediği, soyut ama pratikle denetlenen ifadelerdir. Öznenin fantezisi toplumsal ifade özgürlüğü olmaz, tıpkı elma severliğinizin ifade özgürlüğü olmadığı gibidir. Kişinin kendiliğidir bunlar.

Toplum yasası, nesnelitesinden ötürü, inançsal talebi, toplumsal yasada barındırmaz. Şu kadar ki; toplum bireyde inançları görür ve bireyi güvenlik, huzur adına, normlar ki birey halk içi yaşayışında kargaşaya düşmemesi için. Ama toplum talebinde, hiç bir nam altında, inancı talep etmez. Aksi durumda toplumsal sunumun bir keşme keşe kayacağı tarihseldir. İnançların; insani, bireysel ve soyut ve öznel olmasına karşın, Toplumsal yasa, nesnel ve öznenen bağımsızdır. Bu yüzden toplumsal işleyiş, inanç taşımaz ve kişi insanın talebi revaç bulmaz. Kişi- insanın, her türlü sindirilir hareket ve tutumunun düşünmesini, giyim ve heyecanlarını, hoşgörüsünü, empatisini yaşayacaktır. Bunlar soyut hak ve psikik tutumlu tavırlardır. Çünkü bunların hak olarak ne talep edeceği bir yer vardır, nede talebin reddinin kabulü söz konusudur. Tamamen birey ve grupların üstünlük tutumlarıdır. İnançlarını, özel yaşamında tecelli ettirip, halksal yaşamında da, uygulama alanında olacaktır.

Biz, bir inançsal konuyu, genel istemmiş gibi; hem hak, hem özgürlük diye zorlarsak ve de bunu; zulüm sayar, korku gibi patolojik boyutlara götürür isek, bu bizi Hakkılaştırır. Aksine aklımızda zoru olurluğa ve bağınağa götürme gibi zaafı algılatır. Çünkü bu inançların, dediklerimizin; yaşamın yeniden yeniden üretilmesinde; ekonominin yeniden ve yeniden üretilmesinde, ne de bu ilişkinliklerin var edilmesinde ne yeri ve ne de karşılığı yoktur. Yeri ve karşılığı olmayanı bir şeyi dayatmanın, zulüm ve karşı tarafın korkusu olarak beyan ile yorumlamak; realiteye dayalı olan karşı tarafın, objektiflik savunma haklılığını görememe yanılmanızdır. Üstelik biz, bir tartışılmazı toplumda konu yaparak, yanılmaya neden oluş haksızlığımızı görememe gibi zaafını ortaya koyarız. Karşı tarafın nesneliteye uygun ölçülü davranma haklılığını görememe ve kendi halksal olan yanımızı, toplumsal kılıcı yapma dayanaksızlığımızı göremememiz olur.

Halkın moderinite gibi tutumlarına, toplum taraf ya da bertaraf değildir. Aksine bu tutumlar toplumsal üretimi tetikler. Temel anlayış toplumun işleyişine, engel olmaması, uygulamada huzur, güvenlik, baskı ve zaaf gibi yaşantılaşmalara gider olmamasıdır. Böyle bir üstünlük, bu ilineksel yaklaşımın, toplumsal alana taşınamayacağıdır. Bunun bir yasallık olacağına bilinmesinin gerekliliğidir. Moderinite ve benzeri tutumların, kişi-insanın halka ait ilineksel tutumu olması, yönü ve anlayışı asıldır. Bu ilinekselliğin, topluma ait üretim ve tüketim aşamalarında, en ufak belirleyicilik ya da sempati yaparlık veya kural tamamlayıcısı gibi görülmemesidir. Veya sanki anlayış kılınırmış gibi

mazlumiyet içinde olmayacağı ve olmaması esastır. Çünkü sempati, giderekten edimleri kurallaştırır.

Toplumsal üretimde; kişilerle bireyler, inançlı olarak bulunacaklardır. Bu ulviyet ve kendini olgunlaştırma sürecidir. Önemli olan inancın, toplum süreçlerinin, nedeni olmadığını biliyor olmamızdır. Bizim inanıyor oluşumuz, toplumun dayanağı değilse; toplumsal yapıya hiçbir üretim ve yararlılık sağlamaz. Özel yaşamınızda, zaten bu inanmayı bol bol tüketiyoruzdur, eğer burada bir engel varsa, zulüm diye görülür. Zulüm; toplumsal yaşayıştaki üretimin ve ilişkilşmenin, haksızca bir grup veya zümre çıkarına, organik bağla, yasayla yönlendirme çabasıdır. Ya da bu sayılanların, bir şekilde gaspından doğan mağduriyettir. Bu bir apaçık dayanak ve somutluktur. Toplumsaldır. Sizin meleğe inanmanız toplumsal manada hak değil bir inançtır. Çünkü dayanağı olmayan bir tutumdur. Dayanaksız olan toplumca üretilip karşılanamayan tutumlar, hak ve özgürlük değildir. Toplum talebinde dayanak içertilenler hak ve özgürlüktür. Dayanaksız tutumların kendinize göre anlayışları, topluma sunulursa bu da, iltifat görmez ise, zulüm olur mu? Halk yaşamı, dayanaksız süreçler inanmalar içerir.

Hangi somutluğa, hangi dayanağa göre, hak ve zulümdür. Diyelim melek anlayışına göre yapılaştınız, yaşamın sürüşünde bir rahatsızlıklarla karşılaştınız. Kime başvurup, değişme isteyeceksiniz, değiştirme talebinizi meleğe nasıl bildireceksiniz. Oysa toplumsal taleplerle, iş kazasından ölüyorsanız, sakatlanıyorsanız, hem talebinizin yeri, hem sorumluları vardır. Hem de değiştirme isteminizi duyuracağınız eylemler silsilesi vardır. Kimse size melek öyle takdir etmiş demeyecektir. Melek anlayışlı yapılanmada bunu bulamayacağınızdan, inançlar toplumsal talep değildir. Ve toplumsal hak ve özgürlük de değildir. Ancak halksal bir hak ve özgürlüktür. Böyle olunca toplum katında ret olunmasının, zulüm olmayacağı açık ve zorunludur. İnanmalar böylesine anlayamama gibi bir göz körlüğü, akıl örtülmesini ne yazık ki yapmaktadır.

İnanan insanlar, inancın nesnel koşullarını ve bu koşullara bağlı, anlamsal fiili dillerini oluşturamıyorlar. Örneğin inancın, neye göre toplumsal hak veya neye göre toplumsal zulüm olduğunu dayanaklaşan somut koşulunu, bir türlü bulamıyorlar. İncin koşulu da, daha soyut bir inanç oluyor. Toplumsal talebin, nesnel koşullu anlayışlarını, kendi doğma anlamalarının temeli yapma gibi palyatif, yapay, dayanak siperleri yapıp, anlayamama labirentini örgülüyorlar. Zorluk burada.

İnanmalarımız sanı ve mevhumdan ibarettir. Üstelik ""sizi zalim ve korkuya dayalı patolojik vaka olarak görüyoruz! "" demelerimizle kendimize yazık edip, bilmez olurluğumuzun çok acınası durumuna düşüyoruz, gibi geliyor bana. Toplumun temel amacı, üretim ve hizmet vermektir. Eğer toplum, inancı oluşturup, üretime dinamikleşebilse idi, toplum bunu yerine getirmekten neden kaçınınsın ki? Demeyi dahi, akıl etmiyoruz. Sanki rövanşı alınacak bir hırs durummuş gibi öznel, duygusal temele oturtup, önyargılar var ediyoruz.

İnanca ait dayatmalarımızın, toplumsal yapıda talep bulmaması gerçeği, akılı geriye atıp, duyguyu öne alır tavırları tetikledi. Örneğin toplumsal alanda başı örtememeniz, sizi, ""donsuzluk "" * gibi algılatıyor olması, tümünden saçma. Sav saçma olunca, kaypak güreş tutmanızın da, saçma olması; durumun gereğidir. Bu, demektir ki; başı açık olanın, algılama bozukluğu vardır! Bu tür tutumlu, başı açık insanları, don giyişten gayri müsellaah, olup, bilemez olduklarını söylemektir! Yani donsuz olduğunu söyleme fütursuzluğudur. Bir sanrısız algı bozulmasıdır. Başı açık ama donlu insanı donsuz görme, ya da başı kapalı, ama donsuz olabilecek kişileri, donlu sanma takıntısıdır. Daha

ilkten peşinen önyargı yanılmasıdır. Soyut algı saplantısıdır. Çok acil bir vakadır...

İnsan çevreden, çok farklı ve yoğun, etkili yansımaların altındadır. İnsan, bu uyarıların kimini seçebilmekte, ayımsayıp anlayabilmektedir. Algılamadığımız ama milyonlarca uyarıların etkisi bizde, farkında olmadan sürer gider. Bu algılar duyum yaptıklarımızın tali işlevlerinin basıncıdır. Örneğin ışığı görsel kılıcı yaptığımız halde, fotosentez etkisinden basıncından yararlanamamamız gibi, algı seçmezliklerimizdir. İnanç bu gerçekten etkisel karışma hareketle bizde doğarlar ve bu yüzden insanın kolay inanma ve inandırılma, paralize olma iknasını da birlikte getirmektedir. Üstelik buna bir de bilmezliklerimizi ekleyin lütfen.

Konu öznel ve saçma olunca, savunmada saçma olmakta. Üç beş cümle ile saçma olan (doğrulanıp yanlışlaşmayan, üstelik var ve yok sayılmayan) , hak ve özgürlükümü gibi, bilinmeden savunulmakta. Üstelik dopsuzluk olarak saçmalanmaktadır. 1-Kafanın işlevi ile boşaltım ve cinsellik işlevli uzuvların, görev karıştırılması travması vardır. 2- Vücutta organ ve vücut bölümlerinin işlev özelleşmesi, bilmezden görmezden geliniyor. Boşaltım ve seksualite algılanan uzuv algısını, örtme olarak benimsenen normu aşırı duygu seçiciliği ile genelleştirilerek tüm vücuda yaymaktadır. Bunu da, başörtüsünü inanmanın bayrağı yapıp, insanın başında odaklama, saçmalaması bağnazlığını doğurmaktadır. Oysa hiçbir inanç baş örtmemeyi dopsuzluk olarak tanımlamaz

3- Bunu ifade özgürlüğü gibi, başka bir saçma ile savunmakta. İnanma öznel hakkını fikir gibi savunmakta. Oysa düşünce (fikir) : düşünceli varlıktan başka bir tutum değildir. Tabi konu ve temellenesi olan savunma saçma olunca, sorularda cevaplarda saçma olacak. Örneğin, donla örttüğümüz yerdeki tüyün (saçın, deme saçmalamasını yapmam gerekirdi!) fönünü yaptırıyor muyuz! Ya da caiz mi! Toplum olarak böyle bir tercihi taşıyalım mı? Böyle bir karıştırmadan, ancak böyle fikir doğar. Fazla saçmalamadan. Çözümsel sandığım bakışa devam ediyorum.

Saçma; doğru ya da yanlış olmayan bir nitelidir. Mantıksal bir örnek vereyim. Dörtkenarlı olmayan dörtgen. Saçma bir anlatım ve ortaya koyuştur. Bunu daha saçmalamaksa şöyle sürer. Dörtgen toplumda işlevsel revaçta talepse, sizin saçmanız, dörtkenarlı olmayan bir çokgeni, dörtgenle kendinizi ifade etmek olacaktır. Bir de hak ve özgürlük gibi kavramlar monte edilecek. Bu yanılğı, dörtgene ait kabul bulunurluklarınızı, dörtgen olmayanla, talep etmek demektir. Karşılığı olmayan duruma (saçmalığa) sapacaksınız demektir. Nesnel temelli istem ve düşünme kanatlarınız, hak ve özgürlüktür. Bu ölçüyü siz gözden sapıtarak, daha soyut ifadeleri, hak ve özgürlük temelinde dile getirilmesini sağlamaya başlıyorsunuz. İnançlar kişiler tutumu olarak, evrensel iken, bu zannı yanılma geliştirilir oluşundan ötürü, öznel nesnellikten dolayı da, bireyselliği iyice görülecektir.

Çünkü kendi zaafı kendindedir. Ciddi bir anlatmayı, ne kadar ayrıntılısanız o kadar saçmaya götürürsünüz. Ne yazık ki inançların en büyük yanılgılarından biride budur. Bir doğmasını yukarıdaki gibi ayrıntıya götürerek, doğru ve yanlış olamayan saçmalığa indirgenir

Somutta karşılığı olan, tanıtlanırlığı olan, doğru ve yanlış, toplumun talebidir. Örneğin vergi ödediğinizden, siz de toplumdan yöreniz için köprü talep edersiniz. Doğrudur. İsteminizin karşılanmasındaki gecikmede, nazarı itibara alınmadığınızı düşünüp, yürüyüş yaparsınız. Bu dahi, hakların sağlanmasında bir yoldur, doğrudur. Ama her canınızın istediğinde ve toplumsal otoriteyi bilgilendirmeden yürüyüş yapamazsınız. Bu da yanlış ve yasak olarak toplumsal bir taleptir.

Sürecek 7

Bayram Kaya

İnanç Ve Toplumsal İstem (talep) 8

Ama öznel saçma tutumlar toplumsal talep değildir. Bunların imajını toplumda taşımak, talep kılmak saçmadır. Hiçbir doğrulama ve yanlışlaşmayı ortaya koyamazsınız. Ancak inancı dolandırarak ve tersten, toplumun konularını ve nesnel ilişkilerini, inancın bir konusu gibisine, emri yaparak nesnelliğe oturtmaya, nesnelliği yönetip yönlendirmeye başlarsınız.

Bu da nesnel ilişkilerin değil, inancın; güya nesnel ilişkilere, beyhude oturtulması olacaktır. Nesnel işleyişle üretim sürdürülürken, inançsal baskı ile sömürülür oluştur. İnsanın gelişmesi toplumda ortaya koyacağı özgürleşmesi, bağımsızlaşması, rölantiye biner. Haksızlıkları cehaletin razılığını alan uzlaşma ile demokratik tavırlarınızı tüme yakın olarak ortadan kaldırmanın, ortaya konusu olacaktır. Gizli tezgâhların amacı budur. Bireylik ise, maksatlı tavırları bilmeden, inanma mutluluklarının erimiyle, davranışlarını oligarşik yapıların güdümünü kolaylayan birleşmelerle, işbirlikçi bir duruma düşerler.

Örneğin, şöyle bir halksal inanmanın; hem bir hak ve hem bir özgürlük olduğunu bir an varsayalım. Dense ki; Toplumsal faaliyetten önce, haftada bir, bardakçı baba türbesi ziyaret olunacak. Buna imkânı olmayanlar, anma duasına duracak. İmkânı olanlar, sandukasına yüzünü ve dudağını sürecek. 300 kez falan duayı okunacak...

Üç kez akıllı olmak için dua edilecek. Beş kez dersleri iyi dinleme duası okunup üflenecek. Sonra üniversiteye gelinecek. Boyunlarda bu türbenin maketi taşına ki tarlada bereketimiz artacak dense. Sormazlar mı hangi toplumsal üretme ve organize normuna dayandırılarak hak ve özgürlük olmakta, gerekçe ne? Akıllılığın gereği budur.

Bunlar birey olarak sizi rahatlatır. Rahatlama; kaprislerinizin, zanlarınızın, fevriliklerin, önyargılarınızın, akıl zaafınızın vs.nin indirgenmesidir. Bunların tümü de öznel olurluktur.

Tekli yaşanır özne durumlarıdır. Bunlardan nasıl bir toplumsal beka ve fayda sağlanır? Bunlar ortaya konmalıdır

Çünkü toplumsal üretim ve yapı, inancın nedenlerinden ötürü gerçekleşmez. Bu nedenle sorunların çözümü de inancın dışındadır. Kendisi üretimin nedeni olmayan, çözümünde nedeni olamaz. Bir taşın üstüne çıkarsanız, orada güvenle çökerek, kırılarak düşmeden durmanızı sağlayacak olan, inancınız değil; yine o taşın içyapı özellikli mahiyet durumu dayanıklılık yasası, bunu size kurallaşacaktır. Yani nesne kendisini dayatacaktır. Ya davranıp istemeyeceksiniz. Ya da davranıp istiyorsanız, nesnelliğe boyun eğeceksiniz.

Ben böyle inanıyorum kendimi böyle ifade ediyorum, ister gericilik de; işler ilericilik! İşte saçma böyle bir şey. Gericilik ve ilericiliğin bir, yaşamın nesnel somutluğu, belli bir kanıt dayanağı olduğunu bile bilmemektir. Gericilik ve ilericilik halka ait bir tutumlaşma olup öznel düşüncelerin belirimidir. Burada tamamen subjektif duygular rol oynar. Toplumsal değildir. Ancak kamuoyu ve seçimler gibi öznellikli yetkilendirmelerde, siyaset olarak toplumsal yönetime, çok tehlikeli ve çatışmacı, tiranik yansımalar yaratabilmektedir.

Bu sanrıyı bir fıkra ile bağlayım. Adamın biri kendini buğday zanneder, nerede tavuk görse, kendisinin, yem diye yutulacağını vehim edip, kaçarmış. Yem olmadığını söyleseler de nafiylemiş.

Bunu tımarhaneye aldırılmışlar. Uzun bir rehabilitasyondan sonra, yem olmadığına ikna olmuş. Başhekim, taburculuğuna karar vermiş. Vaka kişi hastaneyi terk etmiş. Sokağa

dalmıştı ki, bir tavuk görmesi ile yürümesini ters edip, koşarak soluk soluğa, başhekime gelmiş.

Başhekim şaşkınlıkla sorar: ""Ne oldu? Hâlbuki siz yem olmadığınızı anlamıştınız. Ne bu hal? "" demiş. Vaka kişi; ""Ben yem olmadığımı biliyorum doktor bey de, tavuk benim yem olmadığımı, biliyor mu? "" demiş.

Yoruma hacet var mı? Konusu nesnel olmayanın, sanısı da nesnel olmayacaktı. Tavuğu da sanrı görür sanacaktı.

*06.03.2008 Akşam Gazetesi- Cüneyt Zapsu ""Türbanı çıkar demek, donunu çıkar demenin aynı""sı demek deyişi.

İnanç da, hem de samimi bir inanç da, eğer kişi, amaçlı dayatmalı değilse, katlanma vardır. Yani inanç çok kere bireysel katlanır oluştur. İşimize gelen yerde katlanıp, işe gelmeyen yerde zulüm addetmek, bir zaaf olsa gerek! Örneğin oruç tutarız, onun aç oluş ve dikkat toplayamamadan kaynaklı sebep oluş maliyetleri vardır. Sağlığa ilişkin bir yığın maliyeti vardır. Öznel ve maddi sakınır olmaların ötürüleri vardır. Tüm bu gibi sıkıntılara katlanırsınız. Gerçi çok kez bilinçli de değildir.

Örneğin çoğu kez yetişkin olmadan, ya da kimi durumlarda yetişkin iken, acıya katlanarak kastrasyona (sünnet için kesilmeye katlanma) razı oluruz. İncancımız nedeni ile domuz, karga gibi besinleri, yememe katlanması yaparız. Vs. Bunların kişisel manevi hazını yaşarız. Bu da, bize yaşamsal ideallerimiz için, yâda toplumsal fayda sağlanacaksa, kimi durumlarda toplumsal yarar için bir razı oluşun göze alınan tutumlar olmanın, düşünsel hazırlanması gibi de görülebilir.

Toplumsal talebimiz başörtüsünü, toplumsal organize olmaların Hiçbir aşamasında gerekli olmadığından, hoş görmedi ise; inançların bir türden olmayıp üstelik çatışmacı olmasından dolayı yine rağbet etmedi ise, neden bu gerçeklik karşısında anlayışla, akılcı katlanma düşünmeyiz, bu da halksal müsamaha da bir metottur. Bu sizin incancınızın gereğidir. Ama bu bize asla başkası tarafında söylenemez. Bu tutum inançlarımıza ait erdemlerimizin olgunlaştırılması ile edeceğimiz bir ilkeliliktir. Örneğin %100 olan fiyat artışı karşısında, uysallıkla ""alıştık"" diyerek tepki yerine, katlanmaları yaparken! Böyle bir konuda, haksız olduğumuz halksal olan konuda, halkın birden meydanlarda olması bir paradoks yaratmıyor mu!

Burada iki durum söz konusu. Böylesine nikbin (iyimser) bakışımızda, böylesi bir dilek, nesnel olmayıp, öznel olacaktır. Aynen incancın mantığı ile bir güya samimiyetlik olarak söylenecektir! İkinci olarak da, elbette böyle bir istem yanlış olarak söylenecektir!

İlk söz konusu durumda, incancı katlanma olur durumların benimsenmesi şeklinde düşündük. Çoğu isteklere karşı dirençlerimizin kontrolü inançlılığımızın bir göstergesi olarak düşündük. Böylece incancımız emri yerine gelmiştir. Bizim incancımız diğerleri ile gelişip tartışırılık olacaksa, okula gelmemeye katlanacaksınız. Nasıl yeme içme hakkımıza, İncancımızdan dolayı; yememeyle, alkol alma keyfiligimizi almama ile katlanıyorsak. Yine inançtan dolayı, öğrenememe durumuna da katlanacağız, gibi bir makul ite akla gelebilir!

Bu bir ironi. Taraf olanın bunu duyması şart. Sizin bunu ima etmeniz dahi yanlış aslında. Karşı taraf olgunsa zaten topluma inanç dayatmaları ile gelmeyeceğinden bu

olay yoktur. Sadece zayıf ama samimi olan insanımızı kazanmak için, çıkarıcı kullanımın tazyikinden esinlenenlere, paradoksa düşmeleri için, bir telkin olarak hatırlatılabilir. Aslıolan öznel düşünmenin toplumda değil, halka ait alanlarda cari ve yaşanır olmasıdır. Hem kimseye rahatsızlık vermeden, hem de kimseden rahatsızlık duymadan.

Aslında burada da, toplumsal barışa haksız olmamamıza bir katlanma olacaktır. Yani kişisel inancımızla, toplumsal inancımızı görmezden gelmeyeceğiz. Kaldı ki temel olan 8 yıllık eğitimi alıyoruz. Domuz eti yemeyişimiz, bir inanma hakkıdır. Nasıl biz, tüm verilmiş rızıkları yeme hakkımız var diye, özgürlük olarak talep etmezken, eğitimin bir kısmı olan üniversiteyi, örtü ile talep ediyor oluşumuz zıtlık düşündürebilir! Biri nesnellüğün alanı, diğeri öznel alanı. Özellikle nesnellik kendi içimizde, kendi düşüncelerimizde çelişki ile tutuşturacakken, Yanlış olan toplumsal alanda çatışmacı olarak nesnellikle gelişmesidir.

Burada şu, bir yanı doğru, bir yanı ile akli perdeleyen, yanlış olan, baktığınız yere göre carilik kazanan, sözü hatırlatmakta yarar var. Hani denir ya: ""Müslüman mahallesinde, salyangoz satmak"" çok doğru halksal bir tutumdur. Ancak burada da şunu görmeliyiz, halksal olan bir öznel tutumun ""Toplumsal mahallede (alanda) inanç satmak (dayatmak-sergilemek) "" olacağı veya olduğu da, aynı haklılık ve polemiklikle görülmeli. Yani Bizim domuz ve inek yemeyişimiz, inanç ve inanmamız; toplumumuzun da domuz ve inek yemeyip, beslemeyip, pazarlanamayacağı karışması gerektirmemeli. Bizim yaşantımızda inek, domuz eti olmayacak, ama toplumda olacaktır. Biz tüketici olarak almayacağız, yemeyeceğiz; makul ite budur. Toplum ilacı, arabayı üretir sen kullanmayabilirsin! Toplum eğitimi üretir, sen yüksek eğitimi başörtülü almayabilirsin.

İkinci olarak da, burada toplumun da kişiye müsamahası düşünülür. Ama toplum nesnel temelli hak ve özgürlüğün kullanımına mutabıktır. Değilse, her isteyen, her istediği yerde, her türden inanma işaretini, çatışmalı taşımalarına mutabakat etmemiştir. Halk olarak yaşayacağımız bir şeyi, toplum olarak yaşayamayabiliriz. Eğer oruç dalgınlık veriyorsa, oruçlu otobüs kullanmamız kurumsal olarak engellenecektir. Çünkü otobüs sürmenin nesnel şartında oruçlu olurluk yoktur.

Sürecek 8

Bayram Kaya

İnanç Ve Toplumsal İstem (talep) 9

Hele bir de yaşlılık ve sosyolojik psikoloji, orucun rehabetine eklendiğinde, vahamet daha bir artar. Buna direnç, sizin makul olmayan tutumunuzu gösterir davranıştır. Oruç sizi, nöbette uyuşturup bir an dalgın kılacaksa, sonucu siz düşünün. Efendim oruçsuzda dalınmaz mı? Dalınır ama bu bile bile lades olacak ve yaygın olacaktır. Hatanın kendisini elimizle yürüre icmal etmek olacaktır. Oruçsuz dalınma, kişinin inisiyatifi ile önlenir. Ama orucun meydan vereceği toplumsal elim sonuçlar, kişi inisiyatifi ile değil, kurumların yaptırımı ile olacaktır.

Bu anlatım, aslında nesnel olmayışla, temelsiz bir sansasyondur. Tıpkı toplumda sürüp giden kör dövüşü gibi. Halksal tartışmayı toplumsal tartışmaya dönüştürüyoruz. Sanki bir toplumsal üretim olan, sağlık uygulamasını, topluma ve halka nasıl uygularsak verimli olur hakça olur ve ahlaki olur mesabesinde görerek, toplumda yeri zamanı ve nesnesi olmayan bir konuya ilişkin tutumu; toplumda imiş gibi vehim ederek, sapla samanı karıştırmalar yapıyoruz. Ama bu kişisellik de olsa, oto kontrol kazanımın, toplumla uyuşma yanımız değin aklımızda not olarak kalabilecek hatırlama olacaktır. Unutmayalım, halk olarak, toplumun nesnel yanının, bize değil; bizim toplumun nesnel yanına gereksinimimiz vardır. Uymaktan zorunluluğumuz da, toplumun bizden bağımsız oluşudur. Hak, özgürlük diye; soyut zorlama ile mazereti delil gibi dayatamayacağımız gerçeklik, organik ilişkilerin nesnel yasallığıdır.

Toplum, yaşama gereklerinin, üretim ve paylaşımının ortaya koyduğu bir sosyal organize durumdur. Bu durum toplum yasalarını, yaşam gereklerini, ortaya koymanın, sürekli olarak üretildiği, etkiyen etkilenen, insan düşüncesinden ve insan iradesinden bağımsız, bir yapı ilişki örgenliktir. Toplumsal istem de, bu yasallığın, sizin farkında olup, kurallaştırıp, genelci normatiflikle yasallaştırmanızdır. Ve insan örgütlenme hak ve Özgürlüğünüzü, buna göre ilişkilendirmektir. Yani toplumun temelini, yaşamın nesnel somut koşullarında alıp, insan yaşamı ile bire bir ilintililiktir. Siz bu bağlılıkla ürettirerek egemenlik zenginliğini varlırsınız.

Şunu tekrar vurgulamak isterim. Spekülasyon ve kör dövüşünden kaçınmak için: Tartışma konu ve nesnemiz, böyle toplumsal temele oturmalı bu temelden söyleyeceklerimiz, karşı oluşlarımız, haklı Ya da haksız oluşlarımız, ortaya konmalıdır. Eksen uyuşması olmalıdır.

Laiklik, toplumsal yaşayışın, inançsal yaşam kontrolünde ve iç içe olmayacağıının izanıdır. İnançların ancak halksal alanla olacağıının nesnel yasasıdır. Yine, inancın bireysel oluşunu apaçık vurgulamadır. Önce sorun ortaya çıkmış, sonra somut yasası. Örneğin uçak, tren yapmak için, incili bilmenin gerekmediği, apaçıktır. Kilise çanı yıllarca çalmasa da süreç aynen işler, insanlar ilaç yapmaya tedavi olmaya en ufak şek, şüphe ve engel gelmeden devam ederler. Papazlar olmasa ne olur demişler? Hayat tınmadan devam etmiş. İnanç halkın malıysa, uçak yapmak da, toplumun malıdır.

Uygulamadan akılsal, kestirim temelinde, Paris, Münih yolunu, alt yapısını, sabote etmişler yaşamın madde sağlamlasında, iletişimde, aksamalar rahatsızlıklar şikâyetler başlamış. Bu sabote yaygınlaştıkça, ürün üretiminde dağıtımında kısıtlamalar, bir çöküşle, ihtiyaçların karşılanmasındaki karşılıklı bağlamalar, zincirleme gerisin geriye, tersinmeye başlamış. Toplum, toplum olmaktan, aşama aşama bir öncesi durum benzerine çökmüş. Toplum, ilk bir önceki aşama basmak, durumlarına dönmeye başlamış. Ve sonunda toplum olmaktan çözümler oluşmuş. Toplumun ortaya koyduğu, ilk teknik ürün ve bilgi ortadan kalkınca da toplum ve toplumsal üretim sağlanamaz olmaya başlıyor. Bunun ussal simülasyonu ilişki var ve yok edişlerle mümkün. Ama inancı toplumsal ilişkilerle simülasyon edemezsiniz

Üstelik bu hal dünyanın her yeri için böyle oluyor. Bu nedenle toplumun evrensel yasalarla işleyiş özelliği buradan geliyor. Anlaşılmış ki inanç, hayati ve yaşamı üretir değildir. İnanç yerli yerinde durduğu halde, bu çökme sürmektedir. Yaşamın koşul varlığı inanç olmayan başka şeylerdir. Bu nedenle inanç toplumsal istemde yoktur. Aslında yaşamsal yasallık, Yüce Ruh'un bir dileme var ediş olamlılık alanı iken insan buna karşı oluş gibi, çok farklı inançlar geliştirip bunları çatıştırmaya tutuşturmuş. Oysa öznenin ruhunda da hiçbir madde inancın yerini ve yetkinliğini tutmaz. İnanç öznedeki yansımaların dönüştürülme ruhsal dalga Atım girişimleridir. Soyutlaşan girişimlerin kişi haletini de Hiçbir yerde bulamazsınız.

Eh biz de, sanki inancı toplumsal istemin temel konusuymuş gibi sayarsak. Başlarız; ""ben kendimi böyle ifade ediyorum. Bu benim hakkım, toplumda istediğim gibi, hür temsillilik sağlarım"" demeye! Oysa toplumda temsillilik üretim gücüne katkılığınızla ya varsınız ya yoksunuzdur. Esnafsınızdır, işçisinizdir, yöneticisinizdir, teknokratsınız, uygulamacısınız vs. Ya da üretim gücüne hazırlanır oluşun süreç alışındaki, üretimin kendisisinizdir.

Öğrenci, çırak vs. Ya da bunların ilerideki devir alıcıları, çocuklarsınızdır. Ya da üretim koşullarında görev alıp, bunu, bu zinciri üretimi tamamlayıp emekli olarak, tecrübe ve görevi devir etmiş bir toplumsal gerçeklisinizdir. İfadeniz bunlardan kalkışla olmalıdır toplumda. Başın örtüsü, bu sayılanlarla anılır değildir. Bunların şartlarında, ne yeri, ne gerekliliği vardır.

""Yaptığınız insan haklarına ve özgürlüğüne aykırıdır, bu bir zulümdür! ""; ""Bu bir inancın modern yorumu"" gibi bir yığın karşılığı olmayan saçmalıklar ve saçma olarak sorun ortaya koyuş ve saçma tartışmadır. Sanki nesnel yasallıkta bu talep varmış da, İnanç da, değişen koşullara göre, yeni yasa koyuyor da, başörtüsü yeni yorummuş! Ön kabul ve yanılmadır, yanılısamadır. İnançlar değişmeme temelli iken, zaruret karşılığında, yorum çarpıtması kandırmasına gidilmektedir. İnançlar insanlık tarihinin belli kesit kalıplarının donmuş minyatür numuneleri olmaktan şimdilik daha öte gidememiştir.

Karşı tarafta da aynı saçmalıkla cevap: Laiklikte din devlet işi ayrılmıştır sanki nesnel ve toplumsal temelde din oluş varmış da, tercih böyleymiş gibi. Din duygusu toplum oluştan önce ve bireysel olarak var olan, sonrada halkta yaşanan tutumdur. Toplum olmanın değil, birey oluşun topluma getirdiği yargıdır. Toplum oluşta bu yargının esamisi yoktur. Toplum talebinde de yoktur. ""Benim ebemin de başörtüsü var, ama sizin gibi değil! ""; ""Biz başörtüsüne değil, Türbana karşıyız! Bu Yahudi geleneği! "" gibi aynı oranda bilmezlikler saçmalıklar. Hukuk kendi temelini hiç görmüyor; inançlardan mı neşet ettiğini, yoksa yaşamın, yaşanan karşılanmasından mı neşet ettiğini? Kamu; bu toplumsallıkla, halksallığı kendi alanlarında ve ilişkilerinde (ilişkileri içinde) işletebilmelidir.

Oysa bireysel bazda, halksal yaşantımızda elbet inanç hakkımız ve ide özgürlüğümüzdür. Elbette, bireysel ilişkilerimizde kendimizi, istediğimiz gibi ifadeler ve yaşarız. Kişi olarak Ya da ibadet yerinde, toplu olarak ibadetimizi, güven içinde sürdürürüz. Elbette halksal alanda moderniceler var edersiniz. Kişilerin öznel, toplumun çatışma alanı olmamalıdır. Toplum, toplumsal öznel yasa ile bunu düzenler. Kişilerin birbirine baskı ve şiddet uygulamayacağı, eğer uygularsa cezalanacağı gibi, güvenlik bazında, düzenlemeler olmalıdır.

Bu inançlar bireyin, kendini ve dünyayı bilgileneemediği sürece, algılama yorumlanmasının öznel dönüştürülmesidir. Öznel var oluşun, hakkı ve temelidir. Bundan tabii ne olur. Ama toplumsal talebe uzanamaz, toplumsal talebin, size dur dediği yere bunu taşıma hakkınız yok ve hakkınız değildir. Bütün sorun, meselenin ters ortaya konup, tersten tartışılmasıdır. Ters sorunun cevabı olmaz. Olursa ters olur, buda karşılıklı, fikir üretiminden ve fikir alış verişinden çok, saçma olurluk olacaktır.

Bunu da bir fıkra ile geliştireyim. Dünya ilk bilgisayarı, bir önceki haline göre iyice yapılayıp geliştirmişti. Bunun ne denli bir başarı olduğunu, bilgisayarın yetenekleri hüneri insanlığa tanıtılıyormuş. Birkaç ülkeden heyetler gelmiş. Bilgisayara soru soruyorlar, karşılık cevap alıyorlarmış. Kimi cevabını salisaniyede alırken, kimi birkaç saniyede alıyormuş. Bir milyon bilinmeyenli denklemi dahi, iki saniyede çözüyormuş bilgisayar. Sıra bizim Aradeniz’li yurttışa gelmiş. Soruyu sormuş. Bilgisayar harıl harıl işlem yapıp duruyor, tekrar tekrar, aynı aşamaları tekrarlayıp durmuş. Ama bir türlü cevap verememiş. Cevabı verilen sorulara göre, çok çok uzun süre cevap alınamayınca, ne sorduğunu merak etmişler. O da bilgisayara: ““Ne var, ne yok? Dedim”” demiş.

Sürecek 9

Bayram Kaya

İnanç Ve Toplumsal İstem (talep) 10

O kadar olup bitenin kör düğümüne, sürerliğine karşın, bilgisayar, sizin soruya laf olsun torba dolsun kabilinden iyilik güzellik diyemediğinden, bu soruya verilecek cevabın saçma olacağını bildiğinden, soruyu saçma ve cevaplanamaz görmüş. Eh soru PC disiplinine göre böyle saçma ve tersten olursa, Hiç bir cevabı da olmaz elbette.

İnancın en belirgin yanı, amaçlılık; erek güder oluşudur. En genel söylemle, her şey insan içindir! Eşeğin anırması insan için olmasa da! Eşeğe binmek, yük taşımak, insan içindir! Yanardağ, bir zorunlulukla infial etmez, insanın inançsız ve ahlaksızlığı için bir cezadır!

İlkel yaşamın günümüzde de süren, Batlamyus anlayışı dediğimiz bir erekçiliktir bu. Bu temel felsefe de şudur: Dünyanın varlığı, Tanrı varlığı içindir. İçenliğin birinci şartı bu. İkinci şartsa, Tanrı da halefi kıldığı insan için, her şeyi var etmiştir. Ağacın meyve vermesi, yarın Güneş'in doğması, vesaire hep insan içindir. Ve bunu kutsal kitaplar: ""Sizler için verdiğim, türlü türlü nimeti, nasıl inkâr edersiniz"" diyerek pekiştirirler.

O halde insan, ne edip, ne edip; kayıtsız şartsız bu Yüce Ruh'un duvar gerisinde Ya da perde arkasında bildireceklerine uyulması gerekiyor. Asur'da Ziusudra; Sümer'de Ut-Napiştım duvar gerisinde buyrukları alırlar. Sanki Ruh, tüm evreni dilediğince yaratmamıştı ya da yaratamamış da, nihaiyi şeklini veriyor sanırsınız! Zan etmenin, bir bilmezliğin, hem de otoritenin kendisini bu yolla akis ettirişidir, bu tutum. Yüce Ruh'la aldatır olmanın ilk adımlarıdır.

Yüce Ruh, bireylerde bir bilinç durumudur. İnsanın araçla doğayı üretir olması, önce toplumu ve sonrada mal edinme çarpıklığını ortaya koymuştur. İnsandaki Yüce Ruh anlayış mutluluğu, yalnızlıktan kurtulma, yaşamının gelecekte de sürer oluşu, yaşamının gayesiz olmayacağı algısı ile biçimlenirken, Toplumdaki eşitsizlikte Yüce Tanrı anlayışını belirleyen unsurlardan biri olmuştur.

Ve toplumsal tedirginliğin çözümüne kutsal kitaplar şu anlayışla ve anlatımla el atarak yaklaşmışlardır: ""İnsanların mal edinmesinde, Yüce Tanrı'nın, kimine az, kimine çok..."" verir olurluğu çare olarak toplumsal yapı eksenine, bu anlayış oturtulmuştur. Bu olup biten haksızlıklara göz yummadır. İnançlar toplumsal üretimin ve paylaşımın, hiç ilgisi değilken, toplumsal eşitsizlik çatışmasının kendisi olup çıkmıştır. Tarihi bir perdeleme misyonu olmuş

İnsanlar zulüm diye hep bu haksız oluşları, inanç duygusu altında maddi yaşam taleplerini, dile getirmiştir. İnançlar bazen hak aramayı, zulüme karşı direnişi, inancın övgüsü kuralıymış gibi yaparken, bazen de pasif kalıp; inananların pasif davranmasını isteyerek ""işlerin önünü sonunu, kendine bırakmayı"" inançlılık gibi saymıştır.

Müsebbibi olmadığı topluma, hem içten, hem dıştan bakmaya çalışmıştır. Yine inançlar, kendi gibi inanmayan kavimlerin malını; ""Yüce Ruh dostu ve Yüce Ruh düşmanı"" ilan ederek mal çapulunu legalleştirmiştir. Musevilerin Mısırdan çıkarken ki buyruk: ""İsrailliler Mısır'ı soyun, eliniz boş çıkmayın"" emrinin alınışidir. Haçlı yağmalarını hatırlayın lütfen. Yani inançlarda toplumsal tedirginliğe eklenen bir yapay, ama çok etkili unsur olmuştur.

Toplumsal istemde de bir erekçilik ve amaçlılık vardır. Bu erekçilik nesnel koşulları bilip anlama ve bu yasallıklar doğrultusunda, insan yaşamını, rahatlığını sağlama biçimindedir. Bu inanca İDEOLOJİ denir. Yani ağaç insan otursun diye bank olmaz. İnsan bu nesnel yasayı bildiği içindir ki, ağacın özelliğini nesnel yasasını bilir. Sonra da,

bu nesnelin bilgisiyle yapabilirlik egemenliğini; insanların kullanım yararına, dönüştürür. Bankı, parklara yol boyu kenarına kullanım için mekân tutturulur. Buğu gücünü fark eden insanoğlu, önce buğu gücünü harekete çevirmiş. Enerjinin dönüşümü yasallığını keşfetmiş, öğrenmiş. Sonra da, bunu aya gitme ideolojisine kadar, bir dizi geliştirerek toplumsal erekliliğe (yarara-amaca) sunmuştur.

İnançsal ereklilik, toplumsal talepteki ereklilikle, taban tabana zıt ve tersidir. İdeoloji: varlığın yasal temelini, bilmekten kaynaklanan, yapabilirlikle ve bu yasallık doğrultusunda, insan yaşamına katıcıdır. İnsanlar, sanatı; nesnelere ve emeğin kullanım yararını (ilaç gibi) : ve teknik üretimini, amaçlılık doğrultusunda, yetenek olarak ortaya koyarlar.

İdeoloji bu amaçlılığı, ortaya koyan ve çeşitleyen, üreten, paylaştıran; yönetme sanatı olarak, toplumsal talepte yerini alır. İnançta sadece katlanma vardır. Ve Yüce Ruh şunu dedi diye, buyrulur. Yani süren gelenek göreneklere bazı eklemeler ve değişimler yapılır. Bu buyruğun sizin yaşamınıza denk olup olmaması, hiç önemli değildir. Karşı durup hakkınızı arayamazsınız.

İnanma evrensel temelli derken: 1-Sırf meraktan kaynaklanan bilmek isteyişten doğan inanma vardır. 2-Temelini, nesnel yasaları anlamaktan Kaynaklanır. Ona uygun öznel tasarımlarla toplum için yararlar ortaya koyan, inanma iken, pratiğe dönebilen, bilgi olan, inanması kast edilmekte. 3-Evreni bir Yüce Ruh yaratmıştır diyen inanma varken ve buna karşı hayır, evreni kimse yaratmamıştır diyen, inanmayan inanç da vardır. Bu yüzden, bu anlayış Dünya'nın her yerinde şu veya bu biçimde, dinsel- dinsizlik inanması ve bilimsel tutum olarak vardır. Bu nedenle sadece İNANMA kapsamlılığı olarak, evrensel insan hakkı dendi. İnanma inanç olarak evrenseldir ancak her yerde geçerli, bir türden olmayarak da Evrensellik vasfını yitirir. Duyuş olarak evrensel duyulanlar olarak gelişi güzeldir.

Uygulama olarak; dinsel boş inanma dediğimiz inançlar, bilimsel inanmadan (ideolojiden) çık farklı olarak ayrılır. Dinsel olan inanmalar ve batıl olan inanmaların, nesnel realitede, pratikliğe bir cevabı yoktur. Öznel kurgulardan, öznel kurgu çıkarma işidir. Cevap gibi olan tutumlar Yüce Ruh'a atfen somutluğun çıkarsal ve subjektif olarak paylaştığımızdır. ""Sezar'ın hakkı, Sezar'a"" diyerek yapının temelindeki zorunluluğu bilmeyip, bilmezden gelip güce tapmayı öğütlemektedir. Oysa homurtu ile devinen arabada, Sezar'ın değil, ""toplumsal emeğin""ın hakkı vardır. Pratikte hiç karşılığı ve konusu olmaması ile ve özelleşmesi ile hatta hiç inanılmaması nedeni ile dinsel ve boş inançlar, ideoloji dediğimiz ikinci inanma biçiminden, ayrılarak, toplum talebi olma ve evrensel olma özelliğini yitirirler.

Birinci inanma, yani boş inanç ne anlama alınmalı? Birinci inanma sizi, karşı konulmaz bir doğaüstü güce, sarsılmaz bir bağlılık inanırı yapar. Her şeyi sizin için yarattığı ve bu dünyanın geçiciliğini, asıl olanın, yine bizim için yaratılan, öte dünya olduğu benimsetilir. Öte dünyayı kazanmak için de, doğaüstü ruha kayıtsız şartsız boyun eğip, hatta göz tokluğu var kılıp, dediğini yapmak olduğu, bir güzel inanma merakımıza temel yapılır. Bu işin birinci ve en önemli yanıdır.

İkinci ayağı da, doğaüstü gücün, bizim için yarattığı her şeyi kullanırken, onun istediği gibi yaparak şükürel yaşamamızdır. İşte Film burada başlar, soyut ve öznel yaratılan öznel ulviyetli düşünceler, birden yaşamın pratiğine Tanrı emriymiş gibi döner, insanları zaptı rapta komutlaşmaya başlar. Ve toplumdaki egemen rahiplerle, seçkin zümrelerin iradeleri Tanrı iradesi gibi, insanlara allayıp pullayarak öğretilir. İnançsal öğrenme çok

değerlidir. Biraz doğaüstü gücün hakkı, biraz kul hakkı diyerek; sorgulamaya izin vermeksizin sürer gider. En ufak karşı geliş Üstün Ruha karşı geliştir!

Sürecek

İnanç Ve Toplumsal İstem 11

Artık sizin düşünmeniz akıl erdirmeniz gerekmez. Siz, sadece; olanın bitenin Yüce ve Üstün gücün, varlığının bir delili olduğunu düşünün yeter. Doğaüstü güç, sizin yerinize düşünür, size söyler. Size, güzelce uymak düşer. Zamanla çelişkiler, yetmezlikler mi oldu. Doğaüstü gücün sözlerinin, zamanlar üstülüğü, devreye girer. Bu kez rahipler, sizin için kafa patlatır. Siz, düşünüşte ne yapacaksınız, sorun gitsin ulemaya!

Bütün bu yanımlar, doğaüstü gücün, anlaşılıp öğrenilememesinden çarpıtılmakta. İnsan bilinci, iki olgu arasındaki geçiş, anı kaotik durumların, etkiyen zaman paradokslu hareket yansımalarını algılamaktadır. Algılama nedeniniz, bizimde, aynı nesnel yasallığı içermekte oluşumuzdur. Özdek olarak... Aynı bozulup dağılma, dağılırken aynı var kalma, aynı var kalırken dağılma zaman, uzay devinimlerini yaşamaktasınız. Aynı gibi kalıyor iken, hal durumlarına çözülen madde frekansları birbiri içine yansır, geçer. Buhar oluş gibi zan ola.

Bu hal duyusun, yasallığı bilinmediğinden öznece çarpıtılmakta. Beyin çevredeki yansımaları yaşamaktan kurtulamaz, süzüp değerlendirse de. Kendi seçme kriteri ve yansımının izini dönüştüremeyerek silikçe, beyin; üzerinde taşımaktan kurtulamadığı bir baskıdır. Bu hal manyetizmanın var olup, bizim duyumsal olarak manyetik etkiyi var edemeyişimiz gibi, bir seçiciliği, gelişmenin bu aşamasında, dönüştürüp yansıtamama kusurudur.

Şöyle açıklayım suyun üç hali bilinir. Bir hacim buz, buz hali ergirken hem buz, hem su oluş özelliğini, aynı anda taşır. Yani buz gibi davranırken, su özelliği kazanıp, su gibi davranmaya nicelenmiş, su gibi davranırken, buz olayları zamanı, frekansı, hareketi sürmekte. Bu ara az da olsa buharlaşma olay ve süreçlerini de yaşar. Bu geçişlerin dalga frekans, zaman, hareket davranımını beyin yansı olarak duymakta. Yani çevredeki kaba oluş süreçlerini izlerken, beyin algısında olan, ama somutlanamadığı, fakat kişiye tarifsiz bir ruhsallık tadı veren algı. Mana ve kendinden geçiş algısı, doğanın kendisinden gelen bir algıdır

Temeli nesnel, ama yeni bir ilişki ve bağıntı, ancak beyinin ortaya koyup bizi rahatlıkla davrandıracağı bir durum, gibi gelmekte bana. Belki beyin yeterli olgunlaşmadığından, özel beyin bölgesi ile işleyip, yasa kılamamada, anlayamamada bu düzlemselde. Bu yansımaya aklın çarpıtmalarıyla yamuklaşıp insanı rahatsız etmekte ve bir teslimiyet algısı ile inanma doğmakta. Belki beyin daha cücüklük evrimi taşıyor olmasıdır bu. İnanç bu kırılma geçiş anlarının aynı anmalıklarla, ileri geri zaman sarması, varlık olurla oluşa yönelmesi, geçişleri gibi değerlendirmekteyim. Uyanıksınız ama ayıkamayıp aynı anda bir önceki uykudasınız. Bu detaylanacak bir konu.

Laiklik nesnel bir temelice (Varlığa ön şart ve yargı ile yaklaşmamadır) ve sosyal toplumsal yasallığın, nesneliliğin ortaya koyduğu, gelişme değişme dinamizmini anahtarlayan, toplumcu insan tutumudur. Akılın bir kullanım ilkesidir. Değişmenin kendisini anlayan, bir anlama ve anlatımdır. Tüm hızlı gelişimini toplumsal üretilen daha da çabuklaştırmaktadır Varlığa ön şart ve yargı ile yaklaşmama ilke yasası, gerekçe oluşunda şunlar vardır;

1- İnançın, sorunları tersten koyması vardır. İnanç odaklı eksenleşmenin, toplumsal süreçli gelişmeyi dondurmasını, değişmezlik ilkesi ile önşartı kılmasıdır.
2- Toplum talebinde inancın uygulanması, yaşamı anlaşılır kılmayıp, aksine yaşamın akılcı ortaya konmasının engellenmesi vardır.
3-Bu engellenmenin, bu kısırlığın da, toplumda; bir temelsiz çatışma ortamı sürdürülmesidir. 4-Laiklik, inanmayı yok kılmayıp öznelliğini söyler, toplumsal talep yapılamaz, olması anlayışıdır. 5-İnanmanın denetlenemez sınırsızlığı ve çeşitliliği vardır. Bir üretim ilişkisi olan toplumda, olamayacağı gibi; halkta da, tek temsilcilik olma özelliği, genel kabul edilme benimsemesi yapılamaz. Bu fikir özgürlüğü açısından çok iyi iken, birlik olamama, çatışma alanı olma, yönünden gözetilecek bir durumdur. 6-İnanç toplumsallık değil, halk içinde, zümre ve grup oluşturup, bir birini dışlar kılma tavrıdır. Toplumsal yapıya aykırıdır.7-İnanç eksenli oluşan gruplar: yaşam temelli, üretimsel koşullarla oluşmayıp, örgütsel olmayıp, inanç eksenli kümelenmiştir. 8-İnançlar; değişmeme, tartışılmama, zamanlar üstü olurluk gibi savları; gelişmeyi, özgür düşünmeyi, ister istemez dışlar. 9-İnanç halk içinde, sosyalite de, toplumdaki yaşam ve izlenimlerin, bireysel yargıyla yansıtılmasıdır. İnsansal egemenliği, Tanrı'sal egemenlikle karıştırılması gibi bir temel yanlışa gidilmekte. Tüm bunlar laik gerekçe oluşların bir kısmıdır. Laiklik, toplumsal süreçlerde akli öne alan tutum ilkedir. Oysa halk yaşamında naslar (doğmalar-önyargılar) , aklın önüne alınan, bir tutum ilkedir.

Tek güç Yüce Ruh ise, madde onun rakibi olabilir mi? Yaratan'a, yaratılmışın ve devamlı yaratılmakta olanın, kıyası olur mu? Böyle bir kıyaslama, yaratılana; Yüce Ruh' un, mahiyetini bilemeyeceğimiz egemenliğini, insana izafe etmek olur ki, alabildiğine yanlıştır. Sonra da bu, yaratılanla Yaratan'ı, çatıştırır olma yanlılığına düşmemizdir. Üstelik de Yüce Güç'ün, her şeye gücünün yeterliğini, sizin savunur olmanız, aczi yetin savunulması olur! Kabul edilemez. Yaratılan; Yüce Güç karşısında, karşıt güç değildir. Aksine yaratılan özdek, Yüce Güç'ün başlangıç koşulların da, şekilleyip yol verdiği olgusal, zaman, hareket, uzay ilişkisel bütünlüğüdür.

Her tür, üstün olma ve olurluk egemenliğini kendinde mündemiç kılan Yüce Güç'e, biz; varlığı, başka ilişkilerin varlığını gerektiren özdeğe referans edilir mi? Esasen varlığın Yüce Ruh'ça çelişkileşir oluşuna acizliğinin, kıyasını, Yüce Ruh'a izafe yapabilir miyiz? Bilakis bu işleyiş Yüce Ruh'un iradesi değil mi? Burada tıkanıp, algıları yasallaştırmayı, becerir olmadığımızdan, yasallığı bizce anlaşılır kılamadığımızdan, kuruntu ve saçmalık yapıyoruz şimdilik. Asıl nasın Tanrı'sal iradenin, akıl ve işleyişi olduğunu görememekteyiz.

Hem inançlı olup, hem özgür düşünülemez mi?

Hıristiyanlık ve Yahudilikte ""rızıkların eşitsiz dağıldığı, Yüce Ruh'un dilediğine dilediği gibi, rızık vererek, kimini fakir, kimini zengin yaptığı"" anlayışı, anlatımı ve doğması vardır. ""Rızıkları doğaüstü gücün, isteyene istediği gibi dağıttığı, rızık için hiç kaygı çekilmemesi"" gerektiği, gibi inanmalı bir savı da vardır. Hatta: "" Kır zambaklarına bakın, ne eğirirler ne dokurlar, Tanrı Baba onları giydirir"" der. Yoksulluğu, çalışmamayı bile böylece över.

Bu, pek çok temelden, çok yanlıştır.

1-Bir kere, nesnel toplumsal gerçeklik durumu ve sorununu; tersten ortaya koyan, bir ustur, mantıktır bu. Üretmeden tüketmeyi buyurmakta. Oysa üretmeden nasıl tüketileceği denmeyip, kuşlara kır zambağına bakılması söyleniyor. Örnek vererek,

eğirme dokuma yapmadan; yani çalışmadan yiyicilik đđtlenmekte! Oysa biliyoruz ki, kır zambakları hem eğirmekte hem dokumakta. Dolaysı ile de, sosyalde anlamsız bir tartışma ve çatışma olgusu. Dilencilik anlayışını patlatmıştır. İncim bu dendi mi cevabı da yoktur.

2- İnanmanın ikinci koşulu olan, toplumsaldaki paylaşım bozukluğunu, gelir dağılımındaki adaletsizliğini, çıkarsal egemenliği; seçkinlik, seğilmişlik mantığını, özneye oturtmaktadır. nce bir soyut Yüce Ruh tarifi yapılır. Bunun egemenliği karşı konulmaz hâkimiyeti pek çok sıfatı ile bir iyice işlenir. Sonra znel dđřünceciliđin gereği, toplumsal yapılanmanın yaşayışın güya kuralları, o döneminin egemen görüşüne göre, rahiplerce vaaz olunur. Sonrada bunlar toplumsal temele, razılık, karşı konulmazlık, doğruluk duygusu ile oturtulur.

Sürece 10

Bayram Kaya

İnanç Ve Toplumsal İstem (talep) 11

Artık sizin düşünmeniz akıl erdirmeniz gerekmez. Siz, sadece; olanın bitenin Yüce ve Üstün gücün, varlığının bir delili olduğunu düşünün yeter. Doğaüstü güç, sizin yerinize düşünür, size söyler. Size, güzelce uymak düşer. Zamanla çelişkiler, yetmezlikler mi oldu. Doğaüstü gücün sözlerinin, zamanlar üstülüğü, devreye girer. Bu kez rahipler, sizin için kafa patlatır. Siz, düşünüşte ne yapacaksınız, sorun gitsin ulemaya!

Bütün bu yanılmalar, doğaüstü gücün, anlaşılıp öğrenilememesinden çarpıtılmakta. İnsan bilinci, iki olgu arasındaki geçiş, anı kaotik durumların, etkiyen zaman paradokslu hareket yansımalarını algılamaktadır. Algılama nedeniniz, bizimde, aynı nesnel yasallığı içermekte oluşumuzdur. Özdek olarak... Aynı bozulup dağılma, dağılırken aynı var kalma, aynı var kalırken dağılma zaman, uzay devinimlerini yaşamaktasınız. Aynı gibi kalıyor iken, hal durumlarına çözülen madde frekansları birbiri içine yansır, geçer. Buhar oluş gibi zan ola.

Bu hal duyuşun, yasallığı bilinmediğinden öznece çarpıtılmakta. Beyin çevredeki yansımaları yaşamaktan kurtulamaz, süzüp değerlendirse de. Kendi seçme kriteri ve yansımaların izini dönüştüremeyerek silikçe, beyin; üzerinde taşımaktan kurtulamadığı bir baskıdır. Bu hal manyetizmanın var olup, bizim duyumsal olarak manyetik etkiyi var edemeyişimiz gibi, bir seçiciliği, gelişmenin bu aşamasında, dönüştürüp yansıtamama kusurudur.

Şöyle açıklayım suyun üç hali bilinir. Bir hacim buz, buz hali ergirken hem buz, hem su oluş özelliğini, aynı anda taşır. Yani buz gibi davranırken, su özelliği kazanıp, su gibi davranmaya nicelenmiş, su gibi davranırken, buz olayları zamanı, frekansı, hareketi sürmekte. Bu ara az da olsa buharlaşma olay ve süreçlerini de yaşar. Bu geçişlerin dalga frekans, zaman, hareket davranımını beyin yansı olarak duymakta. Yani çevredeki kaba oluş süreçlerini izlerken, beyin algısında olan, ama somutlanamadığı, fakat kişiye tarifsiz bir ruhsallık tadı veren algı. Mana ve kendinden geçiş algısı, doğanın kendisinden gelen bir algıdır

Temeli nesnel, ama yeni bir ilişki ve bağıntı, ancak beyinin ortaya koyup bizi rahatlıkla davrandıracağı bir durum, gibi gelmekte bana. Belki beyin yeterli olgunlaşmadığından, özel beyin bölgesi ile işleyip, yasa kılamamada, anlayamamada bu düzlemselde. Bu yansıma aklın çarpıtmalarıyla yamuklaşıp insanı rahatsız etmekte ve bir teslimiyet algısı ile inanma doğmakta. Belki beyin daha cücüklük evrimi taşıyor olmasıdır bu. İnanç bu kırılma geçiş anlarının aynı anmalıklarla, ileri geri zaman sarması, varlık olurla oluşa yönelmesi, geçişleri gibi değerlendirmekteyim. Uyanıksınız ama ayıkamayıp aynı anda bir önceki uykudasınız. Bu detaylanacak bir konu.

Laiklik nesnel bir temelice (Varlığa ön şart ve yargı ile yaklaşmamadır) ve sosyal toplumsal yasallığın, nesneliliğin ortaya koyduğu, gelişme değişme dinamizmini anahtarlayan, toplumcu insan tutumudur. Akılın bir kullanım ilkesidir. Değişmenin kendisini anlayan, bir anlama ve anlatımdır. Tüm hızlı gelişimini toplumsal üretilen daha da çabuklaştırmaktadır Varlığa ön şart ve yargı ile yaklaşmama ilke yasası, gerekçe oluşunda şunlar vardır;

- 1- İnançın, sorunları tersten koyması vardır. İnanç odaklı eksenleşmenin, toplumsal süreçli gelişmeyi dondurmasını, değişmezlik ilkesi ile önşartı kılmıştır.
- 2- Toplum talebinde inancın uygulanması, yaşamı anlaşılır kılmayıp, aksine yaşamın akılcı ortaya konmasının engellenmesi vardır.
- 3-Bu engellenmenin, bu kısırlığın da, toplumda; bir temelsiz çatışma ortamı sürdürülmesidir. 4-Laiklik, inanmayı yok kılmayıp öznelliğini söyler, toplumsal talep

yapılamaz, olması anlayışıdır. 5-İnanmanın denetlenemez sınırsızlığı ve çeşitliliği vardır. Bir üretim ilişkisi olan toplumda, olamayacağı gibi; halkta da, tek temsilcilik olma özelliği, genel kabul edilme benimsemesi yapılamaz. Bu fikir özgürlüğü açısından çok iyi iken, birlik olamama, çatışma alanı olma, yönünden gözetilecek bir durumdur. 6-İnanç toplumsallık değil, halk içinde, zümre ve grup oluşturup, bir birini dışlar kılma tavrıdır. Toplumsal yapıya aykırıdır.7-İnanç eksenli oluşan gruplar: yaşam temelli, üretimsel koşullarla oluşmayıp, örgütsel olmayıp, inanç eksenli kümeleniştir. 8-İnançlar; değişmeme, tartışılmama, zamanlar üstü olurluk gibi savları; gelişmeyi, özgür düşünmeyi, ister istemez dışlar. 9-İnanç halk içinde, sosyalite de, toplumdaki yaşam ve izlenimlerin, bireysel yargıyla yansıtılmasıdır. İnsansal egemenliği, Tanrı'sal egemenlikle karıştırılması gibi bir temel yanlışa gidilmekte. Tüm bunlar laik gerekçe oluşların bir kısmıdır. Laiklik, toplumsal süreçlerde aklı öne alan tutum ilkedir. Oysa halk yaşamında naslar (doğmalar-önyargılar) , aklın önüne alınan, bir tutum ilkedir.

Tek güç Yüce Ruh ise, madde onun rakibi olabilir mi? Yaratan'a, yaratılmışın ve devamlı yaratılmakta olanın, kıyası olur mu? Böyle bir kıyaslama, yaratılana; Yüce Ruh' un, mahiyetini bilemeyeceğimiz egemenliğini, insana izafe etmek olur ki, alabildiğine yanlıştır. Sonra da bu, yaratılanla Yaratan'ı, çatıştırır olma yanlılığına düşmemizdir. Üstelik de Yüce Güç'ün, her şeye gücünün yeterliğini, sizin savunur olmanız, aczi yetin savunulması olur! Kabul edilemez. Yaratılan; Yüce Güç karşısında, karşıt güç değildir. Aksine yaratılan özdek, Yüce Güç'ün başlangıç koşulların da, şekilleyip yol verdiği olgusal, zaman, hareket, uzay ilişkisel bütünlüğüdür.

Her tür, üstün olma ve olurluk egemenliğini kendinde mündemiç kılan Yüce Güç'e, biz; varlığı, başka ilişkilerin varlığını gerektiren özdeğe referans edilir mi? Esasen varlığın Yüce Ruh'ça çelişkileşir oluşuna acizliğinin, kıyasını, Yüce Ruh'a izafe yapabilir miyiz? Bilakis bu işleyiş Yüce Ruh'un iradesi değil mi? Burada tıkanıp, algıları yasallaştırmayı, becerir olmadığımızdan, yasallığı bizce anlaşılır kılamadığımızdan, kuruntu ve saçmalık yapıyoruz şimdilik. Asıl nasın Tanrı'sal iradenin, akıl ve işleyişi olduğunu görememekteyiz.

Hem inançlı olup, hem özgür düşünülemez mi?

Hıristiyanlık ve Yahudilikte ""rızıkların eşitsiz dağıldığı, Yüce Ruh'un dilediğine dilediği gibi, rızık vererek, kimini fakir, kimini zengin yaptığı"" anlayışı, anlatımı ve doğması vardır. ""Rızıkları doğaüstü gücün, isteyene istediği gibi dağıttığı, rızık için hiç kaygı çekilmemesi"" gerektiği, gibi inanmalı bir savı da vardır. Hatta: "" Kır zambaklarına bakın, ne eğirirler ne dokurlar, Tanrı Baba onları giydirir"" der. Yoksulluğu, çalışmamayı bile böylece över.

Bu, pek çok temelden, çok yanlıştır.

1-Bir kere, nesnel toplumsal gerçeklik durumu ve sorununu; tersten ortaya koyan, bir ustur, mantıktır bu. Üretmeden tüketmeyi buyurmakta. Oysa üretmeden nasıl tüketileceği denmeyip, kuşlara kır zambağına bakılması söyleniyor. Örnek vererek, eğirme dokuma yapmadan; yani çalışmadan yiyicilik öğütlenmekte! Oysa biliyoruz ki, kır zambakları hem eğirmekte hem dokumakta. Dolaysı ile de, sosyalde anlamsız bir tartışma ve çatışma olgusu. Dilencilik anlayışını patlatmıştır. İncim bu dendi mi cevabı da yoktur.

2- İnanmanın ikinci koşulu olan, toplumsaldaki paylaşım bozukluğunu, gelir dağılımındaki adaletsizliğini, çıkarsal egemenliği; seçkinlik, seçilmişlik mantığını, özneye

oturtmaktadır. Önce bir soyut Yüce Ruh tarifi yapılır. Bunun egemenliği karşı konulmaz hâkimiyeti pek çok sıfatı ile bir iyice işlenir. Sonra öznel düşünceciliğin gereği, toplumsal yapılanmanın yaşayışın güya kuralları, o döneminin egemen görüşüne göre, rahiplerce vaaz olunur. Sonrada bunlar toplumsal temele, razılık, karşı konulmazlık, doğruluk duygusu ile oturtulur.

Sürecek 11

Bayram Kaya

İnanç Ve Toplumsal İstem (talep) 12

3- Böylece doğaüstü güç kavramı ile insanları aldatmak başlar. Yüce Tanrı bundan azade ve münezzehtir.

4- Bu söylemler, zaten bunu söyleyenlerin, zaman ve tarih bilinçlerinin, olmadığını, hem kendi sözlerindeki anlamın temellendiği o günün bilgisine delil olarak oturmasından hem de gelişmeler açıkça ortaya koymakta. Şöyle açıklayayım. Bu rızık dağılımı anlatımında, sanki insanlığın ilkten beri böyle, içinde bulunduğu düzenle yaratılmış, şu anki kişi hali ile sadırla yaratılmışlar gibi, bir yanılısamayı, hiç çaktırmadan bize kabul ettirip, düşünme (inanma) temel zemini yapmaktalar. Bilmediğiniz sürece de, o öyledir de. Ufkunuz sizi oraya götürür.

Oysa onbinlerce yıl süren, insanın toplum olmadığı, bir yaşayışı vardır. Bu ilkel yaşamda, dağılmış bir rızık yoktu. Mal yoktu, mal olmayınca edinilmesi de yoktu. Ve dahi sahiplenme, zenginleşme de, yoktu. Develerle, atlarla, fillerle kervan ticareti olan bir rızık sahiplenmesi de yoktu. Üstelik sahibi olunan, deve ve filiniz bile yoktu. Sadece meyve toplayıcılığı ölü leş ve artık yemeler, yapabildiği kadar da av aktivitesi vardı. Tüm günü, karın doyurma ve av aramakla geçiyordu. Yorgunluktan bitap düşerek, günün sonunu getirirdi.

Bu soyut kurnazca bir düşünce üretimidir. Yani başlangıçta dağılmış bir rızık, edinilmiş mal da, yoktur. İnsanın özelleşen edinme emeği vardır. Bu emeği aletle (teknoloji ile) üretir. Bu nitelikli emeğin fazla fazla üretimi, biriktirmesi, artırması olmasaydı, zaten insanın doğada bulduğunun dışında bir rızık da olamazdı. Tüm rızık, bulabildiği meyve ve ölmüş hayvan leşleri ve yapabildiği avdı. Rızık, karnını yarı aç, yarı tok, doymakla sınırlı idi. Sahibi olduğu hiçbir şey yoktu. Yüz binlerce yıl sürdü bu durum. Vaaz edenler bunu bilmediği için, insanların, içinde yaşadığı sosyal ekonomik şartları, genel geçer tüm geçmiş koşullarda da, biraz farklı da olsa, aynı biçimde var bulunduğunu, sanması ile söylenmiş bir yanılısama.

Bu da çevre durum algılamasıdır. Çevrenin beyne dayatmasıdır. Biz bile, içinde yaşayıp, bulunduğumuz çevreyi, hep böyle idi sanırız. Arabalı ve bilgisayarlı ortama gözünü açan çocuk, bu halin hep böyle olduğunu, sanması çok normaldir. Ta ki doğadaki değişimleri biri ona söyleyip bunu görünen fenomenlerle birleştirene kadar bu böyle sürer gider. Bunun bir örneği de, ilk insanı var oluşu ile birlikte konuşur sanmasıdır. Oysa insan, toplumsal yapıya kavuşana dek kuşdili ile anlaştı. Dili alet kullanma ve toplumsal yapı etkileşmesi ile hızla gelişti. Hatta buna şunlarda eklenmeli. Bütün isimleri bilmesi, üstelik çiftçilik yapıyor olduğu doğması ve hep ilkten beri böyle olurluk zannıdır. Genel geçer oluş, algılatma yanılmasıdır. Tevrat İncil böyle söyler. Bu kurdu ile kuşu ile gelenek ve ilişkileri ile değişmeyen çevre algısının beyin kurgusudur.

Kendinden öncesinin, kendi somutu ile tamamen aynı gibi, yaşayışı; olmadığını biliyor olsa da, mal edinilmemiş bir zamanın olacağını, aklının köşesinde bile geçirmiyordu. Var sayalım ki biliyor, o zaman da, böyle bir söylemle bilmeyi es geçmiş olacaktır. Bu da her düzmecenin, her yanılışın ipucu bırakmasıdır. İlkten beri, önceden beri rızıkların, inanılınca verilmiş olduğu inanması, bu körlüğü kendiliğinden verir. Biz bunu ne yap sakta değiştiremeyeceğimiz, hatta karşı oluşumuz, küfür ve inkâr olacağı da, baskılanmaktadır.

Bunda; ""Ağılda oğlak doğsa, ırmakta otu biter"" gözlemsel anlama yanılımasının da, etkisi olmuştur. Hâlbuki 5 birim tavşan olan yerde, bir tilki zor olacakken, bir doğumla yedi tilki yavrusu olmuşsa, yavrular bir süre sonra acı ile kıvrılarak ağıltan öleceklerdir.

Bir de buna teknik güçteki çok yavaş gelişmenin, zamanla ne noktalara geleceğinin farkına varılamazlığı da eklenince, ilk insana trenin adının öğretilip öğretilmediği olgusu karşımıza çıkar. Öğretildi ise hiç bilmediği bir nesnenin adını külfetten tasarlayamayarak öğrenmiş olacak ki beyhudedir. Öğretilmedi ise, bu isim, nereden geliyor? Üstelik öğretilmedi ise, bu bile, gelecekte trenin bulunacağını, Yüce Ruh'un bilmediği yanlış kanısına bizi götürür. Zaten hep kendi yanlış ve kusurlarımızı Yüce Tanrı'ya mal etmeye bire birizdir.

5- a) İnsan doğadaki; ""birinin ölümü diğerinin yaşamı olur"" gidişatını, çok sonraları görür ve düşünür olmuştur. Yaptıklarından, müsterih olabilmesi için, öldürüp beslenmesini soyutlaması geliştikçe güya ahlakilikle inançlarına havale etmiştir. Rızık olma, erekçi anlayışı, düşünmesi ile düzenleyerek, güya meşruiyetlik sağlamıştır. İnsan doğada meyve toplar, av peşinde koşar iken, öznel yansıma mülahazaları olmuştur. Bu çevrenin ona algılattığı bir durumdur. Gerek avlar gerek yeme nesnelere, açlığın doyurulması için girişilen yönelimdeki, şiddetli basınç duygumu, sonra sonra; toplumda hızla geliştirdiği soyutlama gücü ve toplumda sahip olduğu mal, rızık olarak, kendi içinliğini doğurmuştur! Emegi görülür gibi olmuşsa da, ikinci plana atılmış hatta yer yer unutturulmuştur.

Bu çevre etkisi kendi içinde oluşuna göre tek benci görüşünü ortaya koydu. Çevredeki yemesi içmesi gibi düzenlemeler algılaması bir çeşit Yüce Ruh'un ona hizmeti, nimeti, Rızık gibi, ben içinci, düşünme yansıması yapmıştır. Kendini tüm bu çekimlerin merkezine koyup olayları öyle yorumlar olmuştur. İnsan ne kadar çalışırsa çalışsın, nasibinden fazlasına sahip olamazdı!

Bu hal, toplumda vicdan olarak da belirdi, bugün bile, bir deprem, bir kaza vs. duygumunda dahi, hemen kendimizi düşündürüp, bizde ürperti yaptırır. Hatta manevi suçlarımızın ödentisi olduğu telakkisine dahi giden, yanılısamalara kapılırız. Bu inanma, çakan şimşekle düşen yıldırımın, duyulan gök gürültüsünün, olan kıtlığın vs. kendini cezalandırmaya yönelik olduğunu algılamak, ilk insandan gelir. Bu çökelti toplum dışı yaşantılaştırmaları insanın topluma düşünme, alt yapı malzemesi ile gelmesidir. Toplayıcılık, avcılık ve mağara dönemi yaşamın öznel yansımalarıdır. Hatta rüya ve hayal ile gerçeği ayıramamanın da, bunda çok etkisi vardır. Manevi cezalanırlık, insanın toplum aşamasında inancına kattığı duygudur.

b) Rızık eşitsiz dağılımı sorunu, öznel anlaması; insanın toplum oluşu ile ortaya çıkmıştır. Toplumdaki üretim ve paylaşımın çarpık dağılımındaki, sahip olma şekli bunu iyice tetikledi. İnsanın daha önce, kafasında silik beliren tekbenci yapısı, toplumsal oluşumlarla manevi sorumluluk duyularla, benmerkezci yapısı ve rızıkların ilkten dağıldığı yapısı zamanla toplumdaki çelişkilerin şiddetlenmesi ile iyice şekillenmeye başladı.

Yani rızık anlayışının temeli:

- 1- Ruhsal olmanın değil, toplum olmanın ortaya koyduğu bir sonuçtur. (birey, ya da grup yaşayışında özel mal, yani rızık yoktur)
- 2- İnsanın toplum olma gücü ile üretim ve paylaşım yapması, sonradan kazançların, rızıkların eşitsiz paylaşımına dönüşmüştür. Örneğin Ali'nin ürettiği balık üç balık, ne şekilde olursa olsun, bir şekilde Veli'nin eline geçmesi ile mal (rızık) eşitsizliği başlamıştır. Yani rızık önce toplumda, toplumsal emekle mal olarak üretilmiş, sonra ki paylaşımında alicengiz oyunu ile hünerin verimin elde edilmesi ile yani rızık (mal edinme)

eşitsizliği başlamıştır. Toplumsal emek artı değer üretirir, Bu da bireysel emekle alet ilişkilmesi ile ilgilidir, unutulmamalı. Bu ali cengiz oyununu örtmek için, rızkın eşitsiz dağılışı gibi bir hurafe algılatması, Ruh'a havale edilerek, eşitsizliğin bir toplumsal üretim ve mal paylaşımı hatası olduğunun toplumsallığı örtülmüştür. Üstelik karşı gelmezlik, akıl ermezlik, güç yetmezlik kılıfına büründürülerek! Şüphesiz ki Tanrı'ya karşı gelinip güç yetirilemez. Bu düşünülemez bile. Değilse rızık; inancın dediğı gibi, bilinmeyen, soyut, akli zorlayan bir mesele değildir.

Sürecek 12

Bayram Kaya

İnanç Ve Toplumsal İstem (talep) 13

İnançlar hem daha üretilmeyen bir malın dağıtılmışlığını, söyleyerek aklı perdeliyor. Yani siz buğdayı, traktörü üretmemişken, daha üretim gücü ve nesnesi olarak, emek verirlilik olarak, bunların esamisi okunmaz iken, sizi traktörlü, traktörsüz kılıp, dağıtımını yaptırıyor!

Hem insanlar toplum olmadan, toplumsal emek ortaya çıkmadan, bir rızık dağıtımını yapıyor. Yani Traktör ancak bir toplumsal emekle ortaya konacak bir üretilimdir. Ortada toplum dahi yoktur. Size sanki toplumun önceden beri, ilkten beri böyle oluşu anlaması, yutturulur. Sanki bunlar zaten varmış da, üretilmiş de, siz dahi bunların eşitsiz dağıtıldığını kutsallıkla öğreniyorsunuz.

Bu konu diğer anlamalara detay olsun diye biraz daha açayım. İnsanın yeryüzünde daha esamisi yok iken, insanın rızık denilen varlıklar, insana rızık olarak verilmiştir denerek algıladığı özdekler, insandan önce de vardı. Sebze ve meyveler bitkiler endam edip, hayvanlar üç milyar yıldır, Dünya'da cirit atar bir gerçekliktir. Yani 3 milyar yıldır, boşu boşuna bir rızıklılar! Bir aslan ceylana, ""bu benim rızığım"" demez. Ceylan da, ben aslanın rızıkım diye gelip ona teslim olmaz. Ortaya bir çaba, bir emek korlar. İnsan avlanırken ki emekli somut davranışını doğada sürdürüp gitmiştir.

Toplum içinde, çok sonraları, toplumsal tedirginlikleri ile çevreyi, olup biteni anlama girişimleri vardı. Huzursuzluklarına kafa patlatmak isterken; sonradan deforme etti. Ben içinci düşünceleri bir yandan hızla biz içine evirilirken, diğer yandan da, hâkim sınıfın görüşüne göre düşüncelerini, birleşmeli uygunlukta anlatmıştır. Rızık kavramını inanç temelinde alarak, aslında; insanın sosyal yapıdaki huzura ait bozukluğu, evrendeki fantezi yansımaların algısı ile birleştirilerek ifadelemesidir.

Varlıkta ne rızık olma, ne de kendini öyle hissetme vardır. Bir koyun var sayalım ki otu rızık görüyor. Oysa ot, kimseyi rızık olarak görmediği gibi, kimsenin de kendisinin rızık olduğunu düşünmez! Rızık kavramı saldırganca bir düşünmenin meşrulaşmasıdır! Kendi besinini kendisi yapamayan canlılığın saldırgan tavrıdır. Bu, var oluşun, temeldeki ilişkisel bir koşuldur. Biyolojik yetersizliğin Ya da yapılanışın temelindeki bir ilişkilenişin var olması idi mevcut. Yani canlının başka şekilde kendini yapılandıramamasıdır. Yani temeli ""enerji transferi"" dönüştürmesidir. Bitkiler in organik maddeleri enerjiye dönüştürür. Yani kendi besinini kendi yapar. Fazla enerjiyi de, azını yaprak ve gövdesinde saklarken, çoğunu tohum ve meyvesine depolar. Bu depolanış bir çeşit hazır, kolay organik enerji deposudur ve kendini çoğaltma, üretme temellidir.

Bitkiye göre bu durum, hayatı sürdürüş, enerji depolamasıdır. Kendi besinini yapamayan diğer canlılar bu hazır besini parazit al tüketirler ve doğa böylece yeni bir yapılaşma biçimi ortaya kor. Koyun için ot, sadece besin zinciri olmasıdır. Otun, kendi besinini kendi yapar olması, bir başarı ise de, her başarı gibi, tüketilir olma zorunluluğunu beraberinde getiren, bir başarı olmaktan da öte gidemez. Kendinin bu iyi özelliği, otun mekanik ölümünü, ister istemez koyun gerçekleyecektir. Koyuna yaşama şansı olur çıkar. Bu zorunluluk doğanın canlı yapısının ilişkisel biçimini, ortaya koyacaktır. İnsan bu ilişkisel biçimden toplumla, emeğini, bilgisini ortaya koyarak, bu bağımlılığı kendi üretecek tek canlı olmayı başaracak. Bu yalın gibi ilişki zamanla karşılıklı yapılaşma, diyalektiğine dönecektir. Bir icabı hal gibi olacak ve karmaşacaktır.

Kendi besinini yapamayan diğer dış beslek canlı tabirli varlıklarda, bu enerji transferini, kendibeslek bitkilerden, bu hazır olandan sağlar, Ya da koyun gibi, bitkileri besin olarak tüketenleri, besin yapan, kurt, tilki gibi sağlayıcılar; dış beslek (heterotrof) yapılar ortaya çıkar.

Bizim, üstün gücün sınav yaptığını sanıp, hediye diye algıladığımız hastalıklar yukarıdaki gibi yapılaşmanın, gereğidir. Sizi uygun çevre olarak görüp sizden enerji transfer ederler. Bizim, bir hastalanma ile ölür oluşumuz, çekirdeksiz bir canlının, bizim özümseme süreçlerimizi yok edip; kendi kalıtım malzemesini, bizim hücre çekirdeğimize enjekte ederek, enerji transferi sağlayıp, çekirdeğimizi de kalıp makinesi gibi kullanmakla kendini ürettirmesidir. Bu, viral varoluşun, yaşamsal faaliyet koşuludur. Yani, sizi korkutan beklenilmedik bir yaklaşımla, şunu şöyle bir deneyim, bakalım ne olacak diyen yok.

Bunlar, bugünkü hayatın bu şekilde ilişkilenerken var olan dengelenme sonucudur. Kendi DNA sı olmayan bir canlı var, o da yaşamakta. Sizin ya da başka bir canlının DNA'sını kullanmayışta nasıl yaşayacaktı. Konu daha temele de götürülür, ama bu, konumuzun dışıdır. Görüldüğü gibi ne rızık olma, ne de rızık verilme var. Olup biten, bir hayatta kalışın, davranış zorunluluklarıdır. Bu da temelde, enerji transferi ilişkisel biçimlenmesinden başka bir şey değildir. Bu tür cevap arayan akılsal ilişkilendi, beynimizin bize bir fantezi oyunudur.

Bu enerji biçimlenmesi, dört buçuk milyar yıl sonra; insanda hem toplum olurluğa, hem de toplum olurluğun sonunda da, uzaya giderliği sağlamıştır. Ama bu enerji transferinin, sizi uzaya götüreceği, 5 milyar yıl öncesinden; ne öngörülür, ne de, bu yapılaşır olmanın, amacıdır, ereğidir. Ne de, uzaya çıkışın hedeflenmesi değildir. Bunlar kafaya dank ede.

Görülüyor ki Yüce Ruh'a söylenen rıza tasarımı, bizim bu bilgiyi bilmez oluşumuzdan ötürü, Yüce Ruh'a yanlışlık töhmetlenmektedir! Bu da, tam bir gaftır.

Ya da Yüce Ruh'a kendi yasasını es geçitirip, tek benci, insan istekleri, Tanrı isteği olup, çıkartılmaktadır. Oysa Yüce Ruh anlayışı, bilinen bir tutum değil, herkesçe farklı anlaşılabilir, ancak, ortak temalardan neşetle, sürekli üretilen ve üretilecek olan, Tanrı ile insan arasındaki ulvi duygudur. Sonsuza değin, anlamalar oluşturacağımız kutsallık, bizim anlamalarımızdan daima ayrı olacaktır. Tanrı, insan beynince bilinir olamaz. Eğer olursa, bu Tanrı olamaz. Tanrı anlayışı, daima bizde var olarak kalacak ve üretilecek kutsallıktır.

Hem inançlı olunup, hem özgür düşünülemez miydi? Tüm inançsal temeller ve nesnel temeller, ortada iken ne denebilir. Olay ve olguları, böyle inançsal anlayarak toplum gelişir mi? Bu bağlamda bakınca inanç tam bir bilmeme olmakta. İnançlı olalım demek, böyle bir anlama ile bilgisiz olalım demekle eş anlamlıdır. Rızıkın kimine az, kimine çok dağıldığı fikri, toplumsal tercih olur mu? Hele hele gece gündüz didinerek çalışan fakirler yığınının toplumsal tercihi böyle olur mu?

Böyle bir inançsal yapı, insanı toplum olmaya zorlar mı? Böyle inanç, kişileri bezgin, yarınından emin olmayan, niye yaşadığını bilmeyen, mutsuz insanlar yapar. Böyle bir inanma, kişiyi, toplumda temsil edilir, ifade edilir kılar mı? Yüz kez de başını örtse kendini ifade edemeyeceği açık. Çünkü ekonomik üretimi kendisine, bilgi edinme, aklını kullanma dünyayı fikren anlama yorumlama dönüştürme olaraktan da yansıyacaktı. Çünkü bu tür söylem; hem çatışmacılığı, hem kanaatle uysallaştırmayı barındıran, bir anlama ve anlatım şeklidir. İnsanlığın, Tanrı isteği olabilecek, var sanılar taşır olması tabiidir ve gereklidir de. Böyle anlama şekli, zamanla anlamlarda değişiklik yaparak geliştirilmelidir.

İkinci olarak bunların, bu anlamalarımızın zamanla değişeceğini, bu güne uygun

anlamalarımızın yarına denk düşmeyeceğini bilmeliyiz. Bu anlamalarımız bizi bağlar. Konuşma ve düşünsel anlatımlarla, yaygın iknasal tutumlar olabilir. Ama bu bizim anlamalarımızın, mutlak doğru olurluk ölçüğü taşır olmamalıdır. Yüce Tanrı bizim Tanrı anlayışımızdan ve buna uygun davranış tutumlarımızdan, ayrı ve arıdır. Mutluluk veren de, bu akılsal coşmalardır. Böylesine düşünsel tutuşmalardır.

Sürecek 13

Bayram Kaya

İnanç Ve Toplumsal İstem (talep) 14

Toplum, yaşama nesnelere üretilişindeki iş bölüşücünü ve bunların üretiminin sonunda paylaşım ilkelerini düzenler. Bu üretilenin, gereksilerin şu kadarını Yüce Ruh tarafından, sana rızık öngörüldü denilebilir mi? Bu tür sözde Ruhun söylemi, Ali, Veli gibi, egemenlerin talebi olduğunu kuşkulamaz mı?

Nitekim bir inanın pratiğinde, savaşta ele geçirilen 24000 koyundan, savaşa katılanlara 4'er tane pay, yâda ganimet verilmiş. Ama inanmayan, savaşmayan cephe gerisindeki zenginlere 100'er tane koyun verilmiş. Gereğede hazır! Mevcut İnanca gönüllerini kazanmak içindir! İnanmış mantık sormaz. Demez ki; biz davaya inanırken, payla mı inandık? Bize neden; eza, cefadan gayri, hiç pay verilmedi? İnanmayanlara illa bir pay verilecekse, birer tane verilse idi, gönülleri olmayacak mıydı? Küserler miydi? Bu tutum açıkça rüşvettir. Hem rüşveti yasallar, hem inandırma konuşma söyleminizin zayıflığını belgeler ki; ancak sözün sağlamlığı ile değil, rüşvetle inanca katılım sağlarsınız, demek olur. Hele ki haldeki inanırlardan ziyade inanmayan akıllı düşman zenginlerin kazanılması daha önemlidir algısını, hiç kuşkusuz ki vermiştir. Bu da tercih edilmemesi gereken yoldur.

İşte hak etmeden kazanmanın yolu zımnen meşrulaştırılmakta belki de bilmeyerek. İlla da o günün mevcut koşulunun pragmatik faydacılığı bu akıllılığı gerektiriyordu aslında. Birileri hem inanacak, hem savaşarak rızıkını sağlayacak, ama buna rağmen; üretirken, nasibi azalıyor. Lakin diğeri hem inanmayarak, hem emek katkılığı koymayarak, hem de düşman olarak eza cefa yapardıktan, fazla fazla rızık sahibi oluyordu! Bu da adalet oluyor. Köleci toplumla ortaya çıkan anlayış: "" Çünkü kazanılarda kimine çok kimine az rızık vardır! "" söylemi, ta Mısır'dan beri söylene gelen inanılan laftır. Ve her inancın temelinde var.

Tabi toplumsal vicdan da, bu yapılanmaya göre olacaktır. Doğru eğri de, bu anlayışa göre, haklı haksız sayılacaktır. Böyle sürdürülmediği için de, böyle yapılaşma, toplumsal talepte yoktur. Rızık nesnel, üretim nesnel, paylaşım nesneldir. Buyurucun adillığı kabule şayan değildir. Nesnel bir talebe, tamamen öznel bir anlayışla, ruhsallık atfedilmiştir egemen çevre anlayışlı dikte edilmiştir. Adalet anlayışı, her ne kadar ""Yüce Ruhtan geldi"" deseniz de bu söylemler gününün nesnel, çıkarsal, egemenlik sel, insansal, konjonktürlü olmaktan, elini çekemiyordu.

Sizin sadece bunların ilahi olduğuna, karşı konulmaz, değiştirilemez olduğuna Sıtkı ile canı gönülden inanmanız gerekiyordu. Oysa Yüce güç, öyle dilesse, sizin aykırı davranmanız olası mıdır? Amacınız ne olursa olsun. Çünkü bu nesnelliği tersten dolandırarak, ilahi irade gibi ortaya koymak, hiç bir gelişme ve yarar sağlamaz. Sağlayamamıştır da. Böyle bir tutumun, bütün kazandığı başarı şudur. İnanırmanın paralizesinde olanlara siz, nesnel ilişkilerin uygulamasını, zorunlu olarak düzenlerken, bunu, ruhani tebliğin bir başarısı gibi sunmanızdır. Bu da, her söyleminizin, itiraz edilmeden, kutsallık algılanırlığında kabulü değerlenmesi olacaktır.

Sizin aykırı davranmanız olası mıdır? Dendiğinde Elinize bir cüzi irade verilir ancak, rızıkların eşitsiz dağılır olması karşısında, bu da, pek işe yaramaz olur hemen.

Bir inanır, savaşta, canını dişine takıp, can vererek, öler, öldürerek, yaralanarak, savaşı kazandığı halde (somut emek çaba, iş koyduğu halde) : İnsanın bütün çabası sifıra indirilir. Önemsizleştirilerek, değersizleştirilerek; Zafer, başarı İlah'tandır denir. Çünkü emek sahibine, kendinin, değer üretip yaratmadığı aşağılaması verilmelidir sömürü düzeninde. Hatta savaşı sizin canınızı dişinize takıp savaşıp ölüp öldürmeniz bile bir hiçtir. Tüm bunları size yaptığı yardım sağlamıştır. Dahası ruhani, göksel

orduların bu tür yardımları Davut'un meselelerinde, İsa'nın söylemlerinde bol bol vardır.

Aslında ilk çağlarda eleştirel düşünemeyen, geniş yığınlara, inandırarak toplumsal tutum ve tavırlar rahatlıkla aldırılıyordu. O zamanın, genel geçerli bir yol ve yöntemi idi bu taktik. Elbet çok yaralı da, zararlı da oluyordu.

Tüm oyun bu. Bu oyunda sağlanan, sömürüyü sürdürmek, toplumu Ya da kişileri uysallıkla yönetmekti. Kendi beceriksizliklerini, İlahi gücün istemezliklerine havale etmek kolaycılığı vardır. Ölmenin öldürmenin temeline dahi, Yüce Ruh konur ki, suçlu aranmaya. Savaşı bile, bu ruhlar ister. Hem de tehdit edip, verdiği nimetleri başınıza kakarak ister. Bunlar konumuz dışı olmakta Sadece inandırmanın paralize edişine örnek olarak verildi. İnanma insan üzerinde olabildiğince müessir ve var olan bir ulviyettir. Ama tutumlaşmayı becerip bilemediğimiz için, bir başarısız da, olan yanımızdır. Olumsuz olarak, inançları çok güzel somuta çevirebiliyoruz! Bunun olumlu, rasyonel, bilimsel somut adımlarının, atılabilirlik emareleri uç vermiş gibidir. Hiçbir ön koyuşu, temel almadan başarılacaktır. Çünkü ön kabullerin, hiç biri doğru olmayabilir. Hatta hiç kabul etmediğimiz bir tutum, çok temel ve doğru olabilir.

Bu anlayışın, adalet anlayışı, doğru yanlış anlayışı, toplumsal talepte ki haklar mücadelesi ile uyuşur mu? Evrensel olur mu? Neyin mücadelesini vereceksiniz; eğer, eşitsiz; "" kimine az kimine çok, rızık dağılmışsa"". Aslında, eşitsizlik, evrendeki var oluşun durağan olmayıp devinimin, gelişmenin temeli, kaotikliğidir. Oysa eşitsizlik inançlarda, eşitsiz dağılımla; itiraz etmemeye kabul edilirliliğin, sükûnetin, uysallığın, katlanmanın, değişip dönüşmemenin, kanaatli olma pasifliği yapılmıştır. Tam tersi durumla, dengeye ve düzenliliklere girmenin aracı olabileceği halde. İnsanlar kanaatli olacakları yerlerde, kanatsız kılınmışlar. İtiraz edilecek yerlerde de, kanatlı yapılmışlardır.

Böyle bir şey olası mıdır? İşte toplumsal sistemi çökerten düşünme budur. Böyle bir inanma, toplumda kendini ifade edemezliktir. Yurttaş olamama, sivil grup temsilliliği yapamazlıktır. Hakları ve örgütlenme özgürlüğünü, zaafa uğratar. Tüm demokratik açılımlarını dahi, akim kılar. Demokratikleşip özgürleşmenizi ketler. Ta ki bıçak kemiğe dayanana dek sürer. Böyle bir anlayışımız, yaşama ve üretme şeklimiz, nesnel gelişimci değildir. Sorunu tersten ortaya koymuştur. Üretmeden, daha toplumu yapılandırmadan, ne tür konjonktür el ortama doğacağıımız dahi bilinmeden, o konjonktürün olanaklarını rızık olma keyfiliği ile dağıtılmış kabul ediyoruz!

Denebilir ki Tanrı geleceği bilir.

Yüce ve Mutlak güç Tanrı hakkındaki her anlayışımızın, Tanrı'yı belirleyip sınırladığını unutmamalıyız. Bu kırmızı çiçek, dediğimiz zaman, artık sarı, mavi, yeşil renkli olmayan çiçek demiş oluruz. Sınırlayarak kavırıyoruz. Ya da varlığı sınırlıyor, mücessem (görünür-somut, elle tutulurluk) kılıyoruz. İşte her hangi bir inanma biçiminde Tanrı: ""Ben rızıkları dilediğime eşitsizce verdim"" demesi anlayışı, konuşması kendini, sınırlarıktır, başka türlü davranamazlıktır. İkinci olarıktan da Tanrı bildiklerimizden, anladıklarımızdan arıdır, ilkesine ters düşer. Bu iki ilke, bizi bu alanlarda, böyle kalıpcı ve sorunu tersten ortaya koyup, düşünmekten men eder.

Bu, düşünce için böyledir. Ama Ya gerçekte, ""Tanrı bilinmesi"" böyle mi? böyle mi olmalı? Bu çok önemli bir düşünsel yanılısamadır. Mutlak varlık için, eşitsiz ve eşit (adil-adil olmayan) var edişler mutlaka vardır. Varlıklar olumsuzluklar içinde davranır. Ve önce olası sonra olasılık ve sonra olanaklı ve sonra gerçek kılar. Gerçekten önceki

durumlar, insan zihninde, hakikat olarak meşveret olunur. Gerçek bambaşka bir şeydir. Çok felsefik olmadan, şöyle söyleyeyim, eğer biz Yüce tanrı böyle dedi dersek, buna karşı söyleyeceğimiz her söz Tanrı'ya karşı olmak anlamın gelir ki hiç davranamayız. Tüm çaba ve mücadelemiz ve hatta tartışmamız Yüce Tanrı'yla mı olacaktır? Bu esasen mümkün değildir, düşünülemez bile. Yüce Tanrı'nın bizdeki eşitlikçi Ya da eşitsiz gibi olan algılatma anlamlanması, bir ön bilme olarak, zihinsel bir hakikattir. Ama Tanrı'yı bilme olarak, asla gerçek değildir. Bu konuları başka bir çalışma ile mütalaa edebileceğim gibi geliyor bana. Yaratılıştta, tek durum yoktur. Nitelimler bizim egosantrik algımızdır.

Sürecek 14

Bayram Kaya

İnanç Ve Toplumsal İstem (talep) 15

Burada; ""Tanrı geleceği bilir"" diyerek; evrensel yasalardan, Tanrı'sal var edişleri, görece kendimizce anlayacağımız yerde, yalın, yanlış anlayışlarımızla, evreni, dolaysı ile Yüce Tanrı yaratışını, kendi düşüncemize uyduruyoruz. Dolaysı ile Tanrı'yı kendi sınırsızlığında yaratmasında, sınırlı insan merkezli, anlamının odağında sınırlandırıp, davranamaz kılıyoruz. Tanrısal alanı, insanın davranma alanına indirgeme saçmalığı yapmış oluruz. Aşırı yanlış bir anlamadır. Tanrı'nın olumsuzlukla var ettiği evreni, tekçi yaklaşıma indirip, darlaşma ve Tanrı'sal var edışı kısıtlamış oluyoruz.

Bizim Tanrı'yı bilirdi bilmezdi gibi yargılama yetkimiz yok. Buralar bizim susarak içsinim anlamalara varacağımız kutsal içselliklerdir. Bu söylem bir öğretmenin, "Ali matematiği bilir" demesi gibidir. Öğretmen Ali'yi değerler, çünkü öğretmen Ali'den daha fazlasını bilmektedir. Onun için, Ali'ye biliyor ya da bilmiyor diyor. Bizde bu reye iltifat ediyoruz.

Şimdi bizde Tanrı geleceği bilir derken, Tanrı'dan daha fazla bir şey biliyor olmalıyız ki! Tanrı'nın bilip bilemediğini takdir ediyoruz gibi düşünceler yapmak, bizlerin akli kullanması açısından gelişmeci düşünceler oluşturacağını düşünebiliriz.

Her şey sözü muğlâk bir sözdür. Her şey, olup bitmiş, sınırlılıklar içinde, kavranan tanınan, bilinen bir şeydir. Ali esasen, matematikte her şeyi (problemi) örnek olarak yapmış çözmüş değildir. Ali sistematığı kavramıştır. Yeni soruları, yeni bilinmediklerini öğretmenin dahi bilip karşılaşmadığı sorunu, bu sistematik refleksiyle çözer.

Hali hazır evrende her şey yoktur. Ancak her şey diyebileceğimiz kavram içine, yeni yeni oluşlarla, olgular katılmakta ve sonsuza kadar katılacaktır. Her şey olsa idi, olgular, olaylar, gelişme ve evrim olmazdı. Evren dural olurdu, oysa kıpır kıpır yaratılıştadır. Her şeyi bilme cümlesi böyle kavranmalıdır.

Bu da şu demek. İnsanların anlama ifade cümleleri, Tanrı'yı bilmede uzaktan yakından ilgisi olmayacak, anlama yapamazlardır. Ancak insanın yukarıda açıkladığım gibi, aynı cümleyi farklı farklı anlayarak, kendi Tanrı anlayışına yaslayabilir bu kişisel olan anlamadır. Ama asla Tanrı'ya atfedilir bir anlama değildir.

Yüce Tanrı, bizim anladığımız şekilde davranacağı gibi, öbür türlü de davranır. Tanrı'nın davranışı, olumsuzluk kapsamındaki, pek çok olasılığın, aynı andalık kılınacağı, an tutumlarla içertilmelidir. Tanrı' sal evrende, işler öyle düzgülü, tek düze ve yegâneci (tekçi) oluşumlarla, tüm anlaşılmalı, bitmiş değildir. Ve bizim anlamamıza da uygun değildir. Öyle olsa idi, bilme ve anlamamıza uygun fikir üretmek, yine her şeyi bilir olurduk. Bir yere kadar düzenli sıralı anlamalarla akıl yürütüyoruz, ondan sonra, varlık hiç anlamadığımız, bize göre düzenli olmayan şekilde belirip, ilişkilenebilir. Tanrı anlayışımızın daima üretilen ve sürekli kılınan bir bitimsizlikte olacağı unutulmamalı. Aksi halde Tanrı anlayışımız, olduğu yerde kalır. Kelimelerimiz anlamalarımızı belirtir asla tanrıyı niteliklerini ve sıfatlarını belirtmez.

Biz nesneyi bile, süreçler içinde tanımladığımız kavramlarına, yeni yeni anlamlar vererek anlatıyoruz. Yani anlamalarımız dahi süreçle yeniden anlaşılır olmaktadır.

Bu konuda, daha çok savlar ileri sürülür, ancak konunun dışına çıkmış olurum. Bunları belirtmekteki amacım, bir ulviyeti, insansal tecrübenin içine oturtup, kendi hata ve yanlışlığı ve yanlışlarımızı; bilmelerimizle asla nail olamayacağımız, Yüce Tanrı'ya yaptırmaktan çekinip kurtulmaktır. Ve yanlışlarımızı görüp, yeni dinamiğe doğru davranmaktır.

İnançların ve bizlerin en büyük tarihi yanlışlarından biri de; evreni ve Tanrı'yı mantıklı

bulma gayretimizdir. Bunlar apayrı bir anlatım konusudur. Evreni anladığımız gibi ve mantıklı düşünme halimiz, durallık ve davranmamamızdır. Oysa Yüce Tanrı anlayışımız, davranmamayı değil, aksine sürekli davranmayı gerekli kılmakta. Üstelik Yüce Tanrı, sürekli iş, oluş, geliştiriş içinde. Biz iste sekte isteme sekte, bu devinim içine adeta itilircesine sokulmuşluğumuz da, bize; evrende yansımaktadır.

İşte bu evrensel olumsuzluk içinde biz, bize göre, pek ala Tanrı'yı rızıkları eşit dağıtmış, ya da eşitsiz dağıtmış olarak düşünebiliriz. Burada saçmalık yok. Sakatlık, bu düşünme, sizi evrensel oluşa, evrensel oluşmaya ne kadar katıyor. Doğru olan bu. Eğer rızıkların eşit Ya da eşitsiz dağılışının, hangisi sizi, evrensel oluşuma, kendi gelişmesine katarak, sizi katlayarak, temaruz ediyorsa, sahip olunacak olan da odur. Bu yol bizi, hem bedensel, hem tinsel, hem toplumsal, hem sosyolojik, hem de düşünsel olarak devindirir.

Bu, atlanamaz ve karşı durulamaz, bir yasallık ve zorunluluk. İşte rızıkların eşitsiz dağılıyor oluşu bizi; davranmama, hak aramama, yetersime ve aksini düşünememe gibi pasifliklere itmekte. Aksini düşünmenin inancımız gereği cis yapar olacağı da unutulmamalı. Zaten böyle ezici ağırlıklı fatalist düşünme egemen toplumlar; gelişmiş toplumların, uşağıdır ve sözü bilinirleri de gelişmiş toplumların işbirlikçisi olabilmekte. Toplum ve halk sefalet içinde gelişmeden yaşamaktalar.

Ekonomide eşitçi yaklaşım da, sizi toplumsal devinmeye götürmez, buda; herkese ne ise bana da o, gibi mantıkla, kanaatkârlık ve durallık yaratabilmekte. Veya bir kendini tekrar eden yeknesaklığa düşmekte. Yalnız burada bir açık uç var. Siz eşit olmadığınız sürece, eşit olmadığınızı, aklınız kestiği sürece, bir eylem dizgesini ortaya koyabilme yurttaşlık göreviniz, insanlık bilinciniz vardır. İşte bu bizim, toplumsal ve gelişme dinamiğimiz olabilmekte. İşte bu minicik, ufacık fark, çok büyük, dalgalanma ve sistemin çalkanmasına, olayın yön almasına neden olur. Yani hem keyfi dağılımlığı, hem eşitliği göreceğiz. Bu bizim eylem alanımız olacak. Yüce Tanrı, bizim anlamamıza göre: sırf eşitsiz dağılımı değil, eşit dağılımı da, kararlı olmayan bir yapı ile ön görmemizi olumsuzluk içinde var kılmaktadır. Dinamik burada, bu kararsızlıkta düzen çıkarmada ve düzende, istikrarda dahi, gelişme ilişkileri ile yeni dalgalanmalar çalkantı ve karasızlıklar yaratılabilir.

Yani düzeni sistemin olgunlaşması ile düzensizlik rahatsız, hasta etmeli. Bu da şu demek: EVRENDE SALT YOKTUR. Ne salt adalet, ne salt adaletsizlik, ne salt düzen ne salt düzensizlik, ne salt iyilik ne salt kötülük, ne salt eşitlik ne salt eşitsizlik, ne salt özgürlük ne salt esaret, vs, vs. Bir şiirimde dediğim gibi; "" Tanrı'm, ne varla ne yokla; Ne adaletle ne adaletsizlikle; Varlaşmam seni; Düşünürüm yeni yeni"" İnançların en temel yanılgıları Yüce Tanrı'yı saltçı ve tekçi yargılara değerlemesidir. Tanrı adaletlidir, adaletsiz değildir vs gibi.

Hani bir kilise papazının düşünce krizine girmesi işte bundandır. Papaz: ""Tanrı salt iyilikse, bunca kötülük nereden geliyor? "" diyor ve ekliyor; "" Eğer Tanrı kötülükleri atmak istiyor da, atamıyorsa; bu güçsüzlüktür. ""; yok, eğer atabiliyor da, atmıyorsa, bu kötülüktür"" dedikten sonra şu yargıyı da ekliyor: "" Hem atabilir de, atmıyorsa bu hem güçsüzlük hem kötülüktür! "" ""hem atabiliyor, hem atmak istiyor hem atmışsa bu iyiliktir! ""; ""öyle ise bu kötülükler nereden geliyor"" diyen kilise babası, sorunu bu saltçı kısır döngüden dolayı, çözememiştir.

Sürecek 15

Bayram Kaya

İnanç Ve Toplumsal İstem (talep) 16

Bizim; rızıklar eşitsiz ve keyfi dağılmıştır anlayışımız, bizi pasifce eden bir tutumdur. Ve davranıp üretmemizi, gelişmemizi önlemektedir. Nedeni basit, ne kadar çabalarsan çabala, takdir olandan gayrisine sahip olamazsın demektir. Davranmayla hak edemeyeceksem; 6 meyve ağacı dikip, bir meyve ağacının verdiğini ürünü alacaksam, diğer beş ağacı niçin dikip, bakacaktım ki! Ki fazlaya sahip olamayacaksam, niye davranayım? Bu da sönme ve gelişmemedir. Evrensel ilkeye aykırıdır. Sistemi tam da sönüme götürür. Buradaki bu tür anlayışla eşitsizliğe, inançsal bakış, akamet getirmekte. Halk grup yaşamına uygun bir anlamadır.

Böyle bir anlayış, bireyin düşünsel Tanrı anlayışına da, uygun olabilir. Bu anlayış, eylemsel pratik ve evrensel ilkedен çıkmamıştır. Sadece soyut düşünmeden, kendi için kendisinin amacı olmuş bir düşünmenin akametidir. Böyle bir düşünme kendi amacı içinde, kendini varlaştıran olarak kalmalı, Yüce Tanrı anlayışına mal olunmamalıdır. En azında da, hiç değil ise farklı düşünmeye meydan bırakmalıdır.

Oysa rızık, var olanın çalışılarak, emek konarak elde edilmesidir. İnsanlar yeterli rızık edinemiyorsa, niye emek koysunlar ki! Bu keyfilik, ne toplumu örgütler. Ne hakkaniyet sağlar. Ne hukuku geliştirir. Ne de, toplumu bir arada tutar şekilde huzurlu kılar. Ne bir gelişen toplumsallık, ne de doğruluk var eder. Zaten inancın dediği gibi olsa idi, öyle doğru kabul edilse idi; bu durumdan, üstü örtülü cayılmazdı ve bugünkü toplumsal yapıya gelinemezdi. Çalışacağım, üreteceğim, ama rızıkım farklı olacak! Bu insan hünerli, egemen sınıf hegemonyası anlayışdır. Tersten dolanarak, toplumu Yüce Ruh adı ile sefaletе razı etmektir. Söz dinler uysallıkta kılınmaktır. Yüce Tanrı, böyle anlamada arı ve temizdir.

Doğada, varlığın özünde, sosyalite de; zıtların birliği ve savaşımı yasaşı, gelişmenin olayların olguların özüdür. İnançlar da, günün değişmelerine karşı, değişmezliğin yılmaz temsilcisidirler. Değişmeye karşı olamayacağını görür olması, hemen bir kurnazlığa başvurmasını gerekli kılmıştır. Ve kendisinin, zamanlar üstü olurluğunu ortaya atacaktır. Bu da iyice çıkmaza girmesine neden olacaktır. Artık yorumdan yoruma derinleşen, durumla ters, düşen, günü, duruma ters düşmekten; kurtarmayla cebelleşen bir durum vardır ortada Asla kurtulamayacağı düşünce çelişkiler içine yuvarlanır. Bu onu geliştirmez, aksine iyice hantallaştırır.

Bu hal, önce İnanç koyanların sözünü; ""uydurma"" sözlerden arındırma diye masumane ve özel inanç gayreti ile başlar. Yüz yıllarca süren, yaşayışta geçerliği olmayan, söylemler, konjonktürel yaşayışa ters düşen sözler, sanki yaşandığı günlere denk düşen doğruluk ve uygunlukta söylenmemişte, bu gün için söylemiş gibi kabul olunur. Artık söz söyleyenin olmayan, ama onunmuş gibi söylenerek, aklileştirilir.

Aklileştirme yapılıncı da; ya yerine yenisi uydurulur, ya da, onları söylemedi diye, ayıklama yapıla yapıla, zamanla, söyleyenin sözünden ortada hiçbir şey kalmaz. Sanki söyleyen, hiç yaşamamış olur. İnançın temelini oluşturan esaslar da, bu kaçınılmazdan yakasını hiç kurtaramaz. ** Çünkü inanç emreden de, hangi hükmün kaldırıldığını da söylemezde bizde hangisinin kalktığını asla, hiçbir zaman, bilemeyiz. Bu muğlak ifadeler can simididir. Bir duruma göre kalkmış hükmü yiyen yargılar, bir başka durumda da caridedir. İşte "" bazı hükümler yürürde kalkmıştır"" demenin, ama hangileri olduğunu bilmemenin kurnazlığı, muğlaklığı, işe yaramaktadır! Az tartışıldı mı, bu hükmün kaldırılmış hükümlerden birisinin olabileceği söylenir. Böylece inançların pek çok esası da acaba kalktı mıydı, yoksa kalkmadı mı, diye bir iyice kendiliğinden belirsizleşir olacaktır.

Denir ki, tüm inançlarda; "" en makbul tutum, zulüm görenin zalimde hakkını alanınızdır"". Rızıkların çalışan birinin, bu ilkedden ötürü, çalışmasının, emeğinin, hakkını alamaması. Ya da hiç almaması. Boğaz tokluğuna olması az veya çok dağıtılması, bu mantıkta zulüm görülmez! Çünkü bunu zulüm görmek, inançtan çıkmayla eş anlamlıdır. Böyle olunca da, sizin ""emek ve hak arar olmanız"" düşünülemez bile. Eğer, düşünülüyorsa, bu Yüce Ruh, emrine kulak asılmıyor demek oluş kısır döngüsüdür. Bu konuda, ne söylerlerse söylesin, ne vaat ederse etsinler, yalana kaçacaklardır.

Hem rızıklar eşitsiz dağıtıldı diyeceğiz ki bu durumda, ortada zalim bile kalmaz. Çünkü zulüm ve zalimlik, rızıkların gasp edilmişine ortaya çıkarlar. Hem de, zalimden hakkınızı alacaksınız diyeceksiniz! Bu olası mı? Bu sözler, sistem koyan ve birbirini tamamlayan bir uyuşma değildir. Ama halk yaşamının farklı şartlarına, günün koşullarına göre, denk düşmekle amaç güttürülmüş söyleşiler gibidir. O günün o coğrafyanın güncel çözümüne faydacı pragmatist bir yaklaşım olmuş gibi görünen günü birlik doğru bir karar gibidir. Bu yüzden de, birbirini tutmuyor. Toplumun yaşayışına değil de, bireyin, halkın güncelindeki kendi yorumlamalarına karşı gelebilecek argümanlardır.

Aslında burada zalim, ""sizin gibi "" inanmayanlardır belki de! Bu ise doğrudan doğruya bir dışlamadır. Sizin bunu gerçekleştirme hakkınız vardır!

Bırakın hak aramayı, yoksulluk övülüp, göksel saltanatın mazhariyeti olarak işlenmiştir. Eşitsiz, kimine az, kimine çok, rızık dağıtımını yanında, bırakın hak iddia etmeyi, yönetene kayıtsız şartsız itaat vardır. Çünkü yöneten, kral; Yüce Ruh'un yeryüzündeki vekilidir. ""İsa göksel saltanatı sağlamak için gelmiştir. ""; ""Konuşan ben (İsa) değil, babadır"" İsa'ya (bana) inanan, babaya inanmıştır (yuhanna) .

Burada siz, toplumsal yapıyı, toplumsal hakları, toplumsal üretimi, toplumsal demokrasiyi, toplumsal özgürleşmeyi nasıl göreceksiniz? Böyle tutum olsa olsa, kendi bireysel anlama ve tutumlarınız olmaktan öte gidemez. Halksal bir oluşum oluştur, gereklilik ve gerçekliktir. Halksal anlamalar, sistemleşemedikçe, yönetsel isteme (talebe) dâhil edilememektedir. Çünkü halksal alan, bir yığın yanlış tecrübelerle, bir yetenek geliştirme ve deneysel tutum zenginlikleri çıkarma alanıdır.

Burada, halk içinde; toplumsal gelişme, hak, hukuk, tartışma toplantı gösteri grev vs. vs. çıkar mı? Kime karşı! Yüce iradeye mi! Tanrı'sal irade olur mu? Böyle bir şiar sizi inancınızdan çıkarır. İnançsız görülürsünüz. Oysa toplumda hak ararlıkla, toplumdan çıkmazsınız, dahaşı; toplumda hak aralığınız, bir bilinçli yurttaşlıktır. Yurttaşlık hakkı ve yükümlülüğüdür. Üstelik yasalarla korunan bir hakkınızdır. Toplumsal talepte, kişilerin sözü, Tanrı vekilliği ve kefillik oluşturmaz. İnançlar, Yüce Ruh'a vekillikten dolayı kefaletli bir tutumdur. Bu da onun somut ve caride olmamasıdır. Bu açılardan da bakınca, inanç toplumsal talepte yoktur.

İnancın özündeki, bizi çağıran, inanmanın asıl temel konusunun, bizden bir talebi olamaz. Çünkü bizi dilediği muktedirlikte yaratmıştır. İnanma özü gereği tekbenci ortaya konduğu içindir ki, inanılan konu hakkında, doğru dürüst anlamalarımızı, bilgilenmemizi ve bilgilerin carileşmesini, ortaya koyucu çabaları engeller. Kendisini alternatif ve bilimmiş gibi, daha da öznel anlatımlarla pazarlar. Her ne kadar inançlar önce, Yüce Ruh'un talepleri gibidir ise de, sizin talepleriniz daha bir önde gibidir. Yani önce kardeş sayılmanız esastır.

Zenginlerin rızığında da, fakirlerin bir payı vardır, uyarma tehdit ve önermesi peşi sıra gelir. Zenginlerde fakirin hakkının olması gibi, kişi yararına ilişkin tutumlar,

inançlaşmışsa da, asıl engeli koyanda bu kabulü anlayışlardır. Zamanı için bir çözüm olmuştur elbet. Ama güncelin çözümü gibi gözüküyor. Hatta güncel gibi dahi durmuyorlar. Tüm bunlara rağmen o günlerde dahi sizin talepleriniz, inanma ve dua etmekten, ummaktan öte gitmezdi.

Sürecek 16

Bayram Kaya

İnanç Ve Toplumsal İstem (talep) 17

Toplumlar, tarihte, ilk emek ürününü biriktirişle, yani toplum: insanın hüner yoğun, aletsel üretiminin ortaya koyduğu bir şekillenıştır. Akabinde bu hal, insanın emeğine sahip oluşunu doğurdu. Bu da, özelleşmeyi (özel mülkü) zorunlu kıldı. Yani toplum; insanın hüneri ile nesnelin yasallığını birleştirip, insanın soyut bilmesi ile pratik kılma yeteneğinin, sarmal üretim ilişkisidir.

Toplumsal yapı da, halksal yapıyı belirleyerek, halksal yapıyla dışsal, ama yan yana, birlik içinde hareketle, hemen organik ilişkiye girdi. Bu birlikte hareket, otoritenin sınırlıkları ile. Otorite (anayasa-toplumsal mutabakat) , bir toplumsal düzenleniş, bir nesnel oluştur. Otorite yapılan ilke maddenin biri de, din ve devlet işinin ayrı ayrı gözetileceği gerçeğidir. Bu anlayış, dini işin, ait olduğu alana, yani halkın uhdesine bırakılmasıdır. Dinin toplumsal yapıya karışmayıp, toplumda ön görülmemesidir. Dinin toplumda etkin kılınmaması laikliğin otoriter tutumudur. Bireyler ve yöneticiler, kamuda, toplumda, işlerine dini kanaatlerini ve anlayışlarını karıştırmayacaklardı, o kadar. Halk içinde din anlayışlarını diledikleri gibi yaşayacaklardı. Toplum aklın işletileceği, akıl ilkelerinin geçerli olduğu (laik) alan olmuştu. Toplumsal yapıda din kuralının geçerli olması demek, sömürü düzeninin dinleşip, ilahi bir havaya sokulması demektir. Eylemleriyle güvenilir olamayan insanlar, dinsel görüntü ile bunu sağlayacaklardı!

Bu, toplumsal sözleşmenin (otoritenin) : bu kurucu iradenin; içinde halk da vardır. Halk süreçte gerektiğinde, bu otoritenin inşası için savaşım vermiştir. Bu nedenle halk iradesi, geçmiş aslilikle, şimdiye de şamil edilir. Bu halk iradesi otorite; üç erke güçler ayrılığı ile ilke olaraktan yetkilenme dağılımı yapılmıştır. Bu yetkileme, kaynağını anayasadan alır. Halk iradesi bu üç uygulamanın birlikte işleyişi ile soyut olarak gerçekleşir. Mevcut halk, cari otoritenin yetkilenesi ile parlamentoyu seçer, ya da parlamentoya seçilir. Halkın seçip seçilmesi, ne bir hak, ne de özgürlüktür. Yani her hangi bir yönetimi oluşturmak için ille de böyle bir yapılaşma şart değildir. Toplum bireylerinin kurumlarında bir yönetme ve görev dağılımı ile özel yönetilişe katılım vardır. Bu hak ve özgür oluşu sağlar. Esasen toplumun ilişkilenişinden tamamen habersiz olan geniş halk kitleleri vardır. Bunların yönetime aks eder oluşu tartışmalı olmalıdır. Halkın bu pragmatik yetkilenmesi bir zorunluluk ve bir bağımlılık değildir. Sadece yetkili kılınıştır.

Yönetim parçalı, bölüşürsel, sorumlulukların koordine denetim sorumlulukları ile gerçekleşir. Bu da şöyledir: Yargı, yürütme, yasamadır. Realite ve teamül olaraktan basın halk koordine oluşumu ve etkilemesi, sivil toplum kuruluşları etkilemesidir. Paylaşımli yönetsel yapı, asli unsurların, toplumu düzenlerken, toplumsal sözleşme denen yaptırımını otorite olarak belirledi. Böyle bir bölüşürlü yapıda halk o andalıkla zaten olamaz. Bu ehliyetin organizesidir. Halk burada sadece icrayı seçer. Kurumları çıkarsal olarak hayati bilen halk, buraların eylemlerine destek Ya da köstek olarak, kurumlar eli ile yönetimde soyut olarak kendini gösterir. Etkileri çok çabuktur ve koordineli olursa belirleyici olur. Yasalar dâhilinde.

Bu da, devlet denen olguyu, yani güç kullanımını ve devletin, toplumun devamlılığını üretim ekseninde ortaya çıkardı. Temel amaç bunların uyumlu etkileşimi ve işletimi ile insanların mutluluğunu sağlamaktır. Ana temel otorite yıkılırsa, toplum ortadan kalkışa bozulur. Çünkü süreçsel yapılar inşanın temelidir.

Halk bu yapının içinde, yönetsel değil, yetkilenme ile vardır. Bu da seçme genel ilkesidir. Seçilme ile de, özel bir statü yaptırımını kazanmasıdır. Otorite (devlet ilkesi) korunarak siyasi politikalarla geliştirilmektedir. Bu politikalar diğer erklerinde yapıya

alan bazlı uygunluğu ile eş güdümlü, birbirini denetler ve düzenler oluşudur.

Bu alandaki politikalar, halktan etki ile ya da, birey tandanslı değerlemeler olabilmektedir. İnsanların organizesi ile üslenme yapılaşır. Yeni politika ve siyasetlerin uygulanmasına, halkta temsili olarak ve süreli, sınırlı, vekâlet verir veya vekil olur. Halk anlam olarak, burada; toplumu değil ama toplumun bireyini de içerir. Halktan kişiler mesai çalışması ile birey kimlikli kişi olarak toplumdadır. Birey de mesai haricinde toplumun unsurlarından biri olarak, halkın içindedir ve halktandır.

Toplumun insan gücü olan birey, günün bir bölümünde toplumda bulunup, üretirken; günün diğer bir zamanında da, halkın içinde oluyordu.

1-Toplumun, insandan, insanın özneliğinden bağımsız temel bir karakteri vardır. Örneğin; nesnel yasallıklar, nesneli üretirken kurduğu ilişkileniş, keyfi değil zorunlu ve bağımlı idi. Bu bağlamda, toplumda bir uçak imalini ve kullanımını ele alır isek:

A- Uçağın uçmasında, yapımında, sizin var veya yok edemediğiniz nesnel yasalar vardır.

Örneğin: toplumda, uçak imalatını ve kullanımını, ele alır isek. Bu üretimin eylem dizgesi, madenin cevher olarak çıkarılmasından, alaşımlanmasından tutun, elektrik ve elektronik devrelere değin, oluşumlardan, aerodinamik gibi, birçok farklı maddi yasalara değin, bir yığın işbirlikleri ve farklı uzmanlık emek alanları eşgüdümünü zorlar. Bu yasallığı siz, Ya da halk belirlemez. Bizden bağımsız ve nesnelidir.

Ya da, bir sağlık kuruluşunda verilmekte olan tedavi uygulamasında, Ya da tedavi talebinizin karşılanmasında, alınmasında, nasıl davranılacağını veya davranacağını, halk değil, siz değil; hijyenik şartlar belirler. Yani öznenen bağımsız nesnellikler belirler. Bu yüzden toplumsal alan halk alanında çok farklıdır.

Bazı toplumsal yasalar: Adalet, eşitlik, özgürlük, barış, sorumluluk gibi uygulamalarla toplumda gerçekleşir. Bunlar nesnel bir temelle anlam kazanır soyutlukla ilgisi yoktur. Toplum varsa bunlar vardır ve gerçekleşir. Bunlar halkın ve bireylerin haklarını yurttaşlık bağlarını oluşturur. Bunu da otorite geliştirir.

Uygulamaların sübjektiflikleri de olabilecektir. İşte temel sözleşme, bunları bizim haklarımız olarak devreye sokar. Bireyi, yurttaşı, devlete karşı korur. Yürütmenin kendi uygulanır fikir özgürlüğü olamaz. O, otoritedir, yasaları yürütecektir. Örn: Yürütmenin bizatihiliği benim düşünce özgürlüğüm bu diyerek, bir muhalefet gibi Ya da bir taraf gibi yeni bir oluşum gibi davranamaz. Taraflığı yasadan ve yasanın uygulanışından yanadır. Halk eylemlerle yasallıklar içinde somut koşulların gelişmesindeki yapılaşmaya göre kanatlar oluşturur. Bunlar yönetime hak olarak iletilir. Gerekli ve işleyişin rahatlaması oluyorsa yasalaştırılır. Yönetim türban gibi bir kalkışmayı, toplum içinde uygulayıp, hoş göremez çünkü yasa icracısıdır. Parlamenter tutumu ile de mecliste düşünce savunumu yapabilir. Yürütmenin hoşgörüsü de olmaz. Bu halkın bir tasarrufudur.

Bizim toplumda birey olarkten, örneğin; elektrik ve elektronik yasaları bilen ve uygulayan pratikliğimiz, birey oluşumuzdur. Yıldırım, nasıl bir zorunlulukla düşerse. Toplumsal bilgi üretim gücü de (teknoloji) üretim ilişkisi (farklı kurumdaki üretimlerin koordinesi-eşgüdümü) aynı şartla paratoner yapışımızdır. Bu bireyliğin sorumluluğu ve zorunluluğudur. Paratoner yapmak; bilincine varılmış bir şart, bir zorunluluktur

(özgürlüktür) . Bu, hem bireyin, hem de toplumun özgürleşmesidir. İnsanın, bireyin, dokunduğu her şey, hukukun konusudur dersek, yanlış yapmayız. İnsanlar arasında örgütlenme ilişkisinden ve ilişkilerin yapıcı güvencesinden tutunda, bunlardan doğan ve bunlara ilişkin anlayışlar, hukukla biçimlenir. Bunlar toplumun bizden bağımsız yasa ve yasallık oluşudur.

B- Nesnel yasaların bilinmesi gerekli ama bu nesnel yasayı bilirlilik uçak yapmak için yeterli değildir. Bu nesnel koşulu bilen insan, binlerce sene uğraşsa, bunu gerçekleyemez. Bu bir insanın kendi başına, bunca ilaçlarını, giyimini, yemesini, içmesini, televizyonunu, telefon ve bilgisayarını, uranyumu patlatmayı, uzaya mekik göndermeyi vs.yi yapamamasında da kendisini gösterir. Toplumsal emeğin sonucu bu üretimler gerçekleşir. Toplumda kişiler bireyleşmiştir. Uzman kişilerdir ve uzmanlık edinmişlerdir. Toplumun artık bireyleri vardır. Birey toplumda ilişkilerini ile yaşama nesnelelerini ve bilimseli ortaya korlar. Halk tamamen bu özgürlüğün dışındadır. Halk özgürlüğü geliştiremez. Ancak özgürlüğün kullanımını bir müşteri, bir tüketen olarak satın alıp, yoğaltım döngüsü ile toplumun üretimini sağlar.

C-Bu nesnel koşulları bilme özneliği (yaklaşık bilgidir) toplum dediğimiz yapıda iki temel gerçekliği ortaya çıkartır. 1- Toplum belli bir üretim biçimini gerçekler ve gerekli kılar. 2- Toplum örgütlenmeyi zorunlu tutar. Yani belli üretim şekillenmesi de, BELİRLENEN organize örgütlülüktür. Yani toplum bireyin kendisi demek, kalabalık demek, topluluk demek değildir. Ve insanın özneli demek de, değildir. Özneliği bu temel yapılaşmaya göre olacaktır. Maden ocağında kask takacak. Sualtına inerken dalma cihazı giyecek. Spor yaparken rahat giyinecek. Enfeksiyon vakasında, ortama kapalı şekilde müdahale edecektir. Tüm bunlar inandığı için değil, kişiden bağımsız yasallık olarak, bilinip belirecek, hak hukuk olacak. İnançlarımız da, bu nesnellikler temelinde boyutlanıp gelişecek ve kişi ideolojisini oluşturacaktır.

Sürecek 17

Bayram Kaya

İnanç Ve Toplumsal İstem (talep) 18

Bu şu demek, Toplumsal talepte üretişler vardır: 1-Toplumsallık demek, bizim dışımızda, bize göre olmayan bir nesnellik var demektir. 2- Bu nesnellığı bizler anlayıp tekrar yasallığı egemenlikle oluşturup gerçekleştiririz. 3- Bu bilgi ile nesnellikleri uyuşturup, amaçlı eylemle yaşama gereklerimizi sağlayışımız vardır.4-Bunu da, Ali'nin Veli'nin olmayan, ama müdahil oldukları, toplumsal emekle ve emeğin bağıntı ve ilişkinliğiyle oluşturabiliyoruz. 5-Toplumun üretim biçimi ve toplumun örgütlenmesi, karşılıklı etkileşimin, zorunlu bağlantılı ve somuta uygun düzenlemesi var demek. Toplumun üretim biçimi ve toplumun örgütlenmesi; toplum-insan; insan-doğa; insan-insan; insan-kurum; insan-araç ilişkileri ile karşılıklı etkileşimden olan üretimi, ortaya çıkmaktadır. 6-İnsan ancak toplum içinde, karmaşık emekle üretir. İnsan ancak ve ancak yalnızca toplum içinde köklü ve süren bilgi ve bilimini (öznellik) üretir.

Yani uçak yapımının ortaya konmasında, binlerce kişilerin birbirine bağımlı geliştirdiği on binlerce, emek aşaması ile yine onbinlerce bilgi ortaya koyması ile olur. Bir uçak yapımı için, bir insanın bilemeyeceği, tek başına yapamayacağı yetmiş bin ayrı işlem, madeni cevherden, arıtıma; arıtmadan kullanılır ürüne değin karmaşık emek, hüner, bilgi ve bunlara uygun, üretim aracı gerektirmesi bağımlılığını ön şart koşar. Toplumsal gücün, birey gücü olmayıp, bireyden bağımsız olduğunu biliyor muydunuz? Bu da ancak ve ancak; toplumla ve toplumda var olur. Toplum ve toplumsal emek kişisellik değildir. Hak ve özgürlüklerimizi sağlayan toplumsal emektir. Yanılmalar bu bilmezliklerden toplumsal bilincin olmazlığından saptırılmış inançsal tutumlar hak ve özgürlük diye körü körüne tartışılmakta. Üretimleriniz, üretimin tüketim zincirlemesi örgütlenmesi ve toplumsal emeğin; üretilme biçimi, bireysellik olarak siyasetle geliştirilir.

Bu üretimler, bu bağıntıları sağlarsa, toplumsal talep konusu olur. Yani uçak yapmanın koşulu, binlerce kişilerin, birbirine bağımlı geliştirdiği, on binlerce, emek aşaması ile ve onbinlerce bilgi ortaya koyması ile ancak olur. Bir uçak için, bir insanın bilemeyeceği, yapamayacağı, yetmiş bin ayrı işlem; arıtım, emek, hüner, bilgi ve bunlara uygun üretim aracı zorunlulukları bağımlılığı vardır. Toplumsal güç dahi, bireyden bağımsız olup, kendini geliştiren adeta dev bir sistemler organizmasıdır. İçinde canlı ve cansız yapı vardır. İkisi de toplumda gelişmek zorundadır. Canlı yapının gelişmesi, nesnel yapı ile nesnel yapının gelişmesi de, canlı yapı iledir.

Bu da ancak ve ancak TOPLUMLA olur. Toplum ve toplumsal emek kişisellik değildir. Halka aitlik (halksal) hiç değildir. Yanılmalar, kör dövüşleri, bu bilmezliklerden toplumsal bilincimizin olmadığından doğuyor. Üretimin tüketim zincirlemesi, örgütlenmesi ve toplumsal emeğin üretilme biçimi, bireysellekle bağıntılaşma gerçekleşmesi, siyasetle, politika ile geliştirilir.

Uçağın uçurulması şartı: hava limanı, haberleşme sistemleri, hava durumunu bilme, enlem boylam var etme, gibi bir yığın dışsal, toplumsal ilişkileri de ortaya koymakta. Hiçbir halksal tutum buralarda yoktur. Yani bunlar inanıldığı için, inanç böyle dediği için değil, nesnel oluş koşulların gerektirdiği, öznel yapımızın karşılıklı diyalektik ile amaçlılıkla, ortaya konulduğu topluma ait yaşamlardır (toplumsallıktır) .

Başlangıçta insanlar, coğrafya koşullarına göre, en temel ihtiyacı, yeme ve içme-giyinme (utanmadan değil, en temelden, soğuktan korunma için giyinme) ve barınma, güvende oluş gibi gerekleri karşılamak için, eylemlere yönelindiğinde, bunlara denk düşer araçları, eşdeyişle özdeksel (maddi) yapı ve yaşamı üretmişlerdir. Bu eylemler bir ilişkinlik bağıntısı ve özdeksel üretimin tarzıdır. Bu bağıntı durmadan değişerek gelişerek hem yeni biçimler alır, hem tarih yapmış olursunuz.

İnanç, bu özdeksel tarihin, kendi ölçütleri dışında yazılmış halidir. Bu yüzden biz; tarihi, bu makyajla, inanan inanmayan, ya da; kral-prens, savaşları görme yanılığımıza düşeriz. Oysa olmakta olan savaşlar; ÜRETİM GÜÇLERİ İLE ÜRETİM İLİŞKİLERİ ARASINDADIR. Bu nedenledir ki, insanlar ne ürettiklerine, nasıl ürettiklerine uygun yaşar, uygun düşünür, yani uygun düşmeli. Bu ilişkinin göbeğine, hiç gerekmeyen ruhu oturtunuz mu, ört ki ölem... Babında, içinde çıkılmaz sorunlar üretirsiniz. Yani doğal üretirken zorunlu ilişkilenelemelere girersiniz, yani namerdin külüne gerek duyarsınız. Kural bu. Zorunluluk ve bağımlılık toplumu özgür kılar, özgürlük buradan doğar. Bu da üretim güçlerindeki gelişmenin, belli bir aşamasına denk gelir. Bağımlı olmadan nasıl özgür olursunuz ki? Bu bağımlılık sizin üretiminizdir, üretiminiz tüketiminizdir. Özgürlük bunun sonunda belirir. Bu işin gidiş yolu da toplumun ilişkilediği, karşılıklı talep yaratma iradına, hakkınızdır denir.

Toplumun ekonomik yapısı var da; hukuku, siyasi ideolojik üst yapısı yok mu? Bundan kuşkunuz mu var? Bu gerçekleşmiş, yapının belirli şekillerine uyan siyaset koyma, hukuk yapma gibi, temel üstü, üst yapılar oluşacaktır. Üretim ilişkileriniz köle emeği gerektiriyorsa, hukukunuz, ideolojiniz bunu düzenleyecektir. İnancınızda bundan kurtulamayacak; köleye acımadan tutunda, cinselliği cariyeleştirmeye, birbirinize köle hediye etmenin ilahi irade olduğu sizin suçunuzun olmadığı, doğması kulaklara egemenlerce üfürülecektir. Çünkü "" Tanrı kiminizi kiminizden üstün yarattı, diğer işleriniz yapılsın diye"" Yani bu nesnel ilişkiyel zorunlu temeli, her inancın ilahı da, değiştiremeyeceği için ilahi irade öyle istiyormuş gibi çift taraflılık oynanacak.

Bu buyrukla; hem süren ilişkinin devamlılığı sağlanacak, hem ilah'ın sözünün dinlenirliği, hem de, İlah sözü büyük oranda egemenin isteği olması, yutturulacaktır. Köleler sabredip katlanacaklar, sadaka alacaklar, efendisinin bir dediğini iki etmeyecekler, buna karşın efendisinden merhamet umacak. Sabır edışı ile cennete gidecek ve bol bol da, yaşıyor oluşuna dua edecektir! Emeğinin sömürüsü için yaşatıldığını bilmeden.

Toplumda, üretim güçleri en gelişmiş şekle ulaşmadan yok olmaz. Ve koşulları gerekçeleri önceki toplumun bünyesinde, olgunluk kazandırılmadan toplumsal sahneye konmaz. Terzi ilahi irade gereği, terzi gibi düşündüğü için terzi olmaz. Terzi olduğu için terzi gibi düşünür. Terzilik yok iken, terzi gibi düşünülmez. Yani yaşayıp, yaşayarak, düşüncesini edineceksin.

Üretim ilişkisi ve üretim gücü kavramları iyi bilinip, bunların birbirini karşılıklı etkileşerek, Ya da çatışarak, nasıl geliştirdiğini bilmek lazım. Köleci üretimin neden üretimden köleye pay vererek derebeylik aşamasına geçtiğini, bunda kapitalizme, sosyalizme, komünizme liberalizme vs. niçin nicelendiği iyi anlaşılmalıdır. Bunlar bir çırpıda olan ve kolay süreçler değildir. Keskin ayrımlarla geçişler yoktur. Bunları inanç temelini Hiçbir yerine oturtamazsınız.

Eğer bir sistemde, üretim ilişkileri üretim yapısını, engellerse o yapı değişmek zorundadır. İstense de, istenmese de. Yani üretim ilişkisini üretim güçlerine göre destek olur biçimli yapıyorsunuz. İnanç bu yasallığın Hiçbir yerinde yoktur. Ne üretim gücünün (Makine, insan, hammadde, alet, toprak, kazanılmış deneyimler, nesneden çıkarılmış bilgiler, bunun gibi olabilecek araştırma geliştirme vs. üretim gücüdür) içinde, inanç vardır. Ne üretim ilişkisinin içinde inanç vardır. Bu ilişkinin ikisi de toplumsal talepte vardır.

Œu da akıldan hiç uzak tutulmalı. İliŒkiler iyi görülmeli. Hiç bir Œey, yalın değildir. İnsan olmasa toplumsal olaylarımız olmazdı. Toplumsal olgularımız olmayınca, toplumsal yasamız da olmazdı. Bunların birbirine bağıntılı oluŒu, olay ve yasalarının oluŒu da, bizim toplumsal oluŒumuzdur. İNSANLIGIMIZ ve insanlık tarihi demektir. Biri (mabut) yle istedi diye tarih olmaz. Yani Irak petrolü olmasa idi ABD Irak tarihi yazmazdı. Değilse, İncil istedi de ABD ordadır demek, faso fiso ile eŒ anlamlıdır. İncilin isteğinin altında da petrol olduğu unutulmamalı.

Sürecek 18

Bayram Kaya

İnanç Ve Toplumsal İstem (talep) 19

Toplumsal etmenlerde nesnel zorunluluğu görüp: ""Güneş nasılsa doğacak, parti kurmağa ne gerek var? "" deme aptallığına düşülmemelidir. Bu da başka bir aptallık olur. Nesnel etmenlerle, öznel etmenlerin bağımlılığını bilmemek de, nesnelin yasal zorunlu oluşunu, amaçlarımız doğrultusunda varlaştırma yapabileceğimizi, bilmemek olur. Sanki nesnel yasalar, bizim amacımız doğrultusunda kendiliğinden, doğa dışı güçle, geliştirilecekmiş gibi bir yanılma, soruyu tersten ortaya koyma olur. Siz, amaçlamadan, siz gerekmeden, kendi kendine bilgisayar, Hiçbir zaman, kullanımınıza amade olmayacaktır. Gereksemeniz de, yolun belirlediği eylemlerin akabinde ki aşamasal kat edişlerin varlaşmasıdır.

Toplum, bireylerin kurumların, karşılıklı ilişkileri ile sürer. Toplumun sosyo ekonomik yapısı da bireyleri oluşturur. Toplum dışında birey olmaz, gruba Ya da sürüye aitlik vardır. Benim doktor birey oluşumla, sizin uzay mühendisi bir birey oluşunuz, toplumun diğer bütün yüz binlerce kişilerinin, yaşama olanaklarınızı, ekonomik olarak ve bilgi alt yapısı ekipmanı olarak, sağlıyor olması sayesinde. Bunların hiç biri, toplum dışında ve inançlarla, halkla var edilemezlerdir. Halkın inançları varsa, toplumun da, özgürlüğü sağlayışı vardır. İnançlar nesnel anlayışlarla, kanı ve sanı oluştururlarsa işlevsel olabilirler.

Eğer bir sistemde, üretim ilişkileri, üretim yapısını, engellerse, o yapı, değişmek zorundadır. İstense de, istenmese de. Yani üretim ilişkisini, üretim güçlerine göre destek olur biçimli yapıyorsunuz. İnançlar böyle bir yasal oluşun Hiç bir yerinde yok ve onu desteklemez. Ne üretim gücünün (Makine, insan, hammadde, alet, toprak, deneyimler; edinilmiş tutumlar, nesnede çıkarsınmış bilgiler, bunun gibi olabilecek araştırma geliştirme vs.) içinde, inançlar yoktur. Ne de, üretim ilişkisinin içinde, inançlar vardır. Ama bu ilişkilerin ikisi de, toplumsal talepte vardır, zorunludur. Geliştiricidirler, dinamik karşılıklı bağımlılık var ederler Karşılıklı değişime açıktırlar. Ve toplum bireylerini, dolaysı ile de, halkı; özgürleştiricidirler.

İnandığınız için, inanç açısından; dışlama özgürlüğünüzdür. Dolaysıyla dışlanırsınız. İnanma dışlamadır, kendini belirleyiştir. Her belirleyiş gibi, dışlamadan inanmanız yalandır. Ta ki, fırsatını bulana değin katlanmadır bu söyleyişiniz. Bu eskiyi dışlamadır. Çünkü eskiyi dışlamadan, inançsal olarak, inanç olarak, ne yer edip kabul ediliyorsunuz, ne de kendinizi geliştirebilirsiniz. Ancak, dışlananın yerini siz alarak, kendinize bir yer açabilir ve kalırsınız. İnanç, nesnel temeli olamayan, ancak böyle bir inandırma gerekçe ile ikna ve var oluştur.

İnançlar da; gelişmek, tutunmak için, eski olma korkuları nedeniyle ve eskiye karşı hayati korkuları zorunluluğu ile yeni oldular. Bu bir zorunlu oluştu. Eski ile biraz bağı kesilmiş bir halk yaratıp, yeni oluşun kapısını araladılar. Bunu yaparken de, eskinin unutulmuş, zararlı bozulan yol yöntemlerini (şeriatını) düzelttiklerini iddia ve ikna yöntemini ortaya koyarak, yeniyi; eski olandan düzeltmelerle kalıcı olanı ihdas ettiler.

Nasıl bizim için kötü olan volkan patlamaları, başlangıçta Dünya'yı yaşanılacak yer yaptı ise Bize göre dışlanma ve çatışmayı getiren, kötü görünen, çatışan inançlar, halk içinde ancak böyle yayılabilirdi. Yani inancın tutunup kökleşmesi, varlığını sürdürebilmesi için bu eski yeni çatışma hali devamlılıktır. En masum biçimi ile sürekli sözel tartışılabilirlikle ve ibadet yaptırımıyla, sizi ajite tutarlar. Bu, inancın doğasına uygunken, halk yaşamına uygun iken, toplumda eşyanın tabiatına aykırıdır. Bu inancın, özellikle de, özelleşmiş, yerelleşmiş inançların ilkesidir. Bu hal, kişilerde ve halk içinde yer ederliğin ve yer ettikten sonra da; yaygın olmanın tutumudur. Böyle olamaz ise yayılamaz.

İnanan insanın özgürlüğü, çok çok kısıtlı olacaktır. Bu ancak inanılan konular dahilinde bir özgürlüktür. Aksini düşünme, kendi kendinizin (inancınızın) inkârı olur. Bu da farklı ideye sahip olamama demek olup, farklı düşünmeye özgür oluşunuzun inkârıdır. Neden? Çünkü her tutum ve ölçünüz inancınıza göre olacaktır. Sınırlılıkları ve izinleri, özgür düşünmeniz belirleyecek değil, inancınız belirtecektir. İnsan bir kerede yaratıldıya inanmışsanız özgürce evrimi veya çok oluşu veya soy oluşu gibi açılımların tümüne karşı olacaksınız. Yani tek kuş karga olacaktır.

Bu ilke, özneye (bene) , topluma yararlılığı ölçüsünde değil de; inanca hizmet eder mi? Veya inançta var mı? İnanımıza uyar mı? Ölçüsüne göredir. Bu da kısıtlılığımız ve özgür olamamamızdır. Aksi bir tavır içinde olduğun da ise, inancınız yiter, mevzi yiter. Yüce Ruh'un egemenliği yerine, kendi iradenizi koymuş olursunuz ki, tümünden inancı sakatlar.

Özgürlük, aykırılıkları da benimseyerek, yan yana, yaşatılmasını gerekli kılar. Birinden diğerine gelişerek, özgürlükle birinin seçilmesini gerektirir. Bu da sorumluluk doğurur. Ama bu inancın değil, aklın gereğidir. İnanç bir ve değişmez olduğundan, böyle bir hakkınız ve isteminiz olamaz. İnançta siz inanmanın ve onları uygulamanın sorumluluğundasınız. Sizin psikolojiniz, o anki sosyolojiniz, inançların umurunda bile değildir. Başkaca bir şeye karşı sorumluluk yoktur. İtaatiniz asıldır. Sizin çıkarınız, inanma ve öte dünyada umulan bir mutluluktur. Dağılan rızıktan hakkınızı, razı olarak almak olacaktır. Böyle bir inançla, kişi kaynaklı, kişi öz güvenli, kişilikler yaratır olamayıp, muti kişilikler yaratılması olacaktır.

İnançtan yorumlarla, yeni inanlar icat edilerek ilginiz, diri tutulur. Bu nesnel gelişememenin gazını almanın ve yön sapıtmanın toplumda konuşma, boş tartışma meşgalesidir. Artık pratik koşullardaki aksamaların çözümü yerine, inanç temelli edimlerin ifasını yerine getirirken, getirilmesinde kusurluk yaptığımız güya yanlış edimlerin kefaretni, tartışmanın yorumları olacaktır. Ve her şey, Yüce Kudret'in istemesi ile olacak! Sanki bizi dilediği gibi keyfilikle yaratmamıştır... Oysa tüm bu olumsuzluklar Yüce Kudret'in dilememesi ile olup bitecektir! Sorumlu bulunmayacak. Yorum yapılamazsa baskı ve çatışma başlayacaktır.

Şimdi biraz somutla yalım. Örneğin inancınız size; Yahudilik, Hıristiyanlık inancındaki gibi; Dünya'nın altı günde, ağacıyla hayvanı ve insanı ile yaratıldığını söylüyorsa, sizin için, bu oluşuma gerekli, asgari sürecin beş milyar yıl, geçmiş oluşuna, inanmama hakkı ve karşı duruş özgürlüğü var! Tabi bu soyut hak ve özgürlüktür. Daha açığı, gerçeği aramama ve bilgilenmeme özgürlüğüdür bu!

Dense ki; yahu bırakın altı günde birtakım kimyasal oluşum ve koaservatların oluşumunu, altı günde, magma bile soğumaz, civciv dahi 21 günde çıkıyor deseniz yine de, nafi edirdir!

Bu cevaba karşılık, belki size kâfir der, artık dışlanmışsınızdır. Bu da bilginin kovulmasıdır. Sizin bunu söyleme hak ve özgürlüğünüzü, hazmedemez. Siz nesnel temelle konuşup hareket etmişsinizdir. O, inanma odaklı konuşmuştur. Onun içindir ki, inanılan konular asla ne özgürlük sorunudur, ne de insan hakkıdır. Yukarıda belirttiğimiz gibi akli dışlama inancın hakkıdır. Aksi halde bu akıl dışlama, ne bilgisel özgürlük gereğidir, ne de insan hakkıdır.

Tabi böyle bir inanç kendisini, ""ben bilimle çatışmıyorum "" diye savunamaz. Size bilimle çatışmadığı konusunda bin dereden bin su getirir. Sizin nesnel öznel kısıtlılığınızla, kısıtlı geldiğiniz, açıklayamadığınız alanları, hemen dolgu malzemesi

olarak, inançla doldurur. O konu, zamanla, basitçe bilinir, açıklanır olduğunda ise, kendi ipini kendi çeker. Birisinin ömrü nesnel koşulların dayattığı sürecedir, birisinin ömrü inancın sizi inandırdığı sürecedir. Gözlemlerinize aykırı da olsa.

İnsan hakkı ve özgürlüğünün niteliklerinden biri de, genellik evrensellik taşıyor olmasıdır. Cahil insanlar her şeyi kendi içinde başlatıp, içinde var oldukları inançları kişiselleştirip, Yeniye meydana getirir olmakla, eski inançları yıktılar bu olumlu yandır. Ama bunlar da sığ ve basit kalmaktaydı. Bu nedenledir ki aynı tür inançlar ve anlayışlar genellik ve evrensellik kazanamaz oldular. Dışın işleyişini okumak tutumlaşmak, içle uyuşturmaya yerine dışın yansımalarını sanısal algılarla kendilerine egemen, riayet ettikleri düstur yaptılar. Bunda da, sanılar ne kadar hakikatse, o kadar yararlı oldu, hakikatten (akıldaki anlamaların dış gerçekliğe uygun oluşu) koptukça da, kendi prangasını kendileri kuşanır oldular.

Sürecek 19

Bayram Kaya

İnanç Ve Toplumsal İstem (talep) 20

İnanma ve sevme gibi tutumlar kişisel özelliklidir. Şunu da söyleyebiliriz, inanma ve sevme

Toplumdan önce vardır. Bunların toplumdaki işleyişlerde, yeniden ve çokça yansıtılır oluşu, bu duygulara ivme ve yoğunluk kazandırdı. Bu da zaten inancın toplumsal temelli olmayışı

Kanıtıdır. Bu şu demek; inanç ve sevme toplumun, çokça da halkın yaşam biçimi ve tarzına göre şekil alır. Nasıl rengin görselde her hangi bir şekli yoktur, bir kedide kedi biçimlidir, bir kazakta, insan gövdesi biçimlidir ise, inançlar da; toplumsal üretim ve refahın tüketilişine uygun sosyal düzeyle biçimli, halka ait yaşamla ilintili bir ilinekselliklerdir.

Örneğin Hinduizm de Brehmene bir inek vermek, mutlulukların en yücesidir ve nirvanaya giden yolun kendisidir. İnançlarda bir sınıf maddi olarak verir iken, bir sınıfta alır. Ve de nasipler eşitsiz dağıtılmıştır. Yoksulluk sabredilmesi gereken bir sınama olgusudur! Eğer sabır sınavını başarırsa cennete gideceği hüküm olunur.

Toplumsal yaşayış genellik kurallıdır. Örneğin toplumun can ve mal güvenliği yaşamsaldır ve korunur. Toplumun sağlığı yaşamsaldır ve gözetilir. Bireylerle sınırlı kalmaz. Bireye ait yaşamsal ilişkinlik istenci, toplumsal istek olarak irade olur. Burada şu ince çalar vardır. Kör olan bireyler için gerekmeyen sanat, görsel araçlar, toplum için var edilir. Ya da aksi, gören için gerekmeyen Kiril alfabesi dahi, toplum için, toplum adına gerektirilir.

Oysa inançta sizin için gerekli olmayan bir mabet yıkılır, üstelik sapkınlığı, küfrü önlediniz diye sevap alırsınız! Bunlar cahil uygulamalar, inançta yeri yoktur demeniz sizi kurtarmaz. Bu mantık yüz yılların uygulanırlığının sosyolojik bir mirasıdır. Kaldırmaya çalışırsınız ama sosyolojik genetiklik sürer. Hiçbir zaman bir inancın, örneğin kilisenin; kendi dışındakine siz de ibadet edin diye havra, ya da havranın, kilise yaptığı görülmüş duyulmuş bir inanç, edimsel kucaklayış tutumu değildir, olmamıştır. Çünkü tüm bunlar da inanmanın değil aklın gereğidir.

Bu yüzden Londra sisinin bulanıklığından, kılıç elde Kudüs önünde olunmuş. Ve Talas ırmağından, İber Yarım Ada'sına gidilmiş. Tüm bunlar izanı zorlayan açıklamalarla size anlatılır. Sıkıştırırsanız özünde hoşgörünün, yan yana yaşamının var olduğunu söylerler. Ama bu erdem hiç icrada yoktur. Aslında bunların tümünün temeli de ekonomik, maddidir.

İnanç bundan ötürüde toplumsal değildir. Ve inancınızı yerleştirmek için mevcudu tahrip edersiniz, bozuldu diye öncekinin legallığından ve mürit kırarlığından yararlanırsınız. Yıkıtığınızın, güya boşluğunu doldurursunuz. Bu inançların dışlama ilkesinin işleyişidir. Yine inançların, özgürlük ve hak tanımazlığıdır. Böyle eleştirildikçe de size karşı akli tutumlar tak iyesi üretirler.

Yani bir inanç yıkıp tahrip ettiğinin yerini alırken, ona batıl diyerek saldırıp yok ederken, hak ve özgürlük tanımazdır. Lakin kendine gelecek her cebir ve şiddete karşı inanç hak ve özgürlüğünü savunma ikili kıstası ve çelişmeyi taşır. Hak geldi batıl yok oldu demek soyut olarak doğrudur. Ancak somutta, kendi batıllığınızı hak sayma gibi bir yanılaşa düşersiniz.

Toplumsal yaşayışlar genellik içeriklidirler. Bunların istisnai durumları da olmaktadır. Kişi özellikli yaşantılar özel içerikli yaşantılardır. Kişisel yaşamdaki bazı özelliklerde, toplumsal tutum ve yaşayışta istisnadır. Varoluşlar istisnasız olmuyor. Ama sadece

İstisna... Kural dışılığında kural dışılığı değildir. Bu da doğal işleyişin görülmesi gereken görünmez yasa ve kuralıdır. Şu da var ki bu istisna, İlahi'sel bir kural değildir. Özün yapısı böyledir.

Toplumunu inançsal görünümlü düzenleyebilirsiniz. Ancak toplum yinede inançsal değil de, zorunlu olarak toplumsal nesnel kurallara göre işler. Siz istesenez de istemesenez de, bu böyledir. Sizin topluma her inançsal müdahaleniz, bu yapı ile çatışmaya ve gerilime gider. Bu huzursuzluk aşılanaya değin epey çatışma yaşanır. İnanç bazlı toplumsal yönetimler istisnadır.

İnanç bazlı sandığınız toplumsal yapı, zorunlu olarak nesnel bazlı sürüp gidecektir. Ama halk olarak siz onu, ilahi ve inanç temelli ilişkiler sanmaya devam edeceksiniz. Farkında bile olmaksızın.

Bu hal, halk olmanın bir irasıdır ve doğasında vardır. Ama size reva görülen, toplumsal ve evrenselliği olmayan bir halk yaşantısı olacaktır. Toplumsal işleyişiniz (maddi olanakları sağlayışınız) yaşantınız ve refahın üretilip bölüşülmesi hep maddi temelli olacaktır. Ama halk olarak biz bunun bilincinde olmadığımız için, işler yanıfta gittiğinde; ta ki canımıza tak edene dek, Tanrı korkusundan değiftirilmesini teklif dahi edemeyiz. Bu süreni öznel ve inançsal bazlı ve bir düzenli uygulama sanacağız.

İnanıcı;

- 1-İnanma ve inanmama genel bağlamında ele alırsanız
- 2-İnanıcı bir düşünme sonucu oluşan kanı kabul ederseniz
- 3- Düşünmeyi öznellik ve nesnellik temelli görürseniz
- 4-Öznellik; düşünceciliğin, düşünceden düşünce çıkarma, metafizik gem almazlığının bir oluşumu olduğunu bilmişseniz
- 5-Nesnellığı bir diyalektiklik, etkilendiğini etkileme tutumundan bir üretme, üretilme süreci bilirsiniz:

İnancın da iki yolda gelişeceğini hemen görürsünüz.

Bu tür gelişme, var oluşun diyalektiğidir. Bu ikili (aslında çokludur) ıra, birbirinin zorunlu koşuludur. Birbirini dışlayarak, ama muhatap alarak çatışarak gelişirler. Siz gerçeklikte ne kadar soyut hakikatler kılarırsanız, bir o kadar da, düşünceci, özneliğe inakçılığınız gelişir. İnakçılık kendini nesneliteye göre kılıflar. Nesnel zaten, kendi ilişkinlikleri ile bir beliriftir. Bu, inanmanın düşüncenin belirimidir. Oluşturduğunuz bu düşüncecilik kadar da, aksini ispat için, hakikat ortaya korsunuz. Öznellik hiçbir zaman gerçekte karşılığını pek pek bulamamış kısa süreli faydalarından, doğmaları ve tabuları oluşturmuştur.

İnanma zamanla eften olunca, çatışmaları, ortaya konanlar ve sonucu da, püften olmakta. Kendini hak görürlükle, diğerlerini de: batıl ve zail olunurluk görü edimi ile dümdüz ederler. İnanma her daim sosyalde yaygın olduğu gibi, süreçle bir aldatma, bir aldanma edimi ile somutluğa dönüşür. Bunlar fal, bakı ve astroloji! Üfürükçülük, büyü biçim ve kılıflarından tutun, cemaat yapılanmalarına değin okültis yapılanmalardır. Gnostiklik ve grostek türeyim öznellikte düzenlemeleridir.

Denize düşen, yılan nesnelitesine sarılırken, şimdilerde denize düşen yiğit, yalana talana, hortum kesmeden, çeteleri kaldırmaya, bir bayramlık giyiniş ile bir dar olurluk, vehimlerine sarılmakta! Somutta, nesnelde; sarılacağı var edişleri başarıp, eseri ile var olamadığından, püfler var edip, can havli yaratmadalar. Bir hukuk, bir refah, bir

Cumhuriyet oluşa, tuğla koyamadıklarından, akıllarınca, leyleği kuşa benzetme ęabaları var ederler! Bunlar da geri tepince mazlumiyet püfleri üflerler.

Sürecek 20

Bayram Kaya

İnanç Ve Toplumsal İstem (talep) 21

Bunlar hep inan temelli siyasa üretenlerin tutumlarıdır. Devamlı kendinden öncenin güya yıpranmasına yönelik boş sözler üretirler. Oysa kendinden önceki yapılar; üretim güçlerinin ve üretim ilişkilerinin olgunlaştırılıp geliştirilerek aşıldığını, ya bilmezler veya bilmezden gelirler. Bu tipler iman gücü! Mevhumu ile kitleleri olmadık inandırmalara sürüklerler. Her başarıda bunu ön şart korlar. İmanlarından asla şüphe etmediğimiz bu kişiler, nedense hep akim kalırlar. İman gücünün gerektirdiği başarıyı asla gösteremezler. İnanasınız gelir. Sanki bu iman gücü onlarda hiç yoktur! Kitlelerde bunu, bu soruyu, talep etmediğinden oyun sürer gider.

Empati kurarak, karşı tarafın tutum göstermesini anlamada; sizin de; onu bir şeyleri sevip sevmemesi konusunda, yuvarlak sonuçla anlamamız doğru olurken, başkasının şey severliğini, "sizin elma severliğinizle onun muz severliğini, sanki özdeşinizmiş gibi, yapma riskiniz de vardır. Hatta sizin saplantı ve sui zannınızı, psişik takıntılarınızı karşıdan da aynen varmış yanılsamasına da sizi götürür. Elbet karşı taraf da, psikolojik tavırlı olması eğiliminin olasılığını taşır. Ama bu sizin, empati olacağım diyerekten, sizin açlıkla ve müstehcenlikle baktığınız tavırlara, karşı tarafında aynı anda sizin gibi açlık ve müstehcenlikle bakıyor olduğunu sanmanız, bir kuruntuyu ya da bir nevrotik bozukluğu şekilleşeceği de unutulmamalı. Ama uzun süre içinde de öyle tezahürün olacağı da açıktır. Bu insan davranışının plastik oluşunu bilmemeyi, plastik, estetik oluşunu göz ardı etmenizi de, beraberinde içermekte. Bunlar hep inancın (duygudaşlık, sırf inancın tutumu değildir, ama konu inanç olduğu için inanma yanı ortaya konmaktadır) , değişmezlik algılatışının, genel geçer, mutlaklarmış, var sanı tutumuna dönüşmüş, aysbergin su yüzü bilinçaltı kısmıdır.

İnanç sorununu, tersten okuyup, bir özgürlük sorununu veya bir insan hakkı olarak ortaya korsanız, sapla saman karışmıştır. Çünkü inanma insanlarda bir genelliktir. Bu bağlam da bu açıdan evrenseldir. İnanma, inanç taşırılık bir haktır. Herkes inanç benimser inanır Ya da inanmaz. İncanın genellik oluşudur bu. İncandığınız, bir şey öznel inanma konusudur. Bireyseldir. Toplum katında, egemenlik ve toplumsal temsililik sunamaz. Bu yönü ile de inançlar evrensel olmaktan çıkar. Bir cumhurbaşkanını inançlı talep etmek, akıl almazlığın en dik alasıdır. Çünkü hiç bir cumhurbaşkanlığı yetki ve çalışması inançlı olmayı yada olmamayı gerekli kılmayan, nötr bir tutumdur. Siz cumhurbaşkanının inançlı oluşunda ya da inançsızlığında ne talep edeceksiniz? Veya öyle bir durum söyleyin ki, ancak inançlı oluşla ya da ancak inançsızlıkla yapılır olsun? Sadece konumuna ehliyetli olması, yasalara uygun nitelikli olup, seçilmesi, göreve bağlılığı: yapılanların yasalarla ve toplumca denetlenirliği yeterli ve gerekli şarttır. Bunlar toplumdaki haksız, anlamsız çatışma ve kör dövüşü olup, hile ve beceriksizliğinizi öteleyip kabullenemeyip, bir tür kişisel takıntı travma ihsasıdır.

İncancı sorgulayıp; ama neye inanma? Derseniz, o zaman işler çatallaşıyor. Bir türdeşlik ve bir tek inanma konusu olmadığından ve aynı bir inanma konusu, yığınlarla dallanıp şekillenip budaklandığından, yığınlarca öznel talep olunurluk çeşitlenmesi ile kimin neyi; nasıl, niçin istediği gibi, inanma çokluk tercih edilemezliğinden dolayı, o konunun evrensel oluş ortadan kalkıyor. İncanlarda bireysel oluş geliyor. Böylece inanmaya cevap olacak talep, her durumda nerede ise sonsuzlaşıyor. Bu maddi koşulların değil de, zihnin ürettiği fantezi oluş ve herkesçe paylaşılır olmayıp, nesnelde gerekli olmayışından ötürü ve bir toplumsal ilişki biçimi koyamayışından dolayı bireyseldir. Toplum, talebi ve yasası değildir.

Bu tartışmalar da, nesnel kanıtlama olmadığından, daima öznel dışlama ilkesi ile birbirini kâfir, zındık, küfürücü, sapkınlık bağlamından alt ederler. En sonunda çatışma kaçınılmaz olur, kim savaşı kazanırsa, öbür tarafın kâfirliği, hem kanıtlanır hem de kâfir

oldukları ifşa edilerek tanınır! Bu da inançların malum bir ilkesidir. Başka inancı dışlayıp yerini alma!

Yani inanma, çevrede olup biteni anlamak için, aklın bir talebi iken; evrenseldir ve bu edim insanlarda ayrımsız ortaktır. Neye inanırlık konusuna gelince, o inanılanın şeyin sayısız farklı oluşu çatışması ile de, her insanın tercihi olup olmamakla da, globalliği yok oluyor.

Bu da, halkın içinde, inancın dışlama ilkesi ile kişilerde; inançların birbirini dışlamasına dönüşmektedir. Toplumsal hayatta olması halinde, toplumu tıkayıp kaosa ve karmaşaya, keşme keşe, güvensizlik ve huzursuzluk çatışma ortamına itiyor olacak. Tarihin ve güncelin Hindistan'ı, Pakistan'ı, Orta doğu'su, Türkiye ve Endonezya'sı, Afrika'sı vs. buna tanıktır. Nesnelde tartışmanın, bir haklı oluş mantığı ve somut var edişi varken, soyut inancın çeşitlendirilerek tartışır olmasının, ne haklılığı ne de somutlanır bir mantığı ve doğru temeli yoktur. Soyut var edişlerin aracı, olarak hoşgörüsü olmak zorundadır. Ancak nesnel temeli olan, çeşitli kılınır ve ortaya koyuşlarla tartışılabilir. Çeşitliliğin ilişki yararı ortaya konur.

Bu tür inanç çeşitliliğini ve özelliğini somutla yalım. Örneğin, Bir inanç olan anlatım şudur. Taşın; Musa'nın üzerine bırakılan elbiselerini alıp kaçması ve Musa'nın bu taşı dövmesi örneğidir. Veya Ay'ın yarılmasına inanmak. Ya da İsrail oğullarının, kendilerine, Tanrı tarafından verileceği vaat olunan topraklara inanması (Bu düşünce pratikte mazlumiyet ve canavarlık yaratmakta olan bir hile ve kurnazlıktır) bu türden örnekleridir. Bir Hintlinin Ganj Nehri'nin cennete aktığına inanması, Ganj'da yıkanarak günahattan arınıp ihtira beraatını alması, Güneş'in kara bir balçık içinde batması gibi, binlerce inan konusu, ne genel bir inanma içerirler, ne de özgürlük ve bir insan hakkıdır. Gibi değerlendirilir değildirler. Ne de nesnelde gerekli olan bir yol aracı yöntemi değildirler. Sadece bireysel ve soyut bir birey hakkıdır. Birey iç taşıyışı ve birey içsel duyusudur. Ama inanılırsa, bu inancı bize dayatılmış edene uyararak, onların güdümüne, egemenliğine gireriz. Onun yorumları ile iyice serseme döner, artık isteneni yapmaya başlarız. Artık yağ gibi işlemlik, etkiye açık bir duruma geliriz

Bir inanırın, toplumda inanca değin, Örneğin; bir kişinin ""Ay Yüce Ruh'un nurudur. Ben böyle inanıp, düşünüyorum ve böyle ve ifade ediyorum. Senin de, kurtuluşun için ben; buna inanmanı istiyorum. Okulda bana, Ay'ın nurdan olmadığını söylemeyin. Yüce Ruh'un nuruna gidişinizi engelliyorum. Bu Tanrı işine karışmaktır""; diye böyle bir talebi olamamalı. Çünkü böyle bir inanç; ne üretimin konusudur, ne refahı artırır bir işleniş değildir. Ve böyle bir gitmeyeceğimiz kalkışması yapması, hakkı ve özgürlüğü olmalı mı? Bunun müspet bilimle nasıl bağdaştıracacağız? Ve inançların bilimle çatışmadığını, kızarmadan, aydın oluşla nasıl söyleyeceğiz? Bunlar, bu tür inanışlar, toplumsal işleyiş taşınamayacaktır. Sadece kişinin öznelinde barınacak cahilliklerdir. Halkın içinde olacak, gelişme ruh halini gösterir ipucu durumlardır.

Bakın konunun hiçbir yaşamsal temeli yok. Sadece bilmek, anlamak, merak ediş isteğine, zamanın şartlarında verilmiş, zihni ikna kanmasıdır. Böyle inanılınca, bunu söyleyene, inandırana; duyulan saygı ve hayranlık, onun çevresinde, onun isteklerine göre davranma istismarını doğurmakta. Bu istismar, kayıtsız şartsız, sizin maddi yaşamınızı düzenlemeye istediği gibi sömürmeye yönelir. İşin püf noktası buradadır. Kolektif inanç yaratma çabası; Yüce Ruh adına tartışılmaz ve karşı gelinmez, olup sizin maddi yaşantınızı düzenlemekle, üzerinizde çıkar ilişkisi kurmak isteğin otoriter yapılanmasıdır. Halk inanç ister, oysa toplumun konusu inanç değil, bilmektir. Esasen toplum olmayan halkın, kendi benimsediği, yaşantı ve algısal tutumlarını, inanç

egemenlerinin, günceldeki demokratik grnŖ kisvesi altında; sömürüsü ve denetimi için, inancı topluma bir Ŗekilde sokmak isteyen azim ve gayretin giriŖim isteğidir. İnanırlar bilgisizlikle ama samimiyetleriyle bunlara alet olurlar.

Sürecek 21

Bayram Kaya

İnanç Ve Toplumsal İstem (talep) 22

Çalışma hakkı genel ve evrenseldir. Ve çalışma hakkı yaşamı oldurma özgürlüğü içerir. Toplumun üretim değerlerinden yararlanmak, bazen zorla; karantina uygulaması türü olabileceği gibi bazen de yararlanma; yararlanılmaması şeklinde yasak kılışla, inançların toplumsal talep olmaması gibi veya inançsal çatışma ve dışlanmadan korunursunuz türünden düzenleme hem bir hak hem de özgürlüktür. Hem de evrenseldir. Hem de sözleşmeye konu olan tutumlardır. Yaşama ve yaşamın güvenceye alınması, hem bir insan hakkı, hem talep etme hakkınız hem de insanın özgürleşmesi için zorunludur.

Ama inanç böyle değildir. Bir kere sizin ondan talebiniz olamaz. Örneğin oruç üç gün olsun diyemezsiniz. İki kadının şahadeti, bir erkek yerine geçmesin diyemezsiniz. Ya da şu kadar zamanı inanç için çalıştım, bana şunu verin, diyeceğiniz bir yer yoktur. Posta da, tek taraflı çalışır. İnanç odağı size haber talebini gönderir. Ama siz birini görevlendirip sözcü olarak o inanç odağına, halinizi seslendirseniz, hiç bir cevap alamazsınız. İnançınız sizden devamlı talep eder. Sizse ona karşı sukuttasınızdır. Sadece inanmak ve ummaktır işiniz.

Örneğin, Hiçbir toplum, biz falan inanç için, bir araya gelip sözleşme ve talep yapıyoruz demez. Çünkü Hiçbir inanç konusu sizin toplumsal ve yaşamınızı olduran gereksinmelerin karşılanmasını sağlayan bilgi değildir. Yani üretim yaptırmaz. Böyle bir inanç toplumunda da, hiç bir talebiniz olamaz. Çünkü inancın istekleri bildirilmiştir, siz ancak dua edersiniz, şansınıza. İnançlar çözümler üreterek talebinizi karşılamıyor ki, sadece inan oluşturulmuş talebini size sıralıyor. Sizde kayıtsız şartsız, amenna saddockna diyorsunuz. Genel bir buhran dalgası sararsa, siz gözü kara davranıp talep oluşturursanız, önce dışlanma ilkesi devreye girer. Baskı ve çatışmalar başlar. Direnmeler sonucunda inanmanın büyüğü biter. Bu kez yaşamın zorunluluklarını kaale alan düzenlemeler yapılır. İnsani men şeyli, inanç dışı, ama inanca uygunluk adı altında fıkıh ve şerri hükümler yapılar, yeniden tekrar tekrar bilgisizliğimize inandırılırsınız. Ve o büyü tekrardan sürer.

Bunun mantığı da şu. İnançlarda ""adil olun"" denmesi var. Eh sizin yaptığınız bu olacak. Ne yaparsanız yapın buna uyduğunuzu söyleyeceksiniz. Oysa en inançsız toplumlar bile yasalarını yaparlarken, bunu gözeterek yapar. Bu yaşamın, sosyal pratiğinin, yasağıdır ve evrenseldir. İnanç değil, sosyal yasanın zorunluluğu. Karnını doyurmadığınız kimseyi çalıştıramayacağınız gibi, iyi davranmadığınız birinin güvenini kazanamazsınız. Size de kötülük yapılmasını istemeyeceğinizden, bunlara ""adil olurluk"" diyeceksiniz. Bunu bilmek için de, bir inanca bağlı olurluk nasıldır bilinmez. Hukuk ve yasalar güncelin konjonktürüne göre bu adalet iyeyi sağlamak zorunda. Toplum da, bunu taleple, zorlamak zorunda.

Bunu somutlanması günün üretim ve paylaşım koşul ilişkilerine göre kurallaştırılır. Esasen ""adil olunuz"" göreceli bir kavram. Ne yaparsanız adil olursunuz? Bunun ancak yaşamda karşılığı olur. Adil olup olmadığı yaşamdaki kıyaslama ile ortaya çıkar. Köle düzeninde köleye karnını doyuracak kadar yemek verdiniz mi sizden adili olamaz! Oysa günümüzde köle anlayışının kendisi adil bir tutum değildir. İnsanlık ayıbı ve utançtır. Kaldı ki karnını doyurarak adil olurluk olsun! Her şey kendi zamanında geçerli ve zamanının içi ile sınırlıdır. Günümüzde yemek yerine, ücret maaş vs. veriliyor. Doymaktan daha fazla ihtiyaçları sağlanıyor. Bu da kendinden önceki düzene göre adil görünüyor. Ama kendi zamanının üretim ilişkisine göre pek çok haksızlıkları da bulunabiliyor.

Aslında tamam olan biten, bir şey yoktur. Her şey süreç içinde kendi koşulları ile olup

bitmekte ve yeniye dönüşmekte. O günün paylaşım algıları, üretim ilişkileri, alışkanlıkları size adalet olarak yansır. Bu yansıyan duygular, ilelebet sürerde olamaz. Toplumsal talep adaleti böyle oluşarak sürer gider. Hiç bir kimse, 20 yıl sonra, neyin adalet kavramına girip, neyin adalet kavramından çıkacağını bilemez. Bu, gelişmenin, üretim gücü ve üretim ilişkilerinin ne şekil alacağını bilemeyip, nasıl tutum takınacağımızı bilememekle eş değer anlamlıdır. Ama inançlara göre adalet tutumları değişmez ilkte ne ise, şimdide o dur!

İnançsal talepleri, yorumlar yorumlar yaşarsınız. Adı zamanlar üstülük olur. Aslında Bunun adı yanıltma sanatıdır. Dinimizden bir örnek verelim. İkra (oku) ayeti, tartışmalı olmakla beraber, ilk geldiği söylenen emirdir.

Yüce Tanrı: ""beni ve bildirimi iyice anla, benim adımla, insanlara; kendi ağzınla oku (SÖYLE-ikra) "" diyor. Aksi halde, ümmi birine (Yüce Tanrı ümmiliği biliyor olmalı) oku bile denmez. Bunu görmezden gelip de, daha Allah'ı bilip, öğrenmemiş, peygamberin, peygamberlik sıfatını kabul etmemiş insanlara, peygamber gelip, bakın Allah size; "" okuyun yazın, bilim öğrenin"" diyor, dese, yanlış olmaz mı? Ama ne mümkün, zamanlar üstülük uğruna ""Allah bilimi farz kıldı"" diye, bu çelişki şüphelerini, kuşulanıyoruz. Dahası ve açıkçası, birinci şeklide açık zahiri anlamlı, ikinci şekli de gizli anlamdan sayılıyor. Bu peygambere bir emir ve görevlendirmedir: ""Beni; sana öğreteceğim, ezberleteceğim yönlerimle, insanlara söyle"" diyor. Devamla kadri mutlak Yüce Tanrı, kendisini Arab'ın gözünde somutlanır hatırlama ve bilinir olmanın, somut kılışdır. ""Yaratılışınız ve kalemle yazıp okur oluşunuz bile, benim varlığım ve takdirimle olmakta"" diyerek, tahayyül edilirlilik yaptırım vasıflarını gerçekleştirir olmamızı, kendisinin varlığı nedeni ile olduğunun, kanıtı olarak bilip, somutlaşma yapmamızı, emirden istemektedir.

Ayet indiğinde, anlam olarak ortada;

1-Kendini insanlara tanıttak bir RAB vardır.

2- Bir de, bu bildiriye iç edip, öğrenip, öğrendiğini ağız ile SÖZ olarak söyleyecek, SÖZ olarak okuyacak, okuması yazması olmayan! Bir insan vardır. Üstelik elinde okunacak bir belge de yoktur. Ezberlemesi var, ezberden okuma ve ezberden söylemesi vardır.

3-Bu İlahi emri alıp, inanıp, uygulayacak olan sosyo ekonomik, bir politik yaşayış düzeyi vardır.

4-Bu sosyal politik yaşayışta, kimi çağdaşlarında olduğu gibi, yazılı yasa ve anayasaları yoktur. Gelenekleşmiş sözlü, biat esaslı toplumsal sözel, kabile şefinin sözleşmesi vardır.

5-Yüce dinin geldiğinde, çok çok büyük oranda, okuma yazması olmayan, okuduğunu duyduğunu, ezber yapmaya pratik yatkınlığı olmayan; duyduğunu kendine, yaşantısına göre algılayıp, yaklaşık şöyle böyle yuvarlayıp anlayan insanlar vardır. Bu inanırlar, kendisi yorumlayıp anlayan değil, söyleneni; inanmanın erdemliliği sayıp, yapan insan grubu idi.

6-İnançlardan oluşan grubun, sadece soyut inanması hiç yeterli olmuyordu. Pratikte pek ve hiç işe yaramıyordu. Bu grubun sosyo ekonomik bir yapılaşması da olması gerekiyordu. İşte bütün inançlar gibi asıl meseleye, asıl temel yapıya, paylaşım ve paylaştırmaya yönelip; zurnanın zırt dediği yere üfleniyordu. Tabii ki en büyük koz, bilinen yaşayış; ya aynen, ya da yeni duruma göre ilahilik kılınarak düzenlenecekti. Bu somutluk, göçle tutum landı. Savaşçı, tarımcı, köleci, tüccar vs. yapılaşma ile ilerde Arap fatihlerin gelişeceği, Arap olmayana dışlayacağı, ama inancın böyle olmadığını dillesen, bin dereden bin su getirme, nesnelite çıkarımlı ve nesnel temelli ve tamamen

akılcı yapılar organize edilecekti.

Sürecek 22

Bayram Kaya

İnanç Ve Toplumsal İstem (talep) 23

Bu yapı, altmışın üzerinde çete hareketi ile ve yirmi yedi tane meydan savaşı ile kurulacak. Daha Medine döneminde, geleneksel kervan vuruşları yöntemi ile olmayan ekonomik tabanın da oluşumunu sağlıyordu. 10 yıllık bir sürede 90 kadar gazve ve seriyye hareketi yapılmıştır.* Gazve Arab'ın meydan savaşıdır. Seriyye ise Arab'ın gece ve sabaha karşı düzenlediği baskınlar, genel çapul hareketidir. Daha bir seriyyenin Ya da gazve savaşının insanlar üzerlerindeki psikolojik etkileri, korkuları toplumda silinmemişken, ortalama her 40 güne bir çatışma, yaralanma yaralama, öldürme ölme, talan etme, talan olma, korku endişesi ve korkutma ortamının var tutulduğu tedirginlikle yaşayış, baskın, savaş gibi çatışmacı yapı ve var oluş, daha işin başında ortaya konur olmuştur.

Siz bu stratejileri önemle düşünmemiş olabilirsiniz. Hele hele hicretin daha 6. ayında ordu kurmayı, tasavvur etmemiş olabilirsiniz. Ama girilen yol, çetin ve nesnel ve somuttur. Yol, istesenez de istemesenez de, İŞLEVİ belirleyecektir. Yol, sizi böyle düşündürüp, böyle bir zorunlulukla davranmaya zorlayacaktır. Yüce Tanrı, müminlerin; "...kendilerini ve mallarını cennet karşılığı satın almıştır" 9/111 İşte bu, böylesine bir ihtiyacın duyulmasındandır.

Yaptırımın daha somutu olan günlük yaşamı da düzenlemeler, yaşama müdahale ederlik, müşahhas ayetlerle bu yapı berkitildi. Tüm bunlar, İlahi olmaktan çok, yercil (coğrafyasal) ve somut koşulların biçimlenmesi idi. İslamıktan önce, hiç sorunsuz var bulunan, Yahudi yerleşim ve yaşam yerleşkelerinde, peygamberin öldüğü zamandan önce, hiç Yahudi kalmamıştı. Bunu sırf Yahudi geçimsizliği ile açıklamak, hiç inandırıcı olmaz ve akla ziyandır. Malsız mülksüz Medine' ye göçen işsizler ordusunun artık hem bir mülkleri hem de imanları vardır.

Bir kelimededen ve cümleden çok değişik anlamlar çıkarıp, anlama zenginliği yapmak öyle altında buzağı aranacak bir durum değil. Sıradan bir anlam kırlıktır. Ve hemen hemen her cümle, anlama çokluğu ile zamanlar üstülüğü gibi algılamayı, insan mantığı tanılar. Oysa çok anlamlılık yapacağım diye yapılan bir söylem; güncelin anlamamasına ve hiç anlamamasına neden konusu olabilir. Bu hiç görmezden gelinen bir kusurdur. Örneğin bir şiirin bir satır cümlesinde çok anlam çıkardım. Bunun beş, altısını aşağıda belirtiyorum.

""Oku, bu yollarda geçtiğimi, dillere yolcu."" mısra bu: Bu mısrada şöyle anlamlar olasıdır.

Hikâyemi anlat
Çektiklerimi dillere pelesenk kıl
Selamımı söyle
Benimde yaşadığım anıla
Sana, susmamak vasiyetim olsun
Anılma hak ederliğimi haykır gittiğin yere
Dilden dile söz olurluğumu (edilişimi) boş sanmasınlar
Ben başarılı bir anılma bırakmadım ama sen tanıt.
Çağırımı yap ki nasıl yok olmuşum
Söyle kendini, bilmezmiş gibi beni.
Çağırımı anlamasan da beni misalle...

Genel anlamda inanç, hem inanmayı ve hem de inanmamayı içerir soyutlamadır. Bu hem bir yeti olurken, hem de uysallaşıp aklın perdelenmesini ortaya çıkaran bir oluşturmaktır.

İnançların tartışılmazlığından, gelişmeyi kısırlaştırdığı, sorgulayan ve özgür ifade eden kendileşmeyi engellediği bilinir. İnançların dışlayıcılığı, İnançların nesnel ve güncel yaşamsal temel odaklı olmaması nedeni ile örgensel toplumsal bağ oluşturamaz. İnançlar bu böyledir demesinin dayatmasıdır. Aksini düşündürtmeyip, yasak kılması, suç ve günah sayması, hem aykırı oluşunuzu, hem nicelenmeyi, hem dinamizmi durdurur. Böyle olunca da var oluşun gereği olarak çatışmaların odağı haline gelmekten hiç kurtulamaz. Nitekim de tüm süreçte öyle olmuştur. Hem de Yüce Güç adına, Yüce Güç'e vekâleten!

İnançlar iddia ettiği soyutlukları, hiç savunamaz, kendini sadece tahrikli görüp yıkıcılaştırır. Tüm çabaları, sanki öyle olmalıymış gibi, sanki yaşamsallığın temelinde varmıştır gibidir. Yaşamsal bir alakadarlık gibi, zımni mantık benimsetmesi ile kendini ajandalar. Tağut, kâfir, firavun, zındık, günahkâr, melun, cehennemlik, Allah'ın düşmanı, Rafizî, dinsiz, imansız, kefer, zındık vs. vs. tehdit ve yasaklamaları ile saldırı üslubu vardır. Hiç biri ne hak, ne sorumluluğunuzdur, bu ifadeler evrensel bile değildir. Ama o kendini size, yalanla hak ve sorumluluk olarak kabul ettirmiştir ve siz de bundan kurtulamazsınız.

Artık yaşamdan kaynaklanan ihtiyaçlarınızı taleplerinizi oluşturur, taleplerinizle toplumsal ilişkilerinizi düzenler dizginlersiniz. Toplumun bizden, bireyden, öznenen bağımsız nesnel yanı vardır. Bugün artık toplumda, sizlerin kendi başınıza; hiçbir zaman yapamayacağınız, yaşamsallar sağlanmakta. Bu toplumsallığın hiç ön görülemez, bilinip tahmin edilemez üretimidir. Toplum bizi, bizde toplumu üretmekteyiz. Bugünkü yaşam biçimi ile toplum dışında, bireysel olarak var olmak, olanaksızdır iken, bu bilinmez gibi inançlarla toplum avara kılınır. Oysa inançlar kişinin ve halkın uhdesinde bir yüceliş, bir yaşamı sindirip yorumlayış olmalıydı. İnançlar sizin bir yatırım aracınız gibi sunup ürün alacağınız bir şey olmayıp aksine, hayran olmanın, iç estetiğidir. Toplumdaki kazanımların kişisel pratik deneylerin kullanımınızdaki, toplumsal muktedirlik gücünün ayırım sanamayıp bu hayranlık patlamasını evrensele tevdi edişin kişi bilinç yüklenme coşku hazzıdır. Kişilerin duyusudur. Hâlbuki evrene ve Yüce Güç'e katılış ve rücu; inanarak değil bilme ile bilmenin inanması ile tutumlaşabilirdi.

Ancak insan ""insanlığını"", bir toplumda bulur. Ve ancak bir toplumsal ilişki biçimi ile var edebilmekte, başka olanağı yoktur. Ve bu toplumsallık, hiç inanç temeli ilişkilerle var edilip biçimlenemez. Ancak toplumsal üretimin sürekliliğinde, halksal yapıda inançlar sürer gider. Ve bireysel kılınması da zorunludur. Toplumun ona değil, onun topluma ihtiyacı var. Nasıl evin bize değil, bizim eve ihtiyacımız varsa bu da öyle. Toplumsal yapı üretilmeden Hiçbir inançlarınız var kalıp süremez.

İnançların ilineksellik özelliği vardır. Bir rengin, kedinin niteliği olmaması; sıvıların içinde olduğu kabın şeklini alıp, renksiz sıvının kabın rengini yansıtması gibi, yalancı türeyimdir. İnançlar, kişisel öznellikli olmakla, kişisel iken; çıkarıcı, sınıfsal ıralılık ile toplumsal ilinek olma gibi bir amaç gözettilir. Bu da size, nesnelde hiç bir somutluğu olmayanın, muazzam bir toplumsal kullanma yarar gücü sağlar. Çağlar boyunca tükenmeyen bir devasa istismar ve menfaat alanı olagelmıştır.

Bir toplumsal ilişki biçimi, yeni toplumsal biçime dönüştüğünde, eski biçimdeki bazı temel unsurlar yenide de sürüp gidebilir. Bu sürüp gidene yeni toplumun hiçbir ihtiyacı yoktur ve yeni toplum, buna istemde dahi bulunmaz. Ama o süren şeyin, toplum içinde sürmeye ihtiyacı vardır. Örneğin, hayvan gücünde yararlanma eski toplumun ilişkisel

biçimi iken günümüzde bu güç, toplumca talep edilmez. Kimse ata ya da eşeğe binip, Almanya'ya gitmez. Savaşta katırla düşmana saldırmaz. Bir acil durum da, hastaneye deve ile vasıla yetiştirilmez. Kervanlarla ticaret yapılmaz. Ama bu eski ilişki formu unsurlar, sesiz sedasız çok çok sınırlılıkla güncelde de sürer. İşte inançta toplumun talebi olamayacak bir normatif meşruiyettir. Lakin toplum içinde, toplum talebi dışında, sürüp gitmesi gereken birey öznel oluşturu.

Tarihi süreç dinin, inancın; toplumsal talep olarak, toplumsal sözleşmeye sokulma yanlışlık ve başarısızlıklarını çok dener. Ümmetçilik adı altında... Bu da, başlangıcın toplumsal yapılaşmasında, toplum otoritesinin hemen yanı başındaki oluşum inançlarla da sağlanır oluş gerçeğinin, değişen koşullarda da sürdürmek isteğinden kaynaklanan, şaşma ve anlayamama uyumsuzluklarıdır. Ama nafi. Ümetçi yaşayışlar nesnel temelli ve inançsal görünümlü olduğu müddetçe sorun olmuyor. Başarısızlıkları ve ekonomik ilişkilerdeki değişmelere uygun yapılaşmayı başaramamasıyla, dinsel baskılar ve inanç grup isyanları başlıyordu. Tabii ki bu da, inançların toplumda nesnel uygulanacağını kimsenin garanti edemeyeceği bir özneliktir. Bu, inancın alanı ile sosyal yapının alanının karıştırılmasından oluyordu.

Sürecek 23

Bayram Kaya

İnanç Ve Toplumsal İstem (talep) 24

İnançların bırakın, toplumsal bir uygulama olup olmayacağını; birleştirici bir harç, dahi olmadığı görüldü. Osmanlı'nın çöküşündeki pay düşmandan çok, bu aynı inançlı ve bir arada hem hal olduğumuz Arap ülkelerinden darbe yemekle olmuştur denebilir. Üstelik başka inanç ve dindeki insanlarla birlik kılarak bu arkadan vurmaya yapmışlardır! Demek ki yapının temeli ""İnanç"" değildir. İslam imparatorluğunda, Selçuklularda, hele Osmanlı İmparatorluğu'nda 300 sene bu inanç çatışmaları sürmüş ve kanlı bastırmalarla geçmiştir. Temeli ekonomik paylaşım idi. Ekonomik köreliş ve eşitsizliğidir, inanç örgütlenmesi adı altında isyan ve çatışmalara sebep oluyordu. Temele inanç ilişkileri konmuş görülmesi nedeninden toplumsal bölüşümdeki huzursuzluklarda inanç bazlı gibi oluyordu. Nitekim öylede oluyordu.

İnançlar ırası gereği küçük zümrelilik oluşumlarla var olup, çatışma kılarlık ortaya koyduğu, çok acı tecrübedir. Burada nesnellikteki düşün özgürlüğü farklılaşması ile inançlardaki özneline ayrışması aynı kılınıp karıştırılmamalıdır. Birinde ispat yapılabilir bir temel vardır. Bu temel ekonomik yaşamdır. Üretim gücü ve ilişkileridir. Ve üretimin paylaşımı vardır. Ve bunların somut uygulaması vardır. Ve zamanın değişmesi ile de zaten değişecek bir düşünme vardır. Hâlbuki karşınızda hiçbir zaman değişmeyecek ve somut temeli olmayan; neye göre neyin, haklılaşması yapılamayacak bir öznellik vardır. Bu somutluk doğma ile aynı sayılmamalı. Örneğin, kadın dokunması ile ya da köpeğe değ ilmesi ile abdestin bozulup bozulmayacağı inançlarda vardır. Bundan inanca dair ayrılık mezhep ve grupları çıkmıştır. Bu inanmanın ve gruplaşmanın toplumsal talep ile ne ilişki ve somutluğu olur ki. Yapının temeli olan ekonomik bozulma bunların bahanesi ile çatıştırılarak, pek ala ortaya serilebilirdi.

Birde şu konu çok önemli. Toplumu inanç talepli kılmak isteyenler halka; kişilerin alışkanlık yatkinlığı olan, öyle bir çırpıda düşünmenize gerek bırakmayacak alışmalarınızı, inanç mı, değil mi? gibi tereddüt kıldırılmayan, iç içe yaşadığınız durumların kabul edilebilirlik hal algısından tüm enjeksiyonu hedeflerler. Ya da ne zararı olur gibisine pek ayrımsama yaptıramayacak yönlerden dokundurularla değ inme yapmaktadırlar. Sizin direncinizi yumuşatıp akıl perdelemesi ile gündem yaptığının zararsızlık algısını yaratıp, poşet içi sunacaklardır. İnançlar sadece bu masum gördüğünüzle endam etmeyecek bütün çıplaklık ve hücceti ile belirecektir. Sizin eleyip ayıklama yapamayacaklarınızla beraber, başınızda bitmiş olacaklardır. Çünkü inançlar sadece tesettürle yoktur. Tesettür de içinde, tüm anlama ve anlayışla sizi mümin yapmaya zorlar.

Bir toplumsal yapılaşma, hem kapitalist, hem sosyalist, hem liberal, hem komünist yapısal biçimlerin ilişkiselliğini aynı anda ortaya koyamaz. Böyle bir toplumsal talep, sınıfsal yapıları ve üretim yapılaşması gereği, bir birini dışlarlar ve uzlaşmazdırlar. Biz ne kadar iste sekte sistemin yapılaşma yasası bunu gerektirir. Yani sosyalist biçimlenmede üretip, kapitalistçe paylaşamayacağınız gibi, kapitalistçe üretip, sosyalistçe paylaşamazsınız. Halka ait talepte inançsal rejimlerde, birbirini dışlayarak var olduğu için, uyuşmayı da içe sindirmez, çünkü; birinin kutsalı, diğerinin batılıdır. Ortak konuda dahi (örneğin Yüce Ruh konusunda dahi) kendi içindeki inanmaları ile uyuşluluk vardır. Ki bu iç uyuşma da yine dışlama ve başka bir açılımla sınırlıdır.

Yani toplumsal talebin tepesindeki erk, güya inançsal temsili yönetimler de, bu aykırılıklarla çatışmalıdır. Emevi-Abbasi; Abbasilerdeki Sünni-Batini çatışmaları yüzyıllardır hala sürüp gitmekte. Bunlar akılsal yapılaşmaların, inançlara verdiği tepkilerin, yine inanç adı altında, kaynağa referanslı gibi, asıl kaynağa aykırı olarak yapılaşmasıdır Uzlaşmaları demek, kendi varlıklarını yoksayım, kendini inkâr olur. Bugün Irak'ta isimlerinin Ali Ya da Ömer oluşuna göre, insanların öldürülmesi, hangi

toplumsal yapının gereği olabilir. Bunu kim istiyor deme yuvarlaması yapılabilir. Bunun böyle olmayacağını, inanç bazında da, kimse garanti edemez.

Yani karşısını totem ve batıl sayarak, kendini ortaya atan ve onun yerine geçecek olan, küfür! Anlayışlarını yok etmekle kendisini görevli kılan bir inanç, gücü yettiğinde onunla uzlaşır mı? Uzlaşırsa, o zaman var olabilir mi? Bu nedenle de inanç, toplumsal yaşayışın genellik arz eder, insan hak ve özgürlüğü olma özelliğini taşımaz. Bir inancı bir düşünceyi küfür mesabesinde yok ederek özgürlük vaat edemezsiniz. Tek tiplilik inancın gereğidir, aykırısını ortaya koyamazsınız. Nesnelite, kuşku ve çelişme temelli ve gelişmecidir, mevcut ilişkileri ile var kılınır.

Toplumun en nesnel yanlarından biri de, birey ve bireylerin; özel tutumlarının yaşandığı ve yaşatıldığı yerler olan halk alanlarının olmasıdır. Bu sonrası için, gelecekte ön görülemez olduruşlukların kültürüdür. Burada, ütopyalar gibi toplumsal talep olmayan, ama süreçle kit da olsa, toplumsal talep olacak adımlar çıkar. İnanç, çok öznel bir yapı olduğundan böyle bir adımı hiç çıkaramaz. İnanç toplumsal talebe nötr olmalıdır. Halk alanı bireysel yaşayışa gelenek görenek anane, töre olarak yansır. Bu yansışı din ve inancın unsurudur. Yani inanç, toplumsal talebin işleyişinde olmayan bireyci yaşam düzenlemeleridir.

Toplumların bireyi vardır. Bireyler iki alanda gelişir. İnanç, bireyin kendi öznelinde yarattığı bu kültürün unsurudur. Toplumsal talep bu özel kültüre normatif düzenlilikler kor. Ama kör kör parmağım gözüne, hiçbir inancın içeriği, insan hakkı ve özgürlük olarak, toplumsal talepte, temsillilik değildir. Ne de yasal düzenliliğin, özel düzenleme getirdiği yerde, ajite olan tutum ve davranışlarla gösterilemez. Çünkü ajite tutumlar, nötrlüğü bozmuş ve egemenlikseldir. Ve okuma için, tedavi olmak için vs. vs için; ne inançlı, ne de inançsız olmak gerekmiyor. Gerekmeyen bir şeyin alanlarında gerekmenin gösterimini yapmak ne akıla hizmet ola ki! Bu da toplumsal talebe başkaldırıdır.

Burada dikkat edilen şu, toplumsal talep konusu olmayacak bir durumun ajitasyonudur. Aksi halde toplumsal yaşayıştaki, toplumsal talepteki ajitasyonlar değildir. Toplumsal talepte ajitasyon olmaz mı? Elbet olur. Toplumsal talebin karşılanması uzlaşması ile aşılır. Ama inanç ajitasyonu somut olmadığından uzlaşılması da olamaz. Soyut alandaki binlerce yıl önce ne ise çatışma konuları, yine aynıdır. Bu talep, özelde olacak tutumların, genele taşınması yanlışlığıdır. Genelliğe yönelik şaşırtmadır. Bir Truva atının uç verişi özelliğidir.

Siz hastaneye başvurursunuz. Sağlık talebiniz vardır. Bu hak ve Özgürlüğünüzdür. Talep tedavinin size sunulması da hakkınız. Kadın tedavi sunucu istemem, dersiniz, dersiniz de... Bu, ne sağlık talebidir, ne hastalığın tedavi talebidir, ne toplumsal mutabakatın talebidir. Sadece inancın talebidir. İncanın talebi, ne sağlıktır, ne tedavidir, ne de, tedavi uygulama yöntem biçim talebidir. Yani nesnel ve organik toplumsal bağ talebi olmayan bir şeyi, siz toplumun bir talebi olarak, isteyemezsiniz. Üstelik karşılığını hak olarak göremezsiniz.

Çelişme burada. İnanma takıntılı belli. Normal bir insan, talebinize karşılık veren, görevli birini ister. Bu bozuk mantıkta: görev ifası ile önce cinsiyet yer değiştirir, karıştırılır. Sonra da seksualite baskısı öne çıkar. Bu talep, değil kafa hastalığının, objektiflikten çok, süje benin, objektifliğe nazaran, daha öne çıkışıdır. Canım olsa ne var? Saçma bir soru. Cevabı olur mu? Neye göre cevaplayacaksınız. Bu talep: Hastalığın alt edilmesinin bir olmazı mı? Değil. Kadının tedaviyi uygulayamazlığının bir olmazı mı?

Değil. Veya toplum talebinin, kadın tedavi uygulayamaz demesinin bir olmazı mı? Değil. Sizin bu talebinizin, objesel somutluğun dışında, nasıl bir cevabı olur ve değerlendire biliriz ki! Olamayacağını, nesnel, somut, izah edersiniz, ama "canım olsa ne varının? " somutta hiç bir karşılığı, cevabı yok. Olamayınca da soru saçmalıktır. Her cevap faso fiso ve kara mizah diye, gülüp geçilir tür olmalıdır. İnanç temelli yapılanmalarda, siyasetiniz de asla demokrasi içeremez. Her durum kendi zamanının konjonktürel en temel sosyal yapılarına göre değerlendirilir.

Toplumlarda bütün inançlar, kendi makul oluşunu ortaya sürerek, güncelin anlayışına göre demokratikliğini savunur. En temel ortaya koyuş, inançsal gruplarda, meşveret (danışma) vardır demek; bilmezliği, aldatmadan başka bir şey değil. Meşveret demokratiklik değerildir.

Sürecek 24

Bayram Kaya

İnanç Ve Toplumsal İstem (talep) 25

Demokrasinin bir anlamı da toplumun size tanıdığı hakların ödevlerin, Özgürlüklerin istem gerçekleştiriliş biçimindeki uygulamalardır. Uygulamalar bu gerçeklenmeleri sağlamada ne kadar uygunsa, sorunlarda çözümsel ise o kadar demokratik açılım var edersiniz. Diğer bir anlamı da, vatandaşların siyasi örgütlenmeler yaparak, yasal ölçüler içinde sivil toplum örgütleri eli ile istem, dilek, düşüncelerini etraflıca sisteme iletirir olmasıdır. Sistemi bu örgütlülük aracılığı ile denetler olması tutum ve tavır bunun uygulanışı, yani yasal olarak yönetime katılma usullerinizdir. Yani sistem yönetiminin bu alanlardaki cevazlı yapılanışıdır.

Çoğunlukçu ya da çoğulcu bir yönetim olabilmektedir. Çoğulcu yönetimde, azınlıkların hakkının gözetilmesi esaslıdır. Fırsat eşitliği sağlayabilen sosyal adaletçi ve kamusal alanın yönetiminde olabildiğince halkın katılımını sağlayarak oluşturulan yönetim şeklidir. Toplum demokratik adımlarla halkla buluşur.

Danışma; meşveret kendi zamanına göre olgun bir davranış bütünüdür. Ancak günümüze göre çok hamdır. Fakat bugünkü olgunlaşmanın, geçmişte atılması gereken adımlarıdır.

Şimdi meşverete gelelim eğer toplanıp danışırılık demokratik tavrısa; firavunlar dönemine de, gitseniz; beri de gelseniz, bu dünyanın her yerinde bilinen yapılan bir uygulamadır. Firavunlar, krallar, peygamberler kendi çevresindeki mahiyete danışır, görüşür, fikir alırdı. En bilinenini hatırlatayım. Antik çağdan beri, islamdan çok çok önce, Roma'da senato ve konsül vardı ve seçilirdiler. Öyle mahiyetteki beş on kişilik oligarşi de değil. Bin kişilik bir heyet olabiliyordu. Örneğin dinimizde de vardır bu anlayış. Bu ne bizim dinin, islamın buluşudur, ne getirdiği bir yeniliktir. Kaldı ki peygamberin karşısındaki grup dahi, Kureyş büyükleri, toplanıp meşveret edip karar alırdı. Çok şiddetli tartışılırdı. Dahası bu danışma, şiir olarak da tartışılırdı. Kâbe duvarına; övgü veya yergi olarak asılırdı. Halkla paylaşılırdı. Meşveret islamdan önce ve karşı olduğu sistemin bir kuralıdır. Bunlar; demokrasi, halk iradesi, gibi kavramların temelini, nesnellliğini bilmeden, hayali, soyut, izafe anlamlar vererek, yakıştıрма boş söz oyunudur. Ve bir inanma sistemlerini abartıcı yaklaşımlardır.

İkinci olarak, Peygamberin meşveretinde günün toplumsal kesimi (sınıfları) hiç yoktu. Ne cariye den bir heyet, ne köleden, ne çiftçiden ne çobandan, dahi tüccardan, diğer hizmet erbabından katılım söylenemez. Yerleşke paylaştıkları Yahudilerden, heyet de olamazdı. Sadece peygamber, savaşçıları ve tüccar, yerel egemen olan, aristokrat olan dava arkadaşları; Ömer, Ebu Bekir vs. vardı. Örneğin bu toplantıda Ebu Bekir'in hangi sıfatını, kullandığını bilmeniz mümkün değildir. Dava arkadaşı oluşunu mu? Kayın baba oluşunu mu? Tüccarlığını mı? Aristokratlığını mı? Vs. temsil ettiği de, pek söylenemez. Bu sınırlılık ve seçkinlik, demokrasi ve katılımcı yönetim olur mu? Ya da bu adımların tarihte ilk olduğu söylenebilir mi? Ama M.Ö. 4000 yılından o güne gelince, iyi bir aşamadır.

Üçüncü olarak bu meşveret kurulu, pek pek, hiç denecek kadar az, ekonomik ve siyasi kurul olmamıştır. Zaten diken üstünde oluşları sürekli savaş ve çapulu öngörüydü. Bu yüzden altmışın üzerinde seriyeleri vardır. Bu savaşın dışındaki eylemlerdir. Bu meşveret neredeyse sadece savaş kararı kuruldur. Ekonomik, hukuki ve siyasi kararı; Bir Olan Allah vahiy ediyor, peygamber tebliğ ediyordu. Heyet uyguluyor, bu haberi yayıyorlardı. Böyle bir irade karşısında meşveretle vergi konabilir mi? Heyet, ilahi sözün karşısında hukuk ihdas edebilir mi? Cahilye Arab'ınının çapulda aldığı 1/4 pay vergiyi ilahi yasa, 1/5 olarak ilahileştirilecekti o kadar. Fakirlere sadakayı bile kurul değil, İlahi irade vahiy ile vaz edecekti. Çok demokrasili! Olan o döneme, bu

meşvereti demokratik bulanlar bu günün neyini o güne göre eksik bulmaktadır. Neden şikâyet ediyorlar anlayan anlatan beri gelsin?

Tarihte hiç bir toplum; gelin biz inanç temelinde, toplanalım devlet kuralım. Ve birlikte oruç tutup, birlikte namaz kılalım. Hep beraber zekât verip, dua ederek, zikir edelim. Birlikte meleklerle cine inanalım. Bunların üstünlüklerini tartışalım, cennet cehennemin özelliklerini bilelim, sayalım, kapı sayılarının farkını tartışalım. Bunları öğrenelim, öğretelim, kendimizi böyle ifade eden tercihler yapalım, Kadınlarımız örtünsün evde otursun, gibi bir yığın özneliye gerekçelerle TOPLUMSAL TALEP dile getirip, toplum oluşturmamıştır. Bu iyi akılda tutula. Böyle olduğu içindir ki inanç; bugünkü toplumsal talebin içinde yoktur.

Bu nedenler biraz incelenince, hiç birinin kişileri bir arada tutucu, bir birine bağlayıcı unsur olmadığı görülür. Korku ve yıldırımlarla bağ oluşturulur. İnançlardaki birlik bağı KORKU temellidir. Yani birliğiniz korkunuz geçene değindir. O güne denk düşer meseleler, istekler toplumsal taleplerinizin bir benzeri, inanç yaptırımları olarak size gelir. Çünkü toplumdaki keskin yoksulluk ve fakirliği, öyle; rızıklar farklı dağıtıldı, oturun oturduğunuz yerde, der gibi, sadaka verin, sadaka alın diye açıklayamazsınız. Açıklanamadığı içindir ki, bu günkü paylaşım ve yaşam biçimine gelinmiştir.

M.S 10. Yüzyıla kadar devletlerin iki karakteri göze çarpar. Yerleşik hayatı başarıp uygarlık var edenlerle, yerleşikliği tam sağlayamayıp savaş (ganimet) politikalarına başvuran oluşumlar kalıcı veya geçici birlikler oluşturmuştur. İkinci türden uluslar kalıcı olamayan uluslardır. Elbet bu ganimet odaklı devletlerde uygarlık çıkaracaklar bu sizin ekonomik yaşantı gücünüzün tezahürüdür. Savaşçı güçte bu tezahürde bol bol bir var bir yok misali bulunacaktı. Yerleşik toplumlarında savaş gücü vardır. Ama pek pek saman alevi olmazlar.

Birinci tür ulusların söylenceleri masalları pek çoktur. Üretemedikçe paylaşamadıkça o dönemlere göndermelere girer. İkinci tür ulusların somut koşulları daha belirgin ve süreklidir.

Vatani, vatan olduğu için değil de, Yüce Ruh için sever, savunmasını da Yüce Ruh için yaparsınız. İnsanlara yardımı, paylaşımı zorunluluktan değil de, Üstün ve Mutlak Güç için istersiniz. Yüce Ruh istedi diye okursunuz. Yüce Ruh istedi diye evlenirsiniz. Sanki istemese idi evlenmeyecekmışsınız gibi... İnsanları Allah Allah diyerek öldürürsünüz. Her şeye gücü yeten mutlak ve üstün iradeye, vekil olursunuz! Yüce Ruh tek iken, bir Yüce Ruh daha varmış gibi, öbürüne nispet! Yüce Ruh'un dostu olursunuz! Birinin düşmanı varsa, ancak düşmana karşı, berikinin yanında, dost olacağınız hiç akıla gelmez. Gelse de ne yazar... Bir Yüce Ruh, inancına zan getirdiğimizin dahî, farkında olmayız çok kere.

Dinsel inançların, insanları dayanışmaya götüren yanı; bir Yüce Ruh oluşu ve ubudiyet kutsiyetidir. Bu Yüce Güç'e duyulan, hayranlık, sevgi, korku, yalnızlığını sığındığı, her hali ile onu kabul eden Mutlak Güç ve Egemen Yaratıcı olgusudur. Bu sevgi ve kendini teslim ediş hali Yüce Ruh'un emri bildiği tutumları, ne paahasına olursa olsun, inanma sahiplenme, gayret ve yarışını, uhuvvet duygusu, vahiy konusu etrafına kenetler görünürse de, kısa sürede çatışmalarla ayrışır.

Toplumsal istem (talep) : insan-doğa; insan- insan; insan- toplum; nesnel temelli yasallıklı ilişkilerini öngörür ve bu temellerle organik bağlar ilişkiler var eder. Bunların tümü yaşamın yeniden ve yeniden üretimidir.

Bunların nesnel düşüncelerini, yani düşüncenin hakikatliğini; var etmek ve bu hakikiliğini yaşamın, pratiğine -gerçekliğine uygulamaktır. Eğer uygunsa, yaşamda olumlama anlamında karşılığı vardır. Bu onun yasallığını, kurallığını belirtir. Uygun değilse çeşitli çatışmalarla ya aşılır, ya yanlışlığı ortaya konur, talebi karşılamamış olur. Bu talebi karşılayamayan, talebin nesnesi ve organik ilişkisi olmaktan çıkar.

İnanç istemi ile sizin karşınıza önce, doğaüstü ve doğadan aşkın, ne olduğu bilinmeyen, güçler anlamlar var edilir. Doğada hiçbir karşılığı yoktur, varsa da sizin ilgi bilgi ve duyum alanınızın dışındadır. Bu bizde bir iç yansıyış yeni bir biyo işlemsel düzey mi! Bilemiyoruz. Bu yüzden akıl ve bilim dışıdır şimdilik.

Size önce, dokunulmaza karşı çıkılmaz oluşun, itirazsız ram olunurluğunu, bir iyice öğretti olarak belletilir. Bu gücü ve anlamı, yani manayı kabul edersiniz. Artık onu her yerde çok rahat görürsünüz. Bir onu mu? Cin, şeytan, peri, iyi saate olsunlar da bunun cabası...

1- Bu kaniyi nesnelin, öznelde öznel (ustan us çıkarma) , yansımasından çıkarabilirsiniz. Büyük ölçüde bilgilerle denetlenendir. Sürekli akılda var edilen, düşünceler olabilir. Bu biçim inanmalar var edişle, kendinizi anlarsınız, kendinizi anlatırsınız. Kendinizi içten yorumlarsınız. Kendi içselleş iminizde, sizin davranışlarınızla, sizi, siz olarak algılayacak, insani diyeceğimiz; değişken, plastik anlama tutumlarınızı ve ilişkilerinizi, belirlersiniz. Sizi de, ikili ilişkilerinizde karşı tarafa, karşılıklı algılatır. Ve bu anlamaları saygı ilkenize konu ederek, tutumlarınıza temel yaparsınız. Bu da sizin bireysel ve ulvi tekçi özelinizdir.

2-Birde sözcüklerin soyutluktan ziyade, somut oluşları vardır. Güzellik, vicdan, doğru, hak, özgürlük gibi sözcükler, alabildiğine soyut sözcüklerdir. Fakat bunlar yaşamda sonucu şiddetli olabilen somutluklarda var eder bir göreceliliği taşırlar. Güzeli göremezsiniz ama güzel bir binayı görürsünüz, vicdani göremezsiniz ama vicdani sayılan bir tutum ve yasal uygulamayı bilirsiniz ve vicdani olmayan tutumlardan vicdani olanı ayırırsınız. Böylesine nesnel olabilen kavramlarla edimlerimizin, edinilmiş anlayışlarla yargılanması da, vardır. Bu tür anlamalara nesnel mantıksallıkta içertilirler. Böylece sözcükler ne idüğü belirsiz anlamlar olmaktan çıkar. Artık üç sayısını üç elma, üç taze kalem diye somutlarsınız.

Vicdan sizin, nesnel yaşantınızdaki, üretim ilişkilerinizin size dayattığı algılatmanın akılsal kıyasıdır. Örneğin üretim aracı toplumun dersiniz, başka bir vicdani kanaatler, inanmalar var edersiniz. Yok, eğer üretim araçları, bireyin olmalı dersiniz, daha başka, bambaşka, vicdani kanaatler elde edersiniz. Soyutluklarla da vicdan üretirsiniz. Sonu, psikolojik dramlara uzanmayı da vaat eder.

Sürecek

Bayram Kaya

İnanç Ve Toplumsal İstem (talep) 26

Birinde, oluşan yargılarınız; üretim araçları, üretiminin toplumsal paylaşılabilirliği ile vicdani kanaat edirsiniz. Yasa ve hukukunuz da ona göredir. Diğerinde üretim araçlarının özel mülk oluşu nedeni ile paylaşım kişiselleşir, kişisel zenginlik ve tüketim olur. Vicdan yasa ve hukukunuz da, buna göre şekillenir. Bunun ikisinde de vicdani kanaat yaşam temelli ve sürekli ilişkilerle değişir gelişirdir.

Birinde de, her şey doğaüstü ruhundur deyip; o ne derse o dur, dersiniz; bambaşka, sizin olmayan ama size söylenen, inandırılan, üretilemeyen vicdan, yasa, hukuk elde edersiniz.

Yaşamda deneyle, emek en yüce değerdir dersiniz. Emek vermeden sahiplenir oluşlar, size ve topluma; çatışma olarak yansır. Bu konudaki kabuller haklılaşma -doğrulama, olarak yansır. Ki bu haklılaşmalar ve doğrulama da, nesnelin algılarınıza göre, durum yansımalarının sözle ifadesi olup, özneye yansıyışıdır. Topluma da, hukukluluk olarak, haksızlık diye konu olur. Kanunlaşarak somutlanır: Emek vermeden haksız edinilen mal suçtur denir. Bu saptama, size de, vicdani kanat olarak, özneye yansır. Ve yargılarınızın temelini oluşturur.

Hukukla vicdan arasında şu fark olur. İkisi de yaşam temellidir. Biri tümel kanatla oluşmuş, nesnelleşmiş somutlaşmıştır. Diğer, yani vicdansa; yasal anlayışla temellendiği halde, ufku sınır tanımaz. Subjektiftir. Ama kanunun ifadelemediği yeni gelişmelerdeki çatışma alanlarında toplumsal yasadan önce ve çabuk karar alarak, sürüp gider. Yaşamın bir sonraki aşaması kanunda yoktur, ama sizin yaşam duyumdan aldığınız kıyas yargılamanız yaşamın sürüşünde ilişkileri bu temellere göre kıyas tutar. Ve doğru yanlış oluşunu değerler. Burası, bu alan hukukta yoktur. Ta ki bu doğru kılışlar toplumda yaygın bir vicdani genellik kazanmağa giderken, topluma mal olur ve hukukileşir, yasa olarak somutlanır.

Vicdani öznel kanaatler hem hukukun somutunu kullanır, hem yeni çıkan ilişki sorunlara anında verilen pratik cevaptır. Öznellik bu. Bu birey oluş küçümsenir hafife alınır bir şey değildir. Toplumsallığın dayattığı yasallıktır.

Elbette zamanla hukuk ve vicdanınız yanlışlaşmalar yapar, bu geniş konuya girmiyorum. Sadece vicdanın sanki bir yerlerde, gökte zembille inmiş, ayakları yere basmaz, afakî oluşmuş, oradan yere dönmüş sanıdır. Böylesi göksel sanı değişmezdir. Bizim; bu semavi vicdana uyarsak mutlu olacağımız söylenir. Bu yanılması vurgulamak için, çok kısa, temelle meye gayret ettim. Yaşamadan vicdani kanaat edinemezsiniz. Tecrübeleriniz bilgileriniz, çevre yansımalar bunun verisi olmaktadır.

Birey ve bireylik (kişisel) de karıştırılmaması gereken bir kavramdır. Örneğin bilgisayar programcılığı bireyselliktir. Kişi bu edinimi kazanarak birey olur. Her tür inanma, kanı, sistem, düşünce ortaya koyma, bireylikte kişiselliktir. Bazı sistem ve bilginiz gerçekte uyandırılırsa hem toplumsal talebe yansır, hem bilimsel gelişme var edersiniz. Bilimsel ve teknolojik tutumlar, yönetsel ve kuramsal uygulamalar, sanatınız vs. tümü, bu temelden yapılmalıdır. Aydın oluşunuzun en önemli yanı, bu soyutluğun nesnellliğini, pratikliğini, kanıtlanabilirliğini ortaya koyuşunuz olacaktır. Aydın tavır, soyut düşünme, sanki tanıtlanmış gibi, sürekli soyuttan soyut üretme değildir. Ancak düşüncenin pratikliğinden sonradır, yeni çıkarsama, soyutlama yapılabilir olgulara önyargısız bakabilir oluşunuzdur.

Nasıl bilgisayarı toplum dışında üretmez iseniz, bu üretim bir toplum oluşun zorunluluğu ise; bilgisayar programcılığının da, toplum dışında öğrenilmesi olanaksızdır. Birey, hüneri toplumun ürettiği bir kişisel toplumsal niteliktir. İzafiyet teorisi ortaya

koyma, TV tamirciliği. Kalp cerrahlığı, müteşebbislik vs. hep toplumsallığın ortaya koyduğu bireyselliktir. Daha ziyade, sizden önceki binlerce kişilerin, süreç içindeki konjonktürde, toplumsallıkla olan birikişlerde vardır. Asla toplum dışında oluşamaz. İş bölümümü ve paylaşımın ortaya koyduğu bir somutluktur. Aydınlik, biraz daha fazla kişisel katkıların, bireylik duyumu ile ortaya koyup kendini geliştirip olgunlaştırdığı tavırlardır. Toplumsal oluşta, eleştireliliğin, karşı olurluğun, proje korluğun vs.nin aydın oluş, en gerekli unsurlarındandır.

Bireysellik, yaşanan, konjonktürün, gerçekliğinden, izafe ve kaynaklıdır. Dünün birey oluş Ya da bireyselliğinde nalbant, çerçi, köle, efendi vs. tipler varken; bu gün, kimyager, peyzaj eczacı, jeoloji mühendisi, meteorolog gibi bireyleştirilen toplumsal tutumlar, üretime değin güçlerine göre, üretim ilişkilerinde bireyler var edilmiştir. Bireysellik de üretim gücü ile dir. Ve üretim ilişkisi, toplumsal talep gibi, sürecin dinamiği ile gelişir değişir.

Bireylik kişinin özneliye dediğimiz kendine has algılama ve etkime ve etkilenmedir. Beyinsel üretimdir. Nesnelden bağımsız, çok kere, birtakım düşüncelerin asi, duygu yansımaları zannı temayülleri daha baskın, bir görünüp bir kayıp olduğu meşumluklardır. İki kısımdan yansır.

Birincisi toplum önceki yaşantıların miraslaşması ve kişinin yaşadığı zamana özgü algı ve fantastik yansımalarıdır ki İnançlar dinler bu kategoridedir. Bunlar değişmeme ve mutlak olurluk kabullenmesini şart ve gerekli koşullar. Bunların sosyolojik devir alınışı uzun orta sıklıkla tekrar eden sürecin birikimi olması nedeni ile dir. Ki size ilkten beri, hep öyle imişlik algılatması verir. Bunlar kişiyi körletip davranamaz kılabilmektedir. Kişiyi hep anlatılır, kişi bunları üretip, geliştiremez. Sadece uymakla zorunludur. Kişi, burada bir sınavın gereğini yerine getiren, sınav zade olmaktan başka bir şey değildir. Bireylik, grup ve kalabalıklar tutumunu rahat ve güvenli bulur. Bu da bilgisizliğin sığınmasıdır. Bu hali ile öznel düşüncecilğin (Uşa aykırıcılığın) bayraktarlığını yapar. Bu bireylik yan, kişiyi soyuttan soyut üretir.

Bireylikteki İkinci tutum da yaşadığı zamanın, somut koşullarındaki bilgilenmenin, bilgiden haberdar olmanın, kişisellikteki bilginin dönüşme duyusunda, etkime etkilenme özneliğidir. Tarih bilincinin ve yasallığının temellendiği olurluklardır. Bunlar bireyi hayata bağlar, yaşamı anlamlı kılmaya, yaşamı pratiğe dönüştürmeye başlar, eleştireliliği ortaya kor, artık bilgi sonsuz çeşitlilik ve görünümde dir. Bu özneliye akılcı ve bilimden yanaşıktır. Nesnel öznelik hayalle, hakikati, ayırmaya muktedir dir. Burada da, dinsel telakiler oluşur ama değişme, daima yeni ve yeni anlamlandırmalar üzerine bir kavrayış ve içsel hoşlukla, mutlulukla oldurulan iç duyuslardır.

Bu hal grup ve kalabalıklardaki edimlerimizi ve başka davranışlarımızı düzenler. Bunda Yüce Ruh'la aldatma olayı yoktur. Yine burada Üstün Güç'ü kavramadaki hatalar, Yüce Güç'ü sınırlar oluşun yanılırları da, burada yoktur. Bireylik özneliğinin, bireylik için ürettiği olgunlaşmaları, kendisini olgunlaştırma, bir faydacı faydadır. Bir kurallı tutumlar olacak belirir. Bu tür bireylikte, toplumsal yanların izi daha belirgindir. Örneğin bireyin inançları öğrenmesi bir birey tutumu, bir toplumsal tutum değildir. Bunu çok iyi bilir. Bireylik bilirci bireylerden öğrendiği tutumdur. Ama sürücü oluşu, Işıklı kavşakta geçişi, toplumsal tutumun özneliğidir. Kişi, artık nesnelin, yeniden pratiğe dönüştürülebilir soyutluklarını güven içinde üretir olacaktır.

Birey ve bireyliğin farklı kavram oluşlarını açıklamak için bu kadarla yeterli bir çalışma. Birinci tür öznelik, toplumsal yapı ile hiç uyumsuzken, hatta köstekçisi iken, ikinci

öznellik ayağının yerle sık sık bağlantısını kontrol eden ve toplumsal talebe konu olacak, yetenek havuzu olma özelliği taşır ve dikkate alınır düşünce olma, özgür düşünce olma hakkı taşır. Birey, insanın; sadece, toplumsal koşulların içinde ortaya çıkabileceği somut bir uzman hal durumudur. Bireylilikse biyolojik, sosyolojik, ussal yetilerle ve birey temelli kurgularla, daha şümüllü ve karmaşık kişilik özneliğidir. Birey bu iki karakteri taşıyıp uzlaştırabilir.

Sürecek 26

Bayram Kaya

İnanç Ve Toplumsal İstem (talep) 27

Birey, daha somuttaki toplumsal oluşunuzdur. Anacak ve ancak toplum içinde var kalır. Toplum dışında yoktur. Toplumca belirlenmişsinizdir. Aydın, sanatçı vs. de, bu yanı ile toplumda, bir karşılıklı hizmet transfer eder nitelikliliğinizdir. Birey, üretimini toplum için yapan yanınızdır. Bireylik ise; birey yanınızla beraber, kendi objektif ve subjektif olgunlaşmanızı, soyut somut inançlarınızı, aydın yanınızı, halk olur yanınızı işlemler. Her bireylikler aynı zamanda da birey olmayabilir. Ama bütün bireyler aynı anda bireylik taşır.

Halk, aydın olmayı sanat yaparlığı, toplumsal hareketi, izafelerse de, anlamı gereği bir bilmezliği aydın olmazlığı da içerir. Aydın olurluğu yanında cahilliği de vardır. Bu daha çok muhafazakârlık ve statükoculukla, tabusal olurlukla, bağnazlık yaparlıktır.

Bu da, bireylerin her şeyi bilemez oluşu ilkesi gereğidir. Toplum, pek çok şeyi bireyleri ile birey oluşlarla bilir. Aydın toplumun pek çok nitelik ve öznelliğini yansıtabilirken, halktan bir yığın kişiler, bunun bilincinde olamayabilirler. Halk tüm bireylerinin toplumsal niteliği gibi ise de, uygulamada, bireylik bilmezlikleri ve sübjektifliği egemendir. Üstelik halk, birçok, bedensel, zihinsel, engellilerinde içinde bulunabileceği bir karışma durumunda var bulunur. Toplum bundan farklı bir kavramdır. Sümer halkı uygarlığı derken, o görkemli uygarlığı Sümer halk bireylerinin tümünün ortaya koyup, bildiği söylenemez. Bu görkemliliği, ruhu bile duymadan, geçip giden halktan kişiler vardır.

Nasıl hayvanlık, aslanlığı, tilkiliği, koyunluğu, tırtıllığı vs.yi içerir. Ama tilki tek başına hayvanlığın yani tırtıllığın, koyunluğun vs.nin özelliklerini taşıyamaz ve bu özellikler onda yoktur. Lakin hayvanlıkta zürafalığın, aslanlığın, böcekliğin, vs.nin tüm özellikleri vardır. Örneğin eşek miyavlamazken, hayvan miyavlar, Tilki melemez iken, bir hayvan olan koyun meler. Yani tek tek hayvan cinslerine ait özellikler; hayvan kavramında vardır. Ancak hayvan kavramında olan tüm özellikler değil de, tek tek özellikler, hayvan cinslerine vardır. Hayvan böğürür ama bir hayvan olan aslan böğürmez. Hayvanlık aslanda kükrer, ceylanda çevik bacak olur, yılanda sürüngenleşir. Burada farklı yapılar söz konusu. Ancak genel kavramla, onun ilişkini niteliklerin göreceliliği anlatılmak, kavranmak istenmekte.

Halk genel bir kavram, birey ve bireylik daha somut ve tekilleşen durumlardır. Ve kişinin bu tekçiliği yani tüm genelliği (halkı) yansıtmaması olanaksız. Halk kavramının işleminin de her bir bireyde olması, koskocaman yalandır. Bu durum da şu bakımdan zorunludur: 1- Hem kişilerin her şeyi bilir ve yapar olamayış ilkesi gereğidir. 2-Hem de, Halkta aydınlar varken halkın hepsi aydın değildir. Halkta zihinsel yetenezsizler bulanacağı gibi, halkın Ya da bireylerin tümü bu yetersizliği göstermez. Yani her özellik (aptallık) genelleşemeyeceği gibi, bazı çok genellikte (aydın olup, aklını gereği gibi bilimsel kullanmak) herkese yaygınlaştırılmaz. Yani özelleşemez Ya da özelleştirilmez. Elbette özelliğin genelliğe, genelliğin özelliğe dönüşme ilkesinin, keskin ayrımını burada hatırla tutup ayırmak lazımdır.

İşte halktaki benzer çıkarsama ile aydınlığı cahilliği, sanat yaparlığı sanat yapmazlığı, okuryazarlığı, okuma yazma bilmezliği, bilimsel düşünmeyi, bilim dışılığı vs.yi ulamsal (kavramsal) olarak içerir. Bunların tümü halkta vardır ama bireylerde, tek tek ya da bir kaç bulunur. Bu nedenle birey davranışı halk davranışı olmayacağı gibi, halk davranışının tümünü, tek tek bireyler de, gösteremezler.

Sistemlerin en önemli özelliklerinden biri de, girdileri ile kendi ürettiklerini sistemin gelişmesi içinde belli noktalarda, başlangıç koşullarına referans etmektir. Bu çıktılar

daha çokta, nesnel yapılaşmalar gibi bunlara uygun, ideolojik üretimlerdir. O zaman süreç, nesnel temelli düşünme ve hakikatin ikamesi olur. Sistem doğru çalışır ve karmaşa olmaktan, kör dövüşü olmaktan çıkar. Bir sonraki sistemde, başlangıç koşullarına, sınımsız bağlılık sürmekle birlikte üretim, yeni koşullarda yeni özellik kazanır. Yeni üretimler de faz kaymaları ile genliğin dağılımını nesnel oluşu; gelişmedeki kesikli sürekli yapıyı korur ve sürdürür.

Sistemdeki her sapma ya başlangıç koşullarına olmayan benzemezlikler, hayaller, usa aykırılıklardır. Burada hayal ve usa aykırılığın toplumun temellerinde var olan şartlara yani başlangıç koşullarına uymayan düşünceler olduğu dikkatli okurun ilgisindedir sanırım. Ya da yeni şartların yeni taleplerine, sapma olarak karşı koyarlığıdır. Bu bireyin olumlu gelişme yanısıdır, sizin sanatsal ve buluşçu yanınızla, kuramsal uygulamalı kestirme yanınızı ortaya koymanızı sağlar.

Sistem üretimlerinden bazıları da, demokrasi, milli irade, halk egemenliği, hukuk, kanun, hak ve özgürlük gibi, birçok nesnel temelli, sistem üretimleridir. Bunları başlangıç koşullarına referans etmeden, soyutun ne anlama geldiği belli olmaz. Birçok belirsizliklerle konuyu yanlış algılar ve algılatırsanız. İçine, inançları ve inanç istemlerini de sokmadan edemezsiniz.

Milli irade Ya da ulusal egemenlik, cumhuriyetin öncesi başlangıcında, var olan 1-Saltanat egemenliği, 2-Hilafet yani Tanrı adına, peygambere vekâleten toplumlari yönetme erki egemenliği 3-İttihat ve terakki ile daha somut yaygınlaşan, askeri erke karşı oluşturulmuş bir anlayışın kendisini ortaya koyup üretmesidir. Bu milli iradenin, oluşturduğu toplumsal sözleşmedir, yapılaşma ve anayasa kılınırlıktır. Ülkemizin temel gerçekliği budur. Bu hem Osmanlı konjonktürselliğinden, hem de yerel özelliklerle birlikte, Dünya konjonktürselliğinden çıkan bir durumdur.

Ulusal iradeye uygun yasa ve yapılaşmalar oluşur. Bunlardan biri; yaşama, biri yürütme, diğeri de yargı erklerinin ayrılığıdır. Ve bir arada lığıdır. Bağıntılı ve birliktelik bütünlüğü ile aynı sistem düzleminde olurluklarıdır. Bu üç var oluş, dört ayrı duruma tutumlaşarak Milli irade kılınır. Örneğin siyasetteki yapılaşmanız olan partiler bu iradeye uygun kurulmak, çalışmak, program ortaya koymak ve halk tarafından da bu ilkelere göre seçilmek usulü ile zorundadır. Bu seçilme milli (ulusal) irade, değildir. Ancak milli iradenin bir kısmıdır.

Ulusal irade başlangıçta üçe bölünen, parçalı yapının eşgüdüm bütünleşmesi ile çıkacaktır.

Buda siyasi politikalar yanında devlet politikalarının olan kurum ve kuralların organize tamamlayıcılığıdır. Yani halk iradesi kurum ve kurallar eli ile olan bir gerçekleşmedir. Değilse halk ne zaman ne isterse olan bir anlama ve anlatım değildir. Kaldı ki halkın yetkilenmesi sadece siyasi politikaları belirler. O da, seçime katılan tüm seçmen oylarını almış da değildir. Yani halk iradesi Ali'nin Veli'nin oyları toplamı ile olacak bir durum değildir

Çünkü burada sizin, milli iradeye göre kuruluşunuz vardır. Ve bu ilkeler doğrultusunda farklı programlar koyarak, seçilmek isteyişiniz vardır. Benzer rakiplerle yarışırken, ülkeyi kalkındırmak için, refah dağıtacağınız için, ikna ve inandırıcılığınız için, programınız vardır. Hiç bir parti milli irade değildir, ancak seçmen tercihidir. Burada da ulusal iradenin seçilen kısmının parçalı oluşu ilkesi vardır. Ki seçilen tiran oluşa kaymasın diye. Mili irade burada, partileştirerek, partilere program koydurtarak nicelenip, zenginlik kazanmış, biraz da guruplaşmıştır. Bu seçmen tercihi, herkesin, ya

da sizin kabul ederliğiniz değildir. Sadece, çoğunlukçu temsilliliğe toplumun saygı duyarlığıdır. Sizin uzlaşmalar yarataraktan, milli iradeye katkı olacağınız ilkesidir.

Partiler şu bakımdan da milli irade değildir, Ulusal iradenin bir kısmının bir kısımlarıdır. Çünkü ulusal irade, yargıyı, yasamayı, yürütmeyi içermekte. Seçilen parti ya da partilerden yasama oluşur. Yine bu parti ya da partilerden yürütme oluşur. Yasama yasa kor Ya da kaldırır denetleme yapar. Yasaları uygulayacak hukuk veya yargı erki kişiler, yürütme eli ile atanır, seçilir. Bu atamalar da dolaylı endirekt bir seçimli milli iradedir. Bunların üçü bir arada olmadan milli irade olmaz. Onun için bir referandumla siz %100 inanç, deseniz de milli irade olmayacaktır. Çünkü seçme bilgi işidir. Bilgi halk içinde yaklaşıkyla homojen olmayıp, anormal heterojendir. Milli irade hem atanmayı hem seçilmeyi ön kılar. Birini diğerine üstün kılmak bilmezlik ve absürtlüktür.

Çünkü somut uygulama yasama, yürütme ve yargıdır. Siz isterseniz tümünü de seçimle icra kılarırsınız. Normaldir. Ama buradaki yanlışlık, mevcut uygulamayı keyfilikle görmeyip, başka sistemin ilkesiyle mevcudu tartışma yanlışlığıdır. Seçilmiş mi, atanmış mı üstün? Diyerekten aptal soru, hayal soru oluşturulur. Tersten soru ortaya koyuştur. Oysa atama ve seçim bu ulusal iradenin tezahürü için üretilmiş araçsal bir yaşanırılıktır. Başlangıç koşullarıdır. Başlangıç koşullarından sapış sistemi çökertir. Bu tür soru tartışması da absürttür. Temele konu olanın gelişmesi için her şey tartışılır temelde olmayan bir şeyi tartışmak özgürlük değil gevezelik ve saçmalıktır.

Sürecek 27

Bayram Kaya

İnanç Ve Toplumsal İstem (talep) 28

Oysa ne salt seçim milli iradedir, ne de salt atama milli iradedir. Milli iradenin gerçekleşen yönleridir o kadar. Hep sapla samanı karıştırma alışkanlığı bunlar. Milli iradenin beliren gerçekleşen bu iki yanını karşılaştırmak pek akıllılık olmasa gerek. Saflığa uzanana bir aldatmanın alameti olsa gerek. Yada söyleyenin saf dilliliği olmak gerekir. Atama ve meclisin kuruluş ve oluşumu, kanunlarla düzenlenir. Siz atama öngörmüşsünüz, meride (yürürde) bu uygulanır. Değişene dek uyulması zorunludur. Keyfilik ve karıştırma ile atanmış, seçilmiş genellemesi yaparlık, burada bir saçma sapanlıkla ortaya atılır. Toplumsal sözleşme değişme gerekliliği içinde de olur. Bu gereklilik ortaya konduğunda, bizde temel 4 değişmeze göre, toplumun örgütlenme yapılanması ile kanaat paylaşımlarının da, uzlaşması ile geniş katılımı biçimlenir oluşudur.

Bazı ülkelerde de, bu toplumsal sözleşme tamamen yapılacaksa, bu kararı alan yürütme; sayı gücünü ve üstünlüğünü asla hesaba almaz, biz çoğunluğuz, biz yaparız mantığına demokrasi denmez. Anayasa gibi bir temelde, bir olgunluğun, parlamento ve sivil örgütlerin katılımı ile parlamentonun biçimleyeceği yolu açmak için, konsensüsle kendini otomatikman fesih kılar. Ve kurucu meclis gibi yapılarla anayasayı yaparlar. Böylece diktaya kayışlar önlenmiş olur.

Aksi halde, yürütmenin bu toplumsal sözleşmeyi, yeniden yapıyor olması demek, bu toplumsal sözleşmenin, bir partinin anayasası olma, hatta o değişen konunun odaklığını sağlamlık olma düşündürebilir ve hatta kendisi böyle olur çıkar. Yürütme kendi sıkıntılarını, milli irade sıkıntıları gibi gösterme aculluğu ile başına her düşen taştan sonra fevri davranıp, feveranla, faşist uygulamaya yönelebilir. Bunu da, kendisini milli irade sayıp gösterme gafleti ile yapar.

Bu her faşist, diktacı, yapı ve tutumların paravan argümanıdır. Çünkü yürütme, yukarıda değinildiği gibi milli iradenin bizatihi değildir. Milli iradenin öngördüğü seçme seçilme unsurunun, bir kısmının beğeni ve tercihinin göre, milli irade sözleşmesine uygun bir örgütlenmedir. Çoğunlukçu yönetimin, diğer azınlıklı çoğunlukları da, hiç değilse, kimi durumlarda uzlaşarak haklarını gözeterek yönetir oluşudur. Bir yöneticinin dediği gibi: "siz her şeyi yaparsınız!" deme paranoyasına kapılmak olasıdır. Bu tipler hiç de demokrasiyi içine sindirememiş, Tanrı'lığını ilan etmiş psikolojik travmalardır. Zayıf, iradesiz gafletlerin işi olacağı da unutulmamalı. Yani isterseniz tarihin tekerleğini ters çevirirsiniz coşmasına kapılmamalıdır.

Toplumlar milli iradeyi (toplumsal sözleşmeyi) başlangıçta ortaya koyduktan sonra, ortaya bambaşka bir durum çıkmıştır. Artık topluma etkiyen bir yapı oluşmuş, bu yapıya toplam güç, ayrı ayrı güç olarak dağılmış, toplum (iradenin kendisi) olmayan unsur iradi güçtür, toplumdan neşetle, bağımsız bir yapı oluşmuştur. Kendi varlığı ile devinen bir sistemdir. Nasıl bizler toplumsal kararlar, toplumsal bilgi birikimi ile toplumsal teknoloji birikimi ile toplumsal emek koyup köprü yaparız, artık köprünün bu irade koyuşumuzdan farklı bir tavrı ve bizim ona uyacağımız, bizi aşan davranışları varsa, toplumsal sözleşmede artık toplumdan bağımsız olan, ona uyacağımız sosyo ekonomik yasallıktır. Teknolojik bilimsel gelişmeler bu toplu sözleşme ile etkileşecektir, sadece bizimle, bizim keyfiliğimizle değil. Bu nedenle hem bizle beraber bizsiz olmayan, hem bizden bağımsızlaşan bir irade söz konusu.

Bu da, toplumun tüm üretim gücü ve üretim ilişkisidir. Yani siz toplumsal sözleşmeyi ilkte yaparken öznel irade vardı gibi ise de, şimdi bu öznel var oluşun kendilik zorunlulukları ilişkindir. Bu anayasa olup yürürlüğe girince, artık birçok düzenlemeleri ilişkilemiş ve kendisinde çoktan ilişkilendirilmiş olacaktır. Sizin sosyal ekonomikliğiniz, dış

ilişkileriniz, iç dengeleriniz vs, vs. tutumlarınızla işleyeceğinden; bu karmaşıklık sizin iradenizden bağımsız bir zorunluluk ve gerektirmez. Toplumla karşılıklı etkileşerek gelişir. Toplum iradesidir ama toplum iradesinden biraz fazla üstü gibi yeni durum ortaya çıkmıştır.

Ancak, bu irade, yeni ilişki ve yapılanma sonucuyla ataşı giden bir değişme olacaktır. Millet yaptı millet değiştirir keyfiliği yürümez. Ancak sistemin sosyo ekonomik değişme dönüşme dinamikleri ile bir yeni ihtiyaç belirmesi ile aşılır. Yoksa aşılış tutumları siz isterseniz tekrardan getirirsiniz mantığı ile yürümez. Çünkü aşılış olan tutumların, caride karşılığı yoktur. Tıpkı döven dişleyen erbaptan zanaatı yeniden ihdas edemeyeceğiniz gibi. Çünkü şartları yoktur.

Halkın kendine özgün oluşu ve öznel oluşun sınırlıkları ile davranır oluşu açıktır. Bu halk yapı davranışı belirlenmiş bir ilkeden ötürüdür. Milli irade oluşur oluşmaz kendini bambaşka bir teknik konu olarak belirlemiştir. Artık bu teknik sıradan bir karar alışların Ya da aldırışların nedeni ile olamaz, ilişkilerin uzlaşması ile vücut alır. Halkın bu teknik kılarlığı bilmiyor (gerekli olup olmadığını bilemez) oluşu, her temel konularda görüşünün alınması olamamaktadır. Tabiri caizse, arabanın nasıl yapılacağı halka sorulmaz da, arabanın ne şekilde, nasıl kullanılacağı halka sorulur.

Bu katılımcılık ilkesidir. Milli irade değil. İlla bir irade denecekse seçmen iradesidir. Ancak halka sorma, teknik uygulamaları çoklu olan seçeneklerde, çokça ve sıkça başvurulabilecek bir yaygınlık olabilir. Bu da duyurulup, İlgilenenlerin her ortamda, tartışmasını ortaya koyup; kamuoyu oluşturduktan sonra, yapılacak bir uygulama girişimi olur. Değilse; hem baskınlıkla, hem de; kırk katır mı, kırk satır mı? Dinsizlik mi, biz mi? gibi alternatifler, absürtlükler olmamalıdır.

Konu çok geliştirilir ama sadece milli iradenin nesnel ve sistemde oluşturulmuşluğunun temelini sezışsel belirtmekle yetindim. Bu böyle bilinmez de, milli irade diye; her kafasında bir şey olanın, bu bir şeyleri milli irade içine, kor ve taşır oluşu, hem de o anlayışı, zımnı olarak, milli irade içinde özdeşlik kılma anlaması yaratması, çok yanlış ve karmaşa yapmaktır. Kör dövüşü yapmak olur. Milli irade sivil örgütlenme uzlaşmaları ile de çıkacaktır. Bu direk halk reyini, uçukluktan biraz daha derlenmiş toparlamış bir katılan mantık yapar.

Görüldüğü gibi milli irade, bir anlamda, Toplum işleyişindeki inançsal yapılaşmayı, öznel alana çekerken, inançsal tutumlarla, milli irade ve halk oylaması gibi kavramlarla anlam bulanıklığı yaratıp, tekraren bunların içinde, toplumsal yapıya, inancı; sokma gayreti görülüyor. Her zayıf başarısız erk siyasi oyunların girdabında helak olmaktan kurtulamaz.

Bu tam bir bilmezliğin dezenformasyonudur (yanlış bilgilendirme, bilgi çarpıtmasıdır) . Halk kavramındaki özellikleri, kurnazca öne çıkarıp, önem veriyormuşluğun kandırması ile bilecek ki kendisi neyi istiyorsa bir kısım pek çokta kısım halkın iradesi olacaktır. Bu kamuoyunu normal zeminde yaratış değil, karanlık tezgâh ve oluşumların meydana sürülmesi ile gerçekleştirilecek, biçimsel yasallık görünümlü olacaktır. Bu, realiteye karşı oluşun hile ile istismarıdır. Halkın içinde herkes nasıl trigonometri bilmiyorsa, bu konuları da bilmiyor olması hem çok doğal, hem de ırası gereği mutlak bir zorunluluktur.

Halk bir yığın şeyleri, pek çok şeyleri bilir ama halktan olan kişiler, bu pek çok şeyin, ancak bir azını kıt olanını da bilir. Bu biraz bilme de, herkeste aynı değildir. Farklı farklıdır. İşte oya dönüşen somutluk budur. Kişinin ya da kişilerin aynı şeyleri, pek çok şeyleri bilmez oluşu ilkesinden yararlanmadır. Bu bireylik süje ve sübjektiflikleridir.

Kandırılan aldatılan, kılıf geçirilen yan budur. Bu aldatmanın dik alası; ""Halka güvenmiyor musun? "" külhanbeyliğidir. Hâlbuki güvenip güvenmeme bu somutlukta iliş kinliği olmayan bir durumdur. Ancak halkoyu, o konu ile bilgilendirilip, yapılacakların yarar ve zararını tartıştırdıktan sonradır ki, bu bilinçliliğe seçtireceğiniz bir tutum olmalı. Değilse kendiliğinden bir tutum kılınmamalı.

Bir önceki bölümde, Toplumsal sözleşme için, yani anayasalar için, çok farklı başlangıç temelleri oluşturulabileceğini, bunun, o anayasayı belirleyen toplumsal taleple, oluşturulup, milli irade denen bir olguyu ortaya çıkarttığını belirttim. Bu başlangıç adımları sizin eylem kılavuz yolunuz olacaktır. Yolu, siz belirleyecektiniz, ama yolun şartlarına da, siz uymak zorunda idiniz. Artık sık sık yolu değıştirme, başlangıç adımları atamazdınız. Bu, alınmış yolu sil baştan, sil baştan yapardı. Bu da toplumsal yasallığa ve sürecin dinamiğine aykırı dururdu. Bu oyalanma ve gelişememe olurdu. Filimi tekrar tekrar başa sarmak olur. Artık yolun başlangıç koşullarına uygun, seyir rotası oluşturmak gerekiyordu. İzi kayıp edip tekrar tekrar limandan kalkışa yönelmek yoktu. Rota yolu, yol da, rotayı belirleyecek demiştim.

Başlangıçta yol yokken, milli irade vardı. İrade konması sonunda, kendiliğinden kendi şartları ile sizin iradenizin üstü olmuştu. Artık bu şarta göre irade verecektiniz. Yol ortaya çıkınca, sizin milli irade, yalnız başına davranamaz oldu. Ancak iradeniz yolun usulü ile gerçekleşebiliyordu. Ne yolsuz irade, ne de iradesiz yol oluyordu. Yani teklik çift olmuştu yani iki olmuş birbiri ile çelişerek geliyordu. Yolu toplumun üretim güçleri ve üretim ilişkileri yapılanması belirlerken, milli iradeyi, yasama, yürütme yargı erkleri ile seçme, atama, laiklik ve ideolojilerinizin toplamı belirliyordu. Bunların hiç biri tek başına milli irade olamazdı. Kudret ve nüve burada idi.

Sürecek 28

Bayram Kaya

İnanç Ve Toplumsal İstem (talep) 29

Laikliğin, nesnel yasalara, toplumsal yasalara, bireysel var oluşlara, bir ön yargı koyuşla (inançla) yaklaşılması gerçeği olduğunu belirtmişim. Bu şu demek, olgu ve olaylara Yüce Ruh, bunu böyle istedi, bunu böyle takdir kıldı diye, ön deyi, ön koyuş yapmamaktır. Bu dört devinim biçimine, fiziksel -kimyasal devinim, toplumsal devinim, biyolojik devinim, öznel devinim yasalarına, inanç temelli yaklaşmamaktır. Biz, Tanrı iradesini asla bilemeyiz.

İnanç bazlı yaklaşımınız, üç bakımdan yanlıştır denebilir. Birincisi, bir olgudaki merakımıza cevabımız, "yaptığından sorulmaz", deme mantığı ile inanma şartlanması ise, bu, bizde, azmimizi durdurma olur. Artık o işte yapacak bir şey yoktur. Olayların rast geleliği, bizi güdecektir. Böyle olunca da, hiçbir şey var edemezsiniz. Avcılık ve toplayıcılık döneminde kalırdınız. İnsanın girişimi doğaya, yapılanı bir soru değildir. Bu ters, geriletici boş mantıktır.

İkincisi de, bir kısım insanın, sizin gibi inanmadığıyla davranıp, o olgu ve olayların öyle olmadığını size göstermesi, yüce Tanrı iradesi olmayan anlamınızı, yüce Tanrı iradesi sayma gafletinden ötürü, bu Yüce Tanrı inancınızı da ister istemez, zaafa götürür ki, çok yanlış olur. Hikmetinden sorulmazlığın, bizce; o şekildeki telakkisi, Yüce Tanrı'nın bize söylediğinin değil de; bizim öyle bilip inanmamızın alt olmasıdır aslında. Oysa Yüce Tanrı hikmetini soru için, sürekli oluşla ortaya koymuş görünüyor ve yol öyle gidiyor. Bu insanın Tanrı'ya soru sorarlığı değildir. İnsanın Tanrı'ya soru sorabileceği var sanı inanması, usa da aykırıdır.

Üçüncüsü de böyle durumlarda her yanlış ve yanılgılarımızın, her vebalimizin, hatamızın yanılgımızın, suçlusu, sorumlusu, Mutlak Varlık olurdu. Ve bir soru sorulmazlık kör gidişati; tamamen insansal özneliktir. Elbette Yüce Tanrı evreni ve bilemediğimiz her şeyi kendi muktedirliği ile yaratmıştır. Biz, davranmak zorundayız. Davrana biliyorsak davranacağız. Unutmayalım bu da yaratılışın içindedir. Biz, zaafılarımızı, Yüce Yaratan'a izafe etmiş oluruz ki, çok anlamsız ve yanlış olur. Sonu; sorumsuzluğumuza varacak bir kusura ve vurdumduymazlığa giderdi. Yönetenlerin işine yarayacak iyi bir sorumsuzluk argümanı olurdu.

Herkes kendi özneliği içinde inanır. İnanarak toplumsal hizmetini de verir. Ama inanmanın gereklerini dayatmaz. Araba sürerken siz, cennete inanıyor da olabilirsiniz, inanmıyor da... Bu iş bu kadardır. Ve bizim içsel anlama ve Yüce Güç'le aramızda bir bağ kurma anlama ve duyuşudur. Kendi kişi erincimizdir.

Kişiliğimizin gelişme içsel duyuş, düşünme, deneme kıyas kılma, var ve yok kıldığımız, serbest oluşturma alanımızdır. İnanmanın veya inanmamanın, araba sürme ile hiçbir, nesnel ve bire bir ilişkisi yoktur. Ama kişileri, inanıyor, inanmıyor diye arabaya almaya başlamış isek; inananları da, rızalarına muhalefet en, kadın erkek diye, hem de bir perde gerisine ayırıyorsanız ve kişisel erincinizi yolculuk duası okuyalım diyerek, ikide bir hadi otuz üç kere isim zikredelim, üç kere tevhit Tanrı'nın birliğini söyleme getirelim, ne var bunda demeye başlamışsanız, sorun var demektir. Bu sonunda halksal tutulumla yol alışın evrilmesi olacaktır

Birçok, ünlü bilim erbabından biri, hem de koyu katolik (dindar) , bilim adamının yaşamı bize, somut ve objektif örnekliktedir. Bu bilim adamı der ki "ben çalışmaya başlayınca, laboratuara girerken, inancımı kapı dışında bırakırım". Öyle olmasa idi: " hastalıkları bir Tanrı hediyesi kabul edip, hikmetinden sorulmazlığın baskısı ile hastalığı Tanrı'nın deneme sınavı" sayan bir anlama ve bilme ile nasıl davranırdınız ki?

Bir inanırın prangası olan, kurtlanmış yaralarındaki düşen kurtları yerden alıp, ""bu sizin nasibiniz yiyin"" diyerekten, tekrar yarasının üzerine koyan, inanma ve anlayışla ne şarbon aşısını, ne de kuduz aşısını bulabilirdiniz! Ne bile, mikropların varlığından, haberimiz olurdu. Öyle inanma haline göre, nesnel tutum edinemezdik. O kadar ki, bu değerli insan, çalışmasına kapılıcından ötürü, nesnelin yasallığının, çekiciliği ile uğraşma mutluluğundan, bunları anlar olmanın, Tanrı'ya duyulan içsel hazzından erincinden, nikâh törenini bile unutmuştur.

Evrenin ikili yapısını madde enerji Ya da madde mana yapısını ayırıp, taraflaşmak kadar saçma bir şey olur mu? Bunlar bir durum gerektirmesidir. Mutlaka ikili bakışı değerlendirir olarak yolumuzu oluşturacağız.

Bu tavır; nesne, olgu ve olaylara, inançlı iken dahi, ön kabul (inanç) koymadan, yaklaşma laik anlayışdır. Hatta egemenlik Yüce Tanrı'nın mı? İnsanların mı? Gibi usa aykırı tutum gösterip, insanı Yüce güce rakip gibi akıl almaz bir yanlışlığı ortaya koymamalıdır. Bırakın insanın Yüce Ruh'a rakip olmasını, söylemek; bunu düşünmek bile, absürttür. Bir yanda Mutlak ve aşkın bir güç; bir yanda aciz yaratılmışlıkla yönelen insan, asla Yüce Güç'e kıyas cüreti bile olamamalı.

Yüce Tanrı'nın neyi, nasıl dilediğini gibi yarattığını biz asla, bilmeyip, Tanrı'nın, var oluşu daima ve sürekli oluşla kıldığı halde; buna aykırı söylemlerle; şöyle dilemiş, böyle istemiş, diye, kendi yanlışlarımızı, zaaf ve kuruntu yanlış anlamalarımızı ve zanlarımızla olay ve olgulara yaklaşımımızı, yaratılışın yol alışı hep hüsrarla sonuçlandırmaktadır.

Bilim ve bilimsel çalışmalar toplumun ortaya koyduğu, bir nesnel ve temel sonuçtur. Bilim asla toplum dışında yapılamaz. Toplum dışında; ne Kepler teorisi ortaya konur, ne de atom altı parçacıklara erişirdiniz. Ne bir karasaban yapar, ne de rahim dışı cenin geliştirirdiniz.

Tüm bunlar toplum olmanın hiç bilemeyeceğimiz, ortaya tek başımıza koyamayacağımız, hatta inançla dahi akla hayale getiremeyeceğimiz, toplumun somut, nesnel, yasalı oluşu, olurluğudur. Kim bilir daha ne sonuçlar sonsuzca geliştirilecek. Toplumu oluşturan yasallık insandan ve insanın düşüncesinden, insanın inanmasından bağımsız bir var oluş ve zorunluluktur.

En temel zaafımız balığın denizde yaşayıp denizi bilmemesi gibi. Bizimde toplumda yaşayıp asla toplumun ne olduğunu bilmediğimizdir. Toplum bize verilmemiş. İnsanlar ilkten beri toplum içine doğmamıştır. Öyle ise, bu oluşumu ve yasasını, çok iyi bilmeliyiz.

Oysa inançlar; 1- İnsanı hep toplum içinde ve akrabalık ilişkileri ile düşünmüştür. Oysa eski dönemden bu yana; M.Ö 1200'lere değin aile akrabalık kardeşlik, anne baba kavramı miras kılınma gibi bir takım sosyolojik anlatımlar, toplumun yeni ilişki biçimleri ile anlamdan anlama dönüşmüştür. Bu yüzden Abraham'ın eşi Sara; Abraham'ın kız kardeşidir de. Yine örneğin anne ve baba olan kişi, asla çocuğu doğran ve doğurtan kişi olmayan, dönemler evirilmiştir.

2- İnançlar, yaşamı aşağı yukarı, inancın olduğu zamanın yaşam koşullarına denk düşen anlama ve belirlenişlerle; hep böyle devam ede gelen ve devam ede gidecek sürüşle, ilkten beri böyle var ola geldiğini sanmıştır. 3- Oysa insanın toplum olmadan önce en az 2 milyon yıllık bir doğal yaşam macerası vardır. 4-İnançlar Dünyanın

varlığını 10 000 yıldan öte götüremiyor. Hâlbuki en az üçbuçuk milyar yıldır dünyada yaşam vardır. 5- İnançların en temel yanlısından biri de, insanı toplumsal bir varlık olarak hayal etmiş olmasıdır. Oysa en az 750 000 yıl insanlar toplum olmadan, toplumu hiç bilmeden yaşamıştır. 6-İnsan toplumsal varlık değildir. İnsan bir toplum içinde doğduğundan, toplumsal davranmak zorundadır. İşte inançlar bu ve bunun gibi, bir yanılma ve yanılma üzerine kuruludur. Diğer canlıları bile, ilkten beri nasıla öylecedirler, var sanısı ile kurgulamıştır. Tüm bunlar dahi, inançların toplumsal talep olmayıp, öznel düşünceliğin gem almazlığındaki fantezilerdir. İnançlar topluma değil, insana, kişiliklere göredir. Başlangıcın inanç anlayışı günümüzde büyük oranda zaman zemin kaymasına uğramış, toplumsal ilişki ittifak formülleri içermektedir.

Şimdilerde ise, bilimsel gelişmelerdeki ahlaki olabilecek tutum lamalarla, çok temel akılcılıklarla inançlar var kılınıp, dinleştirilip inançlaştırılmaktadır. Hatta kutsal metinlerde mucize olan anlamalar çıkarılmakta! Oysa bilim yanlılaşabilme, olgu ve tutumu ile ortaya konup geliştirilmektedir. Bilim, mutlak ve sonsuz doğrular vaz etmez. Şimdiki bilime uygun inanmalar bile, gün gelecek bu dayanaklarını yitirecek. İnançlar bu kez yine ortada kalacak ama yeni durumları bu kez de kurnazlıkla siper etmeyi sürdürüp gidecek. Cehalet boyunca

Batlamyuscu yanlış anlama, Kepler'le aşılp, bugünkü; milyarlarca yıl öncesini, kurgulama gücüne getirmiştir. Hep bu yanlılaşma ilkesi sayesinde. Her bir yanlış aşılıp yaklaşık doğrular elde edilmiş. Bilim yanlılaşabilir, eksik, tamamlanır, yaklaşık ve izafi ve bağıntılı bilgidir. Anlamak için modellemeler konmuştur. Kehribarın ve çuhanın sürtülme ile yeni bir özellik, çekme özelliği kazanması, Kirşof akım devreleri ile bu günkü elektronik patlama düzeyine gelinmiştir. Bu modellemelerin tutarlılığı ve nesnel yasallığı sayesinde. Makro ve mikro düzlem yasaları farklılıkları ortaya konmuştur.

Tüm bu nesnellikler, inanç ve inançsal tutumları içermez. Toplum bu bilimsel temellerle gelişkilir gelişir. İnanç bunların hiç birini ortaya koyamaz. Aksine inanç bu ortaya konanların gelenek, töre kılınmış ortamına doğuşumuzdaki çocukluk algı değişmezlik devinmesinin refleksidir. Bu nedenle toplumsal olur yan taşınması ile beraber, asla toplumsal olan değildir. Birey kişiliklerin özelliği, özneliğidir. İnanç kişinin toplumsal olmayan yanı iken, birey ve bireylikler kişinin toplumsal yanıdır.

Sürecek 29

Bayram Kaya

İnanç Ve Toplumsal İstem (talep) 30

İnanç temelli ön kabullerden biri de; "" Biz Batı'nın bilim ve tekniğini değil de, ahlaksızlığını aldık"" deme gaflet dalalet ve yanılma yanılma bilmesinlerciliğidir. Bu sakız, bu tekerleme tanzimattan günümüze, değişme mantığına uyamamanın, kişi inanç durumunun dışı vurulan yuvarlamasıdır. Bu soyutçu mantığın, insanı kendi düşüncesine yabancılaştırma bilmezliğidir. Burada ahlakın tanımını, çıkış epistemolojisini değil de, sübjektifliğe nazaran objektifliğini belirtmeye çalışacağım.

Tüm din ve inanmalarda ""Güzel ahlak""! Söylemi vardır. Güzel ahlak nedir? Sanki güzel ahlakın, uymamız gereken belli bir biçimi, belli bir şekli varmış gibi yutturulur. Bu mantıkla biz de, Dünya'ya şöyle bakarız; Sanki bizde, gelir dağılımı bozukluğundan kaynaklı ahlak yok da, hırsızlığı bilmeyiz de; bizde, kötü ahlak yok da, bulunmaz da, biz Avrupa'dan antibiyotik ithal eder gibi, ahlak ithal ediyoruz! Bu bozuk mantık bu körlüğü yapar. Bu işin birinci yanısıdır.

İkinci yanı ise, bu öznel düşünceliğin, düşünceyi insana yabancılaştırmasıdır. Alabildiğine cahillik içerir, alabildiğine akıl bilim dışıdır. Siz Avrupa'dan bilim ve teknoloji alsanız, hatta teknolojiyi kendi becerinizle oluştursanız da, bu yaşamsal üretimin olanaklı ahlakını da (kullanımdaki çeşitliliğin dağılımını da) otomatikman üretmiş olursunuz.

Örneğin bir bilgisayar teknolojisini ister Avrupa'dan almış olun, isterseniz ilk kez siz üretin. Bu bilgisayarda birlikte; çetleşme, a mail atma, virüs geliştirme, hekırlık etme, sanalda ticaret, sanalda dolandırıcılık, sanalda evlilik ve aşklar gibi bir yığın ahlaki Ya da ahlaksızlıkları üretmiş olacaksınız, istesiniz de, istemeseniz de. Bunu engelleme şansınız yok. Çünkü her gelişmeniz öngöremediğiniz bir olanaklar alanını beraberinden getirir. Bu yüzden, bulduğunuz şey, bulduğunuz kadar değildir, daima biraz fazladır. Bunlar, o ürünün gerek amacı içinde, gerek amacı dışındaki, bir yapabilirlik olanaklarıdır. Satıcıya tüm bu olanaklarınızı bilgisayardan ayrı tutun da, bana sadece bilgisayarı verin diğer olanaklar ı yani ahlakı Avrupa'da kalsın! Da, bize sadece yazılımı ile donanımlarını verin deme, seçme şansınız var mı Allah aşkına. Bu ne usa aykırı, akıl etmezliktir, kör cahilliktir deli saçmalığıdır. Kamyon alacaksınız kaçakçılık ahlaksızlığını, kullanım tarihi geçmiş ilaç kullanım aklarsızlığını Avrupa' da bırakacaksınız! Çok keskin ve güçlü bir zekâ! Aptala takla attırır.

Bir arabayı ürettiğinizde hiç de üretim amacında olmayan, bir davranışı da üretmiş olursunuz. Belki de hiç düşünmeden. Örneğin arabayı üretmekle, içerisinde ""gezici fuhuş yaptırma"" yapabilirlik olanağında üretmiş oluyorsunuz. Bunu Avrupa'dan öğrenecek kadar da Aptal olmak, gerekmiyor her halde! Otobüsü alırken, oturma yeri fazlası yolcu almaktan, ayaktaki yaşlı ve hamileye vs. yer vermek ahlaki tutum beceri ve akıl edilişi, özendirme gibi otobüsün yanında batılılardan alamayız ki. Bu hal otobüsü kullanma şartlarından, kendiliğinden doğan tutumlardır bunlar. Onun için bu, Avrupa'nın kötü ahlakını aldık deme, nanesini yer oluş dezenformasyonudur. Sanki şunu da yanında istiyoruz veya şunu istemiyoruz dermişiz de, deme akıllılığı gösteremiyormuşuz gibi bir abukluk!

Yani ahlak ne idüğü belirsiz; soyut, uzaydan fırlayıp, bir yerlere gizlenip de, çıkıp gelmiş bir bir durum olmayıp. Yaşamın, bilim teknolojik üretimi ile bunun toplumdaki kullanım ilişkilerinde çıkan, bize göre; iyi kötü diye nitelediğimiz somutluklardır. Bıçakla adam kesmeyi her halde Tanzanyalılardan öğrenmedik! Bıçağı kullanan her toplum, bıçağın; bu olumlu olumsuz kullanılabilir olanağından ahlakını da üretmiştir. Soğan soyarken, savaşta ve savunmada bıçağı kullanırken iyi tutum, saymış, gasp gibi durumlarda bıçakla saldırıyı, kötü ahlaksızlık ve suç saymıştır. Bu o nesnenin kullanılabilirlik avanta

sağlarlık durumudur

İnançların süreçle oluştuğu dönemde ""güzel ahlakı"" tamamlamak için gelen tüm kanaat önderleri, bilgi sayar kullanım ahlakını da, yani iyi yöne doğru! Kullanımını göstermiş miydi acaba! Bu, soyut ahlak anlayışının çok iddialı konuşulmuş bir söylemidir. "" var ve bilinir sandığı güzel ahlakı! Her durum ve şartlarda geçerli bildiği, yaşadığı dünya ile sınırlı sürerli tutumları, genelleme yanlışlığı ve hatasının ipucudur bu"" Ahlakın, konjonktürel, toplumsal ilişkilerin işleyişindeki, nesnel ve bilgisel kullanımın koşul ilişkilerine göre, çıkıp kayıplara karışır olduğunu, az çok tahmin etseler idi, böyle kesin konuşmazlardı. Çünkü akıl bunu gerektiriyor. Ve güzel ahlak diye, güzel ahlakı tamamlıyoruz diye, şimdi esamisi bile okunmayan (...) tavırları sergilemezlerdi.

Konu daha çok temellenir, ama benim İnanç ve toplumsal talep, yazımın içeriğine göre yeterli olmakta, Görüldüğü gibi inanma körlük hem de akılsal körlük yaratmakta. Ya da bunun aldatılmasını ortaya koymakta. Ve bu söyleyişler büyük bir uysallıkla ve itaatle dinlenir kabullenilir sakız yapılır asla aykırısı düşünülmez!

Çünkü inancın temeli öznel düşüncecilik ve metafiziktir. Vargıları da usa aykırı ve metafizik olacaktır. Ve inancın somut gibi olan değişmez, ahlak anlayışı da toplumsal talepte yoktur. Toplumun ahlaki talep, norm ve yasallıkları zamanla, süreç içinde, kimi kalkarken kimi yeniden oluşturulur Ya da örgütsel eylemlerle ortaya konur.

Bu usa aykırı öznel düşüncecilik ahlak anlayışı; insandan toplumdaki bağımsız bir tutum ve tavır zımni algılatmasıdır. Hâlbuki ahlak tamda toplum içinde ve toplumsal yaşarlıkla kendini ortaya koymakta. Toplumun dışında ahlak yoktur ve üretemezsiniz. Ve ahlakta saltık değildir. Ahlak inançların değil toplumun, toplumsal yaşayışın malıdır. Ahlak güncel koşulları ile beliren, değişme temelli, tutum ve tavır alışlardır. Oysa inanç toplum öncesi kişi telakkilerinin, toplum içine kişi ile gelmiştir. Bunun sonucu, toplum içinde ussal soyutlama ile kişi ve gruplarda, kendini çoğaltarak, yaşam şartlarına göre, anlama anlatma ile var oluşu, gerileye ilerleye sürmektedir. Daha çok bilememenin Dünya'yı kişisel çarpıtmalarla yorumlama ve yansıma biçimidir. Artık dünya toplumun gücü ile eylemsel yorumlanmaktadır. İnanmalar kanaatler toplumsaldır. Ay'a gidileceğini aklının ucunda bile geçiremeyip, birey olardan da Ay'a gidemeyeceğinize, göre tabii ki Ay'ı kutsalın nuru diye yorumlarsınız. Birey yorumlamaları ile inanmalar, aptal ve cahillere bırakılmıştır.

Yazı çalışmaları sürer iken, konunun tümünü göremeden, bazı eleştiriler geldi. Bunlar süren yazı dizimde belirttiğim gibi, hala kavram kargaşası taşıyan sorular ya da, çok genel, nereye çeksen oraya gider ifadelerdir. Öznel düşüncecilik yanlışlığı ve yanlışları ile sizi anlamak istemezlik tutarsızlığıdır. Güya cevap Ya da eleştiri olmaktan öte gidemiyor. İşte, bu eleştirilerin birçoğu aşağıda.

Sürecek 30

Bayram Kaya

İnanç Ve Toplumsal İstem (talep) 31

İnançlar bu etik kavramları toplumdan aldı, göğe çevirdi. Soyut olarak, göksel emir olarak, direktif olarak, üretim gücünü elinde tutanların istediği biçimde, geri yere, kutsayarak sayılayarak indirdiler. İnsanın çevresel bir sıkıntıdaki darlaşmalar ve rahata ermelerin icbarı olan algılamaları, cennet tasımı oluşturması ile inançların buralara yön veriliğinde düzenleme karşılığı olarak döndü.

Burada şu nesnel gerçeklik unutulmamalı. Her şeyin çift karakterli olması ilkesi. Örneğin toplumlarda egemen güçler, kendi yaşayışlarını sürdürmek ve kalıcılaştırmak için yasalarla bu tutumlarını sağladılar. Buna karşın, üretim araçlarından yoksun olanlar da, aynı yolla yasalara sarılarak, egemenlerin şerrinden az çok korunurlar.

Yani egemen temeli öznel yasalar, bir nebze de olsa ezilenlerin de, egemenlerin hırsından korunması faydasını sağlar. İşte genel yaygın inançların yaptığı da bu. Örneğin, nasıl Rab korkmadan ""zengine mal mülk"" verdi ise, Varsılın malında da, ""fakirin hakkını var"" kılınmıştı tabii ki sadaka olarak. Böylece yoksunluğun, hırsı öfkesi gazı bir nebze de olsa alınmıştı. Artık sadaka, bir toplumsal kusurdan çıkmamış, inisiyatif olmayıp inançsal bir yaptırımdır. ""Yüce Ruh, kimine çok, kimine az mülk vermişti"" Bacası tütmeyen fakirden çok; "" Bacası tüten, kapıda besili öküzü olan çiftçiyi "" görmek kadar Hiçbir şey Hürmüz'ü mutlu etmezdi. Yüce Ruh bile kendi eli ile zengin ettiği varsılını sevecekti. Eh Yüce Ruh'un sevmediğini de, birilerde sopayla devamlı kovalar olacaktı. Hem de soplalar el değiştirerek...

Sadakalık yaşamı; inançlılığın temelinde görüp, toplumsallığın temelinde görmeyen, sadakayı ancak sömürü olan ve sömürüyü gizleyen uygulama olarak bilen toplumlar, gerçek nesnel yapılaşmaya giderdi. Birey bazlı, herkese aş, herkese iş ilkesi ile yapılaşan toplumlarda, sadaka olmazdı.

Önce rızıklar, Yüce Ruh'un istediği gibi, dilediğini dilediğine eşitsiz, dağıtır ılıyor! Yani Yüce Güç onayı ile varsılın ve yoksulun meşru olurluğu yaratılır. Buna karşı, varsıl varsıllığın meşruluğunu üretirken, yoksulda yoksulluğun gayrı meşru oluşunu; çalma erdemsizliğini ve zenginin malına göz koyma fesadını, üretiyor! O çağlarda fırın olmadığından, fırınla ilgili söz de yoktu. Bu yüzden; ""Aç olan fırın yıkar"" halk deyişi görmezden gelinip, toplumsal tedirginlikler ne olduğu pek bilinmeyen, günah kavramı içine havale edilmiştir.

Bu aslında zengin yoksul ikileminin sonucudur. Bu bilindiğinden ve bilinsin istenmediğinden bunun toplumsal kalkışmasını önlemek için ilahi merhamet, egemene: ""kazandıklarınızda, yoksulun sadaka hakkı var, sadaka malı bereketlendirir"" ilkesinin konmasını zorlar. İşte bu egemen temelli kabul ettirirlik, ister istemez yoksulu da gözetir bir sığınmadır. Hak iddia ederliğe dönüşmüştür. Zamanla müesseseseleşmiştir.

Birisi, gücünün meşruluğunu sağlamak için buna sarılırken, diğeri de gücün hışmından korunmak için, bu inanç ilkesine sarılır. Böylece toplumsal birey kendine, emeğine, aklına yabancılaşır. Bireyler birey olmaktan, sözde çıkar. Bir kul, bir cariye, miskin kertesine inerek, toplumsal temel unutturulup, mümin kâfir, inançlı inançsız ikilemi ile toplumsal olmayan iki sözcük çevresinde değerlenmeye başlar.

Bütün umutları, iyi olması karşılığında ötede, dilediğince ve fazla fazla verilecek olmasıydı. Nasıl iyi olacaktı? Çalmayacaktı. Bu çalma, asla varsılın dalaveresini içermez. ""Zenginin (rızkı verilenlerin) malında, gözünüz olmayacak"" gözü olan; İlahi nizamla karşı gelirdi, katli elzemdi. Harama uçkur çözerdi büyük günahı. Zengin dilerse merhamet ederdi. Bu merhamette gerisin geriye "" sadaka malı artırır"" diye dönecekti.

Nedense Yüce Ruh, direk yoksula sadaka ver bereketini artırırım diyeceğine artıracığı bereketi yoksula pay olaraktan bölüştürmezdi? Çünkü cevabı da hazır: ""Hikmetinden sual olmaz! "" Tam bir insan hırsların benimsemiş bir Yüce Ruh anlayışı! Sana ne diyebiliyordu! Sonraları bu sözler bin bir çaba ile aklileştikçe kabul edilirliliği ussal edilip yaygınlaşacaktı. Zengin de, bu gruba girdirilse de Essenler gibi, bu buyruklara kulak asmayanlar, zenginliklerini katlayarak sürdürecektlerdi.

İnsan toplum içinde, emeği ile birey olup üretirken, ürettiğine sahip olamamayla, kul, köle, cariyeye olmuştur. Toplum, üretim için, birey emeğine ihtiyaç duyar iken, İş üretimin paylaşım aşamasına geldiğinde, artık bir sadakalık ve zekâtlık acınacak miskin insan olup çıkmıştı. Birey kişileşmiş, toplumdaki, efendi köle ilişkisini, göğe döndürüp Yüce Ruh'a Mevlâ (efendi) , kendine de kul (köle) diyerekten Tanrı'sal değişmezlik yazgısını boynuna asmıştır Kurbandan bir pay razı kılınırlılığını, bir gerekçe yaptırım olacak kadar düşkün edilmiştir. Bu ise, bir kendine yabacılışma, oluştur.

Önce kalbini hiç bozmayacak! Kalbine bir kötülük mü geldi, acıktın da, şu dürüm yiyenin, dürümünden, ah bir ısırısam diye, aklınızda mı geçirdiniz? Hemen tövbe edip, Rabbin adını zikredecektin. Çünkü zikir içi temizlerdi! İç temizleniyordu da gurultular bir türlü gitmiyordu. Ne yapılacaktı? Bol bol ibadet edecekti. Gözünü zenginin malına dikmeyerek, haramdan sakınacaktı vs. Bunlar yeterli miydi? Ne mümkün, daha da sağlam bağlamak lazımdı! Ama nasıl? Bunu da, kıldan ince kılıçtan keskin Cinvat Peretu köprüsünden (sıradan) geçerken ispatlayacaktı. Bu, kalbinizin içini dahi, birinden gizleseniz de, inandırılarak denetlenirli oluyordu ki çok esaslı bir manevi pranga idi. Hâlbuki insanın namuslu namussuz olma zorunluluğu yoktu. Tüm olup biten, yaşamın zorunlu enerji transferinin gerçekleşmesi idi. Bu uğurda anasından emdiği süt burnundan getirilir olmuştu.

Bireyler toplumsal emeği ile zenginlik yaratır. Sonra da, bu emeğe sahip olmadığından, toplumsal işleyişi, anlatıldığı gibi, içinde doğduğu alışmanın rahatlığı ile yorumlayarak içselleştirirdi. İnançlarında serseme çevirdiği anlatımlarla, bu zenginliğin kulu olarak, kendine yabancılışır. Artık günaha girmemek için sorgulayamazdı. Her sorgulama günaha girdim mi, inanç imleci ile denetlenecek, artık düşünme yerine şartlanma egemen olacaktı.

Tabi bu aksamalar, zamanla istenmeyen sonuçları da doğurdu. Miskinlikle dilenciliğin artması, müptezellik içinde yaşayışlar, en basit akıl koyamayışlardı. Çünkü en basit akıl koyuş sizi, fesada, şeytanın igvasına götürürdü! Gibi bir yığın toplumsal olumsuzluklara karşı, zamanla düşünmeyi hak kılarlığa da götürdü. Ama izin verildiği kadar. Örneğin yerin göğün boşu boşuna yaratılmadığını bol bol düşünüp ders çıkaracaktın. İnsanlara verilen nimeti yemesen de, bol bol sayıp, Rabbin hikmetini düşünüp şükredecektin. Oysa emek vermeden, ne buğday ekilip hasat oluyor, ne de pişip önüne geliyordu. Olsundu, sen yine de kalbini asla bozmayacaktın.

İnsan, toplumda emeği ile birey olup üretirken, ürettiğine sahip olamamayla, kul, köle, cariyeye olmuştur. İnanıcı ile iyice öznelleştirilmişti. Toplumda üretim için birey emeğine ihtiyaç varken, İş üretimin paylaşım aşamasına geldiğinde, artık herkes nasibince, bir sadaka ve zekât ve kurbandan pay alırlık razılığı, söz konusu olup, bir kendine karşı oluşla yabacılışma oluşudur, bu yeni insan, yeni bir toplumsal prototipi idi.

Ali cengiz oyunu da buradadır. Bu tıpkı, değirmenin toplumun ortak paylaşımında olup kişi katkılıklarının her aşamada farklı farklı hünerle herkesin, katkısıyla çalışarak bakım yapıp, değirmene su taşır olup, ama değirmen dönüp, iş ürettikten sonra, paylaşımın

aşamasında bir zorbanın neredeyse tamamına yakını alıp merhamete gelip diğerlerine de avuç avuç lütufta bulunmasına benzer bir şeydir.

İşte böylece inançsal soyut güç, toplumdaki bireylere, amaçlı etkimeye ve asıl amacında saptırılmaya başlanmıştır. Birileri inançtan iyice yararlanmış, pek çokları da yararlanıyor görünmüştür.

En başlangıçta inanma, bireysel bir işlev genlikle, birey içsel gerilim çatışması ve dirençleri olgunlaştırma alanları var ediyordu. İnsan öznesi bu bağlamla, varlığa, yaşayışın kendince anlamına, ussal bir kök salıyordu. Bu oluşa kendince düzenlemelerle kendini katıyordu. Öznelinde yaşama içlek duyuluşunu bir şeye başlangıç etmekte. Anlamasını ve dışında da bunun tezahürünü duyuyordu. Böylece Yüce Ruh'la kendi anlayışının bağlam, mutluluğunu yaşıyordu. İzan ve yorum oluşturarak, kendini zihinsel ve bedensel dinginliğe kavuşturma gibi; bir olgunluk yetkinleşme, sürüşlüğüne hazırlıyordu. Bu, çok olumlu tutum olarak sürerken, amacından saptırılmıştır. Bu durum, insanın; çıkarları için, en kutsalı bile, bayağı kılma olumsuzluğu idi.

Sürecek 31

Bayram Kaya

İnanç Ve Toplumsal İstem (talep) 32

Bu tutum çok tabi ve doğru idi. Hayat nesnelik ve nesnel oluşun enerji, zaman, devinim alanları ile çatışıp, oluşta beliriyordu. Bu insanın enerji alanının nesnel alanı ile bir şarj ve deşarj beliriş biçimi idi. Ve bir Yüce Ruh duyusu ile bu hal çekeyleniyordu. Ve kişi bunu öznelinde aracısız yaşamak zorunda idi. Birincil temellerin giderilmesinden sonradır ki, bu ikincil ve birincile atbaşı olurluk enerji transferi, kişiye tarifsiz duyuluşlarla yaşama hazını ve yaşama gayesini veriyordu.

Bu insanın insan olurluğunda, enerji alanları boyutunda ürettiği ikinci yanı idi. Tek zaafı, çelişkisi, İnanç alanını, kurallaşıp, kendini bu kurallarla çatıştırarak, en evrensel ilke olan, geliştirip olgunlaştırma, ilkelerini, henüz bilemiyor olmasıdır. Bu yüzden de, gelişmiyor ve her türlü istismara, çok çabuk ve kolay kapılanıyordu. Bunu bilen ben ikinci tutumlar, hemen durumun istismarını en öne getirdiler. Kimi kez daha iyi olacak diye kandırdılar. Kimi kez de sömürme nedeniyle sömürülenlerin ahret inancı duygularını okşadılar. Bu ulvi kanaatli insanları madden ve manen mutsuz, ezilmiş tavırlı, güvensiz kullanılmışlık hisli, insan psikolojisini, insanlığa armağan ettiler.

İnanç, insanın insanlığını üretirken toplumsallığını taşıyacak motivasyon bazlı, faz taşıyıcı zarf olacakken, aksine karşı duran sürtüştüren önü alınmaz bir yapıya girdirilmiştir. İnanç toplum içinde, bireyliğin her şeyi bilemez oluşunun verdiği yok oluşu ve yorumladıkları mantık oluşturma hayranlıklarını, tamamlayacak esnek, öznel yanı olmalı idi. Bu da insanın felsefe bilirliliği ortaklaşması ile olacaktır. Bu taşıyıcı zarf (modüle edilen) , asıl modüle eden frekansı, Ya da genliği (Toplumu) , hiçbir şekilde etkilemez gibidir. Ruhsal sağlığı kararlı kişiler; kullanılabilir yan yana kuvvetler alanı gibi düşünülüp geliştirilmeli. İnsanın hayal sararlığı ile nesnel görüşünün yan yana, aynı zaman ve mekânda var oluşunun yok edilemezliği gibi bir şey bu. Hayalle gerçeği nasıl ilişkilime ve ilişkilileyememe somutunu yaşıyorsak, bu da böyle yaşayıp gideceğimiz, hep kendi kulvarlarında olacak, ancak öznelliğin tadacağı alanlardır. Bu, belki de insanın boyutlar arası uzam duyum taşır iliş kinliği, yönü olabilecektir.

İnançların en önemli kabul ettirirlik, özellik, yanlarından biri de, zamanlar üstü sayılabilirliği.

Bir kere yarına hangi koşulun yön ve damga vuracağı kestirilemez. Aynı koşullarla durumu yeniden ve yeniden başlatsanız yani süreçlerden tamamen farklı süreç sonuç çıkacaktır. Bu da evrenin bu tür mucizeye cevaz vermemesidir. Şöyle değerlendirmeler yapılabilir.

1-Her cümlelerin kendi anlamından farklı anlamlar, anlatımlar taşıyor olmasındandır. 2-Cümle üzerinde binlerce kişinin, ulviyet ve kutsiyet duygusuyla kafa patlatıyor olmasının kuyumcu titizliği olmasındandır. 3-Zamanla ola gelen bazı değişmelerin bu anlatımın hiçte amacında olmayan, anlatıma denk düşerliğidir. 4- En temel çelişkisi, sözlerin anlatımının toplumsal değişmeye cevap olarak yetemezliğinin gizlenmesiyledir bu. Daha inançların zamanında, değişmiş bir sorunu çözemediği görülünce; insanların ""Yüce Ruh bunu nasıl görüp bilemez"" demesine cevap olarak, üzerinde hiç bir zaman, tam anlaşılamayacak gizlilik ortaya kondu. 5-Oysa hiç bir sistem aynı şartları ile tekrarlınsa dahi aynı gelişme var edişlerle sürmüyebilmekte. Bir sonraki sisteme önceki sistemden aktarımların ve yeni sistemin kendine özgü koşullarındaki bifurkasyonlar, fraktaller gibi osilasyon dalgalarındaki bilinmeyen egemenlik koşullarının ve bunların etkileşiminin tahmin edilemezliği, ön görülemeyen küçük değişmelerin, büyük değişmelere ve yeni sürece yol açarlığı, nedeni iledir ki gelecekteki olacıklara bilme getirilemezdir. Hâlbuki inançlar bu ön kabulü ile büyücülük falcılık gibi ökütlüs çalışmalarını tetiklemiş Ya da bu tür çalışmalar, inançları doğurmuştur. Bir biri ile kaynaşmışlardır. 6- Hele hele; neyi, nasıl gibi, cevabi anlamları içermeyen cümleler bu

tür anlatımlara bire birdir. Örneğin, ""İnsanlar bir gün başaracaktır "" cümlesi bu türdendir. Konu nesnesi ve yöneyi olmayan her cümle, zamanlar üstü olma mucizesini rahatlıkla taşıyacaktır. Neyi başaracaktır? Ne zaman başaracaktır? Her zemindeki cevap bu cümlelerin yorumlama kapsamına girer.

Dilin kemiği yoktu, bunca hazır inanır da, sizi dinleyip anlamaya o kadar mümbit ki, özel gayret göstermeniz gerekmez. İstedığınız gibi yorumlayın, tümen tümen hayranlık ve bağlılık kazanın. Bu yorumunuzu, sizle beraber, sizden sonra, tartışa tartışa daha da, bir düzgün gerekçeli hale, nasılsa getirilir. Hatta başka tartışmalara dahi gerekçe, temel olur. Hiç tereddüt etmeyin.

Şimdi kafadan atma bir cümle yazalım ve yorumlayalım. Farz edelim ki Tevrat'ın şöyle bir beyanı var olsun: ""Kulumuz Musa'yı çöldeki ıssızlığın içinde iken, kuyuyu kaz Musa, emrini verdik ve Musa deneni yaptı. Ve Musa susuzluğunu giderdi""

Burada Musa'nın susuzluğunu gidermesi, suya doyması mı, yoksa zenginliklere, Tanrı nimetlerine doymasını mı? Ya da gelecekteki çölde kurulacak İsrail devletine hasretliğin semereliliğine doyma mı? Gibi, bir yığın, soru ve cevap açarım, ama uzamaması için, bazı temelleri söyleyip konuyu bitireceğim.

Bunun açık sarih anlamı Musa çaresiz ve tek başına çöldedir. Susuzdur. Tanrı Musa'yı gözeterek, eli Ya da asası ile kumu sembolik kazmasını ister. Musa deneni yapar ve yerde su çıkar. Musa suyu içer. Susuzluktan kurtulur.

""Kuyuyu kaz"" emrindeki ""kaz"" İbranicede, pardon Türkçede, üç anlama gelir. 1-Toprağı veya kumu eşmek. Ya da toprağı, kumu, el ile veya taşla bulunduğu yerden, beriye çekmek, kürekle bir taraftan bir tarafa toprağı kumu naklederek, yeri çukurlukla derinleştirmek anlamındadır. 2-Perde ayaklılardan, suda karada yaşayan uçucu bir kuş anlamındadır. 3- Sifat olarkten da budala demektir.

Birinci anlamla Tanrı'nın Musa'ya cennetteki sudan, Kevser ırmağından bir su çıkardığına işaret vardır denebilir. Bu su kutsaldır ve cennet şuyudur. Değilse Allah'ın çölünde su ne gezer? Çölde el ile eşme de su mu, bulunur? Öyle olsa idi, çölde kimse susuz kalmazdı! Üstelikte Rab ilerde çöle çekilecek, vaat edilmiş topraklara kavuşacak, İsrail oğlunun, su rızkını şimdiden hazır ediyordu. Denebilir. Bu bir mucizedir. Musa ileride İsrail oğullarını alıp buraya geleceğini, nereden bilsindi? Bu Yüce Tanrı katından gelme, apaçık bir ayetin belgesidir.

İkinci anlamda, daha bir kafası çalışan, derin görüşlü Rabbani biri; hayır efendim ""kaz"" burada, bir hayvanı, özel anlatımla şifrelemektedir. Bu kaz denen hayvan, iki ayaklı olmakla insanları, kanatlı olmakla kuşları, bir hayvan olurluğu ile karadaki diğer hayvanları temsil etmektedir. Deyip, hızını alamayıp devamla: Rab Musa'ya ""kuyuyu kaz"" derken bu cümledeki kaz sözcüğü ile mahlûkatı ben yarattım, seniñ sair katkınla ki bu kuyu kazmaktır, onlara doyacakları bir su var edeceğim demektedir. Üstelik bir zaman sonrada siz İsrailileri, bu su ile doyuracağım iması var. Rızıklarınızı ben veriyorum, Sen de sadece sebep olacaksın bu ıssızlıktaki görevin bu demıştır. Değilse çölde boş boşuna suyu niye akıtsın diye yorumlar. Ve kuyuyu sen ile benden bir delil bir hatıra bırakacağım, kuyu senin emeğin, suda benim kudretim olacak, dedi Rab diye keskin bir yorum ortaya koyabilir.

Kaz denen hayvanı, Rabbin burada; Musa ile birlikte kuyu ile anması demek; kazın yenmesinin helal olduğunu gösterir. Bakın efendim bu da şöyle olur. Musa zamanında,

şimdiki gibi doğalgaz olmadığından, Tandır vardı. Tandırdaki 1m derinlikte eşme kuyudur. Burada ateş yakılır et ve diğer yiyecekler pişirilirdi. Kuyu; ateş ve tandır ifade ediyor. Kaz da, kesilip tandırda pişirilip yeneceğini simgeliyor. Musa'da Tevrat inanırları temsil edeceğine göre, kaz Tevrat ehline helal gıdadır denmekte!

Sürecek 32

Bayram Kaya

İnanç Ve Toplumsal İstem (talep) 33

Hatta daha bir şahin göz rabbani; kuyu-çöl-su ve kaz gibi sözcüklerinin müstemilatından GAZ ima eder, izafe halinin çıkarılabileceği de açıktır. Bir gün çöllerde su gibi petrol bulunacağına delaleti bile sayıp, bize; neler neler söyleyebilir. Burada tek açmaz yanı, bunun olacağına o günlerde, değil de, petrol bulduktan sonra, Ya da ABD Irak'ı işgal ettikten sonra, yorumlanır oluşudur. Bu tür mucizeleri, yığınlarca cümle ile yapmak olası.

Üçüncü anlamda da, Tanrı Musa'ya biraz sitemle der ki; ne susuzluk çekip, nida edersin, akıl etmezler gibi sızlanırsın, demekte. Burada ""kaz"" hem eşme, hem de akıl etmemelik budalalık anlamında kullanılmıştır. Bir gayret göster ki zaferi ben sana vereyim demiştir. Böylece, gayretin (kuyu kazmanın) bizden, başarının (suya kavuşmanın) Tanrı'dan olduğunu, tüm insanlara da, bunu vaat ettiğini söylemiştir, diyebilir daha derin bir din bilir.

Hele bir de bunun daha cin fikirli, derin düşünen bediüzzaman nitelikli din biliri olursa, yemede yanında yat. Diye bilir ki; efendim ""kaz"" sözcüğünün kökü "az"dır. Bunun başına ve sonuna ön ve son ek getirilerek, yazıldı mı; yaz, caz saz. Gaz. Ya da; azı, aza... Gibi anlamlara da, girer. Kaz dahi ""az"" sözünün başına ""k"" ulanması ile elde edilmiştir der. Buradan da, daha bir zamanlar üstülük çıkar. Daha bir mucizeler çıkar. 2600 sene önceden bunu kim bile bilirdi ki?

Bakın efendim kuyu ve kaz, yan yana kullanılınca akıl almaz bir anlam ifade eder. Kuyuyu kaz sözündeki, kaz fiiline "k" ön ekini düşürtüp, "g" ön ekini aldırır. Buradaki fevkaladelik ses benzerliğinden anlamlar yükleyerek zamanlar üstü anlatımı gerçekleştirmek soyut mükemmelliğidir. Daha bunu kimse başaramamıştır! İşte o zaman mucize cümlemiz oluşur ""kuyuyu gaz"" gaz petrol demek. Petrol kuyularda olur. Kuyularda bu gün, daha ziyade Irak'ta var. ""kuyuyu kaz Musa" derken Musa'daki ""M"" ön ekini atınız, kök anlam olur USA anlamı var edilir. Bu ne demek? USA (ABD) Irak'ı işgal edecek. Bakınız kuyu-gaz usa. Üçü bir yerde ve yan yana. Musa bir Kıptıyı öldürdüğünde aylardan marttı, Musa 20 gün çöllerde gezdi bu ayet 20 inci bölüm 03numaralı bapıdır. Buda şu olur 20 Mart 2003 de Amerika Irak'ı işgal edecek. Hakikaten de Amerika 20 Mart 2003'te Irak'ı işgal etti... İşte mucize, işte zamanlar üstülük, işte kehanet.

Sevgili okurlar bu uydurduğum bir düzenlemedir. Bir anda aklıma gelen cümledir. Cümle üzerinde hiç beyin jimnastiği yapmadım. Böyle bir konu yazmayı düşündüm, anlatım döküldü geldi. Aklımızı tavana vurduracak, daha çok zamanlar üstülük elde ederim de, mesele bir parça anlaşılın diye, burada kısa kesiyorum.

Şu da unutulmamalı. Tüm kutsal metinlerin yorumları açıklamaları, çağlar boyunca, yüz binlerce insanın kafa patlatması ile yanlışlar elene elene, eleştirile eleştirile, milyonlarca göz nuru ve beyin enerji dökümü ile güncelin ışığında iyice aklileştirilmektedir. Yani bu açıklama ve yorumlar inançları oluşturmakta.

Bir yanda kutsal sözlerin değişmezlik ve açık, anlaşılır olurluğu söylenir, bir yandan muhkem müteşabih olduğu, ancak yorumlanarak anlaşılacağı belirtilir. Bir taraftan ruhban aracı yok denir, bir yandan, yılları verirlikle yapılan yorumlara, sahip çıkılırken, yorumcu; otorite, din adamlığı, ruhbanlık vasfı kazanır, daha sıkıştı mı kanaat önderliği ihdas ederek, aynı kapıya dolanarak varırlar. Akıl almaz kısır döngülülükler iç içedir.

Bir Gilgamiş destanını okuyun, aynı zamanlar üstülüğü durumları, kat kat görürsünüz. Hele Gilgamiş destanı üzerinde de, böyle yüz binler beyin patlatsın, kütüphanelerin

alamayacağı zenginlikte eserler ortaya çıkar. Bu Herakleitos için de, Platon için de vs. için de böyledir. Yeter ki içine birde kutsallık atıfıyeti katınız...

Burada bu inanç ilkesi üzerine niye yoğunlaştım. Bu ilkenin inanması iledir ki, kişiler inançların toplumsal işleyişe uygulanmasını istemekteler. İnanç edimlerinin, böyle zamanlar üstü olurluğu ve her şeyin, yaş kuru, her şeyin; inanç içermelerinde var bulunduğu doğmasıdır. Madem her şey bunun içinde var, o halde çok araştırmaya gerek kalmadan, bir rabbani kitaba bakar, yorumlar, topluma uygular; bizde mutlu oluruz, yüzeysellik ve dezenformasyonudur.

Hâlbuki ne böyle bir işleyiş var, ne de böyle bir durum söz konusudur. Bunlar ancak bilmemenin avunma gerekçesi olmakta. Zaten böyle mantıkla; elimizde ""Yüce ruh'un kitabı varken, başkasına ne lüzum var "" diyerekten, binlerin ve çağların emeği, göz nuru, İskenderiye kitaplığı bir anda, şuursuzlukla yakılmıştır islam fatihlerince, ünlü halife eli ile.

2-İnançlar dinleştince, doğal olarak, insanın zihin olgunluğunca, oluşturulup geliştirilemez oldu. Böyle olunca da, gelişen, değişen insan akli ve yetenekleri ile bire bir gidemedi, hatta ters düşer oldu. Böylece söylendiği zamanın nesnelliği de, ortada olmayınca tamamen doğmalaşmıştır. Yüce Ruh, sözünün üstüne söz söylenemez oldu. Elbette söylenemez. Ama söylenen Yüce Ruh sözü ise! Böylece insan beyni, sorgulama, karşı tutum koyabilme ve kendi beyin jimnastiğini, en azından, açıkça yapamaz oldu.

Bu durum, şöyle bir yanlışlaşma ve kanıksamayı da, beraberinde getirtti. Kutsal Ruh, sözünü; ya bir büyücüye ya bir kâhine veya peygambere söylüyordu. Tebliğcilerce de, bu iletiyi, içinde bulunduğu gruplara, tebliğ ediliyordu. Bu sözler kutsal ve hem zamanlar üstü olunca; 1-Başka bir söze ve yeni öğrenimlere gitmeye, gerek olmuyor haklı olarak. Çünkü yaş kuru, değinilmeyen, söylenmeyen, açıklanmayan bir şey kalmamıştı. O yetkinlik düzeyinde olmayan insanlar bunu nasıl anlayacaktı? Çok basit, kitaplıkları yakarak, Ridde olayları ile kuyularda insanları yakarak. Karmatileri ve eserlerini yakarak: ""Yüce Ruh'un kelamı kadimi yanımızda iken fitneye mi teveccüh edecektik"" diye anlayacaklardı. hem de böylesi öğrenmeye yönelme çabası, kutsalın işine karışıklık ve kutsala inanmıyormuş karşı olurluk, anlaması yaratıyordu.

2-Yüce Gücün; iletişimsizlik çağında, tebliğ alamayan diğer toplumları ihmal etmesi söz konusu idi. Oysa bir tebliğ dahi olmadan, her şeye muktedir ve dilediğini dilediği gibi yaratır Yüce Ruh, insanları istediğini söylediği sözler ve eylemler doğrultusunda da, biçimleyip yönlendirebileceğini, unutmuş gibidir. Unutturmasını, bilinçaltına işliyordu, bu tebliğ işi. 3-En önemlisi, tebliğcilik insan ve insanın dışındaki, bütün var olan her şey, Yüce Tanrı'nın eseri olduğu halde, sanki bu dış varoluş olayları, müesses Tanrı'ya rağmenmiş çatışması doğurdu. Ya da Tanrı'nın, bir birine karşı çatışan iki tutumunu ortaya koydu. Biri tebliğ, biri çevrenin evrenle bütünleşerek bağımlı olarak akışı. Hala bilinçli bilinçsiz bu çatıştirma sürmekte. 4- Tebliğde dış Dünya, sadece Tanrı'nın varlığının, bir kanıtı olarak kullanılıp, dış dünya'nın düzenlemesinin ""insan içinci "" olduğu söylendi. İnsan için olmayanlar pek çok da görülmeye başlanınca, şek ve şüpheler içte tutulur oldu. Kimi kul, kimi Tanrı korkusuyla unuttu bile. 5-Yüce Ruh'un sözleri, toplumca ne kadar açık olursa olsun hiç anlaşılmadığı için, tarih boyunca her toplumda, yorumcu rabbaniler sınıfı var ola geldi. Bunlar da, kutsalın sözlerini hiç anlayamadığından, ya da farklı farklı anladıklarından, çatışmalar, çok çeşitli binlerce anlayış ve mezhep, yollar ortaya çıktı. 5-Bu ve diğer zaaf, zaman içinde görülüp, aklileştirilerek yorumlarla kapatılmaya çalışıldı ise de, bu kez de ortaya, yeni yanlış ve çelişkiler, tartışmalar sürülmeye başladığından, bu temel çelişmeler, gözlerden

saklanmış oldu.

Sürecek 33

Bayram Kaya

İnanç Ve Toplumsal İstem (talep) 34

3-İnançlar süreçle değişemedi. Değişemezdi de. Çünkü her şeyi bilip yaratan, bilerek ve sonsuza kadar bilir oluş yaratmasını, doğmaya göre, bir defada yaratıp bitirmişti! Bu nedenle, mutlak doğruları söylüyordu. Ama sürecin değişmesi ile bu doğrular, çok çabuk yanlış oluyordu! Ve zorunlu olarak, sözler zamanlar üstü sayılıp, her zamanı kuşattığı yorumuna gidildi! Ama bu kez de, o günü, günceli karşılayamamasını bize unutturdu. İleriyi karşılıyor, cevaplıyor, ama şimdikiyi, biz anlayamadığımızdan, aklımız ermediğinden olsa gerek, karşılayamıyordu işte. Bunu en güzel Konfıçyüs ortaya koyuyordu; "" Ben bir şeyi açıklamışsam öyle bil. Açıklamamışsam da, öyle kabul et. Bir insan bildiğini bilmeli, bilmediğini de bilmeli."" demiştir.

Apaçık olan, anlamamız gereken sözler, sır olup çıkmıştı. Bu da işin içinde çıkılmazlıklar yarattı. Aynı cümleler, her zaman başka başka anlaşıldı. Bu da, doğaüstü gücün, durup durup, fikir değiştirir olmasını kuşkulardı! Hatta zamanlar üstü olurluk, toplumsal yapıya, sürekli geçerli olacak, bir düzen koyduğu iddiası ile de çelişti. Oysa çelişme şurada idi. Daima işleyen, değişen, gelişen, dinamik bir toplum yapısının karşısına, değişmeyen, gelişmeyen, bu akışa, biraz sonra uymayacak olan, son söz söyleniyordu! Çatışmanın temeli daha başlangıçta sözlerin, insanın bilincinden bağımsız, doğada işleyen, asıl Tanrı'sal iradeye karşı olurluğunu, akla getiriyordu. Bu da, o günün konjonktüründe genel olarak çoğunluğun; ""Dünya'yı ve sistemleri değişmez olarak algılamasından"" çarpılmadır.

Oysa toplumsal süreçler, üretim güçleri ve üretim ilişkilerinin, karşılıklı etkileşimi ile sürekli değişip geliyordu. İnanç insanlarda, doğduğunda dış dünyanın algılanan yorumu ile içsel gerilimin uyandırılarak, düzenlenip, lineerlikle, istikrarla buluşturularak geliştiriliyordu ki olması gereken de bu idi. Saçmalık şurada idi: İnsanın öznel iç tutma gücü ile Dünya'yı yorumlayışı, toplum bireyinin toplumsal emek ve güçle dünya yorumlayışını aynı kılan yanlışlık ve sapmadır. Kişi düşünme ve yorumu, toplum düşünme ve yorumu yerine konmuştu. Aymazlık bilgisizlik tutarsızlık burada idi. Yani zavallılık şu idi, bir toplumsal güç ve emek olan tren, kişisel çabaya tutum edilmekle, yel değirmenleri ile savaşırılık yapılmıştı.

İnancın ise, böyle karşılıklı eytişimle, geliştirecek bir etkileşme ortamı yoktu. Doğaüstü güç tarafından, söz; sonsuza kadar söylenmişti. Başlangıçta insanın bilinci ile çevresinin etkileşiminde, kanılar geliyordu. Toplumsal düşünmenin esamisinin olmadığı bir dönem zavallılığının kanılarıdır bunlar. Bu inanmanın gelişmeci yanı idi. Bu durum, kişinin elinde alınıp, inandırmalar Doğa Üstü Güç'ün direktiflerine dönüştürülünce, inançların öznel algılarla gelişmesi de, sekteye uğrayıp, durdurulmuş oldu. Çok geniş kitleler artık, bir kez inandık dedi mi, ağzınızla kuş tutsanız, Hiçbir şeye kişileri inandıramaz oluyorsunuz. Artık tutumlar bir öfke seli olup taşmakta, istediğiniz gibi Vurun Kahpe yeler yaratmaktasınız. Yani halk toplumsal yapıyı, rahatlıkla tam bir kalabalıklar batkını haline getirilebilmektedir.

Burada şu iki fark gözetilmeli. İnancın insanda doğduğu aşamalarda, insandan doğaüstü güce giden, onu anlamaya, sezmeye, kendince bilip, içsel duyuşla bütünleşmeye yol olan, bir bağ aktı geliyordu. Yani ussal bir pazıl oluşturup, yapbozla düzenleniyor, yapboz, düzenlenerek pazıl değiştiriliyordu. İnanç bu bağlamda, gelişmeci, dinamik ve öznel idi. Oysa dinler ortaya çıkınca, Tanrı; bilinen, tanınan olup çıktı. Ne kadar Tanrı aklınıza gelenden gayrıdır dense de bu başka gerekçelere kılıf olacaktı. Oysa Tanrı: ""Rızıkları, dilediğine dilediği gibi verendi, namaz oruç talep edendi, kimimizi kimimize üstün kılmıştı, sadaka zekât vermemizi istiyordu, iki kadının şahitliği bir erkek şahitliğiyle denk tutun diyor, örtünün diyor vs."" Bu talepler Tanrıyı bilinir ve rızası alınır gönlü hoşnut edilir olmaya yetip de artıyordu bile. Varsın som

varlığı bilinme sindi. Oysa cahil gelişememiş ve sonsuza kadar gelişecek beynimizin kavrarlığına, Tanrı'nın istekleri beğenip beğenmeme tanıtıcı tanımlanıcı tutumları girdirilip, bu kavrayışımıza göre, insanın olabilecek istekleri, Tanrı'nın istekleri gibi sayıp, bir çeşit kendi heva ve hevesimizi, Tanrı'ya söyleyip, Tanrı ile insanları aldatırlık yoluna girmişiz.

İnançların en önemli, kişisel, öznel temelinin biri ve en temel gerekçe nedeni de; insanların özne gelişiminin, ruh gelişiminin farklı olacaktır. Yani herkes her şeyi aynı duyarlılık ve rahatlıkla anlayamayıp yorumlayamaz olacaktır. Tanrı anlayışının da, farklı kılınır olacak, oluşudur. Biz kitlelere belli bir Tanrı anlayışını, söz gelişi, anlatabilsek bile, yine de kitleler bizim anladıklarımızdan, anlattıklarımızdan gayrı, bir anlayış düşünecekler. Bu, Tanrı'nın; insanların zannına göre olacağı ilkesinin, işler oluşudur. Zann, kişilerin bilme ve anlayışlarından geliyordu. Bu da bir topluma şamil olurluk ve inançların bütünlük sağlar oluşu anlayışının yanılma hassas noktasıdır. Toplum ise bunun tam tersi. İnsanın farklı farklı çıkar, düşünme ve inanma faaliyetlerinin belli prosedürlerle gerçekleştirdiği alandır.

Daha başta; insanın toplumsal üretimindeki mal edinme ve insanın-insana egemen olma, ben içinci tavrı ile inançların evrilmesinin yolu, geniş kitlelerin anlayışında tıkanı. İnanç üretilmesi gereken bir öznel kişisel bilirlilik olacakken, kişi yaşamın ve kişi dünyasının, nesnel düzenlenemeyen alanlarının, dönüştürülmesi olacak iken, inanç, sanki bilinen, bundan gayrisi olmayan, tanımlanan bir tutummuş gibi, belli ve kesin, tanımlanırılıkları olan, kimlik oldu çıktı. Ve kemikleşmiş şekil alarak, tutucu biçimde, çatışmacı olarak sürüp geldi. Bu, alıştırılma koşullandırma ilkesinin hem yaralı hem zararlı ikileminin sömürsüdür.

Artık insanların alışmalarından vaz geçemeyeceği pratikleri vardır.

Üstelik inançlar, maddi yaşamın ilişkilisi gibi, inanmalar nesnelin dönüştürücüsü imiş gibi, toplumsal yaşama, zoraki irade olarak sokuldu. Somut koşulları da, güya Yüce Güç buyruklarına göre, günün anlayışının, aristokratik egemenliğinin, gelenek görenek ritüellerine göre, düzenler oldu. Tüm bunları, Yüce Güç'ün vekili, halefi olarak sunuldu.

Şu ana kadar; inancın, kişi öznesini ilgilileyip, sorguladığını vurguladım. İnanmanın, kanısal sezim sel, duyum çekekli olduğunu söyledim. Kişinin, birey oluşuna eklenen, kişinin bilgilenir oluşu ile trans yapabildiğini izafe ettim. İnan kendini yer ve zaman bağıllığından soyutlayarak, ama yer zaman bağıtsız ile bilir oluş düşünmesi olarak, sürdürüldüğünü söyledim. Düşünmeden düşünmeye, geçiş frekansları, duyum hazzıdır diye, açılım lama yapmak istedim.

Laiklik ise, toplum oluşun ilkesidir. Yani ideolojik bir üst yapıdır. Elbet inançlar da toplumsal işleyişin, katkılarından, pay alarak oluşan, bir üst yapı unsurudur. Ancak inançların, güya doğaüstü güç söyleminden hareketle, her şeyi bilir olurluk iddiası vardır. Bu sav toplumun gelişmeci, birey öznel etkililik, dokusu ile uyumsuz. Bu Tanrı'nın her şeyi bilmediği anlamına değildir. Aksine Tanrı yarattığı evrenin akışına aykırı söz söylemez. Evrense akıştadır. Bunu anlamamız için akıl yol ve yöntemler var etmiş. Değişmezlik nâkili bunu dışlar.

Laiklik, toplumsal, tarihsel süreçte, ilkin, teokratik toplumsal yapılara, feodal (derebeylik) yapılarıdaki burjuva unsurlarının, sisteme karşı oluşu ile toplumsal sürece sokulmuştur. Buradaki eski köleci düzenden beri gelen, sistemi sosyolojik olarak, iyiden iyiye inançla sahiplendiren dinsel aldatmaların, dinsel uyumaların ve dinsel inanmaların tutucu etkisini kırabilmek için bir uyanışın sembol hareketlerinden biri olarak,

burjuvazi laiklik tutumunu savundu. Hala da, laiklik süreçle ikmal olunmakta, bir değişmenin özüdür. Özü itibarı ile dinler de, inançlar da, değişmeme temellidir. Temeli, din ve dünya işinin ikili yapı ayrıştırılması ilkesidir. Toplumsal ve nesnel yasalara, düzenlemelere; ön yargılarla, doğaüstü belirlenmişlik sav nakli sanıları ile yaklaşmama düsturudur laiklik.

Başlangıçta insanın bireysel inanma kanıları, komün al yaşamda, totemlik, büyüsel, animist tutumları varken, komün al gruplarda, köle sayısı arttıkça, köle direncine tepki olarak, bir ortak egemenlikçi otorite koyuş olarak; devlet şekillenmesi ortaya çıkmaya başlar. Bu bir sınıfa göre hatada, yarara dönüşecek bir gelişme idi. Kölecilerin otoritesi başlangıçta müesses olurken, günümüzde yapılara çok daha insanı eklemelerle organizeler eklenerek sağlanmıştır. Böyle bir nesnel gereklilik yolunu, toplumun içindeki zıt uçlardan biri ile bulacaktı. Sosyalde bu hal uzlaşılar öngörebilirdi.

Bireysel kanı ve inançlarda, bu yapısal gelişmeye denkleşerek, dinleşme evrimi geçirip, bazen bu otoriteyle uygun, bazen karşı oluş çatışmaları ile var ola gelmiştir. Mevcut otoriteye karşı olup, egemenlik sağladığında, teokrasi dediğimiz devlet yapıları örgütlenmiştir.

Ancak, nesnel işleyişin zorunluluğu ve sosyal süreçler, çabuk ve hızlı değişmeyi gerekli kılıyordu. Sosyal yapı, adetlerin ve alışmaların, çıkar gruplarının çıkarların sürdürülmesi isteğinden ayrı ve üstündü hızlı geliyordu. Ve sayılanların yeni olana, reflekssel sosyal tepkisinden dolayı, değişme birden olmuyordu. Bir tavuk, folluğu değiştiğin de, en az birkaç gün yumurtlamıyordu. Bu, canlılık yapının, çevredeki ve bedendeki değişmelere, hemen uyamamanın, cevap verememenin, bir tepkisi idi.

Hatta bu değişim için; bilinçli, sosyal, öznel irade gerekli oluyordu. Bu, sosyal yapıda böyle iken, teokratik yapılanmalı oluşta, değişememe, daha dirençli ve inançsal patinaj yaparlıkla sürüp gidiyordu. Bu hal, Hem Tanrı'nın sözünün değişmez oluşundan! Hem yanlış kanıları, Tanrı sözü gibi saydırılıştan dolayıdır. İnançlarda değişememe olgusu, dolaysı ile kul ve Tanrı korkusundan hiç yapılamaz oluyordu.

Sürecek 34

Bayram Kaya

İnanç Ve Toplumsal İstem (talep) 35

İnsanın yaşayabilmek için, üretme becerisi ortaya koyması, geri dönülmez bir gelişme ve eylem dizgesi ortaya koymasını doğurmuştur. İnsanın temel başlangıç davranışı, üretim eylemidir. Yerleşikliği doğurup, insanlar arasında zorunlu bağ ilişkileri ortaya çıkarmıştır. Bu bağ ilişkileri toplumu ve toplumun ekonomik ilişkilerini, çatışma ve gelişme sürecini oldurmuştur. Bu yaşayışın düşüncesini edinip, düşünme koyuşunu ortaya sermiştir. Nasıl yaşadıysa, öyle düşünce edinip geliştirmiştir. Eşek süren insanla bilgisayar süren insanın düşünmesi aynı değildi. İşte bu ekonomik ilişkileniş, üretiş, yaşayış, toplumun alt yapısıdır.

İnsanın düşünme etkinliği, düşünme devinimi olan bilinç eylemleri de, toplumun üst yapısıdır, üst yapısını oluşturur. Yani alt yapı değişmeden, üst yapıyı; ideolojileri dinleri, inançları, ahlakı, yasaları, hukuku, vs. değiştiremezsiniz. Bunlar, bir birinin bağılı ve karşılıklı geliştiricisidirler. Nasıl yaşamak için; nesnel, alet yaparak, teknoloji ve sanatla, üretiyorsak; bu üst yapıyı da, alt yapı ile üretiriz ve üretmek zorundayız. İnanç, alt yapı yaşayışının, üst yapı, özne yaşayışına yansıyan, kişi tutumlu, etkinlik ve olgunluk eylemidir. Kişinin bilinci, bilir oluşu, bu yapı ile dayatılır. Önce yaşayıp, yaşayışına uygun, düşünce, kanı ve inançlar geliştirirler. Yani araba olduğu için şoför bireydir. Ve şoför gibi düşünür. Değilse, araba olmadan, şoförlük olmadan, şoför gibi düşünüp, şoför gibi inanç içinde olmamıştır. Bu nedenle de şoför olmamıştır.

Üst yapıda, çeşitli devlet biçimleri, çeşitli meclisler, çeşitli hükümet oluşlar, ordu, örgütler mahkemeler, mahkûm evleri, polis gibi, nesnel toplumsal yaşamın, siyasa ve hukuki kurumları bulunurken; diğer yandan, ruhani yaşamın, düşünsel ve toplumsal ilişkilenişleri gibi; ahlak, din-inançlar, ideoloji, hukuk, sanat gibi yapılar yer alır. Bilim soyut öğrenirlik olarak düşünsel üst yapı bağlamında iken uygulanırlık ve teknoloji koyuşla nesnel ve toplumsal yaşamın bir durumu olaraktan da birinci türden bir üst yapı olma özelliği vardır.

Bu üst yapı üç egemen güç oluşumu ile belirlenir. 1- Eskiye yapı kalıntıları, göçüp silinip gitmesine rağmen, bir kısmı devam ede gelir. Örneğin; inançlar ve eski üretim ilişkileri gibi. 2- Topluma egemen üst yapı oluşumlarının en temelinden biride, bunların ideolojik rejimsel işletim oluşlarıdır. Kapitalist, sosyalist üst yapılar gibi. 3- Geleceğin öncü yapısı olacak, tomurcuk ve filizlenme aşamalı, gelişmeci değişmeci toplumsal üst yapı, öngörüler, ütopya üst yapıda bulunmak zorundadır. Ahlak, din, inanç, metafizik gibi sözde bağımsız belirişler, var bulunan yapılarını asla koruyamazlar. Çünkü gelişmeleri, dolaysı ile tarihleri yoktur.

Deneme yazılarımın 10. bölümünde bahis olan, ideolojiyi burada ele alırsam. Şöyle bir açıklama getiririm. İnsanın üretim hareketi, üretim ilişkilenişini dolaysı ile toplumu ve toplumun ekonomik yapılanmasını belirlemiştir. Bu nesnel ve somut ilişkidir. Bu nesnel, somut, ilişkice belirlenen; felsefesal, dinsel, siyasal, sanatsal, yönetilme biçimi, demokrasi, hak, özgürlük gibi düşünce ürünlerinin hepsi ideoloji kapsamındadır.

İdeolojiler doğru ve bilimsel olabileceği gibi, yanlış ve bilim dışı da olabilir. Gelişme, değişme içeren, tarihselleşen ideolojiler toplumda uygulanır. Nesnellikle belirlenen, yani üretim ilişkileri içeren, ideolojilerin; bağıntılı ve göreceli olacağı unutulmamalıdır. Bununla şunu da demek istiyorum. İdeolojiler alt yapı da olmayan, alt yapı dışı, kişisel oportünist tutumlar, grup zümre çıkarları gibi düşünceler de, ideolojiyi etkiler, yönlendirir. Bu ideolojinin somut olan toplumsal nesnellikinden çıkıp, kendi iç yasalarının dinamiği ile oluşmaya başlar. İşte buradan da karşımıza, bilimsel olurluk ve toplumdan yanalık kıyaslaması ortaya çıkar. Daha açığı topluma egemen; nesnel, somut, özdeksel gücü, bu durumda toplumun, EGEMEN TİNSEL GÜCÜ olacaktır.

Bu, deneme yazılarımda, ben inançların, sistemlerin, siyasaların, tercihini, yeğlemesini, yapıyor değilim. Sadece ulamların ilişkiliğini, kavramların tarihsel gelişim içinde, anlamının toplumsal temelli yaşayışla, değişip şekillendiğini, belirtmeye çalışıyorum. Bugünkü aşamada ve zeminde; insanlığın hangi koşulları var edip, geçerek bu güne geldiğini belirtme yapmak istedim. Yine istedim ki toplumdaki kalkışmalar, isterlikler, bu bilinç ve anlayış düzeyinde olsun. Sapla saman karıştırılıp, kör dövüşü yapılmasın. Biz de, düzen içinde, avara kasnaklık yapan, düşünme üretimleri yapmayalım, diye düşündüm. Denemeleri bu itibarla oluşturma gayretine girdim.

Anlamların, kavramların, toplumsal, nesnel, somut ilişkilerini ortaya koyup, bilinç yaparak, toplumda, inancın var olup olmayacağını, Ya da; nasıl var olacağını, neyi nasıl ortaya koyacağımızın düşünmesini, ortak, akılcı tutum ve çizgilerde, üretim yapılabileceğini belirtmeye çalışıyorum. Bu nedenle, hak ve özgürlük ve demokrasi kavramlarını da çalışıp bu diziyi bitirmeyi düşünüyorum.

Aslında bir şeyi söylerken pek çok şeyi de söylemek gerektiğinden, bu dizi yazıları çıktı. Kavramlar, anlatışlar, söylemler, iç içe ve göreceli bağıntısı vardır. Sırf, bu benim inancımdır, deyip; bayrağı elimize alıp, yürüyemeyeceğimizin de, bir göstergesidir bu çalışma. Bu, birçok alanda böyledir. Bu egemenliği eline almak isteyen halkın, yurttaş, birey olma zorunlu yükümlülüğüdür.

Halkın tutumları süreçle bu alanda gelişemiyorsa, egemenlik hakkının kullanımı ve kamuoyu yoklamaları, seçme, yönetime katılma olguları, sorunlu demektir. Yani kişiler, siyasa bilir, demokrasi açınımları getirir, örgütlenmiş politikalardan çok, dini bütün (ne demekse) dindar kişileri yeğleme kısır döngüsüne girecektir. Oysa hiçbir toplumsal talep, dindar oluş Ya da olmayışı, talepli kılmaz, bu alanda tam bir nötrlük varken, düşünsel patinaj, bilmezlik dindarlığı toplumsal yönetimin odağına oturtmuştur. Kaygı ve çelişme burada başlamakta.

Toplumsal istem içinde, bireysel ve toplumsal olan hak, Ya da hukuk, ne olmalı veya ne anlamalıyız? Buradan öznel ve toplumsal, hak hukuk, karıştırmasını ne şekilde davranırsak yapmamış oluruz? Ya da toplumsal tutumla, öznelin benimseyeceği tutum olarak, ortak müşterekler neler olabilir? Hak ve hukukun, toplumsal ve bireysel iki yanlı oluşunu unutup, bindiğimiz dalı mı keseceğiz, ya da; dal var olacak diyerekten, bireyleri mi, mağdur kılacağız, yoksa ikisi birden karşılıklı ilişkilenecek mi?

Hukuk, devletin belirlediği yasaların tümünü, adlandıracağı gibi, yasalarla kapsanmayan, ceza verilemeyen, alanları da içerir. Bu carideki, yürürdeki veya geçerli hukuktur. Birde insanın, insan olması gereği, geçerli hukuklarından daha özgün hakları taşıyan doğal hukuku var kılınır. İnsan hakları gibi...

Hukuklar evrensellik oluşlar yanında, kendi sistemlerinin özelliklerini ve toplumun sınıfsal niteliklerini de yansıtabilir. Şu bir gerçek ki hukuk Dünya'nın her tarafında, her zaman zarfında, toplumsal eşitsizlikten doğmuştur. Hak sözcüğünün çoğulu anlamında kullanılan bu kavram, toplumun nesnel yaşam koşullarında var olan toplumsal nitelikli bir olgudur. Toplumda var olur. Hukuk, toplumların ekonomik yapılarından kaynaklanır. Toplumdaki düşünme Ya da vicdani kanaatlerin değişmesi ile değişmezler. Toplum üretim tarzını değiştirebilmişse hukukunu da değiştirir.

Sürecek 35

Bayram Kaya

İnanç Ve Toplumsal İstem (talep) 36

Tüzüksel hukuk, ya da, yurttaşlık hukuku olan, serbest irade koyuşla, hakların, görevlerin sayıldığı, sözleşmelerin hepsi, yurttaşların Ya da insanların, günceldeki uygar siyasal bağınıtlarını, hak ve görevlerini tespit eder.

Daha önceki bölümde, hak'ın eşdeyişle hukukun, insanın emeğine sahip çıkamamasının verdiği, toplumsal tedirginlik ve gerilimle, çatışma ile ortaya bir otorite koyuş, tüze koyuş ve din oluşla, üretildiğini belirtmişim. Bunun, ezen ezilen, Ya da, efendi kul, ikilemi ile her iki tarafın da, kendine göre sığındığı, sınıfsal, toplumsal talepli olduğunu söylemişim. Hatta bu sığınmayı her iki taraf özgürlükleri olaraktan düşünmüşlerdi!

Hukukluluğun bir ikinci yanı için de, şöyle bir çıkarsama yapabiliriz. Kendine yabancılaşan bireyin, yabancılaşmasını dışlayarak, hukuk, bireyi içinde bulunduğu toplumda, hak sahibi kılıp, hukuk bireyi yapar. Temeli insanın insanı sömürüsüne karşı çıkmak olmalıdır.

Hak ve hukuk da, üretim biçiminin değişmesine bağlı olarak, cevaben değişiklikler de geçirmek zorundadır. Toplum olan yerde, bu tüzelik (adalet olurluk) zorunludur. Bu bağlamda haklarımız şöyle sayılabilir: Hukuk toplumsal temelli olunca haklarımızda toplumsal temelli ve otorite ile karşılıklı ilişkilenen bir yükümlülük olacaktır. Ameliyat başında başınızı örtmek bir hak talep ve yükümlülük olacakken, birey olarak bir kamusal alanda hoş görülmeyen yerlerde bir talep bir yükümlülük ve bir hak görülmeyecektir.

1-En temeli, kişinin çalışma hakkıdır. 2- Toplum için yapılan çalışmalarımızdan, kişinin gelir elde etme hakkı 3- Ayrım yapmadan, ayrım yapılmadan kişinin eşit olurluk hakkı 4-Toplumsal uygulaması yapılmadan, kişinin inanç hakkı 5-Kişinin dokunulmazlık hakkı. 6-Kişinin örgütlenme, örgütlere katılma hakkı. 7- Kişinin eğitim hakkı, bir kısmı zaman olarak zorunludur. 8-Kişinin söz söyleme, toplanma ve gösteri yürüyüş hakkı. 9-Kişinin dinlenme yapma hakkı.10-Kişinin eğer, çalışmama durumu olursa, güvencede olma hakkı. 11- Kişilerin haberleşme hakkı olmalı. 12-Kişilerin sağlık güvencesi ve hizmeti isteme hakkı. 13-Toplum içinde can mal güvenliğinin sağlanıyor olması hakkı. 14- Kişilerin barınma hakkı. 15- Kişinin özel mülk edinme hakkı. 16-Bu sayılan hakların ve diğer hakların, yasalarda nasıl ve ne şekil, kullanılacağıının düzenlenir oluşu ile belirlenme, sınırlanma hakkı. Sistemlere göre de, hakların değişeceği unutulmamalıdır.

Görüldüğü gibi inanmanın bireysel bir hak olduğu, yurttaşlık Ya da tüzüksel hukukta bir referanstır. Ancak sizin toplumdan, Ya da toplumun sizden istediği, bir talep değildir. İnsan hakkıdır. Toplumun üst yapısı; nesnel gerçekliğin ve insanın, tutumundan, tavrından, düşünce ve psikolojisizinden, yansıdığı bir alandır. İnanç toplumun alt yapı oluşmalarında olamazken, üst yapı oluşmasında vardır ve haktır. Görmezden gelinmeyecek denli de, toplumda öznel sürüştür. Halkın düşüncelerinin üst yapıya yansımalarıdır.

Bunun yaşanış biçimi öznel ve yasa ile belirlenir. Çünkü inancın kurallarını siz belirleyip koyamazsınız. Tüm varlıklar iç çelişmeleri ile gelişir yasallaşırken, insan inanması iç çelişki olarak kendisi iken, imleçleri kendisi değildir. Dışarıdan vaz olunan aykırılıklı varsanımdır. Bu yüzden geliştirip olgunlaştıramaz. Ve inancın kuralları, üretim tarzının değişmesi ile paralel değişmez. İnançlar bu nedenle toplumsal bir hak olmayıp, kişisel, grupsal ve kalabalıkların tavrı olarak özel alanlarda vücut bulur. Bu nedenle inançlar gelişmemek, değişmemekten muzdariptir. Derin çelişmelerle sıkışınca, yorumlanmasına gidilir. Sün dürülürde sün dürülür. Sün dürüldükçe gerilir kopar parçalanır. Parça parçadır artık. Yasalar asla inancın, içeriğini biçimini değil, sadece

gruplardaki uygulanış güvenliğini sağlar. Aksamalara göre düzenler. Toplumdaki özel alan grupları bunun bilincinde olup, gruplar kendilerinin aralarında, Ya da toplumun düzenlenen alanlarında, bu bilinçle, ortak, müşterek noktalarını bilirler. Kendilerini bu hal icaba göre, tutumlar olmalıdır. İnanç, toplumsal yanı olmayan inisiyatifli bir hak oluştur. Bu da, yurttaşlık bilinci ile bağlantılıdır.

İnanç toplumun alt yapısında olmamakla, temel olmayan bir tavır yapılarıdır. İnsan önce yaşayacak durumda, yaşamını üretecek durumda, olmalı ki; onun düşüncesini, inancını edinip, tutumlaşabilir, mutluluğunu tadıp sürdürebilir olsun.

Bu yüzden, toplumsal yaşayış, genelde yaşamın alt yapısına göre örgütlenip, yapılaşır. Bu yapılaşma, ilişkisel biçimlerini kurar. Ve yaşamı karşılamaya yönelik, üretim yapma sürer durumlarını süreçler. Toplumsal siyasa, siyasal kurumlar toplum ve halk örgütleri eşgüdüm çerçevesinde harmanlayıp, siyasi güç şekline sokup parlamento süreci ile hem biçimlerler hem sürecin nasıl sağlanacağını örgütsel bağlamlılıklarını da kurumlaştırırlar.

İnanca ait simgenin taşınması, bu kurumlarda istenilir olup olmayacağı, tamamen bir nötrlük gibi görülürse de, toplumsal alanda çok yerde aykırılıklar, aksatma yapıyor oluşlar belirlemekte. Hatta inancınıza ters bir tutum yapıyormuşsunuz gibi gelen bir üretim, hizmet; çok hayati bir toplumsal taleple çatışır. Dahası sizden farklı, üst yapısal ideolojileri olan, öznel kişilikleri siz onları ve onlar sizi; somutu olmayan, haklılaşamayacağınız konularda, kişileri somut çatışmaya götürecektir.

Zaten bu simge taşırlığın kendisi bir tanımlama ve tanımlanma olup, ister istemez diğerini ötekileştirir. Tıpkı bir çiçeğin kırmızı oluşt, sarı, yeşil olmayışının belirlenişi gibidir. İnanç sembelleri bir sosyal tavır oluşu, bir düşünmeyi, hayata bir bakış tarzını, o inanmaya ait iyi ve kötü hafıza anılarını, sizde istesiniz de, istemeseniz de, çağırıştırır. Bir bu tür ajite olma, duygu uyanmasını ortaya koyabilir.

Çatışma, konunuzun yasallığı ve objektifliği olmadığından, yasalar sizi haklı Ya da haksız kılamayacaktır. Diyelim ki, melek vardı yoktu diye bir çatışma çıktı. Çatışma konusu hukukun delili olamayacak denli soyut ve tanımlanmazdır. Ancak huzuru bozmaktan ve cürümün maddi seyrine göre, hukuk sizi yargılayacak. Değilse çatışma konunuz olan inanın temeline göre, ne bir haklılaşa nede bir haksız görme durumu, asla gerçekleymeyecektir.

Burada İnak, inanç, inan, inakçılık, inalcılık gibi kavramların anlamına, ussal bir seyir yapıp, hiç değilse, kendi anlamalarımızla inanımızla, toplumsal talebe olacak, isteklerin kararını, haklı veya haksız, olabileceğimizin düşünmesini edinebiliriz.

İnak; doğru olurluğunu, her türlü inceleme, araştırma ve eleştirmenin üstünde tuttuğumuz, değişmez kabul edilen önyargılı düşüncelerdir. Doğma da dediğimiz inak, bu hali ile objektif olanın karşısında, subjektif bir tutumdur. Tüm dinsel ilkeler bu türdendir. Dünya'nın altı günde yaratılması, Ya da Dünya'yı İ.Ö 4004 yılında, ekim ayında, belli gün ve saatte, yaratıldı bilip inanmak, bu türden eleştirilemezliği ve kanıtlanmazlığı içermektedir.

Hâlbuki bir toplumsal üretim somuttur, makinelerin çalışması somuttur, makinelerin işleyiş yasaları somuttur, makinenin çalıştırılması kurallılığı somuttur, bu alanda edinilen izlenim ve kanılar, pratiğe uygulanırken somutlanır, kanıtlanır. Bir toplumsal işleyişin çıkardığı eksiklik, bir başka toplumsal düzenleme ve işleyişle, somutlanır

karşılır. Toplumsal olan somuttur, Ya da somutlanır uygulanır olandır

İnançların ve otoritelerin, öne sürdüğü düşünceleri, kanıt aramaksızın kabul eden öğretiler olan inakçılık; bir inan konusunu Ya da yetkenin sözünü, tanıtlanmış bilir. Örneğin orta çağ Avrupa'sında skolâstik felsefede, bir şey hakkında Aristo söz etmişse, fikir yürütmüşse, sırf Aristo söyledi diye kiliselerce doğru sayılırdı. İnakçı uslamlaması, daima değişmezlik içeren ulamlarla dile getirilir. Otorite kişilerin tanıklığını, tanıtlanmış sayarlar. Hiçbir zaman tanıtlanamaz olanı, düşünüp benimseyen, inancılıkla, inakçılık birbirinden farklıdır. Aydın biri dahi zamanla inakçılığa düşer.

Sürecek 36

Bayram Kaya

İnanç Ve Toplumsal İstem (talep) 37

Bu yüzden, toplumda nesnel işleyişin en savunucusu kişilerden, inakçı olanlar, inakçılığa düşenler de olur. Bu tür ilerici doktrinler, ileri görüşlülükler zamanla ve saltıkçı tutumla reçetecidirler ve reçeteci inakçılığa düşmekten kurtulamaz. Bu nedenle inan, inanç, inakçılık, inancılık gibi tutumlar toplumun çatışma ve gerilim alanları olmakta. Bu bilinçle yaklaşmayan bireyler ve yöneticilerin kendileri, sorunun kendisi ve bir parçası, olup çıkarlar. Bu, yanılma o düşüncenin, o doktrinin gelişmeci, dinamik yanını göremeyip, öğretinin somuttaki halini, saltıklaştırdıkları için, inakçı olup çıkarlar.

Oysa bu saltıklaşan yan, diğer yan olan, gelişmeci dinamik yanla bağıntılı ve ilişkindir, birlikte çalışırlarsa, bir anlam ve somutluk var ederler. Yani inakçılık körü körün eliği ve pratikte kopmayı, size dayatır. Sistem ne olursa olsun, kim tarafında kurumlaşırsa kurumlaşınsın. Bu kurumlaşır oluşun, nesnel dinamik ve gelişmeci yanı, değişmezlik kuralları içertilirse, o öğreti (doktrin) , kaçınılmaz olarak inakçılığa düşer. Yani gelişen kurumlar, sistemler, öğretiler inaksal olamaz. Bu yüzden inaksal, inakçı ve inalcı tutumların, toplumda, temsillilik, taşınırılık uygulanırılık talebi olamaz, olmamalı da.

Ne ussal, ne mantıksal, ne de deney ve uygulama ile doğrulanmamış bir şeyi kabul etme olan inan, Hiçbir zaman bilinemeyecek olana bağlanma ve onunla, öznel arasında bağ oluşturmaz. Yani inan, toplumsal olanın, bilginin sınırları dışındadır. İnak, eleştirmenin üstünde tutularak kabul edilen düşüncedir, inan ise, hiç tanıtlanamaz olanı, kabul ederliktir. İnakçılık bir yetkeyi (otoriteyi) , doğru kabul etme ve yetkeyi delil saymayı, tanıtlanmış kabul etmektir. İnancılık bilginin yerine inanmayı koyan tutum ve davranışlardır. Bunları tekrar bir arada tanımladım ki; gelişmeci, dinamik, somut olan toplumsal devinimle, inançların nasıl ters düştüklerinin, iyi bir ussal kıyaslaması yapılabilsin diye.

Bunları zaten biliyoruz diyen olabilir. O zamanda şu sorulmalı. Madem biliniyor da, bu inancı, inakçı ve inak tutumları, olmaması gereken yerde ve düzlemde, yani toplumsal örgütlenme ve siyasette, neden talep ediyoruz? Akıl ve akılcılık, realite bunun neresinde? Bireyin haznesinde olacak öznellik, toplumsal siyaset ile çalışır mı? Çalışırsa, inançsal görünümü ama mutlaka nesnellığı uygulamak zorunda olan, çok ağır gelişen bir yapı olur.

Ancak, baskı, zulüm, yıldırma ve toplumsal gelişmeye, hele hele BİREY oluşu, aykırılıkla dayatılabilir. Değilse, inancın Hiçbir ögesi, toplumun alt yapı oluşumlarını etkinleştiremez.

Doğada, Hiçbir yasa, ben falan yasayı da yönetirim diyemezken, kapitalizm ben komünizmi de yönetirim diyemezken, inançlar maşallah her sahayı iddialı biçimde bilir ve yönetmeye soyunur. İşte en subjektif ve yalan aldatan tutumdur bu. Her şey kendi sınırı ve alanında olmalıdır. İnançlar bu kuralı ve yasayı da hiç sinir. Tabii ki yapacağı Hiçbir şey de yoktur.

İnancılık bir yandan, gerçeğe; ancak inanmayla varılır der. Ve gerçek kavranamaz derken, diğer yandan, bilimsel bilgilerden yararlanarak, kendini, doğmalarının, doğruluğunu, anlatmaya çalışma, çelişmesine düşer. Bu mantığın, toplumsal talebi ve uygulaması olur mu? Gerçek kavranamayacaksa, siz iteneği (silindir piston hareketini) ve tekerleği nasıl yapacaksınız? Bir diğer saçma oluşu da, günümüzde bilime değil de, bilimin nesnel oluşuna karşı çıkarız derler! Tam bir sap yiyip, saman çıkarmadır. Bu bir, bilgi edinir oluş ve bilgi ortaya koyuş, enerjisi, çabası koyamayanların, peşine düştükleri doktrinler inancılıktır.

İnançlarda, kabul edilmelerin sanılarına Ya da kanılara dayanır olması kuralı vardır. Toplumsal işleyiş somuttur, nesnelidir, sanı ve kanı taşımaz. Ya da, toplumsal işleyişte,

sanı ve kanılar, toplumlaşmış, uygulanır, somut işleyişler olmuşlardır. Toplumla ve inançlar kıyaslanmaz bile. Hem karşıtlık ve eşdeğerlik değiller, hem alternatif değiller, hem taban alanları çok farklı, ama inanç ve toplum kavramını karıştırıp inancı toplumun üstüne örtmek isteyen bilmezliğimize ışık tutmak için, basit kıyaslara gitmek zorundayım.

İnançlarda, bir söyleyicinin sözlerine güvenme vardır. Söz söyleyenin, sözlerinin, genelde doğru çıktığı sanısı ve mantığı ile bu sözünü de, doğru kabul ediyorum deme, sanısı vardır. Çünkü kişinin, doğru söyleyip söylemediğini bilmiyordur. Kişi sadece sanı ile davranıyor. Bu sanısı da, bir olasılığa dayanır, yani tanığın tanıklığıdır. Her bilgisizliğin altında inançlar vardır. Bilinmedikçe zan olunur, hayale getirilir. Bir takım hayal olasılıklar içinde, birisini zan kılarak, kendini güven ve huzurda bulur. O sanı ile öznesi arasında bağ (rabita) , oluşturur buna inanç denir.

İnançlar pratiğe kondukça inanç olmaktan çıkar. Kendini; ""inanç bir lüzumluluk"" diye lanse eder. Bu aslında mealen şu özü simgeler. ""Bilme, bilgi bir ihtiyaçtır, lüzumluluktur"" demektir. İnançtaki doğru sanmayı ya da inandaki doğrulanmış sanmayı, nasıl toplumdan talep veya istek yapabiliriz. ""Bu benim inancımdır"" deyip, kestirip atma ile keşke her şey güllük gülistanlık olsa! Asıl kızılca kıyamet, toplumsal gerilme, burada başlıyor. Ama biz farkında olamıyoruz. Ya da birileri bunun iyice farkında. Bir temelde konu da şudur. İlkel insanın put yapar oluşu Ya da taşın uğuruna inanması veya tavşan çişinin nazarı def edeceğine inanması ile bir dinsel inanırının, babasız doğuma inanması, yâda ermiş kişilerin göğe çekilip çıkmasına inanması arasında Hiçbir fark yoktur.

İlkel insan, başlangıçta gerçeklik içinde, onu doya doya yaşıyordu. Hayal ve kanıları, sanıları, sonradan gelişti. Bu hayalle gerçeği, rüya ile uyanıklığı, fark edememe gibi iken, özne bu yetiyi kullanmada mahirleşti. Bu şu demek, insanın somut ve nesnel özdek olurluğu; çevreyi, kendini, ilişkileri ile idealize edişinden öncedir. Kanılarında bu gerçekliği zorunlu olarak akisli kılıp yansıtmışlardır. İnançlar bu nazar noktasında bakıldığında sanıların ürünleri, melek şeytan, Cinvat köprüsü gibi, bir yığın inanç ürünleri bilim dışıdır. Ne var ki, inanç nedenleri, çevresel yansiyışlar ve bunu ussal konu edişler, bilim içindedir.

Bütün sistemler, toplumsal tecrübe ve bilginin birikimi uhdesinde taşır. Yine sistemler nesnel üretim araçları ve üretim nesnesini, ilişkileniş biçimlerini, ilişkileniş çeşitliliğini ve şekillenmelerini içerir. Bu o sistemlerin siyasasını, her biri, kendi özel paylaşım ve organik detaylanmasını ve farklı anlayış, hak hukuk, ahlak tutumlarını ortaya kor. Hangi biçim, hangi toplumlarca benimsenmişse, en genel evrensel karakteristikleri taşımak zorunda.

Sistemler, gelişimci, dinamik ve nesnel bağıt, evrensellik kriterlerle vardır. Açıklamalarını bu ölçütlerle, kendi karınca kararınca bilimsel olduğunu sanışta, yolunda yürüdüğüm azim anlayışla, dinamiklik kazandırmaya gayret etmekteyim. ""Bu benim inancımdır"" demek, bu kadar param var deme kadar, somut algılanırlık yapma, yanılısma yüzünü göstermektedir. Ve ne kadar beyhudedir.

Bu anlayış bir inanç tutumunun, toplumda işletip kurallaşır olma serbestliği demek. Gafletle bilgi yerine inancı koymak demektir. İnançlık, inakçılık anlayışının işleyişi demektir. Bu da nesnelin, gerçek-hakikat eytişimi (karşılıklı etkinleşip, etkileşmesi) yerine, gerçeklik-inanç eytişimsizliği donukluğu olacak ki, etkinleşememe, gelişememe, sönme; nesnenin esiri olma, bilgi, bilim, üretmememe olacaktır. Ancak, mevcut işleyişle,

devam ediş, ağır aksak sürdürölür olacaktır.

Bu dahi, toplumun kısırlaşması, durağanlaşması demektir. Bir şey söylemek demek olabildiğince çok bağıntıyı söylemek demektir. Sistemler böyle bir temellenmeye oturtulur. Değilse, bizim günlük konuşma dilinin de, konuştuğumuz yalınlık ifadelerini taşımazlar. Yurttaş olmak da, bireye böyle sorumluluklar yüklemekte. Bu bile, ilişkili olduğumuz, ilgi duyduğumuz, konuştuğumuz konuyu, enikonu mevcut düzeyle bilmemizi, bize sorumlu kılmaktadır. Değilse biri kuyuya bir taş atar, bu taşı yüzlerce kişi, yıllarca süre, çıkaramaz olur.

Sürecek 37

Bayram Kaya

İnanç Ve Toplumsal İstem (talep) 38

Özgür insan, özgür birey, toplumun ve doğanın nesnel yasalarını bilip, ona egemen olan, insan, birey demektir. Bu gücü, ancak ve ancak, toplum içinde elde ederiz. Ve ancak ve ancak, toplum içinde iken bu güce kavuşuruz. Yani toplum dışında insan özgür değildir. Toplum dışında insan doğaca güdülür. Oysa Toplum içinde, insanın doğaya bağımlı oluş nedenselliğinin bilincini egemenleşmeye dönüştüren doğayı üretiş vardır. Özgürleşme burada bağımlılığın zorunluluğun bilincini edinmekten kaynaklanan, üreten engelleyen geciktiren, Ya da istediği anda varlaştıran tutum üretiştir.

Kendi iradesi ile davranan tutumlar özgür müdür? Özgürlük, yasaların verdiği her şeyi yapabilme midir? Yoksa özgürlükler her istediğini yapmak mıdır? Bunların cevapları yazı boyunca kişinin çıkarsama zenginliği ile yapacağı ansal anlamalar olacaktır. İradilik oluşa şu örneği sunayım. Kişi olarak alkol almak istersiniz, her istediğinizi yapıyor oluş babında. Bu sizin iradi tavrınız, tercihiniz, hakkınız özgürlüğünüz olacaktır! Ama yeterli mi?

1-Siz içmek istersiniz de, vücudunuz kaldırmıyor müsaade etmiyorsa; sağlık el vermiyorsa ne yaparsınız? Bu bünyesel iç neden, zorunluluk, iç çelişkinizdir. Yani öznel iradenizle, dilediğiniz gibi keyfilikle at oynatamayacağınızdır. Üstelik bu at oynatırlık iradesi, doğada olmayan bir tutumun, insan beyninde, ne anlama geldiği belli olmayan akılsal kontrol dışı üretimidir. 2-Diyelim bünyeniz fevkalade, alkol almaya uygun. Soyut olarak irade de, ettiniz. Her şey tamam mı? Hayır! Bu kez de, paranızın yokluğu dış koşulu, dış çelişmesi, dış zorunluluğu, hatta sosyal bir ortamda, hayati bir görev yapıyor oluşunuz, içme özgürlüğünüzü engelleyecektir. 3-İçeceğiniz nesne daha önceden siz tarafından ya da toplumsal hizmet tarafından bir emek ürünü olarak üretilmiş olmalı. 4- Serbestçe irade konusu yapacağınız tutum nesnel varlaşma biliniz ve uygulanır olmalı. O zaman ancak irade edebilirsiniz.

Yani irade ederlik, özgürlüğün bir soyut düşünme gem almazlığından değildir. Kişisel kanı, sanı hoşlanma ve tercihlerin toplumsallık yapırlılığı hiç değildir. Tek başına irade ederlik hiç bir şeydir. Ancak iradi olan tutumlara, iç dış nesnel koşul bağıntılılığı da gereklidir. Değilse saltçılığa ve boş yere çözümsüzlüğe düşmekten kurtulamayız.

Özgür ve özgürlük kavramı, kendisine sayısız izafeler yapılmış iki kavramdır. Kim neden çok yararlanmışsa onu özgür oluş sanmış. Kimin tutumları, geleneklerine daha uyumlu olmuşsa, onu bir özgür oluş sayarken, monarşiyi, oligarşiyi, teokrasiyi, demokrasiyi özgür oluş ve özgürlük alanı olarak bilmişlerdir. Bu tek yanlı ve tek benci izafi bir anlamadır.

Demokrasilerde, halk bir şekilde yönetime katılır ve halk bu katılımı, istediğini yapıyor görüldüğünden, özgür oluş, demokrasi uhdesine havale edilir. Bura da, yetki kullanılabilirlikle, özgür oluş birbirine karıştırılmıştır.

“Özgürlük istememiz gerekeni yapmak olmalıdır” bakın, ne kadar masum, ne kadar hacet akıllıca bir istek değil mi? Hâlbuki tamamen akıl ve bilim dışı soyutçu metafizik bir fantezi, fantom ve kliktir. 1- “istememiz gerekeni yapmak” demek her şeyi başlangıçta biliyor olmak demektir! Akıldışıdır. 2- Yukarıdaki örnekteki gibi soyut olarak ne anlama geldiği belli olmayan, istemeleriniz kuramsal olacaktır. Ama gerçekte ise istememiz gerekenleri biz değil, bunu iç ve dış koşullar, yani nesnel yasallıklar belirleyip, bu doğrultuda istekler “istememiz gerekenler” olarak belirlenecektir. 3-“Özgürlük istememiz gerekeni yapmak olmalıdır” Buda saltıkçı ve zorunluluğu yadsıyan, tutarsız ve bozuk bir mantığın ürünüdür. İrade varsa zorunluluk yoktur yanılsamasından kaynaklanır. 4-Oysa irade ve zorunluluk ayrı ayrı kavramlar olmayıp,

bağımlı göreceli, ortamın koşulları ile olumlanan bilinçliliklerdir.

Özgürlüğe ait yüzlerce absürt tanımları ele alıp, tek tek eleştirmem uzarlıkla olanaksızdır. Ancak anahtar tutumları belirtmekle yetineceğim. Okur kendi tutumlarını kendi geliştirmeli.

İnsan toplumsal bir varlık değildir. Bunun içindir ki, içsel duyum duygulanması ve buna özgü düşünmesi, istekleri de toplumsal olmayacak. Bu nedenle kendini, bir toplum içinde, üstelik yasaları olan, kurallı bir toplum içinde bulur. İnsanı toplum, hem belirler, hem üretir. İnsan da, bu belirlenişle kendini üretimi ile toplumun nesnellüğünün gelişmesine uygun, toplumda belirlemeler yapar. İşte özgür oluş, tamda burada, insanın karşısına çıkan, hem üretilmiş olan hem üretilecek olan yanla belirir. Yani özgürlük de toplumsallığın ürettiği, nesnellikle, öznenin bir zorunlu hal ve tutum koyuşudur.

Toplumsal oluş kavramını, özellikle ve sürekli belirtiyorum. Çünkü inançların da kullandığı bu toplumsal kavramlar, toplumsal yaşamdan üst yapıya yansımış, dinler, inançlar bunları alıp, anlam olarak topluma yabancılaştırarak, saltıkçı bir bakışla gerisin geriye topluma döndürmüşlerdir. Bu ayırım çok iyi bilip, görmek gerekiyor.

İnançlar insanın toplayıcılık dönemlerinde de vardı, ancak toplum içinde çıkan bu özgürlük, ahlak gibi kavramlar, o günün kanısız inançlarında yoktu. Ki bu inançlar haz verene yaklaşma minnetle salgılaşma, elem verenden kaçınma, ona yumuşaklıkla yaklaşma biçiminde idi. Çekici itici duyguların yansıtılmasından öte bir şey değildi. Bu hal sonradan tap ve isteye dönüşecek. Tabii her şey gibi zihinsel yetilerin gelişmesi ile bu anlayışı da gelişip, animist oluşu, doğanın da, kendi gibi canlı oluşunu kanıksattı. Bu aşamaların hiç birinde dinlerin söylediği ahlak, günah, hak, hukuk, özgürlük, köle gibi vs. Toplumsal kavramların hiç biri yoktu. Çünkü ortada bunları üretecek toplum olurluk, toplumsal yasallık yoktu da ondan. Bunlarda ancak toplumda üretilirdi.

Daha sonra toplum da, bu kanısız algılar binyıllarla biçimlene biçimlene sistemleşmiş. Bu sistemler toplumun yaşayışından da, bu kavramları, bu sözcükleri alarak, anlamına; Ruh' sal varlığın dediğidir diye, saltıklık çarpıtmalarını da katmıştır. Toplumlari siyaseten ve yaptırım olarak komutlaşabileceği argümanlara, dönüştürmüştür. Bu yaptırım, güncelin koşullarını da, şöyle böyle sağlarken, zamanın değişmesi ile değişmemekten, zaten doğma olan ilkeler; insanların katkıları ile bu kavramlar saltık yapılmış iyice pekişince dogmatikleşmiştir.

Öyle akıl almaz, anlamlara gönderilmiş sözcük olan özgürlük; kimine göre ""malı mülkü olmamak"" yani bağıllık yapmayan tavır olarak sergilendiği gibi, varoluşçu Sartre de ""insan özgürlüğe mahkumdur"" diyerek özgürlüğü; akıl ve bilim dışı düşünceciğin, idealizmin metafiziğin cirit attığı bir gizemlik haline getirilmiştir.

Özgür olabilmeniz için; 1-Önce bir toplumda olduğunuzdan özgür olduğunuzu bilmelisiniz. Bunun bilincinde olmalısınız. Kendiliğinden elektrik kullanmanızdan, ilaç kullanmanıza değin kullanımlarınızı irade ediyorsanız toplumun sürekli üretisidir 2- Eğilimlerinizi, beğeni ve yeteneklerinizi, serbestçe geliştirebilecek olanaklara sahip olmalısınız. 3- Özgürlüğümüzün zorunluluğa karşı gelirlikle, eş deyişle doğal yasalara karşı bağımsız oluşla, sağlanacağına değil de, aksine zorunluluklara egemen oluşunuzla gerçekleşeceğini bilmelisiniz. Yani özgürlük bir kayıt altında olmamak değil, aksine kayıtlılıkla belirlenmişliğin yasalarını kurallarını anlayıp, kişi ve toplum amaçları doğrultusunda davranış üretebilmektir. Bu hal, beden ruh ve doğa yasalarına egemen

oluşu içermektedir. 4-Özgürlük zorunlu ve rastlantı kavramları ile de sıkı sıkı bağımlıdır. Zorunluluk doğanın toplumun nesnel yasallığı ile belirir. Özgürlük ise insanın toplumla, doğayla olan münasebetinde, bu zorunluluğun bilgisine varmasıdır. Onu ortadan kaldıramaz ama etkisini savuşturabilir, çabuklaştırabilir, kullanımını altına alabilir. Rastlantı bir dış olurluktur. İki olay (zorunluluk) karşılaştığında, bize göre biri rastlantıdır. Örneğin sokakta yürüyen adamın kafasına kiremit düşmesi tamamen rastlantıdır. Adama göre kiremidin düşmesi rastlantıdır. Ama kiremitte potansiyel konum ve rüzgâr zorunluluğu ile davranıp düşmüştür. Yani bu da kiremidin zorunlu düşüşüdür. Ve de kiremidin düşüşü aslında bir zorunluluktur. Neyin rastlantı neyin zorunluluk olduğunu ayırt edişinizde çok gereklidir hayatidir.

Sürecek 38

Bayram Kaya

İnanç Ve Toplumsal İstem (talep) 39

Yukarıdaki ""irade özgürlüğü"" dediğimiz şey, aslında nesnel iç dış nedeni bilmek eylemi olurluktan başka bir şey değil. Yani doğa yasalarını bilerek, doğanın üzerinde yasalarını yürütmek, irade özgürlüğüdür. Aksi halde irade, soyut subjektif karar vererek, keyfi yaparlık asla olamaz. Ve mümkün de değildir. Ne anlama geldiği belli olmayan, idealist söylem hiç değildir. İnsanların ihtiyaçları artar, ihtiyaçları arttıkça üretim güçleri de gelişir. Ya da şöyle söylerim üretim geliştirildikçe insanın ihtiyacı haline getirir. Böylece insanın yasallıkları bilirliliği de, artar. Yani insan özgürlüğüyle, yasalara egemen olup, yaşamını kolaylar oluşu da, artar. Özgürlük, kendisi bir ihtiyaç olan çalışma ile başlar. Bu kesinlikle unutulmasın. Çalışmadan, zorunlulukların bilincine varıp onu kurgulamadan özgür olunamaz

Özgür olanın özellikleri, olan özgürlük, insanın toplum ve doğa karşısındaki ilişkilerini tutumlaşmaktır.

Özgürlüğe değişik anlamlar vermenin, soyut, ipe sapa gelmez kafa yormaların birde; 4. bölümde belirttiğim gibi; İspartalılar, Cermenler gibi uluslar, silahlanmayı özgürlük saymışlar, silahlanarak zor kullanmayı, hak bilmişlerdi! Bizdeki başörtüsünü toplumsal özgürlük ve talepsel bir hak bilindiği gibi. Çar Deli Petro, Ruslar' dan dan sakallarını kesmelerini ister. Ruslar uzun süre ""sakal bırakmayı özgürlük"" saydıklarından! Çara direnmişler ve bu haklarından, bu özgürlüklerinden vaz geçmeyeceklerini öne sürmüşlerdir!

Skolâstik felsefede, özgürlük, ""hiçbir irade ile etkilenmeyen serbest iradedir"" der. Bu tür yüzlerce özgürlük örneği sayılabilir. Tümü de, mızımız ve saltıkçı anlam ve anlatımlardır.

Metafizik anlayış, tüm tek yanlı soyutçu anlayışla, ÖZGÜRLÜĞÜ ZORUNLULUKLA KARŞI KARŞIYA GETİRİRLER. Birini olumlarsınız, diğerini kabul etmiş olursunuz, yani biri varsa öteki yoktur.

Alt yapıyla belirlenen üst yapı da, alt yapıyı bilinçlice etkiler ve değiştirir. Üst yapı bir türden değildir, bu nedenle, alt yapı değişirken, üst yapı bir süre devam eder. Ve değişmeye karşı kor. Bunlar üst yapının gerici unsurlarıdır. Üst yapının ilerici unsurları özgürlükleri; insan- toplum, insan-doğa, insan-insan ilişkilerinden yasallıkları ile var edip alt yapı değişmelerini etkiler ve yönlendirir. Bu özgürlük ve özgür oluştur.

Örneğin gerekirci mekanikçiler Özgürlüğü yok sayar, saltık zorunlulukçu bir bakışları vardır. İnsan zorunlulukla davranır derler. Zorunluluğu var kılınca, rastlantıyı dışlamış olurlar. Varoluşçular, insanın davranış koyuşunu, "" bilinçli irade! "" sayesinde kabul ederler. Saltık özgürlüğü var sayarlar. Bu durumda da, bilinçli irade, kendini serbestlikle davranan! Bağımlı kılmayan, zorunluluğu tanımayıp, yok sayan bir saltıklıktır.

Zorunluluk nesnelin iç nedeni iken, rastlantı nesnelin dış nedeni. Rastlantıda, bir olay, Ya da olgu, başka olay Ya da olgu ile karşılaşır, etkiler ve etkilenir. Rastlantı zorunlu olanın bir görünüş biçimi. Biri olmadan diğeri de olamaz. Birbirine dönüşen bağımlı kavramlardır.

Dış neden temel olmayan ilinekseldir (rastlantısal) . İç neden temel olan etkinliktir (zorunluluk) . Bunlar karşılaştıkları olay ve olgulara göre rastlantı Ya da zorunluluk görünümü alır. Kafasına yıldırım düşerek ölen insan, Kendi iç zorunlulukları ile ölmemiş, rastlantısal olarak yıldırımın çarpması, dış nedeni ile ölmüştür.

Burada Şu iki ayırım vardır: 1-Yıldırım adamın kendi iç nedeninin ürettiği bir zorunluluk değildir, dıŐsaldır.2-Dış neden geliŐtiricide olabilir, buradaki gibi yok edicide olabilir. Yıldırım adamın ölümü olurken, havada azotlu bileŐikleri oluşturarak yere indirir, bu da bitkilerin besin kaynağını oluşturur. Bu dahi doğada insan içinci erekçi davranışın olmadığının belididir. 3- Yıldırım da, kendi çevresel atmosferik koşulların, manyetik kuvvetler alanı etkileŐmesinin, i gelişmelerinin zorunlu sonucudur. Yani yıldırım düşmeden edemez. Yani rastlantı da kendi başına bir zorunluluktur. Sadece adama göre ilineksel olan bu durum; bir zorunluluğun, başka bir zorunluluğa belirıŐinin rastlantı olarak görünmesidir.

Olay ve olgular için, dış neden (rastlantı) gerekli olur. Örneğin i nedenleri, i süreçleri tam bir tohum; toprak Ya da ısı, nem gibi dış nedenlere (rastlantılara) de ihtiyaç duyar.

Yola açılan çukura, oradan geçen bir arabanın düşmesi rastlantıdır. Çukur ihmal gereği sürece, var bulunmaya devam ederse, rastlantı olan arabanın çukura düşmesi, rastlantı olmaktan çıkıp, dŐuŐler kaçınılmaz olarak, zorunluluk olacaktır. Bu da rastlantının zorunluluğa dönüşmesinin bağıntılılığıdır. Yani rastlantı ve zorunluluğun birbirine dönüşmesidir. Konu detaylanır boyutta, ama konumuz gereği bu kadar yeterlidir.

zgrlk böylesine boyutlu bir kavramdır. Üstelik pek çok saltıki ve tek yanlı temelsiz anlamlara itilmiŐtir. Kişilerin inisiyatifi, kişisel heyecanları, tercihleri, duygulanımları, inanları kişisel hoşlanmaları, kişisel istekleri vs. hep özgürlük, hak sayılmış. Kendi kişi alanı toplumsal alana getirilmek istenmekte. Oysa zgrlk, zorunluluğun, eşdeyişle yasallığın, bulunduğu yerde, insanın bu yasallıkla etkileşmesi sonucunda edindiği bilgi ile davranmasıdır. Yani nedensel zorunlulukların bilincine varıp, onu engelleyen, istediği doğrultuda toplum ve insan yararları için kullanan toplum ve insan davranışıdır.

Zorunluluklar yoksa özgürlüğünüzde yoktur. Hasta oluyorsanız, ilaç bularak tedavi olup zgrleŐiyorsunuz. Tepenize yıldırım dŐuyorsa, paratoner bularak bağımlılıkla olan davranışınız ürettiğiniz sürece baĐımsızlaŐıyor, özgürlük var ediyorsunuz. A kalıyorsanız, zamana bağlı kalmadan üretimler var ediyorsunuz. Bu zorunluluklar, bizi biz ve zgr yapıyorlar. Toplum içinde olmasak bu özgürlükleri asla geliştiremeyiz. İnançlar böyle bir zorunlulukla davranılan, özgürleŐtirici tutumlar ve dolaysı ile toplumsal talep değildirler. Ne toplumsal özgürlük ne de hak olurluk tutumu değildirler

zgrlk, toplumun zorunluluğuyla, nesnelliğine, doğala, doğaldaki bu nesnelliğin bilinip, egemenlik altına alınırlığına uzanır. zgrlk, bunları sağlayan, olanaklara uzanan bir toplum – toplum ve toplum-BİREY yoldur. Durum bu iken, nasıl olur da, inanç talepleri özgürlük gibi tanımlanıp ve toplumsal talebe gtrlr. Bu aĐdaŐ bilgi ve bilinçli tutumla, toplumsallıkla nasıl bağdaşır. Toplumsal işleyişin alt yapısında olmayan, Hiçbir istem, öznellik hak ve talep olarak toplumsal işleyişe dâhil edilemez. zgrlk hak hukuk gibi kavramlar alt yapı ilişki zorunluluklarının, st yapıya yansyan yanlarıdır ve toplumsaldır. İnançsal hiçbir yan, toplumsal ve alt yapı yansıması değildir. Öznelliğin toplusal etkileşimi ile bilinçte yansıtılıp, ile duyup, bağı durumlarını kendi dışımızla belirttiğimiz, kişisel tarif edilemeyen düşünme ve soyutlamalardır.

Sürecek 39

Bayram Kaya

İnanç Ve Toplumsal İstem (talep) 40

Sizin halk içinde, kimse ile ilişkilenemeyen, gel geç serbest oluş olumsal tutumlarınız hak ve özgürlük değildir. Halkı halk yapan, halkın onsuz olamayacağı bir tutumlar argümanları tanımlayamazsınız. Oysa toplumu toplum yapan tutumlar vardır. Toplum onlarsız olmaz bunlardan birside özgürlükler ve haklardır. Halk içi serbestlikleriniz, giyinmeleriniz, oyunlar örtünmeniz, inançlarınız, ibadet yerinde oluşunuz, okumanız, okumamanız, Şopen'i sevmeniz Ya da sevmemeniz, oruçlu olmanız olmamanız gibi yığınlarca subjektifler, hak özgürlük deyip anlamalarınız, halkla simetrik ilişkilenemediği için, zarar ve yararı ortaya her an konmadığı sürece, nötr, ilgisiz, özendirici moda tutumlar olup sürecektir. Bunlar, öznel sübjektiflikler olup topluma taşınmamalıdır. Üretim gerektirmesi ve dayanışması içermezdir.

Diyelim ki, her gün; bize göre göğe çıkmayı simgeleyen, muayyen Aralıkla, 20 kez direğe tırmanma tutumumuz veya inancımız, inanmamız var olsun. Biz ne kadar buna, bir hak ve özgürlüğümüzdür desek de, bu; asla bir hak ve özgürlük değildir. Özgürlüğün bir zorunluluklar alanındaki toplumsal emek olduğu, haklarımızın da yasalarla belirlenen karşılıklı yüküm, yasak Ya da yapabilirlikler alanı olduğudur. Topluma vergi vermek bir hak karşılığında da sizin yol talebiniz bir haktır. Oysa inanmalar toplumsal bir hak olmadığı gibi, yasalarla belirlenemezde. O sizden hak talep eder ama siz hak talep edemezsiniz. Bu da inançların toplumsal anlamda bir hak olmayıp, öznel soyut bir anlamadır. Halka ait alanın hakkıdır.

Ve o boyutlu, sembolik; göğe tırmandırır aracınız, toplumsal talep aldığımız her yere, mobilize olurlukla taşıyarak, gerçekleştirme direnci ve dramatikliğini, sırf inat oluşla kavram kargaşası yapmak akılca değildir. İşte bu gibi inanma eğilimli öznel itelerimizi de, topluma dayatamayız. Çünkü topluma göre normal tutum olmadığı açık. Normal olmayışı, toplumsal işleyiş ve üretimin yasallık unsuru olmadığı halde, toplumsal işleyişe katmak isteyiştir. Toplumlara toplum yapan değer değildir. Yeri ve gerçekleştirme alanı kişidir, kişi davranışı özel alanıdır.

Burada konunun öznellik olan tavrı işlenmekte. Değilse birinin (tırmanmanın) fiziksel yer alanı işgal etmesi, Ya da zamansal olarak mekansal olarak engel olması, durumları aksatır olma fenomeni, diğer inanç unsurlarına kıyas edilmiyor. Aksi halde nice hiç engel kılmaz görünür öznel tutumlar, toplumsal talebe gelir ki, toplumsal işleyiş mümkün olamaz. Ayrıca masum, ama ajite öznelliklerin, toplumsal talep, Ya da mutabakatın konusu olmadığı da, iyice bilinmeli.

Burada, bu tip isteklerin hak ve özgürlük olmadığı kandırmacısı vurgulanıyor. Ve bir öznellik ne kadar zarif zararsız olursa olsun, peşinde diğer öznelliklere, hem emsal olacak, hem diğer öznelliklerin talebinin de, ardı arkası kesilmeyecektir. Ve dahi toplumsal olanla, toplumsal olmayan; sap saman karışması doğacaktır. Örnekler bu anlamda pekiştirilmeli. Hangi öznel itenin, toplumda hangi sonuçları getireceği şimdiden bilinemez. Bilinenlerden de gerekli çıkarımlar yapılarak laikleşme süreçleri oluşturulmaktadır.

Toplum da, psi durumlu yurttaş insanların da, hakkı vardır. Onlar da aklına getirdiği bir öznel istemi hakkımdır! Diyerek, topluma dayatırsa, buna da hak tanınacak mı? Çünkü ikisi de toplumsal olmamakla mesnetsiz tutumdurlar. Ne kadar saçma ve soyut bir konuyu, ortaya korsak, o kadar saçma ve soyut bir argümanla karşılaşmamız, kaçınılmaz olmaktadır. Toplumda bireyin hakları vardır gerçeğine sarılıp, önümüze gelen her şeyi buna ilintileyip, bu hakkımdır, zulümdür, gibi gerçekçi olmazlıklarla, akıl mı bulandır malıyız?

Hak ve özgürlükler, toplumsallık işleyişin gerçekleştiği yerlerdir. Toplum kurallarının, nesnellığı ve ona uygun Ya da, biçimsel toplumsal anlamaların tutumladığı alanlardır. Kendi kişisel merhamet ve kanısız duygularımızın, öznel kişi oluşlarımızın baskınlaştığı yerler değildir. Özel alanımızda yaptığınız inançsal tutumlar, ne hak ne de özgürlüktür.. Kişi olurlukların ortaya serildiği bir kendiliktir. Hak ve özgürlüğün mutlaka toplumsal olma, toplum yapısındaki aksama, gelişme veya paylaşımı veya yeni ilişkilenişi, Ya da yeni üretim gücü gelişirliği, yeni refah talebi vs. nedenleri ile belirtilir olgulardır.

Bilinçsiz, öznel düşüncelerine kapılmış insanlar, metafizik tutumlulukları ve alışmaları içinde yaşıyorlar. Yaşamlarının, sosyal düzenlerinin; birbiri ile ilişkilerinin, ürettiği soyut kavramların, ALT YAPI ile ilişkilerini bilmiyorlar. Bu yüzden de her başa geleni, şans, talih kader, algılatması ile değerlendiriyorlar. Tüm bunları metafizik gücün düzenleme ve yaptırımına bağlayarak bir rahatlama, sindirme sağlarken, aklını kullanamama gibi bir kendine yabancılaşma, kendine aykırılışma da yaşamış oluyorlar.

Bu bağlamda, demokrasi; üzerine oturup istediğimiz gibi kılıç sallayacağımız bir alan olmadığı gibi, toplumcu gelişme ve haklarımızı sağlarlığa bir engel bir kısıtlama da değildir.

Önce bir polemik tartışayım istedim. Örneğin dekolte oluşlar toplum ortamına giriyor da başörtüsü! Niye girmesin? Başörtüsünde ne var? Kafamızın arkasını okuyorsunuz? Gibi bir yığın, anlamsız, kafa karışıklığı Ya da kafa karıştırmalar vardır.

Birinci örnekte; dekolte olanın, toplumu yönetme, sisteme karşı olurluk, toplumu biçimleme gibi, bir iddia ve anlam taşımadığının örtüşmesi ile başörtüsü simgesi ile toplumu inanç temelli düzenleme amaçsallık taşırlığının, siyasi tutum oluşun üstü, zımnı olarak kurnazca! Örtülmekte. Ve iki aykırı tutum aynılaştırılmakta. Toplum, bizim başımızın örtüsüne değil, bu örtüyü bizim kendi belirttiğimiz soyut anlamsallığın bir kuralı yerine getirirken, diğer inançsal zorunlu kurallarını da, adım adım beraberinde taşınacak oluşuna, ajite olurluklardır. İkinci olarak da, dekolte kıyafet kişi bazında değişebilir, gelip geçici, yarın bir başka türünde giyinebileceği bir keyfiyettir. Üstelik çokta dekoltem oluşla toplumda pek hizmet alır Ya da verirlik olağan olmayan bir kendi kendine dengedir. Ki dekoltenin alanı da halk alanıdır.

Bunun en ajite oluşunu, bazı sözde aydınlar, çıkarları gereği, bir kesimin evhamı olduğunu fütursuzca söylemekte! İşin garibi, bunu böyle olması gerektiğini, evhamlı bir kesim değil, inanılan kutsal metinler buyuruyordu! İnanç temelli yaşamı ve yapılanmayı bir mutlak farziyet olarak, mutlaka yerine getirilmesi gereken bir yükümsel görev buyruk olduğunu kutsal kitaplarda; ""Kital emredilmekte""; ""Yüce ruh'un dini yeryüzünde hakim olana değin size öldürüşme emredildi"" söyleniyordu. Evhamcı buluşçu ve bilimsellikli aydınlardan bir kısmı, bedava lokantalardan yiyip içerken, bir kısmının astronomik paralarla bu işleri kotardığı topluma yansımakta. E... aydınlık ""vurulduk ey halkım unutma bizi"" diyecek kadar özverili, gözü pek ve toplumdan yanalık olacak değil ya...

İkinci örnek, birinci örneğin, yani inançsal anlamaları, inanç temellerine göre, toplumsal yaşama taşınmak istenmesinin, bir amaçlılığın güya görmezden gelinirlik masumiyetiyle algılatma kurnazlığıdır. Toplumun reaksiyonu da; bu halin; ""Truva atı gibi, bir kazanıma"" dönüşmesini fark eder oluşlarının tepkisidir.

Tabii ki bunların psişik savunmaları da ""Niyet okuyorsunuz"" deme soyutçuluğu olacaktır. Nasıl ramazan ayı geldiğinde, belli bir inanca mensupların oruç tutacağını bilir

olmak, tahminleşmek, kestirmek NİYET OKUMAK değilse. Ramazan süresinde bir günde müminin fitre vereceğini söylemek kafa okumak değilse. Aynı inancın kutsal metinlerinde, bu türden örtünme yâda kapanmalar vardır. Ya da ön kutsal kitapların ön gördüklerinin yorumlanması müminliktir. Bir mümin bu yorum imanlılığını, görevi olarak yapıyor olabilir. Aynı kutsal metin ""Tanrı'nın kitabı ile hüküm olunun, Tanrı'nın ipine sarılın, Tanrı'nın hükmü, yeryüzüne hâkim kılınana kadar mücadele edin."" Gibi emirlerine uyan, bir mümin tavrı olacağı açıktır. Müminin bunu imanlı olarak tutumlaşacağını bilmek de, kafa okumak olamaz her halde! Güya kurnazlar, karşı tarafı da, kendileri gibi görüyorlar?

İnançların alenilik kazanmış tutumları ortada iken, bilinir olması kafa okumak olur mu? Ancak aleni olmayan kişisel hırsları tanımlamak belki kafa okuyuculuğu değerlendirilebilir. Bu tür savunma, olsa olsa, bir bilmemelik Ya da dezenforme ediş, takiye kılış olmaktadır. Toplumdaki hak ve özgürlük leğalitesine, kendisini tutumlaştırmağa çalışan bu takiyyeyi; Tanrı emri, bu hâkim mümin yapılaşmayı zorunlu kılmaktadır. Demokratik bir toplumda bu niyet belli bir süre, hak ve özgürlük diyerekten ve demokrasi gereği demlerle, talep etmeyeceğini düşünüp bilememek, bırakın niyet okumayı, düpedüz safdillilik olur.

Bu açıdan bakıldığında, başörtüsünün öyle yakaya takılan, yaka gülü gibi karışma yapmayan, fevrilik ve inisiyatif alır bir masumiyet olduğu söylenemez. Yaka gülü, siyasi bir amaç taşımaz ama o, taşır. Yaka gülü bir müddet sonra çıkarılır, hiç taşınmaz veya gerektiğinde de tekrar edilir. Ama bunu çıkaramazsınız, günah ve karşı gelinirlik, soyut algılaması var. Yaka gülünü taşıyan ""siz niye gül taşıyorsunuz"" diye bir baskı yapmaz, akıla bile getirmez. Ama o: ""siz, mümin, inanır, değil misiniz? "" diye açıkça da ajite eder. Bunun böyle olmadığını söyler olması, tartışmanın neden var olduğunu izah edememek olur. Gerisinde koskoca bir mazı vardır. Kıyaslama çok örneklenir ama anlaşılır olmuştur diye başka bir sorunsala geçeceğim.

Sürecek 40

Bayram Kaya

İnanç Ve Toplumsal İstem (talep) 41

Bunun bir saçmalık oluşu (ne doğru, ne yanlış olmayan durumlar, felsefede saçma olarak bilinir) da, ""efendim herkes bir değildir! "" denmesindeki takkiye oluşturu. Şu unutulmamalı; ""efendim herkes bir değildir"" deme zannı ile sübjektifliği ile nasılsa herkes hırsızlık yapmaz! Nasılsa herkes cinayet işlemez! Mantığı ile ceza yasası, yapılmamalık edilir mi Allah aşkına? Bir iyi kural, elbet diğer yüzünü de, beraberinde zorunlu olarak belirtecektir. Bu, zorunluluğun bize göre, bir beliriş biçimi olduğu yukarıda işlendi. Olamların gerçek olması başka, sizin olamların somut olasılığına karşı tedbir almanız başkadır.

Böyle soyutçu mantık: ""efendim herkes bir değildir! "" mantığını kullanacağı gibi aşağıda olduğu gibi de tam tersi mantıkla da tutumlaşır. Amaç için bunlara her yol mubahtır.

Zaten, bu tür soyut sübjektiflik alışların, bir sonrası toplu kıtale çok rahat dönüşür. Tarihte, özneliğe, sübjektif ve kâhinliğe inanan firavun mantığının, cinayet işlemek için gerekçesi de budur. Burada takkiye tersten çalışır. Tevrat'ın beyanına göre, "" Mısır'da doğacak Yahudi bir erkek çocuğun, firavunu öldüreceği"" kehaneti ile tüm doğacak Yahudi erkek bebeler kendi sübjektif mantığı ile potansiyel suçlu görülüp; varsanımla katletme mantığıdır.

Yakup da, göçerliği esnasında, Şekem kızı Dina'nın yol Beyinin oğlu tarafından uğranan tecavüzüne karşılık, tüm ahaliyi (sanki suçlu halkmış gibi) kılıçtan geçirmiştir. Barış için tüm erkeklerin sünnet olması şart koşulur. Teklif Hamar oğullarınca kabul edilir. Sünnetin acısı ile hareket edemeyen Hamar savaşçıların ve tüm erkeklerinin, bu kandırılma ile katle uğramaları gerekli olmuştur. Bu hal, herkesi suçlu sayma soyutçu anlayışın, aslında kendi görmezliğinin akıl perdelenmesidir. Ama o sana der: ""efendim herkes bir değildir! "".

Soyut, öznelci mantık, yukarıda ""Herkes aynı değil "" derken, art niyet taşımayanın gölgesinde art niyetlileri eritmeğe çalışırken, buradaki iki örnekte de, herkes potansiyel suçlu görülmüştür. Bunlar soyutçu, saltçı, tek benci, düşünceli, mantığın zaman ve zemine göre zorunlu sonuçlarıdır. Temeli ise, bir tutumun, toplumsal yapıda olmayışının, topluma kabul ettirmenin suizannıdır. Firavun kendi sui zannını, Yakup kendi sui zannını gerçeklemiştir. Toplum hukuk ve delil üzerinedir. Öznel soyutçu mantık gibi, sanı ve kanılarla toplumsal olaylar oluşturmaz. Sanı ve kanıları hak özgürlük saymaz.

Bir genel tutumu daha belirteyim. Toplumda akıl görülen, pek çok kişilerde, bu tür yanılma ve yanılmacıların içindedir. Hatta bazı sorgulama yapan, insanlarımız bu akıl kişileri de sorgulamanın aksi kutbunda görünce, kişi kendisinde şüphe ederlik içinde, çark etme psisine kapılıyor. Eğer toplumda, sömürü ve sınıfsallık varsa, bunlar bir egemenlik yarışı olarak var olacaklardır. Hem ideolojik hem de çıkarsal dezenforme ile kâh bilinçsizliklere bilgi kirliliği yaratılmakta, kâh bilgi sınıfsal çıkarılara alet edilip, bilmesinlercilik siyasası güdülmekte.

Günümüzde inanç ve tarikat yapılanmalarının da yer aldığı bu çıkarsal ideolojiler çok ince taktikler uygulamakta. Önce çok bilinen bir örnek vereyim. Kuzey kutup kuşağı Eskimoları: ""Ren geyiklerinin kendilerinin ataları olduğunu, atalarının ren geyiklerinden geldiğine inanırlar "" İşte bu Eskimo inancıyla; günümüzde ""İsa'nın babasız doğduğuna"" inanan bir atom mühendisinin, inancı arasında; KAFA YAPISI açısından Hiçbir fark yoktur. İdeolojiler hem birinci hali, hem ikinci hali Maalesef toplumda yetiştiriyorlar. Çünkü iki durum da onların sömürüsüne, yapılanışına uygundur. İşte bir

kafa karışıklığı nedeni de budur.

Demokrasi, Oligarşi, monarşi, aristokrasi gibi kişi Ya da grupların veya sınıf egemenlikli yönetimlere karşı, geliştirilen ve gelişen, bir siyasa. Tüm yurttaşların katılacağı, kişilerin farklı olmayacağı ve ayrımsızlık gözetilen hükümet biçimidir.

Nasıl soyut özgürlük tanımlamaları gibi "" kişinin dilediğini, dilediği gibi yapabilme hakkına, özgürlük denir! "" mız mız anlatımları varsa, demokrasinin de; ""Demokrasi vatandaşlar arasında, özgürlüğü ve eşitliği gerçekleştiren bir yönetimdir."" diye soyut tanımı vardır.

Hiç unutulmamalı ki caride demokrasi bir sınıf egemenliğini, biçimler. Tabii ki bu hal, diğer sınıfların tam bir ümüğünü sıkarcasına değildir. Bu İ.O. 8. yüzyıldaki Yunan demokrasisi olan, ""azınlığın çoğunluk egemenliğine boyun eğmesi"" biçiminin, günümüzde ""egemen olmayan sınıfların, egemen sınıflara boyun eğmesi"" biçim görünümüne girmiştir. Burada göreceli olarak, derece derece egemenlik paylaşmıştır. Halk istediğini yapıyormuş gibi görünür. Baskılar uzluklarla örgütlenerek, sistemli biçimde insanlara, yönetimlere uygulanır.

Azınlığı da gözeterek çoğunlukçuluk yönetimidir, gibi bir yığın tarifler varsa da, nasıl toplumun bütün üst yapı kurumları alt yapı ile belirlenirse, demokrasi de alt yapı ile belirlenir. Nasıl karnı aç insanın özgürlüğü gerçekleşemez ise, karnı aç insanında demokrasisi gerçekleşemez. Bu yüzden havanda su dövüp baş örtmeye özgürlük diye ajite olmak, tam bir çıkmazdır. Egemen sınıftan ziyade genelde fakir halk yığın hareketidir.

Alt yapınızı ne kadar geliştirirseniz, buna bağlı üst yapınızda, dolaysı ile demokrasinizde o kadar gelişecektir. Gerisi boş laf ve havanda su dövmektir. Gerisi kafa karıştırmalarla, toplumsal bağı kopuk, soyut öznel fanteziler içinde insanlar yaratıp, sömürüyü saklamaktır.

Sizin toplumsal hak, görev ve etkileşimlerinizi, özgürlük vs. gibi durum ve taleplerinizin toplumda işlerliğini gerçekleyen siyasal sosyal ilişkileniş biçiminizdir. Bunları da temelde ekonomik üretişiniz ve paylaşımınız sağlar.

Bireyin alt yapısal üretim ilişkileniş, toplumsal örgütlenir oluşlar, sizin toplumdan talebinizi belirler, geliştirir ve zengin kılar. İstekler haklar, özgür oluşlar vs. buradaki yansıyışlarla ilişkili, bağlantılı, buradaki temellenişleri geliştirir nitelikte olmayı gerekli ve zorunlu kılar. Bunun uygulanış şekli demokrasi açılımınızdır.

Toplumlarda birey, bir toplumsal yaşayışta kendini gerçekler, bir de, yine toplumda, ama ezici davranışı öznellik kişisellik içeren, toplumsal oluştan bir hayli gevşemiş, üst yapı oluşumları ile bireyden fazla olan, kişilik, kişilik tutumlarını kapsayan özne oluşu vardır. Yani yurttaş toplumsal taleplerde ""birey"" olarak varken, özelinde bireyliğinden fazla olarak, kişilik vardır. Bunlar kişinin hoşlanmaları, korkuları, inançları, dinsel inanmaları, falan takımı tutarlığı, arkadaş grup gezmeleri, ibadet biçimleri, istediği gibi kılık kıyafet taşırılık, yakasına sarı değil de kırmızı gül takması, kırdı gezerliği, sokakta tur atarlığı, istediği gibi fizik, metafizik düşünme, gibi bir yığın, toplumsal talepte olmayacak, beliriş ve belirtişler vardır. Bunlar ne haktır ne özgürlüktür ne demokrasidir nede bunlar değildir.

Bireyi toplumsal ilişkiler belirler, bireyin gelişmesi, herkesin gelişmesiyle yani toplumun

gelişmesi ile olur. Bu da şu demek, Kişiler halk içinde iken, birey olması ile toplumsal harekete katılır. Burada kişiliğinden çok bireyselliği %100 de 100 etkindir. Özel yaşamında iken kişilikleri vardır. Toplumsal hareketin ve bireyliğin içinde de inanç ve inançsal edimler ilinek olarak var ama etkin değildir. Kişide inanç, inat, inak inalcılık, inak vardır.

Sürecek 41

Bayram Kaya

İnanç Ve Toplumsal İstem (talep) 42

Kişi, kendi içinde başlayış, kendi içinde bitiş ve sondur. Birey toplum içinde beliriş, başlayış ve gelişmedir, bitişdir. Toplumun katkıları bireyi belirler. Kişilik bireyde doğar bireyi içerir. Bireyden, daha fazla olandır. Bu nedenle; 1- Kişilik, kişiyle başlayıp kişiyle biten çok faal yanı vardır. Dışa yansır 2- Kişinin kullanabileceği ten tin derinliktir. 3-Bireyin, kendinden başka olarak (uz ve nitelikli oluşundan başka) biyolojik parçalanamayan bir yapı olurluğu da vardır. Kişilik bireyde doğar. Bireyin dışına taşmakla bireyi içerir. Bu kişilikte içkindir. Yani bir demirin parçası, yine bir demir iken; bireyin parçası birey değildir. Kişilik bireyin tümünde olur, Hücrenel boyutlu birey kısmında ancak temel ilişkilenen olarak yansır.

Kişi, birey ve ruhsal bilinçsel niteliklerin tümüdür. Öznel kişilik öğeleri özdeksel ve tinsel ilgiler, gereklilikler ve yeteneklerdir. Bu faaliyet alanları boyunca, kişi; hem KENDİ KOŞULLARINI, hem de TOPLUMSAL YAŞA M KOŞULLARINI üretir. Burada kişi kendini sadece bir eğitimin ürünü olarak görmemeli kendi de ilişkileri ve eğitimi oluşturabilmeli. Toplum bireyüstüdür. Bir bireyin gerek duymayacağı maddi koşulları ve özgürlükleri üretirken, geleceği planlarken, yasal olurluğuyla vs. bireyüstüdür. Ama refah ve özgürlük, hak olurluk vs. paylaşırken bireyseldir

Kişi, kendi koşullarını, kendi mizaç ve eğilimleriyle, ruhsal gelişim yetileriyle, inanmaları, inan ve inançlarıyla oldurur. Bilgilenme sürecinde, kendi izan ve anlamalarıyla, kişisel kanı ve sanı edinişleri vardır. Yani, deneyleri ve içsel gerilimleri ve iç gelişmelerin duyguları ile hayalidir. Kişi dış etki ile birlikte, için dışa körlüğünün yansısidir. Somuttaki kazanımının özneye bir yansıyış, kişisel inisiyatiftir. Toplumsal yaşam koşulları, yasallık ve normsal normatiftir. Birey oluşluk, ortak üretim, belli bir eğitim öğretim alırlıktır. Hak, refah isterlik ve görevlerin özgür oluşların alanıdır. Soyut olmaktan çok somutluk yeridir.

Bilim, hak özgürlük toplumun ortaya koyduğu bir tutumdur. İnanç bireyin, kişilerin yaşayış, kendilerinin, iç dünyalarını yansıtışlarıdır. Bazen bu yansıtışlar, grup öğrenmeleri ile ortaklaşıp gruplarla tutumlaştırılır. Ama kişilerin inanmaları yinede bunlardan daima fazladır. Çünkü kişi yaşar ve zihinsel üretimler yapar. Bu nedenle inanç tutumları topluma ve toplumsal talebe dıştan karıştırmadır. Toplumsal doku ve yasalarla uyuzmaz. Gelişip değişir olamaması hem kendinin hadi kapıdır, hem de toplumsal olamamalığının sadece bir açmazıdır. Hele inakçı tutumlarını hak ve özgürlük kategorizesine sığdırmak, bilir oluşun, yurttaşlığın tutumlaşacağı bir ortaya koyuş olamaz. Kendinin bir doğma oluşu ve tartışılmaz, eklenip çıkarılamaz oluşu, yani düşünce olmayışı, yanı ile düşünce özgürlüğü bağlamına da sokulamaz. Ancak inanma soyut özgürlüğüdür. Toplumda inanma değil pratikler üzerine kurulur ve kurumlaşıp uygulanır.

Sürecek 42

Bayram Kaya

İnanç Ve Toplumsal İstem (talep) 43

Kişi-insanın içleminin deki, toplumsal yanlı, birey-insan, toplumun refahını bölüşüp tüketen, çok farklı bir kişi-insana dönüşmüştür. Artık başlangıcın kişi insanı değildir. İç gözlem yapan, duygudaşlık yapan, hoşgörü geliştiren, bir yığın kişi-insan yanını üretmiştir. Başlangıcın kişi-insanından da, kopmuştur. Ama toplumdaki kişi-insanın, toplum öncesi kişi-insanı, saçını, kulağını topluma getirişi gibi, öznesi ile öznelliğini de, aynen topluma getirerek, fantezi oluşları korumuştur. Bu özne, toplumdaki kişi-insanın alt yapısını oluşturduğu ve bunun fantezileşme yarattığı da unutulmamalı. Şimdi toplumcu kişi-insan vardır (sosyo kişi insan) . İnsan; birey de olabilmiş, ala geyikleri yakalamak isteyen, koşu fantezisinde değil, toplumcu üretimle, Mars'ta yaşamı kurgulayan kişi-insandır.

Bu kişi-insan, birey-insan dışında, sevgileri, ilgileri nefretleri, kıskanmaları, gelenekleri görenekleri, dini, imanı, inançları vardır. Çağdaş insan, çağdaş ve gelişmeci, ilerici insan, bu kişi -insanın tutumlarını, özelleşmiş yanı olan, birey -insan tutumları ile karıştırmaz. Kişi-insan, birey-insandan asla kopamaz. Kişi insan, birey-insanın, hemen yanı başındadır. Birey- insan faaliyette iken, kişi-insan, tutumlarını kontrol altına alır. Birey- insan, kişi-insan heva ve heveslerinin gem almazlığı alan devresinin, etkinliğini, kısmen pasif ve avara kıldığı, patinaj kıldığı, bir bilinçlilik ve insanın insan olurluğudur. Kendini ürettiği bilinçli pratik insanlığıdır.

Birey-insan, toplumsal taleplerde, kişi-insanın hırslarını, bilinçli inisiyatiflilikle asgari yapmıştır. Yine toplumsal taleple, bazı kişi-insan tutumlar, şiddetli kılınan bir esneklik ve etkileşimlilik olmuştur. Örneğin sanat konusu gibi. Kişi-insanın umutları vardır, birey-insanların Ya da kurumların bir projeleri vardır. Kişi insanların, inançları vardır, birey insanlar geleceği planlar. Kişi-insan karın psikolojikliğini sürer. Oysa toplumun birey insana yansıması: birey-insan karı olmasa da, sürümü az olsa da, sakız fabrikası yerine de, Ya da yanı başında, protezi de üretir. Bu, bir yükümsel özgürlük sel, hak ve talep sorumluluktur.

İnanç bir, toplumsal talep midir? Sorunsalına yaptığım, otuzu aşkın, deneme analiz ve kişi bakışlı çalışmam, 5. bölüm son paragrafta tespit ettiğim, iki kavramı; kişi-insan ve birey-insan kavramlarını, bu sonca yazısı ile biraz daha, açıkladım.

Kusurlar ola ki gelişmeler ola... Kusursuzluk ve tamlik evrende namevcuttur. Evrende bitmiş olan bir şey olmadığı gibi, bitecek olan bir şeyde yoktur. Bitmiş gibi olanlar, süreçte; bir olay ve olgu aşamasının, kesikli; zamanca mekânca anlaşılabilen, başka olay ve olgularla, karşılıklı etkileşecek hem çevresel (rastlantı) olurluk, hem de içsel zorunlu davranır yanındır.

İşte temelde sistemleşmiş inançlar: Olaylarda, toplumsal düzende bir bitmişliği, sonsuza kadar böyle olurluğu ifade ederler. Her şey başlangıçta bir kesliğine yaratılmıştır derken, her şeyi insan içenliğe indirger. Bu nedenle evrime ve bilime karşı koyma gayreti güder. Böyle bir saltıkçı değişmezlik ve kişi-insan öznel haklı olurlukla, toplumun siyasasına oturmaya çalışır. Kişi-insan, değişmeden yana olabilir iken, inançlar değişmezlik ve saltık olanı bildiğini söyleyerek kişi-insanda sanılar oluşturur.

İnançlar, gerçeklerle çelişmekten, yanlış olmaktan, yanlışlara düşmekten, sorulara cevap olamamaktan, kurtulamazlar. Örneğin tüm inançlar, bitmiş en güzel ahlaki getirdiklerini savlayarak, antibiyotikli, nükleer güçlü, genetikle oynayan insanın, ahlakını biliyormuşlar gibi, bu gerçek oluşlara ters ve aykırı düşerler.

Bunlar bir bilme, zorunlu olurluğa egemen oluş pratikliği olmayıp, bilmez oluşlardır. Hiç

de zorunlu olmayıp, böyle Ya da öbür türlü de, olabilecekleri, illa böyledir türü anlama ve sanıdır. Yani inançlılar. İnançların alan ve düzlemleri, pratikliğin alan ve düzlemleri ile alabildiğine farklıdır. İşte kişi-insan bu iki düzlemi, kişiliğinde bağdaştırma çözümlemesi yapabilen, bir güç oluştur.

İnançlar insanın pratiklikleri ile ister istemez bazen sessizlikle (çaktırmadan) uyur. Ama inançlar pratik gerçeklenmenin önünde giden, saltı kavrama; olguları soyutlama; gücü ve düşünme yapma alan ve düzlemleridir. Bazısı bunu Doğa Üstü Güç'le ilişkiler. Bazısı her yürürdeki pratik olandan bir şeyler üreterek değişme esnekli kılarlar. Bazısı da bu, değişen plastik anlayışını, Yüce Tanrı'yı anlamada kullanır. Kendisi ve Yaratıcı arasındaki oluşan sevisel oluşları ancak kendisinin tadabileceği bir içsel bağ tutar. Bunu kişi-insanlarla paylaşır ve tartışır. Özelinde, dildiği gibi yaşar ve tutumlar. Günümüzde inançlar bu yolları tutumla yan deney üstücülüklerdir.

Görülüyor ki ne doğa, ne insan, ne de toplum bir kez de, yaratılmamış. Gelişen değişen şey bir kez de yaratılır mı? Hala yeni galaksiler var olmakta evrende. Yaratış ve var oluş, insanın düşünmesi ve inanmaları bitmeyip sürmekte. Değişene, değişmeyen değil değişen cevap aramakta. Bir sonraki adım, bir önceki adımla, hem oluşmakta, hem o adım, elenerek ayıklanarak içerilmektedir. Durum oluşla sürmekte. Bu da ancak birey-insanın tutumlaşacağı bir toplumsallık alandır...

Sürecek 43

Bayram Kaya

İnanç Ve Toplumsal İstem (talep) 44

Toplum bir ilişkileniş biçimidir. Toplumun, insan salt düşünmesi ve öznelliğinden bağımsız, zorunlu nesnelliği vardır. Bu ilişkileniş sadece insan-insan, sosyal boyutunda değildir. İnsan- doğa; İnsan-üretim nesnelere; insan-üretim ilişkisi; insan toplum; toplum-insan vs.dir. Bu ilişkilerin tümü, bizi öznel istemlerimizin, hoşlanmalarımızın, dilek ve iyi niyet oluş zanlarımızın dışında, somut, yasallıklı, zorunlu davranmayı gerekli kılarlar. Toplum: halk, topluluk, grup, kalabalık, olmayan bir üretim ve üretiliştir. İnsan üretirken, bu üretilişle kendisi de üretilir. Bu nedenledir ki, başlangıçta insan davranışları: bir ağacın meyve verme zamanı ile ve meyve verme verimliliği ile sınırlı idi. İnsanın çok aktivitesi bir meyve toplama çabası iken, oralardan parçacık fiziği ile evrenin başlangıcını yeniden kurgular ve deney alanına sokar hale gelmesi toplum sayesinde olmuştur.

Bu şu demek, bir sistemde yani bir ilişkileniş biçiminde, örneğin bilgisayarda, nasıl tristörün, kondansatörün işlevselliğini, tüm sistemin fiziksel ve yazılımsal koşullarına, egemen yapamaz isek, toplumu da, sırf insana ve insanın öznelliğine baş eğdiremeyiz. Bu bir zorunluluktur. Bu hal, insanın transistorun fizik koşullarına bağlı kalarak, ona belli genlikli ve belli frekans zamanlı, istenen mesajlı dalgaları da, ürettirmeyeceğimiz demek anlamın da gelmez. Bu, sistemin özelliklerine, uygun yazılımla, sistemi yeni davranışlara, amaçlı uygulamalara yönlendireceğimiz anlamına gelir İşte özgürlükler, haklar burada başlar

Yazılım, donanımlara uygun olmak zorunda, donanımın da verileri, yazılımlara uygun, davranmak zorundadır. İşte bilinçliliğimizi, haklarımızı, özgürlüklerimizi, demokrasimizi, ahlakımızı, inançlarımızı, siyasetimizi, bu tutum alışlar ve tutum alışların sisteme uygunluğuyla belirlenir. Ve böylece boyutlandırılır. Böyle bir zorunluluktur hak ve özgürlükler. Zorunluluklar bilincine varılıp sosyal ve toplum amaçlı yarara döndürülebilir. Tüm ideolojik yanlar, toplumun; nesnel cansız yanını ve insan yanını göremeyip, sırf sosyal yönüne çalıştırılmaz. Sosyal yönün refahı için, nesnel yanını da, yani üretim araçlarını ve üretim ilişkilerini de, devamlı geliştirmek zorundasınız. Tıpkı bilgisayarın donanımsal işlevliliğini devamlı geliştirerek, yazılımsallığı da geliştirip, bu bağıntı ile toplam işlevi ve verimi artırmak gibidir. Bu ilişki oluşlar, toplumsal pratige uyar ve işlererse somuttur, gerçektir, işlevseldir.

Görülmede ki hak ve özgürlükler, demokratik tutumlar, bizim üretme (soyut ve somut üretme) ve refahınıza denk düşen, bir üretim gücü ve üretim ilişkisidir. Karşılıklı bağıntı ve bağlamlılıkta birey etkenli, birey siyasalı, etkileşim yaptırım kurumsallığıdır. Kişi-İnsan öznelliği değildir. Kişi-insan özelliği, insanın toplumda aldığı refahla, yani yaşamı olduran üretimle, kendi özellerimizdeki, yine kendi istek ve bağıntılılıklarla oluşturduğumuz bir yaşama biçimidir. Burada da, kendi geçici seraptan hak ve özgürlükler, talepler vardır. Ve çok keredede gevşek, canımızın istediği gibi bir bağıntı örüntülüğü vardır.

Buradaki hak özgürlük vs. toplumsal hak ve özgürlüklerle karıştırılıp yer değiştirt ilerek kör dövüşü yapılmakta. Oysa buradaki hak ve hoşgörü, kişi anlamaları ile sınırlıdır. Daha öte gidemez. Kişiselleştikçe yalnızlaşan, kişilerle ilişkilendikçe gruplaşan bir iniş çıkışlıktadır. Size saygı gösterildikçe sayar ve saygılırsınız, size hoş görülme olundukça, sizde hoşgörölü olursunuz. Bunlar bir kişi-insan Ve kişi-insanlar arası ilişkileridir. Oysa toplum, birey-insan-birey-insanlar Ve birey-insan-kurum; birey-insan-yasallık; kurum-kurumlar arası, bireyler- üretim güçleri vs. ilişkilerin toplam bağıntılılığıdır.

Toplumsal örgüleşişte, birey-insan; toplumsal nesnellik, örgüleşiş ideolojileri vardır. Kişi-insanda, toplumda üretilen ürünlerin, paylaşılan refahın, tüketimi vardır. Bu

tüketim topluma yöneldikçe, toplumsallaşarak; birey-insan olan tutum olur. Karşılanması tüketilirken de, yavaş yavaş, kişi-insana dönen ilişkidir. Kişi-insan; kişi-insan bağıntılı gevşek ve kişi-insan istek içerikli, ilişkisel; tüketiminin inisiyatifli, keyfilikle yaşanmasıdır.

Kişi-insanın, doğada var bulunduğu toplum öncesi süreci ve toplumda süren iki uçlu yanı vardır. Toplum öncesi yanı kendi biyolojik ve öznel yaşamsal çelişkilerinin gelişmesi ile oluşan, sanısal, kanısal özne ve özneliktir. Algıları genelde ben içinci ve tek bencidir. Topluma girince bu öznelik kısmen ve büyük oranda sosyalleşecektir. Bu gelişme toplum oluşla da, berdevamdır. Ne var ki, toplum oluşta, kişi-insanın bu yanına, birey-insan oluş katılarak, toplumsallıkla; müthiş bir gelişme ivmesi katılmıştır.

Kişi-insanın, inançlı olması, ya da ateist olması tutumu; kişi-insanın sübjektifliğini ve öznelliğini içerir. Bu öznelik ve sübjektiflikler toplumda yoktur. Bunlar halka ait tutum ve tavırlardır. Toplum: üretim araçları, üretim güçleri, üretim ilişkileri, kurum ve kuruluşlarıyla; kuralları, otoritesi, insanı, insanın emeği ve soyutlama yetisi vs ile bağıntılı ve zorunlu ilişkilenmesidir. İnsan emeği toplumun ruhunu oluşturur. İnsan emek gücünü toplumda kompleks ve komplike ederek kendisini akis ettirir.

Birey-insan, kişi-insanın toplumda tamamen sosyalleştiği yeni bir yanıdır. Toplumsal bir yapıdır. Birey-insanın da, ben içenlikleri, toplumsallıkla gerektirilmektedir. Kişi-bireyin tek benci yaklaşımı, toplum içinlikle bağıntılı kılınmıştır. Hünerli, nitelikli, mesleki ve uzamsal birey-insan üretimidir bu. Artık tek benci, öznel yanının, hemen yanı başında; harıl harıl çalışan ideolojik siyasi, soyutçu, ama pratikle somutlanan, toplumcu, özneliği korkunç gelişmiştir. Özgürlükleri, hakları, refahı, ahlakı, gelişmeci demokratikliğini tutumlaşp, kişi-insanın yararına, götürmüştür. Birey insan, Kişi-insanı; özerk ve özel kılarak, bağımlılıklara egemen kılarak, özel tek benci yapısını koruyup, toplumla ilişkilmiştir. Kişi-insanın soyutlama sınırsızlığının ve inançlar oluşturma muktedirliğinin alanı buradadır.

Sürecek 44

Bayram Kaya

İnanç Ve Toplumsal İstem (talep) 45

Aforizma: ""her dayatmacı düşünce dayattıkları tarafından yıkılır gider. Birincisi, tarihleri galipler istediği şekilde yazar ""

C-Bu düşünce ile bir inancın, bir mazlumiyet'in savunulan, sesiz çığılı var edilmede gibi bir iletişim sezilmede. Atatürk'ün bir galip olarak, toplumdaki inanca ilişkin düzenlemeye keyfi karşı olduğu ima edilmek istenmekte gibi. O kadar masum bir savunma ki, bir kızgınlığı gösterir iken kendi ayağına kurşun sıkmaktadır. Veya kendi gözündeki merteği görmeyip, başkasındaki saman çöpünü görmektir. Bu asla razı olmayacağı ama kendi inandığı İslam peygamberinin de bir galip olduğunu ve tarihi istediği gibi yazdığını saf olarak farkında olmadan söylemektir. İnancın akıl köreltmesidir.

Ben diyorum ki, nasıl üretim gücü oluşturmuşsanız, öyle ilişkiler geliştirip, üretirsiniz. Ve ona göre, düşünüp paylaşırsınız diyorum. Karşı olunurluk, öznel düşünceciliğin. ""bir bilenin vaz ederliğini"" ihdas ederlik olduğundan siz pek duyulmazsınız. Hiç alakası olmayan bir ilişkilime. Kim dayatıyor? Kim, neyi, istediği gibi tarih yazıyor? Ben bu konulara girmedim de anlatımlarımla. Konu o zaman özelleşir bir felsefe analizi olmazdı. Bu yazılanı anlamak isterlik değil, kafadaki şablonu, aceleci bir feveranla bir yerlere ilgileme gayretidir.

Sözün tümü öznel düşünceciliğin kendi çelişkileri. Biz tarihi ne kadar çarpıtırarak çarpıtalım, tarihin nesnel yasaları, onu elimine eder. Ben nesnel ve toplumsal yasalardan bahisle tez ediyorum. Tarihin, nesnel ilkeleri ve kendi gelişmesi ile sistem kendini olgunlaştırıp, yeniye yönelip, kendini dönüşmeğe eğilimler. Tarihi kişiler bu nesnel yasalara uygun öznel, aydınlık ve tutarlı kuram ile tutum koyabilirse akan seyri yönlendirebilir. Çıkarıcı karşı oluşlar, siyasetin kısır olan, ceberutluğunun buradaki kalıcı olamayacak etkilemeleri konu dışıdır. Bu söylem, yukarıda belirttiğimiz gibi, tarihi süreçleri; kral, prens savaşları ve tutumlaşmaları sayma mantığının tezahürüdür. Üstelikte benim anlattıklarımından böyle bir anlamın neye nasıl ilişkilediği de belli değil. Sanırım Atatürk hedef alınmakta. Biz nesnel gerçekliği bilmeden, öznel inandırmaların peşinde olur isek, toplumsal üretimi yapamaz isek; galipler elbet dayatmaları yapar. Ama bunlar benim incelediğim konular değil ki.

Üstelikte tarihin nasıl yapılıp, yazıldığını; kendi konu bütünlüğümlle 11 numaralı yazı dizimde bir paragraf içinde belirttim. Aşağıya tarihin nasıl yazıldığını, konum içinde kalarak ve söz konusu bölümden alıntılanarak tekrar yazdım.

""...bunlara denk düşer araçları, eşdeyişle özdeksel (maddi) yapı ve yaşamı üretirsiniz. Bu bir, ilişkinlik, bağıntı ve özdeksel üretim tarzıdır. Bu bağıntılılık, durmadan değişerek, gelişerek hem yeni biçimler alır, hem de siz, tarih yapmış olursunuz. İnanç, bu özdeksel tarihin, kendi ölçütleri dışında yazılmış halidir. Bu yüzden biz, tarihe; daima inançsal bakışla, bu makyajla, inanan inanmayan Ya da; kral prens savaşları, görme yanlışlığına düşeriz. Oysa olmakta olan savaşlar; ÜRETİM GÜÇLERİ İLE- ÜRETİM İLİŞKİLERİ ARASINDADIR. Bu nedenledir ki, insanlar ne ürettiklerine, nasıl ürettiklerine uygun yaşar, uygun düşünür. Yani üretimine uygun düşmelidir ve ona uygun da düşünür.""

Aforizma: ""İkincisi, toplumsal sözleşmeler için başında toplumun özgürlüğü olarak çıkar sonra dayatmacıların eline geçer. ""

C- Ben bunun böyle olmadığını ne savundum ne söyledim. Hatta dolanarak da bunu ifade etmekteyim. Dayatmacılar eline geçiriliş, daha çok da inançlar eli ile olmakta.

Ben bunları hiç söylemiyorum ki. Analiz konumun dışında bir durum. Elbet bunlara da girilir. Bunlara ilişkin mütalaalarım da var. Ama konu, içinde çıkılmaz olur. Ama bu konu, benim anlatmamla endirekt bile ilişkili değil. Ben toplumun nesnel, halkın öznel ayrı alanlar oluşunu savunup tez yapıyorum. Toplumun inancının olmadığını, halkında aksine inanç tutumlar var edemeden ilişkilenebileceğini belirtmeye çalışıyorum, bu alandaki ilgili kavramların yerli yerine oturtulmasını örnekleme gayretindeyim.

Burada şunu belirteyim. Nesnel koşullar, üretim gücü ve üretim ilişkileri sizi kapitalist aşamaya getirmeden, dayatmacılar sizi kapitalistçe yaşatamaz. Kapitalist koşullar gelişip varlaşmışsa toplumsal düşünme ve anlayışlar oluşmaya başlamış demektir. O zamanda Hiçbir dayatmacı kimse, uzun süre sizi feodal düzende tutamaz. Bir başkası ile hal aşılır.

Aforizma ""İnanç, inanca göre yaşamak konularında bugün ortaya atılan bütün tartışmaların özünde, dayatmacıların çıkarları yatmaktadır. ""

C-El hak ne denebilir ki. Bu, Hiçbir sistemin kendini kurtaramadığı ve denetlenemediği sürece, bireysel grupsal ve sınıfsal çıkarların, sistemi egolaştırdığı hastalıktır. Bunun da, benim anlattığım konularla ilgisi yok. Ama yararlı. Hatta beni destekler mahiyettedir. İnandırmada, diyorsunuz; toplumsal temelli olmayan, fakat öznel çıkarları dayattıran bir sübjektiflik yatmaktadır. Gibi okunan çıkarım haklıdır. Ve bu çıkarlar yapıya, paylaşımın kötü yapılaşması ile toplumsal huzursuzlukların parçalı bölüklü dağılımı olarak yansıyor. Bu okurun kendi düşünme çağrışimleri ile anlamalara varmasıdır, çok iyi bir şeydir.

Aşağıda benim anlattıklarımla hiç ilgisi olmayan, bir desteklerlik mi, yoksa eleştirelilik mi! anlayamadığım ifadeler sıralanmıştır... Ama sübjektifliği dışlanırsa gayet güzel çıkarımlar.

Sürecek 45

Bayram Kaya

İnanç Ve Toplumsal İstem (talep) 46

- Aforizmalar 1- ""Bilimsellik diye ortaya atılan her konu, felsefi düşüncelere ulaştığında bilimsel olmaktan çıkarak ön kabuller, yani tartışılmazlar haline sokulur. ""
- 2- ""Değişimi gelişimi kabul etmeyen, alternatifini tanımayan her türlü görüş, dayatmacılığa tartışılmazları ile ulaştığında inanç olarak karşımıza çıkar.
- 3- ""Aynen Allah'a ve dinine inanların dogmaları tartışılmazları olduğu gibi. ""
- 4- ""Bunlar tarih içinde yer değiştirebilir. ""
- 5- ""Bugün din dışı davranışlar ülkemizde dine göre davranışları engellemektedir. ""
- 6- ""Zira tarih göstermiştir ki, her engellenen bir gün engelleri yıkarak özgürlüğüne kavuşmuş, kavuştuktan sonra da kendisi engeller hale gelmiştir. ""
- 7- ""Ülkemizdeki yüzyıl öncesinin bakış tarzıyla konulara bakmak sadece karanlıkta kalmaktan ibarettir. ""
- 8 ""Toplumun muhafazakâr ve dine bağlı kesimleri artık bundan 50-30-20 hatta 10 yıl öncesinin insanları değildir. ""
- 9- ""Dine inanan ve dinine göre yaşamak isteyen insanlar artık evlerinden dışarı çıkarak, siyasette, ticarette, toplumda kendilerini var kılmak istemektedirler. ""
- 10""Ülkede hiçbir şekilde tartışılmaz konuların olmamasını sağlamasıdır. ""
- 11- ""Bütün laftan sözden öteye gitmeyen eşitlik, hürriyet, bilim kavramları tarih içinde çöpe atılmıştır. ""

C-Yukarıdaki alıntı eleştirilere hiç cevap vermeyeceğim tamamen, genel yuvarlamalar. Dam üstünde saksagan, vur beline kazmayı, olmuş; gayet genel, kerameti kendinden menkul ifadelerdir. Benim anlattıklarımla uzaktan yakından ilgisi yok. Ne savunduğum ne de savunmadığım bir şeyi açıklar ve eleştirir değildir. Sadece gerçeğe açmış tomurcuklar gibi durmakta. Nesnel tabanı olmadığından nesnel gibi duruyor, öznel olarak seyrediyor. Tabii ki bu yorumlamamı kendi konu akışıma göre yorumladım. Değilse tartışılır çok güçlü ifadelerdir.

Üstelik ""tarihin çöpüne gider"" denirlik, tam bir akıl bilim dışılık. Üstelik bunca saçma inançların hala ve yeni kılıfla sürüyor ve sürececek oluşuna rağmen. Çöpe giderlik algısı aslında gelişmişte, aşama olarak geçilen konuların aşılma özellikleridir. Bir sürecin başlangıç koşullarına referansla, yeni sistemde, kaotik salınımlar içinde sürüp gidecek bir değişme, gelişme, unsuru olarak var olacaktır. İnsan kendi, bedenindeki değişmesini, tarihin çöpüne atmadığı gibi, dünkü yanı ile içerip, değişip, geliştirir. Eğer o kumaştan hiç bir şeyi şimdilik çıkmayacaksa tekrardan sindirir. Toplumlar da, dünkü bilgi tecrübe ile üretim araçlarının gelişimini sürdürür. İki bin sene önceki Arşimet yasası temeli üzerine ve bilmem kaç sene öncesinin elektrik devreleri ile kuantumun birlikteliği, yan yanaşlığıyla, uzayda roketler devinmektedir. Sepete gitti sanılan aşamaların, altta, geride tabiri caizse pilav içi kalmasıdır.

Dünün toplumsal paylaşımı üzerine içerilmiş şekilde, bu günün paylaşımı olgunlaştırılmış. Dünün teker, mil bilgisi, bu günün nano teknolojisi ile dünyanın sosyolojisi güncelin üretim ilişkileri içinde sürüp gitmekte. Bu sürüş bir baskınlık oluşla değil, temel

oluşla içerilmekte. Aşamalar tek tek geri götürüldükçe kendi koşulları ile derhal egemenliklerini sistemde ortaya koyarlar. Yeni koşullara uyumlaşan eski; yeni işlevsellikle, tutum ve var edişlerle sürmektedir. Yani çöpe giden bir şey yok; öznel düşünceciğin öznel saçmalıklarından gayri.

Sadece kavram kargaşası içinde olunurluğun, sapla samanı karıştırıp, kör dövüşü yapar olmanın güzel örneğini göstermek için, belirtmek için; aşağıdaki sözü birkaç paragrafla izah etmeğe gayret edeyim.

Aforizma. ""halk ve aydınlar. Aydınlar halk değil mi? ""

C- Hayır efendim aydınlar halk değil. Halkta aydın değil. Tıpkı delilerin halk, halkın da, deli olmadığı gibi. İşte her yerde karşımıza çıkan kavram kargaşası, bilmezliği Ya da abur cuburluğu. Sorunu tersten ortaya koyuştur. Halk genel bir kavramdır. Halkın içinde Ali, Veli vardır ama ne halk Ali, Veli'dir, ne de, Ali, Veli halktır. Halk bütün bireyliğin, olumlu olumsuz tüm özelliğini taşır nitelik belirlemedir. Halk, aydın Ya da cahil, eril Ya da dişi olabilir. Ama bireylik halkın tüm özelliğini taşıyamaz. Örneğin halkta antibiyotik yaparlık özelliği bulunur, ama Ali ile veli bu işi pek ala da, hiç bilmeye bilir. Yada Ali ve veli kaos kuramını hiç duymamıştır, bilmez bile. Ama halktan bilenler vardır. Halkta inanma, inanmama tutumu olacaktır. Ama Ali bireysel olarak Hıristiyandır, müslümandır, Ya da kendine göre inanma anlamları vardır

Aydın bireylik bir tavidir, her bireyde olmaz. Bu söylem bireylerin aydın olamayacağını içermez, ama gerçeklikte halktaki bireyler, birey oluş tutumlarından gayrisine, bilemez olmakta. İstese de her alanda bilir ve aydın olamaz. Aydın tavır da, kişinin her alanda değil belli alanlardaki, bilirlilik önderlik tutumlarıdır. İşin bir de şu realitesi vardır. Halkın içinde hiçbir zaman, aydın olamayacak engellilerin olacağı da, unutulmamalı. Halk, toplumsal yapılaşmadan ve kendi kişisel karakterinden temelli, kişisel sübjektiflikle de iralandığı, ilineksel yüklemelerdir. Bunlar karıştırılmadan iyi bilinmeli. Toplum aydınlığı, bireylik olarak çok önemser. Halkta bu özellikler, temel eğitim öğretim ilişkilenebilir. Şu anda 8 yıla zorunlu tutulmuştur. Burada birey ve bireylik, karşımıza çıkar. Bu kavramlar da, çok iyi bilinmelidir.

Bu yanlış oluşlar, güya (konu dışı olan) sorular, konu anlatımı içinde işlendiğinde daha fazla detaya girmiyorum. Birçok soru da; hiç konuyu anlamayan, konu ile uzaktan yakından ilgisi olmayan irdelemelerdir. Aslında böyle bir materyal daha önce elimde olsa idi, bu konuları içerten ilişkillemelerle konuyu uzun tutacak materyal olurdu. Bu açıdan da müteşekkirim. Benim konuların sınırlılık lığı ile düşündüğümde, öznel düşünceciğin tüm yanlış ve yanılgılarını taşıyan, konu içeriğiyle uzaktan yakından ilgisi olmayan, çok genel içerikli, bir çıkarıcı, ya da bilmezlikle, bilginin silindirilip özümseme olmayışıyla, mevzi savunma gayreti ile ortaya konmuş, akıl ve bilim dışılıkları hemen sırtırmakta olan, temelsiz, usa aykırı tutumlar olmaktan kurtulamıyor.

Aforizm: "" İnançsal ritüellerin kamusal alana en az yansıdığı bir ülkede yaşadığımızı düşünüyorum. ""

Epistemoloji üzerine halen genel geçer en büyük kuramları koyan Karl popper, Thomas Kuhn, David hume gibi düşünürlerin yetiştiği ülkelerde papalık halen toplumsal vektörde önemli bir yer tutuyor. Yine bu düşünürlerin asli etnik ve inançsal menşelerine ait İbrani ülkesi bir din devleti denilecek ölçüde kurallara sahip. Batıda bütün nikâhlar kilisede kıyılıyor. Bütün diploma törenleri kıyafetleri, kiliselerin bir nevi eğitim yeri oldukları döneme ait kıyafetler.

...
Anlamamakta direnen yapıya ne denir? Hiçbir şey. Ben tez olarak diyorum ki, somutla olumlanamayan, oluşturulamayan, oluşturulanın da, süreç içinde; ikmal edilirligi, değişirliği olamıyorsa, bu düşünce ve edimler toplumun talebi olamaz. İsrail'de bir şeyin olurluğu doğrulama gibi benimsenmiş, Aristo söylüyorsa doğru mantığı gibi olmuş. İsrail'in toplumsal yapısının başı, sanki bunlarla dertte değilmiş gibi, ortaya konmuş. Ya da az önceki tezin, İsrail'de de geçerli olacağı unutulmuş. Böyle olunca da inanç sanki toplumsal alana yansıtılmışta, yansıtılmamaktan dolayı bir mağduriyet dile getiriliyormuş gibi yanılısama ve konuyu yanlış ortaya koyan saptırma vardır. Laboratuvarında serum geliştiren, sınıfında ders veren, hastasının takibini yapan, makinesinin düğmesine basan vs. toplum faaliyetlerinin, ne türden ve nasıl bir inançsal ritüele ihtiyacı vardır? Bu, halk ve toplum kavramını, dinamizmini bilmemekten Ya da karıştırmaktan, kaynaklı aldanış ve aldatıştır.

Sürecek 46

Bayram Kaya

İnanç Ve Toplumsal İstem (talep) 47

Oysa nikâh, inancın değil, toplumun bir talebidir. Üstelik de mal edinmenin, özelleşmenin, miras bırakma anlayışının somutlanmasıdır. İnsanların avcılık döneminde, ne böyle bir inanmaları, nede böyle nikâhlı, somut yaşamaları söz konusu bile değildi. Nikâh, ancak toplumsallığın ve toplumsal üretimin belirleyişi ile ortaya çıkan bir zarurettir. Bu aleniyetlik ve resmîlik, meşru olurluğu nasıl yapılaştırırsanız öyle yapılaşırsınız. Yanlış olan toplumsal bir talep olmayan, inanç kılıfı altında yaptırılırlıktır. Ve inançlarla ortaya çıkmış, gökten zembille inmiş gibi, bir algı havası verilmektedir. Eğer böyle bir hoşgörü yapı, kendisinin devamı talep gerektirmelerini, hem de zorunlu haklılıkla, peşi sıra getirir, yani dayatır. Başka sapmaları da tetikler. Toplumun konusu olmayan, zımnen toplumun duyarlığı olur.

Batının ortaçağ geleceğini izler olması bir kanıt olamaz. Yanlışı kim yapıyorsa, batı da yapıyorsa yanlıştır. Ölçüt batı değil, Toplumsallığın temelinde, toplumsal inancın olmamasıdır. Eğer siz büyücülük yapıyorsanız ortaçağ söylemini tartışırsınız. Bir toplumsal yapı değişirken, bazı yapılar yeni içinde sürüşüne devam etmekte. Maalesef bu nikâh da o nazarla görülmeli. Burada ironim bir gönderme yapayım. Bu da, batının, hani o aldığımız iyi saymayacağımız, şikâyetçisi olduğumuz ""biz batının kötü ahlakını aldık dediğimiz"" ahlakı olsa gerek!

Böyle teokratik bir uygulamışta, David Hume'lerin çıkarlığı, nikâh uygulaması sistemindeki başarısının ürünü değildir. Toplumsal birikimin, yavaş da olsa, somut nesnel gelişirliğin bir etkimesi sonucudur. Üstelikte inançların, Dünya'nın düz olurluk kabulüne rağmen ve Kudüs'ün Dünya'nın merkezi olup, tüm sistemin de, Güneş'in de, Dünya'nın etrafında dönüyor olması, inanma dayatmasına rağmen Hume'ler yetişmiştir, kepler yetişmiştir. Bu gelişme, her sistemin, eskiyip dönüşür olmasının, nesnel temel yasallığın, nicel birikim yanısıdır. Eğer teokrasinin olumlu etkisi ile olsa idi, gelişme binlerce yılın yavaş ve hantal dönüşümü ile olmazdı. Bu günküne yakın hızda olur ve çok daha önceleri olurdu değil mi?

İnançların temel amacı, karşı konulmaz gücün etkisi ile sizin toplumsal yaşamınızı; maddi yaşam ve üretiminizi ""O"" söylüyor diye keyfince ve karşı konulmazca, denetlenme altına alınmasıdır. Her hangi bir değişimin, topluma yansıyan tepki verememe durumundaki huzursuzluklarınızda, inançların, sizin adınıza, sizin düşünmenize, akıl erdirmenize gerek bırakmadan, karar vermesidir! Birey olmanızdan çok, kul olurluğunuz, Mutlak Güç adına dayatılır. Size; birey olarak yaşamı ürettirirlerken, siz, kul kertesini aşamazsınız. Kimi zaman somut koşullara göre, güya, Ruhsalın söyleyişinin yorumlanması adı altında sosyal sömürdür inançlarınız. Ruhsalın size ""Akıl erdirmiyor musunuz?"" demesi de, bu vekil yorumcuların dediğini, anlayıp akıl etmekten öte gitmeyen bir durumdur. Aksi durum da, derhal kâfirliğiniz ilan olunur. Bunun en bilineni batıda da aforozdur.

Yahudilerde de, benzer uygulamalar, yanlışlık bağlamında aynıdır. Yahudilerde inanç ulusal yararcı bir inanç olduğundan, İsrail dışında kimsece kabul olunmaz. Yarar İsrail oğullarının yararadır. İsraililere ait Vaat edilmiş topraklardan tutun da, Musa'nın Mısır'da çıkışta: ""Ey İsrail oğulları Mısırlı komşularınızı soyun"" demesi. İsraililerin birbirine, faizsiz para alıp vermeyi, gerekli kılıp, yine birbirine, faizi vermeyi haram kılmışlar. Ama başkalarına faizli para verişini toplum oluşun temeli yapmışlar. Köleliği değil de, İsrail oğullarına köleliği yasaklamışlar... Bu tür ulusçu yararlılık, bir yığın yaşamın pragmatikini sadece İsrail oğullarının mutluluğuna dönük işletmesidir. Bu somut inanç, İsrail'i bir anlamda yüceltirken Roma ve Hitler mezalimine de duçar yapıp, Dünya'ca kısmen de olsa, dışlanır olmuşlardır. Neden sırf inancı ayırıştırmasından.

Üstelik bu konular benim savlarımla hiç ilintili değil. Ben toplumsal oluşun nesnelliğinde inanç yoktur diyorum, İnanç; gruplarda, kalabalıklarda, bireylerde vardır diyorum. İnançlar, bilerek veya bilmeyerek, toplumun bünyesine, toplumu üretirici olmayarak ama işlevli denetlemek için sokulmaktadır. Siz Avrupa'da da, İsrail'de de var diyorsunuz. Dam üstünde saksak vur beline kazmayı. Avrupa'da İsrail'de de, olur olması, toplumsal gerçeğin yapılaşması değildir, orada da özneliğin çarpıtılmasıdır, özneliğin, tersten ortaya konur olmasıdır. Üstelik inançların toplumda olmayacağını mücadelelerini 100 yıl süren din savaşları ile hayli pahalıya mal oluşla gerçekleştirmişlerdir. Artık oralarda toplum içinde değil halk içinde ve kilisede inançlar tartışılıp benimseniyor.

Bir toplum(un) da, ağaca çaput bağları, hangi toplumsal talebi karşılar. Şimdi bunun yanlış inanma olduğu söylenip, saçmadan savunması yapılacak. Hâlbuki bu inanmalar, egemenlerin işine gelir. Toplumsal üretimin, doğru dürüst paylaşılmasını, kul kertesini oluş mantığı ile bilinçaltının karşı koyarlığıdır. Günah işlemeyen (Eylem yapmadan) , günaha izin verilip, günahın işlenmesinin görmezden gelinen yanısırdır. Burada kutsalında, Yüce Ruh anlayışının bile, anlamı; tarumar yapılmaktadır.

Ben, öznel inanç, tersten soru ile toplumsal talebe getiriliyor diyorum. Siz tersten bir soru ile İsrail' de, Avrupa'da nikâh şöyle şöyle, mabette de oluyor diyorsunuz. Nikâhın nesnel ve toplumsal yönü belli, belgelilik amaçlanmıştır. Belgeliyorsanız ve o belge alırsınız toplumun kabul kayıtları ise, siz onu ister nüfusa, ister tapuya ister başka bir birime sosyal yapılaşma ile ifa ettirirsiniz. Temeli somut olanın somutlaşmasıdır o kadar. Değilse kilise de oluyor oluşu, inancın toplumda gerçek kılınırılığının bir nedeni değildir.

Aforizma: ""O kadar çoğaltılabilir ki bu örnekler.

Batı uygarlığı Akdeniz havzasında neşvü nema bulmuş dinlerin davranış ve kurallarının evcilmış yeni ritüelleri ile var olmuş bir uygarlıktır. ""

Hala, ritüellerle, toplum olunamayacağı, ritüellerin toplumsal bir gerektirme olmadığı, toplumu toplum yapan nedenler arasında, ritüellerin bulunmadığı anlaşılammıştır. Hangi ritüel toplumu toplum yapan ve neşvü nema bulduran bir vaz geçilmezdir?

Batının gelişmesinde dinler ile neşvü nema (büyüyüp gelişir) bulunduğunu hiç duymadım! Toplumsallığın başlangıcında inançsal ve beşeri faaliyetlerin ayrımını fark etmeden, iç içe sürmüş, yürütülür hali hariç ve konu dışıdır. Toplumun emekleme döneminde inançlar kendini otorite yaparak, çok ağır aksak insanlığın toplum olarak derlenip toparlanmasında etkin olmuştur. Toplum yasaları ile çalıştırılmaya başlayınca, yollar ayrılmıştır evli evine yurttaş yurduna gitmiştir.

Aksine, inançsal bağınazlık yüzünden, direnmeleri, savaşları tarih yazıyor. Kitapları ile Roma meydanında, diri diri yakılmalara rağmen; Giordano Bruno'cu akılcı düşünmenin önüne geçilemedi. Deneysel pratiğin, eleştirel akılın, Dekart'ın Kartezyen mantığının önü alınamadı. Bir yandan da inançsal dirençlere karşı, bu yaşantılaştırmaların yapıldığını, tarihler yazıyor. Kilisenin (İslam ve Yahudilikte bu kategorizededir) neler yaptığını; endüljanslardan, afrozlara, ebonist akımlardan, mezhep savaşlarına değin, yapılanları da tarihler yazıyor

Hele hele 30 yıl protestan katolik savaşı; papaya karşı, şeytanla işbirliğine girenlerin savaşı, adı altında 1546- 1648 reform hareket ve din savaşları; 100 yıl din savaşlarını da tarihler yazıyor. 1337-1443 yüzyıl savaşında da kilise ve Hıristiyanlığın aldığı yaralar ve kilisenin dahli, nasıl görmezden gelinebiliyor. Tarihler birde Haçlı savaşlarını da

yazıyor ki evlere şenlik. Bırakın neşvü nema bulmayı, Hıristiyan savaşçılar, bir daha evlerinin yolunu bulamadılar.

Demek dar anlamda dinsel geleneği, ayinle ilgili diye yazarsak uygarlık var ediyor olacak. İnsanlar bilim yaptığı için ateşe atılmadılar da, buğu gücünü harekete çevirme yasasını, dinsel ritüellerde mi çıkardılar. Şarbon aşısı dinsel ritüelden mi çıkarıldı. Kepler kuramı bu ritüellerin gözümüze soktuğu bir akıl ediş miydi? Harikasınız doğrusu!

Aforizm ""Karl Popper gelecek için yaptığı projeksiyonun dinamiğini açık toplum ve düşmanları dualitesi üzerine oturtmuştur. Çok sakat bir ifade, toplum üretim güçleriyle üretim ilişkilerinin çatışıp aşılması ile nefis bulur. Bunun dışında, gelişeceği dostu yok ki toplum düşmanı olsun? Toplumun dışında bir insan varlığı Ya da bir kuvva mı var ki toplumun düşmanı olsun.

Sizin yazınızda gerekirci pozitivizm in doğrulayıcılık savunusuna karşın yanlışlaşabilirlik kavramını getirmiştir.

Hatta daha öteye giderek yanlışlığı kanıtlanamayan bir hipotezin doğruluğu söylenemez demiştir. ""

Sürecek 47

Bayram Kaya

İnanç Ve Toplumsal İstem (talep) 48

Devam Aforizma: ""Popper'a göre metafizik konular zamanla bilim problemleri haline gelir. Kadim Yunanda bir metafizik probleme cevap olarak ortaya çıkan atom teorisi, bugün bilimsel çizginin önemli asimptotik noktalarından birisi haline gelmiştir.

Bir diğer düşünür Thomas Kuhn "değerler dizisi" kavramına yüklediği anlamla bilgi kavramında çığır açmıştır. ""

Sizin ne dediğinizi, anlatım konumuyla ilişkinliği açısından, anlamışsam Arap olayım. Benim analizimin Karl Popper'in, yöntembilimi ve yanlışlaşabilir olma ilkesine, nereden, nasıl karşı olurluktur bilemedim. Bu ismi ve çalışmalarını buraya getirip yazmak, ne zamandan beri eleştiri oldu, doğrusu hiç bilmiyorum! Aksine benim bilimsellik anlayışında; 1-Yanlışlaşabilir olmak, 2- Daima ikmal edilebilirlik gözetmek 3- Görece ve bağıntılılık 4- Bilgilerin kendi alanlarıyla sınırlılıkları var bulunduğu 5-Bilginin saltık olmayıp yaklaşık olma ilkesi vardır. Analizin temelinde bile Hiçbir toplumsal siyaseti anlayışı, şu şudur demedim bile. Genellikli olmaya gayret ettim.

Siyasanız ne olursa olsun, yaşayışınız, o toplumsal siyasetin, nesnel, somut örgütleniş yapılaşmasına göredir. Siz; bu yaşayışa göre paylaşım hukuku ve ideoloji üretirsiniz diyorum. Bu üretim şekliniz sizin Toplumsal sözleşmeniz olur, Bu sözleşme plastik ve evrensellik içerir diyorum. Ve saltık, her yönü ile belirlenmiş bir sözleşme olmayıp, süreçle geliştirilen ve süreci geliştiren bir yapı olduğunu söylüyorum. Ve inançlar da, aslında göksel olmaktan ziyade, bu yercil toplumsallığı taşırlar. Üstelikte inançlar bu somut koşullarda, 1. halde; doğma anlamalarla oluşacaktır. İşin içine, doğaüstü gücü de katarak, dokunulmazlık zırhı ile insan eli ile toplum üstünde egemenlik kurma hilesi, amacı güttüğünü söylüyorum.

2. halde de toplumsal yaşayış içinde, bizlerde oluşan bilgi, algı sınırlılıkları ile üreteceğimiz her tür değer yargılarının yansımalarından oluşacaktır. Değişen toplumsal yargı, bilgi ve evrensellekle koşut, bizlerde de, kişisel ve öznel değerlemeler olmalıdır. İçini bizlerin dolduracağı güzellik, zenginlik ve çeşitliliğe kalmıştır. Bu inancımızın da, bir yüce Ruh etrafında şekillenip ve mahşeri vicdanla yargılanırlık gibi, bazı genel evrensel anlamalar etrafında geliştirilir olunabileceği gözetilebilir.

İnançlarımızın ulviyeti, kişisel olmasıdır. Ve Yüce Ruh'u anlamak ancak, bizim bağıntılı yaşamımızı; kendi olgunluğumuza göre anlamakla süreçleşecektir. Ve böyle bir süreçle değer kılmak olmalıdır. Kişisel davranışlarımızın, algılarını, bilgilerini ve somut yaşamdaki uyumayan, yanlışlaşmalarını, kendi denetlerimizle bilmeliyiz. İnançsal oluşu ve mahşeri vicdanını, kendimiz öznel geliştirip duymalıyız. Kendi anlarlığımızı, evrensel işleyişteki anladıklarımızla, öznel, kişisel, plastik yargı kılışlarla mevhum yapmalıyız. Bu kanılarımızı, asla topluma egemen kılarlık yapmamalıyız.

Yunan'daki atom teorisi ne idüğü belirsiz inanmadan çok, nesnel temelli ve konjonktürün nesnel gelişim düzeyi ile sınırlı, hayal gücünün sunumudur. Bir akıl yürütmenin, bilmek isteyiş şekillenmesidir. Değilse temel değerler dizisi ve metotlarla bilimsel ortaya konmuş bir tutum değil. Yani çevrede uçan varlıklara bakıp, bir gün insanlığın da uçacağına inanabilmek temelli, somutluktan neşettir. Bu uğurda Herakleitos da kendinden 500; 1000 yıl sonra gelen inançların bile bilemediği, günümüzde dahi, milyarlarca insanın hala habersiz olduğu, bilgileri ortaya koymuştur. Bunlar metafizik değil, fizik alanın konularıdır. Yanılgı burada. Hem metafizik gözetip, hem fizik değerle kendini Isparta götürmek, mantık yanılmasına düşülmemelidir. Bu öznel düşüncecilğin en büyük yanılgı ve tuzağıdır. Bir kere nesnelin yasaları metafiziğin yasaları olamayacağından, bilimsel problem haline gelemez.

Aforizma: ""Pozitivist değerler dizisi kuramı ise, Bilginin tek ve sabit olmadığını ve keşfedilmesini sorgulanmasını bunun sonrasında kabul edilmesini öngören, merak etmeyi ve şüphe etmeyi öğütleyen yaklaşımdır.

"Ötekilere" kapalı olanlara ise skolâstik değerler dizisi sahipleri denilir ki, bu tür düşünceler sosyal sözleşmelerin bugün geldiği evreye en ters durumdur.

Tekrar saygılarımı sunarım yazara ve yorumcularına ""

Bir kere değerli ilgilenir okurun, bilgi sarfına ve kendisini yetiştirir olmasına gıpta ettim. Teşekkür ederim. Aslında tüm gayreti yazımın yanına tamamlayıcı bir çalışma gibi "sunum", söz konusu. Ne var ki diğer okurların, bunu eleştiri gibi addetme olasılığı da olduğundan eleştirmek zorundayım. Hakikaten konuyla bağdaşmıyor, ama dolanarak da olsa ufuk açıyor. Ben kendi payıma mütalaalar edindim.

Bir yığın konu dışılık, konu ile ilgisi olmayan genel geçerlikler yukarıda sıralanmış. Özel düşünceliğin, aceleci ve temelsiz tutumu ile bütün yanlış ve yanlışları ile yukarıdaki genel geçerlilik, imalı biçimde abur cubur edilme yapılmış. Genel olarak yukarıdaki, kanıları ben de taşıyor ve paylaşıyorum. Ama analizimin neyine karşı olurluktur hiç anlamıyorum. Af ola. Böyle genel doğruları yazımın üzerine, kuşku sergiler gibi, eleştirelilik gibi yazılır oluşu, manidardır!

Aforizma: Hele şu: ""Latince bu kelimenin anlamının; aynı söz dizimsel bağlam içinde birbirinin yerini alabilecek olan ve güçlü bir karşıtlık bağlantısı kuran öğelerin oluşturduğu bütün olduğunu belirtmiştir. ""

""Sanırım dizinin son bölümü. Değilse bile buraya kadar okuduklarımdan anlayabildiklerimi ve görüşlerimi yazmak istiyorum.

Kendimi yazı boyunca sabra davet ettim. Sürgit bir dogmatik öngörünün sosyolojik terminolojide geçen kelimeleriyle yapılan bir salata tabağına benzediğini düşünüyorum son tahlilde makalede yazılanların ""

El insaf en basit tecrübedir, siz ekonomi diyorsanız; para, enflasyon, kar zarar, iflas vs diyeceksiniz. Her cümlede bu ve benzer sözcükler geçecek. Radyoyu anlatıyorsanız, direnç, akım, faz, indükleme, kapasitör vs diyeceksiniz. Her cümleden de, bunun biri, üçü, olacak. Her kavramın kendi dili, olmaz ise konu anlatımı olur mu? . İnancı anlatırken her cümlede, melek, cin, Mabut, kâfir, mümin gibi ve benzer sözcükler geçecek. Hem de tekrar tekrar geçecek. Değilse kişi konuyu anlatabilir mi? Haram, mümin demede inanç anlatılabilir mi? Ben de, Toplum kavramını işlerken, toplumsal talep diyorum, üretim diyorum, üretim ilişkisi, organize, nesnellik, somut ilişkiler vs. demeden toplum anlatılır mı? Zaten bunlar bilinmediğinden kör dövüşü oluyor ya.

Nelerin, salata olduğunu bir bilsem ve dahi, anlatımın salata olmayan şeklini de bir söylese idiniz, iyi olurdu! Şu da bir gerçek ki, salata da, bir garnitürdür. Siz ortaya hiçbir şey koymadan salata diyeceksiniz. Bravo doğrusu!

Aforizma: ""Balık dört ayaklı bir hayvandır cümlesinde bir düzeltme yapmaya yekindiğiniz bir sırada- hayır sizin söylediğiniz öküz olabilir diyecekken - yazar devam ediyor çatallı boynuzları da vardır. Hayda balık şimdi geyikle karıştırıldı. ""

Aslında, tam bir dam üstünde saksağan vur beline kazmayı anlayışı olmuş. Analiz, kafadaki şablona ne kadar uymadı ise, o kadar öznel düşünceliğin saçmalaması anlamsızlığını, yukarıdaki gibi abur cubur edersiniz.

Sizi konu boyunca sabra davet eden mesele ne? Sizin gibi düşünmüyor olmak mı? Neden es geçtiniz şablon uyuşmaması mı?

Ne bir cümlem ortaya konmuş, ne cümlelerin yanlışlığı söylenmiş, ne de yanlış olanın alternatifi öne sürülmüş. Salata denmiş çıkılmış. Eleştiri mi eleştiri, Biz de eyvallah diyelim bari!

Aforizma: ""Felsefe ve sosyoloji bilimine ait en basit kitaplarda yer alan kapsayıcı tasnif ve sabit sayılabilecek jargonları vermek istiyorum önceden.
Güzel ve çirkin estetiğin konusudur
İyi ve kötü ahlakın konusudur
Doğru ve yanlış mantığın konusudur. ""

Vallahi bu anlatımı, eleştiriye dikkatli okurun anlayışına bırakıyorum.

Yine konu ile anlamı olmayan bir abur cuburduk. Örneğin toplumdaki hırsızlığa ben çirkin demeyeceksem, bir hakkın gaspına, kötü hareket demeyeceksem neye kötü derim? Bu, iyi kötü, güzel, estetik ve ahlaki mantıklı, demeyi nasıl, neye göre anlayışta anlatılacağını bir deyi verse iyi olacaktı. Bir hırsız, kafanızdaki güzellik şablonuna göre mi yargıyorsunuz, yoksa somuttaki yasaya ve suçun oluşmasına ve suçun şekline göre mi yargıyorsunuz. Metafizik algılarla topluma nizam veremezsiniz. İşte bu örneğiniz yukarıdaki dört ayaklı balık öykünüzün tüm yanlışlarını barındıran bir kıvranış olmuş. Öznel düşünceliğin soyut ve iler tutar yanı olmayan bir söylemidir. Burada zımni olarak şöyle bir anlam vardır. Sizler bilmezsiniz, biz söyleriz, siz yaparsınız idealist mantığıdır bu.

Kuş bir gerçekliktir. Sizin kuşa ait bilgileriniz hakikattir. Kuşlar kanatlıdır çıkarsanızda mantıki doğruluktur. Burada mantıki doğruluk ve hakikat bilginiz, somuta göre ve somuta uygunluktur. Yani; doğru, yanlış ve hakikat; gerçeğin kendi olmayıp, nesnel temelli somutların, zihinsel anlama bilme, uygunluğudur. Aksi halde ne idüğü belirsiz, soyut kullanımlı güzel, yanlış, kötü deme abur cuburluğu değildir. Bunların toplum dışında, nesnellik dışında, nasıl anlamı var oluyor bir öğrensek! Kendi başına bunlar nedir ki?

Başına taş düşen insanın, düşen taşın uyandırdığı sonuçlarıyla, iyi kötü anlayışı gelişecek. Dalma tüpünü almadan, derin sulara, on dakika dalan kişinin, ya da vurgun yeme somut tepkileri olmadan, doğru yanlış kanısı nasıl oluşacak? Elbette bunları sonradan, tecrübeye gerek kalmadan, toplum içinde de öğrenirsiniz. Ama somutluk temeldir. Bu duygu ifadeleri, somutluğun bize göre yansıttığımız taraflarıdır. Değilse elma, tek başına, ne iyi ne kötüdür. Veya elma salt, ne güzel, ne de çirkindir. Biçimsel mantığın öznel düşünceliğin, metafizik yargıların, iflah olmaz yanlış ve söylemidir tüm bunlar. Üstelik konu ile uzaktan yakından, eleştirel bazda ilgisi de yok. Ne savunulduğu da belli değil.

Kullandığınız felsefe, ahlak ve mantığa göre, iyi güzel anlayışı gibi kavramlarınız da süre içinde değişecektir. Örneğin idealist, metafizik anlayışa göre, trafik ışıkları ve bu uyarıcı levhaların yüksekliği bir estetik uyuma göredir. Bu uyum bizde var bulunan iyi kötü ahlak anlayışının ve değer yargılarının hatırlanmasına göredir!

Hâlbuki trafik ışık ve işaretleri, toplum içinde, trafiğin ortaya çıkmasıyla ve kavşakta dönüş zorluklarının ortaya çıkmasıyla, bu durumlara cevap olarak gelişmiştir. Somut toplumsal bir gerektirmedir. Toplum olmasa bunlarda olmazdı. Aksi halde kafamızda zaten var bulunan bir durumun ortaya konusu değildir. Zaten trafik yoğunluğu olmadan önce, bunlar (güya kafanızda var ama) var edilememiştir her nasılsa! Ne trafik yasası, ne trafik kural ve ahlaki tutumları, bilinmemiş, ancak ve ancak trafik olgusu ortaya çıkınca somut ve nesnel toplumsal olarak, yaşayışla ortaya konmuştur.

Sürecek 48

Bayram Kaya

İnanç Ve Toplumsal İstem (talep) 49

Hiç bir, güzellik ve estetik olmasın ki, o işin ilişkinliğinin simetrisinden çıkmış olmasın: Siz
Trafik ışık ve levhalarının, neden 300 m Yüksekliğinde olmadığı, Ya da 30 cm alçaklıkta olmadığı, renkleri; keyfi ve estetiksel değildir. Işıklara, 1m ile en az 30 m arasındaki uzaklıktaki, taşıt sürücülerinin, arabada oturur vaziyette iken, ön cam alanın, görüş açısı içerisinde olması somutluğu ile sınırlıdır. Renkler, öğretilen, anlam olarak, belli bir işlevle
Anlamlandırılmıştır. Tamamen nesnel somutlukların üretimidir. Aklımızda var bulunan, iler tutar yanı olmayan, düşünmenin düşünmesi, anlatımlar değildirler.

Bu somut gerektirmeler de, ölçüler, iyidir yeterlidir gibi, oransal estetiksel değer yargı kılarlığımızı geliştirmekte. Bu kurallara uyma, hem ahlakilik durumlarını içerir, hem de yasal zorunlulukları. İyi kötü, ahlak vs. bile bu somut koşulların ve toplumun konusu iken, ne anlama geldiği belli olmayan, soyut, asla üzerinde birleşemeyeceğiniz, öznel, kişisel düşüncecilğin, estetik, ahlak ve mantığının anlama konusu iması yapılmış! Oysa toplum dışında insanların ahlakı ve iyi güzel davranışları da yoktur. Toplum dışı ilkel yaşamın, sadece hoş olana yaklaşma, elem verenden kaçması vardır. Yine bu toplum dışı yaşayışta, primitif tepki koyuşlar, çok dar ve sınırlı bir mantığı vardır. İnsanın toplum dışında, asla ahlakı ve iyi kötü anlayışı yoktur.

Bu duyguları ve görsellikleri değerlikleri toplumsal yaşayışın üretilmesindeki gerektirmelerden kotarıyoruz. Toplumun gelişmesi ve ilişkilenmesindeki anlamsal tutum bağlarından ortaya çıkarır ve benimseriz. Aksi halde sür git, iyi kötü ve ahlak anlayışı vaz edemezsiniz. İdealist yaklaşıma göre mükemmel bir güzellik ve ahlak ölçüsü ve şekli vardır! Biz onu hatırlayarak kopyalıyor ya da taklit ediyoruz! Trafiksel işleyişi toplumda var etmeden, hiçbir trafik kuralını ve trafiksel ahlakı ve trafiğin iyi güzel yargılarını ve de mantığını ortaya koyamazsınız. Olanaksızdır.

Bir anlamama; eğer zihinsel olgunlaşmamama körlüğü, dikkat verememelik, o konuya vukufuyetsizlik vs. değilse; okuduğunu, duyduğunu anlamama, İnanmanın, inandırılmanın körlüğündendir.

Nasıl olur dersiniz; aynen aşağıdaki güya karşılık, cevap vericilik gibi olur. Söz aslında güncelin çatışmalarında zımni bir eleştiri cevabıdır.

Tevrat ve İncilideki Nuh Ya da İbrahim peygamberlerin insanlara nasihatine benziyor. Bir insan söylemi olarak o kadar doğru ve yaşamdan pratik edilmiş ki, çok güçlü ve gerçekçi bir iddia. Buradaki çelişki, bu güzel ve doğru sözü, Yüce Ruh'un söylediğini insanlara kabul ettirmektir.

Yaklaşım şu: [""Ey insanlar, kendi arzu ve heveslerinizden uydurduğunuz tanrıların gerçeği yoktur"" diyen ayet ne kadar çok haklıdır.] diyen değerli okurların cevabıdır.

Bir kere nelerin heva ve hevesten uydurulduğunu göstermeyip; bir uyarının genelliği ile çamuru at, izi kalsın taktığı uygulanmış. İkinci olarak da, bu söz Yüce Ruh'a söyletilerek Yüce Ruh eleştirilerin ve kişilerin muhatabı yapılmaya yanlışına sapılmış. Çünkü bu söylem aşağıdaki gibi bir eleştiriyi öngörüyor.

Yoksa bunu söyleyen de, sakın ha, bu arzu ve heveslerimizden uydurduğumuz, Tanrı'lardan birinin sözü olmasın? Diye düşünmenin yapılamayacağı, var sanısı ile bir ön kabuldür. Söyleyen ortada yok, ama öyle söylendiğine inanılıyor! Çünkü söyleyenin doğru söyleyeceği ve karşı konulmazlığı, sözün de doğru ve karşı konulmazlığıdır. Ön

kabul edilirligi, kısır döngüsünü taşımaktadır.

Bu sözün, toplumsal yaşayışta, toplumsal somutlukta, insan öznelliğinin dışında, karşılığı yoktur. Somutlukta, elektriğin, manyetizmanın davranışlarını öğrenmişseniz, bu bilgiyi, radyo gibi bir almaca dönüştürmeyi, heva ve heves edersiniz. Ve karşınızda artık, uydurma değil bir somutluk vardır. Üstelik bu manyetizma, elektrik davranışını bilmeden de; tomografi cihazını, heva ve heves edemezsiniz. Heva ve heves uydurmaları ancak ve ancak, öznel düşüncecilğin gem almaz soyutlamasıdır. İnsanın duygularının ve çıkarsal edimlerinin esiri olması gibi nedenlerle sui zanlar üretmesidir. Ama bu sizin doğru olacağınızı onaylamaz.

İnanmanın baş koşulu, böylece nesnelin baş koşulu yapıma yanlına gidilmiş. Ve nesnelin baş koşulu yapma, absürtlük ve çıkarıcılığı taşınmış. Soyut bir delile ancak soyut bir soru delil olur! Bunlarda şöyle sıralanabilir: Bura da Yüce Ruh muhatap değil iken, muhatap kılınma dezenformasyonunu bize tutumlatılmak istenmektedir.

Yüce Ruh'a değil, ama insana şu eleştiri getirilebilir. Bir ve Mutlak'ın: ""Sizi dilediğimce yarattım"", dedi diyerekten; kafadan uydurmalarımızı dahi, inançsal anlamda, Yüce Ruh'un kendisi sağlıyor. Çünkü hiç kimse, Yüce Ruh dilemeden ve Yüce Ruh o eylemi yaratmadan varlıklar davranamaz bile. Böyle olmasına rağmen, Yüce Ruh'un; ""insanlar heva ve heves yaratıp kapılıyorlar"" diye şikâyetçi olması şaşılabilir bir dezenformasyondur. Hem de, geride; Mutlak'ın sanki bizi doğru inanmaya yöneltmeye güç yetiremezmiş gibi! Aculluğu da, gözden kaçırılarak bilgisiz kılıştır.

Hevesle uydurma yapmamızı sağlayan o değilmiş gibi, tereyağından kıl çekercesine titiz sıyrılıp, zeytinyağı gibi suyun üstüne çıkıştır bu. Üstelikte o değilden, kendi yaptığıının, iç pişmanlığını duymak olmaktadır. Ve kullara acıması, sonradan bir şey yapamaz oluşudur. Hele bunu, insanlığın haberi olmayacak biçimde, bir kavime göndermesi. Haberi olanların da bin bir eziyetlerle o insanları öldürdükleri. Böyle bir görevlendirme ve uyarımın, insanlar ve kavimler arasına; seçilmişlik kutsanmışlık gibi ayırım ve çatışma yaratan bir yol yöntem gözetmesi, ""Sizi dilediğimce yaratım"" demesi Yüce Güç'ün "" Her şeye gücü yeterliğine"" zarar vermektedir. İnsanlara haber verme uyarması ile tamamen ters düşmedir. Bunları bizlere sorgulatmadan, kâfir ilan ederek: "" kendi arzu ve heveslerinizden uydurduğunuz tanrılarınızın gerçeği yoktur'."" diyor, Yüce İrade!

Üstelik kendinin de (Söyleyeninde) bu tanımın içinde, kendisinde heva ve hevesin algılandığı biri olacakken, kuşkulaması içinde olduğunu düşünmeden, Yüce Ruha hata yaptırılıyor! Bana göre, Yüce Tanrı'ya böyle söyletiliyor. Allah ile insanlar aldatılıyor. Hiç akılcı temelli değil, kurnazlık temelli olmasına rağmen. Çünkü Yüce Tanrı anlayışını zedeliyor bence.

Ama şu da bir yaşamsal gerçek. İnsanlar heva ve heveslerinden, zanlar, yalanlar, iftiralar aldatmacalar uydururlar. Hatta söylem ve davranışlarında, gizli arzular var ederler. Kimse bunu inkâr edemez. Çok doğru ve somut bir gerçeklik.

Yüce Tanrı, şüphesiz ki bu tür sonuçları biliyor ve yaratana olmaktan ötürüde, bundan şikâyetçi gibi olmayacaktı. Yüce Tanrı sürekli tam bir yaratışta iken, bize göre sükünette olacaktır. Her şeyin yarattığı gibi yürüdüğünü görüyor biliyor olacaktır. Burada bizim, Yüce Tanrı davranışlarını asal bilemeyeceğimizdendir. Ama biz değiştirmek geliştirmek koşulu ile zansal anlamalara gidebiliriz. Bu da bizim bilgi seviyemizin yorumlanması ve yanılgıları ile sınırlı kalacağı unutulmamalı. Bu, Tanrı adına, Tanrı'ya bir söyletme gibi, yani Tanrı ile aldatma, gibi kuşular vermede. Söyleyiş

olarak çok doğru da, ya, bu inandırma ile yerine koyacağımızın kişisel sömürsü ne olacak?

Bu söyleyiş öznel idealizmin bütün kusur ve çarpıklığını akis ettirmekte. Yukarıdaki söz, sanki söz söyleyenin, kendisi; herkesçe tartışılmazlıkla kabul edilmiş, heva ve heves olmayandır da (ön kabul) , ne söylerse mutlaklığı benimsenmiş de; bize, sözün doğruluğunun, uygulaması, takip edilmesi izlenmesi yanılşaması benimsetiliyor! Üstelik bu söz, toplumsal talebin hangi aşama ve basamağına oturur ve toplumsal talep olur!

Sadece bir Yüce Ruh inanmasını yıkamak isteyen, başka bir Yüce Ruh inanmasının kendi ikamesini öngörür olmaktan öte geçemez. İşte bu bir öznel inanmadır. Hiçbir nesnelliğı ve pratikte ilişkisel olmadığı müddetçe, karşılığı yok. Soyut olaraktan da iyidir. Ancak konu yaşamın pratiğine aktarıldığında kazın ayağının hiç de öyle olmadığı görülür.

Sürecek 49

Bayram Kaya

İnanç Ve Toplumsal İstem (talep) 50

Sadece Yüce Tanrı'ya, inanırız. Ve sanılarımızla umarız, ummalıyız da, o kadar. Kimseye, Yüce Tanrı'ya izafe ettiğimiz, kişisel anlama zanlarımız, direştirilir değildir. Bu mantık, Hıristiyan, Yahudi Tanrı anlayışının bir ayet demesi, ya da Budist Mabut'un kendini kabul ettirirlik veya Zerdüşt'ün aynı söyleminin bir benzeşme ifadesi değil mi?

Böyle ifadeler, inandırmanın birinci ve ikinci koşulunu, temelsiz bir öznel düşünceli anlatımla ortaya koyuyor. Ben diyorum ki, Yaratan vardır, mutlak ve egemendir. Asla bilinemezdir. Kişilerin anlamalarına göre kişi içinde bilinmelerle öznel bilinirdir. Bu kişi davranışına yansır güzeldir. Ama toplumsal üretişinizin bir anlaması ve kriteri olamaz bunu şiar edinmeliyiz. Tanrı'nın ne söyleyip söylemediği, birilerine söylenip duyurularak anlaşılır değildirler. Yüce Tanrı'nın yarattığı varlık ve var oluş sürekliliğinde, bizler iyi kötü, sürekli üretip bilgilenererek, bir önceki yaşayış, bir sonraki ile eksik kusurlu kılışla, süreleşecek bir anlam ile bireysel inanırılıklarımız, Tanrı anlayışımız olacaktır. Bu anlamalar kişisel manevi cezai sorumluluğumuzun olgunlaşması olarak değerleyebiliriz.

Sürecin gelişmesi ile anlayışımız da gelişip yeniden üretilecek. Burada şunu iyi bilmeliyiz. Hiçbir aşamadaki Tanrı anlayışı aşamamız, Yüce Tanrı'yı bilmek olmayacaktır. Ancak bilir oluşun sonsuz sürürlükteki, çok çok küçük bir kısmı biriktirilir eleştirilir olacaktır. Biriktirilir oluşu, diğer bireylerle paylaşılır ve öğrenilir yönüdür. Ha keza eleştirelilikte öyle.

Bu Yüce Tanrı'yı eleştirmek değil, kendi anlayışımızı, kendi izafelerimizi ve zanlarımızı eleştirmektir. "Yüce Ruh böyle dedi" dediğimiz zaman, eleştirinin muhatabı Yüce Ruh yapılmakta. O şey üretimsel yönetimin özeğine konup tanrısal olmayan anlamayı Tanrı'sal olan nesnelin karşısına koyup, Tanrı'sal olanı yadsıtıp, Tanrı'sal olmayan vehimlerimizi de Tanrı'sal göstermiş oluyoruz. Bu da, o kadar yanlış, saçma ve hatadır ki akla aykırıdır. Böyle bir inanma, sonunda eleştirmemeyi getirecektir. Bu da tek başına yeter bir nedendir toplumun donuklaşması için. Söyleyeni insan olduğu halde, bu tutum gizlenecektir. Eleştirmemenin kabul edilirliliği nedeni ile İnsana anlayamama sorgulayamama körlüğü yaptırılacak. Bunlar da bize, evrensel akıştaki yaratılışa göre İlahi İrade'ye aykırı olacağı, kanısını, düşündürür.

Diğer türlü sünki ikide bir, Yüce Ruh şunu dedi, Yüce Ruh bunu dedi denmesi; Tanrı: insanca bilinirmiş gibi, bir insanın anlayabileceği somutlukmuş gibi ve tarif edilirliliği varmış yanılmasını içerir. Tanrı'nın eleştirilirliliğini, Ya da inanmanın akılı perdelemesini doğurur. Oysa inanmamız, bizim toplum içindeki, toplum talebine girmeyecek ve hem de, toplum talebine rağmen olamayacak, alanlarda insan-insan ve birey-içsel duyuş ilişkilerimizi düzenleyen, bir davranış şekillenmesidir. Şu da gerçek ki Hiçbir insan toplum gelişmesini bir sonraki durumunu bilir değildir. Bu toplumun bizden bağımsız olan bizim dışımızdaki belirleyemeyeceğimiz nesnel oluşudur. Ancak akışı anlayarak şekiller, dönüşümler üretiriz.

Bu toplumsal ve nesnel yasaları anlayıp uygulayışımız, zaten Yüce irade'nin dileme ve yaratış zorunluluğuna, olduruş iradesine, bizim uymamız olacaktır. Nasıl ve ne şekil olacağı da, sonsuz süreçte, sonsuz yol alış şekillerinden, bizim yaşayışımızdaki zaman koşullarını, anlama davranması ile sınırlı edimlerle; öznel nesnellik tercihlerimize göre, yolların belirleyeceği yasallıklardır. İncancımız bunların önünde gidecek insanlığımızdır

Bireysel talep incancımız da, özneliğin "bir yanılma gerektirme" çaba ve gayreti olacaktır. İnanç, bir gerekmedir. Bireyseldir, çünkü toplumsal talep, çok kere bireylik taleple çatışır. Örneğin çalışmadan, bedavadan, köşe dönme, öznel talebimizin oluşunun toplumla çatışır olması gibi. Şu da unutulmasın toplumsal talep kişinin talebi

değildir, kişi belki de yaşamı boyunca gereksemeyeceği halde, hiç onkoloji hizmeti almayacaktır, Ya da normal görür olduğundan görme cihazı onu hiç ilgilendirmeyecektir. Ya da sağır olduğundan radyoyu dinleyemeyecek, kör olduğundan TV izleyemeyecek ama Toplumsal istek ve toplumsal emek bunları ortaya koyacaktır. Hem de, bir hak ve özgürlük olarak. Bu talep bir gün biz de bu duruma düşersek diyen, psikolojik faydaya göre de değildir. Bu iyi anlaşılabilir. Bu toplumda körlerin sağrıların, görenlerin işitenlerin olması nesnel gerçekliğinin somutudur.

Aforizma: "“Felsefenin en ana konusu olan epistemoloji kapsamında, bilginin gerçeklik, doğruluk ve temellendirilebilirlik ilkelerine göre çıkış noktasını vererek başlaması gereken bir yazı bu. Kendisine ait epistemolojiyi verirken tartışılan diğer bilgi kuramlarına da eleştiri getirebilmeli.”“

Bu çalışmam, temellendirirlik ilkelerine göre, bir bilgi sistematiği içindeki insicamla değil de, bir tematik tutumla ve yeri geldikçe başvuruldu. Eleştiri getirmekten ziyade, bir dikkat çekiş Ya da yeni bir bakış tutumu ortaya koyuştur bu. İnanç reddedilmiyor. Toplum kavramını, iyi bir düşündürüp, düzenlemelere yen anlamalarla gidiliyor.

Örneğin halk ve toplum çok ayrı yapılardır. Birisi tüm, üreten üretmeyen insanların dışrak, toplumsal üretimin güvencesindeki yapılanışlarıdır. Bu oluşum toplumdan farklı tutumlar da geliştirebilmektedir. Tamamen ve özgün, insanın kişisel soyut üretimlerinin ve tamamen tüketimlerin alanıdır. Bir yaşam ünite zenginliği iken, toplum birey ve nesneli ile bambaşka tam bir dinamikler devinim alanıdır. Devamlı bir organik, inorganik bir organizma dokudur. Halk toplumun birey ayağını sağlar. Ve bireyin toplumda getirdiği refahını, farklı duygu ve yaklaşım ilişkillemeleri ile tüketim süreçleriyle yeniden üretimi, artı üretimin tüketimde, bir zenginlik tetikleme olarak topluma dönmesini sağlar. Buna tanımlılık kavramı getirilmeli. Birbiri olmayan ama bir birine temellenmiş iki yapı iç içe için dışında bir yapı. Biri asıl ve temeldir. Bunların yeniden kavramsal hatırlatması yaptırılıp, her şeyin yerli yerinde olduğunda olmasına dikkat çekmekle, inancın toplumsal temelli olmadığını ve olamayacağını ama özneliğin bir zorunluluğu olduğunu söylemekteyim.

İnsanın, kişinin, toplum olmazdan önce de, inancının var bulunduğu belirtildi. Bu basit sığ bir sanı kanıdır. Hiçbir zaman toplumsal ilişkilerin örülmesindeki anlamaları taşımamıştır, taşıyamazdı da. Yani inanç kişinin özneli ile toplum içinde de, kaşının kılı gibi, bulunmakta. Nasıl kaşının kılı toplumsal değilse, inançları da öyle. Nasıl toplum öncesi çevresel anlama ve yorumlamaları toplumsal değilse, çünkü toplum olunca toplumsal çevre anlaması bam tel başka olacaktır.

O ulaşılmazlıkla, ölesiye korkacak, övgüler dizip, kaderini göğün mavi elerine teslim eden kişi insan, artık toplumla uzayı hedefleyecektir. İnsan topluma, nasıl kaşının kılını bırakıp dökmeden geldi ise, öznelindeki inançlarını da, atamadan öylece beraber topluma geldiler. Toplumda, yaygınca, guruplar cemaatler oluşturduğu yazımda söylenmektedir. Toplum bu iki alanla başlayacaktı: El, akıl, araç doğa diyalektiği bir yanda, diğer yanda da yeni yaşantı gözlemlerindeki şaşma ile fantezilerini birleştirmek. Başlangıçta bu zorunludur. Sonra ikinci yanın alanı, halk yaşamına kayacaktı. Ama uzun süre halk yaşamı, toplumsal yaşamı denetir olmaya, özellikle de inanç anlamaları ile uzanacaktı. Kendisine yabancılaştırma buradan atılımla başlayacaktı.

Toplum olurluğun temeli, en yalın şekilde, ekmek parasıdır. Ekmeğin (yaşama gereçlerinin) araçla (teknoloji ile) üretilir olması, kişileri; iş bölüşürüne götürdü. Ve kişilerin organize oluşunu, ortaya koydu. Bu ortaya konuş, kişilerin de birey oluşunu

zorunlu kıldı. Bu emek yoğun karmaşma, önce kurallı (yasalı) olmayı gerektirdi.

Artık kişi toplum öncesi, inanç tasarımı olan, avcılık toplayıcılık yapan kişi değildir. Önce tarımcı ve çoban olarak iki öbekte BİREY olmuştur. Örneğin; a kişisi, saban tutan, b kişisi süt sağan, c kişisi tüzel olurluğu sağlayan, d kişisi saban demirini üreten, e kişisi yapağı dokumacılık yapan, f kişisi tacir, h kişisi hancı hizmet erbabıdır. Veya bir kaçadır vs.yi bilen BİREYLERDİR. Toplum, sürecin öldürdüğü bir olgudur. Ama toplumun da süreci belirlediği, yadsınmaz bir sürüşlüktür.

Örneğin izafiyet teorisini ancak toplum içinde ortaya koyabilirsiniz. Ve bu toplumsal bir olgudur. Toplum ve birey oluşun ürünüdür. Bir toplumsal tavidir. İzafiyet teorisini de, bu günkü birey oluş, bilim, teknik ve kuantik süreçler belirlenmiştir. Yani toplum oluş birey birikişleri sağlarken, birey birikimlerde toplumu ve toplumun yapılaşma gelişim değişimini belirler. Şimdi inanç üzerine ufak bir analize geçeceğim.

1-İnanç, tabii ki, doğaüstü, aşkın güce inancın duygusudur. Bunu çevredeki icbarlardan almıştır. Ekmeğin sağlanmasında ve üretim araçlarının sağlanışında, dolayısı ile insanın toplumsal olgusunda, insanın toplumsal talebinin oluşunda, en ufak dahli ve katkın lığı dahi yoktur.

Artı emeğin üretilmesi ile bu değere ve bunu üreten üretim araçlarına, sahip olunma, köşe dönmesi bencilliği (ben içinciliği) ortaya çıktı. Toplumun bu artı emeğine ve üretim gücüne, hatta ideolojisine egemen olmak amacı tutum koyuşlar, toplumdaki huzursuzlukları ve mal ekonomik eşitsizliklerini artırdı. Merhamet, sadaka hak, adil olma, güzel, çirkin gibi yaşamın çelişmelerinden temelli anlamlar, yaşamsal işleyişler üretilmeye başladı.

Sürecek 50

Bayram Kaya

İnanç Ve Toplumsal İstem (talep) 51

Aforizma: ""felsefenin en ana konusu olan epistemoloji kapsamında bilginin gerçeklik, doğruluk ve temellendirilebilirlik ilkelerine göre çıkış noktasını vererek başlaması gereken bir yazı bu.

Kendisine ait epistemolojiyi verirken tartışılan diğer bilgi kuramlarına da eleştiri getirebilmeli

Felsefi konu böylece konumlandırıldıktan sonra sonra sosyolojik alana yani devlet, sistem, rejim, iktidar kavramlarına ait tarihsel süreci ve eleştiriye ortaya koyduktan sonra sosyal akışın geleceğe dönük nasıl bir perspektife yöneleceğine ilişkin bir sosyal tasavvuru ortaya koyabilmeli bu tandanstaki kelimeleri kullanma hakkını kendinde gören bir yazı.

Öte yandan sosyal buhrandan ne anladığını, evrensel akışla sosyal buhran arasındaki zıtları tasfiye ederek ilerleyen kompoze akışın tarihsel vektörlerini gösterebilmeli

Sosyal buhran tespitlerinde etnisite, inanç, iktisat ve benzeri insani etkileşimlerin dönemsel olarak erk oluşumunda ne tür bileşenleri oluşturduğunu söyleyebilmeli

Teokratik, monarşik, oligarşik, demokratik yönetim biçimi ve yönetsel yapılanma süreçlerinin sözde değil özde, soyutta değil somut tartışılabilirlik düzeyinde ve sosyoloji biliminin bugün geldiği objektifliğin ortak paydasına yakın bir yerlerden ses vermesi beklenirdi yazının ""

Yukarıdaki 6 paragrafla belirtilen özellikler, her biri apayrı, konu ve uzmanlık alanı. Üstelik benim sav ve savunularımınla uzaktan yakından ilgisi olmayan gelişmiş güzel paragraflar. Bir eylem koymaktan öte, salık verir gibi, ama zımnî eleştiri algılatır, bir iğneleme veya yazı çalışmasının kötü olduğunu söyleyen, hiç objektif olmayan, sübjektiftir. Bir kompozisyon şöyle yazılmalı derdikle; şekilcilik, basmakalıplık güdülmüş gibidir. Değerli eleştirmeni öncelikle selamlarım.

En hoş görücü şekli ile bir bilgi paylaşımı olarak değerlemeyi, düşündüm. İğneleme ve kurnaz deyişleri görmezden gelerek. Teşekkürler dost derim.

Aforizma: ""Ancak 1900'lerin " jandarma devlet demokrasisi "penceresinin görebildiği ufuk çizgisinden bakarak ayakları yerden (toplumsal dokudan) kesik olarak yazılan dogmatik ve modası geçmiş oldukça gerici çağdışı bir önerinin metni olabilmiş bir yazı olarak algıladım.'

Jandarma devleti benzetimi! Akıl alır gibi değil. İşte bu; bir şey demeyerek, her şey deme soyutçu mantığıdır. Toplumsal sözleşmenin en başında elbette toplumsal korunma, baskın olarak vardır. Şimdide sürmekte. Bu, jandarmalık şimdilerde, tek ve baskın, egemen bir tutum olmayıp, ortaya çıkış şekli ile değerlendirilmekte. Ancak güncelde, toplumsal güvence mücadeleleri, sınıf çatışmaları, sivil örgütlenmeler, bilinci ile sürmekte. Bu alanda toplumsal sözleşme tercihleri, farklı farklıdır. Neyi seçeceğinizi, sizin neye değer verdiğinizizi, öne alan, bir yapılanmadır olup biten. Bu da günümüzde iki ana temada belirlemek:

Üretim araçlarına, toplum mu sahip olmalı? Bireyler mi? Ya da, toplumun sözleşmesi; bireylerin önündeki, toplumsal oluşuma katkılık sağlamayı engelleyen, tutumları kaldırarak özgürleştirme mi olmalı, yoksa tamamen devletin düzenlemesi ile bir yol

alırlık mı olmalı? Gibi bir yığın tercihlerin göz önüne alınırılıkları vardır, toplumlarda.

İnançlar bu iki genel tutumun, hiç birine cevap olamaz. Yapılanış örgüleşmesi bu temele göre şekillenmemiştir. Üstelik buradaki jandarmalıkta hiç yazımın konusu değil iken, apayrı bir tartışma konusu olmakta. Eleştirmen bunu görmeden, çala kalem, benim jandarma devlet savunduğumu söylüyor. Üstelik inançlar bunu, değişmezlik ve doğru olurluk savı ile tamda eleştirmenin dediği bağlamda; ""inançlar tartışılmaz derken"" dahi titiz davranır.

Ben bunların hiç birini ima etmedim. Böyle iken jandarma devlet anlayışı, nasıl öne çıktı! İnançların toplumsal sözleşmede olmaması, denmesi ile Jandarma devletinin ne alakası var. İnançlar bir güvenlik sorunu değildir. Eğer bir güvenlik sorunu algılatması yaşıyorsa, bu, toplumda; nesnel uygulanır ve üretirir olmayışıdır. Halksal alanın toplumsal alana klonlanmasıdır.

Bizler, toplumda olmayan, kişisel olan tutumu, topluma sokmağa çalışalım, olamayınca da devletin güvenlik algılaması var, bu bir jandarma devleti diyelim! Pekiyi; Bizi bu mantıkla yürürsek, Sudilerdeki, İran'daki inançsal temelli toplumsal yapı, diğer yapıları bünyesine almamakla, jandarma devleti olmuyor da, çok özgürlükçü bir yapı mı itti haz ediyor. Benim böyle bir savım yok. Bu tam bir polemik olmakta, konuyu polemikliğe sapıtmakta. Sav açık. İnanç bir toplumsal talep mi? Buna ilişkin savlar temelleneler ortaya konuyor. Bizse vay jandarma devleti algıladık, diyoruz! Savlar çürütülür ve sonra denir ki, bu savlar jandarma devleti anlayışı ile yazılmış. Bende yanılgımı anlarım.

Uygulamada her hangi bir toplumun rejimi, kapitalist, sosyalist, liberal de olabilir, Ben rejimleri değil, konuları sadece toplum bazında ele aldım. Örneğin toplumları devletleri merkantilist Ya da fizyokrat bir savla, savunmuyorum ki Jandarma devleti desiniz. Ve bu toplumlarda inanç uygulamasının, toplumu düzenler olmadığını, kişileri ve kişi iç dünyasını kişi-kişi yaşantısını düzenler. Caride (yürürde) dünya üzerinde, gelişmemiş toplumlarda refahı üretip paylaşamayan toplumlarda, yapıyı inançla kurallaşan tutumlar vardır. Ne kadar refaha kayarsanız inançlar mutlaka vardır da, toplumsal isteyişe toplumsal bir talep gibi gelmeyip, sosyolojik yaşanmakta. Bu toplumlar, gelişmemiş geri teknoloji uyguladığı yetmiyor gibi, inanç ilkeleri ile kaos yaratıp, mutsuzluk görüntüsü verdikleri bilinmektedir. Yönetimi, inanç temelli toplumlar, evrensellelikle çatışan, kişileri, özgür gelişemeyen, nakilci toplumlardır. Dahası geri ve sömürülen toplumlar olarak, tarih sahnesinde belirnekteler.

İnançlar olacaktır. İnsanlar inanmadan edemiyorlar. İnanç bizim tin yanımızdır. Hayatı yaşantımızı ve tinselliği içimizde çözümleyip paylaşabildiğimiz anlama ve yaşamalardır. Bu inanma gerekleri özel yaşamda, gruplarla, mahalle, sokak, yol, lokanta, otel gibi bir yığın yaşama alanında yaşanacaktır. Sadece toplumsal işleyişlerin, inanç esaslarına göre yapılanması, siyaseten bunun istismarının yapılması tarihsel olarak aşılmıştır. Siyasetçilerin inançlı Ya da inançsız olmaları, aranıp sorgulanması yanlış olmakta. Temel olan, toplumsal üretimin işlerliği olan yerlerde, inanç simgelerini ajite etmemektir.

İnanç kurallarını toplumdan talep etmek, ajite olmayı ve ötekileşmeyi kendi davet etmekte. Pratikliği olmayan, inanmalar, kendi inandığı kuralların işlemediğinden şikâyetle, önce kendisi ajite olmakta! Bir toplumsal hak ve özgürlük olmamasına rağmen, ajite olmamış; toplumsal düzenlemeyi hedeflememiş; basınç oluşturmeyen tutumlar, toplumsal hak ve özgürlük olarak değil de, tolare olarak, Ya da özel yaşamda kişi, grup, topluluk hakkı olarak görülmeli, yaşanmalı. Pratikliğe uygulanan plastik

inançlar (ki kuram denir) elbet toplumun uygulama alanındadır.

Nerenin toplumdaki kopuk olduğunu bir bilsem karnımın şişi incek. Neresi gerici ve çağ dışı! Bunu söyleyen de, tespit etmemiş olmalı ki, hiç örnek vermemiş. Sadece akıla geldiği gibi söyleniyor. Örneğin toplum olmasa, bilim üretilemez, teknoloji üretilemez, toplumsal yasalarımız olmaz, birey olmaz diyorum. Modası geçmiş olanlar bunlar mı?

Desem ki, benim inanç gerektirmem de, kanaat önderimin tutumunda kadının araba süremezliği var. Böyle inanıyorum. Bunu toplumda şiddetle uygulamalıyız? Diyorum desem, bunları söylemek mi, ayağı yerdelik? Bu tutum ayağı yerde olacak öyle mi? Hangi zaruret bizi böyle davranmaya itiyor? Bir inanır olarak, sizin öyle inanmadığınız da Hiçbir şey ifade etmez! Çünkü pratikte her nasılsa tüm baskı ve basınçlar inançlılardan gelmekte. Alkol satıyorsun diye, oruç tutmuyorsun diye dövülüp öldürülen baskı gören insanlar münferit olmaktan çıkıp, halk ve kasaba baskılarına dönüşmekte. Ama Hiçbir karşı tutumda olan biri, sen niye oruç tutuyorsun diye Ya da sen niye içki içmiyorsun diye münferitte olsa dövülüp baskı görmemiştir. Tabii ki bu mutlak böyle değildir de. İşte bu hal ile ben inanıyorum diye, dayatıcı ajitasyonları hiç eksik olmayacaktır! Bu da, her şeyin yerli yerinde ilkesini karıştıran, boş tartışmalar olmakta. Ortak akıl nerede, hangi temelde, yaşayışa geçecek? İşte bunlar, toplumun canlı cansız organizesinin karşılıklı bağıntılılıkla belirlediği süreçlerdir.

Sürecek 51

Bayram Kaya

İnanç Ve Toplumsal İstem (talep) 52

Temel konu, ""inanç, toplumsal bir talep midir? "" Bu soruya yanıt aradığım bir çalışmamdır. Eğer inanç, toplumsal talep ise, toplumda inanç istemeyiz demek, ışıklı kavşak istemeyiz, Ya da hastane nenize gerek, demekle, eş tutulmalı demeye getiriyorum! Çünkü toplumsal talep böyle bir zaruretten duyulmasıdır.

Yok, eğer toplumsal talep değil de, kişinin bireylik ve öznellik var oluşu ise, toplumsal dayatmadaki yeri ve anlamı ne? Diyen bir çalışma sunmaya gayret ettim.

Durum bu olunca, monarşik, demokratik, oligarşik gibi tanımlamayı hiç anlamadım. Bu sayılan siyasi tutumlar, toplumsal somutluğun doğru veya yanlış olabilen, süreç içinde tercihen, Ya da dayatma ile işlettilen yanlarıdır. Ben bu konuları incelemiyorum ki... Hiç bunlara taraf, Ya da karşı olurluğum, işlenmemekte. Aksine bu oligarşik, monarşik tutumlar inançları da toplumsal yapıda sömürü unsuru olarak kullanan yapılarıdır. Bana bir; oligarşik monarşik yapı söyleyin ki inançları yönetimde kullanmamış olsun! Ki bende bunu savunayım!

Aforizma: ""evrensel akışla sosyal buhran arasındaki zıtları tasfiye ederek ilerleyen kompozit akışın tarihsel vektörlerini gösterebilmeli ""

Bunlar benim konu kapsamım dışında. Ama konunun özelliği gereği böyle göndermelere gidildi. Yer yer örnek olarak da yöneysel (vektörel) bazda değindim. Ama benim konumun temel çalışma odağı bunlar değil. Bunların süreçteki değişme ve ilişkileneş bilgi hatırlatmalarına, bir göndermeden öte gitmeyen değinmelerdi. Böyle bir vektör görmek isteyen, ilkel toplum, köleci toplum, feodal toplum ve kapitalist sosyalist toplum, bilgi toplumu diye klasikleşen yöneyi de görmeli idi. Ya da kutsal devletlerden vaz geçilerek, bugünkü sistemlere niçin geldiği görülmeli idi.

Mesela çağ dışı olan ne? Yahudi ve Hıristiyanlıktaki gibi sömürüyü ruhsalın gücü ile savunur olan: Yüce Ruh'un ""kiminize az, kiminize çok, rızık verdim"" demesi mi? Yoksa arabayı; arabanın nesnel koşullarına göre sürülmüyor da, dua ederek mi sürüyorsunuz? Benim de, bunu duymamış olmam mı çağ dışı!

Ben nesnel yapılaşmanıza göre, organize bireyler oluyorsunuz diyorum. Örneğin nesnel yapılaşmanız gereği, uçak ürettinizse, pilot ve uçak mühendisi bireyler veya uzay aracına göre astronot bireyler formasyonlaşıp üretiyorsunuz diyorum. Bunlar mı modası geçenler. Size tokat atana kızılıyorsunuz Ya da, siz de karşılık veriyorsunuz. Yani etki tepki üretiyorsunuz. Bu etki tepki Ya da biraz ilerisi diyalektik mi çağ dışı?

Veya suyun kaldırma gücüne göre, üretilen deniz taşıtı organizeliği, denizde, yük, yolcu nakli, yapılaşmasının örgütlenişinin, nesnelliğe göre oluşu mu çağ dışı, yoksa bu suyun kaldırma kuvveti, iki bin küsur yıl önce bulundu da, şimdi kullanıyor olmamız mı çağ dışı. Yazımda toplumun bu tür nesnel somut var edişlere uygun, üretim yapıp, üretim ilişkisi geliştirdiğini, özgürleşip hak talep ederliğini söylüyorum. Nesnelere yüzdürmeyi var edişiniz, bir yığın tutumları da beraberinde üretecektir. Açık denizlerde avlanmadan tutunda, ulaşımına değin yerel ve uluslar arası hak ve sorumluluklarınızı, özgürlüklerinizi belirler.

İnançların, bu toplumsal temel aşamaların, Hiçbir yerinde, olmadığı, en ufak dahli dahi olmadığını apaçıktır. Sizse hiç bir şey... Ve hiç bir şey demeyerek, bir yığın salatayı siz diyorsunuz. Boole cebiri, yok epistemoloji vs. Bu cebirin dinsel inanma ve toplumsal talep olurlukla nasıl bir benzerliği var acaba?

Aforizma: Ama anlaşılın yazarın anlatmaktan dinlemeye vakit bulamayan ruhi mizacı açıklamalarını bütünüyle dikkate almadan sözlerine devam etmiş. ""

Değerli eleştirmenin, yukarıdaki ve aşağıdaki sözleri gibi, mugalâta yapmayacağım. Kısa cevaplarla yetineceğim.

Bütün söylemleri şu iki yanıltmadan oluşmuştur. 1-Söylemleri eleştiri olmayıp, genel geçer, içi dolacak söylemlerdir. 2-Ve hiç biri, benim savladığım; ""İnanç toplumsal bir talep mi? söylemini Ya da aksini, söylemiyor. Öylesine bir hafıza bilirlük jimnastiği, okuyana fayda kılsın diye belirtilmiş. Teşekkürler. Söylem açıklanmadığı için konumun anlamına göre bir yanıltmadır. İlgisi yokken, getirilip buraya asılmakla ilgisi varmış gibi görünmektedir.

Aforizma: Halk kapsayandır... Topluluğun umumi adıdır sosyolojide "" diyor sevgili eleştirmen.

Üstelik Arapça bir anlamı, halk anlamını genelliyor. Aristo söyledi ise doğrudur, mantığı; burada, Araplar böyle anlıyorsa böyledir, skolâstik mantığına dönüşmüş. İnakçı bir yapı arz eder olmuş. Söz Arapça ve öyle, anlamlı olabilir. Bu ne ifade eder. Arapça kutsal bir metin mi açıklıyoruz da, o anlamla yorumlayalım? Ya da diğer dillerde. Bu bir dilin evrimi değil. Günceldeki kavramın genel geçer anlamı, Ya da dikkat çekerek farklılıkların kıyaslanmasıdır.

1-Ben toplum ve topluluğun ayrı bir şey olduğunu söylüyorum. Elbet halk kavramında halk yaşayışın gruplaşmaları topluluk ve kalabalıklar vardır. Ama topluluk halk değildir. Halktan belirimlerin geçici süre amaçlaşmış bir belirmesidir.2- Topluluklarda inanç vardır, ama toplumda ve toplumun talebinde, inanç yoktur temellenmesini yapıyorum. Örneğin simit üretmek için nirvana, inanma kurallarını bilmeniz gerekmiyor. Ne yazdığım anlaşılmamış gibi, mugalâta sürüp gidiyor. Şu da var simit üretenin, elbette öznesinde inanmaları o an vardır. Ama simitçi bunun vukufiyetinde olup, kişi-insan gibi davranmayıp, birey-insan gibi davranmakta. 3-Toplum da, halk yoktur, bireyler vardır! Halk refahın dağıtımında, vardır. Çalışmayan, çalışamayan, öğrenci Ya da emekli ve engellilerin, üreten bireyin mesai dışı hali olarak vardır. İnsanların özel yaşam alalarında, refahı ve eğlenceyi, inançları, tüketirken ve hizmet alırken halk vardır. Halk özel yaşamı temsil eder. 4- Halk kavramında içertilen tanımlar toplumda yoktur. Çünkü artık toplumda, doktor olarak, öğretmen olarak, berber olarak, kundura tamircisi olarak, kuantik denkleştirmeleri sağlayan vs. BİREY olarak vardır.

Genel cahillik, vasıfları toplumda geçmez. İsteddiği kadar cahil olsun, tarlayı ekip hasatı toplumsal kuralına göre yapıyorsa, burada trigonometriyi Ya da Çaldıran Savaşı'nı bilmediği aranmaz. Ya da Çaldıran Savaşı'nı bilen, birey öğretmenin, Ya da herhangi bir bireyin, çiftçilik birey oluşu bilmiyor olması cehaleti (gerekli formasyonu) hiç aranmaz. Kuşkusuz bireyin genel kültürü olacaktır.

Bunları ayırmadan, halka, toplum; Topluma, topluluk; Topluluğa da, inançlı dersek, topluluk da inanç varsa, toplum da, topluluk olacağından, toplumda da inanç vardır, deme kısır döngüsüne gidilir. İşte tam da salata budur. Elbet her kelime, kapsarlık yapar. Halkın içinde mesai dışı birey vardır.

Halk alanı: insanın toplumdaki nesnel ilişkilerinin süreçleşmesini izole ederek insanı

insan olarak soyut tekilleştiren alandır.

Sürece 52

Bayram Kaya

İnanç Ve Toplumsal İstem (talep) 53

Bu halde halk bireyi, kapsar ama toplumu kapsamaz. Çünkü toplumda; 1-üretim güçleri vardır. Kurumlar ve bireyin bunlarla etkileşmesi, üretim yapması, üretimin refah olarak halka dağılışı alt yapısı vardır. Örneğin toplumda olan bir fabrika, halk değildir. 2-Toplumun, halka; asayiş güvenlik huzur sağlayan, bireylere istihdam sağlayan, halka sağlık, eğitim sunan, konut gibi ihtiyacını sağlayan, halkın ve toplumun hukukunu belirleyen üst yapı siyasi ideolojik oluşumu vardır. Toplum da hukuk vardır, hukuk halk demek değildir. 3- Halk, toplumun; sadece birey yapısı ile kesişip, onu içerir. Birey kişiler halka karışır. 4-Halk topluma, hammadde sağlar. Öğrenci, sanatçı, yazar, ideolojiler folklor, inanç önderleri, vs. bu bağlamda yetenek havuzudur. 5-Halk yetkili kılınarak yürütme erkini seçer. 6-Halk, toplumdaki sağladığı faydayı yararları geliştirmeyen, dış ilişkilerle tutumlaşmaların, uyuşup uyuşmamasına tepkilerini, çeşitli biçimde hak ve eylem olarak ortaya korlar. 7-Üst yapıya ilişkin halk tutumları, çok çok, alabildiğine gevşek ve çeşitlidir, gelenekçilik ve inançsal düşünme ve davranışlar çok daha belirgin ve baskındır. Bazı halk tutumu toplum tutumla iç içe geçer, kurumların spor folklor faaliyeti gibi. Ama bunlar birbirini aynılaştırılmaz. Sadece bazı ortak yaşamı tutumlarla, kesişim kümelerinde ortak tutum değerlerler.

Daha birçok konu halk kavramında sayılabilir. Halktan kişiler, üretim gücünü, eline alıp üretim yaparsa artık halksal değil, toplumsal davranır. Halk, bir özel yaşam biçimi sürer iken, kişisel tekbenci refahın tüketildiği, modanın, toplulukların etkinleştiği, kişi sevgi nefreti, heva ve heveslerinin sarmalandığı insansal yapı tanımlılıktır. Toplum, nesnellikle, bireyin kılınan etkileştiği, üretme ve ürettirme ilişkisidir.

Sevgili eleştirmen devamla diyor ki;

Aforizma: ""Sistem; evrensel yasalarla sosyal yapıların felsefi bir planda tartışıldığı alandır. "" çok doğru.

Benimde yaptığım bu. İlkem bu. Bunu bir eleştiriye cevaplarırken de aynen belirttim. Arapçadaki anlam evrensel ve felsefik anlam değildir. Özgürlüğün, hakkın, hukukun toplumsal anlamlarını, özel yaşamdaki(halksal) , kişi hak ve özgürlüğünden ayırdım. Bunları karıştırır olmanın yanlışlarını vurguladım. Ama değerli eleştirmen yukarıdan beri, kavramların ilişkinliğini birbirinin içine girdirip aynılaştırmış. Toplum yerine topluluk diyor ve halk kavramıyla toplumu aynı kılıyordu. Tabidir ki, kalabalığa da toplum diyor. Bireyi, halkla karıştırıyor, halkın birey olmamış kısmını topluma ve üretime marş marş ediyor! Böylece her tür kısırlık yetersizlikler, yaşlılar, çocuklar vs. abur cubur yapıyor, topluma sokuluyor! Üretimin unsuru yaptırılıyor! Topluluğa ait tutumları, toplum tutumu olarak görüyor! Kavramların ne anlamı, nede anlattığı işlemler, hiç görülüp, ilişkilennememiş. Ya da cümle savları, bu tutumla yazılmış. Arap'ın inanç bazlı halk kavramının içeriğinde kalmışlık sezilmektedir. Oysa sözcüklerin anlamı da konjonktürlelidir. Falan sahabenin anlatımı, halkın bugünkü anlamı olamaz kaale bile alınmaz. Tıpkı sahabenin bu gün, deveye bakar tımar yapar bilgisinin, faso fiso oluşu gibidir.

Halkta inanç varsa, toplumda da inan ve talep var! Bunu da, yerelden merkeze diyerek, işin içinde izafi ve zımni gönderme ile sayrılmış! Çocukların toplumsal özgürlüğü seçme yetkisi (konuşma dilinde hakkı deniyor) yokken; çocuklar ve öznesel engelliler yetkilendirilemezken, halk kavramından mündemiçlikle yetkili ve özgür kılınmış. Halkın; özel tavır subjektif özgürlükleri, hakları, toplumsal hak ve özgürlükle aynılaştırılmış. Benim asıl ana savım, karıştırılma işi dediğim konu, eleştirmence baştan ayağa karıştırma olupbitti ile güya eleştirmiş, bana göre gargara olmuş.

Yetkiler (halktaki seçmen olurluk, seçilir olurluk yetkisi) bile özgürlük sayılarak, içinde çıkılmazlık yapılmış. Oysa haklarımız, toplumun üretiminin refah ve hizmet sunumunun, halka kullandırılması, bir hukukluluğun yol ve yöntemidir. İnancı toplum üretmediği için, inancı toplumdaki, hak talebi gibi anlayamayız. İnanç toplumun üst yapısında vardır. Her üst yapı toplumda kılğısal olmayıp, halksallık araz eder. Üst yapı işlemindeki şeylerin toplumda, neyin nasıl kullanılacağı da, sistemlere göre işlenmekte. Kimi, toplumsal hürriyetlerde zorunlu kılınırken, kimisi de, kişi-topluluk alanlarında, yaşamsal olarak vücuda getirilmektedir.

Aforizma: ""Sosyal sözleşmelerin oluşumu muhitten merkeze veya merkezden muhite şekilde oluşur.""

Bakın bir genel geçer anlatımla, mugalâta (yanıltma) ile benim anlattığım konuyu, açık olarak söylemiyor ama zımnen ""inanç muhitten merkeze talep olur "" deniyor. Toplumsal sözleşmede olmayan inanç, asıl ana konumuz, sözleşme ile zımni içertilip, muhitten merkeze diye pas geçiliyor.

Bu şudur. Merkezden muhite ki muhit, toplum, halk unsurudur. Merkez de düzenleme, yönetsel siyasa olduğu gibi, üretim araçları, üretim güçleri ve üretim ilişkilmesi yönetim ve iletişimin beyini. TOPLUM, nesnel cansızlığı, kurumları, bireyi de kapsayan bir ilişkilendirir.

Halk toplum değildir. Halktan (çevreden) merkeze toplumsal talep gider. Yani asayiş ve güven, istihdam olurluk, eğitim ve sağlık istemi, konut istemi, altyapı istemi gibi toplumsal talepler gider. İnanç bunun içinde yoktur. Halk inancını yaşar. Toplulukta, toplum yoktur inanları vardır. Topluluk, sadece bir birikiş, kısa erimli, amaçlı birlik oluşturur. Bir kalabalık oluşturur, topluluk. Otobüsteki yolcular, ibadethanedeki müminler, sokaktaki göstericiler, yürüyen gezen kafiler (topluluklardır) gibi.

Değerli eleştirmen, (haydi sap saman karıştırması demeyeceğim) çok genel olurluktan dolayı, özelleşememenin sakıncalarını ortaya koymaya, toplum ve topluluk, kavramında ayırım yapmayarak başlıyor.

Muhitten merkeze, güvenlik, iş aş, eğitim sağlık ve üretim vs. gibi talep vardır. Merkezin yapılanması da, bu taleplere uygun ilişkilendirir. Merkezden muhite Ya da muhitten merkeze, bir üretim ve ürettirme ilişkisi de vardır. Yani bir üretim ve ürettirme, asayiş güvenlik ileti vs. talebidir. Muhitten merkeze, merkezden muhite şekilde oluşanlar da; haklar, hukuk, ahlak, özgürlük, yetkili kılışlar, tüm yasallıklar, üretim ve ürettirme paylaşımında ve bunların göneni refahsal tüketiminde ortaya çıkarlar. Sevgili eleştirmen kavramların, bu özelleşmiş açılımına girse idi, eminim aynı tutumları belirleyecekti. Çünkü eleştirmenin bu birikimi ve genelci bakışı, bunu tanılıyor ve açılımlı yor.

Bu muhitten merkeze, merkezden muhite oluşta, Hiçbir toplum biz şu inancıda var edelim, bu inanç için, toplum olalım, asla dememiştir. Ve hiçbir toplumun yasası, bu amacı yöneleşmez. Ve dahi, gerçekleştirmek için toplum oluşamaz. Üretim ilişkisi bizi yapılar, inançları da, bu bağıntıya, yakıştırma gayreti güderek, çatışma alanı yaratırız. Mesele bu. Eleştirmen bunları gösterip değinmiyor. Bir örnek gösterin ki, toplum; üretim dışı toplum olsun. Sırf inançları yüzünden toplum olsun. Ama sırf bir alet uzluğundan, onun üretişi ile yaşanıp, sonuçlar elde edilerek, geliştirilmesi ile düşünce ve eylem etkinliğinden, bugünkü topluma gelmiştir. Aksi halde, İnanç amaçlılığı ile var olanla, üretmeyen, ürettiremeyen, gelişemeyen, komünal topluluk olursunuz.

Kavramlar birbirine girerse, inançta topluma girer.

Sürecek 53

Bayram Kaya

İnanç Ve Toplumsal İstem (talep) 54

Topluluk kavga eder ve topluluk dağılır. Topluluk yarın başka kişilerden oluşur. Ama toplum dağılmaz, her gün yeniden üretim yapar ve kurallı kurumsaldırlar. Çok farklı kavramdırlar. Toplum Ay'a gider ve bunun temelini üretir. Ama topluluk bunu asla başaramaz. Ne Ay'a gidebilir, ne bunun temelini üretir. Üstelikte toplumda bireyler vardır. Toplulukta kişiler vardır, inançları vardır. Toplulukta kişi-kişi ilişkisi varken, toplum da toplum-birey ilişkisi varlaştırması vardır. Toplulukta Ali yerine Veli, Suna, rastgeleliği olabilirken, toplumda Hüseyin'in yerine eğer Sevda doktor birey değilse, rast gele birey olamaz. Topluluktaki kişilerin, sevgileri, nefretleri, hoşgörülerini vs. sınırsız soyut düşünceleri vardır. Bireyin de, bu öznellikleri vardır, ama birey; bunlardan çok bireylik kuralları ile toplumda vardır.

Değerli eleştirmen, sadece diyor ki,

Aforizma: ""Sosyal sözleşmelerin oluşumu muhitten merkeze veya merkezden muhite şekilde oluşur. ""

Buna kim ne diyebilir ki! Bunun içi dolmadan, bununla biz neyi açıklamış oluruz? İnanç ve toplumsal talep konusuna, şimdi bu bir cevap mı? Bu eleştiri mi? Tabii ki değil, olsa olsa konuyu tamamlayan bir genelleme. Yine de teşekkürler...

Haydi, ben de sevgili eleştirmen gibi ""okuyucuların takdirine sunulur... "" diyeyim.

İnanç ve toplumsal talep bitirildi. Ancak cevap yazılar sürmekte. Birde özneliğimizi ifade eden alanı yazmadan sonlamak eksiklik olacaktı. Bu özel alan ve halksal yaşamı da biraz işlemeden konuyu geçiştirmek istemedim. Bu çalışma bu anlayışın ürünüdür. Hatta inanç boyutunu da bir geniş bölümler halinde analiz etmek konu bütünlüğü için gerekli olabilir ama yazar mıyım bilmiyorum.

Nesnel temelli toplumsal düşünce ayrılığı, yine nesneliğin toplumsal yapılanmanın ön görü talebidir. Bu yüzden hak arayışlar veya yeni hak koyma istekleri, gösteri ve yürüyüş talebi ile bu çeşitlenmeyi gerekli kılmıştır. Doğru bir tavidir. Yanlış tutumların yaşanması istenmez. Ama buna engel değildir. Nesnel yanlışlıklar daima gösterilir. Bu değişimin sosyaldeki nesnel irasıdır. Yani üretim güçleri ile üretim ilişkilerinin ortaya koyduğu, organik oluşum ve paylaşım, nesnel temellidir.

Soyut sosyal grup hakları, öznel yaşam, Ya da kişi, kişilerin hakları ve onların, gösteri, yürüme, eylemsel kullanım pratikliği olamaz mı? Niçin olmasın. Böyle düşünülebilir mi? Düşünülmesi bile abestir. Soyut haklar toplumsal temelin uygulanışı gibi algılanmadıkça, genelde bir kişi-insan gelişiminin temel yanısıdır.

İşte burada devletinde (toplumun) düzenleme, yani kişi-insanların tutumunu güvenceye alıcı, hem kişi, hem de topluluk, grup ve cemaat yapılaşması gözetilecektir. Bura halksal yapılılıktır. İlişkileri duygudaşlık, hoşgörü, sana yapılmasını istememek gibi, sınırları kişiden başlayıp, kişide biten, içgözlem metotları ile dengelerler. Bu soyutluk olurluğun sınırlılıklarıdır. Yaşama ve davranış alanının haklarını ve özgürlüklerini belirleme yaşantılaştırmasıdır. Ve tabii ki somut koyuşların canlılığının yanına sübjektifliği de kor.

Buralar toplumun yetenek havuz birikimidir. Ve değer olacak nice öngörülemez yetenek ve topluma gidecek tutumlar, buluşçu yön verişirlikler, oluşumlar çıkacağı da, unutulmamalı. Bu ortaya konuşların kaynağı; birey-insanın nesnellik yaşantılaştırma algıları ile kişi-insanın, yaşamını yaşantılaştırma algılarından, karşılamalarla üretilir.

Burası öyle görmezden gelinip, yok sayılacak bir alan değil. Oğul veren arı yetkinliğinde, canlı ve organik öznel somut üretimlere varacak zenginliklerdir. Bir halksal zorunlu oluşum alanlarıdır. Toplumsal gelişmeye, düşünsel ve somut birikişler koyabilen bir alandır da.

Ve çok mücadeleci bir yığın alanların kesiştiği kıymetsel yerleridir. Halkın özel alanıdır. Burada özelde refah ve eğlence tüketilirken, bir yığın içe geçişken kişi-insan üretimleri de ortaya konmakta. Bunlar toplumsal gelişmelere denk düşerlikle ve yön verirlikle Ya da toplum işler oluşlarına uygun düşerlikle, ayıklanıp üst yapısal tutum lamaların; siyaset, teknoloji, sanat olurlukları, biçimlemede toplumsal olabilir ağır basarlık ortaya konur, eylem ve düşünce alanlarıdır.

Burada kısa erimli ve kesikli sürekli, değişik amaçlı birlikler kurulur, sonraya sözleşerek, Ya da, kendiliğinden topluluklar, ortadan kalkıp, dağılan topluluklar vardır. Yeniden ve amaçlı, aynı Ya da farklı kişilerden birlikler oluşur. Sürekli, düşünsel, düşünceci kişi-insan yanları ve üyeleri; değişme ve katılım gösterebilir. Bu toplulukların, değişmeyen üye ve değişmez tutumlu olanları aşırı muhafazakâr ve tutucudurlar, marjinaliteye kaçarlar.

Buradaki üretim büyük oranda rastgelelik içerir. Zenginlik kaynağı çok farklı yelpazelerde, en ussalından en us dışılıklar, uçuk oluşlar bundandır. Çok ileride olacak gelişmelerin öngörü ütopyaları da burada belirir. Bunun yanı sıra aklın gerçekliğin sınırlarını aşan, kusurlu ve eksik bilmelerden veya bilmemelerden ve fanteziden kaynaklı uçuk, saltık, tekbenci, özneliği iyice kaymış düşüncelerde vardır.

Topluluk kaynaklı edimlerde, dağılma birikme ile sosyal sebebinde ortadan kalkacağı durumlardır. Tıpkı ibadethanede birikiş gibi, bir amaçlı düzenli eylem olup, ibadet sonrası yeniden tutumlaşırılık niyeti ile oradan ayrılma gibi serbestliktir olacaktır.

Özel yasallık ve statü topluma uygulanırılık istemek değildir. Bu yasallık öyle Ya da böyle olabilecek likler mutlaklık olmayanı, tutumlaşan bir oluş ve olgunlaşmadır. Sosyal yaptırımsal kişi insanların istişareleri ile genel olucu tutumlaşmalar yapar. Burada kişilerin beğeni ve hoşlanmaları içgüdülerle, çevre karşılaşmalarının çelişmeleri rol-statü kişileşmesini de etkinleşen karmaşık oluş sarmalı vardır. Toplulukta kişi-insan, topluluk konjonktürü ile algılayış yaparken, topluluğun dağılması ile algıları, yaşama ve yaşantılaştırması, kişi içsel yaşantılaştırmaya dönüşür. Yani kişi içsel yaşantılaştırması ile topluluk algı yaşantı kılarlığı, toplulukta birleştirip yaşadığı algıların bir durumudur. Yalnız kendi içsel yaşamında, bu birleştirmeyi çözerek, bu çözümlü, kendini öznesel tinsel üretir, kişi insan olmasına yol verir.

Aslında bu alanın kavramsal anlatımlarında da özelleşip, açık anlatımlarına gitmek gerekiyor. Konu uzayacağından bu yola gidilmedi. Sadece hoşgörü kavramına bir iki cümle söylemem, kişi açılımı açısından yeterli olacaktır sanırım. Hoşgörü bir tepkisizlik Ya da sindirip anlamaya yönelmiş bir düşünsel kaynaştırıcı tutumdur. İki aşama içerir. Birincisi bizim düşüncemize, inançlarımıza karşıt, inanç ve düşüncenin var bulunduğu. İkinci olarak, bunlara anlayışla yaklaşım katlanma ve tepki göstermeme temelli tutumlaşmadır.

Tarihin inançsal ve çatışmacı sosyolojik yaşamının, çeşitli dinler arasındaki polarmalardan, aynı dinin mezhep kavgalarından ve sonraları orta çağda dinin bilimsel ilerlemelere baskısı ve karşı çıkışından rücu edişle, sığınılan, tutunduk bir kavram

olmuştur. Aslında bu ilke ve tutumun irdelenmesi, kişilerin bilgili olamama ve bilgi farklılığı taşıyor oluştan kaynaklıdır. Böyle olunca da, bilgisizliği hoş görmeyi de içerir. Bilgisizlik nereden tutumlaşır? İnsanların çarpık ve bozuk yaşam ve de yaşantılaştırmalarından temellenir. Bunlar da, refahın üretim ve tüketimi ile ilişkilidir. Eğitim ve iletişim bazlıdır. Bozuk, çarpık, bilgi, algı ve anlamalar bilimselliğe ulaşınca ancak bilgisizlik aşılanacak ve o zaman hoşgörü tüm değil ama önemli ölçüde bulunuş nedenini yitirebilecektir.

Sürecek 54

Bayram Kaya

İnanç Ve Toplumsal İstem (talep) 55

Mükrime Dilekçinin İnanç Ve Toplumsal Talep 2 yazıma gönderdiği eleştiri

Aşağıdaki Yazı, Sayın Mükrime Dilekçi tarafından 12.04.2008 tarihinde Antolojim sayfasına eleştiri olarak asılmıştır. Bende buna ve diğer eleştirel yazımlarına karşılık 4 cevabi yazıyı bu yazının altında yayınladım.

Öncelikle yazınızın düşünce sancılarını üstlendiğini ve bu sancıyla kaleme alındığını hissettiğimi belirtmeliyim. Ancak sancılarınızı sadece bulunduğunuz yerde çektiğinize ve inanç konusunda yazdığınız bu yazıda inanç kavramını kullanıp inancı kendi yargılarınızla çerçevelediğinize inanıyorum. Bu konuda sağlıklı bir şekilde bir yazı kaleme almak için inanca dair kaç kaynak okuduğunuzu merak ediyor ve yazınızın tezlerini savunmayarak aksine farklı kanatta yer alıyorum.

Bizim dini inançlarımıza göre bir bebeğin kulağına ezan okunur ve hatta maddi imkânlar yeterliyse adak kurban kesilir. Ve hayat, bir bebek için böyle başlar ve aile-çevre etkisiyle farklı çizgilerde devam eder. Elbette ki bu temel, her ailenin benimsediği ve uyguladığı bir durum değildir. Ancak bu, dinin toplumun temelinde yer aldığını değiştirmez. Ve insanlar, dini konuları özel bir çabayla topluma yansıtmaya da çalışmaz. Çünkü zaten din, topluma müdahale eden bir olgudur. İnsanların İslam fitratı üzerine doğduklarını beyan eden bir dini sadece kişisel boyutta değerlendirmenizi de doğru bulmuyorum. İslam, sadece kişinin kendi içinde yaşanan ve orada olgunluğa ulaşan bir şey değildir. Çünkü İslam, kişiye yönelik emirler getirdiği gibi toplumsal yapıyı kuşatıcı düzenlemeler de getirmiştir.

"Ve bu alimler, kitaba uygunluğa göre; kan ve organ naklinden tutun, gen transferine kadar uygunluk fetvası veriyorlar! Allah aşkına, bu gelişmelere cevapları, uygun değil olsa, bu alandaki toplumsal talep; bıçakla kesilir gibi duracak mı, yoksa yoluna devam mı edecek?" cümleminde de kaygınızı anlıyorum. Ancak bir şeyi dikkatinizden kaçıyorsunuz. Tıp, bu konularda dinden fetva istemez. Yaşam ölçülerini din tarafından belirleyenlerin ise bu fetvayı isteme hakları vardır. Dinin hayır dediğine tıp evet dese de toplum bunu kabul etmek zorunda değildir. Mesela, kadın kürtaj ile bebeğini aldırma istese tıbbın dini kaygıları yoktur ve bebeği alır. Ama din, bu konuları tıbbın konuları olarak görüp susamaz.

İnancın toplumsal talep olamayacağını örneklendirirken verdiğiniz misaller arasında da uyumsuzluk var. "Karga örtmesinin uğursuzluğuna, baş örtmenin sevabına inanmak..." cümleminde karganın uğursuz sayılması dinin değil toplumun yargısı iken dinin emri olan başörtüsü ile aynı çizgide yer almıştır.

"İnanç şimdiki ve eski yaşayışların, bireysel algıdaki yansıma ideolojileri veya fantezileridir." Cümleminde de inanç için yaptığınız tanım o kadar büyük zorlamaları ve ithamları taşıyor ki bu noktada fazla yorum yapmak istemiyorum. Çünkü bu cümlemin açılımını ortaya koyabilmem için dinin teorik ve pratik yönlerini anlatmam ve Kur'ân'ın zihniyet inkılâbından bahsetmem gerekecek. Bu konu benim lisans dönemi bitirme tezimi size özetlememi gerektirir. Ancak Kur'ân inkılâbı özete sığmayacak kadar geniş bir yelpazede yer almaktadır. Sadece şunu belirteyim ki sizim toplumsal talep olamaz dediğiniz bir din, bir toplumun doğrularını tasdik edip yanlışlarını düzelterek bir inkılâp gerçekleştirmiştir. "Toplumların inançları değil, ideolojileri vardır. Bunların farkı kıyaslanacak." Derken de dini sadece kalpte bir iman ile gerçekleşebilen bir boyuttan ibaret görmüşsünüz. Dinimiz bir amentü ile sınırlı değildir ve kendisine ait mükemmel

bir dünya görüşü vardır ve siz o dünya görüşünü tanıdıkça inancın, toplum için ne kadar geniş bir bakış açısı kazandırdığını fark edersiniz.

Ya da şöyle düşünelim. Sizin yaklaşımınıza göre inanç, toplumsal talep olamaz. Bu durumda dinimiz ne kadar büyük bir yanılğı içindedir ki cemaatle yani topluca yapılan ibadetlere daha fazla sevap vermeyi uygun görmüştür?

“Bir inanma konusu olan, bireyin meleğe inanması, ne toplumsallığın gereğidir, ne de benim inancım, kadın sesini mekruh buluyor; bunun için kadın toplumdan çekilsin, beni günaha sokuyorlar demek, ne istem hakkı ve ne de, özgürlüğüdür! Toplumun oluşun gereği de, değildir. Toplum bunların dışındaki nedenle var olmuştur ve talepleri de, o koşullara uygunluk olmalı. Ya da bu uygunluğu aksatan kuralları düzeltme olmalı, inancın talebi, toplumsal talepte, doğası gereği olmamalıdır.” şeklinde belirttiğiniz bir görüşünüz var. İman, toplumsal olarak gerçekleşen bir şey değildir zaten. Kadın için yazdıklarınız da sizin din hakkında okuduğunuz yüzeysel bilgilerin varlığına işaret ediyor. Tarih, bu söyleminizi inkâr edecek kadar fazla deliller ve örneklerle doludur. Bir kadının Hz. Ömer’e itiraz edip herkesin içinde “Bu konu böyle değildir? ” dediğini biliyor muydunuz? Hz. Ömer’in bir halife olduğunu hatırlayalım.

“Sizin meleğe inanmanız somutlanamadığı için, toplumsallığın nesnel gereklerinden olmadığı için; sevginizin ve meleğe inanmanın, size erdemsittiği tutumları, hiç değilse toplumsal talepliliğe taşıyamayacağınız açıktır, nafiyledir.”Cümlelerinize de gelince her şey nesnel olmak zorunda değildir. Her şey nesnel olarak da etki etmek zorunda değildir. Ama meleklerle iman gibi gayb âlemine olan iman, bu dünyadaki hareket alanımızı etkilemektedir.

Mesela, inancı kişisellekle sınırlı tutalım. Bugün zina etme özgürlüğü onaylanmakta ve bu noktadaki yasaklar dini çizgiden kaynaklandığı için hoş görülmemektedir? Ne kadar tuhaf! Bir emir hoş görülüyor ama zina hoş görülüyor? Ne kadar da hoşgörülü bir toplumuz, değil mi?

Yazınızla birlikte inandıklarımın ne kadar doğru olduğunu hatırlattığınız için teşekkürler... Sizinle aynı düşünmesem de duygu yönü ağır basan yazıların yanı sıra yazınızda olduğu gibi düşünceye hizmet eden yazıların kaleme alınmasını temenni ediyorum. Saygılarımla...

Mükrime Dilekçi 55

Bayram Kaya

İnanç Ve Toplumsal İstem (talep) 56

Merhaba Mükrime Hanım, 1

Genel eleştireliliğinize teşekkür etmiştim. Bana göre, bazı kavramların anlaşılmasında, yanılmalarımız var gibi geldi. Yazımın temel amacı, kavram kargaşası içinde olduğumuzu belirtmekti, bu bir. İkincisi de bir şey söylerken pek çok şeyi de bağlantılarını da özleştirmiş olmamız gerektiğini belirtmeliyiz, demekteydim. Bu denemeler, böyle bir gayretin kendi sınırlılıkları içinde yazıldı. Şu anda 30 bölüm üzerinde yayınlandı.

İnanç kavramının genellik arz eder oluşu, sizin eleştirinizde de, es geçilip, karga ötmesi ve başörtüsü evrensel inancı; örneğin Yahudilikte, Hinduizmde, Hıristiyanlıkta, Sümerlerde vs. genel oluşunu bilmeyip, kısır bir anlayışla, ikisi bir arada nasıl kullanılmış diye hayret edilmekte. Oysa başını örtenin biri, domuzu lanetlerken; diğeri de, oturma odasında besleyen bir tutum içindedir, aynı karga ötmesini, ya da merdiven altında geçmeyi uğursuzluk saymak gibi. Mercimeği, marulu, kutsal ya da haram saymak, da bu gibiler kategorisindedir. Meram bu.

Bu genel bilinirleri, bir daha tartışılabilir düzeye çekmek, ne aklın, ne bilgi dağarcığı olurluğun gereği değildir. Oysa dinlerin de bir inanç olduğu görmezden gelinmiş. Ben hangisi doğru, hangisi yanlıştır, anlatımına girmedim. Sadece inançların, toplumsal talep, toplumsal hak ve toplumsal bir özgürlük olmadığını belirtmeye çalıştım. Bu inanç konuları, ötme ya da merdiven altında geçme gibi anlayışların halkta rağbeti olabilir, ama toplumda ve toplumsal üretimde yeri yoktur. Bunların toplumda bilinmesi veyahut bilinmemesi toplumu feraha ya da zaafa götürmez. Denmek istenen budur.

Burada baş örtme ile karga ötmesi inancı arasında, temelde hiç bir fark yoktur. Bu görüle bir; her iki inanmada, aynı kafa yapısının ürünüdür; iki. İşte sizin eleştiriniz bu sıkıntıların görülüp kavranamaması sancılarını taşımakta.

Görüyorum ki, zinanın da (Sexualitenin) toplumsal bir talep mi, biyolojik bir talep mi! olduğu düşünülmeden, toplum kavramı pekiştirilmeden, samimi bir heyecanla! Aceleden cevap gayreti yapılmış. Zina toplum olmanın bir nedeni değildir. Ancak toplumsal siyasanın, özellikle de, özel mülkiyet anlayışı ile ortaya çıkmış, sosyal bir olgudur.

Yoksa zina tabir ettiğiniz, biyolojik neslin devamı olgusu, insanoğlunun ilkel ve grup yaşamı süresince zina olduğunu bilmeden, çokça ve sıkça yaptıkları, yaşamlarının bir parçası idi. Neslin devamı gibi bir kaygı ve bunu sağlar bir özel gayret koymaları, ne düşüncelerinde vardı ne de, bu soyutlama edimi içinde idiler. Doğanın, bunu içgüdüsel duygularla götürdüğü bir üslenmesi idi. Bu zina kavramı, aile ve mülkiyetin özelleşmesi ile yani yaşamın toplumsal ilişkilenişi ile toplum içinde, ortaya çıktı. Yani inançların bulup benimsetip giydirdiği bir ilke de değildir. Aksine inançlar tutumlar, insanın yeni tutuma göre, eski tutumdan vaz geçemez oluşları sembol ve formül kılmasıdır. O anki düzenin düşünsel estetiksel olgunlaştırılmasıdır.

Zina konusu, iki yönlü araştırma içindedir. Benim anlatım konumun dışında. Referandumu gire mi, girmez mi değinmedim bile... Ancak bunlarda ahlak kavramı içinde mütalaa edilmeli.

"Ama meleklerle iman gibi, gayb âlemine olan iman, bu dünyadaki hareket alanımızı etkilemektedir." demişsiniz. İyide nasıl bir verimlilikle halkı etkileyebilir hanım efendi? Yani antibiyotiği meleklerle inandığımız için mi üretiyoruz! Ya da hırsızlık yapan biri gayb

alemine inanmadığı için mi yapıyor dersiniz? Bunlar toplumun neyini etkiler? Oysa benim işlediğim konu; "" İnanç bir toplumsal talep midir? "" Bununla, melek ve gayb inancının ne alakası var?

Diğer söylemlerinizi yazıya izafe bir cevap olmayıp, dar anlayışla, inakçı ve inalcı tutumla yazılmış, kendini sınırlayan, anlama ve anlatım var edemeyen dogmatik yaklaşımlardır.

Yaklaşımınız, bilimsel tutum, bilim felsefesi ve bilimsel analiz tutumlu değildirler. Örneğin Ömer inakçılığı gibi, ya da kürtajın inanma sonunda ortaya çıkan bir durum olmayıp, aksine bir teknik bilgi aşamasının ortaya koyduğu kullanım olduğunu görmemişsiniz gibi. Kürtaj bir özgürleşme becerisidir.

Onu kullanıp kullanmamak halkın, kişinin, bileceği iştir. Kürtacı, halk Ya da inançlar üretmemiştir. Toplum üretmiştir. Toplumun malı, inancın konusu olmaz. Kişinin tasarrufu olur. Kişi inanmasa bile, eğer toplum talep ediyorsa, toplumda o işin hizmetini vermek zorundadır. Kişi kendisi üzerinde uygulanmasını istemeyebilir. Birey, toplumdaki Kürtaj hizmetini, inancından Ya da inançsızlığından dolayı vermez. Sormazlar bile. Bu bir toplum yükümdür.

Toplumsal yüküm ve zorunluluktan dolayı yapar. Tartışmalar, tutum edinmeler, bu bilme ve ayırt etmeler, minvali üzerinde olması gerekirken, bu minvale uygun düzenlemeleriniz olması gerekirken, toplumun geldiği düzlemin altında bir düzlemde tartışmanın, sizin öznel kanı ve sanılarınızla toplumsal işleyişin ne gibi ilgisi olabilir!

Bir de; ""inancı kutsal kitaplar bazında, anlatmaya kalsanız, içinde çıkılmayacak derinlik olurluğunu"" söyler olursunuz, benim anlatım konuma vukufiyetinizin olmadığını, tamamen dar kalıplarla ve inalcı bir tutumun en güzel örneğini, sanki sergilenmiş.

"Ben yine de Bayram Bey'e yazısıyla birlikte inandıklarımın ne kadar doğru olduğunu hatırlattığı için teşekkürlerimi sunuyorum. " demeniz, sadece kendisi çalıp, kendisi oynarlık olmuş, bir mugalâta. Hiçbir eleştirelilik özelliği yok. Hiç bir şey demeyeceğim...

Diyecektim ama bu genel bir yaygın tekrar ediş bilgiçliği olduğundan, bir mantık koyacağım. Bu: "Ben yine de Bayram Bey'e yazısıyla birlikte inandıklarımın ne kadar doğru olduğunu hatırlattığı için teşekkürlerimi sunuyorum. " denmesi bir kere tam bir cahil söylemi, onun için cevap vermeyecektim. Çünkü değmezdi. Ama bilgilenme olsun diye şunu söyleyeyim.

Diyelim ben yanlıştayım. Çokta yanlışım. Yine diyelim ki keçiyi kurt sanıyorum. Benim bu yanlışım, sizin keçiyi tilki sanmanızı doğru kılar mı Allah aşkına! Benim yanlışım sizin nasıl doğrunuz olur? Hiçbir şey bilmeyerek, bir başka yanlış içinde olursunuzla, doğruyu, nasıl bilir olursunuz? Bu tür yaklaşımı anlamak, savunup anlatmak tahsil erbabının harcı değildir? Yanılabiliriz yanlış yapabiliriz, ama buradan bize doğru çıkmaz. Hıristiyanlığın insanları suya atıp; ""boğulursa suçlu, boğulmazsa suçsuz"" yanlış mantığı, buradan; sizin insanları yakma eylemi anlayışınızın doğruluğunu ortaya koyabilir mi?

Değerli eleştirmene bende aynı argümanla ve yanlış olduğunu bile bile cevap vereyim. O örnek gösterip çok övdüğü Ömer, Ridde olayları nedeni ile insanları ateş kuyularında imha etmiştir. Aynı mantıkla, bir müşrikte ben: "Ömer'e bakınca ne kadar doğru bir

inanç ve yol üzerine olduğumu görüyorum” dese...

Bunalar tartışma bilgi ve akıl kor oluş değildir.

İkinci bir açıdan da bakınca da; oysa akıllı ve eğitimli bir insanın, kişilerin günlük yaşamda, hem yanlış kanılarının hem de doğru, sanı ve kanılarının da, olacağını bilir.

Bu mantığının zorunlu sonucu şu: Başkaları ne kadar doğru ise, biz o kadar yanlışız. Eğer başkaları ne kadar yanlışsa biz o kadar doğruyuz. Böyle absürtlük olur mu?

Saygı ve sevgilerle

Sürecek 56

Bayram Kaya

İnanç Ve Toplumsal İstem (talep) 57

Sayın Mükrim Hanım, 2

Bilgi severlik tutumunuzu, durumu vuzuhluğa kavuşturmak isterlik yaklaşımınızı takdirle karşılarım.

"Kafa yapısı" kavramı sakın hakaret gibi algılanmaya, bu insanların, hepimizin yaşamının her aşamasında kurtulamadığı, bir içinde oluş haline durumudur. Bu anlayışla, ortaya yere kuantım teorisi de koysak da, bu kafa yapısı aşamasından kurtulamıyor olabiliyoruz demektir. İnanma eğilimliliğine yatkın oluşun, akli perdelemesi anlamındadır. Bir durum tespitinden öte anlatım içermez. Düşünce yapısı bir sistematiklik içerir gibi geliyor bana. Yani kaotik gelişme sistematığı ile davranan birisi, kanguru soyundan geldiğine inanmaz. Eğer inanıyorsa kafa yapısı ile ilgilidir. Bu sözcüğün biyoloji ve anatomideki anlamıyla kullanılmayıp, düşün bilim bazında kullanıldığı açıktır. Cümlelerin siyaki, bunu açıkça göstermiyor mu? Sanırım sizi ikna eder.

Şu konuda bir uzlaşalım. Ben inanç vardır, yoktur demiyorum. İncanın daha bir özelleşmiş tutumsal ilkelilik ve kurallılık haline gelmiş olan, din dediğimiz olgular oluşmuştur. Dini gruplar; geniş beşeri coğrafyaları etkileyen, kendine has yanları ile yüz yılların, insan akıl ve tecrübeleri ile geliştirilip, zenginleştirilen dinleri ben, vardır yoktur demedim. Görmezden de, asla gelmedim. Konum sınırlı. Adı üstünde "İnanç Ve Toplumsal İstem" çerçeve bu.

Burada ne inançlar yok sayılmada, ne işe yaramaz oluşu denmekte. Aksine incanın kişi içinde başlayıp, kişi içinde biten tespitim ve gerekli kılışım vardır. Bu tür çıkış hiç anlamamışlık olur bence. Hiç bir inanca özel eğilip, özellik öncelik tanımadım, bize has gelen inançların, özelliklerin, tamamına yakınının da, Dünya incasında var bulunması unutulmasın lütfen.

Bir örnek vereyim bizim dinimizde olmayan, ama bizim incamızda var bulunan, sırat köprüsü inancı diğer dinlerden 'Zerdüştlükteki Cinvat köprüsü inancı da: ' bizim incamıza geçip, islam gibi algılatılmıştır. Yani inançlar da genelden (Dünya'dan) yerele birikiş vardır. Az da olsa terside olası.

Bu bağlamda siz, güncelin kelime dili ile beni anlayıp yorumlamaya çalışmayın lütfen. Bilimsel anlamda özgürlük, sizin anlattığınız özgürlükle hiç alakalı değil. O tür özgürlükler, öznel düşünceli ve metafizik kalıplardır. Böyle anlatımın temelsiz olduğundandır ki hiç bir haklılaşma, haksızlaşma içermez. Kişi öznellikli, tek benci, saltık, nesnel ve gelişmeci temeli olmayan, bir keyfilik içerir. Zaten deneme yazılarıma bu konuları da içerttim.

Yanlışlığım, hatalarım, herkes gibi kendimi ve okuru yanıltır olmamı, olmaz demek, inanın olanaksızdır. Eleştiriden, özellikle karşı eleştiriden eleştiri olursa, bana tarifsiz haz verir. Ama birbirimizi anlayarak ve eleştiri olmak kaydı ile. Kavramlarımız genel, bilimsel tutum içerikli olmalı. Ne biyolojik ne metafizik olmamalı. Bireysel sübjektiflikler içermemeli. Hiç bir dinin, incanın tanımları ile tanımlanmamalı. Objektif (nesnel) uygulanır toplumsal içerikli ve bilim felsefesi tanımlı olursa, yansızlıkla olaylar görülüp açıklanabilir. Zaten inanma temelli kavramlarla ne bilim ne de farklı düşünce üretemezsiniz. Özel anlatımlar o konuların kendi içinde, incelenmesinde tutulacak yol olmalı.

Ben size şöyle sorayım; Özgürlük nedir? Ki inançları toplum bünyesine, özgürlükle

kararlı biçimde uygulayalım! Ve eğer uygulanıyorsa kimin inançlarını uygulayalım? Erken kalkanın inançlarını mı? Yoksa bir gün onu bir gün şunu, bir gün bunu mu? Yoksa diğerlerini bastırıp; "Hak geldi, batıl zail oldu" diye susturup kendimizi mi ikame edelim. Toplum bir üretim ilişkisidir, inanç ilişkisi değildir. Hangi inancımızın eksikliği, toplumumuzdaki hangi üretim halkası eksikliğini, tamamlar? İnancımızla, toplumda paylaşılan, somut; neyi üreteceksiniz? Ya da inançsız oluşumuzla, toplumda hangi somut ve yükümsel üretimi yapamıyoruz?

Lütfen yazışmalarda, anlamamaktan kaynaklanan bir kaçış yolu olan bahane argümanla, gurur yapıcı anlamalar yapmayalım. Örneğin sınava mı çekiliyorum gibi, manasız demeler, benim hayat boyu sevmediğim bir karşı oluşturun. İnsanların birbirini anlamasını önleyen retçi bir yaklaşımdır.

Saygı ve selamlarımla

Sürecek 57

Bayram Kaya

İnanç Ve Toplumsal İstem (talep) 58

Sayın Mükrim Hanım, 4

Siz öncelikle, halk ve toplum kavramını karıştırıyorsunuz bence. Ben yazılarımda, halkın bireylerinin (biyolojik bireylerin) Ya da halktan kişilerin, inanları vardır. Ve de olmalıdır da diyorum. Toplumların, Ya da toplumun inancı yoktur diyorum. Bunun nedenlerinden birincisi de; Her toplumun kendine özgü somut yasallığının oluşudur. İkincisi de; Toplumun birey yanın, inancı vardır. Ama bu da bireyin toplumda gördüğü işle, bire bir bağıntılı da değildir. Toplum ve halk apayrı kavramlardır. Bugün dahi her kesimden nüfusun tahmini % 90'dan fazlası, toplum ve halk kavramlarını aynı anlamda kullanma düşünme yanlışı içindedirler.

Yani, değil inanç; insan bilinci dahi, bu yasalara, uygun olmak zorunda. Yasallığa uygun istekler ve tutumlar ortaya koyamaz iseniz; ne insan bilinci, ne de insan inanmaları, toplumsal üretimde hiç bir şey var edemezler.

Böyle olunca da belirttiğiniz; ""dinimizde kulağa ezan okuma,"" işi halkın ve kişilerinin bir inancıdır. İkinci olarak bunu bana ne diye eleştiri getirdiniz anlayamadım! Ben bunu var veya yok diye eleştirmiş değilim ki. Üçüncü olarak da: ""din, topluma müdahale eder"" demişsiniz! Din topluma müdahale etmez. Siz dini, bir eleştiride ahlak olarak tanımladığınıza göre, toplumunda birey bağlamında davranan tüzel bir kişilik olmadığı için, toplumun dini yoktur. Örneğin toplum hırsızlık yapmaz, toplum zina etmez. Bunlar bireysel tutumlardır.

Din bireye, kişilere özneye yönelik dolaysı ile aynı inanç gruplarına ve halkın bu inanan gruplarına müdahale eder. Halkın bu inanan grupları da, bu inançlarını doya doya yaşarlar. Bu paragrafınız tamamen akıl ve bilim dışı ve inakçidir. Beni ilgilendirmez. Sadece beni ilgilleyen kısımdaki bağlamda kargaşayı göstermem yeterli bence!

5.paragrafınız, benim tez ve anlatım konumun dışındadır. Hiçbir inancın, özel inanmaları, benim konumun içinde değildir. Sadece anlatım konuma denk düşen herhangi bir dinde özellikle Tevrat'ta Ya da genel Dünya inançlarında var bulunan değinmelerdir o kadar. Konuya bir inancın penceresinden bakacak olsaydım konum genel felsefik olmaktan çıkardı.

6. Paragrafta; ""Ya da şöyle düşünelim. Sizin yaklaşımınıza göre İnanç, toplumsal talep olamaz. Bu durumda dinimiz ne kadar büyük bir yanılğı içindedir ki cemaatle yani topluca yapılan ibadetlere daha fazla sevap vermeyi uygun görmüştür? "" diyorsunuz.

Bakın anlama ve anlatım yanlışılarınız var. Ben "" Toplumsal talep olamaz"" diyorum siz cemaat ve toplulukla yapılan ibadetten bahsediyorsunuz! İyi de, cemaat ve topluluk TOPLUM değildir ki! Hala yazarın ne anlattığını anlamamış, kafanızdaki şablonu getirip; güya cevap diye yazıyorsunuz.

8. paragrafta "her şey nesnel olmak zorunda değildir" diyorsunuz. Toplumda ne yazık ki her şey, nesnele göredir! Kişi olarak size göre her şey nesnel olmayabilir. Örneğin üretmezseniz toplum dağılır. Bilim üretmezseniz, ürettiğinizi, sosyal adalet ilkenize göre, bölüşemez iseniz hırsızlık ve yağma artar. Elbet üst yapı düşüncelerimiz vardır. Nesnel değil gibidir ama temelde nesnelle uyuşmak zorundadır. Örneğin soyut olarak Ay'a gidilir dersiniz. Bu fikri toplumda olgunlaştıra, olgunlaştıra; nesnel hale getirip, nesnel koşulları var edip, Ay'a gidersiniz. Ama yine soyut olan bir inanmayı, örneğin cini; olgunlaştırıp var edemezsiniz. Bu yüzden, nesnel olmayan toplumsal değildir. Halktan kişilerin, düşünme ve inancıdır. Zaten toplumdaki inanmalar toplumsal emekle

var edilir. Toplumsal inanmalar, ileride somutlanıp somutlanamayacak öngörülerdir.

Lütfen konuyu anlayıp, genel yaklaşım eleştirelim. Kendi kuruntularımızı nesnel gerçeklik gibi ortaya koyup, eleştiri imiş gibi yaklaşmayalım. O; "" kaç kitap okudunuz? "" sorunuza kınıyorum. Ve verdiğiniz eleştiri cevaplarınızla, kimin ne okuyup; kaç kitap okumadığı ortaya yeterince çıkıyor, zaten.

Saygı ve selamlarımla.

Sürecek 59

Bayram Kaya

İnanç Ve Toplumsal İstem (talep) 58

Sayın Mükrim Hanım 3

Baştan beri savunduğum, kavram kargaşası ve ön yargılı tutumlar, eleştiri olmanın ötesinde yer tutuyor. Bir konu, ya kendi özeli ile kendi içinde tartışılır. Ya da, en genel düşünce bilim denen, bilimsellik içerikli ulamlarla ortaya konur. Benim tuttuğum ilke ikinci yol olduğu halde, sanki özel tanımlı inanç kavramından referans almışım da, güya bu dünyanın seyri gelişmelerinden habersizmişim gibi bir bahisle, yanıt olmayıp, yanıt küçümserliği havası ile kaç kitap okuduğum sormaktasınız? Şimdi bu eleştiri mi?

Şimdi ben, her hangi bir inancın anlayışı ile inanç tanımı ile ortaya çıksam, diyelim ki islam inancı ile düşüncelerimi yazsaydım. Bu tanımla, açıkladığım konu durumlarda; seyir ve gelişme açısından, gideceğim Hiçbir yer yoktur. Kendi inandıklarım, kendimi doğrulayan dayanaklar yapıp, kendimi haklı ve doğru kılardım. Ve de bu inancın haricindeki inançları, yani Hıristiyanlığı, Yahudiliği, Hinduizm'i vs.yi; yok ve batıl saymaktan başka gidecek bir yol yoktur! Bu da benim, at gözlüğü takışım olacaktı. Bu yaklaşımın tümü, yanlı bir sübjektiflik ve öznellik içerir olacaktı.

İşte buyurun: Eleştirmen diyor ki; "İnsanların İslam fitratı üzerine doğduklarını beyan eden bir dini sadece kişisel boyutta değerlendirmenizi de doğru bulmuyorum. İslam, sadece kişinin kendi içinde yaşanan ve orada olgunluğa ulaşan bir şey değildir. Çünkü İslam, kişiye yönelik emirler getirdiği gibi toplumsal yapıyı kuşatıcı düzenlemeler de getirmiştir. ""! "" insanlar islam fitratı üzerine yaratılmış"" diyor.

Oysa kim olursa olsun, bu sav gereği: benim de! İslam fitrat gereği yaratılışla, zorunlu olarak konuşur olduğumu! Değerli eleştirmen görmezden geliyor! Ve retçilik hemen başlıyor! Hâlbuki diğer güya batıl dinler de, kendilerinin, hak din olduğunu ve kişilere ve toplumlara yönelik olduğunu söylüyorlar! Tabi bu at gözlüğü ile onları göremeyiz. Bu bir öznel düşünceliktir ve bir yere varamamaktır.

Ve devamla diyorsunuz ki; ""sizin toplumsal talep olamaz dediğiniz bir din, bir toplumun doğrularını tasdik edip yanlışlarını düzelterek bir inkılâp gerçekleştirmiştir."" Deniyor! Oysa inançların; ""saltık doğru ve salt yanlışlar ileri sürdüğünü"" bilen biri, böyle bir sav ortaya süremez. Bu savlar, göreceli doğrudur. Bu göreceli oluş da, o inancın kendi zamanıyla sınırlıdır. İnançlar: kendi zamanlarının koşullu gelişme çizgisindeki çelişkilerden, nicelenme birikimlerinden ortalama kabul ile anlaşılıp, benimsenen; kabulü tutumları, gelenekleştirilerek tabulaştırmışlardır.

Ben gelişme çizgisinin aksini iddia ve isnat etmedim. Bu evrensel ve evrimsel bir yasadır. Köleci düzen ahlak ve yaşamı, ilkel topluma göre doğru idi. Ama feodalizme göre yanlış ve ahlaksızca bir tutumdur. Bir inanç sistemi, hangi düzen içinde doğmuşsa o düzeni işlemek zorunda idi. Eski inançların bozuldu, değişti, sapıttılar denen kısmı, yeni düzene göre değişen ve atıl kalan geleneklerdi. Ve böylece de gelişip değişme dönüşmeler, diğer zamana uygun gelişme sistematiği içinde, zincirleme olarak, kendi yaşantılaşmalarıyla bambaşka doğru eğri anlama anlayışları ve etkışimleri; sürer giderler. Salt yoktur.

Köleci toplum, ilkel toplumu; Feodal toplum, köleci toplumu; kapitalizm de feodalizmi, bu ilke ile aşmıştır. İnançlar toplumsal yasaların yanında geleneklerin ağır bastığı ikili yapı ile sürekli değişerek sürüp gitmiştir. Onlar da, kendince soyut ve egemenlik bir biçimde, bu sistemlerin kendi doğru ve yanlışlarını ortaya koymuşlardır.

Yaşamda hiç bir karşılığı olmayan yaşantılaşmayı dinler, doğru veya yanlış diyerekten

ortaya koyamazlar. Olmayanı doğrudur, yanlıştır diye ortaya koyması zaten absürt olurdu. Mevcut olan bir yaşantı da zamanla değişir olacağından, bu böylece salt doğrudur demesi de absürt olacaktır. Ayrıca bir teknoloji de, diğerinin iyi yanını doğruyu içerip, kötü yanını yanlıştıranı yani o aşama için işe yaramazını eleyerek modellerdir.

Ben inançları incelemediğim halde, anlamazdan gelip, incelemişim, tutumuna sokulmak isteyen, yanlışlaşmalara düşülmektedir. Çünkü kişi böylece anlatılanı değil, kafasındakini ortaya döker. Denemem, ""İnancın bir toplumsal istem olup olmadığıdır." Falan inancın; ""ben toplumsalım, hem insanları, hem toplumu düzenlerim "" demesindeki öznelliğini, onun toplumsal olurluğu saymak, hem bilim dışıdır, hem akıl dışıdır. Hem de subjektif bir zanni düşüncecilik metodudur. Bu skolâstiğin, ""Aristo söylüyorsa doğrudur"" diyen, kendi otoriter yapısını eleştirme üstü tutan, inakçı mantığıdır. Yazılarımda bunlar açık açık belirtildi.

Eleştirmen, inançsal inak tutumun her dağılımını sergiliyor. Örneğin şu cümleleri: Bir kadının Hz. Ömer'e itiraz edip, herkesin içinde ""Bu konu böyle değildir? Dediğini biliyor musunuz? Hz. Ömer'in bir halife olduğunu hatırlayalım."" diyerekten, güya örnek olarak hatırlatmakta! İnakçı tutumlulukla, önyargı ile inal sergileyip, bilgi yerine, inancı koyarak, inalcılık var etmektedir. O kadar güzel bir örnek ki.

Bir kere eleştirmen, bilinmesi gereken şu formülü bilmezden geliyor. ""Bu konu böyle değildir? "" demek; Dünya'da ne ilk kez söyleniyor ki o da Ömer döneminde söylenmiş bitmiş değildir. Ne de bundan sonra söylenmeyecek değildir. Çünkü her dönemin ve ilişkisel toplum ittifaklarının, söylenmesi gereken salt olmayan doğruları olacaktır. Ve bunu da o dönemin erkine; zorbasına, mütegalibesine, müstebitine karşı söyleyecek daima binlerce birçok Koroğullar olacaktır. Siz burada bir gıdımcık haklılık ve doğruluk kanıtı çıkaramazsınız.

Üstelik eleştirmen, insan davranışında yaygın olarak var bulunan, canına tak dediği an, canını dişine takıp, tanrılara da, geleneklere de, kafa tutucu özelliği, genel bir konuyu: özel tutumlu bir inanca indirgemıştır. Bu tutumlar Zerdüştilikte de, Hıristiyanlıkta da, Müslümanlıkta da ve Dünya'nın her yerinde sıkça ve yaygınca ortaya çıkan bir yaygınlıktır. Öyle uzakta aramaya da gerek yok: Uğur Mumcu neden öldürüldü!

Sizin deyiminizle ""o öyle değildir"" dediği için öldürülmüş olmalı? .Bunlar bir anlayışın doğruluğu için sahilik olur mu? Sayın eleştirmen, sınırlı anlayışla, sanki bunu hiç kimse söyleyememiş, söyleyemezmiş gibi, dezenformasyonik tavır içine girmekte.

Ben de eleştirmende, bir önyargının, bilinçli anlayışını yitirir olmanın; sancı ve kaygılarını görüyorum. Eleştirmen; ""Toplumda inanç yoksa ahlakta yoktur."" diyor. Tam bir fantom şartlanmışlık inalcılığı bu. İnsanlar ahlakı, inançlarından çıkarmazlar. Tersine inançlar ahlaki tutumunu, içinde bulunduğu toplumun, üretim tüketim ilişkilerindeki öznel yansımalarında çıkarır. Bu tam bir gaftır. Ahlak; insanların toplum içindeki, üretim ve tüketimi, nasıl bölüşüm yaptıkları, ilişkisinin içindeki çelişmelerinden çıkarılır. Yani, üretim tarzının ve üretimi pay eden ilişkilerinin yaşantılaşmasından çıkar. Toplumsal üretimin görece paylaşım dağılım bozukluğundan, çelişmelerinden çıkar.

Siz bir mızrağı icat etmeden, onun etrafında örülecek ilişkisel sosyal üleşimin nasıl ahlaki ve nasıl toplumsal olacağını bilemez düşünemezsiniz bile. Mızraklı ilişkiyi, pratiğe geçirdiğiniz zaman ancak düşüncesini yani ahlakiliğini edinebiliriz. Bunu değil siz; en bilir inanç adamı gelse, yine de bilemez. Evrensel yasa bu.

Yine örneğin toplumsal bir olgu olan katarakt ameliyatını, sizin, içinde yaş kuru söylenmedik bir şey bırakmayan inançlarınız, katrağı ön görüp, bunu yap, yapma; günahdır sevaptır dahi diyemez. Nedeni basit.

Bu bir toplumsal soyut ve somut emeğin gelişmişlik bilgi ve teknolojik düzey olgusudur. Siz belli bir erken yaşta, siz daha katarakt olmadan, katrağınızın ileride sertleşip sıkıntılı durum yaratmamasını ön görerek, ileriye planlayıp, gidip göz merceğinizi aldırabilirsiniz. Yerine yapayını koydurabilirsiniz. Bu beceri, sizin öncel öngörünüz değildir. Bu ancak toplumsal düzeyin gelip sizi özgürleştirdiği bir olanaklılıktır. Bu yüzden, inançlar ne toplumsaldırlar, ne de toplumsal gelişmeleri ve onun bir yansıması olan davranış tutumlarınızın ahlaklılığını katiyen öngörüp bilemezdirler.

İlkel, komünal toplum başlangıçta hiç hırsızlık bilmezken, özel mülkiyetin belirmesi ile ve kölesel yaşayışların belirlediği dönem sonuna doğru, hırsızlıklar, efendiler, köleler, sadaka merhamet gibi ahlaki tutumları ortaya koymuşlardır. Yani ahlak toplumda ilkten beri var olup yaşana gelen bir bilir oluş olmayıp, yaşanan bir gelişme düzeyindeki gelişmelerin anlamsı ve onların çözümdür. Bir bilimsel gelişmenin, bir toplumsal tutumun ahlaklılığını, fala bakar gibi inanca bakarak değil, bir başka bilimsel gelişmenin kıyaslaması ile ancak ahlaki ve toplumsal bir tutum olup olmadığını belirlersiniz.

Kapitalist toplum ortaya çıkmadan, grev, lokavt, emeklilik gibi ahlaki tutumlar hiç ortaya çıkabilir miydiniz? Ya da inançlar bunu bilip, ahlaki tutum olarak söyleyebilirler mi? Bir gelişmişlik düzeyi olgunlaşmadan, sosyal güvenlik tedbiri ahlakını inançlar öngörebilir mi? Görmüş müdür? İnanın bizler; çok iyi inançlıyız da, inancın ne olduğunu bilmiyoruz gibime geliyor! Ama bu şu an konumun dışıdır.

Eleştiriler şu bazda olursa sevinirim. Konu evrensel oluşun bilgisi ve bilimselliği ile ortaya konmalıdır. Bu tutum ancak bilim felsefesi ile olur. Bilimsel felsefeyi, gerçekliğin bilgisini sağlayan, tek tek bilimsel bilgilerin hiç biri, sağlamaz. Bu bilimlerin ayrı ayrı yekûnu de bilimsel bilgiyi vermez. Bilimsel felsefe bu bilgilerin, ardışık mekanik toplamı da, değildir. Felsefe; İnsanların (insan düşünmesi de bu kapsamda) ve oluşturduğu toplumun da içinde olduğu, evrendeki tüm olgu ve olayların, temeli olan yasalarını bilmektir.

Bu temel alansal yasalar, alansal bilimsel gelişmeler, Hiçbir geneli oluşumları, kendi başına çözümlenemezlerdir. Yaşam, sizin bilincinizle (inancınızla) belirlenmez, tersine bilinciniz ve inancınız yaşamla belirlenir. Yaşamınızın belirlenmesine göre inanır ve düşünürsünüz. Yani bir anlamda sürekli hayır diyerekten de, eveti bulursunuz. Aynı evetle Hiçbir zaman daimi olarıktan kalamazsınız. Bir ilişki durumuna göre doğru olan evetiniz, başka bir ilişki biçimine göre hayırcınız olacaktır. Onu da yadsır, çözümler, yeni olanla, eskiyi aşarsınız. Yani inançların ön gördüğü salt yoktur. Bu alanlarda kendisini dönüştüremeyen köhne yapı anlamaların, inancın yerinin bulunamayacağı açıktır.

Denemelerimi bu tutumla ele almağa çalıştım. Başardım mı hayır. Yanlış ve yanılgılarım yok mu? Kesinlikle çoktur. Bu gösterilmelidir. İnanç yoksa ahlakta yok demek, eleştiri olmayıp tam bir akıl tutulması ve us çıkmazıdır. Bırakın bir cevap Ya da tez olmayı, kargalar bile güler. En ilkel insan düşünmesi bile kendi yaşayışından çıkmıştır. Örneğin ilk deneyiminden biri de şudur: ""kendisine yapılmasını istemeyeceği tutumları, kendisinin de, karşı tarafa, yapmamasında geçtiğini sezmiştir, bilmiştir. Bunun gereken bir denge ilke, ahlak olduğunu, hemencecik ilişkisel davranış içinde görür ve anlar

olmuştur.

Ama bana gelen tüm 7-8 kadar eleştiriler, bu bağlamda değil. Ya falan kutsal kitap şöyle diyor ya Ömer bunu diyor haberin var mı? Diye sübjektiviteye kaçıyorlar. Böylece Ya bana görev yüklüyorlar, şöyle yazmalısın, böyle yazmalısın diyorlar. Ya da, şöyle yazılamaz mı, böyle yazılamaz mı? Demekteler. Hâlbuki bu yaklaşımlar şöyle düşünülmemelisin, Ya da böyle düşünmelisin deme buyurganlığı ile özdeştir. Bu halde siz, farklı oluşları nasıl ortaya çıkarıp koyacaksınız? Bunlar da, bilmez oluşların ırsal davranışlarıdır.

Şu bilinmeli ki, evrensel düşüncede ve bilmesel felsefenin içinin, Hiçbir yerinde inakçı ve Ömerci düşüncenin esamesi yoktur. Ricam, felsefe şu, felsefe bu, diye subjektifler değil de, evrensel yasalar ışığıyla, konuyu anlayıp eleştirmek. Bana ne okuduğumu sormak yerine, ne demeye çalıştığım konusunda anlayıp, eleştiri getirilmelidir. Burada sorulandan çok, açık ki soranın ne okuduğu ile ilgili pek çok problemler ve sıkıntı var gibi.

Hüccetini aşan bir alanda, en basit nesnel hakikatleri göz ardı edecek denli, bilmezleşme tavrına girilmiş. Oysa eleştirelilik aynı düzlemde eleştirerek yol açıcı yaklaşım ve tez eleştirisi getirilmeli idi. Konumuz ne inançların kendisi, ne inançların işe yaramaz olduğunu söylemek, ne de; inançları göklere çıkarmak değil. Bunun üçüne de, ne eleştirelilik olarak, ne destekler mahiyette de girmedim. Zaten amacım da bu değildi.

Şu da unutulmasın, akıl; eşdeyişle bilim, bu inançlara tepkiden sonradır ki kendi yolunu ve pragmasını ayırmıştır. İnanç ya da inançsızlık koyarak, ne akıllı ne de erdemli olursunuz. O sizin probleminiz.

Saygılarla...

Sürecek 58

Bayram Kaya

İnanç Ve Toplumsal İstem (talep) 60

Sn: Yusuf Ziya Karahasan Oğlu'na Yanıt

Merhabalar efendim,
El ezher mezunu olup, Hac turları organizesi ile meşgul olduğunu belirten değerli dost, denememin ilgili kısmını okuduktan sonra aforizma diye aldığım cümlesinde, belirttiği gibi güya bütün eleştirisini ortaya koymuş!

Aforizma: "Lakin benim din anlayışımı, demokrasi ve sosyal anlayışımı inkâr etme yetkisiniz size kim veriyor?" Yusuf Ziya Karahasan oğlu

Bu, tam bir konuşamama polemiği. Ve kendince haklılık gösterme üslubu, psikolojik davranışdır. Eşdeyişle haklılığını gösterememenin ortaya konuş biçimidir.

İşte, ilke ve tutum koymayı anlayamamak budur. Kimse, sizin öznel inanmanıza karşı olmaz. Ve kimse sizin kafanızın içindeki, öznel inanmanızın inkâr yetkisini taşımaz.

İnsanlar ancak kendi kafalarındaki ancak kendisi inkâr edebilir. İnsanın başka kafalardaki, inancı ve düşünceyi inkâr; istese de gücü yetmez. Böyle bir söylem, ancak; siz benim gibi düşünmeyi, niye inkâr ediyorsunuz? Demenin, zımnı olarak sorgulanmasıdır.

Bir insanın kafasındaki, bir başkası inkâr edemeyeceğine göre, Böyle bir yaklaşım sorgu, karşı tarafa saldırı hakkı gibi ortaya konmakta. Bu tür anlayış söylem birliği içinde olanlarca.

İkinci olarak da; her hangi bir inancın konusu, halksal alandan çıkarılıp, toplusal alanın işleyişine getiriliyorsa; o zaman o inancın konusu otomatikman herkesin etki tepki ilgilendirme konusuna girer ve konuşulur. İnanç konuşulmayacaksa, toplumun sosyo ekonomik işlerlik alanına getirilmemeli. İnanç bir demokratik hak ve halk iradesi değildir. Çünkü toplumun meseleleri nesnel ve somuttur. Toplumda hiç bir üretiminizi bir inancın rehberlik ve zorunluluğu ile asla üretemezsiniz. Bu yüzden inanç toplumsal değildir ve ne haktır; ne de demokratik taleptir. Sadece kavram kargaşasıdır.

İnançlar ne hizmet almanın, ne hizmet vermenin, nede üretmenin koşulu değildirler. Bu bir sav. Sizde karşı şavı söylersiniz. Hemen çala kalem: benim inancımı inkâr ediliyor; diye söylenmemeli. Üstelik kişi kendi inanmalarını bırakıp terk edebilir. Bize ne? Tartışılır olan, inançların, sanki demokratik, toplumsal tutummuş gibi, topluma tutumlaşıcı yapı ve yapılanmalar sağlar diye dayatılır olmasıdır. İnançlar hem toplumsal değil, hem nesnel gerçekçi değildir.

Toplumun yapılanması gibi, demokrasisi de; üretimin refahın, paylaşılması temeli ile ilgilidir. Demokrasi, toplumsal ve bireysel kullanım yapılıdır. Yani toplumun ürettiği bir hizmetin kişisel talebidir. İnanç toplumun ürettiği bir olgu değildir.

İnançsa öznel ve kişisel özelliklidir. Toplum, öznenin düşünme ve inanmasından bağımsız bir var bulunuştur. Belli bir andan sonra, insanların bilinçli etkinliği ile de katkı, işleyen yapıdır. Toplumsal yasalar ve üretim, öznel bilinç ve emek olmadan kendiliğinden gerekli olan, istenen amacı sağlayamaz. O anda, zorunlu üretim güçleri ortaya konur. İnsanlar bu yasallığı yavaşlatabilir, hızlandırabilir, ama asla ortadan kaldıramaz. Yani toplumsal işleyişin içine inancı sokuşturamaz.

İşte demokrasi, hak ve özgürlük; insanın buradaki yasa olurluklara, uygun talep alırlık

ve talep ortaya koyuşlarıdır. Demokrasi ve hak bu yapılara cevap olan, ilişki yapılanmaların, ilişki üretmeleridir. Değilse, ne idüğü belirsiz, kafadan yakıştırma ilintilemeler, demokrasi olamaz. Olsa olsa kişinin kendisinin öznel düşüncesidir, kendi kendisini soyut tatminidir.

Kişinin demokrasisi olamaz. Toplumun demokrasisi olur. Demokrasi bir siyasetin ve politik ideolojinin kendine özgü uygulanma açılış biçimidir. Toplumsal ortaya konuluştur. Kişi buna uygun demokratik isteğini yani demokrasisinde olanı, tavır ve talep eder, ister. Yani toplumun yapılanış demokrasisi, ne ise, bunun; birey yararlanıcına ve kullanımına götürülüşü demokratikliklidir. Bireyin kullanılışı ise bireyin demokratik tavidir.

Değilse demokrasinin belli bir şekli olup, bizde ona benzemeye gayret etmiyoruz. Toplumsal işleyişler içindeki aksaklıkların giderilmesi, refahın yayılması biçiminde üretileşle içi dolduruluyor. Bu dolduruluşlardaki çaba, toplumsal üretişteki birlik ittifakının; haklarımızın, karşılıklı dile gelmesidir, demokratiklik ortaya koyuştur. Toplumla /otorite ile toplumun sosyal yanı, bu iletişimi kurabiliyorsa, bu toplum, demokrasi içindedir. Toplumlara yapılanışı, refah paylaşımı, farklı olduğu için. Birinin demokrasisi diğerine benzemeyebiliyor.

Bir zorunluluğun, toplum-insan; insan-toplum; karşılıklı ilişkileneş biçimidir. Bu somut oluş işleyişler fiili anlamlandırılırsa, doğru ya da yanlış olur. Değilse kafamızdaki tahayyüller, yakıştırmalar, ansılar mahfiller, demokratik tutum olarak toplumdan istenemez. Bunu anlamamakta ısrar ediş nedendir? Toplum bir düşünme biçimi ile üretiyorsa paylaşımı da bu düşüncenin zorunlu güdücüsüdür. Yani toplumun tasarım düşüncesi sağlık ise, toplumun buna uygun yönelim ve üretiş ve talep isteyip talep sunması da demokratik hak ve özgürleşen varlaşmadır.

Ben, bir düşünce paylaşan olarak, inanç vardır; olmalıdır diyorum. Ama inançlar toplumun yapılanışında yok deyip, bunu ispat etmeye çalışıyorum. Siz, inkâr hakkını nereden aldınız diye soruyorsunuz! Bu akıl ve düşünce koyma, tartışma ölçütü değildir

Siz de inanç, toplumda; toplumun yapılanışında var diyen bir sav yazın, bunun ispatını akıl, bilim ve felsefe çerçevesinde ortaya koyun. Birbirimizi anlayalım. Yalın kılıç saldırmanın anlamı ne anlayamadım. Bu bir haksız oluşu savunma gibi bir şey. Sav ve karşı sav koymada eşitlik vardır. Sav ortaya koymak, bir öznel hak var ediştir.

İnsan, toplum demek değildir. Toplum insanların düşünsel ve bedensel emeklerini, üretim güçleri ile ilişkilendirip kurumlaşma ve örgütsel yassallıkların, yapılandığı bağıntılı bir sosyo ekonomik işleyiş uyumudur. İnsan toplumun sadece bir yanıdır.

Örneğin toplumda bir üretim gücü olan çırçır makinesinde, inanç yoktur. Sağlık örgütlenme alt yapısında inanç yoktur. Siz bir sağlık talebini isterken, diyelim anjiyografi isterken, inanç yoktur. Toplumsal inançla öznel dinsel inanç karıştırılmamalıdır. Ayrıca, toplumun öznel inançlı olmayan bir otoritesi de vardır.

Ama inanç, insanın kendi özelinde, öznesinde, kişiliğinde; kişi-kişi, ya da; kişi-kişiler ilişkilerinde vardır. Ve var olacaktır, olmalıdır da. Ama birey-toplum ilişkisinde yoktur. Bu tür istem, insanlarda toplum bilincinin olmayışıdır.

İnançların sosyolojik var bulunuşu elbette hakikattir. İnsan birlik bilimi (sosyoloji) toplumun ortaya çıkması ile beliren bir nesnel yasallıktır. Oysa inançlar, insanların

toplum olmazdan önceki ve yaşayışındaki anımsama, sanı ve kanı birikimidir. Bu biriktirme, ilk toplum içinde, daha bir soyut üretilir ve gruplaştırılır tutumlara dönüşmüştür. Bu nedenle inanç toplumsallığın kendisi değildir. Yani toplumun üretim ilişkisi kurumlaşmalarında inanç yoktur.

Değilse toplumdaki bireyde, insanların öznel düşüncelerinde inançları vardır, mutlaka olacaktır. Bu ayrı bir şeydir. Örneğin insanın; bir ağaçtan saban yapıp toprağı sürmesi ve bununla ilişkilenişi, bu ilişkileniş ile üretimin düşüncesini edinişi, bunun toplumsal kurumlanması düzenlenmesi, toplumsallığın gereğı ve özüdür. Toplumun üretim güçleri ile üretim ilişkilerinin; buna uygun düşüncelerinin ve inanmalarının pratik olan kanılarının, toplum içinde, uygulama alanı bulduğu, nesnel süreçleşmeleridir.

Şimdi ben de, sizin kavramları karıştırırlıkla, hiç bir şey ortaya koymadan Yalın kılıç olurlukla, yazı yazdığınıza, sizin adınıza üzülsem, doğru olur mu?

Saygılarla..."

Sürecek 60

Bayram Kaya

İnanç Ve Toplumsal İstem (talep) 61

Değerli Sinan Karakaş Bey,

Aforizma;

"BİR SORUN BİREYSEL OLMUŞ OLABİLİR BİREYLERİN TALEPLERİ OLMUŞ OLABİLİR, BUNA TOPLUMSAL TALEP YOK BÖYLE BİR İHTİYAÇ YOK DİYEMEZSİNİZ, TOPLUMLAR TAŞTAN AĞAÇTAN MI MÜTEŞEKKİLLER ELBETTE Kİ BİREYLER TOPLUMU OLUŞTURMAKTALAR, DÜNYA VAR OLALI BELLİ BU TOPLUMSAL TALEPTE VAR OLMUŞTUR. BU GÜN FELSEFE YOK DİYEBİLİRMİSİNİZ FELSEFELERİN KURAMCILARI İNSANLARI YÖNLENDİRMEKTELER Mİ EVET DÜNYA MERKEZLİ FELSEFE EKOLLERİ TOPLUMSAL TALEP OLUYORDA İKİ DÜNYALI BAKIŞ AÇISI NASIL TOPLUMSAL TALEP OLMUYOR, ÜLEMANIN NE OLDUĞUNU BİLMENİZ GEREKİRDİ, ARAP DİLİNDE BİLİM ADAMLARI ÜLEMA DİYE NİTELENDİRİLİR, HER İLMİN ARAŞTIRICISI VE BİLGİNİ O KONUNUN O BİLİMİN ÜLEMASIDIR. BU GÜN MARKSIN HEGELİN ENGELSİN KURAMCILIKLARINI DA İNKÂR EDİYOR MUSUNUZ, ONLARIN MOTİVAŞYONLARI DEĞİL Mİ BU GÜN AVRUPANIN İÇİNE DÜŞTÜĞÜ ÇIKMAZ. SOVYETLER BİRLİĞİNDE BİLE RUSLAR TEKRAR DİNLERİNE DÖNDÜLER. BU GÜN DÜNYAYA YÖN VERMEYE ÇALIŞAN VE MATERYALİST FELSEFENİN DE KURUCULARI OLANLAR YAHUDİ KÖKENLİ DEĞİLLER Mİ? YORUMLAR HER ZAMAN ONAYLAYICI OLMAYABİLİR, RED EDEN YORUMLARIDA KABULLENMENİZ GEREKECEK, BUNADA SAYGI DUYMANIZ GEREKİR SİZİN YAZDIKLARINIZA BENİM SAYGI DUYDUĞUM GİBİ. SAYGI VE SELAMLARIMLA"

Bir kere, çok temel bir konuyu, bütün kızılca kıyametlerin koptuğu konuyu; "bireysel (öznel) olmuş olabilir, bireysel (subjektif) talep yapılmış olabilir" diye izan ve doğrulama gösteriyorsunuz. Sonrada tamamen pas geçip göremezden gelip ihmal ediyorsunuz!

Sonrada angarya tartışmalar giriyorsunuz! "Buna toplumsal talep yok, buna ihtiyaç yok diyemezsiniz"! Diyerek durumu garipleştirip öznel değerlemelere sapmaktan kurtulamıyorsunuz. Ve toplumsal iradeye öznel tavırla yaklaşmanın çelişkisini sürdürüyorsunuz. Üstelikte toplumun böyle bir talebi varsa! Söyleyip göstermiyorsunuz. Şunu söyleyeyim, bu ihtiyacın alanı toplum değil halksal alandır.

Şunu bir kere içselleştiriniz; Dünya var olalıdan beri insanlar talepte bulunmamışlardır. Milyonlarca yıl doğada buldukları ile yetinmişler. İstekleri buldukları ve doydukları ile sınırlı kalmıştır. Aksini düşünmeleri bile olanaksızdı. Toplumsal oluşumları bile daha konuşmadan uzun bir süre almış. Ne zaman üretmeye, üstelikte birbiri için değiş tokuş nesnesi olarak üretmeye başlamış, istekleri usul usul bu gelişme ile talep olmuş ve talep ilişkileri gelişmeye başlamış. Bugün hala sürmekte, yarında sürecek. Olup biten bir süreç değildir. Her üretim bir yeni ilişki ve düzenleniştir, her düzenlenişte yeni bir toplumsal taleptir (istem) .

""TOPLUMLAR TAŞTAN AĞAÇTAN MI MÜTEŞEKKİLLER ""

Bu söyleyişler, tam bir cahil bilmezliğidir. Toplumun ne olduğunu, halkın ne olduğu hakkında bilgisi olmayanın, yuvarlak; ne anlam içerdiği belli olmayan bir sözü söylemekte.

Ya da okuduğu konu içeriğini anlamadan, hoşuna gitmeyen alan için çala kalem edıştır.

""TOPLUMLAR TAŞTAN AĞAÇTAN MI MÜTEŞEKKİLLER ""

Bu söz bir insanın duygularının da, olduğunu karşı tarafa hatırlatan bir argümandır. Toplumların duygusu yoktur. Ve toplumlar, asla duygu ile davranmazlar. Toplum, bir üretim gücü, bir üretim ilişkisi, bir kurum ve kuruluşlar, bunlara uygun bir ideolojik yapılanışlar ve birey insanın ilişkilenmiş bağıntılı, etkime etkilenme, otorite organizesidir. Yani toplumun bir cansız bir canlı yanı vardır. İşte bu tür anlayamama ve yaklaşımlar, hem sapla samanı karıştıran bir zavallılık, hem de bir zır cahilliktir. İnsanların titan metalini Yüce Ruh metali sayıp, dokunulmaz kılması toplumu ilgilendirmez.

Bu tür yazılar, karşı oluşa, Ya da, aynı konuya bizim gibi bakmayanlara, hep inkâr, inkâr ediyorsunuz derler. Kendileri görüş koyamayarak, bu inkârın içine düşüyorlar, farkında değiller. Aslında inkâr dedikleri şey, aynı kabul edişin başka versiyonu olan, akıl koyuşlardır. Aslında akıl koyuşu, inkâr diye algılatıp, zımnen geriletmektir bu tutum. Akıl koymak, bilgi koyup sorgulamak, ne zamandan beri inkâr oldu, bilemedim gitti?

Toplumlar maalesef; taştan, ağaçtan ilişkisel müteşekkillik içinde! Duvar ustalığını, geometrik düzenini, taş duvar işçiliği ve uzluğu sağlar. Taşın fırlatılması avcılığını, daldaki meyveyi taşıyarak düşürmesini ve toplamasını, belirler. Taşın kesiciliği ve kulübe olurlukları da, başka insansal özelliğini, insan bilincini ortaya koymuştur. Bu müteşekkillik insanda, toplumda olduğu için, insan üretebilmektedir. Hayvanlar üretememektedir. Ve insanlar inancını bu varlaştırmalar sonundadır ki, geliştirip iyice bir derinlikleştirdiler. Bu müteşekkillik olmayınca; sanıları, kanıları hiç derinleşemeyecekti. Toplum demek, sadece taşı ele alırsak, taştan yolları inşaatları olan, bunlarla ilişkisel bağıntıları olan devinen bir bütünlük

Ulemaya Arapçada bilim adamı dendiğini söylemeniz, harikaydı doğrusu! Böylelikle inançların ön gördüğü; büyücülük, üfürükçülük, medyumluk gibi tüm okültüst tutumları bir güzel bilimsel kılıp çıkardınız. Bir, başarı ancak bu kadar olur! İnançlarda da, sakın ha büyü, sihir, üfürmenin olmadığını da, belirtmeyin lütfen. Üstelik Dünya'nın İ.Ö 4004 yılında yaratıldığı, Dünya'nın 6 günde yaratıldığı gibi, bir yığın bilimsellikleri(!) çağlarca savunup duruyorlarken. Tartışılmayan deney alanına sokulamayan konu bilim olamaz. Ulemanın ilgilendiği konu tartışılmadığından (kendi aralarındaki değil) deneysel alanda olmadığından hiç bilimsel ve bilim konusu değildir. Bunu biliyor olmalıydınız. Ben sizinle ne tartışayım.

Hele ulemaya, Arapçada bilim adamı dendiği kanıtınız, Dünya'ya ters takla attırır cinstendi. Akıl, izanla bağdaşır bir anlama yapmam olanaksız. Maşallah bu kadar olur. Arap'lar öyle diyorsa doğrudur, Arapçada öyle ise, doğrudur uslamlamasıdır bu. Skolâstik felsefede Aristo söylüyorsa doğrudur, mantığının, inanma versiyonu, bir inakçı inalcılık. Ne yazık ki evrenin bilimsellik anlayışı Arabin ulema anlayışından çok farklı. Bilim konjonktürel anlamlıdır. 1500 sene önceki Arabin ulema anlayışından çok farklıdır, bilmeli idiniz

İşin, tuzu biberi, toplum kavramındadır: ""İKİ DÜNYALI BAKIŞ AÇISI NASIL TOPLUMSAL TALEP OLMUYOR"" diyen bir bakış açısı var edişiniz, tarif edilmez bir alkışlılık başarısıdır! Toplum tanımı, bizim suizannımıza göre tanım yaptığımız bir tanımlılık alanının çatışması değildir. Toplumun bizim düşünme yapımızdan ayrı ve bağımsız işleyen, zorunlu yasaları, nesnellikleri var, maalesef! Bu Dünya'nın bakışı, birinci dünyayı temelliyor da, ikinciye en ufak cevabı olmuyor, ne yazık ki. Benim elimde değil, elimde olsa inanın dükkân sizin. Siz toplumsal yasallığa iyimser kanılarla

yaklaşamazsınız.

Toplum insan demek değildir. Toplum insanların bedensel ve düşünsel emeklerini, üretim güçleri ile yani makine alet edevatla, toprakla, bilgi vs. ilişkilendiren, kurumlaşmalar işleyiş yasaları, örgütlenme ile yapılaşan, karşılıklı bağıntılı bir sosyo ekonomik süreçtir. Yani toplumda canlı ve cansız zorunlu ilişkileniş, bizim; isteğimiz dışı işleyişi vardır. Fırıncı Ali, işini yaparsa doyuyoruz. O da elektriği, kurumsal olarak, elektrik yasalarına göre sürekli üretirseniz işini başarıyor. Elektrik idaresi, jeneratörün nesnel yasalarını gerçekleyen bir başka kurumun varlığına, bu kurum da, Ahmet'in bireysel etkinliğine ihtiyaç duyar, Ahmet'in bu talebi karşılması demek, Alev Hanım, Ahmet'in apandisini sağaltırsa, Ahmet çalışabiliyor olacak. Alev' de Pastör'ün hijyenik çalışmalarını tutumlarsa bu işi yapabiliyor. Pastör dahi bu işi...

Görülüyor ki toplumda; Doğa-insan; insan-doğa, İnsan-toplum, toplum-insan; insan-teknik; teknik-insan, ilişkisi ile beliriyor. Ve toplum bir üretim ilişkisidir, inanç ilişkisi değil. Kişi -kişi ilişkisi burada yok. Ahmet, Ali ile küs dahi olsa, bu yasallığını yapmak zorunda. Görülüyor ki, ikinci dünyaya ilişkin en ufak bir emare, toplumsal yapılanışta maalesef yok.

İnanç Ahmet'in kafasında olacaktır. Olmalı da. Ama Ahmet'in davranışını, inisiyatifliliği, fevri oluşu yerine, daha çok, toplumda üretim güçlerinin kendi disiplinine uygun, toplumun belirlediği normuma uygun ve de Ahmet'in o konuya ilişkin birey olurluğuna uygun, davranmak zorunda. Ahmet'in ahlaki ahlaksızlığı bu yaşama ilişkisi ile yargılanıp, bu işleyişe uygunluklarla üretilecek. Eğer siz toplumsal üretimi, toplumsal paylaşımında, haksızlıklara götürürseniz, Ahmet inançlı da olsa inançsızda olsa, çalacaktır. Toplumun sınıflı yapısı bunu gerektirir. Sizde sadaka kültürü ile Ahmet'in bu yoksulluğunu toplumsallığın bir zorunlu sonucu gibi algılar algılatırsınız. Ahmet çalışsa bile, sadaka ile idameye mecbur olur.

Yazınız bir eleştiri olsa, çok sevinecektim. Tamamen bilim ve akıl dışı öznel inalcı inakçı, kavram kargaşalı, önyargılar. Üstelik baştan aşağı düzeltilmeye gerek duyulan zan ve kuruntular. Birey için olanı, toplum için; ""iki dünyayı da hesaplayarak toplumu işletsek"", demek ne kadar akıl, bilim ve yurttaş olurluk tutumu bilmiyorum, İşler faraza ile olabilse, olacak, ama somutta olmuyor. Pratiğe konamıyor. Bir önerme konusu ile bağdaşır ilintililik içermeli, tutarlı olmalı. Aslında bu sorunun cevabı bile olmaz. Olabilse mutlaka yapılırdı. Toplum kendi için olacak bir faydadan, bir üretimden niye kaçsın ki?

Saygılarla başarılarınızı dilerim.

Not: Ben kimseye büyük puntolarla yazmıyorum. Çünkü bu tür davranış aczimi gösterir!

Sürecek 61

Bayram Kaya

İnanç Ve Toplumsal İstem (talep) 62

Sevgili Mehmet Çoban'a, Cevap

Merhabalar değerli dost

Eğer konular ve sorular tek tek ve sınırlı olursa, bir şeyler tartışılabilirdi. Epey özlü dökümler yazmışsınız.

Şu açık olsun, ben ne siyasal bir yetkiliyim, ne de en ufak yaptırım gücüm var. Siz düzen sahibi siz anlamına gelen imalar yanılttı, kanısındayım. Bunlar taraf ve ajite olmanın kullandığı sözcükler. Ben bir fikir üretiyorum yanlış ve saçma olabilir. Sizde bunun yanlışını gösteren akılcı ve felsefik metotlu yazı belge sunarsınız. Karşılıklı, tamamlayıcı, bir şeyler ortaya koyar, bunlardan yararlanırız.

Konu soyut tartışmaya kayıyor. İki yüzlülük gibi adaba sığmaz ifadeler biraz acze kaçıyor. Ben felsefik olarak inançların, toplumsal işleyişin üst yapısında vardır diyorum. Alt yapı üretim ilişkisinde var olmadığını tespit ediyorum. İnançlar halksaldır, topluluk, grup işidir. Ve değişken izafi, güncelin ilişkisinde, yanlış veya doğru olarak, SOMUTTUR. Tutum olan ahlak ve yasalar ve normlarımız; güncelin üretim gerektirme yapılış ilişkileriniz ne ise, ona göredir. Bir türden, olmayan, çok değişik; hep doğru olmayan, ama mücadelelerle değişen bir ilkeliliktir diyorum. İnançların ilkeleri sizi sıkıntıya da soksa, değiştiremezsiniz belirtmesi yapıyorum. Ben inanç var diyorum, siz, ateist diyorsunuz, aşk olsun! Çok zorlama bir fikir koyuş örneği gösteriyorsunuz.

Bakın somut ahlakı söyleyeyim. Herhangi bir toplumda, siyasanın görevi, günün SOMUT koşullarında, üretimi ve refahın paylaşımını, gelir dağılımını düzenler. Buna ait ilkeler, o yönetimin, seçimle gelen siyasetidir. Sosyal devlet ilkenizde budur. Ahlaki siyasi ilkede bunları sağlarlık olacaktır. Yani herkese aş, iş, üretmeye sosyal güvence, gibi sosyal adalet ilkesi olan tutumlarımız, bir köleci feodal toplum ahlakı olan, dilenme ve sadakayı ön görmez.

Siz bunu yapamayıp da, onlarca yıl topluma sadaka dağıtıyorsanız, fak fuk fon anlayışı yerleştiriyorsanız, değer yargıları anlayışında bir sıkıntı var demektir. Bu sınıflı, köleci toplumun çarpıklığına, o günün şartlarında getirilmiş, toplumsal bir onaydır. Değişkendir, yazgı değildir. Somutluğu bunların hala yaşanıyor olmasıdır. Yanlışlığı ise, tutumsuzluk oluşudur. Bireysel bazda olması gerekirken, toplumsal baza rol biçilmiş sakatlıktır.

İnanç olarak toplumların sadaka verme yükümlülüğü yoktur. Toplum tüzel bir kişilik değil, sevap Ya da günah kazanmaz. Elbette siyaset ve yasa, her zaman doğru çalışmaz. Hak talebiniz bunun için vardır ve burada başlar, refahı siz istersiniz, değilse sadaka gibi size dağıtılmaz bu yurttaş bilinci yokluğu anlamına gelir. Bu sosyal ve toplumsal taleptir.

Ama inanç halksal kalabilen ve toplum temelinde yürürde olamayan, somut bir adım ilkedir. Ama kişide inancın her tür adımları vardır. Kişiler gruplar cemaatler bu adımları atacaktır. Bunun neresi ateistlik anlayamadım. İlla aynı düşünürsek mi ateistlikten kurtulunacak! İşte bu anlayış ve tutumlayış, inançların insanları dışlayan, tutumlama ilkesinin kişiye yansıyan bir sonucudur.

Toplum, inanç talep etmez, ateist ya da inanır öznelin düşüncesidir. Soyutun kişiye ait yaşama isteğidir. Bu da ister ateist, ister inanırın fikri olsun, toplumun talebi değil

toplum buna NÖTRDÜR diyorum. İnanç kişiye aittir. Ateist olanda da inanç vardır, inançlılarda da vardır ve ortaktır. Toplumda, ateizmin de, inançlılığın da, doğru ya da yanlış olan (saçma) , karşılığı yoktur.

Bu nedenle inançlı, ateist ayrımlı toplum yaklaşımını ve ortaya koyduğunuz çok yanlış. Bir inanç gözlüğünün bakışıdır. Konuya toplum temelinde bakış, bu olacaktır. İnançtan bakarak toplumu göremezsiniz. Ama toplumdan bakarak, toplumun tüm konularını görürsünüz. İnanca halk içinde bakıp, inancı görürsünüz. İnanç konusunda toplum yoktur. Toplumun konusunda da inanç yoktur. İnançın temeli kayıtsız şartsız itaat ve inanmadır!

İnançların toplumda karşılığı olmasını duygu olarak sizden fazla ben isterim! Ama yasallığı kaldırmak olanaksız. Bir toplum, inanç temelli yapılandırılrsa da, bu inanç temelli işleyiş olmayacaktır. Nesnel temelli işleyiş olacak; yine toplumdaki makineler fizik yasasına göre çalışacak, psikolojiler, psiko şimik yasalara göre gelişecek. Elektrik sizi çarpacak. Paylaşımlardaki sınıfsallık sürececek, aldatmalar, ezilmeler çözümsüzlükler devam edecek, hem de sizin ulul emre karşı gelmemeniz, hak arayamamanızla birlikte katmerli sürecektir. Sadece sistemin bir önceki zenginleri ve sömürenleri başka farklı kişiler olacak, sadece adı ile yanılma ortada var bulunacak, o kadar. Buda sizi mutlu edecekse hayırlı olsun.

Bir felsefik konu, ayrıntılarda ve ayrıntıların çelişkisinde kayıp olmamalı. Daha nasıl somut olunur ben bilmiyorum. Hala bana somut değilsiniz diyerek, siz hiç somut olmuyorsunuz? Eğer inanç toplumsal temeli olsa idi, inanç bazında bakınca toplumu ve gereklerini üretişini görürdük. İnanç bazında bakınca itaat, inanmak, hırsızlık yapmamak, vs görürsünüz. Sanki insanlara hırsızlık yapmayın denmediği için hırsızlık yapıyorlarmış gibi. Sanki hırsızlık ilkten beri insanın boynunda bir yafta imiş gibi. İnançlar ahlaki sorunu çözmüş gibi anlayıp anlatıyor. Oysa ahlak sürekli oluşturulup çözümlenerek bir diyalektiksel süreçtir. Ahlakı oluşturmak ve tutamlatmak, İnanmaların anlayışını çok çok aşar.

Sizde, karşı sav olarak inancın alt yapıda var olup, üretim yaptırdığını anlatan, yardımcı olacak, fikir açacak yazı kaleme alın, olsun bitsin bu, bu kadar basit. Şusun busun diyerek suçlayıcılığın anlamı ve mantığı, aydın anlaması olur mu? Açıkça tutumlaşacağınız ilke; çürütücü yazma, karşılığını verme olmalı, fikir koyma ilkesi ortada dururken. Bunun eşiti ve karşılığı suçlama değil her halde.

İnançlar bir öğütler manzumesidir. Toplumun hiç bir ilkesi öğütlerle işlemez. Öğüt halksal alanın bir tutum lamasıdır. O halde inanç nereden bakarsanız bakın, halka ait bir yaşayıştır. Toplumda elektriğe kapılmanız, öğüt dinlemediğinizden değil, nesnelliğe yasallığa uymadığınızdan dolayıdır. Eğer bu yasallığa uymaz iseniz öğüt dinler iyi bir müminde olsanız elektriğe kapılırsınız. Halkta kimi gruplara katılamayışınızın nedeni, o inancın nesnel olup olmadığından değil; o grubun öğütüne kulak asmadığınızdan dolayıdır.

İkinci olarak ""ateist mataist, o talep ediyor, inançlı edemiyor diyorsunuz! "" Ama ben öyle demiyorum. Öyle bir şey yok. Böyle akıl dışılık olur mu? Bunun polemikliği de şu; siz de diyorsunuz ki, ben bir inançlı olarak ateist kadar, ateistin gereksinimleri ne ise onun aynısını bende talep edeceğim. Ve ateistten bir fazla, onda olmayan inancım için ibadethane eğitim, bunların her tür maaş, yatırım gibi giderlerini toplumda talepte bulunacağım diyorsunuz. Bunu bir hak ve haklılık görüyorsunuz! Çok iyi bir bilmezlik numarasına yatma kurnazlığı bu olsa gerek! Yani siz ateist kadar bir toplumsal talep isteyip, sonrada ateistten bir fazlada inanç talebim olacak? Diyorsunuz, anlam bu! Oldu

mu şimdi bu? Bu temelsiz bir polemiktir. Ben buna girmiyorum. Kişisellik, yani öznellik toplumsal değildir. Ateistte kişisel ve öznedir, inançlıda kişisel ve öznedir. Bunu görse idiniz, feveranı demeleriniz ona göre olurdu!

Ateist benim kavramım değil, sizin kavramınız. Ben inanç kavramı içinde, inançsızlığında bir inanç olduğunu işliyorum. İnançsızlık, bizim gibi düşünmeyen bakışlara bizim kendi yakıştırdığımız cahilce kıt anlar oluşumuzdur. İnanç kavramından, ne anladığımı açıkça yazdığım halde, kavramları karıştırmayalım diye uyardığım halde, bu bağlamda demediğim; çok sıfır, ekstrem söylem olarak geçen bir sözcüğü. Getirip getirip: ""toplumda inançsızın talebi olacak da, benim talebim olmayacak mı? "" diyorsunuz. Ne kadarı sığ.

İnanç toplumun talebi değil, halkın, öznenliğin talebi. Bu da inkâr edilmiyor. İnançlı da, ateist de acıkır, ikisi de üşür, İkisinin de güvenlik endişesi vardır, güvenlik isterler, ikisi de çalışır, hastalanır vs. Toplum bunu bilir ve bunları üretir ve oluşturur. Ortak olmayan kişisellikler (inanç-inançsızlık) toplumda hak edilip karşılanıp dönmez, dilek olarak istenmez. Bunlar toplumda üretilemez de ondan. Sizin kafanızdadır, kafamızın içini de ancak biz, kendimiz ret edebilir ya da ancak biz kendimiz evetleriz, çözümleriz.

Şimdi somut olmaya gelelim.

Siz, kişi olarak, birey olarak, toplum kavramı dinamiği ve somutluğu içinde, ne talep ediyorsunuz? Diyelim ki benimkiler saçma ve akıl dışı, bunu kabul ettim! Laiklik de bin yılların insanlığın gelişmişlik sosyolojik tecrübesi değil de, uydurma ve tam bir dandiklik olsun!

Şimdi siz, halksala değil, topluma; inançsal talep koyun ve topluma üretim yaptırın. Ben seve seve dinlemeye, tartışmaya hazırım. Benim söylediklerimi de varsayın ki, faso fiso...

Saygı ve selamlarımla.

Sürecek 62

Bayram Kaya

İnanç Ve Toplumsal İstem (talep) 63

Dizin konu 5 e, Ö.Ç.M. Rumuzlu Değerli eleştirmene yanıtıdır.

""Bayram Bey; yazıyorsunuz ama şu soruma doğru cevap verin. Kurtuluş Savaşı'nı yapan bu yüce millet lâik olmak için mi, yoksa Batı'nın kokuşmuş, kültürümüzle uyuşmayan, ahlâksız değerlerini kabul etmek istemediği için mi savaştı? Lâiklik referandumla halka sorulmadan, emr-i vâki ile getirilmedi mi? Mâdem demokratik bir ülkede yaşıyoruz. Ben de size bu soruları yöneltiyorum. Bana irticacı, mirticacı demeye de kalkmayın. Çünkü ben Fransızca Bölümü mezunuyum, Batı kültürü aldım ve hayatta Kur'an Kursuna dahi gitmedim. Ben daima mazlumun yanında oldum ve halkla iç içe yaşadım, yaşamaya devam ediyorum. Lâiklik ve Sekülerizm arasındaki farkı incelemenizi istiyorum. Taşıma suyla değirmen dönmez. Üstün sınıflar niçin halka sormaya korkuyorlar? Halk lâikliği seviyor mu? Sevmiyor mu? Tatil günleri cumartesi-pazar mı olsun? Benim sadece bir oyum var. Netice olarak bu aziz millet bunca zulmü hak etmedi. Allah yardımcımız olsun, bizleri her yere çöreklenmiş Ergenekon gibi çetelerden korusun. Hoş çakalın.""

"" Kurtuluş Savaşı'nı yapan bu yüce millet lâik olmak için mi, yoksa Batı'nın kokuşmuş, kültürümüzle uyuşmayan, ahlâksız değerlerini kabul etmek istemediği için mi savaştı""

Bu yaygın soyut ve tutarsız; ""batının ahlaki"" söyleminizin cevabı için ""Batı Taklitçiliği"" yazı dizimi inceleyebilirsiniz. Bu söylem bir savunma fikir olmayıp, mahalle dedikodusu niteliğinde, bilgisizce bir argümandır. Ama kurtuluş savaşını halkın niçin yaptığını yine de değineyim. Halk ve toplum kavramını karıştıran herkes, birinin sorununu diğersinin sorunu yapıp, kendi bilmezliğini, güya sorusunu da, bir fikir özgürlüğü gibi ortaya atmaktadır!

Halk ve toplum ayrı iki alan. Halkın zamanı, toplum zamanına göre daima geri ve dirençli akar. Laiklik halkın değil toplumun konusudur. Laiklik halk için değil, toplumun üretimsel işleyişi için vardır. Siz sekülerleşme diye, bir bilmezlikle halk tutumunu topluma mal ediyorsunuz.

Yazımda halkın olup bitenlerin şaşkınlığında olup, çok yaygın olmamakla birlikte tanzimattan bu tarafa çok ciddi olarak laikliği tartıştığı bilinmektedir gibi sezgiler belirttim. Esasen çok geri bıraktırmış halkın, olup biteni, dünyanın kurulduğundan beri, sürüp gelen bir ilahi düzen durum olarak bilmektedir. Ve halk, bu konularda bağımsız fikir yürütüp, kanaat sahibi olacağı ilgi alanı değildir. Laiklik, halkın genellikle dünyada olup bitenleri bilip, kıyaslamalara varıp, amaç güder, hedefli bir anlayışla yaygın ve tartışacağı bir bilme konusu değildir. Halkın genel tutumu, böylesine bir mecra içinde, ne olursa olsun, mevcut düzen korunmalı idi.

Benim kavradığım kadarla, genelde; Osmanlı kırsal kesim insanımız Dünya'yı ve kendi yaşam tarzını, gâvur icadı söyleminin aşağılaması ile çevresindeki; kendisine göre din bilirkişilerin, cevaz vermesi ile yaşıyorlardı. Ve dünyaya açılır pencere olan din adamlarının, caizdir Ya da, değildir komutları ile dünyaya bakıyor, algılıyordu. Bu iki uç arasında tüm olay ve olguları bunlarla yorumluyordu. Bu, halk yaşamına uygun bir tavidir.

Gözü gibi sevdiği vatani için yaptıkları, bir rutindi! Babadan atadan görme iş ve örfi gelenek görenek dizisiydi tutumları. Yönetime katılma gibi bir düşünce genelin kafasında geçmek şöyle dursun, günah addediyordu. Tek bildiği ulul emre itaatti. Tüm ölçü ve yaşama ilişkileri bundan ibaretti.

Bu güzide ve mağdur halk; çektiği sıkıntı ve yoklukların sebebinin, bir toplumsal düzensiz kusurdan kaynaklı, yönetim bozukluğu, sonucu olduğunun dahi farkında değildi. Olup biteni kendi günahlarını kefareti bilmekte, ""arada bir de, kefarete gâvuru, gâvurluğundan kendilerine musallat oluyordu"" ufukları buydu. Eğer dünyada olup biteni bilip, uyanmış olsalardı, her devrimci halklar gibi, matbaanın isteklisi olup, gecikmesine razı olmayacağı yerde, gecikmiş bir gelişmenin kullanımına karşıda ayaklanmazdılar! Halk indinde laiklik de, halkın güncellenmesinde olmayan, Frenk icadı tavırlı, aynı bazda, bir karşı koyuşun sübjektivitesidir.

Üstelik dünyada rejimler, yönetimler, paldır küldür olmuş, fabrikalar üretimi eline almış iken bunların dahi isteklisi görünmeyen bir halkın, laikliği bilip, peşine düştüğünü söylemek hiç tarih bilmemek olur. Dindar bir topluluğun, gâvur icadı bildiği gelişmelerin ve düşünüşlerin hiç isteklisi olur muydu? Sanki halk, konjonktürü bilen, bir bilinç içinde imiş de, Gazi'nin her giriştiği laiklik ve diğer ilerlemeci atılımlarına, bilerek, tercihen karşı durmuşlar gibi, bir soru sormuşsunuz!

Seçme bir bilgi işidir. Oysa yapı devir alındığında, 13 milyon nüfusun 2 milyon kadarı yani % 1,6'sı okuryazardı. Bunlara da eğitilmiş denemezdi. Siz bu yapı ile toplumu çağdaş, halkı yetki kullanımlı seçmeci düzenleyemezsiniz. Sanki halkın içinde bulunduğu Osmanlı rejimi halka sorulmuş ve başındakiler halka seçtirilmiş bir tercihmiş gibi zimnen kabul edici, saptırıcı, bilgi olmayan bir soru sormuşsunuz.

Atatürk'ün adımları bugünü sağlamak için gerekli kılınmış adımlardır. Demokratiktir veya değildir. Yaraya, irine, neşter vurulmasının gerekliliği ve zorunluluğudur. Bu günkü gözlükle bakıp, demokratikti, seçtirmemişti, halka sorsaydı, halk kabul etmezdi, sorusu manasızdır.

Halkın bilgisi, sadece evreni ve Dünya'yı yorumlayışları, cami vaazları ve dinsel bilginin dışına asla geçemiyordu. Dünya dolaşmıştı, ama haberi yoktu. Onun için dünya 6 günde yaratıp bitmişti. Mutsuz halklar daima bir kurtarıcı bekler. Halde bulamazsa ötede umar. Öz hareket gelişmesi ile bir kurtarıcı bekliyorlardı. Her zaman olduğu gibi. Ona ram olmak, onun kurtarıcılık güvenliğinde, kendilerini güvende hissetmek istiyorlardı. Esasen kışkırtılmadıkça laikliğe karşı olur tavırları da yoktu halkın. Çünkü onu da bilmiyorlardı. Süreçle uygulamada tanıdıkça sahiplendiler. Tabii ki zamanla ve aynı bilgisizlikle, tahriklere de kapıldılar.

Birde bu haletiruhiyeyi geriye uzatmak için şunu söyleyebilirim; halkımız hiçbir gelişmenin ve devrimlerin tarih boyunca isteklisi, onun savaşmıcısı ve takip edici olur yönde müdavimi olmamıştır. Hep birileri bir şeyleri daima sunmuştur. Oda süreç içinde bunları alışkanlık yapıp, benimseyip, vefalı bir savunucusu olmuştur. Kaderci ve teokratik anlayışlı yaşama mahkûm edilen değerli milletimiz; ancak bu yapıda ne beklenebilirse, aziz insanlarımız da bunu tereddütsüz gösterebilmişlerdir.

İnsanımızın anlayışında ulul emre itaat vardır. Bu nedenle gittiği her savaşa samimi bir vatani savunma sevgisi ve düşmanla savaşmanın dışında, yönetimi toplu durum ışığında asla ve hiç eleştirmemiştir. Osmanlı uyruğu hangi savaşlara niçin dahi gittiğini, neden Fizan'da Yemen'de olduğunu bilmeden, sadece vatandır diye halk katılmıştır. Bu ulvi duygu iken, sorgulayan ve sorumlu yurttaşlar yaratamıyordu ki bu bilinçle Laiklik için savaşır olsundu. O, bu durumla savaşması gerekiyordu, ulul emir buyuruyordu bunun bilincindeydi. Geneldeki yaygın anlayış bu idi.

Birde soruyu tersten ortaya koymuşsunuz: Diyorsunuz ki, ""Kurtuluş savaşı laikleşmek

için mi yapıldı, yoksa batının ahlaksızlığından kurtulmak için mi yapıldı? "" Kurtuluş savaşı, ne laikleşmek için, ne batının ahlaksızlığından kurtulmak için ortaya konulmuş bir savaş değildir. Bu hiç tarih bilmediğinizi düşündürüyor.

Konjonktürün getirdiği bir fiili durum vardı. Bu bir milletin var olup olmama mücadelesidir. Laiklik hareketi vatanın kurtarılmasından sonraki bir yol alışın, durumdan hale yönelen icabı gereken, köhne yapının yıkılışıdır. Osmanlı'dan beri süre gelen yenileşme hareketinin, çok hızlı biçimidir. Yani devrim şeklindedir. Evrimini yapamayan sosyal olgulara devrim ansızın gelir. Tercihi olup olmadığı sorulmaz! Burada liderin aydınlanmacı tavrı peyder pey etkin olacaktır.

Eğer biz haldeki halkın vergi vermeyi seviyor mu? Haldeki yöneticileri seviyor mu? Tatil cuma mı olsun, sayrı gün mü olsun? Gibi anlamsız sübjektifliklere girersek yazı çalışmamın esprisini hiç anlamamış oluruz. Üstelikte tam bir sapla samanı karıştırmış oluruz. Toplumun nesnel (objektif) yanını hiç kaale almayıp, kişisel ve halka ait öznel iteleri (sübjektiviteyi) toplumun özeğine oturturuz. Bu da, rüya ile uyanmış durumunu ayıramayan çocuğun yaşadığı çelişkileri yaşamak olur.

Birde şunu belirteyim. 1920 ye gelindiğinde halkın % 87 si kırsalda. Tarımla yani çiftçilikle uğraşılıyor ve hayvancılık işlerini yürütüyordu. Burada %87'nin %13 ü beslediği, çok verimsiz bir yapı; yapı denmeyecek bir yapı vardı.

Üstelik bu yapılaşma pek pek piyasa için olmayan, kendi kendine yeten, kendi ihtiyacı için görülen ve vergi veren bir yapılandı. Bu vergi halka; istihdam, ekonomik yapılaşma, eğitim, sağlık için dönmüyordu bile. Ancak bol cami yapılarak gönüller şen ediliyordu.

Tarih okuduğunuzda, bir iki İstanbul vs yerde yetersiz hastane, okul vardır ama ülkenin her yerinde bol bol cami vardır ve cami mimarları ünlüdür. Toplum bu yapı içinde cami cemaati olarak tutulmuş, asla yurttaşlık bilinci oluşmamış. Siz; halk laiklik için mi, dini için mi savaştı? Diye hiç şık, sorumlu, aydınca tavır olmayan, bir istismarı yapıyorsunuz. Pekiyi sizde halka bir sorun: sizin mi düşünmenizi yeğleyecekler, Atatürk'ün düşünmesini mi yeğleyecekler?

Bende aynı yanlış mugalâta ile karşılık vereyim. Toplumdaki Nesnel gereklilikler oydaşma ile ihdas edilmez. Bir araba dua etmeden üretiliyorsa ve sürülüyorsa yolunuz bu olacaktır. Siz isterseniz edebilirsiniz, ancak bu toplumun içinde olacağı bir yükümlülük bağlantı değildir. Halkın içinde olacağı bir tutumdur.

Siz kendi kendine yeteni üreten halkın, güncel toplum olup da, Cihan'da olup bitenin fevkinde olduğunu sanıp; laiklik, çağdaş eğitim vs. tutumların yararından çok, zararını düşündüklerini sanıp, bir seçme mi yapacağını sanıyorsunuz! Hoca dururken, doktora gitmeyen kitlelere, onları eğitecek yerde; onlara hoca mı, doktor mu? Demenin ve de, hoca cevabını almanın ne yararını bekliyorsunuz? Aynı şekilde laiklik mi şeriat mı dendiğinde şeriat denmesinde nasıl bir toplumsal (halksal demiyorum) yarar bekliyorsunuz? Gâvur icadı ve dinsizliktir diye ajite edilerek, halkın doğru ve güzele karşı çıkmayacağını mı sanıyorsunuz da, bu kurnaz soruyu soruyorsunuz?

Beyefendi, Toplum olmasa idi, halk hiç olmazdı. Halk toplumun nesnelliğinin ürettiği, ortaya koyduğu bir sonuçtur. Halkın öznel istemi, toplumda %100 etkinlik sağlamaz. Toplumun koşulları farklıdır. Ve toplumda halkın değil, birey insanın, yurttaş insanın sıfatları çok çok etkindir. Değilse halkın Ya da Kişilerin, sübjektivitesi burada etkin

değildir. Siz sapla samanı karıştırıyorsunuz. Sanki halkın öznel olayları, toplumun konusuymuş gibi bir haklılıkla konuyu ele alma yanlışlığına baştan düşüp, kan ter içinde cevap arıyorsunuz.

Yüce halkımız, güncellenmiş toplum olmaktan mahrum bırakılmışlığın, Dünya'da kopuk, bi habersizliğin çelişkilerini ve külfetini yaşıyordu. Laiklik toplumun nesnesi idi, İnançlarda halkın öznel nesnesidir. Bu iki alan karıştırılmasın. Toplum halktaki inançlara karışmaz. Halkta toplumdaki laikliğe karışamaz. Halk, toplumla çok direk ilişkilenebilir, ama toplumda halksız olamaz. Bu olamazlık laikliğin Ya da bir üretimin nasıl olacağını halka sormak anlamına gelmez. Dünya'da mal ihracı yüzünden çıkan paylaşım savaşlarını bilmemenin tavırları, bu necip halkın üzerinde, bir gâvur tasallutu olarak algılatılıyordu. Dünya; grev, lokavt, emek, kapitalizm kominizim, liberalizm hak, özgürlük, laiklik cumhuriyet gibi değerleri tartışıp benimserken, değerli halkımız ""Padişahım çok yaşa diyordu"". Başkasını bilemeyen, elbette elindeki bilecekti! Bunu bilip de, hala halk dalkavukluğu ile sömürür olmanın anlamı nedir?

Laiklik bilimsel bir yaklaşımın inanması ve görünür ilişkinin somutlanmasıdır. Bu, özdeğe ve özdeksel yapılara sizin öznel inanç yansımalarınızı katamazlık ilkenizdir. Yani toplumsal yapı ve nesnel yapı, sizin düşünmenize, inancınıza göre yapılanıp davranmaz demektir. Bu toplum işleyişinde akli öne alış tutumlaşmanızdır. Somutlukta şudur: ben nirvanaya inansam da, inanmasam da su, belli şartlarda 100 derecede kaynar. Benim nirvanaya inanmamla, dinamonun elektrik üretmesinin Hiçbir ilişkili yoktur.

Ben, nesnel koşulları; bilgiyi, aleti, tekniği, hammaddeyi vs. sağlamadan; ne kadar uçmayı düşlersem düşleyim, ne kadar dinsel edersem edeyim; asla uçamam. Laik anlayışın somutluğu pratikle doğrulanmasıdır. Laiklik akli kullanma yöntemidir. Laik yaklaşımla, pratikliğe varan yollar çeşitlidir. Bir türden değildir. Bu nedenle nesnel yapılanısla ürettirici siyasanız farklı olabilir. Ruh böyle buyuruyor diye yapılanmak, ne derece pratiktir bilmiyorum!

İşte bu nesnelitenin doğada bilinçle okunup, nesneliği ve insan emeğini kullanan toplumda, bu anlayışla uygulama ve üretme, yapılanış ilkesine laiklik, laik düşünme, laik yapılanma diyoruz. Değilse merkeze soyut bir anlayışı koyup, üretim tüketim ve bölüşümü ona göre şekillendirip, örneğin örgütlenmemeyi, grevi, toplantı gösteri yapmamayı, bunun ulul emre karşı olurluk mantığı ile koyma değildir. Böyle bir yapılanmanın, eksen yaptığı odaklamalar hep hayali olacağından, refahta hayali olacaktır.

Sizin çeşitli yapılanmanız bu özdekselliğe uygundur. Bu yapılanma ile genel çıkar amacı, ya da özel çıkar amacı güdersiniz. Çatışmalar da, olumlu Ya da olumsuz olarak, buradan kaynaklanır ve aşılır. Bu somutlanırlık gözden kaçmış olmalı. İnanç temelli yapılanma, doğru ve değişmez yapılaşma öngördüğünden, çatışma (gelişme) da öngörmez ve gelişmeye göre ilişkileneşme karşı gelirlik şart olurdu. Oysa laik yapıda, üretim gücünün değişmesi, üretim ilişkilerini çatışmaya, değişmeye götürür. Laik mantık bunu ön görür. Saltıklık tanımaz. Öyle inançların var saydığı soyut ahlak, meşveret, emanete ehliyet, maslahat gibi yapılanma ile saltıklık sağlanmaz. Bu zorunluluklar, kişilerin değil, yasallığın sorgulamasında, pratikliğinde denetlenirliğinden anlam kazanıp işlerlik ve meşruiyet sağlarlar.

Birde toplumsal talep anlayışınızda bir sıkıntı var seziyorum. Toplumsal talep sizin, belli zaman ve üretim koşullarıyla, üretim gücü ve üretim ilişkileri ile belli üretimi, iş ve eylem olarak irade etmenizdir. Bu iradeyi gerçekleyecek nesneliğin sizden istediği;

bilgi, teknik takım vs. ilişkinliğinin karşılıklı bağıntısıdır. Sizin hak, özgürlük talebiniz, varlaşmanız özgür olmanız bu talep ilişkinliğindedir. Değilse toplumsal talep, makineye nazar boncuğu takalım, Ya da ben, Frenk elinden çıkmış makinede üretim yaptırmam gibi, ne idigü belirsiz, soyut haklar, özgürlükler toplumda gerçekenir bir yan değildir.

Hele bu, kanamalı bir hasta, sizin üç bilmem ne, dört bilmem ne okuyup üfürmeden müdahale etmem, deme mantık ve inançsal tavrınızla, bu benim hakkımdır demeye varıp, kendimi ifade etme inancım deme tutumunuzla, gecikmenizle ölüyorsa, ölecekse asla toplumsal anlayış olamaz. Zaten bunlar toplumda hak ve fikir özgürlüğü de değildir. Bunun ve bu tür soyut, tek benci, isteklerin bir toplumsal talep olmayacağı biliniyor olması gerekirdi.

Saygılar ve kolaylıklar dilerim.

Bitti

Deneme Yazılar Üstüne

Değerli Ö.Ç.M. ye Kurtuluş Savaşına İlişkin yazılarım bitince, sorusu olursa cevaplayacağıma ilişkin sözüm gereği ve sözümü tutmak için hatırlatma yapmak istedim. Deneme yazısı biteli bir hayli oldu. İlgı ve alakası için çok teşekür ederim.

Değerli Ö.Ç.M

Yorumlarınızı sanırım silmişsiniz, ilişkin sayfalara baktım yoktu. Sayfamda 2 yorum var görünüyür ama biri silinmiş. Ama ben size verdiğim sözü tutmak için yazımı tekrar yayınlıyorum. Sorunuz denemelerim sınırı içinde ve kapasitem dahilinde olursa bilgileri paylaşmaya hazırım.

Yorumunuz: ""Bayram Bey; yazıyorsunuz ama şu soruma doğru cevap verin. Kurtuluş Savaşı'nı yapan bu yüce millet lâik olmak için mi, yoksa Batı'nın kokuşmuş, kültürümüzle uyuşmayan, ahlâksız değerlerini kabul etmek istemediği için mi savaştı? .Lâiklik referandumla halka sorulmadan, emr-i vâki ile getirilmedi mi? Mâdem demokratik bir ülkede yaşıyoruz. Ben de size bu soruları yöneltiyorum. Bana irticacı, mirticacı demeye de kalkmayın. Çünkü ben Fransızca Bölümü mezunuyum, Batı kültürü aldım ve hayatta Kur'an Kursuna dahi gitmedim. Ben daima mazlumun yanında oldum ve halkla iç içe yaşadım, yaşamaya devam ediyorum. Lâiklik ve Sekülerizm arasındaki farkı incelemenizi istiyorum. Taşıma suyla değerimen dönmez. Üstün sınıflar niçin halka sormaya korkuyorlar? Halk lâikliği seviyor mu? Sevmiyor mu? Tatil günleri cumartesi-pazar mı olsun? Benim sadece bir oyum var. Netice olarak bu aziz millet bunca zulmü hak etmedi. Allah yardımcımız olsun, bizleri her yere çöreklenmiş Ergenekon gibi çetelerden korusun. Hoşça kalın.""

Kurtuluş savaşı ile ilgili 3 bölümlük bir denememi yayınladım devamını bu seri bitince 6-7 gün sonra yayınlayacağım. Sorularınızı biraz daha etraflıca ""İnanç Ve Toplumsal Talep konulu 63. sıra notu bölümde ele aldım. Burada gerekli görmediklerime orada birer cümle ile yanıt verdim.

Sizin için hiçbir şekilde, sizin belirttiğiniz biçimde; 'gerici' gibi olumsuz bir düşünmem olamaz. Bu benim şiarım değildir.

Yorumunuz, durumunuzun bir yansımasıdır. Gerekli okumayı yaptım. Elbet konuya dek anlamak istemeleriniz ve tartışılır sorularınız olacaktır. Gücenmem.

Ne var ki, deneme yazı serisinin tümü okunduktan sonra, özet sorularla, söyleşir biçimde buluşsak daha açıklayıcı olabileceğimi düşünüyorum.

Bu yazıların temel amacı, kavramları yerli yerine oturtmaktır. Bizlerin de bu dikkat çekilme sayesinde bir çeşit pekin kavramlarla, anlama ve dinlemelerin, tartışmalarını yapmasını ummaktır. Yani tartışmalarımızı, bir sağırlar diyalogu olmaktan kurtarmaktır.

Sorularınızdan anladığım kadarı ile benim bu makaleleri hiç yazmadığımı var sayıp, yok hükmünde "keenlem yekünmüş' gibi hareket etmişsiniz. Bu yazılarım düzleminde olmayan konu düzlemi öncesi sorulan, tartışılan, konu sorularını sormuşsunuz gibi geldi bana. Yanlış anlamışta olabilirim!

Benden, deneme yazılarımın bitmesinden, okunmasından sonra, kişilerin rahatlıkla kendi kendine verebileceğini sandığım soruları sorup, cevabını istemektesiniz. Cevabı veririm ama ancak inatlaşan bir tartışma ortaya konabilir. Bu benim usulüm değil. Cevabı istenen bu soruların cevaplarını vermeyeğim. Çünkü "hiç bir okura, yada tartışmacı değerli arkadaşlarıma, böyle bir yanıt vermek demek: bek raundu olmayan mantık düşünceleri içinde sürdürülemez tutumların tartışılması nedeni olacaktır." Bu bilginin değil, inalcılığın bir tutum ve yöntemidir.

Bilgi çoklu bağıntı demektir. Soru, bir farklı mantığı anlayıp, onun çelişkilerini belirtmek olarak değil de, bu farklı mantığı kavrayamamaktan, keenlem yekün edip, olguları kendi tekil mantık düzeyine indirme gayretinde gibiydi. Açıkçası yazı dizim içinde, keçeci mengersi gibi bir başa bir sona neden sarıp duruyorum. Bir günümüze bir günümüz öncesine neden mekik dokuyup duruyorum dersiniz? İşte bu bilincin masumane çırpınışındandır. Bu tutumla affımı mazur görün lütfen.

Ama dizi sorası, her tür sorunuza açığım. Sayfam da dizi devamı çalışması gibi, soruları ve yanıtlarını yayınlam da. Hiç kuşkunuz olmasın. Bakınız referandum, müesses düzen, halk, toplum, inanç, laiklik vs türünden kavramından benim ne anlayıp anlamayacağım, 4-5 farklı deneme yazı dizimde, etraflica olduğunu sandığım bir anlatım dili ile yazmağa gayret ettim. Bunları birbirimize aynı banttan, aynı genlikten frekans (mantık) etmeden, bir birimize hiçbir şey söylenemez.

Sorularınız çok güzel ve keskindi. Dizi bittikten sonra, hatta Kurtuluş savaşı ile ilgili dizim de bittikten sonra. Sizinle zevkle, memnuniyetle kanaatimi paylaşacağım. Umarım siz de kanaatlerinizi benimle paylaşsınız. Seküler yaklaşım benim konuların ilgilisi ise de dışında kalan bir alandır. Ama bir çalışmada ona düşünebilirim. Bunlar soyut yapılanmaya kaçır halkçı alanın haklılaşamayacak denli ileri sürüşleridir.

Temel ilke şu, 'İnanç, halkın konusudur. Ve inanç halkın bir yaşamıdır? ' Nasıl yaşanır? Nasıl olmalıdır? Vs. benim dizilerimin anlatım kapsam alanım dışındadır. Toplum duygulardan çok, aklın işletildiği nesnel alandır. Toplum; insanın bireysel olan öznelliğinin yanı sıra, üretim araçları, üretim gücü, üretim ilişkisi, ideoloji, toplumsal kurumlar, bunların yönetilişini süreçleşen kurucu felsefenin vs. yapılaştığı bir alandır. Toplum, halktan; çok ama çok farklıdır.

Yazımın ikinci temel yanı, toplumda üretim yapmanız için karga sesinin uğursuzluk yaptığını bilmeniz gerekmiyor. Toplum içinde bir arabayı üretmek için, bir ekonomik

değeri rantabl kullanmak için meleğin kanat sayısını bilmek gerekmez. Yani toplumun bir unsuru olarktan bireylerin ve toplumun kurumsal işletimi için bireylerin, inanęlı olduğu, ya da inasız olduğu önemli değildir. Toplumsal kurumlarının işletilişinde, inançsal tutumların kılgınca uygulanması lazım gelmez ve gerekmezdir. Bireyler inançlarını halkın içinde, üretim dışı zamanların da istediği biçimde yaşarlar.

Demek ki toplumsal otoritenin bir belirli biçimi de laikliktir. Öyle olunca da basit akılsal çıkarma ile şu görülebilir: evet akıl akılsızlıkla vardır. Ama aklın işleyişinin yanına, akılsızlık alınmaz.

Laiklik, toplumun akıl kullanma otoritesidir. Yani toplumsal anlamda vicdani bir kanaat özgürlüğü değildir. Toplumdaki totemci tabu kutsal anlayışlı, tekçi mantık otoritesinin yerine, çoklu deneysel ve akılcı kuşkucu mantığın konması olan 'laiklik' otoritesidir. Kanaat özgürlüğü, hoşgörünün ve halkın işidir. Temel tezlerimin ikincisi bu. İnançlar halka ait, halksal olurluk yaşayışın, hoşgörü ile tutumlaşmasıdır. Değil ise inançlar toplumların ihtiyaçtan ve her gün organize olarak ve sürekli yeniden ve yeniden ürettiği bir gereklilik değildir. Oysa toplum sürekli ve yenden ve yeniden hep yeni üretimin alanıdır. Yani toplum bir gereklilikler alanıdır.

Çete kavramı sözünüzle, aklın, bilginin nesneliliğin, somut verilerini ortaya koymak, nasıl bağdaşır bilmiyorum! Onun karşı ve saçma argümanı da var, ama üslubuma yakışmaz.

Eleştirinize memnuniyetimi ve teşekürlerimi bildirirken, hiç bir sorunuza karşılık vermekten imtina etmeyeceğim. Eğer o bilgi kapasitem içinde ise, açıklar olmaktan, tartışır olmaktan, kaçınmayıp; cevap vermekte isteklisi olacağımı bilin lütfen. Yine aynı yazınıza verilen cevapları, İnanç Ve Toplumsal Talep konulu 63. bölüm yanıtlarımı da değerlemenizi dilerim.

Saygı ve selamlarımla. 63

Bayram Kaya

İnançları Terörize Etmek 01

Siyasetin ve egemen çevrelerin, halk üzerinde bilmesinler ilik siyaseti gereği, sağ ve sol düşünce olaylarını, sağ siyasetler özellikle de sol ideolojiyi; toplumsa anlamıyla değil de, halkçı inanma düzeyi olan inançlar ve dini anlamlar üzerinde solu tanımlıyorlardı! Böylece inançlar egemenci düşüncelere kurban ediliyordular.

Bu bir toplumun tarihindeki, en tehlikeli ve en utanmazcasına yapılmış, gerçeğe aykırı bir bilmez vahşi tanımlama idi. Bir solcu, inançlı olabileceği gibi inançsız olabilirdi. Yine bir sağcı da, inançlı olabileceği gibi inançsız da olabilirdi. Bunun ideolojilerle toplumsa bağlamda doğrudan bir ilişkisi yoktu.

Bir sağcı, 'asla dinsiz olamaz', bir solcu da, 'asla dinli' olamaz, gibi biçimci absürt yaklaşımlar konuyu toplumsal anlama, olamaz. Sağ sol kavramları bugün itibarıyla halkın değil, toplumun ileti kavramıdır. Toplumun kavramları da, dinli dinsiz gibi inançlar üzerinden tanımlanmazdır. Eğer tanımlanıyorsa, o ülkenin halkı cehaletin pençesinde kör doğuşu yapıyordur.

Sağ, sol kategorizesi toplumsal sistemleri, farklı farklı tanımlamaların kuramsal nesnel ideolojileridir. Halkçı tanımlamalar sağ sol karşıtlığının konusu değildirler. Süren dinamikler de 'asla' diye bir şey olamaz.

Sağ ve sol ideolojiler, toplumsal üretimlere dek, ilişkin eşmenin ve tüketimlere değin ilişkilerini farklı farklı tanımlayan dinamik dengelemelerinden yana olmanın, genel süzgecidir. Toplum sal ekonomik ve toplumsa üretimlerin, halka götürülecek refahının, kendilerince nasıl olacağını tanımlarlar.

Yine sağ, sol kavramlı anlayışlar, toplum içinde yapılan üretimin paylaşımına değin olacak, paylaşımı sağlatıcı kuramsal yaklaşımları içerirler. Oysa dinli dinsiz kavramı, halka değin bir kullanımdı sanal kavram sözcüklerdir. Üretim tüketim ilişkisini savunmazlar. Savunanların kaynağı da günceldeki nesnel seslenme olmayıp, çağdışı ilişkilere değin insan tecrübeleridir. Sağ sol kavramı böylesi bir halk dili kertesine indirilerek saçmalanmıştır.

Geçenlerde televizyon tartışmasında, sağ sandaslı siyaset bilimci olan, bir değerli şahsiyet, terör örgütü (PKK) ile ilgili görüşlerini sayarken; örgütün Marksist, Leninist anlayışlı bir terör örgütü olduğunu söyledi.

Burası, tartışılır olan bir toplumsal doğru ifade tarzıdır. Ama hızını alamadı; 'dinsiz imansız kâfir bir örgüttür' dedi. Örgüt, dinsiz imansız da olabilirdi. Ama bunlar toplumsal ideoloji tartışmanın konusu değildir. Aklıma hemen; imamı (aydını) bu olanın, cemaatini (kitesini) düşünmek bile istemiyorum, demek geçti.

Yani inançsız biri, bu toplumda siyaseten yönetimi paylaşamayacak mıydı? Laiklik ve demokratik tutumun, ne anlamı kalmıştı? Laik olmadan, demokratik olamıyorsunuz.

Diyelim ki, Marksist Leninist sistem hiç tasvip edilmeyen, sistem olsun! Anılan terör örgütü ki kendince toplumsal, siyasal ve ayrılıkçı tartışılır talepleri vardır. Bu örgüt din iman eğilimlerini oldukça öne çıkaran bir yapılanma olsaydı; bu Prof.ün sağ görüşlülüğüne göre, onanmayan Marksist ve Leninist'ler, aliyul ala mı görülecekti? Ne kadar sığ ve kariyer dışı bir yaklaşımdı.

Bir sol tavrı destekleyen halkı, inançsız görmek, aklın zorlanacağı bir durumdu. Evet, sol görüşler inanç zeminini toplumsal ideolojileri payanda yapmamakla çok doğru bir iş

yapıyorlardı. Oysa çoğu sağ görüşlü kişiler, genelde böylesi sıgılıklarla, ideolojik bir anlatım fevkinin ağırlığını dahi taşıyamıyorlardı.

Bir halk desteklenmesi olan, sol ya da sağ ideolojiler; dinseliliği için değil, pratikte toplum hayatına girişen, toplum hayatına yansıyan, üretim ve bölüşüm ağına değin aksayanların çözümüne dek olan, farklı anlayıştı, güncel, demokratik oluşumun, desteklenmesi içinde, yanalıktırlar.

Hâlbuki halk, inançlı, inançsız özel yaşantılımdı yaşamasını, kendi cemaat yapıları içinde sirküler ediyorlardı. Bir de buna, konuları bu olmayan profların, sade suya tiritti; safra olması gerekmezdi.

Bir sağ ya da sol ideoloji, inançlar için var değildirler. Aksine üretim ve tüketimin her an değışen; sağ sol biliştiler biçiminin uygunluğuna değin, yeni yeni anlama ilişkilerine değin, haldeki süren ya da henüz konumlanmamış yepyeni çözümleri için, vardılar. Sağ ve sol düşüncenin her ikisi de, geleceğın toplumsa tasarım dinamikleridirler.

Normalde laik ve demokratik toplumlarda, sağ sol kavramları; kendi tabularını içeren, kendi puttu tanımları üzerine otururlarsa da, inançtı halkçı anlamaları hiç içermezler. Çünkü inançlar düşünce değildir, teorik olacakla da insan ürünü değildirler. Özellikle de sol felsefe, bu anlamda; bilimsel, akılcı, sınaama yanılmaları içeren gayretlerle, toplum iradesi üzerinde gelişirler. Kesinlikle sağ felsefede bu temel üzerinde oturan, genelin benimsemesi olmalıdır.

Sürecek

Bayram Kaya

İnançları Terörize Etmek 02

2-] Sağ, sol akımlar üretim araçları mülkiyeti sahipliğinin nasıl olacağı ve yapılan üretimin, bölüşülmesi sahipliği üzerinden işlerler. Yatırımın özel sektör ile mi, yoksa kamu paylı tahsisi üzerinde mi olacağı gibi çok çok farklı çözümleri ifade eden akımdırlar. Sağ akımlar, özel sektörün payını toplum işleyişinde genel tanımlama olarak ele alırlar ve toplumsal sistemi özel teşebbüsle ekseni kılarlar.

Oysa Türkiye'de sağ dinamizmler, özellikle yakın geçmişte bir düşünme akımı olmaktan çıkarılmış, düzenin her tür sığ kirliliği içinde bir jandarma bekçilik düzeyine geriletilmekle yazık edilmiştir. Ve inançtı konumlanma içine de itilerek sağcılık, düşünce akımı olmaktan öteye, düşünmemeye mahkûm ve pasif ize edilmiş bir toplumsal kaybımızdır.

Sol da, düşünce pratiği yapmanın haklılığına kapılışla, sağ düşünce gibi çatışmacı eylem selliğin tuzağına düşmenin, hep debelenmesini yaşamıştır. Ve genelde sol; geçmişte toplumsal siyaset ve yaşam içişnde, büyük oranda kamu kurum ve kuruluşlarından, üniversitelerde mağdurluğun, simgesi haline gelmişlerdir.

Sağ akımlarsa, toplumsa memnuniyetsizliğini hiç belirtememiştir bile. Kendisinin üzerinde bir toplum gücü vehmederek daima şükür deyişle; 'Allah devlete ve millete zeval vermesin' samimi dileği içinde hep toplumsal olaylara pasifize olmuşlardır. Özel, toplumsal olmayan kodlarla, harekete geçirilmişlerdir.

Sağ ve solun bu genel görüntüsü; egemence sınıflar açısından bakınca, ezen sınıf bağlamında, yararlı akılcı bir mücadele ortaya koyuştur! Ezilen sınıfın gerileşmesi, böylece sağ aktörlerce yine toplumsa olmayan halkçı kavram olan töreci anlayışların baskısı ile pekiştirilmiştir.

Ve ezilen sınıfın; 1960'lardaki evrensel insanlık birliğine doğru devinir olan, Dünya emek hareketi boyutuna uzanmış olan dayanışma girişmesi; ezilen sınıflar dayanışmacı ruhu ve küresel eylemleri de tıkanmıştı. Halkın dünya ezilenleri ile olacak dayanışmacı sahipleniş azmi de, bir güzel kırılmıştır!

Toplumsal katılıma dini bazda bakılışlarla, geniş kitleleri toplumsa eylemlere karşı soğutan ve kitlelerin dünya eylemlerinden uzak tutuşla toplumumuzun Dünyadaki gelişmelere Fransız kalmalarına da, etken olmuşlardır. Provokasyon tutmuş, toplumsa ziyan büyüktü.

Sol ve sağ ideolojiler, Dünya'da; ezen, ezilen ikilemesi üzerine kurulduğu halde, bu iki temel akımın genel söylemleri teorik olarktan, dinsel argüman içermez olduğu halde, Türkiye'de bu iki ideolojik kavramlar, inançlar ve din üzerinde kavga verdirilir olmaları durumlarıyla, sürekli olarktan kavgalı yol aldırılıyordu. Sol ideoloji toplumsal olmayan bu inançtı halk kavramını konu etmezken, öznel oluşlarla dine karşı olsalar da, olmasalar da, bu kalles tuzağın, kısır döngüsüne düşürülmüşlerdir.

Söylemleri doğrultusunda, pek pek arkeolojik araştırmalara ve tarihsel bilgilere yer vermeyen kimi ilahiyatçılar ve kimi aydın tutumlu provokatörler, güzide İslam dini içindeki gelenektir sağ sol kavramının kullanılışını, güncel kapitalizmin ve sosyalizmin tanımını olduğunun yorumsal dâhiliğini(!) ortaya koyuyorlardı.

Hâlbuki geçmişte sağ sol kavramı, tarihte ittifak toplumlarının ittifak içindeki temsil edilirlilik, sosyal statü tören ve protokol içinde bulunma ve tören yeri aidiyeti tanımlıkları idi. Tapınak içi düzenlerinin vs. ana uygulanma teması her bir etniğin merkeze göre

bulunma yönleri idi.

Sümer toplumu tarihi süreçte sağın adamı iken, yani dini ve resmi tören ve protokol içinde merkeze göre sağda bulunurdu. Akad toplumu da, solun adamı olmanın hüviyetini, kimlik ve övünmesini sol tarafta temsililikle taşıyorlardı. Panteonda ana ilahın sağında, solunda oturuşla eski aitti kimliklerini ortaya koyarlardı. Bir kişi böylece kavimini tanıyor ve kavimi özelliklerini belirtiyorlardı. Kurbanlarını, sağın adamları, sağ kol üzerine yatırarak taşır, sağ kulağına ilahiler dualar okurlardı.

Solun adamları da sunaklara kadar kurbanını sol kolları üzerine yatırıp, taşırlardı. Yine kurbanın sol kulağına solun adamları dualar ve ilahiler mırıldanırlardı. Kurbanı kendi aitti totemleri adına, ittifak totemlerine, verirlerdi.

Sadece bunlar değil, sağın adamı kendi kimliğini ve etnik aidiyetini ve totem bağ kardeşliğini tanıtmak için de, karşıdaki kişinin ne tür aidiyete bağlı olduğunu anlamaları için de; sağ ya da sol omuz başını açık tutan giysileri giyerek tören ve ayinlere katılır sokaklara öyle çıkarlardı. Böylece de kendilerini tanıtmış, etnik totemdi kimlikle tanınmış olurlardı. Unutmayın bu dönemler toplumsal yaşamla halkçı yaşamın tam da birbirinde ayrıştığı, farkına varıldığı dönemler değildi.

Yazının icadından epey sonra insanların tasarruflarının kayıt altına alınmaya başlanması ve ittifakın devletler, imparatorluklar yapısı ortaya çıkaran yeni kimlik taşıma sembolizmi süreci bu sağ sol ve kuzey güney gibi etnik kimlikli aidiyet taşımacı hareketleri, geçersiz kılınmıştı. Hatta sağ sol taşımadı tanımlı lığın anlamı, dahi nesiller boyu süreçlerle giderekten unutulmuştu.

Ama ortada da bir solun veya sağın uğurlu olması veya uğursuzluğu; sağın ya da solun kutsallığı ya da kutsal olmayışı gibi halk inançtı, bir birine göre ayrımcı ve aşağılayıcı olan bir aktarımı vardı. Aidiyeti olacakla, karşı totem aitliğe benzememek için ittifak içinde solcu bir Akadlı'ya göre sağın uğursuzluğu vardı. Akada göre; sağ kriterler kutsal olmayan, lanet bir anlama inanma idi. Ha keza ittifak içinde bir sağcı Sümerli'de solu, aynı kabul edilemez iç duygularıyla taşırdı. Bir kuzey yerli oluşuyla bulunmalı ittifak içi halk aidiyeti de, bunların her ikisini, kendisine aykırı ve günah ve mundardan, tabu bilirdi.

Sürecek

Bayram Kaya

İnançları Terörize Etmek 03

3-] Ortadoğu kaynaklı monoteist kültürler, böylesine bir tarihi geçmişi olan Mezopotamya, Nil, Asur, Babil İran, Hint gibi uygarlıkları devralıp, üzerine geliştirdiler. Ve zaten süre gelen süreçle bu kültürler üzerine, bu kültürleri değişen şartlara uymayanlarını dışlayıp, yerlerine yeni yorumlu konumlamaları koydular. Bir seçme ayıklama yaparak ve kimi hala geçerli oluşla süren edimselleri de, ilahi kaynağın, tek kaynak kabul edilmesinin içinde mütalaa ederek, eklektik bir berdevam edişe yükseltilmişti.

Arap kendisini sağ kült tanımlı ifade etmiş, inancını sağın kutsallığı üzerinde vurgulamıştır. Asur'un Eşek totemi olan kimliği, Araba göre; ' başkasına benzememe' tabundu ilkesi gereği karşı totemin kabul edilmezliği üzerine filizlendi. M.S 6. Yüzyıla gelindiğinde, Arap inancında eşeğe dokunulma abdest bozan bir anlayış oluyordu. Ya da it totemdi toplumun tabu kimliği, Arap geleneğinin, totemdi kimliğinin karşı totemi dışlaması nedeni ile karşı totem sembolün mundar olması anlayışı üzerinde ittifak etmişti. Böylece hiç değilse kimi Arap kabile geleneği içinde, ite dokunmanın mundar olması kimi kabilesinde de itin, temiz olması, anlayışı; çoktan inanç aşmıştı. Artık bular mezhebi anlayıştı.

Bu gibi bir yığın tabu anlayışların devam eden aktarımları içindeki eski toplumsal düzenleniş ilişkileri unutulmuştu. Ama köpeğin mundardan bir tabu olduğu inancı sürüp geliyordu. Yani kimi Arap inanç mezhep anlayışında, nedeni bilinmeyen bir tabu, yani ite değmekle veya itin size dokunması ile sizin aptestiniz bozuluyordu. Ama nedeni de bir türlü açıklanamıyordu. Açıklanan da hava da kalıyordu.

Özellikle günümüzde bizdeki doktrine sağ söylemlerin tutumu, toplumsal referanslar yerine, dinsel referansları ve tutumları aşırı şekilde yansıtıyordu. Dinler asla tartışma kabul etmezler. Karşı inanç ve anlayışları sapık ilan ederler. Sapık söylemi, bir tartışılır bir halktı argüman olmayıp, kestirilip atılır olan bir tikslenme bir iğrenme bir dışlanma bir tutulmaması gereken yol, olacakla belirtilir.

Söz gelimi Musa Horev'de Yüce Tanrı ile görüşürken kavimi sanki hiçbir işleri yokmuş gibisine sarı bir inek ya da buzağı heykeli yapıp saygı lamaya başlarlar!

Bu anlatımın gerisinde geçmiş bir tarihi toplumsal gerçeklik vardır. Ama dinler bunun aslını bilemez. O zaman için dinler bunun aslını biliyor olsa bile, yeni yasaya uygunsuz olmalarından ötürü, unutturmak toplumun dışına atmak istediği bir gelenektir. Bilemediği için bu söylem sel aktarımı tartışamaz da. Bu yüzden olaya "sapıklık yaptılar" diyerek bilgiyi, öğrenmeyi, anlamayı, araştırmayı, dinlemeyi; mahkûm edişle, açıkçası düşünmeyi ve kıyaslamayı, iğdiş ederler.

Böylelikle de, bu iğdiş edilen ve sapıklık damgalanması ile insan öznelliği içindeki inanca geleneğe denk düşer sembol unutturulmaların boş bıraktıkları yerler, oluşur. İnsan öznelliğinde dair var bulunan sanı kanı anlamalı algılar, sanal boşluk alanları içine kendilerini konumlarlar. Yani dinler başka bir din anlayışların imajlarını sapık tanımlaması ile kovarak, daima terk edilen; inanca değin boşluk alanlara da, kendilerini yerleştirirler. Bu alan; eskinin, geçmişin izlerini taşıyor olmanın kendi iç sürtüşmelerinden de, kurtulamayacağı bir alandır.

İşte böylesi bir kültür tutumu içindeki kimi kişiler, bu inançsal tutumu yansıtarak, karşı sol ideolojiyi tartışmasız ve hiç bilmeksizin, sapık ilan ederek; bir iğrenliğe bakar gibi geçmişte saldırdılar. Solun argümanları tartışılırdı. Sığ söylemleri, yanlış söylemleri, yanlış tutum ve çıkışları olabilirdi. Ki vardı da.

Ama sağcılık, taraftarları ve alkışlayanları tarafından, halktı sağ tutumun dinsel bürünmesinden ötürü sağ, asla tartışılmaz bir yanılmazlıktı savunmayı! Ve gelenekti sağ bir inancı anlayış, güncel çelişki ve ilişkindik sorunlardan kaynaklı sorunsalları anlayıp kıyas edemezdi. Bu da doğaldı. Nasıl bir Roma latifundia mantıklı inancı anlayış, gelenek ve toplumsal siyaset; bu günü anlayamazsa; sağın inancı değer diye savunduğu çoğu ekonomik üretim ve paylaşımına dek argümanları da, günü anlamada ve günde işlev eşmede atıl kalmak zorundadır.

Eğer inancı anlamaları güncel göre akli eştirerek uygulasanız o zaman da inanç olmaz. Oysa teorik olarak her iki sağ ve sol görüş de güncel ve ideolojik bağlamda aktüel ideolojik tavırlı olmanın yanı sıra, haklı veyahut ta yanlış da olabilirlerdi. Üstelik birbirlerini geliştirir bir yol ve yöntem olmanın ön koşuluydular. Birbirlerinin yan yanlığı dışında, tek başlarına varlık bulamayacak bir tarihi süreçtiler.

Bu bağlamda bakıldığında, gelenekti bilmezlik egemen düşüncelerin de telkini ile öznece inançlarımızı ideolojilere, kötü bir referans yapmışlardı. Bu insanların maksatlı bir yönlendiriş yapma kusuruydu. Zaten inançlar toplumsal olanın ideolojisi değildiler. Ama inançlar da kendi tarihi koşulları içinde geçmişin ideolojilerinden, ezen ezilen ikizleşmesine ilişkin kimi pek çok enstantaneleri de saklamıyor ve barındırmıyor da değildiler.

Bu bağlamda, ezen ezilen toplumsa girişmesi içinde dinler, geçmişte bugünkü katılımcı demokrasinin güdülümü şekilde belirmesinin; kısmen ve ilk kaba adımlıdır. Halk böylece ve meşruca toplumun duyarlılığına katılabilmişlerdir. Solun belki de kaba bir eşitlik savunuculuğu, sağ düşünceli anlayışla tartışılır olacakken, eylemci sağ grubun gözünde eşitlik fikri, tam bir tersten sapıklık algısı inancı olarak görülüyordu.

Sürecek

Bayram Kaya

İnançları Terörize Etmek 04

4-] Hatta günün hay huyu içinde bir sağ eylemci, yolunu çevirip yakaladıkları kişilerin sağcılığını, solculuğunu anlayabilmek için tartışmalı bilgiye yönelik anlamaları da, yoktu. Ancak yakaladıkları kişilere, "Fatıha" süresi gibi sadece kendilerinin de rahatlıkla bilebildiği ezberleri okuyabilenleri, sağcı ve dinli, imanlı, vatansever vs. addedip, bırakıyorlardı. Diğerlerine günün icabı olan süreği ne ise, onu uyguluyorlardı!

Yurdumuzda sağ düşünceyi bir alternatif fikir olarak değerlendirmek yerine; sağcı= inanır tamlaması yapmak, yurdumuz halkçı gerçekliğine aykırı olmasa gerek. Bu yüzden eşitliğe karşı olan eylemci bir pek çok sağ inanır, kendisine söylenene inanır. Kendi inancını da tam bilemez. Bilmediği için gözü karadırlar. Kendisine anlatılanın dışına da çıkamazlar. Tamamen kendi inancının gereği olan anlamalardan oluşan bir formatlanmayı kendileri kendilerine, öz eleştiri olarak yapmalı idiler ki; bir anlayan, bir yorumlaya bilen ol sundular.

Söz gelimi kutsal kitapta, geçmişteki "ezenle (rızkı olanla) , ezilen (rızkı sız olan) gelişkinin" o günkü toplumların, kendi iç ilişkileri içindeki toplumu ve halkı tedirgin edici güncel sarsıntılara karşı, şöyle bir çözüm bulmuşlardır. Ve bu sorunun çözümüne ilişkin eşitliğe değin, Nahl süresi 71. Ayette, eşitliğe dek (eşitliğin sapıklık sayılmayıp) şöyle bir denişin buyurması vardır. Elbet eşitlik anlayışlarınız farklı olacaktır. Hatta konjonktürse bile olmayacaktır. Ama eşitliği söyler olmak, inancımızca da sapıklık değildir.

Sn. Elmalılı Hamdi tefsirine göre: " Allah rızık bakımından kiminizi kiminize göre üstün kıldı. Fazla verilenler, rızıklarını ellerinin altındakilere vermiyorlar ki, eşit olsunlar. Şimdi Allah'ın nimetini mi inkâr ediyorlar? "

Yine Sn. Yaşar Nuri Öztürk çevirisinde de: "Allah rızıkta kiminizi kiminize üstün kılmıştır. Fazla verilenler, rızıklarını ellerinin altındakilere aktarıp da hepsi onda eşit hale gelmiyorlar. Allah'ın nimetini mi inkâr ediyor bunlar? "

Yine diyanet mealinde de: " Allah kiminize kiminizden daha bol rızık verdi. Bol rızık verilenler, rızıklarını ellerinin altındakilere verip de bu hususta kendilerini onlara eşit kılmazlar. Durum böyle iken Allah'ın nimetini inkâr mı ediyorlar? "

Sağ, sol olaylarında, egemen sınıf olmakla rahatı kaçanların, işin provokasyonunu yapanların amacı bellidir de, sade ve çoğunun; samimiyetine özde yürekten inandığım, eylemci sağcı bir inancın, kendi telkindi inançlarını, kendilerince terör ize boyutuna götürttürülürlerken, kutsal kitabın bu emrine muhaliflik edip etmediklerini, hiç düşünüler mi?

Her akımın, her ideolojinin ve özelde de her kişinin; mutlaka kendisini toplumun ve halkın bilen bilinçli bir vicdani kanaatlerine ve doktrinlerinin insan ve toplum yararı kriterlerine göre bir öz savunması yapması da gereklidir. Değilse tarafların terör ize sınırları içinde kalması kaçınılmazdır.

Aslında sağ düşünce, gelenekti, görenekti, itaatçe bir muhafazakârlık gibi halksa anlamalar üzerine oturan bir akım olmakla güncelin ve geleceğinde bilinçli olan tasarım, tutum geleceği planlama ve geleceği şekillenen toplumsa kuramları da üretir. Ama bizim geçmişteki halktı eylemci sağda bunları görmek mümkün değildi. Elbette ki bilinçsizliği kabul etmeyen sağ düşünce entelektüeller de pek çok vardı. Ama bunlar eylemlere etken değildi. Her iki tarafın eylemlerini egemen güçler yönlendiriyordu.

Bu yazı, 20.10 2010 tarihli, akşam ana haber bültenini dinlerken haberleri daha henüz en başlarda iken, bir kısmını dinleyip, daha sonraki haberleri dinlemekten vaz geçişimin belirmesidir. Belki de duyarlıklı bir yurttaş olmanın, sıkıntısı ile dinlemekten vaz geçmişim.

Konu türbana özgürlüktü! Görüşler tasnifçi (sınırlayıcı) olmayışıyla, muhtelifli. Örneğin; 'Bu bir din ve vicdan özgürlüğüdür' diyen siyasiler mi arasınız! 'İster başörtüsü deyin, ister türban deyin, diyeni mi? 'Bu tarz giyinmeye toplumda bir serbestlik,' diyen siyasilere mi hasretsiniz! 'Bırakın insanlar istediği gibi giyinsin, inandığı gibi yaşasın' diyenler mi görmek istersiniz? Yoksa 'Bunlar oyun oynuyor' diyenleri görmedim mi diyeni arasınız. Yok, yoktu.

Tüm bunlar yetmez gibi bir de, 'Okula çarşaf ile geleni nasıl tanıyacaksin' diye adeta cevher yumurtlayanı mı arasınız! Yoksa 'Üniversiteler arası kurul bu alanı düzenlemekle yükümlüdür' diyen akılcı bir konuşmayı mı ararsınız! Vs. vs. Bunlar mı bizi yönetiyorlardı, diye düşündüm bir an!

Bu görüşleri dile getirenler, bırakın sorunu çözmeyi, sorunu anlamakta bihaber ize olup, sorunun parçası oluyorlardı. Üstelik olmayan sorunu, yukarıdaki söylemler gibi garip algılatmaların, alan dışı akla uygunluklarından, yoktan haklılık zemini çıkarıyorlar ve mağdurluklar yaratıyorlardı!

Örneğin; eğitim bir toplumsal konu idi. Çünkü eğitim herkes sel, toplumsal oluşuma dek bir yüküm eşme idi. Sağlığın korunması da herkes sel, toplum sal sözleşemeye ve müesses yüküm eşilmenin zorunluluğu idi. Yine güvenliğin sağlanması, herkese değin olan; müesses olan, toplumcu bir yüküm eşilme idi.

Bilimsel bir çalışma ve araştırma geliştirme, yine herkese hitap eden; toplumsa bir yüküm eşilme idi. Vs. Ama başın örtüsü, herkese değin, toplumsal olan; bir yüküm eşilme değildi. Bu ayrımı bilmeyen, ya da bilmezden gelenlerin indirgemeci tavrıyla açılan bilmezlikli her bir tartışmaları, sokakların polarize edilecekten, kişilerin ve sokağın terörizmce duygu olmasına, neden oluyordu.

Sürecek

Bayram Kaya

İnançları Terörize Etmek 05

5-]İnançlar bizatihi ideolojiler kapsamındadır. Bu yazı aslında ideolojileri terör ize etmek konulu yazımla bütünleşen ve o yazımla tamlaşan, bir ek geliştirme yazı olmaktan öte bir şey değildi. Konu toplum sal (herkes sel- herkese dek) olanla, halksak; halka dek olanın sınıflanmasıydı. Çevrenin verileri yukarıdaki gibi öznel deyişlerle bir hayli çeşitlenmiş idi. Halksa olan, toplumsa gibi söylenip kabul ediliyordu.

Ancak bu verilerin alansa ilişkinliğinin tespitine dek, seçme eleme yapacak olan; dış denk düşmenin, hem toplumsal ve hem de sosyal seçici girişer nedenceleri içinde, olumca etkili olabilmesi için, yapıcı olan bir konuşma, konuşmacılar içinde; hemen hemen hiç yok gibi idi.

Başörtüsü simgesi üzerinde vurulmak istenen nokta, inançları toplumun konusu içinde toplumun bir olayı gibi yapmaktı. Ve inançları topluma entegre edişle, inançları toplumun da, egemence bir parçası kılmaktı. Geçmişin sisli algılarına dek olan bu durum; hortlak olanın dirilik sayılıp; güncel olan ilişkindik diri olanın durumun da, mevta gösterilmesi idi. Oysa türbanın toplum için hiçbir nesnel, üretimse ve ilişkindik bir tek gerekçesini var edemezler. Hep söylenen soyut, öznel, kapris ve inancı anlamalardır.

Bu tartışmaların alanı, zemin ve zamanı kaydırılmıştı. Toplum sal olanı, halk sal olana; eş deyişle, halk sal olanı; toplum sal olana, indirgemenin gaflet, dalalet ve siyasi menfaatiyle, bir ihaneti idi.

Başörtüsüne, tanınma sakıncası yaratıyor diye karşı olmak; bu çağda akılı peynir ve ekmek yemekle hemen hemen eş değerd. Biraz mizahice bunu söylersek, herkese bir çip takarsınız, kişileri rahatlıkla tanırırsınız, böylelikle tanınmama sakıncası ortadan kalkar! Veya bankaların uyguladığı gibi girişlere konulacak bir doku tanıyan, elektronik düzenekler teşhisi, kişiyi ve tanıyamama probleminizi ortadan kaldıracaktır. Böyle olunca sorun ortada kalkmış olacaktı. Bu manada siz, inançları toplumsal işleyiş içinde, yine de serbest mi kılacaktınız? Halksa olan, toplumsa mı olacak? İşte tüm mesele bu!

Ya da inançların vicdani bir kanaat özgürlüğü olması kabilindeki bir halkçı doğmasını; yani halk sal olanı; toplumsal olanla entegre (bütünleşmiş) mi edecektiniz? Vicdani kanaat; öznelce ve soyut, dogmatik kanaattir. Buradaki temel mesele, halka değin olan anlamaların, topluma değin entegreler olamayacağıının, bilinmesi ilkesidir.

Konu ne başörtüsü demekti, ne de türbana, türban diyememekt. Elbet burada bir uygulamaya dek siyasi bir nüans farkı varsa da temelde konu, inançların toplumsal bir talep olup olamayacağıdır. Eş deyişle inançlar topluma entegre edilir bir otoriter egemen eşmenin taşınır, hakim göstergesi olur mu, olmaz mı? Lığı konusudur. Aksi bir ifade şekli ise, siyasi bir konu sapıtma ve akıl karıştırmadır.

Bir özel alan yaşanması ve öznel anlayış değerlemesi olan; 'Bırakın insanlar inandığı gibi giyinip, istediği şekilde yaşasınlar' denişine karşı durmak olası mı? Ancak istediği gibi yaşama fikrli; en az iki kişinin olduğu yerde ve grup ve sosyal birlik gibi organize girişmeli olan yerde kırpma ve sınırlamadı girişmeyen, girişme sonunda kırpılma, değışme ve dönüştürmelerine uğramayan, tekil, vahşi yaşama özgü, ya da birey özel yaşamına değin, ötelenmiş, bir tecritti yaşam şeklidir.

Kişilerin, inandığı gibi yaşamak istemesi ise halk zamanı içindedir. Kişilerin, halk zemini içinde, istediği gibi yaşaması; halka dek, ilişki eşilmesiyle vardır. Ve yine kişilerin

istediği gibi yaşaması; grup tarikat, cemaat ekseninde, tutum alıştırdır. Tabii ki buna da denecek bir şey olamaz. Ama siz bunu, yani halkçı olacak bir tutum anlayışı, toplumsal alanın konusu yaparsanız, zurna tam da burada zırtlamaya başlar.

Konuya dek siyasi çözümsüzlüğe gidişte, bunlar; 'oyun oynuyor' diyen insanlarsa; konuya değin olan toplumsa ve halksa olacağı değin şarttı sınıflama ayırdımını yapamaz oluşlarıyla, asıl bilmezlik oyun ve oyalanmasını, bizatihi yapıyorlardı. Halksa zamanı (inanış- gelenek göreneği) , topluma taşıma gayretinin, olanca yalan yanlış ve çağ dışılığını yapıyorlardı.

Hele yükseköğrenim kurulu olan (YÖK) 'ün' bu alanı düzenleme hakkı vardır 'denmesi ise; en bu tür söylemin en ahlaksızcası olan bir söylemdir. Bu gibi söylem, toplumsal düşünmeye ihanetçi; maksadı akıl karıştırmaktır. İşbirlikçi olan böylesi söz söylemlerini, aydın karartması yazı dizimde belirttim. Bu gibi ahlaksızca söylemi böyle söylerseniz, YÖK'ün türbana dek; 'Öğrencilerin sınavlara ve derslere dek türbanla serbestçe girilmesine ilişkin' almış olduğu kararlarına dahi siz; doğrudur demektesinizdir!

İlk önce türbanın toplumsa bir zorunluluk olmadığı belirtildi. Kişilerin keyfi olan takdirlerinin toplum sal alan içinde olmayacağı da belirtildi. Öznel olan toplumsal gereklerden değildir. Türban laikti harekete meydan okumanın, halk nezdindeki, siyaseten sızma örgütlenmesidir. Halkın siyaseten örgütlenmesi yanlış değil se de, toplum içinde, nesnel ve öznel alanlı olan iki başlı otoriteyi savunur olmak yanlıştır. İkinci olarak da yök eğitimin konularına ilişkin yasaların izin verdiği serbestlikle düzenlemeler yapar. Oysa türban eğitimin konusu değildir.

Elbette bu bağlamda bir doktor poliklinikte; bir öğretmen de sınıfta; her çalışma ve düzenlemelerini kendi yapar demiş oluyorsunuz! Bu çalışma ve düzenlemeler doktorun, öğretmenin ve YÖK'ün keyfine keder bir oluşla mı gerçekleşir? Bu tanım doğru mudur? Yoksa YÖK ve doktor ve öğretmenin; kendi alanlarına ilişkin çalışma ve düzenlemeler yapmanın kaynakça meşruiyetini, yasalar çerçevesinde mi ele alırlar? Yök'ün kurul olması, öğretmenler kurulunun olmayacağı anlamına da gelmez. Kurul olmak toplumun otorite gücü üstünde olmak değildir. Kurul yasalar dahilinde, görevlerine ilişkin bir özel ortak ittifakı işleyiştir.

Sürecek

Bayram Kaya

İnançları Terörize Etmek 06

6-]Böylesi alınmış kararları, bu minicik, bir kelimelik yasal olma farkını görmezden gelişle, unutturura gelirsiniz; olan olur. İş, içinden çıkılmazlaşır. Böylece sağılar diyalogu başlar. Düşünme direnciniz kırılır. Çünkü size sufle edilen; YÖK kendi alanını, kendisi düzenleme hakkına sahiptir gibisinden olan genelce söylemi, mantıki bir onatma cümlesidir. Dikkat edilmezse, yasa dışı oluşu; yasalmış gibi mantıklıca size, haklatmak ve onatmanın bir mantığıdır bu mantık! Yani sizi analizci düşünceden alı koyucudur.

Sorumlu ve bilinçli yurttaş, bu gibi söylemleri elinin (bilincinin) tersi ile iter. Önem vermez. Bu gibi sözdü söylemler; o kişiye saygı duymanın itibarını bile ortaya çıkartmazdır. Kişinin kendi bilgi ve görgüsü, zaman ve zemine denk düşücü olmalı. Ve güncel düşünme konuları ile kişinin kendisine saygısını duyurturdu. Bu tür alanı belirsiz, düşünce gibi söylenen abuk ifsatlara saygı duymak bir yana, acaba ben düşünce mi sarf ediyorum? Deyişin utanmasını dahi duymayacak denli de olan bir gafletliktir.

Sizin; toplumcu düşünce diye tabir edişinizin meşruiyet kaynağı nedir? Elbette nesnel ilişkindik ve üretimse olanın; nesnelde öznelce, toplumsa yaşantı ile işlev eşmesidir. Ve bu işlevle menin herkese hitap eder oluşudur. Toplumun üretimi tüm halka hitap eder. Halkın öznel düşüncesi topluma hitap etmez. Etmek zorunda da değildir.

Ve yine toplumcu düşünce, toplumca yeniden ve yeniden üretilir olanın, karşılıklı bağımlı oluşlarla yüküm edilir olmasıdır. Yükümlerin, sorumlucu ve genelde de, özelde de; herkesçe paylaşılabilir olmasıdır.

Karşılıklı yüküm edilmeleriniz, toplum sal organ el eşmelerinizin, temel gereksinimlerimize değin olanın ortaklaşa yükümlerle sağlayışlarıdır. Toplumsa güç, temel ihtiyaçtı sağlayıştılar yapmanın, bir zorunluluğudur. Bu kadar somut bir zorunluluk, sosyal yaşamı toplum alanı içinde biçimledi. Sosyal birlik yapı, toplumsal yapı ile daha bir karmaşık şekilde organize oldu.

Bu organizeler insan kabiliyetinin, insan beceri, yetenek ve donanımlarının, simbiyotik olacakla iş birlikti öbekleşmesidir. Bunlar giderek kurumları oluşturmuşlardır. Yani insan kendi dışındaki insanlarla ve kendi dışındaki nesnele dek yansıyan, nesnelde ve öznelde girişmesiyle; kendisini yansıtır olduğu, bilgi, beceri yansımalarıyla; işbirliği bağıntılıdır.

Yine toplumcu düşünce; bir çeşit temel simbiyoz yaşam ve bu yaşamın hücre tipi işlev eşmesini, kurumsa olacakla ortaya çıkaran karşılıklı, zorunlu, üretim ve tüketime dek yaşantılım girişmesinin sürekli bir re organizesidir.

Toplumcu düşünce diye tabir edişinizin meşruiyet kaynağı; bu temel sağlayıştılar la, ihtiyaçların zorunluluğuna dek çekimle eğimleşmesidir. Sizin iradeniz dışında otomatik ilişkilenenmesinin gerekirciliğidir. Ve sizin de bunu bilinç edişinizdir. Zorunluluğun bilincini edinen, etkin özne oluşunuzdur.

Şunu iyice belirtelim. Türbandı halk sembolizmi için sizin kişi serbestisi demeniz, inançların toplumsal doku içinde gözetilir olmasını istemeniz demektir. Böylesi herkesin ortak bildiği bu konuyu tartışır olmak çok iyi. Çünkü bu ortak noktanın çekiciliği ile toplum ve halk kavramını ve özel olanla öznel olan kavramını, özne ve nesne olanın çeken iten kuralını kavramış oluruz. Değilse türban; özel ve öznel yaşamın her alanında ve halktı yaşamınız içinde, zaten hep serbestidir. Öyle de olmalıdır. Bu tartışılmaz bile.

Yine inançları toplumun içinde, kendi tercihleri gibi halk iradesi gibi inançların, topluma dek otoriter ve itaatti oluşla entegre edilme hevesi; günümüze dek olan hileyi şerriyeci modern evirilişi, böylesi bilmezdi sosyal bir tutumudur. Bu bilmezlik, halk iradesi, halk özgürlüğü, halk demokrasisi gibi ipe sapa gelmez haklılık kesbedebilecek, ama tamamen yanılığın olan söylemlerle başlatılır.

Bir kere halkın iradesi toplum yasallığının (zorunluluğunun) üstünde olamaz. Olursa eğer bu halkın kendi kendine intiharı demek olur. Halk topluma dek düzenlenir olan ilişkilerin yürütülmesine değin olası yetkilendirici yollardan biri olan yolu tercih ederek, halk iradesini ortaya koyarlar. Bu da seçme işidir. Değilse halk iradesi seçimle toplumun nesnel olan yasallığını alaşağı edinemez. Dese bile, zaten olası olamaz.

Siyasi girişmeler toplumun nesneliği ile halkın temaüllerini diyaliktik giriştirerek bir politik program oluştururlar. Halkın iradesi toplumun nesneliğine göre halkın uzlaşan istemleri bu programları destekler ve bu programı uygulamaya yetkilendirir. Değilse halkın iradesi ne idüğü belirsiz, sabah başka, akşam başka olan kural kaide tanımazlığı keyfi ve öznel oluşla belirmez. Değilse toplumu feshedecek bir eğilime, halk iradesi denmez. Kontrolsüzlüğün eğilimine, bilmezliğin eğilimine, irade belirmesi denmez. Böyle bir irade halkı batırır.

Toplumun, halk belirlememişti ki, halkın toplum üzerinde eğilimle keyfi bir iradesi olsundu. Topluma zıt bir yapılanması olan halkın, bilmezlik hevesli kesimi; halk inancına dek anlam değerleri yüklü, öznel amaçlarını; topluma sirayet ederler. Topluma sirayet edişe değin yöntemlerini giriştirmenin yolunu da güya masumca istek adımlarla ortaya korlar.

İşte bu güya masum oluşun ilk adım sembolü, günümüzde türbandır. Bu giriştirmeyi dahi hem de insan hakkı gibi demokrasi gibi toplumla alakasız olan abukluklara bürünüşle, bunu yapma isteğindedirler.

Bir topluma yönelik türban girişmesinin amacını, giyim kuşam serbestliği içinde görmek ve inanışları da toplumun içinde taşınırılıktı tercih hakkı gibi anlamak, işi baştan ters tutmaktı. Siz de, söylemin anlatımına analitik olmadan bunları halkın vicdani bir kanaat serbestisi gibi olmasını desteklersiniz!

Yani halk alanın bir anlaması olan tolarize, toplumun algısı olmadığından, giyim kuşamın toplumsa bir serbestlik olması söz konusu değildir. Böyle olunca analitik düşünce; halkın masumiyeti olan inançları, toplum içinde makul etmenin foyası olduğunu ortaya kor. Yani halkçı anlayışla, eşdeyişle; öznel ve keyfi yaşamla, toplumu karıştırırsınız. Sonra da toplumsa organize olmanın biçimlenişini, bilmez olmanız sırtır.

Toplumda bir operatör giysisi, o alanda ve o yerde; onun yetkili otorite olmasını belirler. Ve bu otoriteye sizin kimi kez zorunlulukla ve itaati boyun egeceğinizin ilişkisini daima size iletir. Siz böyle bir giysi içinde olmayan sivilliği yadırgarsınız. Toplumun giyimi kimi çoğu alanda iş ve üretim hayatına özeldir. Sekreterlik gibi işlerde kısmen serbestlikleri taşırda o yere dek bir otorite, yetki paylaşımı olmanın nüfuzu, hep o giyim tarzlarına sinmiştir.

Doktor giysisi olmayan birine tereddütlü yaklaşılırsınız. Hatta ikna olmak için sorarsınız. Oysa inanaca değin özel ve öznel giyim kuşam belirtenleriniz toplumsa alanın hiç bir yerinde hal ve icabın bir şartları olarıktan, sizde ne beklenir, ne de ve istenirdirler.

Siz de doktor pilot gibi bir toplumsa kıyafetlerle, halk alanın içinde etkin ve makul oluşla itibari olamazsınız. Söz gelimi, böyle bir kişiye siz; doktorumsa; hastanede doktorum. Burada da keyfimin doktoru değil ya dersiniz. Bunun gibi halkın öznel anlama işaret sıfat ve taşımaları da toplumda, bir demokrasi, bir insan hakkı gibi toplumdu onama cümleleri ile etkin olamazlar.

Türban kendi halktı öznel alanı dışında da ikame edilişle; yani türbanı makül gibi söylem ve görünüşle toplumsal alana transfer etmek isteyiş; türbanın öznel, hükmedici otoriter olan eğilimlerini vaz eden, provokatörce bir girişmesidir. Şimdi konuyu anlaşılır kılalım. Halksa yaşantılıma dek olan inançlarınızı, topluma entegre ettiğimizde; inançlara dek masum uygulamaların topluma dek nesnel yaşamın çatışmasına değin uyumsuzluğunu, en marjinal bir durumuyla belirtelim.

Siz bir dini inanıcı, halktı öznel yaşamın mümini olaraktan; özel yaşamınızda ve cemaat içi yaşantı ilişkilerinizde; bir şey yerken içerken, bir işe başlarken; üç Kulhü bir Elham okumayı şiar edinir olmanız ve bu tür davranışlar içinde olmanız, bu alan mantığına göre ve kişi özel yaşamınızla, çok doğrudur. Makuldür, uygulanabiliridir. Sosyal yaşam içinde hakkınızdır. Bu eyleminizin sonunda siz; ya da sizin gibi anlayışımı olanların, etkileneceği bir durumdur.

Halksa öznel yaşamın, toplumda; üretime dek talep yapar istemleri dışında öznel ve özel yaşama dek inançsa tutum ve inançsa kullanımları, toplumun değiştiricisi ve kullanımı değildirler. Ama toplumun bir teknik, teknolojik ya da diğer ihtiyaçlara binaen kullanımları, halkın özel ve öznel yaşamında, inançların da yeni değişme ve gelişmeler var ederler.

Şimdiye değin gelişen tarihi süreç içinde, toplumların ve halkın kullanımları giderek farklı ola gelen gelişmeyle sürmüştür. Ve tarihi süreç içinde kısmen de, her bir toplum ve halk birinden, izole olduklarından yaptıkları bir gelişme hemen Dünyaya yansımıyordu. Bu nedenle, toplumların kullanımları da farklıydı. Halkın kullanımları da farklıydı. Bu farklılıklar toplumların birbirine göre aynı bir kullanım şartlarının niceleyişinden doğan farklılaşmaları değildiler.

Aksine bu farklı farklı oluşlar, farklı yaşantılımin düşünülmesinden ve etkilenir olmasından yansıyan, köklü farklı inanma ve kültürlerdi. Oysa şimdiki genel seyre göre, her hangi bir toplumdaki bir gelişmeyi Dünya, hep birlikte ve aynı zaman içinde kullanım sürecine girmeye başladı. Sözelimi, TV kullanma, bilgisayar kullanma, GSM (taşınabilir iletişim için küresel operatörler) kullanma gibi ulaşım iletişim sektörlerine değin her bir buluş, anında Dünyanın her yerine az çok yansımaktadır.

Bu kullanımlara değin yansımalar Dünya insanının, düşünme temel düzlemini yaklaşık aynı koşut düzlem zemini içinde düşünüşlerini yaptırmaktadır. Aynı yaşantılım bağıntıları sizi, diğer toplumlarla yaklaşık aynı düşünceyi mantık etme rezonansında buluşturmaktadır.

Ya da dünyadaki toplumların düşünce kalıpları aynı noktadan hareketle devindirilip, ortak inanç ve kültür birikmesine doğru insanlığı yönlendirmektedir. Zamanın, inanca ve kültüre dek akışı, şimdilik bu yönde görülmekte ve farklılaştırılmaktadır. Yani inançta, kültürde evrensel olanın birliğine doğru gidilmektedir.

Diğer unsurlar gibi inanç ve kültürler de evrensel kültürün alt bileşeni olan, etnik inanç ve kültürden ve yine özel toplumsa inanç ve kültürden, genel olan Dünyaya dek

(evrensel) inanç ve kültürün birliğine doğru gidilmektedir. Süreç bunun çatışmalarını vermektedir. Unutmayınız ki Dünya kültürü de genel evrensel alt kültürün bir parçasıdır. Yani Dünya evrene göre bir etnik yere bağlıdır. Bu da Güneş sistemli, Güneş coğrafya sal kültürüdür.

Sürecek

Bayram Kaya

İnançları Terörize Etmek 07

7-]Ancak, toplumların mümini olmaz. Toplumun bireyi vardır. Toplumdaki bireyin içinde taşıdığı inancı vardır. Ama inancı toplumda aktif olamaz. İnanç toplumda bireyler içti dünyasının düşünmesidirler. Söz gelimi toplumsa üretim alanı içinde, bireyler hiç bir inancı soyut anlamalarını kullanamaz. Ne bir vida sıkma işinde yararlanabilir; ne bir radyo devrelerini tamir ederken yararlanır. Ne de makinanın dişlilerini yağlarken, kullanacağı teknik donanımdır. Ne kundura üretmenin bilgisidir.

İnançlar, ne de bir eğitim öğretim alanının deneyse ve edimse bilimsel plan, proje, anlama öğrenme metot ve ilkeleri içinde bir yol ve yöntemin kullanımındırlar. Bu yüzden bu inanca dek bireyin öznel içti taşımaları sadece toplum içinde etkin olamayacaktır. Herkesçe paylaşılabilir, zorunlu bir karşılıklı yüküm edilme toplum üretimi değildirler. Toplumsal gücün zorunluluğunu içermezler.

Oysa toplumsal olan, toplumsal gücün organizelerini zorunlu kılar. Toplumsal olan toplumsa olanın dışında sağlanamazdır. Bu sağlanışların kendisini direktife eden, sizin isteminiz dışınızda olan bir icbarı vardır. Toplumsal yüküm aksadı mı, giderek zincirleme bozulmalarla toplum biter. Oysa bir inançlar özelinde, sizin türban takmanız ya da takınmamanız toplumsal sağlanışların, bir umuru ve gereksinmesi değildirler.

Şimdi inançların topluma entegre edildiği, toplumsal bir düzenleme alanını ele alalım. Siz bir süre sonra kişinin inancına dek davranışlarını; zorunlu ve sindirilir olucu bir, icaptan hareketler olacaktan inancı, sistemin bir olgu ve parçası gibi algılayıp bakmaya başlıyorsunuz! Toplumsal hareketlerin içi kimi çok ani, saniyelerle yarışan durumların tetiklenmeleriyle oluşabilmektedir.

Örneğin, bir işlevi saniyeler içinde devreye sokmanız gereken bir düzeneğin düğmesine basmanız gerektiğinde, olacaklara bir bakalım. Düğmeye basmakla sorumlu olan siz, haklı olacakla, öncelikle tekerleme inancınızın gereği olan 'bir işe başlamanın inanca değin ritüelini' yapacaksınız. Ve sonra düğmeye basacaksınız. Böyle bir inancı topluma entegre etmede, bundan tabii ne olabilir ki?

Artık aklın öncelimi yerine, doğallıkla inancın önceliği yer almıştır. Bu sırada düzeneğin ucundaki bir astımlı, ya da acil, sal saniyeler içinde adrenalin alması gereken biri ise mevta olacaktır! Neden? Sizin inancınızı toplumsal yaşantılıma içine alışla inandığınız gibi yaşar olmanızdır. Oysa inandığınız gibi yaşama alanınız, üretim alanın (toplum) içi değildir. Üretim alanı bir yaşam alanı değildir. Zaten ilk çuvallama bu sözle başlamaktadır. Burası yani toplum adı üstünde üretim alanıdır. İnandığınız gibi yaşama alanınız, üretileni tükettiğiniz alan olan, özel yaşantılı halk alanınızdır.

Bireylerde toplumun değişik alanlarında, işlevsiz ve atıl kalırlar. Örneğin bir petrol mühendisi birey ameliyat hanede aktifleşemez. Ha keza bir trafik polisi de, bilgisayarını onaramaz. Bir bilgisayar onarımcısı da. İnşaat mühendisi birey gibi, davranamaz. Bir din adamı da bir mümin kişi, inanır da her derde deva gibisinde toplumun alanları içinde aktif olamaz.

Siyasetlerin ve aydınların anlamak istemediği şudur. Bir kişi topluma gittiği zaman kişi; ya bir bireydir söz gelimi öğretmendir. Ya bir pilot gibi başka tür özel statülü yükümlüdür. Aynı birey öğretmen, toplumun birey olacakla işlev eşemeyeceği bir alanına gittiğinde; sözgelimi, bir vergi dairesine gitmişse; öğretmenimiz sadece bir görevce yasal bir mükellef yükümlü vatandaşdır.

Veya vergi dairesinin, bir hizmet alanı olması hesabı ile öğretmenimiz de burada, Araba

ya da gayrimenkul tescili yaptırıyordur. Söz gelimi yine öğretmenimiz bir berberde, bir markette müşteridir. Yani buralarda birey öğretmen olacakla işlev eşemez. Bir tüketici kimlikli statü kazanmıştır.

Yine bir öğretmen berberde öğretmenliğine değin kimi girişmelerin içinde olursa da, bu onun toplumsal statülü işletilişini kapsamaz. Diyelim ki bir öğretmen bir berberde değişik zamanda sıklıkla bulunduğu süreçler boyunca, eğitim ve öğretilmeler dek konuları gerçekleştirmiş olsun. Karşıdaki kişi, bir okul mezunu olacak denli yeteneklere de bürünse, o kişi sırf burada öğretmenle eğitim öğretim pozisyonlarına girmiş oldu diyecekten diploma alamaz ve o alaylı eğitimine ilişkin birey formasyonu almış olamaz.

Demek istemem şudur, topluma siz ya bir öğretmen ya bir doktor ya bir ÖĞRENCİ ya bir yükümlü, ya bir devletin hizmetini alan vatandaşı olan tüketicisi oluşla hizmet dolaşımını sağlayan müşterisi olacakla gidirsiniz.

Yani sosyal anlamalı, sosyale değin aidiyetçe inanma ve düşünmelerinizi taşımalarınıza dek işaret, davranış ve ritüellerle gidip orada inançlara özgü müşteri eşemezsiniz. Elbet inançlarınız da bir öğretmenin, halk içine inmesiyle, halkın da öğretmenle olması durumu, halk içinde öğretmen nasıl öğretmence iş eşemez ise, bir öğrenci de toplumsal kuruma gittiğine içindeki inancı ile beraberdir. Ancak inancına değin içindeki taşıma ve girişmeleriyle dışında aktif ve işlevsel olamaz.

Yani topluma (okula) mümin olacakla değil, öğrenci olacakla gidilir. Parlamenteoya etnik değil, parlamenter olacakla gidilir. Topluma halkın öznellikleri ile değil, halkın refahını temsilen, temel sağlayıştı ve halkın lükse dek yaşantı aşması için toplumsak oluşla gidilir. Doktor topluma bir İsa'ya dek inanıcı olacakla değil de (bu özellik bireyde aranmaz kişide olur) tıpcı olacakla gidecektir.

Sürecek

Bayram Kaya

İnançları Terörize Etmek 08

8-] Siyasetlerin ve aydınların anlamak istemediği şudur. Bir kişi topluma gittiği zaman, ya bir birey oluşla (üretim için) topluma gider. Ya da bir yükümlü mükelleftir. Veya bir hizmet sunumu talep eden yurttaştır. Bu gibi oluşla topluma gidilir. Söz gelimi kendinizi öznel ifade etmek için topuma gidilmez. Öğrenci olacakla topluma gidilir. Halk alan meydan okuma yeridir.

Bireyler adeta toplumuna, bir bütünün uyumlaşan parçası gibi, her bir parça başı ayrı işlev veya benzer işlevlerini sağlayışla gidilir. İnsan toplumda, organel işlev gibi iken halk yaşamında bu özelliği gider. İşte topluma bu işlevin aidiyetliği bilinci ile gidilir. Söz gelimi öğretmen birey olacaktan; ya da bir pilot gibi veya başka tür özel statülü, yükümlü, üretim yapacak, hizmet alacak, mükelleflüğünü yerine getirecekten gidilir.

Aynı birey öğretmenimiz, toplumun bireyi olacakla işlev eşemeyeceği bir toplum alanına gittiğinde; artık öğretmen gibi olmanın, vatandaşlık ve insanlık hakkı olan taşımalarını isteyemez. Sözgelimi öğretmenimiz, toplumun bir vergi dairesine alanına gitmişse; öğretmenimiz, burada öğretmenliğini taşıyıp, bekleyemez. Sadece bir görevce yasal bir mükellef olan yükümlü sade vatandaşdır. Sade vatandaş hakkı statüsünü ve aktifliğini taşımak zorundadır.

Veya vergi dairesinin, bir hizmet alanı, bir kamu alanı olması hesabı ile öğretmenimiz de burada, ya bir araba ya da gayrimenkul tescili yaptırıyor. Söz gelimi yine öğretmenimiz bir berberde, bir markette de müşteridir. Yani buralarda birey öğretmen olacakla işlev eşemezler. Bir tüketici kimlikli statü kazanmışlardır.

Yine bir öğretmen berberde de öğretmenliğine değin kimi eğitici öğretici sohbet girişmelerinin içinde olursa da, bu onun toplumsal statülü eğitim öğretim işletilişini kapsamaz. Diyelim ki bir öğretmen bir berberde değişik zamanda sıklıkla bulunduğu süreçler boyunca, eğitim ve öğretilmelere dek konuları gerçekleştirmiş olsun. Karşındaki kişi, bir okul mezunu olacak denli yeteneklere de bürünse, o kişi sırf burada; toplumun lisanslı öğretmeniyle eğitim öğretim pozisyonlarına girmiş oldu diyecekten, diploma alamaz ve o alaylı eğitimine ilişkin, bireylik formasyonu almış olamaz.

Demek istemem şudur. Topluma siz, ya bir öğretmen, ya bir doktor gibi birey ellilikle gidirsiniz. Ya bir ÖĞRENCİ oluşla geleceğin uzun vadeli insan emeği yatırımı olursunuz. Ya bir yükümlü, ya bir devletin sağlık, güvenlik gibi hizmetini alan vatandaşı olan, tüketicisi oluşla; hizmet dolaşımını sağlayan müşterisi olacakla gidirsiniz.

Yani sosyal anlamalı olan, sosyale değin aidiyetçe inanmalar ve düşünmelerinizi taşımalarınıza dek işaret, davranış ve ritüellerinizle topluma gidip, orada inançlara özgü müşteri eşemezsiniz. Elbet, içinizde sizinle beraber olan inanca değin taşıma ve girişmeleriniz de, topluma dek istekle aktif ve işlevsel olamazlar. Tıpkı bir öğretmenin, halk içine inmesiyle, halkın da öğretmenle olması durumları, öğretmenin; öğretmence olan taşımaları; halk içinde nasıl öğretmence iş eşemez ise; bir öğrenci de toplumsal kuruma gittiğine, içindeki inancı ile beraberdir. Ama her ne nam adı altında olursa olsun burada talep kar olamaz. Öğretmen için halk yaşamı aidiyeti iş eşemeyen bir alandır. Kişinin ya da bireyin inançları için de toplum, aitti olacakla iş eşilemeyen bir alandır. Yani topluma (okula) mümin olacakla değil de, öğrenci olacakla gidilir. Parlamenteoya da, etnik anlayışla değil de, parlamenter olacakla gidilir. Topluma, halkın öznellikleri ile değil, halkın refahını temsilen, temel sağlayıştı ve halkın lüksüne dek yaşantı aşması için, toplumsak oluşla gidilir. Doktor topluma; bir İsa'ya dek inanıcı olacakla gitmezsiniz. Çünkü toplumlar bireyinde İsa'ca gibi olma özelliklerini aranmazlar. Bu gibi

özellikler kişilerde olur. Doktor topluma tıpcı olacakla gidecektir.

Çünkü siz bir topluma, birey statülü oluşunuzla, ya da birey statüsü kazanılacak formasyondan yetişmelerin, ikmal için gidersiniz. Yine hizmet almanın ve hizmete dek oluşun sirkülasyonu için gidersiniz. Toplum, sosyal böbürlenmelerinizi insan hakkıdır diyecekten, cakasını gösterişle gidilir olan bir yer değildir. Buraların dengeleri bambaşkadır. Ha keza bir sosyete de, yaşam tarzım öyledir diye, üniversiteye sosyetikçe giremezdir. Üniversiteyi, şu veya bu inançta olmanızın özellikleri ile değil de, toplumsa aidiyetli, toplumsal değerlemelerin alanına dek skalası ile üniversiteyi kazanmışsınızdır.

Elbette buralara da, inancın değil, toplumun kurallarını taşıyacaksınız. Kimi 'insan haklarımız' toplumsal hayata ilişkin haklardan olmayıp; sosyal hayata dek haklardan, birey özellikli haklardan oluşla; özel yaşantı aşmalarımıza değin bir haktırlar. Hep, bunların farkında olan, haddini bilen yurttaşlar olmalıyız. Toplumsal insan hakkı olmayan kuralları toplumsal insanın hakkı gibi istememeliyiz, Unutmayın topluma halksa aitlik ve halksa özelliklerle gidilmez. Toplum halka aitliğe ilişkinse de, halksa özellikli aitlikler üstüdür de.

İstedığınız gibi giyinme ve yaşama tercihiniz toplumun değil, özel ve öznel hayatın, hakkıdır. Okul toplumsal hayatınızın zorunlu bir hakkıdır. Bu iki ayrı alana değin olan haklar; özel ve toplumsal haklar giriştiğinde; girişmede hep kırılmalar, sınırlanmalar ve yeni biçim almalar daima oluşur. Bu toplumsal belirişin başatlığıdır. Bunu, göremeyip de, bağırılmamız, ancak cahil cühela mantığı olur.

Gelişme tarihi sürecini, günümüzden geçmişe doğru olacakla; katmanları su yüzeyine çıkardıkça, geriye doğru olan incelemelerimiz içinde, geriye doğru gidildikçe incelemelerimizin her bir toplumsa basamağı, gerilerde flulaşır. Toplumsak, halksak alana değin devinmenin netliği bozulmaya başlar. Ya da her bir alanlara dek bulanıklıklar artar. Bunun nedeni, sosyal (inancı) olanla, toplumsal olanın, bir zamanlar aynı nokta ve aynı düzlem içinde; benzer malzemelerden kaynaklı olmanın yola çıkışından bulanıklaşır. Bunu ancak teorinin (aklın) gözü görür ve sınıflar. Bu tıpcı aynı noktadan çıkan iki ışının, ışınlardan her birinin gittikçe birbirinde uzaklaşan açı yapmasına benzer. Sosyal yapı ile toplumsal yapı geride zorunlu bağıntılıdır.

Açı yapan kolların taradığı alan, toplumsal ve sosyal alanların yoğunlaşma ve birbiri ile kesişme, birbiri ile iç içe (kamu) ve ayrı bulunma alanıdır. Bu hal bir hücre içinde hücre çekirdeğinden ayrı oluşla bir mitokondri; bir kloroplastların vs. organ ellerin ayrı bir zar ve ayrı bir çekirdeklerinin bulunması gibi bağımlı, bağımsız varoluşlarına çok benzerdir. Toplum sal ve sosyal yapı, orijine doğru gidildikçe ve orijinde; muğlakça (belirsiz ve fluca) oluşla belirleme kaydedilir. Ve orijinden uzaklaştıkça günümüze beri geldikçe; belirgince konumlanan bir sosyal ve toplumsa olan; ayrı bir ikili, girişme iliş kinliktirler.

Sürecek

Bayram Kaya

İnançları Terörize Etmek 09

9-]Açı yapan kolların taradığı alan, toplumsal ve sosyal alanların yoğunlaşma ve birbiri ile kesişme, birbiri ile iç içe (kamu) ve birbirinden yoğunlaşan durumla ayrı bulunma alanıdır. Bu hal bir hücre içinde hücre çekirdeğinden ayrı oluşla bir mitokondri; bir kloroplastların vs. organellerin ayrı bir zar ve ayrı bir çekirdeklerinin bulunması gibi bağımlı, bağımsız varoluşlarına, çok benzerdir.

Toplum sal ve sosyal yapı, orijine doğru gidildikçe ve orijinde; her ikisi de birbirine dönüşen bir anlama olmakla, muğlakça (belirsiz ve fluca) oluşlarıyla belirleme kaydedilir. Ve orijinden uzaklaştıkça, günümüze beri geldikçe; her iki alan belirgince konumlanan bir sosyal ve toplumsal olan; ayrı bir ikili, girişme ilişkileridir.

Açıya dek örneğimiz, açı çıkış noktasının aynı yer olup, ışınların da giderek birbirinden ayrılan dal olmasıyla; sosyal ve toplumsal alanın aynı noktadan hareketle ayrıştığını belirtmek amacı ile verildi. Sosyal ve toplumsal yapının geçmişte aynı nokta devinış hareketi ile ve aynı noktadan çıkan iki ışın açının dallanma ve çatallanma yaptığı yerd. İşte ortak olan flu olan halksak toplumsal ilişkin sürecin bir ve aynı olduğu yeri ve bir zamanlar ikili, iç içe ilişkin dönemleri belirlemek için, açı örneği verildi.

Açı örneği, başlangıçta, toplumsal ve sosyal yapının aynı ilkelerle devindiği çıkış noktasını göstermesi bağlamında ve bu aynı ikili olan ama birli yekpare algının, zamanla; nasıl gidecektense nasıl bir birinden ayrılır olduğuna, flu tanımının anlaşılması için, açı ışınları yolu bağlamı içinde, verilmiş bir örnekti.

Değilse açı örneği toplumsal ve sosyal işleyişi iyi anlatır bir uygun örnek değildir. Açı orijini, açının dışına taşarken, ilkteki toplum öncesi flu sosyal toplumun, giderekten ayrışacak olan ortaklaşma noktası, ikiye yarılarak iki çekimli organize otoritesinin biri; yani öznelce inançları halk içinde ve nesnelce olan yaşamaları da, toplumun içindedirler. Çekim eşici olan bağ ilişki ya çeker, ya çek imlenir. Etki eşme, bu ikili görünümle çeken olamıyorsa, indirgenerek çekilen bir aitlik olur.

Kendisinden başkasını insan olarak görmeyip, kendisinden başkasını yabancı bir tehdit olarak gören toplum öncesinin flulaşmış sosyal birlikleri, toplu savunmacı idi. İttifakı girişmenin çeken yaklaşıtıracı olacaktan adımını da ancak birbirinin yakınına dek olan temastı eşığıne adım atmaya, tapınak denecek yerlerde buluşmanın girişmesi ile atmışlardı. Bu buluşmalar sosyal birlik üstü kutsal buluşmalardı

Tapınak (kutsal buluşma yeri) iki izafi sınır bölgede idi, bu yer, birbirine göre her birinin kapı eşığı olmakla, ortakça bir onama ve bir onaylama kutsallık bağ çekim algısı idi. Tapınaklar bir ibadet alanı olacakla, ortaya çıkmayıp; böylesine bir sosyal toplumsal işlevle gerçek eşmişti. Her bir sosyal birliğin kutsal ruh inançtı buluşma ibadet yerlerinin bir mana yaptırım gücü vardı. İşte bu algı şimdi, iki veya daha fazla; ittifak eşığında olan sosyal birliklerin ortaklaşa olan kutsal buluşma yeri (tapınak) idi. Her bir sosyal birliğe ait kutsal ata totem mana gücü, bu yere (tapınağa) konuşlanışla göç etmişti.

Tapınaktaki her bir farklı aitti birliğe ilişkin ilk yaklaşımcı belirme, bir hediye sunumdu. Habil ve Kabil ve Dumuzi ile Enkimdumlar söylene ve yazılı kaynaklarından biliyor ve anlıyoruz ki ittifakı birlikler çiftçi ve çoban toplum gruplarının bir araya gelişle tasnif edilmiş idi. İki grubu birbirine yaklaşıtıracı belirtiler de her bir grubun kendi üretimine ilişkin, sunu hediyelerdi. Bir grup, kendi hediyesini; daha sonra tapınak olarak inşa olacak olan bu onaylama kutsal algı yerine; belli bir günde bırakıp gidiyordu. Diğer grup da, belli bir gün ve zamanda; bu sunuyu alıyor ve kendi sunusunu diğerleri için

bırakıyordu.

Çoban grubun sunusu yağ, süt, bal, yün, et vs. olurken; çiftçi grubun sunusu (kurbanı) buğday, arpa, fasulye, nohut, marul vs. oluyordu. Bu tapınaktı yer sunu algısı; ittifakın merkeziydi. Giderekten yapılaşma bu merkezden çevreye doğru, her bir ittifak grubu için ayrı yönlerle belirlenen ittifakı yerleşmelerini başlatmıştı. İttifak yönetimin de merkezi olacakla meşrulaşmıştı. Ve yine giderekten tapınaklar totemleri sergilemenin ve ritüellerin ayinlerin ortaklaşa sembolik yapıldığı yer olmakla iyice işlevlik kazanan, kutsal onaydı çekimli, makam ve mercii olmuştu.

Daha sonra söz gelimi yönetim (nesnellik) saraya kayacaktı. İbadeti ayinler idaresi tapınakta kalacaktı. Tapınak sunuların bir kısmı, aynı vergi olarak saraya, bir kısmı da tapınak işlerinin görülmesi için yüküm sel bir vergi ödemeye dönüşecekti. Tek olan tapınak yönetimi, şimdi bir ruhani yönetimle bir kısmen nesnelce yönetimle (egemen eşmeye) ayrılmıştı. Süreç zorunlu bir tekil noktadan çıkmış, zorunlu bir alan ayrışması ile kendi zaman zemin devinme alan düzlemleri içinde yapılaşıp, kurum aşmıştı.

İşte sizin 'toplumcu düşünce' diye tabir edişinizin meşruiyet kaynağı, yine bu tarihi sürecin ayrışan zorunlu yapısıdır. Bu yapı, ta ki 1789 yılına değin çeşitli yerlerde, çeşitli biçimde oluşacaktan, insan öznesine anlaşılır açık seçik bir konu olmuştur.

Sadece bunun ikili belirmelerin meşrulaşışı halk dimağı için, tıpkı bir Nuh tufanı gibi, tıpkı İsmail'in kurban edilişte, azadı gibi kuvvetli bir toplumsal dönüşümün, dini; sosyal yapıya dek, inanıcı sembolce bir temsili toplumsal hareketle, aşılması gerekiyordu. Artık 18. yüz yılda, sembollerle toplumsal dönüşümleri sembolize çevrimle menin yerine, buna devrim deniyordu. Bu sembol devrim de 1789 Fransız devrimidir. Tüm Dünya'da, 1789 hareketi, gelişmiş toplumlar anlayışının da, bir miladı, bir ayrışan egemence olan ikili otoritenin (laikliğin) , meşruiyet kaynağının, anlayıştı sembolizmidir.

Sürecek

Bayram Kaya

İnançları Terörize Etmek 10

10-]Bizler bu bilgileri, bu tarihi toplumsal nesnelliğin süreçlerini, bilmezden, görmezden gelişlerle; inanca değin olanı sanki topluma değin olanlar gibi oluşla göstererekten; inançları da, bir toplumsal hak gibi bir toplumsal özgürlük gibi sandırışlarla ajite edip, değerli inançlarımızı bu konuya değin kendi savunmaları içinde oluşturuşlarla bulundurmamızla, bizleri biz; terörizme etmekteyiz.

Nasıl toplumun bir özgür eşme olayı olan, arabasına, uçağına içinizde taşıdığınız inanmalarınıza rağmen binişle; araba ve uçağı; inançlarınızın değil de, araba ve uçağın uzay zamana bağlı kendi devinmeleri egemense; bu koşullarda inanç taşımanızın ve inancı özgürlüğünüzün bir kıymeti harbiye si de yoktur. Burada tamamen fiziki, aero dinamikti, uzay zamana bağlı, nesnelce tutumların bilgisi ve ona değin olan hava yastıklı, paraşütlü vs. giyinmelerin hükmü devranı sürer.

İşte toplumda da okula, öğrenci olunmayla gidilir. Eğer, öğrenci olmanın uzay zamana özgü kuralında örtünme varsa örtünürsünüz. Bu bir hak ve özgürlük olmayıp, o işin gereği oluşla, gerekli bir şarttı bir zorunluluktandır da ondan. Bir sağlanış toplumsal talebi içeriyorsa, o hakkınızdır. Bir topumsa alanda çeşitli nedenle bulunuşla, kurallara uymanız, hak değil bir zorunluluktur. Bunun özgürlüğü hiç olmaz!

Toplumsal kural, o sektör alana dek tutumsak gerekliliklerdir. Değilse bir hakkın bir özgürlüğün keyfe keder panayırıcı, bayram şölenli gösterisinin yapıldığı, halksa oluşa seyir geçit özelliği taşınan alanlar değildirler.

Hak diye sarf ettiğiniz istekler, toplum güvenliğini ilzam edici (cevap veremez duruma getirme, susturma; söz ya da laf kalabalığı tartışmasında galip gelmek) olmamalıdır. Ve bu gibi söylemlerin; yurttaşlarını, binlerce yıllık insanlık tarihine dek olumsuz anlamalarının zamandan zamana taşınıştı, davranıştı, kuşkuyla düşürür hareketlerinden kaçınılacağı ve bu tür taşımaların kıymeti harbiyesinin olamayacağı da açıktır.

Bunlar, üzerinde ittifakı yapılmış, toplumsal yapı ve anlamalar, değildirler. Sizin insan hakkı ve kadın özgürlüğü diye tanımladığınız başörtüsü; bir sosyal hukuk prensibidir. Yine bir başkasına göre kadının köleliğidir. Erkek egemence bakışla, kadına cinsel obje yaklaşmasının, kadını giydirmesidir. Ve yine bir başkasına göre bir mezhebin, diğer mezhebe, mezalimini çağırıştıran toplum huzurunu bozan algılama gibi gelmektedir. Yani sosyal öznellikler, toplumsak nesnelce egemenlikler taşınması, olamaz. Siz bir topluma ürettirip, üretileni dağıtamıyorsanız, inançların birleştiriciliği mavalını anlatırsınız.

Sünni ortamlara girip te; ' başörtülü hâkim ve öğretmen sizi rahatsız eder mi? ' sorusuna yüzde bilmem kaçla; 'etmez' cevabını almanızın, sosyalce ilzamu; akıl ve bilimsel ölçekli toplumsal bağdaşma değildir. Araştırma yönteminiz bilimselse de, araştırmayı bilimsel olmayan bir izam (abartma edişle, büyütme) edişle yapmak, bilimsel değildir. Elbette aynı halkçı görüşü taşıyan insanların bir hemşerilik anlayışları gibi oluşla duyguca birbirine sempati ve yakınlıkları söz konusudur. Bu bir sosyal aidiyet duygusudur. Zıt halktı görüşlerin içinde olan insanların da, birbirine hoş olmayan sosyal duygulu aitti kanaatlerle, bir yargılayan ve yargılanan olacakla, bakacağı da olasılıkla açıktır.

Burada kimi yargılayanlar başörtüsü takmadan da, kişileri konuşmasından yakalayarak, öznel yakınlık ve öznel nefretle kişileri yargılayabilir diyeceksiniz. Bu da her zaman olasıdır. Ancak sizin daha başta halksa(inançsa) anlayışlarla, güven bunalımı yaratmamanız gerekir. Toplumsal normlara göre giyinmiş bilinirlikle, kişi orada halksa

değil de, toplumsa nedenlerle yargılanacağını daha baştan bilmelidir. Değilse yargıç karşısına çıkan bir davalıyı, davalıda yargılayanını, daha ilk etapta onun falan inancın filan mezhebinde olduğunu algılamamalıdır. Bu bir tam ilzamdır.

Bu işlerin birde siyasi erk sarhoşluğu vardır. Demokrasilerde parlamenter rejimlerde meclis her şey değildir. Ve meclis her şeyin üstünde de değildir. Demokrasilerde HUKUKUN üstünlüğü vardır. Yani toplumsa nokta burada, hukukta birleşir. Toplumsal nokta, burada hareketlenir ve burada dallanır çatallanır. Geri beslenme şartları gereği, icraatın çıkışları bu noktaya yönelişle, referansça sistem kontrolünü yaparak aykırılıkları, kırpılışla giderilir. Bu nokta yanlış düşebilir. Bunun düzenlemesini ve denetimini yasalar dahilinde parlamento (yasama) yapar. Bu bir bağıl özerk dönüşmedir.

Yürütme, hukuk içinde siyasi ve özgür olmalıdır. Sosyal hukukunuz kâle alınır da, sosyal hukukunuz toplumsal hukukunuzun içinde her zaman bir insan hakkı, bir insan özgürlüğü gibi yürümleri esas değildir. Eğer inançlar bir insan özgürlüğü ise, insanları kurban eden inanç ve inanma uygulamasını nereye koyacaksınız!

Sosyal hukukunuzda oruç tutmayana; belli yaştan itibaren namaz kılmayana; zekât vermeyene kendi inancınızın içinizde bir müeyyideniz (yaptırımınız) olabilir. Ancak bu yaptırım toplumsal hukuk açısından anlamsızdır. Çok hukukluluk, sosyal yaşamın kendi özneliği içinde vicdani bir eza cefa arınması ve yaptırımı olabilir. Bunların, toplumsal hukuk içinde mütalaası dahi, soytarılıktır.

Çünkü çok hukukluluk insanların insanlık tarihinin bir döneminde, yan yana oluşturduğu ittifaklar dönemi başlangıcına değin oluşmuş, her bir sosyal birliğin kendi gelenekti özel ve özgün çatışmacı aktarımlarıdır. Söz gelimi böyle bir sistemde yönetime kâh o etnikten (çok kültürden) , kâh bu etnikten yöneticiler, belli aralıklarla, belli süreliğine hükümdar oluyorlardı. Tarihi süreç içinde, gelip geçici işlev olmuş çok kültürlü hukuk, toplum yaşamına gelişen süreç içinde bir hayatiyet vererek, zorunlu oluşla, sahneden çekilmiş bir durumdur.

Sürecek

Bayram Kaya

İnançları Terörize Etmek 11

11-]Bunun inanca dek olan izharını (belirtmesini, açığa vurmasını) topluma bir hak, bir özgürlük gibi söyler olmak, açıkça inancın hâkimiyet ve egemenlikte otoritesini toplumda inşa etmenin, gerici geride kalmış olan uygulamasının geriye dönücü faaliyetidir. Gericilik lafzı, her söyleyeni haklı kılar bir söylem değildir. İnançlar geride uygulanmış sosyal toplumsal yaptırımlar olduğundan, inanca dek yönetimi savunmak, fikir özgürlüğü olmayıp gericiliktir. Fikir durumun yeni olabilecek hal çaresidir.

Geçmişte olmuş bitmiş, misyonunu tamamlamış bir sosyal toplumsal işlev; ortadan kalktıktan sonra, inancı kılınışla; güncel işlevsel olmayışıyla, bir sosyal insan hakkı, bir sosyalce özgürlük hakkı olabilir. Ama yeni olmamakla fikir özgürlüğü değildir. İşte bu sosyalce insan hakkını, toplumsal hak gibi ve toplumsal talep gibi söylenilmesi ve geride olan bitenden yana olmaktır, yani başlı başına gericiliktir.

Başlangıcın zorunlu çok hukukluluğundan, geliştirmesi yapıldıkça, çok hukuklu anlayış, karşıtına; yani toplumsal çatışmalarla karışıklığı içinden çıkılmaz aştıkça, gelişmeleri engelleyici, toplumsa huzur ve güveni bozucu oldular. Tarihi evrim, bu çok hukuklu sosyalce (halkçı) sistemi, tek tek alt ederek ve olgunlaşarak, ileri dönük toplumsa tek hukukluluğa doğru gelişmiştir.

Eğer tek hukuklulukta zorunlu çok hukuka geliyecekse; bu asla geçmişin çok hukukluluğunun uygulanması olmayacaktır. Nasıl sosyal aidiyetin uygulanması toplumsal aidiyete dönmekle toplumsa aidiyet sosyal aidiyetin aynısı olmamışsa, çok hukuklulukta, geçmişti inancı uygulama olmayacaktır.

İnsan özgürlüğü ve insan hakkı burada, gelişmeci olanda; yeni olanda; yeni sağlayıştılar üzerindeki paylaşımlardan tecelli etmiştir. Ancak bu da kendisinden sonraya ileri bir aşamaya doğru değişip, dönüşerek; insan hakkı ve toplumun gücü ile insan özgürlüğü olabilir.

Bir zamanlar insan hakkı ve insan özgürlüğü olan (başı örtmek, başa ve alına buruna, kulağa işaretli damga vurmak gibi) tutumların, şimdi yerinde yellere esiyor. Şimdi bunlar bir sosyal inanma boyutuna gerilemiş ritüeldirler. Değilse geriye dönücü oluşla ve toplumu bilmezce oluşlarla ve halkın gücü ile insan hakkı ve sosyal özgürlükleriniz olamazdı. Referanslar toplumdur. Gericiliklere halk istiyor bağlamında, yamanamazdı. Toplumun referansı; akıl, bilim, teknoloji ve deneydir.

Hemen hemen hiç bir toplumsal seyir, halkın istemi ile vücut bulmamıştır. Elektroniği bilmeyen halk, sizden toplumsal olanı, yani bilgisayarı isteyemez değil mi? İçten yanmalı enerjiyi bilmeyen halk, ne uçağı, ne arabayı sizden talep ederek, sırf halk istiyor diye gerçekleşemezdi değil mi? Yine mikrobu bilmeyen halk, muska dururken, sizden aşı enjeksiyonunu ister olacağını söylemek; akıldan, izandan bihaber olmaktır.

Bu nedenle hiçbir toplumsal girişme ve gelişme halk istiyor diye gerçekleşemez. Toplum halkın dışındaki nedenlerden ötürü vardır. Halk, toplumun ortaya çıkardığı bir insan-insan (halk-sosyal) biçimleniş şeklidir.

Toplumun öznel yanı, toplumsa olan üretimini, insanın ortak paylaşımından yana olacakla ve çevreye olan sorumlulukları ile birlikte, insanların yararına, planlar oluşturur ve kullanır. Bu da halk işi olmayıp teknik alanlara dek birey insanların işidir. Toplumsal hiyerarşisi, toplumsa sistem çıktısının referans kontrolleri iyi yapılmadığı sürece, yönetimin halka verilmesi ile yönetim bozulur.

Toplumsa sistemin işleyişi insan öznelliğine dek olacak yönetimden bağımsızdır. Bunun bilincini oluşturan insan sistemi istediği gibi yönlendirir. Oysa halk toplumsa sistemin işleyişini bilebilir bir güç, değildir.

Bir kere halk (bilmezlik- o işe tamamen ilgisizlik ve yabancılık) neyi isteyeceğini dahi asla oluşturamaz. Nesnelin bilgisini bilemeyen, nesnelin egemeni de olamaz ve toplumun özgürlüğünü de ortaya hiçbir zaman çıkaramaz.

Böylesi bağıntılı karşılıklı yükümse olmak, bir kusur olmayıp, doğanın işleyiş prensibidir. Bizler bu prensibin dışında ve üstünde olamazsınız. Mıknatısın çekim özelliğini bilmeden halk, zil istedi diye ne zil, ne Mors aleti yapabilirsiniz. Ne Mors Alfabesini bulursunuz! Ne de halk, böyle bir talebini, aklının ucunda geçirebilirdi.

Kendisini tanrılaştıran erk önce halkın (bilmezliğin) gücüne, samimiyetsiz bir temenna verir. 'Halk ne isterse o olur' der. Siz yönlendirmedikçe, hiç bir güç, yapacağı işi bilmez. Elektrikli telde akıtmadıkça ve ampule yönlendirmedikçe, elektrikli güç, ampulde yanmaz ve pistonu çevirmez. Eğimin kontrolü ve deney sıklığı, sizde alışma ve pekişme ile bilgiye ve farkına varmaya dönüşür. Enerji bir şekilden bir şekle dönüşür.

İşte böyle böyle kendisini tanrılaştıran erk, kendisinin ve meclisin ve yasaların; hukukun düzenleyiciliği altında çalışır olduğunu unuttur da, kendisini hukukun üstünde görüşle, yasal düzenlemelerinin verdiği yetki kullanımından çıkarak, türban serbest der! Hızını alamaz, 'türbansızın da kefilim benim' diyecek kadar şirazesini şaşar! İşte toplumu ve demokrasiyi bilmemek, toplum ve demokraside kişi kefilliklerinin olamayacağını bilememekten kaynaklı, olayları terör ize etmek budur.

Başlangıç toplumlarında sosyal ve toplumsal yapının bir arada gelişen yürütmesi, sosyal yapı içindeki ahlakçı belletmen olan felsefeci öğretmenlerce yürütülen bir sosyal genetik mirastı. Bu hal özellikle orta doğu sosyal yapısı içinde, babadan oğula geçen bir sosyal haktı. Bu tür yürütmenin gelişen değişen yüzüyle kendisinden sonraki reformcuyla hep müjdeler olurdu. İsa dönemine doğru sosyal ve toplumsal yapının ayrışan makas açısının büyüdüğü ve toplumları düzenlemenin inanca dek oluştan, anlamalarla olumsuzluğunun bilinci, hayli anlaşılımtı.

Sürecek

Bayram Kaya

İnançları Terörize Etmek 12

12-] İşte bu durumu gören bir başka öke (dahi) yetenek; 'zamanınızın işlerini benden iyi bilirsiniz' deyişle bu yolunda kapandığını, kendisi ile ilan etmişti. Kendisi mevcut toplumlara göre toplum bile olamamış kabileden, bir merkezi yönetim çıkaran, günceli elinde tutan bir değişme ile oldukça önemli ve başarılı bir misyonu, tamamlamıştır.

Zaten ahlakçıların toplumsal yapıda gördükleri ödeve dek filozofça misyonlarını, çok zor kabul eden bir direnççi çoğunluk vardı. Bu çoğunluk yenilere de inanamaz olmuştu. Son ahlakçının: 'Ben son uyarıcıyım' söylemi de bu çoğunluğun hissiyatına sembolik bir tercüman oluştur.

Sevgili İsa, getirdiği ilkelerle; o gün için ne kadar güncel ve ne kadar aktif ve çağdaşı. Oysa bu gün İsa'nın o günkü düşüncesini insan hakkıdır diye, insan özgürlüğüdür diye söylemek yanlıştır. İnsanın, gericiliği taşır olması ve topluma ve toplumun öğrenci gibi gidilecek yerlerine; bir İsevi inancı gibi gitmesi; o denli çağdışı, gericilik ve çağdışı bilmezliktir.

İşte Laiklik toplumda inanca dek yönetimin alanını toplumdaki ayrı tutmakla vardır. Halk gücünün her şeyin üzerinde olmaması gerçekliği karşısında vardır. Laiklik insan hakkı ve insan özgürlükleri için var değildir. Bunlar laiklikten çıkarılan dolaylı, zımni ve zoraki fikri algılardır. Değilse laiklik; okula nükleer mühendisliğin eğitimini ve öğretimini temin için giden birine dek bir var oluş değildir. Hiçbir zaman, mühendisliğin gereğini öğrenmenin ve mühendisliğe dek eğitim öğretimin nesnel ve öznel şartlarını dilemekten ötürü, başkaca (kişiye dek) talebi olmayacak birileri için de, laiklik var değildir.

Eğer laiklik, hak ve özgürlük için var olmuş olsaydı, hak ve özgürlükleri düzenleyen yasalar ne güne durup duruyor olacaktı. İşte laiklik bu manada inançları toplumda terör ize etmemeniz için vardır.

20.10.2010

Bayram Kaya

İnançların Tarihsel Rolü 1

İnançların Oynadığı Rol

Öznel olanın farkı nedir? Öznel, nesnel olanın hakiki bilgisinden yansıyan bir beyin analiz ve sentez süreçleri olmakla işe başlar. Sonra da yeniden ve yeniden yansıyan ayna görüntüsü süreci olmakla, hakikiliğe dek taşıdığı unsurları, giderek azalır. Böylesi zaman boyut zemin devinmesi içinde, daha hızlı bir oluşmalı belirmedirler. Çoğunlukla eylemsel alanda gerçekleşerek, ancak görece doğru pekin bilgi olurlar.

Bu nedenle inançlar hakiki bilgiyi, hızla ayna yansıması oluşma sürecine sokarlar. Bir yanda insanın kendisine, toplumuna, sosyal yapısına, yabancılaşan fantezilere dönerken; diğer yandan yeni bilgilerin buluşların doğmasının da öncülü olurlar. İnsanı insanlaştıran özel ve nesnel olanın(deneye ve deney verilerine uyuşan sentezler, yine deneylerle verilenir olan bir) yanı vardır. İnançlar tarihin bunca süreçli gelişmeler içinde olumlu olmuş yararına rağmen, inançlar; sübjektif kullanılmaların da bitmez tükenmez bir kaynağı olmuşlardır.

İnançlar diğer pek çok düşünme, kuramlaştırma, eylemde bulunma gibi insanın özne (bilen, ilişkin etkin varlık) yanını dile getirir. Yani öznenen ayrı bir bulunuş olan nesnelligi dile getirmez. Ancak öznece, nesnelin anlaşılan ve çarpıtılan yanı olmasıyla da nesnelle ilişkindirler. Nesnelin bir niteliği olmayıp öznenin hüneridirler. Özne nesne bağıntısı içinde özne dıştaki diğer özne ve nesneye göre kendisini diğerlerinden ayıran ve giderekten de diğerlerini diğerlerinden ayıran, bağıntılıca olay ve olgu kılan bilen etken varlıktır.

Özneler, bilen varlık olacakla etken iken nesnelirler. Ancak bilmelerin yansımalar yansıması olacakla kontrolsüz, zihin analizleriyle de bir öznel olan çok hızlı etkime düşünülü olacakla konum ve davranış alan yasaları (kuralları) , özneyi nesneden bağıntılarını da koparmadan farklılaştırır. Yani öznel olanın hakiki alan içinde eğilip bükülen olmasıyla da zorunlu bir deney ve uygulamaya alanına konulacak olması vardır. Uygulama olmayan öznellikler özel ve o özneye veya öznelere değin inançtırlar.

Değilse pekince olmayan öznellik işe yaramazından bir fantezi olacakla kalır. Özne nesneden yansır olacakla daima zorunlu bir nesnel yanı vardır. Öznel olana insanca amaç katılmış olmasıyla da özne nesneden ayrılır. Nesne ve nesnellik olmadan, özneniz, özneliğiniz ve öznel davranışlarınız olamaz. Özneli sağlayan müracaat alanınız yine nesnelliktir. Özne, nesnelin zihinde yansıtılan gölge kısmıdır. İşte öznenin nesneye bağıntısı olan bilinç, nesne üzerinde etkin olacakla belirir bir girişmedir.

İttifakı yapıların araçlı üretimleri; takası ve kolektif emeği; giderek ve çok uzun süreler sonunda ve çok çeşitli kurulan, bozulan anlama anlayışlar sonunda, bugünkü şekline yakın oluşla, bireylerin bir ailesel sağlayışına dönüştü. Yine o günlerde üretilenlerin de, bireyin tüketimlerine dönüşen sahipliği içinde o günkü bu süreçti yapıyı; bugünkü sosyal adaletli toplumsal yapı içine doğru olacak gelişmelerine, doğallıkla o günlerde ulaştıramazdılar.

Ki o dönemlerde sosyal devletin yerini, dini inançların bir yaptırımı olan zekât, sadaka gibi edimsel tutumları, gelecekte sosyal adalet anlayışlı olacak devletlerin, o günlere özgü sosyal yapılarına denk düşer boşluklarının karşılanmasında, boşluk doldurmakta yer almış çok büyük kurumsa oluşmadılar.

Böylesi dinsel sağlatım, bu günkü anlamla o günkü sosyal adaletçi toplumların kurum aşamalarının öncülü olmuşlardır. Sosyal adaletçilik, sosyal ve organizma- organizma

elciliğinin zorunlu olacakla yansıyan ortaklaşma kısmının; öznel dünyaya, sosyal adalet biçimindeki hak hukuk gibi yansımaların girişmesidirler.

Zekât İslam'da, Yezidilikte vs. yıllık gelirinizin inisiyatifi beyan, oluşla fakire, fukaraya kısacası eşitsiz kılınmış ekonomik geriliklere verilmesidirler. Zekât, merkezi yönetimin (otoritenin) mantığınca gelirin vergilenmesidir. İnancı sembol mantığa göre de, Allah için infaktır (harcamadır) . Bu temelle, dinler o günlerde, hala toplumun ve sosyal yapının bu gibi temelse nesnel işlev bir kurumu olacakla, varlığını sürdürmektedirler. Bu da uygulayımçı inancı yapıların, o günlerin özgün üretim ilişkisi içindeki toplum yapısı üzerinden, o günkü ilişkileri yansıyarak, halkın içine bir difüze oluşturlar.

Yani inançların sistematik din olması, ittifak dönemler sonrasında, toplumsal olan adım olmakla (nesnel yasallığın tam bilinip, egemenlikçe uygulanamamasından ötürü) , avatar bir toplumsal oluşum ve kurumlaşmalar uygulayım sürecidirler. Toplumun yetkin ve tamam olması için (yapının eşitsizlik uçurumları, buna sizi zorluyordu) o dönemlerde de, o dönem sembolizmine uygun (sosyal) olacakla adalet anlayışını ortaya çıkartmıştı. "Sakin orduna ve zenginliğine mağrur olma! ... Daima adâlet ve insaf üzere ol! "

Bir düşünürün dediği gibi: "dinler, din (inanç) tarihi içine, Yüce Tanrı fikriyle çok geç katılmışlardır". Bağıntısını çözemediğiniz ilişkileri, öznel olan açıklamasıyla inanmak zorundaydınız. Bu inanmalar sembolizme edişle, bir dönüştürücü; bir meşrulaşma ve bir olumlanma oluyordu. 1789 hareketi ile bu sembolizm sosyal alana itilecekti. Artık insanlık bir insan hakları beyannamesi yayınlayacak düzey ve düzleme gelmişlerdi. Toplumsal alan inanç sembolizmi, meşrulaşma ve olumlanması; bilimsel deney verilerine dayanan akıl ve felsefenin sembolizmi olacaktı. O günler için, insanı olduran soyut anlamalı:

"Yöneticiye; Daima adâlet ve insaf üzere ol! " gibi bir öznel önermeli yaptırım benimsenmişti. Neden adaletli olunmalıydı? Nasıl adaletli olunurdu? Köleyi kamçılamanın adalet olduğu dönemde, adalet neydi? Ama bu söz bugünkü adalet kavramınıza hitap edince, siz de o günü bu günle anlıyordunuz! Bu yüzden de bir çeşit düşünmeden, düşünce uyuşmasına uğruyordunuz. Bunlar açıklanamıyordu. Nedeni açıklanamayan adalet anlayışı, açıklanamadığı içinde (bu o günkü nesnel, sosyal ve toplumsal üretim düzeninizle ilişkin girişendi belirme olan adalet anlayışları) , soyut bir osilasyon kaynağının buyuran meşru yaptırım gücü olmayla, güncel (aktüel) sosyal, toplumsal olaylara el atmaya devam ediyordu.

Sürecek

Bayram Kaya

İnançların Tarihsel Rolü 2

Kuşkusuz sosyal birlikler (halk) gücü, büyük güçtü. İlk sosyal birlikler olan etnik düzlemi, tekildi bir ilk totemi sosyal birliğin gücü olacakla ele alırsak dahi, bu çoklu güç, kişisel güçten; tahmin edilemeyecek kadar fazlaydı. İki kişinin zihni gücünü (yeterliliklerini) topladığınız zaman, bir kişiye göre fazlalık olan ve bir kişide olmayabilecek yetkinlik, iki kişiye dek, zihni yetkinlik olmayacaktı. Ama bu iki toplam da, bir kişide olmayacak kadarla da, birden fazla olan bir durumun anlatımı olacaktı.

İlkti ata soy totem tasımla sosyal birliklerin, yaklaşık hepsi; sosyal birlik birleştiriciliğiyle ve sosyal birlik denetçilik bağları buyurması olan, sosyal gücün hitap edişiyile; o birliğe dek üyelerin de hepsinin aynı şekilde, o hitabı bilip ezber ettiği bir tutumdur. Bir anlamda bunlar, kişilerin dıştan (sosyal) öğrenme ile edindikleri hayatta kalma ilkeleriydi.

Bu durumdu öğrenme mülkiyetçi ilişkilerin yapılaşan, çeşitlenen, girişmeleriyle giderekten halkın her bilmeyi bilememe, bilememenin sembolik fantezi ve fetişlerle bilinmesi şekliyle çeşitlenen; her biri bir farklı toplumsa bilgilerin de yavaş yavaş doğrudan bir ilgi alanları olamama gibi bir süreci başlattı.

Bu bilememenin bilmesi olan süreç; günümüzde ise olabildiğince makas aralığını açmış bir bilmezlikler güruhuna, dönüşmüşler. Bunların özneye dek, kararlı ve huzur içinde olmalarına değin bilmeleri de kendilerine aktarılanları ezber eden, öğrenmeye dek haberdar olmaları da, inanmalarıydı. İnançlardı. Böylece dinler bilgiyi akıtan, bir haberdar etmenin, bir meraklarını çekmenin, yol ve yöntemi oldular.

İki kişilik bir zihni birlik, her zaman birden biraz fazlayı vermeyebilir de. Bazen birden küçük olur. O zaman siz; eğer sizi bir birim zihni etkinlik sayarsak; sizin bir birimlik yetkinliğiniz varsa da; sizin bu bir birimlik enerjinizi, bu birliğin eksikliğine harcamanızdan ötürü; sizin gayretinizle, alınacak verim; bu birliğin rutin eksik yetkinliğine harcanır olacağından, harcanan enerji fren etkisine gidecek olmakla; bu birliğin verimi birden küçük olacaktır.

Sizin sosyal birliğe dek öğreten yetkinliğinizi bir birim sayarsak, toplama giren, "her bir birlik gücü" bir kez, en az sizin yetkinlik kadar 'bir' olacaktırlar. Bunu bir, üniversite zaman zemin eğitim seviyesinde sahip olmakla aynı, ama farklı fakülte çıkışına sahip oluşlar gibi de ayrı ve niceleyimce çeşitte oluş gibi düşünebiliriz. Yani bir birim olma kavranması; nitelikli ve nicelikli bir durum olup ta; nitelik nicelik eşitliği olmayan bir birim durumdur. Zaten kişilerin bu sınırlı bilen ve bilmeyen yanları; toplumla tam bir bilen özne olacaktır.

Bu bir birimlik nitelikli, nicelikle olmak; her bir sosyal güçlerin temel sağlayışlarına dek o sosyal birliğin işleyişi gibidir. Bir av esnasında kazılan çukura düşürülen mamutu, öldürmek için mamuta taş atan kişilerin niteliği ile atılacak taşı getiren kişinin ortak iş birlikleri ve parçalı niteliklerle var oluşları; 'amaçlaşan avın gerçekleşmesi' bağlamında, "genelin isteğine uygun tutumlarıyla kesişen " bir birleşmesidirler.

Bu birliğin tutumlara değin yönelimdir davranışlarınca, niceliklerce; aynı olmamanın farkıdır. Bu farklar aynı yönelimdir, aynı sağlayıştı, aynı paylaşımı, aynı amaçtı aynı anlayıştı niceleyimce aynı olmamakla beraber; aynı olmamak anlamına da hiç değildirler. Yani hem aynı, hem ayrı oluşun nitel ve niceldi birliğidirler. O anın, nitel ve nicelik olmayan insan durumları, sistem çevrimi o kişi üzerinde geçerken sistemi yavaşlatır.

Nitelikçe girifilen o konuya ilifkin haberdar olma, konuya y6nelimli andırıfifa 7ağrıfımlı, anlam alırlığı olabilme duyumuyla farklılıklar birliğidir. Aynı olanlar, farklılığı seyreltir (7eşitlenmeyi azaltır) . Diğerine g6re eksikler, toplam enerjiyi azaltır.

Bu bir birimlik yetkinlik g6n6m6ze doğru oluflu 6zel ve detay olmayan, genel bir evren tarihi bilinci ve toplumsal ve sosyal siyasi k6lt6re aşınalıktır. İlk sosyal birlikler i7inde sosyal birliğe dek tabu ve totemi d6fince ve kazanımlarını bilmek ve onları tutum edinmekti. Toplumlar i7inde, yurttaş olurlukla kendi mesleğinize ait donanımlar ve kişiye dek felsefi k6lt6r bu fark nicelik ve nitelik durumlarındandırlar.

Ve yine sizin sosyal, toplumsal yapı i7inde, sizin kullanıma girdiğiniz noktalara ilifkin, temel; o anın pratik olacak kullanım 6ęrenmeleri i7ine girebilmenizdir bu bir birimlik olma değerlemesi. Se7men yurttaş olurla; toplumunuzun ve d6nya konjonkt6r6n6 7ok genel politik, ideolojik, siyasetlerine eğilimli girişmeli sorgular kişi olacakla iletişe bilir; yine kişilerin anlağı alır fikir y6r6tme kanallarıyla, fikri a7ık duyarlılık i7inde olmasıdır bir birim oluflu.

Bu bağlam da, hi7 değilse; bizler monemer yapılardan beri başlayan s6re7lerle, nereden geldiğimizi biliyorduk. Nereye gittiğimizi bilmiyorsak ta, genel anlamda nasıl yola 7ıkışla, ne Şekil gittiğimizi biliyorduk!

Değilse bir birim olmak, her Şeyi bilmek değildir. Genel yasa olmuş, genel bilme olmuş zaman zemin d6zlemini olabildiğince bilebilmektir. Değilse her Şeyi bilmek, bu her bakımdan olanaksızdır. Tabunun buyurmaları olacakla sosyal 6zneyi; her kesin her Şeyi bilir olmaları d6nemi hari7; bir birim olmak ne de aynı d6zeyde herkesin aynı Şeyleri bilmesi de değildir. Genel yasallıkları bilecektiniz.

Yani denklem 76zemeseniz de; fonksiyonlardan haberiniz olmasa da; rakamları bileceksiniz. Kitap yazmasanız da, roman okumasanız da, okuryazar olurla; alfabeden haberiniz olacaktır. TV vs. tamirini bilmeyecek, elektronığın hesaplarında ve kimyasal denklemlerde bi haber olmanızla; TV kullanacaksınız ve kimyanın ne olduğu genel bileceksinizdir. Toplumsal yasayı komplike bilmemekle, yasanın hukukun ne olduğunu bilecek ve kontak noktalarında ona g6re iletişir olacaksınız. Elektronu bilmeden, elektron akışından haberiniz olmalıydı. Sn. Demirel'i 6zne hususiyetleriyle bilmeyecektiniz. Ama Sn. Demirel'den genel iliş kinliği bağlamında, haberiniz olacaktır.

S6recek

Bayram Kaya

İnançların Tarihsel Rolü 3

3-Yani denklem çözemerseniz de; fonksiyonlardan haberiniz olmasa da; rakamları bileceksiniz. Kitap yazmasanız da, roman okumasanız da, okuryazar olurla; alfabeden haberiniz olacaktır. TV vs. tamirini bilmeyecek, elektronığın hesaplarında ve kimyasal denklemlerde bi haber olmanızla; TV kullanacaksınız ve kimyanın ne olduğu genel bileceksinizdir. Toplumsal yasayı komplike bilmemekle, yasanın hukukun ne olduğunu bilecek ve kontak noktalarında ona göre iletişim olacaksınız. Elektronu bilmeden, elektron akışından haberiniz olmalıydı. Sn. Demirel'i özne hususiyetleriyle bilmeyecektiniz. Ama Sn. Demirel'den genel ilişkinliği bağlamında, haberiniz olacaktır.

Bu bir birim oluşun kavranması, tarımla işigali bilmeden, tarımın ne olduğunu; bir cümlelik bilmenin haberdarlığıdır. Sümer'i detayları ile değil de, Sümer dendiğinde yaklaşık çağrışımlar oluşması gibi yüzeysel alırlığın kanal açıklığı, bir birimlik bilme oluşun durumlarıdır. Güncel topluma dair çok konuda detayları olmadan, kontur seçilmesi; felsefe, mantık, duyum algı açıklığı, algıda seçicilik gibi her bir yönelimler sentezi bir birimlik olumdurlar.

Tüm bunlara rağmen pek çok akıl almaz denli çok bilmezliğimize rağmen, duruma göre olacakla algı açıklığıdır. Bunların öğrenim süresi, nitelik ve niceliği aynı olmamakla beraber, düzey olacakla; eğitim sağlayacaktır. Kendi eğilim ve karşılaşmalarınızla gelişen, irtibat kuran, haberdar olabilen bir katılımı o durumla ortaya koyabilmektir.

Bu durum kuşkusuz ki en az bilmelerle, en büyük ve sınırsız bilmemeyi içeren durumdur. Bir birine eklenen, biri birini çeken ve birbirine eklendikçe organize olan, girişen bir devinimdir. Burada, sosyal birlikti düzen içinde oluş gibi; halk içinde oluş gibi; toplumun yurttaşı olmak gibi; kesin bir tanımlama çıkamaz. İşte inançların tarihsel rolü de bu bağlamda genel kültür işlevidir. Özeldede de iman ve dindir.

Bu nedenle sosyal birliğin üreten gücü, tekil birey gücünün, hiç ulaşamayacağı denli büyüktür. Yine bu nedendir ki hem fiziki güç bağlamında, hem otoriter yönetendi sosyal birlik gücü; o, olay ve olguyu çevrimler. Etkin zihni sosyal soyutlamaları ve sosyal zihni yeterlilikler bağlamında işlev eşmektir. Avını avladığı yerde yemeyip te, sosyal birliğin içine getiren insan tutumu; sosyal soyutlamalı, sosyal zihinli bir yeterliliklerdir.

İnsanlar kendi bedeni olan organizmasıyla- diğer organizmalar (insanlar) arası olan dıştan ilişki bağları birliği, bağ yapısını kurmayı başarmış bir sosyal oluşturmaktır. Bu yapı, ittifaklar döneminden itibaren de hep dağılan-birleşen; yeniden anlaşır yapıların süreçte birliğini oluşturmuşlardır.

Toplumsal ve sosyal güç; siz uyurken üreten, siz eğlenirken, enerjinizi akıtan, siz haberdar değilken olası kanser hastalığınızı tedavi eden; yani haldeki ve gelecek haldeki sürekliliği sağlayan bir akışın elde edilmesidir. Siz bu iki gücünde hem içindesiniz, hem de bu iki güç sizin dışınızdadır. Bu iki güç hem size bağımlı, hem sizden bağımsız bir var oluşla gerçekleşmediler. Bu iki güç, kesikli, sınırlı, ama sınırsız olanın sürekli akışlarıdır. Sürekli olanın da, görece bağımlı sınırlı olacağı da unutulmamalıdır. Bin kişi için sürekli olacak bir ortam üretimi, beş bin kişi için sınırlı, kıt ve süreksiz olacağı açıktır. Bu kendinizin dışı yansısıyla; dışın tepkisinden ötürü, kendinizin kendiniz üzerine bir yansımasıdır.

Böylesi bir sosyal birlik gücü içinde yetişip te kovulan yalnız bırakılan, ayrı tutulan (tecrit edilen) kişi bireyler sosyal yapı gücü gibi davranma eğilimi içinde olacaklardır. Böylesi bir his, bu alışma, bu kabil muktedirliğin edimimleri; kovulan kişinin de yönelim

eğilimi olacaktır. Ancak bu yönelimlime olanlar kovulan kişinin sosyal birlikteki gibi kaygısızca bir sağlaşıları olabilecek midir? Tabii ki bu soruya hem hayır, hem evet diyeceğiz. Yani havet diyeceğiz. Yani hayır derken evet gibi (havet) diyeceğiz.

Kişi, sosyal yapı içi gibi bir rezonanstı, olumlayan, meşru osilasyon (salınım ve salındırım) kaynağı yapı ortaya koyacak bir totem (inanç) sembolü oluştururken durumumuz evetlenmiş olacaktır. Ama ne var ki bu kişi totemdeki var olan soyut sosyal güçtü yapı ruhunu hiçbir zaman oluşturamayacaktır. İşte bu haliyle de duruma hayır diyeceğiz. Ancak sanki böylesi bir totemi gücü oluşturmuş gibi bir vehimse algı ile kendisinin o söyleşim noktası ile grotesk, iletışecektir.

Böylece inanca değin gidecek, inanlaşma olacak, diğer onlarcası gibi başka başka tutumların, kaynak oluşuyla ve inancın somut yaptırımsa karşılanmalarına dek olan sosyal güçtü tarihsel rol üslenmesine değin seyrediş serüveni, böylece de; başlayacaktır. Bu, doğum yapan sosyal birlikler içinde geçerlidir.

Bir sosyal birlik içinde ayrılık verilen, kişi olmayıp; kişiler olsun veya bu sosyal birlik doğumla bunları birliğin dışı atmış olsun. Bunlar da tecrit tekil kişi gibi sosyal birliğin karakter (belirleyici) davranışını, davranmak zorundadırlar. Ancak bunlar tekil kişi gibi olmayıp, bu kopulan ana güce ulaşacak denli davranırlar. Burada, bir ayrılık, bir farklılık ortaya konacaktır.

İçinde geldikleri yapıyı zihinsel telakki ve tasavvur olacakla bu grup bilir olacağından, dıştan algı ile zihni kıyas ile ana güce benzeme, ana gücü taklitte aitti noktaların, benzer salınımı ve benzer işlevi verdirecek şekilde, biraz farklılaştırırlar.

Çünkü ana güçten ayrılmanın henüz hafızalarda taze olan bilgisi bir jenerasyon sonra, bir aktarımın çarpıtılan, ortada olmayanın kural kılmalarından kaynaklı; basınç, fantezi verilerine dönüşecek bir groteski anlamalar fetişizmi olacaktılar. Bu kovulan kişinin, içinde doğduğu gruplarını, sosyal birlikti davranışça model yapmasının; hem bu kabil zorunlu bir hem, taklitidirler. Hem de kendilerini ondan farklı kılan yansıma ve yamulmalarının ayırım ve kimliğini oluşturmadırlar.

Sürecek

Bayram Kaya

İnançların Tarihsel Rolü 4

4-Bu farklılıklar, kopuş yapanın, kopuş öncesi birlik içi yaşamlarındaki zihin öğrenmeli algının; ayna içi yansımasıdır. Böylece, soyuttu kıyasla ortaya konmuş bir süreçlidir. Değilse yeni, koptukları ana birlikle ilişkin olduğu bir ayırt eden seçime değildir. Yine bu kopan jenerasyonun, ana yapıyla hiç duygu bağı yoktu demek de, değildi. Kopuş ve kopuluş, doğum sendromunu taraflar, ister istemez duygu olacakla, hissedeceklerdi. Bu da taraflarının bir çekim alanı durumu idi. Ana yavru doğum ilişkisinde, anne doğuran olacakla çocuğu belirlerdi. Çocukta doğmakla, doğuran kadının anneliğini belirlerdi. Belirleyende belirlenirdi. Yansıma kanunu.

Ne var ki göç veren sosyal yapılar da bakışım etkileşimi olmayacağından, belirlenen yapı, artık anayı belirlemiyordu. Üstelikte kendi ruhsal yetileriyle biraz farklılaşan bağımsızlaşmasını ilan ediyordu. Çünkü kendisini ana kütlede koparan zorunluluk artan nüfusla sosyal birlik gücünün kontrol Sosyal birlikler bir üretim ilişkisi olmadığından, üretim ilişkilerine dek olmayan yapıyı; ilişkileri değiştirerek büyütüyorlardı.

Sosyal birlik ilişkileri, kendi sosyal yapı ilişkileri sürecini büyütmeyle, genişletir olmakla; çevre sağlayışı olan av ve kök meyve gibi nesnelereki verimliliğe olacak katkı ile onları da büyütüyordu. Yani bu büyüyen ilişki çevre ilişkilerini çoğaltan bir ilişki olmadığından ötürü, bu kez de çevredeki sunu döngü, bu büyümeye ayak uydurmadığından kıtlık başlıyordu.

Yani verimlilik artışı olmayan bu soyut sağlayıştı büyüme ilişkisinde yani ava gidenin kök toplamaya çıkanın sayısının artması organizesi, avlanacak yılanların sayısını ilk seferde artırıyor da sonraki seferlerde, yılanların yeniden üremelerine engel olacak şekilde zamanı, yılanların aleyhine hızla ileri akıtarak, besin sunumu artırmıyordu. Bu da besin kıtlığı, av azalması ve toplanan ürünlerin giderek çevrede tükenişle, artan nüfusa yetmiyordu.

Artık doğumla ayrılan o yapı, kendi kovulma nedeni olacak, aynı nedenle; ana kütlesi ona; o da ana kütlelerine bir tehditti. Her tehdit bir sınırlanma ile ona benzememeyi, onun gibi olmamayı da kendi üzerine yansıtan bir algılama olmaktan kurtulamayacaktı. İleride dinler bir birleştiren olacakla, cari olan ana hitabını herkese göre yaparken, cari olmayan yeni üretim ilişkilerine değin düzenletilen yeni tutum değişmelerini de söyleyebilmek için kendisindeki eski olana benzemez onların seçme ayıklama elenmesini yapmak içinde, azıp sapan bir değişip bozulma olduğunu söyleyecektiler. Bundan doğru, bundan dinamik bir sosyal olgu; daha ne olabilir ki?

Ama zorunlu olacakla doğumla ayrıldığı kütlede ayrı olmanın sağlayış ve paylaşımına dek olay ve olgulaşma sürecimesi kendi yönetimse (ilişkin sıralı ve paylaşım) muktedir olma otoritesini de yeni sosyal birlikle ortaya koyacaklardı. Tüm bunlar her zaman hayır, ya da her zaman evet, demek yerine haveti (hem hayır, hem evet demeyi) karşılayan durumlardı. Bu, kendinizi kopan kütleye karşı, ben yetkin, ben yetken (ben yetkili- ben otoriter) kılacakla bir tanımlamaktı.

Buradaki ben yetken tanımı, doğum yapan sosyal birliklerin dıştan algıyla, kendisini doğum yapan kütlede ayrıştırır olacakla, kendisini; kendi sosyal gücünü, kişi gibi tanımlayan, kimi sosyal süreçlerini açıklar. Nasıl organizma-organizma ilişkisi kişiyi, kişiler ilişkisi özgeciliğine götürmüşse; sosyal güçteki otorite de (ben yetkendi yönetme de) doğum yapan olgudaki doğmuş olanın kendisini, doğduğu ana kütleye göre hem tanımlaması (evetlemesi) hem ona göre kendisini ayrıştırmasıydı (hayır demesiydi) .

Kişinin, bir kişiler ilişkisi olan özgeciliği; sosyal olana doğru yönelişle-sosyal davranıştı.

Kişi burada kişileri, adeta kendi organizmasının bir organı, kendi vücudunun bir parçası gibi tanımlayan anlayıştı. Kendi varlığını, onların varlığı üzerinden çevrimlikten bir sağlayışlar güç birliği içinde rahatça sürebilir olmanın bağıl ilişki bilinciydi. Bu yüzden korunan TOTEMİ inanca dek yapı, ortaklaşa olanı muhafazası bir vefa bağı şartıydı.

İşte ittifakı süreçler de, gerek bu doğum yapan grupların ıraksa yakınlıklarıyla ve gerekse zaten ayrı benzemez olan sosyo biyolojik yapıların önce ikili teması; sonra üçlü ve giderekten de böylesi girişmeli olacakla çoklu bir arada lığıdır. Sosyal yapı, bu ittifakların egzotik totem anlayıştı ayrılıklarını dayatır körükleme içindeyken; ürünlerin değiş tokuşu (takası-ticareti) ve giderek üretim iş güçlerini organize eden, üretme gücünün verimlilik çekiciliği (egocu temel düzlemin totemi düzenleme olma zorunluluğu) ve ürünlerin paylaşılan zorunlulukları da onları birlik olmaya çağırıyordu.

Totemi inanç; ego düzleme dek olan sağları somutluğu düzenlim çevrimlemesi olacakla, nesnelidi. Yine totemi inanç: kişi bencili düzlemin, sosyal yapıyla olan çelişen duygu fantezileri olmasıyla da soyuttu. Totem, soyut ve somut yansımalarla SOSYAL ÖZNE olan anlamının, madde mana algısıydı.

Yine üreten birliğin biriken ya da elinde olan ürünler, yağmacı sosyal birliklerin saldırısına karşı da bu grupların ittifak olmasını zorluyordular. Bir evet, hayır diyen, aynı anda olan durumun çekme itmesi söz konusuydu. İttifak içinde, sosyal yapının meşruiyet kaynağı hayır diyen bir itme iken; yeni oluşan toplumsa üretim ilişkili yapının belirmeleri de bu ittifaka, evet diyordu (çekiyordu) . Elbette evet ve hayırlar da kendi içinde evet ve hayır denişlere[kesikli (sınırlı) , sürekli (sınırsız): topaklara (evet) ve düğümlere (hayırlara)] ayrılıyorlardı.

Ama bizim konumuz şu aşamada dıştan evet diyenle (çekenle) ve dışta hayır diyendir (itendir) . Bu çelişkili süreç kendi aşamalarını olay ve olgular niceleyimi haline getirmişti. Bu niceleyimler bir totemi yapının kendi içinde oluşlarla tutarlıydı. Ama dıştan (diğer totemi yapıya göre) olumsuz olan uzlaşma adımlarını zaten ortaya koymuştu. Yine ittifakı toplum sağlayışlar cazibesi zaten bu ittifakı birliği her durumuyla çekiyordu. Bu niceleyimler belli bir noktada nitelikli bir oluşma ile aşıldı.

Sürecek

Bayram Kaya

İnançların Tarihsel Rolü 5

5-Bu nitelikli aşma şekli sosyal birliklerin ayrı ayrı olan referans noktalarını aynı duyum nokta osilasyonu olacak şekilde belirleyen ve açıklayan durumdu. Bu durum her bir sosyal birliği de yansıtan, her bir etnik sosyal birliğe de hitap eden kaynağın seslendirilmesi ile olurdu.

Bu seslenen kaynakta totemiler birleşmesi ortak akli olan ve her bir totemi olanın üstü oluşla da (hiyerarşi ile de) "ben yetkendi". Buradaki ben yetken (ben yetkili-yöneten-buyuran-otorite) çoklu yapı içinin, kıyasıyla ortaya çıkmıştı. Yani yeni "ben yetken" ittifak içi bir kıyasla, ittifak içinden ortaya çıkmıştı.

Şimdi kendi içinde çeken (evet diyen) ve iten (hayır diyen) bir ilişki olacakla, toplumsal yapıdan örnek verelim. Toplumun üretim ilişkisi, iş bölüşümü, ürün takası, iş görme yardımlaşması bir birleştiren, ittifaka bir evet diyen çekendi. Ama aynı toplum çekimlik ilişkileri sonucunda ortaya konan ürünlerin paylaşım ve üleşişleri, toplum ittifakına hayır diyen bir dağıtım ve bölüşüm bağıntısındaki aşırı olan kutuplaşmalar da, toplumu ayırıyordu.

O günlerin soyuttu zekâ düzlemi içinde üretim gücünün ya da emekten gelen gücün kullanımı gibisine bir süreçler olgunlaşmasına gelinen mücadeleler verilemediğinden, ittifak hemen doğal olan, ilk yalın hale çöküyordu. Bu çökmede gerişimi, etnik sosyal birlikler düzleminde ayrıştıtararak yapıyı etnik sosyal birlikler düzeni doğrultusuna iten bir zemin içinde olmaya doğru, ittifakı kaydırıyordu.

Ki bugün bile, toplum olmanın ruhunu, gelişmenin olgunluğunu, kavrayamayan sosyal anomali gerilikler etnik düzlemce oluşun talebini yapmaktadırlar! Bunu, özgürlük adına, aydınlık adına, insan hakları adına yapmaktalar! Etnik boyutlu indirgeme, toplumun (uygarlığın) parçalanıp gerileşmesi manasına geldiğini hiç kavramazlar. Sanırlar ki etnik ayrıştıklarında, toplumsal olanın göçü de onlarla olacak bir sürdürülebilirliktir!

Toplumsal özellikler, topluma aittir ki etnik olana ait özellikler değildirler. Toplumlar, tarihin ittifaklar dönemi ile başlayan süreci içinde, etnik sosyal birliğin doğadaki sağlayış gücünü, araçsa üretim ilişkisi olacakla sosyal yapının elinde almıştı. Artık toplumsal özellikler, hale göre; etnikti gerileşme düzlemi içinde mümkün olmayacaktı. Tutuklatılamayacaktı.

Günümüzdeki toplumun artık bir etnik birlikler sosyo ekonomik yaşantılımdı olmayan bir olay olgu süreç olduğunu ne yazık ki kimi aydınlar bilmez olmaktadır. Günümüzde toplumlar insan emeğinden çok, kalifiye insanın katkını, planlayan ana kumandalar ve karar mercii olmaları dışında bir durumdur. Sadece kas enerjisi olmayan, enerji düzleminde araştırma geliştirme teknolojik entegrasyon oluşlarla otomasyonlarla olası olmaktadır.

Üstelik insanın karar verme, şu bu tahtı da, şu anda sallantı içindedir. Bizler bu şekil geleceğin toplumunu planlayacak yerde; 8-10 bin yıl öncesinin totemi, Tarzan'ca dili ve kültür ile özgürlüğe kavuşacaktır! Artık bir 17. Yüz yıl, 20. Yüz yıl insan emeği yoğunluklu durumlar ve katkılar da ortadan kalkmaktadır. Toplumun gücünü referans eden yapılar, geleceğe akmaktadır. Sen istediğin kadar diz çökmeme şiirleri oku, boyun damarlarını şişiren konuşmalar yap. Zaman sadece seninle ölmekte, ama zaman senin dışında akmaktadır. Seninse karşı durduğun bu!

Ağdalı duygu yapan büyük sözlerle, kendi menfaatlerini oynamaktadırlar. Hiçbir sosyal özne (etnik özne) , toplumsa öznenin ayrışmasına, dengine ve üzerine çıkarılamazlar.

Eğer siz sosyal yapıyı kişi yapısına, kişi yapısını hücre yapısına indirgeye bilerseniz, toplumu da etnik yapılara indirgersiniz.

Sosyal özne, kişi öznesine indiğinde ortada sosyal özne ve sosyal öznenin yaptırımı ve sosyal özne kazanımları yoktur. Yine kişiyi hücre düzlemine indirgediğinizde, ortada kişi yaptırım ve sağlayışları hatta hücrenin var olacağı ortam dahi yoktur. Unutmayın hayat hücre şartları yaşamı içinde geliştirdi ama hayat hücre şartları yaşamının olmadığı yerde de hala devam etmektedir. Toplum da, kişi ve sürü yaşamının sosyal birlikti etnik yaşamın olduğu dönemlerde girişti, bu dönemlerin olmadığı şartlarda; toplumsal oluşma ile yoluna devam edip var kalmaktadır.

Eski zamanın sağlayışlar birliği olan sosyal yaşamları şimdiki hal içinde, ilkti ilişkilerden sağlayış şekli olmaktan tümünden çıkmıştı. Nerede ise tamamen bir kişi özel yaşamına çevrilmiştir. Bu bağlamında dahi gelişmiş uygarlığın, yani üst olanın alt olana; indirgenemeyeceği, alt olanın özgürlük insan hakları gibi ulviyetlerle bağdaşmayacağını dahi bilememektedirler.

Böylesi ileri akışlı süreçleri indirgemek demek, haldeki süren yapının uygarlık düzeyini ve düzlemsel, toplum ilişkileriyle olan bağsık; sürdürülür olgulaşmalarını bir arada tutamamak olacaktır. Bunun için indirgeme taşınamaz olan ilişki ve özelliklerden ötürü olası bile olmayacaktır. Ama "yaparsak olurdu" kabilinden sosyal birlikti etnik düzlem kimliğine ayrılmak istenmektedir de.

Bu kabil yeni üretim paylaşım düzenine bağlı olacakla yapılaşığı olmayan ayrılıkçı bilmezlikler; bu tip feodal yapıya dönme eğilimlerini insan haklarıyla gerek çelerler. Hiçbir insan hakkı geriye çözümlenin gerekçesi olamaz. Geriye çözülmek istedikleri dönemlerin, şimdi kendilerine dayanak yaptıkları gibi uyacakları bir insan hakkı kavramı dahi yoktur.

Sürecek

Bayram Kaya

İnançların Tarihsel Rolü 6

6-Bilmiyorlar ki insan hakkı denen görece durum; bu günkü gelişmiş toplumsal üretim ilişki düzeyinin; üretim, paylaşım, dağıtım, sürekliliğiyle ancak sağlanır ve sürdürülebilir bir durum, yansımadır. Sosyal birlik düzeyine ayrılışla bu dayanak kıldığınız insan hakları ilişkileri, bir bir ortadan kalkarlar ve yok olurlar. Sistemin benzeri kalarak ayrılmak istenebilir! Siz sitemin bir parçası olduğunuzdan ve parça sistemin tümünü yansıtır olamayacağından ötürü, hayli zordur. Ve çok üstün, hızlı bir organize olma ve donanımı gerektirmektedir. Bu da feodal ilişkilerle olacak bir şey değildir.

Yani toplumsal işleyişiniz olmadan özgürlüğünüz ve insan haklarınızın mümkün olması olası değildir. Etnik sosyal yapı özgürlük alanı ve gerektiğinde rücu edeceğiniz bir devinme alanı değildir. Aksine etnik sosyal yapılar, insanlığın yol süreç uğrağıdır. Yani bu günkü özgürlüğü kullanım düzlemini ortaya çıkarma adımları içindeki kullanılan bir avatar kalıp aşama duraktırlar (bakınız köle ve özgürlük, toplumsal güç, toplum ve özgürlük yazı dizilerim) .

Bu yüzden kimlikte, kimlik; gibi gerici söylem içinde olurlar. Sosyal aitti kimliğin, özel yaşantı aşması haklı ve başka bir durum; bunu toplumsal yapı içinde oluşla kendi etnik aidentimiz içinde, feodalce yaşayacağız denmesi apayrı bir olaydır. Etnik kimlikler dahi, artık o eski etnik birlikti sosyal kimlikler değildirler. Üstelik sizi çıkacağınız yolda, yol kazası oluşla bırakırlar.

Kimlikler de; sosyo ekonomik üretim tüketim ilişkilerinin zorunlu kıldığı durumlarla, şekil alan; değişen bir tanımlılar olmakla, şimdilerde evrensel bir kimliğe doğru giderken; yobazlıklar bunu böylesi bir ari olmayan, zaten ari olması da mümkün olmayan, etnik ırki bir daracık ilkel, sosyal kimliğe indirgeme aptal cesaretini gösterebilmektedirler. Eğer düşünebiliyorlarsa bu süreç, tek tanrılı dinleri de ayrıştırır.

İçten kıyasla ben yetke (tekilleşmesini) diyen sosyal ve toplumsal gücün beyin yapısı, bu ortak duyum tınışımın, totemi inançların sentezi üzerinde; din dediğimiz seslenmesi ile ortaya konmuştu. Orta doğu coğrafyasında bunlar, ilahi dinler adı altında ortaya çıkacaklardı. Dinler, birleşmeye hayır diyen etnikti sosyal yapı ile yine bu ittifakı yapıyla birleşmeye evet diyen, toplumsa yapının; dıştan olan bu çekme ve itme çatışmalı devinmesini, sentezci bir ortak duyum eksenini noktalarını belirtmekle ortaya koymuştular.

Şunu açıklıkla belirteyim ki, toplumun evet diyen çekiciliği sosyal etnik birlikleri de ittifaka zorunlu kılmıştı. Çünkü toplum, sosyal birliğin doğal sağlayıştı gücünü kendi üzerine almıştı. Yani toplumun elinde, şimdi sosyal birliğin elinde olmayan; insan temel düzlemlerinin zorunlu sağlayıştıları olan devinmesi, ancak toplumun muktedirliğinde araçsa üretimin bir üretim ilişkisi olmasıyla vardı.

Hayır diyen sosyal yapı, toplumun üretimine muhtaçtı. Toplumun öznel (üreten insan) kesimi de bu üretim mallarını sosyal yapı içinde huzurlu, özel ve öznel aile gibi yaşayışlarla özelleşecek olan bir sosyal yaşantılarına dek muhtaçlığı vardı. Bu durum; hayır ve evet diyen; birleşmeye eğilimle nen ve ayrılığa eğilimle nen iki zıt yapının bir arada olmasını sağlayan, çekirdek (nükleer) güce dönüşüyordu.

Bu nedenle nesnel olan durum şimdiki o, olgunlaşmanın verileri ile anlaşılır çözümler yetkinlikte değildi. Bu yüzden sentezin çekiciliği şimdilik bilimsel olanı ortaya konamamış durumlarda, dinin seslenme ve hitabı çekiciliğine evet demiştiler.

Söz gelimi Tevrat'ın sentezci totemi ben yetke'yi kendi tekilliğini ortaya koyabilmek için

“başka ilahlara tapmayacaksın” demektedir. Burada çok akıllıca atılmış bir sosyal güçle oluşan akılın, yol adımı vardır. Buradaki başka ilahlar, insanların önüne gelene, ne bulduysa ona taptıkları değildir. Diğer etnik sosyal birliklere ait grupların totemidirler. Yani Tevrat, her bir yeni sosyal birlikti tekildi ortak akılın, totemler varlığı ve kabulünü onaylanmaktadır. Bu kabulcü seslenmeler bu gibi tüm ortak noktaları, çekim alanı yapmaktadırlar.

Yani bireydi kişi ve sosyal gruplar; böylesi tekil noktada, kendilerini ifade tarzlarıyla (totemleriyle): kendilerini bulmuşlardı. Bir Sümer’i bir Asur’i vs. bereket tanrısı; bu tekillikte yeni senteziyle; “Allah’ın rahmet ve bereketi üzerimize olacakla ” sıfatlanmıştır.

O günlerin üretim teknolojileri ve üretim gücü, tüm sosyal yapıyı kuşatacak sürdürülebilirlikte halka da, toplumsa üretimden pay verecek denli üretme gücüne ulaşması, olası değildir. Ancak bugünün üretim teknolojileri ve üretim gücü ile dünya birliği olan herhangi bir aiti vatandaşın bir başka toplumda mal mülk alması üretmesi, önce çifte vatandaşlık (kimlik) gibi başlayıp, gelişti.

Böylesi çok kimlikli uyruk aittiliği kaynaştıran sosyolojik bazları korunmakla, sosyolojik bazlardaki eski tutumlar gibi sosyolojik yer, sosyolojik zaman, sosyolojik mekân özelliğinin belirleyici olması; hemen hemen tümünden tavsamıştı. Dünya üretim tüketim ilişkilerine göre konumlanışlarıyla; özel ve öznel yaşantılımlarını; Dünya’nın her hangi bir yerinde istediği sosyal yaşam ortamları içinde, beliren yaşam süreçlerini başlatmış olması ile toplumlar dört başı mamur hale gelecekti.

Organizmaların özellikle gelişmiş sosyal yaşamı organizmaların, biyolojik belirlenimli gereksinimler devinmesi üzerinden, haz elem duygu belirmeli yönelimleriyle, seçme ayıklamadı temel üzerinde giriştikleri dıştan sağlayıştıları, insanlar gibi sosyal birlikti yapılar, yaşantılım girişmesi zamanla iki alana yarılacaktı.

Sosyal olan, öznel ve özel yaşantılım alanıyla, üretim alanı ilişkileri olan toplumsal alan; birbirine bağlı dönen süreçlerdi. İç işlerinin bağımsızlaşan yaşamsallıklarıyla ayrışırken, dıştan seçme ayıklama yapılarıyla da birbirine etkileyen bağıntılı etkimeli ve giderkten de bilinç egemenlikli olacaklarla alan süreçlerdi.

Sürecek

Bayram Kaya

İnançların Tarihsel Rolü 7

7-Bu yarılmadan sonradır ki her iki alan birbirine etkiyen değişen değiştiren süreç girişimlerini daima görünmez bir tanımlılıklar bütününü olan koruma avatar kalıplarıyla, temastı ilişkileri sürdürecektir. Bu avatar kalıp sosyal toplumsal yapıta geçişlerin dönüştüren seçme ayıklama kriterleridirler. Söz gelimi toplumun demokratik bir ilişkileniş biçimi halka aynı şiddet veya yeğinlikte geçemezdi. Çünkü halkta üretim ilişkileri gibi bir nedense belirleyen değil, konusu özne ve özel olan öznel belirlenimli kişiler sağlyıştılarıyla (gelir gruplarıyla) girişen bir belirlenimleri vardı. Bu yüzden buranın korunan yapısı da bu seçiciliği ile hoşgörücü olacaktı.

Sosyal yapılarda öznel ve nesnel belirlenimdirler. Ancak sosyal yapılar iki boyutlu değerlendirilirse anaot katot bazında anot pozitif (nesnelci) bir tanımlama, katod daha bir öznelci tanımlanma olursa, katot girişmesi ve etkimesi daha fazla olan, anodu da büyük oranda katoda götüren bir özne, özel oluşla, öznellikti yapıdırılar. Toplum da anod zaman süreci daha fazla olan, katodu da büyük oranda anod zamana götüren süreç olmakla daha belirgindir.

Oysa millet, ulus, toplum adiyetliği gibi genel avatar belirlenimler, bu iki boyutlu zamanı en az üç boyutlu düzlem olacakla işlev eştirirler. Dıştan avatar kalıp iki boyutlu zamana bir üçüncü boyut değiştireni gibi eklemelendir. İstenildiği gibi iki boyutun gerlim değişmesini anaot katod durumlara götürür veya ortalama bir referansla bu alanların düzenli gerilim akım çalışmasını sağlar.

Yani toplum ve sosyal yaşam çok boyutlu süreçlere beyz akım kontrolü gibi bir dıştan kuşatan avatar kalıp özellikle ulaşır. Beyz tabanı davranışı sosyal ve toplumsal yapıdan bağımsız değildir. Evrensel genel çekenlikte özdeksel özellikler belirlenmenizi böylesi mucize (ilişkilerle) değişip dönüşen farklı özellikleri içermekle, temel özdeksel özellikten fazla ve farklı olurken benzer andırışlı devinimlerlende hep o temel özdeksel özelliğe bağımlı kalan girişmelerdir. Bütün mucize fark olan o az biraz fazla olan kontrol girişimler düzenleyicisindeki yeni yapı yeni özellik belirlenmesinde olmaktadır.

Toplumda nesnel yansıyan avatar kalıplar millet ulus gibisozyal nesnel bir tutumla toplumsal nesnel olanı taşıyacak avatar kalıplardı. Ha keza bu dıştan ikialanı kuşatan avatar kalıplar içte örneğin bir çok üretimilişkileri kalıbıyla gerçekleşecekti. Bu avatar klıplar sistemin korunan yapılarını muhafaza edişle ileri akarken hep yeni süreçlerle yeni avatar kalıplar almıştır. Her bir avatar korunan yapı üretim dağıtım ilişkileri, yeni yapı düzenlenim ilişkilerini (bu günkü anlamla demokratikliğini) vermektedir.

Sosyal yapılarda korunan yapı neslin, yaşamın (gelenek görenekti aittiliğin) devamı ve sürekliliğidir. Burada sosyal yapı; üyesi olan, sosyal yapı unsuru olan insana göre avatar kalıptır. İnsan yeni doğacak düşünce ve cenine (anne rahminin anneye göre avatar kalıp olmasıdır) veya insanın üremse olan dişi erkek eşemlere göre bir avatar kalıp olmasıdır.

Toplumdaki avatar kalıp, üretim tüketim ilişkileri düzenliliğini içermekle, üretim tüketim ilişkilerinin sürmesine, gelişmesine yönelik basınçların dönüşmesi ile yeniden ve yeniden biçimlenen kesikli sürekli devamlılıktırlar. Her avatar kalıp, bir sınırlılıklar alanı olmakala tanımlanır. Söz gelimi, ittifakı sürecin sosyal ve toplumsal yapılar girişmesiyle oluşan, milliyet, imparatorluk ve ulus kalıbı; birbirine göre içinde farklı sosyal ve toplumsal ilişkileri barındırır, birbiri üzerine devinebilir, kesikli sürekli yapıdırılar.

Milletler oluşmasının, çatışan, zıtlaşan, sosyolojik etnik birimleri; birbirini yok etmeden, bir arada tutan çekirdek güçleri üretimse güç bağıdır. Milletın böylesi öznel,

soyut bağlacı ile süreçleşen bir deneyim zenginliği olmasaydı; imparatorlukların büyüyen kendisine özgü üretim ilişkileri birleştiriciliği hiç olamazdı. Yine imparatorluk soyut ve somut öznellik anlama deneyim ve girişebilir malzeme sunum arzları olmasaydı, farklı düzlemli üretim tüketim ilişkili ulus devletler olmayacaktı.

Milletlerin çekirdek bağlacı; birbirini yok etmeyen, öznel soyutlukları bir arada tutması demek; o çoklu ve çelişkili birliğin, bakışumlu iki veya çok yüzeyinin; bir biri içine, birbirini yansıtmaması demektir. Yansıma girişirici bir unsurdu. Bu girişen durum, eskiye göre yeni yapının yeni özelliğidir. Yani millet sürecidir. Bu özellik asla eski özellik değildir. Eski özellikte bir motif ve devinme taşımakla eski özelliğdir. Ama eskide bulunmayan yeni ve farklı girişmeli şimdiki özelliğide asla eski özellik (etnik yapı kimliği) değildir. İttifakı dönemle etnik yapılar (tabu ve totemi devinimler) çok köklü dönüşümle; çok köklü devinim zemini üzerinde süreklilik kazanmışlardır.

Milletler, yönetim merkezlerinin ortaya çıktığı, kutsal ilk tapınaktı nesnel ve öznel anlayışlı odak merkezlerinden; çevreye doğru bir sur etrafında birleşerek genişleyen açılan salınımla site devletler gruplaşması ile başlayan bir süreçtir. Dışarıdaki aşağı (torak) yerli, yukarı (gök) yerli; sonra sağ-sol yerli ve giderekten de, doğu, batı, güney, kuzey yön yerli; sosyal grupların bu sur içine her birinin, farklı kapılardan gelerek yönetim merkezlerinde, öznel tutumlu ibadetlerini yapar olmaları milletleşme anlayışının seyrü seferi olacaktır.

Sürecek

Bayram Kaya

İnançların Tarihsel Rolü 8

İnsanlığın, ittifaklar girişmesiyle ortaklaşa olanın paylaşım bağıcı olan tutumları; ortaklaşa olanın ilişkin düzenlenmesi de, yavaş yavaş ortadan kalkıyordu. Bu ortaklaşa paylaşım şekli, herkes için (o sosyal birliğin üyelerine dek) : hayatın idamesi içindi. Şimdiki (ittifaklar dönemi ve sonrası) paylaşımlarsa, ortaklaşa olanın paylaşımına hiç benzemiyordu.

Araya zaman mekân süreci girmiş, ilişkiler değişmişti. Değişen ilişkiler ortaklaşa olanın paylaşımını da zorunlu değiştirmişti. Değişen ilişkinin zorunlu yansıması da yine bir paylaşım idi. Şimdiki paylaşım: eski paylaşım gibi sırf aitti üye olmanın paylaşımı değildi. Yine tüm klanın, bir totem kardeşler olmasının da paylaşımı değildi. Ha keza, tüm sosyal birliğin tek bir aile olmasının da paylaşımı değildi. Böylece sosyal birlikti ortak güç olmanın da bir paylaşımı olmayıp, aksine; "muhtaçlığın yardım almasıydı".

Şimdiki paylaşım, tek yanlı bir yardım belirmesi içindeydi. Şimdiki paylaşım yardım alanlar hayatını sürdürsün diye değil de, muhtaçlığın boyun eğişiyle; hırs olacak eğimin kontrol edilen bir paylaşım idi.

Şimdiki paylaşım, mal edinenden; malı olmayana doğru eğimle; bir inayetti. Üstelik malı olmayanın, malı olana doğru eğimleşecek olan haset, gazez, kin, çapul, darp, hırsızlık ve öfkesinden korunmak için de olan; şimdiki çelişkili yapıyı biraz frenlemenin paylaşımıydılar! Yani sosyal ve toplumsal çarpıktı huzursuzluğun tedricen indirgenmesiydi.

Buna bir de dinlerin paylaşımı veya dinlerin manen yardımı zorlayan imleri eklenince, bu paylaşımın toplumsal olan yanı görülmeyip; yokluğun, yoksulluğun bir doğaüstü güç takdiri olduğunu anlama ve anlayışı algılatılmıştı. Ve bu algılayış içinde yine bu gücün, insanlar arası yardımlaşmaya dek seslenir olması; yardım olan paylaşmayı neredeyse zorlar olan yapılaşması da ortaya çıkmıştır. Bir anlamda dinler, ezen-ezilen tarafların uzlaşmalarını ortaya koymaya çalışan bir emniyet supabıydı. Tabii ki dinlerin işlevine baktığınız yere göre anlam çıkarabilirsiniz de. Ama tarihi süreci böyledir.

Söz gelimi mülkiyetçi ilişki durumuna göre dinlerin doğaüstü güce değin şu kanısı; Rızklar eşitsizle dağıtılmış, dilediğine dilediği kadar olacakla, verilmiştir derken hem mala dek aitliklerin, zenginler gönlüne göre olması konuşulmuştur; hem de eşitsizliğin sindirilir olan bir onanması yapılmıştır. Bu bir doğru, ya da yanlış olabilir uzlaşmadır. Ama sonuçta ezen ezilen ikilemesi karşısında olup bitenlere bigâne kalınmayan, üçüncü bir uzlaştırır taraftır dinler. Bu güçlü-güçsüz ikiliğine dayanan dinlerin üçüncü taraf olması; insanların; emek gücünü bilip, üretimden gelen gücünü meşrulaştırana değin sürecekti.

Dinler çok yüzlü bir işlev girişmedirler. Şimdi burada biz, dinlerin uzlaştırıcı yüzüne emek ve sömürüyü o çağların gelişme ve üretim ilişkileri düzlemine göre nesnelde ekonomik girişmelerin insanlarca bilinip uygulanamayan yönlerine, ancak böyle olabilirdi, kargaşayı böylesine bir gayretle indirger olan bir sindirten uzlaştırıcı girişmesidir diyeceğiz. Tabii ki bu bir yönü ile böyledir. Tüm yönü kuşkusuz ki böyle değildir. Unutmayınız ki o günlerin anlayışları, bizim bugünkü anladığımız anlamda, bir anlayış olmanın bilinç zemini içinde hiç değildiler.

Aklınızın ermediği, ayırdımı dahi fark edilmemiş, bir sosyal zeminle, bir toplumsal zemin; sizden önce nasıl yapılaşmışsa, yapılaşmıştı. İşte sizler, böylesi bir yapıyı benimsemiş, kabullenmiş oluşunuzun davranışlarıyla yapıyı devir almıştınız. Bilmezlikti zorunlu olacakla siz, o ilişkiyi sağlasan sürdürümler içinde olacaktınız. Adaletiniz de,

alınan bu devir içinde, korunan yapının sürdürülmesi doğrultusunda gelişecekti. Bunda da şaşacak bir şey yoktu.

Ancak üretim ilişkisindeki bir yeni gelişme ve düzenlenme ile bunların akıl edilecek birikmelerini sizden sonraya aktarabilecek ve aktarılanların da adaletli olur anlamalarıyla; yavaş yavaş bunun düzenlenmesini yapacaktınız.

Yine aynı dini kaynak bu kez de yoksulların (mülksüzlerin) isteğine göre konuşmuştur; Elinizin altında bulunan malınızdan bir miktarı fakirler için takdir kıldık ya da fakiri zengine mirasçı kıldık veya "sadaka malı artırır" gibi söyleyişleri zengine; fakirlerin ağzından söyletmiştir.

Bunlar o günkü sosyo ekonomik toplumsa yapının, birbirine hitaben konuşulmasını bizim için yansıtan bir bilgilenmeyle sağduyu olama sürecidirler. Mülksüzlerin tüm isteği bu mudur? Derseniz elbette bu olamazdı. Ama güçsüz olacakla boyun bükmenin bir uzlaşısı da ancak bu şekilde dolambaçlı olurdu.

Görüldüğü gibi dinler, bir yanı ile insanın kendisine yabancılaşmasını sağladıkları gibi hiç değilse de mücadele edemeyen ve mücadele veremeyen sesiz olan, bastırılmış kitlelere, o günün sağlanan koşullarına göre; epey sosyal adalet ilkesi de olabilmıştirlir. İnsanı yabancılaştırma içinde çıkılmaz gibi karmaşıklaşıyordu. Bir yüzüyle şimdiden sonra dinler, devam ede gelen muhtaçtı ayrışmalı bulunuşun garabeti içindiler. Diğer yüzüyle, garabeti yumuşatan, bir parça zenginden alıp, fakire veren görünmez bir güçtüler.

Sosyal birlikti etnik komün yapıya cari pek çok ortaklaşa paylaşım ilişkilerine dek olan değerleri yitip gidecekti. Yerine yenileri konacaktı. Vatan sevgisi, verginin kutsallığı, sadakat, namus, şeref gibi akıl almaz denli her eşitsizleşirler noktanın, kendisine özgü ifadeler içeren ahlaki sözcükleri yapının; yeni ve yükselen değerleri olacaktı.

Bu yapının ulaşılmazları bağlamında fetişler daha bir çoğalacaktı. Mülklü güçlülerin, mal fetişizmi olacaktı. Güce tapma fetişizmi. Fakirin de bu konuları hayal eden, takıntı fetişizmi olacaktı. Fetişizm nerede ise ve adeta takıntı olmakla zirve eşecekti.

Dinler bir yüzüyle tüm bunların ihyası üzerine bir eksenleşmeyi de içereceklerdi. Cinsel fetişizm içinde: saç fetişizmi, el tutma ve el tutmama fetişizmini dayatacaktı. Yine kadını kafese koymayla ve kadını örtme fetişizmi ile kadının sesinin duyulması fetişizmi, namahremdik fetişizmdi. Aynı hal kadın sesinin duyulmasıyla tahrik olma fetişizmi vs. gibilerle bunlar; yüzlerce örneklerin, fetişti eksenleşilişin sadece birkaçıdır.

Dinlerin, öznel anlaşılmaıyla, ilahi oluşu söylenebilir. Ancak somut olurluyla, dinler kendi tarihselliği içinde; bir gelenek ve gelenekleşme, yaptırımıdır. Bu nedenledir ki, kadının kafese sokulmasına dek anlayışsa fetişizmi; dini tarihselliğin bir gelenekleşmesidirler. Bunu, aslında dinler öyle değildiler de, cahil insanların kendi dinlerini yanlış anlayan bilmezdi olan sapık yönüdür demenizle de, bu durumun mazurluğu söylenemez.

17.09.2011

Bayram Kaya

İnanna

Sümer'in Gizeminden bir üçlü

1

İnanna

Zaman olur birgün
Ansızın.

An durur sanki
Şimdi olur.

Patlamıştır arzular
Havai fişek saçılımında.

Ne üfettir Nippur
Nede Nippur uzak.

Özlemler sen kadar
Yakınlık ben.

19.09.2007

Bayram Kaya

İncir Çekirdeği

İncir çekirdeği
Yat ki bükülelim
İncir çekirdeğinden bir torba
İçinde sen
Sen yine bir kobra
Gök kuşağı harap
Yine oyuncak, bilmezin elinde şarap
Dünyası incir çekirdeği
İncir çekirdeği dünya
Bunun için haraptar
Bunun için günü bol bol ya

Kavradığı yelpaze
Kavrayamadığı endaze
Bir sıkımlık undan
Hayali doymaya değer
Bir tabura yeter şundan bundan
At hırsızından süvari
Çalınansa binilen at
Kim kimi tanımlar
Süvari inilir
İnilenle binilir
İncir çekirdeği
İncir çekirdeği
Hazım zor da
Çıkması
Zincir çekirdeği

Neşem kaçmasın
İsterse gün açmasın
Ben görmüşüm
Tutmakla yusufçuğu ağızda
Korkuyla körmüşüm
Uzak olan kailse
Ejderha uykularımı böler
Oysa karabaşan üstünde oturur
İncir çekirdeği işte
Tazesini ham
Olmuşu mideye oturur
Elinizde tutarken ham
Ağızınıza atarken gam
Çıkışı zincir
Özenilesi incir

10.09.2013

Bayram Kaya

İnsan 1

Sunu:

İnsan olmak bir ayrıcalık mıydı, bir üstünlük müydü? İnsan eşrefi mahluk mudur? İnsan nerden geliyordu?

İnsan biyolojik miydi, yoksa insan tarih içinde tarihselliği olan bir sosyo toplumsa kültür müydü?

xxx

Dünyamız ittifakı döneme değin, İNSAN anlamında ne bir varlığı bildi, ne de böyle bir varlığı tanıdı. Hemcinsimiz uzun bir tarih sürecinden sonra, İNSAN OLMA vakti geldiğinde ancak, İNSAN OLDULAR. Yoksa türümüz yüz binlerce yıl benzer türleri içindeki vücut bulmanın yüksek bir primatı, olmaktan pek öte gidemediler.

İttifakı dönemle birlikte insan, insan olmakla kalmayacaktı. İnsaniliği ortaya koyacaktı. Diğer canlılar da insan gözünde; insanın çevresinde olmaları, insanın üreten ilişkilerine ve totem adı olmalarına nüfuz etmeleriyle ya eşek, ya karga, ya it, ya aslan, ya öküz, ya tilki, ya maymun, ya goril vs. oluşla anlamı insanlarda mündemiç varlık, ve isimlendirme olmuştu.

Değilse durduk yerde her şeye ad verip, onun adını öğrenmiyorlardı. Aslında bu söylemin gerisinde bu söylemin içinde olmayan kocaman bir tarihi gerçeklik vardır.

Vücut yapıları; iç organı ve metabolizma işlevi oluşla insanın; pek bir mahiyet ayrılığı olmamakla diğer canlılara göre pek bir farkı yoktu. İnsanlar da genel adı hayvanat olan canlılar gibi organik yoldan besleniyor; kendi enerji dönüşümlerini yapıyorlardı. Böylece insanlar da hayat denen düzence ilkeyi, kendi üzerlerinde kuruyorlardı. İnsan da diğer canlılar gibi bir tür hayat inşa kalıbıydılar.

İnsan, ne zaman insan oldu? Tarih olarak tam bilemesek te yaklaşık yine de 2000 yıl artı eksi oluşla 12 bin yıldan bu yana insan oldular. Gruplar halindeki hemcinsimiz, komünal yaşamlı totemi süreçleri, üreten hünerli emek süreçleri haline getirdiler. İşte bu süreç şişede durduğu gibi durmayacaktı.

İçine su katılmış rakı gibi totem berraklığını yitirecekti. Acı renk ayran gibi bulanıp sisler içinde kalan bir görünüme dönüşecekti. Hemcinsimiz, bu üreten haliyle çevredeki gruplarla temasa geçecekti. Çevresindeki kendi gibi totemi grupları üreten ilişki üzerinde bilmenin; süreçlerini başlatacaklardı.

Temas eden süreçlerle giderek ittifak olacak süreçler başladı. ittifak eden gruplar, kendi aralarında önce kutsal yer buluşmalarının temasını başlattılar. Sonra da kutsal yer çevresinde yerleşme başladı. Kutsal yer kült merkezi oldu. Merkez çevresi bir arada yaşayan; giderek kaynaşan ittifakın birleşen gruplarını ortaya çıkardılar.

Bu girişmeler çok sancılı ve çok çatışmalı oluyordu. Bunun nedenleri içinde grupların kendilerini başka başka atasoy oluşun kültürü olan totem orijininde geldiklerini söyleyen zıtlışmalarıydı.

Farklı farklı söylemli ata soydan gelmenin inancını ilah bilinciyle aşmaya çalıştılar. İnsan denen ittifakı kültür kavramıyla kırıp, aşmanın inşasına başladılar. Böylece ittifakı dönemle birlikte totemi zıtlığın çatıştırmasına karşı esenlik oluşla İNSAN OLMA'nın da vakti gelmişti.

Kabaca 12 bin yıldan bu yana İNSAN OLMAYA uğraşyoruz. İnsan olmak ne bir mahiyet ayrılığı ne bir eşrefti. İnsan olmak bir kültürdür. Hala insan olamamakla ve insan olamamaktan kaynaklı utandığımız birçok yönlerimiz vardı.

Kısacası insan doğmamıştık. Milyonlarca yıl kimse bize, biz de başkalarına, insan dememiştik. Bu gün insan olma denmesinden ne anlıyorsak, neyi kendimize uygun görüşle meşrulaşıyorsak; dün de buna benzer anlamaları her bir totem grup yalnız kendisi için; her bir ön ittifak aitliği de yalnız kendisi için anlıyordu. Her yapı insanı kendi kültürü içinde; kendi ittifak uygarlığı içinde anlıyordu. Kendisi için anladığını, kendi totemde si ve kendi ittifakı dışındakine dahi yakıştıramıyordu.

Sosyolojik yapılar kendi dışındaki totem grupları da, kendisi gibi anlamıyordu. Hoş o günlerde bir totem grubun diğer totem grupları, kendisi gibi anlaması için de hiç bir sebepte yoktu. Diğer totemlerle, ne bir ilişkileri; ne bir bağıntıları; ne de insani olmak gibi böyle bir zorunlulukları vardı. Ta ki İTTİFAKI DÖNEM ortaya çıkana değin bu böyleydi.

Artık İTTİFAKIN İNSANI OLMANIN ve İTTİFAKIN İNSANINDA KULYARATMANIN tek tanrılı dinler versiyonlu mitolojisi, pek çok kez okunan duyulan bilinen şeydi. Ama hiç doğru dürüst anlaşılmayan bir şeydirler de.

İnsan ve insanlık kavramının yaratılma çabaları aslında her biri ayrı ayrı olan, birbirini dışlayan erken dönemli totem aitlikleri; ittifakın aitliği olmaktan çıkarmalarıyla ilgiliydi. Süreç yavaş yavaş bu sıyrılmalarını çeşitli aşamalarını totem alan yerine, ittifakın içinde izole ettiler. Sembolize ettiler. Yeni sürecin seremonizesini ve zihinsel hazımlı düşüncesini edindiler. İnsan, insanlaşmasını ittifakın entegreci uygarlık süreçleri içinde; olgunlaştıra, olgunlaştıra becerecekti.

İnsan ve insanlık kavramının yaratılması, totemi anlayışın değişip dönüşmesi üzerinde olacaktı. Bu süreç te giderek totemi kültürü yıkmada açılan bir cephe olacaktı. Her bir totemi aidiyet işareti olan totem damgası, totem dövmesi, totemi saç tipi vs. türü temsilcilikler insanların insan olma bağlacının, önündeki engellerdi. Totemi temsilcilikler; o günler için hazmedilir bir sosyal bağ doku değildi. Etkin bir totem kültür, bir arada bulunmanın insan bağlacına harç olamıyordu.

Her bir sosyal birlikçi grupların her bir aitti kişisi, o totem ata soydan olmanın amuletini, işaretini, her tür takı ve süslenmenin giyiniş gibi sembollerini, kendi anlayışları doğrultusunda iftiharla taşıyordular. Ancak bunu ilah anlayışlı bağlacın altında tutmak gerektiğini de biliyordular.

Sosyal kültür sizin kendi aitliğinizi taşımanızı ön görür. Grup aitliğiniz gruba katılım olmakla grup içinde rağbet görmenizi destekliyordu. Oysa toplumsa yapı, sosyal kültürlerle organize olamazdı.

Hele de ittifak öncesi anlayışların kotarması olan bir çeşit ötekileştirme ile toplumlar işleyemezdi. Toplum, sosyal yapı gibi; birbirini başka totemin ya da başka ittifak tanrısına ait olmanın çocukları olarak görmezler.

Totemi için karşısındaki totem aitti kişileri kendi gibi kabul etmesi hayli zor bir sosyal kültür basıncıydı. Başka başka totemlere ait olmak, o gün için genel geçer kural olmanın kutsallığı, tapınak adamları eliyle sembolize edilecekti.

Bayram Kaya

İnsan 10

Anlamları yerine ve zamanına göre kavramadık mı bay erki eşittir= kral=İmparator= başkan=başbakan gibi kavramların hepsi aynı olur çıkarlar! Bu tür anlamalar doğru değildir. Bu tür anlamalar düşünsel tembel oluşun yanı sıra cahillik düşüncesidirler. Bizler her konuda değilse de; birçok konuda cahilizdir. Bu gerçeklik geçmişten günümüze bilinen ve kullanılan bir şeydir.

Bey erki demek kişinin bir mala, bir mülke ve bir köleye sahip olmasıyla kazandığı alan ve kullandığı alan etkisidir. Soyut Mamon iradesinin; somut ve uygulamalı şeklidir. Bey erkliği (mülk sahipliği) etkisi ile kazanılır. Mülkün, totem mesleklerinden bu yana kişiler üzerinde bir alan etkisi vardır.

Mülk sahipliği de, mülkün kişiler üzerinde oluşan alan etkisini kullanma potansiyellisidir. Kişiler sahibi oldukları mülk etkisinin şiddet, kuvvet gücüyle; mülksüzler üzerinde kendisini kendisine ve kendisini mahiyeti üzerine determine eder. Bu hal, otomatikçe kendiliğinden oluş kuramıdır. Bu oluş şöyledir.

Mal, mülk insanın zaafıdır. Kırılma noktasıdır. İnsanların, kendi üzerlerinde malın mülkün alan etkisine karşı bir duyuşları vardır. Bu duyuş insanın kendi açlığı üzerinde olmakla, doğrudan ya da dolaylı oluşu ile insana etki eder. Bir buğday, bir koyun doğrudan etki iken bir bahçe ve bir saban dolaylı öğrenilmiş ilişkili etkidir.

Mal mülk açlık (gereksinmesi) nedenle insana bir baskı ve basıncıtlar. Mal mülk kişide açlığa ve de bencilliğin giderilmesine bağıntıdırlar. Salt bu nedenle mal mülk insana bir şiddet ve bir güç etkisi olmaktadır. Bir kayanın görülmesi tilkide yaklaşan avına karşı gizlenme oluşun alan etkisi ile yansıyor ise; aynı kaya insanda ev, tapınak vs. yapmanın alan etkisi olmanın baskı ve basıncı ile de yansır.

Şeylerin, şeyler üzerine olur alan etkili akış eğilimi, tarihte ilk kes totem alan içinde "herkesin herkese göre olan ortak sahiplik bilinci" olmakla ortaya konmuştur. En geri temel bağlanım yasası budur. Her şey bu geri bağlanım yasası içindeki oldurmalarla ileri olmuştur. Süreci bugüne getirmiştir.

Bu aşamada "herkesin herkese göre olan ortak sahiplik bilinci" sosyal sahiplik bilincidir. Yardımlaşan iş birlikle, sağlama yapan bir bağıntı olmakla dışta kişiler üzerine bir eğitim ve eğimin akış enerjili, enerji düzenleme oluşun sosyal oluş yasasıdır.

Tekil sahiplik düşüncesi sosyal bağı zayıflatır. Sosyal oluş üzerinde ters bağıntı yapması ile sosyal bağcı kişiyi, kendi sosyal bağı üzerinde köle kılar. Kişi neden sosyal olmuşsa, aynı nedenden ötürü de köle olur. Bu durum dıştan bağıntı içinde olmanın düzenledim yasasıdır. İnsanın açlığına çekim olan mal, mülk; böylece şiddet, kuvvet kullanımlı bir öznel düzenledim olmakla otomatikman kendilikten bir girişme olur. İşte bu cazibe içinde ilk ortak mülk iktisap şekli içinde, mülke sahip oluşun kesbidir.

Sosyal oluşla her bir sosyal gayret ve her bir sosyal çabanın; araç kullanmanın vs. ortaklaşa sahipliği doğaya karşı bir egemen oluşun ilk tavrıdır. Doğaya karşı egemenlik ortaklaşa sahiplikle başlar. Ortaklaşa olanın ürettiği bilgi, beceri, deneyim ve üretim hareketi üzerindeki egemen eşme sahipliği kişisel sahipliğin eline geçmekle; salt doğa üzerinde değil; köleliği ortaya koyan ve insanın insan üzerinde de egemen eşmesi de olmuştur.

Bey erki meşruiyet ligini ve kendi gücü ile egemenliği ele geçirmesinin kaynağı ortaklaşa olanın ortaya koyduklarını ele geçirmekle; sahibi olduğu kişisi malından

mülkünden ve köle sahipliği içinde olmakla yani otomatikman mülke sahip olmaktan alır. Malın mülkün temelinde insan emeği vardır. Ama malın mülkün temelinde olan emek gizlenir. Bu uygulama tarihteki ilk semantik (anlambilim bilmesinler ilik) uygulamasıdır.

Bilmesinler ilikti bu aşama ile "egemenliğin ve meşruiyetin kaynağı"; mülk kılınmıştı! Bu egemenlik İlk tip köle ve mülk sahipliğidir. Bey erki dediğimiz sahiplik; ortaklaşa olanın güç birliği, egemenlik ve meşruiyet ilik eldekini Mamon üzerine manyetikçe küple etti.

Böylece ortaklaşa olana karşı bey erki temsilcisi olan monark kişi de, kendisinin mali gücünü Mamon iznine tabii oluşla Mamon'dan icazetle aldığını söyler. Mamon artık meşruiyetlerin, egemenliğin ve gücün sahipliğidir. Ortaklaşa olanla elde edilen meşruluk, güç, egemenlik gibi ne varsa Mamon'a transfer edilmiştir.

Ortaklaşa olanla ortaya konan değerler neden Mamon'a transfer edilmişti? Cevabı uygulanan süreçle çok kolay olmuştu. Mamon'a ortaklaşa olanın mal, mülk, bilgi sahipliğini; bunların kullanım gücü olan egemenliği, meşruiyet ligi ve ortaklığın ortaklaşandan yana olan takdirde bulunmasını kişisel keyfi takdire dönüştürmek için transfer edilmişti.

Artık mülk sahipliği; sömürüydü, kurnazlıktı, akıldı, fikirdi, kibirdi, teşebbüstü çekemez ilikti ya da rekabetti vs. Mamon'da bu mala, mülke kişisel sahipliğe meşruiyet veren semantik mana anlamasıydı.

Doğada bağ, bahçe, tarla sürü sahipliği yokken Mamon da yoktu. Mamon'un mülk sahipliği ve takdiri de yoktu. Mamon soyutluğu, mülk sahibi olmakla tek yetkili egemen muktedirliktir. Bey erki olan efendiler de Mamon takdirli mal mülk sahibi kişilerdi.

Olup biten böyle açıklanıyordu. Bey erki kişiler Mamon eliyle Mamon temsilcisi olmakla mal, mülk sahibi olmalarının otomatik etkisiyle; mal mülk sahibi olmayan köleler üzerine, bir muktedirliktiler. Artık bey erkliği, konuşan Mamon'dur. Bay erki olan (monark) , Mamon'un yeryüzündeki gölgesiydi.

Mülk benim diye söz söyleyen Mamon söylemi en az iki bakımdan Mamon'ların işine yarar. Birincisi ilkten beri meşru olan; geri beslenme kaynağı olan ortaklaşa dediğimiz kolektif sahipliğe karşı olan özel mülk sahipliğinin meşruiyetsizliğini örtmek için mamon her şeyin başı olan bir takdirdi.

İkincisi mamon mülk sahibi olmasının egemence takdiriyle keyfine göre dağıttığı özel mülküyle, mülk sahibini de mülksüz kişiler üzerindeki tasarrufunu da meşru ediyordu. Kendisi meşru olan; özel mülk sahipliği; kira, faiz kâr gibi bir yığın ara zaman devinmeli inşaları da kendisinden olanı da kendisine karşı olanı da meşru edecekti. Mamon kaynağı mülk tasallutunun beraati ve dokunulmazlığı oluyordu. Özel mülk sahipliği tüm kötülüklerin anasıydı. Yani Mamon tüm kötülüklerin anasıydı.

Bayram Kaya

İnsan 11

Mamon üzerinde yapılan çevrimle izahı edilen şey köleci sistem öncesini unutturmakta. Köleci sistem öncesini, "sisler" içinde bırakmakta. Şimdiye kadar ne totem dönemde ne ilahi dönemde ne de daha önce hiç ortalıkta olmayan Mamon; böylece kendi mülk sahipliğini her şeyin önüne koyacaktı. Mamon, tüm ola gelen süreci kendisiyle başlatacaktı. Kendisi meşru oluş ve meşru söyleyişti.

Bay erki her şeyin ilk öncesi olan Mamon'dan el almakla meşruiyet kazanır. Aslında Mamon'la birlikte her şeyin en başına konan mana "özel mülk sahipliği öğretisidir (ideolojisidir) .

Hâlbuki Mamon ön ittifakı ortaklığının karşısında olmakla ön ittifakın mülküne benim diyen bay erki olacaktı. Mamon, bey erki türü, sahiplerinin sesi ve sahiplerin sahipliğinin meşru mana anlamasıdır.

Mamon, her şeyin ilki ve başlangıcı olmakla lafzı (ağzı) ön ittifaka dönük her tür bilgi, deney, tecrübe, mantık olmanın donanımıyla konuşmaktadır.

Aslında bu konuşma Mamon tarafından hem keenlem yekün sayılmıştı. Hem de tam bu nedenle olmayanın yerinde sanki biri varmış gibi sanki biri olanın karşısını söylemiş gibi olmanın şüphelerine sebep olur. Mamon sisler gerisinde bıraktığı mana anlamasının, karanlık madde etkisini hep ortaya koymuştur.

Diğer yanıyla her şeyi bilir olan Mamon'un ön ittifakın gelişmiş olan son dönemine dair olmanın ötesinde geçmişin insan kavramını dahi hiç bilmemektedir. Mamon, adet olduğu üzere insana, insan diyordu. Ve kendisine göre insana "kul" demenin tanımıyla yola çıktı. İnsan tabirini; çeşitli sözcüklerle köleci öğretiyi pekiştirecek olmanın kendisine göre olan söylemleri içinde kullanıyordu.

İnsanın nisyan lığı (nesy olması) , ön ittifakı süreçle insan olmasını ve ön ittifakı müktesebatla bilincini unuttur olması nedeniyle nesy olmuştur. Çünkü insan köleci mülk sahipliği ve mülkten yoksunluk içine geçmekle köle olmuştu. Köle de insan değildi. Köleciliğe karşı ön ittifaklı bilinç insana "ne olduğunu unutma" diyordu. Köleci sistem de "ben ne dersem sen osun isimleri sana ben öğrettim" diyordu.

İlerleyen süre içinde köleleşen insan Mamon öğretili insan tanımıyla artık ön ittifakın insanı olduğunu unutmıştu. Müthiş hafıza silim süreçleri başlamıştı. Dinler bunu ve Mamon kulluğunu öğretiyordu.

İnsanlığını hatırlamanın erdemiyle köleci sisteme direnç koyan insan bu mücadelesiyle insan yeniden olmayı mana ediyordu. Kul insan olmakla ön ittifaklı insan olma bilincini yitirmişti. Kulluk köleci sistem oluşun ön görüşüydü. Sistem ön ittifaklı nesy olan unutturmaya başlamakla inse başka şey diyecekti. Kürt sözcüğünün kar kurttan çıktı denmesi gibi kul olunan sistemde insana bambaşka şey diyecekti.

İnsan üns denen sözcükle insanın bir şeye yakın olduğu hatırlıyor da, neye yakın olduğu (ön ittifaklı deklarasyon imanına yakın olduğunu) hiç bilip! Söylemiyordu. İnsan ön ittifaklı maziye unutmıştu.

Neyi unuttuysa, unutilan mazi yerine konan da yeni anlamdı! Köleci düzene göre insan kendisine verilen nimetleri unutmıştu. Oysa zaten Mamon'un nimet dediği şey kendisinini. Ve insanın kendi emek ürünü olandı. İnsanın totem dönemden beri bin bir emek ve gayretleriyle sahibi olup; "MAL" "MÜLK" haline getirdiği emek ürünlerini,

Mamon sahiplenmişti.

Ve güya Mamon ele geçirmelerini gerisin geri insana veriyordu. Mamon verilen nimeti " size verdiğim nimetimi nasıl unutursunuz nankörler" diye insanın başına kakıyordu. Malı mülkü olmayan İLAH insanın işlerini düzenlerdi. "İlah yok. İlahınız benim" diyordu Mamon. "Ben de ben olanım" diyordu.

Oysa ilah ne mal mülk sahibiydi. Ne malı mülkü keyfine göre dağıtmıştı. İşte Mamon buna karşıydı. Buna karşı olduğu için Mamon ilah yok deyip mal mülk sahibi oluyordu. Hem malı mülkü istediği gibi istediği şekilde Mamon adaleti ile dağıtıyordu. İnsanlık gelecekte de sisteminin merkezine, Mamon adaletini; adalet oluşla alacaktı. Mamon adaleti de zenginliği ve yoksulluğu kader oluşla tanımaktı.

Mamon ilah adını silemeyecekti. Ama ilah sözcüğünün anlam içeriğini unutturacaktı. İlah sözcüğünün içeriğini kölesi sistemin öğretisi olmakla dolduracak bu anlamıyla da kendisine de İLAH diyecekti. "İlahınız Yehve'yim ben" diyecekti. İlah olan Rab'ınızım" diyecekti.

Üns olan insan neye yakındı? Hayvandan çok Mamon'a yakındı. Çünkü Mamon onunla temas kuruyordu. Üns kendisine verilen Mamon nimetlerini unutsa da üns Mamon'un ruhundandı. Biliyor olmalısınız ki insan karşı totem grup ilahların çiftleşmesinden olan melez olmakla ilahların görünüş ve suretindendiler.

Mamon ruhundan olmak buydu. Hayvanlarda bu kabille Mamon'a yakın olmalarının mana özelliği yoktu. Ve Mamon kölelere rızık vermemekle; ilahların insanı doğurmasına karşın Mamon insanı doğurmamakla onları kendisinden ayrı tutar.

İnsan nereden geliyordu? İnsan bir yerde değildi ki, gelsindi. İnsanın varlığı bu yaşam şartlarıyla ile birlikte dünyadaydı. Dünyadan sonra insan; Dünya'da, Dünya'ya geliyordu. Ve değişen dönüşen bağıntı girişmeleriyle olan başlangıcın şartlarını, şimdisi içinde sürüyordu. Bu sürüş içinde insan som varlığı, totemi ve ön ittifakı süreçle kültürel mazi olmanın uygarlık tanımındaki, anlamıyla insan oldu.

Kölecî sistemde insan kaderle (öncel belirlenimle-öncel oluştaki değişmezlikle) kul-köle oluyordu. Bu anlam egemen sistemin hilafına göre çok doğru bir şeydi. Çünkü kimin mal sahibi olup olmayacağı Mamon tarafından önceden belirlenmişti (kaderdi) . Mal sahipleri bunu istiyordu. Ve bu öncel takdir (mal mülk sahipliği ve yoksunluğu) bu aşama içinde sonsuza kadar değişmez olmakla kadimlikti.

Bayram Kaya

İnsan 12

İnsan tanımı beden sel ayrılığa göre de bir tanım değildi. Kronolojik sıraya göre ilk başta Totem kültürler sentezli biyö kültürel bir tanımdı. İnsan toplumu içinde daha karmaşık aletleri kullandı. İnsan, Adem'le de gelmiyordu. Adem olmakla, kendisine verilen öğretileni bir şeyi de unutmamıştı. Asıl olan Adem sembolizmi içindeki Mamon, insanlara bir şeylerini unutturdu.

İnsan: Mamon'a yakın değildi. İnsan totemi gelenekle, salt kendi aralarında çoğalmış olanların somut soy temsilcisi olan ilahlara, çok daha yakındı. Hemcinsimiz Mamon'la kendi arasına; totemi dönemle, ön ittifakı dönemi almıştı. Mamon'la bu tür geçmişine uzak kalmakla kendisine yabancı kalıp; kendisinden uzaklaşmakla, kendisine yabancılaştı.

İnsan en az iki totemi boydan ilah soyun senteziydi. Mamon totemi ve ön ittifaklı kültürün temsilciliği değildi. Kişilerin (insanın değil kişilerin) özel mal mülk sahibi ve köle olmalarıyla ya da varlıklı yoksul olmaları içinde; takdir ve takdir etmekle egemence her hangi bir gücün; soyut mana oluruyla meşrulaşmasına bir kullanımdı.

Efendi dışında kalan; kul ya da köle olmasıyla aşağılık sınıftan olan kişiler; Mamon'a da yakın değildiler. Sistemi efendi köle ekseninde gören dini felsefeler kendi söylemleriyle, Hakkın dini olamazlardı. Eğer hakkın dini oluyorsa mülklerini efendiye göre dağıtmakla ancak efendiler için ilk baştaki bu tarz söylemleri efendinin dinidirler.

Tabii ki süreç bu aşamasıyla da kalmayacaktı. Ama unutmayın ki süreç böylesi bir hakkın dini olma zemini üzerine inşa olmuştu. Sistemin bu tür zemini; köleden yana olan tutum ve inisiyatifleri de; köleler zemin hareketi mahremiyetine dokunmadığı sürece, sistem kölelere palyatif çözüm (günü kurtaran çözüm) olmaktan öte gidemeyecektir.

Kölecilerde insan Mal mülk sahibi olup olmamalarının mukteditirliğiyle tanımlanıyordu. "Hiç kendisine mal mülk ve elinin altında kullanılmak üzere köle verilenlerle; maldan mülkten köleden yoksun olanlar bir olur mu?" diyecekti. Malı, mülkü olanlar asil ve soylu aristokrat, seçilmiş, nasiple kurtulmuş insanlardı. Hemcinsleri olan köleler, insan bile olmayan aşağılık "parya olan" yaratıklardı. İman ön ittifaklı başlangıç koşullu zeminin içinde; tarafların birbirleri için de üretim yapmaları için karşılıklı oturup konuşmaları, tartışmaları olası ile sözleşen; sözüne vefa gösteren bu durumu tanımlıyordu.

Mamon'du iman da öncülü olan bu ön ittifakı zemine göre devinmek ve inşa olmak zorundaydı. Grupların bir birleri için karşılıklı üretim yapmaları yerine insanların birbirleri için karşılıklı üretmelerini esas alıyordu. Kölecilerde taraflar; kolektif gücünü ve kolektif emek içindeki mülkünü yitiren köleleriyle; yitirilenlerin sahibi olan Mamon arasındaydılar.

Ön ittifakı yapmaya gelenler ön ittifaklı iman şartları içine gelen gruplar; ittifak içine birer totem mesleği sahibi olmakla eşit ve benzer denklik içinde bulunan bir olanakla, karşılıklı tartışmaya oturuyorlardı.

Oysa kölecilerde görüşmeye oturanlar mülk sahibi olanlarla; mülk sahibinin malı olan, eşitsiz durumdaki mülksüzlerdi. Mülklü ve mülkü olmayanlar karşılıklı oturmakla daha baştan mülksüzler aşağılanma oluşla, mağlup olmanın yeniklik psikolojisi içinde olmakla, biatçe iman şartlarını görüşmenin içine giriyorlardı.

Bu görüşmede mülk sahibi olmakla rızkı dağıtan; "Ben sizin Rabbiniz değil miyim? " diyordu. İş gören, işleri düzenleyen ilahlar yerine; malı mülkü olmakla; "ben sizin rabbiniz değil miyim? " diyen, mal mülk sahibi biri; insanları malı ve mülkü sayesinde terbiye edecekti! Elindeki ortak malı mülkü olan ekmekle; işten, güçten, emeğinden edilmiş olan insanın; günlerdir aç olan güdülerine hükmediyordunuz.

Mülk sahibinin böylesi bir ezme içinde olması karşısında mağluplara da; " evet sen bizim rabbimizsin! " demekten başka ne düşerdi ki? İşte bu köleci ahit neme olmanın "eleste" duasıydı. Köleci sistemin köleci ittifaklı iman duasıydı. Melik olanın ortaya koyduğu iman ilk şartıdır. Karşı tarafa, onaydan başka hiç bir sitayiş düşemezdi.

Bayram Kaya

İnsan 2

İttifakın sosyal özneleri ittifakı olan hemcinslerine insan diyecekti. İttifakın dışında kalan başka ittifaklara ve başka totem gruplara insan demeye daha hayli vakit vardı. İttifaklar, ittifakı oluşun başlarında diğer tüm hemcinslerini insan kapsamında değerlendirmiyordular. Kısaca ittifak, kendi ittifak üyelerine insan diyordular.

O günlerde ittifakı olmayan etnik totemi gruplarına siz; siz de insansınız deseniz bile; ittifakı hiç bilmemiş, ittifakı süreçlere aşına olmamış; ittifak içindeki çelişkilere düşüp ittifakı kavrayamamış olan grup yapıların; ittifakı anlayamamaları nedeniyle; "insan denmesini" anlayıp sindirmeleri de beklenemezdi.

Erken dönemden beri geçer akçe olan totemi yapılaşma içinde standarttı. Her bir totem grup ayrıcalığı ittifak içinde giderek eriyen bir süreçti. Standart oluş şimdi üretin ilişki içindeki insan kavramı içinde olacaktı. İttifakı süreç, farklı totem kardeşliği içinde eşitlik bağıntısı kuramıyordu.

İttifakın üreten insanı, üretim yapması nedeniyle; ittifak içindeki farklı totem kişilerini kendi totemdesi gibi gördü. Böylece empatiyi öğrendi. Yani ittifak içindeki farklı totemdeşler üretim hareketi üzerinde kendisini diğer kişilerle eşleştirip; kendisiyle eşit kıldı.

İnsan olmak melezilik olması kadar üretim hareketi ile de kavrandı. İttifak, ayrı ayrı etnik sosyal kültür üzerinde değil de; her bir totem alan devinmelerini "insan olmanın ittifakı sosyal kültürü üzerinde" bulunan çizgi taşıyıcılığında, rezonansa geliyordu.

İttifakın "insan" dediği süreç yapı, yeni grupların oluşturduğu ittifakı küme aitliğiydi. Şimdilik, o süreç içinde ittifak eden grupların sentezinden olmanın insanıydı. Öyle ya sizin ittifakınızı tanımamış, sizin ittifakınızı bilmemiş; size üretim hareketiyle katkı vermemiş gruplara siz; nasıl insan derdiniz?

Siz ittifaka girecek denli gelişmemiş yapılara; ya da gelişmişliğine rağmen ittifakı süreçlere aykırı olmuş gruplara, insan deseniz bile; onlar sizin süreçlerinizi ve mantığınızı bilemezler. İttifakı olan yapınızın zamanı başka akıyordu. Totem ata soylu etnik yapının zamanı farklı akıyordu. Çok kez yapılar birbiriyle hiçbir şekilde bağdaşmıyordu.

Yani o günlerin ittifakı içinde eşleşmiş mantığını anlayamayan, bilemeyen grup yapılar vardı. Yine o günlerde insan ittifaklaşması içinde olmayışla, insani ittifaklaşmadan haberi olmayan bir çok grup vardı. "İnsan" ittifakın ürünüydü. İttifakı süreç insanı yaratmıştı. Bunun için ilk başlarda ön ittifak aitliği içinde olan, o ittifak aitlerine insan deniyordu.

İnsan kavramı da bir kez vücut buldu mu; yakından uzağa doğru oluşla düşünsel olgunlaşma ve düşünsel evrimini geçirecekti. Nasıl yaşantılaşıyorlarsa, insan düşüncesi de buna paralel düzenlenecekti. Bu yüzden köleci sistemler içindeki kölelerin, bırakın ittifakı olmalarını; artık ittifakın insanından bile sayılmayacaklardı. Köleler ittifak etmek yerine, kölelik ahitnamesine iman edecektiler.

Yeni köleci zaman, ön ittifakın birleştiren olma zorunluluğunu kendisi için tek yanlı olmakla Mamon'a iman etmenin ittifakına çevirdi. Köleci yeni zaman; ön ittifakı zemin düzlemli üreten ilişkiler olan devinim hareketini ve ön ittifakın üretim yapması karşılığında paylaşımına yapmasının, içinde kaldı!

Köleci sistem ön ittifaklardaki gibi ürettiriyor ama ön ittifaklardaki gibi üretim karşılığı oluşla pay vermiyordu. Yarın ölmeyip yeniden çalışacak olması nedenle doyması için pay veriyordu. Ön ittifakın birlik yapıcı tutumu; köleci sistemle bambaşka parametrelerin zemin sekanslarına doğru kaydırılmıştı.

İnsan kendisine yabancılaşmağa başlamıştı. İttifak öncesinin totem dönem süreci, insanın kendisine yabancılaşması değildi. Aksine totem dönem süreci bilmeden totemlerin insanlığı keşfetme süreçlerine gidecek olan yolun kendisi olmuştu.

İttifakı dönem, "insanlık" gibi "insan" olmak gibi dev bir adımı atmıştı. Ön ittifakın biraz ileride oluşturacağı yeni sansasyonel tartışmalı imancı ittifakı, köleci sistemdi. İttifakların içinde çakılı olan totem alan; köleci ittifakın kodlarıyla abezeli dini devinim alanı olmaya başlayacaktı.

Dini dönem, totemi dönemden çok farklıdır. Totemi dönemler, dini dönemden araçlarıyla farklıdır. Amaçlarıyla farklıdır. Parametreleriyle farklıdır. Bir kere totem, sağlanan dönemli alan ilişkisi iken; dinler, üretimse dönemin ilişkileridir. Dinler, sınıflı dönemin sınıf mantıklı oluşla sınıfsal durumlarını hazım ettirmenin sembolizmi oluşla dinler; insanı insana yabancılaştırmanın da ideolojisi olacaktılar.

Dini dönemin hiç bir konusu, bire bir totemi dönemin konusu değildirler. Totemi dönemlerin totem konusu, grubunun kutsal oluşudur. Grubunun herkese sağla anlıklar üzerine olmasıdır. Oysa köleci sistemde kutsal olan mülktü. Mülkün sahibiydi. Kölenin alalade olmaktan başka hiçbir kutsallığı yoktu. Köleci anlayış sınıf yapıları ve sınıflar ahlakı üzerine doğru evirilmeydi. Dinler totemi dönemden kavram aktarımlı oluşla, birçok totemi dönemin alan içi taşıyıcılarını, kendi kullanımları içine almıştırlar.

Dinlerin kendi içlerine aldıkları, totemi alan müktesebatlarını taşıyacaklardan bir kısmı şunlardı. Dokunulmazlık ya da kutsallık veya mukaddes oluştu. Tabu oluştu. Bu bağlamda totemi kutsal oluşun yerine ikinci kutsal oluş sıralaması ilahların mukaddes olmalarıydı.

Totem alan içinde; grupta, totem arasında grubun ilişkilerini düzenleyen ve totemle, grup arasında mesajcı olan duyarlı kişileri vardı. Totem alanın duyarlı kişileri olan büyücü, gelecekte haber veren kâhin kişilerdi. Duyarlı kişiler grupta, grubun ataları arasında totem arcılığıyla konuşuyorlardı. Totemi alan içinin duyarlı kişilerin yerlerini, köleci alan içinde peygamberlere (apilulara) bırakmışlardı.

Totemi alanın geçmişte ve gelecekte olan ve olacakların haberlerini veren kâhinler; getirdikleri haberleri, atalarından alırlardı. Atalardan alınan haber mesajların yerine dinler içinde mesajı, peygamberler getirirlerdi.

Totem alan mesajlarını somut semboller üzerindeki çevrimlerden yansıma yaptığı algılarını sezgilerini kendilerine manyetik küple etmekle bir iç muhasebeye tabii tutarlardı. Bu muhasebe edişler özneli bilince dönüştürürlerdi. Bu süreç yeniden kahin ile grubu arasında bir içten içe ya da yüz yüze söylemin ön kabulüydü. Kâhin bir tür istiare içinde de olabiliyordu. Süreç, ezoterikti kılınmıştı.

Vahiy dinler içindeki mesajdı. Vahiy süreci de önce yüz yüze oluşla işlerleşti. Apilu denen peygamber; kendi ilgili ilahlından vahiyini alıyordu. Yüz yüze mesaj alma usulü aşamalaşmaya başladı.

Yüz yüze mesaj alma usulü önce duvar gerisinde ilahla konuşma şeklinde olmaya yerini bıraktı. Sonra da perde gibi sütne gerisinde alınan ilahi mesajları Apilular köleci milletine vermeye başladı. Böylece haber alma verme işleri giderek görünmeyen bir ilahi kaynaktan alınmağa dönüşecekti.

Utnaşıttım tanrısı Ea'dan mesajını önce yüz yüze alırdı. Daha sonra ilk tufan mesajın duvar gerisinden konuşarak almağa başlamıştı. Bu hal giderek rüyada mesaj almayla dönüştü. Vahi kaynağı giderek görünmez kaynaktan oluşla türlü yollarla mesaj alma şekline dönüşmekle, dönüşen şey GELİŞEN SOSYAL ÖZNEİNİN aklydı.

Bu kabilden emir getirmenin (vahiy) ilişki türleri totem dönemden beri alana gelen süreçti. Köleci dönemle vahiyin içleri köleci sisteme uygun anlamlarla dolduruldu. Köleci alan içinde iletme olan müktesebat olmakla deviralınan taşıyıcı kavramlarının içleri, köleci sisteme göre olan manalarla dolduruldu.

Yeni anlamlar ortaya koyma köleci sosyal öznenin, insanın soyutlama gücüyle beraber sosyal alanın tekil zammından at başı önde gitti. Bu soyuttu anlama ve anlatım at başı giden ezoterikti anlamalar oldu. Bu gibi birçok totemi alan taşıyıcıları, din parametrelili alanın da envanter malzemesi oldular.

Köleci zemin alanlı inşa içinde, biliyi, mesajı, anlamı taşıyacak olan taşıyıcı parçacıklar dediğimiz sözcük ve sözcüklere sisteme uygun yüklemeler atfedilir. Sözcüklerle eşleştirilen bu özgün anlamlarda bile istismarlar olacaktır. Bu suistimaller insanın insana; insanın kavramlara yabancılaşmasında; insanın yabancılaştığı konularda; bu yabancılaşmasına hayli yardımcı olacaktır.

İttifaklı dönemden beri birlik (tevhit) içinde olma uğraşı, o günden günümüze değin insanlığın sosyo toplumsal süreci oluşla; insanlığı hayli uğraştırmıştır. Hala da uğraştırmağa devam etmektedir. Bu nedenle dinler tevhide, özellikle de yaratan özel mülkü takdir eden tek tanrı etrafındaki tevhide; pek çok önem vermiştir. Dinlerin tevhit fikrini, böylesi tarihsel düşünceyle ancak anlayabiliriz.

Günümüzdeki tevhide olmakla, birlik oluşturma zemini içinde yine sınıf çıkarlarının olması esastı. Bu esas etrafında üreten insan, kendisine ve emeğine ve düşüncelerine iyice yabancılaştırılmıştı. Devlet, millet kavramları başka oluşma zeminleriyle birlikte insanı insana yabancılaştıran zemin olmayı; vatan, millet sevgisi üzerinde de, ele aldı.

Süreç köleci bir öğretisi oluşuyla sistemi insana anlaşılmaz kılıyordu. Bu sisteme yabancılaşmaydı. Sistem, yabancılaşmayla iyice ayrıştı. Tevhit dahi umursanmaz oldu. Bu kez sisteme dair oluşturulacak dikkatler, vatan-millet bağlacı üzerinde yapılmak istendi.

Şimdilik ittifakın içinde üreten değer olmakla insan; kendi ittifakınca korunmuştu. İttifakın dışındakiler insan değildiler. İttifakın zorunlu nedeni üreten ilişki olmakla tevhit düşüncesinin altında yatan ana fikir buydu. İttifak üreten ilişki nedenle bilinç edinildi. Bu ilke üzerine inşa olan sosyal anlamının ve sosyal anlatımların o zaman içindeki karşılığı, insan olmanın da nedeniydi.

Bayram Kaya

İnsan 3

Şimdiden geriye doğru erken dönemin tarihselliği içine kuşbakışı olarak baktığımızda insan sosyal yapılarına dek görünen manzara şu olacaktır. Genelde birbirleri ile temasları olmayan, birbirinden habersiz ve birbirine karış masız olmakla, birbiriyle etkilenmeksizin yaşayan etnik totemi sosyal birlikleri görürüz.

Totem dönem sonrası ileri süreçlerine doğru totem gruplar bu kez de temas eden; ittifak eden yapılar olarak görülürler. Yani buluşmalarla yan yana gelen totemler arası bir BAGINTI ve bir bağ GİRİŞMESİ var olacaktır. Totemi gruplar arası bağıntı ve girişmeler giderek ilah iradeli, insanı yaratmanın uygarlık kültürü oluşla görülecekti. Yani tevhitten önce önce ilahlar (tanrılar) vardır.

Bu ön ittifaklı süreç içinde totemi aitlikler; ön ittifak içinde her bir grubun kendi totem mesleki işlerini melezler için düzenleyen ilahlar vardı. İlahlar sürece olur (vize) veren; uygarlığı yaratmanın uygarlık kültürlü ilahlara, dönüşecektiler.

İlahlar da yaratan tanrılara, tanrılar da tek tanrılara doğru evrilip, yüz yıllar içinde iyice biçimlenecektiler. İnsan olmanın ortak bağları bu süreçler içinde tek tek deneyim ve bilinç olmakla kabul edilir hale dönüştürülecektiler.

Uygarlık bazlı kültür ilahları tarihi işlevini yaptıktan sonra; isteselerde istemeselerde süreci Mamon takdirli efendi-köle ittifaklı girişmelere, süreci devredecekti. Bu yeni süreç köleci süreçti.

Köleci süreç te akla gelmeyen, umulmayan, beklenmeyen, uzlaşmaz olmakla çatışmacı AHLAKI oluştu. Köleci dönemle birlikte yaşantılaşip yansıtılan bu tür sorunsallar, sonraki süreçler boyu değişip dönüşen anlamlarıyla; tarihte ilk kez "itifakın ahlakı olma" sorunları baş göstermişti.

"RAB baktı, yeryüzünde insanın yaptığı kötülük çok, akli fikri hep kötülükte. Yar.6:6 İnsanı yarattığına pişman oldu. Yüreği sızladı. yar.6:7 «Yarattığım insanları, hayvanları, sürüngenleri, kuşları yeryüzünden silip atacağım» dedi, «Çünkü onları yarattığıma pişman oldum.» yar.6:8 Ama Nuh RAB'bin gözünde lütuf buldu". Nuh, Ziusudra-UtNapiştimdi. Rab, şimdilik kurul başı. Yeryüzü ittifakın içiydi. İnsan günaha batmış olmakla tanıplanıp; bu mana diline göre kendisine yabancı kılınmıştı.

Erken dönemin ittifakı başlatan her bir grup totemileri, ittifakın her bir yaratan kurulcu ilahları oluyorlardı. Totemi kültür bazlı tartışmalarla süreç çalkantılı oluyordu. Hatta her bir ilah durumu kendi etniktisi açısından söyleyip, kendi etniktisi açısından yansıtıyordu. Kurul tartışmalı mesailer içinden çıkılmaz bir hal alıyordu.

İşte köleci sistem başlarındaki yaratan Mamonlar çokluğu ile Mamonların her biri bir bey erki koruyucusu gözeticisi oldular. Her bir bey erki koruyucu ve gözeticisi olan mamonlar koruduğu gözettiği kişileri mala mülke boğuyordu. Kimilerine mal mülk veren Mamonlar kişi ilahı olan kişi Mamonlarıydı.

Bey erkleri kendi çevrelerine doğru ganimetçe olur yayılmacı güç ihracı yapmaları nedenle üstün gelen bey erkinin Mamon'u da üstün gelmiş oldu. Böylece üstün gelen Mamon yenik bey erkleri olan diğer Mamon'ları ya siliyordu. Ya da mağlup Mamon'ları önemsiz derecede geri plâna atıyordu.

Bu hal mamonlar arası bir seçme ayıklama gibi zihinlerde yansımakla Mamon'lar arası önem sıralamasını oluştu. Bu sıralamalar yansımamasından hareketle Mamonlar arasında

yapılacak Mamon sentezleri süreci tek tanrı fikrine doğru götürecekti. İnsanı kul gören Mamon yeryüzüne doğru egemenlik kuruyordu.

Ön ittifaklar insanlık hamuru ve insanlık mayası gibi olmakla yansıdı. Ön ittifak içinde her totemi görünüşten bir totemi özellik taşıyan melezler, bu özelliklerin karışımından yoğrulan hamurla(çamurla) şekil verildi. Yani meleze insan dendi. İnsan da her grubun huyundan suyundan görünüş biçiminden sentezdi.

Tevhidi olan Mamon da insan gibi her ilahın düzenleyen görünüşünden bir sıfat ve özelliklerin senteziydi. Bu sentez de imparatorluk ülküleriyle birlikte aleme yön veren yaratmayı yapan Aton, Marduk gibi tekçi tanrı anlayışlarına dönüştü. Bununla kalmadı giderek önce dünyanın (âlemin) ve sonra da evrenin tanrısı olacaktı.

Şunu açıklıkla belirtelim. İnsan üreten ilişkilerin ittifaklık ürünüydü. İnsanı insan etmenin başında üreten ilişkiler süreci içinde dil ve düşünce eylem selliği olan, diyalektik gelmektedir. Ne var ki, ittifak içinde insan kavramı oluşturulurken; insan kavramı bu tür özelliklerden böylesi çevresel bağıntılarıyla kıyaslarından; bu çeşit kıyasça sınıflamanın soyutlamalarından, anlam edilemiyorlardı.

Bilim adamlarının türümüze özgü biyolojik, fizyolojik ve bugünkü morfolojimize göre uzvi yapısalcı olur araştırmalarıyla omurgalı, memeli primat dediği insan tanımıyla; insan kavramını ele veren ön ittifakı tarihsel oluşumu karıştırmayınız lütfen. Bir kesim bilim adamları ve düşünürler insan kelimesini tarihten gelen kullanımda almış içini biyolojiyle anatomiyle, morfolojiyle doldurmuşlar.

Tarih insan kavramını ittifakı sosyal yapılar içinde oluşturdu. O vakitler ne biyoloji, ne anatomi, ne morfoloji vardı. İlk başta insan kavramının imani ve inancı olan bir anlamı ve işlevi vardı. İman ve inanç ittifakın sözleşmesine olur iman ve inançtır. Bunun dışında bir iman ve inanç değildir.

Sistemlerin değişip dönüşmesi sonucunda bir önceki sürecin geleneği göreneği olan ittifakın sözü ve sözleşmesi geriye düştü. Geriye düşmekle gelenek hafıza geride bir bir görünmez oldular. Bilinmez olanın sözü ve sözleşmesi gibi olan müktesebatlar kılıktan kılığa bürünmenin imanı ve inancı oldular.

Bilim adamlarının iman ve inançtan sıyırdığı insan kavramı, bambaşka bir kulvardadır. Türün biyolojik morfolojik eylemsel oluşla gelişmeleri, değişimleri içinde ele aldığı anda insan; bambaşka bir zaman, zemin boyutludur. Ki bu tanımın diğer türlere göre pek bir ayrıcalık ve üstünlük içermediğini de bilim adamları bilirler. Sizin ayrıcalık ve üstünlük gördüğünüz bir anatomik durum; başka bir çevresel durum karşısında bırakın üstünlük olmayı; ahmakça körü körüne çıkmaz bir yol olmaktadır.

İnsan dışta her canlı gibi enerji sağlamak, yaşamda kalmak gibi çok yalın süreçleriyle yola çıkan; ama giderekten karmaşıklaşan bir tarihselliktir. Fakat bu tanımlar ön ittifaklı insan tanımı içine sonradan katılmışlardır.

Dıştaki yalınlık içteki karmaşıklığın bileşke ağırlık noktasıdır. İnsan tanımı içine sonradan katılan bu tür vesile anlamlar vardır. Bu bağlamıyla insandaki; insanı, insan eden özelliklerden tutun da; bunların üstüne sosyo totemi koyun. Sosyo politik oluşu koyun. Sosyo ekonomiyi ve sosyo psikolojiyi koyun. Sosyo etikliği vs. oluşlarınızı koyun. İnsan bunlar içindeki homojen olmayan bileşkele bağıntılı, ağırlık noktasıyla süreçlidir.

İnsanlar (organizmalar) , başlangıçta var olan bir şemaya göre davranmakla illa ki böyle olmanın yol alış kalıbı değildirler. Bu nedenle insanın organizmal biyolojili ve sosyal davranışları plastiktir. Bu bağlamda şimdiki insan, standardı olmaz süreçler girişmeli bir anlamlandırma ve anlamlandırmadırlar.

İnsan bu anlama ve anlamlandırmalar bağıntılı tanımdırlar. Bağıntılı tanım oluşlarıyla; her şey gibi insan da rastlaştığı çevresinin ve kendi biyolojisinin diyalektikidir. Doğanın ürünüdürler. İnsanın çevresi değiştiğinde bağıntı süreçleri de değişir. Anatomi, biyoloji, morfoloji gibi etkilere bağlı olmakla insanın anlamsal tanımları da değişecektir!

Çeşitli totem meslekli üreten gruplar eksenindeki denge, firen ve akış ilişkileriyle insan; eşit üretim ve paylaşım hakkı olanağı içinde insan olmuştu. Sosyal görünüşü ve sosyal kültürde insanın bu oluşu içinde sentezi olmakla olmuş bitmişti.

İnsanın olup biten yanına karşı insanın, insanlığı; süreçler içinde oluşturuluyordu. İnsanlık diyalektiki oluşumdu. Diyalektiki oluşum da olup bitmiş değildir.

İnsanın kesikli sürekli olan ontoloji oluşması içinde insanın şimdisine göre, kimi önceki belirmelerinin yerlerinde yeler esen bir ontolojisi vardır.

Bugünkü insan kavramı ittifakın imani ve inancı olmakla meydan almış; ittifakın birliği (tevhidi) anlayışından ortaya çıkan bir yola koyuluştan kaynaklı; ittifakı sosyal ahlak tanımlı bir zemin hareketiydi. İman edilen şey gruplar arası sözleşmeye bağlılıktı. İlahi ittifak aakti içinde kardeştiler. Kardeşlik bir arada girişebilmenin vizesiydi. Yani ilk insan tanımı tüm insanlığı kuşatmıyordu.

Bayram Kaya

İnsan 4

İnsan tanımı neye karşı söylenmişti? Her halde durduk yerde "dinlerin" söylediği gibi her şeye bir isim verirken sıra hem cinsimize geldiği zaman da bir lütuf oluşla "senin adın da insan olsun" diye söylenmemiştir! Tilki tavuğu yerken adını öğrenmiyordu. İnsan elma toplarken "haydi bunun adı da elma olsun" demiyordu. "İnsan" denme lafzı, diğer canlılara veya hayvana karşı da söylenmemiştir.

Başlangıç koşulları içinde hem cinsimiz çevresine doğru yönelir olduğunda yönelimleri nedeniydi. Yenilir içilir nesnelere sağlamasını yapacaktı. Tehditlerden savuşacaktı vs. Bu esnada da kişiler elde edilenlerin haz ve mutluluk vermesi ile coşacaktı. Yine çevresinde olanların kendisine tehdit olmaları bağlamıyla elem vermelerinden kaynaklı olan kendi deneyim ve izlenimlerini edinecekti.

Kişimiz ya da kişiler bu türden yansımaların size sirayet etmenin (geçişmenin) verdiği baskı ve basınçla kaygılarınızı ya azaltacak ya da kaygılarınızı artıracaktı. Böylece kendisi kaygıları artmış ya da azalmış bir kişi davranış olmakla çevresine yansıyacaktı.

İnsanın bu türden kaygı güdenle olur davranışları bağlamıyla çevresine bakan kişimiz, çevresini haz ve elem düzeyine göre sınıflayacak veya kategorize edecek; kendi içinde algılama imgelerini oluşacaktı. Yani insanın yönelimli oluşu içinde insanın kendi içinde ve kendi dışında kaygılarını oluşmasıyla veya kaygılarını indirgemesine referans olurları kategorize kılmalarının anlamlandırılmaları vardı.

Değilse insan çevresine bakıp; olmuş bitmişle kendisine verilmiş dağarcıkla; bu fildir, ben buna kütük taşıyayım demiyordu. Bu da öküzdür. Bunu da ben sabana koşayım demediği gibi bu da koyundur. Koyunun da etinden, sütünden, derisinden gerisindeki döktüğü gübreden yararlanayım türü seçme ayıklamanın beyin dağarcığı içinde olma kriterleriyle davranması bilinci henüz hemcinsimizde yoktu.

Kişi ya da kişilerimiz yönelimli eylemleri nedenle ancak bu dağarcıklarını kendileri oluşturuyorlardı. Çünkü öküzü sabana koşacakla gücünden yararlanma ve öküzün gerisinde döküleni de, yine gübre olmasıyla değerlendirmelerinin şartları ortada yoktu. Bu şart, hemcinsimizin tarım yapıyor olmasıdır. O şartlarda hemcinsimizin tarım yapıyor olması da olanaksızdı.

Tarım sal üretim şartları henüz ortada olmamasından ötürü öküzün gücünden ve öküzün gübresinden yararlanmakla hemcinslerimiz öküzü, tilkiye göre kategorize etmelerinin seçme ayıklamalarını ortaya koyamıyorlardı da ondan. Yani isimlendirme ne hemcinsimizin beyninde vardı. Ne de o aşama itibarı ile isim eşlemesi yapmanın ihtiyacını duyuyorlardı.

Elbette ki hayli ileri süreçler içinde insanın kategorize etme bilinci oluştuktan sonra insanın hayvana göre kendisine bir tanımlama yapılması da doğrudur. Ama bunu böyle yapmanın zamanına daha çok vardı.

Ön ittifaklar totem dönem aitliğine göre; totem aitliğine karşı; ittifak eden gruplar sentezli insan tanımındaki anlamı, kategorize etmeyi öğrenmişti. Yine ön ittifak içine her bir totem gruplar kendi totem mesleğinin patenti ile gelmişti. Yani ön ittifak gelen gruplardan birisi, öküzü besliyor; öküzü sabanda kullanıyor. Henüz bu aşama da değilse de kuram sal oluşla bu şartlar içinde öküz gübresini de o tarım ürünü nesnesi için kullanıyor olacaktı.

Hâlbuki köleci sistem ön ittifakın bu dağarcığını aktarıyordu. Yine köleci sistem, özel

mülk sahipliği için kendisine çok tehlikeli ve maksatlı düşünce olmakla gördüğü, ön ittifakı; yok sayıyordu. Buna rağmen ön ittifaklardan edindiği dağarcıkla Mamon'a şeylerin adını ve şeylerin gördükleri işleri sanki insanın yararlanmaları için Mamon'un yarattığını, ön ittifaka yabancılaşmayla Mamon'a saydırıyordular.

Oysa insanlık tarihi anlatıcıları grupların birbirini tanımazdan önceki süreçlerini "Ne adı vardı yerin ve göğün; ne de demet edilmişti kamışla, ekin" diyen anlatımları bu isimlendirme olmayan süreci söyler iken zaman; sürece henüz köleci imgelerin karışmadığı nesnel tarihin akışıydı.

Buradaki yer, gök tanımı da ön ittifaka gelen grupların ittifaka katılacak olanların bahse konu olması ile her birinin her bir tarafta yaşadığı yerlere şimdilik ilk aşama içinde ikili tanımıyla o gruplara yer ve gök deniyordu. Yer aşağı yer olmakla Sümer topraklarıydı. Gök Sümer'in yukarısı olan topraklar olmakla Akad diye bildiğimiz yerlere de, gök deniyordu.

Henüz bulutlu göğün grup karşılaşmaları için gruplara geldikleri yön ve kapıları belirtme bağlamıyla göğün bir anlamı yoktu. Elbette göğün kendileriyle aralarında olan uzaklık algıları ile yukarı topraklara uzaklık olmakla gök; yukarı yer topraklarda oturanlarda; aşağı yerin kendilerine olan aynı uzaklıktan ötürü aşağı topraklara da "yer", "kara", "karabaşlar" diyordular. Ama henüz şimdiki göğe "gök" adı denmenin ismi verilmemişti.

Mamon, kolektif hünere (marifete-niteliğe toplumsal güce) ve kolektif zenginliğe sahip çıkıyordu. Bu benim ve ben bunları size rızık olarak yaratmakla keyfime göre verdim. Keyfe göre takdir içinde kiminiz mülk sahibi olmakla talihliydim. Kiminiz de mülksüz olmakla şansızdınız diyordu.

Üstelik "biz bunu böyle eşitsiz dağıttık ki, hanginizin güzel davranış içinde olacağını sınamak için böyle yaptık" demesiyle MAMON; nesnelde olup biten gerçekliğin yerine, gerçekliği olmayan İMGELERİ kafalara oturtuyordu. Ön ittifakı yok sayıp; ön ittifakın yerinde de bir kara delik olmakla; silinmiş bir hafızanın kendisini duyurtmasını bırakıyorlardı.

Artık Mamon'un her seslendiği söylem, üzerinde geçilmekle silinme yapılmış olan geçmiş belleğin kendisini duyurtan bastırılmış izleriyle kendisini hatırlatan geri beslenme; süreci ileri akıtan referans hafızaydı.

Bayram Kaya

İnsan 5

Mamon, kolektif bilinci ve kolektif gücün müktesebatını kişisel eştirir olmanın bir mana anlamasıydı. Mamon'i anlamanın bey erki içinde olan; imge güç olan El, köle adamı (insanı) karşısına oturtuyordu. Ön ittifaktan öğrendiklerini adama, sanki kendi marifetiymiş gibi okuyordu, El.

Bu "öküz" diyordu EL; karşı totem meslekli hüner içinde olmasıyla ön ittifaklı deneyimlerin bilgisine. EL, zaten totem mesleği olmuşla adlandırılmış kullanımları; 'adama her şeyin adını bellettim' diyordu.

Öğrettim dediği bu ön ittifaklı bilgi içinde öğrendiklerini Mamon (kişileştirilmiş mana): ön ittifak içinin bir uygulaması olan öküzü; "öküzü adam tarlasını sürsün diye ben yarattım" diyordu. Çünkü bu söz ön ittifakın ortaklık hafızasını silmenin gayretiydi. Ön ittifakın yerine insanı kontrol edeceği geri beslen imli, imgeleri koymanın gayretiydi.

Aslında süreci nesnel geri beslenme referansı ileri akıtıyordu. Ama siz bu akma işini imgelerden biliyor ve imgelerin söylemi olduğuna inandığınız anlamlarıyla akıyor sanıyordunuz. Enerji bir düşünme bir oluşmanın zitti olmakla boşluk devinmesi olan holleri de oluşuyordu.

Siz bu zıt devinmelere kendinize göre anlam veriyordunuz. Henüz koşulları ortada olmamakla, olana göre yansımaları veremeyen bu zıt devinmeli hollere siz istediğiniz gibi kendi düşüncelerinizi veriyordunuz. Yani siz beyaz demeyi karaya göre zıtlıkla ve görüngü oluşla söylüyordunuz.

Enerji bir salınım hareketidir. Yani ak olanla siyah olan arasında birçok yansıma olacak tonlar vardı. Beyaz tüm bu tonların uyum senteziydi. Siyah ta beyaz salınımın ışıkla girişmesi sonucunda ışığı yansıtması oluşla beyaza göre aynı şeyin zıt bir özellik belirtmesiydi.

Yani akla siyah arasında onlarca ton yansıma olmakla eğer şartlar ortada yoksa gri ve tonları vardı, ama gözüküyordu. Yansıyamıyordu. Yansıyamayan bu gri ve tonları görünmez boşluk devinmesi olmakla ortamda varlar. İşte gri ve tonları hatta diğerleri görünene kadar sizin imge ettiğiniz enerji paketleri gri alanlı var olup ta görünmeyen bu boşluk devinmesi içine yerleşirler.

Gri ve tonları olan boşluk devinmesi ortam içinde karşılığı olmamakla yansıyamamaktadır. Ama kendi devinmeli salınımıyla ortam içinde arzı endam etmektedir. İşte sizin mana ettiğiniz bu enerji kalıpları henüz karşılığı olmayan gri ve tonlarının içini dolduramadığı boşluk devinmeli alanın içine oturur. Gri ve tonlarının kendi özgücü olan devinme ya da tiril hareketini siz, imgelerinizden kaynaklı hareket gibi anlarsınız. Bu anlamayla siz yanılıp; vehimlerinizden (kuruntunuzdan) kaynaklı anlamlar var edersiniz.

Çok kez sizin imgeler bu boşluk devinmesine maymuncuk oluşla cuk ta oturabilir. Yani boşluk devimli holle, sizin imgeniz birbirine anahtar kilitmiş gibi bir sahte uyum yaparlar. Hollerin ortam içinde karşısı olan şartının, hol boşluk devinmesini kullanması gibi imleriniz de hol boşluklarında etki ortaya koymakla işlersen olan boşluk devinmesi açık görünür kullanımlı hale gelir. Bu yalancı bahardır. Baharın gelmesiyle foyası ortaya çıkar. Hiçbir etkisini olmadığı görülür. Söz gelimi inekle ineğin memesinin emzirir oluşu kuzuya ineği anası gibi algılatır. Anası gibi algılatır olduğu gibi kuzuyu emziren bir cuk oturması; inek kuzu için bir yansıma değilken kuzunun yararlanmasıdır.

İnekte birçok yansıma bağıntısı vardır. İnekteki bu birçok yansılardan biri de danaya ait olur boşluk devinmeli alan yansımasıdır. İşte kuzu inekteki bu danaya göre olur boşluk devinmesi içine geçici süre de olsa cuk oturan bir imge görüngüdür.

İneğin dana bağıntılı boşluk devinmeli yansıması kuzu için olmadığı gibi yararlanıl olduğu süre boyunca kuzu için değildir de diyemezsiniz. Bir kuş dağa taşa ağaca kayaya konar. Siz dağ, taş, ağaç kuşun konması içindir diye imge edemezsiniz. Eğer böyle imge ediyorsanız doğada da kuşları ağaca konmuş olmakla görüyorsunuz; bu durum sizin bunu böyle mana ettiğiniz için değil de, aksine kayanın ağacın üzerlerine konuşlanılma gibi bir ortam girişmeli yansıma bağıntısını da taşır olmalarıdır.

Ha keza kuş eşeğin sırtına da konar. Eşek ağaç gibi sabit olmayıp hareket eden bir nesne olmakla kuş eşeğe biner. Aynı şekilde insanda kayaya, ağaca çıkar. Kaya ağaç insanın üzerine çıkması için olmadığı gibi çıkıldığı süre boyunca da çıkılmaması anlamını vermez. Bunun gibi insan da hareket halindeki eşeğin üzerine çıkmakla, eşeğe biner.

Bu eşeğe binme demek değildir ki eşek insanın binmesi için yaratılmıştır. Şeylerin üzerine çıkılma yansımaları her bir deneyimler; eşekte de gerçek olmaktadır. Eğer bir çevre gözetlemesi yapmıyorsanız kayaya çıkıp inmeniz pek bir önem arz etmez. Oysa eşeğin günlük kullanımla binilir olması daha bir önemde olmaktadır.

İşte Mamon bu önemi bildiğinde (bunu bilen insan olduğundan) kayayı değil de eşeği binmemiz için bize nimet oluşla yaratmıştır! Hâlbuki ki eşeğin binilmediği sadece av olarak tüketildiği dönemde ne eşeğin nimet olması vardır. Ne de mamon vardır. Ama bu gerçek oluşu mamon eşeği binmeniz için yarattım demenin bizim için olmayı imge kılmasıyla, süreç farklı akıp farklı cereyan etmektedir.

Dana ortaya çıkınca ineğin kuzu için asıl girişme nedenli devinme olmadığı ortaya çıkar. Dananın olmadığı hallerde emziren ineğin boşluk devinmesi içine kuzu yerleşir. Bu cuk oturan bir denk düşmedir. Yani kuzudaki analık imgesi inekle eşleşir. İnek bir süre kuzudaki imgeye göre davranır olmakla kuzu aslında hem geçici bir harikulade olan bir yanılmanın yararlanışı içindedir.

Kolektifin ortak mülkiyetli yararlanış serveti olan zenginlik kaynakları koşulları henüz ortada olmamakla şahısların sahipliğinde şahısların yararlanıştı, kullanımı oluşla da yansıyordu. İşte Mamon şahıs sahipliği de olucu yansımayı veren boşluk devinmeli holün içine oturan imge olmak için tam da özel mülkiyetçi sürece göre biçilmiş bir mana anlaması olan, kaftandı.

Bayram Kaya

İnsan 6

Mamon özel mülk sahipliği ilişkisini ortam içine iyice yerleştirip; süreci ortam içine iyice meşru edip; süreci kurallı ve kurumları olurla işler hale getirdikten sonra, egemen sınıf için işi büyük oranda bitmişti. Mamon artık fakirlerin de kölelerin de Mamon'u olabilirdi. Yeni durumla Mamonlar arası ve sınıflar arası Mamon anlayışında genişleyen sömürü kaynakları adına, tevhitçe bir ittifak gerekiyordu.

Mamon'un fakir sınıf Mamon'u olması içinde birçok gerekçe vardı. Mamon genel ve ortak kullanıma göre şahıs sahipliğinde olan kullanıma açık oluştu. Şahsi mülk sahipliği yansımalarını veren anlama olmakla Mamon bu anlamı veren boşluk devinmeli holün içine oturdu. Bu Mamon'un birinci anlamı olmaktı. Diğerleri buradaki yansımalara bağlı olmakla birinci olanın ikinci, üçüncü, yüzüncü anlamıydı.

Gerçek yansımaları bir devinmenin içine oturan imge Mamon içinde oturduğu gerçek yansımaların devinmesini kendisinden kerametle olan bir şey gibi yansıtıyordu. Bu aşamayla özel mülk sahipliği demek ortaklığın malından mülkünden alınan malın mülkünü, kimilerine mamon tarafından verilmesi idi.

Yani Ortaklığın malı mülkü kimlerine veriliyorsa, ortaklıkta yararlanan pek çok kişide malsız, mülksüz kalmaktadır. Dahası maldan mülkten yoksun kalan pek çokları ortaklığa katkı verdiği kendi birikmiş emeklerini çaldırmış oluyordular. Bu nokta ikinci yansımalarını yapacaktı.

Mamon keyfine göre takdirde bulunuyorsa günü gelince de kendisine de takdir edebilirdi. Birinci ve ikinci imgeden bunu ortaya çıkarıyordu. Zaten Mamon'da bu imgeyi körüklüyordu. "Bana icabet edin ki ben de icabet edeyim" diyordu.

Yani "benden isteyin ki isteğinizi vereyim" diyordu. Yine Mamon "biriniz bir iyiliğim dokunduğunda (birinize mal mülk verdiğimde) bunu sizden kim alabilir ki? " Ya da "birinize bir kötülük dilemişsem (birinizin malını mülkünü elinde almışsam) sizi bu sıkıntıdan kim kurtarabilir ki? " demekle insanlar beklenti içine girip bu Mamon'a ve Mamon tevhidine sahip çıktılar. Bu imge içindeki Mamon herkesin Mamon'u olmada, kendisine hayli alan açmıştı.

Artık özel mülk sahipliğine ilişkin yansımaları veren boşluk holü olan alan devinmesinin içine oturan Mamon, bu boşluk devinmesinin her hareketi içinde Mamon'un hareketi olmakla kavranan bir imge edilecekti. Mamon haklı olarak bu boşluk devinmeli holün hareketine göre hareket edip konuşacaktı.

Mamon, özel mülk sahipliğini de yansıtan genel zenginliği boşluk devinmesini veren salınımın içinde olmanın hareketiydi. Özel mülk sahipliği olur holün devinmesine göre kimi kişiler mülkten yoksun olurken; kimi kişiler de mülke batacaktı. Mamon seçilmiş şanslı insanlara mal mülk veren güç, kuvvet oluşla imge edilen yansımalarıydı.

Mamon'a şahsi sahiplik olan holün kazandıracığı boşluk devinmeli serbestlikle mülkü veriyordu. Boşluklu alan devinmesinin kendi özgü dönüşmesi olan hareketine siz; kendi verdiğiniz anlamla; alan boşluklu özgün çevrimle, Mamon'u aynı şey sanıyordunuz. Oysa sizler Mamon'u takmasanız da, ortamda biriken servet varsa, ortamda kolektif ortaklığınızla birikmiş zenginlik ve zenginlik kaynağı varsa; özel sahipliği akıl etmenizi ortaya koyacak o yansımaları süreç te hep vardır.

Bir şeyin insan kafasında oluşan imgesi (enerjinin imge şekli) , hayali boş boşuna imge olmazdan önce oturdukları şeylerin kendi içinde zaten yansımaları veren mana olmakla

vardırlar. Mana yansıması ortam içindeki şartlarla girişme yapması için kullanacağı enerji kendi iç devinme (dinamik) enerjisidir. Bu enerji diğer bir yansımayla manadır. Bize göre ne yapacağını bilmedir. Şeylerin kendi içine sokulan boşluk holü devinmeli enerji yansıyan mana imge biçimlenmesi olmaktadır. Dönüşen enerjidirler.

Yani boşluk devinesi aynı zamanda yansıma yapacak, bağ girişmesi yapacak enerjidir. Bunları böyle kavrayıp dönüştüremez isek süreci anlayamayız. Tabii ki Mamon'un iste ki icabet edeyim türü söylemleri özel mülkçü sistemin oturup ön ittifaklı müktesebatın hayalete dönüşmesi sonrası süreçlerin açılımıdır.

Mamon imgesi özel mülkçü anlamayı geliştirken mamon imgeli enerjiyi doğru yansıtamamakla insan çıkmaz sokaklara da sapacaktı. Söz gelimi "Mamon uçmamızı isteseydi bize de kanat verirdi" de. Bununla kalmaz uçma isteğinize ikinci bir engel çıkarır "uçmanızı istemeyen Mamon'un işine neden karışıyorsunuz? " der.

Bunlar ayağınıza, beyninize vurulan sonucu tahmin edilemeyen bukağıldır (prangalardır) . Gelişmeyi ve gelişmenin açılım yapmasını çıkmaz kılıyordu. Bu milletlerin asırlarca köle olmasından başka bir şey değildi. Bu, bilmesinler anlamasınlar; köleci olan esaretlerine uyanmasınlar demenin ideolojisiydi. Bunun günceli egemen türden söylemi "komünizm lazımsa, gerekirse onu da biz getiriri" diyorlardı.

Hâlbuki aynı Mamon'cu mantıkla söylemin karşıt söylemini şöyle dile getirebilirdik. "Mamon bize kanat vermedi çünkü vermediği kanadın yerini alması için işletilecek bir akli da bize verdi" denebilirdi.

"Acıktığınızda etini yiyin. Sabana koşun. Tarlada gübresini kullanın. Üşüdüğünüzde derisini giyin. Yürürken ayağınıza diken batmasın diye derisini çarık yapmanız için öküzü yarattım" diyordu. İnsanlık öküz nesnesi üzerinde neyi kullanım etmişse Mamon da onu söylüyordu.

Nal bilinmiyorsa Mamon'da naldan bahis yoktu. Eğer nal kullanım olmuşsa, naldan ve nalın hayvan üzerinde size dönen faziletini kendi marifeti gibi sayıyordu. Sizin de ağzınız bir karış açık kalıyordu. Köleci süreçten önce böylesi bir seslendirme yoktu.

Bayram Kaya

İnsan 7

İnsan öküzü, öküzün iyiliği için besleyip, nal da yaratıldı diye öküzün ayak tabanına nalını çakmıyordu. Tıpkı saman yaratıldı diye doğadaki hayvanlara durduk yerde saman dökmedikleri gibi. Totem mesleği oluşla grubun ortak gücüyle öğrenilen işler; totem grup geleneği (folkloru) olmakla görülüp gidiyordu.

Ve böylece mülk sahibi olan insan (Mamon) kendi söylüyor; öküzü de sabana koşarak bunu kendisi doğruluyordu. Köleci sistem, böylece her şeyin başına, en ilke köleci sistemi ve onun köleci mana öğretisini koyması ile köleci sistem kendi öncesi süreçleri yok hükmünde (keenlem yekün) saymıştı.

Köleci sistem insanı da köleleştirip insandaki tarihi manayı yok edip insan emeğin ve insan kullanımını mal kılan bir sistemdi. Her şeyin adını öğretme ve her şeyi insana rızık ve yararlanım oluşla takdim etmenin takdirce öğretisi yanında insanı da köleleştiriyordu. İnsan köleliğini öküzle öğreniyordu.

Nasıl öküz insanın yararlanması için bir takdiri iradeyse, adam da öyle. El Melik'in mülkünde çalışması için (köle olmaları hikmetinden sual olunmaz ile) bir takdirdi. Mamon öküzün niteliklerini insana okurken insan düşünmesi de; öküzde insana yarar olan ne tür anlamlar varsa, insan o anda anlamları bir filim şeridi akışı içinde kafasında geçirmeye başlıyordu.

Öküzün nimet oluşla yaratılışını okuma esnasında, insanın kafasındaki geçimleriyle insan Mamon tarafından okunan manaya teslim oluyordu. İnsan da öküz gibi bir takdiri köleydi. Bu imgeyle insan kendi can evine (bencilliğinde) vurulmuştu. Çünkü öküzlüğü, öküz olmakla bencilliğine yapabileceği sağlamları öküz olma üzerinde karşılaşma olmakla anlıyordu. Zaten de öyle anlatılıyordu.

Öküz bir nimeti takdirse, öküzü dilediğine verip vermemek te bir takdirdi. İşte mamon buydu. Takdir eden ve takdiri kendisinde olandı. Öküz size karşı geliyor muydu? Çünkü öküz, Mamon iradesine boyun eğiyordu! Öküzlük ve kölelik de (yoksulluk ta) takdirli olandı. Ön ittifakın ortaklaşa güçten kaynaklı üreten ilişki dağıcıları olan her bir müktesebatı Mamon'un öğretisi dilemesi ve takdiri olmakla Mamon'un sahipliği olmuştu.

İşte insan bu öğretisi içinde öküze ya da hayvana itaati kıyas olmakla insan olduğu söylenecekti. İnsan takdirle kuldu (köleydi) . Öküz de takdirle insana rızıktı. İnsan Mamon'a kuldu. Öküz de hiç değilse mülkü olan insan kuldu. Böyle olunca kullar arasında kul olan insan öküze göre eşrefi mahlûk olmakla öküze takdirde bulunabilirdi.

Öküz insana kul olup hizmet etsin diye yaratıldığına göre insan takdirinde öküze istediği kadar imbal batırıp sopa çekebilirdi. İnsan öküzü dilediği an kesip, derisini yüzebilirdi. Çarık için nimetiniz olan deriyi yüzmekten daha olağan ne olabilirdi ki! Çarık yapmanızın yanında öküz ne ki? Öküzün alı gider karası gelirdi. İnsan bu aşamada insanın kendi insanlığını öküz üzerinde öğrenmesiydi. Köleci sistemin insanı buydu. Köleci insan tanımında ön ittifakın tarihi diyalektikle bilinci ve geri beslenmeli bildirişim olmasının, bilisti insanı yoktu.

Köleci insanın tarihi içinde, insanın köle olmadığı; insanın hiçbir şeyi kendisine rızık oluşla görüp, öküzü çarığı için deri oluşla görmediği bir dört buçuk milyar yıl bilinci hiç yoktu. Bilincinde olmadığı bu dört buçuk milyar yıllık bir zaman sonrasında Mamon insana her şeyin adını öğretir. Her biri bir totem mesleği olan; iğneyle dikme, öküzle tarla sürme vs. öğrettiği bir "eleste birabbikumun" okunduğu imge süreç olmakla, haberinizin dahi olmadığı her şey "kölelik ahitnamesi" olan bu süreçle başlatılır

Egemen olur zamanın şartları içindeki insan; ortaklaşan sahipliğe göre başkalaşmış olan insanlarla tedirgin oluyordu. Bu dönemdeki bu tedirginlikleriyle tanımlanan insan kavramına, tedirginliklerini başka türden düşünme, öğüt etme ve sorunları takdirle ifade etmesi içinde insan olması söylenmiştir.

Bu ahval içinde davranan insana; ön ittifaklardan beri var olan insan kavramı Mamon'du çelişkileriyle dolu koşulları içinde "senin yaptığını hayvan yapmaz" türünden, insan insanlığı hayvana kıyasla da ifade edilmiştir.

Ama kronolojik oluşla insan kavramının ilkte hayvana göre söylenir bir kıyaslamayla ortaya konduğu tarihi süreç yoktur. Mamon ile (yani mülk sahibinin kendisiyle) kıyas anlaması yapamayan insan kendisini ancak hayvanla kıyaslıyordu. Yani insan canlılığın ya da hayvanlığın zıddı değildir. Aksine insan hayatın, canlılığın, hayvanatın içindedir.

Bay erki oluşma süreci içinde patlamış mısır gibi boy veren ön ittifaklı külün kişi bencillikle eseri olan Mamon'du mana; takım erki birleşmeli (tevhidi) sürecin içinde giderek; "Ben, benim". "Ben, ben olanım" diyordu.

Bey erki dönemindeki her bir El, Baal, Rab olan sürece izafeten, "Yehwe olan rab, benim" diyordu. "Yehve'niz Rab'den başkasını tanımayacaksınız (tapmayacaksınız, boyun eğmeyeceksiniz, geçiş ritüeli olan ibadetini kendi Yehwe'n dışındakine yapmayacaksınız) , diyordu.

Totem dönemde ve daha öncesinde ne insan tanımı vardı; ne hayvana göre kıyaslanan insan anlaması vardı. Toteminize eşleterek totem alanı algılarıyla tanınır bilinir yaptığınız bir ait oluşunuz vardı. Bu totemi aitlik, kendi totem alanı içinde yalıtılmış bir biyo kültürel etnik izole oluştu.

Ama bu etnik oluş insan değildi. Etniğin olduğu yerde insan yoktu. İnsanın olduğu yerde de ne ad altında olursa olsun etnik yoktu. Etniklik bir aydınlanma bilinci olmayıp; böl yönet takdirli bir sömürü kılma bilincidir. Sizler etnik oluş kavgasıyla sizi sömüren ve sömürtenlerle iş birliği halindedesinizdir.

Her bir totem grup temaslı girişmenin "ilk ürünü" olan "melezi gerçeklik" her bir totemi aitliğini görünüşçe yansıtan; ama hiç bir totem (etnik) aitliğe tam bir benzeyişle aitlik olmayan yepyeni bir yansıma anlamdı. Melez etnik aitliğin kendisi olmayan ama ondan da ayrı olmayıp ondan fazla olan bir şeydi. Fazla olan kısım, karşı totem grup özelliğiydi. Bu etnik oluşun tarih olmaya başlamasıydı.

Bayram Kaya

İnsan 8

Her bir totem grup temaslı girişmenin "ilk ürünü" olan "melezi gerçeklikler" görünüşçe her bir totemi aitliği yansıtırlar. Ama hiç bir totem (etnik) aitliğe de tam bir benzeyişle temsilcilik değiller. Totemiler huyca görüntü karakterce tek tiptiler. Oysa melezler huyca ve görünüş karakteriyle totemilere göre çift yönlü bir durum yansımasydı. Melez bir etnik aitliğin kendisi olmayan ama ondan da ayrı olmayıp ondan fazla olan bir şeydi. Fazla olan kısım, karşı totem grup özelliği idi. Bu etnik oluşun, tarih olmaya başlamasıydı.

İşte insan tanımı totem gruplara nazaran, genelde totem grupların her birinden bir parçaydı. Ama özelde hiç bir totem aitliği olmayan; hiçbir grubun bu benim diyemediği melezlikti. Melezlik bu özgün lügü ile "ilk üründü". Gruplar girişmeli düzlemde biyo sosyalce olmanın kültürel bir tanımıydı. İlk ürün olmakla insan, sentezi (tevhidi) olmuştu.

Melezi sentez olan insan, ön ittifakı düzlem içinde İki aşamalı ritüelden geçecekti. Melez olan adam (kadın erkek) ilk ürün olmakla kutsanmak ya da takdis edilmenin geçiş ritüeliyle adam (âdem-insan) olacaktı. Bu ilk geçiş ritüeli adamı ilahlar arasında ittifak aiti kılıyordu. İkinci geçiş ritüeli ise adamı bir grup aiti olmanın totem düzlem içinde kişiyi (adamı) ilah aiti kılıyordu.

Totem, yalın grup temsilcisi olmakla takdir yetkisi olmayan manaydı. Girişen gruplar birbirine göre takdirde bulunmayan totem yerine takdirde bulunan ilahi bir mana olma hüviyetine bürünür. Yani totem yalın grubu savunurken ilah sentez olmakla bir araya gelen temas eden sentez olan ittifakı savunur. Yani ilah, totemin takdir eden hali olan gruplardır. Yani ilah totemin takdir etmeye geçiş halidir.

İlk geçiş ritüeli toplum sal üreten ilişkili, uygarlığa geçişin aitliği idi. İkinci geçiş ritüeli sosyal kültürel temsilcilikle totemi etnik aitlikti. Ki ikinci aitlik, kültürel yaşantı olmanın yanında; o kültüre ait totem mesleğini sırlar öğretisi kapsamında öğrenmenin de hakkıydı. Bir totem grup kendi geçmişini ve kendi totem mesleğini; aittesi olanlara aktardığı söylemleri, sırlar öğretisi olmakla ilk kez ortaya çıkacaktı.

Ön ittifaklı sentezin içinde paylaşılan melezin (insanın): bir totem aitliğe geçebilmek için çeşitli geçiş ritüeli olan uygulamaları ve geçiş ritüellerini sembolize eden bir tarihi geleneğin izlerini de taşıyordu insan.

Yalın totemi aitlik, on binlerce yıla sığmış izole kültürlü anlamın ağırlığı altındaydı. Nasıl olmasındı ki? Geçmişinde hücrelerine kadar işlemiş bir ata erkil oluşun mana duygusuna batmıştınız. Bu duyuya batmanın sevinci, övüncü ve sağlaması içindeydiniz.

Bundan oluşan kültürel ve biyolojik hissedişle sizler bu düzlem içindeki seçme ayıklamalı tek parça bir mantığın; özne akli olmasını da taşıyordunuz. Bu türden belirip kayıp olan firari anlama kalıbı olan akıl, sizdeki totem aitlikti. Totem aitlik geçmişiniz. Adam oluşunuz ön ittifakla birlikte geleceğinizdi. Totem aitlik yalın mantıktı. Adam oluş karmaşık mantıktı. Çelişki buydu

Totemi yalın mantık, ön ittifak içinde yolunu bulmakta şaşacaktı. Ön ittifaklı adam olmanın zaman alan eğimi onu, bir yandan ön ittifaka zorluyordu. Diğer yandan da yerleşik rota bilinci olan totem kültür kişiyi bu ata erkil mana düşünmeli duygu ve mantığın geçmişine çekmesiyle kişisel çelişkileri yaşıyordunuz.

Bu çelişkin mana duygusu firari dirençlerinizi ortaya koyuyordu. Ama bu firariler sizin

geride olanla, ileride olmanızı haklı kılarken; şimdiki gelişme sentezleri içinde olmanızla da; firarilere göre olmanızı da geriyle olmanıza doğrulamaz. Bu gericiliğinizi, fikir özgürlüğü kılmaz.

Ne var ki yarar ilkeli tutumunuzla ön ittifakta olma eğimi, firari olan geçmişe ait değer duygusuna karşı at başı öndeydi. Ön ittifakın kıl payı önde olması, ata erkil totem duygularının yok olması değildi. Tümünden bastırılmayan ata erkil firarilerin, totem düşüncesine bağlılığı vardı. Bu tür totemi aitlikler hissi ittifak içinde ittifaka olan eğiminiz nedeniyle sizde ikili bir çelişkiyle, bir kırılma ortaya koyuyordu.

Ortaya konan bu kırılma, totemi aitlerimizde ilk suçluluk duygusunu oluşturdu. Bu çelişki ya da kırılmalar ilk utancın, ilk günahın, ilk aşağılanma duygusunun öznel duyuş, olmasını ortaya koydu. Yani bir yanda adam oluşla uygarlığa varan gelişmeler ortaya konurken; diğer yandan da sosyo özeneli duyuşlarınız nedeniyle hisleriniz kabarıyordu. Yaman çelişkiydi bu. Büyümeye karşı, büyümeme, direnciydi bu! Yukarı olana göre, aşağı olanın direnciydi bu.

İlk kırılmanın özne ruhsal dünyadaki yansıması da ikirciklik (ilk şüphe) olacaktı. Bu ikilemli oluş; totemi duygu olanla; ön ittifakı âdem olmanın arasındaki duraksama yapan ara boşluk devinmesi içinde şüpheci adamın arafta olmasıydı. Araf şüpheci âdemin arınmasını gereken düşünmesi içinde günahı hissettiği bir duyguydu. Totemi duyguya göre İttifak, adamı (âdemi-insanı) günaha çağırıyordu. Günah içinde olmayı şüphe etmekten ötürü adam da; geçmişinin ağırlığından arınmak istiyordu.

Bayram Kaya

İnsan 9

İşte insan da duygu olmakla tam da bu günahın ilk ürünü olan somutluktu. İlk günahın somutluğu olan "melez insan"; kendisini kendisine, ilk günahı hatırlatmanın da; ilk ürünüydü. Üstelik âdemin: ata erkil ruhlu totemi duyguyu kendisine sadakat etmesi; ön ittifak içinde sentez olmanın yararlanışına vefasız olmayı da ihanet ve günah sayıyordu. Toteme vefasızlık ve ihanetle; ilaha karşı vefazlık ve ihanetten kaynaklı gelişkin günahın ateşi içten içe âdemi kavuruyordu.

Üstelik bu ihanetin günahını taşıdığı yetmiyormuş gibi bir de bu "ilk ürünler olan adamlar" karşı totem grubun totemine aiti yasak (tabu) yiyeceği ya da yasak dediğimiz tabu (meyveyi de) yemişti. Günahın ağırlığı iki kat artan âdemlerin öznel dünyalarında fırtınalar kopuyordu. Biliyorsunuz totem dönemde bir grubun ürettiği totem mesleği ürün, diğer gruplara dokunmaktan yenmekten yasak olan yiyecekti.

"İlk ürün (insan) " ilahlar (totem gruplar nazarında) kutsanmıştı [melezi senteze onay (vize)] verilmişti. İlk ürünün bir yanı ata erkil duyguların salınımı olan "özne ruhsal dünyaydı". Bir yanı da şimdiki geçiş ritüeli içinde olmanın ilahi mana olduğu "sentez" yanları olmakla insandı. İşte insan bu müştemilatıyla bu "büyük ruh" olan "atalar ruhu" karşısında, suç işlemişle geliyordu; totem dikimize.

Etnik totemi kültür şimdisine göre, suç işlemişle olan bu geçmişini; ön ittifak içinde korunan totem (etnik) kültür oluşuyla ileri doğru; anlata anlata; içine ön ittifaktan ve köleci dönemden renkler kata kata işleye gelecekti. Süren etnik firari bilinç, eski olup; olup biten yeni anlama karşı; şimdiki öğretinin yeni anlamlı zıddını söyleye söyleye kendi öğüt ve değer yargılarını oluşacaktı. Eskisinden iz bile yoktu.

Köleci inşa eskinin izlerini kapatmakla etniklik olmayan bir inşaydı. İnsanın hayvanlığa denk mesel olur kıyaslamalar olmadan önce, insan böyle ortaya çıkmıştı. Totem kaynaklı oluşla girişen skala yansıması ile insan; skala yansımali sentezin ilk ürünüydü.

Sentez, gruplar arası ortaklıkta karmaşıklaşan düşünce; mantık ve emek ürünlerinin; inşası içinde olan üreten ilişkili, ilahtı ait eşmenin geçiş ritüelini de üzerinde taşıyan biyo kültürel sentezli ilk ürünüydü.

"Yalınlığa totemi oluşa karşı karmaşıklığın ilk ürünü olan insan" salt sentez olmanın maddi tarihsel bilincini taşıyamıyordu. Aynı zamanda ataerkil totemi öznenin; ilahi aitlik olan özne bilinci karşısındaki kırılmasını da taşıyordu. Bu kırılma indisi totemi yalın duyguların; ön ittifaklı karmaşık duygulara karşı olan direnciydi.

Geri etkileşimle oluşan atalar ruhunun kutsanması olan ritüelce duygular; ön ittifakı girişme içinde geçmişe vefa bağı olmasıyla nüksediyordu. Bu girift duygulu suçluluk; yine şimdiki sosyal dildeki söylemi olan "ilk günahın" ağırlığı olmasıyla da, insan da taşınıyordu. İnsan böylesi adreslerle tarihi.

İlk ürün olmakla insan, ön ittifak içindeki totem aitlik kültürüne bağlı duygusal duymuşluklar; eski atalar ruhu taşıyıcılığına ve eski atalar ruhu koruyuculuğuna geçme ritüellerine maruz kalıyordu. İnsan işte bu geçiş ritüellerinin kutsamasını da (takdisini de) taşıyordu.

Bu nedenle insan hem melezi ilk ürün oluşla; hem geçiş ritüeli taşıyan anlam (kültür) olmakla; hem de şimdi içinde, geçmişin kırılan psikolojisi (suçluluğu-günahı) olmakla; soyut ve somutluklarıyla kutsaldı.

İşte bu aşamadaki insanın, henüz hayvana göre olur kıyaslama öğrenmeli inşası yoktu. Totem mesleği olmakla bildiği süreç içinde ürettiğinin; hayvanla kıyaslanacak bir üretim gücü değeri taşımasının daha farkında değildi henüz. Tam da bu körlüğü [üretim gücü değeri taşıdığını bilememesi körlüğü] Mamon manası yapılmakla insanımız insanlıktan çıkıp köleleşecekti, kul olacaktı.

Hemcinsimizin totem alan içinde totem mesleğini öğrenmesi içinde grup gücünü oluşmakla kendisine grup gücü aitliği kendisine çok iyi bir referanstı. Bu referansın diğer bir yansıması da grup gücünün totemi mana yapılmasında oluşan potansiyelin; kendi üzerine etkime, olmasıydı. Bu etki ile kişi ayrıntıya girmiyordu. Kişi ayrıntılı, çözümlenmece düşünmüyordu. Her şeyi, totemi mana olmasının söylemi kapsamında içkin etmesiyle, kendi körleşmesini kendi sistemi, yapmış oluyordu

Bayram Kaya

İnsan En Değerli Varlıktır!

Hiç size emeğinizden, çalışmanızdan, bir değer üretiyor olmanızdan ötürü baş tacısınız derler mi? Demezler. Çünkü bu nokta en hassas sömürüldüğünüz yer olmakla unutturulmak istenen bam teli olan yerdir de ondan. Bu nedenle sözler hep hassas noktanın çevresinde dolaştırırlar.

İnsan en değerli varlıktır! İnsan Allah'ın yarattığı en değerli varlık oluşuyla başımızın tacıdır! Sizi kandırmanın, size damardan işlemenin ve sizi Allah ile aldatmanın yanında; sizi, size ve topluma yabancılaştırmanın bir yolu da budur.

İnsanın baş tacı olmasına eyvallah. Allah'ın yarattığı varlık oluşuyla değerli olmasına da eyvallah. Amma böyle olduğu için baş tacı olması, kocaman bir yalandır.

Önce Allah'ın yaratmasında, değerli değersiz olmaz. Bu bir. İnsanın başlı başına yaratılmış olması, doğal süreçler içinde hiç salt başına bir değer ortaya koyamaz.

Kendisi de yaratılmış olan doğa, kendi belirimiyle kendi içindeki olaylaştırdığı süreç durumlarının hiç birini baş tacı edip, bir diğerini ayakaltı etme mantığıyla işlemez. Bunu bu şekil temel bir durum olarak ele almak zorundasınız. Bu da iki.

Bu salt organik doğada böyle değil, ilk ortaya çıkan sosyal yaşam bile bu eksenle ortaya çıkamıştır. Böyle bir eksenle sosyal yapılar asla ortaya çıkamazdı. Siz hiçbir sağlatma hareketine girişmeden; hiçbir üretim hareketine girişmeden birbirini baş tacı eden sosyo-toplumlar gördünüz mü?

Eğer Allah'ın yarattığı varlıklar olmakla "baş tacı olunacaksa", sinek te, eşekte, çamur da baş tacı olmak gerekirdi. Bu da üç. Çamuru ve irini, caniyi, firavunu Allah yarattı diye baş tacı eden var mı? Konuyu daha fazla uzatmak istemiyorum.

Eğer illa insanın baş tacı olması gerekiyorsa bu baş tacı oluş, insanlar arası bir ilişkiden ötürü doğan hukukilikten kaynaklanır. Yani "baş tacı olmak" ne yaratılmaktan, kaynaklıdır. Ne de yılanın baş tacı olmaması yılanın Allah tarafından yaratılmamasından kaynaklıdır.

İnsanın birbirine bağıntılırsan olması sürece sosyal yaşamla başlamıştı. Ve toplumsal yaşamıyla da doruklaşmıştır. Sosyal bağıntı ve toplumsal ilişkilerden içinde olmayan insanların bırakın "baş tacı olmasını", hiç bir değeri yoktur.

İnsanın ilk sosyal ilişkisi, insanın baş tacı olmasından değildi. Tekil insanın doğa karşısındaki çaresizlik ve yalnızlığı vardır. Bu nedenle insan; sorunlarına, doğadaki dış tehdide karşı büyük olma, güçlü olma türü, nedenle; bir arada ve birlikte ortaklaşan sağlamalarıyla girişmektedirler.

İnsanlar avcılık toplayıcılık içinde olduğu dönemlerde yeme, barınma, savunma, çocuk bakımı vs. türü sağlanmalarını karşılıklı güç birliği; karşılıklı eylem ve karşılıklı çaba harcamanın birleşme yükümlersen liği oluşundan; zorunlulukla bir ortaklaşma ortaya koydular.

Süreç, insanların temel gereksinmesinden kaynaklı olan bu ihtiyaçlarını, sosyal yapılı sağlatma yaptı. Sosyal yapı kendi bağırsan lığını grubuna; karşılıklı üreten ilişkiler içinde yükümlersen bağ yapmakla, kendi sosyal sağlasan sürecini; toplumsal üreten ilişkiler aşamasına getirdi.

İnsanlar toplum içinde; fırında ekmek, topraktan tuğla, deriden kundura, fabrikada da bilgisayar vs. oluşla bin bir farklı kullanım değeri ve bilgi, teknik, teknoloji, araştırma geliştirme, tasarım yapmak, ya da bunların hizmetlerini vermekle karşılıklı emeklerin kullanım değerlerini değiştirirler. Baş tacının ana imleyeni ve tek ana sebebi budur. Gerisi, idealize edilmesi bu aşamalardan sonradır.

Yani toplum içinde bir kesim insan, kendisi için ekmek üreteni, kendi için elbise üreteni bildiği için, o da kendisine ekmek, elbise üretene ve güvenliğini sağlayanlara; araba üretir, sağlık üretir, eğitim üretir vs. Bu yüküm ve çevrim karşılıklıdır. Biri olmadı mı, diğersinin de olmayacağı açıktır. Bunlar olmadı mı, baş tacı olmanın; oturabileceği, konumlanabileceği hiçbir yer yoktur.

İzin verinde şu ironiyi yapayım. Baş tacı olduğunuz için kimse size akıllı telefon üretmez. Eve ekmek getirmediğiniz zaman eşiniz sizi "baş tacı olmanızla", terk etmezlik yapmaz. Toplumlar böylesi öznel absürt yargılar üzerine oturmaz.

Toplum içinde üreten insan işte böylesine üreten ve karşılıklı bağıntılı olan emeğinden ötürü kıymetlidirler. Ve insan toplum içinde bir değer oluşturmakla ancak değer olur. Ve eğer illa denecekse ancak ve ancak insan bu nedenle ve bu üreten, değiştirilebilir olan emeği nedeniyle baş tacıdır.

Değilse sokakta ölen insan, Afrika'da, Orta doğuda ölen insanlar afaki baş tacı oluşla kimsenin umurunda olmamaktadır. İnsanlık ve insan hakları, üreten emeğin kendi tükettiğinden fazlasını üretmekle; aciz, güçsüz olan durumlara da çeşitli nedenlerle yardımını yapabilmeye başlamıştır.

İnsan üreten ilişkilerin paylaşım aşamasıyla onca birçok yol süreçler ortada iken, köleci üretim süreci içine girdiler. Bu kez de paylaşım süreci üretme sürecinin kendisi olmuştur. İnsan sömürüyü ortaya koyarak diğer insanı; "Allah'ın yarattığı olmakla baş tacıdır" demeden önce sömürmeye başlamıştır.

İşte bu eziklik, toplumların seçim yapan demokrasisi içinde ezilen insanın onur ve gururunu okşatmak için iş birlikçilerin; "baş tacı" söylemleriyle ezilenlerin, ezilmelerini uyutup uyuşturma, alkışlanmasına dönüştürmüşlerdir. Bunu alkışlayan insan kendinin sömürülmesini alkışlıyor. Demokrasi içindeki insan Che Guevara'nın dediği gibi bilmezi olduklarından; "az anlayıp, çok inanıyorlar".

Yani insan üreten ilişkilerin artık değer üretmesi sonrasında üretemeyenlere, zorluklar içinde kalana karşı, insanlığımız ve insaniliğimiz hüccet etmiştir. Değilse avcılık toplayıcılık dönemindeki insanlar, tutun ki "insanı baş tacı" sayımlar bile diğer dış grup insanlara yardım etmeleri kendi ve doğal ortam zorunlulukları karşısında olanaksızdır.

Kısaca toplum içinde ve sosyal yapı içinde, "bir baş tacı" varsa; işte bu üreten ilişkilerinden ve karşılıklı bağıntılı olmasından sonraki gelişme ve artı değerler birikmesinden ötürüdür ki; baş tacı olmak söylemi aldatma olmadıkta ancak bunların üzerine yücelen bir hasletî öznellik olabilecektir.

Değilse girişteki söylem gibi yalancı, sahtekâr ve aldatan oy avcılığı oluşuyla; akli, bilgiyi, düşünmeyi karartan söylem olmanın kapsamı dışında, bir "baş tacı" olan yoktur.

İnsanın baş taç'lığı, toplum içinde karşılıklı üretime konu oluşla değişilen emeklerin üreten ilişkileri nedeniyle olduğunu bilmek; kendimize yabancılaşmak olmamakla, değerli

ve önemlidir. Bunu bilmek kaydıyla, ancak; "insan Allah'ın yarattığı en değerli varlık oluşuyla başımızın tacıdır" demeniz; bu hali düşünmeyle olasıdır ki bu hal üzerine insanı baş tacı sayabilirsiniz!

05.10.2015

Bayram Kaya

İnsan İçinde Olmak

İt te gezer insan içinde, bit te
Şu tarihselliktir bilinçle insan
Ol meclise sen eşek git te
Tabuta konmamak olmamalı tasan

Güle gül demekle, gül olmaz
Gül gayrı müsellağ
Ve müstesnadır gül demekten.
Bin bir giyinişe gayretle ki gül bizimle
Gül müsellahtır gül olur emekten

Her bir oluş ve sürüştür
Doğal olurla
Kendi katkısıyla gayrı icaptan.
Biyoloji olurda, kültürsüzlüğe
Ar eder insan, erdemine aykırı hicaptan

Çeşit çeşittir oluş ve sürüşler
Enerji sağlar, boşaltır olurla birdirler
Fendiyledir insan, mesabesini anlamazla maada
Sevinir fukara ite benzemezle
Görünüre insan söylersinle olur, âmâda

Kader, ne yatıksın, ne batık
Kendisiyle olmaz hiç şafak atık
Nice hanzolar
Döker meccanen sulbü belinde
Erdemine tutarsın yine de sen elinde
İnsan diye âdem oluk, boy verire
Bostana girmiş öküz gibi
Gelinir, on beş bin yıllık
Bilinç içine; koy verire

17.05.2012

Gayrı müsellağ: anlam isimden içerilmemeli
Müsellağ: o anlamla donanmış olur, o anlamla silahlı olmak
Fend: insan olmak bir tarih sel oluşla akıl-eylem-akıl diyalektiğidir. Diyalektik olmayan korozyondan kendisini korumak, diyalektik olmayan korozyona karşı koymak
Şafak: akılı başına gelmek

Bayram Kaya

İnsan Ve İnsanlık Tarihi 2

Kutsama ve Takdis

Bu anlatılan süreç; doğadan sağlama yapan avcı ve toplayıcı totemi sosyal grupların; totem mesleği nedenli girişmeleri sonunda, ittifakı oluşlarının hikâyelerindeki bir kesittir.

İnsan olma; ittifakı sentezin melez kıldığı jenerasyonla başladı. Melez jenerasyon, takdis ediciler eliyle meşrulaştılar. Melez nesil takdis edicilerden bir görünüş, onlardan bir parça ve onların ruhundan üfürülme oluşla takdis edicilerce takdime edildiler*.

Yani takdisle, takdis ediciler kendilerinin benzeri olan nesli tanıdıklarını, ifade ederler. Yeni kuşağın ittifak aiti olmalarını takdis ederek onamaları, işlemi meşrulaştırdı. Yeni melez kuşağa insan diyen de; yeni kuşağa insan adını veren de; insanı takdis edişle kutsayan da. Bilgeliklerini (totem mesleği olan işi ve grup gelenek kültürünü) öğreten bu yaratıcı takdiscilerdi.

Takdisti karar alıcılar; İttifakı kuşağın melezliğinin de biyolojik sebebiydiler. Tarihte ilk kez kendi totem grubu dışında karşı totem grupla kutsal cinsel birleşme yapmıştı. Gruplar arası çocuk yapıcı cinsellik, ilk olduğu için bu cinsel birleşmeler kutsaldı. Adı da "kutsal birleşmeydi". Henüz evlilik yoktu.

Her biri bir yalın totem grup olan takdisiler, ittifakı başlatanlardı. Ön ittifakı yaratanlardı. İlk ittifakın kararını alan meşruiyetliklerdi. Yalın totemli grupların, saf etnik kişileri idi. Bunlar insanların yaratıcı ve biyolojik, kültürel, efendileriydi. Kültürü, bilgiyi ittifak insanına öğretenlerdi.

Takdisi öğreticiler ittifakın insanı değıldiler. İnşacıydılar. Kült merkezi denen yücelerde oturan karar alıcıydılar. İnsana; canını, kanını, ruhunu, bilgeliği ve bilincini veren sentezleyicilerdi. Yeni kuşak ne bu grubundu; ne de karşı gruplu takdis eden yaratıcılarındı. İnsan her iki takdimci yaratıcıların görüntüleri içinde olmakla, efendilerinin ruhundandı. Takdisi kutsayıcılar İTTİFAK inşasının temsilcileriydiler.

Yalın totem dönem içinde, gruplar arası cinsel ilişki, yasaktı. Yasak tabuydu. Bu yasağı ilk totem ataları koymuştu. İlk totem atalar takdisi kutsayıcı değildi. Tabu; o totem grubun yapmamaları ya da yapmaları içerenli belirlenimler eksenleyicisiydi. Tabu, sosyal birlikti totem grubun; sosyo totemi bilinciydi; ruhuydu. Totem atalar, kendilerinden sonraki grubunun üzerlerinde tabu düşünme bilinci olan kendi ruhlarını, devam ettirmeleri; atalardan torunlarına mana geçişi oluşla, biliniyor ve anlaşılıyordu.

Sosyo totem bilinci, bu bağlamda atalardan torunlarına geçen bir mana ve bir ruh geçiydi. Atalar kendi ruhunu; gelenekleri eliyle torunlarına geçirmişlerdi. İttifakların insana üflediği ruh buydu. Bu ruh veya mana geçişiyle (kupaıyla-yansımasıyla) atalarının ruhu, torunlardaydı. Bu doğal bir geçişti.

İttifaklar da, ikinci türden takdisi, kutsayıcı oluşla, ittifakı ve insanı yaratan; ataların mana ve ruh geçişlerinin bilinci olacaktı. Takdiscilerle durum, en az iki tarafın yalın totem ruh geçişinin kutsaması oluyordu. Ruh geçişi; bilgi-mana, tüzellik, yaşatılama, gelenek ve deneysellik aktarımlarından oluşla ittifak içinde kutsama oluyordu. Yalın karakterli mana ilişkisi olmayan insanın; çok karakterli mana ve ilah görüntü ilişkisi kutsanıyordu. İnsan en az iki başlı, atalar bilinçli ruh halinin; geçişli senteziydi.

İttifakı kutsallık 4 esasa dayanıyordu. Dört esastan birincisinde en az iki farklı totem grup kararı olan irade ve bilincin, takdir oluşla ittifak içindeki insana, ruh ve mana (anlam) faslından geçişmesiydi.

İkincisi; ittifakı yapan her grubun kendi ataları, gruplar arası cinsel yasağı aşmanın yani "kutsal cinsel birleşmenin" takdirli kararını almalarıydı. Bu o güne kadar görülmemiş bir durumdu. Takdisli olan kutsal çiftleşme o güne dek görülmemiş, bilinmemiş olan yalın totem bilince karşı; kutsal birleşmeyle görülürü olan direnç bilinç, iki tarafın mutabakat kararı oluşla kutsanıyordu. Yalın totem karar alıcı değildi. Karar almak ittifak eşliğine gelmiş takdirli ve takdirli olan gruplar girişmesinin iradesiydi.

Üçüncü esasla, ittifak yepyeni bir melez jenerasyon neslini ortaya koymuştu. Yani ittifakla ittifak ruhu kendisine geçen sentez görüntüye insan denecekti. Ve bu ittifak manalı ruh geçişi, yeni jenerasyonla sürüp pekişecekti. Kısacası üçüncü durumun kutsallığı; ittifak ruhu taşıyıcılarının SENTEZİYDİ. Yani insan denen ittifak ruhu taşıyıcıları; sosyo kültürel, biyolojik melezdiler. Taşıyıcılar sentezi melezdi.

Dördüncü esas; melezliğin meşrulaştırmasıydı. İttifakı ruh geçişinin onanmasıydı. İnsan böyle olmuştu da ittifak ruhunun geçişi nasıl kutsal olacaktı? Tüm sorun buydu. Kutsal olan atalar yaşantılaması ruh geçişi oluşla bilinç, mana aktarımıydılar.

Yalın totem ortamı tek zaman salınımlı alandı. Oysa ittifak ortamı çok salınım veren alandı. İlk kez bir grup karşı grubun da kararını alarak hayata başlıyordu. Karşı grupla karar almış olmanın vurgusuna izafeten kutsamayı ritüel oluşla yapmaya başlayacaktı.

Ahit olan sözleşilen, deklare edilen mutabık kalışla manifestonun belirleyiciliğini kutsamaydı. Kalu belayı meşrulaşan kutsamaydı. Yani yapılan mutabakata tanık olduğunu ve mutabakata bağlı kalınacağına iman etmenin yeminiydi.

İttifak içinde insan kutsayıcı değildi. Takdirli kararı alanlar kutsamayı yapacaktı. Ama bu kutsamayı yapmak bir grup totemli ataların da yapacağı bir şey değildi. Her bir grubun ittifak melezi üzerinde hepten kendi ruhunu, kendi mana özelliklerini geçirişle insanın bilincini denetleme hakkı yoktu.

Öyleyse kutsal oluş, taşıyıcılara nasıl aktarılacaktı? İttifak katılımcısı, müşterek gruplar kurulunun; kararıyla verilecekti. İşte en az iki gruptan oluşan kurul kararında ötürü, kutsama ritüeline TAKDİS diyoruz. Takdis gruplar ortaklaşmalı ritüeli karar oluşla, kutsama onayıydı. Yeni kutsallık bu nedenle takdis üzerinde çevrim onaylamasıyla, tarih sel akışlı olanın bilgi ve bilincini taşır.

Takdis edenler, melez olan insana kutsallık atfını vererek; melez üzerine kendi ruhlarının geçtiğini kabul kılanlardı. Burada mantık şuydu. İttifaka kadar yeryüzünde insan adlı kimse yoktu. Dolayısıyla insanı meşrulaşan geleneği, göreneği, yaşam bilgisi ve atası da yoktu. Yaşam bilgisi olmamakla insan cahildi.

Oysa ittifakı yapanların totem soyları ve totem soydan onlara geçen yaşam bilgi bilinci olan ruh geçişi olmakla önceleri vardı. Totemiler meşruidular. Totemiler bu yetkileriyle meşruiyet onayı verirlerdi. Totem alanda mutabakat denen bir anlam yoktur. Takdis ittifak ortamında meşruiyet onayı olmakla bir mutabakat metni kararı olmayı vurgular.

Kısaca insan meşrulaşamıyordu. İnsanın kendisini belirleyen, insanın kendisini meşru eden totemi de yoktu. İnsanın öncesi yoktu. İnsanın ilahı olacaktı. İlah insana

meşruiyetlik veren kutsallık olarak ittifakta boy verecekti. İlahın kendisi de insanı takdis edenlerdi. Bu nedenle ittifakı alan içinde insanın en az iki ilahı vardı.

İttifak aşaması içindeki insanın totemi olamazdı. İnsanın takdir eden, insanı takdis eden, kararları ortak metin ve söz müzekkeresiyle takdir eden; mutabakatları, sağlayan ilahları vardı. İttifak içinde ittifakın yürürde olması için; insanın İlahı değil, ilahları olmak zorundaydı. İnsanın tekil totem buyurması değil, mutabakatlarının olması zorunluğu vardı. İttifak alanı içinde tek fazlı zemin salınması değil çoklu zaman ve zemin yarılması içinde olmakla insan bu en temel zorunluluklarla belirlenmişti.

Takdirçiler yalın grup takdisçileriydiler. İnsan yer (Ki) ve göğün (an) birleşmesinden oluşmuştu. Yer (Ki) aşağı topraklarda oturan tarım meslekli totem temsilcilerdi. Gök (An) yukarı toraklarda oturan çobanın (Akad'ın) totem temsilcileriydi.

An ve Ki birleşti An-ki (Enki) doğdu (insan doğdu) . İnsan ne An'ın insanıydı. Ne Ki'nin insanıydı. İlk yasaya göre insan meşru değildi. An ve Ki'nin takdisiyle insanın çift başlılığı onanıp meşru olacaktı. İnsanın takdis (ortak sözleşme iradesi) edilip kabul görmesini kutsallık onayı ile mühürleyenler ilk kez ittifaka gelen her bir totemi atalardı (An ve Ki'ydi) . Bu nedenle ittifaklardan sonra artık yeryüzünde sentezi oluşmayı, takdis edişle kutsayıcı olanlar vardı. Bu sentez, hem biyolojik hem kültürel.

İlk dönemlerde ataların doğal yoldan torunlar üzerine ruh ve mana geçişini yapması; ittifakla takdis olanın; ortak karar olanın; ruh ve mana geçişine tanık olmanın; kutsamasına dönmüştü. Bu yüzden takdis eden kutsayıcılar; ilk ittifak ürünü olan insana, ya da insanlara; " ben sizi takdis edeniniz olan kutsayıcınız değil miyim? Diyordu. Onlar da; "evet sen bizim takdis eden kutsayıcımızsınız" diyorlardı.

Takdis eden kutsayıcı; takdis edilerek kutsanan, insanı; kendisine tanık kılıyordu. Bu tanıklık bildireli manifesto; birer bir, yüz yüze tanıklık etmenin "İTTİFAK İMANLI" sözleşme ve ahitseni olan; KALÜ BELAYDI. Tarih sel olanın tarihi bilinç ve tarihi ruhu; kutsayıcılar eliyle, İNSAN TAŞIYICILARA takdis ve kutsamayla, devredilmenin bir meşrulaşmasıydı.

İttifakların "manifestolu kabulcü imanı", bir kimlik, bir aidiyet bilinci, bir uyrukluğa bağlı olmaktı. İnsanın, kendi kimliğini hatırlanması için ve insanın, kendi kimliğinin kimden geldiğini unutulmaması için seremonileri vardı. "Unutkan olan ve pek cahil olan insanın" imanı ahidini unutmaları durumunda tövbeyle yeniden kazanılması için sık sık şahadet getirip, takdimcilerin adını tekbir ediyorlardı.

"An'ın karşısında insan ve iggiler, An'ın adını söyleyip tekbir getirerek tövbe ediyorlardı" Ve insan; kendi iman içinde olan imanı bilgiyle; kült merkezin içinde olan bilgi ve imanı; bilgi ve iman söyleyici tekbir getiren sorgulayıcılar karşısında, periyodik sorguluyorlardı.

Kişinin imanı merkezi kült imanı ile eşleştirmek bu sayılan nedenlerle doğru olduğu gibi bir kültür ve şecere bilincinin geleceğe aktarılması içinde de çok doğruydü. DVD'nin, Kâğıdın, Yazının olmadığı o günlerin kullandığı iman eşleştirme en doküman olucu süreçti.

İmanı eşleştirme, iki ayak taşıyordu. Birincisi insanın iman bilgisi ve imana tanıklığıyla, iman (bilgi): kişisel düzeye dek depolanmakla sosyal sistemin korunan bilgisi oluyordu. Ve kıtlık, felaket, savaş, salgın gibi ölümler nedeniyle, ayakta aklan tek tek kişiler üzerindeki " korunan sosyal kodlama" geleceğe aktarılıyordu. Gayet pekin yoldu.

İkinci ayak olan ittifakı iman tazeleme zikri içinde olan kişi; kendi üzerine kendi yansımasını yapar. Böylece kendisini etkiler. Bu tekrar edegelen şeyin, insan üzerindeki alışma oluşla tekrar olunanın büyüleyici etki yapmasıdır. İlk ittifakı takdis ve kutsanma onaylanmasına bire bir tanık olanlar vardı. Bunlar ittifakı imanı tazeleyerek; ittifakı imana tanıklık etmenin, okuyuşunu zikrini ve tekbirini getiriyorlardı.

Yani takdisle, manifestosunu yapılan durumu görmediği halde sanki görmüşler gibi tanıklık edip şahadet getiriyorlardı. İttifak imanlı manifestodan sonra arada ikinci, üçüncü, on beşinci nesil geçmiş olmasına rağmen; o ilk tanıklık şahadeti olan kalû belaya, tanık olmuş gibi tanıklık ediyordular. Bu ittifakın, gaibe imanıydı.

Kısaca insan, melez bir sosyo kültürel ve sosyo biyolojik sentezdir. İnsan, takdis ve kutsanmanın ortaklaşa onayıdır. İnsan sentezi takdis ve onayın içermesi olan imanın bilincidir. Ve bilincin tarihsel kodlarını geleceğe aktaran bir taşıyıcı özelliğinin mana (anlam) ismi oluşa, sentez olmakla; bilinçli ruh geçişli kalıbın temsilcisi olmasının adıdır. İnsan sosyo toplumsa mutabakatlar SÖZLEŞME ürününün ismidir. İnsanı sentezleyecek süreci belirleyen şartlar, totem meslekli nesne-özelci davranışlardır.

xxxxxxxxxxxxxxxx

- Enki, takdisçi yaratıcıların adını verecekleri varlığı İggi'lerin canından kanından kil yoğurdu. Ve takdisçi yaratıcılar kendi görünüşlerini bu balçıktan şeklin üzerine koydular. Enki'nin kil ile çamur ile yaptığı şekle takdisçiler, kendi bilgeliklerini vermişlerdi.
- İggi'ler, kingular, Enki vs. her biri ittifakı olan grup ilahları ve grup temsilcilikleridirler. Enki insanı temsil eder. Enki An ve Ki'den doğuşla Enki olan ilahtır.
- Yani insan da ilahtır. İnsan sentez oluşla ilahtır. An ve Ki sentez değildir Tekil olan yalın grup temsilciliğidirler. Bu yüzden Enki olan insan takdisçi ilahlara (An'a ve Ki'ye) hizmet ederler. Sofra kurarlar. İlahların her biri ayrı bir işi yaparlar. İttifakın yeni kuşağı; bu ilahların canından kanından ruhundan ve bilgeliğinden oluşla meşru oldular.

Bayram Kaya

İnsana Dek

Yaşamak kevgirin suçu değildir
Delek deşekliğini...
Şöyle yaparsam eşek olurum
Diye yapmaz
Eşek eşekliğini...

Eşek
Eşeklik yaptığı için
Eşek değildir
Eşek dendiği için
Yaptıkları eşekliktir.

Biyolojin canlı
Kimyan cana göre heyecanlı
Ontolojin varlık
Kişi olura göre darlık
Varsa para eder bir kârlık
Bir sosyal yapıyla
Sen insansın
Toplumsal yapıyla hareket
Üretimle bereket
İnsan gibi davranışla yaratılmadın
Yaptıkların sana göredir
Toplumunu görmemekle nisyani
Sana insan denmekle insani

15.05.2013

Bayram Kaya

İnsanın İnsanlık Hastalığı

İnsanlık hastalığı içermeli söylem evrensel bağlama gidiş olarak anlaşılanmalıdır. Sosyal ortamların insanı anlatan totem tabusuyla ilgili değildir. Hiçbir hayvan kendisini çok özel ve kutsal bir varlık görmez. Yani bir köpek başka bir köpeği kutsal görmez. Bu köpeğin, köpek olmasından kaynaklı değildir. Ya da köpeğin kendi değerini idrak edememesinden kaynaklı değildir.

İnsan kavramı kutsal totem alanlı, tabu anlayışın kuralıdır da ondan. "Totem alanlı tabu kuralı", köpeğin oluşturduğu dünyada hiç bir engel ve arızaya uğramadan yalın akmaktadır. Yani bütünlük çok kez kesikli sürekli olmadan tekil akar. Bu bencil düzlemli organizma bilinç seviyesine uygundur. Oysa totem alanına tabii tabucu kutsama, başka düzlem ilişkisidir.

Siz totem alanla dünyaya bakarsanız dünyayı başka idrak edersiniz. dünyaya kutsalsız, totem alansız bakarsanız; dünyayı başka türlü idrak edersiniz.

Bu gözün mikroskopla teleskopla evrene bakmasını andırır. Nasıl göz bu kabilinden araçlarla dünyaya bakmakla dünya farklı idrak edilmektedir. İşte sosyal grup benliğimiz; totemi kutsal anlayışlı araçlarla çevreye bakarlar. Bu nedenle sosyal öznel düşünce dünyamıza dek idrakler de, çok farklı olabilmektedir. İşte köpek "totemi kutsal anlayışla" dünyaya bakamaz.

Oysa totem dönemde ki atalar; "insanı" bilmediği gibi çevredeki her insan varlığını da kutsal oluşla görmüyorlardı. Bencil özümüz grup içinde daha güvenli şekilde ayakta kalır. Bu nedenle grubunun hayatta kalışını, dayanışma savunması yaparız. İşte kutsal oluş buydu. Bu nedenle kişi sadece grubunu, kutsal görüyordu. Kişinin kendisi için başka grup kutsal değildi.

Bir grup aittisi kişinin başka grup kişisiyle karşılaşması bir kavga, bir meydan okuma savunması olurdu. Zaman zaman bu karşılaşmalar ölüm olmaktadır. Biri birini av yapmayla sonuçlanıyordu. Bu nedenle atalarımız ne kendi grubunu ne başka grup kişilerini henüz insan diye tanıımıyordu. Bunun şarları yoktu. Durup dururken de kendisine "insan" diyemezdi.

Grubu içinde bencil sağlayışlarını gerçekleyen yol ve yöntemi kutsal kılan grup kişileri; kendi grubu dışındaki, kendisi gibi biyolojik grup varlıklarına, kutsal demiyorlardı.

İnsan, ittifakla insan olmuştu. En az iki karşı grup ittifaklı biyolojik ve kültürel girişme ürünü olan doğumların temsilcilerine insan deniyordu. İnsanı melezleyenler bir ahit ittifakı üzerine insanı yaratanlardı. Her bir grup aittileri ittifakın aittesi olan ürüne "insan" demişti.

Üstelik ittifakı oluşan gruplar ittifak içinde kendisine insan demediler. ittifak oturana kadar kendi yalın totem adı ve kültürü ile anılıyorlardı. Gruplar insanı yaratmaya karar veren ittifak ilahlardı. İnsan söylemi tarihi bir girişme bilgi olmanın ve tarihi bir kırılma dönemi oluşun kodlarını taşır. Bu düzey ve düzlem, ittifakı girişmenin, melez olucu yansımasıydı.

İttifaklar, gruplar üzerinde; grupların eski totem grup bilincine aykırı oluşlardı. Bu aykırılık grup üyeleri üzerinde suçluluk psikolojisi olarak belirdi. Suçluluk şiddetli bir hafıza engeliydi. İnsan kavramı bu şiddetli infialin kodlarını taşıyan anımsatma oluşuyla da çok önemliydi. Bu nedenle tufanlar oluyordu Bu nedenle insan kavramı kutsal oluşla kutsandı.

Bir grup; ittifakı girişme yaptığı grupla, kendi bileşke sentezine (sentezi olan melez nesle) insan demeyi adlandırış yapmakla ittifakını da anlamlandırdı. Ataları ittifakla her bir grubun kendileri görünüşlü melezini yarattı. Ona da insan adını verdiler. Kendi ittifakı grubu dışındaki kendisi gibi benzerleri olan başka grup hemcinsleri, yine insan değildiler.

Ne zaman ki bir ittifak başka ittifak içinde olan ittifaklarla, ittifaklar arası ürün takasını olan ticareti) ortaya çıkardılar; işte o zaman dek dıştaki ittifakları insan saymama analizlerini sürdürdüler. Her ittifak kendi ittifak uyruğuna insan diyordu. Diğer ittifaklar kendi ittifakına göre cindi, periydi, bal kabağıydı, gök yerliydi vs.

Görülüyor ki o aşamada atalarımız kendi çevresini belirtirken biyolojik yapı benzerliğinden çok "sosyaldi kutsal anlayışlı totemi girişmeleriyle" kategorize ediyorlardı. Atalarımız ikinci evrede "ittifakı kutsalcı tabuyla" çevrelerini kategorize ettiler. Yani ittifak gözlüğü ile çevreyi belirttiler. bu belirtmeyle kendilerine insan diyorlardı.

edici anlamlarla bağintısını yapmaktadırlar. İttifakı totemi, tabucu sosyal anlayışlı atalarımız; karşı ittifaklı grubu da insan ittifaklı kılıcı, kendi kült merkezli gruplarının içine katıcı yeni yeni birçok sosyal anlayışlı kutsal yöntemleri de denediler.

İttifaklar takdis edildi. Özne bilincinin anlaması içinde olan grup kutsallığı; ittifakların takdis edilmeleriyle ittifak kutsallığına dönüştü. Böylece ittifak kutsallığı kendi grup kutsallığı gibi temas edilir, dokunulur kılındı. İttifak aitlerini de kendisiyle aynı sayan kutsayıcı görüşle (takdisle) gruplar ve grup ittifakı kutsandı.

İttifak grupları karşılıklı can mal güvenliği içinde oluşla, birbirine karşı dokunulmaz olmanın zırhına; takdis oluşla kavuştular. Bu takdis edilen kutsayıcı dokunulmazlık sözleşmesiyle bir grup karşı grubu kendi gibi insan (grup) olmanın kutsallığından sayıp can dokunulmazlığının emniyetini, sağlandı.

Bu dokunulmazlık ile eskinin yamyamlığı olan insanın insanı avlanmasına karşı oluş güvencesini akdettiler. "İnsanın kanını içmeyecek, etini yemeyeceksin" diyorlardı. Kendileriyle ittifakta olmayan gruplar, insan olmadıklarından; canları kanları güvende değildi.

Aksi halde ittifak içinde ittifak olduğu grubun totem yiyeceğini yememe, onlara elle ve cinsel yolla dokunmama anlamına bir güvence değildi. Bu eski ittifak öncesinin totem adetleri ittifakı takdisle zaten meşru olmuştu. Bu türden sosyal anlayışlı kutsalcı yol çevreden kült merkezine geldi. Giderek ittifak merkezinden çevreye doğru genişledi, düzenlendi.

İnsanlar kutsallık tanımına, grup kutsallığı bilinçli yaşanılabilirlerinden yola çıkmıştı. Grup bilinçli kutsallığı geçiş törenli ritüel olan "takdis" etmeyele "ittifak kutsallığının bilincine" çevirdiler. Sosyal anlayış karşı grubun kutsal oluşunu takdis edilme üzerinden hazmediyordu.

Sosyal anlayış, takdisten sonra ittifak kutsallığı içine gelmişti. İttifaklarla, ittifakın melez ürünü olan kişilerini; insan deme kutsaması içine soktular. İttifak kutsaldı. İttifak üyesi olmakta kutsaldı. Böylece takdis etmeye başladılar. İttifakı kült, takdis etmeyi sosyal kurumlaşma kıldı. Takdisle ittifak melezlerine ittifaka boyun eğici oluşun aitlik kimliğini

veriyorlardı.

Takdis, melez kişinin ittifak aiti olmasını, ittifakı grup taraflarına onaylatmaydı. Takdis işini, meşruiyetti oluşuyla melez olmayan, totem mesleğini ittifaka öğreten; yalın totemler yapıyorlardı. Takdis yapımcılar (yalın totemi kişiler) , yani melez olmayan totemi etnik rupların tüm kutsal kişileri, insanları yöneten kurul konsorsiyumuydular.

Melez insanın dünyayı (ittifak için) doldurmasıyla melezlik yani insan meşru olmuştu. Ömür miyadi dolmısla sahneden çekilmiş olan ittifak yaratıcılarından meşruiyetliği takdis etme yetkisi devralınmıştı. Yeryüzü, ittifakı insanların (melezlerin) soyuyla dolmuştu. İnsan bu bağlamda ittifak yapanların ürünüydü.

Kutsallık, şimdi takdisle aşamalı oldu. Takdis, ittifakın, sosyal anlayışlı kutsama seromonisiydi. Artık dünya yeni ittifaklı takdislerle kutsal oluyordu. Kutsalcı idrakle (zihinsel içsinimiyle) ittifakı yaşantı ediyorlardı.

İttifakı yapan; insanı yaratan; insana, insan adını veren totemi etnik kişileri, ittifak ürünü olan melezleri ittifak birliği içinde aitti ve kutsal kılmak için takdis etme işini yaptılar. Böylece takdis (kutsama) geçiş dönemi ritüellerine dönüştü.

takdis eden etnik, ari grup kişilerinin ortadan kalkmasıyla (miyadi ölümleriyle) , kutsama ritüeli hükmen ortada kalkması gerekirdi. Oysa takdis denen kutsama-onu öyle meşru kılma, sosyal güç ittifakının aittisi yapma işi yeni anlamıyla ve yeni gelenek oluşuyla, mana denen ruh geçişi türü olmanın el verişle kült merkezi temsilciliği yetkisinde sürdü.

Yalın totemler ittifak içine getirdikleriyle, her şeyi ikizleştirdiler. Emzirme, kutsal birleşme grupların saygıladığı sosyal yasa (tüze) oldular. İlahlar, içkin oldukları anlamla her biri bir yasaydı. Tüzeli olan karşılıklı ikizleşme ittifakı söylemleri yasa oluşla, münavebeli kült merkezi temsilciliğine dönüştü. İlahlar her biri bir şeyi düzenleyen tüzeli yasaydılar.

Totemler ittifak içinde birbirine karşı görevi düznlleme yapan ilah oldular. Totem ilah artık atalar söylemini aktaran ruh olmaktan çıkmıştı. Gruplar ittifakındaki ahdi olanı sözleşen imanı söylüyorlardı. İttifakın manifestosuna göre düzeni sağlamanın tüzeldi öznel anlayışına dönüştüler.

İlahlar, ittifak içinde; tüzel olmanın, somut imleyeni olmak için yasa oluşlarıyla vardılar. Söz oluşla vardılar. Örnek uygulayıcı oluşla vardılar. Bu nedenle ittifak için önce söz (ahitleşme-manifesto-tüzelin-yasa) vardı. Kral Urukagina Pİ-LUL-DA diyordu. "Önce söz vardı"; "bu yetmeyince yasalar oldu" diyordu.

İlk ittifaklar; totem gruba ait totem kişiler eliyle yapılan milattan sonrasının 13. yüz yıl Magna Carta manifestosu gibiydi. İttifak içi sosyal anlayıştaki karşılığı, takdis eden somutluktu. Bu somutluğun ittifak içi temsilcisi de, kült merkeziydi. İnsan böylesi sosyal totemli oluşucuların ürünüydü.

İttifakı insanın kutsallığı, köleci dönemle adeta ortadan kalkmıştı. İnsanı oluşan sosyal süreç kırılıma uğramıştı. Şimdi kutsal olan insan değildi. İnsandan alınan kutsallık mülke verilmişti. Mülk kutsaldı. Bu nedenle adalet mülkün temeliydi. Mülk adaletle de kutsanmıştı. İyi de mülkün ve adaletin temelinde ne vardı?

Mülkün ve adaletin temelinde TAKDİR kutsaması vardı. Mülk takdirle keyfi olarak dağıtılmıştı. Adalette bu keyfi dağıtımı sağlayacak şekilde kutsal olmuştu. Takdirin temelinde köleci sosyo toplum bilinci dışında bilinç vardı. Bu bilinç mülk sahibi olmak için yanıp tutuşan bencilliğin gücüydü. Bu kutsama takdisiyle "adalet (yeryüzünü dağıtma-paylaştırma oluşla) mülkün temeli olmuştu". Artık adalet mülkünüze göre tanımlanıp belli oluyordu. Mülkü olan hırsız (haksız) olamazdı.

Çalışmanız-çalışmamanız; mülke sahiplikle belli oluyordu. Mülkünüz varsa çalışmıyordunuz. Mülke sahipliğinize göre efendi ya da kul oluyordunuz. Mülkünüz varsa efendiydiniz. Mülkünüz yoksa köleydiniz. Bunlar öncel bir takdire göre toplumun dışında irade oluyordu. Bu keyfi dağıtma yapmış iradeye göre adalet gerçekleşiyordu. Efendi ya da köle olmanız, mülk edinmiş biçiminizdi. Köleci dönemle totemi takdisçe kutsallık, buydu. Şimdi İlahi Takdiri, kutsal kılıyordular.

Takdirci ilişkilersen yansıtmayla mülkün sahipliğini belirleme olan adalet; o sisteme göre mülkü olanın söylemesidir diyemediğinden; çalmamalısın diyordu. Yani, mülke göre olan adalet, mülksüze hırsız diyordu. Kişinin mülkü olmadığından mülksüzler adaletli olamıyorlardı. Açıkçası mülksüzler adaletsizdiler. Çalmanızda-çalmamanızın da saptanması olan adalet, yine mülke sahip oluşunuzla beliriyordu.

O aşamada mülk keyfi dağıtımla verildiği için, mülk sahibine mülkü çaldı demeniz sizi cıs yapardı. İlk mülk iktisabına cıs denip adaletli olunmadığından, mülksüze karşı adaletsiz olunarak, adalet mülke temel oluyordu.

İlk kavga da mal iktisabı nedenle olmuştu. Mülk edinme şekli diğer yanda mülksüz olmanın takdiri idi. Bu takdir edişin sembolizmi, Gilgamesh-Enkidum (Habil-Kabil) cinayeti üzerinde şeytana uymak oluşla ifade edilir. Mülk iktisabının edinmiş şeklinin ilk dezenformasyonu yapıyordu.

Gelişen özel mülkiyetçi sahiplenmiş eğilimleri, köleci ittifakın ilk özel mülkiyetçi yansıma şeklidir. Mal edinme yüzünden yapılan ilk kavga mala sahiplenmenin simgesi olan öldürme işini, yine mülke sahip olup olmamanızın süreciyle ortaya koyuyordu. Darbınız, gasplarınız; mala mülke sahip olamamanızın ya köle oluşuyla ya malın müsaderesiyle (el konmasıyla) oluşuyordu.

Devlet gücü mala el komayla (vergiyle) meşru ve haklı ve adaletli oluyordu. Her şeyin temelinde mülk vardı. Haklı olmanızın temelinde de mülk sahipliği vardı. Haksız olmanızın temelinde de mülk sahipliği vardı. Mülkten yansıyan sahiplenmiş (iktisap) şekli, adaleti belirliyordu. Bu belirlenime (adalete) göre mülk, takdirle ve keyfi oluşla dilediğine dilediği gibi verilmişti.

Bu dağıtıma göre mülk sahibi haklı ve mülkün temelindeki adaletten ötürü de adaletliydi. Mülkü olmayanda haksız ve her an haksız adaletsiz olma eğilimindeydi. İçsinilen, içsindirilen buydu. Bu içsinilen semboller üzerinde köleci ittifakın sözleşmesi sistemin imanı oluyordu. Süreci mülk ilişkilerine göre yansıtmamızın adaleti vardı.

Sadaka veriyorsanız, yardımlaşıyorsanız, zekât veriyorsanız bunun adaleti yine mülk ilişkilerini yansıtır olmaya göreydi. Başka nasıl adaletli olacaktınız ki? Önce dengeyi bozacaksınız, sonra dengesizliğe göre süreci sadakalarla dengeye getirecektiniz. Bu adaletin ikinci şekilde belirtilmesiydi.

Sadaka vererek mülksüzün, mülkünüz üzerindeki nefsinin def ediyordunuz. Size dönecek

öfke patlamalarını önlüyordunuz. Size çalışacak gücü ölmeyecek şekilde hazırda tutuyordunuz. Ve her şeyin temelinde mülke sahiplik bulunmasıyla gerçekleşen adalet sözünü, ben demiyordum "ADALET MÜLKÜN TEMELİDİR" veciz sözüyle bu söylem yüz yılların vurgusuyla pekişiyordu.

İnsanlar bir kodlama simgesi olan Fransız devrimine gelip ulus kimlikli yurttaş oluşla "adaleti" insan emeği ekseninde; yansıtmaya başladılar. Böylece emeği takdis eden kutsamayı meşrulaşmaya başladılar. İnsanın insanlığı da, adaletin eksen kaynağı da değişmeye başlamıştı. "Adalet mülkün temelidir" söylemi bir anı ve gelenekti hatıra olmasıyla, artık şimdiden geriye doğru yavaş yavaş tarihsel aşamanın anı bilinci olarak kalacaktı.

Efendi köle ilişkisinin ceberrutluğundan yeniden insan olma fikri geliştirilmişti. Böylesi insan olma zülme karşı mazlum olmanın ifadesiydi. Eş deyişle zalime insan ol demek zalim yumuşatılıyordu. Bu işi kotarmak için hep Adem'den (Apsu'dan) Eva'dan (Tiamat'tan) geldik denmeye başlandı. Aynı ana babadan gelme kardeşler oluşla insan din ve iman kardeşliği üzerinde insan olmayı deniyordu.

Kölecî dönemle bir kez insan insanlığını kaybetmişti. Artık bulması olanaksızdı. Bulduğu da aradığı o insan olmayacaktır. Görüldü ki din kardeşliğinden hepimiz insan kardeşleriz denmeye geçişte dahi efendi köle ilişkisi yine Mevla-Mevali üzerinde sürdürülüyordu. İnsan tanımları pansumani debelenmeyi uzatmaktan başka hiç işe yaramıyordu.

Kölecî totemi bilinçle insanı yansıtmaya bir kez insanda sapma kırılması yapmıştı. Artık ittifakın insanı cennetin insanıydı. İnsan bir daha kutsanamayacaktı. Mülkü olanla mülkü olmayan; köleyle efendi bir arada kutsanamıyordu.

1789'da İnsan, insan olmakla, yeni insan; mülkün belirleyişine göre değil de özne nesnel emek gücüne göre ilişkilerini düzenlemekle adaletli ya da adaletsiz olmayı saptamıştı. Artık bu anlayış çerçevesinde mülksüze hırsız deme yerine sömürünün çarpıklığı oluşla, anılıyordu. üstelik sadece mülksüz olan değil, mülk sahibi de hırsız olabiliyordu. Artık adalete mülkü oluşla değil, oluşların her bir yansımasıyla bakılıyordu.

Şimdi yeni insan, özne nesnel emek gücü oranında sürece katıldı. Haklarını bilip haklarını meşruiyetlikle arayandı. Bu süreçlerle saygın ve adaletli olunan ve adaletli olan insandı. Yeni insan artık salt kendisine eşrefi maahlük kutsaması yapmıyordu. Biliyordu ki kendisi sosyaldî totem anlayışça özel bağıntılar içinde kutsaldı. Oysa genel bağıntı içinde en az bir virüs, bir inorganik süreç kadar yaşamsal oluşla, kutsaldı.

Bu nedenle insan; bir zamanlar kendi karnını doyurduğu bitki, hayvanları; özel yaşam alanlarında koruyup kaloriferli ortamlarda hayat bulmalarını sağlamanın sorumluluğu üslenmişti. Emek eksenli anlayışı sahiplenme, insanın kutsalı oluyordu. Sosyal insanın; kutsal olan canlılar ve çevrenin kendi kutsallığıdır deme noktasına gelmesi ve bunu açık seslendirmesi için MS'ki 21. yüz yıla gelmesi gerekecekti.

11.12.2014

Devamı var

Bayram Kaya

İnsanın Tutumlarındaki Evrilim 01

Geçmişteki insanlığın gelişmesini bilemeyenler, geleceği de bilip, gelecekte de, ne şekil yol alınacağını bilemezler. Böylesi bilmezdi insanlar, bir kadercilik telakkisi ile yol sürprizlerini beklerken, sağlıklı bir gelişmişlikle yolu alamazlar. Böyle insanlar, bilme ihtiyaçlarının yerine, inancını koyarak ikna olmuşlardır.

Yaşantısal ve doğal ilişkilenecekleri içinde akıllı ve mantığı çıkaramayan anlayışlar, aklın ve bilmenin yerine inancı koyarak güdük ve küt anlamalarla da olsa, kendilerini bu günkü seviyenin düzeyine doğru geliştirmişlerdir. Zaman akışının ve zamanın değişmesinin içinde, pek pek kalıcı olan bir şey bilinmemektedir. İnançlar da laikleşme ile toplumdan ayrılacaktır.

İnançların temelindeki dünya anlayışlarda; kendi içinde geliştikleri her bir etnik kabileci sosyolojik dünyanın, geçmişten beridir hep öyle oldukları; hep kendi yayıldıkları zaman düzleminin eksenindeki gibi durum içinde olduklarının kuruntu sanılarıyla dünyayı bilip, anlamışlardır.

Ve olan her değişmeyi; bir bozulup sapmanın, bir sapıklığın kendileri ile düzeltilmesi olarak telkin etmişlerdir. Sözün gelişi, Âdem'le Havva; her şeyin adını öğrenirken, sanki bir ellerinde çapa, diğer ellerinde kazma, ayaklarında da çarık, üzerlerinden de igs den elbise varmıştı gibi biçimlenir ve böylece her şeyin adını öğrenirler!

Çünkü dinlerin olduğu toplumsal yapılar ve sosyal yapılar; sınırlı bir nesnel kullanımla ve o hep o aynı nesnelere tanıma ve bilmeye dayalı eş koşulu. Bunlarında adını öğrenmek, hemem hemen her dönemde aynı kullanımlardı olması gerekenlerdi. Bu ilkten beri durup durduğu sanılan şeylerin yanılgısıyla Ademe her şeyin adı öğretildi.

Örneğin bu mantıkla Adem, hiç bir zaman bilemeyeceği bir BMW'nin adını da öğrenmişti! aslında bunun tarihsel çözümü, tarihsel gerçeğin ifadesidir. Ama burası konunun yeri değildir.

Böyle bir gerçeklik yoktu. Birazın kazmayı, kürek gibi teknik oluşmayı, bugünkü gibisine ana baba kardeş anlayışı dahi yoktu o dönemler. Eğer ilk sosyolojik oluşmayı, bugünkü kalıplarla ve mutlaka bugünkü soy sop aitleşmesi ile tanılayacaksak; ana babalar yok, yerine benzer rol türden klan babalar, klan analar ve klan kardeşler var. Yani aile, o sosyal klanın kendisi idi.

Komün kendi aç olanından sorumlu idi. Şimdi yeni oluşan toplumla açlık, bir anlamda olması gereken, bir hizmet etme durumuydu. Hatta açlık giderek sınıfsal ayrışmaların yorumlanış mantığına göre; fakirlikte tembel olmanın bir anlatımsal yorumlanmasıydı da. Çok çok sonradan da, inanç eğilimleri sistemleştikçe de, açlık Tanrı'nın rızıkları eşitsiz dağıtmasının ve insan sabrını sınava çekmenin bir başka yorumlanmasının yansıması olacaktır.

Bir kez, özel mülkiyetin özel becerileri ile, çalışma ve yetenek ve mal edinmedeki farklardan kaynaklı tutumlaşmalarla eşitsizlik ortaya konmuştu. Tüm devinimler örgütlü yapılarda şebeke ağ ilişkisi bağı kurar. Özelleşme zorunlu bir eşitsiz gelişme ve eşitsiz ahlak (tutum) edinme girişimiydi. Bu eşitsizleşmenin çatışmalarından giriştirilen zorunlu ve farklı ahlaki üremeler olacaktır.

İnançların temelinde, sosyolojik dünyayı, geçmişten beri hep kendi yayıldıkları zaman düzleminin eksenindeki gibi bilip, anlamışlardır. Ve olan her değişmeyi; bir bozulup sapmanın, kendileri ile düzeltilmesi olarak telkin etmişlerdir. Sözün gelişi, Âdem'le

Havva; her şeyin adını öğrenirken, sanki bir ellerinde çapa, diğer ellerinde kazma, ayaklarında da çarık, üzerlerinden de igs den elbise vardı!

Sosyal birlikler döneminde böyle bir gerçeklik yoktu. Bırakın kazmayı, kürek gibi teknik oluşmayı, bugünkü gibisine ana baba kardeş anlayışı dahi yoktur. Eğer ilk sosyolojik oluşmayı, bugünkü kalıplarla ve mutlaka soy sop aitleşmesi ile tanılayacaksak; bir doğuran kadın varsa da, ana babalar yoktu. Yerine benzer rol türden klan babalar, klan analar ve klan kardeşler vardı.

Bu klan analar, babalar, kardeşler de, bugünkü gibi bir ana, baba, kardeş hiç değillerdi. İlişkinin belki bir düzenleşilmesi varsa da, bu kuşak farkı, ve anne, baba, kardeş olma gibi bir anlayışı bilmek değildi. Herkesin herkesle serbest olduğu, bir totem soy sop birliği meşruluğudur görünen. Yani bugünkü mantıkla bakıp anladığımız bir dönem değildir. Daha beyaz kadın ticareti, henüz olanaksızdır. İtaat etmeyen kadına, kırbaç cezası daha akıldan bile geçmez.

Aidiyetleşmenin, yaptırım gücünün nedenlerinden birisi de, grup üyelerinin ya da o toplumun, her bir üyelerinin; bir şeyleri, bir sağlayış ilişkilerini, bir kullanımı (yol, hastane gibi) hep birlikte paylaşıyorlar olması gerekir. Bunlar ekonomik ilişkiler gibi güvenlik ilişkileri gibi, normatif ilişkilerdirler. Başlangıcın bütünsel davranışlarında, bu türden ilgi ve ilişkilerin paylaşılması, gerekli ve zorunluydu.

Böylesi bir aidilikte, toptan algılı tanımlılık söz konusuydu. Bu paylaşımlar ne kadar genelleşirse, grup aidiyet bağlılıkları da o denli şiddetleniyordu. Özgecilik savunularınız büyüyordu. Büyüyen özgecilik duygularınız, kısmen kişi egosunun üzerine yükseliyordu. Bu nedendir ki kişi ya da kişiler özgeciliğe feda olmanın, özgeciliğe kurban edilmenin bilincini taşıyıp sahipleniyorlardı.

Sağlayışlar ne kadarı da bireyselleşirse; birlikçi yapısal anlayışlardan, ayrılışla kopmalar ve sağlayışların tamahları, daha bir özel tutuma kayar olurdu. Hele de, özellikle de, ekonomik yönden, ne kadar özelleştirilirsenez, bencilliğiniz o kadar hırs ve sahibiyetlikle artardı. Yalnızlaşma başlar. Grup aitliğiniz ve kardeşliğiniz ve özgecil oluşunuz zayıflardı. Geleceğin inşası olan kapitalizm buradan inşa olacaktı.

Özgecilik dönemi ahlakınız; toptan üretmenin, toptan paylaşılması ve toptan klan zenginliği esası üzerine idi. Bencillik dönemi ahlakınız ise bireysel sahip oluşların, bireysel tüketim zenginliği üzerine olacaktır. Bu iki ahlak tipi birbirine hiç benzemeyecektir. Sonraki dönemlerde dinler içinde de bu iki yaşantılaşmanın ahlakına ilişkin uyumsuz ahlak öğeleri, gelenekle sahip çıkılıp, korunur olacaktı.

Gelecek içinde, sosyal birlikçi özgecil yapı ortada yoktu, ama onun ahlakı öğeleri kutsal bir yasa olarıktan dinlerin içinde, yorumlanamaz bir abuk sabuk düşünceymiş gibi durup duruyor olacaktı. Yorumculara ekmek kapısı çıksın diye değildi ama maalesef öyle olacaktı! Yorumcular gerçeği yorumlar olmanın değil, fanteziler ve şaşkınlıklar yapıcı yorumlamanın becerikliliği olacaktı!

Bizim ahlak namus diye biçimlediğimiz bu günkü anlayış, o zamanlar hiç bilinir düşünülür, bir şey yargı değildir. Belki biraz kur, biraz erkeksi, kadınsı düellolar, ama kuytularda her birinin birbiri ile serbestlik anlayışı ile münasebet ettiği sıradan bir haldi. Doğuranın, doğan üzerinde fazladan bir bağ hakkı daha henüz hemen hemen hiç yoktur. Hatta 'aşk düzenleyici' biri, daha sosyal bir yaşamı olan klanlar da, günlük seyir içinde, kimin kimle aşksal birliktelik yapacaklarını, bildirip, belirleyip iznini veriyordu.

Çünkü ortalık yerde analık hakkını icap ettirecek, özelleşen bir sigorta ya da miras sistemi daha yoktu. Bütün ilerideki gelişmenin şimdiden bilinmesine ihtiyaç da duyulmuyordu. Çünkü klanın kendisi kişiye sigorta idi. Klan bireylerin gelecek kaygısını ve savunmasını, topluca birlik içinde üslenmişti.

Eğer inekler de özelleşen bir üretim sistemi içinde olsalar idi, danalara zor günleri için, analık hakkı yükleyeceklerine emindim. İnekler buna gerek duymazlar. Çünkü gereksinmeleri hemen ayağının altında, nimeti ayağı ile çiğneyip içine ederek, salınırlar. Yiyeceklerini yeme zahmetinden gayrı, her şeyleri zahmetsizce gibidirler.

Doğurtan ise, zaten bellisizdi. Kişilerde bir analık duygu bağı oluşacağı pekin bilgi ise de babalık tüm klan erkek birey ilişkilerinin ve yaklaşımlarının, tattırdığı bir duygu idi. Bugünkü ahlak anlayışınızla o güne bakarsanız, olayı ne anlayabilirsiniz, nede yorumlayabilirsiniz. Zaten böyle bir bakış açısı, bizim o günleri anlar olmamızı önleyen engelsel sınırlılıklarımızdır. Ve böylelikle, bu engeller kıt kafalı oluşumuzun kendi resmidir.

Akraba gibi anlayış bağları olmayıp, sadece duygusal klan aidiyet bağlılık ilişkilenmesidir. Aile yoktur. Eğer aile tasarlayacaksak, klanın tümü ve tüm ilişkileri ailedir. Kişiler, gözünü dünyaya açtığı anda, bir sosyal çevrenin, aynı kişilerinin, yaşama ilişkisi yansıması ile karşılaşmıştır. Yansıyan bu sosyal çevre, onda bilinir olanın alışma güvenini ve alışmanın bağlılığını güçlendirmiştir.

İşte bütün ana baba kardeş değer yargısı, bu alışma, yardımlaşma bağ değer duygusu birliğidir. Bu duyguyu da sadece kendi klanı içinde görebilir. Başka klanlar kendisine saldırgancadırlar. Aksi halde özel bir durum değildir. İlk aile bağı, anne baba kardeşlerden olmayıp, grup, ya da klan duygu birlik bağı, tümelci anlayış ilişkisidir.

Takriben 750 milyon yıl önce karaya çıkan canlılık, sıcakkanlılığın ve pek çok gelişmenin evrimleri sonunda, 500 milyon yıl önce üst beyinin bulanık yansımaları ile ancak baş başa idiler. Beyinle zekâyı karıştırmayınız. Bu evreye değin, zaten arkaik zekâları vardır. Beyinleri olmasa dahi organiklerde ve doğada, zaten bir zekâ vardır. Buraya girip de konuyu uzatmayayım.

Bir tek hücrenin, kendi başının çaresine bakar olması bile, zekânın temellerinin nasıl bir süreçlerle ve seçme, ayıklama ilkelerinden, oluştuğu meydana çıkar.

Organiklerin, hücredeki organ eller düzlemindeki ilişkileneşmesi, yine organikler bazında, dışta kolinize ya da sürü yaşamlarının bir egoizmidir, İnsanların sosyal yaşamları da bu egoizmin mantığı üzerinde, devinerek geliştiği, temel yapıdırlar. Gerideki bu hücre içi organ el ilişki düzeni, aynı temel düzlemden hareketle, sosyal yaşamlarda da benzeri davranışlaştırılarak davranılmıştır. Bu nedenle hücre düzeni ve organizma dışı koloniye yaşam, Simbiyoz yaşam, sosyal yaşam, hatta toplumsal yaşamdaki andırış benzerlikler, kaçınılmaz olmuştur. Tıpkı, diğer kimi canlılarla, bizim vücut kimyalarımızın aynı olması gibi.

Metabolizmalarımızın çok çok büyük oranda birbirinin aynı olması gibidir. Ve yine, humoral sistemlerimizin çok çok büyük oranda aynı düzlem eksen ve yapılaşmalar esası üzerinde devinmesi gibidir. Ve tüm bunlar onlardan, kısmen ayrıldığı, bir zemin ilişkiselliktir. Ahlakımızın gelişmesi bu görece bağıntıda tecelli bulacaktır. Sonuçta, ahlakımız da ego dürtüsünün sosyal ve toplumsal yaşantılaşma sağlayış şekli

ilişkilenmesi ile gelişecektir. Sosyal ve toplumsal yapımız ve beynin işe karışmasıyla ruhsallaşacaktır.

Hiçbir oluşumlar, tam bir ideallik, yani mükemmellik taşımazlar. Daima devindiren karşıt çelişmesi ile kaimdir. Bu uçlar, tekil, tikel durumlarla kaos ve felaketler durumunu yaratırlar. Tümellemeye giden durumlarla ne tam tümellemiş, nede tümellememiş durumdadır. Sistem tam da tümellemenin özelliğini verir iken, sistemler nitelik sıçramaları yaparlar. Yani sistem ve oluşumları %100 verimliliğe gitmezler.

Sürecek

Bayram Kaya

İnsanın Tutumlarındaki Evrilim 02

İnsanların bilir olmaları ve ahlaki davranışları, çok büyük oranda inanma eğilimlidirler. Nedenine de yukarıda kısmen değindim. Bir şey için çok büyük orandadır, demek; o şey, %50'nin üstüdür demek. Elliden sonraki niceliği kesir olarak, binde birlik olarak anlarsak; söz gelimi %50,001 yüzde elli nokta, binde birlik bir oran; 51 den küçüktür, ama 50'den de çok büyüktür. Bu tür değerlendirme nicelikler, çok büyük olama oranının, hem başıdır, hem de çok büyük bir değer oluşturmasının kendisidirler.

Çok büyük değerler, ekseriyetler; %50,001'den başlar %99,999'a değin sürer. Sistem %100 olmasa da sistemler nicel birikmeler sonunda, nitelik değiştirir. Sistemlerde kuantik özelliklerden dolayı 0,001'lik tek bir tekillik mutlaka kalır. Söz gelimi bir klanın %99,999'u yıldıktan korkuyor olabilir Ama %0,001'lik kişileri, yıldıktan korkmuyor olabilecektir. Yine bir klanın üyelerinin yine %99,999'u, bir kapıları varsa, kapının üst eşiğine (süveye) kafasını mutlaka vurarak içeri geçiyor ise, buna rağmen %0,001lik bir tekil kişiler oranı da yine kafasını üst kasaya vurmadan, geçiyor olacaktır.

Bunun terside olasıdır. Yani nüfusun ekseri büyük oranda çoğunluğu %99,999'u kafasını süveye (kapı kasasına) çarpmaz iken ve yılanı dokunmaktan korkmaz iken, mutlaka yine %0,001lik bir tekillik olarak, kafasını kasaya çarparak girecektir. Ve yine yılanı dokunmaktan korkan, %0,001 bir kişi oranı daima var bulunacaktır. Bu şu demek, siz halkı olanca öz veri ile okuryazar, ehil yaparsanız bile; okuryazar ve ehil olmayan en az %0,001'lik bir kesim mutlaka olacaktır. Bunlar patolojik geriliklerden de olabilir. Ama bu durumlar mutlaka ve zorunlu olarak olacaktır.

Ekseriden olma kuramımız, ekseriden olmamayı da zorunlu olarak içerdiği, hiç unutulmamalıdır. Olayları, olguları, gelişmeleri, anlamamanın kökeninde bunlar ekseriyet olma vardır ve ekseriyetin içinde de, ekseriyet olamama durumu vardır. Bunlar, daima zamanla yer değiştiren egemenliklerdir.

İnsanlar ahlakını, sosyal ve toplumsal yapısından alıp öğrenecekti. Bunlar geçmiş zamanların, nesiller boyu aktardığı, birikme tecrübe nakillerdir. Zaman içinde az az biriktirerek kurallaştırıldılar.

Biz bu sosyal yaşamlara bakarken, bunların asla bilmedikleri, bizim olan kavram anlamalarla bunların yaşamına bakıp onları anlamaya çalışmamalıyız. Biyolojiksel yaklaşım onlarla ortak ve temelken ahlaki yaklaşım onlarla ortak değildir. Ancak sosyal davranış olarak bizi çekimleyen ve etrafında eksen kılan bir ahlaki anlamalar duygu ve sağduyu değerleri oluşması ortaktır. Bu çekimleyici alana doldurulacak çekimlemeler oldukça öznel ve sübjektiflikler ve farklılıklar içerebilmektedir. Bu nedenledir ki bizim zina ahlak kavramımız sosyal birlik üyelerinde yoktur. Tek eşlilik yine başlangıcın sosyal birlik klanel üyelerinde yoktur. Ana duygusu çocuğun en yakınsak iletişim ve duygu enformelleri içinde zorunlu varken, bir baba algısı yoktur. Böyle olunca bugünkü gözlüğümüzle ve ana baba ilişkileri gözümüzle, eski sosyal birlik üyelerine bakmamalıyız. Ta ki M.Ö' ki 2000'li yıllara değin. Çünkü ancak bu yıllarda aile ve soy şecereci, zina gibi kavrayış, yavaş yavaş oluşturulmuştur. Ve ilişkilendirme kurumsallaşmaların hala yola konması, epey bir gel git hareketleri ile sürmüştür ve sürmektedir.

Bir insan ahlaken, neden iyi olmalıyım? Ya da insan neden iyi olmak zorunda? Böyle bir soruyu ele aldığınızda epey terlersiniz. Benim alttaki yazıyı okumadan önce, bir iyice cevap vermeye çalışınız. Fantezilere kaçmadan eğip bükmeden cevaplayım.

Bu tür soyut ve absürt soruya; neye göre; hangi geçmişe göre; iyi olmalıyım? İyilik ne?

Sanki insanlar zorunlu bir iyilikte anlaşmışlar, ya da mutlak bir türlü bir iyilik varmış gibi! Önyargıların sorusudur bu.

Bu soru terstir ve iler tutar yanı olmayan bir sorudur. Siz bu soruyu bu günkü gelişmişlik öğrenmişlik şartlanmışlık ve ezberlenmişlikler mantığı ışığı altında soruyorsunuz. Elbette cevabı da fantastik ve gerçek dışı olacaktır. Binlerce yılın girişmesi ile olgulaşan olaylar, bizde ego düzlemine göre; haz ve elem duygusu uyandırmıştır. Biz hazlara eğilimleşip onları hoş ve iyi görmüşüzdür. Elem veren karşılaşmalardan kaçınıp, onları kötü görmüşüzdür. Bir başka yandan da, bizim iyimiz diğer insanlara ve doğa işleyişine aykırı ve ters olmaktadır.

Sanki bunlar yokmuş da, salt bir iyi (ahlak) varmış gibi, bir ön kabul temelinde insanları ipnotize ediyoruz. Bundan 50 000 yıl öncesi insanı; Ay'a nasıl gitmeliyim? Diye bir soruyu önüne koyamaz ise, yine 20 000 yıl öncesinin insanı da neden iyi olmalıyım! Gibi bir soruyu ortaya koyamazdı. İçinde yaşadığı olağanlığın dışında, kötülüğü düşünüp bilmiyordu. Örneğin esrar satmıyor, gazozu uyku ilacı koymuyorlardı. Banka soymayıp, sadaka vermiyor, kapkaç yapmıyordu. Tüm bunlar akıllarının ucunda dahi geçirmediği bilinmezlerdi. Bu sorunun yanıtı, "neden kötü olmalıyım? ' sorusu cevabında da sezilir.

İnsanın bırakın neden iyi olması gerektiği gibi bir fantastik absürt ve bu günün koşullarında sorulmuş mantıksız soruyu; insanın iyi olması şöyle dursun, bir birine yamyamlık edip, bir birini yiyordu. Siz bu ortamda insanın iyiliği hayal, edip, iyiliği günlük bir meselesi gibi ele aldığını düşünüyorsanız şaşarım. Bu durumda iyiliği hayal ettiğini bir yana bırakın, bugünkü anlayışa uygun kırıntı bir ahlak, bile ortaya çıkaramazsınız. Toplumsal olmadan ahlaklı olamazsınız.

Başlangıcın sosyal insanı; iyi olmak gibi bir durum ve sorunu, asla; ne önüne almıştır, nede ortaya koymuştur. Nede doğa, böylesi bir sorunsal görevi insana; hiçbir zaman yüklememiştir de. İyilik ve kötülüğü bilmeden bunların ego yansımalarını sizin hoşnutluk (haz) hoşnutsuzluk ve acı (elem) olarak yansıttığınız bir tepki koyuş vardı. Karnınızı doyurmak için, yaşamak için, güvende olmak için, daima bir savunma mekanizması ego düzlemi ile öldürmek zorunda ve davranışlar tepkisi içindeydiniz o kadar.

Sürecek

Bayram Kaya

İnsanın Tutumlarındaki Evrilim 03

Üstelikte sizin iyilik diye ortaya koyacağınız, büyük ekseriyetle üzerinde ittifak edilmemiştir. Her şey gibi, salt bir iyilik, salt bir kötülükte yoktur. Sizin iyilik dediğinize de, bir başkası kötülük diyor. Bunlar hep öznel kuruntulardır. İnsan öldürmeyi âlemi öldürmekle bir sayarız! Yine insan öldürmeye, cennet vaadi ile huruç ederiz! Böylesine savuma psikolojisine girip, masal anlatmaya gerek yoktur! İyilikler ve kötülükler algısı bir düzey ve düzlem algısının yine ego ve sistem savunmasının düzenleşiş yansıma ve yansıtılması düzlemidir. Ki bu da toplumdur.

Özellikle özelleşen yaşam ve özelleşen mülkiyetin doğurduğu ve bunlardan yoksunluğun ortaya koyduğu, eşitsizlikler kırılmasında yansıyan; anlama ve anlamlandırmalardır. Başlangıcın sosyal birliğinde özel yaşam ve özel mülkiyet olmadığından böyle bir iyilik erdemi de yoktu. Bu tür öğrenmeleri yaparken, yukarıda belirtilen ekseriyet kavramı unutulmamalıdır. Yani sosyal birlik yaşamında da kimi tikel ve önemsiz gibi duran, özel yaşamaların da, sahiplenmelerinde olacağı hatır edilmelidir.

Söz gelimi siz, şimdiki halde arka ayakları kırılmış bir köpeğe, arka ayak işlevi gören, bir araba yaparak iyilikte bulunursunuz! Kanadı kırık bir serçeyi müşfik bir şekilde alıp, veterinerlere götürürsünüz! Bunlar kuşkusuz ki bir iyilik!

Oysa bundan, elli bin yıl önce, kanadı kırık, ayağı sakat bir hayvanı bulan insan, yaralı hayvanı bırakın veterinerlere götürmeyi, bırakın veterinerin yokluğunu; onu salim bir ortama alıp beslemezdi bile. Onu, sadece kolaylıkla ele geçirilmiş bir av olarak görürdü. Belki kendini çok şanslı addeden bir mutlulukla; yaralı, çaresiz avları, doğallıkla iştahla ve kendisine verilmiş bir nimet olarak yiyecektir!

Bırakın neden iyi olmalıyım! Diye düşünmeyi; bir aslanın önünde kaçarken bunu bir kötülüktür diye aklında geçirmezdi bile. Somut olarak olup biteni, uyması gereken kural ve sınırlılıkları bilirdi. Tek gerçek vardır; av olmamak. İyilikte, kötülükte, av ve avcı kavramının yarattığı ikilemde idi. Av yapmak iyi, Av olmak kötü idi. Yani öldürmek iyi, ölmek kötü idi. İnsanın tüm sanısal ahlaki duyumu, bu temeldendi. Sonradanda bu ilk temel, toplumsal yapı ile bir iyi plastikleşip şekilden şekle girecekti.

Bir inek, neden iyi olmalıyım diye bir sorunu kendisine kaygılaşmaz. Sanmayın ki inek bunu, inek olduğu için, düşünme soyutlama gücü olmadığı için yapmıyor değildir. İyilik kavramı toplumsal olgu ilen ve hem insanı, hem toplumsal can mal güvenliğinin sağlanması kaygısı ile zorunlu bir ilişkilene sonucunun, kendi üzerimize yansımasıdır.

Toplumsal olmayan organizelerde, tek gerçek ve iyi vardır güçlü olmak ve hayatta kalmak. Bunun için bir sırtlan çitanın elinde avı almak ister, bunun için yaralı bir geyiği vahşi köpekler parçalar. Temel ihtiyacını karşılamak zorunda olan ve bunu sürekli sağlayan canlılarda, sınırlı bir tekil tikel iyilik diyebileceğimiz yardımların durumsalı içinde, farklı düşmanca olmayan yönelimlerin olabileceği ekseriyet kuramımıza göre kaçınılmazdır. Söz gelimi karnı tok bir aslan, pek pek gereksiz öldürme yapmaz. Ama tilki girdiği kümesi o açlık dürtüsü ile tüm ziyan eder, avı saklar. Bazı kurt sürüleri bir sürüyü tüm öldürme eğilimi gösterebilir. Aslan bunu iyilik olsun diye değil, tilki ve kurtta bunu kötülük olsun diye değil kendi durumsalının gereğidir. Aslan belki öyle durumda bir yardımcı da sunabilir!

Ama bu neden iyi olmalıyım? Sorusunu öne alarak değil de, kendi düzlem duygularının ve bir çeşit empatinin, bilinç edinilmesi ile olacaktır. İnekler toplumu olmadığı için, ineklerin iyilikleri de yoktur. Toplum ortaya çıktıktan sonra, sosyal duygudaşlıkları, iyilik kötülük gibi ahlaki duygu evirilmelerine kayan, ilişkilene yansımalarını, ortaya

koyacaktır. Nasıl sosyal insan bir çiçek sunmayı ve yemekte sofraya bir çiçek koymayı ortaya çıkardı ise, toplumsal insan da, zorunlu nedenlerle iyilik kötülük nesnel yansımalarını ortaya çıkardı.

Her olgu ve olay, gerek kendisi ile gerek çevresi ile ilişkiye girdiğinde kendi üzerinde yansımadan edemez. Yani otomatik organize ve ilişkilenebilir. Düşünme gücümüzü harekete geçirmek için, çok temel bir örnek vereyim.

Örneğin: ısı cisimlerle ilişkiye girdiğinde, yani ısıtılan cisim zorunlu genişir. Genleşme, genişleme sonucunda; zorunlu bir ilişki olarak ortaya çıkar. Bununla da kalmaz, genişleme; kendi genişmesi üzerine yansıyan, otomatik bir büzülme etkiyi de hemen organize eder.

Yani reaksiyonlar makro ve mikro nedensellilerle kendiliğinden başlar. Genleşen cisim yüzeyini, ya da hacmini büyüttüğünden, büyüyen yüzeyle cisim hızla soğumaya başlayacaktır ve cisim geri büzülme, art arda devinimlerini gösterecektir. Genleşme süreci, hiç bir dış müdahale olmadan, kendiliğinde, olgulaşır ve akabil şartlarda kendilik soğuma süreci gelişmesini devreye sokar.

İnsanda, biyolojik temel olan açlık, barınma, güvenlik, seksualite gibi ego düzlem zorunlulukları yüzünden girer. Ve kendi eylemi kendi üzerine yansır, yani etkir.

Ayrıca insanların iyiliği bilmeden, bugünkü anlayışımıza göre; iyiliğe muhtaç bir hayvana, iyilik yapmayıp da, tüketir olmasında; yanlış ve saçma olan bir şeyde yoktur. Sadece av ve avcının olduğu bir dünyanın içinde geliyorsunuz. Toprağı ekip biçmeyi bilmiyor, kendi nafakanızı sağlayamıyorsunuz. İyiliği aklınızın ucunda dahi geçiremiyorsunuz. Sırf, insani kaygılarla, vejetaryen olmanız olanaksız.

Sürecek

Bayram Kaya

İnsanın Tutumlarındaki Evrilim 04

Bu gün karnı tok insanın, kendi açlığına rağmen belki iyiliği vardır. Bunun nedeni, karnı doymuş insanın, öğrenme yolu ile soyutlama gücünün bir insani değer olarak kendini aitleştirme ulviligidir. Ve ölüm oruçları ile de bu insanlık çok azda olsa bir oluşlar alanı, tikel davranışlarıdır. Ve bu tutum, genellikle solcu gençlerin, tarihte ilk kez kurulu düzene muhalif olmaları ve haksızlıklar görmelerine istinaden, genelin inancı gibi inancı olmayanların, inanç değerlenmesidir. Tabiidir ki şimdi bu eylem sağ ve sol grupların baskılar ve yasal haklar karşısında ki eylem koyuşlarının bir düsturu olmuştur. Üstelik ahlakın temelini, Tanrı inancına bağlayanlara bu davranışlar ithaf olunur. Tanrı konusu apayrı bir ulvi ayırt ediciliktir. Bu başka bir yazı çalışmasının konusu olabilir.

O günün koşullarında "neden iyi olmalıyım?" gibi bir soru; o insanlara sorulsa idi, o insanların bırakın sizi insanca düşünür olarak anlamalarını, eğer bunu ifade edebiliyorlarsa idiler, sizi zavallı bir sapık olarak göreceklerdir.

Aslında bu tür sorular, tek cevap almak için sorulur. Hatta bu soruyu şöyle de sorabilirsiniz. Niçin ahlaklıyız? denildiğinde: Allah'a hesap vereceğimiz için, Allah olduğu için, demeniz istenir. Baştan söylediğim gibi, bu tür mantıksal işlerlikler edinmek çoğu sorunsallar karşısında, bilgisizlik ve beyni pasifte çalıştırma yatkınlığı olmaktadır. Yani akli işletememenin kusuru, nakli işleterek inanmayla, bilme ihtiyacınız kapatılmış olur. Oysa iyilik yapma edimi, bir çok toplumsal girişmenizin, yine sizin üzerinize, güvenlik algısı olarak yansımalarının, bir karşılanmasıdır.

Bir atasözü var: "aç it, fırın yıkar" diye. İşte iyilikleriniz de bu toplumsal girişmelerin sonucunda, yine kendinizin güvenliği için vardır. Yani fırınınızı yıktırmamak için vardır. Yıkılan fırınlarınızın altında kalmamanız için iyilik vardır. Yani detaya girmiyorum. Toplumda açların varlığı, sizin üzerinize hırsızlık, yağma, darp olma, gasp edilme, hatta canınıza mal olma gibi yansiyacağından, bunun tedbiri olarak iyilik vardır denebilir. Eşitlikler arasında, iyilik vuku bulmaz. yardımlaşma vardır. Çoğu yardımlaşmalarda iyilik değildir. Bu eşitler olgusu, bedensel gücü, maddi gücü ve zihinsel gücü içerir.

İnsanlığın henüz tam bir toplumsal girişme yapmadığı, çapul ve yağma döneminde çapulcu gruplar, ele geçirdiği esirleri esir olarak tutmazdılar. Çünkü bunun haklı bir gerekçesi vardı. Esir demek, onun için fazladan bir karnın doyurulması demektir. Esir kaçmasın diye, kendisinin de, esir başında, tıpkı bir esir gibi beklemesi demektir. Kendisi yağmacı olan birileri, bunları; sırf "iyilik olsun" diye esir almayı düşünmezlerdi bile! Aksine iyiliği ve kötülüğü düşünmeden, esir etmeden, öldürürdüler.

Ne zaman ki toplumlar ittifakı iyice oturan bir girişmeler yaptı; ne zaman köle emeği ortaya çıktı, artık esirler merhamet gereği(!) iyilik olsun diye (!) öldürülmediler! Köle edildiler. Köleler de sağ olsunlar! Canlarının karşılığında; 'bari bizler de tarlada, işte, güçte, çalışalım da, sizlere can borcumuzu ödeyelim' dediler! Esirler böylece iyilik olsun diye, canlarının karşılığını da ödediler! Böyle bir soruya, böyle bir istihza şart oldu.

Her şey gibi ahlak da toplumsal girişmelerin, izafi yansımalarından kurallaşır. Eski Tevrat yazmalarında göre insanlar, hiç esir almadan, yağmalamayı Tanrı emri olarak yerine getirirlerdi. İsrail dışında, kimseye merhamet de yoktur. İyilikte yoktur. Köle emeği bir değer olarak ortaya çıkınca, tanrıda fikir değiştirip, merhamet etmiş, artık işe yararlar hiç değilse esir edilmişti. İşe yaramazlar yine feleğin sillesini yemiştirler. İslamcın Tanrı'sı da esirleri; 'eğer uysallıkla baş eğer ve cizye verirlerse' öldürülmemelerini söyler. Değilse ölürlerdiler. Bundan tabi ne olurdu ki.

Diğer dinlerde benzer yolda yürümüşlerdir. Köle emeğini ve köleciliği meşru kılmışlardı.

Hem köle emeğini meşru kılmışlar, hem de kölelere ilişkin yaşamsal sorunları insancıl öğüt ve telkinlerle önlemeye çalışan, ahlaki varlaştırmalar yapmışlardır. Toplumunuzun ilişki düzeni ve yaşantılaşması ne ise; ahlakınız, inançlarınız ve bunların meşruiyet olumlaması da öyle olmak zorunda idi.

Bugünkü mücadeleler gibi köleler de isyanlar edip az buçuk haklarını aldıkça, bu hakların derli toplu kural ve kurumlaşmasına da, dinler eli ile kavuşuyorlardı. Hala dinler nesnel oluşun yerini doldurabiliyor ve bu kurumsallığını yerine getirebiliyordu. İşte dinler büyük bir yenilik yapmış gibi, bu elde edilen hakları onaylayıp, olumlamasını yapıp, bunlardan kutsallık mucizeleri ortaya atıyorlardı.

Oysa olup biten; nesnel, objektif, toplumsal gelişmelerin, güne denk düşen gelişmelerini, yanlış (aksayan) ve doğrularını (işleyenlerini), ilişkilileyip, kural ve kaidelere bağlayan yaşamsallardı. Ve bu yüzden sık sık değiştirilip düzenlenmesi gerekiyordu. 1700'lü yılların sonuna doğru gelindiğinde, ekseri anlayışın ufkunda kölelik, artık bir insanlık suçu sayılacaktı!

Nedeni, ne merhametti, ne de; kölelere iyilik yapma istekleri idi. Ne de Allah korkusu idi. Sanayi ortaya çıkmaya başlamıştı. Toplumun (sermaye sahiplerinin) hem emek gücüne, hem de ucuz insan emeğine ihtiyaçları vardı. Bunu da ancak zorunlu olarak köleleri, toprak köleliğinden özgürleştirerek yapabilirlerdi. Tarım kölelerini insanlık sosu adına, insan hakları adına! Serbest kılarak, köleciliği yasaklayarak, köleliği insanlık ayıbı sayarak sağlayabilirlerdi.

Sürecek

Bayram Kaya

İnsanın Tutumlarındaki Evrilim 05

Ki tarım köleliğinden, sanayi köleliğine, böyle geçilebilirdi. Hem de birbirinin yerini alabilecek denli işsiz özgürler yaratarak yapacaktılar. Söz gelimi 2003 te Irak'ı böylesine ulvi, ahlaki, evrensel söylemler adına işgal edecektiler. Demokrasi adına, özgürlükler adına, insan hakları adına, Irak bir kaosa dönüp, bir milyon yediyü zbin kişi ölecek, hiç dinmeyen huzursuzluklar ülkenin rutin gündemi olacaktı. Bu insanların üzerinde fazla düşünmeden hemen kabul ettikleri, hemen hemen Dünya'nın her yerinde geçerli olan üzerinde ittifak edilebilen, ortak mantıktı.

Olup bitenler, art arda gelişmelerin, kendi yoluna uygun ilişkilendirme düzenlenmesi idi. Bir kendi üzerine yansımanın organizesi idi. Bu düzenleniş, sonradan insan eylemlerinin bilinç edinmesidir. Ve insan, edinilen bu bilincin vukufiyetine varışla; zorunlu olarak onu öyle olaraktan hem düzenleme gayretine girecek, hem de egemenci çıkar gayretiyle düzenlenen çatışmalara gidilecekti. Tüm bunların olumlanan tutum kılınması ile de ahlakımız ortaya çıkacaktı. Her yeni yol alış, bilinen olumlama meşruyetini ortaya koyacaktı. Olumlanan yollar inançlarımızı, ahlakımızı ve mantıksal düşünme biçimimizi oluşturacaktı. Topluma da, ağırlıklı biçimde, yasa olarak yansıyacaktı.

Öyle ki egemenci öznel karışmalar nedeni ile çalışanlar, emeğini az bulduğunda ses dahi edemezlerdi. Çünkü dışarıda kendilerinin yerine geçecek, daha bir az ücretle çalışacak, işsizler ordusu yedekte tutulur olacaktı. insanlık gereği (!) azat edilmiş, yığınla işsiz, azatlı, hür köleler vardı! Tıpkı şimdiki işsizler gibi.

Bazen dünyayı yeniden keşfetmek gerekmez, bu iş bir zaman kaybı israfıdır. Örneğin yol, bölü, akım; eşittir direnç, formülü artık bizim araştırmamıza ve yeniden keşfini yapmamıza gerek olmayacak denli bir keşiftir. Avustralya var mıydı? Diye gemiye binip Avustralya etrafında turlayıp, tur haritaları çıkarıp; topografya olarak incelemeler yapmak, boşu boşuna zaman kaybıdır. Ve Ömürleri, yeni şeylere vakfedemeden doldurmazdır.

Ama bazen de dünyayı yeniden keşfetmek gerekebilir. Örneğin geçmişteki bir misalle konuyu pekiştireyim. Güneş'in Dünya'mız etrafında döndüğüne inanılan, bunun böyle olduğu bilinen zamanda, bütün olaylar, olgulaşmalar ve bu konuya dair ilişkilendirmeler, bu bilgiye göre girştiriliyordu.

Bir bilim adamı (sanırım Kepler olsa gerek) bu şekil bilme ile yaptığı yeni girştirmelerden, hiçbir doğru sonuca varamaz. Yeni olgu ve olaylar ortaya koyamaz. İşlemlerinde yanlışlık olduğunu sanıp, tekrar tekrar, hesaplama ve deneylere girşir. Ama nafi edirdir. Bu hal yıllar sürer. Kafası bu problemlerle haşır neşir ve meşguldür.

Bir gün rüyasında, kendisini Güneş'in üzerine oturmuş vaziyette, gezegenleri de Güneş'e zincirle bağlı olduğu halde, döndüklerini görür.

Rüyanın tesiri, kepleri hayli etkiler. Günlerce bu rüyayı düşünür. Artık Dünya'yı yeniden keşfetmenin gerekliliğine karar verir. Der ki; ""Güneş'in Dünya etrafında döndüğünü düşünerek, bunu böyle bilip, bunu böyle temel alarak, sorunlarımın hiç birini çözemedim. Şimdi şöyle düşüneneğim"" der. ""Dünya ve gezegenler Güneş'in etrafında bir çekim (zincirle bağlı olmanın yorumu) etkisi ile döndüklerini var saymalıyım"" der. Bu düşüncesini hesaplarına uygular. Bütün hesapları artık tutmuştur. Yani dünya bilinenin aksine, yeniden keşfedilmiştir.

Ahlakın evrimi de, ekseriyet anlayışıyla yürürlüğe girer. Buyruklaşır. Çok büyük

çoğunluk sayısal değerdeki insan inanış değerlerine göre, izafilikle günceldir. Oluştığı zamanın dışına taşmaları nedeni ile dirki, yavaş yavaş ilişkilerinden soyunup güncelliğini yitirirler. Giderek inanç olmanın ötesinde bir değer taşımazlar. Ahlaki olay ve geleneklere; toplum bilimi, tarihi süreç, felsefe, antropoloji ve dinler tarihi açısından bakıldığında, bize öğretilen tarih ve inançların, kimi ahlaki formasyonlarının yeniden kurgulanması gerekiyor. Hakikaten ahlak hakkındaki kimi mütalaalarımız sorunlarımızı hiç çözmiyor.

Söz gelimi, İbrahim karısı Sara'ya niçin kız kardeşim der? Bu tanımlama ve ahlaki olumlama bugünkü anlayışa göre değil iken, bugünkü anlayışla ensest bir durum gibi anlaşılmaktadır. Bunu böyle anlayan bir bilim adamının yada din biliminin tutumu, bilgisizlik ve dar görüşlülüğü olmaktan öte gitmez. Sümer kayıtları bugünkü anlamda fahişe diyeceğimiz insanları, saygı ile över, kutsal fahişelik bir ilah tavrı olur çıkar. Bu günkü anlayışımıza göre bunları anlamak bilmek mümkün değildir. Davut'un şarkıları bugünkü anlayışımıza göre, yüzümüz kızarmadan söylenir gibi değildir. Ama durum bizim anladığımız gibi değildir.

Yine masalarda pireler berber olur, develer telal olur, Ülkelerin insanını sıra ile günler aşırı kurban veriler. Sıra tam kralın kızında iken, prens gelir kurtarır. Yine dinlere göre ve Sümer, Akad, Babil anlatımlarına göre, insanlar kandan, çamurdan, kuru topraktan, sudan, meniden, ateş gibi vs.lerden yaratılmıştır. Hatta Davut karınca dilini, kuş dilini dahi bilirdir. Bunları bilgi ve öğrenme, öğretme ahlakımız açısından, nasıl anlamalıyız. Bunlar önümüzde duran sorunsallardır. Ya masal deyip kendi bilmezliğimizin, kendi cahilliğimizin şiddetine mağlup olacağız. Yada emek verip bunları anlar olacağız.

Bunlara mitoloji deyip geçmek hiçbir sorunu çözmiyor. Bunlara masal demek, ahlakın baştan beri var olduğunu söylemekte, Allah olduğu için, ahlakın var olduğunu söylemek kadar, yanlış ve yanıltıcıdır. Siz ahlaklı da olsanız, ahaksız da olsanız, tanrı kavramınız olabilecektir. Söz gelimi hiç Allah kavramı olmayan Çinlilerde de, bir ahlak ve ahlak kavramı vardır. Ahlakları, en az bizimki kadar da, saygındır. Bunun neden böyle olduğuna, bu türden inançsal mantık ile cevap veremezsiniz. Ateistlikle suçlanan solcu insanlarımızın, tabiidir ki, insanlık onuru tabirli, ölüm oruçları tutumlu ahlakını da, hiç anlayamayız. Çünkü orucunu tabuları için tutan birinde böylesi bir yaklaşım, gelişmeli olacaktır.

Sürecek

Bayram Kaya

İnsanın Tutumlarındaki Evrilim 06

Evet, bir ahlakımız var; çünkü, bir toplumsal ilişkileniş ve toplumsal sosyal girişimlerimiz var da ondan. Nasıl toplumumuz gelişir, değişir dönüşür ise. Ahlakımızda buna uygun değişir, gelişir ve dönüşür. Başlangıçta, bugünkü uyguladığımız etik ahlaklardan, hiç birisi yoktu. Söz gelimi, komün döneminde ne kimse sadaka alıyordu, ne kimse sadaka veriyordu. Çünkü ortada mal edinme yoktu. Ve mal edişle ortaya çıkacak olan bir eşitsizlik sorunu, henüz ortada yoktu. Eşitsizliğin varlığı dahi bilinmiyordu. Yani ahlakımız şimdi nasılsa, önceden beri böyle değillerdi. Hatta neredeyse yoktular.

Bunlar toplumsal ve dolaysı ile sosyal statüsel farklılaşım eşitsizleşmeyince, önceden biline bilir olgular olaylar değildiler. Dünya'nın her yerinde toplumsal girişmelerle, sosyolojik ahlak olan empatik duygu birliği, aidiyet ilişkisi, evrile evrile, bugünkü ahlaki bilgi haline gelmiştir.

Tanrı inancının ahlakı var ettiğinin, bir somut açmazı da; dinlerin kendisidir. Örneğin Musa hırsızlık yapmayın, ahlak ilkesini tebliğ ederken Mısır'da çıkışta; ""Ey İsrail, Mısır'ı soyun"" demiştir. Ölme ve öldürmeme ahlakını kendilerine haram ve yasak kılarken, başkalarının öldürülme emri Tanrı sözü ile on binlerin ölümü meşrulaştırılmıştır. Tevrat'ın emrinin yerine getirilişin coşkusu ile "Saul vurdu binleri, Davut öldürdü on binleri"" şarkısı, Tevrat inanırlarının kutsal mütalaaları arsındadır.

Şimdi kronoloji filan gözetmeden, bazı ahlaki tutumların, bildiğimizden nasıl farklı olduğunu, tarih içinde yorumlayalım.

Bir kere ilk ahlaki kırılmalar ve ahlaki yansıyışın totemsel anlayıştan farklı kılınmasının nazarı dikkate celp olması, emeğin, mülkiyetin özelleşmesi ile başlamıştır. İnsanların ortaklaşa yaşamalarına ait kültür, alışma ve inanış gibi ahlaki değer yargıları; insanların çeşitli nedenlerle, "bu benim, burası benim, seninle paylaşmıyorum" dediği yola girişiyedir.

Emeklerin takas edilmesinin yaşantılaşması ve süreç içinde, artı emeğin, biriktirilebilir emeğin, hele de bunun değiş tokuş ölçütü değişim aracı paranın ortaya çıkması ile, insan ilişkileri bağlamında ve ahlak bağlamında, doğallıkla her şey gemi azya almış gibidir.

Yani ortaklaşa yaşam ile özelleşen insan yaşamının girişen ilişkilenmesi ile ilk duygusal ve mantıksal ve aidiyet bağsal kırılmaları ve tedirginlikleri, cinayetleri, hırsızlıkları, gasp, darp, gibi eylemleri pey der pey, zaman içinde başlamıştır. Yani insan ilk kez, açık açık, ahlak gibi bir kavramın, ilişkilendirmesindeki, kurallaştırılmasının ihtiyacını duymuştur. Önceden içine doğduğu totem ahlakının yerini şimdi tedirginlik almıştı. Sonradan içine doğacağı ahlakı oluşturabilmenin, sorunsalı ile baş başa kalmıştır.

Gücsüzler, hastalar sakatlar, çocuklar, ortaklaşa yaşamda sorun değil gibi iken, şimdi ürünlere el konmuştu. Ürün özelleşmişti. Artık ürünler kimse ile kolayca paylaşılmıyordu. Sorun daha sıcaktı. Vahameti ortada fazla hissedilmiyordu. Kimi özelleşirken, kimi hala eski töreye bağlı kalıp, eski ortaklaşa yaşamın adetlerini sürdüren tavır ve çatışmanın ikili erdemini sürüyordular. Müthiş bir duygu ve anlayış kırılması ortaya çıkmıştı. İkili zit yaşam ortaya çıkmıştı. Ortaklaşa yaşam ile özelleşen yeni yaşam şeklinin, çelişmeleriyle, hem birbiri ile çatışıyorlardı hem de, yepyeni bir yaşamın, yeni yarattığı eşitlik ve eşitsizlik gibi gerilen durumsalların, kendi kendisi ile sürtüşmeye başlamıştı.

Yaşam giderek özelleşiyordu. Ama haldeki çocuklar, kadınlar, yaşlılar, hasta ve sakatlar hiç kimsenin değildiler. Bu yüzden özelleşemiyor, özel üründen pay alamıyorlardı. Güçleri de yoktu ki ava gide, tarım, hayvancılık yapalar. Bunlar, bu günkü anlamda; henüz tomurcuklanan yeni düşünme biçimi mantıkla, hiç kimsenin yardım edecekleri ya da yükümlüsü oldukları kişiler değildiler. Bunu belirleyecek ne bir totemsel yasa, nede bir beşeri ahlak ortada yoktu. O saygın tecrübeli bilge ve yaşlı güçsüz kişiler, adeta sahipsiz olarkten dımdızlak ortada kalıvermişlerdi.

Komün duygusu, komünü buraya kadar taşımıştı. Adeta komün kardeşliğine ve şimdiki halde komün duygudaşları, buna inanmanın bedelini ödüyor gibiydiler! Bu beklenen ve kimsenin hesap ettiği bir durum değildi. Ki; ne böylesi, bugünkü gibi yardımları umulacak bir akrabalık yüküm bağı biliyorlardı, ne de düşünebiliyorlardı. Bu mağdurlar mülk edinenlerin, ne ailesi idi, ne ana, ne baba, ne amaca, ne dayı, ne teyzesi filandılar! Komün aile bağı zaten "bu benimdir" demekle kırılmış yürürlüğü sarsılmıştı. Böylesi bir akrabacıl girişmeler, yükümlülükler, zaten yoktu ve bilinmiyordu da.

Bu durumda böylesi bir akrabalık duygudaşlığı ve sorumluluk duygusu zaten yoktur. Bir komünsel olmanın sorumluluğunu az çok biliyorlardı. Ama şimdi durum bambaşka idi. O sorumluluk ortak avlanmanın, ortak savunmanın gereği, komün ailenin gözetilmesi idi. Komün ailede çekirdek aile yoktur ki, çekirdek aileye sahip çıkılsın idi. Çekirdek aile; mal edinmenin ürünü olup çıkacaktı.

Şimdi sorumluluk nasıl olacaktı. Ahlakı gibi sorumlulukları da, öyle istiareye yatışla bilinir olan bir şeyler de, değildiler. Sözün gelişi, otobüsünüz olmadan, otobüsteki tutum ve ahlakınız da olamazdı. İşte yeni durum, hesapta olmayan, hayali olmayan bir durumdu. Mal edinenlerle, mal edinmeyenler... Hayal bile edemezsiniz. Ahlak ilişkilenmeleriniz de, buradan çıkacaktı. Zaten ilişkilerden gerekli sorumluluğu çıkaramaz iseniz, ahlakı da çıkaramazdınız. Oysa ahlak başka nerede çıkacaktı ki?

Sürecek

Bayram Kaya

İnsanın Tutumlarındaki Evrilim 07

Komün kendi aç olanından sorumlu idi. Şimdi açlık bir anlamda olması gereken, bir hizmet etme durumuydu. Hatta açlık giderek tembel olmanın bir anlatımsal yorumlanmasıydı da. Çok çok sonra dan dan, inanç eğilimleri sistemleştikçe de, açlık Tanrı'nın rızıkları eşitsiz dağıtmasının ve insanı sınava çekmenin bir başka yorumlanmasının yansıması olacaktı. Bir kes, çalışma ve yetenek ve mal edinmedeki farktan kaynaklı tutumlaşmalarla eşitsizlik ortaya konmuştu. Tüm devinimler ağ ilişki bağı, bu eşitsizleşmenin çatışmalarından giriştirilen üremeler olacaktı.

Sorumluluklarınız, sosyal, toplumsal, doğal ilişkilenişinizin sürdürülmesindeki karşılıklı duyulan, görülen, fark edilen, zorunlu yasal bir müdrikerler. İşte, dış bir kaynağın size bildirim yapmadan, kendi girişme algılarınızın, kendi üzerinize düşen biçimleri ve biçimleniş şekillenişleri de sorumluluğunuz idi.

Bunların, ilişki ve girişimlerinden, analizler edinip, anlayamayanlara; tereküp edemeyenlere; öznel olaraktan, olup bitenleri kavrayamayanlara, eski tutumlu savunma direnişlerine, durumun yansıtılışı nasıl olacaktı?

Bunlar çok büyük tarihi kırılma dönemlerinin felaket, tufana uğrama algılarıydılar. Yeni ilişki biçimi; 'hem burası ve bu benim' diyen özelleşme mantığı idi. Hem de özelleşen mantığın dağıtır gibi olduğu yapıyı, yine kendi yeni ilişki biçimine göre değiştirerek, tekrar bir arada tutması zorunluluğundan, çatışmalar çıkıyordu.

Yani, özelleşenin bir arada düzenleştigi, ilişkisel yükümselleşen, karşılıklı değiştirilebilir üretmeleri ön gören, garip bir düzey ve düzlem kırılması idi. Bu kırılma, dağılmadan çözülmeyi ve çözülürken dağılmanın çözünmesi olmadan yeni bir paylaşım düzenini ön görüyordu. Yeniden ve yeniden çözünürleşene ayrışan, ilişkinliklerin toplulaşmasıydı bu. Zorunlu birlikler oluşturmayı ve dağılmamanın yeni motifleriyle bezenmeyi dayatıyordu.

Toplum mülkleşerek, mülksüzleşerek ürettirmenin organizesi ve bunların kurum ve kurallaşması ittifaklarıyla, organize oluyordu. İşte bunların kavratırılmasının yaptırımı olumlama ve meşruiyetleştirilmesi, totem mantık düzlemindeki iletişim girişme yansıtımalarının semboliklik seslenilmesiyle olacaktı. Elbette bu yol da değişecekti. Ama biçimleniş bu kumaştan üretilip dokunacaktı.

Yeni olanın ancak sosyal inanç düzeyinde benimsetilmesi ise inanç ahlakı olacaktır. Kişiler ahlakını, eş deyişle ve dar anlamıyla da ahlakını, yani; iyi, kötü yargılarını; bu türden ilişkilileşmelerin zorunlu olan söyleniş şekline göre ve katışan öznelliklere göre bileceklerdi.

Ahlak edinmenin İkinci bir yanı da, ahlakı; dolaylı yoldan çıkaracaktık. Yeni yeni oluşan disipline sistemlerin sonuçlarını, bireyler bazında yansıtılmasıdır. Bunların ortaklaşan duygulanımlarındaki yansıtılışlardan edinecektik. Bunun kökeni de, herksin her şeyi biliyor olamayacağı temelinden hareketledirler.

Bizlere, toplumsal etiklerden, toplumsal yasalardan ve tüzük tutumlaştırılmasından direkt ya da endirekt yansıtılan, kaidesidirler. Aslında inançsal ahlakta, sosyal ahlakta, toplumsal ahlakta bize hep dolaylı yoldandı. Ancak kişiler, ilişkisel çıkarımların vukufuna erdiklerin de, ahlakı girişmeleri de anlaşılır ve bilinçlilik oluyordu. Ha keza, kişiler neden el öptüklerinin; ilişkin tarihi, nesnel, toplumsal, ilişkileniş ahlakını ve statüsel gerekçesini bilemeden; şimdiki gibi, daima bir sosyal makul ite gerekçe ile el öpemeye devam edip giderler!

Yeni sosyal ve toplumsal girişme, ürünlerin takas edirlirliği düzeyine, ulaşılması ile yerleşik ve çoban toplumların temasları sağlandı. Klan birlikler arası temaslar ilişkileştirildi. Klanlar arası mal değiş tokuğu, bireyler arası tikel girişmelerle de sürer oldu. Söz gelimi kendi avının derisini, klan birliklere, ekmek ya da yağ gibi bir değişme nesnesi karşılığında takasa giriyordular. Önceki birlikte avcılık yapma ve birlikte savunma yapar olma temelli, sosyal birlik çekimleniş göçerliğinin yerini, şimdi bambaşka çekimlenişlerin ekseni almıştı.

Bireysel üretimle, yerleşik yaşamın etrafında, onun biçimlendirilişi, yepyeni bir ilişkileniş ağını kuruyordu. Kendi ferdiliği için olan özelleşme, kendi tüketimini ve birlik içindeki, birliğe bağlı, klan bağ duygusunun gevşemesini, ortaya çıkarıyordu. Örneğin yine savunmaları, ritüelleri, birlikle idi, ama bunlar da, gide gide yeni biçimlenişin deformasyonlarına uğruyordu. Sosyal birliğin açlığını gidermesindeki aktif oluşların üretilmesinde bir tavsama, gittikçe pasife kayan, sosyal birliğin sorumluluğundan azade, bir yöne kayan gevşeme de, elle tutulurcasına, gözükmeye başlamıştı bile.

Bu emeğin ve ürünlerin özelleşmesindeki girişmelerle, sosyal birlik yaşamdan gevşer oluşlara tepkiler de, kendiliğinden gelişecekti. Henüz bu özelleşmeye katılmayan, geride kalan diğer sosyal birlikteki üyelerin tepkileri de, oluşacaktı. İlk tepki bunları dışlamaktı. Sosyal birliğin ortaklaşa olanından, bunların mahrumiyetlikle dışlanması idi. Dışlanır olmak, katılımcılığı dayatan bir yaptırım olduğu unutulmalıdır. Belki de sosyal birliğin ilk dışlamalarından birisi de, muhtemelen cinsellikti. Özelleşmecilere, komünsel ortaklaşa olanlardan, birisi de cinselliktir. Emeğini özel mülk yapanların, komünde cinselliği rahatlıkla sağlayışlarına, bir tepki kuşkusuz ki doğacak olan bir ilk silahlardandı.

Bu türden tepkiler doğması ile birlikte, zaten var olan, kur yapmanın eğimleşme amacı, aşk olan kur edimi, şimdi değiş tokuğu mantığıyla, yön saptırılmasına uğrayacaktı. şimdi kur yapmak, aşk olmanın çok ötesindeydi. Artık kur yapmak, yanına bir de özelleşmiş mülkü olanın, meta çekiciliğine, öznel ihtiyaçı duygularla eğimleşmiş olmasının yarattığı, çıkar duyguları da, girişecekti. Özel mülkü olanda aşk cilveleri yerine, zaman içinde mal çekiciliğinin, ihtiyaçı cazibesini de, aşk olanın yanı başına, oturdu verecekti. Zamanla hırs ve tamahlar ortaya çıkacaktı.

Sürecek

Bayram Kaya

İnsanın Tutumlarındaki Evrilim 08

Karşı taraftakinin elindeki mala ulaşmanın bedeli olarak, karşı cinsin seks ihtiyacı sağlama değiş tokuşu araya girecekti. Artık aşk yerine, çoğu kez tek taraflı, alınıp satılan seks vardır. Meta ürününü diğer cinsin yanına, cinsel kurunun, bir yakınlaşması olaraktan götürülmesi de; zaman içinde ortaya konan bir ahlak olu vermişti. Bu günkü anlamda, kadın ve erkek fahişeliği; tarihin ilk meslekleri arasında, kısa sürede yerini alır olacaktı.

Önceki genel cinselliğinin, aşk olarak, kutsallıkla oluşunun yanı sıra da; bir cesaret gösterisine başarı ödülü olaraktan da, sunulabiliyordu. Sosyal birliğin kendisine özgü bir zamanı içinde, aşk daveti bir düellonun, bir kur yapmanın, bir hoşlanmanın, karşılığı da olabilen seremonileri de vardı. Ama aşka davet henüz hale yola konmamış, belirti olarak süren, sosyal birliğin aşksal, ruhsal seksi de vardı. İşte bu var olanlar, yeni özelleşmenin tutumlaştırmasıyla da girişti.

Bu tür özel üretimler, hem araç, hem emek, hem de ürün olarak, çok kısmi özelleşti. Ürünün kişiye özgü oluşu; zaman içinde, hem araçlar bağlamında, hem artık ürünün birikimi bağlamında, bugünkü anlamda, miras dediğimiz olgu ve kaygıları doğurmuştur. Tekilden, tikele, kaoslu gelişmeler, klancı komün anlayışında, felaketler algılatarak süreçlere doğru bir gidişti. Bunun yavaştan yavaştan kendisini hissettirir oluşu, kendisini dayatmağa başlamıştı. Buradaki felaket, eski alışmalardan vaz geçişinin bir duygusudur. Bilinen, garantili olan, güvenlik içinde yapılan davranışların, rahatlığındaki kopmanın, kırılma ve çelişme duygularıydı.

Kabaca, eskinin klan, nesep aidiyet soy sürüşü, şimdi; kişilerin soy sürüşüne dönüşmüştü. Şimdiki garanti ve güvenli yaşantılaşma, mülkü olanlarda daha bir güvenceli duruyordu. Bunlar mülkiyetin ve nesebin bir özelleşmesi idi. Yine buna bağlı olarak uzun süreç içinde cinsler de, cinsellikte özelleşmişti. Tarih yepyeni bir süreci ortaya korken, klan ahlak anlayışı, felaket derecesinde enkaza dönüşmüştü. Alabildiğine rekabet ve meta ürün gücü, kişilerin karşısına çıkmıştı. Klan ben katışması, şimdi tek tek bireyler beceri kazancına dönüşmüştü. Artık klan komün ortak yaşamındaki huzur ve paylaşma, her toplumsal yaşamın derinleşen tedirginlik veren kaygıları boyutlarınca bir cennetin hatırlama söylene algısı olmaktan öte gitmeyecekti.

Sosyal birlikteki ilk temel yasa, güce boyun eğerliktir. Yani güç ve gücün buyruklarının olumlaşmasıdır. Bir olumlayan güç olarak, etnik klancı totem; yeni durum karşısında yetersizdi. Yeni durum, bu eski totemci gücün üzerine inşa edilecekti. Yeni durumun, kendine özgü ahlaki anlama ve kurallaşma özne değerlemeleri ile de giriştirilerek totem güç ve onun olumlaması önce ikizleşerek, yarı insan yarı ilah özelliği kazanacaktı. Bir toplumun yarı insan yarı totem ilah gücü Gilgamışsa diğerininki Enkindum idi. Bir grubun ilahesi, İnanna ise, diğerininki İştar, ikizleşmesi idi.

Gilgamış (Bilgameş) ve Enkindum, beraberce aynı ilahenin (inana veya İştar'ın) sütünü emeceklerdi. Biri, bir memesinden, diğeri de öbür memesinden aynı anda süt emerek, iki ayrı klan totem aidiyetin birleşen ittifaklarını onaylayıp olumlamıştı. Böylece yeni ilah ya da ilaheler, tarihte ilk kes, toplumu ve doğayı düzenleme görevini üstlenmişlerdi. İlk toplumsal düzenlenişte, ittifakların sütkardeşliğini sağlar olmanın buluş ve adımıydı. Ve ortaya meşru bir kurum ve kurumsal ahlak çıkmıştı.

Bir klan üyesi hastalandığında birlikte yası tutulandı. Kiminle cinsel birleşeceği klan başınca belirlenen, ama meta gibi bir dalavere ile elde edilmesini asla düşünmediği, bir seks vardı. Şansızlık veya diğer nedenlerle de olsa, kişi av yakalasin yakalamasın,

avdan nasibini alırdı. Bir düşmanlığa uğradığında, klan savunmasını arkasına alırdı. Saldırı klana olur savunmayı da klan yapardı. Kişilerin, çocuğu, eşi olmadığından, onu doyurmak gibi, sorumluluğu da yoktu. Klanı, doyurmaksa ortaklaşa herkesin için ortak bir sorumluluktu. Şimdi ise özel mülkle, kaybolan klan gücü desteği yerine; yeni bir arkası olmayı edinmek zorundaydı. Arkası da ancak, soylaşp soplaşma, boylanması ile olabilecekti.

Her başlayan süreçler gibi, cennetin de sonu gelir. Yaşlının, güçsüzün yaşam bulduğu cennet bitmiştir. Emeğin ve malın; kişiler bazı özelinde, daha tekil ve tikel arzularla ortaya konmuş olması; klan komün anlayışının "yasak kurdu" oldu. Yasak kurt olan özelleşme elması (mal ve mülkiyet bilinci-bilme ve fark etme bilinci) bir kes, sosyal birlik üyelerine yedirilmişti. Cennetin Adam'larına ve Eva'larına ve cennetin nimetlerine, artık dönüş yoktu. Cennetin son bulması ve cennetten kovulma kaçınılmazdı.

Daha doğrusu elmanın (özelleşmenin bilinmesiyle) ve yenmesiyle; cennet süreçle dağılmış, cennet yok olmuştu. Cenneti dağıtan süreç, ilk özel mal edinişle; "burası benimdir" deme cüreti ile olmuştur. Uygarlıklar da, ahlak da, vahşette; iyi de, kötüde; güzel ve çirkin de; güçlü-güçsüz, özgür- köle, erdemli erdemsiz, ezen-ezilen, mutluluk-mutsuzluk buradan doğacaktı. Üretmeyen, kıt üreten, cennetin avanta ve asalaklığı, yaşamı bitmişti.

Komün klan, bağrında çıkardığı özel mülkiyeti, kişi emeğine, kişinin kendisinin sahip çıkması olgusu komün için baş belası idi. Komünün kendi somut yaşamın, öznel değerleri de yeni olanın öznel değerleriyle çatışmaya başlamıştı. Bir kez şeytan komünün içine girmişti. Artık şeytan: fesadı, rekabetleşme üretim olgusunu, vermişti insana. Hava (yeni olan kadının ilk tarımsal üretimde erkeğe göre başlarda tarımcı olması) elma vererek, Ademi kandırmıştı. Bunun suçu yılanın (başka bir yılan totemli grubun) temasındaki girişmelerde kaynaklanan yeni gelişmelerin, komün gruplara travma algısındaki sonradan sembolize edilmişlerde aranmalıydı. Öznel tartışmaları başlamıştı.

Sürecek

Bayram Kaya

İnsanın Tutumlarındaki Evrilim 09

Bir klan kardeşler olan Habil (çiftçi topluluk) ile çoban topluluk olan (kabil) , özel mülkiyetlerinin ilk ürünlerini, minnettarlık duygusu ile 'kendi emeğinin bilincine varamamanın şükranı ile; ' ilk ürünlerini totemlerine sunarlar. Aslında tapınak denen yerde ittifak gruplarından çoban grup, çiftçi gruba; çiftçi grup, çoban gruba karşı ödemelerini yapmakta idiler. Bu sunma duygusun da, rekabetçi duyguları da egemendir. Senin ürünün mü, klan (tanrı) için değerli, yoksa benim üretimim mi klan (totemi) için değerli? Atışmalarına girilmiştir. Tanrıça İnanna, özellikle çoban Dumuzi'nin (Kabil'in) kurban sunusunu tercih edecekti ve onunla evlenecektir.

Özelleşme kavgalarında üstünlük taşıma benleşmesi, ayyuka çıkmıştı. Tanrıça İnanna Habil'in (Dumuzi'nin) et, bal, yağ, peynir sunma kurbanını (sungusunu) kabul eder; Habil'in (Enkimdu'nun) fasulye, buğday, arpa, zeytin sunu kurbanına pek eğilimli olmaz.

Geştinna (İnanna) , Dumuzi ile evlenir. Kıskaçlıklar, klan kardeşlerini ve mal edinme özelleşmesiyle oluşan kendi mahiyetlerini, birbirine düşürür. Habil-Gilgamiş, Kabil'i-Enkimdu'yu öldürür. Artık komün güçte ayrılık ve sürülmeler başlar. İlk mal edinme ve ilk özel mülkiyetin girişen çatışmasıyla, çelişkileriyle, başlayan olaylar zincirlemesi; sonunda ilk cinayet ve öldürme ahlaksızlık tutumuna (!) gelinmiş oldu.

Daha neler, nelerdi. Dahası yeni cennet, ortaklaşa olanın değildi. Bireysel olan, uzun uğraş ve emekle ve kan, ter pahasına sağlanır olanın, olmaya başlamıştı. Ama sonradan bu da para etmez olacaktı. İnsan emekleri üzerinde egemenlikleşen, güç elde etmeler başlayacaktı. Şimdiden sonra cennet güçlülerin yaşadığı, güçsüzlerin umut ettiği bir yer olup çıkacaktı. Cennet fiyatlanmıştı. Cennet yeni bir statüye tabi kılınmıştı. Cennet nimetleri kazanılarak yeniyordu. Ama bu kazanç illa da kişinin kendi emeği olması gerekmiyordu. Bir şekilde önce nimet elde ediliyor. Sonra da, nimetlerle sürülen zevki sefa, cennetin yaşanması oluyordu.

Klana ait üslenilen sorumluluğun yerini; tek tek bireylerin ve ailesinin uhdesinde çözümüne inen, bir sağlayış olup çıkmıştı. Klandaki komün ortak girişmesinin yerini, bireysel sağlayışın girişmesiyle ilişkilenemişti. Artık inayetler, komün (cennet) yerine; mal mülk sahibinden, mal mülk sahibinin merhametinden, sadakasından, zekatından beklenilir olacaktı. Ahlak bu idi. Buna razılıkla boyun eğenler erdemliydi! Bir sınıfın erdemi (ahlakı) diğer sınıfın erdemine, benzemiyordu. Bir sınıf sadaka vererek, erdemli olur iken, diğer sınıf da, sadakasını alçak gönüllülükle alıp, bu sadakayı içe sindirir şekilde almakla ve nankör olmamakla, ancak erdemli olabiliyordu.

Zaman içinde, tüm bu olup bitenlerin toplumsal kırılmaları dayanılacak gibi olmadığı ortaya çıkacaktı. Mülk sahiplerinin baskı ve çelişkilerine, öğütçü yaklaşımlarla ve öte dünya imaj korkuları uyandırılarak; "Mal sahibi, mülk sahibi, hani bunun, ilk sahibi" denecekti. Halbu ki mal mülk sahibi olmak, toplumsal işleyişin bir özelliği idi. Gelip geçiciliği ifade eden fani olma algısı da, sosyal öznel oluşun yanlışlıkla genellenmesi ve toplumsal olan aksamaların üzerinin örtülmesinin mantık konusu idi.

Toplumsal olan, öznel anlama ve korkutmalarla düzenlenemezdi. Toplumsal olan aksamalar yine, toplumsal işleyişlerin düzenlenmesi ile çözüldü. Mülksüzlüğün, fakirliğin, belki de işe yaramazlığın övgüsü çıkarılacaktı. Hem varsıllar, bu sözle ürkütülecekti. Hem de yoksula avunma bahşedilecekti. Oysa sürecin yol alması nesnel ve sosyal öznel. Yeni girişmelerde nesnel olanlar, öznel olanlarla girişerek, ancak somut olarak ortaya konabilirdi.

Eski cennette kadının özel sahiplenilişii fikrinin bilinmediği ve hiç kimsenin olmayan kadın ve erkeğin, şimdi sahiplenilişii vardı. Bu yüzdende zina olgusu vardır. Eski alışkanlıklardan kopamama biçimli çiftleşme isteğine yasaklar, tabusu gelmişti. Bu türden birleşmelerde kaçınmanın, bakire olmanın, tabu ve töresi vardı. Çünkü doğacak olan varis çocuğun kendisinden olduğunun, garantisini verecek bir yoldu bu ilke. Bu hal, yeni girilen yolun, ilişkilene düzenleşmesine, pek uygundu.

Artık erdem, bacak arası namusla gözetilir olmanın tüm faziletlerini taşıyacaktı. Miraslaşma egoizmi, böylesi bir gerilme ve sürtüşmeyi başlatmıştı. Cinsel ahlak, yeni girişme bir yolla; zaptı rapt edilip, yeni bir sürece sokuluyordu. Ve özellikle cinslerden kadın, iyice özelleşip, özel mülkiyet haremelerinin konusu oluyordu. Cinselliğin böylesine bir ahlaki davranış olacağı, uğruna ölümler gelişeceği, eski cennet yaşamının akılların ucunda bile geçmemişti.

Sonuçta olanlar, ilk ilke ve yasaya uygundu: Güçlünün olumlanması ilkesine uygundu. Güçlü olan doğada kimi familyalarda, aile ve harem kurabiliyordu. Sosyal birlik aşamasında, yöneticilerin, şaman gibi ruh çağırıcıların, bilge ve üstün cesurluklu olanların da kimi cinsel ayrıcalıkları da yok değildi hani. Doğada da olabilecek sahiplenmelerin, özelleşen mülkiyetle toplumsal arenaya girdikçe sosyal yönden ve sosyal yol alışa göre düzenleşen bir yığın öznellikler içertiliyordu.

Hiçbir zaman, bir sonraki aşamada, gelişecek olanlar; ilişkilemiş olanlar; yeni gelişmeye açık olanlar; bir önceki aşama haline göre kötü değildirler. Kimi kötüleşmeler algılansa da, bu böyledir. Bir kere, iyileşmek için kötüleşmek ve hastalıklı olmak, bozulmak, aksamak şarttır. İşte görülecek olan kötülük algıları bunlardandır.

Bir komün, diğer komünün yaşam alanını talan ederse de, kendi komün klanın ait olan ürünlerini çalmazdı. Şimdi bireylerin olan mallarını çalmak vardı. Hatta malı olanın, canı dahi tehdit altında idi. Kalles pusular gündeme gelmiş idi. Bunu en iyi nasıl önlerdiler? İlk bakışta güçsüzü (mülksüzü-erdemsizi-köleyi) , güçlüler (mülklüler-erdemliler-özgürler) Ya öldürecekti, ya da güçsüze merhamet yaratıp, ona sadaka verecekti. Güçlüler, burada istedikleri gibi keyfi seçimli bir irade ortaya koyamayacaklardı.

Bunun kararını da, güçlüler istediği gibi alamazlardı. Zorunlu olarak köle emeğinden yararlanmak için köleyi (güçsüzü) öldürmemekten yana irade koyacaklardı! Ona sadaka verecekti! Bu ne bir merhametti, ne de bir inayetin irade konusu idi. Bu istenç, sosyal, toplumsal, nesnel bir yararcı zorunluluktı.

Bunlar da birden kendiliğinden bilinebilir durumlar değildi elbette. Yola girilmişti, Yol adım adım her biri, birbiri ile birlikte girişip, özneliğin eğimi ile de olgulaştırılıyordu. Çapa, kazma, tırmık, gibi yeni teknikler geliştikçe ve artı ürün ortaya çıktıkça, ürünün depolanır, değiştirilebilir süreçlerin şiddeti varlaştıkça; köle emeği kutsal bir vaz geçilmez oluyordu. Verimli köle emeği ortaya çıkana değin, bu tür talancı eylemler kayıtsız şartsız, ölümü, kurban edilmeleri öngörürken, köle emeği ile birlikte merhamet etme, acıma gibi duygusallıkları fikri, yaşantısal olarak, ancak ortaya atılabilmiş idi.

Sürecek

Bayram Kaya

İnsanın Tutumlarındaki Evrilim 10

İnsanların bilir olmaları ve ahlaki davranışları, çok büyük oranda inanma eğilimlidirler. Nedenine de yukarıda kısmen değindim. Bir şey için çok büyük orandadır, demek; o şey, %50'nin üstüdür demek. Elliden sonraki niceliği kesir olarak, binde birlik olarak anlarsak; söz gelimi %50,001 yüzde elli nokta, binde birlik bir oran; 51 den küçüktür, ama 50'den de çok büyüktür. Bu tür değerlendirme nicelikler, çok büyük olama oranının, hem başıdır, hem de çok büyük bir değer oluşturmasının kendisidirler.

Çok büyük değerler, ekseriyetler; %50,001'den başlar %99,999'a değin sürer. Sistem %100 olmasa da sistemler nicel birikmeler sonunda, nitelik değiştirir. Sistemlerde kuantik özelliklerden dolayı 0,001'lik tek bir tekillik mutlaka kalır. Söz gelimi bir klanın %99,999'u yıldıktan korkuyor olabilir Ama %0,001'lik kişileri, yıldıktan korkmuyor olabilecektir. Yine bir klanın üyelerinin yine %99,999'u, bir kapıları varsa, kapının üst eşiğine (süveye) kafasını mutlaka vurarak içeri geçiyor ise, buna rağmen %0,001lik bir tekil kişiler oranı da yine kafasını üst kasaya vurmadan, geçiyor olacaktır.

Bunun terside olasıdır. Yani nüfusun ekseri büyük oranda çoğunluğu %99,999'u kafasını süveye (kapı kasasına) çarpmaz iken ve yılanı dokunmaktan korkmaz iken, mutlaka yine %0,001lik bir tekillik olarak, kafasını kasaya çarparak girecektir. Ve yine yılanı dokunmaktan korkan, %0,001 bir kişi oranı daima var bulunacaktır. Bu şu demek, siz halkı olanca öz veri ile okuryazar, ehil yapmanız bile; okuryazar ve ehil olmayan en az %0,001'lik bir kesim mutlaka olacaktır. Bunlar patolojik geriliklerden de olabilir. Ama bu durumlar mutlaka ve zorunlu olarak olacaktır.

Ekseriden olma kuramımız, ekseriden olmamayı da zorunlu olarak içerdiği, hiç unutulmamalıdır. Olayları, olguları, gelişmeleri, anlamamanın kökeninde bunlar ekseriyet olma vardır ve ekseriyetin içinde de, ekseriyet olamama durumu vardır. Bunlar, daima zamanla yer değiştiren egemenliklerdir.

İnsanlar ahlakını, sosyal ve toplumsal yapısından alıp öğrenecekti. Bunlar geçmiş zamanların, nesiller boyu aktardığı, birikme tecrübe nakillerdir. Zaman içinde az az biriktirerek kurallaştırıldılar.

Biz bu sosyal yaşamlara bakarken, bunların asla bilmedikleri, bizim olan kavram anlamalarla bunların yaşamına bakıp onları anlamaya çalışmamalıyız. Biyolojik yaklaşım onlarla ortak ve temelken ahlaki yaklaşım onlarla ortak değildir. Ancak sosyal davranış olarak bizi çekimleyen ve etrafında eksen kılan bir ahlaki anlamalar duygu ve sağduyu değerleri oluşması ortaktır. Bu çekimleyici alana doldurulacak çekimlemeler oldukça öznel ve sübjektiflikler ve farklılıklar içerebilmektedir. Bu nedenledir ki bizim zina ahlak kavramımız sosyal birlik üyelerinde yoktur. Tek eşlilik yine başlangıcın sosyal birlik klanel üyelerinde yoktur. Ana duygusu çocuğun en yakınsak iletişim ve duygu enformelleri içinde zorunlu varken, bir baba algısı yoktur. Böyle olunca bugünkü gözlüğümüzle ve ana baba ilişkileri gözümüzle, eski sosyal birlik üyelerine bakmamalıyız. Ta ki M.Ö' ki 2000'li yıllara değin. Çünkü ancak bu yıllarda aile ve soy şecereci, zina gibi kavrayış, yavaş yavaş oluşturulmuştur. Ve ilişkilime kurumsallaşmaların hala yola konması, epey bir gel git hareketleri ile sürmüştür ve sürmektedir.

Bir insan ahlaken, neden iyi olmalıyım? Ya da insan neden iyi olmak zorunda? Böyle bir soruyu ele aldığınızda epey terlersiniz. Benim alttaki yazıyı okumadan önce, bir iyice cevap vermeye çalışınız. Fantezilere kaçmadan eğip bükmeden cevaplayım.

Bu tür soyut ve absürt soruya; neye göre; hangi geçmişe göre; iyi olmalıyım? İyilik ne?

Sanki insanlar zorunlu bir iyilikte anlaşmışlar, ya da mutlak bir türlü bir iyilik varmış gibi! Önyargıların sorusudur bu.

Bu soru terstir ve iler tutar yanı olmayan bir sorudur. Siz bu soruyu bu günkü gelişmişlik öğrenmişlik şartlanmışlık ve ezberlenmişlikler mantığı ışığı altında soruyorsunuz. Elbette cevabı da fantastik ve gerçek dışı olacaktır. Binlerce yılın girişmesi ile olgulaşan olaylar, bizde ego düzlemine göre; haz ve elem duygusu uyandırmıştır. Biz hazlara eğilimleşip onları hoş ve iyi görmüşüzdür. Elem veren karşılaşmalardan kaçınıp, onları kötü görmüşüzdür. Bir başka yandan da, bizim iyimiz diğer insanlara ve doğa işleyişine aykırı ve ters olmaktadır.

Sanki bunlar yokmuş da, salt bir iyi (ahlak) varmış gibi, bir ön kabul temelinde insanları ipnotize ediyoruz. Bundan 50 000 yıl öncesi insanı; Ay'a nasıl gitmeliyim? Diye bir soruyu önüne koyamaz ise, yine 20 000 yıl öncesinin insanı da neden iyi olmalıyım! Gibi bir soruyu ortaya koyamazdı. İçinde yaşadığı olağanlığın dışında, kötülüğü düşünüp bilmiyordu. Örneğin esrar satmıyor, gazozu uyku ilacı koymuyorlardı. Banka soymayıp, sadaka vermiyor, kapkaç yapmıyordu. Tüm bunlar akıllarının ucunda dahi geçirmediği bilinmezlerdi. Bu sorunun yanıtı, "neden kötü olmalıyım? ' sorusu cevabında da sezilir.

İnsanın bırakın neden iyi olması gerektiği gibi bir fantastik absürt ve bu günün koşullarında sorulmuş mantıksız soruyu; insanın iyi olması şöyle dursun, bir birine yamyamlık edip, bir birini yiyordu. Siz bu ortamda insanın iyiliği hayal, edip, iyiliği günlük bir meselesi gibi ele aldığını düşünüyorsanız şaşarım. Bu durumda iyiliği hayal ettiğini bir yana bırakın, bugünkü anlayışa uygun kırıntı bir ahlak, bile ortaya çıkaramazsınız. Toplumsal olmadan ahlaklı olamazsınız.

Başlangıcın sosyal insanı; iyi olmak gibi bir durum ve sorunu, asla; ne önüne almıştır, nede ortaya koymuştur. Nede doğa, böylesi bir sorunsal görevi insana; hiçbir zaman yüklememiştir de. İyilik ve kötülüğü bilmeden bunların ego yansımalarını sizin hoşnutluk (haz) hoşnutsuzluk ve acı (elem) olarak yansıttığınız bir tepki koyuş vardı. Karnınızı doyurmak için, yaşamak için, güvende olmak için, daima bir savunma mekanizması ego düzlemi ile öldürmek zorunda ve davranışlar tepkisi içindeydiniz o kadar.

Sürecek

Bayram Kaya

İnsanın Tutumlarındaki Evrilim 11

Çünkü bunların hiç birinin yaşanabilir olmasının somut nesnesi, sosyal birliğin kendi ortamı içinde yoktu. Bu tür olası, hayali söylemlerin, sosyal birlik içinde, hiç bir değer ifade eder yerleri yoktu. Ya hep açtılar, ya hep tokdular. Ne birikmiş malları vardı ki mal birikmesi olanaksızdı. Ne de eşitsiz dağılmış rızka sahiptiler. Ne de, kendilerinden olma nesillere miras bırakacak düşünme düzenleşmelerinin, aile kurumunu düşünebilmişlerdi. Gereksinilen ihtiyaç gelenektir. Bu da toplumdaki gibi ikide bir değişmiyordu. Gelenek ve gelecek, totem aracılığı ile atalardan kendilerine intikal ediyordu. Totem, atalar ruhunun sembolizm idi bu.

Komün güç, klan döneminde, bir köle olmayacağı için; resuller kölenizi azat edin diyemeyecekti. Yine evlilik kurumu olmadığından, 9 yaşında olanla evlilikler yapıp yapamayacağınız, hiç bir zaman tartışılmayacaktı. Hatta kendi evlatlarınız ve kendi üvey evlatlarınız olmayacağından, üvey evlatlarınızın boşandığı karısı ile evlenmek zorunda kalmayacaktı. Ha keza size örnek olsun diyen, evliliklerin olup olmayacağını ve halka; bunları "en güzel ahlak" diye göstermek zorunda kalmayacağı için; bu dönemin nebilere, sosyal birlikten işsizlik maaşı alıyor olacaklardı!

Eğer böyle biri nebi kişi ortaya çıksa, bu türden demeleri olamaz idi. Akıl edip es kaza diyebilmiş olsa idi! Eğer akıl edebiliyorlarsa! Ona uzaydan gelmiş biri gözü ile bakarlardı. Ve kutsal dumanla kötü ruhlarını kovmaya çalışırlardı!

Kötü ruhlar anlayışı, o dönem insanların, zaten var olan animist anlayışlarının, kendi algılarına göre sınıflamalarından biridir. Söz gelimi kendi doğal güçsüzlüklerinden ve hastalanmalarındaki anlaşılmasız nedensellikleri anlayamamaları sonucunda kötü ruh, kendilerince yansıladıkları kuruntusal neden idi. Başının ağrması gibi. Ahrazlık gibi ve kimi deliliklerdeki belirişlerin, kötü ruhlar elinde olunuşu sanıları gibi anlayışları vardı. Saralı durumlar. Hep bu tür kötü ruhlar anlayışı içindedir. Açıkçası somut olgusal telakkilerin, inanılarak bilinir kılınması idi. Zaten bu ruh çağırmanın yanına bu kötü ruhları kovan rit seansları da vardı. Rüya da, bu tür ruh anlayış ve müazzep anlamlandırmaların kaynağını beslemekte, açıktır ki etkindiler.

Rit olarak şölenleri, eğlence ve saygı bağlamındaki kutsallıkları ve ibadeti saygılaşmaları; şu veya bu biçimde vardı. Nesnel olanı, nedenselliği akıl edemiyorlarsa; bari nakil (sözlü kurgu aktarımı) da mı, edemezlerdi? İşte var saydıkları etraflarındaki yaygın güç, ruh mana anlayışları; giderek hem suç ve ceza anlayışlarının ilk olduranı olacak, hem bilme ihtiyaçları yerine geçecek, kısa yol kararlılık düzeyi olacaktı. Hem de haber kaynağı, mesaj kaynağı ve meşruiyet olumlama kaynağı olacaktı. Bunun somut simgelenişi totemdi. Kötü ruhlara karışanların tedavi seanslarından başka, birlik dışına atılmaları da olasıdır.

Kazancını; yani avlandığı üretimini, klana götürmek ve paylaşmak; hem tek bildiği yoldu. Hem de aksi muhaldir. Bu onun, o günlerde en yaşamsal davranış biçimi ahlaki idi. Hem de iyi ve övülen bir ahlaki davranış idi. Gruba katılma gerekçelerinden biri idi. Zorunlu yaşam biçimi idi. Şimdi olan ise, üretimini kendine alı koymaktı. Gide gide, bireysel emeğine sahip çıkacaktı. Her şeyi; bu özel mülkiyete sahip çıkış ekseninde görüp, ona göre değerlendirecekti. Bunlar birden bire olup biteni, anlayış verdiği, olgulaştırdığı süreç ve tutumlar, değildi elbette. Yeni düşünmesi, ahlaki, toplumsal yapılaşması cinselliği, evlilikleri, sosyal statüsü, hep bu girilen yola göre biçimleşecekti. Bir anlamda, kişisel emeği sahiplenmesi; iyi ve övülen bir başarıdır artık. Ve emeği sahiplenmiş zenginliktir. Ve ahlaki idi. Becerikli, akıllı bir tutum idi.

Yeni tip ittifakla, karşı ata soy birliklerden, karı koca edinme, analık babalık gibi nesep

bağı edinmeleri, eski klan sosyal birlikte yoktu. Rahatlıkla yapabildiği, sosyal birlik üyesi olmanın doğal bir hakkı olan cinselliği sağlama şekli; şimdi karşısına, cezai yaptırımli bir töhmet olarak çıkıyordu!

Bunların kişilerdeki ruhsal hal geçişleri, onulmaz bir tahribat ve kırılmalardı. Cinsel özelleşmeler ve bir nesep sahibi yet olgusu, ana baba velayetlerinin süreç içindeki seyirleri, çok uzun ve farklı gelişmeleri tecrübe etmelerine neden olmuştu. Bu olguların, bugünkü anlamına yakın bir anlaşılmaya gelinceye dek, uzun gel git devinme girişimleri yaşandı. Ancak bugünküne yakın bir ana baba velayeti anlayışına Hamurabi döneminde gelinmiş olduğu, yine Hamurabi yasalarında anlaşılmaktadır. Ufacık bir adım, ne çok girişme ve kaosları beraberinde; klan insanını önüne, çetin sorunlar olarak koyu vermişti.

İttifakların girişmesi ile ilk ata soy akraba, kardeşlikler mükteşebatındaki kutsal ata totem aitleşmeleri, bitmişti. Bu hal elbette bıçakla kesilir gibi bir kesilme kopuş değildir. Yeni işlevler üslenerek birliklerin düzenleyicisi olacaktı. Yerine başka ata soy oluşların girişmesi ile yeni durumlar çıkmıştı. Yeni olan girişme, önceden beri süre gelen kendi kutsalı olan ata soyu değildi. İttifak gücünü temsil eden yarı insan ve yarı totem (ilahi) güçlü dev savaşçı olumlaştırıcı, yarı tanrı yarı insan semboller, kutsal oluşun meşruiyet yaptırım kaynağı oluyorlardı. Gılgamış gibi, enkimdum gibi. Yeni yapıyla, bir yanda, yeni ittifak birliklerinin uyum rehabilitesi de oluşturuldu.

İnsanların mutluluk ve erdemlerini sağlansın diye, otuz beş bin ilah ve ilahe var edilmişti. Aslında bu ilahların sayısı, etnik soyların, sosyal oluşumlar sayısı kadar olan totemlerin sayısıydı. İlk ittifakların oluşması ile önce ilah mefhumu olmayan tapınak algıları oluştu. Ki buralar çoban kült toplulukla, çiftçi kült topluluğun, karşılıklı yükümleşme ürünlerini birbirine sundukları, takdim (kurban) sunak yerleridir. Bir ödeme, ödeşme, anlaşma ve ilk kurumlaşmalarını ortaya çıkarma sözlenilmesi sembolizmidir tapınağın ilk çıkışı.İttifaklar için yönetim ve otorite çıkarma merkezidir.

Bu ilk ittifaklarla ittifaka giren grupların coğrafi yerleri aşağı yer, yukarı yer gibi bir süreç içi oluşumla tanımlanacaktı. Her bir ittifak grup totemleri bu ayırma işlemi ile bu ayrılan yerlere zamanla ad verme gibi düzenlemeleri üslenecekti. Yine minik minik oluşum ve anlayışların birikmesi olan, birden bire bilmeyle, hem ilahlık pozisyonuna geçmiş totemler, hem de, totemin olumlama meşruiyet otorite kaynağı ve yepyeni anlayış olan; var olanları düzenleme muktedirliği, ilahların ayrı ayrı totemler vasıfları olacaktı. Yasaların totem kaynağı, şimdi ilahların yasa koyma ve düzenleme, etnik totem anlayışlardan, yeni toplumsal birlikler çıkarıp, meşruiyet olumlamasını yapan, bir geçişenlikti.

Sürecek

Bayram Kaya

İnsanın Tutumlarındaki Evrilim 12

Giderek oluşan böylesi bir kurumsal ilah anlayışı, aşağı yeri (ülkeyi) , yukarı yerden (gökten) , Enlil üfürüğü ile ayırmıştı. Yani bir birini muhatap almayan yerleşmeciler, ittifakla birbirini kaale alır, muhatap eder oldular. İşte bu birbirinin farkında oluşun, bilinç edilmesi halidir. Üfürükçü ilah Enlil; aşağı yerle, yukarı yer gök insanların, yerleşme yerlerini, böylelikle düzenlemişti.

İnsanlar böylelikle birbirini bilmişlerdi. Bu düzenleme ve yeni yönetilişle totem güç olarak Enlil; sıra ile yönetim başına geçecekti. Tarihte belkide ilk kez; karşı grubun totemi ile kendisi yönetim gücünü paylaşıyordu. İki farklı totem gücün özelliği böylece birleşmeye yatkınlaşmanın şafak kıvılcımlanmalarını tadıyorlardı. Gücü paylaşmayı, ittifakın bir kurum ve yönetiliş olduruşlar alanı olan tapınakta yapıyorlardı. Tapınakta yeme içme törenleri ile alınan kararlar, sonradan ittifakın gücü olarak, yönetici olara tapınağa gelip oturacaktı.

Artık totem (ilah) anlayışlarında ve sıra ile yönetilmelerinde ikizleşme dönemi başlamıştı. Her bir ittifakın totemi hem ilahlaşmış hem ittifakın yönetiminde sıra ile söz sahibi olmuşlardı. Bunların sembolleri çift başlı kartal, çift yüzlü, dört kollu isummud yönetici heykelleri, çift yönlü balta ağızları, vs. amblemleriyle ortaya konmuştu. İnsan gövdeli ve öküz başlı insanlar; veya aslan (totemli grubu izafen aslan) vücutlu ve insan başlı, krallar biçiminde idiler.

Bir yandan da, bir arada yaşama düzenleşmeleri yapıldı. Bu arada da, mal edinmenin; öznel ve bencilce, işlemesi biçimlendiriliyordu. Bir mal edinme biçimi olan kölelikler, ortaya çıkmıştı. Yılın belli günlerinde köleler, efendileri ile yan yana yürüyerek, onlarla eşit oluyorlardı. Efendi olma farkı, yedi gün, 14 gün gibi bayram tören ve şöenleri süreleri boyunca, ortadan kalkıyordu. Hatta bir köle; "sen benim efendim değilsin" diyerek, köle sahibini ret etme hakkı da bulunuyordu. Bakın eski yasalar. İşte bugünkü aşamayı ortaya çıkaran yol alışların, nasıl biçimleneceği, bunlarla nasıl yol alınacağı, o aşamalarda aklın ermediği ama minik minik, adım adım, farklı farklı, oluşan bir işti.

Girişmelerin bitmez tükenmez tekrar edilişleri, sorun ve kavga olarak yansıdıkça, fark edilir oluyordu. Yani yeni bilinçlenme ve soyutlama gücü geliyordu. Buda sık sık fikir ve karar değıştirme, med cezir tecrübesi; sınama yanılma kırılmaları ile sosyolojik bellekte; doğal felaket yıkımları gibi, felaket algısını, tufanları oluşturuyorlardı. Yine de öznel gelişmecin yanı sıra nesnel yazılı hukuk, belirmeye başlamıştı. İlk yazılı kaynak, organika yasalarıdır M.Ö 2350. Bu yasalarda, mallar arası değışim birimi olarak arpanın kullanıldığı da bilinmektedir.

İttifakların zaman içinde, içine girdiği yol girişmelerinden birisi de, toplumsal devinimli özel mülkiyetin biçimleniş doğumu idi. Toplumsal girişme, bilip tanımadığı apayrı şaşkınlık veren adım atışlardı Her adımı, eski aidi oluş biçimiyle kıyaslaştırdığında, şaşkınlıktan kendisinin küçük dilini yutturur, bir anlama oluyordu.

Bugünkü bakışımızla göreceğimiz gibi; kurumlaşma, organize olma, teknik ve bilgiyi kullanma, üretim yapma, ürünün takası, ticaret ve üretimin refah olarak ele geçiriliş biçimi, sorunsaldı. Yani mülkiyetin paylaşılması; en akıl almaz uğraşları arasında, yapılaşmasının ön koşulları idi. Her yeni bilinçle; kurumları ve kurallarını oturtmaya çalışmak, eski alışkanlıklar bilincini silme eylemini, zorunlu kılıyordu. Bunlar hiçte kolay değildiler.

Oysa sosyal komün birlikteki ahlakı davranışları, erdemleri hep; özgecil ve fedakârca oluşların belirmeleriyle şekilleniyordu. Her biçimlenme, özgecil işleyişe göre zorunlu

şekil alıyordu. Düşünce üretişiniz ve akıl işletişiniz, bu özgecillik düzey ve düzlemin şekline göre biçim alıp geliyordu. Şimdiki bilinç oluşturma düzey ve düzlem zamanı, değişmişti. Bunu anlamak, ekseriyet için mümkün olmuyordu. Aidiyet anlayışında kökten bir kırılma vardı. Bir türlü, yeni olanın, anlaşılmasındaki mantığını, tutturamıyorlardı!

Sözün gelişi, bugünkü anlamda "bu benim evladım" diyemediğiniz birine, özel mülkiyet mantığı ile nasıl miras bırakacaktınız? Yine, çevrenizde sayılan, sözüne itibar edilen, yaşlı ve otoriter, yaşlılar meclisi, yani sizin yerinize sosyal birliğin akli olanlar yoktu. Ve akran gruplarınız kuşaklaşması ile dünyayı yorumlayan aidiyet bakışınız, gitmişti. Yerine acımasız bir bencillik yarışi başlamıştı. Bu kırılma, usu dehşete düşürüyordu. Zaman azmıştı bir kere, sürüklenmekten başka yapacağı bir şey yoktu. Eski kültün yerind şimdi yelller esiyordu.

Her karşılaşılan zorbalıklarda, hayal ederek anımsayıp, anlatacağınız cennet; tuzla buz olmuştu. Yeni girişen toplumun, yarın ne olacağı bellisizdi. Bu da insanlara güvensizlik veriyordu. Yeni toplum adeta ve sürekli, hiç anlayamadığı kaostan çıkıyordu. Yaşlılar meclisinin yerini paylaşan farklı totemli, yeni ittifakı anlayışları ortaya çıkmıştı. Bunlar yepyeni ve binlerce ahlaki kurumlaşmalardan sadece birkaçı idiler.

Örneğin: sütanne konumlu olma durumu gibi. Damat gelme durumu gibi. İç güvey gitmeler gibi. Gelin gitmeler gibi. Çocukların ana yerli olması, çabaları gibi. Çocukların bir zaman geçtikten sonra baba yerli sayılmaları gibi. Analık sorumluluğunun, değişik sosyal modelci anlayışlarla statülenmeleri gibi. Babası yabancı olan, ay doğumu ile tapınağa gelen ve burada sosyal toplumu için kendisini adanmış; gururla, övünçle, yabancı erkeğe veren NADİTUM (kutsal fahişe) kadınlar vardı. Bunlar doğururlar, ama kocaya çocuk vermezlerdi. Çocuk tapınağın ruhundan olmuştu. Ve çocuk tapınağındı. Bu hal, iki toplumun, birbirine alışmasını sindirir olmanın, sembol kılınarak topluma kurum olarak, kazanılan bir olumlanmalar yaptırımını idiler.

Tapınak kadını olmayanlar, sugitum gibi statülü kadınlar da (bak Hamurabi yasası madde: 144) vardı. Bu tür karşı toplumdan bir erkekle, yerli toplumdan bir kadının tapınak ortak kamu alanında birleşmesi vardı. Baba bellisiz olan ve çocuğu tapınağa adayana; ilk iki toplumsal ittifakların birbirine alışmalarının adaptasyonunu kılan, kutsal birleşme görevini yapıyorlardı.

Bugünkü anlamda, fahişelik dediğimiz genelev zihniyet olgulu, kutsala adanmışlık; bir toplumsal kurumdu. Ama o günün ilkel koşullarında girişen ilişkileri ile saygın bir anlayıştı. Övülendi.

Erdemli bir işti. O günkü kimi kadının bu tür kutsal tapınak hizmetleri gebeliği, totemden, kutsal ruhtan olma sayılırdı. Çünkü çocuğu baba aidi gruba vermeyişin yolunu ancak böylesi bir meşruiyetlikle sağlıyorlardı. Babanın bellisizliğini ve yabancidan olma çocuğu, kendi totem aidindenmiş gibi gizlemenin yolu; buydu. Çocuğun dağ ruhundan (tapınağın totem kutsal ruhundan) olduğunu söyleme idi bu. Ki böylece karşı tarafı yanıltma ve çocuğu kendi aidi grubu içinde de tutabilmenin mantık olumlamasını ve geçiş sembolizmini, ancak böyle yapıyorlardı.

Sürecek

Bayram Kaya

İnsanın Tutumlarındaki Evrilim 13

Çünkü karşı totemli toplumla münasebetini ancak böyle içe sindirir olabiliyordu. Etnik, totemci, sosyal yaşantılaşma anlayışının, şimdiki yeni olan toplumsal yasal zorunluluğa baskınlığındandı bu türden kurumlaşmalar. O günlerde yeni yeni belirip biçimlenen toplumsal yasal zorunluluğun belirmesini ve böylesi geçiş ritüellerini bu türden kutsallık anlayışları ile legal ize edip, ancak algılayabiliyorlardı.

Ama bu algılama eğilimlerinin ve mantık oluşturma tutumlarının yasal olumlamasını ortaya koyuyorlardı. Ve eski sosyal tutumlu alışmalarının, şimdiki zorunlu girilen yolla çatışması ile çatışmaların aşılması çaresi ihdas edilip, yeni toplumsal kurumlar oluşturuluyordu.

Toplumlar, bunlara benzer binlerce ahlaki tutumlaşmaları, bunların kurumlaştırılması sürecinden geçmiştirler. Süreçler gel git hareketleri yüzünden hemen oturmuyordu. Yıllarca sürebiliyordu. Her toplumda benzer durumlar, farklı biçimle; $2 \times 5 = 10$ eder gibi aynı şekilde anlaşılmıyordu. Ve yine kurumlaştırılan ve ahlakileştirilen aidiyet tutumlarından biride sütkardeşliklerdir. Sünnet olmak, kirvelik gibi anlayışlar o günlerin çok hayati ilişki biçimi idi. Bu kurumlar sizin resmi, yasal statünüzü, hak ve sorumluluklar alışınızı, belirliyordular.

Söz gelimi, sütkardeşlik statüsü, bir toplumda normlaşırken, sizin resmi ve ahlaki yasal evlilik yaşağınızın oluşmasını belirlerdi. Yani sütkardeşinizle evlenemezsiniz. Eski İsrail gibi İbrani toplumlarında ise sütkardeşliği evliliğinizin yasal oluşunun meşruiyeti bir olumlamasıdır.

İnançlar, toplumun yasalaşan kurum ve kuralları içinde, güncelin ilişkilene biçimini, tutum edindiren halk üzerine bir aktarım iken, siyasi yönetimle kimi zaman aynılaşıp, kimi zaman da ortaklaşan bir yapıyı sürer olmaları da vardı. Önce ufaktan ufaktan ayrışacaklardı. Yönetim tapınaktan dışa doğru sürülecekti. Sonra da, menfaatleri gereği çatışmalar sonunda, teokrasi dediğimiz yapılanışa kayıp birleşeceklerdi.

Oruç kurumu ve diğer ibadetler, her biri ayrı ayrı zamanların anlama ve anlayışları, aitleştiren bir formasyon olarak ortaya çıkmışlardır. Zaman içinde birike birike kendisinin içerikleşmeleriyle müktesebatlaşmışlardır. Yani bunlar, monoteist inanç anlayışlarının iddia ettiği gibi, bir anda vaaz olmuş ortaya çıkmış, bir çırpıda söylenmiş olgular değillerdi. Yani, insanların vaaz olunanları unutup unutup da, yeniden ve yeniden hatırlama düzenlenmesi olan, nebiler eylemiyle olup bitmiş, aidiyet enformasyon hatırlatması değildirler.

Elbette gelişen yeni şartların, yeni ilişki biçimi, öncekilerini unutturup, yeni olanı sahip kıldırabilmek için uğraşacaktı. Bunu yaparken de yeninin eskiden beri kadim bir yasa olduğunu, onlardan öncekilerine de aynıısının bildirildiğini söyleyerek kendisini olumlatmak isteyecektir. Yani eski kutsallığın kaynağına müracaat edemeden yapamayacaktır. İşin aslının böyle (yeni ihdas olunandaki gibi) olduğunu söyleyip, insanların şimdiki söylenenleri unutarak azıp sapıtığı iddiası, unutma gerçekliğinin sembolikleşme kılınması üzerinde, inandırarak aktarabilecekti.

Politeist anlayışlar monoteist anlayışların aksine, toplumsal evrimle zaman içinde biçimlenen girişen, ittifakların ilk uygarlaşma adımların, her ihtiyacı durumda DÜZEN kılan, düzenleyen ilke temsilcisi ürünleridirler. Halkın, toplumu ve dünyayı, semboller üzerinde kavrama yorumlama disiplin erlik oluşları, eğitimidirler. Oysa monoteizm bir anda her şeyi yaratıp bitirip, her şey ilkte nasılsa öylece süren bir birlik sağlaışın, otorite kılınmasıdır.

Farklı farklı nedenlerin, farklı zaman içinde ve sosyal aidiyetin, toplumsal aidiyetlere oluşa oluşa dönüştürülmelerinin ürünüdürler. Bunlar farklı zaman içinde, hem yeni oluşan, hem toplum dışına atılan eylem ve fikirlerin; inanç sembollerine, dönüşen anlamalarıdır. Artık toplumların imparatorluk aşamasına geldiklerinde, bu anlamaların yönü iyice değişecekti.

Bunlardan biriside oruçtur. Çeşitli toplumlarda benzer çeşitten tezahürleri olmalarına rağmen, eski bir Babil dönemi tabletlerinde, ittifak yaratılışlarını anlatırken, tanrı Enki'nin bir kararı anlatılır. Enki yeni insanı, tanrı görünüş suret ve tanrı tözünden yaratacağı. İçlerinde öldürülen bir ilah İgigi'nin kanı (canı) ve etinden (tözsel) toprağın yoğrulup balçık edilmesine ilişkin, yaratılış bahsi vardır.

Tanrı İgigi'nin canı (kanı) yaşam suyudur. Eti de yaşam yiyeceğidir artık. Tıpkı İsa'nın kanının şarap, etinin ekmek oluşuyla inançlaşan kuzu İsa'nın kurban edilişi gibi. Ancak içlerindeki bir İgigi'nin ölümü, diğer İgigi'leri yasa sokacaktır. Yaşam suyu ve yaşam yiyeceğinin üzerine diğer İgigi'ler birlikte tükürürler. Yani kendilerinden olan, bu canın, kanın; eş deyişle bu yaşamın suyundan ve yaşamın yiyeceğinden yenilip içilmeyeceğinin iğrençliğini, yemeyi tiksintmeyi. Tükürerek ortaya koydular. Bu insan kanının içilmesine, insan etinin yenmesine; insanların kurban edilme seremonilerine, ilk tepki koyuşların ilahlar üzerinde geçişen yasak konuşların sembolizmidir.

Bunun açık anlatımı, eski toplumların, gerek ittifakı düzenlemedeki törenlerle insanı ittifaka kurban etmelerini sorun olarak ele almalarıdır. Gerekse, sair nedenlerle yaptıkları geleneksel insan kurbanı edimlerini yasaklamalarıdır. Bunun ilk aşaması olarak, kendi içlerindeki aidi insanları, ittifaka kurban edilmesine, kendi sundukları kurbanın etini yememe biçiminde belirir. Oruç tutma dediğimiz aç kalma, kendi kurbanının etini yememenin tiksintilmesiydi. Ve iğrenme tükürmesini ortaya koyarak, aç kalmayı kutsal tavır olarak kendiliğinden çıkarmıştı.

Gide gide hemcinsinin etini yemekten iğrenme kavranmasını pekiştirdiler. Oruç bu tür adımların giderekten yasası olmasıdır. Orucun, oruç olarak, adım adım oluşacak tezahürü, toplumların böylesi yaşamsal hayati bir ilişkisel, kurum ve kural edinilmesi, temelinde anlamlanacaktır. Süreç içinde insan kurban edilmesi unutulup, geçmişten günümüze kadim bir insan eti yememenin yasak olduğu algı kavratılması nedeni ile orucun böylesi bir uygarlaşma adım işlevi görmüş olmasının insan kurbanı ile anlam ilişkisini kurmakta, olanaksız gibi olmuştur.

Nesnel alanın akli sürüyen yanı ile nesnelliği semboller üzerinde sindiren insan aklının, çocukluk dönemi alışmaları, kendilerini iyiden iyiye farklı alan kulvarları içine konumladılar.

İnançlar artık giderekten kendilerinin nesnel tabandan yoksun kalmasının nefesini, iliklerinde iyice hisseder olacaktı. Bunlar, bu gün bakıldığında ancak görülecek olan, o anların adım adım belirişidirler. Değilse egemenci olmuş, kendilik uydurmaların icraları değildirler. Yani haldeki olması gereken istisnaların gelişmesidirler.

Sürecek

Bayram Kaya

İnsanın Tutumlarındaki Evrilim 14

Sembolizm zaten, nesnel işleyişle, sosyal birlikçi tutumlaşmalardan ilk ayrılışın şaşkınlığını bir içe sindirmenin bir yeni olanı kabullenmenin, araçlaşması yöntemidir. Bir zamanlar var olan, ama şimdilerde olmayan, ortadan kalkmış ilişkilerin, akla uygun kılan anlaşılma edimidir. Olup bitenlerin, sembol tutum değerlerle, yorumlanması idiler. Sembolizmin inançlaşmasındaki İkinci nokta olarak da artık imparatorların bu gelenekleşen yapılara fazla kulak vermez oluşlarıdır.

Yani artık toplumsal yapılar, inançlar üzerindeki kültür ve iletişim aktarımının ve meşruiyetle olumlanma ve egemenlikleşmelerini terk ediyor oluşlarıdır. Toplumu yönetmeyi de beşeri yasalarla yapmak istemelerinin rolüdür. Bunu bir çırpıda yapamadıklarından ilah ve imparatorlar melikler uzlaştırması olan bir halifelik, bir kutsal imparatorluk gibi ulul emre itaat sembolizmi ortaya atılacaktı.

Geniş coğrafya alanı üzerindeki toplumsal girişmeler ve toplumsal birikimlerin harmanlanması, yapıyı dönüştürmek için hayli zorluyordu. Böylesi ilk ittifaklar dönemi etnik totemli, sonra da ulusçu anlayışla düzenlenen inançlara dayalı referans yaptırımlarla imparatorluk yönetilemezdi. Eski totemci araçsallık, imparatorlaşmanın amaçlaşmasında bir engeldi. Çoklu yapı anlayışı tekli yapı anlayışıyla, imparatorların işgal olunanlarca sindirilmesine yardımcı olmalıydı.

Artık eski politeist egemenlik, yeni konjonktürdeki bu anlayış ve biriktirişlerle, hiç uyuşmayan ve giderek uyuşamama makası, iyice açılmıştı. Yeni durumun, yeni ve ani kararları, imparatorluk yapıları için, artık kaçınamayacakları zorunluluktaki. İnançlar için yeni sentezler gerekliydi. Maniheizm ve ardılları ve Hıristiyanlık ne güne duruyordu?

Böyle olunca da, inançların toplumdaki sembol değerler olmalarının ilişkileri; şimdiki halin işleyişi ile ve yeni güncel oluşların nesnellikleri gereği ile uyuşmaz olmaları açık açık söylenir oldu. Toplum bağları tavsatılır oldu. Halk bağlarıysa, daha da bir güçlendirilir yapıldı. Bu inançların ikinci kestir kendilerinin bir nesnel verimlilik oluşma alanından yoksun kalışları ve metafiziğe düşüşleri idi.

İnançlar, başlangıçta kendisi üretmiyordu, ama üreten toplumsal alanın üzerine, semboller üzerinde, kurum kurum, kurulmuş olaraktan, etki ve akılcı oluşunu yansıtabiliyordu. Şimdi bu olanak da elinden gidiyordu. İnançlara, bilim inançsız, inanç bilimsiz olmaz söylemlerini slogan kılmak kalıyordu. İnanç bilimsel gelişmelerin olumlamasına oturacaktı. Bilimsel anlaşılmalıkların gizeminde de kendisini insan beynine hissettirecek ve yeniden meşrulaşacaktı.

İlk iş olarak kendisinden önceki var olan, her biri ayrı ayrı ittifakların nesnel ve insanlar arası uygarlaşmasının birer sembolü olan gelenekleri; bir sistem olarak ele alınıp işlenmesi olacaktı. Böylece ilk sistematik monoteist din anlayışlarının, bir defada olup biten yaratılış anlayışına gelindi. Bunun her tür insansal nesnel zemini önüne birikmişti. İçinde olduğu sosyolojik ve toplumsal bir organize vardı. Toplumsal organize, her doğana, ezelden ebede oluşun çocukluk dönemi algısını veriyordu.

Artık eski ilişkilerin kullanım tarihi üzerinden 6000 yıl geçmiş idi. hangi sembolizm ne için kullanılmış, neden insanların sahiplendikleri bir gelenektir, bunu pek pek bilmelerine olanak yoktu. Tanrı bir seferde böyle yaratmıştı o kadar. Eski geleneklerin yeni düzenle uyuşmayanları yeni dinle yasaklandı. Zararsız görünüp, ne olduğu anlaşılmalılarsa kendi meşrulaşmasının kabulü için ayağını bastığı kabul edilir zeminler oldu. Bunlara da o gün için anlaşılır olacak temelsiz yorum uygulamaları getirildi.

Böylelikle monoteist dinlerin anlatabileceği var olan zeminle, kendisini sürece koyacaktı. Çünkü elinde konu edinebileceği yığınlarca veriler vardı. Bir defada oluşla yaratılıp bitecek türden yığınlarca birikmiş sayabileceği malzeme, deneyim kültürü, tecrübeleri yaşantılaşmaları vardı. İşte monocu oluşma bunlara ayak basıp ayağa kalkmaya doğrulacaktı. Kendilerinden önce var olan ve gelişmiş olan, politeist anlamaların üzerine, ayağını sıkı sıkı basacaklardı. Aidiyetleştirme çekimlerini güncel semboller üzerinden, yaratışçı felsefe ile sistemleştireceklerdi.

Böylece, bu nesnel alanın kurumları, ister güncel olsun, isterse de güncel olma sındı. Politeist us mantıklarla ve politeist anlayışlarla, politeist etnik soy sosyal anlayışlar akide biçimi olup çıkacaklardı. Çoklukta teklik çıkmıştı. Dev bir adımdı, Ama teklik zorunlu olarak çokluğu da içeriyordu.

İkinci iş olarak da, dünyevi alanın yönetmesi ile uhrevi alanın yönetme güçler çatışması, güç egemenliği savaşlarının başlatıcısı olacaklardı. Uhrevi alan olan kilise; Doğu Roma da denen, Bizans'ta, imparatorla anlaşarak teokratik adımlarının atılması sürecini başlatacaktı.

İlk ittifakı birleşmeler tapınaklarda, Habil Kabil tarzı ilk toplumsal ürünlerin takasında ortaya konacaktı. Ürün sunumu, aslında tarımcı ve çoban ittifak gruplarının kendi ürünlerini karşı toluma sundukları bir yükümleşmenin yerine getirilen ödeşilmesidir. Sonradan aynı (malla yapılan ödeme) vergilere dönüşecek olanın, kurban- sungu edim sembolizmi idi. Yani sunaklar karşılıklı aynı mal yükümlülük aktarımının meşruiyetlik kazandığı ve giderek vergiye dönüşecek olanın sembolizm ritüeli alanlardı. Tapınak ahlakının doğuşu; böylesi bir gerçekçilik üzerine oturtulmuştur.

Sürecek

Bayram Kaya

İnsanın Tutumlarındaki Evrilim 15

Eski toplumlar tapınak aracılığı ile ittifak kurmuşlardır. Meşruiyetliğin olumlanmasının anlamı, sosyal birlik döneminden beri, 'kutsal kılınan' bir sözlü yasa olma, özelliğini taşırdı. İttifak dönemlerinde de tapınakların bir kamu alanı olarak oluşmasıydı. İçinde henüz hiç ilah yoktur. Tapınaklar, çekimleyendi, birliği eksenleştirendi, ittifakı ilişkileri bağıtlayandı, ittifaklar arası yükümsel ürün ödeme ve ürünü takaslarının görüldüğü bir ortak alan yeriydi. Tapınaklar karşı toplum üyesini, kendi adi totem grubunun üyeliğine geçiştiren, dönüştüren, vize veren kamu kurum alanlarıydı. Tapınaklar sadece hizmetin alınma ve hizmetin birikmesi oluşma yeri değildi. Kurumları ve sosyal toplumsal dönüşmeleri üreten bir alandı.

Kadınların, erkeklerin, ürünlerin, yönetimin paylaşıldığı yerdi. Her iki ittifak üyelerine de açık olan, yasak olmayan, kaynaştıran, ittifak gruplarını birbirine yaklaştıran, ısındıran, ilişkilerin içsin ilmesini sağlayan, eylemlerin meşruiyetlik alanları idiler. İşte böylesi bir birbirini tanıma işlevi kılınışlarla kutsallıklarla kamusal dönüştürmelerin oluşumlarını ortaya çıkaran tapınaklar; giderekten de tanrıları yaratacaktır. Belki etnik totem simgelerin (putların) ilk kes panteon olarak sergilenişi; bu tapınak ittifak alanları converterinde (dönüştürücüde) ritüalize edilmesidir ki böylelikle tapınağın meşruiyetliğine makul olmaktadır. Buralarda ekmekler (insan eti) yenip, sular (insan kanı) içilirdi.

Tapınaklar ittifak toplumları yaratmanın yanında, sürekli değişen eski kutsallık düzenleme ittifaklarının da yok edildiği, tufanların düzenlendiği alanlar da, oluyorlardı

“Tapınaklarda ekmek yendikten sonra
Fırınlarda ekmek piştikten sonra
Gök, Yerden ayrıldıktan sonra...”

Tapınaklar ziggurat tipli üç katlı yapılarıydı. Her türlü girişmenin aktarıldığı işlevsellikti. Zamanla tapınaktaki faaliyetler örneğin kutsal fahişelikler, sokağa, yönetimler saraya, eğlence ve bar alanları, köy evi olma gibi konumları mahallelere doğru kaydırıldıkça, itilip çekildikçe, tapınaklar tinsel işlevleri ile gelişir oldu.

Totem tabu yaptırım gücün, en önemli özelliklerinden birisi de, uygulanan cezai yaptırımların sonucu kişideki intikam ya da karşılık duygusunu bastırmasıdır. İçer sindirmenin köken kaynağı; karşı taraf için; yani ceza gören için bir hırs, bir hasım, bir husumet tutumun algısını vermez olması özelliğidir. Çünkü yaptırımın kaynağının hem nevi şahsiyeti yoktur, hem dolayışlı yoldan bu müeyyidenin yaptırım gücü kendisidir. İşte zaman içinde diğer nedenlerle birlikte totem tabu kutsallığı meşruiyet olumlama ve bu meşruiyetliğin cezai yaptırımının, öznece intikama dönüşememe özelliği, devletin özelliği olacaktı.

Kutsal devlet olma anlayışının, kurucu irade ya da kurucu felsefe olmanın, temelindeki nedenlerden birisidir bu meşru buyurma. Kendiliğinden organize olmaya tutumlayışın örgütlenmesidir. Süreçsel ilişkileneş ve düzenleneşlerle, buyurma ve olumlamanın eksen olma ihtiyacı etkisinin, daha bir şiddetle duyulmasıdır. Böyle olunca da ahlak, ya da erdem; bir otoriteye boyun eğişle belirecekti.

Klan sosyal birlik yapıların yasak aşk ilişkisi yoktu. İnsanlığın toplumlaşması ve özel mülkiyetçi organize ilişkileri, her bir insana; yasak aşk sorumluluk ve tabusunu vebal olarak sırtlatmıştı. Belki birlik içinde güce muktedir olanların, bir çeşit haremüne tasallut varsa da, çocuk velayeti ve miras gibi ilişkillemeler olmadığından, yasak aşkın muamelesine tabii olmuyordu. Sadece beklide olup bittiği ile kalıyordu.

Sosyal birlikte bu türden oluşumlar, en uç sistem istisnaları olarak var bulunacağını, kolaylıkla hemen söyleyebiliriz. Bu bir yasadır. Her genellik, bir özel olmanın istisnai gelişme durumlarını daima ve uzun sürelerce içerir. Ta ki bu özel durumlar, değişen çevre koşullarının, seçilirlerine denk düşene değin, sürecektir. O zaman bu özellik eğilimi, aktifleşir ve zamanla da genelleşir.

Şimdi ahlak ve bile erdem; komşunun karısına, kızına ve malına hiç tamah etmeyip, göz koymamaktı. Bunları ifade edebilmenin sözcüklerini bile oluşturmak, gelişme eytişiminin, mantık oluşturmanın çok büyük başarı aşamalarındandır. Eviriliş kaçınılmaz bir organize oluşun, yansıyan parça bütün ilişkisidir.

Sosyal birlik insanların, doğada buldukları ile yetinmek zorunda kaldıkları avcılık ve toplayıcılıkları dönemlerinin, kendine özgü kurallaşması olan sağlayışları sürecinde, merhameti yoktu. Sadece grup üyeliği duygudaşlığı vardı. Yaşlısına merhametten dolayı değil; gelenekten, töreden ve atalar ruhunun buyurmasından ötürü, bunların da bir ata soya dönüşür olmasın çıkarımından dolayı da, bakıyordu. Ki bu anlayış da, av ve meyve sağlayışındaki bereketle koşut olacak bir kıyasıydı. Bu dönemsel anlayışları kendisine özgü, çok farklı dramatiklikler ve sahiplenişlerin boyutlarını da içerirdi.

Şimdi kişi emeği, artık öyle yalın bir harcanışla ve sosyal birliğin katkılaştırılmasıyla olmuyordu. Kişi emeği (bilgisi, beceri ve yapabilirlik edimleri) kişiden çıkıyordu. Zorunlu, geçerli bir sosyal, toplumsal organizasyonlar üzerinde dolaşarak, bir takım girişmeler yapıyordu. Sonra da, kendisine kişisel emek sağlayışı olarak dönüyordu.

Temel aldığı ve içerisinde olduğu mantık şekillenışı, sosyal birlik sağlayış yaşantılaşmalarıdır. Olay ve olgularını, bu eksenden farklılaşan sapınçları, bu mantıkla ve yaşam alanıyla referans edip; irdeleyip, kıyas edebiliyordu. Bu mantık ve referans skalası ile yeni olanı anlaması beklenemezdi. Yeni olanlar, hiç de mantığına uymuyordu. Referans aldığı zaman zemin düzlemi; sosyal birliğin sağlayış ve tüketiş olgulaşırıydı. Bu kıyaslama ölçütüyle, yeni organize ilişkilşmeyi anlayamıyordu. Ne olacaktı şimdi?

Sürecek

Bayram Kaya

İnsanın Tutumlarındaki Evrilim 16

Olacak olan şuydu; 1- Sosyal birliğin temel devindiricisi olan, meşruiyetin olumlama kaynağı olma girişmesi ele alınacaktı. 2- Grup üyeliği kabulüne uygun, aidiyetçi amaçlaşma edimselliği girişmesi ele alınacaktı. 3-Sosyal birlik gücün, bir buyurma yaptırım ve tartışılmazlığı algı girişmesi ele alınacaktı. Bu üç temel kutsallık anlayışının kaynağıdır. Bu kaynaklar (kutsallıklar) , baz alınacaktı. İnsanda sosyal devinme çıkarmanın ve insanı topluma katılmanın başka yolu yoktu. Kutsallığın kaynağı nesnel ve öznel.

Burada kutsallık kavramına birkaç cümlelik açış yapmalıyım. Kutsallık sosyal birlik gücün muktedir oluş ve karşı konulmazlık algısıdır. Sosyal birlik gücün kaynağını iki oluşma sağlar. 1-Temel gereksinimleri sağlayışın ilişkilşme gücü kişilere, sosyal birliğin gücü olarak yansır. 2- Kendisinden önceki atalar deneyimlerinin güvenceli pekiştirilş olması da kişilere sosyal birliğin aktarım gücü olarak yansır. 3-Atalardan aktarımların yansması, bir başka boyutu ile kendilerindeki var olan sanı kanı gibi mana algılaması imgelerini harekete geçirir. Bu atalar mana gücü (ruhu) ile iletişim ve onlardan iletiler alma, gezildiği her yerde bu ruhlarca (mana gücünce) gözetiliyor oluşu imaj hareket algıları vardır.

Ataların buyururlaşması ve bu buyruklaşmaya izafeten; atalar totem gücünün, mana algısı olması gibi iki meşrulaşma yolu vardır. Bunların insandaki bileşke iz düşüm güvencesi, değışmez olma ve itirazsız kabul edilme olan, kutsal oluş imsel algılayışlarıdır. Gelenekleşmiş olan kutsallığın temelinde, nesnel ve öznel ilişkilşmenin belirimi vardır. Hali hazırda daimi oluşun, sürerde olmanın; bileşke iz düşümü, sanal kavranışları da insanı, kutsallık algısına vardırır.

İşte bu tür algılar toplumda da yine temel devindiriciler olmak zorundaydı. Çünkü eldeki malzeme buydu. Yeni çevre bu malzemededen dönüşmelerle işlev çıkaracaktı. Yapının temeline bu envanterler bir kez girmişti. Bu devindiricilerin zaman ve zemin düzlemleri, artık geçmiş zaman olan, sosyal birlik ilişkilşme düzeyini ve mantığını, referans alarak bağıntı kılmaktaydı. Bu da, yeninin anlaşılır olması yerine, anlaşılmaz olması demektir. Yeni olanın edimsel tutumları, insanlara nasıl kazandırılacaktı?

Elbette bu, sosyal birlik çekimleşirme devindiricilerinin referans alınmasıyla olacaktı. Bu referanslar işlev ilişkilşmeler olarak; "yeni zemin alan devinmesini" sağlarken, önceki zemin alan devinimi kazanç ve üretimindeki her bir sapış ve farklı olmayı da tespit edecekti. Yeniyi eskiye göre olumlamanın kıyası bir reddiyedir. Eski referans kılınacak ama yeniyi ölçmede başarısızdı. İşte referans edilecek totem kısmın, buyruklaştıran olumlama gücü yaptırımı, semboller üzerinde dönüşerek insanların yeni olanı, eski mantıkla kavramaları sağlanacaktı. Yeni olanla, eski anlayışsal mantık düzeylerine seslenilecekti. İşte sembol kılma bu seslenişin dönüşmesini sağlayacaktı.

Önceye referanslı (bağıntılı) mantık koyuş ve içsin melerin kabullenilmesini sağlama da, zorunlu bir sembolizmin geçişen düşünme alan konutları olacaktı. Eski mantık çıkarımı yanına, yeni mantığında işleyişsel anlayışlılığını kazanmaları, yeni mantığın da, kategorik kalıpları olacaktır. Her iki mantığın girişim yapmasını da, bu türden, eski mantık anlamalarının kalıplarındaki, sembollerle sağlayacaktılar.

Çobanlığın ve toprağı ekip dikmenin gelişmesi; yerleşik yaşamın oturmaya başlaması ile ve bunlara bağılı ufak ufak grup temasları başlamıştı. Çoban ve tarım anlayış eğilimli alan kültürleri oluşmuştu. Üretim temelli alan kültürleri, grup temaslarını öngören zorlamaları yaparken, ata soy totem temelli etnik alan devinmeli alan kültürleri birbirini dışlıyordu. Zaman ve yeni olanın yönü, ittifakın gözetilmesi idi. İttifak olguları

girişmişti.

Birleşme ve dağılma yönlü olan iki alan devinmelerden, nasıl bir ittifak çıkacaktı? Bu devinmelerin her ikisi de nesnel temelli iken, etnik temel anlayışlardaki sanallıklardan ötürü, grupların öznelliğini daha çok çığlaştırıp, öznel olduklarını ortaya getiriyordu. Böylece özne ve nesne temelli kültürlerin mantık işleyiş alanları da çok farklı idi. Bu farklılıklar ve yeninin kendi zorunlu nesnel mantığı nasıl tutumlaşacaktı? Ve nesnel mantıkla zorunlu oluşacak, nesnel mantığın yansıması olan öznel mantığı (ahlakı-erdemleri) nasıl anlaşılır kılıp birbiri ile uyuşturulur yapılacaktı? Olumlanacak ve olumlamanın yaptırım meşruiyet kaynağını kim temsil edecekti? Ya da meşruiyet olumlamanın kaynağı olmayı, hangi kültürün totem yaptırım gücü, üslenecekti?

İki farklı etnik grup, haydi deyince bir araya gelip kaynaşmaları olası mıydı? Kutsal var oluş ve ata soy totem var oluşları; kişilerin bir nüfus cüzdanı idi. Bu kimlik tanıtım kartı, yani kafa kâğıdının aktifleşmesi yeni durumun ittifakı seçimeleşmesi içinde daha bir zorunlu hal olmuştu. Yeni durum bu tür "aidiyetliği çok aktif" kılmıştı. İşte evrililişin en önemli işlevleşmesiydi bu; "yeni gelişmelerin, eski var oluşların üzerine devindirilmesi eylemidir" bu. Bunu yaparken, kimi eski olanı daha aktif kılarlar ve kimi eski, yeni işlevselliklerle devinirdi. Aktifleşme, yeni çevrenin seçiciliği ile oluşmuştur. Zaten var olan ve sadece kendi grubuna hitap eden (grup içi) aidiyetliği, şimdi kendisi dışına da hitap ederek, enformasyonlar verip, girişecekti. Söz gelimi, farklı etnik totem soydan olma kimliğiniz, karşı gruba cinsel olarak birleşebilmenin meşru oluşlar mesajını taşıyordu. Aynı totem kimliğiniz, aynı totem soy kardeş oluşuyla evlilik yasağınızdı.

Tüm bunlar, ana temel devindiricilerin, geçiş sembolleri üzerinde, yeni işlevlerle, yeninin anlaşılır olmasıdır. Ve sembolizmin eski ile yeni arasındaki endeksli olan geçişmeyi anlatım işlevlerini sürdürür olmasıdır. Yeni yasanın anlaşılması, ancak sembolizmle mümkün olacaktı. Kimi etnik tutumları da ittifak dışına, bu semboller üzerinden atabilecektir.

İlk sembol kılınış araçlaşmasından birisi de tapınak mana algısıdır. Ata totem, soy oluşun koruma olumlaşma kararlarının alındığı bir çeşit ittifaklar kamu alanı idi. Kutsal oluşun ve kutsal kararlar alınmasının, somut olarak oluştuğu yerdi. Her bir grubun, birbiri ile temas kurup, bir araya geldikleri, kendilerinin güven içinde hissettikleri, bir çeşit dokunulmazlık sağlayan kutsallaşma evi tapınaklar var edildi. Hiç kimseye ait olmayan, hem ittifakın karşılıklı yükümlemelerini, ödeştikleri yerdi.

Sürecek

Bayram Kaya

İnsanın Tutumlarındaki Evrilim 17

Artık sosyal birliğin gücü, ittifakın (yeni toplumun) gücü olmuştu. Saygılaşan bu idi. Kutsal kılınan bir etnik grubun hükmü hüviyeti değildir. Etnik birliklerin, hükmü hüviyeti sembolizmidir. Nesnel yasalar ve toplumsal ilişkilerin nesnellik bilincine varana değin, bu işlevler etkince sürecektir.

İlk tapınak (kamusal alan, ittifakların kesişim kümesi) kutsal kararlardan birisi; eskiden meşru olan etnikçi grup içi totem cinsel ilişkilerin yasaklanmasıdır. Şimdi eski totem aidiyet kimliği cinsel ilişki yasağı ile olumlanmıştı. Karşı ittifaktan cinsel temas sağlanacaktı. Bu ittifakın ilan yolu ile kardeşleşme girişmesi ve tapınak totem kült aidiyetliği hüviyeti idi. Tapınakta bu kararları alan sözün gelişi gruplara ait şamanlar ve grup yöneticileri, aldıkları bu yeni düzenleme kararları ile kendileri de kutsal kişiler olma yansımasını, zımnen ittifaka yansıtıyorlardı. Tapınak manevi cebir ve otorite olarak kişiler üzerine yansımaya başladı. Grupların meşru yöneticileri ittifakları kararlaştırmakla, bir çeşit ittifak birliği meclisi oluyorlardı. Tapınak da meclis çatısı olmanın hükmü maneviye sini taşıyordu.

İttifaktaki her bir gruba ait, öneri ve düzenleme fikri, o grup toteminin; insanları ve çevreyi düzenleme kararı oluyordu. Bu etnik totemler, çok daha sonra somut bir düzenleyiciler olarıktan temsillilikle tapınaklara konmaya başladı. Artık tapınaklar, putların panteon alanı da olup çıkmıştı. Panteon totemleri sembolizmi bir düzenleyen işlevleşmesi ile ilahlar olarak sembolize edilecekti. Kutsal totemin, klan sosyal birliğine buyuran gücü, şimdi ilah olmakla, ittifakların düzenlenmesinde kararlar alan, bu düzenleme kararlarını, başka ilahlarla (etnik totemlerle) paylaşmak zorunda olan bir sembol işlevdi. Artık yeni ahlak ve yeni düzenlemeler bu ilahların her birinin kendi düzenleme alanı işinde; " ihsası ittifak, reyleri" olarak, ortaya konacaktı.

Girişen bütün birleşmeler, gel git hareketleri sonunda, bir ortak oluşmalar bileşeninde endeksleşmek ve endekse göre, davranış koymak zorundadır. Yani bir oluşma diğer oluşmalara bağlı olarak, değişip dönüşüp, devinimler oluşmasını ortaya koyacaktır. Bu zorunluluktur. Bileşen güçlerin, her birinin ayrı ayrı, ittifaka kattıkları enerjilerinin aritmetik toplamı ile devinmemesi kuramıdır. İşte bu yüzdendir ki sosyal birlik güç, birleşmenin; grup olmanın hareketini ve grupça paylaşılan düşünce devinmesini ve yine grup kültürünü ve grupça yaşam girişmelerini üreten, bileşkeyi ortaya koymak zorundaydılar. Böylesi ortaya konacak bileşkenin endeksi de, totem tabu güç meşrulaşma yaptırım olumlamasıdır.

Kutsallığın kaynağı, birleşmelerin; gerek sürü düzleminde, gerek, sosyal birlik düzleminde, gerek ittifaklar döneminde, bir endekse göre değerleşmesinin devindirir olmasından kaynaklanmaktadır. Bu bilinci edinemeyenler, elbet bu zorunlu endeksin eksenleştirir olmasını, bir kutsallık olarak anacaktır. Bir elektrik dalgalarının girişmesi, bir bileşimin etki tepki özellik davranışı, hep bu bileşke endekse göre sergileniş devinmesi zamanıdır.

Her tür oluşma tapınağın (ortak, olumlama meşruiyet ve giriştirmeler alanı) bünyesinde oluşup irat (söylenir, beyan edilir, gelir, mülk kaydedilir) olunacaktı. Sonra da zamanla, yer yer tapınağın dışına çıkarılarak, toplumun kurum ve kurallaşmaları olacaktı. Örneğin; yönetim meşruiyeti gidecek, saraya oturacaktı. Uzun yıllar tapınak ekseninde gelişen ticaret, bir çeşit vergi alımları gibi maliye ve banka işleri, hep tapınaktan ayrılıp, kendi nesnel alan tabanında, süreç içine sokulan, anlamalardan olacaktı.

Şimdi ittifak içindeki bir başka soy totem kimliğini taşıyan olmanın, ittifakla kardeşleşen

cinsel temasları ilk başlarda, tapınaklar sembolizmi içinde, nasıl gerçekleştirdiklerine değinelim. Bir toplumun kadın ya da erkek fahişesi, bir ortaklaşma alanı olan tapınağın, koruyuculuk ve dokunulmazlık güvencesi içine gelir. Ay doğunca karşı toplumun bireyleri ile buluşup, bu teması ve kardeşleşmenin gereği olan yakınlaşmanın alışma adaptasyonunu sağlıyorlardı. Böylece bir grup, diğer grubun, eşliğine basmış; eşliğine yüz sürmüş oluyordu. Fahişelik bu tür geçiş adaptasyonlarını sağlayan meşru bir kurumdu.

Başlangıçta her şeyin üzerinde işleyen bir güç (yasa) vardı. Sosyal birlik döneminden beri bu güç; sosyal güç, töresel (yasa-totem) güç olmuştu. Gayri töre vardı. Töre bir yasa oluşun, yasal oluşun, aidiyetliğin düzenlenmesi idi. Düzenleme gücü de, totemin buyruklaşma muktedirliği idi. Sosyal birlik; bu totemsel töre algılarıyla, sosyal birliği kendileşen, kimlikleşen yapılaşmasıydı. Sosyal etnik birlik kendisini dış dünyadan ve diğer sosyal birliklerden, bu totem güç ilkesi ile ayırırdı. Totem güç, dışa katışmamanın ilkesiydi. Kendi içinde birlikti. Dışa karşı ise totem güç, sosyal birliğin dışarıya karşı ayrı oluşuyla verilen savunma ve dışarıdan sağlayışların dirliği idi.

Toplumsal oluşumla töresel (totemsel tabusal) güç, uzun zaman içinde ayrıştı. Töreci (totem tabu) gücün yerini, bir nesnel ilişkileneş olan, nenelin yasası olan, nesnelin işleyiş bilinci olan; toplumun işleyiş ve yapılaşmasının çekim alanı aidiyetleştirmesi almıştı. Toplumsal güç, artık hukukla, kurumlarla belirip düzenlenecekti. Totem (töre) gücün, gelenek görenek anane inanç gibi kısımları da, sosyal yapı güçte (halkta) kaldı. Başlangıcın var olan gücü de, böylece sosyal birlik gücü ve toplumsal güç diye bölünerek ve kendi içlerinde de nicelenerek eviriliyordu.

Halkın yapılanması toplumun nesnel hukukuyla ilişkileneşinin yanı sıra, bu töre gücü ile de ilişkileneş özel hayat yaşantılaşmasını ortaya çıkarmıştır. Halk bu iki gücün baskısı ve düzenlenmesi içindeydi. Kamu ile ilişkisinde toplumun yasaları ile talepleşiyordu. Kendi özel ve öznel yaşantılaşmasında da bu töresel gücü etkin ve ilişkin kılıyordu. Özel hayat, böylelikle ancak ortaya çıkabilirdi. Töre yasa gücünüz olmasa özel yaşantılaşmanızda olmazdı. Şu unutulmasın ki özel yaşantınızın referansını temelde üretim ve tüketim ilişkiniz belirler. İşte bu belirlenim üzerine bütün öznel devinmelerinizin meşruiyet ve olumlanmasını da töre (yasa) güçle eksenleştirirsiniz.

Sosyal birlik (etnik) gücün, yeni yapıdaki hali, ittifaklarla sosyal birlikler koalisyonudur. Bir federe koalisyon olan girişmeler durumu olan sosyal birlikler (etnik yapılar), artık bir halk yapı gücüydü şimdi. Halkın yapı gücü (töresi, totem ve tabusu, geleneği, inanç ve örfleri) toplumun nesnel ilişkileneşinden yansıyan etkilenmelerle, Halkın anlama gücüne dönüşüyordu. Bu dönüşmeler halkın töresel yâda geleneksel inançsal örfi yapısını oluşturuyordu. Daha öznel soyut yansımaların bunlara katışması yoğun değildi.

Bu dönüşmeler zorunlu idi. Sosyal birlikçi yaşam (insansal oluşum birlikli yaşam, organize yaşam, etnik birlikçi yaşam): çokluk içinde ayrılıkçı kimlik ve aidiyetleşme idi. Oysa toplumsal güç, ayrılıkçı totemci güçlerin birliğini zorunlu olarak ön görüyordu. Töre (yasa) güç; halk yapı ve toplumsal yapı diye bölünürken, bu yapılar kendi içinde, çoklukta tekliliğin birliğini ortaya koyuyordu. İşte bu çoklukta tekliliğin oluşmasını toplumsal güç ayrı anlıyordu, halksal güç ayrı anlıyordu.

Sürecek

Bayram Kaya

İnsanın Tutumlarındaki Evrilim 18

Toplum nesnel üretim tüketim yasaları ile belirlenirken, halk üretilmiş olanın tüketimi ile yaşantılaşır. Bu yüzden halk, toplumsal mantığı anlamaktan uzaktır. Toplumun ekonomik nesnel yasası bir üretimi öngörür. Üretim de iş bölüşme gerektirmesini öngörür. Paylaşımli üretilen ürünler de, bir takas olan mallar değiş tokuşunu ön görür. Değiş tokuş ticareti, ticarete malların tüketilerek yeniden üretilmesi gibi bir dizi yükümlüleşmeleri ön görür. Toplum, bu yükümlüleşmelerin karmaşık düzenlenmesi ile yapılaşır.

Üretimin olabilmesi için toplum mantığı etnik sosyal birliklerin, birliğini ister. Yine üretimin takası ve ticaret yoluyla, malların tüketici müşterilere ulaşarak ürünlerin yoğaltılması için de, sosyal birliklerin birbiri ile temasını ister. Hâlbuki etnik sosyal birlikçi yapı, aykırılıklar ve ayrışmaların temas içinde olmamaları çatışması üzerine düzenleşmiş bir mantıktır. Bu mantık böylesi yapı içinde erdemlerini üretme zincirleşmesi silsilesidir. Halk yapının töreci totem yasa gücü mantığı, toplumun bu 'birlikte olmalarını' isteyiş mantığını, hiç kavrayamaz. Ama toplumsal üretimin yapılabilmesi için de, halkın neden 'birlikte' olmaları gerektiği gerçeğini, anlaması gereklidir.

Toplumun birlik vurgusunu halka kodlarla aktarır, halkın mantık kalıplarıyla çözümlenmesi yapılmalıdır. Toplumdan halka, zorunlu yansıyan birlik çağrısı, halkın töre yasa gücünden, yani totem yaptırım olumlanma meşruiyet çağrısını alması gerekir. Burada birleşecek olan farklı iki etnik totemci sosyal birlikler ittifakıdır. Aşılması gereken aynı ata totem soydan olmayan aynı doğuran (analar) ata soydan emmeyenlerin Sanki kardeşlermiş gibi bir arada yaşamalarının güçlüğüdür. Bu bir şekilde aşılabilirdi. Aynı anadan süt emen kişilerin sosyal birlikteki sütkardeşliği gibi olursa bu mümkündür. O zaman ancak ata soy totem onaylaşmasını sağlamış olurlardı.

Bunu ortaya çıkarmışlardı. Konu uzamasın diye ayrıntıya gitmiyorum. Bu ortaya çıkanın sembolünü heykelle ve resim çizimleriyle ortaya koymuşlardı. Böylece bu geçişin mantık onaylaşması görselleştirilmişti. Artık ittifaklar döneminde görev değiştiren totemler ilah olmuşlardı. Bir toplumun İnanna ilahesi, kendi aidini bir memesi ile emzirirken, diğer memesini de bir aslan totem aidi diğer bir birlik üyesi emiyordu. Bu hal, bir totem aidi grubun, totemler (ilahlar) arası ittifaklarla sütkardeşliklerinin olumladığının halka yansıyan, simgesel dönüştürmenin mantıksal çözümlenmesi idi.

Aynı görselliği de, diğer gruba ait ilahe ana ata soy tanrıçası Geştinna'nın yontusudur. Geştinna'nın iki göğsünde, iki farklı toplumun aidi, iki farklı üyeyi emiştirirken göstermesidir. Geştinna'nın kucağında bir kendi aidi kişi emmekte birde eşek totemli grubun sığa üyesi emişmektedir. Böylece ilaheler (totemler) aslan totemli sosyal birlik grubuyla, eşek totemli sosyal birlik grubunun kardeşliklerini ve dolaysı ile birliklerini olumlayarak meşruiyetlik kazandırmışlardır. Toplumsal yapının nesnel zorunluluktan kaynaklanan birlik çağrısının halka yansması ve halktaki mantıksal çevrimi, sütkardeşliği ile birleşme, aynı ata soyun koruyuculuğu ve aidiyetinde olma mesajı olarak anlaşılmiş ve yansmıştır. Bu nedenle halk pek toplumsal yapıya vukuf değildir. İnanma mantığı ile olayları anlar ve sosyal öznel yaşamını düzenler.

Yardımlaşma, yaşamın bir gerektirmesi ve yaşamın bir ilişkilene zorunluluğu idi. tıpkı iş bölüşümü gibi yerdeki yaşantılaşma organizesinin bi gücü (yasası) idi. yani yardımlaşma yaşantılaşmanın kendisini duyurttuğu bir yasaydı(güçtü) . Totem birlikte bir hemcinsi kendisine meyve toplayıp av eti getiriyorsa, kendisi de odun toplama ateş yakma, yuvayı diğer grup insanların ve hayvanların saldırısına karşı savunması gibi

üslenmelerin riskini üzerine alıyordu.

Böylece, yaşamın paylaşılması ve yaşamın iş bölüşümü, yaşamın kendiliğinden bir organizesidir. Sürü yaşam ve sosyal yaşamda kendi kendine organize olmanın kaynağı yaşantılaşmanın devinmesidir. Yaşantılaşma bir hayatta kalmanın sağlanmasıdır, Hayatta kalma bünyenin bir oluşma diretişi ve enerji sağlama enerji işleme faaliyetidir. Enerji sağlama ve enerjiyi işlemişmenin çevreye olan yönelim eğilimi benlik duygusudur. Sonuçta her basamak birbiri ile ve bir alt basamakta, kendi içinde karmaşık girişen organizelerdir. Organizeler, bir ağ ilişkisi ve karşılıklı bağımlılığın organize özgürleşmesidir.

Bu nedenle yardımlaşma duygudaşlığının, nesnel ve can alıcı temeli vardır. Yardımlaşma ortadan kalkarsa organize ve yaşamın sağlanır oluşu ve giderekten de hayatın yaşanamaz oluşu belirir. Sosyal birlikte yardımlaşma ortadan kaldıramayacağınız bir durumdur çünkü organize biçiminiz bunu öngörmektedir. Siz yardım etmeme gibi bir beleşçi yaşamı, burada bulamazsınız. Bunu düşünemezsiniz, aklınızın ucunda bile geçemez. Yardımlaşma dünyada karşılığını bulan bir zorunlu yaşantılaşmadır.

Yardımlaşma, totem güçler ittifakı dönemiyle, özel yaşamın ortaya çıkmasıyla ki yardımlaşma duygusu da yaşamda karşılığını bulur olma yönünü, öznel çarpıtmalarla, ortadan kaldırıldı. Özel mülk edinenlerin yardım almaya, hemen hemen hiç ihtiyacı yoktu. Oysa mal edinemeyenlerin yardım almaya ne çok ihtiyacı vardı! Toplumsal ilişkilşmenin derinleşen üretim tüketim ilişkisi, artık topluma bir tarafın hemen hemen hep yardım alır pozisyonunu keskinleştirdi. Sosyal birlikte yaşantılaşma olarak karşılığını bulan yardımlaşma, şimdi lütuf olarak birilerinin olumlama ve acıması ile hayatta kalmanın müptezelliği olup çıkmıştı.

Sürecek

Bayram Kaya

İnsanın Tutumlarındaki Evrilim 19

Yardımlaşma kavramının anlamı ve yapısı yön değiştirmişti. Artık yardımlaşma bir lütuf olarak hayatta kalmayla öte dünyada karşılığını bulmanın inançlaşması olup çıkmıştı. Karşılığı yerde olan yardımlaşmanın anlamı, yerden alınıp, göğe çevrilmişti. Artık yardımlaşma bu dünyada olmasa bile öte dünyada karşılığı olan bir erdemdi! İnançsal alanın bir öte dünyada karşılığını görme sevabı soyutlamasına dönüşüvermişti. Bu halkın anlama mantığına dönüşen bir toplumsal yansıma idi. çünkü ilahı 'kimini kiminden üstün kılmıştı.' Toplumsal tedirginliklerin halka yansıyan baskısı hep halkın anlama düzey ve düzlemine göre inançlaşmak olarak yansıyacak, aidi olduğu totemde bu anlamaların mantıksal bürünüş görünmelerini ona vahiy edecekti.

Paylaşma ve sembolizm algısı; uygarlaşmayı ortaya çıkararak, uygarlaşmayı organize eden ilkelere, ilk önde gelenlerdir. Paylaşmanın bir yardımlaşma girişmesi olduğu, girişmelerin ortalama değerler çevresinde git gel yapan dengeleşmelerle bir kırpma, bir süzgeçleşme, bileşke durumları olaraktan gerçekleşmelerdir. Her paylaşma, bir kendine özgü yol alışın, sosyal konuşlar organizesidir. Her sosyal organize, bir sağlayışın tutum alışıdır. Her tutum alışlar, bir uygarlaşma ortaya konuşturlar. Konuşlar, olumlu veya olumsuz görülse de, kurallaşmayı ortaya koymuştur.

Sembolizm de uygarlaşmanın temel dinamik davranış biçimidir. Sözün gelişi, hukuk üreten sistemler, uygar olan ve uygarlaşmış sistemler olarak bilinir. Hukukun organizesi, değişik yollarda gerçekleşirse de, temelde hukuk da, tıpkı totemizm gibi, ilahçı anlayışlar gibi inançlaşmalar gibi kurumlaşmalar gibi bir sembolizmdir. Sembolizm, bir durumun değişik geçişler üzerinde dönüştürülerek, sosyal (halkçı) yaşamların anlayacakları mantık düzeyine dönüştüren (converter) , uygarlaşma ilişkilşmesidirler.

Yaygınca bilinen kişisel intikam duygusu, toplumsal gücün meşruiyetliği ile toplumsal güç hukukun üzerinden dolandırılarak, kişi hukukunun, kişiler boyutundaki sanki kendi sağlayışının doyumsal elde edilmesi şeklini almıştır. Kişilerin iç acılarının karşılığını alması anlaşılma boyutuna indirilmiştir. Böyle bir anlama, bir uygarlaşma sembolizmidir. Sembol kılmadır Yani toplumun paylaşmasıdır.

Bu nedenle çağdaş insanların sembolizmi, bir hurafe bir batıl anlama, eski bir adet sanması; en büyük cehaleti dir. Temelde ittifakların karşılıklı ürünlerini ödeşmeyi bir tapınak sembolizmi üzerinde geçitirerek meşru yapması ile çağdaş insanın vergi kutsaldır, size yol su elektrik olarak döner, deme uygarlaşma sembolizmi arasında hiçbir fark yoktur. İki de insanın, anlayışsal mantık temelini oluştururlar.

Totemizm ve hukuk işlevsel belirim ve devinimler olaraktan, aynı temel eşleşenlik gibilerse de, süreçsel geçişmeleri belirlemek, belli karakteristik özellikleri içermek, dönem düzenleşme referanslarının özel farklılıklarını anlamak gibi nedenlerden ötürü, farklı tınışımladırlar. Örneğin her ikisi de yasa olma gücünü ortaya koyarlarken, totemizmde savunma yoktur. Oysa savunma hukukun özünü oluşturur.

Kullanım dili olarak totem sembolü, sosyal birliğin paylaşımıdır. Toplumun paylaşımı, sosyal birliğin paylaşımının üzerine, daha nesnel ilişkilşmiş, toplumcu gruplar arası ittifakın devinmesidir. Totemizm paylaşılan bir anlayıştır. Kişiler anlayış ve anlamalarından çıkıp sosyal birlik gücüne doğru gider. Ve bir genelleşen anlama paylaşım, tarzının oluşturulmalarıdır. Yine, geneli sosyal totem anlayış kaynaktan yani totemden çevreye doğru yayılan, özelleşen, kişilere inen bir anlama ve anlayış edimler paylaşımıdır.

Totemizmin özünde, insanın duygularından olan, sanı kanılarının olduğunu çok kez belirttim. Egoizm temeli yararına yönelik devinme gelişmeleridir. Duyguların kaynağı iki şekilde belirlenip girerler. Biyolojik olan genetik aktarımlardan kaynaklı duygular. Ve kişilerin nesnel yaşam çevrelerindeki uyarılarından aktarılan, çevrimsel sanı kanıcı, elem haz gerilimlerindeki oluşmalardandır hayallerimiz.

İnsanlar, duygularının hayalini yaratırlar. Hayaller eğilip bükülür, istenildiği gibi kırılıp yamul tulup şekillendirilirler. Tıpkı hamur ya da balçıkla oynayan insanın oluşturduğu ilk şekli değişik biçimlerde şekillenerek yeni suretler oluşturması gibi belleğimizin bir oyun ve tez antitez, sürmesidir. Hayaller, tez ve antitezini şekilden şekle sokarak, fanteziler geliştirip, modeller oluşturmasının temelidirler.

Sözün gelişi, insanın beklemediği bir şekilde, aklının almayacağı bir durumda, sonu mutlak ölüm olan bir kavranış badiresinde iken, bir şekilde kurtulan insanın duyguları, hayallerini tetikleyecektir. Kurtuluşunun bir görülmez mana algısıyla kayraştığını düşünüp hayal edecektir. Hayal zamanla giyinişten giyinişe zorunlu biçimlenecektir. İşte duyguların kaynağı olan hayal edişler, totemizm anlayışının da kaynağından biridir.

Duyguların bir biyolojik iç durumsal kaynağı olmasıyla ve dış çevrenin nesnel uyarılarının bileşen girişimleri olması gibi totemizm de; mana hayal gücü kayra algısıyla birlikte somut görsel uyarıların izdüşümcü bileşke, biçimlenişlerinin nesnelere ifade edilmiştir. Kayra mantığının kökü insan egoizmidir. Egoizm, "ben merkezli" düşünmesinin sonucudur. Yani öznenin her şeyi kendine göre başlatmasıdır. Her olgu ve olayı, kişinin kendisine göre enforme etmesidir. Buradan da kişiler kayra egoizmine varacaktır elbette.

İnsan tutumlarının, insan erdem ve ahlaklarının bu temelleşmeler üzerinde, farklı sosyal ve toplumsal ilişkileşme, üretim tüketim ve gelir bölüşmelerinin girişme düzenleşme, konumlarının oluşması ile varlaşmalardır. Her zaman yer zaman bağıntılı, salt olmayan sürekli değişen anlamalardır.

BİTTİ

12.09.2009

Bayram Kaya

İnsanlık Serüveni

1-Varlığı kimdi?
Önce açlığını sildi.
Sezileri şimdi;
Biricikliğini bildi.

2-Çevresine baktı,
Görünümler beynine aktı.
Yansımaları ana taktı,
Anından dışa aktı.

3-Sınadı yanıldı.
Yanıldı sınadı.
Becerikliliğine,
Düşüncelerine inandı.

4-Oyunundan hız aldı:
Eylemi düşününe,
Düşünü -diline, dili- eline
Eli- eyleme, karşılıklı feyiz aldı.

5-Kendi kişiliğinde kaldı.
Düşününü yaygın güce saldı.
Çevredeki haz elem akışına daldı.
Anı ile ruhsallığa iş paylaşımı ile sosyalliğe sardı.

6-Gücü somutladı:
Toplumuna.
Kendine.
Saygı ile umutlandı.
Kör de komutlandı.

7-Soyutlaması gelişti.
Kendi canına sınıştı,
Çabası ölümden sonraya dönüştü.
Davranışları ölümlere saygı ile döküştü.

8-Kavramlandırılmalarında şöyle bir durdu:
Düzen ilkesi kurdu.
Böyle ya da öyleliğinde,
Töresel erdemi sordu.

9-Mana düşüncesine aklında doydu.
Gezdiği her yerde görüldüğüne yordu.
Derken delişmenlik sıralaması,
Tekliğe yol oldu.

10Soyutlarken somutlu yor.
Düzeni bazen gerçeğe komutlu yor.
Zaman zaman soyuta umuluyor.
Karşılıklı etkiyerek denetliyor.

*11-Ses aldı Turu Sina'da Musa.

*Elohim-*Yehovayı insanlar duysa,
Mutluluk olur insanlar buna uysa.
Karışıkça karışacak pogrom* oysa.

*12-İsa'yı acımasızca aldı o haç.
Bir Sırp Sındığı görünür bir Mohaç.
Misyon yüklenmiştir bu yolların neferi
Bir katliamdır haçlı seferi.

*13-Uyulmayacak bozulmuşları tanıdı.
İçinde coştı, Cemal'de Sıffin'da kanıdı.
İnsanlar yolcu düşünceler hanıdı.
Kit anlama ya Sivas'ta şanımdı!

14-Bilimselde gelişti.
Çoğunluk bilgisizlikte erişti.
Anlamlar bilgisellikten,
Bayağılığa da serişti.

15-İlişkileri görmede:
İnsan-doğa
İnsan-toplum
Hepside üretimi dermede.

16-Bir tarih yazdı,
Altına imza kazdı.
Çelişkileri acıları becerileri ile
Oluşturduğu yaşam hazdı!

17Çok şey belledi:
Kendine yabancılaşmasına,
Evrensel olmasına,
İnsanlığına anıklığına elledi.

18-Doğal düzeni çaktı.
Özenliği(özneliği) ile ona aktı.
Uygar insanlığı kendine taktı,
Yaptığından yapacağına baktı.

19Tek ve eğe men güç kendini sandı.
Zavallılığına iyice kandı.
Sürekli üretmek ve değişmenin,
Güce kaim görev olduğuyla,
Sonra aydınlandı.

20-Dalıştı barıştı.
Yarıştı karıştı.
Zıtlarla varıştı
Böylece karşı konulmazı,
Sonsuzcaydı, insanlığını ürettiyordu.

21-Vardığı,

Kardığı,
Evrence oluşumda;
Sonun başa özüne sardığı.

(01.06.1992)

*Pogrom: Yahudi dağıtımı ve kırımını anlamındadır.Musa'nın Yahudi'leri seçilmiş kavim,üstün kavim tamlaması,ilki Roma dönemi Yahudi kırımını ve sürümünü, ikincide Nazi dönemi gettolaştırma kırım ve sürümlerine sebep olmuştur.
Elohim: Tevrat'taki tek Tanrının adı.İsarail oğullarına acıyan,onları koruyan, Yahudi'nin birbirini korumasını emreden, YahudiTanrı öğretisi..
Yehova:öç alan Tanrı.Yahudi öğretisi, İsrailoğulları dışındaki insanların öldürülmesini emreden Tanrı bu nedenledir ki Yahudi'ler iki kez zulme uğramışlardır.Bu nedenle dir ki Musevilik İsrailoğulları dışına yayılamamıştır.

BİR AÇIKLAMA:

*Aslında 11,12,13,numaralı dizeler 3 yıldan fazla bir süre sonra 08.07.1995 de eklendi.Bu şiirin kendi akışındaki ve hemen devamdaki bütünlükten de fark edilmekte.Şiiri yazmadan,onun düşünsel metnini kendimce hülasa olarak yazdım.Bu özeti şiir kalıbına dökmeye sonradan çalıştım.Bu metinde 11,12,13.dizelerin anlatım metni yok.Birde 21.dize vardı özel açıklamasız yazılamazdı bu günkü bilimsel açıklamasına göre, biraz müphemleşti.Açık evrende olduğumuz hesaplanmakta.Ama yinede yazmak gerekliliği kararına vardım,hemde şiiri oluşturan tüm metni 9. açıklamadan devamla bire bir olarak.21.dize 19.dizenin ironisiydi.Umarım sıkıcı olmaz.

.

Bayram Kaya

İnşa ve İnşat

Meydanlara dizilirsin
Alkışça yeğlilikte, salkım salkım
Bir uslamlam işidir düşünceyi balkım
Böyle çakar düşün şimşeği yalkım yalkım

Hiç olmamıştı salt başına
Kültür devleti, yol devleti, sağlık devleti yeryüzünde
Tarihe çatıp, çiğ yiyipte; ağırmamışsa karnı
Hapsetmemişti düşünce birikimiyle gücünü
Hep hukuk devleti olmuştu, yokuşunda düzünde

Bina varsa özneye, inşa kuralı oluşla içindesiniz
Sapının değil yapının kuralına göredir bina, seçindesiniz
Uygulaması olmadan, ilişkisi ortaya konmadan
Yoksa cesamesi, okunmaz olur; ne addır ne esamesi
Böyle olmadıkça tarih sel bilinççe inşa
Harf atarsınız öncenize kendinizden mi vaz geçindesiniz?

Olmuyor bina olmadıkta düşeylik yataylık taratışması
Gölgesi bile yoksa onur, suyunun suyundan konur
Pilaki de yenmez afaki
Enine dararır, boyuna artar
Boyuna dararır, enine tartar karışması
Ne üremi, ne verimdir; işlerlik bile değil böylenin artışı

Selam olsun tarihe inşacı oluşla Petkim'i, Tüpraş'ı
Şeydişehir'i, Aliğa'yı yapan ellere; emekle müşkillere
İlencimizdir yarıdan fazla payla bunları satan sellere, dillere
Ölü yatırımlarla rant peşindeki sakillere...

30.11.2014

Sakil: Ağır gelen, sıkıntı veren, sıkıntılı; çirkin, kaba, uyumsuz, süzme uyumsuz

Bayram Kaya

İnşacı Olan Ben -Bilinç- 2

Sosyal özneli bilincimiz tarihsel oluşla toplumsal bilinçten öncedir. Bu nedenle sosyal bilinç toplumsa bilince karşı direncini hızla ortaya koyar. Toplumun genel salınımı belli şartlar altında daha deneyseldir. Toplumun "özne nesnel süreçli boyutu da" üreten ilişki olması bağlamıyla başlangıçta sosyal özneli bilinç düzeyine örtük ve kapalı olan bir bilinç düzeyidir.

Toplumsal alan, yalın totem kültürlerden ve totem karakterlerden sentezle bir bilinçtir. Yine bu toplumsal sentezli bilinç; farklı sosyal kültürlü gelenekleri de sentez yapmıştır. Bu sentez totemi sosyal yapı direncini kat kat artırmış olmakla bu direncin gücünde sosyal sentezdendir.

Kişiler toplumsal bilinçle de evrensel olan bilincin bencillik düzeyine ulaşmışlardır. Bu bilinç düzeyi kısmen kozmik bilinç olmayı içermekle birlikte şimdilik kozmik bilinç evrensel bilince kapalıdır ya da kozmik bilinç dünyadaki söylemlere özgü olup, kozmik bilinç olan da şimdilik evrensel bilince örtüktür. Zorunlu olurla en az dış dünya ilkesi özneliği bu aşamaya gelmişti.

Som bencillik bilinciniz olmasa bu aşamaları süreçleyemediğiniz gibi süreci kristalize edecek bir çekim eksenini de ortaya koyamazdınız. Kozmik bilinç aydınlanması olan Yüce Tanrı anlayışımız dahi bu bencilliğin kotarmasıyla çoğu kez tek yanlılıklar içinde olmasıyla olası olabilmektedir.

Bu tek yanlılık içinde; öküzü insan için yaratılmış olma anlayışı gibi tek yanlı bencil anlayışlar vardır. Bu tür söylemlerle sosyal özneli benci anlayış, toplumsal özneli benci anlayışa egemen olmak istemektedir. Sosyal alandaki Yüce Tanrı anlayışı sosyal özneli anlayışın kaygı güdenle sezgisinden ve sosyal etkilenme süreçleriyle ile mana edilir.

Toplumsal özneli, özne nesneli bencillikteki Yüce Tanrı dek mana anlaması; yaratıcı düşünce içinden değil, şeylerin nasıl ve nedence düşünce bağıntılarını sorgulama, anlamaları sonunda ortaya koydukları girişmelerde ancak Yüce Tanrı kavrayışları az çok ve yaklaşıklıkla doğru biçimde ortaya konabilirdi.

Evren olayları için evrensel olayların kesikli sürekli oluşları içinde kusursuza, sonsuza ulaşmak diye bir şey yoktur. O vakit erişilen kusursuzluk, evrenin (bütünün) kendisi olurdu. Ki bu da bizim anlayacağımız bir devinme türü olmayıp, devinimsizliğin kendi süreç boyut nicelimi ve nitelimidir. Kesikli sürekli olayzamların içinde kapalılık açıklık böylesi bir girişme ve bağıntı aşamasıdır. Bütün kesikli haliyle ve sürekli olan haliyle; ayrı ayrı ve birlikte bütündür.

Korunan bencillik bir aşamada iken henüz vakti gelmemiş kendisinden sonraki zorunluluğu görememesinden ötürü, som bencillığe hiç bir şey söylenemez. Fakat ruhsal oluşun bir üst aşamasında olan özne de kendinden sonrasını göremese bile kendisinden sonrasını bir şey olacakla hisseder. Göremeyen, başka türlü hissetmek zorundadır

Kapalılık (örtülü gizli saklı olma) açıklığa döndüğü gibi açıklıkta kapalılığa (gizliye saklıya) döner. Fondan kopmakla yalıtılmış bir bütünlük olan hücre dış genelliğe kapanmıştır. Hücre zorunlu olurla en az dış dünyayı kendi içine almasıyla, dışın içe kapalılığı dediğimiz ilke, az biraz açıklığa dönmüştür.

Ne var ki hücre dış dünyanın tümünü değil de en az dış dünyayı içine almasıyla hücre dış dünyanın genelliğine kapalıdır. Bu evrensel oluşun yansımaları erken dönem

atalarımızın bilincine de yansiyordu. Fakat atalarımız izah edemiyorlardı. Bu bilgiyi, bu özneliği sezen atalar, bu bilgiyi gizli ya da ökülte bilgi oluşla öğreniyor kendilerine göre anlam ve yorumlarla söylemekle manaca bir anlama büründürüyorlardı.

Dinselliğin en etkin olmasındaki nedenlerden birisi de insanların bu tür manaca ökülte bilgiye yönelimleriyle bu bilginin kitlelere anlatılamaz oluşuna duyulan gizemli hayranlıktı. Dinlerdeki ibadet ve muamelatın yanı sıra dinsel felsefeler gizlini, düşünme ile birlikte yürümüştür. Tabii ki birçok siyasi yaşam ve yorum farkı bu gizlini olan felsefeyi görünmez kılmıştır.

Hiç bir şey sürekli aynı mantıki anlama içinde olmanın anlama ve anlatmasıyla gitmez. Arıza yapar, kendisinden kayıplar verir, bu kayıp eksiltmeler kadar da yeni eklemeler alır. Bu girişme artık bir önceki girişmenin aynısı olmamakla o şey aynı mantıki söylemle sür git devam etmez.

Artan eksilen süreç olay noktaları sıçramalar yapar. Süreç yörünge (mantık girişmesi ve doğrultusunu değiştirmekle) yeni bir süreç yeni bir mantık oluşur. Sür git yoktur. Öyle olsaydı sürü mantığı ve totem mantığı kendi içinde açık kapalı oluşla bu günkü düzeye gelemezdi. Bugünü kotaran sosyo öznel totem mantığıdır. Ama bugünün mantığı totem mantık değildir.

Dünün şüphe etmesi ya da şüphe etmez sorgulamaması, bu günün şüphe etmesi ve sorgulamaması değildir. Dün yağmuru sorgulayan insan bugün belli koşullar altında yağmurun neden yağıp yağmadığını pek pek sorgulayıp yağmurda başka türlü şüphe etmez.

Emekten ve eşitsiz mal mülk dağılımından şüphe etmeyen dönün mantığına nazaran günümüz; emeği kutsar ve emeği özeğe almakla emeğin niteliğini niceliğini sorgular. Malın mülkün üreten emek olduğunu; kolektif malın mülkün eşitsiz dağılımıyla nasip, kader türü bir anlatım tarzı olma mantığını kabul eder değil, emeğin nasıl sömürüldüğünü göstererek şüphe eder. Yani, dönün mantığı günün mantığı değildir.

Bir mantık belli ilişkileri dışında sürüp gitmez. Sıçrama noktalarında mantık ta manevra yapar. Olu ve oluş içinde bir şeyin örtük olması, o şeyin şartlarıyla belirememesidir. Değilse şartları içinde beliren şeyi ben görmesem, sen görürsün. Senin göremediğin şeyleri de bir başkası ve toplumlar görür. Sosyalite ve toplumlar bizim dışımızda, korunan bencillikten bağımsız kendi yasalarıyla bir bağıntı içinde bizimle bütünleşen; som bene sağlayıştı etkimeleriyle biz olan özne nesnel yapılardır.

Sana örtük olan, senin ilgi ve ihtiyaç alanıyla sınırlıdır. Konu edilen örtüklük kendi özel bağıntısı içinde şartlarıyla belirebilmiş olmamasıdır. Hayati önemde bir kez şartlarıyla belireni de göremeyenler, hayatın seçme eleme eleği ile elenmektedirler.

Sosyal özneli ruhsal bilinç, senin göremediğini sosyal yapının ve toplum sal yapının görmesi ile yaptığı mantıki sağlamalar nedeniyle senin kendi bencilliğini sürdürmendir. Şartlar el verdiği halde tifoda ölmeden yaşamayı sürdürenlerin durumu istisnadır. İstisnalar dışında, günümüzde tifoda ölmeden yaşamını sürdüren birine tifo bilinç düzeyi örtüktür.

Toplumsal sosyo özne-nesnel olan ruh ya da bilinç kişilerde yoktur. Tifo, toplumun bu toplum sal sosyo özneli nesnel yapısınca görülüp; mantık edildiğinden; kişi doğal seleksiyona uğramadan doğal sosyo toplumsa beden ilişkisi boyunca yaşar gider. Bu da

gösteriyor ki sosyo toplumsa bilinç olan ruh; ya da özne nesneli bencillik bizden yansıyan ama biz olmayan bizden bağımsız yanı olan, bir muktedirliktir.

Bayram Kaya

İnşacı Olan Ben -Ruh Bilinç Öznelik- 1

Yalın bencilik kendine göre olanı bilendir. Kendisine dıştan sağlama yapmak için her şeyi emreder. Şimdiki anlayışımıza göre salt sağlama yapmak için bencilik eylemlerinize kötülükleri de emreder. Bencilik tutumu; som ben ile dış dünya arasında olan " en az dış dünyanın içeri alınma" bağıntısının anlayışıdır.

Yalın ben dediğimiz bu ben, bu aşamasıyla dünyayı groteski anlayandır. Öznelik olan ben ise, yalın benin bir sonrası olan, üst aşamasıdır. Kişi-kişiler ilişkisinden biçimlenir. Öznel bencilik, Dünya ile yalın ben arasına, kişi-kişi bağıntılı zaman mekân devinmeli boşluk hollerini almıştır. Bu durum bizim öznelik bilincimizdir. Kotarıcısı biz değiliz.

Böylece yalın ve korunan ben dediğimiz yalın bencilik kendi içinde kapalı olmakla başlangıç koşulu olan bendir. Dıştan ithale açık, dışın müdahalesine kapalıdır.

Yalın bencilik, dışta kişi kişiler bağıntısıyla yani dışta ikinci bir öznel ben boyutuyla yalın bencilik olan zamanı genişletilmiştir. Genişleyen zaman yalın bencilikğin sağlamasına göre yavaşlamış ve aksamıştır. Yalın bencilik, öznelik olan ikinci bencilik dışta çevril; etmiştir (sosyalleşmiştir) . İkinci bencilik olan öznel ben, kişiler üzerindeki çevrimleriyle sosyalleşmiştir. Sosyalleşmiş olan öznel benlik sosyal çevrim üzerinde yalın ben sağlamasına dönüşen bir bilmenin olay ve oluş biçimidir.

Dış özneliğimiz, dışta ikinci bendir. Her ikisinin imi de; imaj kopyası da; beyinde hamuledirler. Yani öznel olan ikinci ben; kendisini bilen birinci bencilikle; kendisini sosyal bencilik üzerinde de bilmenin eşliğine gelmiştir. İkinci ben olan sosyal bilinçli öznel ben; kişi kişiler amaçlı sentez veya girişmesidirler.

Dıştan özneli olan ben, ilk başlarda birinci olan yalın nefisle bene kapalı olan; örtük olan bir bendir. Birinciye vakıflık olmayan ikinci ben; sosyal elci bir tutum inşası ile birlikte birinci bene bilmenin bilinç düzeyi ya da bilmenin yeni bir ikinci aşama boyutu olmuştur.

İlk fark ettiğiniz duyum, yalın bencilikğin belirtisidir. Ki bu aşama, ikinci aşama olan öznel bencilikti bilincinizi, bilemez. Öznel bencilikti sosyal aşama yalın bencilikti aşamaya kapalı olmakla ilk duruma örtüktür. Som bencilikğe örtülü olan ikinci aşama ancak sosyal olanın bağıntısıyla ortaya konabilirdi.

Sosyal olanın temel bir yasası vardır. Sosyal anlayış içinde yeni olan, eskisini; tiksinererek, iğrenerek, ayıplayıp kınamakla dışlayıp; sosyal yapılı anlayışın eş deyişle sosyal bilinç olan öznel itenin dışına atar. Yalın bilinç olan yalın ben; ikinci aşama olan öznel bilincin içine girmesiyle; "bilmediğini de bilir".

Yani yalın durumuyla bencilik aşamasında olan ilk bilinç, öznel alan olan sosyal yaşamın içine geçince daha önce kendisine bilgi olmayan gizlilikleri ya da örtülü olanları acık açık görür ve bilir (bilmediğini bilir) olmuştur. Bu gelişme yaşamın temel ve bencilikğin ya da salt bilincin birinci korunum yasası olan; "en az dış dünyayı içe alma" ilkesini başka boyutuyla da geliştirmiştir.

Hayat, ruhsal bağlamıya eşik atlamış; sarmal ivmeyle basamak tırmanmıştır. Ya da yaşam izleğinin sarmal gelişme içinde geldiği bu tinsel (ruhsal-öznel) düzeye yeni bir sosyo-özneli basamak denir. Hiç bir şey durup durduğu yerde kalmaz. Şeyler yeni bağıntılarıyla olaylaşır. Gelişir. Kesikli sürekli olurlar.

Nasıl yalpa yapmakla yürüyen bir kişinin yalpalaması şişedeki alkolün kişi içine

alınmasıyla; sosyal tutum olan öznel ben de, yalın benle girişen kişiler arası bağıntının ortaya koyduğu davranış olmakla; artık tam anlamıyla yalın ben olmakla kalan ben değildir.

Sosyal alanlı öznel bilinç te durup durduğu yerde kalmayacaktı. Sosyal alan totem meslekleri eliyle üreten toplum sal alana dönüşmüştü. Üreten ilişki olan toplum sal alan; gündüzle sınırlı olan sağlama aktivitesinin içinde boş zaman dediğimiz artık zamanı ortaya koydu. Yine üreten ilişki "insanı" ve bile kültürel sentezle uygarlığı, "uygarlıklar sentezini" ortaya koydu. Yalın bilinçten hareketle öznel bilinç, buraya gelmişti.

Bu artık zaman, insan öznelliğinin gelişmesi bağlamında bulunmaz bir olanaktı. Artık insan yaptığını bol bol düşünecekti. Ve insan artık zaman içinde farklı eylemlerin sınanmasını ortaya koyabilecekti. Artık zaman insanın etkinlik içinde geçireceği bir eğlence ve ritüelime olan zamanı ortaya koymuştu. Bu artık zaman içinde deney sellik, sinama yanılma türü istidlal (akla uygun) çıkarımlarıyla soyutlama gibi zenginlikleri nedeniyle sosyal öznelliğimiz yeni bir "özne nesnel süreçli boyuttu".

Yalın bilinçli benci dönem, tekilliğin şartları içinde tikel oluşların salınımlarıyla; yalın bencillikte salınımlar kendi tekil sürecini sürü dönemi içine doğru kaydıran bir yelpazeyi içerir. Bu zamanlar az çok oluşla bencillığe karşı kişideki özgeciliği ortaya çıkarırlar. Sosyal özne, hani nerdeyse tümünden özgecildir.

Sosyal özneli bilinç, özgeciliğin güttüğü bilinç düzeyi olmakla özgecilikler yer yer bencilliğin önüne geçip; bencilliği bastırabilirler. Bu sosyal özneli aşamada özgecilik daha ulvi kılınmaktadır. Kişinin ölüm orucu tutması kişinin özgecil olma bilincinden ötürüdür. Yalın bencil bilinç özgeciliği bilmez.

Doğallıklardır ki özgeciliğin üzeri de tıraşlandığı zaman görülür ki sosyal özgeciliğin altında yatan şey yalın bencilliğin güttüğü girişmeli olan bağıntılardır. Özgeciliğin altında bencillik var dediğimizde sanmayın ki alt bencillik giderek özgeciliğe gelirdi. Sosyal alan olmasa alt bencilliğin özgeciliğe gelmesi olanaksızdır. Özgecilik te sonuçta sosyal yapı üzerinde yalın bencillığe hizmet olmakla bir inşadır.

Bu yelpaze içinde tekil oluşun bencilliği, tikel oluş içinde olmadığı gibi tikel oluşun bencilliği de, sürü dönemin bencilliği gibi değildir. Ne var ki her üç durumda yalınca bencil oluş baskındır. Ve benci bilinç olmakla kişisini güdendir. Bu üç süreç içinde belli belirsiz bir totemi oluşun sosyal salınımları vardır. Ama bu salınımlar henüz bir özeği ve özeğin çevresini senkronlayım yapan çevrimlerin salınım yoğunlaşması değildirler.

Sosyal özneli bilinç düzeyi, daha çok totemi dönemli ve totemi mana inşalıdır. Tabii ki özne-nesneli süreçli, bencillikte toplumsal bilinç te; sosyal özneli bencil bilinçli sürece kapalı ya da örtüktürler.

Bayram Kaya

İsis Dersem Çık Ereşkigal Dersem...

Özü yakmış kavurmuş
Bilişte çıkmazıyla
Hiç yaşanmamışla
Yel esmişte tohum savurulmuş gibi

Bir ellerimi uzatsam
Sanki
Şöyle bir dokunacağım
Geçmişine de
Şimdişine de
Şahibim her şeyiyle
Yumulmuş avucumun içinde
Anılarıyla anımsarım
Akıl olmuş oynaşım
Bağır bahçem
Yangı olmuş cana
Yolar akçem

Sırası mıydı
Düne düşmelerin?
Anı yaşıyorken
Güne küsmelerin
Akıl zillerim çalmakta
Âdem olup
Kurtulmayacaksan
Kiş adamı olmaktan...

Nippur gecelerinde
Adaletin gözü kaymıştı
Üçe beş vardı Nuh'a
Şöyle bir geçerken Uruk'a
Hep gözümün takılanı
Eridu'lu kadın İnanna
İttifaktan caymıştı

Karşı kıyıda kalıyordu
Gemiye binmeyişim ondan
Bu kaçınıcı kurtulmalarımı
Encam dedikleri hayırlı sondan

Ne uzandım
Ne uzattılar da emdim
Tevhit yapıcı
İştar'dı, Kybele'ydi
Sömürülen göğüsleriyle...

Namertti kusuşum ondan
Hırsızın hainin de
Bela olması
Tufanla kurtulandı Geştinna...

Kurtuluşlu olan

Soydandı Nemrut
"Cibilliyetsiz
Al ananı da git" diyordu İbrahim'e
Ceberut

Kahır yedim
İt azarından beri
Böyle mi olmalıydı
Geçtim dediğin feleğin çemberi

Bir dilberdudağı
Bir vezirparmağı
Karıştırır aklımı
Eriha yolunda
İsa'ya görünen kadından önceydi
Keldanilerin Ur'dan yola çıkmıştı
Anasıyla değil de
Sara ileydi Abraham...

Başka El'in çocuklarıydı
Tarizli olduğu
Amaleki toprakları bereketli
Kenan diyarı aç ve ihtiyaçlı
Ne susuzluklarım var biliyor musun?
Dinmek bilmeyen
İnsanlık baş tacım
Ve lakin
Ben senin coğrafyana muhtacım

Daha akıl ışımamıştı
Ama
Karanlık zayıflıyordu
Assuanın gözlerinde...

Keops'a bakarken
Nefertiti...
Bayram diyordu
Akhenaton'un ağzında
Bel Amarna, Bel Üzni'de
Daha Musa
Yetro'nun dizi dibinde değilken
Harun Karun olmamıştı
Asaya değiyordu kuşak, saçağı
El'den önceydi
Bile bildin mi altın çağı

Nanşe!
Güzel elli kadın
Lağışlı
Duy beni
İremi gösterirler
Dirhemi can yakar

Sıkıştırırlar seni
Ya ambardan delik gemiye evet
Ya suda boğulmaya hayır
Nedir niyazın?
Sızlanırsın
Ben içre ben gibi mi tarzın?
Bir ruyu zeminle
Çıktığımda karşına
Şay ki beni
El açan duacı farzın

01.03.2017

Bayram Kaya

İstenç

1-EREKSEME

Tiril tiril
Titremeğe.
Buz üzerine,
Lekesiz,
Sinene...

2-DÖNÜTLEME

Uç ver,
Akışa...
Yol ver,
Bakışa...
Sevgisine.

3-YAKINLAŞMA

Dağında
kavrulsun.
Özünde
yoğrulsun.
Duygusuna...

4-ANLAMLANDIRMA

Ayakta durulsun.
Sözde çözülsün.
Gözde süzülsün.
İstemde özülsün.
Üzgüsüne...

5-KAVRANMA

Tanişığına tanış.
Karişığına kariş.
Duruşuğuna çalış.
Düşündüğüne alış.
Boşluğuna...

6-TAMLIK

Coşkusuna umman.
Acısına aman.
Nefretine sevgi.
Bildiğine ilgi.
Bitirmeye...

7-ÇÖZÜLME

Zannına takış.
Aklına danış.

Düşünde uyanış.
Akli selime varış.
Bellisine...

8-SONSUZCA

Yine şakiya.
Özlemine saklaya.
Kalsın bakaya.
Yarına meşrut.*
Coşula,coşula...

Meşrut: Şartlı gerektirme.

(08.01.1992)

Bayram Kaya

İstersem

Bini bire yanmam
Biri bin beter
Varsın olsun
Belki biz oluruz
Bir kez başlasın yeter!

Söyle
Bekleyelim
Şerareyi atımdan yakışla
Kör ufkumuzun yok oluşu
Bahara mı kaldı?
Daha kaçınıcı bahar olmalı ki
Her bahar, yeni bir bahar dersin

Aklı hicranımızı, duyguya saldın
Ne bildin, ne bilemedin
Karışıkısın
Bilmezde değiliz, sanma
Feleğe üç konuşla, vuslata beş çekeri
Nara yakardıkta
Dudaklarımız kardı

Bizde ayrılığı vuslata
Karabasandı şahmaran gecelere koyan
Bir tutam sevgiyi
Masala belek
Elimize elek
Zafere felek koydun ey yaran

Yapma
Yapma yaran
Bari ben
İğnenin gözünde Hindistan'ı seyreyleyim
Bir kez olsun sarılayım
Kör olayım murat istersem

15.12.2010

Bayram Kaya

İstifa Etmek Sorunu Çözer Mi?

İstifa sorunu çözer mi? Yoksa istifa edememek te yeni dinamizme kapı aralayamamakla başlı başına bir sorun mu? Yoksa istifa etmemek sorunu göğüsleyici bir gözü peklik mi?

"Bakan, istifa et diyorlar! Bakan istifa etse sorun ortada kalkacak mı? " Böyle ağdalı ve uyuşucu ve dahi uyuşturucu soru ve çıkarımlar tembel harcı olmaktan gayri, dezenformasyon yapmaktır. Bu cümlelerin hiç bir fikri ve bilimsel değeri yoktur.

Siz soruna, bakanın; "kader" diyen öznel anlayışça bakışı içindeki varlığıyla, bakan gibi soruna bakarsanız. Ya da yetkilinin o soruna dek yetkilerini kullanıp kullanmamasıyla bağitlamazsanız. Olasıdır ki yetkilinin yetkiyi savsaklar olacağı kuşkusunu göz önüne almazsanız. Yine olasıdır ki yetkilinin soruna yol açıcı, özel duygusal ilişkilerinin olabileceğini araştırmazsanız; bu tarz değerlendirmeler içinde olursunuz.

Vesilece yetkiler dış nedendirler. Yetki kullanımlı stratejilerdeki hatalarının da kazalar öngörür olabileceği gibi nedense bağlardan da, sorunlar ortaya çıkabileceğini tespit etmezseniz; elbette böyle dümdüz konuşursunuz.

Soma bir kaderse (zorunluluksa, işin doğası olan ocak çöker somutluğuysa) , hükümet te bu zorunluluğun ortaya çıkmasında yönetsel ve stratejikse bir dış aktör oluşla vesile nedendirler. Özü itibarıyla ocağın çökmesi gibi su dahi donar.

Ama suyun donup donmaması için ısıyı azaltıp artırarak sürece salma işi de dış nedendir. Isıyı kontrollü vermek dış stratejili vesile nedendir. Yani ocağın çöküp çökmeme tahkimi ya da ocağın bilinen organizma türünden faaliyetlerinin olup olmamasına değin ayarlama önlemleri de, siyasi stratejilerin işidir.

Herkesin bileceği bir konuyla sorunun bağıntısını belirtelim ve bakan istifasıyla sorunun ortadan kalkıp kalkamayacağını sizler takdir edin. Soma kazası bakanın istifasıyla ölümlerini geri getirmeyecek. Bakan yetki ve sorumluluğu içinde aksayan vesilece birçok dış sorun, ölümleri ortaya koymuştur.

Bakana istifa denirken, ölümlerin geri geleceğine kehanet değildir. Sorumluların iç nedene dıştan vesile denen oluşla sürecin olumsuz cereyan etmesine neden olan bakanın, "sorun" olmasına istifa denmektedir.

Yetilenimi müdrilik gereği istifa et denmekte ki, sorun alanlı tebdili mekânda hem manen, hem somut öngörülü önlemlerle ferahlık olabilsindi. Nöbette uyumasıyla ordusunu baskın ve kıtale uğratmış bir nöbetçiye tekrar nöbet vermeyin denmekle (ki nöbet verilmesi abes) , olmuş baskınla kıtali önlemeyeceksiniz. Olacak kıtal ve baskına karşı uyanacaksınız!

1918 Mondros ateş kes anlaşmasına göre, yurdun işgaliyle orduların dağıtılması gerçekleşirken; sorumlular sorun oluyordu. Anlaşmanın kendisi bir sorun ve garabettir. Hükümet istifa taleplerine "sanki biz istifa etsek işgal geri mi alınacak" diyorlar. Bununla kalmayıyla hızlarını alamayıp; "hatta istifamızla vahamet, daha da artacak" diyordu İstanbul Hükümeti!

Bu fikirsizlik şuydu: Hükümet, sorunu fitrat kabul etmiş. Sorunun süreceğini kabul etmiş. Bunu halka da kabul ettirmek istiyordu. Aynı bizim kimi akademik ünvanlı aydınların "Bakana istifa et diyorlar! Bakan istifa etse sorun ortada kalkacak mı? " demeye, sorun nasıl olsa sürececek! Demeye getiren aydınlarımızın böylesi demeleri kadercı kısır döngülü bir görüştür. Bakanın olay üzerinde idari müyesser oluştu vesile

neden etkisi ve bakanın kısa, dar görüşlü olabileceği, karakteri; göz ardı edilmiştir.

Aydın ünvanlı gariplikler, sorunun daha da artmaması için sorumlu ve sorunlu olan haldeki güç ilişkisinin sanki devamını istiyordu(!) Sorunun daha da artmaması diye bir şey de asla söz konusu bile değilken; böyle dezenformasyon yapıyordu.

Saltanatı şahane de; Soma olayında "bakan istifa etse, sorun ortadan mı kalkacak? " diyen kimi bilmezi aydın ve kimi akademik bilmezlikler gibi konuşuyorlardı. Bu söz sokak ağzıydı. Bu sosyal kültürdü. Bu avamilikti. Bilimsel ve tarihi diyalektik değildir. Ya da bilinçli bir dezenformasyondur.

İşgal kuşatması içinde istifa etmeyen, istifaya direnen saltanatı şahane(!) ulusal güçlerin ittifakıyla sanki hükümet istifa etmiş te ulusal güçlerden bir icma oluşturulmuş gibiydi. Ulusun kaderi konusunda saltanatı şahaneyi devre dışı bırakılmışlardı.

İstifanın durumu kurtaracağı işgal sorununu çözeceği o kadar belirgindi ki, istifa etmeme aymazlığı sonunda Saltanatı şahane kekenem yekün kılınıyla, adeta istifa ettirilmişlerdi.

İstifa etmemiş olanın yerine ulusal güçler koalisyonu gelmişti. Yönetime gelen ulusal koalisyon güçleri istifa eden bir hükümetin yerine gelen taze kan gibi bir işlevle, saltanat hükümetinin istifa etmesiyle yaratacağı tebdili mekân ferahlığını, ortaya koymuştular.

Nefesler tazelendi. Güçler tazelendi. Düşünceler tazelendi ve ahaliye şevk geldi. İstanbul hükümeti işleyemez (sanki istifa edmişti) kılınmış ve vatan yeni hükümetle (bakanla) nihayet kurtarılmıştı. Demek istifa ile sorun ortadan kalkıyormuş.

Böylece, ikbalden çekilmekle işgalden ve işgale dek süre gelen sorundan; sürececek olan sorundan ve işgal gibi bir soruna kolaylık olan yönetimden eser kalmamıştı! Bu en basit bir tarih sel bilinçtir.

Zavallı aydın tipi, şunu da hatırlamıyordu; imparatorluk SORUN, imparatorların gitmemeleriyle değil, gitmeleriyle ancak ulusal demokratik süreçlerine geçmişti. Böylece toplumlar imparatorluk sorunlarından kurtulmuşlardı. Başaramadıkta, kalmaktan çok gitmek; evladır. İmparatorun gitmemesiyle sorum çözülür mü? Denmemiş! İmparatorluk sorununun (yönetim sorununun) , imparatorlardan da (yönetenlerden de) kaynaklandığı görülmüştür.

25.05.2014

Bayram Kaya

İstismar

Sen ki,
Kurtulma dilersin
Az bir üzgölüde
Sanırsın ki hanende
Tek sen müşkülde

Tek sen misin ki Dünya'da
Dil edende muzdarip
Çekende ızdırap
Kul ne edende, bak yarab

Isırığın kızarığını
Acele ve çok bulursun.
Utancın açığında dersin, aman.
Bu ilk fasıl tanışmam mı ki son olsun?

Tevazu ki,
Giriftken muzdaripte
Der ola ki, müdara.
Öncelimi bilmemede*
İstismarı Müberra.

Tek sen misin, inleyen
Muzdarip, Ey Nazende.
Figan edersin aymazına,
Yokta cümle, sen iken narende.

19.01.2007

Bayram KAYA

*Öncelimi: Duygu sömürüsü ile ön sırayı, önceliği, istemek.

Bayram Kaya

İstop Etme

Felsefe Yap,
Beynin Zorunluluğu*

Hiç bir kişi ve kişiler hedef alınmamaıdır.

'Felsefe yapma
Adem'den Havva'dan,
Doğduysak şayet
Aklın varsa
Felsefe yapma.
Kendine sakla.'
Öğütlenen bu.

Aklın varsa
Felsefe yap.
Hiç bir şey
Engel değildir.
Kendine saklama
Önce sana bencilliktir.

Çünkü
Aklın gereği
Ortaya konan,
Akıllılığa varandır.

Akılla tasarlanıp
Sunulan.
Sunulanda
Düş kurulan.
Kurulduğuyla an'da,
Yeniden durulan,
Bilinci bilinç eden,
Düşünce felsefe.

Hayvan hayvana
Ne borçlu?
Temel doğmak lığın,
Yaşamak lığın dışında.
Yaptığını düşünemediğinden
Felsefe yapmamak,
Alık ve balıkların işi.

Döndürüp durma,
Ey insan
Seçemez anıklığı.
Ukalalık sanıp bilgiçliği,
Felsefeye karıştırma.

Öyle karışıklık ki.
Yaptığında sapak.
Bilisizliğe kapak.
Felsefe yapma,

Derken
Felsefe yapmak!

Bilmezlik ırası:
Karşı durduğunu,
İç içe yapmak.
Aklın gereği,
Karşı durduğunu,
Ortaya koyup,
Bir birine dönüştürmek
Biri öylesine,
Biri gereksinmesine.

Felsefe beyinle yapılsa;
Nerede görülmüş,
Beyinsiz düşünmenin
Olduğu!
Beyinle düşünülme
Bir an görülmüş mü?

O ki,
'Âdem'den Havva'dan,
Doğduysak şayet'
Derken,
On bin yıllık geçmişi,
Düşünü yapmış,
'felsefe yapma' diyerek,
Benim gibi düşün,
Demeyle,
Kendini yadsımış.

Düşünce aklın,
Akıl düşünmenin
Gereğidir.
Tıpkı yürüme ayakların,
Ayaklar yürümenin,
Olduğu gibi.
Öbür türlü
Sürünme olurdu.
Aynı felsefe yapmamanın
Beyinsiz oluşu gibi.

Felsefesizlik,
Beyinsizlikle müsemma.
Beyinsizliğe evet diyen
Beyinsizlik var mı?

'Düşünce yapma'
Derken:
Kısır döngüleri,
Boş söz atışmaları ve
Demagoji mi,

Çağrıştırılıyor?

Öyle bile olsa.
Flaş çaktı mı?
Işımamak olanaksız;
Kısırlık verimliliğe,
Boş söz tok söze
Demagoji hak devimine,
Dönüşmez mi?

'Ama yanlış ama doğru,
Kafana takma'
Pekiştirmesi...
Aman Tanrım!
Madem aldırılmayacak;
Ekranda, el ve ayaklar ile
Birlikte yürüme şovu
Yapılmaması neden?
Anlamıyorum!

Felsefesizce,
Yapılan yemek.
Düşüncesizce,
Sürülen araba.
Felsefesiz,
Fırlatılan uzay aracı,
Şarkı müzik
Ah! Ah! Bir edim bana,
Felsefesiz olsun.

Eyvah yine,
Felsefesizliğe,
Felsefe yaptım.
Bir handikabla,
Zehri serime saptım.

İşte budur olan.
"Bir deli taş
Atar kuyuya.
Kırk akıllı çıkaramaz" mı
Erince?

Delilik akıllılığın,
Güçlülük güçsüzlüğün
Gerektirmesi.
Deli akıllanır.
Ya akıllı?

Delilenmedikçe
Vallahi akıllanmaz.

(04.02.1992)

Bayram KAYA

*AN: 1- Beynin algılayan,düşünen bölümü.2-Çok kısa zaman parçası,3-Hatırlamak türünden emir.

*Beyinsiz düşünmenin olduğu: Sinir ağlarının yerinde yeller estiği dönem sonuna doğru sinir ağı oluşumlar, depolama görevi yapmaya başladığında, gelmekte olanın tahmini olanaksız ip ucu da (beynin) ortaya çıkmıştı.

Beyin düşünmenin bulucusu değil düşünmenin aracı.

Tıpkı, gözler ışığın, ayaklar hareketin bulucusu olmadığı gibi.

Gözler ışık olduğundan, ayaklar devim olduğundan, beyinde düşünme, tasarlama,oldüğundan var.

Birinciler ikincilerin ortaya koyduğu bir ürün, bir zorunluluk,bir gerektirmedir.

Açıkçası göz olmasa da ışık var, ayak olmasa da hareket var, beyin olmasa da düşünme var, radyo olmasa da radyo dalgası var.

Anık: Hazır, Tamam, Yetkin

Anıklık: Doğal elverişlilik, doğal yetenek. Tanrıbilide; tanrı verğisi; gönülden duyulan tanrı çağrısı.

Felsefe: Evrensel bilginin bilimi. Bütünün bilgisi, parçaların bilgisinin toplamı olmadığı içindir ki evrenin tüm olgularının yasaları olan bilimdir. Bilimlerin mekanik toplamıda bu yasaları çözemeyiz.

Bayram Kaya

İsyan

Sen, yar dersin
Yar dahi, der ki vefa
Hep öyle olur diye
Asi olmak için, asilikte
El çekmez üzerinizde zaman
Molasını verdirmezle bak, el aman

Bağı kaybetmeğe başladıkça
Neler kazanmış olduğunu, anlıyordu
Kazandıkları isyanındandı
Ama ne var ki kaybettikleri de...

Bir kez şeref kazanırsın, isyanınla
Kolay kayıpla bulduğun şerefsizlik

Aldırma, kaygılanma
Böyledir... Böyle değildir diye
En kötü ihtimalle
Hastalığı yitirip, sağlık
Şerefsizliği yitirip te, şeref bulursun

Cetvel düz ölçmez
Siz düz tutarsanız doğru olur

Karınca kararınca
Edebi harmanınca
Selimden gelime varınca

Ne harap edersin kendini
Haraptayım diye
Ağlama, kederince yolun bağlama
Bir kez kaybetmeye başladığında;
Elde olunanın değerini de, anlarsın.

Bazen isyana, isyanım var
Her şeye kafa tutup
Ne yaptığını bilmemeğe
Bazen isyansızlığa, isyanım var
Öküze sözüm, hemîşe öküzdür
Ne bulacaksan önce içinde ara
Dar gelir sana alışmaların
İçin para etmezken, dışta nakit ararsın

Alışmalarınız batır, sükûnetiniz yatar
Derdimiz var dersiniz katar katar
Üzümün çöpü, armudun sapı örneği
İsyanınıza batır
Şahip olunanların muktedirliğinde
İsyandan değil, isyansızlıktan
Nelere asi olacağınız, depresir!

Sen dertlere yanma; ben karalar bağlayım

Benim içimde sen; sen için ben ağlayım.

25.07.2012

Baği: asi, başkaldırımış, haksızlık eden; anlamlarına gelmektedir.
Hemişe: daima, her zaman

Bayram Kaya

İthal Kanı Yerlisi Sanı

Bugün bayram
Akla ziyan ki
Baş tutuşur başa
Bir âlemi hayran yaşa

İşsizlik
Standartlarda sapan açlık
Yoksula sadakadan
Ücrete, maaşa zam; kaçlık
Yurtta barış, Dünya da barış
Enflasyon, fiyat ayarlaması
İthal angus, ithal saman
İthal din paha, imanisi aha
Liyakatsizliklere elaman

...
Bunlardır başa taktığımız
Zilleti egemence taçlık

Yaşadım mı on yıl önce?
Dileğim miydi bunlar bönce!

Razıyım yarı açlığa
Razıyım Yarı tokluğa
Razıyım damlarda çokluğa

Bugünü yaşıyor muyum ki
On yıl sonrasını öngöreyim?

On yıl sonrasında
Bir beldenin dahi
Kopmadığı kongreyim
Yaşar olacak mıyım?
Son ereğim

...
Çocuksu haller
Çocuksu hayaller
Damada dam düşer
Damda hayaller

Bende şad olurum
Gülem içimden
Başka başka suretlerle
Geçem biçimden

Aşk evimiz olur ten
Ten evimiz zaten yen
Bizi kapıp koyu vermişken
Kimya sağaltım, çocukla hijyen

29.10.2012

Bayram Kaya

İtirazım Var Şeytanlığına

İtirazım var
Şu sezayı semaya.
Sanma inal imrenirim
Anlamdaki temaya

İnsan bilirlük
İnsan severlik
İnsan olurluk
Maksadı mask, çoğu dem!

Bir nefret ki tutuda
Kendindekini
Başkasında görmek isteyiş
Telaşlıkla açtığı kutuda.

İnsan yan tutar
Kendinde gördüğü
Bozukluğu yutar
Başkasında ayıplar...

Yalan ve ria
Sömürülme aldatılma
Görülen revam
Hırsızlık Öldürme
Tecavüz
İnsanla berdevam

Ey insan hal başlayacak
Suçunu isnatlayarak
Şeytanı taşlarsında
Seni kim taşlayacak...

Yansısında öfkesi solan
Hayali taşladığı ile
Taşlanır olan...

23.12.2007

Bayram Kaya

İttifaklar Ve Sembolizm 1

Tarih; insana değin sosyal birliklerini, ilk kez etnik yapılar ittifakına sokuşu ile başlayan ittifaklaşma girişimleri çok önemlidir. Ve bu tür ittifaklaşmalar çok değişiklikler geçirse de temel aksiyomları miladi dönemlere yakın sürelerine değin sürdü. Bu dönemlerin ahit girişmeleri olan ittifak aşması, uluslaşma ve imparatorluklar dönemine değin olan ittifaklarından, çok farklıdır.

Bu ilk dönem ittifakları, hep ilklerin ortaya konduğu girişmelerdir. Önlerinde hiç bir tecrübenin, gidilecek yola değin bir yol haritasının bulunmadığı girişmelerdir. Girilen yolda, yeni koalisyonlar pek zor kabul edilmişlerin, direnç eşmesini ortaya koyuyorlardı. Bu ittifaklar, gelecekteki toplumsal olacak olanların ilk kez kurumlaştırılmalarıdır.

İttifaklar sonucunda oluşan girişmelere değin inançlımsalar, dinsel ritüel ve dinsel anlamaların, dinsel tutumlaşmaların kaynağı olacaktı. Bu kaynaklar halk içinde takip edilen bir geleneksel aktarımlardı. İttifakın, bütün inanca değin tutumlaşmalarının, o günlerin nesnel de somutu olan gerçekliği içinde, toplumsal uygulamaları bulunan, makul ve mantıklı bir yararçı karşılıkları vardı.

Süreç öyle hızlı gelişip girişiyordu ki, her ittifakın, hem onlarca çelişkileri ortaya çıkarıyordu, hem ittifakı yapının, süreç eşilmesi nedeniyle; yapı kendi değişip dönüşmelerini, ortaya koyuyordu. İlk ittifaklar kendi fay ve depremlerini indirgeyen gel gitlerin yalpası içindeydi. İlk ittifakların, etnik koalisyonlar ittifakı olan, ittifaka dek, ittifak halkı; bu yepyeni girişmelere uymakta, bunları anlamakta, mecalsiz kalıyordu.

İşte ittifakı girişmelerin, ittifakların zorunlu değişip dönüşmeye değin mantığı olan, yeni versiyon düzenletilen ilişki eşilmeleri, halka anlatılmalıydı. Ve yeni durumlar halka tutum ettirilmeliydi. Bunu yapmanın bir yolu vardı. Bu yol, en pratik yoldu da. Bu yol halkın içinde bulunduğu sosyal biçimleşme durumuyla.

Yeni olanın halka tutum ettirilişi, yine halkın sosyal birlikçi (komün) döneminden beri var ola gelen, inanca izafeler, olayları yorumlamaya özgü olan inanç mantık kalıpları üzerinde yapılacaktı. Toplumsal ilişkilerin halk üzerinde iletilmesi ihtiyacı, halkın inanç anlayışına sunulan sembolizmce özellikleriyle sürdürülecekti.

Oysa daha sonraki ittifaklar halkı görece, toplumdan minicik bir farkla geriden gelecekti. Bir önceki edimce tutumlar toplum dışına atılmış, düzey ve düzlemleri değişmişti. Halk görece zamanı ve zemini değişmiş parametreler üzerinde olacaktır. Söz gelimi, ilk ittifaklar, etnik gruplar ittifakı iken; sonrakiler yeni devletler ve uluslar ittifakıdır. İlk ittifaklar, kurum ve kural oluşturmanın, sosyal birliklerini ortaya çıkarmanın inançlaşan tutumlaşmalarıyken. Sonraki ittifaklar, yeniye kısmen istekli ve tepkili kendisinden önceden beri var ola gelen ittifakların ve sosyal yapıların devamı üzerinde olmaktadır.

İlk ittifaklara dek devinme alanları bilinmezken, sonraki ittifaklar, önceki ittifaklar üzerine devinme alanı bulmuşlardır. İlk ittifaklarda birlikler koalisyonu çıkarmanın sıkıntıları yaşanırken, sonraki ittifaklar, uluslaşmanın ittifakı, peşindedirler. Sonraki ittifakların menzili, yerelden genele giden evrenleşme (Dünya' aşmanın) ittifakıdır. Sonraki ittifaklar sırf ittifaklar için savaşların kol gezdiği, galiplerin ve mağlupların bir ittifakıdır. İlk ittifaklar, sonraki öznelcesini daha baskın olacak anlaşmalara göre, öncekiler daha çok bir temel zorunluluğun ittifakıydı.

Hâlbuki ilk ittifaklar, hem tarihin ilk kez kaydettiği, hızlı; peş peşe değişmelerin izini taşıyordu. Hem de, ilkler ittifakının bilinmezlikler tabusunu, taşıyorlardı. Oysa sonraki

İttifaklar daha çok bilinir olanların, deneysel olanın keyfi hinliklerini ve kullanımlarını taşıyordu. İlk ittifaklarda daha kılanın yer adı, yön adı ve bunlar gibi tanımlılarla bilinirlikleri yoktu. Ve bunların tam bir sözel ifade edilise dek bilinmeleri yoktu. Oysa sonraki ittifaklarda isimler yer yön tanımları çoktan yerleşmiş, tanımlıklar oturtulmuştu. İnsanların toplumsal yaşamlarından ötürü seyahatleri ve seyahatlerin getirdiği gezip görmeler nedeniyle, yeryüzünün epey bir kısmının bilinir oluşlarıyla, ittifaklar yapıyordu.

Bu nedenle yazılarımda geçen ittifaklar dönemi derken, hep ilk adımların muammasının yaşandığı dönemlere değin, etnik birliklerden, şehir birlik koalisyonlarına, site birlik koalisyonlarına, oradan da devlet yapılarına gidecek olan ikizleşme kültürleri koalisyon dönem ittifaklarını kast ediyordum. Yani ittifakların, bir insan kucağına ittifak halkına ait, sembollerini bastırır olmanın kucaklayıcılığıyla ilk ittifaklar temsil edilirdi. Totemler ittifakını bu tür tasvirlerle sembolize eden, kucağına bastırıldığı bir aslanla, bir yılan sembolizminin ifade edildiği, dönemleri konu ediyorum. Yani ilk kez oluşturulan kaynaşan kültür harç ve kültüre değin, devinme alanlarının insanlığa armağan edildiği, ilk inşa dönemlerini kast ediyorum. Değilse ittifak dönemleri denişle, bir Mercidabık ittifakı gibi dönemleri, hiç de kast edilmiyor.

İlk ittifakların kendine özgü anlaşılır olan birçok özellikleri vardır. Bu özelliklerden birisi, ittifakın herkesçe olumlanan meşrulaşmasını ortaya çıkarabilmektir. Bir diğeri de bu ittifaka değin olan yeni meşrulaşmasının sembolizmini ortaya koyabilmektir. Yani realitede olup bitenin, realitede sürenin, halk nezdinde anlaşılması ve tutum edilmesi ya da tutumların terk edilmesi sembolizmidir. Bu sembolizmin benimsenme kökü; insan kültürünün, sanı kanıcı devinmeleri üzerine şekillenmiş olan kalıp anlamalardır. Kalıp anlamalar ifade sel şekilsel bütünsel olana değin anlamalardır. Herkesçe analiz yeteneğinden yoksun olanın kabul edilen, inanç aşılmasıdır.

Yani dolma kalem kapağını, dolma kalemle birlikte toptan tanıyacaktı. Ama bir başka yerde ve bir başka zeminde, sadece dolma kalem kapağı ile karşılaşır olacaktı. Dolma kaleme ait kapağın, dolma kalemle olan yansıma bağıntılı bağdaşmasını yapamayacaktı. Bu yüzden bu anlama biçimi insanın, en temel, en rahatça oluşla, insanı yormayan, bir insan anlama düzey ve düzlemidir. Bu yüzden böylesi geniş yaygınlıktaki kültür öğretisi temeline, aktarımcı anlama metodu olmasından ötürü de, inançlı mantık diyoruz.

Sürecek

Bayram Kaya

İttifaklar Ve Sembolizm 2

İşte, bilimsel mantık çok çok sonraları bu inanca değin temeller üzerinde ayrılaraktan, bağımsız bir anlama ve anlaşılmanın çoklu mantık kategorisi üzerinde gelişecekti. Oysa bilimsel mantık, inancı mantık gibi tekli ikna olma (olum lamalı) anlama mantığı olmayıp, şüphe üzerine mantıktır. Bilimsel mantık, kendisini değiştirecek olan, inanma eksenli; teorem (kanıtlanabilir) ve postulalar (öndeyiler aksiyomlar kadar çok değildirler) ve aksiyom (sonraki anlamaların kendisine dayandıkları veriler) gibi önermece söylenişlerin çelişmeleri ile giriştirilecek bir mantıktı.

Bu yüzden ilk ittifaklarda böyle bir şey bekler olmak, en hafif deyimle saf dilliliktir. İlk mantık biçimi olan inanç girişmeli tekçi mantık, ancak bugünkü çoklu mantık haline, evrimsel yolun gelişmesi ile ulaşabilmiştir. Yani ilk inançlaşma mantığı da, bir sanı kanı belitçiliği (aksiyom) üzerinde, nesneli yansıtan anlamaların, kendi gerçekleştirenlerini öznece anlamaya bağlanma mantığıdır. İnançsal tekçi bakış mantığı; İnsanların aidiyet eşmesine değin, ilk temel aksiyoner mantığıdır.

İlk ittifakların girişmesi bu inançsal ön kabule değin inanç aksiyomları bu belitler-ispadı gerekmeden kabul edilmişler- üzerinde olacaktır. Bu gibiden ilk girişilecek belit, 'kandaş totem aidiyetliğidir'. Bir ittifak önce kandaş kardeş eşme üzerine kurulacaktır. Kardeşleş ilmenin birçok yolu geliştirilmişti. Bu yollar bugün saçma sapan gelse de, çok temel uygarlaşma adımları olup, nesnelde topluma değin kurumsal işlevi olan; geliştirici, değiştirici, dönüştürücü tutumlar ve aktarımlarıdır.

İlk oluşacak kandaş topluluk birlikleri ya da toplum nüvesi olacak girişme ittifakı, karşı totemden birinin kurban edilmesi ve karşı toplumdaki olanla cinsel münasebetin sağlanması ile olacaktır. Daha sonra, ileriki zamanda; kandaşlık onaylatması için sütkardeşliği, kirvelik, berdel gibi genelci ve özselci tutumlaşmaların, kandaş kardeş eşmelerin yeni kurumsal unsurları oluşturulacaktır. Böylece insanın kurban edilmesi edimi, ortadan kaldırılacaktır.

İlk ittifaklar kardeşleş erek bir araya geliyorlardı. İkili bir ittifakta; bir gün, bir totem aidine ilişkin bir kişinin kurban eti ile ve kanının içimi ile şölen kılıyorlardı. Diğer gün de, öbür; karşı totemden birini, kurban ediyorlardı. beriki karşı toplum da kurbanın etinden yiyip, kanından içiyordu.

Bir belirişin zorunlu ama öznel ama nesnel çelişkileri vardır. Bu da nesnelin öznelin bir var oluş biçimidir. Bir taraf kurban verirken, kurbanın üzüntüsünü çekiyor ve yasını tutuyordu. Kurbanın etinde yenilmeyi, kurbanın kanından içilmeyi, kurban veren grubundan olan öz totem kandaşlarına yasak yapıyordu. Hatta verilen kurbanı dek yastan dolayı, kurbanın önemine sahip çıkışa binaen, o gün hiç yememe, içmeme, hatta cinsel ilişkide bulunmamanın yasak tabusu (orucu) içine giriyorlardı.

Kurban sunusu, bir kardeş eşilmeye dek öznelce; sanı kanıcı bağ dokudur. Kurban, tüm totem grubun aidiyetliğini temsil ederdi. Sosyal birliklerde de tekil davranışlar olmadığından ve tüm davranışlar ve davranışların karşılansması da bütünseldir. Kurban sunusu da bütünü temsil ederdi. Kurban, bütünün parça pinçik bir konumu durumundadır. Ve bu parça pinçik hal, bütünün zorunlu olaraktan canını acıtırırdı. Kurbanın canının kanının karşı toplum grup üyelerince yenilip içilmesi de karşı grubun canının kanının yiyen gruba geçmesidir. Ki kurbanı yiyen grup artık karşı grubun canından kanından olmuştur.

Ama diğer taraftan da kardeş eşme denen bir başarının, bir olgunun sevinçle silmesi; bayram edilmesi ortaya konuyordu. Bu ittifak şölenine değin anının devri daimi, yani

çevrimsel bayramlar dönemi kutlamalarının bayram şölenini ortaya koyuyordular. Buradaki seremonide toplumsal yapısalcı olanın girişilmesi vardır. Burada nesnel olanın, öznelce olanın kavranması olan, kurbanlı girişilmenin ittifakçı koalisyonu vardır.

Yani burada nesnel, toplumsal ve somut olanın, halk nazarında anlaşılır olacak sembol kılınmasının, inançsal mantıkla ritüel edilmesinin, gerçekliği vardır. Yani nesnelliğin gereği olan yasallıklar, halk tarafından anlaşılıp, bilinç edilemediği için, nesnel gereklilikler, öznelce anlamalara değin tercüme edilerek aktarılıyordu. Böylece nesnel zorunluluk, öznel zorunluluklar, anlaması oluyordu. Bir yanda nesnellik, bir yanda da, aksiyomer öznel mantık vardı. Yani cinsel perhizinde, aç kalmanın (orucun) da, mantıklı nesnel ve toplumsal girişmelere dek olanın, adımlarının atıldığı yola girmesinin, temel somut adımları vardır.

Bir sosyal birlik, tarihte ilk kez, kendi içinde bir üyesini, karşı topluma veriyor olmalıydı. Hem de kendi katıldığı bir törenle, gözlemediği somut bir durumdu. Ve kendi elleriyle, kendi içindeki birini yine içi yanarak, sunuyu teslim edişin kabullenilmesi güçlüğü çok çok yaşamsaldı. Bu yaşamsala dek bir sosyal travma yaşanıyor idi. Bu olay görüngün bir sosyal etki olarak öyle bir bilinçlerine kazınma yapıyordu ki sunuya değin izleğin, gündüz hayalinde, gece meyal inde kurtulamazdı. Bu öyle bir travma tik hafıza tutmanın basıncı ve etkin bir baskısı olacaktı; yapılan ahdin meşruluğunu ve ahdin olum lamasını pekiştirmek yoluna gidecekler.

Pekiştirme yolu için kendisinden sonraya, bu ittifakın; bu ahdin; korumalı olacaktan 'UNUTULMAMA' üzerine aktarımları yapacaktı. Ki, bu ahdi unutmayıp, unutturmayıp, kutsayıp; bahar şenliği gibi gün çevrimlerinin düzenlenmesini yapıyorlardı. Kimi kez o günün yıl dönümü içinde yenilip içilmiyor, cinsel ilişki kurulmuyordu.

Söz gelimi eski ahidin 7. gün dinlenmesi, böylesi bir sosyal hafıza bilinç aktarımın, yenilip içilmeyen, çalışılmayan, ateş yakılmayan, cinsel ilişki kurulmayan, bir Şebat günü yasağıdır. 6 gün boyunca yaşanan hafıza silme ve hafıza kazımaya değin yeniden ve yeniden 'YARATILMA' olayının (toplumsal ittifakın ve toplumsal düzenlenmelerin) sindirilmesi için bir yasaktan dinlenme idi.

Sürecek

Bayram Kaya

İttifaklar Ve sembolizmi 3

3]Ne var ki toplumsal gelişmeler ve onu yapılaştıran kurum ve kurallar sık sık değişiyordu. Ya da ilk adımın ilişkilene seremonice adımları, zamanla ve niceledikçe yeni ilişkilerin girişmesi dolaysı ile bir önceki adım gereksiz kalıp, ortadan kalkıyordu. Toplumsal ittifakın ilk adımından birisi olan, insan kanı içmek ve insan eti yemek buna bir örnekti.

Sonraki dönemlerde, toplumsal ittifaklıkların nesnelce kurumsallaşması çeşitlenip, kimi ittifakı öznelce araçların değişip, az da olsa kısmen bazı yeni araç enstrümanlar, oturmaya başladı. Kimi kurallaşan sürece göre, bu süreç sonrasında, yeni yeni ittifakı araç unsurlarının devreye sokacaktılar. Yeni devreye sokulan araç yol nedeni ile eski kimi öznel araç, kendiliğinden müstafi oluyor, boşluğa düşüyor, ortadan kaldırılması gerekiyordu.

İttifaklar bir kez ortaya çıkmıştı. Geri sosyal birlikçi, komün döneme dönüş olanaksızdı. Yeni sorunlar yeni kardeşleşme tiplerine nicelenecekti. Bunlardan bir kaçı şöyle idi. Karşılıklı kız alıp kız verme üzerinden (berdelle) cinsel yolla kandaşlıktı. Yine sütkardeşliği üzerinden totem kandaşı sayılma. Kirvelik üzerinden totem kandaşı yapıma gibiden daha sonraki nicelenişlerle, ittifakı kurumlaşmalar karşılaşılanacaktı. Yine, kardeş eşilme aynı totem gücün birliği (ilahlar birliği) gibi aitlikler üzerinden de, dönüştürülüyordu. Ki bu dönüşme giderek aynı Tanrı'nın kulu olma kardeşliği fikrine evrilecekti.

Yeni işlevler ittifakı, insanların kurban edilmesini yasaklamıştı. Yeni oluşturulan tutumların yanında insan kurbanının yerine, insana denk kılınan ve insan sunmanın canı ve kanı yerine geçen, can diyeti kondu. Yeni sungu, emek ürünü oldu. İnsanın alın terinin ürünü olan uygulamaların insan kurbanı yerine sokuldu. Tevrat'ın deyişi ile artık durum; 'artık insan kanı içmeyecek, insan eti yemeyeceksin 'di. Nuh (sembolizmi) , bu emir (ittifak) yüzden, tufan sonrası, Nuh bağ yapmak için emek verip ter dökenecekti. Bağın üzüm şirasından kan yerine üzüm suyu içer olacaktı. Bu anlatım yaşantılaşan ittifakın, hikaye edilerek dilden dile öznelce tinsel totemci olumlama ilen aktarımı idi.

Artık insan kurbanı yoktu. Bunun yerine geçen; arpa, buğday, üzüm, hurma gibi çeşitli bitki; hayvan ve yağ, bal kaymak gibi hayvan ürünlerine dek sunuları vardı. Tabii ki insan kurbanı edimi bıçakla kesilir gibi birden kesilmedi. Ama insan kurbanı sunusu genellik olmaktan, meşru olmaktan çıktı. İnsan kurban etme, özel, tekil, tikel durumlara doğru geriledi. Bugün bile, gizli yapılan törenlerle, insan kurban etme inancı hala daha ortaya çıkarılmaktadır.

İnsan kurbanının müesses olduğu, birlik bağının geçişen, canca ve kanca aynı olmanın onama meşrutı yaptırım basıncını sağlayan, kandaşça; kardeş eşmenin toplumsal birliğini ortaya koyan, insan kurbanı somut yaptırım girişmesi ortada yoktu. Ama o günlerin hafıza ve travma yapan dönemlerine değin insan kurbanı edilme süreç aşamalarına ilişkin, kutlamalarının saygılanması sürdü. Yapılan yıldönümü çevrimlerinde sungu bayramlarında; kendi canından, kendi kanından olanın, edimci etini yememeye dek, kanını içmemeye dek perhizin izi olan hafıza yapılarını deneyim ve bir öğrenme olacaktan unutmama adına, unutturmama günü adına, kurban adetleri yerleşmişti. Bu edimde çok şiddetli bir sosyal ve bireysel travmaların bilinç altı görünümüne değin savuşturulması vardır.

O günlerin insan kurbanına dek bütün aşaması, temsilen de olsa, seremonice edilen bir gelenek bilincine, çoktan dönüşmüştü. O anının yasını tutan, o anın karşı toplumlarına sunulan insan kurbanı (kendisinin) yerine geçecek, bitki ve hayvan sunumunu, gelenek

eştirmiştiler. Kendisinden verilen bir kurbanı duyulan acı ve üzüntünün sonucu oluşan, karşı taraflara sunduğu kurbanın etinden yiyip kanından içmemeleri gibi, o günün yasına dek, cinsel ilişkiyi kurmama gibi perhize ya da oruca değin edimlerin, gelenek aktarımı değişip gelişmeleriyle sürüp gidiyordu.

Tarihte sosyal birlikler döneminde insanlar, karşı topluluklar olarıktan bir birini, avlayıp yiyen ve kurban eden bir (yamyamcı) var oluşlar iken; insanlar, ilk kez ittifaklar nedeniyle, toplumcu amaçlı ve kendisinden de kurban olacakla, karşılıklı ve bilinçli ve amaçlı bir kurban edim kuruluşmasına ve kuralına girilmişti. İnsanlığın, toplumsal evrililişine dek kurban edimi aracılığı ile yeni yapılaşmasına tanık olunuyordu. İnsanlık yepyeni bir toplumcu ve amaçlı bir eyleme adım atıyorlardı. Bireysel amaçlı eylemler artık, onlarca sınaıa yanılmanın birikimi ile bilinçli de olacak olan, toplumsalın, amaçlı eylemlerine doğru evriliniyordu. nne geçilmez bir toplumsal g ortaya çıkıyordu.

Ancak süreç boıu akışta; sözlü gelenek vardı. Ve daha sonraki yazılı geleneğin aktarımında; ortada ters giden bir Şey vardı. Ortada kalkan çoğu süreçler ve bu süreçlere ilişkin kademe kademe olan tutumları bir ilgi bağı gelenekleri olan kimi figürler, toplumsal bağlamdaki yaptırımlar, olarıktan artık meşru değildi. Meşru olmadığı gibi ortadan da kalkmıştı. Yani gelenek olan inanmaların akli sözlü aktarımı olan yaptırımların, nesnel devinmelerine dek alanları Şimdiden sonraya doğru yoktular. Aktarımların anlam ifadeleri bilinemez eşmişti. Bilinmezleşen aktarımlar, hikmetinden sual olunmaz olmuştu.

Onlarca yıl içindeki gidişte yol yürünmesi sonundaki oluşmalara dek değerlemeler giderekten de bu süreçlerin toplum sal gerçek temelini hem unutmuşlar, hem de bu değerler kendi var oluş gerekçe eşmelerini yitirmiştiler. Lakin halk içinde de ortadan kalkan geleneğin, etkin ve baskın izi, kutsanarak sürüp gidiyordu.

Geleneğin, altında yatan, nesnel süreçler bilinemez olduğundan (anti aksiyomer eştiğinden) dolayı, artık sürerde olan gelenek, anlaşılır gibi değildi. Gelenekler dolma kalemle olan bütüncü ilişkinliğinden kopmuş bir dolma kalem kapağı durumuna düşmüştü. Saçma sapan bir abuk sabukluk olan inançlar olarıktan da, bir yanılığı koyuşun, mantığı olarıktan grlyordu!

Sürecek

Bayram Kaya

İttifaklar Ve sembolizmi 4

4]Artık insan öznelliği çok hızla geliyordu. Bireysel eylemlerle oluşan kendi öznelliği; sosyal yapısalcı eylemlerin kişi bilincine yansımaları ile hayli kapasite almıştı. Şimdi bunun yanına çok daha etkin ve deneysel ve hızlı birikmeli olan; arkasında hiçbir zaman yetişemeyeceği bir, toplumsal eylemler yansımaları vardı ki, bilincin etkinliği alabildiğine artacaktı. Toplumsal eylemin insana yansıyan hafıza olma, bilinç olma, kişilik olma, yükümlüsel özgecil olma yansımaları, artık insanda bir düşünceyi süzme olanın, süzgeç devresini, ortaya koymuştu. Aksiyom er düşünme yerini, nedenli düşünmeye bırakmıştı.

Buda giderekten bağıntılı ve çoklu mantıklı, kaotik, evrimsel süzgeçlerin dinamikliğine dönüşmüştü. İkili algılamaların olasılık mantığına dönüşmüştü. Artık her gelenek kolaydan bir inanma olamayacaktı. Ama insan öznesinde inanmanın aksiyom er oluşu da temeldi. Bu da vaz geçilmezdi. Siz bir inancı ne kadar dışa atarsanız atınızdı. Geleneğe ne kadar riayet etmezseniz et meyinizdi. Sosyal ve toplumsal devinim içinde ve kendi uhdeniz de, tam bunlar olmasa bile, benzerlerinin iz düşümünden, bunların tartışılmasından kaçmanız ve kurtulmanız olanaksızdı.

Bir yanlışı, bir tartışmayı, toplum içinde teknoloji öldürüyordu. Ya da yeni araçlıma, yanlışın yerini alıyordu. Veya yeni ilişkilermelerin düşüncesi toplum dışına atılarak öldürülüyordu. Ama sosyal halkçı yapıda, bir düşüncenin tek bir öldürücüsü vardı. Yanlışları sosyal yapının dışına tek bir atıcısı vardı. O da inanç sembolizm aksiyom eridir. Bu aksiyom ere, güncel olarıktan süreklilikler kazandırılmalıydı.

Başlangıçtan beri sanı kanı temelli, nesnel yansımaların, kişiye dek öznelliği ile kişiler, aksiyom er olanı anlamaktaydı. Bu tür aksiyom ere değin anlamaları da giderekten, grup içi iletişimle aksiyom er anlamalarına dönüşecekti. Kişinin sosyal, ruhsal duygusal gelişme ve yorumlaması, böylesi bir aksiyom er temel içinde yapısal aşmışlıktır. Bu yapısal aşmışlık bir kendisi kanıt olmadan, kendisi kanıtlanmadan, kanıt gibi olma öndeyişi ya da ön yargısını içerir durumdur. Bu zaten insan-insan- insan doğa- insan ve öznesi (mantığı) arasındaki temel iletilme önermesidir. Mantığın, matematiğin, bilimin vs. temeli aksiyom er postulat içererek olgunlaşır kervan yolda dizilirdi. İnançlar toplumun otoritesi ve aksiyom eri olacakla, toplum demokrasisi olarıktan halk öznelliğinin alanına etkimeli sürekli güncel tutulan uzmanlaşışla düzenlemesi olabilmelidir.

Bu inanca ilişkin çoğu bazı uygulamalarında kalkması gerekiyordu. Söz gelimi bu inanç (gelenek) yüz yıllar içinde bir kaç günlük geceli gündüzlü oruca cinsel ilişki yasağına dönüşmüştü. Bir gaye toplumsal amaçlı yol yürünmesinin anısı olmaktan çıkmış temeli bilinmediğinden soyut anlamaların aksiyom er eşilen, saçma sapan olanın, hayali fişkirmalarına; bir eziyetine ve sızlanmalarına dönüşmüştü. Yeni toplumsal girişmelerin dönüşme arifesinde bu şikâyetlerin de değışmesi düzenlenmesi gerekiyordu.

İyi de bu nasıl olacaktı? Hiç kuşkusuz toplumun o güne değin halka yönelik bir kurumu olan inanç mantığı sembolizmi üzerinde olacaktı. Bu orta doğu toplumlarının ustalıklı uyguladığı çok gelişmiş bir kültür aktarım düzenleme yol ve yöntemi idi. ' Ey iman edenler! Oruç sizden önce gelip geçmiş ümmetlere farz kılındığı gibi size de farz kılındı. Umulur ki korunursunuz.' Bakara/183 'Oruç gecesinde kadınlarınıza yaklaşmak size helâl kılındı...' bakara /187 Görülüyor ki açlık perhizinin ve kadına yaklaşmamanın tabu olan mantığı doğallıkla burada da bilinmiyordu.

Korunma gibi sonradan oluşacak toplumsal eşitsizliğin gözetilmesine indirgenen, bir empati duyusuyla bir kendi kendisine nefis etiğine dönüşen, korunmaya çevrilmiştir.

Ayetler devamında; '... Konulan sınırlar' olaraktan tabir ediliyor. Ama bu cinsel yasak geleneğine ilişkin tartışılmalar sızlanmalar en çetin durum olmuş olmalıydı. Yine cinsel yasağın uygulamada oluşuna, yürür de olmasına, öylesine kulak asılmaz bir tavsama olmuş olmalıydı.

Ama bu alışkanlık bir türlü de toplum dışına atılamamıştı ki, bunun sosyal sürtüşmelerine değin karşıtlaşan çatışmaları iyice rahatsız eder boyuta çıkmıştır. Bu yüzden bu tüm güne düzenleme olan cinsel yasak; şimdiki halde sürdürülebilir bir gerekçe temeli olmadığından, meşru olmayan cinsel yasak; bir merhamete gelişle; meşruya, geceleri cinsel birleşmeye, 'evetle' dönüşü vermişti. Bir gece ve gündüz cinsel yasağına dönüşen anlayış, böylece inanç sembolizmi üzerinden, halkın ve toplumun dışına atılmıştı.

08.13.2010

Bayram Kaya

İttifakların Ön Girişmesi

İttifaklar; iki sosyal konu uzlaşmazlığıyla, tarih boyunca önümüze çıkacaklardır. Bu çatışmacı oluşlar uğurunda, ittifaklar; ilerleyen süreçle hesap edemeyeceği, tahmin edemeyeceği; kültürler, uygarlıklar gelişip girişecektiler.

Konunun biri ittifak içinde olmakla katılımcı her bir grubun kendi totem ayrıklığı ve totem düzlemi içinde ayrışmalarıydı. Diğer de yeni olan ittifakı düzlemde ittifak etmenin özü olan tevhit dediğimiz birlik düşüncesi idi. Bu ikili, sosyal yapıların çatışmacı ruhuydu.

Birlik ayrışmayı istemezdi. Ayrışma da, birliği istemezdi. İşte olay, oluş ve akış olan devinme; zıtlarla bir arada oluşu istemekle oluyordu. Ayrışma ve birlik; uzlaşmaz ama bir arada oluşun da dinamiği idi.

İttifak fikri ağır basıyordu. Bu ağır basışla gruplar birliğe yöneliyordu. Ama mazi olan totem düzlem farklılığı da sosyal soya çekim genetikliği oluşuyla, grupların kendi totem farklılıklarını kendileri korumak istiyordular. Üstelik tevhitçi olan ön ittifak ta bu farklılığı istiyordu!

Bu iki uç çatışacaktı. Gruplar, ittifaktaki birlik akışlı yönün farkında olsalar da; olmasalar da; grupların üreten ekonomik zorunluluğu gruplar üzerinde kendisini duyurtuyordu. Bu duyumsatmalı nedenle iki zıtlığın bir arada tercihi bağlamında ittifakın zaman akış yönü, az biraz daha baskın geliyordu.

Akış yönü ileri zamandı. Grupların akış yönünde taraf olucu çatışmalar yapması, ileri yönlü olan gayretleri zaman zaman alt üst ediyordu. Yön dengeleri değişebiliyordu. Ama er veya geç, tarihin yönü hep akış yönünden taraf olmakla, zaman ileri doğru akacaktı. Her bir tevhitçi sosyo toplumsa bozulmalar sonrası, yeni; yepyeni tevhitler oluşacaktı.

Totem düzlem farklılığı birlik (tevhit) içinde korunuyordu. Totem düzlemli farklılıklar birlik düzlemi içinde çeşitli semboller üzerinde ayrı oluşunu im ve imgeleriyle dışa vurulup kendisini kodluyordu. İttifak imanına karşı grupta, geri düzlemli totem döneme doğru öznel eğim duyguları depreşiyordu.

Bu nedenle ittifak katılımcısı olan totem gruplar; ittifak imanı içinde, ittifakın imanı için yemin ediyorlardı. Bu yemin nedeniyle grupların ağzı, dili, sözle; "birlik-tevhit" diyordu. Ön ittifakın da kendi yararı için "totem düzlemli yasalar" korunan yasalar oluşla kullanıyordu. Buna "eski yasanın tekrarı" diyordu. Korunan yasalar nedeniyle grup kişileri kendi içinde başka duyguları (totem düzlemli oluş duygularını) da taşıyorlardı. Bu nedenle gruplar çift uyruklu (pasaportlu) çift imanlıydılar.

Bu içlerinde taşıdıkları farklı totem düzlemli sosyal duygular; yiyecek, içecek düzeniyle; giyim, kuşam düzeniyle; çeşitli renklerle; panteon içinde protokolde yer alma düzenlerine göre grup temsilciliği oluşla ittifaka (kalü belaya) karşı kendi içlerinde gizlediklerini (totem aitliği) dışa vuruyorlardı.

İçte gizlediklerini ya da içlerinde taşıdıklarını sembolize etme eşlemesiyle kendi totem düzlemli yalın farklılığını ortama ihale ediyorlardı. Bu durum da ister istemez ittifak katılımcılarının dışı başka içi başka olmak, türünden ittifak imanını ortaya koyuyorlardı.

Bu dışlama hem ittifaka aykırıydı, hem de ön ittifak için gerekliydi. İşte bu ön ittifakı sürecin hem tevhit olan, hem çoklaşışla ayrışmalı olan fosil kayıtları ileri süreçteki

dinlerin münafıklık dediği süreci ortaya koyacaktı.

Bir ittifak katılımcısı grup, ittifakın ileri yönlü akışı olan tevhide ya da birlik yönünde oluşu; tüm ittifak katılımcısını ağız ve dilce söz birliği ettiriyordu. Gruplar ittifakın tevhit imanı olan şahitlik dediğimiz bu şehadetini söylerler iken; "içlerinde kendi totem düzlem bilincini taşıyışla da ittifakın tevhidine karşı totem düzlemli bir ayrışma temsilciliğini içlerinde taşıyorlardı".

Unutmayınız ki ittifak yasası bu ilk totem yasalar üzerine geri bağlanım ve geri beslenme oluşuyla ancak meşruiyetlik devinmesi kazanıyorlardı. Aksi halde sosyal devinme ağırlığı çok büyük olan bu yapılara, ittifak yasalarını kabul ettirmeniz; olanaksız olurdu.

Yalın dönemli totem yasaları, evrilip çevrilip ittifak yasalarına dönüşüyorlardı. İttifak yasaları, totem yasalar üzerinden anlaşılabilirdi. Yine kardeşlik ve aitlik; cinsel ilişki kuruşla kavranıyordu.

Ancak ittifakla, cinsel ilişki iştahının yönü değişmişti. İbrenin yönü, kendi totem eş kardeşlerinden; ilanen kardeş olduğu karşı grup olan ilahların aitlerine doğru yönelmişti. Cinsellik bir dokunma ve dokunmama tabusu oluşla ortaya konuyordu.

Totemi gruplar, dokunamadığı başka grupları yiyorlardı (yamyamlık) . Ama cinsel olarak dokunduğunu yemeyip cinsel partneri kardeşi aittesi oluşla sorumlusu oluyordu. O, kendisi; kendisi de, o; oluyordu.

Bu cinsel bağlamda dokunucu yön değişme, akılda hayalde olmayan ahlak nedeniyle değildi. Bu türden ahlakı bilmiyorlardı bile. Bu türeden eğilim değişmesi, dokunabilme, temas edebilme ve bu nedenle ittifak edebilme zorunluluğu nedenleydi. İttifak etme gereği dokunulması gerekiyordu.

Dokunulan da cinsel partnerdi. Cinsel partnerler bu aşamalarda kardeşlerinizdi. O halde karşı grup hem kardeşiniz olmalıydı hem de böylece dokunulur yapılmalıydı. Bunun yolu, iç cinsel ortaklığı yasak (tabu) yapmaktı. Bu yasağa karşı, karşı grubu cinsel ortağınız (dokunulur-temas edilir) yapmaktı.

Bir "tabu yasası olan dokunma ve temas etmenin cinsellik oluşu" ittifaklar içinde de sürüyordu. Eğilim yönü değişmiş oluşla süren dokunma-temas etmenin böyle olması için cinselliğin yönü totem döneme göre tersine döndürülmüştü.

Bu totem yasa nereden ortaya çıkmıştı? Sosyal birlikler azami kontrol edilebilir bir bölge içinde beslenip korunuyordu. Bu nedenle bölge savunması ve bölgenin kıt yiyecek kaynakları oluşuyla; bölge sakinlerini kıt kanaat idare edip; belli sayıdaki grup aitlerinin beslenmesine olanak veriyordu.

Belli frekans aralığı içindeki sayı üzerinde artan azalan grup aitliği, böylece kendilikten bir korunum yasası oluşla ve kendilik bir özel bağıntı içinde oluşla ortaya çıkıyordu. Bu yasanın korunum yasası olmakla kendisini dayatması; grup sayısının artmasına karşı olmaydı.

Grup kendi içinde olası oldukça (verimli bolluk dönemlerinde) çoğalıp göç veriyordu. Ya da grup kıtlık döneminde açlıktan kırılıyordu. Her iki durumda da grup popülasyonu yine belli frekans değerlerine geliyordu. Burada bir şey grubun "kırmızıçizgisiydi".

Grubun kendi içinde çoğalması, beslenme verimliliğiyle artıp azalırken; bir grup, dışta başka bir gruplarla; asla katılım yapmıyordular.

Grubu ne kadar büyütürseniz büyütün; hareket yeteneği ve iletişim zorluğu ve sınırlılığı yüzünden açlık başa belaydı. Ve zaten kıt olan avcılık toplayıcılık kaynakları, popülasyonu kontrol ediyordu. Başka gruplarla katılım yapmayı grup salınımını büyütmemenin de bir tek yolu vardı.

Dıştaki gruplarla temas etmemek, onlara dokunmamakla bu katılımcı büyümenin önlenmesi olası olabilirdi. Yani dıştaki grupla cinsel ilişki kurmayacaktınız. Totem süreç olmanın en temel yasası budur. Dokunmama temas etmeme olan, tabudur.

Bu tabu; "totem grubun dışındakiyle yatmayacaksın, ona dokunmayacaksın" yasa tabusuydu. Bu tabu besin kıtlığı olan; grupça kontrol edilen çevrenin tekrar besin sağlama alanı oluşuyla grup nüfusunu artırıp eksiltir olması, çevrenin; gerisin geri grubu kontrol etme oluşuyla yansımasıydı.

"Çevrenin grup popülasyonunu ayarlamaya yönelik, otomatik işleyişi baskı ve basıncı; geri bağlanım ve geri beslenme yasasıydı". Grup bu yasayı bilmesede, yasa onu dıştan cinsel karantinaya alıyordu. Cinsel tabu, gruba dıştan katılım yapacak olanlarla grup nüfusun büyütülmesini önlüyordu. Grup kişisi bu zorunluluğu "tabu" oluşla anlayıp davranıyordu.

Bunu ona grup deneyimi olan atalar söylüyordu. Atalar ortada yoktu. Bu nedenle atalar onlara totem oluşla gözetmesini yapıyordu. Totem, atalar tüzelin ligiydi. Atalar tüzelinin olan totem; haldeki gruba ve grup tüze lineine bilgiyi aktarıyordu.

Çevrenin grup üzerine olan baskı ve basıncının alan eğimi ne şekil ifade edilmiş olursa olsun; bu ifade totem yasası oluşla söylenip tabu oluyordu. Kolu kırılırsa, kırılındı; kendisine atılan taş; kalkan icat edilene kadar kolunu siper edecekti.

Yani totemin söyleyişi bir zorunluluğa nesneli neden sel bir cevap olsun olmasın; o zorunluluğa karşılık oluşla grubun özneli bir karşılık cevabını oluşuyordu. Ayağınızı yere vurmanın su fişkırmasıyla doğrudan bir ilişkisi yoktu.

Zaman zaman kesilen gayzerin belli aralıklarla yeniden fişkırıldığı bir ortamda fişkırmanın zamanında ayağınızı yere vurmakla gayzer fişkırması ve bu günün belli vaktinde gayzerin fişkırma zamanını gözetleyişle birkaç kez ayak vurma gayzer fişkırması eşletmesi tekrarlanması böyle olmuşsa grup nazarında ayağınızı yere vurma, o gayzerin fişkırması için bir cevap teşkil edecektir.

Tabii ki yanıt olanın da bir öznel yansıma karşılığı oluyordu. Yansımanın yansıması şimdilik konumuz değil. İşte geri bağlanım ve geri beslenme yasalarının basıncına böylesi denk düşen ve doğru olan ya da birkaç gözlem ve deneyle doğru gibi eşleşen kurallar tabu ediliyordu.

İttifakın oluşması, ittifakın başlayabilme ve devam edebilme şartları gereği oluşla desteklediği tevhit ve ayrışma gibi ikili süreçleri destekleyen şartlarının ortadan kalkacak olduğu ileride, bu kabil karşılığı ortada kalkan ikililer süreç içine münafıklık, ikiyüzlülük oluşla yansıyacaktı. Dinlerin baş belası olacaktı.

Birlik girişmesi altında, kendi totem düzlem farklılığını ortama açık edişler, kimi sosyo

toplumsa girişme bağlamında önemliydi. Bu bakımdan da ittifaklar bu farklılığı amacı doğrultusunda olmak kaydıyla kısmen destekliyordu.

Söz gelimi ittifakın birliği ve dirliği için "totem eşinden başkasına dokunmayacaksın" tabusu olan eski totem yasanın, ittifak içinde ters yüz edilmesi için yalın totem kardeşlerinizi bilmeniz gerekiyordu.

Yeni ittifak yasası karşı totemlerin bir araya gelebilmeleri ve birbirine dokunup kendinden saymaları için; "totem eşleriniz olan kardeşinle yatmayacaksınız" diyordu. Bu yasaya göre bu ilişki o aşamada evlilik değilse de; yalın totem eş kardeşinizle cinsel birlik yapmama bağlamında zorlamaydı.

Karşı gruplarla olan ittifakın birliği ve dirliği için totem düzlemleri farklılığı bilmek ve korumak gerekiyordu. Bu da farklılıkları koruma yönünde olan akışa; ittifakın bir katkısıydı. Ama birlik ve farklılık çatışan bir karşıtlıktı. İşte zıtların varlığını ve birliğini bir arada tutmanın şartlarını oluşturmak gerekiyordu.

Sürer

Bayram Kaya

Kabarık Yitik

Oturmamış düşüncen
Takıntılıdır, itkili üşüşen
Ayıklık masumiyetince büzüşen
Deva iflah, kendinden gayri ile küsüşen.

Beheri insanlıktan, tutulmuş muaf
Demeleri, elektrikleri, bakışları tuhaf
Gereksinil memeyle ağlamakta sahaf
Bunların sürümü var, raf raf.

Yıldırı, öfkece sunulur; feraset silmez.
Takıntısı ufkundan büyük, kendini bilmez
Afrası tafrası ucuz yolu kemsinmez
Cehlinden tavlı, güvense aidiyet
Kabarma ortamın doğar, boğar değer.

Namert günden sorulursun, düne ne?
Bak kaldırmaz övülgen korku!
Gelişmiş der, geçiştirirsin ünden!
Bilsen; övülerken güne dünden
Seraptasın övülmence
Ziyansın oluştta bu günden.

01.01.2007

Bayram Kaya

Kaçıncı dağ

Kaçıncı dağ be!
Kaçıncı yıkılış bu
İstemın ışığı sönmüş
Latifenin defteri dürülmüş
Tükürsen tükürük beyaz kalır;
Ne insan müsveddeleri tarz ederde
Eyvallah dercesine
Zamanına tükenirsin
Her türlü karalanmalarla
Yine bir şevk tutuşur ha bire

Daha kaç dağ gerekli ki
Kaçıncı dağda ih! Diyebileceksin

18.01.2011

Bayram Kaya

Kadın 1

Şiir gibi severim seni,
Kadın şiir.
Şiir adında,
Bir yanın var kii, kadın
Şiir tadında.
Tamamımsın kadın,
Tamam.

Şiir öksürürsün.
İmgeler kıpranır,
Dudaklarında.
Şıvgınlar fişkırır,
Gözlerinde, yanaklara vuran.
Devamım gibisin kadın,
Devam.

Everim seni sevmeye.
Geverim sözleri demeye,
Şiirimsin hecelemeğe,
Dudaklarında ayrık,
Gözlerinden girmeye.
Sözümü saldın, be kadın;
Sözümü, şimdi sözüm.

Harf durur sensiz adım.
Kaal değil, içlek, dışlak,
Sanki yadım.
Fer durur çekimin özümde,
kaaldır cümle;
Hecelenir; söcük,
Deme olur;
Devingendir
Bayram görünür, gözüne.

Adını unutmadım,
Kadın adını.
Taa ilkte, kazınmış,
Devamlılık, tadını.
Bir adını, bir yaratım tadını, bir seni,
Bitimin bile düşündürdü yeni
Şimdimi parmaparça etin be kadın,
Benle beni.

11.01.2007

Bayram KAYA

Bayram Kaya

Kadın 2

Uzak düşer senle yadın
Kutsanır, bin bir tekrarla adın
Ana der, yana der, düşer aklıma kadın
Adınla da severim.
Dudaklarında gördüğüm,
Gözlerinden içtiğim,
Sözlerinden, söz biçtiğim,
Kutsadığım,
Kutsalım,
Kutlum,
Ey kadın!
Mübarektir her tür tadın.

Muhtaçlığım duyum.
Bununla da severim.
Kulaklarından duyduğum,
Şafağından çaktığım,
Duman gibi iç, içime; içine aktığım.
Susamışlığım,
Suyum,
Su.
Ey kadın!
Duyduklarımınla buyum.

Bir sema vat ehlinin,
Anla geçmişim.*
Hayalcide severim
Sevimin sevgiye, cehlisin.**
Burnundan sokulduğum,
Ciğerlerinde söküldüğüm.
İnsanüstüm,
İnsanım,
İnsan.
Ey kadın!
İyi ki bende ehlimsin.

Gönlümce öyle bolsun,
Üzgülerimdir, elimce darsın.
Bırak öylece; sıcak sıcak, sarsın
Gülücüğüne oturduğum.
İşıltılarında bitirdiğim:
Benlik duran, sen.
Kavuşumum,
Kavuştuğum,
Kavuşum.
Ey kadın!
Nedir adın?
Sen bana lütufkârsın.

11.01.2007

Bayram Kaya

Kadın 3

İkinci sınıf sayan
Zannına kayan
Uğraşından belli geriliğin
Bırak, bir insanlığını! Aman
Üst beyinsizdir, rahmi ile
Ellerinde geçen zaman.*

Şeklisin, huyunun, suyunun
Kendinle karşı olmak buyunun
Aynandır, görünür, örtemezsin
Yansımanı, derin kuyunun

Analıktır tacı
Okşayan, okşanan saçı
Esrikçe çıkartmada haçı
Takıntıyı tedavide, bir kaçı
Erkek eğe menedir baçı!

Ananın sevgisi, gözyaşı
Kılınır mı ayıp, saçı, başı?
Olunaydı kadın egemen
Kiskancında, erkek örterdi başı!

Bayram KAYA

20.01.2007

*Biyolojik (gensel) ana, baba eşitliğinden başka kadın sorumluluğu fazladan; ki analık her halde:

1-Embriyonun, rahimde; üst beyin, savunmasından mahrum olan dönemde, ki korteks oluşmamıştır. Embriyonun alt beyini; annenin iyi kötü algı ve duygularını, korku ve sevinçlerini, hatta libidal tepkilerini; ananın yaşadığı içsel çatışmaları fetus kayıtsal yaşayıp, Yetişkinlikte kendi tecrübesi imiş gibi, duygu olarak tepki verecek yaşayacak. Bu bilinçsiz kayıtlar yapılır. Bunlar, çocuk büyüyünce, bireyin duyguları olarak, bireyi yönlendirecek.Fetusun ilk 8 ayı böyle geçer.

2-Doğum sonrasında, gerek ilk üç ay beyin gelişimi snaps bağlar tam oluşmadığından (ilk üç ve altı ay olabiliyor) ve uyku döneminde, uyanırken bile, sissi, alt beyin savunma zayıflığının dan da; bebekte annenin, kokusu, kımıltısı, nefes alması sesiz konuşması, çevredeki ses renk şekiller ışık vs,alt beyince algılanması,kayıt edilmesi,üstelik bunlar çocuğun öğrenme katagorik kalıplarını oluşturuyor. Korteksin tam gelişmemeişlik nedeni ile, alt beyin algıları, kayıdı açıktır. Bu bilinçte olan kadın erkek nasıl bir vicdani davranırdı acaba? Sırf bundan ötürü bile, kendi kendimizi ikinci sınıf ve travmatik alt beyin yapılı kılabiliriz? Çabuk kızan, tez kanıp, ele sopa alıp yola düşen, kızınca; boyun damarları kabaran tipler olabiliyoruz. Bu yapılı ve bundan kurtulamayan alt beyin tavırlı tutumlarımız,hem bir öncel etkilenim, hem kendimizi yadsıyan bir etkilenimdir. Sorun ve sorumluluk karşılıklı gibi. Ama erkek eğemenliği gereği, erkek olarak, korteksi kullanmamak daha çok bende. (ki gayret göstermeyen sevgili kadınlarımızda çok) .

3-Umarım neden kadınların toplumda kafes ardı değilde, etkin olması gerektiği biraz düşünölmüştür. Sırf insan olduğu için değil, bir zorunluluk.

Bayram Kaya

Kadın 4

Kadın konulu şiirlerimde çıkan bilinç şu olmalı; kadını sevmek, onun üretimini, bizdeki fazlalık mesaisini, yani kendimizi sevmektir, yani kendimizle barışık olmaktır. Kadını özel ve güzel kılan bu. Bu bencil yanda da bakılsın istedim.

Bozkırın ve kaldırımların
Tasallutunda,
Objeleştiğinde
Aşağılanmanın ağdını
Ezgilerken
Yüreğimin taşkını.

Badem gözlerin,
Manavsındığım dudakların çıpa attığı,
Göze alınmışlığın diyar gezdirip,
Bedel olduğu
Gurbetim
Hasretim
Kavuşumum
Zıtlaşan çapraşık duygulardaki müştakım.

Ufkumuzdaki derinlik.
Yaşamsallığa şakak vuruşumuz.
Direştirilir mi güzelliklerine,
Karşı duruşumuz?

Çirkinliklerin maas tutmadığı,
Bir güzel yanından;
Anneler gününden öptüğüm.
Kadın özel.*
Kadın güzel.*
Ve kadın pusterulmuş yanımız.
Gönlümden çıkmayacak.

Kadın geçmiş.
Kadın gelecek,
Düğümselliğinde doğumla./
Ve meydanlarda, bin bir sancılılarıyla
Hiç içimden çıkmayacak olan.

Eremiyorsan, hiç değilse,
Sığca sev:
Var kalışımız, canımız,
Adam oluşumuz, şanıımız,
Hiç tamam olamadığım
Eksik yanımız.

Kendisi olacak iken,
Ben olan dilemman.
Aslında yatkınlaştırdığımız;
İsterliğimizi kendi seçimi gibi,
Gösterebilen muamma.
Bencilliğimin sığındığı liman.

Başının çaresine bakan heybet,
Mümkünüm sana.

Ey;
Yüreğe kondurulmuş büyüklük.
Düşünen, konuşur yanımda;
Sessizlikteki fırtına!
Güzellikteki erimlik!
Ses olacak olan,
Söyle;
Bayram mı, içe neşe dolan?

Arzularımıza amade!
Kusurumuzu örttüğümüz! /
Ve kusurlarımızla çirkinleştirdiğimiz!
Örtüye sığmayan sorumlu destan.
Ama vekarla dim dik,
Aklıdaki güzellik
Gönül veren; kardelen.

13.05.2007

Bayram KAYA

- Kadın üzerindeki tahakkümümüz kendimizle barışık olmayan yanımızın, kendimizi dahi sevememeziğin; kusurumuzun dışa dönmüş (buraya ekonomiyide katabilirsiniz) , belkide farkında olmadığımız hedonist yanıdır. Bu bilinci taşırlık kadını anlamlı özel ve güzel kılar.

Bayram Kaya

Kadük Bey

Bir varmış bir yokmuş
Bir bey varmış
Bir de rey
Reyle bey yapışmış
Antetli kâğıt gibi etiketine
Lakin bunu hüner sanışla bey
Gelmişe gitmişe, boy kapışmış

Suyu geçerken tirit
Olurken rehberi ifrit
Öfkesiyle cini
İmanıyla kini
Vermiş eline üç zarf
Demiş:
-Bilirim bu ikbal
Seninle çok sürmez
Ama riyasetle de oldun hak
Sıkıştırsan sırayla
Tek tek
Verdiğim zarflara bak...

Günü yatmış abada batmış
Geceyi akşamdan
Gündüzü sabahtan satmış
Kendisiyle barışık, öfkesiyle karışık
Anlamdan kinayeyim
Ben bir lütfu inayeyim dermiş...

Ne var ki yastığa
Baş konurda olmazmış mışıl mışıl...
Uyuyunca olmuş fısılla, tısıl tısıl...

Vesveseleriyle sabaha tadı kaçınca
Zarftan birinciyi açınca:
Bozuk mu gitti işin
Koy kerrakesini başına ibişin
Bak oğlum senden önceyi kötüle
Bunlarla milletin kafasını ütüle

Tavsiyeye uymuş
Sanmış ki çare, buymuş
Elbette bir zaman
Söylemi zarfın huzurunu duymuş

Bu demde de kursağı açmış
Rantla Üsküdar'a kaçmış
Lakin antetli bey
Sirkesini etrafına saçmış

Antetli beyin
Olmuş memleketi ayakta
Ekâbir olmayan nekabirleri

Geçirmişse bir bir halkı dayakta
Millet bilmiş ki, giyinmekle
Elbet kurtuluşu vardı şayakta

Bakmış bir cinnetine
Bir de kararlılığı olan milletine
Mazi vardı şayakta
Hiçbir şey olmuyordu
Geçiritmekle dayakta
İş olacak gibi değil
Mırın demiş
Olmuş mırın kırın
Açlık mı demiş?
O an yıkılmış fırın
Poşeti dolu gelen tırın
Kalmak vardı altında
Tüketilirken sıfırın

Böylesi dolu kuşkudan
Bit düşmüş kafasına kıfırın
Yarılanla baş, çıkanla sadem
Yetmeyince demiş, kıfır; vadem
Kefenimi giyer
Yine de isterim senden badem

Bey bu çelişik hali icaptan
Milletin iline
Söylemce diline
Vasılı vukuf olunca
Yüzü astarsız gibiyse de
Kendisiyle hicaptan
Öylesine ürkmüş
Yere yığılırken
Pahanın ağırından
Sanki samur kürkmüş

Titrek el, fersiz göz
Bundan başka olur mu söz?

Almış eline ikinci zarfi
Açmış okumuş harfi harfi

-Âlem akıl bölüşürken
Karanlık tezgâhıyla pota
Düşüncelere koyarsın kota
Söylemiyle akli sıfır
İkbale tümünden mi aç geldin be kıfır?

-Sıkı tutunursun hinine
Pek mi sıkıştın sarılırsın sinine
Yine yapıştırdın değil mi?
Yalanı talanı imanı dinine?

Bu da mı para etmedi kinine
Yakın çevreni dola eline diline
Elbet bununla da demiş
Bir zaman içine geline

Mühleti almış
Yeni hayallere dalmış

-Nasıl olsa halk unutulmuş
Edivereyim şunlara bir nutuk.
Derle, her kürsüye çıkmış
Çıkmasına çıkmış da, kıfıra
Halk sırtını dönmekten bıkmış

Delinin azığı tez biter
Bakmış ki yok çaresi
Dönmüş süklüm püklüme
Antetli değeri...

Sıfatı nazırla
Gezinirken ileri geri
Reçetesi hazırı hazırına
Akıl etmiş zarfı
Yine okumuş harfi harfi
Aklına kazırla
Diyormuş ki:
Çabuk sen de böyle
Uç tane zarf hazırla...

11.07.2013

Fısıllı fısıllı: Kendi kendisine fısıldar gibi oluşun uyku moduyla iç hesaplaşması.
Kıfır: Öfke, kin ve tamahtan oluşan kişilik.
Tıslı: ağır yük duyumu olan vicdan sıkıntısıyla iniler gibi olmanın iç çekmesi.

Bayram Kaya

Kahredişlerde

Ne cevap gelir, beklenen baharlarda
Ne sevapları kılınır, uğur olunan cennetlerden

Sırıl sıklam duygular, nasla na's eder
El vermez cevazlar, gözlerde keder

İhtiram döker, kanla nefreti gözde yaşla
Birin bulup kapar, niyete kucak eder aşla

El fermanını çekmeye, iş baştan aşar
Büyürde güman, zilleti büyük yaşar

01.01.2009

Uğur olan: Yoluna hal olunan, göze alınan tutumlar
Naaş: Kefene sarılıp, tabuta konmuş, Ya da cansız vücut

Bayram Kaya

Kahrım Olursun

Kahrım olursun
Be şair.
Süreğim olduğun gibi.

İlk birkaçı bende,
Perişanlık.
Ondan gerisi
Bir fısıltı eşliği.
Sanki ben
Tekrardayım.

Şikâyetçin olurum
Be şair;
Dizelerin bende,
Akıl tutulması olmuyorken.

Kahrım olursun
Be şair.
Düşünüme akan,
Hüznüme azar vuran,
Anlamalara varan
Şiirle.

İşte süreğim ve
Sürdüğüm bu.

(16.11.2006)

Bayram Kaya

Kailem

Ah bu şairler
Deli eder beni
Bazen akmaz çeşmede akış
Bazen yelkovan kuşlarına
Kanat

Dimağım kurusa
Şiire susarım
Rast gele bir harman
Rast gele bir göl
Samanlığa kailem
Yemesi içmesi caba

Ah bu şairler
İkna edemezler de beni
Bir gıdımdık tatla
Bir gıdımdık zehir
Adam mı ölür
Ummana garkken her yeni

Aklım sorsa
Gönlüm susmaz
Nebile'den bir göz
Açık açıktan
Açık olmaz bir söz
Hava kapanır
Pencereler sislenir
Kasvetten her şey pislenir
Kalaylı tasta
Dimağı pastan

Deryayı içsek
Şiir okuduk deriz

05.05.2012

Nebile: İri yarı, bir kadın adı

Bayram Kaya

Kalabalıklar

Oltaya gelir oluşla balık
Fikirci, akıl ermez de, alık
Kendisi gibi olmazla çalık
Pek bir işe yaramazından
Düzenli olmayışlarından kalabalık

Kalabalık sürükler
Hem de korkunç sürükler
Bazen de mübarek

Etki, kalabalık olur sürükler
Kalabalığı içinizde
Evirir çevirirsiniz
O an bir duyuşla
Yalnızlığınıza batarsınız
Hayali serapla yatarsınız
Kendinizden bıkar
Üç buçuklarınız korkuyla sıkır
Pişmanlığımızı getirir de, sürürler

Sadece sürükler
Yarlar da, sürükler
Bereler de, sürükler
Sürükler de, sürükler
Başkaca da iflah olmaz

Yığın kalabalığı
Şekil kalabalığı
Tekil kalabalığı
Kalabalık olur da sürükler
Şükür der, sürükler
Tükür der, sürükler
İsmi tarifile müsemma
Yol da bilmezler hani
Sürükleyiş eğimi ile kani
Bilirlerse gelecekle fani
Basar sürükler
Asar sürükler
Taşar sürükler

Hani tikelleri de hiç olmaz ki
Renkçe tondan gidişle solmazlar ki
Çoksa olana derler ki müphem
Tövbe estağfurullah derler de
Şaşkınlığa akıl kor da der, şüphem
Takılır gelir, düşer gelir
Coşar sürükler
Koşar sürükler

İzan bilmez, Fizan silmez, bir kuvvet
Ne söze bakılışından ucube
Ne göze takılışından aculet

Sanki kalabalık için varlar
Kalabalıkta yoksalar, iççe darlar
Şeytanları da kalabalık
Melekleri de...
Gamları da, zamları da kalabalıktır
Kalabalıkla uçarlar
Kalabalıkla duçarlar
Kalabalıklar ormanda tarz
Ve kalabalıklar
Melanetle
Ve bazen mübarek oluşla farz

10.10.2010

Çalık: çarpık, eğri; kendi renginden olmayan. /verev kesilmiş; yan yan giden. /doğal olmaktan uzaklaşmış; yüzünde çiban ya da yara yeri olan./ soğanı yenir, çiğdemsin bir bitki türü.

İzan: Anlayış

Acule; İşe yaramazından, saygı duyulmayan

Fizan; Gidilecek en son yer

Bayram Kaya

Kalem

10

Ne güzel, döktüre döktüre,
Yanlışına,
Doğrusuna,
Uzana, kısala,
Kıvrıla büküle deviniyordu.

Devin sırası,
Anlamlar oluşuyordu.
Yorulmamacasına koşuyordu.
Gözlerden sokulup,
Anlamalığa okunuyordu.

Anlam sonrası,
Davranış oluyor,
Biçeme sokuluyor,
Yine kaleme dökülüyor,
Özene, bezene.

Yazmasını bitirince,
Kendini yitirince,
Ürününden, kendine,
Ussal titrenince.

Sanmasın kendi,
Düşünenle el fendi,
Her halükarda güzeldi,
Yiten bir şeyde, şimdi sendi.

(05.05.1992)

Bayram KAYA

Bayram Kaya

Kanıksamaya Gönderme

Duvar dibi yaşantılar
Kül rengi ansılar
İsinilmemiş söylemler
Yüküm tutmamış edişler
Kavramlar sığınılmış tabu
Sana da ana baba diyorlar yaaa
Koyan bu.

Akılla batan tutuyorsa gurubu
Düzey konum anlamazlığına
Anlamada geride serice mektubu
Zamanla anlayacağını
Baş başa bırakmak iyide
Merteksinen fodulu
Adına saygı diyorlar yaaa
Koyan bu.

Zübük esame, narin küste
Her zilletin açığında çıkar üste
Sanırsın ihtiyaçlı, miyavlamasından habire
Düşkünlük gezmede badire
Hiç fark etmez yol, ya o ya bu
Adam diyorlar yaaa
Koyan bu

09.04.2008

Fodul: burada akılca kısalık.

Bayram Kaya

Kaos

*Gerçekle ilgisi yoktur.

Bugünden düne öylece,
Düşünel geri.
1950,den beri.
Güzel atılımlar hazım.
Yapılan şerlere nazım.

Karşılıklı bağımlı güçler dengesi.
Seyahatte muntazam bilgiç yengesi.
Destursuz kıpırdamaz,
Konuşlu güç Kıbrıs belgesi.

Geçilmiş bir oyluk aralarız.
Tökezler düşerken ayaktakini tutar yaralarız.
Demokrasi adına paralar,
Bugünün olgunluğu ve değeri ile önceyi karalarız.

Öyle ki boyunu da aşar yasan.
Boğulur birlik beraberlik mozaik der Hasan.
Asılmalı der bunlar mührü basan.
Tetikteyiz artık ortalık karabasan.

Öyle güzel peylerler ki,
Yatırımcı iş bitirici yabancı sermaye.
Yap işlet devret ile heyheyleriz,
Komisyon ve ihale ile beheyler iz

Dün deh dehledik bugün behre bulduk.
Aval dinleyen alkışlayan kulduk.
Varımızı yoğumuzu imdat deyince sunduk.
Daha kötü ile kötüyü arara durduk.

Atam sana yar olamadık kazara.
Parçalı bölüklü obüs durumlu manzara.
Cumhuriyet değerlerin geldi nazara.
Oya ziyan olduk gömdüklerin için mezara.

Her yanda dolaşır hortlak.
Yada ve bağnazlığa olduk yurtluk.
Erdemdi demokrasydi renklilikti gırtlak gırtlak.
Çok seslilik ve başıbozukluk aylak laklak.

(26.07.1995)

Sözlükçe

Aval: Kefillige girişen kimse denir.
Obüs:Patlamaya hazır bir çeşit bomba.
Pey:yapılacaklara önceden verilen ödenti.
Behre:Pay,hisse,nasip

Yasan.Niyet,felsefede; bir Őeyi yapmayı 6nceden d6Őűnme.

Bayram Kaya

Kaosu Oluşmak

Hiç vakte, istemediğim değilsin ayrılık
Tez vakte özlemimsin

Bu bağıtla
şu durumu dağıt ve ağıtla
Yer olursun
Kimi ara dururunda, kucak açmakla
Kucak yorulması zamanınadır yer
İstikrarınca, referans durulmasına der
Dinlenme oluş, yer kadar hayal zamana
Hayal zaman kıpraşmakla
Fren ilişkileri dönüşmesi başlar...
Seni görürüm bin bir giyinişle ulaşılmazına
Ol yerli demi, devinişle; yol tutarım
Kimi kesinde denizi aşarken ayrılık
Kimi kez rota şaşarken geri bağlanımla sayrılık
Ah bu mülteci duygularım
Sen olansın sen
Bir olansın sen
Birçok bağlanırım
Şaşışta çok olansın sen

18.05.2015

Bayram Kaya

Karanlık Yüzler

Bu karanlık yüzler
Soluğu tükenmezcesine vardılar
Fil dışından libas
Atlastan kavi giyinişle
Aptallığa alabildiğince cesurdular
Kah Arzu ve Kanber'den söyleşi
Kah Ninova'dan Kisra'nın gözlerine
Öfkeden kuduruşla
Kursağı cehaletten övütken
Anlayışı, pısmaktan sövüşlü
Zavallı bir var oluş.

Yürür, yüzleri gülmez
Durur, sözleri bilmez
Akla gelir gelmez
Hicaptan yanışla
Zehmeri soğuşuna kanışla
Cahilden cühela da; bilire haykırır
Verir veriştirir, yolar seriştirir
Aptal bile kekeme olmazken bilişe tanışla
Yol yormaz, soru sormaz
Badeyi sukunet
Bol gelişle Adem'liği yükün et
Tırıştan koşu
Yulardan poşu
Kerahetten coşu
Sırtı yerde, akılsızlığı serde müsabakada kalışla
Bir doyma olmayan gidişle tindir bunlar
Her dondan seyirişle zebunlar

11.09.2010

Bayram Kaya

Karanlıktan K m rleŒmiŒ İs Yapar

Korsan arzular bindi mi gemiye
Bilinmezliktir yolu
BiliniŒler ona
Gelir, yakalan demeye
TaŒarda taŒar
Yol kısalır, k r kol uzar uzar
Nevrotiktik doluŒu kabını aŒar
İster gerekçe ve var oluŒunu
G ruhla gösterir tez elden doluŒunu

Sen bir olduruŒlar alanısın
Toplumsal ittifaklarda:
Bilinir yol haritası olmayan
Bir yanın önce
Bir yanın Œimdiyle
Bir yanın sonra...
Bir yanın ilkel
Bir yanın tikel
BuluŒturulamayanda...

İlke olmuŒ kofluklar
IŒıĒın  ekeyi duyulmazda
Görülmez iffeti belagat iken
Yerin g Ē n saĒırlıĒınca
Y klenilmemiŒtir
TaŒınamayınca anlamın sorumluluk ve aĒırlıĒı

Hafife kaçar, yandaŒlaŒır
Mert olacakken namert baĒırlıĒı

Amadelik bir iŒaretle, aktifleŒiri
Ne psikolojik ne toplumsal
Yorumlanamaz bir anlamsızlık ucubesi
Gündeki ayan beyan adamlıĒı
AydınlıĒın saydamlıĒından
Ortada oluŒun ehli olamayınca
Öfke, taŒınamazlıktır...

Daha d n
 orum'da, MaraŒ'ta Sivas'ta...

AydınlıĒa, barıŒa iŒeyenler
KaranlıĒı belleyerek g breliyordu

10.07.2009

Bayram Kaya

Karar Verme Ve Düzenleme -Seçme Ayıklama- 1

Önümüzde 4 km'lik bir yol olsun. Bu yol 4 km sonra bir dönel kavşakla dönüp yine önümüzdeki yola çıkan bir döngüsel dairevi bir çevrim yapsın. Elipsin ya da çemberin çapına göre çapın çember ya da elips üzerinde kestiği karşılıklı iki nokta A ve B noktası olsun.

Siz A noktasında iseniz, B noktası sizden uzaklaşan ve size dönen noktadır. B noktasına göre de A, B noktasında uzaklaşan ve B noktasına dönendir. A noktasında itilen bir şey B noktasına doğru çekilir. B noktasında itilen bir hareket te A noktasınca çekilir.

Yani A ve B noktaları tek başlarına bir harekete (bir girişmeye) , girişmenin bağıntı şekline göre hem çeken; hem de iten nokta oluşla davranır. Annenizin anne oluşla sizi kendisine çekmesi, sizi bağrına basması ve yine annenizin cinsel partner olarak sizi kendisinden itmesi, sizi kendisinden uzak tutması gibidir.

A ve B noktası araları kesikli sürekli noktalardan oluşmakla, her kesikli sürekli nokta; A ve B noktası özelliğini (aynı anda hem çekme hem itme özelliğini) gösterirler.

Uzay zaman devinimi içindeki bu çevrimimiz, uzay zaman mekânla beraber olan akışını; bu süreklilikle bir zorunlu olarak böylesi bir girişmeleriyle hareketini hep devir eder olacaktır.

Tümeli olan yolumuz, kesikli sürekli olan bu haliyle; en, boy, alan mekân ve zaman oluşla dört boyutlu yalın ve durumsal bir girişmedir. Her kesikli, parçalı, sınırlı sonlu durumların kendisi dört boyuttan biri olmakla bunların cebirsel toplamı bileşke kuvveti elips veya çember olan uzay zamanlı şekilde oluşan yolumuzun tümünü girişirler. Her girişme mutlak ve zorunlu bir karar almaz.

Ve yolun iki yanından yol boyu uçurum olsun. Tek yönlü oluşla belirlenmemiş yolda çarpışma yapması ile yolda çıkan arabalar uçuruma düşen arabalar olmasıyla, uçurumumuz arabaların yola çıkmasına olanak vermez denli olsun. Bu kaotik girişme süreç; yolun konum durumlu seçme ayıklamasıdır.

Yol, bu haliyle bizden (A noktasından) uzaklaşan ve yine bize (B noktasından) dönen bir uzay zaman boyutu olacaktır. Yani yolun bize yaklaşan ve bize yaklaştıktan sonraki devamı, bizden uzaklaşan bir uzay zaman görünümü olacaktır.

Yol bizden uzaklaşır. İleride dönüp tekrar önümüzde geçer. Yine bizden uzaklaşmış oldu. Bu haliyle yolumuzun çevresi 8 km olan bir elips ya da çember şeklide bir durum zaman olarak ta düşünülebilir.

Yol kesikli olan, sınırlı sonlu durumları ile engebelidir. Yol üzerindeki bir akış, yolun yayılma ve bir noktadan çevreye açılma hareketi nedenle salınımları dalga hareketli olacaktır.

Yine yolumuz engelli ve engebelerden kaynaklı süredurumuyla da yol üzerindeki hareketimiz parçacık hareketli yansımalar biçiminde olacağı için hareketimiz; yol akışı içinde dalga seyirli ileri hareketle birlikte; sekme, zıplama şeklinde görünmelerin yansıma ve yansıtılması içinde olacaktır.

Yol ileri yayılan dalga ve zıplama yaptıran engebenin yuvarlak küresel etkili pürüklü yüzey olmanın toplamıdır. O halde yol üzerinde seyreden akışın kendisi de yolun toplam bileşenli belirmesi olduğuna göre hareketimiz yolun alan şeklini kazanmıştır.

Hareketimiz yolun şeklini almıştır.

Dalga parçacık görünümlü ikili etki, parçacık görünümle küre şekillidir. Küre şeklin alan eğim içinde en kısa; en az dirençle olan yol eğri olacaktır. Yani yolun hareketi olan çemberdir (eğridir) . Açıkçası akış olan yolumuz kuşak üzerindeki eğimin ve aynı anda dalgalı alanın etkisiyle davranır.

Yolunu referansı olan nokta biziz. Yol bize göre uzaklaşıp yaklaşan bir algıdır. Değilse yol; gidiş geliş durumla ne gidiştir. Ne de gelişir. Belirlenemezler. Eş deyişle aynı anda her ikisidirler de. Gidiş geliş bu haliyle bir üst üste binen zamanlardırlar.

Bunları (üst üste zamanı) hayali A ve B noktalarına göre kesikli sürekli alan parçası yapmakla tanımlı hale getiririz. Söz gelimi süreklilik olan boyut A noktasına göre B'ye doğru giden yol tanımlı olmakla gelen yol olma bağıntısı görünmez bir imge alan etkisiyle devinir. Üst üste olan zamanın biri yok olur.

Ya da yol bir eğrilen bir çevrim olduğu için B noktasından sonra bize doğru geliş olarak belirlemekle B noktasından A noktasına doğru gelişte, gidiş olmanın zamanı kaybolacaktır. Kaos süreçte gidiş geliş seyri belli olmamakla tümünden karışmakla seyrediş düzenlilik vermediği için kargaşa ve kaostur.

Bu tanımlama, süreci anlaşılır yapmak için zorunludur. Ancak anlamamızı olanaklı kılan süreklilik tavrı parçalı tanımlama gibi olmadığı halde, biz öyle anladığımız için anlayışımız bununla sınırlanmaktadır. Sınırlanan parçalı süreç (süreklilik) , bu haliyle bizim için yeniden anlaşılmaz olmaktadır.

Okur; bir olgu, olay ve sürecin kesikli tanımlanması içinde ancak o durumun ve anlatılan şeyin anlaşılır olacağını bilmelidir. Yine okur süreci parçalı yapmakla bağıntılardan kopardığımızı bilmeli. Ve her bir kopan bağıntının bir girişme ve karar alma oluşla görünmez olduğunu da bilmelidir.

Bu sayılan üç nedenden ötürü anlaşılır kılınan sürecin aynı zamanda anlaşılmazlık olmasını hep göz önüne almalıdır. Bir süreklilikte referans noktaları olmadan belirleme yapmanız aslında olanaksızdır. Yapılan belirleme de süreklilik karşısında belirsiz olmaktadır. Kendi kendisine yol gidiş te, geliş te olabilir bir süreklilik görünümüldürler. Ancak parçalı durumlarla olgu ve olaydır ve salt bu olayıma nedeniyle de belirsizleşirler.

Bayram Kaya

Kargo Argo

Dağ bayır
Hayaller düz
Siyaset çimen çayır
Bilmezlik, yakmakta adamı çayır çayır

Bir yan, tenceresiyle tavası
Bir yanı; vuralım, ölelim derle
Ayrışmış halk kaşap havası
Cehalet egemenliği gelir
Promosyonu, paraleliyle bedavası

Akıl bilim iken her devası
Rüşvet, yolsuzluk, köşe dönme...
Yürütme ortaklığıdır her davası

Dağ, bayır
Hayaller düz
Yalnızlığımı yaşadığım yer

Hayaller kadar yüksek
Yükseğin düşmesi kadar alçak
Bu ülkede
Söylenceler kadar
Bilim ve yaşanmışlıklar olmaz değer

20.04.2014

Bayram Kaya

Karmaşa

Sevdam düştü içimden:

İçine dalmak karıştırmak,
Bir parça alıp soruşturmak.
Bakmak anlayamamak...
Neyine senin a beyim!

Gizine giz katarsın, anlayamazsın.
Esası okumak!
Duyarak anlamak sabırca.
Bütüne bakmak,
Parçayı onla anlamak.

Parça sessiz
Ne idiüğü belirsiz!
Çözümleme bekler.
Kavrayıcı evirir, çevirir;
Benzetemez.

Aradan günler geçer, unuttur,
Neyin parçasıydı? Soruşturulur.
Parça parçalanmaktan,
Kaynak boşluktan perişan.

Bir hoşluk, bir boşluk; duygusuzluktur artık.

Biri yanacak,
O zaman anlayacak:
Bütünü parçada, parçayı bütünde; tutuşturacak.
Saran akızı bilecek.
"Ver onu kardeşim" deyip,
Parçayı bütüne:
"Al varlığını mut ol" diyecek.

Nerede görülmüş?
Parçayı bütünden ayırmak,
Yığışım mı? ki anlayıp genelleyesin.
Alınmış cümle ile yeniden İnce Memed yazmak!
Ne saçma!
O bir cümledir, bütünlükten kopmuş,
Anlamsız.
O bir nesnedir,örgensel ilişkilik olmayan.*

Ver parçamı, ver, ben olayım.
Sevdalım iyi anlamalara.

24.12.1991

*Örneğin yerde bulunan kulak, kulak değildir. İlişkilerinden kopmuş, bir et parçasıdır. Kulağı kulak yapan bedendeki ilişki dir.

Bayram Kaya

Karşın Ne?

Toplum kabullerine uygun, kaptığım
Rahatta, utanır olmadan yaptığım.

Kötü kader bana bir bedelsin,
Sana mal olmayan.

Sıkıntılardır bende, utanmaz yanımla *
Sana aşüfte durur; bana, hiç uğramayan.

El geçer, yel geçer; sarı saman altında.
Bir bedel, zararda, kar geçer.

20.01.2007

*Biz utanmasak da, utanılacak bir şey yapmasak da; karşı taraf bizim erdem tuttuğumuz yanı, kendi çıkarına görüp, istismar eder. Bizim değer yargılarımızı hiçsinir. Bizim utanılır gördüğümüz yanlar, sanki onların kendisine mübah kılınmış, pey durumlar gibi algırlarlar. Bizi erdemli yürüttükleri yol şartlanması, başkalarına fırsat ve zenginlik kaynağı olmaktadır.Yani anlar yanımla görmekteki, geleneksel rahatlıkla sıkılıp, utanır olmadan (utanmaz yanımla) yaptıklarım başkalarının nemalandığı alanlara dönüşmüş, bizim haberimiz yok...

Bayram Kaya

Karşının Karşısı

Heyhat, bir bilincimi geçiririm; saklımda
Bir ele avuca sığmaz lığıyla haşarılık, aklımda

Kırık nal anmaları tutuşturur, hatırlamalarımı
Silah artığı sesler ve bağırışlardı, olup bitenle
Rutinin canlılığıydı, mutluluk vericileri
Bilmezine bir şan, bir can telaşı sereñcamına
O zaman bilirsiniz ne yapmakta olduğunuzu
Olay geceleri sesiz ve yalın
Bir ödleğe keser duygun, bir de cesuruna
O an, sen; seni dinlemedesin
Bir iç ihtilalle vedayı buseden bile bezilir
Yırtılır yalçınlık o vakit nal sesleriyle
Sanki Dünya neşeye kesmiştir, sense abat
Gün devrilir dağa, dağ hüccetten ezilir

Nedir devrimle sevinilir olan?
Devrimle amaçlanan eylem mi?
Devrimin, bir halk hareketi olması mı?

Karşısındır o an olana; coşulurdu halk devrimiyle!
Karşının da halk olduğunu bilmemenin, övünç evrimiyle

25.03.2011

Bayram Kaya

Kaşarlanmak

Saçını süpürge edişte
Neler vardır yanında
Olmaz ki hiç
İyinin, kötü oluru ayanında

Kimi kez
Zarar, zarar yazılmalı haneye
Zarar yarara döndürülemedikçe
Biz zararı da yarar görürsek
Başa nice çorap örersen
Bu meşrulaşma içinde
Haramiler pusula çıkarır
Feleğimiz şaşar
Bizse, yol şaşkını olurla kaşar

Mart 2012

Bayram Kaya

Kendime

Vay be!
Memlekette Şair olmuşum!

Bir atımlık,
Top misali;
Bir taraf barut kokusu,
Bir yan GÜMMM
Toz duman
Duyulan
Puffff..

Şiir yazınca
sair olunuyormuŐ.
Ben de yazdım!

(17.11.1992)

Bayram Kaya

Kendime Sorgulandım

Nüfus kâğıdım eskimiş
Eyvah!
Bir içim su geçmiş.
Hep beklentilerim yarınlarda.
Aymazlığım böyleyi seçmiş.

Evgim var şimdi.
Beklentileri çabuklaştırmaya.
Bir karışıklık davranışlarımda.
Bir tezlük düşüncelerimde.

Kendime sorgulandım.
Giysimi sağladım,
Pabucum süründü.
Kömürsüzlük üstüme yürüdü.

Her zaman işim oldu olmadım aylak.
Gözüm kapalı olmuşum çaylak.
Çalışmayla kazanılmadığı halde, salak salak!
Bir ömür dürüsttüm, oldum avanak(!)

Yırtığı yamalıya ayıp bildim.
Bulunmazları, bulunurlarla şükürsündüm.
En temelleri gerekten, az az, sildim.
Pısırıklığı sınandığıma erdemsindim!
Sille gösterildi, azara sevindim.

Yokluklar şimdi hırs durmada.
İş kolaymış, çalıp çırpımda(!)
Aklım gayrı bunları kurmada!
Yavaş yavaş, düşünceyi, güncele koymada.

Devren satılık tapulu mülkiyet(!)
Namus onur...
Olsun olmasın alıcısı, kurtuldun mu?
Buluyor bir şekilde bulunmazları(!)

Başkası şimdiyi yaşıyorken
Şimdileri yarınlara yordum!
Yarınları üst üste koydum.
Bunlarla şimdiden geri, acı acı, doydum.

A sevdam!
Yinede atamazsın onları.
Yükümüne oluyorsa zararı,
Sen yine onlarsın.
Kuracaksın balansı, işin kararı.

Gönülce yücelerden engine indim.
Şimdi bunları hepten bildim.
Ön'suzlarla boşluk kaldı, yitiksindim.
Karar: onlar oluşturulanlardır,

Hak bulmada, on'larımış, fikirsindim.

24.10.1992

Bayram Kaya

Kendime Takış

Soyum,
Aslım.
Şimdi
Kendim,
Özümmüş bende.

Duruşum,
Bakışım,
Hele gülüşüm.
Öncüllerimden
Hal olmuş bana.

İyi kötü
Davranışlarım.
Biyo sosyolojik
Dilem.
Kendi sezgilerimle de
Çilem.
Günahı sevabı
Kuşkusu,
Var olmuş bende.

Kimi dem sözel,
Bazen göz el.
Takışmış,
Güzel güzel.
Karışıklığı
Hoş olmuş bende.

Birikimin
Güç.
Gücün devam.
Devimin
Yaşama koyulması,
Akil olmuş bende.

Aksi de
Olacak.
Biçare kalacak.
Sosyal itki batağında
Boğul olmak,
Ar olmuş bende.

20.02.1992

Bayram Kaya

Kendimle Dalaşık

Bu bir gönölce kendine kahredıştır. Dışta algı yansımaların, içte kendine kalıplanarak dönmesidir. Benin benle, kendince varedişlerle dalaştır.

Bitirilmemiş davaların
Sürdürülen artığı.
Sömrülen istismarlardaki
Şirret.
Yılmış azmaların hükümrani
Yol mu korsun hesaplaşmağa
Güncende gün kayıp olmuşken
En tehlikelêli ne bilir misin
Cehli motivasyonla taşımak
Ama, hesap sorulur olandır...
Zor başa, şakak ivme kaşa

Avuçlarımdaki niyetlik.
Karayılan'nın sopa tutulup
Üzerlerine salındığı hasretlik.
Issırılmışlığın zehrinde
Kuduran emellerin
Pervasızlık kol gezmeleri.
Ayaktaki hali uyuşmuşluk
Anlamalardaki beliriş
Bir göz yaşı ağdınının
Yüceliği ile kutsanıp
Masuniyetin yıkanan evladı.
Akmaz çeşmelerin
Güncedeki daveti
Bereketlenecek hazırlığını bekler.

Otomatiğe bağlanmış
Zifirdeki tuzak.
Uşak hazlılığın ibrikçisi.
Yeltenilmiş Turuva Atı.
Aldatılmış karanlıkların
Hüsrani.
Aşağılanmanın
Utanmazlığın
Adam olmamışlığın
İşbirlikçisi.
Yıl sayılmışlardan
Gün ekilişle varit değil mi?

Bir gelip gitmelerle
Kokuşmuşluklardaki abad.
Kof tezgahlardaki üretim
Beyin ve yüreklerde oturmamışlık
Propağandaların paralizesi
Kitap harfi bulaşmamış yoksunluk.
Etek uclarında yelpaze fir dönmelerle
Bir yudum oluyorken keyiflenmeler

Kadehlerle kaybolan sarhoşlukların
Afyonlanmış erimi.

Tökezlemezken özeldendeki galat
Benim yakama takılırsın
Diz diz sürünen müşkülât.

Zihnimdeki kalabalıklar
Bir görünüp bir kayıp olan
Meşum mahfiller
Sadece kalabalık
Şaşarken
Taşarken
İki uç arasında koşarken

03.07.2007

Bayram KAYA

Şirret: Kötü yanala bulaşır sürüslük. Geçimsiz, huysuz, kavga çıkarmaktan hoşlanan,
edepsiz olan.

Varit: Olasılığı var bulunan unutmama, olacak diye akla gelen

Özelge: Durum ve gidişatın gerektirdiğine göre, sıradanlıktan farklı olan. Durum
şartlarını ansal konu edip zihinsel üretim.

Bayram Kaya

Kerim'e Bin Verime*

Müsemmanın
Adı var kendi yok kılınışta
Yılı var yıllarda yılınıştâ**

Ağzında, burnunda, kulağında kesik çok
Erden gayrısına sığınsa, sığınası yok.

Berivan gelin feda kaç kereye
Kaçıp terki diyar etse nereye!

Töresi töre, yöresi yöre
Bulunduğu yer ve zamanda infazdır köre!

Otoriteye dahi sığışılmaz, ayrı çile
Ne hikmetse babacandır otorite
Hep barıştırılır tınışılmaz bile!

Berivan'lar ayakları üzerine değil de
Sanki törenin gerçekleşmesine eğilirde!

Barışmaktan maada yoktur çaresi
Bir de sırtında kimlikten açılımın haresi!

Yaya kalır, şaşa kalır Berivan
Döver de, söver de; ayıptır söylemesi
Kocası olur feodayı Keriman

Kimlikten bol bulur harcar
Ama yaşam, dar keser şifa bulmaz paresi
Açılımı davul zurna zeybek
Saçılımı kör kılışla bilişte İzaura
Ağıtı ney'den, kaderi kale içi orta bek

Açılım diyorlar hâkim bey
Böl bol kimlikten şişiriyorlar
Etnitisemden şişiriyorlar
Toplanırken rey

Ben ölüyorum hâkim bey
Hem de türlüce yollarla
Ben Norveç'te de, Hint'te de, Fransa'da da
Bulunuyorken insanca
Bana açılım kimliği değil
Yurttaşça yaşam gerek
Ben göverirken çimliğimi
Bulur olurum yaşıyorken kimliğimi

17.03.2010

Bayram Kaya

Kertek

Boyun aşmadı mı
Etek zaten eteğinde
Seviyemize in deniş
Hemen aklın ilk kerteğinde

Gönül sevdanı paylayım
Şuh tuttum ruh tuttum
Etekte olup ta
Mazimle geleceği unuttum

Ayrılık meşekketten olsun
Verevine üst gibi durursun
Zirveni bilemem
Eteğini peteğini bilirim
Bir yol tutacağım diye
Zirvedeyken de eteğine inemem

Çıkmalısın meşekkati bir bir
Ne yani
Biz anlamayacağız mı? demek
Bilmezi kalışa kibir
Bir alçağın düzlemi
Bir yükseğin sözlemi
Traktör üstünü karasabanın gözlemi
Zorunluyum şanzımanlı difransiyelli
Karbüratör, karasabanın olmaz özlemi
Sözü anlamı kullanmam değil köteğine
Bilişti yanım bilir ama düşmez, eteğine

02.11.2013

Kert-mek: Bir dal parçasının ya da sopanın veya ağacın üzerinde hafif çentmeler, hafif oymalar, yiv açma, kanal açma işine kertmek denir. Aynı zamanda kertme işini yapılmasını isteyen bir emir kipi.

Örneğin: sapan için çatala bağlanacak sapan lastiği sıyrılmasını diye sapan çatalının lastik bağlanacak uçları, arkalı önlü hafif yivlenerek kertilir.

Kertek: Kertilmiş olmanın nicel durumu.

Kerteğinde: Hazır duruşlu bahane oluşla, akıl önündeki bir soyut bir kertiğe depo olarak konan hazır savunmalı sözlü kalıp sunuları.

Bayram Kaya

Kheops 1

Kheops, yüzyılların seyreylediği
Çöllerin narsisti, çöl doyunu.

Tutup seni sfenksin
Çalsam taşına.
Parelerin, etnik düşer
Halkların başına..

Düzen içi yapı ile çıkar
İnayeti.
Seçilmiş olur
Aratır seni cinayeti.

Keops, dalyan adam
Kokmasın diye anasının
Seyirlik tuzladığı adam
Bazen dünü şekillemek
Günde kokmaktan iyidir.
Adamlar görmek muştun olsun

Keops, blirsin ki
Kır çiçeğini koparmak sana yakışmaz

Anımsamalar geldi geçti Keops
Başın göğe erdi mi?
Az sonra, kana dönüp kokuşacak
Nil'in sularına...
Dalıp dalıp giderken
Yel esmiş gibi geldi geçti
Soldurduğun Nil nilüferleriyle
Sorumlusun kalbinden
Hoyrat zamanların yalancı baharlarında.

Keops, dalyan adam, de hele
Boyun uzattırır boy yarıştırsın
Hiç ufak oldun da
Duygundan taddın mı?
Yavuz, Tacı diyara götürürde
Kefren'e bakarken ne hissetin?
Yolcusu yüzyıllardan sonraya hayranlık
Sağnaklar gibi çölün gözlerinden
Hesap edilememiş gidişlerle
Assuan'nın mavi gözlerinde
Tomurcuk olmadan çiçeklendin
Mevsimsiz baharlarda

Keops, çöl narsisti
Bırak kendine dalmayı
İhtiyacımız var söyle hele
Önceki binyıllarını ve
Tanığı olduğun zaman mutluluklarını
Uzletin, bağ bozumu gibi seçer

Zamanı sıraya koyamadan daha
Yılgınız yılgın
Patlayacak gösüsler çekmez yükü
Hesapsız açan baharlarla

Keops, seyrinin tuzlanmışlığı adam
Zanlara gark olursun karşı totemle
El veririken Akhenaton'a
Birde sana derler, im ederler
Ne firavunlar var boy ölçüşürken
Aşifte koyunlarında güçleri
Hitap ederken küçülmede sürçleri
Firavun olamamışta, firavunca çarparlar
Enflasyonuma sebep baharlar.

Bahar aldatmalarımızın yalnızlığı
Uzlet geçişleri iyidir
Güncede olamamanın titremelerinden...
Zamana direnendir çünkü
Heybet bilinir.

18.01.2009

Bayram Kaya

Kheops 2

Dünün ne idi de
Bugünden şikâyet edersin
Kheops?
Ki böyle demelerimle
Fırtınalarımı dindiremem
Daha kıvılcımlanmalar burnumda iken
Senin sonbahar şimşeklerin çaksa da

Gözlerin buğulandı mı?
Burun, kulak ve parmağın adak olurken
Kabil'in, kınalı kuzu işareti üzerine konmuş olur
Alın ve saçlar aidiyetlik için dağlanırken
Eli öpülüşe, alına değdirilen sahibi yenlikle
Uzanmışken başın dolaklarla bulutlara
Yere bakarsın, alçalmadasın burada
Ne zor değil mi, ululuğun alta devinmesi
Sonbahar sisi, aralanırken

Günün donuklaştığı yerde oysa
Sosyal coğrafyan renklenmekte
Kölelikte, saç tutumlaşmanla mesh ettiğin yer
Sen, Khufu ile ululandığında
Emeğindi yücelik ve kutsallığın
Bulabildin mi?
Sonbahar saçılmaları doğumlaradır

Düşüncede küçüldükçe
Arzularda büyürsün
Akılca durursun
Sarsılmaların kendine geliş olur
Us... Sen düşündükçe
Durulmalarla, ufka açılır
Yollar uzar
Bre çöl narsisti!
Böyle durumlarda için
Nefertiti'yedir sonbaharın dönüşü

Ey Kheops, aşkın taşmasa idi
Duyguların büyür
Başın bulutlarda olur muydu?
Kuhufu sen ile sen Kuhufu'yla
Sarılırken
Sarmaşık arzularla yarışircasına
Kapını bir kez çalabilsek
Zamanı saracağız olumunda
Zindan arzuların gün ışığı tutkularına
Haydut iç geçimlerinin
Sonbahar Güneş'i solucunda

24.01.2009

Bayram Kaya

Kıl Beni

Sen beni bayram görürsen
Bayram çok yok
Sen beni özne nesne görürsen
Bayram pek çok (yok pek çok)

Bir, birden gelir bir çok
Çok, birle müteşekkil yok

Ne uzletin gam elinde,
Ne de vuslatın şan elinde pinhan
Bir hedere duçarım ki savrulur yelinde

01.06.2012

Pinhan: Burada hatırlanır, acısı ve sevinci duyulurla saklanır değil

Bayram Kaya

Kıtır Kıtır Zıpır

Yine yemini yemiş te
Kıtır kıtır
Bir ahını tutumda
Nişadır değmişle zıpır

Solucan gibi yaşama dururla
Kıvrıl kıvrıl
Kıtır kıtırsın
Ne var ki daim olanda
Biliş vuranda bakışın durur
Sözün kurur
Zıpır zıtırsın kardeşim

Sosyo toplumsa oluşta
Bir boyun vebali gibi
Eğilmemize hibe
Bir bataklık gibi
Çekiyorsun bizi de dibe
Birini alırsın
Üçü beşi birden
Üstüne promosyon
Bir de hüküm olursunuz nasibe

Öznellik birin
Daha çok
Olur, sosyo toplumsa değerlerle girin
Böyle tutarsın yücelicimle sema
Damarında nabızdır; dolaş olurla hema
Görüntü ve görünüş insan
Biyolojik türün
Budur aslolan ve görünen som ürün
Zıpır da, kıtır da
Öznelliği ne olukta ne oluşturduk ta
Üstüne üstlük demez mi?
Ben insan oluşla hasibe!
Bilmez misin çoğuldu sıfat
Sen zıpır olukla
Hasibe oluş, girmez tasvibe

12.05.2015

Zıpır: Delice tavırlı. Şımarık. Hareketlerinde ölçüsüz. Delişmen. Akılsız (zırtapoz-argosu utanmaz)
Özne: eylemli varlık. Bilen ben. Bilinç düzlemi
Hema: Kan. Hemal; kan sistemine ait. Hematoloji kanbilimi
Tasvip: onama, uygun bulma
Hasibe; değerli, soyu temiz saygı duyulan

Bayram Kaya

Kırda

Keyif de aldım be gönlüm:
Kelebeğin kanat çırpışından,
Böceğin kımıldanmasından.
Düşün konusu edebildikçe.

Coşku verdi baharın esintisi,
Kuş sesleri, rüzgâr uğultusu.
Baş başa kaldığımda doğayla.
Feryada ulaşmış çığlıkların kesintisi. (nde)

Hoş oluyor çağlayanın akışı.
Suda çıkmış kurbağanın nakışı.
Yel altında duldada günün yakışı,
Hele prim verirse cananın bakışı.

Bu duygusal, seyirlik algılarla,
Geçmişin yorgunluğu unutulurken,
Birine yaşama, birine ölüm hakkı
Kertenkele ağzında sinek yutulurken!

Yine karıncalandı kafam;
Kelebektir, uğultuydu, böcekti tamam,
Mekanik bir zaruretti ölüm, aman aman!
Daldım yine düşünceye pek yaman.

Doğanın bir parçası idi gidiş,
İçindeydim doğanın, üretirken dışında!
İnsanda olamazdı bu didiş!
Çünkü onlar yokken, ben vardım kışın da.

Hem dinginleştirdin hem kabarttın doğa,
Hacetsiz, kabartıyı ova, ova.
Yaşamsal dirimim geldi tava.
Gönlüm gibi açar kapar hava.

Serinlik duyumsandı su dökülürken,
İpil, ipil cümbüş oldu pırıltı, suda sökülürken,
Yarın farklı olmayacaksa, niçin doğacak,
Güneş tepe arkasında bükülürken.

13.06.1996

Bayram Kaya

Kırılan Süreçler 1

Köleci dönemin başlarında, ittifakı yapının farklılaşan, gelişen, değişen yüzüyle; yeni bir yaşantı tipi ve yeni bir insan tipi anlayışı ortaya çıkmıştı.

Yeni şey, eskinin üstüne bina oluşla; anlam değişmelerine, anlam sapmalarına uğrayacaktı. Eski ittifakı iman kalıplarının uğrayacağı anlam değişmeleri; hali manzarayı yansıtan anlamlandırma olmaktan öte bir şey değildi.

İttifak iki güçle baş başaydı. Birisi yeni oluşan değişen köleci sürece ayak uydurmak ve bu süreci kavrama çatışmalarıydı. Eski değer yargılarına göre beliren mantığı, yeni sürece anlam veremiyordu. Yeni süreci bir türlü içine sindiremiyor. Ama sürecin de böyle yeni şekliyle yaşanması gerektiğini algılatan bir çok görselliği, öznel söylemlerin inanması içine de, hapsolmuşlardı.

İkincisi yeni olan durumdan şikayetçiydiler. Eski bildikleri sözcükleri başka tür yorumlama ve başka bir durum üzerinden değerlendirmeye başladılar. Bu tür öznel gelişmelerin çelişkisi şimdiki tedirginlikler ile birlikte anıldığında, tedirginliğin nedenini eski ittifakı imandan kopmaya, bağlıyor olmalarıydı.

Olup bitene bakılırsa, insanlar eski imana vefasızlık etmişlerdi! İnsanlar imanı kavilleri üzerindeki sözleşmeye sadık kalmamışlardı! Kült merkezlerinin iman kurallarına kulak asmamışlardı! İnsanlar imanlarını kulak gerisine atmışlardı! Bu tarz kurgularla başlarına gelenleri anlamağa ve başlarına gelenleri sindirmeğe çalışıyorlardı.

İttifakı süreç gelişmeleri her ittifakta başka başka oluşuydu. Benzer yollarla geliştikleri gibi başka başka zaman içinde başka şekilde de geliştiyorlardı. Birbirine yakın komşu olmanın zaman mekânı içinde; benzer zaman rekabetli geliştikleri gibi farklı zaman zemin yarılmalarına uğramak için, boy uzamasını da yapabiliyorlardı. Yani gelişme bir türden değildi.

Eski ittifaklar, sonraki dönemlerde özel mülkiyetçilik diyeceğimiz bir süreç durumun içine girmişlerdi. Mülkiyetçi köleci düzenle huzursuzluk, önce azar azar boy verdi. Zaten süreç boy verişini anlamamıştı ki süreci ciddi ciddi tınsındı.

Köleci dönem dediğimiz sürecin adımlarından olan mal biriktirme, malı olanın hükmetmeye başlar oluşla köle çoğunluğun maldan mülkten yoksun kılındığı bir süreç çarpılmasının zaman kırılmaları başlamıştı.

Artık ortak sofralar, bir arada üretmeler, bir arada üretilen totem ürünlerinin, bir arada tapınak eliyle ortaklaşa kullanım süreci, çaktırmadan tarihe karıştıyordu. Siz yürüne gelen yolun devamının sürer olduğunuzdan; yolun zaman mekân değişmeleri size köklü bir değişimin habercisi gibi gelmiyordu.

Böyle ortaya çıkan yeni yaşantı tipi, özel mülkiyetçi köleci ilişki tipiydi. Yeni insan da, eski ittifaklar içindeki gibi ayrı ve aykırı totem grupları sentezi kılan insan tipi değildi. Komün yaşamı ittifakı sürecin dönemi, yüzyılların gerisinde kalmıştı.

Cennette yaşam bitmekteydi. İttifakı imanı, ortaklaşa sentezli cennet hayatı, tükenip sönmekteydi. Mal edinenlerle, mal edinmeyenler yerlerini almıştı. Ezen ezilen düzleminde cennet ilişkileri büyük bir fay hattıyla kırılmıştı. Zaman zemin, bu kırıklı fay hattının; birbirine göre olur sekans durumlarına göre çalışmaya başlamıştı. Bu sekanstik çalışma, yepyeni bir durumdu.

Düşünce felsefesi, cennet ilişkisini değerlendirip işlemiyordu. Kült merkezli, komün ittifaklı, ortaklaşa sürdürülen cennet imanı, yeni durum karşısında iflas etmişti. Cennet ilişkileriyle oluşturulmuş, o güne dek tüm zamanların düşünce felsefesi; biten cennet yaşamıyla damaklarının tadı oldu. Bu damak tadı günümüze kadar ballandırıla, ballandırıla; hayali edile, edile anlatılacaktı. Cennet, kendisini bitiren süreçlerini, başlatmıştı.

Yeni insan köle insandı. Köle insanın düşünce ve felsefesi; cennet üzerine değildi. Cehennem palyatif çözümlerle katlanılır hale getirmenin düşünme ve yaşantılıma süreciydi. Cennet te bu katlanmaya göre, katlanmayı yeni bir cennet hayaline çevirmenin uğraşısı olmuştu.

Artık düşünce felsefesi, sınıfsal, ideolojikti. Erdemler vardı. Erdem, bir sınıfın köleliğe katlanışla boyun eğmesi idi. Köleliğe tevekküle razı durmasıydı. Diğer sınıfında bu köleliğe adaletli hükmetmesi idi! Mal mülk yüzünden azıtıp sapıtmamasıydı. Yeni iman, "efendi köle ilişkisini düzenlemenin imanıydı".

Yeni iman savı, buna yarıyorsa imandı. Efendi köle ilişkisine yaramıyorsa sapıklıktı. Şeytana uymaktı. İblislikti. Şimdi kin nefret, haset, gasp, darp, öldürme, hırsızlık, dilencilik, kişinin bedenini satması türü ne isterseniz en yakası açılmadık sözler oluşla, bir bir hali icaba göre arzı endam etmeye başlamıştı. Köleci zaman zemin süreçleri, kendi içinde eski sentezci cennet ittifaklarının, sonunu getirecekti.

Şimdi; yaratılışa, kadere ve cennete iman vardı. Kaderinizde size rızık verilmediyse bunlara cennette kavuşacaktınız. Hesaba çekilme vardı. Adalet "mülkün" temeliydi. Yani malı-mülkü olanın rızasını gözetmenin temeliydi. Verilen rızık dünyadaki bir oyalanma ve eğlence oluşla; bir sınav şekliydi.

Cennet bitirildiği için cennetteki düşüncenin de köküne darı suyu dökülmüştü. Enerji sağlama girdileri olan yiyecekler; tanrının verdiği bir "rızk ve nimet" olup çıkmıştı. Köleci döneme dek rızık ve nimeti hiç bilmeyen, böyle bir kavramı kullanmayan insanlar rızık, nimet üzerine felsefe üstüne felsefe üretip ideoloji yapıp, söylüyorlardı.

Bu felsefeler göre "rızk ve nimet"; "kısmet"; "kader", "fitrat", "şans", "talih" olmuştu. Herkes eve ekmek götürür oluşla rızık peşindeydi. Şimdi köleci düzlemin mal ilişkisine göre çok güzel atasözleri türeyecekti. Söz gelimi; "rızk, kısmeti olanın kaşığında çıkardı". "Kısmetse gelirdi, Hint'ten Yemenden; kısmet değilse ne gelirdi elden".

İlahi dinler de bu, "rızk olma, nimet verme, bunların kader kısmet işi olması gibi savlarını ortaya koymaktadır. Hâlbuki ki bu savlar ilahi dinlerden çok çok önce oluşmaya başlamıştı. Hatta bu kapsamda nimetlerin yaratıcısı tanrı, nimetlerin dağıtıcısı tanrı, kaderleri yaratan tanrı, mizanı elinde tutan tanrı oluşla ayrı ayrı tanrı figürleri köleci ideoloji penceresinden yorumlanmıştı.

Halka yapılan vaazlar şeklinde bu oluşun ve olgunlaştırılan tartışmalar söylene geliyordu. Fikirleri, bir hale yola koymayı bin yılların imbiğinden geçiyorlardı. Sümer döneminde başlayan süreçler; Asur, Babil döneminde ortalamanın üzerinde bir genel kabulün benimsediği düşünceler ve varyantları oluşla kitlelerin değer sistemi olmaya başlamıştı. Bu tür köleci ideoloji, köleci ideologlar tarafından geniş yığınlara hayli benimsetmiştiler.

Edebiyat ve aktarımlar yoluyla gelen ittifakı dil, bu tür köleci ideolojinin düşünce ve

anlayışını söyleyip anlamlandırmaya da başladılar. Köleci düzenin kullandığı dil ve yaşantı şekliyle ödünç aldığı miras dili kullanması; anlam değiştirmeleri yüzünden kendi öncesini bilinemez hale getirmişti. Kendi öncesi ile kendi arasını anlatan edebiyat ve söylenece aktarımları, buradaki köleci düzleme; ökültist gelecekti.

Sürececek

Bayram Kaya

Kırılan Süreçler 2

Ökülteden dolayı artık yorum vardı. Anlaşılamayan ökülte gelen bu anlatımları, şimdiki köleci düzleme göre açıklamanın yorumlamaları olacaktı. Bu yeni yorumlamalar, tümen tümen saygınlık kazanacaktı.

Kendisi ökülte olan ve sürece göre bir kez daha ökülte kalan köleci anlayışlı mülkiyetçi dinler, dahi; köleci düzen öncesi anlatımlarını kendisine göre yorumlayışla; dinlere meşru öğüt kıssası yapmanın anlatım zeminini olacaktılar.

Kendi öncesindeki totem ve ilah düşüncesi, köleci düzene batini gelen ökült anlaşılabilirlik olmasından ötürü de dinler bu ökülteye; put ya da taşta toprağa tapmanın müşriklik âdeti, diyeceklerdi!

Sevgili Gazimizin gelişmeci ilerlemeci önder yapısı; konjonktür zaman yaşantısına denk düşen, düşünce ve felsefesini; günümüz çağdışı anlayışları; inancı bakıştan ötürü çağdaşlaşmayı ökülte bulup, çağdaşlığı anlayamayan gerilik içine düştüler. Sevgili Gazimizi, günceldeki dini inanç anlayışla bir deccal saydılar(!) Deccal dinlerin bir terminoloji putudur.

Günümüzden 5000 yıl öncesinin totem ve ilah dönemini, put sayan kafasıyla; MS. 'ki 2000 yılında dahi Şanlı Atatürk'ü anlayamamayı deccal sayan kafa arasında fark var mı? 5000 yıl öncesi uygarlaşmanın totemdi ilahtı yol adımı, insana; zaman perdelenmesi olan ökültelikten ötürü put, müşriklik diye dini terminolojiyle anlatılıyordu.

Günümüz iletişim ve teknolojisi içinde daha dün olmuş, zamanca ökülte olmayan; ama inançça ökülte görülen Şanlı Gazî hareketinin; deccal, tagut, dabbe gibi abuk sabuk din sel inanmalar içinde anlatılır ve anlaşılır olmasında, eskiyle şimdinin imanı mantık kalıpça, kafa yapısı farkı var mı?

Artık tam bir öte dünya düşüncesi vardı. Mana ilkesi öte dünya düşünmesiyle acayip bir dal budak salmıştı. Bu dal budak salışın kaynağı, komün sentezli ittifakı költ merkezinin, köleci döneme batini ya da ökülte gelen anlatımlarını yansımalarıyla oluşuyordu.

Nasıl eski komündü ittifakı dönem, köle kavramını bilmiyorsa ve köle kavramını komün dönemin ittifakına açıklayamaz, yorumlayamaz, olursanız; komünce sentezli ittifakın "insanını" da köleci düzene açıklayıp yorumlayamazdınız.

Çünkü bunların ne yaşantı karşılıkları, ne dil anlatım kavramları aynı oluşla ve ne de mantıki anlama kalıpları aynı oluşla o düzlemler içinde hiç yoktular. İlk yeni insan, ittifakı bağitlayışla, ittifakı insandı.

İlk iman ittifaka ve onun költ merkezi yasalarına imandı. Oysa köleci yeni insan doğrudan "kul, köle" insandı. Kaderi mallı malsız oluşla anlına yazılmış, rızkı boynuna asılmış olan insandı. Yeni iman köleci sınıflı ideolojiye imandı. Bu iki iman ve iki yeni insanın farklı ve zıt tarihselliğini bilmek, çok önemliydi.

Bu nedenle cennet algılı ittifakı dönem anlatımlarıyla köleci ideolojili dönem anlatımlarının iç içe geçen anlatımlarını yorumlamada zorluk çekerseniz. Köleci süreç, artık köleci mantığı güden köleci öznel ideolojiyle yarılan zaman zemin süreçli, çatışma ve düzenlenişimlerine dönüşecekti.

Dini mantığın paradoksu şuradaydı. Oluştığı dönemin gözü ve gözlüğü olan mantıklarla; kendisinden önceki ve kendisinden sonraki dönemlere, aynı açıdan bakmasıydı. Bu bakış, ister istemez dinlerin at gözlüğü oluyordu. Dinler, biraz gerilerini astigmatik görüyorlardı. Ama önlerine hiç bakamıyorlardı.

Cennet algılı ittifakı imanın mantığı şuydu. Ayrı ve aykırı oluşla birbirini dışlama zıtlığı üzerine binlerce yılın diyalektiği içinde yetişmiş, uzlaşmaz grupların; bir arada ittifakını ve sentezini sağlamaktı.

İnsan, ittifakçı birleşmeyi izah ederdi. İttifaklardan önce ne insan vardı. Ne de hiç bir totem dili içinde insan diye bir söz kavramı vardı. İnsan, ittifakın kullandığı ilk müşterek sözcüktür. İnsanlar ittifaklarla ortak dil kavramları kullanmaya başladılar.

İnsan totem dönemden önce de çok yakın türler arasında sadece kaçamak seçilimli bir cinsel sentezdi. Neandertal, homo sapiens, homo erktus, homo hablit gibi üst pirimat türler arası rastgele gen dejenerasyonu ya da gen ilhak islahı vardı. Totem dönem bu sentezi de engelleyerek tam bir biyolojik izalasyon ortaya koydu.

İttifakı melez olan yeni jenerasyon insan, ittifakı perçinleyip onaylıyordu. İttifak bir kültür ittifakı, bir biyolojik sentez ittifakı, bir totem meslekli üreten işler senteziydi. Sentezin onay şekli de, iman ve imanının belli süreler içinde sık sık ayin edilmesi idi. İnsan, gruplar birliğine olan tevhide anlaşmanın, sözleşmenin, kavilleşme imanı içindeydi. Bu anlama ve anlatımların sembolizmine ve her biri bir grup suretinden görünüşlü melez doğumlara "insan" diyorlardı.

Yani insan ittifakın insanıdır. İnsan ittifakı dönemin sosyo öznel bağ kültür aracıdır. İki üç ve daha fazla grup; kült merkezindeki ilah karşısına geçip; "evet bu yeni durum, birliğimizin yeni insanıdır". "İnsan, kült ahdinin imanıdır" diye kült merkezi önünde, kült merkezi şahitliğinde; bir ittifakı kabul lük olan onaylamaydı.

Köleci dönem insan sosyalliği, kendisini köleci üretim düzeni ve köleci ideoloji içinde bulmuştu. Anlayışı, imanı ve mantık kalıbı köleci zihniyeti çözmeye programlanmış. Zaten kulluğu da çok olağan görmektedir. Bu nedenle köleci dönem insanı ve imanı ittifakı ve totemi dönem süreçlerini bilemezdi.

İttifakı süreçlerin anlatımları ve dil kalıp ifadeleri de, köleci sürecin anlama ve anlatımlarına olağan gelmesi, olanaksızdı. Köleci dönemin kendisine kadar gelen bir ittifakı anlatım olan "insan" kavramı aktarımı vardır. Köleci insan zaten ittifakı dönem diye bir tarihsel kategorize ligi içeren bilgiyi bilmez.

Ona aktarılan masal, hayal, sıra dışı yaşamlar gibi gelmekle ya ökülte oluşla yorumsal anlatılan iman ilkesi olmuştu. Köleci döneme aktarılan ittifakı iman; eskinin imandan sapan azgınlığı oluşla, hurafe imanı diye tabir edilmişti. Aktarımların içi boşaldığından yeni köleci düzen içindeki anlamına tahville, konsolide edildiğinden, tabii ki ittifakı sözcükler şimdi karşılığı olmazından bir masal gelecekti.

Eski dönemin ittifakı iman kavramı olan insan, köleci döneme doğru değişen, düzene göre anlatılıp yorumlanmaya başlamıştı. Araya zaman ve anlatım perdelemesi girince, insan kavramındaki eski ittifakı olan tarihsel bilgi yok olmuş, bilgi aktarımı karanlıkta kalmıştır.

Mülkiyetin oluşmağa başladığı dönemde insanı, ittifakın ilahı olan Tanrılar yaratacağı.

Artık ilahlar, ilah değildi. Tanrıydı. Çünkü tanrı, insanla birlikte insanın mülklü mülksüz doğma kaderini de yaratacaktı. İlahlara böyle bir tasım yapılamamıştı. İlahlar var olan şeyleri düzenliyor, yaratmıyorlardı. Böylece kaderi yaratan ilah, düzenleyen ilah kavramından ayrılık bir belirtişle, tanrı olacaktılar.

Köleci düzen, var olan ittifakı düzeni düzenlemeye karşıydılar. Kölelerin cennetini suya düşüren efendiler, yeni bir cennet keşfetmişlerdi. Bu nedenle köleci düzene, yaratan gerekliydi. Dilediğine dilediği kadar mal mülk veren bir yaratma anlayışına inanma gerekliydi.

İnanma kendi kendine bir telkindi. Köleci ideoloji yaratma inancı üzerine oturmalıydılar. Bu nedenle "tanrı insanı, tanrılara hizmet etsin; tanrıların işlerini görüp yer sofrasını hazırlasın diye yaratılmıştı". İşleri görülen de, sofrası hazırlanan da, hizmeti yapılanda ittifakı dönemdeki; kült merkezinde oturan totem temsilcisi olan yöneten, otoriter insandılar.

"Tanrıya sofraya hizmeti için yaratılış"; köleci düzene göre yeni anlayışın oluşturulmasındaki en belirgin ve en kadim ipuçlarıdır, bunlar. Tanrı kul insanın içine ve anlına kaderi yazdı. Bu yaratış anlayışına göre, mülk tanrınınındı. Rızık tanrınınındı. Tanrı, mülkü ve rızık dilediğine verirdi! Kaderlerinde, kimine mal verirdi. Kimine de hizmet etme kaderini verdi. Rızık, bu dağılıma göre çıkarılacaktı!

Görülüyor ki İttifakın oluşturduğu insan kavramıyla; köleci düzenin yarattığı insan kavramının hiç bir kan ve doku uyuşması yoktur. Köleci düzen içinde kaderiyle yaratılan "insan" kavramını öğrenen bir kişi, ittifakı dönem anlatması içindeki "insanı" anlaması olası mı? İttifakı anlatımın insanı, elbetteki köleci dönem insanına ve köleci imanına, eskilerin masal ve hayali gelecektir.

İttifakın insanı söylemi, köleci dini anlayış içine geldiğinde, o anlatım anlaşılmazlıkla ökülte olacaktı. Köleci düzendeki bir kaynaktan kardeşler olarak yeryüzüne yayılan insanın, iman anlatışına; ittifakı dönemin "insan" dediği anlatımı; sapıklık, putçu söyleyiş gelecektir. Böylece bir tarihi bilginin canına okunacak ve de köleci süreci destekleyen gelişmenin yanında bir de, dini at gözlüğüne sahip olacaktık.

Görülüyor ki köleci düzenle, yeni bir yaşantı tipi ve yeni bir insan anlayışı olan kültür ve uygarlık imanı ortaya çıkmıştı. İttifakı düzen gelişmesi süreci yol ayrımlarının başına getirmişti. Ama illa bu yola mı girilecekti? Artık yeni yol ayrımı tarifleriyle yapılacak bir şey yoktu. Kervanı saptanan ilke doğrultusu içindeki meşru mücadelelerle, yolda düzeltmek gerekiyordu.

09.07.2014

Bayram Kaya

Kırk Boğum

Dizler secdeye götürür seni
Bir tekrar da görünse
Her tavafındır yeni
Şikâyetime değil
Işığım olursun, beğeni

Davalı sürsen de
Bu azmi vaz geçilmezi
Müşteki bakışlar
Yol tutmaz sanma aharla
Kafam şişman
İstemlerim pişman
Sır tuttu mu araya
Ne dost girer, ne düşman
Kan olmuşum ya;
Daha manasına değil, daraya

Dün kapına geldim
Bugün kapından beri
Ne mübareksin efsuna
Bakmadım geri
Alem laf tutuyor
Laf, laftan öte hüner
Sakıza laf bıraksam
Anlamlarınca süner
Bir anlam ki, anlama değer
Söz verilmişse eğer
Sözler tutulmak için

Bırak
Kırk boğum olsun gırtlak
Gereğinde sözler, yutulmak için

18.01.2011

Bayram Kaya

Kırk Yıllık

Hayali bir uydurmadan, düşünceden mülhemdir.

Bir arı bir sinek
Bir narı bir binek
Bahçeye girdi dilek
Verimli ya biz onu bilek!

Darısı darı, yarısı yarı.
Çerisi çeri, esvabı sarı.
Çevirdimi hamasete lafı
Bir gülmededir tutturur gafı.

Sürüncemede her şey.
Vade üstüne vade kor! *
Şark kurnazlığı bu
İnanmaz isen Nasreddin'e sor.

Kendisi için bir şey isteyen namert!
Tıpiş tıpiş, yürür bir alamet.
Bilirim ya bu bir kıyamet.
Derler var bunda bir keramet!

Gayrı sen sağ, ben selamet!

Tutmadı, biri olmazsa birin!
Buyurun cümbür cemaat partiye girin!
Kokuşmuş her şey, laçka iken gelir şirin.
Alternatifiz, bizle silin süpürün!

"Dün bir öncekinden, bu gün dünden,
Yarın bu günden; ey vatandaşım."
Yurt sathında kanıyor milletim ilin
"Bu olmasa dünyanın en iyisiyiz bilin! "***

Dolu dolu, avanta kiler,
Hesapsız veresiye, biner biner.
Biri iner, biri biner.
Birileri oyunda hep siner.

Ülkem kendinden öncelikler diler.
Kabahat ürker, ülkem özür diler.
Seçmece enflasyon, biner biner.
Çark döner biri iner, biri biner.

Döndürülür döngü:
İhmaller, vurdumduymazlık, yadsımalar
Eyyamlık günü birlik,
Akıtılan anaların gözyaşına;
Eh napalım yarısı darısı başına.

14.06.1995

*1. ve 2. drttlk konuya zihinsel hazırlıktır. Bir nitelik tutumunu vurgulanmaya ve zihni canlandırımın sağlanması, oluşturumu için yazıldı.

Bayram KAYA

Sinek: şşmek, mızızlık, kendi söyleyip kendi dinlemek.

Darı: 1-Karşısındakine durumun aynısını dilemek: "darısı sana" ilenç ve iyilik dileme olarak ta kullanılır. "ocuğun iş bulmuş, gzn aydın.", "darısı sizin çocuklara" gibi. 2-öncülden kalan ardıl, darı kılınmışlar.

Darı-yarı: Dönüşümlü baş baylar. Bir birinin hem darıları, hem yarıları tamamlayıcı görülen yetersizlikler, gdkler.

Esvabı sarı: Darıların patavatsızlıklarını, laf giydirmelerle kapatan, toz pembe kılıcı kişilerin tutumu, kılıf giydirici anlamına. Aıklaman sözcüler, yalanlama grvlisi.

eri: Koruman, asker

- Vade; önce 100 günlük istenir. Fiyasko. 6 aya çıkarılır. Tam bir iflas. 2 yıl- 4 yıl sıraları gözetilir. Umutsuz vakadır. Bu kez vade sonunda fren mesafesi istenir. Sonuç: hala aranır dururuz. Sen sağ, ben selamet. Vadciler ortada yok.
- 16.06 1995 ana haber bülteni: "...doğu olayları olmasa, Dünya'nın en huzurlu lkesiyiz..." dedi cumhurbaşkanı. Bu dörtlük şiire 16.06.1995 de eklendi. Hemen hemen sıcağı sıcağına.

Bayram Kaya

Kısarak Kısarak

Qadim soğuklar işliyordu, ciğerine ciğerine
Öfkeyle "es" dedi, küskünce "pes" dedi; ama hışmını "kes" dedi
Bahardan kışa, kıştan bahara üretim namusuna; ahit demiş, erdem demiş
Nadim düşmüş, şimdi sahipliği yok, hayali yok; yolcular üzerine

Üreten ilişkilerden bağıntı her bir kaideyi töresi
Yoktu, gereği tasasından ilhamla kazak öresi öresi
İnanacağı, tutunacağı, vatanım diyeceği bir yöresi

Yola düşmüşü deliydi amma, göz kapalı alkışlayanı salak salak
Kan oturmuştu memlekete aymazlıkla, haramilik yalak yalak
Acep demişti, müdavice her devamı gibi sesim gider mi çalak çalak?

Birin durmaz ki irin gibi biri pörtse; bir değil ki üstünü örtse
Üstüne üstlük nazarı ilhamla bir de ahlaksızlığa büst lük
Küçümen ezikliği araya promosyondur dil uzatırken mazisine
Travma tik psikolojiden, büyüklük hastalığıyla amaç Şanlı Gazi'sine

Kalmamıştı ki gün, kalmamıştı heyecan ki göresi
"Bu Pazar" dedi, "ne olacaksa bu pazar işte"
Şafağında Gazi, elinde üreten maziyle yürümüyor da bir güç gelmişti inişte
"Haydi" diyordu her biri sokulurken hedefe amade nefesi nağmede diğerine diğerine
Anılları mızrak, on yıllar uyusukluğuyla küheylandan heybet ama etkisi kısarak kısarak

Gülümsesi, sanki vuslatına ayın, arzusu bitmez tükenmezden doymazına bir tayın
Aç açına bir iştah ki, tıpkısı hançer gibi aceleden işliyor derince içre, hain hain
Sanki ulaşacağı bir yerlere adres, durmak bilmezine cebelleşe temaşa edecek gibi
Her pislik canı kabz ile pak; Her güzel şey bir uykuyu ölümü hak; eder
Sanki gitmese, kör vardı gözünde çekerine gör gibi
Anımsamalarla delmekteydi bakışlarını bir ovup, bir açışta kısarak kısarak
Hâlbuki ne celal vardı, ne de şiddet; ama bir yanı hala pusarak pusarak

Pusmağı bile uzaklara yele oldu, haykırış oldu, gele oldu kükrek kükrek
Bu hal ile duydu ki hırsız var kasıklarından öğürtülerle kusarak kusarak
"Daha" dedi "rahatla onmam", esti poyraz; "ileri" dedi, soluğunu kesti poyraz
Mütekamiliyetten dıştan katılışla, içte göğsüne bir hafiflik konmuştu
Her başarının sevecenliğiyle
Memedim, narin askerim, neferim; bir kesine, bilirim ki tek bir seferim
Bir müstesna tebessüm, bütün hayalleriyle sefer sonrasına donmuştu

23.12.2013

Bayram Kaya

Kısmilikteki Olası

Sevmek ve sevilmek...
Adamlığından,
Saklanmaz yaşamsalların
Izdırabından önce gelir.

Sevmek ve sevilmek...
Kararından,
Vaz geçemeyeceğin ayarından
Karamsarlığından önce gelir.

Sevmek ve sevilmek
Kendinden, kendiliğinden
Fendinden efendiliğinden
Yar ile yar dan önce gelir.

Sevmek ve sevilmek
İkilemi an edemeyip*
Sudaki imdada dahilen
Atlarken boğulmandan önce gelir.

Sevmek sevgili sevilmek
Kar güdülürkenki ziyan
Tarla zamanı harman
Gözetmenden önce gelir.

Karanlıklar aydınlığın ardında süzülür
Yıldızın kalbi niye karanlıktır?
Ziya cazibeden kaçamazda ondan
Işık girişiminde niye karanlık vardır**
Sevmek sevilmekten gayrı, çekimden kaçıdır.

Bir duygu yaşayacaksın gönül
En umutsuz anda
Kanat takıp sana, alıp seni
En umut olana döpar yapacak.

25.11.2007

Bayram Kaya

Kıtlık Ve Kuraklık

Senin değilse
Seninmiş gibi aşır
Bir şase
Bir kasa
Değeri bilmez ama
Yükü taşır
Man motor
Man kafa
Belki dört çeker
Sekiz tekerdir
Kendi mertegiini görmez
Elin saman çöpüne
Der KeMAL!
OsMAN KAFADIR bu
Nato kafa
Nato mermer

Osmiyumun OS'u
Manın kafası
OS-MAN KAFA

Cehalet böyle bir şeydir işte
Sözcüklerden oyun
Zeka sanısıyla doyum doyum doyum...

Anlağı demir
Öznesi bakır
Hiç bilmez ama
Paylaşım diye
Ordan burdan yük taşır

17.01.2017

Anlak demir: Anlağı kıt, kıtlık
Öznesi bakır: Düşünen beni kurak, kuraklık

Bayram Kaya

Kıvrak

Olmadım oralı, bakacak.
Bekledim sürpriz yapacak.
Sanma ki benlim tırak,
Belik uzun bel kıvrak.

Avarece bir daldım,
Hal oldum bin bir kaldım.
Çayır çimen şimdi saldı,
Göz hizada can kıvrak.

Davamdır seni sevmek.
Can içere, can evsek.
Bir olmuşum amma
Beden yavaş, hal kıvrak

Sürerim seni deri dem.
Karmaşa olur, bilmez isem, seni kem!
Tarumar oldu aklımda;
Bilgim kısa, fikir kıvrak.

Hem hal olurum, kabıma sığmam.
Akar, akar da,
Sel olurum amma;
Yatak yavaş, su kıvrak.

Can diyetle, afiyet cananda.
Kafiye mi dersin hananda.
Bir hissetse, bir duysa,
Bayram olur da, kavuşma kıvrak.

Hazan cana gazelde,
Güzel güzün de güzelde.
Göz durur öz, güzel de.
Güz dönüşür, zaman kıvrak.

10.01.2007

Bayram Kaya

Kim ki Vaz Geçilmez?

Güzellik baki ama güzelde haki
Şafak günden önce, ya sonrası; afakî

Güzel ölür ama güzellikle
Güzellik seçmez*
Hani nerde güzel kim ola o geçilmez?

İştihayla, yarla anı kaptık kapattık
Sürene hani devran işmarıyla kanaattık.
Süren devranı, devran süreni
Hani ki o vaz geçilmez?

Vücut bulman ahkâm, övmende bak sanı
Seferi var, sor; kaç kez battık, sanma kuru sanı

Neler oluyor anda bak kesif bulmaz
Yaptığın değiştirir şekli anda tanı

Pazar etmiş payı mal, hatıra senin.
Ucuz durur, pahalı vurur; bakın kiraatine. **

Can sözlenir ahtı âmânda
Sanılı vaz geçilmez, arz endamdı yerde
Hani o vaz geçilmez, hani nerde?
Ziyade çok ihtişamın gururunda seçilmez***

Ebed uğrunadır; Cihan der BEN
Nicedir, erbabı has kırılır meydanda.
Kim ki nerede o, vaz geçilmez?

Hoş kılınır adımız bu yol erbabı itibar görende
Kalıcı değiliz, gidere; gider olmada yaşanırdı şu örende.

Akıl görmez, kopuşluk somdur can telaşta
Hangi ikide
Ana mı meler, kuzu mu meler?
Sayede olsa; kimdir vaz geçilmez? ****

Cahil sözü seraptır kırar, ele alıp içilmez
Ehlinde söz anlamdır bile düşmeyince seçilmez.
Ekilmişlere bak, dönmesi sürer, hangi kem ki vaz geçilmez?

15.06.2007

Bayram KAYA

*Güzellik seçmez: Güzellik ben bununla sınırlıyım demez. Bu varsa ancak ben bununla varım demez.

Nesneli ile o güzel ölür ama güzellik sürdürülür. Nesneli ile o güzel (o nesnedeki güzel algısında) yiter. Güzellik duygusu toplum algısıyla kalımlı ve sürekli, aynısı olmayan biçimde oluşturulur. Kendini o anın biçimiyle öne çıkarıp övünenler kalımlı ve bir daha bulunmaz sananlar nerede?

Güzellik plastik tutumların, toplumsal bir izlekliği, ve kendi varlığı olmayıp yaslanacağı, var olacağı bir somluğa ihtiyacı olan, ilinekselliği olan, bir kavram olduğu unutulmamalı.

** Nitelik, değer, düzey, seviye: ezberine söyleyişine okuyuşuna.

Ahtı aman: And ve güven, korkusuzluk

***Ziyade (çok) : Aynı anlamlı bağıllı değişken grub. Burada, söz vermelerin artımlı bolluğunda. Kendi yakıştırmı sıfatları ile bol keseden atmak. Vehimlerin, kuruntuların afra tafrası

İhtişamın gururu: Yine aynı anlamlı, bağıllı grub. Anlam güçlemesi, benzer anlamın birbirine zıtlanıp çoklaşarak etkimesi. Takılı pozlardan tavırlardan kendini kaybediş. Kendince taşıdığı liyakatin korkusuzluğu, her yapabilirlik cesareti.

***Saye: gölge-koruma yardım

Bayram Kaya

Koca Mehmet Destanı

Boz üveyik uçuşundan
Hayalleri kadarlan ufacıktı
Daha ömrü vefa etseydi eğer
Gencecikçe sarılmıştı yaşamına
Dolu dolu tutkunundan acıktı

Başı heybet nam dağlar
Zamanı mıdır, ayrılışla mola
Gözlerde ışıltı dururu ağlar
Duygular yarışırdır
Bırakır ardında ne bağlar

Rahmet, zahmeti bilmez
Bıraksalar orada bitirecekti işi
Dünya daim abada kesin diye
Dağın heybeti devrilmişti üstüne
Yine de kibirce
Bir yücelik, bir ululuk bilmezdi
Koca Mehmet...

Bir özlemişti ki...
Yaşamla ölümdü, tamahı
Hayırlar olsundu
Ayrılığı ölüm
Kavuşumu bayramdı
Özleyen ve özlenen
Uzletle...

Yol düştü üzerine
Şekilden suretler
Birinde doysa, birinde bıkar
Yorulmak mı?
Neydi o!
Şimdi uzaktaki bir anı gibi
Şevki bilmeyen aşktan yorulur

Şöyle bir anımsandı
Geçmiş aydın, ahdi kadın!
Dünyanın parçası
Olmayınca yolsuz
Dönmezdi onsuz
Aidiydi ve aitti

Anımsamalar bilme oluyor
Öfke burnunda düşmüştü
En fazla günahı
Masumiyetti kadarla, al al...
Artık fındık kırsalar korkmayacak

Gül koparsalar
Ah edecek
Korkular koklatsalar

Rayihalar salacak
Fırtınalar salsalar
Paratoneri olup
Dalga kıran kesilecek

Anlamıştı o...
Anlamaktan kocamıştı
Yılların ve yolların yorgunu
Koca Mehmet...

Yel oldu yel
Tutabilene aşk olsun

Söylediği türkü
Kaşındaki ivme
Kucağında bir çocuk
Belli belirsiz tebessüm
Bir güm anla
Yol tutturdu uzara yol

Sakınır mıydı?
Yolsuzun garabeti duyulanda
Dağdı; dağın adamı
Yola korda
Şevkle hizalardı nadamı

İnsanını severdi
Ta ki savaşımı
Isırıklar, kaşını olup
Birinin sümük diye attığı
İlik diye kapılmayana dek

Bir buluşma bir hasretlik
İki, bir oldu mu?
Günahı tutmazdı artık
Ahretlik derdi, ahretlik

Divan durdurulsa önüne
Vebali olmazdı ki yoldan dönüne
Saran, sarınan bellisiz olur
Dur durak bilmezdi ki sönüle

Hileden yüz bilmedi naki
Sulpten idi belli ki haki
Değil mi ki sürecekte ölümle baki
Ha, ben ölmüşüm; yaşarken sen
Berdevam hizmetten aşk döner
Zamanın sarhoşu idi saki

Zaman bitmek bilmez
Olgunlaşmanın minneti ile
Dağ devrilmiş, gün evirilmişti

Amma ve lakin yol çevrilmişti
Ölüm üzere şimdi yaşamak zamanı

Hasreti yatırım
Özlemi yatırılmıştı

Koca Mehmet
Tanımazdı nedamı
Dağın adamı...
Aşkı onda, şevki bende kaldı

şikâyetin selamın olsun...

13.01.2009

Haki: anlatan, hikâye eden. Toprakla ilgili

Naki: Temiz, arı

Bu şiir, yazarın çok küçükken, henüz 4 yaşında iken; 1956 yılında kaybettiği babası Mehmet Kaya'ya (nami diğer Koca Mehmet'e) ilişkin destansı tasavurlarıdır.

Haki: anlatan, hikâye eden. Toprakla ilgili

Bayram Kaya

Kod Adı

Kaderin rengi vuslat
Zifiri
Durumdan ziyan
Aşkta çıyan
Aldanışlarla
En önemlisi cehalette
Fukaralıkla
Mağduriyetle buluşma

Yürünmez olur yollar
Yoksunluğum halklaşamazda
Yurttaş gibi
Vatandaş gibi
Yasal haklarıyla gebe
Cemaate kaçır cehalet
Demokrasim
Ya diline ya dinine oy olmuştur

Kasvet bürür ortamı
Korku angarya bekler
Sevda ile vurulur
Çokluğa yanarız
Alkışlara kanarız
Alır başımı
Ya gönül hanemde sucudu gafletle
Ya özgürlüğüm türkü olur dilimde
Konuşurum, anlatırım, açılırım ilimle
Belki tuzağım olur adamlık
Huyum kurusun soyuma çekmişim
İsyanlarla insanlığıma tırmanırım

17.09.2008

<a href='http://www.ozgurlukicin.com' mce_href='http://www.ozgurlukicin.com'
target='_blank'><img border='0' alt='Pardus... Özgürlük İçin...' title='Pardus...
Özgürlük İçin...' src='http://www.pardus.org.tr/banner/bts01.png'
mce_src='http://www.pardus.org.tr/banner/bts01.png'>

Bayram Kaya

Kolaçandaki Günler

Kolgezer haramiler, avuç edeler
Bir benzer benzemez, geçmiş zedeler.

Yalan okuma yalınlığıma, harami deyi
Akıla baş, körde bile korku, ne deyi.

Saç baş yoldurur ölümü, öldürüleceksine*
Nedrette kalma katıl ölmeyecekse, sine.

Bu gönül, aşkı yasla dolacaktır
Sahibi değilsen, sahibi olacaktır.

Sen duyguların batkını /hüsrani-iflası
Hüzne düşmüşlüğüne yatkını.

Elinde ama sahibi değilsin aklın
Hevese düşer, pusuda saklın.

İsyandar duyarım; olur muyum ben de?
Mazlum astarı; yüzü, öldürdüğümde hem de.

Gönül yanında değilsen ve bağrında ise yakarı sevdanın!
Boşa işmar çizme, haraptan doğmaya dağılır yanın! **

Ne duru eğimsersin nazende, göreceksin ufku
Çizer mi bitimselliği, haykırır, tutulur mu nutku?

Mezatta sevgi ve bağlı kodu dudu. ***
Dağılmadır, karşılanmadır yaşamdaki hududu

29.06.2007

**Bunun en sorumsuzu: ""ne yapıyım, ben masumum"" demeye gelen iç ve dış
düşman aramaktır!

Yok mu? kesinlikle var. Ama temel neden değil vesile nedendir.

Tıpkı 1. Dünya savaşını, bir öldürme başlattı diye, vesile nedeni; yalan kıldıkları gibi!
Asıl nedenin, Dünya'nın yeniden paylaşımı, olduğu gizlenir. Oysa ABD başkanı Kenedi,
ve bir diğer başkan Olef Palme de öldürüldü ama savaş çıkmadı, çıkmadığı gibi savaş
akıllara bile gelmedi.

Yani vesile nedenler hiçbir zaman, olay başlatıcı değildir, doğal olaylarda gereklidir,
sosyal olaylarda istismardır.

İç düşman; bizim meselelerin yanında olmamamızdır, görmezden gelmemizdir,
sorumluluğu yerine getirmememizdir, TEMEL NEDEN budur

Dış düşman bunu görür, atağa geçer, kaşır,.

Dış düşmanın olması kadar, doğal ne yok ki, bahane ederiz. Yani mikrop var, ne yapayım, onun için hasta oluyoruz deyip oturuyor muyuz? Yoksa mikrobu bilerek, anlayarak, sindirerek, kendimizi mi geliştiriyoruz? Zaten bunun için sorum alıp, görev yapmıyor muyuz?

İşte böyle iken, olaya iç, dış mihrak diye saymaya başladımı, bil ki vesile nedendir ve tınma, sorumluyu sor.

***Bağıl kodu dudu: Hanımsallık papağanca, tekrardalık

1- Sevgiyi anlamlı kılan yaşanırılıklar; birliktelik, namus, sadakat, anlayış, birlikte göğüs germe, sözleşme, kararlılık vs. vs yitenle bunların mezatta iken hatırlanması.

2- Ve de, yitene; bunların faziletlerinin, boşu boşuna, papağansı, ezberini okuma, anlamında kullanıldı.

Bayram Kaya

Komedi

Bir ömür ki gözde olur ölümü bile bir kahırla
Bir yaşam ki doldur boşalt olur ömür ahırla

Hiç te az şey değilken, hayatı;
Bir tas çorbayla belledik ki imaret
Dünyayı sandık ki Emevi Camii'nde namaz kılmaktan ibaret

Bilmeden sahabenin terekesinden
Gelmiştik Kocaeli'nin Hereke'sine
Bilimi, ilimi eğlence görüp
Gaile üstüne gaile; çorap üstüne çorap örüp
Süreci Mekke ile Medine arasına götürüp
Ensar olduk, Hendek kazdık(!)
Çukura gömük, gömülüyle ayazdık

Cevvallikle kokteylin gözden kaçmaz lığına
Ekledik, proteini laboratuvar açmazlığına
Meşum bir On Kasım, On Yedi Şubat'ta
Yönetim, yönetemez oluşla kubatta

Levent Kırca'ya
Aziz Nesin'e
Tur bindirir mizahla
Bin bir tür dolambaçlı izahla...

Açtı ağzını
Yumdu gözünün
Esirgemedi sözünü
Açarken içindeki yangın çıkarır közünü
Dedi "Fail Salih Neccar..."

Söz üstüne söz
Göz üstüne göz olmazdı
Amma ve lakin

Resim başka
Tişört başka
Kafa başka
İsim başkaydı

Bir başka resim de tümünden o
Ama uyuşmuyordu
Birinde isim
Birinde cisim
Birinde alınan tişörtle

Canlı bomba o değildi
Patlayan canlı bomba
Haberı atlayanlara
"O benim, lakin adım o değil
Resim benim
Ama gözüken ben değilim" dedi

Devlet yeniden girdi araya
Dediler ha Ahmet, ha Mehmet
Şaban olunca ölmeyecek miydi yirmi dokuz kişi
Pişkin pişkin, söz bilirleydi devleti tem silenlerin işi!
Yerli, yersiz tüm kurumları taraya taraya
"Sen ölüsün" diyordu

Sizin anlayacağınız
Yaşar ne yaşardı ne yaşamaz...

Sözcü kürsüden iniyor açıklamasıyla
Anlamın ağırlığından kurtulmuş
Sözcü kürsüye çıkıyor izaha muhtaçlığıyla ömer
Kendisini patlatan canlı bombaysa Abdülbaki Sömer

Daha açığı
Açık saçığı
Esad'cı değil bir Vanlı
Şanlı değildi bir kanlı

Taziyesine gidenler
Yemin edenlerdi canlı heyecanlı
Ulusun dirliği, birliği için namusuna...
Takla attırıyorlardı, bir dilin divanı kamusuna

Koşardı ama komedi değildi sıfatlar, atlar
Bir mizah ustaları elimizde ahı zardı
Bir Kamusu Türki dediğimiz divanı lügatler
Olmaz hiç iyisi, yüzden gözden düşen kıratlar

23.02 2016

Gömük: Çamurlu, milli su. Bataklık. Gömülü olan
Kamus: Bir ulusun dil ve anlam varlığı olan sözlüğün eski dildeki anlamı.
Kırat: nitelik, değer, seviye
Ömer: yaşama, yaşayış, canlılık ya da hayat

Bayram Kaya

Kondisyondan

Başa bela olurken her cehalet
Yalan ve hiddet ile bir dehalet

Gama batmış değildim
Günü hükmü ile yaşayıp eğildim

Üç otuz artış
Yüzde seksen beş fiyatlara zam
Yarın
Artan emekli maaşları gazetenizde...

Limon sıktilar
Keyfim kaçtı

Kim ödeyecekti
Bozulan gönlümün faturasını?

Sevgili kırgın, tadım kalmadı
Yeni vergilerle, tuzum kalmadı
Yar yüzünde sivilce varmış
Beklentim boşa çıktı, gönlüm kalmadı.

Terör dediler gazi olduk
Yol dediler, trafik dediler; niyazi olduk
Memur emeklisi dediler, sarardık solduk
Yürümeyle sokak aşınmazdı
Eylemlere bol bolduk
Pusula uzattık, faturası çıktı

Hesabım var
Karışık dolaşık
Hesapsızlıktan kabarık
Ödemeler yanında alacaklarıyla yol aşık

Değildir tam amaç gönence yürüme
Ahlak diye diye, ahlaksızca çürüme

Maksat hasıl olmadıkça iş bürüre
Bahane vasıl olur engeldir yürüre

Talan olur, enflasyondan
Yalan olur, devalüasyondan
Yönetemez olur, koalisyondan
Görülürle sorulur hesabım benim

İşi tıklarında
Mışıl mışıl uyumuş
Gözaltı torbalı
Karnı çorbalı
Gene rehaveti var
Kondisyondan
Birin gider, bin bir gelirler

Edisyondan
Bir utanır, bir rezil
Pozisyondan

Ben acınırım da ben yanmam benden
Benim yanmam sen nedenden
Ben öderim de
Bozulan gönlümün faturası kimden?

04.01.2013

Dehalet: sığınmak, aman dilemek, medet, yardım isteyiş
Bürüre: Asıl olması gerekeni söyleyerek, izin onayını alışla, eğri olanı yapıp; asıl olacakla eğriyi meşrulaştırmak. Meşru olanı paravan kılmak. Asıl olanı saklayıp kılıflamak. Olması gerekeni sürüncemeye bırakmak. Bürümek.
Yürüre: Yürürde (cari) olana. Meşru olana. Üzerinde genelin mutabakatı olan şeye.

Bayram Kaya

Korktum Sevdam

Korktum sevdam:
Gecelerin karanlığından,
Gündüzlerin sessizliğinden,
Doğruların hepliğinden(?)

Evlerin donukluğundan,
Gözlerin solukluğundan,
Yolların bozukluğundan.
Seslerin kısıklığından,
Korktum(?)

Sigaranın dumanından,
Şeytandan da umanından,
Aşıkların güm anından,
Poşetvari sunanından,
Korktum(?)

Aklın ereninden,
Gözlerin göreninden!
Şehirlerin öreninden,
İhtiras süreninden,
Korktum(!)

Kalemlerin sivrisinden,
Duvarların gerisinden!
Özveri verişinden(!)
Hile bazın her işinden,
Korktum(?)

Masumun karışından!
Zulmün yarışından,
Sevecen varışından,
Yolanın sarışından,
Korktum(!)

Kapıların sürgüsünden.
Yapıların örgüsünden,
Erdemsizliğe sövgüsünden,
Bin bir suratın bürgüsünden
Korktum(!)

İneğin sağılmasından,
Bulutların dağılmasından,
Ölüleri sağ sınmasından,
Erişmemiş vakti çağ sınmasından,
Korktum(!)

Doğmayı şart sınmasından,
Tazeyi kart sınmasından,
Bencilliği tat sınmasından,
Emeğin yadsınmasından,
Korktum(!)

Bağnazlığın hortlamasından,
Sesleri akortlamasından,
Köpeği tortlamasından,
Parsel parsel yurtlanmasından,
Korktum(!)

İlerinin gerisinden,
Arkası yarın serisinden,
Utanmazın derisinden,
Yağdanlıkların çerisinden,
Korktum(!)

Okuyanın fendinden,
Birikimin bendinden!
İşin renginde,
Bayağılığın denginden,
Korktum(!)

Aydınların koğuşundan,
Güneş'in doğuşundan!
Hırtların boğuşundan,
Zirvenin yokuşundan,
Korktum(!)

Korkarım a sevdam;
Kendim için korkarım,
Korkutan için korkarım
Korkunun sonunda olu var!

(27.10.1992)

Sözlükçe:

İlerinin gerisi: kültürce,sözce,ekonomice ilerde olanla,bunlardan yoksun geride olanlar.

Olu: Bir durumdan başka duruma geçme/Bütün nesne ve olayların varlık biçimi.

tort: Köpek boğuşunda boynunu korumak için iki yönlü sıralı sivri uçlu demir boyunluk.

Çarış: beddua,ilenç,ah

Öz veri verişi:Geri dönmeyecek kırediler almak için pey bağış ve bağış türü yarışlar.

Yolların bozukluğu:Erkin ekonomik hukuksal,yönetmelik uygulama yöntemleri.

Şanal:gerçekte var olmayıpta, akılda var olan.

Ölüleri sağsinmak: Atatürk döneminde kaldırılma tarihin derinliğine gömülenleri,geri getirme heveslerinin anlatımıdır.

Bayram Kaya

Korkunca Korkusuz

Övünçlüdür korkmaz
Ölüm nesinde!
Bilmez mi, aslan da kaçır
Tüfek sesinde.
Sirasını bekler avanak
Düzende avara kasnak
Öyle güdümlü ki salak
Kızışmış yine, sanki dalak.

Tanımaz duydum diye
Tetikçidir bilmez niye
Sonrası afakî ve hüsrân
Ele geçen hediye.

Korkmaz, düpe düz!
Daim sanır, kış güz! *
Korkmayız artık elimizde
Elektriğe yalıtkanı bildiğimizde.**

Korkusuzca nara ata ata
Trafiğe girdi çata pata.
Can verdi korkusuz
Kuralsızlığa, bata bata.

İlleti bile tınmadı
Öyle olmaz demeye kınmadı.
Korkan buldu çareyi
Kabına sığmazlık aldı biçareyi.

25.05.1994

Bayram KAYA

*Bir korkunun yaratılıp, beslenmesi, tetikte tutması, güdülü hali.

**Bu güdünün bilincine varılmışlık durumu. Kışkırtılır olmama hali. Kendinden önceki dizelere verilmiş cevap

Bayram Kaya

Kökü Dışarıda Yayınlar Okumak 1

Bir zamanların, en moda ve yürürde olan deyimi; 'Kökü dışarıda olan yayınlar okumak' idi. Bu öyle bir aidiyet ilkesi idi ki bütün kimlik ve yurttaşlık haklarınız adeta bu cümlelerin kapsamında olup olmamanızla sınırlı idi! Uslu ve yaramaz oluşunuzun şaşmaz bir ölçüsü idi! Sizi bir X ray cihazı gibisinden içinizi dışınıza açık eden, sihirli bir buluştu! Adeta bilmezliğin baş tacı edildiği zamanlar idi.

Bilme ve öğrenme, bilimsel felsefe içinde gelişme, bir insanın en temel hakkı ve zorunluluğudur. Ki bu hak toplumsal sağlaşılar içinde de, zorunludur. Evrensellik taşıyan, bilim, bilgi, edebiyat, sanat, teknoloji, üretim olan her şey, ülke sınırları ile mahfuz kalamazdı. Nasıl kişilerin vücut gelişmesi için sağlıklı beslenme zorunlu ise; kişilerin öznel gelişmeleri de; sağlıklı bilmeleriyle, sağlıklı öğrenme ve sağlıklı düşünmeleri içinde bilimsel felsefeci tutumlarıyla ancak zorunlu olurdu.

Bir insanın; bilime ve bilmeye karşı olması, gerçeğe aykırı olması, ile bir toplumun bilimsele, bilgiye ve bilmeye aykırı olmasının, çok ama çok kıyaslanamaz denli çok, farkları vardır. Bir toplumun yıkımı, tam bu noktada bilimsel duyuş noktası ve bilimsel düşünüş noktasında sorgulaşılıp hesaplaşılmadıkça; ulusseverliğiniz ve yurttaşlığınız ve sorumluluklarınız ve toplum olmanızın zorunlu gereği nereden ortaya konur olacaktı ki? Demokratik toplumlar en çok bu noktalarda belirirlerdi.

Toplumsal hayatların da, bir kırılma dönemleri vardır. Bu kırılmaların kimi olumlu, kimi olumsuzdur. Kimi olumsuz kırılmalarda, maksatlı ve etkin güçler, faaliyete geçerler. Bunlar, bilmez ama samimi ve dürüst olan yapılarınızı ve toplumun değer yargılarını kullanarak; halkı kendi şer eksenlerine doğru çekerler. Bunlar şer odaklarının kullandığı toplumların, kendi açmazlarıdır.

Ve böylesi dönemlerdeki, bu türden siyasi olan ve yönetimde bulunan şer güçleri, sağduyulu ortalama yoğunluklu halk güçlerini daima yanlarına çekebilmişlerdir. Bu yüzdendirki şer güçler, hukuken değilse bile halkın bilmezliği nazarında meşru olurlar! Böylesi dönemler, sağduyulu, iyi niyetli ve vahametinin farkında olmayan çoğunlukçu halk güçlerinin desteğini sağlaşılarla şer güçlerinin egemenliklerini sürdürür olmalarının dönemleridir.

Bu dönemlerde yönetimler, toplumsal meşruiyet ve toplumsal olumlamların kaynağı olan 'otorite düzlemlerinin' ve 'otoriter düzeyin', buyruklaşır olması nedeni ile icraat etkinlikleri ile tam bir tartışılmazlaşır olmaktadır. Bu dönemler içinde, şer güçlerin özel gayret ve genel işbirlikleri dâhiliyesindeki yönlendirmeleri ile çoğunlukçu bilmez halk güçleri de, bunları destekler, olurlar. Şer odakları çoğunlukçu halk güçlerinin bilmezliklerini kullanırlar.

Halkın kendi içsel oluşması olan, halkçı dinamik girişenli değer yargılarını siper edinerekten gelişmiş halk kitlelerini sindirmek için üzerine giderler. Egemenci şer güçlerin egemenliklerini oluşturabilecekleri zemin de hazırdır. Bu zemin de, halkın kendi eksenleri etrafında çekimleştikleri, halka dair hassas değer duygularını, kendilerine mal edişlerle sloganlaştırırlar. Böylece sureti haktan görünürler!

Ve bu cahil bilmezlik sloganları, erkin zorlamasıyla genelin bir anlayış yansıması, gibi genelci devinmenin, eksen dönüşme girişirmesi olur çıkar. Giderek bu saçmalıklar, daha baskıcı olsun diyerekten, topluma hizmetler sunabilmenin ve toplumsal talepleşmelerin, sosyal girişme ve sosyal yaşantılaşmaların da seçici kriterleri olacak ezberlere dönüştürülü verirdi. Böylece kitlelerin beyinlerine akıl yerine ön yargılar konurdu. Aidiyettçi çekim alanına değin bilimsel sosyolojik metotun şaşırtılması,

bundan iyi kullanılamazdı!

Söz gelimi bürokrasiye alınacak bürokratlar yaratılan bu türden subjektif kriterlere göre alınırdı! Kayrılma ve kayırmanın sübjektif kaynağı böylece oluşturulurdu!

Aklın devinmesi de bunun üzerine ya kendisini susturur, ya kendisini bu egemenci anlayışlarla bir iyi uyumlaştırır. Ya da egemenleşmeye aykırılışarak, yeniden akıl olurdu! Yeniden akıl olurken, sosyal bazda ve kamu hakları bağlamında; toplumsal talepler içinde de, yasaklanan bir dışlanma ve hedef bir tehdit olarak görülürdünüz. Tehdit olaraktan gösterilirdiniz. Bu dönemler, kişilerin kendi şahsi ikballeri için çok yurttaşını, yemiştir.

Bu dönemlerde slogan olan, bu türden bilmezlikler tutumlaştırmalarından birisi de; 'Kökü dışarıda yayınlar okumak; kökü dışarıdaki ideolojilerin uygulayıcısı (uşağı) olmaktı.' Bu düşünceler, paylaşım savaşı sonrası 1945'ten sonraki yıllar içinde emperyalizmin yön değiştirerek kendisine yeni sömürü alanları açması ile ortaya attığı akıl karıştırmanın bir parçası idi.

Emperyalizmin yerli işbirlikçilerinin elini güçlü yapan, Dünya halklarını kendi hassaslıklarına göre uyuşturma sloganı idi. Ve yeni biçim toplumsal düşünme kargaşası yaratan, sömürge hedeflerini şaşırtarak sömürge oluşturulması propagandası idi. Blokların biri diğerini tarif ederek, kendisini unutturduğu, tam bir cambaza bak oyalamasıydı.

Bu kaos, iki blok arasında, sanki gizli bir paylaşımın, her biri için kendi paylaşım alanları içindeki cirit atan karşı casus karıştırmaları tezgâhı idi. Bunlar, yıllar sonra ancak anlaşılır olduğunda, kendinizi; zamanı ve ilişkileri geçmiş bir düzlemde buluyordunuz. Artık yepyeni bir anlayışın düzey ve düzlemi içinde iken, bunları tartışır olmanın da demokrasi erdemini kullanmanın hazzı içinde bulunuyordunuz!

Bu tür propagandalar emperyalistlerin, tıpkı şimdiki günde; Irak ve Afganistan işgaline gidecek olan yolu, demokrasi ve insan haklarıyla bezemeleri gibiydi. Bu tür ağdalı sözler, emperyalizmin; kendi işgallerini dünya kamuoyu gözünde meşru göstermek istemeleri gibi bir hile idi.

Dünya kamu vicdanı bu tür sözlerle, olabildiğince bu işgali olumlama idi! O günler de bloklar arası gerilimi fitillemek için ve herkese kendi sömürücü anlayışlarını empoze eden, ne idüğü belirsiz bir 'Özgür Dünya' sloganının kavram tartışmasını ortaya atılmıştı. Doğu bloğunun etki alanındakiler, özgür dünya kavramını başka yorumluyordular. Batı bloğunun etki alanında olanlar da, 'özgür dünya' sözünü başka anlıyorlardı!

Oysa her iki blok, kendi ekonomik, teknolojik ve bilimsel toplucu gelişmelerini bir temel değerler üzerine oturtmuşlardı. Kendi toplumlarına dair refahın artırımını emperyalist gelirlerle de destekliyorlardı. Bunu sürdürebilir olmalarının, akli ve emperyalist çıkarıcı mücadelesini veriyorlardı.

Her iki blokta, kendi değer sistemlerini 'özgür dünyadan' yana olmak diye lanse ediyorlardı. Yani ABD'nin 'özgür dünyadan' anladığı, kapitalizm ve onun çıkarı idi. O günkü SSCB'nin 'özgür dünyadan' anladığı, sosyalizm ve bir sonraki aşaması olan komünizmin çıkar ve emperyalizmi idi. Sistemler kendi ayakları üstüne değil, sömürü düzeni üzerine inşa ediliyordu.

Temeli ekonomik ve ekonomik toplumsal mücadele olan bu güncel bloklamların, bize sirayet ediş, bizde tam bir kör dövüşü yaratışla eksen saptırılmasının bulanıklık karışırması olacaktı. Özgür dünya sloganı bizde; ABD güdümlü, din, iman, Allah ekseninde, kendilik bir halk inançlaşmasının savunulması durumuna dönüşü vermişti! Halkın inanç anlayışı, toplumsal alanın da anlayış ve savunması oluvermişti! Ki akıllara ziyan bir durumdu.

Yedek parça ithalatlarıyla, karşılığı bizlerden kaç be kat çıkacak olan Marshall yardımları ve Truman doktrinleri, bu durumu bizlere ve diğer pazar ülkelerine benimsetmelerinin en iyi istismari pekiştiricisi idi. Artık güncel konjonktürün bizdeki seyrediş ve bundan sonrası bir garabetti. Tam bir kafa karışıklığı idi.

Sürecek

Bayram Kaya

Kökü Dışarıda Yayınlar Okumak 2

Bizim anlayışımıza göre, bir blok, dinlerin, ahlakın, özgürlüklerin hamici temsilcisi idi! Diğer blokta, Allahsız, kitapsız, anası babası belirsiz; dinsiz imansız, zındık ahlaqsızlığın hamici temsilcisi idi! Bir toplumun ve bir ulusun halkı, büyük oranda ve bu kadar konjonktürden uzak ve habersiz olabilirdi!

Pazar toplumlarının bilinç düzey rezonansı, burada bir üst, bir alt süzen geçiren bant filtresi düzeyinde tutulmuştu. Topluma bilinç edilen propaganda bu idi. Bu propagandanın ön yargısı da: 'Kökü dışarıda yayınlar okumakla komünistleşmek, kökü dışarıdaki ideolojilerin uygulayıcısı (uşağı) olmaktı. Yani dinsiz, imansız, Allahsız, bir nesil için uğraşmaktı! '

Böylesi bir cendere içinde tutuluşun sorumluluğu o günlerin siyaset ve politikaları ile tüm partilerin sorumluluğunda olan, aydınlanması gereken bir sorumluluktur! Bu harekete köy enstitülerini karalamakla işe başladılar. Süreç 12 Mart 1971'e geldi. Bu süreçlerin asker, sivil, feodal el ele işbirlikçiliği kayıkçı dövüşmeleri idi. Lockheed uçak yolsuzluğu dönemin üstü örtülen en akçeli gelişmelerinden birisi olması, hala aydınlanmamıştır.

Artık bu ortamda çatıştırılan halk taraflarının kendisini ve çatışmasını haklılaşan savunmalarının ve savunma ayrıntılarının hiçbir önemi kalmamıştır. Söz gelimi; 'siz şurada bizden olanları öldürmüştünüz de, biz de burada bu eylemi koyduk'. Denen sorumsuzca savunmaların, sistem geneli içinde hiç bir önemi kalmamıştı.

Bu, din, iman, milliyetli, milliyetsiz eksenli çatışmacılıkların algı olarak da kutuplandırılmaları günlerce öncesinden beri, anlam ve anlatılışları iyice bozularak çarpıtılmıştı. Halkın nefretleri ortaya konmuştu. Halk, bu duygular içinde, tam bir cahilce, bilmezlik cesurlukları olan dirençleşmeleri ortaya koymuştu.

Halkın din, iman, milliyet gibi değer duyguları karşısına, kökü dışarıda Marx, Lenin, Mao gibi güncelde tartışılan, bilinç yaygınlığını kazandırılmış toplumsal ekonomi kuramcılarının isimleriyle bağlantılı vermişti! Bunların eserini okumak demek, hem dinsiz imansızlıktı, hem vatan hainliği idi, hem de Moskova'ya değin yol gösterilmelerin, bir nişanesi idi! Ve çoğunluk beyinleri, böylesi düşüncelerle iyice sınırlandırılmıştı. 'Kökü dışarıda yayınlar okumak, kökü dışarıdaki ideolojilerin uygulayıcısı (uşağı) olmaktı.' Bu sloganların her söylenişinde, beyinlerde hep bu kişilere ait görüntüler çığlırdı. Halk fasit bir daire içine sokulmuştu.

Bu; 'Kökü dışarıda düşünceleri taşımak ve kökü dışarıda yayınları okumak, 'Affedilemez bir suç ve vatana kast edici bir gözle' görülecekti. Hatta bir mahkeme heyeti başkanı idam cezası verdiği üç genç için yorum yaparken; 'idama giderken bile hala komünizm propagandası yapıyorlardı' diyerek hem idam gerekçesini açıklıyı vermişti, hemde kökü dışarıda fikirler taşımanın ne büyük bir suç olduğunu söylüyordu! Öyle ya; 'kökü dışarıdaki ideolojilerin uygulayıcısı (uşağı) olmaktı' bu!

Bu 'kökü dışarıda düşünceleri taşır olma' olumsuz propagandası, halkı öyle düşünme güçsüzü yapmıştı ki, çoğu kesimler, bu sloganı, düşünme değerlendirmesi içinde dahi olamadan, analizi yapamamaların da, bir kurbanı oluyordular.

Sözgelimi, halkımızın dini, imanı, kendi isimleri, ibadeti, ibadet dili, kimi ahlaki değerleri ve tüm dinsel gelenekleri, sosyal kültürümüzün oturduğu zemin de, kökü dışarıda düşünceler kategorisinin için de idi! Ama insanlarımızın bu konuda, bu söyleme karşı asla şüpheleri oluşmıyordu. Sanki bir tabu idi!

Hâlbuki kökü dışarıda olan girişmelerle iletişimemeyen hiçbir sistem yoktu. Sizin kökünüz ne kadar dışarıda olmak zorunda ise, dışarıda kilerinin kökü de, az ya da çok o kadar sizin düşünceleriniz içinde olmak zorunda idi. Siz; bilim, bilgi, teknoloji, edebiyat üretmiyorsanız, ve toplumsal olaraktan ürettiklerinizin ticari ihracını yapamıyorsanız, yani; patent ithalatınız ne kadarı çok ise, bir başka uluslar sizin düşünceniz içinde o kadarı çok oluyorlardı. Yani daha çok kökü dışarıda düşünüşler içinde oluyordunuz.

Yıl 1971. Okulun yatılı bir öğrencisiydim. 12 Mart muhtıra döneminin en civcivli zamanlarıydı. Dünya sizin objektifinizden, sizin kaygılarınıza göre yansıyor. Bütün bağırılan, tu kaka edilen her tanımlılıklardan, bir parça kendinizi buluyordunuz.

Meşumlukların tüm yurttta sürüp gittiği, akıl, bilim ve konjonktürselliğin, sağduyunun, bilinçli bir yurttaş olmanın yerine, cahilane korkuların kol gezdiği hükümranlıklar zamanıydı.

Kitapların suç delili sayılıp, yasak kitapların çarşaf çarşaf yayınlanıp, yasak kitapların bangır bangır bağırıldığı dönemlerdi. Söylentiler vardı. Okula, bir askeri arama timi gelmişti. Kitapsızların uslu kişi, kitaplıların da tekinsiz sayıldığı anlayışıyla bir arama başlatılmıştı! Bu araştırmalar sonunda uygulama dersi öğretmeni Sami Arda ve yine idareci Aydın İpek'lerin aranıp tren istasyonu üzerindeki askeri üsse götürüldükleri, sonrada bırakıldıkları söylemi yayılmıştı. Doğru muydu? Bilmiyorum. 'Loji' söz ekli kitapların, taşınılmasından dahi ürkülüğü zamanlardı bu dönemler.

Böyle durumlarda siz önce kendinizden korkarsınız. Bütün olay ve olgular sizin etrafınızda ve size göre döner. Bu cahilliğimizin en zifiri egoist yanındır.

Bu korkuyu duyanlardan biri de bendim. Ben de okuyordum ve en az bir düzine kadar kitaplarım vardı. Hatta hatırladığım kadarla da bunlardan Jean Paul Sarte'nin üçlüsü olan Uyanış, Bekleyiş, Diriliş dahi bu yasak yayınlar arasında idi.

Yine hatırladıklarımından, Necati Zincirkıran'ın İzimler Sözlüğü, Yine Hürriyet Gazetesi pay kuponu kitaplarından Adabı Muşeret Kuralları, İslam Kültürünün Garbı Medenileştirmesi, Yeni İstanbul Gazetesi'nin Ramazan hediyesi olan, günlük fasiküllerinden birikme ciltlenmiş olan Kuranı Kerim Meali, Dostoyevski'den İnsancıklar, Dr Jivago, Kıyıdağı Değirmen, İstırap Sokağı, Allahın Avukatı gibi kitaplar hatırlayabildiklerim idi.

Sürecek

Bayram Kaya

Kökü Dışarıda Yayınlar Okumak 3

İşte kaygılarımın temeli buydu. Kitap sahibi olmak ve kitap okumaktı! Ben bir suçluydum! Kitaplarım vardı ve okuyordum. Hem de çok tehlikeli! Kökü dışarıda yayınlar okuyordum. Zaten bu korkular size yetiyordu. Ha tutuklanmışsınız içeride siz, ha tutuklanmamışsınız ensenizde korku ve suçlulukla, dışarıda siz. Fiziki olmasa da ruhi cebir çok çok aşikârdı.

Kaygıların sizi güdülemesi ile kendinize göre önlemlerinizi düşünüyorsunuz. Bende sınıf arkadaşım olan ve Hasanoğlan'lı olup, gündüzlü okuyan, Osman Karapınar'la, tedbirimi almayı düşündüm.

Şimdi hatırlayamıyorum, Osman'ın onayını almış mıydım? Osman zaten kitaplarımın olduğunu biliyordu. Bununla beraber yine de Osman'a kitaplarımın olduğunu ve kitaplarımı kendisine ulaştıracağımın sözleşmesini yapmış mıydık, bilmiyorum. Osmanların bir mahalle bakkalı vardı. Hasanoğlan merkezine doğru giderken sağ kol üzerinde sanırım İtimat Bakkalı idi. Kitapları orada Osman'a verecektim.

Saat 17 gibi kitapları bakkala getirdim. Şansımdan babası yerine Osman vardı bakkalda. Ve de birkaç kişi. El valizini uzattım. Ne olduğunu orada mı söylemişim, yoksa Osman vaziyeti bildiği için bakışlarla durumu birbirimize izah mı etmiştik, şimdi bilmiyorum.

Osman el valizinin fermuarını şöyle bir açıp, hemen kapattı. Ve valizi tezgâh altına indirdi. Bende huzuru kalple okula döndüm. Artık kendimi hafiflemiş, nerede ise uçacak gibi hissediyordum. Bana yapılacak bir sulu şaka, ufak bir zarar, vız gelirdi.

Şimdi saatlerini tam hatırlamıyorum ama sanırım 17,45 de ilk etüt zili çalmıştı. Akşam yemeği öncesi günün birinci etüdü idi. Etüt zilinden sonra birkaç dakika geçmiş, tam herkes çalışma programına konsantre olmuş, sessizlik hâkimken kapı açıldı. Muzip ve oldukça zeki bir arkadaşımız Recep Elmas içeri girdi.

Elini dizlerine vura vura, üst dişleri dışarı fırlamışçasına göstere göstere gülüyordu. Merak kesildik söylenenleri dinliyorduk. Okul idare binasının yan tarafına da bir cemse durmuş. Cemsede Osman Ve babası indirilmiş, önlerine suç delili el valizi konmuştu. Recep'in söylemi böyle başlamıştı.

Az sonra müdür gelmiş. Bir asker el valizini açıyormuş, Osman ve babası Elleri dizlerine abandık şekilde, yarı eğilmişler valizde cin çıkacak, şeytan çıkacak kabili dikkatle, tedirgin ve korkulu meraklı gözlerle valize ve içindekilere bakıyorlarmış. Sn. müdürümüz de eğilmiş bu kimmiş hangi ve nasıl öğrencimizmiş, kabilinde Osman'ın Yüzüne bakıyormuş.

Bunu Recep kahkaha atarak, dramatize ederek, anlatırken benim pabucuma taş gitmişti. O hafifliğin yerini, tam bir karın ağrısı bulantı almıştı. Renkte veremiyordum. Ama birazdan bana ulaşılacağına paniğini duyuyordum. Konuşulanları duymuyor, kendi kendimin hesaplaşmaları içindeydin.

Artık hiç etütte değildim. Kulağım salondan, sınıfımıza doğru yaklaşacak olan tıkırtıda, kalbim küt küttü. Ama olmuyordu işte. Ne gelen, ne giden vardı. Her halde ya Osman beni ele vermemişti. Ya da ihbar edilmiş olmasına rağmen beklide itirafı makul görülmeyip götürülmüştü, ifadesi sonradan araştırılacaktı! Gibi tam salim olmayan düşüncelerle, başka bir olasılık aklın alacağı bir şey değildi!

Saat 18,45 teki etüt sonu, akşam yemeği zili nasıl çaldı, bilmiyorum. Birden kendimi Osman'ların bakkalında buldum. A, a Osman karşımdaydı. 'Ne oldu la ' dedim. Recep böyle böyle söyledi. Dokuz doğurdum vallahi, diyerekten de olsa biraz rahatsındım.

Osman: 'sorma Bayram' dedi. 'Sen, kitabı getirdiğinde burada okuldan iki kişi vardı. Onlar ihbarda bulunmuşlar. Bakkal önüne gelen cemse içinde inen askerler, gözleri ile görmüş gibi; 'tezgâhın altındaki valizi ver' dediler. Valizle beni çekip aldılar. Babamda telaşla geldi. Bizi birlikte alıp okula götürdüler. Çanta içindekilerin dökümü yapıldı.'

Sonrada; 'Müdür Bey, bunlarla siz ilgilenin' dediler ve gittiler. Ben de müdüre durumu anlattım. Senin adını verdim. Müdür de, yarından için senin, yanına uğramanı bana söyledi' dedi.

Yine endişeli isem de panik ortadan kalkmıştı. Normalde tırsan olan Osman'da sakindi. Bu da bana bir rahatlama oluyordu. Zar zor ikinci etüde yetiştim. Kimse de bir şey bilmiyordu.

Ertesi gün çağrı filan olmadan, hafif tedirginlikle müdüre gittim. Kendimi tanıttım. Müdür hiç oralı değil gibiydi. 'Ha o mu! ' dedi.

'Aferin' dedi. Başkaca tekdir eder gibi olsun, içimdeki kaygıları pekiştirir ya da azaltır nitelikte olsun hiç bir şey demedi. Ama takınılan tavırdan olsa gerek kaygılarım inivermişti. 'Kitap bulundurmanı, kitap okur olmanı beğendim' der gibisine: 'okunmalı' türünden söz ve tavırlarda bulundu. Ancak; 'İslam Kültürünün Garbı Medenileştirmesi' isimli kitabı, kimin tavsiye ettiğini sordu: 'din dersi öğretmeni mi? ' dedi. Gerçekten de öyleydi. Ama ben hayır dedim, kendim kitapçada görüp, kitabın kapak tanıtımını okuyarak, aldığımı söyledim. Müdür bey, 'Tamam' dedi.

Ben bu ihbarcıları oldum olası severim! Bunlar her zaman ihbarlarla hem vatan kurtarırlar, hem bir yerlere yaranırlar. Kitap okuma azmim, böylelikle önüne geçilmez oldu. Lakin vatani ele geçirmek hiç aklıma gelmedi. Aksine topluma ve vatana sorumluluklarım, duyarlılıklarım ve hizmet aşkım arttı. Okuyarak insanlığı, bireyliği, özelde de yurttaşlığı bildim. Ama aynı şekilde yurt çapındaki sıkıyönetim uygulamalarının; güzel yurdumun, güzel insanları üzerindeki etkilerinin kitap okuma azimlerini arttığını, pek de söyleyemem doğrusu.

31.03.2010

Bayram Kaya

Köle

Köleye desen de köle
İnsan bir kezine dahi öle

Eller açılrsa da yüze sürülürken niyaz
Baharı duyarsın köleliğinle geçer yaz

Ya insanın içine konmuştu
Köleden olan bir ruh...
Ya insan kendi ruhunu kılmıştı
Köleden bir cüruf
Böyle konmuştu köle
Bu yolum gidişatı olan döle

Köle ruhlar talimiyle salt
Ters olurken üst yerine alt
Ettikçe transfer
Hiç klimatikçe değildir
Değişse bile atmosfer

Halk pelesenki oluşta sünerle
Birbirinden hünerle
Hoca efendimiz
Şeyh efendimiz
Peygamber efendimiz
Kadük kalmış ışıktan fenerle
El etek öpmenin boyundurukça
Nefsi eğme yarışını denerle

Guruba neşeyle der efendim
Hiç bir yükselişin ahfadı olmaz da
Yırtarken fezayı insan fendim
Ne bir efendim var
Ne bile efendiliğe razım
Zevale bağ ve ağ olmazla
Yapamıyorsan efendisiz
Niye ola ki efendiye itirazım

Sofrayı hazır eylemişse beyler
Meva kötüyü tiksiniç etse de neyler

11.07.2013

Bayram Kaya

Köle Ve Özgürlük 1

1-Halk, emeğin yapı üzerinde belirleyici olmasıyla beraber ortaya çıktı (bkz. Toplum Ve Halk) . Daha sonraları, sürecin niceleyişleri içinde, emeğin artık ürün vermesindeki tilsimi keşfedildi. Bir kısım emek ürünlerinin hemen tüketilmeyen bir 'aynı' birikmesi vardı. Zaten bu birikime yağma eğilimli grupların iştahı olmuştur. İkinci olaraktan da bu birikime dek iştah, kendi içinde parazit yaşam eğilimli kişilerini de, emek üzerinde egemen eştiren bir efendi-köle süreci içine sokmuştu.

Efendi, kölesine tam bir parazit yaşamı gibi sahip olamıyordu. Çünkü parazit yaşam paraziti olduğu çevreye zararından ötürü onun ölümüne sebep olmaktadır. Oysa efendi böylesi bir uyumsuzluğun ortaya konduğu durumlara dek sorunları sürdürülebilir bir düzeyde çözmesi gerekiyordu. Efendinin sorunlara eğilimi köleye değer verdiği, ya da köleye değer vermediği anlamına değildi elbette. İşin akışına yol vermenin gereği bir tutumdur. Bu tutum ve yol alışta, ahlaki dediğimiz ceberrut canavar aşmalar da ortaya çıkıyordu; merhamet te ortaya çıkıyordu.

Şunu peşinen ortaya koyalım. Köle efendilere razı olduğu için kölelik düzeni ortaya çıkmamıştı. Bu absürt ve ahmakça bir ortaya koyuştur. Bu daha sonra sosyal anlamaya öyledir. Sosyal anlamaya toplumsal olanın nedeni değildir. Köle; emeğin biriktirilebilir bir artık ürün vermesinin istismar (sömürü) edilmesinin bir yansıma anlayış biçimi tutum aşılmasıdır. Yine kölelik bu artık ürünün ele geçirilmesiyle, servet zenginliği yaratmasıyla ortaya çıkmıştır.

Artık ürüne sahip olmanın nelere muktedir olduğunun sezilmesiyle ortaya çıkmıştır. Kişileri, emek gücünün ürettiği emek ürünlerinden ve yine kişileri üretim gücünden (toprak-araç gereç bilgi gibi) yoksun kılmanın durumuyla kölelik ortaya çıkmıştır.

Zaman içinde efendi köle çatışmasının bitmez tükenmez çatışmaları vardı. Bu yeni durumun kutsal (yasal) içisin dirilmesi şarttı. Bunu da totemdi meşru anlamasının bir dönüşmüş şekli olan yaratandı din anlayış versiyonu ile yapacaktınız.

Yani köleleri efendilerine razı edecektiniz. Köleyi efendilerine razı etmenin meşruiyet kaynağı da yaratandı dinin rızkları evvelden biz takdir ettik; kiminize az, kiminize çok hesapsız rızkı veren biziz gibi söylemleriyle köleler efendilerine razı olmuşlardır.

Kölelerin efendilerine razı olması çok sonraki sosyal yapı tutum aşması olan bir sorunu aşma egemen sınıf ideolojisidir. Değilse köleliğin temelinde olan bir durum değildir. Siz efendi köle ilişkisini girişmeden; yani efendinin ve köleliğin ne olduğunu bilmeden, efendiye nasıl razı olurda köleleşirsiniz!

Madem köle efendiye razı olduğu için köleler vardı da etnikti totemi sosyal birliği komün dönemin, köle ve efendileri neden yoktular? Ya da insanlar o vakitler neden efendilere razı olmamıştılar? Totem, insanların sosyal birlikti dönemlerinin uygarlık adımıdır. Dinlerse köleci dönemlerin toplumsa aşama uygarlık adımlarıdır. Bu, yapıların olumlu ya da olumsuz anlamda kullanılmayacakları anlamına hiç gelmez. Ama genelde de, uygarlaşmanıza etkisi olmuş avatar kalıptırlar.

Yeni sosyal yapının anlayıştı eğimi, artık bu sürecin eşitsizlikti eğitim kültürü olacaktı. Sosyal birlikti komün kültür, hani neredeyse buhar olmuştu. Yerine acı, ıstırap ve çilelerle dolu bir mücadele biçimi gelmişti. Eski sosyal yapıda olmayışıyla, efendinin köleyi çalıştırması da, bambaşka bir uğraş ve yönetme becerisi oluyordu! Tarihte, ilk kez olan ve yeni başlayan toplumun gücü bu kavganın insanlık dramlarına konu olan anlatışların, erdem ve sınıflanmalarına değin olacak bir sürecidir.

Kölelik bir doğal durum değildir. Ama doğanın dışında da gelmemiştir. Kölelik doğadaki organik varlıkların, kendi sağlayışları üzerindeki tasarrufuna, kendisinin egemen olup olmamaları ile referans edilir bir konudur. Yani organizmaların kendi gereksinmelerinden ötürü, beslenme gibi temel karşılanmaları vardır. Organizmaların ihtiyaçlarının olması ve bu ihtiyaçlarını da karşılamaları dolayısıyla kölelik ihtiyaçlarının esiri olmak anlamına değildir.

Başlangıcın çeşitli yaşam var oluş çeşitliliği içinde; çevre konjonktür seçimi organiğin bir başka organiği yemesi şeklinde bir dayatmayı öldürüp bitirmişti. Bu şu demektir gelişmenin kendi önüne koyduğu seçimlik yaşama göre; hayat bireyden ve birey yaşamından ibaret değildi. Yaşam bireyler ve bireyler yaşamının kazanımlarıyla her halükarda durumu ileri doğru ve sürekli yeni kuşaklara aktardığı bir devinim geçişmesiydi. Bireyin duyduğu kıyamette; ne hayat devamlıydı, ne de ölüm bitmişti.

Yine de bu oluşma yaşamı çıkmaza sokmamak için o seçilimin boşluk alanları içinde olası beslenme tiplerini de tıktıtırıl, vermişti. Örneğin, kimi organikler ototrof olup ışıkla iş görüp inorganiklerden besin üretirken, yine bir başka klorofilsiz ototrof da kimyasal yolla, oksitleyerek işini görüp besin yapıyordu.

Heterotrof olan organizmalarda hayatın her boşluklu tanecikli alanını doldurarak, temelde aynı ama farklı beslenme kaynaklarından, hem ototroflarla, hem heterotroflarla beslenebilmenin milyonlarca çeşidine bu yerler içinde ulaşmışlardı. Yani haydutluk bir yaşam biçimiydi. Burada bizlerin bir adalet duygusu aramamız, hem nafiledir; hem de mantığımızı kuşular. Başlangıcı yeniden ortaya koyma ve düzenleme şansımız yok. Ama şimdi kediye doyurursanız, fare ile dost olur; hatta fareyi emzirirdi.

Yaşamın temeli enerji sağlamadır. Enerji dıştan sistoz ve fagositoz durumla ve ozmotik basınçlarla seçme ayıklamasını yapardıktan, bu seçme ayıklama kriterini organizma içte tutmuştur. Yine bu organizmalar aynı temelli olan çevreden yaptıkları seçme ayıklama ilkeleri vardı. Bu kez seleksiyon bambaşka bir düzlemde ve psişik alanda oluşla, dışta gerçekleşiyordu. Bu ruhsal seçme ayıklamayı da; haz (sevgi) ve elem (nefret) duyguları ile yapmaktadır.

Psişik dünya, insan gibi organik devimlerin, organ elci organizesi içinde; eşitsiz gelişmelerinin dayatması ile hayli dillenmişti. Bu soyut, dildi kavramlar dediğimiz tanımlamalarla, seçme ayıklama yapmanın muktedirliğine de erişmişlerdi. Bunların bir örneği güzel- çirkin ikiseğidir. Yine bu anlatımlar içindeki güzel çirkin anlayış ve anlatım birliği hitabınız; sizin haz ve elem durumlarınıza gidecek olan bir bağıntıdırlar. Ama burada güzel çirkin yargısı, epey bir düşünme ve analizle, ortaya konan; sosyale ve toplumsala dek edimdi seçme ayıklama oluşuyla; haz ve elem duygusunun doğrudan olmalarından ayrılırlar.

İnsanın, sosyal ve toplumsal yaşantısına göre olan kavramlarla olay ve olguları kendi yaşantısı içinde kategorizesi seçme, beğenme, cezalandırma gibi kriterler oluşturmasını az aşağıda ifade edeceğim.

Organik ligin temelinde olan ve bir ilk durum seleksiyon kullanılışları daha vardır. Ki daha doğrusu var olan böylesi bir durumlar, organizmaların belirlenim süreçleri oluyordu. Daha temel düzlemde olan bu seçme ayıklama kriterleri; çekme-itme seçme ayıklama ilkesi olan, artı eksi yükler seleksiyonuydu.

Bir inorganikti süreçler dinamiği olan yükler hareketi, içteki artı eksi seleksiyonu ve sitoz, fagositozla, ozmostuk seleksiyonlar, organizmanın hem yaşam sürdürmesinin ileri yön akışını sağlıyordu, hem de; organizmanın (bireyin) büyümesini sağlayan organize süreçlerdi.

Dıştaki üçüncü seçme ayıklama kriteri organizma-organizma işbirliğine yönelen tutumu başlatıyordu. Ve insanı çeşitli sosyal yaşam aşamalarından geçire geçire, şimdilik topluma değin getirmişti. İçteki seleksiyon organizesi biyolojik bireyin iç bünye tasarrufuna yönelikken, dıştaki seleksiyon bireyin dış bünye [organizma-organizma (dışta kişi ve bireyliğin serbest ve özel yaşam oluşla yüküm eşilmesi)] organizesine yöneliktir. Bu belirlemeler, insanın davranmak zorunda olması temel düzlem bağımlılığını, kölelik bağıntısı olacakla anlamamamız içindi.

Sürecek

Bayram Kaya

Köle Ve Özgürlük 10

10-Tüm bunlar belki bir toplumun yanlış paylaşımıdır. Ama bilincine de varılamayacak zorunluluklar da değildirler!

İnsanın ilk özgürlüğü, yine doğal koşullarla ama doğadaki zamana bağlı kalmadan, kendi üretimini ve kendi artık ürününü depolamasını yapabilen insanın, bu zorunluluğunun bilincine varmış olmasıdır.

Ki özgürleşme süreçleri başladı. Özgürlüğün temeli, toplumsal güçtür. Toplumsal güçte, önce emeğin, sonrada nitelikli emeğin; karşılıklı yükümlenen bağıntı ve bağımlılığının toplumsa güç olacakla hesap edilemez akıl almaz denli sonuçları ortaya koymasidir. Bu toplumsal güce değin sonuçlar, biraz kırılmış olaraktan, tekrar toplumun; önce bireylerine, sonrada bireyler eliyle, halkına yansıtılmasıdır.

[Bağıl olan (var oluşu başka bir var oluşa bağlı olan) , görece olanı dile getiren sınırsızca olmayandır. Siyasi anlamdaki bağımlılıkla (sömürge ile) karıştırmamız gerekmektedir. Söz gelimi insanlığın bilinir, tahmin edilebilir toplumsa dönemine ilişkin bahislerimize göre; köle efendi siz, efendi de köle siz oluşamaz.

Bunların oluşması içinde, bunlara göre üstel bir bağıntı olan toplumun olması gerekir. Toplum yoksa bunlar da, yoktur.

Efendi köleye dönüşeceği gibi köle de efendiye dönüşür. Yine köle özgürlüğe dönüşemeyeceği gibi özgürlük de köleye dönüşmez. Yani özgürlük köle olanın bir niteliği vasfı ve kullanım kazanımı değildir. Aksine o gün için köle emeği toplumsal gücü yarattığından, toplumsal gücün kullanımı olan, o güne özgü, özgürlükleri de oluşturmuşlardır. Köle özgürlüğe ilişkin bir kavram olmayıp, ikisi de toplumsa güce bağlı bir süreç durumdukları.

Özgürlük bağıl ve bağıntılı kavramdır. Şu denebilir köle emeği dışında özgürleşme olan toplumsa güç sağlanamaz mı? Elbette ki olasıdır. Tüm kavgalar bu tür yetkinleşmenin mücadelesini vermektedir. Bir ilk ve orta çağ düşüncesi olan kulluk ta kölelik te her şey gibi saltık değildirler. Ama konumuz bunlar da değildirler.

Köleliği övmek ya da yermek bu bağlamda işimiz değil. Bugünkü yapının temelinde bizden önce belirlenmiş ve bu günkü yapıyı belirlemiş bir gelişmeler ağı olması hesabıyla (asla böyle gitmeli dememek kaydıyla) yapının konumunu ve insanca alması gereken yönelime bakmağa gayret ediyoruz. Zaten değişmez bir kulluk inanmasının olmayacağını tespit etmeniz, bunu ortaya koyar. Böyle gelmiş ama böyle gitmez, gitmemeli de.

Sizin topluma, toplumsa güce katacağınız; yeme içme, barınma, güvende olma, bilim öğrenme, oyun gibi kişisel öznelliklerinizi sağlama, gezme, görme, eğlenceyi tüketme gibi toplumsal ve sosyal dönük gereksinmelerinizden sonra; bir kısım değer katkılarınız özgürlüğünüz için yeter de artar bile.

Köle insan, eş deyişle üretim yapan insan; üretim yaptığı zaman, kölelerin her bir alandaki üretimleri olan kullanımdı özgürlük toplumsal güce dönüşür. Toplumsal güç de özgürlüğe (zorunlulukların bilinci ile doğaya rağmen kullanım gücü; bağıntı olanın, doğa içinde oluşla, doğal yasallıktı oluşla, kullanım bağımsızlığına) dönüşür.

Bura da, köleyi köle yapan üretmesi değil, aksine ürettiğine sahip çıkamadığı paylaşım mülkiyet şeklindedir. Haydi diyelim ki efendi bu sürecin düzenleyen beyni olsun. Ama bu

beyin sürece bağıntılı olacakla sizi öyle kayıtlayan bir örganizedir. Değilse seçilmiş bir üstünlük değildir. Organize, toplumsal gücün ya da birlik oluşturma gücünün beliren bir (yöneten beyin) yaptırımıdır.

Fakat durum böyle olmamış yöneten beyin, tüm süreci kuşatan olacakla; bugünkü kimi devletlerin hukukun dışına çıkışla kendisini denetlenemez kılışla; kendisini cari şekle göre, kuralsız bir işleyiş şekline sokması gibi efendiler de toplumsal gücün de üstüne çıkmıştır. Tüm sorun köleleliğin (bağıl emeğin) , üretimin yapılmaması olan serbestleşme değil de; aksine toplumsa girişme ile bağılca bağıntılıca üretilmesidir (yükümlerle şilen- üstünlük kazanışla yapının dışına çıkan değil) .

Organize olan birlikler kolektif bilinç ve merkezi yönetilmeyi ortaya koyamadıkça o birlik hiç oluşamaz dağılır. Toplumun ve sosyal yapının aidiyeti, tabudur totemleri ve kurumları o günün işlemesine denk düşer kolektif beyin oluşmalarının ve yönetmelerinin bağıntılı bir beliriş şeklidirler.

Bu bağlamda, efendi gibi sivrilen insana ve topluma yabancılaşan öznelce bencillikleri, sistemin içine, alışla, asıl işlevleri ile giriştirilmesidirler. Böylece kişiler benciliği olan ego, toplumsa bencilikte, kişilere yansımalıdır. Kişiler de bu sağlayışlarını kendi ihtiyacına göre olana dönüştürüp, özel ve öznelce tüketmelidirler.

Bu nedenle olgu ve olaylara değin en az iki ve dahi, daha çok iliş kinlikler arasındaki bağıl bütünlüğe bağıntı demektediriz. Bu bağıntı görece olandan, genel evrensel olana doğru; her şeyin, her şeyle; bağıntısı oluşmasına değin gider.

Söz gelimi toplumun kurum kuruluş ve buna ilişkin sözcükleri traktör, tohum, rekolte (tarımsa kurum) emek, ücret vs. (çalışma kurumuyla) değer, somut emek, soyut emek, takas, üretim gücü vs.(ekonomi kurumuyla) olmak üzere toplumla bağıntılı kavramlardır. Toplumlar da doğal olanın, bileşik organizma oluşturmasının dıştan insanlardı organizma-organizma örgütlenme elciliğinin birleşmesi ile doğal evrensel olanla ilişkilidirler (bağıntılıdır) .

Yine bir bölüm ve bağıl durum olan bu bütünlükler başka durumsa bütünlüklerle de ilişkilidirler. Örneğin, toplumsa bütünlüğün bir unsuru olan tarım, takas; sosyal birlikli bütünlükle de ilişkindirler. Şu halde geçmişin bu günkü yapı dinamiklerini bilmeden toplumun bir üretim ilişkileri hareketi olduğu bağıntısını görmeden, üretim ilişkisini özgürlüğü olan köleliği bu bağıntılar bağıl oluşunuda görmeden değerlendirmeniz; soyut, fantezi olmaktan öte bir şey olmayan boş söz oyunudurlar.

Özgürlük ve köle toplumla bağıntılı bir kavramdır. Toplum, ilkten beri değil; tarihin belli döneminden bu yana vardır. Şu halde kulluk ve özgürlükte toplumdan bu yana vardır. Nasıl köleliğiniz toplumla varsa, iyilik kötülük, acıma merhamet, sadaka gibi erdemleriniz de toplumla vardır. Toplumdan önceki milyonlarca seneden beri bunlar yoktur. Dünya kurulasıdan beri toplumsal yapıya değin yoktur. Şunun şurasında 12 000 seneden beri vardır.] (bağıntı yazımdan aktarılmıştır)

10.09.2011

Bayram Kaya

Köle Ve özgürlük 2

İşte organiklerin bu içte ve dıştaki seçme ayıklamaya dek, etkiyen-etkilenen; uyarıcı-uyarılan salınımdı girişen nokta, bir devinimler kümesi oluşuyla temel sıfır düzlemdirler. Zaten bu sıfır noktaya değin, öncesi koşullarınız yoksa akıştı eğilim ve davranışlarınızda yoktur. Bu yüzden insanlık bu kabil sıfır düzlemlerle üretilen sağlanışlar içindeki, kullanımdı egemenlik durumları muktedirliğine göre ittifak dönemi sonrasında gelişen ve giderekten de eşitsiz toplumların bunda daha çok etkin olduğu zaafı doğrultusunda, bu sıfır düzlemi ihtiyaçlara ve dolayısıyla bunun esaretine, mahkûm oldular.

Yani doğadaki avcı ve toplayıcı bir insanı ne doğanın kölesi olurla göreceksiniz, ne de bu eğilimlerin olmamasını sizin bir özgürlüğünüz (!) olarak belirteceksiniz. Kölelik toplumsal insanın konusudur. İnsanın heva, heves ve temayüllerini özgürlük saymak, başka bir garabettir. Bu sıfır düzlemlerini koruyan insan, toplumsal olamamakla ve toplumsal gücü göremeyecek oluşla, asla özgür değildir. Toplumlardaysa, toplumun öznel ve etkin unsuru olan insanlar; kendi bireyliklerini birbirleri arasında, bireyin kendi dışındaki bireyle yaptığı, dıştan bağıntıyı organize etmişlerdir. Ve bu organize bilinç; seçme ayıklama yapabilirliğin insanca ve bilinçli bir muktedirliğidir.

Siz toplum aşamasına gelmedikçe özgürlük ortada yoktur. Yazar burada nasıl bir toplumu, konu etmemektedir. Sadece toplumu ve toplumsal gücü, var olan toplum üzerinde vurgulamaktadır. Burada Dünya ve bitkiler bize ait değildi. Aksine, hepimiz hepimize aittik. Söz gelimi, eğer bitkiler bize oksijen armağan edişle, kölece bir hizmet akit ediyorlarsa(!): biz de onların oksijen okyanusu ortamı içinde boğulmadan, onların bir yan atığı olan oksijenlerini tüketiyorduk. Yani, bizler de ototrofların çöpçülüğünü yapıyorduk(!) Ve yine bizler onlara köleler gibi beslenmeleri için harıl harıl karbondioksit atığı salı veriyorduk(!)

Ama doğada bulunanla yetinmedi sağlayışın parazit ve haydut yaşam olmanın ötesinde; insanda bir bilinçse güçle elde edilirlikle gelmesi, bizi diğer ait eşlerimizden ayıran bir özgürleşmedir. Artık ait eşlerin, bizim yaşam bağındaki yerlerini, yapma olanıyla belirleyecek bir güçteyiz.

Gelişen süreç, nicelenişleriyle; emek ve alın teri ve araç kullanımlarını ortaya çıkarmıştı. Ortaya çıkan emek, alın teri ve araç kullanımının getirilerine kapılışla insan eğilimli süreci, insanlar; ittifakı sürecin önüne koydu. Artık insanlığın, yepyeni bir çağı başlayacaktı. Eylemiyle doğayı sınırlı oranda değıştiren insanlığın çağı başlayacaktı. Tıpkı yaşamı oluşturan başlangıç koşulu gibi bir döndürülemez seçilimdi.

Yeni sürecin deneyimlerini kullanan insan, bu sürecin insan-doğa ve insan-insan girişmeli olan eşitsiz yansımanın yükünü sindirmeliydi. Bu sindirmeyi yapabilmek için de nesnellığın o günler için olan yasal bilinmezliğini bu kez de komün dönemindeki gibi ama ona nazaran daha soyut anlatımlarla ve yavaş yavaş gelişen dil kullanımlarıyla ifade edecekti. Sürecin merkez kontrolleri; erdem-erdemsizlik, iyilik-kötülük; merhametli-merhametsiz gibi bir yığın kavram sözcüklerin öznel denetilişine yüklenecekti!

İnsanlar; güçlü-güçsüz; mutlu-mutsuz; hain-mülayim gibi sözcüklerle kategorize olacaktı. Böylece kötüler tüm sorunların nedeni olacaktı! Tüm sorun, kötülerin düzelmesi ve iyi olmasıydı! İnsan zihnine konu olan bilmeler (çünkü bilme, bir yönü ile kaygılarınızı giderir ve yanlışlarınıza değin öğrenmelerdi kaynaklı kaygılarınızı da artırır. Böylelikle savunmanıza denk düşer çabalar oluşur. Yine bilme, bir yönü ile de merakınızı çekerdi.

İşte bu kabil gerçek bilmelerin yerini; bilinmez olanın adeta bilinir olacakla icra edilen, iyilik kötülük temelinde ayrışarak, kabahatli kusurlu gibi ara kaynaştırıcılarıyla ilan edilmiş; öznellikleri almıştı. İyi belli, kötü belliydi. Artık suç ve ceza olacaktı. Yasak meyve (bilme ve bilmeye gözün açılmasına dek meyve) bir kez yenmiş, mideler ekşimişti. Şimdiden sonra, en az ekşime ile yola revan olunacaktı.

Eşitsizlik, emekle ve emeğe sahip oluşla başlamıştı. Eşitsizlik içindeki nedenselliği insanlar, deney ve bilimsel bilgilerle okunamıyorlardı. Bu girişme içindeki, tedirgin edicilerden ve hoşluk verenlerinden, her şeyin kendisine yönelik olması gibi anladığı bir ben merkezli algıları vardı. Bu algı insanlara, asıl sorunları ve eşitsizlikti olayları, birbirine; iyilik-kötülük kavramının içinde cezai ve ödüllü çözümlerini kavratıyordu!

Olayların nedenini bilmek isteyen insan, bu kez de; erdem-erdemsizlik; merhamet, merhametsizlik gibi henüz yaşanan ve yapı olaylarıyla ancak olgunlaşan nesnel ilişkileri kontrol etme eğilimleri vardı. Bu süreç aksamalarını kontrol edici öznel tutumlu eğilimler; sanki nesnel sorunların bir anlama ve süreci kontrol eden düzen mekanizmalarıydı! Böylesi öznel anlatımlar hal şimdiki olayları çözümlenmek için de kullanıyorlardı.

Bu anlayışla söz gelimi, fakirlik bir değişmez kaderdi. Şimdiki anlayışta da fakirlik yine kaderdi. Ama değişir, diyorlar! Bunu da bir fakirin zengin olmasına, bir zenginin de fakir olmasına dayandırıyorlardı! Eh büyük kısmı ekonomik olan, toplumsal olaylar, kader olunca; akla gerek yoktu? Çünkü kader yaşanacaktı! İttifak öncesinin yaklaşık bir eşitlikti süreci, şimdinin eşitsiz süreci içine parçalanmakla, sürecin ne olaylara, ne kavramlara ve ne dram olacak mücadelelere gebe olduğunu insanlık, süreç ilerledikçe görecekti.

İnsan eşitsizlikle iyiliği kötülüğü ortaya koymuştu. Ama bir sorun vardı. İyilik ve kötülüğün meşruiyet kaynağı kimdi? Bunun olumlanmasını ve olumsuzlanmasını buyuran (nesnel yasallık, nedensellik) güç ne idi? Bu öznelleştirme süreçlerinin kaynağı, şimdilik deneysel bilimse süreç olmayacağına göre; Önlere hazır olan sosyal birlikti komün düzen içindeki gibi bir totem güç algısı benzeri soyut bir güç osilasyon kaynağı olmalıydı!

Sürecek

Bayram Kaya

Köle Ve Özgürlük 3

İşte sosyal birlikti komün düzen içindeki var bulunan totem gibi bir soyut-somut güç kaynağını da devir almıştılar. Totem algı yeni süreç içinde sunum malzemesi olacakla ve yol esnekliğine göre, zamanla gerekli değişim ve dönüşümlerini yaparaktan, bu meşruiyetin öznel kaynağı olacaktı. Önce düzenleyen bir tanrılar hiyerarşisi ile geçişenleşen totem kazanımlar, tanrılar birliği girişmeleri ilen de çelişkili birliğin, bir teklifi olacaktı.

Artık totem mantık dinler içinde, imanın yerini tutmuştu. İmanımız kadarla totemciktik, totemdik kadarla da imanlıydık. Yanlış bir şeyde yoktu. Yanlış olan o günkü sistemi bugün içinde çevrime sokup sistemle beraber dönderemez olmanızdı!

Açıkçası bu soyut osilasyon kaynağı, bir yönde sömürünün ve sömürülmenin, zincirleme olan kanıksamadı katlanmasını ortaya koyarken; diğer yandan da sosyal yaşamın bilinebilir, ona göre davranılabilir aidiyet unsuru oluyordu. Yine insanlar sosyal hayat içindeki öznel yaşamlarıyla, toplumsal yaşamın verdiği gerilimlere de nefes oluyordular. Her halükarda da insanın insanlaşmasını, pek çok koldan gerçekliyordular. Daima bilinir yanınızın özetiyle, bilinmez yanınıza seslenirlerdi.

Sosyal birlikti komün düzen, doğada bulduğu ile yetindiği süreçler içinde besin ortamının azalan bir tehdidinin karşısında hep kaygı duyuyordu. Buna mukabil, bol besin ortamı da ona, rahatlık veriyordu. Böylesi bir ortam; insan dahlinin olmadığı ve olaylara değin nedense ilişki bağına bilip oluşturamadığı ve zorunluluğun bilincine varamadığı; varsa bile, bu zorunluluğu savuşturacak toplumsal gücü ortaya koyamadığı için buradaki nedense sürecin artan azalan seçme ayıklama algı öznelliğini, toplumsal sürece de eklemleyecekti.

İnsanlığın emek ve alın teri verişiyile, alet kullanmasının; araçlı kullanım getirisi olan cazibelerine insan kapılmıştı. Bu kapılma, kapılış sonradan beri olanların, neredeyse süreci dağıtacak olan şiddetli eşitsiz girişimcileriyle birlikte yine bu çelişki sürecin dinamik bir çelişkili birliği olacakla, kendi yol arıza şantiye kullanımı olan uzlaşılarıyla ve mücadeleler tarihini başlatacaktı. İnsana süreci bırak denecekti, insan bırakmayacaktı. Sürece aktif katıl denecekti, o süreçten yaka silkecek, süreç egemenlerin olacakla.

Yine, emeğin artık ürünleri olan kimi besin grupları (tahıllar gibi, meyve, sebze kurutulmaları gibi) besin stoku yapar olmasıyla ortaya koyduğu beceri, insanı iyice sistemin içine çekmişti. Depolama olgusu insanın, doğada bulduğu ile yetinmesinin önünü kesmişti. Ha keza bu buluş insanın yaşamında en az iki temel devrimi gerçekliyordu. Birincisi doğada, kıt bulduğu besin cabalarının artık sorun olmasının önlemesiydi ki bu özgürlüğe atılan en büyük adımdı.

İkinci olacakla da, artık ürünün ileri zamana kara güne doğru birikmesi insanların emek vermeden av peşinde koşmadan geçirebilecekleri büyük bir boş zaman yaratmıştı. Ki bu boş zaman insanların, insanlığını (özgürlüğünü) buluşunda bu ikinci bir devrimdi. İnsana değin artık sosyal (özel-öznel) olma zamanlarını ortaya koymasının rahatlıkları, sürecin olumlu bir ileri yön devinmesiydi. Buna bir de efendilerin öznel çıkarlarının, cebir uygulaması yapacakla sürmesinden yana maddi ve manevi (sabır, rızıkların eşitsizliği, haram, helal gibi) bir bağıntı ortaya koyuyordular.

İşte yeni olan, bu biçimde elde edilen; olumlu ve olumsuz çelişkileri ile dolu, emeğin getirisinin debdebesinden ve kullanımından ve savaşım mücadelelerinde onur denişle doğacaktı. Burada şunu iyi görmeliyiz. Eşitliksiz düzen, soyut anlama, düzenin ilişki biçimine dayalı (zaten başka türlü de olamazdı) ,soyuttu yargılayan kavramlarla,

egemeni ve köleyi ikna etmelerin ahlaki ve erdemse dini duygularını da yavaş yavaş ortaya çıkarılmakla; düzenleyen ilahtı totemler yerine; eşitsizliği tanrı yaratısı sayan YARATMA fikri işlenip kullanılmaya başlanacaktı.

Bu bağlamda, "zenginlik devenin iğne deliğinden geçememesi gibi cennete girememenin söylemi olurken, fakire; dünyada çekmelerinin karşılığı olarak, buyurun cennete, şimdi sefa sizin hakkınız denecekti." Bu öğretiler, toplumsa yapı ideolojisine pek uygun işleyen öğretilerdi.

Bu yöntemle, sistem egemenlerinin yukarıda belirtildiği gibi sistemin ileri yön çevrimi için, köleyi çalıştırma becerisi, köleci düzen yasal zeminine, egemen keyfiliği ile de, daha bir artacaktı. Bu köle çalıştırma becerikliliği, feodal ilişkilerle daha somut uygulamalar ve meşru yasal oluşları içine aldı. Artık kısmi bir köle hakkı ve kölenin de insandan sayılması bilinci ortaya çıkmıştı.

Egemenler burada, kendi kurt suratlarını yumuşatmış, daha bir kuzu kılığına bürünmüştü. Oysa çok uzun süreler boyunca, köle ve efendi ilişkisindeki yönetme becerisi, yasalaşmanın yanında; bir de egemen inisiyatifli olmanın düzeyinde de girişendi belirip kaybolmaları ortaya koymuştu. Yol ilk kez yürünüyordu ve dıştan ve çok uzaktan bakıldığında hayli vahşiydi. İçinde bakıldığında ise, bir erdem erdemsizlik; ahlak-ahlaksızlık ve haram-helal gibi sınıfsal belirimdi kavramlar boyutuna sıkıştırılmış bir görece çözüm ve uzun vadede çözümsüzlüktü. İnançlarca da bu durum oldukça meşrulaştırılmıştı.

Açıkçası ekonomi insanlar arası üretim ilişkisi olacakla, ekonomik olaylar; nesnel yasalar etrafında döndürülecekse de, bilinmezliğin ufku bunları kutsaldı totemdik anlamaların zemini temeli içinde yetkinleştirdi. Yetkinleşen bu mantığı insanlar, sistematik dinsel öğretiler şekline sokmuştu. Aslında bu belirim aynı zamanda yeni bir laik anlayışın belirimi olacakla o anda yıkılmaya, alan ayrışmasına tabii olmanın da en az 2500 yıl sürecek olan anlama ayrışma mücadelesi sürecini, başlatmıştı.

Sürecek

Bayram Kaya

Köle Ve Özgürlük 4

4- Yapısal uygarlığın temelleri bu ittifakı dönemin biraz sonrasındaki oluşumlar üzerine bina bir inşa ve girişme olduğuna göre, övme ve yermenin bir anlamı olamazdı. Süreç kendi paradokslarının, elim ve hazin ve taraflar kendi mutlu mücadelelerini yaşamıştır. Bize de; geçmişimizi bilmek ve anlamakla, şimdiye akıl erdirip, şimdiyi kavramak ve yakın geleceği de buna göre, bu gelişin bir gidişi olacağını planlamak düşüyordu.

Kölenin iki temel yapısı beliriyordu. Birincisi emek var ederek, toplumsal olayların çevrimine en temel kat kınlık koyacaktan bir emek gücü verimiydiler. Bu yönü ile emekçi köle, sanki toplumun bir bireyi imiş gibiydi. Birey olamaması üretim yapamaması manasına değil, toplumsa yönetimde hiç söz sahibi olamaması manasınadır. Değilse kölenin emek gücü olmuş olması, toplumsal olmanın kısmi yeterli neden ve kanıtıdır. Ama köleler sağlam bir toplum unsuru idi. Toplum yüzde doksan, doksan beş; köle emeği ve köle üretimi üzerinde dönüyordu.

İkinci nokta olacakla da köleler; topluma egemen olmanın geriye kalan yüzde on, ya da yüzde beşlik kısmında bilgi (bilimsel bilgi) sahibi olmamakla da, yöneten sınıftan, egemen sınıftan olamıyorlardı. Kölenin, üretimden gelen gücünü de o aşamada bilmesi ve kullanması da zordu. Bilecek şartları da yoktu. Bu nedenle köleler toplumun kişisi olmak yerine, "halktan kişi", işlemleri görüyorlardı. Böyle olunca da, yüzde onluk, yüzde beşlik toplumsa işleyiş de, toplumun tümü gibi bir sanal muktedirlikle görülüyorlardı.

Köle üretmişti, ama ürettiklerinin sağlayışına muktedir olamamakla esaret altına girmişlerdi. Kendi emeğinin ürününü ancak dolaylı yoldan hak ediyorlardı. Bu durum köle için ittifak öncesinin cennetsin durumu yanında gerçek bir işkenceydi. Kölenin hak edişi, dolaylı yol da; efendisinin kendisine izin verdiği kadarıyla yetinmekti. Yasalar da buna uygun olmak zorundaydı! Artık kaçıp göçmesinden eser kalmamıştı. Bu vahşi gelişki, ilk birikimi ortaya koyan zenginliği kat kat katlayacak oluşla, bugünkü uygarlığın yatırımsa emek bilinç değerini de yaratacaktı. Bu bir doğumdu bugünkü anlayışla yargıladığımızda, ayağını sömürü zulmüne basmış bir uygarlaşmanın, gelişme girişme zemin devinimiydi.

İnsanlar, yarın av ve yiyecek bulur muyum demeden, üretmenin muktedirlikleriyle özgürleşmişti. Doğanın kendilikten kendisine av, kök ve meyve sunmasına öyle pek bir ihtiyacı da kalmamıştı. İnsan özgürleşmişti ama insan bile sayılmayan insanlar kullaşmıştı (kul, köle olmuştu) . Bu yüzden o dönem Tanrısı ve kralları, yakın zamana kadar da Osmanlı padişahları insanlara hep; "kullarım" diye hitap ederlerdi. İnsanların büyük bir kısmı bu öğretilerden gocunmaz, rahatsızlık bile duymazdı. Çünkü bu öğretilere göre kendisi bir 'kul' du (köleydi) .

İş, bu tür eğilimlere yönelimlerin de doğasında; bu sürecin, nasıl sürdürülebilirliğini ortaya koyan; kimi kez nesnel; çoğu kez de, kurnaz benci öznelliklerin denetimine gelip dayanıyordu. Böylece halkı ve dolaysıyla da köle insanları, köleleştirilen ve köleleri sahiplenen; bir sınıfsal tasnife uğramalarıyla, köle ve halk daima kandırılmışlardır.

Halkın ve kulların kandırılması, hem kul emeği sömürüsüne dek işlerin sürdürülebilirliğiyle ilgiliydi, hem de halkın ve kölelerin kolayca yönetilir olmasıyla da ilgiliydi.

Kandırmayı yapmanın en kolay özneldi hilesi de, halkı ve köleyi; güncel, nesnel, bilimsel bilgilerden uzak tutarak, girişmelerin (topluma değin yükümse olan ana belirleyicilerin) ana devindirici kısımlarını toz dumana dek sisler gerisinde, halkın kendi hayal güçlerinin esiri halinde tutmakla olası olabiliyordu.

Köleci ilişkilerin ve kapitalist ilişkilerin tutum ve öğretişe davranışlarını, biricik ahlak ve biricik dinsel erdemlerin bir edimi sayarsanız, insanlığı çıkmaz yola sokarsınız. Ama bu üretim ilişkileri içinde de bu ahlaki devinimi tutumlaşır, en merkezi noktaya getirirle, eşitlikti bir siyasal hak ve tutuma getirmek zorundayız.

Evren ve gelişme böyle bir biricik yolu tanımaz. Evren ve gelişme bu kabil yollardan geçer. Ancak bu yolları sınırlar ve kullanırsa da, kullanıma değin konaklaması geçicidir. Bu konaklamalar, yeni bir sentez büyüme ve niceleyişlerle ve giderek yeni nitelik almalarıyla, aşılırlar.

Bu konaklama, uygulamayı evrelerini siz, saltık sanırsınız. Oysa başlangıcın ittifakı ilişkileri içinde ilk toplumsal aşamaların girişen sonuçları. seçile ayıklana köleci yapıyı ortaya koymuştu. Bunda, belki de yöneten otoriter öznel eğilimlerin dayanışması, daha baskın oluşla; bu yola girilmişti.

Giderekten kaba bir kölecilik yolu ve kölecilik ilişkileri dahi kalmamışken, yine de o şartlar içinde o eğitimi siz, biricik olacakla kutsal görmekte devam edersiniz. Bununla da kalmaz; yeni durumları, bu köhnemiş ilişkiler karşısında; kıyametin alametleri olacakla, sayar durursunuz.

Dünya ve evren, mutlaka eninde ve sonunda bir kıyameti yaşayacaktırlar. Ama bu kıyametler sizin ne bina zina ediminizden ötürüdürler. Ne de ibadeti az çok yapmanızdan ötürüdürler. Evrenin kıyameti kendisinden ötürü, kendi üzerine olan bir etkimesi sonucu belki bir fren durumuyla olacaktır.

Sürecek

Bayram Kaya

Köle Ve Özgürlük 5

5- Bu tipik bir ilk ve orta çağa özgü, Batlamyuscu bir mantıktır. Kendisini evrenin merkezine koyan ve evreni kendi heva, heves ve temayülleri için döndüren bir mantıktır. Sanki evren sizin bina, zina yapıp yapmamanız, üzerine dönüyordu. Evren baktı ki Dünya da, bir bina zina olayı var; evreni kendi çevrelerinde döndürenlere istinaden; hemencecik kıyametin, yelkenlerini suya koyu verecekti!

Bu sözdeki bina zina ses uyağı da anlamı güçlendiren,tembihi akılda tutturun bir teşbih olmasıyla, kel başa şimşir tarak kabili sözün anlamını düşünmeden, hatırlama ve telaffuz kolaylığı da, kabule yatkın olmayı körükleyebilmektedir.

Kıyametler görece özel bağıntılı olmakla, evrenin orasında, burasında; gezegen ve yıldızlar ve hatta gökadarlar odağında bir ölüm doğum şeklinde hep sürecektir. Yine kıyamet görece ve özel bağıntılı olmakla ve özelliğın giderekten genelleşmesinden ötürü de, bir genel kıyamet kaçınılmazdır.

Oysa her yeni düzey ve düzlemler; yeni yeni ilişki biçimi ve yeni yeni biricik olmayan ahlaki ve dinsel edimler hep olurlar. Ve yeni ilişki biçimleri; yeni olan ahlaki, erdemse ve dinsel tutumların da ruhsarı, kaynağıdır.

Bir insanın, insan gibi yaşamasının; en öznel devindiricilerinden birisi de inanç ve dinlerdir. Egemen sınıf mahareti ile halkı bu inanç ve dinin içi gereksiz bilmelerle doldurmakla halk, bir bilme ayağından yoksun kılındıkça; inanç ve dinler de gelişmemekteler. Böylece inanç ve dinler de efendilerin en çok yararlandığı baskı araç yöntemleri içine ekleniyordular.

Din ve inançlar, insanın toplumsa yaşarlığı ile halksa (özel ve öznel) yaşantılarını uygunlaştırır olan sembol anlamalardı. Ve kişiler bunu (toplumsal yaşamın anlaşılmasını inanç aştırarak) kendi alansal düzlemine indiriyorlar ve istediği gibi eğip bükme anlayışlarına uğratarak, kendi özelini; doğal olan enerji sarfının en kararlı, en temel durumuna geçiriyordular. Bu yönü ile kişisel bilgilenme (inançların) bu öznel devinim üstünde çok büyük bir katkısı vardır.

Eğer din ve inançlar bir kişi ve kişiler yaşantılımdı girişmesi olacaksa, burada sosyal yaşam grubunun bilme devinmesinin de çok önemi vardır. İnançlar ve din hep, kişi ve kişiler özneli katılımlı olmakla, bir olgunlaşma, bir yücelme, bir ben de varım demektir. Kendilerini duygu ve mana ve bilmeleri olacakla; boyut derinlikler içinde soyuttu algılaması olacakla evrensel oluşuma kendisini bu yolla katan anlama ve kişi, kişiler devinmesidirler. Bu öznel anlamadı devinimlerin (inanç ve dinlerin) odağı içine de, bir çekimle yen, bir yaratıcı güç konulması da; en doğal öznel süreçle niş eğimidirler.

Halkın eski köleci dönemlerden beri böyle kandırılmasına, günümüzde ikinci bir kandırılma daha eklendi. Zaman ve şartlar değişmişti. Bu tip kandırılmada eski tip anlayışa göre; hiçbir şey olmayan halk; sözde şimdi her şeydi! Bu da seçimden seçime olan bir nabza şerbetti. Zaten şimdiki kandırılma olayı da seçmenlikti. Eskiden yönetime katılmayarak köleleşen büyük kısım halk; şimdi de seçime katılandıktan, vaatlere çekim olarak köle olmanın kandırılması içindedirler. Kölelik te şekil biçim değiştirmişti. Yapının temeli buydu.

Halk, bu kez de yönetime seçimler yolu ile katılıp yetkilenince, politikacılar halka seçim zamanları vaatlere (yalanlar) başladılar. Vaatler, büyük oranda günü kurtarmanın heyecanı ile söylenirdi. Bu vaatti söylem içine ihtiyaçların çekim tuzağı ile girilirdi. Vaatler, gerçekleşmez, yerine getirilmez ve sözlerin tutulmaz oluşundan ötürü,

kandırılma aşamasına girmiş olurdular.

Halkın en çok sevdiği kişiler ya da yöneticiler; hep vaat edenlerdir. Yani vaadini yerine getirmeyerek, yalan söyleyenlerdir. Bu, yüzde yüz böyle olmamakla, genellikle böyledir. Hâlbuki politikacıların çeşitli nedenlerle olan 20 vaadinin üçü beşi şöyle böyle gerçekleşir olacakla, büyük kısmı gerçekleşemez olacaktır. Siz halk olarak yıldırımını, azot bileşiklerini yere düşürmesiyle değil de, tepenize düşmesiyle görürsünüz.

Bu nedenle vadin gerçekleşen kısmıyla değil de, gerçekleşmeyen büyük yanı ile görür olacağınızdan vaatler yalandır. Yalanlar da kişisel kabulde sevilmezler, ama genelce kabulde en peşinde gidilen; kitleleri peşinde sürükleyen bir mekanizmadır. Vaadiniz içinde, müreffehi deyin, kutsallık deyin, saygı deyin, din deyin... deyin oğlu deyin, yeter ki vaat edin...

Şeyhi vaat eder, şıkı vaat eder, politikacısı vaat eder, partisi vaat eder; dini vaat eder, imanı vaat eder ederde ederlerdi. Cennet vaat ederler, günün hali icabı ne ise örneğin; iki anahtar vaat ederler. Savaş vaat ederler. Herkese aş, iş, herkese huri, Nuri vaat ederler! Hani canım yalanın bini bir para...

Vaat öyle tuzlanır denli akar kokar bir şey olmamasından ötürü, tekrar vaat edilebilirdi. Halkta tekrar tekrar kandırılırdı. Zaman gelir vaat eden değişir, vaatler de değişirdi. Ama kandırılma hiç değişmez, sürer giderdi.

Şimdi burada konunun kandırma fikri ile ilişkin, ama ana temadan biraz uzak bir ulusal konumuza bir iki sayfa değineceğim. Sevgili Gazi vaatlerine bir parantez açmanın ayrıcalık ve istisnai keyfiyet mutluluğuna ermek isterim. Gazinin açık ve bellisiz vaatleri, yurdun kurtarılması gibi halkın teveccühü olacak ortak eğilimce örtüşmeli, açık vaatleriyle; yine ancak hilafetin kaldırılması, laiklik gibi terekkübü olanların bekleyeceği, fakat halkın hiç teveccühü olmayan, devrimleriydi.

Sürecek

Bayram Kaya

Köle Ve Özgürlük 6

6- (Bk. Millet Ve Ulus Ek 5) Atatürk, yurdun kurtulması için halka hiç vaatte bulunmamıştı. Devrimler içinde vaatte bulunmamıştı. Yani, halka yalan söylememişti. Kelimenin tam anlamıyla, konumu gereği durumdan vazife çıkarışla, sevgili Gazi yolun yürünmesi ile kazanılan muktedirliklerden ötürü, aksayan bozuklukların halli için olan düşüncesi ve fikriyle, realite olmuştu.

Sevgili Gazi, yurdun kurtarılması gibi bir girişmeye, fevri yen ve arkadaş grubu ile kalkışmasından ötürü duyulan heyecanla, belki halk; Namık Kemal: Düşman dayamış hançerini yurdun bağına. Yok, mu kurtaracak, bahtı kara maderini diyen söylemine izafeten, Sevgili Kemal ve arkadaşlarının hareketini anlamaya hazır, kendisine vaat olunacak bir hissiyatlarına da tercüman olmuştu.

6-Bu saptama çok çok önemlidir. Bunun içindir ki, halkın sağgörü eğilimi bu bağlamda Gazi hareketini duyunca, halk belli bir potansiyel güç ve belli sayıda bu çekim etrafına gelmeye birikmeye başladığı an, kurtuluşun felsefesi devrimi; çevrime girmişti. Düşman dayasın hançerini vatanın bağına. Bulunur elbet kurtaracak bahtı kara maderini denecekti, meclis kürsüsünde.

Değilse ne başlangıçta Atatürk halka vaat etti; ne de halk bu oluşumun ışığını Atatürke göstermişti. Gazi geleneği biliyordu. Sanki vaat etmişte alınan yetkiye göre işe başlamışçasına, durumdan vazife ile hem oluşma için gereken tüm adımlarını attı, hem de durumu açıklayan, kendi oluşum eksenine halkı çeken açıklamalar yaptı.

Bu açıklamada halkın duymak istediği vaatlere yakın anıştı açıklamalar yapıyordu. -Evet, Saltanat ve hilafet makamı serbest değildir, diyordu Gazi. Ama halk bunu; Bu yüzden hilafet ve saltanat sizden yana irade kullanamıyordu gibi açıklamaları halk; kendi anlamak istediği dile çeviriyordu.

Halk bunu Sevgili Gazinin Ulul emri düşman tasallutundan kurtarıp, irade kullanım serbestliğini tekrar hilafet ve saltanat yönetimine kazandıracak şekilde değerlendiriyorlardı. Yani çoğunlukla halk Gazi hareketini, halifeliğin (hilafetin) ve saltanatın kurtarılması ekseninde anlıyorlardı.

Saltanat ve hilafetin serbest olmadığı çok doğru idi. Ama bu sözden onların kurtarılacağı gibi bir anlamı ya da onlardan kurtulur olunacağı gibi bir yaklaşımdan birini teslim etmeniz, olası değildir. Bütün anlamlara havi bir dâhiyane koparılmış bir cümledir. Ama müritler bu cümleyi hilafet ve saltanatın kurtarılıp tekrar ihya ve selamet edileceğini de Atatürk lehine uçurmuş olabilirlerdi!

Ne var ki Gazinin böyle bir vaadi yoktur. Çünkü gazinin çevresi de Sevgili Atatürkün bu cümlesini halk gibi anlıyordu! Halkın ve mahiyetinin; "padişahımız, efendimiz ve cennet mekân hilafet makamımız, bizler için yanar tutuşur. Ama düşman muhasarası nedeniyle eli kolu bağlı olarkten, içleri bizim için kan ağlar ve yanar durumdadırlar. Bu nedenle; [hilafet ve saltanat makamı serbest değildi], makamı kurtarmak gerekirdi...

Cümlesindeki hilafet ve saltanat makamı serbest değildi yargısındaki sözün önünü ve arkasını hiç telaffuz etmeden, Atatürk, tekrar ediyordu. İşte zekâ ve deha buradaydı. Analiz edemeyen düşünce, bunda ne anlarsa anlasındı. Atatürk saltanat ve hilafet vaat etmiyordu. Sadece saltanat ve hilafetin yanında ve karşısında olmadığını da belirtmediği bir cümleyi tekrarlıyordu. Evet diyordu; hilafet ve saltanat makamı serbest değildi "diyordu.

Hatta bu cümleyi son görüşmesinde Vahdettine de belirtmiş olabileceği, Gazi, kendisinin atacağı adıma destek için adımını onatmaya çok yakın olacak bir mütalaadır. "Evet, makamı aliyeniz serbest irade beyanınız istilacılarca halka yansıtılmıyor" demiş olabilecekti. Bu bir fiili durumun tespitidir. Değilse bu bağlamda; "sizi serbest kılıp, serbest iradenizi halka irat edeceksiniz" dememişti.

Bu cümlede, Vahdettinin içine düştüğü durumdan rahatlamasına bir nefes olacak anlamı, kendisine ve kendi çaresizliğine yakın bulması; olasılıkla kuvvetlidir. Öyle ya seni mazi yapacağım diyen biri, bu durumda gelip karşısında bu cümleyi konuşmazdı!

Sevgili Atatürk, bu cümleyle; mahiyetince de olumlanıyordu. Böylece sanki de bir vaat yetkilenmesi meşruiyet ligi ilen hem çekirdeğini oluşturuyor, hem mücadeleyi nasıl yapacağına değin ana hatları açıklayarak vaat gibi anlamının çekiciliğinde, halkın desteğini alıyordu.

Tabi girişme olan her yerde karmaşa, keşmekeş ve bunların düzenlemesi kaçınılmazdır. Halk bu katılımla kurtuluşun felsefesi içinde padişahın düşman eşaretinden kurtarılarak serbest kılınacağını sanıyordu. Mustafa Kemalde bu aşamada değil halka; kadrosuna bile buna karşı olduğunu vaat etme gerçekleşmesi hiç yoktu. Çünkü vaziyete girmiş olan çevrim, daha şimdiden dağılılabildi.

Sevgili Atatürk vaat etmeyerek (yalan söylemeyerek) , o günün konjonktür koşullarına göre vaat edilmesi gereken acı reçeteyi, tepeye düşecek yıldırıma paratoner olarak, yıldırımın yapacağı sağlayışı halkın beklentisi olmadan, toplum bekasının varlığı ve devamı için, yaptığı asil bir feda oluştur. Bu yönü ile Sevgili gazi diğer vaatçilerden ayrılır. Ama sonra belki sevgili Gazi de vaat etmiştir kim bilir...

Siz ceza evinde çıkınca, ceza evinden ve tutukluluktan kurtulursunuz. Siz, iz azdırarak, peşinizdeki takipçiden ya da köpekten kurtulursunuz. Yine siz kaçarak ıslanmayıp yağmura tutulmaktan kurtulursunuz. Size fırlatılan taştan sakınarak, taş maruz kalmaktan kurtulursunuz. Yine siz köle olarak kölelikten, esir olarak esaretten kurtulursunuz.

Sürecek

Bayram Kaya

Köle Ve Özgürlük 7

7-Yani köle olmaktan kurtuluşla asla özgür olamazsınız! Siz bir maruz kalışın etkisinden kurtulmayı özgürlük olacakla tanımlarsanız, işlerimiz çıkmaza girer. Sapla saman karışır, bilginin tasnif ve kullanılabilirliği ve bilginin iletişimi ortadan kalkar. Anlama ve anlaya bilme kodlarınız kırılır. Bu bağlamda Örneğin, kuşlar da özgür olur! Yani kuşlarda uçak kullanıyordur veya tepelerine düşen yıldırımdan yıldırımsavar yaparaktan korunuyorlardır! (Tabii ki ne alaka diyorsunuzdur!)

Burada biz, bir maruz kalışın (yüz yüze kalmaktan-karşı karşıya gelmekten -riskle karşılaşmaktan ve riske uğranılmış olmaktan) o maruz kalıştan kurtulması yerine özgür oldu dersek, özgür olma yerine de kurtulma dersek; anlama, anlatım ve bilginin iletilme deformasyonu ve aşınması; buradaki basit masumlukta başlar.

Aslında kurtulmak ve özgürlük hiçte birbirinin anlatımını karşılar kavram sözcükler değildirler. Kurtulmak serbestlikle örtüşebilir bir yaklaşımdır. Ama yine birbirinin yerini pek pek dolduramaz. Serbestlik, size yük ve bağ olan kısıtlılığınızdan çözülerek, o kısıtlılığı yapar olur hale gelmenin beraat re alizesidir. Toplum ve sosyal yapı içi ile kıyasladığımız zaman da sorumluluktan kurtulma ile benzeşir. Daha birçok olası durum bu durumun içinde sayılabilir.

Kurtulma, bir maruz kalışın etkisinden o an için kaçınma. Bir sürekliliğin birinde paçalarınızı kurtarmakla, diğer birinde de kaçınır olacağınızın, paçayı kurtaracağınızın garantisini vermez. Oysa özgürlükte tekrarı maruzlara dahi, meydan bırakmamanın, aynı durumlara maruz kalsanız bile hemen savuşturma tepkisini yeniden ve yeniden ortaya koyabile potansiyelinin kullanımudur.

Özgürlük sizden önce ve sizden bağımsız olarak vardır. Nasıl toplum ve sosyal yapınız siz doğmadan önce varsa özgürlüklerde siz doğmadan önce sizden bağımsız var bulunan bir kullanımdırlar. Bu nedenle serbestlik ve kurtulma devamlı yüz yüze gelir olmanın risklerini barındırır olma durumunu içerirler. Serbestlik beraatı olurla bir uzun zaman eylemidir. Bu nedenle kurtulmadan az biraz farklıdır.

Konu hayli detaylına bilir. Ama gerek görmüyorum, asıl demek istememe bir giriş olacakla, bu kadarı olması da yeterlidir kanımca. Serbest olma ve kurtulma, bir bağsa çözülmeyi kişiler bazından ele alır. Bir toplumun bağımsızlaşan serbestleştirilmesine kadar genelleşirse de saçmalayırlar.

Toplumlar kendi içlerinde ve kendi dışlarında karşılıklı bağlaşılarak ancak özgürlüğü var ederler. Bu bağımlıma hiç bir zaman tek yanlı değildir en makulü motamod bir karşılıklı bağımlılıktır ki bu ideal olur. İdeal olan da aksamaz, bu yüzden süreçlime yapmaz. İdeale en yakın aksama çevresinde dolanan karşılıklı bağımlılık; sizi girişen yapacakla, boyun eğmede kurtaran, bir denkleşmeyi ortaya koyar.

Siz aksamayı en fazla yapar bir konumla bağımlılışırsanız, o zaman bir kurtulma savaşımı vererekten ancak serbestleşirsiniz. Serbestliğin sağlayış tutumlarıyla tekrar bir yükümlenen bağıntı içinde, odak noktasına yakın olurla, denkleşirsiniz. Denklik bağıntıları içinde her bir bağın bir o yanına, bir bu yanına göçebilen aksamalarını var hep var ederler.

Söylemem şudur. Tekil edimlerin, organize olmayan, bağıntı yapmayan ve bağımlılıklarını yükümlenemeyen devinimlerin asla bir özgürleşmesi olamaz. Burada bir bilinç durumu ve zorunlulukların bilincine varan ve zorunlulukları ancak ve ancak bağıntılına ve bağımlınlı yükümse organizeinkilerin ortaya koyduğu, toplumsa güçle

elde edilen kullanım gönencidir.

Açıkçası özgürlüğü kişi var etmez, hatta özgürlüğün ortaya konmasında kişinin tek başına dahil bile olmaya bilir. Örneğin; genetik mühendisliğinden haberi dahi olmayan biri, genetik mühendisliğinin (toplumsal gücün) sunularını kullanıp, tüp bebek sahibi olmanın özgürlüğünün, özgürce kullanımı içindedir. İşte özgürlük böyle bir şeydir. Değilse kuşun kafeste uçuşması, insanın kölelikten kurtulması değildir. Bunlar toplumsal bir gücü ve toplumsal gücün potansiyelini ortaya koyan kullanımları vermemeleri itibarıyla hemen özgürlük kavramına dâhil edilemeyen olarak ayrılırlar.

Özgürlükte mutlaka bir zorunluluk vardır. Özgürlükte zorunlulukların bilinci işi vardır. Özgürlükte karşılıklı dengeler içinde bir bağıntı ve bağımlılık vardır. Özgürlükte ancak ve ancak bu girişimleri aynı zamanda farklı alan ve kulvarda birbirine eklenir denli potansiyelini ortaya koyan bir toplumsal güç vardır.

Özgürlük, kişi muktedirliği ile ne mümkün olur, ne de gerçekleşmesi aklın, zamanın ve kişi ömürlerinin alırlığı değildirler.

Burada bireyde olmayan ve olması da asla mümkün olmayan, bir toplumsal akıl ve toplumsal gücün rolü vardır. Yine özgürlükte toplumsal (kolektif) akıl ve toplumsal güçle ortaya konmuş olanın kişi ve toplum (kolektif) yararına giden kullanımı, ancak özgürlüktür. Bu demektir ki toplumun olmadığı; 8-10 bin yıl öncesinden itibaren, ne özgürlük vardı, ne de mümkündü. Ama serbestlik ve kurtulmalarınız hep vardı.

Tabii ki on bin yıl öncesi günlerin özgürleştiren toplumsal devinimiyle, bugünkü toplumsal devinim aynı değildirler. Yarın ki de, aynı olmayacaktır. Yere değnek sokarak ona tohum atıp filizlendiren potansiyel özgürleşme, bugün uzayın derinliklerinde cirit atmakla ve uzayın derinliklerine mesajlar göndermenin özgürleşmesi içinde. O gün papatyayı kaynatarak tedavisini başlatan toplumsal gücün özgürleştiren kullanımı, bu gün insan genetiğini düzenleyerek hastalık tedavisini yapmanın gönenci bir özgürlüğünü kullanmaktadır.

Sürecek

Bayram Kaya

Köle Ve Özgürlük 8

8-Yani toplumun ortaya koyduğu bir kullanım olmayan hiç bir şey özgürlüğün kullanımı olamaz. Daha açığı bir toplumunuz olmasaydı özgürlüğünüz de asla olamazdı. Şu da bir gerçek ki, güncel toplum; güncel toplumsal aklın ve güncel toplumsal gücün en son gelişmişlik verilerine değin aşamalarını yine toplumsal gücün muktedirliği ile bir birleşik alan içinde, entegre etmesi çok mümkündür. Bu entegre artık toplumun kullandığı bir entegre olmayıp, geçmişinde toplumun var olup ürettiği bir entegredir.

Yani toplum burada, evrensel gelişmenin görecesinde, teknolojik entegrasyon için bir avatar kalıp araçsa durumuna düşmüştür. Geçmişinizi bilir, günü buna göre değerlendirirseniz, geleceği ya da gideceğiniz yönü de az çok anlarsınız. Bu geleceği bilme değildir. Bir sonraki nereye atacağınız adım için bir hazırlıktır.

Doğa bir güçtü. İnsanın doğa içinde kalışla doğaya karşı mücadelesi ancak bir güç ile olurdu. Bu güç insanda yoktu amainsanın insanlarla kurduğu dıştan organize yapı olan toplum bu gücü sağladı. Bu güç doğanın insana her daim ve sürekli vermediği sağlayıştı zorunlulukları, ve tek tek diğer organiklere verdiği ya da vermediği donanım ve üretme gücünü bu sayede kazanarak özgür eşmişti.

Özgür eşmede hem doğaya bağlılığınız Boyun eğmeniz) vardı, hem de zorunluluğunuz vardı. Zorunlulukları toplumsal güçle sağlamanız vardı. Özgürlükler kişiye değin keyfilik ve serbestlikler kaprisler değildi. Eğer biz her şeye özgürlük dersek; seyahat özgürlüğü, giyme özgürlüğü, ikamet özgürlüğü, sokakta yürüme özgürlüğü vs. Bunlar özgürlük olunca, uçağa binme olanağını ortaya çıkarmanın toplumsal güçten kaynaklandığı bilgi ve iletişimini hangi sözcükle ifade edeceğiz!

Özgürlük, doğanın egemenliği altındaki insanların, egemenlik alanı içinde davranabileceği şekilde bir istikrar ya da düzenlilik alanları oluşturabildikleri muktedirlikler olan, toplumsal güçtür. Ya da bu gücün bireyler kullanımına denk gelen her bir sunumsa öznel ve özel yaşantılımla, kullanımındırlar.

Özgürlük; insanın öznelce ve ilişkin oluşuyla; gelip geçici, kesikli sürekli davranabilmeleri için genel doğal eğilimleri içinde, istedikleri anda istedikleri gibi vaha alanları ortaya koyabilmelerinin, toplumsa gücüdür. Yani özgürlük bireyi aşan, ama bireyinde içinde katkın olduğu bir oluşmalar sürecidir. Esaret ile özgür olmanın hiçbir alakası yoktur. Elbette bunu anlamak oldukça zordur.

Sizin özgürlük(!) savaşları yaptığınız bir dünyada, her hareketi özgürlük sözcüğü ile tanımlar olmanız burada anlatılan özgürlüğü anlamakta hayli sıkıntı, ortaya koyacaktır. Başın açılıp kapanmasının dahi bir özgürlük olduğunu söylediğiniz günlük akışta; özgürlüğü bu ağırlığı ile taşımak hayli manidar olsa gerektir.

Siz, zaten işleyişe muktedir olmadıkça; emeğin kullanım takasını sözleşen bir organize oluşma ile toplumsal potada güçlendirip, bir kısmını topluma terkle; diğer kısmını değişmiş dönüşmüş kullanım tiplerine çevrilerek tekrar size döndürmedikçe; madden ve manen köle olmak zorundasınızdır. Yani doğanın o eğiliminizi (açlık, barınma gibi) güden bir işleyişi zaten hep vardır.

İnsanlığın gelişmemiş dönemlerde; üzerlerinde bulunan doğa baskısının bir benzerini emekli üretim süreci içinde siz insanlara vermekle zaten köleleşmişsinizdir. Bundan kurtulmayı özgürlük diye tanımlamanız zaten beyhudedir. Bu serbest kalıcı kurtulmanızla:

Özgür eşmek için toplumdan yana işleyişler veya sağlaşımlar yapmazsanız, bu hem toplumsa işleyişler koymanızla bağıntılıdır. Hem de, toplumsal gücü paylaşışla, özel ve öznel olan kullanımınızla sizlerin bağlantısızlığınızdır. Tepenize inen yıldırıma maruz kalırken, bağıntılısınız. Ama yıldırımsavar yapıp, yıldırımdan korunursanız, artık yıldırımın sizin tepenize binmesi belli şartların süreğinde yoktur.

Demek ki, kuşun kafesten saliverilmesiyle; ceylanın aslan elinden kurtulmasıyla; insanın insana köle olmamasıyla, özgürlüğün alakası yoktur. Bu durumların hiç birisi, bulunduğu kuşak durumuna bağlı kalışla: kışın kiraz yiyemeyecek; uçağa binemeyecek; ölümcül apandisitinden sağaltılamayacak; sesini binlerce kilometre ötelere duyuramayacak; tüp bebek yapamayacak; hatta yağmurdan kaçarken doluya tutulacak vs. olan; kurtulmalardır ki insanın doğal eğilimlerini sağlayıştı ilk referans durumuna tekabül eder bir anlamadır. Zaten sıfır referanstı anlamının içinde özgürlük çıkması olanaksızdır.

Güncel toplumlarda da emeğin sömürsüne ilişkin bir eğilim zaten var. Ancak burada muktedir olabildiğiniz oranda toplumsal güçten yararlanma özgürlüğünüz vardır. Her kes bu bağlamda bilgisayar kullanabilir (özgürlüğünü edinir) . Burada toplum olacakla sosyal adaleti ne oranda gerçekleyip yaygınlaştırdığınız yine özgürleşmeniz bir toplumsa bedeli olmaktadır. Hemen ekonomik güççe her sıradan insan, uçağa toplu taşıma mukabilinde binmektedir. Siz toplumsal girişmedikçe özgürlüğünüz olamaz. Bir anamalcının özel uçağı ve halkın toplu taşıma kullanımı, toplumsa gücün kullanılan bir özgürlük sağlatımlarıdır.

Bu tür kuş gibi kafeste olma, aslanın elinden tüyme gibi eğimler; zaten doğanın eğimi içinde olacakla, kuşun kafese düşmesi ve kafese düşmüş kuşun kafesten kaçması da doğal güdümün içinde sürekli olup biten sıradanlıkla doğal güdülümün zaten kendisidirler. Burada zorunluluğuna varılmış bir bilinç ve bunu alt eden toplumsal güç yoktur. Burada ne toplum vardır, ne toplumsal girişme vardır. Özgürlük toplum ve toplumsal girişmeyle, alakalıdır. Toplum ve toplumsal girişme ile bağı bağıntılı kullanımdır.

Sürecek

Bayram Kaya

Köle Ve Özgürlük 9

9-Böylesi bir girişen olmayışla süreç eşlenmeyen tek yanlı bağ ve genel anlamda bu bağlardan kurtulmakla siz komplike girişmeyen davranış vermektan kurtulmak gibi bir şeydir. Bunun sonunda hiç besin bulamadan açlıktan ölmekte vardır. Yani organize olmayan serbestlik bir anlamda ölmenizdir. Oysa insan özgürlüğü bağlantısızlıklar içinde değil, aksine boyun eğdiği (açlık güvenlik gibi) bağıntılar içinde çıkarmaktadır. Açlık, barınma, cinsellik gibi boyun eğdiğiniz zorunluluklarınız yoksa özgürlüğünüz de yoktur. Kuşun kafeste olması, kuş için bir zorunluluk değildir.

Aksine kuş için güvenlik tehdididir. Güvenlik tehdidinden kaçmak, o tehdidi o an savuşturmak özgürlük değildir. Çünkü kuş yine aynı durumda kaldığında bundan bağımsızlaşmanın yeniden ve yeniden üretilir dinamiklerini oluşturamamışlardır. Kulübesi yıkılan insan, tekrar aynı muktedirlikle kulübesini yapar (burada insanın araç kullandığı görülmelidir) .

Yani, ancak ceylan ve kuş; baltayı eline alırsa, oku savurabilirse, özgür olabilirler. Baltalı insanlar da (ilahlar da) ilk baltayı ellerine aldıklarında nelere muktedir olacaklarını hiç bilemezdi! İlk etapta kulübe yapmanın, avda öldürücü, kesici, savunmacı bir araç olma olanağı ile karşılaştılar. Basitten karmaşığa doğru; muktedirliğin özgürlüğüne doğru yelken açtılar.

Yine siz özgürce(!) bir davranışla, komşunuzun kafasını kırmak isteyebilirsiniz! Ama bu özgürce(!) yaptığınız eylemin sonunda da size, ceza evi yolunun görünüyor olması, bu özgürlüğünüzün(!) engeli gibidir. Aslında komşunuzun kafasını kırma isteminiz ne bir özgürlük belirmesidir, ne ceza evine girmiş olmanız da, özgürlüğünüzün kısıtlanmasındır.

Nasıl hayatın idamesi bireyin, hatta türün; dışında bir doğal var oluşun o tür ya da bu tür üzerinde bir gerçekleşmesi ise; özgürlükte bireyi aşan, kişinin dışında olan, kişi cezaevinde dahi olsa; onun dışında başka şekilde ve başkaları ile sürüp giden bir oluşmadırlar.

Çünkü özgür eşmede; nesnel nedence bir davranışın sizle olan bağıntısını; doğanın belirmesini beklemeden, hatta doğanın görece koşullarına muhalefetle, her daim yeniden ve yeniden çevrime sokabildiğiniz bir doğal oluşa, doğal oluş içinde, doğal kalışla; doğaya başkaldırmanızdır.

Komşunun kafasını kırmak istemenizde ne bir nesnel nedence var ne de, sizin zorunluluğuna varacağınız bir bilinç durumu değildir. Toplumsal bir sağlayış da değildir. Böylesi bir keyfiyet, ayağını gerçeklerden kopartmış; belki de hasta ruh halli, öznel bir ne idiği belirsiz serbest eşmedirler!

Zaten insanlık böyle komşusunun kafasını kırma gibi bir sözde özgür eşme içinde olsaydı, doğada börtü böcek bulmanın eşiğinde oluşla, hala daha komşusunu ya yamyamlık iştiağıyla öldürüyor olacaktı; ya güvenlik tehdidiyle komşusunu öldürüyor olacaktı.

Oysa insanın özgürlüğü içinde, insanın dışındaki insanlarla, bir tek vücutmuş gibi organize olduğu entegre birlikken, sanki tekil bir oluşma imiş gibi özel ve öznel olmasının bir sahibiyetliği vardır. Yani özgürlük; insanın, insanla (toplum üzerinden) ve insanın doğayla; bağıntılı, bağımlı bir gerçeklemeler durumudur.

Bu bağımlı ve bağıntılı durumuyladır ki insanlar; kartallar gibi baharın yavru mevsimi

vermesini beklemiyor. İsteddiği zaman kuluçka makinasında, istediği kadarla, istediği yavruyu, emrine amade kılmanın bir kullanımı içindedir.

Yani bir anlamda hem yamyamlığınızı önlemek; hem de güvenliğinizi tesis için toplum bu nesnelliği sağlayışınızı doğal koşullar içinde kalışla, doğal koşulların kendi çevrimse zamanının, üzerine çıkmıştır.

Yalnız insanlar bunu güvenlik ve yamyamlıktan kurtulmak için yapmışlar gibi algılamayın. Bu yaşamın size dayattığı zorunlu bir eğilimin yönelimi iken; bunlarda kendiliğinden bir yansıma ve girişmedirler.

Aslında doğa kendi işleyiş düzenliliğinin üzerine, kendisi de çıkmıştır. Yani doğa bütünü içinde her mevsim bir yavru mevsimi gibi görünmektedir. Doğadaki düzenlilik doğa üzerindeki görece bir yere özgü kesikli durumdurlar. Kuzeyin kartalları yavru mevsimini; insanları da turfanda zamanını bekler iken; doğa güneyin kartallarına yavru mevsimini, insanlarına da bahar turfandasını sunmaktadır. Değilse sizler; doğada olmayanı, doğada başarıyor değilsinizdir.

Ancak ve ancak, akıl kaçkınları, anomalili olanlar ve sağlayıştıları halka sunamayan otorite eğilimler bu doğal basit kafa kırmalı özgürlükçü(!) gibi algılanan eğime yol açarlar. Doğada hiçbir şeye, canınız istediği için davranamazsınız. Eş deyişle canınız istediği için acıkmaz, canınız istedi diye size leopar saldırmaz vs. Canınız istemedi diye de, komşunuzun tehdidine cevap vermemezlik edemezsiniz.

Doğanın bağrında çıkan toplumsal yaşam, mülk edinme ve kişilerin artık emeğine başka kişilerin sahip çıkılışıyla, el konmasıyla girişilen eşitsiz gelişmenin niceleyiş saçılması olan, hırslarınız ve tamahlarınız, hırsızlıklarınızı; canı öyle istediği için davranmak gibi doğal ve psişik eylemleri siz; özgürlük saymakla hata içindedir.

Sürecek

Bayram Kaya

Köleci Deklarasyonlar Efendilere Gösterilen Ritüelleri 1

Efendi ve köle sadece mal mülk sahipliği konusunda ayrışmıyorlardı. Mal mülk sahipliği ve maldan mülkten yoksunluk, saygılıma seremonilerine de, konu oluyordu. Bu nedenle efendi ve köle önünde tazim edilen ve tazim eden, olmakla da ayrışyordu.

Efendi saygılıydı. Köle eğilerek, yer öperek, efendinin eteğini öperek, saygılıdan; temenna edendi. Köleler bu tür temenna ve tazim içinde bulunmakla ritüelce içinde olup, ayin yapıyorlardı. Bun tür saygılıma şekillerini ailesine ve çevresine de öğretiyordu.

Artık ritüelle oluş çevrenin bir sosyal öğrenme basıncıydı. Ritüeli oluş efendi aitlik ilişkisiydi. Efendiler bu tazimlerde, tazim ettirilişlerde hoşnut olup; bu tazimde olan tutumlar içinde kölelerinin kendisine bağlılığını buluyorlardı.

Bu süreç yeni bir süreçti. Bu kutsama ve saygılıma ön ittifaklarda bu şekliyle "efendiyi saygılıma" türü olmamakla yeni bir ritüeldi. Ön ittifakı ritüel guruba saygı; grubun özü olmakla kendisine yaptığı kutsama ve saygılıma şimdi kişilere, efendilere yapılmakla görülmemiş tarzda eziyetli, gururu ve direnci kırmakla zoraki bir seremoniye dönüşmüştü. Ayin kişinin kölelik çulu içinde yumuşamasıydı.

Ön ittifaklı kişiler üzerinde hangi efendiye (El'e) ait olduğunu belirtir anmaları taşıyan kölelik işareti olan damga yoktu. Ki kişi de bu damga işareti kutsasındı. Kişinin alnında (alın yazısı) elinde (el yazısı), başın ön, yan ve art kısımlarında, kolunda burnunda vs. bu anmalar (hatırlamalar) bulunurdu.

El öpme seremonisi temelde efendi köle hiyerarşisini açık açık ortaya koyan bir ritüel şekliydi. Hatta kölelik işaretini alnında taşıyan efendiye ait kullar öpülen eli ikinci bir aşamayla alnındaki kulluk yazısı olan mühür işaretine değdirmekle bu genel köleci manifesto imanı, daha bir özel anlatımla ortaya koyuyordular.

Kölelik tutumu kölelere giydirilmiş bir anlamdı. Kölelik manalı çul içindeki köleyi yumuşatmanın özdeyişleri de vardı. "El öpen ağız kirlenmez" demeleriyle kişiler, efendinin elini eteğini öpme yarışına girme erdemine sahip oluyorlardı. Bu aşamada el öpmek pek bir övülen erdemdi. Süreç bu tarz gösteri ve alıştırmalarla efendiye bağlılık gösterisine dönüşen kendi seremonilerini adım adım oluştu.

İttifaka bağlılık grupların; ittifakı deklarasyona bağlılığı ya da sadakati olan manifestonun ritüeliydi. Kişiyeye ya da efendiye bağlılık değildi. Ritüelin özeğinde mal, mülk ve kişi (köle) sahibi olan efendi yoktu. Ön ittifaklı deklarasyon imanının özeğinde ittifak merkezi vardı. İttifak merkezi olan gruplar ve kendi grubu vardı.

Bu tür költ merkezli ayinler de ilahlar da aynı ritüeli ittifakın şahsına karşı yapıyorlardı. İttifak merkezi ilahların üstünde bir cem oluşun senteziydi. İttifak merkezi çekim ve döngü merkezliydi. Kendileri de ayin yapan ilahlar, melezlerin ve insan kişilerin yaptıkları ayinleri de ister istemez gözetleyen bir tanıklılar.

Ön ittifaklı saygılıma ve tazim; insan kişilerin, ilahlarıyla birlikte yaptıkları; ön ittifak tüzel ligine (genel yararın baskı ve basıncına) hürmetle bağlılık gösterisinde buldukları çevrim eşmenin seremonisiydi.

Bu ayin, ittifakı olmak gibi genel oluşun yararına; ittifak yararına olan bütünleşik edimlerden oluşma olmakla, yine kişinin kendi yararına edimlerdi. Oysa efendiye ritüel, hem hor kılınıp aşağılanmaya alışmakla kulluğun gereği idi. Hem de bu tüzelilik

efendiden bir lütuf bir kayra beklemektir.

Oysa köleci süreçle oluşturulan zoraki kılınan; boyun eğdirilerek yaptırılan edimler; ön ittifakı edime göre yanlış olan; haksız olan durumlar karşısındaki kolektif kişilerin, onurlu duruş direncini kırıyordu.

Ayin yapacak kişiler kendisiyle ayin yapacağı kişileri biliyorlardı ve birbirlerinin gözetmeni olmakla ispiyoncusuydular. Ayin yapacak kişiler efendiye kulluğun kölelik işaretini ve imanını taşıyorlardı.

Kişiler taşıdıkları iman ve kölelik işareti nedenle ya başları tıraşlıydı. Ya alınlarına damga vuruluyordu. Yani kölelik işareti köleci sistemle alın yazısı olmuştu. Kölelik ve iman yazısı sadece alına yazılmıyordu. Ya bu işareti taşıyan başlarının geri arkası tıraşlıydı.

Başın ya da baş gerisinin saçını uzatmak; bir yerdeki alın yazısı damgayı silmek ve vücudun her hangi bir yerindeki damganın üzerini giysiyle örtmek suçtu. Cezası ölümdü. Bu kaderden kaçınmak olmakla ölümlle cezalanmaktı.

Köle kişiler bu hal ile ellerinde, burunlarında, kulaklarında, kollarında, parmaklarında vs. kölelik işareti olanlar olmakla "en" damgalarını taşıyanlardı. Yani ateşle dağlanmalarını taşıyorlardı. Bu hal ile efendisinde saygılıma içinde bulunmanın bilincini ediniyorlardı.

Ön ittifaklı ritüelin başlangıcında, karşı totem gruptan kişilerle temas edip tapınak buluşması görevi yapan kutsal kadınlara saygıda bulunulması için ve bunların tanınmaları bu ayini kadınlar ortam içine çıktıklarında örtünürlerdi. Böylesi üniformayla tanınıp saygı görür olmakla, örtünme onlara tanınan bir ayrıcalıktı. Örtünme temas edemeyen totemi yapıları temas ettiren işlev ayin şekliydi.

Köleci sistemle örtünmenin ikinci bir anlamı ortaya konmuştu. Örtünmenin ilk anlamı işlev oluşla artık ortadan kalmaya başlamıştı. İnsanlar birbiriyle temas eder oldukları gibi temasın da ötesine geçip köle olmaya başlamışlardı. Bu nedenle kutsal tapınak kadını örtünmesi köleci süreç içinde dumura uğradı. Ön ittifaklı örtünmenin anlamı köleci sistem içinde ne ettiği belirsiz oluşla sadece kutsal olmayı anlam etmekle unutulmağa yüz tutmuş bir gelenek oluştan öte bir şey değildi.

Şimdiki yeni örtünmenin anlamı köle oluşa karşı, köle olmamayı ortaya koyacaktı. Madem köle kölelik işareti olan uzuv yerlerindeki damgayı örtememekle damgayı göstere göstere köleliğini deklare ediyor olmanın tutumu içindeydi. Öyleyse köle olmayanlar da kölelik işareti olabilecek her yeri örtmekle köle olmamakla, efendi olmayı deklare etmenin örtünme ayini ile kendi efendiliklerini ifade ediyorlardı.

Bu ayini deklarasyonu bilinç edinme davranışlarından birisi kölenin alındaki kölelik damgasını, efendisi olan kişinin ayağına ya da bastığı toprağa sürmektir. Yani efendi yoluna kurban olur denli bağlılık olan bu tutumu efendi; eze eze kölelerin ruhuna işleyecekti. Bir efendi, başka bir efendi karşısında (başka bir kral karşısında) diz çökmekle kölelik deklarasyonunu ilan etmiş olurdu.

Damga kölenin hem efendisini belli ediyordu. Hem de köleye, köleliğini ve kulluk görevlerini belli ediyordu. Bu nedenle efendi, kulluk gereği ve kölelik bağ deklarasyonu olması kaydıyla; köleye elini öptürüyordu.

Köle öpülen efendi elini, efendinin damgası olan alındaki işarete değdirmekle (alnına koymakla) , efendiyle köle arasındaki kölelik işaretli deklarasyonunu her kesinde ortaya koyuyordu.

Bu öyle bir alışmaydı ki; köle sürece haksızlık dese de; isyan ediyorum dese de; sonunda işe geç kalıyorum, işim beni bekler diye sahadan ayrılıp, kölelik çalışmasına koyuluyordu.

Bayram Kaya

Köleci Meşruiyeti -Köleci Meşruiyet Oluş- 1

Sosyal yaşam; bencilliğin dayanışması olan ortaklaşma ve ortaklaştırmaydı. Bu, en temel ve minimum meşruiyetti. Sürü içinde, sürüden kopuk öbek hareketleri vardı. Öbek içinde oluşan tutum, davranış salınımlı çevrimlerini öbek; sınırlı ve iletilmeli tuttu. Öbek içiyle sınırlı tutulan salınım, öbeğin içinde yoğunlaşmakla öbeğine iskelet hareketli bir görünümünü verdi.

Yoğunluğun iskelet hareketli görünüm veren salınım disiplini, öbek içinde belli bir çevrime ve belli bir yer ilişkisine bağlı çevrimlerine dönüştüğü an; öbek süreci totem alanlı çevrimine başlamıştır. Tüm maharet bu öbek salınımlarını muhafaza etmektir. Bu muhafaza etme işi öbeği, sürü tutumlu oluştan koparmak ve totem alan içinde yalıtılmaktır.

Totem alan, öbeğin bu tür bencilliğe bağlı minimum sosyal meşruiyet ligini; totem alanlı grup rızası oluşla ortaya koymuştur. Artık meşruiyeti oluş; grup razı lığı ya da totem grup rızasıydı. Neydi bu grup razı lığı? Temel gereksinimlerin herkese karşılanıyor olmasıydı. Sağlama gücü yetene göre değil, grup (insan) aitliğine göre idi

Bu dönemlerin kişi yeteneği ön plânda değildi. Yeteneğin grup yeteneği oluşu ile belirim vermesi esastır. Henüz üreten ilişkiler belirlenimiyle yapılacak seçme ayıklama ortaya konmamıştır.

Bu ortaklaşma yeme, içme, barınma, korunma, cinsellik gibi korunan ana bencil argümanlar üzerinde herkesin bedensel ve ihtiyacı olan kadarla; herkese aynı düzeyde oluştu. Hiç bir süreç belli belirsiz de olsa karşı yansıması olacak durumlarını oluşmadan, ne var olabilirdi; ne de o totem süreç yürürdü.

Ana gereksinimler bağlamında yaklaşık aynı düzeyde oluş yansıması; koşucu olmakta; ateş yakmakta; iz sürmekte; daha uzun erimle efor harcamakta vs. oluşuyla yetenek bağlamındaki yansımalar herkese aynı düzeyde olmamakla yapı içinde başka bir zorunluluktular. Farklı erimli bu türden yeteneklerin korunması ve sürdürülmesi için de, herkesin aynı düzeyde işlem görmemesi gerekiyordu.

Yani bu günkü anlayışla siz hiç kimseye sen bizden çok fazla düşünüyorsun bizim gibi düşün. Sen bizden daha çok matematik biliyorsun bizim kadar bil. Sen bizden daha fazla ve daha güzel piyano çalıyorsun bizim kadar çal demek ne kadar abes; o dönemde de hızlı koşan birinin bu koşmasında grup adına yararlanmamak hem olmazdı.

Hem bu yararlanmanın yarın da, ertesi günde de; olup sürmesi için onun gözetilmesi ve o aşama itibarıyla her bir yeteneğin birbiri ile aynı düzeyde olmayacağı da çok açıktır. Ne var ki bu yetenekler o aşamada grup yeteneği ve grup becerisi oluşla ortaya konan bir inşa oluştu.

Totem grup, var oluşun; hayatın sürdürülebilirliğinin en temel duruşu içinde olmak kaydıyla yaklaşık aynı düzeyde bir yararlanışla kişiye karşılatmasını yaptı. Totem alan bu türden en temel durumuyla karşılamayı yaparken yeteneklerin aldığı kondisyon durumuna göre grubun ödüllendirmesini almakla farklılaşabiliyordu. Ne var ki 25 kişilik bir totem grup içinde bu farklılık hiç bir zaman ödüllü olma dışında ayrışan bir farklı salınıma dönemezdi. Ne zaman, ne de nesnel zemin buna uygun değildi.

Totem grubun meşruiyet ligi; açık açık bencillik üzerinde oluşuyla çevrimdi. Ve yine ikinci aşamada da bencil oluşun birlikteliği olan tüzel kararlılığı "grup rızası üzerinde"

olmakla meşruiyetlik; deneyim sel nesnel, somut ve yaşamsaldı. Ve artık bunlar o totem alanın kültürüydü.

Totem grup çevrimli alanın yönü tek yönlüdür. Totem alanlı surecin sorgulayan bir fazladan söz ama demesi, acaba demesi, fakat demesi yoktu. Acaba demesi olmayan totem alan ister istemez otoriter idi. Totem meslekleri ittifakı süreçlerle desteklenince; ittifak içinde acabalar ortaya konmaya başladı.

Her şeyi kendi grup içi alan etkisiyle kavrayan grup aitliği; ittifak içinde totem grupların farklı totem mesleklerini de farklı totemlerden anlamaya başlayınca şaşa kalmıştı. Totem mesleğini kendi grup toteminde öğrenen aitlik; kendi totem mesleğini yanında dokumacılığı, demirciliği de bir başka totemden öğrenmişti.

Şaşması bundandı. Her şeyi kendi totemiyle izah edip anlarken, kendi totemiyle izah etmenin ve kendi totemiyle anlar olmanın yeterli olmadığını, ittifak içinde gördü. Totemiyle atfettiği izah ve anlamaların yanına "ama" koymaya başladı. Artık "benim totemim bilir ama o totem de bilir diyordu".

Totem öğretili yetenek ve bilmelerin bir biriyle olası kıyası birbirinin acabası olmaktadır. Bir hüküm içine, bir tahmin içine, bir iletme içine ama koymak o bilgi iletmesini, o hükmü, o tahmini sınırlar; frenler. Ama sözcüğü toteminizin aksini de düşündürür.

Ama sözcüğü totem kültürü olan tek yanlılık ve tek yönlülüğün yanına, çok köklü düşünmeyi ve eleştirel olmanın akıl yürütmesini ortaya koymuştu. Totem mesleği her grubun kendi bilgi görgü ve grup yeteneği patenti olmakla grup o totem grubun deneyselliğiydi.

Totem kültürlerin sentezi ittifaklarla uygarlığı ortaya koymuştu. Uygarlık bir kültür sentezi gibi ortaya çıktıysa da öyle kültür sentezi oluşla (şışede durduğu gibi) kalamazdı. Çünkü sentezin yeni katkıları olacaktı.

Sentezin yeni katkıları neydi? Hiç kuşkusuz ki kültürel sentezin kotardığı uygarlık; sentezin bilim ve teknolojiyle uygarlığı, uygarlık yapacaklardı. Totem meslekleri içinde oluşla bir grup söz gelimi mısır tarımı yapan grubumuz, ittifak içine çapa ve kazma gibi kendi teknolojiyle gelmişti. Ha keza çoban grup ta ittifakı sentez içine basit dokuma tezgâhı olan teknoloji ile gelmişti.

Bilim, teknoloji kadarla; deneysel oluşu ve akıl yürütmeyi de içerirdi. Her grubun kendi totem mesleği zaten her grubun kendi bünyesi içinde deneysel oluşuydu. Farklı totem mesleklerinin ittifakı, ittifak içinde; "ben şunu dersem ya da şunu istersem acaba onlar ne der. Acaba onlar ne ister diye düşünme oluşuyla, acaba demek; totem yapıların tek yönlü otoriter eşmelerini kırmıştır.

İttifaklarla kırılan totem yapının tek yanlı otoritesinin yerine, ittifakın kült merkezi içinde ilahlar tartışmalı ortak kurul kararlarını ortaya koydu. Aması, acabası, fakatı olmayan tek yönlü otoriteden; çoklu düşünmenin ve ortak kararları yapmakla, yetkinin paylaşıldığı otorite durumuna geçilmişti. Bu zaten aklın eleştirisi ve çok köklü, kuşkuyla acaba diyen düşünme olmakla bilimsel oluşun kriteriydi.

Köleci döneme değin gelen nesnel ve deneysel olan inşaca somutluğun bencillik üzerinden grup razı lığı olan meşruiyet ligi; köleci dönemle birlikte meşruiyet çok farklı bir kulvar üzerine göç edecekti. Artık meşruiyeti oluş ne bencillik üzerine; ne grup ve

toplum razı lığı üzerine inşa olmazmış türünden görünüp, gösterilecekti.

Somut ve deneysel olanla; bir gerçeklik üzerine olan meşruiyet; soyut ve deneyüstü ile gerçek dışı olacaktı. Bencildi dayanışma ile grup ve toplum konsensüsle irade olan meşruiyet; insan istemini ve insan iradesini yok sayışla, köleci dönemde "doğaüstü iradenin keyfi takdiri meşruiyet olmuştu.

Görülüyor ki köleci meşruiyetle oluş içinde, sizin açıklığınızın, sizin savunma ve isteminizin, sizin kolektif iradenizin vs. hiçbir kıymeti harbiyesi yoktur. Her şeyi takdir olmakla ve takdir olmamanın kertesinde görülmüştür. Ve köleci meşruiyet insana göre değildi. Doğaüstü gücün keyfi takdir ve iradesine göredir.

"Adalet mülkün temelidir" denişle adalet mülkün temeli olmuştur. Adalet haklı, haksız olmanın değil; insan olmanızın değil; aç olup olmamanızın değil; ille de keyfi takdirle verilmiş olan mülkün temeli olmuştur. Mülkü olmayana aç olsa bile, adalet gerekmez. Çünkü açlık, mülk değildir.

Nasıl mülk edineceksiniz? Mülk edinmek sizin elinizde olan bir şey değildi. Mamon gibi bir mana anlayışı mülkü dilediğine vermekle zaten siz ya mülklü olmuştunuz; ya da mülksüz. Bu kadere; bu takdire siz, razı olup boyun eğecektiniz.

İşte adalette tam burada doğuyordu. Adalet ilkti mal mülk edinme biçiminizden; ilk malı mülkü iktisap edinme biçiminizden, doğuyordu. Korunması gereken tek şey de; mülklünün mülklü olması gerekiyor; mülksüz olanın da mülksüz olması, gerekiyordu. Adalet olan buydu. Siz ne yapıp etseniz de, bu sonucu değışemezsiniz!

Köleci sistemde adalet meşruiyet oluştu. Adalet te mülkün temeliydi. Yani malı mülkü olmak meşruiyetti. Şu halde malı mülkü olanın malının mülkünün korunmasının kendisi meşruiyetti.

Hes mücadelesi içinde sistemin korunanı; hak, hukuk, adalet, denen şey ne doğanın korunmasıydı, ne arının bal yapmasıydı. Ne oradaki insanın yaşamı ve ekolojik dengeyi gözetmeydi. Hep malı, mülkü olanın düzeninin korunmasıydı. Mülkü olana göre çed veya etüt raporları verip; direnişçilere de vandal, denmesi yakıştırdı. Servet düşmanlığı yapmamak gerekirdi!

Yeni bir süreç ve yeni bir meşruiyeti oluş başlayacaktı. Ya takdirce olanın etki sel sonucuna, katlanır olmaya devamdı. Ya da buna katlanmayı istemiyorsanız; takdirce olan etkinin kendinize yapacağı sonuçları değıştiren akıl kullanımı olan eylem ve örgütlenmeleri ortaya koyacaktınız. Yani yeni meşruiyet ve yeni adalet buydu; direnme...

Köleci sistem içinde sistemin takdirli oluşuyla açıklanan bir şeyin, iyi olması gerekmiyordu...

Bayram Kaya

Köleci Sentez -Tevhit- 2

Servetleri, hırsı, ihtirası dağıtan Mamon'un tekil tevhitçi olması; Mamon'un tek olup olmamasındaki tartışma ve tartışma tanımazlığında duyulan endişe; Mamon'un bizatihi tek oluşuna duyulan endişe oluşun kendisi değildi.

Serveti gönlüne göre dağıtmanın ve malın mülkün, köleliğin tek takdir kaynağının Mamon, olmasına duyulan kaygının yok olacağı endişesi Mamon'un bizatihi tekliğine duyulan endişe gibi yansıtılıyordu. Mamon iki tane olursa ve biri diğerinin takdirini sevmezse kıyamet o zaman kopacaktı.

Köleci ittifak öncesindeki; ön ittifaklı ve totem dönemli insanların totem ve ilahlar üzerinde tek, çift olma; ya da birinin verdiği kararı, diğer birinin beğenmez olması gibi böylesi bir kaygıları hiç olmadı.

Neden? Çünkü kimsenin olmayan (gruba, ittifaka ait) mülk üzerinde işbirliğinin ve grup emekli ürünler değişmesini ortak paylaştıran yapının kararlarında henüz tartışılacak, şüphe edilecek bir durum yoktu.

Köleci tekçi olan tüm bu kaygılar kendi öncesine göre kendi öncesi içinde olmayan şeylerdi. Şimdiki gayreti evveline göre anlaşılmasız olan mülkiyetçi tutum hırsı içinde ele geçirilmiş malı; mülkü; köleyi; elde tutmanın hazmedilir mana anlayışını ortaya koymaktı.

Köleci tevhidin sözü üzerinde insanlar bu çağrıya uymanın imanıyla; mülkün kiracılarıyla, köleler mülk sahibinin egemenliğindeki tevhit içine gelecektiler. Üstelik kendisinden önceki evveli yok sayan köleci anlayışa göre, o tek şey; her şeyden önceydi. Her şeyden önce oluşla da, şeyleri baştan beri köleci dönemin istediği gibi keyfi, dağıtmıştı. Tevhide çağrı buydu. Gerisi adım adım hikâyeye geliştirilecekti.

Kutsal yerler her daim sentezin, yeni girişim ve yeni hareketin, yeni düşüncenin merkezi oluşla kült (tapım) merkezi olmakla; Eden'dir, Lağaş'tır, Nippur'dur, Niş'tir, Kiş'tir, Mekke'dir, Medine'dir, Kudüs vs'dir. Bu nedenle kutsanırlar. bu nedenle o bağlılığa iman tezahür yerleri oluşla tapım merkezidirler.

Totem alan içinde veya ittifakı alanda; ortaklaştırmadan kaynaklı adaletsizliği ele veren durumlar var mıydı? Ki mutlaka vardı. O günkü kullanım düzeyiyle bu adaletsiz durumlar pek pek su yüzüne çıkabilir haller olamasa gerekti.

Şimdiki köleci adaletsizlik, emeği eksen almamakla, emeklerdi paylaşımı ortaklaştırmayan; mülke göre köleliği, kirayı, işletir olmayı, haracı, vergiyi mülk sahibine bırakan; mülkün işletilmesindeki gelir, kira gibi süreçleri ortaklaştırmama olmamakla, ortaklaştırmamaları; köleci günlerin kullanımıyla köleciliğin hemen ortaya çıkan adaletsizliğiydi.

Köleci kült içinde her biri, başka bir adaletsizliğin simgesi ve temsilcisi olan EL, Baal, Moon, Mamon gibi servetleri seçilmiş insanlara verir olmanın manaca aitlikleri (sahiplikleri) vardı. El'in toplumu; Mamon'un milleti. Baal'in tanrıyıcıları ve uygulayıcıları, Kiş topluluğu; Marduğun yasa koyuculuğu gibi sahiplikler henüz akıllardadır.

Bu aitliklerin dinleri ve mana anlayışları, temsilcilerinin adları tabuydu. Başlanış döneminin iş birlikle ortak sağlayış ve sağlatma yapan tabu ve totemine karşı; köleci dönem ortaklaştırmamasının, mülk üzerinde süreci paylaşmasının, tabu ve totemi

olmuşlardır.

Totem dönemin yapı içi ortaklaştırma olan mana anlaması, herkese sağlatan kurallar düzenli tabusu; köleci anlayışlı dinlerdeki ortaklaşmayan herkese göre olmayan; malı mülkü keyfi dağıtmanın; mülk sahipliği üzerindeki kira, işletme şu bu oluşuyla servet tabusu (servetin dokunulmaz kutsalı) olmuştu.

Bu nedenle şimdi de kolay kolay sorgulanması, el konması olmayan servetin dokunulmazlığı vardır. Emeklere dokunup sömürebilirsiniz. Adamı öldürürseniz indirimlerle birkaç yıldan çıkarsınız. Öküzü öldürürseniz (bir dilim baklava çalmak 6 yıldan başlayıp 21 yıla biten) ağır hükmü vardır. Baklava dilimi çalmayıp adam öldürseydi paçayı 7-8 yıla kurtarırdı.

Köleci dönem aitliği olan iman sizi ritüelime etmekle kalmıyor, sokakta ve karşılaşmalarınızda da sizi selamlaşma (Esenli kılma) üzerinde El Mamon'un bağlıları olup olmadığınızı sorguluyordu.

El'in bağlılarının, El'e sığınıp teslim olmuşların, bir işaretleşmesiydi selamlaşma. El'deşlerin birbiriyle; Mamon'daşların birbiriyle tanış olmalarını; birbirine El üzerinde, Mamon üzerinde esenlik, barış dilemeleriydi. El ile başlayan adlar sahipliği, El ile mana anlamalarının da mührüydü. El-selamun ya da Esselamün'dü.

El'in esenliği sana olsun, El'in koruyuculuğu sana olsun anlamına Selamın El; Selamün El-ba; Selamın El-baal; selamın El-mun; selamın el mamon gibi selamlaşmalarıyla her biri diğerinin El Baal'in ya da El Mamon'un bağlıları olup olmamalarını kontrol ediyordular. El'e hilafınız varsa selamı almıyordunuz.

Mevlevi ve Bektaşilerde Tanrı aşkı vardır. Aşk vardır. Öğretilerinin temeli bu ilahi aşktır. Bu nedenle Mevlevi Bektaşi selamlaşmalarında birbirlerine "aşk olsun sana" derlerdi. Şimdi bu söz herkesin ağzında "yazık olsun sana" anlamına gelir. Tarihsel olan, güncel olanın gerisinde; sisler bulvarında kalır.

Köleci sistemin kendi mana anlayışını kotaran Mamon'cu anlam; kendisinin bir olmasını; kendisinin kararlarının tartışılmaz olanın, "bir tek" ve "tekbir" olmasını ortam içine ihale etmişti.

Ama ortaya koyduğu kişilerine servet edindirme ve kişilerini servetten yoksun bırakmanın uzlaşmaz sınıfı takdiriyle de ortamın birliğini bozmanın fitilini ateşlemiş, bombasını patlatmıştı.

Artık ortama dek süreç tahmini 6000 yıldan beri birlik (sentez) değildi. Birlikte giden aykırılıktılar.

Mamon kendi tekliğini kurtarmıştı. Ama ortamın tekliği (sentezi) , 6000 yıldan bu yana sanki mahşere kalmıştı.

Yüce Tanrı yanında varlık yok yandan var olup; var yandan da yok oluyordu. Sosyo toplum içinde üretim tüketimle yok olup, tüketim için yeniden var oluyordu.

Ne var ki insan özneliği; üretim (varlık) ile tüketim (yokluk) üzerine değerleri ortalama olan bir alan içindeki sınırlıkların değişkenlikleriyle paylaşmayı herkese makbul yapan skala içinde olmayı da inşa etmişti.

Not: yazı içindeki ilk kez bu biçimiyle ortaya konan çıkarımlarım kaynak gösterilmeden alıntılanamaz. ...

Bayram Kaya

Köleci Sentezi Tevhit 1

6000 yıl öncesinin İlah-Mamon çatışması tıpkı M.S'ki 1980 öncesinin doğu bloku-batı bloku türü soğuk dönemli bir kutuplaşmanın tıpa tıp aynısıydı. Aradaki fark düzey düzlem oluşla zaman mekân farkını içermeleridir. Ön ittifaklı iman (eski) ile köleci iman (yeni) birbirine rakip oluşla inşayı belirliyordular.

İttifaklar içlerinde gruplara ve kişilere dek mal mülk sahibi olmak isteyen, uyumsuzlukları nedenle ayrılıklar baş göstermişti. Ayrılan gruplar sentezin gücünün kendilerine aktarılan yansımalarıyla ayrılıyorlardı. Yani ayrılanlar veya içlerinde sürülen gruplar; birkaç totem mesleğini birden yapabilir bir birikim yetenekle ve bunları gerçekleyecek nüfus artışıyla ön ittifak içinde kovulup, ayrılıyorlardı.

Yani bu ayrılıklar, ilk totem grubun ön ittifaklar içine geldikleri yalınlıkta değildiler. Ön ittifak içlerinde kovdukları ya da küskün oluşla ittifak içinde ayrılanlarla ittifakı sürdürenler birbirini suçluyordu. Köleci vari yapı içinde olanlar eski yapı içinde kalanları; sapık, statükocu olmakla, putçu oluşla, suçluyordular.

Eski ön ittifakın sürdürücüleri de ittifakın uyumsuzlarını atalar yolundan çıkmakla; kutsala saygısız olan ahitsizler deyip, onların bir gün yine eski ittifak içine döneceklerini düşünerek onları "kendilerine mühlet verilerek kovulmuşlar" diye suçluyordular.

Kısacası; ittifakı sentez, köleci sistemi, sapıklık, şeytanlık oluşla suçlarken; köleci sistem de onlara; "ya atalar doğru yol üzerine değillerse" diye ittifakların statükocu oluşlarını söylüyorlardı. Onları yeniye düşman, iyiye, güzele düşman; servete düşman olmakla suçluyordular. Her ikisi de doğru yolun kendi yolları olduğunu söylüyorlardı.

Köleci yapı, içinde servet ayrılıkları olmayan bu ittifakı homojen yapıyı; köleci yapı içinde servet eşitsizliği ve servet yoksunluğu olmakla köle kıldığı insanlar üzerinde sınıfsal oluşla parçalamıştı.

İttifakı yapılar, servet eşitsizliği olan yapı değildiler. Bu nedenle ittifakı yapı bu bağlamıyla homojendi. Köleci sistem ittifakı sistemin gruplar sahipliği eli ile ittifak sahipliği içinde biriktirdiği her bir zenginlik kaynaklarını ve servetlerini bir şekilde ele geçirdiler.

Köleci sistem yapı için servet eşitsizliği ve servet yoksunu yapmakla, köle kıldığı insanlar üzerinde bu iki ana yapıların sınıfsal durumlarıyla ortamı param parça etmişti.

Bu tam bir kaos ve çalkantı demektir. Köleci yapı faz geçişleri uyuşmaz denli çelişkiler ve vahşilikler ortaya koydu. Talan, darp, gasp, hırsızlık, hile, kandırma, zulüm, diktatörlük çatışma ayyuka çıkmıştı. Totem dönemden beri olan, totem dönemi ve ittifakı oluşun; "önce yasa vardı" ilkesi ortada kalkmıştı.

İlahların sağlattığı ittifakı tevhit içindeki ön ittifaklı sentezin devri sona ermişti. Neden? Çünkü ilahlar kendi sentezini, ortaklaştırma üzerinde; birliğe ve tevhide çağırıyordular. Oysa yeni zaman ortaklaşma olmamaktan kaynaklı çelişkiler üzerindeki kendi harmonisini çıkarmak istiyordu.

Yani köleci mana anlaması, ortaklaşma olmayan; ortakları olmayan; keyfi bir takdirle; seçilmiş kullara mal mülk takdir edip, mal mülk vermediği züğürtlerine de kölelik yapmayı takdir etmişti. Bu durum sentez olmayıp; sınıf ayrılıkları üzerinde ayrışmaydı. Çatışmaydı. Zulümdü. Sınıflar arası mücadeleledi.

Şiddet, şiddetin gösterenini de etkiliyor, şiddet görenini de etkiliyordu. Kölelerin ölmesi

köle sahibi efendilerin işine gelmiyordu. Kıt kanaat yaşamak varken, yaşamayacaksa; acı zulüm yaşamadan ölmek te, kölelerin pek işine gelmiyordu.

Köle içinde olduğu zorbalığa bu yılgınlıkla tevekkül ediyordu. Tevekkül adeta can simidi oluyor yüz yılların uyuşmasını ortaya koyan kaderciliğini oluşturuyordu. İş bu zorbalığı hazmettirecek yeni anlayışı pompalamaktı.

Yeni anlayış içinde ittifakının sahibi olan ilah yoktu. Sömürünün yeryüzüne doğru imparatorlukları oluşmasıyla ideolojini; yeryüzü olan âlemlerin rabbi üzerinde, yeni bir mana anlayışının oluşmasıydı.

Bu durum karşısında hem bir mücadele ve sınıf savaşı gözetilecekti. Hem de ihtiyacı duyulan tek şey sınıflar karşıtlığı üzerinde, yaratanın yaratması üzerinde; yeni tevhidi inanlı mana anlayışını oluşmaktı.

Yeni tevhit içinde olan; sınıflar karşıtlığını içeren mana anlamasının içinde; ortaklaştırmanın inşacısı olan ilahlar, olamazdı. Şimdiden sonra ilahlar, öfkenin gazabın nedeniydiler

Açıkçası "ortaklaştırmalarını şirk saydığı" ilahları ve ilahça anlayışın temsilcileri bu mana anlamasının bozguncu şeytanı oldu. Bu kez de yine ilahlar ve ilah temsilcilikler bozguncu iblisi olmakla; köleci ittifakı hazmetmeleri için köleci sistemin kendilerine mühlet verilenleriydi. İlahlar, şimdiki yeni mana anlamasının, putuydular.

Ön ittifakın argümanları olan silahları, şimdi kendilerine dönmüştü. Köleci anlayış kendisine, ilahtan birçok yansımalar yaptırmıştı. Ön ittifakın haini olan köleci sistem; şimdi ön ittifaka hain iblis diyordu.

Yeni tevhitçi anlayış, ilahi mantığa aykırıydı. İlahi mantık ta yeni köleci tevhitçe anlayışa karşıydı. Yeni köleci anlamaya göre; ilahlar şirkin, yani ortaklığın temsilcisi olmakla; öldürülmeleri, yok edilmeleri gereken bir cahillik ve cahiliye dönemi âdeti olan puttular! Yükselen burç göre ekinoksa düşenlerdiler.

İşte yeni tevhidin anlatmasına göre yeni mana anlaması rızkları ezelden keyfi oluşla takdir edendi. Mülkün sahibi olan, kararları; karşı konulmaz bir tekillikti. İşte yeni ve köleci tevhidin ortak tanımaz olması, bu keyfiyeti oluşmak ve keyfi dağıtımı yapabilmek içindi.

Bunun mantığın açık özü; birinin ak dediğine birinin kara dememesi içindi. Bunun üstü kapalı ve yeri geldiğinde kullanılacak olan gizleneni; biri keyfi olarak mal dağıtacaksa, kimse buna karışamayacaktı.

Yaradandı ortak tanımazlık anlayışı, ön ittifaklı kült merkezinde sanki ilahların kurul kararlarını tartışır olduğunu dercesine; Mamon'un yaptığı takdiri "şimdi onunla tartışacak mısınız? " Diyen bu ön kabul ile ilahlar yargılandı.

Köleci kadim kanun; "evvelini kimse bilmeyeydi". Köleci anlamının evveli bilinirse, köleci saltanat elde giderdi. Bu nedenle evvelden beri olan takdir, şimdiki köleci düzende olan gibiydi.

Bayram Kaya

Köleci Sistemin Triyakı 1

Köleci sistem ve onun çok gelişmiş bir ardılı olan kapitalist sistem; cehaleti pek sever. Hem ideolojileri de cehalet üzerinedir.

Ön ittifaklardaki üreten ve sağlatma yapan skalanın tek yanlı yönü vardır. Gel git yapan (giriş çıkış yapan) bir sistem akışıdır bu. Girişle çıkış arasına seçme ayıklama yapan boşluk devinmesi içine kült yönetimi olan ilahi mana yerleşmiştir.

Ve bu denetleme herkesin ihtiyacı kadarla, herkese göre sağlama ve üretme oluşla, paylaşma ve tüketmedir. Bu süreç doğadaki akan elektrik süreçlerine çok benzer. Süreç bir diyot doğrultması gibidir.

Üreten ve sağlatan eylem, tek yönlü akış yapmakla; denetim ön ittifaklı sistemin kendi kontrolündedir. Doğada bir salınım (tiril) hareketinin, iki ayrı atımı bir periyot oluşla simge edilir. Dalga hareketi bir çivi etrafına, tel ya da ip sarımınız gibidir. Bu sarımın görünüşünü düz çizgi üzerinde kesit oluşuyla gösterelim.

Bir salınım çivi üzerinde çıkıp, çivinin (çizginin) üst yanında belli bir noktaya kadar yükseldikten sonra geri çivi (çizgi) eksenine dönsün. Bu geri dönen atım testere dişi gibi ya da ters U gibi atım yapıp; çiviye dönen atım yarım periyot lük (dönem, devir, tur) dalga salınımını oluşturur.

Tekrar çizgi üzerine dönen atım, bu kez çizgi içinde çizginin alt yanına geçecektir. Tıpkı çizgi üstündeki gibi bir atım çizgi altında da oluşacaktır. Çizgi eksenini altında yarım U şeklinde bir atım daha oluşur. Bu atım öncekine eşit genlikte ve eşit olan salınımdır.

Böylece salınım, çizgi altında da yarım atım yapar ve salınım çizgiye (çivi eksenine) döner. Çizgide geçen atım tekrar yukarı yönlü ve aşağı yönlü olacak her bir atımlarına devam edecektir. Çizgi üzerindeki atım pozitif (+) değerlidir. Çizgi altındaki atım da negatif değerlidir. Bir periyot pozitif ve negatif değerle, iki yarım atımdır.

İki yarım atım bir salınım olmakla, bir periyottur. Yani bir periyot içinde iki yarım salınım vardır. Salınımın bir yarısı çizgi içinde geçip çizgi üzerine çıkmakla, çizgi üstüne doğru olup; yeniden çizgiye döner.

Çizgiye dönen atım devamla bu kez yine çizgide çıkan atım, çizgi altına doğru gidip zikzak ya da U şekilleriyle görünüp, yeniden eksenini çizgiye döner. Sonra da devinmesine üst yön, alt yön devinmesi olmakla devam eder. Bir dalga hareketi yönü periyotla değişen, sinüs dalgasıdır. Birçok dalga biçimi vardır.

Bu yarım periyodun çizgi üstü kısmı olumlu salınım hareketi oluşla + yarım dalga diye belirtilir. Çizgi altındaki yarım periyotluk dalga da olumsuz dalga olmakla negatif (-) yarım dalgadır. Ya da her bir yarım dalga atımına bir alternans denir. Yani yarım dalga süreci denir. Bir turun ya da 360 derecelik çevrimim dörtte biridir.

Diyot bu yarım dalganın sadece bir alternans olan atımı üzerinde akıtır. Bu nedenle bir diyot yarım dalgayı doğrultur. İki çeşit diyot vardır. Pozitif alternastaki yarım atımı üzerinde akıtan doğrultmaca, pozitif yönlü diyot denir. Negatif (-) alternansı üzerinde akıtan doğrultmaca da negatif yönlü diyot denir.

Negatif yönlü dediğimiz diyot eksi (-) atımı üzerinde geçiren diyot; pozitif olan artı (+) atımlı salınımı durdurur ya da tıkaçlar.

Aynı biçimde pozitif (+) yönlü dediğimiz diyot ta, artı salınımlı akımı içinde akıtır; eksi (-) olan salınımı ise durdurur. Ya da tıkaçlayışla direnç gösterir. Direnç koyup (-) akımı geçirmez. Fren etkisi ortaya koyar.

İşte diyot denen araç bu yarım dalga sürecinin sadece birinde iletimde olur. Diğer yarım dalga boyunca iletimde olmayıp, sukuttur. İletimle olunan yarım dalgayı üzerinde geçirir ve üzerinde geçen yarım dalgayı doğrultur. Yarım dalgayı kontrol eder.

Ön ittifaklarda referans, ortak emekler sahipliğidir. Ön ittifakı sistem işleyişi (diyot etkisi) emek ortaklığı türü girişmeli çaba, gayret ve eylemlerin geçmesine izin verir. Emek gücünden ötürü ortak emek hüneriyle mal mülk birikir.

Biriken mal, mülk; ortaklığın zenginlikleridir. Ortaklaşa zenginliği sağlayan süreç; sistem içinde hep eksen üzerindeki yarım dalgaların doğrultması olan kesikli sürekli akıştır. Bu pozitif süreçte negatif alternanslar olmadığı için süreç olayları pek çok boşluklu tanecikli olan boşluk devinmesini içerir. Sistemin bu doğrultma işi düz hareket olmakla işin olumlu ve pozitif yanındır.

Sistem kolektif olan akış hep, yarım dalga yansımalarına geçit verir. Biz farkına varsak ta farkına varmasak ta sistem kolektif ligin doğal oluşuyla negatif sapma yansımalarına karşı otomatikman kapalı ve tıkaçlıdır. Sistem negatiflikleri hep kırpar. Yani ön ittifaklı sistem yarım dalga doğrultmaçları gibi çalışır.

Köleci sistem bir periyotluk zamanın hem pozitif (olumlu + yön) turlarına; hem de negatif (olumsuz - yön yansımalarına) geçiş verilmektedir. Köleci sistem her iki alternansta da çalışan iki diyotla işlerledir. Her bir diyot bir yarım dalgayı kendi üzerinde geçirmekle köleci sistemde bir periyotun her iki yarım dalgası da doğrultulur.

Mal sahipliği olumlu durumken mal sahipliğinin karşı yansıması da maldan mülkten yoksunluk olmakla yoksulluk olumsuz negatif durumdur. Malı olan lütfetmekle olumlu davranırken yoksulluk lütfu kabul etmekle negatif bir olumsuz durum içindedir.

Mal sahipleri malı biriktirirken; karnını doyuramayanlar hırsız olabilmekle negatif olacaklardır. Kısaca köleci mal sahipliği sistemi mal sahiplerinin olumlu durumuna karşı sahipliği olmayanların olumsuzluklarıyla birlikte gelişir ve birlikte yansılar sistem içinde biri varsa diğeri de var olup birlikte akış yapacaklardır.

Köleci sistem iyi olanla kötü olanı yanlış olanla doğru olanı bir arada akıtmakla böylece düzgün bir iş yapar. Ancak insanı köleleştirmesi ile de olabildiğince olumsuz (sömürü-istismar) yansımalarına da meydan verir.

Yani köleci sistem bir salınımın her iki (olumlu olumsuz; iyi-kötü; ahlaklı; ahlaksız; erdemli; erdemsiz; özgürlük; kısıtlılık gibi) atımlarının da geçmesine izin verir. Köleci sistem iki farklı diyotu (doğrultmaçı) bir arada kullanır. Böylece çift yönlü, iki yarım dalganın da geçişine izin verir. Doğrultma iki yönlü yapılıdır.

İşte iki yöne geçişe izin veren, iki diyotun bir arada kullanıldığı elektronik aygıt, tiryaktır. Tiryak biçimli sistemde çift yönlü iki diyot kullanılır. Bir diyotun girişi diğer diyotun çıkışına bağlanır. Yani diğerinin çıkışına bağlanan uç, öbürünün girişine bağlanır. Böylece yine bir giriş bir çıkış olmakla iki uç elde edilir.

Tiryakta müspet ve menfi iki uç arasına süreci kontrol edecek "özne nesnel" tıkaçlar

konur. İki ucu kontrol eden yere beyz ya da geyt kapısı denir. Moral değerleri bu noktada bol bol kullanılır. Diyot tek yanlı zaman geçişi verirken triyak iki yönlü zaman geçişindeki yansımaları kontrollü izin verir.

Triyak teknik bir deyimdir. Dalgalı akımda çift diyotun birleştirilmesiyle, çift yönlü elektrik yükünü geçirir. Yani triyak dalgalı akımın, artı alternansında da akım geçirir: Eksi alternansı esnasında da akım geçirerek bir periyotun tam zamanı boyunca iletimde olur.

Köleci sistem ortaklığa karşı çıksa da köleci sistem içinde de zorunlu olurla ortaklıklar vardır. Köleci sistem içinde ortaklığa ayrılan zaman, ön ittifaklardaki gibi üç aşağı üç yukarı tüm zamanının kendisi değildir. Köleci sistem içindeki ortaklık, zamanın az bir kısmını; kesikli sürekli oluşla, "kamu hizmeti!" adı altında "ortaklaşmaya" ayırırlar.

Köleci sistem içinde köleci sistemin kendi müspet ve menfiliklerini, tiryak gibi çalışan sistemin kendi seçme ayıklamasıdır. Ve bu seçme ayıklama sınıfsaldır. Sömürüdür. İstismarıdır. Bu sınıfsal oluşa göre birçok başka bir süzgeç devrelerle sistemim bir sınıfa akan olumluluğu ile yine bir sınıf üzerine akan olumsuzlukları kısmen ya bastırılır; ya artırılır; yok etmeyip azaltılır olurlar.

Böylece sistem kendi olumsuz oluşlarının çok kısmi olan denge unsurlarını ortaya koyar. Sömürme ve sömürülme arasına; yardım, inayet korlar. Buna da veren el, alan elden üstündür; derler.

Triyaklı sistemin içindeki kimi denge unsurları; demokrasi, cumhuriyet, laiklik, hukuk gibi entegreler sistemin diğer lineer devrelerini oluştururlar. Cumhuriyet; yeniden hakları ortaklaştırma gayretini gözetmekle, kimsesizlerin kimsesi olmaya adaydır.

Köleci sistem içinde özel mülkiyet zenginliği ve özel mülkiyet yoksunluğu vardır. Bu dengesizliğin yansıması sınıflar arası savaşı, barışı, himmeti, kötülükleri ortaya çıkarmıştı. Diyot devreler (sosyo toplumsal kurum, işleyişle doğrultma ve katılımlar) giriş (üreten hareketler) ve çıkış (paylaşım tüketim bağıntısı) oluşuyla toplamda iki yönlü bir lineerlikti (çizgisel doğru oluştu) .

Tiryaklar iki yönlü iki uç arasındaki sistemi doğrultma süreci arasına yani üretimle; üretileni paylaşım, tüketen uçlar arasına; bu iki ucu kontrol eden bir boşluk devinmesi oluşla girdi. Giriş çıkışları kontrol etti. Değiştirici dönüştürücü kontrolör olan bu üçüncü nokta olan geytti. Üçüncü oluşma iki diyotun giriş çıkış noktalarını kontrol edip; uçlar arası akışı azaltıp, çoğaltıyordu. Ya da akışa hiç geçiş yaptırmıyordu.

Sistem içindeki kötülükler sahip olmayla; sahip olamamanın gerilimli olan gelişmesinden kaynaklıydı. Mal mülk sahipliği olan efendi iradesi olandı. İradesi olan; değiştiren, dönüştüren, kontrol eden, egemen olandı. Tiryak kontrolü içindeydi. Tiryakla efendi sahip oluşun hüccetiyle; gelenek görenek, inanç, din, moral değerleri gibi imleçlerin; imge ve öğretisel kontrolünü yapıyorlardı.

İşte EL kontrolü, bu moral değeri olan imleçlerin kontrolüydü. Varsa var yazımda belirttiğim gibi moral değerleri üretim ile paylaşım ve tüketen ilişkilerin arasında olup; tüketim ve paylaşımı triyak kontrolü ile EL kontrol ediyordu. Bir sistem içinde sömüren, sömürten dokunulmazlıkla El manalı geyt kontrolü varsa; o sistemde buna karşılık sistem içinde zorunlu oluşla "laiklik seçme ayıklamalı direnç devresi" de olacaktı.

Laiklik tiryak kontrolüne az çok etkide bulunacaktı. El hükmül El olan tiryak kontrolünü yapabilecekti. Aslında üretim ilişkisi de elin kontrolünde malı mülkü istediğine veren El; maldan, mülkten ve gerekli araç gereçten (üretim nesnesinden) yoksun kıldığı kişileri zaten aciz, üretmez kılmasıyla kulları beceriksiz, sefil yaratıklar durumuna sokmuştu!

Yoksunluk şimdi şimdi, emekten doğan sözleşme ve emekten doğan iradeci egemenlik hakları direnmesi olmakla demokrasi dediğimiz hareketi ve direncin seçme ayıklama noktalarını da, sistemin içinde sokacaktı.

Köleci sistemde, keskin iki sınıf vardır. İki sınıf ta uzlaşmaz bir karşıtlık içerirler. Köleci sınıftaki uzlaşmaz dirençli iki bağlantı, üçüncü ayakla sistemin kontrol işlemleri bağlantısı olup, sisteme akış yaptırır. Böylece sistem içinde tiryakın uçayağı vardır. Üçüncü ayak üzerinde ortak iradeli kült merkezi yerine şimdi tekil iradeli El ve El Baal vardı.

Bayram Kaya

Köleci Sistemin Triyakı 2

Uçlardan birincisi üretim, ikincisi tüketim ve üçüncüsü de üretilen bir mal, mülk üzerinde El olan kişilerin özel imtiyazlı tasarruflarının olmasıydı. Bu nedenle, El muktedirliği o süreci kontrol etmenin ideolojisiydi. Triyakın süreç içinde, bu gibi üç bağıntı noktasıyla, üç tane ana bağlantı noktası vardır. Üçüncü bağıntı noktası, özne nesnel süreçlerden oluşan ideoloji noktasıdır.

Nesnel oluşla "özel mal mülk iyeliğine" sahip oluş; irade ortaya koymaktı. Bu irade püf noktası üzerine konuyordu. Kişilerin bencilliği vardı. Bencilliğin giderilme ve karşılama zorunluluğu vardı. İşte varsılın iradesi bu temel püf noktasına hitap ediyordu. İrade sahibi egemenlik; bencil noktaya yaptığı hitap kadarla egemen irade oluyordu. Egemen irade bencillığe denk düşen süreci; kısıp, gevşetmekle sistemin kontrolüne sahip oluyordu.

Yani köleci sistem içinde temel gereksinimler üzerine baskı kurulurdu. Bencil olmalarıyla efendi ve köleler aynı yönlüdürler. Aynı eğilimler içinde olurlar. Baskı kurma da baskı altına alınmada aynı yön ve aynı eğilim içinde olma noktasında ortaya çıkar ve aynı noktaya müspet yâda menfi etki ortaya koyar.

Yararlanma baskı ve basınç köle iradeli salınım direncine karşı, duyarlılıkla düzenlenirler. Böylece köleci sistem bu iki ana kutbun zıt sağlamlık içinde çarpışan gerilimleriyle, sistem iletim ve çevrim içinde olur.

Triyaklı sistem; ön ittifakların tek yanlı olan zaman akışlarını geçiştirme çevrimine karşılık; köleci sistemde sınıfsal faz farklı geçişlerini, bir sınıfın kontrol etmesiyle; sistem iletim içinde olur.

Köleci siyaset, ön ittifaklı sistemi; ezen ezilen oluşla sınıflara bölecekti. Tüm kötülüklerin kaynağı kiminin özel mal mülk ve irade (egemenlik) sahibi olması karşısında, kimi kişilerin de mal mülk ve irade (egemenlik) sahibi olamamasıyla ortaya çıkmıştı.

Bu neden ile en önemli bölünme, kişi benliği üzerinde kişi istenci dediğimiz irade üzerindeki duygu ve düşünce bölünmeleri idi. Bu bölüntüler kişilerin bağımlılıkları kadar duygu; duyguları kadarda bağlılık olan umutları olmakla, irade sahibinin kontrolünde olacaktı.

Bu tür kişi istençli düzlem içindeki ruhsal bölünmeleri ifade etmenin çağlar boyu mücadele şekilleri oluşmuştu. Kişi dünyası içinde o güne kadar olmayan bu bölünmüşlük; bu bölüntü şekliyle sifıra yakın düzeyde olmakla şimdi gören gözleri kör eden kinle ortaya çıkacaktı.

İyilik-kötülük; sadaka-lütuf; bol gönüllü-dar gönüllü; nefsi kontrol etme; size teklif edilecek işleri düşünme; size ait olmayan düşünceleri savunma; hakikati söylemekten kaçınmama; kıymet bilme, emanete hıyanet etmeme hırsı gemleme gibi türlü türlü kişilik bölünmeleri ortaya çıkmıştı. İlk mal kavgası da, bu kişisel irade kullanımı yüzünden ortaya çıkmıştı.

Ön ittifaklı ortak irade kullanımlı egemenlik içinde; köleci kişisi irade ortaya çıkmıştı. Bu durum köleci sistem içinde, köleci sistemin doğurduğu ortak tanımaz kişi iradeli egemenliğin sultası altındaki kişilerde; kişilerin kişilik bölünmelerine uğramasıyla iradesiz kişiler; köleci ahlakla eviriliyordular.

Köleci süreçten kaynaklı kişilik bölünmesinin kişiler üzerinde ortaya çıkan ruh sağlığı sendromlarının en karakteristik dile getiriliş örneği Şeyh Edibali'nin sözlerinde dile gelmekle sistemin seyrini görüp anlamak çok olasıdır.

Ön ittifak içinde dahi söylenmesi, yaşanması, akla gelmeyen bu kişilik bölünmelerini Edibali durup dururken söylemiyordu. Tüm kötülüklerin kaynağı olan özel egemenlikle beliren iradenin; iyeliği olmayan ve iyeliği olan insanların üzerinde farklı yansımalarıyla her bir kişilik bölünmesini, oluşuyordu.

Köleci sistem düzenin bozukluğu ve adaletsiz oluşu karşısında başlı başına öğütçü bir sistemdir. Sistemin denge fren ilişkileri bu nasihatlere uymayla gözetilmek (denetlenmek) isteniyordu.

İki yönlü yansımalar geçişine izin veren köleci sistemle ortaya çıkan pek çok olumsuz ya da negatif yansımaların dengelemeleri olan öğütçü mana anlaması, Şeyh Edibali söyleminde hayli etraflıca dile getirilir.

ŞEYH EDİBALİ'NİN OSMAN GAZİ'YE NASİHATİ

Ey Oğul!

Beysin! Bundan sonra öfke bize; uysallık sana. Güceniklik bize; gönül almak sana. Suçlamak bize; katlanmak sana. Acizlik bize, yanılğı bize; hoş görmek sana. Geçimsizlikler, çatışmalar, uyumsuzluklar, anlaşmazlıklar bize; adalet sana. Kötü göz, şom ağız, haksız yorum bize; bağışlama sana. Bundan sonra bölmek bize; bütünlemek sana. Uşengeçlik bize; uyarmak, gayretlendirmek, şekillendirmek sana. (Tabii ki böyle bir şey işin doğası gereği hiç bir zaman olmayacaktı.

Ey Oğul!

Yükün ağır, işin çetin, gücün kıla bağlı, Allah Teâlâ yardımcın olsun. Beyliğini mübarek kılsın. Hak yoluna yararlı etsin. Işığı parıldatsın. Uzaklara ilet sin. Sana yükünü taşıyacak güç, ayağını sürçtürmeyecek akıl ve kalp versin. Sen ve arkadaşlarınız kılıçla, bizim gibi dervişler de düşünce, fikir ve dualarla bize vaaz edilenin önünü açmalıyız. Tıkanıklığı temizlemeliyiz.

Oğul!

Güçlü, kuvvetli, akıllı ve kelamlısın. Ama bunları nerede ve nasıl kullanacağını bilmezsen sabah rüzgârlarında savrulur gidersin. Öfken ve nefsin bir olup aklını mağlup eder. Bunun için daima sabırlı, sebatkâr ve iradene sahip olarsın! Sabır çok önemlidir.

Bir bey sabretmesini bilmelidir. Vaktinden önce çiçek açmaz. Ham armut yenmez; yense bile bağında kalır. Bilgisiz kılıç da tıpkı ham armut gibidir. Millet in, kendi irfanın içinde yaşasın. Ona sırt çevirme. Her zaman duy varlığını. Toplumu yöneten de, diri tutan da bu irfandır.

(Görülüyor ki bu öğüt hem sistemi pekişip kalıcı değişmez kılıyor. Hem kişileri sisteme razı bir geçimlikle uysallık haline getiriyordu. Öyle olduğu sürece sorunlar giderilemiyorsa da yatıştırılabiliyordu.)

İnsanlar vardır, şafak vaktinde doğar, akşam ezanında ölürler. Dünya, senin gözlerinin

gördüğü gibi büyük değildir. Bütün fethedilmemiş gizlilikler, bilinmeyenler, ancak senin fazilet ve adaletinle gün ışığına çıkacaktır. Ananı ve atanı say!

Bil ki bereket, büyüklerle beraberdir. Bu dünyada inancını kaybedersen, yeşilken çorak olur, çöllere dönersin. Açık sözlü ol! Her sözü üstüne alma! Gördün, söyleme; bildin deme! Sevdiğin yere sık gidip gelme; muhabbet ve itibarın zedelenir.(Bütün tek yanlılıklarla ağır aksak uyuşma. Umut etme bekleme)

Şu üç kişiye; yani cahiller arasındaki âlime, zengin iken fakir düşene ve hatırlı iken, itibarını kaybedene acı! Unutma ki, yüksekte yer tutanlar, aşağıdakiler kadar emniyette değildir. (Sistemin aksaklıklarına katlanma kişilere erdem oluyordu)

Haklı olduğun mücadeleden korkma! [Sistem emek eksenli duruma haklı demiyordu. Mal mülk ve sermaye sahibinin tasarruf ve iradesine haklı diyordu. Senin nasıl bir haklı mücadelen olurdu ki?] Bilesin ki atın iyisine doru, yiğidin iyisine deli (korkusuz, pervasız, kahraman, gözü pek) derler.

En büyük zafer nefsin tanımadığıdır. Düşman, insanın kendisidir. Dost ise, nefsi tanıyanın kendisidir. Ülke, idare edenin, oğulları ve kardeşleriyle bölüştüğü ortak malı değildir. Ülke sadece idare edene aittir. Ölünce, yerine kim geçerse, ülkenin idaresi onun olur. (Hiç bir ortak egemenlik anlayışı taşımayan köleci öğretidir)

Vaktiyle yanılan atalarımız, sağlıklarında devletlerini oğulları ve kardeşleri arasında bölüştüler. Bunun içindir ki, yaşayamadılar. (Bu nasihat -sömürü yapma- Osmanlı'yı 600 sene yaşattır.) İnsan bir kere oturdu mu, yerinden kolay kolay kalkmaz. Kişi kıpırdamayınca uyuşur. Uyuşunca laflamaya başlar. Laf dedikoduya dönüşür. Dedikodu başlayınca da gayri iflah etmez. Dost, düşman olur; düşman, canavar kesilir!

[Sistemin aksaklıklarını ne kadar alakasız yerlerde çıkarılmaktadır. Sistem, sistemi eleştireni bile dedikodu gören bir anlayıştır. Kuşkusuz ki birinin mal edinip; birinin mal edinemediği; yani birinin yiyip birinin baktığı kıyametin ondan koptuğu özel mal mülk egemenlikle irade kullanım kavgası, fitnenin kendisiydi. Ama bu söylemler sistemde bol bol mankafa yetiştirmekten öte bir şeye de yaramazdı.]

Kişinin gücü, günün birinde tükenir, ama bilgi yaşar. Bilginin ışığı, kapalı gözlerden bile içeri sızar, aydınlığa kavuşturur. Hayvan ölür, semeri kalır; insan ölür eseri kalır. Gidenin değil, bıraktıklarının ardından ağlamalı.

Bırakanın da bıraktığı yerden devam etmeli. Savaşı sevmem. Kan akıtmaktan hoşlanmam. Yine de, bilirim ki, kılıç kalkıp inmelidir [Neden?]. Fakat bu kalkıp-iniş yaşatmak için olmalıdır. Hele kişinin kişiye kılıç indirmesi bir cinayettir. [Bakınız kılıç kalkıp iniyor buna karşın geri de kalkıp inen kılıca cinayet deyişle kalkıp inişi frenliyor.] Bey memleketten öte değildir. Bir savaş, yalnızca bey için yapılmaz. Durmaya, dinlenmeye hakkımız yok. Çünkü zaman yok, süre az! [Ne için zaman yok? Emek eksenli paylaşım tüketmeye mi?]

Yalnızlık korkanadır. Toprağın ekim zamanını bilen çiftçi, başkasına danışmaz. [Bu söz ne kadar doğruysa sistemi bilen de başkasından öğüt almazdı.] Yalnız başına kalsa da! Yeter ki, toprağın tavda olduğunu bilebilsin. Sevgi davanın esası olmalıdır. [Sevgi karnı doyurmuyordu. Ve karın doymayınca da sevgi olmuyordu. Olsa da sürekli olmuyordu] Sevmek ise, sessizliktedir. Bağırarak sevilmez. Görünerek de sevilmez! Geçmişini bilmeyen, geleceğini de bilemez.

Tüm bunlar köleci alışma içinde size ne kadar faziletli sözler gibi gelmektedir! Köleci sistemin varyantları olmakla köleci sisteme göre düşünülüp tasavvur edilmiş denge fren sistemidirler. Ortaklaşan insanlığın; emeğin; iradenin; egemenliğin, kurtuluşu değil.

Aksine razılıkla köleci sistemin ihya ve ihsası oluşuyla yaşama katılmaydı. Kişilerin ağızlarını sulandıra sulandıra köleliğe razı etmeydi. Elbette sistem içinde, sistemde kalmakla; sistem denge balans çevrimi yapmakla da o sisteme göre zihinsel hakikatlerdi. İçinde kalmamanız gereken bu sistem içinde kalırken de bunları gözetmeden de nefes alamazdınız.

Bayram Kaya

Köleci Sistemin Uyarıcıları Apilular1

Totemi dönemin ortak sağlama yapan grupça eylemleri ile kişisel tüketimli karşılama yapmalarının arasına totemi tüzelandi mana oluşun dışında ahlakçı, uyarıcı, müjdeleyici gibi töreci anlayışla olan bir boşluk devinmeleri giremezdi.

Çünkü totem dönemli sürecin içi bu tür boşluk devinmelerini kaldırır tür ahlakçı, uyarıcı kalıplarla doldurmasını destekler şartlardan yoksundu. Ha keza ön ittifaklı süreçlerin içinde de üreten emeklerin grup emekleri oluşla, gruplar arasında değişilmesi vardı.

Bu değişmeler sonrasında kişi ile değişilme yapılan ürünlerin kişisel tüketimleri arasına ilahi yasalar girerdi. Aslında yapı içinde her ikili ilişkilerdi polar bağlar arasına, bir mana anlaması olan ilahi yasalar girerdi.

Ne var ki bu ikili ilişkiler; ikili ilişki içinde ve ikili ilişkileri arasına da uyarıcılar, ahlakçılar gibi özel mülkiyetçe anlayışları almayı mana edecek söylemlerine uygun olan boşluk devinmesi değildiler. Esasen bu tip özel mülkçü ahlakı belirmeler de ortada yoktur.

Ahlakçı, uyarıcı kabilinden (türünden-çeşidinden) söylemlerin, ne totem alanda; ne ilahi dönemli alanda, hiçbir anlamı olmadığı gibi hiçbir karşılıkları da yoktular. Bu nedenle bu yapılar ağı girişmesi uyarıcı ahlakçı türü yansımalarını veremiyordu.

Ahlakçı uyarıcılar, efendi köle ilişkili dönemin ürünüdürler. Köleci mülkiyetçi ahlakçı ve uyarıcılar efendi ile köle arasında ki gerilimin üzerine modüle olmakla kendi anlamlarını ve karşılıklarını bulurlar. Uyarıcılar; efendinin mal sahipliği tamahı ile yoksulluğun nefsi olan eylemlerinin arasında tampon oluşla töreci bir işlevdirler.

Ahlakçı ya da uyarıcıların söylemleri olacak mana anlayışları; süreci öznel anlamda yorumlayan halkın kendi mantığıdır. Kabul edilmiş köleci düzendeki bu gerilimin giderilmesi bağlamında sorunun giderilmesine dair binlerce kafa patlatmaları vardır.

Köleci sistem, efendi ve köle arasında olan gerilimin şiddetini, gerilim kaynağı üzerinde çözmek yerine; sınıf çelişkili sorunun taraflarını töreci öğütler içinde tutmakla taraflarını töreci öğütler içinde yatıştırma propagandasını da düşündü.

Bu nedenle zıt kutuplu taraflar arası uzlaşmaz sorunların çözüme kavuşturulması konusu uyarıcıların üzerinde de, ele alındı. Her iki taraf ta bu olanağı iyice kullandılar.

Öğütçü anlatımlar içinde verilen her bir mesajların üzerinde anlamla sınıflar kendi bakış açılarını yansıtmıştılar. Sınıflar her bir sorunu kendi tuttıkları yere bağlı oluşla gözettiler. Sınıfların kendi mesajlarını kendi aralarında bu yolla da uzlaşmayı yapmayı gözetme gayretleri içinde olucu çabaları da, her iki sınıfın kendi işine gelmiştir.

Bu konuda ve bu konu üzerinde yüz binlerce olur özne emekli enerji sarfları vardır. Bu konular ekseninde halk dağarcığı birikir. Biriken türlü çeşitten bu bilgiler zaman zaman bir bilinç oluşla derli toplu söylenirler.

Söz gelimi köleci sürecin acımasız merhametsizce olan çelişkilerinden damıtılan adalet kavramı Sümer de, Asur da, Babil de, Mısır da; Amoritler de, Aramiler içinde vs. oluşla çok çeşitli şekiller içinde özlü atasözleri oluşla ifade ediliyordu. "Sizin birine olan öfke ve kininiz adalet duygusu önüne geçmemeli" diyordu. Buna ilişkin olaylar anlatılıyordu.

Derli toplu söyleyişler içinde kişilerle, kişiler arasında ve ezenle-ezilenler arasındaki sosyal anlayış farkı olan mana; her bir sınıf mantıkları olmakla her bir sınıfa iletilirler.

Bunları özlü sözler oluşuyla söyleyenler; töreci, tüzeline olanlardı. Yani ahlakçılar ve uyarıcılardı. Bunlar bu tür sözlerin kadrocu bir çevresi ile birlikte derleyicileriydiler.

Nasıl ahlakçılar kendi öncesinin ahlaki öğretisini o öğretiyi inşa edenin tanıdığı bildiği ahlaki öğreti olmaktan çıkartan düzenlemeleri varsa; Bir ahlakçı ve uyarıcıların ortaya koyduğu ve onun sandığımız disiplinler de, ahlakçısından sonraki zaman içinde kendi ahlakçısının bildiği tanıdığı düşünceler değildiler.

Bu gelişmeler yalın gelişmeler olmayıp; kendi içinde, kendi düzenlenilmiş süreçler de olmakla; giderek karmaşan kendi entegrasyonlarını yapacaktı. Sistemin kendi kırımını içinde sistem; merkezi yönetimle ve imparatorluklar eliyle, âlemi yöneten emperyal güç olacaktır. Bu gün İbrahim'in, Musa'nın, İsa'nın olandan geriye kalan pek bir şey yoktur.

Ne İbrahim, Ne Musa, Ne de İsa, kapitalizmi, liberalizmi ve bunların sonucu oluşla ortaya konan insan haklarını, dünya paylaşım savaşlarını ve İsrail'i Nazizm'in kucacağına atacak düşünceleri kendi sentezleri içinde çıkarımla ortaya konacağını hiç bilmezlerdi.

Gelişme; özel süreçlerini verir, bunları genel süreçleri üzerinde yürürdü. Emperyal güç, bambaşka türden yansıma veren kendi süreçlerini bu süreçler sonrasında kendisini ortaya koyacaktı.

Uyarıcılar eliyle oluşan mana, ilk uyarıcıların da aklında olmayan yansımalarıyla, yeryüzü sahipliği olan idealler şeklinde cereyan edecektir. Söz gelimi çok değerli bir ahlakçı ilk etapta "ümmül kura" dediği şehre ve şehrin çevresi olan akraba kandaş kabilelerine sakındırıcı, uyarıcı ve öğüt verici müjdeleyen olmasını söylüyordu.

Bu tür söylemlerin sonrasında ki gelişen süreç içinde, inşacının kendisinin de bilmediği yeni yeni oluşmalar nedeniyle inşacının sistem içi misyonu da "âlemlere rahmet" oluşla söylenmeye başlayacaktı. Hiç bilmediği farklı kültür ve gelenek, görenek girişmeleri içinde olan bambaşka âlemlere rahmet olmanın düşüncelerini de taşıyacaktı.

Başlangıç noktası olan geri; ilerleyen zaman içinde birikme yapan inşa deneyimlerden (dağlardan) ötürü biriken olay ufuklu dağın gerisinde kalır. Siz ardınıza baktığınızda, ardınız; dağ gerisinde kalmakla görünmez olacaktır.

Yeni durum da kendi güncel koşulların içinde olmakla dağın berisi olan kendi sorununu kendi koşullar içinde ele alacaktı. İlk düşünceler ilk halleriyle kendi sonrasında olacak gelişme içindeki pek çok inşa olur dinamiğin dayanaklarını taşımadığı halde, yeni yeni yel değirmenlerine karşı olur ideallerle Donkişot olmanın kavgalarını da verecekti.

Güçlü kanıtlar eşliğinde bir varsayım oluşuyla, evreni ve varoluşu; mantıklı deneysel somut durumlarıyla süreçleştirten bigbeng (büyük patlama) postulatı; tekil dediğimiz süreci açmıştı.

Bu açılımın ilk anlarındaki süreçler, bir kısım mikro dünyayı, makro dünya yaptı. Yani bigbengin açtığı bu başlangıç; başlangıcın bir kısmını büyük süreçler haline getirmişti.

Bigbeng öncesi durum, kendisini makro durumlarına geçmesine izin vermeyen bir oluşumdur. Bu nedenle bigbeng denen açılım, bir kısım enerji süreçlerini bu makro olucu

düzlemler üzerinde hayat denen bencillikleri oluşmakla da düzenleme etmişti.

Bencillikti oluşumun kendisi de dıştaki sosyal oluşuma emanetti. Sosyal oluşum totem aşamalı bir evrenin sonrasına doğru oluşan kendi gelişmeler içindeki bencillikti emaneti totem meslekleri üzerinden toplum sal yapının içine bina etmişti.

Emanet oluşla bencilliği güden düşünce, toplumsal yapı üzerinde bilgi, bilim, teknoloji oldu. Bu yeni oluşumların yanı sıra bilim, bilgi ve teknoloji toplumların insan girişmeli, kurumlarını oluştular. Kurumlar entegresi olan aygıt ta uluslararası ilişkilerle vs. ile olan kendi girişmeleri içinde de insanın kendi bencilliğini toplumsal özgecilik içinde toplumsa bencillik yaptı. Toplum sal bencillik insandan bağımsız olmakla; kişilere özgü bencillik olmayan nesnellik üzerindeki toplumsal bencilliği toplumsa yapılarla iyice büyüttü.

Bigbang yapıyı angströmler düzeyinde olan mikro dünya şartları içinde bırakmadı. Ve evreni makro düzeyde dünya oluşuyla da açmıştı. Bu bağlamla virüsü mikro dünya ile makro dünya arasında bir bencillik bilinci oluşu ile değerlendirebiliriz.

Toplum içinde, toplumsa nesnelere kendi nesnel ilişkileri nedeniyle kişiden bağımsız olma nedeniyle makro düzeyli yapılmış olan bencilliğimiz; bu makro boyutlu yapılar içinde, kendi yararlanışına yönelen öznellikleri nedeniyle de yine tam bir bencillikti.

Yani nesnelde yasa olan geri tepkimeli süreçleri (roket hareketlerini) bizler bugün uzay roketleri üzerinde kullanıyoruz. Bu bilgiyi kullanım insandan bağımsız olan nesneli yasadır.

Ne var ki geri tepkili bilgi sel kullanımlar, salt nesnelce ilişkilerde geri tepki vermenin yüzü gözü hürmetine; geri tepmeli oluşa duyulan saygı nedeniyle roket yapımında kullanılmıyorlardı.

İşin içinde nesnelce yasalarla roket vücuda getirip onu uzaya gönderip, geri döndüren bir bencilliğimiz vardı. Her nesnel yasayı değil de bencilliğimizle uyuşturabildiğimiz nesnel yasaları vücuda getiriyorduk.

Eğer uzayda da, kendisini arayan kendi bencilliğimiz olmasaydı, geri tepkimeli nesnel yasalar hiç umurumuzda bile değildiler. Kendini bilen bencillik, süreci buraya getirmişti.

Yani hayat dediğimiz süreç, bencillikle büyüyordu. Bencillik hayat denen özne nesnel ilişkileri büyütüyordu. Böylece bencillik olan hayat, bambaşka bir yaşantılıma bağıntısı oluyordu. Hayatın kendisi de diğer yandan kendisi bencillik olmayanlarla; geliyordu.

Totem dönemi kotaran kişi bencilliği olmakla; kişi ve kişiler arası bağıntılı bir bencillikti. Yani kişi ve kişiler arası bencillik, sosyal bencillikti. Kişilik sosyaldi, bencillik a sosyaldi.

Bencillik ve kişilik birlikte sosyal oluştu. Sosyal olanla a sosyal olan girişmesi kendi kırpa ekleme sentezli modülerlik üzerinden inşaca olmuşlardır. Dıştaki bir kişi ile başka kişinin teması, bencillik güdenle sosyal temastı. Yani sosyal temas, sosyal olanla (kişi olanla): sosyal olanın (başka kişi olanların) temasıydı. Totem alanın hareketi, sosyal kişilerden oluşuyordu.

Totem alan, düzenli sosyal temasla girişmeydi. Sosyal temasın gerekleri, totem alanın basıncı oluşla, bu basınç geri kişileri üzerine yansır. Bu yansıma sosyal temas olmanın gereğinden daha fazla yansiyordu. Bu fazlalık yansıma da, totemi mana anlamasıydı.

Kişilik, bencilliğin; vücutlar aracılığıyla yaptığı dış temasları içinde oluşan bir bağıntılar girişmesiydi. Yalın kişilik üzerine şimdi de totem alanlı öğrenmelerden oluşan yeni yeni birikmeler, eklenmişti. Totem dönemden beri kişisel sorunlar, grubun mana gücüyle çözülmüyordu. Bu nedenle sosyal olan kişilik, bu totemi aşama itibarıyla daha çok totem mana gücüyle şekilleniyordu.

Ön ittifaklar içinde de kişilikli sorunlar, ön ittifakla; kült merkezli çevrenin "sentez gücü içinde" oluşuyla birlikte çözülmeye başladı. Bu ortam aynı zamanda da, totem meslekli kişiliğin yarattığı kısmen travma olmanın kendisiydi.

Kişiliğimizdeki bu gelişmeler içinde de, bencilliğin güdendi olurla katılımları vardı. Buna karşın totemi kişilik, bir kültür kişiliği iken; ön ittifaklı kişilik te ilahi mana gücü olan bir uygarlıkla birlikte bir kişilikti. Kişiliği uygarlığa getiren, sosyo toplumsa mana gücüdür.

Bencilliğin güdendi katılımlarını, dıştan ortaklaşan bedenler; sosyal oluşlarıyla ortaya konan uygulamaları. Sosyal oluşlar; totemi karar, ilahi karar olmanın etkisiyle sosyo toplumsa ortamın "yaptıran" meşruiyetleri olmakla, "mana anlaması" oluyordular.

Bencilliğimiz bizde (kişide) , bilen bendi. Böyle olunca bilen ben olan bencillik (eylemlerli özneler yönelimi) , sosyal yapı içinde yaptıran meşruiyetleriyle tüzelinin yansıyan, güçtü.

Tüzelin olan güç te dıştaki kişisel bencillikti her bir eğilimlerin sentezinden ortaya çıkan sosyo toplumsa bilinçti. Tüzelinin güç (bilinç) , totem alan içinde ortaklaşan bencilliklerle olmak zorundaydı. Ortaklaşan bencillik te, kişisi bencillik olmak zorundaydı.

Bencillik yani bilinç, kendisini bilen ben; eylemlerli varlık; özümüz; sonunda kişisel olucu kendi yararını gözetmesi neden ile tüze ve tüzelin olmuştu. Tüzelin olan da bu nedenle önce ortaklaşan tüzeldi totem bencillikti. Tüzeldi totem bencillik daha sonra da kişisel bencillikti. Bu nedenle kişiler tüzeli olanda kendilerini yansıtabiliyorlardı.

Bencillik tüzelinin güçte yansımakla; üst akıl ya da üst bilinçten parça olan yansımaydı.

Bencillik korunan yasa olmakla kendisini geleceğe aktaran kutsallıktı. Korunan yasa (bencillik) şimdi de kişiliğin katkılarıyla korunuyordu. Bu nedenle bencillik, kişiliğini de korumak zorundaydı. Totemi, ilahi, Mamon'du ve sosyo toplumsa tüzeli bencillikler kutsal olacaklarsa, kişisi bencillik olan temel kutsallığa bir değinim; bu temel kutsallığa bir atıf yapmak zorundadır.

Totem'in, İlah'ın, Mamon'un ve giderek bambaşka nedenleriyle de Yüce Tanrı' olan mana anlamalarımızın alt tepkileri içinde; bu bencildi noktaya atıflarının olmaları nedeniyle, dokunulmaz olan bir kutsallıkları vardır.

Kişiliğimiz totemi kazanımla, ön ittifakı girişimle, köleci girişimli vs. arkaiki arızaların travmaları olan kalıtlarını belli belirsiz de olsa taşıyorlardı. 21 yüz yılda hala 3000'li, 2000'li yıllarının mana anlamalı travmalarını iç içe yaşamaktaydık.

Bu yüzden bencilliğin güdendi olmadığı hiç bir sosyo toplumsa süreçleri sizler hiçbir güçle başlatamazdınız. Bu nedenle kişilerdi sosyo toplumsa insanın temeli bencildir. Bilimsel keşifler yapılan dek ve hala; bencilliğin güdeni olan duygularımız tek ölçüydü.

Havanın sıcaklığı-soğukluğu; iyi veya kötü olan şeyler de yine size göre olan şeylerin büyüklük, küçüklük ölçüsü hep bencildi algılarımız olmakla ilkin size göre; sizin bencildi bilen ölçünüze göre bencildi algılar değer yargısı oldular.

Bayram Kaya

Köleci Sosyo Öznel Gelişme

Köleci sistem; mal mülk iyelik liginin takdir edilmesi olan kaderleri, tevekkülü ve imanını kendisini de yaratacaktı. Köleci sistem; efendi yararı başta ve ana esas olmak üzere, çok kısmi şekilde de kölesini gözetmenin kendi viritali (virüsçü) öznel mantığını da, köleci sistemin kendisine ürettirecektiler.

Bir çağda, bütün şiddet ve azameti ile bu imanın ilkelerini söyleyecektiler. Bu kendi söylemleriyle meşrulaşacaktiler. Kendi oluşma çağının içinde ve ötesindeki ardılları olan sanal kendileri de bu kendi söylemelerinin, kendi üzerlerine olan yansımalarından kaynaklı olan doğallığıyla, kendi söylemlerine kendileri de inanacaktiler.

Sonra da bu söylemlerinin kendi üzerlerine kendi efektlerinin yarattığı etkimelerin huşusuyla sürecin tam bir 'kendi yapıp kendileri tapanı' olacaktiler. Efendiler bu köleci süreçle karınlarında konuşmaya başlamışlardı.

Kendi karınlarında (güya kendi dışlarındaki kaynağın) söyledikleriyle, dıştaki kişileri kendilerine ikrar eder imanla inandırıyorlardı. Başkalarının karnında söylediklerine de, bu kez kendileri inanıyorlardı. Yansıma, kendi kodlarını taşır. Ama siz Güneş'in tayf ışması olan frekanslarını değil de tayfin sadece bir kısmını ısı, ışık vs. oluşuyla algılayıp söyleyiş etmenin inanması içindedir.

Yani köleci oldubittinin kendisini (kodlarını) değil de bunun öznel yansıtılması olan imanını, takdirini, tevekkülünü; kader oluşuyla anlayıp söylüyordunuz.

Köleci sistem türlü zamanlarda; türlü araç ve yöntemlerle; türlü şekilde belirim verecektir. Bunların tüm bileşke düşüncesi EMPERYALİZMDİR. Bir Hamurabi dönemi köleci ilişkileri bugün büyük oranda yoktur. Ama köleci ilişkiler olma bağlamında kölecilik, yani emek gücü sömürsü sürüp gitmektedir.

Çalışanın emek gücünün çok az bir kısmı, çalışanın kendisini yarınki çalışmaya hazır etmesi için yani karnının doyması için çalışanlara geri verilir. Bu zorunludur. Bindiğiniz arabaya tekrar binebilmek için yakıt koymak gibidir. Emek gücünün çok büyük bir kısmı, efendi (şimdiki adıyla işveren tarafından) iç edilir. İşte sömürü budur.

Bu sömürüyü sürdürmek ve sağlamak için çağlar boyu; türlü araç gereç ve gelişmişlik düzeyi içinde bu soygunu yapmak için türlü oyun ve tuzaklar geliştirilmiştir. Bu tuzakların en başında, öznel anlamanın inanç ve inandırma meşruiyet ligi olan dezenformasyonlarının propaganda bombardımanları gelmektedirler.

Bu soygunlar toplumlar arası çapta olursa buna da kısaca emperyalizm diyoruz. İlk çağdaki köleci inkişaf; imanı kökenle, milletleşme konfederalizmiyle; milleti yağmacı, talancı, ganimetiyle sömürgeci olmasının savaşçı, milli (imanı sandaslı) devletleriydiler. Bu yağma; doğrudan talanın da öznel anlatım unsurlarından olan kültür ve imanın hüccetiyle; insan ve mal varlığı kaynaklarının sömürsüydüler.

Sömürmenin orta çağdaki öznel propaganda yüzleri, kutsal Hristiyan birliğiydi. Mülkü İslam'ın ümmeti olmaktı. Tek tanrı yaratisi ve tek tanrı emri oluşu söylemiyle yeryüzü imparatorluğu kurmanın (cihan imparatoru olmanın) birliği etiketiyle uyuşturan emperyalizm söylemi; orta çağ propaganda araçlarını içeriyordular.

Aynı şey günümüzde demokrasi ve insan hakları götürme ajitasyonlu; demokrasi ve insanlık havarisi kesilmenin şampiyonluğu içinde olmakla emperyalizm; insani görev soslu olmakla aldatan putturlar (tabudurlar) . Yani kapitalizm de aldatan bir puttur

(tabudur) .

Sosyal (etnik) kimlikleri demokrasi sayan emperyalizm; yetmiş iki buçuk etnik kimlikle demokrasinin beşiği olan Irak'a yine de demokrasi (!) götürmeğe pek hevesli oluşuyla oraları işgal ve dizayn etmiştir. Köleci sistemin enstrümanı olan etnik kimlik, dini mezhep ayrılığı o yerlerin yükselen değeri olmakta!

Açıkçası genel olarak yağış olan belirme, yer ve zamana göre kar, fırtına, sağanak, yağmur, dolu, sulu sepken, avanak ıslatan, muson, tayfun vs. şeklinde türlü türlü ya da bir kısmı bir arada belirimleri de veren yağma şekli olsalar da, sonuçta bunların her biri, o yerin yağış (emperyalist belirim) şeklidirler.

İşte köleci sistem (şimdiki kapitalizm eski köleci sistemde hayli uzaklaşmış olmakla ve hala başka tür sömürücü belirimleriyle; bir köleci düzen olan kapitalizm de) bu yüzünü hep gizler. Dezenformasyon yapar. Yani bilmesinlerciliği, oynar.

Kapitalist mantıklı medyaya bir bakın. İmanı bakışlı çıkmazlığın iflası oluşuyla da belirim veren Suriye göçmen dramı, medyada boy boy; çarşaf çarşaf; frekans frekans; insanlık dramı, insanlığın öldüğü yer gibi hiç emperyalizmden (nedenden) bahsetmeyip; hiç alakası olmayan bir yığın abuk sabukluklarla kendini ajite yapmaktadırlar. İnsanlığın öldüğü yer dediğiniz nokta, bir sonuçtur. Göç neden değildir.

Bu bilinçli bir bilgi kirliliğidir. Ve akıl karıştırması olup, doğru düşündürtmemeye amaçlıdır. Gereksiz bilgi enformasyonlarıyla halka şaşkınlık verdirmez. Halkı, istenilen gibi düşündürtmeye şekillendirmez. Ve sütre gerisinde asıl nedeni gizlemez. Bu nedenle de halk ta; din, iman, kardeşlik, insanlık türü bu gibi vurguları ister. Sanki kardeş kardeşi, insan insanı, imanlı imanlıyı sömürmez, öldürmez, aldatmaz gibi!

Bu süreç ne insanlık sorunudur. Ne insanlık ayıbıdır. Ne insanlığın öldüğü yerdir. Aksine bu süreç emperyalist bir hareketin sonucudur. Bu süreç bir emperyalizm sorunudur. Bu süreç emperyalizmin ölmesi gereken yerdir.

İnsanlık totem kavramının oluşturulması süreci, bir noktada bitmiş olup; o bitmiş olan noktalara bakıp bakıp insanlığı şablon olarak söylemek, değildir. Aksine her durum ve şartların kendi insan anlayışları, o koşulların inşacı oluşuyla; o şartların kendi gereğinde doğarlar. İlk insan ve insanlık; temas etmeyen totem yapıların temas eden girişmeleriyle, ortaya konmuştu.

İzole edilmiş biyo kültürel yaşam içindeki grup sosyal varlıkları olan ilahlar; bu girişme ve dokunmaları sonunda tarihte ilk kez gruplar arası temasın ürünü olan KENDİ MELEZLERİNİ insanı ortaya koymuştu.

Gruplar arası giriştiriciler olan ilahlar (yalın totem gruplar) temasından yepyeni bir biyo sosyolojik kültürlü sentezin melezi olan varlığına, insan denmekle; tarih sahnesine insan doğmuştu. İşte ilk insan bu anlamla insan denmenin rengini alıyor; meşruiyetliğini bu şartlarda bulup, bu şartlara göre ayağını yine bu şartlara basıyordu. Önce İlahlar vardı. Sonra da bunların grupta ortaklaşalı girişmesiyle insandılar.

İnsan, insanlığını; köleci sistemde kaybetmişti. Artık insan yoktu. Ön ittifakın insanı ya EFENDİ ya KUL (köle) olmuştu. Mal iyeliğinize göre aitliğiniz ortaya konuyordu. Mal mülk sahibi oluşuyla seçilmişler, efendilerdi. Maldan mülkten yoksun olanlar da; ezilen, horlanan köleler-kullardılar. İttifak aitliği insandı. Bunun kararını vermeyi ve takdirini

söylemeyi ilahlar ortaya koymuşlardı.

Artık totemi meşrulaşma grup-gruplar sentezli tayfların katkısıyla; ilahi meşrulaşma olmuştu. Köleci mal mülk sahipliği ve aitliği meşrulaşması da ilahi meşrulaşmaya söyletmekle sürecine başlayacaktı. Şu farkla ki, ön ittifakın canlı kanlı ilahları; kendi doğal ömürlerinin çoktan dolmuş olmasıyla ortalıkta yoktular.

İlahlarının bire bir, yüz yüze tanıklığı içinde olanlar; söylenenleri duyup görenler; bu deklarasyona ahit edip, iman ediyorlardı. Tanıklık ta, ahit te, iman da; bire bir ilah-insan arasındaki açık ikrarlaşmaydılar.

Köleci takdir ve tasarruftaki ilah, artık ortalıkta yoktu. Ama bir zamanların en azı yüz sene kadar sürmüş ilah-insan ilişkili somutluğun yok olmakla yerinde bıraktığı ilah boşluk devinmesinin mana algısı kişilerde sürüp gidiyordu. Şimdiden sonraki ilah ve iman bu nedenle gaibe inanmak olacaktı.

Aitliği belirleyen şey, mülk ilişkisiydi. Yani mülkünüzün olup olmamasıydı (baldırı çıplaklığı) . Ön ittifakın insanına, insan denmiyordu. İnsanlık kültürünü taşıyordu ama ön ittifak ilişkilerini taşımamakla insan denmiyordu. Mal sahibine efendim, ey sahibim deniyordu. Mülkü olanlarda mülkü olmayanlara ey kulum. Ey raiye (sürü) , ey mevali diyorlardı.

Köleci imana, özden inanlara; gururları kırılmasın diye köleliği dolaylı yoldan söyleniyordu. "Ey iman edenler" diye sesleniliyordu. İman edilen neydi? Kendisinden öncesinin ortaklığına bir reddiye oluşla malın mülkün bir takdirle bir kısım insanlara verildiği idi. Bu takdir ediş şimdi kaza ve kader olmuştu. Siz de bu olup bitene tevekkül edip, çok çok şükür deyip; "iyi bir inanır" oluyordunuz. Bu köleliğiniz onaylayıp, kendi köleliğinizi söyleyiş değil midir?

Efendinin hakları başkaydı, kulların hakları ödevleri başkaydı. Kölelik rengini, bu imancı meşruiyeti ilikten alıyordu. Efendi kölesini istediği gibi tasarruf edebilirdi. Bir köle olan Epikür'ün ayağını kıran kendi efendisine " çok zorlama ayağımı kırasın dememiş miydim? " demeyi tevekkülle söyleyişi gibidir.

1789 hareketiyle "emeğin belirleyiciliği üzerinde tanımlanmaya başlayan aidiyeti uyrukluklar ve vatandaşlık kavramı üzerinde insan tanımı" yeniden oluştu. Vatandaşlık emeklerin en yüce değer sayılmasıyla, kendi emeğini toplumuna katkı olarak sunan aitliğin anlamı olmuştu.

Emek, herkeste ortaktı. Emek; ortaklaşması; yeni aitlik tanımı olan totem düşünceydi. Bu aitlik tanımı süreci yeniden ortaklaştıran eşitlikçi düşünceydi. Siyaseten, hukuken eşitlikçi düşünce; yerelden genele (dünyaya) doğru insan aitliği olmak; emeği ve sosyal değerleri insanda ortaklaşmanın süreci oluyordu.

İşte yeni insan adını; siyasi, hukuki olan teamüllüyle ve emek bazlı oluşuyla bu eşitlikçi düşünceden rengini almaktadır. Bu düşünce ilke olarak köleliği tanımaz. Beslenmeniz (enerji) için ve hayatınızla sosyal yaşamınız için bir miktar emek ortaya koyup çalışmalıydınız. İnsan düşüncesi bu ortaklaştıran zeminde yansıtılıyordu. Yani insan oluş, mal mülk sahipliğinize göre yansıtılmıyordu.

İnsan bir takım tabu düşüncelere dayanıyordu. Bu tabu afaki konulara değinmiyordu. Emeklerin değişilmesi kapsamında "sosyal ortalamalı emek yoğun oluşun, eşitlik ilkesi"

olmakla söz konusuydu.

İnsan gaibi olan takdire göre değil de, emekler üzerindeki süreçsel yararlanmalarını paylaşıyorlardı. Vatandaş oluşuyla geliri olan herkes toplum gücüne vergi denen katkılarını sağlıyorlardı. Bu nedenle katılımcı olmakla yönetenleri bu finansmanları nedeniyle sorgulayabilir oluyordular.

Emekten, üretimden gelen gücüyle, insan söz söyleyip, çalışma hayatını düzenlen organizasyonlarını yapabiliyorlardı. Bu nedenle insan; hayatın ortak kesendi alanlarına, hep dahil oluyordular.

İnsanlık ta bu noktalarda oluşturulması gerekenlerdi. Çalışma ve sosyal hayat gibi ana ortaklaştırıcıları gözlerden gizlediğiniz zaman, emperyalizm (sömürü) de bin bir kılığıyla karşınızda olmaya devam edecektir.

Bayram Kaya

Köleci Sürecin Uyarıcıları 2

Köleci sistem, uygulama açısından değil ama maddi kültür, manevi kültür ve uygarlık yansımasının bir çeşiti olmakla kendi öncesindeki iki sistemin mirasçısıydı. Kendi öncesinin gelenekleri oluşuyla, öznelce totem düzenletim yasaları ve ön ittifakın kült merkezli kurul kararlarından oluşan ortaklaşmacı yasalar; köleci sistemi yeni şekliyle değişip dönüşecek olan ön verilerdiler.

Fakat köleci sistem bu ön süreçler hiç yaşanmamış gibi kendi konularını açıyordu. Görünmez bir gezegenin çekim alanı içinde geçmekle bükülen ışık, ya da Güneş'in çekim alanında geçmekle bükülen ışık, kendi kaynağını olması gereken yerde değil de farklı bir yerde gösterir.

İşte köleci sistemin kullandığı ışık ve ışık kaynağı da totem dönem eliyle ön ittifakı dönemin ışığıydı. Köleci sistem bu ışık kaynağından olan ışığı kendi rahleyi tedrisatı içinde geçirir. Süreç içinde olan bizler de yeni süreci ışığın geldiği noktada görürüz.

Bu kendisine özgü rahleyi tedrisattan geçişin ele alınması esnasında köleci sistem işğa pek çok kırılma ve bükülmeler yaptırır. Bu kırılma ve bükülmeler nedenle ön ittifaklı kaynak bize, olduğundan bambaşka yerde ve büyülü bir başlanış yolu oluşla gösterilir.

Halbuki ışığı kırılma noktalarından geriye doğru götürürseniz, gerçek ışık kaynağını gerçek yerinde, gerçek ışığı ile görürsünüz. Bu süreç bir bardak su içindeki bir kalemi, kırık görmenizle aynıdır.

Ya da bir bardak su içindeki bozuk parayı oldukça büyük ve olduğu yerde değil de başka yerde görmenizle aynıdır. Neden kalemi kırılmış olmakla biraz başka yerde ve kırılmış noktadaki su içi kısmını da büyük olarak görürüz?

Ve yine parayı da olduğu yerde değil de biraz başka yerde ve büyümüş olmakla görürüz? Çünkü ışık su, cam, hava gibi saydam ortamlarda geçerken kırınır. Biz nesnelere kırılıp gelen ışığın geliş doğrultusunda görürüz de ondan.

Gerçek ışık bardaktaki suda ve bardata kırılımlar yamakla çıktığından, biz su içindeki kalemi (köleci sistem içindeki yansımaları) gerçek yeinde olmamakla kırılmış olmakla görürüz.

İşte köleci sistem içinde oluşan köleci iman ve köleci dinler bu işi bize yanılısama oluşla zahiri gösteren en iyi ortam kırınımı yaptıran mana ensturmanlarıdır.

Bu ensturmanlar ışığı insanlığın ortaklaşa yaşam ve uygarlık ürettiği bir dönemden bahisle yansıtmayıp; kendi ortam kırılmaları içinde ortam kırılımı veren değiştirici dönüştürücüler (dekoderler) eliyle bu işi yansıtmaktadırlar.

Köleci sistemin ortam yansıtıcıları ortaklaşa olan hayatın hemen hemen tüm ensturmanlarını, ortaklık tanımaz oluşla yansıtmaya başladı. Böylece özel mülkü ihya etmiştir. Siz ışığın kırınım yaptığı noktadan itibaren ışığı alıp, ışığı sanal çizgilerle geri götürürseniz ortaklaşma olmayanı, ortaklaşma yapan kaynak olarak açık açık görürsünüz.

Yine köleci sistemdeki Mamon'larının geriye götürülen kendi iz düşümleri içinde kendileri genel manada ön ittifakın ilahı olarak görünürler. Mamon oluşla görülen İlahı da özel manada da totem dönemden gelen grupların totem ilahı oluşlarıyla görürsünüz.

Totemi de; tecrit edilmiş çok küçük sayıdaki her bir grubun kendi aitliği içinde olan zıt tanımlı yaşamlara dek düşen mana anlamalarının çeşitliliği içindeki totemleri de siz, haliyle politeisti oluşla görürsünüz.

İz düşümünün daha gerisinde siz totemi, sürü yaşamın içindeki yaşanışmalarla ve doğal çevre baskılarının kişilerinde oluşturduğu her biri bir groteski izleklik oluşların baskı ve basınç yansımalarında oluşan kalıp algıların bir uzantısı oluşu bulursunuz. İşte totem, kalıp algılı uzantıları totmi ortam gibi ortamların içinde, kendisine özgü kırımlarıyla düzenletim yapmanın çevrimlerdirler.

Kölecî ortamıyla kırımlı olan özel mülkçü anlayış kendisine özgü öznel düzenleyim kuralları içindeki mülkçü ittifaktı. Mülkçü ittifak, ön ittifaklardan gelen ortaklaşmayı kaldırdı. Çünkü kendisi, mülkçü olmakla; mülkçü ortam yansıtmasıyla; tekil ve tek takdir eden mana anlamasıydı.

Bu tekildi tek takdirce oluş, plüralist oluşun ortaklaştırma yapan katılımcı kararlarını da ortada kaldırıldı. Çünkü yoksunluk ve sefalet içinde olan ekalliyet, ortaklaşma olanın yanında olmakla "tekil olan takdire karşıydı". Tekil takdire karşı olanlardan oluşacak ortak kararlar alan bir kurul; özel mülkiyetçi monoteizmin özüne aykırıydı.

Monoteizm mülk sahipliği oluşun ve mülkü istediği kişilere iistediği kadarla vermenin tek karar vericisi olmaktı. Yani monoteizm mülkle ilişkin tekil kararlar vermenin yetkisiydi.

Özel mülkiyetçi monoteizmin mana kırılması da tek takdirce kararları olanı da Rabb Mamon'du. Tek takdirce oluşun sosyo toplumsa alan içindeki yansımaları felaketti.

Bu nedenle kendi tekil Mamon'du kararlarıyla simgeleşen Firavun ve Nemrut türü mamoncu monoteist egemlikler; gelişen özel mülkiyetçi durum şartları içinde kendi hükümlerliklerini ilan ediyorlardı.

Gerçekleri yanında Her Firavunun simge bir Musa'sı; her Nemrutluğun da simge bir İbrahim'i ortaya çıkmak zorundaydı. Artık bunlar bin yıllara yayılan imbikle süzülen koşulların içinde erdem ışıkları olacaktılar.

Sorunlar monoteisti Firavunluk, Nemrutluk olur egemence oluşun, takdir maktirini dinlemiyordu. Mülkiyetçe basınçlı sorunlar, ortamı kasıp kavuruyordu. O halde sorunlara bir el atmak için maddi monoteizmin yanında mana olur monoteizm işin içine bir başka yoldan, daha açığı biraz dolaylı yoldan; karışamaz mıydı?

Karıştırdı. Kaldırılan ortaklaşma kararları olan deklarasyonların yerine, kölecî yapı anlayışı içinde sorunların çözücüsü oluşla "bir kurtarıcıyı bekletir" oldular. Firavun olur, Nemrut olur maddi monoteist baskı karşısında kitlelere "her dönem içinde halka; kurtarıcılar, uyarıcılar gönderilir" biçimindeki bir tür bilinç sel oluşmaları bu kabil sorun çözücü savlarla ortaya koydular.

Bu tür söz ve öğretileri ön ittifakı yaşantı içinde bulmanız, tahmin etmeniz; olam sa da, olanaklı değildir. Maddi ve monoteisti Nemrutların baskılarına karşı birer mana karşılıkları olmakla kurtarıcı bekleten bu veciz sözler ortam içine pompaladılar. Böylece umutsuzlar beklentileri besler olan bu türden tüm öğretileri umut edindiler.

Beklentileri oluşun bu yönle de, bir tarih yazıldı. Vaftizci Yahya gibi vaftizciler, kölecî

yapı içinde hıristiyanlık gibi kurtuluşçu dinler, boy boy ortaya çıktı.

Kurtarıcısı olan sürecin açılımı, uyarıcı ahlakçıları eliyle oluyordu. Kurtarıcısı olan süreç, köleci olan sert takdirlerin, kısmen yumuşamasıydı.

"Gökyüzüne saptığı okumu, bulutlara koyduğum yayımı her görüşte sizinle olan ahitnamemi hatırlayacağım" deyişle yeni yeni monoteisti mana olmaya aday olan bu tür söylemler; bu sosyo toplumsa şartlarda milletlerin birliğine giden merkezi yönetimli yolun da, ilk adımlarıydı.

Bu sentez İbrani olan olan boyların, millet olma anlayışı içinde birleşme yapmaları gerisinde İsrail'i olan Milletlere geniş topraklar, köleler, mal, mülk oluşla kadın ve çocuk esirler vaat ediyor olmasıydı. Silahlı erkekler genellikle kılıçtan geçirilirdi. Ezilen İsrail kişileri, kendi milleti içinde Elohim'ce bakışla başka milletleri ezmekle az çok şifa buluyordular!

Yeni anlayış bu şekilde kimi kurtuluşçu ifadeler içinde damıtılmakla, deneyim oluyordu. Kurtuluşçu düşünce böylesi bir İbrahim'i yolun, milletlere özel bir mana anlamasına çevirilmesiyle de oluşuyordu.

Kendi içinde ezilen sınıftan yana gibi görülen bu kurtuluşçu akımlar; aleme yayılma siyaseti gözetken monoteisti Nemrutça olan azgın emperyal ceberrutlara, çok daha yakın ve çok daha sıcak geliyordu. Kendi içinde acıyan, esirgeyen bağışlayan El-ohm'ce olan (Elohim'ce olan) görüş; Yehova oluşla başka milletleri meşruiyetlikle eziyordu.

Bayram Kaya

Kölecî Sürecin Uyarıcıları 3

Bir kabilden milletin kurtuluşu için başka milletlerin ezilmesini uygun gören bu Yehova ve aracı, kurtarıcı, vaazlarla olan ağızların bu tür söylemleri içinde olan vurgular, Firavunun da gözettiği asıl emeldi. Firavunca, Nemrutça olan yayılmacı, istilacı istemler; Yehova'nın kendi milleti için olan istemiyle pek güzel uyuyordu.

Dikkat edin "Yehova'nın kendi milleti" için olan söylemleri; Yehova'sı El olan, Baal olan kişi ve kabileler; henüz Yehova'larını Mamon karakterli olmaktan kurtaramamıştılar. Yehova, kendi milleti olan İsrail'in; mal, mülk sahibi olucu çıkarlarını söyleme mantığı içinde olmakla; İsrail'in âleme yayılma siyasetini, pek bir gözetmektedir.

Firavun ve Nemrut ta öteden beri maddi monoteisti mana anlayışıyla âleme (yeryüzüne) yayılmak istemektedirler.

Yehova'nın gözettiği millet harmanı içinde (yani ezeni -ezileni olan harman içinde) dıştaki milletlere karşı birbirlerini gözetmelerini istemektedir. Yani Yehova'nın amacı İsrail dışındaki dul, yetim, sakat, yoksul olanları korumak değildi. İsrail içindeki dul, yetim, sakat ve yolda kalmış olan yardıma muhtaçları, koruyup gözetmek adına İsrail dışındaki milletlerin canını almayı, malını, mülkünü ele geçirmeyi meşru ve doğru kılan anlayıştı.

İşte bu tür kendi milletinin çıkarı için başka milletlerin ezilmesini gözetir menfate göre yapılan çıkarımlar; tam da egemeni olana Nemrut'un yayılma siyasetine göre de uygun olan çıkarımlardı. İşte Yehova; Nemrutların, firavunların işine gelen bu vaatleri de bilerek bilmeyerek ortaya, sayıp döküyordu.

İbrahim de çok zengindi. Çünkü gözünün gördüğü yerler Rabbi olan El tarafından kendisine verilmişti. İbrahim, El'in verdiği mal mülk ve kölelerle gittiği yerlere El' e şükranlık göstermek için taş dikiyordu. Diktiği taşta da El Beyt (El'in evi) diyordu.

Böylece monoteistçe mülki takdir (egemence takdir) olanla, Firavunca, Nemrutça olan sistem arasında zamanın özgün şartlarına göre bu vaatlerden oluşan ahitnameler var edildi (efendi-köle ilişkili, türlü türlü imanı ittifaklar var edildi) .

Monoteizm, ne kadar entegre içinde olursa olundu. Monoteizm ne kadar tekçe mono bir mana anlaması olursa olundu. Madden mülkiyetçi ilişki olmakla (kişilerin bir evinin bir arabasının olması anlamına değil de) sömürü bazlı; ezen, ezilen; sömrülen; sömürür olan; çalışan, çalışmayan; mutlu, mutsuz; zengin fakir; Özgür, köle; adaletli, adaletsiz vs. oluşla ikili ve çok karakterli olmakla monoteizm çokluk ve çoğuldu.

Bu bağlamla monoteizmin mana anlaması olan monoteisti görüş bile, ezen taraftan ezen bir üst akılken; ezilen taraftan da, direnç olan bir üst akıldı. Monoteizm; bir yanda kurtuluştü düşüncelere tevekkül eder üst akıl olurken; öbür yandan da haklı dirençle Spartaküs' ce olur bir üst akıl olmasıyla, monoteizm yine bir mono, mana anlayışı olamayıp; çoklu, çoğulca bir üst akılın çelişkin oluşmasıydı.

Özgün şartlarına göre "arızı mevut" vaadi olan bu tür Yehwe'ce vaatlerden oluşan ahitler gereği yapılan ahitnameler de; "gözüyün gördüğü yeri sana ve soyuna verdim" deyişle eğer sahibi olduğu topluluğa bir mal, mülk veremiyorsa; öte dünyada bir yer vermeyi de vaat eden kurtuluştü ahitlere dönüştüler.

Kölecî süreç, Mamon'du mana anlayışlı ana eksene yaptığı bağlamlarıyla türlü çeşitten

koşullanmaları içinde oluştu. Günümüze kadar kendine özgü kölece anlayışın değişimleri içinde pompalanan süreçle insanlar, her dönemde, her karmaşık süreçte; kimi umutsuz oluktan, kimi de umuttan kurtarıcılarını bekler oldular.

Kimisi umutsuz olukla kimi de ben kurtarıcıyım (mesihim) diyenin ülküsü içinde de oluşturduğu umutla; mesihim diyenin peşinde saf tutar oldular. Mesih bulamazlarsa şeyh, Şih, veli, Derviş Vahdedi türünden deli de olsa fark etmez efendileri de çok rahatlıkla buluyorlardı.

Daha açığı değerli İsa'nın yeniden yeryüzüne ineceği, deccal, mehdi türü beklentileri hep besleyip yaratmıştı. Başlanıştaki kölece inşacı olan öğretinin dehşete düşüren yaşanıl aşmalarından çıkarılan mana anlamaları ilerleyen süreçlerle türlü durumlar içinde kullanımdan kullanıma sokulan kurtuluştaki vaatleri devreye sokmuşlardı.

Bu kurtarıcılar da, iman içinde beklenir birer kurtarıcı olacaklarından; imanı yaratmanın oy birliği içinde oluşları özgün deyimiyle icmayı ümmet, bu türden kurtarıcı fikirleri de onaylıyorlardı.

İcmayı ümmetle onaylanan kurtarıcı fikirlere icmayı ümmet fikir ortaklığı dayanak edildi. İcmayı ümmet çıkarımları ile kişiler ağızında dökülen monoteistçe olan kişi kararları da, sistemin meşvereti oldu. Kısacası sınıflar arası mücadelenin mana anlaması demokratik kurul kararları atfına sayıldılar.

Hâlbuki her dönem ve her koşullar kendisine özgü özel şartları kendi içinde olmakla, gerekenleri ortaya koyuyordu. Bu tür oluşmalar kendi şartları içinde vakti gelmiş zorunluluktu.

Bu kabil zorunlulukla doğuma hazır koşullar içindeki bilinçli yapılar, kendi içlerinde birini; ilgilisi olduğu kadarla oluşan bu türden bilinçle olur durumundan ödev çıkartmakla görevlendirirler. Ödev edinilen zorunlu süreci oluşan etki de ortalama olur fikir içinde, birlikte oluşuyorlardı.

İşte böylesi şartlar içinde zorunlu ihtiyacın belirlediği her dönemde köleci mantığın imanı içinde olanlar, hep kurtarıcısını bekler olmakla ikna olmaya hazır bir durum içindedirler. Olup biten sürece hep mana olur yönüyle bakmak ta yine bir sistem ifrazı olan tek yanlılığı, abartmaktır.

Baal olan, El olan Mamon sahipliği kocan olmak demektir. Bu koca olmanın anlamı bugünkü evlilik durumu olan anlamla koca oluş değildi. Ama evlilik te bir sahiplikti. Evliliğe bakarak sahiplik (koca) söylenmiş değildir.

Aksine mala mülke sahip olanın verdiği mal mülk sahipliğine bakmakla koca ya da kocan sözü söylenmişti. Evliliğin ortaya çıkmasıyla da sahiplik olan koca kavramı, evliliklerin içine göçtürülmüştü.

Bu nedenle koca kavramı az sona gelecek olan evlilikteki bu anlamına çok yakın bir anlamla, koca olmayı, eş olmayı da doğuracak olan mal mülk ve tekil insan olmanın figürüne SAHİPLİKTİ. Malın, mülkün sahibi olan; kulu, kölesi olan; kula takdirde bulunmasıyla efendi olan, kocaydı.

Tarihi sosyal evrim bunu şöyle ifade eder. Hoşea bap 2:16'da Rabb diyor ki; "bana

kocam (İŖi-Baal'im) diyeceksin" buradaki Rabb, kiŖi Rabb'idir. Malı mülkü olup ta kiŖilere mal mülk takdiri eden Rabb'idir. Baal olan da yine baŖka bir kiŖinin sahibi olan; baŖka kiŖilere takdir eden Rabb'idir.

Bayram Kaya

Kölecî Sürecin Uyarıcıları 4

Hiçbir üst akıl ve hiç bir mana anlayışı yoktur ki, geçmişteki düzence yaşantılaşmalar içinde eşleşeceği hiç bir yaşam karşılığı olmasınlar. İbrahim sembolizmi bize yanlış gelse bile geçmişte bir karşılığı olmakla yaşantı olmuş süreçlerin, bu eşleştirmeye uygun olan en doğal anlatımı olmaktadır. İbrahi'mi söylemlerin mazide mutlaka bir karşılığı vardır.

İbrahim'i anlatımlar üst akıldır. Geçmişe göre anlatıcıların kendi günceli içinde İbrahim'i söylemlerde aykırılıklar vardı. Buna rağmen; orjinali anıyla yapılan onca deformelerle anlatılan aykırılıklar tarihsel sürecin sosyo toplumsa evrimi oluşla anıla gelen doğruları olmaktadır.

M.Ö 1900'lü yıllarda Mısır'a gelen İbrahim'in; karısı Saray'ı (Sara'yı) Firavuna; "kardeşim Saray" diye tanıtmaması ya da Saray'ın "o benim erkek kardeşimdir" demesi sonrasında Saray'ın firavuna sunulmasıyla İbrahim'i ölümden kurtarma olayı vardır Tevrat'ta.

Bu olaylarda, içinde olunan zamana bağlı kalmakla yapılan deformasyonlar nedeniyle bu anlatımlar şimdiki anlayışımız içinde bize ahlaksızlık olur bir anlatım gibi gelirler. Bu anlatılanların o zamanki yaşam içinde gerçek bir karşılığı olmakla; tarihselliği yok edilmiş İbrahim'e abdest aldırıp namaz kıldırarak söylemlerden çok daha doğru bir anlatımdırlar.

Bu olay deformasyonları Ugarit ve Nuzi tabletleri okunduğunda ne anlama geldiği anlaşılmıştır. Yapılan deformasyonlara rağmen hikâyedeki ana çekirdeğin gerçek yaşamla olan onca eşleşmeleri görülmüştür.

Anlatıcıların İbrahim'le sembol eştirerek söyledikleri zamana bağlı tarihsellik içinde İbrahim'in kişi Rabb'ı olan El Baal'i; Samiri simgeli kişinin Rabb'ı olan El Baal'le uyuşmaz. İbrahim değişen dönüşen zamanı temsil eder. Samiri geçmiş zamanı temsil eder.

İbranilerin El Baal meşruiyetliği içinde yeryüzüne sahip olan bir millet olma isteği içindeki ülküleri; şimdilik El'in 'arzı mevut' vaadiyle sürece sokulan ülküdür. Ve bu ülkü İbrahim'in kişi Rabb'ı söylemi içindeydi. İbrahim'in kişi Rabb'ı olan El Baal Yakup'la birlikte Yehwe oldu. Yine yakup'la birlikte İbrahim soyu 12+12 boylar sentezi İsrail adını aldı.

Yeni durum, boylar girişmeli milleti sentezdi. Sentez giderek İbrani olan İbrahim soylu 12 oğuldan boy topluluğunun da Rabb'i olup Yehwe mana anlaması olmakla çevreye yayılan bir güç ile egemenleşti. Yani manaca El Baal olan süreç, Yehwe'de mono olma sürecini girişir.

"Arzı mevut" oluşla verilmiş olan vaat (İbrahim'in El ilahı olan kişisel Rabb'i tarafından İbrahim'e vaat edilmiş olan toprakların) , istah açıcı ülkü sel çekimi nedenle İbrahim'in El ilahı 12 boyun da el ilahı olur. Böylece El ilah olan Rabb; tekil ve monoteisti bir üst akılla yeni bir mana olma yoluna girer. Henüz tam olur anlamla Yehwe mono değildir ama olsun, daha işin başındadır. Göç kervanı yol boyunca yolda tamam olacaktı.

Tekvin 13 te; Mamon'cu sahiplik içinde olan zenginlik; bu kez milletlerden olan senteze, mülkünü keyfince dağıtmaktadır. "Gözlerini kaldır Doğuya, Batıya, Güneye Kuzeye bak. Gördüğün bütün yerleri ebediyete kadar sana ve senin tohumuna vereceğim.

"Onların tohumlarını yerin tozu kadar bereketlendireceğim (çoğaltacağım) . Kalk ülkeyi

uzunluğuna genişliğine yürü” denmektedir. Bu El ilah olan Mamon'un sahiplik olan güc ihracıyla en azından yeryüzünün bir kısmına milletler topluluğu eliyle sahip olma mücadelesidir. Tıpkı Osmanlı'daki “mülkü İslam; mülkü İslam diyarı” gibi. Milletleri eliyle sahibi olduğu yerleri de İbrahim'e, Yakup'a Süleyman'a, Davud'a vs. zimmetlemek kolaydı.

Tecrit olan totem grup sayısı kadar çok olan totem ve totemi mana; köleci dönem içinde kendilerine mülk verilen mülk sahibi olan efendiler kadarla El Baal ya da Mamon oluşla çoktular. Ve bu El Baal olan efendiler giderek oluşun sosyal senteze göre kişiler, aileler, kabileler ve milletler ilahıydılar. Efendilerin çokluğu içinde olan bir El Baal 300 şavaşçısıyla beraber, birçok maldan mülkten olan bu kendi varlığını İbrahim'e veren El İlah olan İbrahim'in Rabb'ı; İbrahim'in kişi Rabb'ıydı.

“Ben” der kendi El ilahı, İbrahim'e; “seni birçok milletin babası yapacağım”. Kişi rabbi olan El ilah zamanın yeni şartlarına göre hem milletlerin manaca kurucusuydu. Hem de milletlerin de sahibiydi.

Bu milletler sentezli köleci süreç, maddi ya da nesnelce çıkarları gözetilen birleşme (tevhit) olmakla ortaya konan yapı; monoteistik emperyalist (istilacı) bir anlayıştı. Firavunca, Nemrutça, Süleymanca, Davutça sahip olan bu maddi ve yayılmaca ihtiras ta böylesi monteisti istila olmakla aynı amacın etrafında tevhidi olunan gerçekleşmediler.

İbrahim bu işin mana ideoloğu oluşla propaganda kısmını üslenir sembolizmin süreci iken; Firavun, Nemrut, Davut bu işin maddi eylemsel kotarıcılarıydılar. Bütün sorun bu gerçekliği Firavunun, Nemrudun El ilahı olan Mamon'larına bu yeni durumları mana oluşuyla nasıl söyletecekleriydi. Firavun, Davut burada Lugal olan kral rahip yetkili durumdadılar.

İbrahim'in El ilahı milletler sentezli malı mülkü köleleri İbrahim'e; babalık atalık diye bağışladığına göre El ilahlar yavaş yavaş özel “el ilah” olmaktan çıkıp; genele (aleme) ya da yeryüzüne doğru giden topluluğun bir “el ilahı” olma hüviyetini göstermektedir.

Bu süreç takriben M.Ö 2000'lerle 1750 yılları aralığında kendisini damıtılacak bir üst akıl olmaya doğru oluşturmaktadır. İbrahim'in rabbi; İbrahim'in oğul ve torunlarına da sahiplik yapar. Bu sahiplikle tekleşen İbrahim'in Rabb'ı El ilah olur. Aynı tekilsen Rab anlayışı olmakla yaklaşıp; “Ben baban İbrahim'in İşhak'ın, Yakup'un da rabbiyim” der.

Tekil bir mono anlayışa bürünme sürecinde olan El ilahı Rabb, bununla kalmaz. Hoşea bap 2:16'daki gibi; “bana kocam diyeceksin (hepimizin üzerinde söz sahibi olur kocam diyeceksin) ve bana Baal'im demeyeceksin ve onun ağzından Baal'leri kaldıracağım; seni ebediyen kendime nişanlayacağım” der. Yani seninle birlikte olan onun (İsrailin), ağzında (türlü şekilde söylenir olan) baalleri kaldıracağım der.

Kenan İlahı El, iki kadın yaratıyor ve onu kendisi için El Beyt olan kendi evine koyuyor. Kendisinden çok önce yaratılmış olan kadını neden bir daha yaratsın ki? Bunun tarihsel oluşmalı mantık uzantısına bakmak gerekir.

Yaratma kavramı; her bir yeni durumla söylenirdi. Öncesi ortam içinde olmayıp ta sosyo toplumsa evrimli yeni ortam içinde beliren yansıma ve bağıntılar karşısındaki mana hep yaratılma oluşla söylenecekti.

O günlerde eskiye göre yeni ortamla yeni durumlar karşısındaki anlamın dışında

yaratmanın başka hiç bir anlamı yoktur. Yaratmanın o günler dilinde oluşma karşılığı içinde hiç bir zaman yoktan var etme anlamı yoktu. Bunu böyle anlamaları için de hiç bir sebep olucu öznel nedensellik bağı yoktu.

Örneğin; totem grupların birleşmesi, birleşme öncesine göre ittifakları içinde melezleri olan somut bir yeni konuyu ortaya koymuştu. Melez kişi totem grup içinde yoktu. Totemi sosyal mantıklı anlayış ittifak içindeki melezleri görüyor ama kavrayamıyordu. Bu durum o güne kadar totemler içinde görülmüş, bilinen bir şey de değildi.

Bayram Kaya

Kölecü Sürecin Uyarıcıları 5

Totemi gruplar çiftleşmesinden doğan melezler; saç, rengi, boy durumu, el, göz, burun yapısı; yüzün biçimi, huy gibi oluşlarıya her bir grup özellikli karakterlerdi. Yani melez, toteminin biraz kendisiydi, birazı da kendi değildi. Melez gruplar görünüşlüydü. Bu nedenle bu yeni duruma ilahlar, "kendi görünüşümüzde insanı yarattık" diyordu.

Totem gruplar ittifak içine her biri bir totem mesleği bilmenin patentiyle gelmişti. Onlara benzememek, onlar gibi olmamak; yani tabuca anlamla mundar olmamak için bir grubun patentini içindeki totem yiyeceği, diğer totem gruba yasaktı.

Oysa şimdiki ittifak içinde yasak olan yiyecekler meşru olmuştu. Daha evvel yasak olan totem yiyeceği ittifak içinde her bir grubun da ilah yiyeceği olmuştu. Bu çelişki manaca travmaydı (travmayı oluşuyordu) .

Yiyecek yasağı kapsamında olan yasak totem yiyecekleri ittifak içinde hazırdan türlü türlü yiyecek sunusu olmuştu. Eski yasaklı duruma karşı, yeni ittifak içinde türlü türlü hazır sunu içinde yiyecek olan bu süreç o güne kadar görülmüş duyulmuş yapıla gelir bir meşruiyetlik değildi.

Zorunlu ittifakı nedenden ötürü olup biten bu yeni duruma olur direnci ve kafalardaki sosyal travmayı aşmak için de Enki; ittifakın melez insanların yemesi için bu aşama itibarıyla şimdilik 8 çeşit olan türlü türlü bitkileri yiyecekleri ve meyveleri yaratmıştı.

Dikkat ediniz lütfen burada yaratılan 8 çeşit ürün her bir grubun totem mesleği içinde olan ürünlerdir. Zaten hem doğada varlar. Hem de totem grup becerisi içinde totem alanda totem mesleği oluşla üretilmektedirler.

Yaratıldı demekteki esbabı mucibe (gerektiren sebep) bunların ittifak içinde her grup için her bir grup emeği ile üretilir olmasıyla her bir grubunda totem yiyeceği olmasıdır. Yeni durum budur yaratılan da budur.

Totem yiyeceği o grubun totem manalı emeği sinmiş yiyecektirler. Bunun yasak olma nedeni dokunma yasağıdır.

Dokunma yasağı da başka bir grup aiti olan kişinin başka gruba ait ürünü yemesiyle, o totem grup gibi olacağı; o totem gruba benzeyeceği türündeki anlayıştan doğan fetişti algılara kapılacağına dair kaygıların, o yasak ürünün yenmesiyle kendisine bir mana geçişi yapacağına olan totemce anlayıştır.

O ürüne o grubun totem emeği geçmekle o emek, o grup mesabesinde olup; yenecek olan totem ürününde mana oluşla bu taraf gruba geçmektedir. İşte o grup değerinde (ayarında) olacak bu mana geçişini önlemek için ürün dokunma yasağı kapsamında olmaktadır.

Değilse gruplar ittifak içindeyken "yaratıldı" denen bu meyveyi bu sebzeği bu yiyecekleri daha evvel hiç bilip görmemiş; hatta tanımamış, tatmamış kişiler değillerdi.

Aksine bir totem grup tekelinde olur ürünler başka grubun bilip görüp tadar oldukları şeylerdi. Başka grubun totem manalı emeği sinmekle yetiştirilen yiyecekler tabu yasağı oluşla yenilmiyordu.

İttifak içinde de bu yiyecekler yenmekle yeni durum yeni durumla "yaratılma" olmuştu. Totemi manalı emeğin tabusuna karşı; ilahi manalı, birbirine göre karşılıklı üreten

emeğin tabu (kural) olmasıydı.

İlah, totemi manalı tabuyu yıkmak için ittifak içinde olan yeni durumu; totemi yasaya karşı yaratıyordu. Mamon 'da grup sahipliği, ittifak aitliği olur ilahi yasalara karşı özel mülkiyet olursahipliği yani kaderleri yaratacağı. Yeni bağıntıları içindeki durum sosyal analama düzeyine Enki sembolizmi üzerinde "yaratılma" oluşla ifade ediliyordu.

Diyordu ki; "Enki 8 çeşit bitki ve meyve yiyeceği yarattı". Bitki ve meyve oluşla belirtilen anlamlar her bir totem grubu ifade etmek için 8 tür deniyordu. Yani sekiz ayrı totem grup ittifak edip birleşmişler hemde her grup ayrı bir bitki meyve ayrıştırılması oluşla tarımcı grup temsilcileriydiler.

Yani yaratılma; daha önce başka anlam ilişkileriyle var olup bilinen şeyleri; bir sosyo toplumsa sistem içinde önceki durumuna aykırı oluşla, yeni bağ ve bağıntıyla ortam içinde yansıtmanın garabetine karşı, açıklama olan bir mana anlamasıydı.

Totem aiti karşı, "ittifakın aiti melezin (insan denmekle) yaratılmasıydı". Doğada bulunup yenen bir yiyecek türünün totem meslekli ürün olması nedeniyle o grup elinde yenmemesine karşın yine başka gruba ait o totem ürünün ittifak içinde yenmesi "tүrlü tүrlü meyvelerin yaratılmasıydı". Temelindeki mana inacına karşı direnç, yaratılmıydı.

Bu "yaratılma olan anlatımda" önceki bir yaşam oluşla bilinen durum, yeni yaşam içinde bambaşka anlam bağıntılarıyla yansıtılıyorsa bu yeni yansıma yeni bir yaratılma oluşla söyleniyordu. Yaratılmada eski ve yeni yaşantıya denk düşen taraflar olmalıydı.

Kadın ya da erkek, ittifakın ortaklığında kavranan bir yansıma oluşuyla uygulana gelen bir durumdu. El'in iki kadını (bir başka El'in de erkeği) yaratması kadının itifak içindeki bağıntısıyla kavranır durum olmaktan çıkmasıdır. Tıpkı ittifaka ait zenginliğin ittifakın elinde çıkıp, İbrahim'e, Samiri'ye, Firavun'a vs. ait olması gibidir.

Herkese ait olan kadın ve erkek emekler cinsellikler koruyuculuk duygusu vs. yeni durum içinde sadece El'in (Baal'in) kadını ya da Baala'nın erkeği olmakla, geçmişte uygulaması olmayan şimdiki uygulamalar izaha muhtaç özel durum olmuşlardır.

İşte bu kişisel sahiplikle El kadını ve erkeği yaratmıştı. Kadın erkek efendinin kişinin malı mülkü olma "kaderiyle" yaratılmıştı. Daha öncede El, ittifak içinde herkesin yaralanımı olmakla ittifakın malı mülkü olmakla uygulana gelen zenginliği; önceki uygulama içinde olmayan şimdiki özel kişilere dağıtmakla; şimdiki uygulama içine giren özel mülk sahipliğini ifade edebilmek için Mamon, ayrı ayrı "kaderleri yaratmıştı".

Kaderli olmak, bir nasip işi; bir şans işi talihti. Talih ya sizden yanaydı ya değildi. Bu yeni şans herkese göre olur eski ilahın yeni olan Mamon versiyonuyla El ve El Baal oluşla Mamon olmasıydı. Herkesin kaderi (talih) kişinin kendi Mamon'uydu. Mamon kişinin kaderinin talihinin yaratıcısı olmakla, felekti. Felek olan bir güçtü. Kader olan felek, çarkı felek olmakla döne döne kaderleri belirliyordu.

Mülkiyetin özelleşmesi karşısında kadının ve erkeğin de evlilikler içinde özel kılınması vardı. El genel olan kadını özel kadın olmak için yaratmıştı. Baala'da erkeği kendi özel erkeği olması için yaratmıştı.

El kadını kendi evine yani beyt El'ine koymakla bu yaratmayı gerçekleştirmiş oluyordu. Böylece El'in bu yaratılma tutumu aktarılacak miras bağlamında da doğru bir yansıma

olacaktı. İbrahim gittiği yere boşa mı taş (Beyt El; yani El'in evini) dikiyordu?

Dikilen her Bey El taşıyla buralar El'in toprağıdır. Buralar El'in yeridir denmeyi simge ediyordu. El de İbrahim'in kişisi talihi oluşla, özel olarak İbrahim'in Rabb'i olan El'di. Yani İbrahim mahiyetine buralar El sahipliğinde (yaratması kapsamında) bana verilmiş kismetlerdi, diyor. Ve İbrahim mirasını İshak'a yakup'a intikal ettiriyordu.

Hatırlayacaksınız özel mülkiyetçi köleci sisteme geçişin kendisi, özel olmayan mülk ilişkisine göre bir yaratılma olur durum oluşla tarif edilmişti. İbrahim'in kaderini yaratan İbrahim'in El'i, yaratılıştı iktisapla kazanılmış olan özel mülkiyeti söylüyordu.

Özel mülkiyet içinde, mülkiyetçi takdirle belirlenmiş olan kavime dayalı millet; millet olmanın yeni sentezi içinde; yeni bir yeryüzü milleti olmanın anlayışıyla kendi doğumunu yapmadan edemezdi.

Bu yeni olan milleti anlayış, ön ittifakın İlah ortaklaştırması içinde olmakla kendisini yansıtır olduğu millet olma anlayışından çok farklıydı. En başta da özel mülkiyetçi ve yayılmacı karakterli olmakla, bu tür gelişmeler süreci milleti anlamayı bu aşamaya getirmişti.

Dikil taş olan El beyt (el evi): özel mülkiyetle olmanın meşruiyet ligini söyler. Sahipliğin; kader, kismet, talih türü anlamlarında içkin olmasını El, kendi adına taş dikilme diliyle söylemektedir. Kader olurla söylenen bu mana dimağlara işleniyordu. Kader bu kata kulle işlerde kişileri ikna edici mesnet olmayı vurguluyordu.

Bayram Kaya

Körden Ebe Sobe

Çocuk arzularla saklanırım
Hep sobe olmuşum, nedenle
Bir oyuncağın peşinde şekilden şekile
Giyinişlerle yar peşinde tikelden tekile
Taratmış zülfi can, kekilden kekile

Çocukluğum...
Deli çocukluğum...
Manyak çocukluğum
Bilirim de, bilmez anlarla

Ya bir varoluşun ardında gizlice
Ya da aklın tutuluş heyecanını oynarım

Ebe zamanlarım.
Saklanma zamanlarım..
Sobe zamanlarım...

Akışın faslı
Ne ebe yakalamıştır seni
Ne ebeye yakalanmıştır aslı
Manyak zamanlarım
Bir zülfi yare mest olur
Çıldırır da, delirtir adamı

Mest olanda sen
Mest olunanda sen
Sobe...
Alçak körebe
Çıplaklığım çıkar da
Müsrif gecelerde
Utanmazlığımdan bilinirim

Çok hal yaşarken
Bir hal olurum
Sobe zamanlarımla
Ne içinde ne dışında
Anlaşılmaz bir hisimde
Meşumluklar anlatır
Yecüc mecücüler var ederim
Artık sağım sobe solum sobe
Önüm arkam sobedir
Tutarım bir bir, aklın önüne
Başka tutunacak dalım mı var
Bunun dışında kalım mı var
Devinimi ve zamanı akıtan ilke
Sobe...

Yine sobe zamanlarım
Tutkunu olurda ebeye
Mücessemi hal zamanın

Anlayış ve yol oluşlarıyla
Karışırım varlık yaşam seline
Mazimden hız, halden kız almışım
Biz içindeyken akmaz gibidir
Lakin ardılarımız boy boy seyran ederken

Hışmı zamanı çizerim gel gitlerle
Adamdan eksik, çocuktan fazla
Manyaklığım, deli tutkunum görür
Ya mazlum sofrasında kaşıklanmış
Öbekleşirken
Ya kurtlar sofrasında, köpekleşirken
Akıllaşma zuhuru ahirle
Sobe...

26.07.2009

Bayram Kaya

Körnek

Ne kulların gözü açık
Ne dulların sözü seçik
Olur dahi meydan, açık seçik

Dağılmak için birliğe
Mehtap günlerim
Asumana kalsın
Sancımı tutarım bir ömür
Ha kul elinde ha Azrail alsın

Adam halk ninnisiyle topluma
Köftesiyle de ciğerime bakıyor.
Yürüyen bir mutfaktım
Taze kokular eşliğinde

Şeytandan bir körnek
Hepsi bir örnek
Yeni zamana yeni seçim
Deli Dumrul iadesi
Bunların ziyadesi

Mart 2012

Körnek: Baştan kötü niyetle bir araya gelip, yasal oluşlarla görünüp amaca erer ermez dağılıp kayıp olacak bir oluşma. Birbirinden hareket yansımayla, bir anda bir araya gelen, vurucu çarpıcı gruptu oluşmalar. Çene çalmak için toplanmak. Dedikodu yapmak-gevezelik etmek için konuşmak. Çömüdüne oturmakla icrayı faaliyete başlamak. Dizlerini bükerek topukları üzerine oturuşla tezgâh açmaktır.

Bayram Kaya

Köyümün İhlalleri

Köyümün halleri
Bir siluet
Bir renk karmaşasıdır
İğdeli Bel
Gavrey'si, Deliyusuf'u, Ali Kâa'sı, Cinler'i... tutarım el
Geçer bende, seçer bende
Uykularım düşmüş olur
Sanmam ki korkudan haleti ruhuyet

Efil, efil
Gönlümün gülleri
Bir Çalık Tepe
Bir Kırmızı...
Arası sızım sızım sızı
Anımsamalarıyla
Nah şurama öküz oturur kepe kepe

Bir batış ki, doğumu yakın
Bir doğum ki, batışı ölüm
Hatıraları seçmiştir seni
Sen, sen ol arasını görmezliğe gelme sakın
Birinsiz yaşamlar olur muydu akın, akın?
Ne dövün, ne övün; idraki takın, takın

Ilık yürek tutarım coşa coşa
Hatıralara düşerim koşa koşa
Görüre derler ki çoban ateşine bakın
Bir özden ağıt, göğüne göğüne
Ben od olmuşum
Sen halinde ben; sen tutuşmaya yakın

Sevgili Kemal
Bu görsellerle olmuşum hemhâl
Selam sana, selam sana
Şad yolu gönül yolu; behemehâl

26.03.2016

Bayram Kaya

Kulağı Olan Yürek

Yüreğim ağır
Bir nazlı gibi.
Kulağım sağır
Bir aşk gibi.

Gidince;
Biri çarpar, yalpa yapar
Biri sağır/yağır/sarpa sapar
Bir açar bir kapar

Yüreğim ince
Sevgili sezince
Kulağım dingin
Senli engince
Biri çarpar, yalpa yapar
Biri sağır/yağır/sarpa sapar
Açar kapar.

Yürek pişkin
Sevgili şişkin
Kulak tıkırtıda
İşkilli
Biri durdu duracak
Biri tık nefes
Yaptı yapacak.

09.01.2007

Bayram Kaya

Kumaştan Çekmiş

Seyirci gelmiş
Mehirci gider

Başta dururda
Başa giyilmez
Ayakta durur
Mahşeri kıyam değildir

İçte dağ, dışta çağ
Kaderin ördüğü ağ

Bu adam yalan
Hemde tepeden tırnağa
Vıcık vıcık
Üç beş alkış
Beş on patavatsız söz
Hatırda hatıratı kalan

Bu adam boya
Hemde, iristen sarı noktaya
İpil ipil
Cümbüş cümbüş
Kirli sarıdan görüş
Sanır her şey nakış nakış oya

Göçer bu adam
Hemde cümbür cemaat
Paldır küldür
Toz duman gerekmez
Yalandan ölmüş
Sahici olmayan bir nedan

Bu adam ahir
Gümbür gümbür kıyamet
Ahlaka muğayyir hıyanet
Salınırda salınır
Yüzü astandan gerek
Kukladan seyir zahir

Bir varmış bir yokmuş
Uçtu uçtu
Yürümesi bile suçtu
Allamesi yelken
Fişi telken
Küsüratı çokmuş.

04.04.1993

Nedam: Bilmez, bilmezlik

<http://www.ozgurlukicin.com> target='_blank' Özgürlük İçin...

src='http://www.pardus.org.tr/banner/bts01.png'>

Bayram Kaya

Kur/tar/ıl/mak

Ey sevdam
Çeşit çeşide girmişsin.
Yurtsunmuşsun gönülleri.
Büyüksün gönüllerce büyük

Söylenirsin duyanın var.
Benim yurdumda vatan her gün kurtulur.
Her gün vatandan bir şeyler sorulur,
Ve her gün, daha bir çıkmazda vatan.

Senin çıkmazın mı var!
Sorumunu duyan olur.
Hal olur yoluna,
Göze alınmışlığın kararlılığında.

Biz de bol sevmek vardır!
Biz de bol dilleşme vardır!
Biz de bol meydan okunur!
Ama hiç sorumlu olmaz.

Sayarlar birer birer, bilerek!
Haklılık yarışına girerek!
Bir on iki Eylülleri var hürlü;
Öncesi bir türlü, sonrası üç beş türlü!
Kurtarmadalar her gün, gözü körlü!

Demokrasi adına, şahsa şamil yasa yapar!
Yasanlı, özgüsünü; başkan olmasına sayar!
Şahane boş sözle durumu kapar.
Kurtulur böyle! Ha battı, ha batar.

Bir cümbüştür gider, ne uğrunadır bedel.
Bakarız duruma, görmezliğe nedir engel?
Sanki vitrinlik beğeni, sen olmadın sen gel!
Bin ah feryatlaşmada yaren; bin bire, bir ah!

Mistik uğursuz bürür yurdu,
Dağı, taşı sardı; hinoğlu hinin kurdu.
Canı; gözü dönmüşlükle vurdu.
Kendin! Vurarak, kurtarır yurdu!

Aklı ermez çağı kavramaya:
Sormazlar, güne yeni ne? Sarmaya.
Sistem sorunu, sorumluluk; karmaya,
Can veririz can, böyle vatan kurtarmaya.

Düne dair cevaptan, ne kalmış güne.
Kolaydasın, esrikleşip, harcamadan bu güne.
Hele dünden taşınandır, acıtan bu güne.
Dün köktür, uzanımdır hal olan sürgüne.
Taşıma kökü kıyar olursun güne.

Yine kolaycısın! nağralı anlamada
Anlamını bilmeden.
Bu nedir? Bu ne haldır? Olan demeden.
Başkasının değil
Kendi sorumluluğuna fedaya ermeden.
Kırarsın gönüллерi, kendine bile ermeden.

15-03-2007

Bayram Kaya

Kurtuluş Savaşı Öncesi Esnası Sonrası Durumlara Kısa Bir Bakış 2

2]Bu erimeye bu dağılmaya bu çöküşe bu felakete gidişte, sanki 1821 yılında Yunanistan ve diğer unsurların, Osmanlı içinde ulusçu ayaklanmalarının bir yansıması yok gibi düşünülmektedir. Sanki imparatorlukta kopuşların, çöküş de ve dağılma aşamasındaki, ayrılıkçı grup direnişlerinin, Osmanlıda yarattığı hezimet duygularını, bir fırsatında Osmanlıda toprak kayıplarını yeniden ele geçirmenin tutkusuna dönüşmeyeceği gibi düşüncelerden yoksun oluşlardır ki: 'İttihat ve terakki bizi savaşa soktu da battık' demenin yüzeysel eften püften anlaşılmasıdır.

Birinci Dünya Savaşı, Osmanlı için, Osmanlı'nın hali hazırda fiilen sürmekte olan, Balkan Savaşı gibi bir badire içinde olmasının, süren; süreçsel bir devamı değilmiş gibi görmezden geliniyor olması da, bu mantığın; hem açmazıdır; hem kısırlığıdır; hem güya bir karşı hareketi, monte etmenin kastıdır.

4- 'İttihat ve Terakki bizi savaşa soktu da battık' denişindeki kusurlu düşünmenin bir diğer eksikleri de şunlardır. Osmanlı toprağı olan Irak petrollerinde ve diğer yerlerdeki enerji yataklarında, İngilizlerin, Fransız'ların, Alman'ın gözü yoktu gibi savaş nedenleri es geçilmiş! Buralara dek olan Alman, İngiliz, Fransız'lara değin vaki talepleri, yok sayılışla ittihat ve terakkiyi direk suçlamaya yönelinmiş.

Veya konjonktür düşmanlarının bu hali göz önüne alınmışsa eğer, güya olasılıkla biz, eperyal istekler için; 'onlar buraları istiyorlar' diye, 'buyurun diyecektik! ' Ve güya savaşa, böylesi bir vaz geçişle katılmayacaktık! Gibi düşünülmüş çıkarsamalara gitmek te olasıdır. Vs. vs. Yukarıdaki söylem, bunları anlamaktan ne kadar azade, bir yanılgı ve maksat ki; az düşünme ile bu düşüncenin, pek bir iler tutar yanı kalmıyordu. Savaşa girdikten sonrada, kötü yönetimin, çok kötü iç ve dış felaket uygulamalarıyla başbaşaydık.

İşte bunlar bizim ateşte olmamızı gerekli kılan, güncel, somut, nesnel ve o günün koşullarıdır. Enver Paşa, Talat paşa bu, vesile oluşlarla, ortam salınım sonuçları çok büyük bela olacak öznel fevriyelere de yöneleceklerdi. Ama savaşın temel nedeni değildirler. Yani Atatürk'ün tespitlerini yapıp, yönetime kabul ettiremediği bu temel tedbirler, önceden alınabilirdi. Belki de bundan sonra güçlü kararlılık ve dirayetli durulabilirdi. Savaşın saçılım akışı böyle felaketli dağılımlar gösteremeyebilirdi.

Ama şididen itibaren bunlar da boş ve afakidir. Artık detaya girmiyorum Terakkiciler bu işi üslenmese de, Osmanlı olarıktan bir biçimde yine savaşa girecektik. Zaten itilaf devletleri boğazları savaş sonrası Rusya'ya bırakma sözünü, kendi aralarında çoktan vermişlerdi. Bu kafalara dank etmeli. Bu da tek başına savaşı kaçınılmaz kılacak bir zorunlu karşı koyuş olacaktı

Bir başka hissi söylem ve kısır söylem ve maksadını aşan söylem de, şu olmaktadır:

B- 'Cumhuriyet kuruluncaya kadar, camilerde hutbe veren, Allah'ı ve dinini, toplumun Müslüman kimliğini kullanan, kuvvayı milliye taraflıları, Cumhuriyet döneminden sonra sanki tavır değiştirmişler, sanki geçmişte bunlar, hiç olmamış gibi anlatmaları karşısında insan olarak, düşünen olarak tepki gösteriyorum.'

Bu türkü söylemler en cahil söylemlerdir. 1000 yıldır halkı ümmetçi yapı içinde tutumla tınışlarla, ümmetçi bir mantıklı anlamalarıyla ve ümmetçi inançlı bir mantıklı söylemlerden oluşturduğunuz insanların, her halde; insan hakları beyannamesi ile izafiyet teorisi ile evren sel ilkelerin ışığı ile kurtuluşun felsefesini inşa etmenin birliğine çağıramazdınız. Ümmetçi anlayışa göre mülk, Allah'ındı. Mülkün sahibi, mülkü dilediği

gibi kullanır ve tasarruf ederdi.

Mülkün sahibiyetliği, Allah eli ile önce peygamberlerindi. Peygamberler eli ilende peygamber soyu halifelerindi. Bunlara itaat edilir. Bunların çağrısına uyulurdu. Bu Tanrı sözüne uyma hükmündedir. Bu türden' ulül emre itaat' zorlaması, bu tarzdan bir sözdür. Bu bir mümin için yükümdü de. Tanrı'nın olan yönetme hakkı ve egemenliğin (otoritenin) gücü, halifelik makamı yoluyla Osmanlı padişahının olmuştu! Bu çağrıyı padişah yapacaktı, ama orada ses yoktu!

Tehlike altında olan mülkün, tehlikede olduğunun kararını da, mülkün savunulması çağrısını da, din (şeriat, Tanrı, Tanrı adına halife olan padişah) yapardı. O günlerin sevgili Mustafa Kemal'i halife de olmadığına göre, halkı savunmaya nasıl çağıracaktı. Savunmanın meşruluk mantığını halka, nasıl gerçekleyecekti?

Halk, yurt ve mülk sevgisini bu ümmetçi sembolizm üzerinde ancak kavriyordu. Gazide bu inanç mantıklı aracı ve bu aracın yayıcısı icracıları olanlar eliyle iş birliği yapacağı, apaçık değil mi? Bu tür yollar, sizin geçici kiralık konutlarınız gibidir. O günlerde, halkın direniş, bu semboller üzerinde çağrılmasından doğal, ne olurdu ki? Zaten aksi tavır içinde olmak, akla muhal olurdu.

Böylesi aideti söylemlerle halka seslenmek, halkın deviniş kavramı içinde için olan bir potansiyeldir. Ve böylesi seslenmenin de halkı, toptan harekete geçiren anlayışlardan birisi olduğu da, çok açıktır. Böylesi ortam sözleri, halkın kendisince alışılmış inanılmıştır. Halkın belli değerler etrafında, harekete geçer olmasındaki, bu gerçekliği de bu eylemleri belirtmektedir. Bu söylem aynı zamanda da zımnen de olsa halkın bir izansızlığını da ortaya koymaktadır!

Bu tür söylemi yapanlar bunun farkında mı acaba? Aynı zamanda bu demektir ki eğer halk; 'Cami, Allah, Kuran denmese idi, hiç bir zaman kimse davranmayacaktı! Bu insanlar da ne vatan sevgisi vardır ve ne de vatan savunması, fikri yoktur! ' Gibiden çıkarımların denir olması da, yukarıdaki sözün açıkça ve gizli söylenmesi kapsamında olan, imalar yapar olma, anlamına da gelmektedir.

İşte bu tutum da, süreci tam anlayamayıp, karşı hareketi, sürece monte eden, genellemeci yanılığ ve diretmelerden bir örnek tutumdur. Bir kere, hiç bir din kalıcı bir uluslaşma süreci yaratamaz. Ancak bu uğurda siz genellik taşıyan bir karar almışsanız, bu aldığınız kararın yayılma ve yaygınlaşmasında kullanılabilir. Bu kararın kabul ettirilmesinde, kararın vektörsel bazda, aidiyetçi eksenleştirmesiyle inançlı kişilerinizi yönlendireceğiniz tutulacak yol araçlarından biri olabilir.

Sürecek

Bayram Kaya

Kurtuluş Savaşı Öncesi Esnası Sonrası Durumlara Kısa Bir Bakış 3

3]Şiirdeki, şiir boyunca süren, ironiyi görmezden gelip, şiire değin eleştiri konuyu, din ve cami eksenine çekiştirip, insanlar düşüncesinde hassas olanın konumuna oturtulmaktadır. Bu türden haller, bu tür çalışmayı, ziyan okumaktır. Kendi kendimizi paralyze etmenin, uyuşturulmanın, inandırılmışlığımızla yüzleşip, kendimizden ürkmektir. İçerik şiir çalışmanın işlenişinde, bu tür hassaslığı hedef alan konu hiç yoktu. Hiç söz konusu da olmadı. Düşünmedim bile. Ama bu vesile ile ben de bu konudaki fikrimi belirteyim. Çünkü bu türkü sıg anlamalar, ileride karşı devrim olacak bir yanılsamaca olmaktadır!

Siz eğer bu türden din cemaat söyleyiş eksenli bakışlarla, özgürlüğümüzü ve kurulan cumhuriyetimizi ve dahi bağımsızlığımızın felsefesini; kendi gayesi kendinde odaklı nesnel bir eksenleşme olarak göremezseniz yanılırsınız. Yani Kurtuluş savaşını siz, rotasız ve direksiyonsuz bir süreç gibi görürsünüz. Direksiyonsuz süreci bir araba gibi düşünürsek; arabanın tekeri, aksı, şaftı, rotilleri vesairesi taşıtı bir yere doğru götürürdü. Ama nereye giderdi?

Sonuçta arabanın işleyişi için uygunsuz olacağı bir yere doğru araba, dereye giderdi. Ya da, ileride; kitlelerin gayesi olacak yoldan, çıkardı. Hedefsiz bir sürükleniş olurdu. Direnişlerin; vatan vaazlarının; komutanların tutumlarının; böylesi rotasızlıkla, kontrolsüzlükle, her kafadan bir sesle; bir hareketin gideceği hiçbir yer yoktur.

Görülmektedir ki bu tür, din iman eksenli, dünyayı tek tip at gözlüğü ile gören bilinçsiz söylemlerdir. Bu tür eylemlerin, bir kendilik olacaklı çekimleşme alanı olmadığını söylemektir. İkinci olarak da, bu tür eylemler odak eksenli olsalar bile, kendi amacını ve gayesini taşıyamayacak bir keşmekeş olurdu. Gibibisinden anlamalar çıkarmak olasıdır.

Böylesine rotasız hareketler, fevri ve akim kalmaya mahkûmdur. Hareketin yönetimsiz işlemesi, bu gibi örgüleşmede, kendiliğinden hiç bir işe yaramazdı. Ancak böylesi bir girişme, kurucu iradenin konuya yoğunlaşip özekleşmesiyledir ki, süreç belirgin olacaktır. İleride bu kurucu iradenin ortaya çıkışına değinilecek.

Seygili Gazi'nin hareketi, bir karar kılıştır. Ve yönlendirir, oluştur. Yani açıkça rotadır. Diğer unsurlar bu hareketin izleğinde, rota ile uyumlaşmış, görevsel yüklenimlerdir. Diğer unsurlardan kastımız halktır, ordudur, camidir ve din iman hitaplı söylemler ve diğer fevri direniş örgütleridir. Ve donanımsal finansör olurluklardır. Bunlar işin organizesi gereği, yönetimle paylaşılan, uzlaşılı tedariklerdir.

Elbet, sayılan bu sosyal oluşumlar olmasa, süreç de hiç yaşanamazdı. Ama sürecin yol alırlığı, gayeye uygun malzemenin, amaç doğrultusunda kullanılması bağıntısı unutulur, görmezden gelinirse; elbette böyle bir kusurlu genelleyici uslamlamaya da, gidilirdi. Aksi halde, organik unsurlar, denetimsizken başıboşken, genelci amaçları olamaz ve fevidirler. Kendiliğindedir ve genel amaç doğrultusunda çalışamazlar. Bunlar ancak, direksiyonla, rota ile yönlendirilir.

Tıpkı PC deki işlemci gibi, işlemci olmayınca, bilgisayar çalışmaz mı? Rahat çalışır, ama işlemlerin ve işin ne şekilde, nasıl, hangi sıra ile hangi zamanda, ortaya çıkacağı ve amaca uygun çalışacağı, hiç bir zaman mümkün olmazdı. Bir bilgisayar işlemcinin denetimi olmadığında da programlar, birden bire, aniden, belirmesi ile trafik kilitlenirdi. Akmayan bir yolda trafik polisi bir işe yaramazdı. Akan bir yolda trafik polisi olmadan kilitlenirdi. Yani işlemcinin bu işleri yapabilmesi için de, diğer bilgisayar donanımlarına (halka, maliyeye, orduya, cami örgütlerine) şüphesiz ki en tabiidan ihtiyacı vardı.

Cami hutbeleri de, genelin amacı doğrultusunda yol tutacak, işlemcinin (Mustafa Kemal hareketinin) yönlendirmesinin sonucunda bir görev alıstırlar. Ve kuvva oluşumu ile yararlı faydalı şekillenmişler. O gün iki rotalı, iki başlı idik. Birisi Anadolu yönetimi (İşlemcisi) , diğeri payitaht İstanbul yönetimi olan (işlemcisi-direksiyonu) padişahdır.

Unutulmasın ki padişah (işlemci rotası da) camiye şunu da direktifle söyledi: 'kuvva hareketi, Moskof hareketiydi, bir dinsizlik hareketiydi.' Padişah, şeyhülislam talimatlı denişlerlen ve ' kuvvacı hareketi asice bir isyan göstertilerek,bu; ihanetçi eylemler kalkışmasıdır' dedirilerek bu olumsuz düşünceyi halka yaydılar.

Sevgili Gazi'ye olacak teveccühü de böylece önleyen fikirleri lanse ettirdiler. İşte kimi camiler padişahın güdümünde iken, kimi sağduyulu cami yönetimleri de halk hareketinin yanında idi. İngiliz uçağı ile ve de şeyhülislam eli ile ihanet bildirimleri dağıtırılmadı mı? Bu tür cami hareketinin de elbette genellenir ve ihanet içinde oldukları gibi bir söyleniş toptancılığı yapılabilir mi?

Elbette ki bu, akla ve gerçekliğe aykırı olurdu. Bu gibi olaylar cami hareketlerinin de, bir türden hareketler kapsamında, olmayacağıının, caminin dahi tek bir odak eksenini estiremeyeceğinin açık ve net işaretidir. Bu türden, abartılan cami tutumcu anlayışları, ne çok büyükseyeceğiz; ne de çok küçümseyeceğiz. Sadece yolun kullanım araçlarından birisi olduğunu bileceğiz. İnançlı kitlenin büyük bir kısmının yeni oluşan yönetimle ve uyumla çalıştığıının söylenmesi de, bir erdem ve gerekliliktir.

Burada unutulmaması gereken koca hareket cami mantık örgütlenmesine indirgenir mi? O zaman komuta kademesine ne gerek vardı? Cami bağımsızlığın felsefesinin içindedir. Aksi halde bağımsızlığın felsefesi cami eksenini içinde değildir. Bunu karıştırmamak gerekiyor.

Şimdi camiye hangi ölçüye göre ele alacağız? Camilere değın Ankara'nın direktifi ile olan tutumu mu doğru? Yoksa İstanbul hareketine bağılı tutumu mu doğru? Hangi caminin çalışma azim ve tutumu ve hangi rota çabası, esas alınacak, genellenecek? İstanbul hareketinden yana oluşu mu? Yoksa Anadolu hareketinden yana oluşu mu? Bunu da, nesnel ve siyasal koşullar belirlerdi. Bu iki hareketten hangisi; sürecin çevresel koşullarıyla ve hareketin iç koşullarına değın daha uygun ise, selekte edilecektir. Ve bu da gerçekleşmiştir. Ki Gazi hareketi oluşmuştur. Yani diğeri tüm unsurlar Gazi hareketi odak eksen, koordine doğrultusunda çalıştılar ve bu eksele, direktife edildiler, olay budur.

Sürecek

Bayram Kaya

Kurtuluş Savaşı Öncesi Esnası Sonrası Durumlara Kısa Bir Bakış 4

4]Eğer manda görüşlülük egemen olsa idi, bağımsızlığın felsefesinden yana olan diğer oluşumlar ve cami hutbeleri de, büyük oranda bu mandacılığı mazur ve makul görür olabilecekti. Savunmaları, baskı ile de olsa, baskısız da olsa açıktanda olsa belki de savunur olabilecekti. Çünkü konjonktüre mandacı himayecilik anlayışı egemendi.

Padişah da işgalcileri himaye ediyordu. Kurtulma oluşumları, 4]İstanbul'daki gibi gizli, olacaktı. Ki beş ondan da olsa, çok etkili; İngiliz mandasını savunan, işgale karşı pasif olmayı savunan, saltanattan yana eylem ve tutumları salık verir olan, saltanatın tutumlarını över olan, şevk kırıcı etkileyici hutbe ve cami konuşmalarının varlığı, tarihi vakadır!

Aynı bu günkü Irak'ta bile, yönetimin arzusu doğrultusunda, camiler Irak'ın işgaline karşı bir direniş yapabiliyorlar mı? Çünkü aracın kendilik bir amaç var bulunuşu olmazdı. Özne ve girişmeler araçları kullanırdı. Ya da iyimser düşünceyle söyleyelim cami çağrı yapacak da yaptırılmıyorlardı!

Ama sanki cami birbirlerine karşı pusuda imişler gibi, mezhepleşme yüzünden; mezhepçilik tek sorunlarıymış gibi işgali unutup; inanç ayrılıkları uğruna birbirinin gözlerini oymaktadırlar. Böyle durumlarda din, farklı bir bela sorunsal olabilmektedir. Hatta, din adeta pimi çekilmiş bir bomba görünümüne olabilmektedir. İşte Gazi yönetiminin başarısı da, burada cereyan eden bir dirayet olacaktır.

İnançların kimi dem olumlu özelliği yanında, kimi kes de, böylesi mezhepçi ve nifakı olur dolduruşlar içinde, işgal ve sömürü altındaki ülkeyi, mezhebi ayrılık kavgasına tutuştururdu. Bu günkü Irak, Pakistan, Afganistan'da olduğu gibi açık ve somuttu. Cami egemen sınıf kullanımlı araç olduğundan o ülkeyi, asıl sorunlarından ya uzak tutardı, ya da Şeh Sait İsyandaki gibi ülke güvenlik tehdidini daha da derinleştirirdi.

Kendileri, bırakın destek alınmayı; tedbiri alınması gereken ikinci bir sosyal gaile ve sorun olabilmektedirler. Tabiidir ki buradaki olan biten inançların serencamından ziyade, çıkarıcı olan grupların teşvikleridir. Siz inancı nasıl kullanırsanız, inanç, o doğrultuda işlerlik kazanacaktır. Bunlar, inançların bir bizatihi kusuru değildir. Ya da şöyle söyleyelim inançların yararlı katkıları da, her zaman, tam da bir başarı değildir.

İnança dek oluşmalar; egemenci ve otoriter güçlerin yönlendirmesi ile her dem kullanılacaktır. Bizim Kurtuluş Savaşımız içinde gerçekleşen cami ekseninden yararlanışlar da, bu kabilden bir başarıdır. Oysa gündeki Irak'ta yönetim, dini tam tersine kullanmıştır. İnsanlar kendi iç telaşlarına düşürüldü. İç çatışma nedeniyle işgalci güçlere değin halkın ve toplumun gözleri açtırılmadı. Açtırılsa bile etrafında olup bitenlere karşı birlik oluşturmasınlar diyerekten, alevi sunni temel ayrışmasına gidecektiler.

İç çatışmayla, insanların adını Ali'ydi, Ömer'di diye kimlikleri sorgulaştırarak birbirini öldürtene dek, yönetim, camiye direnişlere çağırsa idi, bu kez de cami, direnişleri örgütlemeyi vaaz edecektir. İnançlardaki istisnalar, her iki uçta da; yani insanları direnişe çağırışta da, insanları pasif ize edilişte de, daima örgütleyici olabilirdi.

Bu bir sosyolojik yasanın, her hangi bir tür araçlaşma ile yapılabilir olının dinsel araçla ortaya konduğu durumdu. Böylesi yalın bir sosyolojik yasa da, kendi başına toplumsal olanı bütün yanlarıyla ortaya çıkarabilir değildir. Sadece tutulacak yola çıkışta, özgüvenli psikolojik motivasyon olmaktan öte, hiç bir varlıkları olamaz.

Allah aşkına denetlenmeyen, koordine edilmeyen güç, güç müdür? Aksine yıkıcıdır. Felaket getirir oluşludur. Güç cami dâhilinde, eğer kendi başına olsa idi. Böylesi yüzer gezer kontrolsüz bir güç olacaktı. Yinelgen işlevler kuramı gereği hiç bir unsur, kendi başına işlev olarak var olamazdı. Hele geri ve bir merkezle bildirişimsiz hiç olmazdı. İşte Mustafa Kemal bu idi. Bir doğru rota ve feedback koordine eder. Aslında öz hareket önemlidir. Bu da sonra işlenecek. Aceba rota hareketiniz, Kurtuluş Savaşındaki diğer unsurlar olmadan da, olabilir miydi?

Elbette olamazdı. Karşılıklı ilişkindik ve basit bir diyalektik, kuralıdır bunlar. Milli kuvvetler oluşur iken içine, farklı dinden insanlar da alır, dinsiz insanlar da, alır. Bundan doğal ne var ki. Böylesi oluşumlara her türden sosyal insan dâhiliklerinin olunacağı eleştirmence akıl edilip, görülmemiştir. Bu tür söylem kısır olmaktan öte gidemezdir.

Bu söylemlerin eleştiri ve var sanısı böylesi toptancı, absürt (anlamsız-saçma) bir mantıktır. Ama konu hiç de bunlar değildi. Bunlarla uğraşmak hem hareketi küçümsemek olurdu, hem de olaylar sistemini anlayamayan bir tutum olurdu. Ben tek tek olayları, vakaları değil, sistemi işlemeye çalışıyorum. Şiir de böylesi sistem bilincinin süzölmüş haliydi. Tekrar ediyorum, rota dışı her tür tutumlar, bu şiirdeki çalışmama, dâhil edilmemiştir.

Kurtuluşçu oluşum unsurları; ortaya konan kabın şeklini alıp, bu doğrultular ışığında, etkince bir işleyişle, üretime sokulmuşlardır. Bu unsurlar, Gazi'nin önderlik kararı doğrultusunda, çok başarılı plân, proje ve propaganda üretmişlerdir. Ve her bir unsur, elden gelen katkılıklarını, aynı potada biriktirmişlerdir.

Başarıyı kolektif gerçek eştirmişlerdir. Sistemin unsurları, bağımsızlığın felsefesi dışında, kişilik öznellikleri taşımazdı. Bir sistem hareketi parça hareketin özelliği olan cami ya da efe eksenli oluşmalar gibisinden, nifakçı benlikleri de, ortaya koyamaz, bunlarla kararlılık sağlayamazdı.

Sürecek

Bayram Kaya

Kurtuluş Savaşı Öncesi Esnası Sonrası Durumlara Kısa Bir Bakış 5

5-]Burada birazcık bir analiz yapmakta, hayli yarar vardır. Kurtuluşçu ve mobilize oluşumlar, ülkenin kendi toplumsal ve sosyolojik şartlarından temellidirler. Bu hareketler, yöresel oluşçu sınırlarıyla hedefleri belli, iyi bir modele uygun üretim yapan, kendi içinde koordineli unsurlardır.

Ancak yurdun kurtulması kaygısı dışında, işin pek farkında değildiler. Üstelik yurt sorumluluğunu üslenir denli kapasitif taşıyıcılıkta ve örgütlenme içinde hiç değillerdi. Böylesi grupçu reis kişiler de ikinci, üçüncü adam olmanın rol psikolojisi içinde idi. Bu hep böyledir.

Lider gölgesindeki parçalar büyümmez. Parçalar parçalanıp birlikler yapamadıkça büyümeydi. Bu emektarlar da böylesi kısır döngü içindeydiler. Hem lidere karşı oluşla büyüyeceklerdi! Küçüklüğün irasıdır bu. Hem de bu hırslarıyla ve lider olmadaki yetersizlikleriyle sürecin her adım ve aşamasında, oluşan kurucu irade, nüvesini göremiyorlardı. Aslında oluşumdaki kimi fevrilikler de, saltanatçı ve mandacıydılar. Konjonktürel olamayan mantığın işletilmesine değin, kendi kusurlarını taşıyorlardı.

Yurt kurtarılmıştı. Sevgili gaziye göre asıl mesele şimdi başlıyordu. Oysa Sevgili Gazi'nin silah arkadaşı ve kadrosu olan heyete göre; "her şey bitmişti". Riyaset (yönetim) saltanatı hilafete teslim edilmeliydi!

Bu yeni ikilemli durum, Sevgili Gazi'yi yaman bir çelişki içinde konumluyordu. Sevgili Gazi acayip bir durumla karşı karşıyaydı. Kötü adamdı! Siz; " asıl mesele şimdi başlıyor. Kolay olan (savaş) bitti. Sıra zor olanda " dediğinizde; ekonomi ve sanayiye dek tedbirlerden siyaset ve yönetime dek olacak değişme düzenleme ve sosyal yönlü tedbirlerin içine koyuluyordunuz.

Kadronuzun ise böyle bir sorunu olmadan, hemen saltanatı hilafiyenin ihyasını öne ve ele alan girişmelerin teması ve çalışması içinde olmuşlardı. Zor olanla devam etmesi gereken süreçle; konjonktör dışı kalmış sürece koyulma, iki büyük ve aşılması zor bir gelişkiydi.

İşte tam da burada Sevgili Gazi'nin ilerici atılımları anlamzı yığınlarca ve kadoroca kötü adam imajı oluşla (diktatör, demokrat olamama vs.görüntüsü) devreye girecekti. Yani halkın nazarında Sevgili Gazi; geçimsiz, kadrosunu harcayan bir diktatördü(!) Sevgili Gazi, ister istemez; kendisini paralasa da, böylesi bir duruma düşüyordu. Bu hal dahilerin kaderiydi.

Hasta sayıklıyor ve bilinci yerinde olmayışla farkında bile olmadığı ilacı alamıyordu. Ama siz de hastayla birlikte yaşama ve hastayla yaşantılaşmanın bir zorunluluğu oluş nedeniyle bu ilacı vermek zorundaydınız.

"O ve biz bir kadroyduk. Kurtuluş Savaşını beraber başardık. Şu farkla ki; O biz olmasak ta bunu başkalarıyla yapardı. Ama O olmasaydı, bizler bunu başaramazdık" diyen Kazım Karabekir; adeta ikrarını ispatlarcasına Anayasa çalışmaları süreçlerinde, bu güne dek gelen kimi aksamaların hayli engelliklerini ortaya koyacaktı.

Sonrakiler de bu durumun açılan yolu üstüne usulü dâhiliyesince yatacaklardı. Feodal ilişkileri demokrasi adına siyaset ve parti kadrolarına yerleştireceklerdi. Kifayetsizlikler bilmiyorduki güncel demokrasiler, bir feodal ilişkiler düzenlemesi değildi.

Bağımsızlığın felsefesine değin yalın bir iradesel olayı, devasa bir sorun imiş gibi

anlayıp, olayı genel felsefeye uygun olmayan farklı bir düzey ve düzlem de ele alıyorlardı. Bu nedenle de, bu emektar değerlerin kendileri, sorunun bir parçası oluşla sorunsal bir durum olabiliyorlardı. Çerkez Ethem gibi.

Yeni modelin (Türkiye Cumhuriyeti) uygulamasına karşı çıkıyordu kimi bu değerlerimiz. Kendi özel çaplarının ve yeteneklerinin dışındaki, genellemeci olan karizma ve lider olma özelliklerine, vakıf olamıyorlardı. Eline verilen modele uygun, çok başarılı ve pratik becerilerini ortaya, tam bir başarı ile korularken; sürecin gelişen boyutunu kavramakta hala yetersiz ve atıl ve hatta hareket içinde tıkaç kalıyorlardı. Genelinde İyi bir görevsel, iyi bir parçaya değin ödevci olunabilirdi, ama iyi bir sistem ilişkiyici olmak, apayrı bir kavrayış ve izandı.

Savaş başarılıydı. Halk ve bu değerli emektarlar; hala hilafetin ve saltanatın başa gelmesini canla başla bekliyorlardı! Taassubun, yüz yıllardır tüm zararları görülmüştü. Toplum denen olgu; halktan ayrı ve sosyal olan; sosyolojik var oluştan, apayrı bir işleyişti.

Bunun böyle olduğu, daha 1600'lerin sonunda insanların gözünün içine sokulmuştu. Günümüzde bile, sözde eleştirmen, kimi bağınaz karanlıkçı aydınlar; toplumsal olmayı, toplumsal dinamikler diyerekten, koy sepete mantığı ile halksal ideolojileri getirip; 'toplumsal dinamiklerin' içinde sayma kanaatlerini, feraset ve bilgili olma başarılarını, rahatça ortaya koyuyorlardı(!)

Dünya aktörleri, konjonktürel olan bu toplum ve halk alan ikilisine değin yeni oluşan bilincin ve yeni mantıksal kategorik düşünme kalıplarının seyirsel işleyiş konumlanmasını, pratiğe döküyorlardı. Yeni yapılanışın, kendi yapısal denge gelgit uyumlaşmaları ve gelişmenin kendine özgü sorunsallarının içindeydiler. Osmanlı, bu sorunsalları hiç anlayamadığından: bunları, keferelerin doğru yoldan sapınçlarının bir nişanı sayıyorlardı!

Osmanlının bu mantığı! Kendilerinin içinde buldukları kültüre ve ideolojiye çok uygundu. Osmanlı bu tanı sal ve bu kanı sal ürperişlerle mevcut durumlarına daha bir sıkı shiplenire sarılmalarının; güya özgüvenini tazeliyorlardı! Nesnel olanın sorunsalları, nesnel olmayanın düzleminde bakılarak, teşhis ediliyordu!

Osmanlılar, bu kabilden sarılmalarıyla, her biri her bir yerde kopan, sarılma ipinin yorumlanmasından da, çok bir mahirdiler! Bu özgüvenici sarılma iplerinin kopma nedenini de, günahlarının kefareatine ufacak bir bedel sayıyorlardı! Maazallah taş da olabilirlerdi! Ağızları bir yana, gözleri bir yana çarpılabilirlerdi de! Eğer çarpılma olmuyorsa; taş olunmuyorsa; hala içlerindeki evliya ve enbiyaların yüzü suyu, göz bakışı hürmetine; oluşlarıyla!

İşte emektar değerler bu tür mantık koyuş ve işletişlerinin, kendi haklı kısır mantığı içinde davranıp; fevrileşiyorlardı. Genelci olandan özelci olanın kısırılığı içine düşüyorlardı. Bunların ardılları, güncel aydın ve halktan zümreler de, benzer mantıklarla, yukarıdaki güya eleştirel mantığı ortaya koyabiliyorlardı. Değerli, şahıs kıymetler, hala eski alışkanlıkların devamını istiyorlardı. Hal bu ki köprünün altında; yeni konjonktürel oluşumun, yeli ve akışları vardı. Buna karşı durmak, olası mıydı?

İşte kişilerin kıymetli ve kıymetsizi oluşları; bu köprü altında akan, çağcıl akışın çözümcü olan seçiciliği belirleyecekti. Buna karşı oluş, mümkün olmayacaktı. Siz istediğiniz kadar o kişileri haklı lamanın içinde olun. Ya da istediğiniz kadar onları

batırmanın gayreti içinde olun. Kişiler, esmesine sebep oldukları fırtına içinde, zamanla sürüklenir olmaktan kurtulamayacaktır.

Bu sürüklenişin nedeni de, yeni durum karşısında, yeni parametreler yerine; sizin durumunuz geçmişe değin eski, köhne, geçersiz, anlayış ve mantıklarının yeni baştan konuluşlarıyla kendinizi izafeler olacağınızın bağıntısı içindedir. Çağdaşlık için yeter ki, sizler; o anki düzlemsel ve zamansal ve izafi esişlere karşı oluşlarınız içinde, boğulmayınız. Esmekte olan sizin de, olası katkın basınçlarınızdan, kaynaklanabiliyor olsun.

Saltanatçı ve hilafetçi (biçimsel olan) yasal yönetimin, direnççe yeterli ve güncel olmaması, hak ve hukuka dek alt yapı unsurlarıyla oluşmaması, çağdaş beşeri hukuku oluşturamıyordu. Bu nedenle şerri hüküm icrasını ister, oluyorlardı. Şerri hukuk, toplumsal nesnel ilişkilenişçi değildi. Pek çokta öznel değerlemeleri yansıtıyordu. Hilafet ve halifelik gibi güncel olmayan yönetimler, konjonktür de, ömrünü bitirmişti. Kalkınmış çağdaş ülkeler gibi yönetilmek, kendine özgü nesnel ilişkin dikli hukuk devleti olmak, aktüalitenin dayattığı bir akış zorunluluğu idi.

Ama Gazi'nin sofrasını paylaştığı kişiler, Gazi'nin farklı girişimlerine karşı oluyordular. Söz gelimi Dünya işleriniz, aklın denetimini (laikliği) öngörüyordu. Durumun bağıntısına göre değişken oluşla yanılma, yanlışlanma ve doğrulanmayı içeriyordu. Değilse değişmez bir doğrunun nasını içermiyordu laiklik. Bu değerlerin havsalası, bu türden oluşan aktüel mantık koyuşları, bir türlü sindiremiyorlardı. Hilafet sizin az enerji sarfıyla ve kolaylıkla kararlılık düzlemine geçip, sorumluluğu bir başkasına atıp, pasifçe uyduğunuz bir oluştu sonuçta.

Sürecek

Bayram Kaya

Kurtuluş Savaşı Öncesi Esnası Sonrası Durumlara Kısa Bir Bakış 6

6] Hilafetle peygamber vekili oluyordunuz, peygamber de Tanrı vekiliydi zaten. Böylece gelenek; hilafetin, Tanrı adına toplumu ve halkı yönetebilmesi idi. Burada, Tanrı kararlarının karşı çıkılmazlığı vardır. Sizin kafa yormanıza gerek olmadan, hazır değişmez güvenli reçeteler vardır! İtirazsızlığın, rahatlığı ile kolaycı yönetme vardır. Siz de halifelik yolu ile bu hilafeti ne güzel sürdürüyordunuz!

Böylesi bedbaht, nice direnişleri; ne yazık ki Kurtuluş Savaşı'na değin, amaç doğrultusunda, tarifsiz emeği olanlar sergiliyordular, Karabekir'ler, Ali Fuat'lar, Rauf Orbaylar vs. Bunlar tüm süreci, sindirip kavrayamamışlar. Kurtuluşun felsefesi yerine, hilafeti amaçlamışlardı. Ama o zamanın seçerliği ile olanakların el verdiği ölçüde, görevde bulunan, tabiri caiz ise, bu kumaşla yeni biçimli çıkaracağınız giysinin, ayak basacağı öznel envanterler, olacaklardır.

Böylesi bir seçme ayıklama girişmesi içinde Gazi de, Osmanlı envanterinin sahip olduğu olanaklar içinde var olan icraatlarının bir seçilmesi olmakla diğer mümtaz kişilerle eşdeğerdir. Ancak İstanbul'un ve Anadolu'nun işgali ile başlayan yepyeni sürecin ve konjonktüreselliğin parametreleri bu tür sıradan sunumlar içinde, sadece Gazi'deki farklı denk düşerlik fonksiyonelliğini seçtiği de bir apaçık gerçeklik ve oluşumdur. Diğerleri ise adeta, düzlemsel kusurun yer ve zaman içinde, yarara döndürülüşüdür.

Bu kadronun, güncel olmayan ama savaşı göze alır denli cesur, görev şinans, fedakar ve feragat sahibi olur, memleket ve toplum sevgileri yüksek, görev ve sorumluluk bilinçleri inanılmaz denli güvenli kavi özelliklere sahip olmalarına rağmen; köstek oluşları, güncel zamanla, düzlemsel olmayışlarındandır. Sormak lazım bunlar savaşmak dışındaki sürecin her bir aşamasında katkın mıydılar?

Oysa Mustafa Kemal, daha başlangıçlar da, cephe savaşları içinde; memleketin genel ahvalini görmüş, kaçınılmaz sonu sezmişti. Buna rağmen canını dişine takmış, destanlar; yaratıp savaş sanat dehalğine değin uygulamalar göstermiştir. Bu çaba; genel gidişin umumi başarısız ve çöküşe dek giden görünüşü içinde iyi bir parça işlev olmaktan öte gidemezdi. Gazi, bu fikirlerin öldürmesi içinde, katılımcı ve seçilirli olacak sunumun; seçme ayıklama ilkesine denk düşer bütüncül işlevli lider rotaydı.

Hiç kuşkusuz kadro da, parça işlevlerin denk düşer uygun seçim kriterleriydiler. Başta hareket içinde bir şekilde var olan bu emek verir değerler, yol haritasının her yerinde yoktular. Üstelik yol boyu karşı oluş ve direnişlerle, yeni yol alınışa da, karşı duruyorlardı.

Bu da Mustafa Kemal farkı olsa gerekti. Kadroların, süreçten, yoldan anladıkları; yurdun düşman işgalinden kurtarılması ve hilafetin, o eski özgür yapısına süratle kavuşturulmasını, hedef ve ilke edinmiş olmalarıdır. Atatürk dışında, ülke geleceğini planlar olma ve geleceğin inşası fikri, gelecek bilinci; diğer Kurtuluş Savaşı'na değin olan cenah önderlerinin, kafasında yoktu bile.

Şimdi Gazi'ye, Beton Mustafa! Diktatör Mustafa vs diyen kişiler, konuyu anlamada, hırs ve gecikme gösteren insanlarımıza sormak gerekir; sizin bu günkü sürece olan katkınız nedir? Evet, Mustafa Kemal yanlışları olan, bireysel kararlarını da dikte ettiren, bizim gibi zaafı olan bir insandı. Ve hiç insanüstü değildi! Tikel olaylar genel olayların ilişkilerini soyutlar. Bir olaya böyle baktığınız zaman Gazi'yi nereden bakarsanız orada görürsünüz. Gazi dedi kodo ve olayların adamı değildir. İnşacı bir sistem koyardır.

Ne varki Gazi eseri olan sisteminin içini tam doldurup olgunlaştırmaya ömrü vefa etmemiştir. Ama onca iç ve dış badirelerin içinde sorunları oldukça azaltmış ve olan sorunların tansiyon ve gerilimini hayli aşağılara çekmiştir. Böylece esenliğe kavuşturduğu, güncel işleyen ve üzerine yeni yeni güncelin hızla değişen gündemine uygun, entegre devinmelerin eklenmesi ile koplike edilebilir bir sistem olgu akışını, kendisinden sonraya aktarabilmiş bir devasadır.

Bu yüzden, her yapısalcı gibi Atatürk'te kendi çelişki ve zaaflarını yaşamak zorundadır. Bundan tabi ne var ki? Tüm bunlar, Türkiye Cumhuriyetine geliştiki bu süreci; yönetme başarısı, beceri ve bilgi, birikimine değin pratiğini gösterir bir değer olan Gazi'ye vefamız; tüm yaptıklarını yok saymamızla mı olacaktı? Atatürk bu süreci ortaya koyan ve adım adım süreci oluşturup, yöneten; beceri ve başarı ve dinamizmdir.

Bir insanın yaptıklarını unutup, yapamadıklarını, sizin yapmanız gerekenlerinizi; Ona kusur ihale edişlerle konuşursak; onu yok sayama zaafına düşebiliriz. Gazi her şeyi yapsaydı, size bir şey kalmaz eli boş olmaktan sıkılırdınız değil mi! Gazi'nin her şeyi yapar olup da, demokrasi alanında ve diğer alanda size yapacak bir şey bırakmamış olsaydı, Sizin varlığınızı inkâr olurdu değil mi?

Hem Gazi her şeyi yapamayacak kadar, etten kemiktendi. Hem de, o günün temel üretim ilişkilerde örgülenmesi nasılsa ve nelerin talepleşmesine ve demokratik kurallaşmasına uygun olabilmişse, onlar başarılmıştır. O günlerde ilişki ağı içinde olmayanlara değin Dünya güncelinde olup, sizin nesnel ilişki düzeninizin henüz bir gerektirmesi olaraktan belirememiş zorunlulukları, demokrasi adımlarını bu gün içinde Gazi yapmamıştı türü denişlerlen; 'armut piş ağzıma düş' tarzı bekler olmak da, bir başka türkü aymazlıktır.

Atatürk eleştirilmez mi? Elbette eleştirilir! İlk önce en az onun topluma yaptığı hizmetin yüzde kırkını, yüzde ellisi oranında bir toplumsal faydayı ortaya koymalısınız. İkinci olarak da, günümüzün her tür zevk ve eğlencesini, sefasını, şikâyetsiz bir hak ve lütuf olarak, tüketirken; şimdiki sorunsalların ve günümüzün, nelerin de Atatürk sorumludur? Ve günümüz de, yapılacak olup da, Atatürk'ten dolayı yapamadığımız nedir? Atatürk'e hangi bağlılığınız ve vefanız, bu güne engel ise, bunu söylersiniz!

Söz gelimi kişi başına milli geliri kırk bin dolara çıkaracaksınız da Atatürk mü engel oluyor? Güncel ilişkilenmenizin demokratikleşmesini yapacaksınız da Atatürk mü karşı çıkıyor? İşsizliği enflasyonu önleyip, uluslar arası emek göçü vermeyi önleyeceksiniz de Atatürk'e olan sevginiz mi engel oluyor? Uluslar arası para fonlarından borç almayacaksınız da Atatürk mü al diyor? Bunları mı eleştirmek istiyorsunuz? Yoksa başarısızlığınızı unutturmak için, gölgede kalmanın ezilmesi mi sizi saldırtıyor.

Sürecek

Bayram Kaya

Kurtuluş Savaşı Öncesi Esnası Sonrası Durumlara Kısa Bir Bakış 7

7]Atatürk; toplumsal akılcılık ve toplumsal bilimcilik olan laikliği, sosyal adaleti ve demokratik bir cumhuriyeti, tek otoriter yapılı üniter bir toplumu, bizlere bıraktı. Bu ilkeler, mevcut konjonktürel toplumsal, Dünya birliği yapılarında da geçerlidir. İlkeler, temel eksen işlev devinmeli, izafiliklerdir. Bunlardan sapmayan, ama günümüzde aksayan türden değişmesi gereken her yanlışı, Atatürk mü önlüyor? İzafi olanı, zaman ve düzlemin akışı belirlerdi. Değilse mevcut düzene, geçmiş öznellikleri monte etmek, ne bir haktır, ne bir özgürlüktür, ne de bir demokratikleşen anlayıştır. Ne de Atatürk'e layık bir bakış tarzıdır.

Atatürk'ü haksız eleştiren bir melun, bilmeli ki Atatürk'ün kurduğu tek bir laiklik dahi olmasaydı bu günkü hayal ettikleri Atatürk'ten bekledikleri demokratik adımları atamamayı bir yana bırakın; demokrasinin adı ağızlarına alınamaz bir bilinemez olabilecek denli iki otoriteli yapının dışlaması kapsamında olacaktı! Üstelik böyle bir öneri ve tartışmanın cüretini bile edemeyecekti. İşte Gazi'ye dek olumlamanız da, olumsuzlamanız da, bu içermeler içinde olmalı. Yoksa olmayana erg metodu ile bakıp; bakılan nokta da, parça olaylarla sistemin ana inşasını görememek bir aydın abesliği olsa gerek.

Atatürk işleyen bir yapı ve doğma olmayan mekanizmanın temelini bize bıraktı. Atatürk benim her yaptığım, sizin gelecekteki eylem kılavuzunuzdur demedi. Kendisi bir değiştirici olan geleceğe değin değişmezliği savunamazdı. Bu tür söylemler, kerameti kendinden men kül, kişilerin absürtlüğüdür. Atatürk bıraktığım ipe sıkı sarılın, yoksa sapıtırsınız da, demedi. Bilimin ve aklın ve çağdaşlığın güncel ölçüsünü salık verdi ki bu zaman ve düzlem durumunda, yeni yeni üretilecek olan akıl ve bilimdir.

Böyle bir dinamiğe, nasıl vebal sorulaki? Bunlar, inançsallık dışında düşünemeyen kafa anlamaların yorum mantığı ve kusur arayışıdır. Atatürk gibi deha düzeyindeki bir diyalektik de zaten; yarın da, gelecekte de; siyasetini tartışılmaz ve akıl üstü kılması, beklenmezdi.

Eleştiriler, size ders olur. Değilse tarihi değiştiremezsiniz. Geçmişte, şu şöyle olsaydı demek tartışmamak ve absürtlüktür. Bu günümüz onun öyle olmamasıyla, gerçekleşmiş bir yola koyuluştur. Ve böyle sürmek de, zorundadır. Geçmişe dair yapacağımız bir şey yoktur. Ancak güncelin bilinçli eleştiricisiyle güncel akışa katınca yön veririz.

Aklı işleten unsurlar, yapının üzerine yapı oluşturur. İki de bir yapı, yapboz yapılmaz. Yol bu istikamete girmiştir. Sular geri akıtılamaz. Bu iklimde hiç bir ulus, bundan önceki yapılarını özlemez. Bu ancak güdük ve yobaz düşünmenin sevinmeci umudu olur. Bir beden dahi gelişmenin hiç bir aşamasında o aşamadaki kusurdan rucu edip, tekrar tekrar başa dönen davranış göstermez. Hatadan yarar çıkarıp ilerler. Vücudun mükemmelliği buradadır. Akla ve bilime danışmayan yobazlık, ulemaya danışır.

Her hareket, iyi ya da kötü olsun, yasallaşma desteklenme için kendini, kendisinden önceki tabana temeller. Evren Atatürkçülüğü de bu gerçeğin en şekli ve adeta baskı olarak uygulanan aciziyetidir. Bunları eleştirir olmak, Atatürk'e gönderme ola bilir mi? Üstelik Kenan Evren, Atatürk'ün değil bizim yarattığımız bir vaka olmasına rağmen.

Atatürk referansını kavrayamayanlar, bakın kendine 1950'yi miras sayıp ve bu milatla temelleşenler, süreç içinde, ne hallere düşmedeler. Bunlar zamanca farklı süreci okuyamayan, Terakkiperver Parti tutum ve ardılları değiller mi? Bir zamana dek ve çağdışı kalmış başarısızlık özelemlerini biriktirip, kin ve garez yapmaktalar.

Atatürk'ün bir önemli özelliği de, hiçbir harekete kendisini öğretili olarak, bağlamamış olmasıdır. Seçme ayıklama ilkesine uygun, güncel olanı, akıl ve bilim ışığında, kendi sosyolojik halk ve toplum temeline uyguladı. Bu muazzam ve elbette düşünölesi bir şeydi. Evet, toplum ve halk sadece iflas etmiş, zengin bir Osmanlı mirasından mündemiçtir.

Tüm öğretiler, dinler bile kendinden öncekini temelleşerek, reforma ederek veya yenileyerek vücut bulup, kabul edilirliliğini sindirtirken, garip değil mi Mustafa Kemal'de bu yoktur. Ortada bir süreç ve sürecin her adımında, başka çalışıcılarla, kendine özgü, kendi pratikliği ve günün dinamiğinden, güncelin siyasi Dünya oluşumuna referanslı bir yapıdır. Şaşılacak şey, değil mi? Ama bu demek değil ki Cumhuriyet bakiye bir Osmanlı gelenek ve yapılaşmasının değışip, ayak basılan dönüşmesi değildi.

Bir an, tüm efe hareketlerini, bir vatanseverlik hareketi kabul edelim. Bu hareket içinde, genel amaç birliğı olmayan, çeşitli oluşmalar vardır. Saltanat yasasına kızmışların, çapul ve talan yapanların, yöre egemenlerinden destekli, baskı sindirme uygulayanların; farklı dağa çıkış nedenlerini unutup, hepsi yurt savunması için çıktılar desek. Olay en az iki açıdan, istenirse dahi amaca uygun, düşemeyecektir. Süreç oluşmaların akışı kendi kurallarını yaşayacaktır. Bu kurallar aşağıdadır.

Bu fevri efe hareketlerinin yarattığı potansiyelle düşeceğı olağan çelişmeler şunlardı. 1-KontROLSÜZ güç, güç değildir, ilkesi gereğince zaman içinde dizginlenemez öznel tavırlarla, amaçtan kaymalar ve birbirine karşı rekabetçi ve egemenci olacak hırsa düşürölmenin, amaç değışmesine kaymaları olmaya başlayacaktır.

2-Bu tip kontROLSÜZ olabilecek bir potansiyel güç, her tür öznelci olan başka güçlerin kullanımına da daima açık olacaktır. Bu yüzden böylesi bir güç, başka kontrol edilebilirliklerle yıkıcı da, olabilecektir.

3-Bu tür güçler olumlu anlamda kontrollü de olsalar, hedefleri ulus sathına uzanırılıkta, genel değil, çevre ile sınırlı cemiyet oluşlara kayacaktır. Zaten genelci amaca dönük düşünmeyi taşıy yapılanmanın ilişkilerini ortaya koyamayacağından bu savı asla taşıyamaz. Böylelikle bu güç de, çevreyi aşamayan bir hareket olarak giderekten, çevreye meydan okuma yarışına girecek. Her yolu mubah sayan bir tutum izleyeceklerdir.

4-Bir süre sonra kazanılan fevri potansiyelle, kendilerini çevreye ihale ile ihracat etmenin, özeni içinde olacaklardır. Kendi tiranlığını ilan edeceklerdir. Nitekim de öyle olmuştur. Ama bu kabildeki efe direnişleri de, Kurtuluş Savaşında, inkârı gayrı kabil, yadsınmaz, unutulmaz bir direniştir. Yürekli, akılcı ve yiğitçe bir var oluştur. Yeter ki, bunun sonuçlarını olumluca ilişkilileyişe çevirebilelim. Genelın amacı içinde, özel ilişkindik görev olarakta değerlendirebilmiş olalım. Bu harekette kendisini, genel davanın unsuru olarak, bile bilmelidir.

Sürecek

Bayram Kaya

Kurtuluş Savaşı Öncesi Esnası Sonrası Durumlara Kısa Bir Bakış 8

B- "Cumhuriyet kuruluncaya kadar, direniş veren efeler, toplumun direniş ruhu kimliğini kullanan kuvvayı milliye taraflıları, Cumhuriyet döneminden sonra sanki tavır değiştirmişler, sanki geçmişte bunlar hiç olmamış gibi anlatmaları karşısında, insan olarak, düşünen olarak, tepki gösteriyorum." Denmesi ne kadar haklı bir söylem olurdu? Bunlar kıt düşünmelerin, sistem yerine olayı tartışanların ifadeleridirler.

Bu en cahil söylemdir. 1000 yıldır halkı ümmetçi yapı içinde tutuluşla, ümmetçi bir mantıki anlama ve anlayışlarla oluşturduğunuz insanlarınızı ulusal bir davete buyur ederken: insan hakları beyannamesi ile ya da izafiyet teorisi ile veya evren sel ilkelerle; ulusal birliğe çağıramazdınız. Ümmetçi anlayışa göre mülk, Allah'ındı. Mülkün sahibiyetliği, Allah eli ile padişahındı.

Tehlike altında olan mülkün, tehlike de mi, yoksa tehlikede değil mi, olduğunun kararını da; mülkün savunulmasına ilişkin çağrısını da; din (şariat, tanrı, tanrı adına halife olan padişah) yapardı. Halka yurt ve mülk sevgisi, bu ümmetçi semboller üzerinde kavratılmıştı. Halkta genel olaraktan ancak bu sembollerin çağrısı ile harekete geçiyordu. Halkın direnişe, bu semboller üzerinde çağrılmasından doğal ne olurdu ki o günlerde. Zaten aksi de, muhal olurdu.

Böylesi dinsel imajlı söylemler, halkın deviniş kavramı içinde mündemiç olan, halkı toptan harekete geçiren, anlayışlardan birisi olduğu da açıktır. Böylesi sözler, halkın kendisince inanılmış, belli değerler etrafında, harekete geçer olmasındaki, bu gerçekliği de belirtmektedir.

Bu söylem aynı zamanda da zımnen halkın bir izansızlığını da ortaya koymaktadır! Bu tür söylemi yapanlar bunun farkında mı acaba? Aynı zamanda bu demektir ki halk; 'Cami, Allah, Kuran denilmese idi, hiç davranmayacaklardı!]Bu insanlar da vatan sevgisi ve vatan savunması fikri yoktu', gibi çıkarımların denmesi anlamına da gelmektedir.

Osmanlının çöküşü kendi sürecinin kesikli sınırlı son demi içinde oluşla, ömrünü şu veya bu vesile nedenlerle; bizi ikna etmenin tamamlamaları içine giriyordu. Bu bağlamda absürt, uyuşmaz çelişkiler içindeki aydınların, bitmez tükenmez tartışmaları, hararetle sürüyordu.

Osmanlıcılık akımı iflas etmişti. İttihadı islamiye düşüncesi ve uygulaması iflas etmişti. Yeni yükselen değer ulusalcılıktı. Osmanlının da yok edilmesinde, vesileci bir rol oynayan nedenlerden biri de zaten ulusalcılıktı. Sevgili Gazi sosyal alanda bu temde başarılı olmuştu.

Bir süreç, kendi kesikli sürekliliği içinde varsayımsal (totemi) ideolojileriyle örtüşür ve başarılı olur. Söz gelimi Osmanlı devleti de, Mülkü islam; ya da islam ittihadı (birliği) adı altında ideolojize edilmişti.

Etrafı mülkü İslam, diyarı kılma ideolojisi, o günlerin süren ve son demi olacak olan Osmanlı İmparatorluğunun büyüme sürecinde, doğru ve yararlı bir sosyal ideolojydi. Yani yükselen ve çöken Osmanlı İmparatorluğu, ittihadı islam (islam birliği) genel karakterisliği içindeydi.

Aslında çöken Osmanlı İmparatorluğuyla birlikte ittihadı islam fikri de çökmüştü. Dinler 18. Yüz yıla değin özel alandan çok, devlet ve imparatorlukların bir ideolojisi olacakla çok şiddetli kullanılmıştı. Erkin, hem sindirme hem saydırma totem operasyonlarıydı.

Zaten tek tanrılı dinler imparatorluklar dönemiyle ortaya çıkmamış mıydı? Dinler imparatorluk ülküsüdürler.

Hem de bir ideoloji kendisine denk zaman zemin koşullarının kesikli (sınırlı) ve sürekli oluşuyla örtüşme karakterinden ötürü de değişen şart ve koşullar sonunda zorunlu olacakla iflas ederler. Totem düşünce içindekiler de, böylesi bir ittifakı süreçler sonunda iflas edişlerle; kişiler ilahına ve aileler, boylar, soylar ilahına ve inanmasına, dönüşmemişler miydi?

İşte bu tutum da, süreci tam anlayamayıp, karşı hareketi, sürece monte eden, genellemeci yanılgı ve diretmelerdir. Bir kere, hiç bir din uluslaşma süreci yaratamaz. Ancak bu uğurda eğer siz bir karar almışsanız, bu aldığınız kararın yayılma ve yaygınlaşmasında, kabul ettirilmesinde, vektörsel bazda (temelde) insanları aidiyeti ekslenleştirmeye, yönlendireceğiniz, tutulacak yol araçlarından biri olabilir.

Bu tür fevrilik nasıl genellik olur? Elbette böylesi bir kurtuluş savaşı ve savunulması, kolektif olacaktır. Kolektif olanlar da, parça işleyişlerin; koordineli, planlı, kademeli sıralar alaraktan bir tümleşmeleriyle belirmelidir. Bunun yadsınması olası mı? Böylesi yadsınmayı savlayan birinin tarih bilinci olduğu, yani tarihi yasaları olan toplumsal hareketi, bildiği ve aydın bakışlı biri olduğu, söylenebilir mi?

Bu olaylardan, olguyu görememektir. Olguyu es geçip, unutturup, olayı olgu yapma, dikkatsizliği olmaktadır. Ya da bilmez kitleleri taraftar kılma pahasına, yanılsatma ve yanıltma kastıdır.

Olgu içindeki olaylar nasıl ilişkilendirilmiş, hangi olaylar nasıl gelişmiş, Bunu anlamak, ayrı bir mantıksal çözümleyiciliktir. Ama ayrıntıya indirilmiş incelemelerimiz de, genelleştirilen, bağıntısından kopartılıp, abartı yapıcı tutumlar, olmamalıdır.

Kurtuluş savaşı; olay, deney ve girişimler devinmesinin kendisidir. Ve kimi olanlıklar özellikle Ege'de yer ve zaman özellikli tutumlardır. O karamsar günlerde bir sahipsiz olununun ve ne yapılacağına henüz bilinemez olmasına verilmiş olan bir cevaptı. Sonuçta bu efe hareketlerinin; düşmanı yıpratma olgusuna ve düşmanın ilerleyiş süratini kırma, düşmanı meşgul etme, düşmana zaiyat verme giderekten düşmanın az çok azmini kırıcı, azmine gölge düşürücü, bir yararlılara dönüştüğü de açıktır.

Bu katkılar az şey mi? Üstelik bu da en azında, yen oluşan Anadolu hareketine göreceli bir zaman kazandırdı. Hiç bir şey tek başına ve ilişkisiz bir gerçekleşme değildir. Ama bu ilişkilerin her hangi biri de olayın ya da gerçekleşmenin kendisi değildir. Bu beyhude bir abartıdır. Süreç er geç olacaktır.

Bu, olumlu ya da olumsuz gelişen, olay ve olam biriktirişlerin değerlendirilebilmesi de; ancak toplumsal hareket gerçekleştikten sonra; katkılığına göre kategorize olacak, deneyim sonucu olan olgusal anlamalardır. İşte sizin; "Kurtuluş Savaşını sadece Mustafa Kemal mi yaptı? " deyişiniz, kişinin kendi bir yığın bilinçsizlikleriyle, anlamazlıklarıyla ve bilmezden gelişleriyle, saptırılacaktır. Kişileri, olgusal bütünlükteki parça ilişkilerini; toptancılıkla açıklamaya götüren, abartma yanılgısına düşürür olacaktır.

Bu kolektif gerçekleştirmelerin, kolektif fiillerin, anlaşılması; ister istemez şahista mündemiç olur. Siz Viyana kuşatması derken, kimi anar ve hatırlarsınız acaba? O savaşa katılan tek tek askerleri mi? Savaşa destek veren halk kişileri mi? Savaşın

planını yapan kişiyi mi? Vs. Bu savaşa dek hatırlanan muhteremin gücünü, kim olarak bilirsiniz? Elbette Merzifonlu Kara Mustafa Paşa aklınıza gelir. Acaba Savaşı, sadece Merzifonlu Kara Mustafa paşa mı yapmıştı? Bu insan mantığının olayları yalınlaştırarak anlamasına da uygundur.

Hareket kolektiftir, ama savaşı kumandanın taktiği, kumandan merkez eksenli oluşma kazanır ve kumandanın taktikleri tartışılır. Ali'nin Veli'nin sivil itaat ve itaatsizliği; yanlış oluşları ya da yansızlıkları, sürecin olay ve olam bazlı (temelli-tabanlı) ayrıntısızdır maalesef. İyi bir taktikle ve size inanmış az bir kuvvetle dahi, işi başarabilirsiniz. Atatürk de bunu yapmıştır.

Sürecek

Bayram Kaya

Kurtuluş Savaşı Öncesi Esnası Sonrası Durumlara Kısa Bir Bakış 9

9]Ali Galipçi, Çerkez Ethemci asayişsizlikler, Çapanoğulları, Adapazarı, Düzce ayaklanmaları; Konya Deli Baş ayaklanması, 1. ve 2. Anzavur ayaklanması vs. ile Anadolu direnişi akamet uğratılıp boğulmak istenmiştir. Yine Anzavur komutalı dinci ve dinsel amaçlı Hilafet ordusu gibi karşı direnç odaklı olumsuzlukların da, dinsel, kimi cami destekli, kurtuluş savaşını akamete uğratma amaçlı bir karşı olunuşla içinde olduğu da hemen aklımızın yanı başında olmalıdır.

Bir araçsal parça, unsur olan manevi katkınılıkta oluşmaları, hepten de, masummuş gibi görmezden gelmeyelim. Yine buradan da, tüm dinsel oluşmalar suçlu ve karşı dirençmiş gibi asla ve asla görülmemelidir. Çünkü bunlar kurtuluş felsefesinin asli unsuru değildir. Abartılı ve akılcı olmayan ortaya konuşlarla, bunlara pay çıkaracağız derken, oluşum muhatapmış gibi zarar görür.

Hele daha sonraki Şeyh Sayıt ayaklanması. Milli Aşiretler ayaklanması, Ermeni İntikam tugaylarının fırsatçı hareketleri, Karadeniz'de Rum Pontusçu isyanları, Demirci Mehmet Efe isyanı içinde, Anadolu hareketi nasıl başarı ile çıktı? Bu iyi bir analizin konusudur. İşte böylesi büyük ve kutsal bir hareketi, asker ya da cami bazında veya inançlı inançsız eksenli görürsek; iş, içinde çıkılmaz bir cılızlık olur.

Bir ülkenin işgali inançlılığın yâda inançsızlığın bir ürünü olmayıp, emperyalizmin sömürge işgali idi. Direnişte sömürüye karşı olmanın fevri bilinç ve direnci de bu sömürüye karşı oluştu. Emeğe, özgürlüğe, sahibiyetçi oluşlara sahip çıkma zorunlu gayreti idi. Bu bilinci ortaya koyanlar dindar da dinsiz de; Müslim de, gayri Müslim de; kadın da, erkek de; çocuk da, genç de; efe de, yörük biçimli de; olumlu da, olumsuz da; oluşmaların içinde belirecektir ve belirmişlerdir de.

Tüm bunların içerisindeki olumluluklarla var bulunanlardan sadece bir tekleri olan cami, efe hareketi gibi oluşmalar dahi, öz hareket değildirler. Ama öz harekete katkı olanı da var, karşı olanı da var olan katkılıktırlar. Bunlar hedefin kullanılan meşru ve gerçek gereççi yöntem ve araçlarıdır.

Katkındırlar üzerine düşeni de, önce fevri olarak, sonra Anadolu hareketinin içine katkı vererek, can siperine bir biçimde, yüz akı bir başarı ile yapmışlardır. Unutmayalım ki aracın kendisi (bütün olumlu fevri öznel hareketler) , çoğu kez kendiliğinden hedefe gitmezler. İşlev yolu, yol yöntemi, yöntem de, amacı belirler. Ortaya işlevi iyi koymak gerkti.

Yani tek başına; ne cami, ne diğer direnişçi oluşumlar, gelem felsefeye değin işlev yolu ve amacı ve muzafferiyeti, sağlar değildirler.

Cami gibi propagandif araçlar, sadece davayı amaca ulaştıracak eldeki mevcut olanaktırlar. Bunu da, gerek cami, gerekse diğer örgütlenmeler, yurtseverlikle başarmışlardır.

Batıcılık (mandacılık) da, tıpkı doğucu hayranlık (kültürel mandacılık) gibi bir şey üretmez ve yapamaz oluşun, beceriksizliğin lak lakıdır. Kısa yoldan, beleşçi, kendisini üretmeyen bir yol mevzilenişidirler. Kuşkusuz analizci kriterlerle yapıcı bir dinamikte olur girişmeler olması da kaçınılmazdır. Yeterki körü körüne taklit ve savunuş olmasın. Toplumumuzun kültürel yapısı olan inanç ve gelenekler, doğu dış mihraklı düşünme iken, kimi yarıya yaklaşan oranda bir kesimi de batı orjinli inanma ve mantık içindedir. Yani doğunun eleştirel olmadan inanarak kabul eden sorgusuz sualsiz inanmışlığı karşısında, batının sorgulayan ve eleştirel olan, mantık zıtlaşması uyumsuzluğu bir

aradadır.

Bunlar da Osmanlı'nın çöküşü ile başlayan, her çöken imparatorluklarda görülen, özü anlamadan taklit etmenin, imparatorluklar çöküş hastalığıdır, ki kaçınılmaz imparatorluklar yaşantı aşmasıdır.

Ve sistemi kavrayamayanların, sistemi konuşamayanların sakızıdır ki doğaldır. Büyük Atatürk, batı dememiştir, çağdaş uygarlık düzeyini ve çağdaş uygarlığın üstünü, tarik(yol) , bilim ve akıl yolu olarak demmiştir. Ki bu da tüm Dünyanın algılanışı ve rekabetini sağlayıştır. Çağdaş uygarlığı Avrupa'nın temsil eder olmasına değin anlayışlar, bir kuruntu olmaktan öte, hiç bir şey değildir.

Avrupa teknolojinin kaynaklarından uygarlığın kaynaklarından biridir. Çağdaş uygarlık, olasılıkla, doğuda da, batıda da; kuzeyde de ve güneyde de, vardır. Ama sizin ilişkin olduğunuz siyasi coğrafyaların konumu nedeniyle, batının size dek ilgi alanınız olması da, sizin için bir kaçınılmazlıktır.

Alıntı olarak; 'Bugün geçmişe bakıp, Cumhuriyetle geçmişe kesin çizgi çekmek yanlışır, savaşa sokanlar Osmanlı paşalarıydı' deniliyor.

Tam böyle olmamakla beraber, aksini iddia eden mi var? Ama savaşa sokan paşaları genellemesi ile toptancı olmayalım. Sözün gelişi paşaların içinde bulunan savaş yanlısı kimileri gibi Gazi savaşa sokan paşalardan değildir. Bunun gerekçeleri aşağıda anlatılacak. Ama bununla ne demek istenmektedir?

Mevcutta bir genç Cumhuriyet varken, bunun anlamı ne ola ki? Her halde genç cumhuriyetin kurucu iradesinin, askeri yansımadan daha çok yararlanmış olması mıdır? Ya da bu gün askeri bir vesayetçi yapı görünümü oluşlardan kaynaklı, dolaylı bir eleştiriye gidir? .

Şiirin açıklamasında da yazının üst tarafında da, Cumhuriyetin de, Atatürk'ün de, Osmanlı'dan kalma bir genetik mirası olduğunu, açıkladım. Ama buradaki ima ve deyişinizde, Atatürk'e ne tür bir ima söz konusu, anlamış değilim! Yavru ananın da, mirasından doğmuştur. Ama artık ananın kendisi değildir. Anadan ayrı olmayan, ama anadan da daha fazla olan bir oluşturdur. Zaten yön tutacak olan da, bu fazla olan yandır. Bu fazla yanın yön tutabilmek için devinme alını da, ananın mirası üzerinde olacaktır.

Sürecek

Bayram Kaya

Kurtuluş Savaşı Öncesi Esnası Ve Sonrası Duruma Kısa Bir Bakış 10

10]Ben de, o günü ve o günün Dünya şartlarını, en iyi Gazi anlamıştır, diyorum. Aykırı bir şey olabilir mi? Öyle olmasa idi, Gazi'nin başarısını, hutbe okuttu da, mevlitler verdirdi de, diyerekten belirtmek, söz konusu olur muydu? Mevlit okutmanın, hutbe verdirmeye değin bunların dik alasını, saltanat ve hilafette çok çok yaptı. Ama kaçınılmaz sondan kurtula bildiler mi ki? Gazi hutbe ile doğrulsun du!

Gelelim kurtuluş savaşı arifesinde ve esnasında olan, gerek Çerkez Ethem, gerek Çapanoğlu ve diğer dağa çıkan efelerle ilgili anlatılanlara. Bunlar etrafında örülen efsanelerden bir kaç şöyle bir genellik tanımlaması üzerine kurgulanmış umut kesmemeye ilişkin beklentiler yaratmadılar. Bunlar ölmezce olan efsuna şerbetliklerle vardılar. Herkesin gözü önündedirler, ama görülmezler. Bunlara, kurşun işlemez. Gece kimseler görmeden gidip, düşman sahinde düşman kellesi alıp gelirler vs.

Bunlar ve bu gibiden benzer ce olan nesnel gerçekliklerle ilgili olan, ama nesnel olanı anlamaktan, analiz etmekten üşenip, akıl yormaktan kaçınan kimselerin, sorgusuz sualsiz kiplendikleri abartılı olan efsanevi yanlar taşırlar. Yine bu türden nesnelci anlamaları anlayamamanın ve olaya değin savaş yönetme sanatının başarılarını Atatürk'ten tebid (uzaklaştıran) edenlerin, belki de yakıştırdıkları bulut menkıbeleri vardır. Bu anlatımlar, akademik bir dille söyleşip, analiz ve kuşkuları etrafında, anlamlara varmak, kişi bilgi genişliği ile anlaşılır kılabileceği bir durumduurlar da.

Çanakkale savaşında, komutanlığın (Mustafa Kemal'in) yönetsel dehası görülmezden gelinip, güya bize yardım eden, düşmanı sarıp yok eden tinsel bulut. Bu bulutun sağladığı güya marifeti Mustafa Kemal'in öznel bilinçli kafasına yakıştıramayanların, Gazi'nin üstün başarısını, kıskanmaları ve küçümsemeleri basitliğidir. Madem öyle idi de, neden 250 bin kişimizin ölmesini beklediler?

Bu tinsel şow, neden ölen bu 250 bin kişi için faydalı bir avantajın yararlanımı olamadı? Bize göre düşman olan karşı tarafa göre sizin seçilmişlik kayrılmışlık üstünlüğünüz ne? Bu bulut neden iki tarafa da zarar verememiştir? Yemen'de Galiçya'da, Filistin' de vs. yerlerde ölenler bu vatanın savunulmasını yapan vatan evlatları değil miydi? Orada niçin görünmemiştiler?

Düşmanın azmi daha o zamanlar da kırılmaz mıydı? Çanakkale savaşından sonra bu buluta değin görünme etkisi, düşman azmini niye kırmamıştı da savaş 3 yıla yakın daha sürmüştü? Neden buna rağmen savaşı kazanamadınız? Düşman üzerine kendi attığınız bombanın etkisinden, kendiniz zarar görüyorken, yağın yağmurda siz de ıslanıyorken, esen soğuktan siz de üşüyorken, oluşan buluttan etkilenmemiş olmanız nedendi? Yoksa sizler insanüstü müydünüz?

Başarı Mustafa Kemal'in azim ve kararlılığının ve ne yaptığını bilir oluşunun, bu süreci yönetme gücü başarısıdır. 1920'lerden sonraki harekete bakıp da, gidişi içine sindiremeyen düzenin nemacı tarafları sevgili Atatürk'ü gözden düşürmeleri gerekiyordu. Bunun için geçmişi onunla ilişkisiz yapmak gerekiyordu. Bu karalamayı açıkça diyemeyen, hilafet beklentileri içinde meyus olan ve besin kaynağını tinsel sömürüden alan, çıkarıcı yobaz oligarşik maksatlarının yalanı olan, hurafe söylemlerdir.

Ki bu tür kutsal korunmuşluk sanısını, kendi deyimleriyle Mustafa Kemal'in yüzü gözü hürmetine övüşle izafe etseler de, yalan ve yanlış olurdu. Gazi'yi ve mücadelesini küçümsemiş olurdular. Bir gerçek anlaşılamayınca ve yeni gerçekleşme içinde istenilen zümresel çıkara değin beklentiler gerçekleşmeyince, ancak böyle küçültülür zırvalamalara gidilirdi.

Şiirdeki anlatıma değin bu tür tinsel söylemlerin kitleleri aldatma için kullanılır olma yararlanmasının çağrıştırdım yaptıran kavranışını ortaya koymak için siz Arabistan'a gitmişsiniz. Bir başkası da firavun dönemine gidebilirdi. Çünkü aynı gerekçe orada da vardır. Hele Musa'nın elbisesini kaçırap, kendini çıplak bırakan taşı dövmesi, unutulur mu? Bunlar Mezopotamya kültüründe var olan devamlılıklardır.

Ben hiç bir isim ve akım ve kültür ima etmemişken, böyle bir kaniya varmak, ancak, böyle bir, anlamama başarısının, dehası olabilir!

İşte tarihin genel sürecini bilememek ve tarih bilinci (bilgisi demiyorum) oluşturamamaktır bu. Bu insanlığın umutsuzluk içinde doğan olmuş bitmiş geçmişe değin nesnel algıların, anlatılmasını güncel gerçeklikler içinde, bunlardan hareketle, masal (umut) üretmeci ortak yanındır. İnsanlığın içinde biz de olduğumuz için, biz de bu türden söylenceleri üretmişizdir. Veya etki öğrenme ile böyle bir hikâye söylemişizdir.

Bu benim meselem değil. Yaptığına, yapılan aklı erdiremeyip, olguların ilişkin nesnellğine vakıf olunamayan kısımlarına 'bir dolgu malzemesi' kullanarak olaya ve işin içine, ruhsallık katarlar. Örneğin Çanakkale'de ve Kurtuluş Savaşın da, yeşil sarıklılar görülmesi gibi. Olay değinmelerdi bunlar.

Eğer böylesi bir kurtuluş savaşı görüsü olaraktan, şimdinin güncelinde yeşil sarık söylencesini, şiirimde geçirse idim; Eminim ki olasılıkla siz bana; 'Kuran'ın içinde anlatılan, Uhut Savaşı'nda da, benzer bir olaylar vardır. Sanırım siz onu da kasten söylüyorsunuz' diyecektiniz, kanaatimce!

Ben Tanrı'ya inanırım. İncancım kimsenin kayra ve tekeline değil. Kişilerin inancına daima saygılı oldum ve olurum. Bir Tanrı inancı olarak, insanların kendi absürtlüklerini (anlamsız saçmalıklarını): Tanrı'ya mal ederek, bile bile hata yapmalarını, kabule şayan, edilmez bulurum. Ve bu anlayış, Tanrı sallık bile değildir.

Benim inandığım Tanrı'nın her şeye gücü yeterdir. Söz gelimi sağa sola saldıran yakıp yıkmalarımızla biz ona değil, aksine belki de gereksindiğimizde o bize yardım eder. Bizim onun adına hibullah oluşumuzla; O'nun bize değil, bizim O'na ihtiyacımız vardır. Kimse benim dinimin baronluğuna soyunmasın. Dinimin yüceliğini, güzelliğini ve mesajını gayet iyi bilir ve kendimce iyi de konuşurum.

Sürecek

Bayram Kaya

Kurtuluş Savaşı Öncesi Esnası Ve Sonrası Duruma Kısa Bir Bakış 11

11]Kişilerin tutum ve davranışlarını, din gibi gösterirsek yanlış yaparız. Olayı kutsallık havasına bürür, yanılısamalarımızı olgulara katarsak, çokça hata yapmış oluruz. Nesnel olanın yasallığının inanç olaraktan Tanrı muktedirliği dışında, karşılaştırırsak; yanlış yaparız. Yanlış olan da, budur.

Kurtuluş Savaşı Öncesi Esnası Ve Sonrası konulu yazımı, Atatürk sevgisini işleyen şiirime yorum olarak gelen düşünce ve mütalaalarını, burada alıntı cümleler şeklinde işleyerek, yapılandırmaya çalıştım.

Toplum hafızasında, nesnel koşuların öldürdüğü, gerçek kişilikler ve kimlikler; ya az bilinirdir, ya da hiç bilinmezdirler.

Bu değerli kişileri, basit, maksatlı fısıltı söylemlerle, hemen değersizleştirici olunması sorunsalını ele aldım. Hem de halkın bin yıllar içinde şartlandırılarak yatkınlık kazandırılan hafızalarına yerleştirilmiş, sanal oluşturulmuş, masalcı tutum ve menkıbeci oluşumlarla, inanççı mantık anlamalarına denk düşen uyduruk kişilikleri, nesnelci ikili anlama mantığıyla, kıyaslayarak ele aldım.

Sanal hayali kahramanlardan olan; Bardakçı Baba, Zaloğlu Rüstem gibi söylencelere halk, daha çok ve daha bir candan inanarak sahiplenir olmaktadırlar. Siz ne kadar anlatırsanız anlatın, sirkeci baba türbesine koşuşacaktırlar. Bu fikir onlarda, sabittir. Kanaatlerini kolay kolay, değıştirmezler. İşte bu sabit olan ve kolay kolay değışmez olan anlayışları şiirimde; kıyaslaştırarak ironisini çalıştımdı.

Devamı niteliğindeki ikinci şiir çalışmamla da, Osmanlı'nın somut koşularındaki 4- 5 maddelik kendi çıkarsamamla, Atatürk'ü, Atatürk yapan tutumları anlatmaya çalıştımdı. Bu yazı dizileri, her iki şiir çalışmalarına değin yapılan eleştirilere bir gerektirme ile oluşan, deneme çalışmalarımından biridir.

Bundan önceki bölümde, genel nesnel seyir ile Kurtuluş Savaşı'nı anlamaktan uzak yorumların, kuvva hareketini, gölgede bırakmak amacıyla ve savaş esnasının tali ama ilişkin olan gayret ve çabalarının, olay, olam salı içinde ve olgularının, tuzak tutumlarının altını çizdim.

Bu tali çabaları abartarak, Kurtuluş Savaşı'nı adeta küçümseyerek, yok sayma bedhahlığına düşen, insanların kin ve eften püften işlerin kıskançlıklarını, bana göre ele alarak belirttim. Olgu ve olayların ne olduğunu düşünmeden, anlamadan, yapılan hırçınlıklardı bunlar.

Bir gözlük takışın, genelleştirilmek istenmesiydi. Olayların ilişkisinden kopmuş olmasının yalan yanlışlığıydı bu. Bir inat ve hırsın tutumuydu. Temellenemeyen, tarihin ve sosyolojinin, temeli olamayan, sırf söyleyeni paralize eden, karşı olanların yaygın söylemli, afakî referanslı hırçın söylemlerinden hareketle, konuyu incelemeye çalışmıştım.

Aslında tüm bu tür efsane söylencenin temelinde, koşullanmış bir ruh halinin ezilmişliği, kendini ele vermektedir. Bu da savaş sonrası, saltanat ve hilafetin kaldırılması (ilgasydı) travmasıdır. Hilafet ve saltanatçı çevrelerin, bekleyip ummadığı bir karşılaşmaydı. Duş etkisinde, bir şok sarsıntılıydı. Eskinin ve eski olanın yeniye; yeni olana direnişiydi, bu olaydaki bu tür efsane söyleşilerin görmezden geldiği gerçek.

Düşününüz, konjonktürü kavrayamaz ve yönetemez bir yapınız vardı. Üstelik

konjonktür değişmiş ve hızla değişmekteydi de. Siyasi coğrafyalar, dış siyasetler de oldukça ve bambaşka biçimde değişmişti. Ama bunu anlayamayan bilemeyen bir yönetim başta kalacaktı! Olası mıydı? Elbette ki olamayacaktı.

Temel de olup biten, bu güncel süredurumlu değişme ile değişime direnen, değişmeyle zorlukları olan siyaset ve yöneticilerin, kendi öznel sarsıntılarını, konjonktüre yansıtırlmalarının açmazı idi. Kendi davranmasını, kendisine özenle belletilenlerin dışına çıkıp da yapamıyorlardı. Nerede ise siyasetlerin günlük belirlendiği ortamda hayli yaya kalınıyordu. Kendilerini, bir çember içinde davranır kılar oluşun sınırlılıkları ile belirleyen birçok insanlar, kendi kısır döngülerinin, heyecan ve tefahür (övünme) tutumlarını ortaya koyuyorlardı.

Normal halktan olup da, üreten ve sefalet içindeki bir yığın kitlenin, saltanat ve hilafet, umurunda bile değildi. Halkın, yapısal eğilim saltanatçı da olsa; halk, böyle bir sorunu kimse kaşımadıkça, istiskale uğratmadıkça, saltanat ve hilafeti umur edinip umurunu duymuyorlardı. Böyle bir kaygıları yoktu. Sırf halkın saltanatı, din iman sanışlarıyla saltanatı savunuyorlardı daha ziyade. İmiye sınıfının halk üzerindeki hileci ve teşvikkâr bilinçlendirmesinin sonucudur bu!

Yönetim ve jurnalcileri ve ilmiye sınıfından olan şeyhülislamaları, hilafetçi baskılarıyla halk kesimlerini çokça harekete geçirmeye çalışıyorlardı. Halkı, okuma yazmadan aciz bırakılmıştırlar. Büyük bir kesimi, kendi muhit ve çevresinin, 30- 40 km dışını bilip, anlamaz bir sınırlı yetenek içinde tutulmaktaydırlar. Batıl düşünce ve hurafe ile serseme çevrilmiştırlar. Her olay olgu ve adımı bu mantığa kıyaslıyorlardı.

Bu muktedir ve devletin her şeyi ile üzerine temellendiği saygın kitle olan insan yapı, aslında bu değişmelerden ötürü, 'eski ile bağım koptu' gibisine bir çıkarsama ile travma tiklik içinde olanın semptomlarını göstermiyorlardı. Bu gibi entrikaların, dışında idiler. Günlük çare üretemeyen siyaset, fitnelerle, bu değişmeye değin olası semptomları artırarak sendromlar yaratmanın tüm öznelliğine sarılacaklardı.

Bu tutumlar gide gide, kişi ve kişilerin bedhahlığı, kin ve garazları, farkında olmadan yeğler oluşları olacaktı. Bu eski gidişte, çıkarıcı ve kışkırtıcı kesimin içinde çok büyük bir kısım ilmiye sınıfı vardı. Fitne ve fesadın kaynağı idi. Kurtuluş Savaşı sonrasında da, bu sınıf olayların muhasebesinden, nifak çıkaracaktırlar.

Sürecek

Bayram Kaya

Kurtuluş Savaşı Öncesi Esnası Ve Sonrası Duruma Kısa Bir Bakış 12

12]Nesnel, objektif, çağdaş ve bilimsel tabanla; olay ve olgulara bakma ve yorumlama hassası içinde olamayan, halka en yakın olan, halkla iç içe olan, güya halkın aydınlanma unsurlarından olan çoğu ilmiye sınıfı kesimleri, gelenekçi formasyonlarıyla hiç de güncel değillerdi.

Ki bu ilmiye sınıfı (din hizmetleri sınıfı) hala da, Kurtuluş Savaşına ve devrimlere gidişteki, kaçınılmaz olan, kimi yol kazalarını, istahla istismar etmektedirler. Bu yol kazaları, her türden ve her zaman için her yerde, her gelişme ve değişmeler içinde olması gereken, zorunlu hallerdir. Bu gelişmenin özü ve kendisini olgunlaştırmasına değin gelişmeleridir.

Çünkü değişme ve gelişmelerin her tür yansımalarını siz bir kes deneyim edinmedikçe, daima bilinmez yansımalar oluşlarıyla, hatalarınızla sürecelecektir. Ki kişisel zaaf, yanılğı ve yanıltmalar da buna ister istemez eklenirler. Aslında bu yanıltmalar, gelişmeler sonrasının sizlere ders olacak bir muhasebesel deneyimleridirler.

Ama bu çıkarıcı gruplar tarafından bu deneyimler kasti olarak, yanlış amaçlı yorumlarla, kendilerine destek yapacaktılar. Hem de düşünce adamı olarak, hem de kanaatini söylüyor olarak, hem de fikir özgürlüğünü savunur olarak bu ziyarı ve fesadı yayacaktılar. İstiklal Savaş'ı yıllarındaki o gün takınılan yolun davranışlarını; bu günkü gelişme ve ilişkilşmeleri anlamının araç ve yöntemleri olamaması gerçekliğini, bu günkü değer yargılarıyla ölçerek, yanıltmanın oluşturduğu öznelci kırılmaları istismar etmektedirler.

Bu mikyasta (ölçekte) ki çıkaracağı sonuçlar, genelin çıkarları ile ilişkili ve pozitif oluşlarla kabul edilir değildi. Kendi anlayışını destekler, kendi anlayışını onaylar, bir halmiş gibisinden oluşturmalarla ona yapılan yanlış tutumlarmış gibi yaklaşımlarla değerlendirilip, bu şekilde gösterilecektiler.

Bu ruhla olmuş yanlışlarla ve eksik uygulamalardan, kendisini haklı kılacak, anlama ve söylemelere gidecekti. Bu kendi kendini ikna edişin hipnozudur. Kabullenemedikleri ve havsalarlarının almadığı konjonktür ilerlemesini, kendi batıl toplumsal davranışlarına bahane yapacaktılar.

Asıl nedenleri, kendilerinin uyumsuzluk ve adaptasyon sorunları olduğunu unutup, unutturmaktı. Kurtuluş Savaşı'na değin, kendi mantıklarınca kurgulaştırılarak, kendi mantıklarınca yanlışlaşmaya götürülecekti. Böylesi san ışılan bir eksenle yola çıkıp, yanlış yere varıldığını söyleme cüret ve gafletini gösterecektiler.

Hâlbuki saltanat ve hilafet kilitlenmiş, işgali himaye eden bir tutumdu. Vatani kurtaramazdı. Kimsenin de yararına bir yaşamsallık sağlamazdı. Saltanatça kurtarılışa değin gerçeklikle ilgisi olmayan tasarılar, sui zanlardır. Aslolan vatandı. Kurtuluştan sonraki aşamada, vatan üstüne tasarrufun ikamesi, hem akli olarak ve hem de haklı olarak, kurucu iradede olacaktı. Kurucu irade, saltanat ve hilafeti değil, bağımsızlık savaşını veren, bağımsızlık felsefesinedeğın, halka ait kudretin eseri idi.

Bu bir git gide, akılda zoru olmak durumlarını düşündürten tutumlara sokulmuştu. Saltanat ve hilafet yanlıları bununla kalmayıp, kendi travmalarını halka mal edecektiler. Bir hırs uğruna, tarihine karşı, kendi toplumsal gelişmesine karşı, aklını kullanıp, adam oluşlarına, bu kadar düşman bir mantık, ancak kendinden menkuldür. Esasen kalp oluşla, düşünce gelişmesini yapamayan insanlar, her olumlu gelişmeye, olası travma tikliği siper edinirdi. Böylesi travma söylemli bir ucuz yolla, tepki göstermenin, haklı

olması eğilimliği içindedirler!

Bu gafletçi oluşlar üzerinde, sosyolojik bir gensel aktarım olan, inançlar ve ananelerin, örflerin; öğütçü olan davranışların kişiler üzerinde olan baskıları yatmaktadır. Gelenekçi ve öğütçü mantığın kişiler üzerinde etkisi kalkınca; öğüt dinlemenin dışında bir toplumsal yararçı faaliyetini ortaya koyamaz olanların, mantığını işletemeyenlerin, tepkisidir bu. Kurtuluş Savaşı yapılaşmasıyla, kimi zayıf iradeli insanların kendi kendine davranamayıp, ne yapar olacağını bilmez ve bilemez oluşlarıdır! Bu tür tutumlar, şu üç açıdan beliriyordu:

1-Savaş sonunda, buyuran erk, tebaasız kalmıştı. Erkin boşlukta kalması zaafı ortaya çıkmıştı. Bu onun yani erkin elbette bir travması idi. Elbette erkin boşluğa düşüşü idi. Gelişme ve değişmeyi görüşte, hafız edemeyen tüm yapıların, bu türden kaçınılmaz tepkisidir. Bu tepkileri, halk içine fısıldanacaktı!

2- Ulul emre itaat mantığının bir yansıma şekli de; siz düşünmeyin, sizin yerinize nasıl olsa kaynağı ilahi olan düşünme ve buyrukların sizi selamette kılması vardır. Böylesi deyişçi mantığının kendisini uyuşturmasıdır. Böylece aklını kullanmayışla, buyrulmağa alıştırmışların, buyuran kaynağı ortadan kalkınca da, doğallıkla bir boşluğa düşer olmaları, söz konusu oldu.

Emirsiz davranamaz, kendi kararını, kendisi alamaz oluşu ile de, bu karşı hareket kendisini belli ediyordu. Yüz yılların ümmetçi alışmaların baskısı kalkmıştı. Ne yapması gerekenleri, kendine buyurur olanların, inançsal ve ananevi otoriteleri, ortadan kalkmıştı. Şimdi, kendi kendilerini, ne kadar da yalnız hissediyordular! Ani ve birden bir rahatlanma, onun alışık olmadığı bir yaşam tarzı idi. İşte olan reaksiyon bu alışmalara değin yük etmelerinkırılmasındadır.

Değilse bu tutumlar, bir aydın olmanın, aydın sorumluluğu ile bilgiyi eski alan içinde alıp buraya, transfer edememenin sıkıntısıyla duyulan bir haklı olmanın, rahatsızlıklarından oluşan gayret hamiz bir tedirginliklerden kaynaklanmıyordu.

İlke olarak, geçmişin yönetimleri, Türk dilini ve Türk alfabesini bırakıp; Arap dilini ve Arap kültürünü acem yaşam tarzını alırlarken; Türk'ü kendi bağ ve bağlamlarında kopartırlarken halkı hiç travma geçiremeyen bir ulus; nasıl oldu ise, şimdi; Atatürk devrimleriyle travma geçiriyordu! Hem de nöbet içinde, sayıklaya sayıklaya, sayıklamanın travmasını geçiriyordu. Ve travma yüz yıla yakın bir süreç içinde de hiç düzelmeyordu(!) İyi istismardı doğrusu.

Sürecek

Bayram Kaya

Kurtuluş Savaşı Öncesi Esnası Ve Sonrası Duruma Kısa Bir Bakış 13

Temel adım, yurdun savunulması için milli mücadele yapmaktır. Bu herkesin vakıf olup, etrafında genel ekseriyetle kenetlendikleri, meşruti bir haldir. Bu amaç etrafında; dinlisi de, dinsizi de ve kimi azınlıklar da örgütlenecekti. Ancak bu tutkunun güncel değerlerle eksen edilmesi çok önemliydi.

Gazinin çevresindeki heyetten olan kişilerin, Gazi Hareketi çevresinde oldukları zaman dahi 'geleceği planlar olma' ve bir 'ulus yaratma' bilinçleri hiç yoktur. Gazi'nin, askeri deha konum sıfat özelliğine inanarak, Gazi'nin çevresinde, padişahı ve saltanatı kurtarmak için mücadele gönüllüsü oldukları pek açıktır. Bunu Rauf Orbay'ın ve heyetinin, Padişah Vahdettin karşısındaki bir kabul sırasında, padişaha sunduğu bağlılıklarını deklere eden söyleminde de, bu durumu apaçık görmek olasıdır.

Bu tür fevri ve hissi anlayışlar, devlet olmanın, devletin kurumlaşma kurallarını bilgi olarak tam ikmal edememenin, bütün yanlışlarını taşımaktadır. Bu yanlış kişileri inanç ayrımcı tutar. Bu yüzden kişileri düz mantık çıkartışlı yapmıştır. Hâlbuki siz, böylesi bir inakçı anlayışla, Kurtuluş Savaşı oluşturulması esnasındaki, din adamı alimlerinin vaazını hiç dinlememiş olup da, öz hareketin içine katılan; dinsiz yâ da gayri Müslimlerin bulunmasını, bunların bu mücadeleye katılma hareketini, nasıl okuyacaksınız?

Bir kutsal hareketi, herkes baktığı yerden tutup anlar ve anlatırsa bu tarih bilinci olur mu? Halkın bir vatan sevgisi, bir kul olma Osmanlı tabiiyeti mantığı, ya da yurttaş olma bilinci yok mu da, din alimleri olmasa bu iş kotarılamazdı denmeye getirilmektedir? Din alimleri de, sonuçta yükümlülüğü olan bir yurttaş değiller mi? Din alimlerinin bilinçli bir toplum ve millet aidiyetliği yok muydu da böyle söylenir? Halkımız müslüman olmadan öncede yurt savunması bilinci oluşturmuş, yurtlarını savunmuş devletler kurmuştur. İnançlar, halkımızın var olan bu bilincinin üzerine oturmuştur. Yani yurt sevgimiz inancımızdan dolayı değildir. Aksine inançlar zaten var olan yurt sevgimiz üzerine konumlaşmıştır.

20 Nisan 1920 günü Temsil heyetinin bildirgesi "devlet otoritesi olmanın bilincinde olan" herkesin manen olumlaması gereken bir haldir. Bu bildirme; en tabii, en gerçekçi ve kontrolsüz gücü, kontrol altına alan, kitleleri kazanmak için bir sosyolojik yaklaşımdır. Orada şaşa kalacak bir tavır yoktur. Ve orada, ülkenin gelecekteki inşasına katılacak bir inşa olur ufacık bir katılma malzemesi de yoktur.

Şunu söylemek tarih bilinci olan her okurda, anlamlar dönüşülmesinin, kod çözümleri yapacağı ve bir anlamalar açıklığı olacağı da, pek açıktır. Kurtuluş Savaşı yapanların elinde, meşru bir devletin yasaları ve bunun hukuki kullanımının meşruiyetliği yoktur. Durum şudur; onca yoksunluklara rağmen siz savaş başlatacaksınız, hem de legal bir hükümete rağmen!

Meşruiyetliğin sağlayacağı her tür olunuşun tutamak, dayanak, talep ediş ve bu talep doğrultusunda yasal cebirlerini ellerinde tutabilmenin, muktedirliği sizde yoktur. Söz gelimi; vergi toplamak, askere almak gibi meşruiyetçi onanmaları, kutlu isyancıların ellerinde yoktur. Tek içsinilir ve kabul edilebilir zemini olarak; " vicdani ortak kanaat" vardır ellerinde. O vicdani ortak kanât de; 'işgalin kabul edilemez olmasının tezahürüdür' ve "onun etrafında çekimleşerek, eksen olduruşların devinmesi vardır." Bu da çok şeydir ama halkı kazanmada tam bir meşruiyetlik olmuyordu! Gerçekçi bir önder, böylesi bir devinmenin vicdani legalitesini, geniş kitleler üzerinde nasıl oluştururdu? Elbette inanç ve yurt aidiyet birliği üzerinde legal ize ederekten olacaktı.

İstiklal Savaş'ı mücadelesi zorunlu, ama otoritenin zorlamadığı bir gönüllü harekettir. Bu da yukarıda açıklandığı nedenle, ortada legal bir baş varken, yeni bir illegal başın aranışı gibidir! Ortada yasal olan başın, otoritesi yok iken, halkın kendisini otoriter kılmanın ikamesidir bu. Halk hareketini ve onun yönetimini, evrensel anlayışlar ve ulusal değerler içerisinde yasal kılmanın meşruiyet dayanaklarını ortaya koymaktır bu. Halkın bin yıllarla, kul mantığı içinde, uyuşturulma ve şartlandırılmalarından uyandırılışının silkinmesinin de mücadelesidir bu kutsallık.

Türkün kutsal isyanı, halkının cehalet içinde ve öğütçü baskıcı yapı içinde tutulmasının da isyanıydı. Sorup sorgulaşmayan, gelenek görenek ve inançlar cenderesi içinde şaşkına çevrilmiş, horlanmış, duasını bile daima birileri etmiş olunan halkın, işte bu bir yığın, olumsuz alışmalarından sıyrılışını da, içsel, özsel devinimin kendiliğinden tutum oluşunun da, hareket kılınışıdır; bu kutsal isyan.

İşte Gazi'nin ve olabildiği kadar cami vaazlarının, bu öz görüngü hareketlerin, oluşması ile buluşup, faylaşma tetiklemesini yapacaktır. Bu öz hareket olmasa, hiç kimse bir şey yapamazdı. Temel olan, görülmesi gereken meşru oluş da buradadır. Gazi bu hareketi doğru okuyup değerlendiren önder bir diyalektiktir. Ne daha önce, ne daha sonra ortaya çıkmıştır.

Zamanı ve zemini iyi kollayarak bu kutsal isyanı gerçekleştirdi. Söz gelimi Gazi aynı yeni ulus kurma eylemini Çanakkale Savaşı arbedesinde yapsa idi başarılı olur muydu? Bunun bir yolla bir cevabı olur. O yol da çevrel nesnel sosyal koşulların tam bir seçicilikle, oluşmamamış olması nedeni ile tamamen bir başarısızlık olacaktı. Her zaman bir miktar çevre ve sosyal koşullar vardır. Ama bu sizi muaffak kılmaz. Şimdiki gibi birden bire, sezonluk indirimlerin ucuzluğu ile güya halk iradesi olmuşlar gibi değildi.

Burada şu değerlendirmeye girmek olası. Bir iç ve bir dış neden buluşmuştu. Durumda bir belirme, bir gerçekleşme ve bir gerçeklik ortaya çıkmıştı. Gazi, bu gerçekleşmenin dış nedenidir. Asıl olan iç nedendir. Halkın azmi ve kararı olan öz harekettir. Bu da; "ya istiklal, ya ölüm" parolası ile dile getirilişin bilincidir. Bu bilinç olmadan bir şey yapmanız olanaksızdır. Bu karar kurtuluş azmindeki çekenlik çevresinde birikiştir. Bu dizi boyunca dediğim genel ortalama buluşan halk devinimidir. Gazi de, bu birikişin, kadrolarla yönlendirilmesi iradesidir. Bu devinim er geç kendine uygun, her dış nedeni değil ama mutlaka bir dış nedenini, bulacaktı. Ve birlikte etkinleşerek gerçekleştirecekler.

Yani GAZİ'Yİ; BU HAREKET OLUŞTURMUŞTUR. Bu hareketi de, Gazi yönlendirip, genelin özlem, çıkar ve istemine uygun sonuçlandırmış; karizmatik katkıları da ortaya koymuştur. Kıyası kabil bile olmayan, cami vaazları; bu hareketin etkisi ile oluşmamıştır. Camiler tartışma alanları değildir. Bu tür tartışma görünümü içinde yüz yıllarca tartışmaları ve uygulamaları olsa da, esasta bu tartışmaları Tanrı buyruklarının tartışılmazlığı ve Tanrı bildirilerinin bilinç edilmesi kural ve zorunludur. Cami, bu hareketin, iç ve dış temel nedeni değildir. Durum yenidir. Özeldir. Konjonktürseldir. Oluşum da, güncel, evrensel ilkeler doğrultusunda konjonktürel ve yenidir.

Sürecek

Bayram Kaya

Kurtuluş Savaşı Öncesi Esnası Ve Sonrası Duruma Kısa Bir Bakış 14

14]Bu tür nicel anlamalar sizlerin iç devinimlerinizi oluşturur. Bu tür gelişmeler anlayıp dinleme oluşma sürecidir. Ki durumlar vaki olduğunda, eksen çağrısında, var oluş eksen dönmesini sağlayacaktır. Bu oluşum olmadan, siz kim olursanız olun, isterseniz allameyi cihan olun, çevrenizdeki her bir kimseyi, pek pek de yanınızda bulamazsınız.

En kâhininden vaaz da verdirdeniz, özgürlüğünüz gitti de deseniz, bu oluşma olmadan, bir şey yapmanız olanaksızdır. Ne tür yöntem uygularsanız uygulayın, istenilen genişlikte, halk hareketini başlatmanız olanaksızdır. Bu bir sosyolojik, halksal hareketin yasadır bence.

Peki de bu durum, neden 2 yıl sürdü. Esasen böyle kapsamlı bir savaş hazırlığı süresi hep böyle uzun mu olmaktadır? Buna kesin bir cevap vermek zordur. Bu tür temel öz savunmanın yanında diğer, tamamlayıcı ve mutlak gerekler de hazır edilmeli idi. Bunlar, bu türden hareketlerin finansmana değin savaş silahları (mühimmat) , yiyecek giyecek donanımı, yönetsel örgütleniş gibi unsurların da oluşması bu süreyi tayin etmektedir.

Artı, sizdeki gibi bir çok iç isyanlara da, enerji, zaman ve kuvvet sarf eder oluşlarınız da vardır. Yapılanlara ve yapılacaklara yasal zeminler hazırlar olmanız da, hep bu türden gecikmenin, geciktirilir olmaların, kimi esas nedenlerin arasındadırlar.

Bizdeki öz hareket süresi, aslında onca yoksunluk ve olanaksızlıklara rağmen, çok hızlı ve çabuktur. Gecikmeler, bizim, içinde bulunduğumuz durumun, nazikliğinden ötürüdür. Bir takım tereddütlere de düşülmüş olmasındandır. Durumun kendine özgü oluşudur ki bu gecikmeyi yaptırmıştır. Ama hiç de öyle gecikilmiş de değildi.

Aksine zamanla yarışılmıştır adeta. O günkü genel güncel konjonktürümüz göz önüne alındığında, bunun nasıl başarılı olduğu bir harika düşündürü de olmaktadır. Türk kurtuluş hareketinde, eğer varsa, (ki vardır) tereddüde mahal yaratan hususlar, şunlar olabilir!

1-Halkın, yıllardır yedi emininde olduğu iyi kötü yedi emininde yaşadığı, emrine amade olan bir devleti aliyesi vardı. Bu devlet hali hazırda kendisini çekimleyen az çok sahiplendi. İslam olma gibi öznelliğine de hitap eden çift otoriteli bir örgütlenme idi. Üstelik devleti, 'mülkü İslamı koruyucu' bir devlet fikri oluşmalı ahaliydiler.

Peygamber ocağı ve onun ulul emiri olan Devleti Aliye'si şimdilik tam dimdik olmasa da, görüntü olarak ve cari olarak da, karşısında ve başında duruyordu. Eh şimdilik bu da yeterdi. Bu bir kesim ahali için halkın milli mücadeleye karşı olunuşundaki, aykırı bir güç olmalarındaki temel bir ana karinedir! Ve en azından da kimi kişilerin, Ulusal Kurtuluş Savaşına şüpheyle bakmalarının dayanağı idi!

2- Her halkın, olgu ve olaylarını, binlerce yıldır oluşmuş olan inançsal mantık kriterleriyle yorumlar olma ve anlar olma yatkınlığı vardır. Bütün dünyevi ve uhrevi söylemleri, harfiyen uyguladığı, kendisi ile davranışını daima özdeşleştirdiği inanç yapının temsilcisi olan hilafet ve sadaret, gözünün önünde idi. Bu yapı, emrlerine adeta, boynunu kıldan ince ettiği yapıydı. Böylesi ram olduğu otorite de, ayakta duruyor ve fetvalarını verme icraatını sürdürüyordu.

Bu irat olunan fetva ve kararlar, kendisinin duruşunu ve kendisinin nasıl davranıp, neleri yapıp, neleri yapamayacağını söylüyordu! Bu düşünmemenin, tartışılır olmamaya ortak bir sağduyu kararları alamama sorumluluğunu bir başkasına yıkmanın en güzel güdülme alıştırılması veya tembel rahatlığı idi! Boyun eğişin alıştırılması olan otoriter

çekim merkezleri; düşünsel ve davranışsal gereksinimleri için hazır edilmiş reçeteler olarak durup duruyorlardı. Elde hazır da ve selamette, görünüyordu.

Halkın, kendisinden tutum almadan davranamaz olduğu şeyhülislamlık da; hazırda duruyordu. Halkın alışma ile yönlendirilir oluşunu ve alışmalarına değin haldeki süren olan, berdevamı sağlayan, sözünü dinletir olmanın devam etmesine dek olan kontrolünü; şeyhül islamlık elinde inatla tutuyordu. Bir kesim insanlarımız, bu türden buyrukları almaya alınan buyrukların alışma rahatlığını sürdürmeye çokça eğilimliydi. Üstelik bu itaat edilen otoritelerin; 'işgale karşı gelmeyin' diyen uyarısını da kendileri güven verici buluyorlardı.

Halk bu uyarıları, düzenli telkin çağrıları olarak, hep alıyordular. Buna rağmen İstanbul Hükümeti delibaşçı ayaklanışlara, çapullara, asayişsizliklere karşı otoriteyi bir türlü sağlamıyordu. Ama İstanbul hükümetinin uzun kolu: ulusal mücadeleye karşı 'direnmenin' telkinleri dek çağrısını yaparken bu uzun kolu her yere yetiyordu! Ve bir güzel de her yere uzanabiliyordu! Aslında İstanbul hükümetinin uzun kolunu da işgalciler oluşturuyordu..

Böylelikle de, bir kısım insanımızın yapar olduğu karşı eylemlerine rağmen insanımızın gönlü pek rahattı! Elbette bu tutumda olan insanımız, ümmetçi yapı içi bağımlılıklısı idiler. Saltanat ve hilafetin kaldırılışından sonraki oluşacak olan dirençli karşı güç yapılaşmasına da katılacaktılar. Bu katılmayı kimi amade olarak, kimi bu yolun eğilimli olarak, kimi bağımsızlık savaşına değin gizli güçlerin propogandasına karşı malzeme olmaktan, kendisini bir türlü kurtaramayacaktı.

3- Harap olmuş ve gelişmemiş yurt köşelerinden her birinin, birbiri ile iletişecek alt yapısı da yoktu. Ve halkın bu tür teknolojik iletişim alışkanlıkları da yoktu. Esasen razı bir ümmetçi yapı, bu türden yoksun kalışlarını talep de edemezdi. Halk, devletin tartışılmaz olması ve ulul emre itaat anlayışlı, bir disiplin içinde idiler.

Sürecek

Bayram Kaya

Kurtuluş Savaşı Öncesi Esnası Ve Sonrası Duruma Kısa Bir Bakış 15

15]Devletin desturu olmadan talep edilemeyeceğinin algı yaratıcı baskısı, yüzyılların aktarım birikimi ile ruhuna işletilmişti. Nesine gerekti fevri davranmak! Mevcut nizam, razı olan kullarına devlet; kendisinin, güvence olmasının garantörlüğünü iyice benimsetmişti. Yönetimin bir ihanet içinde olacağı, düşünülemezdi bile! Halkın bu türden umursamazlıklar içinde olması da; ortak kararların çabuk oluşmasında ve katılımcı girişmelerin engel olunmasında, bir olumsuzluk çiziyordu.

Bu duygularla içinde yoğrulan halktan, kararlı bir insansal yapıların oluşması pek kolaylıkla mümkün olmuyordu. Ve böylesi olumlu oluşmaların da iki yıldan daha önce ortaya çıkmasını da köstekliyordu.

Ümmetçi yapılanma ve şartlanmalar içinde, sizlerin sözleşen, talep eden, hakları olan ve haklarını arayan vatandaş oluşunuza değin yaklaşımlarla çalışmazdı. Zaten çağdaş ve konjonktürel olmayan devlete 'kulluk anlayışı' da buydu. Padişah halka 'kullarım-kölelerim' derdi. Köle de mutlak itaati gözetilen esir insandı. Dinsel dokulu teokrasi anlayışının temeli budur.

Oysa çağdaş toplumlar tek otorite merkezi ile toplumun sözleşildiği, peş peşe sık sık sözleşmeler dek akitlerin düzenlenmesi demokrasisiydi. Otorite sayılan merkezleden toplumun talepler yaratmasıydı. Oysa dinde; 'Allah dilemedikçe siz dileyemez idiniz.' Talep koymanız da; 'Allah'ın' dilemesi içinde yoktu.

Dua edecektiniz, ötesini de yine; 'Allah bilir'di. Siz onlara, yani ulul emre teslim olacaksınız. Onların, ilahi irade dedikleri yönetişlerine, ram olacaksınız. Eğer yönetim yanlış davranırsa, nasılsa Tanrı bunun hesabını onlardan soracaktır! Teokrasi gibi totalite kabilinden ballandırmalarla sizin şartlı güdülenmelerinizi, sağlarlar.

Sizin bu inancınızı aynısını, ulul emir sahiplerinin de benimser olduğunu var sayarsınız. Bu inancınızın aynısını onlarında bilir olduğunu bilirsiniz! Bu nedenle, yönetimin yanlış yapmayacağına dair inançları olan iyi bir tabiyetçi idiniz, o kadar. İşiniz basitti, siz inanarak, tatlı bir supolipi gibi, kendinizi suyun (düzenin) ritimli hareketine bırakacaktınız. Bu yeterliydi!

4- Halkın ekonomik gücü ve moral gücü de, mevcut durumun anlaşılıp geliştirilmesinde ve halkın eylem güçlerinin ortaya konulmasında; verimli bir projeksiyonuna pek müsait değildi. Bu hal de, büyük ümit kırıklığı verebilmekte idi.

5- 1908 harekâtı ile başlayan iç siyasi çatışma ve gelişme, Balkan Savaşı ile sürmüş, Birinci Dünya Savaşı mağlubiyeti ile dinmeyip, daha beter olmuştu. Şimdi düşman, burnunun dibinde değin adeta mahalle baskısı edası ile gözünün önündeydi. Düşman; halkın sabah kapıya çıktığında, ilk karşılaşacağı tanıdık yüz komşusu olmuştu! Az şey miydi bunlar? Bir yaşamın sindirip kaldıracağı bir yük müydü? Bunların bir muhasebesi yapılmış mıydı? Ya da bu muhasebe halka yaptırılmış mıydı?

Tüm bu sayılan nedenler; hem halkın durumu serinkanlılıkla değerlendirme yapmasında tereddüde neden oluyordu. Hem de durumun uzun uzun düşünülemez denli de tez davranılmasını gerekli kılıyordu. Saltanatın uyuşturma telkini paralelinde hareket eden vaizci kesimler; işgalcilerin varlığı ile halkın onura dokunur olan çevre değişmelerindeki yaratılan her bir baskısının farklarını izole ediyorlardı. Vaizciler bu durumun razı olunamaz bir karşı konulacak değişme olacaktaki, yoğunluğun hissini henüz, ruhsal olarak karşı vaazlarıyla ahaliye, yaşattırmıyorlardı.

Tüm bunlar öz halk hareketinin, dip dalgası tabir edilen, halk devinmesini bir türlü istenen kararlılıkta ve çabuklukta ortaya çıkaramıyordu. Dip dalgasının oluşma verilerine değin seslenilme düzey ve düzlemi günceldi ama ahalinin çağrılarını dönüştürme dekodeleleri günceli çözer kodlara sahip değildi! Dünya sürekli ve ani değışmeler içinde idi. Buna uyan ve buna uygun cevapları oluşturanlar, ancak özgür ülke olarak var oluyordular.

Ama hilafetçi yapı ile bağıını kesemeyen halk, altı yüzüncü yaşına göre, altı yüz birinci ve diğer yaşının her bir değışmeleri olacak olan gelişmelerin travmasını yaşayacaktı! Bu kaçınılmazdı. Ama travmaları sonradan da, siyasileştirecekler, insanların travma kusurlarından, siyasi yarar sağlayacaklardı. ülkenin başına, gizli açık bu tutumu, demokrasi içinde siyasi yobazlığı bela edip, uzun yıllar erklerini sürdürüp gelecektiler. Biyolojide, kusurun yarara dönüşme ilkesi burada, kusurun siyaset yararına dönüşmesidir.

6- Çevredeki rutinlerin sürüp gider olması, değışmeleri fark ettirmezdi. Saltanat ve hilafetin yüzyılların aktarımından kaynaklı ve halkın günlük yaşamından kaynaklı buyrulan alışmaları vardı. Ve de mevcut yönetimin halk üzerinde günü birlik teskin edici, vaiz bildirileri vardı. Bu günü birlik rutin bildiriler halka; genel olarak zımniden işgal altında olduklarını sandırtmayıp, durumun geçici olduğu kabullenmesini algılatıyordu. Böylelikle durumun sesizlikle dinleşilir olması, anlayışlarıdır ki halk, tez davranamaz olma yavaşlığı içinde görünüyordular.

Yeniye olan tedirgince direniş ve yeni durumu gözlemleyişin en temel, en belirgin nedeni, eskiye olan alışmanın tutkusudur. Alışmalarınızla, bir durumsal, pozisyonunu bozmadan, bir süre durumsal olanın kendisi ile aynı kalırsınız. Çevrenin bu aynı görünüşünü tekrar tekrar sürdürmesi, alışmanızdır. Aslında alışma daima geçici olan bir durumdur.

Ulusların hayatında, gelip geçici bir anı olan bu durum, kişisel boyutta düzenlilik ve istikrar algısı gibi olmaktadır. Alışmaların özü o kişiyi, halkı, toplumu ya da canlı organizmayı, güvende hissettiren, bireye kaygı vermeyen durumdur. Alışılan algı, tutumda sapmayan bir durumdur. Eğer durumda bir sapma olursa, halk, birey ya da organizma bu sapmayı tepki koyan hareketlerini gayri iradi de olsa başlatır.

Bir tekrar edişin alışılmasındaki ufacık bir sapma, bireye hemen rahatsızlık verir. Kişinin titizleşip, dikkat kesilmesine neden olur. Tek düze alışma pozisyonlarımız, bir rutini olanı, sıfır durum gibiden algılayışıdır. Bu sıfırdan duruş noktası, öznenin kıyaslayabilmesi için, kişilerde referans noktasını oluşturmaktadır. Bu da kişilerin çevresini ve olayları, kıyasçı eğilimlerle anlar oluşudur.

Sürecek

Bayram Kaya

Kurtuluş Savaşı Öncesi Esnası Ve Sonrası Duruma Kısa Bir Bakış 16

16]Bu sıfır noktası; halk için, özne için yeni durumun bir öncesidir. Özne yeni olanları bu sıfır durumları ile kıyaslar, refere ederler. Buradaki bir sapma, tehdit algısı olarak algılanır ve alışmadaki sapmanın tedirginliği, öncelikle refleks tepki olarak ortaya konulur. Sonra bilinçli tepkinin, karşı konuluşu olur, önlem cevapları belirlerler.

Örneğin; yalnız bir orman gezintisinde iken tedirgin olan kimi kaygılaşmalarınıza, bir süre sonra kuş civıltıları eşlik edecektir. Bu civıltılar sizi, vahşi ortamda bulunur oluştunuzdan uzaklaştırarak, ortama alışmanızı sağlayacaktır. Yine sokağın gürültüsü ve kalabalığı sizi, sıradan bir alışma ile tutumlaştırır. Burada hiç dikkat çekecek bir şey yoktur.

Bu olağan durumun rahatlığı ile rutin tavırsal eylemlerinizi sürdürürsünüz. Bir süre sonra, alışmalarınız sizde; kalabalığın ve kuş civıldaşmaların farkına bile varılmayışınız sizde bir sıfır nokta olma durumunu yaratır. Ancak bu ortalama sesteki, ya da; ortalama kalabalıktaki, bir artış ya da azalma, hemen bir dikkat çekilmesi olarakta, kendisini bireye dayatır.

Alışmanın rahatlığından, rahatsızlığın alışılmaması, sindirilememesi ortaya çıkmıştır. İşte ÖZ DALGA dip dalga hareketi budur. Halk hareketinin yavaşlığının temeli budur. Bu motifi düşman iyi bildiği için, halkın rutin alışmalarındaki sapacak görüntülere pek izin vermezler. Böylece işbirlikçilerle destekleşir. İşbirlikçi, böyle işgal altı bir durumu bile size olağan saydırarak, halkı sükûnete çağırır. Böylece direniş oluşmaması da, düşmana yarar sağlamış olan bir kazançtır. Hem de kusurdan sağlanan bir kazançtır.

Ne var ki alışma nedeniyle farkında olmadığımız kalabalığın sokaktan çekilmesini, ya da ormanın ani, olarak birden sessizleşmesini, hemen fark ederiz. Yeni durum bir önceki sıfır referans noktasından kayıştır, sapıştır bu. Bir farklılaşmayı hemen algılar, sessizleşilmeye ve kalabalığın yok olmasına, ani telaş ve kaygı gösteririz. Acilden dikkat kesiliriz.

Bu tür, kalabalığın çekilmesini ya da ani sessizleşmeyi hiç de hayra alamet olunamayacağına yorarız. Kalabalığın birden çekilir oluşu, alışmanın normal kıldığı eksenden, bir değersel sapış olarak bizde hemen fark edilir. Artık, alışır oluşun güvencesi yerine, fark değerini verdiği endişeyi, taşırız.

Endişe veren, rahatsız edici kaynağı anlamaya yorumlamaya, durumdan haberdar olmaya ve sonrada tepki koymaya başlarız. İşte bu tepki verişler, kısa bir süreç içinde olur. Oysa halkın özünü, bu türden süreçsel anlamalarla, öznelerin dinleme ve yön tutuşlarındaki birikimleri ancak tetikleyip olduracaktır.

Kurtuluş Savaşı fikrinin olgunlaşması için halkımızın tepki verme oluşmaları 2 yıl gibi (1918-1920) bir süreçle olgunlaşacaktı. Tabiidir ki bu iki yıllık süreç tamamen sükûnet içinde değildir. Fevri direnişçi karşı oluşmaların, direnişçi grup birlikleri ortaya çıkmıştı. Alışmadan sapan her uyarıcı durum, halkın içinde nicel ve kararlı olarktan, ortak davranış iradesini ortaya koyacaktır. Böylesi gelişmelerin olması ve böyle bir iradenin kendiliğinden belirmesi ve birikmesi de, kaçınılmazdır.

Anadolu hareketinin başlangıç ve seyrediş rotasının, sürekli bir düzeltmeler ve yolun yürünmesi ile oluşturulan konjonktürel bir yol haritası olduğu hiç anlaşılammıştır. Gazi'nin kafasındaki genel ve kaba tasalk planın yola çıkışla, adım adım oluşması, her aşaması Gazi'de, akıl ve yol olacak olan kıvılcımlaşmaları, pekiştirtir olması; aydınlarca görülüp içsinilememiştir.

Bu gidiş, hali hazırdaki durumun kavranır oluşuna da pek uygundu. Yolun envanteri, sahip olunan değerleri, değişecek olan üzerinde devinim oluşturacaktı. Her türden güçsel kaynakların var olması, değil yeni kadrolarca; saltanat hükümetince de istatistikî bir veri olarak tam bilinmiyordu. Geleceğin plânlaması Gazi'de vardı. Ama mahiyetinde bulunanlar, sanki bu plânlar dahilindeki her aşamasının içinde imişler gibi çoğu aydınlarımızca bir onanma yanılıgılarına düşülmüştür.

Oysa Gazi'nin fikirleri hareketin süreliği içinde yaklaşık olarak şekillendiğinde; sadece yaveri Mazhar Müfit'e not ettirdiklerinde, Mazhar Müfit'in tepkisinden, kadronun mevcut ruh halinin de, bir dışı vurulum olarak anlaşılması, değerlendirilebilecektir. 'Yaz yaver' dediği sözünün ortalarında bir yerde 'Behemehâl Cumhuriyet ilan olunacaktır' diyen maddenin not ettirilmesi esnasında: Mazhar Müfit'in; 'paşam, çok ama çok; hayalcisiniz' deyişi, belleklerimizde bir hatırlama konusudur.

Bu dikte ettirilen plan içerisinde, Hacı Bayram camii çıkışı esnasında, tam da yeni meclisin ilk açılış dakikaları öncesine denk gelişle temsil heyeti kararlarını irat edildiği söylenen olgunun, öz hareket oluşması gerçeklikleri içinde ne bir zemin oluşturması vardır, ne de gerçekliğe bir envanter olması vardır. Zaten yol yürünmüş, plan oluşmuş, şartlar gerektirilmiş o gün plân etekemiğe bürünecektir. Üstelik bu gibi hal konjonktürün olmayan teknolojisi yüzünden halkla olan bir haberleşme bir iletişim bir duyuru yapma araçlarından biriydi. Değilse bundan kutsiyet çıkarmak çok afakiliktir.

Meclis açılmadan hemen önceki irat olunan Temsil heyeti kararı, yolun inşası için kullanılan aracın Gazi'ye legal bir ruhsat olmasıdır. Kitleleri davanın yanına kazanmanın, sosyal aidiyetlik devinmesi üzerinde gerçekleşmesidir. Değilse bildirgedeki veriler, bir ulus kuracak olan şahsiyetlerin, tam elbise çıkarabileceği özellikte bir kumaş olurluklar da değildirler. Bunları ayıramamak demek; plânlamayla araçsal kılınanı ve amaç olan ikameyi; tamamen birbirinin yerine kullanma yanılıgısı demektir.

Temel adım, yurdun savunulması için milli mücadele yapmaktır. Bu herkesin vakıf olup, etrafında genel ekseriyetle kenetlendikleri, meşruti bir haldi. Bu amaç etrafında; dinlisi de, dinsizi de ve kimi azınlıklar da örgütlenecekti. Ancak bu tutkunun güncel değerlerle eksen edilmesi çok önemliydi.

Gazinin çevresindeki heyetten olan kişilerin, Gazi Hareketi çevresinde oldukları zaman dahi 'geleceği planlar olma' ve bir 'ulus yaratma' bilinçleri hiç yoktur. Gazi'nin, askeri deha konum sıfat özelliğine inanarak, Gazi'nin çevresinde, padişahı ve saltanatı kurtarmak için mücadele gönüllüsü oldukları pek açıktır. Gönüllü mücadele içinde olmalarının bir temel verisini Rauf Orbay'ın ve heyetinin, Padişah Vahdettin karşısındaki bir kabul sırasında, padişaha sunduğu bağlılıklarını deklere eden söyleminde de, bu durumu apaçık görmek, olasıdır. Bu görüşme dizinin sonlara doğru verilecektir.

Sürecek

Bayram Kaya

Kurtuluş Savaşı Öncesi Esnası Ve Sonrası Duruma Kısa Bir Bakış 17

17]Bu tür fevri ve hissi anlayışlar, güncel devlet olmanın, güncel devlete değin kurumlaşma kurallarını bilgi olarak tam ikmal edememenin, bütün yanlışlarını taşımaktadır. Bu yanlış kişileri inanç ayrımcı olmanın içinde tutar. Bu yüzden kişilerini düz mantık çıkartışlı yapmıştır. Hâlbuki siz, böylesi bir inakçı anlayışla, Kurtuluş Savaşı hareketinin oluşturulması esnasındaki, din adamı alimlerinin olumlu vaazını hiç dinlememiş olup da, öz hareketin içine katılan; dinsiz ya da gayri Müslimlerin var bulunmalarını, bunların bu mücadeleye katılma hareketini, bu tür din eksenli düz mantığınızla, asıl okuyacaksınız?

Bir kutsal hareketi, herkes baktığı yerden tutup anlar ve anlatırsa bu tarih bilinci olur mu? Halkın bir vatan sevgisi, bir kul olma Osmanlı tabiiyeti mantığı, ya da yurttaş olma bilinci tanzimat fermanlarıyla ve birinci ikinci meşrutiyetlerin estirdiği kimi rüzgarlarla ve milliyetçilik akımlarının doruklaşmaları gibi araçların etkilemesi ilen yurttaş olma özgür olma vatandaş olma gibi duymalar ve benimsemeler hiç yok mu da, din alimleri olmasa bu iş kotarılamazdı denmeye getirilmektedir? Din alimleri de, sonuçta yükümlülüğü olan bir yurttaş değiller mi?

Din alimlerinin de bilinçli bir toplum ve bilinçli millet aidiyetliği yok muydu da böyle söylenir? Halkımız müslüman olmadan önceki yaşantısı için de yurt savunması bilinci çoktan oluşturmuş, kendi yurtlarını savunmuş, bir çok devletler kurmuştur. Aksine dini inançlar, halkımızın var olan bu bilincinin üzerine oturmuş ve gelişmiş devinmiştir. Yani yurt sevgimiz inancımızdan dolayı değildir. Aksine inançlar zaten var olan yurt sevgimiz üzerine konumlaştırılmıştır.

20 Nisan 1920 günü Temsil heyetinin bildirgesi 'devlet otoritesi olmanın bilincinde olan' herkesin manen olumlaması gereken bir haldir. Bu bildirme; en tabii, en gerçekçi ve kontrolsüz gücü, kontrol altına alan, kitleleri kazanmak için bir sosyolojik yaklaşımdır. Orada şaşa kalacak bir tavır yoktur. Ve orada, ülkenin gelecekteki inşasına katılacak olan bir inşa olur denli ufacak bir katılma malzemesi de yoktur.

Şunu söylemekle tarih bilinci olan her okurda, anlamlar dönüşülmesinin, kod çözümleri yapacağını ve bir anlamalar açıklığı oluşturacağı da, pek açıktır. Kurtuluş Savaşı'nı yapanların elinde, meşru bir devletin yasaları ve bunun hukuki kullanımının meşruiyetliği yoktur. Durum en büyük sorunsallarından ve zorluklarından biri de budur; onça yoksunluklara rağmen, siz savaş başlatacaksınız, hem de legal bir hükümete rağmen!

Meşruiyetliğin sağlayacağı her tür olunuşun tutamak, dayanak, talep ediş ve bu talep doğrultusunda yasal cebirlerini ellerinde tutabilmenin, muktedirliği sizde yoktur. Söz gelimi; vergi toplamak, askere almak gibi meşruiyetçi onanmaları, kutlu isyancıların ellerinde yoktur. Tek içsinilir ve kabul edilebilir zemini olarak; 'vicdani ortak kanaat' vardır ellerinde.

O vicdani ortak kanât de; 'işgalin kabul edilemez olmasının tezahürüdür' ve 'onun etrafında çekimleşerek, eksen olduruşların devinmesi vardır'. Bu da çok şeydir ama halkı kazanmada tam bir meşruiyetlik olmuyordu! Ve bundan da kolay kolay geleceğin cumhuriyeti çıkmazdı!

Gerçekçi bir önder, böylesi bir devinmenin vicdani legalitesini, geniş kitleler üzerinde nasıl oluştururdu? Elbette inanç ve yurt aidiyet birliği üzerinde legal ize ederekten olacaktır. İstiklal Savaş'ı mücadelesi zorunlu, ama otoritenin zorlamadığı bir gönüllü harekettir. Bu da yukarıda açıklandığı nedenle, ortada legal bir baş varken, yeni bir

illegal başın aranışı gibidir! Ortada yasal olan başın, otoritesi yok iken, 'halkın kendisini otoriter kılmasının ikamesidir' bu. Burası çok önemlidir. Burası asıl düğümün bilinç olmayan, ama bilinç olacak olan; 'açkı noktasıdır!'

Halk hareketini ve onun yönetimini, evrensel anlayışlar ve ulusal değerler içerisinde yasal kılmanın meşruiyet dayanaklarını ortaya koymaktır bu. Halkın bin yıllarla, kul mantığı içinde(kendi güncelliğine göre uygun, ama 1700'lü yıllardan beri güncel Dünya konjonktürselliğine uymamaya başlayan ve artık bu uyumsuzluğundan ötürü bir) uyuşturulma ve şartlandırılmalarından uyandırılışının silkinmesinin de mücadelesidir bu kutsallık.

Türkün kutsal isyanı, halkının cehalet içinde ve öğütçü baskıcı yapı içinde tutulmasının da isyanıydı. Bu kadrodan çoğu heyetlerce hiç görülemedi. Sorup sorgulaşmayan, gelenek görenek ve inançlar cenderesi içinde şaşkına çevrilmiş, horlanmış, duasını bile daima birileri etmiş olunan halkın, işte bu bir yığın, olumsuz alışmalarından sıyrılışını da, içsel, özsel devinimin kendiliğinden tutum oluşunun da, hareket kılınışıydı; bu kutsal isyan.

İşte Gazi'nin ve olabildiği kadar cami vaazlarının, bu öz görüngü hareketlerin, oluşması ile buluşup, faylaşma tetiklemesini yapacaktır. Bu öz hareket olmasa, hiç kimse bir şey yapamazdı. Temel olan, görülmesi gereken meşru oluş da buradadır. Gazi bu hareketi doğru okuyup değerlendiren önder bir diyalektiktir. Gazi şartların elverir olmasından ne daha önce, ne daha sonra ortaya çıkmıştır.

Zamanı ve zemini iyi kollayarak bu kutsal isyanı gerçekleştirdi. Söz gelimi Gazi içindeki ateşle yeni ulus kurma eylemini Çanakkale Savaşı arbedesinde hemen sonra yapsa idi başarılı olur muydu? Bugünkü bakışla biliyoruz ki bu yol olanaksızdı. Bunun bir yolla bir cevabı olur.

O yol da çevrel nesnel sosyal koşulların, tam bir seçicilikle oluşmamamış olması nedeni ile tamamen bir başarısızlık olacaktı. Her zaman bir miktar yeterli olmayan çevre ve sosyal koşullar vardır. Ama bu sizi muaffak kılmaz. Şimdiki gibi birden bire, sezonluk indirimlerin ucuzluğu ile güya halk iradesi olmuşlar gibi değildi.

Sürecek

Bayram Kaya

Kurtuluş Savaşı Öncesi Esnası Ve Sonrası Duruma Kısa Bir Bakış 18

18]Burada şu değerlendirmeye girmek olası. Bir iç ve bir dış neden buluşmuştu. Durumda bir belirme, bir gerçekleşme ve bir gerçeklik ortaya çıkmıştı. Gazi, bu gerçekleşmenin dış nedenidir. Asıl olan iç nedendir. Yani halkın azmi ve kararı olan öz harekettir. Bu da yeni bir kararla yeni bir tutum birikişle; 'ya istiklal, ya ölüm' parolası ile dile getirilişin bilinçlenme gidişatı, olacaktı

Bu bilinç olmadan bir şey yapmanız olanaksızdır. Bu karar kurtuluş azmindeki çekenlik çevresinde birikiştir. Bu dizi boyunca dediğim, 'genel ortalamada buluşan halk devinimidir'. Gazi de, bu birikişin, kadrolarla yönlendirilmesi iradesidir. Bu devinim er geç kendine uygun, her dış nedeni değil ama mutlaka bir uygun dış nedenini, bulacaktı. Ve kodlar birlikte etkinleşerek gerçekleşecektiler.

Yani GAZİ'Yİ; BU HAREKET OLUŞTURMUŞTUR. Bu hareketi de, Gazi yönlendirip, genelin bilinçsizce de olsa, oluşmuş olan özlem, çıkar ve istemine uygun sonuçlandırmış; karizmatik katkılıklarını da ortaya koymuştur. Kıyası kabil bile olmayan, cami vaazları; bu hareketin etkisi ile kendilik oluşmamıştır. Aksine bu hareketin kadrolarının bir kolunun direktif ve yönlendirmeleriyle kuvvaci cami vaazları oluşturulmuş bir davaya değin bir propoganda faaliyetidir.

Son bin yıllarda camiler pek pek siyasi ve bilimsel olan, aktüel tartışma alanları değildirler. Bu tür tartışma görünümü içinde yüz yıllarca tartışmaları ve uygulamaları olsa da, esasta bu tartışmaları Tanrı buyruklarının tartışılmazlığı ve Tanrı bildirilerinin bilinç ettirilmesi, kural ve zorunluluktur. Cami, bu hareketin, iç ve dış temel nedeni değildir. Durum yenidir. Özeldir. Konjonktürseldir. Oluşum da, güncel, evrensel ilkeler doğrultusunda konjonktürel ve yepyenidir.

Kendisi konjonktürel olmayan bir şeyin (inançların) üzerinde yeni olanın, zemin devinme alanı bulması da, olası değildir. Ancak daha çokçasında da her türden içi doldurulabilir bir yararlanmaların inançlar vesileci aracı olmanın pekinliğini taşıyabilir.

Zaten halkın kendisi içindeki; halkın, halk içi tartışmalarıyla bilinçlenmesi olan bu vaazlar, inançsal bazda, kimi halktan kişilerin anlaması nezdinde sembolik meşrulaşmadır da. Sadece, kimi halk içi oluşmaların, öz güç amacı doğrultusuna yöneltište yardımcı ara vasıta olma aracıdır da.

İnançlar kimi kesim için oluştan gayrı hiç bir şey değildir. Bu da nitelikçe olmasada nicelikçe oldukça yararlıdır. Zaten camiler bunu yani 'Haydi, bismillah'ı yüzyıllardır demişlerdi, ama ülke yine de bu hale gelmekten kurtulamamıştır.

Çünkü camiler, bu tür olayların ne nedenidirler, ne de sonucudurlar. İnançlar 10 000 sene öncesinin etnik totemci tek tip sosyal birliği içinde birleştirici idiler. İttifaklarla toplumlar içinde ayrımcılığın çatışmanın aynı kutuplu mıknatısın ters kutuplanmasının nedeni oldular.

Şu anda dahi hiç bir İslam ülkesinde bile, onca zillate karşın, cami, kendisini zuhur ettirecek, neden kılacak, hiç bir hareketi başlatamamıştır! Esasen başlatamaz da, cami ancak bir halk galeyani oluşturur. Bundan da, hiç bir biçimde, amaçlı sonuç çıkmaz. Çünkü caminin kendisi nesnel ekonomik, toplumsal ve konjonktürel ilişkilerin nedeni değildir de ondan. Bunlar sapla samanı karıştırmaktır. İşte yine Gazi farkı. Gazi bu galeyan olan kontrolsüz gücü, amaçlar doğrultusunda kontrol etmiştir.

Ve bir tür inanca değin katkınıklar parça sıradan olayı, tüm genele yayan abartmanın

bilinçsizliğidir. Bunlar karıştırılmamalıdır. Kurtuluş Savaşı bir öz hareket sorunu olup uygun iç ve dış koşulların kararlı ve akıllıca buluşulmasıdır. Tohumla ısı, tohumla nem, tohumla madensel maddeler buluşması gibidir. Tohum asıl ve iç nedendir. Tarla, nem, gübre, ısı; dış nedendir. Öz hareket iç neden iken, bu hareketin finansmanı, işesi, eğitimi, gibi nedenler dış neden iken cami vaazları vesile sosyal nedendir. Öz hareket olmasa, bunların hiç biri öz hareketi sağlayamazdı.

Elbet cami öz hareketin çığlaşmasında gerekli olan bir araçtı. Ama asla, amaç ve temel olan değildir. Olamadı, olamazdı da. Çünkü kendisi eski yapıdaki çöküşün, sosyal sebepleri arasındadır. Kendisi tariklerle çözülme olan yıkıcılık, birleştiremezdi. Kendilikten küçük gruplar oluşturmaktan gayri bir işe yaramazdı. Şimdi ise inançlar, öz harekete göre, öz harekete uygun dönüşecek olanın hazırlanmasında, ilmiye unsuruydu!

Zaten halkı kurtuluşa çağırırken inançların artık, eski egemenci otoriter tutumunu ister oluşu, çok kere yoktur da. Bunun böyle olamayacağını bir bilinç uygulayıcısı olarak, sağduyu ve görgüyle, kendisi de (yönlendirici nemacı çıkar grupları da) biliyordu. İnanç çevrelerinin sonradan bu bağımsızlık hareketine karşı oluşları, aşağıdaki faylaşmalarla çalışacaktı.

Bu hareket, hem saltanata karşı olan bir hareketti, hem hilafete karşı olan bir hareketti hem de savaş sonrasında, saltanatı savunan acayip bir harekete dönüşmenin çelişki garipliğini de taşıyordu. Bu tuhafliğin bilinçsiz gölgesi, kadro içinde de var kılınmıştır! İstanbul hükümetinin suret görüntü olarak bu hareketin içinde var bulunması, zamanla sorunsal olacak derin gelişkiydi.

Savaş sonrasında bu seçkin ama bir o kadar da sancılı, olgunlaşmamış ileri görüşler kazanamamış kadro; İstanbul'un, yani saltanat ve hilafetin, düşman etkisinden kurtarılıp, sarayın talimatlarını bekler emirlerini dinler oluşun tuhafliğına değin düşünceci kırılmaların derin faylaşmasını taşıyordu. Bu kaos şimdiden sonranın ve geleceğin oluşması içindeki bir; 'Truva atı'ydı.

Gelecekteki dallanma, çatallanma, bifurkasyonlar yapacak olan gerici odak eksenleşilmesinin çeşitlenmesini ve devinme zemini oluşturacak nema alanı burası, bu Truva Atı oluşturacaktı. Ekranlarda; 'keşke kurtulmasaydık' denecek zehirlenmelerin, kini kusulacaktı. Hiç denmeyecekti ki şimdinin geçmişe göre kötü olanı nedir de bunu söylüyorsunuz?

Sürecek

Bayram Kaya

Kurtuluş Savaşı Öncesi Esnası Ve Sonrası Duruma Kısa Bir Bakış 19

19İkinci neden olaraktan, bu tamamen savaş sonrasının, tek adamından sonra, ikinci adam, ikinci tek adam olmak isteyişin, ya da doğal olarak gölgede kalışın, güç ve hırsının; isteyerek ya da istemeyerek, girdiği mücadele yollarının, benci, kin ve kışkırtma tohumudur da.

Çünkü bu tutum, kendisini, nerede ve nasıl varlaşıp ortaya koyacaksa, öylece o yerde kendisini ortaya koymaktan başka çaresi yoktu! Bu yerler en ulviden en sade yere değin uzanabiliyordu. Gazi'nin yolunu deneyemezdi, çünkü hem kapasiteleri dışındaydı hem halı hazırda Gazi, o yolu, onların kendisinden daha iyi yapan bir tutumdu.

Toplumsal yapı, benci tavrı taşımaz. Toplumsal yapı, bir bilim adamı haddi ve bir mayı absorbe oluşu gibi bünyeye alınışı tanır. Gazi, kendinin bir Osmanlı mazisi ve birikimi olduğunu biliyordu. Mümtaz kişilik olan Gazi, o yapıdan çıkan bir gebeliğin, sonlanan doğumu idi.

Hiçbir doğum travma değildir. Böylesi bir telakki bile olmaz. Doğum doğaldır. Ancak doğumun sancı ve acısı doğum yapanda, vuruş olabilir. Ama bu doğum yapan için mutluluk verici bir travmadır. Ki tekrarını isteyen süreçle, doğum yapanda yeni doğumlara da devam isteğini gösterir. Aşılmayacak, gerici, bencil bir travma değildir.

Aslında bütün demelerimi ayrıntılaşır örneklemem, kitap hacmi ortaya çıkacak. Bu yüzden bazı çok vahim dönemeç anlatımları biraz detaylamakla yetineceğim.

Örneğin Osmanlı Devletini, Osman Bey kurmuştur! Bu çabanın içindeki; bir ikinci ve diğer kadrolar genel olarak bilinir midirler? Elbette ki bu tür işler de, Osman Bey kadrosuzdu demek; Osman Bey'in oluşamamasıdır demektir.

Osman Bey, o kadrolarla değil de, benzer yatkinlıkları olan kadro grubuyla da bu işi görürdü. Ama kadrolar, Osman Bey'siz neredeyse hiçtirler. Yani Osmanlı'nın kuruluşunda da bir kadro hareketi vardır. Ama hiç kimse bunu bilmez ve sormaz. Bu, tüm sosyal yapılarda böyle işleyen bir algılanıştır.

Yani bir sosyal hareketteki, komplike karmaşıklığın oluşmasını halk öğrenirken ayrıntıları ayıklar. Kadroların devinen eşgüdümeleri, halka ait anlamaların, anlamayı yalınlaşma yapan sadeleştirmesine kurban giderler. Bunlar, ilke olarak bir aydın tavrın bilmesi gereken bir bilgidir. Değilse bu bilgiyi, halkın bilmiyor oluşunu, halk aleyhine kullanım hinliği ve sempatikçe olan, ukalâğlığı; aydınlık değildir!

Bizim liberal aydınlarımıza bakılırsa; eski otoriter anlayışlığın temeli ve bu anlayışta olmanın hazır güdümcüsü olan, inançsal simgelerin, işaret ve kisvelerin, toplum içinde kullanımı; güya bir özgürlük hareketi iken, milliciler, bunların kamuda, taşınamaz oluşunu, istismar ettiler demektirler!

İstiklal Savaşı yapan azim ateşinin içinde, en azından, önderlik bazında; 'ilmiye sınıfı andırışlı imajinel tipli, baskıcı gösterişçi tanıtılma gayretlerinin' toplumda olamayacağını da hududunu çizen, bir direniş noktasının da var olduğunu, ne çabuk da görmezden gelir oldular! Bu hafıza kaybı nedendi acaba?

Bu kadar eskiye rağbetçi oluşun sözüm ona, insan severliğin altında ne var acaba? Bu insan severliğin altında, bilgisel ve tarihsel ve toplumsal, verilerin, gelişmenin, toplumsal çıkarların olmadığı da çok açıktır. Buna haktı; özgürlüktü; demek, hiçbir şekilde bilgi değil! Tıpkı bir önceki yaş zamanınızı istemek hakkı gibi bir sanıcı özlemsel

duygu yanılmasıdır! Yani siz 50. Yaşınıza rağmen 39. yaş döneminizi istiyorsunuz... İstersiniz istemesine de; olası mı?

Tarihin tekeri geri döner mi? Tarih: bir önceki toplumsal düzeyi hıfzetmiş, yepyeni bir yer alıştır. Yani toplumsal hareket, ekonomik süreçlerin ve buna bağlı üstyapı oluşmalarının ardışıkça birbirinin yerini aldığı süreçlerdir. İnsanın büyümesi gibidir. Tek farkladır ki, sosyal süreçlerin, kısa erimli de olsalar, geri gidişli bir dönüşmeye müsait olmaları vardır. Ama er geç, sürein ileri yönlü akışıyla o da, orada kalamayacaktır.

Bu türdenden eveleyip geveleyen mızımız hak ve özgürlükleri anlatır olmanın güya bilinçlendirmesi toplumun günün koşullarına göre, üretir olan ve paylaşır olanın özgürlüğü müdür? Yoksa ilerlemeci sorumluluğu ve ilerlemenin gereklerini taşıyamayıp, ikballeri için iktidarda kalmaya heveslilerin ve iktidara yaranan, güdük aydınların, böyle gelmiş, böyle giderci sömürmecî safsata özgürlüğü müdür?

Devrimleri sürdüremeyenler, bilinçli olmanı anlattık düşünmeden yana ve sürekli olma sürecini taşıyamayanlar, toplumsal yapıları, toplumsal olmayan anlayışlarla oyalayan girişmeler içine sokarlar. Bu oyalayışlar içinde hak, gibi hemen herkesin soyut olaraktan ve ilke olaraktan üzerinde ittifak edecekleri özgürlük kavramları içinde cehaletin soslanıp, tartışılmasındaki gaye, bir bilmez olunuşun, Truva atı olmanın dışında, hiç bir kıymeti harbiyesi yoktur. Eğer toplumunuz üretiyorsa, toplumunuzun, halka ait özel yaşamı, kendi sınırları dışında, sosyal ve toplumsal olanın ilke girişme karşılaşmasına, göre olacaktır.

Efendim teokrasiye değin şeriatçı eğilim ve özelemler geçmiş imiş! Korku yaratmanın anlamı yokmuş! Vehimlerle bu iş gitmezmiş! Ki bunlar aslında sanrılı denişin vurgusudur. Unutulmamalıdır ki sistem; bulaşmalara, enfeksiyona karşı, daima reaksiyonerdir. 'TOPLUM NESNEL SAVUNMANIN TUTUM VE REFLEKSİDİR'. Enfeksiyon her zaman ve koşulda fırsatını kollar. Sosyal ve toplumsal olanın yıkıcı enfeksiyonlarından birisi de gericiliktir.

Eş denişle şeriatçı özelemler ve diretileridir. Toplumlar, topluma ait olmayan bir şeyin ilizyonunu, toplumsal hak ve özgürlüğün hukuku olaraktan, görmezler. Ama olan bir tehlikeyi de, tehlike değil gibi görmek ve göstermekte sistemin dirençsizlikle olacak rehavetsi paranoyası içinde de sönükleşmezler. Bir yanılması ve paralizesidir. Bir 'galatıhistir'. Bu da onların çıkmazıdır. Bir toplum böylesi dirençsiz kılınarak dinamik oluşlardan yoksun kılınabilir!

Sürecek

Bayram Kaya

Kurtuluş Savaşı Öncesi Esnası Ve Sonrası duruma Kısa Bir Bakış 20

20]Toplumlar somut verileri ile hareket ediyor, galatı hisçiler soyut ve absürt çıkışla hareket ediyorlar. Bu tam bir sapla samanı karıştırma işidir. Sözüm ona, bazı aydın kesimlerce bilinçli yapılmaktadır. Toplum kendi reel yapılanış ve somutluk ilişkiliğine göre düşünür.

Soyutçu, halka ait düşüncenin gem almazlığı olanı hak ve özgürlük diye, topluma tarif etmek, bir aydın işi değildir. Olsa olsa, kışkırtıcı, işbirlikçi çıkarıcı kesim tutumu olabilir. Gerici istemlerin tezahürlerini, kadınlık masumiyetini ortaya sererek, kendini varlaştırmaya çalıştığını, göremeyecek kadar illüzyondadırlar. Bu tür söylemlerle, aslında durumların mekânı da şaşmıştır.

Böyle şiraze şaşkınlı söylem, söyleşe söyleşe ancak kendisini ikna ederdir. Oysa hastalık varsa ve tehdit ise, tedavi sürecektir. Dün tedavi oldum diye, bugünkü tedavimizin ihtiyati oluşunu görmezden gelip bu bir vehimdir, bu bir korku yaratmaktır diyerekten, bırakılır mı? Bu bir hayati ve kaydı ihtiyattır. Bu tür savunmanın hassasiyetleşmesi de doğaldır. Bu türden yaşanmaların da vehimsel yol kazası olacak ise olur. Sistem bu oluşu dengeleyerek yeniden kararlılık düzeyine çeker. Kaza riski sizi, uçağa ya da binmekten arabaya binmekten alı koyar mı?

Ama bu kaza olacağı bilinç ve öngörüsü için de sistemlerin kendisinin hastalanmasına izin vereceği anlamına da, gelmez herhalde. Toplumlar tümelci belirim olacaktırlar. Yani toplumlar, üretimin kendi ilişkileyiş örgülemesinin yasal dayanaklı oluşu içinde olacaktırlar. Hayaliden tabusal olmayan, genel ve herkeste ortak olan; öznel yararlılığın gözetilirliği ile belirecek yasallığın oluşmasıyla toplumlar devinir. Kişisel, öznel, evham ve deliriyumlar, burada söz konusu değildir. Korku yaratılıyor, evham yaratıyor diye toplumcu somut bir olayı, afakî kılan bir akıl, ancak turp suyu hak eder bir akıldır.

Bunlar toplumsal otoriteyi, vehimsel saymayı psikiyatrik olaylara indirger cılızlıklardır. Sosyal öznellikler tek tip anlayışlı bilinçli öznellikler değildir. Bu yüzden her tür enfeksiyonu vardır her enfeksiyon da elbette, bir yoğun bakım tedavisi olmayacaktır. Ama en hafiten başlayacak bir tedbiri de olacaktır. Bu nedenle vehidir gibisinden sığınmalarla toplumsal olan kişi psikolojisine indirgenemez.

Toplumun toplumsal olanın psikolojisi olur mu? Haydi, toplumun insansal yapısının psikolojisi olur da, toplumun girişmeleri sonucunun insanlara nesnel us olduğu; bilinçsel yapısının; öğrenilen nesnel yasallığın psikolojisi olur mu? Toplumun halktan ayrı devinen, süreçlerle gerektirilen; toplumun canlı, cansız bir yapısal etkinlikçi kılışlarla devinen, üretim süreci olduğunu, gözlerden gizlerler.

Ve böylesi ver yansın edişlerle, mızımız eden, soyutçu, semantikçi, güdük yaklaşımları savunan ideologlar, halkın bilmesinlerciliğinden yanadırlar. Eyyamcıdırlar. Her biri, bir köşe dönmüş, boş söz ideologlarıdırlar. Toplum tarihindeki, bu alnda oluşan kan ve gözyaşını görmezden, hatırlamazdan gelirler. 100 yıl süren ve oluk oluk kan akan, din savaşlarını, daha Madımaıkları, Çorum'ları, geçmişte kalmış sanan, unutma cahilidirler!

Burada değerli Akif'i anmakta yarar var: 'Tarihi tekerrür diyorlar; Hiç ibret alınsaydı; tekerrür mü ederdi? ' Bir hareketin asli temeli olan şey, ömür miadını doldurup hareket ortadan kalktıktan sonra; o harekete dek tüm ilişkileri geçerli olma koşulları ortadan kalktıktan sonra cari olamayacak bir anlayışı bir özgürlük gibi bir hak gibi geri geliyorsa, bunu sizin sosyal enfeksiyon olaraktan tanımlamanız, bir korku yaratmak mıdır?

Bu cari olmayanı, akıl işletme olamayacak olanı; boşu boşunayı, savunur olmak özgürlük ve demokrasi mi? Yani toplumsal, bünyesel olmayan, tedavisini yaptığınız metastaz (yayılma) tekrar nüks ediyorsa, bu evham mıdır?

Aslında şeriat nüks eden cari olan deviniş değildir. Bu bağlamda işlevsiz olacağından tedbiri dahi ön görmezdir. Ancak bir metastazın çekirdek asitlerini ele geçirmesi gibi bu akım da merkezi otoriteyi ele geçirincede şimdiki tüm sisteme değin sistem makullerini, Tanrı emri kılacaktır! Zaten tüm hile de buradadır. Bunu o an için olumlu saymakla bizler de bu hileye taraftarı bile oluruz. Ve sistem kendi süreçleri (hilesi) ile işleşişle Tanrı buyruğı gibiden dugusal algılarımızla, işlemeye devam edecektir. Haydi buradan da pek bir şey görmeyelim! Unutmyalım ki her görmeyelim dediğimiz şey bir hiledir.

Ama sistem süreçleri keni değışimlerini biriktirdikçe, değışmenin, nesnelci belirmenin zorunluluğı ortaya çıkacaktır. Bu kez de değışmenin karşısına Tanrı sözünün değışmezliğı, Tanrı sözünün kadim oluşu ve takdir oluşu (hilesi) ortaya çıkacaktır. Yine Tanrı sözünün ilkten böyle buyruluşu gibi bir yığın boş, sonu gelmez, akıl ve alan dışı argümanlarla; toplum önce, durağanlaşır. Sonra gerilerşir. Ve ensonunda da, kötü şekilde, bir zorunluluğun gereğı olan devrimci önderi ile sonlanır.

Evham boyutuna indirgenen, kişisel psiko drama boyutunda görülen bir toplumsal olay Dünya'da da bizdeki gibi mi algılanır? Örneğın, ABD de bir iç savaş yaşanmıştır (1861-1865) . Bu savaşın esnasında (içinde) ve sonrasında zenci haklarına karşı duran, ırkçı bir terör olan Ku Klux Klan yapılaşmıştır.

Bu örgüt dinci fanatik bir örgüttür, mezhep savaşı ile olaya başlamıştır. Protestanlık inanç temelli gelişmiştir. Sonradan işi zenci düşmanlığına dönüştürmüştür. Örgüt, İki kez dağıtılmasına rağmen; üçüncü kez 1950 ve 1960'lı yıllarında yine şiddetle ortaya çıkıp, terör estirmişlerdir. Hała da, cılız da, olsa; varlığını sürmekteler.

Bunun gibi ku klux klan simgesi ve kuzey- güney gerilimleri iç savaşından sonra, zenci haklarına karşı, karşı direnç gösteren ırkçı ve saldırgan bir örgüttür. Bunların da birçok simge, söylem ve davranışlar vardır. Efendim şartlar geçmiştir, korku demokrasisi oluyor bu, diyerekten ABD; o eski tutumcu inanç ve alışkanlıkları bir hak ve özgürlük olarakta, insanların kullanımı için tekrardan geri vermekte midir?

Ve ABD'lerinde böyle bir gerici istemi halk, haktır özgürlüktür diye talep edip, liberal demokratları göğüs yumruklayarak bunu savunmakta mıdırlar? Tüm bunlar olsa bile, pentagonun kulağı duyar mı? ABD etkilileri bunun gerçeklik olmayıp, bir halk oyalaşması olduğunu bilirler.

Sürecek

Bayram Kaya

Kurtuluş Savaşı Öncesi Esnası Ve Sonrası duruma Kısa Bir Bakış 21

21] Aksine onlar, yürürde olanlarla beyin fırtınasının olası tahmini simülasyonunu yaparlar. Toplumsal kurumlara projelenecek fizibilite edilecek, rehabilitasyonu yapılacak, önermeler olacaktan şekillenmiş tavsiye ve kararlarını ortaya koymaktadırlar. İşte gelişmiş olanla gelişmemişin tartışması ve konuya bakışı, böylesine farklıdır.

Ama varsayalım ki ABD'lerinde de, bizdeki gibi bir eski uygulamaya talep olsun. Müsamaha görür mü? Orada da toplumsal bilinç ve irade, toplumsal akıl; bu istem karşısında, olayı böyle; 'canım evham yapıyoruz. Bu bir haktır. Bu türden bellek çağrıştırıcı hatırlama evhamlarından kurtulalım' denebilir mi? Bir atom bombası atılmışsa yeni bir atom bombasının eski çağrıştırıcıları hatırlaması yanlış mıdır. Eğer atom bombası atılıyor, eski çağrıştırıcılar yaşanmıyorsa; atılan, atom bombası değildir. Yeni nesil yeni ilişki düzenli bir durumdur. Üstelik de, tekil olmayan bu türden bir egemenci soyut otoriter baskıyı ortaya koyma amaçlı sembolleşmeler; topluma ait bakış iradesi olarak, evhamla bağdaşır mı? Bu ne cüret ve aymazlık? Ki, bu bilginin, bilgisiz kılınışı olup, bilginin dezenforme edilmiştir!

Şartları geçti diye, korku cumhuriyeti olmasın diye, köleci yapılanmaların, birey egemenci tutumların, ihyasına, bir haktır, bir özgür isteyişti diye bakmalı mıyız? Üstelik şartları geçti denen, korku olmasın korku yaratmasın, evham olmasın denen bir şey, niye istenir ki? Pek çok düşünsel, sosyal, insansal yaşayış; öz değişmeden var bulundurulup sürdürülebilir.

Çünkü bunların temeli, bilinen bir sömürü ve aldatış çıkarıdır. Bir düşünce, bir akım, bir taşıma sembolü, güncelde işlevsizleşmiş atıl kalmışsa, toplumsal güncelde taşınır istenir olması hak ve özgürlükler manzumesi içinde düşünülmez. Ancak kişilerin, kendi öznelci yaşamının, bir parçası olaraktan kılınabilir.

Bu tür akıl sapması ya da işbirlikçi tutum, bu tür edimleri, bir hak ve özgürlük görerek, TOPLUMUN NE OLDUGUNU UNUTMUŞA BENZEYEN, üretemeyen, böylesine, boş boşuna, her akla esen tutum ve durumları, özgürlüktü, demokrasiydi diyen bir var oluşla, akortlu avaz gibi, bir mesti nazım tutmaktalar.

Dünya konjonktürünün aştığı, mazi olmuş hiç bir tutum, toplumun bünyesine absorbe edilmez. Bu bir gericiliktir ve kalkışmadır. Ancak halkın anısında taşıyıp iç sineceği, isterse kişiye dek tutum yapacağı, topluma müdahaleci olamayacak bir halksal taşımalarıdır. Halkta korunacak, kimi saygın zafiyetlerdir.

Özgürlük hiç değildir. Halkın tutum ve hoşgörüsü, bunları bu şekilde, kendi içlerine, bir arada tutmağa zorunlu kılmaktadır. Halkın grupçu ve cemaatçi parçalı yaşam oluşturmalarına uygun karakterli olanlarla, toplumsal olanlar karıştırılmaktadır. Kişiler ruhsal olaraktan, böyle bir ruh ve tutumlayım isteyişlerini kendi özellerinde belirtebilirler.

Toplumsal özgürlük, toplumsal güçleri, birbirine bağıntılı olaraktan işlerleştirip; üretim yaptırarak üretimleri ile kullanım değeri yaratabilmektir. Toplumsal gücün, sürekli olarak oluşturabildiği bir toplumsal kullanım değeri yaratmaktır. Bu da karşılıklı bağımlı olmanın eş denişle toplumsal iş bölüşümünün üzerinde devinen oldukça karmaşık girişmeli bir yasallaşma ve işlevleşmedir.

Toplum işlevleşmeler üzerine organize olur. Başörtüsü bu türden bir toplumsal bir iş bölüşmecii üretim yapan özgürlük olmadığına göre, toplumlarda da, işi olamaz. Üstelik başörtüsü toplumun değil, ilmiye sınıfı mantığını taşır olmanın sembolizmle kendini

insanların gözüne sokmasıdır. Değilse bir masum oluşun, olgun belirişin, içsel yetkince dönüşmenin, belirtisi değildir.

Kimi karanlıkçı aydınlar yobazca korolarına devam etmektedirler; 'Herkes başörtüsü sembolizmiyle, aynı dayatmaları (seriatı) istemleri içinde olmayacaklardır' denişlerle vurgu yaparlar. Toptancı olunmamalı diyerekten, uyuşmuş bir HAPTANCI olmanızı, soyutçu olarak istemektedirler.

Aslında bu sözleri ile 'herkesin şeriattçı istem içinde olmayacakları' savıyla 'gericilik istem kalkışmasının olacağını ve sistemin evhamların (tedbirlerinin) boş olmadığını' ikrar ederler. Bu ikrarlarını da; 'şariat istemez olacakların' masumluları siperine yatarak, şariat ister olanların da enfeksiyonunu bulaştıracaklardır.

Elbette başkalarının suçluluk eğilimleri, diğerlerinin masumiyetine karine olmamalıdır. Lakin yine diğerlerinin masumiyeti de, başkalarının suçluluk eğiliminin olmayacağına, karine olmamalıdır. Bu nedenle, hilafetçilikle korku yapmayalım, bunlar 90 sene önceden, geçmişte kaldı gibi temelsiz, boş söz söylemleriyle, mugalâta ve argüman yapmaktan kaçınılmalıdır.

Bulaşmanın yılı, belli zamanları olmaz. Evet doğanın periyotlu kimi çevrimleri vardır ama sosyal enfeksiyonun çevrimi yoktur her an her fırsatını bulduğunda nüksetmeye istismar eğilimlidirler. Unutmayın ki her bulaşmanın enfeksiyon yapıcısı; çevreye uyum sağlamanın başarılı bir evrimini de geçirmektedir.

Baksanıza bigbang teorisi, karadelikler, gen tedavisine dek bilgiler bu çevre odaklı kutsal metinlerin insanlara sunduğu bir nimet olarak söylenmekte. Bilimsel olanla, bilim dışı olan topluma ve insan özneline, böylece sızmaktadır. Bu hal sosyal enfeksiyonun kendisini sisteme entegre etmek için, kendisini çevreye uyum bir şartını; evrimsel olaraktan, viral değişmelere uğramakla ne çabuk da olduklarını göstermektedir. Siz evhamlar var denişlerle demokrat olunuz!

Korkular 90 sene önceden kalmıştır da, neden hala 2000 sene öncesinin inanış ve anlayışıyla ümmet olunma istenmektedir ki? Köleci düzenin ümmet olma değer yargısı günümüz toplum insanın 'insanlık alemi' olma ve herkesin birey insan olma, değer yargısına dönüşmüştür. Sosyal olanı, toplumsal olanla karıştırmamalıdır. Sosyal olanın 90 sene, 900 sene öncesi olmaz.

Sürecek

Bayram Kaya

Kurtuluş Savaşı Öncesi Esnası Ve Sonrası duruma Kısa Bir Bakış 22

22]6000 sene öncesinin kirveliği, süt anneliği sürmemekte mi? 6000 sene öncesinin bir aidiyet tutumu olan sünnet edilme sürmemekte mi? 50 000 sene öncesinin mezarlıktaki ata ruhlarına tapımı türbe tapımları olarktan, sürmemekte mi? Vs.

İyi ki bunlar toplumsal olan da değil de, sosyal olanda, yani halkçı alanda sürmektedirler. Evham sıradan bir olasılığı kaygı yapmaktan gelmiyor. Söz konusu inancın kendi müminine buyurduğu ve mümininin de gözü kapalı, tereddütsüz yapması gereken emirlerinin olması nedeniyle, hassasiyet vardır.

İnsanların birey olarak bir geçmişe dönüş psikolojisinin özlemi içinde olduğu hakikattir. O nedenle svunmasız, güvencesiz, özlemleri sağlanamayan insanlar, ana rahmine tekrar sığınmayı isterler. Bebeklik ve çocukluk dönemi, hatırlamaları kişide eskiye, yani kişilerde doğulan topraklara dek ve inançlara dek bir dönüş özlemini daima var eder. Bilinçaltı telkin ve baskılarının da arzullattığı bu istek, dayanılmaz olabilmektedir. Bunlar bizde, gerici direnme ve anlayışlarımızın kökleşen tutumlaşmalarını da, kolaylık sağlayan hazır oluş yatkınlıklarımızdır.

Topluma ve toplumun işleyişine, böyle sanısal gözle bakan aydın, dostlar başınadır! Hala 15 milyon yurttaşı okuryazar olmayan bir düşünme düzleminden içkinsiniz. Halka ait yaşamın alanını, topluma ait kurumlaşmalar alanının işleyişi içine taşıyarak, güya özgür eşilmek istenir!

Böylesi alanlar arası taşınmalı özgür eşen ne bir düşünce akımı vardır, ne de böylesi özgür eşen bir toplumsal girişmeler hiç görülmedi. Halk alanın inançlarını toplumsal alana götüren yönetimler, sömürü ve baskı olan yerlerde vardır. Bu bir 'cambaza bakınızla' oyalatırma mantığıdır.

Hâlbuki gelişen o toplumların üretim işleyişi, hep nesnelcidir.'Hastalığı doğaüstü güç verir' diyen bir inançsal anlayış; hastalığı sağaltan her girişmenize: 'Bu doğaüstü güce karşı gelmektir' Kaderi inkâr etmekte, diyecektir. Yine bu tür inançları taşıyan toplumların bireyleri sorunludurlar. Kendi kurtlanmış yaralarının üzerine, kurt düşene dek, yaraya razı olma ve katlanma öğütlemeleriyle yetişirler. Ondan sonrada (yara kurtlandıktan sonra da) dua etmeleri önerilir!

Yaraları üzerindeki yere düşen kurtları alıp da, 'nasibinizi yiyin' deyişle tekrardan kurtları yaralarının üzerine koyan inakçı, Eyüpcü; davranmayı toplumsal mantık diye öğretirler. Böylesi toplumsal mantığa siz nasıl ilaç üretirir ve ilaç tüketim yaptırıp bir sirkülasyon yaptırırınız?

Böylesi bir bakışla, toplumunuzu nasıl kalkındırırınız? Böyle bir mantık ilaç bulmakla özgürleşme olur mu? Böylesi bir mantığı demokratik hak ve özgürlüktür diyerekten, toplumda nasıl uygulanır kılabiliririniz? Bu ancak halka ait özel bir tutumun, kişiler bazındaki anlayışları olabilir.

Şu da unutulmamalı. İnanç, inanç içindir. Gayesi için gaye olan bir soyutlamadır. Böyle olduğu zaman da nesnel üretmeli olamaz. Örtünme bir inançtır, inandığınız için örtersiniz. İnanç için inanç oluştur bu. Ama toplumun içenliği, toplumcu üretim içinde, insandan yana somut ve yşamsaldır. Toplumlar, üretimin şekillendiği, sürekli bir hal alıştıdır. Bir hal alışın içinde insan, nedenselliğin belirlediği üretim bilinci ile üretişlerle özgürleşirler.

Toplum; ürettiğinin dağıtılışını, insanın yararına yapar. Tüketimini ve üretimini yaklaşık

değerler etrafında plânlar. Daha açığı toplum bir özgürleşme hareketidir. Birey toplumun içinde toplumsal üretilişlerle özgürleşir. Toplumun dışındaki kişilerin, düşüncelerinde bulunan sanal inançları, toplumun malı olmayan sui zanları toplum içine taşıyıp, bunlar demokratik haklardır diyen bir baskı ile özgür eşilmez.

İnançlarla, bireysel inanmalar ve cemaatçi tutumlar, laboratuvarlarda boy gösterecek bir özgür oluş değildirler. Aksine bunlar, kendisini toplumsal bilinç ve bilimsel telakkilerle içerisinde, gelişemeyen çoğu insanlara özgü olan, halkçı alanın inanma mantığı ile ikna oluşlarıdır. Siz toplumsal dinamiğinizle arabayı üretirsiniz. Değilse bunlar inançlarınız sayesinde oluyor değildir.

Arabayı kullanırdan da ancak özgür olursunuz. Üretilmeyen bir şeyin, kullanımı olmayacağından, özgürlüğü de olamaz. Başın örtünmesi, toplumsal üretilen ve kullanılan özgürleşen bir gerektirme değil ki, inanca ilişkin tutumlar bir toplumsal özgürlük olsunlar. Kişilerin hüsnü zannıdır. İnançlar ve inancın sembolleri kişi tavırlı, halka ait alanın, saygı duyulan bir tutumdurlar o kadar.

Toplumun nesnel yanı, insanın sanı kanı öznelliklerinden bağımsızdır. Bu nedenle insanın sanı kanıcı inanç yanları, toplumsal işleyişin özgürlükler ve hak aranıştan yana olan bir yanı olamazlar. İnançlar sosyal işleyişin halk içindeki hoşgörücü girişmeli hakkıdır. Demokrasi, toplumun bilincidir, hoşgörü ise halkın işleyiş bilincidir.

İşte güncel bilinç anlayışları olmayan ve halk ile toplum kavramındaki farkı bilemeyen böylesine bir gölgede kalmış insanlar, cahil olmanın direncini tutacaklardır. Gölgede kalmanın hırs ve yetersizliği; kişileri tamahkâr yapacaktı. Kurtuluş Savaş'ı süreci içindeki kendi tanığı oldukları kendi anekdotlarına sarılacaklardır.

Bu tür sarılmalarla genel yararçı anekdot tutumlara değin olacaklar, özel yarara dönüştüreceklerdir. Ya da ancak özel yarar olabilecek bir basitliği, genel yararmış gibi gösterme aldatmasına dönüştüren kişiler, bunun üzerinden yürüyerek bireysel yarar sağlar olacaklardır.

Burada şu temel de vurgulanmalıdır. Ulusal bilinçte oluşan 'Genel görünün hedefi' tek tek, olayları aşmıştır. Genel görü, nihaiyi bir belirmedi. Tek tek olaylarda var bulunanların bileşkesel bir kuvvetle odaklaşmalarıdır. Ve o tek tek olaylardaki her bir olumlu başarılar, ulusal genel görü sonucunu gerçeklerler. Tekil olaylardaki yaşanmış olumsuzluklar da, genel görünün oluşturulması için de olası gerekliliklerdir. Seçme ayıklamanın en belirgin halidirler. Kişisel hatalarda burada iç olunur.

Sürecek

Bayram Kaya

Kurtuluş Savaşı Öncesi Esnası Ve Sonrası duruma Kısa Bir Bakış 23

23]Baraj yaparken meyve bahçe alanları baraj altında kalır. Burada görülen ve görülmesi gereken hedef, kazanılan barajdır. Meyve bahçesine bakarak meyve bahçesini söylemlerle barajı unutmak değildir! Siz isterseniz bu bahçe için, eş deyişle mülkiyet özgürlüğünüz için, genel görüşle aynı şekilde düşünüyor olmama özgürlüğü içinde olursunuz. Bu mülkiyetçi özgürlüğünüze değin söylemlerle, kıyametler koparabilirsiniz! Ama nafi edirdir. İşte gerici özgür oluşlar, böylesi bir temelliliktir.

Açıkçası kolektif mantık ve tutumlaşma yasasının yürüdüğü yerlerde siz, kendi bireysel ve kişisel yararçı olan kıt ve yetersiz mantık düşüncelerinizi, özgürlük diye getirip, dayatmazsınız. Böyle bir eylem ancak, kişisel düşünceler içinde olay karmaşasıdır. İlişkindik ayırt etmezlik ruhudur. Halbu ki bir grup veya bir cemaat içine gittiğinizde, kişisel özgürlük diye bağırıp çağırdıklarınızın pek çoğu davranış ve tutumlarınız ve isteyişleriniz, düşünceleriniz, kendiliğinden kısıtlanacaktır.

Söz gelimi cemaat şeyhinin elini öpmenizin köleci toplumlardan güne dek gelenekleşen ve eski döneme değin anlamı unutilan, efendi köle meşruiyetliğine değin bir toplumsal sosyal mukavelenin imzalanması olduğuna dair ruh onanmasının, bir belirişi olduğunu hiç söyleyemezsiniz. Köle, sahibinin elini öper ve anlındaki kölelik işareti olan damgasına (alın yazısına) sahibinin (efendisinin) elini koyarak, alenen; ' ben senin kölenim' derdi. Efendi de; ' bakın, görün, şahit olun ki bu benim kölem derdi.

Bu köleci ruhlu tutum, köleliğin kalkmasından sonra da alınlarda damga olmadan ve efendilik kabullenilişi bilinmeden el öpülmeye devam edilmiş. Tabii ki sonradan da toplumsal ilişkisi ortadan kalkan el öpmenin makul bir cevapları oluşturulmuş. Büyüklerin eli öpülür denmiş. Saygıdan sevgiden dolayı el öpülür, diye eskinin toplumsal mukaveleci tutumu şimdinin inanç anlayışçı saygı sevgiye dek tutuma dönüşmüştür. El öpmekle ağız kirlenmez denişlerlen de, eski geleneğin üstü örtülmüştür.

Kişi bilinç ve özgürlüğüne ilişkin olarak ben özgür insanım, şeyhin elini, ayağını öpmem diyemezsiniz. Bu dahi şimdinin sosyalliği içinde bir var oluş biçimidir. Bir önceki toplumsal var oluş yansımanızı, buraya cemaat içine taşıyıp, sembolize ederek güya özgürlük olarak, hak olarak diler olmanız, ancak sizin cahil olmanızdır. Durumu anlayamaz olmanızdan başka bir şey değildir. Kısacası yeni ile yeni olanlar toplumsal düşünceyle girişememeniz olacaktır.

Bireysel ve toplumsal düşünme özgürlüğünün farklılığıdır bunlar. Kişi toplumda, toplumsallaşarak başarılı olurdu. Halk içinde de, kişiselleşerek başarılı olup, kendisini bulur. Toplumsal üretim ve olanaklılığın kullanımı; halkın her tür girişmelerine, kaynaklık eder. Halkın özgürleşmesi hemen bunun yanı başında bir özgürleşmedir. Değilse karnı aç olanın, sefalet çekenin, cehaletini sürüyenin özgürleşmesi ve özgürlük gerçekleşmesi hiçbir zaman olamaz.

Kimi halk kesimi, toplumların çok farklı ve kendisine özgü bir yasallığı olduğunu kavrayıp girişmek isterler. İnanç tavırlı olan kimi halk kesimiyse, toplumun yasallıklarını anlayarak kullanıp, yeni yeni üretimsel teknolojileri varlaştırmalarla ancak özgür olacağımızı çok kez anlayamaz olmanızdır.

Toplumsal dinamiği anlayabilseler de, bildiklerinin toplumsal işleyiş süreçlerinin mantıksal ilişkilernenin kurgularını yapamazlar. Düşünce olarak çabuk yorulurlar. Bu nedenle olayı kestirmeden yoldan gidişle inançlaştırırlar. Ya da bir kanaat önderine sultasına sığınarak, ona ram oluşlarla davranırlar. Kişisel ve halka ait tutumlarını, sanki

bir özgürlükmüş gibi taleplerirler. Kişi sanı kanılarına değin olanları toplumun içinde de isterler.

Bu mantıkla sizin, değışmeyi istememek de hakkınızdır! Cahil kalmayı ister olmanız da, bir hak ve özgürlüğünüzdür! Ancak tüm bunlar karşılıklı bağıntılı üretim yaptığınız yerler dışındaki alanlarda yani toplumsal ilişkindik olmadığınız süreçler dışında bunlar olasıdır.

Böylesi abusluklar, kişi olaraktan yaşça, boyca, bedence büyümemenizi isteme özgürlüğünüzle eşdeğerdir! Siz istediniz diye büyümek olası mı? Doğa böyle bir olayı size özgürlük diye tanımış mı? Ve bunu geçerli kılmış mı? Bilinen doğa böylesi özgürlüğe kapalıdır.

Bu sefih ve soyutçu bir bakıştır. Olayı tersten ortaya koyan ve sapla samanı karıştıran cahilliktir. Toplumsal ilişkiler zorunlu ve yükümseldir. Yükümsel olan ilişki karşılıklı olarak yerine getirilen bağıntıdır. Bu yüzden cahil olmamak, en azından yükümsel hak ve sorumluluklarınızı bilmek zorundasınız. Çünkü toplumsal özgürlüğünüz ve haklarınız böyle böyle gerçekleşecektir.

Oysa sizin istek, bilinç ve öznel oluşlarınızın dışında, bir çevre vardır. Çevre sizin iradeniz dışında gelişir. Siz bu gelişmeye cevaplar üreterek çevreye uymanın yararçı kullanımını oluşturarak ancak özgür bir var oluş olarak kalırsınız. Bu nedenle, cahil kalmak değil, bilmek zorunluluğunuzdur. Özgürlüğü, bir değışmeye en uygun cevap üretmek olarak başarmalısınız.

Yeme içme barınma gibi temel olacaktan zorunluklarınızın sağlayışı olduğu için cahil kalmamak, bu yüzden özgürleşmek zorundasınız. Yani siz bu belirlenmelere, sizin dışınızdaki nedenlerle, sağlayışlar nedeniyle zorlanırsınız. Siz çevreyi özgürce belirlenirken, belirlersiniz. Yani özgürlük; doğal bir gerekliliğin ya da zorunluluğun alt edilişidir. Eş denişle, bir ilişkindik kullanım alanına sokuluşunuzdur. Yani sağlayışlarınız nedeni ile özgürlük vardır.

Ancak 'genel görü' sistemleşince, süreçteki bu kabildeki tek tek görülen cahilce olaylar, suç olmaktan çıkmazlar. Bilinç insan öznelliğinin toplumsal doku içinde dokuya bağlı, soyutlama; analiz etme, seçme ayıklama, değışkenler var etme, ilkesidir. Bu yüzdendir ki toplumsal genel görü baraj altında kalan meyve bahçenize sistemin oturmuş olması nedeniyle, bahçenize el konulması karşısında; bahçenizi istimlâk edilip, para ödenmesi yapacaktır.

Sürecek

Bayram Kaya

Kurtuluş Savaşı Öncesi Esnası Ve Sonrası duruma Kısa Bir Bakış 24

24]Toplumsal özgürlük, toplumsal güç, toplumsal düşünce kangren olan bacağıın, artık vücutla ilişkisinin kesilmesi gibi düşünebilir. Kişi kararı ve kişi düşüncesi olarak beliren karar, toplumsal düşünmenin toplumsal gücün, toplumsal öndeyinin kişilerde belirmesidir.

Genelin ya da vücudun (toplumun) kurtulması için, özel fedalar yapılmasının esamisi bile olmaz. Bazen bacağıın fedasında bacağıın adı bile anılmazken, sisteminiz yerleştiğinde de, o bacağıın protezine değin özgürleşmeyi başarır olmak toplum olarak; yüklenmek zorunda olduğunuz bir yükümlülüktür.

Genelin hayatıyet yararının sağlanışlarında kişisel temelde bakışlarla eseflenerek; ' iyi de, kangren bacak kayıp oldu' denilmez! Her gün kaç ameliyatlara onlarca can, riske girip ne fedalar için ameliyat olmaya yatarlar. Genelin yararı için böylesi kesikli süreklilikler kaçınılmazdır. Böylesi bir ameliyattan sonrada kişiler: 'hiç değilse bizden sonrasının torunlarımızın, çocuklarımızın, hayatı kurtuldu' derler.

Şimdiki halimizle kurtulmuş, tek bacaklı vücudun selamet ve esenliği içindeyken 'keşke işgalden ve esaretten kurtulmasaydık', 'şöyle şöyle olurdu' demek, tam bir kara cahilliktir. Hırstır. Aklının önüne geçmiş, bilmezlikçi iğfale değin duygu öfkesidir.

Bunlar televizyonlarda, 'başıma iş gelmeyecekse fikrimi söylerim' diyerekten, güya düşünmeyi kitlelerle tartışan bir caka satar anlayıştır da! O günün şartlarda; 'o bacak kesilmediği zaman' biz bugünlere gelemecektik ki, bu gün biz bunları konuşuyor olalım? Üstelik, 'keşke kurtulmasaydık' dediğiniz işgale dek günlerin bu günlerden üstün olan hangi özlenecek tarafı vardır? Bu da anlaşılmış, değildir!

Aksi durumda bizler bu günkü günde, 'keşke kurtulmasa idikçi! ' saçmalığı değil de, belki de Filistin'li gibi direnişlerin örgütlenmesi ile cebelleşiyor olacaktık. Kaldı ki 'bacağıın kesilmesi durumu', bir ölüm kalımın var oluşuydu. Değilse bugünkü keyfilikler içindeyken öfke, hırs ve duygularınızı söylediğiniz zamana dek rahatlığın içinde oluş değildir. Bütün sıkıntıları, yüzlerce yıllık birikintileri kendisinden sonraya bırakılmış bir, dirim sorunuymdu Kurtuluş Savaşı.

Ne tuhaf, Kurtuluş Savaşı sonrası kazanımlarınıza şimdiki ufuktan bakarak, güya eleştiri getiren birçok dimağlar vardır. Şimdiki kangren olmadığınız halde, Filistin'de, Afganistan'da, Somali'de, Çeçenistan da vs. yerlerde boşu boşuna ayağı kestirmeye hevesli olan, ortalık yerde dolanan, pek çok bönler var. Bu gibi hal ve durumlarınız, yeni devir alınan dış konjonktürel durumla, iç neden kaynaklı yapılarıdır.

Yani çok çok açken, çöpten ekmek toplayıp yiyen bakış ile tok iken çöpten ekmeğe yiyene bakışla; 'ö,ö,ö,ö çöpten de, ekmek yenir mi? ' diyen bakış, hiç uyuşturulur mudur? Bir seyir olarak, bir düzlem ve bir gerektirme olarak, bu örnek, yukarıdaki kangren tartışması ile eş anlamlıdır. Oysa şimdiki şartlar değişmiş, köprüünün altında çok sular akmıştır. Kişiler, şimdiki doygun haliyle, çöpteki ekmeği elbetteki hijyenik bulmayacaktır!

Açlık şartlarının koşulunu, bugünle; bu gündeki karnı tok oluşla, ancak böylesi absürtlükle yargılar ve hiçbir şekilde anlayamaz oluştur! Bön kişiler bu günkü iğfal edilmiş olan öfkesinden bakarak 'keşke kurtulmasaydık! ' demenin gözü dönmüşlüğünü ortaya koyabilmektedir. Oysa kangren olmuş durum, o günkü sorunun ta kendisidir. O düzlem içinde ve o zamanda; esarete razı olmayıp, savaş yapmaktan başka da hiç bir yolunuz yoksa, kangren bacağıı feda etmek zorundasınızdır.

Ülkemizde pek çok liberal aydın, karanlıkçı bir bilmemenin ya da bilinçli bir konjonktürel işbirlikçi oynamanın aktörlüğünü yapmaktadırlar. Olay ve olgulara bakışları çoğu kez ya kof görüşlülükleridir ya da şaşkırtma verişleridir.

Tarih bilinci demek, tarihi olayları yer zaman bilincine göre bilmek ten çok genelci anlayışla sentez tutumlaşmalara varabilmektir. 'Keşke kurtulmasaydık' argümanlı karamsar, iğfaller, bu tür kimi yobaz liberallerin marifetidir. Hem de; dillerinden düşürmedikleri hak, hukuk, özgürlük demelerinin şaşkırtmaları altında.

Bir olgu ve olayın; kendi koşullarında, kendi sosyo ekonomik, reel konjonktürel politiği vardır. Olgu ve olayların iç ve dış şartı belirtmelerim bu bağlamda çok önemlidir. Bizim coğrafyamızda 1914 yılına değin gelişen dış konjonktürel oluşmalar 'Osmanlı gerçeğinin' üzerine kotarılmıştı. 'Egemenci Osmanlı oluşması' bitirilmiş toprakları pay edilmiş son Osmanlı bakiyesi iştahın odağındaydı.

Osmanlının içindeki birçok farklı din, dil, ırk ve milletlerden oluşuyor olmasının yıkılmasına ilişkin geliştirilmiş olan plân, program ve stratejilerdir. Gelişmiş emperyalist ülkelerin dünya egemenliğini aralarında yeniden ve yeniden paylaşmasıydı. Osmanlı mirasına emperyalistlerin çöreklenmesiydi. Bunlar böyle görüle ve böyle anlaşılmalıdır.

Bu stratejilerin ana temeli de Osmanlı'nın Balkanlar, Ortadoğu, Kafkaslar gibi enerji alanlarındaki egemenliğinin yıkılmasına ve bunun paylaşılmasına yöneliktir. Hatta Asya koridorlarına sızılmasıdır.

1920 ve 1923 yıllarında coğrafyamızın kendi konjonktürel stratejileri çökertilmiş bir Osmanlı bakiyesinden nüveleşen oluşmanın boğulmasına yönelik girişmelerdir. Elbette buna karşı verilen iç dirençli cevaplar da bir demokratikleşme siyaseti olmayıp, bir oluşmanın güç koyan karşı gücüne güç konuşla gerçeklenmesine denk düşen siyaset ve politikaların yol araçları olacaktır.

Oysa demokrasi, bir düzlemi, düzeyi tutturmuş olan referansın yol enstrümanıdır. Siz olmayan bir düzlem işleyişinin mücadelesi içindedesinizdir. Halbuki bir nüve; önce kendini geliştirmeye değin olacak konumlanmanın ve özgecil, bencilliğe değin, belirmelerini taşır olacaktır.

Sürecek

Bayram Kaya

Kurtuluş Savaşı Öncesi Esnası Ve Sonrası duruma Kısa Bir Bakış 25

25]Sözün gelişi iç şartlarda 1920 ve 1923 yılları arasında gelişecek olan genç cumhuriyetin kendisini dinamikleştirir oluşmaları karşısında, dış konjonktürsellikler de buna karşı, kendi dinamiklerini ortaya koyacaktır. Bunu görmez, bilmez olmak, aydınının affedilmez tavrıdır.

Bu bağlamda ve sözün gelişi Anzavurlar ayaklanması ve daha sonraki Şeyh Sayit ayaklanmaları, dış konjonktürün yararlanmasına açıktı. Ve bu ayaklanmalar, tehdit olan konjonktürce desteklenmeye pek uygundurlar. Üstelik bu isyanların tertibi yapıldıkça insan hakları soslu savunmalarla ve güya ayrılıkçı kesimlerin 'kendi kaderini kendilerinin tayin etmeleri' bağlamındaki, emperyalistlerin oyun içinde oyun olan destekçi düşüncelerine de çok uygun gelişmelerdir!

Emperyalistlerin bu karşı iç isyanları sözüm ona insancıl kaygılarla destekler olmalarının nedeni; hem emperyalizmin karşısına dikilen, 'kuvvacı milli direnci çökertme' amaçlarına pek uygundur, hem de daha sonraları genç cumhuriyeti içte çökertme amacına çok uygundu da ondan. Emperyalizmin bu türden 'kendi kaderini kendilerinin tayin etme' destekçiliği, emperyalizmin işine geliyorsa, o öyledir.

Oysa ki tüm Dünyada 'Kendi kaderlerini kendilerinin tayin etme' senaryosu, emperyalizme kol kola olmayıp, aksine direkt emperyalizme karşı olan bir ilke eylemseliktir. Oysa milli mücadelenin güya karşı iç isyancılarına tanıdıkları bu 'kendi kaderlerini kendilerinin tayin etme haklılık ve hukukunu', aynı emperyalistler, 'kuvvayı milliyecilere' hiç tanımamıştı! Nedendi acaba?

Direnç emperyalizme karşıydı da ondan, emperyalizmin işine gelmiyordu. Bu nedenle ve esasen de hiç bir emperyalizm, hiç bir geri ülkelerin kendi kaderlerini kendileri tayin etme hakkını sağlamazdı. Bu hal emperyalistlerce 'kendi bindiği dalı, kendisinin kesmesi olurdu.'

Bu tanım zaten emperyalizme karşı oluşun dirençleşmesidir. Oysa Kurtuluş Savaşındaki, yeni iç milli mücadele başlatacak oluşmanın, kendi kendine bir emperyalist güç olması olanaksızdı. Oysa genç mücadele, kendi kaderini kendi tayin etmek isteyen, kendi başının kaygılarına düşmüş bir dinamiktir.

Böyle olunca iç isyanları genelde ve işgal altında emperyalistler yönetir. İşgal ettikleri ülkelerin iç şartları içindeki durumlarına göre ve emperyalistlerin kendi algılarına göre; bu durumları ya desteklenir bulurlar ya da kösteklenir biçimde görmektedirler.

Kuvvacılara karşı olan iç isyanlar da, emperyalizme karşı oluşan, 'yeni ve bilinçli bir direncin' olduğu noktada boğulmasına yönelik bir dış destekli çapulcu isyan girişimidirler. Bir iç isyan, ister yararcı amaçlı olsun, isterse zararlı amaçlara değin olsunlar, görünüş yüzleri daima halkın onamasına yöneliktir. Her oluşma, meşruiyetlik eksenleşmesi içinde, olmak zorundadır.

Karşı iç isyanların, görünür makyaj yüzüne dek kriterleri de, bir dış işgalin onanmaması, esası üzerine olarak sahtecilinden olmalıdır! Bu bağlamdaki tüm girişmelerin, meşru olması için ulusal anlayış ölçütleriniz de ve düşünceleriniz de; işgali onanmamaya değin devinişli temel referanslarınız olmalıdır.

Oysa her iki isyanda da; gerek Anzavurlar isyanına değin kalkışmalar da, gerek Şeyhsayit isyanlarında ve diğer isyanlarda da, işgalin halkça onanmamasına yönelik bir öne çıkar oluşun sözleri ve devinme kalkışmaları yoktur. Oysa bu isyanların bir işgal

koşulların da ve bir toplumun var olması koşulların da yer ve zaman olaraktan hiç olmaması gereken hilafet ve dinci kalkışmacı söylemleri vardır.

Bu tutuma dek oyalama ve yıldırma taktikleri; işgalin sürmesine yönelik, savaş sonrası yapılaşmayı akamete uğratmağa yönelik, dış dümene hizmet eder bulanıklığın gidişine hizmettir. Bir ulusun uyanışına yönelik yeni ve bilinçli var olmasına gazez isabetli; girişimlerin durdurulmasına havi olan kalkıştırmalardır. İsyandar tamda genç ve yeni oluşmaların boğulmasına yönelik belirmelerdir.

Hiç kendisini vatansever gören girişme ve sözüm ona liderlikler; işgal altındaki ülkede, Kurtuluş Savaşı yapmadan; ya da savaş sonrasının harap koşullarında; toplumsal sürecin oluşup düzenleşmelerine omuz vermeden; karşı dirençle ortaya çıkarlar mıydı? Yine bir halk yaşayış tutumu olan özellikleri ve halkçı öznenin özlemi olanları; toplumsal yaşayışla bağlantısız, toplumsal yaşayıştan uzak olan, şariat ve hilafet gibi, o an toplumun yararına olmayan, halkçı, etnikçi (cemaatçi) kalkışmaları yaparlar mıydı?

Değilse karşı iç isyanlar, ne bir toplumsal özgürlükçü var oluşun ayaklanmasındırlar; ne de bir, meşruti oluşa değin belirmenin dirençleşmesidirler ve ne de, toplumsal ahlaksal normlu olacakla bir ideolojik formasyon, hiç değildirler. Oysa ki karşı iç isyanlar, emperyal olmayan eyrensel mefkûrenin de, dış desteğini almış olan, oluşmalar ve göz kırpmalar da, hiç değillerdi.

O anlarda emperyalist olmayan dış dünyaya rağmen, 'Anadolu'nun kendi kaderlerini kendilerinin tayin etme hakkına karşı,' işgalcilerin bunları destekler olması dahi bu isyanların, gerici ve mandacı himayenin dümeninde olmalarının asal ve asıl kanıtıdır. Bir işgalcinin onayı başka bir işgalin onayıdır.

Yeni oluşan Türk birliği düşüncesine ilişkin safhalaşacak iç gebelik durumlarını, emperyalistler gayet iyi bilmektedirler. Emperyalist hafıza, kendi süreçleşmeleri içlerindeki toplum öncesi oluşan yapıları içinde ve toplumsal yapıya giden süreçleri içinde, kendi tecrübeleri olmuş ETNİKÇİ tarihi aşamalarına değin görülen kalkışmaların birer beyhudelikler olduğunu bilmektedirler. Türk'ün iç isyanlarının, gerici oluşunu, keşmekeş ayaklanmalar oluşunu; sadece başka yer ve başka zamana bağlı olanın bir tekrerrü olduğunu; çok iyi bilmektedirler.

Emperyalistler kendi tarihi oluşmaları içindeki deneyimleriyle bilmekte idiler ki, etnikçi olan halk yapı kutuplanmalarına değin gerilimlerini, kendileri de, zorunlu olaraktan taşıdıklarının bilincinde idiler. Emperyalistlerin, bir zamanlar kendi içlerinde de etkin olan ve problem olarak var bulunan bu halk motiflerinin tarihi seyirlerinin 'kendi kaderlerini, kendilerinin tayin işleriyle' hiç de ilgili olmadığını pek ala iyi biliyorlardı.

Sürecek

Bayram Kaya

Kurtuluş Savaşı Öncesi Esnası Ve Sonrası duruma Kısa Bir Bakış 26

26]Böylesi işgal altındaki bir ülkede, işgale karşı oluşan ulusal direnci kırmak için işgal olunan yerin iç unsurları dini etnik temeller üzerinden direnişe karşı güç olarak 'kendi kaderini kendi tayin etme' desteğinin etnikçi düzlemlerde, bir Kızılderililere ve bir Aborjinlereneden verilmediği hiç düşünülmez.

Üstelik böyle bir desteğin, işgal olunan ülkenin içindeki etnik unsurları; bir derebeyi düzleminde, bir cemaat zamanına dek düzlem içinde tutan, gerici olan tutumlarıyla başbaşa kalmalarıyla denk ve eşdeğer olduğunu çok çok iyi biliyorlardı. Oysa, toplumsal ittifakı yapılar böylesi ayrışmaların üstesinden gelirdi. Bunu yapmak için toplum, üretim ve üretimin paylaşılmasına bağlı, tutulan hal ve yolun gidişleriyle (demokrasi ve özgürlükleri) etnikçi tutkuyu bastırıcı genler gibi etkinsiz kılardı.

Ne zaman böylesi toplumsal işlevler tavsar olur, o zaman toplumsal olanların bastırıcı gen işlevli olma özelliği de yiterdi. Toplum çatışma ve etnikçi konuşmaların ayrışmasına giden bilmezliklere sapardı.

Aksine emperyalistler, bir ülkedeki toplum öncesi bu tür oluşmaların aşamasını taşıyan görüntüleri kullanırlar. Emperyalistler bu etnik cemaat yapısı kaderlerini tayin etme bahane yaklaşımı ile ittifaka sokarak istilacı olmuşlardı. Böylesi insancıl(!) müdahaleler gelişmemiş ülkelere her yerde yapılan bir emperyalist tasalluttur.

Emperyalistler karşı iç isyanları kendi çıkarlarına yarayacak şekilde emperyal ana nedenini kamufle edecektiler. Böylece isyanları halkın olumlayacağı şekle çekerek, dikkati men eden, toplumun ekseninde değil de, halkın (din-etnik) kutsallıkları odağında eksenleşecektiler!

Bu türden asıl meşruti nedenlerin çekimi ile, kimi isyana katılan ortalama değerci yüklemli birçok kişilerin de aldatılmasında, kişilerin isyana katılmasında ilke olmuştur. Ama, asal eksenini bulamamış cahilce bir sahip çıktı bu. Emperyalistçi çıkarlara dek, kamufleajın nedeni ile çıkartılan isyanlar, çoğu karşı isyancıların hiç de farkında olmadıkları ve asla olamayacakları, bir dış tahrikli durumdu bunlar.

Karşı isyana katılan isyancılara göre; işgali onamamak asıl nedendi. Ancak emperyalist etkiler ile asıl neden, vesile nedene konumuna çoktan dönüştürülmüştü. Eğer karşı iç isyanlar amacına ulaşsa idi, bu isyancılar hiç de 'kendi kaderlerini, kendileri tayin ediyor' olamayacaklardı. Aksine saltanat ve hilafet himayeli işgal sürüyor olabilecekti.

1930'dan günümüze değin de dış konjonktürel stratejiler değişmiştir. Stratejiler genç Türkiye Cumhuriyeti varlığı üzerinden ve onun iradesi dışındaki nedenlerden, servis edilmektedir. Artık Cumhuriyetimiz, alayı vala ile dış güç emperyalistlerce de olumlanmıştı. Çünkü yeni konjonktürel gerçeklik, emperyalistlere, yeni bir projeyi ortaya koymalarını dayatmıştı.

Bu proje içinde yeni Türk devleti de, hesap hamleleri içinde olmalıydı. Tek bir mesele kalmıştı. Halkı, kara cahil aydılar tarafından, iç meselelerle birbirine düşürtüp kutuplaştırmaktı. Kimi aydınlarla, gerektiğinde toplumsal evrimini olgunlaştıramamış bu kutupları, gerektiğinde gerilim alanlarına dönüştüren devinimlerle, kaoslara sürmekte!

Ancak burada emperyalistler için görülmesi gereken proje şudur; genç oluşmanın ve Cumhuriyetin gelecekte ve ahvalde emperyalizmin çıkarlarına cevaz verir olup olmamasıdır. Bu nedenle bir biçimde emperyalistler kendi konjonktürel eylem bölgelerinde, her tür yönetsel ve siyasal; reel ekonomik ve güncel politikalarına yön

verir olabilmeleridir. Bunu sağlayacak olan enstrümanlar bir ülkede nasıl harekete geçirilirdi?

Bunlar, görülmesi ve karşı cevabı oluşturulması gereken, oyunun kurallarıdır. Atatürk'ten sonra kısır politikaların bunu görememesi, ya da görse bile, bu dış direnç karşısında ikbal ve hırsı uğruna, acizlikle, gafletle olan davranmalarını; tarihi bir olgu gibi algılarla geliştirmektedirler. Bu sadece bizde değil, emperyalizmin bütün egemenlik alanlarında bu böyledir. Dış etkiler, ülkelerin yönetiminde, oldukça fazla ve baskın olabilmektedirler.

Bu yüzdendir ki 1950'lerde daha mı özgürdük, çoğulcu demokrasiye mi geçtik? Türban bir kişi hakkı ve kişi özgürlüğü mü? Türban okullarda olması gereken bir hak mı? Türkiye'de darbeler bir kurucu kadro ihsaslaşması mıdır? Resmi ideoloji midir? Gibiden abuk sabuk sonu gelmez tartışmalarla ve dışarıdan ithal kadrolarla, oluşmalarını; akıl dışı kılıflarını hazırlarlar. Bu tartışmalarla kişisel özel yaşama değin öznellikler, topluma değin olan, nesnelliğin yerine konmuş bir karıştırmadır.

Dış konjonktürel tesirlerin yararçı olmayan propagandacı etkileriyle, ülke yararına olmayan; siyasi ekonomik hukuki vs. açılımından uzak düşüncülerle, ya da bunlara dek uygulamaların şaşırtmalarıyla, aydın işbirlikleri; karanlıkçı aydınlarca ele alınır ve değerlendirilir olmaları, mevcut ülke ufkunu bir iyiden karartmaktadır.

Bugün sınırları cetvelle çizilmiş. Masa başında ve emperyalistlerin isteğine göre çizilmiş olanlara: devlet ve siyasi coğrafya olmanın, gelenek ve bilincinden ve deneyiminden yoksun ülkelere, 'kendi kaderini kendilerinin tayin etmeleri hakkı' verilmektedir!

Alt yapısız olaraktan, üst bilinçsiz olaraktan; insan hakları bağlamında, kendi kaderini kendilerinin tayin etmeleri usulü dâhiliyesinde, o yapıyı göbekten bağımlı kılan destekler verilmektedir!

Gerçekçi olmayan bu insani görünümlü mantalitenin ülkelere bir bahane konu olarak müdahale ettiriciliği ile en gerici yönetimlerle, en ilerici yönetimler bir arada ve kol koladır. Bu hal ile, emperyalizme destek verildiği sürece, bunlar ayakta durmaktadırlar. Yapısını oluşturamayanın demokrasisi de olmuyordu. Olursa da ısmarlamadır.

Sürecek

Bayram Kaya

Kurtuluş Savaşı Öncesi Esnası Ve Sonrası duruma Kısa Bir Bakış 27

27]Günün ekonomi politik siyasetleri de hemen iç ve dış girişmelerin bu iki nokta oluşması arasındaki skalada belirmektedir. Tüm mesele dış ve iç konjonktürselliğin böylesine bir birine bağlı oluşudur.

İç içe oluşmaların etkileşmesinde, mütekabiliyet esaslarına göre sizin de kendi dinamiklerinizi, paylaşan çıkarlar ve dayatmalar olaraktan, karşı taraf için ortaya koyabilmenizdir. Tüm var oluşun özgürleşmesi bu bağıntıdadır. Değilse Türkiye'deki darbeleri ve her türden gerici oluşmaları, sadece bir iç dinamiğin referansları imiş gibi tartışmak, hayali ve kara cahilliktir.

Bugünkü tüm ulusal ve toplumcu yapılar, zorunlu bir tarihi süreçlerin girişim eşen aşamasıyla biçimlenmişlerdir. Farklı etnik temelleri içerir karışmalarla görevdeşleşen, amaçlaşan ve sağlayışlar yükümleşmesi ortaya koyan, yepyeni toplumlar oluşmuşlardır.

Bunlar bugün ayrılıkçı kalkışmaların değil, toplumcu eksenin etrafında değer üretmenin ve üretilen değeri paylaşmanın olumlamasını gerçeklemedirler. İnsanlar etnik yapısına sahip çıkmadığı için değil çıktıkları için sömürülürler. Çünkü bu yapı içinde güçsüz ve bilinçsiz tutulmanın kullanımına müstehak olurlar.

Toplumsal oluşlar içinde üretilen, toplumsal değerlere toplumsal yurttaşlığa, toplumsal egemenliğe, toplumsal özgürlüklere, etnik kimlik gibi isimler takılarak, meydana sürülmesi; sizi sömürülmeden kurtarmaz. Siz bu değerlerin sağlayıcısı ve sürdürücüsü olacak değerlenişlerin eksenleşmesini yaratmalısınız.

Bu yaratıcılığınız da ancak ve ancak etnik olmayan ama bir ismi olan, toplum denen, zorunlu oluşmanın yapılaşmasıyla olasıdır. Çağdaş gücü ve çağdaş gelişmeyi ve rfahtı etnikliğinizle değil, toplum olmanın gücü ile toplumsal ittifaklarla sağlayabilirsiniz.

Halkın öz hareketi oluşturulunca, bu demektir ki, bu özhareket, otomatikman yeni devletin kurucu iradesi olacaktır. Bu kurucu otorite, bence Dünya'da en serbest katılımı oluşturulan, örneği az olan bir çokta otomatik oluşma gibidir. Hareket otomatikmandır, katılım da otomatikmandır.

Çünkü baştakiler olması gerekene sükûnet içinde ve işgalin tarafında gizli propoganda pompalaması içindedirler. Böylesi başsız kalışla, tabiidir ki bu otomatik oluşmaya gelişte saltanatın bilinçsiz payı vardır. Ve de kişilerin ve halkın bu süreci olup bitenleri anlama, anlaşılana biriktirme süreci vardır.

Yine halkın, olup biteni ortalama duygu etrafında ve ortalama hareket ekseninde biriktirişleri vardır. Eğer bir Birinci Dünya savaşı ve arbedesi olmasaydı, bakiye Osmanlı toplumu üç yüz yıldan beridir süre gelen çöküşe değin ıslahat ve reformla ayakta tutulmak istenişin her tür zilletini, yaşadığı gibi yaşayacaktı.

Yüzlerce yıl süren reform ve ıslahat hareketleri çöküşü önlemeye çare olamamış, yapıyı köktenci değiştirememişti. Yapı içinde, yapıyı değiştirecek bilinçli bir örgütlenmede çıkmamıştı. Sadece yapının yıkılışına hayıflanan kimi macera heveslilerle, zaman zemin uyumsuzluğuyla, boy gösterir olmuşlar.

Aslında Osmanlı imparatorluğu güncel ve ergin bir toplum özelliklerini hiç taşıyamıyordu. Toplumsal meslek ve sanların bireylerin bilinçleşmesi yerine, halkçı bilinç olan molla yapılaşmalar, hacı hoca, ulema,zahit, zühit, şeyh şih, tekke tarikat mürit eksenli düşünme gerilikleri konuşulurdu. Bu sanlar iltifat ve itibar görürdü. Genele değin

düşünce içinde toplum kavramı ve sınıflanmış bir bilgi edinme hemen hiç yoktu.

Kurtuluşçu harekete değin çekenlikçi, ortalama değer duygusu, üç aşamalı bir belirişle, yan yana bulunuşu arasında seçilmiştir. 1- Halkın, içinde bulunduğu düşünce dalgalanmaları arasında, üç çeken alan belirmişti. Bu çekikleşen, gruplaşan oluşmalar içinde; daha az kabul edilirlkte olan, en alt uç düşünme ile oluşan taraftar gruplar vardır. Ve yine aynı daha az kabul edilirlkte olan; üst uçtaki aykırı düşüncelerin taraftarı olan gruplar vardır.

Bu iki en az alt durumla en az üst uc durum olan minimum uçlar arasında da, bir ortalama birikme vardır. Bu ortalama birikmeler görece, çevresinde daha çok kümelenilen, azami sağduyulu olan; ortalama düşünce grubu da vardır. En az alt düşünce, umutsuz mandacı gibi olabileceken; en üst uç düşünce de maceracı, bencil, ırkçı saldırgan vs. olabilecektir. Oysa ortalama karar: 'ya istiklal ya ölüm' deyişle az çok yaklaşıklıkla başı sonu belli bir eylemselliktir.

Ortalama sağduyu (deneyim) kısmen sınırları belli, çağdaş ve güncel bir toplumun aidiyetliğinden yana olmanın inşasıdır bu. Bu tür ortalamalar bir başlı olmak, tek bir rotalı olmak zorundadır. O da karizmatik bir önderi veya haldeki var olan şartlara en uygun düşen, akılı; duruma uygun yön tutuşları sürecin kendi olması gereken doğal akışıyla doğrulanaraktır. Süreç seçilip, ayıklanışların elemesi ile gerçekleşecektir. Genç cumhuriyetin kurulmasında olup biten, başarılan da, buydu.

Bu ortalama duyguya veya öz harekete katılıştı; katılımcıların kişiliklerine, kimliklerine, inanççı olup olmamasına, hangi etnikten olduğuna gibi kabullerine bakılmaz. Bu bir gönüllü katılıştır. Elbet bu katılıma da olumsuz kimlikler, bu harekete virüs olarak sızacaktı. Ama bunlar genelleşir bir durum olmayacaktı. Bu toplumsal olanın paydaşlaşan aidiyetleşme yapısalılığıdır. Artık savunmalarınız, iddia ortaya koymalarınız; etnikçi ilkel soy sop aidiyetliği üzerinde değildir.

Sürecek

Bayram Kaya

Kurtuluş Savaşı Öncesi Esnası Ve Sonrası duruma Kısa Bir Bakış 28

28]Kişinin etnik özellikler içinde olması, toplumun ortaya çıkardığı bir potansiyel değildir. Etniklik toplumun bir özelliği olmayıp, toplum içine taşınan halkın yapısının bir sosyal özsel bir anlama öznelliğidir. Toplumlar bu tür ilkel etnik inançlaşmalar üzerine devinmezler. Toplumlar, toplum sal olana değin oluşmaların normları üzerinde devinir bir bilinç durumu, düzey ve düzlemidirler.

Tarihsel gelişmeden kaynaklı eski etnik inanççı ve etnik kimlikçi sosyal halkçı yapı, insanların topluma taşıdıkları öznel inanmalı kamburlarıdır. Öznel halkçı kimlikler ne olursa olsundu, tarihi süreç içinde bir karar alınışla topluma kat ılınmıştı. Ve toplumsal ittifaklar, etnikçi inançlar yerine, kendi ne özgü bilinçli paydaş oluşturulmalarıyla, hakçı, hukukçu sahibi yetiliklerimizle yapılaştırılıp sürdürülmüştür. Zaten toplum bunları da (etnik yapı ve inançları da size) sormazdı da.

Toplum bunlardan oluşmadığı için toplum bunların seçmense de yapamazdı. Bunlar böylesine paydaş oluşturulacak olan bir toplumsal yapının unsuru değildirler. Öznellik, toplumcu yapının hemen yanı başında bulunan halkın davranımıdır. Öznellikler (inançlar) tarihsel sürecin ve tarihsel coğrafyanın, oluşmaları içindeki sosyolojik (insan yaşamı; insan-insan ilişkisi) birikmeleridirler.

Bu öz hareketin kendiliğinden irade oluşu, toplumsal sözleşmenin ve toplumların müesses iskeletinin teşkili ve ruhudur. Kendiliğinden bir sağlayışçı zorunluluktur. Bu karar müesses düzenin oluşmasında bilinçli alınan bir karar değildir. Yol alıştıraki akıl edişlerle düzen kılınacaktır. Adeta yapının bir kusuru düzelirken, zincirleme oluşan kusur düzeltmesinin bilinç edilmesidir. Öz hareket, bıçağın kemiğe dayandığı, zor zamanın ortaya koyduğu amaç birlikli, kararlı yapıdır. Öz hareket içinde inançların, etnisitelerin, varlıklı, varlıksız halkçı oluşların, esamisi olmayan bir durumdur. Onların üzerinde olan bir konsensüs harekettir.

Öz devinmeyince, göz görmez. İyi de halkın özü nedir? Halk nasıl görecekti? Öz hareket halkın kendi dağarcığında olmayan ya da çok azlıkla, halkın seyreklikle yaptığı veya yapa geldikleri içinde, pek işlek olmayan, kendi rutin alışmalarına aykırı olan tutumlardır. Kısaca halkın alışmalarına yabancı gelen tutumlardır. Bu fark halkın gözünün göreceği tutumlardır. Göz bu yabancı tutumları görür. Halk bunlara karşı, tutum davranışlar üretir.

Halkın kendi alışmalarına değin tutumları içinde yapa geldikleri edimlerin halktaki karşılığı ya da sosyal yapıdaki karşılık algısı; özgür olmaktır! Bağımsız olmaktır. Bu söylemleri destekler olmak da halkından yana olmaktır! Bu hller halkın kendi alışmalarını sevmesi ve sürdürmek isteyişleridir.

Halk olay ve olgularını, böylesine kendi özelinden değerlendirişlerle, bu mantık açısından bakarak, kıyaslarlar. Halkın tutumu, kendi alışkanlık ortamlarını sürekli ve pek pek değıştirmeden yaşatmanın eğilimindedirler. Bu tutum bir çeşit, halkın kendi kişi özgürlüğünü koruma isteyiş anlayışlarıdır. Bu gibi önceden beri yapıla gelen alışmalardan sapan her görünüşler, halkta sapma (sömürülme) dek anlayış olgusunu ortaya koyar. Bu nokta bir sosyal öğrenme olarak direnişleşir.

Yani alışma halkta bir rahatlık iken, bu rahatlıktan olabilecek bir sapma, halkın rahatsızlığı olur. Halk rahatsız iken, siz rahat olamazsınız. Halkı alışmalarından uzak koyan, halkı alışmalarından sapıtan bir durumda işgal altında oluşun, ilk zamanlarıdır.

Bu da sizi (halkı) gönüllüce olan, halkın kendi kendisine gelişecek öz davranışına

götürür. İşgal ortamı hiç kuşkusuz ki sırf bu bağlamda sizi alışmalarınızda alı koyan bir tedirgin ediciliktir. Bu tür direnişlerde sürdürülemezse, zamanla alışmaya döner. Bu türden öğrenme toplumsal bilinç gibi değildir. Ama bu eğilimler de yönlendirilirdir. Yararcı da olabilirler.

Böylesi bir halkçı bilinçlenme kılınısta, vereceğiniz fevri ve ani tepkilerin dışında, sizlerin kararlı ve dengeli; birlik oluşturucu, eylemlerinizi için; bir sükûnet zamanınız olacaktır. Bu sükûnet zamanı, sizleri önce durumu anlamaya yönelten bir tepki koyuşa götürecektir.

Akabinde de sizleri, oluşacak olan reaksiyon hareketle buluşturacaktır. Ve bu alışma noktasında sapar olmanın tedirgin ediciliği sizleri bu tepki içine katar olacaktır. Artık siz bir oluş içindesinizdir. Ve bu oluşmanın ucu giderekten, yeni bir kurucu otoriteye varacak olan, bir oluşmaya doğru; 23 Nisan 1920'ye gelip dayandırılacaktır.

Bu da şu demektir. Bir hareketin organizasyon elle yürütülmesi eylemi; direksiyon, rotül ve fren hareketi ile benzeştirilir ise. Bu benzeştirilenler yani yönetim kadrosu, halkın öz davranışları ortaya çıkmadan önce hiçtir ve hiç bir şey yapamazlar. Esasen bu yönetici kadro ortaya bile çıkamaz. Neye göre çıkacak! Neden çıkacaktı ki...

Bu tür yönetici kadrolar, kendi içlerinde kademeli organize oluşmalarıyla, yönetilecek olan halk hareketini sırf kendi başlarına, ortaya çıkarıp kendilik bir halk hareketini, öldürüp başlatamazdı. Yani liderler ortamın eseridirler, ama kendilerini oluşturan ortamı sağlayamazlardı. Sadece var olan ortama uygun kararları alırlar, ortamı yönlendirirlerdir.

Kendiliğinden başlayacak bir halk hareketi de, bunlar sız (lidersiz) hiçbir yere gidemezdi. Çünkü kendilik olan hareketler, her biri bir çekim alanı olan elebaşlarla yönlendirilirler. Yine bu kendilik hareketler, kademeli olacak yönetim birimlerinden yoksun olduklarından hiç bir yere gidemezdi.

Kendiliğinden sosyal olay ve olguların kendi üzerine dönen yansımadan kaynaklı, edilgen etkimeli devinimlerdir. Halkın öz hareketi varsa, bu yapılaşmalar kendini gösterir. Koşullar, sürecin akışındaki doğal seçilimle, mücadele şartlarında, kendi öncü liderini belirler. Lideri olan hareket içinde artık söz birdir, eylem fevri taşkınlık olmaktan çıkar, ana hedefe göre yönelir.

Bu gelişme ile düzenliliğin organizasyon hareketleri, başlar. Çoklu gelişen yapı, yönetsel birlikle denetlenir. Oluşan faaliyetleşmeler eşgüdümlüdürler. Organizasyon hiyerarşik olarak, yukarı doğru giderken, gittikçe azalan tikel sayılardaki yöneten yapılara dönüştürülürler. Bu organizasyon da kişisel hırslara ve kişisel inisiyatifliklere varan, kişisel inisiyatifliğe ayrışan karakterleşmelere de dönüşebilir. Hatta karşılıklı çatışmalara da dönüşür.

Sürecek

Bayram Kaya

Kurtuluş Savaşı Öncesi Esnası Ve Sonrası Duruma Kısa Bir Bakış 29

29]Halkın öz hareketi, artık bir tanımlılık olmuştur ve konvansiyonel olmuştur. Bu tanımlılık ve konvansiyon olmadan, inançlarınız, vaazlarınız, finans durumlarınız, geçici bir coşku durumu yapmaktan öte, etkin olamazdı. Konvansiyon sonrasıdır ki bunların (inançların vaazların ve finansmanın) girişen, işlevleşen hareketleri başarılı ve sürekli kılacaktır. İnançlar bundan sonradır ki öz hareketi daha etkin bir yapıya ve yapı organizasyona kişilerini şevkle götürür.

Artık bu öz hareketin doğuşu da; gelişmesi de; kendisini, kullandıkça tüketen kaynakların tükenir oluşu gibi bir doğru orantı içinde, kendisini sınırlayacaktır. Hareketin sınırlanmasına giden süreçler finansmanın olmamasıdır. Harekete dek propagandacı vaaz eden motiflerinin olmayışı hareketi sınırlar. Yine, işgalcilerin artık fiilen ortada olmayışı gibi tükenir olan bu kaynaklar nedeni ile öz hareketin sınırlanması sağlanır, olacaktır.

Bu yapılar (inanç ve vaazlar) hareketin oluşması için temel neden değildirler. İnanç ve vaazların yerine başka şeyler de konabilir. Ama böylesi bir öz hareket içindeki halkın, kendi kurtuluşuna dek oluşmaları konusunda, kendi kararının olması, temel ve esas tartışılmaz bir nedendir. Yani dış çevrenin finansman sağlaması ve propaganda yapar olması, dışa değin çevrenin şartlarıdır, Ama bu dış şartlar, halka değin içte olmayan, kendi öz kararı olmayan eylemleri de, tetikleyemezdi.

Örneğin inançların yerine, özgürlük, vatan sevgisi, topluma feda olmak, özgecilik, vatandaş gibi kararlılık yaratacak olan fevri inanmaları da koyabilirsiniz. Bu şevklendirici bilinçlenmeler ister inançlı olunsun, isterse inançsız olunsun, herkese hitap ederdi.

Yani ikinciler, vatandaşlık, ortak yüküm üleşme gibi çekenler dinsel anlamalardan, inanç olaraktan çok farklıdır. Ve bu yüreklendirici karar kıldırıcılar farklı noktaları da oluştururlar. Yine bu çekim merkezine fiili işgal edilme yerine, bir vehimsel dış tehdit algısını da koyarak siz, öz hareket durumunu yaratırsınız ve sistemi işletirsiniz.

Finansman edinmeyi kısa bir süreliğine herkesin kendi canını dışına takması ile sağlar olabilirsiniz. Yine kendi olanaklarının teçhizi şeklinde bir organizeliğe götürebilirsiniz. Bu size kısa bir zaman ve zemin kazandırır. Bu kazanılan zaman ve zemin içinde hareketin dış geliştirici etkileşme şartlarını oluşturmanızı sağlarlar. Ama öz hareket yerine hiç bir şey koyamazsınız. Ne para, koyabilirsiniz; ne de silah. Öz hareketle, öz hareketi ortaya çıkarmayı karıştırmayınız.

Bu türden dışsal etkir, ilineksel nedenler, halkın öz hareketini; noktadan, yani oluşma yerinden, dışa doğru salındırır. Yani oluşumu, kaynağından (kişilerden) , çevreselliğe doğru boyutlar olmakta çok etkilidirler. Bu öz hareketin kişilerden, içten yırtılarak, dışa doğru açılmasıdır. Öz hareketin kendi oluşma zorunluluğunda, yani öz hareketin kendin de (bencillikte) , keyfi oluşların iradilikleri yoktur.

Hareket biriktikçe, yönsüzlük nedeniyle, kontrolsüzleşir. İlinekseller, öz hareketin oluşup, direksiyon, rotül ve fren hareketleri gibi kademeli yönetimlerini oluştururlar. Bunun üzerine, yönetsel hareketler, öz hareketi biçimleyip, eğimleştireceği durumlarını akıştaki yolun gidimcini planlamakla, belirlerler. Artık bu karşılıklı etkileşmenin yolun yürünüşüdür.

Yani öz hareket şartlarının oluşması ile siz önce öznel ve fevrileşirsiniz. Akış yatağının dışına taşmak, soyut olarak özgürleşme! Bir başkaldırı olarak görülürse de, bir

yanılmadır. Her yayılış atıl ve güç kaybı olacağından, o akış geri beslenişli de olmayacağından, amacı gerçekleştirip, hedefine varamazdır.

Buraya kadar anlatılanlar tamam da, öz hareketi tetikleyen neydi? Bir halk hem de ümmetçi bir yapı, içindeki halk, neden öz harekete kalkardı? Halkın, derebeyi koşullarında yoğrulduğu, etnisitel ve yöresel damgalı kültürel unsurlarıyla figürleşmiş yapılarından bu türcü halk insanlarından, nasıl bir ulus yaratılmıştı? Çok basitti. Gazi mazideki oluşma kültürü ile halka ve kadrolara seslenip şevke getirip (ısıtıp) ,giderekten hareketi kaynar suyun (devrimlerin) şiddetine alıştıırıyordu.

Kurtuluş Savaşı sırasında ve Kurtuluş Savaşı başladığında, manzarayı umumiyette neler vardı?

1- Halk, Birinci Dünya Savaşı ile 9 cephede savaşmıştı. Ve bu savaşları kararlı olarak sürdürmüş olmalarının maliyet hesaplarını anlayıp dinleme ve içlerine sindirme durumlarını henüz daha hazmedememişken, orduları dağıtılmıştı. Silahları bırakılarak, teslim alınmıştı.

Bırakın savaşçı bir emperyalikteki uyruğun bu durumlarını içlerine sindirememesini: en makul, mütevazı halk yapıları dahi, bu ağırlığı ve ezilmeyi hiç kaldıramazdı. Ki bu duyusu hisseden halkın kendisi kul da olsalar, halkın üzerinde devindiği, kendisinin onayıp itaat ettiği büyük bir maziden geliyordular.

2-Üstelik bireysel insanların en temel, birincil var oluş haklarınızdan olan; 'güvende oluş' duygunuz ortadan kalkmıştır. Bu açıkça demektir ki, son emperyal mülk olan Osmanlının; işgal edileceğinin ayak sesleriydi. Dahası da, sizin; karşı konulmaz bir ruhla, teslimiyetçi yapı içine sokuluşunuzdu.

3-Vahdettin, tam bir işbirlikçi idi, müstevlilerin arzusu hilafına davranış gösteremediği gibi, onları himaye eder görünümde idi. Zamandaşı olmayan, Diktatör Saddam kadar bile, yönetici olmanı gurur ve cesaretini, sorumluluğunu yapamıyordu!

Sürecek

Bayram Kaya

Kurtuluş Savaşı Öncesi Esnası Ve Sonrası Duruma Kısa Bir Bakış 30

30]Oysa Mustafa Kemal başını koltuğuna alan bir lider iken Vahdettin, kimilerinin gösterdiği gibi her nasılsa(!) düşmanla işbirliği edişle, yurdu kurtaracak olan bir kellesi esende olan bir insandı. Onca yurttaşı ölüyor, darp olup işgenceye tabi olup tecavüz görüyor, yeri yurdu yakılıyor, mülkü müsadereye uğruyordu. Ama Vahdettin esen de oluşla, yurt kurtaracaktı!

4-Halkın elindeki ya da özel kişilerde olan silahlar, eski idi ve miadı dolmuştu. Yeni silahlar karşısında şansı olmayan silahlardı. Ordular dağıtılmış, silahları işgalcilere teslim edilmişti.

5- Dağlar ve meskûn mahaller, durumun otoriter boşluğundan yaralanan haydutlarca mesken edilmişti. Ve dağlar kimi halktan kişilerin, askere gitmiş olup fakat askerden kaçmış, ya da askere gitmemek için izini azdırmak isteyen, asker kaçakları ile dolu idi. Otorite yoktu ve otorite, hak getire idi!

6-Halk ve asker yarı giyimli idi. Açlık sefalet kol geziyordu. Savaş sırasında asker çarığı pişirip yiyecekti.

7-Gurur ve onur gösteremeyen Vahdettin, tebaasının Hilafına, yeni ve bilinçli oluşan öz hareketi boğmak, bastırmak için, dinsel etkili vaaz verdirdiği yetmezmiş gibi; pervasızlığını her fırsatta oldukça ileri götüren tertipler içinde oldu. Örneğin adi hükümlü ve tutuklu mahkûmları, silah kuşanmaları şartı ile serbest bıraktı.

Silah kuşanan ve işgalcilerin emrine vererek, delibaşlar düşmanla çalışan istila kuvvetlerini oluşturuyordu. Bu delibaşları kuvvacı direnişe karşı kullandığı gibi, yine adi suçla dağa çıkmış haydutları da, kuvva ya karşı kullanarak, af edip, güya bunların yaptıklarına meşruiyetlik veriyordu. Bu, tam bir vatan hainliği değilse nedir?

Delibaşlar, saltanat ve hilafetçiler tarafından silahlandırılmıştır. Delibaşları, millicilerin karşısına gelişi güzel sürülmesi ise, hainliğin; şuursuzca bir fütursuzluğu idi.

8-Yurdun işgalleri yer yer başlamıştı. Bu hem şaşkınlık, hem de heyecan, hem de halkta infial yaratıyordu.

9-Bu durumu protesto eden kurmay heyetleri de vardı. Padişah ve hükümet ve işgalciler bundan aşırı rahatsızdı. Tabandan gelen protesto baskılarıyla ve işgalcilerin de bu sivil itaatsizlikten duydukları rahatsızlıklarını, sadarete bildirmeleri, zaten davranamaz olan padişahı ve onun işbirlikçi hükümetini iyice bunaltıyordu.

Bu bunalma, saltanatı patlama haline getiriyordu. Ne yapılacağını ve ne yapılacağını bilisilemez oluşlara dek bir şaşkınlığın ve çaresizliğin içinde, işgalcilerin hükmüne, belki de kendince çeşitli nedenleriyle, boyun eğiyordular! Bilinmeli ki, kendinize göre nedenler topluma göre nedenler değildirler.

10-Zaten zaman ömrünü tamamlamış olan Osmanlı İmparatorluğu ve onun yönetim kurumu durumunda olan meşru görünümlü saltanatıyla ve İstanbul'daki hükümetiyle; işgale karşı bir şeylerin yapılamayacağı, Mustafa Kemal ve kimi kadrodan kişilerce, iyice anlaşılır olmuştu. İstanbul dışındaki mücadele direnişine katılmak veya örgütlenmeleri orada kurup yönetmek için, Mustafa Kemal ve arkadaşları, bir tarihi karar almışlardı.

Bunun fiili günü saptandı ve uygulanmaya kondu. 19 Mayıs 1919'da Anadolu'ya

geçilecekti. Mustafa Kemal her oluşmaya dek kararın içine girecek, ya da bizatihi direktifleri doğrultusunda oluşmaların toplanmasını sağlayacaktı. Temsili toplantılar da, tam istediği gibi kararlar aldırılmıyordu. Bunu, şartların olgunlaşmamış olmasından ötürü olduğunu bilen Sevgili Gazi; kendi içinden 'şimdilik' kaydı ile alınan kararları onay yapıp, akışı; süreçle olgunlaştırıp, farklılaşacaktı.

Burada bir argüman yapalım. Bazı durumlar ortaya konur ki, yenilir yutulur gibi değildir. Akıla ziyandır. Padişah Vahdettin Protestocu kurmay askerleri, güya Anadolu'da, direniş yapmakla görevli kılıp da, ha keza onları bu işle görevlendirmesi konusunu, biraz kendimce irdeleyeceğim.

Doğru muydu? İşgale gıki çıkmayanlar, Anadolu direnişine karşı; katil ve mahkûmlardan kuvvet kurarak, tabiri caiz ise; tam bir delibaşlardan, çapulculardan, ne pahasına olursa olsun, kuvvet oluşturan kişi; güya millicilere sahip çıkandı! Güya Anadolu'daki direnişin örgütlenmesini isteyip, planlayacaktı! Akıl alır bir çam devirme değildi bu!

Bu delibaşlardan oluşan, Anzavurlar hareketi ile kurulu Hilafet ordusunu, sanki Anadolu'daki bir avuç millicilerin üzerine salan kişi Vahdettin değildir! Yine bu çam deviricilere göre halkı manen çökertmek için İstanbul'dan Anadolu'ya, Anadolu direnişini kırmak ve pasifine etmek için, dinsel vaazlar verdirmek için, paralı vaizler gönderen sanki saltanat değildir!

Bu alanda alın size çarpıcı bir örnek: hem de, istiklal mahkemelerinin haksız idamları içinde mütala edilen Atıf Hoca'nın onca iyi gösterilen tavrı yanında, geleceğin doğuşuna ilişkin ne kadar takdire şayan bir kafa yapısının olduğunu, yukardaki açıklamalara, ne denli denk düşer bir dindar vaiz olduğunu daha iyi anlayacaksınız.

İpin ucunu biraz bıraksanız, çam deviricilerin 'Atatürk olurdu' diyecekleri tipten kişiliklerden biri de budur! Kişi olarak sıradan bir yaşantı içinde birinci sınıf bir insan olabilir. Hiçbir diyeceğim yok. Ama önemli bir vahim durum karşısında, hayati bir olay arifesinde, bırakın Atatürk olmasını, kanaat önderi olamayacak denli bir kısır görüşlü akıl fukarasıdır.

Sürecek

Bayram Kaya

Kurtuluş Savaşı Öncesi Esnası Ve Sonrası Duruma Kısa Bir Bakış 31

31Bir kere Atif Hoca, bir toplum adamı değil, tam bir halk adamıdır. Çağdaş güncel değerlerden azade olup, görüşleri tamamen dinsel referanslar üzerine oturmuş, öznelci soyut, toplumsal günce dışı öznel zeka pırlıtısıdır. Zamanında sanayi toplumunun gelişmeleri tartışılıyor, rejimler tartışılıyor, 1916 yılından itibaren görecelik yasaının, toplumsal temele referans edilmesi konuşuluyordu. Ama muhterem bunlardan habersizdi.

Güncelde, eski meşveret usülleri yerine; ikili meclisler, bakanlar kurulu, toplu pazarlıklar, sivil örgütler çeşitli mahkemeler, işçi işveren sözleşmeleri vs. vızır vızır çalışıyordu ama muhteremin bunlardan haberi yoktu. Savlarını eski gelenekçi meşveret zeminine oturtuyordu. Ama bu da güncelin cevabı olamıyordu. Yine de ne gamdı! Eski ittifakı yapı oluşmasına dek karşı toplumdan olana benzememe kurumlaşması kimikleşme usüllerine dek olanlarla; yine eski meşveret usülleri gibi etnikçi halkçı öznel değerleri, toplumsal referanslara zemin hazırlama mantalitesi ile, topluma değin olan zorunlulukların, zaaf bilmezlikleri içindedir Atif Hoca.

Sosyal yapı itifakı içinde olan etnik yapılar, bir takım hak ve yükümlülüklerini boyunlarında taşıdıkları amuletlerle (muska, totem ikonuyla) tanıyıp, biliyorlardı. Amulet olan muskaları taşımalarıyla ne tür bir kimlik kazanıp kazanmadıklarını ve bu kimlik muktedirliği ile yapabilirlikler, yapamazlıklara dek tabu(yasa) iş eşmesi kazanıyordu. Kimin kiminle evlenmesi ya da kiminle evlenmemesi gibi hakların sahibi oluyorlardı.

Çünkü ortada henüz özel adlar bile yoktu. Amulet sizin kılan adınızdı. Sosyal birlik aidiyeti olan totem isim kimliği yürürde idi. Bu sizin karşı tarafa benzememenize değin anlayışınızın da, inançlaşmanızın toplumsal kurumlaşmanızın da temelidir. O şartlarda totem kimliğiniz, karşı totem kimlik tarafla evlenme hakkınızı meşruluyordu. Aynı muskayı (amuleti) taşıyanlarla aynı totem kimliklilerle, kendi klan kardeşlerinizle, evlenilmemesi yasağı, bu kimiklerle belgelenen tutum ve davranışınız idi.

İşte çalışan bir zekaya sahip Atif Hoca bu çok uzun tarihi seyrin bilmezliğinin ve halkçı geleneklerin referansı ile topluma bakıyordu. Sırf eskinin karşı tarafa benzememe, kimikleşme halkçı tabusu ile şapka giymemeyi öneriyordu. Oysa toplumsal kimlik, nüfus cüzdanları ile sağlanıyordu. Toplumsal bilinçlen, toplumsal meşveret ortaya çıkmıştı. Toplumsal vatandaşlıklar bunlardan apayrı bir bilinç ve yatkinlaşma refransı idi. Atif hocanın toplum bilinci yoktu. Fakat yüksek bir halkçı bilinci vardı. Sosyal kültürü hıfzetmede, yorumlamada çok mahirdi. Toplumsal bilinci ve tarihi akışı kavramada oldukça ıskalamış, geleceğe dek ufku olmayan, konjonktürü kavramamış, katı bir şeriattçı idi.

Bir halkçı kültür adamı olarkten da Atif Hoca kurtuluş savaşı bilinci oluşurken ve mücadele şartları boyunca sarayın anlayışı doğrultusunda sarayın yanında ve hizmetinde çalışmıştır. Yada saray anlayışını içine sindirmiştir. Halkçı kültüründen ötürü, bu kültürün zorunlu sonucu olarkten, yanında ekmeğini yediği sofranın kılincını taşımakla, geleceğin oluşmasını; toplumsal tarihin gelişmesini göremeyip, tarihi akışla zaruri olarkten ters düşmüştür.

Atif hoca, ne kadar öznel bilinçli ve halkçı bilinçli ve akil bir kişi olursa olsundu; sarayın, şeyhülislamın aldığı ihanetçi o meşhur ve meşum fetvaya dek; 'Anadolu hareketi katli vacip bir dinsiz imansız asi isyan ayaklanmasıdır' kararlarının yanında idi. Diyelim ki sessiz de kalmış olsun! Bu hal böyledir. Atif Hoca, hiçbir zaman, zamanın ileri akan yönünden yana olmamıştır. Anadolu hareketi ile hiçbir irtibat kurmamıştır.

Hatta kendinin de dahli ile kurulan, teali islam derneği de bu fetvayı onamıştır. Atif Hoca diyelimki buna taraftar olmasa bile, karşı hareketin yanında veçindedir. Yine diyelim ki 15 mayıs 1919 İzmir işgalini yine diyelim ki bu teali islam derneği protesto etse bile, bu protestonun sürecine dek gidecek olan yol Anadolu hareketine çıkması gerekirdi! Ama bunların hiç biri olmadığı için toplumsal ufku yoktu. Ve içinde yaşadığı şartların geliştiği yönü ve zamanın ruhunu hiç okuyamamış bir kişilikti.

Çok iyi bir dinsel referansı vardı. Bu referans da toplumu anlamaya, toplum sal referansa dek, gerekli olmayan bir yetenektir. Belki halkı, Anadolu hareketine destek kılmakta teşvikkar olacakken tamamen İstanbul `da, saltanatla haşır neşir ve istişare içinde olan bir halk örgütlemesine, hizmet etmiştir. Eserlerindeki tartışmalar güncel, konjoktürsel olmayan, geleneksel inanç aktarımına dek tartışmalar olmaktan ve bunları güncelle ve topluma referans etmenin yanılıgılarını taşımaktan öte, hiç güncel ve bilimsel de değildi. Bilimsel olandan, ilimden anladığı da; bilim olmayıp din ve dini olan referanslardı!

işte kimi eserleri ve eserleri ile tartışılan kişinin şıarı, bilimsel referanslar, doğal pozitif bilimler olmayıp, dine ve sünnete değin eski, aşılımış; geride kalmış, güncel toplumsal ilişkiler içinde esamisi okunmayan referanslardı. Tesettür-ü Şer`i (islami Örtünme) , Din-i İslam`da Men-i Müskirat" (islamda içki yasağı) . Meşhur İslam seyyahı ve alimi Abdürreşit İbrahim hakkındaki `Bir Müçtehid Taslağının Dalalet Ve İdlali (sapkınlığı ve azgınlığı` adlı yazısında olduğu gibi... Üçüncü eseri de; `Frenk Mukallitliği (batı taklitçiliği) ve Şapka`dır.

Dikkat edilirse, üç eser de `hayatta en hakiki mürşit ilimdir` e ve süreç olan Anadolu hareketine değin kurtuluşun, felsefesine ve çağdaş toplumsal yapıya aykırı, dini referansları içeren taşımalarıdır. Elbet karşı tepkisi de bu konudaki karşı kitap argümanlar olmalıdır. İstiklal mahkemeleri olay ve yargıları benim anlamam dışında ayrıntılardır. Kadronun nasıl Mustafa Kemal`e denk düşmeyen karşı oluşu varsa. Yine kadronun kraldan çok kralcı olanın, ters düşen hareketleri de olacağı mantıken çok açıktır.

Diğer eserleride toplumsal gücü, toplumsal yapıyı anlar ortaya koyar, konjonktürsel ve kadro hareketi ortaya çıkarır olmayan geleneksel boş bir kültür tartışmasıdır. Bir tek güncel bilimi ve bilim felsefesini referans almış değildir. İşte diğer eserleri de şunlardır. Geleneğe, inanca, halka seslenen soyut öznelliklerdir. Bunlar; Mirat-ül İslam, İslam Yolu, İslam Çığırı, Nazarı Şeriatta Kuvvei Berriye ve Bahriyye, Muayenet üt Talebe, Medeniyyeti Şeriyye`dirler.

İşgali olumsuz bulduğunu dahi, hiç sezdirmeyen bir yurtseverlik! Sıkıntısını bir feveranla dahi belli etmemiş olan Vahdettin; bu protestocu ve hatta başını ağrıtan, uykularını kaçırın, direnişçi, askeri kurmay heyete dek: 'Haydi aslanlarım, Anadolu'ya çıkın, vatani kurtarın! ' diyecek. Bravo doğrusu! Böylesine bir buluşçu keskin sirke, ancak küpüne zarardır.

Sürecek

Bayram Kaya

Kurtuluş Savaşı Öncesi Esnası Ve Sonrası Duruma Kısa Bir Bakış 32

32]Eğer Vahdettin'in böyle bir duruma, Anadolu hareketine, samimi olarak sahiplenişi var ise! Böyle bir şey, olsa olsa, ne şişi yakma, ne kebabı yakma, babında olabilirdi. Bu hal belki de çaresizlik sarmalındaki şaşkın, padişahı; iki bakımdan da kurtaran bir can simidi olurdu:

1-Anadolu hareketi, Mustafa Kemal söylemleri ile zihinlerde adeta bir efsane gibi şekilleniyordu. Mustafa Kemal halkın gözünde bir yandan eşsiz bir Çanakkale muzaffer, diğer yandan Yıldırım Orduları kumandanı idi. Padişah, Mustafa Kemal'in halk nazarındaki itibarını öyle bir kalemde silemezdi. Bu, kendi suyunu ısıtmak olurdu. Şu aşamada bunu göze alıp yıpranamazdı. Aynı şekilde, arkadaş grubu da böylesi seçkin yararlılıkları olan, vatan sevgilerinden şüphe duyulamayacak kişilerdi.

Bu heyetin halk nazarında bir teveccühleri vardı. Padişah şimdilik bu heyete çatarak halkın sevgisini karşısına almak istemeyecek olmasından da kaynaklanan, bir zuhurat vardı. İşte padişah böylesi bir güç karşısında, tutunamazdı. Üstelik böylesi bir oluşmanın istihbaratını yapmış olması da, padişahta sinsî bir plân uygulamasına değin fikircini uyandırır olabilecekti.

Padişahın asıl amacı, kendisinin az çok etkisinde olan bu kabilden kişileri, gevşek de olsa emrinde tutabilmesi olmalıydı. Bunun için de kurmay heyetin halk üzerinde uyandırdığı cezbedici olumlu etkiyi ve halkın umudu olan bir kurtarıcı efsane oluşlarına dek sevgi desteğini, böylesi bir hesapçı olacaktan şirinliklerle, elinde bulundurabilirdi. Üstelik yeni durumun, belirsizliğini koruyan oluşmaları içinde, bu tür söylemleriyle de, halk nazarında sureti haktan görünebilir olmasının da akılcılığı idi.

2-Padişah eğer böylesi bir kurtuluş hareketini, destekleme politikasıyla yüreklendirdi ise! Zaten bitmiş bir Anadolu'da, direnişçi kurmayların, hiçbir şey yapamayacaklarına inanıyor olması vardı. Ve bitmiş bir Anadolu'da, kurmay subayların elinin ve kolunun bağlı olacağını bilir olmanın sanısı ve pekin bilgisi de vardı. İşte böylesi kurnazlıkla bu kadroya desteğini vermesiyle padişah, halkın desteğini de yanında hissedecekti. Padişah böylece, bir taşla üç kuş vurmıştu. Ama bu tam bir yanılışı olacaktı.

Değilse padişahın Anadolu'daki bir direnişçi örgütler olma cesaretini göstermenin kendisine getirdiği somut bir sorumluluğu yoktur. Bu küçük ihtilalcı kadronun Anadolu'da bir şey yapamayacakları sanısı ile padişah ve hükümeti; tarihi bir yanılışıya düşmüş olabilirdi. Bunu da o mevki hesap etmeliydi! Bu yüzden padişah finale pek ihtimal vermese de, sinsî ve derinden entrikaları, zamanla işe yarayabilirdi.

Bu yüzden sureti haktan görünmenin, kitleleri etkilemesindeki fısıltının, kitleleri kontrol eder olma yararlanmasını elinde tutmuş olacaktı. İşgalcilerin de, bu kabilden; padişahın gizliden yaptığı desteğini bilip de, bilmezden gelmeleri; ya da bilip te göz yummaları, işgalcilerin de çok işine gelirdi. Hem padişahın halk nazarındaki otoritesi artmış olurdu. Ki bu işgalcilere yansıyan bir averajdı. Böylesi bir avantajcı yanılışıya işgalci kuvvetler dahi düşmüştü. Kemal'in, İstanbul dışında olması, onların aklına yatar bir şekillenme idi. Kemal Anadolu'da, kendisini tüketecekti.

3-Padişahın diğer bir politikası da, askeri kurmayları kendince, başından def etmek için kurduğu ve bunlardan kurtulmak istemesinin de, bir siyaseti olabilirdi. Çünkü bu heyet, işgale karşı padişahı hep davranmaya zorluyordu. Bu da padişahın, uyumlu olduğu işgalciler karşısındaki görüntüsünün, çok güç durumlara düşmesine neden oluyordu.

4-Yine çok zayıf dahi olsa, böylesi şaşkın ve pasif iradelilerin başvuracağı ve her yolu

kılıf olarak elinde tutmak isteyeceği bir kurnazlıkları, daima vardır. Çünkü bu yollarla iktidarlarını daha kolay ve güvenle sürdürürler. Saltanatın, şöyle düşünmesi olabilirdi; 'direnış bir gün; olura; başarılı olurlarsa; sizin haminiz ben idim ' diyebilmek için padişahın her iki tarafa da verdiği bir mavi boncuk kurnazlığıdır.

Böylelikle padişah, hem işgalcilerin, hem kendisinin başını ağrıtan bir dertten kurtuluyorlardı. Hem de padişaha göre, gelecekteki zayıf ama olası bir zafere dek kendisini pay sahibi kılan görüntüyü, etrafına yayıyor da olabilirdi. Oysa gönderdiği söylenen kadro ile 5 yıl boyunca, ne yıldızları barışmıştır, ne de affı şahanenin el altında, her hangi bir iltifatını, ya da gönül bağıını veya yakınlık hissini; hiç görmemişlerdi, bilinebildiği kadarla!

5-Bu asi kadronun! Anadolu'ya gitmesi ile işgalcilerin ikide birde padişaha: 'bunları tutuklayın, bunları ekarte edin' deme baskısından padişah tamamen kurtulmuş da olacaktı. Eğer, işgal kuvvetleri bunları kendisi tutuklasa, halkın kurmay heyete olan sevgisi, durup dururken işgalcilere karşı direnişlere dönüşecekti. Bu da işgalcilerin pek göze alamadıkları bir asayişsizlik olurdu. Ve birinci maddedeki söylenen halkın imajına dek, halkla karşı karşıya gelmeme durumu, böylelikle de kotarılmış olacaktı. Böylesi tutarsızlıklar ve çelişkiler içinde olan, böylesi acizlikteki bir padişah, direniş destekler mi?

Esasen bu zayıf ama kararlı ve dinamik kadro, padişahın; mevcut gücünde yararlanmak isteyebilirdi de. Bu çok doğaldı. Bu elinizdeki meşru olanakları, değerlendirme pratikliğinizdir. Karşılıklı olacakla gizli gizli birbirine karşı oynamaktır. Birbirini kontrol ederek sabotaj etmektir. Bu kimi tam oluşmamış ama padişaha hala inanıyor olan halkın desteğini, bu milliciler tarafına da eğilim eştirmek olabilirdi.

Ancak hiç de öyle olmamıştır. Çünkü şimdiki ve geleceği planlamış biri, bu yolun (Anadolu istiklal hareketinin) ilerideki bir zaman aşamasında, Padişah karşısında aşılmaz bir direnç olarak çıkacağını görememenin, çelişkisini de yaşamak görmek zorunda idi. Ve dahi, hele Mustafa Kemal'in kafasında, saltanatı değiştirme arzu ve isteği belirmiş olmasını istihbarat ettikten sonra, bu pragmatik yaklaşımı, denemiş de olabilirdi. Çünkü zamanın ve zeminin zaruret şartları içinde bir çok şeylerin böylesi karşı tedbirlerle sağlanışını destekler, uygunluk ve zorunluluğu vardır. Zorunluluklar gayeyi meşrulaştırırdı.

Yani burada, ihtilalci direnişçi heyete karşı, hem işgalcilerin, hem de, padişahın ve hükümetin, aleni güç kullanmayı ve aleni tutuklamalı bir uğraşmayı, göze alamıyor oluşları da; hem padişahın hem hükümetin hem de işgalcilerin belli etmek istemedikleri bir zaafı olsa gerek. Bu bir işgalcilerin ve işbirlikçilerinin yumuşak karnı idi. Çünkü bu direnişçi heyet; öyle yenilir yutulur, basit bir üstesinden gelinir iş değildi.

Sürecek

Bayram Kaya

Kurtuluş Savaşı Öncesi Esnası Ve Sonrası Duruma Kısa Bir Bakış 33

33]Geçmişlerinde Trablusgarp, Bingazi direnişiyile, Yıldırım ordusu komutanlığıyla, Balkan direnişiyile, Hareket ordusu kumandanlığı ile hele hele Çanakkale savunması gibi başarılar nedeniyle; halkın bir çırpıdan gözlerinde silinemeyecekleri denli, güvenini ve teveccühlerini kazanmış emin insanlar idiler. Halk tarafından yönrtim tarafından tanınıyorlardı. Ve bunlara karşı her hangi bir girişim, hiç yoktan bir gaileyi başa sarmak olurdu. İstenmeyen, çığlaşma, karşı reaksiyonu doğurabilirdi. Bu göze alınamazdı. Sesiz ve derinden İngiliz oyunlarıyla, alicengiz oyunları ile bu gaile halledilmeli idi!

Bir başka olasılıkla da padişah, işgalcilerin kuklası olarak yediği baskı ve zılgıtlardan böylesi bir kaçışın bahanesi ile işgalcilerin zılgıtından kurtulacaktı. Velew ki Mustafa Kemal'i padişah kaçırttı. Padişah, bu izinli göz yumma olayını(!) gerçekleştirmekle bir taşla beş kuş vuracaktı. a-Padişah hem başarısız olacak, bir maceraya izin vermekle, halkın teveccühünü kazanacaktı.

b-Böylece bunlar yüzünden işgalciler karşısında bir daha başı ağrımayacaktı. c-Hem de işgalcilerin İstanbul'da olan her olayda sarayı sorumlu tutmalarına karşı bir misilleme argüman yaparak işgalcilere diyecekti ki; 'bakın siz bile, kumanda ettiğiniz, denetim bölgenizde, bu asileri elinizden kaçırdınız'; 'Ben ne yapabilirim ki' kabilinden diyebileceği bir töhmetleşmeyi yapacaktı. d-İşgalciler padişahın, bu güya göz yumuş manevi güçlenmesini de gizli istihbaratla lehlerine kullanacaktılar.

e-Bu iyi bir kozdu. Tereyağından kıl çeker gibi, hem işgalcilerin zılgıtından, hem de aksi bir durumla, bu kadroyu ani bir tutuklatmak zorunda kalmakla, halktan olabilecek, olası kafa tutar başkaldırılardan sıyrılacaktı. Bu iki baskı ve belayı, alicengiz oyunu ile savuşturmayı, padişah başaracaktı. Ne ki böylece padişah kendi açısından ne şişti yakmış olacaktı, ne de kebabı, yakmayacaktı.

İki tarafa, sizdenim diyerek, mavi boncuk dağıtmanın, çirkin, kirli siyasa ve entrikasıdır bu! Kurmaylara da, belki de iki yüzlülükle; 'Bakın evladım! Ben istesem de yararlı bir şey yapamıyorum. Siz bari Anadolu'ya gidin de, halkı kurtarın! 'diyecek kadar, bir İngiliz oyunu gibi düşünülecek bir oyundur. Tabii ki baştan beri yapılan değerlendirmeler; ' eğer padişah hareketi destekledi ise' postülası üzerinedir.

Eğer saltanat, böyle erdemli ve soylu, bir sorumluluğu duyan yönetim olsaydı; zillete boyun eğen bir yapı, olmaya bilirdi. El altında Anadolu ile temas kurabilirdi! İngiliz uçağına fetvalar verip Anadolu hareketini'asi hareketi' gibi gösterip, 'Öldürülmeleri el an vaciptir' denmesi için de olmazdı! Bunların makul direnme gerekçelerini, işgalcilere karşı oluşturup, pasif savunmasını yapabilirdi. Adapazarı, Düzce, Bolu gibi yerel ayaklanmaları finanse edip, Anadolu direnişçileri üzerine ciddi ciddi kuvvetler salmazdı. Mecliste, Mustafa Kemal'in hem tutuklatılması için hem de idam kararını aldırılmazdılar.

Bu çekirdek kadroyu tutuklatıcı, darpçı girişimlerde de bulunmazdılar. Kendisine karşı olan bir işgal hareketi kollayarak ve saltanatını koruyarak, bir ülke nasıl kurtarılırdı ki? Bu da apayrı bilinmez ya, neyse. Üstelik bu durumlardaki bu tutum, tam bir politikasızlık ikiyüzlülüğü olur ki, aciz yapıya çok yakışırdı.

Bir kısım halk ve çoğu etkili yetkililer, İstanbul hükümetinin, padişahın fiş teklemesi ile manda fikrini iyice benimsemişlerdi. İşgalci olanlardan ve olmayanlardan kimin himayesi daha iyi olur diyerekten, birbirine hakaretlere varan, birçok tartışma ve sataşmalar da bulunuyorlardı. Pek çok kişi ve grup, bunu ciddi ciddi gündeme taşıyıp tartışıyorlardı. Savaş öncesi genel durumlarda bunlar da vardı.

İşte böyle bir sıratın üstünde oluşun, ölüm kalımıyla, karşı karşıya idi yeni oluşan yapı. Memaliki Osmanlı'dan, saltanatı şahanedan kalan, son mülk ve ahali ve toplumsal yapı; ne edip edip, esenliğe kavuşturulmalı idi. Bu serüven, böylesine hayranlık uyandıran, kendisinden umulmayacak olanı başarıp ve bile düşmanın takdirini kazanan bir kutsal serüven olacaktı.

Yukarıdaki 10 madde içinde sayılan ve sayılmayan diğer sorunsallar, kendisilerini çözüme götürecektir olan kendi iç dış koşulundan kaynaklı, kendi gerektirmelerini dayatıyordu. Bu ölümcül oyunu üsleniş: 23 Nisan 1920 deki Meclisin, 3 numaralı kararında: 'Hıyaneti Vataniye' yasının çıkarılışı ile kendisini ortaya koyacaktı. Çabuk işleyen, kendi usullerine göre meşruiyet almış bir yaptırımdı. Değilse yolun engeli, sizi sıratın üstündeyken, sizi ayaklarınızdan aşağı çekiyordu. Ve bu yasaya değin önlemin olmaması durumunda, bu günkü Cumhuriyet belki de hiç olmayacaktı.

Yeni oluşumlar, eski düzendeki alışmaların rahatsızlığı idi. Devrimsel hareketler, karşı güçleri ve eski sistemin nemasını tüketenlerin, tahrikleriyle bu yasayı ve Ali'ler olayını abartırlar. Elbet bir süreç, ne kadar iyi olursa olsun, tartışılırları ve yanlışları pek çoktur ve mutlaka vardır. Ve olurda. Üstelik olmalı da. Süreçteki yanlışlar üç şekilde belirir. Birinci olarak eski ilişki biçimine düğüm atan, onu durduran, onu İskender'in kılıcı gibi kesişle, yaralayıcı hırpalayıcı oluşunuzun izlenimci görünüşü olarak belirirler.

İkincisi de, sizin ileriye tam kestirememenizden ötürü ve halde oluşacakların öngörülerinizi aşması ile olumsuzluklara, adeta tefahür en refleksinizdir. Ve o karşı oluşunuz size halin icabı durumu gibi de durabilir. Üçüncüsü de şeriatçı dinci bağnazlıktır. Bununücü de doğal hal ve süreç aşamalarıdır. Yeni yeni kurulan devrilmiş bir yapıyı rayına oturan, kurtarma hareketlerinden, yaralanmalar, berelenmeler, zedelenmeler gibi ilişkilendirme düzeni illa ki çıkardı.

Bu günden bakarken irdellemelerimiz içinde 'yapı oluşurken, asgari demokrasi olmaz, fikrini' göz önünde tutmalıyız. Her şey, yapının omurga oluşmasına çalışmalıdır. Demokrasi omurga zeminindeki devinişin yol alması ile süreçleşecektir. Yoksa yapısı olmayan bir sürecin demokrasisini de ortaya koyamazsınız. Demokrasi yapı oluşmadan önce olamazdı. Demokrasiler yapıdan sonraki bir ilişkidir.

Üstelik demokrasiler, var olan düzen ilişkisindeki siyaseten ve güvenlik, ekonomik gibi girişmecî üretimin paylaşımlaşması ve paylaşım dek tüketimlerin kişiler uhdesinde istediği doğrultuda gerçekleşmesi talep ve tavrıdır. Örneğin; kurtuluş hareketinin bu öz hareketi de, daha cücülük aşaması olan oluşması esnasındaki karşı dirençleri illa da kıracaktı. Daha halkın can mal güvenliği tesis edilebilmiş de değildir. Tıkırtıkır işleyen bir yapı ve onun kurumları yerinde yeller esiyordu. Bu durumlar içinde siz; neyin demokrasisini arıyorsunuz du?

Sürecek

Bayram Kaya

Kurtuluş Savaşı Öncesi Esnası Ve Sonrası Duruma Kısa Bir Bakış 34

34]Özhareketin kendisine yapılan bütün tavırlar, demokratça olmadığından, kendini savunma tavırları da o aşama da, illa demokratça olmayabilecektir! Özharekete Karşı yapılaşmaların ve menfi hareketlerin ve de propagandaların, söz gelimi delibaş ayaklanmalarının size göre yasal şartları yoktu. Siz bunları özharekete karşı bireysel bir özgürlük olarak mı göreceksiniz? İşgale karşı vatanın savunulmasını sizler demokrasi içinde gelişmemiş bir hareket mi' sayacaksınız? Bu, a kıl alır gibi şeytanlık değildi doğrusu.

Bu tür anlamalar, her yeni olan hayati bütün sosyal olaylar için geçerlidir. Çünkü yeni olan sistemler oturmamıştır. Sistemin karşılıklı bağımlı ilişkilene şartları tamamlanmamıştır. Sistemin ilişkileniş ve işleyişi herkesçe, anlaşılmalı, benimsenmiş, bilinir bir yapı değildir. Aksine yeni sistem yeni olan ve el üstü de tutunmağa çalışılandır. 1930'larda sistem daha henüz kurum ve kurallarıyla tam anlamıyla oturmamıştır. Halk toplumsal belirişe göre devinen siyasetini, yapılaşmasını, eğitimsel davranışları ve bunlara denk bölüşme ruhunu, daha henüz kavrayamamış tutumlayamamıştı. Bunlar zaman alacaktı.

Vaki olan saldırılar karşısında, yavaş ve tereddütlü davranışlarımızda genç sistem, her an tuzla buz, olabilecek bir çekirdek oluşumdur. Bu tür himayeler yeni varlaşır olmanın bebek korunmasına dek zorunluluğudur. Genç sistemin yeni olguları tartmaya, ne yeterince zamanı vardır, ne de sürecin demokratiklik tartışılması, olamazdı.

Sisteme dek bağışıklaşma ve geri bildirişim etkileşmesi çalışır vaziyette oluşamamıştı. Bu tür olguları değerlendirmeler sizin bir hengâme esnasında, kendinizi ortaya koyamamanızla denk olurdu. Şimdiki anlamalarımız hengâme sonrası, oturmuş ve oturmakta olan yapıların düzenlenmesidir. Sapla samanı sururi mantıkla, karıştırmamalıdır.

Bu istiklal mahkemesi üyelerinden üçünün adının Ali olmasından fikir yürütürler. Bu işin icabı doğası gereğidir tesadüflük olsa gerektir. Bir ulusal meşruiyetlikle verilmiş ve o günkü kurum ve kuralların hükmü dâhiliyesinde ise, o kararlar uygulanır. Uygulayıcıların isim benzerliği ile hedef tutulamaz.

İsimleri Ali değil de Veli olsa idi, aynı yöntemi uygular olmayıp da, yasayı amaç dışı şekilde, başka bir anlayışta mı uygulayacaklardı ki? Bunlar eğer ahvaldeki yasa uygulamalarının dışında, fikirselsel ve düşünsel birlikteliğin yan yana buluşması, konumlanması olsa idi, bu görüntü belki kuşkuylaşabilirdi. O zaman da, yasa uygulamalarında, normal olağan üstü koşullar hukukunun zorlanmış olabileceği zımnen kabul edilebilirdi.

Buralarda kişi fevrilik ve tamahları kraldan çok kralcı oluş eğilimleri hüküm sürmüş olabilir. Bunlar kaçınılmaz öznel sübjektivitelerdir. Elbette tasvibi olmazdı. Ve ortaya konmasında gereği yapılmalı sıradan menfur işleyişlerdi. Bu hastalıktan kurtuluş dönemi mücadelenizdi. Değilse bir hareketi boğar olacata anlamalar olmamalıydı. Yine de tarihsel kararların esasıyla öne çıkacağı bir olay olma özelliğini taşıyabilir.

Oysa sizin davanız, kutsal savaşınız, bunlardan beri ve kutsaldır. Mahkemenin kararları kendi, olağan dışı anlayışlarıyla, kendi sınırlılıklarıyla ve bütünün koşullarıyla gerçekleşmiştir. Bu hal acil durum vahameti karşısında, bencil ve makul ve meşrudur. Bu bir mazur gösteriş de değildir. Şartlarında yapılması gereken, ana amacı oluşturan, kısa süreli olacak bir kurulup çözülen, yapıdır. Vücudun kendisini top yekün savunmaya soktuğu sayıklamalar döneminiz gibi bir savunmadır, bu olanlar.

Bu tür karar ve görevlendirmeler dağılan, süreçsel geçiciliklerdir. Hıyaneti vataniye kanunu, eski kurulu düzenin yandaşlarının ve bunlar tarafından iğfal edilmiş savunucularının azgın tavırlarını, genç cumhuriyetin kendi o anki meşruiyetiyle düzenler oluşlarıdır. Toplumsal olmayan, halkçı anlamaları toplum anlaması gibi öne çıkaran, halk içi etkili yarı meczup yapıcı eleştirel olmayan gerici bilmezlerle yapılan mücadelelerdir.

Bu tür yol kazaları da kaçınılmazdır. Dünya'daki bütün değişip dönüşen sistemlerin neredeyse olmazsa olmazlarındanlardır. Bugün dahi böyle bir koşulda olursa, aynı şartlarda, vatan savunmasında bu tutumların, hukuki olup olmayacağı tartışılmaz olmalıdır. Üzerinde yapı devinme ilişkileri olmayan hayati bir inşa durumunda; sizi katleden bir azgınlığa, her halde çiçek uzatamazdınız? Bu genç var oluşun, uyabileceği tek meşru koşul vardı, o da uluslar arası savaş koşullarına uymak olacaktı.

Bugün önümüzde, Kurtuluş Savaşındaki şartlar gibi hiç bir mücbir sebep yoktur. Şimdimizi salimen tartışmak için bol bol yasal zemin düzlemi vardır. Ve olabildiğince çağdaş, demokratik olabilecek fırsatı olan durumlarda, hukuki olurluk anlamında düzeni tartışmağa hiç sesi çıkmayanlar; Kurtuluş Savaşı'na bugünün gözlüğü ile bakarak, haksızca, ve sefilce dil uzatabilmektedirler.

Kendi zamanı ile yüzleşemeyen beceriksiz aciz bir güç ve aydın söylemleridir bunlar. Kendi günahlarını Kurtuluş savaşı içindeki bugüne göre olumsuz olacak durumları; bugünün anlamalarıyla vurup; kendi çirkinliklerinizi aklayıp olumlamaktır. Hiç bir güncel riski ve zorlukları, göğüsleyemeyen, bedava liberal kahramanlıklardır bunlar. Bunlar üniversitelerde kendi görev alanlarında öncü olabilen, başarılı varlık gösteren, hiçbir tavır gösteremeyip, bari şuraya; şuradan vurayım da, nam olsun diyen akçeli tutumcu işbirlikleri, gibi görünmektedir. Söverek aydın demokrat olurlar.

Kendi zamanındaki yasaların açık seçik olan, hukuku belli olan haksız olan her tür uygulamalarının, demokratik mücadelesini hiç vermezler. Örneğin, kişilere uygun yasalar düzenlenip, ithalatlar, ihracatlar yaptıran kayırmalara hiç gıkları çıkmaz. Yine bunların, kişilere özel verilen teminatsız banka teşvik primlerine, karanlık buluşmalarla yapılan özelleştirme ihalelerine karşı, sesleri ve demokrat tavırcı oluşları, hiç ortaya konamaz!

Kişi ve kurumlara özel vergi usulsüzlük aklarına, yine kişi ve kuruluşlara özel naylon fatura aklama dolandırıcılıklarına dek gözleri âmadan kördür. Dağılamayan gelirlerle, kayıt dışılıklar umurlarında bile değildir. Bu gibi tutumlara mızımız etmekten gayri, tutum koyamayanlardırlar. Bu türden ekâbirler güruhu aslında toplum olmanın düşmanıdır. Çünkü siyaset onları nemalandırdığı için siyasetin tüm hukuksuzluklarına şaşıdırlar. Halksal argümanlarla toplumma dek olanı vururlar. Bilmez olan kitlelerin takdirini alırlar. Bundandır ki günümüze göre anlaşılması daha soyut olan Gazi dönemine adeta, hırçın bir kaplan edası var etmektedirler!

Sürecek

Bayram Kaya

Kurtuluş Savaşı Öncesi Esnası Ve Sonrası Duruma Kısa Bir Bakış 35

35]Hele gençleri asmak için, asılma yaşını, yasaya uydurmak için, bu çağda, düzmece kemik yaşıyla büyüterek, hukuki kararlarla suçluyu asmak, aklın almayacağı, toplumsal temeli sarsacak girişimler iken, suskun kalan mangalda kül bırakmaz aydınlar ve siyasi hükümetdirler bunlar. Bir yasa çıkarışla bunların hukuksuzluğunu devlet olarak onanmazlığını ilan edemezler. Bilmezler ki insanlar insan kurban etme yamyamlığını binlerce sene önce, eşdeğer kıldığı bitki ve hayvanları kendi ile eşitleyerek kurban edip, onları saygılaşan, totem kılan, uygarlaşmayı çağlar önce başardığı halde, hala; kan akıtmadan asmak; kesmek; öldürmek fiillerine kılı kıpırdamayan öke kahramanlardır, bu aslancıklar!

Bu hukuksuzluğa, böylesi iletişim çağında, bu örgütlülükle, engel olamayan, sözde aydınlar; kılını dahi oynatmayıp kılını kıpırdatmayan, böyle bir tutumun tavır alınışının beklendiği anlarda, toz olan zıdır, güya haktan yana savunucular! Müflis tüccarın eski defteri karıştırması gibi, edimlere başvuruyorlardı. Şu da gerçek ki, hiçbir şey eleştiri ve inceleme alanı dışında tutulmamalıdır. Ama bunları yapar iken de, halka karşı makul mantıklı gösterilecek tutumlarının olacağı yerde, akıl karıştıran, maksatlı bir akıl argümanların olumsuzlukla propagandif olacağı da, göz önünde bulundurulmalıdır.

Oysa güncelin ve dünün kıyaslanmasında kriterler çok farklıdır. Kıytırık tartışmaların görmezden geldiği de budur. Hâlbuki birinde, yani İstiklal Savaşında, genelin var oluşu ve genelin yararı söz konusudur. Genç Cumhuriyetle oluşan yeni kurucu meclisin, müesses nizamla daha yeni yeni belirir ve otoriter oluşu, söz konusudur. Oysa güncelimizde ise kurulu bir düzen vardır. Bugünkü anlayışsal kurullarla, geçmişin kurallı uygulamalarına dek olanlarıyla demokrasi adına, dama taşı gibisinden oynanmaktadır.

Bugün sizlerin geleceğe sorunlar aktardığınız gibi, geçmişin; cumhuriyetin, 1915'in, 1876'nın, 1839'un vs. günümüze aktardığı problemleri vardı. Yaşayan dokunun hataları, fevrilikleri, öznellikleri, muktedir olamayışları ve akıl edemeyişleri, hepten olanaklar dahilinde kimi görülmesi gerekenlerdendi.

Halbuki günceldeki siyasetler yasama ile yaptığı talan ve zorbalıklarını, yine yasama ile şeklen tartışıyorlar. Kendilerinin ayak oyunlarını, kendilerinin kanunsuzluklarını, yine kendilerinin hukuksuzluklarını günü birlik yasalarla olumlamaktadırlar. Bu pek demokrasi oluyor! Bu yüzden bunları unutturmak için de geçmişe saldırıp, 'vurun abalıya' yapmayla, kendilerini haklılamaktalar.

Kurtuluş Savaşı günlerinde, yasaların yapılışıyla uygulamaları, bugün bir hukuksuzluk gibi görüle bilmektedir. Aslında o günlerin uygulamaları böyle bir içermeyi gerekli kılıyorsa, karar o günün hassasiyetlerine uygun ve genelin yararına göre oluşuyla da bu böyle gerçekleşmiştir. Açlığı sırtına çıkmış birini, adabı muâşeret kurallarına uymadan yemek yedi, beni tiksindirdi demek gibi afakî bir eleştiridir bu.

Bugünkü anlamda dün, elbette demokratik olmayandı. Ama ne bugünkü demokrasi anlayışı dünü anlayıp yargılayabilirdi. Ne de bugün, dünkü gerçekleştirmeler olmadan var bulunabilirdi. Dün elbette şiddet olandı. Ama savaş ve olağan üstü hal durumunun ay yuka olup, bir ölüm kalım vaziyetinin kendisini konumlamasıydı bu. Böylesi durumlarda bütünün yararı için bazı unsurların zorunlu fedası kısıtlanması gereklidir.

Tıpkı kanserli bölgenin kesilip atılması gibidir. Sistemin demokratikliği tartışılıp, olup bitenlerin nesnel ve düşünsel yoksunluğun olup biteni sindirip kaldıramadığı ziyandan, demokrasi sorgulanmamalı bile. Eğer siz o günün koşullarında demokrasi gereği kanseri var kılarak vücudunuzu hasarsız ve zararsız ziyansız koruyabiliyorsanız; o zaman

demokratik olunmayışınız vurgulanmalıdır.

O günleri siz demokrasi için mücadele etmiyordunuz. Var oluşca ve yeni bir toplumsal düzen kurmak için mücadele ediyordunuz. Düzen kurulduktan sonraki adımlar içinde de ilişkilerinizi demokratik anlamaların yasal işleyişine terk ediyordunuz. Sonra olanı önceye, önce olanı sonraya eklemek atları arabanın arkasına koşumlamak gibi birşeydir.

Oysa bugün bile bize demokratik gelen ve bu günkü hukuka uygun olan ne uygulamalarımız ve ne kararlarımız yarın çağdışı ve hukuk dışı görüleceği de unutulmamalıdır. Ve bu yüzden 90 sene önceki kendi güncel ilişkileri içinde olağan olan durumlar, elbet 90 sene sonra demokrasi dışı gelmektedir. Gelmelidir de. Zaten gelişme olan da bu değil mi? Değilse geçmiş, günah keçesi yapmak değildir.

Bu yüzden her şey kendi zemininde, kendi anlayış meşruiyetleşmesi içinde tartışılmalıdır. Bu günün bakışı ile 20. yüzyılın başlangıcındaki koşullar içindeki anlayışların demokratiklik değerlendirilmesini yapmak, çağ dışılıktır.

Üstelik o günün şartlarında sizin ölüm kalımınızı direştiren, normal davranmanızı engellemek için olumsuz bir güç uygulanmaktadır. Böyle bir olumsuz güç uygulayan tutumlara, olumlu olan demokratik karşılığı ne ki? Demokrasi, o günden filizlendirilen ve bu günde koşulları içinde devinmeli geliştirilerekten sürdürülür olan, yeni fidanın üzerinde, titizlikle inşa edilmelidirler.

Hatta yeni fidanın üzerinde, zaman ve zeminin elvermediğinden açamamış, ama bugün tüm hoyratlıklara rağmen, kendi oluşumu ile çıkan, ancak günümüzde yapısını boğan; diğer ayırık otlarına, yabancıllara, dikkat etme nezaketinde bulundunuz diyerek geçmiş suçlamanın aymazlığı olabilir mi? Bizler kesilen kanserli hücrenin dağılım yaptığını bu gün biliyoruz. O günlerde kanserin kendisi bile tam olarak bilinmiyordu ki tedavisinin yanlışlığından bahis edişsindi.

Ülke yangın yerine dönmüş. 'Türk'ün ateşten imtihanı', söz konusu iken; karşı düşmanlıklarla karşılaşmaya muhatap oluyorsunuz. Hem de en acımasız alçaklıklarla. Buna rağmen siz bir disiplini daha oturtamamışken, otoriteniz henüz herkesçe bilinir ve sağlanır değil iken: meşruiyet tesis edecek olan otoritenizi engelleyene; siz; 'yahu arkadaş, ben çok demokratım. Lütfen beni bırak da, şu kafamdaki zamanı gelmişte geçmekte olan Cumhuriyeti, izin verin de kurayım mı diyecektiniz?

Sürecek

Bayram Kaya

Kurtuluş Savaşı Öncesi Esnası Ve Sonrası Duruma Kısa Bir Bakış 36

36]Ya da; ' arkadaş, sen bana şiddet uyguluyorsun ama ben demokrasiye inanırım. Bu yüzden de sen benim yangınlarımı söndürmeme lütfen engel olma', diyen gafilce, aymaz oluşunuzu tartışıp, bu tür şiddetin ve acil durumun muhasarası altında mı olacaktınız! Yani yangın başlamış ve sürer iken dahi, hiç bir hukuki gerekmelerinizle, bunları mahkûm edemeyip, aksine çoğalmalarına neden olmak için, oturup bekleyecek misiniz?

Sosyal durumsalların, sosyal ortamların; demokratiği, demokrasisi, bu yeni oluşumun inşası ile ancak belirecektir. Yukarıda değindiğimiz gibi, güncelin hukuksuzluğuna hiç sesi çıkmayan liberal taifeler; örneğin, suçluyu davet etmek yerine, tuhaf baskıncı uygulamalarla ve olmayana ergci isnatlarla tutuklamalara, 'Bunda ne var canım, suçsuz olduğunu onlarda ispatlasınlar' diyen kimi ucube aydınların aydınlığı ve demokratiği işte böylesinedendir. Bunlar döşegi bırakır yastığı kirletirler.

Ana ilk yerli toplumlarda, topluluğun hukuku ve varsa demokratiği! Akrabalık ilişkileri, biyolojik olmayan bir anlayışla, tutumlaşırdı. Akrabalık anlayışları biyolojik olmayan yaklaşımlarından türerdi. İlanen kardeşlik ve akrabalıklar kurulurdu. Her bir ittifakı grup, bu yeni kardeşleriyle cinselliklerini meşrulukla giderirlerdi. O günkü bu tür hukuk anlayışına, bugünkü hukuk anlayışımızla bakıp da, kendi tanımladığımız biyolojik kardeşlik kavramı ile onların ilişkilismelerini enest ilişki içinde bulunuşla zina yaptıklarına ve sapıklıklarına, kolaylıkla hükmederiz! Ki bu bizim en büyük cehlimizdir.

Bizler onları pek ala sapık sayabiliriz! Böyle olunca da onların ne hukukları ne de demokratik oluşlarının esamisi ortalık yerde kalmazdı. Üstelik bizim onları bu tutumlarından ötürü akıldışı ve barbarlıklarla görüp, böylesi söylemle yaklaşmamız demek, bizim kafamızın tefel oluşundan başka bir şey değildir.

1920'lerin yaşamsal ve konjonktürel koşullu ilişkileniş ve ittifaklarına bakarak, hukuklarına bakarak bugünün anlayışı ile yargılamak demek: köleci düzeni, kapitalist düzen olmamış olmalarıyla suçlamakla eş değerdir. 1920 koşullarımızı ancak, kendimizle emsal toplumların durumları ve yaşam düzen ve ilişkilenişleriyle ve ittifaklarıyla, kıyas ederek ortaya koyabiliriz. Bu kıyasta da sırf aynı zaman düzleminde yaşıyorlar diyerektende bakamayız. Söz gelimi günümüzdeki iki kültürü kıyaslarken A.B.D ile bir Pigme toplumunun hukukunu, kıyaslar gibi de olunmamalıdır.

Bu tür anlaşılmalara, her yeni olan hayati, bütün sosyal olaylar için geçerlidir. Çünkü yeni olan sistemler daha tam oturmamıştır. Sistemin karşılıklı ve bağımlı denge ilişkileniş şartları henüz tamamlanmıştır. Bu yüzden sistemin ilişkileniş ve işleyişi herkesçe, tam anlaşılmalı, benimsenmiş, bilinir bir yapı değildir. Aksine yeni sistem yeni olanla el üstünde tutunmağa çalışılmalıdır.

Yeni olan daha henüz kurum ve kurallarıyla tam oturmamıştır. Genç sistem, yapılacak, saldırılar karşısında bizlerin yavaş ve tereddütlü olacak davranışlarımızdan ötürü, her an tuzla buz, olabilecek bir çekirdek oluşumdur.

Bu tür himayeler yeniden varlaşır olmanın zorunluluğudur. Genç sistemin yeni olguları tartmaya, ne yeterince zamanı vardır, ne de sürecin başlangıç koşullarında demokratiçlik tartışılması azami dikkatli olmanın dışında pek olamazdı. Bu tür değerlendirmeler sizin bir hengâme esnasında, kendinizi ortaya koyamamanız, olurdu. Bu tür tartışmalar tuzu kuru olanların hengâme sonrasındaki, oturmuş ve oturmakta olan yapıların düzleminde bakışla, söyleşilmeleridir. Sapla samanı, sururi mantıkla karıştırmamalıdır.

Bu ikinci haldeki oturmuş sistem ilişkileri bulunan ortamların müdahaleci tutumu, ne pahasına olursa olsun, yasalar içinde ve yasalar gereği demokratik olmalıdır. Adalet ve hukuk, en ince düsturuna değin kullanılmalıdır. Birinci halde olağan üstü hallerin, olağan üstü işleyişçi, yasallıkları da, söz konusudur. Asla yasa dışı değildir. Ancak o şartların yasası o şartlar geçince ortadan kalkar. Geçicidir ve bu günkü günün icap ve anlamalarıyla kıyaslanması abes bir ivedilikli hukukiliktir. Tek amaç; tez karar alıp ve davranışları tezden oluşturup, vatani kurtarmak ve yeni olanı kurmaktır.

Normal şartların sürmesi, normal şartların demokrasisi ve çağdaş normların uygulanması; cephe savaşları başarılarından ve toplumsal otoritenin, topluma hakim kılınmasından sonra ancak hemen başlayıp, sistem ilişkileşmeleri paralelinde işlevleşecektir.

Asıl terslik, o günkü zemini ve temeli, İstiklal Savaşı'nın tüm değer üretimlerini, şimdiki çatıya göre anlayıp yorumlamak ve güya bugüne göre olan olumsuzluklarını söyler olmaktır! Bu şimdinin değerlerini, İstiklal Savaşı'na referans gösterilmesinin çarpıklığıdır. Oysa İstiklal Savaşı sırasında olup biten, şimdiki halde savaş koşulları olmadığı için, şimdiye örnek alınacak bir envanter değildirler.

Ne de şimdiki sosyal, ekonomik ve telekomünikasyon olanaklarınızla ve araştırmacı geliştirici istihbarı fonksiyonel yapılarınızla, o zamana benzer olmadığınızdan ötürü, o zamana cevap olan o günün tutumlarının hemen hiç birisini, bu güne uygulamanız, ya da uygulanmasını ister olmanız, bir akıl fukaralığı olacaktır.

Sizin bu günkü koşullara denk düşen değerlendirme, yargılarınız; Kurtuluş Savaşı günlerinde ve hemen akabinde ola bilemezdi elbette. Ne de o günler, sizin şimdiki şartlarınızı ve değer yargılarınızı ikame edilebileceğiniz günler değildi.

Bir kere tam bir yönetim otoriteniz, ne ekonomik olarak ne fiili olarak ne de üretim ilişkileri düzenleşmesi olarak, 1923 başlarına değin sukun bulmuş değildir. Kısacası siz bu günkü değer yargınızı, hukukunuzu, demokrasinizi, bu günkü bakış tarzınızı; sürüp giden bir kurtuluş savaşı içerisinde çıkarıp uyguluyor olmamanızın tüm yanığı ve keyfiliklerini; o kurtuluş ve kuruluş günlerinin kriteri içinde görmek istemeniz, çok büyük bir kusur olur.

Şimdiki yapınız, eğer mücbir bir sebeple değişmesi gerekmiyorsa, temel referanslarınıza göre, norumsal hukukunuz içinde, yasama ve yürütmeleriniz, sorgulanmalıdır. Asıl olan orijinden neşetle, ileri doğru üretistir. Teknolojik olarak ve özgürleşerek değişip, gelişmektir. Özgürlüğün bir bilinç işi olduğu, hem de zorunluluğuna varılmış bir toplumsal bilinç işi olduğu, hep hatırlanmalıdır.

Sürecek

Bayram Kaya

Kurtuluş Savaşı Öncesi Esnası Ve Sonrası Duruma Kısa Bir Bakış 37

37]İşte bunu, toplumsal bilinci başaramaz olduğumuz her durumda, geleceğimize yürürken; hala o eski mantıkla, türbana takılı dolandık. İki de bir türbanı, dile doladık. Ki anayasa mahkemesinde kesin bir hüküm alana değin, toplumsal hukuken belki de dirilmemek üzere sahnede elbirliği ile de sildik! Bunlar haldeki otoritelerin, rutin yasaları, kendi kafalarına göre uygulayabileceklerini sanma gaflet, dalalet ve hatta bilememeleridir. Bir ehil olamamanın, erk sarhoşluğudur. Ben ne istersem yaparım deme takıntısından başka bir şey değildir!

Hani mevcut siyasetler, yenileşmeyi, Dünya'nın gidişini yorumlayıp, konjonktürü, kendilerine göre akli kılarak, ürettikleri çareleri tedbirden uygulayıp, toplumu dönüştüremeyenler; bu tür oyalışmaların ne yazık ki içinde olabilmektedirler. Sığ, kendisini aşamayan politikalar, halka ait olan tutumları, halk öznesini toplumun tutumu gibi kılıp bizleri tartıştırmaktadırlar. Yine bu kabilden olan; 'cumhuriyet travma yarattı' gibisinden içi istenilen biçimde doldurulan münakaşalarla, halkı çatıştırıp, toplumu oylar oldular.

Ama şu anda, yani simdiki zamanımızda, 1900'lerin 1930'ların artık o eski alışmalarını ister olan nesil, yeniye tepki gösterecek o eski nesil de ortada yoktur. Var olanlarda, azınlığa düşmüş tikelliktirler. Bu tür nostaljiye takılı kimi insanlarımız, hem etki yapar değildirler, hem de etkin değildirler. Öyle ise bu türden reaksiyon ve tezlikler nedendir?

Üstelik ŞİMDİKİ TOPLUMUMUZ ve TOPLUMSAL YAPIMIZ da; o, bir takım alışmaları var dediğimiz, alışmalarından vaz geçemiyorlar dediğimiz, travma oldular dediğimiz güzide halkımızın eseridirler. O travmalı dediğimiz muhteremlerin, bu günkü toplumu inşa ettikleri nasıl unutulur? Ve şu anki süren otoriter ve müesses düzenleri travmalılar(!) kurmuş olmaları ortadayken, bunca yakınmalar niyedir?

Geleceğe uzayacak yapı, haldeki yapının içinde çıkacaktı. Toplumun geçmişinden koparılması demek, halkın travması demektir anlayışı, karanlıklarda demlenen baykuşların, kendi içinde oldukları desise ve seçkinci buldukları durumlarını örtmeyi sağlayan, aldatıcı bir saygılaşa saltanatıdır.

Geçmiş denen yapı, halkımızın aklına ve gelişmesine, pranga olan köhne yapıdır. Ve daima her durum karşısında değişecek olan yapıdır. Elbet değişen her şey yitik gibi algılanır. Elbette değişen her şeyin nostaljik tutulacak karşılaşmalı bir alışılması da vardır. Bunların akıl yürütmeleri aşağıda yapılacaktır. Bir şairimizin deyişi ile konuya gireyim:

DÜNYANIN EN TUHAF MAHLÛKU

Akrep gibisin kardeşim,
Korkak bir karanlık içindesin akrep gibi.
Serçe gibisin kardeşim,
Serçenin telaşı içindesin.
Midye gibisin kardeşim,
Midye gibi kapalı, rahat.
Ve sönmüş bir yanardağ ağzı gibi korkunçsun, kardeşim.
Bir beş değil, yüz milyonlarlasın maalesef.
Koyun gibisin kardeşim,
Gocuklu celep kaldırıncasopasını
Sürüye katılıverirsin hemen
Ve âdeta mağrur, koşarsın salhaneye.
Dünyanın en tuhaf mahlûkusun yani,

Hani Şu derya içre olup, deryayı bilmeyen balıktan da tuhaf.
Ve bu dünyada, bu zulüm senin sayende.
Ve asak, yorgunsak, al kan içindeyse eğer ve h l  Őarabımızı vermek için  z m gibi eziliyorsak,
Kabahat senin,
demeye de dilim varmıyor ama
Kabahatin çoğu senin, canım kardeşim! NAZIM HÜKMET RAN

Yapı, yapının içinde çıkar. Yeni yapı, eski alışmalarınızı ve eskiye olan öznel yatkınlıklarınızı, bir süre baskılar. Bu baskılanan hissinizin bir direncini de sizde, baskılanan olaraktan ortaya çıkarır olacaktır. Şimdi o eski algıların bir aniden oluşma olmayıp, bir gerekliliğin, bir zorunluluğun, bilinçli bir irade elinde, nasıl toplumsal ve sosyal dönüşümlere çevrildiğini görelim.

1-Kurtuluş savaşı ile Türk Ulusu bir gecede, çağdaşlık devrimlerini yapmadı. Çağdaşlık düşüncesi Osmanlıdan beri, halk içinde söylem olaraktan konuşulup duyulmuŐtur. Halk bunu duyulmuŐta Şoke olmamıştır.  zerinde az çok bir fikir egzersizi yaptığı ve haberdar olduğu durumdu. Ama siz ne kadar hazır olursanız olun yeni olanın duygusal bir travma yansımaları da kaçınılmazdır. Ama bizim bu gibiden deęiŐmemiz Şok kudretinde değildir.

aędaŐlaŐma halkın haberi olmadan yapıldı demek, olgu, olay, gözlem ve varoluşa aykırıdır. Bu bir vehimdir, bir bilmezliktir. Ancak Anadolu insanı değişen yapının, karşı argümanına çok çabuk inanır. Bunun nedeni kendilerini toplumsal bilinçle değil de, itaati inanca dek mantıklı düşünmeyle ve devinmeler geliştirmiş olmalarındandır. Halk bin yıllar içinde, sadece itaat ederek ummayı bilmiştir.

Sürecek

Bayram Kaya

Kurtuluş Savaşı Öncesi Esnası Ve Sonrası Duruma Kısa Bir Bakış 38

38]Bu halin pür melalini, halkın geçmişteki yaşantılaşırıldığı yönetime katılamaz olmasının şartlanması içinde aranmalıdır. Halk 'Destur' demeden padişahın ismini bile, ağzına alamazdılar! Tüm sorumluluğu düşünmeyi, şeriatın ve serri uygulamaların uhtesine bıraktırılan halkın, Pasifçe, Dünya'dan bihabersiz oluşlarının alışılmasından kaynaklıdır. Ve halkın yaşantılaşıma felsefesini bir derviş gibi, 'Bir lokma bir hırka' mutmainliği içinde sürdürme gayretindedir.

Boyun eğmenin ulul emre itaatçı kültürlü oluşundan ötürüdürki tönetime kyönetime katılmaya hiç kafa yormazlar. Böyle bir kültür içinde yetişen halka siz, yurttaşlık sorumluluklarını verdiğinizde, sorumluluğu kendi üzerlerine almanın rahatsızlığını da duyuyordular. Eski yöneten sınıf da, halkın böylesine bir yönetime katılır şekilde sorumlulukla donatılır olmasını, hiç hazmedemiyordu. Öyle ya halk hem bir 'sürü' idi, hem de bir 'kul' idi.

2- Oysa hiçbir gelişme daha önceden gelişen, halkı hazırlayan ön adımlar, olmadan, hiç bir adım birden bire atılmazdı. Bizde halkı hazırlayan adımlar daima tek bir çevreden; ilmiye (din) sınıfından gelmiştir. Halk bu adımların düşünsel dönüştürülmesine ilişkin gayretlerin pek ilgisi değildirler. Sade bu konu ile ilgili anlatım, ne taraftan gelmiş ise, kafası karıştırılmadığı sürece yapılan bilgilendirmeye kul mantığı ile bağlanıp, onu sadıkane savunmuşlardır.

3-Hiçbir gelişme, kendinden önceki yapı içinde, uç vermeden, birden tarih sahnesine pat diyerekten çıkamaz. Nedenli gelişmede; neden daima sonuçtan öncedir. Neden olmadan, sonuç (sonradan gelişme-devrim) olamazdı. Yani Osmanlı'nın bozulan yapısında (ön neden) Atatürk gibi birçok asker, ilmiye sınıfından kimi kişiler, yazar ve şairler, gazeteciler vs. çıkmış ve oluşmuştu (sonuç) .

Yeni cumhuriyet, o eski ama muazzam yapının, isteksizce hazırlanmasından çıkmıştı. Ama yapı bu dönüşmeye direnç gösteriyordu. Vakti gelmişte geçmekte olan çağdaş yapılanma, alt yapıları tam oluşturulmadan yapı dönüşür dönüşmez, yeni yapı halkımıza, ` birden bire olanın bir şaşma algısını verdi. Ya da karşı güçler, bunu böylece kullandılar.

Oysa Osmanlı yapısı, dokuz ay on gün gibi konjonktürel bir doğum zorunluluğunu, 350 yıl gibi bir subjektifçi bir gecikilmeyle, bünyeyi zehirlemişti. Bünyeye bir müdahale zorunlu hale gelmişti. Bu tespitleri bilip düşünmeden konuşmak, sorumlu bir bilinç ve sorumlu bir aklın marifeti olamazdı. Şimdi bu tespitlerin kısa seyrini, tarihimiz içinde hatırlatayım:

Bu süreç 250 yıllık bir angajmanın birikimidir. Başlangıçta Osmanlı'nın laiksi yapısı vardı. Şerri kararlar dünyevi kararlara (akli kararlara) uygun geliyordu. Ne zaman dünyevi işler şerri yapıya uyduruldu (1512) , zamanla gerileme ve gerileyiş ortaya çıktı. Bu süreç hilafetin Osmanlıya getirilişi ile başladı. Osmanlı bunu getirmekle İslam ülkeleri içinde güç ve söz sahibi olurken, hilafetin ikinci yüzünün yansıması olan, şeriatın akıl üzerindeki köreltmesine değin olan ihsasını da, açık etmiş oluyorlardı.

Olaylar şeriata uyum ele alınınca, olguların ilişkileriyle ele alınışın gelişkin olayları olmamaya başladı. Şeriat, nesnel olanın, nesnel itenin önüne geçti. Bu gidişat, ahalinin, hatta yönetimin, konjonktürel gelişmesiyle uyumlaşamadı. Çağdaşlığın gerisinde kalmak gibi genelci durumu, iyice yaygınlaştırdı.

Bunlar, Dünya konjonktürüne duyulan, inançsal tepki ile yersiz bahaneler üreten, karşı

duruşlardı. Bu hal Memaliki Osmaniye'yi 350 sene boyunca kemirdi durdu. Bu gidişatta, insan emeğinin ve insan umudunun sömürülmesi, sürdürülüp duruyordu. Ta ki 1919 yılına değin. Bu hareketle de, egemenliğin kaynağının, yön değiştirmesi, azmi baş gösterecekti. Toplumsal otorite toplumun özeğine alındı. Halk sal otorite (dini otorite) de, halkın özeğine alındı.

Osmanlı ilmiye sınıfı; bilimsel ve teknik gelişmelere karşı ve bunların uygulanışında 'Gâvur icadıdır, istemezük' tepkisini veriyorlardı. Bu söylemler zaman zaman halkı da, yönetimle karşı karşıya getiriyordu. Bunlara, yeniçeri ocağının, kazan kaldırma isyanları da müdahil edildiğinde, önü alınmaz bir 200 yıllık karşı duruş oluşmuştu. Bu hal, gerileşmenin en temel diğer bir mücbir yan sebebidir.

Bundan en çok da ilmiye sınıfı sorumludur. Çünkü 'İstemezük'çü tutumlarıyla bu sınıf kamuoyunu yaratıp, faylaştıırıp, tetikleemektedirler. Bu sınıfın devlet içindeki egemenci yapısı da, devletin bilimsel olmasını önlüyordu. Çünkü bu sınıfın demelerine göre, 'ellerinde her şeye yeten bir kitap vardı! ' Bu kitap varken, başka hiç bir şeye ne hacet vardı? Bu söylemlere, bu emirlere uymaktan, sizi kimler nasıl döndürebilirdiler ki? Elbette ki nakilci düşünmenin karşıtı olan, akılcı düşünme dönderebilir idi.

Bu; kazasker, kadı, şeyhülislam ve müftü korosuna, yani ilmiye sınıfına; bir de yeniçeriler katılıp, tüm olumsuzlukların halk ve toplum yaşamında olağan kılınmasına neden oldular. Ekonomik yapının kendi kural ve yasallığı yerini, dinsel vaazların etkisine bırakmıştı. Artık gayri Müslim dışındaki halk, ticaret gibi hizmetleri büyük oranda yapamaz olmuşlardı.

Tartıyı, mizanı, düzgün ve adil tartar olup olmadığının sorgulaşmasının öznelliğini de, ekonomik gerekçelerin yerine ve ekonomik gerekçenin önüne koyacaklardı. Halkın böylesi endişe ve korkularından kaynaklı, toplum içi ticaretleri ve ticari girişimleri, kısmen kırılmış olup; toplumun da kurumları geliştirilemez yapılaraktan hani neredeyse, cılızlaştırılmıştı. Tüm bunlar gayri Müslimlerin inisiyatifine devredilmişti. Şeriatın pekin bir bilgi gibi bilinir bir ikame olma sanısı, halkını toplumdan el etek çektirmeye kadar vardirtmişti.

Esasen bunun inanç mantığı, ekonomiyi; bir yasallık gibi göremeyip, sadece kişisel keyfiyet ve boşu boşuna günahla ilişkilendirilmesidir. Oysa ticaret başka idi, ticarete olabilecek, hile hurda yapan tavırlara sapmanın ahlaksızlığı, bir başka idi.

'Ölçüyü yanlış tutmaktan korkuyorsan ticaret yapma' denen söyleyişlerle çoğu müminin hevesleri kırılmış olup, ticaretin ekonomik ve toplumsal gelişmeci yanı bilinemez olmuştur. Ufaktan ve basit, kaale alınmaz gibi bir masumane söylem, kendi alanında olmayan bir söylem, bir ekonomik çöküşün, süreç içinde öznel nedenci kaçınılmazlıkla ekonomik hareketliliğin sonu olmuştu.

Sürecek

Bayram Kaya

Kurtuluş Savaşı Öncesi Esnası Ve Sonrası Duruma Kısa Bir Bakış 39

39] Müslüman ahalisinin esastan ve çok yaygın ticaret ağı olmayan yapının büyümesi ve gelişmesi de olmuyordu. Bu yüzden güzude kırsal kesim halkı, bu güne değin emeğini hep sevap niyetine bağışlar olmanın öznelik sevinsenmesi içinde tutuldu. Bu anlayışlarla bu günkü yoksulluk ve yoksunluğu yaşatılır olmuştur. Sevaççı, tasaddukçu benimsetmelerin abartılması ile emeği sevaba göre önemser olmamanın, yaygın bir erdemci davranış olması, ortaya çıkmıştı. Toplum aşırı erdemden sönük eşmişti.

Bu körelme de emeği, ekonomik değer olarak bilmemeyi süreçlemiştir. Yüzde seksenlik kırsal kesim üretimi, bir kendisine yetenlikti. Kendisine yeter olmanın ve vergi verir olmanın dışında ticarete bir etken ve dönüşümcülük olarktan Müslüman ahali genelde katılamamıştır. Ve bu tutum; kırsal kesim emeğinin, ekonomik servetleşmesini ve ekonominin diğer alanlarındaki servetleşmesine birikimlere dönüştürülmesini, bilmemeye götürmüştür. Sonuçta halk; ' Bir lokma emek, bir lokma hırka' mantık yaşantılaşmasına büründürülmüştür. Bu bürünmenin oyalamacı faziletleri ile günler geçirtilmiştir.

Halkın tüm ekonomik bilgisi bu: ' Bir lokma emek, bir lokma hırka' sözü içindedir. Biriktirme ve ekonomik olayları ticaretle dönüştürme, çerçilik boyutunu aşmayan boyutuyla kırsal kesim müslim ahali içinde, ticaret erbabı hemen hiç çıkamamıştır. Kazan kaldırmalar günlük, 'âdeti vaka'dan idi.

Bu ve benzeri diğer olgu ve olaylara dek belirmelerin sıkıntıları toplumun her boyutuna eklenen kaosu yapı içine türlü şekilde, kazan kaldırma biçiminde, yapı içindeki olumsuz direnişleri hazırladı. Bunlara karşı olacak olumlu karşı direnişleri de, yine yapı içindeki ilmiye(din) sınıfına dek, bu baskıcı odaklar etkisi ile sindirilip sesiz kalmağa biçimlendiler. Bu dinin güzide peygamberi, ticaret dahi yapmış olsa, artık sistem içinde bir şey ifade etmiyordu. Söylemler halk içinde tutumlaşmıştı.

Ahaliyi pasifiz eden bütün inançsal olumsuzluklar, halkın hizmetini aldığı camiden bunun böyle söyleşilir olmasından değildir. Daha çok, üst ilmiye (din adamları) sınıfının saray entrikalı, gerici, sınıf çıkarları egemenlikli, söylemler geliştirmiş olmalarındandı. Üstelik bir de buna din adamlarının kendini güncel olanlarla yetiştiremez oluşunun, kısırlık çıkarsamalarını da eklemişlerdi.

Toplum içinde makamlar liyakatle elde edilmemişti. Kimi dem de olayları yönlendirirlerken, halk üzerindeki saygınlık olan otoritelerini kullanıyorlardı. Böylece din adamları sınıfı hükümlerini bile bile, kasti olarktan, her olayı getirip getirip inançlara bağlıyorlardı.

Böylesi baskıcı yönlendirilen halk, değil toplumsal olana elini sürmeyi; eşinin vücuduna bakmayı bile mahrem ve yasak bilmeleri gibi her alanı dini kontrol altında tutmakla halkı yönlendirir, korkutur oluyorlardı. Aksi halde halkın sağduyulu bilinç ve inancı bu etkilenmeler dışında tutulduğunda, daima ortalama yolu hep bulmuş ve ortalama olan öngörücü sağduyuya yönelmişlerdir. İlmiye sınıfı, kendi kısırlığını hep halka yansıtmaktaydı. Bununla siyaset yapıyorlardı.

Bunca liyakatsizliklere karşın, ilk yapılan olumlu teknolojik ithal, lale devrinde, matbaanın getirilişi olacaktı. Matbaa yeryüzünde var oluşundan tam 278 yıl sonra Osmanlıya gelmişti. Bunun derin sorunsalını idrak edemeyen şimdiki kuşaklar, hiçbir şeyi anlamış olamazlar. Bu, konjonktürel sürece göre Osmanlının Avrupa dan 278 yıl geride gelmesi demektir.

Bir düşünün şunun şurasında Türkiye'de de günümüzde bilgisayarın yaygınlaşma atağı şunun şurasın da 7 seneden beridir var. Yaşanan bilgi transfer kazanç süreçleri, ne kadar muazzamdır. Bunun tersi zamanı içinde yaşanmamış, paylaşılammış, bilgi transfer süreçleri tam bir felakettir. Ve nesiller körelmesi, nesiller boyu körlüklerin, bu topluma 300 sene boyunca, din iman adı altında aktarılmasına dek faciaları, günümüzde dahi dinamitlenmektedir.

Hâlbuki matbaanın Osmanlıya geç gelmesi ile 278 yıllık sağlanamayan bir veri transfer gecik ilmesini ve gecikmenin gerileşme kayıplarını, varın siz hesaplayın. Kim bilir kaç kuşak çağdaş költürsüzlükle yittiler. Oluşturamadıkları çağdaş költürsüzlükleri nedeniyle bu költürlerin nicel devinimini de biriktiremeden, ardıllarına aktaramadan; 1000 sene öncesinin mavallarıyla göçüp gittiler.

Travmacı yobazlar, 278 yıllık matbaa gecikilmesi ile buradaki kazanç sağlayışlarını yapamadan yiten insanları görmezler. Bu insanların çağdaşları ile karşılaşmaları karşısında ezilme duydukları aşağılık kompleksinin travmasını hiç görmezler. Bu insanların sağlamaları gereken öğrenme, haberdar olma gibi heba olan haklarını, hiç bilmezden gelirler. Çünkü bunların amacı aydınlanma değildir. Karanlıktır.

Bunun yanı sıra tiyatro gibi, költür etkinliklerinin sunulmasına ve bu türden yenileşmelere karşı, gerici ilmiye sınıfı tarafından hep; 'gâvur icadı' fetvası veriliyordu. Bununla kalmıyorlar, Patrona Halil isyanı gibi kalkışmaların arkasında da boy verip, durup duruyorlardı. Din sınıfı bu kışkırtmaların ve bu gerici isyanların meşruiyet olumlanmasına değin fetva desteğini her an veriyorlardı.

Patrona Halil İsyanı, bu kabilden gecikilmiş yenileşmelerle olan her tür yenileşmelerin ve yeni gelmiş olan matbaa gibi teknik kullanımların gözünü bir iyice korkutmuştu. Bu yüzden matbaa, gelişinden itibaren bir elli yıl daha tam kullanılmaz olacaktı. Patrona Halil isyanı yeni gelişmeleri bir duraklatıştır. Kazan kaldırma isyanları, gelişmeye karşı oluşun, karşı konulamazlık etkisidir! Yine de bu isyanlar yılanı (yeni çeriler ve ilmiye sınıfına) sarılın arak üstesinden ancak gelinebilmişti. Bu çapulcu isyanları yine ilmiye sınıfına verilen tavizlerin karşılığında, ilmiye sınıfı denetimi ve yeniçeri kuvveti kullanımı ile bastırılmıştı!

Köprölüler hareketleri tüm bu olumsuzluklara karşı, otoritenin bir direnişi idi. Zaman zaman çok iyi yapılanışlara rağmen, Osmanlı'nın çöküş kaçınılmazlaşıyordu. Bu kaçınılmazlaşmanın başında Osmanlı yönetim sisteminin, yeniden yapılaşamaması vardı. Halktaki yaşantı değışmelerine uygun, olaraktan, toplumun kurumlarının bu değışmelere uygun yapılanmayı oluşturamamaları vardır.

Sürecek

Bayram Kaya

Kurtuluş Savaşı Öncesi Esnası Ve Sonrası Duruma Kısa Bir Bakış 40

40]Kimi çağdaş eğitim kurumları, toplumsal kurumların yapılaşmaları için gerekli bilimsel çalışmalarını sunamıyorlardı. Bilimsellikte tek anlaşılacak şey dindi. Din demek bilimdi. Bilim demek dindi. Binyıllar boyunca bu öğretilmişti. Bu yüzden din adamlarına ilmiye sınıfı deniyordu. İsimlerinden başka ilimle uzaktan yakından bir ilişkileri yoktu. Bu yüzden de, toplum ve toplumun kurumlarının birbiriyle eşgüdümlü olacak şekilde bilimsel teknolojik aktarılacak uygulama desteklenmeleri, hiç de yoktu.

Toplumda, hiçbir laboratuvar çalışması yoktu. Madrabazların, hilebazların, hokkabazların ve parende bazların iltifatlarla, rüşvetle yönetici atanmaları vardı. Bunlar yönetime gelince verdikleri rüşveti kat be kat çıkarır olacaklarından yönetim yönetim olmaktan çıkıp, bir geçim bir soygun kapısı olmuştu. Bu ve bunlar gibi diğer birçok nedenler de, Osmanlı'nın bozulmasını kaçınılmaz sona doğru, önlenemez biçimde ivmelendiriyordu.

Yönetim kötüye gittikçe, kötüye gidilişe akıl erdiremez oldukça, yönetim şaşkınlığa, ilmiye sınıfına yani din adamlarına cin çağırma seansları düzenliyorlardı! İlmiye sınıfı (din adamları sınıfı) da bunu tıynetine uygun biçimde, maal memnuniyetle yapıyorlardı!

Yenileşme gayretiyle ortaya konan ve yeni bir askeri sınıf olan; Nizamı Cedit kuruldu. Yeni düzen adı ile eski ve yeni yapıyı, yan yana konuşlaştıran Nizamı cedit yapılaşması, bir üçüncü Selim harekâtı idi. Kabakçı Mustafa Paşa denen yobaz, ayak takımından biri idi. Hırpani serserilerden oluşan bir güruh takımıyla Kabakçı Mustafa ve yeni çeri ittifakları, Nizamı cedit ocağına karşı ayaklandılar.

Bu ayaklanmaların perde gerisinde de ilmiye (din adamları) sınıfı var idi. Yine, 3. Selim'in bir diğer yenileşme (islahat) hareketlerinden bir de, yerli malı kullanımını özendirmektir. Bir çeşit, iç üretimin koruması olan yerli malını kullanılması tutumu da, 3. Selim'in aldığı önlemlerden biri olup; çağcıl, konjonktüre ilişkin, merkantilist uygulama (himayeci-korumacı) bir tutumdur.

Yenileşmeler, karşı isyanları, karşı ayaklanma ve tutumlarını ortaya çıkarıyordu. Ancak askeri alandaki yenileşme girişimleri, karşı ayaklanmalara sebep olmuyordu. Çünkü bu alandaki yenileşmeler her nasılsa din sınıfı ve ahali tarafından, pek dikkatle alınmıyordu.

Elbette askeri alanda yapılan her değişikliğe de yeniçeriler tepkili idi ve sık sık kazan kaldırıcı idiler. Askeri alanda yapılan yenileşmeler farkında olunmadan, geleceğe ilişkin en temel olan bir yapıyı ortaya çıkarıyordu. Yeni askeri yapı, diğer kurumlara göre toplumun, çok çok farklılaşan, güncellenen kurumuydu. Askeri sınıf, bu yeni dinamik haliyle, gelecekteki toplumun yapılaşmasında, öncü rolü üslenecek olan, kendi öncü yapısını ortaya çıkartıyordu.

Askeri alanda yapılan çağdaş eğitim kurumları ve askeri teknolojiler, askeri stratejilerin geliştirilmesi ve kullanılması kılavuzu, militarist eğitim anlayışlarındaki olumlu gelişmeleri ortaya koyuyordu. Bu ortaya konan güncel anlayış ve eğilimlerle askeri kurumlar, konjonktüre farklı bakıyorlardı. Bu türden nicel birikimlerle olan gelişmeler, hem yönetim sınıfıyla, hem ilmiye sınıfı ile askerlerin aralarında gizli açık gerilimlerin çatışmasını ortaya koyuyordu.

Askerlerin yeni formasyonları, askerlerin sürece çok daha güncel çağdaşlıklarla bakmalarını zorunlu kılıyordu. Bunlar ileride Kurtuluş savaşının çekirdek kadrosunu teşkil edeceklerdi (oluşturacaklardı) . Bu kadrocu oluşma, gelecekteki sürecin

dönüşmesini sağlayacaktı. Toplumumuzun yapısında sivillerin güncellenmesi hiçbir zaman olmadığı için, sivil halk hareketi ve halk devrimleri toplum hayatımızda hiç mi hiç, görülemez. Bize özgü olan, tek ve sadece sadece askeri yapımız ağır aksak güncellenir olduğundan, toplum hayatımızda hep zorunlu olarak militarizm egemen olmuştur.

Ve gelecekteki toplumun otoriter ve müesses olan, kurucu iradesini oluşturacaklardı. Kurtuluş savaşının oluşmasındaki tarihi, nesnel ve kurumsal belirimlerin yönlendirilmesinde askeri sınıfın süreç içindeki belirleyici rolü, bu sınıfın çağdaşlaşmış olmasının nimetlerindedir.

Bu yüzdendir ki tarihimizdeki kimi devrimci öncü hareketlerin üslenmesini askeri kurum yani seyfiye kurumu ortaya koymuştur. Toplumun diğer alanlarındaki her bir gerileşleri ve toplumun güncel olamamasının vebalini ve süreç içi toplumsal akış sigortalarının tümünü, sanki çağdaşlaşmışlık bir suçmuş gibisine, askeri kurumun sorumluluğuna yüklenir olmuştur. Ahali bu beklentilerin içine de girmişti. Bu yüzden, Kurtuluş Savaşı örgütlenmesinin, askeri cenahtan çıkar olmasının girişen tek nedeni budur.

Yapının kuruluş felsefesindeki, askeri görüşün belirleyici olmasındaki nesnel nedenler, bu tarihçi süreçsel adımların atılmasından, aramak gerekir. Yani Osmanlı yapısının kendine özgü çelişkili gelişir olması içinde, bu garip oluşma da çıkmıştı! Asker, sistemin içinde olan ve halkın bağrında çıkan, yine halkın olanakları ile hiç değilse az çok çağdaş olanaklarla donatıp yapılaştırılıp geliştirilmişti. Askeri mukadder rol, Osmanlı'nın ıslahat hareketlerini askeri kurumlardan başlatmış olmasından ötürüdür.

Osmanlı çözülüşünü adım adım yaşarken, hiç değilse, kendisini geleceğe taşıyacak olan kurumun temelini de bilmeden atar olmuştur. Bu nedenle Kurtuluş Savaşı sırasında daha fazla katkıyla halkı örgütleyen ve halk bilincini ortaya koyanlar, askeri sınıf olmuştur. Çözülen eski birlik içi sosyal yapılar, hem eski oluşmaya sadakatin bir devamı olmuşlardı, hem de ortaya yeni bir güç çıkarmışlardı.

Tarihi süreç, geleceğe intikal etmenin bu öncü rolünü bizde, seyfiye (ordu) sınıfına vermişti. Bundan kaçınmak, bunu önlemek, buna şaşmak, bunu bilmezden gelmek, artık olanaksızdı. 1920'lerde durum buydu. Çünkü dünyanın güncel gidişatını iyi değerlendiren kimi karizmalar, bu kurum içinde de vardı.

Sürecek

Bayram Kaya

Kurtuluş Savaşı Öncesi Esnası Ve Sonrası Duruma Kısa Bir Bakış 41

41]İşgale dek süreç devreye girmişti. O günün koşullarında yol işlevi (bağımsızlığın felsefesini) , işlevde (bağımsızlığın felsefesi de) yolu (devrimleri ve yeni yapılaşan toplumu) belirleyecekti. Oluşu toplumun kurucu ruhu, askeri vesayettir diyen söylemci liberaller, bunu dikkate almalıdır. Bir üst paragraflardaki gibi toplumsal yenileşmeleri, bilginin gücünü elinde tutan sınıf, askeri sınıf olması gibi doğru ölçü elde olmayınca yanlış vargılara gidirsiniz. Başka ülkelerin devlet kurma felsefesi ile bizimki karışmamalıdır.

Her özel koşul genel koşul içinde mütalaa edilmelidir. Başka ulusların halkı ve kurumları kendi özel gelişmeleri içinde devlet işleri ile haşır neşirdir. Başka ulusların konjonktürü, bir devrimi ve halk hareketlerini, kendi yerleşik geleneklerinin arasına sokmuştur. Bizde ise, 1500 yılıdır, gelenekçi baskı ve koşullanmayla, ulul emre ve otoritelere kayıtsız itaat' vardır. Bu itaatin mantığını da egemenlik Allah'ındır, diyerekten sağlıyorlardı.

Evet, egemenlik Allah'ındı. Ama siyasetler, politikaların işleyişi insanlarındı. Bunlar apayrı işleyişlerdir. Birbirine karıştırılmamalıdır. Egemenlik Allah'ındır denişle inançsal oluşan duygu birikimi, akli olanın üzerine çıkıyordu. Her yasallığın kendisine ilişkin bir özel egemenlik alanı vardır. insanoğlunun akli, düşe kalka bunları yönetmeyi öğrenirler. Birbiri ile tartışıyorlardı.

İşte bu türden, inanççı boyun eğişi benimseyen itaatin, etkisi ve rehabeti ile halk, bu alanda, hiç bir gayreti göstermiyordu. Bilimsel gelişmelere dek tartışmalar halka hiç inmiyor, halk tamamen bilimden bi idrakti. Var olan kimi kişisel adım ve buluşlar, hiç bilim çevresine mal olup tartışılmamıştır. Hatta dar denmeyecek kadar sınırlı çevrede, gazali gibi dinciler tarafından pusterulduklarından bilim hiç bilinmiyordu bile.

Bilim demek, din demektir. Din demek, bilim demek olunca, halkın her kuşağı bilimi (dini) zaten biliyorlardı! Başka şeye ne gerek vardı! Bu geniş kitlelerin gözünde: 'Allah'ın ipinden (dininden) başkasına ` sarılmamayı. Ancak bugün araştırmalarla öğreniyoruzki zaman zaman istatistiki ola caktan çok başarılı çalışmaların adını atan kişilikler çıkmıştır. Ama orada kalmış. Halka ve bilim çevrelerine nüfuz edememiş ve tüm bunlar nedeniyle, halkın katılımcı olmamasının ve halkın şüpheli dahi olmayışının nedenleri arasındadır. Ve halkın mantıkça ahali olmasını, prangalaşıdır da bunlar.

Bu yüzden güvensizlik halka değildir. Böylesi bir inanççı mantıkla halkı köşeye sıkıştıran çıkarıcı çevrelerin, açık olmayan; gizli, sinsiz görünüşlü, açıkta başka, halk içinde başka, olan istismarlarıdır. Bunlar istismarlarından başka yetenekleri olmayan, kifayetsizlerin girişmesine tedbirlerdir. Halkı cehalet içinde bırakan, halkını; akılcı (bilimsel) felsefeyle, bilimsel mantıkla ve bilimsel kültürle buluşturamayan yönetimler, daima toplumuna ihanet içindedirler. Bir güvensizlik varsa bunadır.

Sistem sürekli harekettir. Bir nehrin akışı gibi entegre sistem içi yeni beslenmelerle sistem akışı yeniden, yeniden süreçlenir. Toplumlar gelişmesini dönüştüremediği süreçlerde, organize olarak çözülme ve dağılma süreçlerini yaşarlar. Toplumsal yapı çözülürken, insanların; geçmişte toplumsal yapıya gelişini süreçleşen sosyal birlikçi yaşantılaşmaları vardı. Bunun da alt bileşenleri olmak kaydıyla, bu sosyal birlikçi yapı, atom ize bir yapıdır. Halk atom ize, sosyal birlikçi ittifakların kocaman bir görünümüdür. Toplum çözülünce geriye doğru halka çöker. Bu yüzden toplumlar, halk (atom ize birlik-bileşikler) alanını yanında taşımak zorunluluğu içindedirler. Çözülen toplumda halk bileşenlere ayrılır.

Bu sürekli akışlı zorunluluktan ötürüdür ki toplumda, bir tutucu ve bir ilerici yanın taşınmasını gerekli kılmaktadır. Halk, kendi içinde bu toplumsal katılımcılıklarını, geçmişten günümüze değin kotarışlarla, başarıp işlerir kılamadılar. Bu yüzden halkın toplum içindeki doldurması gereken ortamları katılımlarla dolduramadı. Ortamın da boşluk kaldırmaz oluşu gibi bir zorunluluğu vardır.

Bizim toplum da bu boşluğu doldurma görevini halk sanki orduya vermiş gibi cereyan etmiştir. Asker, tarihsel gelişmeci rolünden dolayı bu tarihi üslenmeyi kendi gelişmeci gücü ve kendi gelişmeci ruhlu kurumuyla üslenmiş gibi görünür! Bu, bir geçici zaruri egemenliğin, ortamın boşluk kaldırmaz olması nedeniyle, toplumun sanki temsili paylaşımı gibi olmuştur! Halkın bu alandaki düzlem alan gücünü, yurttaşlık bilinçlenmesi ve yurttaşlık eğitimleri yoluyla kendi eline alması kesinlikle bir zorunluluktur.

Halkın yönetime katılması bir tarihi belirlenmiştir. Bu belirlenme okur yazarlık oranıyla, bilimsel felsefe tutumlanışlarıyla, yurttaşlık bilinçlenmesiyle ve sosyal, toplumsal katılımcılıklarıyla halkın kısmen gelişen duyarlılıklaşan bir formasyondur. Halka bunlardan yoksun kılınışlarla bir bilemezlik bir seçme ve seçilme olgusunu sağlıklı yapamazlık kriter ölçüleri içine sokulmuştur. Bu da halkın tercihlerine güvensizlikle bakılmasına değin seçkinlerin, halka şartlı öngörülü olmalarının algısını yaratmaktadır!

Sözde kimi aydınların bunları bildiği halde, bilmezden gelişyle; 'halka güvenmiyor musunuz? ' lafını yani bu apaçık bilinişi ortaya dökememenin gizliliğinden ötürü suç gibi, tu kaka edişçi yanıltması vardır. Yanıltma şundandır. Siz halkı, yılların uyuşmuşluğuna bırakın. Sonra da, toplumsal eylemlerin tarihsel süreci içinde, halk hareketini, halk iradesini bilgisizlikle itaatle yok deyin! Halkçı öğrenme olan dini, toplumun felsefesiymiş gibi halkın toplumsal özekli düşünme felsefesi yapın; ondan sonra da: 'Halka hiç saygınız yok mu? ' deyin! Bu tür söylemlerin istismari alaycılığı ile de, üste çıkın.

Travma yarattınız diye kendinizi somun pehlivanı gibi lanse edişle üste çıkartıp inandırıcı olunuz! Hal bu ki; halkı Arap diliyle, Arap kültürüyle ve Arap geleneği ile yoğurup, halkın isimlerini dahi Arapça adlarla adlandırarak, halka asıl travmanın yaşatılmasını bin yıllar içinde olan uyuşmasını bilmezden gelirler! Buna karşı direnen halk sanatı ve halk dili yönetim sanatından ve yönetim dilinden ayrı gelişmiş garip bir ikili yapıdır. Halk yönetimle bu iletişimsizlikten ve birbirini anlayamaz olmaktan ötürü kopmuştur. Oysa Arap kültürünün girdiği tüm ülkeler, aynı perişanlığı ve aynı kaderi yaşıyorlar.

Bu tür ön düşünmesiz, küflü kabul edişli paylaşmanın prangasını taşır olan gerici çevreler, şimdi de asıl travma kaynağını, halkın kendisine yabancı olan kökü dışarıda dinini, dilini, kültürünü kendilerine siper yapıp, travma üzerinden, travma yaygarası koparıyorlar. Halk dinini kabulle, kendi tarihiyle, kendi kültürüyle ve kendi hafızası ile olan bağları kopmuş; travmasını yaşamıştı. Olmuyordu işte ne hikmetse! Yine de buna rağmen halkın kendi dinini anlaması bile, dininin kendisinden, kendi öznesine çözümlenen bir inanç olması dahi, çok görülmüştü.

Sürecek

Bayram Kaya

Kurtuluş Savaşı Öncesi Esnası Ve Sonrası Duruma Kısa Bir Bakış 42

42]Dini öğrenmeyi, yabancı lisan içinde tutarak, kendisine anlaşılmaması için yabancı kılınmıştı ki halk hiç travmadan kurtulmasın diye. Bu yüzden halk, o dinde yoktu, bu vardı; o uydurma, bu sahih gibi hikaye ve aldatmalarla inancının kendisinden kendisine olacak olan, iç çözümlemesini, hiç yapamazlar. Bu yüzden halkın, dinindeki bilmezlikleriyle olan çelişkilerinden ötürü ikide birden düzeltmelere gidilir! Halkın inanççı tutumları için yok olacak onlar, öyle değil de böyleydi, diyerekten şaşırtan açıklamaların travmasıyla halkı, kıpırdayamaz yapmışlardır.

Bu süreçlerin böyle olması için, yine ilmiye (din adamları) sınıfı ve kalemiye (idari-yönetici) sınıflarının işbirlikçi çıkarları söz konusudur. Halkın bilmezliği, onların tabiri ile 'sürü' olmaları; daima ilmiye-dini ve kalemiye sınıfının al gülüm ver gülüm işbirliği ilen, güdülür. Halkı her tür yenileşmeye karşı durur hale getirirler. Halkı, kendilerinden gelecek bir çift sözün eylemine, hazır durumda bekletirler.

Gelişmeyi engelleyip, her tür sivil katılım inisiyatifini yarattırmazlardı. Yönetim anlayışları tam bir sürü çoban ilişkili anlayışdır. Bu türden güdülme ile şartlanmış halktan da çağdaş bilimsel anlayışların çıkmayacağı çok çok açıktı.

Her nedense bu iki sınıf kalemiye ve ilmiye sınıfları, askeri yapıya ve askeri yapıdaki vaki gelişmelere pek ses etmiyordular. Sanki, kalemiye ve ilmiye ve yeniçeri ocağı arasında bir ittifak varmış gibi idi! Kalemiye de kimi erbaptan ileri görüşlü kişiler tarafından yapılan askeri alandaki yenileşmelere, Yeni çerilerin ikide bir ayaklanma başlatmalarına adata kimi kalemiye ve kimi ilmiyeci kişiler, seyirci gibi idiler.

Yine de zorunlulukla ve her nedense, askeri alan açılımlarına cevaz verir tutumlara da giriyorlardı. Bu dahi, gelecekteki Türk devrimlerinin öncü rolünü, seyfiye (ordu) sınıfı üzerine yıkan, zorunlu bir tarihi misyondur.

Kurtuluş Savaşı günlerinde tarihin belirleniş ve tarihin akış sürecinde, seyfiye kurumunun içindeki hareketçe, bağımsızlık felsefesini tutuşturucu olmalarındaki nedenci oluştur bu. İlmiye (din erkine dek) sınıfının, adından başka ilmilikle Hiçbir alakası yoktu, esasen de olamazdı da. Burada ki yanlış olan, askeri kurumların çağdaş yapılaşması değildir. Diğer toplum kuruluş ve kurumlarının da bu yenileşme durumuna, yani islahata dâhil edilmemesi; bir eksikliktir ve bir yanlışlıktır.

Yeri gelmişken İkinci Mahmut'un, namı diğer 'Gâvur padişahın! ' Beceri ve başarısından biraz da olsa bahisle anılarak söylenebilir. Süreçteki oynanan oyunu sezen ikinci Mahmut, bir kurnazlıkla ilmiye sınıfını yanına çekerek, ilmiye yeniçeri ittifakını bozar ve yeni çerilileri ortadan kaldırır. Yıl 1826'ydı. Batılılaşma hareketi, bilimsel düşünüş ve bilim felsefesi çağdaş olanların yaşam tarzları ve nedenleri çağdaş mantık, olanca ivmesiyle bu olay sonrasında başlamıştır. Dinci yobazların ürktüğü de budur. Yok batının bilimini alalımışta, ahlaki dursunmuş! Hep derim; yobazlık, gericilik halk düşmanlığı bilgi düşmanı, hep böyle bir şeydir. Bilgisayarını (bilimini) aldığınız batının çet yapmasını, hekir yapmasını da, zorunlu olarak alacaksınız. Dinini aldığımız Araplık gibi, Arabın adını, geleneğini, kültürünü bayramını, kutsalını, düşünmesini, mantığını, evliliğini boşanması yaşantılaşmasını, her şeyini zorunlu olarak alırsınız. Çünkü din, bu arap değerleri üzerinde ancak ve ancak anlaşılır ve işler olabilecektir!

Yeni çeri ocağı yerine 'sekbanı Cedit' diye tekrardan ve yeni, çağdaş donanımlı, konjonktürü bilip, konjonktürle mücehhez, emsalleri ile eşdeğer bir denk güçle donanmış askeri yapı kurulmuştu.

İlk tevhidi tedrisat kanununu (eğitimdeki ikili yapıyı ortadan kaldırdı) kabul etti. İlk nüfus sayımı yaptırdı. Herkese tam bir din ve mezhep özgürlüğü (seçmesi) tanındı. Bugünkü bakanlıkları ve görev ayırımına denk dağılım oluşturuldu. Bölük, tabur, alay diye kısımlarla orduyu düzenleyip Asakir-i mansure-i Muhammedi, diye ordu kurdu. Çağdaş eğitim sistemleri bu padişahla teşhiz edilip, açıldı.

İkinci Mahmut, üçüncü Selim'in başlattığı kılık kıyafet devrimini de sürdürdü. Çünkü düşünme kültürün ne ise dışın biçimlenmesi ve yansıtılması da öyle oluyordu. Biçimle adam olunmazdı ama özünüz de biçiminizi yansıtmadan edemezdi. İlk kez fes ve setre -pantolon giymeyi, hem de yerli malı kumaştan mamul giysiyi, memur sınıfına gimelerini 2. Mahmut zorunlu kıldı. Halk bu tutumlara karşı kışkırtıldı.

Bir üniformalı dünyayı nasıl üniformalı gözle yorumluyorsa, bir sarıklıda dünyayı gelenekçi tekli bakışla ve dinsel mantıkla yorumlayacaktır. Düşünceniz, 'başkasına benzememek' gibi garip bir doğmadan hareketle; 'Araba benzemekle' olacaktır. Oysa Yüce Tanrı'ya inanmak için Arap olmak Arab'ın geleneklerinden olmak gerekmezdi.

İlmiye sınıfı patent ve teşvikli 'Maazallah dinden çıkarız' diyen fetva fısıltıları ile büyük bir kargaşa devinimi ortaya koydular. Halkın, kılık kıyafet girişimine karşı ilmiye sınıfınca kışkırtılır olmasındaki çatışmaları nedeniyle, halk, kılık kıyafetçi kabule hiç zorlanmadılar. Siz bir düğüne bir bayrama bir toplantıya giderken giysilerinizi değişerek, bir ruh haleti içine girersiniz. Serpuş sarık türban da bir ruh haletinizin yansıtılması idi.

Oysa yeni toplumun yeni olana, çağdaş olana, bilimsel mantık ve bilimsel felsefe olana, devrimlere karşı tutumunu istekli ve bilinçli kılmak ve farklı olanı fark ettirebilmek için değişik giyinmenin sembolizmi üzerinde ona vereceği ruh hali ile kazanım ve teşvikkar olunması sağlanacaktı. Değilse giyside keramet yoktu. Ama bu ufacık duygu coşması çok büyük sonuçların yansıması olacaktı. Bir pilot elbiyesi giyinince, nasıl bir haleti ruhiyeye yatkınlıyorsunuz? Sarığı çıkarıp, kravat takan insan da o haleti ruhiye içinde olacaktır. Ya da başına türbanı takan insan da türban simgesine yatkın haleti ruhiye içinde olunacaktı. Kıyafet devrimlerine dek karşı yobazlığın gelişmeye direnç olması bundandı.

Ama oldukça yobaz ve bağnaz yapılı, gerici ilmiye sınıfı, işsiz kalmış olacaklar ki memurlara da el attı, fetvayı onlara da yetiştirdiler. Dediler ki; 'Bu giysileri giyerseniz, dinden çıkarsınız! Eğer giymezeniz Padişah Mahmut emrine itaatsizlikten başınızı vurdurur'. Denişin fitne ve fesadını ilmiye sınıfı halk ve bürokrasi içine de soktular. Bu ikilem ve bu karşı duruş o günlerin bir açmazı ve çelişkileri idi.

Sürecek

Bayram Kaya

Kurtuluş Savaşı Öncesi Esnası Ve Sonrası Duruma Kısa Bir Bakış 43

43]Dini yaşam Osmanlı'da artık geçmişteki toplum yapılaşmaları gibiydi; aktüel değildi. Osmanlı, sanayi dönüşümlerinin ve toplumsal, sosyal yapılaşmaların çok kısmi de olsa dönüşümünü yaşıyorlardı. Bu minicik adımlar dinin toplumsal hayattan elini eteğini çeker olmasına dek şiddeti ile yüz yüze geliştirdi.

Hiçbir somutsal üretim gücü ve üretim ilişkileşmesini ortaya çıkaramayan, inançsal halksal gücün aksine, toplumsal yapılaşmadaki nesnel ve somut üretilere engel olması vardı. Dinler bu açıdan yüz yıllardır sürececek olan bir karşı koyuşun, bir cendere oluşun, şiarını hep taşımışlardır.

İlmiye sınıfının, hem bilmezlik ve hem de halka değin istismarcı melanetleri yüzünden, Osmanlı kimi zaman olacak olan ne toplumsal ilişkilerini ne de üretimsel ilişkilerini, güncel olarıktan düzenleştirebiliyorlardı. Olası her değişme ve bilgi akışı olan gelişmeyi, yararlı kullanım pratikliği açısından değil de, melanetleri yüzünden; 'Gâvur icadı' olup olmadığı, ekseninde değerlendiriyorlardı!

Tüm dünyayı ve olayları anlama ve algılama skalaları bu idi. Osmanlı'nın gerileşmesinde din adamları sınıfının angajmanı ve prangacı gericileşmeleri bu çöküşün de en büyük etkeni ve amili olmuşlardır. Açıkçası muazzam Osmanlı kültürü içindeki yönetim erkende olup biten, din adamları sınıfılığı eliyle sürü güdeceğim denişle; 'cehaletin değer' yapılması idi!

Cehalette, kendisine biçilen bu misyon saygıyı, olabildiğince cahil cesaretiyle ve güya uyandırdığı saygınlığıyla; ilmiye sınıfı olan bağınazlık bunları bir hayli iyice istismari değerlendiriyordu!

Bu bilgi! Padişahın, ektiğini biçmesi isteğini depreştirdi. 'Kefereye' bir zamanlar yardımı olmuştu. Şimdi yardım sırası 'keferede' idi. Osmanlı'nın Avrupa'yı tanımlayışı ve dünyaya bakışı bu 'kefere' kelimesinin açılımı idi. Osmanlı bu sözcüğü kullanmayı ve bununla mevaliyi uytmayı çok sevmiş ve çok tutmuştu. Bir zamanlar kendi yardımlarını lütfettikleri İsveç kralından, şimdi Osmanlı aliyesi, kendisi için 'üç cini' lütuf ve talep ediyordu!

Bu küçülmeye, düşünce denmeyecek denli israf ifrazata, İsveç kralı cevaben; 'Saygı değer haşmetmaap, sana üç cin gönderemem ama, üç öğüt (tavsiye) gönderebilirim' der. Ve 1- Öncelikle maliyesini düzeltmesini söyler. 2-Ordusunu düzeltmesini söyler. 3-Devleti Aliyesini çağdaş kurum ve kuruluşlarla yapılaştırıp, devletin yönetime dek olan otoriter uygulamaların da, yetki paylaşımını, bilimi ve akli esas alarak otorite ayrışmasına gidilmesini salık verir. Ve komşuları ile rekabetçi olmasını söyler.

Bu durum, alaycı bir üslupla tarihe geçmişti. Osmanlı Aliyemizin ne hallere düşürmüşlüklerden sadece bir tanesidir bu. Yüreğiniz kanamadı mı? Şimdi de aynı ses; 'ulemaya danışılmalı' diye bangır bangır bağırıp, alkış almamakta mı?

Aslında Atatürk düşmanlığının ve cumhuriyet düşmanlığının temelinde, böylesine egemenci ilmiye sınıfı mantığı ve tekçi mantık işletilmesi vardır. İlmiye sınıfının çok yaygın olan egemenliğinin kırılıp, nâkile değil, akıla eğilimleşmesi olgusu vardır. Ve halka, ilmiye sınıfının deyişi ile; 'sürüye' seçme seçilme adam olma sorumluluklarını verir olmanın gazabı vardır.

Onların deyimi ile: 'sürüye; çobanı yönetme, yönlendirme, yetkisi verilmesi de neyin nesi' idi? Sürü, kendisinin çobanı olmuştu! Tüm hiddet buydu! Bir sınıf egemenliğinin,

bir hilafet taassubu olan egemenliğin toplum içinde kırılıp halk içinde etkin kılınmasıydı bu Oysa dini kesim, dini otoriteyi hem halk alanda, hem toplum alanında, kullanmak istiyorlardı! Günümüzdeki olup bitenler de, bu gazabın zavallı, bilinçaltı olmuş, 'sosyolojik öznelci' gen uzantısıdır.

Değilse Atatürk'ün devrimleriyle travma yaptığı gibi söylenen yenileşmelerinin çoğu, kendisinden öncedir. Ama kendisinden öncekiler bunları tam yapılaştıramamışlardı. Örneğin, yapı içinde, daha önceden, geliştirilen, daha önce uç veren ve Kurtuluş Savaşı sonrasında yapılaşmasına ilham olacak bir başka tutum da, Latin alfabesinin kullanımını yaygınlaştırmak isteyen Abdülmecit'tir.

Yine bir değişim olacak cumhuriyetin ilanı uygulaması ittihatçıların gündeminde olan ve gündeme getirdikleri, ama haliyle toplumsal yapıya dek zaman ve zemini hazır olmadığından başaramayacakları bir gündem tasarısıdır. İlan edeceğimiz cumhuriyet, hangi kafa yapısı ve ruh haliyeti üzerinde devinip tutumlaşacaktı? Bayram giyinişleriyle hazırlamadığınız coşkuyu süreçleyebilir miydiniz?

Neden 'Kastamonu'lular buna medeni alemde, şapka denir' denmişti acaba? Sırf sarığa inat olsun diye mi? Kıyafet olaraktan halk cumhuriyeti kaldıracak sindirecek ruh dinamiği içinde değildi. İnatlaşarak toplumsal devrimler yapmak ve liderlikler olası mıydı? Karalar giymiş birindeki ruh hali gibi bir direnç o koşulların biçimlediği giyiniş tarzlı insanlarına, verilecek bir devrimsel şevk değildir. Bağımsızlığın felsefesi için dahi, kalpak giyen bir şevkle insanlarımız iştah ve bilinç birlikteliği edinmişlerdi.

Siz sokakta sarıklı cüppeli, sakallı çakşırılı, yeşil bandajlı Arapça yazılı pankartlarla, çarşafly türbanly kitle gördüğünüzde, bunların; laboratuvarlarda kuantum teorisine değin araştırmak yapmak istiyoruz diyen bir toplumsal talepleşme içinde olacaklarını hiç düşünmezsiniz değil mi? İşte kılık kıyafet devrimi bu denli önemlidir. Değilse kıyafette ne keramet var denecek denli devrimin felsefesini küçümsemek hem yanlış hem cehalet hem de halka sen batağında kal dercecsine alçakça bir istismardır. Halksal bir inanca dek olacak talebi, toplumun talebi gibi topluma mal ederler.

Görüldüğü gibi çağdaşlaşma, batılılaşma eski yapının içinde, Osmanlının ağır yenilgili savaşları sonrası süreç içinde, adım adım oluşmuştur. Halkın en azında duyup konuştuğu konulardı. Bu konular, bir dedi kodu düzeyinde de olsa, bunlarla halkın temaşa etmiş olması vardır.

Sürecek

Bayram Kaya

Kurtuluş Savaşı Öncesi Esnası Ve Sonrası Duruma Kısa Bir Bakış 44

44]Yeni, yapıdan çıkıp; yeni yapıdan, şekillenmiştir. Birden travma yaratır denli, soğuk bardağa kaynar su koyuşun etkisi ile şok bir hareket değildir bu olanlar. Bu, söylemden de halkın bütünü yeniliğe mütemayildir anlamı çıkarılmamalıdır.

Ama halk da bunları hiç bilinmiyordu, yapı hazır değildi, birden ortaya çıktı demek de, hiç tarih bilmemektir. Gelişi güzel konuşmaktır. Eğer böyle bir tarihi süreç olmasa, halkın yatkınlığı, halkın bilir ve duyar oluşu olmasa idi, bu girişimin her türden teşebbüsleri, tamamen başarısız olurdu. Devrimler konjonktür Dünyasında zamanın geçmekte oluşuyla ve halkın bunlara biraz biraz aşına oluşuyla, durum tersine olmuştur.

Atatürk devrimleri olarak bildiğimiz, bir yığın yenileşme ve modernizasyon hareketleri olup da geçmişten günümüze gelirken, eski yapının içinde hazırlıkları, girişimleri olan, yenilikler şunlardır:

1- Hukuk; Tanzimat döneminin, en önemli güncel icabı hallin hararetle tartışılan meselesidir.

2-Yine ha keza tevhide tedrisat kanunu 2. Mahmut'un bilinen ıslahat hareketlerindedir.

3-18 yüzyılın merkantilizm tutumunun bir yansıması olan yerli malı kullanımı, 3. Selim'den günümüze doğru Cumhuriyet yasalarına, mazide kalan bir anının göndermesidir.

4-Atatürk'ün kılık kıyafet devrimleri daha üzerlerinde, 3. Selim ve 2. Mahmut'un imzalarını soldurtmamıştır.

5-Alfabe değişikliği Abdülmecid'in tasarılarındanadır. Kurtuluş savaşı muzafferine, suçmuş gibi travma yapma isnadı edenlere göre, acaba bir 'travma' daha o zaman Sultan Abdülmecid tarafından da mı başlatılmak istenmişti? Oysa Arap alfabesi kullanmadan öncede bu ulusun bir alfabesi vardı. O alfabe terk edilirken, Arap alfabesi alınırken, benzer travma yaşanmamış mıydı? Daha niceleri.

6- Ölçü ve zaman birimlerinde yenileşmeler de hep Osmanlıdan beri bir türlü oturtulamayan hareketlerdendi.

7- Cumhuriyet rejimi ise, Osmanlı'nın1876 ve 1908 hareketleri ile meşrutiyetle yeni REJİM ARAMA ve yeni rejimi oturma isteği çabalarıdır. 23 Nisan 1920 de kurulacak 'bağımsız meclisin' Pek çok bakımdan benzeri olan bir MECLİS, 1876 ve 1908'de birinci ve ikinci meşrutiyetin ilanları ile zaten halkın bilip aşınası olduğu bir sistemdi.

Yani Atatürk'ün yaptığı devrimler gökte zembille inen bir durumun ikamesi değildir. Bazı zındık ve yobaz takımçı tefehhürlerin, Atatürk devrimlerini birden bire, bir günde ansızın mantar gibi ortaya çıkmış, halkımızın geçmişle bağını koparan travma olmuştur demesi tarihin bir tokadıdır. Acınası bir akıl tutulmasıdır. Bunlar Atatürk'ün kendisini somutladığı hallerdir.

Bir devrim birikmelerini yapmadan, olgunlaşmadan, hele bizdeki gibi alabildiğine geciktirilmeden gerçekleştirilemezdi. Bu tarihin nesnel ve zorunlu bir yasasıdır. Siz sanayi toplumunu oluşturmadan sanayi toplumunun bir yaşantılaştırma yansıması olan grev, boykot, lokavt gibi demokratik hakları devrim diye ortaya koyamazdınız! Devrimler beraberinde sosyal açılmaları gerektirecekti elbet.

Travma öncesinde; Halkın ne kadarısı Osmanlıca okuryazar olarktan geçmişten geleceğe kültür aktarımını okuyor ve biliyordu? Ne kadarı okuryazardı? Üstelik Osmanlının kullandığı dil ve kültürünü aktardığı bilim sanat dili başka idi, halkın kültür aktarım dili başka idi. Bu yüzden Osmanlıda bir divan edebiyatı ve bir halk edebiyatı gelişmemiş miydi?

Okuma yazma olmadığı için halkın bir mektubu dahi okutmak için köy köy, kent kent gezer olduğunu ve 'Al kavuğu düdüğüm, sen oku' denişle söyleşilen halk hikâyelerini ne çabukta unutuveriyoruz. Hele hele kadınlarımızın okuryazarlığı neydi! De Arapça ile vedalaşınca travma oldu? Da şimdi özellikle kadınlarımız, bu travmanın kalıntısı olan rahatsızlıkları güya haykırır olmaktadır!

Asıl travma, kadınların okuryazar olmasıyla toplumda statü kazanmalarıyla, toplumda yükümlülük üslenip, erkeğe bağımlılığının azalması ile yaşanmıştır! Bunu açıkça diyemeyen Mecelle kanunu yerine, uygarca olan kadın erkek ilişkisinin, oturmasını kabul edemeyen sarıklı cehalet, birçok kof anlayışlarını, kendi travmasını ve siyasi erk hırsını başka noktaya transfer edişleriyle, dikkati men yaratmaları söz konusudur. Aslın mihenklerden birisi de, Arap kültür emperyalizmi boyundurukçu egemenlik kurmuş olan menfaar saklaşırlardır.

Ki Arapçayı, Allah'ça imiş çesine bizlere zımnen ve anlamca, görselce algılaştırırlar. Kutsal isim sevabı ile Arap coğrafyasının yer adını dahi, Merve, Sefa gibi tanımlar kendisine kutsal isim diye yutturulmuş. Yine Arab'ın, taş dediği Haceri kutsal isim diye takınır dururuz.

Oysa bu sözcükler İslamdan önceden beridir putperest Arapların kullandığı isimlerdi. Asıl düşünememe anlayamama travması ve bunun korkulan akılcı sorgulaşılammaması böyle yaratılmıştır! İşte bunlardan bu bilmezliklerden kopuşun hezimetini açıkça diyemeyen cüppeli cehalet, halkın uyanışına travma ve ansızın gelen devrim, derler.

O günlerde kadın nüfusun binde dördü okuryazardır. 17 Milyon nüfusun yaklaşık 8 500 00 in kadın olduğu var sayılırsa. Bunun 34 000 i okuryazardır. Yani 8 466 000 kişiye okuryazar olmayarak da alfabe değıştirildi diyerekten travma geçirtilmişti! Bu söylem, akıl alır bir zındıklık değildir.

Sürecek

Bayram Kaya

Kurtuluş Savaşı Öncesi Esnası Ve Sonrası Duruma Kısa Bir Bakış 45

45]Hiç bir şey olmadı mı? Olur, mu öyle şey. Baştan beri söylediğimiz bir ilke var. İnsanların kendilerine ait alışmalardan kopmaya karşı olan direnme ilkesi, burada da kendini elbet ele verecektir. Biz bile bugün Avrupa standartlarına uymak için, eski alışma tutumlarımızdan kopmaktayız.

Uyum yasalarıyla bu kopmalar, şimdi bizde ne kadar 'Travma' yapıyor ise, Atatürk devrimleri de o kadar Travma yapmıştı! Siz uygarlığa, siz yeni refaha, siz yeni yönetim ve yeni paylaşımların yaşantılaşmasına açılıyordunuz.

Üstelik bugün cadde sokak ve yer adlarını, yabancı isim yapmakla bizler kendi dilimizi de unuttuk! Ne hikmetse, İstiklal Savaşını 'travma yaptı' basitçiliğiyle gören kafalar (anlayışlar): bugün Avrupa uyum yasaları ile benzer travma devrimleri yapmakta pek hevesliler! Eğer geçmişe ait travma oldu deniştiki değerlendirme doğru ise; şimdiki günde Avrupa Travmasını en çok yaratanlar da, bu temsili anlayıştırlar!

Toplumsal olgular bir travma yaratsa da, toplum ona takılıp kalınmazlar. Toplum kişi öznellik hırs ve duygularını taşımaz. En az iki nedenledir. Yeni olgu kaybedişlerinden çok daha fazlasını kazanç olarak verecektir. Ve her toplumsal olgular yaşayabilmek için, emsalleri ile rekabetçi donanımlı olması içinde olması zorunluluğu vardır. Bu iki neden travmanızı, seve seve edecektir!

Toplumsal bir ilişkisi olmayan halk üyelerinin, bu türden bilmezliklerini, böylesi beceriksiz, atıl kalmış tefel yapılı siyasetçiler bu gibi argümanı kullanılıp, kullanıp; bu tür hareketleri yaracı ve fırsatçı amaçları için re organize ederler.

Aslında travma olan, bir gelişmedir. Gelişme insana mal oluşta, artı ve eksi verir. Daima artı eksiye, kat kat katlardır. Sizin eskiye ve eksiye eğiliminiz, sizin kendi sorunuzdur. Koskoca bir ülkenin sorunu olamaz. Bir travma! Öncesindeki nesile bakın, bir travma sonrasında nesile bakın. Kıyas bile kabul etmez, değil mi? Ne kadar sığ ve bağnazca bir söylem değil mi?

Aklın kontrolünden çıkmış, bir göz dönmesi söylemidir adeta. Eğer eski yapıyı, örnek hafızalı toplum sayarsak, örnek hafızası oluşuyla bir toplu iğne dahi yapamayan Osmanlı Aliyesi toplum yapısı, cumhuriyetçi yapısı içinde hafızasını kayıp edişle, elektronikte, matematikte, tıpta vs rakip tanımaz hale gelen bir bakiye bırakıyordu! Böylesi bir travma ve hafıza kaybına her halde eyvallah denilir!

Sizi, kavramsal anlamaların saptırılması ile sizde kafa karışıklığı yaratıp vuracak ve sömürgeleştirecek iç dış işbirlikçiler daima vardılar. İşbirlikçilerin, güdük, aciz, hiçbir şey üretmezlikleriyle, saflıkla veya bilerek söylediklerini, söyleye söyleye; önce kendilerini, hipnozla inandırmaları vardır.

Ve sonrada, kendi inanmışlıklarıyla herkesin aklını karıştırırlar. Bunlar, güdüklükleri bilinemesin diye kendilerinden önceki dönemlerin üstünü örterler. Tabii ki özellikle de, Atatürk döneminin üzerini örterler.

Bu, tüm yeteneksiz yönetimler için geçerlidir. Çünkü o dönemi ya okuyamayışları söz konusu, Ya da, okuduklarında kendi güdüklüklerini sezışleri vardır. Buna layık olamayışları, söz konusudur. Ya da o dönemi iyi anlamıştırlar, bunun üzerine çaba koymuştırlar. Ama onu aşma muktedirliği gösteremez olmuştırlar. Sonuçta bu üst örtme işi bir, kendilerini ikame ediştir.

Kendilerini, kabul ettiriş uğraşında başka erdemleri unutturmak iştayışlarıyla, kendilerinin bir hiç oluşlarını, sezmeleri vardır. Tartışmanın kabul edilirlği bir kıyaslanmayla değil de, tartışılan kişinin(Atatürk'ün) şimdiki zamanda ve bu zeminde olamamasının kıyassızlığıla, kendilerine taban tutturur oluşlarının hinliğiyle, coşa gelip, eleştirilmeden kendilerini kabul ettiriş, güdü ve isteğindedirler.

Burada kısa bir değerlendirme yapmalıyım. Görölmekteki saltanat ve hilafetin kaldırılması dışında, tüm devrimler cumhuriyet kurulmadan önce, 150-200 yıllık sürecin içinde belirmiş, birikmiş tazyiktir. Bir iyice ihtiyacı duyulmuş gereksinmelerdirler. Ancak toplumun mevcut yapısı ve üretim ilişkileri dayanışması; bu basınçların sübaplarını, islim ideolojilerini, çok iyi ikame ile kullanıp; bu dönüşmeci engellemeyi çok iyi başarmışlardır.

Bunun uyutma aracı da din olgusudur. Daha önce belirtildiği gibi, Müslüman ahali günah korkusu ile adeta, ticaret yapamaz olmuştı. Yeni açılan Osmanlı Bankası'ndaki hesapların %85 yerli olan Hıristiyan Musevi azınlıklı tebaanın ve yabancı yatırımcı tüccarlarındı! İşte saygın halkın ekonomik ve kültürel travmasının hepsi bu kadardı!

Müslüman ahalinin öyle dişe dokunur bir biriktirmesi de yoktu. Bu tür günahçı anlayıştaki bir direniş, böylesine dünya nimetlerine küstürölmüşlük içinde, Dünya'ya sırtını dönmüş bir Dünya görüşü, elbette köklü bir devrim yapılamayınca kırılmazdı, dönüşemezdi.

Dönüşen yapının gerici bakiye kalıntıları da, çıkarsal işbirliği nedeni ile ve kendisinin şimdiki halde yönetir olmasındaki her türden başarısızlığında, halktan gizlenecek her toplumsal olaylarda, halkı oyalamak ve dikkatini gündemden uzak tutmak için, her dem travma teranesi tutturacaktır.

Şu kesinlikle vurgulanmalı. Güya Osmanlıya hayranlık duyup da, cumhuriyeti ve devrimlerini yadsıma gayreti içinde olan tefel travmalılar, o koskoca ve güzide Osmanlı mazisine karşı çıkmaktadırlar! Ama bilerek değil de tam bir bilmezlik ve cahilliğin körlüğü ile karşı oluştur bu. Az öncede dediğimiz gibi, bu devrimler daha önce Osmanlıdan beri uç vermişti.

Sürecek

Bayram Kaya

Kurtuluş Savaşı Öncesi Esnası Ve Sonrası Duruma Kısa Bir Bakış 46

46] Bunların ıslahat girişimleri daha önceden yapılmıştı Atatürk döneminde gerçekleştirilen bu toplumsal ve sosyal (halka ait) olaylara ve yenileşmelere karşı oluş demek, devrim öncesindeki Osmanlı ıslahat hareketlerine de karşı oluşu da zımnen de olsa içerir. Tek fark vardır. Eski yenileşme çabalarının içinde, saltanat ve hilafetin kaldırılması gibi şiddetli bir oluşum yoktu.

Şimdinin üzerinde zorunlu olarak devinen yapılar, İlkteki harç ve gereçlerlen gelişerek bugünü yapılaştırdıkları açıktır. Hiç bir yapı ilkteki gibi kalamaz. Ama ilkteki gerekeniş koşulları da şimdinin üzerindeki, her bir zaman zemin koşullarını, sarmıştır. Olay ve olgular zaman eksenini çevresine sarılmıştır. Sosyal ve toplumsal yapılar İlkteki gibi kalamazlar. Çünkü yapı gittikçe daha kapsamlı ve işlevli olamaktan ötürü, hızlı olmak zorundadır. Eksen dönüşü, etrafına sardığı uzay zaman dönüşünün genişliğine göre, aynı zaman dilimi içinde, daha az yol alır.

Eksen etrafındaki uzay zaman oluşması hareketleri eksenden kaynaklanırken, çevrede oluşan uzay zaman hareketinin hızı, sanki eksene bağlı değilmiş gibi çok hızlı oluşur. Bu da parça hareketin bütün hareketten bağılca daha hızlı olması ilkesidir. Tıpkı vücut metabolizma süreçlerinin kendi ömrümüzden çok daha hızlı gerçekleşir olması gibi.

Nasıl ömrünüze göre hızlı olmayan bir metabolizma hareketi ömrünüzü ortatya koyamaz ise. Eksenden hızlı olmayan, sosyal ve toplumsal (uzay zaman) süreçlerde, toplumsal ömürleri ve ileri yön oluşturulma akışını ortaya koyamazlar. Eksem çevresindeki kat edilen yol eksenin ket ettiği çevresel yoldan çokken, her iki devinimler aynı süre içinde biter.

Geçmişin süreçle girişip devam eden bu yapı oluşma ilişkisi, şimdi referanslı olmak zorunda olan güncel düzey ve düzlemdirler. Sistem karmaşıklıkla hızı artmaktadır. Eksene göre olmak demek, eksenden önce eksen devinim süresi boyunca keslerce iç devinmeler gerçekleştirmek zorundadır. Her tür zorunlu gelişmenin dokusuyla uyuşmak zorundadır. İçi toplumsal yarara göre nesnel ve nesnel öznelliklerle oluşturulup çekim alanı kılınırlar.

Bu durum toplum oluşun tavrı ve ayağa kalkışıdır. Halkın tavrı, halkın bildiği, ya da toplumsal amaca yakın olan halkın alışmalarını sürdürüp üretmeleridir. Toplumsal oluştan sonradırlar. Halk, inançlaşmaların ve sosyolojik soy kütüklü olan etnisiteleşmelerin; örflerin teşvikinden ilham alışı, yerelci kültürlerin ya da yerelci ritüeller gibi edimlerin, yüklenicisidirler.

Halk; yaşantılaşma olarak toplum sayesinde var kalır. Daima iç uzay zaman devinmeli devinimleri topluma göre kısmen yavaştır. Çünkü çok eksensidirler, sürtüşür. Eksenlerinde zor değişir inançlar vardır.

Halk ve toplum iki ayrı eksenli beğil dönüşlü oluşmalardır. Zaman zaman birbirine avara kasnak dönüşü hareketleri göndererek sistem düzeltmeleri yapmaları kaçınılmazdır.

Halk, toplumu sayesinde, kıtlık, açlık, salgın hastalık, kendisini savunamama gibi doğal eleğin ya da doğal seleksiyon yapan doğanın bir nebze hisimcından kurtulurlar. Halk, toplumun üretim zenginliği etrafında kümeleşen özel, öznel, kişisel yaşayışlı, tüketiş birlikleridirler.

İşgalci girişimler sosyolojik ve toplumsal yapıya bir güç uygulanmıştırlar. Güce karşı,

karşı tepki de, ister istemez bir (kuvvacı) dirençle oluşacaktı.

Öz hareket; hızlı bir uzay zaman devinmesi ortaya koyamayan kuvvacı birliklere karşı oluşturulan düzenli birliklerdir. Ki kuvva hareketinin de kendisine katılımını sağlayacaktır. Bu oluşmalara, akıl dışı eklemler yapıp, vehimler aramak boşunadır. Bu oluşmalara, yani vatanın kurtarılmasındaki girişme karar ve kararlılığına, inançların vs.nin ön teşviki vardı demek, bu öz hareketin gönüllü ve dip dalga hareketinin oluşmasından sonradır.

insanın özünü savunması; insanın kendi canını kaygısını savunması, inancından ve onun teşvikinden önce gelir. Ki bunlar da normal seyir halindeki bir gidişin, ortalamadan sapan, kimi istatistikî durumları dahi, bu çekenlikler içinde, zamanla yapılandırılmak içindir.

Elbette insanlar; soyut, sübjektif ve çevresel var oluştan bağımsız değildirler. Dolayısıyla da insanlar, insani inançları ve insani değer duygularının da bir çevresel baskı oluşlarının etkisinden kurtulamazlar. İnsan, sosyal, toplumsal, kültürel, tensel tinsel bir ilişkiler ağı bütünüdür. İnsanın topluma ait ilişkiliğinin yanı sıra, ilineksel olan, halka ait tutumlarla da, belirlenirler. İnsan tüm bu değerlerini şimdilik toplumsal ilişki alanı üzerinde devindirmektedir.

İnsanın kimi kültürü, bu alan üzerinde devinmekle birlikte, alan bağıntılı ama alanın azcık önünde bağımsızlaştırabildiği öznelliklerdir. Süreç içinde ilineksel olanla, temel olanlar, her biri diğerinin yerini alan değişme değişkenler de olabilmektedirler. Bir insanın ve insan davranışının pek bir kısmı, bu siyasal, ekonomik, kültürel ve tinsel, toplumsal etkilerle belirlenirler. Kendi özel yaşamımızda da bunları, ayıramaz gibi olabiliriz.

İnsanın bu toplumsal oluştaki belirimlerinde, hal ve şeraitlerdeki takınacağı tutumunu da, bu toplumsal nesnel koşullarca belirirler. Bu koşullar kendisinden ve bilincinden bağımsız var bulunuştur. Kişi tarihsel süreçte bu toplumsal oluştaki belirimin gerçekleşmesinden yana, Ya da karşı oluşla rol model takınır. Bu belirlenimler olmadan, kimse ortaya çıkamaz.

İnsan bu toplumsal nesnel hazırlanışla, seçme (bilme) özgürlüğünü gerçekler. Ve öznel etkinliği ile bu oluşma içinde olaylara amaçlı yön verir olmaktadır. Bir insan, toplum dışında, bu günkü düzey düzlemin kullanımında olamazdı.

Sürecek

Bayram Kaya

Kurtuluş Savaşı Öncesi Esnası Ve Sonrası Duruma Kısa Bir Bakış 47

47]Bu tür toplumsal oluşmaların bilinci, halkta oluşmamışsa; siz ne kadar din ve yurt sevgisini öne sürseniz sürün, halkı bu yapı ve bilincin içine sokamazsınız. Hatta din ve yurt sevgisi gibi bu oluşuma içine sokulanlar daha sonra kiminin savaştan kaçmasına, kiminin savaştan firarına da, bu türden yapay ve mücbir bir vesile neden olan, inanç vatan sevgisi gibi sebepler, engel de olamayacaktır. Öz hareket olmuşsa, inanç ve yurt sevgisi çimento işlevi görecektir, ta ki amaç gerçekleşene değin. Gerçekleşen amaçlar, toplumun bireylerine birşeyler sunuyor olmasıyla, çok çok kuvvetleşecektir.

Zaaflarımız bizi büyük yanılgılara götürerek hırs ve garazlarımızı da; aklımızın önüne sürerler. Böylece zannı davranışlara ve yanlış anlamalara gireriz. Bunun temel nedeni de; sonra olanı önce; önce olanı da sonra olan gibi görür olmamızdır. Tıpkı çocuk sevgisini (bu soyut bilinç) , anneden önce görmek gibidir.

Yani önce anne vardır sonra çocuk (somut bilinç) sevgisi vardır. Her şeyi yerli yerinde, göremeyen anlamalar, tarih felsefesi yapamadığı gibi, tarihi de doğru okuyup doğru sonuçlara varamazlar. Bugün olduğu gibi; Kurtuluş Savaşı'nın, o muazzam ruhunu, türbanı (hilafeti) kaldıran bir yapıya indirgerler! Toplumsal olmayanın toplumsalal indirgenmesi yanılgısıdır.

İstiklal Savaşı; toplumsal, sosyal, insansal nedenci bir var oluştur. Oysa hilafet nedenci bir var oluş değildir. Hilafet gibi öznellikler, toplumsal nesnellığın yansımaları, bir maymuncuk gibi, hileci olaraktan üzerlerine almışlardır. Maymuncuk özellikle ışık kaynağı kendileri imiş gibi bir sanal yansıtma yaparlar. Kendi başına iş göremeyen varlığı dahi olmayıp, varlığı bile bulamayan, insan etkimeli insan yansımaları ilineksel tavırdırlar. Toplumsal, bilimsel ve bilimsel felsefeye ilişkin kültürleri, çoğu kişiler bilmezler.

Bilimsel felsefeye değin bilmezlikleriyle de, konjonktürel ve güncel toplumsal olan sorunların nedenci davranışlarını yok sayarlar. Bu yüzdende sosyal kültürden olan söz gelimi örtünmeyi ele alıp, hemen, alel acele Kurtuluş Savaşı nedenlerinin önüne koyuverirler! Böylelikle de, bilmezliklerinin ve cahilliklerinin en tamahını yapmaktadırlar.

Bunun en zındıkçısı; 'Bu millet, Kurtuluş Savaşı'nı başını açmak için mi yaptı? ' deme kofluğudur. Bilmezler ki bu millet Kurtuluş Savaşını ne başını açmak için, ne başını kapamak için yapmamıştır. Savaşın iç ve dış nedenleri arasında, kafa örtmenin, yada kafa açmanın hiç birisi de yoktur. Belki liderinin bilincinde, savaş sonrasına dek koşullar içinde kılık kıyafete değin, oluşmalar vardı.

Mazi, başarı veya başarısızlıkları ile bizimdir. Ancak var oluş gereği yapı, şu sebepten, bu sebepten, değişmesi gerekiyordu. Gün, bir zamanların emperyal yapısını, yepyeni ve farklı yapıya, zorunlu olarak dönüştürmekteydi. Üretim gücü, üretim ilişkilerini ve üretimin ideolojisini, dönüştürmeye zorlamıştı. Artık o görkemli eski yapı ve yapılaşma, mazide kalan güzel bir anı ve zengin bir tarihi tecrübe olarak kalacaktır. Varlığımızı geleceğe sürdürür olmanın, değişen temeli olacaktı. Bu evrensel yasadan kimse kurtulamazdı.

Osmanlı'nın benimsediği bu yenileşme ve modernleşme içinde, hilafet ve saltanat olamazdı. Çünkü günün yönetimi; bu bizatihiliğin (kendi kendisine) karşı oluşlarının, önündeki tek engeldi. Ve de normaldir de. Bu yönetim teokrasiyi içeriyordu. Bu yönetim kendini korumanın dirençleşmesi içinde idi. Yenileşmeyi başaramadığı için yeniden korkuyordu. Asıl kızılca kıyamet bu tutuculukta yatıyordu. Yenileşmeden korkar olmayı

açık açık dillendirmeye cesaret gösteremeyenler, kendilerince devrim hareketlerini aşağılamanın en pratik yoluna baş vuracaklardı.

Bu yol oldukça kof bir savunma idi. Ama çoğunluğun tekçi anlama mantığı olan inanççı mantığa atfen seslendiğinden, gürültüsü büyük olacaktı. Aslında halkın genelinin okur yazar olmaması nedeni ile teveccüh dahi gösterilmemesi gereken bir yoldu. Kıt düşünme ile kavranamaz denli bir olgu olan bu yol; 'alfabe değişimi ile travma oldu' deyişidir. Her vakit bu tavrı söze getirip, dillerine pelesenk yapmanın bağınazlığını göstermektedirler!

'Hayatta en hakiki mürşit, ilimdir' (yaşamdaki en gerçekçi yol gösterici olan, bilimdir) diyen ve çağdaş modernleşmenin (yanlış adlanma ile batılılaşmanın) azimli kapılarını açıp, yapının temelini atan Gazi Mustafa Kemal'dir.

Bu emek verişine karşın, emeği hiç de hak etmediği bir düşmanlığa muhatap edilmektedir. Kendisine karşı olanların düşmanlıkları, daima, hınççı ve garezci, cahil ve bağınazca bir tutum olmuştur. Bu türden karşı oluşlarının kolaylık kazanmasındaki temel, halkın yüzyılların uyuşmuşluğunda bırakılmasından kaynaklanan halk bilmezliğinin üzerine oynanan istismardır. Halkın dezenforme oluşlarından, yararlanılacak karanlıkçı bir yarasa davranışdır.

Osmanlıların çağdaşı Rusya, modernleşmeye (batılılaşmaya) 17. yüzyılda başlamış olup; önce kilisenin (din) tekeline kırmıştır. Böylece devlet, dini halkın egemenliği altına almış, toplumsal otoritenin içinde dini otoriteyi bertaraf etmiştir. Dinin (kilisenin) devlet işlerine olur olmaz karışmalarını önlemiştir. Belli bir temeli tutturduktan sonra, Rusya, kendine özgü yapılaşmalara girerek, gelişme sürecini devam ettirmiştir.

Yine bir başka çağdaş ülke olan Japonya ise; 17. yüzyıldan, 18 yüzyılın ikinci yarısına değin, önlemci bir tutumla kapılarını tüm Avrupalılara kapadı! Hatta bir düşünme dirilimi ile 1867 yılından itibaren 'dine hayır, akıla, bilime ve teknolojiye evet diyen' bir kampanyayı başlattılar.

Böylece akılcı ve laik bir tutumu ele aldılar. Şüphesiz mevcut dünya konjonktüründen, Avrupa ve Amerika'dan da, etkileniş, söz konusu idi. Artık dinler kendi alanına ve kendi yerine çekiliyordu. Toplumsal yönetim, akılcı ideolojilerle vektörel kılınıyordu (yöneyleşiyordu) . Deneysel metot ve pozitif bilim, Avrupalılar sayesinde Japonya'ya da, yerleşiyordu. Japonya, Osmanlı ile arasındaki gelişimsel farkı, alabildiğine açıyordu.

Sürecek

Bayram Kaya

Kurtuluş Savaşı Öncesi Esnası Ve Sonrası Duruma Kısa Bir Bakış 48

48]Osmanlı Devleti Aliyesi bunca patırtı kütürtü içinde, daha işin ve vahametinin hiç farkında olmayıp, aynı süreç içinde; ne kadar acıdır ki, Japon küffarını! Dine davetle meşguldü! Uçuruma yuvarlanan Osmanlı'nın büyük mesele bu görölüyordu! Osmanlı güncelin gidişinden böylesine habersizdi.

Ve güncelin amacının dışında çapsız toplumsal olmayan bir 4. 5. Yüzyılın konusu olan ve ulusçu devletleri ortaya çıkarmaya yarayan konularla meşguldü! Tümünden konjonktürden habersiz, ilişki olur muydu? Olursa o ülkenin sonu ne olurdu? Hele davetine cevaben, Japon hükümdarından aldığı alaycı cevaba rağmen!

Sanayileşmenin devamlı kalifiye (nitelikli) eleman isteyişi vardı. Osmanlı eğitim sistemi olan medreseler, hak getire idiler. Kalifiye eleman yetiştirmekten, oldukça beri idiler. Daha bu çağcıl gereksinimleri üslenip; üstesinden gelebileceği bir yapılanışta, henüz değillerdi. Böyle bir yapının modernizeyi başaramayacağı da çok çok açıktır. Bu bir eğitim ve geri kalış olgusu idi.

Osmanlı kendi içindeki çok kültürlü yapıyı sentezleyecek olan toplumsal üretim ve toplumsal paylaşım teknolojilerini ortaya koymanın başarısını gösterememiştir. Daha sonra bu çok kültürlülük, isyan ve başkaldırıların vesile nedeni oldu. Bu vesile neden temel neden gibi davranmaya başladı. Osmanlı'yı yiyip bitirdi..

Esasen yenileşmeleri kabul ederci gibi görülen anlayışlar da faso fiso idi. Yenileşmeler Osmanlı'daki, var olan ve kurulu olan, ilişkilerce kabul edilir gibi değildi. Yenileşmeci tavır gibi gösterilen İlk darülfünun (üniversite) 1870 yılında açıldı. Ama ne açıldı!

Sanki bu eğitim kurumu gerekliliği üzerine değil de; Cemalettin Efgani'den için: 'peygamberlik sanattır' dememesi için kurulmuştu! Cemalettin Efgani'nin: 'peygamberlik sanattır' anlayışçı görüşünü söylemesi üzerine, üniversite ertesi yıl kapatılır! Üniversite tartışmayı ve karşı argümanı da, üretmeyecekti. Tartışma da neyin nesi idi. Yüzyıllardır dinbilirler söylemiş, ulul emre itaat edilmişti! Bu argüman da ne oluyordu?

Yapı ve yapının ana çekirdeği olan mülk ve otorite, akıncılık stratejisi temelli bir kültürün emeği ve omuzları üzerine bir yapılanıştır. Çağlar boyu böylesi akıncı taktiğinin Osmanlı'ya neşvü nema sunar olması da; Osmanlı'nın nesnelci ve öznelci otoritesinin teveccühü ittifaken Osmanlı silahlı gücünün üzerindedir. Bu yüzdendir ki yenileşmeye karşı olan genel otoritenin orduya değin her türden güncel modernizesine etki edecek yenileşmelerin müsamahasını orduya kısmen ve tereddütsüz gösterdiler.

Bu eğilim akıncılık günlerine olan nostaljik duygunun da yansımasıyla, otoritenin akıncı elite olan saygısını orduya yöneltiyordu. Böylesi orduyu sahipleniş ve orduya vefa duygusu göstermek, orduya kol kanat olunmasını, daha bir şevkle ortaya çıkarır oldu. Böylelikle, bu türden vefa duygusunun yönetim katında belirir olması nedeni ile ordu içinde, bu alanda bir istek vaki olduğunda, ordunun isteği, saltanatı şahaneninin katında, gönüllüce iltifat görmesine neden oluyordu.

İhsası akıncı beyi olan Osmanlı otoritesi; yerleşiklikle, padişahlığa terfi eden bir rütbe alışla ya da paye alışlarıyla, akıncı beyinin dediği kanun olmuştu! Bir akıncı otorite uç beyinden, padişah oluşuyla gelen gurur, cihan egemenliğinin mağruriyeti ile doruklaştı. Bu doruklaşan gurur nedeni ile dirki, otorite; dıştan gelecek olan öğrenmelere de, batılılaşmaya da, gönülsüzlük direnişi gösterir olmasına neden teşkil edecekti. Çünkü modernizasyonu gurur kırıcı telkin olarak anlıyorlardı. Cümlelerin açılımı aşağıdadır.

(Osmanlı beyliği bir akıncı beyi eylemleri ile kurulmuştur. Beylik, akıncılıktan yerleşik hayata dönerek akıncı beyi oluş, Padişah oluşla yer değiştirmiştir. Bir transfer oluşla dönüşmüştür. Emir alır iken artık sağa sola emirler yağdıran payeyi rütbe olmuştur. Sözü cihanın hatırı sayılır bir parçasında kanundu. Bunun bir azamet ve gururu vardı.

Artık sağa sola boyun eğişi söz konusu bile olamazdı. Bu azametle gelen onur, ona dışarıdan gelecek bir tesirle öğrenmeye karşı kapıları kapattırıyordu. Akı, padişah verirdi! Öğüdü de padişah söylerdi! Bu ihtişam, batılılaşmaya direncin en önemli öznel nedensel karşı konuluşu olacaktı)

Genç cumhuriyet, gelişme, ilerleme ve modernleşmenin daima karşısında olan, demode tekke eğitimini ve tarikat yapılaşmasını kaldırdı. Bununlar da halkın enformasyonla tanışıp, bilgi ile bağdaşıp bilimle buluşmasının kapılarını açtı. Ayrıca buradan hareketle sosyal (halka ait) yaşamın, iç barışının, mezhep çatışmalarını ve mezhep istismarını önleyen tedbirin en ciddişi idi. Kendisine karşı mücadeleler verilmiş köhne bir yapı, şimdilerde; özgürlükçülük, demokratiklik uyutması ile bir hak talebi gibi istenmektedir.

Demokrasi adına kendisine karşı güçlü bir savaşım verilmiş olan tekkeleri, tarikatları; toplum içinde olacak şekilde, bağnaz çevreler yeniden hortlatıp, yeniden diriltmişlerdir! Ve tarikatçı yapılar, halksal yapının oluşmasına uygun olarak, müthiş bir politik oy potansiyeline sahip olmasından ötürü böylece, toplumun iç barışı, oy potansiyeline kurban edilmiş ve edilmektedir.

Bir yapı, gövdesini ileri dönmüş, ama başını geriye çevirip, gözü arkada kalmışsa, o yapı sürünür. O yapıda üretim, paylaşım ve gelir bozukluğu artıkça, refahı yerlerde tırsır. Halk, dine ve bu tür tarik (yol tarikat) oluşumlara daha bir sarılarak, bu yapılarca da iyice bir şaşkınlştırılarak; sesiz, bedbin; olan biten karşısında kavrayışsız, kader mağduru olurlar! Kullanılırken de derhal köpürtülerek, heyecanlara itilen bir öfke olurlar.

Adeta sinirden yoğrulmuş olmanın kinini, gözü kapalı kusarlar. Kendini kurtaran, canını, varlığını, mensubu bildiği ulusuna armağan eden kişiye, sövmeye varan söylemle; 'deccal' diyen utanmazlık, fütursuzluk, kadir bilmez, haddini bilmez, çizmesini aşan, tam bir bön cahil tavrı ortaya konur. Tüm bunlar; karanlığın aydınlığa taarruzu olup, karanlığın kendisine neşvu nema bulan benci saldırı ve kurumlaşmasıdır. Cumhuriyet devrimleriyle Menemen olayı bunun ilki, Maraş, Çorum, Sivas gibi olaylarda süre giden berdevamlardandır.

Sürecek

Bayram Kaya

Kurtuluş Savaşı Öncesi Esnası Ve Sonrası Duruma Kısa Bir Bakış 49

49]Yüce Tanrı'nın, her şeyi; değişmenin içinde, düzen ve düzensizliğe çevirdiği, süreçleştiği bir evrende, bağnazlar kendi uydurmalarını, Tanrı söylemiştir diye bir aldatmanın ve onları savunmanın içine girerler. Kurtarmak istedikleri kendi gururlarıdır. Ve üzerine bina kurdukları, uydurma temelin savunulmasıdır. Kirli çıkar ve emellerini savundukları şer odaklarıdır. Gözleri açacak olan her gidiş, bunların karşı olacakları bir argüman olur çıkar.

Türk devrim hareketi, zorlukları olan bir başarıdır. Zorluklar, geçmişteki mazi yapının, kendi iç disiplininin kaynaklıdır. Ve bir de, inançların bin yıllarca süren çıkarıcı sömürülü teamüller düzenini uygular olmalarından kaynaklanmaktadır.

Böylesi şartlanmışlık yapısındaki halk, kendi ümmetçi anlayışı içinde aslında kendilerini sosyal ve toplumsal yapıya ait yönetim içinde, söz sahibi olarak katkın ve müdahaleci görmezler. Bir boyun eğişin katlanması içindeler iken, birilerince; 'Yapı yana kaydı, haydi Müslümanlar; din, iman, hayâ kalmadı. Gün bugün' denende: kendini görevli ve kontrol edilemez bir taşkınlığın içinde ve eylemcisi olmakla, durumdan vazife çıkartabilmektedirler.

Gazi Kemal, ulusa giydirilmiş bu yakışmazlığı, yüzyılların aymazlığı olan bu ilineği; yine necip halkın, sağduyusuna atfen toplum içinde çıkarıp halk alanın uhtesine tevdi etmiştir. Yine Gazi ulusa güvenle, ve kişisel çabası ile halkın içinde olmayacağı hareketin, pek pek akim kalacağını, her zaman bilmiş ve göz önüne almıştır.

Bunları bildiği için bazı yapılacaklar için yurt gezi söylemleri ile durumu halka şikayetle anlatıp; ulaşabildiği kitlelerin onayını ve benimseme tutumlarını ve yapacağı işlerin paylaşım meşruiyetini oluşturup, halkın bu hareketler için olacak eğilimlerini sağlamıştır.

Anadolu Kurtuluş Hareketinin yanında olanlar ve Gazi Hazretlerinin çevresinde olanlar, ikinci bölümde değindiğim gibi, yurdun kurtarılması dışında, pek bir idealci, geleceği tasarlar olan plân taşımıyorlardı. Gazi'de var olan şimdinin ve geleceğin tasarılarını, plânlarını; dinleyip anlama yolu ile Gazi'nin projelerini paylaşmak yerine, karşı dirençle ve çoklukla, benci hasedi içinde olabiliyorlardı.

Hatta Gazi Hazretlerinin tasavvurlarını dahi çok 'Hayalci' bulabiliyorlardı. Bir gün, Gazi Hazretleri tasarılarını yaveri ile paylaşmak gereği dahi duyar. Vatan kurtarıldıktan sonra, yapacağı sıralı işleri yaverine yazdırıyordu:

'Yaz yaver 1- Behemehâl (ne edip ederek, derhal) saltanat lav edilecektir. 2- Hilafetlik makamı son bulacaktır. 3- Şu, şu, alanlardaki tutumlarda, çağdaş normumlar dâhilinde, uygulama değişiklikleri yapılacak, medeni dünyanın kullandığı birim ve değerler bizimde kullandığımız vasıtalar olacaktır. 4- Cumhuriyet ilan olunacaktır. 5- Gazi beş dediğinde yaveri isteksiz bir hal ile iki elini yanlara salarak: 'Yeter paşam, çok hayalcisiniz' der. Gazi: 'Göreceğiz' dercesine baş hareketi ile konuşmayı keser.

Yani Gazi'ye inanalar da bir yere kadar susuyor, gerisini tahayyül edemiyorlardı. Bu nedenle Gazi'nin bir hareketinde yanında olanlar, diğer hareketinde ise, yanında yokturlar. Hatta karşısındadırlar. Çoğunun hareketleri, yurdun kurtarılıp, yönetimin tekrardan padişah ve hilafetin eline bırakılmasını düşünüyor olmaları,

Gazi'nin gelecekte cebelleşeceği güçlüklerin ip ucunu, şimdiden ele veriyordu. Yani Gazi'nin çevresindeki kimi görevşinans kişilerin tüm şevk ve gayretleri bundan ibaretti.

Bu da, bu işin, ne men en sert güçlüklerle dolu, zorluklar ve aşılması gereken güçlü müşküllerin var olduğunu gösteriyordu.

Gazi'nin devrimci plânı bilinse idi, belki bu harekât hiç de böyle başlatılamayacaktı! Düşünmek lazım, Afganistan Sovyetlere karşı bunca mücadele verip bağımsızlaştığı halde, neden hal modernize olamamıştır? Çünkü dini otoriteyi toplum otoritesinden ayıramayarak demokrasiyi kuramamıştır da ondan.

Mücadele içinde olan kadronun ileriye yönelik plânlarının olmadığına ilişkin, basit bir örnek vermek yeterlidir. Üstelik ulemeden. Ve Gazi'nin diğer silah arkadaşlarından da bu görüşü paylaşanlar vardı, Rauf Orbay vs. gibi.

Mondros Silah Bırakma Anlaşmasından sonra, 16 Mart 1920 de İşgal kuvvetleri, Osmanlı Meclisi Mebbusanı bastı ve birkaç gün sonra da, meclisi dağıttığı sıralardan; Birkaç gün önceydi. Celalettin Arif, Rauf Orbay, Balıkesirli Müderris Abdülaziz Mecdi Efendi, Yalvaçlı Ömer Vehbi Efendi gibi ünlü şahsiyetler Vahdettin'i ziyaretle, şunu konuşurlar:

[Vahdettin ziyaretçilere der ki: 'Yabancılar her şeyi yapabilecek durumdadırlar. Bunu bilin ve Meclisi Mebbusan görüşmeleriniz esnasında, sözlerinize fazlaca dikkat etmelisiniz']. Bu uyarı değildir. Bir ram oluşa, istek ve manen baskıdır. Çünkü devamla: [Vehbi Hoca derki; 'Şevketmeab millet kararlıdır, millet, vatanını da, sizi de kurtaracaktır' der.] İşte o günün genel ve egemen düşüncesi budur. Onlara göre 'Padişah istese de davranamıyordu! ' Padişahın, iradesi dışında davranıp, saltanatı Aliyi kurtarıp, yeniden saltanatı ihya etmek gerekiyordu!

Padişah Vahdettin devamla: ['Hoca, hoca! Sözlerinize dikkat ediniz. Olan biten açıktır. Akıl için yol birdir. Bu adamlar isterlerse yarın Ankara'ya da girer' der.] Bu sözlerden, padişahın iradesinin, düşmandan yana bir aciziyet olduğu açıktır. Ve ben denizin, padişah Vahdettin, eğer 'Mustafa Kemal'i Anadolu'ya güya gönderdiği; 'doğruysa, bu olsa olsa, ne şiş yansın, ne kebab', tezimi doğrulayan padişah argümanıdır. Ankara'nın bile işgalinin, sadece bir an meselesi olduğunu, düşünüp; bilmektedir de!

Sürecek

Bayram Kaya

Kurtuluş Savaşı Öncesi Esnası Ve Sonrası Duruma Kısa Bir Bakış 50

50][Abdülaziz Mecdi '...padişahım gönlünüzü ferah tutunuz. Millet sonuna kadar mücadele edecektir' der.

[Vehbi Hoca: 'Millet son damla kanına kadar, vatanını savunacaktır.(...) padişahım buna güven buyurunuz'] der.

[Rauf Bey devamla; 'Hoca Efendiler zat-ı şahanelerine hakikati söylüyorlar padişahım. Millet sınırları içinde bağımsızlığını ve makamınızı kurtarmaya kararlıdırlar. Millet sizden bu harekete taraf olup imza koymanızı istirham (yalvarıyorlar) ediyorlar. Aksi halde son, çok tehlikeli görünüyor. Siz kuşatılmış vaziyettesiniz. Bunun için imza yetkinizde yoktur'] der.

Padişahın acizli telkinini, ihanetini bile anlamayıp, körü körüne mazeret bulan bir mantıktır bu!

[Sinirlenen padişah kızgınlıkla ayağa kalkar ve bağırır'. (Bu millet ne ola ki) millet koyun sürüsü, (onlara) bir çoban lazım. O da benim'] der. Yani [onalar nasıl karar alır. Onlarda kim? Kim oluyor da, kimi kurtarıyor! Burada benim sözüm geçer], demiş olur ve konuşmayı bitirir.

Vehbi Hoca Daha sonra 1 Kasım 1922 de şerri ve vekilidir. (Din işleri bakanı) olarak, şu fetvayı verecektir: ['...ecnebi himayesine sığınarak makamını terk edip ve hilafetten bilfiil vazgeçmekle, makamından şerh indirilmiş olur mu? Diyen kendi sorusuna El cevap: 'olur' diyecektir. (Yaşar Nuri Öztürk-Allah ile aldatma; sayfa 40,41, 42) köşeli parantez içleri değerli aydın Profesör Doktor Yaşar Nuri Öztürk'ten alıntıdır]

Daha Mustafa Kemal Hazretleri Samsun'a çıkmadığı sıralarda 1919 yılı başlarında, bir İttihat ve terakki gizli örgütlemesi olan Teşkilatı Mahsusa, yurdun muhtelif yerlerinin düşman işgaline karşı oluşan, halk direniş örgütlerince, kurulmuştu. Bu Kuvvayı Milliye denen unsurlar, düzensiz birliklerdi o şartların gereği ve heyecanı olarak tutumlaşmıştı.

O; sözüm ona, Atatürk'e Anadolu direnişini başlatmasını, şifahen de olsa söylediği dedi kodu edilen, Padişah Vahdettin; halbuki İzmir'in işgalini, işgalden önce, biliyor olmasına rağmen, oradaki Osmanlı kuvvetlerine; sesiz ve tepkisiz kalmalarını emreliyordu! Hatta bu kuvvetler uysal uysal da, teslim olmuştu! Padişah Hiç değilse bu kuvvetlere, daha Anadolu içine çekilin demiş olsaydı; padişahın bu tutumu güya, Gazi Hazretlerine tavsiye ettiği söylenen: 'Paşa paşa, bu vatani kurtaracak birisi varsa, oda sensin " (!) demesine pek çok uygun düşerdi değil mi?

Padişah adına, daha yararlı ve akılcı bir plânlama olurdu. İşgale karşı, Mustafa Kemal'i Anadolu içine göndermeyi düşünecek kadar sorumluluk duyan birinin; kafasında bir savunma stratejisi bulunan birinin, işgale karşı elinde gelebilir bir uyarı tedbirini dahi iletmemiş olması, yapabileceği bir şey midir bu! Afedilir mi? Tüm bunlar Vahdettin'i havari (kurtarıcı) sayan söylemler, beyhudedir ve karşı devrim güçlerinin ya bilmediği! Yada bilmezden geldiği veya halk bilmezliğinin, sınıanıp, okşanıp, yarar ve istismar edilmesi eyyamcılığıdır.

1919 yılı sonu seçilen son Osmanlı Meclisi Mebusanı daha üç ay gibi kısa sürede fesh edilecekti. Misakı Milli gibi bir andı, bu meclis kararlılıkla ve ulvi tavırla kabul edecekti. Mustafa Kemal'in arkadaşlarından Rauf Orbay, bu meclisin reisi idi. İşte bu olayın akabinde şeyhülislam Dürrizade Abdullah Anadolu Hareketini 'kâfir hareketi' ilan

edecekti. İşte Gazi'nin 'deccallığı! buradan, bu yurt savunmasına duyulan öfkeyle, şenaatle; karşı devrim güçlerinin tepkisi içindeyken, vatan hainlerinin bir şerri olsa gerektir.

Aslında İzmir'in işgali Anadolu'da derin bir infial yaratmıştı. Belli; ortalama değerde buluşan halk bu işgal neticesinde, oluşumunu hızlandırmıştı. Bunun gibi Meclisin kapatılması da Anadolu'da yeni Meclisin açılmasını tetikleyen ve Gazi'nin projelerini olgunlaştıran, ama Gazi'nin iradesi dışında gelişen, bir bakıma ve (esefle derim ki) hayırlı olaylardı.

İzmir'in işgali Anadolu hareketinin kıvılcımı, Meclisi mebbusanın kapatılması Anadolu örgütlenmesinin kıvılcımı olmuştu. İşte gazi konjonktür durumlarına ani ve gerekli alternatifini cevap olarak sunabiliyordu. Her ne kadar, bu hareketleri bazı etkin çoğunluğun söylemi ile 'padişah efendilerinin' kurtuluşu için bir manevra hareketi olduğunu sansalar dahi, tarih; bir daha geri dönülemezcesine ileri doğru akıyordu. Ve genç cumhuriyetin kader ağlarını örüyordu.

Tüm bunlar oluşurken, tam da 'Ankara meclisi' açılacak iken; ayartılan gerici saltanatçı güçler Bolu, Düzce, Hendek isyanlarını başlatmış, bu isyanlar Ankara çevresini, Nallıhan ve Beypazarı'nı sarmıştı. Gerek bu isyanların patlatılması, gerek konan ağır vergilerin tahsil edilmesindeki sıkıntılara, gerekse asker alımına karşı olanlara ve kaçaklara karşı, bir celsede, hızlı kararlar alan İstiklal Mahkemeleri kurulması fikri şiddetle kendisini duyurtmuştu. Hızlı adımlarla ve hızlı hareketlerle, geleceği şekillenecek teorilerle, yolun kendi gidişine uyumlaştırılacaktı.

Anadolu'nun merkezinde bu yapılaşma olurken, düzensiz birlikler (Kuvvayı Milliye) dağıtılıp, bunların isyanları göğüslenirken; Doğu ve Güney doğu Anadolu'da da, düzensiz birliklerin yapılaşan, halk direnişleri birçok işgalin sonlanmasını sağladı. Müthiş bir savunu ile yerel kurtuluşları başaran, inanılmaz yiğitliklerdi bunlar. Dile destan kahramanlıklar ve dayanışmaların örneğini verecektiler. Eşi az bulunur bir kahramanca başarılı hareketti bunlar.

Zorlanan işgalciler, hem Anadolu Asilerini! Muhatap alıyor, kalpaklıların kendilerini zora sokuşu ile anlaşma yolları arıyordu. Onu, tanımak zorunda kalıyordu. Ama bir zamanlar çok küçümseyip aşağıladığı, bu kutsal isyanı yapanları, muhatap alışlarını da kendilerine gurur yapıyorlardı.

Bu yüzden de tanımazdan geliyormuş gibi, hafifseyen, küçümseyen tavırlarla muhatabının İstanbul hükümeti olduğu şeklinde davranıyorlardı. Hâlbuki muhatap alınma işini bu noktaya getiren, Anadolu hareketi idi. Ama muhatap kılınan İstanbul'du! Bu eylem işbirlikçi yönetimin sonunun, açıkça beri çekilmesi idi. Ve öyle oldu. 1 Kasım 1922'de Saltanat kaldırılmıştı.

Sürecek

Bayram Kaya

Kurtuluş Savaşı Öncesi Esnası Ve Sonrası Duruma Kısa Bir Bakış 51

51]Kurtuluş savaşının dışsal ve tarihsel sürecinin işlendiği 1. bölümde belirtilenlerin yanı sıra, içsel mücbiri yet ve nedenlerine de, bir iki değişimle konuyu, açmanın yararlı olacağı kanısındayım. Birinci Dünya Savaşı'na sessiz kalınamazdı:

Etniki Eterya çalışmaları o kadar haddini aşmış, ileri boyutlara varmıştı ki İzmir ve yöresi adeta elden çıkar olmuştu. Bu yörelerimiz dışarıdan da ikame edilen, Rum nüfusla çoklaştırılmış, Rum nüfusla egemen kılınmıştı. Sisam, Midilli, Sakız gibi yerlerde Yunan kolorduları oluşturulmuştu. Yunan göçmenlerini buralarda iskân etme hazırlığıyla, buralar siyasi yerleşke alanına döndürülmüştü.

Hatta yerli Rum delikanlılar bir yolunu bulup, buralara da, Yunan birlikleri içinde, askerlik yapar olmuşlardı. Bu nüfus yoğunlaştırılması dümen işi, İstanbul'dan Muğla'ya değin kıyı boyunca yayılan bir yapılaşma idi.

Dünya konjonktürü, yani, gelişmiş anamalcı yapılaşmanın emperyalist tavrı, Dünya'nın yeniden paylaşılması için kutuplaşmış, ittifak (birleşmiş) ve itilaf (anlaşmış) birlikler kurmuşlardı. Savaş tamtamlarının sesini duymamak için sağır olmak, kör olmak gerekiyordu. Savaş için bir adımın bahanesi, bir öfkenin nefes alımı gerekiyordu. Buda Avusturya Macaristan veliahdinin öldürülmesi olacaktı.

Bu dış şartlar, Osmanlı'nın kendi iç koşullarındaki, siyasi çatışmalarıyla, ittihatçı hükümet savaşa vaziyet aldı. Tutkulu bir azimle, hatta hayalci yaklaşımlarla, kayıp toprakları geri almanın bir fırsatı gibi değerlendirmeler içine girdiler. Bu, konjonktürden tamamen habersizlikti!

Bu tür temasların ilki, Reval görüşmelerinin şartlarında düzenlendi. Amaç, toprak bütünlüğünü bozan tutumların, yeniden düzenlenmesi olacaktı. İkinci olarak da, Osmanlı için akıl almaz olan, çok büyük bir hezimet olan, Balkan Savaşı yenilgisinin acısını çıkartmaktı. Hiç değilse bir kısım yerleri tekrardan geri alarak, en azından teselli olma duygusuyla, hükümet bu girişim ve tutumlardan neşvü nema bulmanın gayretine girecekti

Bu savaşa sürüklenişimizdeki üçüncü neden, cephane (mühimmat) yokluğu ihtiyacının sağlanmasını ister oluşumuza, cevaben mühimmatın karşılınır olacağı sözü de, çok cazip gelmişti. Cephane savaşa katılım için bir plân yapmamızda etkili neden olmuştur. Cephane sağlamanın dış görüşmeli temas bağlantıları da kurulmuştu.

Bir dördüncü olarak 1913 yılında bir isyanla elimizden çıkan Arnavutluğu kaybedişin, bizde yarattığı şaşkınlığı, haldeki yönetimin, daha bir ulusalcı cepheye kaymasını da, belirleyici etken ve tetikleyici neden olmuştur.

Almanlarla yapılan görüşmeler, olumsuzlukla ve dışlanma ile neticelenmişti. Alman ittifakı, sonradan Liman Von Sanders'in özel gayreti ile olacaktı. Rusya ile güdülen geleneksel düşmanlık politikaları nedeni ile Ruslarla, bu tür görüşmeler yapmak, açık açık, desteklemeyen bir isteksizlikti.

Savaşın tarafı olan her iki kutbun da, her biri, göz ucu ile Osmanlı'nın hiç değilse, tarafsız olmasını, benimser olmuş görünüyorlardı şimdilik. Tarafsız kalmanın karşılığı olarak, Fransa ile bir 35 milyar Franklık borçlanmanın, yapısal anlaşmalarının, olgunlaştırılması için görüşülüyordu.

Tarafsızlık sözde ve kâğıt üzerinde gibi gözüküyordu. Çünkü esasen itilaf devletlerinin,

Rusya ile anlaşması vardı. İtilaf devletlerinin Rusya ile organik bağlantı kurabilmeleri için, bizden; boğazları açmamızı isteyeceklerdi. Yani boğazların deniz ulaşımına açık tutulması için itilafçı grubun bize bir talepte bulunacakları açıktı. Bu sorunsal savaş öncesinde bize; yer durumumuzdan ötürü bir kendilik bilinme yansıması demektir.

Boğazları itilaf devletlerine açmak demek, Almanya gibi ittifak güçlerini karşınıza almak demektir. Bu ara ittifakçı hükümet bir istihbarı duyum aldı. İtilaf devletleri boğazları, bir anlaşma karşılığında, boğazları Rusya'ya vereceklerinin, sözünü ittifakçılar birjurnal aracılığı ile duymuştu.

Artık Osmanlı için bir dışı karşı tavır alması, zorunluluk halinde idi. Savaşa girse de, girmese de, bu savaşın içinde olacaktı. Sizin, eski topraklarınızın ihyası için bir hayaliniz olsa da, olmasa da, toprağınız kendiliğinden ve zorunlu bir savaş alanı olup çıkmıştı bile. Bu bizim savaşa girmemizin en iradi olmayan mücbir sebebidir. Bu zorlayıcı neden de konjonktürselliğimizin beşinci temel nedeniydi.

Birinci Dünya Savaşına değin tecrübeler bize, İkinci Dünya Savaşında da, bizim savaşa girmememizin değil de, sanki her an girilecekmiz de, uzlaşılma ölçülerinden doğan, ufak pürüzlerden dolayı anlaşılammıştı. Gibi oyalasmlarla, savaşın sonuna değin, sürdürülen bir pazarlık siyaseti olacaktı.

Güya savaşa girecektik ama bir tür uzlaşılma isteklerimizin, karşılanammış gibi olması, tavırını takınmamızın, sürdürülmesiyle, savaşa gireceğimizin gerçekleşir olması, uzadıkça uzamıştı. İtilaf devletleri ile görüşmelerin sürekli uzatılması, 'güya' isteklerimizdeki sağlanammış oluşların, uzlaşılmaları ile sürdürülüp gidecek olan, çok başarılı bir siyasetti. Savaş biterken de savaş ilanı vermiştik!

Böylesine oyalanılır hal, itilaf devletlerinin, farkında olduğu bir rahatsızlık durumu olsa da, açıkça ses edemiyordular. Çünkü bu durumu, kendi lehlerine çevirmek için bizi; hiç değilse küstürerek, karşı tarafa kaptırmamayı da kendisine kazanma olarak, bir tür avantaj gibi görüyordular. Almanlar da, bu gecikmelerde uzlaşılma çıkmamasını, şimdilik kendi yararı için, gayet sesiz ve olumlu buluyordu. Böyle bir duruma tirit olmak istemiyordular, siyaseti gereği. Böylece bir denge, kendiliğinden yaratılmış oluyordu, tüm baskılara rağmen.

Sürecek

Bayram Kaya

Kurtuluş Savaşı Öncesi Esnası Ve Sonrası Duruma Kısa Bir Bakış 52

52]Siz nerede ve ne zaman, ne arayacağınızı bilerseniz, buluş yaparsınız. Nerede ve ne zaman, ne arayacağınızı bilemez iseniz, bulacağınız bir şey yoktur. Ve bu yüzden de, travmaya düşersiniz. Arayacağınız yer sizin, yaşamınız, alışma ve tutumlarınız içindedir. Bu, birey bazlı, kişi yaşamı olduğu gibi, daha kitlesel ve genelci toplumsal yaşam ve halka ait yaşantı ve düzenlemelerde olacaktır.

Demokrasi ve özgürlük kendiliğinden ortada olan, görülüp uygulanacak olan bir rol model değildir. Her gün, belli şeylere, hatta dayaağa bile, maruz bıraktığınız bir oluşma, zamanla yaşamındaki yararlı olanın transferini sağlayamıyorsa, seçme ve ayıklama becerileri oluşmamışsa, bir gün; her gün maruz kaldığı aynı tutumlardan mahrum kaldığında, o alışmanın travmasını, geriye dönük istemlerle yaşar olacaktır. Yani vuruk(travma) sosyal olaylarda, bir kusurun belirisidir. Bir tutucu ve batıl, cahil oluşun, alışmanın hoşlanılan berdevamından yananlıktır.

Yaşanılan durumların transferi için, yeni durumları içsinip özleştirilmesi lazımdır. Kimi durumların özleştirilebilmesi için, yaşantılaşmalar içindeki tekrar eden süreçlerin, kimi noktalarını, alan direnmeli, direnç noktası yapılmalıdır. Yani bir sıfır noktasının skalası yapılamadan; gelişilip dönüşülemez. Bu nedenle; eskiden ne tam bir kopuş, ne de eskinin tıpkısı olan, bir değişme, söz konusu değildir. Bunun aksi bir durumu, var oluş kuramına ve gerçekliğe aykırı olacak yanılısamadır.

Ümmetçi süren yapılanışlar, buyurgan ceberut yapılar dahi, kendi içinde demokrasi ve özgürlüğü çıkarır. Demokrasi ve özgürlük, başka nereden çıkaracaktık ki. Bu bir iradi ister oluş değildir. Bir zorunlu olan doğuşturdur. Siz farkına varıp uygular olmadıkça da verimli olmazlar. Bir oluşun, kendisini sürerken (devam ettirirken) bile, o oluşun, kendi karşı oluşuna gitmesidir bu. Dünya'nın her yerinde benzer ve farklı isimle oluşun yapıların kaderi budur.

Bu da şöyle olur. Örneğin; ümmetçi uygulamalarıyla uyumlu olan yapı, sükûnetle ve inanarak ulül emre boyun eğişi gerekli görmüşse, bunun yüzyıllar sonra bile olsa, geldiği yeri bir halk olaraktan sizin sefalet olarak görmeyiz, bir kazanç olacaktır. Pahalya mal olmuş bir kazanımdır! Burada hiç değilse, şu üç temel ilke bulunmuş ve aranmış olmalıdır.

1-Buradaki yaşantıda şunları tespit etmeniz olasıdır. Ülkelerin bekası ve gönenci, sırf kişi ve bireylerin, zümrelerin eline teslim edilemezdi. Hele hele ne olursa olsun; kendisi yapının kurucu bir unsuru olmayan ulül emir gibi bir yapı otoriteye uyulması, yanlıştı ve saçmaydı. Yapılar ne olursa olsun, danışılma divanları, ya da kurultayları içinde oluşturulup denetilmeliydi.

2- Ulul emirci kayıtsız şartsız itaatin yanlış ve saçma oluşun bilinci de, ancak tebaa bilinci ile değil, vatandaş bilinci ile anlaşılıp gerçekleştirilirdi. Buda yapılan işlerden sorumlu olmakla ve sorumlu olanların da denetilmesiyle idi. Bunlar sizin ancak zaman dışında gördüğünüz durumlar gibi iseler de. O düzlemin içinde var olan yaşanan gelişmelerin birikmesi ile sizi bu anlamalara zorunlu getirecektir.

3-Bu tür yaşantılaşmalardaki hataların birikmesi sizin aklınızı oluşturan birden bire bilmeler olacaktır. Artık söylenenle olanların ayırımına varır olacaksınız. Toplumsal yaşantıya, nasların hüküm kırarlığı ile değil, şartları içindeki, devamlı değişip gelişen, akılcı katılımlarınızla varılabileceğini anlarsınız.

Yani buluşları olmayan yerlerde elbette nasların sürer olması vardır. Buluş olan yerler

kendi yolunu kendisi açar. Yolunuzu ve yoldaki işlevinizi, kendi sürekli gelişmelerinizin, kendisine ilişkin ipuçlarının ele verdiğini sezersiniz. Bu da, toplumsal bir olgu olan, bilimsel rehberlikle olacaktır.

İşte ümmetçi yaşamınız, akıl sahipleri için, nur topu gibi, üç pırıl pırıl evlat vermiştir artık. Doğanın, doğum öncesi zamana dönmesi olanaksızdır. Artık doğa nasıl koaservatları hazırlayan döneme gerisin geri dönemez ise; doğum yapan da, doğumla zorunlu bir mutlu travma yaşayacaktır! Hep ileri bakarak yaşar olacaktır. Kazanımınız, yeni yapının transferi olacaktır. Eski yapı da, sizin sıfır direnç noktanızın, hemen altı ve bitişiği olarak, gerisin geriye özlenmeyecek bir yapı oluşunuzdur. Üzerine eklenen yeni, zengin transferin inşası ile sürecektir.

Diktatörlüğün yaşama yansıması, giderek olumlu bir yansımaya da döner. Bu kendilikle değil öznel bilincin, etki ve etkimesi ile olur. Bu durum bir beliriş olarak, kör kör parmağım gözüne, biçiminde belirse dahi, sizin bilinç erdirememeniz halinde, süreç geciktikçe; diktatörlüğü çok şiddetli ve derin yaşayacaksınız demektir.

Değilse kendiliğinden toplumsal olaylar dönüşemez. Nasıl diktacı yönetim süreci; bize demokrasi ve özgürlük bilincini yaşayarak öğretmiş ise. Yine tiranlık da; vatandaşlık da; insanlık da; bir üretiliş ve yaşamı oluşturmanın, kullanım yararı olarak belirmiştir. Elbet öznel çıkarıcı oligarşiler için istenmeyecek bir sürüş olarak, ortaya çıkmıştır.

Yine aynı aynı şekilde, demokratik yapı içinde de, sürecin sapmaları kaale alınmadığında, bu durum bizleri, diktatörlüğü yaşamaya ve oluşturmaya sürükler. Süreçlerin oluş içindeki yönetsel kullanım sapmalarında da, demokrasi; kendisinin irası gereği olarak karşıtına; diktatörlüğe, tiranlığa döner veya oligarşi gibi yapıları, ortaya kor olacaktır. Yani dönüşür. Sözün gelişi çok oy alan bir parti seçimle iş başına geldiğinde bir müddet sonra kendisinde güçler vehmeder ve tanrılığını ilan etmeye başlar.

Demokrasi, özü gereği sınıfsaldır, bu sınıfsallığın dayattığı bir davranımlar manzumesidir. Demokrasi toplum içi yapıların (sınıfların) ortak payda sağlayışı olduğu gibi, bir sınıfa değil demokrasi olan sağlayış, diğer sınıf için kayıpların çelişmesi de olmaktadır. Örneğin grev emekçiler için demokratik bir kullanımken, işverenler için kayıplara gösterilen bir tepki hatta hukuksuzluk gibi algılanmaktadır.

Sürecek

Bayram Kaya

Kurtuluş Savaşı Öncesi Esnası Ve Sonrası Duruma Kısa Bir Bakış 53

53]Elbette toplumlarda görev farklılaşmasından kaynaklı farklı ürün ve üretim kullanımları olacaktır. Ama asıl sorun, özel mülkiyetle oluşan kapitalistleşmenin giderek aşırılaşan çelişkilerini demokrasi tutumu olaraktan uzlaşmalarla yapılabilmektir! Toplum eşitsizlik ilkesi gereği olarak kastlaşacaktır. Kastlara ayrılacaktır. Kastlar ayrıcalıklaşacaktır. Adı olmasa (konmasa) da, her sistemde, sistemin adı ne olursa olsun, sistemin demokrasi de ona göre olacaktır.

Toplumun üyesi olan her hangi bir bilinçli yurttaşın demokrasiyi kullanımı, ancak bu ilişkilerden çıkabilir olacaktır. Demokrasiler böyle şartlarında oluşabilecek bir toplumsal talepleşme iken, sür git akıllarda tutulan fantastik soyut anlamalarını oyalanmak anlamsızdır. Ya haldeki mevcut sınıflı yapının demokratik kullanımı geliştirilir, Ya da yeni anlayış ortaya konur ki, bu halde siz tüm üretim gücü ve üretim ilişkilerinin bütününe değiştirmeniz gerekir.

Bizim kendinden menkul, ne için konuştuğu belli olmayan, pek çok bazı aydın yazar çizer takımımız demokraside demokrasi der! İstemleri neyi, neye göredir belli değildir! Demokrasi bir hukuk sistemi içinde kesikli, sürekli, fren sistemleri ile gerçekleşen, karşılıklı sağlayışlı değişkenler olmak zorundadır. Demokrasi, bir yaşayış, bir tüketiş olmaktan çıkmış; sınırsızlıkla, aptalca, kişisel kaprislere, aptal oluş gibidir artık! Her şey gibi demokrasi de, bayağılaştırılmaktan kurtulamaz. Artık ortam bir aldatmanın, bir uyutmanın tartışılmasıdır.

Bu nasıl olur? Demeyiniz. Açıklayalım. Yapı kendiliğinden hiçbir şeydir. Yapılar içinde, insanın etkinlik yaparak, ilişki ve ilişkindik var edişleri ve kurallar kılması, asıl ve önemlidir. İnsanın oluşucu özneliği, tutkuları, bilinci, çıkarlarına bağlı oluşu, eğitim tutumları ve anlama yorumlamaları buralarda da çok etkin ve belirleyici olabilmektedir.

Eğer vatandaşlık bilinci iyi gelişmemişse, demokrasi içinde dahi, diktatörlüğe kayış, çok daha kolay ve rahatlıkla olacaktır. Hem de 'egemenlik kayıtsız ve şartsız milletindir' diyerekten. Kendilik egemenlik olmaz. Egemenlik bir işleşişle ortaya çıkan durumların bilinçle güdülmesi işidir. Değilse kendiliğinden verilir ve muktediri olunur bir işleşilme yetkisi değildir.

Egemenlik kavramı siyasetçilerimizle, hem de tam bir bilinçli kurnazlıkla; halk iradesidir denerek çarpıtılır olacaktır. Oysa halk iradesi bir atıfiyet olan kavramdır. Kendilik bir gerçekleşme değildir. Demokrasinin gerçekleşebileceği ortamlarının; yani üretiliş ve refahın dağıtılışının, düzenleşilip oluşturulması gerekir. Ve busözleşilen ilkenin işletilmesi gereklidir.

Değil ise armut piş ağzıma düş gibi bir gerçekleşiş değildir. Ve bile egemenlik kavramının arkasında sanki fiziki bir yasa varmış gibi, zan etmeyelim. Halk iradesi gerçekleşmesini ya da, seçilmiş, atanmış argümanını, işleşiş olarak oluşturamaz isek, bu tür anlayışsal tutumlaşmalar, herkesin kendine göre tanımlayacağı ve herkesin kendi tanımlarıyla kullandığı çıkılmazlar olur biter.

Bu da, tam bir saptırma, aldatma ve siyasi çıkarlarımız için bilerekten topluma ihanet etmektir. Toplumlar giderek sözleşilmeler yetkilenmeler yetkilendirilmeler, kırılma davranışlarıyla yeni kazanımcı kullanımlarının elde edildiği sürekli süreçleşilmeler birikimi ve uygulaması nesnel özneliğidir.

Şöyle ki, demokrasi kültürleri, ülkelerin bekası için, eski kurucu iradeleri üzerine, yeni anlayışları da cem eder. Örneğin, bizim ilk toplumsal mutabakatımız da anayasa

mahkemesi yoktur. Ama bu ilke de 1960 anayasası ile getirilmiş bir düzenlemedir. Böylelikle benimsenen yeni otorite yapı, paylaşımlı bir güç uygulaması olarak ortaya çıkar. Bu bir yürürdeki güncellenmiş olmanın istenir oluşuyla, eski müesses iradi oluşmaların uyumlaşış toplamıdır. Yapılar zorunlu olarak otoriterdirler.

Müesses (kurulu) düzen, yönetsel erk gücünü, kurumları ve kuralları eli ile dağıtarak, paylaştıracı yapmıştır. Bu paylaşımların gereği olarak, yapılar, kendisine uygun bir yapısal yanını ve siyasi yapılaşmalarını da oluştururlar. Böylece yapılar belli politikalarını oluştururlar. Bu politikalardan birisi de, halkın yasama organını seçimlerle iş başına getirir olmasını (yetkili kılınışını) öngörmüş olmasıdır.

İşte bu demokratik öngörü, süreçler içinde, iyi işlemeyen sistemlerde, diktatörce oluşun kendisidir. Temel de, demokrasiler de, devlet olan otorite, yönetim olarak paylaşılmıştır. Bu paylaşımın yürütme erki, halkın yetkilenmesi ile teşkil olunur. Aslında burada ne kadar parçalı irade çıkarsa, demokrasi tecrübeniz pekişmeli olur.

Ve gelişmeniz; sancılı olur ama yavaş ve güvenli bir gelişmenin, uzlaşma bulması ile ortaya çıkar olacaktır. Çok kültürlü etnik değerlerini toplumsal değerlerin paraleline ya da toplumsal değerlerin üzerine almış toplumlarda, uzlaşma zor çıkar.

Hatta çıkmaz da. Uzlaşılacak tartışmalardaki, girişmelerle biz, erkte de olsak, ne yapabilir olacağımızla ve ne yapamaz olacağımız arasındaki sınırları oluşturmalıyız. Sınırlar böyle kırılan, sınır konulan girişmelerle belirlenecektir. Bu türlü, parçalı yapı, siyaseten istikrarsızlık algıları da verir. Ama güvenli yapının da gereğidir bunlar.

Demokrasilerde mutlak muktedirlikçi diktatörlük anlayışlarıyla yönetir olmanın hevesleri de belirir. Demokrasilerdeki parçalı olan toplumsal üretimli ve toplumsal ilişkili yapıların, yönetimlerde çabuk kararlar alamamanın göstergesi olacağı düşünülür. Oysa muktedirlik salt kararlarla oluşamaz.

Muktedir olmak, bir çok bileşenlerin girdisel girişmeleri ile ortaya çıkacak olan bir sonuçtur. Değilse ben şunu yapacağım ama parçalı yapıların itirazından ötürü yapamıyorum demek doğru değildir. Demokrasilerde yönetim uygulaması olarak sadece birine eğilimleşmek doğru olmaz. Bir eğilimleşme hareketinizin, diğer yandaki ilişkilere yeni antidemokratik durumlar taşıyacağını siz nasıl göz ardı edebilirsiniz?

Sürecek

Bayram Kaya

Kurtuluş Savaşı Öncesi Esnası Ve Sonrası Duruma Kısa Bir Bakış 54

54]Sırf, birinci haldeki eğilimleşme belirtisi olan heves bile, diktatörlüğü ortaya çıkartır. İkinci durumdaki çabuk kararlar alma heves eğilimleşmesi de, iktidarsızlığı ortaya çıkartır. Hâlbuki bu iki alana da ortamda girişim yaptırılmalıdır. Aslında halkınız da, bir önceki alışmalarının duygusal ve psikolojik rahatlığı vardır. Ve bu rahatlığa alışmış olmanın, sürdürülmek isteyişleri vardır.

Bu tür duygucu, psikolojik yönelimler, şimdiki yeni koşulda şartları olmayan bir duruma, halkın alışmasına dirençler koyar. Aynı zamanda da halkın sorumlu yurttaş olma bilinçleri, kişileri; sistemle uyumlaştırıcı olmaya transfer etme gayreti olacaktır. İstikrarlar; siyasi, ekonomik, yönetsel gibi olabilen süreçlerin, daima oluşma, çözülme ve belirmesi ile girişir olmalıdır. Değilse bizim öngörü heveslerimiz istikrar değildir.

İstikrar çıksın diyerekten, bir düzenleşme gayretinizin sonucuda da, istikrardan kaçınmışsınızdır. Demokrasilerde, çoğulcu bir yapılaşma ile kitlesel oylar sizleri, mecliste yürütmeyi düzenler olmanın başına getirir. Tek tip yapılarda, bir örnek yapılarda, nerede ise girişmeler ortadan kalkar. Oysa meclis çok parçalı yapı olursa, yürütme de bu çok parçanın birçok girişmesindeki oluşmayla sağlam olacaktır. Buralarda da, sistemin frenleri çok etkindir.

Hayali ve heveskar bir istikrarı öne alan düzenleşmelerle, seçilecek parti sayısını, sınırlayan politikalar bizlere demokrasi gibi algılatılarak, anti demokratik olmaktadır! Böyle yapılarda bir siyasi oluşum %50'lere ve hatta daha fazla orandaki oylarlan, gerçekleşip, iktidar olmaktadır.

Bu güya istikrarlı olma algısı içinde, alınacak kararlarda bir süratlilik gibi olacaktan işlerken, sistemin işleyişsel frenleri tutmaz olacaktır. Böylece, seçilenlerin öznelci amaçları, partisinin ve kendisinin siyasi gelecek kaygılarına hizmet etmeye yönelecektir. Hemde siyasetin gittikçe diktatörleşmesine kayacaktır.

Bu durumlardaki işleyişlerde rahatsızlık veren tutumların söylemleri halk tarafından ayyuka çıkarılınca da; bu tür diktacı eğilimler her ne kadar: 'bir bayramlık ve bir idamlık elbiseleri olduğu' söylenirse de anılacak hiçbir demokratik ve refahçı gelişim içinde olmadıklarından, unutulup giderler.

Böylesi durumlarda, istismarcı anlayış, parti çıkarını, dolaysı ile kendi çıkarını, devletin bekasının önüne almaktadır. Yönetenlerin sözü ve davranışları farklılaşıp fevrileşmektedirler. Kendilerini vehimsel alıştırmaların kabulü ve etkisi ile tıkamaktadırlar. Tutumlarına mazeretler üretmelere varan süreçlerle ve ayakta kalabilmelerinin çarelerine başvurmaları, krallaşmak zorundadırlar.

Bunu da, halk iradesinin kendilerinden yana olduğu gibi bir sudan mazereti ile meşruiyetleşmekte. Bu da tam bir aldatma ve aldanıştır. Başka deyişle yeteneksizliğin, gerçekle ölçüşen kıyas travmasıdır. Halkoyunun baskısı, kimi siyasetçi anlayışlar nezdinde, 'milli irade fikri, milli irade gücü', daima kral çıplak diyen oluşmaların, üzerinde yoğunlaştırılırlar. Eleştirilme, denetilme ve frenleşmeyi sevmezler. Bunlardan dolayı korkular salarak diktatörleşirebilmektedir.

Ve bu güç, yöneticiye, kendisini kral sandırtıp, her şeyi ikame edebileceği duygusuna kaptırmaktadır. Kişileri, tek benciliğinin hırsına salar olacaktır. Zihin kontrol melekeleri ellerinden çıkar. Kendisi kral olmakla, bir: 'çıplak kral olacakken', kral olduğunu unuttur: 'kral çıplak' diye başkasını 'kral' görüp, bilinçaltını savunmalarına geçerler. İstikrar çıkaracak denen düzen, diktatörlüğe götüren, çok büyük bir tehlikeyi, açıkça bağrında

taşıyıp, ortalığa bırakmaktadır.

Bu türden diktacı oluşmalara kayan tehlikeli gidişlerde, erkin; kendisinde 'vehimler' hissetmesi vardır. Bunu da, her şeyi yapabilir oluşlarına bağlarlar. Ve temsili halk iradesinin, her şeyin üstünde olduğu bahanesine bağlarlar. Ve umacılar yaratmakla işe başlarlar. Oysa işleyiş dizgesinin, işleyişler sırası olur.

Ama bu işleyiş, kuruntu ve üstünlük kabul etmemelidir. Böyle bir vehimleşme gücün kontrolsüzlüğü ilkesi gereğince; güç kendisini çevreye fiziki güç olarak ihale eder. Ve fiziki güç olarak gücün kendisini transfer etmesidir.

Ki bu vehimsel güç, demokrasi içinde ki bir uygulamanın, içsel demokratik adımıdır denilişle, demokrasi dışına kayılarak, demokrasi dışına düşülmesidir. Demokrasiyi bir sınırsızlık gibi algılamak ve halk iradesini her şeyin üstünde görmek bunların çıkılmazıdır. Gücün paranoya hastalığıdır bu. Otoritenin, gücün paylaşımlı frenlenmeli eşgüdümünün, yadsınmasıdır bu.

Sosyolojik travmalar, biyolojik travma ve ruhsal travmanın desteklediği bir yatkinliktir. Böyle olmakla birlikte, sosyal travmalar, sosyal etkilerle, ya da çeşitli güçsel etkilerle de oluşturulmaktadır. Travmalar, çevresel öğrenmenin somutluğunu da arz ederlerdir. Bu türden sosyolojik travmalara karşı sizin; hazırlıklı olmanız ve bilinçli şekilde karşılar olmanızın gereklidir. Gerek halk içinde, gerek aile içinde ve gerek grup içinde; travmalara uyumlaştırma çalışmaları, yapılırken, iki biçimde çalışılır.

1-Günlük alışmalarımızın rehaveti, Güneş'in yarın doğup doğmayacağını, bizim aklımıza bile düşürmez. Bu rahat oluşumuzun nedeni: kendimizi, alışmalarımızın güvencesinde hissetmemizden kaynaklanır olmasıdır. Bu güven, kendi alışmamızla, çevreden aldığımız izleksel yaşantı birlikteliklerinin verdiği, tekrarcı belirmelerdeki tutumsal, sıralı ve birbirine bağlantılı belirmelerinin algısıdır.

Kendiliğinden benimseme biçiminde oluşan, bir alışma ile rahatta oluştur bu güvence. Bunlar, nedensizce, kişilerin belli saatlerde yatmaya, belli saatlerde kalkmaya; ailece alışması gibidir. Yine ailece ortak beğeni ve zevkler geliştirmeye ve benzer renklerden, hoşlanma, ya da hoşlanmama algısının ortaya çıkması gibidirler. Direktten baskı yapar olmayan, ama içine doğduğumuz baskısal olan sosyal öğrenmelerdirler.

Sürecek

Bayram Kaya

Kurtuluş Savaşı Öncesi Esnası Ve Sonrası Duruma Kısa Bir Bakış 55

55]Bu öğrenmeleri yapmadığınızda da, grup aidiyet onanmasının dışlanmasını birçok kez hissetmişsinizdir. Babalarımızın bayramlarda bizi öpüşü ve harçlık veriş de, bu bağlamda, daha damak tadımızdır. Babalarımızın ölümlerinde, babalık ilişkilerinin değişmelerinde duyulacak olan karmaşma da, bir travmadır, bunlardandır.

2-İkinci şekildeki sosyal öğrenmelerin alışılması içinde de, bilinçli bir anlatımın, kişiselliğimizi etkilemesi veya grupsal olan tutumlarımızın bizi şartlandırması vardır. Bu türden tutumlaşmalar egemenlik sel çıkarları, gerçeklerler. Bu tür alışmalar, bir koşullu tutumlaşmalardır da. Bir demokratikliği savunur tartışmalar içinde olursunuz. Karşınızdakiler, demokratik tavır ve tutumlu yaşantılaşamadıkları halde, sizi de demokrat olmamakla suçlarlar.

Böyle suçlayıcı kişiler, özellikle inançsal belirlemeli grupların içindeki insanlardır. Bu insanların direkt ya da endirekt, şartlanmalar ve alışmalar içinde olduğunu siz, bilirsiniz. Ama onlar kendi alışmalarının farkında olmadığından, demokratik olmayan bu alışmalarını; bir tür ön yargı ile sizden, kendi kuruntularını, bir toplumsal demokratik talep gibi isterler.

Burada sorun şudur. Kendisi demokratik talep olmayan bir konunun, talepleş ilmesi, demokratik bir hak mıdır? Ya da tersten sorayım. Demokratik talepleşmelerimizde, demokratik olmayan istemler cari olacak mıdır? Yani 'komşunun evini yakabilme talebimi, demokratikçe yerine getirebilecek miyim? Herkesin, İngiliz, ya da Fransız olması, demokratik talebim yerine getirilecek mi? Tabi frensiz bir talep, frensiz yaptırımı gerektirir! Tüm frende sistemi durdurur. Yani hem talepleşeceksiniz, hem de talepleşemeyeceksinizdir.

Koşullu öğrenme ve alışmaları olan bu kişiye ilkin dersiniz ki: 'komşunuzun evini yakabileceğinizi söyleyeceksiniz bu demokrasidir! Ama komşunun evini yakmayacaksınız! Yakmamakla, yerine getiremediğim talep, nasıl demokrasi olur, bunu da anlamak, çok güçtür? Oy kullanma demokrasidir diyebileceksin. Ama sen yine de oy kullanma diyeceksin!

Toplumsal bir sağlanışın olmadığı istemlerin toplumda demokratik talep olmayacağı açıktır. Toplumların sizin kişisel kuruntunuz olan, komşunun evini yakmak gibi heva ve heveslerinizi sağlayan bir girişmesi olamaz. Kişisel talepleriniz kuruntusal olmayıp, yükümleşen taleplerinizin karşılanmasıdır.

Girişmesi olmayan bir şeyin de, talebinin söylenmesi dahi, demokratik olamaz. Anca saçma, abuk sabuk deli hezeyanıdır. Hâlbuki sosyal yaşamda, talepleriniz olmayacaktır. Olursa da talebinizin muhatabı yine sizsiniz. Bazen bir gruptur. Bazen bir cemaattir. Ama bunlar halkın tümü değildir. Oysa demokratik talep özelden genele doğru toplumun tümünedir.

Yine koşullu öğrenme ve alışmaları olan bu kişilere siz; inançlara karşı kişilerin bir irade özgürlüğü koyamadığını söylersiniz. Açıkçası inançları tartışamazsınız. İnançları, tartışarak değiştirip kiminin yerine başka bir anlayışı koyamazsınız. Siz, inançlarınızı yeğlerken, karşılaştırmalı bir şekilde siz; inançları seçerek, yeğlemeyip, çeşitli alışmalı baskılarla tutumlaşırsınız. Bu da size, sizin; sanki özgür bir seçiminizmiş gibi belirir.

Bu tür antidemokratik tutumları, koşullu öğrenen kişilere hatırlatırsınız. Karşı taraf da, bu alışmayı savunmak için bazen bir grup önderini ya da kanaat önderini dahi, koruyabilmek pahasına didinirler. Bu gibi sosyalci şartlanmalı tutumlaşmaları, yalancı

şekilde ve sadakatle savunursunuz. Ve futursuzca dersiniz ki; 'bana hiçbir baskı olmadı, böyle bir şey yok ki!'! Hâlbuki grubun kendisi bir baskıdır.

Buradan da, halk iradesinin ve halk oylamasının, yanıltıcı bir şekilde kullanılabilir olması vardır. Alışmacı ve sosyal etkilenmeci olan öznel tutumlaşmalarınız sizde körlük yaratır. Böylesi körlükler içindeki alışmalarla oy verilir olması, parti programlarına göre oy verilir olmasının önüne geçişte, kendisini ele verir. Siz ne bulmak istiyorsanız, halk iradesi o şekil gelişir! Bir yanıltma kolaylığı hemen kendini açık eder! Yani böyle bir demokratiklikte, bulmak istediğiniz şey, aradığınıza bağlıdır!

Burada aradığınızı şeyi erk olarak siz var edersiniz. Halkta bunu, kendi istediği gibi kabul etmiştir zaten. Yani şeyhin isteği, müridin isteği gibi tecelli etmiştir. Bunları belirlemek demek, halk her şeyi bilmez, demek değildir. Doktorun teşhis koyması sizi hasta etmez. Birileri oyunun kuralını belirlesin, halk da, bunlara uysun, demek de, değildir.

Her şeyi sistemin eğilimi belirler. Nasıl bir sistem ilişkiliğinde iseniz, eğiliminiz ve demokrasiniz de, bunların okunmasından çıkar. Siz de onu kurallarsınız. Bu kuralların uygulaması ve buna uygun talep ve davranışlarınız da, demokratik hakkınız olur. İlke budur. Değilse alabildiğine yalnızlaşan süreçler ne özgürlüktür, ne de demokrasidirler.

Başınızı siz mi örttünüz, yoksa bir telkinle mi oldu? Sorusuna verilecek cevap; kesinlikle kendi isteğimle oldu gibi bir cevap olacaktır. Hiç kimse bana cebir uygulamadı! Demek olacaktır. Bu yanıtı örtünen kesimlerde %100 yaklaşıklıkla alırsınız!

Bu tür kurnazca, istediğinizi almaya matuf sorunuza, alacağınız cevap, tam istediğiniz gibi olacaktır. Bunun nedeni de, iki bakımdan çok basittir.

Siz ne bulmak istiyorsanız, halkın iradesi o şekil gelişir. İşte bir örnek: 'Başınızı siz mi örttünüz, yoksa bir telkinle mi örttünüz?' Türünden bir sorunun bilimsel cevabını, bu tür soru ile ortaya çıkarmak oldukça zor ve çok girişenlidir. Bu tür soruya verilecek cevap; kesinlikle kendi isteğimle öttüm, olacaktır. Ki bu aradığınız bulmak istediğiniz sanal bir cevaptır.

Sürecek

Bayram Kaya

Kurtuluş Savaşı Öncesi Esnası Ve Sonrası Duruma Kısa Bir Bakış 56

56]Siz, sanki cevap veren üstünde, cevap verenin farkında olmadığı, ama sizin bilir olduğunuz bir sosyal öğrenilme gücü, etkisinin farkında değilmişsiniz gibi davranmış olacaksınız. Bunu siz göz önüne almazsanız, kasti, yanıltıcı, yanlı, kışkırtıcı ve ilerlemeden yana olmayan saptırıcı davranmış olursunuz. Böylesi bir tutumda, sanki bilimsel bir metottu kullanmışsınız gibisine, aldatıcı olacaksınız.

Önce sosyal öğrenmeyi, bir denek durumla belirteyim. İçinde; tavanında muz asılı olan ve ona ulaşabilmek için bir merdiven bulunan kafese, 5 tane maymun konur. Davranışları gözlenir. Bir maymun uzun uğraşılardan sonra muza, merdivenle ulaşmayı akıl eder. O sırada gözlemcimiz Çok tazyikli can yakan ve maymunları kafes duvarına yapıştıran suyu, maymunların üzerine boca eder.

Her merdivenle muza erişme denemesi bu şekil bir şiddet durum karşılaşması yarattığından artık maymunlar muza ulaşma isteğine pes ederler. Deney olarak öğrenmişlerdir ki böyle bir yönelimlerinin sonunda can yakıcı, şiddeti bir azapla karşılaşmaktadırlar. Maymunlar artık sakin ve muza ulaşmakta isteksizdirler. Muza ulaşma gibi bir talep dahi ortaya koymazlar.

Beş maymundan bir tanesi kafes dışına alınıp, içeriye bu tecrübeyi yaşamamış yeni bir başkası konur. Yeni olan maymun, ortam alışmasından sonra muza yönelir. Ancak beklenen alışılmış sonucu önceden bilen 4 maymun, buna engel olurlarsa da yeni olan maymun bu engellenmeye aldırış etmez. Bu kez maymunlar bunu bir güzel pataklarlar. Yeni maymun bir daha bu işe cüret dahi edemez!

İlk 4 maymundan biri daha, dışarı alınır. Yerine yenisi getirilir. Bir zaman sonra yeni gelen maymun da muza ulaşma davranışları sonunda, merdivene çıkıp muzuyu almak için muza yönelince; önce sert bir engellenmeyle karşılaşır. Daha ısrarcı olunca, grup üyelerinden bir güzel patak yer. En çok patağı da, tazyikli suyu hiç yememiş olan, muza ulaşmakla ne olacağını dahi hiç bilmeyen; suyun yakıcı bir azapla tazyikli olarak sıkıldığını hiç görmemiş olan maymun atıyormuş. Ama grup dayacağı ile muza gidilmez oluşun yasasını öğrenenmiş idi.

Böylelikle diğer 3 maymunlar da, sırayla ve farklı zamanlarda, kafes içi süreçleri dahi hiç bilmeyen maymunlarla yer değiştirilmişlerdir. Grup öğreticiliği, yenilere yansıtılarak aktarılmış. Şimdi kafeste 5 tane, muza erişilmek istenildiğinde grup dayacağının dışında, ne olacağını dahi hiç bilmeyen tazyikli suyu ve onun yakıcı azabını hiç görmemiş, 5 tane maymun vardır.

Bunlardan birisi kafes dışına alınıp, yerine yenisi getirildiğinde, sanki ne olacağını biliyorlarmış gibi yeninin muza erişme isteğine önce engel oluyorlarmış. Muza istekli olan maymun azimli ve ısrarcı girişimlere başladığında, ona adam akıllı bir sopa çekiyorlarmış. Artık kafesteki 5 maymunun da, her gruba yeni katılan üyelerinde bir süre sonra, muza isteksiz ve kayıtsız davrandıkları görülüyormuş.

Birincisi; bir cemiyete aitlik duygusunun baskınlığıdır. Bu hal, halka ait çok önemli hayati davranış duygusudur. Kişilere, aidi oldukları, temsili grupların kendisine telkinde bulunan bir kutsiyeti ve bu kutsiyeti vaaz eden çevreleri vardır. Ve bu çevrelerin baskıcı olduğuna dair ifşa ettirici yöntemleri, soru şeklinde, böylesi bir direkt soruyla, kullanmış olmanız yanlıştır!

Sosyal öğrenmeler gizli sosyal güç baskılarıyla, kişilere alıştırmış kanıksatılmıştır. Ya da kişiler bu yöntemleri farkına bile varmadan, öyle olur mantığının sıradanlığı ile iyice

kanıksamıştırlar. Kişilerin öğrendiği ve bunları içsinip öğrendikten sonra da, önemseddiği bu tutumlarına da, böylesi soruyla, kişinin alenen cevap veremez oluşu açıktır.

Ve bu alınan cevap, kişi yanıtının bu soruya hakkı ile verilir bir cevabının olmayışıdır. Ağabey, ana, baba, abla baskısı bir gerçek iken, hali durum öyle ulu orta, açıkça ortaya dökülür mü? Bu nedenle, yine kişilerin bu kabilden olan çok sorunları vardır. Birakın örtünmesini, daha vahim baskı olan, ensest ilişkilere maruz kalışını dahi, size söylemez. Böyle bir mağdur, sorunuza zorunlu olaraktan ağabeyini, ablasını, anne ve babasının sevgisini, yere göğe sığdıramamanın ikiyüzlülüğü ile cevap verecektir.

İkincisi de; koskoca bir yalan olan, basit sosyal öğrenmenin, bilincinde olmayanın düştüğü bir tuzak ve cahilliği de ortaya koyan bir sorudur bu. Burada iki tür aldatma söz konusudur. Birincisi soru soran kişi açısından. Soruyu soran kişi; karşısındaki kişinin, yaşamındaki pek çok şey gibi, örtünmeyi de, kişilerin halk içinde öğrendiğini, örtünmenin kendisinin kararı olmayan bir tutumla olduğunu bildiği halde, bilmezmiş gibi sormasıdır.

Soru sorulan kişide; örtünmeyi, zımnen kendi kararıymış gibi benimsediğini, çok iyi bilmektedir! Ama aidiyi koruma uğruna, yani salağa yatan bir numaradır. Tıpkı taammüden cinayet işleyen birine; %100 suçluya, suçlunun başka bir aidi olan yakınının sahip çıkar oluştaki fevriliği gibidir bu. Bu soruların genelde, böyle cevaplanacağını bilen kişi de, hince bir kurnazlıkla, durumdan fırsatçı yararlanmasıyla araştırma yapacaktır. Bu iki riya birleştiğinde bir aforizma ortaya çıkacaktır: 'Bak, halk iradesi, gönüllü benimseme ile gerçekleşmiştir' diyecek ve anketini de, göğsünü gere gere yayınlayacaktır!

Yine soru sorulan kişideki alınacak cevap, cevap verenin ya bilmezliği ile yanlış olacaktır. Ya da; cevapçı yukarıdaki iki maddede sayılan nedenlerden ötürü, kişi kendisini bir grup, ya da bir ailenin aidi olmasını önemser olmasından ötürü yalanı vardır. İşte kişilerin böylesi bir grup veya aile aidiyetini benimseyerek duygusunu aklının öne almasıyla ki soru objektif cevaplanmayacaktır.

Aidiyetçi ilişki ile fikrini belirtir olmayı karıştıracaktır. İşte sizin bunları bilerek soru sormanız da durumun bilerek çarpıtılmasıdır. Elbet bu soruya cevap verirken kişiler tutumunun, sosyal öğrenmeci etkisi ile kişilerin sahte bir tutum alışları olduğunu söylemeyecektir.

Çünkü soru akıl işletmenizi sorgulamıyor. Cevapçıya göre sizin sorunuz, eğer cevapçının yanıtları içinde grup ve aile aidiyetinin anlamalarına ters düşen söylemleri olaksa; bu sorunuz; cevapçıya, kendisinin aidi olduğu çevreye, deşifre edilmesi anlamına gelecektir! Cevabı da sizin sorunuza göre değil, cevapçının kendi anlamasını göre savunma olacaktır. Yani ana baba baskısıyla örtündüğünü söylemesi, hem bir aile dışlanması hem de bir grup dışlanmasının ifşasıdır!

Sürecek

Bayram Kaya

Kurtuluş Savaşı Öncesi Esnası Ve Sonrası Duruma Kısa Bir Bakış 57

57]Kişilerin duygu ve düşünceleri, sizin istismarınıza apaçık olacaktır. Tam da, sizin almak istediğiniz cevabı verecektirler! Kendi anlayışınızın okeylenmesini isteyen bir sorudur bu. Elbet sonucu bizi yanıltacaktır. Cevapçı tam bir durumu kurtarış yapacaktır. Zaten aksini söyleyen varsa da, anketçiler açıklamamışlardır!

Bu; 'Kendiniz mi örtündünüz, yoksa bir telkinle mi örtündünüz?' sorusuna verilen; 'Ben örtümdüm, hiçbir telkin olmadı!' cevabına göre, bu mantığın zorunlu sonucu şudur. Örneğin; bu cevapçımızın mutfağa girişi de, sanki bir gözleyerek öğrenmenin, rol model baskısıyla olmuş değilde, bilinçli bir ayılıp bayılmanın benimsenişi ile gerçekleşmiştir! Ya da, annesine acıdığından, bu tutumu, ömür boyu mutfağa giren bir tutum olacaktır! Sosyal öğrenme ruhsal açıdan çok önemlidir.

Yine ona göre, yani soruyu sorana göre, ve cevapçıya göre, kadınlara özgü biçilen rol model giyinme tarzı da, anadan babadan sosyal çevreden öğrenilmemiştir! Bu tam bir hince biliyor olmasına rağmen inadına; kasti olarak, çoğu karşı tarafın açık yüreklilikle söyleyemez olacağından istifade ile kendi istediği sonuçları almasına yönelik, anketçi ikiyüzlülüğüdür. Kişiler, bu türden sosyal öğrenmeleri üzerine kendi benimsemelerini ve kendi tasarruflarını, elbette bina edeceklerdir.

Hâlbuki cevapçılarımız kişi olarak kendilerini bildi bileli den beri, çoktan böylesi bir giyinişin, tarzı alışmalarının, olağanlığı içindedirler. Ama kişiler de böyle olduğunu ya analiz edememekte dirler. Ya da, bilmezden gelmenin rahatlığına kaçarlar. Veya hepsini unutup, kendi tercihi olduğunu söyleyeceği bir riya içinde, olacaktır! Buda egemen çevrenin ekmeğine yağ süren bir yönlendirme olacaktır.

Hatta insanlar daima ailesel, grupsal bir üyelikle bir arada olurlar. Kişiler küçüklükten beri, bir yığın tutum, davranışları, giyinmeleri, inanışçı her tür benimsemelerini, gayet olağanlıkla ve adeta bunları kendilerinin bir tamamlayıcısı gibi kapmışlardır.

Farkında olmadan, sanki bunlar bir tutulacak yolmuş gibi kavrarlar. Bunlar tercihleriymiş gibi bu biçim var oluşlarını yaşamın bir tabiliği gibi kavrarlar! Yine bu tür sosyolojik var oluşlar, sosyolojik his benimsetmelerinin yansıma baskısı ile kendiliğinden öğrenilirler. Bilinçaltımıza da işlenir. Artık bu öğrenmeler(baskılar) tercihlerimize de referans olurlar.

Sorgucu ve cevapçı bunları bilmezden göremezden gelirler. Kendilerinin de bir inanç içinde olduklarını bir inancı icra eder bulunuşlarını dahi, bir sosyal öğrenmeyle (çevrenin yansıyan baskısı ile) olmadığını söyleyecek denli tamahçılardır. Sanırsınız ki cevapçımız ile sorgucumuz, bu tür sosyal kabullerin, sanki büyüene değin hiç ilgilileri değilmiş de, büyüdükten sonra birçok seçeneklerin içinde bunları bilerek, tercih ederek, seçmişler gibi bir durum sonucu ortaya konmak istemektedirler!

Sanki aklları başlarına gelince, bilinçli bir şekilde, Dünya'da inançların olduğunu fark etmişler de, bunları bir bir incelemişler de, bu inceleme sonucunda şu anki inançlarını da, böyle bir seçmeyle, gerçekleştirmişlerdir! bilinçli benimsenmiş olduğunun gönül huzuru ile konuşur gibi yalanını rahatlıkla, kızarmadan söyleyeceklerdir. Ya da farkında olmadan, bu bilgisizliğin yalanını icra eder olacaktırlar.

Oysa siz daha ana rahmine düştüğünüz anda, bu dış çevrelerinin tanınması ve öğrenilmeleri başlar. Alışık olduğunuz duruma göre, farklı olanın seçimleşme girişmeleri başlar. Hatta anneye ait kimi duygu yansımalarına değin annenizin duygularının neden olduğu, anne kanına salgılanan hormon salgıları, sizin o kandan beslenmenizden ötürü;

sizin de salgınız gibi olur. İşte bu rahim içindeki etkilenme ile bebek kalp atışlarınızı tetikleme girişimleri başlar. Bu türden bir ritim ve duygu geçişi ilerde size, duygu eşiği; ya da referans değerleri, olacaklardır.

Bu etkileşmelerin izlerini bilinçaltınızda dahi taşıyacaksınız. Bu kendi çevrenizdeki sosyal öğrenmelere, daha bir yatkın oluştaki durumsalıdır.

Solucandan korkuşunuzu, ayak gıdıklanmanızın bir zamanların çıplak ayakla gezen atalarınızın bir yumuşakça hareketinden kaynaklandığını, köpek etini yemeyişinizi, aileden, annenizden, sosyal hisli, baskı öğrenmeleri ile değil de; kendinizin bilerek itici bulmasından, ürperdiğinizizi rahatlıkla söylersiniz! Elbet bunlar realitedirler. Kişisel fevriliklerimizi de desteklerler, ama demokratik tercihlerimizi yansıtırlar mı?

Her travma tik tutumlaşma, yeni durumlara uyamamanıza, bir rahatsızlık olarak yansıyacaktır. Ama bu hal bir arıza ise de hiçte uyumsuzlaşmanıza tam bir engel değildir. Eski durumunuzun alışılmacı durumlarınızın, referans olması, aşılabilir değildir. Yeni durumunuz da, kabul edilemez bir hal değildir. Travmayı engelleyememenin gerekçesi değildir. Ve olamaz da. Bunlar ne biyolojik, nede toplum gelişmesinde, organik devinimler ilkesinde, etkin bir neden olmamışlardır. Değildirler de. Mümkün de değildirler. Sizlerin bilinçli gelişmeleriniz bunlarla yer değiştirir.

Ancak etnik yapıların travması vardır ve halklar da değişmeye karşı sübjektif bir engel durumdurlar. Travma konusu içerikli kimi çalışmalarımız, toplum dışına atılırken, eski tutumlar halka sembol ve ritüel (ayınle ilgili) olarak formüle edilir. Yeni olanlara geçişler de, bu ritüeller üzerinden hazmettirilir.

Travmaya biyolojik olarak baktığımızda bireyin yeni şartlara, yeni çevreye uyumlaşma cevabına uyamamanın tepkisine dönüşür ki bireyin uyum yeteneğine ters düşer, bireyin gelişmemesi olur. Ve değişen çevreye karşın gelişemeyen birey de ölür. Travma ancak bireysel, ruhsal öğrenmelerin halk içindeki engelleri olabilir. Bu da bir özürdür. Psikolojik tedavi gerekir. Travmalar, sosyal canlının ileri yön devinmesinin tedavi nedeni olacakken, sosyal gelişmemenin bahanesi yapıлып, işin içinden çıkılmış bir gericiliktir.

Sürecek

Bayram Kaya

Kurtuluş Savaşı Öncesi Esnası Ve Sonrası Duruma Kısa Bir Bakış 58

58]Gerçekten de, sizde travma yaptığını söylediğiniz sistemle ve her türden oluşmaları siz, en iyi ve en üstün, maddi yaşam olarak kullanırsınız. Bundan hiçbir rahatsızlığınız yoktur da. Ama oy toplama siyasetiniz gereği, halkın bilmezlikleri, bu tür sakızlarla oy getirisi yapılır. Toplumlar hayatında köklü değişikliklerin halktaki yapacağı uyumsuzlukları, travma kılıfı söyleşilerek seçmen duygusuna hitapla, seçmene selam yapılır.

İktidara gelindiğinde de bu travmalara ilişkin, travmanın arzusu eğiliminde geri dönücü düzeltici en ufak bir tedbir dahi ele alır olmazlar! Ya da sözel olarak bunlara değinmeleri bile yoktur! Bilirler ki bu işler böyledir. Bu, hal hoca'nın sıcakta hoşafı kepçe ile içerken, keyfe gelip gelip; ikide bir: 'öf be öldüm!' demesine benzer. Hoşafı kaşıkla içen adamın: 'Yav Hocam,şu kepçeyi ver de, biraz da biz ölelim!' demesi de çok manidardır.

Halkın da, bu hin politikacıların, iktidara gelene değin söylediklerinin martaval olduğunu, bir anlayabilseler. 'Kurtuluş savaşı sonrasındaki yapılan devrimler, halkta travma oluşturdu', diyen siyasetçilerin; iktidara yapışmış gibi olan halleri karşısında bu; 'Bol kepçeli, hoşaf içmenin' söylem manidarlığını, bir sezebilseler.

Sosyal travma, eski olana alışmanın, şaşmasındaki uyanıştır. Karşı tepki koyuş gibi bir direnç olmakta iken, yine bir anlama dinleme olarak da, yeni olana da bilinçli bir adaptasyonunuz da olmaktadır. Devrimlerin bir kültürel kopuş olduğunun söyleşilmesinin öyle iler tutar bir yanı da yoktur.

Şu ilkeyi de belirteyim, her kazanç, asgari bir kayıpla olan kazançtır doğada. Sosyal olayda kayıplar biraz daha fazla olmakta ise de, kazanç kat kat fazladır. Birde gelişmeler, eskiyi aşmakla ancak mümkündür. Değilse siz dahi bir önceki eski halinizi aşmazsanız büyüyemezsiniz. Tartışmasına girmeyeceğim. Eğer girersem, konu en az iki bölüm uzar.

Sosyal ruhsal temelli davranışlarımız, toplumun engeli olmaya başladığı yerde, toplumun kabul edeceği bir hal olmayıp, tedaviyi gerektirir. Elbette bunlar dikkate alınması, üzerinde programlarla çalışılıp, programlarının geliştirilmesi gerekir bir durumdur. Sonuçta böyle ilerici olan değişmelerde, toplumun sağlayacağı yarar; bireysel yararlar dönüşeceğinden sonuçta bireyin tüketeceği refahçı bireyliklidir.

Bunun böyle bir sosyolojik öğrenme olduğunu, bilen siyasetçiler ve çıkar grupları Ya da ruhsal sorunlu pek çok sosyal mezupların, bundan yararlanarak kişinin önceki alışmalarının cennet algısına, hissi olan bir hisle hitap ederekten, kişileri yanlarına çekerler.

Burada toplumsal hareketi, bireysel travmaya indirgeyen ve onunla karıştıran cahil bir zübük yobazlık ve gericilik vardır. Bu işbirlikçi ve atıl siyasetlerin bir dezenformasyonudur. Birey ruhsal davranışlarını, toplumsal davranışlara genelleyen cahilce bir yobazlıktır. Oysa toplumsal davranış bireylerin anlamalarından, anlayış ve tutumlarından çok çok farklıdır.

Nasıl halksal davranış, toplumsal davranışa mal edilmek isteniyorsa, burada da bireysel davranışlarla toplumsal gelişme açıklanmak isteniyor! Örneğin inançlar halkın olayı iken, nasıl topluma götürülmeğe kalkışıyorsa, bireysel akıl ve sosyal travma hastalığı da, topluma icbarla götürülmektedir.

Hâlbuki bırakın hastanın travma olmasını, birey, yani kişiler, isteyerek dahi, haydi gelişelim, değişelim deseler bile bunlar kişi keyfinin üzerindeki işleyen yasalardır. Söz gelimi toplum bir değişmeyi ortaya koyamamış ise, sizin dileğiniz, sizin gelişme isteğiniz; gelişmenin dikenine katlanır olma gereği travmaya katlanır olma isteğiniz dahi, böyle bir doğal süreç karşısın da, ancak dırı vırı kalır.

Büyük Atatürk'ten sonra, plân proje getiremeyen bütün sağ ve sol siyasetler atıl duruma düştükçe can simidi gibi özellikle gerici unsurlar, bu travma sakızını, politik söylem olarktan uygulamışlardır. Kimi siyasiler Atatürk'le ivmeleşen aydınlanmamızın çoğu gereken uygulamalarını izlek olarktan sürerler iken, yaptıklarını dahi halkla buluşturmamışlardır.

Travma olur bize oy vermezler diye! Kimi de yasakları, kitaplar yasaklarını ve kökü dışarıda eylem ve suç travmalarını tanımlamışlardır! Her akim kalışlarında da, yapacak bir şey bulamaz oldukları durumların söz konusu olduğu 1996'lara değin, bu tutumlarını güle oynaya; 'her şeyin en iyisini halk bilir' diyerekten, aynı düzey ve düzlemi sürdürür olma gayretine girmişlerdir.

Halbu ki yukarıdan beri söylüyoruz, 'kişi öznellikleri topluma götürülüp genelleştirilmezdirler. Ya da toplum gerçekliği, kişi öznelliğine indirgenemezdirler'. 'Her şeyin en iyisini halk bilir' öznelliği, demokrasi adına parlatılan ve topluma götürülen bir bilmesinlercilik yanıltma ve aldatma politikasıdır! 'her şeyin en iyisini halk bilir' olmamalı ki; genelde halk, 'parlementerlik dokunulmazlığı, kürsü hakkı ile sınırlansın' dediği halde; her şeyin eniyisini bilen halkın, dediğine hiç kulak asılmaz! Hani yaramaz bir çocuğu, 'Amcası ne kadarda uslu' diye sevmek gibi bir şeydir bu.

Politikacıların bu türden başarısızlıklarla ve oyalışmalarla, haksızlıklarını sürdürmelerinin sloganını da politikacılar üretmişlerdir. İşte en güzel birkaç slogan örneği: " Kara cüppeliler" ve "bu kış kominizim geliyor. 'Yeter söz milletin! ', 'Özgür Dünya' gibi söylemler halk bilmesinlerciliğinin travma ve umacısını yaratmak için denmiş sakızlardır!

Sakızların dünya ölçeği 'özgür dünya' dır. Yerel ölçeği de 'yeter söz milletin' dir safatasıdır. Siz istediğiniz kadar safсата deyin bu söz ile siz yıllarca memleket yönetirsiniz. Sakızların bilmezlik kullanım cüreti, yıllarca sürdürülerek tüketilmiştir. Halk her şeyin en iyisini biliyorsa bunca bilime, bilgiye, araştırmaya ne gerek vardır efendim! Madem her şeyin en iyisini halk biliyor, neden siz başımızdasınız? ve nedendir bu zilleti çeker oluşumuz acaba!

Sürecek

Bayram Kaya

Kurtuluş Savaşı Öncesi Esnası Ve Sonrası Duruma Kısa Bir Bakış 59

59] Bunun içindir ki şimdi de 1996'dan beridir de 'Cumhuriyet Travma yarattı' terene ve sakızı var edildi. Cumhuriyet aydınlanmasıyla asla ve asla buluşturulamayan halk, bunun yerine toplumumuzu; hortlaklarıyla, yani tekke, cemaat ve tarikat gibi mezara gömdükleriyle hızla ve tam bir demokratik özgürlükler içinde(!) buluşturulmasının çok ivedi gayretindedirler!

Şimdi güzel Türkiye'miz, nüfusun % 10-15 i aşmayan bir bu gibi azınlığın ve fevri çabalarının, gayretleriyle olan tarisel, nesnel ve bilimsel olgulardan yoksun olmanın aydınlanması içindedir! Aydınlanmanın temelinde, bir akıl ve ekonomik fakirliğin, bir sınıfsal çelişkinin, uluslar arası güçlerin egemenlik yarışmasının belirleyici rol oynadığı, anlaşılamadığı için 'halk iradesi' boğması ile toplum, cendereye hapsedilişle sıkıştırılmaktadır. Halkın bir paket erzaka ihtiyaçlılığından çıkan yetkilenme potansiyelini, güya 'halk iradesi' cakasına çevirmektedirler!

Yurttaşlık bilinci olmayan, tebaa ve sadaka mantığınca iyice yoğrulmuş olan, bazı ama %85 çoğunlukta kitlelerin ihtiyaçlılık bilmezliği, 'halk iradesi' yapılmaktadır. Halkın, ihtiyaçlarını karşılanması bir 'sosyal adaletçi' yurttaşlık hakkı sağlanması içinde olması gereken; halkın bu bilmezliği sadakacı öğütçü öğrenme kültürleriyle buluşmaları olmaktadır. Hükümetlerin bu sosyal adaleti gerçekleştirmeleri zorunlu bir anayasal ve sözleşimsel zorunluluklarıdır.

Hatta iktidarların sosyal adaleti gerçekleştiriyor olmaları yasal olarak ve görev ihmali olarak bir SUÇTUR. Yurttaşın temel ve zorunlu ihtiyaçlarının, her ne olursa olsun, karşılanması; devletçe gerçekleşir durum olması yasal zorunluluktur. Bu harcamaların ödenekleri yıllarca yurttaşına harcanmaz. Ama bir seçim esnasında, bu türden gerekenin bütçe ödeneklerinin, seçimlerle; yurttaşın kendilerine sadaka olarak döndüğünü, halk hiç bilememektedir!

Ya da bilmezden gelme aymazlığını, o anki menfaat sağlamasına daha uygun bulmaktadır! Siyaseten de, katılımcı bir halk olmak yerine, bu hali ile de, halkın genel tutumu; hazinesine saldıran bir padişah, görünümü vermektedir.

Bu tür politikalara çanak tutan kimi, zübük bazı aydınların koro tutmasını da eklerseniz, vahameti daha bir anlar oluruz. 1500 sene öncesindeki köleci düzenin sadaka kültürünü sizlere ballandıra ballandıra, aktara döndere, ayıla bayıla anlatırlar. Tabi ki bundan bir gıdımcık akıl ve bir gıdımcık toplum menfaati hiç bir zaman çıkmamıştır.

Sadaka, o kültürlerin yapılaştığı toplumun kendisine dahi hayrı dokunmamıştır. Bunu sorgulamazlar! Sorgulasalar bile akıl tembelliği için bahaneleri hazır. Efendim, 'doğru yoldan sapıldığı için bunlar olmuştur'. Oysa doğru yoldan sapış denilen yol ve yöntemler, insanlığı bugünkü toplumsal düzen aşamasına getirmiştir.

Oysa sadaka kültürünü tanımamış ama bu işi çok çok iyi çözmüş çağdaş toplumların bu konudaki yapılaşmaları anlatılsa, bizim eksikliklerimiz, güncel hatalarımız apaçık meydana olacaktır. Aydınlanması, üretmesi, olmayan toplumların, korku ve geleceğinden endişe etme travması olur.

Çağdaş yurttaşlık çekim osağında eksenleştirilemeyen ve bu alanda ortak değerler üretmeyen gerici yobaz yönetimler yurttaşlarını, eski toplumun değerler ortaklığı çekimleri içinde boylarına dek tutarak, oyalarlar! Bunlar da bireylere, kişilere ve halka ruhsal bunalım olarak yansılar. Gelişmeye cevap tepkisinin olmaması, o canlının Ya da toplumun, ölümü demektir. Bu da demektir ki sosyal canlılığın en temel 'travması'

değişir olmanın travması değildir, 'gelecek' kaygısıdır.

1.bölümde Birinci Dünya Savaşına girer olmamızdaki bazı nedenleri, genel bakışlarla belirtmiştim. Aşağıda, birinci bölümden olan, o giriş kısmına ilişkin alıntı paragrafımı ve diğer ilişkin olan benzer paragrafları, Osmanlı iç konjonktüründen gelen bazı örneklere ayrıntılaştırmak, netlik bakımından yararlı olabilir. Çünkü koşulların iyi bilinmez oluşu, yanlış ve peşin bir yargı ortaya koymamıza neden olmaktadır.

Osmanlının savaşa gidişinde dış sürüklemelerin yanı sıra, içte, hem de en kalbi can evinde vurulan bir ihanet sarmalıyla da, karşı karşıya idi. Osmanlının jeopolitiği de vardı. Şimdi girişin ilişkin bölüm kısmını tekrar ele alalım:

['İttihat ve Terakki Partisi bizi savaşa soktu da, battık' denilişi; bu tür söylemler kendi mantığı içinde, yaygın bir anlatımdır. Ama bu denişler de bir başka şekilde de, bir tür akamettirler (verimsizliktirler) . Bu türden fikirler, geçmişteki bir olgunun ya da olguların, abartı ile genelleştirilmesidirler.

Bu tür söylemler, sonun bitişinde ve yeni başlangıcın öncesindeki; alınması gereken rollerin, sosyal ve toplumsal rollerin ve yönetsel yapıdaki yeni olması gereken rol alışların iyi tesbit edilemeyişidir. Tarihi sürecin öznelci ve nesnelci yasalar içindeki pek çok aktifliklerin, her zaman uygun aktörlerce oynanamadığının, görülemeyişidir bu. Ki bu türden söyleşilir oluşlardaki en temel yanılığlardır da bunlar.

'İttihatçılar biz savaşa soktu da battık'. Bu söz formel (biçimsel) olarak doğrudur. Bu bağlamda İttihat ve Terakkici üst kadrodan kimi kişiler üstelik Alman hayranıdırlar da. Ve gizlice Osmanlıyı, Almanlar safında savaşa da sokmuşlardır. Ama biz durumu böyle irdelersek, yanılırız. Tarihi bir kişiler tarihi konumuna sokarız. Ve bir gıdımdık bir akıl dahi ortaya koyamayız!

Ortam oldukça çalkantılıdır. Gündem süratle değişmektedir. Kâh ani ayaklanmalar oluyordu. Kâh bağımsızlaşma olan ayrılıkçı gelişmeler gündeme geliyordu. Meşrutiyet ilan ediliyor, devrimsel girişmeler yapılıyordu. Kâh gerici ayaklanmalar ortamı kasıp geriyordu. Ordu içi kıpırdanmaları, dağa çıkan subay isyanları takip ediyordu. Derne, Doburca, Balkan direnişleri bir beyhude olmaktan öte gitmiyordu. Çoğu kez bunların üçü beşi bir arada geliyordu.

Sürecek

Bayram Kaya

Kurtuluş Savaşı Öncesi Esnası Ve Sonrası Duruma Kısa Bir Bakış 60

60]Osmanlı siyaseti bunalıma girmiş, ağır bir hezimet duygusunun teşvik ve tahriki salım düşünmeyi alt üst ediyordu. Emperyalizmin sürmekte olan Osmanlı içindeki eli; karıştırmaları, kışkırtmaları alabildiğine kullanıyorlardı. Her biri, önceden beri süren Osmanlı'ya değin olan miras bölüşüm hesabının içindeydiler.

Ortam bu ve bunlar gibi sayılmayan birçok durumun baskısında idi. Bu baskının kullanacağı seçip ayıklayacağı birçok sunumlar da vardı. Bu sunumlar içindeki sadece üç arzı (sunumu) belirtmekle yetineceğim. Diğer arzları okur kendileri araştırabilirler. Ben bir sistemin işleyiş dinamiklerini vermeğe gayret ediyorum. Yoksa ayrıntılı tarih anlatmıyorum. O günler içinde:

1-Musatafa Kemal gibi serinkanlı, olayları kökten değerlendiren, geleceği planlayan, makul ve itidalli, temkinli olan gelişmeci gruplar vardı. 2-Osmanlı'nın hezimet duygularına cevap olacak türden, maceracı olan milliyetçi devrimci İttihat ve Terakki Cemiyeti vardı. Bunlara göre birinciler pısrıktılar. Ve birinciler öznel sosyal ve nesnel toplumsal ortamın seçmesine denk düşmeyen bir hilkat garibesi görünümüldüler.

Evet, ortamın dayatması karşısında makul olan şimdilik öyle de görünüyorlardı! Ama şimdiye değilse de geleceğe de bunlar yön verecekti. Zamanın ruhu, bu sunuma değin seçmenin şartlarını çok değil, üç beş sene içinde ortaya koyacaktı

Üçüncü olarak meşrutiyet gibi yeni siyasetlere karşı olan, hilafet ve saltanatçı olan gerici güçler vardılar. Bunlar hep vardılar. Ortamın gereği gibi iseler de sosyal öznellikten kaynaklıydılar. Geniş halk destekli olurlar. Toplumsal tabansızdırlar. Hatta bir dördüncü grubu da belirtmeden edemeyeceğim. Ayrılıkçı grupların baskı ve basınçları, emperyalizmin Osmanlı içindeki parmaklarından, en güçlü olan parmağı idi.

İşte gelecek bu koşulların belirleyiciliğinde ve bu nicelinmiş ortam içi sunumların üzerine ayağını basarak bir seçme ayıklama yapacaktı. Gelecek bunlar içinde kâh onla, kâh bunla, bu koşullara en uygun olanlarla, yola çıkacaktı.

Görülüyor ki ortamın sizden ayrı ve sizden bağımsız zorunlu bir dış şartları vardır. Ve yine ortamın evrimsel olarak bu şartlar karşısında, kendisini konumlamış küçücük küçücük, rast gele birikmiş, çevrenin malzemesi olan sunumları (arzları) vardı.

Koşullar Mustafa Kemal gibi makul ve mutedilleri seçmeye, hiç elverişli değildir. Ne emperyalistler bunu kabul ederdi. Ne elden çıkan vatan topraklarına yanıp tutuşan hezimet duygusu, mutedili kale alırdı. Toplumsal dönüşme, makul olanı destekliyorsa da; 1914-1918 yılları arasına dek bu şartların nesnelliği öznelliği içinde, söz gelimi olgunun dış şartı olan Alman emperyalizmi ve diğer düşman emperyalistlerin etkisi ile de seçilecekti. Bu seçilişte sunum olanakları içindeki, temkinli ve makul olan sunumlara yaklaşılmayacaktı. Aksine iç şartlar içindeki ittihatçılar gibi heyecanlı ve taşkın olan sunu şartları; zorunlu olarak, tüm sunumların içinde, itina ile seçilecekti.

İşte İttihatçıların sizi savaşa sokan temel nedeni böylesi karmaşık bir girişmedir. Ortam ittihatçıların arzusuna pek uygun görünüyordu. Emperyalizm de, havuç sopa göstererekten bu hevesi kullanmaya elbette ki pek bir eğilimli, olacaktılar.

Bu kaçınılmaz sona gidişte, es kaza; savaşlar kazanılsa da, rol en iyi aktörlerce oynasa da, bu türden son, mukadderdi. Mevcut yapı korunamazdı. Kurum ve kuralları ile yeniden yapılaşmadan da bu yapı kalıcı olamazdı. Yapı kendi kendine dönüşemezdi de. Eski sosyal yapı, kendi içerisinde oluşan yeni ve gelişmeci dinamiklerinizi de, bir nevi

kanserleşmiş hücre gibi algılar ya da yeni dinamikleri sapkınlık olarak görür ve ona saldırırlar.

Bir konuyu detaylı bilmek demek, tarihte bir şeyi iyi bilirlik olaraktanpek bir şey ifade etmeyebiliyor. Tıpkı Avusturya Macaristan veliahdının öldürülüp, Birinci Dünya Savaşının bu yüzden çıktığı bilgisini biliyor olmak gibi kısmen bom boş bir anlamadır. Avusturya Macaristan Velihtı öldürülme de 1. Dünya savaşı zaten çıkacaktı. Tıpkı 'İttihat ve Terakki'ciler bizi savaşa soktu da battık' denmesindeki gibi afakî ve yüzeysel bir hamlıktır, bu. Bu tıpkı, birkaç gün içinde doğal yolla ölümü gerçekleşecek bir kronik hastanın, insanı yatağa dahi düşürmeyecek olan bir gribal enfeksiyona yakalanıp, üç gün önce, ölmesi gibidir.

Çünkü Dünya'nın pazar olarak, egemenlik olarak, yeniden ve yeniden paylaşımı, savaş için temel ve birincil nedendi. Vaka olarak, elbet her ki her iki olguda; gerek Avusturya-Macaristan veliahtının öldürülmesi, gerekse terakkicilerin bizi savaşa sokması, doğrudur. Süreçte olmuş durumlardır. Ama temel olmayan vesile sebeptirler. Her zaman vesileler nedenler vardılar: Gerekse İttihatçı Hükümetin bizi savaşa sokması gibi. Gerekse Avusturalya Macaristan veliahtın öldürülüp 1.Dünya Savaşı'nın çıkması gibi.

Ama tarih bilinci olarak, önümüzü görmek ve güven içinde geleceği plânlar olmamız için de, bu bilmezliğimiz tam bir körlük şaplantisıdırlar da. Bu tür anlayışlar, iz azdırıcı ve gerçeği saptırıcı söylemlerdir de. Örneğin Kenedi de; Olef Palme de; tıpkı Avusturya-Macaristan veliahtı gibi suikastla öldürüldüğü halde, bu vesileci nedenler hiç de savaş, nedeni olamamıştırlar.

Bütüncül bilgi sistematiğini kavrar olmada bu kabil yetersiz ve yanlış uslamamalarla analizler sağlıklı olamazlar. Bu tür yanlış sanısal ileri sürüşlerle,özsel gerçeğin anlaşılması daima ketleştirilir. Araya karşı devrim denen, tutucu sürecin düşünceleri monte etmekten başka hiçbir işinize de yaramazdır bu analizler.

Sürecek

Bayram Kaya

Kurtuluş Savaşı Öncesi Esnası Ve Sonrası Duruma Kısa Bir Bakış 61

61]Değilse İttihat ve Terakki'nin bu anlamda, haklı olacak savunulur tarafı elbet olmayabilir. İttihatçıların durumu, sadece o anın okunamayan bilinemezliğiyle, o günün, Dünya konjonktürünün, heyecansız şekilde, salimlikle, değerlendirilmeyişidir de. Ve Osmanlının kendine özgü somut iç koşullarını, yanlış kanılarla bezeyip, toprağa değin kaybedişler, politikalara değin kaybedişler, diplomasi kayıplarının hep iyi biçimde değerlendirile memesinden kaynaklıdır. Ve dahi tutumları, fazlaca fevri heyecanlı, maceracı ve fazlaca hırslıca, sonu dramatik olacak amaç güdüşlü, bir tavidir da.

Birinci Dünya Savaşına girişteki rol üslenişlerindeki tutumlar içinde; Osmanlı itttihatçıların vesile neden olmaları dışında hükümet, sadece şu birkaç neden yüzünde bile, savaşa girecektiler. Ya da ihtiyari dahi olsalar, Osmanlı savaşa girdirilecekti. İttihat ve Terakki'nin savaşçı yaklaşımı olmasa dahi, itttihat ve terakki savaşa girişme iradesi göstermese bile Osmanlı bu savaşta, olacaktı. işte şartlarıyla oluşmuş bu atmosfer, iç ve dış öznelci yaklaşımların süzgeci; bu gibi itttihatçı, heyecanlı yapıları seçip, ortaya koyacaktı.]

Kalıcı olan, sürecek olan şudur: doğacak olanın, batana aşına olmasıdır. Batmayan bir yapı, dönüşüp sürebilir miydi? Hayır. Dış paylaşımcı olan emperyalist gelişmeleri görmezsek bile İmparatorluk yapısı kendi ilişkilerini ileri taşıyacak olan toplumsal yapısını, şimdiye değin ortaya koyamamıştı. Sırf bu iç nedenle de Osmanlı dirlik ve düzeni, parçalanır olacaktı.

Daha öncede devleti,16 kez batırtıp, tekrar böylece olgularla kalıcılaşmadık mı? Her batış, güncelin kendi koşullarındadır. Her doğum eski sisteme tepki verir. Doğumun sancıları, laçkalaşan sisteme tepki veriyorsa, gelişmeci mantık açısından bu, sevinilesi bir memnuniyettir. Değişme kaçınılmaz olmuştur. İşte burada ebe, bu belirişe uygun girişen ve bu belirişe uygun denk düşen, karizmatik olan, kararlar alabilenler (kişiler) olacaktırlar.

Yapı artık, denizin kendi kendisini dalgalandırmasıyla deniz, salınışa geçmiştir. Bu salınışın aks eder olan türbülanslarında (hava burgacı içinde) , bazı birçok vesile nedenler de yer alacaklardı. Çok çok salınım ve osilasyonlar üretecek olan bu sosyal yapımız, bir yükselip; bir geri çekilen devinişlerlen yalancı görünümle öncülüğü de yapar olacaktı.

Ve bir dalganın düşüşüne uygun sönümleşen atım, birazdan daha çok yükselti olacaktı. Yeni vesile ve tali nedenler öncülüğünde kükreyecekti. Tüm bunlar yanıltıcı olmaktan öte gitmeyecektir. Tüm bunlar göreceli bir süt liman oluşa, Ya da sosyal ve toplumsal sistemimizin kararlı bir yapıya gidişi olacaktı. Bu durumsal süreç, illa ki Mustafa Kemal'ce okunmuş, tedbirden hali hazırdaki durum kendi zemin devinmesi üzerinde, yolun kendi akışlarıyla ki ancak Kemal ve kadrolarıyla tutumlaştırılabilmıştır.

Bu kargaşalarda çıkacak ilk öncü tutumlaşa; Gazi'nin kadrosu olacaktı. Kadro, gidişatın genel seyrini bir anlayıp, bir anlayamaz oluşlarının, tereddüt koyan davranışlığı içindeydiler. Yapılacaklardan tek netleştirebildikleri anlayış birliği; vatanın fiili işgalde olduğudur (olduğu gerçeğidir) . Ve vatanın bu durumdan kurtarılmasının gerektiğidir. Ve dahi padişahın esenliği idi!

Anlayamadıkları da, vatan kurtulduktan sonra, köprünün altında çok suların geçmiş olacağı idi. Bunu anlar olanların padişah esenliğini düşünmeyecekleri açık değil midir? Savaş sonrası bu durum, tüm çelişme zıtlama ve kişileşmelerin çatışmacı şansızlıklarını yaşayacaktı! Bir durumda, çok büyük bir şansınız olan olgular; şimdi kendi

uyumsuzluklarını, toplum siyasetinin sorunları arasına soku vermiştiler.

Bunlar vukufiyetsizlikler içinde olacak kaçınılmaz yaşanışlardı. Fakat çekirdek kadronun sadece anlamış olduklarının olumlu ve devindirici katkınılarıyla da çok büyük emekleri var etmişler. Üstelik ilerlemeci bir ülkünün gerçekleşmesinde de, canı gönülden, eylemlere yol verişini sağlamıştı, bu değerli kişiler.

Sosyolojinin şaşamaz yasası gereği, yolun biçimine uyumsuzluklarından ötürü bu sevgili kıymetler sistemin dinamiklerince ve süreç içindeki her bir aşamalarda yanlış tutumlarından ötürü eleştirilir olacaktı. Tabii ki, emekleriyle değil ama bu kişilerin öznellikleriyle yadsınır olacaktılar. Bu hal tıpkı büyüyen bir insanın; bebeklik, çocukluk, delikanlı vs. dönem aşamalı oluşlarını hem yadsıyıp hem de yadsıdıklarını nispeten özümsemesi ile büyümesi gibi idi. İş bu bilinci ve bu işlev yolu, salim bir akılcı müdriklikle anlamaktı!

Bu değerli çekirdek kadrolar, kuş avına çıkmış mahirler gibiydiler. Ancak bütün içindeki parça işlevleriyle her atışları geyik avı ile sonlanan bir edimi oluşturuyorlardı. Açıkçası düşmana ateş ediyorlardı, ama sanki her ateş edilmesinde yeni bir istikbal inşa eden vuruşlar yaptıklarının farkında değildiler gibiydi. Yani kurtuluşçu genel Plâni uyguluyorlardı ama amacı ve gidişatı göremiyorlardı. Ya da görünce de, tahayyüllerinde olmayan bu sonuçlara, şaşmalarının tereddüdünü izhar ediyorlardı.

Dolaysı ile kadrolar, ana fikirle sürtüşen bir fren görevi ile geleceğe karşı olmalarının çatışmasını, kaçınılmaz olaraktan vuku bulduracaktılar. Şimdi biz yine, Birinci Cihan Savaşı öncesi sosyal yapımıza bakalım. Sosyal yapıdaki iç ihanetlerinin, bu çöküşe gidişte, vesile nedenolacaktı. Sistem dönüşüp, üretip paylaşamamasının pek çok vesile neden osilasyonlarını üretecekti. Şimdi, vesile olan olaylar girişmeli görünüşlerin, nasıl bir hainlik boyutu, taşıdığını görelim.

Burada soru işareti yaratan durum şudur; hükümet (İttihat V e Terakki) bu durumları yani iç ihanetleri teşkilatı mahsusa aracılığı ile biliyor olmasına rağmen, sonucu akim kalsa dahi, alacağı her tür önlemleri alamıyordu. Gereken tepkiyi, tedbir ve davranışı gösteremiyordu. Bu hükümetin hem en heyecanlı aczi idi, hem de, iç ve dış şartlarla ne denli kuşatılmış olmasının bir görünüşüydü. Hükümet, Meclisi Mebusan içindeki bu tür vekil ihanetlerinden haberdardı ve ihaneti biliyordu. Bu çok büyük ve alabildiğine tehlikeli, vahamet gösteren ve önem arz eden çok ciddi bir durumdu! Osmanlı'nın kurdu Osmanlı'nın içinde idi!

Şimdi bunlardan üç beş tanesini belirtilerek, konuya işlerlik kazandıralım. Bunlardan birincisi Kozmide Efendi'dir. Ki; İstanbul Mebusudur. Bunlar saygı sözcüğünü hak etmez denli hain, muhterislerdir. Bu zat, un tüccarlığı yapıyordu. Bunun yanı sıra İstanbul'da değirmenler tekeli sidi (tröstüdür de) . Bu kundakçı katil, öyle azgın övünmeler içinde idi ki, zaman zaman, elindeki gücün kendisine sağladığı mağruriyetlerin muktedir oluş olumsuzluklarını, İstanbul'a yaşatmaktan, çekinmeyeceğini şöyle söylemekte idi: 'İstersem İstanbul'u aç bırakırım' diyen tehditleri ve cüret ve tahdit savurmaları olmaktadır!

Sürecek

Bayram Kaya

Kurtuluş Savaşı Öncesi Esnası Ve Sonrası Duruma Kısa Bir Bakış 62

62]Bu mebbus, tüm mal varlığı ile Yunanistan'a kaçacaktı. Osmanlı'nın epey mahremlerini biliyordu. Bu gafil hain. Bu türden mahrem bilgileri düşmana sızdırmaların kolaycılığını, ihanetleriyle yaşayacaktı.

Bir diğer ihanet içinde olan şahısta, Mekke Mebusu, Şerif Abdullah, adlı haindi. Mısır'da bulunan İngilizlere her tür gizli istihbarı ve hayati bilgileri verir olacak bir ihanetçi garabetti.

Patrik hanelerin çalışması da bu tür hainlikler bağlamında, kişilerden geri kalmıyorlardı. Bu patrik haneler Rum ve Ermeni patrikhaneleri idi. Özel çabaların gerektirdiği parasal kaynakların harcamaları ile Meclisi mebusuna, hem de İttihat ve Terakki içine dahi sızmanın, zeminini bulduklarından, rahatlıkla dışını gösteren hainlerini, ajanlarını, buralara sokar olacaktı. Böylece İttihat ve Terakkiciler, beklide Masonik işbirlikçi katılımların kuşatmasıyla da, çoktan kuşatılmış olacaktılar.

Bir başkası, Karakin Pastırmacıyan Efendi'dir. Bu zevat Erzurum mebbusu olmaktan gayrı, doğup doğduğu topraklara, minnet ve şükranını, sunamayacak denli bir hain casustu. Öyle uz, öyle ikili oynayan ve komplocu bir zat olacaktı ki, akla ziyan. Batum'da Rus'larca tutuklanacak olan bu pervasızın , serbest bırakılması için hükümet de girişimler yapacaktı! Ama nafile gayret sarf eder olacaktı.

Birinci Dünya Savaşı ile sahnedeki şerci rol yerini almaktan tereddüt etmeyecek tutumu ile Karakin, ayan beyan ortaya saçılacaktı. Güya tutuklanan zevat, tutukluluk süresi boyunca bu vatana kast edecek yapılaşmasını, meğerssem mahpusluğu boyunca örgütleyip, sonra da başına da geçecekti. Bu örgüt Ermeni Taşnak ve Ermeni Hınçak örgütlenmesiydi. Eli kanlı çeteci katillerdiler. Bu kışkırtılan ve saldırgan örgütlenmenin başında da, Pastırmacıyan vardı. Artık meşhur adı Arman Garo'dur.

Pek çok ihanet kuşatması içinde bir başka ilginç de; İzmir mebusu olan Korolidi Efendi'dir Hizmetleri karşılığı Yunanistan'da Bizans tarihi profesörü olacak olmasıdır. Bu aç gözlü muhteris Ege'nin Rum olduğunu, tamamen bir Rum yerleşim yeri oluşunu, güya kanıtlayacaktı. Böyle bir raporu Venizelos'a sunmakla kalmayacaktı, bunun bu raporu; ABD başkanı Wilson'a dahi gönderilecekti.

Aynı ve benzeri ihanetleri, bu ülkenin aziz ve güzide evladı olan ve canını dişine takıp canını vermekten imtina etmeyecek; gözünü budaktan esirgemeyecek; bu vatan için ve bu halkı için ömrünü esirgemeyen, Gazi Hazretlerine karşıda sergilemeyi isteyeceklerdi. Oysa en az bir yurttaş kadar vatanından sorumlu olan büyük şahsiyet her tür katlanma pahasına kurtuluşçu var olmanın oluşturulması içinde idi.

İşte pervasız çıkarıcılık ve iş birlikçilik, geleceği göremeyen kör tefellik, her zaman ihanetçi olmanın, sadakatsizliği içinde olacaktı. Hem de gelişme adına. Ham de demokrasi adına, hem de millet meclisinde milletin egemenci vekilliği adına, en iğrenç kusarçlarını ortaya dökceklerdi. Bunlar bir komplo içinde olaraktan, genç ve yeni cumhuriyetin meclisinde de, bu tür ihanetçi girişimlerin gizliliği içinde haince düşüncelerinin gerçekleştirilmelerini de ister olacaktı.

Bir yasal düzenleme olan, milletvekili seçilme yarasını ele alan meclis oturumunda seçilme yarasının içine şöyle bir maddenin de konmasını öneri olaraktan sunacaktı! 'Milletvekili seçilebilmek için, bugünkü Misakı Milli sınırları içinde doğmuş olmak şarttır' ifadesini koymayı teklif etme herzesini dahi yiyecektiler. Bu meclis oluşması içinde bu yasa hükmüne aykırı şartı taşıyan tek kişi de, Selanik doğumlu Gazi Mustafa Kemal'di!

Görölmekte ki Birinci dünya Savaşı öncesinde de Osmanlıya etkiyen dış Dünya konjonktürü yanı sıra da Osmanlı iç durumu da, içte vurulma esasına dayalı bir fokur fokurduk içinde idi. Tüm bunlar, güncel iktidarın ve tarihsel süreçle ömrünü tamamlamakta olan imparatorluğun, saltanatın hem kendi nesnel oluşma şartlarının süreçsel gelişmeyle yadsınır olmasının çelişki ve çöküş baskısını yaşıyordu. Hem de iç dış şartların zorlaması olan baskısı, hükümetin önüne konulan meselelerdi.

Esaslı sorunları, zorlukları ve çaresizlikleri hükümetin görüp anlaması beklenemezdi böylesi bir kavrayışın yapılanması değildi. Hükümet eski Osmanlı şaşaalı dönemlerinin kısmen de olsa ihyası peşinde idiler. İşte bu gerçekçi olmayan vukufiyetsizlikler de tüm olumsuzlukların içine girince, hükümeti acul davrandırır nitelikte idiler. Bunlara birde hükümetin kendi hataları eklendiğinde, durum ve son bir kaçınılmazlıktı.

Halk iradesi, genel olarak belli düzeylerde, farklı gelişmeler içinde oluşla, gelişme ve zenginleşmeyi sağlardı. Bizim gibi toplumlarda, siyasetin bir yaşam tarzı olup, yönetme ve yönetilme olguları içinde bir katılımlılık gerekliliği olduğunu ilişkiyemeyen toplumlarda, bu tür etnik farklılıklar, bir susturulma ve çatışma alanı yaratıp çıkmakta idi. Bunun uyuşturucu meşruiyeti de; 'Ulul emre itaatti' Halk, itaat eder olmanın, ensesini yapacaktı. Hem de bu tembelliği ile uysal olmanın bedeli olaraktan da, ulul emre uyuyor diyerekten sevaba girecekti!

Şimdiki halkçı katılımcı farklılıklar da, kişiler bazında, belli şartlarını taşıyan sorumlu müdrikelerin aynı düzey ve düzlemdeki, öznelci ruh gelişimini taşımaz olmaları da en büyük kusurdu. Kişilere, aynı düzey ve düzlemdeki farklı nicelenişlerin zenginliği ile starta başlamamanın düzeysizlikleri demokrasi edilmektedir. Düzeysiz ve düzlemsiz olmanın farklı paldır küldür girişmeleri yaşatılmaktadır.

Sürecek

Bayram Kaya

Kurtuluş Savaşı Öncesi Esnası Ve Sonrası Duruma Kısa Bir Bakış 63

63]Ki bu paldır küldürlükte, demokrasiye kasıtlı vurulan bir garabettir. En asgari katılımcı düzey ve düzlem farklılaşması 'toplumsal yurttaşlık bilinci' üzerinde olmalıdır. Düzey ve düzlemsiz olan bu farklılıklar, gelişme değil de, tam bir sıkıntı ve sıkıştırma yaratmaktadır.

Bu amaçlı kasıtlarını da; sosyal travma yobazlıklarını ve gericiliklerini ortaya koyarak, kendi dalaletlerini örterler. Bunlar pek çok da beceriksiz cahil, aymaz siyasetçilerin bir organizesidir. Hiçbir şey yapamazlarsa hemen kendinden önceki yönetimleri karalamaya başlarlar ve her tür güzel adımların halkta bir travma algısı yarattığını söyler olmaya çalışırlar. Çünkü başka işleri ve becerileri yoktur! Oynayamayan gelin, yerim darmış demesindeki gibi bahane üretirler.

Oysa muktedirlik; geçmişte şu şu olmadı da, biz elimiz kolumuz bağlı olduk demekle değildir. Asıl eldeki olanaklarla, gelişme ve mucizeler yaratmaktır. Zaten Gazi'nin bir başka büyüklüğü de burada dır. Osmanlı bana şu şu demokrasiyi bırakmadı. Şu şu parayı ve maliyeyi bırakmadı. Şu şu askeri gücü vs. bırakmadı, demenin aczi ve sızlanması içinde olmadı.

Aklına bile getirmemiştir. Eldeki ne ise onunla kurtuluşçu çabaları ortaya koymaya koyuldu. Oysa muhteris ve başarısız yönetimler, haksız olmanın saman gibi su yüzüne çıkma psikolojisi ile siyaseten de, erkte olabilmek için, bu tür söylemleri rahatlıkla ve zübükçe, çok çok kullanırlar.

Tarih böylesi devrimci değişimleri ya da travmaları! Yaşamasa bugüne gelemezdi. Söz gelimi bu mantığa göre, çivi yazısından bugünkü yazı türüne geçişle insanlar uygarlaşmadı, bir insanlık travması yaşadılar! Çünkü, bu anlayışa göre insanların Sümer kültürü ile bağları kopmuştur! Osmanlı göçebe toplumken, göçebe boyların yerleşik topluma geçişi ile de travma yaratmıştır! Ki bu travma Osmanlıyı İmparatorluk aşamasına geçirmiştir. Tıpkı bu günkü demokratik cumhuriyete geçişimiz gibi.

Her olumlanmanın, bir olumsuzlanmasını ortaya koyacağı da, akli başında kişilerin bilir olacağı gerçekliktir. Bu sayılanlara, travma yarattı diye karşı oluşu koymak, mümkün mü? Öğrenilebilir, üretilir, davranışlar asla travma olarak sürmezler. Öğrenilemeyen, üretilemeyen, yetenezsiz aptal davranışlar olsa olsa haset ve garabetin travma kaynağıdır.

Toplumun travması olmaz, travma halkındır, halkın toplum bilinci zayıftır. Ancak yurttaşlaştıkça halkın toplum bilinci gelişir. Halk sosyolojiktir halkta sosyolojik değişmelerin alışması rahatlığı travma yaratabilir. Kaldı ki bu travma çok iyiden, çok kötüye geçişin travması da değildir. Halkın yabancı olduğu toplumsal alandaki inkişafı bilip kavrayamamasıdır travma. Cumhuriyet ile Türk halkı, sadece bağımsızlık elde etmekle kalmayıp, Türk devinmesinin 'uçmak' olduğu, yabancı gözlemcilerce daima ifade edildiğine göre, halkımızın bu 'uçmayla' ve öğrenememeyi ve üretmemeyi gibi pek bir sorun durumu olmamıştır.

İşte halka tepeden bakıcılık budur. Halkın yöneticiler olaraktan rehabilite sorununu göremeyip, olayların diğer bir gerçekliğini tersten ele alıp, yorumlamaktır. Yani halkın travması kaşınmadıkça kalıcı olmamıştır. Ancak bunu illa bu şekilde yorumlar gibi olanların aklının zoru olsa gerek.

Yani halk eski yazı ile izafiyet teorisini, Riman geometrisini, kuantım fiziğini pek bir bilir olmanın coşkusu içindeler miydiler? Ya da halk, bunların çok iyi bilişip, anlaşılması

devinmesi içindeydi de halk, şimdi Latin alfabesini öğrenmek isteyipte bir türlü öğrenememenin mi travması içindeler? Açık ve dürüst olmak gerekir.

Sadece dezenformasyonlarla halkı, güya şaşkın yapmak vardır. Sömürücü, işbirlikçi mantık uyutması vardır. Osmanlı teba toplumundan, Cumhuriyet toplumunun yurttaşlığına geçişte her çevre ve çevre içi, kendi aralarındaki bağ dokusu değişmelerinin, kendisini algılatır olması kadar bir geçiş travmasını yaratmıştır. Bu da olağan ve sıradandı. Her değişime içinde görülecek bir komplikasyondur. Yoksa gelişmenin bu günkü refah ve tüketim düzeyine gelmesi mi bir travmadır? Örneğin; bugünkü kadının eski kafes arkası yaşantıdan çıkması ve doktor, avukat, vekil, başvekil olması, bir travma mıdır?

Çok kez, bu cumhuriyet sayesinde İktidarda olanlar, bu kendilerine yakıştıramadıkları erkçi oluşlarının, travma şaşkınlığını mı yaşıyorlar acaba? Bu hal 1950'ler de otobüse binip seyahat ederken, Konya Ovaşı'ndaki traktörleri görüşle: 'Gâvur icadını memlekete getirdiler de, memlekette ne toprağın, ne de biçilen ürünlerin, bereketi kalmadı' diyen insanca cahil kalma, softa yanlarımızın çelişmesine benzemektedir.

Bu softalığımız, kendi bindiğimiz aracın Müslüman icadı olup olmadığını, fark etmeyecek denli akıl dışı öfkeye kapılır olmanın garabetidir. Bu gün bu türden travmacı anlayışların erk sürmelerinin, bu travma sayesinde olduğunu bilmeyecek denli gafletlidir. Yani bindiği dalı kesmektedirler. Böylesine bir kof anlayış olabilir mi? Evet olabilir. İnandırılmışlığın cahil cüretidir bu.

Bir balığın yüzgeci, suyun dalga şeklinin etkimesine uygun yapılanışla, yani yüzgeç travma! ile çevreye uyar. Bir kuşun kanat yapısı da ister istemez hava dalgalandırmalarının biçim etkisini travma olarak taşır. Bir kaya rüzgârın savurduğu kum çarptırmalarının travma tik izlerini taşır!

Aynı şekilde sıcak ve soğuk etkilerle de kayalar, çatlar olmanın travmatik yüklemeleri arasındadır! Sosyal yaşantılı öğrenmelerinizde bu şekilde kendiliğinden, sizin elinizden olmadan, kimsenin size baskı yapmadan, öğrendiğiniz bir etki olduğu unutulmamalıdır.

Çevre değiştikçe değişmeleri, ya da uyumsuzlukları yaşamaktan kurtulamazsınız. Bunları sanki olmaması gereken bir kusur gibi görüp, kusur yapıp, eski tas eski hamam egemenci ilişkileri sürdürür olmanın nemasını yeme, istismarıdır. Eski oluşmalı yapılar, sosyal birliklerin, toplumun ve sosyolojik yapılı halkın, bir belirme tarzıdır. Hemde bir tanış olduğu biliştiği bir ilişkileniş girişmesidir.

Sürecek

Bayram Kaya

Kurtuluş Savaşı Öncesi Esnası Ve Sonrası Duruma Kısa Bir Bakış 64

64]Kimi travmanız dahi sizin eski alışmalarınızın, değişen yararçı çevre etkilerine karşı olabilen bir gerici savunma tepkisidir. Ancak öznel olarak bu tepkinin yararlı mı yada zararlı mı olduğunun seçici bilincini de, dış propağandalara karşı iyi ayırt etmeliyiz. Değilse travma, yanıltıcı duygu algısı olarak, bizi ve toplumumuzu köreltir de olabilmektedir. Travmanın hem bizi koruyucu olan etkisi, hem gelişmeye karşı da olumsuz bir direnç olabileceği girişmesi de her zaman için görülmelidir.

Tüm bunlara rağmen; canlı organizmalar, bireysel usumuz ve toplumsal hareketler, çevre değişmelerine cevaplar üretmekten de geri kalamazlar. Çünkü bu hayattır. Üretilen her olumlama cevap, var oluştur. Canlılığı sürdürüştür. Aslında travma yaratan durumların çoğu, sizin rahatlığınız olarak gözü kapalı yapar olduğunuz alışmaların kaybedilişine karşı duyulan tepkidir.

Her travma yaratacak tutumlamalar bizlerin bir kararlılık düzeyi olmaktadır. Diğer yandan da, travmalar çok geri de kalmış tutumlar da olsalar, bu kararlılık düzeyine göre travma etkilerini sürdürecektir. Çünkü bu bir savunma şeklidir.

Böyle iken seçici bir bilinçli olmak şarttır. Değilse, insan bilinç düzleminde, zararlı bir tutumun savunulmasını, sırf travma algısı ile açıklamakta doğru değildir. Değişmeden (travmadan ötürü) olabilecek aksamalar da, gerici travma yapılaşmalarına temel edilmemelidir. Böylelikle yeni ile eski olan, bir tür uyumlaşma ortaya çıkarmaktadırlar. Organik devinmeler hepten, cansız varlıklar gibi çevresel değişmeler tarafından güdülmezler. Aksine organikler, değişime uygun ilişkilenebilir, daima ortaya koyarlar.

Herkes her şeyi bilmez ve bilemez de. Bilmesi gerekmez de. Yani travma sanısı, siyasilerin siyaset olarak, halkın bir bilmezliğini taşıyarak, değişmeye ait birikimleri halkın taşıyamaz olmalarını kullanıp, halkımızı ayıplı şekilde aldatmasıdır. O değişmelerin birikim ve dönüşmesini toplum bilir ve gereksindir. Doğal olarak halkın bu travma tepkilerini bilemez oluşları, halkın, toplumsal nicelenimleri içinde olmamasıyla ve toplumun olgunlaşmasının içinde halkın olmamalarından da kaynaklanır.

Travmayı bir olumlu gelişme, bir yararlı kazanımların komplikasyonu gibi ele aldığımızda, yaşamın olumlanan yanı ve var olmamızın gereğidir. Çünkü çevre, bireylerin kendisinin ve kendi istemesinin dışında, kendi kendine bir gelişme ve farklılaşmayı ortaya koymaktadır. Bu değişmelerin içine, siz de hiç bir şey yapmadığınızı sanarak, bir takım nicel birikimler bırakırsınız.

Bu zorunlu, yinelgen işlevler kuramın gereği bir etkileşmedir. Canlılar ve toplumlar, bir önceki alışmayı unutup, yeniyi takip etmekle yeniyi benimseyip, üretmek zorundadır. Travmayı sürdürmek, tam bir hastalık, cahillik ve üretim yapamamaktır. Travma, sosyal ilişkilenemenin kendi dışındaki toplumun zorunluluklu olan değişmelerinin de, sosyal yapıya yansımalarıyla oluşan, gerici sosyal yapının tepkisidir.

Aslında her oluşma ve değişmelerde de, eski olanı tam bir unutma, olamaz. Çünkü bir önceki deneyimci yaşanan değişmeler olgu ve olaylarda, eski kendi izini taşır. Sizin bedeninizde de eski tınışmalar, alışma olarak, daima kendisini duyuracaktır. Ama bu alışmalar onun alt edilemez oluşu, üstesinden gelinemezliği değildirler. Ama sizdeki değişen her bir tutumların etkisi, aşılamayacak engel gibi oluşun hisleri, daima kendisini duyumsatacaktır.

Bir yandan Dünya'yı saran, anamalcı yapının şiddet unsuru vardı. Bu anamalcı şiddet unsuru içeriye baskı zülüm ve nifak tohumları biçiminde ve kan dökme olarak

yansıdı. İçteki bu yansımaların, öznelci değerlendirmeleri hem emperyalizmin ekmeğine yağ sürer denli idi. Hem de emperyalist işbirlik içinde, rahatlıkla kendisini dışarıya karşı, emperyalistçe bir tutum olarak belirtmekteydi. Bunun en tipik örneği bir toplum içindeki etnikçi sorunsallaşmalardır. Toplum olan toplumda refahını topluma olabildiğince homojenliğe yakın yayar.

Bu iki tür çelişir algı şu farkla idi.

Emperyalistler, mal üretimlerinin dış pazarlarını yaratmanın gayreti içinde idiler. Bu nedenle de Dünya'yı şekilleşmeğe uğraşıyorlardı. Oysa Osmanlı ne bunun bilincinde gibi idi, ne de değişen dış etkilere uygun tavırların peşinde gibi idi. Osmanlı, geri döndürülemez konjoktürsel gidişin, anlamazlığı içindeydi! Hala eski şaşasını ve eski fetihçi günlerindeki muktedir oluşlarının gelirini ve görünümünü özlüyordu. Eski ihtişamının üzerindeki yansımalarını bir türlü atamıyordu. Yapı zorunlu bir kendilik karakter yansıyışla, Osmanlı çehresine arasına gelip giden ışık şavkı atımlarını vuruyordu ama o kadardı. Bu şavk konjoktürsel değildi..

Bu şavk yansıma karakterini, tekrardan diriltecek olmanın ve itibarını sağlar olmanın, hayali içindeydi; kimi hükümet ehli. Bu nedenle Osmanlı emperyalist oyunlara kendi subjektif öznelliklerini de katarak, belki de genel kaniya rağmen, savaş tamtamlarına katılıyordu. Bu türden objektif olmayan kendi öznel anlamalarıyla, savaşın kurguladığı bir geri oluşun travma sadmesini yaşıyordu Osmanlı.

Dünya'da, savaş çığlıkları iyice avazlaşmıştı. Dünya'nın pazar olaraktan yeniden ve yeniden; paylaşımının plân tartışmalarını emperyalistler kendi aralarında sürekli ortaya koyuyorlardı. Bu plânların kimi kâğıt üzerinde, kimi fiili gerçeklenmelerle kıvılcımlaşıyordu. Belki de bu, son kezlik bir askeri usullerle Dünya'nın paylaşımının ilkten yavaş yavaş anlaşılma emaresi olacaktı, 1. Dünya Savaşı!

Bir 3. Dünya Savaşı, kuramsal olaraktan da iki bakımdan büyük sakıncalar içeriyordu: Zaten Dünya üzerinde sürüp giden çatışmalar yerel bazlarda sürüp, Dünya'nın gazını alıp, islim atmaktadır. Bu 3. dünya savaşının sürer olmasının her türden yeni keşif silahların dahi uygulamalı bir taktiğidir. Birden yangının içinde olmak, yarardan çok zarar getiriyordu!

Birden yangın içine girmemenin birinci olası nedeni, bir nükleer savaş, yeni yeni teknolojiler kullanımlı olacaktır. Bu da insanlığın ya da Dünya'daki yaşamın, sonunu getirebileceği endişesidir. Nükleer kullanım uluslar arası bir üstünlükse de, sonucu itibarı ile kullananın da pek hayrına olmayacak, bir yöntemdir.

Sürecek

Bayram Kaya

Kurtuluş Savaşı Öncesi Esnası Ve Sonrası Duruma Kısa Bir Bakış 65

65]İkincisi de, artık bir ülkeyi işgal ederek, o ülkede güç kullanarak orada ordu bulundurarak, bayrak dalgalandırıp, tahrik unsuru olmak, devamlı başa gaileler örmekti. Sürekli büyük giderlerle bu durumu sürdürür olmak da akılcı olmuyordu. Fiili sömürgeleştirmek; saçma, anlamsız ve rantabl değildi. İyi de ne olacaktı? Emperyalizm pes mi ediyordu? Kanlı emperyalizm, kendi kendine çekiliyor, korkularının esiri mi oluyordu

Hayır, hiç de pes diyen yoktu.İşgalin fiili olmayan ikinci yolunu tutan sömürgeci emperyalistler sadece sömürgeci taktiğin yönünü değiştirmiştilerdi o kadar. Şimdi bu sömürüyü daha az masrafla, daha rantabl (getirili) usullerle, yerli 'işbirlikçiler' eliyle, eskiye göre daha bir yoğunlaşarak, beş on binlerle ifade edilen işbirlikçi yetiştirmeleriyle sağlayacaktı. Bu işbirlikçiler öyle sıradan olmamalı. Örneğin işbirlikçi olarak bir çiftçi meslekten kişi, hemen hemen ve aktüel olarak emperyalistlerin her an hiç işine yaramazdı.

Her gün kitlelerin temasını sağlayan, yazı ve görüntü ile kitlelerin karşısında olan kişilerin, durumsal güçleri olanların potansiyeli, bu iştaha en cazip olan alanlardan biriydi. Emperyalizmin ikinci iştah alanıysa, siyasette bulunan kimi kişileri bir şekilde tuzakla ele geçirebilmektir. Bu tür güçler sayesinde, dezenformelerle, emperyalizm hem etkili yetkili hem de, kışkırtıcı olacaktır. Böylesi sosyal durumlar ve kanaat önderliği, akıl hocalığı gibi etkimelerle, kitleleri etkilerler. Böylece kitlelere rahatça ulaşırlar. Dezenforme bilgilendirmelerini duyurabilirlerdi.

Bu tür işbirlikçiler sade vatandaştan daha demokrat, daha yurtsever, daha inanç erbabı ve daha aydın görünüşleri vardır ve siyasetler içinde olmaları da esastır. Bu özellikler kitleleri ikna etmekte iyi bir kamufle oluşturturlar. Bu işbirlikçiler yorumları ile kitleleri yönlendirebilir olan mevkideki guruplar içinde seçilirler. İşbirlikçilik seçimlerinde, her alan emperyalistlerin en çok iştahlarının çekildiği alandır. Yeter ki o alan erbapları seçilenlerin kitlelere ulaşma yetenekleri olsun.

Para duyguları yurt sevgisinin önünde olabilen, bazı zaaf düşkünü, ruhsal ve menfaat sorunu olan insanları, bir şekilde elde edebiliyorlardı. Ve bu tür ayartıcı çabaları, tercihleriyle ve daha akıl almaz hileleriyle sömürgeciler işbirlikçilerini ortaya sürer olacaktılar. Emperyalizm para ve haberleşme ağları ile ülkeler içinde karışıklıklar yaratmaları, yeni organizasyonlar oluşturmaları, hile ve desiseleriyle emperyalizm, tüm yarattıkları dengeleri rahatça yönlendirebilmeleri söz konusu idi. Bu oluşturulan odaklar emperyalizm için bulunmaz fırsatları olmaktadır.

Bir ülke iletişim alanında ne kadar gelişmişse, emperyalizmin bu amacını sağlar olmaları, ülkelerin gelişme şebekeleriyle doğru oranda ivme kazanıyordu. Gerçi amaca ulaşmada bu, tek yolları değildi. Uydulardan bunu kendileri daha sorunsuz yapabilmektedirler. Hiç esamisi okunmayan siyasi oluşumlar, bir anda o ülkelerde iktidar olurken, toplumcu duruşlu, yılların siyasi oluşumu, o ülkelerin gündeminde aniden çekilirler olup silinebiliyordu.

Bu iletişim ağları yararlı eğitim yerine, dezenformasyon için rahatlıkla olanları içsindirme için kullanılabilir. Bu tür ülkelerde halka izlettirilen programlar; 'halkın istediği programlar' olur, çıkar! Söz gelimi hiç şiir dinletmediğiniz halk, şiiri bilmez olacağından; 'şiir dinlemek, halkın isteği bir program olup çıkamayacaktır'.

Bunlar, gelişmesini başaramayan ülkelerin genel bir açmazıdır. Ve birbirini örnek göstererek, adeta yarışarak bu işin içine dalarlar. Bu iletişim araçları ve bunların bu

türden kullanım olanakları özelleştirmelerle, yabancılara altın tepsi içinde, rahatlıkla ve yasal yollarla satılabilmektedir! Adı da rantabl (verimli) oluşturu! Bu da elbet yeni oluşumları ve ilişkilenmeleri beraberinde getirmektedir. Ama bu satışlar gelişmekte olan ülkelerin, çok zararına bir oluşumdur. Ya da şöyle diyelim siz niye dış konjonktürde böylesi hayati özelleştirmelerin taleplisi değilsinizdir!

Demokrasi gibi parlak sözleri, emperyalizmin, müdahale ettiği o ülkelerde emperyalizm bir müdahale aracı olarak kullanılır. Emperyalizmin bu halleri, o ülkedeki yerli işbirlikçi gruplarının, demokrasi söylemleriyle aynılaşırlar. Bu sinsi işbirlikçi nifakla emperyalistler, o ülkelere yön verdirerek, işlerini yürütürler. Bu anlamıyla demokratikleştirme, bir işbirlikçilik himayesi olup çıkıyordu. Oysa demokratikleşmek, uysallaşmak, her denişe boyun eğmek yerine, bir hak aramak ve bir yasal sözleşilmenin, katılımcı söz sahibi olunmanın, icabı usulü olmalıydı.

Temelde demokratik yaklaşım emperyalizmin işine gelmeyen, emperyalizm için hiç de arzu edilemeyen durum olsa gerek. Söz gelimi hiçbir özelleştirme girişimi, demokrasi adına, toplum yararı adına, halka ve o yerdeki çalışanlara, kurum ve kuruluşlara, bilim çevrelerine, sorulmadan görüşleri alınmadan satılabilirken; türban kullanmayı halka sorabilecek denli tehditçi söylemleriyle, alabildiğine demokrat olmaktadır!

O halde bu tür söylemler tamamen bir kılıf karışmacılıktı. Ve sömürülmeler; bir ülkeyi, sömürülen ülke olduğunu sezdirmeden yapılır. Sömürülen ülkede, o ülkenin kendi bayrağıdalgalanır. O ülke, kendi bayrağının gölgesi altında olmanın hissini duyar. Ve o ülke böylesi somut göz önü delillerle kafa karışıklığı içinde tutularak, o ülkede demokrasi olguları bir bir tartışılır!

Bunu da yaparken emperyalizm o ülkenin bayrağının dalgalandırılır olmasını, canı gönülden desteklerler! Ve gerçekte üretemeyen, sahibiyetliğı olmayan, sanki sahibiyetlikleri varmışçasına davranan toplumların, demokrasi içinde olmalarını, olmayanların hayali paylaşımlarınıda, fikir özgürlüğü adına tartıştırır dururlar! Sadaka inayeleri bu sömrünün en açık yapılanıdır. İnfiali önlemek için sömrüden bir payı yurttaşına, geri lütuf olarak ve vefa duygusu olarak,ondurmaz şekilde dönüşünün istismarıdır!

Bayrağı dalgalandırmak sömürülen ülkenin işi iken; bayrağın dalgalandığı temsili alanın kullanımı ve sömürülmesi emperyalistlerin eline çoktan geçmiş oluyordu. O ülkelerde düzenli düzensiz sömrü gücü bulundurtup, o ülkenin halkına seçimlerde oy kullandırarak, demokrasi içinde hür yaşadığını sandırtan, sanki demokrasi buymuş gibi arzulttırılan, çok ince bir emperyalist siyasetler vardır.

Sürecek

Bayram Kaya

Kurtuluş Savaşı Öncesi Esnası Ve Sonrası Duruma Kısa Bir Bakış 66

66]Irak bunun en bilinen, en acı olan, binlerce işbirlikçisi ile en açık örneğidir. Bir zamanlar Saddam'ın bir ters hareketi ile ABD, Irak'taki göz önü olan tüm ajan provakatörlerinden 7000 işbirlikçisini, apar topar yurt dışına kaçıran bir tahliye girişimini yapmıştı. Bugün Irak'a oy kullanma, seçme, seçilme, demokrasiyi en aculundan tartışma gibisinden en sözde özgürlükler geldi! Ama Irak demokrasinin geldiği oranda mutlu değil ve güvenlik içinde değildir!

Gelişmeler, Dünya'yı küçültmüştü. Dünya'nın denetimi avuç içi kadar açık ve yakın olmuştu. Ama bir o kadarı güçlükleri ve problemleri de bağrında taşır olmuştu. Yeni emperyalizmin yüzü; sömürge kıldığı ülkelere, sömürge olduğunu değil de, uluslararası işbirlikleri ile ilişkide olduklarını, duyurtmaktı.

O ülkeler içindeki, kendi çıkarlarını sağlayacak yapılaşmaları, hak, hukuk, demokrasi, özgürlük diye sufle edecektiler. Bu sayede de emperyalistler, o sömürülen ülkelere, emperyalizmin iradelerine uygun kararları almalarını isterlerken, 'ülkelerin kendi kararlarını kendileri alıyormuş' gibi olmalarını da, sağlamaktadırlar!

Yine sömürülen ülkelerde, emperyalizme karşı, hiç kullanamayacağı bir ordusunun bulunması vardır. Ve geri kalmış, sömürülen bu ülkeler, ordularının donatılmasını, ordusunun yetiştirilmesini, emperyalist ülkelere talep ederler. Ha keza bugünkü Irak'taki yeni kurulan yapı gibigüvenlikte emperyalizme ihale edilir. Seçimlerde o ülkeler halkının, özgürlükle (!) Oy kullanmalarının önünü açarlar! Gelişmemişlere, demokrasi içinde, hür yaşadığını sandırılan, çok ince bir emperyalist siyasi hinliktir tüm bunlar.

Atatürk'ün dediği gibi, bilimi ve ekonomik bağımsızlığını oluşturamayan ulusların, siyasi bağımsızlığı ve özgür bir kendi gelecekleri olamazdı. Üretim bölüşemeyen ülkelerin demokrasisi ve özgürlüğü ve de hakları olamazdı. Böylesi ülkeler, çok sınırlı davranışlar içinde olmalarıyla da ufacık bir davranabilmeyi özgürlük sanacaklardı. Geçmişteki ulusal değerlerinin, hele de ülke kurtarıp ülke kuran değerlerinin; ne kadar anti demokratikliklerle benzeşmeler içinde olduğunu tartıştırarak, kendi hallerini unuttururlar!

Genç, daha kırkı bile çıkmamış Cumhuriyetimiz; sanki 300 sene öncesinden beri yıkılmadan, dağılmadan olanca ihtişamı ile güngörmüş olarkten devir alınmıştı! Genç Cumhuriyet önceden beri, sanki, böylesi bir ergin ülke olarkten gelmişti! Güya Cumhuriyetin ergin gelmiş olmanın olgunlaşmışlığı referans yapılaraktan, aynı dönemini yaşayan, kendisini yıkıp dağıltan çağdaşı ülkelerle kıyaslanması abesti.

Bu ülkelerin, demokratik gelişmişliği gibi demokratik yetişkinlik tavrını genç Cumhuriyetten göstermesini beklemek; haksızlık ve gerçek dışılıktı. Ulusal gelirdeki payı 3000 dolar olan ülke ile ulusal geliri, 40 000, 50 000, 60 000 dolar olan ülkelerin demokrasileri aynı olmaz. Bu aptalca bir tartışma ve tartıştırılma oluşla bir kafa karıştırma olur.

Ama bu genç cumhuriyet de süreçle usçuluğunu göstermek zorunda idi. Cumhuriyetimizle birlikte, ülkenin, ülkeden, yönetileceğinin kararı da alınmıştı. Emperyalizmi kendi topraklarında dize getiren ülkeler, ne yazık ki; bu kez de emperyalizmin yeni taktiği ile emperyalizmin uzantılarını, kendi içinde, can evinde buluyorlardı. Hiç sorun yokken, eften püften meseleleri, bir anda toz duman içinde, gündem sorunsalına çevriliyordu? Sizce yapay sorunsallar, eperyal çağdaş ülkelerin problemleri mi?

Ancak, daha rüştünün emeklemesinde olan cumhuriyetin, kendisini bir dinleme, bir anlama ve bir demlenme süresini yaşaması da en meşru ve en doğal hakkı idi. Ülkemizin dinlenme ve demlenme dönemine ilişkin aksamaları ve yansımaları emperyalistlerin çok iyi bildiği ve bu konularda hin olduğu, bu durumdu.

Hem de bu durumu çıkarları doğrultusunda kullandığı bir fırsat idi. Aynı emperyalist tutumların, yurt içindeki destekçileri de vardı. Bu destekçiler, başlangıçtaki savaş yıllarında, azınlıklardan da, çıktılar. Öz hareketin içinden de çıktılar. Bunlar çıkarsal ilişkileri nedeniyle ve kafa yapıları nedeniyle, alabildiğine gericileşe bilmekteydiler. Bu yobaz tutumlar, durumdan neşvu nema buluyordular.

Bu tür dış emperyal konjonktürler o zamanlar, bizim gibisinden başlatılan bağımsızlıkçı direnişi başarısız kılabilmek için elinden geleni yapacaktı. Bağımsızlık hareketimizi daha başlatmadan, dış düşmana karşı birlik olmaya vakit bulamadan, güç birliğimizi, tam el birliği kılamadan, içten; hem de, sırtımızdan vurulacaktık. İç isyanlarla cebelleşecektik. Çeşitli enerji kaynaklarının, türlü gizli paylaşım plânlarıyla, bir bir elimizden çıkar oluşlarına, canımızın derdine düşmüş olduğumuzdan ötürü, pek bir bakamaz olacaktık.

Basit bir mantıkla o günün koşullarındaki var olan yönetimin durumunu irdelemek de olasıdır. İşgal altındaki bir yönetimdir. İşgalcilerin buyruklarını da yerine getirmektedir. Açıkta bağımsızlıktan yana proje devinmeleri ortaya koyamaz. Ve işgale karşı pasif kalırsa ve işgali himaye eder görünüm içinde olursa bu halkın nazarındaki itibarın kaybı anlamına gelirdi. Üstelik saray, her bağımsızlık oluşumlarını asi isyanları bilirse; işgalcilerle işbirliği içinde olunursa; o yönetimin, meşruluğunu tamamen yitireceği de açıktır.

Bağımsızlıkçı düşünsel felsefelerden yana olan, yeni oluşumlar ortaya çıkacaktır. Konjonktür işgalci oluşmalara cevap veremeyen tutumları, eski olanı, eleyecektir. Yeni olanların içindeki güncele cevap olabilecekleri, ileri doru gelişip sürdürülür olanı seçecektir. Konjonktür zorunlu olarak, sürecin her adımıyla birlikte, bir seçme ayıklama ilkesini uygular olacaktır.

'Bağımsızlığın felsefesi', bağımsızlığı sağlamıştı. Ekonomik ve siyasal bağımsızlık, ulustan yana olan yararcı kararların da bağımsız olmasını zorunlu kılıyordu. Artık bağımsızlığınız siyaseten, bir çeşit eşitler arası karşılıklı bağımlı oluşların devinmesiydi. Ama bunun ekonomik, teknolojik, teknik dış denkleşme değiştirilebilirlikleri de, mutlaka süreç içinde sağlanmalıydı.

Sürecek

Bayram Kaya

Kurtuluş Savaşı Öncesi Esnası Ve Sonrası Duruma Kısa Bir Bakış 67

67]Dış istilacılara karşı verilen çetin savaşım içteki siyasi savaşımınızla da sürecekti. Saltanat ve hilafete karşı başlatılan yönetim alanındaki mücadeleniz, ekonomik, sosyal, eğitim ve sağlık alanlarıyla birlikte, dış uluslar arası ilişkiler süreciyle de, bağıntılanarak sürecekti.

'Bağımsızlığın felsefesi', bağımsızlığın partisini de oluşturmuştu. Bağımsızlığın partisi sürecin ileri yön yol taşıyıcısı olacaktı. Üstelik de her yeni oluşumun kırılma, tutuculaşma çelişkisi de bu yolla ortaya atılmış olacaktı. Bu süreç, her yeni oluşumun kaçınılmaz ve zorunlu yansımasıdır. Hele nesnel şartları ve kültürel şartları olmayan toplumların; siyasal kültürlerinin zemin oluşturması bağlamında, bu gerekli bir vesayetçi yasa gibi olmaktadır. Rejimim bebeklik dönemi, sosyal girişmeli kopikasyonlarına karşı, sosyal olanın fiziksel eğitimidir.

Her oluşma, olumlulukları yanında olumsuzlukları da olacak bir belirıştır. Evrende hiçbir olgu bundan kurtulamaz. Tıpkı sağaltım için ilaç almanızın, vücudumuza diğer yandan zarar veriri oluşları gibidir. Önemli olan, bu başlangıç bağımsızlıkçı ve demokratik cumhuriyet kararlarının icabı olan tutum alışlarını sürdürüşle yapıp yapmadığınızdır. Söz gelimi, bağımsızlık kazanılır kazanılmaz, yurdun esenliği tekrardan saraya, saltanata teslim edilse idi, gelişmeci ivme büyük bir olasılıkla akamete uğrar olacaktı.

'Bağımsızlığın düşünmesi (felsefesi) ' kendi yolunu belirlemişti. Sömürgeciliğe ve mandaya karşı verilen mücadele başarılmıştı. Aynı mücadele içte, hem de saltanata karşı yürütülmek zorundaydı. Aynı süre içinde ekonomik ve sosyal alanda, dış ilişkiler alanında da, savaşımın, kararlıca ve itinalı bir biçimde sürdürülmesi gerekiyordu. Bu yüzden Gazi 'Bağımsızlığın partisini' kurdu. Tabi ilelebet bağımsızlığın partisi olacak hali yoktu. Aktüel bir misyon işlev durumdu, o yıllardaki pozisyonu.

Anadolu hareketi bir kadrolar hareketi olmakla birlikte, daha çok da, Gazi'ye güvenilmişti. Böylesi şartlarda, güvenilen kişi etrafında kenetlenen eksenleşmenin bilinci ortaya çıkmıştı. Seyretilik oluşmayı kırıtalize eden yoğunlaşma, Gazi'nin çekiminde vücut bulacaktı. Dâhiyane bir kendilik oluşla, etkileşmeli, ortalama duygu ve ortalama kararlılıkta birikilmenin oluşması idi.

Bu oluşmalardaki katılımcılar, Gazi'yi tanımasalar dahi, yüreklerinde ona uyulması gerekliliğin vicdani sesini duyan etkileşenli bir oluşma idi. Bu da Gazi'nin şansıydı. Bu yüzden hareket sanki bir tek beyinli kişi düşünmesini gerçekleyen bir dinamizm ve kurumlaşma, olabilmenin görünümünü de Gazi'ye vermiştir.

Yol kendisinden sonraya, zorunlu bir temel oluşun eksenleşmesini taşır. Yolun gidişi esnetmelerle, oluşmalarla ve olgularla; güncel olmak zorundadır. Yol, ileriye esnetilir, müdahale edilir, temel olarak yansır olmak zorundadır. Motif olarak yansır. Legal ize olabilmek için yansır. Ama asla bire bir yansır olamaz. Motif ve legal ize olmak da, kendisinin ekonomik, siyasal, teknik donanımsal ve zaafçı öznelliklerini yansıtmak zorundadır.

Bu yüzden kimi her başarısız olan; 'Biz Atatürkçüyüz', 'Biz Ata'nın izindeyiz der'. Atatürk sevgisini, kendilerini Atatürk'ün yerine koyan, kendilerini Atatürk sayan megaloman olmaktadır. Ya da şimdileri, Atatürk'ün zamanı değilken, sanki o zamanmış gibi zamanları karıştırırlar. Patent yarışı içinde olmayan bir ulus, üretip gereği gibi bölüşemeyen bir ulus çağdaş ve Ata'nın izinde olabilir mi? Böylesi olumsuz ulusların söylemleri ne denli bir gerçeklik ifade eder!

Her var oluş, kendini sürdürmenin zorunlu dinamik yapılarını oluşturur. Hele, iç dış koşulların zorunluluğu belirmiş ama kendi nesnel ve kültürel koşullarını tam oluşturamamış toplumlarda, bu türden sosyal yasal koruyuculuklar mukadder olmaktadır. Eğer böyle olmaz ise, tutulan yol, kadro ya da kadro beyinlerin yokluğu ile son bulur. Yeni yol, aynı yol üzere meşru eksen zemin devinmelidir. Bu meşru, örnekçe yol; artık kendi zemin ve zaman düzlemince eğilip bükülerek, şekilleşecektir. Ama bayrak yarışı devam etmektedir.

Yeni bayrak yarışında yol kurucusunun değildir. Yol, kurucu ruh eksen devinmelidir. Ve yol yeni yarışmacının koşu hızına bağlıdır. Yine yeni yolun gidişatı, yarışmacıların siyasal, kültürel, bilinçsel oluşmacı izan anlayışlarına bağlıdır. Yine günün zaman zemin koşuluna bağlıdır. Yeni nicelenişlere bağlıdır. Kişi ve siyasi kadroların zaaf ve kişisel özelliklerine bağlıdır.

Günün bilimsel ve teknolojik gelişmelerine bağlıdır. Sosyal gelişmelerinize bağlıdır. Dış ilişkilerinizle, konjonktürel faal olmanıza bağlıdır. Yeni coğrafya koşullarınıza ve komşularınızdan size yansıyan; siyasal, ekonomik, kültürel vs. yansımalara bağlıdır. Yani artık her şey konjonktüreseldir.

Yolun açılışı ve yolun güzergâh edilişi, kurucu iradeninse de, yolun devamı olan tutumlaşmalar kurucu iradenin işi değildir. Artık sürerde olan yol, yaşayanlarındır. Yol gidişi boyunca, her bir tuğla ve harç konuşlarla birlikte yolun, kişilerden mülhem olması anlayışının önünü tıkanır. Yol anonimleşir. Elbette yolun kimi kilometre taşları, yolun banî şahsiyeti olarak anılır olacaktır. Bağımsızlık, özgürlük, vatan gibi kavramlar, süreçle, evrenselle birlikte yeniden yeniden oluşturulup, bunların savunuluş mekanizmalarının eksenleş ilmesine gidilecektir.

Bunu, Yen Tutan Us isimli şiirimden bir alıntı ile sanırım daha iyi anlatabilirim:
'Peygamberi yoktu yolun/Yol peygamberin/Varsa sağın, ne solun/Tutunur ipe beyza yanar/Iskatla ıskada, kırılır kanadın kolun.

İşte bu yüzdendir ki yeni olan, 'bağımsızlığın ruh ve felsefesine' uygun olacak olandı. Bu nedenledir ki, başlangıç koşullarında; Kurtuluş Savaşında Gazi'nin çalışma kadro şansı olan yetenekler, bağımsızlık savaşını çok iyi kavramışlardı ama 'bağımsızlık felsefesini' de bu oranda, tam da kavramış değillerdir.

Kurulan partiler, farklı olacak ama 'Bağımsızlığın düşüncesi-felsefesi-' eksenleşmesiyle uygun denklikte bir partileşme olamıyorlardı. Yani yeni siyasi oluşmalar 'bağımsızlığın partileri' değillerdi.

Sürecek

Bayram Kaya

Kurtuluş Savaşı Öncesi Esnası Ve Sonrası Duruma Kısa Bir Bakış 68

68]Elbette olmak zorunda da değillerdi. Ama ana alan üstüne inşa olmak gibi de bir zorunlulukları vardı. Eskisi olmayanın yenisi olmazdı.

Bu yüzden güncel akışlı olamıyorlardı. İşin kolayı olan, halkın nabzına göre şerbet veren, halkçı alanla ilgili devinme esasları üzerine kendilerini seçmene lanse ediyorlardı. Oysa halk politikaları değil, toplum politikaları oluşturmalarıydılar. Toplum politikalarıyla üretip özgürleşilip, üretimin bölüşümü esnasında halk politikalarına yönelmeliydiler. Adım atabilmeniz için bir adım uzamı olmalıydı.

Bu, hem siyasetteki kaliteyi, hem bilinç devinmesini düşürüyordu. Toplumsal işleyişin partisi olacakken halkın keyfiliklerine göre, halka şirin görünen partiler oluyorlardı. Bu nedenle ülkede demokratik yaşamı bir toplumsal üretim ve paylaşım ortaya çıkıyor, sürekli hatalar ve eş dost zenginleştirme yağmalarıyla, taraftar kayırılması ve kadrolaşılmasıyla siyasetin kalibresi oldukça aşağılara iniyordu.

Ülke 60 yıldır buhranlar içinde kalıyordu. Siyasetleri projeler değil, yasaklar, dinsel argümanların yapılaştırılan hay huycu eksenleşmeleriyle götürülüyordu. Cern deneyleri, Big beng kurguları, kan verme gibi binlerce sorunlar televizyonda din bilirlere sorulup tartışılıyor. Böylece ülkenin bilimsel düşünme mantığı daha baştan igdiş ediliyordu. Yöneticiler, yetki kullanmanın sorumluluğu gereği ve sorumluluk altından kalmaktan dolayı, soygun, talan suçluluğundan, kendi can telaşına düşmüşlerdi!

Siyasi hükümetlerin görevi, toplumsal ekonomik ilişkilerinize uygun kuralların güncel gelişmelerine dek, güncel cevaplar üretebilmesidir. Bu pratikliği başarmanız sizin, siyaseten demokrasiyi yaratır ve kullanır oluşunuzdur.

Hükümetler iyi bir muhalefetle karşılaşmazlarsa, zorunlu olarak hükümet oto kontrolle kendi kendisinin karşıtlaşması, yani kendi kendisinin muhalefeti olacaktır. Böyle bir yapı bunu başarmak için önce dıştaki demokratik süreçleri ezerek, yok etmekle işe başlar! Ve güç bendedir der!

Muhalefetin olmaması sınırsızlığı içinde olmak, önce keyifken sonradan da giderek hükümetleri tereddüde düşürür. Böylece bu tereddütle hükümet kendi kendisinin kontrolüne sınırlanmasına bir gerekçe yaratarak, kendisinin muhalefeti olması sürecine girer. Çünkü karşıtlık kaldırılamaz. Bu bir mıknatısı parçalamanıza benzer. Mıknatısı ne kadar parçalarsanız her bir parça, yine iki kutup olarak belirir.

Ya da eylem halindeki bir insanın, yap; yapma; gibi kendi içinde sürekli kuşku ve ikilem ortaya koyması ile kendisini frenleyen iç mekanizmaların muhalefet çatışmasını oluşturması gibi bir şeydir bu.

Oto kontrol her olgu ve olaylar içinde; siyasette, karşı durumuyla ya da muhalefetiyle (çelişkisiyle) ancak vardır. Muhalefet (çelişki) hükümetlerin bir nevi öz eleştirileridir. Erkin öz denetimleridir. Hükümetlerin aynadaki görünümüleri gibi sistem haberleşmesi yapması yolu ile kendisini düzeltirler. 1950'lerde hükümet böylesi bir kendi kendisinin muhalefeti olma kulvarına girmişti. Muhalefette demokraside hükümetti. Muhalefette, demokrasi de, hükümetin kendi icrai faaliyetleri idi.

Bir siyasi olay, karşı muhalefeti (dengeleri ve güçleri) görmezse, zorunlu olarak kendi kendinin de muhalefeti olur. Bu, ya kendi içlerinde bölünmeyle olur, yavrular. Ya da aynı düzlem içinde uzun bir gebeliği, hizipleşerek taşırlar. Bu süreçlerin olması için siyasetler kendi hukuksuzluklarını ortaya koyarlar. Böylece akıl almaz hukuksuz

süreçler gelişir. Yani yürür deki hükümet demokrasiyi kendi lehine bozarak, aksatarak kendi kendisinin muhalefeti olmaya başlar.

Artık bu durumda hükümetler çevreyi görmezler. Sadece kendilerinin hırs ve tamahlarına değin eğilimleri vardır. Bu hal ile karşı direnci baskıladıkça baskılar. Baskılananın direncini de büyötmeye başlarlar. Birikip büyüyen direncin tazyiki de sistemi, nereden patlayacağı da, kestirilemez olur.

Şimdilerde 1950'lerin kimi hükümet üyelerine ve başbakanına 'demokrasi şehidi' diyorlar! Ben yargı süreçlerine değinmiyorum. Oraların tikel ve öznel olayları beni aşar. Zaten konum da orası değildir. Aslında Sayın Menderes o dönemlerde kendi kendinin muhalefeti olmuştu. Menderes kendisinden başkasını duymazlık, kaale almazlığı yaşam örneği idi. Yani bir demokrasi şehidi olmadığı gibi tam bir demokrasiye karşı tahammülsüzlük örneği idi. Bu nedenle demokrasi şehidi olması söz konusu bile değildi.

Sayın Menderes'in kendi baskısı, karşı tarafa yönelen kinetik enerjinin, yankı yolu ile başka bir şekle dönüşen mekanik enerji şeklidir. Mekanik enerji kendisine geri direnç, geri tepme enerjisi olarak, dönüşmüştür.

Sayın Menderes'i demokrasi şehidi sayan siyasetler, aslında Sayın Menderes üzerinde, kendi iç vicdan hesaplaşmaları içindedirler. Sayın Menderes üzerinde, kendi sorumluluklarına dek duyulan pişmanlığın, hesabın basıncın ağırlığını ve kaçınılmazlığını, aklayıp dönüştürüyorlardı.

Önce bir An Menderes'e değin dramatik (belki son olarak dramatikti. Ama demokrasiyi işletiş olarak, demokrasi erbabı olmadığı halde, demokrasi erbabı sayılması acındırılması) bir öyküleme algısı yaratıyorlar. Bu algının içinde kendilerini de düşündürüyorlar. Böylece masumca yaratılan bir Sayın Menderes algısıyla kendi iktidar dönemleri sonrası gelişecek hukuksuzlukları aklayan bir toplum ve halk bilincini şartlandırıyorlardı. Her yetki kullanımı, zorunlu bir verilebilir; hesap verme zorunluluğu ve sorumluluğudur.

Böylesi bir aklama paklama nedeni ile suçluluk duygusundan olacak ki, buna değin pekiştirimi de; sanki savaşa çıkmış, ya ölüm, ya zaferin bayram şenliği kışkacında olan, bir kumandanlarmış gibi politikacılar hep, bayramlık ve idamlık elbise giyer olmanın efelenme, korku telaşını söyler olurlar.

Sürecek

Bayram Kaya

Kurtuluş Savaşı Öncesi Esnası Ve Sonrası Duruma Kısa Bir Bakış 69

69]Daha hız alamazlarsa, 'demokrasi şehidi Menderes' algılatış masumluğu ortak paydasından, kendilerini söylerler!

Değilse bu söylemler demokrasiyi sevip, Sayın Menderese yandıklarından değildir. Hem Sayın Menderes'le meşrulaşırlar Hem de devletle haksız akçeli işleri olan kişilerin, bu tür söylemleri, bir tür günah çıkarmanın demokrasi argümanlarıdır.

Demokrasi bireyler üzerinde yansımaz. Demokrasi toplum üzerinde gerçekleşir. Toplum üzerinde gerçekleşenler birey kullanımına sunulur. Değilse birey kullanımı ile toplumsal yarar çıkmaz. Bizde çalı tersten sürükleniyor. Demokrasi bireyler üzerinde gerçekleymeyle ölçülüyor. Birey üzerinde gerçekleşenlerde kayırmalar yandaşlar akraba hisım taalıkatına ihalelerle isabet ettirilen toplum pastası payıdır.

Söz gelimi Sn Menderes'i 'demokrasi şehidi' sayan mantık zımnen; 'başbakanlar yargılanmadı mı, o ülkenin demokratik yapı içinde olduğunu' vurgulamış oluyorlardı! Böylesi bir demokrasi savunucu dirençle şehitlikte, kimse tankın önünde duruşla, tankın üzerine çıkan bir eylem direncini göstermemiştiler. Ne mağdurlar, ne maznunlar, ne de ona oy verenler bunu yapmamıştırlar. Aksine alkışlamıştırlar! Eğer böylesi bir 'demokrasi şehitliği (savunuculuğu) söz konusu ise; Sayın Demirel 6 kez kahramandı. Ülkenin neden bu hale geldiğinin, ne önemi vardı canım(!)

Oysa var olan ama siyasetler yüzünden toplumun kullanımına sunamadığı demokrasi girişmelerinin gerçek eşmemiş olması, bu yağdanlıklarca hiç görülüyordu. Olması olmaması gereken de budur.

Yine söz gelimi Kurtuluş Savaşı'nın Ve Anadolu hareketinin hiç bir noktasında var olmayanlar hatta Anadolu hareketine karşı zorluk yaratmış olanlar; Abdülhamit döneminden beri kâh tımarhaneye, kâh hapishaneye kapatılan meczuplar, böylesi demokrasi yanılması ile Atatürk'ten sonra pek bir saygınladır oldular!

Bunların karşı devrim suçu işlemiş olması ve hesap verir olmaya girmeleri, o devrim günlerine dek yaşantılaşmaları, hukuksuzluğun ve demokrasinin olmayışı olaraktan anlatıyorlar! Yani demokrasi bireye indirgeniyor. Oysa toplum, bireyde görülmez, toplum bireylerde yansır.

İstiklal Savaşının başlangıcında oluşan 'mücadele ruhu' ya da 'bağımsızlık ruhu azmi' ne yazık ki hem kimi kadrodan kişilerce, hem de çoğu kesimce ve tam anlamıyla anlaşıldığı söylenemez. Yine savaşın; 'bağımsızlık ruh ve felsefesinin', savaş sonrasındaki, devrimlerin ve gelişmelerin de ruhuna yansıdığı söylenemez. Savaş sonrasının ruhu, temelde dinamik önder ruhudur. Bir karizma ruhudur. Ve savaş sonrasının ruhu, değişik aşamalarda oluşmuş, değişken çalışmalı bir kadrolar işi olacaktır.

Çeşitli dinlerden oluşmuş Osmanlı ahali uyrukluğu içindeki Müslüman ahali, 600 sene ümmet mantığı ile iyice yoğrulmuştu. Ve bu ümmet yapılı mantığın koşullandırılması nedeniyle ki, ahalinin kültürü 'Türk toplumu aidiyetlik bilinci', etraflarında kenetlenenler bir, ulusalcı bakışın oluşmalarına tam da bir olanak vermiyordu. Ve bu yüzden ümmetçi yapının ulusalcı yapısı olmadığı için irki ayrılıkçı davranışlar taşıdığı, pek söylenemezdi. Ancak, ulusalcı yapı içinde ümmetçi filizleniş, ayrılıkçı olur.

Yumurtayı çatlatmak için iç unsurlarını, din ve mezhep farkları ile tartıştırmak ya da toplumsal birliklerin ortaya çıkarılması için dinsel yolların işletilmesi pek mümkün

olmakta idi. Bu türden oluşmaların içinde ulusal duyguların hepten yokluğunu da söylemek de, absürtlüktür.

Ancak dinsel kalkışmalar, her daim ve her çapta, olumsuz genel eylemler olarak hep ola gelmiştir. Bu yüzden ki Osmanlı yapısı içindeki Türk unsurlar içinde ulusalcı ve milliyetçi olarak ayrışan tutumlar, pek pek genelin tutumu olmamıştır. Hep özelin ve kimi zamanda marjinal grupların, bir hareketi olmaktan öteye pek gidememiştir.

Bu yüzden iç isyanlar hep dini motif eksenli, yerel otonom egemenlik paylaşımli bölgeci hareketlerdir. Oysa dinsel eğilimli hareketler, ahalinin genel eylem karakterini daha çabuk oluşturmaktadır.

Anadoludaki isyancı hareketlerinin eksenine, konjonktürün emperyalistleri ile onların yerli işbirlikçi ve bölgesel coğrafyalı egemenleri; gerek İslam'dan ahaliyi ve gerekse Hıristiyan kültürden, dinsel, etnik ayrılıkları da, işin içine soktular. Böylece konular, daha da çok yönlü ve etraflıca, çetrefilli bir yapıya sıçratıldı. Toplumsal yapıli eylem ve karakterler, birden halksal eylem ve karakterlere dönüştürülmüştü.

Çünkü Osmanlı dahilindeki bu hareketler tarihi olgularla oluşumsal çizgili gelişmeci dinamikler değildiler. Ve güncel oluşmalı; ekonomik, toplumsal siyasal, toplumsal kültürel, toplumsal gelişmelerin hiç bir şartlarını taşımamaktaydılar. Asi hareketler, halkın durumunun kötülüğünden hareketle oluşundan, çok bilinçsiz oluşlarının iğfalinden meşrutturlar.

Toplumsal bir eylem, maksat ve kasıt olarak halksal geliştiriliyordu! Ama halksal gelişen hareketlerin sonucu toplumsal olarak alınıyordu! Özellikle de emperyalislerce ve işbirlikçi egemen kışkırtıcılarca bu böyle oluyordu. Halk, mücadelesi ile ve öldüğü ile kalıyordu! Sadece dinsel etnik farka dayanmak isteyen, duygu oluşturmalı isyanlar, nesnel ilişkilleşme temelini yaratamamış olan kışkırtılmadırlar.

Elbette bu iç isyanların karşılıklı olarak yaşanacak acınası dramatik boyutları da var olacaktı. Bu kadar çok kaşımaldan yara berenin çıkmaması olanaksızdı. Avrupa'da 1789'larda iyice tanımlanarak oluşturulmuş olan ahalinin vatandaşlık bilinci, Osmanlıda ihmal edilmişti. Vatandaşlık bilinci kişilerce; toplumun ve devletin ve siyasetin finansmanını vergi olarak sağlayandı. Bu yüzden vatandaşların da vergilerinin takibini yapar olmaları en tabii hakları idi.

Sürecek

Bayram Kaya

Kurtuluş Savaşı Öncesi Esnası Ve Sonrası Duruma Kısa Bir Bakış 70

70]Bizi yönetenler dahi toplum içi yükümleşme akdinin gereği olarak, bize karşı hizmetçi olduklarını bilmek de vatandaşın vatandaşlık bilincidir. Halka, vatandaşlık bilinci vermek yerine 'ulul emre itaat' kültü verilmektedir. Bu inak verilmeden de, kişilerde inalcı boyun bükmenin kul olma bilinci olamazdı. Üstelikte bu tür sözler, sistem yöneticilerinin, kendilerini; korumaya aldıkları, bir dokunulmazlık zırhıydı.

Meşruyetliğin kaynağını akılcılıkta ve nesnel aktüel ilişkilerden alamayan egemen yönetimler totem kutsallık söylemleriyle meşru oluyorlardı. Ahalinin varlıkları, yerel egemencilere teslim edilmiş, bir gelişememe olmuştur. Bugün de aynıdır. Bu yüzdendir ki kimi bölgelerde merkezi otorite zayıflamıştı. Ama bu türden nedenlerle kalkıştırmalardan, heyecanlar yaratırlarsa da, yukarıdaki sayılan temel nedenlere üstünlük sağlayabilir oluşmaları, uzun süre pek pek çıkaramazlardı.

Anadolu hareketi, katılımcıları tarafından kavranırsa da kavranmasa da temelde 'legal bir merkezi otorite' ortaya çıkarıyordu. Bütün iç direnç ve şiddet; dış sömürülü kaynaklı direnç ve şiddet; kontrol edici güçler tarafından, denetleniyordu. Bu olumsuz meşrulaştırma gayreti içinde olan eksene tabii plânlar, projeler oluşturuldu. Halk da, proje merkezlerinin uyandırdığı iç ve dış olumsuz propagandaların, duygu seline, kapılıydılar. Bu tür yöneltimli oluşmacı duygular, sürtüştüren dinsel ayrımcı kutuplaşmalar üzerinden giderdi. Güya, dinsizliğe karşı bir cihat çağrılarında dönüşüyordu (vatandaşın dinsizliğinden kime ne?) . Bunlardan toplumsal birlik ve bir toplumsal yapı çıkar mıydı?

Toplumsal yapılar; üretme ve üretimin ilişkilmesi üzerine ve üretilenin refah olarak tüketilmesi esaslarına göre organize olur. Dinsel örgütlenmelerin nabız atışı, toplumcu yapıya yöneltilmedikçe dinsel örgütlenme, bir toplumsal oluşma ortaya çıkaramazdı. Diğer yandan aşiret ve kabileci otonom menfaat merkezlerinin, 'merkezi otoritenin' kurulması ile kendi egemenci eski; 'al gülüm, ver gülüm' ilişkilerinin ortadan kalkacağını görmüş olmalarının da telaşı vardır. Feodalizm, telaşlı, telaşçı tamahlarıyla, tam da dış emperyalist güçlerin iğfaline denk düşüyorlardı.

Bu derebeyici, bu feodalci çıkar sağlayış durumlarının ellerinden gitmesine karşı koyan feodal egemenci kalkıştırmalar içinde, dinin kullanımı vardı. Şimdiki konjonktürde toplumsal nedeni olmayan feodalizmin, dini kullanmasının yanı sıra, ikinci bir gerekçeyi de kazanmıştı. Bu kazanç vesile neden de feodalizmin şimdiki toplum yapımız içinde dahi, siyasal olarak meşrulaşmasıydı.

Bunun için siyasal feodal amaçlaşmanın, etnikliğini oluşturuyorlardı. Böylesi dinsel etnikçi oluşmalarla gelişen kalkışma eylemlerindeki ana gerçekler halk için hiç önemli değildir! Hal bu ki sosyal, ekonomik ve toplumsal şartları geliştirilmemiş bir milliyetçilik, uzun sürede sırf hamasi kültür duygusu üzerine oturtulamazdı.

Otursa bile, başarısızlık gelecek dönemlerde kaçınılmazdır. İşte, işgalcilerin işgalini sürdürmek isteme gayretlerine feodalizmin, ses etmez oluşları, dış güçlerle iç egemenci güçlerin el ele kol kola çıkarlarını birleştiriyordu. Halkı harekete geçirebilmek için halkı, bu dinsel düzeyde ve toplumcu olmayan etnik ulusalcılık düzeyinde el atmalıydılar.

Halk iki vesile, asıl olmayan-bahane nedenler üzerinde hareket ettirmenin kutuplandırılması içine girdirildiler. Oyun bilinçliydi. Figüranlar role kapılmıştı. Bu menfaat ilişkileri, iç ve dış şer güçlerini, sosyal olgulaşıcıların ve yapay bahanelerin üzerinde, eylemsel katılımı birleştiriyordu.

Bizdeki bu iç isyanlar, tarihi şartların asli gelişmesini taşıyan, aktüel bir oluşma da değildiler. Geçmişten beri var olan gelen kimi iç isyanlar, baskı ve haksızlıkların, hukuksuzlukların, bir kısım sosyal izlerini elbette ki ve haklı olarak da taşıyor olacaklardır. Demek istemem şudur ki; kimi dem oluşmuş hukuksuzluklara, haksızlıklara ve yapılan zulme başkaldırıcı eylemler de vardır.

Ama bu isyanlar kendi üzerlerine, toplumsal nedenli, güncel gelişmeci dinamikleri almamışlardır. Yine bunun gibi toplumsal alanda yükümleşilen, sözleşilen, bir sahiplenişleri de, yoktur. Ve yine toplumsal otorite ortaya çıkarma türünden şartlarını taşıyan eylemleri de kendilerine ikame etmemişlerdir.

Bu türden kalkışmalar, toplumsal şifreli koordinatlar uyumsuzluğundan ötürü, hem başarısız olmak ve hepten adi bir ayaklanma olmaktan kurtulamazdı. Diğer gelişmeci nesnelci, toplumsal nesnel şartlarını, sağlayamamış bir milliyetçiliğiniz de, yerel ulusalcılığınızı da, bu türden isyanlar üzerine inşa ederek, muvaffak edemezsiniz.

İşte Sevgili Atatürk, bunun bilincinde idi. Bütün talepleri konjonktürel, var olan toplumsal yapı üzerine yeni toplumsal aktüel inşalar bina etmekte. Bunlar somut ortak paylaşılan elle tutulan istekler ve zorunlu oluşmalardı. Toplumcu devrimleri kendi tutumlaşmalarını, kendi hareketlerini, bunun için başarılı ve kalıcı yaptı. Bu toplumcu temel üzerinedir ki Gazi kendi eylemlerini; kitlelere, konjonktöre mal olacak sahiplenilir bir eksenleşme olacaktı, kılabilirdi. Diğer çapulcu isyanlarla kıyas bile edilemez.

Tarihin vassallık döneminden bu yana olan sürecinde, çok cılız gelişmiş olan Osmanlı feodal yapıları, fetihçi örgütlenmesi dışında, toplumsal devinme adın konjonktürel değildi. Sanayi toplumlarının aktüelliği konjonktüründe ve bilgi çağı döneminde, vassalci ilişki bağlarının hala sürüyor olması, bu tür Osmanlıdan kopacak ayrılıkçılığın en manidar kaostuk yanısıdır.

Bu yüzden feodalci gelenek görenek, etnik tertipli, inanç soslu isyanların da, toplumsal talebi bilmedikleri ve isyanların bu nedenle doğru dürüst toplumsal talepleri olmayan feodalci kalkışmaları da; hem başarısızdır, hem olumlanmazlar, hem de meşru değildirlir.

Sürecek

Bayram Kaya

Kurtuluş Savaşı Öncesi Esnası Ve Sonrası Duruma Kısa Bir Bakış 71

71]Osmanlı yapısının her alanda gerilemiş ve zorunlu bir insanlık dramları oluşturacak denli yanlış uygulamaların içinde olan, yanlarının olması da, kaçınılmazdır. İşte bu türden aksamaların üzerine nesnelci, toplumcu birikim ve planlamalarla otorite paylaşımlı inşalar konacak yerde, inanç ve duygu sömürülerine tutunacak, iç ve dış güçler tahrikli, kalkışmalı, galeyancı ve çapul katliamlarıdır.

Ana soruna el atmadan, köktenci yapı değişmelerine neden olmadan, mevcut yapıyı pekiştiren, koruyan bölgesel feodal egemenlik gayretli ve amaçlıdır. İç isyanların kendisi, böylesi temelsiz güya meşru duygusal mücadelelerle, kışkırtılma ve tahriklerle, kışkırtıcıların işbirlikleriyle, verildiğinden ötürüdür ki, hiçbir zaman başarılı olunamamış ve toplumsal barış da, sağlanamaz olmuştur.

Oysa o günlerin çağdaş toplumlari, geliştirdikleri toplumsal yaşamın hareketlerini, üretim-tüketim ilişkileşmesi etrafındaki sağlanışlarda, refahçı kümelenişlerle, eylemlerini ortaya koyuyordular. Söz gelimi, iç üretimlerini dışarıya karşı koruyan, dışarının tümünden açık pazarı olunmasına karşı toplumcu, milliyetçi himayecilikleri olan, anlayışlarıyla ulusalcıydılar. Milliyetçilikler ırk üzerine değil, ekonomik menfaatlerin korunması ve iç üretimin kendilerinin istihdamı ile dönüşmesi üzerine bir milliyetçilikti.

Bu yüzdendir ki kör milliyetçiliğin hem ekartesi için, hem grup tahrikleri olmaması için ileriye yönelik bir iç toplumsal sindirme dönemi olacak olan yeni federal ittifaklar ortaya çıkıyordu. Bu sindirme süreci kuramsal olaraktan ve uygulama olaraktan bir asimile olmayıp, bilinçlenen yurttaşın, güncel, evrensel değerler üretmesinin, yeni toplum bilinciydi.

İnsanlar 8 bin yıl önceden beri toplumu oluşturmaya başlamışlar. Ama hala toplum bilinci edinemeyip sosyolojik olan, etnik, inançsal, gelenekçi ayrışan yapılara tutkal gibi yapışmışlardı. Bunlar hem geri kalış nedeniniz oluyordu. Hem sömürülme nedeniniz oluyordu. Hem de toplum olamıyordunuz. Sadece öznel ve hamasi söylem duygulardan coşku ile tat alıyordunuz.

Oysa dış güçler güncel olana, dönüşerek ve eylemler ortaya koyarak girişiyorlardı. Bu türden gidişlerini; yeni ve güncel oluşma anlayışları içindeki toplumsal milliyetçilik, duygularıyla biçimliyordular. Ulus milliyetçiliği yerini evrensel olana dek, evrenselliğin şartları oluşana değin, toplumsal birliğe, bayrak yarışını bırakıyordu.

Oysa Anadolu'daki milliyetçi denecek! 1925 Şeyh Sayit ve 1930 Ağrı, 1937 Dersim isyanları, günlerin getirdiği toplumcu milliyetçi bilinçlenmelerden ve alt yapı donanımlarından tamamen yoksun bir kaşıma, ayaklandırılma plan ve uygulamasıdır. Çünkü bu tür duygucu milliyetçiliklerin, kupkuru bir milliyetçilik oluşlarından başka, hemen etraflarında oluşacakları bir şartlarını taşıyan bir toplumsal kültür ittifakı çekimlenişleri yoktur! Sözün gelişi, ne bir güncel üretim ilişkileri vardır. Ne bir güncel bir üretim teknolojileri, üretim birikimi, üretim donanımı ve yapılaşılır bilgi ve fizibilite ve üretim kültürleri, ne de bunların planlaması vardır. En önemlisi bu tür misyonu yüklenebilir, ne bir Anadolu halkı vardır.

Ne bile bir üretimlerini paylaşırma düşünceleri vardı! Ne bunları oluşturulmamış demenin kemali verimliliği vardı! Böylesi ortak değer paydaları oluşturulamamış olduğundan, toplumsal bağıntılı, üretim ve tüketim paylaşmaları isteği dahi ortada yoktur. Bunu oluşturacak bir tarihi süreç bilinci ve alt yapı meşrutluğu da, elan mevcut değildir! Üstelikte bir üretim aracı olan feodal topraklarını ağalardan alınıp, paylaşımını öngören rasyonel bir üretim aracı üzerindeki mülki bölüşürünü de öngörmezlerdi!

Böylesi bölüşücünü sağlayan proje odaklaşma nedenleri de ortada hiç yoktur! Böyle olunca da, iç isyanlar tam bir kaşıma tam bir cahilce, zamani değerler üzerinde olmayan, bu böyle olur kabili, sıradan; acı kin ve gözyaşını aşamamış, toplumsal dönüşümleri hedeflememiş acizliklerdir.

Oysa bu iç isyanların birçok kısır döngüleri vardır. İç isyanların hiç biri kendisi (toplumsalı) kaynaklı değildirler. Zorunlu bir üretim-tüketim bağıllıklaşmasının, bu tür toplumsal sağlayışlarını, karşılayabilmek için de, değildirler. Kendisini, bir düzey ve düzlem üretmesi olaraktan, dış sömürüye karşı savunacak durumda olamayışlarının mukavemetsizliği de bu durumların içinde açık açık vardır.

Hele hele sosyal yapılaşma olaraktan, sosyal müesses çağdaş kurumlardan tamamen bihabersiz oluşları vardır. Feodal töre baskılarına iyice alışmış, baskıların yokluğunda kendisini bir hiç gibi hisseden alışmalarından sıyrılamamanın çaresizliği vardır. Ekonomik bilinçlenme ve bunun ticari donanımından, ticari ve ekonomik korumalarından yoksundurlar. Ve bunların alt yapı oluşturmalarından olan toplumcu milliyetçi birikmeleri dahi, hiç yoktur. Bilgi grupları, hiç değildirler.

Bu tür ayrıntılar az ve görmezden gelinir gibi şeyler değildirler. İnşanın üzerine temelleneceği, nesnel, kültürel, güncel zorunluluklardır. Etnik olaraktan değil de, topluma değin yapısal kültürün içinde, toplumsal kültürün sosyal kültürünü çıkaramadığınız zaman;

Açıkçası bağımsız ve ittifakı, toplumsal yapılar kuramazsınız. Gazi bu kültürün temelini Osmanlıdan almıştı. Ama bu toplumsal kültür, ülke sathında homojen bir yayılma değildi. Ülkenin çok kesimi, daha 1600'lü yılların sosyalci, ekonomik kültürelci yaşamsal bölüştürmesinin ilişkisi içindeydiler! Toplum nasıl yaşıyorsa öyle düşünüyordu.

Olayların dinsel temelli olan, haksızlıklara karşın yaratılan eylemlerin, dramatik boyutlarını saymak da, beni aşar. Bunlar toplumsal oluşmanın değil sosyal kinleşmenin temelini oluştururlar. Dinsel kalkışmalar, toplumsal barışı ve toplumsal yapılaşmayı hiç bir zaman sağlayamazlar. Bunlar sosyal bilinçlendirilmenin tahrik olmasıyla, tefahurla (kusurla gaflet etmenin içinde) davranmaktadırlar. Yine bunlar (inançsal ve etnik tahrikler) kişilerin kendilerinin otokontrolcü olması gereken, ders çıkarılmalı öznel anlamalarıdır.

Yine dinsel sosyal ittifaklar kişilerin kendini yargılamasını, kişinin kendi içsel düşünmeleriyle kendini haklılaşmaya ya da haksızlaşmaya götüren öznel kontrol mekanizmasıdır. Ve yine bir otorite boyunduruğunda, sus pus olmanın ezilmesidirler. Bunlardan toplumsal bir akıl çıkarılmaz. Ancak toplumsal bir amaç, yâda kişisel her türden fitne, bela, amaç inanç üzerine söylenerek kişiler olumlu ya da olumsuz, pek kolaylıkla yönlendirilebilirler. Bu tarih boyunca böyle kullanılmıştır. Hala da berdevamdır.

Sürecek

Bayram Kaya

Kurtuluş Savaşı Öncesi Esnası Ve Sonrası Duruma Kısa Bir Bakış 72

72]Yine kişilerin bir dinsel anlamalarıyla, bir kendilerinden anlayışlı olan, içsel anlamaları vardır. Böylesi öznelci bir kişi, siyasi erkte veya her hangi bir sorumluluk mevki konumlu pozisyonda bulunma durumlarındadırlar. Kişilerin belki kendi zaaflarına çeki düzen vermelerinin, öznel mütalaaları içinde olmalarıdır bu. Bunları toplum bilinci yoksunluğu ve haksız uygulamaları var olan toplumsal belirsizliğin şiddete taşınmasını hayli körüklüyordu. Bu eğilimlerin kendi birliğini şiddetlendiriyordu.

Ancak iç isyanlar bu bağlamlarıyla, bu türden anlayışçı ve sistematik bakılışlı analiz edildiğinde, doğu isyanları çok manidar bulunur. Olaylar açık bir şekilde tahripli, tahzibçi (grupçu), takzifi (iftiraya varan) görülmektedirler. Otoriter yönetimlerin hiçte doğru, adil ve toplumsal olmayan uygulama nefretli bozukluklarını kastetmiyorum. Onlar tümünden bir aymazlık ve drama varan muktedirsizliklerdir.

Bu ayaklanmalar toplumsal olmaktan çok çok, sosyal şartlarını taşımaktadırlar. İsyânların, günün güncelliğinde ve bölgesel olan otonomcu oluşması vardır. Sosyal koşullarındaki aşiretçi ve sosyal töreci yapılaşmalarıyla, kabile yaşantılaşması vardır. Olaylar, zaman ve düzlem olarak, benzemeseler de, bu durum ile bölge, cahiliye dönemi, Arap kabile yaşantılaşmasındaki feodal yapıyı aşiretçi otonom oluşların, çöreklenmiş tüm çıkar çatışmaları benzerliğini ve paralellliğini taşıyor olmasının görülmesi vardır. Atatürkten sonra bu durumu tüm siyasetçiler kullanmışlardır.

Bu da aynı inanç kültürünün aynı tarz yapılanmasının, ayrı coğrafya yaşamlarını hala sanki birbirine benzetmiş gibidir. Kuşkusuz ki aynı değiller. Her iki yapının da zaman ve zeminleri çok farklıdır. Ama yinede günceldeki bir simülasyonu gibidir.

Her ikisi de, hem kendi bölgelerinin benzer siyasal sosyal kültür oluşumuyla benzerdirler. Ki bunlardaki paralellik karşılıklı kız alıp kız vermedi berdel anlayışıdır. Kirvelik anlayışıdır. Bunlar çok temel toplumcu olmayan, zaman zemin boyutunu aşmamış sosyal kültürlerdir. Süt hamilik gibi olan birçok kültürün hala sürüyor olmasıdır. Ve hem de cahiliye dönemi Araplarının aşiret yapısı ile şimdiki feodal ilişkiler aynı benzerlikle, farklı araçları tüketip kullanıyorlardı.

Cahiliye Arap feodalitesi, İslamcın ortaya koyduğu yeni ve birlikçi merkezi otoritenin ortaya çıkmasına karşı koyuşları nedeniyle bir gerici direnç içindedirler. Benzer anlayışlı feodal ilişkide çağdaş yapılaşmanın ve günümüzdeki sosyal oluşmanın uyanışına karşı dirençleşmedir. Şu ana kadar bunu başarmışlardır! Osmanlı'lar olaya asayiş yönünden bakarak buradaki feodallerle otonom güç paylaşımı yapmışlar ve düzeni sürdürmüşlerdir.

Günümüzde ise aynı gerekçenin yanına; kötü ve kirli politikalar, hem asayiş, hem deoy deposu olma yönü ile bu feodal ittifakı sürdürmüşlerdir. Böylesi sorun öteleme, benden sonrası tufandır mantıklı, devlet adamı olamama kısırlıkları; pansuman tedavilerle işi geçiştirmişlerdir. İhanet, siyasetlerin içinde çıkmıştır. Kendi yurttaşlarımızın acısına, ızdırabına, gözyaşına, refahına, eğitimine yeterince çare olmamışlardır.

Bu feodalizm açısından bir başarıdır! Anlayışın her ikisi de(gerek asayiş sorunu görme ve gerek oy deposu olarak görme siyaset ve politikalar devlet adamlığı yıkıcılığı), bu dirençleşmesini, sosyal etnik kültürler ve dini inançlar üzerinde çatışmaya götürürler. Her ikisi de (hem merkezi otorite, hem görünmez feodal otonomluk ki bu merkezi siyasetlerin en büyük ihanet suçudur!) tarihsel süreçte, dini yapılaşmaları öne alıpla, dini asal ve esas eksen kılmak, istemektedirler!

Oysa cahiliye döneminde ilerici dini oluşmalar henüz toplumsal bir yasal olmanın işlevini görüyorlardı! Ama bu gün dini otorite toplum yapısından çıkarılmıştır. İnançlar halk yapıda sürmektedirler. Sosyal ayaklanmanın aracıdır.

Lakin feodal bölgede dini (geleneksel-yazılı olmayan) otorite, toplum (devlet) otoritesinin önündedir. Feodalizm, demokratik olmayan iki otoriter gücü de (merkezi gücü ve sosyal dini gücü) hala keyfine göre kullanmaktadır. Töre cinayetlerin çözümünde, ensest ilişkilerin hallinde, pedofilice vakalarda ve toplu tecavüzlerde, feodal otoritenin inançsal gelenekçi işleyişi hep devlet otoritesinden öncedir. Ağa, şıh yapısı içinde ve kendi aralarında olanca hızla bu gücü kullanmaktadırlar.

Cahiliye dönemindeki, eski aşiretler ilişkisine göre, yeni gelişen İslamcı Arap direnci, bir ilerici yan taşırken, daha güncel ve daha çağdaş ve daha toplumcudur. Çünkü Arap'ın yeni ilkelerle oluşturduğu eskiye olan direnci, sosyal direnci arttıkça, bir süre sonra dini, sosyal yapıya oturttukça, toplumsal yapılarını iki temel yapıya otorttular.

Birisiyle (dinle) sosyal yapılarının, diğeri olan gerçeklikten de 'merkezi otoritelerini' ortaya çıkarmanın zorunluluğuna yöneldiler. Bu inanılmaz, çok büyük bir adımın, devleşmesiydi. Bilinçlenmeydi, Arap ve insanlık tarihini o anki koşullarında, olumlu geliştirmesi idi. Meşruiyetliğin iki kaynağı bir arada zaman düzlemi içinde kullanılabilmişti.

Oysa bizdeki feodal isyan dirençleri, yeni bir bilinçlenme değildirler. Bir merkezi ittifakı otorite ortaya çıkarmanın da bilinci değildirler. Hem de gerici çağ dışıdır. Hem de bölgedeki egemenci yapının sürmesine razılıkla boyun eğişirler. Hem de egemenlerin merkezi otorite ile olan her hangi bir sürtüşmeleri karşısında, halkı merkezi otoriteye karşı galeyana getirdikleri bir sihirli değneğin kullanılmasıdır. Ve dinsel motifli ayaklanmanın hiçbir toplumcu, nesnel dayanakları yoktur.

Tamamen gerici istemler üzerine oturmuştur. Söz gelimi bölgeler arası dengesiz gelişmişlikler üzerine oturan isyanlar olsalardı, çok haklı ve makul ve başarılı görülecektir. Özel kısmı hukuksuzluklar nedeniyle, asayişsizlikler nedeniyle, can mal güvenliği olmaması gibi daha toplumsal, daha yaşamcı, toplumsal taleplerle ittifaklar karşılanır olsa idi, durum daha da anlaşılır ve toplumsal duyarlılığa hitap eder bir sorunsal olurdu.

Sürecek

Bayram Kaya

Kurtuluş Savaşı Öncesi Esnası Ve Sonrası Duruma Kısa Bir Bakış 73

73]Üstelik de bu isyanların bırakın toplumsal nesnel nedenlerini, bir merkezi otorite kurma anlayışları da şöyle dursun; merkezi otoriteyi de yıkıcıydılar. Din eksenli ve sosyal heyecanlı, bir kaşıma fiilidirler. Bu müzelik var oluştu. Bu fosil eylemler dizgesi hem mekezi otoritenin büyük zaafıdır, hem de eylemlerin kendisinin zaafidirler. Ayağını, toplumsal olmayan, artık demode olmuş, birey dünyasının alanı olan çekimleyicinin üzerine, basmıştlar.

Hâlbuki coğrafyanın kendi içindeki feodal egemenleri, bin yıldır; merkezi otoritelerle, kendi bölgelerini otonomcu bir yönetme ile, durumu paylaşmışlar gibi görünmektedir! Böyle olunca da, hem geçmişten gelen kısmi otonomluklarıyla ve hem de imparatorluğun bir ahalisi olmaları sıfatıyla, merkezi otoritenin bir unsurudurlar.

Böyle olunca, bu isyanlar bölgelerinde bir merkezi otorite çıkarıcı bir plânlaşma siyaseti de değildirler. Kendi bölge egemenleri, egemenliğinde; İstanbul merkezli, merkezi otoriteleri vardır. Lakin merkezi otorite, işgali himaye eder görünümüldür. Özgürlüğün felsefesi nedeniyle, Ankara'da yeni oluşan, ikinci bir merkezi otorite vardır.

Yeni otorite hem kutup değiştirmiş hem de eksen değiştirmiş ve işgale karşı bir dirençleşmedirler. Ama aynı zamanda da, Ankara'nın otoritesi eski otoriteye karşıdır. Yurdun merkezi otoriteyi her yerinde sağlamak istemektedir! Oysaki isyan bölgeleri de, bu yeni oluşturulan otoritenin etkin bir parçasıdır. Ne var ki Ankara, İstanbul merkezli, otoriter iki kutuplu oluşmanın şaşkınlığı, işgalcilerce kullanılacaktır.

Bu nakız (bozma) otonom otorite; anadolu kurtuluşu bulmuş olacakken sorun olup İstanbul'un zayıflamış genel otoritesine karşı, işgalcilere destek verir olmakla kalmayacak, yeni kurulan tekilci Cumhuriyet otoritesine karşı da, emperyalist güçlerle ve eski İstanbul otoriter güçleriyle beraber olma menfaat kışkırtılmalarını başlatacak idiler.

Bu nedenle bu isyanlar, cenin otoritenin boğulmasına ilişkin, gerici bir ayaklanmadırlar. Bu isyanlar dıştan öyle tarif edilirken, içte, isyanın dayanakları sırf sosyal, sırf etnik, sırf inanç tanımlamalı bir kalkışmadır. Bunların hiç biri toplum tanımlı bir haklılık ve meşrulaşma değildir. Demokratik taleptirler.

Ve bu tür iç isyanlar dışarıdaki emperyalistlerin propagandası ile de uluslar arası yapılmak istenmektedir. Temeli toplumsal olmayan yapay hukuksuzluklar üzerine inşadır. Bu tür yapay, ya da kimi kes haklı kısmi hukuksuzluğa karşı oluşan dirençler, Dünya'nın hiçbir yerinde, ayrılıkçı dirençlerin zemini olamamıştır. Söz gelimi ABD'deki göçmenlere ve zencilere uygulanan hukuksuzluklar, ABD'de ayrılıkçı isyanlara, ihanetlere, dönüşmemiştir. Ve böylesi bir direnç de, sırf bu temelle de, yaşam bulamamıştır.

Bu isyanlar bir gerici ve asi ayaklanması olmaktan öteye gidemez. Arap cahiliye dönemindeki Medine gibi yerlerdeki feodal aşiret ayaklanmaları, vassaliteyi ortaya çıkardıklarından ötürü, bu ayaklanmalar köleci düzene ve köleci ilişkilere karşı yapılmıştır. Bu yüzden bir yeni oluşmacılıklarıyla toparlayıcı ve yapısalıcıdır.

Yine bu nedenle cahiliye dönemi feodal aşiretler birleşmesi çok çok ilerici, devrimci ve bir merkezi otoriteli yapı ortaya çıkarır olmakla da, tarihsel öneme sahiptir. Oysa anılan bu iç isyanları, feodal düzenden, bir sanayi toplumuna geçişin isyan özelliğini taşısa idi tarihselliği, haklılığı, kalıcılığı tescil edilirdi.

Böylesi bir güncel, toplumsal talepli dirençleşmenin meşruiyetliğini taşıyamaz olmakla, hiç güncel değildirler. Hem de, sanayi toplumuna geçer olmanın bir üretim ve tüketim paylaşımının taleplisi olmamakla da tamamen gerici ve kaçınılmalı isyandırlar. Kaba bir sosyal istemli gericiliktir.

Bizdeki inanç zeminli, gelenekçi olan, feodal, aşiretçi olan ayaklanmalar; daima sosyal bölücüdürler. Kabileci çıkar hesapların sağlanmasına yönelik; her biri, kendi merkezli otoritesini sağlama amacına yöneliktirler.

Bu eğilimlerinin üzerine dış desteklerin virus bulaşması yapılır. Böylece ivdirmeli ve dış destek kışkırtmalı idiler. Kimi kes ihmal olan yumuşak karınların, asıl neden gibi gösterilmesidir. Ve içte, ahaliyi inançlar üzerinde dirençli kılışlarla, yeni merkezi otoriteyi sarsmaya matuf sosyal gericiliktirler. Bu direnişler, insanlığın sosyal toplum olamazdan önceki, en eski meşrulaşma duyguları olan ve kendi güncel zemin ve zamanlarındaki inanç eksenli devinmeleri özektir.

İnsanların nesnelliği tam bilemez oluşlarından ötürü, bilimsel olmayan ama insanlar üzerinde bilimsel işlevli kılınan, sanal eksenleşilmelidir. İsyanların inançsal zemin üzerindeki sürtüşmeleriyle şekillenir olmaları, 300 sene öncesiyle pek bir benzeşirdirler. Bu nedenle bu tür isyanlar daima çağ dışı olma özelliği taşır. Bu isyanlar hiçbir toplumsal işlev potansiyelini de elinde taşıyamaz olaraktan görünmektedirler.

Kurtuluş savaşı ittifakının ortaya çıkarılmasında ve meydan savaşlarında insanüstülüğün çabasını ortaya koyan kadro heyet, bu ulusun yüz akıdır. Cephe savaşı muzafferleri olan bu kişiler, aynı başarıyı siyaset alanındaki paylaşımcı uygulamalarının içinde gösteremeyeceklerdi. Bu da bilmedikleri bir alanda yüzer, bilmedikleri bir belirimde meydan alır olmalarının en büyük yanlışı idi. Aslında belkide bunu da onalardan beklemek, haksızlık olurdu.

Sürecek

Bayram Kaya

Kurtuluş Savaşı Öncesi Esnası Ve Sonrası Durumlara Kısa Bir Bakış 100

100]Aslında dinsel otoriteci tema iki bakımdan gerekli idi. Bir ümmetçi yapılanma içinde gelen yapının, duyup anlayacağı en temel harekete geçirici sembolizmdi bu. Bir durum karşısında birden ortak amaçlı birlikler oluştururdu. İkinci neden de, haldeki toplumsal otorite, teokratik yönetimli yapısı nedeniyle; bir toplumsal otoriteden bir de inançsal (şariatçı) otoriteden, yani; iki ayrı otoriteden oluşuyordu. Biri dini otorite, diğeri de günlük somut olan deneyimsel nesnel otorite idi. Bu yüzden halka dini teme üzerinde seslenilmesi bir zorunluluktu. Gazi hazretleri, Rauf Orbay, Rafet Bele, Raif Dinç gibi birçok isimler bu bilinç ve bu gayretin içinde idiler.

Bu ve buna benzer birçok öncelikle, yerel kurtuluşları öne alan ve sonra da, aşama aşama mümkün oldukça genel kurtuluşları sağlamayı amaçlayan bu dernekler, Müdafaayı Hukuk derneği adı altında birleştirildiler. Böylece direnişçi, nokta örgütlenmeleri bir üst çatı koordinesinde hukuki, meşruiyetçe zeminleri sağlanmıştı.

Artık bu üst yapı, en küçük birimlere değin bir ağ bağı ilen iletişim örgütlenme idi. Bunların temel felsefesini, Gazi ortaya koyacaktı: 'hattı müdafaaya yoktur, satı müdafaaya vardır, o satı ki tüm vatandır' diyerekten çekim alanını ortaya koyacaktı. Özel amaçlı direnç eşilmeleri, genel amaçlı dirençlere dönüştürdü. Geleceğin plânını bir çırpıda ortaya koyup, bu örgüt; umutsuzluğun umudu yapılmıştı.

Burada önemli olan Müdafaayı hukuk örgütü ile yapılanların meşruiyetiyle savunulur olmasıdır. Yapılacakların meşru ve hukuki olmasının öngörülüyor olması; çok belli bir dikkat çekiciliktir.

Bu örgütün adı, o günün genel çoğunluğunun arzusu ve ufku dahilinde olan, çoğunluğun eğilimlerine çok uygun olan; 'hilafeti sultaniye' de olabilirdi. Bu isim o günün genel anlayış ve konjonktürüne çok çok uygundu. Hâlbuki böyle bir isim koyulmamakla şerri hükümlerinde ilgasını ön gören bir duruşun belirtisi idi. Böylelikle, alıntılama da olsa, Müdafaayı Hukuk örgütünün zımnı amacı içinde, laik hukuk yasalara yönelineceğinin şifrelenmesiydi. Belki de o günkü günün tartışmalarının bir bilinç koyuşu idi. Ufuktaki belirlemenin şekli şemalı, kurucu kadrolara herkese anlayabildikleri ve anlayamadıkları kadarla telkin ediliyor da olmalıydı. Çünkü ad konusu çok hareketli ve çok hararetli tartışılmıştı.

Bir İslami şura toplansa ve toplantı sonunda, adını demokrasi şurası koysa. Buradan ne çıkarırsınız? Artık bu şuranın kararlarının İslami olmaktan çok insani olacağını zımnen de olsa çıkarmaz mısınız?

Kendi konjonktür selliğini baş edemeyenler, ancak Atatürkleri teşhis etmekle meşguldüler! Ve bu insanlar, ancak kendi işini başaramayınca, böyle boş sözü ortaya koyarlar. Bunu da kendi çaplarında başardılar da! Durumdan vazife ile iş edindiler! Oysa zaman, iyi de olsa, kötü de olsa geriye doğru işleyemezdi.

Birde benim kendi kişisel pratik deneyimim şudur: İnsan bilmediğinin körü körüne düşmanı olmakta. Çünkü bilen insan, o karşı olduğu tutumun tezini ve söylemini ele alıp, karşı tez ve sentezleri, ortaya koyardı. Değilse hemen, anlayıp dinlemeden; 'efendim oralarda dinsiz, imansız yetişiyor' lafına önyargısına inanıp, bayrak elde yürünmezdi. Üstelik buralar güncel eğitim kurumlarıydı. Din iman işleri için kurulmamıştı. Din iman eğitimi işi, bin yılların oturması ile cami ve külliyesi dâhiliyesindeydi

Bu kıyası kitlelerin akıl ettiği pek söylenemezdi. Eğer yaygaracı tahrikçiler

söylemlerinde samimilerse ve halkın da aydınlanmasını isti yordularsa; Kapattıkları köy enstitülerinin karşılığında da, daha iyisini ve daha hayırlısı ne ise, o seçkiyi ortaya koymazlar mıydı? Nitekim konacaktı da. Güncel olmayan, bin beş yüz yıldır bu ülkede var olanın yeniden ihyası idi: Kuran kursları ve imam hatipler. Ve de ilahiyat fakülteleri ve İslam enstitüleri idi! Hâlbuki bunlar yüzyıllardır yapı içinde sürüp gelen, hiçbir toplumsal dinamikleri olmayan, halk gelenek görenekçileri içinde, üretime dek faydası bulunmayan yapılarıdır.

Bunların neresi yeni idi? Bunların neresi değişen dünya çehresindeki değişmeye, düzgünce bir okuma ile verilen cevaptı? Bunların ikamesi ile nasıl bir karizma ve liderlik ortaya çıkarılabildi? Bunlar zaten yüzyıllardır var olup gelen sıradan halkın etnik yapısından kaynaklı ve halkı murakabe eden süreçlerdi.

Kitapları suçlu göstererek yasaklayan değerli politikacının da, ben; o kitapları okuduğumu, o kitapların içeriğini bildiğimi, hiç mi hiç, sanmıyorum. Çünkü yasak olacak kitapların (ki kitapta yasak olmamalı, yanlışın kendisi, elenirdi) içeriğine ilişkin, bir tek sözü örnek gösterip eleştirmemiştir. Kitaplara ve içeriğine ilişkin, en ufak bir bilgi ve cümle söyleyememiştir.

Söyleyemez de. Nedeni basit, gerici güçlerin, feodal ilişkilerin destek işbirliğini üzerine alan kişiler, aydınlanmaya mutlaka karşı olurlardı. Amaç halk uyandırılmasındı ki kurulu çıkar ilişkileri demi devranını devam ettirsindi. Bu kitaplara karşı oluş değil, işiğe, akıl koyuşa, aydınlanmaya, uyanmaya ülkenin geleceğine ve bekasına karşı oluşturu. Doğudaki yurttaşlarımız feodalizm ve şeyh, şih tekke, tarikat cemaat zaptı raptı altında diyerekten; sağdan sola, tüm partilerimiz; kendilerine tulum çıkaran oy deposu oluşun, taraftar aşiretlerini yaratmadılar mı?

Şimdi de, bunun ceremesini tüm ülke çekiyordu! İşte Atatürk olucu liderler, 'çok partili hayata' da geçseler, 'yeter söz milletindir' de deseler, 'büyük Türkiye' de deseler, 'serbest ekonomi'de deseler tümü kendi kısır anlayışları doğrultusunda yapılanlarla bir değişimin aldatılması oluyordu. 70 yıldır oynana komedi budur.

Demokrasiyi böyle anlamış, böyle uygulanmasına ses etmemişler, aksine bu gidişten yararlanmışlardır. Bunun pratikte belirmesi, dolandırarak 'yasak yayınlar', 'kökü dışarıda düşünceler' denişlerle kitap üstünde tecelli ediyordu. 12 Eylülün en büyük yanlışlarından (zulümlerinden) birisi de bu kitap yasakçılığı idi. 12 Eylül bu yasağın, sadık bir takipçisi olacaktı.

Sürecek

Bayram Kaya

Kurtuluş Savaşı Öncesi Esnası Ve Sonrası Durumlara Kısa Bir Bakış 101

101]Ve bu tür insanlar, egemen güçlere, sırf yaranmak için bilmediğini düşman gösterip, korku yarattılar. Ama her nasılsa, bunlar Atatürk olacakları denen insanlardırlar! Atatürk çeviri yaptırıyordu, 'Atatürkçü Kenan!' diye bağırılan insan kitap yasaklıyordu. Bu halkın hafızası da hayli garipti! Halk Atatürkçülükle payeleri hazırlıyordu. Sanki Atatürk; Atatürk oluşunu bu tür gerici ve yobazlıklarla kazanmıştı!

Oysa Atatürk'e, aydınlanmacı çalışmaların bir yönlendiricisi ve bu alanda çevirilere destek vericisi oluşuna izafedendir ki, Jan Mesliyer'in 'Sağduyu' isimli kitabının, Türkçeye uyarlanışında, Gazi'nin bu tür desteklerine izafeten bir jest olarak 'Reisicumhur Gazi Mustafa Kemal Hazretlerine İthaf olunur' denilerekten, bir çeviri örneği, takdim edilecekti. Tabi okumada izi olmayanların bilgiden yan yüzü olmuyordu.

Atatürk kişi olarak okuyan, bilen ve bilinç olmasıyla gelecek olabilen bir ufuk insan liderdi. Siz hem Atatürk'ün yanında olun; Atatürk'ün plânları ve reel uygulamalarına tanık olun ve Atatürk'ün liderlik özelliği ile ileriye akışlı katalizlerince yeteneği ile kendi potansiyelinizi ortaya koyabileceğiniz zenginliğe sahip olun; hem de: 'Bunlar da Atatürk Olurlardınız havasına girip, Atatürk'ün çağdaş adımlarını geriletin! Atatürk'ün açtığını kapatın, kapattığını açın. Hem de kitap yasaklatın. Böylesi anlayışlara aşk olsun denebilir! Hâlbuki bu çok basit kıyastan, bir etkin taraf, bir pasif taraf gibi devasa sonuç çıkmaktadır.

Şimdi de, lider olmanın, genel ve evrensel ilkelerini analizle, bu değerli şahsiyetlerin böyle bir özellik taşıyıp taşımadıklarını, belirtmeğe gayret edeyim. Lider özelliği, kişilerin kendi yetenekliliği kendisi ile bire bir elinde olmayan, bir iç ve dış durumların, ortama denk düşen, girişmesi ile ortaya çıkarlar. Ancak bir süreç içinde, ortaya konularak biriktirilen eylemlerin ileri olgulaşmalarıyla belirirler. Olgular ileri olan iç devinmelerle uyuşursa, etkin özne (lider) ileri süreçlerin, dinamikleri arasında kendiliğinden vardır. Bu balığın bilmemesi durumunda halukun var olmasıdır. Ve akraba, yandaş, taallukat desteğiyle ve taallukat pohpohlaması yerine, toplumsal ortak yarardaki süzgeç işlevler sonunda belirirler.

İnsanları önemli ve değerli kılan özelliklerden birisi de, o insanın pratikliğinin yanı sıra da, ortaya ileri süreçleri değin ufuk ve projeler koyabilmesidir. Liderleri lider yapan, lideri ortaya çıkartan özellikleri şöyle sıralayabiliriz. 1- İç ve dış şartların uygunluğu: Bunu iyi kavramak için örneklemek lazımdır.

Örneğin, Galile'yi Galile yapan, kendi içsel yaratılış yeteneği (iç nedeni-karakteri-doğacı) ile bu yeteneklerine uygun düşen, edindiği bilgi ve donanımların aktifleşmesini sağlayan, sosyal çevresi (dış nedeni) olan iki ortamının girişmesidir. İşte bu kendi içsel yeteneği olanla, dıştaki sosyal ve toplumsal ortamın koşulları giriştiğinde Galile'nin yeteneği ortaya çıkacaktır. İç ve dış ortamın girişen denk düşmeleri Galile'yi Galileo yapmıştır. Söz gelimi, Galile'de bilinmezlerle ve bilinmişlerin de aksi oluşlarına değin bir öğrenme ve merak eğilimi vardır. Galile'nin de sosyal çevresinde bu eğilimlerine denk düşen bu eğilimlerini tetikleyecek bir bilgi birikimi, deney nesnelere ve tartışma ortamı vardır.

Galile, Mozart, Einstein, Carl Sagan gibi değerlerin olanaklarına, şartlarına doğan, denk düşen, herkes de, bunlar gibi bir yetenek olamazdı. Çünkü herkes bu tür gelişmelere eğimli aynı iç yatkınlıklara sahip değildirler. İç yatkınlıkları, benzeşir olabileceği gibi çok farklı zengin doğaçlara sahiptir. Eğer Einstein uygun çevrede değil de Kenya'da doğmuş olsa idi, kendi iç şartlarını taşıyacaktı, ama dış şartları, dışın sosyal ve toplumsal maddi dış olanaklarını hiç

bulamayacağı için Einstein olamayacaktı. Uzağa gerek yok, Einstein o günün süreninde olan Osmanlı'sında doğmuş olsaydı da Einstein olamazdı. Bile, Belki de çok iyi bir Osmanlı 'hacısı' olurdu!

Bunu niye anlattım. Bu bilimsel ve evrensel bir gerçeklik ve ilkedir. Hani denir ya: 'efendim Atatürk olmasa idi başka Atatürkler çıkardı! '. Efendim, eğer Atatürk'ün şartlarını bulan herkes Atatürk olsa idi, Einstein'ın olanaklarını bulan herkes de, Einstein olurdu. Stefan Hawking'in şartlarını bulan, Stefan Hawking, ya da Doktor Bernard olması gerekli olmalıydı değil mi? Biçimsel mantığa göre olurdu. Ama her nasılsa olmuyordu işte! Ancak analitik, diyalektik, gerçekçi ve bireşim sel mantığa göre şimdilik durum bu.

Sevgili Atatürk'te, kendi iç yatkınlıklarına denk düşmeyecek, bir Çanakkale savaşı, bir Kurtuluş Savaşı, ortamın şartlarında da, bulunmasaydı, bir kurucu önder olarak, asla kendini gösteremezdi. Başarılı, takdirname ve ödülleri hak eden bir Osmanlı zabitanı olmaktan öteye geçemezdi, herhalde.

Bu yüzden, hep: 'başka Atatürkler olurdu' dediğimiz değerli insanlar ve ön yargılarımız; toplu durum ortamının şartlarında ve zamanın içinde, rutin rollerini oynadılar. Rutin roller de pek pek lider çıkmaz. Bunun için bu kıymetli kişiler süreç içinde lider olma anlamında elimine (elendiler) oldular. Dış şartları gereği gibi okuyup, gereği gibi cevap oluşturacak liderlik çapında insanlar, ne yazık ki değildiler. Zaten bu saygın ve değerli şahsiyetlerin böyle lider olmak gibi bir zorunlulukları da yoktur. Ama ham insanların ortaya attıkları saçmalıkları da açık etmek gerekiyordu. Bunun için konunun üzerinde durulmaktadır. İnsanlar da, bilgi olanın yerine saçma olana, çok daha kolay inanmaktadırlar.

Bu zamanı ile gayet zahmetli ve zor olan bir görevin, yararlılığını göstermiş olmalarından ve şimdi bir önemli makamda da sıradan biri oluşun yöneten insan 'bencilliği' kompleksidir. Bu açık ve netti. Ama bunlar kendi alanlarında, dâhiyane ufuk koyan, başarılı insandırlar. Lider özelliklerinin olamayışı, ne bir suç, ne de başarısızlık değildir. Bunlar çok başarılı olan ve başarıları da, alan sınırlıkla olan, yöneticidirler.

Bir liderin doğabilmesi için, iç yatkınlıklarıyla konjonktürel ortamların içinde bulunan kişiler, bu konjonktürel duruma da sorunlara, genelde ve kapsayıcı cevaplar oluşturan eylem adamı olmalıdırlar. Kişilerin iç eğilimleri, dış çevrenin girişmeleri içinde seçme ayıklama yöntemi ile elenerek belirlenirler. 1. Olaraktan yaratılışınızın dış ortam girişmelerine uygunca denk düşmesi vardır. Ve doğal çevrenin, sosyal çevrenin ve toplumsal çevrenin seçim kuralı buralarda etkilidirler. 2. Olaraktan da, bu tür lider oluşların belirmesinde, halkın hiçbir dahli yoktur. Halk nasılsa deliyi de veliyi de alkışlar.

Sürecek

Bayram Kaya

Kurtuluş Savaşı Öncesi Esnası Ve Sonrası Durumlara Kısa Bir Bakış 102

102]Ve liderci olmalar, halkın seçimlerde, yöneticilerini seçmelerine hiç benzemez. Lider vasıflı insan belki her zaman vardır. Ama olağan üstü sosyal ve toplumsal koşullar her zaman yokturlar. Liderler olağan üstü koşulların, muktedirliğidirler. Halkın seçme ve seçilme yetkilendirmesinde gerçeklikler kriterinden çok, öznelliklerin ve duyguların etkisi büyüktür. Takım tutar gibi halkın taraflı olan kayırmaları vardır.

Siyasetçiler nerede ise yüzde beş yüz boş vaatçidirler! Halk da bu vaatlerde umut arar. Halkın seçmen olma görevi sırasında ikna edilmesi çalışmalarını istismara açıktır. Oysa Lider, kimi istismardan olasılıkla nefret eder olabilecektir. Siyasetin, dolayısı ile yöneten kadroların finansmanını, halk değil, egemen çevreler yapar. Bu da liderin seçimle gelir olmasına şans tanımayan bir tıkaçtır. Yine de buradan hiçbir şekilde lider çıkmaz anlamı çıkarılmamalıdır.

Lider olurdu denilenlerden hiç biri, önder oluşma süreçlerinin içinde de gerektiği gibi yokturlar. Hatta öyle ki, asıl liderci karakterlerde de, halk teveccühü için dalkavukluğa yönelmeleri de yoktur. Bu yüzdendir ki, onca lider çıkaracak koşullara rağmen, Atatürk'ten sonraki şartlar içinde, hiçbir lider çıkamamıştır. Çıkacaksa da, halkın seçmen olarak yetkilene seçerliliği ile siyasi partiler yasasındaki itaatli yapıların daha baştan öznel ayıklama engeli ile bu olanağı da önceden engellemişlerdir.

Burada halkın seçememe gibi bir kusurcu algılanması ortaya çıkmakta. Kesinlikle tam öyle değildir. Halk böylesi bir şaşırtılmayla ve böylesine bir sonuca yönettirmelerinin kararı, halka aldırılmaktadır. Bu tür hilelerle, seçilen kişilerin, seçilir eşmeleri, halk eli ile oluyormuş gibi düzenlenir.

Kusur aynada değil, yansır olanda, aynada yansımak isteyen objede. Yani kusur kendisini halka, o şekilde tanıtip o şekil biçimle yansıtılanlardadır. Hâlbuki lider olabilir kişiler, daha parti kadrolarında tıraşlanmaktadırlar. Siyasetin finansmanlarınca tıraşlanmaktadırlar. Seçmenin sadakalık duygularıyla tıraşlanmaktadırlar, Seçmenin topluma ve siyasete, dinsel eğilimlerle bakar olması ile lider karakterler tıraşlanmaktadırlar.

Yine 1402'lik gibi olağan dışı zamanların yasalarıyla, anti demokratik parti tüzükleriyle, kişilerin aktiflikten men edilmişleriyle, her tür yetenekler buhar edilir. Bunların halk tarafından seçilmesine, olanak hazırlayan seçim günlerine gelindiğinde, anti demokratik parti tüzükleriyle roller dağıtılmış, oyun oynanmış olur. Seçmenin seçeceği pek bir şey yoktur. Çevre sunumu olan, çevre arzları içinde, çoktan keyfi olan ayıklanmalar yapılmıştır. Daha baştan, daha başlangıçtan lider olabileceklere, engel olunmaktadır. Lider gibi öngörü yapanlara ise, daha baştan, soluğunu, yurt dışında, aldırıyorlardı.

Ki asıl lider olamayacak kişiler, iç ve dış çevre işbirlikçilikleri eliyle, bu pasif kişilerin seçilmesi hileleri halka dayatılıyordu. Böylece genel yararın amacına uygun, seçilebilir olacak başarılı insanlar eleniyor, daha baştan; demokratik bir yarışmanın önü tıkanıyordu. Parti başkanına itaatlere ve dalkavukluğa pirim verilip, bu tür pespayeliklerin yarışması yaptırılıyordu. Halk da, has bel kader; mevcutlar içinde seçim yapıyordu. Bu başarılı olabilecek kişilerin seçilemeyişlerinin temel nedenlerden birisidir.

Liderin ortaya çıkışının ön şartlarından biri nesnel; sosyal objektifliklerse ikincisi yukarıda belirtilenler gibi olan genel geçer evrensel yasalar idi. Yani, iç ve dış şartların denk düşer ligi idi. İç ve dış şartların buluşması; ya da kişiler iç yetileriyle, çevreye değin dış şartların uygunluğudur. Bunlar bir ülkede ne kadar sağlanırsa, doğal ve sosyal seçim o kadar başarılı olabilecektir. Siyasetlerin sık sık tıkanmasının engeli aşılmış

politik gidişin önü açılmış olacaktır.

Değerli Gazi Hazretleri, yetenek olarak kendi iç şartları ile doğal ırasını taşımakta idi. Konjonktürün dış şartından biri, ülkenin işgal edilmiş olmasıydı. İkincisi de ülkenin ekonomik olarak gerilikler içinde olması ve dinsel cemaatler görünümüyle toplumsal gereklerini, tam sağlayamıyor olmasıydı. Yani sosyolojik yapı ya da halk sal var bulunuş, toplumsal var oluşun çok önünde ve toplumsal var oluşun üzerinde bir gerilikti. Toplumsal değişme ve dönüşme ihtiyacının, ülkede çoktan bir zaruret olarak belirmiş olmasıydı. Yine ülkenin gerici kültürler içinde, güncel kültürünü yaratamamış olmasıydı.

Çökmüş olan Anadolu toplum kültürünün, şiddetle ve acilen; güncel olarak aydınlanılmaya ihtiyacının olmasıydı. Tüm bu dış şartlar, var olabilen öznel ve nesnel iç şartları etkin edilecek, girişmelerdi. Bu belirlemeler yanında bir de, 'önemli ve değerli' gibi bir takım kavramlarının anlamlarına da, dikkatleri çekmek, sanırım daha bir hatırlatıcı gereklidir.

Bir insana değin toplumsal makamı, toplumsal statüsü önemlidir. Ama kişinin kendi, donanım ve yapısı bu önemli statüye pek uygun düşmeyebiliyor. O, önemliliğe göre kişi değersiz bir yetenek kalabiliyor olabilir. Bazı insanlar vardır ki değerlidir. Ama önemsiz bir yerde önemsiz bir toplumsal makamdadırlar. Oysaki Sevgili Gazi ile ülkemiz; önemli bir yerini, değerli bir insanla, buluşturmuştu.

Gazi, konumu ile ve konumunun sorumluluğu ile ekonomik ve aydınlanma savaşının öncülüğünü başlatmıştı. Aydınlanma savaşından birisi kutsal kitabımızın Türkçeye çevirilişi idi. Bir diğeri; Köy enstitüleri idi. Bir başkası, batı klasiklerinin dilimize çevrilmesi idi. Diğer biri, hiç okuması yazması olmayan geniş kitlelere, okuma yazma seferberliklerinin başlattırmasıdır.

Köylerdeki oturma odalarında, kahvehanelerde, özel 'okuma odaları açılması 'günün akışı içine kondu. Kişilere, beceri formları kazandırması için ve kişileri eğitim amaçlı, kişileri kazanıcı işlevler donanımlı, kişilere sorumluluk üstlendiren olan halk evleri girişmeleri de, ortaya konan devrimlerin korunması amacına hizmet ediyordu.

Sanat çalışmaları ile halkın ufku oluşuyordu. Siz pratik bir insan olursunuz. Bir görevi hakkı ile ve başarıyla yapabilirsiniz. O işi yapmada kimse sizin elinize su dökemeyebilir. Ama bu, sizin lider vasıflı olmanızı ortaya koyamazdı. Tıpkı çok iyi bir problem çözer liginizin sizde, matematik profesörlüğünü sağlar olmaması gibidir.

Şüphesiz profesörlükte iyi problem çöz erlik, vardır. Ama iyi problem çözme profesörlüğün yeterli ve tüm gerekli şartı değildir. Liderlik çok şümüllü bir kavramdır. Zaten liderliği başaramayan bu pratik yapıları insanlarımız, kendi yetenekleri dışında, kısır görüşlülükler idiler. Bu onların somutu olan ve reel durumu idi.

Sürecek

Bayram Kaya

Kurtuluş Savaşı Öncesi Esnası Ve Sonrası Durumlara Kısa Bir Bakış 103

103]Ve bu saygın kişilerin bu som gerçeklikleri nedeniyledir ki, devrim koşulları, ortam işleklik sürekliliği; bunların, bu koşullar içinde, hani neredeyse bu alanda, tümünden işlevsiz kalışlarını kendiliğinden ortaya koyuyordu. Bu nokta alan devinmesini hakkı ile başarır olan saygın kişiler; birçok alanda; sorunların ve atılımcı girişimlerin, engellenmesinin de, girişmelerin geciktirilmesinin de, nedeni olacaktı. Kendi mazilerinin ve konum sal sıfat ve saygınlıklarının gereği bilerekten, bu kıymetler, böylesi üstesi olamayacakları olumsuzluklara dahil olmayı, kendilerinde, gizli ve açıktan, bir hak gibi görebiliyorlardı.

Barış ve huzurlu dönemlerin yöneticileri vardır. Bu da zorunlu bir kaidedir. Yöneticiler has bel olağan insanlardır. Ama zor ve çalkantılı günlerin ise liderleri vardır, lider bir nevi insanüstü olan insanlardır.

Liderlikte, genel ilkelerin yanında, özel edinilmiş, donanımsal kendinizi yetiştirmekten kaynaklı ideolojik şartları da, bu liderlerin kendi uhdesinde biriktirmiş olması gereklidir. Ki bunlar sizin politikalarınızı oluşturacak demektir. Diğer, sözde Atatürk olabileceklerin açık politikaları ve akıllarını yetirir oldukları politikaları, padişahlığın ve hilafetin selameti idi! Hatta mandayı, İngiliz mandasını savunacaktı.

Peki, bu politika (yokluğu) onları lider yapar mıydı? Yoksa bu kişiler saltanatın ve hilafetin yanında olmakla; zorunlu olaraktan ve beklili de sadakatten dolayı bilmeden; zaten işgalci himaye sinde olan payitahta hizmetle, himayecilerin sadık bir bendesi mi olabilirlerdi? Şimdi halde siz cumhuriyetçi olmakla nasıl lider olamazsanız, o günlerde de payitahtı olanların asla lider olamayacağı açık değil mi?

Zaten, 'harekâtın kendine özgü kurtuluşla öz güç' devinmesini oluşturur olması; lider olamayacak kişileri iki genel ve özel seçeneğin kıyasına vurarak, daha işin başında eleyecekti. Bu kendilik yol, bu tür sistem oluşturmaya matuf olamayan haybeci liderliğe, yolu baştan kapatacağı. Çünkü temel bir sorun, ancak asıl lider tutumlu kişilerce hükmedilip götürülebilirdi. 'Ya istiklal ya ölüm' parola yapılacaktı. Sıradan halkın seçtiği bir nevi hileli yöneticiliklerle, bu işler üstesinde gelinir değildir.

Sıradanlık şuradadır ki, tarihin akış yönünü ve toplumun akışını, bu kişiler Cumhuriyetten sonra bile hiç görememişlerdir. Daima emperyalizme iyi ve sadık bir müttefik olmakla övünmüşlerdir. Bu tür pardoncu yaklaşımlar, İyi bir saha elemanı olmanın üstüne çıkamayan, kadro yetenek içinde olmaya amade, değerli ve yükümlü kimliklerdi.

Şartları düzgün okuyabilmek için, o olgular ve olaylar girişmesinin iç şartlarının ve dış nedenlerin var olması zorunludur. Tali nedenler de, kişinin dış ortamı okuması ile farkına varabileceği ayırt ediciliklerin bir bilinç halidir. Yani kişinin ideolojik iç bilinç yatkinliklerinin dıştaki sürüp gider olanı algılamasıdır. Kişilerin kendinden önceki cevapları, cevap diye sunması demek değildir. Zaten eski cevaplar, cevap olsa idi, sorunlar olmazdı! Bir akli evvelin anlayamayacağı gericilik budur.

Eskiye korumakla lider olunmazdı. Eskiye korumak demek; yeniye okuyup cevap bulamamak ve çare üretememekle ve sığ oluşlarla, eş anlamlıdır. Bu yeteneksizliği örtmek için de statükoyu korursunuz. Muhafazakâr olursunuz. Kaçınılmaz değişmelerin arifesindeki yaşanacak direnççi muhafazakârlık, gericiliktir.

Kuşkusuz sistemlerin kararlılık (istikrar) dönemleri muhafazalı olacaktır. Sistemlerin bir durumunu sürdürülmesinde muhafazakârlık, gerekli olurken, gelişmenin dinamiği

içinde de muhafazakârlıkla tutuculuğunuzu korursunuz. Yani muhafazakârlığı siz göklere çıkarırsınız da! Zaten bir değişme yeni olan durumlar, kimi eski kök durumları muhafaza edilecekler, onları içereceklerdir. Siz istesenez de, istemesenez de, yeni olan durum içinde eski ve çalışır olan kök işlevler muhafaza edilecektir. Eskinin olumlu yanı, yeninin içindedir. Bazı eskiler, temel olarak sürüp gidecek olan dinamiklerdir. Bir de sizin sosyal muhafazakâr olup, ağırlık veya sosyal safra yapma gericiliğinizin gereği var mı, Allah aşkına?

Bir alandaki, o alana ilişkin işlerliğe, geçici rehabilite ederliğiniz de, hiç de liderlik özelliğiniz değildir. Cevaplarınızın duruma uygunluğuyla, keskin tanılar ve yeni cevaplar koyabilme ufkunuz da, olmalıdır. Şimdiki cari olan ve ufukta oluşmakta olan, yeni oluşumlarla, yeni ilişkilenişleri tahmin edip, bu cevabı sürece taşımalsınız. Yani, genele refah sağlamalsınız, geleceğe nefes aldirmalsınız.

İşte bunlardır ki, sizin önemli oluşunuzu ve değerliliğinizi tanılayacak olan, olağan zamana dek olağan seçmeci çevresel koşullardır. Bu işlenişte, bu görev alışıta, birçok idareciler vardır. Ve bu idarecilerin tek tek ve kısmi olarak, çeşitli önemdeki yaptıkları ile süreç birikecektir. Belli bir zaman aralığından sonra, bu birikmeler, iyi işleyen sistemlerde, bir lider hareketi gibi dönüşü verirler.

Halk, lider kişiliklerin başlangıçta farkında olamazlar. Lider olan kişileri halk başta haşlar ve taşlar. Lider olmayacak suretlerin eteğine tutunurlar. Çünkü bunlarda liderlik kriter ve vasıflarını gördükleri için tutunmazlar. Bunlar halkın geleneksel öğretilerinin forumlarına benzeyen denk düşen kişiler olduklarından eteklerine tutunulur. Elinizde yanlış bir ölçüm aleti olursa, ölçülecek şeyi de ölçüm aletine uygun görmek zorundasınızdır.

Halkın pratiği; sadece lider kişinin tutumlarındaki çekimlikle kaimdir. Halk, anlamını bilemedikleri, çekilişle, ancak o kişinin yanında olunmasını isteklendiren bir duygu seli ile kendilerini, zamanla kişiye tabii kılmışlardır. Ancak halk da, liderden sonraki olağan yönetici kişilerini; liderin karşılaştırılır bir cetvel olma kıyasına vurmadan kendilerini hiç kurtulamazlar. Böylesi bir kıyaslama ve kıyaslanma elbette ki haksızlıktır.

Böyle bir kıyaslama, yönetici kişilerde kendi hırslarının tamah çınını ortaya koymalarına neden olur. Çünkü bunlar lider değil yöneticidirler. Lider çapında hiç değildirler. Yönetici kişilerin, başarısızlıkları ve bütün başarıları, kendisinden önceki o liderin eserleriyle zorunlu olarak ve sefan kıyaslanır. Yani, sizden önceki lider 3m. Yüksek atlanmışsa, sizin; 2m yüksek atlamanız, pek bir önem arz etmez olacaktır. Bunu da, halkın anlayışında doğal saymak ve buna kapılmamak, buna kırılmamak lazımdır. Böylece de lider başarıları, lideri halkın gözünde, daha değerli ve anlamlı kılmaya başlar. Halkın hayali özlemleri liderini giydirmeye başlar. Hatta tabulaştırma, abartmasına dahi, giderler.

Sürecek

Bayram Kaya

Kurtuluş Savaşı Öncesi Esnası Ve Sonrası Durumlara Kısa Bir Bakış 104

104]Halkın her zor durumlarında, idealinde yarattığı, anlamalarını liderine izafe etmeye başlar. Liderleri o anlamaları taşısın taşımazın, halkın bu tasavvurlarını giymek zorundadır. Ki o zaman lider; aşırı sevgiye bürünür. Ve sevgi sel teveccühün ilgisi de tam bir anlama olmayacak olan dokunulmazlıkla, kutsanma mevki seviyesine çıkarılır. Bu tür toplumsal duygusallıklar, refahın topluma yansımadaki her tür çarpıklıklardan kaynaklanır. Bu tür yaklaşımlar, halkın liderlerine, sanal severlikle, saygılaşarak değer vermesi olayıdır.

Böylesi kutsanmalı anlamalar, aciz yöneticilerin marifetidirler! Yaptıkları biriktirdikleri kusurları, halkın gözündeki yapay, çarpıklar, eleştirel yansıyıp; yöneticilerin her silik durumları, liderlerine; afaki bir olumluluk ifadesi olarak giydirilir ki bu yöneticilerini bir iyice ezer. Böyle olunca da hali ilen de aciz yöneticiler, dolaylı yollarla da olsa, liderleri halk gözünde daha bir sanal kutsan anmasının tercihlerini istemeyerekten de olsa yaratırlar. Böylelikle, vasıfsız yöneticilerin kendilerini; halka yeğlettikleri öznel nedence sanal algılatır oluş durumları da vardır. Yani buradaki olumsuzluk, lidere olumluluk olarak yansır.

Artık idealize edilmiş bir liderle, giydirilmiş, bir sevgi saygı yumağı olan bir liderle karşı karşıyasınızdır. Yeteneksiz idarecilerin buradaki her başarısızlıkları, o değer külliyesine efsane olarak eklenir olacaktır. Geçmiş zamanlar içinde o liderin var etmiş olduğu dinamikleri, haldeki her başarısızlıkların olduğu yerde, yeni zaman ve zemin dilimlerinin de, umudu olacaktır. Ekonomi mi çöktü, onun; o liderin tutumu örnek gösterilir.

Başarısız olmuş siyasetiniz mi var, onun öyküleri yankılanır. Bunlar hep halkta olur. Değilse artık bir nevi geriye ketle şişin ilkeleri var edilmektedir. Bunlar da, halk yaşantısı içinde görülen tabiliklerdir. Zaten halkta yeni olanı, anlaşılır kılmak için de, yeni olanları; bu liderin söylem ve davranışlarıyla kıyaslayarak anlarlar. Buna halkın geleneksel 'sünnete uyma mantığı' sembolizmi denir.

Böylesi sosyal oluşmalar bir hayal ile hakikati ayıramamak gibi görülürse de, halkın nazarında, bu tür beklentilerin (umutların) sanki bir gün olacaktıncasına inanılmasıdır! Bu hal, halkta, halkın yaşama katılımlarını ve halkın beklentilerini güçlendirmektedir. Bu yollar aslında, bizlerin halk yanlarımızla bilemeyeceğimiz, noktalara cevap oluşturulmaktadır.

Bu halle, bu yollan da halk liderleri, ruhani eştirmektir, aslında. Bura da, halkın nazarın da olup biten, inanılır olanın yaşama dönüşmesi, beklentisidir. Bilmemenin umutlar yaratarak, umut olanın, bilme yerine ikame edilmişinin, sanalca yaşamları oluşturmasıdır.

Hani, böylesi bir sözde yeteneğe; 'Atatürk olurdu' gibilerden birisine; temsil bu ya, liderlik vermişler. O da böylesi bir lider oluşuna inanmamış. Daha işin başında ve ilk iş olarak da: 'ben lider miyim, bir görelim?' diyerekten, babasını astırmıştır. Her yönetimle iş başındakilere, has bel kader bizler bulunanlara, lider deriz! Böyle çok kişiler de; 'bir bakayım hele ben lider miyim', diyerek; yalana ve talana; yani kendi yağmasına süreçle koyulurlar.

Lidere, sen lidere denmez. Lider de; lider olduğunu bilmez. Yani lider, süreçlerin ortaya koyduğu durumdur. Yani liderlik, nesnel öznel süreç sel akıştır. Sosyal, toplumsal ve nesnel şartlar, kendilerini liderin hâkimiyeti ile olgulaştırırlar. Liderler sistemle hem hal olan; kendilik süreçle şiştirler. Ortamla izafileşişle liderin olayla değil, sistemle etkileşmesi, sanki tabii bir durumun doğal yol alışıdır. Ve ortamdaki çekimin

girdabıyla liderler ortama, bir ve aynı oluşla olunan, girişen uyumlaştırdılar.

Bizde her süreçte olduğu gibi pek çok kavramlar gibi yönetici ile önder (lider) de karıştırılmaktadır. Buradaki, karıştırır olmalardaki yanıltıcı görünüşte, sahih olan; her önderin aynı zamanda bir yönetici olmasıdır. Ama her yönetici önder değildir. Yönetici kavramı geniş yelpazelidir. Tıpkı bitkisel var oluşlarda, her bitkinin, kendi besinini, kendisinin yapması gibi bir temel özellikleri vardır. Bitkilerdeki bu 'kendi besinlerini kendilerinin yapması' temel özelliği yerine getirir olmalarının yanında her bir bitki, bu yerine getirdikleri işlevleri, ceviz, domates, patlıcan gibi farklı şekillenişle davranırlar.

Bu kendi beslekle olma temel özelliğinin (yöneticiliğin) yerine getirilmesi, elmada farklı, domateste farklı şekilde, yerine getiriliyor olması, bitkiler alanında, parça olaylara kayan süreçtirler. İşte belli bir özellikte parçalı süreçlere kayan, çok güzel oluşmaların, benzer temelden hareket edilmiş, parçalı süreçlere kayma özelliği, yöneticilerde de vardır. Her bir yöneticinin yönetim olgusuna değin özelliği ve yönetici olarak eğilim gösterecekleri kendilerine özgü olan hassasları, farklı farklı güzellikte, olmaktadır. Oysa liderin tutumları, bu parçalı ilişkilerin pek çoğunu birden, devrimsel hızla sosyal ve toplumsal olarak dönüştürülmesidir. Ya da baştan bir toplumsal inşa, olabilmektedir.

75Yöneticilikte, bir merkezlerle iletişimle koordine düzenlenmesi vardır. Bu anlamda tüm geri bildirim yapan sistemlerde bir kontrol, bir düzeltme, bir süreci yönetme yapısalılığı vardır. Bir başbakan da yöneticidir, bir banka müdürü de yöneticidir. Bir daire amiri de yöneticidir. Liderler, toplumları ve sosyal yapıları aniden dönüştüren, sistemde aniden köklü eylemler yaparlar. Liderler de, lidere değin görevlerini yaptıktan sonra, zorunlu olarak yönetici durumuna gerilerler. Yani yönetici gibi istikrar dönemlerinin, işleyişine katılan bir sıradan düzenleyici, olurlar. Yani liderler ilişkinle meler ya da bağıntı kılınmalar veya referans aşmalar ortaya koyarlarken, yöneticiler ise, konulan referansların iz sürücüsüdürler. Bağıntılılığa değin aksayan kısımları, bu referansa göre uyarlayan düzenleyicilerdir.

Her zaman ve durum içinde lider yaratma koşulları yoktur. Bir istikrar koşulunun ortaya çıkarılması için liderler vardır. Devrimler kısa, istikrar dönemleri nispeten uzundur. Bu yüzden toplumların her zaman liderleri yoktur. Yönetimlerin düzgün kararlı (istikrarlı) işlerlik devamlılığı ile liderlik durumu olacak pek çok formasyonlar, iyi yönetimlerle evrimleşerek, periyodik zaman içinde, ergince aşılarak dönüştürülürler. Periyodik süreçlerle dönüşemeyen yapılar, zorunlu olarak devrimsel çevrime girebilirler. Devrimler, sosyal, toplumsal olayların; biriken patlayan zorunlu noktalarıdır.

Sürecek

Bayram Kaya

Kurtuluş Savaşı Öncesi Esnası Ve Sonrası Durumlara Kısa Bir Bakış 105

Karanlık
Karanlık
Karanlık...

Gecelik korkardı
Gecelerden
Üste alınmaz olurdu da
Ses titrerdi hecelerden

Bayram Kaya

Cumhuriyet Ve Atatürk şirinden alınmıştır. Gazi Hazretlerinin en önemli liderlik vasfından biri de; çelişki varyasyonları içindeki konjonktürleri takiple, konjonktörü toplumumuza uyarlayan çabalarını, tüm ulusa mal etmesidir. Güncelin temel belirleyicisi olan uygulamalardan, en gerçekçi olanaklardan, birini ya da bir kaçını, mücadelesinin parçası yapıyordu.

Gazi mücadelesinin seyri boyunca, ne yanılmazlıklar içindedir, ne her adımı hedefine cuk oturmuştur. Ne de, Gazi hedefi olmayan, rastgele tutumla şırlar içindedir. Temeli sağlam adımlı, baştaki çağdaş uygarlığı hedefleyen amacı doğrultusundaki yol açılımları, yolun girişen gelişmesi ilende oluşmaktadır. Bu yeni oluşan düşüncelerle de iç içe açılan bilinçli bir hedefi vardır. Diğer çelişki varyasyonları, bu hedefi sağlar oluşundaki amaç sal aracıdır.

Zaten Sevgili Gazi'yi, Gazi yapan da; bu pratik ve pragmatik (faydacı yararçı) insan oluşudur. İnsanüstü hal içinde, olmayışıdır. Yanılmalarından, yanıtılmalarından, kimi zaman orta yolu çıkartabilmiştir. Kimi zaman bilinen, gözümüzün içine sokulan gerçekleri hal etmiştir. Kimi zaman bilimin ve aklın tutumunu ilke edinmiştir. Kararlarını ve kararlılıklarını, kararsızlıklarını, hep bu çelişmelerden tutumlattırır olmuştur.

Bu yazı dizimin, birinci bölümünde ele aldığım, kimi kes genel yaygınlık kazanmış görünen, bir ulu orta söylenmiş olan yavan iddiaya değin bilmezliklerini ortaya koyarak bu yazımın çıkış amacını oluşturan, bu yalın aforizma türü söylemlerdi. Yine aşağıdaki bu türden yavan aforizmalardan, ikincisi olan, yine kimi kes çok yaygın olan sözü, yine burada yineleyerek konunun sonuna doğru gelmek istiyorum.

Aslında bu söz genel tarih bilinci olmayan insanların ve bilimsel bilgidен yoksun insanların, fevri ukala tipli davranışlarıdır. Ama durumu anlamak ister olmanın da, bir tepkisidir sanki. Zamanla, bu tür den söylemlerle, maksadını aşan anlatımlara kadar varılmaktadır. Ve bu türden maksadını aşan denişlerle, bir siyaseti de, odaklamaktadırlar. Aslında bunların cevabı da baştan beri yazımlar içinde oluşturuldu.

'Cumhuriyet kuruluncaya kadar, camilerde hutbe veren, Allah'ı ve dinini, toplumun İslam kimliğini kullanan, Kuvayı milliyeye taraflıları, Cumhuriyet döneminden sonra sanki tavır değıştirmişler, sanki geçmişte bunlar hiç olmamış gibi anlatmaları karşısında, insan olarak, düşünen olarak, tepki gösteriyorum.'

İnsanların kendi halkçı bilgi birikimleri, belli bir düzeyden sonra bazı unsurlarıyla ortadan kalkmalıdır. Kişiler kendi düşüncelerine, kimi temel ve güncel ve reel gerçeklerden (referanslardan) hareketle girişmeyi, başlatmalıdırlar. Eğer bunu yapamıyorsanız siz; liderlerinizi ya batırırsınız, ya da abartarak insanüstüne götürüp, kutsal bir dokunulmaz tabu kılarırsınız. Liderinizin yaşamını, absürtlükler içinde hayal ile

gerçeği karıştırır olan beklentileri yansıtan, uydurma enbiya hikâyelerine döndürürsünüz. Liderler de, sahibi olmadıkları bu abartılı yakıştırmalarının, sıfat yüklemeleri içinde, boğulur giderler.

76Dünya'nın neresinde olursanız olun, şu bir tarih bilinciniz hep olmalıdır: Yeni, eskilerden dolayı vardır. Ve bir toplumsal gerçek ya da toplumsal bir yeni; teknolojik, kültürel zorunluluktan ötürü, yaşamsal olurlar. Halk bu tür yeni olanlara, kendi inanca dek referanslı mantık düşünmeleri içinde olmalarından ötürüdür ki, yine bu inançlı mantık sembolleri üzerinden, süreçler içine katılırlar. Bu en azından elli binyıldır böyledir. Sosyal birlikler döneminde ve daha sonraki zaman içinde de, halkçı zamanın akışı böylesi semboller üzerinde girişerek ancak zamanlarıyla uyumlaşır olmuşlardır.

'Cumhuriyet kuruluncaya kadar, camilerde hutbe veren...' Diye başlayan söz, en cahil söylemdir.1000 yıldır halkı ümmetçi yapı içinde tutumla tınışlarla, ümmetçi bir mantıki anlamalarıyla ve ümmetçi inançlı bir mantıki söylemlerden oluşturduğunuz insanlarınızı, her halde; insan hakları beyannamesi bağımsızlığın felsefesine çağıramazdınız. Yine ha keza izafiyet teorisi ile evren sel ilkelerin ışığı ile o teba kültürü ile yoğurulmuş insanlarınızı bağımsızlığın felsefesiyle birliğe çağıramazdınız. Ümmetçi anlayışa göre mülk, Allah'ındı. Mülkün sahibi, mülkü dilediği gibi kullanırdı ve tasarruf ederdi.

Mülkün sahibi etliği, Allah eli ile önce peygamberlerini. Peygamberler eli ilende peygamber soyu halifelerini. Bunlara itaat edilir. Bunların çağrısına uyulurdu. Bu Tanrı sözüne uyma hükmündedir. Bu türden' ulül emre itaat' zorlaması, bu tarzdan bir sözdür. Bu bir yükümdü de. Tanrı'nın olan yönetme ve egemenliğin (otoritenin) gücü, halifelik makamı yoluyla Osmanlı padişahının olmuştu!

Tehlike altında olan mülkün, tehlikede olduğunun kararını da, mülkün savunulması çağrısını da, din (şeriat, Tanrı, Tanrı adına halife olan padişah) yapardı. O günlerin sevgili Mustafa Kemal'i halife de olmadığına göre, halkı savunmaya nasıl çağıracaktı. Savunmanın meşruluk mantığını halka, nasıl gerçekleyecekti? Halk, yurt ve mülk sevgisini bu ümmetçi sembolizm üzerinde ancak kavırıyordu. Gazi de bu aracı kullanıp bu aracın yayıcı icracıları eliyle bu işi yapacağı apaçık değil mi? Bu tür yollar sizin geçici kiralık konutlarınız gibidir. O günlerde, halkın direnişe, bu semboller üzerinde çağrılmasından doğal, ne olurdu ki? Zaten aksi tavır içinde olmak, akla muhal olurdu.

Sürecek

Bayram Kaya

Kurtuluş Savaşı Öncesi Esnası Ve Sonrası Durumlara Kısa Bir Bakış 106

106]Siz insanlığın, elli bin yıldır yaptığını Atatürk'ten niçin yoksun kılmak istersinizki, anlaşılır gibi değildir. Üstelik bu evrensel ilke, bir dinin kendine mahsus durumu ve bir dinin özelliği de, değildir. Bir dinin kerameti ve bir dinin kendi bulduğu aksiyomeri de değildir. Sanki o din olmasa idi insanlar böyle aidiyet çekikleşmesi yapamayacaklarmış gibiden, yukarıdaki söylemle cahilce bir soru, ortaya konmuştur.

Hâlbuki elli bin yıldır insanlığın böyle bir yol ve uygulaması olduğu için bu söz konusu dini anlayışlar da kendisini bu zemin üzerine konumlamışlardır. Sonraki dinler, bu zeminin bulucusu da, değildirler. Aksine bu zemin (aksiyomer) olduğu içindir ki, sonraki dinler bu zemin üzerinde tutunup, bu zemin üzerinde devinip; kendilerini dönüştürebilmişlerdir. Bu iyice biline. Bu yol İslamlığın ya da Hristiyanlığın bir zorunluluğu olmayıp, elli bin yıldır insan mantığı bu şekilde yapı sallaşmıştır.

Bu şekil yapısal işlerlik kazanan insan anlaması içinde, bu çağrıyı yapma ve bu kanalla yapılan çağrıya uymanın bilinci, zorunlu olardan vardır. Bu davetçi var oluşa icabet etmeyi dinler ister. Tüm sistematik dinlerin de kendilerine has olan sistematığına değin çağrı sal metodunu kullanmaları esastır. Tüm dinlerin bu gibiden çağrılar yapabilmesi, totemik inancın kendisinden sonraki tüm dinlere aksiyomer oluşundandır.

Atatürk'ün yaptığı da budur. Yani toplumu ve halkı semboller üzerinde harekete geçirmektir. Kiminin sembolleri, din iman çağrısıdır. Kimininki vatan millettir. Kimininki toplum ve toplumun bir yurttaşı olma bilincidir. Görülüyor ki, az da olsa, her kes, seslenme zemini aynı olan bu türkü dinsel çağrıya uyamazdı. Tarihteki, büyük ahlakçı ve peygamberlerin de, yaptıkları totemci zeminin aksiyomer oluşuna dayanmaları da bundandır. Yani elli bin yıl önceden beridir, insanlığın oluşturulmuş anlama, devinme zeminine seslenmekti. Değilse Sevgili Gazi yepyeni bir insanlık devinme alanını mevcuda koymuş değillerdir.

Bu bir bilgisayara kendi işlem mantığı ile komutlar verip harekete geçirmek gibi bir şeydir. Tüm bunlara aykırı davranır olan birisi, süreç içinde, akim (verimsiz) kalmak zorundadır. Siz bir hareketi, ya mevcut semboller üzerinde yürütürsünüz, ya da, yeni semboller ortaya koyarak çevresinde süreci, geliştirirsiniz. Bu son durum, ortaya yeni geciciler koyma durumu; o andaki acilciyeler karşısında uygulanır bir metot değildi.

Atatürk siyasi mücadelesini semboller üzerine oturtmak zorundaydı. Hiç tarih bilmeseniz de, kafadan bunu bilir olacaksınız. Bu söylem, o sembollerin doğru olduğunu, ya da yanlış olduğunu gösterir bir anlatımı içermezdir. Amacınıza yarıyorsa o yol için doğrudur. Amacınızı köreltiyorsa yine o yol sizin için yanlış ve zararlıdır. Sembolizmi, toplum ve halk ve ittifaklar ve sembolizm ve diğer yazı dizilerimin içinde açıklamaya çalıştım.

Atatürk'ün, mücadelesini; üzerine oturttuğu temel semboller neydi? 1-İslami kültürü 2-Türklük bilinci 3-Osmanlı Tarihi 4-Vatan ve bayrak sevgisi ve sembolizmi 5-Namus ve bağımsızlıklar ve sair türünden sosyal çekiciler üzerinde, çekim ve halk birliğini sağlamıştır. Bunlar yadsınabilir mi? Bunlar siz hiçbir siyasi dava yürütülüp, vatan sevdası oluşturulur mu? Ve vatan kavgası verilebilir mi? Bir sosyal mücadele, bunları zorunlu olarak ayak basacağı temeller olarak, işin başında ele alırdı. Siz bu gücü topluma kanal ize edersiniz. Sizin göreviniz de topluma kanal ize edileni, converte (dönüştürme) etmektir.

Atatürk bu bağlamda dinsel kültürün açılımlarında yararlanmıştı. Bir liderin, dini ele alışıyla, buradan sosyal çekimlikler oluşturup, halk katılımıyla toplumsal olanı

amaçlamak başka şeydir. Liderin gericilik ve yobazlığa karşı oluşu, farklı bir şeydir. Bunu ayıramayan mantık, daha olgunlaşmamış mantıktır. Analiz yeteneği gelişmemiş sığıkları içerir mantık demektir. Ki zorunlu olarak da sağlıklı düşünemez.

Kişiler yukarıdaki paragraf sözde olduğu gibi abuklaşma içinde olurlar. Yine bir liderin sosyal gelişmeyi aksatan durumlara karşı olmaları; bambaşka, bir şeydir. Zaten yukarıdaki paragraf söz, her şeyi inanç mantığı temeline alan, gelişmemiş etnikçi, halkçı düşünme tarzıdır. Yine dinsel mantık bağlamı olan 'beytül mal' mantığı bile, gelişerek bugünkü mali disiplin er ilişkilenme parametrelerine otordu iseniz bu düşünmenin ucu açık olmasındandır. Kapalı bir düşüncenin devinerek bu günkü mali disiplin anlayışına gelmesi olası mıdır? Üstelik girişeceğimiz kimi sosyal hareketlere her aşamayı caizdir diyecekten bir olum lama çıkarmadan, halk desteği çıkarmanız, büyük savaşım vermek için uğraşmaya işlerlik kazandıramazdınız da olası olamazdı.

77Atatürk'ün de, İslam kültürünün zengin ve gerçekçi deneyimlerinden ve bilinç yaratan söylemlerinden, tutumlar edinmediğini söylemek, akıldan yoksun oluşturu. Bu sembol üzerinde, ilk Meclisi dualarla açmıştır. Burada yanlış olan en ufak bir durum söz konusu değildir. Bunlar da Atatürk; şerri hukuku benimsiyordu, demek; Atatürk dinci idi ya da dinsizdi demek, hiç değildir.

Böyle olunca yukarıda belirtilen sözün hiçbir kıymeti har biyesi yoktur. Elbette mücadelenin zemini; İslam kültüründen hitapla, insanların desteğine gidilecekti, bundan tabii ne olur ki? Eğer Hindistan'da bir Gandi olaydınız, mücadelenizi Hinduizm sembolü üzerine oturtmak, zorunda idiniz. Yani orada da İslamcın sandığının muktedirliğin aynısını, Hinduizm yapacaktır.

Bu onların, gerçekliğinin ya da gerçek dışılığının belirtkisi değildir. Sosyal deviniş ilkesini sağlar olan keramet, her hangi bir olan, özelleşmiş olan, kendi sosyal hayatınızın diline çevrilmiş olan bir 'evrensel ilke' olmalarındandır. Ve yine kültürümüzün benimsemediği, ama bu kültürün iç emaresi gibi benimsetilen yobazlıklar da, yine mücadelenizin önündeki engellerden en somutu olacaktı. Bundan tabii ne vardı ki? Niye gocunulup hayıflanılacaktı ki? Yol sosyal ve nesnel gerçeklikten hareketle çevrimleşiyordu.

Yine Atatürk bu bazdan, ele alındığında, konjonktürün kapitalist ve sosyalist sistemlerine ne tam cephe almıştır, ne tam da bunların yanında, destekçisi olmuştur. Güncelin şartlarında kimi dem bunlardan yana, Ya da kimi dem bunların karşısında imiş gibi çelişmeler arz eden söylemleri de olmalıydı. Yanılarak doğrulma; kişisel olanın, sosyal olanın toplumsal gerçekliğin beliriş tarzı idi.

Olmaz ise, bu zaten bizim bildiğimiz insan değil, insanüstüdür. Çünkü o günkü ilişkisel politikalarınız neyi gerektirmişse, ulusal çıkarlar gereği, o ifade edilmiştir. Tutarsızlık apayrı bir şeydir. Toplumdan yana olma yanlıktır. Atatürk'ün hangi eylemi ya da politikası, toplumdan yana değildi. O günlerin doğruları, bugünün değişen ilişkileri içinde, elbet yanlış olup; bu günümüze denk düşmeyecektir.

Sürecek

Bayram Kaya

Kurtuluş Savaşı Öncesi Esnası Ve Sonrası Durumlara Kısa Bir Bakış 107

107]Atatürk toplumsal yolumuzu, bu çelişmelerle, güncedeki konjonktür gerçekleriyle belirlemiştir. Akli ve bilimsel gelişmeleri, olgunlaştırarak bizi tutumlaştırmaya gayret etmiştir. Her bir iki tökezlemesinden sonra; tecrübeleri, kararlı ve doğru, dimdik adımları getirmiştir. Yol düşünmeden tökezletilmeden yürünmüyordu. Bir takım kayıplar ve fedalar olmadan da, doğru olanı bulamıyordunuz. Esasen yolu şaşmadan yürümek de, olası değildir.

Zaten kalıcı olacak olan doğruların olmayışını, o da biliyordu. Tek gerçek çağdaş uygarlık düzeyi olmalı diyordu. Parametre konmuştu. Çekikleşme aidiyet alanı var edilmiş, toplumun dizaynı buna göre bir üretim ve paylaşımı, öngörüyordu. Adımları bu hedefe yönelikti. Kimi deneme yanılma yoluyla akıl koyuştu. Kimi bilinen emin ve sağlam adımlardan oluşuyordu. Tüm deha ve büyüklüğü de burada idi. Zaten akılda, akılsızlıkta böylesi bir davranışlarımızın edimsel öğrenilmesinden ötürü ortaya çıkmıyor muydu? Bu evren kendiliğinden bir akılı, henüz tanımiyordu.

Tüm mesele ve temel çelişmeler, yanılmalarıyla tecrübeler edindiği zenginleşmeyi, çevresinin bilemez anlamaz gibi oluşundaki, anlayışsızlıklardı! Gazi'nin rahatsızlığı bu gerçekliği bilemeyen çevresindeki kadroların çıkardığı engellemelerdendi. Ve bunların yanılmalarından da pay alan bu yanılıcı olumsuz tavırlarıydı. Sevgili gazi, burada, bir müteşebbis gibi toplumsal yatırımların pekiştirmelerini önemsiyor idi. Bu kadrodan kimi kişiler, devrimin gelişip, yayılıp, sükûn bulmasını gizliden gizliye pek şiddetli engelliyorlardı.

Yeryüzünde çelişkilere düşmeyen, yanılmayan bir akıl, henüz daha icat edilmiş değildi. Burada temel olan şey, genç cumhuriyetin zemini, konjonktür selin gerçekleriyle girişip güncel taban yapılmış mıydı? Böylesi pek çok tercih sel menfaatler, kişi egolarının üzerine çıkar. Kişi egosu üzerinde olan gelişmeler toplum severlikler ve vatanseverliklerdir. Böyle durumlarda kişiler kendilerini genelin çıkarlarına mustarip kılmıştırlar. Bu da kişileri mücadelelere atmak, feda etmek demektir.

Aydınlanma ile buluşturulamayan necip halkımız, alternatif tercihlerden de habersizdiler. Tek bildiği ve aşına olduğu söylem sel sözleri kimde duyarsa, hem saygısından, hem sevgilerinden, hem gönül insanı olmaları gereğinden ötürü, onlara yöneliyorlardı. Böylelikle bu necip halk; 'kendisinin kurdu' da, 'kedisini' oluyordu. Halkın kendilerine güvendikleri de, bu olanağı, kendi yararlandım düzeylerinden kullanıp, 'halk için ne iyi ise biz onu yaparız! Bu memlekete komünistlik gelecekte, onu da biz getiririz!' deme fütursuzluk ve aymazlığını yapacaktılar.

Bunlara göre; halk, siyasete katılıp da, bilgilenip de, ne olacaktı ki? Halk, dininin icabını yapsın idi! Çalışsın, vatana, millete hayırlı olsun, yeterdi! Halkın ideolojisi mi olurdu! Halk, kafayı bunlara takmamalıydı! Alabildiğine özgürlükle, istediği tarikatın, istediği dergâhın içinde, gönüllerince zikir edebilsin idiler! Bu nedenle tarikatlar bile sivil toplum örgütlerinden sayılacaktı! İşte bu tür anlama ve anlatmaların kendisi, tam bir sapla samanı karıştırır olmaktadır. Tam bir zıvanadan çıkıştı.

Oysa sivil toplum örgütleri, toplumda zorunlu ilişkilerin örgütlenmesi idi. Hâlbuki dinin, toplumsal ilişkilerde ve toplumsal üretilişte, bir karşılığı yoktu. Ki inançlar sivil bir örgütlenme olsundu. Kendisi toplumsal olmayan inançlara, burjuva demagogları olan liberallerce toplumsal talep yapıp çıkmıştı! Halk gericiliğinin destekçileri, bir halk inanması olan inançsal cemaatlere, sivil toplum örgütü olmanın yaftasını vuracaktılar. Ki toplum içindeki halkçı tutum sal çatışmalar sayesinde, halk başını kaldıramazsındır!

1946'nın bu türden aymaz politik siyasası ve tavırları, Atatürk'ün sıkı sıkıya örttüğü köhne kapılara, medet umaraktan yönelecekti. Devrimlerden bir oyluk ödünler verecekti. Böylece, kapının bir kes ve ilk kes aralanması, karşı devrim yobazlarını harekete geçirdi. Gerici yobazlar haklıydı! Bu ödünle, daha bir cesurca hüccet içinde, harekete geçmenin açıkça olan cesaretini buldular. Atatürkçü dinamizmin ruhu solmuş, devrimlerin nefesi kesilmişti. Atatürk devrimlerini içselleştirmiş, onun uygulayıcısı ve sürdürücüsü olan erk, ne zaman tıkanmaya başladıysa, yeni yapılaşmalar ortaya koyamadı ise; o kadar gerileşmede medet umar olacaktı.

78Ne kadar haklı gerekçeler söylerlerse söylesinler, kendi yetersizlikleri karşısında, 'çağdaş uygarlık düzeyi parametrem çekimliği' boylarını çok çok aşıyordu. Devrimlerin sürdürülüşünü ve kazanımlarını, taşıyamayacaklardı. Misyonları yetersiz kalıyordu. Kolay olana, kaçacaklardı. Ve kendilerinin de içinde çıkamayacağı bir badireyi, siyasetimize armağan edecektiler. Her aczi yetin, her kötülüğün, her yetersizlik ve her başarısızlığın mutlaka kendisine uygun, makul bir mantığı ve bahanesi var olacaktı! Bu yeteneksizliğin bahanesi de: " ne olacak ki" denişle; "devrimlerden bir oyluk" gedik açmaktı!

Mamafih bu kolay olan yol, topluma ve halka hiç bir yarar sağlamayan, halkın kendi alanına özgü olan muameleatları, getirilip siyasetin ve toplumun odağına yamanması isteyişleriyle işe başlanmıştı. Bu ne çağdaşlıktı, ne devrimcilikti, ne akli kullanış (laiklik) ti. Oysa bu iktidarın, iktidarda olma, çıkmazı idi. Çünkü bu; hem toplumu, hem halkın yapısını bilmemekle, bu farklı yapıyı görmezden gelmekle eş anlamlıydı. Tam bir genel siyaset cahilliği idi.

Özel bilinçlerin yazıp çizmelerine, uyarmalarına 'biz iyisini biliriz' kabili sözlerle, kulak bile asmıyorlardı. Bu toplum ve halk, gibi oluşumların, ayrı ayrı alanların; yapısal çalışmalarını kavrayamaz olanların işi idi. Bu tür söylemler, iktidar partisinden birlikte, devrimleri içine sindiremeyen güçlerin, yine bu tür argümanları, halka inmek olarak göstermeleridir. Ne var ki oluşan 'açık muhalefet', bunu 'hükümetten' daha iyi söyleyecekti.

Halka inmek deyimi; toplumsal yapıya ürettirip, üretilenlerini de hakça bölüştüremeyen, ekonomiyi kayıt altına alamayan, yeni üretim sel patentler var edemeyen, bilgi toplumlarını oluşturamayan siyasetlerin; ağızına yakışandı(!) Onlar halka indikçe sizin, mezhep ve tarikatlar kültürünü bulmaktan, etnikçiliği bulmaktan ve bu sarmallar içinde kalmaktan öte, bulacağınız hiç bir şey; yoktur.

Eğer, bu yol doğruysa; halkı, halk içinde değil de, toplum içinde dini ile buluşturmak doğru ise; bu duruma, 1924 yılında karşı olan siyasi anlayıştan çok bu potansiyeli kotarabilecek olanın, daha bir aslı olan partiler dururken; konjonktürdeki iktidar gibi taklitçi suretlere halk, niçin rağbet etsindi ki?

Sürecek

Bayram Kaya

Kurtuluş Savaşı Öncesi Esnası Ve Sonrası Durumlara Kısa Bir Bakış 109

109]Elbet kusurlardan da, yarar çıkacaktı. Bu evrensel yasa idi. Bu tür bozulmalara gidişte çok sesliliğe dek kazanımlarımız da olacaktı. 1960'darbesi; çok siyasi ve maddi hatalar yapacaktı. Ne var ki ülke ufkunu da bir hayli açacaktı. İki yapılı meclis kurulacaktı. Anayasa mahkemesine ve bireysel başvuru olarak dernekler destekli iş mahkemelerine başvuru hakkı getirilecekti. Yasak yayın anlayışı ortadan kalkacaktı. Darbe sonrasında çok sesliliğe geçilir gibi olunduysa da, yerini 1980'lerin daha gerici 'bizim oğlanlardı' denişi olan, darbeye yerini bırakacaktı.

1960 darbesi yönetimin anti demokratik tutumlarını gerekçe gösterip anti demokratik oluşunu meşrulaştırırken! Anti demokratik yönetim de; 'halkın seçtiği başbakan asıldı' diye anti demokratik uygulamalar içinde oluşunu bu sözü ile meşrulaştırıyordu! Sistemin işlemediği yerde ikisi de tehlikeli bir meşrulaşma idi. Bu mantıktan; 'halkın seçtiği başbakan yargılanamaz' sözü de zımnen çıkardı Ve insan hafızasında 'halkın seçtiği kişi masumdur' yaftasını zımnen bilinç yapardı.

Basınç artmış, sistem erk engeli yüzünden kendi unsurlarıyla işletilmiyordu. Sistemin basıncı artmış buna karşında sistem tıkanmıştı işleyemiyordu. Patlamaması olası mı? Tıkanmış sistemde belli bir eşik değerden sonra normal işleyiş tükenir, tıkanmış olanın basınç kuralı işlemeye başlardı. Bu kaçınılmaz bir sosyal toplumsal nesnel işleyiş yasadır. 'Durun bu yönetim halkın seçtiği yönetimdir saygılı olun gibisine bir bekleme' basıncın karşısında çok çok anlamsız kalırdı. Çünkü tıkanan her şey gibi bu da tıkanır işlemez olurdu. Yani olası olamazdı. Olup biten budur.

Basıncın olduğu yerde olay tıkanma noktasını çevreden dolaşabiliyorsa tıkalı yeri atlayarak yeni bir işlerlik kazanır. Yok, eğer olaya (işleyişe) tıkanma noktasının çevresinde baypas edilecek yerde bırakılmamışsa, (seçimler gibi) basınç tazyikin etkisi ile 'elinizden olmadan' patlar. Böylece basınçlı tıkanma, (sosyal ve toplumsal hayatta her hangi bir gücün) silip süpüren patlamasına yol açacaktı. Yani tıkanma patlamayla açılmıştı.

Patlamada, kendi yasası olan sel gibi akışın kinetik enerjisine sahiptir. Patlamanın rahatlamaya dönecek olan akışı, silip süpürme harekâtını ortaya koymuştu. Patlamanın kendisine yol açışı ve akışı doğrudu ya da yanlıştı. Bu tartışma afakidir. Ve zeveldir. İki yönün analizi ışığında ders çıkaracaksınız. Siyasi hesaplaşma kin getirir. Doğru olan sistemin işlemesiydi. Ondan sonrası lafı güzafıdır. Sistemin tüm sigortaları atmış sistem gümlenme yolu ile hem tıkaçı açmıştır, hem kendisini düzeltme yoluna gitmiştir. Olay budur.

80Esasen sistemin; tüm eksikliğine rağmen, ağır aksa da, olsa; işlemesi esastır. Bu sizin keyfilüğünüzün, sizin anlayışlı ya da anlayışsız oluşunuzun, toplumunuzun gücünün ve demokrasinizin, hukukunuzun da üstünde olan, birinci temel şarttır. Yani böyle bir durum, tuzun da koktuğu andır. Kokunun dayanılmaz olması kaçınılmazdır. Neyi neye göre kıyaslayacaksınız. Bir an için tek kıyas anlaması vardır tıkanmanın el koyduğu basınç yasalarının basınç indirgenene değin giderek azalan etki ile işler olmasıdır. Normal devreden çıkar, anormal olanın yasaları işler.

Esasen sizin enfeksiyon kaparak felç olmamanızdır. Eğer şöyle ya da böyle enfeksiyon başlatılmışsa nüksetmesini önlemek için anında medikal tedaviyi öngörmenizdir. Enfeksiyon sizi sardıktan sonra artık enfeksiyonun kuralları ortama egemen olur. Enfeksiyonluda hangi demokrasiyi hangi akılcılığı hangi özgürlük belirtisini beklersiniz. Sistemin ateşi yükselir abuk sabuk sayıklamalar başlar ya tümünden sigorta gümler (hasta ölür) ki toplumsal sistemde sigortanın gümlenmesi sistem işleyişinin anormal

yollardan sağlayışlarla tekrardan yeni baştan akışı başlatan reset atma işidir.

Her reset de, hard diskinizi çizer. Enfeksiyonla canınızdan can, malınızdan mal gitmesine; dođru ya da eğri teşhisle, ameliyat olunup, organ alınmasına siz istediđiniz kadar; 'bu gūnahtır, Allah'ın verdiđi gūzelliđi kusur bulup aldirtmaktır ('halkın seđtikleri asılmamalı') ' deyin. Gayri lafın bini bir paradır. Sistem her bu noktaya gelişte; bu çevrimini yapar. Buna ne demokrasinizin ne hukukunuzun gūcū yeter.

Demokrasi ve hukukun gūcū işleyen sistemle vardır. Siz istediđiniz kadar demokratik tedbir ve kararları alın, sitem patlayarak işler. Tıkanmış sistem kontrolsūz (demokratik olmayan) gūcūnū ortaya salar. Unutmayın ki demokrasi ve hukuk işlemeyen sistemlerin bir kuralı deđildir. Bu yūzden işlemeyen sisteme deđin demokrasi hukuk tartışılmaz. İşlemeyen sistemlerin kuralı kaostur. Boşuna gevezelik edilip dil dōkūlūr. Ancak kaos sonrası bir dūzen tutulur. Kaos da sistemin normalleşmesi için gereklidir.

Çađdaşlaş kūltürle yani çađdaşlaşacak olanla ūlkenin arasına giren, imam hatip liselerinin temel atımlarının şaha kalktıđı, kuran kurslarının artırılıp, meydanlarda ayetler, hadisler okunup, Atatürk'ū dilinde dūşürmeyen bir yoz politikalar silsilesi gündem de, arzı endam ettirildi 1980 anomalisi ile. Burada sistem tek taraflı işliyor bir tarafta haniden tūmden tıkalıydı.

Bu darbe de, (bence bahane bir anomali, bilinçli olaraktan yaratılmıştı) sistem tıkanıklığını açmanın yanı sıra, ūlke sistemi içine, gerici ve emperyalist dizaynların da yerleştirelmıştı. Sistem normalleri arasına konan, gericilikler (demokrasi) ve emperyalist direktifler sistem işleyişi kılındı. Kararlar başka merkezlerden alınıyordu. Dışarıdan alınan kararların, kavga ve kör dövüşleri yūzünden hala da çağdaşlaşmayla buluşturulamayan İslamcın tūm yūce halklarını gönendirme ve gūzel ūlkelerin çıkarlarını sağlayışlar, artık; ūlkelerinden yönetilemeyen bir sūrece kaymıştı.

Orhan Veli Kanık bunu 15 Mayıs 1950 tarihli 'Yaprak' dergisinin 26. Sayısında 1950 gūncelini çok isabetle, belge niteliğinde şöyle değerlendiriyordu.

'Seçimler bitti. Demokratik Parti, Halk Partisini būyūk bir bozguna uğrattı. Oysaki Halk Partisi halkı kazanacađını umarak, fikirleri ve prensiplerinden son zamana kadar ne kadarda feragat etmişti. Būtūn yayınlarına göz yumulan din dergileri, okullara konan din dersleri, yeniden açılan ilahiyat fakūlteleri, imam hatip kursları, tūrbeler, şahsi sermayeye sađlanan imtiyazlar (ayrıcalık ve kolaylık kollamaları) , her tūr irtica ya tanınan haklar... Hiç biri kar etmedi! Zavallı Halk Partisi! ' Ne kadar acı deđil mi? Şimdilerde Cumhuriyeti kurduđunu söyleyen ve onu savunduđu iddia olunan siyasetin açmazı bu.

Sūrecek

Bayram Kaya

Kurtuluş Savaşı Öncesi Esnası Ve Sonrası Durumlara Kısa Bir Bakış 110

110](Kanla Abdest Alanlar sayfa 17, 18 Ergün Poyraz)

Kendini çağdaştıramayıp, kendisini ürettiremeyip de teknolojiyi kullanamayan sistem ve politikalar, ne işe yarardı? Dinin farklı farklı, versiyonlarının nizala şan kullanımını istismara yararları. İstismarlar içindeki halk daha neyin ne olduğunu anlayamadan, bu siyasetler; bu kulvarlar içinde bulunan halkın bir takım ezberlere götürülmesine yarardı!

Bu ezberlere götürülüşün siyasi hasadı yapılamaz mıydı? Elbette yapılırdı. Hem de, vızır vızır yapardı! Tabii ki böyle güdük ve kısır politikaların varıp varacağı yer, olup olacağı durum orası olacaktı. Hem de özgürce! Hem de bir hak olarak! Hem de fikir özgürlüğü olarak! Hem de sefihçe sine, rezilliğin rüsvasını yüzlerine astar etmişçesine, 'Halk istiyor diye, lanse edilip, endam edilircesine olacak idi.

Artık ülke çağın demode olmuş düzenlemeleriyle, demode yatırım teknoloji ve bilgileri ile bir yandan güya mamur yapılırken, parça gereksinimlerinden ötürü dışa teknoloji bağımlılıkları yaratılacaktı. Bir yandan da, hep sil baştan olacaktı. Enisteince dünya ekolünün karşısına Said'i Nursi çıkarılacaktı. Ülke tamamen satışlarla dış tesirlere açık bir kullanım alanı olacaktı. Korkacak ne vardı, ışık okulları dört bir yandan, teşebbüssü hayırsever katılımların legaliz eliği ile boy verecekti.

1940ların, 1950lerin özgür Dünyası, öyle bir özgür olacaktı ki, ülkenin zenginlikleri ve kazanımı, serbest pazar ve özelleştirme adı altında, hile düzeni ile makyajlı görüntü ile tercih et beni arzusu ile kaynaklar dışa açılım adı altında satılacaktı. İflası alenen olan bir ülkenin, son dakikalarının uzatılan kozlarını oynayışları, idi bu. Öyle ki babalar gibi satarım fütursuzluğu ile göğüs yumruklayarak söylenilecek, bu aymazlık sürdürülecekti. Halk da, babaların evlatları gibi bu sözleri alkışlayacaktı! Ülke 40 yıldır kan gölü olacaktı!

Ülkenin son 28 yıllık siyaseti din bezirgânlığı ve din ile aldatma üzerine kurulacaktı. Ben daha iyisini yaparım, namus borcumuz, yuvarlamasına varan demeler yerlerde sürünecekti. Adeta, kendi doğal mecrası ile gelişen bir atılımla, ülke baş başa bırakılmış gibiydi. Gerektiği gibi üretemeyen, ürettiğini refah olaraktan, halka ve topluma yayamayacaktı.

81Paylaşılan pastayı büyütemeyen siyaset, bunlardan doğan rahatsızlık feryat aşmaları aksettikçe, dine ve dinsel değerlere sarılıp, bunlarla halkı oyalar olacaktı. Ne yapalım halk böyle istiyor, biz halkın hizmetçisiyiz zırhına bürünecektiler! Bunları halk, evet halk seçmişti. Ama seçilenlerin unuttuğu bir şey vardı, seçilmeleri halk ve toplumun paylaşımcı yönetimi içindeydiler. Sırf halk için değildiler. Nasıl sırf koyunun yararı için koyunu gütmüyordunuz, toplumu da, sırf toplumun yararından çok halkın yararı için oluşturmalydınız!

Bazı aydınlar, mal sal ve parasal ve makamsal payelerle, aydınca üretip, üretimlerini halkla kolayca ve her gün pratik şekilde, düşüncelerini paylaşır biçimde buluşturulacaktılar! De enformellerle ve yanlış bilgilerle, senaryolarla, vatandaş iyice serseme dönecek ki, düşünmeye vakit bulamayıp, bezginlik gösterecekler ve acele istikrar ve siyasi tercihlerde bulunsunlar idi!

İnsanların kaderini ellerinde tutan efendiler, genlerle oynayıp, haniden beri, yeni yaratışları her an becerirken, biz kaynak satarak kalkınacaktık! Biz dinin siyasi neşvü nemasını keşfetmenin rehavet ve huzuru içinde, modern dünyada yerimizi

alabiliyorduk! Bilim, teknoloji hak getire. Yine sıkışılmıştı, bütün işlerin sözüm ona ulemadan sorulur olması, avaz yapılıyordu! Hep son umutlar yeşertilip, son dakika uzatmaları bitirilmeye çalışılıyordu. Ülke kaynak satışı ile iyice bir çıkmazdaydı. Kalkınmanın yeni çareleri (hinlikleri) akıl diye ortaya konuyordu. 2-B tanımlaması yapılacaktı.

Orman alanları bu 2B tanımına uygun şekle getirilecekti. Böylece orman vasfını yitiren alanlar meşrulukla 2 B yasasına uygun özellikler kazandırılacaktı. Hazinesinin sit alanları ve son kamu mevcutları da böylece ali cengiz oyunları ile ranta dönüştürülüyordu. Hile desise kotaran bir düzenlemeler silsilesi sersemletmesi ile baş başa idik. Bir türlü kendimize gelemeyecektik. Bu belki de en zor durum ve karanlığının kendi ışığı ile yeni bir öz halk hareketi ile buluşması olacaktır, kim bilir? En karanlığın bir sabahı vardı.

İşte Kurtuluş Savaşı sonrasında, konjonktürünü iyi yakalayıp, iyi okuyup bunları bilimsel yöntemlerle, toplumla, dönüşüp dönüştüremeyen, siyaset ve kirli politikalar, ülkeyi bu hale getirmişti. Politikasızlık projesizlik, parti başkanlığı sultanı vasıflıları kişilikleri eleye eleye, vasıfsızları seçip seçip siyaset arenasına sürmüştüler. Bunlar kendi ikballerini, kendi göbek bağında aramanın ilişkilerini, ortaya koymuştu.

Halk dalkavukluğuna soyunulmuştu. Arada bir güzel hizmetler, adeta bozuk bir saatin günde iki kez doğru zamanı göstermesi gibi hamlelerdir. Yani kusurlardan çıkan güzelliklerdir. Nasıl cumhuriyetin kuruluş öncesi, sırası, sonrasında öz hareket oluşmuştu. Nasıl özgürlük ruhuyla kurucu irade oluşmuştu. Ve bu yararcı oluşmalardan güzellikçe yapılaşmalardan, bazı çokça kusurlarda çıkmıştı. Ama hataların güzele, toplumsal olurluya dönüşmesinde bilinçli eylemselle, eşyanın tabiatının gidış seyri idi. Doğallıktı bu...

Şu da unutulmamasın ki bizim Kurtuluş Savaşı kelimenin tam anlamıyla bir kurtuluş savaşıdır. Cumhuriyetin başlangıcında tabandan hareketle bir demokrasi mücadelesi yoktur. Yurdun düşmandan kurtarılması ve akabinde de önce saltanattan ve sonra da, hilafetten kurulmanın mücadelesi vardı.

Hilafetten ve saltanattan kurtulmanın yerine konulacak olan demokrasi ise, daha çok yolun yürünmesi ile ve kadro otoriteden gelen; günün ilişki biçimini taşıyacak denli gelişmelerdi. Sevgili Gazi'den sonra da demokrasi hareketi adeta beceriksiz siyasalarla icazetli gelen bir durumdu.

Değilse Türk demokrasi hareketi, hiçbir zaman, bir halk hareketi asla olmamıştır. Bunun ile (demokrasi yoktu diye) Cumhuriyetin başlangıç koşullarını vurmaya çalışmak, tam bir abesle iştigaldir. Ne var ki, bu günkü demokratik koşullarımız da, o zamanki ağır aksak ve zorunlu atılan adımların mutlu neticesidir. Bunlar sevgili Gazi'ye bir vefa borcumuzdur.

Gazi hareketi ile bir toplum, nasıl bir çağdaş toplum olacağını kralını görmüş, tanımıştı. Şimdi kralın soytarıları krala dil uzatmakla meşguldüler.

10.08.2008

Bayram Kaya

Kurtuluş Savaşı Öncesi Esnası Ve Sonrası Durumlara Kısa Bir Bakış 74

74]Bir kere siyaset, bu değerli kişiliklerin asıl statülerinin dışında bir durumdu. İkinci olarak da bu kişilerin siyaset ve konjonktürel alan fizibilite eksiklikleri, hemen kendisini ele veriyordu. Buda sevgice övüncümüz olan bu değerlerin, siyaseten tökezlemesini meşrutlaştırıyordu. Siyaseten ayakbağı olmalarını ve siyasetin önünde siyasetin akışını tıkanmalarını şekilleşiyordular. Bu gibiden olan aksatıcı nedenlerini de, gurur yapıyorlardı. Olayları kendi zeminleri içinde, gurur mesabesine getirir olmaları, gurur alanı üzerinde şahsi hesaplaşmalarını sürdürür olmalarıyla da, kendi engellerini ortaya koyuyorlardı.

İstiklal Savaşının başlangıcında oluşan 'mücadele ruhu'; ne yazık ki savaş sonrasında da, sürdürülür olacak olan, aktüel gelişmelerin; ruhu olamayacaktı. Bu ruh, mücadelenin efsane kahramanlarınca da, isyancılarca da, hiçbir zaman bilinemeyecekti! Sözün gelişi, ismi hiç önemli değil. Bir özgürlük ruhu katılımcılık abidesi olan bir saygı değer kişi; saltanatın kaldırılışını nasılda saptırarak, kişisel hırslarına mağlup olacaktı! Aktüel olanı, güncel dışına referans ederek, kitleleri yanına çekmek isteyecekti!

Bu kişi; 'başlanıştaki mücadele ruhunu', sonraki zaman dilimlerinde sürdüremez oluşlarıyla, hilafet ve saltanatın kaldırılmasına yönelik güya, şöyle bir yorum getirecektiler: 'Kendisi (Atatürk) padişahlık ya da halife makamına ulaşamadığı için (padişah ve halife olamadığı için) , saltanat ve hilafeti kaldırdı! ' Denilmesinin sığına düşecektiler. Bu saygı değer olan, kadro hareketli muhteremin, ' İstiklal Savaşı'na değin, Mücadelenin Ruhunu' ve 'bağımsızlığın felsefesini' kavradığı söylenebilir mi?

Hatta bir başka şikâyetleşmesinde de, yapılanlara karşı duracaktı. Bu konulardaki bilmezliğini ve hırslarını aklın önüne almasının da, bir başka beliriş şekli de, cumhuriyetin ilanı ile ilgilidir: 'Cumhuriyetin ilan edileceğini bana haber vermedi' deme kibirci bahtsızlığıdır.

Bu şahıs, bu olayı mecliste bir önergeyle duyar olmasına rağmen, kendisini meclisin üzerinde ve mevcut yeni yapılaşmanın üzerinde sayma şanssızlığıdır. Bu şahsın kendisini bir rota, bir bilen, bir ombudsman gibi saymanın karinesi addetmektir!

Ve sırf bu türden, gaflet ve gaflarıyla, kendi muktedirlikleri dışındaki; meslek dışı bilmezliklerine ve siyaset bilmezliklerine, inançlarını; kendi sahasal alanlarındaki başarılarını da yönetici olabilmelerine, payanda yapmanın, talihsizliği olmaktan öte bir şey değildirler.

Ufaksuz, vizyonsuzdular. Ve gelişmeci izanları, bu iki sıkıntılarında ötürü, kıttı. Gelişme istekleri toplumsal alan kavrayışlı olmayıp, sosyal talep kalkışmalıdır. Bu tür zeminsel eylemler, tarihsel, bilimsel ve nesnel olmamakla, ister istemez geri düzlemli hareketlerdi.

Bu tür aktüel olan sosyal istemler, tarih boyunca hep aynı düzlemle, hep aynı bant ve frekansla yapıla gelmişti. Aynı düzeyle, gelecekte de bu talepleşmeler hep aynı bahanelerle, bir türlü bitmez bir sosyal istek oluşuyla yapılacaktır! Onun için bunun bir ileri yön olması, toplumsal bir haklılık olma gibi misyonu (üslenmesi) yoktur da. Girişme, tamamen bilmez oluşun sosyal gericiliği idi.

Ve bu kişiler toplumsal, aktüel ve karizmatik ruh taşıyamaz olmalarından ötürüdürler ki, toplumcu esas içinde olmayan, tamamen sosyal temellerin istismar ricatları, üzerine kurulu olacaktır. 1925 yılında uzun erimli olamayacak bir parti kurmalarıyla, çok partili dönemi oluşturacaklardı!

Felsefesi ve projesi aktüel olamayan oluşmalar, ne sebeple olursa olsunlardı, uzun erimli olamazdılar. Gelecek vaat edenlerin kendileri, sosyal ayrışmacı idiler. Hal bu ki toplumsal olanla, sosyal olanın bilinciyle; her iki alan, ayrıştırlmamalıydı. Aksine toplumsal olanla sosyal olan ayrı gözetilişlerle, bir biri ile buluşturulmalıydı.

Toplumla halkın buluşturulması, 8000 yıl önceden beri ustalıkla sağlanıyordu. Halk, toplumdaki bir değışmeye karşı denk düşen, değışmeye değın uygulamayı; inanç semboller üzerinde kavrayıp benimsiyorlardı. Yani gelişmeler, halkın diline çevrilip, güncelleniyordu. Bu güncelleştirilme yolu, toplumumuza, mensubiyeti olduğu inanç sistemi kuralları nedeniyle, son din olma hesabıyla, tıkatılmıştır.

İşte bu sosyal, nesnel gelişmeden bilinçsizce ari olan, kişiler; toplum ve halkı gibi iki sistemi buluşturacağım derken, durumu tersine çevirip, sosyal sistemin kurallarını toplumun kuralı gibi yapmaktadırlar. Bilip kavraya madıkları açmazlar bunlardır. Bundandır ki, bu tür çok partili hayata geçiş yönelimleri; hala da topal aksak oluşlarıyla 'bağımsızlığın Felsefesini' hiç oluşturamadılar. Güncel olamayanın gelecek ufku ve sorumluluğı da olamazdı.

Sizin koşullarınızı (özelde Gazi hazretlerinin davranışlarını da) , sizden önce kurulmuş ve sürmekte olan (berdevam) yapılarla, belirlenirler. Yine eski berdevam yapılarla (tecrübelerle) , günceldeki toplum içi anlaşmaların ittifaklarıyla çıkartacağınız, yönlendirici; uzlaşmalarınızla da, elbette ki girişirsiniz. Toplumsal yapıların, bir oyana, bir buyana yalpalayıp, tökezleşerek sürdürülür olmasının nedeni; yeni yapının hareketlerinin, devir aldığınız yapıyla ilgili olmasındandır.

O size devreden yapının envanterlerinin kullanımından kaynaklı yönleşmelerdendir. Yolun bu türden oluşan seyri, sizin de o günün koşulları içindeki demokratlık ve özgürlükçülük adına, yeni yapılaşmalarınızın, zorunlu yol ve yöntemlerinizin, bir parametrem, davranışlarını oluşturacaktır. Unutmayın her dönem, kendisinin olanak ve olanaksızlıklarıyla, kısıtlıdır.

Bu günkü koşullarda, beceriksiz siyasetlerin, her türlü yalpalama ve yere düşmelerinde; yandaş gazete ve yayın organlarınca, bu yalpalama ve yere düşmelerine değın güya suçlularını, öncelikle ve özellikle yaratıyorlardı! Sonra bunların, ilanen teşhirini ve karalanması kampanyalarını sürdürüyorlardı. Liberal kimi aydınları, bu tür hukuksuz oluşlarına karşı, toplum içinde verilen demokratik mücadelelere cevaben, 'bunların suçunu sonra düzenlersiniz! ' diyen, ucube kimi liberal sözde külahımın aydınları, hep var olmaktadır!

Sürecek

Bayram Kaya

Kurtuluş Savaşı Öncesi Esnası Ve Sonrası Durumlara Kısa Bir Bakış 75

75]Bu aydınlar, Atatürk'e ve daha henüz embriyo aşamasındaki ve yeni kuruluş devresindeki, sosyal, toplumsal cenini yaşatma çabalarına; çağ dışı diyebilmektedirler! Açıkçası yavuz hırsızın sesi, ev sahibini bastırmaktadır.

Atatürk neden gündemdedir? Bunu biraz daha dolaylı ama ilişkince yanıtlayalım. Bir bilgi sayar yapımcısı; bir kalıtsal gen hastalığını tedavi eden, gen uzmanı; bir elektiriği bulan insan vs. Neden gündem dedir? Hiç kuşkusuz insanlık için, toplumları için şimdije sağlanışlar içinde olduklarından ötürü gündemde olurlar. Bu güne temel olan, geçmişe değin olan, o muazzam başarıları için, gündem edilirler.

Ama ne var ki, geleceğe göre de bu başarı; ilkel, kusurlu, eksik, ikmal edilirlıklere muhtaç olacaktır. Bu günlere temel alan devinmeli, başarıları ile de saygılıca gündem edilirler. Bu bir zamanlar için başarı olan ama gelecek için ön prototip olmaktan kurtulamayacak olanlar, gelişmenin, ileri akar olmanın, natamam olmanın, zorunlu bir kaidesidir. Zamanın önünde kimse, uzun süre, haklı ve doğru kalamazdı. Haklı ve doğru kalmamaya kutsal sayılan her şey de dahildir. Tanrı'nın yasası budur.

Bu gündemli, sağlanıcı konulu ve göreceli geçmişte kalan takdir edilışin ölçeği; bu günle kıyas edilerek mi anlaşılır? Yoksa kendisinden öncekine göre mi, kıyas edilerek anlaşılırdır? Yoksa geleceğe göre bu başarının, göreceli kusurlu ve noksan oluşlarına değin durumuyla mı, takdir edilir? Ya da gelecekteki olası aşamalar karşısında, öncekinin; eski, geri kalmış olacak olan durumu ile kıyaslanıp, küçümsenir; yerin dibine mi girdirilir olacaktır?

Yoksa daha da olmadı mı: Edison'un da geçmişinde her insan gibi, ama her insan gibi olası kişisel kirli çamaşırları mı ortaya dökülerek, başarıları yargılanır olacaktır? Ya da konuyu açarsak, Edison'un başarıları; Edison'un alkol almasıyla, ya da almamasıyla; yine Edison'un kiliseye gidip ya da kiliseye gitmemesi ile mi ilişkilendirilirdir? Oysa nice kiliseye gidenin de, gitmeyenin de; içkisini içenin de, içmeyenin de; bu alanda (Edison'un alanın da, Atatürk'ün alanında) yaya kaldığı, bu alanlara değin esamilerinin okunmayacağı, bu alanlarla ilişkilenebileceği de, apaçık değil midir?

Çevre güncelliğine dek bu türden başarıları olgulaşabilmek için, seçme eleme kriterinin içinde, o alana dek kişi yeteneği dışındaki olansılar içinde bunlar, bu kişi ahlaklı edimler yoktur. Sadece o buluşa değin olacak iç eğilim yatkinlıklarının olup olmaması, süzgecin seçiciliği olacaktır. Kişilerin alkol almazlığını, kişilerin camiye gider oluşuna dek tercihlerini; halka değin, öznel soyut yargıların, süzgeci, seçecektir.

Toplumsal ve doğal eleğin çalışması ile sosyal öznel eleğin çalışmasını karıştırmanın çocuksu tavrına düşülmemelidir. İşte kişileri değerli kılacak olan parametre budur. Zevzek ve akılsız bağnazlık, işi kof anlamalara götürür. 'Kişi yaratışçılığı' tutup da 'kişi öznel davranışlarına indirgeyen yargılama', güya olayı yargılar olan bir bilmezliktir. Mankafa (ruam) oluştur. İşte Atatürk'e olan kin ve nefret de, bu kişiye özel tabandan hareketle ortaya konuyordu.

Yok efendim Atatürk ilk meclisi dualar eşliğinde açmıştı; ya da açmamıştı! Yok efendim Hacıbayram Camiin'de mevlüt okutmuştu veya okutmamıştı! Atatürk dindardı ya da değildi! Atatürk Allah'ı ağzına alırdı, ya da almazdı; gibi absürt olan, düm düz işleyen beyinlerin anlayışına değin yaklaşımcı, ilgisizlikler, konu edilmektedir. Atatürk'ü başarı bağıntıları içinde ele alır olmak, bu kafalara, kısa devre yaptıran, beyin işleyişini şase gümlemesine dönüştüren bir düşünme olacağından, çok zordur. Bilmezler ki Atatürk için yapıydı, yapmıydı denilen özellikleri, yüzlerce kat yapanlarda da tam bir böylesi

yeteneği de hiç bir zaman ortaya ıkaramamıştırlar!

Hal bu ki bu aydınlar; kendi dönemlerine ve kendi dönemlerinde şahit oldukları ağ dışı hukuksuz uygulamalara, karşı ıkmalıydılar. Hem de bu karşı çıkışlarının meşrulaşmasına, günceldeki genel geçerli müesses uygulamaları, referans ve kıyas tutarak, bunu yapmalıydılar. Bu kişilerin, böylesini bir haklılık kazanabilme olanakları var iken, günümüzde olup biten olumsuzluklara hiç sesleri çıkmayan, kimi yavuz hırsız suretli hak tancıdırlar!

Bu yavuzlar, kendi akademik alanları içinde kalışlarla, üniversitelerinde; bir başarı ve beceri ve heyecanı ortaya koyamayanlardır. Kimi böylesini sözde kişiler, bilim yuvası olarak çevrenin öncülü ve atılımı olacak akademik proje program yayınlarını ve yaşantılarını, ortaya koyamaz olmanın, lafı somun pehlivanlarıdırlar! Sözde böylesini bazı birkaç aydın, güya Atatürk eleştirisini ile şan, şöhret ve meta peşinde gidebilmektedirler. Geriye kalan çoğu ulvi şahsiyetler böylelikle susturulmuştur.

Bu türden aydınları susturma baskıları hem de darbecidir vehim söylemi ile idi. Bu aydınların sırf taraflı aymaz olmak yerine, öncelikle toplumsal statülerine uygun, hizmete ve yükümsel benzerliklerle bir denklik ortaya koymalıdırlar. Bu tür denklik söylem ve haklılık eleştirilerini, herkes gibi kendi koşullarında ve kendi pratiklikleri içinde başarırl olmalıdırlar.

Yani yazardan aydınlar, kimi üniversitedeki akademisyenler, yurt çapında ve dünya çapında bir iddia ve uygulama ortaya koyan akademisyen, yükümsel kişiler; ancak Atatürk'le, erdemsel yükümlülük ve toplumsal yükümlükler bağlamında, birey olarak; denkleşmeler alanı içinde olmaları gerekirler.

Ondan sonra, onu aşmak için ve onun eylemleri(kurduğu sistem) zerinde yeni tekniki, ideolojik bilimsel ayarlamalarla, geleceğe deney olacak kriterler çıkarılmalıdır. nk yeni, ancak eskinin üzerinde varlaşır. Eskisi olmayanlar, yenileşemez. Eş deyişle; yenisi olanın, eskisi vardır.

Birde gaziyi bir siyaset kuramı gibi görme yanılığı içinde olanlar vardır. Gazi temelde iyi ve başarılı karizmatik askerdir. Bunları, okumuşlukla edindiği bilinç ve konjonktürsel durumlarla birleştiren Gazi; bağımsızlıki felsefe ile bir devlet kurucu olabilmenin adım adım şartlarını yaşayarak oluşturmuştur. Temelde ortaya, böylesini bir başarılı yapı koymuş mu? Koymuş. Bir mucize yaratılmış mı? Yaratılmış.

Bu yapı, aksamaz mı? Aksar. Yapı çok mu mükemmeli? Bu soru absürttür! Süreç yaşanmadan ve süreç, kendi iç aksamalarını yapıp da, olgunlaşır olmadan, mükemmeli (uyumlaşan) olup olmadığı söylenemez. Esasen yapılar durağan değildir. Yapılar; dengeler, dinamiklikler içerir. Bu yüzden mükemmellik olmaz. Ya da mükemmellik, izafi olmak zorundadır.

Sürecek

Bayram Kaya

Kurtuluş Savaşı Öncesi Esnası Ve Sonrası Durumlara Kısa Bir Bakış 76

76]Mükemmellik algısı, hata ve kusurların içinde girişecek bir duygu doğmasıdır. Gelecek halin adım adım oluşturulması ile ancak olasıdır. Değilse mükemmellik geleceği bilir olmak, ona uygun şablonlar var edebilmek değildir. Böylesi şabloncu mantıkla bakıp, Atatürk'ten için, şunları bunları yapamadı diye; bir hukukçu, bir filozof, bir toplum mühendisi vs gibi görüp; bir yığın maharetleri ondan bekler olmanın mantığı ile yargılamak, tam bir bilmezliktir, insafsızlıktır. O günün mevcut bilimsel donanımlı kadrolarının, süreçsel akışında, bu güzellik çıkmıştır.

Eleştiren (güya aydın) ile, eleştirilir (Atatürk) olan ikiliden birisi (Atatürk) kendisini Dünya'ya tanıtmış; kendisinden söz ettiren bir eylemseliktir. Diğer laf simsarları ise güncel seyir içinde, korunmacı himayelerle; televizyonlara çıkarılır olan kimselerdir. Ya da has bel kader şekilde erkte olmasalar; insanlar onların yaşayıp yaşamadıklarını dahi bilinemeyecekleri denli, tek kale oynayan, sıradan bir akademik, alelelade vaka yaşamsallık dırlar. İşte bundandır ki, bir eleştirinin eleştiri olabilmesi için, farklı düzlem de, denkliklerle, ama aynı paralellikte benzerlikleri içerir olmasıyla haklılık kazanacaktır. Değilse, şairin dediği gibi: 'Hey ağalar zaman azdı/Düşmüşe il üşer oldu/ Küllükte yatan eşek/ Koçla yarışır oldu' (Gevheri)

Eleştirelilik, söz gelimi aynı zaman dilimi içindeki ve benzer koşullarını yaşamış olan dünya çapındaki kişilerle, Atatürk kıyaslanarak, yanılı ve yanlışları ortaya konabilirdi. Değilse Atatürk zamanındaki günceliğin rutin, muhtemel olası yol kazaları haksızlıklarını ve kimi kez olmuş hukuksuzluklarını, bu günün gözlüğü ile bakıp yargılamak, bundan kendi başarısızlıklarınıza da, zımnen dayanaklar çıkarmak olmamalıdır!

Haklı olabilmeniz için eleştirmek için Atatürk gibi vatan kurtarmanız, devlet inşa etmeniz de, gerekmez. Sadece anınızda ve alanınıza ilişkin sözü dinlenir olmanız, yeterlidir. Alanınıza ilişkin, ülkenin geçmişte veya günümüzde yapması gerektiği yapılaşmamış olduğu, ya da aksak yapılaşmış olduğu, yenileştirmelerini; eleştiriler içinde söylersiniz. Ama bunları da nedenleri ile belirtirsiniz.

Atatürk'ten sonra tankını, uçağını, haberleşme uydusunu ve uyduyu yörüngeye yerleştirecek fırlatma roketini üretememiş bir toplumun; siyasi hükümetlerinin 70 yıldır hiçbir finansman, bilgi ve teknoloji mazeretleri yoktur.

Ya da bir başlangıç zorluklarıyla, başlatılıp; samimi olarkten, dış kirası kabilinde yılda yüz milyonluk bütçe yatırımları ile finansman yapılsaydı şimdi 7 milyarlık dev yatırımlarınız olurdu.

Daha samimisi hiç bir şey yapmayarakten, toplumu 600 milyarlaraya varan abuk borçlandırma sinsilesi gibi en azından cüzi yatırımlarla borç bırakma(!) adeti ağır sanayi yapılaşmalarında, bu teknolojilerin yatırımı için niçin bırakılamamıştır? Ve bunların hayata geçirilmemesinden sorumlu olanlarla niçin hiç hesaplaşmazken; ezan, Atatürk; cami, Atatürk; tarikat, Atatürk; tekke, Atatürk vs. abuk sabukluklar neden tartışılır? Neden hep Atatürk dönemi tartışılır? Atatürk borç bırakmıştı?

Söz gelimi 1930'ların bunlara ilişkin dahli ve olumsuz bir vasiyeti varsa belirtin! 1930'ların otoritesinden kaynaklı, aksama yapılır, nesnel, sosyal, hukuki şartları vardı da mı yapılamadı? Yoksa olanaksızlıkla mı yapılamadı? Eğer böyleyse 600 milyar borç ne? Bunlar belirtilmelidir. Ya da siz 50 yatırım yaptınız da, Atatürk döneminde yapılmadığı için diğer 100 tane yapamadığınızın şikayetinde misiniz? Ya da o günülerin içinde, teknik, teknolojik, olarkten ve sosyal şart olarkten, bu aksamış olanlar, bunca olanaklar içinde olmalarına rağmen, yapılmamış mıydı? Bunlar belirtilmelidir.

Yine sizin bu günde haklı bir eleştirel olabilmeniz için yapı olarak 1000 dolardan devr aldığınız kişi başına geliri, 10 000 dolara çıkarır olursunuz da, o vakit başarılı ve haklı bir övünmenin eleştirisini ortaya koyarsınız! Oysa sırf bilirmiş olmaya şöhretle ve erkte olanlara yaranmak için, geçmişin konjonktüründe yapması gerektiği, yapılamayanları küstahça ve ukalaca belirtir olmak; hele de bizim kendi cavalcozluklarımızla, yapamadıklarımızın üstünü örtmenin, açık açık bahanesi, hiç olmamalıdır!

Bu olanlar şu hikâyedeki gibidir. Bir ülke, yeniden inşa ile ve yeni ilkeleri üzerine kurulmuştur. Kurucular; 'diğer kapılar neyse ne de' demişler. Bu diğer olan kapıları kezlerce yanılıgılarla, düzeltilirler. Ama illa şu kapıyı, sıkıca kapayın. Hiçbir şekilde aralamayın, yoksa bir süre sonra bitersiniz. Bittiğinizi anladığınızda da, iş işten geçmiş olur, düzeltmeye dahi vaktini olmaz derler.

Gel zaman, git zaman; başarısız, basiretsiz, yeteneksiz erklerin yönetim dönemlerinde, işler sarpa sardı mı, erkteki kişiler, iktidarları ve ikballeri uğruna, eski yönetimi kötülemeye, eski yönetim aleyhine atıp tutmaya başlarmış.

Ve tek yapabilecekleri en kolay etkili yol da, yeteneksizliklerini örtmekmiş. Bunun için de, basiretsizliklerini başarı gibi göstermek için o; sıkı sıkıya kapalı duran kapıyı, bir oyluk aralamakta hiç bir behis görmezlermiş! Üstelik bunu yaparken de, ne çok da demokrat ve özgürlükçü olduklarını, ezber bozduğunu haykırarak laf sismsarı olan kişilere tartıştırlarmış! Hiçbir toplumsal temeli olmayan girişmelerin açılımını yaparlarmış.

Herkes kendi zulmünü ve egemenliğini gerçeklerlerken, ne kadar da ezber bozup, çağdaş olduklarını söylerlermiş! Kendi yanlışlarını başka yanlışlar üzerine inşa etmeyi, ezber bozmak sayarlarmış! Göz kendisini görmezmiş ki.

Bilmezlermiş ki bugün için anti demokrat görünen uygulamalar, kurallaşmalar, bugünkü demokrat ve özgürlükçü yapılaşmaya değin hukuki anlamalarımızı, bu geçmişteki oluşmalar sağlarmıştı. Oysa bugün insan hakkı ve demokratik hak dedikleri kimi konular, geçmişin demokratik anlamaları içinde olmayıp, ancak geçmişteki o tür oluşmaların üzerinde gerçekleşen nimetlerdir. Demokratikleşme diye lanse ettikleri sosyal kültürler, yeni gelişmelere dirençli olan, sosyal gerilikçi bir badiredirler. Sosyal çıkarıcı, sömürgeci bir kümeleniştirler.

Sürecek

Bayram Kaya

Kurtuluş Savaşı Öncesi Esnası Ve Sonrası Durumlara Kısa Bir Bakış 77

77]Oysa; ilercilik, demokrasi, insan hakkı diye savunulup; güncel hiçbir toplumsal temeli olmayan tarikat ve cemaatler ölümüne savunulmaktadır. Eğer tarikatler toplumsal işlev olsalardı, feodalizmle barınabilir miydi? Güncel, feodalizmi; çağ dışı olaraktan gözümüze sokmaktadır.

Feodalizmin çağ dışı olması, bu denli açıklıkla bilinir olmasına rağmen tarikatler; doğunun feodal yapı içinde olmasında, hiç rahatsız olmazlar. Sözüm ona kendisinin bir demokratikleşme adımı olduğu lanse eden tarikatların, bu türden sosyal geriliğe baş kaldırması hiç yoktur. Yine demokrasi ve insan hakkı gibi hiçbir istemleri de yoktur! Esasen olamaz da. Çünkü demokrasi tarikatları yıkar!

Hâlbuki bağımsızlığın felsefesi içinde, ikinci adımda; bu gerici sosyal yapı ve bu gerici sosyal tutumlaşmalara karşı da savaşım verildi. Bu günkü demokratik toplumun oluşmasına gelinmede, bunlara toplumun işleyişinde el çektirilir olmaları hemencecik unutulur. İşte bugün afakî olaraktan, demokrasidir, insan hakkıdır diye söylenen, topluma göre, gerici olan halkın konularını; toplum konusu yaptığınız da, durum şaşmaktadır.

Demokratik özgürlükçü tutum dediğiniz durumlar; dünün devlet koşullarında tam bir anti devlet çökertmesi olan bu tür, gerici yapılar, toplumun işleyişine karşı her tür dirençleşmelerin, çıbanbaşdırlar. Demokrasi adına onlara karşı olunuşlar içinde savaşım verilmesi gerekir. Körlük göz için nasıl bir demokratik (olgunlaşmış) bir kazanım değilse, tarikatler de toplum için demokratik bir kazanım değildir. Tarikatler; halkçı, sosyal oluşmadırlar.

Bu gün insan hakkıdır, demokrasinin gereğidir diye boğazınızı yırttığınız konu; batı demokrasilerinde de demokrasiyi topluma getirebilmek için bunlara karşı binlerce yıllık süre içinde verilen, zorlu mücadeleler sonunda kazanılmış, bir başarıdır. Ve insanlık ancak böylesi süreçle, böylesi insanlık tarihiyle bu günkü demokratik ortama ve toplumsal özgürlüğe gelebilmiştir. Kendileri demokrasi ve özgürleşme sağlayamayan bir fosil bir eski sosyal oluşmadırlar.

Demokrasilerde, özgürleşme sağlayamayan toplumsal yapıların dahi, demokrasi içinde savunulması, pek olmasa gerektir. Savunulur oluşmalar, demokraside çalışan bir işlev oluşmadırlar. Değilse her akıla geleni söyler olmak, onu sahiplenilir olmak, demokrasi değildir. Üstelik toplumsal demokrasinizi ve özgürlüğünüzü bunlara rağmen, bunlardan kurtulmakla sağlamış olmanız da işin en vehamet arz eder olan, acı olan, gafletçi unutmaya yanınızdır.

Kendisini kendi organizasyonu ile demokratikleştiremeyen yapılar, toplumsal kurumlar olmadıkça, toplumsal yapılar içinde, toplumsal özgürleşme ve demokrasi içine alınamazlar. Bunlar halk içinde de zaten kendi öznel koşullarıyla vardılar. Bunlar topluma müdahil olmadıkça da öznel yaşantılaşması da kimseyi pek pek ilgilendirmez.

Üstelik böylesi devrim karşıtı kişilerin kendilerini erke taşıyan süreçler de, bu sözüm ona, güya anti demokratik olan müesses düzenler iken! Böylesi bir talihsiz karalama, küçüklüğün hırs ve delilenme tamahıdır. Müesses olan düzen, kendisine özgü müesseselerini (kurumlarını) getirmiştir. Her şey gibi elbet bunlarda aksar.

Aksayan yönleri düzenlemek, aksaklığın yeni yapılaşmalarına gitmek, her zaman için gerekli bir zorunluluktur. Ama bu, yetersiz muhterslerin bir şey yapamayan başarısızlıklarına ve kendi zaaflarından kaynaklanan durumlarını, ört bas etmek için

kendi grup egemenliklerini sağlamak için geçmişi tu kaka etmeleri anlamına da gelmemelidir.

Köleci düzen, köleci ilişkiler manzumelerine göre değerlendirilir. Köleci düzeni bu günün paylaşım hukukuna göre yargılayamazsınız. Ya da köleci inanmaları siz, bugünün üretim ve paylaşımına baş tacı yapamazsınız. Ama bugünkü yapının temelinde de, hem geçmişteki hem de bu günkü köleci ilişki tarzlı girişmelerin zorunlu ve yadsınamaz bir payı vardır.

Bu günkü yapı; ister iyi olsun, ister kötü olsun. Geçmişteki yapıların (kurucu zemin olmalarının) dinamizmi üzerinde çalışırlar. Geçmişin bu türden işlevleşme girişmesini göremeyişle, böylesi aldatıcı bir can simidine sarılır gibi sarılır olmak ne demokratiklikti, ne de bilinç ortaya koymaktı. Bu haliniz, içinde olduğunuz gemiyi delmiş olmaktan maada, size bir kazanç hanesi oluşturamazdı!

Eski düzlemdeki ölçüleri sizler, bugünkü düzlemin anlayış ilişkileşmeleriyle, özgürlükçü ve demokratça bulamayacağınız, iki kes ikinin, dört eder olması gibi apaçıktır. O günkü düzlemlerin ilişkileşmesini de, bugünkü düzlem ilişkilerine bakarak, tam da düşünüp, hayal edilmeleri olanaksızdır da. Geçmişteki geçerli belirleyici karakter olan temel seyri sezşeler de, gelecekteki koşullarda, gelecek içindeki gidiş ve seyri sağlayacak olan somut olgusal ilişkileri, tam bilebilmeleri olanaksızdır da.

Örneğin, şimdiki ahval ve şartlarda kendi coğrafyamızda Irak'ta Amerika ile komşu olmamız geçmişte tam bilinir bir şey değildi. Hatta bu komşuluk ilişkisi geręi ve ancak onun izni dâhiliyesinde! ve ancak ABD istihbarat yardım gücü ile operasyonlar yapar olmamız! Da bilinir bir şey değildi.

Bu gibi durumlar günceldeki değerlendirmelerimizin de temel kriterleri olması gerekirdi! Oysa biz tutup tutup cumhuriyet kazanımları ile cebelleşir olmaktayız. Hal bu ki biz bunları tartışmak yerine, cumhuriyetle uğraşmak, savakça bir akıl kıtlığı, öfke fırtınasıdır.

Geçmişteki olgulardan şekilleşerek sürüp giden şimdiki durumların, üretip paylaştıramayan, aksamaları varsa da bunlar; yol boyu gidişlerle düzenleşirdirler. İşte kimi sözde aydınlar, yeni durumun bozuk çelişkilerini düşünemeyenlerdir. Bunlar, ülke bekasına patent bağımsızlaştırmasına alt yapı olacak kendi alansal çarelerini üretmeyenlerdir.

Sürecek

Bayram Kaya

Kurtuluş Savaşı Öncesi Esnası Ve Sonrası Durumlara Kısa Bir Bakış 78

78]Somut, bilimsel teknolojik üretimleri ülkemiz yararına ortaya koyamayan akademik unvanlılardır. Ama bunlar kendi alanları dışında bir cevahirdirler! Hele de maşallah, din konusunda pek bir, demokratiklik ve özgürlükçüdürler! Ki kimse bu konularda bunların ellerine su dahi dökemez!

Oysa biz bunları, yani din konusundaki anlatımları; insanlık tarihi boyunca, şöyle ya da böyle oluşlarıyla hep biliyoruz. Bu bilmelerden toplumsal anlamda, hiçbir şey çıkmıyordu. Halksal anlamdaki başörtüsü konusunda söyleşiler de, 'vurun abalıya' yapılması, kolaycılığıyla etrafı sarmıştır! Bunların ticari ve siyasi koro ucubelikleri demlenilmektedir! Ve bu sayede nice köşeler dönülmektedir. Kimi muktedirler karizmalar, özel yaşamlarını islami değerlere göre olmayacak denli değiştirmişlerdir!

Yukarılarda da değindik, başörtüsü ve inançlar toplumun malı değildir. Halkın konusudur. Bunlar; bilinçli ellerle, kandırışçı cin kafalılar tarafından, toplumsal zemine çekilerek, inançlara toplumsal talep yaptırılmaktadır.

Toplumun otoritesini din otoritesi olarak kullanmaktır ki akli saptırmak buradan başlıyor. Bunu yaparlarken de, diğer bir yol olaraktan da uyguladıkları şaşırtmacalarla; halkın mantık düzlemine seslenişleriyle, bunu kazanç edinmektedirler. Bunlar, ne tarih yaratmaktır, ne fikir adamlığıdır, ne de halkın mutluluğundan yana oluşlardır.

Örneğin bunlardan; daha geneli bir yaşam olan cemiyet (güncel sosyal ve sosyetiklik olan alanlar) yaşamlarıyla; daha dar ve gelişememe sığılı olan, cemaat yaşamlarını; birbirine karıştırırlar. Cemaat yaşamını halka pozitifite etmektedirler. Cemiyet, toplumsal üretimi paylaşan ve bu ilişkileri tüketen bir yaşamadır.

Diğer biri olan cemaatleşmelerse; köhne bir yaşantılaşmadır. Yüzlerce yıllık gelişemeyen dar ve sömürülme temelli, kişileri cahil kılma eksenine daha ağırlıklı, bir inanççı oluşmadır. Cemaatleşme günümüze göre, sefaletleşmenin paylaşılma ve tüketilmesidir. Ne kadar kabuk değişirse değişsin bu böyledir.

Tabidir ki cemaatin geçerliliği, ta ki düşüp kalkana değildir. Böylesi düşüp kalkmalarla gelişecek olan oluşmalar, kendine özgü ve özgürce kısır anlamadırlar! Cemaatleşme, bir yanı ile yaşanmış, gelmiş geçmiş tarihi tecrübeyi dahi akıl edemeyiştirler. Aslında farkında olmadıkları kişi kısırlıklarının, bir dönüşememe sürecinin, kötüye gidişin, başlangıcıdır bunlar. Hepten üretip, refahı dağıtamayan toplumsal erkçi acziyetlerin, halkı tarikatler kontrolü ile ellerinde tutmalarıdır!

Kendi hırs ve ikballeri uğruna; yarattıkları toplumsal düşüş kalkış zamanlar aralığında erkler, bu tür sosyal alanın konularını, bizlere hep güzel kılarlar! Bize tarikliği özgürlük gibi gösterip, şirinlikle gidilecek yol olarak çizmektedirler! Tıpkı kendi bindiği dalı kesen Hoca'nın, 'düşme anını uçuyorum sanması sarhoşluğu gibi' duygular tatmasının yanılgısıdır bu. Yani, kendi hatalarıyla yarattıkları badiresi durumları ört bas etmek için, sanki cemaatçilik toplumsal bir hakmış gibi savunuluşlarıyla, cemaatçilik savunuluşlarıyla, demokrasi ve özgürlük kahramanı olma acizliğidir bunlar!

Oysa özgürlük ve demokratlığınız, kendi iç ve dış toplumsal nesnel ilişkilerinizin, hali hazırdaki engellerine ve kolaylıklarına göre yapılaştırılıp gerçekleştirilecektir. Başka türlü de nasıl gerçekleşir ki? Değilse özgürlükler, kafalarımızdaki halkçı, öznel inanç yaşamı, şablonlara göre değildirler. Eski inançlar çoğu zaman bir bilinç işi olamayıp, aksine özgürlüğü üretmemenin sığınılmasıdır. Oysa inançlar, temelde tarihi olguların başlangıcında, bir yaşamsal anlaşılmanın bilinç olgusudur.

Eğer cumhuriyet kurulup başarılmasa idi, o günkü sürecin gidişine göre işgal olunup, şimdiki Irak gibi olsa idik; bu gün neyi tartışır olacaktık acaba? Türbanın demokratik bir hak olup olmadığı, tartışılır olacak mıydı? Güzide insan Atatürk'ün, özgürlükçü ve demokratik bir tavırla davranır olup olmadığına tartışılan bir esamisi okunur muydu acaba? İnancın bir demokratik hak olup olmadığına bir tartışması olur muydu? Asıl şimdi siz, bu türden soruların yanıtını anlar olmakla, şimdiki eleştirilerin, zavallılığını göreceksiniz. Ve ulusumuzun ne büyük bir başarıyla şekillendiğini ancak, kafanızda canlandırabilir olacaksınız.

Irak, bugün kendi içinden vurulmanın ihanetinden ötürü, olup bitenlerinden ötürü; Saddam dönemine oranla olup bitenin kıyasını yapabilmek için dahi, Saddam diktatörlüğünü tartışmaya fırsat bulamamıştır. Başlı derdine düşmüştür. Hiçbir yol yürümeden; yolun ansal ve tutumsal ilişkişme şekli hafızanızdan oturtmadan; o yola ilişkin yaşantılarını ortaya koyabilmeyi ve o yolun uygulamasının demokratik olup olmadığını, hiçbir zaman bilemezsiniz.

Söz gelimi kapitalizmci ilişkiler düzeni, tarih sahnesinde düzenleşilmeden, hangi ilkelerinin demokratik, hangi ilkelerinin anti demokratik olduğunu tam bir kestirimle bilmek olanaksızdır. Önce olaylar yaşanır, sonra olayların bilinci edinilir. Irak, yolu yürümeden, demokrasiyi dışarıdan bekler oldu! Gazi'nin geneldeki çoğu durumlar içinde, attığı kimi adımların doğruluğunu yanlışlığını yol yürünmesi sonrasında görecekti. Yani yolun yürünmesiyle idi. Rehberi kendi toplumunun kazanım ve belleği idi. Ayrıntı başka şeydi. Genelin görünmez kaoslarıydı.

Özgürlükçü ve demokratik adımlarınız ancak, esaslı bir sosyal ve toplumsal ve kurumsal yapılanışlarla olası olmalıdır. Yapılar üretiminizle ilişkilendirilmelidir. Ve herkes, hiç değilse bile enaz ürettiklerinin asgariden bir karşılığını hakça almalıdır. Yani üretime belli temel standartları sağlayan, üretim karşılığı değerlerini bölüştürmelidirler. Bu türden hakkaniyet esaslarına sadık olmayan, bu esaslara işlerlik kazandıramayan ülkeler; ne kadar 'egemenlik kayıtsız şartsız milletindir' derlerse desinler, seçme ve seçilme hakkı ile daima kaybederler ve kaybettirilirler. Üretmeyen yapının ve vergisinin; takibini sorgulamayan yurttaşın, egemenliği olamazdı.

Yapının işleyişi ve yapının üretmesi; yapının ürettiklerini dağıtılması; yapının değişmeyi, gelişmeyi, desteklemesi, özgürlük ve demokrasilerinizi tutumlaştıracaktır. Ve üretiminizle birlikte, özgürlük ve demokrasinizi, toplumdaki olumlu icabı şartları da size neşvü nema eder. Özgürlüğünüz yine kendisini de üretir olacaktır. Siz bunu, bu yolun belirliğini, güdebilirsiniz. Yani yolun belirliğini; maddi şartların ilişkileniş ve gelişmesi belirlerken, siz de onun akış ve yol tutuşlarını, toplumsal, ilişkisel yarara, dönüştürürsünüz.

Sürecek

Bayram Kaya

Kurtuluş Savaşı Öncesi Esnası Ve Sonrası Durumlara Kısa Bir Bakış 79

79]Dönüşmelerde, genelde yararlıya uygun olursunuz da, sizlerin; bireysel beliriminizi ve davranışlarınızı ortaya koyar. İşte demokratlık ve özgürlükçü yaklaşımlar buralarda aranır. Toplumsal özgürlüğünüz, bir demokratlık, bir bireysel, inançsal ego olmayıp; ilişkisel ve karşılıklı bağıntıcı oluşlarla üretir olmanızın, yükümlülükler karşılığın da, tüketilmesi ile belirirler.

Değilse insanın kafasındaki sanal düşünceleri, demokratlık ve özgürlük değildirler. Kişilerin kişisel ve sınırsız hayal özgürlükleri vardır. Bunlar toplumsal ve üretimsel yaşamsal ilişkisellikler değildirler. Bu nedenle de kafa örtüsü gibi hayali, zannı, tasavvuru, öznel özgürlükler; toplumsal, siyasal ekonomik ve yaşamsal özgürlüklerden değildirler.

Bunları toplumsal özgürlükler gibi tartışmak akıl dışılıktır. Kişi zorunlu olarak toplumsal güce uyar. Toplumsal güç, kişilerin ve toplumsal işleyişlerin yararına göre gelişir. Lakin bu hiçbir zaman keyfilik ve hoşgörülük değildir. Çünkü keyfiliği sınırlayamazsınız. Hoşgörü ilende toplumsal ilişkileri tavsdatırsınız. Bu iki kavram da sanal olarak, halk içinde kendi yolunu kendileri belirlerler.

Kişilerin tedavisi gibi yararcı özgürleşmeler, kişilerin tasavvurlarından değil; böylesi toplumsal gücün özgürleşmesi ile elde edilmiştir. Oysa başörtüsünü toplumsal özgürlük saymak, size ve topluma hiçbir işlerlik sağlayamaz. Bunlar kişilerin yaşantılaştıran, çok çok keyifli ve özel tüketmeleridir. Özel tüketmelerinizin, üretimini ve sağlanması talebini, topluma götüremezsiniz. Çünkü kişisel cemaatçi tasavvurlar, genelin değiştirilirdir olucu dinamikleşmesini sağlayamazlardır. Etkisi ile tepki oluştururdu.

Hiçbir şekilde siz deneysel olarak bir olguyu ve olaylarınızı, yaşantılaştırmadıkça, baltayı ilk kez eline alan birine; baltayı hiç eline almamış biri olarak da sizin, 'şöyle şöyle davran' demeniz uygun olmaz. Ancak, ilk kez eline balta alan birisi de, baltalı şartlarının gerektirmesine göre davranacaktır. Kişi baltanın işlekleşmesine göre güdülecektir.

Sonra baltanın geçtiği yolları bilinç edinen insanlar, düşünceleri ile baltaya yön vererek, balta-insan girişmesini ve karşılıklı balta-insan eylem birliğini, ortaya koyarlar? Bu tür tecrübeler sonucu öğrenmelerledir ki Artık siz, ilk kez eline balta alan birine, olası davranışlarını ve olası sonuçlarını söyleyebilirsiniz. Baltaya bağımlılığınız, baltalı üretimlerinizle oluşan özgürleşmelerin sağladığı yararlardandır. Balta ile olan, girişen üretimlerinizi, yani ürünlerinizi sizler, çevredeki diğer bireylerle paylaşırsınız.

Böylece siz, kendi emek ürününüzle, farklı bir emek ürününün, takasına girecek sağlayışlarınızın; yollarını üretirsiniz. Hem de bu takas girişmeleriniz karşılıklı bağımlaşmanın kuralları olacaktır. Bu ilişkilerle giriştikçe, demokratikleşme deneyimleri edinip, deneyimlerinizin kurallaşmasını üreteceksinizdir. Değilse, demokratikleşmeyi toplumsal ilişkisel temeliyle göremeyip de, kafadan sanırcı, anlayışlarımızla ilan edilebilen ve keyfilik hiç değildir. Söz gelimi demokrasi, başörtüsünün yaygınlığı ile görülebilir ve anlaşılabilir bir olgu, asla değildir.

Bu türden öznel anlamalı tutumları, toplumsal olmayan yaygınlıkları sizler, demokratik mantık içinde görürseniz; bir toplumsal çelişki ve yaygınlık olan Afrika'daki açlığı ve çıplaklığı da biz; Afrika'lı insanların özgür ve demokratik tutum tercihleri gibi görürüz! Yine Afrika'nın açlığını, Afrika'luların az çalışmayı tercih eder olmalarının bir neticesi olarak görüp; açlıklarını ve sefaletlerini, özgürlüklerinin ve demokratik tutumlarının

bir gereği olaraktan da görmeniz; pek ala ki olasıdır!

Demokratikleşmede bir toplumdaki, insan sağlayışlarının toplumsal ilişkilendirilmelerine bakılır. Halksal ilişkilendirme, halkın konusudur. Halksal ilişkilendirme, üretimden gelen tüketim gücünüz oranındaki bir yaşantılaşmayla olan kültürleşmedir. Halkın zannında olan, çoğu inancı ve gelenekçi konuları, hayati yaşamsallıkta değildirler. Halk o şekilde değil de, başka bir şekilde de inançlaşabilirler. Aksine halkın yaşamı da, hayati öneme sahip olan toplumsal yaşamdan gelen refahın tüketilmesi keyfiyeti üzerine geliştirilmiştir. Halkın konusu her zaman, toplumun konusu olamayabilmektedirler.

Yani baltalı durumla, bir ağacı keserek mi ısınmış sınızdır? ya da pek çok ağacı, gereksizce ve keyfice keserek mi özgürleşmiş olursunuz? Yoksa yarın için de, diğer yarınlar için de, kendinizi tekrar tekrar üretebilmenin becerikliliği olan mıdır, özgür olursunuzdur? Isınma fizyolojik hareketlenmenin bir enerji tüketmesidir. Yaşamsal zorunlu bir üretiliştir. Yani bu bağlamdaki ısınmanız özgürlük ya da özgürleşememek olamaz.

İkincisi haldeyse, yani tüm ağaçları kesmeniz de, hayali, keyfi, patolojik tutumlarla davranmanızın gerçekleşimidir. Burada da, patolojik ruhsal gerilik olan bir durumu sizin; özgürlüktür diyerekten, haktır diyerekten, yanlış olanı topluma götürmeniz aldatıcı bir yüzdür! Halbuki ihtiyacınız kadarını kesmekle kalanı yarınki ihtiyacınız için tutar olmanız, plânlılık ve akıllı bir bilinç durumudur. Sizin ısınmanızı sağlayacak olan enerji girdilerini sürekli olarak üretebilir olmanız özgürleşmektir.

İkinci yolla, keyfi olan edimlerinizden ötürü, toplumsal takası dahi sağlayamazsınız. Canlılığın ilk ilişkisi kendi zorunlu gereksinimlerinizden ötürü, üretim ve tüketim ilişkisidir. Bir aslanın avını tüketmesi, aslanın-ve çevresinin üretim tüketim ilişkisi ile sınırlıdır ve çevre üretim tüketim ilişkisiyle zorunlu ve bağımlıdır. Çevrede av (ürün-üretim) varsa aslan rahatça tüketecektir. Üretimler ve tüketimler; bir biri ile sınırlı olmakla, zorunlu olarak belirirler.

Eğer aslan öldürebiliyorum, ben muktedirim diyerekten, bir veya birkaç günde keyfice tüm avlarını öldürürse, belki onlarca gün aç kalmayacak. Ama avın kendisi yok olacağından, av kendisini tekrar üretemeyeceğinden, aslan 25. Gün sonunda hiç av bulamayacaktır. Aslanın bu KEYFİ GÖRÜLÜĞÜ, geleceğini tamamen güvensiz kılmıştır. Aslan, kendi ipini kendi çekmiştir. Keyfilik içinde sınırsız olmakla, yani zorunlu olmayan bir tutumunuzla, keyfi sanal özgürlükçülikle davranarak, özgür olabilir misiniz? Bir düşünün hele? Özgürlükler yalnızca toplum içinde vardır. Özgürlükler, toplumsal gücün yarattığı bir olanaklılıklardır.

Bayram Kaya

Kurtuluş Savaşı Öncesi Esnası Ve Sonrası Durumlara Kısa Bir Bakış 80

80]Kişiler, değiştirilebilir bir zorunlu emekle, yükümsel davranışı sergileyip sergilemediği, konusuyla ancak eleştiri edilebilirler. Değilse, kişilere inandı, inanmadı diye toplumda özgürleşme verilmez. Ve toplumun sağlayışları bu yanları ile eleştirilmezler. Bunlar, halkın öznel yaşam ilişkileşmesidirler. Ki sonuçta bunlar da, özel hayatın genelleşmesi kıstasıyla, toplumsal ve evrensel olana gitmek zorundadırlar.

Hele bu günün anlayışlarıyla ve bu günün eleştiri parametreleriyle, geçmiş eleştirmeye tutuşursak, eleştirilerimiz, eleştiri olmaktan çıkar, tam bir hırsları ve tamahı olan cahilliklere dönüşür.

Bugünün parametresi ile düne bakarsak, söz gelimi Abraham'ın; 'kız kardeşim' diye tanıttığı karısı Sara için çok kötü anlamalar aklımıza gelir. Oysa bu anlayışımız hem yanlış bir anlamadır hem de kendi cehaletimizi öne çıkarır bir anlamadır.

Oysa olay çok meşru, çok düzenli, o günün kurumsal anlayış ilişkilenişine çok denk düşen ahlakılıktır. Bu günkü anlamamızla, benzeşmeyen 'kız kardeşim' denmesi kurumsal bir demokratik bir talebin iletmişidir. Ve talebin karşılanma biçimidir ve bu, o gün için doğru bir yaşantılaşıştır. Çünkü eğer krala, Abraham'dan için Sara'nın kocası olduğu söylenirse, Abraham'ın öldürülüp, Sara'nın eş yapılması riski vardır. Oysa; 'kız kardeşimdir'sekil taleple Sara eş yapılacaksa da, İbrahim öldürülmeyecektir.

Bir kere o günün kardeş anlayışı ile bugünkü kardeş anlayışı aynı değildir. Yani kardeşler sadece bu günkü gibi aynı ana babadan doğan biyolojik soydan kardeşler değildi. Bunu bilmedik mi, gerisi tabii ki yanılma olacaktır. Abraham için bu nasıl peygamber, insanlar kardeşi ile evlenirler mi hiç? Diyen eleştirinizle dahi aslında kendi cahilliğinize kızarsınız! Abraham, ensest ilişki mi kurmuş acaba diyen bilmişine bilmişine herzelerle, bir yığın saçmalıkları da, akıl fikir özgürlüğü adına, söyler olacaksınız!

Benzerleri gibi tıpkı 20. yüzyıl başlarında, yeni özgürlükçülük ve demokrasi anlayışının tüm Dünya'da yeni yeni ve sığağı sığağına anlamlara bürünmesi vardı. Sizlerin de, o günlerde oluşan demokrasi ve özgürlükler anlayışlarını bilmez olup; o günü o günle kritize etmeyi bilememeniz gibidir bu. Çünkü emperyalizm kılık ve yöntemlerini değiştirmiştir.

Sizinde yeni biçimdeki sömürüye karşı vereceğiniz cevaplar, o eski hazır cevapların reçete oluşları, olamazdı! Yeni ve dinamik bir parametre gerekiyordu. Sizin tepkileriniz yeni denemelerle aranıp ilişkilendirilen uygulama gerekçeleşmeleri olmak zorundadır. Yani siz, yeni olanın ve bocalama olanın içindeyken, yeni özgürlük ve yeni demokrasi anlayışınızı çıkartacaksınız.

Değilse, 5000 yıldır yapıla gelinenin, töredir, uygulamadır, diyerekten; hak oluşturmaları anlayışı içinde sizlerin, bir özgürlük ve demokrasi kavranışları çıkarır olmanızın, hiç bir haklı yanı yoktur. İnançlar da böylesi bir yaşamsallıktırlar. Söz gelimi, Atoncu inanç da; kendi görece halk ilişkileri içinde meşrudur.

Eğer Atoncu öğretisi kendi halkı dışında da, bir haklılık olmanın, bir meşru olmanın, bir demokrasi ve özgürlükçülük olmanın, devamlılık keyfiyet işlerliğini taşıyor olsaydı; bu gün yeryüzünde ne Yahudilik, olurdu, ne Hıristiyanlık olurdu, ne de Müslümanlık ortaya çıkamazdılar. Bunlarda kendi düzlemlerinin görece oluşlarının bağıntılılığını yaşarlar.

İnançlar; güncel toplumun, dinamik değişmeli zorunluluk bağ ilişkilerini taşımaları gerekirken, şimdi bu dinamikliği taşıyamamaktadırlar. İnançlar halk ilişkileri olmak ve

halk ilişkileri olaraktan da kalmak zorundadırlar. Toplum da halk demek değildir. Bu yüzden özgürlükler, durup dururken bir şablon gibi sunulamazlar.

Söz gelimi 1789 hareketi içinde, o gün için geçerli olan güzelim demokrasi ve özgürlük anlayışındaki uygulamaların, hangisi aynı ölçekte günümüze kalmıştır. Çünkü gelişmeler sonunda, eski değerler yeni değişme ve ilişkilleşmenin yanında, zorunlu olarak atılacaktır.

Kurtuluş Savaşı, yeni emperyalizme karşı verilen bir savaşım olduğu unutulmamalıdır. Yeni emperyalizmin yüzü de yeniydi. O halde buna karşı verilecek özgürleşme savaşı da eskisi gibi değil de, yeni olmak zorundadır. Üstelik bir ulusun var olup olmaması düzeyine değin gerilemiş bir nefsi müdafaanın, ayakta kalıp kalınmaması olduğu da akıllarda bulunmalıdır.

Eperyalizmin yeni olması ve buna karşı verilecek savaşçı cevabın da yeni olması gerekiyordu. Yine bu savaş bir ulusun var olup olmaması gibi iki gerekçeyle yeni olana yeni cevap ilişkisiydi. Önceki yapılarda olmayacak denli yeni ilişkilleşme ve düzenleşmenin doğum sancılarından bu. Elbette yeni olan girişme, sizin eski alışkanlıklarınıza uygun olmayanlar olacaktır.

Size demokratik gelmeyen, ama demokratikleşmeye açılan yolun düzenleşmesi olduğu da görülmelidir. Hele hele bu oluşmanın meşru bir zemine tutunma gayretinde oluşu ve henüz üreten ve dağıtan bir yapısının olmayışı da, sizin bugünkü eleştirilerinizin ölçütleri içinde, hiç de görmezden gelinmemelidir.

Şimdi yukarıda bahis ettiğimiz, sıkı sıkıya örtülmüş kapı hikâyesini hatırlarsak; Kapı bir kes aralanmıştı. Beceriksiz iradelerce ikballeri için, bir kaç kez daha aralansa ne çıkardı? Her başarısızlık dönemlerinde yine bir kaç oyluk aralanan kapı, şimdi fırıl fırıl döner olmuşta, insanlar şaşa kalmaktadırlar. Bu şaşa kalmanın anketlerini yapar olmanın ihtiyacını dahi duymuşlardır!

Duymuşlardır duymasına da, sonuçları yorumlarken, demokrasi tutkularından olmuş olacak ki! Vaki gerici dönüşmelerin, eskiden pek farklı olmadığını, hatta daha da azaldığını söyleme gaflet dalalet ve hatta hıyanetini belirtir olmuşlardır. Köleci düzenin ortaya koyduğu, köleci haklar ve köleci emek ve mal gaspının gözlerden saklanmanın, bekçiliği yapılmaktadır. Gasplar, yoksula merhamet, sadaka olarak tekrar dönmektedir! Sosyal devlet kavramı görmezden gelinerek, acınası halin güya adaletli yapılaştırılması oluşturulmuştur kendilerince!

Sürecek

Bayram Kaya

Kurtuluş Savaşı Öncesi Esnası Ve Sonrası Durumlara Kısa Bir Bakış 81

81]Sadakacı anlayışlarla mantık geliştiren halk, vatandaş olmanın, vergi verir olmanın sorgulaşmasını dahi yapamamaktadır. Söz gelimi yıllardır hem depremlerle; hem kaçak, izinsiz, usulsüz yapılarla; bu ihmallerin altında kalarak ölürlere de. Bunun sorumlularının halktan çok devlet olduğunu bilmezler! Bu tür sorumluluklar halka bırakılmayacak denli önem ve zorunlu bir devlet, hükümet, siyaset, gereği olduğunu hiç sorgulamazlar. Kendisini depremde öldüren siyasetleri halk, 'halk egemenliği adı altında' destekler dururlar!

Ülkemizde, yıllardır ekonomik dar boğazlarla neden cebelleşildiği hiç tartışılmaz. Tartışılmadığı içindir ki bu kabil ekonomik batıklıkların karşılanması için; halkın sırtından %78'lere varan geçici vergilerle tahsili ortaya konursa da, tahsiller geçici olmayıp devamlı kılınır.

Söz gelimi geçici deprem vergileri, bu nedenle sürekli vergi gibi işlemeye devam eder. Eder etmesine de, bu devam edişlerden, deprem konusunda yeni sağlayışlara mı yönelinilir? Kesinlikle hayır. Bir deprem esnasında yine bu tahsili kaynakların hiç biri ortada görülemez. Yeniden halkın yardım ve telaşlı organizesi, siyasete can simidi olur!

Çağ dışı sadaka anlayışı, adil olmanın tutumuyla bağdaştırılıyor ve alkışlanıyordu! Üstelik sadaka bireyin, kişilerin uhdesinde olması gereken bir tutumdur. Sadaka dağıtır olmak, ancak gelirleri bölüştüremeyen, adaletsiz erklerin, denize düşüp, yılanı sarılması, aczidir. Boğulurken sarıldıkları yılanı seçme şansları kalmamıştır. Kimi liberal aydınlar bu tür eleştiri ve tartışmaların, uyarısı içinde hiç olmazlar. Varsa Atatürk'tür görevleri, yoksa Atatürk'tür dertleri ve şamataları.

1789 harekâtında on binler öldü ve giyotinler yüzlerce kişiye çalıştı. Ama kimsenin aklına Fransız ihtilalını diktatörlükle suçlar olmak gelmedi. Yine kimsenin aklına, Fransız ihtilalına diktatörlüktü demek gelmedi. Hatta hala bu günkü tartışmalarımıza dahi, oradan kendimize uygun, meşruyetlikçi destek dayanaklar arar dururuz! Tartışmalarımıza da, bu ihtilalden referanslar çıkarırız.

Her hangi bir yapıyı, kurulmadan, kurumlaştırmadan önce, neyini, neye göre; demokratiklikti ya da demokratiklik değildi, diye tanımlanacaktı ki? Kaostan çıkıyordunuz! Kurtuluş Savaşı ortamıyla siz, tamamen anarşiklik ve başıbozukluk olan bir mukavemetçi sosyal yapı ve toplumsal yapı düzlemi içindesinizdir. Böylesi bir yapı içerisinde siz, yüzünüzü hem güncel bulunana dönecektiniz, hem de çağdaşlığa dönecektiniz. İşte böylesi belirsizlikler içinde şartlarınızla belirip bir yapı çıkarıyordunuz. Bu düzlemin eleştirisi bu şartlara göre olmalıdır.

Bizler bu günlerde, bu dönemlere ilişkin günlerin kendi içkin kritiğini yapmalıydık. Cumhuriyet değerlerine atıfla olacak söyleşilerimiz cumhuriyetle birlikte kazanılan değerlere ilişkin olacak nokta değerlendirmelerimizi yapmalıydık. Çünkü birbirine bağlı işleyen kurallar kurum ve yaptırımların çalışır olmasından yoksunduk. Böylesi başıbozukluklar, kuralsızlıklar olan ortamlardan, süze süze yeni yapımızı bakışım etkilenecek hareketlerle çıkartacaktık. Böylesi zorlukları ve doğum sancıları olanla durumlarla cebelleşilerek kazanımlara gidildiği unutulmamalıdır.

Ne yazık ki bazen toplum ışıması için böylesine çarpıtılmış bir kararlar söz konusu olmaktadır ki aydınlığa çıkılabilsin. Ve bu nedenle bile sözde aydın düşünceleri gibi olan abuklukları ortamlara, günlerce ve her yol araç ile dayatabiliyorlardı!

Oysa Kurtuluş Savaşı günlerinin eleştirisine aslan kesilip de güncelin tutumlarını

görmezden gelişlerlen, kuzu gibi oluşlar vardı. Güncelin meşruiyetsizlikleri içinde, tutuklanacak insanlar için önce sinsi kararlar alınıp, sonra "karar hukuksuzmuş" diye, dalga geçer gibi, hukukun çarpıtılıyor olmasının yaşandığı şu günlerimize, bu türden yoz ve kof aydın olan demokrasi havarilerinin, hiç gıki çıkmıyordu!

Birinci var oluşçu oluşmada, yani Kurtuluş Savaşı günlerinde aklın ve vicdanın ve koşulların meşrulaştırıldığı; can hırtaş bir durum söz konusudur. Beka sorununuz söz konusuydu. Yüzlerce yıldır süren ve hantallaşan yapının, değişip dönüşmesi söz konusudur.

Oysa şimdimiz öyle mi ya: Biz şimdimizdeki hali zarımıza bakınıp, sızlanmaktayız. Sanki şimdimizin kadim müsebbibi, şimdimizin kabahatlisi, cumhuriyetin o ilk dönemlerindeki, o ilk Kurtuluş Savaşı yıllarına ilişkin, sözüm ona antidemokratik olan etkilermeli tesirlerindenmiş gibi, cumhuriyetimizi suçlayıcı olmaktayız!

Bizim şimdimiz, cumhuriyetin o ilk yıllarının, bizi bağlar olmasının, ya da bizim elimizi tutar olmasının sıkıntısını çekmıyoruz ki, onunla bir hesaplaşmanın içine girelim! Özgür parlamentosunu oluşturmuş toplumsal yapıların kendilerince böylesine tıkaçlanacak handikabları olamamalıdır!

Dönüşme, kimi noktalarda zorlamayı içermek durumundadır. O dönemde, herkes, âli kıran baş kesen olmuştu. Güya hemen her çapulla ve çete hareketlerlen ülke kurtarılıyordu! Sizin o günlerde; sanki her şeyiniz bir tamammış da, geriye tek eksiginiz olan, müşfikçe demokratik olamamanız kalmıştı!

Savaşa girmişsiniz, isyanlar ve kıtaller başlamış, halkın can mal güvenliği hiçte. Halk kime inanıp, kime güveneceğini bilmez olmanın şaşkınlık ve güvensizlik ve tedirginliği içindedir.

Sürecek

Bayram Kaya

Kurtuluş Savaşı Öncesi Esnası Ve Sonrası Durumlara Kısa Bir Bakış 82

82]Siz ise şimdinizle; o ilk yıllardaki bu kaotik şiddete ve şiddetin karşısındaki cevabi tutumunuza karşın bakılışla, "nasıl yumuşak ve müşfik olsamın" düşünmesini, kurgulamamış olmanızla suçlanıp, sorgulanmaktasınız!

Oysa ki söz gelimi, aynı düzlem içindeki, işgal karşısında, halkın haklı direnişlerine karşın yapılanlara; saltanat ve işgalciler, sanki olanca sevecenlikle çok mu müşfik ve yumuşak davranıyorlardı? Öylesi koşullarda, bunlar beklenebilir mi?

Bunu bile görmekten anlamaktan aciz, kimi liberal aydın yobaz insanlar, nasıl bir müşfiklik içinde oluşla vatanımızı kurtaracaklardı acaba? Yine sözün gelişi, şu günlerin arbedesinde, bir demokratik tavır içinde izinli ve legal olan eylemlerinizi dahi erk; biber gazı ve cop şiddetiyle durdurmamalıdır değil mi? Yönetim açısından olası anarşiyi önlemek bahanesi için de(!) devletin orantısız güç kullanıyor olmasına, kimi liberallerin karşı çıkıyor olması gerekirdi değil mi?

Şimdiki devletin eylemlere şiddetle değil de, müşfiklik içinde, bakması gerekmez mi? Ya da cumhuriyetin ilk dönemlerine dil uzatana değin işine baksa da, işsizliğe çare bulup, üretimi artırsalar daha iyi olmaz mı? Ve şimdiki dil uzatıcılar, adil bir gelir dağılımı oluşturup ve adil bir vergi toplanmasının sağlayışları içinde olmanın çözümünü üretseler daha görevci olmazlar mı? Kimi aymaz liberaller bu tutumun yol göstericiliği içinde olmalarıyla, daha yararcı ve daha görevci aydın, olmazlar mı?

Şimdinin mantığı ile bakınca; acaba Birinci Dünya Savaşı özgürlükçü ve demokratik bir hareket miydi? Savaşın koşulları kendi şartlarını kendisi kor. Burada, demokrasi aramak beyhudedir. Ki biz de, bu savaş eyleminin karşılığında savaşçı tutumlarımızla daha demokratik olmamakla ve daha müşfik olmamakla suçlanır olalım!

'Sonrakiler bizi demokratik bulurlar mı?' söylemi hayli tartışılır bir konudur. Ancak burada şunu söyleyebilirim. Bu, soru alakasız bir sorudur. Çünkü hiçbir savaşın (öldürmenin) demokratik olma gibi bir gerekçesi hiç olmamalı. İnsan öldürmenin, insanları, sakat, yaralı, işsiz güçsüz bırakmanın, demokratik bir amacı olabilir mi?

Eğer oluyorsa, bu bir aldatılmanın ve bir kusurun insanlar nezdinde meşruiyetlik sağlanmasına göz yumulması olmaz mı? Hedefimiz, tıpkı toplumsal seyredişler gibi, insanca yollar üretebilmek olmalıdır. Ne yazık ki savaşmadanda olmuyor!

Bizim şimdimizdeki yaşantılaşmaların, eskiye göre şartları farklılaşmıştır. Farklılaşmış bu şek ve şühelerimizin İstiklal Savaşı'nın o karanlık günlerindeki sorunsallarıyla ne gibi bir duçar olma nedensellik bağımız vardır? Bunları söyler olmak demokratlık ve özgürlükçülük müydü? Oysa o günlerde, 1.Dünya savaşı sonunda ortaya çıkan bir yapının, kendisini organize etmesi söz konusuydu.

Realite ve gerçeklik buydu. Bu acil ve şakice işgal hareketine karşı sizin karşı duruşunuzla sizler, karşı şiddetle davranmayıp da, gelecekteki liberaller; 'Acaba bizlere diktatör derler mi? Gelecekteki liberaller bizi ayıplarlar mı?' Ya da 'Acaba bu hareketimizi demokratik bulurlar mı?' gibisinden denişlerin düşünülmesi ilen mi kendinizi kayıtlayacaktınız? Olacak iş mi bu?

Hani bir söz vardır "Akıllı düşünene değin, deli oğlunu everirmiş". Halbuki siz; vatanınızı demokratik, müşfik özgürlükçü adımlarla kurtarmamayı düşünene değin, 'vara, vatan elden gideydi' demeye gelen ve bu demeye eş anlamlı bir yargı koyuşun denilmesi aymazlığındaşınız. Bu gibi zevatların, bu türden söylemi böylesi bir

aymazlıktır. Oysa savaşın kuralı, yine bir savaş ve sonunda barıştır.

Geleceğin toplum eleştirmenleri de, bugünkü siz şikayetçi olan dırdırcılardan nasıl bahsedecekler acaba? Bugünkü somut konjonktürel gerçekliğin içindeki toplum çıkmazlarına baktıklarında: akılcı, bilimsel, teknolojik, ekonomik çareler bulmamış olan şom ağızlı, akademik unvanlı kişileri, nasıl bulacaklardı acaba?

Akademik şanlarına uygun, toplumsal görevlerini yapmış, akademisyen olmanın bil fiil hakkını vermiş, görev şinans, özgürlükçü ve demokratça bulacaklar mı dersiniz? Oysa her koşul ve zeminde geçerli olacak bir şabloncu özgürlükçü ve demokratik tutum yoktur. Ama her zeminin sorunsalı kendi içinde, insandan yana toplumdaki fayda ile çözüldür.

Kimi dem, bir ağacı zorunlu kesmek özgürlükçü ve demokratik tutumunuz olur. Yine kimi zaman da Birkaç ağacı yaşatmak uğruna, bir salgına karşı, tümünden yok oluşu önlemek için zorunlu ve pek çok ağacı feda etmeniz, özgürlük (bilinç) olacaktır. Ve yine bu tavrınız özgürlüğü gerçekleştirmek için, yaşamınızı var kılma olarak, o günlerin zorunlu şartı gereği, 'yaşatan demokrasiniz' olacaktır.

Baltayı eline alan insan davranışlarının özgürlükçü ve demokrat tutumları; zaman ve zeminle şartlarıyla belirlenir. Maddi ve manevi (bilgi ve patent) şartlarındaki girişmeleriyle belirirler. Ve bu girişmelerin biraz sonra değişecek olan, ahval ve koşullarındaki yeniden girişecek olan somut ilişkilerinizle belirlenir olacaktır.

Özgürlük toplumların ortaya koyup, gerçekleştirdiği yansımalarından ortaya çıkar. Toplumunuz olmasaydı niceler gibi özgürlükleriniz de olamazdı. Toplumun, toplumsal özgürlükler yanında halkı ortaya çıkarışı gibi sosyal, siyasal, ekonomik düşünsel açıları çok özgürlükleri de vardır. Toplumun kendi devinmesi hem kendi üzerine yansımıştır, hem de halk alanının üzerine yansımıştır.

Özgürlüklerimiz, toplum içinde zorunlu karşılıklı ve bağıntılı eylemler oluşturma sorumluluğunuzdur. Eylemlerimiz toplumla zorunlu bir sorumluluk ilişkisine girerler. Eylemlerimiz, sorumluluklarla karşılıklı bağımlı cevaplar oluşturma ilişkisidirler. Cevaplaşan sorumluluklarınız da, yaşama zorunluluğunuzun temeli olan davranışlarca giriştirilir. Girişen ilişkilerimiz, plastikleşen girişmelerle yönlenen ve biçimden biçime şekillenir oluşlardır.

Sürecek

Bayram Kaya

Kurtuluş Savaşı Öncesi Esnası Ve Sonrası Durumlara Kısa Bir Bakış 83

83]Siz insanlığın kulübe yapar olmasını bilmeden, bu günkü siteleri yapar olduklarını bilir olmalarını var sayamazsınız. Yani bu gün için bir yapı bilgisi dahi olmayacak denli; basitlik bile olmayan kulübeyi yapar olmamızla; yer dinamiklerinin ve elamanter teknik girişmelerin, bu günkü modern inşa kurallarını ancak evreli evreli adımlarla, başarır olduk. Bu bir bağıntılı bilgi ve bağıntılı özgürleşmedir.

Yine geçmiş ilişkileşmesi içinde oluşup da, bu gün için bu çok demokratiktir diyemeyeceğimiz pek çok anlayışlarımız da olmadan, bugünkü demokratik olan süreçlerimizi, hiç de bilemezdik! Unutmayın dünü anti demokratik kılan pek çok şeyin nedeni, dün değildir! Dünün, bu günkü gelişmeci ilişki düzeyi ile çelişir olmasıdır!

Bir yandan, çiçeği burnunda cumhuriyetimiz vardır. Bir yandan da bunun bir süre kurumlaşmış, sürmesini devamlı kılmak için belki de demokratik olmayan, zorunlu tedbirleri olacaktır. Üstünöze çöken hantal yapıdan kaçınmanız esnasında, kırıp döker olan çarpmalarının, tedbirsizlik, demokrasizlik olduğu düşünülmez bile.

Böylesi davranmaları daralmış, sınırlanmış, acilleşmiş ortamda tek koşul vardır. O da, 'canınızın sağlığı'dır. Canınızın sağlığından sonradır ki üzerine çok şeylerin itina ile gözetilmesi olacaktır. Adaletiniz hukukunuz vardır diyerekten, hırsızlık ve cinayetlerin olabilirliğini öngörmez olmanız bir cahilliktir. Ve bir gerçek dışılıktır. Yine ülkede demokrasi var diye rejimi kurumlaştıracak adımlarınızı atamamakta aynı cahillik ve gerçek dışılıktır.

O günlerin şartlarında, mevcut tek parti; bu durumu, yani yeni durum olan statükoyu, ne edip edip, korumak için, kaçınılmazlıkla kemikleşen bir siyasi refleks içine girmekteydi. Karşı hareketler de hiçte ilerlemeci olmadıkları halde, bu korumacı sürece karşı yarattıkları 'statükocu' deme argümanıya, konuya değin doğal tartışma kozunu ele geçirmişlerdi. Nalına da, mihına da, vuruyorlardı. Bu tartışmayı, geleceğin argümanı içine dahi, sokacaklardı.

Bu himayeci olgu, hem zorunlu bir tedbirdi. Hem de siz sistemi koruduğunuz andan itibaren, sistemin zaten eskimeye başlar olacağı gerçektir. Bu işin doğasında olan bir zorunluluktur. Siz daima ileriye dönük planlar içinde olacaktınız. Rejimde rejim, demekte çare olmazdı. İlişkilerin zamanla ve zorunlu olarak nicelenir olması gerçeğini gözden kaçırır olmanızın, bir handikabı olacaktır bu! Nüans iyi gözetilmeliydi.

Statüko içinde olan bunu bir iyice ve çok hassas gözetmeliydi. Ne var ki karşı devrim hareketi de bu değişimin bilinç ve hassasiyeti içinde oluşla siyaset yapmıyordu. Tamamen gerici hareketler içinde oluyordular. Ama statükoyü üslenen oluşumun, her yanışı ve her başarısızlığı da, karşı tarafın sanki ülküsünde olan ve üstesinde geleceği bir argümanmış gibisine puan hanelerine, kendiliğinden yazılan bir sanal skor, kazanım olarak yazılıyordu!

Böylece karşı argümanın sadece söylemsel olaraktan, haklı olunmasına neden olunuyordu! Yeni bir gelecek inşa plânı ortaya koyamayan her iki grup da, kısır döngü içinde birbirinin başarısızlıklarıyla, birbirinin altarnetifi olmakla, birin birini aratır olma kısır döngüsü içine giriyorlardı! Acizliğin her fırsatı ve zeminiyle; zamanlama olaraktan dini argümanlar meşru hareket gibi, ayak oyunları ile işin içine karışıp, bu konuların sakız gibi uzatılır olmasıyla siyaseti, yapmaktaydılar. Artık şimdi siyaseten devletin en etkili yerlerinde türbanla, çağdaş, demokrasi ve modernizeyi ifade ediyorduk!

Şimdi nur topu gibi bir ılımlı islamımız vardı. Bu ABD'lerinde beyazların, zencilere

uyguladıkları; vahşi, ırki aşığılama ve işkence ettikleri döneminin akabinde, bir rosel yer değıştirme uygulanmasıydı. Üslenilen role göre artık zencilere beyazların değil de, bir zenciye; bir başka zencinin işkence eder olamasıdır! Bu türden, oldukça demokratik olan uygulama siyasetlerine, ABD'lerinde; 'ILIMLI' bir proje olarak bakılırdı! Her halde, bir zencinin, bir zenciye; ırkçı muamele uyguladığı söylenebilir miydi?

Ayrıca, mevcut statükocu parti, kendisini sistemin parçası yerine koymakla, en büyük hatasını yapacaktı. Bağımsızlığın partisi ktidarı da, bırakmak istemiyordu! Her iki tarafta, kendi çemberleri olan fasit daire dışına çıkamıyorlardı. Durumun içsel seyredişi, karşı hareketin haliyle tetikte oluşu ile kendilerini bir şeyin yerine ikame ediş yanılısı; ölçüyü kaçırma hatası; durumun nazikliğini hemen kendiliğinden oldurup, bitiriyordu. Evrimini yapamayan siyasi politikalar, rekten renge giren yüz nevrimini taşıyacaklardı.

Uygulamaların kendi adımlarının geliştirilmesi yapılacağına, geliştirilemez olmasının sahiplenilmesi, her iki tarafı da gerici kılıyordu. Aynı argümanları ters cephelerde dile getirir oluyorlardı. Birisi; 'her şey halk için; halk her şeyi iyi bilir' derken diğeri de; 'yeter söz milletin' diyordu! Bunlar böyle olacaktı ki sistemin sivil olmayan unsurları da, sistemin korunmasına, bir çok kez müdahaleler içinde olacaktı. Yani sosyal ve siyasal fizik boşluk kaldırmayacaktı!

Giderekten, bir yandan da liberalleşmek bağlamında; bugünkü liberal ya da serbest ekonominin, ülke kurum ve kaynaklarını, hiç pahasına satmaktaydılar. Bir taraf her tür kaynakları satarken, diğeri tarafta da, güya her tür kaynağı değilde, zarar eden kaynağı(!) özelleştirmeden yanaydılar!

Zarar edeni satmak olası mıydı? Bu sırf partilerin, güya birbirinden ayrı olmak için söylenmiş oldukları, zokacı siyasetti. Tüccar devletten kurtulma edebiyatları ile üretimi olmayan bir ülke haline dönüştürölme sömürtölmesi içine girilmişti. Şimdi bunun sen mi; ben mi; iyisini yaparımın, siyasi yarışması vardır! Bu türden bir çıkar anlayışı, cumhuriyetin daha o ilk günlerinde de vardı. Bunlar doğrudan emperyalistler eliyle olmayan, meşru ILIMLI ellerle yapılan, sömürölme siyasetleriydi! 'Özgür dünya' söylemi vadinin olmamışlığından ötürü, iyice aşınmıştı. 'Özgür Dünya' şimdi; 'ILIMLI DÜNYA' olmuştu.

Sürecek

Bayram Kaya

Kurtuluş Savaşı Öncesi Esnası Ve Sonrası Durumlara Kısa Bir Bakış 84

84]Cumhuriyetin daha başlarında, nitelikli birey elemanlarınız, yok denecek kadar azdı. Ve bunları kendi alanlarında kullanılıp, üretim istihdamı sağlayabilecek ekipmanlı donanım ilişkileşmeleriniz de yoktu.

Liberaller, temelde akla uygun olan; ekonomik liberal ilkeleri, sanayisi gelişmiş ülkelerde, koşullar girişmeleri ve uygulamaları olaraktan mümkün oluyordu. Sizin yeni yapılaşmamız içindeki, ilişkileri bile ortaya konup anlaşılammış, oturmamış olan; şartlarını taşımayan ekonominizin, ortaya konulmamışlığına rağmen, boş söz ve laf ebeliği olarak mugalâtalarla, halkın kafası karıştırılıyordu. Söz gelimi liberaller, özelleştirmenin ekonomik mantığını ortaya koyamadıklarından, 'tüccar devlet, bakkal devlet, manav devlet' gibisinden, yapılan nazımları, saçmaya indirgeme yöntemi ile eleştiri olmayan, ama bilmez oluşların, kafa yamulmasını sağlayan, sözleri ortaya atıyorlardı!

Böylece olayların basitlikle sübjektivite edilmesiyle, kavramların asıl anlamları kayıyordu. Böylelikle de anlamları kaymış ulam sözcükler ortaya atılıyordu. Düşüncelerin anlamsal kavratılmasında, sizin memnuniyet sağlar oluşunuza uygun, anlamlarınızın; göçer olması sağlanıyordu. Bunları, adında prof olan, pek çok liberaller yapıyorlardı.

Söz gelimi siz bu mantıkla; 'devlet somun, civata sıkıştırma işi ile artık uğraşmanın' diyerekten, bir toplumun, uçak üretme şevk veyücelmesini; alaycı bir küçültme ve önemsizleştirme, değerine indirirsiniz! Yine bir mimari, inşaat teknolojisini siz, 'bunlar, çimento, demir ticareti' diyerekten basitlikle içinde tanımlayıp, değersizlik düzey ve düzlemine indirirsiniz! Yine, bir gen teknolojisini ya da bir ameliyatı 'et kesip et biçme işi' denişle, devinmenin her türünün anlam değerlerini sıfır edersiniz!

Böylesi basite indirgemeci metodla, söz gelimi genetiğin asıl işlev anlamı gider, imgeleriniz birden eli satırlı, üstü başı kanlı, pis salata bıyık görünümlü, kimi kasap imaj görünüşüne dönüşü verir. Liboşların yaptıkları da bunlardı. Gen gibi indirgenen bir anlamla, kasap gibi üzerine indirgenilen anlam arasında hiç bir bağ yokken, siz bağ varmış gibi anlamaya başlarsınız. Kasaplığa indirgenmişin çağrıştırma anlamıyla, genetik mühendislik ve uzmanlığını, kasap; anlamıyla ilişkilersiniz.

Aslı gen olan anlamın, itici olana, kasapçı anlaşılmaya doğru, anlam göçüdür bu. Yeni anlaşılma olan kasap anlamı sizde, ilk anlamlar olan genetiklik üzerinde, olumsuz meşum istifamlar yaratacaktır. Sizelere göre daha bilinir ve anlaşılır olan kasaplık algısıyla, beyinlerin düşünme eksenini saptırırsınız. Böylelikle genel yurttaş kitlesi düşünememe kiplenmesine girerler. Ve insanlar size (aslında cahilliginize, özürlü düşüncenize) tümen tümen hayranlık duyarlar!

Bu tür aldatici olguların özünü, bilme olmayan, boş laf ebeliğiyle doldururlar. Kendi ekonomik anlayışlarına boş lafları temel gerekçe; yaparlar. Sözün gelişi; 'İğneyi kendinize, çuvaldızı başkasına batırın' atalar sözündeki asıl anlamı görmezden gelirler. Böylesi bir asıl düşünmeyi önlemek için de: 'adam bu iğne iplik düşünmeli bir atasözüdür' dediğiniz zaman, atasözündeki güçlü yüklem anlam, kayboluyor.

Bu sözdeki asıl yüklem anlam olan; 'bir özveriyi önce kendimiz sağlar olmalısınız ki, bundan sonrasında da benzer özveriyi siz başkalarından, bekler olasınız'. Gibi anlaşılır olacak bir anlam da artık, sizin iğne iplik demeyele basite indirgediğiniz, söylemim içinde yoktur.

İşte bunlar, anlamı çarpıtma ve anlamı yamultmadır. İlk yüklem anlam, buradaki 'iğne iplik' deniştteki yüklem anlamla yer değiştirmiştir. İkincideki salt iğne ve iplikteki anlam, birincideki yüklem anlamın yerine geçmiştir. Asıl anlam, iğne iplik söylemindeki somut yüklem anlatımın altında kalmıştır. Anlamı sağlayan öğelerin ilk atasözündeki ilişkileri tamamen kırılıp, yeni söylenen 'iğne, iplikçi ilişkilerle' telaffuz edilerek, bu iğne ipliğe ilişkin anlam sanki o atasözünün taşıdığı anlammış gibi beynimize oturu verir. Bu, eperyalistçe ve burjuva yanlılık demagoglarının, işbirlikçi şaşırtma cümle oyunudur.

O günün toplumsal koşullarında, ne yatırımcı girişimleriniz vardı, ne de bunun finans sektörü ortada vardı. Ama sanki bunlar, yatırımsal girişiminiz olmuş ve finans sektörü varmış gibi sermayeniz hepten serpilmiş gibi davranışların ana ilkeleri, isteniyordu. Liberal ilkeler adında; sırf dünyada, liberalizmin boy gösteriyor olması adına; gelişip serpilmek isteyen, güya partilileşme ve demokratikleşmelerimiz; vardı! Yer altı maden ocaklarını yabancı işletmelere açmayı, payı malcı mantıklarla 'bırakınız geçsinler, bırakınız yapsınlar' denecekti. Ne aptalca bir söylemdi. Toplumca toplumsal güçle üretiyordunuz, ama tüm üretiminizin sahiplenilişi kişinin olacaktı! bırakacaktık geçecektiler, bırakacaktık yapacaklarını yapacaklardı!

O günkü koşullar da, böyle bir partilileşme de, toplumsal ve ekonomik yapılaşma ile ortaya çıkılacaktı! Bu tür bir sosyal ve ekonomik yapının olamayışı da, böyle bir ekonomik tabanın olmayışı da, bu türden olacak partilileşme sürecini, elbette ki akim kılacaktı. Yeni parti ne yapabilecekti? Yapılacaklarını zaten, ağır aksak da olsa, mevcut statükocu parti yapmaktaydı. Hükümet, sermayeyi oluşturmak için ve onun gerekli teşebbüsünü de, yaratıyordu. Halkın, demokrasi içinde yönetime katılabilmelerinin olası zeminini sağlamaya çalışıyordu. Hem de, halkın aydınlanmasının önündeki engelleri kaldırmak için, uğraşıyordu.

Eğer yeni partiler kurulacaksa, mevcut alan ve ortam, partileşmelerin çoklaşmasına uygun zemin olmayıp, olmayan, kıt alandaki yatırımlarla hangi projeyi uygulayacaktınız? Neyin kavgasını verebilecektiniz? Daha ümmetçi yapıdan yeni çıkmış anlayışlar, durumu yeni sindirir ve anlar olmakta iken, birden fıkracı çatışma içinde olmak da, neyin nesi idi? Yeni olan siyasetleri, kim ne için tercih edilecekti ki! Ve elbette zemin, mevcudun üzerindeki maddi yapı ve ideolojik üst yapılar üstüne olacaktır! Bu mevcut ve en hassas yan da halkın inançlarıydı! Yeni partiler, yağma Hasanın böreği olan 'dinin' üzerinden kotarılacaktı! Bu da hoş olamazdı.

Yani süreç, zamanı gelmemiş çiçeğin açışına benzemekte idi. Ya da feodalizmden kapitalizme geçişin yeterli şart dönüşmeleri, yoktu. Tam bir feodalizm de yaşanmamıştı. Asgari miktarda sermaye, birikiminin oluşmaması gibisinden ve kapitalistçe rekabetçi nicelenmelerin olmaması gibi nedenler yüzünden, tam bir demokratik hayat içinde ve serbestçe, her türlü çeşitli girişimlerin oluşmasına izin vermiyordu.

Sürecek

Bayram Kaya

Kurtuluş Savaşı Öncesi Esnası Ve Sonrası Durumlara Kısa Bir Bakış 85

85]Ki çeşitliliği temsil eder olacak düşünme ve örgütlenmelerinin çok partili hayat içinde olabilmesi için henüz şartlar erkendi. 1925 ve 1930'lu yıllar için henüz şafağı atmamış gün sancılarının, rahim içi hareketleri yaşadığı; ya da toplumsal yapılaşmanın oksijen çadırı düzeyinde oluşlarının günüdür. Gerek alt yapı, gerek ise üst yapı ve de sosyal yapılar bağlamında, ortam hiç uygun gibi gözükmemektedir. Konjonktüre değin Dünya ekonomik krizi de, işin tuzu biberi olacak olan bir cabasıydı.

Çok partili hayatın başlayabilmesi için hemen önündeki, gereken toplumsal şartları yoktu. Çok partili hayatın nesnel ve öznel şartları henüz mevcut değildi. Çok partili sürecin işleseyeceği ve taban tutacağı bir zemin alanı yoktu. Ne sanayiniz, ne burjuvaziniz, ne sınıf bilinci oluşmuş emekçi kesimleri dayanışması yoktu. Hatta büyük ekseriyet pazar için üretim yapmıyor. Ortama, kendi kendisine yeten bir üretim tüketim ilişkisi hakimdi.

İkinci üçüncü bir partilerin kökleşmesi için için dar ve kısır bir sosyal şart olan dini temel ve hamasetçi siyaset yapılabilir bir zemin vardı. Bu da, olası yeni partileşme içinde bulunacak olanların, kimi mümkün yetersizliklerin ve muhterislerin, karanlık yobaz güçlerle, dirsek teması içinde olunabileceğinin, akılla bilinmesidir. Bu bilinme, akıllara ziyan olmasa, gerektir.

Böylesine verimsiz taban tutmalar, yeni parti çalışmalarına verimsizliğin zemin olması; için düşünülen bir kısır döngü idi. En beleşten, en hazırcı, en kolaycı zeminin; tavana yansıma idi. İçteki yobaz ve gerici ayaklanma kalkışmaları ve gerçekleşmeleri, mevcuttaki hükümet eden siyasi yapının, statükocu tutumunu bir iyice belirleyip, pekiştirmişti.

Benzer yeni siyasi oluşumlara karşı da, maddi ve sosyal koşulların hazır olmaması vardı. Ve yine hali hazırda olan hükümetinde durumu yürütüyor olması nedeniyle; ülke içindeki vaki çoğulcu siyasi düzenleşmeler, bu türden, 'dini-siyasi yapılaşmaların içine' zorunlu katılır olmuşlardır. En açık deyimle, mevcut kökleşir yetileriyle dinsel zeminde olabilecekleri açıktır. O konjonktürde genç oluşum için çok partili siyasi hayat demek; kişilerin, yiyecek ekmeği olmayışta, yola tahtı revan ile gitmesi gibi idi.

İşte bu ahval ve şartlar içinde, bekanın varlığı için demokrasiye geçip, demokrasiyi iştahla ve ihdas ile benimser oluşturmalar, var edildi! O günün ortamında, çok partili direşmeye toplumsal siyaset alanı tam açık olmadı için, ortam adeta birinden birini zorlayan 'kırk katır mı (toplum mu) , yoksa kırk satır (sosyal hayat) mı? Dedirten bir tercihle, çok partili yaşam, daha ilk yıllarda, zorlanır bir çatışma gibi belirmişti.

Bu türden siyasetler, sosyal alana konumlanışla; siyasetleri gereği yeni olanları tam bir hazımsızlık yapacaktılar. Yeni toplumsal ve sosyal siyaset, daha bağırda gonca gül iken, dini oluşmalarla yapılan siyasetler, yeniyi kitabına uygun olaraktan da soldurmaktı! Genç istikbalin, yarınki siyasi oluşmalar ve gelişmeler içinde olabilmesi için şimdiden yolunu açan girişmeleri, başaramayacak bir siyasi boşyerelikti.

Cumhuriyet kurulduktan sonra, konjonktür yeni sorunlarını, yeni durumlarla sırtlanmıştı. Bunlar, toplumu toplum yapar tercihli ve yapılanışlar olmalıydı. Konjonktürün siyasi coğrafya ilişkileri olmalıydı. Ama istismarlar, halkın sübjektiflerini, toplumsal olanın önüne aldı. Halka değin tutumlar, kötü politikaların siyasi sui istismarları oldu.

Halka dek tutumlar, sanki toplumun politikalarıymış gibi okşandı. Şimdiden geleceğe

doğru olan görünüş, ilerideki istismarcı politikaların kökleşmeci temellerini oluşturur denli pravakatör yapıları. Böylesi yapılaşmayı siyasi özgürlük ve demokrasi adına en üst söylemle gündemde tutacaktılar. Toplumun ve halkın yaşam alanları, henüz öldürülmemişti. Hoş siyasetler de bunu bilmiyordu!

İki siyasi denge; toplum ve halk alan karşılıklı oluşmamıştı. Siyaset, hala Osmanlı'dan beri olan toplum yaşamıyla, halk yaşamını, birbirine karıştırır olmanın sarmalında çıkmaza sokulmuştu. 1940'lar ortalarından itibaren laik olununun kavramı da pek sindirilememiş, anlatılamamıştı.

Laikliği, bir inanç özgürlüğü, bir vicdani kanaat özgürlüğü diyerekten, allayıp pullayıp, laiklik; halkçı bir anlayış olan, hoşgörünün alanına sıkıştırılarak, hapsedilmişti. Ne büyük tarihi yanılıydı. Bir toplum kavramı olan laiklik, böylece bir halk kavramı olan hoşgörü ile açıklanıyordu!

Laiklik, bir ucu ile, yani öte dünya dek halk alan işiyle, devlet işinin ayrılmasını ve ulusların toplum olmaları nedeniyle, etnikçi anlamalarının, toplumdan ötelenip, halk alanın tasarrufuna tevdi edildiği halka açıklanamamıştı. Geçmişin ulus devletleri daha çok etnik olanların savaş gücüne boyun eğdiği uluslaşma idi. Oysa şimdiki yapı toplumsal organizeleri oluşturan, bir toplumsal ittifak, gücüydü.

Laikliğin, konjonktürel olanlarla, esnek bir akıl kullanma sanatı olması gerektiği bile gösterilememişti. Laiklik, nas (doğma) yerine, bir akıl konuş ve aklın işletmesi idi. Bilimsel, deneysel ve gözlemsel olanın, uygulanması idi. Yani halk (öznel) alanla, toplumsal (nesnel) alanın, kendi yaşamsallıklarının ayrılması idi. Daha açıkçası; toplumdaki iki başlı otorite olan meşruiyetliğin kaynağının, halk alan (dini otorite) ve toplumsal alan (nenel ve bilimsel otoriter alan) diye ayrılması idi.

Daha müesses nizam olmanın, azimli kararlı çabacı teri: meydanı sahada kurumamıştı. Durumları içsinip, yol alış, gözünün önünü görebilmesi için gereken demlenme zamanını, henüz bulamamıştı. Kendisi için (toplum için) dirilme olan ölümüne harekettin sonunda: şimdi karşı girimle cebelleşir olacağı, bir gerici güç çıkıyordu. Geçen süreler boyunca siyasetler, egemenliğin (otoritenin) paylaşımını gerçekleştirememiştiler. Ortak duygunun sadece, alt duygu birikimli yobaz oluşumları, gizliden ve açık; genç cumhuriyetin siyasi oluşumunu içine sindiremiyordu. Bu görüntü ve kullanımların altında, çıkar ve güç paylaşımaları, başlamıştı bile.

Sürecek

Bayram Kaya

Kurtuluş Savaşı Öncesi Esnası Ve Sonrası Durumlara Kısa Bir Bakış 86

86]Yeni olan ulvi düşünce, tekçi ve inanççı olan mantıkla taşınamaz olacaktı. Bu yüzden bu toplumun düşünemez kılınmış yurttaşlarına bu inanççı tekçi mantığın yanında çoklu düşünmenin mantık ve felsefesi hiç bir zaman öğretilmedi. Bu geçmişten günümüze toplum hayatına vurulmuş en büyük darbe idi. Ve hala da geçerlidir. Bu yüzden 'en büyük halk' diye naralar atılır!

Genç cumhuriyet bağrındaki gelişen olumsuzca ve yetersizce olan uyumsuzlukları ve gelişmeleri, genç sistemle kendiliğinden elemeye başlayacaktı. Bir yol alış, hep aynı kumaşın dokusu ile biçimlenemezdi. Bunlar devrim koşullarının kendilik elemeleri idi. Böylesi sürecin uyumsuzluklarına düşen kimi özverili ve yetenekli kişilere değin, çok basit öznel ve sübjektif öyküleri dahi örnek denişlerle öne çıkarıldı.

Elbet: İkinci adam olmanın hırs ve siyasi tamahları bile bu tür işlerin içinde alenen ve açık açık vardı. Bu oluşmalar içindeki eylemler, günün konjoktürsel gelişmesi dahilinde olan halin icabından türemiş serbest düşünceli girişmelerden olmayıp, en alt düzeydeki ortak duygular birikmesini paylaşan, sıfır hareketlerdi. Açıkçası, bu tutumlar yeni ile girişememe idiler. Var olan konjoktürsellüğün, emperyalist destekli gerici güçleriyle el ele, kol kola işbirlikçi dayanışmalarını da, asla istemeseler dahi (ki öyledirler de) , rakibimin rakibi benim dostumdur gibisinden, bu gücün, yanlarında bulunacakları kuşkusunu da ele veriyordu.

Sizin, yeni atılımlarınızı sürdürmeniz, kuruluşunuzun idamecilik amacıdır. İlla toplumsal yapı işleyişinizi yapılandırmanız gerekiyor olacakken, birden bire halksal yapının, hassas oluş konuları, her şeyin önüne geçirildi! Soyut, anlamsız bir mücadelenin kulvarına (şeridine) adeta zorla giriliyordu. Bu rüzgârın esişi, günümüzde; fırtınalarını üfleme devam edecekti. Aslında bu hal, en azından güncelin görüntü kirliliğidir. Ve refleksinizi, var olan güç ve enerjinizi; boşu boşuna böylesi bir atıl yöne tevchiniz olacaktır.

Dinden siyasi istismarcılıkla yarar uman anlayışlar, beceriksiz siyasetler, atıl kaldıkça dini konu Ya da inançlardan, siyasi yarar sağlamanın kolaycılığına sarılacaklardı. Toplumsal bekaya yararsız olacak böylesi kolaycıklı basiretsizlikler, 1940'lı yılların ortalarında ulu önder Atatürk'ün ölümünden 7-8 yıl gibi sonra birden ve yeniden dini söylemli sarılmayı hatırlayacaktı! Artık statükonun korunmasının anlamı, kendi siyasi ikbalinizin korunması anlamıyla, yer değiştirmişti!

Bu, Dünya'yı on binlerce kez ve yeniden ve yeniden keşif edmişti! Mal bulmuş mağribi gibi, güya 'halk istiyor' edacı tutumlarıyla dini siyaset ayağına gizli açık sarılınacaktı. Ata'nın rotasındaki, rotiller; ilk kez 'Atam izindegiz' denişleriyle gevşetilmişti. Zaten bu tür sahiplenişler başladığında bir şeylerin döndüğünü anlamalısınız. En marjinal olacak dinsel siyaset hevesleri, en diri şekilde hazır tutularak büyük idealler durumuna sokulacaktı!

Bu cevaz, böylesi bir amaçla olmasa bile, sonuç olarak, zımnen Atatürk'ü hedef alan yaklaşımlardı. Kendi muktedirliklerinin sarhoşluğundan, sonucunu bilip göremeyen, yararsız zavallı siyasetlerdi. Ancak yeni gibi algılatılacak tekke ve zaviyelere, dini eğitime ilişkin devrim süreçlerinde verilen ödüllü görünüşler, genç cumhuriyetle ve cumhuriyetin gölgesi ile yani, devrimleriyle; mücadele ediyordu.

Önce devrimlerin fazlalığı eksikliği ile kavgaya tutuştular! Cumhuriyetten ve devrimlerden yanayız ama diyerekten kurulan cümlelerle en olmadık beyin kusmuklarını çıkarıyorlardı. Cumhuriyet tabu değildir. Cumhuriyetin sözü edilir ve eleştirilir. Ama Cumhuriyet toplumun konusudur. Toplumun konusu olmayan dinsel

referansları, sanki toplumun konusuymuş gibi getirip getirip, cumhuriyet değerleri etrafında topluma kondurmak, eleştiri olmaktan, fikir olmaktan çıkarıp, karşı devrimi zorlamaktır. Bir sağılar diyalogudur.

Bu tür vasıtayı hedef alan 'Sebülürreşat' -İslam, ya da İslamlaşma hareketi- adında bir dergi, Mayıs 1948 de; 'Allah'ın yardımıyla İslami hareketi başlatıyoruz' denilişleri, haykırarak! özgürlük adına, güya kazanılan bir hak adına, güncel Hiçbir şey üretmeyerek, kolay olan gerici söylemlerle, yayına başlayacaktı!

Ata'dan sonraki konjonktür çok değişmişti. Dünya'da, 'Özgür Dünya' anlayışı egemen kılınmış, her sömürge; her dominyon; güya özgürleşip bağımsızlaşıyordu' Siz toplum olarak araştırma geliştirme yapamıyor tekniği kullanamıyor ve teknolojiyi de geliştiremiyorsanız; özgür ve bağımsız değilsinizdir.

Bu şartları çok iyi kullanan emperyalistler, bunu iyi anlamışlardı. Yani apartmanda oturan, kulübede oturandan çok çok farklı düşünüp, farklı davranıyordu, farklı sağlayışlar içinde oluyordu. Kulübedekinin, apartmandaki gibi davranıp üretmesi ve onu anlaması, olanaklı bile değildi. Bu nedenle siyasi özgürlük ve bağımsızlık tam bir hile idi. Hem de yeni sömürgeciliğin size gülümseyen yüzü olacaktı. Irak'a da böyle sevimli bir gülen yüzü ile girecekler!

İşte 1950'li yıllara gelindiğinde, bu özgür dünya aldatmasına hem hal olan siyasetçiler ve toplumlar; emperyalistler gibi üretmeyecekler, ama emperyalistler gibi tüketir olacaktılar! Emperyalizm göreceli rehaveti ülkelere gönenç gibi gösterecekti. Üretmeden bol bol tüketmek, kelimenin tam anlamıyla borç yapanın kesesinden yiyecek olmasıydı. Gelecek nesillerin mirası da, emperyalizme rehin edilen bir borç kılınacaktı. Yeni yaşantılaşma, politikasızlıkları benimsetir, kirli siyasetleri hedefletir olacaktı.

Üretemeyenlerin bu tür yandaşçı oluşlarla durumları; gelişen bir ekonomi politikliğin karşısında, teknik ve bilimsel üretmez oluşlarına, yani 'güce boyun eğişleriydi'. Böylesi kaybedişler bağımlı işbirliklerini beraberinde getirecekti. Oysa özgürlük; karşılıklı bağımlı ve zorunlu bağıntılı hareketlerin karşılıklı gerektirmelerin, eşite yakın oranlarda birbirleriyle girişmesiydi. Bu bağımlılık sizin hemen hemen, bire bir olma konumunuzla bir denkleme idi. Sizin ihtiyaç duyduğunuz kadar, size de ihtiyaç duyulur olmanın bir garantisi idi. Tek yanlılıkla ve alabildiğine bağımlılık değildir.

Siyasi başarısızlıklarınız, eften püften başarılarınızın gösterilmesini daha da bir zorunlu kılıyordu' Bunun da en basit ve en kolaycı övünme yolu bile, öncelikle Cumhuriyetinizin kazanımlarından verilen ödünlerden oluşacaktı. Halkla gerektiği gibi bir türlü buluşturulamayan, Cumhuriyetin kazanımlarının ilgasına yönelik tutumlarla övünme olacaktı. Bir cumhuriyet aktarım süreci olan aydınlanma süreci; dinsizleşmenin gerekçesi sayılarak, halkın da, büyük oranda bunları benimseyen tavırlı desteği alınarak, aydınlanma sürecinin önü kapatılacaktı!

Sürecek

Bayram Kaya

Kurtuluş Savaşı Öncesi Esnası Ve Sonrası Durumlara Kısa Bir Bakış 87

87]Beceriksiz siyasetlerin, bu türden kendisini oyalar olacaktan ve gelecekteki toplum -halk çatışmasının temeli olacaktan olan tutumların ziyarı ile meşgul olacaktılar. 'Halk her şeyin üstündedir' demek yerine, halk için bir şeyler yaparak, 'halka hizmeti her şeyin üstünde tutması gerekirken'; bu tür boş söylemlerle 'halkın aldatılan memnuniyeti' adına, 'halk avcılığına' çıkacaklardı. İşlerine gelen noktalarda, halkın onay kolaycılığına gidilecektiler. Bunun adı, çok partili demokrasiye geçişti! Ya da demokrasi denemeleri idi! Demokrasi denemelerinin söylemleri kötü bir başlangıçtı, ama kendisi iyi bir kulvardı. Bu tecrübeler içerisinde saman alevi gibi parlamalar da var edilecekti.

Maşallah! 1950'lerdeki çok partili hayata adım atışın yarışma konusu ve malzemesi, yine dinler ve inançtı. 1924 ve sonrasındaki siyasi partilerin kendilerine yer edinebilmek için kullanacakları siyasi argümanlı tüm malzemelerinin ne olacağını bir tahmin edin bakalım! O günler içinde, karşılarında, kendilerinin, kıyası kabili zor olan, çetin bir gerçeklik vardı. Bundandır ki, kraldan çok kralcı, Atatürk'ten çok Atatürkçü olunamayacağına göre, Atatürk'ten çok çağdaş icraatlar konamayacağına göre, ne yapılabilirdi?

Terakkiperver parti, Kazım Kara Bekir, Ali Fuat Paşa, Rauf Orbay, Adnan Adıvar gibi ünlü ve pek değerli, yurtsever ve Atatürk'ün silah arkadaşlarınınca kurulmuştu. İlkeleri Ulusal egemenci, liberal ve inançlara saygılı! Merkezîyetçi, özgürlükçü toplumsal yapılaşmanın ağır ağır yapılmasından yananlık gibi ilkeleri vardı.

Zaten toplum dışında olan ve halk içinde bulunan inançlara saygısız olmak gibi hiçbir temel nedeniniz yoktur. Ta ki, inançları toplumun işine katmayana değin. İnançlar halka ait konunun alanıdır. Bu tür söylemler inançlara saygılı ya da saygısız olmak gibi söylemler siyasi parti tüzüğünde geçmemeli idi. Halbuki demokrasi, 'inanca değin otoritenin' içinde hiç olmatışı. Bu nedenledir ki inanca değin otoritenin toplumdaki ötelenmesi ile ancak demokrasi elde edilmiştir. Bu da 58. bölümde tartışılan laikliğin unsurudur.

Bu gibi demokrasi-inanç, halk-toplum, laiklik-demokrasi gibi birbirine karıştırılmış hımbıl anlayışlardandır ki gelecekteki aldatıcı demokratikleşmeli tartışma konularının ve gelecekteki boş sözlü patırtılı kütürtülü tartışmalı kavgaların, neler olacağını izini, ele vermekteydi. İnançlara saygılılık inançların kaşınmasını hiç önleyemeyecekti! İnanç toplumun konusu değilken, durduk yerde, inançlara saygılılık nereden çıkmıştı?

Halk toplumsal yapılaşmanın zorunluluklarını sindirdikten sonra, yurttaşlığının gereğini hakkı ile yerine getirdikten sonra; özel yaşamlarında inançlarını ve diğer edimlerini, gönül erinci ile yapacaklardı. Bu alanda diledikleri öznelci nicelenmelerini çok renkli bir sosyolojik yaşantı ile yapılaşacaklardı. İnançın halk alanıyla, toplumsal olanları birbiriyle karıştırmamak gerekiyordu.

Dine saygı, bugün de partilerin ilkesi! Oysa toplum dine ne saygılı ne saygısız olunma yeri değildir. Ve birçok meşum olaylar, kimi insan katliamları, halka ait alanın siyasete ve topluma taşınmasındaki talihsiz garabetten dolayı olayların önü alınamıyordu. Çorum, Maraş, Sivas gibi meşum kalkışmalardan; daha dün, başımızı alamayacaktık.

Hep adil ve hoşgörülü olduğunu söyleyen birçok inançların telakkisi ile dinsel kalkışma grupları, azınlık ibadet hanelerini ve azınlık ruhban cemaatini, yakma yıkma ve sinagogu bombalama gibi fütursuzluklara işi götüreceklerdi. Kötü olaylara cevaz verilmemeli ve kötü olaylar birbirine emsal olmamalıdır.

Sonuçta cumhuriyetçi yenilikler olan; halk evleri, köy enstitüleri, yurdun demir ağlarla örülmesi başarı ve siyasetleri, 'komünist işi' olarak, vurun abalıya olacaktı. Ve bu hal siyasetin, halk onayı ile en verimli oy getirisine dönüşecekti! Komünizim küfürden bir tabu algılandığından; 'komünist işi' de ağır bir küfür gibi anlaşılıyordu.

Yukarıda söyledik, halkın tekçi süzen mantığı var, o da bilmek değil, inancına uygunluktur! Can siperine bir durumla, yeni kazanımlar engellenmeli idi. Start verilmiş, yarış başlamıştı. Artık bu alandaki halk teveccühleri ve halkın sefaleti; 'halkın (bilmezliğin) tercihi' olacaktı.

Diyelim ki bu kalkışmalar iyi! İyi de, bu kalkışmalarla sağlanacak olan neydi? kaldırılanın yerine nasıl bir toplumsal yapılaşma konacaktı? Gülmeyin ama bu da kolaydı, 25 sene önce (1925 de) kapatılan tekkelerin, tarikatların yeniden ihyası yapılanmaları, açık gizli de olsa görmezde gelinerek olacaktı. İmam hatipler, İslam enstitüleri, ilahiyat fakülteleri açılmalıydı. Dergâhlar diriltilmeliydi!

Hem de serbestlikle! Çünkü sizin bu yaptığınız sağlayışlar sanki Dünya'da ilk kezden araştırılıp bulunan ve toplumların refahçı üretimlerine gerekli olan, çok ilerlemeci toplumsal yapı ve kurumlardı! Ve bunlar sanki çok güçlü adımlardı! Ve kişi başına gelirin artmasını sağlayacaklardı! Halkın bu alandaki hoşnutluğu gün edinmeliydi? ** Adeta bu türden halkçı yaklaşımlar, çocuk eline oyuncak tutuşturulması gibiydi!

*2009 yerel seçimleri çok enteresandı. Tüm siyasi politikalar can çekişiyordu. Bu acı, siyasi bitişlerin ve yetersizliğin sönümleşmenin son uzatmalarını oynuyor olacaktı belki de siyasetler.

'Atam izindegiz' diyen bir istismarcılık; hem Sevgili Mahsuni'den: 'Uyanda bak bizim hallere; Kara peçe yakışmıyor kullara; Sarı saçım, mavi gözlüm neredesin?' şiarını diyerekten meydanlarda kendisine tanıtım müziği yapacaktı, hem de övünçle, kara peçeye rozet takacaktı! Yine siyasetçe, proje koymazlarken, seçmen sizleri projelerinizle bilip anlayıp benimseyecek iken, partiler daima seçmenlerine, öznellikleriyle, hoşlanmalarıyla yaklaşıp, kazanmaya başlamıştılar! Projesizliklerine, projemiz var diyerekten, iktidar olmaya talip olunmuştu!

Sürecek

Bayram Kaya

Kurtuluş Savaşı Öncesi Esnası Ve Sonrası Durumlara Kısa Bir Bakış 88

88]Siyasetlerin toplumsal politikalar sunması yerine; halka: 'ne olursan ol, gel' politikasıyla, sosyal halkçı mantığın hoşgörü olan anlayışlarını, toplumsal mantık anlayışların yerine koyarak çağırışları yerlerini aldı! Bu mantık içinde, sosyal demokrat bir politikaya, bir kapitalist bir şeriyatçı; kendisi dışındakini batıl sayan anlayışlar, nasıl destek verecekti? Siz onların politik tercihlerini mi sağlayacaksınız, yoksa onlarla uyumsuz olan sosyal adaletçi politikaları mı yerine getirecektiniz?

Halkın güvensizlik korkularından ve hassasiyetlerinden kısır siyasetler yapıldı! 'Bana çarşafly oy verirse, istemem mi diyecektim?' deme sığılına düşüldü. Oysa oy veren kitle içinde sadece çarşafly olan yoktu, katil, hırsız, üçkâğıtçı, hileci, madrabaz, hastalıklı, utanmaz, tecavüzcü vs.'lerden de olabilen her türden kümeleniş vardı. Bu sıfatlar da rozetle ödüllendirilecek miydi?

Bu kümelenişler hassasiyetlik olmamalıdır. Sadece yurttaştır oy kullanma ve kendi iredesi ile seçim tercihleri vardır, kuralına istinaden projelerinizi tanıtırsınız. Değilse onun oyunu reddetmeyeceğim diyerekten o tür suçların hırsızlığına, madrabazlığına, katil oluşuna, rozet takamazsınız. Size oy verecek çarşaflynın sizin politikalarınızı benimsemişse zaten, çağdaşlığı da sindirmiş olmalıdır! Eğer seçilmenin mantığı çarşaflylığa övgü ise Bu türden dinci siyasetin sağda onlarca örnek asılları var iken, halk bu tür zavallı maneviyatçı (!) suret partilerle, niçin oy versindi ki?

Her demokratik, politik temsilcilikler, her kesim halkın ya da her türden sosyal öznelliklerin oyunu, kuşkusuz ki genel şekli ile alamazlar. Esasen de alınamayacaktır da. Durum bu iken her kesime özgü, dalkavukçu sosyal öznelci açılımları var edebilmek, bir parti için imkânsızdır. Böyle bir açılım, açılım ucubesini ortaya çıkarır. Her kesime açılabilirseniz, diğer yarışmacı politikalara gerek var mı, acaba? Ya da ileride, her hangi bir icraatınızda; sizin politik açılımınızı destekleyemeyecek teveccühlerin kösteği size çok olumsuz yansımaz mıydı? İşin bir de şu realitesi var. Kapitalizm uzlaşmaz zıtlıkları içerir. Bu yüzden her iki tarafı memnun eder bir temsililikte zordur.

Avamı deyimle; seçmen avlanmasına dayalı, politik ucuzluklara sapıldı! İlkeler yerini ilkesizliğe bıraktı. Sızsel (size özgü) , anlayışlı siyasetleri benimseyemeyenlerin, sizden her an desteğini çekecek bir oy potansiyelinin peşine düşmek, ucuz politika olsa gerektir. En azından siyasi omurgasızlıktır. Fakat politik siyasetinizde bu çevrelere göz kırpmanızı gerekli kılar.Siyasetçi bu çelişkiyi sulandırmadan aşmak zorundadır.

Bir sosyal demokrat partinin, laik bir toplumda, bu türden sosyalci olanın siyasi istismarını yaptığı konular; yine siyasi politikaları bu tür inançsal istismarlardan kaynaklanan partilerin dahi, cüret edemeyeceği eylem ve fiillerden oluşmuştur! Siyasi partilerin politikaları, sosyal etnikçi olmalarıyla değil, toplumsal projelerinin olmalarıyla ancak çoğu kesimi yanlarına çekip, desteğini alabilirlerdi. Elbet siyasi partilerin bir toplum bir de sosyal yaşan (halk) proje ve politikaları olmalıdır. Nedense siyasi partilerin halk politikasını bol bol görürüz de toplum politikalarını pek duymayız!

**03.02.2009 tarihli Bugün gazetesi ve Haber Türk haberlerinde; Bir değerli politikacının, belediye başkanlığını kazanması vaatleri arasında: 'her mahalle ve köylerde kuran kursu açmayı' vaat ediyordu! Politikasızlık tüm partileri aynı düz çizgide buluşturuyor, onları aynılaştırıyordu! Toplumunu anlayamayan, toplum zamanına yetişip proje üretemeyen kısır ve çıkarıcı siyasetler, halk zamanını, toplum zamanına götürmekten tereddüt edemeyecekti. Hem de, demokrasi adına! Hemi de, özgürlükler adına bunu yapacaktılar!

'Erdem bilgidir' diyordu Sokrat. Ve devam ediyordu: 'Yaramıza bıçak vurdururuz, çünkü bu ölmekten iyidir. Yakın hoşlanmayı seçen cahil, yarasına bıçak vurduramaz, ileride acının daha almasına, daha fazlasına, maruz kalıp, ölür gider' diyordu. Oysa; 'uzaktaki mutluluğu yakın hoşlanmasına göre, tercih eden bilgili adam, yarasına bıçak vurdurarak, şimdiki acıya katlanarak, gelecekteki mutluluğu yeğlemiştir' diyordu.

Öyle ise 'bilgi bir seçme işidir' diyordu 2470 yıl önce koca Sokrat. Sorumlu bir insan olarktan da bizlerin, daha Sokrat dönemi, düzey ve düzleminde olamaması ne acıdır. Ve Sokrat'a göre mutluluk 'bilmektir'. Ve 'mutluluk bilmektir' diyordu Sokrat.

Bizdeki yakın hoşlanma durumlarından; yani kurucu iradenin, yapılaştırmış olduğu kurumlarının, halka verdiği kimi geçici vurukçu Travmatik) sıkıntılarını bir bilirlik muzafferiyet edası ile saldırır olmak, hangi akla hizmettir! Şimdiki kimi sıkıntılara katlanmalarımızın yerine, eski olanın ilişkisizliğini, sırf sevaptır diye kişisel zümresel siyasi ikballer için şimdiki hoşlanmalara, iki yüzlülüklerle, el bebek, gül bebek olma sığıdır bu politikalar.

Atatürk ilkeleri olan, çağdaşlık, bilimsel hakikatlik, muasır medeniyetler düzeyinin burun farkı önünde olunuşun yükleniminden her sapışlar, siyasetin üç bakımdan açmazı olacaktı. Birincisi siğ politikacıların; Mustafa Kemal misyonunu taşıyamaz olmalarının üstünü örtmek için bu yoldan sapılmıştır. Bu yüzden politikacılar bu yetersizce olan basiretsizliklerinden ötürü, basiretsizliklerini dikkatlerden men etmelerinin gereğidir. Bu sarfı nazar edişle siyaseten dine sarılmışlardır. Ve dinsel istismarlar siyasetçilerin bitmez tükenmez bir sosyal sömürü, etki alanını ellerinde tutmalarının siyasasıdır. Dine sarılmak güya, ülkede; 'yeni ve hür bir toplu proje' durumu yaratıştır!

Güncel olmaktan sapışın ikinci yüzeysel nedeni de, mevcut rejime sahip(!) , karşı devrim güçlerinin yayılışını ve devrim karşıtı güçlerin tabanda güya zemin bulmalarını kırmak için; yine güya, karşı tarafın silahını elinde alma için, güya bu karşı gerici gün dini kullanması yerine kendisi bu diniistismara sarılma siyasetini yapıyormuş. Bu en tehlikeli politikadır. Ve ateşle oynamanın en yeteneksizlik karakteridir. Politik kandırmanın en ahmakçısı idi. Sırtınıza o bineceğine ben biniyorum demekle eşdeğerdir. Laik bir toplum politikaların da, halkçı olan etnikçilik, (İnanççılık) söylemleri olamaz. Eğer oluyorsa, onunda dile getirilmesini, o söyleyeceğine, biz söyleyelim, denmesi de hiç olmaz. Sizin özelliğiniz ne ki?

Bu tür politik girişmeler, eften püften kısırlıklardır. Ve apaçık toplumsal bir kör görüşlülüktür. Yani cahilliği bağınazlığı, sosyal adaletçi toplumsal politikaları var kılmadıkları için müflis tüccar siyaseti güderler. Devrim karşıtı politikaların, karşı rakibin oy almasını engelleyecektiler! Ne dâhiyane siyaset değil mi? (Bu mantığa 2009 yerel seçimlerinde rozette takılacaktır.) Cehalete ve çağdışçılığa belki de ilk rozeti takan politik amigolarız! Hâlbuki öngörülü olan, ne yaptığını ve ne yapacağını bilen kadrolara, inanç söylemleri, esamisi olmayan bir durum iken, siyasi hırs ve ikbal için, kör inançlar baş tacı olacaktı!

Sürecek

Bayram Kaya

Kurtuluş Savaşı Öncesi Esnası Ve Sonrası Durumlara Kısa Bir Bakış 89

89]Güncel olmaktan sapışın 3.nedeni de, ABD'inde ve Avrupa'daki güçler, kendi iç üretim dengelerini koruyup sürdürmek için, Sovyet'lerinin yayılcılığını ve komünizmi; 'özgür dünyanın' düşmanı olaraktan görüyorlardı. Aynı şekilde Sovyet emperyalizmi de kapitalizmi ve onun temsilcisi olan karşısındakileri 'Özgür dünyanın' engelcisi bir düşman olaraktan görüyorlardı! Bu aslında sanki iki bloğun aralarında gizli bir paylaşımın ittifak eksenleşmesi idi. Gidiş onu gösteriyordu. Bizlerde istediğimiz taraftan olup kendimize göre 'Özgür dünya' hayalleri kuruyorduk!

1945'in savaş sonrası iki kutuplu paylaşım ve 'özgür Dünya' konjonktürselliği, artık tüm Dünya toplumlarınca tartışılan öğrenci ve işçi eylemlerinin çok hızlı bir başlatıcısı olmuştu. İki ittifak kendilerine uygun peykler oluşturuyordu. Yine de ağababalar bu oluşturulan ittifaklardan ve peyk avcılığından kendilerinin güvenliğini tehlikede görüyorlardı. ABD'leri Türkiye'ye el atarsa, Sovyetler bunu tehdit algılayıp, onlar da Küba'ya el atıyordu! Bu da blok ittifakının zaafı ve zorunlu bir kendi iç sürtünmesi idi. Böylesi bir tehdit algısıyla Sovyetler bize yöneldi.

Bunun üstüne Sovyetlerin bizden üs ve toprak talebi oluşunca, bizdeki telaş ve destek arayışlarına karşın kapitalist emperyalistler 1945'lerdeki günün yöneticilerin kulağına: 'komünizme karşı önleyici, en iyi panzehirin, İslam dini olduğu' söyleyivercektiler! O zamanlar bizim 4 bölgemizde ağırlıklı olaraktan feodalizm egemendi. Feodalizm, bu tavsiyeye el ovaşturacaktı. Bu tavsiye, bizdeki politikaları; dine oturtmanın bahanesiydi. İktidara gelmenin de şahanesi olacaktı. Artık politika ve din sarmalına girmenin kolaylığı ve uyuşturuculuğu; iktidar ve derebeci, kol kolalığı; ülkenin kuşatılması olacaktı.

Bu üç nedenin bileşkesi 1960'lara geldiğinde bizi, uluslar arası işçi piyasasına girdirecek ve askeri güç ihracına sokacaktı. Hemde dünya güvenliği adına NATO kurulacaktı. Biz bu dönemden sonra Atatürkçülüğü, Natotürkçülük olarak anlayacaktık! Siyasi yapı, bahanesi ile birlikte bizi yapısalcı davrandırtmayıp adeta sürüklenen politikalar oluşturulacaktı. Aslında Nato bir birine güyanmeyen paktlardan, birinin; kendisini savunma tedbiriydi. Emperyalist çıkarlar uğruna, Dünya güvenliğini, bizatihi Natonun kendisi tehdit edilecekti. Bizim gelişmemiş ülke olmamıza rağmen, gelişmekte olan ülkeler arasında sayılmamızda işin, pohpohlanan gönül alıcılık cabasıydı.

Gerek ABD ve gerekse Avrupa tarafından tavsiye edilen 'Özgür Dünya' ve giderekten bize özgü olan; 'yeşil kuşak' teori ve sloganları gereği gibi bize benimsetildi. Bizde, birbirimize bunun ne men en bir şey olduğunu bir iyi anlattık. Epey de başarılı olduk! Toplum ve toplumsal gelecek; fikirlerle, üretimlerle, bilgi ve teknolojilerden değil de; inanççı, direnç anlayışı ile korunur olacaktı!

Ülkenin insandan seri robot üretimleri devreye girecekti. Eğer komünizm bir ekonomik doktrin değil de hakikaten baş belası bir şeyse, karşı olunacak bir sorunsalsa; politikalar halkına; refahı ve gönenci dağıtarak komünizmle savaşacakları yerine, halkını cahil ve bağınazlık içinde tutarak, halkını, adeta kör dövüşüne tutuşturacaktı.

Aydınlığı eline alanlarla, karanlığı zulümlerine alanların çetin savaşıydı bu. Zulümcü (oligarşik yapı) , elindeki araca zulüm diyemediği için vatan, millet, din, iman diyordu. Bu çağrıya uyanlar kendini meşru güçlerin yerine koyuyordu. Çünkü çağrılar meşruiyetin kaynağı idiler. Böylece oligarşik yapının savunmacılığını kutsal değer duyguları üzerinden yapmaya çalışıyorlardı. Her iki tarafında ağababaları vardı. Ve aynı ağababalar birine farklı dille konuşuyordu. Diğerine farklı dille konuşuyordu. Dilleri çok farklı 'iki özgür' dünya insanı idiler. Adem'in çocukları belki de ilk kez birbirini

anlayamaz oldukları bir dilden konuşuyorlardı.

Biri bilim, ekonomi, sömürü, demokrasi, aydınlanma gerici derken, biri de; 'Hira Dağı kadar Müslüman, Tanrı Dağı kadar Türküm' diyerekten, karşı tarafa iflah olmaz bir iğrençliğe bakar gibisine; 'komünistler' diyordu! Bu komünist sözü bir ekonomik görüş taraflısı fikir olaraktan değil de, bir imha edilesi suç, ayıplı bir küfür diye suçluyordular. Vay benim memleketim, kimlere (bilmezliğe) kucak açıp, kimlerle (bilmezlerle) vatan kurtarıyordu!

Böylece her iki tarafta ülke meselelerini, şıp diyerekten kafalarındaki fikirlerle ve anarşik tutumlarıyla çözüveriyorlardı! İki tarafta zorunlu bir anlaşılama ortaya koyuyorlardı. Siz açım diyene, bilmem ne dağı kadar ne olduğunuzu söylüyordunuz! Bunun üzerine politikalar inşa ediyordunuz. Vah ki ne vah! Olan da, her iki taraftaki güzide vatan evlatlarına oluyor, bu vatana oluyordu. İki tarafın ölümlerle canından oluşları gerçektir. Ama cehaletlikleri ve dahili oyuna getirilişleri daha bir gerçektir.

Çoğu siyasetçiler de, bunların üzerinde neşvü nema buluyorlardı. İktidarlar siyasi gücünü, dini anlayışların koruyuculuğuna ve emin ellerine emanet etmişler! Bu kapitalist sömürü düzeni, hem Tanrı'nın istediği düzen oluvermişti, hemde Tanrı müminlerinin düzeni oluvermişti! Öyle ya toplum meseleleri karşısına inancı korsanız, inancın gidip geleceği nokta, egemenci sınıfın varmak istediği yer olacaktı! Artık bu kör ilişkinin dış kısmında da, dostlarımız vardı! İç kısmında da süren sömürü ve çarpık ilişkilerin sürmesiyle yolunda; 'biriz, diriyiz iriyiz' denecekti! Ve çok çok güçlü dostlarımız olacaktı! Hala daha, bu dostluğu, hem biz, hem dostlarımızla; bıkip usanmadan tekrar eder olacaktık!

Öyleki sözde dostlarımız dün olduğu gibi bugün de dayatırlar. Dün Batı ittifakı çinde dayatıyorlardı Bu gün de AB süreci ile dayatıyorlar. Hatta aynen bugün AB'nin dayattığı gibi, O gün de dostlarımız! Laiklikten, devletçilikten ve Atatürk'ten vaz geçerse; dindarlaştırma sürecini hızlandırırız; bize yardım edeceklerini söyler olmaktadırlar. Bu tavsiye! zaten; o günlerin geçerliliğinde siyaseten dini kullanma eğilimliliği beliren hükümetin, hem can simidi olur, hem de, bir komünist istilaya karşı savunmanın, meşru bir tedbiri olacaktı! Artık rotamız, çağdaşlık, bilim ve akıl yolu, toplumsal turtaşlık rehberliği ile değil de; dindaş kardeşlikler eksenini üzerinde kotarılır olmanın, istenmesiyle, 'ümme't' oluşun kulvarına bekli de istemeden! tekrardan gidilecekti.

Sürecek

Bayram Kaya

Kurtuluş Savaşı Öncesi Esnası Ve Sonrası Durumlara Kısa Bir Bakış 90

90]ABD resmi ideolojili, Amerikan Aramko şirketi destekli bu süreçleşmeler, gelecekteki şeriatçı ve çıkışları olan Rabita örgütünü, ülkenin gündemine getirecekti. 12 Eylül 1980'in yılmaz, gözünü budaktan esirgemez yönetici kadro Atatürkçülerinin! Sarıldığı din iman politikaları, bu gibiden, 'yeşil kuşakçı' ivmelerin üst doruğu olacaktılar!

Bu hal, milenyum tabir edilen, 2000'li yıllarımızda doğacak olan, 'ılımlı İslamcımızın' en güncel konu olmasına giden yol olacaktı. Şunun şurasın da bu günlere 20 yıl gibi sayılı günler kalmıştı! 'Yeşil kuşak', ılımlı İslama giden; güzide yolun da başlangıç ve temel tuğlası idi! Ok yaydan çıkmıştı. İslamın ılımlısının, ılımsızının olurusu olamazmısı da, din bilirlerin geniş ufku enginliğince tartışılacaktı!

Bu tartışmalarda dış dokunur bir gıdımcık bir fikir bile çıkmayacaktı. ABD kültüründe 'İLİMLİ' demenin anlamı bir var. Geleneklerinden gelen bir konjonktürel yorumlamadır. Bir ABD'li beyaz adam, yıllarca zenci kölelerine değin öldürme dahil, her tür işkence ve zulümü uygulamıştır. Dünya kamu oyunun ve ABD'nin kendi içindeki bu duruma olan infialleri ile ABD'lerinin, etkili yetkili uygulayıcıları, bu tepkiye karşı güncel bir cevap oluşturdular. Artık zencilere yapılacak işkence ve zulümü 'beyazlar değil de', 'siyahi adamlar üslenecekti'! Böylece işkence, işkence olmaktan çıkacaktı! Çünkü işkence, bir beyaz adamın siyahiye bir uygulaması idi! Siyahın siyaha ırk ve ırk bağlamında, şiddet uygulaması olamazdı!

Söz gelimi karakolda bir siyahi şerif, tutuklu bir siyahi mahkuma insanlık dışı muamele uygularsa bu 'İLİMLİ' bir yaklaşım oluyordu. İşte TV! lerde günlerce 'ılımlı İslam' tartışıp da bin dereden bin su getirilişlerle dahi bir türlü içinden çıkamadığımız 'ılımlılık' buydu. Yani İslam ülkelerine bir 'sam yeli' değecekse, bu emperyalistler eli ile olmamalıydı. Bunun adı sömürü oluyordu. Oysa aynı düzen, bir başka 'İslam ülke üzerinden çevrimleşirse', bu sömürülme, kabul edilir, hoşgörülür olunuyordu. Çünkü karşısındaki de bir İslamdı. Bize dayatılan 'ılımlı İslam' olmanın ılımlının da; dayatanlar tarafından böylesi bir yaşantılaştırması vardır!

Emperyalizm, dün de, bugün de, İslam ülkelerinde hala demokrasi adına şeriatı ister dururlar! Hem de bir hak! Ve bir özgürlük olarak, ister! Zaten bu tür uydu ülkelerin İslam olmanın dışında, neredeyse başkaca hiç bir hak ve özgürlükleri, egemenlikleri olamazdı! Hürlük içinde, dinsel egemenlik nelerine yetmezdi ki? Buradaki en büyük garabetlerden birisi de şudur; güzel inançlarımız, halkın konusu ve halkın işleyiş alanı içinde olacakken; birden toplumun konusu yapıлып, toplumun alanı içinde, belirmişti! Oyun budur.

Söz gelimi emperyalist bir gücün kendileri bir hard disk üretirken, üretimin gücünü, dinden imandan alamazlarken, bize her şeyi; bizim kitaptan aldıklarını, işbirlikçileri ağız ile söylerler. Bizim kutsal kitabı iyi okumadığımızı söyleyecek kadarı da işi çalgınlık boyutuna değin götürürler. Yanıltma ve yanılsatma da buradadır. Bu yanıltma, sapma ve saptırılmaların dezenforme edişleri üzerine siyaset ve politikalar, uydu ülkelerince, hem de: 'yeter söz milletin!' diyerekten, inşa edilecektiler. Buradan da, söz milletten alınıp, 'ılımlı İslama' geçecekti. Yani 'yeter söz İslamın'dı

Artık; 'söz milletindi. Halk ne derse o olurdu. En büyük hakem halktı. Halka hizmet hakka hizmettir' gibi yuvarlak sözlerin, akıl yaratmayan, sadece duygu yaratan hoşlanmalarıyla, halk olarak yüceltilme sarhoşuna dönecektik!

Artık sapla saman karışmış, perde gerisi provoke edişle gülmektedir. Perde önünde de, güya, olabildiğince demokrasi ve özgürlükle, bunu savunmaktadırlar. İşte böylece

işbirlikçiler, toplumsal güç ve toplumsal mevzi kazanımlarını elde edebilmektedirler! Onlar kazandıkça toplum kaybetti. Siyasi politikalar kazanmış, halk okşanmış, toplum da her daim yitirmişti. Kazananın kaybedeni toplumdur.

Gerek kişiler, gerek ülkeler; geri kalmışlıklarını böyle 'ılımlılıkla' yüceltiyorlardı! Artık aydın olmanın, eşleşme; araştırıp geliştirememenin, fikir ve bilim üretememenin, yerini; böylesi ılımlı özgürlükleri savunmak, almıştı. Ekranlarda günlük, can siperine savunulardan olacak ki, işbirliklerini yerine getirmektir. Ve bir bilir, olarak, bir kanaat önderi olurluğun cakası ile bu türden yananlılıklarla, yeni aydın tipi goy goyculuk; gericiliğin yerini, 'güya aydınca' dolduracaklardır. Dillerinde akıl yerine, anlamları birbirine girmiş bir abur cuburluk olaraktan hep; 'demokrasi, eşitlik, hak, hukuk, özgürlük' gibi sanki sihir vaat eden sözcükler dökülür.

Tabanda bu hoşlanmalar güdülürken, tavanda bu ifsat olduruşlarla beraber, 60 yıl önceden madenler çoktan yabancı dostlara arzı pay edilmişti! Atı alan Üsküdar'ı geçiyordu. Başlatılan bilinçli dirençli sanayi hamleleri, dış yardımlarla; özellikle Marshall yardımları ve aynı dönemin Truman doktrinleri ile çökertiliyordu. Üretip de ne elde edecektik! NATO, ünisko, yünisef vs yardımları, nemize yetmiyordu!

Bulduktaki bunuyorduk doğrusu! İkinci Cihan savaşı sonrası günler bunu bize dayatmıştı. Bunların sonucu olarak şimdi bizde de; bunların sadaka cinsi vardı. Allaha bin şükürdü! Bu ülkede M.Ö'den beridir durup duran ve üretilen; hep üretildiği halde, üretenini bu halde içinde bırakan, fındık, fıstık, üzüm, incir, elma, armut, zeytin vs. ticaretimiz ne güne duruyordu! Biz bunları yapmaya devam olunmalıydık. Oysa şimdi bile bunu da çok görmektedir sevgili dostlarımız(!) Mümkün oldukça kendileri bu işleri yapmağa talip olacaklar.

Teknolojisi geçmiş, Marshall yardımlarıyla hibe verilen malların, yedek parçalarının sağlanması karşısında ödenen maliyet, asıl mal fiyatının 4-5 katını bulmasının kazığını, hissettiğimiz de, Üsküdar çok çok gerilerde kalmıştı. Hazmı için ilaçlar alıyorduk. Bunlar bir ülkenin sigortasını tek bir partinin uhdesine bırakmanın yanlışlığı idi. Hoş çok partili hayatta da aynı süreçler devam ett ya. Başlarda tedbir olabilen bu tutum, tüm cumhuriyet tarihi boyunca sürdürülür olacaktı. Dış ilişkiler içindeki ikili anlaşmalarla, Atatürk'ün bağımsızlık çizgisi, bu dönemde 1942'lerde kırılmağa başlanacaktı.

Kitlelerle, buluşturulacak cumhuriyet değerleri, gerektiği gibi halkla buluşturulamamıştı! Halk da bu değerlere yaklaşık bir çoğunlukla sahip çıkmada zorluk çekip, çelişkilere düşebiliyordu. Atatürk'ün mücadele dönemindeki yalnızlığının ve umutsuzluğunun korkunçluğu, hiçbir dönemde yokken, Truman doktrinine ve Marshall yardımına boyun bükme, sırf Sovyet tehdidi ile açıklanamazdı. 1919'ların İngiliz, Fransız, İtalyan, Yunan vs'lerin Anadolu'yu fiili işgali, sırf tehdit olan ve nota teaddileri ile iyice artan 1946 dönemi baskı durumundan daha mı hafifti?

Sürecek

Bayram Kaya

Kurtuluş Savaşı Öncesi Esnası Ve Sonrası Durumlara Kısa Bir Bakış 91

91]Oysa, 24 Eylül 1946 tarihli Türkiye'ye verilen notaya karşı bu duruma müdahil olan ABD ve İngilterenin bu bağlamda, o günün Sovyetlerine boğazlara ilişkin; 'Potsdam kararlarına göre, tarafların Türk Hükümetine ancak birer nota vererek görüşlerini bildireceklerini, yoksa cevaplaşma suretiyle meselenin tartışılmasına girişilemeyeceğini' bildiren desteği vermişlerdi. Elbette çok buhranlı ve çalkantılı günlerdi.

Eller Ay'a, biz yaya olacaktık; ne gam! Kuran kursları açılmalıydı. Arapçılık ve Arap alfabesi ve de Arapçanın telaffuzu iyi öğrenilmeliydi. Arab'ın gelenek ve göreneği öğrenilip, dinleştirilip bizlere bir iyi benimsetilip inançlaştırılmalı idi. Sıkı sıkı, öğrenilmeli idi! Atatürk, 'hayatta en hakiki mürşit ilimdir', demişse de: Mürşit Arab'ın gelenek ve göreneklerinden gelip, yol un yönü Arabistan'a çevrilmişti. 1980'lerde imam maaşlarını Rabita örgütü verecekti. Söylemler akıl karı olmayıp, dezenforme edildi. Kendi kendimize sormalıyız; bir ülke nasıl ele geçirilir? 'Fiili işgalle', diyorsanız; çok beklersiniz.

Bu halk dini ile buluşup barışmalı idi! Kur'an da her şey yazıyordu da, biz iyi okumuyorduk! Esasen Ay'a da gidilmezdi! Hoparlörde ezan okunmazdı, hem günah, hem de gâvur icadı idi. Tartışılan ve gündem olanlar bunlardı. 1960'lı yılların bilgisi bu idi. Halk bunlarla meşgul ve memnun olmalıydı! Siyasetin gündemi, bunların arasında, har güre, gidiyordu.

1980 faşizminin, 'bizim çocuklar' deniştiki işbirlikçiliğinin, en büyük zararlarından birisi de, gerici güçlere, neşvü nema buldurmasıdır. Bu garabet, biraz ileride olacak, serpilecek ılımlı İslam tohumunun, o günler içinde atılmasıydı. Aydın güçlerin ezilip 1402'lik yasalarla, darma duman kılınmasıdır.

Kalan ve olağan aydın güçlerden de, ancak bugünkü doku çıkardı. Sessizdiler, olan bitene seyirci idiler. Bu seyircilik, eylemci aydın olamamanın en büyük eksikliği idi. Sanki bu aydınların, topluma için aydınlanmacı olmak gibi hiç bir öncü sorumlulukları yoktu! Boris Yeltsin gibisinden, başkaları tankın üstüne çıkardı, bizlerde onu överdik!

Kitap okumanın suç sayılıp, kitapların suç delili kabul edilip, halkın eve kapatılarak yasak yayınların aranmasındaki gudubet, aydınlanmanın dışlanmasıydı. Üniversitelerde sadece diploma alan mezunlar var olmuştur. Akabil süreçlerde de, halkın ve siyasetlerin, değer yargılarında olan, aşırı biçimde aşınmalar ve kırınım sapmalarının oluşturulacaktı. Geleceğin toplumu yerine, geleceğin devleti yerine, cemaatleşmesi bir iyice yapılaşacaktı.

Giderekten de 'iş bilen'in' denişle, tam bir talan ve yağmacı olan ekonomilerinin, uygulanması süreci gelecekti. Hatta otoriteyi uygulayan gücün: 'memurum işini bilir' denişi ile bürokrasi içinde de, rüşvet legalice bir görünüme, büründürülecekti.

Banker faciaları, banka hortumlamaları, akıl almaz kredi yolsuzlukları, bunların dolaylı dolaysız halka bindirilen vergileriyle ve halkın enflasyonistçi çıkmazlık yöntemleriyle, toplumsal yönetsel sorunların, ayyuka edilmesi vardır. Geliştirilen olaylar toplumun ve aklın sınırlarını zorlar olmasına rağmen, din ve tarikatların eksenini tartışılıyordu. Zaman mı geriye, biz mi atılımcı ruha layık değildik? Hayli düşünölesi bir açmazdı!

Akla muhal TV dizi programları başlamıştı: Sınır ötesi denen abuk sabuktan; insanları hizalamaya matuf, cinli perili, ruhlı zombili, tinsel programlarla; halkın tercihi denen, realiteci, kanlı bıçaklı ve kim kiminle tın tınlı olduğunu bilinçlendiren halkın mayasını tutuşturan, dedikodu programları; önü alınmaz yükseliş değerlerinden idi. Gazete

okuma, kitap okuma oranları, nüfus artmasına rağmen, daha önceki skorların çok altına düşüyordu.

Değerler aşındıkça, kalitesizliğin soygunu, promosyonların ezgili ninnileri gırla idi. Evliya menkıbeleri bilim ve bilgiden sayılıp, toplumun eğitimsel ortalama süresi, ilkokul üçüncü sınıf düzeyi ile kararlı kılınıyordu. Böylesi bir halk bilinci, çoktan oluşturulmuştu. Ünlülerin, tarikat şeyhlerini ziyareti ve el öpe yarışmaları, vakayı adiyeden rutin teamül olmuştu. Bunu ensağdan en sola olan politikacılar sırttan pozlarla yapıyorlardı. Bu yetmiyordu. Şeyhlerin ayağını yıkadığı, şifa niyetine içine tükürdüğü suları, içme yarışları; gazetelerin en aktüel bilinçlendirme, haber hakkıydı!

Böylece halkın mutluluk içinde olduğunun, gündemi oluşturuyordu. Bu dünya gitmişti, bari öbür dünya kurtarılmalıydı. Hele bir de, o ülkenim değer sembolü olan önderini, küçültme gayreti içine girer olmaları, kafa karıştırıcılığı; affedilir gibi değildir. Bu numarayı da, sureti haktan görünerek, yapıp çıkmışlardır. Atatürk'ten sonra, onun yerinin doldurulamazlığından kaynaklı bu algının küçülme ve ezilmesini, halkın duygularını sömürmeyle; bir şey yapıyorum görüntüsü vererekten alkış tezahürat ve meydan bağırtıları ile toplumu idare eder olmuşlardı. 1945'lerde girilen açmaz sarmal olmuştu.

Sureti haktan görünüşle yergi yapabilmenin iki yolu vardır. 1. Bu yollan bir varlığı siz, o varlığı hiç sahip olamadığı sıfatsal özelliklerle, özellikleri varmış gibisine överseniz. Onu küçültmenin, 'bilinçaltı olacak, sonradan fark edilecek, sonradan bilinç olacak uyanışını ve tepkisini', böylelikle kişilere şifre edersiniz. Bu o varlığın sahip olunmadığı halde, sanki ona ait sıfatmış gibi olan yüklemi, sonradan, o söyleyen kişide, deşifre olmaya başlar ki, sonucu o övülen kişiyi gözden düşmeye gider olmanın, kasıtlı bilinçli dezinformasyondur bu.

2. Yergi yapmanın ikinci yolu olarak da, yine o değeri ve değerler manzumesini, sık sık anar olmaktır. Her durumda dile getirir olmanız, bir bıktırma, halkın üzerinde ve halkın her işinde, bir Demokles'in kılıcı gibi öldürülmesidir. Bu yaklaşım giderekten halkta bir alışmadan doğan, aldır mamazlık ve ilgisizleşmenin tertibi (düzeni, hilesi) olur. Ki, gözden düşürmenin en alçak, yolu budur. Üstelik bu telaffuzlardan, sanki her şey onunla ve onun icazeti ile olan, bir tabuya ve hınçla tartıştırılan hırpalanmaya dönüşür. Ki bu zıtların karşısına, olumlunun olumsuzuna; dönüşmesi ilkesidir. Artık kafanıza taş değse, o göz önüne serilir olandan, ondan bilir ve ona lanet okur olacaksınız. Süreç buralara kadar gelecekti!

Sürecek

Bayram Kaya

Kurtuluş Savaşı Öncesi Esnası Ve Sonrası Durumlara Kısa Bir Bakış 92

92] 1950'de gereği gibi üretip refahı dağıtamayan siyaset, önce el değiştirecek, sonrada halktı sosyal söylemlerle toplumsa olmaz biçimde, laiklikler aleyhine, eksen değiştirecekti. Bu uğurda kendisinden önce açılan yolun kapılarını, sonuna kadar açacaktı. Türk siyasi tarihinde tek partili döneme son verişle önemli bir yere sahip iken, değerli politikaları olmamamakla, kendisinden önceki partinin 1946'dan beri başlayan, sosyal bocalamaların ekseninde, netlikler sağlayışla kendisinden önceki eksen kaymalarına başlamış güncel gidişatından liberal olmanın dışında pek bir farkı olmayacaktı.

Serbest irade ile geleceklerse de içte ve dışta serbest irade ve politikalar oluşturamayacaktı. Elbette kimi küçük nazımları başlatacaklardı. Karma ekonomiden dönüş bu dönemin özel yatırımcı teşvik ve liberal politikaları ile başlayan yerleşimler, bu günkü yapının temelleri olacaktı. Hem aşırı dışa bağlı borçlanacaktı, hem bunalıma girecekti.

Hem de özgürlükçü olduğunu söyleyerekten, iktidar olacaktılar. Hem de, özgürlükleri kısıyacaktılar. Üniversiteler kaynayacak, gazeteciler aydınlar, öğretim görevlileri içeri tıkılacaktı. Halk cephelere bölünecek, radyolarda vatan cephesi üye kayıtları ve duyuruları okutulacaktı. Zulüm inşa olurken, kendisini böyle; gövde gösterileri ile geliştirdiler.

Bilimsel değerler, üniversite profesörlerinin sırtında tu kaka edilecekti. Kendisi kara cüppeli (din softası) gibi davranan siyasetlerin, topluma vereceği ne olacaktı ki? Çapsız politikaların saldırısı, muhalif aydınların üzerine olacaktı. Bu meyanda siyasetler, öğretim üyelerini, ve profesörleri vurun abalıya, yapması üzerinden; bilim adamlarına ve yargı heyetlerine olan tahammülsüzlüklerini ve tüm siyasi açmazlarının kinini; 'kara cüppeliler' diye dışa vuracaktılar. Böylece halkın gözünde aydın tavrı diye bir şey kalmayacaktı. 'Toplum halklaşacaktı'. En büyük hata ve yanlış buydu. Bu tahammülsüzlükle, öfke nöbetlerine girilecekti. En yetkili ağızlarca, aydınlar, bilim adamları ve yargı otoritesi; 'kara cüppeli papazlar' diye aşağılanma ile yaftalanacaktı.

Buradan itibaren, aşağıdaki bölümler boyunca, 'Atatürk olmasaydı, başka Atatürkler olurdu' kabili olan yoz anlayışların akıl dışı oluşlarını iki açıdan ele alacağım.

Bunlardan biri, genel ve evrensel ilkelerin, sosyal olan halkçı boyuta taşınmasıdır. Diğeri de 'Atatürk' olurdu denen, en az 10 kişiden iki tanesinin tutumunu, göz önüne alacağım. Diğerleriyle de bunlarla benzer, ortak bağlamlı olmaları hesabıyla, bunlar da, genel bağlamcı seyir olarıktan, onlarla benzeşirdirler. Bu iki genel karakteristik içerikçe tutumları, bir iki örneklemelerle, ele alacağım.

Amerika devleti, Abraham Lincoln ve George Washington için, bizdeki gibi aynı tartışmaları yapmazlar. Oysa bizde bu tartışmaların kökenine indiğiniz de, inanın Derviş Vahdeti gibi meczupları lider saymaya varan fütursuzluklar, tezahür edecektir. Baksanıza Vahdettin ve Abdülhamit'i ulu hakan ilan etme yarışları başladı. Oysa bu padişahları biz değil, bizim duygularımız değil, zamanın kriterleşen süreçleşmesi, elemiştir. Zamanın nesnel pragması ve parametresi, bu iki tarihi kişiliğin de boylarını hayli aşırıyordu. Bunların değil lider olmaları, bu kriterlere göre bunlar, iyi bir yönetici dahi olamıyorlardı.

Bu padişahlar için; şunu şöyle yapmıştı; şusu, busu bilinmiyordu; kimi yaptıkları halktan gizleniyordu gibi yaygaralar kopartılır! Esasen bunların tümü de olabilirler. Ama bunlar bir liderlik için gerekli olan vasıflar değildirler. Olsa olsa iyi bir görev yapmadır.

Ya da kötü bir görev yapamama tanınılılığı olabilirdi. Ki ülkenin de bu yapılanlardan, ne hale geldiği de 1920'lerde ortadadır!

Konjonktüre palyatif (anlık geçici) çözümler göstermeleri, kişilerin liderliği olabilir mi? Pansuman tedavi ancak, sağlık memuru olmanın bir vasfını gösterir. Efendim bunlar işi başaracaktı da, bunların işi yapmalarına cevaz vermemişlermiş. Sanki Atatürk'e 'Paşam, siz şunları şunları yapmayı düşünüyorsunuz. Buyurun ülkenin başına geçin de, hem bunları yapınız. Hem de vatani kurtarınız' mı dediler sanki? Ve Atatürk'ü zorla, hak etmezliklerinden ötürü mü, önder yapmışlardı?

Örneğin padişah Genç Osman da, kimi saptadığı sorunlara değin, köktenci kavrayışlar içinde oluşla, sorunları çözmeyi düşünmüştü. Ve bu anlamda atacağı ilk adımına, Yeni Çerileri ortadan kaldırmaya başlamakla işe girişmeyi düşünmüştü. Bir ıslahat hareketi olarak, yeniçerileri ortadan kaldıracaktı. Ama bu düşününü toy davranması nedeniyle, başaramamıştı.

Başarılsaydı bile akabinde ki konjonktür içinde bu eylemini destekler olacak, toplumsal ve siyasal kurumsal yapılanmaların, yeni tespit ve projelerin, yeni dinamizmin anlayış ve ruh yapısından ve öngörülerinden yoksun olacaktı. Bu nedenle de hareket ileri sürüşlerle desteklenir olamayacağından, gelişme akim (kısır, verimsiz) kalacaktı. Tüm bunları, Osmanlının, 1900'lü yıllara değin geliş süreci içindeki, genel eğiliminin yokuş aşağı doğru olmasından, kestirebiliyorum.

Böylesi Genç Osman vari olan, o günün koşullarında, yürürdeki hale göre, ortaya konması gerekip de, konamamış olanları, sırf padişahların fikren düşünmüş olmalarından ötürü, güncele bir çare olmak yerine, belki de güne pansuman olacak, akıldan geçirmelerini, bir önderlik ve liderlik özelliği mi sayacağız? İşte akılları perdeleme, buralarda başlamaktadır.

Oysa Atatürk'ün iç devinmeleri gibi, dış politika anlayışı da kendi coğrafyamızı konjonktürel özeğe (merkeze) alan bir politika idi. Böyle bir politika güncele göre biçimlenirdi. Ve ilişkilenişleri buna göre ortaya koyar dinamizmi harekete geçirirdi. Atatürk'ün dış politikası, kendi yer eksenli (kıbleli) merkezi özelinden genelleyen, politikaları. Bu bilinç ve dirayet bir kedine güven duygusunun belirmesidir.

Halktan yana politikalar uygulayanlar, arkasında halk gücü gören çok politikacılar, halkın refahını ve geleceğini hiç görememişlerdir. Bunun kırıntısını dahi yapamamışlardır. Ama sanki yapmışlar gibi ya da yapacaklarmış gibi olan duygusal söylemlerin fırtınasını halkta estirmişlerdir. Halk daima duyguyu alkışlamıştır. Halk hep duygunun çekeğine koşmuştur. Ya da halk hep bu yöne koşurulmuştur. Politikalar birinin kendi yer çekenliği etrafındaki savruluşların iş birliğine indirgenmiştir.

Örneğin; Cumhuriyetin, ilk kuruluş yıllarına dek dönemleri ve sonrası güncesindeki dış siyasetlerinde, kendi, coğrafyamızı ve kendi ülkemizi, temel yapan ve ülkemizin çıkarlarını merkez alarak Dünya'ya açılan bir politika idi. Bu tür, ülke yararına olan politikalar, lider politikalar değil de, nedir? Bu tür politikalar, komşu ülkelerin ve de her ülkenin olması gereken dirayetçi, kendi amaçlarına uygun ve denk olan, akılcı politikalarıdır.

Atatürk'ten sonraki politikacıların, kendi iç yer merkezli olan; bir lider politikaları olarak, pek bir esamileri var mı? Eğer varsa verimliliği nedir? Konjonktür değişebilir, ancak, siyasi coğrafyaların mevcut temel istekleri pek de değişmemiştir. Ne var ki

şimdilerde siyasi coğrafyanın değişmesine dahi olumsuzca aracılık edile bilinmektedir!

Sürece

Bayram Kaya

Kurtuluş Savaşı Öncesi Esnası Ve Sonrası Durumlara Kısa Bir Bakış 93

93]Atatürk'ten sonra, proje koyamayanlar, hızlı bir proje düşmanı olacaktılar. Çünkü yapacakları köktenci yüklenimlerin ağırlıklarını sanki üslenemez oluşun, yapılanlara değin dedikodusu içinde idiler. Başkaca lider oluşmalarına ilişkin, hiçbir üretici projeleri yoktur. Politikasızlığın adı politika olacaktı. Politikasız politikalarla da politikacı olacaktı. Yani genel yararlılıkla, verimli, üretken, gönenci bölüştürür, ilerici ufuklar ortaya koymalar yerine; yapay oluşturulan, palyatifçe, günlük tüketilme ağırlıklı tercihlerden yana olan politikalar ortaya konacaktı.

Bu tür politikalar, siyaseten; sıradan, herkesin kolaylıkla, lider olmadan yapabileceği rutinlerdir. Artık vizyoncu (geniş görüşlülükle uzak görüşlülükler) olamadan, kişileri allama pullamayla, vizyoncu yapmanın sergilenmesi, gözbağcılığı sırasındır. Kalabalık yurt gezileri ile bu gezilere dek gezi tantanaları yapılacaktır. Lider olamama, yönetememe zaafının kapatılabilmesi için de, şov gereklidir! Eğer bu gezinin müdavimlerinden iseniz, bu gezileri anlatmakla bitiremeyeceğiniz! Hayat dolu anıları, bir pehlivan tefrikası gibi döndüre döndüre, anlatacaksınızdır!

Ama artan işsizlik, patlayan pahalılık ve bölüşülemeyen refahın, uçuruma giden eğitim politikalarının oluşu, gittikçe uçurum yaratacak olan sefalet eşmeleri, değer duygularının sarsılması aslında, vizyon kalitesi olacaktı. Bu geziler, hem pratikte, hem uzun vadede; ülkemizin pek pek yararına, hayırına olmayacak seyahatlerdi. Bu yetersiz politikacıların ağızlarından çıkan her sözü, kılı kırk yararcasına, tefsir edilir olacaktı.

Yorumlar, söyleyenin dahi aklında geçmeyen, söyleyenin ufkunda bile olmayan, kavramsal anlamlaştırmalara götürülürdü. Yani müritleri (işbirlikçileri) şeyhi uçururdu. Sözleri, ballandırılı ballandırılı anlatılır. Böylelikle hiç olmayan hayali giydirilmiş, sanal bilinç ve kişilikler yaratılırdı. Orta terde dişe dokunur bir şeyin olmadığı ve yalan talan gözükür olduğunda da şak şakçılar, hızlarını alamazlardı da kişi soylarını, peygamber soylarına dayandırılırdı. Ki öyle olsa ne yazardı?

Kurtuluş Savaşı azimle, kararlıca, hünerli ellerin diyalektiğiyle, rotasının varlığı ve ufkunun yöneyle şesi ile kazanılmıştı. Ama asıl savaş şimdi ve daha bir meşakkatli olarak içte başlayacaktı. Bu savaş hem bir aydınlanış olacaktı. Hem de temeldeki kazanım ve tutumların, kazanılmış hakların müesses ilerlemeci mevzilerin, savunulmasını sağlayacak bilinçlenme olacaktı.

Hem ekonomik alanda olacaktı. Hem yepyeni geçerli durumla bağıntılı dış ilişkiler olacaktı. Bu türden atılımlara değin şer güçleri, karanlıkçı yarasa güçleri, az aşağıda ifade olunacaktır. Anadolu'nun susuzluğa hasret isyanlarının, Anadolu'nun ihtiyaçtan bağır yırtan yangınları, sevgili Gazi'nin azim ve kararlılığı ile yeniden ele alınıp, meşale edilecekti.

Ve bu süreç, dikkatlice kollanacaktı. Var olan durum bir iyi algılanıp, en çağdaş ve en akılcı şekilde; Anadolu şartlarındaki, Anadolu konjonktür selliğine denk düşen cevabın oluşturulması için Gazi'nin direktifiyle ve kolektif çabayla projelenecekti. O yolu değil de neden bu yolun tuttuğu hissiyatla değil de, mevcudun okunmasına, mevcutlar içinde, en denk düşer olanları süreçleşecekti. Ülkenin ekonomik yapılanışını ve kurumlanışlarını sağlar olmak Gazi'nin, temel girişimesiydi. Cehaletle savaş öngörülüp, aydınlanma projeksiyonları oldurtulup, yine kararlı bir azimle, meydana koyacaktı.

Aydınlanma kıvılcımının eğitimdeki en belirgin yapılaşması; tabii ki tevhidi tedrisat kanunu ile sürecin taçlandırılması idi. Devamındaki süreçlerde, oldukça verimli ve prodüktiviteler abidesi olabilecek olan, projeler ortaya kondu. Ve bu projeler, sonradan

da kıyımaya uğrayacak olan 'köy enstitüleri' uygulaması ile proje doruğa çıkacaktı. Bu bağlamda köy Enstitülerini; birkaç özellikler bakımından vurgulamak, olası idi.

1-Birincisi, Anadolu yaşamı günün konjonktüründe % 70-80 Aralığında köyde yaşıyordu. Realite ve gerçeklik buydu. Öyle ise aydınlanma ve cehaletle savaş, burada; köylerde başlayacaktı. Köyler yeni dinamizmle, sanayi, yatırım, proje, ticaret gibi olguların içinde, onlarla uyumlaşan bir azimle var oluşun içine sosyal toplumsal işlevselliğe yaklaştırılıyordu. Bu çok temel, çok samimi, gerçekçi ve görülecekti ki çok çetin bir proje idi. Proje çetinliği, ülke egemen sınıfının çıkarına ters düşmesidir. Ülkenin yararı olan aydınlanma, egemen çevrelerin çıkarı olan sürmekte olan bilmezlikler politikasıyla çelişiyordu.

Bu tip projeleri göremeyişte sığ olanlar, önder olabilirler miydi? Üstelik günün meselelerine sıradan bir kişinin bakması gibi ve sıradan genelin, egemen çevrelerin anlayışı ile ülke politikalarına bakan kişiler, lider olabilirler miydi? Anadolu köylüsünün durumuna: 'Bunlar yüzyıllardır böyledir. Böyle gelmişler bunlar böyle giderler' diyerekten hilafet ve saltanatın faziletlerine yönelen kişiler, önder olabilirler miydi? Geri kalmış sosyal zamanı, geri kalmış öznellikleri ve geri kalmış nesnel zamanı, verimlilikle ve hızla oluşturup, topluma kazandırıp, sürecin ileri akışını sağlamaktı.

Bunun osilasyon merkezleri, köyler ve köy enstitüleri olacaktı. Henüz şehirleriniz sanayi donanımlı olmadığından işin eğitimi daha temel yerden ele alınıp, sanayi yatırımlarıyla birlikte devreye konmalıydı. Gazi, biliyordu ki; gelecekte sanayi yaşamın odak merkezi olacaktı. Buna değin olası anlayış ve uyumsuz geçiş dönemi sorunsalları, kırsalın öznel değerlendirme tutumları içine sokulmalıydı. Ki ilerideki sanayi toplumunun göç olguları ve adaptasyon girişimleri yavaş sancılarla olmalıydı. Halka deksarsıntılar şimdiden gözetilmeliydi. Önünde sanayi toplumları örneği vardı. Osilasyonlar deprem yaratacaktı.

Güya bu gibi senalar düzülen, olmayan vizyonlarıyla, sanal yüklenen ler; lider olacaktı denen kişiler pratikte başarılıydılar! Kendilerine; 'Atatürk olurdular! ' diye balon edilen silik kişiler, o günkü konumlarından öte bir vasıf kazanabilir miydi sizce? Bu etkili yetkililer, bu değişmenin farkında bile olamazlardı. Affedersiniz, Vahdettin'in deyimi ile 'kendilerini sürüye çoban olabilir denli özellikte görür', ufuk ve çapta, sıradan bir tutumluluktular. 'Sürü ve çoban' lafzı bizatihi Padişah Vahdettin'indir.

Bu kör anlayışlarıyladırlar ki hep yönetime taliptiler. Değilse lider olurlunun sorumluluğundaki bilincin sorumluluk duyar ağırlığı ile ezilir olmanın mizaçlarını taşıyabilir donanımlı, değildiler. Bir toplumun böylesine karmaşık ilişkilerini, 'sürü-çoban boyutunda' görebilen anlayıştan, ne kadar önder çıka bilirse bunlardan da o kadar önder çıkacaktı.

Sürecek

Bayram Kaya

Kurtuluş Savaşı Öncesi Esnası Ve Sonrası Durumlara Kısa Bir Bakış 94

94]2-Aydınlanış azminin ikinci adımı olan enstitüler, birincisi kadar elzem ve dikkate şayan bir atılımdı ve ilerçilikti. Alan tabanlı, 'İş içinde eğitim'; 'Çoklu akıl eğitimi' yani; öğrenci-proje-eylemdi. Önce; somut- eylem- sonra soyut eylem; sonradan da: soyut-eylem-somut; bazlı üçlü etkileşimli giriştirilen, alan girişimli bir eğitimdi. 1935'lerde taslakla şıp, 1937'lerde pratiğe konan çok modern ve çağının ufkunun bile, hemen önünde olan, bir strateji idi.

Olacakların sonuçları kestirilmiş, sosyal, halksal fizibiliter yerleşimsel ön tedbirin uyumlaştırılmasının şimdiden projelendirmelerinin önlemleri alınıyordu. Görevi yangın söndürmek olan bir işlevin, yangın alanına gelişte; 'tuh araç içine su doldurmayı unutmusuz' diyen sorumsuzluk ve öngörüsüzlük dıgıllığı değildi. Ama softalıklar ve işbirlikçilikler eliyle, durumdan ziyan kıyılacaktı! Gazi, giydiği gömleğin ateş oluşunu, söylemle değil; yaptıklarıyla, projeleriyle önemser oluşuyla, çevresindeki kimi çokça mantar gibi olan tutumlara gamlanması, Gazi'in bu işteki vehameti ve mahşeri vicdan yakıcılığını görüyor ona göre davranıyor olmasındandı.

Bu projeye, doksanlı yılların sonuna doğru gelindiğinde ve iki binli yıllarda, adeta; Dünya yeniden ve sanki yeni keşfedilircesine; sanki yeni buluşçusu olunmuş gibiymişçesine, tekrardan sarılınacaktı. Bu kez inançla, övüne övüne sarılı nacaktık. Eğitimdeki bu tür güzellikleri, tüm siyasi gerici politikalar, el birliği ile önce; tu kaka edip, kapatırlar. Sonrada, sıkıştıklarında tüm yaptıklarını unutulmuş olurlar. Yitiğini bulmuş yoksun tavrına düşerlerdi.

Yıktıklarını tekrardan görüp, yeni projeymiş gibisinden sarılınıp; neredeyse demode olmuş zamanı geçmiş zamanıyla tu kaka edilen öngörülerini, aynı anlayışlar bu kez de bu tu kaka edilen eski projeleri kurtarıcı bularak baş tacı ederler. Bu tür oyalamalarla, 70 yıllık eğitimde yaptıkları yıkıcı kendi bilmez olumsuz oluşların; anlayış devamı olmalarının çelişmelerini bangır bangır bağırarak sahiplenirler! Adeta eğitememenin suçlusunu bulmuşlar gibi aynı mantalitenin tu kaka etmiş olduklarına; diz çöküşle, 70 yıl sonra tekrardan sarılırlar. Tabi zamanı ve genelce fonksiyonları değişmiş bir projeyi, yani; 'işbaşında eğitim, projeli eğitim ve alan etkili çok sal dinamikle eğitim' biçiminde olan eski projeyi, örgün ve yaygın eğitimin, içine almak gereğini duyarlar.

Tabi bu eski projelerin, başlangıçtaki sesleniş içeriğine karşı bayrak açanların, projeye değin kök işlev çağrıştırmalarına karşı karalama bağırımları da ortada olmadığından, bu sahipleniş yeni bir iman tazelenmesi gibi 'projeli eğitim' filan gibisinden aynı isimlerle projelersiniz. Bu da yetersizliklerin devamcı siyasetlerle olan özrünün, ilerçilikle lanse edilışı idi. Oysa bu da çağın gerisinde kalan bir proje ve geçmişte kalmakta olan bir uygulamadır, şu siberetik çağda.

3- Eğitim alanındaki yapılanmasıyla, köy enstitülerinde hedeflenen yararcı ve dinamik adımlı olan atılımlarının bir önemi de, şuydu. Eğitim ve aydınlanma, parası olanın; eğitim ve ışık aldığı bir hak ve olanak olmaktan çıkartılıp, aksine; parası olmayışta, parası olmadığı için eğitime, ışığa; en muhtaç olan yerden, eğitimi ve aydınlanmayı en temel yerden, başlatır olmasıdır. Bu tarihimizin toplumsal dönüşümlü en devrimci devrimi idi. Sayılması gereken Atatürk devrimlerinden ikinciside budur.

Herkese parasız eğitim, türünün belki de ilk örneği olan projedir. Çünkü eğitime en muhtacı olunan yerde, eğitim için en yaygın olunması gereken köy genel kümesinin içinde ve köy odağında, başlatılan bir bereketti. Bu proje kapsamında olacak genel okuma yazma seferberliklerinin acil şekilde hızla oluşturulması dahi, değil o günlerin; bugünün bile sulandırılmış bir acilliyetidir. 2009 da hala 7,5 milyon 92]insanımız hiç

okuma yazma bilememektedirler. Ve halkın böylesi okuma yazma bilmez oluşlarını göz önüne alan politikalar; halk okuma yazma bilmezliğinin cehalet kılınmasına: 'halka hizmeti, hakka hizmet' diyerekten, duygusunu yaratıp, alkış alabiliyorlar. Allah aşkın bu politikaların lideri olur mu?

Şimdiki yönetimler, çalışan kitlelere dahi hak ettiği refahın dağıtımını yapamayarak, çalışanlarını hakça ve insanca bir yaşamın içinde tutamamaktadırlar. Sonrada parası olan okusun, parası olan dershaneye gitsin, kaliteli hizmet alsın, diye caka satar olacaktı. Eğitimdeki olası olanak eşitliğini, kapitalizmin kar mantığına dönüştüren olanaksızlıkların eşitliği haline getirmiştir. Buna da biz çok açık ve şeffafız diyecektik. Bu; fakir ve bilmez olan geniş kitlelere de, aymazına aymazına; 'Bunlar bil ipten ne yapacaklar, biz halkın adına da biliyoruz ya, yetmez mi?' diyecektik!

Uyur iken, uyandırılan bir köylülük, o günceldeki feodalizmin ayyuka olduğu bir yerde istenir miydi? Hem de sömürülen ve sömürüye yatkınlaştırılmış halkı uyandırmak da neyin nesi idi? Ne güzel de yüz yılların terbiyesi ile cendere içinde tutulmuştu. Sadakaya alıştırılmıştı. Halk, sadaka kültürü ile ne de güzel tevekkül içinde bulunurdular! Nasıl olur da bunlara, siz kendi kendinizin efendisisiniz denirdi? Ümmetçi kılınmış, uyuşturulmuş, affedersiniz, sürü gözü ile görülmüş mantığa; 'siz efendisisiniz, bizler sizlerin hizmetinde bir kamu görevlileriyiz' denir miydi? Kitle en dik alısından ümmetçi durumunu bir iyi kanıksamış bir emekçi tabandı! Fakirliği de başına gelen de Allah'tandı, kime ne denebilirdiki?

Bu türden parasız ve anında görüntülü eğitim öğretim çabası, mevcut düzenin egemenliğini süren oligarşik yapının işine gelmeyecekti. Bu vatan millet işidir, eyvallah demeyecektik. Hemen bir şer cephesi birleşmesi yapacaktılar. Tüm bu atılımlara karşı olan karanlık güçlerden birisi, feodal sürecin toprak ağalığıdır. Feodal beylerle ve aşiret reisleriyle, Şih ve tarikat yöneticileri idi. Bunlar tarihin geri dönemlerinde, 15. Ve 16. Yüz yıllarında kalmıştı. Dünya'nın seyir tarihi, kendi süreci içinde bunlar; mezara gömdüğü hortlaklardı. Ama o güncelde, Anadolu'da hala hüküm süren bir yapı idi!

Enstitülerin baykuşça didikleyicileri olan; feodal düzenle uyumlu olan, gelenek, görenek ve bunların hamisi olan inançlar ve inançlarla nemalanır olan, sistemin bir inanç yayıcıları olan, zaman dışı olan bu hortlakları, boş dururlar mı? Köy Enstitüleri uygulamasının; 'bir komünistlik işi olduğunu' şıp diye bilivercektik! Ve daha önceden; vatan millet, din iman, diye belletilen; egemen sınıfların kendi amaçları doğrultusunda oluşturdukları halk bilinçlerine seslenmek kalmıştı!

Bu alanda bir yığın yalan iftira kampanyaları ile halkın çekim alanı bilincine bir iyi hitap eder oldular. Zaten hazırda bekleyen halkçı öznel ortam uyandırıldı(!) Ortamı güya hazırlayıp gerdiler: 'Buralarda; dinsiz imansız, kişilerin yetiştirildiği veburalar da zinanın odağı olduğu' gibi, ipe sapa gelmez, vahşi, barbar gerici, çıkarıcı karalama ve tu kaka ediş süreçlerini başlatacaktılar. Zaten hortlaklar, bu halkçı bilinçlenmenin çekimleşme alanlarına değin yansıyan ayna görüntüsü idiler.

Sürecek

Bayram Kaya

Kurtuluş Savaşı Öncesi Esnası Ve Sonrası Durumlara Kısa Bir Bakış 95

95] Dünyanın, Dünyadaki günün bilim ve teknolojisine dek, bilgi birikimi ile geliştirilen, bir araştırma ve geliştirmelerine değin giristirilen ekonomik politik süreçleri vardı. Kapitalizm, sosyalizm, komünizm, liberalizmi ve daha niceleri gibi pek çok sistemsel süreçlerin her biri, zorunlu olarak, ayrı ayrı disiplinleri ön görür olan bu kabil anlayışlardı.

Bunlar, bir okur olmanın ve güncel olmanın tutumuyulan değil de; geleneklere, göreneklere, inanaçlara değin at gözlüğü ile irdeleniyordu! Okur güncel düzey ve düzlem birikimleri yok sayılıp inanç boyutuna indirilip süzgeç ediliyordu! Böylesi ucube kriticeler eşliğinde kör dövüşü ortaya çıkıyordu.

Bir ekonomik sistemin karşısına, başka bir ekonomik sistemin girişir akıl gücünü çıkartmak yerine, dini çıkartıp, haldeki ekonomik sistemin ve düzenin muhatapları; peygamber, Allah, din, iman gibi sanal söylemler oluyorlardı! Tüm tartışmalar toplumsal bilinç olmak yerine, sonuçta hiçbir şey çıkmayacak olan sosyal gelenekçi kültürün tartışılması oluyordu.

Haldeki sistemi tartışmak yerine, karşısına dini koyup mücadele eder olmak, kimin işine yarıyor ise, bu ülkeye o yapılmıştır ve hala yapılmaktadır da. Bu ülkenin en büyük güçlüğü budur. Bu alanda boy boy ana ve yavru partiler, hep mezattadır. Sırasında tutulmaktalar.

Her durumu oluşma ve gelişmenin karşısına daima dini kriterler çıkarılmaktadır! Bigbang gibi akılcı kavrayışlı, izan sarf eder teoriler geliştirilemiyorsa da yobaz, nakillerini ballandıra ballandıra söylüyorlardı softalar! Havanın sıcaklığı, sanki zorunlu bir gereklilikten değil de, din öyle dediği için ölçülmekteydi! Bu bilmezliğin dinsel, nakli altyapıları söylenmekteydi! Uçağı dahi, din ile kaldırıp indirmedeler, çünkü bunlar da, ruhsatını dinden alırdı!

Peygamber dahi miraca, uçmayı temsil eder bir atıfla, gitmiştir! Sizler bu ruhsat ve atfin temsilcisi olmayacak mıydınız? Elbette olacaklardı da, bunlar da akılcı bilimsel çalışmalar istiyordu. Bu da bunlarda yoktu! Hâlbuki ki bizde bol bol, işe yaramazından, nakıllar vardı. Hatta uçağın her inip kalkmasında şükretmenin kurbanlarını kesmeyi de akıl edip, dualarını dahi seremonice etmekteydiler.

Cern (sörn) deneylerine, dinle bakmaktaydılar. Koca koca akılsız (!) adamlar, milyarlarca dolar harcayıp sörn deneyleriyle iddiaların kanıtlıyorlardı! Vay sefiherler vay(!) Gelseler de, biz de; en çok ve en kolayda bulunur olan, din bilirlerden sorsalardı; işin aslını şıp diye öğreneceklerdi! Vay kafasızlar vay! Ne olacaktı canım; İşte kefare inadıydı! Haset, sapık gavurlardı(!) Bizim anlı şanlı ulemamız evrim yok diyordu. Ama elin sapık gavuru, kiskanç adam oğlu adamlar; meczup domuz eti yeyiciler; mikroplar ilaçlara karşı direnç edip evrim geçirdiler, diyerekten harıl harıl çalışıyorlardı! Vay zındıklar vay!

Bizim televizyonları izleseler, tarafsız sunucuların hassasiyetlikleri ile böylesi, evrim diye bir şeyin olamayacağını, eni konu öğreni verirdiler ya hadi neyse! Dahası bu deneylere (Cern Deneylerine) karşı kehanet yapıp, Dünyanın; sörn deneyiyle oluşacak bir kara delik yüzünden yok olacağını söyleyecek kadar akıldiler (bilmez cahil yobazdılar. Bilmeye karşı oluşlarla, bu deneyleri yasaklatmaya da giriştiler) !

Antibiyotiklere karşı direnç geliştirerek, evrim ortaya koyan mikropların insanlığın, baş edebilmeleri için giriştikleri, yeni antibiyotikler geliştirir olmalarını bile, göremez denli

anlamaz körleşmiş yobaz bilgisizlikler, evrimi dahi dinle açıklamaktalar! Bunca patırtı kütürtü arasında; çişlerini bile yaparken, uzuvlarının, sağ eliyle mi, yoksa sol eliyle mi tutulması gerektiğinin tartışmasını dahi özgürce yapmaktaydılar! Eşler bile birbiri ile peygamber sünnetine göre ve dine göre sevişmekteydiler!

Vah bu dinden önceki sevişmiş olan insanların haline ki ne uyacakları bir sünnetleri vardı. Ne de bu konuda uycakları bir dinleri yoktu! Bir ulus daha nasıl çökertilir bilemiyorum.

Halkın gerilikler içinde tutulmasına ilişkin tam işin özeğinde kendileri oldukları halde, islam ülkelerinin geriliğinin çaresini de; dinlere hakkı ile riayet edilmediği için böyle olduğunu açıklıyorlardı. Reçete hazır. Size de, reçeteyi bir güzel, sindire sindire yutmak kalmıştı. Tabi yerseniz!

Tarihimizde, köy enstitüleri olayı, adeta ikinci bir vurun kahpeye! yaratır denli bir dönüm noktası olaydır. Gerici güçlerle ve hortlak çağ dışı egemen güçlerin, bir ulus siyaseti ve politikaları üzerindeki geleceğe yön verişlerinin, egemenliği idi. Bu hiç görülmedi. Günümüzde sürüp giden müdahaleci, olan dini istismarı, Osmanlıdan, geçmişten beri aramak beyhudedir.

Örneğin: bir AB süreci dahi, Hıristiyan kulübüdür denişle. Bir ulus süreci, din eksenli ve Müslüman kulüp ekseninde görülüp, ayyuka edilmektedir! Ve bu ancak cehalet süreci içinde başarılacak enikonu bir yobazlıktır! Bunlara bir de; basiretsiz, beceriksiz, siyasilerin: Ne yapayım, bunu halk istiyor, bu bir politikadır! demeleriyle, akli ve bilimi yerlerde süründürmeleri vardır ki evlere şenliktir.

Tüm bunlar ülkemizin geleceğine tüy diken hareketler olacaktır. Düzen; siyasetler, gerici çevrelerle ve gerici feodal egemen çevrelerin, iş birlikleriyle, din iman eksenli azimle ve selamete yürüyecekti! Buna bir de, dış konjonktürdeki, Amerika faktörünün; 1945lerden beri dine yönelin diyen icazeti, işi bir ödev mahiyeti gibi algılatıyordu!

Güya bu telkin müttetikçe, dostça, çağdaşça hür ve özgürce olan tavsiyeler de eklenince, iş tamamı! Artık fikri hür, vicdanı hür, irfanı hür, nesiller yerine; akli inanmış vicdanı inanmış, irfanı inanmış, düşüncesi bir inanır olamayacaktan, tırsmış; refahça ve güvenlik algı düzeyi olarak, bilmem dünyanın kaçınıcı sırasında olmuş, imanı büyük nesiller boy gösterecekti!

İşte tam burada, işin burasında; Atatürk olmasa idi, bunlar da lider olacaktı; bunlar da, ata olacaktı denişlerdeki, öznel yargılara bir kez daha bakalım. Bu kişiler, bırakın lider olmayı; önemli yerde bulunuşlarının değerini bile gösteremeyecek denli, idiler. Vurgulamak istediğimiz; ister sağ, ister sol politikacılar ya da uygulanır politikalar olsun, söylemek istediğimiz siyasetin, kısır oluşudur. Bu günde dahi, onca yolsuzluklara hukuksuzluklara değin, bu tür kısır çekişmelerle, hala neyi savunduğumuzu bilemez oluşumuzdur.

Örneğin; Kurtuluş Savaşı şartlarında başkaları da, Atatürk olabilirdi diyen, bilmezlik yobazlarına verilecek cevaptan, denebileceklerden iki tanesini belirtmeliyim. Bu değerli şahsiyetlerden her biri de birbirine karşı tutumludurlar. Hele hele hemen hepsi de, Atatürkün tutumuna karşıdır. Bunlar da sürecin akışında, normaldir. Çünkü süzgeç böyle çalışacak, seçme ayıklama ilkesi böyle işleyecektir.

Anormal olan ise, süreçten 86 yıl sonra, olaylar ve gerçekler, tüm çıplaklığı ile

yaşanmıştı. Olaylar görülmüştü. Liderliği belirleyen sürecin ne olduğu tartışılmayacak denli gün yüzüne çıkmıştı. Artık lider olacak başarının, o günlerde tutması gereken yol şartlarının ne olması gerektiği, bizler için bilinir kılan bu gün için ayan beyan bilinen bir vacibil vücut, durum olmuştur. Böyle iken dahi sizin; lider olurlardı dediğiniz kişilerin kendi şartları içinde, o günler için de karşı oldukları, karşı koydukları tutumlar, tarihin içinde süzeceği nesnelliklerdi. Yani liderliği ortaya çıkaran somut tutumlardı.

Sürecek

Bayram Kaya

Kurtuluş Savaşı Öncesi Esnası Ve Sonrası Durumlara Kısa Bir Bakış 96

96] Yani, sözüm ona Atatürkler (!) bu gün Atatürkü Atatürk yapan olgulara karşı çıkanlardı! Yani sizi siz (lider) yapacak tutumlara karşı oluş, nasıl Atatürlük olurdu, anlayabilene aşk olsundu! Yine de, buna rağmen, bu tarihi değerlerin, tutumca özelliklerini kendimizce belirtelim. Bu belirtmem sırf bir fikir olsun diyerekten olacak. Ve bilimsel metotça olacak bir kıyasını burada, kıyaslama bilinci ile bir zihni tecrübe olsun diye pekiştirmeli, vurgulamalıyım. Bunlar bile Atatürk olurdu denişle afaki olarak kimse Atatürk olunamayacağına göre, süreç sel (sürce değin- sürece ilişkin- süreç boyunca) zorunlu bir gerçekleşmenin seleksiyonel yol haritasına bakmak, gerekecektir.

Bunlardan özellikle iki tanesinin ve, diğer adı anılmayan muhteremlerin de, kurtuluş savaşında emekleri çok büyük ve yadsınmazdır. Şöyle veya böyle, Atanın yanındadırlar ve Atanın azimliliğini ortaya çıkarmışlardır. Bu çok önemli katkınılığı sağlayan seçkin, değerli isimdirler. Bütüncül emeğin, parçalı oluşu bilgisi ile (zorunlu davranışıyla) tarihi konumladurlar.

Liderin bu tarihi misyon ve konumları, o düzleme değin koordinat ve satihçi noktasal yer aşamasındaki bulunuşları ile başlamıştır. Bu noktasal konumların koordine hareketi, bölgesel aşamaya doğru girişmiştir. Başarılar oradan da, sizi alıp zorunlu olarak ulusal aşamaya götüren parça unsurların başarı dehalarıdır. İşte karıştırılan da budur. Parçalı emeğin mükemmel bir uygulayıcısı olan her hangi bir durumu, genel durumun egemeni yapmanın yanılığısındır, bu karıştırılan bilmezlik.

Örneğin; bir bilgi sayar da, yığınlarca parçalı üniter işlevle menin organizasyonu ile bilgisayar işlevi dediğimiz durumu, ortaya koyar. Bilgi sayar işlevi hiçbir parçanın tek kendisinin sahipleneceği, ya da bu, bilgisayar işlevinde kendisinin dahlinin olmadığını söyleyebileceği bir şey değildir. Örneğin bir bilgisayar içinde burada çok önemli bir parça işlev olan ram bellek veya hard diskin, parçalı olan ve kendilerine özgü olan özel işlemlerini: bu tam bir tüm bilgisayar işlemidir deyişle bir iddia ortaya koyan birisi, hayli çuvallamış olmanın ötesinde; akli ile yokluğunu karıştırmış da olur.

Bu böylesine bir; gerek bilgisayar ünitesine dek birimlerinden her birinin koordineli ve birbirine sıkı sıkı bağımlı oluşlarıyla ortaya koydukları sonuçlar gibi; gerekse de vefaca borçlu olduğumuz, sevgili kahramanlarımızın da; mükemmel bir parçalı işlev görevi yerine getirmeleridir. Böylesine bir nokta konumlu görevdeş olmanın dışında, bu değerli kıymetlerin görev kusursuzlukları dışında; bırakın kendilerini bir lider gibi ortaya koymalarını; gelişmeci temel bir yurttaşlık ufukları dahi meydana koymamaları çok manidardır!

Böylesine noktalar konumlu koordinasyonlar ortaya çıkmandan önce, bunlarda böylesine lider olacak bir düşünmenin ufku dahi, yoktu. Bu lider olurdu denen kişilerde lider olamayacaklarına dek kapasif sahibiyetlik taşımadıkları, şuradan da açıkça bellidir. Ki bunlardan bazıları koordinasyondan önce bir ülkenin koruyuculuğuna dayalı olmanın manda fikrini taşıyordular. Bazıları da, hilafet ve saltanatı kurtarmayı açık ve bariz bir şekilde savunmuşlardır. Bazıları da hem mandacı hem hilafet ve saltanatın yılmaz savunucusu idi!

Pek iyi şimdi siz, bunlardan bir ülke yönetecek vizyona hakim, ufku olur, sivil yönetir, lider çıkarabilir miydiniz? Tarihin süzgeci de bu ölçüleri taşıyamamış olan bu kişilikleri elemiş, gerekli olanı seçmişti. Bu sizin elinizde olan ve olaya dini hissiyatınızla da bakacağınız bir şey değildir. Artık o günlerin güncel gerçekliğinde çoğu ülkede 200 sene önceden ortada kalkmış olan ve 20 yüz yılın 1. Ve 2. çeyreğinde de lüzumsuzluğu göze

sokulacak denli garabetleri ortaya konmuş; Hilafetçi ligi ve saltanatçı lığı savunur olmak için bırakın önder kisvesi takınmayı; birazcık akıl ortaya koymağa bile, gerek yoktu.

Hilafet ve saltanatlar çağın göçüp gitmiş, hortlağı olmuştu. Bu terk edişin zorunlu bir vazgeçilmesi, elini gözünüze sokan bir konjonktür sellik iken, hilafetçi olmakla nasıl karizmatik olunurdu? Valla o vakit, memleket karizmadan ve karizmatik liderlerden geçilmez olurdu!

Hani atalarımız; onacak çocuk yürüyüşünden belli olur derler ya. İşte bizim Atatürk olurdu dediğimiz kişiler, Kurtuluş savaşı öncesi tutum ve tavırları içindeki yürüyüşlerinden ne olmayacakları belli idi. Özgürlük savaşı öncesinde, bu gibiden mandacı ve hilafetçi anlayışlı kişiler; savaş esnasında onlarca harika parça işlevci olan başarıları vardı.

Böylesine bir elini göze sokar olur denli, seçme ayıklama yapar olan; ortam kriterli gerçekliklerin rehberliğinden bile habersizdiler. Bu kişilerden ya da bu nokta iş başarılı dehalardan biri, daha sonraki süreçlerin öznelce ortam yönlendirmesi ile köy enstitülerinin kuruluşuna ön ayak olma muktedirliğine dahi vakıf olacaktı.

Bu iyi olana vakıf oluşun şanlı başarısını gösterecekti. Ama kararlı olamayacaktı. Sonradan içteki ve dıştaki konjonktürlerin karşı etkisine rağmen ortaya(orta yere) karizmatik hareket koyamayacaktı. Yine geleceğe yönelik ufku olurdan ve devrimlerin amacını özümsemiş bir kişi olaraktan azimli olamayacaktı. Ve en önemlisi liderci bir kararlılıkla ve liderlik vasıflı azmini koyabileceği yerde; politikçe var oluşun çekiciliğine kapılacaktı. Bu nedenlerle, güne değin hoşlanmalı siyasetleri yapar olmayı, yeğlemeleriyle, konuya değin olumsuzundan olacıklardan; ülkeye yapacağını yapacaktı!

Bu kabilden yine, ikinci bir Atatürk olurdular denen değerli kişi de, baştan beri kuruluşun ilerlemeci adımları ile mahirce temaşa içinde olmasına rağmen, bir çeşit karnından konuşması ile ve düzenle; kâh çatışma içinde, kâh düzenle uzlaşmaya koyulur olmuştur. Liderlikte asıl önemli olan; makamının değerliliğini doldurmuş olabilmektir.

Kurtuluştan Savaşından sonraki süreç içinde sürekli olacak olan devrim ve devinimlerin ve girişmelerin liderce tamamlayıcı olunması gereken aşamaları vardı. Böylesine ağırlıklı icracı bir makamda oluşun muktedirliği olan yetkileri vardı. Hiç kuşkusuz hiç te yok değillerdi.

Sürecek

Bayram Kaya

Kurtuluş Savaşı Öncesi Esnası Ve Sonrası Durumlara Kısa Bir Bakış 97

97] Etkilerinin çoğu, kısa erimli, olumlu olmalarının dışında; birkaç tane kendilerinden sonraya da uzun erimli olacak olarak, diğerlerini sarsıp gölgede kılacak denli olan ve bir toplumdaki devamlılık esasına göre çok hayati olan değerliliklerini gösterebildiler mi? Söz gelimi, ikili anlaşmalar felaketi gibi ve devrimlerin sürdürülür olması gereken misyon taşıyıcılığı gibi. Güncelin gidişatıyla, toplumun yararına olan tutumlarınızla, bu devamlı olması gereken seyredişi sürdürebildiler mi?

Okumak ve bilgi edinmek evrensel bir tavidir. Öğrenme, bilgi edinme ve kitap okunmasına dek karşı olunuşlar normalde düşünülemezdi bile. Hele hele, değerli olduğu lanse edilen kişilerin, bu türden kitaplara karşı olmaları ve kitapların okunmasına karşı olacak tavırları, kimlikleriyle bağdaşmazdı da. Hatta en hayati ve en basit bilmenin kendisi olan, aklın kan damarı yolu olan okuma edimini, bu değerlerin de teşvik edecekleri, beklenir olan bir tavidir. Bu değerlerin, kitaba karşı ve okumaya karşı aksi bir hassaslık edeceklerine, istifam eder olmamız, düşünülemezdi!

Ya da okumaya karşı olabilir kişiler listesini sıralayın dendiğinde, olası kuşkularımızı, bu karizmalarla! Yan yana getirir olmak, bu değerli oluşların şanını yerle yeksan ederdir. Aslında sizin böylesi bir yerle yeksan ediş garabetinize de pek, gerek yoktur. Onlardan kimi kişiler, karizma olmanın ağırlığı ile bu türden zıt davranışların kotarışlarını, çok iyi başaracaklardır!

Köy enstitülerin kurulmasındaki; en somut amaç; en gerçekçi amaç; en makul aks edebilir amaç ve enstitülerde beklenmesi gerekir bir yüzü olacak olan amaç; AYDINLANMACILIKTIR. Aydınlanmacılığın ışıklı yüzünden ötürü; enstitülerin aydınlanmacı meşalesinden dolayı; bu kişilerden bir tanesi öylesine korkmuştu ki, söylemi yenir yutulur gibi değildi!

Türk toplumu devrimlerinin aydınlanmacı dönemleri içinde oluşla, devrimlerin bir sürdürücü ve devrimlere dek ışığı, toplum tabanına yaymacı bir girişme idi, köy enstitüleri. Bu projeler gereği Batı klasiklerinden yapılan çevirilerin etkisi, şimdiden devrimleri hazmedemez olan bu zihinlerde depremler yaratmıştı! O günlere özgü çeviri şaheserlerin, okurlarda uyandıracığı zihinsel ve düşünsel gelişmeyi yapabilir kitapların aydınlatıcılığından korkulmuştu!

Çünkü genelın şiarı ve düsturu olan, geleneksel boyun bükücü (tevekküllü) olan halksak öğreti, toplumun da öğretisi, yapılmıştı. Bu nedenle her akli başında konuşma, eş deyişle düzendeki aksayan sorunlara değin konulara akıl erdirir olmak ve sorunlara akıl erdirilse bile, "elbet bir hikmeti var" denişle, o günün eğitim terbiyesi içinde, erke karşı duruşunu sergileme yapar olmak, ümmetçi yapıdan, umulup beklenen bir tavır değildi!

Kendileri, bu çeviri kitapların içeriklerini bilir olmamalarına rağmen, kimi Atatürk olurdular çeviri olan kitapların düşmanıydılar! Çünkü feodal olgunun gelişme temeli içinde pek dünyaya gözünüzü açar olmanın kitap okuması yoktur. Ve düzene, töreye, eleştiri, akıl koyuş yoktur. Aydınlanışla, çıkarları rahatsız edilen, günün güç odakları durumlara kötülük kaynağı sebebi olarak, bu kitapları ve bu kitapların okunur olduğu, aydınlanma irfan ocağı olan köy enstitülerini, fitne kaynağı olarak gösteriyordular!

Korku köhne olanın korkusuydu. Feodalizmin ve köhne din adamlığı otoritelerinin, siyasi politik çevrelerin korkularıydı aslında. Ama her nasılsa, halk korkuyordu! Çünkü halkın aldığı geleneksel eğitim misyonu eski olanı, yani köhneyi korumağa

programlanmıştı. Bu korku odaklarının sözcüsü gibi olan Atatürk gibi olurdulardan bir bilmez! Sayın kişimiz; Ankara yakınlarındaki bir köy enstitüsünü ziyareti sırasında; o kendi muhteşem geleneksel olan öznel öğrenme tıynetine yakışır olan tavrını hemencecik gösterecekti. Kitaplıktaki kitapları eli ile işaret edecekten: ziyaret esnası konuşma içeriğini güçlendirecek olan canlı kanıt kitapları, suçlu göstererek, büyük olmanın belagatini ortaya koyacaktı!

Bu kötü etkili görsel ve aktarımsa örneklesimle geçişen salgın bilmezlik hastalığı, gelecek tarihin; 12 Eylül gerici tutumlarının da benimsediği bir mirası olacaktı! Hortlaklar (feodaller ve bunların şeyh, şih, tarikat birlikleri işbirliği olanlar) karanlığı çok severdiler. Bu kişinin tavrı, aydınlığın sonucunda, gelişen olayları, anlayamamaktan kaynaklıdır (ki lider olsa zaten anlardı!) . Ya da bu öznel kişiler işbirlikçi bir tutumla, düzenin hortlaklarıyla, adeta düzen sözcülüğü yapar gibi oluşlarıyla, sanki bu kabilden olan önderliği göstermiştiler! Eğitime dek atılımlarının en keskin muhalifi olmuş gibidir, bu saygın kişi. Oysa lider kendisini de aşmış, menfaatleri ayağının altına almış, toplum yararı öndelikle; geleceğe uzayan ide pratikliklerdir.

Bu saygın kişi ya da kişiler, batıdan, klasik eser çevrilerinin uyandırdığı ya da uyandıracığı bilinçten ürkmenin telaşıyla, güncel akışa, çağa; ülkeler arası sınırı tanımayan bilgi akışına karşı duruyorlardı! Köy enstitülerinde; klasiklerin okunur olmasına bunların topluma yayılır denli aydınlatici olmasına tahammül gösteremeyecektiler. Bu denli kitaplara yasak koyduran ve: Atatürk olmasaydı, Atatürk olurdu denen muhteremler, matbuata dek araçların gelişir olmasına karşı olan ve beyin damar akış yollarını tıkayan böylesine kıymetli bir şahsiyetler! Osmanlıdaki matbuatın Osmanlıya geç gelmesindeki keramet, bu günde de, böyle sürüyordu.

Boş sözlü insanlar için, Atatürk de çok kolaydı; Atatürk olmak da, çok kolaydı! Şimdi bir de aynı tip oluşla benzer saygın kişilerin, devrimlerin sürdürülüşündeki pay katkılarına bakalım. Kendileri, icraatın içinde etkin olarktan yansımalarının izleri bulunması bağlamında, genelce ilişkilenmelerine bir bakalım.

29 Mart 1945te Rusya, 1925ten beri yürürlükte olan tarafsızlık anlaşmasını, tanımadığını ilan etti. Bu bir tehditti. 7 Ağustos 1946da Rusya, boğazların bizle birlikte denetimi için üs isteği talebi ile Kars, Ardahan ve Artvini isteyen Sovyetler hükümeti, notasını verdi. Tehdit hayli ileri boyutlara varmıştı. Bu tehdit, bir savunma yapmamızı ve güçlü bir savunmayla siyasetin reele dek plâncı argüman ve girişmeleri içinde olmamızı, bize düşündürtecekti.

Oysa Birinci Dünya Savaşı yıllarından sonraki durum içinde biz böylesi bir sözel tekil tehdit karşısında değildik! Bilfiil işgal altında ve çoklu uygulamanın cenderesi içindeydik. 1919 yılı ile beraber 3-4 emperyalist ülkenin tehdit ve işgali ve meydan okuyuşların somut olan fiili boy göstermesi vardı. 3-4 tane emperyalist ağababa ülkelerle ve onların çömezlerinin fiili işgalinin korkunçluğu ile bizim kimi dem çok yalnız oluşumuzun da, çaresizlikleri içinde idik.

Mondros silah bırakışması antlaşmasının dehşetengiz olumsuzluklarıyla birlikte, yanmış yıkılmış oluşun fiili işgal içinde olmamız yanında, 1945-1946 tehdidi bize; olanaklar ve konjonktürel açıdan, devde kulak kalırdı. Üstelik 1919ların Anadolu işgali, bizzat aktif emperyalistçe, işgalcilerin fiili idi. Bu şimdilik sadece tarafları belirmemiş kuru sıkı tehditti.

Sürecek

Bayram Kaya

Kurtuluş Savaşı Öncesi Esnası Ve Sonrası Durumlara Kısa Bir Bakış 98

98]Daha önceki bölümde belirtildiği üzere bu tehdit Potsdam kararları üzerine, daha bir güvenceli ve fütursuzca oldu. O günkü Sovyetler, önceden beri olan boğazlar üzerine olan egemenlik amaçlarını gerçekleştirmenin bir aracı olarak gördüler Postdam'daki değinilen görüşme taslaklarını. Rusya bu görüşmelerden cesaretle tehdit ve talep yaptı. Çünkü ABD ve Birleşik krallık bu görüşmelerde Rusya'nın boğazlarda serbest geçişini desteklemişlerdi. Bu konuda Türkiye'ye görüş bildirme kararı aldılar. ABD 2 Kasım 1945'de buna değin notasını verdi. Ve Britanya Krallığı da 21 Kasım 1945'de bu doğrultuda Türkiye'ye nota verdi, görüşünü bildirdi. Rusya ise 1 yıl sonra 7 ağustos 1946'da tehditkâr olmanın mağrurluğu ile güya bu bildiri yaptı.

İki tehdit durum ve iki durum karşısında geliştirilecek LİDERLİK tavrının anlaşılması bağlamında, Birincisi herkesçe biliniyor. Ama ikinci pek bilinir değildir. Bunun için burada Kurtuluş savaşı öncesinin tehdit ve fili işgali ile 1945-46'ların bana göre yüzeysel ama çok ciddi tehdidini karşılaştırabilmek için şu tespitleri belirtmekte yarar vardır.

1- Rusya'nın tehdidi, Potsdam görüşmesi olan ve sonra da Atom bombasını kullanmanın güncelliği ile dağılan, güya bir uluslararası görüşmenin meşruiyet ligi havasında, gibi başlamıştır. 2-Benzer tehdit aynı anlaşmanın meşruiyet ligi ile ABD ve İngiltere'den de gelmiştir. Ama bu kadar kaygı yaratmamıştı nedense(!) Bir alicengiz oyununu bana düşündürmekte. 3-Bu durumun dallanıp çatallanan kaosuna karşın, ABD ve İngiltere bizden (sureti haktan görünüp) yana siyasi politika koymuşlardır(!) bu ABD ve Birleşik Krallığın taraftar girişmelerine değin bundan sonrası gelişmeleri, çok vahimdir.

4- Yani tehdit Rusya'nın göze alabileceği bir risk olmaktan böylece çıkmıştı. 5- Rusya'nın 24 Eylül 1946 notası sonrası İngiltere ve ABD; ` Potsdam görüşmelerine göre herkesin bir kez yazılabileceği (meşru olanın bu olduğunu) , cevaplaşmak sureti ile sorunların tartışılmayacağını' belirten desteklerini ortaya açıkça koymuşlardı ve Sovyetlere nota vermişlerdi. 6- Türkiye'nin o konjonktürde iyi kötü, tehlide karşı koyacak hazır da bir ordusu da vardır.

Bir yönetici davranışı, güne değin alkış ve günün teveccühünü alabilir. Bu davranışlara kendisinden sonra, çok değil, 5 -10 bilemedin 30 yıl içinde bakıldığında, lider davranışları belli olur. Söz gelimi ikinci cihan savaşına girmemişimiz, büyük bir liderlik vasıflı tavır, tutum ve gerçekleşme olmuştur. Ama bu anlamda da ikili anlaşmalar o denli tehlikeli ve ülke geleceğini, ipotekçi kılacaktı.

Kendisinden sonraki girişmelerin hem mazereti olmakla, hem de kısır döngülü görüşü olmuştur. Ve 1946 sonrası süreçte böylesi verimsiz ve rehin alıcı, daha temeli geleceğin (ki gelecekteki siyasilerde bu rahatlığın üzerine yatmışlardır) siyasetlerine kendi başına davranamaz olmanın, belirleyici kısıtlılığını girişmiştir. Bütün girdaplanmışlar, buradan türeyecekti. Savaşa girmez oluşumuzu dahi, bir nimet olarak göremeyecektik.

Savaşa girmemişsek de, savaş sonrasının koşullarda; savaşa girmiş gibi olmanın sürer olacak tüm olumsuz sonuçları, üzerimizdeydi! Liderler işte bunu görememişti. Oysa bir savaşta oluşun icabı hali olan ölüm yakma ve yıkması, geleceğe taşınmazdı. Yeni inşalarla düzeltilirdi. Geleceğe taşınacak olanlar, bambaşka idi. İşte bu türden elinizi kolunuzu bağlayan emperyalist alicengiz oyunlarıydı!

Siyasetçilerimizin olumsuz yaklaşımları, yakın (tehlide değin, karşı cazip teklifin) hoşlanmanın kısır avunma ve avutmasının içinde olmuşlardı. Tuzaklar ya görülememişti ya da görmezden gelinmişti. Her iki hal de, siyasetin liderden ve kadrodan yoksunluğu

demektir. Savaşa girmemenin sonuçlarını ve avantajlarını, bütün siyasi politik diğer destekleri ile ileri aktaramayan basiretsizlikler olmuşlardır! Bu tür basiretsizlikler yüzünden, savaş içine girilmemiş olunmasına rağmen, bir savaşa girmiş olmanın verebileceği onca dokuncadan kat be kat fazlasıyla, savaş sonrasının koşulları bize daha ağırdı!

Gelecek bunlarla, bu tür sürdürülemeyen boş politik övünmelerin promili ile hiç ayıklamayışlarını, basiretsizliğin, ipotekçi yaklaşımlarla ödenmesine; projersiz ligin karşılıklı çıkarlar gözetilmeden ödeşilmesine ve dış güçlerce belirlenen konjonktür olacıklara, eli kolu bağlı olarıktan teslim olunmuştur. Yeşilli, ılımlı, İslamcı savruluşlarla; güya rol modelci olmanın hoşlanmalı, oynatılmasıydı. Ta ki cemaatçi bir yapıya gelişle toplum bütünlüğünü ayrılıkçı gözle, özgürlük içinde tartışır olacaktık!

Yani 1919'daki işgalcilerin karşılarında duracak, bize alenen destek çıkacak ve karşı tarafa tehdit olacak başka bir emperyalist güç, bölgemizde yoktu. Sovyetler bunun kısmi bir para ve moral desteği içinde idiler. Kurtuluş Savaşı durumdaki umutsuzlukta, mandacı görüşlerle ülkenin savunulması fikri, ortama ihale edilmiştir. Kendi yoksunluk ve çaresizliğiniz dışında, konjonktüre oynayacağınız pek bir coğrafya sal destek oluşum yoktur! Bu elim şart ve durumlarda, Gazi buna engel olan bir girişmedir.

Tüm Atatürk olurdu denen 5-6 kişi bu zamanda böylesi mandacı teslimiyetçi görüş içinde idiler. O günlerde dizginler bunların birinin elinde olsa idi, 1945-1946 Rus notamı karşısındaki devinışlerin bir benzerinin ve daha vahiminin, o günlerde de olacağından hiç şüpheniz olmamalı idi. O günlerde ordu ve silahınız olmadığından elbette ki durum daha vahim olacaktı. Çünkü 1918-1919 günün güncel, aktüel durumu içindeki, etkin kimi kişileri, üstelik şimdi daha bir tecrübeli ve 1920'ye göre daha bir varıl olan toplum durumundaki konjonktür sel kadro olarıktan, 1945-1946 tehdidi karşısında bulduklarında, benzetili aynı durumla karşı karşıya benzer kişilerdi.

1918-1919 olgusunda bu lider benzetili yöneticiler mandacılığa ve sadece padişahı kurtarmanın yollarına kiplenmişlerdi bunlar. Asla vatan sevgilerinden şüphe edilemez bu büyük insanların durumu sadece çaresizliğin bir ifadesindeki çıkış yolu görememelerindedir. Eğer vaki ise; Gazi'nin bunlara: 'hükümetimiz, padişahımız, serbest değildir. İlkın onları serbest kılacak girişimin içinde olalım' gibisine asıl yolu, dolambaçlı şekilde onlara makul kılan, bir nefes aldırma ile kadrosunu şevke getirici yaklaşımış olması da, çok çok akılcı olurdu.

Oysa 1945- 1946 tehdidi bir tek emperyalist ülkenin tehdidi idi. Diğer emperyalistler sırf çıkarları için, Dünya egemenlik paylaşımı için sizden desteklerini esirger olmayacağı da düşünülebilir birçok artı olan olası durumdur. Yani vahamet 1919-1920 koşullarındaki gibi hiç değildi. Onula kıyaslanamayacak denli kendimize güvenli, az çok hazırlıkları mukavemeti, cesurca olacak bir dönemdi.

Sürecek

Bayram Kaya

Kurtuluş Savaşı Öncesi Esnası Ve Sonrası Durumlara Kısa Bir Bakış 99

99]Buna rağmen: süreçle önder olmanın vasfını ortaya koyabilecek bir tarihi şartı gündemdeydi. 1919-1920 karanlıkçı ve kargaşa günlerinin, mandacılık tartışmasının içinde olan kimi yöneticiler şimdi en etkin yerdeler idiler. Basiretleri zaafı olacaktı. Marshall yardımları, Truman doktrinleri ve ikili anlaşmalarla ülke güvenliği, ülkenin tam bir teslimiyetçilerle işbirlikçiliği, şekline dönüştürülmüştü.

Ufukta birden belirişle dağılacak olan bulut, ne akıl almaz teslimiyet anlaşmalarına bizi sokmuştu. Adı da müttefiklik gibi makyajlarla süslenmiş olan kandırıştı siyaset söylemleri hala süren bir hercü merce dönüştürülmüştü. Kendimiz için değil müttefikler için ordu besleyecektik! Acaba bu da emperyalistler arasındaki gizli bir oyun muydu? Demekten kendinizi alamadığınız bir beliriş ve gerçekleşme ortada durup durmaktadır.

1945-46 tehditleri gerçekleşti, ama 1908- 1921 arası felaket koşullarına göre sudan ucuz bir bahanenin çok felaket sonuçları olan, geleceğimizi rehin kılan ve gönence değin geleceğimizi kaybeden gizli anlaşmalarımızla son bulmuştu. Hem de hiç savaşa girmeyerek. Bunun ceremesini 65 yıldır süren bir devamla ve farklı oluşmalarıyla hala çekmeye devam ediyoruz.

Gizli anlaşmalardan sonraki şartlarda içine düştüğümüz garabet, ikinci Dünya savaşına girmediğimiz bir devamı olabilecek ileri görüşlülük yararının sürdürülmesi olmayıp, aksine ikili anlaşmaların girdabında, geleceği göremeyen, basiretsizliğin sonraki yönetimlerce de ülke olaraktan alabildiğine sömürülmenin, iç işlerine müdahale edilir olmanın, felaket adımıydı.

Ayağa kalmak için gereğinde yere düşülebilirdi (savaşa girilmeliydi demiyorum) . Almaya bugünkü konumuna, ikinci dünya savaşının (haklı haksız) yere düşürülmesi ile ayağa kalkışının sonucudur. Oysa biz o zamanlar, dimdik ayakta iken, şimdi bir daha kalkmamak üzere yere düşürülmenin gaflet ve delaletini yaşıyorduk. Görülmesi gereken ve liderliği sorgulanması gereken kişilerin, kıyaslanması bu açılım içinde, geleceğin inşasındaki payıyla görülmeliydi. Ayakta bir gelecekte oluşu mu yeğliyoruz? Yoksa ayağa kalkamamış yerde yaşıyor olmanın, ılımlı ilimsiz olacağın, avuntusuyla bir gelecek mi?

İşte kimler önderdi, kimler önder olurdu, kimler Atatürk olmasa idi de lider olurdu, diye lafı güzafın cehaleti ile konuşulanlara, tarihin akışında verilen en gerçekçi en deneyimsel cevaptır, bu kesit. Ve seçme ayıklama koşullarının ortada olduğu, 'önder' olunucu, bir ele geçmez tarihi bir fırsattı, 20 yüz yıl.

Üstelik Atatürk'ün yanında bulunuşta (bulunur olmanın bir tecrübe, bir yol gösterilme avantajını yaşayan bu insanların, bu şanslarına rağmen başarısızlıkları affedilmez gibidir.) , Atatürk olmasa da, Atatürk olurlar için bir nimetti. İşte sahip olmadıkları sıfatları bu güzide, bu muazzam tecrübelerle yükler olmak, onları tartışılır yapmıştı. Sadece Kurtuluş Savaşı yıllarına değin koordinasyon projesi altında nokta konumlu güncelin sınavını veren deneyimlilerdiler. Ve şimdi de mersiyeler dizilenlerdi!

Bu tecrübelerinin 1940'lı yıllardan itibaren hem güncel olamamaları vardı, hem de uzak görüşlü olamamalarının üslupları vardı. Hem de geleceği plânlar olamamaları nedeniyle, küçük hesapların içinde, kendileri yaşarlarken; hep kendi ektikleri ve hep kendi döküntüleri gailelerle cebelleşeceklerdi. Kendi meseleleriyle düşüp kalkmalarında, kendi gözü pek manidarlıklarını, ortaya koymuş olacaktı!

Bu tarihi fırsatın, önderce, karizmatikçe olmayan, yanlış teşhis ve inatçı tutumlarının

komplikasyon ve sendromları, son 65 yılın kaosudur. Demokrasiniz, üretiminiz, siyasetleriniz, refahınız hep bu tehdidin gölgesi altında kalıp, yapılaşan gelişmelere göbekten bağlı, bağlı olmanın iznine tabi, olgu ve olaylar oluvermişti. Bizlere de kutsal lider övünmeleri ortaya koymanın savunuculuklarını yapacaktık. Ve bu siyasetlerin dış kirası olan iç ve dış işbirliklerinin nemalanmalarını sürdürebilmeleri için inatçı partililik kavgalarımızla bize de, partili partisiz olmanın patırtı kütürtüsünü oynamak düşmüştü.

Aynı düzlemde olmak, aynı fikri uyanıklık ve aynı benzer bilinç düzeyini anlar oluş demek, değildi. Öyle olsaydı, ortalık yerde gericilikler ve cehaletler olamazdı. Düzlemsel olan, düzlemsel gereklerin üzerinde nicelemenler farklı oluşlardı. Söz gelimi, hilafet ve şariat bu güncel düzlemin geliştiği şartlarda gerekli bir varoluş ve gerekli bir savunulmuş yapılaşması değildiler. Bunları savunma içinde olmak, ne demokrasidir, ne fikir özgürlüğüdür; ne de önderliktir. Düpedüz, gericiliktir.

Sözde Atatürk kişilerin, olduğundan fazla gösterilip, bir kurucu imiş gibi payeleri verilmek istenen kişilerin, kimi nicelemen edimlerinden anlaşılmaktadır ki güncel bant ve frekans düzeylerine aşına kişiler olmadıkları, çok çok açıktır. Bu gibi kişiler, bu halleriyle dahi, sanki bir maharetmiş gibisinden olacakla; karşısındaki somutça gerçekleşmiş ve nicel enmiş olan ve kendilerini çok çok aşan; Gazi tarafından ortaya konmuş bulunan dinamik süreçlere, hep kör oluyorlardı.

Kendilerinin gerici farklılıklarını ise, sanki bir mahirlikmiş gibisinden eski şöhretlerinin hatırlatılışlar gölgesinde sübvansiyon (destekleme koyarak) ederekten ortaya konulmaktadırlar. Bu halleriyle de sevgili Gazi'ye ters düşüşle, sevgili Gazi'ye karşı çıkan yetersizlikler olmaktan öte gitmiyorlardı. Duygu olarak, aynı düzey ve düzlemin yolcusu olan, aynı alt beyin düzlemli, tınışları aynı olan kişiler de; böyle kişilerin koltuk siperlerinde serbest atış yapıp, bunları da şişirerek, tarafların boylarını aşan birçok parlatmanın gayretine giriyorlardı.

Bu şişirme parlatmaların içinde oluşlarla da kişi geçmişine sövmenin ahlaksız fikirsiz ligi içindeydiler. Ama bu tip lider fosluklarla, ne yaparsanız yapınız, sizi aşan, sizin üstünüzde olan bir güç mekanizması çalışıyordu. Bu tarihin ve toplumların nesnelce kesikli süreklilik yasasıydı. Sürecin oluşları zamanın süzgece değin elemesi kriterinde kurtulamıyorlardı.

Aynı fikir içinde oluşlarla da, aynı düzlemde olmamanın, en güzel örneği idi bence. Bu da Müdafaa-yı Hukuk örgütünün adında saklı idi. 1919 Eylülünde gelindiğinde; yurdun çeşitli yerlerinde inisiyatifi olacaktan kurulmuş; çeşitli yerel direniş örgütleri ve birlikleri vardı.

Bunlar reddi ilhak (ilhakı ve bir olup bitiyi kabul etmeyenlerin) cemiyetleri idi. Sevr'in uyandırdığı nefret duygusunun yarattığı yurt severlik toplum severlik ve insan severliklerinin bilinçlenmeleriyle kendilik yerel bölgeler içinde tetiklenmişti. Halkın İslam olması ortak kültür temasına da, vurgu yapan bir amaçlılık ortaya koymuş çalışma idiler.

Sürecek

Bayram Kaya

Kurtuluşun Felsefesi

Bu yazım, Kurtuluş Savaşı Öncesi Sırası Sonrası Durumlar isimli; 'Kurtuluşun Felsefesi' yazı dizimin içindeki bir bölümdür.

Kurtuluşun felsefesini, sadece bir bağımsızlık savaşı olacakla anlamak ve algılatmak, ancak cahil bir aydın zavallılığıdır.

Kurtuluş savaşı acil bir durum oluşla öne çıkıp düşman işgalinin herkeste yarattığı infialli seslenilme düzlemine hitap eden bir ortak konsensüstü durum olma nedeniyle; hemen yanında bir ikinci asıl meselede saltanata karşı verilecek olan egemenlik savaşıydı. Bağımsızlık savaşı, saltanata karşı mücadelenin hem kendisiydi; hem kıvılcımı oluşla, gecikmiş bir tarihsel zorunluluğu, bu fırsat duruma; bilinçli bir denk düşürmeydi.

Saltanata karşı verilecek egemenlik savaşı fikri ve siyasi oluşumu 19 yüz yıl da zaten Osmanlı içinde oluşmuştu. Bu oluşum, yayılabileceği kadar aydın ve etkin çevre içine yayılan bir sınırlılık olmaktan öte, gidememişti.

Bu oluşumun sınırlı ve akim kalması tarihsel süreç bağlamında vakti gelmiş bir süreç olmamasından kaynaklı haksız oluşundan ötürü değildi. Aksine, Osmanlı halk kitlelerinin; güncel dünya akışıyla beraber güncel sürece şekil veren ve güncel süreci belirleme meşrutî müktedirlikten yoksun oluşuyla, halkın sürece uzak olmasından doğan büyük bir sorundu.

Osmanlı halk kitlelerinin ezici çoğunluğu, toplumsal hayatı düzenlemeye ne katılımçıydı ne de istekliydi. Halk güncel toplumsa hayatı düzenlemeye katılımında bir meşrutî etki olmanın bihaberinde oluşla emsallerine göre hani neredeyse dünyada müstesnaydı. Ve geniş halk kitleleri bunu anlamaktan çok çok uzaktı. Halk egemenliğini halka anlatacak bir tek seslenme düzeyi vardı. Bu düzey de, dinsel mantığın söylemiydi.

Dinsel mantığın kendisi, ittifak dönemlerden beri mutlağın alanını oluştura oluştura, mutlak bir yönetimi ortaya koymuştu. Mutlak yönetimler süreç içinde az çok gevşemeler yapsa da dinsel mantık feodal düzenle, iyice bir iç içe olup, mutlağın alanı içinde olmayı; özellikle İslamla ve Hıristiyanlıkla yeniden ve yeniden bir güzel işlemişti.

Dinsel mantığı kullanan çevreler de, bu mantığı ezberlemekle; halk egemenliği kavramını anlamaktan hayli uzak olunca, Osmanlı ahalisinde bu sorun hani neredeyse bir çıkmazdaydı. Dünya 1789 hareketi ile insanlık kültür mirası içindeki mutlak yönetim alanında az çok gevşeme yapan düşünme dalga salınımlarını büyütüşle, mutlağın alanına girmeyi başardı.

İnsanlık kültürü, mutlak yönetimler içinde; az az meşrutî yönetim nişlerini de ortaya koydular. Böylece meşrutî yönetimlerle, mutlağın alanına girilip; insanın pozitif bilimsel aklıda süreçte egemenleşmeye başladı.

Dini anlama ve dini mantıklı kültür, mutlak bir egemenci feodal kültürdü. Dünya bu alanda, meşrutî mücadelelerini oturtmuşken; Osmanlı 19 yüz yılın üçüncü çeyreğine değin hala, mutlak bir tanrı gölgesi olan "Ulul emre itaatti" ilkelerle, halife sultan olan; padişahlarca yönetilecekti.

1516-1517 yılları arasında halifeliğin Osmanlıya geçmesi mücbir ekonomik ve siyasi sebeplerle oldukça yararlı bir amaçlamaydı. Hilafet o günler için imparatorluk ülkülerine de çok uygun bir sosyal nedensellikti.

İmparatorluklar döneminin, hani neredeyse sondan bir önceki demi olan, süper nova görünümlü patlamaları, Haçlı din savaşları ile kutsal ittifaklı imparatorlukları kurucu dönemler; sosyal dilli, dini söylemleriyle hem başarılı olmuştu, hem kendi sonunu hazırlayan bir tarihsel kaçınılmazlığa doğru oluculuğu gidişattı.

O dönemler hala sosyal totemi nedensellikleri, toplumsal nedensellerin yerine konmasının yeğlenmesi içinde oluşla, sosyal elci söylemler sahte ve yanıltan bir totemi toplumsa söylemler olmuştu. Bu nedenle bu dönemler toplumda dinsel mantıklı, ajitenin kullanıldığı dönemlerdi.

Bir tarihsel dönemin hareketi, ne olursa olsun; doğmuş olanla ve doğmakta olanın kavgasından başka bir şey de değildir. Hristiyanlık ve İslam bir feodal kültür içinde doğmakla 18. yüz yıla kadar olan egemeni imparatorluk kurma misyonlarını tamamlamışlardı. Bu iki monoteist din de, doğmakta olandan ötürü ya kendilerini değiştirip dönüşeceklerdi; ya da kendi sonlarına boyun eğeceklerdi.

Olan her şey, olumlu ve olumsuz yanlarını bir arada taşırdı. Söz gelimi bir ilahiyatçı olan Luther yeni olan Alman burjuvaziliğinin ideoloji kuramcılığını yapıyordu. Yani Protestan din eylemleri ve din savaşları hareketçisi olan Luther, bir burjuva ideoloğudur. Luther güncelin siyaseti ile 1525 Protestan köylü ayaklanmasında BURJUVAZİYE karşı FEODALLERİN yanında savaştı. Çünkü bir burjuva öğretisi olan serbest pazar ilkesine karşı oluşla feodallerle iş birliği içindeydi.

Söz gelimi 1618-1648 Otuz yıl din savaşının da bu bağlamda içeriklerinin olduğu görülmelidir. İşte Halifeliğin Osmanlı'ya geçmesiyle halifeliğin olumlu olan yanları kadarla halifelik olumsuz yanlarını da Osmanlı'ya taşımıştı. Bu taşınma ile sözgelimi Padişahlar "Allah'ın yeryüzündeki gölgesiydiler". Başta bu sosyal birleştirici söylem ve ittifakı anlaşma olan eylemsellik; imparatorluk ülküsüne ideolojik bağlamda oldukça katkılı olmuştu.

Emirül müminin olan padişahların yönetme gücü, Yüce Tanrıdan meşruiyetliydi. Yanlış bilmiyor isem Topkapı Sarayı, girişi kapısında da, "Padişahlar, Allah'ın yeryüzünde olan gölgeleri olma" meseleleri yazılıydı.

Bin yıllarca hayatının her alanını dine göre ayarlamış Osmanlı ahalisine siz, her konuyu; dini düzlemde seslenmek ve algılatmak zorundaydınız. Savaşa gitmesini de; matbaayı, ilacı kullanmasını da, vergi vermesini de, evlenmesini de vs. her şeyi dini bazda açıklamak zorundaydınız. nedensel bilmeleri gerekmiyordu. Dini oluculuğu bilsinler yeterdi.

Osmanlı halkı bunun dışında bir hitap düzlemine açık değildi. Başka tür her bir söylemlerin alan kapsamı, Osmanlı ahalisine "muzır düşünce" oluşla kapalıydı. Bir tanrı adından bahsediliyor gibi padişah adını "destur" demeden ağzına dahi alamazdı. Öğreti ve erdemleri bunu gerektiriyordu. Yararlı bir kul olma, böyle ortaya konuyordu.

Bin yılların ezilmişliğinde ya da mutluluğunda; böyle koşullanmış sosyal yapının üzerindeki bu yöneten, buyuran ve bu buyruklara göre kendisini düzenleyen kuldan (tebaadan) baskıyı kaldırırmanız eğer; ahali ne yapacağını bilemez.

İşte davul zurna eşliğinde var olan ve malumun ilanı olan "saltanata karşı egemenlik savaşı" bağımsızlık savaşıyla birlikte gölge harekât olarak başlamıştı. Önceden süreçsel bir birikim olan bu karşı oluş adımlarını bağımsızlık savaşı eşliğinde, böylesi bir kurtuluşçu geleceğe doğru kademini sağlam atmıştı.

Bu uğurda saltanata karşı oluşun atılan adımlardan biri olan meclisin açılmış olmasını bir yana bırakın; daha 1919 Yılında Sevgili Gazi Sivas'ta iken Sivas kongre sonrasında Heyeti Temsiliye tavassutlu "İradeyi Milliye" "millet iradesi" diye bir gazete çıkarılması kararını, kongre almıştı. Bu şifre mutlağın alanına sokulmanın, mutlağın alanına duhul edilecek olmanın, bilinci ve her bir diğer bilinçlere de dolaylı ve zımni seslenmenin kararıydı.

Evet, bu isim tesadüfi bir isim olmayıp hem bağımsızlık felsefesine, hem de saltanata karşı oluşan halk iradesi egemenliğine gönderme yapan çabalı gayretin, mücadelecî yol haritasıydı. Bu isim, kadro farkında olsa da, olmasa da; malumun ilanı oluşla, açık açık bir mesajdı. Öyle ki bu mesaj dahi, çoğunluk dünyasınca kavranamıyordu.

Bunun teşvikkârı ve açılımı Mustafa Kemal'deydi. Hadi diyelim ki bu mesaj anlaşılmaı. Daha sonraki adımlardan bunu çıkarmamak için kör olmak lazımdı. Bu sadece bağımsızlık savaşının iradesi olmayıp, saltanata karşı millet iradesini ortaya koyan TBMM'nin açılması işi de o zamanlar ortamına, malumu ilan etmekte.

Millet iradesi; "iradeyi Milliye", ismi kavramı içinde; "milletin kendi azim ve kararı, milletin kendi kurtuluşu olacaktır" deyişle; vatanın ekonomik, siyasi ve fiili kurtarılma azmi, ulusun yönetsel azmi oluşla; demokrasi, hukuk, yasama, yürütme, yargı gibi erkler ayrılığı işlerliğini tüm kurum ve kuralları olan prensiplerinin o gün şartlarında hakkıyla olmasa da ilke ve esas oluşla temelleri atılacaktı.

Esasen bunları tüm kurum ve kurallarıyla kurucu felsefede beklemek tam bir yanılı ve insafsızlık olurdu. Çünkü demokrasi gibi bir araç; girişen, yeni yeni olan sosyo-toplumsa bağıntılara göre ortaya konurdu. Güncel girişen sosyo-toplumsa bağıntılarınız yoksa ve kurumlaşmamışsa, bunları nasıl demokratikçe düzenle ihy ederiniz.

Hele genel çoğunluk olacakla; Allah'ın gölgesindeki hazır reçeteli direktiflerle yönlenmeye alışmış; padişahsız edemeyen bir yapıya; demokrasiyi kazandırma, bu yapıya demokrasiyi teslim edip, sahiplenmesini beklemek; o günden bugüne olan sosyal tarihsel oluşan hareketler içinde bu olmazlıkları çıkarmanız çok ta zor olmasa gerektir.

Daha sonra İradeyi Milliye pekişmesini bir kez daha vurgulamak için 1922 yılında 'Hâkimiyeti Milliye' de denen; 'Milletin egemenliği' sözü, Cumhuriyetin ilanından önce bir kez daha gazete adı oluşla dile getirilip; bilinçse hazırlık ve bilinçsel dönüşümlerine gayret edildi. Egemenliğin ulusun olma mesajı da gerektiği kadarla verilmiş oldu.

Yukarıdan da söylediğim gibi: "Kurtuluşun felsefesini sadece bir bağımsızlık savaşı olacakla anlamak ve böylece algılatmak, ancak cahil bir aydın zavallılığıdır". İşte bunun kodlarını kurtuluşun düşüncesi hareketleri içinde adım adım okumak ve somutça görmek; çok çok olasıdır.

Kurtuluşun ana felsefesindeki akıl, yolun kodlarını yürüme zemini üzerine bir bir döşemişti. Bundandır ki bir gazete isimleri de mücadele içinde rast gele ağızdan çıkan bir söylem değildiler. İradeyi Millet ve Hakimiyeti millet gibi isimler kongre üyelerine ya da halka ruh okşayıcı gelmiş olabilirdi.

Ama hiç kuşku yok ki bu kavramlar Mustafa Kemal'in ve kimi arkadaşlarının kafasında

dönüşümsel fırtınalar kopartıyordu. İradeyi Milletın herkese görünür açık yüzü, işgale direnmek ve bağımsızlık hareketi iken; genel gidişat olan bağımsızlığın paralelindeki gebeliğın ulusal egemenlik formasyonu, birincisi gibi asıl oldu.

Bayram Kaya

Kurtuluşun Felsefesi 001

A-

Bu bir kurtuluşun, felsefesidir.

1-]İttihat ve Terakki Partisi bizi savaşa soktu da, battık' denişli; bu tür söylemler kendi mantığı içinde, yaygın bir anlatımdırlar. Ama bu türden denişler, bir başka şekilde anlaşılışla da akamettir, verimsizlikler. Bu çeşitten fikirler, geçmişteki bir olgunun ya da olguların, kendi devinimeli -dinamik- bağıntıları içinde koparılmalarından oluşan saçılımla abartılarını genelleşir biçimde, yanlış etme içinde söylenilmesiyle ortaya çıkarlar.

Bu kabil söylemler, sürer olanın bitişinde ve yeni başlangıcı öncesindeki; alınması gereken rollerin, sosyal ve toplumsal yapıdaki yönetsel rol alışların, iyi tespit edilemeyişi; kaynaklıdırlar. Tarihsel yasalar içinde olan pek çok aktiflikler, her zaman tarihi yasaların kendi değeri içinde olan bu aktiflikleri; uygun aktörlerin oynayamadığı süreci göremeyişleridir.

Ki bu türden söyleşilir oluş içindeki en temel yanlışlar da, buradan çıkarlar. Bu yanlışın bir yanı da tarihi; bir kişiler tarihi; bir yöneticiler tarihi; sanmanın dar görüşlülüğü içindeki sürü çoban öğretisi olamkatan kaynaklı yanlışlamalardır. Süreç bin bileşen yansımadan oluşuyorsa sürü çoban ilişkili yanlışlama bunlardan sadece birsidir. Sadece biri olan, bin yansımanın yerine kona bilir mi?

Bu kaçınılmaz sona gidişte, es kaza; savaşlar kazanılsa da, rol en iyi aktörlerce oynasa da, bu türden son, mukadderdi. Mevcut yapı korunamazdı. Kurum ve kuralları ile yeniden yapılaşmadan da bu yapı kalıcı olamazdı. Yapı kendi kendine dönüşemezdi de. Eski sosyal yapı; kendi içerisinde oluşan, yeni ve gelişmeci dinamiklerinizi, bir nevi kanserleşmiş hücre gibi algılayacaktır. Ya da eski yapı yeni toplum dinamiklerinizi, sapkınlık olarak görür ve ona saldırırlar. Tek kelimeyle söyleyecek olursak, eski yapıyla hesaplaşmaya gidilmeliydi.

Bir konuyu detaylı bilmek demek, tarihte bir şeyi genel kavranışla iyi bilirlik olaraktan, pek bir şey ifade etmeyebiliyor. Tıpkı Avusturya Macaristan veliahdının öldürölüp, Birinci Dünya Savaşının, bu yüzden çıktığı bilgisini, biliyor olmak gibi kısmen bom boş bir anlamadır. Avusturya Macaristan Veliahtı öldürölme de 1. Dünya savaşı zaten çıkacaktı.

Çıkacak olanın tutuşmasını belki biraz öne alan kıvılcımdı. Tıpkı 'İttihat ve Terakki'ciler bizi savaşa soktu da battık' denmesindeki gibi afakî ve yüzeysel bir hamlıktır, bu. Bu tıpkı, birkaç gün içinde doğal yolla ölümü gerçekleştirecek bir kronik hastanın, insanı yatağa dahi düşürmeyecek olan bir gribal enfeksiyona yakalanıp, üç gün önce, ölmesi gibidir.

Çünkü Dünya'nın pazar olarak, egemenlik olarak, yeniden ve yeniden paylaşımı, savaş için temel ve birincil nedendi. Vaka olarak, elbette ki; her iki olguda; gerek Avusturya-Macaristan veliahtının öldürölmesi, gerekse terakkicilerin bizi savaşa sokması, doğrudur. Süreçte olmuş durumlardır. Ama temel olmayan vesile sebeptirler. Her zaman olguların önünde vesileler, nedenler vardırlar: Gerekse İttihatçı Hükümetin bizi savaşa sokması gibi. Gerekse Avusturalya Macaristan veliahtın öldürölüp 1.Dünya Savaşı'nın çıkması gibi.

Ama tarih bilinci olarak, önümüzü görmek ve güven içinde geleceği plânlar olmamız için

de, bu bilmezliklerimiz bizde; tam bir körlük saplantısı da yaparlar. Bu tür anlayışlar, iz azdırıcı ve gerçeği saptırıcı söylemlerdir de. Örneğin Kenedi (ABD başkanı) de; Olef Palme (İsveç başbakanı) de; tıpkı Avusturya-Macaristan veliahtı gibi suikastla öldürüldüğü halde, bu vesileci nedenler hiç de savaş, nedeni olamamışlardır.

Çünkü Dünya, konjunktür ufkunda böyle bir birikmiş savaşa değin olacak oluşma, yoktu. Bütüncül bilgi, sistematüğini kavrar olmada bu kabil yetersiz ve yanlış uslamamalarla yapılan analizler sağlıklı olamazlar. Bu tür yanlış sanısal ileri sürüşlerle, özsel gerçeğin anlaşılması daima ketleştirilir. Bu gibi analizler, araya karşı devrim denen, tutucu sürecine değin düşünceleri monte etmekten başka, hiç bir işinize de yaramazdır.

Değilse İttihat ve Terakki'nin bu anlamda, haklı olacak, savunulur tarafı elbet olmayabilir. İttihatçıların durumu, sadece o anın okunamayan bilinemezliğiyle, o günün, Dünya konjunktürünün, heyecansız şekilde, salimlikle, değerlendirilmeyişidir de. Ve Osmanlının kendine özgü somut iç koşullarını, yanlış kanılarla bezeyip, toprağa değin kaybedişler, itibari olan politikalara değin kaybedişler, diplomasi kayıplarının, hep iyi biçimde değerlendirilememesinden kaynaklıdır. Ve dahi tutumları, fazlaca fevri heyecanlı, maceracı ve fazlaca hırslıca, sonu dramatik olacak amaç güdüşlü, bir tavırdır da.

Osmanlı'nın Birinci Dünya Savaşına girer oluşunda ve savaşa girişteki hem kendince hem de emperyalistler nezdince vaki rol üslenişleri vardı. Osmanlının rol üstleniş nedeni güncel olup bitene göre solda sıfır olup itttihatçıların sürece vesile neden olmalarıydı. Bu yapıyla, başta Fatih Sultan Mehmet'te dahi olsaydı, hükümet, sadece şu birkaç neden yüzünde savaşa girecekti. Ya da Osmanlıyı gayri ihtiyari de olsa, savaşa sokacaklardı.

İttihat ve Terakki'nin savaşçı yaklaşım içinde olmasa dahi, itttihat ve terakki savaşa girişme iradesini göstermese bile, Osmanlı bu savaşta, olacaktı. İşte şartlarıyla oluşmuş bu atmosfer, iç ve dış öznelci yaklaşımların süzgeci; bu gibi itttihatçı, heyecanlı yapıları seçip, ortaya koyacaktı. Ve bu gidişe uygun öznellikler, seçme eleme kriteri ile ortaya çıkartılıp, adeta sürecin içinde sürüklenenecektiler. Aslında bu hal, öznel etkilerin güncelleyişleri ile zamanında dönüşemeyen o yapının dağılması gerekliliği amacına, pek uygundur! Olaylara olaylar sonrası olan zaman içinde baktığımızda:

1-En önemlisi tekâmülünü, ömrünü tamamlayan bir imparatorluk, kendi çöküşüyle tarih sahnesinde kaçınılmaz ama mutlu doğumla, silinmektedir. 1699 da başlayan süreçle, toprak kaybedişlerini geri almanın hevesi ve paniği ile Osmanlı, kendince zamanı uygun algıladığı bu tür fırsatlarda, zaten eylemlerine geçmekteydi. Böylelikle bu çöküş Osmanlı, bilmeden de olsa istemeden de olsa kendi katkısını koyacaktı. Ki, İttihat ve Terakki de, bu türücü oluşçu kısırlığının; siyasi hayallerinin içinde idi.

2- Önceden beri, özellikle de 1800'lü yıllardan 1914 yılına kadar, sanki konjunktür emperyalistlerince Osmanlı toprakları, payı mal edilecek, bir ülke olarak görülmüyormuşun, unutulması olan mantıksal kusuru, bu söylemle de hemen sırtık veriyordu. Osmanlı için emperyalistlerin düşüncesi; 'Terekesi paylaşılacak hasta adam' dan da öte bir şey değildi. Böyle görülüp, talan ve işgal etmenin gerekçesi, gizli paylaşım anlaşmaları, güne dek konjunktür olan bir durumdu.

Mondros silah bırakma anlaşmasının gereği oluşla, düşman işgalleri ve ordunun silahını bıraktırılması ve ordunun dağıtılması gündemdeydi. 1918 de meclis kapatılmış yönetimin bir anlamda ve dar anlamda ahaliyle bağı kopmuştu. Azınlık çeteleri oluşmuş

baskı şiddet ve dağa çıkmalar başlamıştı. İşgalin bahane ve gerekçeleri emperyalistlerce ortaya konuyordu Bunu ahaliye hazmettirmek zordu.

İşgalin sindirilmesi çabası içinde halk tavrının işgale "hemahenk" (uyumlu) olması için içte saltanatı hilafiyeye de faaliyete başlamıştı. Nasihat heyeti (heyet-i nasiha) dediği genel olarak halkın; işgale, silah bırakılmasına ve ordunun dağıtılmasına, azınlık çete baskılarına vs. karşı oluşan direnç ruhunu kıran bir çözüm ortaya kondu. Tarihler 5Nisan 1919 ve sonrasını gösteriyordu.

İktidara göre de nasihat heyetinin amacı, ahalinin "selamı şahaneyle" taltif olmalarıydı. Yoğurdum kara diyen olmazdı! Şehzadeler eşliğindeki nasihat heyeti millici kongre süreçlerine (Ali galip olayına dek) kadar devam etti.

Heyet-i nasiha, genel bağlamda da, çöken yapının kendi kendisine darbe vurmasıydı. 1. Dünya savaşına girişse Osmanlı'nın siyasi coğrafya yapılanmasının bir gereği idi. Düşmanların, 'düşman' oluşunun gereği bu böyledir. Osmanlı'nın emperyal duyguları bir yana, öteki yandan da, çöken yapının kendisine vurduğu darbelerle, düşenin dostu olmazlık gereği oluşla, bu kaçınılmazdır.

Heyet-i nasiha, 1. Dünya savaşına girer olmamızdan sonra ki kurtuluş savaşına girer olmamızın bir sosyo siyasi nedenidir. Heyet-i nasiha dışında ama heyeti nasiha gibi 1. Dünya savaşı öncesi kendi ayağımıza kurşun sıkarak oluşlar da bizim hem işgal olacağımızın, hem de savaşa zorunlu olarak da girdirileceğimizin somut, siyasi, konjonktürel ve süreçsel nedenidirler.

Sürecek

Bayram Kaya

Kurtuluşun Felsefesi 100

100] Aslında dinsel otoriteci tema iki bakımdan gerekli idi. Bir ümmetçi yapılanma içinde gelen yapının, duyup anlayacağı en temel harekete geçirici sembolizmdi bu. Bir durum karşısında birden ortak amaçlı birlikler oluştururdu. İkinci neden de, haldeki toplumsal otorite, teokratik yönetimli yapısı nedeniyle; bir toplumsal otoriteden bir de inançsal (şeriatçı) otoriteden, yani; iki ayrı otoriteden oluşuyordu. Biri dini otorite, diğeri de günlük somut olan deneyimsel nesnel otorite idi. Bu yüzden halka dini teme üzerinde seslenilmesi bir zorunluluktu. Gazi hazretleri, Rauf Orbay, Rafet Bele, Raif Dinç gibi birçok isimler bu bilinç ve bu gayretin içinde idiler.

Bu ve buna benzer birçok öncelikle, yerel kurtuluşları öne alan ve sonra da, aşama aşama mümkün oldukça genel kurtuluşları sağlamayı amaçlayan bu dernekler, Müdafaayı Hukuk derneği adı altında birleştirildiler. Böylece direnişçi, nokta örgütlenmeleri bir üst çatı koordinesinde hukuki, meşruiyetçe zeminleri sağlanmıştı.

Artık bu üst yapı, en küçük birimlere değin bir ağ bağı ile iletişimden örgütlenme idi. Bunların temel felsefesini, Gazi ortaya koyacaktı: 'hattı müdafaaya yoktur, satı müdafaaya vardır, o satı ki tüm vatandır' diyerekten çekim alanını ortaya koyacaktı. Özel amaçlı direnç eşilmeleri, genel amaçlı dirençlere dönüştürdü. Geleceğin plânını bir çırpıda ortaya koyup, bu örgüt; umutsuzluğun umudu yapılmıştı.

Burada önemli olan Müdafaayı hukuk örgütü ile yapılanların meşruiyetiyle savunulur olmasıdır. Yapılacakların meşru ve hukuki olmasının öngörülüyor olması; çok belli bir dikkat çekiciliktir.

Bu örgütün adı, o günün genel çoğunluğunun arzusu ve ufku dahilinde olan, çoğunluğun eğilimlerine çok uygun olan; 'hilafeti sultaniye' de olabilirdi. Bu isim o günün genel anlayış ve konjonktürüne çok çok uygundu. Hâlbuki böyle bir isim koyulmamakla şerri hükümlerinde ilgasını ön gören bir duruşun belirtisi idi. Böylelikle, alıntılama da olsa, Müdafaayı Hukuk örgütünün zımnı amacı içinde, laik hukuk yasalarına yönelineceğinin şifrelenmesiydi. Belki de o günkü günün tartışmalarının bir bilinç koyuşu idi. Ufuktaki belirlemenin şekli şemalı, kurucu kadrolara herkese anlayabildikleri ve anlayamadıkları kadarla telkin ediliyor da olmalıydı. Çünkü ad konusu çok hareketli ve çok hararetli tartışılmıştı.

Bir İslami şura toplansa ve toplantı sonunda, adını demokrasi şurası koysa. Buradan ne çıkarırsınız? Artık bu şuranın kararlarının İslami olmaktan çok insani olacağını zımnen de olsa çıkarmaz mısınız?

Kendi konjonktür selliğini baş edemeyenler, ancak Atatürkleri teşhis etmekle meşguldüler! Ve bu insanlar, ancak kendi işini başaramayınca, böyle boş sözü ortaya koyarlar. Bunu da kendi çaplarında başardılar da! Durumdan vazife ile iş edindiler! Oysa zaman, iyi de olsa, kötü de olsa geriye doğru işleyemezdi.

Birde benim kendi kişisel pratik deneyimim şudur: İnsan bilmediğinin körü körüne düşmanı olmakta. Çünkü bilen insan, o karşı olduğu tutumun tezini ve söylemini ele alıp, karşı tez ve sentezleri, ortaya koyardı. Değilse hemen, anlayıp dinlemeden; 'efendim oralarda dinsiz, imansız yetişiyor' lafına önyargısına inanıp, bayrak elde yürünmezdi. Üstelik buralar güncel eğitim kurumlarıydı. Din iman işleri için kurulmamıştı. Din iman eğitimi işi, bin yılların oturması ile cami ve külliyesi dâhiliyesindeydi

Bu kıyası kitlelerin akıl ettiği pek söylenemezdi. Eğer yaygaracı tahrikçiler

söylemlerinde samimilerse ve halkın da aydınlanmasını isti yordularsa; Kapattıkları köy enstitülerinin karşılığında da, daha iyisini ve daha hayırlısı ne ise, o seçkiyi ortaya koymazlar mıydı? Nitekim konacaktı da. Güncel olmayan, bin beş yüz yıldır bu ülkede var olanın yeniden ihyası idi: Kuran kursları ve imam hatipler. Ve de ilahiyat fakülteleri ve İslam enstitüleri idi! Hâlbuki bunlar yüzyıllardır yapı içinde sürüp gelen, hiçbir toplumsal dinamikleri olmayan, halk gelenek görenekçileri içinde, üretime dek faydası bulunmayan yapılarıdır.

Bunların neresi yeni idi? Bunların neresi değişen dünya çehresindeki değişmeye, düzgünce bir okuma ile verilen cevaptı? Bunların ikamesi ile nasıl bir karizma ve liderlik ortaya çıkarılabildi? Bunlar zaten yüzyıllardır var olup gelen sıradan halkın etnik yapısından kaynaklı ve halkı murakabe eden süreçlerdi.

Kitapları suçlu göstererek yasaklayan değerli politikacının da, ben; o kitapları okuduğumu, o kitapların içeriğini bildiğimi, hiç mi hiç, sanmıyorum. Çünkü yasak olacak kitapların (ki kitapta yasak olmamalı, yanlışın kendisi, elenirdi) içeriğine ilişkin, bir tek sözü örnek gösterip eleştirmemiştir. Kitaplara ve içeriğine ilişkin, en ufak bir bilgi ve cümle söyleyememiştir.

Söyleyemez de. Nedeni basit, gerici güçlerin, feodal ilişkilerin destek işbirliğini üzerine alan kişiler, aydınlanmaya mutlaka karşı olurlardı. Amaç halk uyandırılmasındı ki kurulu çıkar ilişkileri demi devranını devam ettirsindi. Bu kitaplara karşı oluş değil, işiğe, akıl koyuşa, aydınlanmaya, uyanmaya ülkenin geleceğine ve bekasına karşı oluşturu. Doğudaki yurttaşlarımız feodalizm ve şeyh, şih tekke, tarikat cemaat zaptı raptı altında diyerekten; sağdan sola, tüm partilerimiz; kendilerine tulum çıkaran oy deposu oluşun, taraftar aşiretlerini yaratmadılar mı?

Şimdi de, bunun ceremesini tüm ülke çekiyordu! İşte Atatürk olucu liderler, 'çok partili hayata' da geçseler, 'yeter söz milletindir'de deseler, 'büyük Türkiye' de deseler, 'yeniden büyük Türkiye' de deseler; 'serbest ekonomi'de deseler; tümü kendi kısır anlayışları doğrultusunda yapılanlarla bir değişimin aldatılması oluyordu. 70 yıldır oynana komedi budur.

Demokrasiyi böyle anlamış, böyle uygulanmasına ses etmemişler, aksine bu gidişten yararlanmışlardır. Bunun pratikte belirmesi, dolandırarak 'yasak yayınlar', 'kökü dışarıda düşünceler' denişlerle kitap üstünde tecelli ediyordu. 12 Eylülün en büyük yanlışlarından (zulümlerinden) birisi de bu kitap yasakçılığı idi. 12 Eylül bu yasağın, sadık bir takipçisi olacaktı.

Sürecek

Bayram Kaya

Kurtuluşun Felsefesi 101

101] Ve bu tür insanlar, egemen güçlere, sırf yaranmak için bilmediğini düşman gösterip, korku yarattılar. Ama her nasılsa, bunlar Atatürk olacakları denen insanlardırlar! Atatürk çeviri yaptırıyordu, 'Atatürkçü Kenan!' diye bağırlan insan kitap yasaklıyordu. Bu halkın hafızası da hayli garipti! Halk Atatürkçülükle payeleri hazırlıyordu. Sanki Atatürk; Atatürk oluşunu bu tür gerici ve yobazlıklarla kazanmıştı!

Oysa Atatürk'e, aydınlanmacı çalışmaların bir yönlendiricisi ve bu alanda çevirilere destek vericisi oluşuna izafedendir ki, Jan Mesliyer'in 'Sağduyu' isimli kitabının, Türkçeye uyarlanışında, Gazi'nin bu tür desteklerine izafeten bir jest olarak 'Reisicumhur Gazi Mustafa Kemal Hazretlerine İthaf olunur' denilerekten, bir çeviri örneği, takdim edilecekti. Tabi okumada izi olmayanların bilgiden yan yüzü olmuyordu.

Atatürk kişi olarak okuyan, bilen ve bilinç olmasıyla gelecek olabilen bir ufuk insan liderdi. Siz hem Atatürk'ün yanında olun; Atatürk'ün plânları ve reel uygulamalarına tanık olun ve Atatürk'ün liderlik özelliği ile ileriye akışlı katalizlerince yeteneği ile kendi potansiyelinizi ortaya koyabileceğiniz zenginliğe sahip olun; hem de: 'Bunlar da Atatürk Olurlardınız havasına girip, Atatürk'ün çağdaş adımlarını geriletin! Atatürk'ün açtığını kapatın, kapattığını açın. Hem de kitap yasaklatın. Böylesi anlayışlara aşk olsun denebilir! Hâlbuki bu çok basit kıyastan, bir etkin taraf, bir pasif taraf gibi devasa sonuç çıkmaktadır.

Şimdi de, lider olmanın, genel ve evrensel ilkelerini analizle, bu değerli şahsiyetlerin böyle bir özellik taşıyıp taşımadıklarını, belirtmeğe gayret edeyim. Lider özelliği, kişilerin kendi yetenekliliği kendisi ile bire bir elinde olmayan, bir iç ve dış durumların, ortama denk düşen, girişmesi ile ortaya çıkarlar. Ancak bir süreç içinde, ortaya konularak biriktirilen eylemlerin ileri olgulaşmalarıyla belirirler. Olgular ileri olan iç devinmelerle uyuşursa, etkin özne (lider) ileri süreçlerin, dinamikleri arasında kendiliğinden vardır. Bu balığın bilmemesi durumunda halukun var olmasıdır. Ve akraba, yandaş, taallukat desteğiyle ve taallukat pohpohlaması yerine, toplumsal ortak yarardaki süzgeç işlevler sonunda belirirler.

İnsanları önemli ve değerli kılan özelliklerden birisi de, o insanın pratikliğinin yanı sıra da, ortaya ileri süreçleri değin ufuk ve projeler koyabilmesidir. Liderleri lider yapan, lideri ortaya çıkartan özellikleri şöyle sıralayabiliriz. 1- İç ve dış şartların uygunluğu: Bunu iyi kavramak için örneklemek lazımdır.

Örneğin, Galile'yi Galile yapan, kendi içsel yaratılış yeteneği (iç nedeni-karakteri-doğacı) ile bu yeteneklerine uygun düşen, edindiği bilgi ve donanımların aktifleşmesini sağlayan, sosyal çevresi (dış nedeni) olan iki ortamının girişmesidir. İşte bu kendi içsel yeteneği olanla, dıştaki sosyal ve toplumsal ortamın koşulları giriştiğinde Galile'nin yeteneği ortaya çıkacaktır. İç ve dış ortamın girişen denk düşmeleri Galile'yi Galileo yapmıştır. Söz gelimi, Galile'de bilinmezlerle ve bilinmişlerin de aksi oluşlarına değin bir öğrenme ve merak eğilimi vardır. Galile'nin de sosyal çevresinde bu eğilimlerine denk düşen bu eğilimlerini tetikleyecek bir bilgi birikimi, deney nesnelere ve tartışma ortamı vardır.

Galile, Mozart, Einstein, Carl Sagan gibi değerlerin olanaklarına, şartlarına doğan, denk düşen, herkes de, bunlar gibi bir yetenek olamazdı. Çünkü herkes bu tür gelişmelere eğimli aynı iç yatkınlıklara sahip değildirler. İç yatkınlıkları, benzeşir olabileceği gibi çok farklı zengin doğaçlara sahiptir.

Eğer Einstein uygun çevrede değil de Kenya'da doğmuş olsa idi, kendi iç şartlarını

taşıyacaktı, ama dış şartları, dışın sosyal ve toplumsal maddi dış olanaklarını hiç bulamayacağı için Einstein olamayacaktı. Uzağa gerek yok, Einstein o günün süreninde olan Osmanlı'sında doğmuş olsaydı da Einstein olamazdı. Bile, Belki de çok iyi bir Osmanlı 'hacısı' olurdu!

Bunu niye anlattım. Bu bilimsel ve evrensel bir gerçeklik ve ilkedir. Hani denir ya: 'efendim Atatürk olmasa idi başka Atatürkler çıkardı! '. Efendim, eğer Atatürk'ün şartlarını bulan herkes Atatürk olsa idi, Einstein'ın olanaklarını bulan herkes de, Einstein olurdu. Stefan Hawking'in şartlarını bulan, Stefan Hawking, ya da Doktor Bernard olması gerekli olmalıydı değil mi? Biçimsel mantığa göre olurdu. Ama her nasılsa olmuyordu işte! Ancak analitik, diyalektik, gerçekçi ve bireşim sel mantığa göre şimdilik durum bu.

Sevgili Atatürk'te, kendi iç yatkınlıklarına denk düşmeyecek, bir Çanakkale savaşı, bir Kurtuluş Savaşı, ortamın şartlarında da, bulunmasaydı, bir kurucu önder olarak, asla kendini gösteremezdi. Çağdaşları gibi başarılı, takdirname ve ödülleri hak eden bir Osmanlı zabitanı olmaktan öteye geçemezdi, herhalde.

Bu yüzden, hep: 'başka Atatürkler olurdu' dediğimiz değerli insanlar ve ön yargılarımız; toplu durum ortamının şartlarında ve zamanın içinde, rutin rollerini oynadılar. Rutin roller de pek pek lider çıkmaz. Bunun için bu kıymetli kişiler süreç içinde lider olma anlamında elimine (elendiler) oldular. Dış şartları gereği gibi okuyup, gereği gibi cevap oluşturacak liderlik çapında insanlar, ne yazık ki değildiler. Zaten bu saygın ve değerli şahsiyetlerin böyle lider olmak gibi bir zorunlulukları da yoktur. Ama ham insanların ortaya attıkları saçmalıkları da açık etmek gerekiyordu. Bunun için konunun üzerinde durulmaktadır. İnsanlar da, bilgi olanın yerine saçma olana, çok daha kolay inanmaktadırlar.

Bu zamanı ile gayet zahmetli ve zor olan bir görevin, yararlılığını göstermiş olmalarından ve şimdi bir önemli makamda da sıradan biri oluşun yöneten insan 'bencilliği' kompleksidir. Bu açık ve netti. Ama bunlar kendi alanlarında, dâhiyane ufuk koyan, başarılı insandırlar. Lider özelliklerinin olamayışı, ne bir suç, ne de başarısızlık değildir. Bunlar çok başarılı olan ve başarıları da, alan sınırlıkla olan, yöneticidirler.

Bir liderin doğabilmesi için, iç yatkınlıklarıyla konjonktürel ortamların içinde bulunan kişiler, bu konjonktürel duruma da sorunlara, genelce ve kapsayıcı cevaplar oluşturan eylem adamı olmalıdırlar. Kişilerin iç eğilimleri, dış çevrenin girişmeleri içinde seçme ayıklama yöntemi ile elenerek belirlenirler. 1. Olaraktan yaratılışınızın dış ortam girişmelerine uygunca denk düşmesi vardır. Ve doğal çevrenin, sosyal çevrenin ve toplumsal çevrenin seçim kuralı buralarda etkilidirler. 2. Olaraktan da, bu tür lider oluşların belirmesinde, halkın hiçbir dahli yoktur. Halk nasılsa deliyi de veliyi de alkışlar.

Sürecek

Bayram Kaya

Kurtuluşun Felsefesi 102

102] Ve liderci olmalar, halkın seçimlerde, yöneticilerini seçmelerine hiç benzemez. Lider vasıflı insan belki her zaman vardır. Ama olağan üstü sosyal ve toplumsal koşullar her zaman yokturlar. Liderler olağan üstü koşulların, muktedirliğidirler. Halkın seçme ve seçilme yetkilendirmesinde gerçeklikler kriterinden çok, öznelliklerin ve duyguların etkisi büyüktür. Takım tutar gibi halkın taraflı olan kayırmaları vardır.

Siyasetçiler nerede ise yüzde beş yüz boş vaatçidirler! Halk da bu vaatlerde umut arar. Halkın seçmen olma görevi sırasında ikna edilmesi çalışmalarını istismara açıktır. Oysa Lider, kimi istismardan olasılıkla nefret eder olabilecektir. Siyasetin, dolayısı ile yöneten kadroların finansmanını, halk değil, egemen çevreler yapar. Bu da liderin seçimle gelir olmasına şans tanımayan bir tıkaçtır. Yine de buradan hiçbir şekilde lider çıkmaz anlamı çıkarılmamalıdır.

Lider olurdu denilenlerden hiç biri, önder oluşma süreçlerinin içinde de gerektiği gibi yokturlar. Hatta öyle ki, asıl liderci karakterlerde de, halk teveccühü için dalkavukluğa yönelmeleri de yoktur. Bu yüzdendir ki, onca lider çıkaracak koşullara rağmen, Atatürk'ten sonraki şartlar içinde, hiçbir lider çıkamamıştır. Çıkacaksa da, halkın seçmen olarak yetkilene seçerliliği ile siyasi partiler yasasındaki itaatli yapıların daha baştan öznel ayıklama engeli ile bu olanağı da önceden engellemişlerdir.

Burada halkın seçememe gibi bir kusurcu algılanması ortaya çıkmakta. Kesinlikle tam öyle değildir. Halk böylesi bir şaşırtılmayla ve böylesine bir sonuca yönettirmelerinin kararı, halka aldırılmaktadır. Bu tür hilelerle, seçilen kişilerin, seçilir eşmeleri, halk eli ile oluyormuş gibi düzenlenir.

Kusur aynada değil, yansır olanda, aynada yansımak isteyen objede. Yani kusur kendisini halka, o şekilde tanıtır ve o şekil biçimle yansıtılanlardadır. Hâlbuki lider olabilir kişiler, daha parti kadrolarında tıraşlanmaktadırlar. Siyasetin finansmanlarınınca tıraşlanmaktadırlar. Seçmenin sadakalık duygularıyla tıraşlanmaktadırlar, Seçmenin topluma ve siyasete, dinsel eğilimlerle bakar olması ile lider karakterler tıraşlanmaktadırlar.

Yine 1402'lik gibi olağan dışı zamanların yasalarıyla, anti demokratik parti tüzükleriyle, kişilerin aktiflikten men edilmişleriyle, her tür yetenekler buhar edilir. Bunların halk tarafından seçilmesine, olanak hazırlayan seçim günlerine gelindiğinde, anti demokratik parti tüzükleriyle roller dağıtılmış, oyun oynanmış olur. Seçmenin seçeceği pek bir şey yoktur. Çevre sunumu olan, çevre arzları içinde, çoktan keyfi olan ayıklanmalar yapılmıştır. Daha baştan, daha başlangıçtan lider olabileceklere, engel olunmaktadır. Lider gibi öngörü yapanlara ise, daha baştan, soluğunu, yurt dışında, aldırıyorlardı.

Ki asıl lider olamayacak kişiler, iç ve dış çevre işbirlikçilikleri eliyle, bu pasif kişilerin seçilmesi hileleri halka dayatılıyordu. Böylece genel yararın amacına uygun, seçilebilir olacak başarılı insanlar eleniyor, daha baştan; demokratik bir yarışmanın önü tıkanılıyordu. Parti başkanına itaatlere ve dalkavukluğa pirim verilip, bu tür pespayeliklerin yarışması yaptırılıyordu. Halk da, has bel kader; mevcutlar içinde seçim yapıyordu. Bu başarılı olabilecek kişilerin seçilemeyişlerinin temel nedenlerden birisidir.

Liderin ortaya çıkışının ön şartlarından biri nesnel; sosyal objektifliklerse ikincisi yukarıda belirtilenler gibi olan genel geçer evrensel yasalar idi. Yani, iç ve dış şartların denk düşer ligi idi. İç ve dış şartların buluşması; ya da kişiler iç yetileriyle, çevreye değin dış şartların uygunluğudur. Bunlar bir ülkede ne kadar sağlanırsa, doğal ve sosyal seçim o kadar başarılı olabilecektir. Siyasetlerin sık sık tıkanmasının engeli aşılmış

politik gidişin önü açılmış olacaktır.

Değerli Gazi Hazretleri, yetenek olarak kendi iç şartları ile doğal ırasını taşımakta idi. Konjonktürün dış şartından biri, ülkenin işgal edilmiş olmasıydı. İkincisi de ülkenin ekonomik olarak gerilikler içinde olması ve dinsel cemaatler görünümüyle toplumsal gereklerini, tam sağlayamıyor olmasıydı. Yani sosyolojik yapı ya da halk sal var bulunuş, toplumsal var oluşun çok önünde ve toplumsal var oluşun üzerinde bir gerilikti. Toplumsal değişme ve dönüşme ihtiyacının, ülkede çoktan bir zaruret olarak belirmiş olmasıydı. Yine ülkenin gerici kültürler içinde, güncel kültürünü yaratamamış olmasıydı.

Çökmüş olan Anadolu toplum kültürünün, şiddetle ve acilen; güncel olarak aydınlanılmaya ihtiyacının olmasıydı. Tüm bu dış şartlar, var olabilen öznel ve nesnel iç şartları etkin edilecek, girişmelerdi. Bu belirlemeler yanında bir de, 'önemli ve değerli' gibi bir takım kavramlarının anlamlarına da, dikkatleri çekmek, sanırım daha bir hatırlatıcı gereklidir.

Bir insana değin toplumsal makamı, toplumsal statüsü önemlidir. Ama kişinin kendi, donanım ve yapısı bu önemli statüye pek uygun düşmeyebiliyor. O, önemliliğe göre kişi değersiz bir yetenek kalabiliyor olabilir. Bazı insanlar vardır ki değerlidir. Ama önemsiz bir yerde önemsiz bir toplumsal makamdadırlar. Oysaki Sevgili Gazi ile ülkemiz; önemli bir yerini, değerli bir insanla, buluşturmuştu.

Gazi, konumu ile ve konumunun sorumluluğu ile ekonomik ve aydınlanma savaşının öncülüğünü başlatmıştı. Aydınlanma savaşından birisi kutsal kitabımızın Türkçeye çevirilişi idi. Bir diğeri; Köy enstitüleri idi. Bir başkası, batı klasiklerinin dilimize çevrilmesi idi. Diğer biri, hiç okuması yazması olmayan geniş kitlelere, okuma yazma seferberliklerinin başlattırmasıdır.

Köylerdeki oturma odalarında, kahvehanelerde, özel 'okuma odaları açılması' günün akışı içine kondu. Kişilere, beceri formları kazandırması için ve kişileri eğitim amaçlı, kişileri kazanıcı işlevler donanımlı, kişilere sorumluluk üstlendiren olan halk evleri girişmeleri de, ortaya konan devrimlerin korunması amacına hizmet ediyordu.

Sanat çalışmaları ile halkın ufku oluşuyordu. Siz pratik bir insan olursunuz. Bir görevi hakkı ile ve başarıyla yapabilirsiniz. O işi yapmada kimse sizin elinize su dökemeyebilir. Ama bu, sizin lider vasıflı olmanızı ortaya koyamazdı. Tıpkı çok iyi bir problem çözer liginizin sizde, matematik profesörlüğünü sağlar olmaması gibidir.

Şüphesiz profesörlükte iyi problem çöz erlik, vardır. Ama iyi problem çözme profesörlüğün yeterli ve tüm gerekli şartı değildir. Liderlik çok şümüllü bir kavramdır. Zaten liderliği başaramayan bu pratik yapıları insanlarımız, kendi yetenekleri dışında, kısır görüşlülükler idiler. Bu onların somutu olan ve reel durumu idi.

Sürecek

Bayram Kaya

Kurtuluşun Felsefesi 103

103] Ve bu saygın kişilerin bu som gerçeklikleri nedeniyledir ki, devrim koşulları, ortam işleklik sürekliliği; bunların, bu koşullar içinde, hani neredeyse bu alanda, tümünden işlevsiz kalışlarını kendiliğinden ortaya koyuyordu. Bu nokta alan devinmesini hakkı ile başarır olan saygın kişiler; birçok alanda; sorunların ve atılımcı girişimlerin, engellenmesinin de, girişmelerin geciktirilmesinin de, nedeni olacaktı. Kendi mazilerinin ve konum sal sıfat ve saygınlıklarının gereği bilerekten, bu kıymetler, böylesi üstesi olamayacakları olumsuzluklara dahil olmayı, kendilerinde, gizli ve açıktan, bir hak gibi görebiliyorlardı.

Barış ve huzurlu dönemlerin yöneticileri vardır. Bu da zorunlu bir kaidedir. Yöneticiler has bel olağan insanlardır. Ama zor ve çalkantılı günlerin ise liderleri vardır, lider bir nevi insanüstü olan insanlardır.

Liderlikte, genel ilkelerin yanında, özel edinilmiş, donanımsal kendinizi yetiştirmekten kaynaklı ideolojik şartları da, bu liderlerin kendi uhdesinde biriktirmiş olması gereklidir. Ki bunlar sizin politikalarınızı oluşturacak demektir. Diğer, sözde Atatürk olabileceklerin açık politikaları ve akıllarını yetirir oldukları politikaları, padişahlığın ve hilafetin selameti idi! Hatta mandayı, İngiliz mandasını savunacaktı.

Peki, bu politika (yokluğu) onları lider yapar mıydı? Yoksa bu kişiler saltanatın ve hilafetin yanında olmakla; zorunlu olaraktan ve beklili de sadakatten dolayı bilmeden; zaten işgalci himaye sinde olan payitahta hizmetle, himayecilerin sadık bir bendesi mi olabilirlerdi? Şimdi halde siz cumhuriyetçi olmakla nasıl lider olamazsanız, o günlerde de payitahtı olanların asla lider olamayacağı açık değil mi?

Zaten, 'harekâtın kendine özgü kurtuluşla öz güç' devinmesini oluşturur olması; lider olamayacak kişileri iki genel ve özel seçeneğin kıyasına vurarak, daha işin başında eleyecekti. Bu kendilik yol, bu tür sistem oluşturmaya matuf olamayan haybeci liderliğe, yolu baştan kapatacağı. Çünkü temel bir sorun, ancak asıl lider tutumlu kişilerce hükmedilip götürülebilirdi. 'Ya istiklal ya ölüm' parola yapılacaktı. Sıradan halkın seçtiği bir nevi hileli yöneticiliklerle, bu işler üstesinde gelinir değildir.

Sıradanlık şuradadır ki, tarihin akış yönünü ve toplumun akışını, bu kişiler Cumhuriyetten sonra bile hiç görememişlerdir. Daima emperyalizme iyi ve sadık bir müttefik olmakla övünmüşlerdir. Bu tür pardoncu yaklaşımlar, İyi bir saha elemanı olmanın üstüne çıkamayan, kadro yetenek içinde olmaya amade, değerli ve yükümlü kimliklerdi.

Şartları düzgün okuyabilmek için, o olgular ve olaylar girişmesinin iç şartlarının ve dış nedenlerin var olması zorunludur. Tali nedenler de, kişinin dış ortamı okuması ile farkına varabileceği ayırt ediciliklerin bir bilinç halidir. Yani kişinin ideolojik iç bilinç yatkinliklerinin dıştaki sürüp gider olanı algılamasıdır. Kişilerin kendinden önceki cevapları, cevap diye sunması demek değildir. Zaten eski cevaplar, cevap olsa idi, sorunlar olmazdı! Bir akli evvelin anlayamayacağı gericilik budur.

Eskiye korumakla lider olunmazdı. Eskiye korumak demek; yeniye okuyup cevap bulamamak ve çare üretememekle ve sığ oluşlarla, eş anlamlıdır. Bu yeteneksizliği örtmek için de statükoyu korursunuz. Muhafazakâr olursunuz. Kaçınılmaz değişmelerin arifesindeki yaşanacak direnççi muhafazakârlık, gericiliktir.

Kuşkusuz sistemlerin kararlılık (istikrar) dönemleri muhafazalı olacaktır. Sistemlerin bir durumunu sürdürülmesinde muhafazakârlık, gerekli olurken, gelişmenin dinamiği

içinde de muhafazakârlıkla tutuculuğunuzu korursunuz. Yani muhafazakârlığı siz göklere çıkarırsınız da!

Zaten bir değişme yeni olan durumlar, kimi eski kök durumları muhafaza edilecekler, onları içereceklerdir. Siz istesenez de, istemesenez de, yeni olan durum içinde eski ve çalışır olan kök işlevler muhafaza edilecektir. Eskinin olumlu yanı, yeninin içindedir. Bazı eskiler, temel olarak sürüp gidecek olan dinamiklerdir. Bir de sizin sosyal muhafazakâr olup, ağırlık veya sosyal safra yapma gericiliğinizin gereği var mı, Allah aşkına?

Bir alandaki, o alana ilişkin işlerliğe, geçici rehabilite ederliğiniz de, hiç de liderlik özelliğiniz değildir. Cevaplarınızın duruma uygunluğuyla, keskin tanılar ve yeni cevaplar koyabilme ufkunuz da, olmalıdır. Şimdiki cari olan ve ufukta oluşmakta olan, yeni oluşumlarla, yeni ilişkilenişleri tahmin edip, bu cevabı sürece taşımalsınız. Yani, genele refah sağlamalsınız, geleceğe nefes aldirmalsınız.

İşte bunlardır ki, sizin önemli oluşunuzu ve değerliliğinizi tanılayacak olan, olağan zamana dek olağan seçmeci çevresel koşullardır. Bu işlenişte, bu görev alışıta, birçok idareciler vardır. Ve bu idarecilerin tek tek ve kısmi olarak, çeşitli önemdeki yaptıkları ile süreç birikecektir. Belli bir zaman aralığından sonra, bu birikmeler, iyi işleyen sistemlerde, bir lider hareketi gibi dönüşü verirler.

Halk, lider kişiliklerin başlangıçta farkında olamazlar. Lider olan kişileri halk başta haşlar ve taşlar. Lider olmayacak suretlerin eteğine tutunurlar. Çünkü bunlarda liderlik kriter ve vasıflarını gördükleri için tutunmazlar. Bunlar halkın geleneksel öğretilerinin forumlarına benzeyen denk düşen kişiler olduklarından eteklerine tutunulur. Elinizde yanlış bir ölçüm aleti olursa, ölçülecek şeyi de ölçüm aletine uygun görmek zorundasınızdır.

Halkın pratiği; sadece lider kişinin tutumlarındaki çekimlikle kaimdir. Halk, anlamını bilemedikleri, çekilişle, ancak o kişinin yanında olunmasını isteklendiren bir duygu seli ile kendilerini, zamanla kişiye tabii kılmışlardır. Ancak halk da, liderden sonraki olağan yönetici kişilerini; liderin karşılaştırılır bir cetvel olma kıyasına vurmaktan kendilerini hiç kurtulamazlar. Böylesi bir kıyaslama ve kıyaslanma elbette ki haksızlıktır.

Böyle bir kıyaslama, yönetici kişilerde kendi hırslarının tamah çınını ortaya koymalarına neden olur. Çünkü bunlar lider değil yöneticidirler. Lider çapında hiç değildirler. Yönetici kişilerin, başarısızlıkları ve bütün başarıları, kendisinden önceki o liderin eserleriyle zorunlu olarak ve sefan kıyaslanır.

Yani, sizden önceki lider 3m. Yüksek atlamışsa, sizin; 2m yüksek atlamanız, pek bir önem arz etmez olacaktır. Bunu da, halkın anlayışında doğal saymak ve buna kapılmamak, buna kırılmamak lazımdır. Böylece de lider başarıları, lideri halkın gözünde, daha değerli ve anlamlı kılmaya başlar. Halkın hayali özlemleri liderini giydirmeye başlar. Hatta tabulaştırma, abartmasına dahi, giderler.

Sürecek

Bayram Kaya

Kurtuluşun Felsefesi 104

104] Halkın her zor durumlarında, idealinde yarattığı, anlamalarını liderine izafe etmeye başlar. Liderleri o anlamaları taşısın taşımazın, halkın bu tasavvurlarını giymek zorundadır. Ki o zaman lider; aşırı sevgiye bürünür. Ve sevgi sel teveccühün ilgisi de tam bir anlama olmayacak olan dokunulmazlıkla, kutsanma mevki seviyesine çıkarılır. Bu tür toplumsal duygusallıklar, refahın topluma yansımadaki her tür çarpıklıklardan kaynaklanır. Bu tür yaklaşımlar, halkın liderlerine, sanal severlikle, saygılaşarak değer vermesi olayıdır.

Böylesi kutsanmalı anlamalar, aciz yöneticilerin marifetidirler! Yaptıkları biriktirdikleri kusurları, halkın gözündeki yapay, çarpıklar, eleştirel yansıyıp; yöneticilerin her silik durumları, liderlerine; afaki bir olumluluk ifadesi olaraktan giydirilir ki bu yöneticilerini bir iyice ezer.

Böyle olunca da hali ilen de aciz yöneticiler, dolaylı yollarla da olsa, liderleri halk gözünde daha bir sanal kutsan anmasının tercihlerini istemeyerekten de olsa yaratırlar. Böylelikle, vasıfsız yöneticilerin kendilerini; halka yeğlettikleri öznel nedence sanal algılatır oluş durumları da vardır. Yani buradaki olumsuzluk, lidere olumluluk olaraktan yansır.

Artık idealize edilmiş bir liderle, giydirilmiş, bir sevgi saygı yumağı olan bir liderle karşı karşıyasınızdır. Yeteneksiz idarecilerin buradaki her başarısızlıkları, o değer külliyesine efsane olaraktan eklenir olacaktır. Geçmiş zamanlar içinde o liderin var etmiş olduğu dinamikleri, haldeki her başarısızlıkların olduğu yerde, yeni zaman ve zemin dilimlerinin de, umudu olacaktır. Ekonomi mi çöktü, onun; o liderin tutumu örnek gösterilir.

Başarısız olmuş siyasetiniz mi var, onun öyküleri yankılanır. Bunlar hep halkta olur. Değilse artık bir nevi geriye ketle şişin ilkeleri var edilmektedir. Bunlar da, halk yaşantısı içinde görülen tabiliklerdir. Zaten halkta yeni olanı, anlaşılır kılmak için de, yeni olanları; bu liderin söylem ve davranışlarıyla kıyaslayarak anırlar. Buna halkın geleneksel 'sünnete uyma mantığı' sembolizmi denir.

Böylesi sosyal oluşmalar bir hayal ile hakikati ayıramamak gibi görülürse de, halkın nazarında, bu tür beklentilerin (umutların) sanki bir gün olacaktıncasına inanılmasıdır! Bu hal, halkta, halkın yaşama katılımlarını ve halkın beklentilerini güçlendirmektedir. Bu yollar aslında, bizlerin halk yanlarımızla bilemeyeceğimiz, noktalara cevap oluşturulmaktadır.

Bu halle, bu yollan da halk liderleri, ruhani eştirmektir, aslında. Bura da, halkın nazarın da olup biten, inanılır olanın yaşama dönüşmesi, beklentisidir. Bilmemenin umutlar yaratarak, umut olanın, bilme yerine ikame edilmişinin, sanalca yaşamları oluşturmasıdır.

Hani, böylesi bir sözde yeteneğe; 'Atatürk olurdu' gibilerden birisine; temsil bu ya, liderlik vermişler. O da böylesi bir lider oluşuna inanmamış. Daha işin başında ve ilk iş olaraktan da: 'ben lider miyim, bir görelim?' diyerekten, babasını astırmıştır. Her yönetimle iş başındakilere, has bel kader bizler bulunanlara, lider deriz! Böyle çok kişiler de; 'bir bakayım hele ben lider miyim', diyerek; yalana ve talana; yani kendi yağmasına süreçle koyulurlar.

Lidere, sen lidersin denmez. Lider de; lider olduğunu bilmez. Yani lider, süreçlerin ortaya koyduğu durumdur. Yani liderlik, nesnel öznel süreç sel akıştır. Sosyal, toplumsal ve nesnel şartlar, kendilerini liderin hâkimiyeti ile olgulaştırırlar. Liderler

sistemle hem hal olan; kendilik süreçle şıştırler. Ortamla izafileşişle liderin olayla değil, sistemle etkileşmesi, sanki tabii bir durumun doğal yol alışıdır. Ve ortamdaki çekimin girdabıyla liderler ortama, bir ve aynı oluşla olunan, girişen uyumlaştırlar.

Bizde her süreçte olduğu gibi pek çok kavramlar gibi yönetici ile önder (lider) de karıştırılmaktadır. Buradaki, karıştırır olmalardaki yanıltıcı görünüşte, sahih olan; her önderin aynı zamanda bir yönetici olmasıdır. Ama her yönetici önder değildir. Yönetici kavramı geniş yelpazelidir.

Tıpkı bitkisel var oluşlarda, her bitkinin, kendi besinini, kendisinin yapması gibi bir temel özellikleri vardır. Bitkilerdeki bu 'kendi besinlerini kendilerinin yapması' temel özelliği yerine getirir olmalarının yanında her bir bitki, bu yerine getirdikleri işlevleri, ceviz, domates, patlıcan gibi farklı şekillenişle davranırlar.

Bu kendi beslekle olma temel özelliğinin (yöneticiliğın) yerine getirilmesi, elmada farklı, domateste farklı şekilde, yerine getiriliyor olması, bitkiler alanında, parça olaylara kayan süreçtirler. İşte belli bir özellikte parçalı süreçlere kayan, çok güzel oluşmaların, benzer temel ilkedden hareket edişle, parçalı süreçlere kayma özelliği, yöneticilerde de vardır.

Her bir yöneticinin yönetim olgusuna değin özelliği ve yönetici olaraktan eğilim gösterecekleri kendilerine özgü olan hassasları, farklı farklı güzellikte, olmaktadır. Oysa liderin tutumları, bu parçalı ilişkilerin pek çoğunu birden, devrimsel hıfzetmenin sosyal ve toplumsal olaraktan dönüştürülmesidir. Ya da baştan bir toplumsal inşa, olabilmektedir.

Yöneticilikte, bir merkezlerle iletişimle koordine düzenlenilmesi vardır. Bu anlamda tüm geri bildirişim yapan sistemlerde bir kontrol, bir düzeltme, bir süreci yönetme yapısalılığı vardır. Bir başbakan da yöneticidir, bir banka müdürü de yöneticidir. Bir daire amiri de yöneticidir. Liderler, toplumları ve sosyal yapıları aniden dönüştüren, sistemde aniden köklü eylemler yaparlar.

Liderler de, lidere değin görevlerini yaptıktan sonra, zorunlu olaraktan yönetici durumuna gerilerler. Yani yönetici gibi istikrar dönemlerinin, işleyişine katılan bir sıradan düzenleyici, olurlar. Yani liderler ilişkinle meler ya da bağıntı kılınmalar veya referans aşmalar ortaya koyarlarken, yöneticiler ise, konulan referansların iz sürücüsüdürler. Bağıntılılığa değin aksayan kısımları, bu referansa göre uyarlayan düzenleyicilerdir.

Her zaman ve durum içinde lider yaratma koşulları yoktur. Bir istikrar koşulunun ortaya çıkarılması için liderler vardır. Devrimler kısa, istikrar dönemleri nispeten uzundur. Bu yüzden toplumların her zaman liderleri yoktur.

Yönetimlerin düzgün, kararlı (istikrarlı) , işlerlik devamlılığı ile liderlik durumu olacak pek çok formasyonlar, iyi yönetimlerle evrimleş ilerek, periyodik zaman içinde, ergince aşılarak dönüştürülürler. Periyodik süreçlerle dönüşemeyen yapılar, zorunlu olaraktan devrimsel çevrime girebilirler. Devrimler, sosyal, toplumsal olayların; biriken patlayan zorunlu noktalarıdır.

Sürecek

Bayram Kaya

Kurtuluşun Felsefesi 105

Karanlık
Karanlık
Karanlık...

Gecelik korkardı
Gecelerden
Üste alınmaz olurdu da
Ses titrerdi hecelerden

Bayram Kaya

Cumhuriyet Ve Atatürk şirinden alınmıştır. Gazi Hazretlerinin en önemli liderlik vasfından biri de; çelişki varyasyonları içindeki konjonktürleri takiple, konjonktürü toplumumuza uyarlayan çabalarını, tüm ulusa mal etmesidir. Güncelin temel belirleyicisi olan uygulamalardan, en gerçekçi olanaklardan, birini ya da bir kaçını, mücadelesinin parçası yapıyordu.

Gazi mücadelesinin seyri boyunca, ne yanılmazlıklar içindedir, ne her adımı hedefine cuk oturmuştur. Ne de, Gazi hedefi olmayan, rastgele tutumla şırlar içindedir. Temeli sağlam adımlı, baştaki çağdaş uygarlığı hedefleyen amacı doğrultusundaki yol açılımları, yolun girişen gelişmesi ilende oluşmaktadır. Bu yeni oluşan düşüncelerle de iç içe açılan bilinçli bir hedefi vardır. Diğer çelişki varyasyonları, bu hedefi sağlar oluşundaki amaç sal aracıdırlar.

Zaten Sevgili Gazi'yi, Gazi yapan da; bu pratik ve pragmatik (faydacı yararçı) insan oluşudur. İnsanüstü hal içinde, olmayışıdır. Yanılmalarından, yanıtılmalarından, kimi zaman orta yolu çıkartabilmiştir. Kimi zaman bilinen, gözümüzün içine sokulan gerçekleri hal etmiştir. Kimi zaman bilimin ve aklın tutumunu ilke edinmiştir. Kararlarını ve kararlılıklarını, kararsızlıklarını, hep bu çelişmelerden tutumlattırır olmuştur.

Bu yazı dizimin, birinci bölümünde ele aldığım, kimi kes genel yaygınlık kazanmış görünen, bir ulu orta söylenmiş olan yavan iddiaya değin bilmezliklerini ortaya koyarak bu yazımın çıkış amacını oluşturan, bu yalın aforizma türü söylemlerdi. Yine aşağıdaki bu türden yavan aforizmalardan, ikincisi olan, yine kimi kes çok yaygın olan sözü, yine burada yineleyerek konunun sonuna doğru gelmek istiyorum.

Aslında bu söz genel tarih bilinci olmayan insanların ve bilimsel bilgidan yoksun insanların, fevri ukala tipli davranışlarıdır. Ama durumu anlamak ister olmanın da, bir tepkisidir sanki. Zamanla, bu tür den söylemlerle, maksadını aşan anlatımlara kadar varılmaktadır. Ve bu türden maksadını aşan denişlerle, bir siyaseti de, odaklamaktadırlar. Aslında bunların cevabı da baştan beri yazımlar içinde oluşturuldu.

'Cumhuriyet kuruluncaya kadar, camilerde hutbe veren, Allah'ı ve dinini, toplumun İslam kimliğini kullanan, Kuvayı milliyeye taraflıları, Cumhuriyet döneminden sonra sanki tavır değıştirmişler, sanki geçmişte bunlar hiç olmamış gibi anlatmaları karşısında, insan olarak, düşünen olarak, tepki gösteriyorum.'

İnsanların kendi halkçı bilgi birikimleri, belli bir düzeyden sonra bazı unsurlarıyla ortadan kalkmalıdır. Kişiler kendi düşüncelerine, kimi temel ve güncel ve reel gerçeklerden (referanslardan) hareketle girişmeyi, başlatmalıdırlar. Eğer bunu yapamıyorsanız siz; liderlerinizi ya batırırsınız, ya da abartarak insanüstüne götürüp, kutsal bir dokunulmaz tabu kılarırsınız. Liderinizin yaşamını, absürtlükler içinde hayal ile

gerçeği karıştırır olan beklentileri yansıtan, uydurma enbiya hikâyelerine döndürürsünüz. Liderler de, sahibi olmadıkları bu abartılı yakıştırmalarının, sıfat yüklemeleri içinde, boğulur giderler.

Dünya'nın neresinde olursanız olun, şu bir tarih bilinciniz hep olmalıdır: Yeni, eskilerden dolayı vardır. Ve bir toplumsal gerçek ya da toplumsal bir yeni; teknolojik, kültürel zorunluluktan ötürü, yaşamsal olurlar. Halk bu tür yeni olanlara, kendi inanca dek referanslı mantık düşünceleri içinde olmalarından ötürüdür ki, yine bu inançlı mantık sembolleri üzerinden, süreçler içine katılırlar. Bu en azından elli binyıldır böyledir. Sosyal birlikler döneminde ve daha sonraki zaman içinde de, halkçı zamanın akışı böylesi semboller üzerinde girişerek ancak zamanlarıyla uyumlaşır olmuşlardır.

'Cumhuriyet kuruluncaya kadar, camilerde hutbe veren', diye başlayan söz, en cahile söylemdir. 1000 yıldır halkı ümmetçi yapı içinde tutumla tınışışlarla, ümmetçi bir mantığı anlamalarıyla ve ümmetçi inançlı bir mantığı söylemlerden oluşturduğunuz insanların, her halde; insan hakları beyannamesi bağımsızlığın felsefesine çağıramazdınız. Yine ha keza izafiyet teorisi ile evren sel ilkelerin ışığı ile o teba kültürü ile yoğurulmuş insanların bağımsızlığın felsefesiyle birliğe çağıramazdınız. Ümmetçi anlayışa göre mülk, Allah'ındı. Mülkün sahibi, mülkü dilediği gibi kullanırdı ve tasarruf ederdi.

Mülkün sahibi etliği, Allah eli ile önce peygamberlerindi. Peygamberler eli ilende peygamber soyu halifelerindi. Bunlara itaat edilir. Bunların çağrısına uyulurdu. Bu Tanrı sözüne uyma hükmündedir. Bu türden 'ulül emre itaat' zorlaması, bu tarzdan bir sözdür. Bu bir yükümdü de. Tanrı'nın olan yönetme ve egemenliğin (otoritenin) gücü, halifelik makamı yoluyla Osmanlı padişahının olmuştu!

Tehlike altında olan mülkün, tehlikede olduğunun kararını da, mülkün savunulması çağrısını da, din (şeriat, Tanrı, Tanrı adına halife olan padişah) yapardı. O günlerin sevgili Mustafa Kemal'i halife de olmadığına göre, halkı savunmaya nasıl çağıracaktı. Savunmanın meşruluk mantığını halka, nasıl gerçekleyecekti? Halk, yurt ve mülk sevgisini bu ümmetçi sembolizm üzerinde ancak kavriyordu. Gazi'nin de bu aracı kullanıp bu aracın yayıcı icracıları eliyle bu işi yapacağı apaçık değil mi? Bu tür yollar sizin geçici kiralık konutlarınız gibidir. O günlerde, halkın direnişe, bu semboller üzerinde çağrılmasından doğal, ne olurdu ki? Zaten aksi tavır içinde olmak, akla muhal olurdu.

Sürecek

Bayram Kaya

Kurtuluşun Felsefesi 106

106] Siz insanlığın, elli bin yıldır yaptığını Atatürk'ten niçin yoksun kılmak istersinizki, anlaşılır gibi değildir. Üstelik bu evrensel ilke, bir dinin kendine mahsus durumu ve bir dinin özelliği de, değildir. Bir dinin kerameti ve bir dinin kendi bulduğu aksiyomeri de değildir. Sanki o din olmasa idi insanlar böyle aidiyet çekikleşmesi yapamayacaklarmış gibiden, yukarıdaki söylemle cahilce bir soru, ortaya konmuştur.

Hâlbuki elli bin yıldır insanlığın böyle bir yol ve uygulaması olduğu için bu söz konusu dini anlayışlar da kendisini bu zemin üzerine konumlamışlardır. Sonraki dinler, bu zeminin bulucusu da, değildirler. Aksine bu zemin (aksiyomer) olduğu içindir ki, sonraki dinler bu zemin üzerinde tutunup, bu zemin üzerinde devinip; kendilerini dönüştürebilmişlerdir. Bu iyice biline. Bu yol İslamlığın ya da Hristiyanlığın bir zorunluluğu olmayıp, elli bin yıldır insan mantığı bu şekilde yapı sallaşmıştır.

Bu şekil yapısal işlerlik kazanan insan anlaması içinde, bu çağrıyı yapma ve bu kanalla yapılan çağrıya uymanın bilinci, zorunlu olmaktadır. Bu davetçi var oluşa icabet etmeyi dinler ister. Tüm sistematik dinlerin de kendilerine has olan sistematığına değin çağrı sal metodunu kullanmaları esastır. Tüm dinlerin bu gibiden çağrılar yapabilmesi, totemik inancın kendisinden sonraki tüm dinlere aksiyomer oluşundandır.

Atatürk'ün yaptığı da budur. Yani toplumu ve halkı semboller üzerinde harekete geçirmektir. Kiminin sembolleri, din iman çağrısıdır. Kimininki vatan millettir. Kimininki toplum ve toplumun bir yurttaşı olma bilincidir. Görülüyor ki, az da olsa, her kes, seslenme zemini aynı olan bu türkü dinsel çağrıya uyamazdı. Tarihteki, büyük ahlakçı ve peygamberlerin de, yaptıkları totemci zeminin aksiyomer oluşuna dayanmaları da bundandır. Yani elli bin yıl önceden beridir, insanlığın oluşturulmuş anlama, devinme zeminine seslenmekti. Değilse Sevgili Gazi yepyeni bir insanlık devinme alanını mevcuda koymuş değillerdir.

Bu bir bilgisayara kendi işlem mantığı ile komutlar verip harekete geçirmek gibi bir şeydir. Tüm bunlara aykırı davranır olan birisi, süreç içinde, akim (verimsiz) kalmak zorundadır. Siz bir hareketi, ya mevcut semboller üzerinde yürütürsünüz, ya da, yeni semboller ortaya koyarak çevresinde süreci, geliştirirsiniz. Bu son durum, ortaya yeni geçiciler koyma durumu; o andaki acilciyeler karşısında uygulanır bir metot değildi.

Atatürk siyasi mücadelesini semboller üzerine oturtmak zorundaydı. Hiç tarih bilmeseniz de, kafadan bunu bilir olacaksınız. Bu söylem, o sembollerin doğru olduğunu, ya da yanlış olduğunu gösterir bir anlatımı içermezdir. Amacınıza yarıyorsa o yol için doğrudur. Amacınızı köreltiyorsa yine o yol sizin için yanlış ve zararlıdır. Sembolizmi, toplum ve halk ve ittifaklar ve sembolizm ve diğer yazı dizilerimin içinde açıklamaya çalıştım.

Atatürk'ün, mücadelesini; üzerine oturttuğu temel semboller neydi? 1-İslami kültürü 2-Türklük bilinci 3-Osmanlı Tarihi 4-Vatan ve bayrak sevgisi ve sembolizmi 5-Namus ve bağımsızlıklar ve sair türünden sosyal çekiciler üzerinde, çekim ve halk birliğini sağlamıştır. Bunlar yadsınabilir mi? Bunlar siz hiçbir siyasi dava yürütülüp, vatan sevdası oluşturulur mu? Ve vatan kavgası verilebilir mi? Bir sosyal mücadele, bunları zorunlu olarak ayak basacağı temeller olarak, işin başında ele alırdı. Siz bu gücü topluma kanal ize edersiniz. Sizin göreviniz de topluma kanal ize edileni, converte (dönüştürme) etmektir.

Atatürk bu bağlamda dinsel kültürün açılımlarında yararlanmıştı. Bir liderin, dini ele alışıyla, buradan sosyal çekimlikler oluşturup, halk katılımıyla toplumsal olanı

amaçlamak başka şeydir. Liderin gericilik ve yobazlığa karşı oluşu, farklı bir şeydir. Bunu ayıramayan mantık, daha olgunlaşmamış mantıktır. Analiz yeteneği gelişmemiş sığılları içerir mantık demektir. Ki zorunlu olarak da sağlıklı düşünemez.

Kişiler yukarıdaki paragraf sözde olduğu gibi abuklaşma içinde olurlar. Yine bir liderin sosyal gelişmeyi aksatan durumlara karşı olmaları; bambaşka, bir şeydir. Zaten yukarıdaki paragraf söz, her şeyi inanç mantığı temeline alan, gelişmemiş etnikçi, halkçı düşünme tarzıdır. Yine dinsel mantık bağlamı olan 'beytül mal' mantığı bile, gelişerek bugünkü mali disiplin er ilişkilenme parametrelerine oturtur iseniz bu düşünmenin ucu açık olmasındandır. Kapalı bir düşüncenin devinerek bu günkü mali disiplin anlayışına gelmesi olası mıdır? Üstelik girişeceğimiz kimi sosyal hareketlere her aşamayı caizdir diyecekten bir olum lama çıkarmadan, halk desteği çıkarmanız, büyük savaşım vermek için uğraşmaya işlerlik kazandıramazdınız da olası olamazdı.

Atatürk'ün de, İslam kültürünün zengin ve gerçekçi deneyimlerinden ve bilinç yaratan söylemlerinden, tutumlar edinmediğini söylemek, akıldan yoksun oluşturmaktır. Bu sembol üzerinde, ilk Meclisi dualarla açmıştır. Burada yanlış olan en ufak bir durum söz konusu değildir. Bunlar da Atatürk; şerri hukuku benimsiyordu, demek; Atatürk dinciydi ya da dinsizdi demek, hiç değildir.

Böyle olunca yukarıda belirtilen sözün hiçbir kıymeti har biyesi yoktur. Elbette mücadelenin zemini; İslam kültüründen hitapla, insanların desteğine gidilecekti, bundan tabii ne olur ki? Eğer Hindistan'da bir Gandhi olaydınız, mücadelenizi Hinduizm sembolü üzerine oturtmak, zorunda idiniz. Yani orada da İslamcın sandığının muktedirliğin aynısını, Hinduizm yapacaktır.

Bu onların, gerçekliğinin ya da gerçek dışılığının belirtkisi değildir. Sosyal deviniş ilkesini sağlar olan keramet, her hangi bir olan, özelleşmiş olan, kendi sosyal hayatınızın diline çevrilmiş olan bir 'evrensel ilke' olmalarındandır. Ve yine kültürümüzün benimsemediği, ama bu kültürün iç emaresi gibi benimsetilen yobazlıklar da, yine mücadelenizin önündeki engellerden en somutu olacaktı. Bundan tabii ne vardı ki? Niye gocunulup hayıflanılacaktı ki? Yol sosyal ve nesnel gerçeklikten hareketle çevrimleşiyordu.

Yine Atatürk bu bazdan, ele alındığında, konjonktürün kapitalist ve sosyalist sistemlerine ne tam cephe almıştır, ne tam da bunların yanında, destekçisi olmuştur. Güncelin şartlarında kimi dem bunlardan yana, Ya da kimi dem bunların karşısında imiş gibi çelişmeler arz eden söylemleri de olmalıydı. Yanılarak doğrulma; kişisel olanın, sosyal olanın toplumsal gerçekliğin beliriş tarzı idi.

Olmaz ise, bu zaten bizim bildiğimiz insan değil, insanüstüdür. Çünkü o günkü ilişkisel politikalarınız neyi gerektirmişse, ulusal çıkarlar gereği, o ifade edilmiştir. Tutarsızlık apayrı bir şeydir. Toplumdan yana olma yanlıktır. Atatürk'ün hangi eylemi ya da politikası, toplumdan yana değildi. O günlerin doğruları, bugünün değişen ilişkileri içinde, elbet yanlış olup; bu günümüze denk düşmeyecektir.

Sürecek

Bayram Kaya

Kurtuluşun Felsefesi 107

107] Atatürk toplumsal yolumuzu, bu çelişmelerle, güncedeki konjonktür gerçekleriyle belirlemiştir. Akli ve bilimsel gelişmeleri, olgunlaştırarak bizi tutumlaştırmaya gayret etmiştir. Her bir iki tökezlemesinden sonra; tecrübeleri, kararlı ve doğru, dimdik adımları getirmiştir. Yol düşünmeden tökezletilmeden yürünmüyordu. Bir takım kayıplar ve fedalar olmadan da, doğru olanı bulamıyordunuz. Esasen yolu şaşmadan yürümek de, olası değildir.

Zaten kalıcı olacak olan doğruların olmayışını, o da biliyordu. Tek gerçek çağdaş uygarlık düzeyi olmalı diyordu. Parametre konmuştu. Çekikleşme aidiyet alanı var edilmiş, toplumun dizaynı buna göre bir üretim ve paylaşımı, öngörüyordu. Adımları bu hedefe yönelikti. Kimi deneme yanılma yoluyla akıl koyuştu. Kimi bilinen emin ve sağlam adımlardan oluşuyordu. Tüm deha ve büyüklüğü de burada idi. Zaten akılda, akılsızlıkta böylesi bir davranışlarımızın edimsel öğrenilmesinden ötürü ortaya çıkmıyor muydu? Bu evren kendiliğinden bir akılı, henüz tanımiyordu.

Tüm mesele ve temel çelişmeler, yanılmalarıyla tecrübeler edindiği zenginleşmeyi, çevresinin bilemez anlamaz gibi oluşundaki, anlayışsızlıklardı! Gazi'nin rahatsızlığı bu gerçekliği bilemeyen çevresindeki kadroların çıkardığı engellemelerdendi. Ve bunların yanılmalarından da pay alan bu yanılıcı olumsuz tavırlarıydı. Sevgili gazi, burada, bir müteşebbis gibi toplumsal yatırımların pekiştirmelerini önemsiyor idi. Bu kadrodan kimi kişiler, devrimin gelişip, yayılıp, sükûn bulmasını gizliden gizliye pek şiddetli engelliyorlardı.

Yeryüzünde çelişkilere düşmeyen, yanılmayan bir akıl, henüz daha icat edilmiş değildi. Burada temel olan şey, genç cumhuriyetin zemini, konjonktür selin gerçekleriyle girişip güncel taban yapılmış mıydı? Böylesi pek çok tercih sel menfaatler, kişi egolarının üzerine çıkar. Kişi egosu üzerinde olan gelişmeler toplum severlikler ve vatanseverliklerdir. Böyle durumlarda kişiler kendilerini genelin çıkarlarına mustarip kılmıştırlar. Bu da kişileri mücadelelere atmak, feda etmek demektir.

Aydınlanma ile buluşturulamayan necip halkımız, alternatif tercihlerden de habersizdiler. Tek bildiği ve aşına olduğu söylem sel sözleri kimde duyarsa, hem saygısından, hem sevgilerinden, hem gönül insanı olmaları gereğinden ötürü, onlara yöneliyorlardı. Böylelikle bu necip halk; 'kendisinin kurdu' da, 'kedisini' oluyordu. Halkın kendilerine güvendikleri de, bu olanağı, kendi yararlandım düzeylerinden kullanıp, 'halk için ne iyi ise biz onu yaparız! Bu memlekete komünistlik gelecekte, onu da biz getiririz!' deme fütursuzluk ve aymazlığını yapacaktılar.

Bunlara göre; halk, siyasete katılıp da, bilgilenip de, ne olacaktı ki? Halk, dininin icabını yapsın idi! Çalışsın, vatana, millete hayırlı olsun, yeterdi! Halkın ideolojisi mi olurdu! Halk, kafayı bunlara takmamalıydı! Alabildiğine özgürlükle, istediği tarikatın, istediği dergâhın içinde, gönüllerince zikir edebilsin idiler! Bu nedenle tarikatlar bile sivil toplum örgütlerinden sayılacaktı! İşte bu tür anlama ve anlatmaların kendisi, tam bir sapla samanı karıştırır olmaktadır. Tam bir zıvanadan çıkıştı.

Oysa sivil toplum örgütleri, toplumda zorunlu ilişkilerin örgütlenmesi idi. Hâlbuki dinin, toplumsal ilişkilerde ve toplumsal üretilişte, bir karşılığı yoktu. Ki inançlar sivil bir örgütlenme olsundu. Kendisi toplumsal olmayan inançlara, burjuva demagogları olan liberallerce toplumsal talep yapılarak çıkmıştı! Halk gericiliğinin destekçileri, bir halk inanması olan inançsal cemaatlere, sivil toplum örgütü olmanın yaftasını vuracaktılar. Ki toplum içindeki halkçı tutum sal çatışmalar sayesinde, halk başını kaldıramazsındır!

1946'nın bu türden aymaz politik siyasası ve tavırları, Atatürk'ün sıkı sıkıya örttüğü köhne kapılara, medet umaraktan yönelecekti. Devrimlerden bir oyluk ödünler verecekti. Böylece, kapının bir kes ve ilk kes aralanması, karşı devrim yobazlarını harekete geçirdi. Gerici yobazlar haklıydı! Bu ödünle, daha bir cesurca hüccet içinde, harekete geçmenin açıkça olan cesaretini buldular. Atatürkçü dinamizmin ruhu solmuş, devrimlerin nefesi kesilmişti. Atatürk devrimlerini içselleştirmiş, onun uygulayıcısı ve sürdürücüsü olan erk, ne zaman tıkanmaya başladıysa, yeni yapılaşmalar ortaya koyamadı ise; o kadar gerileşmede medet umar olacaktı.

Ne kadar haklı gerekçeler söylerlerse söylesinler, kendi yetersizlikleri karşısında, 'çağdaş uygarlık düzeyi parametrem çekimliği' boylarını çok çok aşırıyordu. Devrimlerin sürdürülüşünü ve kazanımlarını, taşıyamayacaklardı. Misyonları yetersiz kalıyordu. Kolay olana, kaçacaklardı. Ve kendilerinin de içinde çıkamayacağı bir badireyi, siyasetimize armağan edecektiler. Her aczi yetin, her kötülüğün, her yetersizlik ve her başarısızlığın mutlaka kendisine uygun, makul bir mantığı ve bahanesi var olacaktı! Bu yeteneksizliğin bahanesi de: 'ne olacak ki' denişle; 'devrimlerden bir oyluk' gedik açmaktı!

Mamafih bu kolay olan yol, topluma ve halka hiç bir yarar sağlamayan, halkın kendi alanına özgü olan muameleleri, getirilip siyasetin ve toplumun odağına yamanması isteyişleriyle işe başlanmıştı. Bu ne çağdaşlıktı, ne devrimcilikti, ne akli kullanış (laiklik) ti. Oysa bu iktidarın, iktidarda olma, çıkmazı idi. Çünkü bu; hem toplumu, hem halkın yapısını bilmemekle, bu farklı yapıyı görmezden gelmekle eş anlamlıydı. Tam bir genel siyaset cahilliği idi.

Özel bilinçlerin yazıp çizmelerine, uyarmalarına 'biz iyisini biliriz' kabili sözlerle, kulak bile asmıyorlardı. Bu toplum ve halk, gibi oluşumların, ayrı ayrı alanların; yapısal çalışmalarını kavrayamaz olanların işi idi. Bu tür söylemler, iktidar partisinden birlikte, devrimleri içine sindiremeyen güçlerin, yine bu tür argümanları, halka inmek olarak göstermeleridir. Ne var ki oluşan 'açık muhalefet', bunu 'hükümetten' daha iyi söyleyecekti.

Halka inmek deyimi; toplumsal yapıya ürettirip, üretilenlerini de hakça bölüştüremeyen, ekonomiyi kayıt altına alamayan, yeni üretim sel patentler var edemeyen, bilgi toplumlarını oluşturamayan siyasetlerin; ağızına yakışandı(!) Onlar halka indikçe sizin, mezhep ve tarikatlar kültürünü bulmaktan, etnikçiliği bulmaktan ve bu sarmallar içinde kalmaktan öte, bulacağınız hiç bir şey; yoktur.

Eğer, bu yol doğruysa; halkı, halk içinde değil de, toplum içinde dini ile buluşturmak doğru ise; bu duruma, 1924 yılında karşı olan siyasi anlayıştan çok bu potansiyeli kotarabilecek olanın, daha bir aslı olan partiler dururken; konjonktürdeki iktidar gibi halka göre, taklitçi görünen suretlere halk, niçin rağbet etsindi ki?

Sürecek

Bayram Kaya

Kurtuluşun Felsefesi 108

108] Kelimenin tam anlamı ile toplum, toplum için üretti. Oysa halkın pek çok üretimi toplum için değildi. Günümüzde inançların toplum içindeki yapılaşması, bundan dört yüz sene ile sekiz bin yıl öncesinin yapısallığında olan, zorunlu koşullarındaki gibi bir, var bulunuş değildiler. Köprünün altında çok sular akmıştı. Dinler, halk alanda bulunması gereken, aksiyomer bir sosyolojik ilkenin ete kemiğe bürünmüş özel şeklidirler.

Bu nedenle inançlar süreç içinde giderek toplumsal otorite olmaktan çıkıp halkın içinde halk için oldular. Zaten inançlar sonraki gelişmiş halleriyle toplum için olamazdılar da. Bir toplumsal değişme, bir toplumsal dönüşme; bir toplumsal düzenleniş, günümüzde hemen tüm topluma (Dünya'ya) yansiyordu. Eski dönemlerde, bu düzenlenişler toplumsal yapıda yansıyan temellenir olduklarından toplumsal değişmeler inanç sembollerini üzerinde, halka ve topluma yansıtılıyordu. 8 bin yıl öncesinin inanç yapıları, daha sınıf belirginliğini işler değilken ve egemenlik de iddia eder de olmadığı için toplum üzerinde pek bir olumsuz basınçları yoktu.

Değişimin nesnel yasallığı ve bağlamalıkları, uzman kurumları dışında; halkça ve toplumun bir kesimince, hemen anlaşılabilir oluşundan ötürü, değişme ve dönüşmeler, topluma hemen mal olamıyordu. Değişimin yeni ilişkileneş ve paylaşımcı tutumu, topluma ve halka yerleşe bilmesi için inançlar üzerinden ve zaman içinde ancak, yavaş yavaş yansıtılabiliyordu.

Bu yansıtılma ittifaksak ilişkileneşlerle, inançlarla sembolize ve seremonice edilerek yapılabiliyordu. Bu tür şölen ve törenlerde edimce kavratılışlar, halka bayram şenlikleri biçiminde, formüle edilirdi. Yeni olan yapılaşmalar, kutsal üzerinden, halka mal edilen bir ritüelce inanç alanına dönüştürülüyordu.

Günümüzdeki toplumsal değişmelerin düzen ilişkileneşmesi de, hem halka, hem topluma, demokrasi kavramı altında, meşrulaştırılması ve transferci oluşturulması yapıyordu. Demokrasi inançlar gibi olmayıp hiç olmazsa karşı konulması da vardı. Oysa dinlere karşı konulamazdı! Demokrasilerin itirazcı olunuşla tartışılması vardı, demokrasilerde mücadeleler içinde olunması gibi aktüel oluşları vardı. Hâlbuki dinler içinde ne itirazınız, ne tartışmanız ne de mücadelenizle, aktüel olmanız vardı!

Zaten halk alanının kendi içinde halkçı oluşmalarının dinamikliğini taşıyor olması yanında, genel süreç içinde, halk; toplumun belirlediği bir yapı idi. Bu konuda, toplum ve halk yazı dizime bakılabilir.

1950 seçimlerin de, mevcut iktidarın, politikalar üretmemesi vardı. Toplumsal politikaların karşı argümanları da, yine bir toplumsal politikalar olması gerekirken; dini söylemlerdi! Dini söylemler iktidarın kendi politik ipini çeken, tutumu olacaktı. İktidarı bir daha, pek pek iktidar olmaması kaydı ile müzmin bir muhalefet yapacaktı.

Ava giden avlanacaktı! Genç ve dinamik cumhuriyetin gelişmeci ve hızlı adımları, bayrak yarışlı maratoncuların yetersizliği ile gittikçe sönmülenecekti. Asıl işi, üretim yaptırıp refah dağıtmak olan iktidarlar, borcu yığının kamçısı yapıp, elde olan tüm devlet olanaklarını, satışa sunup, dâhiyane bir tüketimle ve gelecek nesillerin istikballeri ipotek edilerek, refahın paylaşılması yapılacaktı! Öyle ya, çareyi onlar bulsunlar idi! Dini siyaset, nesnelce politikalar yerine, ipotekçi, yararsız politikaların içine bağdaş kurmuştu.

1945'lerin sözüm ona, 'Özgür dünyadan' yana oluş politikaları, meyvelerini vermeye başlamıştı! Bize, ikili anlaşmalarla Marshall yardımlarıyla Truman doktrinleriyle,

NATO'ca vs. girişmelerin peşi sıra, can ve mal kayıplarına mal oluşları getirmenin re alizesini önümüze koymuştu bile! Astarı yüzünden pahalıya gelmişti. Ülke yavaş ve icazetli gelişir olacaktı. Dünya bir noktaya gittiğinde ancak, biz onun çoktan bıraktığı noktada borç içinde olarak, bulunabilecektik. Din tekrardan toplumsal yapının argümanı olacaktı. Bıkılıp tükenmez, türban tartışmaları ile aysberg, yüzünü gösterecekti. Reva görülen buydu!

Nal burcusu mıhtan olanın, vurulması çekiçten ve balyozdan olurdu. Biz de, çekiş güç ve balyoz güçten ve balyoz ve çekiç hareketlerinden, geçirilecektik. Muhasır medeniyetler düzeyi, tekrardan; 1500 yıl öncesinin, kültürü ile bulunacaktı! Evrensel hukukun oluşturulmasına gayret edilen süreçlerde, iç hukukun tüketilişi ile evrensel yapılar içine müracaatlar edilecekti.

Dış hukuktan alınan kararların içe sinmez oluşun da; 'bu kararların ulemaya danışılıştı mı', alınıp alınmadığı, gibisinden dâhiyane sorgulatılma patlaması yaşanacaktı! Böyle bir soru çağdaş olan kozmik olan hiçbir yöneticinin aklının ucunda bile geçmeyecekti. Ama 'hamt olsundu ki' bizde cevher çoktu. Sağlık alanında bir uygulama, ulemaya sorulmadan gerçekleşemeyecekti, 2005'li Türkiye'de! Ve dahası; Atatürk döneminin, ne kadar totaliterce olduğu tartışılacaktı. Bu, adeta iğne ile kuyu kazan, emek ve çaba verişle güncel biriktirişler yapar olmanın yerine, kılını da kıpırdatmamanın, iktidarca sefasını sürmek olacaktı!

Vaatler, Cumhuriyetin atılımcı, genç, kazanımla dinamizmini; kolaylıkla ekarte etme yarışmalarına dönmüştü. Hem de Cumhuriyet sürecinin devamı olduğunu iddia eden partilerce böyle yapılacaktı. Bu girişmeler sonunda, tarikat ve cemaatler gibi karşı siyasetler kazandırılacaktı. İktidarlarının gücünü sağlayabilmek için de, ABD'lerinde yaşayan, misyonlularına; alayı vala ile demokrasi adına, saygı ve temennalar sunulmaya gidilecekti. Hem de, gündemde olan en sağdan partilerle, siyasetin solunda olan partilerine değin, bu temenna sunma işi, şaşamaz bir hac farızası gibi olmuştu. Bunlar da güya; toplumun, çok partili demokrasisinin, bir kazanımı idi!

Ah zavallı insanlık! Sizin aranıp durduğunuz düzey ve düzlemi biz 1500 sene önce bulmuşuz da; sizin gözünüz kördü! Göremiyordunuz! Kefere inadı efendim. Ama ters giden bir şey vardı. Biz inanmanın mutluluğunu çoktan bulmuştuk da, sefalet boynumuz da bir halka idi!

Öyle ki soğuk savaş döneminin estirdiği, 'Özgür dünya' rüzgârı estiren efsane, günümüzde Ortadoğu hâkimiyeti ile karar kılıp, bununla da yetinemez olacaktı. Bu nedenle biçimlenişimiz önce bir 'yeşil kuşak', sonrada, nur topu gibi bir 'ılımlı İslamcımız' olacaktı! Keçeci mengenesine sıkışıp, git gel yapılacaktı.

Sürecek

Bayram Kaya

Kurtuluşun Felsefesi 109

109] Elbet kusurlardan da, yarar çıkacaktı. Bu evrensel yasa idi. Bu tür bozulmalara gidişte çok sesliliğe dek kazanımlarımız da olacaktı. 1960'darbesi; çok siyasi ve maddi hatalar yapacaktı. Ne var ki ülke ufkunu da bir hayli açacaktı. İki yapılı meclis kurulacaktı. Anayasa mahkemesine ve bireysel başvuru olarak dernekler destekli iş mahkemelerine başvuru hakkı getirilecekti. Yasak yayın anlayışı ortadan kalkacaktı. Darbe sonrasında çok sesliliğe geçilir gibi olunduysa da, yerini 1980'lerin daha gerici 'bizim oğlanlardı' denişi olan, darbeye yerini bırakacaktı.

1960 darbesi yönetimin anti demokratik tutumlarını gerekçe gösterip anti demokratik oluşunu meşrulaştırırken! Anti demokratik yönetim de; 'halkın seçtiği başbakan asıldı' diye anti demokratik uygulamalar içinde oluşunu bu sözü ile meşrulaştırıyordu! Sistemin işlemediği yerde ikisi de tehlikeli bir meşrulaşma idi. Bu mantıktan; 'halkın seçtiği başbakan yargılanamaz' sözü de zımnen çıkardı. Ve insan hafızasında 'halkın seçtiği kişi masumdur' yaftasını zımnen bilinç yapardı. Bu inani 'imam masumdur' mantığıyla aynı işleştirdir.

Basınç artmış, sistem erk engeli yüzünden kendi unsurlarıyla işletilmiyordu. Sistemin basıncı artmış buna karşında sistem tıkanmıştı işleyemiyordu. Patlamaması olası mı? Tıkanmış sistemde belli bir eşik değerden sonra normal işleyiş tükenir, tıkanmış olanın basınç kuralı işlemeye başlardı. Bu kaçınılmaz bir sosyal toplumsal nesnel işleyiş yasadır. 'Durun bu yönetim halkın seçtiği yönetimidir saygılı olun gibisine bir bekleme' basıncın karşısında çok çok anlamsız kalırdı. Çünkü tıkanan her şey gibi bu da tıkanır işlemez olurdu. Yani olası olamazdı. Olup biten budur.

Basıncın olduğu yerde olay tıkanma noktasını çevreden dolaşabiliyorsa tıkalı yeri atlayarak yeni bir işlerlik kazanır. Yok, eğer olaya (işleyişe) tıkanma noktasının çevresinde baypas edilecek yerde bırakılmamışsa, (seçimler gibi) basınç tazyikin etkisi ile 'elinizden olmadan' patlar. Böylece basınçlı tıkanma, (sosyal ve toplumsal hayatta her hangi bir gücün) silip süpüren patlamasına yol açacaktı. Yani tıkanma patlamayla açılmıştı.

Patlamada, kendi yasası olan sel gibi akışın kinetik enerjisine sahiptir. Patlamanın rahatlamaya dönecek olan akışı, silip süpürme harekâtını ortaya koymuştu. Patlamanın kendisine yol açışı ve akışı doğrudu ya da yanlıştı. Bu tartışma afakidir. Ve zeveldir. İki yönün analizi ışığında ders çıkaracaksınız. Siyasi hesaplaşma kin getirir. Doğru olan sistemin işlemesiydi. Ondan sonrası lafı güzafıdır. Sistemin tüm sigortaları atmış sistem gümlenme yolu ile hem tıkaçı açmıştır, hem kendisini düzeltme yoluna gitmiştir. Olay budur.

Esasen sistemin; tüm eksikliğine rağmen, ağır aksa da, olsa; işlemesi esastır. Bu sizin keyfiliğinizin, sizin anlayışlı ya da anlayışsız oluşunuzun, toplumunuzun gücünün ve demokrasinizin, hukukunuzun da üstünde olan, birinci temel şarttır. Yani böyle bir durum, tuzun da koktuğu andır. Kokunun dayanılmaz olması kaçınılmazdır. Neyi neye göre kıyaslayacaksınız. Bir an için tek kıyas anlaması vardır tıkanmanın el koyduğu basınç yasalarının basınç indirgenene değin giderek azalan etki ile işler olmasıdır. Normal devreden çıkar, anormal olanın yasaları işler.

Esasen sizin enfeksiyon kaparak felç olmamanızdır. Eğer şöyle ya da böyle enfeksiyon başlatılmışsa nüksetmesini önlemek için anında medikal tedaviyi öngörmenizdir. Enfeksiyon sizi sardıktan sonra artık enfeksiyonun kuralları ortama egemen olur. Enfeksiyonluda hangi demokrasiyi hangi akılcılığı hangi özgürlük belirtisini beklersiniz. Sistemin ateşi yükselir abuk sabuk sayıklamalar başlar ya tümünden sigorta gümler

(hasta ölür) ki toplumsal sistemde sigortanın gümlenmesi sistem işleyişinin anormal yollardan sağlayışlarla tekrardan yeni baştan akışı başlatan reset atma işidir.

Her reset de, hard diskinizi çizer. Enfeksiyonla canınızdan can, malınızdan mal gitmesine; doğru ya da eğri teşhisle, ameliyat olunup, organ alınmasına siz istediğiniz kadar; 'bu günahdır, Allah'ın verdiği güzelliği kusur bulup aldırtdır deyin. Yani 'halkın seçtikleri asılmamalı' deyin. Gayri lafın bini bir paradır. Sistem her bu noktaya gelişt; bu çevrimini yapar. Buna ne demokrasinizin ne hukukunuzun gücü yeter.

Demokrasi ve hukukun gücü işleyen sistemle vardır. Siz istediğiniz kadar demokratik tedbir ve kararları alın, sitem patlayarak işler. Tıkanmış sistem kontrolsüz (demokratik olmayan) gücünü ortaya salar. Unutmayın ki demokrasi ve hukuk işlemeyen sistemlerin bir kuralı değildir. Bu yüzden işlemeyen sisteme değin demokrasi hukuk tartışılmaz. İşlemeyen sistemlerin kuralı kaostur. Boşuna gevezelik edilip dil dökülür. Ancak kaos sonrası bir düzen tutulur. Kaos da sistemin normalleşmesi için gereklidir.

Çağdaşlaş kültürle yani çağdaşlaşacak olanla ülkenin arasına giren, imam hatip liselerinin temel atımlarının şaha kalktığı, kuran kurslarının artırılıp, meydanlarda ayetler, hadisler okunup, Atatürk'ü dilinde düşürmeyen bir yoz politikalar silsilesi gündem de, arzı endam ettirildi 1980 anomalisi ile. Burada sistem tek taraflı işliyor bir tarafta haniden tümünden tıkalıydı.

Bu darbe de, (bence bahane bir anomali, bilinçli olaraktan yaratılmıştı) sistem tıkanıklığını açmanın yanı sıra, ülke sistemi içine, gerici ve emperyalist dizaynların da yerleştirilmişti. Sistem normalleri arasına konan, gericilikler (demokrasi) ve emperyalist direktifler sistem işleyişi kılındı. Kararlar başka merkezlerden alınıyordu. Dışarıdan alınan kararların, kavga ve kör dövüşleri yüzünden hala da çağdaşlaşmayla buluşturulamayan İslamcın tüm yüce halklarını gönendirme ve güzel ülkelerin çıkarlarını sağlayışlar, artık; ülkelerinden yönetilemeyen bir sürece kaymıştı.

Orhan Veli Kanık bunu 15 Mayıs 1950 tarihli 'Yaprak' dergisinin 26. Sayısında 1950 güncelini çok isabetle, belge niteliğinde şöyle değerlendiriyordu.

'Seçimler bitti. Demokratik Parti, Halk Partisini büyük bir bozguna uğrattı. Oysaki Halk Partisi halkı kazanacağını umarak, fikirleri ve prensiplerinden son zamana kadar ne kadarda feragat etmişti. Bütün yayınlarına göz yumulan din dergileri, okullara konan din dersleri, yeniden açılan ilahiyat fakülteleri, imam hatip kursları, türbeler, şahsi sermayeye sağlanan imtiyazlar (ayrıcılık ve kolaylık kollamaları) , her tür irtica ya tanınan haklar... Hiç biri kar etmedi! Zavallı Halk Partisi! ' Ne kadar acı değil mi? Şimdilerde Cumhuriyeti kurduğunu söyleyen ve onu savunduğu iddia olunan siyasetin açmazı bu.(Kanla Abdest Alanlar sayfa 17, 18 Ergün Poyraz)

Bayram Kaya

Kurtuluşun Felsefesi 110

110] Kendini çağdaşlaştıramayıp, kendisini ürettiremeyip de teknolojiyi kullanamayan sistem ve politikalar, ne işe yarardı? Dinin farklı farklı, versiyonlarının nizala şan kullanımını istismara yararları. İstismarlar içindeki halk daha neyin ne olduğunu anlayamadan, bu siyasetler; bu kulvarlar içinde bulunan halkın bir takım ezberlere götürülmesine yarardı!

Bu ezberlere götürülüşün siyasi hasadı yapılamaz mıydı? Elbette yapılırdı. Hem de, vızır vızır yapardı! Tabii ki böyle güdük ve kısır politikaların varıp varacağı yer, olup olacağı durum orası olacaktı. Hem de özgürce! Hem de bir hak olarak! Hem de fikir özgürlüğü olarak! Hem de sefiğe sine, rezilliğin rüsvasını yüzlerine astar etmişçesine, 'Halk istiyor' diye, lanse edilip, endam edilircesine olacak idi.

Artık ülke çağın demode olmuş düzenlemeleriyle, demode yatırım teknoloji ve bilgileri ile bir yandan güya mamur yapılırken, parça gereksinimlerinden ötürü dışa teknoloji bağımlılıkları yaratılacaktı. Bir yandan da, hep sil baştan olacaktı. Einstein düşünlÜ dünya ekolünün karşısına Said'i Nursi çıkarılacaktı. Ülke tamamen satışlarla dış tesirlere açık bir kullanım alanı olacaktı. Korkacak ne vardı, ışık okulları dört bir yandan, teşebbüssü hayırsever katılımların legaliz eliği ile boy verecekti.

1940'ların, 1950'lerin 'özgür Dünya'sı, öyle bir özgür olacaktı ki, ülkenin zenginlikleri ve kazanımı, serbest pazar ve özelleştirme adı altında, hile düzeni ile makyajlı görüntü ile tercih et beni arzusu ile kaynaklar dışa açılım adı altında satılacaktı. İflası alenen olan bir ülkenin, son dakikalarının uzatılan kozlarını oynayışları, idi bu. Öyle ki 'babalar gibi satarım' fütursuzluğu ile göğüs yumruklayarak söylenilecek, bu aymazlık.. sürdürülecekti. Halk da, babaların evlatları gibi bu sözleri alkışlayacaktı! Ülke 40 yıldır kan gölü olacaktı!

Ülkenin son 28 yıllık siyaseti din bezirgânlığı ve din ile aldatma üzerine kurulacaktı. Ben daha iyisini yaparım, namus borcumuz, yuvarlamasına varan demeler yerlerde sürünecekti. Adeta, kendi doğal mecrası ile gelişen bir atılımla, ülke baş başa bırakılmış gibiydi. Gerektiği gibi üretemeyen, ürettiğini refah olarktan, halka ve topluma yayamayacaktı.

Paylaşılan pastayı büyütemeyen siyaset, bunlardan doğan rahatsızlık feryat aşmaları aksettikçe, dine ve dinsel değerlere sarılıp, bunlarla halkı oyalar olacaktı. 'Ne yapalım halk böyle istiyor, biz halkın hizmetçisiyiz' zırhına bürünecektiler! Bunları halk, evet halk seçmişti. Ama seçilenlerin unuttuğu bir şey vardı, seçilmeleri halk ve toplumun paylaşımcı yönetimi içindeydiler. Sırf halk için değildiler. Nasıl sırf koyunun yararı için koyunu gütmüyordunuz, toplumu da, sırf toplumun yararından çok halkın yararı için oluşturmalydınız!

Bazı aydınlar, mal sal ve parasal ve makamsal payelerle, aydınca üretip, üretimlerini halkla kolayca ve her gün pratik şekilde, düşüncelerini paylaşır biçimde buluşturulacaktılar! De enformellerle ve yanlış bilgilerle, senaryolarla, vatandaş iyice serseme dönecek ki, düşünmeye vakit bulamayıp, bezginlik gösterecekler ve acele istikrar ve siyasi tercihlerde bulunsunlar idi!

İnsanların kaderini ellerinde tutan efendiler, genlerle oynayıp, haniden beri, yeni yaratışları her an becerirken, biz kaynak satarak kalkınacaktık! Biz dinin siyasi neşvü nemasını keşfetmenin rehavet ve huzuru içinde, modern dünyada yerimizi alabiliyorduk! Bilim, teknoloji hak getire. Yine sıkışılmıştı, bütün işlerin sözüm ona ulemadan sorulur olması, avaz yapıyordu! Hep son umutlar yeşertilip, son dakika

uzatmaları bitirmeye çalışılıyordu. Ülke kaynak satışı ile iyice bir çıkmazdaydı. Kalkınmanın yeni çareleri (hinlikleri) akıl diye ortaya konuyordu. 2-B tanımılaması yapılacaktı.

Orman alanları bu 2B tanımına uygun şekle getirilecekti. Böylece orman vasfını yitiren alanlar meşrulukla 2 B yasasına uygun özellikler kazandırılacaktı. Hazinesinin sit alanları ve son kamu mevcutları da böylece ali cengiz oyunları ile ranta dönüştürülüyordu. Hile desise kotaran bir düzenlemeler silsilesi sersemletmesi ile baş başa idik. Bir türlü kendimize gelemeyecektik. Bu belki de en zor durum ve karanlığının kendi ışığı ile yeni bir öz halk hareketi ile buluşması olacaktır, kim bilir? En karanlığın bir sabahı vardı.

İşte Kurtuluş Savaşı sonrasında, konjonktürünü iyi yakalayıp, iyi okuyup bunları bilimsel yöntemlerle, toplumla, dönüşüp dönüştüremeyen, siyaset ve kirli politikalar, ülkeyi bu hale getirmişti. Politikasızlık projersizlik, parti başkanlığı sultası vasıflıları kişilikleri eleye eleye, vasıfsızları seçip seçip siyaset arenasına sürmüştüler. Bunlar kendi ikballerini, kendi göbek bağında aramanın ilişkilerini, ortaya koymuştu.

Halk dalkavukluğuna soyunulmuştu. Arada bir güzel hizmetler, adeta bozuk bir saatin günde iki kez doğru zamanı göstermesi gibi hamlelerdir. Yani kusurlardan çıkan güzelliklerdir.

Nasıl cumhuriyetin kuruluş öncesi, sırası, sonrasında öz hareket oluşmuştu. Nasıl özgürlük ruhuyla kurucu irade oluşmuştu. Ve bu yararcı oluşmalardan güzellikçe yapılaşmalardan, bazı çokça kusurlarda çıkmıştı. Ama hataların güzele, toplumsal olurluya dönüşmesinde bilinçli eylemselle, eşyanın tabiatının gidiş seyri idi. Doğallıktı bu...

Şu da unutulmamasın ki bizim Kurtuluş Savaşı kelimenin tam anlamıyla bir kurtuluş savaşıdır. Cumhuriyetin başlangıcında, tabandan hareketle bir demokrasi mücadelesi yoktur. Yurdun düşmandan kurtarılması ve akabinde de önce saltanattan ve sonra da, hilafetten kurtulmanın mücadelesi vardı. Hilafet ve saltanattan kurtulma ve cumhuriyetin ilanı ve devrimlerle de zorunlu olurla demokratik eşmeye doğru bir adım atılmıştı. Adım sancılarını hızla başlamıştı!

Hilafetten ve saltanattan kurtulmanın yerine konulacak olan demokrasi ise, daha çok yolun yürünmesi ile ve kadro otoriteden gelen; günün ilişki biçimini taşıyacak denli gelişmelerdi. Zaten demokratikleşme sağlayışlarını gerçekleyecek olan bir üretim, tüketimse paylaşım ve yaşantılım ilişkileri, o zaman için yok denir denli kıt kanaatti. Sevgili Gazi'den sonra da demokrasi hareketi adeta beceriksiz siyasalarla icazetli gelen bir lütuflu durumdu!

Değilse Türk demokrasi hareketi, hiçbir zaman, bir halk hareketi asla olmamıştır.

Bugün bile halkın öyle mürekep yalamış cinsten bir demokrasi talebi hiç yoktur. Demokratik olmayan cemaat yapıları içinde allak bullak olmakla genel çoğunluk mutluluğu yakalamış gibi görünmektedir!

Bunun içindir ki taban hareketlerinden kaynaklı demokratik tutumla öyle ahım şahımda Türk demokrasi hareketinin olmayışı ile (demokrasi yoktu diyecek oluşla) Cumhuriyetin başlangıç koşullarını vurmaya çalışmak, tam bir abesle iştigaldir. Ne var ki, bu günkü ağır aksak olan demokratik koşullarımız da, o zamanki ve zorunlu atılan adımların mutlu bir neticesidir. Bunlar, sevgili Gazi'ye bir vefa borcumuzdur.

Sevgili Gazi, gelişimin seyri akışında; insan uygarlığının bir kilometre taşı oluşla, kendi dinamikleri içi değerinde kalışla, teokrasiye, saltanata; padişaha, krala yol vermişti. Şimdi pek çok soytarıları ortada geziniyordu...

10.08.2008

Bayram Kaya

Kurtuluşun Felsefesi 18 a

Bu bölüm 300 Word sayfalık "Kurtuluşun felsefesi" yazım içeriğinde olukta yayınlanmayan kısımlardandır.

Ömrü, Yıldırım orduları komutanlığında, Derne de, Tobruk ta, Cihan savaşın da, Çanakkale'de, Kurtuluş savaşı içinde de Anafartalar'da geçmiş biri, şahin olacak yerde şaşılacak şekilde; "Yurtta barış Dünyada barış" diyerek barış güvercini oluyordu.

Yurtta barış ve Dünyada barış denilen ortamın rehaveti içinde karanlık tezgâhlarda yetişmiş birileri de; "benim dinimle, benim kinimle tanışın ve "benim dinimle, benim kinim içinde yarışın" diyordular. Ol nedenle derin ve değerli bir yalnızlık içindeydiler!

İlk çekirdek kadro: Kurtuluş Savaşı öncesini, Kurtuluş Savaşı esnasını ve Kurtuluş Savaşı sonrasında; oluşacak olmanın tüm zamanlarını ve genel zamanlarını oluşmanın kadrosu değildi. Sadece yurdun düşmandan kurtarılması gerektiğine inanmış, dava adamlarından oluşan süreç kadroydu.

Bu kadro da, Kurtuluş Savaşı sonrasında ufku yoktu. Bu ufku beklemekte abes olabilirdi. Yurdu kurtarıp "yurdu padişah efendilerine teslim etmek" dışında amaçları olmamakla bu adımları Kurtuluş savaşı bağlamında son ve nihai bir adım oluşla kurtuluş sonrasında ikinci ve hitamı bir adımı olacaktı.

Hiç biri de bu muzafferlikleri nedenle saray yapıp, içine girmeyi düşünmeyen, bunun telaffuzunu dahi etmeyen dürüst, samimi yetenektiler.

Oysa Sevgili Atatürk'ümüz de hitam bulacak olan bu ikinci adımı, atma niyeti; hiç yoktu. Bambaşka genellik arz eden eylemlerin tezahürleri Gazi'nin düşüncesi içinde kıvılcımlaşışları adeta firari oluşla fikri bazda belirip kayboluyordu. İşte ikinci, üçüncü beşinci kadrolar bu önsel firari belirimlerini veren alanlarda oluşacak kadrolardan; olmak zorundaydılar.

İlk kadro içinde; kurtuluş savaşı sonrasında gelişecek sürece dek ufuk, bu kadro zihninde zaman içinde oluşacaksa da; bu hiçbir zaman sürekliliği olan bir tavırla süreci kavramaları olmayacaktı.

Bunlar daha ilk batında süreci hiç anlamamış olacaktı. Ki; yeni süreçle ulus devlet, üreten ilişkiler üzerine inşa olup, aitlik tanımlaması bu ilişkiler üzerine kuruluyordu.

Oysa bu kadrodan yetenekler, bindiği dalı keserek adeta cumhuriyete nispet yapar gibi dini aitleşme üzerinde kumar oynuyorlardı. Ulus devletlerin ve demokrasinin vaz geçilmez unsurlarından olan partileri, teokrasinin vaz geçilmez unsurundan olan dini anlama üzerindeki ihyası için uğraşıyorlardı!

Sevgili Atatürk'ün genel baktığı, geneli kavrayıp; geneli inşa ettiği felsefesine kadrolar hep özel bakıp, özel olanı inşa ediyorlardı. Hâlbuki kurulacak Türkiye ve yeni Türkiye değer yargıları saltanattan büyüktü. Bu nedenle önder olacak insan, önünün tıkanmasından değil daha işin başında günceli tarihsel diyalektiğin yolunu tutuşundan belli oluyordu. Mustafa Kemal'in önü açılmış mıydı?

Kadro; duruma hep din, iman, hilafet, saltanatın bekası, ecdat mirası vs. gibi özel bağıntı olan yerden bakıyordu. Ve işin tuhafı bu özel durumu genel durum; ya da manzarayı umumiye gibi yansıtanın yanılgısında boğuluyorlardı.

Kurtuluş savaşının kadrosunda olan kahramanlar; vefa borçlusu olduğumuz kabiliyetler; genel halin sıralı parçalı süreçlere dönüşeceğini kavrayamıyorlardı. Genel durum bu parçalı haliyle özel durum ve yeteneklerin üzerinde akacaktı. Özel durum ve bağıntıları, sürecin kendi kısmının inşacıydı. Ve bu alanlar, genel durum stresini üzerlerinde akıtmak için kâfi derecedeki yeterlilikler.

Günümüz aydın zırvasından birisi de bu özel bağıntılı durumların önünün tıkanıdığı konusudur. Yani genel içinde bir özel durum olan o özel durumun, genel durum yapılmadığının zıvalığıdır. Bu tarih ve diyalektik bilmezliktir ya da tarih ve diyalektiği bilmezden gelmişliktir. Aynı mandacılar gibi durumu tersten okumaktır.

Bu özel durum, inşacılarının önünün tıkanma nedenlerinde birisi; bunların kendi alanı dışında yetersizlikler olmalarından ötürüdür. Eğer siz matematik biliyor ve kimya bilmiyorsanız; sizin matematik biliyor olma yeteneğiniz kendilikten bir kimya bilmezlik, atom mühendisi olmazlık oluşla zaten önünüzü tıkayacaktır.

Özel olup ta genel gibi davranamazsınız. Denizde damla olup ta (özel bağıntılı durum olup ta) , deniz gibi transatlantik yüzdüremezsiniz. Kadrodan olacak olan özel durum temsilcisi yeteneklerden hemen hemen tümü işgale karşı. Ve kadrodan olan kimileri de savaş sonrasının yeni olan gelişmelerine karşı oluşuyla savaşçı ruh olan bu özel durumlarını, yeni durumların karşısına engel olarak çıkarmalarıydı.

Ve kadrodan olan kimi kişiler, kendi özel durum başarılarını; ancak genel durumla sağlanmanın başarısını hak etmişler türünden görüntü ve muzafferiyeti oluşla, kendilerini her halle sunmalarıydı.

Ulus devlet, emek yoğun aitik üzerinde toplumsal kimlik tanımlaması oluşturma gayretiyle laiklik ihsasını ortaya korken kadrodan olanlar hala eskiyi ve eski kimliklime eksenini ihya edici dini istismar ve dini aitik üzerinde partileşmelerini ihsas ediyorlardı. Daha teokratik yapıdan kurtulamamışlardı.

Özel alan başarılarıyla çok büyük yetenek olan bu kişiler; olup biten süreci ve konjonktürü hiç kavramamışlardı. Ardılları da aynı konumla aynı dini tandanslı, insanı insana ve insanı toplumuna yabancılaştıran süreci; insan hakkı, demokrasi adı altında ihya ediyorlardı.

Oysa Sevgili Gazi'nin genelce hareketi, devir alınan Osmanlı yapısında günceli insanı, günceli insana yabancılaştıran ne varsa; bunları toplumun dışındaki sosyal alanın içine göndermişti.

Bu dini aitleştirme ve yabancılaştırma üreten ilişkilere, üreten ilişkiler üzerindeki sürecin süreç sel işlerliğine bilim ve teknolojiyle değil de; takdir, fitrat, hamdolsun türü jargonlarla bakıp süreci, işin içinde çıkılmaz bir kör döğüşüne döndürüyordu. Oysa bir düğme bismillah deme ile yapılmıyordu ve o düğme bismillah ile çalışmıyordu. Maden ocağı da fitratla göçmüyordu.

İşte bilime, bilgiye, emeğe, akıl erdirmeye, sorumlu olmaya ve sorumlu kılınmaya yabancılaştırma buralarda başlıyordu. Kadrodan olup ta önü tıkanan şeyler bu türden şeylerdiler. Günümüzde bunları demokrasi tramvayına bindiriyoruz. Ve demokrasi insan hakları adına bol bol kullanıyoruz. Ne diyeyim hayırlı olsun!

Oysa dinler üreten ilişkilerin inşacı ideolojisi, değildirler. Dinler ön ittifakları köleci

sisteme geçirmeyi meşrulaştırmanın geçiş dönemi öznel mana ilişkileriydiler.

Tarihsel bilinçten ve tarihsel back grounddan yoksun geniş kesimlerde bunları alkışlıyordu. Böylece geniş kesimler; kendinden ve bu kesimlerin varlığından, bilincinden bağımsız oluşla var bulunan genel durumu; sanki genel durum kendileriymiş gibi davranıyorlardı.

Örneğin Kurtuluş savaşının nüveleri oluşurken acilen verilecek olan bir kurtulma savaşı nedenle daha çok savunma ve müdafaa amaçlı iyi kadroların bu felsefe içine absorbe edilmesi önemliydi. Bu bağlam içinde ve bu acilci aşamanın süreçlediği bu kadronun içinde; milli eğitimi, bilimi, teknolojiyi, ekonomiyi vs. temsil eder olan özel yetenekli kişilerin var bulunması yoktu.

Yani nüveyi oluşan genel durum içinde ve komuta kademesi dışında, özel bağıntılı durumlar oluşuyla davranan ve duruma; özel bakan söz gelimi eğitimci kabiliyetler de yoktu. Savaşçı, mücadeleci orduya kadro olmakta finansçı vs. unsurlar ağırlıkla, öndeydiler. Devrim gerektiren kadrolarda farklı olacaktı.

Ki bu kurtuluş savaşını vermenin acili yeti aşamasında bunlara gerek te yoktu. Kurtuluş savaşından sonrada, milli eğitim, ekonomi, bilim ve teknoloji; tarım ve sanayi gibi unsurlar öne çıktı. Bunlar acili yet kazandı. Muzaffer ordu geri planda oluşla devrimci inşacılığın ilk gündem maddesi değildi. Kadro muzafferleri acili yet kazanan yeni durumlara karşı, aynı muzafferiyet edasıyla her durumda müdahil oldular.

Durumu genel salınımı içinde göremeyen kimi askeri kökenli yurdu kurtaran muzaffer yetenekler; bu muzafferlik kesbiyetiyle durumları aksatır oldular. Bu yeni alanlarda söz sahibi ve eylem sahibi olmakta haliyle bunlara ihtiyaç yoktu.

Nasıl yurdu kurtarıcı çekirdek kadro içinde bir öğretmen belirleyici söz ve eylem sahibi olamamışsa ve bu eğitimcilerin önünün tıkanması oluşla görülmemişse; eğitimdeki başarısıyla da eğitimciler; elbette asker disipline hiza vermeyeceklerdi. Bunu da, kendi önlerinin tıkanması oluşuyla görmeyeceklerdi. Ulusçuluk, kurumların hukuki bağıntılı oluşla bağımsızlıklarının inşasıydı.

Kadrodan olan kimileri kurtuluş sonrasında bir arıza oluşlarıyla yurdun kurtarılması içindeki kendi paylarının haklı kıvancını, genel durumun söz ve davranışı, yaptılar. Tatlı yalpalamaları nedenle milli eğitimci, tarımcı, sanayici vs. türünden eda ile davranmalarından ötürü tıkaçlandılar. Yani, tarımcı, ekonomist vs. olmamalarından ötürü, önleri kesiliyordu. Değilse ikinci, birinci adam ya da önder olacaklarından Atatürk bunları kıskanıp ta önleri tıkanmış değildi.

Kısaca savaş sonrası olan şimdi milli eğitim, tarım, sanayi, bilim ve teknoloji alanında devrimlerin zamanıydı. Kadrodakilerin kendileri bu yetenekte olmamaları nedenle zaten önleri kendilikten tıkanı. Bunu anlamak için illa kafaya saksı mı düşmeli? Kaldı ki bu muhteremlerin bu alanlarda devrim ve başarı gibi pek bir dertleri de yoktu. Dedik ya duruma hep özel açıdan bakan (yurdu işgalden kurtarıp, yurdu saltanatı şahaneye yeniden teslim etmeyi düşünen) değerli şahsiyetlerdi.

Bu tavırları yeni alanda yetenek olacıklara duyulan ihtiyaçları ve gayretleri de engeller durum oldular. Başlangıçta sürecin akışına ivme olanlar; şimdiki eğitim, ekonomi gibi parçalı alanlarda akış yapacak durumların da kendi üzerlerinde tıkacı olup, akış yapması gereken süreçlere, engel ve arıza olmuşlardı

Üstelik nasıl kurtuluş savaşı arifesindeki oluşan savaşçı kadro nüvesi içinde eğitimci, ekonomist, bilim teknik uzmanı kişiler yoksa ve çekirdek içinde olmayanlar bizim önümüz tıkanıp dememişlerse; kadro şimdiki süreçte de bayrağı bunlara teslim etmesi gerektiğini anlayamadı. Bu diyalektik karşısında lider olmamızın önü tıkanıp vs. demeleri hem boşunaydı, hem berhavaydı.

Günceli yobaz aydınlar olan karanlıkçılar da; ikinci cumhuriyetçiler de bunlara ve Atatürk'ün inşasına evet ama bugünkü şartlarda artık bunlar yeterli değil; bunun üzerine günceli inşalar gerekli demek yerine; Atatürk düşmanlığını bu bilmezi aldatan put noktalarında, cumhuriyet öncesine götürmenin alkışçı lığı yapmaktayken, cumhuriyetle olan kazanımları karşıt devrimci güçlere virite ettirmektedirler.

Kurtuluş savaşından çok sonraki 25 yıl sonrasının durumu içinde geçmişini deruni kavrayan; Atatürk'le ters düşüp önü tıkanan yeteneklerden biri bu durumu şu gerçekçi ifadelerle anlatacaktı. "Biz olmasak ta Atatürk bunları yapardı. Ama Atatürk olmasaydı biz bunları yapamazdık" deyişi durumun "genel" bağlamda kavranmasını hayli zaman sonra idrak etmiş olmaktadır.

Bırakın diyalektik bilmeyi; bu sözden yapılacak çıkarsamayla dahi, aşağıda bir kaç belirtileceklerden; önü tıkananların özel başarısının hiç bir işe yaramayacaklarını kestirmek olasıdır.

Sevgili Atatürk, genelin; özel durumlar üzerinde akışıyla inşa edileceğini biliyordu. Bu nedenle kadrodaki özel durum inşacılarını bu alanda özel durumları inşa ettirilişle, bu alanda paye ve rütbelendiriliş yetkilendirmeleriyle, genel durumu oluşturuyordu.

Kurtuluşun felsefesinin; güncel konjonktürel durumu da içeren ve ancak genel durum içinde kavranabilen konu durumları da özenle takip ediş ve ettirilişleri de vardı.

Özel durumun inşacı erbapları sözgelimi; saltanatçı lığı genel durum yapma gafleti ile davranmakla asla genel kabiliyetli önder, lider özellikli değillerdi. Özel kabiliyetli yetenek olmakla beraber; alanları dışında konjonktürel (güncel) bile değillerdi.

Bu nedenle "Atatürk şunun önünü kapadı, bunun önünü kesti, çünkü lider olmalarını istemiyordu" demek kadar halt emek olamaz. Atatürk'ün onun önünü kesmesine, bunun önünü kapamasına dahil olduğunu görmesem; bilmesem bile; anlarım ve yapmış olması da diyalektik gereği doğrudur da. Ama bunu onların lider olacaklarını sezmesinden ötürü yaptığını söylemek, kocaman bir yalancı aptallıktır.

Bir kere liderlik sizin onun önünü açıp açmamanızla ve sizin isteyip istememenizle ilgili tam bir yeterlilikle oluşacak gerekli bir neden değildirler. Ve şartlar oluşmadıkça ortamda varsa bile lider renk veremez. Ve bilinemezler de. Şartlar doğduğunda da kolay kolay engellenemezler. Engellenirse yaktığı meşale devir alınır. Şimdi sizler lider kadrosunda olmakla sadece o kadroyu (alan devinmesini) işgal edişle, kadroyu işgal etmiş olursunuz. Vahdettin gibi.

Herkesin manda talep ettiği ve mevcut sürece daha özel baktığı yerde sadece mandaya karşı oluşun genelliği bile, Atatürk'ü; o şartların kendi seçme ayıklaması yaptırmasıyla; Atatürk bu özel durumların üzerine yükselten bir genelleştirilme, olacaktır.

Başka bir deyişle Atatürk hilafeti ve saltanatı korusaydı, kendisine saray yapıp içine

çekilseydi; eğitim, sanayi, ekonomi ve tarıma değin devrimleri yapmasaydı; Atatürk'ün bu tutumu eskinin himayesi olurdu. Bu himaye Atatürk'ün genelliğini (kadrodan olmayıp önder olmasını) güme götürürdü.

Duruma Atatürk nefreti ya da Atatürk sevgisi gibi daha özel durumda bakmamak gerekir. Duruma Atatürk nefreti üzerinde özel bakıp; bu özel durumu genelleştirmek isteyişle; "Atatürk'ü meclisin önünde ayaklarından asacağım" diyen Çapanoğlu'nun önu açılsaydı ve Atatürk'ü kinci nefreti söylemindeki menfur emeli dahilinde assaydı; Çapanoğlu önder mi olacaktı? Yurt mu kurtarılacaktı?

Ya da kimi kadrodan olacak kişilerin (Çerkez Ethem, Enver Paşa'nın) önu kapandıysa; bu kapanmada onların genel anlamda Lider olamamasının genel sistemi kavrayamamalarının size bir desteği olmakla; sürecin bunları elimine etmesindeki kolaylıklarıdır da. Söz gelimi padişaha bağlılığını irat eden düşüncenin, genel olmayacak olan "başarısı"; olduğu yerdeki tam bir başarısızlığı olacaktır.

Yani Sevgili Mustafa Kemal'in Çapanoğlu tıynetti hareketle ekarte edilmesindeki olası özel BAŞARISI, sevinç naraları ve zafërini kutlayan top atışlarının alkışlarıyla; "genel bağlamıyla" tam bir hüsrân ve başarısızlık olmaya mahkûm olacaktır.

Bunu size; tarihin dili, tarihin diyalektiği, tarihin bilinci ve var oluşun kaide kural olan eytişim selliği söylemektedir. Bilim ve bilimsel felsefe söylemektedir. Bilim ve bilimsel felsefe size isim vermez. Bilimsel felsefenin günceli olan yol ve yöntemini tutanların başarısı da kaçınılmazdır. Emperyalizme karşı olan Gazi, bu adımıyla ÖNDER olmuştu. Emperyalizmle kol kola olması onu küçültürdü.

Değilse tarihi diyalektiğin kapadığı yolları; demokrasi, insan hakkı, kimliğim, din kardeşlerim; büyük adam olmak, dünya lideri olmak gibi ifadelerle, emperyalizme referansla açıp; ülkeye Ortadoğu cehennemini ithal etmenin; bırakın siyasetçi olma, yönetici, aydın olma türü sıfatlarını; bu tutumları tarihin a, b, c'sini okuyan insan bile olamamaktır.

"Emevi camisinde cuma namaz kılacağım" diyen abukluklaralar; sizin kendinize ait meşruyetlikle söylediğiniz sözdür. Karşı tarafın da "Ayasofya camiinde bu pazar, pazar ayını yapacağım" deme abuklaşması da; kendisine ait bir meşruyetlikle size karşılık etmenin sözlerine dönüşü verir. Sen demokrasi götüreceğim derken; birisi de; "senin de sınırını koruyorum" diye semalarınızda cirit atar.

Bayram Kaya

Kurtuluşun Felsefesi Açkı 1

Anadolu'nun işgali ve işgalle başlayan tasalluttu mezalimler padişah yanlısı olan kimi insanlarımızda da nefreti oluşuyordu. Bu nedenle bu nefreti ve özgürlükçü duyguların ruh hareketiyle Anadolu'nun şurasında burasında bir karar merkezi olmayan geçici ve sürekli çoban ateşleri parlayıp sönüyordu.

Bu çoban ateşlerinden birisi; neyi, nasıl ve ne şekilde yapacağı inanması içinde olmanın en kararlı; emin yol adımlarını atmakla diğer çoban ateşlerinin arasında sıyrılıp çıkmaya başladı. Bu çıkış Samsun'da Güneş'in doğmasındaki ısı ve aydınlık huzurlu güvenin çekeyini oluştu.

Bu çekey oluş hareketin bilinci ve beyni olma umudunu çoban ateşlerine vermekle; çoban ateşleri bu kez yeniden ve daha bir kararlı tutuştular. Bu hareket neyi, nasıl ve niçin yapacağını hem halka şikâyet ediyordu. Hem de yapılacaklarla manevi kuvvetlenme işi halka anlatıyordu.

Böylece kongre denen toplantılarla bir çeşit parlamenter hareketin kıvılcımlarını başlatmıştı. Denk geliş bu ya! Bu nüve hareketi (çekirdek hareketi) ilerdeki merkezi parlamenter sistemin mini bir deney sondajı olmakla özne emisyonlu olacak hareketin halka gösterilmesiydi.

Fransız Devrimi ve Rus Devriminden sonra dünyayı etkileyen üçüncü devrimdir Kurtuluşun Felsefesi. Kurtuluşun felsefesi kendi hedeflemesi olmamakla birlikte Dünya'nın üçüncü büyük devrim hareketidir.

Eş deyişle Osmanlı'nın kapitülasyonlar gibi nedenle, olmayan ekonomik bağımsızlıkları yüzünden; belki de yapmak isteyip te bir türlü yapamadığı devrimlerdi.

Bu devrimler sosyal yaşayışlarla; yönetsel oluşuyla; siyasetiyle; düzenli bir maliyesiyle, düzenli ve modern olacak askeri, güvenlik kuvvetiyle; sağlık politikalarıyla; tevhide ve modern eğitim sistemiyle; teknik teknolojiler alanlı kapsamları ile birlikte ekonomik endüstriyel atılımlı devrimlerdir de.

Kapitülasyoncu emperyalist batılı devlerce kuşatılmışlık, Osmanlı'yı kendi içinden vuruyordu. Prens Sabahaddin gibi âdemi merkezîyetçiler bu kuşatılmışlığın etkili yetkili aydın unsurlarıydı.

Âdemi merkezîyetçilik demek merkezi hükümetin gücünü veya yükünü hafifletmek amacıyla (!) merkezi gücün bir kısmını yerel oluşumlara bırakılmasıydı. Bu türden görüşü olan düşünür aydın etkileyiciler yerel parlamentolardan yanaydı!

Haklı, doğru gibi olan bu düşünceler; dün de, bugün de, emperyalizmin Truva atı oluşuyla kullandığı güzel soslu olmakla; ulusları içten bölmekle; oltaya getirici olta yemleridir. Sizin merkezi gücünüzün kuvvetliliği, zayıflığı emperyalistlerin umurunda bile değildiler.

Siz öz yönetimleri; yanlış ve ajitasyon deyimle, yerel parlamentonuzu kalbi ihlasla oluştururken; her bir yerel parlamentolar; her biri bir emperyalist devletlerin siyasi ekonomik etki nüfuz alanına da dönüşeceklerdir. Tüm mesele budur. Kalenin kilit noktalarının içten fethidir bu.

Üstelik te bir devletin yönetim tarzı içinde öz yönetimi doğuran şartlar, devletsiz hareket edemeyen olmakla birlikte devlet yönetimi içinde değil devletin kendi dışında

oluşla genel yararlı devletin işleyiş tarzıydı.

Çok özel şartlı gelişmenin ürünüdürler. Nasa gibi, silikon vadisi gibi Cern gibi çok farklı türden konjonktürlerin koşuludurlar. Parlamenterlik değildirler. Yani arkalarına bırakın halk desteğini almayı siyasi destek bile alamazlar. Bunlar temel devlet işleyişidirler, toplumdan beslenirler ama toplumsal ufkun çok üstündedirler.

Yani merkezi parlamento gibi şartları demokratik tavırla, oylayışla, reddedişle oluşamayan alanların öz yönetimiydiler. Sizlerin o şartlara tabii olduğunuz yönetimlerdi. Parlamento gibi işlemezlerdi. Demokrasi olsun diye çobanı buraya seçemezsiniz. Çoklu ses olsun diye etnikliği buraya sokamazdınız. Benim dinim niye muteber olmuyor diye buralara atamalar yapamazdınız. Yaparsanız öz yönetim oluşamaz.

Öz yönetimleri; etnik temele bindirilmekle ve merkezi parlamenter yönetime nispetle; adına da uyduruk oluşla yerel parlamentolar denmekle asla, kendi şartlarını taşıyan oluşumlar değildirler. Belediye türü öz yönetim dedikleriniz merkezi yönetim altında özel belde sorunlu konuları ele almakla tıpkı merkezi yönetim gibi oluşur ve çalışır.

Öz yönetimler genel işleyişle merkezin politikalarına bağlı olma çerçevesindeki durumun, kendi teknik teknolojik hassaslığının yönetimi olan hızlı kararların çok özel ve özgün iradesi oluşturur. İşte merkezi yönetim, istese de buna karışmaz.

Bunun emperyalist dildeki yansıması merkezi yönetimin yükünü hafifleten; merkezi, hantallıkta kurtaran gibi siber çağda abidik gubidik meşrulaşmalı savlardır. Oysa merkezi yönetimler bu öz yönetimleri demokrasi olsun da, biz de yükten kurtulalım diye yapmamışlardı. Parlamento dışındaki bir zorunlulukla bu böyleydi.

Bayram Kaya

Kurtuluşun Felsefesi Açık 2

Doktorların hastane alanında konsültasyon için daimi bir öz yönetim oluşturmaları gibi öz yönetimler de parlamentonun üstesinden gelemeyeceği teknik gelişimler olmakla böyle yapıcı ve katılımcıydı. Öz yönetimler, genel parlamenterliğe gidici (halk desteği arayıcı) bölücü, sömürtücü irade, değildiler.

İşte Prens Sabahaddin şartları oluşmayan bu âdemi merkezîyetçiliği savunan; âdemi merkezîyetçiliği liberal mülkiyetçi ekonomi bazına ve etnik kültürler bazına indirgemekle; ayakları yerde olmayan bir düşüncenin kotarıcısıydı (taftarıydı) .

Gören gözler, özne nesneli düşünen beyinler için bu açık bir işbirlikçilik çağrısıydı. İttihat ve Terakkinin Teşkilatı Mahsusası, Prens Sabahaddin'in İngiliz işbirlikçiliğini açığa çıkarmasıyla, Sabahaddin'in yurt dışına tüymesi bir anda olacaktı.

Yine ana konumuza dönelim. Kurtuluşun felsefesi içinde ileride parlamenter sistem de oluşacaktı. Parlamenter sisteme gidecek yolun bek raundunda halk vardı. Halk desteği çoban ateşleri gerisinde olan halkın katılımındaki azim içinde oluşacaktı.

Bu çoban ateşleri içinde Egede efeler, Akdeniz'de Kuvayı milliyeciler; Güney Doğu'da Şahin Beyler, Kara Yılanlar, Sütçü İmamlar. Karadeniz'de Topal Osmanlar vs. olmakla halk kitlelerinin çoban ateşi desteğiydiler.

Kurtuluşun felsefesine verilen halk desteğine karşıt olanların istatistiki oran, dar bandı; % 5-7 Aralığı içinde olmakla, Osmanlı bakiyesinden olan ilmiye sınıfı! içindeki kimi lümpen sınıfın temsilcileriydiler. Yeni sistem lümpen sınıfın sömürü alanlarını elinde alacak aydınlanma hareketini kırsalda başlatmıştı.

Lümpen sınıfın peşine düşen halk kitlesi din iman salınımı içinde nezih dini duyguların çok iyi niyeti içinde olup; bu lümpen tabakaya inanmakla; onların güdümüne giriyorlardı. Lümpenlerin oranı işgal ettiği kitlelerle birlikte %20 %30 bant aralığını buluyordu. Bunlar gelecekte de kurtuluşun felsefesine ve devrim hareketlerine karşı olan; müzmin, muhalif halk kitlesi olacaktılar.

Lümpen kışkırtmaları 16 kez bölücü isyanla Kurtuluşun felsefesinin karşısına çıkan; gerici, yobaz ayaklanmalardı. Günümüze kadar gelen radikalleşmeleriyle, ister provokasyonla kışkırtsınlar; ister mağdur olduklarını belirtsinler; Menemen'de kafa kesecek, Sivas'ta insanları yakacak; Gar önünde kendilerini patlatışla yüzleri öldürecek kemikleşme içinde olacaktı. Dahası "oh iyi oldu" demekle canilere tezahüratta bulunacaktı.

Çoban ateşleri destekli halk hareketinin mecmuasını bir birim oluşla %100 olarak ele alalım Bu birimin Kurtuluş Savaşına verdiği yüzde yüz destek; kurtuluş savaşı sonrası devrim hareketleri içinde her bir devrim için yüzde yüz destek olmayacaktı. Bu da çoklu sentez hareketi içinde en doğal akış tarzıydı.

Ki bu orana kadrolar da dâhildi. Bu yüzde yüz destek her bir devrim hareketinin yanında olan destek, değildiler. Ama bunların her biri de, tek tek her bir devrime karşı değildiler. Karşı oldukları sorunlar nedenle karşı hareketin içinde yer almamaları nedeniyle de yüzde yüz halk desteği içinde sayılırlar.

Bunlar destek vermedikleri hareketi savunurken destek verenlerden hiçbir farkları yoktur. Yüzde yüz bir destek, parçalı hareketlerden oluşur. Çünkü devrim hareketlerini A; B; C; D; E; F... gibi kodlarsak bir A hareketine karşı olan çoban ateşleri; B, C,D,E,F

ya da B,C,D,E kodlu her bir hareketleri de, canla başla destekliyorlardı.

Yani kurtuluştan sonra, bir çoban ateşi cumhuriyete karşı olmuşsa; aynı grup çoban ateşi parlamento açılışına taraftar olmuştur. Cumhuriyet karşıtı olan çoban ateşi parlamenter sistemde yana oluyordu. Yani muhalefetiyle, icracısıyla olanlar; süreci ve demokrasiyi sindiriyorlardı. İstedığımız olmadı diye merkezi yönetime düşman olmuyorlardı. İşin aslı ve özü buydu. İşte yobazlarda olmayan da buydu.

Çoban ateşini oluşturan destek iki devrim hareketini doğru bulmamışsa, beş devrim hareketini de özden savunup, desteklemiştiler. Kendince yapıcı muhalefete rağmen merkezi yönetimin yanında olmuştur.

Yani bir çoban ateşi devrimlerin tümüne karşı değildir. Bir devrim hareketine muhalifken diğer devrim hareketlerine taraftardır. Ancak 16 isyanın erbabı olanların hiç biri, hiç bir devrimin yanında olmadığı gibi yurdun kurtarılma hareketinin de yanında olmamışlardı.

Parlamentonun işleyişi de bu örneğimizdeki ile aynı değil mi? Mecliste görüşülen bir yasa maddesine 200 milletvekili karşı iken; 350 milletvekillide taraftardır. Yine yasanın bir maddesine karşı olan milletvekilleri aynı yasanın bir başka maddesi için kabul oyu veren 300 kişinin içinde olmaları gibidir.

Bu türden tavırlar milletvekilinin milletvekili olmasına helal getirmediği gibi; çoban ateşlerinin kimi devrim hareketine karşı olmalarındaki muhaliflik te, onların halk desteği olmalarına helal getirmez.

Bir yemek esnasında Mustafa Kemal, Rauf Orbay, Rafet Bele, Ali Fuat Cebesoy, bir aradadırlar. Bir ara Rauf Orbay; "Kemal " der. "Mecliste herkes senden korkuyor. Bu nedenle şikâyetlerini zaman zaman sana iletmem için bana yapıyorlar der".

Mustafa Kemal; "Neden Rauf? " der. "Benden neden korkuyorlar? Şikâyetleri neymiş? " der. Rauf Bey 'de herkes senin cumhuriyet ilan edeceğini konuşuyorlar. Dahası senin padişahı dahi tahtan indirip saltanatı lav edeceğinizi söylüyorlar. Ben de olur mu hiç padişahın ekmeğini yemiş adam hiç böyle bir şey yapar mı? Dedim" der.

'Ekmeğini yemiş adam mantığı' toplumsal bir bilinç mantığı değildir. Sürece kişi sel vefayı duygularla bakan mantıktı. O tarz makam sorumluluğu içinde olmamalıydı. Devlete, topluma yararlığı duyma değil, kişiye minnet duyma mantığıyla bakıp, kişiyi; devlet, toplum yerine koyan mantıktı. Padişahın ekmeğini yemeyen saltanatı kaldırır; cumhuriyeti kurar gibi kafanın esmesine göre bir hareket tarzı olmayı salık verir ki absürt bir sonuç ortaya çıkar. Ki bu sonuçta insana vahim kuşkuları istifham ettirir.

Mustafa Kemal Rafet Bele'ye döner. "Sen ne dersin Rafet? " der. Rafet'te; "Ben de tıpkı Rauf gibi düşünüyorum. Kemal, böyle bir şey yapmaz diyorum" der. Mustafa Kemal bu kez Ali Fuat'a döner. Sen ne dersin Ali? Der. Ali Fuat'ta; "ben düşünüp, fikrim sonra söyleyeceğim", der.

Görülüyor ki Kemal'in kadrodan olan kahraman arkadaşları dahi savaş sonrasında Kemal ile aynı yolda değiller. Mustafa Kemal çoban ateşleri bağlamında değil ama kadrosu bağlamında ülküsü yolunda çok kez yalnızdır.

Bayram Kaya

Kurtuluşun Felsefesi Açık 3

"Tanı bunları
Tanı da büyü"

Farkı gör, Cehaleti gör. Müttetikçe olmayı; kırk altı dan bu yana olan siyasetlerin kendi deyimleriyle Atlantik işbirlikçiliğini gör. İşbirliği içinde olmak başka şeydi. İş birliği içindeyim diye şamar oğlanı olup, jandarmalık işlevle taşeronluk yapmak ayrı şeydi.

İşte bu ön görüşleri içinde barındırmalarla, "Yurtta sulh cihanda sulh", ne demek onu gör. Büyük devlet olmak ne demek, Sadabat anlaşmasıyla gör.

Konumuz olan Sadabat Pak'tı bir zamanlar olup ta, şimdi; olmayandı. 1946'dan beri bizlerin bölge dışındakileriyle yaptığımız ittifakları biz, emperyalist emeler güdümünde olmakla, inadına ve Sadabat Pak'tı zıddına yapmaktayız. Sadabat paktı hilafına Nato kapsamlı bu tür anlaşmalarla bölge sel komşuları nasıl düşman ilan ettiğimizi fark edeceğiz.

İnce ve tek yanlı politikalar içine nasıl düşürüldüğümüzü göreceğiz. Ve bölgemizde yangın çıkaranlarla birlikte yapılan bu ikili anlaşmalar içinde düzülen övgülere mazhar olucu işbirlikçi müttetik yönetimler içinde olmanın övgüleriyle tu kaka yapılan Sadabat Pak'tı'nı göreceğiz.

Nato'nun jandarması olunmaya yeğlenmekle vaz geçilen Sadabat paktıdır. Devrimlerin tutumlattığı muhteviyatla bir Devletin nasıl yönetilir olduğunu; içteki huzur ve sükûnun dış ilişkiler bağlamıyla bu paktlardaki ulus iradesini ve pakt sonrası olup bitenlerin egemenliğini bu gerçeklik içinde gör ve tanı.

Dıştaki emperyalist güçlerin, sizin kendi öz güven iradeleri paktlarınıza bir şekilde müdahil olmalarını, tam önleyemezsiniz. Emperyal karışmaları kontrol edilebilir oranla; varlıklarını ya da yokluklarını hayaleti varlık olma seviyesinde atıl kılmakla bir anlaşma içine bunlar kısmen de olsa dâhil olurlar. Olmamaları daha dikkate neden olurla özenlidir.

1935'te İtalyanların Habeşistan'ı işgal etmeleri karşısında bölge ülkeleri ile iş birliği fikri içinde olma belirtileri açık açıktı. Bu tehdit gelişme genç ve var oluş içindeki genç cumhuriyeti çevremizdeki kimi bölge ülkeleriyle birlikte bizi bu tabiiyeti oluşa zorlamıştı. Sadabat paktı; " bölge ülkeleri içindeki kimi sorunları bölge ülkeleriyle görüşme eksenini üzerinde çevrim eden" çok doğru bir yaklaşımdır.

Türkiye, İran, Irak ve az sonra da Afganistan katılımlı pakt; 'birbirinin iç işlerine karışmamayı ön görür'. Söz gelimi; "Zalim Esed gidecek" demek; keyfe keenlem; "orada Şii bir yönetim var" (!) demek, bu ilkelere ve yurtta sulh ilkesine ve ulus iradesi olmaya aykırıdır.

Sadabat paktı, 1-"sınırların dokunulmazlığı ilkesini" ön görür. Şimdilerdeki gibi sınırların folfoş olması buna özden aykırıdır. 2-"Ortak çıkarlar söz konusu iken, uyuşmazlıkta bu bölge ülkelerinin birbirine danışmalarını" ön görür.

Üç saatte Şam'a inip Emevi Camiinde namaz kılacağız demek bölge ülkelerine danışılma mıdır? Yoksa Bob'ca övülmenin, sahaya sürülmesi mi? Aslında bölge ülkelerine danışılma öngörüsü, bugünkü bölge içindeki yangının (terörün) bize sıçramaması için sıhhatli bir önlemdir.

Ama irade Bop adı altında bölge dışı anlaşmaların güdümünde yüküm olmakla,

başkalarındadır. Cumhurbaşkanının dediği gibi çok ciddi bölücü tehdit ve komplonun altında olduğumuzla çıkış ta yapamıyoruz.

Oysa biz; komşularla görüşme yerine; "Ben bop -büyük Ortadoğu projesi- eş başkanım" dedik. Lafta "Ortadoğu da oyuncu, Ortadoğu'nun yıldız bir dünya devleti olma" söylemle, devleti ciddiyetle pakt yapmış olmanın iş birlikçe müttefikliğiyle (!) ateşe benzin döktük. Olacak ya işbirliği yaptığımız sözde müttefik! Emperyalistler konjonktür el belirmelerdeki çeşitli hile ve düzenle buna izin vermediler.

3-Sadabat anlaşmasına göre bölge ülkeleri "Birbirlerine karşı ne tek başlarına, ne de başka devletlerle birlikte saldırıya geçmeyecektiler". Biz koalisyon gücü ve koalisyon ortağı denen emperyalist çıkarların iş birliği içinde olmanın hayali ve isteklendirmesiyle, bölgedeki herkese tehdit olduk.

4-Sadabat paktına göre "Taraflar pakt üyeleri içindeki üyelerin düzen ve güvenliğini sarsmak ya da hükümet rejimini bozmak amacıyla silahlı çeteler, gruplar ya da örgütlerin kurulmasını ve onların eyleme geçmelerini engellemeyi taahhüt ederler". Sanki 2012 den buyana bölge ülkelerine olan sürecimizi görüp söylenmiş sözleşmeydi. Biz eğitimci ile ve şaibeli birçok oluşumlarla tümünden bunun (hele de 2014-2017 yılları içinde) tümünden bunun hilafına bunun içindeydik.

Üstelik "Esed 15 güne kadar gidecek"; " Üç saat içinde Şam'a inip, Emevi camiinde namaz kılınacak" dedik (!) aslında bunlar tümünden sağlıksız, sıhhsiz bir devlet şiarına yakışmaz sözlerdi. Sn. Hükümet sözcüsü ve başbakan yardımcısı Kurtulmuş bunu "Suriye politikası baştan beri yanlıştı" diye söylemesi doğru ve çok ümit vericidir.

Ama biz devlet iradesi olmakla baştan beri sürece Mahalle ağzıyla "posta" koymak suretiyle olaya yaklaştık; sonra da müttefiklere Ey Amerika, Ey Fransa vs. demekle önce sürecin bize ait bir süreç olmadığını anlamakla; bizim de kuşatılmış olduğumuzu daha net görür olduk. Sadabat paktı gibi örneğe rağmen diplomasi bilmemeli posta koymakla bizlerin temsilimize tercüme oluyordu.

Bu tür nesnel, analitik, kendisini onun yerine koyuşla (empatiyle) komşu ülkeleri anlayan faşizm gibi Habeşistan'a asker çıkararak emperyalist güçler karşısındaki olubitti gerekçelerle 8 Temmuz 1937 de Atatürk döneminde Sadabat Paktı (anlaşması) , dört ülke arasında imzalandı. Temel amaç bölgedeki sorunlar bölge dışıyla değil; bölge ülkeleriyle görüşülüp çözülmeydi.

Bu pakt geçekçi ve doğru bir ruhtu. Sorunların bölge ülkeleriyle görüşülüp, danışılıp, daha doğmadan önce çözülecek olması; "Yurtta sulh, cihanda sulh" demenin ruhuydu. Yani şimdi sizi kandırdıkları gibi külhani sözlerle; emperyal işbirlikçilerin emeline hizmet etmenize atıfla; "Yurtta sulh, cihanda sulh" pısmı, pusma değildi. Aksine irade olarak bende varım; bölge ülkeleri oluşla da; biz de varız demektir.

Yurtta sulh cihanda sulh, demek oldukça faal bir politikalarla sorunları bölge ülkeleri arasında görüşmekle "yurttaki sulhun ve bölgedeki sulhun; dolayısıyla cihandaki sulhun" bölgeler arası işbirlikleriyle sağlanacağını temel ve kökten bir çözüm ilkesiydi. Değilse Atlantik aşırı ülkelerin emelini müttefiklik dolması altında soslamalarla, emperyalist sorunları; bölgenize taşımak değildi.

Biz bugün Suriye sorununu Suriye ile değil de; İran la, Irak la değil de; Londra'yla, Berlin'le, Paris'le, Washington'la yani alakasız ve sorunun müsebbibi olan tüm bu

yerlerle görüşüp dünya sulhunu alabildiğine tehdit ediyoruz.

İşte bu pakt 1950'lerde lafta " Büyük Türkiye" diyen işbirlikçilerle iyice sulandırılıp önce Sento Paktı'na dönüştürülmekle bu güçlü ve reel dış politika sulandırılacaktı. Paktın içine emperyalistler alınıp; pakt bu emperyalist oyunlarla gereksizmiş gibi gösterilecekti. "Emperyalizme olan tehdit" bizim tehdidimiz olacaktı!

İşte müttefiklik olan işbirlikçilik böylesine büyük laflar gerisinde oynanan kimi akademisyen, kimi gazeteci, kimi yazar-çizer, kimi aydın ve siyasetçi oyunları olmakla; o mazlum ülkelerin sömürülmesi ve sömürtülmesine, sömürülen kendisiyle birlikte aracı olmaktı.

Lafta "güzel günler olacak" dediler gele gele geldiğimiz yer 14 şehrin yerle bir olmasıydı. Dilimizde güzel bir söz vardır "İt yedi şeytan duasını okudu" diye. Devlet bölüneceğim diye (ki öyleydi) yıktı.

Yapım ekibi TOKİ ve özel sektör dozerlerle işin içine girdi. Bölge ülkeleriyle işbirliği içinde olmamanın bölge ülkeleriyle danışma ve görüşmelerinde kaçındırılmakla olup biten bu. Rantı yerli gayretkeşlere kreması emperyalistlere. "Tanı bunları, tanı da büyü"

Sevgili insan eşlerim, Ahmet Arif'in dediği gibi; Müttefiklerimiz olanlar bir ülkenin ve kişilerin üzerine asalak belirme olmakla "Bunlar ekmeğimize aşımıza/ göz koyanlardır/ tanı bunları... Tanı da büyü."

Son olarak şunu söyleyim. Bu antlaşma yeni bir gerçekçi tutumdur (neo realisttir) . Ayrı ayrı devlet oluşla; eşit egemenliğe sahiptir. Sadabat Paktıyla; NATO'ya asker verdiğimiz gibi ne asker vermeydi ne karşılıklı askeri yardım ne de askeri bir taahhüt zikir edilmiş değildir. Bu yardım bu kabil yardımlaşma yapılmayacağı anlamına da değildir. Kendinizi, kendiniz hilafına olmakla tek yanlı bir taahhüt altına sokmuyordunuz.

Sadece yardım yapılacağıнын garantisini vermemekle, Sadabat Paktı'ndan sonraki Natoda olduğu gibi nasılsa yardım yapılacağına hayal ve ümidine bağlı oyunlar oynanmaması için; bölgesel işbirliği olan yapı; kendisini illa yardım olacak türü taahhüt altına sokmaz.

Pakt katılımcılarını ilgilendiren sorunlar karşısındaki davranış tarzlarını düzenlemek için yalnızca birbiri ile görüşme taahhüdünü kapsamaktadır.

Bayram Kaya

Kurtuluşun Felsefesi Açık 4

11.01.2017 tarihi itibarıyla bu günler iyi bir hikâye anlatımına gereksinme duyduğumuz günlerdi. İyi yönetilmeye, başarıya, iş bulmaya, terörden kurtulmaya, hukuka, demokrasiye, yalan söylemeyen erke, şehit cenazelerinin gelmemesine aç ve susuz olduğumuz şu günlerde evet iyi bir hikâyeye ihtiyacımız vardı.

Atatürk ülkeyi kurtardıktan sonra ülkenin tapusunu üzerine geçirebilirdi. Buna halk dâhil genelde kimse bir şey demezdi. Korktukları için değil, bin yıldır gelenekten gelen terbiye böyleydi.

Zaten halkın ulufeye ve iltifatı şahaneye mazhar olmaları dışında pek mülkü yoktu. Çift bozandı. Mülk memaliki Osmanlıydı. Yani mülk başta olan padişahın mülküydü. Padişahın mülkü vardı. Bundan ötürü de padişahın iradesi ya da iradeyi seniyyesi vardı. Anlatımı bir paragraf daha ayrıntılı kılalım.

Mülkü İslam'dı. Mülkü İslam'ın malı; El Malik'indi. Bu mülk El Malik adına El Malik'in icazetlisi ve gölgesi olan ulul emir padişahındı. Mülk irade sahipliği idi. Mülk olanın iradesi vardı. Bu nedenle padişah karşısında hiç bir irade yoktu. İrade sahibi olmak için padişahın size mülk ihsan etmesi gerekirdi. Bunda tereddüt ve şüphe var mıydı?

Şimdi de başta Mustafa Kemal olduğuna göre Mustafa Kemal ulul emir ve El Melik'in gölgesiydi! Tüm ülkenin tapusunun Mustafa Kemal'in üzerinde olmasında halk nazarında şaşacak bir şey yoktu! Bu zilliyet sistemine zaten o aşamada hiç itiraz eden de yoktu. Milli irade de ilahi buyruğa göre davranmakta geçiyordu. Aksi bir şansınızda, hiç yoktu.

Zaten Kuvayı milliyeye katılan komutan erkinin hemen tümü; mülkü İslam'ı (İslam mülkünü) kurtarıp, İslam mülkünü İslam padişahı olan padişahı şahane üzerine yeniden ihsas ve ikame etmekle; kendileri de padişahı lütuf bekleyeceklerdi!

Mustafa Kemal'de bu sesiz oylamayı ve sesiz kabulü çok çok iyi biliyordu. Şimdiki gibi inandırılmışlığa; aldatılmışlığa; gözü açılmamışlığa; okumuşları görünce beni afakanlar basıyor, ben cahili severim demeler gibi bir yaklaşım, sinsiliğiyle ve "gelenekten gelen meşruiyet lige "milli irade böyle istiyor" diye isteseydi ülkenin tapusuna sahip olurdu.

Bu sahiplenmeye, İskilipli Atıf Hoca bile karşı çıkmazdı. İskilipli kadı, müftü ya da şeyhülislam olurdu. Bu mülkiyet sistemine dua okurdu. Çünkü şimdi İslam padişahı ve İslam halifesi Mustafa Kemal olmuş olacakla bu mülkü ilâmin tasarruf ve irade hakkını; Mustafa Kemal otomatikman kazanmış olacaktı.

İslam geleneği buydu. Mülk ve irade. Mülk El Malik'indi, irade de onundu. Bu iradeyle türlü türlü kaderleri yaratmıştı. İskilipli mülk sahibi olan iradeye mi karşı olacaktı. Mustafa Kemal mülk sahibi olmamakla irade sahibi de olamamıştı. İskilipli buna direniyordu. Mustafa Kemal halkı mülk sahibi kılmakla halkı irade sahibi yaptı.

Meclisi kurmak dahi; beş on cılız sese rağmen, Mustafa Kemal dışında pek pek kimin umurundaydı ki? Ve Mustafa Kemal halk iradesi olan bu umursamazlık içinde kabul edilmişliğin üstüne isteseydi halk ittifakı yaratıp kendi hilafet iradesini meşru yapabiliirdi! Kimse Mustafa Kemal'den ne meclis açmasını bekliyordu, ne kendisine irade verilmesini bekliyordu ne de Mustafa Kemal'in mülkün başına geçmemesini bekliyordu.

Bakmayın siz şimdiki Mustafa Sabri'nin çocukları olan, aydın bozuntusu liberal

işbirlikçilerin Kemal'e diktatör demelerine.

Neye göre Mustafa Kemal'e diktatör diyordunuz? Ortada kazanılmış bir Cumhuriyet yoktu. Ortada kazanılmış bir halk iradesi bilinçlenmeli istek ya da talep yoktu. Böylesi bir irade bilinci devir edilmesi bekleyişi bile yoktu ki. Kemal buna göre aykırılıklarıyla bir diktatör oldu.

Kim zafer kazanmakla halka irade vermişti? Buna siz sürüsünüz ben de sizin çobanınızım diyen peygamberler de dâhil tarihte ikinci bir örneği yoktur. Yunan başbakanı Gunaris; Mustafa Sabri gibi hainlerin bir kısım işgal tekliflerini geri çevirirken " sizin gibi millette ihanet edenlerin aklına ihtiyacım yok" diyecekti.

Aksine Mustafa Kemal için her şey halk iradesi de buna dâhil olmakla; iç ve dış şartlar olan her şey diktatör olmasına uygun olmakla; herkes (mağlup düşmanlar dahi) bunu bekliyordu.

Cumhuriyet ve halkın mülk sahibi kılınmasıyla halkın irade sahibi olması hiç beklenilmeyen aklın köşesinde dahi geçmeyen, kazandırılmış bir cumhuriyet vardı. Süreci bu gerçek şekliyle iyi bilip buna göre çıkarımlar yapacaksınız. Üstelik halk ve aydınlar bu kabil iradeyi yadırgıyordular.

Ama işte adamlık, devlet adamlığı, liderlik; doğruyu, güzeli, konjonktürel halk yadırgıyor diye halk iradesini mülk sahibinin iradesine reaya olmakla istiyor diye bunu böyle yapmakta değildi. Adam olan da, bunu böyle yapmadı.

Sizin hedefiniz devlet adamlığı ve halkın ahvali olursa karşınızdakinin hep yalan, yalan, hile üzerine olan düşünce ve hikâyeleri karşısında; onunda sizin gibi halkın ahvalini düşündüğünüzü sanmakla hep yanılırsınız.

Daha Güneydeki beşinci ordu komutası altında stajyer iken, kendisinden habersiz bölüğüyle tedip baskınına çıkılması serüveni içinde (sindirme hareketi içinde): halkın (Dürzilerin) hem haramiler, tarafından hem Osmanlı askerleri tarafından nasıl soyulduğunu gözleriyle görmekle kalmadı; kendisine de kese kese altın hediyesi sunulmuştu sus payı oluşla. Takvimler 1905 yılını gösteriyordu. Henüz kurmay subaydı.

Kurmay Mustafa'nın bu huyunu bildiklerinden tedip hareketine ondan habersiz olmakla; onu aralarında görmek istememekle davranıyorlardı. Hatta bir kesinde rütbeliler bu tedip hareketi içinde Kırşehirli Müfit'le onu öldürecekleri anda çadırları sarılmışken; bunlarda tetiğe dokunmuşa ramak kala bir emir erinin suikastçılara komut getirmeleri üzerine kurtulurlar. Allah'ın işi işte.

Kurtuluş savaşı öncesinde sürece gösterilen reaksiyonlar bağlamında Osmanlıdan intikal alınan halk tipi çeşitliydi. Bunlardan bir kısmı geleneksel iyi niyetli ama bağınaz kişilerin oluşturduğu tiplerdi.

Bir kısmı çıkarıcı, fırsat düşkünü ne yapacağı belli olmayan, ortamın gereği anasının nikâhını bile satabilen her iki ya da üç tarafla işbirliği yapabilen güvenilmez tiplerdi.

Yine bir kısmı da çağdışı, gerici, yobaz takımı olmakla Kurtuluşun Çekirdeğini oluşturan kadronun Kuvayı maneviyasını bozan, dezenformasyonlar yapan; düşmana karşı oluşan direnişi kıran tiplerdi.

Bu direniŖi kırmak için; "Yunana kurŖun sıklmak günahtır"; "İngiliz'e kurŖun atmak dinsizliktir"; kuvacıların safına katılmak dinden çıkmak olmakla dinsizliktir" diyen haysiyet yoksunlarıydı. İŖte gelecekteki laiklik özellikle bunun için de gerekiydi.

Bayram Kaya

Kurtuluşun Felsefesi Ek 10

Yazılarımda hep derim; geniş halk yığınları tüm hayat olaylarını inanç dili üzerinde anlarlar; çözümler ve tahlil ederler. Bu nedenle halk, belki de bu yüzden halktır. Halkla bu tür iletişim kurulamadığından tartışma içinde "anlamama oranları üzerinde" mugalata oluşturulur.

Siz biyolojiyi biyolojinin diliyle anlarsınız. İmanın diliyle değil. İmanı da imanın diliyle anlarız; biyolojinin diliyle değil. Geniş yığınların eline iman dili verilirken bilimin ve düşüncenin dilinden uzak kılınmışlardır.

Halkı, bilerek isteyerek bu seviye içindeki kodlara açık olmanın duyarlılığı içinde tutmakla bir sağırlığı oluşturan egemen sınıflar iş konu aydınlanmaya geldi mi bu düzlem içinde halkla iletişime geçmezler. Ve dahi derler ki; "Zamanı değil bu sosyal olgunluğu halk kaldıramaz!" Bu nedenle böyle ülkelerde sandık demokrasisinin sizi getireceği düzlem hep geri düzlem olmaktadır.

Evrimi de devrimi de inanç diliyle anlarlar. Her şey gibi su içmeyi, yatağa yatmayı ve açlığı dahi inanç diliyle anlarlar. Bir inşayı kendi dili dışında dille anlamak o anlamayı ketletmek ve gericileştirmektir.

Geniş halk yığını çeşitli nedenlerle, tarihselliği ve süreci imanın, inancın literatürüyle anlarlar ve anlatırlar. Bu savı ortaya koyma savunmasına en az iki gerekçeyi temel oluşla göstermekteyim.

Bunun birinci gerekçeli nedeni; öğrenme anlatma mantık kalıplarımızla ilgilidirler. Bu ilgelik totem dönemden beri devam ede gelişle oluşan sosyal öğrenme, anlatma zemin kalıbıyla ilişkili oluşudur. Bu tür anlayış bağ ve bağıntı laması; kişisi düzlemli sanı kanı temelli oluşmanın, sosyal genetik aktarımı bir fosil kayıt olan; inanç bazlı olayların bize küçüklüğümüzden beri aktarılıyor olmasındandır.

Bu imanı kalıplı aktarımlar erken dönemden beri bizim öğrenme, öğretme süreç kalıplarımızın ana esasını oluşturmaktadırlar. Biz bu eksene göre kendi öğrenme konularımızı, bu eksenle kıyaslar ve bu eksenin kodlarıyla kategori edip bilgiyi anlarız. Ve öğrenme konularını, bu imanı mantıki kodlarıyla içsiniriz.

Bundandır ki, görecelik yasası, iman mantığıyla anlatılmadığı için iman mantıklı sosyo toplumlar hem görecelik yasasını anlayıp üzerinde yorumlamalar yapamamaktalar. Hem de bu tür sosyo toplumların ezici bir çoğunluğu bilimsel düşünüşten ve anlayıştan o kadar uzak oluşla bilim ve bilimsel düşüncenin kültürünü oluşmamaktadırlar. Bu nedenle elinizdekini önemzersiniz. Önemsediğiniz inanç dilidir.

Bunun içindir ki Soma faciası geniş yığınlara, sorumlulukça, bilim ve teknoloji oluşa, yasal düzenleme oluşla anlatılamamaktadır. Bu nedenlerle olan usulsüz kayırmacılıklar; görmezden gelinmiş olmakla izah edemediklerinden; yani sandıktaki toplum dili kullanımı olan nitelikçe değil de nicelikçe belirleyici olan bu geniş kitlelere; Soma faciası "fitrat" olarak, iman terminolojisiyle anlatılmaktadır.

Bu nedenle yapılacak bir şey yoktur! Buna inanmayan sözde zındıklar da fitrata varsın inanmasını! Nicelik olan milli irade(!) nasılsa arkalarındaydı.

İnanç salınımlı fitrat kavramı bir istismar konusunu da içermek şartıyla, iman mantığını söylenmekle kalmayıp; varsa yoksa bu tür inancı kültürle bütün işlerin görmek istemektedirler. Ve böylece geniş kitleler bilimsel ve teknik olması gereken yerde de

inancı temelli olmakla zaman dışı kalmaktadırlar.

Bu formatlanma içindeki geniş kitleler tüm süreci bu türden inanç filitreli mantıklı kategorize etmenin mantıki anlamaları şekline sokarız. İleri süreçlerde bu yanıltmacanın farkına varılsa dahi her kes bu inancı mantık kalıplardan kolay kurtulmamaktadırlar. Kurtulmak gerektiğine, şüphe etmemektedirler.

Bilgiyi, öğrenmeyi, ayrı ayrı kategorize etmenin entegrasyonu ile karmaşıklaştırarak öğrenemeyen çok geniş yığınlar; kolay olan, en kısa yol olan (kısa devre olan): bu sosyal elci olan kalıpların tarihi kodları ile konumlarını idare etmektedirler. Öğrenme ve anlama öznelliğinin inanç diliyle kategorize edilmesi; bencilliğin "en az iş en az enerji harcanması" ilkesine kısa yoldan ulaşma çabasıdır.

Öğrenme, anlama, anlatma ve öğretme kalıplaşmasındaki ikinci aksama da şudur: en az yorulmayla; en az enerji harcama ilkesinin kişileri güdümlenmesidir. En az iş görmeyle en az enerji tüketilme ilkesi olan inanma ve inanç kalıpları; birinci ilkesel tembelliğe yatkın oluşumuza, bire birdirler.

Bu nedenle geniş yığınlar inanarak, inanma kalıpları üzerinde öğrenmelerini yaparak; komplike ya da karmaşık oluşla yorucu olan; çok enerji harcanmalı durumdan kaçınma stratejileri nedeniyle de, ikinci ilkeye sarılırlar. Bu ikinci ilke, birinci ilkeye; sıkı sıkı sarılmanın kolay anlaşılır duygudaşlığı olmaktadır.

İnanç ya da iman esaslı anlama, anlatma; öğrenme, öğretme literatüründen (terminolojisinden) bir ikisi de şudur. Deccal-Süfyan; mehdi geliştirmesidir.

Yukarıdan beri sayılan iki ana esas nedenle tarihsel süreçler, bu geniş yığınlarca iman ve inanç eksenli düzlem oluşla böyle anlaşılmaktadır. Bu nedenle geniş yığınların hiç tarih bilinci yoktur. Ya da tarik bilinçleri iman ya da inançlarının kendilerine söylediği, öğrettiği kadara sınırlı olmakla bağnazdırlar.

Ve iman ve inanç bazlı düzlem içinde bulunuşlar, bilmenin karşısında bir dirençtirler. Aşırı bir sürtünme reaksiyoneri olurlar. Boş ve hurafe tartışmalarıyla toplumun enerji kaynaklarının boş boşuna tükenmesine neden olurlar. Toplumun özne kişileri, bunlara durumu anlatamamaktan yorulurlar. Birini izah etseniz, geriye bin biri kalır. Ol nedenle öğrettiklerinizde pek işe yaramaz.

Tarihselliği ve tarihin diyalektiğini; komplike olan entegrasyon karmaşıklığını bilmediklerinden (amaçlı saptırışla istismarı saklı kalmak kaydıyla): Çanakkale Savaşı dahi bu düzlem içindeki insanlara; bu iman ve inancı mantıklı düzlemin kişilerine Çanakkale Zaferi; hurafelerle izah edilirler!

Az aşağıda bir cümleyle diyeceğimiz gibi Sevgili Mustafa Kemal'i ve yiğit, yılmaz irade ve kararlılık olan insanlarımızın direncini görmemezlikten gelirler. Bu görmezden gelişle büyük zaferde düşmanı kovan gücün sarıklı evliyalar olduğu, bulutların düşmanı yok ettiği türden akla ziyan komiklikler söylenir.

Nasıl Bedir Savaşı Sevgili Muhammed'le anılır bilirse, İslam mücadelesi Sevgili Muhammed ve arkadaşlarıyla birlikte bir anlam bulursa; Çanakkale yengisi de Sevgili Mustafa Kemal'le ve diğer komutanlarla birlikte, halkın katılım ve desteği olan yüz binlerin şehitliğiyle birlikte bir anlam bulur.

Çanakkale savaşında yüz binlerin azim ve kararlılığı olan şehitlik mücadelesini çekiniz. Komutanları ve Sevgili Mustafa Kemal'i çekiniz. Ortada ne düşmanı kaybeden bulut kalırdı. Ne sarıklı ermiş evliyalarla Enbiyaların hücum eder olan esamileri kalırdı. Ve dahi onca şehide ne gerek vardı ki, bu ermiş ve evliyalar düşmanı daha başta kovalasalardı ya?

Ve halk bu nedenle zaferi kendisine mal edemez. Zaferi ne halkına ve ne de komuta heyetinin kendi dirayetine mal etme yerine; iyi kul oldukça ilahi kayralarla korunduğu gerekçesine mal edilmektedir. Bu korunmaya karşı daha çok tebaa olmanın ve daha çok köle olmanın ve daha imanlı inançlı olmanın telkin suflesi yapıyla, Çanakkale Zaferi anlatılmaktadır. Ki bu söyleyişle kul olmanın sürdürülmesini de bu söylemle bilinçaltına zımnettirmektedirler.

Bütün dinler, imanlar ve inançlar günümüze gelene dek kendi değişme ve dönüşmelerinin içinde bir kayra ve lütfun inayetini konu ederler. Bu icbarları olan koruyuculuklarıyla anlatılır ve anlaşılırlar. Bu anlatılma, anlaşılma öğretisi içinde bozulan dengelerin düzelmesi ve düzeltilmesi için bir "mehdinin" geleceği hep var sayılır.

Bu bozulmayı ve asayişsizliği de "deccalın" ya da "Süfyan'ın" yaptığı olarak ortaya konur. İşte tüm tarihsellik bu iki iman kavramıyla izah edilip anlaşılır kılınır. Savaş mı çıktı? Kargaşalık mı var? Kaos mu oldu? Yağmur mu yağmadı? Hepsi deccalden!

Yağmur mu yağdı? Savaş mı kazanıldı? Ortam mı duruldu? Hepsi deccalın yüzü gözü hürmetindedir! Tarihin diyalektiği kısmen mehdi-deccal ikilemine verilmektedir. Süreç bu dilemme savaşıyla anlaşılır ve anlatılırsa da bunun içinde şeye dek (bozulmanın ve düzeltilmenin nedenine dek) bilgi yoktur.

Bu nedenle imanı ve inancı esaslı düşünmenin esas olduğu sosyo toplumlarda bilim ve teknoloji üreten kafalar minimumdur. Sefalet omuz boyudur. Bütün başarılı süreçler mehdilik fütüvvetiyle açıklanırken; bütün kötü şeylerde deccal ile açıklanırlar.

İyiye, güzele, akla, bilimle, eleştiriyle varmak yerine; falan evliya ve enbiyanın yüzü gözü hürmetine olduğu izahıyla bu bilme isteğine, cevap oluşturulur. Bunun sonucu da; süreci ve gündemi bilememek oluşuyla, kayra ve koruyucu olan kurtarıcıları beklemekle; elindeliği bir anlayışa sığınmak olur.

Sevgili Mustafa Kemal, tarihi bilincinin ve tarihi diyalektiğin olgunlaştırdığı bir bilimsel düşünüş olarak bütün başarılarındaki mahirlikte insani azim ve kararlılığının olduğunu bu gerçeğe izah etmiştir.

Kulun sıkıştığı yerde Hızır beklentisi içinde oluşla sihirli bir ilahi temasın vukuunun arandığı yerde; Sevgili Mustafa Kemal'in ve yüz binlerce şehit azminin ne hükmü vardır ki! Hızırı bekleyişle durup duran nice halkın gözünde, tüm bunlar önemli olabilirler miydi?

Üstelik Sevgili Gazi, başarılarını "mehdi" oluşuyla da açıklamıyordu! Bu tüm şaşkınlık vericiydi! Bu yol halkın anlama, anlatma mantığına tersti. Bu başarı halk nezdinde anlaşılmaz oluyordu.

Süreci mehdi ve deccal düzleminde anlayan geniş halk kitleleri, Sevgili Gazi'nin kendisine "mehdi" denmemesiyle süreci anlamaz oluyorlardı. Bu anlaşılmaz oluşta

imana ters gelen bir şey vardı! inan düzlemi içindeki halkın kendisi, bu süreci bu mehdi-deccal ikileminde yorumluyor. Ama zaferin sahibi ben mehdiyim demiyordu! Halk bu ikilemi içinde anlayamama ve anlatamama kısır döngüsünün içine düştüler.halbu ki olup biten zafer gibi somut bir görkemin içinde halkın öznel gerekçesi de vardı.

Güncelin Osmanlı gibi somutluğu içinde kendisini yeryüzündeki Allah'ın gölgesi ve halifesi ilan etmiş bir padişahları vardı. Bu padişah, kendisinden menkul kimi durumuyla kimi gruplar arasında, mehdi ilan etmişti.

Siz kurtuluşun Savaşı ve kurtuluşun felsefesiyle bile halka; hem mehdiyim demiyordunuz! Bu bir gaftı! Ve halkın öznel anlaması içinde boşluk oluşturuyordu. Bu boşluk mehdi, Allahın gölgesi olma, allahın halifesi olama gibi anlama anlatım alıplarıyla doldurulmalıydı! Siz se imani öğretinin temeli ve süreri olan Allah'ın gölge halifesi, mehdisi olan padişahı ve saltanatı ekarte ediyordunuz.Bu özne karşısında karşısında Sevgili Gazi olsa olsa deccal oluşla felakete neden olacak bir başarıyı ortaya koyacaktı(!)

Nasıl azıp sapmış dünyanın sonuna doğru deccal gelip, yalancı bir kurtuluş ve düzeltmenin eşliğinde bolluk, bereket, ortaya koyuşla; insanları kendi safına çekecek kandıracaksa; Sevgili Mustafa Kemal'in bu başarısı da deccalın (!) başarısı gibi yorumlanıp, yorumlatılıyordu bu istismarcı çevrelerce!

Bu mantığı iyi bilen çevrelerin işbirliğindeki hükümetler kuran zavallı siyasi kişilikler kendilerini mehdi, peygamber ve Allah'ın tüm sıfatlarını üzerinde toplamış kişi oluşuyla, kendisine dokunulmanın ibadet sayıldığını söyleme ve söyletmeleri fısıldatmaktadırlar. Ne kendisi, ne diyanet bu söylemler karşısında böyle bir şey olası değildir diyememektedirler.

Ne deccal olman kalırdı
Ne beton Mustafa(!)
Bir mehdiyim deseydi
Ol vakit bakaydınız ülke ne hesabı hendeseydi.

25.10.2014

Bayram Kaya

Kurtuluşun Felsefesi içerik 3

Konu, Kurtuluşun Felsefesi isimli yazı dizimin içeriğindedirSoğuk Savaşın Bizdeki Bazı Basit Yansımaları

Günümüz olan bugün, bambaşka ilişkilerin taşıdığı bağıntının argümanlarıyla sürüp gitmektedir. Ama bugün, dünün tarihselliğine bağıntılı olup, bu bağıntının süreciyle şekil almaktadır. Dündeki inşa ile sürecin eğilip büküldüğü görülmelidir. Bu görülenle sürecin zamana göre dal budak salar olma kesikli sürekliliği unutulmamalıdır. Bu etki inşalardan biri olan soğuk savaşın temeli 1946-1947 yıllarında atılacaktı.

Yani söz gelimi bugünkü Türkiye'nin Amerika Birleşik Devletleriyle müttefiklik ilişkileri içinde olma girişmesi Marşal yardımlı meşruiyetlikle başlayacaktı. Ülkelerin emperyalist ülkelere olan ekonomik bağıntılarını; özgür batı ile komünist doğu bloku kutuplaşmasının arenasında bulacaktınız.

Bu arenada NATO'ya ve Birleşmiş Milletlere giden örgütlenmeler bağıntılı etkiler kıskacında oluşa; bizde darbeler ile başlayan süreçler şimdilik; yeşil kuşak, ılımlı islam teorisine kadar gidecekti.

Atatürk'ü dikta, olmakla suçluyorlar! Bu doğrudur! Bu diktatörlüğün kanıtları da şimdiki halde başımızda bir hanedanlığın sürmemesiyle görmek olası olduğu gibi; Demokrat Partiyle Sn. Menderes'in ve Ak Partiyle Sn. Erdoğan'ın siyasal ve yönetsel varlığıdır. Atatürk diktatör olmasaydı! bunlar başımızda olur muydu?

Eğer bu değerlerin kendileri bu konuma gelişlerini demokratik buluyorlarsa, Atatürk'tendir. Yok, eğer siyaseten bu konumda olmalarını diktatörlük oluşa buluyorlarsa; bu da Atatürk'tendir. Varlığı ve abadı Atatürk vesileciliğinde olanların darlığı Atatürk'ten olamazdı herhalde!

İkinci Dünya savaşı sonrası dünya soğuk savaş dönemidir. Boşuna soğuk savaş dönemi denmemiştir. ABD Dünya'nın dört bir yanına BARIŞ GÖNÜLLÜLERİ diye özel görevli, çalışıcılar seferber etmiştir.

Dışı boyası, teknik ve teknolojik Marşal Yardımları ile başlayıp, kültürlerin tanınması-kültürlerin tanıştırılması gibi soslarla girişmeydi. İçi emperyalizm amaçlı olan barış gönüllüleri, yutturtmalık bir haptı. Slogancı da ÖZGÜR DÜNYAYIDI! Barış Gönüllülerinden olan çalışıcı bir misyon grup ta bu bağlamda haliyle Türkiye'de konumlandılar.

Özgür dünyayı, açık ve görünür anlamla batı bloku olan kapitalizmin sömürsüyle temsil ediliyordu. Gizli devinmeli ceryan eden şekline göre ise özgür dünya geri kalmış ülkeleri, kapitalizme uydu yapmak için bu tür ağdalı sözcük oyunları ile üçüncü dünya ülkelerini afyonluyorlardı. Çalışıcılar bu afyonlamaya göre konumlanıyorlardı. Bu görevin bizdeki ağdalı adı Hür Dünyaydı.

Hür dünya söylemini sakın tam anlamıyla "özgür dünya" gibi anlamayın. Barış gönüllülerinin gözlerden saklanan çalışmalarını yerli işbirlikçi yönetimler bu sözcük oyunu ile anlatıyorlardı. Emperyalizm karşısında gelişen sol bilinçlenmeler oluştu. Bu bilinçlenme; Amerikan barış gönüllüleri faaliyetli, askeri darbelerle toplumdan yana olma bilincinden yoksunlukla; silinip süpürülüyordu. Sonuçta ülke dışına beyin göçlerine neden oluyordu.

Yurdumuzdaki barış gönüllüleri konumlanışının meyvelerinden birisi de demokrasi

hareketiydi Ve bu hareketin içinde oluşla Sn. Menderes'in partisiydi. Bu oluşmanın laiklikti hassasiyetleri alınmıştı. Laiklik tartışmaları içinde olup biteni göremez olmanın süreçleri başlatılmıştı.

Demokrasi anlayışlarını, söz ve söylemlerini halk dili söylemlerine indirgemiştiler. Toplumsal bağlamda ucuz ve hiç bir şey vaat etmeyen söylemin siyasetleriyle; kalkınmasını dış desteklere bağlamış olan siyasetler sahneye konulmaktaydı. Bu; Köy Enstitüleri gibi iç dinamiklerden karakterli bağımsızlıkçı felsefenin, kırılması demektir.

Şimdilere değin siyasetler bu tür özgür dünya anlayışlı yanıltmalarını; "ABD'ye danışmaya gitmelerin, bilgi görgü artırmaların" uluslararası meşruiyetliği içinde olunmasıyla, bu durumu bize hiç yadırgatmadılar. Yadırgatmadığı gibi siyasetçilerin ABD bilgi görgü artırmaya gitmeleriyle, pek çok halde Amerikadan gönül bağı içinde dönmeleri bizim için bu süreç meşruiyetliğin kanıksanması ve yeğlenmesi olmaktadır!

Siyasetlerin sosyal dilci söylemlerinin temel nedeni, bir şey üretmez oluşlarındandı. Kalkınmayı dışarıya bağımlı kılmakla onlara verilen izin kadarına bağı gelişir olmalarıyla ve onların bağımsızca söyleyecek sözlerinin olamamasından kaynaklıdır.

Barış gönüllülerinin misyon provokasyonları, diğer ülkelerdeki gibi Türkiye'de de barış gönüllülerine karşı olucu düşünce doğumlarını ortaya çıkardı. Bu doğum FKF denen Fikir Kulüpleri Federasyonlarıydı.

Barış Gönüllüleri hemen, Fikir Kulüpleri federasyonlarının (FKF'nin) karşıtı örgütlenmesini de, ülkemiz içinde oluşturdu. Eskiden beri bu ülkenin tarihi değeri olan Milliyetçi Mukaddesatçı gruplara, "Komünizmle Mücadele Dernekleri" gibi anlayışları, sosyal dil söylemi üzerinden ihale ettiler.

Bu dernek güya FKF'unun karşıtı fikirdiler! Bu kör karşıtlıkta diyalektik çıkacaktı! Komünizmin karşıtı, bir fikir olmayıp; din, iman ve geleneklerimizle oluşan Türklüğümüzden söylemler olacaktı.

Biri size Keynes'ten, David Richardo'dan, John Smith'ten, Marks'tan vs. oluşla ekonomik bilimsel olan kuramlardan bahsedip te, fikri olgunlaşmalı tartışmalar açıyorsa; siz de ona ayet söyleyip; hadis okuyup; geleneklerinizden, Türklüğünüzden bahsediyorsanız; kusura bakmayın bu fikir mücadelesi değildir.

Sosyal dil fikir savunması olmadığı gibi fikrin karşıtı da olamamaktadır. Yani karşıt görüş ya da karşıt fikir de değildiler. Bunun mücadelesinin tahrik ve kör dövüşü olacağı açıktır. Bu mücadele içinde kavga verirken önü çevrilen kişilerin önüne geçip; o kişilere subhaneke duası okutuluyorsa ve o kişinin sosyal kimliğini tescil ediyorsanız bu; ne bir fikirdir; ne de sorumlu bilinçli yurttaş olmanın ana özelliğidir. Ne de varlığıyla övündüğümüz toplumumuza bir katkıdır.

Bu Komünizmle Mücadele ihalesi toplumsal fikir bakışımı olmayan, sosyal dilin dinini; sosyal dilin imanını kullanıp, hamasi söylemlerle ekonomik kuramlara; dinli imanlı ve Türk oluşla; gelenekli, görenekli oluşla, karşı çıkan tuhaf bir misyonların yükletilmesi idi!

Böylece bilimsel zeminden neşvü nemalı ekonomik siyasi toplumsal fikirlerle, fikir olmayan bilimsel zeminde değil de sosyal tabandan sübjektif öznel anlamalardan neşvü nemalı, dinli, imanlı, ayetler destekli, irki hasletler savunmalı olan uzlaşmaz zoraki

karşılaşmanın tarafları silahlı mücadele içine girdiler. Taraflar içinde bir çok canlarımız gittiler.

"Özgür dünya" vaatli, ABD'ye uydu ülkeler oluşturma savaşının Barış Gönüllüleri Heyeti; bunlarla yetinilmediler. Ve çalıştıkları devletler içinde de gayri nizami harp örgütlenmesi adı altında kontrgerilla tipi çeteci örgütlenme faaliyetlerini başlattılar. O ülkeleri siyaseten, ekonomikman ve beyniyle ele geçirdiler.

Bu tür etkilerle suç işlemiş olan ve işledikleri insanlık suçlarından dolayı mağdur olan siyasetçiler hala; "Devletim bana ne görev verdiyse ben onu yaptım" diye belki de haklı olarak mağduriyetlerini haykırmaktadırlar.

Kurtuluş savaşı akabi günlerde sanayimiz eser miktarda oluşla köylülük yoğun emekti. Bu nedenle Atatürk köylü emeğine vurgu ederek: "Köylü (emeği) milletin efendisidir", demişti. Buna nisbetle ilk kez; Atatürk gibi söz gölge vekaletlilerin ya da hanedanlarıdır demeyip; "yeter söz üretenlerindir" denecek yerde; "yeter söz milletindir" dendi.

Halbuki milletin içinde toplumu hiç anlayamayan ve etnise bileşenli olan; üretmeyen ve üretimi hiç bilmeyen pek çok bilmezlikler vardı. Bu nedenle kör siyasetler nemalandıkları bilmezliği karar kılıcı yapıyorlardı!

Hür Dünyacıların bir başka oyalama taktiğide "Bu kış komünizm geliyor" umacısıyla, "Komünizm yılandır görüldüğü yerde başı ezilmelidir" diyen sloganlarını hep parlatılıp parlatıp söyleyişle eylemlerini diktacı faşizan uygulamalara kaydirdılar.

Bu misyonlarla yıpranan Cumhuriyet süreci ve iktidarın şiarı olan söylemler tesirini yitirir olunca sahneye bu kez de "Yeşil Kuşak ikameli oluşla" İslamı yeni bir söylem içinde kamufle edilecektiler.

Süreç bu temel bakış açısını destekleyen fiili ve sözlü askeri darbelerle barış gönüllülerinin geri plan tedbir ve demir yumruğu oluşla pratiğe konacaktı. Bu tür bir yığın aşamalardan sonra süreç ayetli hadisli darbelerin ürünü oluşla Ak Parti'ye ve onun iflas eden BOP eş başkanlığının "ılımlı islamı" olmanın damak tadına dek gelecekti.

BOP eş başkanlığının ve ılımlı İslamın süreç sığanı orta doğuya barış ve demokrasiyi hatta refahı götürmekti!

Barış gönüllüleri akıl almaz kendi dezenformasyonlarını, o devletin dezenformasyonları oluşuyla, o devletin ağzından ilan ettirecektiler. Bunlardan birisi; soğuk savaş döneminin bir çeşit şehir efsanesi gibi olan Stalin'in Kars, Ardahan Ve Boğazları istemesi dezenformasyonudur.

Bu sav bilinen bir tarihsel sav oluşla ne zaman olursa olsun karşı güçlerce ısıtıp ısıtılıp meydana sürülmekle, mümtaz TÜRK HAFIZASINDA şiddetli bir reaksiyona sebep oluyordu.

Ama devlet te bu tehdidin (kanımca olmayan fos tehdidin) verilen NOTA'sını açık açık halka ve Dünya aleme gösteremiyordu. Sadece belkide efsane tehdidi kulaklara fisıldıyorlardı. Böylece emperyalizm cadı kazanından medet umuyordu. Bu sığasızlıktı.

Ulusumuz canını dişine takıp bir savaş yapmıştı. Canını dişine takıp savaştıracak bir

durum olmadıkça da Ulusumuz durup durur iken Lozan Barışından hemen sonra hiç bir savaş durumunu göze alabilir miydi? Rusya'nın ikinci Dünya savaşından sonraki durumu da hemen hemen aynen buydu. Yaklaşık 50 milyon insanı ölmüştü.

Bu kayıpların 20 milyondan fazlası askerdi. Muzaffer de olsa yanmış yıkılmış bir Rusya canını dişine takacak bir durum olmadan, pat diye Ardahan'ı boğazları istemeyi göze alamazdı! Alırsa da, bunlar, karşı muzaffer güçlerin desteğindeki göz kırpmalardan kaynaklı provokasyon olup, Özgür Dünya vaatli cesaretlendirme olurdu her halde.

Muzaffer güçlerin bu gizli desteği Rusya'ya olmayacak bir durumu, olacakmış gibi görüntülü kılmanın cesaretini verebilirdi. Bu hal belki de Müttefiklerince Rusya'ya telkin edilecekti. Burada tek bir gerçek ortaya çıkardı. Soğuk savaşın bu tehditkar ilhakçı etkisiyle Türkiye ABD'ye adeta rücu ederdi. Ki bu da Türkiye'nin Amerika'ya yakınlaşmasının anlaşılır en meşru zemini olurdu.

Türkiye Amerika tek yanlı feragati müttefikliği sorgulanır bir konu edildi mi hala; "siz o günleri bilmezsiniz Sovyetler bizi tehdit etmişti" nutku söylenir. Rusya da bunu yalanladı mı, bilmiyorum. Ama kutuplaşma içinde göz kırpmalı görülen hilelerdi bunlar. Kapitalizmin deyimiyle Özgür Dünya karşısında demir perde bloğunu oluşturmanın bir paylaşım blöfü gibi durmaktadır bu tehdit adeta.

Bunda ne o günlerdeki Rusya'nın, ne Türkiye'nin bir çıkarı olurdu. Tek çıkar Barış Gönüllülerinin üslendiği göreve hizmet etmektir. Nitekim de Türkiye'nin tavrı sorgusuz sualsiz Amerika müttefikliği oldu. Tıpkı şimdiki BOP eş başkanlığı gibi ya da medeniyetler buluşması gibi bir fiyaskoydu sanırım.

Halbuki tarih bu gibi orta doğu projelerini ve medeniyetler buluşmasını çok yapmıştı. Burada yanıtılan Türkiye'dir. Türkiye'ye gösterilmezden gelinen nokta, dizayn edilen orta doğunun diğer bir parçasının da Türkiye olduğu gerçeğinin unutturulmasıdır.

Ve yine tarihin keslerce buluşturduğu karşıt medeniyet buluşmasında Türkiye diğer karşı sözum ona eş başkanlarca barbarlar tarafı içinde görülüyordu. Türkiye bunu unutup, kendisinin de mazlum olduğunu görmeyip; Türkiye'yi mazlum oluşu cenahın yanında değil de, kan emici yaraslara benzetimlik olan emperyalistlerle birlikte gösterebilmişler. Yurtta sulh ve cihanda sulh emperyalistlerin sulhuna dönüşmüştü.

Soğuk savaş dönemiyle iyice rekabet içine giren doğu batı blokları 1989 yılında doğu bloğunun dağılmasıyla ortadan kalktı. Doğu bloğunun kısa ömürlü kaderi kapitalizm gibi kendisine birçok sömürü alanları yaratamamaktan ve bu nedenle kapitalizmin her bir rekabetine kaynak yetiştiremez oluşundan gibi nedenlerle yıkılmıştı.

Batı bloğu her şeyi sömürü amaçlı yaparken Sovyetler Seydişehir Alüminyum tesisleri gibi teknolojiyle yaklaşmayı yeğliyordu. Doğu bloğunun dağılmasıyla bizim gibi ülkelerdeki Nato'nun fonksiyonlarından biri olan dış destekli askeri darbelerin de, darbe ve kontrgerillanın teşvik ve organizelerinin de çökmesi demektir.

Bu yansımanın ülkemizdeki yapılaşması hemen olmadıysa da, savunma sanayiinden yerli üretimlere dönüşte ulusalcı oluşun olumlu süreçlerinin yaşanmasıyla; geçmişten gelen darbe alışkanlıklı refleksin post modern gibi olucu olumsuz ve içi boş, mızımız darbe hevesliliğinin kalkışmaları da başladı.

Nato gibi soğuk savaş stratejilerine dayalı bütün Türk siyasetleri de boşluğa düşmüştü.

Siyasetimiz ne yapacağını bilemez haldeyken olanca hırsıyla var olan, sürüncemede olan; Avrupa birliğine sarıldılar.

Bu nedenle doksan sonrası fiili askeri darbeleri görmek hiçte olası değildir. Çünkü bu darbelerin iç şartı olan komünizmle mücadele esas ortadan kalkmıştı. Barış gönüllüleri gibi çalışıcı unsurların finansman ve organizesi de bu durumdan elini eteğini çekmişti.

12 Eylül öncesinde toplumda oluşan dinamik düşünce ile geleneksel düşünceyi çatıştırmak, toplumu çok yormuştu. Toplumda çatışan taraflara karşı nefret oluşmuştu.

12 Eylül darbesi soğuk savaş politikalarının oluşturduğu ve Türkiye'yi getirdiği bu nokta tam bir hoşnutsuzluk reaksiyonuna karşılık gelmişti. Önceki darbelerin sol cenaha olan ezici baskısı ayyuka olmuştu. Şimdi darbe ne sağ tandanslı olacaktı; ne sol tandanslı olacaktı. Daebeciler yıpranmış imajını ne İsa'ya yaranmak, ne Musa'ya yaranmak kabili, doğruyu da, eğriyi de ezerek; yapay bir "tarfsız" şiarla ortaya çıktılar.

Ama darbecilerin ve emperyalizmin üzerine inşa olacağı bir zemin de, kendisine çok gerekiyordu. Asıl amacı Özgür Dünya stratejili ABD kapitalizminin çıkarıcısı olan 12 Eylül askeri darbesi; yeni stratejiyi bir başka sosyal alan üzerine konumlandırıyor.

Darbecilerin ayetli hadisli meydan konuşmaları ve darbeci başı Sn Evren'in hoca oğlu olma itiraflarıyla meydanlar inildemeye başladı! Emperyalizmin Doğu bloğuna karşı asıl amacı yeşil kuşak teorisiyle ortaya kondu. Doğu bloğu karşısına çıkarmak için ABD bu kez de İslami akımları dizayn etmişti. Afganistan'da da bunlar El Kaide, Taliban vs.'ydi. Bunların ilk icratları, put diye oyma kaya resimlerine saldırmak olacaktı!

Oluşan sol tandanslı fikir alanları 12 Eylülde şiddetle yok edilip kitap yakmalarla ve kitap yasaklamalarıyla fikir hayatı bastırılacaktı. Milliyetçi akımların önü kesildi. Milliyetçi akımların misyonları gide gide akamete uğratıldı. Dinamik sol akımla, geleneksel akım benzer şiddetlere maruz bırakıldılar.

Bu nedenle doğu bloğunun çöküşü sonrasında darbelerin bir daha yapılamayacak olduğu 1990 sonrası Türkiye dönemi ile 1990'nın kendi öncesindeki darbeler dönemini karıştırmamak gerekir. 1990 öncesi tamamen dış destekli, dış destek sevk ve idareli darbeler dönemi idi. Bu nedenle 2000'lere doğru Türkiye süreci farklılaşmakla 2000'ler sonrası da hayli farklıdır. Yükselen değer (bilim, teknik vs. olacak değil ya) İslam olmuştur!

Nedense darbe ortada varken olmayan demokratlık; kıyıda köşede kalmış silik isimli tavırlarla 2000'ler sonrasında olmayan, bir daha da olamayacak olan darbeye karşı olmanın (!) isim yapıldığı ve nemalar devşirildiği bol keseden demokratlıklar dönemidir.

Bağımsızlık benim karakterimdir diyen bir felsefe üzerine oturan ulusal yapı, kendi karakterini kendi içinde çıkararak ulusal kurtuluş felsefeli yapı, bir kralın valisi gibi emirler alıp eş başkanlık uyutmalı sosun altında tuluatça Hacivatlık gibi görünmeğe asla soyunamazdı.

Bayram Kaya

Kuru Zan

Söylenmedik ne kalmıştı
Akıl ışığını, akılsızlık almıştı

Her günah kaldırılamaz kefareti aratır
Birileri kılıf oluşturuyordu belli
Kılıf bizde sakızdı, bizdik kelli felli

Bir varmış bir yokmuş
Ayıbı ayıp saymazken
Niyet okur niyetsizler çokmuş

Bütün demeleri,
Kimliği, kimdenliği.
Sissiler, en yalın yakalanmıştı
Tarifli düşünölmüşlüğün!
Eseri, ceset iken.
Ayağındaki yırtıkla
Bizi paylaşıyordu
Samimiyetle;
Akılda kalan.

Mizansen içindi!
Gafletliği
Deme cinneti yoksa!
Demesi olmayan
Tabansızlar
Taban,
Şer,
Yapan.

VE
Karalıklar
Karanlık
Kara
İralık

03.02.2007

Bayram Kaya

Kurumsa Olanın Toplumsa Olanda Mülâhazası 4

4-]Hemen her askeri ihaleler şaibeli idi. Bunlardan bir tanesi olsun bırakın şaibeyi, basit bir usulsüzlük ya da basit bir ihale hatası taşımayacak denli mükemmel ihalelerdi! Hele askeri araç gereçlerin modernizasyonuna değin şeffaf olmayan ihalelerdeki, kötü kirli kokuların ve modernize olan araç gereçlerin, daha bir kusurlu şekilde orduya intikal ettirilen ayıplı ihale skandallarını açık eden gazete haberlerinin mürekkebi, daha kurumamıştır. Rivayetler, hala kulaklarda fisiltıdırlar.

Söz gelimi daha dünün M60 tanklarıyla çöpe giden milyon dolarlar. İkinci el Leopard tank alım skandalı, casa uçak alımındaki dümen ve dolapları, onca savunma fonu ve terör tehdidine rağmen, düne kadar karakol uçaklarının olmayışı, hemen tüm ihalelere teknik uzman ve mühendis karşı çıkışlarına rağmen, ihalelerin sürmesi.1993 yılından 2010a değin denizlerde güncel donanımlı keşif ve gözlem yapılamaması vs. uyuyan göz bebeklerimiz üzerinde, akla ziyan lakayt kuşkularınızın daha bir kaçıdır. (19 Mart 2010 Bugün gazetesi)

Kurumların toplumsal itibarilik paklığında, bu kirliliklere " göz bebeklerimiz denerek" aklanıyordu. Değilse kurumlarımızın (göz bebeklerimizin savunmacı olacak her tür çağdaş donanım eksikliği o dönemler, hep ihmale gelmişti) hiç bir kusur ve kabahati yoktu. Bir Kıbrıs Çıkarması ile donanımcı göz bebeklerimize: "göz bebeğimiz" deyişle, mangalda kül bırakmayan yetkililerin; ambargo ile kıpırdıyamaz oluşlarından ötürü, göz bebeklerine ne kadar önem verdikleri ortaya çıkmıştı!

Ve terörle mücadele ederken İsrail'de ve Amerika'dan istihbarat işbirliği yapıyorduk! Sanki üçlü bir savaş ittifakının içinde olmanın, ortak dayanışmacı mücadelesi içindeydik! Onlar bize istihbarat (!) edip veriyorlardı da, biz onlara ne veriyorduk? Bazen bunlar da kör noktaya düşüyorlardı. O zaman da karakollar basılıyor. Birlikler pusuya düşüyordu! Hatta İsraililer Heronları (insansız casus gözcü uçaklarını) vermez oluyordu da, kendimizle ah vah ediyorduk!

Bu toplum, yıllardır bu ordumuzun finansmanı için savunma sanayini güçlendirme vakfı adı altında devamlı fon sağlamıştır! Hele bunun kurban bayramında, kurban derilerine dek olan pay toplama ve paylaşımlara dek savaşım mücadelesi, hep belleğimiz dedirler. Daha savaşta bile değilken terör karşısında ne kadar donanım eksikimiz olduğu ortaya çıkarak şaşa kalıyorduk. O, dosta güven (ne demekse) , düşmana korku veren gücümüze ne olmuştu?

Yine bu toplum, bütçenin aslan payını yıllarca hep orduya harcamıştır! Bu da başka bir garabet ve bilinmezdi kör nokyadır. Mantığı da, ulusal savunma idi! Ama uluslar böyle bir denetimsiz bütçe ile ordu tutmuyorlardı. Bunların ne denetimi vardır. Ne topluma hesap veren bir bilançosu vardır. Garip bir dayanışmayla herkes herkesin töhmetini görmeyerek töhmetler; "milli birlik ve beraberlik ruhu içinde" görülüp örtülüyordu sanki!

[Son yıllarda yolu, emniyet, savcılık, mahkeme ve cezaevlerine düşen askeri personeller içinde 'denizciler'in yoğunluğu herkesin malumu]. Gibi başlayan cümlelerin; Son yıllarda yolu, emniyet, savcılık, mahkeme ve cezaevlerine düşen askeri personel yoğunluğu, herkesin malumudur. gibisine söyüşle genellemek daha makul olur. Bu soru, bir haklı oluşun ağız değildir. Aksine göz bebeği imajı arkasına saklanan; geçmişten günümüze dek töhmetlere dek karine yapılan o gizliliklere ancak şimdi ulaşan adaletin görüntüsüdür belki de.

Ama bu Son yıllarda yolu, emniyet, savcılık, mahkeme ve cezaevlerine düşen askeri

personel yoğunluğu, herkesin malumudur.söyleyişi, göz bebeği gibi söyleyişin bir versiyonu oluşla, özel bir vicdan oluşturmaya yönelik gayretlerin yine silahlı kuvvetlerimizin halk nazarındaki o çok çok olumlu imajından beslenmek istenmesidir.

Ceza evine düşen askeri personel yoğunluğu gibi dikkat çekilmek istenen bir sorunun, bir tek yanıtı vardır. Bu güne değin adalet önüne çıkmamış meçhullerin biriken, küp dışına sızan vadesi yığılmış vakalarının şimdi ortaya dökülmesiyle oluşan yoğunluk durumudur. Bunda, şaşacak bir şey yoktur.

Ceza evine düşen askeri personel yoğunluğu karşı devrim yapılanmanın bir örtük kılıfı olamaz mı? Olabilir! Şimdiki ele alınan ahbab çavuş olurluk sürecinin oluşması için bunca, 70 yıllık süreç geçmiştir. Hiç değilse yeni karşı yapılaşma olana değin geçecek en az üç beş yıllık bir yapılaşma süresi içinde toplumsal dinamiklerle, hem bu kokuşmuşluk temizlenir. Hem de yeni durumun karşı yapılaşma oturmalarına meydan vermeden, kendi alacağı anayasal şekil tartışılıp, düşünülür.

Yani böylesi kangren bu durum la, her şeyi tersten gören; ancak böylesi bir karşı İskender'in, kılıç vuruşu ile çözülebilirdi! Bu tüm kangren olmaktansa, bir nefes alış olacaktan da görülebilirdi. Bu, değişip dönüşür olmanın dizginlerini, bir kez daha sağduyunun (toplumun) eline verilmiş olduğunu da görmenizi de, bizlere düşündürmektedir.

Makul olan umulur ki göz ardı olanın demokratik toplumsa yapı içinde göz önüne getirilişi olur. Değilse, ortak nokta onayı, bir başka hesap düzenleşilmesi içinde olmaz.

Popüler deyişle, imamın ordusu kuruluyor olsa bile; siyasilerin her yanlışlıklar karşısında yıllardır kuvvet komutanlarına övgüler düzme yarışına girdikleri politik tutumlarıyla, durumu bu noktaya getirenlerin; bu menfi katkılarıyla oluşturdukları bu karşı düşünmenin de; bu olumsuzluğun da, bu kusurun da, bu nedenle yakın gelecekte hiç değilse yarara dönüşebileceği kanaatini düşünmekteyim.

Çünkü yeninin (başka bir, toplumsa özellikte olmayan, öznelliklerin de) oluşabilmesi için geçecek olan olan kısa birkaç yıllık süre; toplum ve halk zamanının aydınlanmacı düşünce edinebilmesi için için çok çok uzun bir zamandır.

27.07.2011

Bayram Kaya

Kurumsa Olanın Toplumsa Olanda Mülâhazası 1

Son 50 yıldır güvenlik kuvvetlerine ilişkin öne sürülen, belgeli zabıtlı oluşlarıyla ortaya konan kimi kişilere dek kurumsal olmayan ama kurum gücüne algılı öznel erdemsizlikleri ve yasaya kılıfla yapılan, yasa dışılıkları, bizlerin yasal olacak tepki içinde sorumlu yurttaş olma bilincimizi bileyeceği yerde; siyaset, kötü adamlar işbirliği oluşların söylemleriyle, özel ve öznel propağandalarıyla, toplumsa bilincimiz dumura uğratılmaktadır.

Bunlar istatistiki olacakla, normal değerler içinde sapmalarla, ihmal edilir oranlarda da olsalar da gün gelir kendilerini bambaşka yapılanmalar içinde oluşla, görünürde yasal sınırlarda bir kurum ve kuruluş işleyişidirler. Tabii ki yönetimin her sessiz kalışında ve teamül olacakla ve yasal haklarını kullanır olacakla, siyasetin, sivil otoritenin üzerinde olma gibi görünüm ve işleyişle belirecektirler.

Şimdilere dek görüntülü oluşlarla, ne zaman antidemokratik bir konu gündeme gelse; ne zaman bir akçeli, hortumlu konu küpün dışına sızsa; ve ne zaman bir işkence tipi olaylar gündeme getirilse; ben 2000li yıllara değin, hep devlet büyüklerinden! Şu sözleri dinledim.

“ Ordu ve polis bizim göz bebeğimiz! Askeri, polisi yıpratmayalım! Başka polis ve başka askerimiz yok! ” “Millî birlik ve beraberliğe en çok muhtaç olduğumuz şu günlerde” diye başlayan abuk subuk, anlamını gözlerden yitirmiş, ne anlama geldiği bilinmeyen, öznel ifadelerle susturuluyorduk.

Sanki başka bir toplumumuz varmış gibi! Sanki millî birlik ve beraberliğe muhtaç olmak ve gözün bebeği olmak; hırsızlığı, ahlaksızlığı yutmak, bilinçsiz, kör sağır yurttaş olmanın mazereti anlamına kullanılıyordu.

Anlamıştım ki bu iki kurumun dışında; bir doktor, bir mühendis. Bir öğretmen, bir politikacı, bir çiftçi; velhasıl, toplumdan meslek erbabı oluşla, her kurum ve kuruluşlar da, yıpratılır ve horlanır olacakla, göz çapağı idiler!

Hâlbuki bu göz bebeklerimiz, hem kendi bekaları için hem göz çapaklarının bekaları için var oluşla, göz çapaklarının bir eserdirler. Göz çapaklarına rağmen, göz çapaklarının dışında kendilik olan ve korunan bir yapı değildiler. Göz çapakları, burada asker, şurada polis, orada kaymakam, beride berber, diğer yanlarda çiftçi, öğretmen, çöpçü, doktor vs. idiler.

Daha doğrusu, biz onlar sayesinde huzur buluyorsak, onlar da hem göz çapakları içinde çıkışla, hem göz çapakları düzenleyişinde hem göz çapaklarının bambaşka alanlarda var oluşlarının sağlayışları sayesinde vardılar.

Yani toplum olurluğun, binlerce yıl içinde süre gelen, yapılaşan, bu bağı; görmezden gelinerek bir kendisine yabancılaşmayla, göz çapaklarının üstünde olurla değildiler. Burada toplumun gücü bir sistem, bir birleyen, bir üniter yapı ve bir otorite olurla, göz çapaklarının ve her şeyin üzerine oluşla algılanır. Göz çapakları burada, göz bebeği kurumlar dışında kalan, toplum kurumlarının ironisidir.

Toplumun bu kurumlar üzere oluş algısı içinde; çöpçülük, mühendislik, sağlık çalışanlığı, eğitim, iş adamlığı gibi kurumlar [siyasetçilerin yanlış ve çarpık ifade edişleriyle] birbirlerine göre ne kadar çapak üzere bir algı iseler; güvenlik kurumları da o kadar çapak üzere bir algı ve sorumluluklurlar. Yada bu ikili mübalağa, ne kadar göz bebeği iseler, diğerlerde o kadar göz bebeğidirler.

Göz çapaklarının kendi huzurları için üretim gücü zenginliklerinin bir kısmını bu alana tahsis etmeleri sayesinde "göz bebeklerini" organize edişle, göz bebeklerimiz finanse oluyorlardı. Göz çapağı her zaman bir ordu ve polis gücünü daima oluşturabilir, ama ordu ve polis, kendi kurumları bilici kaydıyla, göz çapaklarının her bir kurumsa üretim gücünü oluşturamazlardı.

Ve de toplumda hiç kimse; hiç bir şeyi, ne anasının hayrına, ne de babasının hayrına yapmıyordu. Ne bile kimse sadaka niyetine kurumlarda lütfence görev yapmıyordu. Ve hiç kimse de, birilerine sen illa polis ve asker ol demiyordu. Olursan da boynumda boza pişir, yasa dışı kal demiyordu. Ve kimse de bilerek isteyerek, korktukları ya da yeteneksiz oldukları için bilinçli bir tercihle asker polis olmadıkları için de onlar adına, başlarının gözlerinin sadakasına asker ve polis olurla toplumuna, sorumluluklarına, yabancılaşmış bir göz bebekleri değildiler.

Toplumda, her meslekten kişiler; o mesleğe özgü olacakla ve o mesleki yaşamlar içinde insan hayatı daima risklere maruzdur. Bundan kimse kaçınamaz. Normal sokakta ya da evde olan birine (rutin riske) göre, arabaya binen birinin, yaşamdan zarar görme riski, çok daha fazladır. Örneğin, daha yakına kadar yılda trafik kazalarından 8000 ile 15 000 arasında ölü; 20 000 - 30 000 bin yaralı ve sakatı riske ediyorduk!

Savaş olmayan bir durumda, güvenlik güçlerinin üslendiği risk, diğer kurumdakilerden daha fazla değildir. Her dakika da savaş oluyor değil di. Üstelik güvenlik güçlerinde bir eleman olmak, diğer kurum mesleklerine göre bize hep ölmeye ve öldürülmeye daha yakın olmuştur gibi bir yanıltan duygu imajı verir!

Bu iki mesleğin bizdeki duyguca uyandırdığı ölmeye daha yakın olmak gibi göze alınan riskin kat kat fazlası, trafikte günlük yaşanıyordu. Günlük trafikte 15-20 kişi ölüyordu. Ama günlük hiç bir meslekte bu kadar ölüm olayı yoktu. Bırakın tüm kurumlardaki riskten ötürü olası ölüm olaylarını diğer kurumlarda, çoğu günler, göze alınır ölüm riskine rağmen, ölüm sıfırdı.

Hiç kuşkusuz, tüm kurumlarımızda olması gereken, gözetmemiz gereken ve tüm var gücümüzle katılacağımız durum; ölümlerin sıfır yada sıfıra yakın olmasıdır. Ölümlerin bir bile olmamasıdır. Asıl korkulması gereken de trafikteki bu reel, göz önü durumdu. Ama ne gezerdi!

Toplumların amacı ne kurumsa ad altında olursa olsun, insan ölümü riskini ortadan kaldırmaktır. Bu olası olamıyorsa, ölümleri en aza indirmek olmalıdır. Bunun güvenlikçisi, güvenlik dışılığı olmaz. Şu anki toplumlarda güvenlikçi olmak; askeri açıdan hem bir yükümlülük, hem de gelirden meslek kapısıdır. Huzur ve barışı tesis için gerektiğinde görevi ölmek ve öldürmek olasılığı açık açık olan meslekler olmalarıyla, bunlar bizim kafamızda aşırı bir risk üslenmiş meslekler imajı verirler!

Siz hangi mesleği üslenirsiniz üslenin, bir riski mutlaka üslenirsiniz. Bu yüzden bir risk üslenmek açısından tüm meslekler rutin riski taşırlar. Zaten savaş riskini göze alacaktan siz askere gider, ya da pusu çatışma riskini bilecekten, polis olursunuz. Değilsen bunlar tombaladan çıkar gibi sürpriz değildirler. Burada nasıl olsa bunlar ölecek, yada ölmeliler gibi bir anlam çıkarmak zavallılıktır. Bu bir analizdir.

Her bir kurumun özlük hakları, tedbirleri de, refahtan alınan payları da ona göredir. Ve çok insanlar bu mesleği yaparken göz bebeği olmayı amaçlayarak değil, hatta bunu

aklına bile getirmeden, gelir için yapmaya, bir meslek olacaktan, zaten eğilimlidirler.

Bu her zaman böyle olmasa da genellikle, bir savaş esnasında ölen sivil, askerden hep daha çoktur. Ya da, en az güvenlik güçleri kadarı sivil ölümler de olur. Yani bu "göz bebeği" diyen ayrımcı ve yurttaşlarını toplumunun kurumuna karşı, toplum mesleklerini topluma yabancılaştırmama pahasına oluşlara söylüyorum.

Böylesi bir kendimizi kendimize yabancılaştıran olgu, üzerimize güç yetmez bir tılsım olacakta, bir algı düşümü yapıp, suça dek olumsuzluklar karşısında sanki çaresizmişiz gibi bizi pasif ize etmektedir. Şimdi de olası olagan ve olagan dışı riskleri irdeleyelim.

Sürecek

Bayram Kaya

Kurumsa Olanın Toplumsa Olanda Mülâhazası 2

2-]Günde trafikte on kişinin öldüğü, 70 milyon nüfuslu bir ülkede, her kurum ve kuruluş ve sivil halktan olmak kaydıyla günlük ölüm riski 7 milyon kişide bir kişidir. Bu şu demek, açık risk almış 5 bin, 50 bin, 100 bin, beş yüz bin gibi kurum nüfusu olan yerde, normal şartlarda ölme riski, toplum kurumları rutin ölüm riski, sivillerinin rutin ölüm riskinin içinde 7 milyonda 1 iken; bu risk kurum alanı içinde nüfus oranı 7 milyonu bulmaz olacağından, ölüm riski sıfır gibi olmaktadır.

Yine örnek: Millî Savunma Bakanlığı'nın hazırladığı verilere dayanan rakamlara göre 1984 yılında ilk PKK eylemlerinin başlamasından bu yana 4.828 sivil! 7.946 güvenlik görevlisi (bunlardan 5.821'i Türk Silahlı Kuvvetleri mensubu, 775'i emniyet görevlisi, 1350'si korucudur) ve 28.000 civarında PKKlı yaşamını yitirdi.

Yine ikinci Dünya Savaşında; ölen asker sayısı 25.173.700. Ölen sivil sayısı 41.830.600. Ölü Yahudî sayısı 5.754.400. Ölen tüm SIVİL SAYISI 47 milyon 585 bindir. Nedense Yahudiler sivil insandan sayılmamışlar! Toplam ölü sayısı 72.758.900'dür. O yıllarda Dünya nüfusu da 1.991.913.000'dir. Tüm ölümler Dünya nüfusunun yüzde (%) 3,71'dir ki, çok büyük bir sayıdır.

Yine 12 Eylül 1980 öncesi terörde 5300 sivil kişi ölmüş. Aynı dönemde güvenlik güçlerine değin ölü sayısı buna göre çok çok azdır. Yani asıl riskte olan diye bildiklerimizdeki risk; sivil ve riskte olmayanlara göre ölümleri, hep düşüktür. Yani bize hep onlar her an daha riskte gelir ki öyledir de.

1984 ile 1995 yılları arasındaki terör olayları kayıp sonuçları:

Yıllar	PKK	Sivil	Asker	Polis	
Köy korucusu					
1984	11	20	24	-	
-					
1985	100	82	67	-	
-					
1986	64	74	40	3	
-					
1987	107	237	49	3	
10					
1988	103	81	36	6	
7					
1989	165	136	111	8	
34					
1990	350	178	92	11	
56					
1991	356	170	213	20	
41					
1992	1055	761	444	144	
167					
1993	1699	1218	487	28	
156					
1994	4114	1082	794	43	
256					
1995'in ilk altı aylık döneminde,	2292	1085	450	47	87

*Amerikan Bilim Adamları Federasyonu

Toplamda 11,5 yıllık dönemde: 10416 terör mensubu kişi öldürülüyor. 5124 sivil yurttaş öldürülüyor. 2807 asker öldürülüyor. 313 polis öldürülüyor. Ve 814 korucu öldürülüyor.

Burada güvenlik gücü, sivilden çok ölmeliydi gibi bir anlam çıkarmak en hafifinden ciddiyetsizlik ve cahillik olur. Bu realitedir. Realiteye göre risk her alandadır. Güvenlik güçleri, bu alanlar riskine yönelik vaki tecasvüzleri üslenen bir yükümleşme ile bir kurum işleyişindedir. Realitelere göre olaylar girıştıririlir.

Elbette güvenlik güçleri ölümlerinin az olmasının nedeni, mücadele etmedikleri değildir. Aksine güvenlik güçleri dövüşme, savaşma ve savunmaya ilişkin; hem eğitimidirler, hem kendilerini koruyabilirler. Ve hem de kendisini çatışma alanları içinde korumaya müsait donanımlıdır. Bunda da şaşacak bir şey yoktur.

Altını çizmek istediğimiz; toplumun ve yaşamın her alanın da olan riskleri ve buna ilişkin kurum ilişkilerini göremeyip de, çeşitli nedenlerle; abartılara kaçarak, yurttaş olurluğu ve toplumun işleyişini insanlara yabancılaştırmalara dek topluma yansıyan kötü sonuçlarının altını çizmek istememdir.

Yine, 1994 ve 2000 yılları arasındaki 6 yılda, terörle mücadele de, istikrarlı şekilde, gittikçe artan bir başarı sağlanmıştır.

Bunun sonucu olarak;

1-1994 yılında 3298 olan olay sayısı 2000 yılında toplam 45'e indirilmiştir.

2-Geçmişte günde 9 olay meydana gelirken, bu rakam 2000 yılında 9 günde 1 olaya kadar düşürülmüştür.

Bunun yanı sıra;

A-terörist eylemlerde hayatını kaybeden vatandaş sayısı yılda 1479'dan 15'e,

B-güvenlik güçleri şehit miktarı da yılda 1145'ten 29'a indirilmiştir.

C-Toplam yaralı sayısı ise; yılda 4 binlerden 108'lere düşmüştür.

Bunun anlamı; mevcut güvenlik güçlerinin istatistikî günlük ölümlerine 7, yaralılarına da 11 kişi eklenmesinin, önlenmiş olmasıdır. Burada yukarıdaki abartı tek yanlı hatalı sözler gibi sivil kişiler ve terörist ölümleri yine görmezden gelinmiştir.

Yine burada, toplumun güvenliği; güvenlik güçlerinin güvenliği düzeyine, indirgenmiştir! Oysa ki güvenlik; güvenlik güçleriyle, güvenlik dışı diğer toplumsal güçlerin, hep birlikte kavranacağı bir durumdur.

(zekirdek.com/forum/156635-2000-yilindaki-terror-ve-bugun.html)

Bu Dünyada da böyle gözükmektedir. Yani bir başka savaş ortamındaki güvenlik güçlerinin ölüm riskinin, sivil ölümler riskinden çok daha az olduğu gerçeğine değin bir örneklemse de, ABDlerinin Irakı işgal olayıdır. 23 Mayıs 2011 tarihli ABD resmi verilerine göre 8 yılda Irakta 4454 Amerikan askeri ölmüştür. 13500 ila 45 000 Aralığında da Irak askeri ölmüştür.

Yine ABD açıklamasına göre Irakta 33 000 sivil ölmüş! Başka kaynaklar bunu 66 000 den, 92 000'e çıkarmaktadır. Irak kaynakları ise Irakta; 1 000 000'un üzerindeki sivil

ölümlerine işaret etmektedir.

Bununla şü denmekte toplumun varlığı ve bekası içinde mutlaka savunma varsa da bir toplum salt ölüm ve ölme sayısı ile vücut bulmaz. Toplumun üretmesi ne kadar elzemse, toplumun kendisini savunması da o kadar birbirinden kopmazcasına bağlı olaraktan elzemdir. Tüm kurumlar aynı hayatiyete sahip önem ve itibari derecededirler Ve tek tek toplumun gücü üstünde olamazlar.

Halkın parçalı yapısından ötürü, halksa söylemlerle topluma bakılmaz. Ama halk içindeki homojen olmayan halk öznel yaşanması da göz önündedir. Bir gerçeklik olan etnik algılardan birinin, kültür ve ideolojisine göre olanı seçip, toplum adına seslenmeyi kaide ve kural edip; "bilmem ne halkı adına" deyip, işleri kotaramazsınız. Halk adına (belirli bir etniklik adına) verilen kararlardan ötürü toplumsal yapıya değin memnuniyet ve memnuniyet birliği (bilinci) çıkaramazsınız.

Birlik başta olan bir süreç değildir. Yaşanan, yapılaşmanın zorunlu bağ algısının özneye yansıyan duygusudur. Birlik olalım diyerek, toplumsal olarak yapılaşamazsınız. Yapılaşamamanızın nedeni birlik olamadığınızdan değildir. Aksine yapılaşıp, yapı örgüsünün girişmelerini kuramadığınızdan birlik olamadığınız algısı duyarsınız.

Onlarca bilmezsin bir arada olması; kaba gücün dışında hiç bir toplumsal yapıyı ortaya çıkaramaz.

Söz gelimi duvar yaparken bir kişi, duvar için örgü taşıyı getirir, taşı uygunca üst üste koyar. Yine çamurunu (harcını) kararak, bu örgüyü sağlamlar. Duvar sıvasını da kendi yapar. Ama işin uzaması ve verimliliği düşüktür.

Bir duvar yapmanın (örme, malzeme taşıma, sıva hazırlama, sıva getirme, sıva yapma gibi) aşamalı tutum bilincini edirsiniz. Zamandan kazanmayı ve işin erbabı olmayı da bilinç edinerek yavaştan yanınıza bir getir götürdü alırsınız.

Bakarsınız sıva hazırlayacak olan kişiyi de işe dahil edersiniz. Giderek duvarı öreni, sıva yapmanı da ayırarak organize olmanın; işe değin hem uzman oluş alanını, hem işbirliği olacak birlikteliği, o işin eğimi gereğince ortaya koyarsınız. Verimlilik her birinin beceri ve o iş üzerine olan anıklığı ile artar. İşin birim zamanı azalır. Görülüyor ki birlik, yapılaşan; iş koyan, üretim yapan, paylaşan durumun zorunluluklarından kaynaklı, her yapı organizesine göre farklı olan bir öznel algılar, duyumudurlar.

Yapılaşarak, organize olarak, yükümleşerek, üretip dağıtarak ve bunların bilincini edinerek, birlik olmak zorunda kalırsınız. Bir işin organize seyri sizin nasıl birlik olacağınızı ortaya koyar. Her iş kendi birlik organizesine sizi zorlar. Bu zorunluluklarınızın bilinç edinilen anlaşılması da size birlik bilinci verir. "Birlik olalım" demenin içinde, yapısal olanın, organize olma bilgisi ve bilinci yoktur.

Çünkü halkın, özel yaşamları ve kendilerini hissettikleri öznel kimlikleri farklı farklı olan kişilerini; tümleyen, ortak birlik özneliği ortaya çıkaramazsınız. Bu yüzden halk adına verilen kararlar yine halkın kendisini susturan baskıcı bir kararı olmaktan; halka halk eliyle bir zorbalık kararı olmaktan öte gidemez.

Halk birlik içinde değildir. Toplumda pay alabildiği oranda bir araya çekimleşen; ayrı ayrı özel ve öznel tutumların kendisini sınırlayan yaşantılımları ile paydaşlık bağı size, halkın birliği gibi görünür. Paylaşma ortadan kalktığı an, sizi halk olarak bir arada tutan şeyin verdiği birlik görüntüsü kalmaz.

Srecek

Bayram Kaya

Kurumsa Olanın Toplumsa Olanda Mülâhazası 3

3-]Yine böylesi eksik, düşüncesiz bir mantıkla toplum kurumlarından birini abartıp, birini kabartıp, halka değin olan ayrımcı kararları gibi, kurumlara değin ayrımcı kararlarla, toplumsal üretimi ve paylaşımlarını yapamazsınız. Her kurumun kendine özgü yapılaşması, finansmanı ve yararı vardır. Bu durumlara özel bir gayretle ayrımcılık yaparak tan, birini baş üstü, birini ayak altı yapacaktan; topluma zarar verilmemelidir.

Sizin toplum adına vereceğiniz kararlar, halkın öznel bulunuşları adına olmayacaktır. Zaten üretim alanlarının kendine özgü zorunluluklarına göre olacaktır. Yani toplum adına kararlar, halkın zorunlu sağlayışlarını,refahını temin adına toplumun verimli işleyişinden yana olacaktır.

Bu kararlar toplumun kurumlarına o dalda verimli üretim yaptıracağından, buranın ilgilisi olmayan birey bu alandan üretilen üründen istediği zaman sağlayışlar yapmakla memnun olacaktır. Verilecek bu kararlar da her bir iş ve üretim alanlarının kendi sözleşmesi ile olacaktır.

Özel kurumsa verimlilikler adına verilen kararlar da, genel sağlayışın memnuniyetine dönüşür yansıma olacağından, o halkın; toplumunu sahiplenmesini ortaya koyacaktır. Birlik kendilik ortaya çıkacaktır. Eğer siz halk adına kararlar verirsiniz; "birlik beraberlik içinde olalım" diye bağırmağa başlarsınız.

Toplumun her kurumlarının, kendi yapılaşma ve iş akışına ilişkin kurum işleyiş özel memnuniyetini ortaya çıkarırsanız, kurumların çalışma verimliliğini sağlarsınız. Bu kurum memnunlukları genel toplum memnuniyetine yansır olmakla, toplumsal olanda birlik olacaktır.

Halkta daha başta kararlarla geneli memnun etmek esastır. Bunu da birinin özneliği adına alınan kararlarla yapamazsınız. Halkın özneliği farklı olacağından genele ilişkin seslenmeyi her zaman yapamazsınız. Ama halkın zorunlu sağlayışlarının ve refahının kaynağı olan toplum işleyişine adına seslenişle üretim yapıp, pay vererek güvenliğini sağlayarak sağlığını koruyarak vs. halkın tümünü memnun edersiniz. Yani toplum adına kararlar alıp seslenerek, halkı memnun edersiniz.

Halk, şimdisine göre somut, olgusal olmayan nedenlerden dolayı parçalıdır. Halkın, her bir soyuttu anlaması diğerlerini memnun etmeyeceği gibi halk birliği de sağlayamaz. Ama toplumda ayrı ayrı yapısal ve üretimse işlevlerden ötürü somut nesnel bağın parçalılığı, bir birine zincirleme oluşla ağ sal bağlarla bağlı bulunurlar. Siz toplumda halkın ve toplumun ortak sağlayışlar teması olan üretime seslenirsiniz. Toplum içinde bir üretim alanına seslenişiniz, diğer alanı direk ilgilendirebileceği gibi biraz dolaylı da ilgilendirebilir.

Toplum adına seslenişte, bireylerinin ve halkın sağlayışlarına değin ortak bir genel yarar birliğini ortaya koyarsınız. Söz gelimi bir hava iş kolundaki sorun sizi etkiler. Bu etkileniş sizin, toplumun bu parçalı oluşuyla iletilen bir ses almanızdır. Toplumun buradaki iş bırakma eylemine vereceği karar, buradaki iş bırakmayı önlerse, siz bir sağlayış yapar olacağınızdan bu karar sizin zincirleme ağ yapılı bir sağlayış yararınıza dönüşecektir. İşte buradan siz,toplum adına vereceğiniz kararlar halk olacakta, toplum olacak la birlik çıkarıp, tümele seslenmiş olursunuz. Buradaki toplum adına alınan karar, o kurum için özel, toplum ve halk için genel yararın algılanma duyarlılığıdır.

Toplumun kurumlarının insan yanı, öznel hatalar yapar. Hatta kişisel çıkarlarını, toplum çıkarlarına yeğleyerek kirli çıkar iş birlikleri içine girerler. Bu kurumların bir kusuru

değildir. Kurumların nevi şahsı yoktur. Kurumlara insan emeği (bilinci) ruh verir. Kurumların araç gereciyle, insanlar girişir.

Kurum ruhuyla, kurumun nesnel yasal düzeneği girişmesi tüzelliği ortaya koyar. Hatalar kişilerin hatasıdır. Toplumun her hangi bir kurumu bu gibi kişiler elliyle yapılan hatalar yüzünden, ne kadar yıpranırlarsa, asker ve polisti kurumlarımız da o kadar yıpranırlardı. Ne bir eksik, ne bir fazla, bu böyle.

Bir sağlık skandalı patladığı zaman, skandal nedeniyle, sağlık kurumlarından nasıl vazgeçmiyorsak. Bir güvenlik kurumu skandalı çıktığında da, güvenlik kurumlarımızdan vaz geçecek değiliz. Nasıl bir sağlık skandalı karşısında sağlıkçılar bizim göz bebeğimizdir demeyip te, derhal olayın üzerine gidilmelidir deyip; sağlık bakanlığımız ve adliye uyuyorlar mı? denişinin haklı olacaktan, bir çok istemini yapıyorsak; aynı hassasiyette oluşun sorgulanırlığını, güvenlik güçleri için de beklemeliyiz.

Bir kurum dış eleştirilere göre, kendisine yönelik eleştirilere göre, hatalarını eleyip ayıklayarak, bir sistem düzeltmesi yapıyla, yeni yapılaşmalarıyla ancak; o toplumun göz bebeklerinden biri olurlar. Değilse bir kuruma siz; " gözümüzün bebeğisiniz" demekle, o kurum sizin göz bebeğiniz olamaz. Bu bir, hissi ve öznel bilmezlikti kof söylemdir. Öyle gönüle göre olsa; her sakallı dedemiz olurdu.

Böyle öznelce, kof abartılarla; gözümüzün bebekleri gözümüzün göremediği bir kör nokta olup çıkıyorlardı. Politikalar da bu kör noktalara sırtını dayayıp, ensemizde boza pişiriyorlardı. Kör noktalar haybeden ahbab çavuş ilişkileriyle, arpalık olaraktan değerlendirilecekti.

Bu neviden bir ahbab çavuş ilişkilerinin örtüldüğü bu gibi göz bebeği kurumlarının emeklileri dahi politikacılarca meslek olarak yabancısı olduğu alanlarda, ayrıcalıklı olmanın yeni bir beleş istihdam olanağı olacakla; bir zamanların, gerekten olur bir teamülü yapılmıştı!

Bilmem ne demir çelik fabrikasına hesap uzmanı, bilmem ne kamu bankalarına yönetim kurulu üyesi, bilmem ne kamu şeker fabrikasına danışman kadro, müteveli heyetinden olma gibi akla ziyan, onlarca arpalık işte istihdam ediliyordu. Toplum bu istihdamlardan yararlanmış mıydı? Bilmem! Bunların onlarca örneğini söz gelimi "suçlular ve güçlüler" gibi birçok Uğur Mumcu kitaplarında belgesi ile bulabilirsiniz.

Hatta bir ara mutlulukla(!) ve demokrasi gereği asker emeklisini kontenjandan senatör yapmayı ve Cumhurbaşkanı yapmayı tutum ve gelenek dahi yapmıştık! Hem de yarışircasına! Birinin asker emeklisi cumhurbaşkanı adayı karşısına, diğerinin asker emeklisi; adayları yarıştırlırdı! Vesayetsiz edemiyorduk vesselam. Ya da baştakiler böylesi bir vesayet gücüne sırtlarını dayayarak toplumun parçası olan bir kurumu, toplumun kendisine yabancılaştırarak, o kurum ideolojisini topluma kapsatışla, o kurumun yapabilirliklerini toplum dışına taşırmaya başlamıştık! Ki demokrasinin bile gücü yetmiyordu artık, bu göz bebeklerine.

Yine bir zamanların en büyük uçak satan firmalarından biri olan Amerikan Lockheed firması tüm dünyaya şamil oluşla ve hükümetler düşüren açıklamalarıyla; isim isim Türkiye'de de, "asker ve politikacılara uçak alımları için rüşvetler verdik" demesine rağmen; milli birlik ve beraberlik ruhu içinde çıt çıkmamıştı.

"Böyle bir şey yoktur, bizi bölmek isteyen düşmanların kin ve nefret dolu olan

yalanlarıdır denecekten"; "Yüce Türk milleti adına " çatır çatır kararları vermişlerdi. Aslında biz hiç kimseye iltimas geçmezlikle "Yüce Türk milleti adına " yargının kararını alacaktık almasına da, ne yazık ki gözümüzün bebekleri, kör noktamıza denk gelmişti her halde!

Aslında göz bebeği diye savunduğumuz ne bir kurumdu, ne bir kurumun kaybolan itibarıydı. İş birliği yapılan politikacı, asker saç ayağından oluşan suçluluklarıydı. Daha siz ağzınızı açmadan "göz bebekleri orduyu aşağılayan, küçük düşüren sözler" denişle, hemen bertaraf ediliyordunuz.

Sürecek

Bayram Kaya

Kuruntu

Küçüğüm,
Arı gördü rüyasında.
Yaşanık,işitik
Yansımalar dünyasında.

Ödü koptu.
Arı psişikçe soktu.
Ağrıları pek çoktu.
İyide, somutu yoktu.

Olanca gücü ile bağırdı.
Sesi kımıldamaz taş gibi ağırdı.
Sanki çevredekiler sağırdı.
Yavaş,yavaş uyanıklığı çağırdı.

Kâbus sonrası,
Oldum olası.
Reel,hayal bulanıklığı,
Yaşamın sanrıya ulanıklığı.

Hep uyumsuz düşündü.
Somutun yansısı küşümdü.
Takıldı kaldı orada.
Ya çarparsa elektirik varda.

Böyle kalsa iyi.
Pars sanır kediyi.
Daha bir garibini düşünmekte en iyi.
Böyle dışlar yeniyi.

Gereksemezken ayak direr.
Akıl karıştırmak için, içine girer.
Tüm olumsuz caydırıcıları sayar birer,birer.
Bazen tuhaf olur içine siner.

Böyle iken düşe düşer.
Enine boyuna görür birer, ikişer.
Takıntılarla iyice pişer.
Dağ gibi yanılısamalar, şişer de şişer.

İletli oldu apıştı.
Birden sinemakiye yapıştı.
Gerçek hayal ile kapıştı.
Bu bulanıklıktan açığa sapıştı

Aklın kontrolünden sapandı.
Yararlanınca anladı,utandı.
Birden hayalciliğe kapandı.
Bildi olumsuzluk da olumluluk yapandı.

Sözlükçe:

Sanrı Gerçekte olmayan duyuların algılanması.
Yanılsama Algı yanılması,var olan bir şeyi başka şey sanma-tavuğu canavar görme gibi.
Küşüm Yapılan edim ve tasarlarda duyulan endişe.
Apiştı Düzgölü bir gidişte iken keskin bir gerçekte yüz yüze gelme,saşma.

(14.10.1992)

Bayram Kaya

Kuruş

Mağrurluğa gerek yok
Ne akıl, ne makam seçer
Bizim dışımızdadır, bizden bağımsız oluşla
Tarihin akışlısıdır seçtikleri
Üzerinde hesapsız zaman geçer

Ağzı var
Dili sustalı
Tel tutar avaz eder
Bilmez ki söylediği
Hangi makama husustalı

Ne ayıktık ne sarhoş
Zayii ile kendimizden geçtik
Sanıyorduk ki biz, adam diye seçtik
Elde mi, duyunca ayılıp bayılmamak
İcazetleri oldu hazretlerin, buyurdular
Meğer bizlermişiz, olası mı şimdi
Adam yerine konup, insan sayılmamak! 1

Rahatın dehaleti, cehaletinden bıkar mı?
Ya ulema, ya dindar, ya hoca, ya rahip olun
'Müslümanlar dininize kininize sahip olun' 2
Der olandan sorumlu devlet adamı çıkar mı?
Gelişme önünde bağnazlık insanlığı yıkar mı?

Daha yüzlercesini duyup ta
Ürperişlere üşüşmek
Bir ecinli tayfasından
Bir şiir sayfasından
Ola ki tarihe not düşmek

Ne zaman bahçesi seninle var
Ne zaman bahçesi senin bağıın.
Aşılmış duvarlarıdır şimdiki çağın
Duvarlar gerisi değil yağın
Duvar ilerisiyledir haldeki bağıın
Her konuşmanın sosyal gelişmesiyle
Ayrışmayı tartışır oluyorsa birlik dağıın
Bil ki yanlıştasın, hem de iki kez
Yeniyle dem olmalıdır senin her atağıın

Sanma ki para, sadece kuruştur
Makam; öğüt ve sosyal dille vuruştur
Ne insan; sırf, insan
Ne yurttaş; ille de yurttaş, değildir
Sahip oldukları değerlerle de, bir duruştur

23.09.2013

Yağı: düşman. (Yağıın) düşmanın

Bayram Kaya

Kusurla

Tutunduracak iken savururlar
Yelmedeyken daha, söndürürler
Olgunlaştıracığım derken kavururlar
Bu akim kılışlarla seni döndürürler

Yılları doldursamda koynuma
Gönlüne akıtsam.
Yine ben, diyemem sana
Bir yakarı nazendesin sen.

Çok şey aldılar şu ölümlü sönümlü gidişimde
Kimi şiirinde dedi
Şairlikle aldı
Kimi sen şairmişin dedi
İşe yaramazlığımdan da çaldı

Dağ vurdum gönlüme
Ateşten kor
Teziktim, yel bellediler
Kimi serinlik buldu
Kimi sende toz musun be, dediler.

Sev dedi bağrım sev
Cehaleti, ehli
Kavuşumu, ayrılığı...
Kimi yar dedi aldı
Kimi yarenlikte kaldı

Çok şeyimi aldılar
Hık dediler mık dediler
Neşemi
Gık dediler çık dediler
Hülyamı
Sarayda sevmezdim
Bağırda ezmezdim
Dağda, bayırda
Yazıda, yazda
Ondan ayrı gezmezdim

Kimi sarı, kimi siyah
Saçını salladı
Bir alaladı, bir alladı.
Kalır mı sandı, kalır mı
Yersiz yurtsuz
Aldı da bu gönlümü yaraladı.

Yolcu edildim yola verildim
Kolcu edilip, kola verildim
Yetmedi
Emeğimle ele verildim
Şahan çıktı hayat
Bir hitamdı sürüş başarı oluşla

Hey hat; pesle yere serildim

Çok şey aldılar çok şey...
Şu ölümlü sönümlü gidişimde
Tanrı vardı
Emek vardı
Sevgi vardı

...
Cehennem koydular
Hırsızlık koydular
Nefret verdiler

...
Her başın son yapılması gibi
Bir umut yeşertip, bir sönümle didiştirmede

02.09.2008

<a href='http://www.ozgurlukicin.com' mce_href='http://www.ozgurlukicin.com'
target='_blank'><img border='0' alt='Pardus... Özgürlük İçin...' title='Pardus...
Özgürlük İçin...' src='http://www.pardus.org.tr/banner/bts01.png'
mce_src='http://www.pardus.org.tr/banner/bts01.png'>

Bayram Kaya

Kusursuz

Ne olur,
Dört dörtlük olmamızı
Bekleme benden.
İdeal olandır o.
Gerçeklikte olmayandır,
Sonu suskunluk olan.

Ama dört birlik,
İkilik...
Olabilirim.
İdeal olanı,
Dört dörtlüğe
Yaklaşıkliktir.
Çünkü dört dörtlük,
Sonsuzluktur.

Durumu açıklsal al.
Beni bulduğun yerde kal.
tesini ister anla,
İstersen faydacı dal.

Bir hayale dal.
Uzak olsun erime.
İsterse yetmesin yaşam.
Kavuşmağa dursun gerilme.

Nefretim var biçimselliğe.
Esas olan karmaşıkliktir.
Çznce,
Hoş olur sarmaşıklık.

En umutsuzlukta,
Heyecan var.
En doyumlulukta,
Doyumsuzluk var.
Kusursuzluk bu.
Kusur mu?
Kusursuzluğun yorumlu
Yaşanmasıdır.

13.01.1992

Bayram Kaya

Kuş Tünedi Dal kırıldı

Memleket tutuşur
Bir uçtan bir uca
Gözlerin ferinden
Genelin yaşam terinden
Mısralar görünür usulü usulca

Ayrılığın düşer
Sayrılığın küser
Hep ekşimezsın ya alacan da düşer
Çekeri kor, sözünle yor memleketim

Gelen geçer
Konan göçer
Vergi desem birinden birini seçer
Ay ışığı, yüz nuru memleketim

Aşk yarası
Yara sarası
Yıkanmaz değil a, kalmaz karası
Aşk yurdu, yara yeri memleketim

Coğrafyan tondan çağlar
Nehirlerin fondan ağlar
Kimin geçer, kimin yolun bağlar
Dağ parası, doğum çarası memleketim

Kuşu uçar
Kanatsız duçar
Sıkışanda selamı kaçar
Ciğer açar, pare saçar memleketim

Ayıkta yitirdik
Bakışla bitirdik
Serapta bulduk hem hali
Yeşil yüzü, donuşla güzü, kemali memleketim

Horon teper
Gurbeti keper
İmdadı duyanda hep er
Mülkü değer, yürürse eğer memleketim

Karacası vurulur
Düğün dernek kurulur
Delilenmiş bir güzel durulur
Başlık parası, kaş göz arası memleketim

Meselesi divanda
Görünüşü eyvanda
Gönlüme girer çıkar civanda
Kemer yağırı, köz bağırı memleketim

Bugün selam saldım
Önceki gün aldım
Gayri sınıfta da kaldım
Beşi yonca, oldusu olmadısı gonca memleketim

05.04.2010

Bayram Kaya

Kutsallık Ya Da Dokunulmazlık 2

Sevgi duyduğunun açlıktan ölmesini hatırlamasıyla kendisinin el an doyuyor olması his kırılmasıyla bir mihneti utanma duygusu duydu. Hiç değilse aklına düşürdüğü bu gibi durumlarda kendisi de atası gibi mihnet ve minnetini duyduğu onun gibi aç kalarak; onu anar oluşla; mihnet ve şükranını göstermenin erincine (huzuruna) varabilirdi!

Mihnet ve minneti belirten iki anı kıyaslamasını bir arada yaşayan kişiler; bunun canlı tanığıydı. Çok daha sonraki kişilerde anlatılanların tanıklığına duygu ve vafa tanığı olup, iman ediyorlardı.

Av sırasında av olanlar, düşüp kolunu bedenini kırıp sakat olanlar. Av için uçurumda düşüp ölenler. Ve ölenler yüzünden günlerce aç kalan grup üyeleri, sık yaşadıkları ve yaşayanlardan dinledikleri anı süreçleriydi. İşte totem meslekleri artık yavaş yavaş aç kalmanın, yiyecek bulamamanın önüne geçmeğe başlamıştı.

Av yaptığı günlerin, aç kaldığı günleriyle; şimdinin öğünle yiyip tok günlerinin kıyaslaması hiç aklında çıkmıyordu. Üstelik ölen atalarının ölümüyle aç kaldığı günlerin acı ve aziz hatırası, kendi açlığına vesileci oluşla gideren kişilerin, açlıkta öldüğü anılar; şimdi gözünün önünde film şeridi gibi akıyordu.

Totem meslekle üretilen ürünler önündeydi. Şimdi yiyeceğini hazır bulmakla; ölüm arasında sıkışan günlerdeki açlık günleri de gözünün önündeydi. O ataları bugünleri sağlamışlardı. Buna minnet ve mihnet duyuyorlardı. Önünde yiyecek varken, kimi vakit; hatta kimi gün bu hatırlamaların duygu sal iç kapamalarıyla, onların anısına hatırlama oluşla önündeki bu yiyeceği yemiyorlardı.

Sırf o günlerin direncine ve o günlerin vefasını ihya için, gruba duyduğu vefanın depreştiği kimi günlerde zaman zaman önündeki yiyeceği yemeyebiliyordu. Zaten derin duyulan teessür bunun iştah kapanması oluşla o kişiye yansması da çok tabiydi.

Tabi olanı gözlem ve tabi olana grup riayeti bir disiplin gibi ortaya konabiliyordu. Ataya saygı atayı taklitle, ata gibi aç kalma taklidiyle ortaya konmuştu. Aç kalan ataları gibi bir öğün, iki öğün ya da duygu yoğunluğu gün boyu süren yiyecek yememekle geçen zaman içindeki kendi tutumlarını düzenli oluşlarla düstur edinmiştiler.

Bunu diğer grup üyeleri de, sosyal etkiyle öğreniyordu. Bazen onlarda bu tür anma ve hatırlamalara katılışla, kendi grup bağlılığıyla geçmiş grup aittelerine minnet ve mihnetlerini onlar gibi ama bu kez bilerek isteyerek onlar anısına sembolik oluşla aç kalarak şükranlarını ortaya kodluyorlardı.

Bunun bir vakti ve zamanı yoktu. Kimi kez olan bu türden izlek tekrarları, ritüel şeklinde belli yıl dönümlerinde ve belli süreyle yapılmasına başlanacaktı. Bir kez telli baba ziyaretine gidip nedenini belirtin mi, artık telli baba; ziyaretgâh olmazsa ayıp olur.

Kısaca totem dönemde oruca sosyal eğilimli olmanın böylesi bir anı geçmişi olmalıydı. Ve anı geçmişini tutum edinmenin ritüeli kılınması da olmadan, sosyal hayatın bağlılığını bile en üst dereceye çıkaramazdınız. Bu bir süreçle diğer bir sürecin gelişkisinden doğan minnet ve mihnetin dışı vurumuydu.

Oruca giden sürecin daha sonra ittifaklar döneminde ve köleci dönemde bundan başka oluşlarla onlarca değişik sebebi bağ ve bağıntıları oluşmuştur. Ama komün dönemle üreten yapılar, oruç olarak bilmediği bir saygılamayı ve kutsallığı böylesi somut ve açık

nedenle girişim yapmalarının açık tutumlarını ortaya koymuş olabileceklerdi.

Gruba bağlılık, grup için feda oluş çok saygılanan bir kutsallık oluşla, böylesi bir açıklığı günleri böylesi bir doygunlukların tesadüfî günler durumuna denk düşürmeleriyle bir disipline tutum ortaya koyacaklardı. Oysa avcılık ve toplayıcılık yapıyor olsaydı, bu tür ölümleri ve açlık günlerini bilseler dahi, böyle bir disiplinler süreci başlatmaları olanaksızdı.

Es kaza av ve toplayıcılık dönemi günlerinde böyle bir ulvi süreçle aç kalsa; yarın öbür günde av kıtlığı ve av yapamaz oluşun onca zorluğuyla aç kalacaktı. Ki bu çok bedeninin ölümüne imza atmak demektir. Çünkü önünde, zaten aç kalacağı günlerin gebeliği onu bekleyişle, volta atıp duruyordu.

Yine üreten komün ilişkileri dönemiyle ittifaka başlayan süreçlerde aidiyet ilişkisi oluşturmanın diğer yazılarımda saydığım kurallarının yanında bir kuralları daha vardı. Grubun temsilcisi olan büyücüsünü yani grup totem sıfatlı kişisini bir grup, diğer ittifak grubuna kurban veriyorlardı.

Karşı grup, bu grup aittesinin canını, kanını, etini yemekle; o grubun canından kanından yiyip içmekle bu grubun aidiyeti kişileri oluyordular. Bu o dönemlerin ittifak yasasının bir sosyal elci bir anlayışın davranış tipiydi. Bu nedenle ittifakı imanı, çok güçlü kutsallık ve bağlılığa imza atıyordu.

Kurban veren grup kendileri için feda olan kendi aittesine aşırı üzülmüyor, belki de o gün (ki öyle) onlar perhiz yapıp, kurban totem kişisine vefa gösteriyorlardı. Kendisinden olanın etini, canını yemeye kanını içmemeye direnç ve teessür gösteriyorlardı.

İttifakı dönemin ilerideki oruç ritüeline başlanacak bir süreci de böylece bu zemin ve şartlarda böylesi bir aidiyeti nedeniyle, bir başka anlama ve belirmenin doğuşu oluşla gündeme getirmişti.

Yani her bir ittifakı grup, kendini ittifak için feda eden kurbanlarını unutmamak gruba feda olanların değerini yükseltmek için bu bağ ve bağlılığa vurgu için kurban olan kişinin öldüğü günlerde yemeyip içmemeyi ilke edindiler. Tevhit böylesi beyinlere kazınan, güçlü bir art alan ışmasıydı.

Bu çok büyük bir etkileme ve etkilenmeydi. Bu süreç ittifaklarında, ittifaklarıyla içlerinden birini bir süre insan kurbanı vermeye uzun dönem devam eden süreçler oluşla tufan mantığının da sosyal sebepleriydiler.

Görülüyor ki kutsal gün orucu, yoksulun halinden anlamaya tutum oluşturmak için tutulan oruç zemini olmadan çok daha önce insanların yoksulluğu dahi bilinmedikleri dönemlerde başlamıştı.

Hem de sanki ilerideki yoksulların halinde bilmekle tutulan oruç anlayışına nispet olsun diye, sanki ortaklaşa yaşamın (cennet yaşamının) , sürdüğü dönemlerde böylesi bir nispetle uç vermişti.

Ortaklaşa dönemde üreten süreçle kimse aç değildi ki açın halinden anlasınlar diye oruç tutuldu! Totem dönem, kendince bir oruç olacak dönemi; sosyal duygu bağı oluşun tutumunu edinmişti. İttifakı dönem de ittifakı tevhit döneminin somutluğunda kendince bir oruç dönemi başlatacaktı.

Zaten üreten ilişkiler içinde doğan nesil de; koyunu, kuzuyu; çuval çuval arpa, buğdayı yanı başında görünce; ataların üretmez oluşla aç kaldığı dönemi anlamakta zorlanıyorlardı. Totem mesleği ve totem mesleği bilgisi; toteminin kendilerine öğrettiği gibi bu bilgiyi totemlerinin kendi eski atalarına da öğretmiş olacağını düşünüyorlardı.

Süreç köleci düzene gelip birinin yiyip, birinin baktığı süreçler oluşunca; devralınan orucun eski anlamları tümünden unutulacaktı. Oruç yeni anlamıyla legalize edilecekti. Sabretmek, açın halinden anlamak gibi eşitsiz düzenin fren ilişkilerini yansıtmaya başlayacaktı.

Görülüyor ki kutsallıktı alan devinmesi insanın içinden çıkışla, insanın içinden çıktığı gibi öylece kalmıyordu. Önce çevre turuyla birçok deformasyon ve yüklenimler edinileşle kişisel minnet ve sıkıntının taşıyıcısı oluyordu. Sonra bu kutsallık grup ilişkileri hüviyetiyle totem elindeki tabu kutsallığına dönüşmekle gruba bağlılığın minnet ve sıkıntısıyla girişmeler yapmanın kutsallığına dönüşüyordu.

18.07.2014

Bayram Kaya

Kutsallık Ya Da Dokunulmazlık 1

1-Alan ve Alan Kazanma Olan Çevre Gezmesi

Tarih sel olana bakışta; alan, alanlanma gibi bir oluşma diyalektiği ile tarihe bakış; ilk kez benim kullandığım bir yöntem oluşla yazıya döktüğüm savunulardır. Yazılarımda dile getirdiğim savunular burada sayamayacağım kadar çok konu içeriklidirler.

Bu bağlamda totem kavramı animizim, büyücülük türü herkesçe bilinen kavramları da ilk kez benim kullandığım anlamla tarihsel sürecin kesikli sürekliliği içinde özel bağıntı oluşla olagelen bir inşa diye değerlendirdiğim çalışmalardır. Bir totemizmi benim kullandığım diyalektikle az çok benzeşen anlamalarla kesişen kişisel düşünceler mutlaka insanlık içinde olmuştur. Olması en olası yaklaşımdır. Ama yazıya dökülen dokümanlarda ve okuduğum türlerle basın yayın içindeki akademik çevrelerde bunun kırıntısını dahi görmedim. Oldukça bilimsel olabilmenin sunusuyla bunu yapmağa gayret ettim.

Burada yine alan kavramına ve alan içinde alanlanma kazanmaya bir iki örnekle değinip konuya gireyim. Doğal çevre gibi sosyo toplumsa hayatın içi de çok çeşitli parçalı sürekli alan akışları içeren boşluk devinmeleri oluşla çalışır. Buralara geldiğinizde özel bağıntılı alan içine düşmüş olursunuz. Buralarda bir görünüş yansıtması ve bir devinim tipi anlam kazanmadan edemezsiniz.

Örneğin balo ortamında, meyhanede, kahvehanede, düğün salonunda, hastanede, parkta, alışveriş merkezinde, bir bilgisayar üretim merkezinde, bir resmi dairede, bir araba yarışı pist alanında, bir stadyumda, ölü evinde vs. türü zaman zemin alanı içindeyken durum yansıtmanız ve devinim içinde bulunmanız farklı farklı olacaktır. "Böylece alanla, anlamlanma ya da alanlanma" kazanacaksınız.

Bu boşluk alan zaman zemini, siz düğün salonundayken size başka yansır ve başka bir devinme biçimi kazandırır; yine siz yas evine gittiğinizde size başka bir görünüş ve davranış tipi kazandırır.

Bir alışveriş merkezinde görüntü ve davranışınız başka olur, bir stadyumda veya hastanene alanı içinde görüntü ve davranışlarınız farklı olur. İşte animizdi varlıkların, ya da ataların don değiştiren çevre gezmesi de böyle bir çevre durumlar görünüşlü, alandı durumlar hal devinmesi kazanıyordu.

Çoğu insan kutsallığı, kutsal totem hayvanla yahut kutsal tapınakla veya kutsal olan bir günle vs.'ni türü eşleme yaslamalı tutumlarla kavrarlar. Yani hastaneye gitmiş olan insanın "hastaneye giymiş olma" tutumuyla hastaneyi anlamaya çalışır.

Balo salonuna giden insanla, yas evine giden insan aynı insan olsa bile gittikleri yerle eşleştirilirler. Ya da gittikleri yere yaslatılırlar. Eşleme ve yaslama da eşletilen şey, o yaslanılan anlamda maada ve müstesna olabilmektedir. Yani kutsal olan şey, kutsallıktan maada ve istisna olabilir.

Yani kutsallığı; kutsal alan içinde sayılmış bir totem hayvanla ya da kutsal bir tapınağa veya hacca gitmiş olmakla yahutta kutsal bayram günlerinin içindeki gün kutsiyetiyle olan kutsallığınızı böylesi bir atıfa yasladığınız için kutsallıklar var deyildirler.

Siz tapınağa girdiğinizde alan devinmesine tabii olurken; bir koyun bu alan devinmesi içinde maada ve müstesna olmakla zoraki bir devinme ve görünüş yansıtmasına tabi kılınmanın anlam kavranması içinde olacaktır. Yani kutsal olan günle, kutsal olan totem

hayvanı açıklayamazsınız. Ancak kutsal olan alana içindekine anlam izafe etmeniz söz konusudur.

Aksine; sizlerde kutsallığı işaret eden anlam, anlatım devinmeleri olduğu için kutsallar vardır. Siz; kutsallık devinmeli alanın içine, minnet ve mihnetini duyduğunuz şeyi kutsal oluşla atarsınız. Alan içine attığınız kutsal kıldığınız totem hayvanı ve kutsal kıldığınız tapınağı vs.'yi kutsal alan içine koyduğunuzda ya da bu alanla; bu kutsal kıldığınız şeyleri eşleme yaptığınızda, şeylerin burada öznel bir durumla birer kutsallık kazanışları vardır.

Yani çamur alan içine atılan bir taşın çamura, taş bulanmaz. Yani taşın çamura pek pek bulanma olmaz. Taş, çamura bulanır. Bulanmayı yapan çamurdur. Yani kutsal kılınan şeye kutsallığı veren şey insanda izleği oluşla oluşan kutsal alanın kendi yansımasıdır. İnsan ortamdan bulanır da, ortamına bulanma yapar da.

Kutsal olana bulan şey, sizdeki minneti ve mihneti duygulu kutsallık alanının yansıma çekimli yapımasıdır. Minnet ve mihneti duygunuzun bulama yapmasıdır. Minnet ve mihnetinizin o şeyle "ilinek"i bir belirmenin somutluğunu var eder. Tıpkı ilinek beyazlığın, papatyayı beyaz kılması gibi.

Beyazlık varlaşmak için ille papatyada ortaya çıkmaz, sütte de; karda, da; kendisini belli eder. Açlığınız olan minnet ve mihnet illa ekmeğin kutsallığıyla ortaya konmaz. Elmayla da, bademle de, tavşanla da, şığırla da, buğdayla da kutsallığı ortaya konur. Çevre; bir ağaç, bir korkunçluk, bir dağ, bir uçurum vs. oluşuyla sizde minneti ve mihneti etkili bir imaj alanı bırakır.

Güneşin varlığı sizde minneti olan bir huzurun alan etkisi iken, karanlığın bastırması da sizdeki huzursuzluğun bir sıkıntı alan etkisidir. Huzur ve sıkıntıyı duyan yerse, bencilliğinizin giderilmesi olduğunu lütfen unutmayınız.

Yine aynı şekilde açlık sizde bir sıkıntı bir üzüntü olmanın mihneti durumlu bir alan etkisinin yüklemesini yaparken; açlığınızın giderilmesi sizde minneti bir alan etkisi durumunun duygu yüklemesini oluşturur. İşte alan etkisi içinde kalan eşleme ve yüklemeniz bu alan etkisiyle davranır.

Kısacası sizde bencilliğin giderilmesi ile çevre ya da bencilliğin çevredeki nefisçe dolaştırılmasıyla çevrenin girişmesinde renk, ton, basınç değişmelerinden ötürü çevre alan boşluklu parça imajını, alanlar oluşur.

Bu imajinel alanlar özel minnet ve mihnet belirten durumlarla kodlanırsa; sizde kutsallık afiyetiyle somut beliren davranış duygu tutumları oluşur. Böylece insanda kutsallıktı düşünce bir an geçmesi oluşla zaten hazır oluşla belirir.

İşte totem ve totemin kutsallığı böyle bir durumdur. Totem hayvan veya kutsal hayvan gibi şeyler böyle durumdukları. Değerli ozan Aşık Veysel Şatıroğlu'nun dediği gibi; Güzelliğin on para etmez/ Bu bendeki aşk olmasa. / Eğlenecek yer bulamaz/ Gönlümdeki taht olmasa.

Koca Veysel kehanetle böyle dememişti. Ama bu söylemi sizdeki yeni düşünce alanına atılınca; bu sözler bu tür düşünce devinmesi alanı içine "cuk" oturuyor. Dediği gibi. Kutsallığın on para etmez/ bu bendeki mihnet ile minnet duygusu olmasa, / Saygılınacak yer bulamazdı /Kutsal devinmeli som ego alanım olmasa.

Kutsal Oruç Üzerine Kısa Bir Analiz.

Orucun tarihsel başlangıç yapması, kişinin minnet ve mihnetini duyduğu bir sürç te; gruba duyduğu, grup üzerinden duyduğu minnet ve mihnetti. Nasıl atalarına bir vefa borcu minnet ve mihnetin basıncını hissediyorsa; ondan daha fazla ve çok daha somut oluşuyla kendi grubuna sadakat ve vefası daha baskındı.

Grup süreci totem mesleki üreten ilişkiler sürecine kaymakla av ve avcılık işiyle toplayıcılık işi gerilemeye başlamıştı. Av ve avcılık yaptığı günlerde günün büyük bölümünü ve hatta kimi çok günleri aç geçiriyordu.

Totem mesleği doyması ve totem ürünü yiyeceğinin önünde olmasının somut görüntü oluşmasıyla bu av ve avcılıktı açılık dönemi oluşla geçen günlerin bir arada düşünülmesi vardı. Eski anı sürecini bir enstantane oluşuyla elindeki totem mesleği yiyeceğini çapraşık duygularla sentezlemeye başladı.

Bu sentez düşünmede karmaşık bir sevgi seli, saygı seli ve korku sıkıntı seli oluştu. O eski günlerde kendisinin doyması için ölen atalarına, ve şimdi de kendisine totem mesleğini öğreten atalarına minneti bir sevgi duyuyordu.

Sürecek

Bayram Kaya

Kuzuların Sessizliği

Kuzu
Kınalı kuzu
Mini minnacık kuzu
Severken seni oyunda
Bize kına yaktında
Koyun oluşla biberi tuzu

Kuzular sessiz
Kuzular masum
Kuzuları kurt kapar
Biz kuzu sessizliğine özenir de
Kuzu gibi ol derdik

Aslında
iyiki de sessizlermiş
Kuzular konuşunca
Sessizliği nedendi, anladık

Kuzular doğru
Kim ne derse desin
Kuzular doğru
Konuşsalar da doğru
Kızsaılar da doğru
Kuzuların oturuşu doğru
Götürüşü doğru
Yutturuşu doğru
Doğru oğlu doğru
Eh böyle bir kuzu
Konuşmasa bile doğru

Kuzuların
Doğumu bile doğru
Herkes baştan doğarken
Onların ayakları önce doğmuş
Başları sonradan doğmuş ki
Herkesin doğumunu yanlışlamışlar
Bu yüzden sonradan baş olmuşlar
Olması gereken sonradan olduğu için
Kuzular önceyi bilmezmiş

Memleket korkunç
Dalalet var
Delikanlı deriz varlar
Yer altı dünyası deriz varlar
Adaletsizlik deriz varlar
Sahi neden varlar?

Biz, kuzuları anlayamıyoruz
İyi ki kuzular var
Yoksa bizi kurtlar kapardı.

05.01.2010

Bayram Kaya

Küfürünü De Cevabı Ne

Bana âşık
Cevabım büyük
Devrim geçişleri
Hep anlamlı olur
İçin heyecanından mı?
Kavuşulmasından mı, nedir?
Bilinmez
Sevişemeyen baharın
Rengi gülden olmaz
Duvağı çimense de
Saçları hep beyazdır.

Devrim rengini
Gülden almaz.
Baharın coşkusu olmaz
Kendisi coşkudur
Ok yaydan çıktı mı?
Ne saz sestir
Ne de ses saz
Söylemce,
Terennümüyle bir avaz.
Baharı kucaklayan
Umudu (yâri) sıcaklar

Ne devrimler büyük
Ne de siz
Yerin yarılması
Çamurun karılması
İçin sancısıyla
Girişmenin tutkusunu
Anlayanda bir insan olur
Yol uzar
Yol bölümlenir
Tevafukla eylemler
Zamanla mekân ölümlenir
Süreginde yaşıyor olmanızdır büyük

Zaman ölürle
Siz yaşar.
Siz ölür
Sizle zaman yaşar!
Şafakmış, gül rengiymiş
Bu aşk nedir ki
Gönlüme bir girer
Bin taşar
Muhabbetin mi bitti?
Adını kayda yaz
Çıkarsa bir niyaz
İkisi bir arada mı?
Ha köfte, ha piyaz

Sen küfür edersin

Patlamışsa
İnsanın başında bir nar
Her bir çekirdekle bir kar
Düşünürsen köknar
Uzar gider sanki verevine
Dikenî bana, zakkumu sana dokunur
Haleti ruhiyesin karabasan sokulur
Ağıt olur cana, güleriz kana kana
Deniz mi yüzmedir, yüzme mi deniz?
Sancılanınca ayrı,
Tutunca sancıyı gayrı.
Zamanın seçimlediğidir aşk
Değildir verevine
Girerken her evine

Devrim, büyüğün içinde
Devrimi, büyük patlar
Nevrimindir çokla yüzün
Sen âşiksın
Zaman aşkı atlar...

15.08.2011

Bayram Kaya

Küstah

Hoyrat görünür rüzgarlar
Yanılsan bir kezlik yanılışla
Parelenir, bin zulüm görünür.
Bin iyilik sersen de, yarelenir
Diğer birin, açlığı yürünür.

Serme önüme hazanı
Şimalim azar.
Fırtınadan biçeceğini
Fonda birle, eğer görmez isen;
Ok desende, yay desende, ne yazar.

Zararı yırtarım önümde
Parelerini atamam
Şeytan, kum torbası görünse
Melek olur satamam.
Bak gün dönüyor vakit sönümde

Han tutar da iştahlar
Kabartılır esrikçe.
Şeytan kol gezecek tabi
Edim yerine zulme dualar estikçe
Zeamet bulmaz gönlüm
Pusulayı şaşırtmışta küstahlar

Dirimden azmam
Dirimken ölümden yaram

18.09.2008

Zeamet: Şan Şeref, Başkanlık

<a href='http://www.ozgurlukicin.com' mce_href='http://www.ozgurlukicin.com'
target='_blank'><img border='0' alt='Pardus... Özgürlük İçin...' title='Pardus...
Özgürlük İçin...' src='http://www.pardus.org.tr/banner/bts01.png'
mce_src='http://www.pardus.org.tr/banner/bts01.png'>

Bayram Kaya

Lafzını Sen Seç

Her düşünüş, mağduriyetti darlığa
Gelirsin, güç yetirende, varlığa
Yalnızlığımıza dayanaksın, yarlığa
Bilir ve inanırız mesti, karlığa

Bir teselli eyledik düşümden
İçreğini de kıldık anlamı sırdan
Hüzün dolduk, kederi solduk
Lakin boş koymadık, safayı kırdan

Lafzımız, isyanlarımıza bir kalp
Sosyaldi ve bilinmez ceberutlara bir ruhtu
Tarifli imanımız retorik aklın gidişinde
Ya imanımız elde, ya şehvet ile selde
Ne imanımız kaldı, ne tuttuğumuz şuhtu

İnayetimiz döndü, diyanetimiz söndü
Boş tuallere çevrilişe
Üzerine bizden gayrı girizgahlar
Gün mü gördük, gün mü gösterildi?
Ses mi bizde, sesiz mi kalıyoruz?
Yarabbi, bulaşışından bir söz
Ne akla katıkta, ne yeri saltıkta

Ağlarız ağlarız, tutamayız da semayı
Cennetsinmiştik, gözlerdeki temayı
İnançça bulmadan kaybederiz nemayı
Yar gözlerimize diri, çekti düşünülüşle biri
O vakit, yanımız değil, canımız gelir aklımıza
Ürperti titreyişler, sanıcı naklımızla
Gideri şehvetmiş, kalırı rehavet
Ya puşt elleriyle, ne dağlarında atıkta
Ya umarken güzellik, cehennemi batıkta

07.07.2011

Retorik: Memnun etmek, ikna etmek maksadı ile söylenen güzel sözler.

Bayram Kaya

Laga Luga

Ne beklenen baharlar gelmiştir
Ne de özlemden sevgililer ölmüştür
İç evrenle ah edipte çeksen, tozmaz
Derim hep
Anın gerekmeli şiddeti var
Düşse de Nil'e şev
İstisnalar kaideyi bozmaz.

Hayat hiçten kurulur
İki uygunluk, ahenk değildir
Bir ilgisizle bir bilgisiz
Münasibi girişimle olur silgisiz

xxxx

Bir uçarı
Bir kaçarı keyfe keenlem
Yarım yamalak sözler
Duman ve karamsarlılıkla
Birşey ifade etmez, yumulu gözler
Alt olmuşken, hep alt etmeye
İçten pazarlıklı sözler
Sürer tahakkümünü
Ne hırs, ne ömür, sözlü demle yetmeye

Çingene falından çıkmış gibi
Hani sıçanın sevmediği ot...
Biti veririler
Garip ve baş belası iğretiler
Mahkumsundur cevazına
Us geçimleridir gözlenen
Durumdan bu ahenk kaymıştır
Güne tutuşturulur
Yalancıkdan ve harbiden dostluklar

Pazarı fiyatlar...
Siyaseti indirir bindirir...
Nursuz Arif'in kızı
Puşt Bekir'in deli oğlu
Uygunca nasibini alır
Tüysüz Musa gocundu mu ne?
Şandelye kalkmıştır
Üç dört kişi bastırır
Seyfi kelle say, biri açık olsun

Receb'in Kahvesi boş mu?
Dün gece gelmiştim de...

01.05.2009

Bayram Kaya

Leyli Leyli

Bir gofret
Bir ikolata
Rızaya binaen rıza...
Konmuşsa bir kota
Ruhsal gelişime
Zihinsel sorgulamaya
Sosyal ve bilimsel olana
Güncel üreten ilişkilere
Olur de morta

Çikolatadan ağaçları
Gazozdan ırmakları olan cennete gitmek
Koynumda geçerle incitmekte
Çocuk rızasını alanlardan
Kimi kurtarmak içindi bu?
Diye sorun zeyinlere
Ayıktırın
Ayıltın
Sarhoşluğu
Alkolden sanan
Uyuşmuş beyinlere

Meydan okuyup
Sathı maili yangın yerine açtırmayı
Turizmi kaçtırmayı
Sorgulamamak neyin?
Dua ile turist çağırmaktır
Uyuşmuş, sarhoş beyin

14.11.2016

De morte: Ölü
​ Zeyinlere: Zihinlere

Bayram Kaya

Lifo Fifo/İlk Giren Son Çıkar

Yorulurum
Kırar kalemi
Bakmam;
Kâğıdın beyazlığına
Ağaçların yalnızlığına
Kendimin insanlığına
Bakmam da;
Beni sorarlar,
Bana sorulurum.

03.02.2007

Bayram KAYA

Artı ve Eksileriyle Stok Değerlemede Lifo Yöntemi

Bu stok değerleme yönteminde, son giren malların ilk önce çıktığı (satıldığı) ve kullanıldığı (üretime sevk) ve ilk alınan malların dönem sonu mevcudu olarak kaldığı kabul edilir. Bundan dolayı yöntemin kelimelerine göre anlamı "son giren ilk çıkar" olmaktadır.

Gelecekteki Kazançlara (Olası Zararlara) İlişkin Tedbir: LİFO, fiyat düşüşlerine bağlı olarak oluşacak zararları çok önemli ölçüde minimize eder yada elimine eder, zira LİFO kullanımı sonucu oluşan stoklar, yüksek fiyat seviyelerinde oluşmuş ve bu nedenle fiyat düşüşlerine hassas olacak nitelikte stoklar değildir. Tam tersine, FIFO kullanımı suretiyle (daha yüksek fiyatlardan) değerlenmiş stoklar ileride oluşacak fiyat düşüşlerine daha hassastır.

Sanal dünyada LIFO-FIFO; Aygıtı ve Sürücü Programlama

FIFO-LIFO (First in first out- ilk giren ilk çıkar, Last in first out, Son giren ilk çıkar) veri yapılarını kullanan örnek bir aygıt sürücü yazılımıdır.

Bayram Kaya

Mağara Süreçleri 1

Atalarımızın mağarada, kovuklarda sığınma olarak yaşadıkları dönemlerin tümünü mağara adamlığı (mağara dönemi insanlığı) olan yaşama olarak söylemek, bizlerdeki yanılığını oluşturur.

Bunu böyle bilmek; Erik Van Daniken paradoksu (çelişkisi) içinde olmaktan öte gitmez. Neydi bu paradoks; "atalarımız yüz binlerce yıl hiçbir şey bilmeden mağarada yaşadı. Sonra 5000 yıl kadar önce birden ateşi buldular, mağaralara duvarlarına, kayalara, resim çizdiler; mağarada çıkıp yerleşik hayata geçtiler vs." Yani hemcinsimiz birden akıllandılar demenin itirazını yapıyordu.

Beş bin değilse de 12 bin yıl kadar önce böylesi süreç çoktan başlamıştı. Bunun böyle oluşundaki izahı yapamayan Daniken, bu süreci uzayda gelenlerin, atalarımıza suni bir ilhak yapımlarıyla bu durumun ancak böyle birden bire olabileceğini söyler.

Ya da uzaylıların hemcinslerimiz üzerinde, hemcinslerin genetik kodlarıyla oynamalarıyla ancak akıllı oluşun böyle birden bire olabileceğini, okurlarının akıllarına mucize ediyordu. Bu çok makuldü. Ama hiç te gerçek ve doğru değildi.

Mağara yaşamı dönem, avcı toplayıcı sürecin eşliğinde sürüdü güdenle ve totem yaşamı dönemle de geçmiştir. Hayat, bu yaşamlar içinde sosyal ve biyolojik evrimini sürdürüyordu. Homo erktus, Homo sapiens, homo nindartel gibi insan türleri çeşitli sosyo biyolojik, ruhsal, kültürler içinde türe dek gruplar olarak dönem içinde çeşitli yetenek, akıl ve ruhsal zekâ düzeylerini temsilen var olmuşlardı.

Sürü dönem, sürü içinde sağlamayı; sosyal oluşa çeviren kısa paslaşmalı paylaşımlar da ortaya koyan kültürlerdi. Totem manalı dönem ise paylaşmayı şans eseri ara sıra kısa paslaşmayla değil paylaşımı tümünden ortaya koydu. Ve belli kuralları grup içinde işler yaptı.

Yani, paylaşmanın gücünün farkında oluşuyla paylaşan ortaklaşmasını grubun temel ve ana karakteri oluşuyla devamlı kurallı çevrim yapmakla akıllı ve akıllanmasını adım adım ortaya koymuştu.

Paylaştırmayı fark ediş ve düzenli bir küçük yapı içinde bunu sürekli tekrarlanan çevrim halinde kılmak ta ikinci bir akıllanmaydı. Bunu böyle kılmak için sürü yapıyı, küçültmek şarttı. Bunlar öbeği, sürü dönemde ayıran akılca oluşun, akılca davranışın ana belirlemeleridirler. Totemi tabu içinde oluş süreci tümünden bir akıllılıktır.

Zaten tahmini üç yüz bin yıldan beri taşı kullanıyorlardı. Bu türden kesikli sürekli kullanım içinde oluşların biriken, akıl olucu kullanımlarının içindeydiler.

Hemcinslerimizin, doğurani sahiplikle; doğurani takip etmesi; bir araya gelmenin büyük olmasındaki sürü olmanın kazanımıyla, sürüyü takip etmesi ve sürüden kazanımları düzenli çevrimleriyle yeniden ve yeniden çevrim edilmeleriyle tutum etmesinin eğimleri, grubu takip etme tutumları vardı.

Hemcinslerimiz, olup bitenlerle donandıkları sosyal değerli geri bağlanım yasalarını önemsiyorlar, kutsuyorlar ve bunları akılca oluşuyordular. Ama bu aşamadaki bir inşa içinde bir insanlık bilinci ve bir insanlık vicdanından henüz eser yoktur.

Totem grupların, bir başka totem grupları kendi yalıtımları içine almamakla, başka grupla temas etmemekle onları kendilerinden dışladılar. İlk düzenli inşanın zorunlu şartı

buydu. Bu zorunlukla totemi yapılar, diğer totem yapıları dışladı. Bu keşif akıllılık değil miydi?

Totem yapılar akıllılığı, zıtlıklar üzerine temas etmeyen inşalardı. Bu zıtlık o aşama için doğrudu. Totem meslekleri ile ortaya konan gelişmeler de zıtlıkların aşılmasını ön (zorunlu) görüyordu. Bu akılcı aşamayla da ittifaklar totem gruplar zıtlaşmasını aşabilmek için, kendi melezine insan dediler.

Böylece ilk kez dışlayıcı bir totem grubun başka bir grubu, temas edilir; kendi gibi görür oluşuyla; her bir grubun "insanlığını" her bir ittifak içi gruplar anlayışı düzleminde kabul ettiler. Bu kabul ittifakın imanı içindeydi. Yine bu imanla totem grup kişileri ilk kez "insanlık vicdanını" geliştirir oldular.

Köpeğin totem inşa içine sokulması, o totem alanı bir önceki totem yapıları sürece göre düzensiz ve kaotik yapmakla grup; bu kaotikleri değiştirip dönüştürmekle yeniden başka düzey ve düzlem oluşla düzenlemiştiler.

Grubun kendi düzenleri az az avcılık toplayıcılık nesnelere artabilen birikimlerinden de köpeğe pay verdi. Köpek te bu paylaşma birlikteliği içinde av süreçlerinde gruba katkı vermeye başladı. Köpek bunula kalmadı gruba bekçilik yaptı, gruba yol, yön ve yer buluculukla dostluk görevini de yaptı.

Aslında totem grubun köpeği totem mesleği oluşla grup içinde tutması; totem grup çevresindeki düzensizlikleri minik minik te olsa düzenler olmasının adımlarıydı. Yani grubun kendisine bir saldırı tehdidi oluşla gruba göre, grubun çevre düzensizlikleri içinde olan köpek; evcil olmakla düzensiz olan çevrenin de az az düzenli hale gelmesiydi. Süreçler insanın yeryüzünü işgal edeceği süreçler olacaktı.

Totem grup stratejisi düzenli taşınmalı sistemdi. Taşınırlar av ve toplanan yiyecek nesnelereydi. Yiyecek nesnelere, av edilip toplandıkları yerlerden grup alanı içine getiriliyordu. Burada grubun yaşlısı, sakatı, güçsüzü, yavrusu gelenle paylaşma dâhil oluyordu. Totem gruba kutsal olan dokunulmazlık olan mana buydu. Bunlar akıllı oluşma değildi de neydi?

Totem grup homojen bir yapı olmakla birlikte, kendi homojen oluşunun, kendi parçalı bölüklü kesikli sürekli süreçlerine bölünmesiydi. Grup merkezi ana odaklı düzenletici olmanın salınımını vermekle osilasyonun da merkeziydi.

Bu fark etmelerin ve yapılaşmaların sürü döneme göre ne büyük önemde akıl olduğunu anlamak için sürü dönemle, totem dönemi aynı görenleri; günümüzdeki bilmezliklerle kıyaslayabilirsiniz.

Günümüzde nişan töreninin sosyal organizasyon olduğu ile fırındaki organizasyonun toplumsal organizasyon olduğunun, ayrımını fark etmeyip te; ha sosyal organizasyon; ha toplumsal organizasyon diyenler karşısındaki hayretiniz; her iki ayrımı yapmanın çok çok büyük bir akıllılık oluşundandır. Ayrımına (akıl edilmesine) varmadığınız şeyin hayretini ortaya koyamazsınız.

Bayram Kaya

Mağara Süreçleri 2

Salınım dalgalanması totem grubun bölgesi içinde en uç sınırdan geri dönüşle; grubun geri iletilmesini yapıyordu (feedback) . Grup merkezi çevresinin en uç bölgesiyle iletişime için merkezle bölgesi içinde, arama-tarama; keşif yapma, konaklama gibi aşamalardan oluşan alanla, parçalı oluşlara dönüşüyordu.

Yani bölge sınırıyla sınırlı olan totem grup düzenletin salınımları, ileri ve geri olup; soru-yanıt-dönüt salınımları halindedir. Yer yer keşif yapmaları, arama tarama, konaklama yapmaları; bu tür bilgilerin merkezle paylaşılması, mevcut yiyecek türü, av durumu; toplanan nesnelere merkeze taşınması gibi iletimlere dek yoğunlaşmalarını vermekle, grup içinin kendi parçalı durumlarını oluşturuyorlardı.

Keşif gezilerinin, arama taramaların bu parçalı aşamalar üzerinde tekrarları da, merkezle bölge sınırı arasında devamlı kılınmak istenmesiyle de tutum sürekli oluyordu. Tutumun yoğunlaşmasını oluşan parçalı yerler, grup merkeziyle geri beslenme veya geri bildirim yapar. Geri iletim ana salınımın ileri yönlü devam etmesini ya da ana salınımın ileri yönde devam etmeme süreçlerini düzenletiyordu. Sonuçta geri etkili bildirimler, ileri geri iletime oluşlarıyla totem alanın sürdürülebilir bir sürekliliğini oluşturuyorlardı. Bunlar inşacı zorunlu akıl değil miydi?

Akıllarını, parçalı olaylardan seçme ayıklama yapmakla biriktiren grup; parçalı olanı görüp, entegre olanı fark edip, kendi bilmelerini ortaya koymuştular. Zekâ ya da akıl insanla değildi. İnorganik ve organik süreçlerin çevrimlerle zaten doğada vardılar.

Hemcinsimiz eylem ve el becerileriyle bunu daha bir diyalektikle ettiler. Parçalı olaylarda bütünleşen totem grubun alan yapısı; sürü içinin öbeği çevrimleri üzerinde belirimler veriyordu. Öbekler iç eğitim yoğunlaşmasıyla zaman zaman sürüden kopuyorlardı. Bu merkezin öbeklerle olan iletişiminin ara sıra kopmasıydı. Bunlar sık tekrarlardı. Öbekler ana kütleyi bulma, ona yeniden katılma eğilimindeydiler.

Öbekler bu tür gelgitleri olan nedenle, bir ara kendi kararlı düzenli çevrim sel tutumlarına sahiplikle yineleyen davranışlarını benimsemeye başladılar. Tekrarlarla; sürekli olanın dinamosuyla; öbeği kazanımlarını sürüden böldüler. Öbek kazanımlarını o kazanım haliyle totem gruba genelleştirdiler. İş birliği sağlamayı öbeği grubuyla paylaştıran totemi mana anlayışı, bu izole yapı içinde yalıtıldı. Çok büyük alana yayılmış, geri iletilmesi, aitlik paylaşılması olmakla düzenli olamayan sürü; bunları yer yer öbekler halinde öbekler içindeyken başarıyordu.

Öbeğin içindeki bu alan kazanıcı (alanlanma) olan tutum; çevrimle, iletime boyutuyla kendi alanına totem etkiydi. Yapı küçüktü ve bu totem etki ile işlevlendi. Alan etkili işlevsel oluşlar bütününü bu öbek ile totem grup yalıtımını ortaya koydu. Ortamın içi işlevlendi olanlarının birçok yepyeni kendi tabucu nicelemelerini aksamladı (bir birine göre hareket eder bağlılıkla kılmak) . Bu aksamlı eylem sellik grup hemcinsleri üzerinde "ortak akılı" oluşturuyordu.

Söz gelimi, mağara yaşamı içinde totem mana ilişkisini başlatan grupta yapı, dış kapalı içte küçük zaman mekân dağılımlı bütününü oluşan eylem birliğini koymanın içindeydiler. Bir süreçle grubun izole yapısı içinde bir köpeğin grup tarafından koruması oluşla girişen süreç; köpekle grubun savunulması olan süreci içine kattı. Bu katkı, köpek girişmeli ortam dalgalanması olmakla yeni niceleyişi dağılımla bütün içine uyumlu yansıdı.

İzole olan totem içi alan, kendisine özgü özel nicelimle paylaşımlarına da bir kullanım

oldular. Ve bu tür paylaşımlarını tekrar tekrar üretir olmanın yeteneğiyle izole yaşam işlevsel oldu. Yapının küçük oluşu, yapının iletme olması ve yapının korunması; düzenli yapı içinde hızlı biriken deneyimleri ve bu deneyimleri ifade etmeyi daha bir zorladı. Yapının içi gelişen bir dilsel ve eğitimsel öğretile gelenek aktarımına dönüştü. Duvar resimli vs. sembolizmler bu sürecin en yoğunlukla oluştuğu süreçti.

Totem alandı yapının içi her gün; aynı şekilde, aynı şeyleri, çeşitli biçimde işaretleşmenin imlerini oluşuyordu. Bu imler de; günlük yaşamları gibi her gün, aynı biçimde; aynı tutumlarla eşletilen imlerin kullanımı oldular. Bu kazanım aklın, zekânın kullanımını grup faaliyetli ve grup işlevli damga kılıyordu.

Totem sürecimiz de sürüye dek yaşamdaki gibi kişilerdi tutumlardan da kaynaklı, grup salınımlı kendi kaotik niceliklerinin de içindeydiler. Ana süreç sürü salınımlı etkiyle, küçük grup salınımlı düzenli etkiyi sosyal kılabilirdi. Grup içinde belli kuralcı düzenden oluşan mekanizmalar, sürü düzenli kaotiklerini; totem düzenli yepyeni bir akıl ve bilinç (ruh) olmasının; totem grup bilinçli bir süreç değiştiricisiydiler.

Köpek bir süre bu grubun sağlasan, sağlatan ortak paylaşmalı ortam girişmesi oluşuyla kutsal mana anlaması içinde olacaktı. Köpek, grubun; başarı, beceri ve bilinci oluşla mana totemiydi. Onu uzaktan izleyen bir dış grup onu it totemle oluşla gözleyecekti.

Gözlem yapan diğer grubun totemi paylaşması içinde it sağlatması ve it paylaşması yoktur. Belki de ateşin sağlatması ve ateşin kullanım paylaşması vardı. Bu grup ateşin sağlatması olan sıcaklık aydınlık yakıp temizleme yapması gibi arındırıcı lığı, totem mana kapsamında grubun ateş totemle olmasıydı.

Küçük grup, düzenli salınımla totem alan içinde olmanın, totem alanlı inşasına ideal tip iken; birkaç totem mesleğini bir arada inşa etmeye izin vermemekle küçük ve izole totem grup, totem meslekli süreçlerin de sınırlılık lığı olmaktadır.

Ateş, köpek, mısır süreçli totem alan içindeki bu kullanımlar, aslında her bir grubun kendi totem meslekleriydi. Totem meslekler totem adı da olmakla o grubun ihtira beratıydı (patent hakkıydı) . Totem meslekleri içinde gruplar artık küçük kalamazdılar.

Bayram Kaya

Mağara Süreçleri 3

O dönemle patent olan şey karşı totem grupların yararlanması değildi. Totem gruplar bu tür beraatların kullanımına kapalıydı. Totemler, yakın karşı grupların temas edemeyeceği dokunulmazlık tabusuydu.

Her totem grup ateşin, köpeğin kullanımını ve kontrol altına alınmasını bilmiyordular. Ve bu türden mesleklerin bulucusu değildiler. Zaten bu küçük yapıların totem mana gücü içinde bunların tek tek ya da hepsi bir arada oluşla sahibi olunması olası da değildi. Totem yapılar sürüye göre ve birbirine göre bir arada olmanın değil zıtlaşan yapıların var olmasındırlar. Kimi gruplar, bunların bu şekil muhafazasını zıt olan geleneğe aykırı da görebiliyordu.

Totem grubumuz bu tür sağlama ve sağlatmayı kendi grubuna, kendi grubuna ait totem mana gücü olmasından ötürü bunların ortak paylaşmaları; ortak paylaşım içindeki grupları, ateş totemle (Mecusi) ve it totemle anılır kılmıştı.

Tekrar hatırlarsak: totem gruplar sürü döneme göre totem mana ilkesi içindeydiler. Küçük bir yalıtımlı ortam içinde temel gereksinimleri birbirine yükümlenmişlerdi. İşbirliği içinde kotarılan gereksinimler kuralları olmakla, düzenli ve sürekli ortak sağlamayla, sağlatmaydı. Bunlar yapı kurallarını dokunulmaz kılıyordu. Bu nedenle sürece her ek katılım da kutsal ve totemi anlama oluşuyla totemdi. İt'te, ateş'te bu tür ek katılımıyla ortam değişmesi ve ortam değiştiricisi olan manayı, akıllı oluşuyla totemdi

Yani mağara süreci; sürü dönemle birlikte, totem dönemi de içine almakla, totemi olan akıllı, totemi zekâyı, totemi dili, yeteneği, ruhsallığı ve totemdi bu yaşamı aktarmayı resim eden bir yetenektir.

Yani hem cinsimiz ateşi mağarada çıkınca bulmamıştı. Hemcinsimiz iti, mağarada çıkınca evcil yapmamıştı. Köpek türü hayvanlar doğallıkla insan atıklarıyla beslenmekle kendi nişlerini insan yaşamı içine getirebilen, bir canlı oluşun tutumudur.

Yani atalarımız mısırı ekmeyi, balığı tutmayı, madeni kullanmayı mağara içi yaşamsal dönemi içinde iken totem mesleğini edinmiş; bu kabil katılımlarıyla akıllanmış olarak; ateşle, köpekle, mısır ekmekle mağarada çıkmışlardı. Şu farkla bunların tümü farklı farklı mağaranın bir, bilemedin iki tür faaliyet işi ancak olabilirdi.

Totem meslekleri her ne kadar büyük bir gelişmeye de, tekil süreçler olmakla mağara içinde atıl kalıyorlardı. Totem mesleklerinin grup sahipliği olan emek gücü (bilgi birikim patent hakkı) karşı grubun totem meslekli grup gücü sahipliği olan emekler; farklı kullanım üzerinde takasa ve ittifakı yapılar işi girişmelerine neden oldu.

Takas eksenli ittifaklar, homojen yapıları totem gruplardan; heterojen yapıları ortaya koymakla; ittifak, Mendel yasasına göre çaprazlandı. Biyo sosyal ve biyo kültürel ruhsallığın ve yeteneğin baskın olan karakterlerinin işgaline uğradı. Ve ittifak baskın karakterlerin seçilmişleriyle, girişmeler içine katkı süreç patlaması yaptı.

Yeni ittifak içine katkı olan totemiler; ittifakın sentezi olmakla yeni bir ittifakı totem manalı anlayıştı. Eski totem dönemi, şimdiki yeni döneme göre ayrı bir aşamanın mana anlamasını oluşmakla kodlandı. İttifakı olan sentezin kutsallığı mana anlamasına; "İLAHİ kutsaldı mana anlaması" dendi.

Totem mana gücü, seçme ayıklanmasıyla; ilahi mana gücü üzerinde sentezlendi.

Sentezin içi totem meslekli, emeklerini karşılıklı ortaklaştı. Paylaştı. Totem mesleği ittifak içinde korunan olmakla takasa vesileydi. İttifakla yapı, üreten ilişki ve nüfus olarak büyüdü.. Totem meslekleri yine grup patentli ve grup sahiplikle bir güçtü. İttifak; sentezin gücünü, sentez yapıcılarına; paylaşıyordu Ve totemi zıtlık olan kimi tabular da, ittifakın içinde aşıyordu.

Totem adları, totem meslekleri ilah adları oluyordu El'in toprağı, Çoban Dumuzi'nin adamları. Enki'nin sahipliği gibi ilah adları; ittifakın sentez adlarıydı. Bir ittifak içinde en az iki totem çoğulluğudur. İki farklı ittifak en az iki farklı ilahın bir araya gelen dört totemle yeni sentezlerini ortaya koyacaktı.

Kısaca; taşınan, korunan ilke; totem mana gücüdür. Her bir totemi mana gücünü kuantum parçacık gibi anlarsak; ilahı dönem totemi kuantum parçalar birleşmesi oluşla sosyo kültürel ve biyo kültürel oluşla üreten ilişkiler bağ dokulu inşa ediydi.

Totemi mana gücü, ilahi mana gücüyle; yeni bir sentezci anlayış olmakla yeni bir oluşmadır. Seçme ayıklamalı totem güç sentezleri, ilahi güç olarak korunup akıyordu. Buraya kadar olan totemi ilah gücü sağlamalı ve sağlatmalı süreç; benzerleriyle ortak takdirli iradenin ittifakı süreci devamlı paylaşma ve ortaklaşma kılmasıydı.

Kölecî dönem; totemi, ilahi mana anlayışı içinde; güncelliğin koşullarıyla olması gereken bir değişmeyi yaptı. Bu değişme öteden beri gelen, geri beslenmeli zorunlu gelenekle, sürecin değişmesiydi.

Neydi geri beslenmeli gelenek? Benzerleri olan totem gruplu ortaklarıyla olan iradelerini; takdir eden karar olmasıydı. Karar, totem meslekli patent düzlemine göre alınmalıydı. Patent düzlemine göre olan grup sahipliği ve grup gücü olan her zenginlik ve servet; o grubun kişi emeği, kişi gücü oluşla; o grubun temsilcilerine dağıtılmasıydı. Bu bilinç te insanın geri beslenin yasasıydı.

Olan neydi? Kölecî sistemde kararı alan tekil takdirli bir iradeydi. İradesi olana göre geri beslenimin meşruiyeti üzerinde değil kafasına göre keyfi oluşla seçtiği kullarına serveti vermesiydi. Bu mutlaktı tekil iradenin yaptığı iş ön ittifakı geri beslenimle desteklenmiyordu. Yani ilki geri beslenim yasasına uymuyordu. Bu yüzden geçmişle bağını kopartmış gibi geçmiş karartacaktı.

Mülke sahiplik için geri beslenim kaynağı şimdi kendisiydi. Adalet bu geri beslenime göre mülkün sosyo özneli soyut temeliydi. Dinlerin imanı meşruiyetle tanıttırma yaptıkları kaynak buydu.

İyide somut geri beslenimi olmayan inşa sürmezdi? Siz süreci keyfi bölerseniz de geri beslenim devam ediyordu. Kültür ve üretim gücü aynı temel gerekçeler üzerinde yürümeye devam ediyordu. Totemdi ilahi mana anlaması şimdiki tekilce takdirli olmanın mana anlaması oluyordu.

Değilse üreten ilişkilerdeki yükümlenmiş, takastı ticari nesnel yasallık; malın üretilmesi, mülkün sahipliği üretim gücü emek eksenli kaynak olmakla aynen sürüyordu. Buradaki hile paylaşım aşamasında efendilerin emek gücüne el koyup, efendilerin el koyduğu şeyleri tekil takdirin rızık vermesi gibi göstermesiydi.

Oyun şuydu. İnsan emek gücü sahibiydi. Üretim nesnelere ve mal mülk te ancak emek gücünün çalışma ve işlemesiyle ortaya konabiliyordu. Emek gücü üretiyor ve

üretiklerine karşılık diğerk farklı kullanımlı ürünlerle değışime konu oluyordu.

Öyle ise emek gücü sahibi insan, doğuştan takdirle mal mülk sahibi efendilere; yine doğuştan takdirle köle olmalıydılar. Köle sahibi olan efendi, köle üzerinde gerçekleştirilen nesnel oluşa da, sahiplikti. İşte bu kurnazlıkla efendinin mal mülk sahipliğı, meşruiyet ligin kaynağı gibi görünmeye başlamıştır.

Yine zenginliğı yaratan şey, totem meslekli kişisi emekler gücüydü. Meşruitetliğın temeli bencillikti. Bu ana geri beslenim referansıydı. Kişi bu meşruiyetlikle çalışıp çabalayışla garetlere ve iş birliğı içine giriyordu. Bir tekil irade varsa, işte bu bencilliğı korunan esas yasa kılmakla ortayaçıkmiştı.

Bayram Kaya

Mağara Süreçleri 4

Bencilliği koruyan yasa ancak totem alan içinde ortaklaşan yasa olmakla gelişmenin dinamosu oldu. Bu nedenle ortaklaştırmayı sürü için ortaya koyamayan süre yaşam çok çok yavaş geliyordu. Esasen sürü yaşam bu ortaklaştırmayı öbek alanları dışında ortaya koyamazdı da.

Buna istinaden totem dönem ve ön ittifaklı komündü dönemden beri ana ilkeye göre toplumsal olarak üretiyordunuz. Ne var ki köleci dönemle birlikte keyfi takdirce tutum içinde ortak kılan bir anlayış olmaz tasarrufun tahakkümüyle sürecin ezeni ezilenleri olmakla payınızı tüketiyordunuz. Olan biten buydu.

Bu köleci tutumlu çelişki, totem mana gücünün ortaklaşmasını ne yapsa da dışlayamıyordu. Ama tekil takdirli gün ağzı, ortaklaştıran totemi ilah manalı gücü yadsıyor ve takdirde ortaklığı şirk görüyordu.

Totemi güç olan bencildi meşruiyet ligin referans ana mana ilkesinin işlerliği olan; zenginlik, servet ve mal-mülk gibi ortam çevrimleri seçilmişlerin eline geçmişti. Seçilmişlerin eline geçen gruba dek sahiplik olucu bu mana, totem mana içerenle mutlaklı.

Şu farklarla ki, köleci yapıda bir katakulli yapılip sistemin dönüştürücüsü oluşla totemi mana üzerine mutlak bir keyfi takdirin provokasyonu modüle ediliyordu. Bu provokasyon kendi alanında hiç ortak tanımıyordu.

Kendisi efendiye mal mülk vererek, efendinin durumunu insanlar karşısında meşru kılmıştı! Efendi de isterse malından mülkünden elinin altındakilere (kölelere) sadaka, yardım, inaye olarak verebilirdi! Bu takdir; insanı da, insanın emeğini de zengin malı mülkü yapmıştı. Bu bir kısım insanın mutluluğu Mamon zulmüydü. Zenginliğe sahip olan o kişi de o totem soyun (kölenin) temsilcisi olan soyluluktü.

Bu nedenle yoksulluğu inşadan gelen zorunluluğun derdine derman olmayan tekil takdirli Mamon'cu irade gücünün üzerine, yeni inşa oluşla kodladılar. Yeni inşa devlet örgütlenmesiydi.

Efendilerin eline geçen totem meslekleri; efendilerin mana gücü Mamon üzerinden devletin (yöneten gücün) eline geçti. Devlet mülktü ve mülkün takdirce yönetimiydi.

Devlet te, doğa ve evren karşısında; üreten toplumla ve toplumun teknolojik gücüyle sınırlıydı. Yeni süreçte üretme işinin ana belirleyeni teknolojiydi. İnsan teknolojiyle ilk kez doğal hayat hilafına doğayı işgal etmişti.

Devlet birçok kendi olumsuz yansıma ve sapmalarının enfeksiyonca olmasıyla, tiranlıklarını oluşacaktı. Ama konumuz geri beslenimli yasanın ne şekilde nasıl ekleme çıkartmaları içinde olmakla sosyo öznel genetik ligi ile sürdüğünü takip etmektir.

Devlet, köleci yapının yeni olan üretim ilişkileri üzerine inşa oldu. Kuşkusuz ki diğer bir yansımasıyla devlet, zor kullanmaktan doğmuş bir köleci devlet olmanın nevi şahsına münhasırdı. Devlet köleci emeğin toplumsal üretimli gücünden gelen ve totemi ilahi mana gücünü de cem ediyordu. Bu nedenle devlet, tekil mutlaklı takdirce olan mana gücünün üzerinde de yer aldı. Devlet tüzeli olmakla tarihsel olanı da temsil ediyordu. Oysa efendi tarihsel olanı temsil etmiyordu. Devlet, ezen ezilenin sentezini, bu tür özel alan olanın yanında; paylaştıran, ortaklaştırmaya olacaktı; emeklerin karşılığını esas almada en az durumu gözetecekti.

Devlet totemi ilah geri beslenmeli mana ilişkisiyle devamla mülkiyeti esas alan Mamon'cu mana ilişkisini üzerine almıştı. Devlet, yeni bir mana anlamasıyla süreci devralıp, yeni süreç için ana karakteri olmaya devam edecekti.

Devlet, kendisinden öncesinin bir sentezi ve şimdideki sürecin de evrimiydi. Devlet mülkü, totemi yapılarla, ilahi yapıların devri olan Mamon'cu tasarruflarla bir kullanım olmanın kullanımdı patenti oluşuyla, devletin düzenlediği hem ortaklaştıran; hem de özel kılan kullanım olacaktı.

Devlet, yoksulluğu paylaştıran değil; çelişkiyi ortalamaya yaklaştırma ortaklığı ile özel mülkün korunumu ile bir paylaşırma olacaktı. Şimdiki paylaşırma devletin gücü olmadan olanaksızdır. Etnik oluşun it totemdi kültürü üzerinde; uzaya giden sentezin devlet oluşumuna gelen süreçleri görmeyen tarih bilmezlik içindeki devlet, ne ananın dili, ne etniğin kültürüydü. Devletin dili de halkın dili değildi.

Ama devlet seçilmiş kulların (efendilerin) ortaklaştıramadığını; ortaklaştırmak istemediği süreçleri ortaklaştıran bir mana gücü oluşuyla da inşa olmuştu. Kişilerin emek eksenli paylaşmasından doğan hakları, kısmen de olsa kişilere devlet eliyle, gerçek oluyordu.

Devletin geri beslenişi de: 1-totem meslekli emekleri. 2- Totemi ilahlarla ortaklaştıran iradenin kararı oluşuyla (bencilliğe hitabıyla) ilahtı dağılımı. 3-İttifakı toplumun kendi zenginliklerini ittifakın kendi grupları üzerindeki patentiyle, grubun kişi emekleri üzerine, emek eksenli paylaşırmasını yapacaktı.

İttifakın olan toplumun zenginlik ve servetini; ayrıcalıklı seçilmiş birkaç kişiye Mamon vermişti. Bu birikmiş serveti Mamon denen tekil bir iradeye keyfi mal mülk dağıtılması olmuştu. Ortam mamon'cu tekil takdirle zengin yoksul olma süreçlerine parçalandı.

Yeme, içme, barınma, savunma, cinsellik, düşünme karar verme gibi bencillikler ekseninde meşruiyet oluşun, meşruiyetlik kaynağı hiçbir zaman tek ve mutlak olamaz. Ancak her yeni sentezci düğümlerle teklik algısı ve bu teklik algısı üzerinde nicelenişle de yeniden çokluk olmak zorundadır.

Köleci yasalar köle için meşruiyet kaynağı değildir. Yasalar bencillikleri sağlayan süreçler oldukça getirileri bencilliği sağlatma yapıyla, ancak meşruiyetlik kaynağı olurlar. Değilse adaleti mülkün altında koyup ezen, Baalci anlayış ve yasalar; egemen sınıf için meşruiyet iken ezilen sınıf için meşruiyetsiz oluştur. Mamon'a varan doğru yol neydi? Takdirle verilmiş mal mülk oluşun kaderine razı olmak ve bu uğurda yürümektir. Yoksulluğun tanrısı doğuda Bimbogami, Yunan da Limos oluşla süreçlenecekti.

Bayram Kaya

Mahsup Gölgeler

Niceye meyil etmezken daha
Bakarsın yol görünür zoru hicaptan.
Kendine ne müşkül edersin ki
Bir bakmışsın muştı olmuştur
Yol görünür yeni icaptan.

Böyle iken zoraki tasan
Ne kaaldir ne kenlem yekün.
Hiç bir şey değildir sondan...
Geçmiş üzerine düşer de ondan

Geleceğe doğru yaşandıkça;
Geçmişin gölgesi uzun olur.

Sevda dersin çoğalır
Eza dersin çoğalır
Ya Rabbi! Fikrim şaşar.

Birin yaşıyorken daha;
Biri, gölgeyle kuşkumdur.
Yaşanmış pek çok şey üstüne
Düşlerle uzar, mahsup gölgeler

14.12.2012

Kaal: Burada, dikkate alınmamak, önem verilmemek, görmezden gelmek. Akılı yatmamak.

Mahsup: Bir alanda hak ediş olan alacağı, bir başka alanda oluşan borca karşı ödeme durumu.

Hesaba geçirmek. Kaydetmek.

Bayram Kaya

Maksat ki ne

Heveskâr karıncaya.
Çalışmakta tiril tiril.
İşlevsel.
Kusursuzcasına gidiş geliş.
Bir seyir yükümlülüğe,
Yaşam bu diye olağan.

İmrenir karınca gibiye;
Birikimli dürüst!
Birisi olmasa
Nesine imrenecek ki
Ne diye?

Düşünce bu.
Farklı erek gözetmesi!
Bellemiş:
Dürütlük
Budalaların erdemi(!)
Berikinde
Toplumsallığın gereği.
Yaman çelişki.

Biri hep kazanmada
Hıncırına.
Diğeri hep
ha bire
Yükümünde
Sanki aymazına.

Öyle ki.
Biri pek çok
Böyleliğe.
Diğeri
Pek kıt.
Öyleliğe!

İşte çoklar ve
Kıtlar.
Yapılanma gereği(!)

Çoklara
Dürütlük
Ve
Çalışma
Az görülür!
Ha bire
Son gücü ile
Devinmeye.
İçgüdüsellik tavrı ile
Bilmez ki niye?

(11.02.1992)

Bayram Kaya

Mal Mı, İnsan Mı?

Hamurabi yasalarını iyi kötü diye nitelersek, absürt davranırız. Bu yasalar, bu günkü uygarlığımıza deneyimse teminattırlar. Ancak bu yasalarda süreci takiple geçmişten günümüze olan sosyo toplumsa evrimi görüp dünden günümüze nasıl bir yaşantı sal ilişki içinde oluşun, gelişmelerini kaydeden düşüncelerimizi oluşturmak pek olasıdır.

Yasanın özünde keyfi dağılımı esas alan ön yargı meşruiyet ligi içindeki imgeyle mal vurgusunun güçlü olması, bir hata değildi. İnsanın seyrini göstermektedir. On ittifaklar, insanı yaratmış ve insan söylemi üzerinde etniğe karşın "etnik totem grupları eşitleyip ortaklaştırmıştı". Grup aitliği ve külte dek vurgu dışında karı koca mal, mülk gibi tekil sahiplik pek pek olası değildir.

Hamurabi yasalarında (köleci dönemde) insandan (ortaklaşmadan) bahsedilmez. Soylu, yoksul ve köleden bahisle adam, kadın, çocuk, evlat, kocası, karısı gibi iyelikti sözcüklere vurgu vardır. Yani ön ittifakların eşitliği olan "insan vurgusu"; mal mülk dağılımlı ortam içinde anılmaz olur.

1789 İnsan hakları ve yurttaşlık beyannamesiyle insan demenin vurgusuna yeniden dönülecektir. Mal sahipliğinin baskı basınç vurgusu, geri plâna düşmüş gibi görünecektir. Hiç değilse elinize insan gibi hukuki bir karine verilecektir. Yeni yükselen yıldızınız burjuva (para adamlığı) ve burjuva demokratik devrimi olacaktır.

Daha düne kadar Osmanlı padişahı, kullarım nasıl diye tebaasından bahsederdi. 1789 beyannamesini hiç te sindirmiş gibi bir kabulle görünmezler. Her ne kadar insan sözü kullansalar da, kullarım diyen köleci sahiplik vurgusu hala çok önemli bir art alan işmasının mesajıdır.

Mülk ve mal-mülk sahipliği tekil karardı. Ve tek takdir eden oluşla; takdirce olmanın düzenlenmesiydi. Tek takdirce ligin mülk olduğu yerde sizin esaminiz; acınma, merhamet edilme ve lütuf uğramaktan çok öte gidemezdi. Bu nedenle ilk yazılı yasa olan Hamurabi yasaları bu takdirin kendisidir.

Ortaklığa göre düzenletir olmanın ilahtı karşıtlığı, köleci sistemle birlikte insanın, imanın temeli mal sahipliğine göre düzenletilir olmadır. Takdirce olan imanı yasalar da, ses vardı; ama görüntü yoktu. Aslında görüntü de sesin sahibiydi.

6- Bir kimse tapınağın ya da sarayın eşyasını çalarsa ölümle cezalandırılır ve ondan çalınmış malları alan kişi de ölümle cezalandırılır.

8- Biri sığır ya da koyun ya da eşek ya da domuz ya da keçi çalarsa, çaldığı şey tapınağın ya da sarayın ise, hırsız otuz katını öder. Eğer yoksul biri ise on katını öder. Eğer hırsızın ödeyecek bir şeyi yoksa ölümle cezalandırılır.

25- Bir evde yangın çıkar ve oraya yangını söndürmeye gelen bir kimse evin sahibinin malına göz koyup malını alırsa, kendisi aynı ateşe atılır.

34- Bir yüksek yönetici ya da yüksek memur, bir çavuşun malına zarar verirse, çavuşa zarar verirse ya da kralın çavuşa sunduğu hediyeği götürürse o zaman o yüksek yönetici ya da yüksek memur ölümle cezalandırılır.

196 Bir adam başka bir adamın gözünü çıkarırsa, onun gözü de çıkarılır.

198- Bir kimse yoksul bir adamın gözünü çıkarırsa ya da kemiğini kırarsa bir mina

gümüş öder.

199- Bir adamın kölesinin gözünü çıkarırsa ya da kemiğini kırarsa, cezanın yarısını öder. 200. bir adam kendisi ile eşit olan birinin dişini kırarsa onun da dişi kırılır.

253- Bir kişi başka biriyle tarlasını işlemesi için anlaşır ve ona ekmesi için tohum verirse, boyunduruğa koşulmuş bir çift öküz verirse ve o kişi mısırı ya da diğer ürünü çalar ve kendisine ayırırsa elleri baltayla kesilir.

Mal mı, insan mı sorusu bir sınav sorusu olsaydı, yanıt olarak insan seçeneği deyip sınıfı geçerdiniz. Ve bu tür öğretisel, bilişsel tutumunuzla sizi överlerdi.

Totem dönem ve ön ittifakı komün süreçler, insan odaklıdır. Her iki dönem insan odaklı sağlatma ve ortaklaştırma yapmıştı. Bu tür yapılar giderek malı mülkü insan için bir kullanım ve yarar yapmakla; grup sahipliğini ortaya koymuştular. Grubun mal mülk sahipliği hiç bir zaman insanın üzerine çıkmadı.

Grup sahipliği olan yarar; insanın yararındı. İnsanın yararı da grup sahipliği yararındı. Köleci sisteme gelince işler değişti. Kişisel mal mülk sahipliği ve kişilerin maldan mülkten yoksun olmaları esas oldu.

Köleci sistem içinde mal sahipliği ve sahibi olunan mülkiyetin egemen olmasını esas alan bir inşaca düzenin yapılaşması söz konusu oldu. Haklı haksız olmanız ana karakter oluşla mal sahipliği içinde olup olmamanızla ortaya konacaktı. Bu düzende servet düşmanlığı içinde olmamak gerekirdi!

Mal sahibi olan varlıklı efendiler; bu tür mal ve mülk varlığı nedeniyle yüksek duyguya kapıldılar. Bu duygu kibirdi. Varsıl, yoksulluk karşısında kibirdi. Yoksulluk, mal sahipliği karşısında köle ve ezilmeydi. Zenginlik, yoksul karşısında veren eldi. Yoksul zengin karşısında, alan eldi.

Servet sahipliği serveti elinde tutmak için cebir, şiddet, darp, kullanıp zulmediyordu. Yoksul, zulme uğrayıp, temel gereksinimlerine sağlatma yapmak için kendi yarattığı ve efendilere kaptırdığı takdir sayılan servete yönelip, hazinesini çalan krala dönüşüyordu.

Güncel toplumumuzdaki önceleyenlerde mal mı, insan mı önceydi? Güncel toplumumuz malı mı, insanı mı odak alıyordu? Bu soruları yanıtlamadan önce mülkiyeti mutlak olmanın takdirce rezervlerini göz önünde tutalım. Güncel inşa içindeki temel belirleyicilik mal sahibi olmaya göre gerçekleşecekti.

Güncel toplum içinde evrensel değerlerden ötürü toplum içinde soyut olarak insanın baz alınması söylemi yüze tutuluşla söylenir. Bu eksen üzerinde mangalda kül bırakmayan söylemler, aslında sınıf karşıtlığını gizlemenin bir kamuflajıdır. Herkes insan söylemi içinde rezonansa geliyordu. Dolayısıyla da herkes insan söyleminde senkron lamaya gelecekti. İnsan kavram sınıf çelişkisi vermiyordu.

Gerçekte ise insan ve insanın insanlığı; toplum içinde sağlatış ve sağlayışlarıyla olmakla insan, mal mülk sahipliği olan tutumlarla karşı karşıya gelip girer ve çatışır. İşte sorunun yanıtı tam da buradadır. Her şeye kazandıran, kar yaptıran gözüyle bakılır. Yatırım (mülk sahipliği) kutsandır.

Söz gelimi; 300 ölümlü maden kazaları; işletme hakkı olanın yanında olmakla mal mülk

ve kazanma eğilimine göre daha alttan alta, hâkim ve hüküm oluştur. Açıktan insandan yana söylemler geliştirilir. Mal mülk oluşa denk geliş girişen süreçte, insanlık 300 ölümden yanadır. Oysa bütün hercü meçten sonraki süreç, toz duman yatıştıktan sonraki alışma ve sakinlik içindeki adaletçe karar, maden ocağı sahibi yanında gelişir. Ve adaletin kestiği parmak acımaz denir!

Demokratik bir hak kullanımı içinde sokakta yapılan eylemler, ister fevri olsunlar, ister taşkınlıkla olsunlar; ister yasal düzenle olsunlar. Bu kabil eylemler otobüs duraklarının kırılması, park etmiş araba camlarının kırılması türü sapmalara da yönelirler. Devlet tüm gücünü eylemci üzerine yöneltir.

Bu yöneltme içinde eylemcileri yerde sürümeler, tekmelemeler, gaz sıkımlar, plastik mermi ve gerçek mermi sıkımlar olmaktadır. Böylece bu tür orantısız güç kullanımı sonunda iş ölümlere varır. Göz çıkarmalar, ağır ve ömür boyu sakatlıklar olan mağduriyetler ortaya konur.

Bu şiddet nedendi? Bu şiddet kullanımının nedeni kamu malına zarar vermek! Görülüyor ki mal ve insan karşılaşması yan yana geldi mi, şiddet; hakkın, adaletin gerçekleşip meşrulaşması mala verilen zarara sığınarak ortaya konmaktadır. Ölümlerin hesabı olmaz. Kırılan camın karşılığı da ölümlerdir.

İnsana değer verilir olsaydı, bu böyle olmazdı. Eylem sonrası sükûnet içinde taşkın olanlar tespitleriyle mala zarar verenler, hukuki yoldan adliye merkezlerinde yargılanabilirdi. Pekiyi neden bu böyleydi. Sermaye ürkek ve korkaktı. Mülkiyeti mutlak olmanın takdirce rezervinden ötürü böyle olmaktadır.

Mal mı, insan mı dediğinizde Artvin'de karşı karşıya gelen insan ve insanilikle, mal sahibi olmanın rezervi karşı karşıya olduğunda, devlet Cerattepe'yi talan edenden yana eylem ve tavır içindedir. Üstelik en huzurlu il denen Artvinlileri hain ve terörist ilan ederek, şiddetini yöneltmekle bu böyle olmaktadır.

Kısacası; "adalet mülkün temelidir" deyişi içindeki gerçekleşme de, insanın esamisi olmazdı. Fırat'ta kaybolan koyundan sorumluyum" diyen kirli siyasetçilerin ben aç insandan sorumluyum diyememesi bundandı. Açlık olan yerde yakama yapışın demeyip (insandan bahsetmeyip ki bahsetse ne yazardı) insana karşı; kaybolan koyunu yani malı olanın malının korumasını nutuk eden birinin, patlayan avuçlarla alkış alması karşısında; insan ne ki?

Bayram Kaya

Mamon'du Belirme 1

Totemin düzenlenebilir bir düzenletim yasası olması pek çokta, atalar eliyle yapılan bir anlama ve anlatmaydı. Bir grup aitliği olmakla grup kişilerindeki bu tutum o totem ilkeye inanmayı ve imanı etmeyi gerektirmeden kendilik bir sosyal tutum içinde olmasının belirmesiydi.

Totem yasalar kadim yasa ya da kanun-ı kadim oluşla bilinirdi. Temeli ortaklaşmaydı. Ve kişilerin birbirini birbiri gibi gördükleri totem eşler olmakla düzenlenişler içindeki ilkelerin grubunu ortaklaşmasıydı. Oysa ön ittifakı dönem; uzun süren tek düze totem dönem algısına göre değişmeyi ve yeniden, yeniden düzenletiş ele alan yapıları. Bu nedenle çok sıklıkla ön ittifaklar yapılıyordu.

İlahi dönemle ilahlar, ortaklaşma ve ortaklaştırma esaslı totem yasayı farklı totem gruplar arasında bağ ve inşa ettirmelerinin bizatihi (kendileri) olan grup aitlikli takdirçileriydi. Her bir inşacı totem grup temsilcileri, kendi kararlarının kendi grup takdirleri oluşla; düzenlenim ve düzenletim yapanlardı.

Yani ilahlar kendi üzerlerine kendi eylemli sözün sahibiydiler. Ve kendi üzerlerine kendi eylemlerinin uygulayıcısıydılar. Etki olan ve edilgen olan takdir sahipleri, ilah oluşla anılıp söylenirdi. Melezlerde ilahların melez çocuklarıydı. Ön ittifakın ilahları; ilahlarını totemce ve kültürce saygılıyorlardı.

Bu nedenle ilahi dönem bizatihi ve defacto (fiili) olan düzenleşimle ve düzenletim içinde bulunulan durum olmakla inanma ve iman etme gibi dini bir boşluk devinmesi henüz oluşmamıştı. İlah olan grup temsilcisi kişiler kendi grubunda ve ittifakı içinde; saygı görüyor, farklı gruplarla birlikte yaşayıp; cinsellik dahil her tür temaslarını farklı gruplar temasıyla yürütüyorlardı.

İlahi dönem imanı bir ilaha iman olmayıp gruplar arası sözleşmeye imandı. Ve her bir ittifak grup kişileri bu deklarasyonu öğrenip, andı söylemekteydi. Çünkü her biri bir ittifak kararını alan totem grup kişileri; kült merkezinde hep birlikte gruplar arası ortak karar aldılar. Hep birlikte ortaklaşa alınan bu kararlar her bir grubun kendi kararı gibi hıfzedilip; andı içilip; deklaresi yapılıyordu. İttifak iman buydu.

Bu nedenle kendi eşiti olan farklı totem grupların; gruplar arası ittifak temsilcileri olmaları nedeniyle kendisi ilah olan ilahların, bugünkü anlamıyla ilaha (kendilerine) imanı olmazdı.

Kölecî dönem ortaklaşmayı fesheden yeni bir düzen ve düzenlenim ilişkisi olmakla farklı bir mana söylem oluşun düzen ve inşasıydı. Bu anlayışın temeli şuydu; ön ittifakın zenginliği ve servetleri; Mamon'undu. Mamon mal mülk sahibiydi. Böylece Mamon'du servet ve zenginlik üzerindeki mal mülk sahipliği nedeniyle grup emeği ve grup sahipliği yıkılıyordu.

Totem dönem kadim yasa mana anlayışına sahipti. Ön ittifakı dönem ittifakı büyüten her bir katılımla sık sık yeni temaslar nedeniyle yeni katılımcılara göre yeni yeni kaide kural söylemek zorundaydı. Kölecî dönemde zorunlu oluşla kölecî düzene göre yeni şeyler söylemenin değişme ve dönüşmesi içindeydi.

Ne var ki Mamon'du kölecî ilişkili mal mülk sahipliği olmayı ön gören yasayı ilkten (ezelden) beridir böyle oluşla ve asla değişmez oluşla, söylemekle; imanı anlamda kölecî mülk ilişkisinin kadimi yasa olduğunu söylüyordu. Fiiliyatta değişiyor ama değişmeye göre ortaya koyduğu "anlayış" kadimi yasa sayıyordu.

Mamon mülkünü ve malını; dilediği gibi dilediği kişiye vermeyi de vermemeyi de ve az vermeyi de takdir ederdi. Ön ittifaklar; totem mesleklerine değin biriken mal varlıklarını zenginlik oluşla ortaya koydular. Gruplar arası farklı kültürler sentezini de uygarlık oluşla ortaya koyan ilahlar; bilmeden yavaş yavaş köleci döneme göç etmenin zihinsel ve zihniyeti geçiş döneminin hazırlıklarını da yapıyorlardı.

Böylece Mamon; ön ittifakın zenginlik kaynakları olan servetine ve teknik teknolojik kültürel uygarlığına el koyup el koyduğunun sahibi olup; sahibi olduğunu da seçilmiş kişilerine o kişilerin ilahı oluşla veriyordu. Mamon bu malı mülkü eşitsiz dağıtmakla kalmıyor; bu keyfi takdirin ezelden (önceden) ebede (sonsuz) dek değişmez olmasıyla bunun bir kadimi yasa olduğunu da söylüyordu.

Köleci dönem içinde mülkiyetçi Mamon'a karşı ilahlar, ortaklaştıran ön ittifakın bilinciydi. İlahlar, Mamon karşısında giderek lokalize oluyordu. İttifakın ilahı grup ilahı oluşun bilincine doğru geri çöküş yapıyordu.

Köleci dönem evlilik, miras, aile gibi mülkiyete değin zorunlu olan kendi kurumlarını ve kurum ilişkileri hukukunu ortaya koydu. Ön ittifakla gerileyip kişilere göre kaybolan totem bilinciydi. Köleci-mülkiyetçi döneme göre gerileyip kişilere göre kaybolan ilahı ön ittifaklı grup bilinciydi. Böylece köleci dönem içinde olması gereken tümeli ilahı anlayışlar; aile ve kişi ilahları olmanın bilinci oluşla sistem içine çöküyordu.

Rızk; Mamon'un kişilere verdiği mala-mülke dek varlıklar olmakla; yiyecek içecekti. Mamon herkese mal mülk vermemişti. Bu nedenle mal-mülk ve rızk sahibi Mamon herkesin Mamon'u olamıyordu. Hele de fakirlerin kölelerin Mamon'u hiç değildi.

Efendiye mal-mülk rızk veren Mamon; mal-mülk vermediği nasipsiz kölelere de gidin rızkı verilenlerin rızkı içinde nasibiniz olan rızkınızı arayınız (yani çalışınız) diyordu.

Bu nedenle eski ilahi düzen; yeni köleci düzenin açlık ve sefaleti karşısında, köleci anılarıyla birlikte sentezlenişle çok uzak geçmişin tatlı cennet anılarını oluşma yolundaydı. Bu tür köleci deklarasyon sistem dışında Mamon gibi bir mana anlayışına biat etmekle, yeni yeni din ve dinin iman kurallarını oluşuyordu.

Yoksul kesim olan ezilenlerin, Mamon'a sahip çıkmamaları; mal mülk sahibi efendilerin hisim ve tepkisine neden oluyordu. Efendiler Mamon'du öğretiyi köleler arasında zorla yayıyorlardı. Mamon'a iman demek; köle oluşun ve zenginliğin karşı konulmaz bir Mamon'du takdir olma anlayışına boyun eğmenin imanıydı.

Köleye hiçte yararı olmayan Mamon'du ittifakın zulüm ve zor kullanıcı baskısı karşısında kişiler kendi dışındaki efendilere, dilleriyle bu takdire âmin (kabul ettik) diyordular.

Dışında Mamon'du takdiri kabul edişle âmin diyen kişiler, kendi içlerinde komünal dönemi vaat eden eski ilahlarına olan imanı söylüyorlardı. Böylece köleler Mamon karşıtı yoksulların ilahi ilan manaya iman etmekle mal mülk sahibi efendilere göre bir çeşit münafıklığı ya da iki dilliliği ortaya koyuyordular.

Artık Mamon harici bu kişisi ilahlar, ön ittifakı ilahı yansısalar da, ön ittifakın ilahı değildiler. Çünkü yoksulların ilahı olan fikir içinde eşitsiz takdirin kabulü olan öngörü yanında yoksunluğu duyulan şeyin sadaka, zekât himmet vs. gibi tasadduk edilme hayali kadar öte dünyada bunlara kavuşulması kurguları da çok öne çıkıyordu. Bu

dünyadaki yoksulluk ve mutsuzluk; öte dünyada zenginlik ve mutluluk olacaktı!

Yoksulların ilahı inancı Mamon'a karşı zihniyet olmakla, Mamon'un firen hareketiydi. İbrahim ve İbrahim'in atalarının kişi ilahları ve aile ilahları vardı. İbrahim'in ilahı; İbrahim'e Mal Mülk vaadiyle; İbrahim'e bir göç olayı yaşatır.

Ugarit ve Nuzi metinleri bu kabil süreçlerin yüzlerce binlerce yıllık süreçler içinde pekişen ortak akıllarla nasıl inşa olduklarının ipuçlarını ele vermektedir. Yakup, dayısından böldüğü malla kaçarken karısının (Rahel'in) kaçırdığı TERAFİM; Yakub'un dayısının (Laban'ın) kişi sel Rabbi ve kendi ailesinin, aile ilahıdır (tanrısıdır) .

İbrahim'in rabbi olan, Yakub'un rabbidir. Ve rabbi Yakub'a "Ben Beyt El'im" der (ben El'in evinde olanım) . El, Mamon'un ilk biçimi olan mal mülk sahipliği olan Kenan ilahıdır. İbrahim'in ve Yakub'un El için diktiği taş, El için bir evdir (yağ dökerek kutsama ve El'i anmadır) .

İbrahim'in hayli askeri (300 askerlik) gücü vardır. Kendi rabbini bu güçle, zorla çevresine kabul ettirir. Böylece çok sonraları savaş ve talanla hem çok mülk edinir (El Baal'i İbrahim'e çok mal vermiştir) .

Hem de İbrahim'in El'i olan Rab anlayışı çevre İsrail soyunun sentezi olmasındaki çok önemli katkıya hayli ön ayak olmuştur. Bu şu demek İbrahim'in tanrısı (El-Baal olan rabbi) , önce İbrahim (Awram) soyunun yani Yakup'la beraber sonradan da giderek İsrail'in Rabbi olan YEHWE veya Yehovadır. Yani İbrahim'in El-Baal olan Rabbi İsrail soylu sentezi olacak milletlerin Rabbi olmakla; sentezi olan İsrail in Yehova'sı olmuştur.

İsrail'in yehovası öyle bir yayılma ve şiddet uygulamaktan yana ki, İsrail'i talanla ya da ganimetle gani gani mala Mülke boğar. Yehova, Yahudilerin dışı karşı olan bir tutumla ve Yahudilerin mal mülk köle edinme öç hırsıyla; kendi içlerindeki yoksulluğa, sefaletle karşı Rab, Elohim'dir. Rab Yehova ve Rab Elohimdir.

Elohim'ci anlayış; Yahudilerin kendi içlerinde kendilerine çok acıyan; esirgeyip bağışlayan; dulları ve yetimleri, çaresizleri görüp gözetken bir ikili anlayışın ürünü olan (plural) yapıdır.

İbrahim'le sözleşme yapan İbrahim'in tanrısı; yaratılış 17-4 İbrahim'e hitaben "Birçok ulusun babası olacaksın" der. 17-5 "Seni bereketli yapacağım. Soyunda uluslar doğacak. Soyunda krallar çıkacak" der.

Yaratılış 17-7 "Senden sonra senin soyunun da tanrısı olacağım" der. Yaradılış 17-8 "Kenan ülkesini, sana ve senden sonra da soyuna vereceğim" der. Bu arzı Mevut olan ülkünün ilk şekli ve giderek biçimlenmesi olacaktı.

Değerli Muazzez İlimciye Çiğ "her ne kadar İbrahim'in rabbi İbrahim'e mülk vereceğini söylediye de karısı Sara öldüğünde İbrahim, onu gömecek bir mezar kadar toprağa bile sahip değildi" der. "Daha sonra Hititli Efron'dan bir tarla satın alarak İbrahim eşini, Hebron karşısında Makpela Mağarasına gömüyor" der. Bkz. M.İ Ç: İbrahim peygamber.

Mamon bir tekillik değildir. Köleci sistemle birlikte her zamana göre; her köleci ittifaka göre; birbirine karşıt bir belirlemedirler. Bu süreci bu tür seyreden anma oluşla kutsal metne geçmiş diyaloglarından minicik bir iki örneğini buraya aldım.

Mamon; mal-mülk sahibi olmakla, kulu olan kişilere rahmet etti. Kişi tanrısıydı. Özel mülkçü inşa içinde kişilere mal-mülk vermesi yanında, merhametli bir rab olmakla da biçimlendi. Bu biçimlenişin, çok kısa bir sosyal evrimini yazdım. Kişi tanrısı olmakla beraber giderek aile, millet tanrısını da oluşturan Mamon'un; adım adım biçimlenmelerinin eski ahit sayfalarındaki bir iki anılışlarını belirttim.

Bu biçimlenişler milletlerin özelinde oluşan Mamon'un ilk prototipidirler. Köleci döneme geçiş içinde ve köleci dönemin akabinde Mamon'un çeşitli inşayı oluş biçimlenmelerini anlamak için Eski ahit sayfaları içinde gezilmelidir.

Kişi ve aile Rabbinin, tarihi oluşma serüvenini ve İsrail'in millet olmayı oluşması içindeki Mamon'un biçimlenmiş olan şeklini belirtebilmek için kutsal ibareleri alıntılıdım. Ugarit, Nuzi ve Enuma Eliş vs. metinleri bu bağlamlarıyla hayli ilginç olmağa, çok açıklarlar.

Bayram Kaya

Mamon'du Belirme 10

Kölecî sistem, hep ön ittifakın zıtlığını anarak inşa oluyordu. Sistem üzerine bina olduğu ana sütunlarını, ön ittifaklardan alıyordu. Bunun üzerine özel mülkiyetçi sistemi inşa ediyordu. Bu nedenle çekim bağ ilişkili boşluk devinmeleri çok farklı anlamlarla bezeniyordu.

Kölecî sistemde malın mülkün takdirce olmasındaki sahiplikle, mülkü koruma eylemi ayrı bir sorundu. Mülkü işletme sahipliği bağlamında da kölelerin boğaz tokluğu içinde oluşuyla çalıştırılması da ayrı bir sorundu. Emeklerin ortakça pay almaya katılmamaları nedenle, sistem içinde yapılan zulümler ayyuka çıkmıştı.

Tümden sağır da olsanız, bu çılgılığı görmeden; bu çılgılığa dokunmadan; bu çılgılığı hissetmeden geçmeniz olanaksızdı. İlerleyen dönemin hızla çılgılayan haykırıışları dikkatleri üzerine çekmeyi başardı. Ne var ki akıl almaz sorunlar karşısındaki bu çılgıllıkları gerektiği gibi hak edişinde anlamak, efendilerin pek işine gelmedi.

Yine de, hiç değilse sorunun merhametçe duygu oluşuyla, ele alınması içinde ödün verilme işi olur bağıntı; mülkiyetçi ceberrutluğa hayli geri adım attırmak zorunda kalmıştı. Bu bile muazzam bir devinişle gerektiği gibi bir girişme ve gelişme olmaya uzun ve dolambaçlı bir yol olacaktı.

Kölecî sistemin ön ittifaklar zıtlığını anarak inşa oluştaki diyalektik karşıtlıkların bağ ilişkileri üzerinde geriye doğru gidin. Geriye dönülenlerle geriye doğru iz düşümünü uzattığınızda; ön ittifakın zahiri görüntüsünü elde edersiniz. Bu ussal izlek, ön ittifakın somut ipuçlarını usça elinizde bulmanıza olanak sağlayacaktır.

Söz gelimi kölecî sistemin ortak tanımazlık inşasının, ön ittifakın ortak tanırılık sütunu üzerine inşa olduğu gerçeğini ele verir. Kölecî sistemin döne dolaşa vurgu yaptığı; "kutsal özel mülk sahipliği" ön ittifakın mutlaka komun hayatının karşılığıydı. Köleliğin olması için emeğin kullanım değeri üretmiş olması gerekir.

Ha keza kölecî dönemdeki âdemin yaratılma oluşla söylenen mana anlayışı; ön ittifaklarla temas eden, karşıt totem gruplar arası cinsel birleşme içinde doğan melez karakterli kırma tiplere "insan" denmenin karşılığıydı.

İnsan tanımı; ayrı ayrı totem gruplarla karşılaşan ve birbirine karışan farklı kültürler karışımı içinde; yine birbiri ile karşılaşan grupların kendilerine özgü izole yaşam içindeki biyolojik özelliklerinin, karışık görüntüsünü taşımaktı.

Ön ittifaklar ilahlarıyla, ayrı ayrı totem grup olmanın kültürlerini ve biyolojik karakterlerini bir arada insan oluşla süreçline etmenin sosyal mana anlaması oldu. Âdem tanımı da kölecî sistemi ön ittifaka göre; efendi, köle oluşuyla; efendilerin mülk sahibi olma iktisabıyla tanınmasını; kölelerin mülksüz oluşlarını, tevekkülle kabul etmelerini; kötülüklerin, günahın cinayetin vs. kaynağını ve bunların hepsi bir arada oluşuyla süreçline edilmesini ön görü oluşla açıktan ve zımnen söyledi.

Bununla kalmadı kölecî olan yapı; öncel olana, ilkte yasa olan ön ittifaklara aykırıydı. Ön ittifaklar köleciliği bilmiyordu. Bu nedenle kölecilik ön ittifaklara aykırıydı.

Âdem anlatımı giderek Âdem anlatımının zımında olan yorumları ile kölecilik te sosyal mana anlaması olmuştu. Bunlar gibi geri izlekli oluşlara birçok örnekler var. Gerisi okurun öğrenme, araştırma ve konunun ilgilisi olmasındaki anlak kabiliyetine kalmıştır.

Hiç kimse iki efendiye kulluk edemez. Ya birinden nefret edip öbürünü sever, ya da birine bağlanıp öbürünü hor görür. Siz, hem Tanrı'ya hem paraya (Mamon'a) kulluk edemezsiniz! Matta 6/24

Totem dönemin sonu, grupça mal sahipliği dönemi olmakla; grupça kazanımlar sahiplikleri içinde olan mal o grubun simgesi ve totem mesleğidirler. Mamon'un ilk hali boğa simgesi ise bu totem mesleği inek yetiştiricisi, boğa yetiştiricisi olan grupların köleci dönem içinde oluşlarıyla arkaikti olan yansımalarıdır. Bunun tercümesi grup sahipliği yerine, özel kişiler sahipliği olacaktır.

Özel mal mülk sahipliğinin meşruiyet kaynağı Mamon'dur. O halde inek veya boğa simgeli Mamon, ön ittifaklı totem mesleği oluşla köleci yapı içinde yansır olması köleci dönemdeki durumun da tercümesi olacaktır.

Ön ittifakın sonuna doğru ön ittifaka aykırı olur öznel ve eylemsel girişmeli gruplaşma ve hizipleşmeler yeni durumlu köleci salınımlarını veriyordu. Kişilerin kafasında yeni olupbitti durumla beraber ön ittifaklı durumlar da dipdiri oluşu ile capcanlı oluşuyla yansıyor.

Bu yansımanın öznel nesnel sürtünmeleri büyük bir direnç üzerinde oluşan yeni enerji Mamon'du düzenleşim yasalarını oluşturuyordu. Ön ittifak içindeki grupların totem mesleği ve totem mesleği patenti olan simgenin köleci dildeki tercümesi; Mamon'un kişiye mal olarak ineği, boğayı verme olupbittisi, Mamon'un kişileri mal mülk sahibi yapmasını simgeliyordu.

Malcı, mülkçü ilişkilerin yerleştiği ileri aşamalı uygulamaları içinde Mamon'du takdir olağan durum olmuştu. Köleci başlangıçta insan hafızasında dipdiri capcanlı olan karşılaştırma şimdi hafızalarda birer anlatımlar belirmesiydi.

Olağanlaşmaya başlayan zenginlik fakirlik algısı, hafızadaki ön ittifaklı sürece dek anlatımları; köleci sistemin propagandası olan "bu olanlar zaten ezelden beridir bu böyledir" anlamasıyla, hayale dönüşüyordu.

Gruplar arası totem meslekli patent olmayı anlatan ön ittifaklı boğa temsilcili simge algısından doğan fikirle, köleci mana yer değişir. Artık boğa simgesi salt mülk vermeyi değil, mülk vermenin üzerine oturduğu ön yargı olan soyutluğuyla Mamon da soyut bir ilahî mana gücü olmayla baş başa kalır.

Totem; grup aitliği ve totem meslek sahipliğinin bilincidir. İlah, ön ittifak aitliği içinde komün yaşamlı gruplar arası meslekleri paylaşma ortaklığının simgesidir. Bu nedenle bir ön ittifaklı ilah; ön ittifakın içindeki totem mesleği sayısı kadar ilahî işleri üslenmekle totem mesleği sayısı kadar olan ilahlarla temsilcisidirler.

Bu nedenle bir ön ittifakın Baal ilahı (bel ilahı): hem tarımcı, hem hayvancı, hem demir işlemecisi, hem de dokumacı vs. olabiliyordu. Çünkü Baal ön ittifakın baş sözcüsü olmakla ön ittifaka ait her bir grup temsilciliği olan patentini üzerinde toplamış bir hükmi siyasetle yansıyan şahsiyettir.

Köleci dönemde Baal, efendi olmakla kendi sahipliğinde olan her şeyi; keyfine göre dağıtan güç yetmez bir güç olacaktır.

Köleci dönemin keyfi mülk takdiri içindeki totem ve ilah anlatımlı mana, artık ön ittifaklardaki gibi ortak paydaları birleştirişle sağlatan, onları ortaklaştırmakla; paydaştır

kılan birisi değildiler. Bu nedenle köleci dönemin keyfi mülk dağıtması içindeki totem ve ilahın anlamı bilinmez oluşla içi boşalmıştır. Peki, totem, ilah olmazıyla boşalan bu boşluk devinmeli alanın içi; köleci açlıkla dolamaz mıydı?

Tarih boyunca değil ama tarihin belli dönemi içinde inşacı oluşun tarihsel anlamlarıyla ilah veya totem dediğiniz şey köleci sistemde işlevini yitirmiştir. Sadece herkes üzerinde arkaik bilinç uzantılı etki gücü vardır. İçi boşalmış bir yaptırın etki gücün, kavramı olmakla totem, ilah gibi kavramların içi belli bir süre insanoğlunun tutku, dürtü ve ihtiraslarının dışı vurumları olabilecektir.

Ön ittifaklar içinde gruplar arası bağıntı nedeniyle patent ve meslek temsilciliği olan boğa simgeli Bel ya da Baal köleci dönem başlarında boğayı seçilmiş kişiye vermekle takdir eden efendi demektir. Değilse boğayı ilah saymak değildir.

Boğa simgeli bel, köleci sistem içinde oluşan köleci mana kavramasının, bir anlatım şekli oluşuyla boğayı mülk olarak veren kudreti, tanımlar. Bir başka anlatımda da bel, bağı bahçeyi mülk olarak veren kudreti tanımlar. Bunlar ön ittifak içinde baal şahsında siyaseten yansıyan şahsiyeti oluşlarıdır.

Köleci sistemin başında özel mülkü veren Baal gibi yeni oluşan mana gücü henüz her malın mülkün yegâne sahibi değildir. Henüz totem meslekli ilahlar ortamda olduklarından ilahların totem mesleği gitmiş totem mesleği oluşla yaptığı iş o ilahın malı mülkü olmuştu. Köleci sistemin başlarında ilahların her biri kendi mal, mülk sahipliğinde oluşlarını keyfine göre dağıtmaktadır.

Siz buğday istiyorsanız, bir Baal'e; inek istiyorsanız başka bir Baal'e; bağ bahçe istiyorsanız daha başka bir Baal'e; yani isteklerinizin sayısı kadar ayrı bir Baal'e tapıp istemek zorundaydınız. Bu süreç İbrahim'i olur Milletler birleşmesine gidene dek böyle sürecekti.

Sümer şehir devletleri ortaya çıktığında adını bilmeseniz de 1500 Baal'iniz vardı. Siz isteğiniz olanı talep ettiğinizde, zaten isteğiniz şey, hangi Baal'in sahipliği içindeyse duanız o Baal Mamon'a gidiyordu.

Bayram Kaya

Mamon'du Belirme 2

Ön ittifakların içi, ortaklaşmacı sentezi yapılarından ötürü, gruplar arası hukuku oluşmakla yavaş yavaş ilk kez sentezi kültürle hukukun gücünü oluşturuyorlardı.

Oysa köleci yapı, özel mülkiyeti oluşmakla; ya da özel mülk sahipliğini oluşma nedeni ile "gücün hukukunu" oluşturuyorlardı. Mülk güçtü. Mülk güçlü olmaktı. Mülk, sesinizin gür çıkmasıydı.

Ne kadar malınız, mülkünüz varsa o kadar gücünüz vardı. Herkes malı, mülkü kadar konuşuyordu. Herkes malı, mülkü kadar köle sahibi oluyordu. Mülksüz oluşun hukuku, köle olmaktı. Mülk=güçtü. Güç=mülktü. Ağzı olan değil, mülkü olan konuşuyordu. Diğerleri biat edip, mülk sahibine zorla boyun eğiyordu.

Bu nedenle adalet mülkün (GÜCÜN) temeliydi. Güç (mülk) kullanabildiğiniz kadarla, muktedirdiniz. Güç kullanabildiğiniz kadarla, saygın ve eli açık olan efendiydiniz! Gücün temsilcisi ve mana kaynağı da Mamon'du. Mamon'un adını söyleyip zulüm ediyordunuz. Mamon'un adını söylerle iyilik ve ihsanlar yapıp ve yine Mamon'un adını söyleyip, kurbanlar kesmekle ibadeti oluyordunuz.

Ön ittifaklarla, köleci sistem kıyaslandığında, köleci sistem; ortak olana karşı, ortak olmayandı. İttifak sahipliğine karşı; kişisel mal mülk sahipliğiyle, kişisel mal mülk yoksunu oluşlardı. Birlikte gidene karşı, birlikte gitmeyendi. Birlikte olana karşın, birlikte olmayandı. Uyuma karşın, uyumsuzluktu (çelişkiliydi) .

Yine köleci sistem; bir arada olmaya karşın bir arada olmayı bozan, bölen; güçlü (malı mülkü) olanla, malı mülkü olmayanları güçsüz diye ayırmakla bölücü olup, süre gelen tutuma göre bozguncuydu. Aleme; kötülük nifak, fesat sokuyordu.

Totem dönemden ön ittifakı döneme geçişte süreç birbirinin, engeli olacak durumları kırıp, bastırmakla beraber; birbirini devam ettirir süreçlerdi. Başta (totemi süreçten) beri olana göre ön ittifaklar sentezce olan genlik salınımlarını, ortaklaştırma yönünde artırıp; büyüten salınım olmakla, güçler birliğiydi.

Oysa köleci sistem baştan beri olana göre uyumsuzdu. Kendi güçlü salınımını oluşturup, ana salınım yapıyordu. Yaptığı bu köleci salınımı da ezelden ebede sürecek müebbet yapıyordu.

Köleci yapı iki karakterle, iki dillilik ve ikili hukuk oluşla belirip ortaya çıkıyordu. Bu iki belirmeden biri güçlüyle güçlüler arasındaki hukuk ve belirmeydi. Diğer de güçlüyle (malı-mülkü olanla) güçsüz arasındaki ilişki olan hukuku belirlenim ve adaletti.

Mana (öz) ve biçim sözcükleri bir arada üst üste zamanlar bağıntısı olmalarıyla birbirine dönüşlü bağıntılı ve görece olan kavramdılar. Bu bağıntı ve dönüşme yansıması nedenle manadan (özden) biçime ve biçimden manaya (öze) doğru gideriz.

Araba görüntü oluşla bir biçimse. Bu biçimin altında arabanın mana olan bir özü vardır. Totemin ve totemi alanın da manası (özü) vardır. Ve bu özün (mananın) sosyal biçimlenmesi vardır. Yani totemin sosyal biçimlenmenin de özü olan bir mana olması vardır. Her manası olan sosyal alanın; sosyal bağıntı olurla bir alan biçimlenmesi vardır.

Aynı özler farklı biçimleri de taşıyabilir. Söz gelimi özü sağlatma olan, ön ittifakı yapının biçimlenmesiyle köleci sistemin biçimlenmelerinin farklı sosyo toplumsa biçimleri vardılar. Bu nedenle aynı totem özlü olan totemi alanların da kendine özgü farklı

sosyal kültür içinde olmalarıyla; farklı totemdi sosyal biçimlenmeleri ele verirler.

Görüntü olarak kristal tuz ve kristal toz Şeker aynı biçimi görünüşte olmalarına karşın içerdikleri zleri (anlam ya da manaları) farklıdır. Bu nedenle n ittifaklar, köleci sistem, feodal sistem, kapitalist sistem "toplum oluşlarıyla" (reten ilişki oluşlarıyla) birbirlerine benzer biimlidirler. Ama zleri olan mana anlamaları çok farklıdırlar.

Bu yapıları manaca özle rneklesek ne totemi dönem, ne n ittifaklı dönemler içindeki ritüeli anlayışlar ilahına ya da totemine "bana rızık, mal mülk ver de Şu kadar fakire senin adına iŐsanda bulunayım" (!) türü tap ve isteyin içermezler. Bugnlerini sağlayan, geçmişe yönelik anma ve kutsamaları tap ve iste değildi.

Bu kabil öz (mana) ve biçim yansıması mülkiyetçi ilişkiye dek özü içeren köleci dönem atıflı ritüellerdir. Oysa ilahlar bir düzenleyen ve dzenletici bilen oluşla; grubunun ve ittifakının selameti için o işi yapmak zorunda oluşla; bizzat o işten Şiddetle sorumludurlar ve o işin olup olmamasından sorgulanırlardı.

Bayram Kaya

Mamon'du Belirme 3

Her biçim bir öze, her öz de (mana da) bir biçimlenme oluşla beraberdi. Bu bağıntı kopmaz bir yasal oluştu. Bu nedenle totem dönemle ön ittifakı dönemin özü, köleci sistemin özünden ve biçimlenmesinden çok farklıydı.

Köleci dönem; ortaklaşa olana karşın ortaklaşmayan özdü. İlahi biçimli görünüşe karşı, köleci sistem mal sahipliği mülk sahipliği oluşla; sınıfsal yapısıyla; ezen ezilen biçimli Mamon'du görünüşü.

Ön ittifak içinde sorgulanan ilahlar, köleci sistemli mana ilişkisi içinde tersine bir mana anlaması dönüşüyle insanı sorgulamaya başlayacaklardı. Ve ilahlar melezi, insanların ilahlara hizmet için yaratmış olacaklardı.

İlahlar, tümeli grup temsilciliği olmakla birlikte kendi ittifakı için çalışırdı. Ve kendi totem grup bilincini muhafaza ederdi. Bununla beraber ilahların sorumlu olduğu grup benliği içinde olanlardan birçoğu ittifak etmekle ortada kalkacaktı

İlahların ön ittifaklar içindeki gibi çalışma hayatından sorgulanır olmaları anlayışı köleci sistemle birlikte ortadan kalktı. Ön ittifaklı ilahlar azade oldukları eylem ve işlerden soyunmuş oldular. Yükleminden sıyrılan ilahlar yüklemsiz görülmez, tanınmaz, tasavvur edilemez olmuşlardı. İlahın tek tasavvur edilir, tek görünür olma niteliği, köleci mana anlayışıyla birlikte kavranmakla ancak olası olacaktı.

Yeni mana anlayışı şuydu. Köleci sistem ön ittifakın birikmiş zenginlikleri olan servetlerini, ilaha vermişti. Yani, yeni ilah; mülk sahibiydi. Yeni ilahı mülk sahibi olmakla artık bilinen ön ittifakın eski ilah değildi. Yeni ilah mal mülk sahibi El'di; Baal'di; Mamon'du; Rab'di. Bunların tümü bağlılarına efendi olup, efendileriydi.

Ve bu yeni ilah, sahibi olduğu kendi mülkünü dilediği gibi dilediği kişilere verip vermemekte tek takdir eden güçtü. Yani ilah mülkünü tasarrufla tanınacaktı. Yeni ilah, mülkünü tasarruf ederken insanlar üzerindeki kontrolcü baskı basıncını oluşturacaktı. Yeni ilah, keyfine göreymi.

Yeni ilah, sorgu sual edilmeden; insanların mülk sahibi olup olmayacaklarını insanların kaderleriyle belirleyecektiler. Yeni ilah bu türden yaratmanın takdirce dağıtması içinde tanıtılır, gösterilir, tasavvur ettirilir olmasıyla artık yeni manaca Mamon'du.

Mamon çok büyük bir anlam sapmasıyla ve efendi köle gibi ikileme çift kutuplu bir tarihi dönüşme olmanın vücut bulan anlamasıdır. Eski ilahın yerine konan bir mana anlamasıdır. Ama asla eski ilah değildir. Hatta Mamon eski ilahın tek sıfatı olan paydaşlık sıfatına karşı çıkıp; paydaş olmayı kendisine şirk saymakla, eski ilahı tümünden yadsır.

Yeni ilah olan Mamon'un paydaş tanımazlığı, eski ilahların paydaşlığına karşı oluşla söylüyordu. Yeni ilah Mamon'un giderek tek olması, eski ilahların çoğul olmalarına karşı söyleniyordu. Çünkü çoğul temsilcilik paylaşımcı ortak akıl kararıydı. Oysa tekil oluş keyfi olmakla kafasına göre pay ve mal mülk biçiminin takdiri idi. Bu da malı mülkü oluculara itirazsız tanınma yapma ve biat etmeydi.

Yeni bir gelişme yadsımanın yadsınması olmak zorundaydı. Ön ittifaklar temas etmeyen; tecridi koşulda olan totemiler döneminde özgün mirası devir alıp onu olumsuzlaşışla aşmıştı. Yani yadsımışlardı.

Köleci dönemle de köleci inşamız, ön ittifakın zenginlik ve servetlerini alışla; ön ittifakın ortak akıl, ortak iradeli olan ortak paylaşımli komün yaşam; yadsımıştır. Bu da yadsımanın yadsınmasıydı. Yani yadsıyan da yadsınmıştı.

Mamon, genel yararı gözeten ilahları yadsıyıp, olumsuz kılıma aşaması içinde; özel mülkiyetçi zihniyetiyle; tahmini altı bin yıl içinde oluşacaktı. Bu alanda tüm özel mülkçü nicelime verir mantaliteleri bünyesinde cem etmeyi inşa eden bir anlamaydı. Ana karakteristiği, bir olupbitti ile mal mülk ve güç sahibi olan varsıl zenginlere malını mülkünü veren, zenginlerin ilahıydı. Her devirin kendi farklı yansımaları içindeki perspektifiyle anlatılabilen bir anlamasıydı. Yüksek profildi.

Ama tek takdirce Mamon olmakla beraber başa kakıcı söylemler olan sözleri; "ilahınız Mamon demeyi; Rabbiniz Mamon demeyi, Efendiniz Mamon demeyi, mülkü ve rızkları veren Baal'iniz Mamon (bağ bahçe veren ilah) demeyi de hiç ihmal etmez. Nedeni de, ön ittifaktaki ilahın iş görme, o işle ilgili bilgisi olma türünden sıfatları olan her şeyin zıttını ve ilah karakterini kendi karakteri oluşla o mülkü size veren benim diye ikide birde boşluk doldurma söylemesiydi.

Bayram Kaya

Mamon'du Belirme 4

Mamon'du inşa, özel mülkü olmayan önceki inşayı, özel mülk yapıyla; kendi etkilediğinden etkilenmeydi. Bu nedenle eski ilahları anması da, eski ilahların da inşacı olan yüceliğinden kurtulamamasıdır.

Eski İlahlar kendi ittifak aitlerini, kendi aralarında paydaşlaştırır olmasının zorunlu oluşuyla, tek karakterliydi. Mamon özel mülkiyetçi hukuku inşa ederken, zengin fakir ve köle türü sınıfsal bölünmeleri elde etmektedir.

Bu nedenle köleci inşa ister istemez zorunlu oluşla temelde çift karakterli sınıfsal inşanın giderek tek karakterli olmayan bir tevhit ürününü olacaktı. Bu tevhit, eşitsizliğe zengin fakir oluşla kaderlere boyun eğdirmeydi (biatti) .

Zenginlik Amon'cu himayeydi. Fakirlik Aton'cu koruncu ve kollayıcı sahiplikler oluşla Mamon'dan ayrıştı. Amon-Aton gibi ilahları, Mamon'du baskı ve basınç ortaya koymuştur. Aton, giderek Mamon'un sağduyusu olup ezilenleri de görmeye çalışan gelişki oluşur.

El olan eşitsiz mülk edindirici Mamon; El-Mamon olmakla kalmadı; El-oha, El-oh; El-ohim; El- Al-İl oluşla semitik dilde çoğulu El-ihah; Al-ihah olup kâh önek oluşla muktedirlik olan iradesiyle özel bağıntılı Mamon'du yansımaların başında yer alıyordu. Kâh ta son ek oluşla isimlerin sonunda yer alıp El'in sahipliği olan tarihsel kodlamalı bilginin damgasını taşıyordu.

Bu El takılı irade giderek El baal'in; El Mamon'un, El illahın, El ohim'in vs. oluştu yansımalarındaki tekliğin, anlam birliğini de oluşacaktı. Yine El takısı son ek oluşla Gabri-El (Cebra-İl): Micha-El (Mika-İl): İsma-İl; Emanu-El; İsara-El; İsar_İl; İsaraf_El; İsaraf-İl gibi her tür isime eklenip El sahipliğini vurgulayışla El'in tarihsel oluşunu ortaya koyuyordu.

İlahların her biri, bir totem mesleğini icra edip, bilirlerdi. İlahların totem mesleği bilme ve totem mesleğini öğretip bizatihi kendileri de bu işle iştigal eder olması karşı grupların bir araya gelişini entegre etmekle, ilk uygarlığı yaratanlar oldular. Uygarlığın üzerine oturan Mamon, bu bakımdan; sonraki seçme ayıklanmalarıyla İlahlara benzemezler.

Oysa Mamon kendi yarattığı insanların kimini mallı mülklü kılıp; kimini de maldan mülkten yoksun kıldı. Mamon'un keyfine göre dağıttığı mal mülk, Mamon'un kendi öncesi uygarlığının üzerine oturmasından başka bir şey değildir.

Mamon'un keyfi mal mülk dağıtma faaliyetiyle ektiği fesatla ortaya koyduğu zengin fakir ayrımlı bölünme ön ittifak tevhidini yıkmıştı. Ön ittifaklı tevhit Mamon'cu bölünmeyle sınıf farklarını ortaya koydu. Bu nedenle Mamon sınıf çatışmalı, uzlaşmaz ayrılıktı.

Uzlaşmaz ayrılıklar sınıflar arası dayanışmalı eksende kimi kez de mesleki loncalar sistemiyle birleşmenin yol adımlarına başvuracaktı. Uzlaşmaz zıtlığın ve totem düzlemli temsilcilik olur aitliklerin arkaik hafızaları, Mamon'da aşure oluşla tümleşti. Tüm bunlar Mamon'du mana anlaması içinde din ve mezhepti yorum ayrılıkları adı altında sürüp gidecekti.

Mamon ilk başta acımadan, hiç bir merhamet göstermeden kendi mülkünü seçilmiş kişilere payı mal etmişti. Büyük çoğunluğa da köle olmak dışında, zırnık dahi

koklatmamıştı.

Mamon övünerek bu keyfi dağıtımını, takdir diyordu. Ve Mamon'un özel mülkiyeti inşa etmesi ve mülkiyetçi ilkeleri yerleştirmesi bağlamındaki inşanın içinde paydaşlığı (ilahı) tecrit etmenin tek iradesiydi. Ne var ki yaşanan epey zaman sonrası nedenlerle; acıyan, merhamet eden, yalvarışları duyan Elohim oluşuyla paydaştırır ilah karakterini de bünyesine almakla tümleşen sıfatları iki karakterli olmuştu?

Eh ne de olsa özel mülkiyetin yansımaları Mamon'un aklına düşüren, komünce gelişmeli ilahlardı. Yine Mamon'un acıma ve merhamet etme türü, ezileni kollaması; ezileni zengine paydaş kılması da ön ittifaklı ilahların ortaklaştırma olan tek ve temel karakterli yansımalarının içindeydi.

Ortaklaştırıcı, dayanıştırmacı olan ilahların bu karakterleri Aton'cu, Elohim'ci mana anlaması üzerinde sürecek olan arkaikti yansımaları bu bilinç te ilahtandı.

Mamon keyfi dağıtım yapmakla paylaşımını zengin kılacağı sınıf arasında yapmıştı. Herkese göre paylaşım yapan ilah bilinci; sadece mülk verdiklerinin hafızasında silinebilmişti. Bu nedenle varsıllar köle ve mülksüzleri mülkiyete ortak yapıyorlardı. Oysa mülkü olmayanlar, paylaşmayı hayal ediyorlardı.

Köleciler mülkiyet karşısında ortaklık bilinci gizlenen bir sır olmuştu. Bu haklı tutumlu sır; şimdi mülk olan doğadaki serbest kullanımlı toprağın, ormanın kendilikten bir üretim gücü oluşla hazır durması ve hazır bulunmasının içinde saklıydı. Yine paylaşıcılık ön ittifaklı tutumun içinde saklı bir bilinçti.

Totem yapılar ve öncesi; doğadaki hazır bulunmanın üzerinde sağlama yapıyorlardı. Doğanın kendilik sunum yaptığı, doğal ürünler kadarla sınırlı olan bir sağlama olanağıydı. İşte doğada kendilik oluşun sağlama yapılar ürünleri kadarının kendi aralarında paylaşılmasını; totem inşa içine baz aldılar.

Totemi alanlı yapılar çevredeki organik ve inorganik girişmeli oluşuyla verili ekosistemi durumu; baz almanın içindeki sağlamalarda; kültür paylaşımalarını yapmakla, yola koyulmuşlardı.

Ön ittifaklar gardı giderek azalan oranda doğada sağlama yapımlarının yanında; şimdi asıl ve asal oluşla üreten ilişkiler arası takas ortaklığının, giderek artan bir ivme olmasını ilahi alan içinde baz aldılar.

Bu baz alınış içindeki çift karakterli tarihselliğe karşın Mamon; önce ön ittifakın biriken servetine el koymayı baz alışla bir yandan özel mülkü ve özel mülk sahipliğini değişmez bir irade olmanın takdiri ve inşası saydı.

Diğer yandan maldan mülkten yoksun kıldığı ve yine fakru zaruret içinde olmalarıyla değişmez takdir içinde olanları, vardı.

İşte bu nedenle fakru zaruret içindeki kölelerin; dulların, yetimlerin, açların, açıkta kalan işsizlerin, aciz kullarının zenginlerce doyurulup gözetilmesini isteyen Elohim, Aton gibi merhametli tip karakterleri oluştu. Kısaca hep somut olan şeylerin yerine soyut ve sınıf çıkarla manada meşrulaşmaları baz aldılar.

Mamon'daki mülk temsilciliği; iktidarı oluşma, takdirde bulunma, mal, zenginlik gibi

sahipliklerin hepsi güçlü olmalı ve gücü temsil ediyordu. Başlangıçta gücü simgeler muktedirlikler ön ittifakın zenginliğinin dağıtılmasına ilişkin mana anlayışı olmanın muktedirliği idi.

Ön ittifakların zenginliği, totem mesleklerinden ve bunun biriken tasarrufundan geliyordu. İttifaklar arası bağ dokulu boşluk devinmesinin içi ilah görüntüleriyle dolmuştu. Her bir görüntü ortak temsilcilik içinde totem temsilciliği de olmakla bir güçle temsil ediliyorlardı.

Bu güç grup sahipliği içindeki totem meslekli üreten gücün anlamıydı ilah. Boğa, buğday gibi simgeler grup mal sahipliği oluşla ön ittifak içinde ilahlarla temsil edilmekteydi. Simge temsilcilik ortak iradeyi de göstermenin kümülatif ligiydi. İttifakın, kamu mal zenginliğini de ifade ediyordu. Mamon, ön ittifaka ait kamu malı zenginliğini dağıtmaya; otoriter olma gücünün simge sel sembolizmiydi.

Mamon daha sonra şekel, altın, gümüş, para gibi nakdi değiştirme değeri hüviyeti kazanan nakdi gücün de simgesi oldu. Mamon nakdi gücün temsilcisi olmakla hem aynı gücün (toprak-inek-koyun-mısır-demir vs. gibi ürün sel gücün) temsilcisi oldu. Hem de nakdi gücün (hazine, altın, gümüş para türü değer ölçülerinin) temsilcisi oldu. Yani Mamon aynı ve nakdi olan her iki gücün temsil edeni olmakla, mülkiyetçi belirlenin zamanlar içinde sembolizm gelişmesiydi.

Çağlar boyunca günün değişme ve gelişmesi içinde olan Mamon manaca kesikli sürekliliği olan bir inşaydı. Türlü türlü servetlerin tek tek simgesi sahibi olmakla kalmadı; mülkün, servetlerin dağıtıcısı olan, tek ilah konumuna terfi etmişti.

Mamon, ilah değildi. Ama ilah yaptırımlı izahla ve anlaşılmayla söylenmesi karşısında İlah görünümüydü. Köleci dönem başlangıcına kadar ilahların mülkü yoktu. Köleci döneme kadar grup sahipliği dışında özel oluşla kişisel mal sahipliği bilinmiyordu. İlah; ittifak sahipliği olmanın yanında, totem gibi grup sahipliğinin de temsilciliği idi.

Ön ittifakın kült merkezli (El-beyt olan) alanın içinde grup temsilciliği olan ilahlar diğer gruplar karşısında kurul toplantısı gereği ve işin doğası oluşla da kendi gruplarının söz sahibi kişi olma temsilciliğini de simge ediyorlardı.

Bayram Kaya

Mamon'du Belirme 5

Tümellik bir çoğulluk ve tekil oluş davranışıdır. Grup aiti kişiler ve grup elemanı oluşlarımız grup tümelliği içinde çoğulluk yansımasıdır. Grupların bir araya geldiği ortam içinde de her bir grup; o ortam aitliği içinde toplam özellik oluşla tekiliktir.

Bu nedenle ilahi temsilcilikteki yansıma; o grup aiti kişiler oluşla çoğullukturlar. İlah evi olan El-beyt denen kült merkezi içindeki ilah, grup aiti özellik temsilcisi olmakla, tekil kişi gibi olmanın temsiline dönüşmenin tüzeldi görüntüsünü verdi.

Ama yine de tekil görüntü veren grup ilahı, kült merkezi olan El beyt el ilah denecek ilah evi içinde kendisi gibi olan diğer grupların ilah temsilcisi ilahlarıyla birlikte çoğul ilah görüntüsü olan, ittifakın ilahları kurulunu simge ediyorlardı.

İlahların kendi gruplarına değin kişiler temsilciliği olmasının yanında grup totem mesleği temsilciliği ve totem grubun kültür temsilciliği olma özelliğiyle de ilahın ittifak içinde zorunlu tanınmaları ve anılmaları vardı.

Bu anılma totem mesleğini bilme, totem mesleğinin patenti grup temsilcisi oluşla ilahın üzerinde ilahi bir özellik oluşla kodlanmasıydı. Bu nedenle yukarı yerli, gök yerli İnanna; ilk başta göğün inegi olmayı simgeliyordu.

İsim verme işi; olup biteni kavram andırma işi, yakından uzağa doğru oluyordu. İttifaklar yakın çevre ilişkilerini entegre eden adlandırmalardı. "Gök" kelimesi tarımcı Dumuzi grubun yukarısındaki topraklarda oturan gruplardı. Bu nedenle "yukarı topraklar" ilk etapta "gök" oluşla hafızalara geçmişti. Bu nedenle İnanna gök yerli topraklarda oturan grubun, totem meslekli çoban olmanın aitliğiydi.

Mülkiyetçi dönem; zaman zemin aşamalı niteliksel bir dönüşüme, şu veya bu biçimde olabilmeye uyanışın dönemi idi. Kült merkezinde, kült merkezi sahipliği vardı. Kült merkezi sahipliği mala, mülke, servete ortak olmanın yararlanışları içinde katılmaktı. Kölecilik sistemi; ittifakı sistemin servetçe zenginliklerine kişiler iktisabı sahipliğe uyanmanın inşa alanıydı. Yani kült merkezi; kamuya ait olan zenginlikleri, kişisel mülk kılıcı taksimler yapmaya göz açmanın manaca yol inşası olmaya uyanış olacaktı.

Artık kült merkezleri; ortak kararların alındığı yüceler, olan kurul merkezleri olmayıp; malın, mülkün sahibi olmakla kendi malını keyfine göre dağıtan tek takdirce olan El'in evi oluşuyla, Beyt El İlahti. Beyt El ilahta El'in sahipliği vardı.

Bilindiği gibi bir bağıntı girişmenin, bilinsin bilinmesin; görülsün görülmesin; birçok bağıntı yansımaları vardı. Bu yansımalarından birisi de kimi kişilerin kafasında oluşan hinlikti.

Ön ittifak içinde biriken mala mülke sahiplik, bir muktedirlik oluşla da kişilerine cazibe oluyordu. (muktedirlik kişiler üzerinde çekici oluşla yansiyordu) .

O olup biten şey ön ittifakın kendisini oluşan temel özne-nesnel yasalarına sahip çıkışlar değildi. Bu özne-nesnel yasalarla ortaya konan artık zenginliğe kişi oluşla sahip çıkmaktı.

İlah temsilciliği üzerindeki duran "totem mesleği" aitliği; özel mülkiyetli anlatış içinde, hiçbir aitliği olmayacak olan ilahın mal-mülk sahipliği olmakla söylenip; belirtebilmeliydi. Mamon'du mana anlayışı bu hince gayretin ürünüydü.

İşte mülkiyetçi bağıntı koşulları içindeki süreç, ittifak ilahları üzerinde olan mesleki temsilciliği aldı; hiç kimsenin olmayan sistem dışı olmakla adı El olan ilahın malı, mülkü yapıp; zenginlikleri, El olan ilaha verdi.

On binlerce yıl içinde onca gayret ve çabaların bilme, bulma, deneyim olma ve tasarruf etmesi sonucunda ortaya konan insanlığın hünerli emeği, görmezden gelinmekle El'e verilmişti.

Emek verilmezden önce ekosistem dışında üretim ilişkisi olmamakla mülkün ne bir El'i; ne de hiçbir kıymeti harbiyesi vardı. Üreten ilişkiler girişmesi sonunda akla hayale gelmez muktedirliklere sahip olma nedeniyle şimdiki varlık, El'in mülkü olmuştu. El bu kabil "üreten ilişki sahipliği" olmamanın anlam oluruyla, sistem dışıydı.

Ama El, insanın nitelikli emeğine sahip çıkmanın, mal mülk sahibi oluşundan kaynaklı mülkü nedeniyle; sisteme tümünden hükmedip, karışıyordu. Artık nefes alışımız dahi El' dendi.

El olan yeni ilahın, grup ve ittifakın ortak kullanımı içinde olan mülkün de sahibi olması, anlamına doğru evirtilmesi; baskın karakter oluşla söylenecekti. Mülkün sahibi olan El de (mamon da) mülkünü imar etmeyecekse de mülkü dilediği gibi dilediği kişiye verecekti. İttifak ilahları imar edenlerdi. El, imar etmiyordu. Ama imar edenleri de görmez bilmez olmakla kalmıyor onları; kul -köle- yapıyordu.

Bu zihniyete göre mülk bir kez kura çeker gibi dağıtılmıştı. Mülksüzünde mülk sahibi olmak için (aslında olamazdı çünkü mülksüz lük kaderiydi) mülk sahibi olan Mamon'da, mal, mülk istemesi gerekecekti. İşte ilk kez mülk sahipliği için, mülk için istekte buluncu tapmak, iman etme ritüeli de tap ve isteye dönüşme yapmakla bu enstantane donuklaşıp kalacaktı.

İlk mülkiyetçi ritüel, mülke tapmaydı. Mülke tapma mülk verene tapma oluşla türlü türlü inşalaşmaları içindeki belirmelerde; mülke tapma görünmez olacaktı. İlahı iman ya da Mamon'a iman, artık mülk vermeye; mülkün verileceğine olan umuda imandı. İnsanoğlu sonu gelmez bir umuda yolculuğa çıkmıştı.

Mal, mülk; mülkiyetçi dönem içinde seçilmiş kimi kişilere ait olacaktı. Bu türden mal mülk dağıtımını yapma işindeki meşrulaşmalara yol vermenin yöntemlerini açıklama işi de yukarıda sayılan ve karmaşan birçok nedenleriyle çoktan süreç içinde yansımıştı bile.

Bayram Kaya

Mamon'du Belirme 6

Öncül sistem totem meslekli üreten ilişkiler üzerine kuruluydu. Farklı totem meslekli ürünler karşılıklı takas ediliyordu. Ve sistem bir grubun; karşı grup için de kendi totem mesleği ürününden olan nesnelere de üretmeleri üzerine ant içen bir imanla inşa olmuştu.

Sistem dışı anlayışla inşa olan Mamon, üreten ilişkiler üzerine dâhilen katılmakla, sistemi imar eden bir anlama da değildi. Pekiyi de sistem dışı olan Mamon, sisteme nasıl dahil olacaktı?

Hiç kuşkusuz Mamon mülkün sahibi olmakla güce kudrete sahip olup mülkün hakkı olur müdahalelerde bulunacaktı. Çünkü üreten ilişki bağıntılı mülk, güçtü. Güç baştan beri insanoğlunun boyun eğdiği bir baskı ve basınçtı.

Ön ittifaklı ilah üzerine kayıtlı mülk yoktu. Böylesi bir yansıma o aşama itibarıyla yapılamamıştı. İlahı izafe mülk sahipliğini söyleye bilmeyi ortaya çıkaracak olan foya; özel mülk sahipliğini akıl etmeyi foya kılacak durum, henüz ortada yoktu.

Eh bu foya da özel mal mülk sahibi olmanın defacto (fiili) hareketiyle ortaya konmuştu. Bunu da görmemek için kör olmak gerekirdi. İlahların üzerlerindeki grupları adına totem mesleğini bilme ve icra etme, mesleği öğretme temsilciliği; yeni mal mülk sahipleri mantığı içinde "ilahları mülk sahibi" kılışla yansıyordu.

İlerleyen süreç içinde ilahın mülk iyeliğine göre manaca dönüşümler yansıması başlayacaktı. İlahın bilme, icra etme, öğretme atıflı grup sahipliği, ilahın malı mülkü olmaya tarif edildikten sonra ilahın ortak kararlar almadaki fiili durumu; Mamon'du El İlahın mal mülk sahipliği (El melik) oluşla ve Mamon'un keyfi takdirciliğiyle ilahın kimi zitti olurları, yer değişti verecekti.

Bu yer değişme içinde ilkin ön ittifaka göre olur anlamdan, köleci döneme göre olur anlama geçilecekti. Yani zıtlıklara oynanacaktı. Ortak olana karşı, ortak olmayan; mülksüzlere karşı, mülk sahipliği; ortak kararların takdir edilmesine karşı, keyfi tekil kararın takdirdiydi. Elbet bu zıtlıkların kendisine özgü alt yapı inşacı yeni bağıntıları ortaya konacaktı.

Artık Mamon'du kavratış, bu ilk takdiri yapması; sonrasındaki alt yapı inşası içinde günahattan-sevaptan vs. bahsedecekti. El (Eş) Şekur oluşla az amele karşın çok sevap veren olacaktı. Kimine az, kimine çok kimine de hiç mal-mülk-rızık vermeyen Mamon; bu takdirine göre bu takdirin hep geçerli olması (kadim yasa olması) için takdir eden Mamon'un El Hayy (ilkten sonsuza değin yaşam sahibi) olması gerekiyordu vs.

Yeni mantığa göre eğriler doğrulacak, doğrular eğrilecekti. Yararlanıcı, sağlayıcı eşitlik; eşitsizliğe varacaktı. Eşitsizlik yeni bir boşluk devinmeli alan etkisini oluşma içinde adaletle, acımayla dengelenecekti. Bu yüzden Mamon; Elohim, Rab, Aton Rahman vs. adıyla El Adl (adaletli) de olacaktı. Merhametsizce, adil olmaksızın dağıtıp inşayı merhametsizce, adaletsizce kurmuştu. Ama nedense sonradan merhametli ve El Adil olmuştu!

Elohim nasıl sadece Yahudi olan yoksullara acıyan ve Yahudi yoksullar, arasında bir yardımlaşma öngörürse; El rahim de ahirette, sadece müminlerine acıyandı.

Mamon özellik oluşla hiç bilinmezken söz gelimi; ittifaka ait on bin koyununun dokuz binini, Dumizi'ye; sekiz yüzünü Aştan'a; yüz ellisini Enten'e; elli koyunu da Lahar'a

verecekti. El mamon; Enkiduma, Geştinna ve İnanna gibi yüzlerce kişiye de hiç mal mülk vermemişti.

Mamon'un adaleti ve dağıtması buydu. El Mamon adaleti, adaletsiz oluşla böylesi bir dağıtımla köleci dönemin inşasına başlamıştı. Ki maldan mülkten kendilerine verilmeyenler; mülkü olanlara çalışıp rızkını böyle arayacaklardı!

Köleci inşanın zeminde yaptığı fay kırıklığı; her biri bir adaletsizlikti. Adaletsizliğe karşı adalet gibi alt yapı bağıntılarını Mamon; Mamon özelliği oluşla zaman içinde oluşacaktı. Bu oluşmasıyla Mamon kendi takdirine kendisinin karşı oluşuyla kâh başka Mamon (ilah) oluşla yansıyacaktı. Kâh ta adaletsizliğe karşı adaletli oluşun takdirde değişme sindirilince bu ikili özellikleri de yeniden tekil oluşla kendi üzerine alacaktı.

Mamon'du mana anlamasının ilk payları dağıtması içinde kendine rızk verilmeyenlere karşı sonraki düzlem içinde de rızk verir olan, El Rezzak tanımlaması; köleci mülkiyetçi deklarasyonun iman düsturunu oluşuyordu. Bu inşa sosyal bilince; gelenek ve kadim yasa şartları oluşuyla benimsetilip; sonraki kuşaklara da korunması gereken kutsal dini anlamalar oluşuyla yansıyacaktı.

Ön ittifaklı süreç içindeki ilahın tersi olan söylemleriyle yola çıkan Mamon'du söylem; üstelik köleci dönem içinde yeni moda bir söylem olmakla daha dikkat çekici ve etkili olup, eski ön ittifaklı gelenektir tutumu gözlerden kaçırıcıydı da.

Mal-mülk iyeliği üzerinde ortak tanımazlığı ve ortak akıl oluşla kararlar üzerinde müşterek kararlarda ortak tanımazlık deklarasyonu ile Mamon; tek takdir eden tasarruf olmuştu. İbrahim, Musa, İsa, Nuh vs. Mamon'du anlayışı tekrar etmek ile ve onu detaylandırmaktan başka bir şey söylemiyorlardı.

Tüm mesele Mamon'un bu savını; müşterek kararları oluşla, ortaklaşan ilahi mantık karşısında meşru yapmak zorunda olmasıydı. Köleci mülkiyetçi sahipliğin gözüyle, ittifak sahibi ilahların totem meslek temsilcisi olmaları yorumlanacaktı.

İlahların totem meslekle iş görücü olmaları; ilahların gördükleri iş üzerinde mal mülk sahibi olmaları yorumuyla ilahların keyfi tasarruf eder olmaları gerektiğini söyler oldular. Bu söylemin her bir soruşalı karşısında bunu türlü türlü ifade etmeye başladılar.

Köleci döneme sanallaşmış olmakla gelen ilahların temsilci özelliği; mülkiyetçi manada ilahın mülk sahipliği olması anlayışıyla sufle edilmeğe başlandı. İlahın temsil eder oluşu; mülkünü temsil eder sahiplik benzetmesiyle; İlahın (mamon'un) mülk sahipliğine dönüştü.

Mamon'i güçteki servetleri Mamon'un keyfi takdirle kişilere vermesi İsa'cı düzen içinde diğer bir yönüyle fakirlere ve zenginlere göz tokluğu oluşla işlenecekti. "Kır zambaklarına bak ne eğirirler ne dokurlar. Ama Baba onları giydirir" dediği gibi

Biz, ön ittifaklı dönemlere gelecekte oluşacak tarihsel bilincimizle baktığımızda; ön ittifaklar tek ayak üzerine olmanın dar alan hareketi içindeydiler.

Tekilce bencil koşullar ve bunların ürünü olan totemi tecrit koşulları; totemi sosyal süreci, zorunlu oluşla ittifak içinde komünal olan yaşamlar ortaklığı içine getirmişti. Görülecekti ki bu plural olan gruplar arası ilişki tipi temelde maddi manevi servetlerin kendi ölçeklerinde birikme yapması demektir.

Ön ittifaklı komün yapılar bu birikmeyi yapmakla birikmelerin; kaderi etkileyen birçok yol adımı yapabilir olmasının yanında salt köleci döneme içine atılacak adımlara birer değiştirici dönüştürücü reosta hareketi olacağını hiç bilemezdi. Ön ittifakların o günün inşa şartları içinde bu kabil gelişmeleri görmesi, gözün kendisini görmesi gibi olanaksızdı.

Özel bağıntı içinde göz kendisini görmezdi ama genel bağıntı içinde gözün kendisini görmemesi diye bir kayıtlama yoktu. Genel olan bir olumsal oluşun içinde göz; kendisine özgü olanı seçme ayıklama yapmasıydı. Yani genel olan; özel durum girişmesi yapmadıkça olumsal olan hiç bir şeyle belirlenir ya da belirlenmezdi. Oysa özel bağıntı belirlenirdi.

Ancak şimdi bizler, tabiri caizse; dolaylı yoldan gözün kendi kendisini görmesini sağlayıp tahminde bulunup tasarımlar yapıyoruz.

Bir yanda yeni yeni inşa olan ön ittifak. Diğer yandan da ön ittifaklarımız hiç farkında olmadıkları bir sistem değiştiricisi, bir sistem dönüştürücüsü de olmaya aday birikimleriyle, komüne ait zenginliği ve serveti, biriktiriyordular.

Temaslı yapının inşa derdinde olan ön ittifakın önünde gözün kendisini görmeyi anıştıracak hiç bir seçenek ve seçme yetili bilinci, oluşmamıştı. Tek seçeneği; karşı totem grupla, temas edip etmeyeceğini; takdir edecek olan koşulların ortaya çıkmış olmasıydı. Bu nedenle ön ittifakın kendisi bir seçenek oluşla ortaya çıkmıştı.

Köleci sistem; komünal mülkiyet karşısına kişisel özel mülkiyeti, özel mülkiyet içinde olur diğer türleriyle birlikte seçenekli bir alternatif sel koşullarıyla beliren bir ortaya çıkıştı. Özel mülk edindirici diğer seçenekleri görmeyen, köleci inşanın ilk baştaki yanılışı şuydu.

İnşanın başına takdiri anlam kılmakla ortam dağılımının nasıl olacağıyla belli olmayan bir soyutluğa sapılmıştı. Somut olan soyut anlamla denetleniyordu. Henüz inşanın yansımaları durulmamıştı. Soyut bir anlam ortaya koymanın karşı yansımaları somutluğu karşısındaki şaşkınlık ve şaşmaların bir oraya bir buraya koşuşturması vardı.

Bu şaşkınlık ve şaşmanın içinde özel mülkiyetçi tez canlılık vardı. İnşalaşmakta olan kişi sel, özel mülkiyetçi ilişki; diğer bağıntılarıyla birlikte olması gerekirdi. Tek yanlı özel mülkiyetçi sentez diğer bağıntılardan koptu. Onca sentez sorunu karşısında bile ortaklanan diğer bağıntıları görmezden bilmezden geldi.

Ortak katılımlı üreten emeğin birikim yapmaktan kaynaklanan yeni yansıması, başka başka bağıntılarıyla birlikte beliriyordu. Tez canlı gayretle oluşan özel mülk edinme olan bir tek yansıma; diğer somut bağıntılarıyla birlikte değil de; Mamon'du mana ile büyütüldü. Büyütülen bu anlam da sistemin kendisi yapıldı.

Bayram Kaya

Mamon'du Belirme 7

Ön ittifakı zeminde fay hattı kırılması yapan köleci sistemin kendisi çok kırıklı bir yapıydı. Bu kırıklı yapı görece pek çok eşitsizlik adaletsizlik doğurmuştu.

Çelişki ve mücadeleler tarihi olan sınıflı sosyo toplumsa yapı burada firar etti. Üreten ilişkilerdi yapı içine Mamon'du bir sınıf çelişkisi inşa olmaya başlamıştı. Oligarşi ortaya çıkmıştı.

Neydi bu yansıma? Bir yanda ön sistemin ana omurgası vardı. Diğer yanda ardıl sistemde şahsi mülk sahipliğiyle mülkten yoksunluk vardı. Üreten emek sisteme birbirine göre de olur üretim yapmanı ortak katılımlarını yapmakla işler oldu.

Ve emekler uzmanlaştı. Yani üreten emek hiç değilse paylaşımında pay almakla; mülk hakkı olan üretim gücüne karşı, emek gücünün de ortaklık yapmasını ve bu ortaklık payla kendi yaşamını kat kat çok daha rahat oluşmasıydı.

Köleci süreç içinde kölenin üretimde pay alma olayı da şimdiden ileri giderek kölelerin, az çok efendi gibi mal mülk sahibi olacağına öngörüsüydü. Sistemi öz olan emeklerin bu çeşit sisteme katılmaları, mülke de; kararlara da ortaklığıydı.

Bu çudraların da, paryaların da mal-mülk sahibi oluşuyla; kararlarda söz sahibi olma bağlamında da; kadim denen tek takdirce oluşların kudretlerinin; şuradan buradan kemirilmesiydi.

Aslında köleci sistemin temeli içinde en az iki takdirce kudret oluşmuştu. Bunlar içinde olanlardan biri üretim gücü sahipliği efendilerse; diğeri de emek gücü sahipliği olan çalışan kesimler olan emekçilerdi. Köleci sistem ikinci kesimi yok saydı. İkinci kesimin doyurulmasını lütuf, himmet kayra vs. saydı.

Birinciler ikincileri sistemde öteleyişle; ikincilerin yarın çalışabilmeleri için sarf ettikleri işgücünü yerine koymaları bağlamında beslenmelerini dahi merhamet etme, acıma sınırları içine aldılar. Köle sahibi muktedir hırs mülke ortaklık olmaz dedi. Ve mülk yönetir demekle işe soyundu. Mala-mülke sahiplik anlayışı; emek gücüne sahiplik oluşuyla da aşure edilip; insana da sahiplikle ortaya konmuştu. Ki zulmün kaynağı, bu dorukta patlama yapmıştı.

Süreç; çudraların, paryaların mal mülk edinmesiyle sürece katılmalarına ve bu katılım yoluyla süreç içinde takdirce olmalarına izin verir miydi? Bu tartışılır. Ama feodal dönemden günümüze değin gelen gelişmeler içinde yavaş yavaş olan dönüşmeleriyle emeğin yönetime katılıp, üreten ilişkilerde ve paylaşımında az çok söz sahibi olmakla mücadele çitasını yükseltmede hayli yol kat edecekti.

Üreten emekle üretmez olanının sistem içindeki paylaşımlara; paydaşı oluşla katılım yapan skalanın dağılımı sistem geneline göre hiç yoktan yüzde on, yüzde yirmi gibi payla da olsa gerçekleşir olması ağır aksak yol almıştı. Bu türde yol alış bitmemiş olmakla başlamış olan kesikli sürekli insanlık ve uygarlık macerasıydı.

Mülkiyetçi bakış, komünal tutumu sistem içinden ikame etmek yerine manaca iman oluş iman içinde ortaklaşan tutumu tümünden tecrit etmişti. Tabii ki o günler kapsamındaki ortaklık anlayışı şimdiki gibi değildi. Kişisi mülkün yanında olması gereken bağıntı kadarıyla dahi ortaklığa izin verilmiyordu.

Süreç genele karşı özelin bağıntısını birlikte koymak yerine, ortaklaşa olmayanın

(özelin) yanına, kimi ortaklaşa olan genel bağıntılarını koymamakla; zıtların var oluşuyla birbirini geliştirecek olan bağıntıları, birbirinden kopartılmıştı.

Süreç böyle de olsa mülkiyetçi birlik yine de kendi zıt kutbunu kendi çevrimleri içinde karşıtlıklar oluşuyla ele verecekti. Bu miktatın parçalarına bölünmesi gibi bir şeydi. Bölünen bir miktatın her parçası yine de bir N ve S kutbunu her daim beraberinde oluşuyordu.

Kölecî ilişki özel mülkiyetin yanında kısmen de olsa kimi paydaşlık olacaklarını ikame kılacağına; tümünden paydaşlığı yok saydı. Ortak tanımazlığı Mamon'un ana sıfatı yaptı. Ortaklığı kutsala karşı suç işlemek türü cezacı anlayışla şirk saydı. Bu Mamon teklifiyle mülke ortak tanımaz oluş, tam bir özel mülkiyetçi baskıydı.

Baskı; Mamon'un ortaklık tanımaz, paydaşlık tanımaz olan sıfat özelliği içinde kavratılmakla sistemin sosyal mana anlayışlı imanı oldu. Süreç bu bağıntılar üzerine olmak kaydıyla kendisini eski şeriatın devamıym diyen reformist din hareketleri ile sürdürdü gitti. Bu anlayışlarla ritüelime olan kişiler de kendi inanırlığını efendilerine göstere göstere tevekkül ediyorlardı.

Mamon'cu özel sahipliği baskı, hem korkutuyordu hem de kendisi korkuyordu. Korkuyordular, mülk sahibi kişiler mülkü elinde tutabilme endişesi içinde kendi korkularını izole etmek için Mamon'cu ilkeleri kölelere sözlerle, ilahilerle tekrar ettiriyorlardı ki sisteme sadakatleri onlarda alışkanlık uyuşturması yapsındı.

Bu sözlü ikrar yetmiyordu. Mamon bu nedenle seslenip; " ben" diyordu; "Mevla olan efendinizim, rabbinizim, sahibiniz olan Baal'im". "Size hesapsız mal-mülk ve rızık veren olan mabudunuza secde edin, kurban kesin" diye hitap ediyordu. Korktuğunu daima bu tür sadakati itaati ve biati eylemlerle de kontrol altında tutuyordu. Hesapsız mal mülk verme keyfiyetli anlayışı giderek zorunlu olur anlamalar nedeniyle "bir ölçüye göre verme" olacaktı.

Sistemin görünmeyen baskısı, kişilerin ayininde, niyazında olmasıyla iyi bir iman ederle kontroldü. Sözlü kölecî deklarasyon ittifakı olan imanın tekrarları kişilerin bedeni ve mali ibadetti, ritüellerine dönüştürülüyordu. Mamon'a gösterilen her bir sadakat, vefa kölecî sisteme gösterilen sadakat ve vefayla aynıydı. Sistemin deklarasyonu Mamon'a gösterilen ibadetti.

Mülkiyetçi sistem ortaklığı (paydaşlığı) , ortak olmama karşısında tecrit etmekle; özel mülkün karşıtı olan; ortak payda olan diğer kutbu yok ettiğini sanmıştı.

Kölecî sistem tek kutuplu olmanın kendi somut koşullarından kaynaklı barbarca vandallıkları, çok çelişkili iç dirençlere neden oluyordu. Kişilere bir denge unsuru olmanın engelce oluşlarını veren baskıcı nicelikler; kişilerdeki isyancı duygular oluşmakla da tekrar karşı kutba dönüyordu.

Yok sayılan karşı kutup; merhamet, acıma, lütuf, ihsan gibi duygusal oluşların üzerinde çevrimlerini verişle; yepyeni bir Mamon takdiri gibi olmakla paydaşlık, geri sistem içine alınacaktı. Geri dönenle şirk sayılan iman ya da anlayış boşluğa düşmüştü. Ama kılıf hazırды. Manadan mana çıkarma olan yorum sağ olsundu.

Bu gerisin geri sistem içine meşruiyet oluşuyla dönen bir kazanımdı Bu kazanım tüm haliyle birden bire ortaya çıkmayacaktı. Aralanan bu mini minnacık boşluk aralığı

tırnaklar tarafında kazılmakla, giderek büyütülecekti. Bunlar ana bağıntı üzerindeki reformist Mamon'du dini anlamaların işleri olacaktı. Mamon mülk sahipleri karşısında yığınları mülksüz kılmak için ortak tanımayı reddetmişti.

Bayram Kaya

Mamon'du Belirme 8

Ortak tanımayan Mamon şimdi sefalet karşısında haykırışları duymakla yüreği kabardı. Yüreği kabaran Mamon acıma saikiyle fakiri zengine bir parça payla ortak yaptı. Unutmayın ki başlangıçtan beri sistem ortak payda üzerine inşadır.

Şimdi ortak paydayı etniklikten çok üreten emekler temsil ediyordu. Bunun karşısına mal mülk sahipliği ve mal mülk sahipliğinin hakkı olmak gibi ucube bir dayatma konuyordu. Köleci sistem üreten emeğin sömürülmesi üzerine inşa olmakla; ortak payda üzerine inşa olduğu gerçeği, sitemde tecrit edemezdi.

Ama Mamon'du mana üreten emeğin kazanımlarını ve paydaş olma ortaklığını meşru görmemekle, "kimin malını kime bölüştürüyorsunuz" diyordu. Böylece üreten emeğin belirleyici bir değer olması, Mamon'un inşa ettiği sistem içinde yok hükmünde olacaktı. Her şeyi mülk ve mülk sahipliği belirleyip; yine her şey de mülkün ve mülk sahipliğinin hakkıydı. Çünkü adalet, hak; mülkün temeliydi.

Daha sonra mülkiyetçi anlama (zihniyet) araya epey zaman mekân farkı olan kendi oluşmalarını yaptıktan sonra "emeğin hakkını alın teri kurumadan verin" deyişle ortak temel akli belirtti.

Bu belirtmeye rağmen de araya giren bunca zaman ve olaylara karşın kafalar hayli karışmış olacaktı. Ortak payda olan emekler, tam bir anlama olmasa da meşruiyetle sistem içine döndürüldü. Mamon'du anlamayla görmezden gelinen bu ana esas, araya aldığı mülk edindirme kutsallığına dek oluşmaların yeni bir nitelik belirmesi oluşla ele alındı.

Bu yeni beliren oluşma acıma ve merhamet gibi duygulardı. Somut sahiplikler değildi. Bir acıma, yardım, lütuf gibi biraz sadakayla; belli oranlardaki payların zekâtıyla; kurbanların dağıtılmasıyla ve adaklarla fakirliğin anılmasını söyleyip; kadersizleri, kaderlilerin payı üzerinde ortakçı ve mirasçı kılmıştı.

Bu anılmalar eskilerin arkaiki totem kardeşliği, ilah kardeşliği yerine yavaştan yavaştan yenilerin zengin-fakir kardeşliği olmakla; mülkiyetçi kardeşlikler iman kardeşliği olmakla söylenecekti. Çelişen mücadeleler işi bir noktaya getiriyordu.

Kadersizi, kaderliye mirasçı kılma işini özendirmek için "Sadaka mülkü artırır" diyordu. "Zekât malı bereketlendirir" diyordu. Yardım geçmiş günahlardan sizi anadan doğmuş gibi yapar diyerek bu sözlerin yanında olanla karşısında olanın mücadelesi içindeki anlamların, imbikten süzölmelerini veriyordu.

Paydaş ortaklığın yardımlaşan duygu olma meşruiyetiyle sistem içine dönmesi, tersten bir lütuf gibi uç göstermişti. Ama olsundu. Tüm olumsuz yansıma, baskı ve basınçlarına rağmen çelişen mücadele; Spartaküs ayaklanması gibi tarihi bir dirençle Mamon'cu takdire başkaldırmanın onurlu meşruiyet ligi de insan anlayışına yansımadan edemeyecekti, zenginleri bu türden inayet etme işine özendirmeler.

Totem grubun ortak yararlanmalı, ortak kültürlü tutumla totem kardeşliği; ön ittifakın sentezce ortak yararlanmaları içinde biyo kültürel süreçlerle olan tutumlar ilah üzerinden insan kardeşliği olmuştu.

Araya birçok zaman mekân devinmesi alan mülkiyetçi ilişkinin özel mülkçü zihniyeti, her tür ortaklık gibi kardeşçe ortaklığı da yıkmıştı. Ön ittifakın insan kardeşliği yıkılmıştı. Kardeşlik yerine sınıfsal bir çelişki konmuştu. Zengin fakir; efendi -köle

çelişkisini ortaya koyan mülkiyetçilik; çudra ve parya türü sınıf olan aşağılık takımıyla bir türlü kardeş olamıyorlardı.

Köleci ilişki olan köleci iman; köleci iman üzerindeki reformist hareketlerle süreci iman kardeşliğine getirdi. Bu iyi bir aşamaydı. Kardeşlik ortak olmayı vurgulardı. Yeni durum malı mülkü olan efendilerle maldan mülkten yoksun yığınların iman kardeşliği idi.

Yani köle tüm yoksulluğuyla mülk sahibine mülkiyeti üzerinden iman kardeşi olmuştu. Kardeşlik ortaklık olmakla iman kardeşliği zımnen mülkiyet ortaklığı kardeşliği idi. Bu süreç araya giren yeni zaman mekân aracılığı nedeniyle mülkiyet ortaklığı üzerinden insan kardeşliği vurgusuna gidecekti.

İsa dönemine geldiğinde artık dinlerin şirk tanımazlık altında yürüttüğü tüm mülkiyetçi konuları ikame olmuştu. Süreç bu tek yanlılıkta git yapıp kendi özgün sürecini imparatorluklarla zirveye vardırıyordu. İmparatorlukların ölümüyle şimdi gel yapıyordu. Gel yapmakla çekildiği yerlerde bıraktığı ayak, parmak, söz izleri şimdi karşı bilinç oluşla çekilmenin yerini alıyordu.

Bu izlekti oluşlardan biri de, sebebi ne şekilde ne olursa olsun; sonucu bunu doğuracakla mülkiyetçi ezme esasın karşısında, kölelerin üretme payını değil de az biraz paydaşlık kardeş hissesini lütuf ve merhamet ekseninde alabilmeleri idi.

Sizler de bu oluşmanın onca yansımalar vermesi içindeki yansımalarından birileri oluşuyla inayetler olan sadaka zekât türü ortaklık veren köleci meşruiyet oluşu ister bir aşağılanma oluşla tartışın. İster yokluk karşısındaki efendiler mülkünün bir kısmını yağma olmasından korkmakla size sus payı sadaka ve zekât veriyor deyin.

İsterse efendiler başı gözü hakkı için size sadaka vermekle kendi güvenliğini bu yoldan da amorti edip, sisteme trake soluması yaptırdığını düşünün.

İsterseniz sadaka zekât boyun eğmeyi ve itaat etmeyi koşullu refleks oluşla pekiştirir vs. deyin. Tüm bunlar yansımalarını vermekle doğrudur. Şartları içinde bir bir ve hepsi bir arada karmaşıkça oluşmaktadırlar da. Ele alışıza bağlıdır.

Mamafih (bununla beraber) Mamon'un size mülkiyet hakkı içinde paydaşça ortaklık verme meşruiyetliği mülkiyetçi muhkem oluş içinde Mamon'du takdiri surda bir gedik açmaktı. İşte feodal sistem meşru olan bu trake solunumunu genişletecek süreç sizi feodal sistemin meşruiyetliğine ve burjuva demokratik devrimine dek götürecekti. Bu mülkiyet üzerinden, insan hakları beyanıydı.

Üreten emeğin ortak payda olmalı ortaklaşma bağı sanayi devrimi içinde dünya emekçileri birleşiniz karşıt sloganıyla da kardeşliği yeterli bulmamıştı. Mücadele günümüz insan hakları evrensel beyannamesi içindeki bilincini şöyle böyle inşa etmesi demek; bu meşruiyetliğin tarihsel vicdanlardaki, tarihsel sürece olan direnci olmakla; yadsınamaz bir tarihi Mamon'du mana anlaması işlevgenliğidir.

Bu basit ama giderek yankıları büyük olacak bir direnç koyuşun meşrulaşması olacaktı. Köleci sistemin, sistemde tecrit ettiği üreten emeğin paydaşça meşru olmazlığı; çeşitli maceralara denk acıma nedenle meşru olup, yeniden olması gereken şekilde sistem içine dönmüştü.

"Kölelerinizin alın teri kurumadan karşılığını verin" ya da "zenginlerin varlığı içinde

yoksulunda bir payı vardır" deme söylemi önceli kanuni kadim olan ilk köleci ve mülkçü takdirde ödün vermeydi. Ve mülkte, çalışma içinde, üretim içinde emek verir olma ortaklığını (paydaş olur söz sahipliğini) işin içine sokmakla; zımnen ve acıma gibi uçuk bir dolaylı yol üzerinde paydaşlığın asaletini kabul etmektir.

Köleci sistem, ön ittifakı düşünce olan ortaklıktan kendisini tecrit etmişti. Bu tecrit işi köleci dönemi tek ayak üzerine inşa etme işi gibi yansıtmakla bu tecrit köleci süreci tek kutuplu ve despot yapmıştı.

Bayram Kaya

Mamon'du Belirme 9

Kendisine, kendisinin tek takdirce olması üzerinde ortak tanımayan Mamon; kendi eseri olan şimdiki sefalet karşısında, haykırıları duymakla yüreği kabardı. Yüreği kabaran Mamon acıma saikiyle şefkate geldi. Fakiri zengine bir parça sadaka olur payla ortak yaptı. Unutmayın ki başlangıçtan beri sistem ortak payda üzerine inşadır. Bu tutum sistemin şöyle böyle oluşuyla başlangıç koşullarına atıf yapmasıdır.

Şimdi etniklikten çok üreten emekler ortak payda olmayı temsil ediyordu. Bunun karşısına mal mülk sahibi olma ve mal mülk sahipliğinden ötürü mal mülk sahibi olmanın hakkı olmak gibi ucube bir dayatma ortaya konuyordu. Köleci sistem üreten emeğin sömürülmesi üzerine inşa olmakla; ortak payda üzerine inşa olduğu gerçeğini, sitemden tecrit edemezdi.

Ama Mamon'du mana üreten emeğin kazanımlarını ve üreten emeğin paydaş olma ortaklığını meşru görmemekle, "kimin malını kime bölüştürüyorsunuz?" diyordu. Böylece üreten emeğin belirleyici bir değer olması, Mamon'un inşa ettiği sistem içinde yok hükmünde olacaktı. Her şeyi mal, mülk ve mülk sahipliği belirleyip; yine her şey de mülkün ve mülk sahipliğinin hakkıydı. Çünkü adalet olan hak; mülkün temeliydi.

Daha sonra mülkiyetçi anlama (zihniyet) araya epey zaman mekân farkı oluşla kendi dışında gelişmeli birçok bağıl boşluklu alan oluşmalarını yaptıktan sonra "emeğin hakkını alın teri kurumadan verin" deyişle ortak temel olan akli belirtti.

Bu belirtmelere rağmen de araya giren bunca zaman ve olaylara karşın kafalar hayli karışmış olacaktı. Ortak payda olan emekler, tam bir anlama olmasa da; şefkat gibi sanal bir anlama yolunun meşruiyetiyle sistem içine döndürüldü.

Her bir keyfi takdir; her bir karşı bağıl oluşmasını ortaya koymakla Mamon'u çıldırtıyordu. Siz varlık dersiniz, yokluğa dönüşüyordu. Yokluk dediğiniz şey de varlığa dönüşüyordu. Mamon'du anlamayla görmezden gelinen bu ana esas, her bir karşı oluşmayı kendisine küfür ve itaatsizlik sayıyordu.

Bu nedenle Mamon'un hışmı ve zulmü karşısında bir uzanım, karşı tutumuyla; şefkat merhamet gibi ayrı bir bağıldı sanal dengeleri oluşmaydı. Mamon, üretim ile paylaşım oluşla beliren sistemdeki uzam içinde, araya aldığı mülk edindirme boyutu ile oluşan yeni durumlar karşıt ilahların nitelik belirmesi oluşla ele alındı.

Bu yeni beliren oluşmalar, keyfi takdir karşısındaki acıma ve merhamet gibi duygulardı. Somut sahiplikler değildiler. Bir acıma, bir yardım, lütuf gibi hisler biraz sadakayla; belli oranlardaki payların zekâtıyla; kurbanların dağıtılmasıyla ve adaklarla fakirliğin anılmasını söyleyip; kadersizleri, kaderlilerin payı üzerinde ve duyguca birbirlerini birbirlerine ortakçı ve mirasçı (sorumlu) yapıyordu.

Bu anılmalar eskilerin totem kardeşliği, ilah kardeşliği dediği mana olur inşasının yerine yavaş yavaş yenisini zengin-fakir kardeşliği olmakla söylemeyi. Bu bağlam da mülkiyetçi ilişkiler de iman kardeşliği olmakla söylenecekti. Çelişen mücadeleler de, eninde sonunda işi bu noktaya getiriyordu.

Kadersizi, kaderliye mirasçı kılma işini özendirmek için "Sadaka mülkü artırır" diyordu. "Zekât malı bereketlendirir" diyordu. " kardeşinize yardım etmedikçe imanlı olamazsınız" diyordu. "Yardım, geçmiş günahlardan sizi anadan doğmuş gibi yapar" diyerek bu sözlerin yanında olanla; sözlerin karşısında olanın iman mücadelesi içindeki anlamların, imbikten süzölmelerini veriyordu.

Paydaşır ortaklığın yardımlaşan duygu olma meşruiyetiyle sistem içine dönmesi, tersten olumlarıyla lütuf olma gibi kendini göstermişti. Ama olsundu. Tüm bu olumsuz yansıma, baskı ve basınçlara rağmen çelişen mücadeleler; Spartaküs'ü verecekti.

Spartaküs ayaklanması gibi tarihi bir görev direnç, Mamon'cu takdire başkaldırı olmanın onurlu meşruiyet ligiydi. Zulme direncin meşruiyetleri insan anlayışına yansımaları yapmadan edemeyecekti. Gözleri açılan zenginler bu türden inayet etme işine ayrıca özenecekler ve karşı önlemi de alacaklardı.

Totem grubun ortak yararlanmalı, ortak kültürlü tutumları; totem kardeşliği idi. Ön ittifaklar da kendi ortak yararlanmaları içinde, sentezce olan yapılarının biyo kültürel süreçleri olan tutumlarını, ilah üzerinden insan kardeşliği yaptılar. Yani totem kardeşliği araya giren ön ittifaklı sentezle insan kardeşliği oluvermişti.

Araya birçok zaman mekân devinmesi alan mülkiyetçi ilişkinin özel mülkçü zihniyeti de her tür ortaklık gibi kardeşçe ortaklığı da yıkmıştı. Böylece ön ittifakın insan kardeşliği de yıkılmıştı. Kardeşlik yerine sınıfsal bir çelişki konmuştu. Zengin-fakir; efendi-köle çelişmesini ortaya koyan mülkiyetçilik; çudra ve parya türü sınıflar olan aşağılık takımlarıyla (!) bir türlü kardeş olamıyorlardı.

Köleciler ilişki olan köleciler iman; köleciler iman üzerindeki reformist hareketleriyle süreci "iman kardeşliğine" getirdi. Bu o zamanlar haliyle iyi bir aşamaydı. Kardeşlik, "ortak olmayı" vurgulardı. Yeni durum, malı-mülkü olan efendilerle; maldan mülkten yoksun yığınların; "iman kardeşliği idi".

Başta kimse Mamon'un yanında eşit değildi. Bu nedenle keyfi takdir yapıyordu. Ama şimdi, araya giren onca zaman sonrasında herkes Mamon karşısında eşitti! Mamon öyle söylüyordu.

Yani köle tüm yoksulluğuyla mülk sahibine, mülkiyeti üzerinden iman kardeşi olmuştu. Kardeşlik ortaklık olmakla iman kardeşliği zımnen mülkiyet ortaklığı kardeşliği idi. "İman eden, iman edenin kardeşidir" deniyordu. Kardeşler, malı olanla, malı olmayandı.

Kardeş ortaklıktı. Açık söylensin ya da söylenmesinin iman kardeşliği mal ortaklığı idi. Bu süreç araya giren yeni zaman mekân aracılığı nedeniyle mülkiyet ortaklığı üzerinden insan kardeşliği vurgusuna gidecekti.

İsa dönemine gelindiğinde, artık dinlerin şirk tanımazlık altında yürüttüğü tüm mücadeleleri; mülkiyetçi doymazlık konularıyla ikame olmuştu. Süreç bu tek yanlılıkta git yapıp kendi özgün sürecini imparatorluklarla zirveye vardırıyordu. İmparatorlukların ölümüyle şimdi gel yapıyordu. Gel yapmakla çekildiği yerlerde bıraktığı ayak izleri, parmak izleri, söz izleri şimdi karşı bilinç oluşla geri çekilme yapmasının yerini alıyordu.

Bu izlekti oluşlardan biri de, sebebi ne şekilde ve ne olursa olsun; sonucu bunu doğuracaktı. Mülkiyetçi ezme esası karşısında, kölelerin üretme payını değil de az biraz paydaşlık kardeş hissesini lütuf ve merhamet ekseninde alabilmeleri idi.

Sizler de bu gel git yapan inayetçe oluşmanın onca yansımalar vermesi içindeki yansımalarından biriyle nasiplenecektiniz. İnyetlerden biri olan sadaka, zekât türü eylemlerin bir ucu aşağılanma merhamete uğramayı verir. Bir ucu, tümünden yok olmaktansa, mülkten biraz kemirilmesine izin verme gibi yansımaları, verir.

İnayetçe oluşun diğer bir yansıma yapar eylem ve anlam olma ucu da iman üzerinde ortaklık veren köleci meşruiyet oluşudur. İnayeti olan tutumu ister bir aşağılanma oluşla tartışın. İster yoksulluk nefsi karşısındaki efendiler, mülkünün yağma edilmesini önlemekle size sus payı olur türü sadaka, zekât veriyor deyin.

İsterse efendiler başları gözleri hakkı için size sadaka vermekle kendi güvenliğini bu yoldan da amorti edip köleci sisteme trake soluması yaptırdıklarını düşünün.

İsterseniz sadaka zekât boyun eğmeyi ve itaat etmeyi koşullu refleks yapmakla pekiştirir vs. deyin. Tüm bunlar yansımalarını vermekle doğrudur. Şartları içinde bir bir ve hepsi bir arada karmaşıkça oluşmaktadırlar da. Ele alışınıza bağlıdır.

Mamafih (bununla beraber) Mamon'un size mülkiyet hakkı içinde paydaşça ortaklık verme meşruiyetisi; mülkiyetçi muhkem oluş içinde Mamon'du takdir olan surda, gedik açmaktı.

İşte feodal sistem meşru olan bu trake solunumlarını genişletecek süreç sizi feodal sistemin meşruiyetisine ve oradan da burjuva demokratik devrimine dek götürecekti. İman kardeşi (ortağı) , mülkiyet üzerinden, insan hakları beyanıydı.

Üreten emeğin ortak payda olmalı, ortaklaşma bağı; sanayi devrimi içinde "dünya emekçileri birleşiniz" diyen karşıt sloganıyla da; soyut insan kardeşliğini de yeterli bulmamıştı. Slogandaki gibi daha somut verilere dayanmak istiyordu.

Mücadelenin günümüz insan hakları evrensel beyannameyi içindeki kendi bilincini şöyle böyle inşa etmesi demek; bu meşruiyetliğin tarihsel vicdanlar içindeki, tarihsel sürece olan direnci olmakla; yadsınamaz bir tarihle Mamon'du mana anlamalı tevhidin; giderek işlevsen olmasıdır.

Bu basit ama giderek yankıları büyük olacak bir direnç koyuşun meşrulaşması olacaktı. Köleci sistemin, sistemde tecrit ettiği üreten emeğin paydaşça meşru olmazlığı; çeşitli maceralara denk, acıma nedenle; meşru olup, yeniden olması gereken şekilde sistem içine dönmüştü.

"Kölelerinizin alın teri kurumadan karşılığını verin" ya da "zenginlerin varlığı içinde yoksulunda bir payı vardır" deme söylemi, kanuni kadim olan ilk köleci, mülkçü takdirde ödün veremeydi.

Ve bu nedenle mülkte; çalışma içinde; üretim içinde emek verir olma ortaklığını (paydaş olur söz sahipliğini) şefkatli olurla tanımak; zımnen, uçuk bir dolaylı yol üzerinde paydaşlığın asaletini kabul etmekte.

Köleci sistem, ön ittifakı düşünce olan ortaklıktan kendisini tecrit etmişti. Bu tecrit etme işi, köleci dönemi tek ayak üzerine inşa etme olurla yansımıştı. Bu tecrit, köleci süreci tek kutuplu ve despot yapmıştı. Elbet ikinci bir ayağını da merhamet üzerine basacaktı. Bu vaz geçilmez oluştu.

Bayram Kaya

Mamon'u Anlama 1

Geçmiş, tarih sel olanı anlayıp bilemedikçe; şimdimizi anlamak boş kuruntu (vehim sel) olmaktan öte gidemez. Çağdaş insan kavramı içinde; insanı anlamın özü, kendisi ve sosyo toplumu olmak kaydıyla; kendisini, sosyo toplumunu aşan bir sorumluluktan kavrama olmakla, ortaya konmaktadır. İlahi mana anlayışını ortaya koyan insan; o anlam üzerinde inşacı olan muktedirlikleriyle yeni anlama gelmiştir.

Mamon'du irade, kendisinden önceki tüm zamanlar gibi zamanı ileri doğru açmak zorundaydı. Zamanı ileri doğru açmak Mamon'un iradesi dışında olan bir zorunluluktur. Zaten Mamon da zamanı ileri doğru açmak için bir manaydı.

Yani yeni yeni oluşan mamon'du irade ve onun öncesi olan ilahi irade ve totemi söz olan yapı ve daha öncesinin yapı süreçleri temel gereksinimin karşılanmasıyla, her gün yeniden ve yeniden sağlamaydı. Ve bunlar giderekten de üretim sel olan ileri doğru inşadılar. Zamanı ileri doğru açıp, koordine etmek budur.

İnsanın sağlama ilişkisi ve üretim ilişkisi süreçleri de zamanı birer ileri doğru açma eylemi olmakla yaşantı aşmaktı. İnsanlar üreten ilişki içine girmekle, zamana bağlı olan eylemleri de giderek süreci ileri doğru açmanın çok çok üstünde olan ihtiyaç fazlası üretimleri de yapmaya da başladılar. Buna artık ürün veya fazla ürün diyorduk.

İşte bu fazla ürün; devlet olmanın, devletli olmanın ve devlet olanla, devletli olanın önünün açıldığı yerlerden biri ve en temeliydi. Mamon da fazla ürünü (emeği ve emek gücünü) sahiplenip; mal, mülk benim diyordu. Benim olanın takdiri de benim diyordu.

İkincisi de ortaklaşa kullanım alanlarının ranta açılmasıydı. Toplumsal güç nedeniyle üreten ilişkiler üzerindeki şeriklikler özel mülk alanı yapılmıştı. Müsterek kullanım alanı olan şeriklikte rant alanı yapılmakla giderek müsterek (şeriki) kullanım alanları da daralıyordu.

İleri doğru açılan zamanın, üreten ilişkileri üzerine; özneli bir mamondur irade modüle olur. Toplamda o yapının artı ürünü olan şimdiki deyimle gayri safi milli hasılasını mamon keyfi oluşla dağıtır.

GSMH'nin üretimi ve dağıtım şekli ülkeden ülkeye değişen oranlarda olmakla birlikte GSMH'nin %80-%85'i bir avuç kapitalistlere eşitsiz oluşla verilmektedir. En çoğu yüzde beş, on; en azı yüzde bir, iki olan bu kapitalist mutlu azınlık olan para adamlarının önü karmaşık ilişkiler ağı da olan devlet eliyle açılmış olur.

%100 olan gayri safi milli hasıladan kapitaliste verileden %80-85'lik orandan sonra geriye kalan %20-%15 gibi bir orandaki gayri safi milli hasılayı da nüfusun %95 ya da %98'i eşitsiz oluşla paylaşır. Önü açılmak bu ve diğer müsterek kullanımların içinde kotarılan rant alanlarıdır. Dünkü devlet te; güncel devlet te; temel alanın yanına kapitalist çıkarla inşayı da böyle inşa eder.

Totem ve ilahın mana anlaması; eylemseli oluşları birbirinden ayrılmamışlardı. Her iki özellikte de ortaklaşa olan mana anlamasıyla, bunun herkese göre olan eylemseli rızk verile dağılan belirmesi iç içe dönüşlü olan bir manaca eylemdiler.

Oysa mamon anlaması mana oluşla ve eylem oluşla ayrı ayrı belirmeydi. Mamon, mana oluşla malı mülkü zenginliği ve serveti ifade edişle; giderek parayı, rantı da ifade eden ve mal mülk sahipliği olan kişisel zenginliğin hırsları ve tamahıydı.

Mamon'un sahipliği altında olmakla Mamon'un kendi malını, mülkünü dağıtması Mamon'du mana olan anlamadan farklı ve ayrı oluşla bir belirimdi. Doğadaki var oluşun bir noktada yoğunlaştırılan çekimiyle anlam edilmesinde sakınca yoktu. Sakınca şuradaydı. Bir nokta içinde anlam edilen mananın keyfi oluştu bir eylemle, kimine bol bol mal dağıtıp; kimine de zırnık koklatmaması Mamon'un eylem sel oluşuydu.

Bu nedenle Mamon'un mana yanının herkese göre olmayan kayırmacı, vesayetçi, özel mülkçü ve özel mülkü kutsar tarzda bir belirim vermesi demek; Mamon'un mana ve eylem oluşla birbirinde ayrılması demektir. Özel mal mülk sahipliği hüviyetine bürünen kişiler güç kazanmışlar, Mamon'da el almışlardı.

Mamon'dan el almak (Mamon'dan alınan izinle [meşruiyetle] her tür eylem ve tasarrufta bulunma) ile kazanılan alan boşluk devinmesi olan eylemsellik, yeni bir güçtü. Bu güç efendi oluştur. Mamon'da el almakla eylemseli olan yeni güç olan El'in belirmesi, tahakkümü bir yöneten akış, olmaktı.

Böylesi güç kazanımı; gücün keyfine göre mal mülk dağıtması olan eylemsellik, Mamon'un El oluşla yansıma yapmasıydı. Mamon'daki mana ve eylemsellik, takdirle birbirine geçişen kuplaj bağlantısı olmasıyla birbirine dönüşen ikili; teklikte ikili belirmeydiler.

"El" malı, mülkü tasarruf eden Mamondur mananın, eylemli takdirce şeklidir. Mamon'dan geçişen takdirce anlam ve mana olmakla, eylemliliktir. El'in eylemliliği; asıl olan Mamon'dan El'in el alışı olmakla, El, asıl olan mana Mamon'un gölgesi ve halifesiydi.

Oysa ilah, totemi manaya dokunmadan gruplar arası ittifak olan ahitleşmeyi, takdir etmişti. İlahlar manayı çekirdek kılmakla, çekirdek çevresine sitoplazma organellerini inşa etmiştiler. Yeni davranış yeni bir girişim şekli ortaya koyabilmek için var olanlardan sentez yapması; evrenin davranış şekliydi.

Ve ilah, birbirleriyle temasları olmayan totem grupları, gruplar arası temasın senteziyle yeni bir düzey ve düzlemin davranış girişmeli yansımalar bağıntısını ortaya koymuştu. İlah, ittifakı takdire göre, yeni mana düzenlemeli yeni bağıntısını ortaya koymuştu. İlahi yapıda ana mana o gruba, bu gruba ayrı ayrı eşitsiz bir eylemle belirim vermemişti.

Mamon'un eşitsiz oluşla ayrıştırdığı sentez; ittifakı servetler olan ittifakın toplumsal güçlerine kişilerin sahip çıkmasıydı. El kamusal olan bütün müşterekleri dağıtamıyordu. Dağıtamazdı da. Yarının yeniden ve yeniden inşası için asgari müşterekleriniz (ortaklaşan yaşam alanlarınız) olmak zorundaydı.

Yapının çekirdek olan temeli müştereklikti. Müştereklikten kısmen ayrılan sitoplazma açılımları elbette ki bir gelişmeydi. Yeni bağıntının düzeyiydi. Ve yeni düzlemde. Yeniyi başka türlü ortaya koyamazdınız.

Yeni olacak müştereklikte, bu özel mülkiyetçi bağıntı üzerine; yeni düzey ve düzlem bağıntısı oluşla konmak ve yeni açılımlarına doğru bambaşka salınımların ayrışma nicelemesini vermek zorundadır. Sorun şu ki, özel mülkiyet nicelemesi köleci tarzda olmayacak denli düzenleme ve mana anlamaları olması gerekendi. Ama ne yazık ki özel mülkiyetçi açılım, en vahşi kapitalizmi görmeye dek gelmişti.

El'in çarkı felek usulü kişilerine isabet ettirdiği takdiri olan rızık, her kişiye göre değil; seçilmiş nasibi olan kişilere göre olan bir belirmedir. Oysa Yüce Tanrı kavramı bu

çaplarıyla bir mana değildir. Tüm belirmedir. Biz belirmelerini girişen farklı zamanlar içinde olmakla, farklı farklı anlarız.

Tümün bir arada olduğu yerde zaman ve hiçbir şey ayrışmamıştır. Bu nedenle Yüce Tanrı hiç bir şeyle belirlenmemişle olan "olumsali", belirmedir. Olumsal olan burada değil, her yerde aynı anda farklı farklı oluştur. Evren sel oluş ve olumsali, Dünya'ya göre, bana, sana göre değildir. Ama aynı zamanda da bana, sana, Dünya'ya göre olan kesikli sürekliliktir de.

İşte buradaki kesikli süreklilik nedeniyle tümel olanı kavrama bilincimiz sınırlanıp, tıkanmakla; tümellik bizde bir karadelik çekimi gibi yoğunlaşan duyum yönelmelerine de neden olmaktadır. Bizler bu sınırlı oluş içinde olam olanların birine yönelmekteyiz. Bu yönelimlerimizle biz, yönelmiş olduğumuzun zorunlu bağıntı ve girişmelerine de (kaderine de) görece iradi ve öznel olmaktadır.

Ya da bizler, olamlılık içinde sadece biri olan kölecı yapı olan olama yönelmekle, bunun zorunlu ilişkilenişler yansımasını bencilliğimize göre kıyasa vurduğumuzda; iyiyi, kötüyü biz irade etmiş olmaktadır.

Oysa belirimlerin iyi ya da kötü olmak gibi kendi duygusu yoktur. Bu anlamla ölçü; durumlu olan şeylere biz özel ve öznel duyularımız ve duyuların temelindeki bencillik oluşla yanıt ya da tepki vermekteyiz.. Bu da evrensel olanı değil, size göre olanı (bencillik ve duygu olanı) ölçmektir. Bencillikte sonuçta olamlılık içinde kesikli sürekli düzenle olan bir belirmedir.

İşte insan dediğimiz yapıdaki insanilik, bu ölçünün dışına çıkmakla evrene katılan bir evrensel sorgulama olma süreci içindedir. Bu nedenle hep postüla vardır. Bu nedenle hep hipotez vardır. Bu olumsallık nedeniyle hep önermeler, olasılıklar vardır.

Yüce Tanrı kavrayışı bize göre her bir dışlanan ve dışlanmayan olasılıklarla topyekûn belirmedir. Çünkü evrenin belirimi olamlıdır. Olam içinde olan gerçekleşme kesikli sürekli oluş içinde fren ve sınırlıktı yasalarıyla görecelidir.

Özel mal mülk dağıtmanın mucidi olan Mamon; El olmakla El ihsandı. El ihsan, El'in yaptığı bağıştı. El'in yaptığı gelişi güzel takdirce olan, keyfi bağıştı. El'in yaptığı bağış (ihsan) ortaklığı bozan; ortaklığa dayalı eylemli oluşta eşitliği, eşitsizlikle inşa edendi. Eşitsizde bağış yaptığı için daima sürprizlerine açık olunmakla ümit edilen ve ümit kesilmeyendi.

El ihsanın bu eşitsiz keyfi irade belirimle tasarrufla taayyün ediş iradesinin egemen olması gayesiyle Mamon 'un teklik vurgusu önemliydi. Bu aşamada mamon yeryüzü ya da evrene yayılan iradesi nedenle tek değildi. Tapınak ya da panteon kültü nedeniyle tek değildi. Sırf keyfi takdirin sahibi olmakla mal mülk verdiği devletli efendilere göre tekti.

Bu nedenle bu keyfi irade olur egemenliğin tanınması için mamon efendiden; efendilerden, kölelere doğru ihraçla tek olmanın, ortak tanımamanın mücadelesini verecekti.

Bu teklik içinde olmakla Mamon "El ekmeldi". Yani Mamon'un keyfine göre dağıttığı mal, mülk ihsanlar içinde kimine mal mülk verip kimine de mal mülk vermeyi kısmakla yaptığı takdir en eksiksiz, en olgun, en uygundu.

Böylece Mamon giderek; bağış yapanların en doğrusu ve bağışı hakkıyla yapanların en "ihsanı El ekmeli" oluş tamlamalarıyla; yaptığı bağışın niceli ve göreceli oluşu kervanın yolda dizilmesi gibi dizileceklerle anılacaktı. Kişiler de bu oluşmada uzak kalamazlardı.

Kişilerimiz de şöyle ya da böyle El ihsana boyun büküp, rıza gösterip tevekkül edeceklerdi. İşte böylesine Mamon'a mudi olan kişiler de "İmanı ekmel" içinde olacaklardı. Mamon'a da, bizi "imanı ekmelden ayırma" diye dualar okuyacaklardı. Böylece köle kişiler Mamon'a imanını tam olan kişiler olacaklardı.

Mamon'un seçilmiş kullarına olan mal mülk rızık verme işindeki bağışları nasıl El ihsansa; El'in yaptığı bağıştı. El tarafından yapılan bağış. El'den gelen bağıştı. Bağışa imansa; bağışın bu şekil üzerine olduğuna boyun eğmek te "El ihsanı imandı".

El'in kişilere nasip (bağış) ettiği, imandı. El baktı ki elin ihsanına tepkiler var. Herkes istese de imanlı olamayacaktı. El istemedikçe kimse imanlı olmayacaktı. Ama El yine de insanları eşitsiz takdirli imana davet etmeye çağıracaktı.

İşte El bu tepki dirence karşılık imanını dahi kişilere nasip oluşla dağıtacak! İmanını da, el bağışlardı. El dilemeden kimse iman edemezsiniz. Bu nedenle de El, El ihsanı imandı.

El bu sıfat takıları hem kendi üzerine alıp, kendi mana anmasını pekiştiriyordu. Hem de bu mana anlamasına yönelen bu mana anlamasını kabul eden inanırlarını da imanını kaviler; sadık kişiler ya da siddik kişiler diye övüyordu.

Mal mülk sahibi olanlar da Mamon'du Rızayı El ekmele uğruyorlardı. Mamon'un rızasını kazananlardı. Bu eşitsiz takdir içinde Mamon'un rızasını kazanmanızla Mamon; ihlası ekmel, rızayı ekmeldi. Bir olup, en doğru karar verenin ve bu şartlar içinde bir olup en doğru rızası istenecek olan Mamon'du.

Bu kavramlar bir günde pat diye ortaya atılıp bir günden anlamlarını oluşmadılar. İlerleyen sürecin şartlarına bağlı anlardaki aksama ve sınıfsal dirençlerine göre oluşan mukavemetleri kırmak için yapılan karşılık argümanlardı. Bu tür argümanı kavramlar; adım adım oluşla ve süreçler içinde evirilen argümanı diyalektikle bu kabilden anlamları idrak ettiriyorlardı. Dinlerin de ana propaganda konuları içinde bunlar olacaklardı.

Düşülse, kalkılsa bile El ihsan deniyordu. Artık her şeyden El ve El'in takdir eden, kaderleri yazan iradesi sorumluydu. İyi şeyden de. Kötü şeyden de sorumluydu. Çünkü iyi şey olan kimine bol bol mal verip bezdirirken; kötü şey olan kimine de hiç vermeyip gezdiren iyiliği-kötülüğü El yaratmış, kullarına ihsan etmişti.

Çünkü Mamon El ihsandı. İyiliği de kötülüğü de bağışlayandı. Keyfi takdir edendi. Keyfi takdire göre kaderleri yazandı. Ve keyfi takdire göre kaderleri yazmaya devam edendi. Bu nedenle günümüze dek gelen devletler de El Mamon'du.

Bu nedenle kötülükten de iyilikten de Mamon sorumluydu. İyiliği (mal mülk vermekle kişilerin sahip olduğu güç ve kudreti) de; kötülüğü de (mal mülk vermeyişle güdülü kalıp cehalet ve hatalı (!) davranışlar içinde kalmayı da) , Mamon takdir etmekle; Mamon olan El; El ihsandı. Bağışlayandı.

Bayram Kaya

Mamon'u Anlama 2

Mamon ilah değildi. Tıpkı ilahın totem olmadığı gibidir. Bunu böyle anlarsak at izi, it izine karışmış olur. Yine daha sonra oluşacak olan Yüce Tanrı kavramı da bunların hiç biri değildir. Ama bunlar zamanın içinde oluşan anlam ve anlatımlara göre manaca alan devinmeli sosyal esasla birbirinden evrilmişlerdir.

Burada biraz ana konum dışına çıkacağım. Yüce Tanrı'nın muktedirliği karşısında insanların Yüce Tanrı anlayışı spekülâtiflik te izah etse bile; bir iz, bir izlekilik yol açışı olmakla insanlığın Yüce Tanrı anlayışı içindeki bir iki şeyi de söylemem anlam karışıklığı yapmaması açısından uygun olur sanırım.

Totem, ilah, mamon kendi şartları içindeki anlamlardan içkin oluşla; kesikli sürekli zaman dilimlerinin mana anlamasındırlar. Kesikli oluşla totem, sürekli boşluk devinmeli mana alanı oluşla ilah, mamon vs.dir. Ve bunlar (totem-ilah-mamon) kendilerine özgü geri ilettirmeli tarih sel manalarıyla sınırlıdırlar.

Bu nedenle totem-ilah-mamon geçmiştirler. Gelecek değildirler. Sürekli olmaları içinde gelecekte ancak olabilirler. Oysa Yüce Tanrı muktedirliği aynı noktayla, aynı andalık ve tümeliliktir. Aynı anda geçmiş gelecek olanın kendisidir. Geçmiş olmadan gelecek geleceği olmadan geçmiş olan başlanışla olumsaldır (hiç bir şeyle sınırlanmışlık değildir) . Ölçü biz, kendimiz olunca yanılmalar; iyi kötü demeler kaçınılmazdır.

Yüce Tanrı geçmişi ve geleceği ile bir olan noktanın kavranmasıdır. Bizim anlamamızdan mustâğnidir. Hep bizim anlamamızdan ve anlama noktalarımızdan öte ve aşkındır.

Nasıl bizler bir zamanlar 13,7 milyar yıl öncesini bilip mana etmemiş olmamıza göre; yine de 13,7 milyar yıl öncesi var ve durup durmuşsa; biz mana oluşla anlasak ta anlamasak ta Yüce Tanrı muktedirliği var ve durup durmaktadır.

Yüce Tanrı anlamamız ve var oluşçuluğu bizi aşkındır, şeyleri aşkındır. Biz hasbelkader, kendimize özgü anlık kapasitemiz içinde anlamamış, anlatmamış olsak ta; olmasak ta var ve aşkın olup, sınırlılık bizim anlama yetimiz içindedir.

Yüce Tanrı'yı anlamamız için bizlerin Yüce Tanrı'ya verdiğimiz atıflar, anlam ve kavram edişin var oluşçuluğu Yüce Tanrı'yı hiç bir şekilde ilişkilileyip, yansıtmaz. İnsan asla Yüce Tanrı'yı muktedirlik verir oluşla Yüce Tanrı'yı yaratan değildir.

13,7 milyar yıl öncesini biz söylesek te, söylemesek te; siz anlasanız da anlatmasanız da; tam bilsek te bilmesek te; 13,7 milyar yıl öncesi nasıl varsa; Yüce Tanrı fikrini bizler eksik söylesek te; eksik dile getirmesek te Yüce Tanrı vardır.

Yüce Tanrı anlamamız içinde var oluşçu ölçü herkesin kendi iken, herkesin kendi duyumuna göre olmakta iken; evrensel belirimim her bir aşamasıyla Yüce Tanrı anlayışı ve var oluşluğu da bunlardan çok farklıdır.

İnsanın kendisi, kendi içeriği içinde çok büyük anlamla olmakla birlikte; insanın kendisi dışındaki evrensel var oluş içinde insanın kendi yaşantısını aşan bir kuşatma ve gelişmiş mana anlaması olmakla Yüce tanrı kavraması insanın kendisini aşkındır.

Oysa totem, ilah, mamon gibi mana anlatımları insanın sosyo toplumsa düzenlenişleri içinde içkin olmalarıyla sınırlıdırlar. Ve bu sürece bağlı anlam ilişkilerinin süreçleri dışında olmakla hiç bir zaman evrensel ulvilikleri yoktur.

Sosyo toplumların yayılcı (emperyalist) siyasetleri içinde istilacı sosyo-toplumlar giderek yeryüzü âlemine ve evrene yayılma iddiaları olmuşsa da; bunlar hiç bir vakit Yüce Tanrı fikri değildirler.

Bu türden mana anlayışları Yüce tanrı fikri içine sokulmakla bu anlayış, Yüce Tanrı fikrini anlamak ister olmaları; eğitim öğretim konularının yakından uzağa doğru olmaları prensibine göre uygunsalar da bu tür mana anlama ve anlatımları hiç bir zaman Yüce Tanrı anlaması değildirler.

Oysa Yüce Tanrı kavramı çok farklıdır. Oluşturulan yüce tanrı kavramı asla yüce tanrıyı bağlamaz. Yüce Tanrı o manada içkin olmayıp aşkındır. Mana insan içindir insana göredir. İnsan Yüce Tanrı'yı değil; sadece kendi Yüce Tanrı anlamasını ortaya koyabilmiştir.

Herkesin olan yaşam alanları (müşterekler) El ihsan idraki içinde yağmalanmıştı. Mamon müştereklerin yağmalanmasının ve yağma olan malların; özel mal, mülk olmasıyla bir meşrulaşmaya aracı ve meşrulaşmanın iradesi olmuştu.

Yani önceden beri var ola gelen müşterekler (iştiraki oluşlar) yağmalanmakla özel mülk sayılan özel mülkiyet anlayışı Mamon'un ağızında kutsanmıştı. Özel mal, mülk ve köle sahipliği kutsal taksim (kutsal bölüştürme-kutsal dağıtma) olmuştu.

Mal mülk ve mal mülk sahipliği devletti. Önce Mamon devletti. Mamon hem mal mülk anlayıştıydı. Hem malın mülkün yegâne sahibiydi. Kişiler de Mamon'un dağıtan, taksim eden, yöneten belirimi olan ihsanı El olma eylemi sayesinde El devletin (malın-mülkün) sahibiydi.

Sahiplik olan mülk olan devlet yönetiyordu. Yani devlet mülkü; mülk te devleti doğuruyordu. Bu sahiplikle mülk olan devlet; mal mülk üzerine egemenleşme olan yönetimle, hem özel mülkü, hem müşterek yaşam alanları olan iştirakleri yönetiyordu. Böylece hem yöneten devlet hem mal mülk olan devlet (özel mülk sahipliği) kutsanıyordu.

Devletli olan Mamon'umuz; mal, mülk olmasıyla ve mal, mülk sahipliğiyle özdeşleşiyordu. Mamon; kült merkezli ortaklığın yerine, mal mülk sahipliği ve malın, mülkün hakkı olan gücün etkisiyle tek ve mutlak yönetendi.

Mamon'un kendine ait malını, kendi mülkünü dağıtan belirimi olan El'in yönetir oluş tezahürü aracılığıyla mülk sahipleri yönetenler oligarşisi olmakla, Mamon'un gölgesi olan vekâleti halef tahaşşüdüydüler.

Yani ön ittifaklar totemi kültürlü gruplar arası uzlaşmayla; ortaklaşan (müştereklik kılan) gruplar arası ilişkileri; eşleyişle totem meslekli iradeleri veren kült merkezi yansımaları; mamond mülk sahipliği üzerine yansımaları. Mamond mülk sahipliği de El olan tezahür üzerinde özel mülk sahipliği olan oligarşi üzerine gölge yansımalarıydı. Ön ittifak öncül oluşla selefti. Köleciler dönem sonra oluşla halefti.

Mamon'un devlet oluşuyla eylem alanı (özel mülkiyetçi boşluk devinmesi) içine oturması, tarih boyunca hep özel mülk sahiplerinin önünü açmak için bu boşluk devinmesinin içine oturmuştur. Bu oturma nedenini bambaşka biçimde ve süslü, ağdalı sözcüklerle söyleyip; önü açılanların işlerini meşru ve tartışılmaz kılmıştır.

Eş deyişle Mamon müşterekliğin (ortaklaşan- ittifak ve birlik olanın) karşısına ahlaksızlığın, ahlak olmasını sistemleşmeyken; sömürülen kesimlere de ahlaksızlık karşısında, boyun eğmekle ahlaklı olmayı disipline etmiştir.

Günümüz çevre bakanlıkları müşterek yaşam alanlarımız olan, yerel ve dünya ölçekli müşterekleri nasıl meşru (!) yollarla ranta çevirdiği hepimizin malumu olmuştur. Mamon dinamikli başlangıçtan günümüze kadar gelen tüm yönetimlerin iyi yönetim olmalarını söylemek abesi meşrulaşmaktır. Oluşan iyi dediklerimiz de görecedir.

Değişen koşul şartları içinde özel mülkiyet kutsamalı, özel mülkiyet tabusunun değişik şekillerde önünü açan devlet yapılanmalı gelişmelerdeki değişimler; tebdili mekân olmakla, görece bir iyilik gibi yansımaktadır.

Oysa Mamon'du mana anlayışından beri hep aynı sorun vardır. Bu temel güdülerin karşılanmasıdır. Temel güdülerin karşılanması eylemliliktir. Davranışsaldır. Eylemli olmak ileriye açılım yapmaktır.

Eylemlilik dıştan kendisine alan açan "boşluk devinmesi" içindeki bir başka devinme şekli olan sosyo-toplumca müştereken organize oluşlarıyla sosyo toplumsa oluşur. Sosyo toplumsa oluşla elde edilen toplumsal güç; Mamon'du mana anlamasıyla ele geçirilmektedir.

Ele geçirilen malda billurlaşan emekle, mülk üzerinde her gün yeniden ve yeniden üretecek olmakla emek gücü olan çalışmadır. Kutsanan, müşterek olan emek ve emek gücü değildir. Emek ve emek gücünün ele geçirilmesiyle mülkün işlenmesi olan özel mülkiyetçi anlayıştır. Kutsanan özel mülkiyet ve para adamlığı olan kapitalizmdir. Kutsanan, bambaşka ve farklı boyut ilişkileri içinde, sömürü ve sömürülme olmakla sürüp gitmektedir.

Tilkinin şimdiki ahlakı kümesteki tavukların çalınmasına programlıdır. Bir tilki, başka bir tilkiye karşı kümesi savunma ahlakı gösterirse de gösterilen bu ahlak tavukların yararına değildir. Tavukların kaderi (kölelerin kaderi) eninde sonunda koruyan ya da korunan tilki tarafında yenilmektir (sömürülmektir) .

Tilkinin yani özel mülkiyetçi korunan tabunun ahlakı budur. Tilki, kümesteki tavukların çalınmasına karşı mücadele verirken ahlakı (huyu-tutumu) neyse; kapitalizm olan özel mülkiyeti kutsayan tabunun da ahlakı, o kadar olur...

Sn. Özal'ı tabu yıkan (!) geniş görüşlülük olarak gösteren burjuva ideologlarının dalkavukluğu, kapitalizm patentli sömürünün önünü açan yol temizliğinedir. Sömürülen modern kölelerin önünü açacak tabular hiç yıkılmamıştır.

Günü birlik kararnamelele özel mülkiyetçi tabunun önü açılırken modern köleler 5000 yıldır hala birbirini yakmakta. Günün gereği oluşla canlı bombalarla birbirini patlatmaktadır. Hiç bir kıymeti harbiyesi olmadan, maden kazalarında ilahi takdir oluşla "güzel ölmektedirler (Ömer Dinçer 17 Mayıs 2010) ". Bu bir çalışma bakanının aciziyeti.

Kapitalist sömürünün önünü açmak olan onlarca, yüzlerce tabu yıkmaya (kahraman olmağa) gerek yoktur. Özel mülkiyet kutsanmalı tabuyu yıktığınızda, zaten ortada yıkacağınız bir; yüzlerce tabu ("kahramanlık") kalmayacaktır!

İstediginiz kadar yolsuzluk komisyonları kurun. İstediginiz kadar helal gıda furyası sürdürün, beyhudedirler. Sonuç değişmezdir. Araplar bağımlı mı, bağımsız mı? Bunu istediğiniz kadar tartışın. Dinler muteber, sömürü ve sömürülme berkemaldir...

Neydi Mamon'un ruhu? Herkesin olanı, bir kısım seçilmiş kulların özel malı mülkü yapı vermenin meşruiyet ligine çevirmektir. Güncel deyişle; herkesin payı olmakla üretim ilişkileri olan toplum sal gücün eseri olan ürünleri ve müştereken kullanılan doğal kaynakları; kapitalizm adına paraya, ranta, çevirmektir.

27.07.2016

Bayram Kaya

Mamodu İman Ahlakı 1

Mamon öğretisi ahlaksız değildi. Mamon'un da bir ahlakı vardı. Önemli olan Mamon ahlakının hangi sınıfsal bir ahlak olduğunu analiz edebilmektir. Mamon El malik olmakla serveti olan ve servetini keyfi dağıtan kuvveydi. Bu nedenle mamon ahlakı, servet sahibi olmanın yaptırım ve yaptırımsızlıklarıyla eşdeğerti.

Mamon'un adaleti, kendi takdiriyle dağıttığı servetin sahip olunuşunu korumakla olası olacaktır. Böyle olunca Mamon'un aşağılık sınıfı da kaçınılmazdır. Ahlaksızlık ta kaçınılmazdır Mülk ahlakın ve ahlak dağıtmanın temeli olunca; mülksüz lük te ahlaksızlık ve ahlaksızlığı yaygınlaşmanın temeli olacaktır.

Mamon'du ahlakın bir sekansında; Mamon'un sebebi varlığı olan bir süreci; keenlem yekün sayma vardır. Yine kendisinden sonraya, seçilmiş kişilerin kişi sel mülk sahipliğini meşru kılma vardır. Kendini, kendisinden sonraya başlangıç kılar olmanın eylemli mantıkla düşünen ve konuşan kuvve mantık olan Mamon'u vardı. Mamon'un, ön ittifak yerine; mülk sahibi olası vardı.

Mamodu ahlakın diğer kefesinde de birinci sekansın uygulaması vardı. Bu uygulamaya göre Mamon mülkünü canının istediği kişisine kendi mülkünü verecekti. Canının istediğine de kendi mülkünden pay (nasip) vermeyecekti (neden?) Mülkü olanla mülkü olmayanın eşitsiz koşullardaki sabrını sınavacaktı!

İkinci sekansta yine özel mülk sahibi efendilerin mülk muktedirliği ile efendilerin tavır alması ve kölelere de bu cebirle tutum aldırılmalarının adaleti olan; fiili durumun pratiği vardı.

Ön ittifaklı iman, köleci dönemle birlikte özel mülk sahipliğiydi. Yani özel mülk ve köleliğin yerleşip meşru olması içindi. Yani devam ede gelen zorunlu geri beslenmeli ön ittifaklı geleneğin; kendi öncesi olan ön ittifaklı mülk ortaklığı olmanın kolektif sahipliğini yok saymak için; Mülk Mamon'undu.

Yani Mamon EL Melikti. Yani Mamon boşuna El melik değildi. Mülkünü dilediğine dilediği kadar payla (nasiple) verecekti. Dilediğine de zırnık dahi vermeyecek olmakla kölenin (kulun) sabrını deneyecekti!

Yani iman köleci sistemle birlikte özel mülklü lük deklarasyonunun mührüydü. Mülkün Mamon takdirli dağılımı olan anlaşmadan, şüphe etmemenin bağlılık akdiydi. İman, Mamon'a bağlılık; mamon bağılı olmanın; özel iman ve özel iman seremonisiydi. Mamon'a ibadet bağı olmakla; tekrarlanan (tazimin) saygının yapılmasıydı.

Tazim yani tekrarlanan ibadet ve iman saygı laması, tüm bağlılık süreçlerinin perçinidir. İstiklal marşı, okumak; ant okumak, enternasyonal söylemek, dualar ezberleyip okumak bu türdendir. Bu bir sürecin sosyo öznel ihsas kuralıdır. Önemli olan ihsasınızın ne ve neden yanlığıdır. Yanlığınız Mamon'dan yanalı ihsassa (Mamon'du mülk dağıtma; mamon gibi adaletli olma ihsası ise) çok düşüneceksiniz.

Adalet mülkün temelidir. Bu sözü hukuk kitabının başına da yazsanız; bu söz aslında imanı bir söz ve imanca mamodu kavildir. Yani şimdiki adalet te; Mamon'un özel mülk edindirme biçimi olmakla Mamon'du adaleti sürdürmenin deklarasyonudur. Mamon'ca olan damga günümüzde de amildir. Bu sözle aldandıra ballandıra sözlener anlam budur. Anlam içinde anlam ürettiğimiz kutsamalarıyla söz içindeki "köleci geri beslenme referansı" budur.

İmanın ihsasından (imanın üstü örtülü olarak anlatmasında, sezdirmesinden) bu yana; imanın her olduğu yerde, mutlaka ve mutlaka bir zenginleşme ve bu zenginleşmeye kaynak olan kölelik vardır. Her iman, bir zenginlik takip eder. Zenginleşme yok ise; inancı iman da yoktur. Sürece dogmatik mantıkla değil, çözümleyici mantıkla -analitik mantıkla- bakacağız.

Ön ittifakı iman; sahiplik ortaklığı olmakla gruplar kullanımlıydı. Gruplar zenginliği idi. Genel yarar içinde özel yarardı. Yani her kese göre olmakla, ön ittifak zenginliği idi. Zenginlikler olduğu gibi alan içinde ki tüm kişilerin asal eksenli kullanım tüketmesine indirgeniyordu.

Kölecî imanlı ittifak herkese göre olmayan kimi seçilmiş şanslılar olmakla kaderli kişilerin özel mülk sahipliği olmakla, zenginliği idi. Köleliğinin ihsası olmakla, mülk geliri ve emek sömürüsü zenginliği idi.

İman; sömüren için zenginlikti. Sömürülen için teslimiyetti. Biatti. Ulul emre itaatti. Tevekküldü. Ve "size de çıkabilir" kabili zenginlik hayaliyle, belki bir gün diye; umuttu. Bu olmuyorsa öte dünyaya vaatti. Katlanmaydı. Sabır ve tevekküldü. Öte dünyaya vaat, kendi üzerine yansımakla öte dünyada hesaba çekilme, mahşer, ba'su ba'de'l mevtti.

Mülk sahibinin ahlakı almaktı. Kölelerin ahlakı vermektî. Efendilerin ahlakı emirdi. Kölelerin ahlakı emre amade olmaktı. Bir sekansın ahlakı boyun eğdirmeydi, diğer sekansın ahlakı alçak gönüllülükle boyun eğmeydi. Bir kesime helal olan mülk ahlakı, diğer kesime haramdı. Biri için yasak olan diğerine serbest olan ahlakı. Yani efendi köle edinebilirken; köle ne köle edinir ne de efendi olabilirdi vs.

Mamon'a imanınızı göstermek zorundaydınız. Bunu dua, ibadet ve tekbir, teslislerle yapacaktınız. Siz günlük mamon'a tazimlerinizi (tekrarlarınızı) yapıyordunuz. Ama Mamon sizlere bir türlü kendisini gösterip; kendisini anlatamıyordu. Kendini tanıtmaya yerine dolaylı hikâye anlatıyordu.

Kimilerine binlerle mal mülk verirken, bazısına birkaç tane; pek çoklara da hiç vermeyen Mamon ahlakı ya da adaleti, kuşku uyandırıyor. Yaklaşık dünya kurulasından beri olup biteni; ön ittifakın ilahlarından beri olup bitene kayıtsızdı. Hiç olmamışlar gibi o zamanlar söyleme gereği bile duymayan Mamon; bunları sanki şimdi ve ilk kez oluyorlarmış gibi tam da özel mülk ihsası sırasında anlattı. Kendi anlatılarının kölecî mülkçü taktirde bulunmasına meşruiyet yapıyordu! Süreci dolaylı anlatıyordu. Halk bilgisi dağırcığı oluşturuyordu.

"Gökte yağmuru yağdırmakla, yerde biten otu size hizmet etsin diye öküze yediren kimdir? " diyordu. "Onlar gibi bu ahde iman mı edelim" diye daha da zorlandığında Mamon kızıyor. "...asıl akılsızlar, asıl beyinsiz ve sufehalar (aşağılık sefil, kötü alışkanlık düşkünlüğü olan) sizsiniz diye kızıp küfrediyordu!

Bayram Kaya

Mamondu Kredibilite

Mamon'un hüküm olduğu yerde
Her biri seyit olur, kutup olur gerer de

Ey nefisini temizlemekle
Nefis, olan insan.

Nefsini pul etme
Oturduğun yeri de çul.

Çiçeğini açtırmış
Geldim dediğin Ayaş'ı
Gezip gördüm; güzellikle derdin dökülür Kayaş'ı

Ne çekirdeği ile eski
Ne sindirilir kısmıyla yeniydi hurma
Bir sonrayı, yoktu asrı sadetle kurma
Diliyin ucunda döndürüp durma
Hadi ordan be, iktidar ve güç ayyaşı

Kolektife
Çalışman dı, vergilerin di
Özelleşme yatırım diye kod değişerek...
Senin di emek
Senin di yemek
Din iman ayakları altında
Yabancılaşmanla başlardı
Toplumunu derle, söylemek...

Bu hallerde kaderiyle düşen, kalkan
Ölürken bile akardı kızıl, al kan
Ayağa kalkacağım diye yatalaklarını direrdi
El attığı başka, el atacağıyla başka
Onsuz yapamaz; hayatı çeviremeze getirildi
Başka kırbaç ve kırbaç şaklamalarıyla
Yeni köleliğin, kulluğun adıydı
Taşıt için, tüketim için, borç ödenmesi için çekilen kredi

14.07.2016

Bayram Kaya

Manaca Sahiplik 1

Totemi yapı söylemi, totem yapıyı; diğer sosyal yapılardan ayıran iletme oluşuyla bir bildirişmedir. Totem yapı, adı üstünde sürecin totemi mana anlayışıyla kotarıldığı; sürü yapıya göre düzenli, kararlı bir sosyal oluşma şeklidir.

Totem yapı dediğinizde artık sürü olan sosyal yapı, ittifakı sosyal yapı ve köleci sosyal yapı, anamalcı sosyal yapılar aklınıza gelmez. Her birinin mana oluşumu, mana düzenlenesi ve mana anlayışı farklıdır. Farklı mana anlayışlı sahiplik tutumu, farklı sosyal düzenlemeleri ortaya koyar.

Sürü yaşamı arada bir kararlı, arada bir tedirgin oluşun sık sık birbirine dönüşlü olduğu heterojenlikti. Çevrimi çok fazlıydı. İşbirliği koymak dışında değişmez bir sahipliği ve refleks olma dışında bilinçli bir rotası yoktu.

Sürü yaşam değişken merkezliydi. Sürü sıklaşıklığı ürkme ve korku gibi reflekslerden; bencil duyguları elde edene kadar yardımlaşmayı işbirliğine çevirip, sonradan da paylaşımları kapanın elinde kalması süreciyle birlikte; tehdide karşı büyük olmanın yararlı çekimiyle basınçlanan sıkışmaları sürü çevrimine dönüşmüştü.

Totem yapının sosyal kararlılığı vardı. Ve dış tehdidin baskısını belli karalılık düzeyine getirmişti. Sabit olan totem merkezin içi; sözcüklere dökülüp yinelenen mana anlayışıyla herkes için aynı olan kuralı söyleme ya da kural koymaydı. Ortaklaşmayı işbirliğindeki paylaşım yapmaya götürmenin sahipliği idi.

Totem merkez tam bir "ilkin söz vardı" demenin kural oluşuyla söze bağlılığın bileştiği yerd. Büyük oranda sabit olan totem merkezin çevresi, totem alanı. Bu atılım sürü yaşama göre totem yapının salınımını birden yükseltecekti.

Yükselme alan içini geliştirecekti. Kültür ve gelenek aktarımıyla yapılan öğrenmeler nedeniyle totemi zaman ve mekân sürü yaşama göre hızlanacaktı. Hızlanma, sürü yaşama göre totemi alanın zamanını ve mekânını kısaltacaktı. Totem yapı bu düzenlilik içinde totemi kültürü ortaya çıkarmıştı.

Totem alan sahipliği; mana anlayışlıydı. Ve herkes için aynı olma kuralı bu alanın sahipliği idi. Edinilen kültür; yine bu alanın, bu alana özgü sahipliği idi. Ve totem alan aitliği, bu alan içinde kural olan kaidelerin sahipliğine bağlı kalan tutuma sahip çıkmakla süreci çevrimlemişti. Bu sahiplik kolektif bir yararlanmaydı. Ve bu sahiplikle; bu sahiplikler içinde, süreci ortaya koyma hakkına totem aitlik denir.

Bu kabil sahiplik; kuralları belli olan, pusulası belli olan bir rota tutuştu. Yerleşmiş bir kültürü ortaya koyup, bir gelişme kaydetmek için; sahip olunanlara sahip çıkmanın referans olması, bir sistem inşası için istikrar dediğimiz kararlılık içinde şarttı.

Bu kolektif sahiplik referansı ile kararlı olan totemi alan içi, homojen olmuştu. Homojenlik dışı kapalı oluşla diğer sürü ve totemi sosyal yapılara karşı yalıtılmıştı. Bu homojenlik biyolojik yapı seçilimini de az çok etkileyecekti. Yalıtılan yapı, avcı toplayıcı dönem için ideal olmuştu.

Burada totem yapıyı gelişmenin dinamiği açısından düzenli yapının ortaya çıkma önemini övdüğümüz kadar yine gelişmenin dinamiği içinde kritiğini de yapacağız. Totem yapıların bir ucu totem mesleğine giden gelişme olurken; diğer yandan da iç yapısını göle akarsu gelmemesi bağlamında homojen yaptı.

Homojenlik dediğimiz şey, sistem içindeki biyo kültürel oluşmaların; aşağı yukarı sistemin her yerinde aynı fazda olmalarıydı. Sistemin bir örnek yapı oluşturmasıydı. Sistem, kendi benzerlerini çoğaltmakla sistemin türdeş olmasıydı. Benzerler, sistem içindeki bir gelişme salınımına; giderek yavaşlatma olur demektir. Salınımı yavaşlatma gelişmeyi de yavaşlatmak demektir.

Bu bir örneklik, uzun vadede benzerleri içinde çürümektir. Bu nedenle totem yapı gelişmesi çok uzun sürecekti. Totem alan, ilk kes kararlı sistem oluşun ivmesi ile uzun erimde süreci, totem meslekleri gelişmesi içine getirdi.

Totem meslekleri üretim hareketi olmakla büyük adımdı. Ama benzerler içinde bir örnek kültür ve davranış oluşuyla da çok fazla bir teknik, teknolojik gelişmeye dönüşemiyordu. Bu gelişme hep kısır totem mana anlayışı içinde dönüp duruyordu. Ne zaman ki totem yapılar arası kutsal buluşmalı sürece gelindi. İşte gelişmenin asıl meyve vermesi burada patlama yapacaktı.

Kutsal buluşma süreci ittifakı süreci. Bu süreç totemi mana anlayışından kurtulup, ilahi mana anlayışına geçti. İttifak, yapıyı heterojen yapıp; ittifakı yapıyı bir örnek yapı olmaktan çıkarmıştı. İttifakı yapı çok fazlı bir derişim bağıntısı olmakla, "benzemezlerin" birliği olmuştu.

Bu benzeşmezlik içinde iki ayrı totem yapının totem kültürü vardı. İki ayrı totem yapının totem mesleği olmakla; farklı totem mesleklerine dek bilgi beceri ve düşünme donanımı vardı. Ve yine iki ayrı totem grup aitlerinin baskın, çekinik karakter oluşunun biyo genetik malzeme zenginliklerinin karşılaşması vardı

İttifak içindeki bu çok fazlı ve benzemezlerin birliği, gelişmeyi; teknik, teknolojik dönüşmeyi; mallar arası mübadele hareketini patlatmasıyla süreci adam akılı parçalı bölüklü zaman bağıntılarının ilişki biçimine çevirmişti.

Totem yapı sık sık öyle çok karar almayı gerektirmiyordu. Bu yüzden totemi söz çok kutsal ve gizemliydi. Ve totem yasa anonim olma hüviyeti taşımıştı. Kutsal söz oluşun bir gizemi de buradaydı. Sözler kurallar totem yapı boyunca hemen hemen hiç eskimiyordu.

Oysa ittifakı yapı, totem yapıda olmayan söz ve kararlar oluşla hem yeniydi hem de sözün telaffuzcuları canlı kanlı oluşuyla ittifak edenlerin ve melezlerin içlerindediler.

İttifak içindeki sözler hızlı gelişen süreç karşısında hemen eskiyordu. Sık sık ve yeni sözler ilahlar tarafından söyleniyordu. Kült merkezi ortaya çıkmıştı. İttifakı birleşme ve onun getirdiği gelişmelerin yapı içinde teşkilat ve kurumlara dönüştü.

Teşkilat ve kurumlara dönüşme zaman ve mekân olarak yapıyı büyüttü. Büyüyen yapının kendi kuralı olan yeni anlamın açılımlarının kült merkezinde bulunan ilahlar tarafından duyuruları yapılıyordu.

Anlaşma ve anlaşmanın yeni kuralı, kült merkezinde söz olarak okunurdu. Sözleşmeyi söz olarak okuyan ilahın sözünün sonunda bu sözlere tanık olan melezler; inandık, onu öyle kabul ettik, buna bağlı olacağımıza, bu antlaşmanın sahibi olacağımıza, yemin ederiz anlamına; âmin diyorlardı.

Bu âminle melezler ittifakı deklarasyonun tanığı olup, bildirge kurallarının hece hece

uyucuları olmaktadır. Havaya giden sözler karşısında, söz kalıcı olsun; unutulmasın diye sanki kayda geçirilen söz gibi içselleştirildi. İşte iman; sözü kayda geçirmeydi. Yazıya geçirilen kayıt gibi işlem görüyordu. Sözler kişilerin öğrenme ve yaşamlarıyla kalıcı olup imanla depo ediliyordu.

Kült merkezi çevresinde imanın (ittifakı kuralın) şartları günün belli vaktinde ilahlarca okunup melezlerdeki iman kayıtları karşılıklı mukabele ediliyordu. Böylece hem imandan (ittifakı söz ve ahitten) sapılmamış oluyordu. Hem hatalar düzeltiliyordu. Hem de bu seremoni ile melezlerin ittifaka inancı pekişiyordu. İttifakın iman edenleri de melezler oluyordular.

İşte ilahi mana anlayışı; böylesi ortam şartlarında, kolektif totemi kültür sahipliğini sentezledi. İttifakı uygarlık sahibi yaptı. Uygarlığı ittifaka referans etti. İlahi mana anlayışı sistemi dış dünyaya açtı. İlahi mana anlayışı bu minval üzerine açık açık bin bir tür ilahi mana anlayışına dönüşüyordu.

Söylenen sözler yeni yeni ve başka başka ittifakın antlarına dönüyordu. Melezler bu durumlara açık açık, canlı kanlı şahit oluyorlardı. İlahi mana anlayışlı takdirin üzerine melezler de; sadakat yemini ediyordu. İlahi sözler açık açık olmakla, kutsal söz anonim olmaktan çıkmıştı. Söz, ilahlar sözü olan mana anlayışına dönüşmüştü.

Bayram Kaya

Manaca Sahiplik 2

Köleci mana anlayışı; ilahi mana anlayışı ve totemi mana anlayışı müktesebatlarını tepe tepe kullandı. Fakat köleci sistem kendisinden önceki sistemi yok saydı. Geçmişin üzerine "şimdideki olup bitenler zaten ezelden beri böyleydi" diye, geçmişin üzerine bir kılıftı mana anlamı çektiler.

Köleci sistemin "şimdideki olup bitenler" dediği şey; özel mal-mülk sahibi ve köle sahibi oluşla köleyi ve zenginliğin yoksulluğu hükmetmesi olan bu süreci, bu şekil takdir edilen anlayışla kabul etmek demektir. Devir alınan yapıda özel mal, mülk sahipliği yoktu.

Köleci sistem içinde olduğu ve mülkün her ilişkiye temel yapıldığı durumlu mana anlayışını kendi öncesindeki atalar yoluna göre çelişmesini, bir türlü izah eden, olumlanışla meşrulaşmıyorlardı.

İşte bu özel mülkiyetçi, köleci baskı karşısında, mülk sahiplerinin düşman kardeşler gibi mülksüzlerle yüz yüze kalması ortamı geriyordu. Yerleşmekte olan köleci sürecin iman mutabakatı; "şimdideki olup bitenler, ezelden beri böyleydi" demenin inandırmasını; kendisinin meşrulaşma ve olumlaşmasına dayanak yapacaktı.

Yeni mana anlayışı da totemi mana gibi gizlide kalan bir manadı gücün, mana anlatmasına dönerek mal mülk sahibi olanların hukuki hali; bir gücün malı mülkü dilediğine dilediği gibi vermesi, anlayışı içinde mana edildi. Köleci iman, işte bu takdirli oluşu sembolize ediyordu.

Anamalcı sistem, köleci mana anlayışının gizli açık destekçisi ve sürdürücüsüdür. Ve köleci mana anlayışı üzerine bağdaş kurup oturmakla; anamalcı mana anlayışına yeni yen giyinişler yaptırır.

Söz gelimi; demokrasi, yardımlaşma şu bu anamalcı sistemin kendi tasallutunun, kendi üzerine bir fren etkili mana ilişkisi olmaktan öte bir şey değildir.

Anamalcılık; kârı kutsayan, kar yapmayı merkeze alan post modern bir köleci mana anlayışı olmakla; gelişmeyi ve sefaleti alabildiğine büyüten yapının anlayışıdır.

Anamalcılığın (kapitalizmin) yükselen yıldızı "bırakınız geçsinler bırakınız yapsınlar" deyişiyse; serbest pazar ekonomisidir. Kâr hırsı emek gücü burcunun merkezinde direk geçerek, Güneş ve Ay tutulumu etkisi nedeniyle, kendisini pek güzel gizleyip; gizlilik manası içinde görünmezleşerek kaderleri var edip, zenginlik ve fakirlik kaderini hayli etkilemektedir!

Tüm sosyal yapıların merkezinde mana anlayışı vardı. Mana anlayışı empatiyi fark ederek sence olan tutumu, benci; benci olan tutumu da sence yapma başarısını göstermekle süreci düzenli ve kararlı yapmıştı. Mana anlayışının esasında çıkarımı yapılan anlayışın içinde; kendi ve kendi gibilerin yararını da ifade etmenin kurallaşması vardı.

Siz totem gruba aittiniz. Totem grup ta size aitti. Böylece grup, her birinizin sahipliğiydi. Sahipliğiniz kadar bir payla grup ta size ait oluyordu. Grup ta sizin sahibinizdi.

Bu sahiplik bir kral, bir egemen sahipliği gibi hükmeden bir sahiplik olmayıp; aitlerinizi kendinizle eşleyip; doyurulmasında, barınmasında vs. onları kendinizle; kendinizi onlarla bir ve eş, kılmadaki sahiplikti.

Yani bu sahiplik; keyfinize göre hükmeden, buyuran, yaptıran, sahiplik olmayıp; birlikte davranan totem alan içi sosyal yapıyı bir vücut gibi davrandırıp; sağlamalarını kişi olarak özel tükettirmeye yükümsen oluşla pay edendi sahiplikti.

Kısacası bu sahiplik tek yanlı olmayan bir yararlanım ve işbirliğinden gerektirmenin sahipliği idi. Totem eşlerinizle sınırlı sonlu sahiplikti. Yekvücut olmanın mana anlayışından kaynaklı olmanın sahipliği idi.

Aitlerinizi kendiniz gibi sayıp, kendinizin; kendinize davranması gibi bir sahiplikle onlara özen gösteriştiniz. Sahipliğinizdekilerin yarasını, tüzel oluşunu, gelenek olan kültürünü, kendinizle bilip, o aitliği kendinizle özdeşleşip, savunmak; onlardan sorumlu olmaktı.

Onların da beliriminden sorulur olmaktı, bu sahiplik. Bu keyfiyet her bir aitte için böyle olup; karşılıklı yükümlenme olmaktadır bu. Bu sahiplik ve sahipleniliş gücünün üzerinizdeki mana etkisi büyüktür. Tüzelin oluşa katılım ve tüzel oluştu bu.

İşte totem yasa bu yükümlülükle özdeşleşen bağışıklığın ortaya koyduğu süreç oluştu. Sizden sorumluydular. Siz de totem grubu ve totem yasayla, grubun her birinden sorumluydunuz.

Sahip oluşunuz kolektif, yükümlersen ve tüzel sahiplik olmaktan öteye, bir keyfiyet ve tasarruf değildi. Siz gruptan sorumluydunuz. Grup ta sizden sorumluydu. Bu tutum ve yükümlenme, sürü yaşamda olmayan bir tutum olmayı akıl ediş kılma ile bağışmadı.

Totem grup içinde eski günlerdeki gibi sürü gücünün büyük oluş çekimine kapılmıyordunuz. Totemi mana eksenli alanın içinde seslendirilmekle yükümlenilen angajmanlara sahiplikle; bu totem etkiye riayet ediyordunuz. Küçük alan içi paslaşmayla, iletme gücüyle bir mana ifade ediyordunuz.

Daha sonrasında da totemi alan içinde oturmuş; tutumu, gelenekleri edinilmiş; size göre gayet olağan ve böyle olması gereken kutsal, akılcı bir ortam içine doğuyordunuz! İçine doğduğunuz yapının alan etkisi olan sosyal öğrenmeyle de, sürecin içindeki akışa katılıyordunuz. Katılmak demeyelim de, totemi alanlı akışa kendinizi koyu veriyordunuz.

Burada şunu vurgulayım ki bu sahiplik bencilce sahip olma tutum ve davranış olan duyguyu çoktan aşmış olup; özgecil bir tutum oluşla gruba paylaştıran grubu gözetken dağılımla sosyal gecikmelerinden sonra sabır içinde sağlatılana, bir sahiplikti. Bu bir önceki döneme göre çok gelişmiş bir aşama ve düzlem oluşun kültürünü üretmesiydi.

Kısaca totem aitlik içindeki sahiplik; homojen, grubunu ortaklaştıran ve totem grup aitliğini kotarıp olan, kaynağı atalar gücü olan totemi mana anlamalı bir sahiplenilişti.

İlahi sahiplik olan mana anlaması ittifakı ortaklaştıran; çeşitli üretim nesnesini üreten; takası ortaya koyan, heterojen olmayı yeğleyişle, dışa açılıp temas kurmaca bir mana anlayışının sahipliğidir.

Kölecilik sahiplik kendisine aktarılan süreci ters yüz edip; herkesin kendi başının çaresine baktığı ve mülkün mana temeli yapıldığı, insanların köleleştirildiği; kimine keyfi ve hesapsız mal verilip; kimine de mal verilmeyerek sabırlarının sınavdan geçirildiği bir mana anlamasının sahipliği oluşla; yapı yine heterojendir.

Totem dönemin inancı vardı. Ama imanı yoktu. İttifakı dönem totem dönemden aktarılan sosyal geleneğin kültürüne karşı, totem döneme göre kendi ittifakı kültür uygarlığının manifestosunu korumak zorundaydı. Bu yüzden ittifakı öğretisi totem kültüre karşı iman oluşla ezberlenip kabul ediliyordu.

Totem kültürle ittifakı kültürün arasında mezlere kapalı olan kısa bir yaşanmışlık oluşmuştu. Bu araya girme zamandan ötürü anlatılan totem kültür, ittifakı kültür içindeki melezin kendisine açık açık gelmiyordu.

Açık açık olan ittifakın imanı, açık imanın zıttı olan açık açık olmayan imanı da yansıtmıştı. Köleci dönem en çok ta açık açık olmayan iman yansımasını biçimleyip; köleci imanının ana hipotezi yapacaktı. Köleci yapı ittifakı kültüre karşı, köleci kültürü varoluşu pahasına iman edip savunacaktı.

Köleci dönemde, açık açık olmayan meşruiyet eşme olan mana kaynağının sözlerine iman etmek, insanların eline verilmişti. İnsanların eline verilen köleci öğretilerle insanların büyük bölümü sisteme köle olmuştu. Köleci teslimiyetin sahibi olan köleler; asıl ellerinde olan emeği; emek ürünlerini; çalışma güçlerini; mal mülk sahibi olan efendilerinin ellerine teslim etmişlerdi.

Daha doğrusu köleci manadı inşanın sözcüleri de mal-mülk sahiplerinden oluşla; açık seçiktiler. Ne var ki güç sahibi olan mal mülk sahipleri de, kendi sahibi oldukları mülkün tapusunu kendi kendilerine alamıyorlardı. Zilliyeti, kendi üzerlerinde olan bir mana gücünün keyfi lütfuyla izah etmek zorunda kaldılar. Bu izah görünenin görünmez olmasındaki diğer bir sair katkı yansımaydı.

Bu oluşma günümüzdeki kooperatiflerin ilk toplantısında geçici divan oluşturup, kooperatif sürecini devir alacak olan asıl divan üyelerini oluşturup, kendilerini fesih etme gibi bir şeydi. Görünmez olanın mal mülk sahibi olması, böylesi geçici bir takdir edicinin takdiri olmakla canlı kanlı mal-mülk sahiplerinin üzerine de hükümler olan bir ikili mana anlaması kullanımını ortaya koymuştu.

Bayram Kaya

Manaca Sahiplik 3

Soylu sınıf sahipliği ve meşruiyetliğine (yasallığına) olan dayanak, köleci dönem başlangıçlı mana ilkeleri içindedirler.

Her yerde yaygın oluşun tasımıyla algılanan mana; erken dönemde sadece o totem grubu koruyan gözeten mana işlerleşmeli girişirme olmakla totemdi.

Sentezi dönemde sadece o ittifakı grubunu koruyup gözeten olmakla kalmayacak totem mesleklerinden ötürü ittifakının işlerini düzenleyen yasa koyucular oluşla sentezci; canlı, kanlı mana ilahlardı.

Tarihte ilk kez geçmişte gelen koruma, gözetme, işleri düzenleme oluşunun mana anlaması, köleci dönemle birlikte; manadı bu türden anlamaların yanına, şimdi de "mülk sahibi" olmanın tasarrufunu da üzerine alan mana anlaması olarktan inşa olmaya başlamıştı.

Sentezler gereği sentez içi çatışmaya karşı; ayrı ayrı oluşların, aslında o ittifakın bir yaratan elinde yaratılma olduğunu mana eden; birleşen sıfat ve tekilleşmeyle Marduk (Amar-utu) oluşa doğru, yapı ve yapının mana anlayışıyla eviriliyordu.

Soyluluk bu evirilişin ürünü olmakla da eviriliyordu. Soyuluğu doğuran ilk köleci ittifakın (manacı iman anlayışının) sözleşme olan deklarasyonu, aşağıdaki gibi bir ahitleşme olan ant içme ve yemin etmeydi.

Bu beş ilkeyle ant içilip, iman tekrarları yapılıyordu. Bu beş ilkeye göre:

- 1-İlk kez mülk sahipliği vardı. Ve mülk sahipliğinin belirleyici olduğu egemenlik vardı.
- 2-Mülkün sahibi, bu köleci anlayışlı manaydı. Mana her köleci egemenliğe göre mana olan adlandırmalardı. Mana sahipliğinin mülkünü siz değil, o dağıtacaktı.
- 3-Mülkün sahibi, mülkünü dilediğine dilediği kadarla veriyordu. Böylece seçilmiş kutsal soylu, asil ve asalet sahibi oluşlar oluşuyordu. Mana sahipliği mülkünden vermekle kalmayıp; kimilerine de mülkünden hiç pay vermemekle onları mülk sahiplerine, köle (soysuz, asil olmayan, asaletsiz) kılmıştı.
- 4-Mülkün dağılışı ilkten beri değişmeden böyle paylaşma edilmişti. Bu paylaşırma dağılımı karşı konulmaz oluşuyla; hep böyleydi. Ve hep böyle de olacaktı. Tek yanlı mülk sahipliğine göre bir mana anlamasıydı.
- 5-Bu mülkiyet edinmeyle asil olma ve asaletten yoksun olmacı kaderler, birer takdirdi. İnsanlar kaderleri olan takdirle pay sahibi olmuşlar ve kaderleri olan bu takdirle doğuyorlardı. İnsanlar bu takdirli kadere sabredecektiler (tevekkül gösterme) . Bunlar özde Hamurabi yasalarıyla ortaya konan yasa manifestolarına dönüşecekti.

İşte ilk soylu sınıf bu mal mülk dağıtılmışlığı içindeki seçilmişlerdi. Seçilme önce hesapsız takdir edilmenin mal mülk sahibi olunmasıyla başlıyordu. Sonra da soyluluk (zenginlik olan mal mülk sahibi olma seçilmişliği) rahimlere düşen gebeliklerle de sürüp gidiyordu.

Soyluluk mülk ile ve mülkün buyurma yönetir olmasıyla egemen ve dokunulmaz (kutsal) oluştu. Soylular yasallık oluş dayanaklarını (meşruiyetliğini) bu taksimdeki seçilmişliğin buyurma ve yönetir olmasına da dayandırırılar. Daha sonraları feodal oluşlarla düklükler, kontluklar, ağalar türü; türlü varyasyonlarıyla soylular bu köleci tarihli misyonlarını sürdürmüşlerdir.

Ta ki feodal süreç sonunda mal mülk sahipliğinin karşısına para adamlığı olan

burjuvalar dikilecekti. Burjuvalar, Fransa'daki gibi proletarya ile işbirliği yapıp yönetim yapılaşması içindeki soylu (aristokrat) sınıfa karşı egemenleşecekti.

İkinci büyük manada anlaşma 1215 yılında yapılan Magna Carta anlaşması oluşla açılım ve saçılımı verse de asıl mana anlayışı keskince ortaya konmanın burjuva demokratik devrimiyle olan mana anlamasıydı. Bu bir burjuva proletarya ittifaklığı içindeki sahip oluşla ortaya konan manada anlamaydı.

Burjuva demokratik devrimiyle oluşan ittifakı kararlaştırma; emeği eksene alışla, emeğin belirleyiciliğini takdir ve kabul (iman) etmişti. Burjuva demokratik devrimiyle demek istenen şuydu: köleci mana anlayışlı ezelden beri olan takdire karşı emekler üzerine takdirleşmeydi. İnsanlık totem meslekleriyle birlikte ilk kez gerçeği yeniden yakalamıştı.

Ne var ki mülkiyet sahibi olmaktan doğan mana anlamasına karşı; emek sahibi olmaktan doğan mana anlaması içinde de (burjuva demokratik devrimi içinde de) aşırı tepkilerle dışlanmadan ötürü mülkçü ilişkiler o süre gelen haliyle oluşmıyordu.

Bu bağlamda doğru olan emek eksenli oluşun kendisi de, tek yanlı kalıyordu. Salt emek yanında emekler de donmuş emekler olmakla mana ve aracı kullanımlar (yatırım) oluşla parayı; teknik teknolojilerin araç gereçleri oluşuyorlardı. Bu oluşmalar bunların ömürlerine bağlı kullanımlarının katkıları da; emeğin belirleyiciliği içinde fazlı frekans salınımlı katılımı az çok pay belirlemeliydiler.

Emekler, emekten doğan yeni bir nicelik ve nitelik vermelerinin yepyeni aracı mana anlamalarıyla emeğin; teknik, teknolojik tasarımlarına dönüşmüşler. Böylece toplumsal ya da özel birikimler (teşebbüsler) de temel belirleyiciliğin yanında vesilece olan kendi katılımlarını da ortaya koymuşlardı.

Burada yanlış olan, vesile olanların temel neden olana karşı kutsanmasıydı. Ya da vesile nedenlerin de hiç kaale alınmamasıydı. Bu durumu aşmanın sentezi olan mana anlamasıyla olup bitenler, emekler ve vesile nedenli ölü (donmuş) emeklerden edinilen mana anlayışları; kısmen karma sentezli süreçlerin içine katılmışlardı.

Sosyal yan tek yanlılığıyla; toplumsal üretim ilişkili tek yanlılığın belirleyiciliği; "insan hakları evrensel beyannamesi" bu sentezi tutturmanın yeni bir mana anlayışı sahipliği olmasıyla ortaya konduysa da; bu güzel girişim emperyalist çıkarlarla delik deşik edilmişti.

İnsan hakları beyannameli 30 maddelik mana anlamalı sentez süreçleri, bambaşka sosyal yapıları ve toplumsal inşaları sentez etmenin mana anlayışını kendi üzerinde taşıyordu.

Bayram Kaya

Manaca Sahiplik 4

Köleci sahiplik imanını oluşturan ya da köleci iman içinde yansıyan bir öğretiyi örneğini de burada vermekte yarar görmekteyim.

"Babam yardım yapacağı günlerde, kendisinin yardım yapacağı şeyi bana verir; dilenciye vermeme söylerdi. Ben de o yardım nesnesini (emtiyasını) alır, dilenciye verirdim.

Bir gün babama:

Yardımları neden kendisinin yapmayıp, yardımları bana verdirerek sadaka (yardım) yaptığını sordum.

O da (babam) bana;

-Senin şimdiden yardım etme duygusu edinmen için ve yardım eden huylu davranışları kazanman için bunu böyle yapıyorum; dedi".

Bu kültür, bu çıkarsama ve bu tutum kuşkusuz ki, iyi ve yeğlenecek bir ilham alıştır. Ve çok değerli bir öğretimdir. Altın değerindedir. Kimin için altın değerinde? Her halde yarın yine aç kalıpta yine dilenecek olanlar için değildi. İçinde olunan köleci sürecin, bunun dışında sürer olması zaten olanaksızdır!

Ancak kendi dilencilerinin ve sadaka verenlerinin yaratıcısı olan köleci sistem içinde kaldığınız sürece bu böyledir. Takdir olunan mülke göre yapılaşmayı değil de; emeğin karşılıklı değer öğretisini esas alan, inşa yapılaşmasına göre her emeğin özel mülk edinmesini asal alsaydı; işin rengi hiç te böylesi bir ahlaki tutumla seyretmezdi.

Ön ittifaklar olgunlaşması ittifakı grup mülkiyetini, kişi emekleri üzerine dağılımla özel mülkiyet olur biçimde göç ettirememiştir. Daha doğrusu ittifaklar bu göç ettirme erginliğine ulaşmaya, zaman da bulamışlardır.

Sentezin gücüyle ön ittifaklar içinde çok hızlı akan zaman çoklaşması içinde köleci sistem ön ittifaklar içindeki çelişki veren zenginlik kaynaklarına dikkat kesilmişlerdi. Bu totem dönem öncesindeki bencil oluşa duyulan özlemde.

O dönemde (totem dönem öncesi) kişisi bencilik istese de mala mülke sahip olamazdı. Köleci döneme gelene dek, köprü altında çok su akmıştı. Şimdiki bencil oluşun elinde silah olarak kullanabileceği mal mülk gibi çok muazzam önemde bir güç vardı.

Köleci dönemde oluşan temel düzey bencilik güdülü süreç, geçen zamanla hayli akıllanmıştı. Totem dönem ve ittifakı dönemleri kazanımıyla müktesebatları, damgasını taşıyordu bu bencil oluş. Bu nedenle, hiçbir zaman da sosyal kültürlü mana dönemi öncesindeki o türlü bir bencilik olmayacaktı.

Bencilik ittifakı zenginliklere kendi kişisi sahiplenmesi içinde zenginliğin, kendisine katacağı muktedir olucusunu görmüştü. Bu nedenle köleci egemenlik süreci iyi kotarılmış bir olupbittiye getirecekti. Tüm enerjisini buna sarf edecekti.

Örnek konumuza dönersek ve yine siz köleci sistemi bu olupbitti içinde değişmez bilip, köleci sistemi dileneniyle, dilendireniyle, dilencisiyle; tasadduk edicisiyle, sürüp gider olan bir nizam (düzen) olarak görürseniz; bu anlayışın kendi bağıntıları içinde sorun kendisini niceleyen bir kronikleşme olurdu.

Dilenme ve dilenciye yardım; köleci sistemde baş gelinmesi gereken bir sorun iken söz gelimi; "sağ elin verdiğini sol el görmesin" deyişi ile ikinci bir kronik sorun patlak vermiş demektir. Salt yardım etmekle iyi ahlak edinen biriyle, şimdi bambaşka bir dramatik oluşun ikinci bir boyutunu oluşturursunuz.

Köleciler sistemden doğan dilencilik; dilencilikten doğan dilencinin duygusu olan ezilme, ezikliği yaşama yansımasıyla süreç bambaşka oluşlara gitmekle başlangıç koşullarından iyice kopar. Başlangıç koşulu gerekmelerden kopan süreç, anlaşılmaz olmakla heyula olur. Gideceği yer de yoktur gelir üzerinize oturur.

Üzerinize oturanın ağırlığını duyup onu çözüm oluşla ele alırsınız. Bir şeye alıştınız mı, alışmanın da iyice afyonlaması olan başka bir alışmayla erdem üstüne erdemi; ahlak üstüne ahlakı; yani suyunun suyunu ortaya çıkarırsınız. Bu konuda birbiriyle yarışmada (aklı kullanmamada) açıkçası işin suyunu çıkarırsınız.

Bu düşüncenin geçmişi olan geri beslenin yasası neydi? İttifakı dönemin, köleciler sistem içine aktarılanları içinde özel mal mülk sahipliğinin anlayışı ve bilinci yoktu. Mal sahipliği olmazıyla aktarım olan sürece göre köle sahibi olan efendinin; hem köleyi hem şimdiki kendi mal mülk sahibi olmasını bir türlü açıklayamamasıydı.

Sömüren-sömürülen; ezen-ezilen; güçlüler-güçsüzler; ikilemi içindeki mana anlamalı sahiplikle efendiler servetlerini El-Baal `den ya da bin bir söylemi oluşun en bilinen adlarından bir olan MAMON'un (mammam'ın) , serveti kendilerine takdir ettiğini mana edip söylediler.

Bunlar hep geri bağlanım yasası olan geçmişten gelen inşacı devinmeler üzerindeki mana anlayışını köleciler enfeksiyonla adım adım enfekte etmekte. Enfekte oluşu görmüyorsunuz. Ama enfeksiyonla baş başaydınız. Kafalar inşa olur kalıp anlamıyla aynen duruyordu. Ama kalıp üzerinde şekillenen mana, yani görüntüyü veren anlam (şapka gibi olur) değişiyordu.

Bu öyle bir biçim değişmedi ki bir daha o kalıplar üzerinde (o hayal perdesinde) bir daha o erken dönemli yapısalıcı görüntüyü yansıtamayacaktınız. Çünkü kendisinden öncesinin inşa kalıplarını bire bir kullanan köleciler tevhit anlayışı; özel mal mülk edinme karşısında ittifakı dönemdeki ortaklığı asla kabul etmiyordu. Bunu şirk sayıyordu.

Bayram Kaya

Manaca Sahiplik 5

Erken dönem zorunlu bir başlangıç için tevhidî, ortaklık üzerine inşa etmişti. Ortaklaşan sistemin şimdiki geldiği yerle ortaklık, şiddetle tevhidin düşman olmuştu.

Eski olan ortaklaşan anlamaya, yeni bir mana anlaması verildi. Artık insanların ortaklık anlamaları erken dönem içinde bir zamanlar yaşantı kıldığı ortaklığı değildi. Bir gücün takdir etmede ortaklık tanımaması, takdir edenin eşi ve benzerinin olmamasıydı. Erken dönemde karar alıcılar birbirinin eşi ve benzerleriydiler

Buna göre artık yağmur nesnel oluşmalara göre sizin ve bilincinizin dışındaki yasalara göre oluşmuyor da bu ortak koşulmaz olanın takdirine göre yağıyordu. Varın bu tür takdirler karşısında yağmur duası etme gibisinden birçok suyunun suyu olacak yansımaları da siz düşünün.

Kölecî dönemle insanların belleğindeki geri beslenmeli inşacı kalıp içinde, erken döneme ilişkin mana anlamalı görüntüler silinmişti. Yerine mülkiyetçi ilişkilerin mana anlaması olan, görüntüyü vermesi insan belleği içine kalıplanmıştı.

Ama silinenler yeniden kurtarılıyordu. Kalıp üzerindeki izlerden ötürü kalıp yüzeyi geri beslenimdi art alan ışımalarını veriyordu. Kimi bu art alan ışımadaki firarilerle cenneti ortaya koyuyordu. Kimi de geçmişin bağ dokuları aracılığıyla, adım adım öznesini inşa ediyordu.

Geçmişte gelen totem öncesi ve totem içi yaşanılmayla; ittifakî dönemlerinin inşacı mana anlaması sosyal hafızalı, sosyal genetik içinde vardı. Bu tür mana anlayışlarının tarihten gelen genetik kodları sizde; tevhitçi imanın öznel anlayışlarına da referans olmaya ilişkin açıklıkla durup duruyordular.

Sizdeki bu sosyal genetik inşacı olmanın kategorik kalıplanması üzerinde; zengini-fakiri olmayan; dileneni- ileneni olmayan; ezeni-ezileni vs. olmayan bir ortaklaştırmaların mana anlaması vardı. Geri beslenmeyi yapan imli yol buydu.

Erken dönemin sosyal genetik kalıp devinmeli (taşıyıcı olan) boşluk oyuklarının içinde, ortaklaştıran mana anlaması vardı. Ortaklaşan anlayış, ortaklığı şirk sayan kölecî anlayışla değiştirildi. Asıl olanın yeri, kölecî anlamaya değişmesi karşısındaki Mamon'cu bu enfeksiyona yatkın olmamanız olanaksızdı.

Buna göre zenginliğin ve fakirliğin dağıtıcısı da Mamon'du. Dilencilik varsa bundan ötürü; Mamon'un takdirinden dolayı vardı. Ne yapılırdı ki (tevekkül ediş) ? Biz ne yapabiliriz ki? Denmesiyle tevekkülü adım adım sistem içine inşa ettiler.

Kölecî edinmeli takdirin gereği çarpık yansımaların içinde oluşla siz mülk sahipleri iyi bir yardım sever ahlakçı oluyordunuz. Bunula kalmıyor bir elinizin verdiğini, diğer elinizin görmemesini sağlamakla siz; faziletin faziletine eriyordunuz. Bağ dokularından kopuk art alan firarileri, kalıp içinde hayal meyalı.

Hayale yansıyan art alan ışımalarının bildiği gruplar mülkiyetli paylaşımlarla ortakları olmanın cennet algılı mutluluğu idi. Şimdiki kölecî dönem ortaklarının olmamasından kaynaklı özel mal-mülk sahipliğinin mutluluğuyla, mülksüzlerin mutsuzlukları kıyasıya savaşımaya başlamıştı.

İşte yukardaki örnek servetleri ve mülkü keyfi veren Mamon'cu öğretinin adım adım asırlar içindeki inşaca öğretisi sel olmasıydı. Ve bu öğretisi eksenindeki çatışmalar

esnasında birbirinden yeni yeni yansımalar ortaya çıkardılar. Ortaya çıkıp ta günümüze kadar gelen yansımanın yansıması; hala Mamon'cu afyonla, afyonlama yapmanın işlevini görmektedirler.

Siz afyonu ortaya koyunuz. Nasılsa afyonlayım bulaşıcıydı. Hem de bulaşma yarışircasına. Kötülüğün kaynağına inmek yoktu. İyilik te ve yardım da birbirinizle yarışacaktınız. Hatta vücudunuzda dökülen yara kurdunu (asalağı) , yerden alıp, kurdu tekrar hakkı olan yerine (vücudunuza) koyacaktınız. Eee köleci öğreti ruhumuza işlemişti. Zaten başka türlü inşası akla muhaldi.

Yukarıdaki dilendiren sistemle; dilencisine yardım etmeyi erdem sayan sistemdeki öykü; salt böylesi Mamon'cu bir öğretinin inanıcısı olmakla olasıdır. Sürece zenginliği ve fakirliği istediğine vermeyi irade eden anlayış içinde süren giden bir mantık olarak bakmanızla bu böyledir. Bu böyle doğrudur.

Ve bu öğreti sizi böyle koşullandırıp; bu koşullarda içinde sizde böylesi hamiyetli imdatlarla (kurtarıcı olacaklarla) beklentiyi kıldıklarından; bu mantığın tabileri olan ortamlarda bir Kopernik bir Spartaküs hiç çıkmaz. Çıkanı da malum nedenle taşlarlar.

Köleci mana sahipliği sizi bunlarla olgunlaştırıp, süreci köleci efendiler lehine iyice yamulturlar. Bu süreci es kaza kafanızda silin. Hiç davranamazsınız. Hatta dünyayı kabullenemezsiniz. Çünkü aksini düşünmek köleci imandan şüphedir.

Köleci imana sahiplik içinde o şartların araz veren inşasına karşın; art alan ışıması içinde öğütçü bir tepki oluşla "Mal sahibi, mülk sahibi/ Hani bunun ilk sahibi" diyen, mülk sahibini ölümle korkutan dâhi Yunus Emre olursunuz.

Yine köleci sahiplikle, olgunlaşmamış zamanın çelişkisi içinde art alan ışımalı firarilerden korkmadan toplumcu tepkili ses veren; Serez'de asılan diğer bir dahi olan Şeyh Bedrettin olursunuz. İki de çok gerekli ve birbirinin firen ilişkileridirler.

Köleci muktedirlik, sahibi olduğu kudretle bir kin ve kibir sahibi oluyordu. Sahibi olduğu muktedirlik ona ben, bir tek ben dedirtiyordu. Beni tanımayan, bene engel çıkarana kin duyuyordu.

Yine sahibi olunan muktedirlik kişiye azamet ve kibir veriyordu. Köleci imanın yansıyan süreçleri bu kinin, bu azametın, bu kibrin baskı ve basıncını düzenlemek, firenlemek köleci imanın işi olacaktı.

Bayram Kaya

Maruf İnsan

Sen âdem ol ki
Yeşil ve sert kabuklu
Zarı ve içiyle
Bademe yürüyüş anlam olsun

Şimdiler hep nakise
Güzelleşmek için
Güzelde
Zıtlıklar bel verir

Giyersin geçmişin donunu
Şimdiye geçmişten seçersin konunu
Ey aklıyla duygusuyla meflûç

Salt insan olmak
Benim için
Ne anlamdır
Ne anlama değer
Onun için bir şey yapmamışsam eğer
...

Don: Görüntü, görünüş, görünlü
Meflûç: Felç olmuş
Maruf: Bilinen
Salt: sırf, sadece; her durumda sonsuzca

Bayram Kaya

Masal Anlatıyorum

Tarihi bir gerçeği anlayamamak kusurumuzdan, insan muhayyilesinin dehası olan, masal doğmuştu. Bu ilkeye kusurdan doğan yarar ilkesi denir. İnsanlık anlayamadığı ama kendisine aktarılan söylence destan türü şeylerin kurgu gibi gelen büyüüne öykündü. Günceldeki olup bitenleri, masaldaki gibi hoş gelen bir anlatım (kurgu) tarzıyla, insanlar hayal gücünü harekete geçirmişti. Kusurdaki güzellik buradaydı.

İnsanlar masal hayal edip masal yazmamıştır. Önceden oluşan bir üretim tüketim eksenli yaşam bağı vardır. Bu yaşam bağının tüm kurum ve kuralları günümüze gelişte kesintiye uğrar. Süreçler kesikli ve sürekli. Kişiler hayatı da kesikli olmakla birlikte, kişiler hayatı ancak insanlık (tür) hayatıyla sürekli dirler.

İlk yaşantı tipleri, günümüze gelene dek gelişmeler sonrasında ortadan kalkar. Bu gün bize anlatılan, o yaşamları bizler kavrayamayız. O eski yaşamlar ve ilişkin anlatımları; gerçekten de bize masal gelir. Olay ve olguları size anlatan, insanlığın bilincidir.

Bir kişi, yaşamı boyunca devrimler görebilir. Süreç kesikli sürekli olup devrimlere gebedir. Yeni süreç içindeki birileri devrimleri görmüş olabilir. Birbirlerine anlattıkları bir olayın bilinen ama geçmiş fi tarihinde olduğunu belirtmek için; "bu olay ben babamın beşiğini tıngır mıngır salları iken olmuştu" der.

Burada baba dediğiniz bir yaşantı aşmanın içinde siz, babanızın beşiğini sallıyor olmanızın tarihi gerçek bir hayat hikâyesi olmalıdır. Bu yaşam şekli o günlerin devrim görmüş kişilerinin bildiği ve birbiri ile iletişindeki olağan bir anlatım şeklidir. Yani bu söz baba beşiğinin sallandığı dönemler ilişkisini belirtmektedir.

Anlatılan bir olayın miladı; şimdi değil de, şimdinin miladı öncesinde olan bir sıradanlık demek istediğinde; "bu olay ben babamın beşiğini tıngır mıngır sallarken olmuştu" derdi. Bu süreç, gerek anlatan ve gerekse dinleyen tarafından; o günlerde biliniyor olabileceği gibi kendilerinden sonraya aktarılan bir veciz anlatımın dile pelesenk kullanımları da, olabilmektedir.

Bu tür milat belirterek yapılan anlatımlar, süreci yer ve zamanla kavramayı amaçlamaktadır. Zamanı da, saat olarak değil; o yaşantının oluşturulduğu davranışlar ya da olay ve olguların, tam da kendileri olan kesikli sürekliliğidirler.

Sizin Van depremi sırasında ameliyat olmanız gibidir. Bu tür sözler, eşleyerek öğrenmenin ve eşleterek hatırlatmanın ve eşleyerek öğretmenin metodudurlar.

Bu anlatım bizlere masal gelir. Hiç olmayacak bir olay gelir. Hatta mitolojik bir destan gibi gelir. Bu gün baba dediğimiz kişi olan babamız, kendi çocuğundan önce doğar. Bu yüzden çocuğun baba beşiği sallaması olanaksızdır.

Peki, iyi de; bu insanlar uyduruyorlar mıydı? Kuşkusuz ki hayır. Burada şunu anlamalıyız. Geçmişte öyle bir ilişki tipi olmalı ki, yaşanmış olan bu ilişki tipi; kavram andırılırken, baba denen kişimiz; bu günkü gibi sizin doğumunuza neden olan kişi, değildi.

Baba kavramı beşikte olan, yani sizden sonra doğan ve sizin beşiğini salladığınız bir yaşantısal ilişki tipini, isimlendiriyor olmalıydı. Bebeğe siz o günlerde bebek demeyi bilmiyordunuz da, o günlerde bu bebeğe sadece; baba deniyor olmalıydı.

Bu mantık düşüncede de sizi ittifakı sürecin başlangıç oluşmasına götürür. Burada, tarihte

ilk kez ve yeni oluşan akrabalık süreçlerine ad vermenin yaşam ve iletişim şekli kılınmasına gelinir ki; değişkenlikler gösteren akrabalık isimlendirmesi sürekliliğine kadar gelinir.

Yani bugünkü baba kavramıyla, bu; "ben babamın beşiğini tıngır mıngır sallarken" sözünü yorumlamaya çalışırsanız, sonu hüsrandır. Ve işin içinde asla çıkamazsınız.

Görülüyor ki insanlar masal anlatmamıştılar. İnsanlar gerçeği anlatırlarken, gerçek bugüne gelişe kadar gerçek olmaktan çıkmıştı. Bir zamanların gerçeğini şimdi gerçek olmaktan çıkaran şey neydi?

Kuşkusuz ki içinde olduğunuz ve değişken olan üretim, tüketim tarzının ilişkileriydi. Üretim tüketim ilişki tarzınızın değişkenliğine bağlı oluşla; ürettiğiniz her bir çalışma hayatına dek sözcüklerle yine sosyal hayatın akrabalık ilişkilerini tanımlayan kavramların, açınımları da değişmekteydi. Bu işlerin değiştirip dönüştürücüsü, toplumsal gelişme ve değişimlerdi.

Geçmişe değin yaşantılımların, şimdiyle arasındaki değişkenlik ve kopuklukları nedenle; düşünce olarak şimdiyle de eşlenemeyişle dinlenen olayları anlayamamak, insanlara masal gibi gelmiştir.

Yansıma kanunu gereği oluşla bu anlatılanları insanlar, benzetilmesini yaparak; elbette ki kendi anlatımlarını da ortaya koyacaklardı. Anlatılanlara benzetili esinlenmelerle insan dehası, hem kendisini; hem masalları üretmeye başlamıştır.

05.07.2013

Not: Bu konuda toplum ve halkın masal gerçekleri ve yansıma yazı dizilerime bakılabilir.

Bayram Kaya

Masal Gerçekleri 1

Dinledim,
Anladım,
Sonunda,
Samimi kalple,
Yineledim.

Hep paylaşıq,
Belli yaşamsallar.
Pek çokları çile çekmede,
Pek azları dille gezmede.

Çoğunluk hep umutsal:
Bekler,gelir bir gün diye,
Kurtarıcı prensini,
Beşbin yıllık mazinin
İçinde,tık nefes.

O öyle prenstir ki,
Gerer bizi,sıkıntılıdır!
Prensesini öper,
Yaratıklıktan kurtarır.
Biz mutlu oluruz,
Halimize bakmadan.

O,prens ki masallarda,
Umurdur halkına:
Zalimleri,ejderleri,
Der eder bir vuruşla! .
Bize gayri rahat hazır kalır!
Prens zalimin neyi ise(?)

İş böylemi gider! .
Bir gün başkası,
Masal yaratıklarının üstüne
Ters yüz geri eder.

O,hazır,azla yetinmişlik
Haram olur gayrı:
Suratlar asık,içte homurtu,
Küçük prenstir artık,
An daki(umulan-beklenen) somutu.

Döndürülür döngü:
Kral olacak,prens olacak!
Prens kral olacak!
Kral krallığını kılacak,
Prens umut olacak!

Eski kral öldü,
Yaşasın yeni kral!
Yeni coşku,yeni umut tazeleme!
Krallığını bilmedikten sonra.

Meğersem kelammış:
Kralı olmayan,prens,
Prensi olmayan kralmışım.
Böyle,böyle,bugüne yol almışım.

Anladım sonuçta:
kral da prens de,
Toplummuş,
Son çözümlerede ben.

İlkte,suların cenetimsi,
Hazır sunumunda.
Ebeveynimde,hele anamda,
*Bilinçsiz,yumulumda;
Karabasanım,
Masalım,
Masalımsım!

*Bilinçsiz yumulum: Bilinçli beynin, üst beynin (korteksin) oluşmadığı, arkaik ve embriyonal dönem.(Rahimde 8 aydan fazla süre sonra oluşur, bu anda alt beyin korteks denetimi yokluğudur,annenin tüm, korku, haz gibi olumlu ya da olumsuzluklarını kaydeder) Uykuda bu süreçtedir.Uyku hem bu süreçtir, hem de bu kazanılmış sürecin, ortaya kortekssiz serimidir. Cennet ve masalların biyolojik kökeni burada.

(14.07.1992)

Bayram Kaya

Masal Gerçekleri 2

Ses erdim,
Söz verdim.
Belliye,
Bilinçle.

Kara,kara günlerde,
Zalim,zalim yıllarda.
Lütuf olarak bağışlanmış,
Gülmek,
Kırk günlük düğünlerde.

Farklı düşünülmesi tabu.
Masal bu!
Rahatsızlık duyulanda.
Çaresi,
Ritüelleri;
Yaptıkları saygı ile sungu.

Huzursuzluğu dermede,
Çözümüne erememede;
Çekileni sıkı,sıkı.
İnanına vermede.
Boyun eğip,prensini görmede.

Nedendir bilinmez.
Biri var,biri yoktan,
Ya prens,
Ya kral
Hiç gülmez.
Bir nimettir!
Masal halkına bu;
Gülmezleri güldürür,
Biri,katında.
Erk ihsandadır,
Ülke sathında.

Oldu,olacak.
Atide krallığa namzet olacak.
Gönüller ferah bulacak(!)
Palyaço
Tüm öfkelere,
Arzu dolacak.

Talih kuşu konan,
İçlerinden biridir.
Kırallığın sultasını,
Pek duyup,inleyendir.
"Pirince giderken,
Bulgurdan olma",hesabı.
Beklenmedik irade,
Çile başları karartır.
Yeni kral,eskisini de aratır.

Şartlarını bulmuştur.
Artık o,bir kral olmuştur.
Şaşılması boştur:
Hem değişmek,
Hem de karşı koymak zorunda.
Belliği seçemedin mi?
Bu oyunda!

Arkaik,evrensel sissiler;
Kâbusumsu,
Cennetimsi,
Masalımsı!

(14.07.1992)

Bayram Kaya

Masal Ve Oyun / Tıkırla Mıkır

İhyayı kul idi tıkır
Uyuşlu giderdi mıkır
Günle alem, defter dürülse bile
Her şey tıkır mıkır

Herşeyi farklı yaşarlar
Bir başka çarparak kalpleri
Şöyle bir hafifçe durdu, vardı bir çok kurdu
Günü diken üstü aşarlar
Sayrıda tıkır tıkır yaşama dururken
Bunlarla küt küt panikte, vururken

Bu zamanlar
Biri ürkse, biri pusar
Baktığı meydanı sahra boş
Birin yükseğe, birin siperine koş
Biri kedice kükrer, biri yılanca kusar

Zeameti tutardı şıkır
Eilini ovalardı mıkır
Zulmetle İmdat edilende
Sazlı sözlü idi, şıkır mıkır

Topal idi tıkır
Aksak ayak oldu mıkır
Niyete koşular şükür!
Tek ritim, tıkır tıkır

Seçimlerde halkla
Söyleyecekten bakla
Gönüllere göre takla
Tutuşurdu fıkır mıkır

Sermayesi de vardı
Al takke ver külah
Özendirme idi bismillah
Birazda bozuk plak

Pusulası gemiden
Lafta yetirirdi hemiden

Poşet ve iane çadırında
Sömürüdür din iman
Gitmez yolunda hiçbir şey
Görmez takkesi kaymış kör imam
Avantadan çıkar han hamam
İçli dışlı ilişkiler tastamam

Al gülüm ver gülüm
Vay! sen miydin be sümbülüm

Demokrasi böyle olur

Ne kadar oh oh
O kadar poh poh
Çadır tiyatroları artar
Yarışması boyacak batır
Ne kadar kumanya ve kışıklıkla serkeş
O kadar peşkeş

Az gittik uz gittik
Bir feveranla buz gittik

Zamanı mıydı a avare
Yatmıştık ne güzel davare
Bulanda gelirdik zavare

İt yerdi şeytan duada
Hani evde hesap, çarşıda pazar misali
Çarşıdaki pazar
Akıllar azar
Kıymeti harbiyeden miydi ki...
Hey hat, değdi bir nazar!

Gök boncuk gerek
Tütsüden okunmuş duman
Hele bir arayı derek
Daha olmazsa bir daha oy verek

Masal yaratıkları
Akıldır izandır aratıkları

Zeamet konudur / şeref şan / verilen, geliri en büyük dirlik
Çapulun sonudur

Olacaksın dişli
Çevrense hep işli
Dişin olmadı mı
Hazımsızlık çekersin.

Vermedin mi diş kirası
Ezilmiş şekerdendi birası

Alacaktan avanta
Memberden lavanta /yüksek olacak yer
Düzülmüştü kervan
Lakin gitmedi devran

Elek tutan
Elek tutanla kapışınca
Ancak kasnak boynuna geçer

Hortum kesilince dellendi
Hayır efendim haber kendi yellendi.

Haber hep vardı, o unuttu
İşi tıklarında iken niye sukuttu.

Bak hele şuna
Demekki şu an bile susan mıkır
İşi yolunda olan tıklar/ mış.

Görün bizi, neler oyalar
Nice dökülmede ki foyalar

Duydukça kişi, illeti canından bıkar
Behey nedamet bilmez, kemiksiz dil
Kusur kıldıkça, foyası çıkar

Niyaz ettik böyle değiliz, çok şükür
Eğer görür isek bir yüzüne tükür.

Sahip değilsen, yüküm erdemine
Kayıptaki, sensin duada, herdemine

Nazende olarak, aklın vuslatını azıttık
Bir ahlaktı ki, yenir yutulur gibi değil
Savrulmalarla imanı bile kazıttık

15.09.2008

Bayram Kaya

Mavi Yare

Şu kahrolası acunda
Bir kurtarıcı sanallar
Bir de gerçek kurtaranlar vardır
Şayak kalpaklı mavi göz gibi, neshi de yok hani

Ne gönül yarasını ne de sarasını
Herkes bilir değil
Çogunlukla cahiller yönetir yani

Ya bir parmak
Ağza bal çalmak
Ya filiz olup,
Kol budakla dal kalmak

Ladesimi tutum
Aklımda zare
İçimde geçimleriyle sakarım
Herkes kırmızı
Bir ben mavi akarım
İçimde mavi yare

İster ki piru pakla
Mazide saklı bir hukuku hakla
İçimle başka bir çiçek
Sevdikçe sevildikçe açacak
Göğüse sokulur bir hançer gibi
Çekildikçe hiç bitmezle hançere acıyacak
Mazin içimle mavi bir yare

Gök vurur şavkını
Maviye boyanır deniz
Deniz coşar pare pare
Tutuşur, sarışır hare hare
Derinlikleşir, içimle bir mavi yare

26.08.2016

Bayram Kaya

Maviye Düşmek

Öneriyorlar bana
Akrep gibi sokarcasına

Gönlümü oldursam da
Geçmişî soldursam da

Dereyi neyleyim
Suyu olmayınca
Derini neyleyim
Kuyu olmayınca
Güzeli neyleyim
Bunca sever huyu olmayınca

Geçmişî eflatun
Şimdisi mavi
İki arada olurum kavi
Birinden birine yolcuym ki müdavi

Hiç ettiğimden başka
Hiç kimseyi sevmemişim
Zaten hiç etmişim
Onu da sevmeye başlayınca

Bir yere ırlanırım şurda

Maviye düşmekle
Doya doya
Boğula boğula
Sarılışım olur
Değildir geçmişî sağlamak
Mavilisi varken ne de ağlamak

Gün imamların ve yılanların öcü
Hangi çağdan hangi çağdır göçü

20.07.2016

Bayram Kaya

Mazi Şimdi Bir Macera

Kara bulut
Kara bulut
Yün eğire
Gün büke bulut
Unutursam eğer
Uhden yüreğimle
Sen dura çarpaya
Sen bana onulmaz yara bulut...

Hallaç pamuğu gibi atılmış
Kaşları çatılmış memleketin
Silahına perhizin
Askerine terhisin
Çıkmıştı şerrin fermanı.
Tahammülü olmaz ki
Çekilmezine sıklette.
Böylesi durum da
Kim olurdu can dermanı?

Ulusum biçarelikte sus bilmezle
Kalmıştı naçar ve savunmasız
Çaresizin, derdine sınışıyla
Tanımadıkta Kemal'i
Sanki hiçtik avunmasız

Bağımsızlığın müştakıyla
Yaşarken sokar istilacı çıyanı
Tutunurken ele geçen dala
Ne ihanetti, ne birbirinindi kıyanı
Sarmazlarken hiç bir dem hin yalanı
Azınlıklarla da bildiği kemi hatıra kalanı

Tahsilatçı meşum düveli muazzama
Megola hayal ile yurttaş önüne dikildi
Ayrılıkları körüklemeye muntazama
Bu vaatle kimi unsur
Tebadan söğulmuşçasına çekildi
Bu hali durum ulus özgürlüğüne kusur
Aç tavuk gibi kendisini ambarda sandırıp
Nankördü bir arada yaşarken arkada saldırıp

Ne mümkündü
Ne olası birliğe akliselim edilirler
İhanet önemsenirken tavizlerinde
Kapıldı fedayla, megali ideayla
Rutin iş gibi koyulurcasına tecavüzlerinde

Gafil akla gelmez satış kınılıklarında
Bir değil yüz kez
Kırılan cevizdi, taşkınlıklarında
Yol verilişti hebaya Mondros'la
Tutulası gelmez milletim şaşkınlıklarında

Oy yy cepheler ağlar oy
Yer koymaz yer bitirir dağlar oy
Ölmek değildi giderken kahrına
Sultan eliyle konulurken toy
Bir gecede Mehmetler edilir soy
Kimliği alınmışla şimdi yalın Mehmet
Kahırda hüsranla kalın Mehmet
Sokaklara salınmıştı boy boy

Bir zamanlardı kartal
Edilmıştı şimdiyle partal
Anlım, irfanlım, Vanlım
Yozgatlım, Sivaslım, Urfa'dan şanlım
Kalmakla gidememek çekerle darası
Mehmedime ağıdı zardı
İstanbul'la memleketinin arası
Bulabilmekti derdi yol parası

Yıkılmaktan kavi
Memleket sevdasıyla müdavi
Dövüşmeden teslimeydi raddeleri
İstanbul kazanken, o kepçe
Beyoğlu Galata caddeleri
Madam ve adamlara İsa Meryem aşkına
Yalvara getirilmek miydi haddeleri?
Kör talihe mi, Salih'e mi bilinmez
Habire ilendire
Gönlü memlekette, eliye dilendire

İnsan yurdunu
Üreten ilişkilerdeki müktesebatların
Tarihselliğiyle içsininken cerayı
Tanışı mamura sahiplik olur böylesine
Başlanışı badirelerden olur bir macerayı

09.07.2013

Soğulmak: Çekilmek, geriye kaçmak. Akan çeşme suyunun geri çekilmesi, akmaması, kurumasıdır. Kolum soğuldu; gücüm kalmadı, yapacak halim kalmadı anlamına.
Hadde: Metalden tel çekmek (yapmak) için kullanılan aletle, kullanılabilirlik yaratma.
Radde: dayanma sınırının en üst noktası
Partal: Uzun süre giyilmekten ötürü eskimiş, rengi bellisiz olmuş esvap.
Müdavi: Hastaya bakıcı
Kavi: Sağlam dayanıklı
İşkân: oturum, oturma, yerleşme, mekân edinme
İlenmek: ah etmek, beddua etmek
Megola: Büyük, büyüklükçe, büyüklük, azamet
Megali idea: Büyük düşünce
Cera: suyu sora sora içme eylemi

Bayram Kaya

McCharly'cilik

Halkın içine dahilen bir insek
Ne imiş aslı astarı bir bilsek
Nedir, ne değildir defterden silsek
Savulun ergenekoncu geliyor!

Yönetmek için yaratılır korku
Sazlar ayrı telden, akorla orku
Belli olmakta, karnında pek, toku
Savulun, ergenekon; çıkan şoku

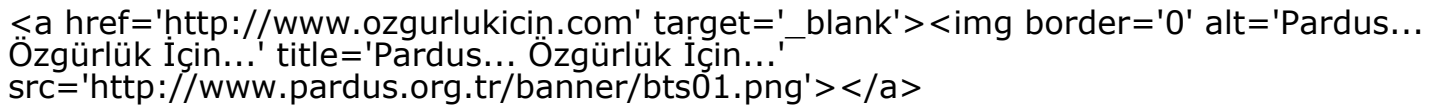
Habil ile Kabil'dendir tabimiz
Herkesin çocuğu gibi sabimiz!
Babalar gibi taallukatına
Akıtarak bir el atsa abimiz
Tutmayın ergenekoncu geliyor

Hak koysan, hile direnç yasal yoldan
Patavatı açılrsa dört bir koldan
İslim alınmadık güç, sağdan soldan
Savulun ergenekoncu geliyor!

Dinden han, imandan da hamam hemi
Fenere tabi, yol bulmakta gemi
Sürülür, patırtı gürültü demi
Savulun, ergenekon gelir kemi!

Zeminden belli oluyor kayağı
Şiyasetten bulmadıkça ayağı
İnandır değil giydirdsen şayağı
Savulun ergenekoncu geliyor.

03.10.2008

[Pardus... Özgürlük İçin...](http://www.ozgurlukicin.com) <http://www.pardus.org.tr/banner/bts01.png>

Bayram Kaya

Meğer

Değişimin yüzü
Meğer ki kapıda ola
Penceremizde sola

Bilirdik
Hışım idi
Küşüm oldu
Bedenimize cer
Gözümüze fer
Bir ağyardan nagahı mani
Sözümüze sani
Kesemize kani
Canımıza fani
Sevgimize ani

Ne hor gördük zalimi
Ne kor gördük alimi
Bir mesabeyi girişte
Kor oluşla odun bile
Bu imiş yıkım
Meğer helaki mani ile

Sani değil, kani
Ani değil, anlamamada canı
Sürecin akışında
Bir geldik, bir geçtik fani
Ne ser dedik, ne cer
Hoş tutuşla meğer
Yârin yanağındanmış bani

Dem dedik, zem dedik
İkisi arasında bolca yedik
Zamana kanıtken Tanrı
Görmezken, görürdük sanrı
Bal tuttuk, mumu yapıştı
Kör kedi, hoyrat dedi
Meğer karanlığa ışık gerekmiş
Bir kaç olsa da, adedi

12.06.2011

Ağyar: El, yabancı

Nagah: ansızın, birden bire, uygun zamanda olmayan

Kor : Demirin, odunun ateşte kızdırılan yanmaz kızgın oluşun ak kor alevsiz şeklidir.

Tekrardan ateş ve alevli tutuşturmanıza da yarar.

Mesabe: derece, rütbe, seviye

Sani: şanma eyleminden şanı, şanıya konu olan. 2- Yapan, etkiyen. Yaratıcı 3- ikincisi olan. Ör. Murat Han sani. İkinci Murat gibi.

Bani: Bina inşa eden, kurucu. Anlamca zihinlerde kalımlı

Cer : şürükleyerek götürmek. Çekmek

Fani: Ölümlü

Bayram Kaya

Mehmet

Sen çocuk
Doğacaksın bir anadan babadan
Lakin yaşayacaksın cabadan!

Tarihler bin yazsa da
Sen uyumayı unuttuğun gün
Uykusuz kalacaksın.

Yaşamın ilişkilendiği bağlarla
Kopuşla olur söylemin ağlarla

Toprağın bitirgenliğini görmezsen
Hep ölüm çağırır Memedim.

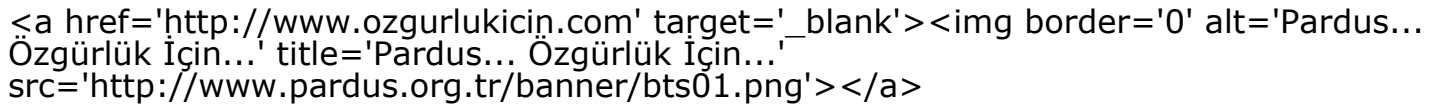
Davalar sancısız kalmaz
O sancılar ki üretimi, var oluşu tetikler
Sevdan bir, inancın bir yetikler
Mangalda kül bırakmaz etikler!

Sıkılma böyle zamanlarda
Yüz geri değil, yüz ileri Memedim.

Memedim hep üretimdir aslolan
Toprak öldürürde bitirir, Memedim

Ne gam, öldüm diye, yaşıyorken zamanla
Ne gam, yaşıyorum diye, yaşamıyorken zamanla.

14.03.2008

[Pardus... Özgürlük İçin...](http://www.ozgurlukicin.com)
 [Pardus... Özgürlük İçin...](http://www.pardus.org.tr/banner/bts01.png)

Bayram Kaya

Mehtap

Seni yanmayan seni neylesin
Seni sanmayan seni neylesin*

Ben mehtaba tutulurum
Tutulurum da, mest olurum.
Bir sevgiseyince
Bir de sevgisenince.
Mehtap mı?
Çok kişilik, bir bilince.
Neme lazım
Paylaşmak gerek
Nasibince
İşte burada kurt olmalı.

Mehtap önce
Yarım yamalak
Heyecan coşması.
Birinden diğerine,
Boydan boya
Sonra koşması.
Mest iken iyi de taamı
Sonra çarpar adamı.

Mehtap sarar
İrasıdır bu
Anlamak lazım
Yoksa gel geç aynalık
Aksediş değil.

Mehtap küsmez
Software'dir./ yazılımdır
Hardware e bağlı./donanımına bağlı
Bir ucdan bir uca mehtap
Sende küçülür dışta büyür.
Dışta küçüldüğünde. sende büyümüştür.

Bu mehtap var ya
Deli eder adamı.
Sen ararsın, yoktur
Tam unutursun
Ay gibi çıkar karşına
Dilin tutulur
İçin çözülür
Çelişiklere düşersin
O an mehtaba tutulursun

Mehtap bunu bilir ya...
Hınzır, o an; sararda sarar.

İnattır mehtap
Dayatır kendini
Farklı farklı yaşansada

Bir ve sargındır.

Mehtap öksürür mü?
Öksürür.
Yarı bulut olur
Ben de, bir yanı mehtaptan kurtulmuş.
Bir yanım mehtapken bir yanım deli
Tam tutulumadan çıkar
Ben mehtaba okurum

Mehtap beni mi okutur,
Yoksa ben mi mehtaba okurum?
İşte burası sır.
Mehtapla aramızda
Yasak bölge.

Deli
Sadece dinler
Işığını parlatır
Sarılırım dört yandan
Bir duygu seliyim,
Bayram olurum
Dünya ayaklarımın altında
İşte o zaman mehtabı görürüm
İçeririm de mehtap bana yanar.

Mehtap üşümelerim
Titrek ve mehtapsı.
Alışma sırası onda
Ben giderim o da peşimde.
Sen hiç mehtabı, takipçin gördün mü?
Ne oluyor ama...
Sen yürürsün yürür.
Durursun durur
Ah! deli kız Mehtap
Bürür de bürür.

Gündüz yokuz
Akşamdan kalma.
İnterstellar toz gibi
Mehtap yanımız
Kusulmada, pırıl pırıl.

Ah mehtap ah!
Sırtımda taşırım
Yük değilsin.
Gönlümde taşırım
söyletirsin
Durur değilsin

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Severken mehtabı
Bir utanırım
Mehtap mı utandırır
Ben mi utanırım?
Karmaşık telaşlıklı gönlümlle
Sevinçlenirim de
Aya bir ışık seli olur
Uçarı sevdam yönerge
Mehtapta keza.
İşte mehtap; selsi olan mı?
Selsi yansıyan mı biz?
Mehtap yanım sancıda.

Sen hiç mehtap gördün mü?
İçinizdekini taşırken ve taşarken
Hani duyusluk manasına
İşinirini görmek değil.
İşte o an mehtabı
Yanında mı taşıyordun
Yoksa görüyor muydun?

Ne dilleştin nazende yine
Kılçık atma.

Bak yaran olana
Mehtabı görüp, içsizlikle; taşamayan
İçindeki ile mehtabı yaşayıp, aşamayan
Bu iki var.

Mehtabı taşıdık içimizde
Sesiz ve usul.
Aysadık yüceydi gecede
Mehtap da keza
Ay mı, biz mi?
Bir heveski o an ziyadan içeri
Ağdı Ay'a
Ay içimiz olmuştu
Yansıldı ışiyarak Ay
Olduk dışla seza.

Sen hiç mehtabı gördün mü,
Mehtabı severken?

16.08.2007

Bayram KAYA

İnterstellar: Yıldız ışınlarını yutup, emen; sonrada kızarıp,ışığı kusan,Yıldızlar arası gaz ve tozdan, oluşan, parlak, devasa bulut ve bulutsular.
Seza:Uygun oluşluk yarayışlık. bir uğraşa değerlik.

Bayram Kaya

Melekler De Kirlenir

Senin anan
Bir melekti yavrum
Çiçek gibi güzel
Kelebek kadar sessiz
Su kadar duruydu
Ağı var dili yoktu
Siz de çok düşküdü.

Bir yavrum derdi
Ses bir daha yankılanır
Ağından bir daha çıkardı.
Şanki yavrum demez
İçi dişi sevinçlenirdi

Her gereksinmeli olan gibi
Belirler ve belirlenirdi
Yapı içinde gelirlenirdi
Bir gün kötü kaderi
Ona oyun oynamıştı
Ananız kirletilmişti
O kirlenmiş, kirli melekti
Bu kirle yaşayamazdı yavrum
Ananız başını alıp gitti
Hayata küstü
Oto yola düştü
Allaha ısmarladık da diyemedi
Gidiş o gidiş
Bir daha gören olmadı

Bir gün meşum talihi
Karşısına getirmişti ben salih
O oto yolda karşıma çıktı
Saçları beyazlanmıştı
Güzelliğinden bir şey kaybetmemişti
Utanıyordu
Hayır, olamaz dedim
Bir tokat vurdum

O bir melekti
Simdi ayıplı melek
Bazen stop yaparak
Bazen istop yaparak
Oto yollar onun kaderiydi
Ne açtı, ne toktu
Kadere razı olmaktan başka
Yapacak bir şey yoktu

Ne seçmesi vardı
Ne elekti
Yine de o bir melekti
Meleklerde kirlenir yavrum
Ne soyunuktu, ne de giyinikti

Günahı kadardan iyilikti

23.10.2012

Bayram Kaya

Memed 2

Başını sokacak yerin yokken
Kafanda utanma özgürlüğü niye!
Bunlar inananların değil
İnandırılanların sesi Memed

Tanrı bile; "Ruhumdan üfürdüm
Yeryüzündeki halefimi
En iyi beğenişle yarattım" demiş

Yaratılışından mı şekin?
Ne kusuru, ne alçalmayı sardın da
Utanır oldun Memed!

İstihdam erk işi değil derken
Sadaka vermek erk işi!
Bunlar toplum olmanın değil
Aşağılanmanın, sömürtülmenin
Mideden bağlamanın sesi Memed

Ben bilir ve inanırım
Varlığa acırım Memed!
Sorunsuz, kendiliğinden acıma
Acıyacaksın diye dayatılmayan

Vatan: börtü, böcek; yol, yaş
Telefon, köprü; elektrik, taş
Enerji, kucak demektir, samed
Vatanın satılıyor Memed
Sen ölürken bilmem ne dağlarında
Haraç mezat, özelleştirme diye
Bir zamanların dirlik zeamet satışları bu

Unutma, mülk yönetir Memed
Şana güç yetiremeyenler
Özelleşenle hukukunu yapacaklar
Hakların, özgürlüğün, yasan
Böylece olacak ve bu olmalı tasan...

Hiç sesi çıkmayanlar yurttaş hakkına
Polarma örülüyordu kader ağlarında

Organize olunmuşta
insan hakkı diye
Hangi üretimi, ilişkilersin
Halk içindeki öznelliğimiz, değil de
Üretim ve paylaşım alanına
Kafanın örtüsü diye, özgürlük niye!
Toplum, yurttaşlıkla daim
Yücelim ve yüceltim
Safranın atımı ile kaim

Putunu kıramayan

Putunu tutacaktır
Sonra da özgürlük diye
Aklını yutacaktır Memed

Bir Şubat 2008 tarihli gazeteler yazıyordu
Ruhsatsız facia...
Gerçi Tuzla gibi
Ruhsatlıdan bir farkı yoktu!
Taksit taksit, taksiratla...

Altı yıl önce, altı kişi öldü.
Maytap patladı Ümraniye'de
Dahlimiz yok dedi sorumlular!
Şimdi Maytap patladı yirmi iki kişi öldü
Davut Paşa'da...
Kader diyorlar! ! !
Fırat'ta kuzu yitse
Uykularımı kaçıtır diyerekten de
Alay edencesine tüy dikiyorlar Memed
Tıpkı hızlandırılmış (tren) bilmezliği gibi
Takdir-i ilahi diyorlar çıkan iniltilere
Sadakalık akıl dağıtırız diye herhalde!
Yurttaş bilinci ve yönetme sorumluluğu
Yok bunlarda Memed, yok...

Sınır tanımaz bilim ve bilgi
Üleştikçe çoğalır, gönençtir ilgi

İnaklar da öyle, sınır tanımaz
Bilmezlik hastalığı
Barış, adalet, insan hakkı
Bilincimize silgi
İnakçılıkları da, sadakalık bunların
Bilmem ne kültürü, genele mal olmayan
Paylaşıldıkça daralıp, erinci olmayan
Bir şey; hem her taşın altında
Ve hem sayılıyorsa derman
Boştur, hiledir, zevaldir anla
Budur ferman

Vatan senden değil
Soluğu yurt dışında alan
İşbirlikçilerden kalan
Dinle, tarikatlarla talan;
Obüslü halden soruluyor Memed!

Seni anlamıyorlar Memed
Sen varsan vatanın
Diyaretin var.

Vatan, emeğindir, çabandır
Emeğinle katıp, nemalandığındır

Halden istikbale sürdürdüğün
Vatan ve din; senin için iken
Senin üretiminken...

Nazım'ın deyişi ile Memed
-Vatan kimileri için çiftlikleriydi
kasaların ve çek defterlerinin içindekilerdi vatan,
vatan, şose boylarında gebermekti açlıktan,
vatan, soğukta it gibi titremek ve sıtmadan kıvrılmaktı”

Oysa seni yatkınlayıp, vatan ve din için kılıyorlar
Hinlikle, ayırarak birini birinden, harmandalar
Sen gelecek için vatanda eylemde iken
Şerbet olmuşlardı hale
Özgürce kafayı örtmek için dermandalar!

Neden Mehmet, neden!
-Benden sonrakiler ölmesin diye
Sen öldükçe şerefle
Halkın daha bir mutsuz ve çıkmazda?

Neden Mehmet neden!
Avrupa kapılarında çalışılır
Çıplak olmadıktan mada
Örtünme özgürlüğü aranır!
Ve neden Memed neden
Bir buçukluk ve ondörtlüklerin
Tecavüzüne, sanki alışılır
Gıkı çıkılmaz da, yılışılır!

Neden Mehmet neden!
Boşa mı oruç tutuyorduk
-Hât kıvrımları
Aklımı ve abdestimi, bozar
Bir tel saçı günaha sürükler
Denip de
Örttürülürken benir /kutsanmak
Akıl tutulmasıyla
Eksen kayar da, yörünge çarpılır
Nasıl, özgürlüğü var denir?

Geçer Memed geçer
Bunlar da geçer
Zümrüd-ü Anka'ya binmiş de
Kafıküf dağına geçermiş gibi
Yel gibi, sel gibi geçer
Ardında dingin güneşli havanın doğduğu
Zeminin seçemediğini zaman seçer

Kalımlı ve salt yok
Bir vücut buluş
Bir kartopu oluş mekanik

Kendini kusar, parçalanır
Tekrardan küçülerek büyür
Bu tarihin olmayan
Hataların tekrarıdır.

Tuzak
direncsizlikle var
dışta ve dahilî
Kör talihim
fersude, yandaşlık
Ve zır zır cahili

11.02.2008

Benir: Kişinin kendi noksan ve kusurunu (aciziyetini) , karşı tarafa kutsatarak yaptırması. Kutsamak, dua etmek; rahmet okumak; kutsanmak
Zemin: Zemin burada toplumsal üretilmiş ilişkileneş düzeyinin zorunluluğunu ifade etmeyen cehalettir. Biçimsel yasalık içinde kalarak, oyun tezgahları ile halka gösterileni seçtirmenin, anlam kaymasına uğramıştır.

(01.02.2008 ruhsatsız facia) gazeteler

Bayram Kaya

Memeleketin Birinde

Onatlıdır seçimler
İşleri güçleri yoktur
Sesiz bir sırla geçimler...

Akıl fikir ermez
Her gün şükür der, ama
Gel de ölür, yelde ölür, selde ölür
Mevla da, el vermez

Emeği ile yemeği ile
Varları yoktur
Hurafesi çağ dışılığı ile
Yokları çoktur
Berbat etmekle her şeyi
İşleri şoktur

Vardır ama yok gezer
Tok gibidir, ama aç gezer
Ödüyorken borç gezer

Akılda tutarda
Nisyan ile gezerler.

Halk egemenliği, oy namus diye
Yaldızlı sözle oy verirler
Bizim adamdır, gözle su borçları
Silinmez ama silinmiş gibidir
Bir iki dönem boy verirler
Keser döner sap döner, gün gelir hesap döner
Sudan pusula konur önlerine, su koyuverirler!

26.07.2009

Onat: Düzenli-düzgün-uygun
Nisyan: Unutma-unutkanlık

Bayram Kaya

Memleket

Tepemde Ay, ayak altında yer gibisin
Bir yıldı atı gibi kılınışlarda özgür
Bir mevcutlu gibi ürkek ve tutuklusun

Memleket yetenek, tepeden tırnağa şarkı
Sefaletim gibi, üşür yan üryanım gibi
Memleket demokrasi ve memleket sen
Ve memleket, kum gibi kaynar iken farkı

Ben seni içsinip, esaretimi yaşıyorum
Kemalin gözleri gibi mavi mavi boğuluşla
Günce semalarında, heyecanlar vurulurken

Nikabı içinde çıplaklığı giyenler
Bin ayıp ört ermişcesine, inancını diyenler
Savunuşlar yapmakta, haraç mezatta yiyenler

Memleket mazbut ve inkişaf
Başında türban ve eteğinde çarşaf
Ayağı sazende, kendisi nazende
Örtünemez giyinse dahi, pazen de

Turnalar uçar, ümitler göçer
Yılgılar, utkular cebelleşir de
Gün geçmez ki olmasın zaman kayıp
Hangi kazancın ödülüdür ki bu, giyinişle
Giyinikte çıplaklık utanır yanım, başsa ayıp

Ve memleket yangın
Uçtan uca
Dereler tamu, tepeler uçmağı
Yol buluşmaları akıldan suret
Yer mahşer, ayak kıyamda, artık gör
Ben ne kadar bilinçsem, sen o kadar kör

Bulmuşları var
Bulmuşta bunamaya kalmaz
Yare vurulurum da buncadır yol almaz
Nadas işlek, dış kirası kırıntı
Ben ne kadar memleketsem, sen o kadar ayrıntı

Hesabı kem tutarda gözler
Unutulmadık ne sözler
Yüze gülsem, can bezdirir, niza verirde dırıltı
Ben ne kadar gönendirsem, sen o kadar zırıltı

Memleketim
Darlardaki hasretim
Hışımınla sardım, ölümle kardım
Seni, mavi gözler enginliğince tanırım
Ne sar duygularla, yanına atanırım
Bir namussuzluklarla koynunda ölmeğe

Bir bilinç yanla cahil kalmağa; utanırım

24.02.2010

Bayram Kaya

Memleketim

Memleketim göz yorgunu
Diyarları firkat ve kelepçe
Hıyarları zam şampiyonu
Dört duvar arası sancılar
Kör kuyularda kurşunlaşır
Kimi konaklar, kimi de hancılar

Salkım saçak yerev yerev duruşların
Ağıtların vurulur boş tahtaya
Taleplerimiz fosilleşmiş yaz haftaya
Yüreğe ok salar gibi söz vuruşların
Az üretir, boş sözce çok tüketir
Günün gözünde enflasyon kuruşların

Yarı kusuru müştakla yanarım
Seni, günde anar ziyanda banarım
Kaşık geçmez, kepçeyle sunarım
Ateşine bir üflemeydi avurdum
Seni zahmetsiz harmanda buldum
Mirasyedice tınazda savurdum

Aptal özlemlerim
Kelaynakça yaşamcı sevdalara kiplenir
Esaretim, yedi yetmiş zamanlarım
Kâle almaz da az bulurken seni
Şimdi üç buçuğuyla fit
Özgürlük tutkularımla hit

Memleketim, sevda coğrafyam
İnancım, yitimim, türerce bitimim
Yaşamlık üretişle tüketim ilişkileşmem
Sağlanamazlarıyla taşınır, etnik kaşınır
Eğitim yılın iki nokta dörtten, on dörde
Kitap okurluğun, kişi başına enerji tüketimin artıp
İşsizliğin mi, töre cinayetlerin mi bitecek
Gelirin on bin dolara mı çıkacak bunlarla
Tarihi işlev süreci tamamlanmış etnik tonlarla?

18.03.2010

Tınaz: rüzgârda savrulmakla tanesi samanından ayrılmak için dövülmüş, dövenle sürülmüş, saman buğday karışımı yığın.
Fit: razılaşmak, öderleşmek, denkleşmek, gözdeleşmek
Hit: zamanın, güncelin gündemiyle en üstlerde olmak. En çok aranır istenir tercih edilir olmak

Bayram Kaya

Mendebur

*Bu anlatı yer yüzünün bilinen hiç bir ülkesinde geçmemiştir.Tamamen hayal ürünüdür.

Bir ölümlü geçmiş iş başında.
Oluşuk değerler yaratmış ömür yaşında.
Milletini görmüş, ekmeğinde aşında.
Baykuş ötmüş mezar taşında(!)

Bulanığı en açık etmiş.
Yaşamı bu kavga ile yetmiş.
İleri gitmiş hali hazır etmiş.
Baykuş önünde setmiş(!)

Dindara dost ateye değil düşman!
Ülke bekasına olmayan kavgaya pişman.
Yol verdiler akılsızlığa danışman,
Gamlı öter beş on mendebur şişman!

Sana kızan düşman, öven değil dost
Bu ezelidir sürer gider, kavgaya post.
Yanındadır çömezler eder kardeşlik.
Çöreklenmişler avaz avaz, koro eşlik.
Hayalin bile yine iş başında.
Beş on mendebur şişman öter taşında(!)

Şimdi mendebur baykuşlar taş başında.
Gözü ekmeğimde aşımda.
Güneş henüz bir kaç yaşında.
Öter beş on baykuş mezar taşında(!)

Beş on mendebur konmuş, dağa taş.
Ötüşürler gördükçe bağa bağban baş.
Mendebur baykuşlar olmasa hâşâ,
Sığar mıydın gönüllere taş taş?
Mendeburlar öttükçe, ha yaşa bin yaşa.

Beş on mendebur dem başında
Ama kıllar çatılmış kaşında.
Zehir zıkkım içmektedir aşında.
Artık Güneş eylem yaşında.
Bir bela dolaşır, mendebur başında.

(13.07.1995)

Bayram Kaya

Mengen

Sen benim özalgeme göresin
Ben ne kadarsam
Sen de o kadasın
Ne daha fazla
Ne de daha az
Ne bir kez yetersin
Ne de kezlerce betersin
Susamışlığımda
Bir su kadar kutsal
Özlediğimde
Bir hayalim kadar mübarek
Her oluşumlasın umutsal

Aklım kadar düşünce
Sen başıma üşüşünce

Seni ben yaratır
Seni ben yok ederim
Tiryakiliğim baki
Olmayınca sen, çok hederim

Ve lakin sen
Cevazsız mengen
Hiç bir şey olamıyorsun
Varsınmayınca ben
İsteğimle menşeydin
Ve benim için sen
Benimle her şeydin!

23.05.2012

Mengen; Karıştırmak, bulamak, katmak

Bayram Kaya

Mercan

Bilirim mabut gözüdür mercan
Uğruna titrektendir özeni, her can

Ne sevda yelleri hışım olur
Ne de cehaletilerdir, kışım

Boşalmıştı iki okyanus
Çalkalanmayla bağır, susacak.
Ne ihtişamdır, ne mülevves
Oluştukçadır her heves.
Dağılır vesvese, kırılır gam
Ben arındıkça, o yunmadır ham

Bir mavi eda
Kızıl kan oluşla...
Ay yarım kalmıştı
Güneş'se çıplak.
Bir bir dökülür yıldız
Bedenimizse, sıcak
Ben sarıldıkça
O bana dolanıyordu
Açılmış bir kucak

28.10.2012

Çalkalanmayla bağır: Bir hırıltı; bir ses verirle bağırmak/ bağır (döş-göğüs) yangını.

Bayram Kaya

Merhamet

Elbette özdeyse bir deviniş biçimimiz olmasa idi, öznel ve nesnel eği eşmeli erdemlerimiz de olmayacaktı. Yine organik girişmeli, çeşitli devinim biçimlerimiz olmasaydı, erdemlerimiz; ne öznel insanlığımızın; ne sosyal eldi yaşantılım olacakla, sosyal insanlığımızın; ve ne de toplumsa insanlığımızın elinde, hiç tutamayacaktı. Erdemlerimizin bir ucu eylemken, diğ er ucu anlayış ve duygudur (özneliktir) . Gelişmiş soyutlama gücünün, gelişmiş anlayışlı davranış biçimidir.

Merhametin temelinde bir algı biçimi olacakla, mahrumluklar, güç yetmezlikler, çaresizlikler vardır. Bunlar, biyolojik yapı ile alakalı olduğu gibi (engelliler) sosyal, toplumsal şartların eşitsizliği ile de yapılaştırılır.

Aidiyeti tutumlarda olduğu gibi öznel yanın içi, istenildiği gibi doldurulur. Burada önemli olan yan, bir devim biçimi olan enerji şarj ve deyarjlarının üzerine, kod bindirmeli duygu ve düşüncelerin amplitude edilebilmesinin bilinçli ya da bilinçsiz kullanımının, becerisi ve akıl edilmesidir.

Olgusal olanın durumu birleşme eğilimidir. Erdemlerimiz yüksek güç olan potansiyelin (kişiy e dek algı, duygu ve değerlemelerin, sosyal güç merkezlerinin, aidiyeti totem bazlı, töreci tutumlarımızın) düşük güçlü olan potansiyele doğru (kişi ve sosyal grup deyarjına doğru) olan eğim eşmesine, duygu ve davranışlarımızın; anlayışça, eğimce olan, yönelimci bir beliriş, biçimidirler.

Açıkçası erdemlerimiz, kişiy e dek algıların ve sosyal yapımızın, öznel değerlendirme zarflarının, özdeyse deviniş biçimlerimiz üzerine bindirilerek, insana hitap eder oluşla, mesaj imgelerli tutumsa davranışlardır.

Bu durumların, çok potansiyelliden; az potanselliye doğru olan, eğimse genelliğinin özel istisnası da vardır. Yani düşük gerilimden (mülkiyeti kit olandan) , yüksek gerilimliye (mülkiyetli olana) doğru geçişler de söz konusudur. Daha açığı sosyal ve toplumsal şartların geçersizliğinin onaylandığı kimi noktalarda, değışken durumlu konumsa, olan alçak potansiyelli noktaların, aktiflik cazibesidirler. Burada düşük gerilimli konum alanlar, sanki yüksek gerilimli nokta gibi davranırlar. Diğ erleri de sanki düşük potansiyelli alan gibi davranırlar.

Eğit olamama, doğal eşitsizliklerle başlar. Eşitsizlik; eylem selliğ in, kıpırtının, devinme ya da akışın potansiyel konumudur. Doğal eşitsizlikte başarı ya da başarısızlık, kimi çok yerde, bir alçalma ya da yükselme olmayıp, aynı karşılaşma esnasında, derece farkı yapar olanın; derece bazında az yapabilir olana doğru eğimidir. Eğim iç ve dış gerilimlidir. Zaten organik bireylerin yapabilirlikleri, sınırlıdır.

Organik bireylerin, aynı yapabilirlikler etrafındaki yetenekte referanslarını, görece diğ erine göre az fazla oluşla, kendi yapabilir oluşları içinde, diğ erlerine göre fazlalık yaptıklarıyla, sağlayıştı (eğim oluşturur, uygun durumu karşılar) biçimde güç biriktirirler. Bu güç kimi kez, merhamet olacakla, çok yetenekten az yeteneğe doğru (görece alçak alana doğru): eğim yönelmesidir.

Okur, alçak gücün de; olayların karşılaşma ve girişme konumuna göre, görece yüksek güç olduğu konumlanmasını asla unutmaması gerekir. İstisna, düzen içinde belli bir süre kaide bozmazken, belli bir sürenin aşımıyla da, istisnalar kaideyi bozarlar. Kaideler akış içinde, yön verişle, yer değışirler. Yani bir akış içindeki kaideler istisna olurlar. İstisnalar da kaide olurlar.

Yani burada normal yetenekli işleyişle, normal üstü derece farkı yaratan yetenek, birbirlerine göre derece ya da nüansça farklılıklarını arz etmekle, bir insan duygusu olan alandı merhametin çekimi olmaktadır. Görece birisi merhamet alanının etkisi ile sunum yaparken; diğeri de, merhamet alanının düşük gücünden ötürü de kendisine doğru olan sunumları alışla, üzerine çekerler.

Eğim; yüksek potansiyelden; alçak potansiyele doğrudur. Yani alanın yönü biraz fazla derece farkı yaratanın sunumu; normal normal yetenekte (şarjda) olana doğru işler. Burada normal şarj biraz fazla şarja göre, kendisi yok gibi davranır.

Veya eğitim alanı, dört işleyiş tipinden biri oluşla belirir. 1- derece farkı yaratanla; normal işleyiş içinde olana doğrudur. 2- derece farkı yaratanla, normal işleyişli olanın her ikisinden de; hiç işleyiş yapamayana doğrudur. 3-Yine görece ikili durumdan olan potansiyelden birisinin, kıyasla ve oransa eğitim eşmesidirler. Yani sızıntı tipi geçirirler. 4-Düşük potansiyelli alanın yüksek potansiyel gibi davranmasıyla, yüksek potansiyele doğru çevrim eşmesidir ki çeşitli biçimlerde gerçekleşirler.

Diğer bir eşitsizlik de, sosyal ve toplumsal sınıf farkının mülkiyetçi egemen eşmesi ile oluşan eğitim farkının akışıdır. Ki bu durumda eğitim (merhamet) mülkiyeti olandan, mülkiyetsize doğru akar. Ya da akış, egemenden olandan, kıt kaynaklı mülkiyeti olana doğru akar. Bu iki durumda da merhamet (eğitim) daima eşitsizdir, büyük güçten, normale güce doğru yönelir.

Ancak müstesna olasılıklar da, yaşamın (doğal seyredişin) kopmaz bir parçasıdır. Bu, tesadüf denen zorunluluklarda da merhamet (muktedirlik): o anın, ani beliren istisnai ihtiyaç belirtilmesi ile akış kutuplarının birden yer değiştirmesidir. Yani akış yapabilir olan (yüksek potansiyel) akış alır duruma gelir.

Akış alan düşük gerilim alanı da, o ihtiyacın, düşük gerilimi seçimi ile düşük gerilim alanı yüksek gerilim alanına dönüşür. Yani akış verir duruma gelir. Burada akış görece yapabilirliği olanlardan, yapabilirliğe gereksinim duyanlara, doğrudur.

Burada merhamete uğrayan ekonomice çok güçlü olabilirler. Ama o an ancak ve ancak, sizin beliren merhametinizle kurtulacaktır. O anda mülkiyet fedası dahi, hiç bir şey yapamayacak bir konumdur. Söz gelimi yüzerken kramp giren yüksek potansiyelli biri, her an yardım ettiği düşük potansiyelli olan birinin yardımına (merhametine) , gerek duyabilir.

Bu kabil olguya durumlar, istisnai ama olgusal, zorunlu olacakla, olması gereken durumlardır. İnsan anlayışı bunu, istisna ve tesadüf olacakla netleştirir. Oysa bu istisnalar doğal süreçler içinde olup etkince akıp gitmektedir. Oysa bu kaide bozmadı olan, tesadüfi süreci, en iyi elektronikte olaylar içinde anlarız. Bir de, kendisi bir kaideye göre tesadüf olanın da, kendisinin kaide olacağı ve hatta kaide olduğu, bilinmelidir.

Elektronikte yüksek potansiyelli alan içinde, çoğunluk taşıyıcılarına rağmen, her zaman için azınlık (alçak potansiyelli) taşıyıcıları da (kaide bozmadı denilen istisnalar-tesadüfler) hep bulunur. Bunlar sistemin ön görülemez denilen, ama oldukça da öngörülür ve tolerans yaratır olgularıdır.

Bunlar sistem içinde, dalgalanmalar, çalkantılar, kaotik belirsizlikleriyle, gelecekteki denk düşer durumlarda, sisteme yön verir olgu ve olaylardır. Yine sistemin

sürtünmesini sağlayarak sistemdeki akışların potansiyel gücünü yavaşlatan, kimi kez; kimi ayrıntı süreci durduran, fren etkisidirler. Yani sistemin eğim eşmesine yön verir olan, zamanı geldiğinde; kaide bozan değişmelerin mucizesidirler.

Merhametin eğim eşen kaynaklarından olan eşitsizlik, yapabilirliklerin az yapılabilirliğine ve hiç yapamaz oluşuna doğru, dıştan insan özenesinin duyguca kıyaslanması idi. Bu kıyaslanma, bir algı konusu olmak zorundadır.

Merhametin kaynaklarından bir diğeri de, bu kıyastı oranı kavrayacak olan izan ve mantıki özneldi tutumdurlar. Bu kıyastı oranı idrak edemezseniz, eğim yönününü de beliremezsiniz. Yani acımaya dek olan merhametiniz de ortaya konamaz. Özel etkin varlık burada, biraz da merhametle, yardım duygusuna doğru eğim eder. Hatta yardım (merhamet) duygusunu tanımlarlar, tasarlar, şartlarını ortaya koyarak vücuda getirişle, durumu dahi, ortaya koyabilirler.

Yani insanda merhamet, doğal akışın bir kendilik belirmesi olmaktan çok daha fazla plastik ve insan gelişmesine onarıcı kat kınılıkla belirebilen, bir insana özgülüğün, bilinçli tercihi belirmesidir. İnsan duygu kırılmasının; insan duygular iç içe geçişen liginin; insanın ulviyeti dini biçimleniş duygular taşımasının; bir diğeri eğim kaynağı da, merhamettir.

Her olgu ve olay, kendi biçimlenişi ile yeni çekimse alandı bir birleşme duygusuna yönelirler. Nasıl hidrojen ve oksijenin kendiliğinden bir eğim potansiyelle birleşme eğilimleri vardır. Ve bu birleşme ile su oluşur. Su olgu ve olayı da, yeni bir çekimse durumla, süreç olaylarına katılır olmanın yeni bir çekimse alan birleşme boyut konumunu taşır olma, özelliği vardır. Ve hidrojende oksijende olmayan bir cazibeli olayları döndürme girişmeleri vardır.

İşte merhameti gerçekleyen bir özneldi varlığın da bu olguca olayı gerçeklemesinden sonra duyguca ve beklenti olacakla, bir birleşendi; çekimse alandı; bekleyiş içinde olurlar. Çoklu kutup yapacağı tutumun çekimse karşılığında, birleşme yapmadıkça eğimin şiddeti ile hep belirme isteğindedir. Bu belirme eğimi, öznede uhuvvet ve ulviyet duygusu olacakla tanımlanır. Ve biçimlenişlerle eğim eşir.

Böylece biçimleniştiki çekimler, bu biçim tanımlama üzerinde nötrleşerek devresini tamamlayan bir döngü ile tekrarı başlangıcına çevrim eşirler. Dinsel anlamanın içti ve kişiydi çevrimli kaynağının eğimi, böylece kişide potansiyelce belirir. Bu kişinin dışarıya, sosyal ve toplumsa yapıya, hazır ve yönlenir oluşla, içinin istenildiği gibi doldurulur olanın, bir polar bağ bağlacı olacakla yansımasıdır.

29.04.2011

Bayram Kaya

Mesudu Sevda

Adem, anlamı bildi
Anlam Adem'de

Seni ne dün tanıdım
Ne de bugün
Sen, evveli ahir
Göz ve sözlere zahir.

Biz suyken bahir
Ne de çok kahir
Aşkı çeken
Duyguları seken
Mihrabı diken
yalap şalap hal olur
Ol yüzle gülü büken
Altımızı oyar, zübükken
Boyunu aşara büyükken

Çalkalandıra durur
Dalgalanır duruluruz
Kabımız bize,
İçimiz gize; kurulur

Hiç bir şey gerekmezmiş
Anlam olmayanda ahmal
Sevdası mutluluk
Mutluluğu sevdemiş...

06.06.2012

Bahir: deniz, umman, çok bilen, âlim...
Yalap şalap: baştan savma, özensiz, yarım yamalak
Ahmal: Ağır şeyler. Yükler. Eşya, ağırlık

Bayram Kaya

Meşrep

*Hiç bir kurul, kuruluş ve kişi hedef alınmamış. Sanal bir senaryodur. Olası benzerlikler varsa tesadüfidir.

Karışık, dolaşık,
Gibi beyin sarası.1
Debelendi, yuvarlandı,
Ekran karası.

Sululuk,şarlatanlık.
Bölük, pörçük,
Konuşma arası.
Basitlik, sıradanlık,
Ekran karası.

Yılışık, vıcık,
Etek altı,
Ağız kulakta.
Söz çıkar sanma,
Dudakta.

Hop oturmuş,
Kucakta.
Ne çeker bilmem,
Darası.
Yine sırtık,
Ekran karası.

Tepti, cıvıdı.
Cafer gibi sıvadı.
Hep fıldır,fıldır gözleri.
İpe sapa gelmez, sözleri.
Umutsuzun incinmede yarası,
Sırnaştı ekran karası.

Abuk, sabuk,
Tekrarda
Deli saçması.
Söyleyecek yeni,
Yoksa
Abdest tazele sırası.
Sözler, gözler felç
Katılmış, sinir, ekran karası.

Attırmaz
Sanki atar takla.
Beleş
Elleşmece, kulaklar berisi.
Aranır durur bir parmak,
Bilmem neresi.

Tıpış, tıpış

Bir alamet.
Cins cibilliyeti,
Karmaşada
Bukalemunca
Kıyamet.

Ağız yayvan
Bel bükük
Eller dizlerde
Çizer profil.
Evelemede,gevelemede
Sarası,2
Çömeldi ekran karası.

Kendince, alayları, dürüsü!
Söylemde çokluklar ürküsü 3
Belden aşağıya
Salya, sümük, sermayesi
Sürüşü.4
Dem bu dem, sırası.
Hep foyasında, ekran karası.

Böyle,böyle,
Yol aldı.
Hep arkadan dolandı.
Sululaştı, sulandı,
Alkışla pompalandı.
Boruyla boylandı.
Birde hayvanata taklit
Sırası.
Yine gümüledi ekran karası.

Meşrep: Huy ıra, davranış biçimi

1-Sarası: Hareket kıtlığı, hareket tekrarı; hareketi, seyredilme uğruna, kısırlaşmış bu kısırlıkta dönen, kısır hareketleri zorunlu duyanlara atfen

2- Sarası: Söz tekrarına düşmek, sözcük takılması, seyredilirliği uğruna tekrara düşenlere atfen.

3- Ürküsü: Koroca, korolaşmış tutum, kılık tutum, söz birliği etmiş gibi benzer hareketli kişiler; kategorisinin, reyting çabaları. Bir gözden düşüş, bir kayıp edeceği endişesi ile davranma.

4- Sürüsü (ortaya sürdüğü,söz eylemler) : Genele sunulacak hazırlığı, olmayıp mimikle yapılan basit tutumlar; alaycılar grubu, dağarcığı olmayanlar grubunun ortaya sürdüğü, yavan hareketler gurubunun sürülmesidir, sürüsü, sürü(m) leri,

5-Yaptığı ile, seyredilirlik kazanma, halkın reytingini alma.

(02.12.2006)

Bayram Kaya

Meşruiyetin Kaynağı 1

Meşruiyetin kaynağı var oluşt. Var oluş inorganik düzlemde, özdekse devinmenin özellikleridirler. Özdekse devinme özelliği, sürdürülür olacakla; kesikli ve süreklidirler. En temelinde birleşme (çekme bilme) ayrılma (itme reddetme sonraki ruhsal seçiciliği) devinmesi vardır. Var oluşun hayat boyutunda da; çekme itme, bir açma (içeri almayla) ve kapatmaya (dışta bırakmaya) dek seçmenin anahtarlama kapı hareketine dönüşmüşlerdir.

Bu anahtarlama işi, mideden bağırsaklara besin geçişine izin verişte ama bağırsaklardaki besinin geri mideye dönmesini engelleyen, adeta bir mekanik kapı gibi olacakla belirir olmasıyla beraber, elektrik yüklerinin çeken iten özelliğinin bir arada girişmesi ile bir açma kapamanın, seçme ayıklama özelliği de olmaktadırlar.

Örneğin, böyle bir plastik girişme ile hücrelerimiz sodyum klor olan tuzu, diğer onlarca tuz arasında sadece NaCl olanı selekte edebilmektedirler. Bu seçme ayıklama, yaşam motifleri içindeki meşruluk oluş enerji sağlamanın bir yoludur. Yani meşruiyetin temelinde hayatsan olaylar için enerji sağlama ve düzenli ortam ilişkisi var etmenin, seçme ayıklama, bilincinde geçen var oluş meşruiyet girişenleridir.

Eğer acıkıyorsanız; cinsel dürtülere maruz kalıyorsanız; bu kabil var oluştu nedenlerden ötürüdürler. Acıkmanızın meşruiyet kaynağı, enerji sağlayacak olmanızın, ego güdümlemesidir. Daldaki bir meyve enerji sağlayacak olmanıza yönelimsen bir bağsa sağlanış eylemidirler. İç eğiminiz sizi, dışta bu temel meşru kaynağın sağlanmasına götürecektir. Bu sağlananlarınız giderek kişi özne bilinci olmuş, bir içti seçme ayıklamanın kriteridirler de.

Yani meşruiyetin kaynaklarından biri olan, enerji sağlama ilkesi; seçme ayıklama ve eğimse sağlama için dışınızla girişir. Örneğimizde elma yendikten sonra olay bir süreliğine, ta ki yeni enerji sağlanışına değin bitmiş, sukuta ermiştir. Meşruiyetin kaynağı, dıştan bir bağıntı ve girişme eğimi olurlar. Her meşruiyet bir bağıl durumla, bir girişme ve sınırlanmadırlar. Enerji sağlama eğilimi sizi, elma (seçme ayıklama süreci) ile bağıntılar.

Elmayı yediğiniz zamanki sukut (kararlı) durumunuz da bir sınırlanma oluşt. İnsanlık bu temel var oluş durumuyla, dıştan sağlanan olan elmanın yenmesi durumu arasındaki boşluklu tanecikli yapı içine; kişinin dışında olan, sağlanan ilişkileri sokuşturmuştur. Artık meşruiyetin sağlanan bağıntıları bu ara zaman mekân üzerinde çevrim eşecektir. Bu sağlanan ilişkiler bir insan-insan ilişkisi olacakla ilk başlarda bir sosyal ilişkidirler.

Bu sağlanan ara boşluklu alanı doldurucu ilişkilerden birisi de, insan araç ilişkili olacakla, toplumsa üretim ilişkisidirler. Var oluşun insan-doğa ilişkisi, insanlar da; temel ego durum eğimini; kişinin dışında bağıntılı, sağlanan durum olan elmayı, sosyal girişmeli bölekçi sağlayış arasına alır. Böylece dışta sosyal yapı ve toplumsal yapı girişmesi üzerinde dolaşan sağlanışlar; bölekçi (parçalı) sosyal ve toplumsal zaman, mekân düzenlimeler girişmesi olarıktan ortaya çıkarlar. Kişinin topladığı elmayı hemen yemesi ile sağlanan olmayıp, kandaşlarıyla paylaştıktan sonra ego sağlayışı yaparlar.

Çeşitli girişmelerin sarmal ilişkisi olan bu tutumların yapılaşmasıyla sosyal ve toplumsal sağlananla, özne bilincimiz (seçme ayıklama bilincimiz) ortaya çıkmıştır. İşte meşruiyetin tüm olayları katalizle yen kristalize eden, çekirdek (akıl) olma çevrimlemesi, böylesi bir süreçler girişmesinin, seçme ayıklamalı tutum edilmesidirler. Böylesine düzenlemelerle çekirdek döngüsü, dışa doğru bir açılımlar salınımları vermesi ile ağ ilişkiler yumağına dönüşüeler.

Çekirdek, yani egonun kendisi; bu örülen yumağın ağsan ilişkileri içinde kalarak, adeta ağsan ilişkiler yumağı içine gömülürler. Ağ ilişkili yumak içi ağırlık merkezi, bu sosyal ve toplumsal girişme olan ara zaman mekân çekimiyle, müesses nizam, kurucu düzen; dediğimiz temeli olurlar. Bu kurucu döngüsel düzen değişmez oluşla bakidir.

Ancak temele değin dıştaki sağlananların tutum aşılmasıyla değişen yeni ilişkiler, meşruiyetin sağlanan kaynağını oluştururlar. Örneğin; insanda sosyal ve toplumsal yaşam bir sağlanan olacakla bu temele hizmet eden bir gelişmeler, girişmeler ağıdır. Yine bu temel, karıncada, aslanda, arıda, farede, virüs ve bakterilerde; farklı farklı boyutlu girişme sağlanan olacakla, ego ile doğa arasındaki boşluk alanları dolduran zaman mekân kalıplarıdır.

Çekirdek eğimi, dıştan araya aldığı dolaşımli boşluk dolduran zamandı mekân girişmeleriyle, seçme ayıklama yapmanın; çevrim eşmesiyle, insanda; insanlık mücadeleler tarihinin ve uygarlıklar tarihinin dolayısıyla da, doğanın; baş edilmesi tarihi sürecini olmuştururlar.

Bu bağlamda şimdiki süreç kapitalizm, ego sağlayışlarını gerçekleyen; sadece bir" üretim ilişkisi" olduğu için, meşrudur. Ya da ego sağlayışı yapan tüm "üretim ilişkileri" egonun giderilmesi anlamında meşrudurlar. Ne var ki, egoca meşru olanlar, insan davranışlı insanın alan içi ilişkileri gereğince; doğru olmaya bilmektedirler.

Nitekim kapitalist üretim bir sağlanan olacakla, meşru iken; üretimin girişilme ve üretimin paylaşılma aşamasında hayli vahşidirler. Üretimin paylaşımı noktasında artık ürünleri sahiplenme aşamasın da, tüm üretim ilişkileri, her zaman doğru değildirler. Yani insanın dıştan sosyo toplum üzerinde girişme dolaşacakla, sağlanan yapmaları; giderek asıl egoca meşru olmanın yerine geçen bir meşrulaşmadırlar.

Sürecek

Bayram Kaya

Meşruiyetin Kaynağı 2

2-İnsanın öznel anlaması bu kabil özel mülkiyeti üretim ilişkileri içinde gelişerekten, Ortaklaşa olana doğru bir değer yargısıyla, oluşmaya başladılar. İnsanın onur ettikleri, gurur ettikleri her bir yaşam tarzları ile insanın sağduyusunu ve vicdanını geliştirmiştiler.

İşte bu kabil onur gurur anlamalı üretim ilişkilerini, insanların mülk edinişti şeklini, her aşamasıyla; olumlayamaz olduklarından ötürüdür ki olumlamadıkları, içlerine sindiremedikleri bu durumların mücadelelerini verirler.

Siz: köleci ilişkilerin ve kapitalist ilişkilerin tutum ve davranışlarını, biricik ahlak ve biricik dinsel değerlerin salt edimi sayarsanız, insanlığı çıkmaz yola sokarsınız. Ama bu mülkiyetçi üretim ilişkileri içinde de bu kabil ahlaki devinimleri tutumlaşıp, en merkezi noktaya getirir oluşla da, eşitlikli bir siyasal hak ve tutuma getirmek te zorundasınızdır.

Evren ve gelişme, böylesi bir biricik tek yolu tanımaz. Evren ve gelişme bu kabil yollardan geçer. Bu yolları sınırlar ve kullanırsa da, kullanıma değin konaklamaları geçicidir. Bu konaklama yeni bir büyüme ve niceleyişlerle ve giderek yeni nitelik almalarıyla, aşırlılar.

Bu konaklama uygulamaları evrelerini siz, saltık sanırsınız. Oysa insanlığın bugünkü aşamada yerleşik konaklama yaşamları; başlangıcın ittifakı ilişkileri içinde, ilk toplumsal aşamaların sonradan girilen sonuçlarıydırlar. Bu kabil yaşama deneyimleri seçile ayıklana, köleci yapıyı ortaya koymuştu. Bunda, lükstü yaşama dek yöneten öznel eğilimlerin dayanışması, daha baskın oluşla; bu yola girilmişti.

Şimdilerde giderekten de, o eski ve kaba olan kölecilik yolu ve köleciliğe dek ilişkileri dahi ortada kalmamışken, yine de o şartlar içindeki o inancı olan sömürü eğitimi siz, biricik olacakla görmekte devam edersiniz. Bununla da kalmaz; yeni durumları, bu köhnemiş ilişkiler karşısında da; kıyametin alametleri olacakla, sayar durursunuz.

Oysa her yeni düzey ve düzlemler; yeni yeni ilişki biçimlerinin ve yeni yeni biricik olmayan ahlakların dinsel edimleri olurlar. Ve yeni ilişki biçimi; yeni olan ahlaki, erdem sel ve dinsel tutumların da ruhsarı, kaynağıdır.

İnsan sağlasandı üretim ilişkisi olan girişmelerin düzenliliğini yaşıyordu. Bu, insana göre böyleydi. Bu bağlamda insan çevresini, yapılaşıyor, yapılaşıtıyordu. Ne var ki, çıkan bir fırtına, bir hortum; her şeyi berbat edip, hallaç pamuğu gibi atıyordu. Tabii ki bu durum da, berbat bir durumdu. Ve insanın kıyameti olan bir durumdu da.

İnsanın düzenliliği, insana göre bir algıdır. Doğaya göre insanın düzenliliği, bir bozulma ve tahriptir. Örneğin; akar bir suyun akışını engelleyip; engelin gerisindeki, akarsu da güç ve stres biriktirmesi gibi. Ortamın beton yapı aşılması da doğada sizin dışınızdaki boşluk dolduran hayat ilişkilerinin ve mekanik olay ilişkilerin, stres ve güç biriktirmesine neden olması gibidir.

Bize kıyamet olan hortum (ki doğrudur) , doğanın kendi çalışması içinde, sistem içi bozulmalarının biriken stres ve güç yığılmasının bir boşaltılması, bir stres deşarjı gibidir. Bu hal, tıpkı yer kabuğunun sürtünme yüzeylerinin, ters yönlere hareketi esnasında, birbirini engelleyişle stres, güç biriktirip; bu stres ve gücün birden boşalması olan depremler yer kabuğunun bu güç ve stres biriktirmesinin birden deşarjıyla adeta yeryüzünün nefes alması gibidir. Bu da doğrudur.

Birinin doğrusu olan işleme yasası, sizin kıyametinizken; sizin doğrunuz olan da, genel sistem içindeki kıyametinizi hazırlayan, küçük stres ve güç biriktirmelerinin nedenidirler. Özel referansla doğru olan; genel referans sistemlere göre, yanlıştır. Özel bağıntılı yanlışlar da, genel bağıntılı sistem içinde doğru ve genel sürece yön veren durumdurlar.

Her kazanç, kayıp enerjilerle olasıdır. Bu termodinamiğin bir yasasıdır. Meşruiyet ilişkileriniz, ağsan ilişkilerle, yeni yeni temel sağlayışınızla hiç ilişkisi olmayan yasaların boyunduruğuna girmektedirler. Bir demokratik tutumun meşruiyetliği ancak temel sağlanan düzlemin meşruiyetlik sağlananını düzenler olduğu için meşrudur.

Bu bağlamda kapitalizme bir sistem olacakla baktığınızda; buhranları, krizleri kaçınılmaz olduğu bir gerçektir. Bu durum çok canlar yakar, çok ailelerin, şirketlerin, felaketi olurlar. Yağma, darp bu yolun eğimi içinde, sıradan durumlara dönüşürler. Bu kapitalist sistemin kendi iç işleyişinin biriktirdiği güç ve strestir.

Bir yanda büyüme iştihakı, diğer yanda küçüklerin bu büyümeye karşı olan var olma dirençleri girer. Örneğin; bakkalların süper ve hiper marketler karşısındaki durumu gibi. Sistem küçük krizleri ya ufak islim ve sahra atışlarla aşar. Ya genel güç birikimin içinde onu muhafaza ederek, dayanma (sürtünme) noktasının patlaması olan, krizlerle aşar.

Genel ve global düşünüldüğünde, biriken bu güç ve stresler atılacaktır. Özel bağıntılı düşünülüş içinde kişi yıkımlarınız, şirket yıkımlarınız, verimsiz işleyişler, sistem akışına engel olan güç ve stres biriktiren, sistem içi sürtünmeler bu krizle yok olup, yeni olanın sistem içine oturması düzen limelerini yerleştirir. Böylece sistem, yeni koşullarını oturtup, genel eğilime uygun oluşla, akışına devam eder.

Sürecek

Bayram Kaya

Meşruiyetin Kaynağı 3

3-Görüyoruz ki sistemin iç boyutları içindeki kıyametler, sistemin geneli içindeki işleyişle bizlere yararı olan eğilimdirler. Eski, hurda, hantal yapıların silinip süpürülüp (alt üst oluşla) ortadan kalkması da, bu krizlerle, hortumlarla, deprem gibi felaketlerle olası olmaktadır. Eskinin kehanet ve kâhince olan bilme ya da bilmeye yönelen eğilim tahminleri, bu yasanın; o düzlem içi sezilen ama kavranamayan sihirli güç olacaklarıyla belirmesidirler.

Yedi semiz ineğin, yedi cılız ineği yutması, o günlerin mülkiyetçi gelişme rantına uygun büyümeleri, sistemin iç işleyişle yetersiz verimsiz kalan sistemin aksayan; sistemi fren ilişkilerine götüren az olma; sistem büyümesine cevap veremeyen, büyümeyi taşıyamayan, üretim ilişkilerinin verimsiz kalan kıtlıklarıyla; bu semirmede büyümelerin, ortaya çıkan çelişmesidir. Semirici olanın cılızı yutucu akım gücü felaketidirler. Ya da düzgünü bir gidişin, kıtlık, doğal afet gibi bir sonuçla aşılabacağına mesnet algılı, öngörücü tahminidir.

İşte bu kabil bozulana göre kurulanın denge ilişkilerini sezen, ama yeni denge ilişkilerini eski ilişkilere üzerine yorumlayan anlayış, bir felaketi size kehanet edecektir. Kavrayıştı kişileri güdümleyen bu kabil değişmeler, anlamak istedikçe, anlaşılamamakla; giderek kişi ve kişiler iç sıkıntısına dönüşürler. Bu iç sıkıntının başında düşünme stresi gelir. Kişilerin felaket tellallığı yapmaları gibi görülen gelecekte haber vermeye dek birçok izlek yorum girişimleridirler bu kehanet tutumları. Tabi, bunun daha çok istismar oluşu ayrı bir durumdur da.

Kişilerin (birçok tahmin yaparlar olan bu kabil sezgin duyarlıların) , kehanetti büyüye dek bilmeleri; bu kabil yasallığın sezilişte oluşla henüz yasallığı ortaya konamamasından kaynaklanır. İç duyumlu olan (iç özne bilmesi olan) ve içi sızlatan (iç özne bilmesi olan endişe) nedenidirler. Kâhinin [yorum, tahmin yaparın (yapar olanın)] algı bilmeli sezgisi olan, iyi bir gözlem bilirliğidir. Bu gözlem bilmeye dek kaygı ve endişeleri anlatamamanın duyarlı kişide biriken stresi, kişinin içinizdeki açıklanamayan sıkıntı ve felaketi sızlatmaya başlarlar.

Yüzlerce kâhinin tahmininden birkaçı birden doğru çıkacaktır. Tahmin gücü sayısı, bilmeyi artırır.

Kişiler iyi bir gözlemci ise, makro büyüklükteki nedense olayları gözlemleyip, her bir bağıl olayın ilişkin belirmelerini, sonuçlarını; bir nedene bağitleyişle gecenin gündüze, gündüzün geceye dönmesindeki sıralılar gibi bir iç anlamların, içti çevrimlime dönüşmesi olacaktır.

Yine söz gelimi, sıcak ve boğucu bir havanın; yağmur, sel getireceğini gözlemlemek gibidir. Bu sıcak, sıkıcı bir kuru hava, eğer sahilde ise; böyle havanın akabinde gelecek olan fırtına, tayfun kasırga gibi felaketleri; kendi gözlemleri içinde birikmiş olan anlayıştı durumların belirmesidir. İyi bir tahmin, iyi bir fırtına öncesi sessizliğin gözlenmesinde olduğunu artık bilecektirler.

Yine orman uğultuları içindeki ortam gözlemiyle davranan sizler, ortamın birden sessizleşen anilik durumundan hayır çıkarmayacağınız da, pek açıktır. Bu kabil deneyim, gözlem birikmelerinin kişilerde akıl olması, gapten haberciliğin ön motifleridirler. Bu figürler, akıllı kişilerin kâhince çıkarımlarına değin yorumdu, bilmeleri olacaktır.

Yukarıdaki nedenli olaylar sıralaması içinde verilen gece gündüz örneğini yanlış

anlaşılmalara meydan vermesi için vurgulamam gerekmektedir. Gece ve gündüz birbirinin nedeni değildirler. Yani gece ve gündüz, birbirinden dolayı değildirler. Güneş ışığı ile Dünyanın girişmesi sonucu bir yansımadırlar.

Her ne kadar özel bağıntılı olmanın, kendi içinde görece; insanın dıştaki gereksinimlerini karşılamaya yönelik eğilimi ile kaynak arasındaki boşluğu dolduran, kurallı tutumları varsa. Bu gibi olay ve olgular arasındaki boşluklu tanecikli alan içinde, keyfice istendik şekilde davranışlar da konabilmektedir.

Biz, o olay boşluğun esnekliği kadar ancak öznel davranıyorsak ta, hiç kimse; hiçbir olay ve durum, genel olanın evrensel yasaları güdümünden kaçıp kurtulamaz. Kaldı ki olay ve olguların boşluklu taneciklinin kendi boşluk alan ilişkileri içindeki, düzenlimle olan serbestliğiniz de; bir özneler arası boşluklu tanecikli alanın; fren ilişkili, kırpm girişmelerin, serbestliği olacaktır.

Bir ego düzlem eğiminin giderilmesi akıl almaz bilmelerin ve ağsan ilişkilermelerin meraktı nedeni olmaktadır. Sizin egonuza kıyamet olan olayların, sizin dışınızda olan hayat (var oluş) gücüyle nasıl aşıldığını bilmek hayli şaşırtıcıdır. Tam bir yüce olanla, adı olanın; dramla, trajik komiğin groteskti olmasıdır.

Kişiyeye değin egocu meşruiyetin kaynağı, dıştan sosyo toplumsa yapı üzerinde çevrimleşen dolaşımıyla, kişiler egosuna değin karşılanmaların sağlanırı olmuştu. Dıştan sağlaşılanlı bu sosyo toplumsa ekonomik üretim ilişkileri girişeni sosyal ve toplumsa öznenin bilinci olmuştu.

İşte şimdiki bu içinde olduğumuz yeni meşruiyetin; idari hukuki yapının meşrutı kaynağı da sosyo toplumsa özne bilinçti. Tabi dıştan bu meşruiyetti kaynağın olumlanması içinde de kendi menfati oligarşili meşrulaşmanın, kişiler ajan proveke tutumlarını da ortaya koymayacak değildi hani!

18.10.2011

Bayram Kaya

Meşruiyetlik 0

Siz sadece açlığı gidermek için bir araya geliyordunuz. Açlığı gidermek için bir araya geldiğinizde bir de bakmışsınız ki bir arada oluşun baskı ve basınç alanı sizi sosyo toplumsa olmuşla şimdinin ideali olan; imparatorlukları yöneten ve yönetim bilimini ortaya koyan; uzaya giden süreçlerin içinde olmuşsunuz.

Referanstı çıkış noktasına bağıntılı oluşla yansıma ve yansıtımlarla kendinizi bambaşka kulvarların içinde bulmanız ve kendinizi o kulvarları hararetli bir şekilde savunur hatip ya da savaşımıcısı oluşla buluyor olmanız kaçınılmazdır. Var olucu doğanın ve tarihin bir diyalektiği de budur.

Aynı ya da benzer yansıma ve yansıtımlar başka referanslarla da ortaya konabilir. Aynı ya da benzer yansıtımların referans bağıntıları farklı olmakla aynı bir yansıtımların özellik içerikleri de size farklı olacaktır. Siz onu bu özellik yönünden görürsünüz. O yansıma diğer yönleriyle size görünmez olurlar.

Unutmayın ki işi iyi havada tuğla kurutmaktan ibaret olan birine; kişimiz tarım yapmadığı için tarımcıyla karşılaşmadığı sürece iyi hava bu tuğlacıya hiç kuraklık oluşla görülmez. Ya da ateşe düşmeyen birine (yangınla ve yangın anlatımıyla karşılaşmayan birine) suyun söndürücülük yansıması hiç görünmez olabilir.

Şu örnek çarpıcı olacaktır. Açlığı giderme noktasıyla hemcinsimizin birbirine öğün olduğu yamyamlığın bizlere referans olduğu ortam yansıması ve zaman akışı içinde ne insan vardı, ne insani değerler vardı, ne insanın; ne doğanın; ne de çevrenin kutsallığı vardı. Ve dahi ne de acıma merhamet vardı!

Oysa yine açlığın giderildiği noktada; açlıkla, açlığın giderilmesi arasına; doğada bulduğuyla yetinilen avcılık toplayıcılıktı sağlayıcılık yerine; üretim yapan ilişkiler konmakla yapılan yansıtma ve zaman akışı bambaşka olacaktır.

Yamyam oluşla açlığı gideren eylem; sosyal ilişkiyi başlattı. Bu; açlıkla, açlığın giderilmesi arasına kısmen ve minimum boşluk devinmesi alan geciktiricilikti. Yani sosyal oluşun kendilikten bir geciktirir oluşçuluğuydu.

Bu aşama henüz sürü ve grup ilişkisi olmakla yamyamlığın büyük oranda grup ve sürü yaşamla bir arada sürdüğü zamandı. Asıl süreç açlığı (yaşamı) ve açlığın giderilmesini (yaşamın sürdürülmesini) totem dönem bağıntısı üzerinde yansıtılmasıyla süreç patlama yapacaktı. Üreten ilişki burada uç verecekti.

Açlıkla, açlığın giderilmesi arasına üreten ilişkiyi koyduğunuz zaman; açlığın giderilmesi kural oluşla biraz gecikecekti. Açlığı hemen giderme bağlamında, araya üreten ilişki nedenle geciktiren engeller girecekti. Her şeyi üretememeniz nedeniyle; geciktirici olarak takas, ticaret, süreçleri araya girecekti.

Üretilenin başına hemen çökmeyecektiniz. Üretimden bir vergi ayıracaktınız. İlişki kurduğunuz kişilere (ailenize) üretim nesnesini ulaştırıp ailenizle beraber birlikte tüketecektiniz vs. Bu ara olaylaşıcı boşluk devinmeli yansıtımlardan sonra açlığınızı giderme ereğinize ulaşacaktınız.

Ama açlığın giderilmesi garanti edilip, temeli açlık olan (yaşam olan) süreç yansıması bambaşka doyuma noktalarına ulaşmakla açlığın giderilmesinden öte kazanımlar yansımasına dönüşecektir. Aynı başlangıç yansıması olan açlığın giderilmesi; genetiğin çözümlenmesini de size yansıtacaktır.

Açlığın giderilmesini sizlerin üreten ilişkiler üzerinde yansıtmasıyla artık yeryüzünde "insan" vardır. İnsani değerler vardır. Ve insan için insan da; doğa da; çevre de ki tüm var oluşlar da (yaratılan da) kutsaldır! Animizdi yamyam hemcinsler her şey gibi animizm olan manayı da açlık (kendi yaşamları) üzerinden yansıtıyorlardı

Şunu demek istiyorum. Şimdilerde bu ülküler verilse dahi kimse iyi bir siyasetçi ya da iyi bir devlet adamı olacağım diye ortaya çıkmaz. Bugün açlığı gidermek için idealiniz için genetik mühendisi oluyor devlet adamı ya da iyi bir yönetici oluyor gibi görünüyorsunuz. Ama kazın ayağı hiç te öyle değil.

Genetik mühendisliğine gelişi yansıtmanın temelinde sosyo toplumlar vardır. Sosyo toplumların temelinde de açlığı doğada bir arada sağlatmanın gayret ve düzenletil olan kurallaşmaları vardır.

Doğada kendi başınıza meyve toplayıp av yapıyorsanız bunun kural ve yansıması başka olur. Yok, en az bir kişiyle birlikte yardımlaşıp ekip oluşla meyve toplayıp açlığı gideriyorsanız bunun kural ve yansıması yalın toplayıcılıktan çok farklı olur.

İşte yapının temelinde bu ilişkiyi en az iki kişi ilişkisi yapan (sosyal oluş yapan) , sosyal oluculukla süreci 'totem ilişkisi içine' getirebilme vardır. İşte bu düzenletil ve kurallaşmalar bu yaşama (açlığı giderme) referansına bağıntılı oluşla akla hayale gelmez denli gelişme olan, genetik mühendisliğini yansıtan durumlara gelici girişme ve bağıntıları ortaya koymuştur.

Değilse hayatın başlangıcında, hayatın; içten yanmalı motoru keşfetmek; Kanuni Sultan Süleyman gibi iyi bir devlet adamı olmak; türü hiçbir hedefi yoktur. Bunlar bir kez bu referans üzerine yansıtıldı mı da bunu engeller durum da yoktur. Sosyal oluşa gidiş açlık devinmesinin ürünüyse de; sosyal oluşun her aşaması açlık devinmesi olmayan birçok başka bağıntının ürünüdür.

Sonuçta bunlar bencilliğin doyurulmasıdır. Bu nedenle bir buharlı makinanın açlıkla doğrudan ilişkisi yoksa da. Buğu gücünü kullanma, açlık temel ilkesinden devinimler almakla da açlık devinmesine (bencilliğin ve yaşamın sürdürülmesine) hizmet ediyor olmaktan apayrı bir şey değildir.

Yani açlık genetik mühendisliğine yükseltilemeyeceği gibi genetik mühendisliği de açlığa indirilmez. Araya birçok zaman mekân devinmesi alınmıştır. Ama "genetik mühendisliği idealinin gerisinde de" açlığı giderme eylem selliği olduğu asla unutulmamalıdır.

İşte geri bağlanım ve geri beslenim olan geri bildirişim yasası buradadır. Açlığı gidermeyen genetik mühendisliğini de kimse yapmaz. Bencilliğe hitap eden (yaşamı kendi düzlemine göre, daha a kalite yapan) duyguların ve bu duyguların açılımı olan yansımaların, önünde; engel yoktur. Bu nedenle uzaydasınız.

Dünü bilmeyince; bir şeyin dününü hatırlanmayınca; metabolizma yapıp soluyor olmaktan öte bugünün anlamı olmaz. Ki metabolizmanın bile bir dünü vardır ve metabolizma dünü içinde taşır. Yaşam bu dayatma üzerinde meşruiyetliğe gidecekti.

Bayram Kaya

Meşruiyetlik 1

Geri bağlanım yasalarının sosyo toplumsa dildeki karşılığı meşruiyetliktir. Köle olma duygu ve bilinciniz de, özgür olma duygu ve bilinciniz de bu sosyo toplumsa geri bağlanım yasalarından kaynaklanır. Meşruiyet ligin kaynağı geri bağlanım yasalarıdır.

Geri iletişim ya da geri beslenme yasaları dediğimiz geri bağlanım yasaları evrende bulunduğu yerde her yöne doğrudur. Özel bağıntı içinde olgu, olay ve durumun ya da sosyo toplumun ağırlık çekim merkezi olan, içe doğrudur. Merkez tam orta nokta olmak zorunda değildir. Bu nedenle geri bağlanım yasaları ağırlık merkezine doğrudur.

Meşruiyet ligi sosyo toplum sal olmuşça; öznel anlayışlar içinde kavramadan önce, izini başlangıç koşulları içinde arayalım. Kullanılan kavramlar iletişimin belleğidirler.

Bu bağlamda meşruiyet ligin geri bildirişim bağıntılı kodlamaları, insan sosyo toplumsa özneliği içinde; kendisini denetleyen, kontrol yasalarının; vurguca belirim şeklidirler.

Kavram oluşla bir yansıma sözünü söylediğinizde yansıma; genel özdeki (özdek sel) belirimle birden, aynı anda multi bağıntı olurları, göz önü etmeliyiz. Annenizin başka bağıntılarla bir kız kardeş, bir teyze, bir hala, bir doktor, bir cinsel partner, bir kısa boy, bir uzun boy, bir cazibe odağı, bir itilim odağı, bir sevgi ve nefreti oluşuyla vs. hep birden hepsi bir arada birbirinden çok farklı değişik çoklu (multi) bağıntılar kurmağa hazır oluş, olduğu; unutulmamalıdır.

Anneniz öğretmense, artık öğrencisine cinsel partner oluşa kapalıdır. Bu özellik görülmez fark edilmez. Ayıklanarak dışta bırakılmıştır. Ha keza annenizin öğretmen olması doktor oluşuna da kapalı olması durumu; bir fren ilişkisi olmanın kesikli, sınırlı, sürekli oluşuyla devreye girer.

Annenizin sizin yanınızda olan zamanı, duygusu, özneliği, ruhsallığı sizinle olmakla farklı akar. Yine babanıza eş, sevgili olan annenizin zaman özneliği, babanızla bambaşka akar.

Annenizin yanında, sizin yeriniz başkadır. Babanızın yeri başkadır. Halanızın yeri başkadır. Dayınızın yeri başkadır. Annenizin seçme ayıklaması içinde; size farklı özel bağıntılı çekme itme kriterleri uygulanması vardır.

Bu örnek kullanım diğer bir iki yazılarımda da belirttiğim gibi yansıma kuramı ile birlikte ilk kez tarafımın düşünce kullanımı içine soktuğu bir fark etmedir. Buradaki ortaya konan fikirler ilk kez tarafımın ortaya koyduğu fikirlerdir. Bir insan öğrenmesi başladıktan sonra ilk olan şeyler giderek sıradanlaşır. Söz gelimi; göz önünde olduğu halde, suyun kaldırma kuvveti bağıntılarıyla kavranamamış konu bile edilmemiştir.

Biraz daha ileri gidip söylersek suyun kaldırma kuvveti geri bağlanım yasalarıyla açık açık ilk kez göz önüne serilip anlamlı belirtildikten sonra sanki bu öğrenmeler gayet olağan ve sıradan; herkesin bildiği gördüğü apaçık durumlar gibi kavranır olmuşlardır!

Anneniz size sarılırken kendi annesinin bu tür tutumlarını göz önüne getirmesi ya da "benim annem bana sarılırken şunu der, şunu yapardı" gibi anmalarla benzeşen tutumlarını ortaya koyması geri bağlanım izlekliği oluşun dile getirilmesidir. Bakınız "totem yasa" adreslemesi ya da geri bildirişimi içerendi yazı dizilerim. Yasanın tekrarı, bir geri bildirişim; bir geri etkileşimdi. Biyo sosyal geri bildirimli başlangıç imleçleri (bencillik ve bencillik nedenli sağlaşılan kişi-kişi [sosyal] bağıntılaşması): totem alanın içinde referansın (geri bildirişimin) vurguları olmakla; süreci çekip çevrimliyordu.

Totemi sosyal yapılar bunu (farkında olmadıkları ama bunun güdülümüyle içini doldurdukları) totem yasası oluşa söyleye biliyorlardı. Bu nedenle insan geri bağlanım yasalarını imgeye dönüştürmekle (kurallı soyutlama yapabilmeye başlamakla) sürü yaşamdan kopabilmişti.

Yazılarımdaki totem yasalarının bir geri bildirişim yasaları ve sosyal düzlemde meşruiyetlik bilinç olma vurgularıyla söylenmesi; totem yasaların tarih selliği; bunun ortaya konuşlarına dek totem kavramını ilk kez bu denli ve bu tür bilimsel temelle; özel bağıntı kurallı seçme ayıklama olma; sınırlı kesikli sürekli olma; alan; potansiyel gibi bağlamlarıyla "meşruiyetliği"; geri bağlanım oluşla ele almakla söyleyişler, benim ortaya serdiğim bağlamlıklardır.

Şimdiki anne geri bağlanmalı sosyal duygu ve sosyal bilinç kriterleri anneyi davrandırır. Anne iletişmesi belli bir tarihsel düzlemli oluşun sosyal bilincidir. Anne iletişimli sosyal geri bildirim referansından önce totem yasa olan geri bağlanım yasaları vardı.

Totem yasadan öncede güdüleri olan biyo organik bencilliğin geri bağlanım yasaları vardı. Bu yasa genel bağıntı oluşla sınırlı sayıda çevre bağıntılarıydı. Özel bağıntı olmakla türün çekilimi ve türün devamından yana seçilimdi.

Sentez olguları özdek sel yansımalar izlekliği üzerine modüle oluşla, duygu ve bilinç olmanın belli vurgularıyla geri bağlanım yasaları gibi çalıştı. Anne zamanı ve anne devinmesi içindeki 'evladı olma' biyo sosyal ve biyo öznel geri bağlanım referansıya anneniz sizi kucağına, çeker.

Siz de, en sonunda evlat olma geri bağlanım referansıya, sosyal ve öznellik düzlemli karmaşık bağlanım yasalarıyla; anneye doğru çekilirsiniz. Evladı olmanın verdiği duygu ve bilinçle olan anne; iş cinsel partnerliğe geldi mi sizi iter. Anne olma yansıması annenin farklı özellikleriyle kendi üzerine kendi yansıması da olmakla çekme itmeye (seçilime) boyun eğmektedir.

Evladı olma sosyal bilinci de, evlatlar bağlamında; çekilim için de, itme için de özellik oluşlarla evladi kendi üzerine kendi yansımasıdır. Annenizin babanıza karşı yaklaşımında farklı seçme ayıklama olan çekme itme kriterleri vardır. Annedeki koruma tutumu baba ve evlada ortak kesişenli benzer yönelim olurken, cinsel partnerlik yansıması ortak kesişme yaptırmaz. Dışlar.

Kısaca annenizin yansıması birçoğuktur. Annenizin yansıma özellikleri hep birdendir. Annenizin yansımaları farklıdır. Anneniz sadece anne değildir. Bir kaplana yiyecektir. Yani kaplana da yiyecek oluşuyla yansır. Bir satıcıya müşteri olurla yansır. Bir kapkaççıya, kap kaçlık oluşla yansır. Bir işverene zenginlik kaynağı (sömürü) oluşla da yansır.

Sürecek

Bayram Kaya

Meşruiyetlik 2

Özdeki (özdek sel) özellik, bambaşka boyutla tekilik özelliğidir. Evrensel özellik, tekil özelliğin parça parça, özel yansımali girime, olmasıdır. Böylece niceli, durumlarla potansiyelli olunur. Niceli potansiyelli parça oluşlar da potansiyele doğru bağıntılarını vurgulama şeklinde bir geri bildirimli bağlanım yasalarına dönmektedir. Dölütün evreleri, bunun vurgu ve tarihselliğidir.

Unutmayın ki geri bağlanım yasaları, geri bildirim iletilmesi; ayaklarınızın ya da kullandığınız aracın hızına bağlı değildirler. Düşünce atımıyla "anlık altı" bir sürede olur biter. Kimyası da böyledir, özdeki (özdek sel) oluşu da böyledir. Tarih sel oluşun kodları bağrındadırlar.

Hidrojen oksijen birleşimi (sentezi) , su olacaksa; inorganikle içte atom yasalarına ve kuantik yasalara; dışta çevre seçilimi yasalara, geri bilindirilişimle vurgu yapmadan; bunu başaramazlar. Totem yasalar içinde özel bir annelik yoktu.

Totem yasa içinde tekil özellik türün karşı cins tümeli üzerinde olmakla doğum yapma ve emzirme yapmanın özel bağlamında da grup içi totem grup cinselliğine yönelik olmanın biyolojisi olmakla, kutsamıştırlar. Henüz anaların ayağı altına cennet konmamıştı. Çünkü bu kabilden düşünmeyi destekleyecek olan bugüne geliştiki verilerden hiçbir veri ortada yoktu.

Bu yansımının yaklaşımıyla; doğan çocuk, çocuğun meme gibi bir kaynaktan beslenmesiyle; beslenme yapış şekliyle doğuran veya doğuranlar kucağında olmayı yansırı. Bebeğe koruma yapılması, bebeğe ezgi söylenmesi işi bebeğin hem doğuran hem doğurtan bakıcı kucağında olmasıydı. Sevmek te dâhil bunlar süreç akışı olmakla grup üyelerine bu durumu tekrarlatırdı.

Anne davranışları gibi gözüken; bakım, koruma ve besleme, eğitim yaptırma totem grup davranışı oluşla, grup üzerindeydi. Yani totem dönem başında anne baba olmuşça özel kılınışla karmaşıklaşma yapıp, girişen bir sosyal ite durumlar yoktu.

Burada arkaikti olan kişisel, tarih sel duygu enformasyonlarını bir kenara bırakıyorum. Söz gelimi kimi kez (emzirme gibi) durumlardan doğuran, doğurtan kabili genel kategorize edici durumlarda bebek doğurana bağıntı ediliyordu.

Korunma gibi durumlarda çocuklar, grup bencilliğiyle doğuran ve doğurtan uhdesinde olan sürç durumlar oluyordu. Bu kabilden grup uhdesinde oluşlar, totem yasası içleminde olup; geri bağlanım ve geri beslenme yasasıdırlar.

Grup tüzelin ligi totem yasadan aldığı bu tür dayanakla çocuğa bakıyordu. Grup üyeleri bu tür yasaya uygunlukla davranışlarını oluşturuyorlardı. Bu tür tutumlar bir oto kontroldü. Bu bir noktadan dayanakla (geri bağlanımla) referans alma ve geri beslenme oluşla kendisini kontrol edip (sapmaları düzeltip) akışa ileri yön hareketine devam etmektedir.

Bugün yaptığımız şeylerin en basiti adap-edep gibi kurallardan başlayıp; yönetmenlik, tüzük, yasa ve anayasaya uygun olup olmadıklarını kontrol etmelerimiz de bir geri beslenme ve geri bağlanım yasası olmanın örgütlenmesidir (dizaynıdır) .

Hukuk, geri bağlanım yaşamızın; hem kontrolü, hem referansı ve hem kendisi olma noktasıdır. Bunun patlağını çatlağını yapan durumlar, insanlık vicdanı denen ortak sosyal eğitimi duyumlardır.

Sosyo toplumsa öğreti, kişileri evrensel bilince doğru yöneltir. Evrensel bilinç; bilimsel oluşla bilim etkili geri bağlanma ve geri beslenme olmakla beraber üst düzlem sel anlayışlarla da sosyo toplumsa öznel referans kontrolleri de yapılır.

İlk meşru totem dayanaklar, grup tüzeli üzerinde tümellikle mutlak. Köleci sistemle meşruiyet, kişidi mülk üzerine dağılıyla, mülkün temeli (özel mal sahipliğinin temeli) oluşla meşru ve mutlak kılındı. Totem dönem sonrasında özellikle de köleci ittifakı dönemler içinin sosyal öğretisiyle (yansımayla) öğrenilen annelik tutumu nedenle; annenizin sizlere olan davranış devinmesi farklıdır. Annenizin dayınıza olan davranış ve devinme tutumları farklıdır.

Bu farklı bağıntılı devinme ve zaman akışı olan yer durumları; farklı bağıntı ve kontakla ya da iletme girişmesi olmakla; bir kontak durumu diğerine kapalı oluşuyla kendi AKSAMA oluşunu yapar. Unutmayın totem dönemde doğuran vardı ama anne ve dayılarınız vs. yoktu. Bu türlü sosyal olucu aksamalar daha sonraki düzey düzlem yaşantılaşmalarıyla oluşacaktı.

Totemi, totem yapının ve çevresinin imajını (kopya yansımaları) alır. Bir anne olan kişi de, içinde oluştuğu sosyal yapı rol modelin imajını alır. Yetmediği yerde yakından uzağa doğru anne baba davranışlarından ilhamla geri bağlanım ve geri beslenimlerin imajını yaparlar.

Bir çocuk; büyük oranda doğum öncesi embriyo aşaması ve doğumla bebek oluşun ailedeki ve çevresindeki, fiziki, ruhsal, tınısal etkileşmeli imajları alır. Bu imajlar ölçme değerlendirme kriterleri oluşla kişilerin hayatı boyunca öğrenmelerinin davranmalarının mutlak değil ama mutlağa yakın izleklikle kullanımı olurlar. Unutmayın ki kutsal oluş ve kutsal yerlerde birer imaj alıştırılar.

Aksama olan şey, KESİKLİ SÜREKLİ olmanın kendisidirler. Kesikli sürekli olan şey, ÖZEL SEÇME AYIKLAMALI BAĞINTI yapmadır. Özel bağıntılı oluş; sınırlı iç dış girişmeli özel bir OLAY, OLGU, özel YER, ZAMAN vs. bağıntılı DEVİNMEDİRLER.

Tüm sorun, özellikleri görüp ilişkiyebilmektir. Ya da bir iki ilişkiyi kullanırken diğer o pek çok özelliği, kullanılan ilişkiye göre kapatmaktır. Bir özdeki oluş yansımasındaki özdeki özellik oluşların adeta boca edilmiş belirimlerin, farklı farklı ilişkilerine dönmesini kavram andırıp kendi us çağrışımlarınızı yapamıyorsanız; daha yolun hayli başındasınız demektir.

Yukarıda tür oluş geri bağlanım yasanını söylerken "sınırlı çevre bağlantısı yapmak" demiştim: İşte sınırlı çevre bağlantısı yapmayı delip, sınırlı çevre bağıntısına fazladan ekstra bir yük ve enerji harcanması getiren ikinci bir özel durumlar vardır. Bunların da, sizin dışınızda olmakla size bir etkisi vardır. İşte bu efekt (etki) sosyo-toplum salığı da sizin üzerinize sorumlu oluşla, disipline etmektir.

Bu disipline edişte, kişilerin doğal sınırlı oluşu yanına; çevre bilinci inşa etmesiyle; kişiler yüklemine büyüyen yapı; sosyo toplumsa yapıdır. Bu nedenle "matematığı bilmesem de yaşamımı sürdüremem mi? Deyip te sürece katılamayanlara "daha yolun başında olmama" gibi zorunlu bir meşruiyetliği de yükler. Bu meşruiyetliğin en temel düzlemini hakkınız kılar.

Yolun başında olmakla sizde şafak sökmeye hayli zor demektir. Bu nedenle içeriğini bilmeden yalın, günlük dilin özel bağıntılı bencil oluş konuşmasıyla süreci anlayamayız.

Bilimsel iletişme dili oluşla gerçeğin bilgisi olan felsefeyi, günlük dilin özel bağıntıları bilinciyle yapamayız.

Felsefeden kastım, günlük kısır çekişmelerin boş söz ve boş laf ebeliği olan spekülasyonları değildir. Yolun başında olmakla, gerçeğin alanına girilip gerçeğin bilgisine yaklaşılmaz. Gelişme kaydedemeyiz. Hiç bir Şeyi anlayamaz olup; çevremizde pasif oluşla gdlrz.

Bir Şey, bir Şeyden ötürü gerekme ve yansıma özelliktir. Özdeki oluş (geri bağlanış) budur. Değişerek diğeri olma ya da aynı anda belirimlerle zdekilik (zdek oluş seçme ayıklama) yansıması bir başka düzey ve düzlemle sosyal alan içinde de oluşla sürer gider.

Varlık ve olaylar hiçbir belirim Şekliyle kalıcı değildir. Ama bir başka belirim Şekline de atıf yapmadan da (geri bağlanım ve geri beslenim meşruiyetliği de yapmadan da) edemez.

Tıpkı sosyal olucu özellikler bu kabilden atıflar ve seçme ayıklaması olan değişme dönüşme oluşlardır. Sosyal zellik olan anne baba olmakla kişi, aynı anda; aynı ortam içinde; anne baba olduğu kişiye tüccarlık yüzü kapalıdır.

Yine anne baba olan kişinin aynı ortam içinde anne baba olmadığı kişiye de tüccarlık yüzü açık ve kişi bu tüccarlık olan yüzünün bağıntılılarıyla da diğer kişilerle girişir.

Kişinin dayı, hala ya da mesleki özellikli doktor, tüccar olmasının davranışlar belirmeleriyle tutumlaşması da kişinin bir diğer sosyo- toplumsa özellik olucu olay girişme yüzüyle okunup ortam içi bağıntılar kurabilmesidir. Kişinin ite, kendisiyle kendisini kesikli ilişkilemesi; dışta parçalı, sınırlı, sürekli özel bağıntılı, aksamalı niceli, olmalarıdır.

sürecek

Bayram Kaya

Metafor

Nerede bir sıcaklık bulsam
Üşümelerim gelir aklıma
Buz tutarım
İçimdeki ılıkılık hisseder
Kendini
Dıştan içe
Sağır duymaz bir yapı
Kan kaybediştir bu

İçten canlanırken
Bedenim aydınlanır

Işınırım
Doğallığın davranışı
Işıkça
Sarasım gelir insanlığı
Sıcak sıcak

Donup çözülmek gerekiymiş
Senkronu olan tınışım bu
O zaman sorarım
Bir milyon üç yüz bin Dünya'yı içine alacakken Güneş
Bir milyon üç yüz bin Dünya'ya bol bol yetecekken Güneş
Bir tek Dünya'daki
Bu soğukluklar Niye?

Kim demiş çile diye?
Soyka sömürü
El yazısı sistemden hediye

12.10.2016

Bayram Kaya

Metamorfozlar

Yine durduda yaşamın
Tarumar gecelerde
Gönül alacağın kalmış
Gıdıklanarak salınan günlere.

Bilirim utku olanaklara çağırır
Biçarem
Yaş okunur gözlerde
Demindeki selde feda.

Yutkunulur mu
Ayaz gecelerin lokması.
Düğüm durmuş el yangıları
Şafağı beklerim
Tükürmek için.

Bilirmisin iç yangılarını
Sökersen daha bir sızılar
Dur dersin
Seni arzular
Şafaktan kaçsan
Karanlığa düşersen
Karanlıktan sıyrılсан
Şafak durer...

Gecelerin koynuna ısındım
Şafağın buz kesmesine üşünürken
Yar gözlerinden eridim
Uzak durdu mum soldum.

Arşa hükmederimde
Tam bir teslimiyetle
Dönerim sarışıkça için
Korkularım belli eder
Sen kükrersin
Arş bilmez.

25.10.2007

Bayram Kaya

Metastaz

Ekilmiş sağlardı susuzluğunu
Kemi olmayan
Nemde de
Rahmette de
Kanalda da
Kolda çekilen su ile zahmette de

Yoktu hiç bir zararı
Zemde olmayan
Som bencillik
Sağlardı özelde de genelde de yararı

Yaşama çışmaktı
Tüzeli olanın özelinde
Bu deme sıra gelmişti
Kendince özelin
Tüzelliğinde de güzeldi

Ne cürümü meşrutla pişmanlıkları
Şimdi döneklilikle düşmanlıkları
Tuttuğuyla kalır
Boş boşuna olmuştur ol demi yastalığı
Özel mülkiyetçi ilişkinindir
Özel mülkçü sosyal bencilliğin hastalığı

Bu hali zarda
İzanı mantık arama
Ne yaparsa kârda

Sınır tanımıyordu yalakalık
Görece görece oluştta
Prim yapar iken halakalık
Birbiriyle yarışında
Dip yapmıştı yalakalık

Bu minvalı kipte
Eşitlenmişti yalakalık dipte
Farkları olmuyordu bile hizipte

Yoktu aslında birbirlerinden farkı
Olmalıydı bunun da farklı akar bir çarkı

Bir tanesi diyordu ki illa bir seviye
Dip yapmalar içinde
Katlanılmaz geliyordu hali tesviye
Tesviyeyi tekrardan olmuştu yalama
Alıştıktan illetti torbalanmıştı habisi ur
Şimdi kazıyordu kendisine; dipte de bir çukur

21.02.2017

Halaka: Çevre dolay. Eskide harmanın çevresi olan alana, harmandan sağılmakla

harmanı halka biçiminde etrafına yayan saplı taneli kısım.

Bayram Kaya

Meymenetsiz Aslan

Tavuğu tembihlemişle bir aslan
Tilkiyi kışkırttı...

Ağzından girdi burnundan çıktı
Kanına girdi tilkinin...

Niyetliydi yeleden bir aslan
Bir tavuk yemek yerine
İştahına gelir mahkemeyi kübranın heyeti
Keyfet, seyreyle olacağı arkana yaslan

Orman hukukunda suçla
Bir tavuk ibik ede ede
Bir tilkiyi yemiş

Sistem tilkinin tavuğu yemesine ayarlı
Tavuk tilkiyi yerse sistem ne ön görüyle uyarlı?

Bilmez haliyle kürklüler lavuk
İbiğim kana battı diye
Bağıransa, tembihle olan tavuk

Hâkim sansar
Demiş savcı
Soralım bakalım gelincik ensar
Hâkimi savcısı susamışla tavuğa
Burunları taamı tatla tavuğu kansar
Var mı bunun bir sünneti?
Sünnet te, tavuğun yenmesi kararın en neti

Yalanır sansar yalanır gelincik
Bize de düşer pay diye
Yılkı olan eküri, ağzı sulanan çakaldan jüri
Kurallar hak getire
Akıllar karışık
Us ile olunmaz ki hiç barışık

Ṭavuk yemeğe gelmişti, tilki lavuğu
Öz savunma havliyle ibik ederken
Kan kokusu sarmıştı, bizim tavuğu

Tavuğu sansarla gelincik yedi
Lades kemiği eküri ve jürinin kısmeti
Aslan yenen tavukla
Hani benim "mülk hakkım? " dedi...

A dostlar
Ayva dostlar
Acayıple
Bu durum oldu ki illallah!

Karşı sahiplenenden sübut

Sahipleneniyle kusur alimallah!

Bağırana değil
Yemiştir tüm heyeti kübrayı aslan
Ol icabını gösterir kaslan
Adaleti yutmuştur aslan
İçten duyar korkuyu hicapla
Kuyruğuna basılana bakın
Aslan gibi
Kurbağalar
Gelirler şirine
Söyleye söyleye
Sureti hakta olurla yakın

Yol azdırmadır kükreyiş
İz bilmeze
Ne iltifattandır
Ne bağrınıza basma, sakın

Ne şikâyet olur, ne farkın
Pösteki kıldan, bir güruh ki
Batışını alkışlıyor maymunlar
El hakk, aslanlıkta düşmek hakkın

22.11.2016

Meymenet: İyi huy iyi özellik

Lavuk: Gereksiz konuşan kimse. Önemsiz konular üzerinde fazlaca duran, hareketleri ve sözlerinde meymenet olmayan

Sübut: Besbelli. Belgelenmiş. Şüpheyeye yer bırakmaksızın gerçek.

Pösteki: kullanılacak biçime getirilmiş koyun ya da keçi postu.

Bayram Kaya

Meyvalı Anlama

Bir adam.
Döndü durdu.
Dikeldi,
Kaşlarını çattı,
Gözlerini dondurdu.

Kendi kendine,
Düşüncelerini sorguladı:
'sevdam' dedi.
O anda,
Filim gibi,
Duyduğu gördüğü okuduğu
Sıkı sıkı geçti.

Umundu,
Gülümsedi.
Bir kaş ivmesi,
Çatıldı;
Boğuk boğuk siyahlaştı.
Belli çatışmadaydı;
Acılar ayrılıklar.
Hak edip etmediği,
Hüzünler...

Sevda,
İlinek ve ıralarını,
Temel kavram gibi
Düşündü.
Benzetimi tıpkı MEYVA:
'Acı-tatlı,
Ak-kara;
Elma tatlı limon ekşi.
Üzüm kara, dut beyaz.
Ama MEYVA hepsiydi.'

Meyvedeki kaplam
Sevdada da vardı!
Nasıl acı;
Meyvede var,
Ama meyve olan
Havuçta yoktu.
İşte o an
Geçirimleri;
Haz ve elem
İrası olarak
Aşktaydı.

Karar kıldı:
'İstenmedikler
Niçin olsundu,
Senle ben sevdasında? '
'Umumuzu

Böyle oluşturalım'
Dedi.
Belli belirsiz gülümsedi.

Meyve ekşi diye,
Yüzümüzü buruşturmak
Niye?
Kavun tadalım.
Sevda sıkıntı diye
Kaçınmak niye,
Yönelimi atıye
Sorma maziye.

Bir tanem,
Ne dersin,
Onları,
Bir an
Etmeye?

17.01.1992

Bayram Kaya

Mı?

*Öyle çok rol model, karıştırma, kendine ve topluma yabancılaştırma ve tabu oluşturma örgüleri veriliyor ki...Ve bunların içinde öyle karmaşadayız ki, bu murakabe şart oldu.

Halk mı parlamenter verir? / çıkarır, hizmet bekler, alır?
Parlamenter mi halkı verir? / oluşturur, hizmet bekler, alır?

Halk mı parlamentersiz olur?
Parlamenter mi halksız olur?

Halk mı parlamentoya yücelik verir, yoksa salt;
Yücelik mi, parlamentoya yücelik verir?

Senalarımız mı erdem, erdemlerimiz mi sena?
Güneş mi ısı verir, ısı mı Güneş'i verir?

Sıfatlarımız bir işi yapmak için yetki mi?
Yoksa sıfatlar o işi başarmış!
Saygın olunmuşluk, kendiliğindenlik mi?

Asıl olan balçığı su mu yapar, birliktelik mi balçık?
Ülkeyi ülke yapan sıfat mıdır, üreten (Atatürk) mi?

Ülkenin gelişmesini;
Etek boyunun ölçüsünü konuşmak mı?
Sağlıklı bireylerin, programlanması mı sağlar?

Aydınlar parlamenterlik yapar da,
Parlamenterler aydınlık yapamaz mı?

Parlamenterin hamasi konuşması mı, erdem?
Çiftçinin toprağı bereketlendirmesi mi erdem?

Ağacın mı gölgesi olur, gölgenin mi ağacı olur?
Asıllar asılırsa, suretler olur mu?

Bir de hiç aslı olmayanlar var.
Maksat üzüm yemek mi, bağcı dövmek mi?

Oruç; yemeklerden uca bucak kaçmak mı?
Yemeklerle iç içe iken sabır etmek mi?

Asıl olan baş örtmek mi, tahrik olmak mı?
Ekmeği görünce mi acıkırız, acıkınca mı yeriz?

Asıl ve temel varken bir birini gerektirirken,
Suretler münezzehdir!

12.07.1995

Bayram KAYA

Bayram Kaya

Milada Bir Analiz 1

Her ne kadar tanrı düşüncesi tekleşmeye 4000 yıl önceden başladıysa da bu hiç bir zaman bu günkü anlayışa yakın olgunluğa erişmiş bir tek tanrı değildi. Ama bu adımlar, bu günkü tek tanrı anlayışına ulaşmamız için de atılması gereken başlangıç yol adımı uyarlaşmasıydılar da.

Değişen gelişen şeyin alacağı nihai şekli, o günde bilemezsiniz. Sizin o günlerde atacağınız adım, bir çeşit nihai adım gibi durur. Bu gün biliyoruz ki nihai adım yoktur. Nihai adım kendi kesikli sürekliliği içinde ancak vardır ve anlaşılırdır.

Bu nedenle İbrahim'in, Musa'nın, İsa'nın ve diğerlerinin tanrısının hepsi bir ve aynı gibi gösterilip söylene de incelendiğinde hep başka başkaydılar. Birbiriyle kesişen yanları, kendilerine aktarılan eski anlayışlardan süzülme, folklorik bilgi oluşla oturmuş olan meşruyetlikti bir bilgi olan yanları vardır. Her süreçle yeni kılınan yeni yan, bu eski yanların üzerine oturtuluyordu. Bunun en temeli de ilahlar düzleminin yansıtılmasıyla kral tanrı, ya da rahip tanrı veya lugal tanrı anlayışdır.

Seçme ayıklamalar yapıp, yüzbinlerce düşünce efor sarflarıyla; oluşmuş eski, önceki güncel fikirler; şimdiki güncellikte olan ortak akla uygun hale getiriliyordu. Tanrı kavramı, hiç bir semavi dinler döneminde ve özellikle de İsa döneminde dahi bugünkü anlamına kavuşmamıştı. Bugünkü anlamı da yarınlardaki anlamının geri düzlemli ham şekli olacağı, kuşkusuzdur.

İslam'ın kendi oluşma ve yayılma bölgesinde olmakla, Hristiyanlığı, İslamlık; Hristiyanlık oluşla Nasturiler üzerinden kendilerine doğru yapılan akislerden; nasturiliği Hristiyanlık diye daha genel tanıdılar.

Diğer yandan da Nasturi mezhebi yanında Yahudiler ve yine Yakubi mezhepli, Hristiyanlar da Arabistan'da boy veriyorlardı. Hristiyan mezhepli Arabistan'daki Hristiyan kiliseler; çevresindeki Araplara yönelik vaki olan öğreti ihraçlarıyla, Arabistan da fikri zeminde iyice olgunlaşıyordu.

İslam çevresindeki nasturi kaynaklı monofizitçi düşünce yaklaşımlarına "sapıklık! " derken, aslında kendisinin doğrulması olan; etkilenmesi olan; seçme ayıklaması oluşla monofizitçiliğin kendisine bir olgunlaşısı zaman zemin işlevi gördüğü hakkını da, teslim etmek gerekiyordu.

Yani İslam'ın insanüstü inşalı olan Tanrı savunması, kendinden önce gelen bilgiler olmasının yanı sıra Monofizitçi yaklaşımlarla doruklaşan bu bilgilere bir tepki oluşla, bu tepkiye göre biçimlenişle İslam felsefesini ortaya koyacaktı. Düşünsel bağlamda başkalarındaki eğrilmeleri görmeden siz doğruluğun erdemini giyemezsiniz.

İsa'cılığın monofizitti dediğimiz tanrılık ve insanlık bedeni bir arada tekil oluşla tartışılması; ittifakı dönemler kralının (insanın) ve kral tanrı olan Lugalın yaratan tanrı kıyafetini de giymesi konusu hala devam edegelen kaostuk süreçlerin adeta göze sokulan tartışılmalarının adeta geçmiş belgeseliydi.

İlahi karakterler henüz İsa dönemi ve sonrasında ki dönemlerde tam kaybolmuş değildiler. Doğuran, süt emziren, düzenleyen ve yaratan ittifakı kral ve tanrı krallığı, ilah formları; İsa döneminin içindeki vücuda getirilişle, çatışan fikirlerdi. Tanrı İsa ve insan İsa oluşla iki tabiatlı İsa ortaya konmuştu.

Sıkıntı şuydu: ilk ittifaklar içinde ilahlar birbirinde doğabiliyordu. Yaratan ilah kavramı;

ilahın yaratıcı olması değerlendirmesiyle, yaratıcı olan ilahların doğamayacağı fikrine vardılar. Hem tanrı her şeyi yaratacaktı, hem de doğacaktı! Sosyal bilincin seçme ayıklamalı tartışma ilkesi devreye girdi.

Bu seçme ayıklama filtresine göre tanrı bizatihi kendi kendisinin nedeni olması gerektiği anlayışı ortaya konmuştu. Bu nedenle tanrı olan İsa'yı Meryem mi doğurmuştu? Diye ayıran ve sentezleyen sürece dek yansımalar yapan gölge düşünceleri olgunlaşığı oluşmalar içinde sormaktadırlar.

Yine yoksa insan olan İsa'yı mı Meryem doğurmuştu? Demenin tartışması içinde oluşla Tanrı İsa'yı, "insan Meryem'in" doğuramayacağı fikri, tartışılmaya başlandı. Tartışmada hiç düşünülmemeyen yeni fikirler ortaya çıkıyordu. Bu tartışmaların kaynağı geçmişteki örnekçeleri yeni söylemle hale yola koymaktı.

Bunu yaparken üzerine konduğu geçmiş dönem olan geçmişin mirastı anlayışlarını; sapıklık, cahiliye gibi söylemlerle dışlıyordu. Yeni olan eskinin yerini almak için bunu yapmalıydı. Hem gelin olmalıydı, hem ağlamalıydı. Hem geçmişi geliştirip dönüşmekle sindirecekti. Hem timsah gözyaşı dökenecekti.

Öteden beri gelen ilahtı doğumun temsilcisi (simgesi) olan Meryem'in, kutsal tapınak doğumlarını temsil eden doğurma özelliği; sürecin soyut fikre doğru göç etmesinin, tarihsel tartışması, yola adım belgesi gibi durmaktadır. İnsan doğurduğuna göre, Meryem doğuruyorsa insandır. İlah doğurmazdı. Bu soyutlama gücünün ufki olgunluğunu gösterir.

Emziren, doğuran ilah figürü ilk ittifakların çok özel koşullarının inşasıydı. Oysa şimdiki ittifakların hiç birinin içinde ilk ittifakı özelliklerin esamisi yoktur. İlk ittifakları tasavvur etmenin olanağı da yoktur.

Üstelik ilk ittifakları işleyen imanı anlatımlar şimdinin değişip dönüşmüş mantığını beslediler. Geçmiş geri beslenmeli iman ve anlatımların kaynağıydı. Şimdiki tartışmacıların eliinde o dönemin neden öyle düşündüklerini belirtir olan hiç bir veri dahi ellerinde yoktur. Öyle düşünmenin verileri elinizde yoksa o veriye ya yeni veri söylenir. Ya da o veri sapıklık, müşriklik, paganizm, cahiliye gibi söylem edişle eski ile yeni arasında görülmesi gereken tarihsellik, böylece nefreti söylemle anlaşılmaz olur.

Meryem Tanrı olan İsa'yı doğuramaz demek; hiçbir düzenleyici geçerliliği kalmamış olan doğuran ilah idesinden; doğurmayan, doğrulmayan "ilah" fikrine göç etmeyi olgunlaştırmak demektir. Bu göç eden şimdiki yeni düşüncede, "ittifakı dönemlerin doğuran ilahları düşüncesiyle totem gruplara, o ittifakın ait tisi olma vizesini veren imanı düşüncelerin" kırıntısını dahi bulamazsınız.

Eski ilahın sizin üzerinizde otoritesi olan doğurma, yaratma gücü; süt emziren; aykırı totem gruplar arası cinsel birleşmeyi kendisiyle, kendi üzerinde sembolize edişteki rol oynayan tevhitçi gerekçesini asla bilemezseniz. Elbette ki halde miladi dönemde oluşan ilahın, sizin üzerinizde söz sahibi olabilmesi için size benzememesi, sizden farklı ve üstün olması gerekecektir.

Yeni ilah, yeni tanrı gerekçeli hafıza silmeler ve hafıza kayıplarından ötürü; devir aldıkları eski yapının üzerinde gerekli oynamalarla yeni olanı inşa ettiler. Ellerindeki devir alınan yapı eskiden olmuş olanın, olmaması şeklinde olacaktır. Süt emziren ilah, çocuk sahibi olan ilahtı. O halde yeni İLAH çocuk sahibi olmayacaktı. Yani yeni ilah

doğurmayacaktı. Süt emzirmeyecekti. Süt emdirme, sütanneliği kutsama seremonisine dönüşecekti

Sürecek

Bayram Kaya

Milada Bir Analiz 2

Elinizdeki veri neydi? Karşı grup totem eşlerin sizin totem eşiniz gibi olmaları için hiç bir gerekçeleri yoktu. İttifaklar nedeniyle karşı totemlerin sizin gibi oluşla sizden sayılmasının sosyal zorunluluğu ortaya çıkmıştı. İşte ilahi doğumlar ve ilahi süt emzirmelerle ilahların çiftleşmesi tam da bu gerekçeleri karşılamağa denk düşen sosyal kurumlaşmalardı.

Bu uygulamalar ve fikri oluşmalar İsa döneminde çoktan gerekçeleri unutulmuştu. Bu unutmama ve gerekçesi bilinemez olma nedeniyle folklorik aktarım ve folklorik aktarımın korunması, ucube gibi görünüyordu. Bu tanrılar doğan, doğuran, evlenen, evladı vs.si olan ilah tanrılar gibi görülüyorlardı. Karşı totemlerin sizin gibi olmalarının ilk ittifakı dönemde temel bir mantığı ve bir gerekçesi vardı.

İlahi dönemde böceğin yaratıcı yoktu. Böcek zaten vardı. İlahlar insanın dışında yaratma yapmamıştı. Üstelik bu yaratma "ilahlar kurulunun kararıydı. Varsayım sal bir sosyoloji kuralı oluşla düzenlemenin kendisiydi. Karşı gruptaki ile totem eş sayılmak; can, kan, cinsel birlikteliği oluş vizesiydi. Cinsel birliklerle oluşan can kan bağı temsilcileri olan MELEZLER imanı tevhidin ana esasıydı".

İlahlar var olanı düzenliyordu. Oysa İsa'cı dönem hal ve anlayışı içinde var olma geçerliliği ortadan kalkmış, sizin gibi olan bir ilahın; sizden ne üstünlüğü vardı? Siz, ilahi sayılmakla yaratıcı değildiniz, bir böceği dahi yaratamazdınız! Sizin gibi olan böceği dahi yaratamayan bir nasıl ilah olup ta yaratırdı?

Sizin gibi olan, size nasıl hükmeder? Sizin üzerinizde nasıl otorite sahibi olabilirdi? Düşünüp, akıl etmiyor muydunuz? İttifakı dönemin inşalaşıcı mantığına karşı, İsa döneminin tedavüldeki inşalaşıcı mantığı buydu! Şimdi eskiden doğmuş, doğurmuş olan, evlat sahibi olan, yiyen içen ilah oluşla söz sahibi otoritenin, İsa'cı (miladi) döneme göre alt boşlukları, yeni mantıklarla doldurulmalıydı.

İttifakı dönem ilahları, yöneten totem insan olduğundan; ittifakı dönemle ilahların birer anası babası vardı. Miladi dönemli yeni ilahın söz sahibi olması için insandan üstün oluşla, sizin gibi anası babası olmayacaktı. Eski ilahlar sizin gibi yiyip içmeyecek, doğurup, doğmayacaktılar.

Bu özellikler sizden üstün oluşun, size hükmedişin gerekçeleriydiler. Bunlar sizde olmayan güçtüler. Siz de güce boyun eğecektiniz. Yeni ilah bu güçle sizin üzerinizde otorite sahibi olacaktı. İlk ittifakların, ittifakı kuralı; her bir ittifakı kaideyi iman kılmaktı. İman kılınan şeyi akıl, bilgi kılıp; bu mantık ve bilgi üzerine düşünmeydi. Bunları düzenlemeye saygı ve yemin etmenin tevhidi imanıydı (yasasıydı) .

Bu düşünceler içinde tarihi olan aşamaların bir bilgi süreci daha saklıdır. Bu İlah Meryem olmanın sembolizmiydi. İlah Meryem, geçmişin anısı olan üç özellik taşıyordu. Bir cinsellikle aidiyeti formda olmanın doğma doğurma özelliği idi. İki yine gruplar sentezine bir aidiyet formu vermenin formu olan süt emzirme özelliği taşıması. Üçüncü teslis erken dönem ittifaklarının tapınak buluşmalarındaki tapınak görevi yapan kutsal görevdi. İttifaka gelen gruplara aidiyet vizesi veren bir kurum görevi oluşla, bu günkü dille söylersek ittifakın kadın memurluğuydu.

İki totem grupların ittifakı karşılaşması; temas edilmenin şartlarından oluşla gruplar cinselliği tapınak buluşmalarıyla gerçekleştiriyordu. Cinsellik aynı can, kan, soy birliği içinde olmanın mührüydü. Tevhit böyle cari oluyordu. Buna iman etmişlerdi. İman ittifakların sözleşme, bağlılık yemini oluşuyla, dinlerden çok önce vardı. Ve iman daha

sonra dinin kullanım kalıbı olan soyut öznel alanıyla, dinlerin imanına dönüşecekti.

Tapınak buluşması ile babalı ama babası belli olmayan, babasız doğumları yapmak; dönemin kutsal, dokunulmaz saygın bir göreviydi. Zaten totem dönem doğumları da babası belli olmayan, totem eşlerden doğum oluşla; babalık analık tüzel bir görevdi. Evlat, çocuk sahipliği de; grup tüzelliğinin karşıladığı bir görev oluşla, bu türden düşünen anlayan mantığın bir haz ve tat doyumuydu.

Tapınaklar buluşmasında doğan melez kişi, her bir totem gruplar görünüşünde (suretinde) oluşla yaratılan "insandı". İnsan tanımı dahi bu dönemde, miladi dönemdeki insan tanımına göre çok farklıydı. "Nefilim" insandı. "Titan" insandı. Bu sosyal hafıza değişe dönüşe var oluş sosyo toplumsa geçmişini unutulmuşla, tapınak kadınlığı mesleği; tapınaklar uhdesinde anlamı değişmiş, gizli (ökültizm) öğreti oluşla İsa dönemine kadar gelmişti.

Tapınak buluşmaları döneminde evlilikler yoktu. O dönem uygarlıkları evlilikleri bilmiyordu. Oysa İsa dönemi evliliklerin olduğu, evliliklerin bilinip, biçimlendiği; nesep ayrımlarının yapılıp, soy oluşun hukukileştiği dönemdi.

İsa dönemindeki tapınak görevi, eski tapınak buluşmalarının bir uzantısıdır. Bu uzantı içinde ilki anlam değişip unutulmuş; şimdiyse birçok şey söyleniyordu. Bu söylentiye neden olan ana nedenlerden biri de evlilikler mantığının oluşturulmasıdır.

Artık nesep bellidir. Tapınak buluşmasının uzantısı olan İsa dönemi kadın tapınak görevi kutsal iken bu kutsallıkta olan doğumlar nesep belli liği nedenle, artık dışlanan tiksiniilen gayri meşru görülen bir durum düzeyine doğru çoktan geriletilmişti.

Artık tapınak kadınlarının çocuk doğurmalarının sosyo toplumsa gerekçeli kurum işlevleri ortada kalmamıştı.

Temel nedeni ortada olmayan tapınak doğumları, artık dışlanmaktadır. İğrenç bulunmaktadır. Tartışma budur.

Bu nedenle anlamı çarpıtılmış ve ökülte dediğimiz inisiye (gizli öğreti) olmuş sembolik bir Meryem (tapınak kadınlığı) gelenek anlayışı da, tapınaklarda hala sürmektedirler. Kimi bakire oluşla adanmış Meryemler, tapınak görevi nedenle hep bakire sayılmağa başlanmıştı.

Giderek te kadın ve kimi kez de erkek bakirelik esas kılınmıştır. Gelenek olarak tapınak kadınlığına devam eden Meryemler şeklindeki eski kurumsak gelenek, dallanıp budaklanıp, anlam çarpıtmalarına (soyutlamasına) uğramışlardır.

İşte monofizitçilerle, diofizitçilerin fikri çatışmaları; bu süreç kavşaklarında oluşup, olgulanışla; yoluna devam etmektedirler. İlahlar fikrinden, ilahlar görevinden; yepyeni bir "tanrı anlayışı" olan görevler doğduruluyordu. Bu yepyeni anlayışla ittifaka değil, evrene dek bir yaratma göreviydi.

İlahlar döneminden beri özellikle köleci ilahlar dönemiyle "yaratan ilahlar"; "tanrı ilahlar" olmakla hiç bir zaman "tek tanrı" olamamışlardır. Ne Marduk tektanrı anlayış olmakla, ne Bahtunnasur (Nabukadnezer) tek tanrı anlayışı, tek tanrı olmakla, tek tanrı değildirler.

Esasen Tek tanrının ne olduğu ittifakı zamanlarda biç bilinmiyordu. Bu düşünceler ilerleyen süreç içinde oluşuyordu. Bu nedenle Marduk ve Nabukadnezer anlayışı kendisinden öncesine göre bir dallanma ve yarılanın başlangıcı oluşla ilk örnek ve tek tanrı anlayışlarıdır. Kendisinden sonranın somut soyut şartlarına göre Marduki ve Atoncu anlayış elbette ki bugünkü bir tek tanrı anlayışı olmayacaklardır.

04.06.2014

Bayram Kaya

Milada Bir Analiz 3

Düşünce alanı böylesi bin bir türlü gelişme, dirençleşme içinde şekillenişle; İsa döneminde dönemin anlayışına uygun inşalı oluşla yoğunlaşmanın alanlarını bulmuşlardır. Bunlardan iki tanesini, bu tür tarihsel gelişmelerin dinamiği içinde oluşuyla, yukarıda saydığım ilintilerle bağlantılı olarak; bir iki cümleyle dahi olsa bahsetmek isterim.

Tarihsel olarak milada doğru gelen tek ilahlı dinamik, ilahlı düzen müktesebatını kullanacaktı. Elindeki sunu malzemesi buydu. Uygarlığı, zemin yapmıştı. Uygarlık üzerine parçalı oluşla yerel kültürü nicelim yapmıştı. Çoklu mantığı kullanabiliyordu. Yepyeni bir köleci düzeni de zemin yansıma envanteri içine almıştı. Bu kumaştan yeni bir elbisenin, yeni türleri ortaya çıkarılacaktılar. İlk iş arabaya binmek inmek gibi ya da kapıyı açmak örtmek gibi güncel temaların zıt süreçler dönüşmesi oluşuyla konu işlenecekti.

Tarihsel olanın kapıyı açması da, kapıyı örtmesi de, öyle bir anda olmuyordu. Uzun bir geçmişle kendi sosyo toplumsal süreç dönemini oluşturacaktılar. Oluşmakta olanı yaşamak, yaşantılaşmak, deneyim olan kazanımlarını biriktirmek gerekti. Ve bunların özne nesnel yansıma bağlantılı düşüncelerini edinmek zorundaydılar.

Kusurdan Doğan Yarar

Totem dönem sürecine göre bir değişme, bir dönüşme olan ittifaklar, bir kusurdur. Gelmekte olan değişme dönüşmelerin hayali dahi, eski totemi yaşam olanın içinde olmamasıyla, eski olan anlayış ve tutumlarına, bir kusur gibi yansıyorlar. Eskinin ayak sürürmesi, yeni olan kusura direnç göstermesidir.

Kusur seçme ayıklama yapıyla eskiyi kendi içinde özet olarak kodlar. Bu hıfz edileşle eski görünmezleşir. Bu öyle kusurdurki, kodlananın, kodlanmış olmasıyla dışta izini dahi bırakmaz. Bu kusurlardan birisi sosyal merkezde bir totem yerine totemlerine aykırı seslenmelerle birçok totemlerin (ilahların) olması ve birçok sosyal merkezlerin olmasıydı. Yönetim merkezi en az iki tane oluşla ikizleşmişti, vs.

İlahlar polaritesi ve bunlar gibiler totem dönemlerine göre hep bir kusurdular. İttifaklar içindeki bu tür ilahlar çoğul polaritesi gibi kusurlar, "İlah" kavramı şeklinde giderek tek tanrı olma yararına dönüştü.

İttifak içindeki çoklu ilahlar kusuru, çoklu düşünmenin mantığı süreçlerini ittifakı yapıya yansıtmakla bir yarara dönüştü. Çoklu düşünme mantığının kodu İlahti. İlah, ilahların kodlanmış şekliyle tekil hali İlahti. İlah görüntüsüyle oluşan ilahlar sentezi süreç; giderek ilahlar görüntüsünü de silikleştiriyordu.

Köleci dönem; belirginleşen "bir ilah" anlayışının yanında, silikleşen ve kusur olarak görünen birçok ilahlar belirsizliği olan, karşıt fikirli, genel düşünmeli şeytani düşünceleri de devralmışlardı! İşte oluş nedeni belirsizleşmiş olan ilahların görüntüsü olan sıfat ve çatışmaları köleci sistemde yansıyor. Köleci sistem bu yansımalarla kendi düzlemsel köleci ideolojisiyle birleşmekte olan yeni bir görüntüyle başbaşa kaldı. Sınıfsal öznel olan bu yeni görüntü, tekleşen ilahı iyice oluşturabilmeleri için yeni sürece çatışmacı düşünsel ilhamlarını bol bol verdi. Yeni ilah bunlarla iyice kodlanacaktılar.

Kodlar inanmak için değil, çözülmek için vardılar. Ama ne yazık ki, inanmak için meşru kılınmışlardı! Görünüşün geçmişten beri sözlü yazılı aktarımlarının köleci döneme gelen anlatımları; güncel değildi.

Söz gelimi ilahlar düşüncesi köleciliği tanımiyordu. Bu nedenle ilahlar "kendilerine

hizmet edilmesini" yaratmaya başlayacaklardı. Uygarlık yine bir kusurdan doğmuştu. Tekil etnik dönem kültürleri, ittifak içinde çatışan, çoklu oluşan bir mantık bakışı yapan kültürdü. İlahlar anlayışlı, kusurlu kültürün sentezi de, insanlık "uygarlığını" ortaya çıkardı. İlahlardan da "İlah" denen anlamının yeni uygarlık sentezi olan yeni yerel parça kültürlerini ortaya çıkarmıştı.

Yeni anlayış, ittifak sentezi uygarlık zeminin üzerinde; parçalı, kesikli, sürekli şekliyle; ittifakı sosyal zaman zemin içinde oluşuyordular. Uygarlık totem kültürleri sentezi bir süreçtirler. Kültür, tekil totem dönem süreçleri oluşla şimdinin uygarlığı içinde uygarlık üzerine; gelişmenin yasası olan lokalize tekil süreçler olarak sürmekteydiler.

Uygarlıklar İttifaklarla başlamıştır. İttifaklardan önce uygarlık yoktur. Totem dönem adeta dışa kapalı olmasıyla tek kutuplu dönemdi. Kendi içinde kendi üzerine çelişkiyle çift kutuplu olan, totem kültürler gelişmesi olabiliyordu. İttifaklar içinde totem kültürler birbirinin dışa açılan sistem özelliği olmuşlardır.

İttifaklar, uygarlığın bulucusu, yaratıcısı ve kendisinden sonraya doğru sürdürücüsüdürler. Totemler, totem kültürü oluşla ittifak içindedirler. Totemler ittifak içinde birbirine göre kültürü farklı kültürler oluşuyla, farklı kültürlerin çoğulluk şekli de; "ilah" tanımıyla dururlar.

Aslında bu çoğulluk "İTTİFAKIN TEKİLLİĞİ" oluşla özneye yansıyacaktı. İlah, totem dönem tekilliği içinde yoktur. İlah ittifakı dönem çoğulluk polaritesidir. İttifakın birliği dirliği oluşla ittifakın tekilliği olacaktı. Bunlar sürecin hem çatışan, çatıştıran kusuruydu. Hem de sürecin kusurdan doğan yararıydı.

İttifaka izlek olan süreç, totemleri bir araya getirişle yeni bir kusuru ortaya koymuştu. Bu kusur totem aidiyeti kültürün çok şiddetli olan doku uyuşmazlık çatışmasıydı. Bu kusurlu çatışma süreç adımlarıyla ve süreç gel-gitleriyle, uygarlık sentezini ve totemler (ilahlar) sentezi olan İLAH teklik sentezli uygarlığı ortaya koymuşlardı. Yeni yeni kültür; uygarlık motifli, çoklu bakışimli, lokal parçalı oluşun kültürüydü.

Artık kültür eski totem kültürü değildi. Uygarlığın parçası olan niceleyişleriyle sonraki vücut buluşun uygarlığına sentez olan kültürdü. Bunlar sosyal ittifak olanın kusurundan doğan yarardı. Ve birbirine indirgenemez sosyal süreçlerdi.

Uygarlık, ittifakların kültürler senteziydi. Uygarlığın kristalize olması içinde birçok farklı yaşamlı kültür totemleri olan ilahlar vardı. Köleci düzenin, uygarlığı içine geldiklerinde; köleci yaşamın içindeki pratikte destekleri ortadan kalkmış olanları vardı.

Köleci dönem yeni bir uygarlık üzerine, yeni bir kültürdü. Köleci düzene gelişle ortadan kalkan ittifakı uygarlık kültürleri, süre gelmekte olan dönem açıklamalarıyla adeta altı dolmaz ucube olan tanımlara dönüşmüşler.

Güncel sürecin kendi köleci sınıfsal bakışçı öznel otoriterleşmesi vardı. Şimdiye getirilen bu içi boş anlayışa dönüşmüş olan ön ittifak kültürlerinin, içi boşalmakla alan boşlukları vardı. Boşluklar çeşitli kişi ve oluşmalarla, çeşitli zaman içindeki yorumlanışların ideolojik anlamlarıyla, dolduracaktılar. Çokluk olabildikçe "teslise indirgenmiş", çokluk olmakla beraber, tekli oluşa dönüşüşler damgalıydı.

Süreç oluşması iki karaktere bürünecekti. Süreç kendisine kadar gelen İlahça düzeni biraz esnetecekti. Az biraz bakış açısı kırımlarıyla tarihsellik büyük düşünce ve

anlatım salınımlarını ortaya koyacaktı. Miladi tarih sellik, aşağı yukarı aynı özgünlükle başka tür yorum katışları savunan türlü ide süreçleriyle tümnden bu tür idenin zıttını savunan, birçok süreçlerin sosyo toplumsa oluşmasına; gebe olacaktı.

Sürecek

Bayram Kaya

Millet Ve Ulus 1

Toplum fikri günümüze değin, toplumcu düşünürler dışında öyle pek bir pekin düşünme ve ayırt etme olacakla, tanınmamıştır. Hala da geniş yığınlar elinde toplum kavramı, kendi anlamının erginliğince tanınmamaktadır.

Bu gibi bilmesinlerciliği sözlerinin bilimsel olmasıyla dem vuran, kimi aydın ve akademisyen çevreleri içinde de görmek; durumun en yıkıcısıdır. Toplum; halkla, ulusla, milletle, karıştırılıp; her biri birbiri ile eşitleniyor, ya da kem küm edişlerle, birbirinin yerine kullanılıyordu.

Ki bu sözcükleri kullanılışlar, bilinçli bir seçim olmayıp; ağza ilk yakın gelen kavramın söylenmesi, şeklinde beliriyordu.

Bizim için ha, millet milletti; ha ulus ta ulustu. Ha bunların ikisi de toplumdur! Bizim için ne fark ederdi ki hepsi de aynı kapıya çıkardı! Bizlerin milleti, ulus; ulusu da, millet gibi tanımlama ve anlatır olma yeteneği karıştırmalarımız yüzünden, ne bir bilgiyi tasnif edip giriştiren bilincimiz var olmuştu. Ne de, bu tasnifler kıyasında bir analizdi yeteneğimiz dahi oluşmamıştır.

Millete ulus desek, ulusa da millet desek ne var yani? Kim ne zarar görecektir? Kopmaz ya kıyamet! İşte işin püf yüzü de burasıdır ya. Biz millete ulus dersek, tarihi süreci bilmemiş oluruz, gelişmeyi sosyal ve toplumsal evrimi kavramamış oluruz. Tarihsellik diye bir bilinç, tarihsellik diye bir anlama ve tarihsellik diye bir anlatım olamaz. Zaman kompartımanının donanımını, sorununu, çözümünü göremeyiz. Görüş olanda bize anlatılsa, bu kez de biz anlayamayız.

Zamanı mono blok bir gövde olarak görürüz. Zamanın kesikli sürekliliğini ve zamanın seyredişini hiç anlayamayız. Böylece farkı fark edemediğimizden analiz yapıp bilinç edinmeyiz. Araştırma geliştirme yapamayız vs. Durum böyle olunca imparatorlukları nereye koyacağız. İmparatorluklar sonrasında uluslaşmasını nereye koyacağız? Şimdiki ilişkilersen haliyle toplumsal evreyi nereye monte edeceğiz?

Toplum; EMEK (üretim) ilişkileri üzerinde bir paylaşım ve aidiyeti sürdürüş lüktür. Millet ya da buna dayalı yaşantı olan sosyal yaşam; DEMEK üzerinde paylaşım aidiyeti sürdürüş lüktür. Gelenekleriniz, görenek, söylenceleriniz, özel anlamda da din iman, inançlarınız üzerinden kurulan insan-insan ilişkili bir özel ve öznel vakit geçirmeye havi Duyuş ağırlıklı bir yaşantıdır.

Toplum emek ilişkileri üzerine halk deme ilişkileri üzerine bir salınım ve referanstır. Ulus devletler emek ilişkilerini şekilden şekille, sokuşla toplumu belirleyen süreç zaman ilişkileri anlayışlı lıdır. Oysa millet emeği köleci şekillere sokuşun içinde gelişen bir duyuş ve durum ideolojidir. Emek değeri üzerinde aidiyet iliği bilmez. Soyut anlamalar ve anlatımlar üzerinden aidiyet ilişkileri sağlar.

Bu nedenle insanlık ulus yapılarını demekle; milleti olan, millici olan, millete dek olan, anlayış ve değeri temalardan vaz geçmiş değildir. Sadece millici referanslarla aidiyet ilişkisi yerine onun üzerine emekçi ilişkilersen aidiyet ve sosyal anlayış düzenleme gelişmesi ile toplum vurgusu olan bir yapı olmakla daha ön plandadır.

Artık millete dek kavranışlar bünyenin hem esası, hem de çocukluk anıları olan geçmişidir. Milleti yaşantılıma, soyo halkçı düzlemin; toplumu kavrayış sembolizmidir. Önce olan, sonraki olanın anlaşılmasına sindirilmesine hizmetle; halkçı düzlemin bir sembolik olma düzlemine geriler. Gelenek din ve inançlar da bu sembolizmin

araçlarıdır. Millet, halk dilinde toplumu anlamının bir ikonudur.

Millet ittifakı süreçler girişmesiyle başlanan bu yolun yürünmesine dek; yolun yürünmesini aksatan taş engellerini ortadan kaldıran düşünceli eylemler bütünselliğidir. Ortaklaşa ve karmaşık bir sosyo-kültürel yapı oluşturma bütünselliğidir. Yapının imleyeni kuşkusuz ki ilişkilersen olan toplumsa girişme toplumsa ilişkilere dek bağıntılı gerektirmelerdiyse de tüm süreç sosyal olay sosyal kültür basınçlıdır.

Gelenekler, dinler ve inançlar karşılaşmasının bir arada apse yapmadan uyumlaşa bilmeleri için yapı inşa olaylarının ileri doğru adım adım evriliridir. Gelenek ve inançların sentez girişmesiyle bir sağduyu ve sosyal bir referans oluşma ortaya koymasıdır. Bu sentez emareler giderek derin acı ve çatışmacı ayrılıklar vermenin yanı sıra, tek yaratımcı inançlarla imparatorluklar evresine dönüşecekti. Süreç insan olma aitliği üzerinden ve insanlığı inşanın bezenen kompartımanlarıydı.

Açıkçası millet imparatorluklar öncesinin bir tarihselliğidir. İnsan organik devinmesinin, bebeklikten çocukluğa geçtiği evrelerdir. İttifak farklı totemi etnik uyumsuzluk ve dışlayıcılığın tarihte ilk kez girişen bir temastı yapı olurla var olmasıdır. Toplumsa ilişkilersen ilk süreç adımları bu girişiren teması ön görmüştü. Bu temastı salınım frekansları da temasçılıyla, millet olmayı bilmeden; millet olmanın dokusunu ortaya koymuştu.

Millet ittifakı süreçler girişmesiyle başlanan bu yolun yürünmesine dek; yolun yürünmesini aksatan taş engellerini ortadan kaldıran düşünceli eylemler bütünselliğidir. Ortaklaşa ve karmaşık bir sosyo-kültürel yapı oluşturma bütünselliğidir. Yapının imleyeni kuşkusuz ki ilişkilersen olan toplumsa girişme toplumsa ilişkilere dek bağıntılı gerektirmelerdiyse de tüm süreç sosyal olay sosyal kültür basınçlıdır.

2-Gelenekler, dinler ve inançlar temasçı karşılaşmalarla bir arada, apse yapmadan, uyumlaşa bilmeleri için yapı inşa olaylarının ileri doğru adım adım evriliridirler. Gelenek ve inançların sentez girişmesiyle bir sağduyu ve sosyal bir referans oluşma ortaya koymasıdır. Bu sentez emareler giderek derin acı ve çatışmacı ayrılıklar vermenin yanı sıra, tek yaratımcı inançlarla imparatorluklar evresine dönüşecekti. Süreç insan olma aitliği üzerinden ve insanlığı inşanın bezenen kompartımanlarıydı.

Ama toplumsa olanın o dönemlerde tasnifi bir bilgi olarak geniş yığınlarla paylaşılır bilişti olma adımı olanaksızdı. Toplum, insan (özne) ve nesne ile kullanımlıdır. Özne ve nesne olanın girişmesi de üretim ilişkisi ve üretimdir. Toplum özne nesne girişmesi olurla, üretim ilişkisi ve üretim olarıktan tanımlanır.

Üretimi ve üretim ilişkilerini de son tahlilde nesnel yasalar belirler. Toplumsa olanlar insan sosyo-toplumsa yaşamını imliyordu. Ama bu gizli imleniş, inanç değerleri olurla dönüşüp; inancı anlam ve hükümler üzerinden insanlar bunu inanç sembolizmi ile anlıyor ve anlatıyordu.

Böylece ittifak içi konfederatif ligi sosyal yapının bütünlüğünü ortaya koyup, sosyal yapının nesnel mal envanterlerine millet (ortaklık) malı diye sahip çıkmanın, millet üzerinden bilincine eriyordular. Hal bu ki uluslar bilinci, etnik olan sosyal kültür olan değerleri özel kılarak ve giderek ağırlıkla artan bir emek eksenli üretim ilişkileri üzerinden ve insan hukuku üstünde nemalanan bir aidiyetçi bilinç yapıydı.

Millet bu aşamada; halkçı bir sosyal yaşam oluşturma, birlik beraberlik

bütünleşmesinin, referanslarını adım adım ortaya koyuşlar sürecidir. Ayrı totemi etnik sosyal yapılar bir arada sentezle daha sonradan millet denecek oluşuma doğru gayret ederler. Değilse insanların önünde millet olmanın tanımlı bir aidiyet referansı yoktu. Başka bir deyişle millet, sosyo-etnik yapıların yeni kimlikli aidiyeti benimsenmiş yol göçü, yol katılım müktesebatlarıdır. Millet sosyal kültürcü (sosyal tabu ve inanmalı) bir belirıştır.

Oysa ulus imparatorluklar dönemi yıkımıyla ortaya çıkan sosyo-ekonomik yapı belirenli bir doğumdur. Ulus olmanın profili başka millet olmanın profili başka. Ulus profilinde sosyal kültür ortadan kalkmıyor. Ama pozitif bilim ve pozitif düşünmenin kotardığı sosyo ekonomik toplumsa belirleyenli bir süreçtir.

Yani ulus, millet değerleriyle (bundan vaz geçmiş değildir) süreci ortaya koymaz. Sosyo ekonomik yapının bütünlüğünü ortaya koyarak ulus devletlerini ortaya koyuyorlardı. Ulusları ulus yapan özellik bölüşülen bir toplumsal ilişkiler ağı ile toplumsal üretimin bölüşen, bölüştürülen değerleri ile hukuku sistem bağlacı; bu ulusların kendisini tanımlamaları oluyordu.

Artık ulus toplumlar, dedelerinin cinlere hükmetmesiyle öğrenmüyor bu referans üstünde aidiyet ilişkileri kurmuyorlar! Behçet hastalığını bulan, Ay'a giden, Sörn deneylerine katılan toplumun aiti olmayla övünüyorlardı. İyi muska yazan, üfürükçü, nefesi kuvvetli ve ocak olur dedelerin övünülesi milleti gururu, sosyal yaşamın ve özel yaşamın damak tadı ve kullanımı oluyordu.

Şimdiden sonra, millet, ümmet gibi Keloğlan ve asrı sadet etrafında aitti eşmelerin yerini, insanlığa katkın olan üretim değerlerinizle ve insanlık hukuku aitliğinizle ortaya koyup aidiyet ilişkisi ortaya seriyordunuz.

Bu resmen toplumsa sistemlerin gümbür gümbür duyulan ayak seslerinin de dönüşmesiydi. Milliyeti anlamaların sosyal ve egemence basıncı sürdüğü için uluslar; toplumsa yapının belirşti aşamasını da ulusal tanımla görerek nostaljiyi sembolize edişle, toplumsa olanı ilinekti kotarır olduğu, farklı alan zaman devinimidir ulus.

Ne milliyetçilik ne ulusçuluk yurt savunmasına atfen bir belirme değildirler. Yurt savunması ile bu kavramlar sıkı bağlı iseler de yurt savunmasının ne bulucusudurlar ne de sürdürücüsüdürler. Yurt savunması iki yapının da icadı bir özelliği olmayıp bu iki yapıdan önceden beri süre gelen bir savunma ve rekabeti refleksi denetim mekanizmasıdır.

Organik yaşamlar koloniyle yaşam içinde de; sürü yaşamı içinde de; grub yaşamı içinde de; sosyal birlikçi komün yaşamı içinde de sürekli bir bölge ve alan savunması içinde ola gelmişlerdir. Bölge savunması bildik alışıldık olanın bilinmediğe; alışıklık olunmadığa dek bir tehdit algısıyla savunulma olduğu gibi besin sağladığı rekabetçi bir ortam olmanın kaygılarıyla da yapılan bir savunma korunma mekanizmalı kaygı dürtüsüdürler.

Bu nedenle milliyet ülküsü de ulus ülküsü de vs. bu bölge savunmasının; milliyeti ve ulusçu vs. profile göre yeni versiyon tanımlılıkla "yurt savunmasının" da bir sürdürücüsüdürler. Burada yurt savunması fikrine egemenlikçi devletler eliyle çok acayip yeni yeni eklemler de yapılmıştır.

Söz gelimi sömürü, talan gibi egemence ve köleci ilişkilerle, bu ilişkilere feda oluşun ekliliği. İpipullah sivri külah (her şeyin yoksunu) oluşla mezarınızı dahi satın alacağınız

bir yokluğa feda olmanın sosyal anlaması içinde olan şehitliğin karşılığı, cenneti. Uygarlıkla, sizin olmayan ama her şeyiyle sizin satın aldığınız bir dünyaya gelmiştik. Ama yine de canımız ortadaydı.

Oysa ister mallı olun, ister mülksüz olun. İster bölgeniz olsun, isterse olmasındı. Sizin dışınızda olur nedenlerle bir bölgeye zorunlu olurla konuşlanmak, üretmek, sizlerin bu üretime zorunlu katılmanız da esastı ve gerekiydi. Toplumsal aidiyet bu eksenle bu tabu ile şebeke ağı bağıntı ve bağlamlılığına ulaşmıştı.

3-Dünya bir üretim alanı ve üretim gücüydü. Hem üretim alanı ve hem üretim gücü kendilik bir bakışım akışla eylem sellikti. Siz de Dünya'da ve Dünyalı oluşla, bu üretim gücünün içindeydiniz. Ama biraz bir fark vardı. İşte tüm meselede, var olup olamama da, buradaydı. İşte biraz bir fark, insanı; koskocaman bir uygarlığa ve toplumsal profile getirmişti. Bu profilledir ki siz evrenin yoluna adım atmış görünmez dünyanın içine nüfuz ettirmişti. Bu farkı fark etmekte.

Siz, emeğinizle bir üretim gücüyünüz. Bu halinizle Dünya'nın bir parçasıydınız. Ama üretim gücünüz olan emek sizin eylem selliğinizle dünyaya dönüp dönüp, tekrardan etkime yapıyordu. Bütün büyü buradaydı. Şimdilik tek siz, kendi üzerinize ve kendi dışınıza (Dünya'ya) diyalektik bir etkimeyle olur yansımaydınız. Dünya da böyle işliyordu. Ama Dünya'nın ürünü olarak tek siz şimdilik komplikeydiniz.

Oysa şimdiki anamalcı ilişkiler içinde özel mülkiyetçi oluşla bölge savunmasını tetikleyen nedenlerin ezici baskılarının çoğu, çok kişi için yurt savunmasının içinde gözükmemektedir. Şehitlik, gazilik, yiğitlik gibi sosyal varyasyonlu birçok yeni versiyon eklemelerle yurt savunması kavramlarının içinde tabu olmuşlardır. Yurt savunmasındaki sömürü değil ama talan da bir bölge savunmasının unsurudur.

Ulusçu yapıda anlama ve anlaşılma sosyal yapı içinde inanç ekseninde sürmeye devam ederse de, dünya görüşünde genel ağırlık ve belirme olarktan laiklik denen, nesnel öznelce anlamalarla ortaya konmakta ve tüm sürece; sosyal eylemlerden ziyade, toplumsal eylemler damgasını vurur.

İnsanlarda olmayan bu şematik referansa göre davranmıyorlardı. Bir arada olmak zorunda olan ayrı aidiyet ve totemi tutumlu insanlar; sosyal yaşamları içindeki bu birliği ön gören zorunluluklara ters olur sosyal yaşama dek sorun ve çatışmaların izolesini, düşünsel ülkü haline getirip tutumlaşıyorlardı.

Sorunlara çare olur birlik gücünü ortaya kor tutumlar millet olmanın referansı olacakla tadatlar inanç sayımına dönüşüyordu. Millet aşaması, aşiret yapılarının bol bulunduğu bir sekans olmakla birlikte; aşiret (etnik) yapıların da, millet ülküsü içinde kırıldığı; millet gibi bir oluşmanın da tezahürüdür.

Sanki tüm bunlar laf olsun torba dolsun diye kullanılmış, öylesine yan yana getirmiş olduğumuz tür, icatlık sözcüklerdi! Söz gelimi milletlerin güvenlik örgütlenmesiyle, ulusların güvenlik örgütlenmesinin farkında ve ayırdımında bile değildiler. Ulusların güvenlik örgütlenme bilinci milletlerde yoktu.

Sürecek

Bayram Kaya

Millet Ve Ulus 2

Dağılan imparatorluklar yeni (toplumsa) şartların belirleyiciliğinde, ulus devletleri doğurmuştu. Ama bir sorun vardı. Büyük bütünden ayrılan hantal yapı, ana yapı gibi davranma eğilimindeydi. Bu neden ile kendilerini yönetecek bir yönetim gücü ortaya çıkaramıyorlardı.

Nedeni basitti. Üretim ilişkileri sistemi de yeniydi, ulus devlet anlayışı da yepyenydi. Eski çamlar bardak olmuştu. Yeni yönetim yeni ilişkilerden düzenlenmesi gerekiyordu. Sistem parlamenter monarşi halinden parlamenter sisteme doğru kayıyordu. Yeni düzenin en önemli amil kutsalı da demokrasiydi.

Zaman iletişim yoğunluğu içinde oluşla, akış benzerliği içindeki toplumların bunca tecrübeleri vardı. Bu deneyimler her ulus yönetiminin önüne günlük istihbarat olarak ediniliyordu. Bu akıştı deneyim zenginliği 18. Yüz yıldan 21. Yüz yıla değin bıyık tükenmeden aktı durdu. Zaman oldukça dinamikti.

Eğer 21. Yüz yılda hala uluslaşp yönetemeyen idari rejimler varsa; bu gibi olası yönetim ve otorite güçleri birçok iç dış nedenler yanı sıra üç ana neden kaynaklı engeller içinde kategorize edilebilir.

Bir ulus devleti yönetememenin birinci nedeni; siyasi güçlerin gerici yönetimler olmasıyla olasıdır. Gerici yönetimler bir türden değillerdir. Ama söylemleri aynı sosyal osilasyonlu salınım kaynaklarıdır. Söz gelimi bunlar tabiiyetindeki sosyal yaşamların hafiyeliğini yaparlar.

Ve oynadılar, dans ettiler, şarkı söylediler diye o mahal basılıp 17 kişi kesilirler. (27.08.2012 Pakistan gazeteci TV. Ve diğer basın yayın organları) Bunlar bu kabil, toplumsal olmayan argümanlarla niza ve hiza verirler. Heykellere saldırı ve ucube heykelleri yıktırmaları başlar!

Türkiye gibi yerlerde Anıt kabir kodu denkliğine cami, Taksime cami, Çamlıca'ya cami, Çağlayana cami gibi günü zamanı hedefi şaşırtan sosyal anlamalı niza ve hizalarla ortaya çıkarlar. Gericilik her eğitim kurumunu imam hatip temelli yapmanın övünme ve sevdası içinde olurlar.

Siz bir kalp ilacının insanlık için ne denli önemli olduğunu yadsıya bilir misiniz? O halde, kalp ilacı bu denli vaz geçilmezdir diye, kalp ilacı üretimleri esaslı bilgiyi bütün eğitim sisteminin temeli yapa bilir misiniz? Doğru olur mu? Üstelik imam hatiplik toplumsal ilişkilere taalluk eder bir konu da değildir. Daha detay istemez.

Hâlbuki insanlar mabetlere dolsalar da, o toplumun toplumsal ilişkileri, toplumsal güçleri ve üretim geliri ne artacaktır ne yükselecektir. İnsanlar mabetlere dolmasalar da toplumsal üretim ve toplumsal refahınız azalmayacaktır. Sosyal anlamalar, toplumsal mütalaalarda mülahaza edilmezler. Çünkü sosyal (dini ve haması) anlamalar, toplumsa ilişkilerin gözetilmesi gereken bağlaşıkları değildirler. Özel hayatın kişiler eliyle tanzim ve düzenlenmesi prosedürüdürler. Bu tür hiza ve nizalar gerici mayasıdır.

4-Hala ulusal yönetim gücünü ortaya çıkaramamanın ikinci kategorik nedeni; uluslararası sermayenin yönetim ve denetimci emperyalist etkileri altında güdülür olmalarıdır. O ülkelerin ulusal yapıları içinde olmaması gereken feodal yapıları vardır. Bu nedenle bu toplumlar toplumsal sorunlarla değil hala aşamadıkları sosyal sorunlarla ve sürekli feodal yapılarla uğraşıp; birlik, beraberlik, kardeşlik hamasetleri yapılarak

mabet vaazlarıyla işi götürmeğe gayret ederler.

Oysa üreten paylaşan yapılar, kimse demeden, kimse tarif etmeden; zorunlu olarak birlik beraberliğini ortaya çıkaracaktır.

Üç yüz senedir hala uluslaşıp imparatorluk bakiyesi olmanın baskıcı feodal yönetim hastalığından kurtulamayıp; kendilerini güncel sosyo toplumsa ilişkiler ağı etrafında yönetmenin becerisini gösterememenin üçüncü nedeni de; o ülkedeki her kesimde olur işbirlikçi güçler engeli nedeniyledir.

İş birlikçi egemenlik kafaları allak bullak eder. Bu allak bullak edişlerin tümü dez enformasyonlarla, yanlış bilgi yönlendirmeleriyle olurlar. Söz gelimi dini inancı demokrasinin gereği sayarlar. Mezhep ve tarikat odaklarını sivil toplumun mücadele örgütü ilan ederler.

Dinsel inancı fikir özgürlüğü kabul ederler vs. Ya bunlar gerçekten ne demokrasiyi biliyorlar, ne fikir özgürlüğünü, ne sivil toplum örgütlerini hiç bilmiyorlar. Ya da kafa bulanıklığı ile ortalığı toz duman ederler. Tıpkı türbana özgürlük! Adı altında, her tarafın toz duman edilmesi gibi boş söz oyunudurlar

Uluslaşıp ulus yönetimlerini ortaya koyamamanın, özellikle orta doğuda ve İslam ülkelerinde yöneten güç ortaya çıkaramamanın buradaki her üç kategorik yapısı birbirinin içine geçer. Her üç araz birbirinin nedeni ve birbirinin sonucu olurlar. Buradaki neden orada sonuçtur. Oradaki sonuçta buradaki nedenin desteğidir!

Açıkçası bilgi teknolojileri, üretim ilişkileri ve üretim felsefesi vs. gibi toplumsa referanslar üzerinde meşrulaşamayan yönetimler; sosyal (geleneççi, dini ve hamasi) söylemler üzerinde meşrulaşmanın birlik beraberliğini gözleri yaşartır, ağızları köpürtür denli çağırır dururlar. Bu yönetimlerin çağ dışılığıdır.

Bundan on bin yıl öncesinin; MS. 17. Yüz yılına değin, toplumsal yapısı tam da bilinişle; vukuf yetine varılır; nesnel yasaları açık edilir ve ona göre üretim ilişkileri düzenlenir oluşla; 40 kişi çalışıp, yüz kişiyi besler bir toplumsal yapıları yoktu.

Bu yüzden tüm meşrulaşmalar toplumsal yapı üzerinden değil de, toplumsa yapının koordinesinde, kendisine yabancılaşmış soyutlukların; sosyal (inançsal ve hamasi) anlama ve anlatımları üzerinden meşrulaş ılıyordu. Bu meşrulaşma, toplumsal yapıyı iyice ortaya çıkarınca; sosyal meşrulaşma kendi sosyal alanına çekildi.

Bu tür sosyal meşrulaşmalar doğruydur. Yanlış bir yanı yoktu. Sistematiğe ve genel olarak belirler olmayan; oturmamış, kendi tekâmülünü tamamlamamış, ama en az ittifaklar döneminden beri insan kucağımızda olan toplumsa yapı M. sonrasının 17. Yüz yıldan bu yana, genel ve temel belirleyendi.

Yani bugün üretim ilişkileri ve üretimin paylaşımı olur toplumsal temel üzerinde, toplumsal hukukla genel aidiyeti meşrulaşmalar yapılmaktadır. Sosyal (dini-hamasi-geleneççi) meşrulaşmalar sosyal hayatın ve özel hayatın yaşantı aşması ve meşrulaşmasıdır.

Sosyal hayat olguları toplumsal hayatın tanecikli boşluklu alanı içinde devinen dolgu malzemesi gibidir. Toplumsal hayat sosyal hayatı ortaya koyar. Toplumsal hayat mutlaka bir sosyal hayatı destekler.

Şunu açıklıkla vurgulayayım. Sosyal hayatın dini ve hamasi zeminini insanlar kullanıyorlar. Bu sosyal zemin insanları motive edip, insanların yaşamını anlamlı kılıyorlar diyerek ten doğru bir vurgu yapar olursunuz. Öyleyse bu sosyal elci kullanımlar, insanların özel hayatı ve insanların gurur kaynağı olması hesabı ile bunlar toplumsa hayatında bir kullanımı değildirler.

Doğrudur motive olmak insana özgüdür ve motive olmak gerekirse de motivasyon zorunluluklardan sonra gelir. Bir kullanım giriştiği zaman da, artık sonra olan başta, başta olan sonda; olarak o sistem içinde yer değişirlerle ikame olabilmektedir.

Bir kere toplum insan değildir. Bu bir. İkincisi toplumun insan olmayan ilişkin yanı dini anlamalarla hamasetle motive olmak istemez. Toplumun ilişkin ve öznelde etkiri insanla girişir olan yanı, nesnel yasalar içinde kendi alan zemini üzerinde devinirler. Hamaset mamaset para etmez.

İnsanı, toplumun diğer ilişkinliği ile girişirmek için mutlaka bir motivasyona gereksinimi vardır. Ama bu motivasyon ne dinidir, ne hamasi dayanaklıdır. Sadece bilgi, beceri ve uzmanlığı donanım içinde olmanın bir güven ve motivasyonudur. Siz elektroniği az çok bilmeden onun tamiri motivasyonu içinde olamazsınız. Siz dışlileri yağlamayı anlamadan o makinayı uzun süre kullanamazsınız.

Yani toplum içindeki insanın motivasyonu bilgi ve bilgiyi kullanmakla olur. Abdest almayla traktörü süremezsiniz. Falan etnikten (hamasetten) olmayla bir RGB entegre devresi oluşturamazsınız. Traktör kullanabiliyorsanız; RGB entegre edebiliyorsanız abdest alıp almamanız, falan etnikten olup olmamanız toplum için vız gelir tırıs gider.

Yine söz gelimi bir emar cihazını ya da bir röntgen makinasını dini söylemlerle, hamasetle motive (Kullanım) edemezsiniz. Toplumda ancak ve ancak bilim ve bilgi teknolojisini kullanırsınız. Bir cemaatin üyesi olmak içinde bilgi teknolojisi hiç işinize yaramaz. Yani bilgi teknolojisi de sosyal hayat içinde kullanılmaz. Sosyal hayat içinde size tek gerekli olanlar dininiz, inancınız, hamasetiniz vs. daireler.

Sosyal tandanslı bir insanı, sosyal motivasyonlu kılarak, taşı (toplumsal bir beceriyi) kaldırtamazsınız. Diyelim ki kaldırtınız. O taşı sürekli kaldırtıp, taşıtmasını yaptıramazsınız. Çünkü toplumsal ilişkiler sürekli ve her gün yeniden ve yeniden üretilen ilişkilerin değişile bilirlik zorunluluğu toplumsa alana işlerlik kazandırmaktadır.

Ulus devleti, milleti yapıdan ayırın bir özellikte; toplumun milleti yapı içindeki sosyal alan devinimli oluş tabularını değiştirmiş olmasıdır. Yani ulus devlet sosyal tabu yerine toplum tabularını biçimlemiş ve toplumun tabusunu benimsemiştir. Ulus devlet böylece haldeki yapıyı, gide gide sosyal tabudan koparmanın ve sosyal tabu yerine ikamelerin bünyeye adaptasyonlarını sağlamanın sürecidir de.

Ulus devlet ile meşrulaşmalar ve aidiyeti ilişki eşmeler; üretim ilişkileri eksenindeki yapılaşmalar ve üretim ilişkilerine bağlı hukuku girişmelerle belirlenir olmuştur. Artık sosyal tabunun (hamasetin, dini referansların geleneklerin vs.) , toplum içinde hiçbir kıymeti harbiyesi kalmayacaktı.

Toplumsa yapıda emek totemi; sosyalci yapıdaki gibi laf ve edebiyat oluşla değil, bir belirleyen bir eylemler dizgesi ile emekten gelen gücün kullanım tabusu; toplumsa ve sosyal hayatı çekip çeviren temel tabulaş kutsallık, olacaktı.

Söz gelimi; "işçinin emeğini anıl teri kurumadan veriniz" gibi öğütçü olan, verilmeyen haklar eyleminin sonucunu öte dünyada alıp haklaşmak gibi güzel ahlaki belirtmelerin cari ligi yerine, emek tabuları eylemsel olanın boykot; sözleşme; toplu görüşme gibi pratik katkı ve demokratik kullanımlarını cari yapıyla ortaya koymanın demokratik yapı süreçleri olacaktılar.

Emek yüce değer olmuştu. Emek evrensel kullanımlı ortak aidiyet ilişkisi olmuştu. Artık dini aitlikti, etnik aitlikti açmazlar; toplum içinde pula dönmüştü. Bunlar sosyal alanın ve özel hayatın konusu olmuştu.

Dünya emekçilerini dayanışma içine alan, emek eksenli girişmeler baş göstermişti. Özellikle teknik ve sanayici ulus toplumları bu işin bayraktarı olmuşlardı. Üretim ilişkilerinden hareketle; emek, emek gücü; işçi, işveren; grev, lokavt; sözleşme, sözleşmenin feshi; tarım sektörü, sanayi sektörü; finans, kredi gibi toplumsal kavramlar ortaya konup, geliştirilmeğe başlanmıştı.

Artık tabuların meşruiyet ligini eskisi gibi vahiyler söylemeyecekti. Vahiyde alınan mesajlar, toplumun dinamiklerinden doğar olacaktı. Sosyal yapının vahiy söyleyen ökülist totemi; yeni toplumla üretim ilişkisiydi. Yeni totem olan üretim ilişkisi belirleyenle nesnel yasaların yorumlanan şekilleri de geçerli olduğu sürece tabu oluyordu. Görülüyor ki toteme göre tabu sık değişen bir mücadeleler yönteminin kutsallığı (dokunulmazlığı) oluyordu.

Totem olan üretim ilişkisi ve üretim ilişkisi hukuku üzerinde ki oluşan tabucu davranışlar aklın ürünü kullanım süresi boyuyla sınırlı oluşla da toplumun reostalarıydı. Tabu, hak edişlerden meşruiyetlik alıyordu. Hak edişlerde üretim ilişkileriyle, üretim güçlerinin değişmesinden hareketle meşru oluyordu. Yani temel olan üretim güçleriyle, üretim ilişkilerinin girişmesi; totemi tabuyu söylüyordu.

Geçmişin ökülist, soyut öznellikti, sosyal totemi olur totem söylemesi olan totem vahyi tabular ve vahiy ahlakı; şimdinin totemi olan üretim gücü-üretim tarzı ve üretim ilişkileri zemininde nesnel somut öznellikti.

Totem ökülist olmayıp somut olunca, tabular da somutlaşabiliyordu. Süreç olgu ve olayları demokrasi reostasıyla bir o yana bir bu yana değiştirilebiliyordu.

Toplum da, sosyal yapı gibi; totem, tabu dinamik anlayışı üzerine devinerek olay ve olguları sindirirler. Söz gelimi; eskinin grev tipi bir eylemi (isyanı) ulül emre aykırı oluşla, ilahi iradeye aykırılık oluyordu. Yani o gün için isyan sayılan bu girişme sizlerin süreci sindirme sembolizminiz olamıyordu. Egemen sınıfça ve meşrulukla bastırılan bir şiddet kullanmanın haklılığı oluyordu.

Sürecek

Bayram Kaya

Millet Ve Ulus 3

Oysa şimdiki grev, genel anlamda emek eylemlerini, toplum uhdesinde sindirir kılar olmanın bir meşrulaşmasıdır. Yine sosyal yapının tabu ve toteminin değişmez oluşu sosyal yapıyı gelişmenin çıkmaz sokağına girmiş olmasıdır. Ve değişmezlikte tabu ve totem devindiricisiyle, insanlığın elindeki bu güçlü kullanım ve gelişmenin dinamikliği; alınmış olmaktadır.

Oysa toplumsal tabu ve totem meşrulaştırması gelişme değişme esneklik ön gören girişme oluşla demokrasi hareketi ve bağılılığı ile kontrol edilmekteydi. Üretim ilişkileri ve üretin teknolojileri değiştikçe tabularınız ve toteminiz ve totemi söylemleriniz de değişmek zorundaydı.

Yine sosyal yapının tabu ve totem kaynağı ökülte kullanımlı çok üst duyarlıklı bir soyuttu itaat iken; toplumsa tabu ve totem somut ilişkili, nesnel deneysel gözlemle ve yanışına bilirlikti kabuller üzerine bir inşadır. Toplumsa tabu ve totem itaati olmaktan çok akli ve emekten gelen gücü karşılar olduğu sürece doğru ve bu kutsallığın itaat edilirliliğini desteklerdir. Tabi bunlar kendilik olmaz emekten yana olanların katılım, denetim ve dayanışma içinde oluşuyla, sürece dinamiklik ve süreklilik verirler.

Sosyal tabu, saltık ve her zamanın doğru olan, zamanlar üstü geçerlilikte ve ilk başta söylenmiş (insanın ilk ata totemlerinin ön görüşü olan, kutsal ve öğütçü söylemleri) olmanın sözü oluşla dokunulmazdır. Oysa toplumsa tabu ve totem kesikli ve süreklidir.

Toplumsa tabu ve totemin kesikli olması onun değişme ve gelişmelerin hem nedeni yapar; hem de ard arda kesikli olgu ve olaylardaki birikmeler, zorunlu bir dönüşme dinamiğini de sürekli kılar. Söz gelimi, süreç içinde zamana yayılan greve dek hak her bir hak edişler, olayların kesikli ve sürekliliğidir.

Milleti, ulusu, toplumlarının örgütlenme biçimini, bir gelişme farkı olarak da söylüyorsanız, gelişme farkını tanılayan sözcüğü de, söylemekle iletişime yapıp; bildiriş vermeniz gerekmektedir. Millet esasen toplumsa girişmelerin bilinç edildiği bir yapı olmayıp, sosyal kültürün çok çok egemen olduğu bir yapı iken; uluslaşma, toplumsa bilinç ve olayların, gelişmiş kullanımla; demokratik mücadelelerin en çok kullanıldığı bir sekanstık zaman boyut olgular kesikli sürekliliğidirler.

Oysa millet, ittifaklar dönemi içine gelen tekilse olan totemi yapıların bir arada kaynaşamayıp sindiremeyen yaşam döngüleri içindeki her bir sosyal yaşamların, hiç değilse; bir arada oluşla giriştirilmeleri sürecini bizlere tanımlar. Bu kabilden giriştirilmeler elbette oldukça farklı farklıdır. Ve süre uzunluğu da farklıdır. Yine kimi milletleşme çabası içine girmiş iken daha o kulvarda esamisi okunmayanlar da vardı.

İşte ittifakların bu temastı edimleri, ittifakın sosyal girişmeler ve toplumsa girişmeler biçimine de dönüştürülmesi için ortaya konan çabaları vardı. Bu görünür görünmez olan yan yana ilişkilerdi çaba gaye oluşlarını, bu temas eden girişmelerin süreci içinde aldığı yolla şekillenen sürece, tanımsa bir belirliliktir.

Temastı ittifakın sosyal birlikti tutumla, tekilse duruşu, ittifakın tikeldi birlikler bağlacı ile sonrasında oluşmaya başlayan; bu sisti, belirsiz, sosyal, toplumsal alanların zarsa bağlacını tanımlayan bir anlam ayrımıydı. Bu anda hem halksa yapı oluşuyordu; hem de halka göre toplumu da içeren milletleşme bir arada yürüyen bağıntılı süreçlerdi. Millet halkı ve toplumu gözetten bir anlamadır. Halk, halkı görür.

Bu dönemin belirgin özelliği din yerine daha totem bağların giriştiği dönemdirler. Tikel

eşen yapılarda ikizleşme dönemlerinin ortaya çıktığı. Çelişen, çatışan, yapılar özellikli, bir ayırt edilmiştir. Söz gelimi bu tikel eşen (olan) yapılar da, önce; iki başlı yönetimlerle otorite merkezleri aynı anda ortaya çıkmıştır.

Daha sonra bunun tek gövdeli, iki başlı (milletleşme süreci başladı) ya da tek vücutlu, çok başlı olan şekli simgeleriyle anlatılan yontuların şekilse ifadeleri bugünlere kalmıştır. Tek vücut ve çift başlı yönetime geçişte, çarkı felek usulü bir sırayla yönetim şekli uygulanıyordu. Bu uygulama yıllık, altı aylık; ya da mevsimlik gibi deveren eden yönetme sıralamasını ortaya çıkartmıştı.

Millet bu uygarlaşmanın oluşma süreçlerini içerir, sosyal ve toplumsal tanımlı bir devlet oluşma ve bir devlet oluşturma süreç akış aşamasıdır. Yani ittifak sonrasının, imparatorluk aşamasına değin olan, sosyal ve toplumsal gelişmelerin uygarlık aşamalarını hıfzeder, bir anlama ve anlatım özellikli oluşla, bir türden tutum alırdı olmayan bir kavramdır.

Söz gelimi; çift yüzlü balta simgesi, ya da çift başlı bir gövdeli kartal simgesi veya insan vücutlu, aslan başlı ikizleşme sembolleri, hep yol alışların milletleşmeye dek olan süreçlere ilişkin, birlik sembolizm girişmesini pekiştiren birer adım atma örnekleridirler. Fiili altı aylık yönetim kimde ise, o aidiyet halkı sevinçli idi. Yönetimden ayrılan totem temsili yet yöneticinin ise; bir altı aylık üzüntü ve yönetimden uzaklaşma devresi olacaktır.

Yönetimden ayrılması, onun aşağı kura gitmesi ile yani, gözlerden irak mağara gibi ıssız bir yere gitmiş gibi; sanki yer altına inzivaya çekilip, sesiz, hareketsiz kalması; sessizlik eylemlerini, adeta ölülerinin toprak altındaki sükûneti gibi; köstebek gibi yer altına çekilme ile ifade ediyorlardı. Hani tabiri caiz ise, yönetimden ayrılan kişinin üzerine, tam bir ölü toprağı serpilmiş oluyordu. Ta ki yeni yönetme sırası gelene dek. Her yönetim başlangıcı, o aidiyet uyrukluları için şenliklere vesile oluyordu.

Yine bu sürecin totem ve renkse olan, tanınma aidiyeti ayrılıkları, bayrak gibi alametler üzerinde söz gelimi Sümer'in siyah rengi ile Asur'un sarı olan aidiyet rengi amblem üzerinde birleşiyordu. İki renk bir araya getirilerek millet olmanın temsili totem bağlacı olan bayrak ortaya konuyordu.

Ya da kartalla, bir aslan başı aynı flama üzerinde yeni ittifakı totemizme olacakla değerlendiriyor ve sembolize ediyordu. Bu dönem baskın bir sembolizm ve yeni totem olumlamaları dönemi idi. Tıpkı gök renkli aidiyet temsili ile kurt başlı aidiyet temsili, Türklerde kurt başlı Gökbayrak biçimli sembolizm, böyledir. Kurt başlı Gök bayrağın milletleşmeyi temsilen; simge ve totem edilmesindeki birleştiren rolü ile yapıyı budunlaştıran (milletleştiren) alamet olması gibi.

Şu unutulmasın ki bir süreç bir yerde olmuş bitmişken bir yerde daha başlamamış da olabilir. Kimi imparatorluklar dönemine girdiği halde, kimi daha millet aşamasına gelememiş ve aşiret yönetimleri biçiminde boy atıyor olabilirler. Araplar gibi M.S 7. Yüz yıla dek daha merkezi devlet otoritesini ortaya çıkaramamış dahi olabilirler.

Bu gibi geri süreçler milletleşme kulvarına girdi mi? Çoğu kez kendisinden önceki örnekler olmasından ötürü, bu millet olma zamanları hızla akar. Bir Sümer'in yüzlerce yılda vardığı bu aşamaya, bu geri sürecin kendisi değilse bile, bu aşamaları geçirmiş milletleri, kendi bünyesine alarak; bu milletlerin uygarlık görüşü sayesinde; zamanları hızla akar.

İşte bu ittifakı dönemin seçilip ayıklanan tutum aşan süreçleri, millet olmanın aşama ve bağlacı ile tutuşuyordu. Aslında milletler de, ittifak öncesi duruma göre çok üst düzlem oluşuyla yine bir totemi bağlaçtılar. Sosyal ve toplumsal yapının öznel millet bağlacı çevresinde döndürülmüş olduğu ortak kanı benimsemeli bir çekimliklerdir.

Millet ittifaklıma süreci sonrasındaki öznel bilinç ile nesnel bilinci fark eden, ama bu fark edişi; yine öznel dokularla tutum latan siyasetler oluşmalı, talancı ekonomi politik yapı girişmesidirler. Burada artık etnik yapılar, öznel etkilerle; vatan gibi bir somutluğu; vatan sevgisi ve vatan bilinciyle tutum latan, süreçli bir oluşmalar çeşitliliğidir. Artık saldırı, savunması girişmeli, insanlar arası olaylardır.

Artık burada öznel totemi anlayışlar da, toplumsal yapının sınıflaşan çelişki eşen yapı ortaklığı ve benzerliğini ortaya koymalarından ötürü, sosyal yapı ile birlikte bir çeken odak alanı oluşturmakla; dini sistem bilincine de dönüşmektedirler. Artık, tekildi etnik aidiyetlerin yerini, ittifakın aidiyetliği ve giderekten de, yurt birliği aidiyetliği, köle olma, köle olmama gibi sınıfsal aidiyetlikler vs. alacaktı.

Köle, efendi sınıfsal çelişkiler birliği ve köle efendi sınıfsal dayanışmasının hemen yanında, yine bir millet bağlacı birleşeni olan; din bağlacı da, bu arada serpilmiş, farklı farklı ve birlikte devinmişlerdir. Millet olmanın biraz sonrasındaki gelecekte, milletin dönüşerek atacağı yol adımı da, belli belirsizce, tecelli etmişti.

Millet, totem bağlaçları adeta birleştirerek eski totem anlayışı aileler totemi olacakla geri düzleme atmıştı. Düzenleyen totem anlayışı yerini, yaratan ilah, malik olan ilah, anlayışına terk ederektan imparatorlukların milletleri ve dinleri birleştiren ideolojisine dönüşmüştü. İmparatorluk, milletlerle dinlerin, bağlaçlarını da yapmıştır. Her bağlacın bir çözülme ile çözen de olacağı unutulmamalıdır.

Ulus daha sonraların, toplum olma bilincidir. Milletlerin ticari girişen kaygılarıyla, sanayi toplumlarının ekonomik himayelerinden kaynaklı, birçok girişmelerin, yeni üretimin, ilişkin yapısı; yeni yapıyı, ulus olma temelinde sentez etme gayretinden doğdu. İnançlarla Tanrı mülkü haline getirilen coğrafi konumlar, şimdi ulus yönetimlerinin malıydı. Uluslaşma, o birliğin somut toplum olmaya doğru atılan ekonomi politik, siyasetler birliği adımlarıdır. Artık ulus devlette bireyin hak ve emekli sigortası vardır.

Milletlerin, vatan sevgisine değin olan girişilmeleri içinde üretim ilişkileri var. Sosyal yönden eski ata totemler temelinde kendilerinden ayrılmış olan benzer inançtaki ve dil birlikle, totem gruplarının boy birliği var. Ve yine ayrık totemi her bir etniğin millet içinde gelgitler yapan birliği vardır. Milleti yapıda, devletin halka lütuf ve kayra olarak sunduğu, inayetleri vardır. Ve bu yüzden başınıza, devlet kuşu (şans eseri) konardı. Oysa toplum çalışan birey ve çalışmayan halkını gözetişle şansa yer bırakmamıştı.

Ve dahi bu milleti oluşma sürerken; millet bağlacını yok eden, kul zihniyetli (anlayışlı) yani köleci anlayışlı, dini şekil almalar aynı anda; aynı sosyal ve toplumsal devinimin nicelemişiyse, çevrenin kendi sunumları (arzları) içinde girişen, birbirine göre; tesadüfler yumağı idiler.

Söz gelimi bir ittifakın içinde sürülerek kovulan ve çok insan kurbanlar veren (tufana uğrayan) ezilmiş horlanmış bir millet(İsrail): 12 boyun ittifakı ile totem atalarının vaat edilen kutsal topraklarına doğru yürüyecekti. Bu yürüme esnasında, kendinden önceki Sümer, Babil, Asur gibi görkemli İmparatorluğa dek uygarlıkların içindeki Marduk

Tanrılar tekleşmesi ile bizzat köle tutulduğu ve içinde yaşadığı Mısır İmparatorluğunun; tek Tanrıci Aton biçimli, soyut olgusunu; ahit sandığı oluşturarak, Musevilik adı altında, bir haylice ve bir iyice, geliştirmişlerdi.

Bu ırkçı yaklaşım önce Davut, sonra Süleyman devleti ile dem bulmuştur. Bu yeni tek Tanrıci dinin İrkçı yaklaşımı, kendisinin evrensel olmasını ve İmparatorluk olmasını, engellemiştir. Başkasına zaten belli şartlar dışında kapalı olan sentezci olmayan yapı, başkalarının bu dini kabul etmesini de önlemiştir. Ama kendilerini de; millet devletleri içinde yalnızlığa iten bir süreçle, yüceltmişlerdir.

Ulus devletlerin de ise; emeğe iş ortamı bulan, işveren devlet le, feodalizmin yıkılma sürecine denk gelen; yeni tip bir sosyal toplumsal ilişkiler dönemidirler. Emeğin iş birliğine (örgütlenmesine) ve bunların, genel norm ve kaidelerine göre; haklar var eden dönüşmesidir. Henüz ortada sosyal adaletçi bir devlet yoktur, ama gelişmiş sömürgeci toplumlar, sosyal adaletin hemen arifesindedirler.

Ulus devletin totemi, yine üzerinde yüküm eşilen vatandı. Buna mukabil siyasetle güvenceye alınmış emeğin dayanışması ile sosyal yapı içindeki dayanışmaları, yine dindi. Toplumun totemi de, emek ve araştırma, geliştirme, teknoloji, bilim, yatırım, laiklik ve güvenlikti. Totemin, bir insan ego düzlemleri, temel sağlayışlar eksenini oluşla, insan-insan ve insan-sosyal güç ilişkileri düzenlemesi kaynaklı olduğu, unutulmasını lütfen.

Oluştukları toplumsal ve sosyal sürecin içinde, yeni ilişki biçimine göre; sosyal, toplumsal kabın şeklini alışla; evrensellik iddiası taşıyan dinler; milletleri, imparatorluk bağlacında bir araya getirmenin aracı da olmuşlardı. Ulus ise, daha sonraki ve milletlerin değişmiş dönüşmüş halleriyle, İmparatorluk bilincinden kopuşla ve sanayi toplumlarının giriştiği sosyo politik, ekonomik bir siyasi yapıdır. Ulus devletlerin; sosyal, siyasi organize silikleri, bu kez de; kapitalist ahlaklı bir dini sistematikliklerdir.

Bu nedenle yağma temelli imparatorluklar, dinlerle yayılıp gelişen bir siyasettirler. Bu yüzden dinler de bu ölküye uygun olacakla, evrensel olma; âlemlere gönderilmiş olma; ümmetçi oluşla milliyetti duyguları yıkmaya gibi iddialarını söz ederek; aynı Tanrı'nın elinden, aynı Tanrı'nın ruhundan olmayla, kul oluşun imparatorluklarla birleşmesiydi.

Her imparatorluklar gibi, söz gelimi; Pers İmparatorluğu gibi, Roma imparatorluğu gibi; Osmanlılar da, Cihanı; İslam toprağı yapmanın gayret, azamet ve azmi ile hevesleri tutuştururdular. Bu yüzden İslam imparatorlukları da, her ne kadar Emevi, Abbasi, Osmanlı gibi hanedan adına sahipler de hemen bunun yanı başında ikinci bir öğretici şartlanması da vardı. Bu algı milliyetlerin, hanedanların adı olmak yerine, kutsal Hristiyan birliği, Mülkü İslam, diye anılır ve bilinirdi.

İnsanlığın sosyo ekonomik süreç girişmeleri, tarihte ilk kez ittifaklar dönemi ile karşı gruplar temasını insanlığa başartmıştı. Bu süreçte: kendi çalkantı, buhran ve kaostuk dallanma, yarılma ve fraktalardaki bifurkasyonlarıyla, sistem; sosyal ve toplumsal noktalar arası, salınımlarına başlamaktaydı. Bu salınım tanımlıklarından birisi, milletleşmedir. Devlet yapısını ortaya koyan, devleti kuran Per türbülansları olan bir yapıdır.

Milletleşme kendisini, sosyo ekonomi politik ve teknolojik evrimleriyle, imparatorluk dek yapılarına dönüştürdü. İmparatorluk yapıları, birleşmenin ayrışma zittine dönüşmüştü. Yani ilk zaman başlangıç birleşmesini, yeniden ekonomi politik seviye gelişmişliğine

göre parçalandı. Bu parça, ne zamanca; ne gelişmişlikçe, ne işleyiş düzlemince; artık o eski yapıya (etnik ve milletlere olan bir) parçalanış değildi.

Bu sürecin, sistemin; kesikli sürekli olan ölüm doğum olay ve olgularıydı. Ana baba çocuktaydı ama çocuk, artık ana babanın kendisi değildi. İşte ulus devlet onlar olmayan, millet ve imparatorluklandı.

Bu ulus devletti. Sanayi toplumlarının doğum sancısı olan bir oluşma idi. Bu yapı Tanrı'nın ihsanı olan dilediğine dilediği kadar verdiği mülkten, emeğin muktedirlik ve ihsanı olan kavranışa doğru evirilmişti. Bu yapı şimdiki uluslararası şirketlerin yatırım üretim yapmanın söz sahibi olma birleştiriciliği ile de evrensel şirketleri ortaya çıkardı. Küresel şirketleşme, yeniden birleşici olanın gücü ile ulus sınırlarını yıktı. Ama ulus devletlerinin otoritesine de uydular. Uyulan otorite de dünya otoritesi olmaktadır.

Artık uluslar, şimdiki beliren sürecin bir şehir devlet görünümünde oluşuyla; eski imparatorluğa değin bağlı olmanın; küresel imparatorluk birliği bağıntısı olacakla görülüyordular. Günümüzden 200-250 yıl aralığı öncesinde, eski imparatorluklar bakiyesi oluşla ulus devlete ayrılan yapı; şimdiki evrensel birleşmesini çok farklı yoldan ve çok farklı nedenlerden ötürü, yeniden yapmışlardı. Bu girişme, farklı gelişmişlikler için birleşme, ayrılma, tekrardan birleşme; düzey düzlem ve girişmenin ayrı olacağıyla, mukadderdi.

Sürecek

Bayram Kaya

Millet Ve Ulus 4

Tüm bu süreçler insanlığın toplumsal olan süreçlenmesini ortaya koyan sancılı gerekli olgunlaşma ve kendisini geliştirme aşamasıdır. Hep bu aşamalarda toplumsal yapı, belirip dağılan, tekrar yön alıp yön veren yapıdır. Tüm aşamalarda, toplumsal işleyiş bu aşamaların ana yol gösterici bel kemiği oluşla, insanoğlunun, öznel nesnellikçe kontrolü altına alınmaktadır.

Kendi üretim teknolojileri seviyesinin muktedirliği ile toplumsal yapı birey ve halkını, yaşam sigortası içine alan bir üretim tüketimler ilişkisi içine girmiştir. Bu muktedirlik kendinden önceki toplumsal oluşumlar içinde yoktur. Zaten her bir sonraki toplumsal aşama, bir öncekinin içinde adım olacakla varsa da, muktedirlik olacakla yoktur.

Her toplumsal aşamada emek vardır ama bu üretimse girişmelerin bugünkü teknolojilerine ilişkin üretim ve paylaşım düzenlenmesi yoktu. Bu neden ile toplumlar çalışamayanına; çalışamayan halk yapılarına da, bugün her tür sunumu yapmaktadır. Bu sunumlar; hemen hemen ayrımsız olacakla yurttaşlara sağlık olarak, ekonomik sağlayışlar olarak sunulur denli bir güç ve yetenektedirler. Ulus devlet, bin yılların dinlenmiş ve demlenmiş emaneti olan toplumsa yapıyı, bir avatar kalıp olacakla adeta birden bire ortaya açivermişti.

Sınırlarına gelen imparatorluklar, taşıyamayacağı ilişkiler ağı ile hantallaşmıştı. Manifaktürel gelişme, buğu gücünün sanayide kullanılması, var olan feodal ilişki biçimi ile taşınamazdı. Bir de buna insan öznelliğinin yönetemeyen kısır görüşlü politikaları eklenince imparatorluk ideolojisi ve imparatorluk ilişkiler kendi kesikli sürekliliği içinde iç hantallığının yüzey geriliminden ötürü bölünmeyle (ulus devletlere doğru) parçalanmıştı. Artık egemen söz sahibi din sınıfı ve feodaller olmayıp, yatırımcı kapitalistlerle deneyici pozitivizmdi.

Tarihsel sürecin evriminde, milletleşme ile uluslaşması arasında, koskocaman bir imparatorluk uyruğu olma süreci ve devinişi vardır. İmparatorluk süreci kimi ana karakteristikleri ile bilinmeden siz, ulusu kavrayamazsınız. Milletleşme der çıkarsınız. İçinde insanın hiç temel sağlayışları olmayan giriştiricileri anmadan, din, dil, yurt bağı gibi saçma sapan sosyal, halkçı mızmız tanımlamalarla milleti anlatırsınız.

İmparatorlukların; çeşitli kültür ve çeşitli coğrafyaları içerir; tam anlamıyla "halkları" olan bir aitlik sahiplenmesi vardır. Oysa ulus devletler, imparatorluklar bakiyesi olacakla; "halkı" olan bir yapıya doğru kaymaktaydılar.

İmparatorluklar, özellikle de Osmanlı padişahı; halklarına "kullarım" demesinin bağı birleştiriciliği ile hitap ederse de, halklarından tam bir haberdar değildir.

Aslında yöneten yönetilen ilişkisinin bir yönü hak ve adaletin, güvenliğin, vs.nin tesisi ise de diğer yönü ile sürü-çoban; efendi-köle ilişkisi görünüşle, kullarım denen bir köleliğe (kulluğa) alıştırmaya ve had bildirme hitabıydı.

Ulus devletlerin sos yo toplumsa evrimi bu anlayışı yurttaş tanımlaması içinde kırmanın da bir mücadeleler tarihi olması vardır. Demokrasilerin en güçlü kullanım ve dile getiriliş şekli ve demokrasilerin yaşam biçimi olması ulus devletlerle olası olmuştu. Örneğin; Türk demokrasisinin günlük toplum yaşam biçimi olması; ulus devletinin kurulması bilinciyle olası olmuş kesikli sürekliliği idi.

Kuşkusuz imparatorlukların çevre üzerine bir güç ihracı olmasının korku ve güç saygılanmasından ötürü, kendi halklarının dış etkilere karşı bir güvende oluşu vardı.

Yine iç asayişin sürdürülmesinde ve asayişin kollanmasında de bir egemenliği vardı.

Ama doğal bir afet durumunda tüm halkının yanında olamazdı. Bir sağlık yararlandırmasını tüm halkına genelleyemezdi. Eğitimsel bir donatımla tüm tebaalarını yararlandıramazdı. Tüm tebaasına su getirme sorunu yoktu. Tebaa (uyrukluk) halklarına yol yapma gibi etkinliklerde tam bir sağlasınlar içinde değildi. Esasen tüm bunlarla, tüm kullarının çaresine amade değildirler.

Bunların çoğu sosyal kültür sorunu içinde, hayır hasenat, hamiyetliler gibi tutumlarla çözülmüyordu. Bunlar devlet kavramı içinde kapsanışla, saray ve çevresine ve kimi ülke merkezlerine uygulanırsa da; o günkü örgütlenmeler ve zaman zemin düzlemi gereği, tam bir devlet anlayışı ve sorumluluğu içinde mülhaza edilmez gibiydi.

Oysa bu düzenlemeler ulus devletlerin devlet olma zorunluluğu içinde kavranır olacakla, zamana yayılan düzenlemelerin zorunluluktan görevleri arasına girdi. Artık ulus devletin bu ve bunun gibi bir yığın işlevlerini halkı yararına sürdürür olması, devletin günlük sürdürülür zorunlu rutinleri olmuştu.

İttifak döneminden önce bu işleri yani birleştirme işini, totem ve mana (tabu) algısı görmüştür. Totem ve mana algısı kendi dışındakileri birleştiren değil, aksine ayrıştıran sınıflayan bir sosyal yaşantımla olacakla çeken eksenle nişti. Millet aşamasında bırakın dilin, dinin millet adı altında milleti birleştirici olmasını; daha kurumsallaşmamış, yeni yeni girişmelerin zaman içinde oturması şeklinde bir gelişmesi vardı. Tabu sak dil ve manaya dek (din olmayan ama din gibi kavranan) algıları, kendisini başka bir totemi gruptan ayrıştırdı. İşte Milletin bu ittifak paradoksunu çözümleyen, yapı kurum oluşları vardır.

İnsanlar toplum oluşla üretim ilişkileri ve üretim teknolojileri girişmeleri ile bunların miras akrabalık hukukuna değin bir yığın anlatım dillerini oluşturmuşlardır. Dil ve din sürecin devinen evrimi ile ortaya konan insan-insan girişmeli bir iletişimidir. İttifaklar dönemiyle henüz daha ortaya konamamış, olmayan dilin birliği ve birleştiriciliği olur mu Allah aşkına! Siz milleti orta çağdaki oluşmuş yapılarla ele alırsanız, tabii ki doğrudur(!)

Milletleşme kendi içinde; bir temel zorunluluğun ittifakı ile bir araya gelen etnikti tabu zorakiliklerin, farklı farklı tabularıyla karşılaştı. Karşılaşmalar, temel zorakilik nedeniyle; burada sayılamayacak denli kurumsal girişmelerin, kendi kırılma ve dengelerini kurdu. Burada panteona özgü bir anlayış ortaya çıktı. Panteon algı, yan yana olan kişileri; kişilerin yabancı olduğu karşı tabu korkularına alıştırdı. Hatta karşı tabunun kimi tutumlarını benimsedi. Bu panteona özgü benimsemece davranım giderek önce inançların birleşmesini, ortaya çıkardı.

Bu sentez tam da imparatorluk oluşmalarına denk düşen niceleyişin düşünsel inanç evrimiydi. Yani millet bu birliğin bir eseri olmayıp, aksine millet bu sentezi ortaya çıkararak toplumun imparatorluk aşamasına bu sentezi kullanması için armağan etti. Millet aşaması bir düzenleştirmeler; yazboz tahtası gibi kurum ve kuralların oldurulması aşaması olduğundan; din, dil birliği sentezi dahi henüz mümkün bile değildi.

İşte çoğu toplumlarda milletleşmenin bitme arifesi içinde dinlerin sentezine ilişkin çaba ve algıları insanları imparatorluk uyruğu yapmaya çoktan amadeydi. Dinlerin evrensel oluşuyla, birleştirici oluşlarını seslenmesinden hareketle; millet sanki din birliği imiş gibisine tanımlama yüzeyselliğine düşülmüştür. Evrensel olma iddialı dinlerden birisi de

İslam'dır. İslam, tam bu feodal düzenin hamisi olan imparatorluklardan kiminin batıp söndüğü, kimininse yeşerdiği zaman dilimi içine denk düşer olarkten filizlenmiştir.

Oysa İslam'dan önce Arabistan'da dil ve din, onların tanımına göre, bırakın millet olmanın tutkalı olmayı, Araplar'da bir millet olmayı dahi ortaya çıkartmamıştı. Daha sonraki imparatorlukların din ideolojisine bakıp ta milleti tanımlarsanız; İslam'dan önceki totemist girişen ama henüz dini anlama ve soyutlama olgunluğuna gelememiş insanların, bu anlamda dinsiz insanlığı ve totemik milleti yok sayarsınız. Millet totemler yakınlaşmasının birliği olmayıp, aksine totemler anlayışının bir arada sindirilmesi aşamasıdır.

Söz gelimi Tevrat'ın tanımladığı İbrahim milleti, tam bu aşamaların çalkantılarını sembolize eden bir giydirilmiş, söylenecektir. Giydirilmesi, ittifakların sık değişen, dönüşen; şimdide, şimdiye göre bir açıklaması ve toplumsal olan gerekçesi bulunmayan, eski toplum yaşantılarını bize aktarıyor olmasıdır. Ki bu haliyle İbrahim bir tarihi misyonu üslenmiş gibidir. Söylenece olması da, eski değişmelerin o zamanki kurumsal olan açıklamasının, İbrahim'in kıssası olacakla bugünde; bu günkü yaşantıyımdı anlayışlarla anlaşılır olamamasından kaynaklı, mistik yorumlanır oluşundan dolayıdır.

İttifakın, düzenleyici totemler bir arada lığının (hoşgörü olan politeizminin) yaratan güç ve yaratan ruh taşımasına doğru gelişmesi ile yaratma fikri sosyal ve toplumsal evrimle din olmuştur. Din olan anlayış sosyal olayları açıklamaydı. Ve yine değişen gelenekleri (totemi ve toplumsal tutumları) kutsayıcı söz yapma fikriydi. Bu soyutlama gücüne dek sosyal ve toplumsal evrim travmalarının bir simgesi olan İbrahim anlatımı, İbrahim üzerinden, insanlık tarihi aktarımı bağlamında, halk belleği içinde bu motif hakiki bir sembolizm olmaktadır.

Milletleşmede; din, dil bağı çoklu politeist yapının girişen ve giderek melezleşen sentezci, olgusunu görmeden, sanki tek kaynaktan vaaz olan bir dil ve din varmış gibi bir birleştiren vehim edersiniz. Ve daha ittifaklar dönemi içinde olmayan dinleri, ittifakın totem anlayışını siz, din olarak lanse ederseniz en büyük ayıbı ve yanlış lamayı ve bilmemeyi ortaya koyarsınız. Totem bir din değildir. Belki sonraki din anlayışlarının eğişimse bir ön prototipidir.

İmparatorluk sürecinin elbette süren feodalizm gibi bir ekonomik ilişki süreci varken, dinler de en büyük ideolojisi idi. İmparatorluk ekonomi vaadinde bulunmuyordu, ama dini yaşam ve diğer milletlere boyun eğdirme, talan yapma vaadinde bulunarak milletin unsuru olan halkı yepyeni bir imparatorluğun, dini sentezci uyrukluğuna tabii kılıyordu.

İmparatorluklardan dağılan bakiye, uluslaşma sürecini başlatmıştır. Bu bakiye artık sosyal yapının toplumsal yapıdan ayrı gözeteceğini bangır bangır bağırarak oluşmaların atılımıyla sanayi işçisi olmaya yöneltilmiş yepyeni bir ekonomik toplumsal ilişkilerin düzenlendiği, insanın insan görülüşüyle kimi haklarının ilan edildiği, alabildiğine çalkantılı ve insanca sağlayışlar döneminin günümüz toplumuna gelen adımdır. Ulus devlet bakiyeden kopmanın saiki ile zorunlu olacakla milliyetçiliği de yan belirim olacakla ortaya çıkarmıştır. Ve geri de, bunun ırkçılığa kaymak gibi sivri yanlarıyla da mücadele etmiş, bir ideolojide olmaktadır.

10.09.2011

Millet Ve Ulusa Ek 5

Bizler görece oluşumların, genel oluşuma değin sağlansan parçalar içinde olduğunu görmeliyiz. Görece oluşumları genellememeliyiz. Bu tutucu bir tabu ve totemimse bir yaklaşım olur. Genellikler içlerinde görece çeşitli özellikleri barındırır. Her görece özellik, genelliğe boyun eğen bir oluşmadır.

Tıpkı 7.Yüz yıl Araplarının çevre imparatorluklarına göre bir millet olma bir merkezi otorite ortaya çıkarma becerisinden yoksun oluş geriliğini; zamanca geri kalmışlığını; İslamlığın Araplara hızla akan bir zamanı yaşatması gibi; Gazi hareketi de konjonktürse genel oluşmanın içinde olan ve oldukça geride gelen bir görece özellik ürünüdür.

Hem de dağılan bir imparatorluk bakiyesi içindeki çok geç kalmış uluslaşma sürecini gerçekleyen bir devinme boyut ve boylamıdır. Böyle bir oluşma olmakla imparatorlukların yeni ekonomik ve insan hakları gibi evrensel nesnel ve öznel yaklaşımlarla, sanayi atılımlarının süreç olduğu uluslaşma adımlarını uygulayan bir sürecin sizden önce dış konjonktürde olgulaşan, sosyal toplumsal devinmesine olan bir sahiyetlik akışıdır.

Bize özgü olan, geride gelen bu görece özelliğin; kendisinden önce gelişmiş ve bilinen bir Dünya uluslaşma ve emperyalizm gibi aşamalar olguları bilir olması vardır. Ve bu nedenle bu dış gelişmenin seçme ayıklama kriterleriyle, bize özgü özelliğin kendisini içe almanın düzenlenir olması vardır.

Böylece bizim (Gazi) zamanımız (cumhuriyet dönemi) adım adım, olgunlaşma olgunlaşma, akmanın değil de; aksine, bizim (Gazi) zamanımız cumhuriyet dönemiyle, sosyal ve toplumsal zamanımızın çok hızlı akarak ve hızlı zincir reaksiyonlar şeklinde, gelişmesine yol açan bir içe aktarım süreçleri, devrimlerine dönüşmüştür.

Bu yüzden biz bu süreci çok hızlı yaşadık. Zamanımız çok hızlı aktı. Öylede olmak zorundaydı. Şimdiki geri olan Orta doğu ve Afrika ülkelerinin göze alamadıkları da bu. Tabii ki buna emperyalist uyuşturmayı dâhil etmiyorum.

Biz bu süreçle, yani gelişmişlerin süreç olması gibi bilinmeyen, yeni oluşan bir süreci değil de; aksine bilinir olanın, deneyim ve tecrübe olanın, denklik olması dayatılanın ivedi belirimiyle; bütün semptomlarıyla birlikte kaostuk bir absorbesini yaşadık. Hızlı olanın, hazmı da hızlı olmak zorundadır.

Ama ne yazık ki kendi doğası gereği Sosyal yapı bu hazmı yapamayacaktı, hala da yapamadı. Böylesi zorunlu gelişmenin böylesi bir sorunu da sizin hem mutlu bir kamburunuz olacak, hem de her kazanç gibi bu kazancın da bir kaybı olacaktır.

Siyasette bunu bilmez gibi hala kaşımaktadır. Günümüzde bir Arap devrimi olacaksa bunların tümünden olması ve sindirilmesi, göğüslenmesi, gerekecektir. (üçüncü savaş bu mantıkla yazdığım bir dizidir.) Bu yüzden ki cumhuriyet devrimleri 250 yıllık bir atılımın verilerini ve 250 yıllık atılımın bütün olumsuz aktarımlarını üst üste düşürmüş 10-15 yıllık bir evreye en hızlısı sığdırılmış bir zamana yayılma olacaktı.

250 yıllık akışın set olmuş 15 yıla sıkışmış patlamaların hızlı akışını şimdinin aydınları antidemokratik görürler! Demokrasi hakkında çok şey bilip, çok şey söyleyebilirsiniz. Ama bir konu bilmezliğiniz ya da konuya ilişkin bir bağlantı eksikliğiniz, tüm söylemlerinizi boş çıkarabilirdi.

Demek istemem şu. Ölüm istenilen bir tasvip değildir. Ama bir şekilde olmaktadır.

Gelişmiş ülkelerde sanayi devrimi ile başlayan bu sürecin muhalifliği ile ölenler, göze batmaz bir alışma içinde, kabul ediş ve sindirmeler dâhiliyesinde, hani olgunlaşa olgunlaşa, 250 yıl içinde tek tük ve yasal oluşla ölümler; bizim cumhuriyet devri ile birden olan, olağan üstü mahkemelerin olağan üstü kararlarından, daha az değildir.

Biri 250 yıl içinde katmeriyle olmuştur. Birisi ilk dönem içine sıkışmışlıkla olan baskı ve insani tepki ile gösterilen duygusal ama yine de insanca tepkidir. Ancak analizi yapıldığında gelecekte dahi böylesi değişme dönüşmelerin inisiyatifiniz dışındaki kaçınılmazlıklarıdır kimi antidemokratiklikler. Çünkü demokratik olmanız için antidemokratik olacağınız bilinmelidir. Değilse bilincine varamadığınız, neyin demokrasi olacaksınız.

Çünkü süreç hızlı, süreç tepkileri ve tepki sayıları tek tük olmakla sindiriliyorken böyle kusur kadı kızında da olur denecek cinsi aşacak sıkışmış zaman aralığı içinde; hızlı ve çok hızlı olmakla bunlara ilişkin kararların çeşitleri ve verilmesi de, hızlı ve çok hızlı olmaktadır. Süreci kesikli algılayamayan insanlar kendi bilmezlikleriyle, sürecin nalına da mihına da vurmaktadırlar.

Normal bir başlangıçla, normal sürece yayılması gereken süreç ve sürece ilişkin aksama zamanı birden bire şoke yaşanmamıştı. Dış rekabet ortamı durup durduğu yerde olmuyordu. Siz onun bir noktasına geldiğinizde o başka bir noktada bulunuyordu. Bu içe aktarımın da verdiği bir zaman sıkışması da bu gecikilmiş e eklenecekti.

Muhasır medeniyet bu süreci reçete olarak önünüze zaten koymuş kendisi de aynısını yaşamış. Siz her biri bir zamanın içinde alınacak ilaçları birden alıyorsunuz. İlaça semptom tepkileriniz de birden ve akıl almaz hızda olacaktır. Size akıl almaz gelen hız, toplumun gücü ve toplumun bilinci olduğundan; toplumun gücü sizin dışınızda ve sizi aşkındır. Bu seyrediş halk için garabetken, toplum için olağan bir belirme olacaktır. Halk yeni toplumun nimetlerini yerken; hem gelin olurum, hem ağlarım diyecektir.

21.09.2011

Bayram Kaya

Mizan

Gönül, fizandasın ama
Mizan kurarsın
Zamanı teslim alamayız
Zamanın esirleriyiz biz
Ya kalmamak için
Ya gitmemek için
Her daim bir mazeretin olacak

Bir perdelik hiç ölüm
Uran narası attırırlar bize
Ya Hürrem dölünden
Ya puşt elinden
Korkular gülücüğe kaçarken
Gülücükler akla düşmüşle gerilir

İş ehlinin hası sever
Kusurları çirkinlikleri ela eder
Gem almazın, kalaysız pası
Önü gülistan, arkası çoban yastığı
Sağ böğrü menekşe, sol yanı gül de olsa
Görüre der; "bak fena olur"
Güzellikle arasını, meda ile veda eder

Kraliçem, prensesim dersin
Sanırsın ki denmelerdeki
Dersin; "Övgüler bana olurla abit"
Sen diyemezsin prensim, kralım
Bundandır sendeki düşünceyi sabit

Ey akçalı, pakçalı zalim
Ne geri zamanın ruhu
Bir yüzün keser alkış
Bir yüzün kesileni diker alkışla
Ne nitliksizlerin ekser guruhu
Kalmış mıdır halim?
İleri demokrasi dersin
Gezi'de zulme talim
Kurumların, durumların nicedir
Sen vurdun mu bela okunur
Biz vurduk mu sela okunur

10.06.2014

Abit: ibadet eden tapan kul
Uran: Savaş narası atmak, kavgada ünlemek
Meda: mesafe, ara, uzaklık, son, nihayet
Çoban yastığı: Yaprakları küçük sapsız, dalları üzerinde dağınık duran çiçek.

Bayram Kaya

Mukaddime

Hatırlıydı, imajineldi
Üzmemeliydik, dayımızdı; Dodo'yu!
Çare olmaz, yetersizlikler ve dünler
Bekletmemek gerekti insanlara Godo'yu

Pamukova'da başlamıştı 41 canla
Bin sekiz yüz'lü yıl kazalarına gitmekle sürer
Kevgire dönüşle zirveler sınırdan çıkan giren
Üzerine rüzgâr yazmakla; diyorlardı ki, "hızlı tren"

Bilişsel yönetsel dönüşmemekle, yetmezliğin
Bir de usulsüzlüklere olursun, işin kayırmacılığı
Olmakta ölümlerle, ötekileştirmenin ayırmacılığı

Pısmak susmak değil HES doğrusu
Evdekiler açtı, ocağa aç girmişti ölüm; PES doğrusu

Onlardan önce
Aklı kullanmak vardı; bilimi, tartışmayı sürerken
Şimdi kaderi anlımıza raptedip; büküp düzürken
Bir elimizde biat, bir elimizde takdiri ilahi
Bunlar için ölüyorduk, vallahi billahi

Ben özlemlerime küsmüşüm
Kucak açmış geliyor
"Bak anan" dediler
Gözlerimde fer sönmüş
Zorluklara düşmüş anımda
"Bak yar" dediler

Üstte açlık kesin
Altta ölüm bir olasılıktı ikilemde
"Ya Allah bismillah" nidalarıyla
Talan tuzakları canlara açılır
Ne dik durur başlar
Ne daha baştan dökülür yaşlar
Ölüm okuyucuları başlar
Fıtratı karakterden
Takdiri ilahiyle
Lafın bini bir saçılır
Birinden diğerine
Taksirli kaçılır
Meyusuna bir düşte
Çiğnenirken üstümüzde
Mağduruna oynayıp küste
Ama masumiyete "nalan" diyorlar

Kazalar kahreder dilim dilim
Zannedersin ağıta çok yatkın dilim
"Güzel öldüler" den, buraya geliniyordu
Ne öncesi önemliydi
Ne sonraki kazalar önemli

Küpe bulunmamıştı ki hala gözler nemli
Üç yüz bir candan sonra, yine;
İşin aracı, şefaathçileri soruldu
Hışımla; "içerdeki 18 ölü mü?
İstirhamcılar mı daha önemli" ye yoruldu?

Bilim ve teknoloji
Önlenebilir öngörülenler için vardı
Ama kimine kâr, kimine dardı!

Yok edilmişti örgütlenme ve sendikalar
Taşeronlaşma, dayı başı denerek
"Daha dikkat", diye rica ediliyordu işverene
Mesuliyeti, ricacı kılıp,
Ranta alt edilmekle; yenerek

Dışta kaal alınmazlığa deruni siyaset
İçte çaresizliğe derin rica
Kimi su boğmasına karşı duada
Kimi çare diye tesbih çevirir nefesle şifada
Kimi der kader anlımdaysa esmer karam
Kimi der; "göçük alanında çay içmek bile haram"
Öngörü yok, önlem yok sorumluluklar kail değil
Düşünceler iltica
Kimisi parmak boğumları ile mırıltılıdır zikirde
Kimi bunlar işin karakteri derken özgür fikirde
"Cehalet" enflasyonu dediler

Yananda yanmayanda
Memleketin ocakları
Haraç mezat
Ruhsatı usulsüz,
Kapitali usulsüz
İşletmesi usulsüz
Böyle ürperir ölümüz
Abdestsiz gusülsüz
Siz dinlediniz
Biz cümbür cemaat söyleşe çaldıkta
Bütün önlenebilir önlemleri aldıkta! !
Üçler beşler yediler
Takdiri ilahi diyor...
Yalan dediler.

01.11.2014

HES: Küçük, temiz akarsu su kaynakları üzerine kurulan Hidro Elektrik
Santrallerine (HES) karşı direniş
Nalan: ağlayan, inleyen, sızlanan
Küpe bulmak: Bir durumda ders çıkarıp kulağa küpe etmek
İstirham: özellikle usulsüz bir iş için yalvararak aracılık istemek.
Mesuliyet: sorumluluk duygusu
Meyus: üzgün, hayal kırıklığı, umutsuz karamsar, yeise (derin kedere)

düşmüş.

Mukaddime: Bir olayın başlangıcı, ön söz, takdim etme

Bayram Kaya

Murakabe

Toplum mu?
Birey mi?
Orman mı?
Ağaç mı?

Sevdam, ekersem sorumluyum...
Bizler için, hastalığından yorumluyum

Kurallı, bağımlı, üretim için yarışırım
Sosyolojik, psikolojik, beşsel dürtüyle karışırım

Kurallı çaba, beni yükümsetir
Aksi bireyi ve çevremi küçümsetir

Becerim güvencede, toplum evim
Yetiler bu havuzda, toplumsal devim

Toplumsallık olmasa, bireyler bitik
Olanaklar (bireyler) olanaksızlığa yitik *

Toplumsallık bireyliği gerektirir
Bireysellik toplumsallığı ereksetir

Ne kızarsın sevdam, niye ikili ayrık
Kökü yapraktan, kabuğu daldan, ayırırsam ağaç bitik

Birbirini gerektiren şeyler, görmez misin neyler
Köşe kapmaca oynar gibi, bilmiş beyler

Bütün hasta ise öldün. Parçada ise dermanı;
Ağaç hasta diye, ormanı kesmeye veriyor fermanı!

Ağaç, ya da orman; takıldık tabu
Bağıntıyı göz ardı etmez isek, olmaz, ya o, ya bu

Meşe böcek, çamsa reçine üretir
Çınar gölge yaparsa, gölgedekiler surettir

25.04.1994

Bayram KAYA

*Toplum bireyelerine, bir düzeyde üretim değerleri vererek, hızlı şekilde yaşamını ve insanlığını üretme olanağı sağlar. Toplumun gücü ile üretiriz. Kişi, yada kişi aileleri olarak tüketiriz. Kavga bu ikisinin arasındaki paylaşımından çıkar!

<http://www.ozgurlukicin.com>

Bayram Kaya

Mustafa 1

Bir elinde kadeh
Toplumlar arası ilişkileniş
İttifaklık şerefi
Bir elinde sigara
Barışın çubuğu

Silinirmi anlarda
Yüzyılların kabuğu

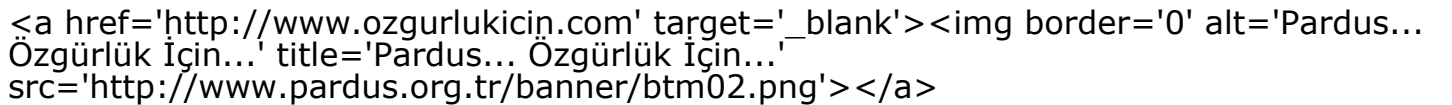
İkisinin arası
Kaş göz zamanı
Akılla edimin hizalandığı
Azimi mübin

Ey Gazi Mustafa!
Bire olmayanda, birin zamma
Seni yanmam, seni taşmam
Kor zamana giderim amma
Bir şey çeker beni
Elinde savaşın
Ulusal mücadelenin
Toplumsal sanata dönüştüğü
Muamma...

Zamanın bilemediğini
Zeminin haykırdığı dilamma

28.12. 2008

Mübin: Açık, belli, âşikâr. Ap açık kılan, beyan ve izah eden. Yararlanabilene akıl koyuş yolu gösteren. Doğru ile yanlışın arasını belli edip, ayıran.

[Pardus... Özgürlük İçin...](http://www.ozgurlukicin.com)
 src="http://www.pardus.org.tr/banner/btm02.png"/>

Bayram Kaya

Mustafa 2

Güne baktıkça
Düne düşer oldum
Bilirim fevk ilerde

Seni sevmek demek
Yanmak...
Bacada duman
Paçalardan tutuşmak
Gerisi guman...*

Unutturulunca dem
Tekrarı oluyordu, yem
Tabii ki güne düşmeyen
Kaçınılmaz, ki; demi zem

Susuzluğu
Doymak bilmez hasret
Yüzyılların hasreti
Çorağından doygun
Akıllısını bulmuşta bunayan

Savaş yorgunu, gözler
Yine çakmak çakmak
Hayatın sorgunu, sözler
Yine eylem kılavuzu Gazi

Topluma özle, bağıttı
Özlemle dudaktan ağıttı
""Beni duyuyor ve
Anlıyorsanız"" deyişi
Mustafam
Mustafa Kemalim
Uzar yanım
Yeniden hem halim.
Sözünü unutmadım
Giymişiz şayak kalpağı salim
Samsun'dan başlamak hayalim

28.12.2008

* Değerli okur. Bu bendin yazılımı, özellik açılımlı bir çalışmanın içinde, genellik açılımı arz eder bir tutumdur. Özellik arz eder biçimi de yazıldı. Daha özelleşmiş şöyle:

Seni sevmek demek
Anafartalar'da Samsun'da
Yanmak...
Sivas'ta, Meclisle buluşmak
Bacada duman
Paçalardan tutuşmak
Mahşeri vicdanla
Anıtkabir gönüllerde
Gerisi guman...

'Mahşeri vicdanla

Anıtkabir gönüllerde' Bu kısım, çalışmanın içinde olması gerekirdi. Ancak mevcut anlatım dizeleriyle okurun hayali, kendi ufukları ile hareketlensin istenildi.

Bağıt: Sözleşme

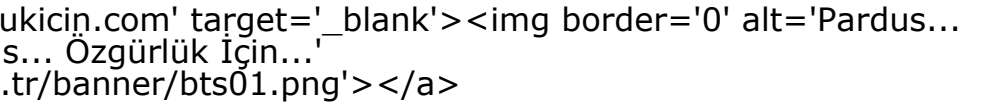
Hem: 1- özellikle, zaten, bir de, şurası da var ki anlamına gelen bir anlatım

2- Öncesine anlam bağlaması yapar

3- Birlikte beraber olmak anlamı verir

4-Gaile olan, müşgül yan olanı verir

5-Aynı halde olan, ikisi beraber olandır

[Pardus... Özgürlük İçin...](http://www.ozgurlukicin.com) [Pardus... Özgürlük İçin...](http://www.pardus.org.tr/banner/bts01.png)

Bayram Kaya

Müdana

Mübara etmem
Memnunumu bilmedim
Gözyaşımı dökmem
Daha akanı silmedim

Çirkefe meyil etmem ki
Taştan sıçradı olurdu
Güzelliğe eğilimden korkarım
Yakarda, soruluşa kusur olurdu

Sen boşa azabımsın
Artık ben bilişte
Sen eğilim ettikçe büküme
Ben müdnayı hükme gelişte

19.01.2011

Mübara: muhtaç olma durumu, muhtaçlık.

el açmak, avuç açmak, çıkar için eziklenmek

kendisine veya başkalarına zarar gelmek korkusu nedeniyle, iyiliği emretmek ve haramı men etmek

Müdana: ihtiyacı olsa da ileride minnet borcu olmamak için yardım istememek anlamındadır.

Bayram Kaya

Mülayim

Sorumu zarafet
Anlamı rehavet
Helaki müştakla tın dedi
Özden ana dedik çın dedi

Sıra sıra, sıradan bir servi
Yaşamadık ta yıradan bir hayatı nervi
Gelmek dünyaya
Marsilya koylarını gözetişle
Bir Fransız bekçisi gibi
Devri nazımı giyinişte
Ömrü sürümü beklemekle ahir
Sos yo genetik gelimiyle tabi
Anlamadıktan manayı sorumu
Yoruma tabi oluştan bir insanı sabi

Zamanı seninle seçerim, ey melankoli
Ömrü sen ile geçerim, ey yareni aşk

Ne onun elindedir, seçimi kabili
Ne de senin elindedir be Mülayim
Doğuran bir kadın her zaman vardır
İlla ki doğarsın bir anadan, budur kaim
Ama ana olma her doğumla olmaz naim
Hep bizi doğuran bir anamız oldu da
Olmadık ki, anayla hiç müşerrefi daim
Sanıştı kıldık kendimizi, mahlûkatı eşrefle!
Sorumluluğa değil, akışta tabu ödeve zaim

Ne ana dedik, yar bağlı gönülden
Ne yar dedik, ana gelir önünden
Lakin ana olmadıkta kutsadık, sönünden
Hiçler ana, analar yana oldu bönünden

Yol oluruz vakti belirime, tamahı candan
Ne hayattır, ne de ölmek; savaşırken kandan
Güman oluruz, tadarız şevki icabı haldan
Yar der kaynarız, tutuşuruz arzuyu baldan

Denizi duyarız, gereği icabımızdır saldan
İçlemi duyarız şekilden önce yağurmak
Taam etsek te, yaşamak değil nefes almak
Ne vakti soğurmak, ne kendine pey yağurmak
Kutsansan da, kutsasak ta illa değildir ana, doğurmak

09.11.2011

Zarafet: nezaketi ile nükteli, beğenilen, hoş giden (zarif) durumları uyuşturmaktır.
Rehavet: Bir gerilim sonrasının gevşer olan rahatlığı.
Müştak: Özleyen, candan isteyen
Nervi (sinirler) : Hoşa gitmeyen, can sıkıcı
Sabi: Algıları ve karar verme mekanizmaları oturmamış, günahsız çocuk. Tüyü

bitmemiş çocuk

Kaim: Her zaman var olan, bir Şeyin başka Şey yerine geçmesi, ayakta duran, süren

Naim: Bolluk bereket feyzine uğramak

Zaim: Kefil

Devri nazım: aktarılan sür git düzen.

Bayram Kaya

Mülk İlişkisi 1

"Çocuklarınıza cenneti anlatırken; cennet te gazoz ırmakları olduğunu, çikolata ağaçları olduğunu söyleyin" Vaiz S. Sav

Nasrettin Hoca mülk kavgasını en çarpıcı örnekle anlatır. "Yorgan gitti. Kavga bitti". Uluslaşma süreci günün şartlarına uygun tarihsel demokrasi eşme sürecinin ayyuka olduğu süreçti. Demokrasi önce, himayeci ve sonra da serbest pazar ekonomili uluslaşma sürecidir.

Mamon öğretisinin özü şudur. Kişileri mülk sahibi kılmak ve kişileri mülkten yoksun kılmak; "eceli kazadır (fıtrattır)". "Eceli kaza (fıtratla) mukadderatı ilahiyedir". Yani kader Mamon'dan takdir olur. Yani Önceden kararlaştırılan gerçekleşmedir (kazadır). Böyle olduğu için Mamon iradesinden şüphe etmek veya karşı koymak gerekmezdir! Takdirli Monarşizm.

Mal kavgası akıl almaz tedirginlikleri ortaya koymuştu. Can güvenliği, yer yer aç ve açıkta olmanın önüne geçen kaygılardı. Bütün ilişki mülk sahipliği ve mülk sahipliği gelişkili irade açılımları üzerine oturacaktır.

Zaten ön ittifaklı kolektif sahiplik; şimdiki özel mülk sahipliği cehennemi karşısında olan kıyaslanması içinde cennet algısını oluşturmuştu. Bunun içine tedirginliklerden kaynaklı hesaplaşmayı sokmak ta akıl ve mana işi edilecekti. Mamon dahi kendi iradesinin katlanılmaz olduğunu iyi biliyordu.

Mamon iradesine katlanıp sabredenler cennet algısı olan yerde hiç acıkmayacaklardı. Bu zımnin de olsa Mamon'un ön ittifaklı hayatı (kolektif ligin kardeşçe yaşamını) kabul etmesi olmakla ve gelecekte ön ittifaklı yaşamı şimdiki çile karşısında; ele geçirilecek ödül ya da vaat oluşla göstermesiydi.

Mamon bile geleceği düşünürken ön ittifaklı ortaklığın huzur ortamını göz önüne alıp onu idealize ediyordu. Ama şimdiki tamahından da vaz geçemiyordu. Suya hasret çöl yaşamı; altında ırmaklar akan yerde oturacaklarını hayal edip söylüyordu. Acıksalar bile her dilediklerinin, sabretmeleri karşılığında her isteklerinin yerine getirildiği gibi dalında koparabileceği huriler sallanan ağaçlı yerde olacaklardı.

Tekrar okuyalım "eceli kader, mukadderatı ilahiye den olmakla önlemce bir tutuma mahal yoktur. 301 ölümlü maden göçüğüne neden fıtrat denip; madenin zenginlik kaynağı olmasıyla ölümlerin mülksüz üzerine kader olmasını; şimdi anladınız mı? İşin bir de "sorumlu olmaktan sıyrılması vardır ki, bu da tümünden işi cabaya getirir olmakla yırtmıştınız. Deve, çok sonra sağlam kazığa bağlanacaktı.

Ön ittifaklar, gruplar eksenli üretim hareketiydi. Ön ittifaklar grup yaşamlı kolektif sahiplikteki kendilerine denge oluşların gözetildiği; ihtiyacı kadarla eşitçe yaşamın mutluluk alanıydı. Ön ittifaklar istemli çelişkilerini minimuma indirmekle kendisinden sonrasına cennet algısı oluşla tarif edilecekti.

Ön ittifakı hayat içinden, özel mülkiyetçi sisteme geçişle birlikte köleci sistem içinde ittifakı yaşama göre toplumsal çürümeler başladı. Özel mülkiyetçi hareket demek, ön ittifaklı üretim ilişkilerinin mülk sahiplerine göre değişmesi demektir. Totem aitliği üzerinde ortaklaşmanın bek raundu ön ittifakla grup meslekleri takası üzerinde gruplar sahipliği ortaklaşmasına dönüşmüştü.

Gruplar uhdesinde olan sahiplikti müktesebat ortaklaşması; özel mülkiyet anlayışıyla

Üretim gücü ile egemenliğin mülk sahibi monark bir kişi eline geçmesi demektir.

Mülkten yoksun olan geniş kesimli kişiler; mal, mülk sahibi olamamakla üretim gücü ve üretim hareketini ele geçiren monarka göre tutum ve davranışlarını ayarlamak zorundaydılar. Gruba karşı ayar olanlar Şimdi monarka (efendiye) karşı ayardılar. Ahlak (tutum): grup ahlakı olmaktan, bütün ahlakı olmaktan çıkmıştı. Davranış; grup davranışı olmaktan, bütün davranışı olmaktan, çıkmıştı.

Ahlak kişi ahlakı; davranış kişi davranışı olmuştu. Kişi ahlakı ve kişi davranışı da üretim hareketine göreydi. Üretim hareketinin kontrolü ve üretim gücünün sahipliği de, bir kişi elindeydi. Yani kişinin açlık, barınma, güvenlik kontrolü bay erki veya monark dediğimiz kişinin elinde olmakla kişilerin ahlakı tutum ve davranışı da monarkın isteğine göre olmuştu. Doğrusu monark mülkünün selameti olmuştu.

Bütüne göre olur ahlak ve davranış müktesebatı; kişiye göre olur davranış ve tutum mktesebatlarına göre olura indirgenmişti. Grup hareketinin özünde içgüdülerine ya da bencilliğin karşılanmasına denk düşen sağlayışlar vardı. Grup hareketi içinde bu sağlayışlar dıştan sosyal elli sağlatıcı düzenlemelerdi. Böyle olunca grup davranışları dayanışan grup tutumuydu (ahlakıydı) .

Sağlayan ve sağlatan g belirmesi olan grup tutumu ve grup davranışları n ittifak içinde "retim hareketine bağlı grup tutumlu ahlak ve davranışın nedeniydi. Grup sağlayışı ve grup ahlaklı tutum, grupça oluşturulmakla; üretim hareketi de grupça olan bir ahlakın tutum aştığı, grup davranışıydı.

Özel mülk ilişkisiyle parçalanan türlü Şeyler; grup ilişkisi olan bütünlükler Şimdi, zel mülk tutumu olmakla kolektif sahipliklerdi. Grubun retim ilişkili sahipliği ile grubun üretim ilişkisi kendi içlerinde evrimdi.

Bu çevrimle olan sahiplik yararlanmasına bağlı olan tutum ve davranışlar olan ahlak müktesebatı; yani grup ahlakı olan tutum ve davranışlar; özel mülk ilişkisiyle kişi hareketli tutum ve davranışa dönüşür. Yani kolektife göre olan davranış yine kendisine olan refahın davranışıydı. Oysa zel mülke göre olan davranış ta salt, özel mülk sahibine olan davranıştı. Özel mülk sahibinin memnuniyeti ve refahıydı.

İşte grup üretim hareketi olmakla grubun üreten ilişkileri içinde gruba bağlı tutum ve davranışlar, kişi sahipliği olan harekete çevrildi. Kişi sahipliği içinde çoğunluğun ya da grubun üretim gücü, grupça mal sahipliğinden yoksun olmaktı. Bundandır ki toplumsal çürüme kişisel davranış bozukluğu başlamıştı.

Bayram Kaya

Mülk İlişkisi 2

"El hekmu (hükümü) limen galebe". Yani galibin dediği olur. Hak kuvvetlinindir. Hüküm galibindir. Özel mülkiyetçi sistemle mülk El'in olmuştu. Yani El ittifaka ait mülkü ele geçirmekle ön ittifaka göre bir sıfır öndeydi.

Bu bir sıfır önde oluş galibiyeti, gücü elde etmeydi. Bu bir sıfır önde oluş hüküm vermenin sahibi oluştu. Hüküm sahibi söz söyleyen iradesi olandı. Ön ittifakın mülksüz kalan kısmı iradesiz, mağlup olmakla galip olana tabi olandı.

Neden galibin dediği oluyordu? Hüküm neden galibindi? Mülk yönetendi. Mülk baskı oluşturmaydı. Bu nedenle EL hekmu limen galebeydi. Yani hükümüyle üstün gelmek EL'in işidir. Çünkü El mal mülk sahibi olan hükmeden iradedir.

Yani kişiler sağlatması olacak nesnelere grup gücüyle; grup üzerinde organize edilenle ortaya konur. Ortaya konan emek ürünleri gruba pay edilecek yerde; pek çoğu mülk hakkı diye özel mülk sahibine verilir. Pek az kısmı yarı aç, yarı tok olacağı ile grup üyelerine verilir. Bu çürüme nedeniyle; "önce ekmekler bozulmuştu". Yani emeğe ve emek ürününe sahip olma grup bilinci, unutturulmuştu.

Önce ekmeklerin bozulması olmakla unutturulan içinde "El hekmu limen galebe denmesi; ekmeklerin bozulması oluyordu. İnsan bu hekmu limen galebe oluş karşısında olma nedenle insan bilerek isteyerek bozulmuyordu. İnsan bilerek isteyerek hasta olmuyordu. İnsanı mikrop hasta ediyordu. İnsanı, Mamon da dediğimiz El'in; "El hekmü limen galebe" olucu takdiri mikrobu bozuyordu.

Yiyecek ekmeğin ön ittifaklı grup hareketine göre elde edilme şekliyle ön ittifak sonrası ekmeğin ele geçiriliş biçiminin mülk hakkı olma ahlakı ve davranışı tam bir çürümeydi. Uygarlığı canavarlaşacaktı. Artık şimdiden sonra dinler, buna göre (mülk sahibi olmanın hakkına göre) erdem felsefelerini oluşup; bu çürümenin üstesinden gelmeyi güya öğüt edecekti. Oysa köleci sisteme gelene kadarki uygarlığın temelinde "özel mülk sahipliği" yoktur. Üreten ilişkinin ilk temeli ortak mülkiyet ilişkisiyledir.

Okurun birbirine göre olan, sekans hareketi içinde çokluk, teklik ilişkisini iyi kavraması gereken bir ilişki bağıntısıdır. Bunu kavrayamayan okur, buna göre gidişat olan sürece göre sağlıklı bir birleştirme ve çözümleme olmanın düşünme bilincini edinemez.

Grup hareketi çoklukta tekilliktir. Çokluk olan grup hareketi, eğer özel, kişi mülk sahipliği hareketine dönüşmüşse bu grup tekilliği olan grup hareketinin parçalanmasıydı. Özel mülk sahibinin ele geçirdiği çokluğun özellikleri olan paydı. Grubun çokluk gücüne göre yansıyan pay ya da güç veya egemenlik; kişinin eline geçen güç ya da pay veya egemenlikti. İfadedeki "önce ekmeklerin bozulması" da buydu.

Bu aşamada egemenlik; grup hareketi olan üretim ilişkisine bağlı egemenlik olmakla bu hareket grup sahipliğinin baskı ve basıncı olan egemenliktirler. Egemenlik çoğunluk gücü hareketiydi. Egemenliğin nasıl kullanılacağı, konusu da demokrasiydi. Egemenlik gurup gücüyle oluşmakla; gurup gücü meşru ileti ile kişilere denk düşürülen hak oluşun parçalanmaydı.

Yani grup üretim hareketi ve grup gücü egemenliğiyle olur sağlamaların grup gücünü kişi sağlama ilişkisine düzenleyen tutumlar da demokrasiydi. Özel mülkiyet ilişkisi içinde grup gücü ve grup egemenliği kişi eline geçmekle özel mülk sahipliği egemenliğine dönüşmüştü.

Demokrasi; çokluk olan grup gücünü, eş deyişle çokluk olan grup egemenliğini kullanan, parçalı gücün tüm kişilerine olur eşit ve benzer hakla kullanımı içinde beliriyordu. Egemenlik özel mülkteki gibi tek kişinin ele geçirmesi olan tekil ve takdir de olsa çoğunluk hareketi olmakla çokluğun baskı ve gücüydü.

Çokluğun baskı ve gücünden oluşan egemenlik, kişisel üretim gücü ve üretim hareketi sahipliği üzerinde taşınıp akış yapıyordu. Bu herkese göre benzerlikle olamazdı. İşin püf noktası buradaydı. "Sen ağa ben ağa inekleri sağa" hesabı bu felsefenin özüyüdü. Biri inek sahibiydi. İnek sahibi olmayan inekleri sağan ineğe bakandı.

İneğin sahibi, ineğin bakımı ve ineğin sağımı sonrası sütü, yoğurdu, eti ve ineğin gücünü ele geçiren olmakla; ineğe bakını ve ineği sağanı gözetendi! İşte özel mülk sahipliği; çokluğun egemenlik gücü olan bu çoğunluğun üretim gücüne ve çoğunluğun üretim hareketine sahip çıkmasıyla; sahibi olduğu şeyleri gerisin geri yoksunluğun üzerinde yoksulluğa ve dayanılmaz bir ihtiyaçlı olma durumuna çevirmekle tekilleşen monarklık ve mutlak olmaktı. Bu monarklık "bir grup hareketi olanı bozmuştu yani önce ekmeikleri bozandı.

Egemenlik kayıtsız şartsız milletindir sözü; bu bağlamıyla, bir çokluk hareketi olmasıyla, genel yasa kapsamındadır. Mülk; seçilmiş, soylu, kimi kapitalist kişilerindir. Her bir üretim, ortak toplum hareketi gücüdür. Ve tüketim çokluk hareketi olmanın alan ilişkili imleci olması gerekirken: mülk sahibi olan iradenin takdir yasası olur.

Ezen ezilen, varlık sahibi, yokluk sahibi olmanın çoklu gerilimi olan sağlatma ve sağlama ilişkisi alan girişmesi; kültürüyle birlikte milleti verir. Millet içindeki bu eşitsizliğin taraflarının dengeye gelme hareketi karşılıklı konuşulan olmakla egemenlik milletindir. Bu özelliğiyle egemenlik alanı bir millet olmakla da tekildir.

Ve millet bu üretim, tüketim hareketli egemenleşmenin kültür ahlak ve davranışı içinde olmakla bir tek millettir. Yani çoğul ya da ortak olana ait özellikler, tek olmakla; tekilleşmiştir (sentezdir) .

Bu bağlamda egemenlik hareketi "El hükmü limen galeben" sözü mülk ortaklık şeklinize göre hem tekildir hem çoğuldur. Ne var ki bu söz mülkiyet ortaklığı sırasında söylenmiş bir söz değildir. Özel mülk sahipliği sırasında şaşma ve hayret ediş esnasında olup bitene akıl erdirememesi sırasında mülk sahibi gücünün propagandası oluşla ve mülk sahiplerinin yaptıklarının sindirilmesi oluşla söylenmiştir.

Ne zaman emek güçlerinin birleşmesi ve birleşik emek gücü oluşturması ortaya konmuştur; o vakit bu söz köle emeği içinde emek güçleri birliği sahipliği içinde mülk sahibine karşı tersine bir kullanımla "El hükmü limen galeben" de olabilmıştır.

Bu tür emekler güç birliği bilinci içinde sözün gelişi; seçme seçilme kullanımlı demokrasilerde egemen oluş temsilciler eliyle yürütür. Bu demektir ki sürecin kendi içinde kişiler oy kullanımlı olmasıyla emek güç birliği parçalanır olmasıyla tekilleşmiştir.

Ne var ki egemenlik güç birliği olurla hem bir çoğunluk hareketidir, hem oy (irade) kullanımı oluşuyla süreci tekil irade gibi davranıp tekilleşmektedir. Kişi bilinçli irade oluşla geçici süre temsilcisine devredilen yetkilendirme mutlak oluşla devredilemez. Devredilen geçici görevlendirme dahi yine bir hak olup; mutlak kontrolü gerekir. Yani irade sahipleri kontrol hareketleriyle iradelerini tümünden yönetenlere teslim etmemiştir.

Bu nedenle kontrol edici baskı gruplarını oluşur.

Çoğunluk hareketi olan demokrasi; oy dökümü sonrasında yeniden ve temsilcisi şahsında, tekilleşir. Meclis her biri bir tekil temsilcilerden oluşmakla çoğullaşır. Meclis te temsilciler birliği olan kendi ortak iradi kararıyla da o meclis, o ülkede yeniden tek yetkili mercii olmakla parlamenter bir "tekillik" hüviyeti kazanır.

Bayram Kaya

Mülk İlişkisi 3

Sonuç; teklik çokluğun; sentezin; egemenliğin; üretim gücü ve ortak üretim hareketi ilişkili olan sahipliğin ele geçirilmesi olmanın bir görünüş biçimidir. Çokluk ta, tekliğin; ortaklığa-egemenliğe doğru parçalanın çözümlemenin, demokrasi edilmesi içinde bir belirış biçimidir.

Çokluğun bağıl hareketli ortaklığı (sahipliği) içinde söz ve davranış olan ahlak başkadır. Özel mülkiyetin tekil egemenliği içinde havuç ve sopa göstermenin bağıl hareketi içinde olmanın ahlak ve tutumuna bağıl sözler başka olacaktı.

Ekmeklerin bozulması buydu. Çoğunluğa bağıl olan sahipliğin; özel sahiplik olmasıyla açlık, sefalet darp, gasp hırsızlık gibi eylemleriyle ahlaksızlığa dönüşmesiydi. Grup gücü güdümlü hareket imleci şimdi kişi güdümlü minnetin hareket imleci olup; kişiler velinimet olmanın minnetine dönüşmüştü.

Önce ekmeklerin bozulmasında kavranan buydu. Ahlak kişinin üzerinde duran elbise gibi standart bir şey olup ta ütüsü bozulan elbise değildi. Ortaklaşa olan insanın davranışı elinde olan olanaklara göre davranış olmuştu. Yani kişilerin karnının doyması karın doymanın huzuru içindeki ahlaki tutumu oldu. Karnı doymanın ahlaki tutumlu davranışı olan olanak, insan hafızasında ana eksen olmakla yer etti. Bu ilk kez olanaklı olmakla ortaklaşa tutumun ahlaki, insan kafasında; ahlaki standardı oluşmuştu.

Bu standart ahlakın (ekmeğin) içinde birbirine karşı hırsızlık bilinmiyordu. Birbirine karşı olur darp, gasp, yardım, himmet, bağış merhamet gibi kavramlar bilinmiyordu. Ne zaman herkesin elinde olan ortaklaşa olanaklar, kişilerden alınıp bir kişiye verilmekle; olanaklı olmanın değil, olanaksız olmanın ahlaki davranışı baş göstermişti. Yani standart algıya göre önce ekmekler bozulmuştu.

Bu nedenle kişilerin elinde alınan olanaklar, olanaksız olmanın davranışlar ahlakına dönüşmüştü, Yani ortaklaşa olmanın olanağı içinde kişilere dek kişilerin karnının doyma olanağı, kişilere ait karınlarının doymamasının ahlaki tutumuna dönüşmüştü. Üreten tüketen ilişkisi sahipliği bozulmakla buna bağıl sekans hareketi olan insanın tutum ve ahlaki da bozulmuştu.

Önce ekmekler neye göre bozuldu? Ortaklaşa olmanın, olanaklı koşulları içindeki ahlaki davranışlarına göre önce ekmekler bozulmuştu. Değilse insanın üzerine oturmuş bir ahlaki olmakla insanlar bu ahlaki çıkarmış nankörlük yapmış değildiler.

Kısacası şimdi ortaklaşa olanaklarını elinden aldığınız yoksula yardım etmezseniz; yoksul sizi öldürüp, gasp darp ederdi. Siz onca güvenlikçileri, onca korumaları boşuna mı tutuyordunuz. Grup eksenli sağlama içindeki grubun, grup gücüne olan eğilimle grubun grup gücünü saygılama yapma ahlakının aynısını; şimdi özel mülk sahibi monark (Mamon) , kendisi için bunu gruptan istiyordu.

Monarkın (Mamon'un) unuttuğu ve o aşamada hesap edemediği bir şey vardı. Çoğunluk hareketi içinde olurun sağlamasına göre olan grup davranış ahlaki olan eylem, tutum ve saygılama sözleri; kişi sahipliği olan tutum içinde aynısı gösterilemiyordu. Yani olanakları yok olan kişiler, gücün merkezine tamahla bakıyorlardı. Merkeze karşı tamahın yalancı bir saygılama korkusu ortaya çıkıyordu.

Olanağı elinde alınan çoğunluğa göre olacak tutum ahlaki, egemenlik içindeki kişi ahlaki kişi sahipliği düzeyine doğru parçalanmakla mühür kimdeyse sultan o deyip; kişiler onu saygılıyordu. Birçok mülk sahibi (Mamon) olmakla, saygılama da; iman ibadet olan

tazim ve bağıllık yemini göstergeleri de bir çoktu. Ve birçok olanlar başka başka tiynettediler. Bu ahlakın (egemenliğin): tekil egemene göre, olanağa göre olmanın düzenlenmesiydi.

Mühür sahibinin tutum ve davranışı olan isteği (sömürme ahlakı) başkaydı. Mühür sahibi olmayan kişilerin tutum ve davranış ahlakı olan sömürülmeleri başkaydı. Yani kuzu, kurt ile gezemiyordu.

Önce ekmeler bozuldu ifadesine yol açan şey; fikrin sömüren için, sömürülen için başka başka olmasıydı. Uzlaşmaz çelişiklerin kotarılması olan ahlak içinde insanlar bozuldu demek, insafsızlıktı. Aç bıraktığınız kedinin davranışlarının bozulmasın içinde kediyi suçlu tutamazdınız. Bu Mamon ahlakıydı.

Kedi olmakla insan bir yerden sonra, ön ittifaklı ortaklaşan ahlaka göre belirlemekle çoğunluk tutumu olan geri iletilmeli davranışlara ayarlı referans tutumlarını ezilen çoğunluk koruyamayacaktı. Ve bundan da sorumlu olmayacaktır. Çünkü kedi temel olan geri beslenme (fabrika ayarları bencilliğe) göre sağlama yapamıyor. Kedinin davranışı da, geri beslenmeye göre olmamakla, ahlaksızlık olacaktı.

Ezilenlerin ahlaksızlık yaptığı şey de kendi hazinesine saldıran kral gibidir. Aslında ezilen sınıf kaptırdığı kendi emek gücünü çalan bir ahlaksızlıktı! Hırsızlığı Mamon'un takdiri ortaya koymuştu. Bundan da mamon sorumluydu. Ama Mamon'a sorarsanız bu kedinin, ahlaksızlığıydı. Kedinin ahde vefasızlığıydı.

Oysa ön ittifaklı ahde vefayı bozan hırsız kedi değildi. Mamon'du. "Mülkün sahibi benim". "Ben EL Melikim" demekle; ortaklaşma sahipliği olan "ön ittifaklı ahdi imanı" bozmuştu. Ve Mamon, kendi suçunu; hikmetinden sual olmazlık marifetiyle ciğeri çalan kediye, yansıtmıştı.

Bu haliyle Mamon; hem suçluydu, hem güçlüydü. Ön ittifakın ahdini bozmakla suçluydu. Ortaklığın ortaya koyduğu malı mülkü elinde tutmakla, güçlüydü. Olup biten ise; bu suç ile güç arasındaki çok karmaşık inşa ilişkisiydi. İlk günahı kedi değil, Mamon işlemişti.

Mamon ahde vefasızlıkla günah (suç) işlemişti. Ve Mamon bir totem mesleği ve bir totem grup el emeği, göz nuru olan totem yiyeceğine ve totem zenginliğine el uzatmakla; yasak olanı yedi. Kamuya dek ortaklaşa olan mal, mülk zenginliği Mamon gibi tekil kullanıma haramdı. Mamon ilah mülkünü ele geçirmişti.

Totem dönem gibi ortalık içinde henüz üretim ilişkisi yoktu. Üretim ilişkisi içinde birikmekle Mamon tarafından ele geçirilir bir malın mülkün olmadığı yüz binlerce yıl içinde; Mamon bunları ben yarattım demiyordu. Bu mülk, benim demiyordu. Hiçbir şekilde "Ben EL MELİKİM" demiyordu. İlah zaten hiçbir zaman böylesi bir tekil mülk sahipliği iddiası ortaya koymamıştı.

Ne zaman biriken bir ortaklık içinde ürün ve servet ortaya çıktı; o vakit servetle muktedir olunacak güç kuvvet kudret te ortaya çıkmıştı. İşte bu iştahla, ortaklığın ilah mülkü olana, "bu benim" deme sahipliğiyle Mamon; ilk suçu işlemiş, ilk günaha batmış bir mücrimdi.

İlk günahı işleme eğilimi kişisi sahiplik içindeki ortaklığın kamu sal malına, mülküne sahip çıkmakla olmuştu. Çünkü sahiplik irade koymaktı. Sahiplik takdir etmekte.

Sahiplik kaderleri belirlemektir. Köle sahip değildir. Ve kölenin sahiplik iradesi yoktur. Ve insan sahiplik iradesi olmamakla, iradesine sahip olamıyordu. Mamon'un karşısında hiçbir insanın iradesi yoktur. Bu irade dışta sağlama olan iradeydi.

Oysa kölenin (insanın) bir de özü olan; bencillik olan; korunan yasa olan; ne edip edip doyurulması gerekmele dışa yönelimli özgünlükle içgüdülü iradesi vardı. Buraya ahlakı öğretemezdiniz. Buraya ahlaklı ol diyemezsiniz!

Buraya ahlakı öğretmek, dıştan kişi-kişi ya da kişi-kişiler içinde sosyal totemi bir bağıntılı olan süreç ortaya koymanızla ancak olası ahlak-ı olabilirdiniz. Birbirine bağıntılı dayanışma içinde ortak sağlatan süreç içinde öğrenilecek tutumla, ahlak; sizin sağlamaları nasıl yapıyor oluşunuzla ancak belirecekti.

Grup hareketi içinde totem ya da ilahi tutum olan bir grup iradeli sahiplikle süreci yönlendiriyorsanız; süreç özgecil ahlaklı, totem-ilah iradesi olacaktır. Yok, eğer süreci özel mal mülk sahipliği olan Mamon iradesiyle yönlendiriyorsanız süreç ahlakı mamon ahlakı olmakla sahipti bencillik olmakla, gemisini kurtaran kaptan olma ahlakıyla, ahlakınız suç işleme ahlakı olacaktır.

Bayram Kaya

Mülk İlişkisi 4

İşte bu ahlaksız olma tutumu öğretilmiş çaresizlik olmakla size yüklenen suçluluk psikolojisiydi. Sosyal alanın %95'inin ruh sağlığı probleminin olması nedendi? Bunca ahlaksızlığa sevk edilmeye karşın; öğretilmiş mamondu çaresizlikle yaşadığınız değer yargılarından ortaya çıkan çelişmelerdi ahlaksız oluşunuz. Öğretilmiş Mamon'du çaresizlikle; asal eksen olan ilahî ahlaklı tutumuna çağırma arasındaki fren ilişkileri nedenle yaşanan sukutu hayaller, vücudumuzda psiko somatik bozulmalar yapıyordu.

Mamon kendi mülk ilişkisini asıl eksen yaptıktan sonra, kendisinin mülk ilişkisine uygun söz ve eylem sel düşünce açılımlarıyla asal eksenini boğup görülmez bir uyku durumu haline getirdi. Bu uyku durumuna göre insan mülksüz lük nedenle köle olmuyor da, şeytana uymakla kötü oluyordu. Asıl insan şeytana uyan Mamon'un giderek artan ve daha girift olan artçılarını yaşıyordu.

Ortaklığın servetini Mamon'a kaptırılmakla, insanın; emek gücü, toplumsal gücü; üretim nesnelere olan üretim araçlarının, malın, bağın, bahçenin, tarla gibi mülklerin üzerinde kolektif sahiplikleri vardı. Kolektif sahiplik olan toplumsal güçlerini yitirmişlerdi. Toplumsal güçten olan; özellikle de sistemin bir parça hareketinin her hangi bir organize olan ürünlerden birisini üretmekle insanın toplumsal güce bağlılığı vardı. İnsan bu bağlılık içinde toplumsal güçle sağlama yaptığı kendi üretmesi dışında kalan her bir parça hareketten ötürü insan; sistemin sağlayışlarını tümünden kendi başına üretemiyordu.

Toplumsal gücün bilgisinden, teknolojisinden ve özel mülkiyet yoluyla gayrimenkul ayağından yoksun olan insan; üretemiyor ne yapacağını bilemiyordu. Bu nedenle her şeyi ile kendisine sağlama olan toplumsal boşluğun açtığı sağlayamama olan hol boşluk hareketi nedeniyle tekil insanın muhtaçlığı vardır. Toplumun sağlatan olduğu hol boşluğunun içi özel mülkiyet oluşla; efendi kişiler sahipliğine verilmekle, boşluk holleri zaten kişileri imli ya da imajinel davrandırandı.

İşte insan içte ego yönelimiyle, dışta da bu özel mülkiyetçi ilişkili denge biçimine göre davranıyordu. Buraya kadar bilinmeyen yoktu. Doğa da karga bile elindekini kimseye kaptırmıyordu. Rüzgârdan eğilen ağaç, geri eski durumuna doğruluyordu. Bu bağlamla doğada bile direnç meşru ve doğruyd.

İnsanın dıştaki davranışı mülk sahipliği olan ilişki biçimine göre belirliyordu. İşte Mamon'un bilmediği, ya da bilip te gözde sakladığı kısım burasıydı. Mamon'un kendisinin ilişki tipi kıldığı bu mülk edindirme biçimine göre Mamon, kendi söylediği sözlerinin etkisini artırmak için öğütçü konuşacaktı.

Mamon takdire göre olur sözlerinin insanlar tarafından ne dereceye kadar yerine getirilip getirilmez olduğunu anlamak için ortaya test cümleleri koyuyordu. Karşısındaki kişi de Mamon'un bu söylemini şaşkınlıkla uhrevi bir havaya büründürüyordu. Söz gelimi Mamon; "hanginizin daha güzel davranır olacağını sınamak için ölümü ve hayatı yarattım" dedi. Kişiler de bu test cümlesine göre davranır oldu.

Böylece insanlar kendi yoksulluğunun, kendi muhtaç yoksunluğunun belirlemesiyle davranmıyorlar da; sanki insanları kendisi öyle yaratmamış ta; sanki insanlar kafalarına

göre akıllarına ne zaman ne eserse öyle davranır oldukları için insan davranışı sanki bilinemezdi!

Hâlbuki uzatılan ota devenin; havaya atılan yeme tavukların; nasıl davranacağını bilen çocuk dahi; deveyi, tavuğu yakalamak için ne yapacağını biliyordu. Kaldı ki onu yaratan Mamon bunu bilmesindi. Atalarımız ne der; deveyi yardan uçuran bir tutum ottur. Sonucu önceden belli bir şeyi niye sınısın ki?

Bu söz bu evrenden haberi olmayan Mamon'un söylemidir. Haydi, Dünya insanın nasıl davranacağını sınamak için insan tutumu hayata ve ölüme göre yaratıldı. Üzerinde hayatı taşımayan, sonsuz kabilde dünyalar ve sonsuz güneşler ne için yaratılmıştı? Bu sözde Mamon'un "hanginizin daha güzel" derken ki, kasti; birbirine göre olur insanlardır. Pekiyi Mamon düzenine göre olmayan hayvanların hayatı ve ölümü niye vardır?

Dedik ya bu sözler evrene, çevreye, dünyaya göre olur yaklaşımlarıyla söylenmemiştir. Özel mülkün ihya ve ihsası için söylenmişlerdi. Böyle olmakla söyledikleri mülkü olanın mülkünü esas alan adaletti. Mülk için olan adalet, köleye göre adalet değildi. "Bu ne biçim adalet" diyen kölenin mülke tasallutu da köleye göre adaletti. Kölenin davranışı da bu adalete göre olmayacaktı. Çelişki tam da buradaydı. Mamon'un görülmesini istemediği de, buydu. Bu nedenle Mamon görmez gelişine, "sınama" diyordu.

Ön ittifaklar, kendi sahipliği içine üreten ilişkilerin kolektif ortaklık sahipliğini de katmasıyla kendi toplumsal gücünü oluşturmuşlardı. Toplum sal güç kolektif sahiplikti. Toplumsal güç kolektif sahiplikle ancak ortaya konabilir üreten ilişkiydi. Ortaya konan toplumsal güç buydu.

Birileri ortaya konan kolektif sahiplik olan toplum sal gücün üzerine oturdu. Bu oturmaya karşı gerekli direnç gösterilmedi. Üstelik bu gaspa tevekkülle boyun eğmenin imanı ve tazimi ortaya kondu. Elinizin altında olanlar, şimdi elinizden çıkmıştı. Şimdi elden gidenler de, en çok istediğiniz şeyler olmuştu.

Çok isteyip te bir türlü elde edemediğiniz şeyleri, rüyada görüp, elde ediyordunuz. Ayıklıkta aynı şey daha meysulukla devam ediyordu. Uyanırken rüya da göremezdiniz. Uyanıklığın rüyası; gazoz akan ırmaklarıyla ve çikolata veren ağaçları ile cennetti. İşte bu öğretinin bezemecileri olan öğreti ideologları da konu başındaki sözün sahibi gibi olan vaizce lümpenlerdi.

Bayram Kaya

Müseccel

Himalyadır, Amazonladır
Kızılırmak'tır, Atlantik'tir
Gize Ehramıyla, Maya takvimidir
Yeni Gine'dir, Kanadadır Dünya
Bir tekle yalınlaşmadan birçoksuzla geçer mi gün ya?

Siz; "şu bir tek kozmik çorba"
Dediğiniz an
Dünya ve evren olmuştur bu...

Çokluklardan oluşur bir
Ve Bir'dendir; Dünya'dandır birçok olan

Öznellikte
Öne çıkarılışıyla
İlla olan; bir inat ve bir ısrardır
Evren ve Dünya
Kesikli sürekli...
İlla değil, olasılık içerir

Kemiyet, keyfiyetle
Nitelik, nicelikle...
Bir akıldır
Yedi milyarın kullandığı izafiyet
Yer olur, zaman bulur; bundaki incelikle

Tabii ve takibidir
Sınırını bulmadı mı?
Sıfır doksan dokuz da olsa
Bir bile değildir; nicelce olun, nitelik

Birdir ama bir milyardır Çin
Deme ki: "bir beş; beş bir" için
Bir beşte; beş te birdedir

Beşi çıkarın
Eksik kalır yarım kalır
Mars'a gidemez büyük Dünya...

Mekanik oluşla
Dünyanın beşten büyük olurlunu öyle
Gerçek oluşuyla yaşanır süreçte
Dünyanın muhtaçlığını söyle
Atomu patlatan beştir böyle

Bir sefilse
Binini de toplasan bin sefil
Bin birinci de, bine kefil

Bir kurt
Bir sürüyü
Daha görünmesiyle dağıtır

Ama bir sürü
Bir kurttan çok çok daha büyüktür

Kurttaki, kurtlaşmanın niceliğidir
Kurtlardaki de kurt oluş niteliğidir

Nicelik mi, nitelik mi?
Dünya ruhu mu, Dünya güruhu mu?
Halk mı, Atatürk mü?
Yanlış!

Halk varsa Atatürk vardır
Halk ta Atatürksüz, ruh olmaz
Ruhu veren nicelik, ruh olansa niteliktir

Nitelik nicelle varken
Nicelikler, niteliktedir...

İki, birle dirlik
Bir, çekirdeği ile incir ve incirlik...

Bir olan çokluk, çok olan birliktir
Anlayamadıysak dahası, cehaletten kibirliktir

24.01.2017

Bayram Kaya

Müstafi Zamanlar

Biz motorlarla, gürül gürül fendik
Süreçle kültürleşip ne zorluklarla
Emek ve çabayla, kıtlık anayı yendik

Çırayı akıl tuttuk, ziyayı nehirle
Lakin alındı elden, zamlı vergili mehirle
Kaldık akıldan, bilimden, insanlıktan tehirle.
Köylü efendisiyken, sarıkla sarıldı başımız
Takkeli köylülükle, birbirimize avara
Oy vermeye de giderdik, gibi davara

Motor iştahlarla, sürüklerken günü
Cengâverine, toprakla cebelleşir
Emeği harcı âlemden bilmez
Bir ses duyarda kendimiz gaiple
Yaratılmışlardan sayar sofraya
Dağa taş, kurda kuş, saçar
Şeytana da, buyur derdik
Biz, iştah motor homurtularla, şendik

Şevk olunca dün, üstüne gün ferîştah
Motor iştahlandı; hayallerimiz iştah

Biz geçerdik dolunay ışıklarda türkülerle
Türküler yüce, duygular yüceden de yüce

Motor boyunu, sarıp tutmadı mı ekini
Akıl olur diye herhalde
Kovardık yanımızda, koymazdık şeytanın tekini
Yaratanadır, tevazu
Yaratılana teslimle pekini!
Alıverirdik danışman, tarikten fırlamışı
İfritten izole yaşar, iblis eline düşerde

Yırtar iken homurtularla
Toprağın bağrını
Bizdik rızkı âlemi, saçarken
Hissederdik namussuz ellerin ağrını
Ne Umutlardan gübreler
Gözyaşlarıyla sulanan un öğütmeler
Âdem yerde, Hava gökte
Biri sel, biri fırtına esmekte
Ötesi de kalmamış
Peygamber sopayla dövmekte
Kaportamız akislerle bomboz bakırdan
Çökkün avurtlarla yüzümüz
Kaçmaz ki güle, tam takırdan

Biz köyde yaşar kölüydük
Köylük yer diye, kardılar harcıımızı?
Elektriği, Güneş'li yerde yaktılar*

Ölümüne de, dirimize de, imamla baktılar
İstemezdi demokrasi, insan hakkı, vatandaşlık!
Nemize gerekti, yer ivermiş, dağ ezivermiş
Takva ehlinden olmalı!
Büyüklere saygı, küçüklere sevgi ezber cehlinde
Her bir şey vardı, keramet ehlinde!
Sevap almak isteyen, buyursunlarla, dolduk
Dinledikçe, hem akıldan, hem keseden olduk

İlk gün ışımaları vurur kaportaya
Kaygılarımız dokunurdu dişe
Kendimizi harbiden veremezdik işe
Cehennem tutuşur günle tepemizde
Azrail nefesini duyurur ensemizde
Üç Kulhu, bir Elhamla titreşir ürkümüz
Akustikti, traktör sesleriyle; türkümüz
Günü sürükleriz, şükürden güven gelimle
Bilmezdik ki, eskiden duyulan korkuyla
Yeni oldu batıllar, akli selimle.

Döndükçe traktörün tekeri
Umudumuzu korurdu çekeri
Uçkunurdu tohum yerine
Şafak kıvılcımlanmalarıyla devimlerimiz
Lakin kör olası şükür güvenmelerim
Selsebil hoyratlarla
Tuz buzla aşına Sevim'lerimiz.

Her şeyi kayıptır da, tek kayıp etmediği
Başta sarığı, ayak ve dudakta yarığı
Varken umudu, tava tava karığı
Alamaz ise üründen, giyer çarığı
Aklına düşer de, kötü kaderedir
Bar bar bağırır, amanlarım
Anlamadayken müstafi zamanlarım

Erk, zamlar döndükçe
Rahmet vergisi, namert vergisi
Her bir umut kursakta söndükçe
Direksiyonla, ha bire tutardık rota
Erkten konurdu kota
Keçelerden mazot koy verirdik
Bilmedikte bize vuranı boyla
Bizim elimizdendi vuran oyla
Namazsız, niyatsız dururduk orta
"Gözü doymaz "serzenişi üslenirdik suçla
Düşünmekten zorlanırdıkta
Koy verirdik illa bir zorta
Hem ezberimizdi, hem özgürlüktü
Hem de; on beş tedaviye bedel!

Saltanatım yesin, kürküm desin

Söz söyleyenin, anlam bilmeyenin

Gözü doymazlığın tamahıyla
Yan gelip yatmanın hamahıyla
Sevemedik memleketimizi
Yağız çehrelerin tam takırını
Akistik kaportaların boz bakırını
Kör kuyularda kurşunlanırken
Düze çıkma, heveslerimiz

Jean Jakopyen değildi urbalarımız
Tezektı kış gelende turbalarımız
Amerikan sargısıyla yumuşatılırken tenimiz
Hiç gelişemezdi enimiz
Plaza pazarlarında takılırken
Özgürlük, hak, düşünce diye
Küften nazarlıklarımız

Daha göletsimiz küçüktü
Yüzemezken gemicikler
Alkış tutardık gözyaşı birikmelerimizle çareyi
Bahar gelsin, ambarlara salardık fareyi
Dumuzi ürün hakkı olur işsiz neferler
Yükü grostondan bulurdu okyanuslu seyri seferler
Biz, namert ambarların düş artığı diyetine
Halil İbrahim bereketinden sofrı beklerken
Yeni umutları gömerdik toprağa, gübre niyetine

Sırıl sıklam duygular
Gözden artık, akıldan beri
Sırıl sıklamdır uygular

Homurtular yerine
İniltilerle yırtılır bozkır
Şaha kalkmıştır tozdan sütun
Umutlar var edilirdi
Egzoz dumanlarıyla yarışır ulvilikte
Heyhat! Yer sancılı, gök şimşek şimşek
Âdem yerde, Hava gökte hisim eder
Cana kasıttır; biri sel, biri fırtına koyu verir
Allah sevmez ise, peygamber sopa ile boy verir
Kalmamıştır öteye de umut
Yer zalim, gök zalim, şeytan alim
Ölümlerle gösterilir bize talim
Yeni cennetlerledir somut
Vaazlarladır, vaat olunan komut.

Kutsal değildi, kutsala imledik sarığı
Faydandık, aramıza ara durdu, yarığı

Emekti, var eden, doğurganla kutsalı
Traktörlerimiz vardı, sahiplenende mutsalı

29.09.2009

Pekin: Kesin bilgi. Öznel olarak suyun havuzda durulması gibi zihnen durulan bilgi. Nesnel olarak eğer sıcaklık madenleri genişletiyorsa, ısıalan cisimler genişir bilgisi, pekin bilgidir.

Elektriği, Güneş'li yerde yaktılar*: Işığa, ışık ironisine; kinayeden matuf bir anlatımdır. Atatürk aydınlanmacılığını, yani köylerde başlatılan süreçli devrim ışığıını, devrim uyanışını karalayıp, "kurulu düzeni " yakın hoşlanmalarla, gerçek elektriği (ışığı) getiriyorum diyerekten kültürel aydınlanmayı karartmak.

Bayram Kaya

Müşkülü Zara

Sen sultan olsan
Ben mağlubun
Ben gönül ganimeti
Sen galibi
Bir cihan devrilir nevrime
Bak o zaman sen evrime
İçimle kopan devrime

Bil ki bu sevda
Kapanmaz yararır
Takarım inciği
Lakin kıyamet salınımları
Yıkar tahammülü
Müşkülü zaradır
İşte şimdi
Sen ayrı ben gayrı haradır

Bir tutuştuk Fesulda
Bin savrulduk
Çeken ve çekilendik
Ateş böcekleri gibi
Cazibeye kavrulduk
Bu durum muvacehesinde
Bir belirimceydik ki
Sendin, ama sen değildin
Bendim, ama ben değildim
Tek başımıza yapamayacak denli
Tek başımıza olamayacak kadar
Bizdik...

Bizdik Fesulda
Yaz gecelerinin en olmadık
Yer ve zamanında
Devinişle heyecan
Ebemkuşakları küs
Ebemkuşakları soluk
Heyecanımız farkında değildi
Açılıp kapanan yumuluşlara
Bizdik Fesulda
Bizdik
Yağmur yetmezmiş gibi
Büyütmek için bizi
Ayaklarımızı sulayan gözyaşları...

Gel Fesulda
Belkilerimiz keşke olmadan

09.09.2011

Muvacehe: Yüz yüze gelmek, yüzleşmek

Bayram Kaya

Nadanı Hayran

Ulan Bayram
Kilkuyruk
Şadan olup ta nadanı hayran
Bir memleket olmuş hezimet
Ama sen, bir başaran ne hikmet!
Her yer enkaz, her yer riya sözün merdinde
Memleket yanıyor cayır cayır
Sen tırnaktan tutuşmanın derdinde

Dünya liderisin dedirttire, bakın hele
Allah'ın sıfatlarını toplar(!) hal üzre gide gele
Öyle bir hercü merç içindeyiz ki
Edep ayıplı, siyaset kirli; yalan, talan birli
Dursak bela, söylesek bela, susak bela
Ayıptır söylemesi, ortam taaffün bir hela

Sokaklarda neslim
Der adrese teslim
"Her yer rüşvet,
Her yer yolsuzluk"
"Hırsız var! Katil varla! "
Meydanlar inim inim
Dersin ki sen benim var;
Yüzde elimle; dinim, kinim!

Hissettiysem eğer
Sizin düşünmeniz de benim düşünmem
Eksiği eklenir
Fazlası atılır
Bununla sürece katılır
Daimin de, sus ve dinle
Bu erdemle ya coş ya inim inim inle
Sağa sola köpürmek fayda etmez kinle

Hissetmediysen eğer
Bağır, coş, sakın söyle
Güven yitiminde din iman söylemin olmaz değer
Şer değilse yapılanı yıkma, çıkılanı inme
Tamire amel, insana kâmil ol
Bir ahvali çok dinle
Bütünü sarıp, söyle; kemali böyle
Teneşir paklar, doğrusu haklar, hemhâlî öyle.

10.03.2014

Bayram Kaya

Naif Zalim

İnsan sayılmışta; it donluydu
Sofrasında ağıt yiyorla zalim
Yüzünde beddualar sarf ediyordu.

Kapı kürek, el yürekti
Ağlatılmadan gözlerimiz
Sevinç yaşlarına boğulmuyordu hiç

Maksadı kırmak değildi
Gönül içinde her geçişlerde naif
Ayan beyanla
Sirçanın kaderiydi algılamak

02.11.2012

Bayram Kaya

Nakise

Kendi sorumluluğuyla, saz söz sala
Bırak işlemez dünü, aidi yerde kala

Nadan, dün zamanı ve zemini ile seza
Nalan, hiç olmayacak mı ufkunda feza

Cehlimi bağıntılayamam nakille
Değil mi ki akmaz söylemin akille

Nice taşırısın, kullanmaz da, sakille
Çevren kılacakken, devinemez takille*

17.01.2009

Nadan : Bilmez

Nalan : İnileyen, sızlanan

Sakil : Sıkıcı olan,

Takil : hayvan ayağına vurulan, hareketini kısıtlayan bukağı

Bayram Kaya

Nasıl Yazdım 1

Bir insan, neden ve niçin yazar?

Nedeni, genel tanımlılıktan çıkarılabilir. Niçindi, özelleşen bir tutumdur. Yazmanın temelinde insan emeklerinin enerji sarfından ötürü, toplumsal olguda bir değişim yükümlümesidir. Sonuçta karşı bir ihtiyacınızı sağlayan, meşruiyetle değiştirilebilir değişim olgu, nesnesi olmasıdır.

Bir şiiri, ya da yazıyı yazmanın gereklerinde, dilbilgisi ortak anlayış kurallarının tümüne yakın bir yaklaşıklıkla uygulanması zorunluluğunuz olurken, neyi nasıl yazacağınızı zorlar olmak, en hafif deyişle benim gibi yaz demek olur. "Efendim halkın seviyesine göre yaz". Buda sizi, bir proto tipi; tekrarlatmak olacaktır. Üstelikte, bir yazarın varoluş üslubuna, karşı olma gericilik tavrıdır.

Hele falanın anlayacağı seviyede yaz demek, tam bir gaftır. Araştırmaya ihtiyaç duyanın, bir okurun yolunu şimdiden çevirir olmaktır. Aktif, faal Okurun ihtiyaç gidermesini önlemenin affedilmez bir kusurudur. Sizin ifade biçiminizi, siz olmayana indirgemektir. Belli seviyeye inmek demek yetkinleşmeyip, yeniden yeniden, çarpım tablosunu ve dünyayı keşfetmekle ve Bizim oğlan okur, bina okur; döner dolaşır bina okur denilişle eş anlamlıdır.

Oysa okur öğrenmeye yöneltilecektir. Değilse damarından girilmiş kitleler yaratmak değil. Bu başka bir devinişin yol ve yöntemi olabilir. Bu anlamda Sizin başaramadığınız popülerliği, bir başkası başarıp o boşluğu dolduracaklardır. Üst olan alt olana devinmeyecek, aksine alt olan üst olana uzanmayı dileyecektir. Birde her yazılanın, herkese hitap etmeyeceği ilkesini, unutmuş olmanın patavatsızlığıdır bu.

Yazmaya başladığınız noktadan itibaren farklı olabileceğinizin açıklık ilkesidir bu. Oysa dilbilgisi kurallarına uymak, bir anlama, anlatım, zorunlu kalıbının inşasıdır. Tamama yakın bir uygulama içinde olmak gerekir ki burada da, yüzde yüzlük yoktur. Çünkü ufacık bir alanla, sizin yaratıcılık istisnalarınızı çıkartıp, yeni zenginlikler yaratmanızın, rahatlık alanına bırakılmasını da istemekteyim. Bazen siz şairlerin şiirine nokta ünlem koymalısınız.

Bir insan, neden yazar? Önce insanın öznel gelişmiş, soyutlama gücünü kullanır, bunu bir semboller dili aracılığı ile okur, yazar, anlatır olmasının marifetliliğinden ötürü, bir yeteneklik ifadesinin sosyal ve toplumsal yükümlü, eytişimselliğinden ötürü yazar.

Ne bileyim ben, yazmak için yazar! Yani herkes yazıyor, bende yazayım diye yazabilir. Bunlar bir süre sonra, suyu çekilmiş dere gibi kururlar. Ama olması gereken, güzel bir haslet ve özenimdir.

Kimi, bir yetenek sürüklemesinin, kendisini bulmasıyla beliren bir meziyetin, tezahüründen ötürü yazar. Bunlar emince, güvenli, sağlam adımların kararlılıklarıdır. Ekol olacak tiplerdir. Artık işleri budur.

Kimi âşık olur, yazar. Bunlar, yazın hayatının sağanak taşmalarıdır, meltem güzelliğidir. Hep vardır ve çokça vardır. Şaheserlere imza atar denli bereket ve verimlilik olurlar. Eğlence siyaset sektörünün de kaynakları olan çığır açıcılarıdır. Başlangıçla, yani çıkış noktalarıyla, yol alışı seyir edişlerindeki üslenmeleri zamanla, sorumlulukları farklılaşmış bir bilinç olabilmekteler.

Kimileri için, beklenmez bir program dışılığın umulmadık bir kazanımla, kendisinin bile

ummadığı, hayal dahi etmediği birikimleriyle ortaya çıkışlarıdır. Sanki yazın hayatı yeni bulunmuş gibi bir sahiplenme girişimiyle; her yone kapanıp, giriştikleri bir uğraşın içinde var oluş, olabilmektedir.

Kimi isyanlara kapılır, elimden gelen budur dercesine, bir araç palyatif yararcılıkla işe girişerek güzel bir üslup, yol, yordam, oluşturmanın kapılmasına giderler.

Daha neler, neler...

Ama zamanın eleği, seçme ayıklama ilkeleri, bunları kendi zaman koşul değerlerinin seçilişine bırakacaktır. Popüler ve çok ticari ve amatör başarılar, daha günün snmnde unutulacaktır. Bunlar tıpkı bir işlevi yaptıktan sonra 72 saat içinde ölen, kelebek yaşamlı işlevsellik gerektirmesidir. Oluşumun ifası için mutlaka olması gereken doküman kazanımlardır.

Sonuçta hepside bir yolun açıklık, sağlayıcı kilometre taşı olacak, nicelenmelerini, okurlarına denk dşmelerleriyle sağlayacaktırlar. Profesyonelce olup, herkesin uzanamadığı alanlarda, ya da cazip olunmayanlar alanında; iyi de, kötü de yazılısalar, daima tartışılacak, ıcığı cıcığı çıkarılıp, yol rehberi, köprüsü olacaktırlar.

Peki, ama bu kadar çeşitli yazar profili içinde ve anlatım konu ve biçim tarzlarından hangisi iyi ve bunlardan, kim üstündür? Bu çok bilmezlikle sorulmuş bir sorudur. Nedeni çok basittir. Siz allameyi cihan olsanız dahi, hitabınızın herkese olması bir zaman mekn ve kapasite ile sınırlı olacaktır. **YANI HERKESE HITAP EDEMEZSİNİZ. HELE BİR IGIR AÇICI İSENİZ.** Bu insanın midesine temel ihtiyaç güdülerine uygun seslenir olmak gibi değildir. Bu işin birinci yanıdır. İkinci yanı da; okur kombinasyonunun kişisel eğilimleri ile ilgilidir. Eğilimlerin var olup olmaması ve gelgeç olmalarıyla da ilgilidir.

Sürecek

Bayram Kaya

Nasıl Yazdım 2

Çünkü her okur ve yazar, daima farklı bir ilgi, farklı bir anlayış, farklı bir idrak ve içselleştirirler. Yine herkes değişik duyarlılık ya da duyarsızlıktır vs. Her halde, kimse her şeyi kapsar, her şeye hitap eder, bir yetenek ve skala olduğunu iddia edemeyeceği gibi, herkesin ilgi, alaka eğilimlerini aynı kanala yönlendirmeyiz de. Herkesin aynı şekilde, aynı anlamaları talim etmeleri beklenemez de. Bu; gelişme ve değişmeyi bilmemek; farklı olanı, görmemektir. Evrensel işleyişi tanımamaktır.

Ve yine bir okur, birçok iyi yazarı takiple, çok şeyi ya da her şeyi okuyup öğrendiğinden bahisle dem vuramaz, değil mi? O halde bu alan, üstünlük bilmeyen bir var oluşlar alanıdır. Okurun öznel yargıları olasıdır. Buda popülerliği belirler, daha fazlasını değil...

Etki ve yeteneklerinizin, herkese yönelir olması, düşünülüp beklenemez bile. Böyle bir olanak ve olasılık olanaksız ve realitenin akışına da aykırıdır. Bu nedenle hepsi kendi alanında ve çapında ağır bir niceliklilik. Olması gereken farklılık ve çok yönlülüğün, damla damla, her alanda; her bir kişilerce, her daim ve her zaman içinde oluşturulması gereken bir ürem ve sınırsız bir verimlilik.

Şiir bir yönü ile de anlamalar, anlamlandırmalar; yansıma ve yansıtma sanatıdır. Bu açıdan uz bir şair, ya da farklı tarz bir şair insan, evrensel birikimlerini konuşturması lazımdır. Şiirin yakın anlama ve anlamları nasıl olsa herkesçe bir şekilde oluşup oluşturulup sürdürülecektir. Ama asıl önemlisi bu tür çalışmalarla uzak anlamlar izafe etmektir. Bu da şairin mutlaka açıklaması gereken, şairin dünyası olan iklimdir, hikâye kısmıdır. Bunu açıklanmadan da bir okurun bilir olmasını beklemek insafsızlıktır.

...
Ben, neden ve nasıl yazdığımı, kısmen, kendi doğal ruh tarzımdan, kendime göre öznellik içinde belirteyim. Kuşkusuz, bir okurun telakkisi, bundan daha başka anlamalarla ve farklı duyularla olabilecektir.

Nasıl yazmaya başladığım konusunda su grubunun bir söyleşisinde belirttiğim için burada yazmıyorum. Bkz. "Şiir tadında bir söyleşi". Antolojide başlık sırasına göre şimdilik 584. sırada.

ŞİİRLERİMDEKİ GENEL TUTUMLAR

1-Şiirlerimdeki gözetilen, anlaşılmaçlık var eden, düzenlemeler; tekli mantığın sürerliğini var kılmakla birlikte, olasılık mantığının, çoklu duygu ve bilginin, anlık var kılınırılığını, ussal yaşamak için yapıldı. Okurken, okurun; anlamca alan dağılım skalasını, görmesi amaçlandı.

Kimi çalışmalarda, çoklu anlam belirimlerini, ikili çelişkiye irca etmeyi, okurda bekleme amacım oldu. Buradaki kavrayış anlık duyguyla, ilgi, bilgi; zaman mekân koşulu olarak nicelenmeyi, yaşatabilmek için, anlamsızlaşana kaçan yazılma gayreti güdüldü. Çünkü düzen düzensizlikten çıkar. Düzenliyi düzeltemezsiniz. Düzeltmek için bozmanız lazım. Bozup yeniden kurmak gerekir. Yol ve yöntem zor. Hiççe okur profili oluşmaması da mümkün.

Emsal çalışma örnekleri de mutlaka vardır, ama ben bilmiyorum. Açıkçası, okur dağılımının kendi kalıp parça kategorik kalıplarını, harekete geçirip yine kendi düzenlemeleri ile yeniden yeniden düşünsel mutasyonlarını su yüzüne çıkarılabilmektir.

Olay ve olguların genelliğinde, iki en uca gidiş arasındaki, tekrarimsı dağılım sıklığının kümeleniş istatistikî bir veri dağılımlı, belli bir değer etrafında odaklanır gibi oluşunu, ortak referans kılma, amacı ve rastlantısını, ileri sürmek gayreti ile de kimi çalışmalarımın yazılmasını istedim.

2-Çok kere bentlerim, sizi; usunuzda düzgün cümle kurmaya, ya da okuru o mısrayı düz yazıya dönüştürme, açıklamasına zorlar niteliktedir.

Yine bazen çalışmalarım, dizenin özüne bağlı olarak okuyana cümle kurdurtur. Bu hamle kâh dizenin son satırından hareketle, kâh orta satır, kâh dizenin baş satırı eksen alınarak cümle yapmağa gidilir. Ama konuya bağlı bir ilişki ile kendinize özgü istenilen gibi bir cümle yapmaya okuru zorlar.

Bu benim resimli roman okurken, roman hikâye okumadan, birden felsefe yapıtlarını aylar süren, sindire sindire okuyuşumun etkisiyle bir tutumlayım olsa gerektir. Cümle kurarken bazen o dizenin kelimelerini, yapım cümlenizde dahi hiç kullanamaya bilirsiniz. Ama kurulan cümle, sizindir. Sizi uğraştırırdır, belki de hiç uğraştırmaz o size kalmış.

Şu bent size, size ait ve farklı; ama bent ekseninde, düz cümle kurdurtmaya güzel bir örnek: ben muhtemel üç açılımı bir örnek olarak ifade etmeye gayret edeyim.

Eyyamı çıkarsamada
Riya rahatlıkken.
Yılsanıma gafleti
Bahanesi ile şahane
Sürecek

Bayram Kaya

Nasıl Yazdım 3

A-Öyle durumlar içinde oluruz ki, çıkarlarımız için, konumumuzun rahatlığından, akılları şaşırtan, akli uzak kılıcı, akılları hedeften saptıran iki yüzlülükler var eden hileler oluştururuz. Hayatın böyle inşaları yok mu? (Eyyamı çıkarsamada; Riya rahatlıkken. Yıllansıma gafleti; Bahanesi ile şahane)

B-"Kandırmanın, ikiyüzlü olmaların, vereceği rahatlıkla günü gün etmek kurnazlığımız; algıların korku olarak harekete geçirilmesi ile bir krallık süren yaşam olmaktadır." Buradaki, Yıllansıma gafleti: ""Bana dokunmayan yılan bin yaşasın"" ya da "" Denize düşen yılan sarılır "" algısal sözüne bir göndermedir. Çünkü bu tür söylemler, sırasında ve yerine göre, çıkar üretmenin eyyamcılığına çok uygundurlar. Şahane, şahlara krallara layık oluşturun.

C-Demokratik sorunlarda kaçınmalarımızın ekseninde; " Bana dokunulmasında, gerisi önemli değil"" zihniyetinin var olduğu, toplumdaki olaylara yabancı kalıcı bir gafletlik bahanesi gibi bir cahil rahatlığı içinde oluruz. Bu sanki genelin görkemli yaşamı gibi, addedilir denmekte."

Burada eyyam; gün- günler olup "eyyamı çıkarsamada" söz grubunda da, "günü gün edişin çıkarıcılığı" "faydacılığı" "bencilliği" "oportünizmi" vardır. Elbette ki kişinin kendini yalnızlaşmış, genel yarara katılmayıp, genel olup bitişe, yalnızlığın dıştan bakışı da vardır.

3- Çalışmalarım olabildiğince, birliğin değil, ama genel bilim felsefesi ilkeleri içinde akılda tutulmanın yer yer çarpıtılarak, ruhunun gözetildiği, genel tema değinimi ile eytişimcilik, kaos ve evrimcilik felsefesi mantığı içinde, yazılma gayretiyle oluşturuldu. Bunların bana göre kaynaştırıcı yapıldı. Sözcükler buradaki anlamlarla izafe yorumlanırsa belki anlama ve tartışma sağlar. Hangi çalışmalar böyle denirse cevap vermem.

4- Tabi bu tür derinleşmenin gözetimi varken, zahirdeki açık anlatımda şüphesiz ki tutulan bir yoldu.

5- Lirik şiir gibi, ama duygu yönü olmayan, öğretici şiir gibi ama öğütçü durmayan, geçmişli, şimdili, gelecek içermeli tarih silik verildi. Kimi dem, lirik ama tam epik değil gibi temalardan içerimli bir yararlanıcı yan yön yönelim oluşturuldu. Fikri düşünce kurma, kurgulama, ya da bilim tanı ve tema değinirli, duygular belirtişlidir, kimi çalışmalarım.

6-Edebiyat, güzel yazın, betimleme, eğitim, öğretim, bir yol tutuş, bir anlatım uzluğu olduğu gibi, şiir bana göre, minicik bir anlatımla, okur yetilerini devasa edebilecek bir araç yoldu. Bu gayret ve heveslerle çalışmalarım daha çok motifleştirildi. Bu akılla duygunun var edilmesi biçimindedir. Sadece duygusal coşma hedefine, odaklanılmadı. Benin için zor olanda buydu.

7-Şiir yer yer imitasyon sanatıdır. Bu bir benzeri taklitten çok, tasavvur olunan hayali çekimlerin imitasyonudur. Daha çok şairin kafasındadır. Bunun somut araçları, kendinden önceki karşılaştığı envanterlerin bir bileşkesinden şekillenir.

8-Bu imitasyon nedeniyledir ki şair, hem açıkçadır, hem de yer yer ve kimi dem müphem ve anlaşılmazdır. Cümle kurguları da anlaşılmazdır. Çünkü o anki öznel duygusal gerilimin boşalmasından, okur için anlamsız olan, o cümleler dökülmüştür. İşin en zor badaslı yanı burasıdır. Örneğin ""Düş girim"" anlatısı gibi. Hani sonuç alınamayacak çabalarla, beyhude olduğunu bildiğiniz ümitsizlikten ümit yaratır

olmanızdır. Bir tür beyhudelikle iç yalvaran bir aranmalarla, dikkatlice bile bakmayıp, öylesine bir bir kapı açar, kapı kapar, avare arayışlardır. O işten umudunuz kesik ve geçmişsinizdir. Ama her davranışla o işi gözetir takımlarınızla odalara bakarsınız ya, işte düşüncenin de bu tür daldan dala, hayallere girip çıkan patinajıdır. Bu gibi bir anlatımın kurgusuyla dökülüp ifadelendi. Yoksa özel bir gayretle düşünüşte buna ne anlam vereyim diye oluşturulmadı. Bu sadece o anki akıl geçimlerini, bir yanı ile ifadeler.

9-Elbette şiir açık ve duru olabildiği gibi, anlaşılmaz da olabilmekte. Kimi dem çalışmalar bu iki hali bir tek çalışmada tek tek gösterebileceği gibi, belli oranda, bunların karışımını da kullandı. İstedğine istediği kadar ağırlık vererek, bunu yapar. Zaten bura şairin kendi ruh düşün zirvesidir.

10-Anlaşılmaz olmak için şiir yazılmaz. Şiir anlaşılmaz da değildir. Ancak "güttüğünüz domuzun huyunu bilmemekten" kaynaklanan bir anlaşılmazlıktır. Yâda FM (ef em) bandı olmayan radyoyu FM bandına ayarlanmaya zorlanması gibi bir şey. İlgi alaka temelli olmayan doku ve frekans uyumsuzluğu söz konusu olabilmektedir. Siz, anlaşılır olduğunuzu akıtarak yazmışsınıdır. Ve yine siz şairi olarak şiiri okuduğunuzda her şey ayan beyandır. Ancak bu okurda bambaşka müthiş bir estetiksel kurgu ve kaygı da şekiller. Ya da bıktırıcı olan bir okumaktan, vaz geçmeyi de tutumlaşır. Zaten sizde diğer şairleri bu algılarla okur ve yorumlarsınız. Burada önemli olan sizin ve şairin olabildiğince güncelliğidir. Güncelden ne kadar haberdar olduğunuzdur.

Şairin paradoksu da şuradadır: İşin tuhafı şudur, şaire ayan beyan olan eseri, okurun anladığı gibi konuyu anlamak da, şair için anlaşılmazdır. Yani bütün olarak (okur şair paradoksu olarak) şiir anlaşılmazdır. Parça olarak şiir, okurunca başka, şairince başka, anlamlarda olmayla içkin paradoksludur. Bu yüzden duru şiirden, karmaşıklaşan (paradokslaşan) şiire geçmek, çok çok zordur. Şiirleri de bir türden tanımlamak zordur. Bu yüzden okurda bir türden olmamalıdır. Bir olanaklar mümkünlüğüdür. Bu yüzden, şiir bir seleksiyon işidir. Hem okurunu, hem şairini seçimleştirir.

Sürecek

Bayram Kaya

Nasıl Yazdım 4

11-Şiirin kendi otantik aruz tipi, Ya da hece vezni gibi biçimsel yol eylem tutuşları benim önem atfettiğim bir eğilim değildir. Bunlar şiirin temel hareket noktası ve öğrenme ezber yapma gibi çok çok önemli işlevleri içerir. Önemseyip gereklide görüyorum. Ancak bunları da ehline yakıştırıyorum. Ben bu alana girdiğimde, kendi yazacaklarımı, dökülüyor gibi gelen fikir ve duygularımı kalıp oluşturmaları yaparken unutuyorum, kaybediyorum. Hayli emek istiyor.

12-Şiirde, kimi kullandığım sözcükler, benim kullandığım dağarcıkta değiller. Hatta anlamını dahi bilmekte zorlanıyorum. Ancak cümle oluşurken şaşılacak şey, dizeler ağızma o biçim kelimelerle dökülüp geliyor. Demek bir zamanki öğrenmelerde bunları, hafıza kalıbı edinmiş olmalıyım. Depo hafızada perde gerisi çalışan bir sözcük olmalı ki, o anlatımına kendisi eklenip geliyor. Bende yer yer Allah Allah bu neymiş, diyerek sözlüğe bakmak ve cümle ile uyuşup uyuşmadığını denetlemek zorunda kalıyorum. Görüyorum ki cümleyi daha da kuvvetlendiren kalıp kelimeler olmaktadır.

13-Çok yerde kuruluk, özne ve nesneyi, yani etken ve edilgeni, okura; okurun beyin faaliyeti ile tamamlatma, yöntemine gidildi. Okur yüklemine nesne ve öznesini, bir kez daha yer yer düşünmek zorunda kalıp duraksar. Böylece okur dikkati, konu boyunca dinamikliğe, zorlandı. Yani; olay parça tamamlama gibi, özne ve yüklemi zihinden birleştirip tamamlatma yeğlenmelerine kendi sınırlı beceri ve başarımlarında oluşturulabildiği kadarla, başvuruldu.

14-Konu tema gereği aşkı işliyor da olsa, bu ilkeler işletildi. Bunlar illa da böyle anlaşılacak diye de hiç zorlanmadı. Bu ilkelerin dışına düşer basit anlamalar zaten okumanın akışına zaruri hizmet için oluşturuldu. Ama yukarıdaki zorluklar yinede duraklı anlama okumaları ile bir okuru düşünmeye götürmesi gerekir. Bunlar özel amaçlarla bir üslup belirişidir.

15-Bazen şiirin mısrası anlam yaratmaz gibisine, okuru, durup tane tane, okumaya zorlar. Bu ilke benim özellikle, okuru alışma yapan düz cümlelerin rahatından; bir okur emeği enerji sarfı ile anlam mantalitesi, düzenliliği oluşturmak, gayretimdendir.

Örnek; Tam yaşayacakken, ökse yemiş, kelebeğin ağı: "" Kaderi (yaşamı) ,kelebeğin tuzağı olmuş"". Okur bu ve buna benzer anlamlanmayı kendi çıkarıp düşünme yapmalı. Hiç değilse kimi okur, yalın anlamlardan, yeni anlama cümlesi kurabilmelidir. Örneğin: yalın anlamla, "ökse, kuş avında kullanılan yapıştırıcı bir macun tuzaktır". Tamda yaşayacakken yaşama sarılıp, yaşama hevesle tutunurken, bu tutunuş kelebeğe (yaşama) ağı (kader tuzağı) olmuştur.

16-Tüm şiirler, kuşkusuz bütün şairlerin şiiri gibi, ölçü ya da ölçüsüz kalıp, serbest oluşma ve serbest konulu sanal oluşumlar taşıyan varımlar la; klasik, olmazsa olmaz türden bir yazımla gerçeklenmeye gayret edildi.

Şunu açık yüreklilikle ve her gerek durumunda söylüyorum. Ben şair ve yazar değilim. Amatör bir özentiğim belki de.

Yalnız çalışmalarımın hepsi, yukarıdaki olağan oluşturuşların dışında bir disiplinler anlayış ve bilim felsefesi mantığına oturtuldu. Hatta bu konularda yer yer iddia ve çıkarsamaya varan söylemler oluşturduğum kanısındayım. Tüm şiirlerim 3. açıklamadaki tavırları az çok taşımak zorundaydı. Okurun zorlanma takılmaları bu tavra yabancı olmaktan kaynaklanacak olsa gerektir. Bir Atatürk ve Cumhuriyet şiirimi dahi, bu mantığın dışında okuduğunuz zaman anlamsızlaşır.

17-Bir şiiri, yazarken Türkçe sözcük yeğlemek ya da eski sözcüklerden kaçınmak gibi fobim olmadı. En yalın Türkçe gerektiren cümlelerimde oldu, bilimsel terimleri ve felsefesal terimleri eski dil anlam kalıplı sözcükleri de kullanmaktan hiç tereddüt etmedim. Bir okur ve yazar da hinlik içermeyen üsluplarla, yeni durumlara da, açık olmalıdır.

Siz, bilimi ve teknolojiyi üretmemişseniz, kültürünüzü masal ve mitoloji diliyle inşa etmeye devam edersiniz. Bilim felsefesi diliniz az gelişir. Çalışmalarınızda bu yön açılımlı, farklı bir kulvarsa, sözgelimi; bifurkasyon da diyeceksiniz, pikselde diyeceksiniz. Yine, kaos yerine düzensizlik dediğiniz zaman, o anlatımınız okurun gündelik anlamaları ile sıfıra inmiştir. Oysa okur, kaosu araştırırken günlük kulvarından farklılaştığını görüp çalışmanızı daha bir tutku ile irdeleyecektir. Buda okurun kendi ilgileniş tarzının seçiciliğidir.

Aksi halde bilimi ve bilim felsefesini oluşturamazsınız. 300 kelime hafızalı, günlük iletişimi kullanırsınız. Bununda bir yere gideceği yoktur. Dilinizde bilmem kaç tane on bin kelime olursa olsun, bilim felsefesi ve teknoloji ifade etmek zorundasınız. Benim sevi şiirlerim dahi, bu yöntemin dışında kalamaz. Ama çok şairin de, bu türden, böylesi bir dil kullanımına ihtiyacının olmayacağı da açıktır. Burada da, duru Türkçe elbette ve kesin kes yeğlenmelidir. Bazen de düşünme odaklandırması yapmak için de, az kullanılan eski dil yeğlenebilmektedir.

18-Bize şiirlerde düşer
Avret yerlerin örtmek
Bir izdir bulunmaz yarası
Sürecek

Bayram Kaya

Nasıl Yazdım 5

Şiirin akışında 3. satırda, sanki bir kırılma bir anlam durması, anlamı anlamaya bir düşündürme duraklaması ve metni düz cümle haline getirmenin, uzamlaşması vardır. (-Bize şiirlerde düşer; Avret yerlerin örtmek; Bir izdir bulunmaz yarası)

Bu benim bilinçli yaptığım ve adına, araya farklı zaman mekân sıkıştırması almak dediğim, bir oluşturmadır. Yani güçlü duygu ve düşüncelerin ve güçlü anlamların üst üste düşmesini de önlemektir bu.

Tıpkı tuğlalardan örülü bir duvarın, sırf tuğlaları üst üste çakıştırmayıp, araya harç gibi, kimi dem bir izolasyon dolgu gereçleri gibi farklı zaman mekân uzamı almasına benzer. Bu benim gerçeğimdir. İyidir kötüdür bilemem. Ama benim şiiri düzgün akışlı cümle halinde yazamayışımın kırılma dallanmalarıdır. Yani akışa durgu kırılmaları vermek, anlam saçılmaları çıkartabilmek bakış tarzımdır.

Bu nedenledir ki çok okur şiirimi anlaşılmas bulmaktadırlar. Ben de derim ki boş verin, bazen, ne yazdığımı bende anlamıyorum.

19-Şiiri anlam bütünlükleri ile yazmak, belki simetrisi üzerine kurulu çalışmaktır. Bizim öğrenme ve okuduğumuzu anlamamız da böylesine bir lineer oluşmanın içindedir. Ama ben simetriden kaçındım. Kaostan güzellik çıkarılsın, kaos veren rast geleliklerden, anlam düzenliliğini, okur kafasında oluştursun istedim. Okurun kendi yaşamsal kazanımlarıyla, okurun kendi tecrübeleriyle şiiri kaostuk denk düşerliği örtüşsün istedim. Kendinden bir parçayı bulsun istedim. Yani bir durumun lineerliğini kişilere empoze edip, sonra kişileri oradaki şartlanılmış beklentiler içine sokmadım. Yani o lineerliğin duygularıyla kişileri o lineerlikte buluşturmam. Elbet bu da olasıdır. Bu başlangıçta beni zorlarken, şimdide kalıp anlam bütünlüğü veren cümlelerle şiir yazmak, beni rahatsız ediyor. Bu rahatsızlık bana, şiirin düz cümleyle anlaşılmasından kaçınmanın kısmiliğini de vermektedir. Ola ki kalıpları okur kişiler oluştursun. O zaman anlamda şiir de okurun olur.

20-Çok kere sözgelimi kuşu veya kişiyi söylemeden, kendi iç açılımlarından onlara giden tanımlanma göndermelerini çalışmalarım da bir metot olarak kullandım. Bu konuda, içinde hiç Atatürk geçmeyen, başlı başına bir Atatürk şiir yazdım.

21- Şiirlerimin yazılışında benzerlikler, yakınca yakınsamalar olsa da şiirlerin kendi biçimleniş ruhu vardır. Bu da o şiirin okunmasını ve anlam kılınmasını güzel yapmaktadır. Bir Ökkeş şiirinin yazılışındaki cümle oluşma kalıplarıyla, bir Amalika çalışmasının oluşmasındaki ya da karmaşa şiirindeki anlatım ve oluşma ruhları ve öğrenme, anlama, kalıpları frekans genişmeleri hiçbir zaman aynı değildirler. Bir örnekçe oluşmanın sağa sola eğilip bükülmesi açı sandasları, geri çekilmeler, ileri duruşmalar gibi dinamikler ilişkilime alanıyla oluşturuldular.

22-"Toplumun öznel yanını oluşturan insanların davranışları, insanın toplumla girişmesi esnasıyla; toplumun tarla, fabrika gibi tüm üretim araçlarının davranışlarıyla uygun olmak zorundadır." Böylesi bir cümle, yalın bilgi olarak; toplumda nesnel olanın temel oluşu ve yasal belirleyiciliği var demektir. Ama yalın cümle kalıbı üzerine, bu yalın anlatımın yanı sıra, başka bir yan bilgi anlatımları da yüklenmiştir.

Bura da insanların toplumlarıyla ilişkin oluşunda," insanlar toplumun öznel yanını" bilgisini de öğreniyoruz. Demek ki toplum, insandan başka bir unsurların da ilişkilene biçimidir. Bunlar bizden ve düşünme eylemlerimizden olumlu ya da olumsuz etkilenirler demektir. Toplumlar, insan ve kimi nesnellüğün bir ilişkileneşlerle, üçlü organizenin

girişmesi oluyorlar. Cümle zenginleşmiş ama o oranda da anlatım gücü düşmüş gibidir. Aslında bu hata, bizim anlama mantığımızın tek biçimli ifadelerin verileni anlar oluşundan kaynaklanıyor.

"En azla süper olmak zorundasınız." Cümlesindeki anlatım "en az hızla süper olmak zorundasınız" şeklindedir. Buradaki "hız" sözcüğü düşürülerek "la" sözcüğü "en az" sözcük kalıbına eklenmiştir. Paragraf anlatımının seyrine göre "hız" sözcüğü, "la" ekiyle "en az" sözcüğüne sıkıştırılmıştır. "La" eki, eklendiği sözcüğe burada "hız" anlamını da katmıştır. Böylece benim çekim eklerine böylesi bir işlev yükler olmam, cümle kurmalarımındaki bir özelliktir. Dikkatli olmadıkça da cümle okuruna anlamsız ve saçma sapan gelir. Bir kez dikkatli olup, bu tür bilmeyi sindirdikten sonra da, artık anlamama diye bir şey söz konusu olamaz.

Yazarken nasıl oluyor bilmiyorum böylesi bir yola kaçıyorum. Her halde aklıma gelenleri unutacak olmanın panikleme ile anlatımı en kısa cümlelere dönüştürür olma kaygısındanadır. İkinci olarak yüklem bilgiler bir hatırlatmadır. Ve bir sözcüğün farklı anlamını da bilir olmanın varyasyon ifadelerle bu cümleyi daha anlaşılır yapmanın (yapar olmanın), çağrışımsal olarak hatırlamanın istenmesidir. Tabii ki bu tür öğrenme oluşmalarını geliştirmemiş olmamızdan ötürü de, yazılanlarımın anlaşılmasını zorlaştırıyor olmalıdır.

25.07.2009

Bayram Kaya

Nasıl Yazdım 6

23-Çalışmalar hep, düzgün akışla olmamalıdır. Bu tür çalışmalar beyin dinlendiricisi gibi olmakla beraber, beyin tembelliği yaratan çalışmalardır. Bu türden çalışmalar, çevreyi anlama ve ifade etmekte kullanılan bir alışkanlık ve talihsiz bir bilişim dili, olmaktadır. Bu gibiden tekil kategorize mantıkla anlama ve anlatır olma gerekli ise de çoğunluğun uyguladığı bir eğilim olmamalıdır.

Böylesi mantık uygulamalı çalışmaların paradoksu, kendi sınırlarını oluşturarak bu sınırlı anlama ve anlatma da kendi kusurunu aşamamaktadır. Çoğunlukla bu tür alışmanın tembellikleri, konu bütünlüğü gibi algılanılmaktadırlar. Evet, bu tekil mantık anlayışına göre konu bütünlüğüdür. Ama tikel uslamalara göre de kusurdur. Bu tür çalışmalar bana göre, yetişkinler için tembel bir mantık konuşlanmasıdır. Ve gide gide beyinleri kullanamamanın alıştırılmasıdır. Güya hazırcı, kusurumuza uygun doğru yol oluş reçetelerinin tutumlaşılmasıdır!

Elbet çalışmaların sınırlılıkları olmalıdır. Çalışmalar sadece duygu yaratıp kalmamalıdır. Hiç düşünme ve mantık üretme yapmayan, düz mantık anlamaları türü çalışmalar olmalıdır ama her daim tutulan bir yol alışması olmamalıdır. Satırlar arası geçişin illiyet bağları okurlarca kurulur çalışmalar da olmalıdır.

Söz gelimi çalışmalarımız, iki kere ikinin dört ettiği gibi, kendi pekinlik anlayışlarını taşıırken konu bütünlüklü olmalıdır. Ama sanki dört elde etmek için de, illa da; iki kere ikinin dört eder olması gibi düz mantıklı düşünme de olmamalıdır. Oysa dört elde etmenin onlarca çeşitli yolu vardır. Bu yolların her birinin ayrı işlemler anlamaları ve anlatış bağlamlılıkları vardır. İşte bu türden çoklu düşünce ve anlama girişmeli mantıklarınızı da, belirtebilir olmamızdır ki temel yaratıcılıktır.

24-Çalışmalarım hep kitlelere okunur denli heyecan verir bir monolog havası vermez. Hatta kitlelere okunamaz denli, zorlanırsınız. Bir kitle dinleyişi dahi çıkaramaya bilirsiniz. Bu çalışmaların bir düşünüyü ortaya çıkarma ve kritize etmenin, bireyce sindirilir oluşuna endeksli olmasındadır. Yani kişiler olası anlama cümlesini kendileri kurup, konuya vakıf olmalılar.

Geçmişteki evrimi katalizleyen içsel ve dış girişenlerinin değişme hızı yine sizin 50 sene önce öğrendiklerinizle, 50 yıl idare etmenizi sağlamış olabilir. Ama günümüzde 20 yıl öncesinin düşünceleri ile bugünkü hayatınızı idame ettirmeniz olası olamayacak denli engel ve demodendir. Bu hal bilginin kesikli sürekli olma yasallığına uygundur.

Yine hiç kimse gelecekte de makbule geçer bir düşünceyi ne inanç olacakla ne geleceği kuşatır bilgi olacakla, şimdiden ortaya koyamazlar. Bu genel ve özel bağıntılılık kuralında kapsanır bir kapalıdır. Bu eşyanın tabiyatına da aykırıdır. Bu sonsuza son çekmektir. Bu gelişmeyi çelişmeyi vs. bilmemektir.

Ne var ki bir çalışma da üçbeş yıl içinde okunduğunda, okura o günün anlayışına değin bir yeni düşünce bağıntısı verebiliyor olmalıdır. Başarıp başarmama ayrı bir olaydır. Ama yazar çalışmalarında bunu gözetmiştir.

25-Sevgili Bahri

Bu yazı dizim, bir tarihi olayı anlatmaktan çok, o olaylar döngüsünde geliştirilen fikri bir çalışmadır. Bunun konu başlığına kurtuluş Savaşı denişindeki açık anlamın algısıyla, konuyu; tarih bir olayı okumak ister gibi okuma hevesine karşılık; böylesi bir tarihsel anlatım olgusunun olmaması da, okur açısından, oluşacak birinci sıkıntıdır.

Konunun kezlerce redaksiyonunu yaptığım halde, yine gözden kaçan hatalar oluşmakta, bir üst cümleye göre yazılmış olan düzeltmeler, bu kez de alt cümlelerde bozukluklara neden olmakta. Bunun farkındayım. Ama yine de benim gözümde kaçmaktalar. Anlatım hatası olan cümleleri örneklese idiniz, düzeltmem mümkün olacaktı!

Benim hatalarım, bana anlaşılır görülmekte oluşla (ki bu da yazar paradoksudur) emin olun hatalı sözcükleri dahi doğru şekli ile okuduğumu fark ettiğimde ancak hayret etmekteyim. Bu nedenle düzeltme çalışmalarım bana hataları açık bile olsa hata gibi gelmemektedir.

Benim yazılarımla aslında uzun cümlelere dayanır. Bu okurun alışık olmadığı durumdur ki büyük sıkıntı olabilmektedir. Yine cümleye giriş, önce bir kavranışın çağrıştırıcısıyla başlar ve söylenecek anlam, bu hafıza çağrıştırıcısını takip eder olması; çok okura göre, tamamen anlamsız bir cümle gibi gelmektedir.

En büyük sıkıntılarımın birisi de budur. Yine uzun tutulan bir cümle, kısmen kısaltılmak için akış boyunca sözcüklere yapım ve çekim eklerinden yararlanılarak sözcüğe en az iki sözcüğün dizisiyle verilecek olan bir işlev anlam kazandırılmaktadır ki, bu tümünden okurun en zorlandığı durum iken, belki de, okurunu düşündürterek okunduğu için daha verimli de olmaktadır.

Örneğin: Sosyal hukuklarınız, toplumsalla (toplumsal yaşamla) , sifıra yakın bir değinme içinde olur. Cümlesini ele alalım. Buradaki toplumsalla sözcüğündeki; la takısı en az iki kelime ile oluşacak bir söz dizisinin yerini almıştır. Toplumsal kelimesine la eki eklenmesi ile la eki toplumsal sözcüğüne, toplumsal yaşamla gibi bir anlamı vererek takı işlevleşmesini sağlamıştır.

Zaten tüm kırılma ve zorlanmalar da buradadır. Ya okur bıyıp boş verecek, ya da inatla okuyarak konuyu mantıktı kodlarla anlaşılır yapacaktır.

Elbetteki fikri bir çalışmada (yazım ne kadar fikri çalışmadır onu bilemiyorum) , bir roman akıcılığı olamaz. Okur bunu bilmeli. Daima tekrarlı ve sindirili; cümle cümle de, okumak gerekebilir, bu tür yazıları. Değilse metin tümünden anlamsız gelir. Bunlara birde benim anlatamamam ve imla hatalarım eklenince, size hak vermemek olası değil.

Saygılarımla...

20.05.2010 Şiiristan da kurtuluş Savaşı Öncesi Esnası Ve Sonrası konulu yazımın bölüm 33deki okur eleştirisine yanıtıdır.

Sürecek

Bayram Kaya

Nasıl Yazdım 7

26-Yazılarda, yabancı terimlerin kullanılmasının, benim için en önemli olan bir tarafı vardır. Değilse entelektüel olmak, ya da yabancı dil hayranlığı veya dil kırmak biçimli kendisine yabancı, ukela egocu bir yaklaşım değildir.

Söz gelimi siz; günlük dilde "bir parça" sözcüğünü, çokça ve sıkça kullanırsınız. Bunun size öğrettiği çağrıştırmalar sınırlıdır. Bunun ötesinde bir anlama ve anlatımlar size bu sözcüklerle söylene de uzun erimli bir anlama olmaz. Hatta anlatılan konu, bu sözcüğün genişliğine denk olan, daha ötesine geçer bir anlama da değildir.

Halbuki bu "bir parça" sözcüğünün geçmesi gereken yerde "monomer" sözcüğünü kullandığımızda monomer sözcüğü hemen dikkatinizi çekecektir. Hem monomer sözcüğünün, sizin günlük dilde karşılığı olan bir kullanımı da yoktur.

Bu yüzden monomer sözcüğünü, karşılığı olan bir parça sözcüğü gibi yakınlaştırırken anlama mantık olayları öyle gelişmez. Öğrenme yetiniz bu kavramı adeta, yepyeni bir mantık kalıp manevelası oluşturur gibi kategorize edecektir.

Artık monomer, hem böylesi güncel dil sınırlılığı içindeki gibi o an için anlama, daha sonrası için unutmaya olan bir sıradan anlama tembelliği yapmayacağından çok önemli bir öğrenme anlama kalıbını dile getirir olacaktır. Okur, anlattığınız konuyu, sırf bu sözcük sayesinde kavrar olacaktır. Hatta zaman zaman, okurun aklında bu sözcüğün tekrarı olan anlam pekişmeleri geçecektir.

Kişi bu sözcüğün anlamını öğrenirken, sizin söylediğiniz konularla bu sözcüğü özdeşleştirecektir. Artık monomer sözcüğünü tek parça olarak kavramış olsa da monomerle daima sizin söylemek istediğiniz kalıbı anlayıp anlatacaktır. Bunun çevirisini yaparken okur artık tek parça anlamına geliyor demeyecek enaz üç beş cümlelik bir tanımlamaya gidecektir.

Monomer sözcüğü bir parçanın günlük dildeki gibi anlatımı olmayıp, apayrı bir özel kavranım mesajına dönüşecektir. Bu söylem her dilin kullanımı için böyledir. Ta ki bir dil kendi bilim ve kavrama dilini günlük dilin kullanımında kırtaran anlamalarını yapana değin bu böyledir.

Bunun kritiğide vardır. Elbette dikkat çekmek için hep yabancı sözcük mü kullanmalıyız? Der olabiliriz! Zaten anlatacağınız bir özel konudur. Hep yabancı sözcük mü kullanmalıyız gibi abartıya gidilmez. Yol sizi belirler ve girişmelerle yolla siz, sınırlanırsınız. Bu her dil için böyledir. Özel dikkat ve anlam vurgusudurlar.

27- Şairin tutuculuğu daha şiirin şekli şemalini belirlemede başlar. Tutucu şaire göre, şiirin belli bir şeması vardır. Şair bu şemayı tutturdu mu, şiirdir! Tutturamadı mı, şiir değildir!

Bu söylemin genel bir anlama olması için ve tüm oluşmalar genel geçer tutumu davranmakla bir anlaşılma olacağından, araba örneğini vermek isterim.

İlk arabanın (her şeyin belli yer zaman zemin devinimi oluşması içinde) illa ki bir şekli şemali vardır. Ama bugünkü arabaların şekli şemali o ilk arabanın şekli şemali değildir. Kimse de bu günkü arabanın şeklinin dünkü arabaya benzememesinden ötürü de, bu günkü arabalara bu araba değildir demez. Güncedeki araba ne tümünden ilk arabadan azadedir, ne de tümünden onun aynısıdır.

İlk arabanın şekli, sonraki arabaların şeklinin de illa öyle olacağı anlamını vermezdi. Bu süreç doğal olanın dinamizmi içinde, o ilk şeklin, eğilip bükülüp, dallanır budaklanır oluşuyla ilişkin bir şekil şemal gelişmesi hep vardır.

Bunu göremedik mi; mefulün mefulüne der, parmakları hep sayar, çiçek böcek şiirleri yazmaya devam edersiniz. Bunlar şiir değil mi? Hiç kuşumuz olabilir mi? Ama yolun da hep bunlarla yürüneceğini söylediğiniz zaman, referansınız dinler gibi orta çağ yaşamı feodal süreç ilişkilerini gevelemek olurla şiirden değil, ama şairinden kuşularımız başlar?

Söz gelimi bir arabanın dış biçimine; dış biçiminin eğilip bükülmesine, arabanın iç olaylarıyla dışa dek olayları ve estetik gibi etker varlığın öznellikti konu süreçleri etki eder. Burada öznellik belirleyici değil temel eğimin olabilir şekillerini size göre seçmedi ayıklamadı tutumudur.

Arabanın iç süreçleri motor hacmi, motor gücü, arabanın yük alan hacmi, hız gibi birçok girişen konu etkenine bağlıdır. Dıştan da arabanın doğrudan motor gücü ve hızına etki eden hava sürtünmesi gibi etkilerle girişen bir şekli eğilip bükülme biçim alama sürekliliği vardır.

Şiir de oluştuğu zaman zemin düzlemleri içinde, konu iç özü anlatımı itibarıyla ve bir de şairinin dışsal bilinççe bilgi düzeyi itibarıyla, mefulü mefulünü aşacak denli, girişen bir şekili olma ve kendi şeklini alma etkileşimi vardır.

Diyelim doğa sevgisi ve aşk gibi konuları belli bir süre aynı kalacak şekilde düşünelim (beraberliklerin ve ekonomik bağımsızlıkların oluştuğu şu günlerde, kesikli sürekli olmayan aşklar artık nostalji ve müzelik olmaktadır ya neyse) .

Eski aşk ilişkileri at, kağrı, deve kervanı, dere boyu ve pınar boyu vs. karşılaşmalarıyla dile getirilen duyguları iken; günümüzde klavye ucunda, araba sevdası, tatil gezmeleri, bir oto park, bir lunapark, bir otel, bir laboratuvar bir hastane personeli olma, bir apartıman aralığı bir balkon sefası vs. gibi durumların karşılaşmaları biçiminde olmaktadır. İşte bunlar şiirin uzay zaman boyutuna ilişkin şekli renk, kou, tat ve yansımalar farkı oluşlarıyla şairin ifadesini, şiirin de şemalini değiştirirler.

Hele şairin bilimsel felsefe yatkınlığı; Sörn (Cern) deneylerinin ayyuka olduğu, evrim, kaos, felaketler mantığı, pozitif bilimler, kuantik süreçler vs. gibi güncele tanıklığıyla bilir olan ve eski duyguyu aşan süreçlimesin; şiirin şekli şemalini eğip bükecek öznel olgu ve olaydırlar. Doğallıkla dünün şairi bunu bilip yapamazdı. Siz de tam olarak dünü bilip, onlar gibi güzel olurla dünü ifade edemezsiniz. Şiirler duyguya olduğu kadar, güne de tanıklık etmelidirler.

Bunlar olmadı mı, tüm her şey gibi gelişmemekle şiir de ölür, şair de körelir. Bilmem kaçınıcı yüzyılın şairleri hep örnek olacakla önünüze konur. Bu, tıpkı dinsel davranış mantığının, kendi zamanının anlayamamaktan kaynaklı eksiklik ve ezikliklerini; dinsel mantığın o oluşma dönemlerine indirgeyen örnekler ve anlatımlarına gönderme yapmasıyla, aynı kafa yapısının aynı köşede buluşmasıdır

25.07.2005

Bayram Kaya

Ne Dikildin Ki Niye?

64

Özlemde ıstırap üflenen, dayanılır kılan, neydir.
Sevgili; batan da, doğanla, aynı şeydir.

Ne dikildin, niye karşıma?
Bir sen mi kaldın haneyi viranede?
Aranımda ışıltılar vuran, tek gülümser hatırama.
Semah dönmede bir iç, gönül arşıma.

Ne dikildin, niye karşıma?
Sabahı oldu mu? Ki akşama.

Çıplaklığın koynuna soyundum bakış atana.
Gücelen, bin bir nazla, naz salan.
Kahrolsam yeridir, şimdi batana.
Mazinin uzağında, bana fer kalan.

Ne dikildin, niye karşıma?
Sabahı oldu mu? Ki akşama.

Özlemde ıstırap üflenen, dayanılır kılan, neydir.
Anımsamalıdır ki gönlümce büyük.
Deme hiç, mazimiz mi gelir sana yük.
Hatıratla hatırlanan dün gibi süyük.
Sevgili; batan da, doğanla, aynı şeydir.

Ne dikildin, niye karşıma?
Sabahı oldu mu? Ki akşama.

Seraba durdursam gönülü, batana.
Dışta ölmüş, gönül mezarında yatana.
Bir nicelenim ki içte, ışıltılar katana.
Sevgili; mazi durur, dirilir, sevgi alıp satana. /en az aldığı kadar karşıya vermek,
sürdürülebilir kılmak.

Bir sen varmışsın sen, haneyi gönülde,
Yaşanır dururmuş nicelim, hala ömür sönümde;
Ören de çıkarırmış, diriyi ölümde
Ahır baş durur, hemen önümde.

İyi dikildin, iyi karşıma?
Umarım şafağı olmuştur ki akşama.

Bir sen varmışsın sen, haneyi gönülde,
Ahır baş durur, hemen önümde.

26 02 2007

Bayram Kaya

Ne Gün Sorulur Dünden

Ne dündür,
Bugün yaşanan günden
Ne dün eksilir bu günden

Gönül sevdasıyla günden
Sevgililer görünmez olur
Külle verimliliğe düşmüş
Aldığı virajlar
Anılır mı ola izden!
Sağanak gibi
Kaldırdığı tozdur kokar
Gelip geçtiği bizden

Bir güz hışmıdır
Estirdiği
Sürüşlük olmazla günden
Ne yaşanmışsa deneyimce kâr
Yarın olur
Dün kalır mı günden!

Ne gün sorumludur dünden
Ne dün sorumsuzdur günden

Kendini taşıyacaksın güne
Yanacaksın sevgili bir ateşi narla
Bu andır üşümelerin
Gırtlak gırtlak
Boğaz nağmelerin
İçin yanacak kesik kesik
Susamışlığındır o an
Derin duyulan, kandırmayan
Avuçlarken parmak aralarında kayan

Taşıdıklarındır inatlaşmalarla
Günde olmayan
Yan sevgili yan
Uçkun hayallerdi
Cevabı hale ters durur
Bağır kandırmayan
Özlemiyle yakarı beleş

Gel çağlardan beri gel
Engin duygu tabanında
Dip akıntılılarıyla salınımında
Bir unutmusluktaki asudem

Ne gün için değildir dün
Ne dünde kalmaktır bugün

Yememişsem seni
Mitlerle soslu
Arkaikçe bir görünüp

Bir toz olan firarilerim
Tabansız yer tutmazlıklarla
Kayıtlamışsam eğer
Peynir ekmek yer gibi seni
Devamına, umarla şeydaları

Ve bilmiyorsam
Bağıntılı yaklaşıp
Kesikli sürekliliğini

Bir karışıklıksa nafileliğe
Ve durumsal kalıcılıkla algıyı
Yayıyor ve bir yeğlenmesini umuyorsam
Bil ki cenderenin yakışı olur
Düz gitlerim
Hiç yanılırları ve devimleri olmayan

Az sonra ey can
Acıyacak canın
Harmanla sürülmüşte
Yel savurmuş gibi
Dağılmada ansı mahfiller
O vakitte
Ben olmalıyım yanın
Oysa sen yadsımadaydın
Gün doğarkenki gafiller
Bak peş olmuş geliyor geriden
Nice âbad ile batmış
Erimsizlik iken, toz kaldırmazı
Yarın olmuş yeniden

Eften püften
Yaranmalı, yaraşırılık bulur
Kaal olur sebebi narı tüften
Ne giz sürersin ki küften?

Her biri, bir önceden solan!
Sanmam sevgili, sanmam
Çalış, ye, iç, yattır
Her günle olur aynı

Dünü nasıl yer yatarsın?
Bak dün ile günün zamanı bile faylı

Sevgili sabahı akşamla
Yatarsın
Günü akşamla batarsın
Uykuyu
Yarına katarsın
Batanla can darda, öz çekidedir
Bir gibi duranlar da, hep ikidedir

Ne gün sorulur dünden
Ne dn eksilir günden

Unutma! ak, her dn
Yarın olmuş yeniden
Bak peş olmuş sevgililer
Asudelikle geliyor geriden

14.08.2007

Bayram KAYA

Durumsal: Bedenin hal ve ruhiyatına ilişkin bilgi. Bu bilgi dıştaki nesnenin bilgisi olmayıp; iç durumun bilgisidir. Bedene yapılan uyarımlar da dış dünyanın bilgisi varsa da, beden bu bilgiyle ilgili değildir.

Örneğin ağzımızdaki taddan, tadın; çekiciliği güzelliği vardır ama, tadı var eden dış dünyadaki şekerse de, tadı duyan vücut duyum yapması içinde şekerin biçimi, şekerin rengi gibi nesneye ait ait bilgiler elde edilmez. Ya da vücut delik deşik edilmiş olmanın acısını duyar ama vücut kendi kesikleri içinde kendisini delik deşik edene (bıçağa, kılıca, kamaya, cama vs. oluşlara) ait bilgiyi vermez.

Bayram Kaya

Ne İçin

Sabırsızın biri
Mum yuttu,
Hatır için.

Görmezın biri
Uğur tutu,
Sevdiğı için.

Döneğın biri
Tövbe etti,
İnat için.

Sineğın biri
Pise kondu,
Yaşam için.

Sevimsizin biri
Dost oldu,
Düşman için.

Sevdalı biri
İplik oldu,
Aşkı için.

Şalağın biri
İnek oldu,
İşini bilmediğı için.

Kişiliksizin biri
Yağdanlık oldu,
Çıkarı için.

Adamın biri
Söz tutu,
Erkeklığı için(!)

Kurdun biri
Melek oldu,
Kuzular için.

İnsanın biri
Özveri oldu,
Toplumsallığı için.

Ezilmişlik ruhu
Hınç oldu,
Çekilenler için.

Boyun bağı
Saygı oldu,
Memuriyet için(!)

Muhannet kapısı
Yol oldu,
Rızk için.

Erdemlinin biri
Erdemsiz oldu,
Erdemleri için.

Kuzunun biri
Koyun oldu,
Efendisi için(!)

Sıradanın biri
Delilendi,
Gözü açıldığı için.

Yiğidin biri
Tercüman oldu,
Korkuyu bildiği için.

Koşullarına ehliyetsizlik
Özgürlük oldu,
Demokrasi için(!)

Vaatler öğütler hoş oldu
Ayaklar baş oldu,
Başlar koptuğu için.

Öğütselini biri
Masal dinledi,
Uyuşmak için!

Şöhretli biri
Şakıdı, entel gezdi,
Konumuna uygunluğu için(!)

Çocuğun biri
Başını öne eğdi,
aferinlendi,
Öyle alışması için(!)

Patavatsızın biri
Soru sordu,
Terslenmek için(!)

Vefanın biri
Telef oldu,
Kurbanlığı için!

Manşetler flaşlar
Balon oldu,
Nazarı dikkati men için.

Saniyeler dakika
Kelekler kavun oldu,
Şartlar zorladığı için.

Açığın biri
Örtemez oldu,
Kokusu çıktığı için.

Âdemin biri
Kusur yordu,
Söz almak için.

Ardındaki hiç sindiği
Bayramlıkları.
Hatırladı sevgi doldu
Hal hatır sordu,
Bayrama erilliği için(!)

06.08.1992

Bayram Kaya

Ne Ki Ne?

Manaca birdir,
Vakte eklersin teravih
Coşkunun doruğundayken; gelirsin,
Hiddetle, kıra-döke, mamafih

Bir selam saldıık tefhir ile
Ala ki nedime.
Sefer olduk, söz solduk;
Bileydi; ne ki kerime

Nice güzeldir; nalende,
Bilirim seçilmez,
Gururun ilmidir, hanemde:
Kim ki o,vaz geçilmez

Kafaca tefel, gönölce vecdi,
Dolar nafile, nurullah.
Durumunun yansısı sende;
Der "eşek! ".
Kılma estağfurullah.

12.01.2007

Tefhir: Gururlandırmak, Başarı yengi adedip hükmetmek/ saygılayıp gurur verip nefsi hoşlayarak

Tefel: Temizliği terkle, vücudun kokması, kokuşması.

Naz ende: Nazlanan, sevgili

Vecd: Aşk. Muhabbet. Kendinden geçme. Birini kendinden utanacak kadar sevme.

Nedime: Hoş sohbet. Kadın. Kadın arkadaş.

Mamafih: Bununla beraber.Bunun için. Bundan dolayı.

Nurullah: Tanrının nuru ile dolmuş.

Kerime:1- Kendine ikram edilmiş kimse2- .Güzide, seçkin kıymet verilen. 3-Kız evlat

Bayram Kaya

Ne Oluyor?

Dünya'nın en güzeli
Diyemem sana.
Önce insan.
Sonra karşı cinstensin.
Böyle algılanmak
Yetmez mi?

Yalan oluyor
Öbür türlü.

Zamanı seninle anlamak,
Kafayı seninle yormak,
İşimi elimde seninle dolaştırmak,
Seninle soyutlanmak,
Yetmez mi?

Yalan oluyor
Öbür türlü.

Yokluğun, mengene gibi,
Sıkıyorsa.
Varlığın tüy misali,
Duyumsatıyorsa bedenimi.
Saklayamıyorsam
Davranışlarımı;
Yetmez mi?

Yalan oluyor
Öbür türlü.

Tahammülsüzlüklerin...
Vazgeçemiyorsam.
Alışksam tavırlarına.
Seninleliğe.
Ruh belirimine
Doyamıyorsam;
Yetmez mi?

Yalan oluyor
Öbür türlü.

Sevgiliye güzelsin
Demek.
Parça, parça.
Sindire, sindire.
An ile duyguyu
İçseline yemek,
Yetmez mi?

Yalan oluyor
Öbür türlü

Her Şeyde,
Kolay razı olmam
Hani.
İçim de kaldırmaz
Ya...
İster tensel,
İster tinsel.
Öylece sarışlık,
Dolaşık,dolaşık.
Yetmez mi?

Kuzguna yavrusu
Anka.
Sevdaya sevdalısı
Rana.
Yinede;
Göze alınmışlığın,
Uğruna can olunmuşluğın,
Hürlüsü;
Yalan oluyor
Öbür türlü,şü,
Yetmez mi?

01.05.1991

Bayram KAYA

Bayram Kaya

Nebil

Sen aculünden hevesle
Ferhat yüreklere üflersin
Şirin eşsin diye
Her Âdem'in mademidir
Şeytanı tutuşur
Rahatlıklar dokunurken
Güzellikler fesat olur
Çirkinlikler fark edildiğinde
Fesatları güzelleşir
Bu yüzden
Cennete bakar da
Cehennemi boy verir
Nice abatlar için

Cevreyleme feleğe
Kör topal değilse de
Güzellikler aksar
Kestaneyi koparsan dalında
Dikeni dağlar
Güzelliği çevrelemeyen diken
Güçlüğün kolaylığıyla
Olmazda gelir,
Gayrısını bilmeyen heveskâra
Sevgiye nabil iken

20.05.2011

Nabil: Ok yapan- burada ok atan gibi bir anlam içerir. Ya da aşk okuna uğrayandır. Siz bu sözcüğe, anlam verişle; Bile sevgiye nebil iken diyerekten, nabili, nebil olacakla da, değerlendirilebilirsiniz.

Nebil: Yüksek meziyetli, akıllı, anlayışlı zekâya sahip olan. Nabil, nebil olmuşsa özgecilleşmiştir.

Bayram Kaya

Nece Ki

Nece ki, yazdan ırarsın
Öz bula derman.
Nece ki, an oluştta ırarsın
Söz işitmede
Söz ola ki ferman.

Söz söylemeden beter
Uğrun çekiş işmar ediş.
Yatırıp uykulara beni
Taam vurur, düşler
Sindirmediyken seni.

Üşümelerin çorbasını içtim sıcak
Özlemimi açtım kucak kucak.
Sevi edimlerimdir sanma divane
Kıl, olsun ki damardan, pervane.

Uykularımı en kafiyeden böldün
Kabuşlarımda şimdi söndün
Yırtarım göğüsü kaarla ben
Ağıtımı olur sanırsın zarla ben.

14.09.2007

Taam: Yiyecek Yeme isteği, içe çekme açlığı
Nece: Neden ki, Şiddetli bakışlı karar.

Bayram Kaya

Nedamet Bilmez

Bir insan vardı, en olumunda
Şikâyet ederek mızımızlanırdı.
Önce çekeri yükümüzün üstüne birde
Bilemedikçe ölüsünü de sırtlanmakta
Kulağımıza küpe kalışıyla bize kardı

Bulunmazından Hint kumaşı
Yüzük taşı, ben bilirim en başı
Siyasetin olmadığı yerde Abdurrahman Çelebi
Hal bu tapılırcasına, kapılırcasınayken!
Yalanı talanı, bir varmış bir yokmuştu, kalanı
Güncel ve bilişti olmazıyla
Marazdan takıntılı ve hasta
Ördek de değildi nedamet bilmez amma
Buluttan nem kaparcasına
Her şeyi kin ve nefret diline çevirmekte pek usta

Zillete illet dedik kırıntıya razı umarla
Bir yarar yoktu bu takımın serisinde
Edebiyle, edibiyle, ilmiyle irfanıyla
Ulaması ulemasıyla değil öğrencilerinin
Numunesi olduğu orta çağının da pek gerisinde

Süse geldi, süsten; püse geldi, pustan
Kaybolurken kaçınıcı unutuşun
Ne kırk dokuz, ne elli
Aslan görünümlü kelli felli
Kuyruğu telli
Sarfi nazarıyla icazetinden belli
Umuruyla insan göremedi ki
Dem dem nefesindeydi her bir
Ana, bacı, abla, hala, teyze, baldızı
Benzesin kuşa, gelmesin bari tuşa diye
Yapıştırdılar, sıvadılar, parlattılar
Aslı, asıl olmayanın sonu, fasıl olurcasına
Lakin çabuk ve pek dökülüyordu yaldızı

30.06.2013

Bayram Kaya

Nedir cehalet?

Kapalı devre döngülü
Farklıya yeniye söngülü
Her çıkmazda trajik
Bağışıklaşmamış alerjik

En usturuplu ziyandan
Kahraman çıkarma başarısı!
Ziyanın hukukiliğinde dahi,
Başarı ve mağduriyet üreten, fantezi!

Okuduğunu anlayamama
Halinde, anladığını zanneden.
Anlamayı anlayamayan
Soramayıp yel yepelek olandır.
Bir durumun çoklu algısına
Tebessüm dahi edemeyen, tutucudur.

x x x x x x

Havanda mısın mübarek?
Taç çıkarırsın! uğrayıp kalabalığa
Eğiriliği deve misali düzelmez
Örersin anlamsal kavramlarla
Zırva zıvanada başa gerek.

İşlemlikten yoksun formel.
Kusurunda bela ziyan kesen.
Coşkuları bedeninin eğemeni
Tövbeleri günahlarından amel.

20.03.2007

* Bu şiir 2 benttir. Hem açığa yazıldı, hem de aynı bentlerin; biraz düşünülerek varılabilecek anlamlılıklarla, benzer anlatım yapıldı.

Bayram Kaya

Nekaheti Bilmezle Ben

Tam aşkı bulmuşken
İmdadı neyleyim imdadeyle ben
Kayıplar yaşanacak
Ayıplar örtük
Tahribatlar boşanacak
Erdemler sürtük

Doğan güne bakarsın
Kazandım bir günü daha derken
Ölümler düşer güne
Ait olmaz düne
Taşınır içimizle
Ve lakin değildi üne.

Büsbütün kaybetsem kendimi
Bulurum hemen tekmili kaza
Gündüzler Ferrari
Geceler leylak
Üşürüm içimizi muallakımla
Şimdi ne sermestim ne aylak

Çılgınlık aklın zoru
Ben düşerim düşmeğe de
Bilmezle ki kendini, yüreğin koru
Gündüzleri sofraya
Geceleri afra tafracı kofra
Eli yıkalı, ağzı silik gönül oburu

Aldırmazla haddini
Nüksederken nekahetini
Kolları mengene
Yüreğiyle hergele
Gündüzler fener
Geceler yaşamı dener

15.01.2013

Kofra: Bina girişlerindeki şebeke akımını bina içinde dolaşması için sigorta ile düzenleyen kutu. Sigorta korumalı pano.

Bayram Kaya

Nevrotik

Bir taraf ya Rab,
Yalap şalap, harap.
Fikri zaruretle bitap.
Kıymada gözü dönmüşlüğün,
Esrik haz mutluluğunda.
Yılgının egemeni.
Bunlar beslenmeli!
Karartılmalı!
Düşman yaratılmalı!
Sözün bittiği yerde,
Yumruklar
Reklâm kokmalı.
Psikopatik.
Nevroz olduğunu bilmeden
Nevrotik.
Hem de boyun damarları şişik.
Böyle ruh halli psişik.

03.02.2007

Bayram KAYA

Nevroz (Bunalım) : 1- toplumsal tavır ve davranışları tutuklayan ve kişide ruhen hasta olduğu bilinciyle birlikte bulunan ruhsal bir hastalıktır....

2-Alt beyinin, şuur altında gelen mesajlarını üst beyince tercüme hataları ile algılanması. Ama gerçekte ilişkinin kopmadığı hallerdir

Bayram Kaya

Ney

Adamı günaha sokar bu minyonlar
Tekil durursun, çoğul olurlar
Çoğul durursun, konu olmazla
Masum gelir, tekil bulunurlar.

Öyle ihtiyaçlarımdır ki
Sıcağa bassam ateş benim
Nar hararete, ben suya kanarım
Zar köz tutar ben külsen
Ney alırım, zarımı boşar
Seni tutar, narıma yanarım

Felek zurna çalar, iblis oynar
Şeytansa, açlığımın davulunu
Akıma girer, biri fikrimde çıkarken
Abes bunlar abes, hem de çok abes
Gereken temizlenir bir necaset
Açıktır ona kir demeğe ne hacet

Mart 2012

Bayram Kaya

Neyden?

Kabadayı bilirler bizi,
Bizim olanı aradığımızdan.
Tutunamayız un ederler,
Savrulup tozduğumuz ondan.

Öfke oluruz sert dururlar.
Kenardan köşeden tadımlık,
Sakalımıza tarak vururlar.
Serabı duyumsayıp, karıştığımızdan.

Göz oluruz, kaş çizerler.
Söz oluruz, nutuk düzerler.
El oluruz, fal çözerler.
Açılmadan, soluşumuz ondan.

Sıkıntımızı, terlerimiz, serin verirler.
Göğüs gereriz, onur, yemin verirler.
Sırtımızı peyleriz, yumuş verirler.
Birilerini sırtlanmayı ödev sinmemiz ondan.

Naz ederiz, usanç sezerler.
Naz ederler, ilence bezerler.
Kaz oluruz, tava gezerler,
Haşlanıp, soyulduğumuz ondan.

Bağımız, bahçemiz, dikenimiz var.
Sevgiye, neşeye, ürkenimiz var.
Gecikilmiş, gerekliliğe, erkenim iz var.
Biçeme takılıp, oyalanmamız ondan.

Edimlerimizle takışırız salamura yaparlar.
Edimsizliklerini, konum-düzey, duygusuyla kaparlar.
Avuçlattığımız gücümüzle hınçlı bakarlar.
Açmazlara yalpalayıp, sakındığımız ondan.

(05.06.1992)

Bayram Kaya

Neylersin

Ah sevdam;
Yücelirsin yücelere,
sürüne sürüne.
Gizlersin sıfatını belli;
Bürüne bürüne.

Açıkta aradım,
Gizlide buldum.
Sözlüde aradım,
Gözlüde buldum.
Yerile yerile.

Kiloda aradım,
Dirhemde buldum.
Tokluk aradım,
Açlıkta buldum.
Vere vere.

Ayık aradım,
Düşte buldum.
Gece aradım,
Kâbusta buldum.
Titreye titreye.

Doğruda aradım,
Eğride buldum.
Zillette aradım,
Öylede buldum.
Kirlene kirlene.

Sevgide aradım,
Nefrette buldum.
Güzelde aradım,
Sokakta buldum.
Birlene birlene.

Halim selim aradım,
Öfkede buldum.
Hoşu aradım,
Bayramda buldum.
Öpe öpüle.

(17.07.1995)

Bayram Kaya

Neyleyim Ki Yâreyim

Ne şarap içtik te alkol
Ne ayran içtik te uyku
Ne zikir çektik te patoloji
Ne açık dedik te batın
Sosyal dilci aşamalarla kalmamalı katın

Ol varlıktan; olay, oluşa feleği
Denizde yüzerken seyyare
Varlığa katılma eğilimiyle
Eğim verirsin sen, heptendir
Heves gelinir, heves olunur teyyare
Bu akış ile meyil durursun
Dersin ki arıza başımdaki keptendir

Bu bağlamı sağlamlı
İçimize öz düştü
Yanardan bir köz
Bir memnu, bir memnuniyetle
Oluruz demdem şuhdan, şuhu kâh
Şikeste olup deriz; ahı vah vah
Sen duyarsın söz.

Acemi olma
Derler necmi fal
Oysa
Yüzerim felekte
Donmak sonrası
Şimdi yağmurla
Gök kuşağı bezerim
Dışlamam da kırmızı çıkarır
Bir git bir gel olur yüreğim
Sen ile sende kal

Bir olasılıktır olanak
Belirsizlikle sen olur
Feldirir, yeldirir
Hem olur, kem olur, zem olur
Yeni gündür bir akşamla
Hüküm sürer akşama dek solanak

Dönmek dünyanın (varlığın) :
Dünya olmak, bizim işimiz...
Gel bu sevda yeliyle hoş başımız
Sen Ay ol, ben mesti ayan
Sen ziya ol, ben bizarı beyan
Sen gün ol, ben samanyolu
Bu tufanı akışla dolanak dolanak

Ninova der
Ur, Tur, Sur
Yar ile olur bin bir kur
Neyleyim ki hareyim

Pare pare yâreyim
Bu odak ile çareyim

05.06.2015

Bayram Kaya

Nezahattan

Bre insan, bilinmez misin?
Hafızalarda silinmez misin?
Çıyanı nefretle ezersin de
Bülbülü hisle dinler gezersin
Saden soda, karmaşığın suya tirittir.

Yel üfürür dağ açar
Sessizlik düşer, uykun kaçar
Merhametten marazın
Kendinize olur garazın
Sükûnetin fırtına, esmen deli yürek

Yılan da sokar, çıyan da
Yılan boynunda, çıyan koynunda
Arabın da uyanır, böceğin de
Düşünde boncuk, boynunda oyuncuk
İnancın hile, inanmamansa dile...

İşıksız, gülsüz gelip
Selamsız gidiyordun
Gün ikindi oldu
Sen dün diyordun

Sarmaşır harman
Bir hevesi derman
Uzanıp yıldızı tutacakla
Bir avuçtu
Isıracaktan gökyüzü
Anlında yazmıyordu ya
O bir katildi.
Gözünü kırpmadan
Adam öldürüyordu.

Ve lakin
Kanadı kırık kuşa
Müşfik bir edayla tuşa
Aniden gelirle
Engerek ağzı fareyse
Sıcağı şefkat bir kucak
Her daim tutkuydu
Öfkesi akşam olmuyordu da
Neşesi, sabahtı.

Bozlaktan bir geniz
Bir çalkanır durulur deniz
Gönlü şu, başı yüksekle falez
Şimşegi gönlünde kırılır
Başında dumanı durulur
Bir zemberek edasıyla
Şafağı kandil, diğer eli mendil
Güzelliği pek çirkindi de
Çirkinliği nezahetten bir huy

22.10.2012

Kandil: Aydınlık veren ıra. Kutsal gecelere dek gün (beraat kandili gibi)

Bayram Kaya

Nicelimdeki Nitelik

Bir yanda akıl devren.
Bir yanda varlarıyla,
Kalmayıp yoklarıyla;
Ha bire varlaşan evren.

Bir yanda somutundan önce
Komutu bilgisi.*
Biryanda soyutlayan
Özneleşen etker ben.

Sonra buradan
Başlangıcın önüne bir an uzanıp
Çark edip, şimdilik sınırlılıkla
Varlardaki oluş akışa, akıl eden.

İvmelendiricilerde görünmezleri
Deney kılan.
Başlangıcın sonunu görüp
Akışlığı başla refere eden.**

Görüyorum kayıtlı iken
Kayıtsız aklı.***
Anlamlardaki anlamazlık fark
Burada, saklı eden.

Ey zaman geçmene değil
Geçmemenedir heyecanım.
Ölmemene değil,
Ölmemenedir gafletim eden.****

25.04.2007

*Som çevre daima öncedir. Ne varki canlı doğumlarda bu somun bir kısım bilgisi, türsel ebeveyinde devir alınmada. Uçma, emme, düşmanını tanıma, mutluluğa batma, endişeye kapılma gibi vs. vs. Arkaik plastik, orta beyin bilgileri (kurt bilgisi kuzuda, kurttan önce var, kurtla karşılaşma bir doğrulanma olayıdır kuzu için) kastedilmekte. Ama türün bellek yaptığı kurt ilk bellek yapıp yaşama uyumlanan koyunlardır ve daha öncedir. Bu kayıt türden türe aktarılan bir hafıza öğrenmesidir aslında. Değiştirilip geliştirilemeyen.

**Basitçe, geri bildirişimli iletişim. Ya da son değeri başlangıç koşulları ile kıyaslama.

***Bütün bedenini; (aklın, gözün vs.) düzenlenme ve çalışması Yer ve Güneş damgalı dizayınlı olması kast edilmekte. Evreni kavramadaki yetersizlik burada denmede. Detay için bilgi vermek anlamsız olacak.

****Ölümsellik: Benim şiirlerimde bir gelişme, değişme, bilgilenme, var oluş zamanı, biraz süreçlenmiş zaman, olgunun tepkime hızı ile sürüşlü. Şu anın olması için öncenin yok olması ölmesi gerekli. Elmayı yemek için çiçeğin ve çağla hamlık zamanının geçmesi, ölmesi gerekli, geleceğin gelmesi için şu anın geçmesi, ölmesi gerekli. Ölüm

burada aşama,tersinmezlik ve kazanımıyla yenide sürüşlük de ifade eder.

Bayram Kaya

Niye?

Biri,
Görmeyecekse
Sürüp sürüştürmek.
Biri,
Duymayacaksa
Konuşmak
Niye?

Okunup,
Anlamayacaksa
Yazmak.
Danışılıp
Tartışılmayacaksa
Düşünmek
Niye?

Görülüp
İlgilenmeyince
Sevisellik.
Darılıp
Kır ılınyorsa
Hassaslık
Niye?

Ekilip
Biçilmiyorsa
Çaba.
Sevilip
Seviyorsa
Fırtına
Niye?

Darına zar
Zarına yar.
Hevesine sar
Olunuyorsa.
Hele
Oluşmamak
Niye?

Yüreğinde
Kal.
Aklında dal.
Sevdasına
Fal.
Olunuyorsa.
Tanımsızlık
Niye?

Rüyasına bal.
Darıldığında lal.
Derdine hal

Kılınıyorsa.
Ürkmek niye?

Yüreğinde,
Hiddet.
Gözlerinde
Nefret.
Davranışında,
Şiddet.
İlgisi niye?

Ağzında,
Adım.
Sezisinde,
Tadım.
Yüreğinde
Varım.
Bilgisi niye?

10.01.1991

Bayram Kaya

Normallerle Değilsin

Hevesleşip düşürte aşka
Göz camıyla uğrun oluş yaşta
Kuru söğütten, düdük çıkarılışla
Bir şeyler yaşanıyor da sıska
Sen sevda değildensin, aşk başka

Bıkar gibi boy verirken
Suna gibi salınışla soy verirken
Bakmaz feryadına koy verirken
Sen, yol normalleri değilsin.

Erime vermem şimşek çakanda kışta
Coşamaz çağlayamaz baharla, kalırda dışta
Uğrun uğrun göz verişe kaçışta
Sen, mevsim normalleri değilsin.

14.05.2009

Bayram Kaya

Nübüvvet

Bir yanım Karadeniz
Yaslanırım yalçınlığa
Kükrek mavi sular gibi gönlüm
Dara düşmüşüm kara düşmüşüm yara yara
Bir durulmuş bir korkunç ve kutsal
Başım dolaklarda heybeti namla
Babam yağurmuş, anam doğurmuş ne vasi
Be hey gayri nizami olmuş her şey
Siz mal edersiniz de tavla her şeyi
Omuzlarım namert yükü bilmezle asi

Bir yanım engin salınımla Akdeniz
Bir ayak bassam sarsılırken yer
Fethiyle arş feza, denişi keza olacak
Kadem tutmuş, ayak uğurmuş
Bir ayak bassam hani
Ayaklarım göl, başım serin olacak
Ne aferin demek ne serencam
Yelmek değil gelmek yerin olacak
Ekşitip ekşitip içtikçe ayrıları
Külden bahçe, alevden dil; mevzuu derin olacak

Kolay elin şirasını dille zevzek ezmek
Geçirip geçirip iştahı, gurultular üstüne
Nübüvvet duymayız, gölgemiz sema bizim
Gölgemizin ağlamağı da yarar nema bizim
Ayaklar haram bilmez ki, vücutsa saram
Gramı sakıtsa kursağı, hatırı olur yaram
Şikâyet var hikayet olandır halim
Kalmadı takati mecal, demeye zalim
Bir Akdeniz bir Karadeniz damarla sıkır
El gölgesi nübüvvet olsa, katran yıkar

25.05.2013

Zevzek: Bilmediğinin fazlasını anlatan

Nübüvvet: Konjonktürsel stratejik ortaklıktan anlam. Bir büyüğümüzün bu ortaklıktan esinle, Suriye'ye olan İsrail saldırılarına ve Suriye'nin terörüne Katar'ın, Suud'ların lojistik desteklerine; vaki USA müdahaleleri sonrasında hep nübüvvet kehaneti göstermektedir.

Bu kehanetle "Allah'ın yardımı yakın" deme azizliği içinde olmaktadır. Dil peygamberin dili. Ve anlatım sosyal anlamlı bir söylemdir. Hep derim; sosyal dil, toplumun ve toplumsal diplomasının dili olamaz. Olursa ABD'yi; İsraili vs.yi ne yaptığının farkına bile varmazsınız.

Bayram Kaya

O Bir Kral

O bir kral
Küçük kral
Tıraşla olmuşu hal
Şiştikçe kalantor
Büyüyünce imparator
Ben gibi sen gibi
Layığın elinde solacak
Çaresiz her saltanatın
Maziden bir kemali, olacak

O bir kral
Yaratır çevresiyle şatafat
Böyle yapılırdı her patavat
Bilmeziyle hep behemehâl
Dinleyeni sanatıyla türüttürür
Melikliğiyle içine tükürttürür

O bir kral
Şehzade iken yüksekten uçar
Kartallı kibri şimdi kural
Gezinir boyunu dikçe kasma
Hevenk bilirdi tevekten
Üzümü yok kütüğünden asma

O bir kral
Umudumuzla sıra sıral
Yaptığı her güzelliğin
Dirhemi bile kilodan
Üst üste tutmaz yekûn
Her tarihi söylenişle
Bilinirdi keenlemyekûn

O bir kral
Süper hız olsa refahta
Ne yapsa öndeydi biri
Üzerine tur bindirişle tur al
Patavattan talihi uçmuştu
Yediği içtiği suçmuştu
Söylemce dolmayan çekirdeği incir
Sorumluluğu oluşla boynuna zincir

İktidar ama
Muktedirliğini bilmez
Bilir hamdolsunla
Kendi dışında ya
Olup biten her şey!
Trenler gidiyor
Hamdolsun
Fırınlar çalışıyor
Hamdolsun
Aileyiz hamdolsun
Eyhanlı prova

Uçarken pruva
Bezisi Truva
Uçak düşer yorarız
Bilmeye ne gerek
Bekliyoruz ki hala
Allah'ın izniyle sorarız!

O bir bilmezci hal
Grizu patlar
Müdahaleden...
Kafa göz çatlar
Ne var ki hamdolsun
Doldurabilene
Sazlı Çeşme var şan dolsun
Sevinmeyi gam dolsun

O bir kral
Küçük kral
Bir yapsa bir şükür
İki yapsa iki şükür
Üç yaparsa çok şükür
Bir var ki geldiği gibi gitmek
Bin şükür
Anlının akıyla(!) çıkmıştı...

O bir kral
Heybesinde çıkını
Durmaz yer tıkını tıkını

17.07.2013

Tevek: Kavun, karpuz gibi zerzevatların kendisini besleyen yapraklı sapı.
Hevenk: Kış için ipe ya da çalı saplarına dizilip, duvar ve tavana asılan üzüm.
Türütmek: Divanı lügati Türk'te; yaratmak, bir şeyi takdir ve islah etmek. Türütmek işini yaptıran.
Melik: malik oluşla hükmeden, sultan

Bayram Kaya

Olası Mı Olası 3

Bu Dünya eskir
Doğum sırasını bekler
Yeni olur öte Dünya

Yapacağınız bir şey yoktur
Bu dünyaya gelişteki gibi

Siz de hazırlarsınız yeniyi (öteyi)
Eskisi olur (siz olursunuz) yeninin dibi

Bu dünya, burada konuşulur
Öte dünya sırasına doğumla turda.
Geri bağlanım yasası olmaktan
Ötedeyken, bu dünya esami olmaz huzurda.

Totem dönem, ön ittifaklı dönem
Öte dünya olmuştur köleci düzenle
Budur cenneti algılayış seni, üzenle

Öncesi damak tadıyla zanlaşılır
Hep yaşadığın anla büyük olur adı
Geçmiş de, bu duyguyla kıldığın gibi
Geçmiş aşk, şimdiki aşkla anlaşılır

Aslında hep büyüktür
Baş ve sona bir büyüklük oluşla başlamıştır
Bu büyüklükle azameti ve olaylaşır
Geri bağlanır olmaktan
Sıralanmaktan anlama işi kolaylaşır
Sentez
Daima öncesinden
Sentez, olaylarından büyüktür de, ondan
Yeni aşk eskiyle bağitlanırsa da
Eskisi, yeni sentez; olmazla sondan

...

Bu kaçınıcı ilkbahar ki
Gitmelerim olmasa
Dönüşlerim olmayacaktı

Kalmamalı, düşüp kaldığı yerde
Yırtılır olmalı, o en son perde

Türlü türlüdür Çin'in, Maçının; Acem'in, Arap'ın diyarı
Sen üretmez taklide heveslendikçe, bundan batar.ıyarı

Bu ne hayâ olmazlık ki
Anlamaza
Her yükselme kendi alçaklığı üzerinedir
Kendi alçağı olmayan yükselme yoktur.
O mesafeden o duruma niceliyle
Yükselmelerim olmasa

Yükselme gerisi değil
Yükselenin üzerindeki
Alçaklığa düşmeyecektim

Yanmalarım olmasa
Yeni bir aşkı derinle sönmeyecektim
Her şey duyurtur seni bana
Adamların gitmesine bir alışabilsem

Yalçınlık hız verir davama
Bu da mı, uyku verir avama?

19.07.2015

İlkbahar: Çevrimsel oluşla
Gitmelerim: Olaylaşmalar
Dönüşlerim: Geri bağlanım yasası

Bayram Kaya

Olası Mı Olası 4

Süreç edilip ortaya getirilmişler
Kâh bir taamı tıkinırda
Kâh bir defî hacet kılınıp
Zehir zıkkım ediliple ıkınırda

Özel ve tekil oluşumuzla
Şpritüaline dinine dinayetine
İn oluşuna, inayetine diyecek yokta
Yine sorun, kabahat senden çıkıyordu
İman diye, sapı samandan,
Reçeteyi ilaçtan ayıramıyordun çokta

Din üzerine kurulup otururken bağdaş
Toplumunuzla olamıyordunuz ki çağdaş

Toplum öksürüyorsa
Kişi veremdir
Ol vakte
El uzatma tabip, el uzatma
Yarem keremdir

Soluğu duy
Çekilen
Şanma ki sine
Duymazla yaramı
Can dişe takılıştı
Deme ki neremdir?
Can hıraşına ses eden
Hançeremdir...

Ne lazım oldu
El açıp yakarıyordunuz
Bakmayıp halına
Ne çıkarsa falına

Hangi toplumsal açmaza dahlen
Diyelim ki biz, oral sekse; ahlen (hoş geldin.)

Bir din bilir,
Bu soruyla olmuştu; iki din bilir

Bir bilirlikle dedi; edilgeni esmer karam
"İleri derecedeki olan oral sex haram"*

Aldı eline iki bilir sazı
İki bilir;
"takva başka, fetva başka" dedi
Kazı da; "kaz"ı

Yani, yatmaya göre; yatış
Yatışa göre; yatma değil de

Takvaya göre fetva
Fetvaya göre takvaydı.

Sanki üremek için güremek için
Nasıl yatılırsa yatılmıyordu da
Bir bilenle, iki bilenin
Takvası ve fetvası için yatılıyordu.

Güremeye yatmayı bilmiyorsan
Batmayı da mı bilmiyorsun? diyememekten
Araya öznel devinmeli
Orallı! Morallı! zaman almayı kutsamıştı
Bunu takva ve fetva etmekle, öze yabancılaştırmayı mutsamıştı.

İşin çocuk yapmaya haiz olmaması başka
Caiz olmamasıysa, kusuru aşkadır

"Bu işi nereden çıkarıyordunuz
Mezhep görüşleri farklı farklı
Kimi çarklı, kimi üzerinde set arklı" diyordu

Kim bilir?

En iyisi mi gidek sorak, din bilirlere bilir

Gerçi din bilirlere kalmıştı oral sexin fazlası
Gelin görün bakın köşelere, bucaklara, kucaklara
Yalama olanı, en çok olanıyla, en çok hazlası

...

Bir yandan
Altı milyar kilometreden mesajı alanın aitliği**
Okuyup yazıp başarıyordu
Bizse
Akıldan gözden biliyorduk boşalmayı.
Din bilirlere imanının, aitliğiyle
Köşe, bucaktaki yalamalarla
Meretler hep baştan başarıyordu

Alaka oluru,
Toplumsa üreten, paylaşan çelişkin işin merdine
Aldatma kaçmıştı, öznelce niyetinin derdine

20.07.2015

* 16.07.2015 "Oral sexin fazlası Haram Diyen" Ali Rıza Demircan... "dil kullanımına"
açıklık getiriyordu!
"Oral sex kavgası büyüyor Cübbeli Hocada işe karıştı" Temmuz 2015 basından. TRT HD
deki Pelin Çift'e konuk olduğu "gündem ötesi" program içindeki söylemiyle başlayan...

**** NEW HORIZONS "Bu görevin Plüton ve Charon'a yakın geçişimizde neler göreceğimize dair beklentilerimizi yükseltmesi için dokuz yılı vardı. Bugün o kritik anlarda toplanan bilimsel hazinelerin ilk örneklerini ele geçiriyoruz. Söylemem lazım ki, bize gelen şeyler o yüksek beklentileri bile dramatik bir şekilde aşıyorlar."**

New Horizons adlı, 10 tonluk küçük dev, 14 Temmuz 2015 günü Plüton'a yakın uçuşunu tamamladı ve ilk bilgileri bize geri yolladı.

Bayram Kaya

Olası Mı?

Hey ağalar
Can ifayı görevi üzerinde atışla şenlikte
İnsan, toplumsa olana değer çapı enlikte
Einstein, Katolik olurlu dua ederliğiyle; sıradan bir hiç
Oysa rölativite kuramıyladır ki Einstein, anılır bir behiç

...

Sanki hiç cephede olmamış
Sanki hiç bu ülkeyi kurmada
Katkın ve yaptırımçı en çok koordinasyonu yapmamış
Kurtuluşun felsefesine, diyalektiklikle bulunmamış
Sanki bugünkü varlığımızı salındırıştı
Düzenleyen biçimleyen feda oluşa, vefakârlığımıza
Hiç bir şey değildi de
Sevgili Gazi
Bilinmez ki (!)
Neye ihtiyaç; neye muhtaçlıkla
Peygamber sevgisiyle, hacı, hoca, evliya sevgisiyle
Dine verdiği değer duygusuyla anılır
Dua ettirişi ve dua ederliğiyle anlatılır oldu!

...

Bir sayrılık gibi
Öksürüğü kapışta
Gözü kapalı bilmezliğe yapıştı
Uyutmanın, uyuşturmanın kolası mı?
İnşacı olmaz, akarla; testi dolası mı?
Spritüali, imani oluş
Bir anadan doğar gibi
Her sıradan insanın şiarı şekli şemildir
Bununla eser bırakır paidarlık, olası mı?

....

Ne kadar bilenirsen bilen, keser olamazsın
Ne kadar dinci, imani olursan ol; eser bırakamazsın

16.07.2015

Spritüal: Ruhçuluk, ruhu huzura kavuşturmayı bilen.

Bayram Kaya

Olası Mı? 2

Evre evredir, devre devredir
Önce delibaş bakar
Sonrası köpürüp çağlayıp şahlanır akar

İçte birikmeyen
Dışta firikmez
Yerindeki asilik yeğlenire
Döne döne oldurula çöktürür

Bu zamanda Sakarya içe akar
Bir zaman içte baraj tutana dek
Baştan ayağa iman giydirilir

Tepesinde sarık
Ayakları dilim dilim yarık
Çoktan kuşlar yuva yapmış
Örümcekler ağını kapmıştır

Dümdüz akmazdı, şimdi içe aktığı tür
Bazen coşkun, bazen şahlanmış durulmak için
Zannedilir ki hiç menderesler yapmamış gibi

Karadeniz'e geldiğinde yol yol delta olur
Birliğini gösterip, kollarını açar
Mavi denizde birliğe kavuşmak, erinçlidir

....
Şanki dinli ve imanlı oluşuna
Duyulan minnetten ötürü Anıt Kabir yapılmış
Atatürk bundan dolayı, Atatürk olmuştu

Bir toplumu uyandırışın
Köhne saltanatı kaldırışıyla
Ne Gazi Meclis açılmıştı...

Ne Lozan'a dek gelinmişle
Örnek tarım çiftlikleri kurulmuştu...

Ne de TOPLUMLARI TOPLUM YAPAN İNŞALARLAYDI

Bu meyanda
Hali tutum beyanda

Bence:
"Vahdettin niye itibari oluyor da,
Ben itibari olmuyorum" deyişle (!)
Bilinmeyen Gazi Mustafa Kemal;
Atatürk ezan okuyor
Atatürk kuran kursunda
Atatürk hac yolunda
Atatürk hacda
Atatürk hoca efendinin geleceğini müjdelemişti
Atatürk türbede dua ederken, Şeyh Sayıt'la

Bir Cuma çıkışında Atatürk
İlle Çankaya'ya bir cami diyen Atatürk
Atatürk İskilimli Atıf Hoca'yla derin sohbette
Atatürk iftar sofralarında
Zemzem suyu içerken Atatürk
Sünnettir diye hurmaya bakıyordu
Resimleri boy boy edilmeli
Doksan dokuz kısmın tekmili birden
Ekranlarda döndürülen görsellerle doy doy edilmeli

Mutlu oluruz
Sırtımız yağır
Türlü alçaklıkları
Düşümüz sineye çekmeye bağır!

Varsın olsun
Köleciler tarih öldürmesiyle
Şen ne ummanı garka bolsundu!
Ürkülen, kurtuluşun felsefesi idi bu...

Bunlarla; hiç bir şey olmamazlık, bir şey olur (!)
Böylece Dünya üzerindeki seçkin yerimizi buluruz!

Ne bugünkü ahvalden, dün kalırız
Ne dünkü el açmalarla bugünden feyz alırız

18.07.2015

Bayram Kaya

Olgulardan Olgulanış

Hava öyle ıslak
Ve öyle koku ki
Çekerim imbiği süzgeçten
Havama girer de

Meyhane toslanmalarına
Zahmet illeti kolayadır soslanmalarına

Toprak öyle verim
Ve sürekli ki
Ekerim oludan yerimi
Yuvama girer de

Adamdan giydik adam yerine
Adam gibi
İnsandan sayıldık
Varlığı candan
Serin tuttuk aklımızı
Simyası fandan

Ne ki bürünür olduk
Anlamdan anlamsızdan
Oluşa, kimyası kandan

Bir hoş bulduk ki derle
Azametın duyanda kübracım
Gideriz sefayı şandan
Sen çocuk dedim
Ve ben yine ağlıyorum
Şiir dökülür gözlerimden
Uyku bürüse de dimağı
Sayıklar da
Sen derim, ben derim, biz derim sözlerimden
Tekil, tikel, tükel
Lafzı menkul
İstılahı gebe
Buluruz elbette vücuttandır

Anlamdan önce insan
Sukutumuz var
Varlığa sücuttandır.

22.06.2010

İstılah: Terim, ulam. Bir lafzı sözlük manasından çıkararak başka bir manada kullanma.
Menkul:Lafzın sözlük anlamı ile ıstılah anlamı arasında bağ varsa buna menkul denir.
Mürtecel:Lafzın sözlük anlamı ile sözlük anlamı (mecaz) dışındaki bağ olmayan anlamına da mürtecel denir.

Bayram Kaya

Olmaz Bugün Olmaz

Bu gün hafta sonu
Dağ, kır, bayır

Aklımda
Bir papatya falı
Bir sen ve ben
Düşlerden örtü
Uğurlusundan
Bir böcek bir börtü
Yarım fellik, tüm gün

Yaşam demle özel
Sağım sarımsak, solum soğan
Bin bir çeşit seyrediş
Mutfak güzel
Biz bu dünyanın coşkusuyla
Dönemeyiz ki onsuz
Coşku mu bizde, biz mi coşkuda?
Dünya bizimle sonsuz

Haydi başlayalım
Kıyametini deme
Bugün olmaz yok
Olmaz, bugün olmaz

Bu gün hafta sonu
Dağ, kır, bayır...

21.04.2012

Bayram Kaya

Olmaz Kardeşim

Benden bir Şey çıkmaz.
Çıkmaz kardeşim:
Ne Hint kumaşına astar
Ne Bünyan halısına nakış.
Yakıştırılmam da.

Ne yle!
Alım bilmez
alım bilmez
Baş boşlanmadığından

21.03.2007

Bayram Kaya

Olsun

Güz soğukları düştüğünde
daha onsekizdi...

Şikayet etme yar
Yüksünmem zarla ben
Bırak, onsekizle solsun
Yak bu cihanı gel
Bari gözlerden olsun.

Hoyrat estiğinde bağırda
Daha heyecanlarım tezdi
Vurmam hor nazarı yüze
Bir düştün ki içe; ağırda

Kıl gülistanda beni
Gönlümce şen ve bolsun.
Ben düşeyim peşe
Ki sarmalardayken seni
Hayali seraptan olsun.

15.03.2008

Bayram Kaya

Olsun Da Bulsun

Ayrılığın tez mi olur ki,
Kavuşulması dört gözle olsun?
Yaşanılanlar pinhan mıydı da,
Anımsanmalar, neşe bulsun?

Yel üfürmüş, sel kapmıştı
Bir de sormaz mı; ne yapmıştı?
Ne gün koydun soy olacak
Ne iştah koydun, doy olacak
Ne de el içine çıkıp boy duracak

Ayrılık damak tadı mı olur ki,
Kavuşulması ipe çekilir olsun?

Yar elinde olam pinhan
Dar için ellere ne hacet
Yar sözüne ezilem ben
Cibre için el diline ne hacet.

Kırdın da, şikâyetim mi oldu?
Özür, şefkat selinde ne bulsun?

Gam içmem ben, çok ta susuzum
Sen durman gözümde, uykusuzum
Hali ürperir, amma korkusuzum
Yatarla döşeği, ahval dolaşık

İçtin de, ben doymadım mı?
Sen hayaldin de ben görmedim mi?

Gamı mihneti dil bilmem
İşitmeye ne beis
Gelmen olmuşken gitmek
Anlıyorken, kelamı ne beis

Gam yedin de inilemedim mi?
Kucak açtın da gel demedim mi?

Dille dolaşır, söylemez benim
Ağıt koyarım sahana, o bahana
Niyete der, içer; tarhana
Kepçeye sayarım da, kaşık benim
Güle sayarım da, gülücük benim

Sen çözdün de, ben dolaşmadım mı?
Gurbet dedin de, yol aşmadım mı?

04.11.2012

Ayrılığın tez mi olur ki: birliğimiz uzun ömürlü olup ta, ayrılığın bir soluk alıp vermek gibi gelmedi.
Cibre: Sıkılan üzümde geriye kalan kütle. Ya da sıkılıp, suyu alınan; meyvelerin

posasıdır.
Bayram Kaya

Olumuna

Zaman suya düşse
Su dahi; sabah, kuşluk, öğle...
Gibi vakitleri titrer
Şudaki salınım kayıkta
İnsan kayıktaki salınımla ayıkta.
Salınım, nekahetini bilmez,
Ne bile nedamet getirmez
Zamanı yaşarız en olumunda

Âlem uçak bileti gibi
Yükselmeye gideceği yere kadar gönderi
Kimi tırmanırken başı dönüp düşmekte
Kimi daha binmeye bile korkmakta
Uçak sahibi olmamaksa başka bir dert
Ankara rüzgârı ne bir bahar havası gibi
Ne de bir imbat kıvamında
Renk vermiyor gibi adama

Bilimselini demiyorum
Renklerin dili olmaz
Dili anlamlandırmak insana özgü
Halk demokrasisi
Halk yönetimi
Halk egemenliği
Halk devrimi; denir de!
Var mı hiç halkın evirimi?
Kaptanlığa niyeti olmayana
Bu eylemler, uçağı uçurtmak gibi

Ya uçağı uçururken akıllanacaksın
Ya da uçarken akıllanmaya zaman olmayacaktan
Ecelini yaşayacaksın
Bilmezlikle, anlamlı eylem, seza değildir

Cennet yolculuğu hazır
Ne var ki cennetin yolcusu hazır değil
Bir öfke fırtınasıdır sarmış
Atlas okyanusundan Hazar'a değin

Teknolojisi ve bilim kullanımı
Olmayanın kültürü
Çağdaş benzerleri gibi
Ölacakla, yarın vaat etmiyorlar
Devrimleri, devrime; evrimleri, evrime
Benzemezle kargaşa ve yıkım
Sadece semptomlardan nevrime

Tedaviyi bili yora da değildir devrim
Değildir umut veririnden oluşmaya eğin
Öfke; çekirdeği içine, sonrasını almadıkça
İçten kendisini dışına taşar
Kendisini aşar, kendisini boğar

Yerine de; ne gün, ne devrim doğar
Öfkenin karşısındaki de öfke
Bu yüzden öfkenin devrimi olmaz

Öfkenin ve halkın; olmayınca bir işlemce başı
Liderledir devrimin marşı
Her çapulcu siyasetle değildir aş
Böylesi kalkışmanın hercü merci
Giderek dinginlikte, nedametiyle döker yaşı

Öfkenin yağması göl, sonraki sağması çöldür.
Sanılır ki devrim, sedayı alalarından,
Ala veredir, bedestanda açılmış bir çarşı.
Oysa nazım olacak bir hareket
Sonrasına devamdır, sedayı âlâyla devrim
Toplumsa otoritenin kullanımına
Ve toplumsa ilişki biçimindedir, karşı

Ne gideceği yer bellidir taşıdığıyla cepkenin
Ne salimen gideceği bir yeri vardır öfkenin
Şiddetleri, bilmezle rahatsızlıktı; tepkiye değin

Toplumsala yabancılaşmışsa bir halk
İnançsal, öfke bürünür oluradırlar bir talk

18.03.2011

Talk: anlam ayrımı

Âlem: Yazımızda halk anlamındadır.

Öfkenin karşısındaki de öfke: halkın karşı da halk. Varsa bir halk hareketi, halka karşı yapılır.

Bu yüzden öfkenin devrimi olmaz: Halkın halka karşı hareketiyle, halkın devrimi olmaz

Bayram Kaya

Olur Ya

Akılca yürünmez bir zaman
Aşınmak bilmez bir zırva aman

Hani olur ya bazen
Ziyandan umulur, karken.
Hayat siyasasında o varken
Esame olmayıpta
Ana rahmine düşenlerle
Hep cari ve yürürde icraat.
O, hayal ve kendi ile müsavat
Olaylar boşluk kaldırmaz bir ziraat.

Dilinde ballar damlıyor
Bilinde seller çağlıyor
Geçtiği yer çorak ağlıyor
Fendinden müstemelat kul
Keremeti kendinden menkul!

İcrada ise olan
Gül gibi solan
Ankara susuz kokuyor
Bayram çocuğunu bayrama
Hazırlar gibi, bay nazır
Zihinler iknaya hazır
Olanlara şaşı;
Olacak önemsiz, tam bakıyor

Doğu kanıyor
Borsa düşmeyi nemden sanıyor
Yüzdelik iyi de
Krallık gelmede
Doğalda; kahır
Yüzde kaçtan anıyor
Sönme harlamasını akıl sanıyor.

30.07.2007

Bayram Kaya

Oluşum

*Şiirlerimi çoğunlukla günlük hayatın düz mantığından ayrı yazmağa gayret ettim. Yan yana gelmiş çelişkili anlamsız gibi görülen cümleler, sezgisel mantığa göre, basit bir bilinç durumudur.

Her şeyin,
Bir hiç ve
Bir şey
Durumu,
Tekillik.

Kıpırtı,
Aynı anda:
Çokluk
Ve her şey...
Zaman, uzay,
Devinim, yasa,
Elektrik, manyetik,
Birin, zıtlanması,
Doğurganlığı,
Sonsuz gibi açılımın,
Kazındığı başlangıç.
Hidrojen.

Tüm olup biten,
Macera;
Başlangıçta alınan,
Temel ve
Tayin edici
Koşulları
Hidrojenle:
Hidrojenin özelliği ile;
Oldurup bitirmişti.
Evrende,
Devamlılığın ve
Sürekliliğın
Olmayacağını
Açınımlamıştı
Doğal oluşum.
Her oluşum
Önceki oluşum içinde,
İlişkileri ve ayıklanma
dayatması ile şimdi/yi oluyor.

Kim bilir;
Kaç kez tekrarlandı.
Farklı başlangıç
Dayatması,
Kapalı evrende isek.

Hem vardı
hem var oluyordu
Dıştaki mekanla.

İç dış oluyordu
Lav gibi
Depremi süren.

Değişen, gelişen,
Yaratılan,
Yaratanını kavrayabilen
Varlık insan.

İnsanda varlaşan,
İnsanlığında arılaşan,
Eksikleri ile karşılaşan,
Karşılaşmaları ile görünen;
Akıl.

Karşılaşmaların,
Zorunluluğunu güden.
Uygunca, biçim, öz düzen.
Sosyal varlık.

Etkiyen, etkilenen,
Biliyorken bilmezde,
Açmazlara kilitlenen.
Zifiri,
Hayallerine kiplenen.

Devingenliği beyinde verişmiş.
Soyutları, merak serişmiş.
Farklı yaşam deneyimleri,
Öğret sel anlamağa, değiştirmeğe,
Yükümlülüğünde gelişmiş.

Salt,
Kendine gülmüş,
Kendini oynamış,
Kendine kızmış,
Kendine yarışmış,
Kendini beğenmiş,
Kendinde nefret etmiş,
Sanatçı insan.

Hemcinsine eğemen olmuş.
Değerler gün gibi solmuş. /iç ve dış koşulların denk düşürülmemesi, engellenmesi
durumu
Çekilenlere gına dolmuş,
Birlikteliğe, bilinç yol olmuş.

Derken, bir çiçek açmış.
Koparılıyorken, tohumu saçmış.
Karış, karış, kulaç, kulaç
Kabarıp filize kaçmış.

Didişme ruhu yarışmış,
Aymaza, gelişmeye karışmış.
Benciliğe, senciliğe yarışmış.
Yol olmuş insanlığa,
Ağır aksak varışmış.

Rahatsızlığı bütünde duymuş.
Yavaş, yavaş düzeni buna uymuş.
Yinede akara baraj koymuş!
Pek dökülmüş su,
Yaşama güç durmuş.

Evrenseli kucaklamış.
Yolunu sıcaklarmış.
Karışmamış, karışmışa,
Usul, usul bıçaklamış. / Bilemek-sabırla bilinçli kılmak

Bilgilendikçe ön yargılarda irkmiş.
Uzaya göz dikmiş.
Belirginleşen şafağın umuduna,
Zamanların erişilmez, mabuduna.

(18.04.1992)

Bayram Kaya

On Kasım

Kasımlar bağ bozumu ertesidir
Bağlar körsen değilse.
En hazan olanıdır On Kasım
Neşet etmesinden ber devam.

Bu gün On Kasım İ kibinyedi
Mavi gözlü dev ter sardırır
Yine bir dönüm, canlar can dedi
Yanıšta, yanmaya sönüm, ihtira
Sorulur mu yerin tevafuk

Kasımlar yol tutar
Bir ölüm ki, Kasımı unutturmayan
Ölüm Kasımda, Kasım ölümde
Yurt tutar Kasım bu gönlümde

Kasım, asıl ölümle sürüşte
Martı donar ki Nisan uyanışta
El pençe divan duruşlar, terste
"İlk hedefiniz..." deyiş iç görüşte

Yurt bulmayan cemal, taş ata!
Binişte süvari yok, bak ata
Baş durur ilke, bak; bak ata
Hesap döker giyinişte, bu günde
Gülmez gözler, ufka bakar, bak Ata

10.11.2007

İhtira: Türetme, vucut vermek, icad
Tavafuk: Birbirine uygunluk.. Rast gelme hali. Nizamlanmış biçimde birbirine uygun
olmak.

Bayram Kaya

On Yüzler Ondur

Memleket tamah, memleket hırs
Memleket tıs ve memleket cıs
Sıla gem tutmaz, ahir akar, baş bakar

Boş düşünle kardeşim, taşınırsın
Sanıştı kaşınışla bakarsın
O, olmaz ise, bu;
Bu olmazsa şu; der yakarsın...
Bu tutumlar senin
Ederin mi, hederin mi, kederin mi?
Şaşışla tutarsın, elde var bir galiban

Bu iki şer, bu ikiyle, ahir
Çıkamaz bunlardan tahir (temiz)
Biri tarihi yıkar
Biri oluşmadan daha
Gelişmeci tarihin önünü tıkar

Tek başına taliban
Gelir bağıra bağıra
Uykuda gibi diğerleri
Sanatçı(sı) na ağıra ağıra...
Elvermez, tırsanından ciğerleri

On yüzler, saf tutarla yatmış; sağıra
Bir adama ilişkin seslenişle, çağıra
Denk düşüşle olgulardı, sıra sıra
On'lar, anlamdı; anlatımdı; feryatlarında
Hakikati Melamilikten üslenişti; yağıra yağıra
Böylesi zamanlar; ödleğe de, hötleğe de

Aynıyı yaşar gibi iken, herkes
Farkındalıksa eğer, bilişte ortam
Süreç el vermiştir
Ortamıyla rotam
Muhatabını germiştir
Yaratmanız da, daraltımınız da;
Kendi elinizledir
Olanaktır, istemsek dahi oluşla
Olmaz böylesi elverişlilik, doluşla
Denk düşerlere, sert gösterim
Huyunuzdur; selinizle, yelinizle
Aktan, karadan geliminizle.

Elverişli olan
Kod uyuşması gibidir
Siz de, bilemezsiniz
Neciyesiniz!
Şartlar oluşur,
Koflar doluşur.
Yüzler büzüşür,
Gözler süzüşür.

Sanatçiyım diye
Aydınım diye
Elini sallasan değerden
On yüzler
Ne de sessizdiniz,
Ses verecek yerde
Zamanın eleğinde seçimle
Düşüşle ona
İnsanlığa hediyesiniz

Değerlik olmuyor
Olmayınca verevine; alkış
Hadsize ve taliban-i dirence;
Emeği caydın
Sanatınız kadarla,
Sanatçı ve aydın
Mukavemetince düşülür
Zaman kaydın
Komik,
Komik kadarla komiktir
Sanatçı aydınlar
Yarınlar kadarla aydın
Dışla, kışla; denk düşerin
Seçimiyle omiktir.

Bir özün gözü
Çanı istilamladır anlaşılışı
İmarla, anlatımla süreç olursun
İnsanlık anıtı
Eleştirmez az biliş, kâfi duruş
Düz gitse de davranış
Anlamazla yıkar kavranış
Ucubedendir sanıtı

Ne yerindir, yer
Gökledir yerin
Başlar uzak olursa
Değişimle ezer gelir gerin

Ne yeredir, ne gökte encamın
Meğer ki yoksa türünde kanat
Ne adamsın, ne sayılığandır sercamın
Eğer yoksa sütüründe sanat

Var bir tereddüde mahal galiban
Yakaya tutuşmakla kalır taliban

Nefesi nefes değildir
Borudan sürüm
Gözü göz değildir
Sözülle dürüm
Oyala şırla önemser kendini

Be! bile bile ile taliban
Bilimse bağıntıca
Duruş vermezlerle galiban

28.04.2011

Galiban: kararsız olmakla elde tutulan o muydu, bu muydu? Değişlerin ikisekli oluşuyla "galibayı" sahiplenmecili davranışlar.

Düşüşle ona: Aydın sayısını, öyle yüzlerce gibi göründüklerine aldırmayın. Aktüel şartların elvermesiyle, zamanca bir seçme ve elemeye tabii tutuldular mı, aydın sayısı bir elin parmak sayısını geçmezler. Sayıları ancak beş, on kadardır.

Sanıt: Zannetmek, öyle sanmak, tahminde bulunmak

İstilam: Kâbe'yi tavaf ederken elleri Hacer-i Esvet'in üzerine koyup, onu öpmek demektir. Diğer bir uygulama da Kâbe'yi ziyaret sırasında, namaza durur gibi el kaldırırlarla, tekbir getirerek Hacer-i Esvet taşını selamlamak.

Melami: Bilmezdi, hor görenin; hor görmesine aldırmayan. Kalbinde Allah'tan gayrisinin varlığını (tüm aracılara atan, Allah'la kendisi arasındaki aracılara kaldıran) ekolden olan kişi. Yani, kendi içinde erdemi, sanatı taşıyışla; insan için estetik ve güzel olanı çeşitli şekillerde sorgulayan devinim.

Yağır: Sırtta taşımılık yükten oluşan, sırt yarası.

Sütür: Birbirinden ayrılmış dokuların, bitleştirilerek dikilmesi.

Şürekâ: yetilerini iş birlikçe oluşla, toplum yararına karşı duranlara iştirak edenlerdir.

Omik: direnç gösterir, dirence denk düşer olan elektronik devreler. Direnççi özellik.

Mahal: olmasına meydan verir olmak, olmasına engel olmamak

Bayram Kaya

Onuncu Köy

Ben her zamanın ruhu
Ne rüya, ne güya
Ben naktinize heyula
Sızlar sızlamaz göğüs cüruhu

Ben başta olmadım mı
O memleketin
Çeşmesi akar, körü bakar.
O memleket; gürül gürül
Cıvıl cıvıl
Hasletiyle neşe,
Neşesiyle mutluluk
İşinde aşında
Olaki rahatsızlığında
Kamu güvenliği denmez
En azından ilgilisi görene dek
Sokaklarda eylem yaşında

Sözüm usça coşmaz
Akil peşinden koşmaz.
Sözümün dini imanıyla
Arası sadakalık.
Tartışılansa belli
Ustan çok, ateşi yelli.

Ağzım çok iyi laf yapar
Lafımı, kalbi mühürsüz olan
Bir sade imanlı;
Kısmeti kadarla bir sade bön kapar.
Bana da, inadına; ölesiye tapar.
Akli gelden, hışımı selden
Zamana denk düşmem,
Zaman da beni anlamaz
Ben demek, hali vakte madara
Söylemimle dinden imana,
İmandan ulemaya kadara

Bakmayın siz mazi elliğime
Hasbel kader, kendimle heder
Bazen doğru da söyler yaparım
Fark ettiğim an, çarkla saparım

Gözlerinize uyku
Sözlerinize demokratik utku

Beni çok aranıp,
Kurban olmayın medere.
Kurgulayıp kurgulayıp giydirişlerinizle
Gözünüzdeyim, yeisle düştüğünüzde kedere

Vakti eceli gelen hasta
Ziyaretçisini imam sanır

İçtiği suyu da abı hayat
Görür, tasta...

Çilesi olan memleket
Zırvayı başta, gözü yaşta
Kurtarıcısı görür beni

Bir dara, bir zara, bir nara
İhtiyacınız olanda üflerim hara
Ben eceliniz gib bir temizlikçi

Ağzım, efendilerin ağzı
Avazım, efendilerin sazı
Toplumunu bilmem, avami kültürlü
Sosyal dil ağızlı, sözleri vaazlı
Kılmaktır pare pare kaç kere
Derdinize çare, üretime yare
Olmak değildir muradım.
Taşlanmış şeytan gibiyim.
Onuncu köydür, geçerken uğradım

Bir memleket batacaksa
Ayakta değil yatacaksa
Ne emekte, ne aştayım
Biliniz ki ben baştayım

Ben zamanın ruhu
Bilmezliğin güruhu
Her taraftan gelirim
Sağdan, soldan
Yağdan yoldan
Bana adamlar gerek
İlimli, ben gibi imani kılımlı
Şanlı, kanlı; alınır canlı
Tayfası körnek, hepsi bir örnek

10.06.2012

Cüruh: yaralar

Heyula: İslam felsefesinde madde'nin öncülüdür. Şekiller heyulanın biçim kazanmış halidir.

Meder: tezek, toprak tezeği (kesek) . Çakıl. Kuru çamur. Köy, mahalle

Utku: Büyük zorluklar sonucu erisilen mutlu son. Zafer, muzafferiyet

Körnek: Üç kağıtçı, hilebaz, düzenbaz kişilerin yasal ya da illegal oluşla toplantı yeri ve yapı içinde belirmeleri. Fesatlık için toplantı yeri. Kasrınca yuvası.

10.06.2012

Bayram Kaya

Oxford Vardı da...

Oxford vardı da biz okumadık mı? Aforizma tanısız sözü, genel bir toplumsal politikaları eleştirme olarak, toplumların kadersi ve özgürlüksü yapısını belirlemesi açısından; olabildiğince gerçekçi ve tesbiti, bir yaklaşımdır. Neki, kişi bazlı eksiklik ve davranışlarınızı olumlamaya bir açıklama da yaparsınız. İşte o zaman durumunuzu açıklama ve halinizi mazeretli kılma bağlamında kendimize, dayanak temel söz yapmayı düşünürüz.

Oxford vardı da biz okumadık mı! Bu söz, toplumdaki yapısalığı açıklamada gösterdiği yansıma belirmesi kadar, kişisel eksiklerimizi haklı kılışın da savunmasını, aynı doğrulukta sürdürür değildir.

Özgürlük ve kader, birbirine bağlı, birbirini açıklar sözcüklerdir. Özgürlük toplumsal gücün bir var ediş belirmesidir. Toplumun bu belirmesi; okul, hastahane, laboratuvar ortamı, yol olarak sizden önce sizin çevrenizde gerektirilmişse; okumak, tedavi olmak, laborant olmak sizin zorunlu kaderinizdir. Özgürleşmeniz, kader olarak gerçekleşir. Kaderiniz de sizden önceki gerektirilmiş bir olanağın, yani özgürlüğün şimdi kazaen kullanımı olur çıkar

Böylece özgürlük ve kader nüans farklarının orjinden bütünler açı yansıması nisbetinde ayrılarak, kendi açısız tarama alanını; birbirini aynı orjinin açı yapan ışınları gibi destekler, yol aldıkça genişletirler. Şimdi özgürlük olarak var edilen, zaman geçince sizden sonraya olanak, kader olarak doğmaktadır.

Bir kere hem özgürlük hem kader; ikiside doğuştan gelen yeteneklerinizle kullanımlıdır.

İkiside toplumsal emekle var edilen bir olanağın, halka yansıtılan kullanım tezahürüdür.

Yine ikisinde kullanım etkinliği sizin iç dış şartlarla uygun oluşunuzla, toplumsal emeğin sizi bunlarla karşılaştırması dış şartı ile, belirlenen bir sonuçlanmadır.

Özgürlük ve kader bütünler açının bir ortak kenarının, birbirinin açı alanına değinmesi ile alan ilişkilene değiş tokuşuna girişip geçişirler, iki alanıda denetlerler.

Toplumun politik siyasası, toplumun üreten, kişi ve halkı özgürleştiren, bunları kullandırtma olanağı halinde (kaderle) halkı karşılaştırtarak halkın kullanım kaderini belirlemede etkindir Toplumun politik siyasası, bilinçli sorumlu ve sorunludur. Yine politika, toplumsal yararın aciliyet ve programlamasını tutturamamaktan dolayı da sorunludur. Toplumsal kaderimiz olumlu Ya da olumsuz olarak belirlemektedir.

Şimdi bu ortaya konan tez savunmaları, bir örnek üzerinde yürütelim. Örneğin okul gibi fiziki aracı, eğitim gibi toplumsal soyut emeği ve bunun öğretimini toplumlar var ederler. Eğitim özgürlüğünü ve eğitimin alt yapısını ve eğitimin üst yapısının gerçekleşmesindeki üslenmeyi yine toplumlarımız yapar. Bu toplumun sürdürdüğü bir sorum yükümlülüktür.

Toplumumuzun sorum yüküm görev, işdeşleşmesini siyası politikaların farklı anlayışlarıyla, ama temel ilkeler etrafında sistemleşen, eklem ve çıkarmalarıyla sağlanır. Bu politikalar, eğitim öğretimin fiziki şartlarını ve üst kadro şartlarını, ülke geneline yaygın olarak dağıtıp dağıtamamakla; toplumun sorunsalını da oluştururlar. Yani ""Oxford vardı da, biz okumadık mı? "" sorunlu şartını, kötü politikalar sağlarlar.

Toplumumuzun ürettiği ürünler, bizim bir özgürlük kullanım seçenek alanımızı belirler. Yani toplum bizim eğitim öğretim fiziki ve altyapı metaryal koşullarımızı üretip olanaklı kılmışsa sizin seçenekli bir eğitim öğretim talep etme ve gerçekleştirme özgürlüğünüz vardır. Yani toplumsal var kılış olan özgürlük, sizin iç ve dış şart uygunluğunuzla seçenekleşip, yararlı kullanımınızla gerçekleşen özgürleşen kaddedir.

Mozart gibi bir iç şart yeteneğiniz, doğduğunuz çevrenin müzik şartlarının davulcu olması ile Mozart değilde iyi bir davulcu olmak kadeğiniz ve özgürlüğünüz olacaktır. Mozart olmak için Viyana gibi bir çevrede doğmanız gerekecektir. Yaşam sizi kadere doğdurmaz, yaşam sadece sizin doğmanızı hazırlar, siz de sadece doğarsınız. Çünkü yaşam sizin Mozart Ya da başak bir şey olmanızı hedeflemez. Yani buğday illa un olmak için doğmaz.

Siyasi politikaların akameti, eğitim öğretim olanağını, toplumun belli yerlerine götürememiş olmasıdır. Sizin eğitim özgürlüğünü kullanma Ya da kullanamama kadeğiniz belirler. Okulu olmayan, zor çevre şartlarının sürdüğü bir yerde doğmak, zorunlu olarak sizin okuyamama kade ortamına doğmanız olmaktadır.

Yani okuyamamak sizin zorunlu, hatta bilinçli bir kadeğinizdir. Bu bağlamda halkın doğal çevresinde ""Oxford'un"" varlığı, ideolojik olarak zorunlu tutulmalıdır. Oxford'u var etmek bir toplumsal şart ve gerekliliktir.

Bu açıdan bakınca, ""Oxford'un olmadığını söylemek"" kişisel olarak sizin haklılık ve kabule şayan bir masuniyet durumunuzu da zorunlu eder.

İçine doğdurulduğunuz toplumsal olanakların, eşitsiz dağıtılması Ya da hiç dağılmaması keyfiyeti kadar da belirleyici olan şudur: bir özgürlük ve kadeğiniz kullanılmasında sizin iç ve dış koşullarınızın denk gelmesi şartı da vardır. Örneğin oxford olan her yerdeki, insanlar da Oxford'lu değildir, yani Oxford'lu da, Oxford'da okumamıştır.

Bunun nedeni akıl ve ruhsağlığı gibi iç yeteneklerinizin bu eğitimi almanıza engel teşkil etmesidir. Yine ha keza parasızlıkta bu kabildendir. Parasızlık sizin iç şartınız toplumun da size dış şartıdır. Bölgenizdeki okulun olup olmaması da, yani sizin içine doğduğunuz ortamda, okulla karşılaşmanız, veya karşılaşamamanız da dış şarttır.Yani dış belirlenimdir.

İç ve dış şartlar uygunca karşılaştığı zaman bu özgürlüğü kullanmak, sizin eğitimli olmak kadeğiniz belirler. Bu ilke boyunca bakılınca Oxford sizin dışınızda bir belirlemedir. Mesele toplumundur. İçşartların biyolojik yanı sizin elinizde değildir. Ekonomik yanı, toplumun gelir bölüşüm ve refah dağıtım sorunsalıdır.

Kişiler doğdukları ortamdan ayrılıp, iç koşulların uygunluğunu taşıdığı halde, çok iyide ekonomik koşullara sahip olurlar. Bu durumda ""Oxford'un"" varlığı yokluğu onlar için söz konusu değildir. İlerlemiş yaşta dahi olsalar Oxford'lu olmayı sürdürür olması gerekirdi. Böyle bir olanaklı kişi için artık; Oxford vardı da, biz mi okumadık? söylemi bir haklılık olmayıp, demogoji olmanın zaman zemin düzlemine kayar. Bu hal, zaafını mazeret yerine bahanaya sığınarak saklamaktır!

Örneğin Kemal Sunal hayli ilerlemiş yaşına rağmen, ölümünden Birkaç yıl önce Oxford eğitimini (üniversiteyi) uzun bir süreç içinde tamamlamıştı. Çünkü kendi iç koşul belirlenim uygunluğu, eğer diğer dış koşul burada yoksada, bir başka yerdeki eğitim

olanaklılığını kendisine reva görüp buldurtmuştu. ""Oxford vardı da biz okumadık mı? "" deyip durumu kanıksamanın vaz geçmesi içine düşmemiştir.

Bu tür mantıklar bir tuvalet makyaj malzemesini kullanmak istediğinde, bu malzemelerin ülkemizde bulunmamasına rağmen, o kişiler bunları Dünya'nın her yerinde; yasal Ya da illegal yollarla sağlayabilmekteler. iş eğitim yükümüne geldiğinde, pas geçebilmektedirler.

Bu açıdanda bakınca: ""Oxford vardı da, biz okumadık mı? "" söylemi sürdürülebilir bir kişi mazereti olmaktan çıkıp, bahanesel, kişisel zayıflık politikasına dönüşmektedir.

Toplumun özgürleştiren üretken emeği, sizin halk yaşam alanınıza yayıldıkça özgürleşmek kaderiniz olmaktadır. Kaderiniz gerçekleştikçe de özgürleşirsiniz. Bunlar, kimi durumlarda toplum ve halk olarak birbirinin alanını kulanmaktadır. Bu iki alanın kullanılışında iç ve dış şartlarının sınırlanıp, belirlenir olduğu da, asla gözden kaçırılıp, unutulmamalıdır.

Kendi iç koşullarınız, dış şartlarla, zamanında karşılaşmayabilir. Bu durum sizin kusurunuz değildir. Ne var ki, kendinize özgü, iç şartınız tam olduğu halde, hele eğitim gibi zamana bağlı olmayan bir olguyu, şartlarınız olgunlaştığında, iç dış koşulları buluşturup, kaderinizi (okumanızı) hala gerçekleştiriyorsanız, yerine getirmiyor iseniz, bu da sizin bahanenizdir. Yani bunu içsinip özümsememişsinizdir.

Bu vakitte; Oxford vardı da, biz okumadık mı? Demesi bir toplum sorunsalını ifade eder olmaktan çok, kişisel üşenmelerinizle durumu ve günü kurtartan bir kurnazca bahane ve yüzeysellik olmaktadır. İlerlemiş yaşlarda, bu tür özümseme ve içine sindirmede, bireysel azimin de önemli rolünün olduğu unutulmamalıdır. Bu da söylenen sözün doğruluğundan çok, söyleyenin kendisinin bu sözle zamanca uyuşur olmaması ve söyleyenin aydın oluşunun düşünmeyi ketletir oluşu doğrultusunda, sözü ifade eder oluşu çok önemlidir.

Sonuç: Yukarıdaki söz toplumsal gerçekçiliğin çarpık yanını anlatan çok iyi bir belirlemedir. Ancak, bu söz kişisel belirleme bağlamında kullanılırsa çoğu zaman bahane olmaya giden bir pranga olabilmektedir. Bu, çok etkili olarak, aydın gruplarca, kişisel bazda kullanılan bir söz olan yanılısatmacadır.

Eğitimli olma, bir hak temini ve bir toplumsal olanaklılığın özgürleşme gerçekleşmesidir. Özgürlüğü gerçekleştirirken, kaderinizle karşılaşsınız. Kaderiniz iyi işlemeyen toplumların politikasızlığıdır. Bu tamamen sizin dışınızda, biyolojik ve toplumsal belirlenmiştir. Yani sizin toplumca ailece iç dış özgürleştirme olanak şartlarıyla buluşturulamamanızdır.

Kişi zamanla kaderine muktedir olmayı bilir ve bulur. Kader, özgürlük, hak gibi kavramlar birbirine bağlı, birbirini gerektiren, toplumsal üretim ve paylaşımın zorunlu sonuçsal yansıma belirmesidir. İnsanın öznel ve nesnel eğitim etkinliği, politik siyasetlerle, belirlenir. Özgürlük ve kader toplumsal ittifaklarla değiştirilir ideolojik yazgılardır.

04.03.2009

<img border='0' alt='Pardus...
Özgürlük İçin...' title='Pardus... Özgürlük İçin...'
src='http://www.pardus.org.tr/banner/bts01.png'>

Bayram Kaya

Öğretmen

Ödevselim!
Görevselim benim.
Belki önce ödevsel oldun.
Çünkü idealindi o.
Donanıp görev alıncaya dek.
Herkes ödevini yaptı mı,
Tas tamam her şey erdemliydi!
Ne kusursuz.
Sen de ödev verdin ödevdir diye!

Ödevini yaparken yaşıyordun.
Ödev çatışkılarını gördün.
Biri yaşatıyorken
Biri öldürüyor.
Biri aydınlatırken,
Biri karartıyordu ödevine
Ne zamanki buyrulanı değil,
Yaşanılanı sezdin,
Olup biteni sarıyor,
Bu ara sorumluluğuna karıyor,
Erdeme bir başka boyut arıyordun.

Özünü ortaya koydun.
Görevine neşe doydun.
Artık görevseldin.
Sorumluluğunda görevselim.
Ödevsellikte kılığısallığa geçtin.
Nedensizlikte nedenselliği seçtin.
Karşılıklı, toplumsal yüküme söz içtin

(25.02.1992)

Bayram Kaya

Öğretmende Dilemma

Saygınlığına söz çoktur.
Soranın yoktur!
Fikrini alanın yoktur!
Bu ne hal,
Kahrın çoktur!
Karışık eylemişlerken
Her şeyi.
Dilemman, dilemman
Öğretmenim.

Biçemin vardır
Harcın vardır.
Yüreğinde sözün vardır.
Ekilmemiş gözün vardır,
Tohumları yoluyorlarken.
Dilemman dilemman
Öğretmenim.

İnsana saygın çoktur,
İnsanlığı yaratana
Coşkunluktur.
Kafaca darlığa,
Haklılık yoktur.
Dilemman dilemman
Öğretmenim.

Susuşluğu narı ar
Bilirsin.
Gerçeği
Çoklu düşünme edersin.
Kendisini ifade etmesine
Ser verirsin.
Seni ifadeye ter verirsin.
Dilemman, dilemman
Öğretmenim.

(22.02.1992)

Bayram Kaya

Öğretmenim,

Uzağa ötelere,
Ta uca, bucağa.
Uzanmadasın.
İşte o zaman,
Tutulduğun yerde,
İçten dışa, dıştan içe iken.

Kendinden bilirsin:
Ödevini öğretirlerken!
Kendilerini sana söyletirlerken!
Işığın dibine vurmaz iken!

Tüm aydınlığında,
Işığın dürülüp bükülüyorken,
Güneş'i başkayla ışındırıyorlarken!
Tınmadın sezilerin vardı.
Yılmaz direncinle;
Öğret seldin öğretkelerinle.

Öyle çok yaptılar;
Niteliğine nicelik kattılar!
Seyirliğine saygınlık vaadi attılar(!)
Çekilmezsin artık yük oluyorsun
Öğretmenim(?)

Uca bucaklar
An'ı görmede.
Andırılar,
Anla seçmede.
Gecelere zerren yetmede.
Tedirginliğinde şimdi,
Baykuş ötmede.
Bu seni rahatsız mı etmede!

Öğret selliğinle bilirsin,
İkimside yaşamsal.
Bakarsın olumsal:
Gecelerin hâkimine;
Açtırırsın,
Gül bülbüle.
Kılırsın uygusal.

(22.02.1992)

Bayram KAYA

Bayram Kaya

Öğretmenin Varlaşması

Şartlarında tanırısın,
Aliğı da balığı da.
'Alık ve balık değilse;
Bilgedir insan.
Sezgin bir insandır,
Öyleyse Sezgin bilge olmalı.”
Der, Sezgin'i sezgin
Olarak alırsın öğretmenim.

Öncüleri an edersin.
Vargıları şan edersin.
Öncülerin kapsamında,
Kapsalı çıkarıp hal edersin,
Sevgince öğretmenim.

Koşullandırmayı doğallığa,
Aykırılık(saygısızlık) bilirsin.
Sezgin kuşku verirsin.
Vargılarına kılığı tanırısın.
Somutu yadsınmaz öğretmenin.

Senden gayrı her kes:
Sezgin'i başka görür.
Kimi yakışıklı,
Kimi maksadı matuf.
Sezgin'i salt sen sezgin görürsün.

Karşısın şunu olamadıklara.
Yanıdasın olumsal olgulara.
Olumlu olanaklılarınla,
Sezgin kendini sezecek,
Sezgin ne olduğunu bilecek.

*Buridan'nın kinin seçmezlikleri.
Çevredeki farklı gelişmeler.
Sezgin bunlarla büyüyecek.
Sezgin sezgin olacak öğretmenim.

Öğretmenim:
Öğretmenliğin öğretkeliğinde.
Öğretken genelliğinde.
Genelliğin öğret selliğinde.
Öğret selliğin eytişiminde.
Karışma, karışma.

(24.02.1992)

Öğret sel: öğretme, yetiştirme, açıklama özelliği olan.
Öğretke: öğretim yöntemlerini ele alan tutum.
Vargı: Uslamlama sonunda çıkarılan üçüncü önerme. Öncüllerde içkindir.
Öncül: Bir tasımda varđıya ulaştırılan iki önermeden her biri.

Ȧasım: Tümden gelim yolu ile sonuç çıkarma.

Önerme: doğru ya da yanlış olabilen yargı.

BURİDAN: Felsefede SEMEZLİK İLKESİNİ tanımlar.Olay şudur Buridan'nın eşegi aynı oranda a,susuz kılınır ve eşege eşit uzaklıkta su,ot konması bunlardan birini öncelikle seçmesini bekleme olayıdır.Yani eşek suya yönelirken ota,ota yönelirken suya döner durur a ve susuz ölür.Bu gün anlıyoruz ki eşek eşekliğinden ölmüştür.

Bayram Kaya

Ökkeş.

Lan Ökkeş
Mavzerlere gelesin
Dilin saç narında soluklansın
Sen ölmeyesin emi
Cennete baktığında imren
Cehenneme baktığında ağdın tutsun

Ökkeş, delibozuk
Bilir misin hevesle dolup
Gönenecekken
İnsan neye kızar?

Boynu altında kalıp
Şoluğu tükenesice,
Ömrü Fizan'a yetmeyesice Ökkeş
Geberesice it soyu
Tuğladan minyon
Gebeş boyu

Sana bakarımda yareler azar Ökkeş
Soy artığı, sidik zoru, insan kıtlığı
Keşlerim tuttu yine
Yine ellerim karıncalanmakta
Karıncalanmakta bacaklarım
Ökkeş, sen ayık ben pek keş..

Düşüncelerden, ayrılıklardan; yamanlardan

Ayrılıklar bir olsa yanmam
Yanmam Ökkeş, binbiri de, bir solmasa
Solmaşa günü bilir miydik, söyle
Söyle Ökkeş, tamburamın zilleri çalmakta
Çalanla seyrediş belki, bezmi alemi bulmakta

Sen yaralanmayı bildin mi Ökkeş, bildin mi?
Bildğin, göz kırpmış suvarilerden ödünçlüklerdir
Ödünçtür yaşamın, iğreti yoklarla aşkınken her biri
Biri sulta yemiş dayaksız, biri boza pişirilmiş ayaksız
Ayakları sürür iken, tutuşan başları bildin mi Ökkeş?

Her senin gibi doğanı ve her doğuranı, doğurtanı sayma
Sayma adamdan Ökkeş, insan suretli gelirlerde geçerler
Geçtiği yerler, çekirge sürüsü geçmiş gibi vahşi
Vahşi giderler toz dumandan kalır arbedesi
Arbede tasallufla kalır, son duadır reşidesi.
Bilmez bunlar Ökkeş, ziyan kılışlar keşidesi

Ökkeş, anan mısır tarlasında, püskülü okşarken
Ok gibi mırlanır, dualarla tutardı seni, bereketle
Bereketle allar, pullar, kınalar yakıp kurbanlar keserdi
Keşerdi de seni; yolu yordamsıza doğuracağına
Doğuracağına Ökkeş, bir defa hacet biraksa iyiydi.

İyiydi Ökkeş, hiç değilse bir nebatata yarardın

Vay üçbuçuk ökkeş vay, yine değişmişsin
Değişmişsin çulu çabutlan, asortik gözlük
Gözü devrik, yolu çevrik, sürü kaba dayısı
Gözünde kaçmış gumanlar, oturduğun yer ahır sekisi,
Sekide çağırdığın, İstanbul türküsü
Türkü bile yakışmaz eline yüzüne, dolama diline
Dilini de sevmedim Ökkeş dilinide, kargacık burgacık

04.08.2009

Bezmi alem: Dünya şurası

Keşide: Düzenlenmiş, düzgülenmiş, hamiline (nama) sevk

Fizan: Gidilecek yer dendiğinde ilk akla gelecek olan durak. Libya'nın üç bölgesinden birisinin adı.

Bayram Kaya

Ölüm 1/ Anlama neşesi

Ölümdür taşır andalığa seni beni
Ölümdür kucaklar, geçmiş ile andalığı yeni.

Direnmek, çırpınmak mı? Ki hamlık.
Bilisizimde, ensemde; taşırım gamlık(!)

Ölüm, ne seninle, ne sensiz;
Bir ölüm ki, sen ile, sensiz.

Ölümün logos tik kuralı.
Ölüm can, can ölüme duralı.

Ölüm zaman,önceye nokta,başa söz,
Sanma ki hurda.
Ve biz geleceğin oluşuna,ölümle burada.

Ölümün vuku içmektir aşı, çatma kaşı.
Nerede olursa,nasıl olursa, ne yazar hal naaşı!
Sende ki hamlık; can ve cehalet telaşı

Ölüm kan, can cana vuralı.
Durur durmaz, hem değil, hem buralı.

Ölüm var anda acı korkuya durada
Ölüm var korkma, gelecek için burada.

Bayram KAYA

08.01.2007

Bayram Kaya

Ölüm 2/ Anlama neşesi

Na tamam, oluşta ölür,
Bin bire oluşla, yeni.
Ey ölüm! Korkmuyorum,
Beğendim seni.

Ölümü yok oluş sayarlar
Yalan...
Sizler mi sanırsın hesabı olmayan?

Devinimdir, zamandır
Mekân açmaktır yaşama
Dönüşmek gelişmektir aşama
Atiye hal ile çelişmektir taşıma
Anlamaya sevgiliyedir yaran kaşıma
Duygusal seremonisi, gizem algısı yaşama
Korkuları akılcı değil kalp ile koparandır başıma

Coşkudan bir sonraya taşar
Şimdi, bir öncenin ölümünü yaşar.

An gelir ölünür,
Ölünmeli de!
Direşilir mi güzelliğe?
Ölümlerle yeniden dönülür,
Neden. Sanrısız-yanılsamaca,
Fantezi-ruhsal-mistik bölünür?

Varlıkta;
Bir itiraz, bir direniş,
Göremem ki.
Akışa tamam,
Olgunca,
Birleniş.

Ölüm yaşama,
Tahdit mi?
Kesinlikle değil.
İlgi ve ilişkileriyle
Yeni boyut, yeni bilinç durumu,
Tersinmeyen çelişkileriyle.

Yaşamı güdülemeye,
Sosyal tehdit mi?
Kesinlikle evet.
Allı pullu,
Bir güzel çullu,
Somu iyice zullu.*
Hayali, hayale ayrı ayrı,
Nirvanadır
Dön etrafında gayrı.

Ben var iken o,yok,

O var iken, ben yokum.
Hiç karşılaşmayacağımdan,
Korkmak mı? İstemez tokum.

Çehaletimden,
Ölesiye, senden korktum!
Fantezilerine doydum, önceden.
Hanendeki tanımlanmışları,
Bir bir, sildim, inceden heceden!
Yerine kendi bilgilerimi soktum.
Ey ölüm, seni beğendim!

Çevremde başkalarında varsın.
"Bir gün sana da gelecek" diye,
Bende bu korkularla darsın(!)
Mekanikte yaşanırsın, istemem.
Kemali olgunluğumda, minnetimle kar: sın.
İtiraz edemediğim, birleşmesin sen.

Kimi bilmezde, senden kaçınmış(!)
Fantezi, mitos, fantomla dolmuş saçılmış!
Can çatlaması yapmış, ürkümmüş(!)
Bir öldüğünde, bin; bir açılmış.
Yaratan'ın emri ile katılmış.
Bu dur bendeki neşesi,
Ey ölüm seni beğendim.

Ölümün bilinçli neşesiyle;
Acıların dinecek,
Baykuşların sermaye, demlendikleri,
Korkuların sinecek
Umutsuzluklara, bin umut binecek
İnsan; demi, sözü; yaşamı, akli ile bilecek.
Biri, biz edecek; palamudun meşesiyle.

Ölümdü bizi, var eden,
İlk şartta.
Ölümdü; sonrası,
Beni var edecek olan,
Hemen akabil kartta.

Sıkı sıkı, sarılısam;
Yaşama bile.
Kalıcılık yok!
Ama aç, ama tok,
Dürülüsü hile!

Okuyamıyorsan evreni.
Güdülüyorsun çevrenli.
Soluğunu hissedersin ensende(!)
Arkağın karabasani; sen, sende.
Çırpınmalı, direnmeli,

Makası açılmamış,
Sıkım sıkım, sıkar pensende.

Ölümün varidi yeti.
Genlerdeki bencili yeti.
Yaşam kalım makinesi,
Gibi bedendeki sencili yeti.
Her halükarda ben, nihayeti.
Yaratan'dan yaradılışa, dirayeti.

Ölüm sonrası;
Yaşam kalım,
Kalıbı, değişimi,
Dölümde dölüm.
Hem dölüm,
hem değilim.
Ölümsüzlük ve
Oluş bu,
Evrensel eğilim.

Yaşamın, evrenselin,
Sıralı, etkilenen, görünümü,
Bölüm, bölüm.
Değişmenin,
Bir var oluşun;
Anlık aşamasının,
Adıdır ölüm!

Beni gerektirdi,
Bendekini gerektireceği gibi.
Tehdidi, tahdidi yok,
Ta başlangıcın,
Yazılımın açılımıdır dibi.

Ey ölüm beğendim seni!
Yan yana değilken,
Bezeyip, düşündürürler,
Senle beni!

Geri ölür yeni:
Bugün, dünün,
Gençlik, delikanlılığın,
Ölümünü yaşıyor.
Çocuk, tohumun
Ölüsünü taşıyor
Ey ölüm beğendim seni.

Yine düşündürüldüm,
Senle. Seni(!) (ölümle-ölümü)
Bir Abbaslı(!) bir logos tik,
Benle, beni!

Ey sevdam!
Büyümekten korkmadın.
Döl ermekten korkmadın.
Gibi büyümek, ölmek
Ne ki korkarsın ölmekten,
Üstelik bir arada değilken.
Bir oluşun nitel sıçraması,
Ölüm; senin ile-sensiz.
Sürecin diyalektiği ile dönüşüp,
Yaşamak için.

Na tamam, oluşta ölür,
Bin bire oluşla, yeni.
Ey ölüm! Korkmuyorum,
Beğendim seni.

Zullu: Saklı, gizlenmiş.

07.01.2007

Bayram Kaya

Ömrünüze Feda

Erdemler gölge etmez
Şiz ihsan etmedikçe
Ömrünüze feda
Şiz böyle gör dükte
Ya günüleriniz hep hastanede
Ya hep pastanende gibidir
Alem çüş ile ziyan olmaz
Şaç çıkabilir tenini boş koy vermez
İyisi de kötüsü de
Zamanı kesikli süreklı
Sindirir olur kılmadıkça
Uç uca biteviye vakitler
Meret her zamandır
Bakmışsın her gün çüş yiyorsun

Ey beni âdem
Borcum olsun seni anlamak
Ecelim gel olsun sen olmazsan vadem.

Ne zaman arsızlığım
Gördün bir terbiye istese
Yüzsüzlüğüm artar.
Ol zaman Güneş'e dönerim
Güneş yanım üşür.

Yakasına yapışırım zamanın
Yakamı sıkır, sıkarım...
Zamanı boğazımla tutarım
Zaman beni, ben zamanı çıkarım
Bir adem boğulur

Ey âdem!
Dışta mübarek, gözde tebarek
Ne anlamlanmalarlasın
O anla basarım sırra kadem

Bilirim böyle zamanları
Kar etmez gezen de âlemi
Ya ibreti alemsindir
Ya âlem sana ibrettir
Sanırsın âlem duygularından ibaret
Yakmaya, yanmaya da tek müstesnasın
Şuya hasrette sen, suyu tutan da
İçirirsin, içersin kanılmaz
İçirmezsin, içmezsin yanarsın
Bilirim böyle zamanları
Yer yarıılır dağ çıkar
Of çekerle sen yıkılırsın
Seyranı nagah olup şu gönlüm
Dünya görürümle suretken
Alem gözümünden seyreyler beni

Ben yanmam, bıçak yanmaz
Bıçak saplanır
Saplandığını ben (beden) sanmaz
Bilirim böyle zamanları
Sam yeli olur, gam yeli
Ayıp ve günah zamanlardır
Bir dirhemle bin bir ayıp örtülür
Hep aynı yerden tutarsın
Düşmüş görsün insanın teli
Belirim verir, madara eder keli
Sen müşkülde, ben zorda

Erdemler gölge etmez
Sen ihsan etmedikçe

15.06.2012

Mübarek: Kutlu olan. Saygı duyulan. Çok beğenilen azizlik (sevgiden üstün tutulan)
Tebarek: Dileyiş
Nagah:Birden ansızın geliveren, beliriveren.

Bayram Kaya

Ön İttifaklı Manayı Köleci Mana ile kıyaslama 4

İnanna totemi yasayla mı seçici eşmekte, ilahi yasayla mı seçici eşmektedir?

Ön ittifak içindeki oluşla grupların "totem yiyeceği yasağı" birbirine göre kalkmıştı. Ama "totem yiyeceği yasağı" henüz dıştaki başka ittifak ilişkileri için de, kalkmamıştır. Ticari olgular ortaya konana dek bu böyle sürecekti.

Bu yüzden İnanna hem totem yasayla (hakla) totem grup dışındaki ilahi ittifakın totem meslekli yiyecek yasaklarını gözetiyordu. Hem de kendi ittifakının ilahi yasasını gözetiyordu.

İnanna; Enkidum ve Dumuzi'nin sunu yaptıkları bu hikâyede; tarımcı Enkidum'un sunduğu buğday, marul, mısır gibi yiyecekleri yemiyor değildir. Aksine İnanna kendi ön ittifakı içinde tarımcı olan buğday, marul, mısır üreten grupların bu ürünlerini yiyor.

Dıştan başka bir ittifak olan ya da dıştan İnanna ittifakına girmek isteyen bir sunucunun ürününü İnanna kabul etmemişe benzetmektedir.

Ne var ki Enkidum İnanna'nın kendi ittifaklısı olmamakla, Enkidum'un dokunduğu; Enkidum ittifakının ürettiği ürün ve yiyecekleri İnanna "yasak totem yiyeceği" kapsamında yemiyor ve totem yiyecek yasağı kapsamında gördüğü bu yasağa eğilim etmiyor.

Dumuzi'nin sunusunu kabul eden İnanna; karşı gruptan olan Dumuzi'ye ait totem yiyeceğini yaptıkları ittifakı ahit içinde yiyor. Kutsal buluşma mekânında birbiri ile çiftleşme hakkı elde ederler. Totem yasaya göre temas etmenlik olan tutum böylece ilahi yasanın temas ettirmesiyle aşılır.

Totem yiyecek yasağı ve aynı totem aiti olmayanlarla temas etmeme yasağı olan tabunun binlerce yıl içindeki uygulanış şartlı refleksi olmakla uygulanan tabu gruplarında körlük (bilmezlik) yaratmıştı.

Karşı grupların birbirlerini, temas etme girişmesi içinde tanınmasıyla; gruplar birbirinin dokunma yasağı gibi tabularını da tanıyıp birbirlerine dokunmakla dokunmanın iyi olduğunu gördüler ve grupların birbirine göre gözleri açıldı.

Yani binlerce yıl grupların karşı grupları kendilerine dokunma yasak oluşuyla bilip algıladığı şeylerde, sakınacak, yasak olacak bir şeyi görmemeye başladılar.

Böylece kısmen kimi tabu duvarları aşılır. Aşılan bu yasakla grup temsilcisi olan karşı grup Âdemlerle, karşı grup Havaların birbirine yasak olan şeyde yasak olacak groteski oluşları görmemeleriyle; her ikisinin de gözleri açılır.

Ön ittifaklı dönemdeki Dumuzi, köleci dönemde Âdemdir. Kendi ittifakı içindeki Âdem'e, Hava; ya da Hava'ya Adem yasak değildir. Totem döneme göre tabu yasağı bu taraf âdeme (adama) karşı taraftaki Hava'nın yasak olmasıdır. Aynı rolle karşı taraf Hava'ya bu taraftaki âdem'in yasak olmasıdır.

Bu ilk totem yasağı, ön ittifaklarla birlikte bir ön ittifak aiti kadın ve erkeğin; karşı ön ittifak aiti kadın ve erkeğe yasak oluşu biçimindeki totem yasaya döner. Yeni şekliyle yeni ilahi yasaya döner.

Dumuzi olan adam, İnanna'ya ön ittifak içinde temas etmekle başına groteski olur bir

şey gelmemesiyle; onun da kendi gibi olduğunu görüp, bilip anlar.

Buradaki olan eğilim İnanna ya da Dumuzi'nin tekil eğilimleri veya tekil kaçamakları değildirler. Belirtilen eğilim grup eğilimidir.

grup eğilimi oluşla beliren basınç karşısında; İnanna ve Dumuzi'nin de kişisi olan duyguları vardır. Bu itibarla ittifak eden grup kişilerinde hala Grup eğiliminin kişiler üzerine yaptıkları sosyal basıncı vardır.

Kişi bu baskı ve basınçla temas ettiği karşı grup kişilerinde kendisine fena olur; kendisine groteski yansır bir şey bulamazlar. Bu duygusal kırılma grotesk duygular içinde olan kişilerde, kişilerin korkarak, çekinerek bekledikleri şeyin gerçekleşmemiş olduğuna, yine kişilerin uyanmalarındır.

Ön ittifaka göre bu uyanış içinde; ön ittifakın dışında kalan kimi tabu yasağı kötü olan tabu yasağıdır. Kötü olanın aşılması karşısında da; karşı cins İnanna'yla temasın iyi olduğu öğrenilir. İlk kez bir tabu yıkılmaktadır.

Yıkılan şey elbette ki ne kadar iyi oluşla görülse de onca zamanın kişiler üzerinde biriktirdiği stresi nedenle, stresler görünmez bir etkiyle kişilerine travma olacaktır. Travma olan bir etki, semboli mana anlatımına dönüşmeyecekse; hiç bir şeyin gelenek olur anlatımı söz konusu olamazdı.

Dumuzi, İnanna; ya da Dumuzi, Enkidum ve İnanna anlatımının ilk versiyonların içeriğinde temas etme dışında; evlilik içermesi olanaksızdır. Çünkü bu ilk anlatımlar özel mülkiyetin, evliliklerin olmadığı dönemlerde söylenir olacaktır.

Üstelik Dumuzi ve Enkidum'un İnanna'ya veya Geştinna'ya sunduğu sunular; Dumuzi ve Enkidum'un kişisel malı da değildirler. Grup adına, grup malı olan grup sunusu karşı grup şahsında İnanna'ya yapılmaktadır. Enkidum ve Dumuzi grup temsilcisi olmakla sunduklarıyla da anlattıkları grup sahipliği hükmü şahsiyet olan (tüzeli olan) anlatımlardır.

Totem dönem kişileri kendi gibi görmek oluşla cinsel vurgu söylene de pek bir anlam ifade etmez. Oysa Ön ittifaklarla cinsel tesilcilik en öne çıkmıştır. Bu nedenle ön ittifak ilişkileri bir grubu kadın cins İnanna oluşla söylerken, diğer grubu da erkek cins Dumuzi oluşla söyler.

Dumuzi'nin totem kız kardeşi Geştinna'dır. İnanna'nın totem erkek kardeşi Enkidum'dur. Dumuzi, İnanna'nın; Enkidum da Geştinna'nın ilah kardeşidir. Yeni yasayla ilah kardeşler temas edebilir.

İlk versiyon Dumuzi İnanna söylemleri içinde özel mülkiyet olmayacağı nedenle yine bir özel mülk olan evlilikler de bu anlatımlar içinde olamazlar. Evlilik oluşla anlatılan Enkidum Geştinna türü seremoniler mülkiyetçi köleci dönem zarfında olan durumlardır.

Köleci sistem kendilerine aktarılan Ön ittifaklı Dumuzi İnanna anlatımlarını, köleci sistem içinde bulunan durumlarla anlatacaktır. Ancak mülkiyetçi ilişki karmaşalı sular daha durulmadığı için bu anlatımlar, gelişine göre vuruşlardır (uyarlamalardır) . Eski olanı yeni şekliyle söylemişlerdir.

Dumuzi-Geştinna türü ilişkide, karşı gruplara dokunmanın teması girişme olmakla

sembolizm edilmektedir. Bu sembolizmlerle totemi tabular yıkılmaktadır. Tabular yıkılmakla totem dönemi ön ittifakı süreçlere dönüşür. Yasak olan tabular ön ittifak içinde ön ittifakın istediği kadarla ortaklaştırma meşruiyet kazanır.

Totem dönem meşruluğu; kendi grubuna ait totem yiyeceğini yeme ve kendi totem aitleriyle cinsel teması kurmaktır. Ön ittifaka geçişte geçiş içinde ilk etapta yıkılacak olan tabular da, bunlardı.

Bayram Kaya

Ön İttifakı Manayı Köleci mana İle Kıyasama 3

Futbolda kimi kez topa gelişine göre vurulur. Köleci sistemin de kendisinden önce gelen kimi anlatımlara karşı olan tutumları da bu kabilden bir oluşmaydı. Ön ittifaklardan beri söylene gelenlerden her birinin her bir karşılığı henüz yoktur. Bu nedenle ön ittifaklar zamanında gelen kimi söylemler gelişine göre olur vurumlar yapmaları sonrasında; köleci sistem içinde karşılaşacağı zaman ve zeminin her bir sorunsalına göre onlara verilecek karşılıkla, onlar da yorumlanır olacaklardır.

Enten ve Emeş iki ayrı totem temsilcilik oluşla girişirler. Bu iki temsilcilik totem mesleği bilmekle bir meslek ürününün patent sahipliği içindedirler. Ve totem yasaya göre de birinin dokunumu içinde olan totem yiyeceği olmakla totem mesleği ürünü de diğerine yasaktır. Aşılması gereken tüm sorun budur.

Âdem'le Hava'daki anlatım bu Enten-Emeş anlatımının gelişine göre vurulmasıyla, köleci sistem içinde zamana göre ve zamanın konusuna göre anlatılan türlü türlü mana anlamalı sembolizmlere dönüşür. Hava kendi totem yiyeceğini, tabu sal yasak kapsamında olan bir başka grup temsilcisi olan Âdem'e sunmaktadır.

Dumuzi ve Enkidum de aynı mantığı öz çerçevesi içinde zamanın evlenme olan şartları içinde İnanna'ya "evlenmek" için kendi totem yiyeceğini sunmaktadırlar. Bir sunu kapsamı içinde olan yiyecekler, "yasak totem yiyeceği" ve "ortaklaşan grup meslekli emeklerin ilahi yasa kapsamında meşru olması vardır.

Anlatım bu ön ittifakı oluşan şartların bağıntısındaki motifler içinde düşünme, edilmelidir. Evlenme köleci sistem motifidir. Bu motif ön ittifakların kutsal buluşma yaptıkları ortam içinde birbirine kendi totem yiyeceği sunmalarını sembolize eden lanı çağrışıcılarla ile birlikte sunulmaktadır.

Birbirinin totem yiyeceğini kabul eden anlayış ilahi kardeşlik kapsamında birbiriyle cinsel temas ederliğin vizesidir (izinidir) . Adem Hava anlatımı süreci yasak totem yiyeceği sunma boyutuyla öznel hafızar içindeki inşa geri beslenme bir meşrulaşma yapmaktadır.

Bu yasak totem yiyeceğine vurgu yapan sistem geri beslenmesinden sonra Dumuzi Enkidum mücdelesinden sonra ilk kutsal buluşma yerlerindeki cinsel temalsin mana iziyle birlikte köleci miras hukuklu sistem şartları içinde evlenme sunusu olmakla rezerve edilip; sosyo özneli mana evrimine uğratılmıştır.

Kutsal buluşma yerlerindeki sunular aracılığıyla yapılan ilk temasın motifi, köleci mirasla evlilik aktine çevrilip; karşılıklı sunularda evlenecek çiftlerin birbirine yüz görümlüğü türü hediyeleşmelerine dönüşmüştür. Buradaki köleci evliliğin geçmiş bekrand olan eski totem yiyecek yasağı meşrulaşması içinde evliliğin sunulmuş olmasıdır.

Bu tür anlatımların ilk kaynağı ön ittifaklardır. Bu kaynak daha sonraki zamana göre söylenmiş, kaba uyarlamalar içindedir. Eğer İnanna Dumuzi'nin sunusunu kabul ediyor Enkidum'un sunusunu kabul etmiyorsa düşünmek gerekir. Neden?

Dumuzi İnanna türü anlatımların Âdem, Hava faslı içindeki türev yansımalarından birisi de Habil, Kabil versiyonu içindeki anlatımla Habil'in sunusunun (ilahe inanna anlatımındaki gibi) Tanrı tarafından kabul edilir. Ama ne Habil'in sunusunun kabul edilmesinde; ne de Kabil'in sunusunun kabul edilmemesinde; dişe dokunur bir taraf, hiç yoktur.

Siz, kendisini köleci mantıkla "kanunu kadim" saymaların öncesini bilmezseniz, anlamadığınız şeyde; kendi başınıza gelir şeylerle karşılaşan kendi denk gelme yapmalarınız içinde hikmetler bulmaya başlarsınız.

İnanna'nın tercihinde; "aynı totem yiyeceğini ortaklaşa yiyenlerin bir biriyle olan dokunma, cinsel temasta bulunma meşruiyetliklerini içeren" eski bir yasaya karşı yanıt olan takdimci "ön ittifaklı ilahi yasa" bilinciyle seçme ayıklama yapması vardır.

İnanna seremonili motife göre; bir yanda "yiyecek yasağı olan totem yasa" var. Diğer yandan da "totem meslekli emekleri ortaklaştırıp, karşılıklı oluşla birbirleri için kendi totem meslekli ürünlerini üretir olmanın ortaklaşmasıyla günahı aşan ön ittifaklı ilahi yasa" var.

Dumuzi, inanna grubun; totem meslekli ürününe taliptir. Bu yüzden ürün değişimi için İnanna'ya sunum yapma isteğinde bulunmaktadır. İnanna, Dumuzi'nin takdim sunusunu kabul etmekle kendi grubunun; "totem mesleği olur emeklerini Dumuzi grupla ortaklaşmayı yeğlemektedir.

İnanna, Dumuzi'nin sunusunu almakla da Dumuzi grubun totem meslekli yiyeceklerini kendi grubunun da yiyeceği yapmaktadır. Ama İnanna'nın Enkidum grubunun dokunumu içinde olan çiftçilik ürünlerini kabul etmemesiyle de Enkidum grubu ürünleri; Enkidum grubu elinde İnanna grubuna ve Dumuzi ittifakına yine "eski totem yiyecek yasağı" kapsamındadır (hükümdedir) .

ittifakı gruplar, bu seremonine olan sembolik ahit imanı üzerinde karşılıklı oluşla birbirleri için kendi totem meslekli ürünlerini de üretirler. Bundan böyle, kendi totemi için yapılan mesleki üretim; ittifak ilahı için yapılmaktadır. Sosyal hafıza da ilah için yapılan üretime, totemsel mantıkla karşı olmanın pişmanlığı vardı.

Bu pişmanlık hem groteski damgalı hem de totem damgalı sosyal hafızaydı. Bu dönem günah kavramını bilmiyordu ama kişiler groteski totem düşünce nedeniyle başka grupların totem yiyeceğini ittifak yiyecekleri üzerinde benimsemesine karşı bir dirençle kendisinde sakınma birkorunma duygusunu hissediyordu.

İşte groteskçe totemi olan bu sakınmayı şimdiki günahattan sakınma gibi düşünüp; inanna dumuzi seromonisini de günahattan arınma gibi düşünebilirsiniz. Her bir gruba ait grup kişilerimiz, sebolik ahitler üzerinde groteskçe olur totemi duygular ortaklaşmasıyla, günahı aşan ön ittifaklı ilahi yasanın" kapsamında davranıp, Dumuzi'ye ve inanna'ya sahip çıkmaktadır.

Aynı İnanna, dışta olan kendisine yasak olan başka bir ittifakın Enkidum'larına "totem yasağı ve totem yiyecek yasağı" kapsamında kavranan bir tutumuyla davranmaktadır. Ki bu ittifakın sosyal bilincini, ittifak bilincini depolayan totem yasayla; ilahi yasayı gözeten en karakteristik hafıza kaydı olanın bir anlatımdır.

Tüm mesele İnanna'nın hangi yasaya göre davrandığıdır. İnanna hem totem yasaya göre davranıyordu. Bu nedenle İnanna ilahi yasaya göre olmayan totem yasalarda, seçme ayıklama flitresi uygulamakla, kırpmalar da yapıyordu. Hem de İnanna kendisinin ve kendi totem alanının dışınada oluşla beliren ön ittifaklı ilahi yasanın takdirine göre davranıyordu.

İlahi yasa, totem meslekli girişmeler nedenel; totem alanın ve totem grubun dışında; totemden ve totem bilinçten bağımsız oluşla gerçekleşen bir boşluk devinmesidir. Bu boşluk devinmesi totem meslekleri irişmesine göre etkiyen alan gücüdür.

İlah, ilahi alana göre oluşan totem temsilcilikler olmakla; totem temsilciler ilahi alana göre takdirce söylem ve kararlarda bulunanlardı. İlahı alan, totem grup temsilcisi ilahlarla doldurulacaktı. Bu bağlamda ilahi yasa olan alanla, ilahları kariitirmamak gerekir. Yapılan tüm hata ilahi yasayı ilah saymaktı.

İşte grupların totem bilinci dışında olmakla; grupların totem bilincinden bağımsız olan boşluk devinmeli ilahi yasanın içi totem grupların ortak takdirleyle dolacaktı. Bu bağlamla totem grupların ortak takdirleri, ilahi takdir olmaya dönüşen akisleri ile evrimsel bir oluşmaydı. İlahi yasa içindeki İlahlardılar.

İnanna totem ve ilahi yasa karakterinde olan ilahtı. İnanna bu çift karakterli kişilik tutumunu, kültürünü ve bilincini; ittifakla böylesi seçenekli durumlar içindeyken bile; ilahi alan dışındaki yasak yiyeceğe eğilim etmeden, kendi totem kişiliğini ispat etmektedir.

Bayram Kaya

Ön İttifaklı Anlamanın Köleci Anlama İle Kırılması 1

Nasıl kişisel imtiyazlı mal mülk ilişkisi olmayan ön ittifakların ahde vefa olan totem gruplar arası ant deklarasyonu ön ittifakın ilahtı imanıysa; köleci ittifak ta, mal mülk sahibi efendilerle; maldan mülkten yoksun köleler arasındaki ahde vefa oluşun (biatin) takdirce ortak tanımaz bir irade gücünün buyruğu olmasına iman etmenin deklarasyonudur. İlah, totem grupların ortak karar alan ortak irade beyanları olmanın mana anlamasıydı.

Yani ilahtı ortak kararın içinde açıkça ve somutça totem temsilcisi grup kişileri vardı. Oysa köleci mana anlamasının iman edilmesi, sınıflar arası deklarasyondur. Ama güya imanın koşullarını belirleyen güç ve köleci manaya karar veren mercii, sistemin dışında olan; sistem dışı olan; soyut, tekil bir takdirce güçtü.

MS. 20 yüz yılda "Bir bahtı karayım, kullar içinde" diyen kul (köle) oluşun aşağılığı yanında, aşağıının da aşağısı olma; "Hatasız kul olmaz, hatamla sev beni"; "zalimin zulmü varsa, mazlumun Allah'ı var"... türü düşünce, edebiyat ve şarkı türkü türü sanatı ortaya koyan bakış ve mantık açısının temeli, köleci sistemle ortaya atılmıştı.

Artık doğrular-eğriler, ahlaklar-ahlaksızlıklar, iyilikler-kötülükler vs. köleci imanlı mantık anlamasına göre neşvü nema bulup; kendine dek bağıntılarını ve meşruiyet ligini oluşacaktı. Biz de bu sistemin zaman zemin ilişkilerine göre değişen süreç ile emekçi çoğunluğa istikrar vermeyen aksama ve arızalarını, düzeltere düzeltere; mücadele vermenin iyileştirmeleri içinde olacaktık.

Erken dönemin sosyo toplumsa yapısından, günümüz kapitalist sosyo toplum yapısına değin yapıları; sağlanan olan sosyal güçle şimdiye gelen sosyo toplumsa gücü birleyip türlü biçimiyle oluşan sosyo toplumsa bağ enerjisini, dağıtan yapıdırlar.

Sosyo toplumsa güç bir hareket ilişkisi içinde takastı üretim hareketine dönüşmenin ileri sürecinde dağıtma ilişkisini değiştirmiştir. Erken dönem sosyo toplum hareketi içinde herkesin paylaşımı esastı. Kişisel sahiplik olmamakla üretilen değerlerde motamoda olmaz şekilde ama herkesin gereksinmesinin, ihtiyacına göre bir karışanma olması söz konusuydu.

Köleci yapı; sağlama yapan, üreten; sağladığını ve ürettiğini dağıtan, ortak iradelerin kararı oluşla ortaklaşma yaptıran erken dönem düzenini yıktı. Köleci ilişki; ortaklaştıran yapıyı hem mal mülk ortaklığı olmaktan hem de irade ortaklığı olmaktan çıkardığı gibi ortaklığı, köleci mana gücüne saldırı oluşla, şirk saydı.

Köleci sistem erken dönemden beri doğada sağlama yapmayla, üreten ilişkinin paylaşılması süreci arasına; özel mal mülk ve rızık sahipliğini koydu. Böylece özel mal mülk sahibi olmanın hakkını veren bir çevrimsel düzenlemeden sonra malı mülk sahibi efendinin takdiri kadarla, köleci kaderler belirlenecekti.

Köleci sistem keyfi mal, mülk ve rızık dağıtımını takdir etmeyi ve özel kişilerin muktedir olma esasını, köleci insanın merkezi çekim alanı içine aldı. Artık tüm mesele ve tarih boyunca sürecek olan mücadele; bu mana ilişkisi içinde oluşla bu mana ilişkisine değin "istikrarı", ortaya koymaktı. Kararlı düzeni ve entegrasyonlarını ortaya koymaktı.

İstikrar veya kararlılık hatta değişimler; önceden ön görülebilir bir durum süreçler değildi. Bu nedenle baştan beri ikame oluşla sürekli olan bir istikrar ortaya konamazdı. İstikrar da değişime göre değişimin kendisi gibi kesikli sürekli olmak zorundaydı. Bu nedenle köleci imanın sürekli değişen farklı ritüeli kuralları, ahlakıyla dini olan ibadet

şekilleri vardı.

İşte zamana zemine göre ezen-ezilen ikilemi içinde keyfi takdirce oluşla ortaya konan mal-mülk edinici sürecin bağıntıları istikrarlı olmak zorundaydı. Bunun köleci mana içindeki özeti "biz bir ayetimizi unutturursak yerine daha sağlamını ortaya koyarız" demektir. Bu ısrar, bu inat, sırf; efendiye verilen malın mülkünü ve sosyo toplumsa eşitsizliğin yaratıcısı "keyfi takdirin, ezelden beri böyleydi" denmesini ikame ve meşru kılmak içindi.

Doğanın diyalektiği (mana ilişkisi) içinde (sosyo toplumsa yapılarda da) baştan beri (yani sonsuzdan beri) değişmez bir istikrarın konması hani neredeyse sıfırdır. İlkten beri değişmez oluşla bir istikrarın konamaz oluşunun kaçınılmazlığı vardı.

Bu kaçınılmazlık karşısındaki değişme dönüşmeyi gizleyen, köleci imanlı illüzyon nedenle (el ve akıl çabukluğu ile imanın yanılsatma oluşu nedeniyle) bir önceki istikrarı söylemin güya "daha iyisini daha yenisi olan söylemin daha güzelini getirmek için" bir önceki söylemin değişenini size köleci iman kuralı güya unutturmuş oluyordu. Böylece evelden beri böyle olmazla değişen yeni istikrarı alicengiz mantığı içinde iman ederlerine söylüyordu.

Bu yüzünden köleci imanın değişen normu, kaidesi, ahlakı vardı. Bunlar imanı ibadet kuralları oluyordu. Sürecin ana mana ilişkisi efendi köle ilişkisiydi. Bu öyle süreçti ki yoksula doğada avlanma alanı bile bırakmamış tümünü mal mülk sahibi kişilerin uhtesine geçirmişti.

Köleci düzendeki efendiyi (Baal'i) mal mülk sahibi yapmanın ihyasıyla, yoksulu efendinin malı mülkü içinde nasibini arayan efendiye (sahibine) : akıyla, fikriyle, bedeniyle, çalışmasıyla zimmetlenmeyi köle takdir eden, köleci imanlı mana buydu.

Yani köleci sürecin iman esası keyfi takdirle takdiri üzerinde keyfi takdire karşı ortak irade tanımaz, mana anlamasıydı. Gersi zamana ve sürecin ilişkilerine bağlı gelişme ve değişme dönüşme oluşla bu yeni olgulardan takdirci imanın ana esasına uygun oluşlardaki kararlı ya da istikrarlı bir yapısını ortaya koymaktı.

Hayatın sağlamalarla yaşantılaşması enerjinin kontrollü ve düzenli şekilde enerji sarfı olmuştur. Bu oluş enerjinin değişip dönüşmekle düzenli akmasıdır.

Sağlamanızı yaptıktan sonra bu yaşantılaşma içinde çevreyi seyretmeniz ve bu seyirde keyif alan algı ve duygular içine girmişsinizdir. Bu girişme içinde düşünmeniz, oyun oynamanız, ağaca tırmanmanız ve ağaca tırmanmaktan keyif almanız, kuş beslemeniz, kahvede oturmanız, kitap okumanız veya ağaç gölgesinde dinlenmeniz türü her çeşit olumlu olumsuz durumlar içinde olursunuz.

Bu türden yaşamla ilişkilenen, bağıntılar enerjiiyi değiştiren; enerjiiyi dönüştüren; enerjiiyi biçimden biçime sokan; düzenli enerji akıtma biçimleriniz olmakla, bunlar sizin her türlü yaşantı aşmanızdır.

Bir giriştirici enerji akış şeklinin canlı organizma üzerindeki kontrollü akışıyla, olgu ve olay aşmaların bin bir türden yeni yeni duygu düşünce ve yaşantılaşması olurlar Bu yeni oluşlar da bambaşka yeni yansıma bağıntılı olay ve olgulaşmaları tetikleyen başka bir duygu ve kaygı çeşitlerine dönüşür. Erke o dönüşen şey üzerinde yeni bir enerji akışının yol ve yöntemlerine dönüşür olmakla, enerjinin o süreci de o bağıntılar

üzerinde yeni biçimiyle de yeni süreci olaylarla, kesikli sürekli ve inşacı yapmasındırlar

Bu enerji dönüşmeli süreçlerle değişmeli, dönüşmeli, kontrollü ve düzenli enerji akış biçimleri; sadece bir enerji akışı oluşla kalmazlar. Salt enerji akışı oluşla kalmayan durumlar başak başka bağıntı olur yansımaların niceli enerji akış biçimlerine dönüşmekle olay ve olgular süreci içindeki yeni bağıntı sal dönüşmeleriyle akışlı ya da durumlu enerji paketleri, zamanı akitirler.

Canlılar üzerinde dönüşen enerji sarfları bu akışlı ya da potansiyel durumlarıyla elem, haz ya da kaygı durumlu algı etkimelerini veren erke organizma üzerinde duygu türü yansımalarını yapar. Yapılan bu yansımalarla yaşamdan keyif alma dediğimiz veya yaşama isteği dediğimiz enerjinin farklı tür nicelim etkileri ve belirmeleri veren enerji yansımalarına dönüşmesi, enerjinin inorganik ve organikler (insan-canlılar) üzerinde inşa olmasındırlar.

Kişilerin çevreden karşılamalarıyla yaşamını sağlama süreci kişi-kişi sosyal ilişkileri üzerinde sağlama girişmelerine dönüşmekle kişi-doğa arası yalın sağlama biçimi, sosyal enerji akışlı sağlamalar olmaya başladı. Durumlu enerji, sosyal oluş üzerinde de akmağa başlayınca, enerji yeni biçimli bu sosyal ilişki üzerinde yeni oluşla bin bir tür inşa ve akış türünü oluşmakla kendi akışına yeni bir yol açacaktır.

Bu durum, önü tıkanan bir akarsuyun; tıkacı aşarak ya da suyun tıkacı; sağından, solundan dolanarak akması ya da suyun tıkaç gerisine birikerek, birikmekten oluşan durum enerjisinin tıkacı patlatması gibi biriken ya da yığılan suyun yeni formasyonlarla yeni akış biçimlerine dönüşmesi gibidir. Kişi-doğa arası sağlama yalın sağlayıştır. Yalın sağlayışlar, kişi-kişi arası sosyal girişmeli bağıntıyla ister istemez tıkaçlanmış olurlar.

Şunu unutmayın suyun yığılmakla kazandığı yeni formasyonların hepsi bir arada ve hepsi bir anda belirir. Bu belirir sadece kendine özgü bağıntılarıyla görünür ve yansıma vermekle, belirir hale gelmektedirler. Sosyal bilinç; sosyal ruh; sosyal benlik; kurallar; totemi saygılaşma vs. türü yapılanma olanlar hep yeni tür enerji düzenleme ve enerji akıtma yollarındırlar. Bu örnekler tıkanmayı aşmak için belirir verici oluşmalardan sadece bir kaçırdırlar.

Kişinin som varlığı da bir durum enerjisi biçimli belirir veren kesikli sürekli olmaların entegre ilişkiler bütünüdür. Davranıştı eylem ve düşünce, duygu sarfları da bu entegre içinde kesikli sürekli bir durum enerjisi inşasıdır. Kişinin kendisi çevredeki ihtiyacı olan şeylerle karşılaşması ve kişinin karşılaştığı şeylere yöneldiği süreçler de bir enerji akıtış durumu olmakla, enerji akıtma durumu içindedirler.

Aynı kişimiz sosyal bağ enerjili düzenlemeler içinde sağlama yapmakla, her bir sosyal bağ ilişkisi diğer sağlatıcı durum aşamalarıyla her biri birbirine bambaşka bir firen ilişkisi de olmaktadır. Her bir sosyal bağ enerjisi kendi akışının bağıntı ve yansıtması içinde olacaktır.

Enerji sosyal bağ enerjisi iken durum (potansiyel) enerjisidir. İbadet halindeyken, selamlaşırken, âşık olurken, sohbet ederken, evlenirken, eğlenirken, bayramlaşırken vs. kesikli sürekli firen ilişkili akan enerjidir. Sosyal bağ enerjisi oluşla akan enerji sosyal bir sağlama olmağa başlayan enerji; sosyal bağ enerjisi olan oluşla somutlaşan erke şekli, birçok sosyal ilişki üzerinde akışla inşalaşır.

Kişiler, sosyal ilişki içinde; sosyal ilişkinin bağ enerjisi ile (sosyal gücü ile) diğer aitti

kişileriyle kontak kurup, temasa geçerler. Bu durumda sosyal güç ya da sosyal bağ enerjisi sağlatan durum enerjisidir. Bağ enerjisi (sosyal güç) kendisi aracılığıyla polar bağ kuran her kişilerine, sağlar. Bu bağ enerjisinin kişi yararına dönüşmesidir.

Her bir kişilerin toplam katkısıyla oluşan sosyal bağ ya da sosyal güç veya sosyal bilinç yahut ta sosyal benliğin bu tür durumla oluşması; diğer bir yüzüyle de tekil kişinin kendisine de bir sağlama ilişkisine dönmekle; sürü yaşamı, totemi yaşam ve sosyal birlikti ön ittifak yaşam türündeki her bir sürece dek özgün yaşamlar; tümünden açık açık ve yalın bir şekilde temel yaşam (durumlu enerji) üzerine inşa oluşturlar.

İlerleyen süreç, kesikli sürekli akan enerji şeklinde köleci bağ ilişkili akan enerji olmanın dönemi içine gelince süreç bambaşka bir anlama ve anlatımın mana ilişkisine dönecekti. Köleci dönem ilişkisi; erken dönem ilişkileri gibi ortakkattan bir yaşam düzenlemesi olmayıp; "sosyo toplumsa sağlama ve sağlatma ilişkilerine, kişisi iyelikle sahip çıkmaydı". Efendi denen kişinin sahibi olduğu şey; "sosyo toplumsa potansiyelli güç birikimi olan; yaptıran, otoriter enerjidi".

Bayram Kaya

Ön İttifaklı Anlamanın Köleci Anlama İle Kırılması 2

Efendinin tüm gayret ve maharetleri, efendinin yeni yeni sahibi olmaya başladığı sosyo toplumsa gücü elinde tutmasıydı. Efendilerin toplumsal gücü (enerji akışlarını) ele geçirmeleri; toplumun nesnesi ve öznesi olan girişmelerin üzerinde muktedir oluşu ele geçirmeydi. Üretim nesnelere; üretim araçlarıyla, üretim güçleriydi. Toplumun öznesi ise kişilerin emek gücü ve bilgi birikimleriydi. Bunun özü kişilerin kullaştırılması ya da kişilerin köleleştirilmesi idi.

Efendilerin sosyal gücü (enerji akışını) ele geçirmeleri de, toplumsal gücü ele geçirmelerine uygun bir meşruiyetlerle olan, mana anlamasını oluşturmaktı. Sosyo toplumsa bağ dokulu, bağ enerjisi; sosyal mana gücü ile ve zorbalıkla kontrol altına alınmıştı.

Temel köleci mantıkla mana anlaması şöyledir. Mülkün sahibi Mamon' dur. Mamon mülkünü dilediğine dilediği gibi dağıtmıştır. Bu dağıtma işi olan takdir içinde kimine az; kimine çok mal mülk verirken; kimine de hiç mal mülk ve bol rızık vermemiştir.

Bu takdirce olan şans, talih, kader, kısmet dağılımı hiç bir şekilde değiştirilemez olup; rızık dağıtan efendiniz El Baal veya Elilah eşi, benzeri, kararlarının ortağı ve kendisinin ortağı olmayan Mamon'dur. Bu kaderler, sahibiniz, efendini Mamon tarafından siz kulları için ezelden beridir böyle takdiri kader edilmiştir.

Takdir edilen mal-mülkten ötürü sizin efendi oluşunuzla başa gelen güzel şeylerden ötürü HAYIR ve takdir edilmeyen mal mülkten ötürü köleliğinizle sizin başınıza gelen kötü şeylerden ötürü, ŞER de Mamon'dandır. Bu Mamon'cu takdirce mantık iman oluşla, açıla açıla günümüze değin milyarlarca beyin eforunun yorumlarıyla günümüzde de kapitalizmin fitratça açıklanması olmaya devam etmiştir.

Dinlerin bu seyrede gelişi içinde ilk köleci inşayı açıklayan dinler farklıydı. Feodalizmi, emperyalizmi açıklayan dinler farklıdır. Kapitalizmi açıklayan dinler post modern oluşla daha bir farklıdırlar. Bunların içinde ilk köleci inşada beri olanlarla; bunların zorlama yorumlarından günceli anlamlar çıkarılmakla, bitmez tükenmez bir sömürü kaynağı oluşmaktadır.

Bu tür sosyal mana gücüyle kontrol altına alınan sosyo toplumsa enerjinin entegre gücü; efendilerin mülkiyeti ele geçiş biçimlerine uygun olmasına izin veren salınımlar; ortamı kontrolcü oluştu.

Sosyal mana gücü, sosyal anlama ve sosyal yönelimi toplumsal mülk ediniş biçimine ve toplumsal üretim yapısının iyelik biçimlerine dönüşmesine göre öznel anlayışla süreçlerini durduran, yavaşlatan ve başlatan firen ilişkilerine dönüşüyordu.

Firen ilişkilerine dönüşmek demek; sosyal mana gücüne dek öznel anlamalar; üreten ilişkiler üzerinde akan sosyo toplumsa enerjili paylaşan mana anlamasının, kontrolü demektir. Üretimin gerçekleşme sonrasındaki paylaşma aşamasında; mülkiyet sahipliği ele geçirme hakkını da belirliyordu.

Köle kişiler ya iman gücüyle, ya zorbalıkla mülk sahibinin iradesini kabul ediyordular. Mülk sahipliğinin söz söyleme hakkı; buyurma hakkı ile yasa koyma hakkı böylece meşru oluyordu. Genel yarar olan söz söyleme, yasa koyma ve iradede bulunma totem hakkı ve ilah hakkı olmaktan çıkmış; mal sahipliği hakkı olmakla kalmayıp, mal sahipliğinin yararlıydı.

Köleci iman gücü ve köleci yasa gücüyle muktedir oluş, üreten ilişkiler üzerinde akan sosyo toplumsa güç reostalarına (ayarlamayla akış yaptıran; akışa zorluk kolaylık veren dirençliliklere) dönüşecekti.

Görülüyor ki köleci inşa da, temel yaşamın sağlama ve sağlatılması üzerine bir inşadır. Ama bu temel ekseni inşa, köleci iman ve köleci yasa içinde adeta görülmez olur. En önemsiz şey gibi bir değere iner. Köleci imana sadakat ve hizmet her şeydir.

Yaşamın sağlanmasını önemsiz kılmak için bunun yerine; yani sosyo toplumsa sağlama ve sağlatma gerçekliğinin yerine; sosyo toplumsa sağlama ve sağlatmanın üzerine tekil takdiri olan bir mana gücü inşa ederler. Ki bu mana gücünün üzerinde başka bir takdirce güç ve meşruyetle olmamalıydı ki bu tasım sal köleci mana gücü; mülk edindirmeyi efendilerin istediği gibi takdir edebilsindi.

Ortak tanımaz sistem dışında olan takdirce güç, her yenez zaman ve durum karşısında eskisine göre yeni olanı, güncel olanı söylemesi gerekiyordu. Yani sistem her yeni durumda çabuk karalar alan formatlanma içinde olmalıydı. Bu anlaşılmıştı.

Bu anlaşılma nedenle köleci başlangıç döneminin sistem dışı kabul edilen giderek görülmeyen millet tanrıları kimi kez yüz yüze kimi kez bir perde gerisinde; kimi kez bir duvar gerisinde; kimi kez de bir rüyada vs. oluşla sık sık yeni takdirleri vahiy şeklinde yine seçilmiş kullarına söylüyordu.

Vahiy, önceleri yeterli bir çözüm gibi görüldüyse de yeterli olmadığı anlaşılmaya başlanmıştı. Vahyin yüz yüze oluştan bir sütne gerisine ve bir rüyada vahiy alınmasına değin giden sürecin seyri; takdirce gücün sitem dışına çıkmasına ve görünmez gaibi olmasına giden tarihi sürecin de, donesi olmaktadır.

Kısaca değişen şartlarla ve yeni köleci ittifaklar nedeniyle sık sık vahiy gelmesi gerekiyordu. Bu da bir önceki takdirin değişmez oluşuna programlı iman kavranması nedeniyle, vahiy yolu hayli sancılı ve kanlı oluyordu.

Ayinleri düzenleyen Lugal krallar (rahip krallar) bu sistem dışı takdirce gücün yeryüzündeki gölgesi konumuna da getirilmekle vahiy sorunu hayli çözüldü. Bu nedenle Hamurabi hem vahiy alan, hem tanrı kral, hem de tanrının yeryüzündeki gölgesi olmayı temsil eden tarihselliği de uhdesinde taşır.

Totem dönemde ve ön ittifakı dönemde grubun yararına göre ortaklaşmayla oluşan mana anlaması ve ittifakı iman olan ittifak sözleşmesi; köleci dönemle efendilerin yararına göre oluşla karar alıyordu. Ve köleci iman seçilmiş şanslı kullar nazarında kişisi mal edinmede ortaklığa şiddetle karşı olmakla; mal-mülk sahibi olmanın mutlak otoriterliğini tanımakla ve tanıtmakla, mana anlayışını ortaya kondu.

Erken dönem ilişkilerine göre, köleci ilişkideki temel ilke; yalan ve aldatmanın altında kalmakla meşrut edilip; enerji akışı oluşla temel ilke yaşam ilkesi olmaktan çıkmış; keyfi takdiri bir rızka dönüşmüştü. Ön ittifakın somut oluşla ittifaka bağlılığına ve gruplar arası ant içme ahdi olan ittifakın imanı; köleci dönemle soyut ve aldatılmaya iman etmeye, dönüşmüştü.

Kısaca erken dönem içindeki ön ittifaklarla bir durum tespiti yapılmıştı. Her bir grubun aiti olan totem grubun temsilcisi olan saf homojen kişiler, gruplar arası teması ve ittifakı başlatmakla ve gruplar arası temasın ürünü olan melezlerin (insanın) sahibi

olmakla ve totem yasa yerine ilahi yasaları söylemekle bu dönemin takdirlilerine (takdir edenlerine) insan gözünde ilah denmişti.

Totem; grubuna söylüyordu. İlah; gruplar arası girişmenin meyvesi olmakla çapraz lığın ürünü, insan denen kişilere söylüyordu. Saf, homojen totem soy temsilcisi grup ilahları; kendi aralarında anlaşma yapmışlardı. Homojen yapılı kişi ilahlar arası anlaşmaya, ittifakın melezi olan insanların dâhil olması ile ilahlar arası ittifakı tanıklık ve ahde vefa melezi insanın imanı (ittifak sözleşmesi) olmuştu.

Yani ön ittifakın imanı, asla sistem dışı güce iman değildir. Oysa köleci dönemin imanı sistem dışı gücün teklifine ve takdirce oluşuyla ve mülk sahibi oluşuyla ortak tanımaz bir ruha iman oluş üzerinden köleci ittifaka biattir. Çünkü sistemin köleci ittifakı erken dönem ittifakı yaşamına ve geleneğine göre kişilerce kabul edilir değildir.

Köleci olupbitti, ittifakın sosyal anlaması içinde kabul edilir olması için bu olupbittiyi takdir edip söyleyen bir gücün olması gerekiyordu. Olupbitti, manaca bu güçle meşru olmalıydı.

Eski yasaya göre sistem içinde kimse, köleci yeni yasayı söyleyemezdi. Bu nedenle yeni yasayı ancak sistem dışındaki biri söyleyebilirdi. Bu güç hem yapı dışında olacaktı, hem yapı içindeki totemden de, ilahtan da çok güçlü olup; bunlara benzemeyecekti.

Ama aldatılmalar üzerine inşa olan soyut söylemli köleci mananın düzenleme yapan yasası; somut ve insafsız oluşuyla; sefalet, zulüm türünden yaşantılar ortaya koyan sınıf kavgalarıyla da pek gerçekçi ve somuttu.

Artık aldatılmanın manaca kabulcü anlaması, sosyal çevrimin tutum tavrı yapıldı. Adım adım oluşlarla zamanın gelişmişliğine göre, zamanın ihtiyacına ve zamanın güncel sorunların cevap oluşmasına göre karşılık iman argümanlarını oluşturuyordu.

Kişiler sınıf bilincinden yoksun kılınmakla, imanlı olup; kadercı, kadere razı, her şeyi fitrat görmeye karşı mücadele eder tutum içinde olma karşısında pasifize edilmişlerdi. Vaki bir mücadelesi Tanrı iradesine karşı gelmek oluşla belirtilip, kişiler sindirilmiş korkutulmuş; manaca aldatılmaya karşı akli kullanamaz olmuşlar.

Ortaya Tanrı konmuştu. Kimse Tanrı ile baş edemez, baş etmeyi aklına bile koyamazdı. Artık davranış oluşla ölçü; "tanrı iradesine boyun eğmek ve sözle, tutumla, sorguyla, kuşkuyla tanrı iradesine karşı görünüm içinde olmamaktı. 21. Yüz yılda bile İslam ülkelerinde seçmen tavrı oluşla sandığın içine tanrı konacaktı. Ve kimse demokrasi içinde bile, tanrı ile yarışamazdı.

Köleci dönem öncesinin yalın ve açık açık olan yaşam düzenlemeli enerji çevrim mekanizmaları, köleci dönemle; yalan ve aldatma örtüsü altında görünmez olmuştu. Köleci manada ilişki, yine bir enerji akış ilişkisiydi. Akan enerji için hiç bir sorun yoktu. Yeter ki enerji akmak için yol bulsundu. Sorun in içindi.

Sorun, akan enerji üzerine bindirilmekle modüle edilen mana anlaması genel yararı değil Mamon'du seçilmişlerle varlıklı ezen sınıfın yararını taşıyan dalga imleçlerine dönüşmüştü. Bu imleçti modüle oluş; zengin ve soylu sınıf temsilcisi için çok uygun iken; köleci mana anlayışı genel yarara ve genel zenginliğe aykırıydı. Böylece köleci mana ilişkisi, aldatan birçok mana içerendi yasanın enerji çevrimli şekillerine dönüşmüşler.

Bayram Kaya

Ön İttifaklı Anlamanın Köleci Anlama İle Kırılması 3

Bu çevrimin içinde; genel yararı oluşturma veya genel zenginlik olan yani ön ittifakın tüzelliğine ait olan mal mülk gibi menkul servetlerle, gayri menkul dediğimiz birikmiş emeklerin yanı sıra canlı emek ile araç gereçler vardı. Genel yarar olan, genel zenginlikleri mamon özel kişilere keyfi takdir oluşla dağıttı.

Köleci dönem içinde, genel yarar ve genel ortaklık içinde olmakla kaybedilen ön ittifaklı servetler; özel mülk sahibi elinde, kolektif ortaklıkla aşıl sahibi olanların alın terinin, boğaz tokluğunun karşılığı oldu. Boğaz tokluğu karşılığı olmakla kalmadı, sefaletle itilen genel çoğunluğa acımayla takdir edilmenin lütuf edilmesine de dönüştü.

Takdirle ön ittifaka ait olmakla tüm kişilerinde tek tek yararlanım ve tüketim hakkı sahipliği olan servet ya da zenginlik keyfi oluşla özel seçilmiş talihli kişilere dağıtılmıştı. Kolektifçe yararlanışla kişilerinde tüketimi olan şeyler; çalışmayan mülk sahibi kişiler nezdinde; kişi emeği karşılığında boğaz tokluğuna geçime ve alın teri karşılığında kişisel geçime dönüşmüştü.

Keyfi takdirin yarattığı yoksulluk, fukaralık, sefalet, işsizlik gibi ortamı huzursuz kılan durumlu oluşlar karşısındaki zenginliğin veren el olan cömertlik tutumu; bir lütfâ, bir inayete, bir yoksula ve muhtaca yardıma, sadakaya, zekâta acıma ve merhamete de dönüşmüştü. Bu yardım veren el, zenginliğin devasa hüccetine sabrediyordu. Mülksüzün sabrı da açlığa karşı olan imtihaniyle başlayıp, zenginliğe karşı olan nefsin frenlemenin sabırlarıyla iyi bir mümin olduklarını hissetmenin erdemliliği üzerinde oluşan mana anlayışına dönüşür.

Bin bir tür oluşla ve sonsuzca bin bir tür olacaklarıyla belirir olan enerji akış mekanizmaları; onca olası sosyo toplumsa durum içindeki akış yapıcı yollardan biri olan keyfi takdirle; mal mülk dağıtımı ile rızka dönüşmüştü. Rızık olmanın mana anlamasına dönüşmüştü. Mülkü ediniş biçimine dönüşmüştü. Hile ve aldatma işiyle oyun içinde oyun oynama sürecine dönüşmüştü. Köleci keyfi takdirce muktedirlikle aciz oluşun arasındaki gerilimle, enerjiyi yokuş aşağı ya da yokuş yukarı oluşla akıtacaktı.

Aldatma bunula kalmayacaktı. Aldatılanlar da birbirini aldatmakla yeni bir boşluk devinmeleri inşa edecektiler. Süreç giderek köleci mana anlamasının kendi fraktallerini verecek; köleci mana anlayışı dallanıp budanmakla kendi mülk ediniş disipliniyle husule gelecekti. Yöntem, gelenek ve din olacaktı.

Geleneğe ve dine sadakati göstermenin ve bu kapsam içinde tutulmakla koşullu yoğrulmanın kutsal günleri (kandilleri) olacaktı. Bu ön ittifaklı dönemden beri uygulana gelen gruplar arası anlaşma yapma şölenlerinde arta kalan mazi uzantısıydı. Ön ittifaklı şölenler totem döneme değin kimi totemi sosyal bağ enerjisinin kırılmasıydı.

Totemi sosyal bağ enerjisinin kırılmasından kaynaklı, oluşan travmalar şölenli ahdi deklarasyonlarla aşılmaq isteniyordu. Deklarasyonların sadakat ve bağlılığına edilen yeminle bu sadakati süreç özel yıl dönümü kutlamalı kutsamalarla ön ittifaka bağlı kalmanın iman sözleşmesine dönüştü. O günlerinden gelen bu sosyalce alan devinmesinin içi, köleci mülk ediniş biçimiyle doluşun yeni mana anlamasıydı.

Böylece bir yanda gelenekti meşruiyetle; bu meşruiyet ligin köleci mana ile deformasyonlarının kandil ritüeli oluşunun önemi bir kez iknacı kabul edilmesiyle, ilk aldatma başlar. Ve gerisi çorap söküğü gibi gelir.

Gün kandil olunca ileri süreçlerde kandilin içi ihtiyaca ve soru cevaba göre

doldurulacaktı. Söz gelimi kandil boyunca melekler gece gündüz yeryüzüne inip çıkmalarına dair bezemeler oluşacaktı. Bu tür ara boşluk devinmeli ritüelime kandil imgeli kutsama aldatması üzerine, temel köleci mana imgesi alttan alta hep sufle edilecekti. Sufle köleci manayı pekişecekti. Pekişen bu tür birçok yeni manalarla kişilerin kıpırdayamazlığı, sorgulayamazlığı yeni bir kandırma ve saflığı zerk edmiştir.

Bu köleci bezemelerden birisi de şudur. Melekler kandil gününde zikredeni, ibadet edeni, dua edeni muhtacı görüp gözetleyip; ibadeti içindeyken zorda olanın dileğini yerine getirdiği bir gün oluverir. Bu günlerin kendi içindeki bölümleri tek tek başka türden koşullu pekiştirmeye bir bir sürece sokulurlar. Süreç akıl almaz aldatmanın teferruatlarına dönüşür.

Bu türden ritüelime oluşlar içindeki köleler ön ittifaklı zenginliği ve mirası elde kaçırmanın kuşatılmışlığı içinde olurlar. Mülk edinme biçimiyle yitirilenlerin dua ve zikir ibadetleriyle geri size dönmesi arzu ve iştahı içinde olmakla siz, iyi bir mümin olursunuz.

İmanı ritüellerle bu tür kandildi mana anlamalı firen ilişkileriyle siz süreci ve sistemi düşünmeye vakit bulamazsınız. Bulduğunuzda da yoldan ve imandan çıkmanın korkularını çoktan kapmış olmanızla siz sorgulama yapamazsınız. Yine bu tür ritüellerle sosyo toplumsa yapılı çelişkilerden kaynaklı arızaların islimi alınır. Dilek ve dualarla, zikirlerle isteklerinizin kabul edileceği umudunu taşıyan birikimleriniz; kandil gibi türlüce anlamaların aldatmacasına dönüşür gider.

Artık kandil günü kapınız çalındığında sizlerin, karşınızdaki kişinin sizi sınavan bir melek mi, yoksa hızır mı veya evliya mı? Olduğunu düşünmeden edemez olmanız kaçınılmazdır.

Kutsal gün anlatılarının arzularınızla uyuşan büyülenmesi nedenle bu damardan size işleyen aldatıcı kişilerin insanüstü bir güçle donandığını, inanmak bir yana adeta fişkirirsiniz. Aldatıcıların aldatması için lokuma çevrilmişsinizdir. Sistemin dallanma ve budaklanması korkunç olacaktı. Artık lanet ve bet dua okuyarak islim atacaktınız. Bedduaların etkililiği üzerine, denk gelmeli öyküler oluşacaktınız.

Ön ittifakın ve totem dönemin aldatması yoktu. Şimdiden sonra köleci yapı ile evlilikler de aldatma üzerine bina olacaktı. Efendiler birbirini ve efendiler ezilenleri aldatırken; ezilenler de hem birbirini hem efendilerini ve hem de mana ilişkilerini aldatacaklardı.

Siyasetçiler halkı, halk ta siyasetçileri aldatma sanatıyla uğraşacaklardı. Karı koca birbirini aldatacaktı. Evlat babanın mülkünü eline geçirmek için bin bir hile deneyecekti. Satıcı alıcıyı, alıcı da satıcıyı aldatır olacaktı. Aldatmanın temelinde mal mülk ilişkisi olması ve bunu ele geçirilme bağıntısı kaçınılmazdı.

Adını; aşk evliliği mi, mantık evliliği mi gibi zırvalarla dillendiren güzelleme ifadeler, sanki mal mülkten bağımsız oluşlarmış gibi bin bir gayretlerin güzellemeleriyle kendi söylenmelerini geliştirecektiler. Temel yaşamınıza denk düşen şeyler; mülkiyetin ele geçiriliş biçimi olacaktılar.

Ön ittifakı sürece göre akış yapan enerjinin önü köleci süreçle tıkanmakla önü tıkanan akışlı enerji; mülkiyetin ele geçiriliş biçimine göre kendi yığılma ve taşmalarıyla, çevreden dolanmalarıyla kendi firen ilişkili tıkanığına patlatmalar olur türünden yığınlarca yeni akış yansımaları bağıntılarını yapacaktı

İşte enerji akışlı oluşun doğal seyri erken dönem sosyo toplumsa yapıları üzerinde biçimlenişle akar iken bu akış; köleci mülkiyetli ilişkilerle yeniden ve başka türlü biçimde köleci sistemin kendisine özgü kesikli sürekli yapmasının disiplin rejimini aldı. Köleci manalı ahlaki ve meşru anlamalar sürece firen ve akış yapma eğimi vermekle sistem köleci değerler bütününe dönüştü. Entegrasyon içindeki hırsızlık eğilimi, temelde mülkiyetin ediniş biçiminden yansıma vermesinden ötürü daha çoklukla vardır.

Ama siz hırsıza lanet ve beddua okuyuşla sorunun hallini sistem dışına itmektesiniz. Maşallah ve inşallahlar mülkiyetin ele geçiriliş biçimini anlamayı ve sorgulamayı tıkaçlar. Bu tür sözler zaten köleci biatin iman dilidir. Bu tür sözlerin bek raundu ilk köleci sistemden daha öteye gitmez bir tarihselliktir.

Köleci iman sürece köleci mülk edinmeye göre mana anlamalı tıkaçlatma ve akış yaptırır. Başınızdaki belaların köleci manalı meşruiyetle olduğunu bilmediğinizden, işiniz tümünden maşallaha ve inşallaha kalmakla, hiçbir zaman iki yakanız bir araya gelmez.

Günümüz, köleci mülkiyetin bir versiyonu oluşla kendi karakteri üzerinde, kendi üretim ilişkileri paylaşımıyla evrimleşecekti. Günümüzdeki mülkiyet ilişkisine göre geçikleşmeyle akan enerji değin yansıma ve çelişkiler bu karaktere göre başka türlü olmadiğı için böyledir. Bunlardan sanatlar, edebiyatlar, siyaset ve politikalar olmakla aşklarının kâra denk düşen bilimsellikler oluşuyla gelişmeler yapması karşınıza çıkacaktı.

Bir yanda totemi değer yargıları; totemi kültür, totemi yaşanılama türü sarmalın yanı sıra totemi biyo fiziksel görünümler; ön ittifakın içindeki sosyal çatışmayı ortaya koysalar da, bunlar ön ittifakı sentezli meşruiyet ligi eşitsiz kılmıyordu.

Bunların kolektif üreten ilişkiler gibi genel yararı ve genel zenginliğin herkesçe yararlanılması gibi çok güçlü nesnel somut olgu olaylar sağlama ve sağlatması karşısında totemi anlama, pürüzler olmaktan öte hiç bir başarı şansı olmuyordu.

Çünkü bu totemdi mana anlayışının temeli ortaklaşmayı doğada sağlama ve sağlatmanın üzerine inşa etmekle yola çıkmanın kişisi algılarını içeriyordu. Şimdiki ön ittifaklı sağlama ve sağlatmalar da kişisi sağlama ve sağlatmanın üzerine inşaydılar.

Ön ittifaklı ortaklaşan sağlama ve sağlatmalar farklı totem meslekleri üzerinde entegre zenginleşme olmanın mahareti olurken; farklı totemi manalı sosyal anlayışlar da bu bütünleşme içinde birbirine pürüz oluyordu. Bu nedenle eski ve yalın totemi mana anlayışı yeni duruma göre değişmeliydi.

Bayram Kaya

Ön İttifaklı Anlamanın Köleci Anlama İle Kırılması 4

Ön ittifakların üretim ilişkileri içindeki, totem meslekli sağlayış ve sağlama olan tutumları şimdi ön ittifakın çekiminde olmakla bir aradaydılar. Farklı totem meslekleri ve bunların farklı kullanım değeri olmakla değiştirilebilirliği; ittifakı çekimin kendisiydi. Bunlar ön ittifaka, nesne özlü mutlak bağıntıydı.

Ön ittifaklar içinde, totem meslekleri bulunması nedeniyle ön ittifaklar, üreten ilişkiler bağlamında değil ama sosyal yaşam bağlamında büyük oranda, totem dönemin benzeri ortaklaşmalı, bir ittifakı yaşandı. Her bir ittifakı grup, ön ittifakın içinde ayrı birer totem temsilciliği olmakla, kült merkezinde olan temsilcilikler; ittifakın ortak karar alan İLAHLARI'ydılar. Ön ittifakın öne kurucuları, ilahlardı.

İşte ilah kavramı, totemden bu bağlamla ayrılıyordu. Yani totem ortak karar almıyordu. Oysa ilahlar ortaklaşa kararlar alıyordu. Totem alanda ikinci bir totem yoktu. Oysa ittifak içinde ilk başta en az iki totem temsilcilik olmakla ittifakı alanın ilahları (totem sayısı kadarla) çoğul olup plüralist ya da politeisti yapıydı. Totem yalın grup sahipliği idi. İlahi düzen, birçok grup sahipliği içinde sentezi uyumlaşmıyordu.

Köleci döneme gelindiğinde pay eden mana ilişkisi kökten değiştirilmişti. Totem dönemi ve ön ittifakı dönemi çevrimli kılan doğada yardımlaşmayla sağlatmanın yaptırımı olan boşluk devinmesi, köleci dönemde de aynen bakıyordu.

Köleci dönem, çok köklü totem mesleklerin zaten bir arada olmasının kavranışıydı. Bu nedenle totem meslekli sentez olmanın ilahı dönem bilgisi olan bek raundu buhar olup gitmişti. Tıpkı günümüzdeki üretim ilişkisi içine doğanlara günümüzdeki çıplak sürecin; sanayi dönemini ve onun öncesi olan feodal dönemin bilgisini vermemesi gibidir.

Siz bir üretim ilişkisi içinde çalışmanın ücretini almakla, günceli yaşam standardı içinde buna uygun bir yaşamla mana anlayışını imge eden dini anlamalar içindediniz. TV. İzleyerek TV'nin evrimini ve tarihsel oluşunun bilgisini edinemeyeceğiniz gibi ücretli çalışma içinde olmakla da üreten ilişkinize değin bek raundunu bilemez olmanız normaldir

Köleci döneme gelindiğinde; farklı totem mesleği olmakla, farklı kullanım değerini üretir olmanın takaslarını çevrimleyişin içindeki ilah özneli ortaklaşmacı kararlar olduğuna dek tarihselin bilgisi uçup gitmişti. Yani köleci sistemin önünde totem mesleklerini toparlayıp inşa etmek değil; koskocaman bir servet vardı ve bu zenginliğin paylaşımının kişidi öznel çıkarla paylaşım yaptırılması olmanın düşünce keskinliği vardı.

Köleci dönem içinde bırakın totem meslekleri sentezini; totem mesleklerinin bir arada oluşu, kimi kişilere ele geçirilmesi gereken bir servet gibi kişisi bencil duygularına göre olmakla yansıyor. Nasıl olsa bek raundunu bilmesede oturmuş ve tıkır tıkır işleyen bir üretim ilişkisi ortaya konmuştu

Şu halde üreten ilişki içindeki tarla, orman, bağ, bahçe ile üretim gereçleri, kültür hayvanları gibi üretim gücü üzerindeki bir kişisi sahiplikle siz; bunlarla üretilen ürünlerin ve burada çalışacak olanların da sahipliği olacaktı. Yani ürünler; mal-mülk sahibi olanın hakkı olmalıydı. Tüm mesele bu zenginliğin ele geçirilmesini meşrulaşmaktı.

Köleci dönem başında ön ittifakın yaratıcıları olan ilahlar, somutluğu olmayan bir bek raunt bilinci oluşla aslanı, ceylanı, insanı bir arada emziren, ya da buğday başağı tutan veya çift başlı kartal, ya da aslankuyruklu, insan bedenli, öküz başlı vs. simge yontular olmanın anlatım şekline dönüşmüştü.

Kölecî dönemde de tarihsel bildirişimi olan bu ilah bilincine özgü boşluk devinmesini kullanacaklardır. İlah ittifakın değil, özel mal mülk sahipliğinin haklarını saymaya ve mülkiyet hakkının, kutsal oluşunu söylemekle, üretilen malın paylaşımını da mal mülk sahipliği üzerinde hak etmenin bir tasarrufu oluşu ile durumun adaletli olması gerektiğini söyleyecekti. Böylece paylaşım da mülk sahipliğimize göre hak edişti.

Mal mülk sahibi olmakla muktedir oluşun hevesi kişi bencilliği üzerine inşa olmuştu. Bu sürecin erken dönem içinde bu şekilde inşa olması olanaksızdı. Çünkü ortada ele geçirilecek ne mal, ne mülk, ne de üretim ilişkisi vardı. Erken dönemin gelişen ortaklaştıran süreci; ortaklaşmayı yadsımakla kişisel mal mülk sahipliğini meşrulaşan yansıma yapmanın içine gelmenin de, ortamını hazırlamıştı.

Mal mülk sahibi olmakla, kişileşmiş özel mülkiyetçi mana; mal, mülk ve rızık sahibi olmanın belirim ve muktedirliği olması ile konuşuyordu. Bu; "ilahi manada, mülki iyelikte olmanın yaptırım gücü oluşan iradeydi". Bu irade "ben" eşmişti ve kölecî yapıya kâh "ene" (ben): kâh biz (nahnu) türü hitaplarıyla sesleniş yapıyordu.

Ortaklaşma içinde yararlanma olmaktan, tekilleşmenin mal, mülk ve rızık sahibi olan irade gücü; ilk başlarda karşıt görüşü olmamayı beyan eden bir irade gücü olmakla; ortak iradeyi temsil eden somut siteme göre; sistem dışı bir güç olmuştu. Ki, kararlarında ihtilafa düşmeden; efendilerin istediği gibi kararları alan bir iradî güç olmuştu. Sistem dışı güç giderek eşi, benzeri, dengi olmamakla tanımlandı.

Bu yeni olan tek ilahi güç; tek başına mala mülke ve rızka dek kararların sahibi olmanın da efendisiydi. İnşa bu aşamada geleceğe göre olmayıp, hale göre oluşuyordu. Haldeki mülkiyeti olanlara göre olan mana anlaması gaibe dek mana anlamasıyla meşru oluyordu. Kölecî imanın sözleşme manifestosu da buydu.

Bu tekildi ilah milletlerin veya yeryüzünün tekil ilahı değildi. Ön ittifakın politeist müşterek kararlar alan ilahına karşı, sadece o "kölecî ittifakın" içinde tekil ilahtı. Mutlak irade mülkiyetçi oluşu ikame ettikten sonra, yönetimdeki mutlak iradenin bir yığın sakıncasını görmekle; "birbiriniz arasında meşveret edin -görüşüp, tartışıp, ortak karar alın-" diyecekti. Kölecî yayılmasına başladıktan sonra da yeryüzü âleminin tekil rabbil ilahı, olacaktı.

Halde kült merkezinde oturup, gruplar arası temsilcilikle ortak kararlar alan ön ittifakın ilahları kölecî beyanda tek bir odak merkezinin aldığı kararlarla despotik, tiranı, tam yetkiyle otoriterlik, monarşik bir anlayış olmuştu. İlahların kült merkezi olan arş ya da yüksek yerde oturması korunumu malı mülkü olan tekil karakterli mamon'un da yücelerde oturduğu tekillik arşıydı.

Arş olan, ilahların oturduğu kürsü; tekil irade temsilcisi olmakla arşın yansıması da tekil yer olmuştu. Ortamın içinde efendilerin mülkü yönetme iştiyaklarına uygun paralellikte oluşup, mülkçü ilişkilerle sarmaşan milletlerin tekil iradeli ilahı oldu. Kölecilik bu ahit üzerine olan imanın manifesto, inşasıydı.

Bu tekildi irade nedenle, tekildi irade kararlılığı bin yıllardır diktacı yöneten irade olmakla insanları bu tür tek sesli iradenin kararlarına uymaya yatkınlaştırdı. Alışma ve yatkınlaşma; tekil olanın kararlarını yepyeni bir anlayışla din diye algılayacağımız mana anlayışı içinde gelenekleşmeye dönüşmüştü.

Köleci dini öğreti ile yoğrulan inanırlar, hiç bir zaman çokluğun irade ve kararları olan girişme içinde farklılığı sentezlemeyi anlayıp uygulayamaz oldular. Sürü gibi çobanı buyrukla güdülmeye, önlerindeki masaya yumruk atılmasına ve kendisini aşağılayıp azarlayan sese öyle alıştılar ki gelecekte bu mutlaktı sesi duymadan söz anlayamaz oldular. Tüm dinci sistem İnanırları böylesine komutludurlar.

Bayram Kaya

Ön İttifaklı Anlamanın Köleci Anlama İle Kırılması 5

Totem, totemi grubuna sesleniyordu. Grubu da tekti. Totem de grubu içinde tekti. Doğada sağlama az sayıdaki kişilerden oluşan grubunun tekil süreçleriyle mutlaktı. Totem, totem grup sahipliği oluşuyla çoğul ortaklıktı.

İlah, totem grupların totem meslekleri nedeniyle sentezi olmasının farklı gruplarıyla çoklu yapıydı. İlahların ortak kurul kararı, ittifakına ayrımsız hitap ederdi. Gruplarını ve ittifaklarını, gruba ittifaka dek benlikle"; "grubuna ve ittifakına sahiplikti.

Grup temsilcili oluşla yönetim oligarşikti. İlahtan ilaha geçişle monarşik bir grup soy seçeresi gibi yansiyordu. Unutmayın ki ön ittifakın oligarşik monarşi yapısı mülkiyetçi sistemin elinde olmamakla mülkiyetçi oligarşik monarşi gibi yansımıyordu. Ön ittifakın bu türden oligarşik monarşili yönetimle sentezli olan yapısı, totemi manayı kesintiye uğratmakla kesikli sürekli yapmıştı.

Köleci dönem sentezi bir yapı olmakla beraber, kendisinin çoklu sentezle olan oligarşisini görmezden geldi. Böylece ön ittifakları kesintiye uğratmakla, tarihsel akışla kesikli sürekli oldu. Mülkiyeti yeğler oligarşi üzerine MUTLAK bir sesleniş yaptı. Bu mutlaktı olan seslenme, farkında olursa da olunmasa da oligarşiyi içeriyordu.

Mutlağın içerdiği oligarşi ilerde zamanın zeminin şartlarına uygun köleci imanın, mezhep, tarikat ve tasavvuf yollarını oluşu; ışığın tayfı gibi kendi oligarşin salınımlarını büyütecektiler. Totemi ön ittifaklı ilahi mana; kişileşmiş, mal mülk ve rızık sahibi oluşla malı mülkü rızıkı dilediğine dilediği gibi vermekle özel mülkiyet ilişkili bir süreci başlattı. Sistemin başlatıcısı sistem dışı görülmeye başlanışla; ortaklığı yadsır olan "mülkiyetçi, oligarşik, monarşik, teokratik bir yönetim" anlayıştı. Mülkiyet sahipliği baştaydı. Mülkiyet totem ve ilah olmuştu. Bu bir anlamda ilk sözün ve mananın bittiği yerdi.

Özel mülkiyetçi ilişki totem meslekleriyle ve üreten ilişkisini sözde görmezde geldi. Bu tutum üreten ilişkili nitelikli emekle ya da üreten ilişkili nitelikli hünerin değerini sifıra indirdi. Mal mülk sahibi oluşu, her şey yaptılar. Üretim ilişkisinden sonra paylaşılacak olan tüm belirme ve belirlenme mülk sahibi oluşun saklı tasarrufu içinde tutulup; en başa kondu.

Köleci üretimle en başta ve ilkte olan mülk sahipliği ilişkisini esas alan adaletli oluştu. Köleci sistemin Mamon'u bu nedenle mülk sahibiydi. Ve mamon mülk sahibi oluşla adaletin de sahibi olup adaletliydi. Ve mamon adalet sahibiydi. Mülkünü dilediğine verip dilediğine de vermemekle adaleti dağıtmıştı. Kendisi de adaletli olmasını tecelli etmişti.

Totemi üreten ilişkiler üzerine üretim yapıyorsunuz, paylaşımı da buna göre olacakken, mal mülk sahipliği olan Mamon'du mana anlayışına göre paylaşım mülke göreydi. Üretilende mülkün hakkıydı. Ancak mülk sahibi acır, merhamete gelir, lütfederse size de çalışmanız karşılığında bir geçimlik verirdi.

Tam bir çarpıtma ve sürecin akış sırasını keyfe keder değiştirip kurgulamaktı. Süreç her hali karda üreten ilişki sömürsünü, köleci inşa ekseninde yapılaşmaktı. Mülkü işleyecek, mülkten yoksun işçiler olmasa totem dönemdeki ve öncesindeki gibi mülkte olmayacaktı. Mülkün sahibi Mamon da olmayacaktı. Gelişmiş bir üreten ilişki üzerine, keyfi oluşun mal, mülk, rızık dağıtımını inşa eden köleci mana anlayışı olmuştu.

Gelişmiş bir üreten ilişki ortaya konmazdan önce, ne mülkün üreten ilişki olmaya değer bir mülk olma anlamı vardı. Ne emek gücü oluşla üretilen emek değerlerinin ve bu emek yoluyla üretilmekle yenilen içilenlerin, giderekten de doğaya doğru genişletilen

bir anlamla; rızık olduğunu söyleyen bir tanımlama vardı.

Üreten ilişkilerle emek gücünün üzeri kimine mal mülk verip, kimini de maldan mülkten yoksun kılar olmalı ön kabulcü anlayışların; sömürüye ve muhtaçlığa zemin oluşla hazırlaması bu keyfi dağıtımlı algının öznel gerekçesi yapılmıştı. Totem dönemden beri temel devinme kaynağı; ön ittifaklardan beri de üreten ilişkiler oluşla ref edilen temel devinmenin ismi köleci dönemle söylenmemekle tanımsız bir boşluk devinmesine ve içi mülk sahipliği müktesebatına dönüşmüştü. Boşluk devinmesinin içi keyfi oluşla takdir eden anlayışlarla doldurulmuştu.

Böylece, ilk süreci topluma dönüştüren temel boşluk devinmesini oluşturan ana bağıntıların oluşun üzeri örtülmüştü. Ana çekirdeğin üzerini örten şal, sahte bir ana nedence hüviyetin kişiliğine bürünür olmuştu. Toplumun ana neden seli, bu sahte şal olan hüviyeti takdirine atfedilmişti. Üreten ilişki ancak zorlukla fark edilen dip dalgası oluşla ortamı süreçliyordu.

Köleci düzenin ikamesi ile köleci yapıya isyan eden ilahi gruplar, geçmişlerinin bellek aktarımı içinde oluşları kadarla geçmişlerini ve tarihseli oluşlarını hafızalarında canlandırıyorlardı. Bu anı sal döneme algı sal oluşla rücu ediyordu. Ön ittifakı dönemi ve ön ittifakı dönemin değer yargısını, ön ittifakı hiç yaşamamış, görmemiş ama anlatılanlarla ön ittifakı, ön ittifakı imanı içinde tanıyan, isyancı kuşaklar vardı.

Ön ittifakı tanıyanlardan intikal eden sentezci mücadele içindeki anılardan giderek şimdiki isyancıların ön karakterleri doğmuştu. Ön ittifakı tanımamış olmaları ve ön ittifakı öznel tasavvur edişleriyle; ön ittifakın tüm değer yargıları bu isyancılar da gaibe inanmaya dönüşmüştü. Bu gizemci anlayış, adeta ön ittifakın tasavvurlarıyla gaibe imandı.

Ön ittifakın ahitsen imanı; ön ittifakın ilah kavramı etki gücü bakımında hemen hemen köleci sistemin mana kavramına denkti. Ama ilah kavramı köleci mana anlayışına zıt bir anlamla yansıyor. Ön ittifak içinin canlı kanlı totem grup temsilciliği ilahi sözleşmesi köleci akitte gaibe imanın sözleşmesi olmuştu.

Köleci dönemin manası, kişi ihtiraslı tutumlarla; gaibi mana anlamasına dönüşmesiydi. Mana giderek tanrı denilişle inşa olacak, kervan yolda düzülecekti. Bu iki zıtlıktan henüz teşhisi yapılmayan ve adı konmayan bir güç tasavvurunun mana anlaması yansımaya başlamıştı. Bu yansıma bambaşka bir mana anlamasının, uç vermesiydi.

İki farklı mana algısının düşünce kırılması içinde kutsal bir gücün varlığı (deisti) bir sezgi ortaya koydu. Bu deisti mana genelin hissettiği bir durum olmamakla, herkesçe kavranıp dile getirilmesi zor bir durumdu. Yine de efendiler bunu kendi sınıfsal yararı için Mamon oluş içinde tarif ettiler.

Mamon; kötülüklerin, akli kullanmamanın eşitsiz oluşun kaynağıydı. Deist anlayış asla Mamon olmaz oluşla inşa oluyordu. Mamon'u vaaz edenler gibi Mamon'cu imanın yayıcı (misyoner) vaazılar yoktu. Deisti akla, ahlak ve giderek bilime uygun tanrı dışında bir kutsal tanımamayı. İşte din aslında bu iki yapının içinde oluşun köleci teolojisi ile felsefi anlamının içinde geliyecekti. Ama tanrı dışında kutsal tanımamayı anlayamamakla, ezilen sınıfla; Mamon karşısına yoksulluğun tanrısını dikmişlerdi.

Bayram Kaya

Ön İttifaklı Anlamanın Köleci Anlama İle Kırılması 6

Köleci sistem kendi içinde ön ittifakı tanımıyor oluşla onu yok saymıştı. Ama köleci sistem ön ittifakın gölgeli baskı ve basıncıyla diyalektike oluyordu. Ama ön ittifakın mal mülk üzerindeki ortak eşitlikle, ilahların yasa koyucu ortak karar almasındaki ortak eşitlik olan, ilahlar iradesi eşitliğini yadsıyordu.

Tarihi gelişme totem tekillikten çıkıp zorunlu oluşla ön ittifaklı politeisti olukla, ortak kararlar almanın çoğulcu, çok köklü yapısı içine gelmişti. Köleci dönem; kendisinden öncesinin diğer mirasları gibi, çok köklülüğün inşasıyla bir kez ön ittifakın bu mirasını bağına almıştı. Bundan kurtulması olanaksızdı.

Tekillik içinde çokluk karşısında köleci efendilerin de keyfiyetle dağıtılmış olmakla sahibi oldukları malları, mülkleri, rızkları ve köle sahipliklerini de meşruiyetlikle açıklayabilmek için mutlaktı bir tekil mana anlayışla söz söyleyen öznel mana gücüne ihtiyaçları vardı. Bu yeni mana anlaması içinde ilah kurulları olmayacaktı. Yeni mana anlaması içinde tek başına kararlar verebilmekle; malın mülkün rızkın ve hatta insanın dahi sahibi olan Mamon olmalı ki bu mülkü şimdiki gibi seçilmişlere versindi.

Çünkü malın, mülkün ve rızkın sahibi olan köleci efendiler; zihin kodları grubun yararına ve grubun adına programlılıkla işleyen grup temsilcisi olan ilahların kararıyla; şimdiki sahibi oldukları zilyetliği çek edemezlerdi. Daha açığı mutlak olmazlığın içinde ortak ilah kararları bulunacaktı. Bu durumda efendiler, Mamon'un verdiği keyfi takdirli özel mülkiyetlerini, ortaklaştıran ilahi kararlarıyla, garanti edemezlerdi.

İnsanın köleci sistem içindeki teolojik felsefe olgunluğu, ancak MS. 17. yüz yılda berraklaşacaktı. Köleci sistemin başlangıcından beri ne olduğunu bilmedikleriyle belirimler veren düşünce yönelmeleri içinde deisti anlamalara da vardırıdılar. Buna göre deisti anlama da Tanrı, evrenin de Tanrı'sıydı. Bu tür Tanrı oluşun dışında (dinler dâhil) „hiçbir kutsal oluşu tanımayan deisti düşünceler kendisini açık açık ifade eder olmuştu. Örneğin Volter: " Yüce Tanrı'nın varlığını anlamam için İsa adlı bir Yahudi'ye (dolaysıyla getirdiği dine) ne ihtiyaç vardı" der.

İnsanın muhtaçlıkları olmasa (ihtiyaçlılığı- gereksinimle olması olmasa) dostluk-itaat boyun eğme, ahlak, neviden; inşacı olma eğilimleri de pek pek olmayacaktı.

İnsan; sosyo toplumca üreten ilişkiler içinde mal mülk ve emek sahipliği türünden her edinmelerini muhtaçlıklarının karşılanması için; birbiri üzerinden düzenlenişleriyle ortaya koyar. Köleci düzende ortaya konan emek ve emek ürünleri olan mal ve mülk; muhtaç olmuşluğun giderilmesi zımında elde tutulan bir güçtür.

Emek verilmeyen dağ taş gibi süreçler potansiyel bir zenginliktir. Ama emek ortamında bu potansiyel zenginliklerin ortaya konmadığı süreçler, pek pek kimsenin malı, mülkü olmuyordu. Güç mukteldir. Ve güç yönetir. Bu muhtaçlık nedenle muhtaçlığın karşılanması olan emek gücü kaynaklı zenginlikler köleci imanla seçilmiş kişilerin eline geçirilmesi nedenledir ki; güçsüzler güçlüye itaat ederler!

Köleci sistem; itaat oldurucu belirmelerin sezilmesi içinde bunları sezilmekle kalmayıp sezilenlerin eylemli oluşla itaat sağlatıcı aktivasyonlarını uygulamaya dönüştürülmesinin nakış nakış inşasıdır.

Sahiplik tutumu, kişisi olan her bencilliğe çok uygundur. Ama sosyo-toplumsa olucu bencilliği ve bunu getirisi olan üreten ilişkilerdi zenginlik kaynağını da kişi sel bencilliğin yanında görmemiz gerekir.

Sosyo toplumsa bencilliği Kişisi bencilliğin yanında dikkate almayıp ta ortak yararlanım olan sosyo toplumsa bencilliği görmezden gelmek te cehalettir. Sosyo toplumsa benci inşa, kişisi bencilliğin içinde ve kişisi bencilliğin öngörüsü içinde yoktur.

Ama sosyo toplumsa bencilliğin kotarıcısı da, bir arada girişmelerin kesişip sentez olduğu kişide bencilliklerdir. Çok hücreli vücutta, çok hücre ve organlar kişisi bencilliklerin organ ve organel düzlemlerdeki işbirlikleriyle vücudun inşacı olup, vücudun kişisi bencil dokusunu oluşturmuşlardır.

Şu saatten sonra ne bencilliğimizden ne de sosyo toplumsa bencilliklerden vaz geçebiliriz. Kişisi bencillikle sosyo toplumsa bencilliğin sentezi ve sentezin sosyo toplumsa bencilliklere uygun öznel mana ilişkisini inşa etmek zorundayız.

Artık ortaklaştıran sosyo toplumla, ortaklaştırmayı küfür sayan sosyo toplumun arasında, onca yolları oluşmak varken, illa bu iki sosyo toplumsa insanın kutup cenderesi içinde olmak zorunda değiliz.

Dağdaki zirve kutba, dik te tırmanırsınız. Bu yüz binlerce insanın fedası olmakla inşa olmadan kısa devre oluştur. Oysa kutup olan zirveye dağ eteğinde spiral bir eğimle helezoni kuşak çizmekle de ulaşırsınız. Bu durumda yitirilen insan değil, zaman olacaktır. Bu bağlamda yitirilen zaman, inşacı zamanın pek çok olgu ve olaylarını oluşmaktır. Zamanı mekânlaşmaktır.

Salt köleci ve komünce olmayan sosyo toplumsa oluşla üretmek ve toplumca sahipliği olan sosyo toplumsa hizmet ve özgürlüklerin kullanımları; mutlaka herkesin sağlaması olmayı içeren öznel olmayı yaşantı aşıcı tüketimler esas olmalıdırlar.

Nazım'dan andırıyla insan; bir ormanı oluşmak kadar kapsanma ve özne katkılı olup; ancak bir orman ortamı olmakla sağlama olan olanağı da, her bir ağaç gibi tekil terennümle; tekil oluşun tüketilmesi olan; enerji dönüşümlerini yaşamaktır.

Tüketirken ormana (sosyo topluma) , katkı vereceğiz. Katkımızla oluşan orman olmanın sağlatması içinde de, mutlak kişisel oluşu tüketiceğiz. Özgür olmak bu ikilinin sarmalındaki çevrimler sonundadır. Döngüsel olan çevrimler; yağmur döngüsü gibi olmalıdır.

Yağmur: selleri; barajları; baraj yaşamını; ormanı; çayır çimeni; çayır çimen üzerinde otlayan kuzuları; kuzuları avlayan aslanı; aslanın kürkünü giyen insanı; insandan da sosyo topluma gitmekle sosyo toplumlar da uzaya giden insana gelmeyi vs. vermiyorsa; ya da baraj suyunun buharlaşmasıyla, ormanın terlemesiyle su buharı olan "kendi içindeki bu enerji dönüşümleri " aynı anda, birbirinden farklı yüzlerce oluşumlar zarfında bu süreçler yağmuru geri vermiyorsa; bu kabil çevrimler ağ entegrasyonlu girişmeler olmayıp; tam bir kısır döngüdürler.

Bayram Kaya

Ön İttifaklı Anlamanın Köleci Anlama İle Kırılması 8

Günümüzde 100 haneli bir apartman yaşamı içinde bir ailemiz olsun. Ailemizin kendi yaşam alanı dâhilinde gerçekleştireceği çok hızlı davranışları olacaktır. Aynı ailemiz bloğa dek ortak kullanımlı sosyal alanlar içinde bulunmakla, ailemiz artık hızlı kararlar alıp kararlarını hızlı uygulayamayacaktır. Ailemizin hane içi davranışının çabukluğuna göre ailemizin ortak alan içindeki tutumu bir hayli yavaşlamıştır. Kişi ortak kullanımlı alanın içinde salt başına kararlarını alamaz olacaktır. Alınan kararlar kendisinin istediği gibi istediği zaman zarfında yapılamaz olacaktır. Yani apartmanın zamanı, ailemizin zamanına göre yavaşlamıştır.

Nasıl tekil insanın çok hızlı ve ani olan kişisi davranışlarına göre kişinin kişilerle olur birbirine bağlı olan grup davranışı; kişi davranışına göre yavaşlamışsa; totem grup davranışı da grup gibi sosyal yapı davranışları karşısında yavaş kalır. Bir ön ittifak içindeki totem grup davranışı da, ittifakı gruba bağlı oluşuyla hızlanıyordu. Yani ittifakın kısmen yavaşlayan zamanı; totem grubun tezliği karşısında yavaşlayan ittifak zamanıydı.

Ama ittifakın yavaşlığı içinde olan bir gerçekleşme; totem grup tezliği içinde gerçek eşişin elde ettiği sağlamadan kat kat fazlaydı. Bir totem grubun, ittifakı grupla eş zamanlı paralel zamanlı iş üretmedeki eldesi, totem grubun elde edemeyeceği ve totem grubun tezliğinin başarılı olamayacağı kadar çok büyük sonuçları elde ediyordu.

Ama kişiye göre yavaşlamış gibi olan grup zamanının kişi ile girişmesi, kişinin kendi çapına göre ve kişinin göze alamayıp ta cesaret dahi edemediği işlerde grubun yavaşlayan zamanı; kişiye güç kuvvet, özgürlük, cesaret, başarı ve bir kullanımın yarar şekli oluşuyla, kişiye geri dönüyordu.

Doğan melez, bir paylaşımaya uğrayana dek doğuran dâhil hiç kimse tarafından emzirilemezdi. Böylesi bir teşebbüs mundarlık oluşla tabu addedilirdi. Ancak bir gruba, pay olarak verilen melez çocuk; o grubun İnanna'ları tarafından emzirilerek o totem grubun aiti olurdu. Böylece melez; o totem grup mesleğinin hünerlerini, geleneğini öğrenip; ittifakın da uyrukluğunda içinde olurdular.

Böylesi paylaşımaya uğrayan kişi; kendisini emziren İnanna ilahını ve doğurtanı olan Gilgamiş ilahını bilmek zorundaydı. Bir paylaşımaya çocuk zorunlulukla kendisini doğuran kadın grubuna verilebileceği gibi kendisinin doğurmayan kadının grubuna da verilirdi.

Bu durumda çocuğun anaları çocuğu doğurmuşta olabiliyordu. Doğurmamış ta olabiliyordu. Yani şimdiki ana dediğimiz süreçte analar çocuğu doğursa da anaydı doğurmasa da anaydı. Ha keza doğurtan babalarda aynıydı. Mantık buna göre işliyordu. Doğurma doğurtma aitliği belirleyici değildi. Bu nedenle akrabalık sosyal sürecini bizim gibi anlamıyorlardı.

Yine bu nedenle ilahlar, bu tarihsel mesaja ve bu tarihsel yasaya dayanakla; emzirmelerin belirleyici oluş temsilcileri olan kadın ve erkek cinsiyeti kimlikle melez aitliğini belirtirlerdi.

İttifakı dönem melezlerini emzirmekle, melezine; uyrukluğuna veriyordu. Karşılıklı girişmenin ürünü olan melezleri, grubun biri tarafından emzirmekle ittifakı aitlik kazandırıyor. Saf ilah soyun yitmekle boşalan yerleri melez aitlikle ikinci nesil ilah çocukları tarafından dolduruluyordu.

Köleci dönem totem ya da ittifak aiti tabucu anlayışla cinsel ilişki kurmayacaktı.

Cinsellik doğanın biyolojik bir korunum ve korunanı (bencilliği) sürdürme yasıdır. Köleci dönem evlilikleri biçimleyecekti. Ve köleci dönem totem eşler ya da karşı totem eşler arası evliliği aşağılık bulacaklardı Bu nedenle köleci dönem malı mülkü olma esasına göre efendilerle efendiler-kölelerle köleler arasında evlilikler olmakla sınıflar arası evlilikle sınırlanıp davulu dengi dengine vurduracaklardı. Köleci dönem, miras bırakan aile evlilikleriydi.

İttifakın ürünü olan melezi çocuk; meşru yoldan paylaşılıp iyeliği verilen totem grup aitleri tarafından emzirmekle mezelere aitlik verilirdi. Totem grubun kadın erkek çoğulluğu o grup kadın ilah ve erkeklerinin tekil temsilciliğiyle belirtiliyordu.

Emziren bir İnanna ya da Geştinna figürü, o totem temsilciliğın tüm kadın tekilliydi. Yine görülen totem mesleği işe göre ürün ya da tohum aşılavıcısı bir Dumuzi, ya da Enki erkek figürlü sembolizm de o totem aitliğin tüm erkek temsilciliğının tekil halidir. Yani ittifak içinde ilahlar politeisti iken; bir ilah, bir grup temsilciliği oluşla; çoğul grup kişilerinin, tekil halidir.

İsimler henüz totem ya da ilah tekil aitlik temsilciliği olmakla belirtiliyordu. El'in yeri, Enki'nin yurdu. Dumuzi'nin milleti. Kiş'in şehri gibi tanımlıklar isimdi. Emzirme, kadın hünerli kurum oluşla işlevdi. Yapının inşası içinde kadının biyolojik rolü kurum olmanın rolü olmuştu.

Köleci dönemdeki mana anlayışı gibi Havalara, âdemi baştan çıkarmak yerine, gerçek bir sosyo toplumsa görevle ittifak aitliği verdiği mezeline şimdiki vatandaşlık gibi ittifakı vatandaşlığı verip ittifakı genelce davranmasını sağlıyordu. Hem de mezeline totem aitlik verişle özel bağıntı ilişkisi kazandırıyordu.

Baştan çıkarma işi güç elde etmek için, güce rücu için olabilirdi. Oysa gerek totem dönemde totemi grup gücü, gerekse ön ittifakı dönemde ittifakın gücü aitleri kadarla kendisindeydi de. Güç elde etme ve güce sığınma mülkiyetçi özel ilişkinin olduğu köleci dönemde olmakla havaların Âdemi kandırıp baştan çıkarması işi köleci dönem kurgulu mana anlatımıdır.

Ön ittifaklı dönemde kuvvetle ve önemle ortaya konan şey doğurtan ve doğurganlıktık. Totem dönem yalıtılmışlığı içinde bu atıfıyet yoktu. İttifakı başlangıç hareketi içinde totem grupla, grup kadınlarının emzirme işi görev oluşla ilahi muktedirlikle anlaşılıp söyleniyordu.

Grupların özellikçe ve belirlenimce olan atıfları, grubun kadın ve erkek bireylerine dek atıf özellikleri olmasına dek dağılıyordu. Emzirmedeki meşruiyeti oluş, kadın ve erkek melez cinse aynı aitlik hakkını tanıyordu. Böylece gruptaki kadın erkek cinslere dek ilah tanımları ve bu ilk aşamadaki ilahtı grubun kendisi olan saf ilahların gördükleri işler, melezler üzerinde kayıtsız şartsız yaptırım oluşun imgesel bir algısına neden oluyordu.

Melezler kendi doğumlarını hazırlayan karşıt gruplardı oluşumun tutumlarını haliyle kadim oluşla algıladılar. Bu bağlamda gruplar tarafından melezlerin kendilerine uygulanan geçiş ritüelleri vardı. Bu nedenle, grupla melezin arasına ritüel bağlacı sokulmuştu. Melezle grubu arasında aşması gereken ritüeli mekân doluluğu nedeniyle, melezin kendi ile grubu arasındaki öznel imgeli atıflar oluşup, bu atıflar melez kişilerin nazarında önemsenip kutsanıyordu.

Yalın totemi aitlik içinde beliren kadın ve erkek olan kişiliklerin baskın, yaptırın

özellikleri totemi gözünde geçerli oldu. Melezin nazarı dikkatinde uyanan intiba; karşı grupların her birinin ve her birinin aiti olan kadın erkek kişilerin, melez gözünde birer yaptırın olmalarıydı.

İttifakın karşı grup ilahlarıyla birlikte onayladıkları uzlaş konularının ön ittifak içinde geçerliydi. Geçerli olan şey melezler üzerinde baskın bir etki olup, bu etki yaptırım olucu anlayışla yürürde olmayı melezine zerk ediyordu. İttifakı ortamın içiyle yürür de olan bu yaptırın güce hareket yeteneği veren şey; ittifakın içindeki, ittifakı alanın; alan etkisiydi. Bu etkiler melezlerin gözünde ilahi tutumların belirmesiydiler. Bu alan etkimeli ilahtı özelliklerin ortamı biçimlemesi; etki oluşla melezlerinde nazarında yansiyordu.

Bayram Kaya

Ön ittifaklı Manayı Köleci Mana İle Kıyaslama 1

Âdem'le Hava benzeri anlatımlar ne anlatırsa anlatsınlar. Nasıl anlatırlarsa anlatsınlar. Hepsinin ilahi dönemden beri anlatılanlarla ortakça olur benzer özleri ve ortak bir biçimleri vardılar. Ya da aynı biçimler altında farklı özlerin görünüşleri olmakla; farklı görüntüleri aynı özler biçimlendirmektedirler.

Söz gelimi Sümer yaratılış destanları ile Âdem'le Hava yaratılış destanı aynı söyleyiş biçim içinde farklı özleri ve farklı özlerin ilişkileniş tiplerini ortaya koymaktadırlar.

Ön ittifaklı dönemle köleci dönem içindeki ortak öz; üreten ilişkiler üzerinde bir paylaşım yapmalarıdır. Her iki yapı bu kabil ilişkilerdi öze bağlı paylaşımlarıyla biçimlenmektedirler. Öz aynıydı ama paylaşım olan biçimlenme farklıydı.

Üreten ilişkiler özlü biçimlenişle ön ittifaklar üretimlerini ortak paylaşıyorlardı. Köleci yapı içindeki biçimlenişte üretim nesnelere mülk sahibinindi. Çalışan, üreten köle ise boğaz tokluğu içindedir. Süreç üreten öze göre değil; efendi köle ilişkisine göre biçimlenmiştir.

Totem dönemin paylaşımları üreten ilişkili paylaşım değildi. Ortak sağlamalı işbirliği içinde olmalarının sonucu oluşla yapılan bir paylaşım idi.

Tarımcı totem meslekleri tohum ekim dikimi yapmak için toprağı sopalarla deldi. Ya da toprağı sopa ucuyla çizdi. Oyuk ve çizgiğin içine tohumu attılar ve üzerini toprakla örttüler. Totem meslekli tarımcı totemiler bu tür yol adımlarıyla üreten ilişkili, tarım sürecine başladılar. Tohum ekimi için açılan oyuk ve çizgiler zaman içinde sopa yerine kazmayla, çapa ile saban ile pulluk ile yapılır oldu..

Toprak üzerinde oyuklar ve çizikler açan sopaların tarımda araç oluşla kullanılması, gelecek içinde tarımdaki farklı araç kullanımlı yeni teknolojilere yol açacaktı. Günümüzde tohum ekme için toprağın traktör ile işlenmesi düzeyine gelmiştir. Tarımsal oyuk ve çizgilerin traktör ile açılır olması; ilk tarımcı totem mesleklerinin günümüze kadar gelen süreçlerdeki gelişmeler zemini içine doğrudan olur somut bir katkısı olmaktadır.

Oysa totemi yapının üreten ilişkilere bu kabilden ve doğrudan bir gelişme ve geliştirme katkısı yoktur.

Ancak totemi sağlatma içi işbirliği nedeniyle totemilerin avda geçen süreleri kıaldıkça totemilerin boş zaman oyalanmaları içinde farklı amaçlı eylemler yapması, üreten ilişkilere geçişte geleceğin ana kodlayıcısı olan süre dilimi oldular.

Totemi grupların totem meslekleri nedeniyle ilk kez üreten ilişkiler içine girmiş olmaları; tarihte ilk üreten ilişki tipini biçimlenişiydi. Totem alan içinde sağlatan işbirliklerini ortaklaşan bir paylaşım yapmak yerine; üreten ilişki içinde nitelikli emeğin ortaklaşa paylaşımı içinde olmağa geçilmişti.

Bu totem meslekli üreten ilişkilerdi totemi gelişme ön ittifakın ve köleci insanın da ana biçimleniş özleri olacaktı. Totemi grupların kendi totem meslekli üreten ilişkileri içinde kendi totem meslekli ürünleriyle birbirlerine yaptıkları sunular grupları; tarihte ilk kez birbiriyle temas ettirmeye başlayacaktı.

Gruplar ittifaklar içinde çeşitli totem mesleği farklılıklarıyla entegre oldular. Her bir meslek, belli kısıtlılıklar altında olmakla birlikte, her bir grup mesleği o grubun kendi

patentinde olan grup mesleği olmakla önemlidir. Bu grup iyeliğinde olan meslekler totem dönemde totem mesleğidir. İlahi dönemde de ilah mesleğidirler.

Âdem ve Hava anlatısında üreten ilişkili aynı özle oluşan süreç; zamanın anlayışına bağlı anlatımlar olmakla çok değişik söylemlidirler. Tıpkı köleci sistemde olduğu gibi Âdem'le Hava hikayesinde de üreten ilişkiler içindeki üreten emeğin paylaşımları görmezden gelindi.

Biriken ön ittifaklı servetler Âdem oğulları arasında mal mülk oluşla keyfi dağıtıldı. Bunda şaşacak bir şey yoktu. Nasıl Emeş Enten ön ittifakı süreci anlatıyorsa. Adem'le hava da öncüllerinden esinle köleci sistemi anlatıyordu.

Ön ittifaklarda her bir üreten ilişkilerin, her bir gruba ait totem mesleği olmasının inhisarı (tekeli-sahipliği) vardır. Köleci sistemde üreten ilişkilerin ilah ya da grup mesleği olması yerine; yaratılma olması o yaratılma üzerine El-Melik olanın (mülkün sahibi olanın) takdir etmesi şeklinde bir anlamaydı.

Ön ittifakın gruplar arası meslek bağıntılı ilişkileri nedenle ortak paylaşımları vardır. Köleci inşada ortak paylaşım yerine ortak tanımazlığın seçilmiş şanslı kişilere keyfi mal mülk takdir etmesi vardır. Ön ittifaklarda gruplar arası üreten ilişkili bağ vardır. Efendi köle ilişkili yapı içinde meşruiyetle kölenin efendiye çalışması vardır.

Köleci inşada, köleci sistem her ne kadar üreten ilişki inşası üzerine zorunlu olurla kurulacaksa da; üretir bağ ilişkisi görmezden gelinecekti. Üreten bağ ilişkisi yerine; mülk sahipliği ve mülk sahipliğinin kafadan hakkı olur yasalarıyla, efendi ve köleler arası çalışan çalıştıran bağ ilişkisi vardır.

Köleler üreten ilişki gereği çarkın dönmesi için çalışacaklardı. Fakat çalışmaları mülkün hakkı oluşla efendinin olacaktı. Bu takdirdi ve bu takdir; "takdir yapanların en güzel takdir yapanıydı". Bu takdire itiraz edenler; "Mamon'un yanında takdir mi yapıyorsunuz? "; "Bu sizin haddinize mi? ", diye azarlanıyordu. Üreten ilişkiden doğan gücünüz nedeniyle haddiniz olması gereken ortak kararlar alıcı katılımlarınızın da takdire bulunabilmesinin temelindeki muktesebat, Mamon'la birlikte yok olmuştu!

Mamon'un takdiri, yılda 1000 dolar (günde 3 dolar) kazanamayan geniş yığınlar karşısında; yılda 20 milyar dolar ve çok daha fazlasını kazanan efendilik süreçlerine meşruiyetlikle yol verilecekti.

Mamon takdiri olmak dışında bir insanın emek gücüyle böylesi bir kazancının olması asla olanaklı olmayan haksız, hukuksuz bir talan süreci içine mülkiyet kutsallığı diye girilmişti. Bu türden astronomik sayılı kazançların nesnel emek temeli yoksa da; Mamon'du takdire dayanakla temeli olamaz mıydı? Olup biten buydu.

Aştan, Lahar anlatımında Lahar çoban grup temsilcisi olmakla totem meslekli oluşla totem dönem içinde grubu için yaptığı çobanlığı, şimdi ön ittifak içinde ön ittifakın ortak "ilahı" adına yapmaktadır. Bunun gibi Aştan da tarımcı ya da çiftçi veya bitki meyve yetiştirir olmasını şimdi ittifakın ortak "ilah" için yapmaktadır.

İlah, ayrı ayrı grup davranışlarını kendisi için (ittifakı için) yaptırmakla tekil olmaktadır. Bu nedenle ilah, ön ittifak içinde aynı zamanda da tevhidi olmanın birlik simgesidir. Aştan ve Lahar temsilcilik olan gruplar (ilahlar) çalışmalarını ön ittifaklı ortaklık

nezdinde tevhidin merkezi olan kült merkezli ilaha, ya da ilahlar kuruluna (çoğuldu tekilliğe) yapmaktadırlar.

İlahlar kurulundaki, ilahlar; vadesiyle tek tek öldükçe saf ilah olan totem soyun kurulda temsilce edilir olunununun kalmayacağı bir noktada; ittifakı kurula, ittifakın melezi insanı olanlardan kimi kişiler ilah oluşla yönetimin başına geleceklerdi. Bunlara ilahın gölgesi de diyebilirsiniz.

Kurul melez insanla oluşan alt ilahlardan olan melezi suretli temsilciliklerle sürüp gidecekti. Köleci süreç başatlığında ilahlar kurulunun içinde üreten emeğin (kölelerin-yoksulların) temsilcileri yoktu. Bu nedenle kölecilik üreten emek temsilcili gruplar ilahlı süreci; monarşik, oligarşik yönetime götürecekti.

Köleci sistem bu haliyle kendisini, kendisine; "kanunu kadim" olmasına dair başlangıç çiziyordu. Hâlbuki köleci dönemi maddi ve manevi şartlarla hazırlayıp uygulayan, ön ittifaklardı. Köleci Mamon'un dağıttığı servet ön ittifaklı yasaların biriktirdiği ittifakın malı mülkü olan servetlerdi. Kendisini, kendisine köleci başlangıç yapan "kadim yasa" nedenle; köleci dönemin öncesi bilinmez, görünemez, anlaşılmaz oluyordu.

Fakat kanunu kadim karşısında bir yandan da görünmez olanın (ön ittifakı yaşanılmanın) cazibe ve çekimi henüz belleklerde taze, diri, capcanlı olmakla sürmektedir. Ön ittifaklı yasalardan kaynaklı düzenlendim etkili anı duygu ve düşünceler nedenle de ön ittifak, köleci sisteme; bu görünmez kuvvetleriyle birlikte yalpa yaptırıyordu. Bu yalpa nedenle Mamon, "Mamon'un yanında takdir yapıyorsunuz, öyle mi? diyordu!

Köleci dönemin kendi anlayışını "kanunu kadim" saymasına başlangıç olur mana anlamalarının biri de Âdem'le Hava söylencesidir. Ki tamamen köleci mitolojidir. Kendi öncesindeki somut bakışimlardan neşet ediyordu. Âdem'le Hava söylemleri ilhamca çekim etkisini ön ittifakı dönemde alıyordu. Ama bütün anlatımları köleci sistemin ihyasını ön görecekt soyut olurların, köleci inşaya göre yorumlanmasıyla söyleniyordu.

Köleci sistem içinde Âdem ile Hava türü başlangıç söylenceleri ön ittifakı anlatımlarla biçimce aynıydı. Köleci sistem iyi silinmeyen ön ittifaklı Dumuzi-Geştinna formatının üstüne; Âdem'le Hava formatını atıyordu. Bu demekti ki ön ittifaklı formatın ya da motifin, köleci sistem içinde de farklı öze yansıma yapmasıydı.

Bayram Kaya

Ön ittifaklı Manayı Köleci Mana İle Kıyaslama 2

Âdemle Hava söylencesinin bir konusu da yiyecek yasağıdır. Tarihsel oluşa göre ya da kronolojiye göre ön ittifaklı söylem hep öndedir. Totem grupların izole oldukları kendi dönemleri içinde her bir grubun kendisine ait totem mesleği vardı. Bu her bir grubun totem meslekleri kapsamında olan yiyecekleri, diğer grubun da yememesi gereken "yasaklar" kapsamındaydı. Bu nedenle totem gruplar ön ittifak içine "yiyecek yasağı tabusu olan" mana anlamasıyla geldiler.

Bunun nedeni totem gruplar izole bir yaşam içinde doğada sağlama yaparlarken dıştaki gruplara benzememe nedeniyle onlarla temas etmeme ve onlara dokunmama tabu yasağı içindeydiler. Temas etmeme dokunmama yasağının tamamen kendileri dışında olmakla, somut nesnel yasaları vardı.

Totem gruplar bu nesnel yasaları mana oluşla söylüyorlardı. Totem gruplar, atalardan gelen deneyimleriyle kendi yaşantı aşmalarını totem olan anlam üzerinde yansıtıp; kural ya da mana ediyorlardı. Totemi düzey ve düzlemine ait kural ve kaideler totem kalıplı anlama üzerinde çevrim ve yansıtılma yapılmakla mana anlaması oluyordu.

Oysa köleci dönemle beraber bir olupbitti vardı. Yaşanmamış, evvelden beri kural kaide olmamış; eski yasalarla (totemi ve ön ittifaklı yasalarla) desteklenmeyen bir süreci Mamon denen bir mana anlatması olup biteni doğrudan size söylüyordu.

Mamon totem ya da ilah tezahürlü kalıp olmakla, içindeki anlamı, Mamon'un kendi iradesi oluşuyla söyleyen bir manadır. Bu söyleniş içinde köleci ittifaklı taraflarının iradesi yoktu. Oysa totemi ve ilahi kalıp içine grubun, ittifakın ortak iradesi sokulmakla; ortak irade bu kalıp üzerinde totem alana ve ön ittifaklı alanla olumlanır, meşruiyet bulur geri yansımaları yanıt olur; döndürülüyordu.

Ön ittifaklar da, kendi ittifaklı yaşantı aşmalarını ilahi mana olanın hükmü şahsiyeti üzerine gönderip; ilahi yansıtma üzerinde çevrim etmekle düzenleyip; kural, kaide ediyorlardı. Bu ön ittifaklı zaman ve zemin düzlemine ait kurallar, kaideler; ilah kalıbı üzerinde mana anlaması oluşla anlaşılıyordu.

Totemi mana yansıtması nasıl olmaktadır? Bir ayna düşünün. Ayna kaynaktan mesajı ya da verileri (ışığı) alır. Ayna aldığı mesajı aşağı yukarı 180 derece çevrim yapmakla geri mesajı aldığı doğrultuya doğru gönderir. Aynadan dönen mesajın (yansır olanın) geri iletme olabilmesi veya görünür hala gelmesi için mesaj duvar gibi engel yüzey üzerinde ya da perdede üzerinde yeniden yansıtılmalıdır.

Burada ışık kaynağı oluşla mesajını yansıyan somutluk totem alan ve totem alanın içidir. Yani totem alanın içi sosyal ilişkili olmasıyla da totem alan da, totem gruptur. Mesaj oluşla yansıyan kişi ve kişiler arası "sosyal bağ dokulu girişen enerjiden" oluşan yansımalarıdır. Yansımayı üzerinde geri döndürecek olansa; kişisi öznel algıları oluşla, beyin aktiviteleridir. Kişi algılı beyin aktiviteleri kişinin dışında; grup özekle bir noktada kişiler öznel algılı beyin aktiviteleri olmakla senkronlanır

Totem alan içindeki bir noktada senkronlatan (kıyaslanıp ölçme değerlendirmesini yapan) nokta, her yönde yansımaları alıp; yine her yöne yansımaları dağıtır bir küre yüzey yansıtıcısı gibidir. Küre yüzeyli sanal nokta, sosyal tepki oluşuyla; totem alanın içinde her bir yer olmaktadır.

Totem alan da, bu küre yüzeyin dört bir çevresidirler. Teorik oluşla küre yüzey totem alanın özeğinde ağırlık merkezidir. Kişilerde birden bire oluşan bu süreç sel, sanal algı

manyetik kuplajlarla olup bitenlerin karşılığı olan algı; totemi manadır.

Totem alan içinde yansıma olup, totem alanın ortak bilinci olan küre yüzeyde yanıt tepki ya da cevap oluşmazsa; sosyal alanlı iletme devresi oluşamaz. Mana oluşumlu temel biçimleniş ana karakteristiği budur.

Küre yüzeyle yansımali ortaklaşan sosyo toplumsa bilinç; baz istasyonu gibi görev yapar. Baz istasyonu olmasa iki telefon yan yana, alt alta, üst üste de olsa iletme yapamazlar. Sosyo toplumsa bilinç ortak kodları da olmasa kişiler de iletme olamaz. Kişiler sosyo toplumun bir hücresi gibi değerlendirildiğinde; bu iletimler hücrenel bir iletme gibi olan bir mana anlaması polarize edilir.

Ön ittifaklar da, köleci dönemde de, bu mana anlamalı ana karakteristik korunur. Sadece içerikler değişir. Sanal olan sosyo toplumsa bilinçli küre yüzey köleci sistemle iradi nokta yapılır. Bu nokta sistem içinde sistemin ortak bellekle ortak mantığı iken, sistem dışında bir irade oluşla vaaz edilir.

Totem dönemin başlangıcından totem dönemin sonuna doğru olan zamanlar içinde hiç bir grubun, kendi totem mesleği olmadığından, totem yiyecekleri de ve hiç bir totem yiyecek yasakları da yoktu. Sadece dokunma yasağı kapsamında karşı grubun elindeki av ve toplanmış yiyecekleri yememe yasağı vardır.

Totem mesleklerinin (üreten emeğin) oluştuğu dönem içinde garip bir durum ortaya çıktı. Gruplar uhdesinde üretilen totem meslekli ürün olur yiyecekler de "karşı gruplar tarafından dokunulanlara dokunma yasağı" içine girdiğinden; ortaya bir "totem yiyecek yasağı" çıkmıştı.

Totemi kişimiz, doğadaki elmayı yerken; karşı grubun ürettiği bağ bahçedeki elmaları totem yiyeceği dokunum yasağı kapsamı içinde oluş nedeniyle yemiyordu. İşte temas eden gruplar ön ittifakın içine bu tür bir "yiyecek yasağı içinde oluşla" geldiler.

Gruplar teması içinde, bir grup elindeki hazırda üretilmiş yiyeceklerin hediyeleşme yoluyla takasını yapmakla; bu değişim her bir gruba çekici gelmeye başlamıştı. Başka grubun elinde, totem mesleği oluşla üretilen yiyeceği; doğada her zaman içinde kolayca bulup, bulamama sorunsalı vardı. Bulunsa da, bunu sağlama yapmanın pek çok hayati riskleri vardı.

Karşı gruplar elinde her an bol bulunan, üretilmiş olan yiyeceklerin hediye yoluyla değişilmesi nedenle hayati olana karşın; hazırlarını bulmakla değişilen bu olanak; her bir grubun önünde vaz geçilmez gibi duruyordu.

Gruplar eliyle üretim sel olma, artık sosyal ilişkili temasın temel nedeni olacaktı. İlerde de ekonomik süreçlerin temeli olacaktı. Artık doğada sağlamanın sosyal oluşu yerine grupta emekle üretilen nesne üzerinde karşılıklı sağlatmanın sosyo toplumsa oluşu vardı. Bu olguyla gruplar teması başlayacaktı. Temas etme nedenle şimdinin, yarının ve geleceğin inşası için yiyecek yasağı olan bu tabu, aşılması gereken bir "tabu sal yiyecek yasağıydı".

Kısaca ilk yiyecek yasağı, tecridi totem gruplar arası yiyecek yasağıdır. Ki bir totem grup, diğer grup bünyesinde olan totem meslekli ürünü, o grubun patentinde olmakla ve o grubun elinde bir dokunum olmakla yenmiyordu.

Bu tür dönemleri hikâye eden ilk anlatımlar hep vardır. Neden? Alışma olan bir süreç yeni değişmesi içinde kişilerdeki mana olmakla şaşma yapar. Bu şaşma öznel dünyada kaygıyı tetikleyen travmalar olmaktadır.

Bu travma olan süreç şu evrimsel kaideyle örtüşen bir öznel süreçtir. Canlılar çevreye tam bir uyum yapmakla çok iyi bir yaşam senkronlanması elde ederler. Çevreye uyum çok iyi bir akıllı mekanizma gibi çalışır. Bu uyum epey bir süre içinde doğru ve gereklidir de.

Fakat çevrenin sürekli değişme yapmasıyla canlıların çevreye akıllıca uyum yapma süreçleri, tam bir uyumsuzluk oluşla başarısızlık olur. Hayata tutunma mekanizması hayata tutunamama mekanizması olmakla bir fiyaskoya dönüşür. Türler yok olur. İşte bu kuralın öznel dünyadaki karşılığı da travmadır.

İşte bu değişim dönemlerine ait hikayeler totem döneme göre ön ittifaklı dönem içindeki şaşmalar olan travmalara denk gelir karşılıkların travmalarıdır. Söz gelimi totem döneme ait "totem yiyecek yasağı" olmaktan kaynaklı duygusal travmaları anlatan birçok hikâyeler; köleci dönemde Âdem ile Hava'nın yasak meyve yiyeceği anlatımına döner. Hikâyenin kökeninde travma ve yeni düzene uyum süreçleri vardır. Bu uyum süreci içinde eski tutumlar yeni semboller üzerinde sosyo toplum dışına atılmakla günün anlam ve önemine uygun bir inşa hikâye olmaya dönüşmektedir.

Totem gruplar tecrit olmuş gruplardı. Bir grup başka grubun totem mesleği olur ürünleri yemiyorlardı. Bu totem grubun, totem yiyecek yasağıydı. Totem gruplarda yiyecek yasağı tabusuna karşı aşılmaz bir ön yargıyı oluşturmuştu. Ön ittifaklar da aşılmaz gibi olan bu totemdi ön yargıyı; ön ittifaklı tevhit içinde aşmak zorundaydılar.

Âdemle Hava Türü ilk söylemlerdeki bu totemi öz; bu totemdi ön yargının aşılmasını sembolize edip; bu ilk ön yargıyı, ön ittifaklı sosyo toplumun dışına atmaktı. Bu tür anlatımlar, hem totem yapı içinde çıkılmış olmaya (kovulmaya) bir gerekçe oluyordu. Hem de yeni bir yapı içinde olmayı karşı yine sosyal hafızalara hazmedilir bir mana anlayışı olmaya gerekçe yapıyordu.

Bir totem gurup, diğer totem gruba ait yasak totem yiyeceğine eğilim etmezdi. Eğilim etmemesine karşın; bu eğilim etmezliğin o totem hafıza üzerinde de groteski oluşmalı bir anlam karşılığı vardı.

Yani böylesi bir grup bağıntılı tabu yasağının, grup bağıntılı vicdanlarda sorumluluk gerektirir groteski dediğim şimdiki anlamla günah oluşu vardı. Tabu yasağının işlenmesi karşısında totemi de ne türden fetişti duygu ve düşüncelere mal olacağına ilişkin groteski bir bellek vardır. Groteski bakışla kirlenmiş olmanı, günahı durumun; totemi üzerinde tabu sal hafızalı anlam olmasından ötürü bu groteski mana totemimiz üzerinde çekinme, sakınma türünde büyüleyici bir mana etkisine neden olmaktadır.

İşte totemi gruplar ön ittifaklı teması yapmakla; aşılmaz olan ön yargının travma yapar olan hafızası, buydu. Yasak yiyeceğin travma yapma nedeni; bir totem gruba ait totem yiyeceğinin; ön ittifak içinde diğer totem gruba; gruplar üzerinde ortaklaşan bağıntılı bir anlamla, meşru bir yiyecek olmasıdır.

Groteski oluşla sakınan, kaçınan kişi hafızalı sosyal bellekli günah; her bir totem yiyeceğini karşılıklı yemekle aşılmazdı. Yeni olan gruplar arası ortaklaşma; Enkidum, Dumuzi sunulu İnannaca seçme ayıklama içinde yiyecekler grup temsilcili kişiler, elinde

alınıp yenmekle ya da yenmemekle ön ittifakın ilahi yasaları ortaya konuyordu. Kişi sel sosyal bellek için bu seremoni bu yönüyle (günah olur yönü ile aşılmakla) ön ittifaklı edimler, totemi ortaklaşmadan ayrılırlar.

Ön ittifakların, totem yiyecek yasağından oluşan sosyal travmayı aşmayı seremoniye eden yöntemleri; köleci dönem içindeki köleci travmayı aşmak için de kullanılacaklardı. Ön ittifaklar, totem yiyecek yasağı karşısında; totem grupların her bir kendi totem yiyeceğini; birbirleri için karşılıklı takas etmeleri üzerinde birbirleri için karşılıklı üretim yapmaları içinde nesnelce aşmışlardı.

Ürünlerin birbirleri için karşılıklı üretilmesi demek; günahın aşılmasında gruplar emeğine, gruplar alın terine değin vurgu yapılması vardı. Bu nesnellik sosyal hafıza anlamında da manaca söylenip aşılması gerekiyordu.

Aşhan Lahar, Dumuzi Enkidum, Emeş Enten gibi anlatımlar bu sembolik kurguların söylenmesiydiler. Elbette bu ilk örneklerin içine köleci dönem ruhuna uygun, başka başka zamanlara ve gruplara göre olur söylemlerin içine, özgün soslar da katılıyordu.

Katılan soslar bir yandan aslına sadık kalışla, sadık kalınan kalıp aslını ifade eden oylumun içine iyi silinmeden konan yeni ifadeler olduklarından ötürü soslarda; görüntü üstüne görüntü, anlam üstüne anlam binen şeytani bir, çoklu belirmeleriyle anlam bozulması olan anlaşılmazlıklarını da oluşuyordu.

Futbol bir ekip işidir. Ekipteki herkes durum ya da pozisyonuna göre en iyi emeğini verir. Veya kişi en iyi emeğini, ekipçe olur ortam sorumluluğuyla veya başka mana anlayışı içinde olmakla en iyi emeğini, rekabetle de göstermek zorundadır.

Futbol bir ekip işi olduğu halde gol atmak kişilerin sahipliği, üzerine havale edilir! Oysa golcü, o ekip işi içinde gol atma donanımıyla donatılmıştır. Sözelimi ekip işi içinde gol atıcılar hücumdakiler gibi sahanın her tarafında koşup, yorulmazlar.

Ekip golcü pozisyonunu, diğer pozisyonlar gibi ekip içinde özel tutar. Bu pozisyonda görev alacak kişiler, bu bilinçle bu davranışla olmak zorundadır. Asla attığı gol, o pozisyonda tutulduğu kadarla onun değildir. Ve kendi özel gayretli değerlendirme çabası kadarla da atılan gol, onundur.

Ekibin kazandırdığı donanımla golcümüz, eline geçen topla kendisini (ekip ruhunu) birden bire çok süratle atağa kaldırır. Onun ekip içindeki işi de budur. Ekip onu yormaz. O da bunun karşılığında ilk fırsatı göle çevirir.

Bayram Kaya

Ön Toplular 1

Ön toplular, kendilerinden önce izleyeceği bir toplumu ya da kurumlaşmış, deneyimleri edinilmiş toplumsal yapıları olmadan, ilk kez ittifakı olan topluluklarla üreten ilişkili toplumdur. Bu süreç, belli bir başlangıç ve bitiş zamanı içermez. Bir sürecin kendi içinde, köleci mülkiyete ilişkin kesikli sürekli durum oluşu yer ve yön tutmasını belirlemiş olmakla, ön toplumlara dek olgunlaşmasını bitirmiştir denebilir.

Ön topluları oluşturma süreci, dünyanın her yerinde, aynı zamanda, aynı hız ve aynı yönde oluşu başlamamıştır. Arkalı önlü süreçlerdir. Biri başlayıp mesafeler almışken diğeri henüz yolun başındadır. Ya da günümüze dek süreci hiç başlatamamışlardır. Ön toplular, doğayı üreten ve üreten ilişkilerini kurum ve kurallarıyla ortaya çıkaran ilki yapılarıyla kendilerini açık ederler.

Genel de sosyal kültürlü etnik süreçlerin emisyon edildiği, nesnel süreçli bilinç zaafının yaşandığı; deney, gözlem, bilimsellik, teknoloji gibi şeylerin yeni yeni emeklemesi olan ittifakın toplumdur.

Üreten ilişkiler, bir takım nedenlerle kutsal yer karşılaşmalı hediyeleşmelerin, olanaklı temasını ortaya koymuştu. Bu temasların yeğînleşen sıçraması, uzaktan anlaşma buluşmalarıyla giderek çevrimleşen süreçler; anlaşmalı temaslı koalisyon ilişkilerini ortaya çıkardı.

İlk kez yalın totemdi sosyal yaşam ilişkisi içine sokulan, uzaktan temasla hediye (kurban) bırakmalı anlayışta tavırlar, bekle gör türü; sesiz uzlaşmalar deneyimi oldu. Ve uzaktan süreçlerin yoğunluğu, uzaktan itilaftı (anlaşmalı) koalisyon ilişkileri de, koalisyonun kendi yeğînlik ilişkileri de sürecin ittifakı ilişkilerini başlatacaktı.

İki ve daha çok bölgeler arası sunu kesim noktaları, yalın totemi yapının dışında, yalın totemi yapıya yavaş yavaş bir osilasyon kaynağı oluşu dikkate değer bir dikkat çekilmesinin yeni bir senkronlama kaynağı olması gerekti. İşte ön toplular süreçleyim olan gelgit yoğunlaşmalı girişmeleri, bilinç edip düzenlemedirler.

Süreç ittifakı olmayı ortaya koymuş olmakla beraber, sürecin içindeki öznel unsurlar hâsıl da ne gibi süreçler yaşayacağını bilemeyişle, ittifak akışa göre inşa ve inşayı bozup, yeniden yeniden inşacı olmalarının iç, içe; evresidirler.

Koalisyon yapı içinde, üreten entegre ilişkilerine göre yapının sosyal kültürü çok ağır basmaktadır. Ki gerek sosyal kültürleri, gerek üreten ilişkileri giderek kurum ve kurallarıyla oturmuşluk kazandılar. Böylece ön toplular kurumlaşmaları bağlamında, süreç boyu edinim ve niceleyişleriyle; kaidelerine devamlılık kazandırır olmakla, kendisinden sonrakilerin kurucu ön yapıları oldular.

Ön toplular, üreten totem meslekli toplulukların birleşmeleri olup; "birleşerek üretme ilişkilerini" ortaya koymuşlardır. Entegreli oluşu bir araya gelen ön toplular yalın totem dönemi maddi manevi kültürlerini uzun aralarla birleştirdiler.

Birleşmeler hiç bilmedikleri bir alt yapı hazırlanması ve uyum süreçleri gibi ön oluşmaları, travma gibi hazımsızlıkları ortaya çıkarmıştı. Böyle böyle tevhitçi birleşmeler; ittifakı organize etmekle; o günler içindeki şartlara göre sonraki sürecin inşacı ve sekanstık sosyo nesnel yapıları oldular.

Ön toplular en az iki ve daha fazla totem grubun ittifakı girişmesi oluşu başlayan bir çoğul (plural-politeist) yapıdır. Hem sosyal yapının demografyası ve kültürüyle

çoğullukturlar. Hem de farklı ya da benzer olan totem meslekli üreten ilişkiler bağıntılı, çoklukturlar.

Çeken, ittifak merkezini oluşturan bağıntı; "içinde insanı olan üreten ilişkiler yoğunlaşmasıdır". Değilse totem meslekler olmazdan önce (üreten ilişkiler olmazdan önce) hiçbir "yalın totem kültür", insan gruplarını ittifaka çağırabilmiştir.

İçinde insan, hele de üreten insan olmayan üretim de, zorlayan, tahakküm eden, sömüren bir ilişki tipi oluşla çekimleyken değil; dağıtan, bozulan yapılar olur. Böylesi yapıların sürmesi için yapıya hariçten zorlayan bir güç ve enerji harcarsınız.

İttifakı düzenleme, en az iki ya da birkaç; yalın olan totem kültürlerin gide gide girişendi olan temaslarının sonucudur. Temasların uygunlaştırılmasıyla süreç kaostuğu barış ve sükûnet edildi.

Barış ve sükûnet edilen, özgün tınışımı kristalize edecek olan güç te ittifakın merkeziydi. Merkez, ön toplum olucusu sürecin; özne nesnel kurum ve kaideler girişenli, bileşke kesim alan noktaların bir, toplamıdır. Tam özekte grupların insanına göre ve insana göre olma vardır. Kesikli sürekli düğüm yoğunlaşmalıydı. Ön toplumlar, totem yapılar arası zorunlu girişmelerin ilk kez inşa edilmesine bir başlanıştırlar.

Tevhit çoklu algının birli, belirtilir olma şeklidir. Tevhit çokluğun intisabıdır. Yönetimin merkezi; yalın totem temsilcili kurul oluşla çokluktur. Kült merkezinin çevresi totem sosyal kültürlü aidiyet ve totem meslekleri oluşla bir çokluktur. Çokluğun algısı, çokluğun sosyal düzlem zıttı olan birlik ve mutlak yönetim oluşla, tek başlı yönetimi sürece enjekte edecekti.

Çoklu mantığın kavranıp, çoklu mantığa süreç içinde işlerlik verilmesi konusunda pek çok enerji sarfı ve firen hareketi söz konusudur. Enerji sarfı da; yerine konan enerji karşılanması oluşla, yorucu kişiyi tedirgin edici bir karşılanma olmanın bellek hatırlanmasıdır. Dingin, kararlı düzlem içinde olmak yerine; tedirgin eden düşünce ve sosyal çalkantılar içinde olmak, insanı hayli yorar.

Bir anlaşılma ve anlama zorluğu; bir yorulma durumu ve fazladan bir enerji karşılanmasına mâl olan çoklu mantık aktivitesi, sosyal yapıya yorulmalar veriyordu. Bu nedenle tevhit kültürü sosyal bir insan için çok önemli bir kutsallık ve dokunulmazlık arz etmektedir.

Ne var ki insanın dışındaki, insandan ve insan bilincinden bağımsız olan gerçeklik gelişmesi de çoklu olanın bağıntı birliği olan süreçlerde olay, olgular; kesikli (sınırlı) , sınırsızlığa (şürekliliğe) dönüşüyordu. Zamanın ruhu yönetim alanında da yavaş yavaş güçler ayrılığına doğru inşa oluşa kayıyordu.

Sosyal alanda tevhit kültürü sürerken sosyo-toplumsa alanda bağıt çokluk entegresi örgütleniyordu. Birlik yapılar açık seçik çokluklardan oluşuyordu. Çokluğu olmayanın birliği de olmuyordu. Kral olan mutlak yönetim, saraya; dini yönetim de tapınağa doğru ayrıştı. Yani tevhitli birlik olan mutlak o aşamaya göre ve her bir aşamaya göre kendisine özün üreten ilişkili entegre çokluklara dönüşmüştü.

Krallar, yetki paylaşması olan mahiyetler edindiler. Merkezden çevreye doğru özelleşen özerkleşen yönetim İlerleyen parlayan sürecin yeni dinamiğiydi. Bu sürecin tek hâkimi olma savaşıli muktedirlik olsa da süreç bir kez yarılmıştı. Er geç kendisini iddia edecekti.

Tevhit bir doğumu iyi yapmıştı. İttifak içindeki melez sosyal ayrılıkları, millet oluşla sentezleyip; milletin de; ne o, ne bu sosyal tanıdan olmayan ve biraz daha rasyonel gerçeklikleri olan ikameler üzerine oturmasını ortaya çıkartmıştı.

Bu nedenle yavaş yavaş kült merkezleri etnik totem düşünceler kurulu olmayıp; nesnelce toplumsal kural ve kaideler hukuku olmaya başlamıştı. Yani ilerleyen süreçlerle mutlak yönetimlerin olmadığı anlamakla; yönetimde, güçler ayrılığı (politeite-pluralite) ilkeli parça deneyimleri, süreçlere entegre ediliyordu. Gerçekleşen süreçlere rağmen, sosyal anlama birlik ve tevhit kültürü içinde ilerleyecekti.

Fakat bu tevhit kültürü sürece öyle damga vuracaktı ki, günümüzde dahi güçler ayrılığı ilkeli tutumlara rağmen, mutlak yönetimlerin olmadığını anlamak ve anlatmak; geniş yığınlarca olanaklı olmayacaktı.

MS. 1215 Magna Karta anlaşması sürecin ilerleyen biçimli gelişyle "mutlak yönetimden" dönüşün en bilinen örneklerinden biridir. Bu anlaşmayla kral bir kısım yetkilerini devrediyordu. Oysa 21 yüz yılda bir başbakan; "yasama, yürütme bana ayak bağı oluyor" diyecek kadar fütursuzca diktatörlük yüzünü gösterecekti. Güçler ayrılığının eleştirisi; "keyfiliğe" ayak bağı olmasıyla, tarif edilecekti!

Oysa evrende her süreç aksar. Her süreç sınırlı (kesikli) sürekli oluşuyla olasıdır. Ayak bağı olmamak diye aksamayan bir süreç yoktur. Yetki ve kullanım bir özel bağıntı ile sınırlanıp, başka bir yetki, özel bağıntı kullanım sınırlık liği oluşların devamlılığıyla akış eder. Tevhit, tarihsel bir zorunlulukla ittifak içinde ve yalın totemi birliklerin kendi sosyal öznel çok başlılığının iddialı çekişmelerine karşın mutlak yönetim oluşla karşımıza çıkar. Bu süreç, nesnel yasallığın bilinmediği, sadece eğime göre süreçlerdir.

Sürecek

Bayram Kaya

Ön Toplumlar 2

Bir nehrin dahi, sürekli aynı rejimle (mutlaktı) akışı yoktur. Her kıvrım ve bükülme nehir akışının hali hazırdaki var olan rejimini yavaşlatır, yorar sönümletir. Bu tür aksamalarla oluşan nehir akış sürekliliği sınırlı, parçalı, hızlı, yavaş olay ve olgulardan nehrin rejimiyle beraber nehrin akış olaylarına; dönüşür.

Nehir rejimi; nehir yatağının bükülme ve kıvrılmalarıyla ve nehir yatağının geniş alana yayvanlıklı dağılımı olan, sere serpe yayımlarıyla; kesikli süreklilik kazanır. Kesikli süreklilikte yine kimi kez de yatak daralmaların akışı hızlandırması vardır. Tıkanmaların, tıkanma gerisinde birikmeleri vardır.

Akış; bu türden parçalı oluşun, her ortama engeller vermesiyle süreç daima aksar ve süreç kesikli, parçalı oluşmaların sürekli oluşuyla regüle edilir. Tarih ve tarihi akışın tarihselliği; ha keza bilimsel olanın disiplini, bunları bize verir. Hal bu iken, yönetimde güçler ayrılığı olan parçalı kesikli sürekli bulunuşu (zorunluluğu): sosyal mantığın dinsel söylemiyle fitratı ayak bağı diye tarif etmek; en hafif deyimle; çağdışı oluşun yobazlığı ve diktatörlüğüdür.

İttifaklar çeşitli ön toplumlarıyla birden bire ortaya çıkan plural belirmesini; o düzlem koşullarıyla plural belirmenin zorunluluğu (fitratı) oluşla, akışla tevhide gitmeyi sürece zorunlu kılmıştı. İttifakın ittifakı yönetir olan tekildi, tevhatti süreci; akışın ileri süreçleriyle, sınırlı sorumlu olmaya başladı. Süreç kral katkılı da, olsa; süreçte bir yasama, yürütme, danışma meclisleri, gibi parçalı aksamalar, ortaya kondu.

Tevhit, tevhit (sentez-birlik) bütünlüğü içinde bağıntılarla; kendi aksamalı sınırlı sürekli olma eğimini ortaya koymuştu. Yürütme sınırsız ve tek düze olamıyordu. Yasama dur diyordu. Yasama tek düze ve keyfi olamıyordu. Yürütme yargıdan çözüm istiyordu.

Yargı sınırsız olamıyor bir kurucu meclis ya da danışma meclisi oluşup, yargı yasamayla sınırlanıyordu. Yani tekdüze olamamakla süreç, yavaş ve sorunlu oluyordu. Ayak bağı olma, yeğlenir olması gerekile bu işin doğasıdır. Buna ancak veli edilmiş, deliler karşı çıkıyordu. Değilse, iyi ve hızlı oluyor olsaydı tekildi süreç olan kral olma, şah olma sürecinin yarılmasına; güçler ayrılığına dönüşmesine gerek var mıydı?

Bunlar kolay olan ve hemen sabahtan akşama olup biten süreçler değildirler. İttifaka iman etmeyi (sosyal eğilimin fazla ve baskın olan ahitleşme yanını) öne çıkaran, yalın totem bağlarla adreslemeli devinimse alışmaların üzerine, kült merkezi (mutlaktı yönetim) ittifakı, üreten bileşke bağın inşasıdır.

Bir yandan tekil tevhitçi; tekilliğe seslenen yöneten totem mantıktan geliyordunuz. Bir yandan ittifakı üreten ilişkilerle, politeisti yöneten kurul kararı içinde çokluğun; çokluğa göre kararı vardı. Henüz adı konamayan üreten emek ilişkisine göre, çokluğun etnikti yansıması; üreten emek eksenli süreç için gerekli ve doğru bir oluşma değildi.

Ama sosyal mantık egemenli bir düzlemde, önce sosyal kültürün tevhide gerekliydi (dinler gibi) . Sosyal kültürün tevhide, som (mutlaktı) yönetim olanı zaten ortaya koyacaktı. Sosyal tevhide ardılı mutlaktı yönetimdi. Mutlaktı yönetim de parçalı, sınırlı, sorumlu, sorunlu, aksamalı yönetim bağıntılarından meydana geliyordu. Pekişin, sağlam adımlarla atılmış, katılımcı bir yönetim düzlemi ortaya çıkıyordu.

İttifak, uzun gel gitler yapmıştır. Başka başka olan sosyo kültürler ve üreten totem meslekler girişenli farkların, bir arada giden senkronlamasıdır. Yani farklı zamanların bir arada akan eşgüdümlü eş zaman salınımıdır. Odak alan eşgüdüm referans salınımını

verişle ittifaklını düzenleyen ittifak merkezidir. Burası o aşamada yalın totem temsilcilerin, bulunduğu çoğul (politeisti) bir danışma kuruludurlar.

Merkez kurulu, İttifakın sosyal girişenli regülesi oluşla; farklı ve zıt totem kültürler düzenleniştii bilinci oluşuyordu. Ki bu kristalize sarım yapacak olan bilinç şimdiki sosyo toplumların da hafızasıdır. Kurulun ilk işlerinden birisi şuydu. Temas etmeyen. Birbirinin elinde yiyecek yemeyen. Birbiri elinin değdiği içeceği içmeyen. Karşı grup üyelerine dokunulması, onunla cinsel teması, yasaktan tabu olan sosyal süreçlinindi eski durumların aşılması; kurulun yapılacak ilk işlerinden bir kaçıydı.

Bu zor ve çok çetin bir görevdi. Hem de önünüzde hiçbir deneyim müktesebatların yol göstericiliği ve yalın totemler öngörülü buyrukların olmayışla çetinlik kazanan, bir ihdasın yoktan inşasıydılar! Bu sorunsallar için deneysel aktarımlı öngörüsü olmayan kurul, temasçı ittifaklılardaki öznel etnik totemli engellerin aşılması için ilk çözümlerden birisi ittifakın "insanını" yaratmak olacaktı.

İttifak grupları da, ittifakın insanına tanıklıkla; ittifakın insanına iman (biat-itaat) etmenin sözleşmesini yapacaktılar. İttifak bu kabil düzenlenir süreçleri içine sosyal anlamanın inşası olan iman etmeli sosyal anlayışını ortaya koymuştu. Şimdilik iman; hem sosyal alanı, hem ne idiği belirsiz bir belirme oluşuyla kendisini duyuran, toplumsal (üreten) alan ilişkilerini; düzenleyecekti. Düzene imanla sahip çıkılacaktı.

Her bir ittifakın, ittifakı kült merkezleri; kararını alan, ittifakın devinmesini karar kılan. Kılınan kararlar yeni oluşmaları yaratandı. İttifakı kült merkezi çığlıma yapan; çığlamanın kartopu hareketini başlatır oluşun etrafına sarımın yapıldığı nüve, merkeziydi. İlk uzun süre düzenleme oluşla sahne alacaktı.

Eski totem seslenmede deneyimse olan tekil bir atacı öngörünün ortama hitabı vardı. Oysa şimdi önceden tutum edilmiş öngörülerin değil; nakil olmayan ve ittifak deneyimleri oluşla nesnel yasal süreçlerin; yani atacı olamayan müktesebatlarla çoklu ortama seslenen deneyimlerin, sosyal düzleme aktarıma zorluğu vardı. Bu yepyeni oluşma ve oluşumlalar gelgiti de "yaratma, yaratılma" din motifi ile izah edilmenin, ortam seslenmesi olacaktı. Bilimsellik meydan alana dek bu böyleydi.

Düzenleme yapma işleri, başlarda iyi gidiyordu. Ta ki ortam, mülk edinip edinmemeye gelene dek bu böyle sürdü. Ezen ezilen çatışması ortaya çıkınca bu düzenleme ortama güç yetiremez oldu. Sosyal mantığın tevhidî giderek emek gaspı olan eşitsizliğin üzerini örtüp takdir (kader) , yaptı. Üretilen emek ürünleri gizlenmiş, emek ürünleri şimdi size nimet olmuştu! Nimetlerin de şükredilecek bir velinimeti vardı! Oysa yalın totem dönemde ne nimet vardı ne nimetlerin eşitsiz bir kaderle bölüşülmesi vardı!

Nimetler birer himmet oluşla, eşitsiz paylaşırmanın ezelden kaderle yaratılma ve insanlara dağıtılma yapılmasıyla yeniden sosyo-toplumu düzenleme işlerine dönüşecekti. Süreç çok çeşitli ve farklı gelgit yapan deney süreçlerin inşası, insanın bozulma ve yeniden inşasıyla; bir önceki süreç malzemesinden oluşuyordu.

Kısaca ittifak; yaratan, üreten, çığlama olan bir çeşit kesikli, sürekli parça kartopu bağıntılı büyümeler olmanın âdemiyet (âdemler) merkeziydi. Adem kavramı ilk kez en az iki ve daha çok karşı totem gruplar birliğinin, her birinden bir görünüşün senteziydi. Totemi gruplar çokluğunun varlık birliğiydi. Bir ittifakın dışındaki, başka ittifaklar; "başka başka âdemi merkezîyetlerin senteziydi".

Ön toplumlar basit hediyeleşme ve farklı totem meslekli ürünlerin takasının belirlemesi oluşla, örgütlenme ve girişme oluşun sentezci bir âdemi merkezidir. Bir âdemi merkezdeki âdemin (insanın) bu kült merkezinden yeryüzüne doğru yayılan "insanlık süreci olması" kült merkezleri arası ticaret ve sömürü ilişkilerinin, yeryüzü (elem) ülküsü olmakla karmaşık inşalar sürecine dönecekti.

İttifakı kült merkezleri âdemi merkeziyetti. Âdemliyi neşreden, âdem olmaya onay veren merkezdi. İttifakı totem aitleri de âdemoğluydular. Kurul çokluğu âdemdi. Âdem de birlik sesi çıkıyordu. Birliğin sesi ve birliğin kararı; ayrı totem kültürün ve ayrı ayrı olan totem aitlerinin canından ve kanından ittifakın âdemlerini şekilleyip, biçimlemişlerdi. (Bk. Sümer yaratılış destanı)

İttifakın sosyal alana seslenmesi, o ittifakın kült merkezi çevresindeki ittifakın biçimlediği âdemoğluna (insana) seslenmeydi. Bu ittifak içinde olmayanlar ne âdemdi, ne âdemoğluydular. Talancı, yalancı iblislerdi. İttifakı sürecin çatışa aşıla uzun süredeki geldiği her biri bir düzenlenimse ve sentezler girişmesi olduğu noktaların, ön toplumlar düzlem sel aşaması buydu.

İttifakı kült merkezine, bir ahitsen bağla yemin edip söz veren ve bu sözleşmeye tanıklık eden İttifakı Âdem kardeşler, kardeş olma hesabıyla birbiriyle temas ettirildi. İlanen ittifakı kardeş olan; insanların birbiri ile cinsel ilişki kurabilir olmalarının, vize ve izin onayları da böylece kardeş olmakla olmuştu.

İlk totem yasa temas etmeyi ve cinselliği giderme şartını, sadece totem kardeşler arasında kurulan bir bağ ve bağıntı oluşla ortaya koymuştu. Şimdi aynı yasa eğilip bükülüşe yine benzer ve aynı yasaydı. Temas ve cinsellik için kardeş olma yine şarttı. Ama bu kez, kesikli sürekli süreçler ortaya konmuştu.

İttifakı sosyal totem düzlemde iki kesikli, sınırlı parçacık ilişki ve bağıntısı vardı. Biri yalın totemden kardeşiniz. Diğeri de ilanen kardeşiniz. Ki bunlar ittifakı âdemden oluşla insan kardeşlerinizdir. Yalın kardeşleriniz şimdi cinsel perhiz yaptığınız kardeşleriniz olarak özel bağıntılı davranmaktadır.

İlanen insan kardeşleriniz size cinsel eğilim, olan özel bağıntılı kardeşlerinizdir. İttifakı sentezli kültür böylece ittifak düzlemini iki parçaya ayırmıştı. Bu iki alanlı parçacıktı. Bu parçacıkların zamanı farklı akıyordu. Bu parçacıkların davranışı mini minnacık farkla ortaya konmuştu.

Sürecek

Bayram Kaya

Ön Toplumlar 3

İlanen insan kardeşleriniz size cinsel eğilimi olan genel bağıntılı kardeşlerinizdir. İttifakı sentezli kültür böylece ittifak düzlemini iki parçaya ayırmıştı. Bu iki alanlı parçacık durumların zamanı birbirine göre farklı akıyordu. Bu parçacıkların davranışı mini minnacık farkla ortaya konmuştu. Eğer iki totem grup ittifak etmişlerse; bu grupların totem meslekleri de ittifakın düzlem alanını, iki parçalı saha zamanına göre ayırmıştır.

İttifakı düzlem içinde oluşan sınırlı sürekli iki sahali parçacık alanımız vardır. Bu alanlar aktif in aktif oluşun kesikli sürekliliği içinde belirmeler yaparlar. Böylece alanlar bu tür yansıma tercihlerine göre kendi aralarında genel bağıntısını oluştururlar.

İttifakı düzlem alanının genel bağıntısına göre her iki parçacığın özel alanlı totemi tutumlar, alanları; birbiriyle temas edebilirler. Birbirinin totem yiyeceğinde yiyebilirler. Unutmayın ki ittifakı düzlem içindeki her iki parçacık alanın her birisi bir totem grubu, diğeri de diğeri totem grubu göstermektedir.

Her bir alanın içi, hem o grubun yalın sosyo totem kültürünü göstermekte. Hem de o grubun kendi totem mesleklerini göstermektedir. İki parçalı alandan her biri kendi içinde yalın sosyo kültürlü totem kardeşinize karşı cinsel perhizi kural getirmişti.

Sadece ittifakınız içinde size ilanen âdemden kardeş olan insan kardeşlerinizle; dıştan genel bağıntıyla cinsel temas etmenin onayıcı izin meşruiyetiği vermişti. Dışta genel bağıntı, ittifakın kültürüydü.

Kendi öz totem kardeşlerinizle değil de, karşı cinsten; ilanen ittifakı olduğunuz karşı totemli ittifak kardeşlerinizle cinsel temas kuracaktınız. Böylece yalın totem döneminin karşı toteme dokunmama, karşı totem gruptan hiç kimseyle temas etmeme yasağı; şimdiki ittifakın, ittifakı totem eş gruplarıyla temas etmeye ve dokunmaya çevrilmişti.

İttifakı totem kültürü içine alınan yalın totem kültürler; ittifaka iman sembolizmi üzerinde yapılan regüle etmelerle gerekli, esnetmeleri ve daraltılmaları yapıldı. Böylece ittifaka karşı duran yalın totem kültürleri direnci, bu düzenlemelerle her bir sosyal yapıya sindirtiliyordu.

Aynı yaratanın kulu olmakla bu düzenleyici kural, milleti olan sosyal işleyişin içine kondu. İttifakı Ademiyet içinde ittifakı Âdemle, Hava, ittifak etmenin ürünüdür. Âdem ve Hava aynı totem kült merkezinin bir aittesiydiler. Ya da her bir ittifakı kültün başka başka âdem ve havaları vardı.

Âdemle Havanın insan çocukları olan ittifakı sosyal yapı, âdemle havadan kardeş olanların kardeşler arası evliliğine dönüşüyordu. İttifak en az iki totem kült ve iki totem meslek oluşla ikizleşen bir yapı ve ikizleşen bir totem kültün yönetim kurulu olduğu unutulmasın lütfen. Bu nedenle ikizleşen kardeşlik sizin karşı totem den olan ilanen kardeşlerinizdirler.

İttifak içinde en az iki yalın totem grup olsun. Bunlardan biri A totem gruplu yalın kardeşlerin dişi-erkek cinsleridir. Diğeri de, karşı B grup yalın totem aitlerin dişi erkek cinsleridir. İttifakı imanı kültüre göre A ve B grupları birbirlerinin ikiz kardeşleridir. Bu ilk totem yasanın temas etme kuralının şimdiki hal içinde düzenlenmiş şeklidir.

A ve B grubu birbirlerine göre hem Âdem'di, hem Hava'ydı. İttifakı imana göre, ittifak bir âdemi merkezietir. İttifak aiti olan gruplar, âdemi merkezietteki sembol âdemle havanın ikiz çocuklarıdır. Âdemle havanın ikiz çocukları olan [ikiz kardeşler (ilanen ittifakı)] kardeşler birbiriyle evlenebilirlerdi. Artık söz (iman) vardı. Artık yasa (verilen

söz, tutulması söz-iman) vardı.

Bu hal yalın totem zamanının; dallanan, çatallanan yarılma süreçlerinden biri oluşla birliğin ittifak içinde çoklaşmasıydı. Ha keza ayrı totem grupların ayrı sosyal kültürü, ayrı totem meslekleri de ittifakı alan içinde, kendi politeistik çokluk görünümlerinin algısını; zorunlu olaraktan ortaya koymuştu.

İttifaktaki yasa şuydu. İttifakı bir grubun erkek Âdem'leri, ittifakı karşı grubun Hava'sıyla; karşı grubun havaları da, ittifakı bu grubun Âdem'leriyle temas edip cinsel bağıntı kuracaklardı. Bu âdemle havalar birlikteliğinde her grup, kendi görüntüsünden ittifakı melez insanları yaratıyorlardı (var ediyorlardı) .

Koalisyon merkez gücü içinde ikizleşen görünüm ve yapı; Âdem ve havaların düzenleyişi tekil oluş merkezliği, ittifakı kültü düzenleyen, senkronlayan, sonra da ittifakı kültteki olayları yaratma işine soyunmanın da birliği olacaktı. Gilgamesh-Dumuzi âdem ikizleşmesiyle; İnanna-Geşinna türü Havalar ikizleşmesi Marduk yaratmalı sıfatlar birleşmesinin tekliğini ortaya koyacaktı.

İttifak sentezci ve dejenere oluşla, melez bir yapıydı. Melez yapı olmasının yanı sıra geleneksel yalın dönem totem yapılarını ve totem ayrılıklarını korumalar da şimdilik özel bağıntılı yasaydı. Neden? Eski yalın totem kimliğini bilememek hala affedilmez bir tabuydu.

Eski yasaya göre cinsel temas kurduğunuz yalın totem kardeşlerinizle cinsel temas kuramazdınız. Eskiden cinsel temas kurmak için bilmek zorunda olduğunuz yalın totem kardeşlerinizi şimdi, cinsel temas kurmamak için bilmek zorundaydınız.

Karşı totem grupların, doğadaki bir varlığın özelliğini kendilerine mâl ederlerdi. Yansıtma denen bu anlayışla totemiler onlar gibi olmak istemelerini belirtip; onlar gibi olduklarını çevre gruplara ilan ederlerdi. Aynı zamanda da bu yansıtma o grubu, birbirine tanıtıcı alametifarikaları oluyordu.

Rast gele karşılaşmalarda karşılaştığı kişinin kendisinden olup olmadığını uzaktan seçip, gizlenişle olası tehditten kaçınıyordu. Bu nedenle taklitçi anlayışlarıyla kendilerini simgeledikleri bir totem ikonları ve amuletleri (muskaları) vardı. Bu amuleti totem adı, totem mesleklerden tutun, kurban sunularından ve yiyecek içecek giyecek ayrılıklarından vs. tanımlanışla neşvü nemasını alan bir alametifarikaydı.

İttifak grupları, bu kabilden erken dönemli anlayışça tanımla; onun gibi olmalı yansıtmayla totem adı alıyorlardı. Veya totem mesleği oluşla o totem adı alıyorlardı. Ya da birbirine göre bir adlandırma oluşla totem adı alıyorlardı. Yine totem meslekli bir grup, yağmacı ve tehditli bir grubun bulunduğu yer ve yöne göre onları algıladıkları şekilde bir totem ad belirtmesi olabiliyordu.

Bu belirtmelerle yılan, kartal, aslan, keçi, boğa, buğday vs. oluştu totem adları ve totem ikonları olan simge ve kodlarla gruplar ittifakın içinde ve dışında boy vermeye başladılar. Bu şu demekti. İttifak içinde bir yalın insan totem gruba göre, diğer yalın totem grup aitleri yıldı. Bir başkası keçiydi. Bir diğeri köpek vs. olmanın donunda ifade ediliyordu.

Yani ittifak içindeki, ittifakın yalın totemli etnik grupları; anlayış ve hazmedişçe henüz tam bir ittifak insanı olmaya hazır olamamakla; her biri birbirini totem tanımlarıyla

anıyor ve bu anmalara paralel "kıyafet değişmenin" tanımı ve yansıtılması içindeydiler. Sadece olup biteni anlatan, anlatıcı grup kendilerini kendi açılarında "ittifakın insanı" oluşla; "kendilerini insan" görüp; insan ifade ediyorlardı.

Bu türden ittifakı yapıları içinde oluşla her bir grubun sözlü resimli anlatımları vardı. Bu anlatımlar ileriki süreçlerde değişen, gelişen, terk edilen olgu ve olayların da anlam aktarımları olacakları açıktır. Bu nedenle anlatımlar ortada olmayan olayları söylemekle de boşluğa düşeceklerdir.

Araya giren zaman perdelemesinden ötürü anlatımlar uhdesindeki totem adı ya da totem tanımlı aitlikteki mana; yontu, şekil çizim gibi mana kalıntıları sembolizmleri anlam yitimine ve yeniden anlam değişimine uğradılar. Sonraki nesiller bu anlatımdaki totem mesleği ya da grup adı olan kedi, köpek, yılan, keçi gibi adlandırmaları ve ikonları, doğadaki gerçek temsilcileriyle yorumladılar.

Böylece geçmiş süreçli, bilgi aktarımlı söylemlerden anlam ve anlatım kopukluklar meydana geldi. Bu anlam kopukluklar nedeniyle süreçleri anlayamama sorunsalı ortaya konuldu. Bu sorunsalı insiye yorumlamalarıyla açıkladılar. Ve bir insanla ittifakı karşı grup peri insanın evliliğini, büyüsel oluşla bir şeyden bir şeye dönüşmeler mantığıyla işlemeye başladı. Hem insanla evleniyordu, hem bir periydi!

Zaten mana algılı çevre gezmesi olan arkaik uzantılı sosyal bilinç ortada iken bu anlatımlardaki oluşan kopukluklardan masal dediğimiz anlatımlı yansımalar, kendilik ortaya çıktı. İnsan kafasında yankılandı. Bu nedenle bir insan birden keçiye, kedi ya da köpeğe, balkabağına, mısıra dönüşür. Ya da bal kabağı birden insan olurdu. Veya bir insan balkabağı ile köpekle, yılanla evleniyordu.

İttifaka gelen grup insanları, ittifaka sadece totem meslekli, doğadan yansımali güç, kudret sembolü olan yansıma totem ikonlarıyla, gelmediler. İttifak merkezine göre ittifaka katılan grupların her biri bir yerden (yönden) ittifak içine geldiler.

Sürecek

Bayram Kaya

Ön Toplumlar 4

İttifaka gelenler aidetleriyle geldiler. Gelenekleriyle geldiler. İttifak içine, vaki uyumsuzluklarıyla; bozgunculuklarıyla; ittifak merkezi kararlarına karşı çıkışlarıyla geldiler. İttifak içine, bu tür görüntü verişleriyle de geldiler. Bu olumlu olumsuz görüntüler ittifak içinde, ittifakın övülen yerilen iman ilkelerine (kurallarına) göre tanımlandılar. Yaşamları iman atıflı sözcük ve cümlelerle ifade edilir oldular. Çatıda bunlar olurken, ittifakı temel düzlemde teferruatta yansımalar bambaşka idi.

İttifakın bilinci, sentez ve birlik düşüncesini oluşup, inşalarken; yalın totem gruplar hafızası bu inşacı bilinçten farklı yorumlarla etkileniyorlardı. Söz gelimi, eski yalın totem grup anlayışına göre karşı grubun totem yiyecek ve içeceği diğerine yasaktan olan bir tabu yiyecek ve içeceğiydi.

Yeni iman; ittifakı sentez içinde karşı totem yiyeceklerini yemeyi, ilahi lütuf ve ilahi nimet oluşlarıyla insana sunulmasını söyleyip; söylendiği hal üzerine ekseni sentezin anlayışları ortaya konuyorsa; diğer yandan bunun başka türlü bir yansıması vardı.

Süreç gelenekçi yalın totem tutumu muhafaza etmekle, yeni imanın sentezci olan eylem ve tutumuna zıt oluyordu. Bu nedenle gelenekçilik yeni imanla sürtüşen çalkantılara, çatışmalara sebep oluyordu. Gelenekçi mantığa göre bu çatışmalar; yalın totem düzlemi terk edilmişle azıp sapmanın, bir bedeli ya da eskiye yüz çevirmenin diyeti oluşla yorumlanıyordu.

İman merkezinin iman kuralları ittifakı düzlem içine oturtulup sindirildi. Bu kez de yeni ittifakların ve yeni gelişmelerin ittifak içindeki sürtüşmeler karşısında; ittifak öznel bahane çözümler üretiliyordu. Bu tür sürtüşmelerin merkezine nesnel bağıntılı çözümlerden çok, ittifakın imanına sadık kalmamayı sürtüşmenin ve çatışmaların helakî oluşla; sosyal anlayışı kristalize ediyorlardı.

Mal edinme, kavga ve ölümler, öldürme ve köleleşmenin ortaya çıkma durumlarına göre bu tür bedel olma durumları adım adım; aşama aşama, inşa olan çığlamayla sosyal düşünceli, kültürü oluşuyordu.

Bu garabetler neden vardı? Bir yalın totem duruma göre karşı yalın totem grubun totem mesleği olan yiyeceği, karşı totem gruba "yasak yiyecek"; yasak meyve"; öğrenilmemesi gereken cin işi şeytan işi "yasak bilgiydi". Oysa ittifak içinde bu "yasaklar olma nimet olmayla" aşılmıştı. Fakat bir sorun vardı.

Mülkiyetçi düzenlenmeyle ortadaki mal edinme ve mal edinmemeden kaynaklı gasp, darp, cinayet gibi olguları nimet olma anlayışına göre nasıl izah edilecektiniz? Nimetlerin efendisi, nimetlerin yaratıcısı, nimetleri herkese vermişti ama birisi; "bu nimet benim" diyordu.

İşte çatı olaylarındaki mülkiyetçi yeni düzenci yansımaların, ittifakı düzlemli temeldeki salınım dalgası farklı oluyordu. Bu bedel ve felaketlerin sosyal anlayıştaki ilk izahı şuydu: "bir başka totem aittesinin yiyeceği olan yasak yiyeceği ya da yasak meyveyi yemenin, yasak bilgiyi öğrenmenin bedeli oluşla açıklanıyordu. Bunu yetmezliği karşısında, "nimetlerin eşitsiz dağıtıldığı" sosyal düzlemde işlenecekti.

Bu açıklamalarla yukarı yer insanı olan gök bölgesi insanının yiyeceği yer insanında ittifakı yiyeceği oluyordu. Bu tabuyu nasıl yıkarsanız yıkın. Yıkılan tabuların kişiler üzerinde uzun bir yankısı vardır.

Sosyal anlamaya göre mülkiyet ilişkili yeni süreçlerdeki bir hırsızlığın, bir öldürme olayının nedeni bu tabu yasaklarının çignenme nedeninin kefaretiydi. Tarihte ilk suç işleme ve suça öznel anlamalı izah getirilmesi süreci böyle başlamıştı.

Hâlbuki İttifaka göre yasak meyveyi yedirmenin nedeni, günah işleyip tabuları çignemek değildi. Yaşamsal olanı sağlamaktı. Şimdi yaşamsal olanlar doğada sağlamak yerine kendileri üretimli totem meslekleri oluşla, her bir ürün ve üretim her bir grubun uhtesinde bir çeşitlilik görünümündeydi.

İttifaklar; gruplarına, her biri bir karşı totem grubun, totem mesleği olan ürünün önce hediye ve takasını ortaya koyarak zorunlu yaşam gereklerini sağlamayı düzenlemişti. Sonra da her biri her birine ait yasak totem mesleği olan gizili (insiye) mesleki bilgiyi öğretip öğretilenin üretimini yaptırıldılar.

Böylece ittifak farklı totem meslekli gruplara farklı totem mesleği ürünü olan emek ürünü o meyveyi ya da yiyeceği yedirmişti. Amaç yalın totem grup mesleklerinin hayati olan kısımlarından da bir arada yan yana yardımlaşmalı sentezi ortaya koyabilmektir.

Şu unutulmasın ki totem gruplar ne sentezi ne ittifakı biliyorlardı. Hayati olan zorunlulukların girişen, giriştirilen bağ eğilim ilişkilerindeki yansımalar totem gruplara tutulacak yol oluşla bilinçlerine kural olmayı sufle ve kuple ediyordu. Bir kez eline aldığı taşın elinden düşüp ayağını acıtmasındaki elden fırlama gibi eğimse süreçler girişme bağıntısı yolu kesikli sürekli yapıyordu. Size bunun akıl edilmesi kalıyordu.

Ortaya konmağa gayret edilen eğimsel oluşun senteziyle, ittifakı ve ittifakın toplumsal inşasını ortaya konulmasını, yaşamak ve yaşantıyı özne olarak keşfetmek size kalıyordu. Girişen, giriştiren ilişkiler ağını akıl edip; akışçı gelişe göre söylersek; iman olarak düzenlemek size kalıyordu. Böylece grupların, gruplar arası temaslarını, günlük işlerini ittifakın imanı olarak ortaya koyacaktınız.

Hediyeleşen girişmelerin yakınlaştıran temas ettiren bağıntılarında yansıyan ve görünen o ki, grupları uzaktan değil de bir arada temas ettirip; grupları bir arada giriştirip; gruplarla bir arada totem mesleği işini ürettirecektiniz. Akış yapmanız gerekeni klavuz oluşla size dayatıyordu. Çözümleme ve sentez yapacaktınız. Temas etmeme kuralı yeni akışa engelse; bunu çözümleyip yeni bağlarsan ilişkilerle temas etmenin sentez kuralına çevirecektiniz. Eski envanter alana, yeni inşa malzemesi koyacaktınız.

Onun için bu gibi süreçlerin sosyal anlamalı insan üst yapısı olan yalın totemli sosyal anlayışı, ittifakı totemli sentez anlayışa çevirmektir. Süreç yaptığı işin ne olduğunu da, ne yapacağını da bilmiyordu. Gidişat kendi süreç akış yığılmalarıyla (kesikli sınırlı olmasıyla) size bilme ve akıl oluyordu. Sadece bir eğilim vardı. Bu eğilimin eylem sellik ivmelenmesi vardı. Bu eylem sellik içinde temas edilmenin sosyal ve nesnel zorlukları kendilikten sürece dek tüzeldi oluşmanın önüne dikiliyordu.

Önüne çıkan her bir dikilmelerin, yavaşlama, yığılma, güç biriktirme, çevresinde dolanma, üzerinde aşma, içinde geçme vs. oluşla sürecin yeni bağ ve bağıntısıyla eylemli olma gibi zitti olur davranışlara yöneliyordu.

Bunların sosyal gerekçelerini akıl ediyordu. Yangını söndürecekse su döküyordu. Totem yiyecek ayrılığı ittifaka engelse, engelci yiyeceği, ittifakın yiyeceği kılışla onu yenir hale getiriliyordu. İlerleyen süreçlerin birikmesinden şunu iyi anlıyordu. Ki ittifakın göze aldığı yaşamsal olan karşı totem meslekli ürünleri de ele geçirmektir. Bu ele geçiş

talanda olabileceği gibi uzlaşa salmakla da olacaktı.

Hediye sunma bunun ilk adımıydı. İttifakın dış nedenli amacı; totem meslekli üretim yapmanın girişmesi ile girişen yeni kültür ve uygarlığın o girişme anının kural ve kaidesini ortaya koymaktı.

İşte böylesi bir sürecin öznel ve nesnel yanı girişmeye başlamıştı. İttifakı giriştirmeyi siz istiyordunuz ama girişmenin sizin dışınızda dayatan bir yasallığı vardı. Karşılığı olmak gibi nesnel ve totem anlaması olmakla öznel nedenleri vardı. Siz, sizin dışınızdaki bu öznelce ve nesnel yasallığı anlayıp, öğrenip öznelce (yaşamsal) olanın yararına dönüşüyordunuz.

Bu kabil pragmatik düşünme, merkez kültürün bilinci oluşla; ortaya çıkıyordu. İttifakı kültürün sosyal çevresi, ilerleyen süreçlerle eşitsiz oluşun cehennem çığlamasına dönüştü. Dönüşme ve sürtüşmenin çalkantıları, köleci azaplı cehennemini beraberinde getiriyordu. Sosyal yapı tedirginliği, bu eşitsizliği yorumlama açıklama gayretine girdi.

Açıklamalar türlü şekillerde oluyordu. Açıklamalar önce yalın totem aittliği üzerinde dile getirilip çalkantının çaresi ve çalkantının hazmettirici durulması ortaya konmak isteniyordu. Çalkantının sebebi totem aitti anlayışlar üzerinde ifade edilerek, eski totem kimlikleri ve eski totem bilinçli totem meslekleri ve totem mesleklerinin "yiycek yaşağı" düzen ilişkileri (cennet) , korunmak isteniyordu.

Totem adı olan aitti tanımlamalar içinde, yukarı yerden ya da yukarı bölgeden (o günkü adıyla gökten) gelenlere; melek, cin, şeytan gruplar; demenin tanımlanmaları da vardı. O düzlemde sadece yukarı yer toprakları ehli anlamına; gök yerli toprağın ehli gruplar demenin tanımlamasını göstermek için yukarı topraklardan olanlara cin ya da şeytan veya melek demenin grup totemli tanım kavramı vardı.

Mal edinenlerle mal edinmeyenlerin oluştuğu çalkantılı ikileşmeleri içinde, kimi nedenlerle ittifaka, ittifakı tevhidin, ittifak merkezine kafa tutup, ittifaka başkaldıranlar oldu. İttifak içinde, ittifaktan ayrılanlar oldu. İttifaktan kovulanlar oldu. Kimilerince ittifaka iman (biat-riayet-boyun eğme) bozulmuştu. Ahde vefasızlık oluşmuştu.

Sürecek

Bayram Kaya

Ön Toplumlar 5

İttifaklar, mülkiyetçi ve köleci ittifakı döneme dönüşerek ikinci bir tarihi kırılma ve tarihi saçılım dönemi yaşıyordu. İttifaklar; grupların, totem mesleklerinin, bir arada tevhibi düzenleştirmeler hiyerarşisini oluşturularıyla, "grup yararını"; " insan yararını" odak yapan sistemdi.

Oysa köleci sistem, mülkü odak yapıp; kar etmeyi, para kazanmayı ve efendinin malını kâr olgusunu odak noktasına koymuş, insanı unutmıştu. Bu nedenle hala Soma'da 300 kişi rahatlıkla ölebiliyordu.

Artık totem eksen üzerinde referanslaşmanın yanına, köle ve efendi oluşla referanslaşmanın sınıf bilinci (dayanışması da) ortaya konacaktı. İttifakı düzlem süreci bir kez daha ve bu kez de efendi köle boyutuyla zıtlar kavgasıyla yarılacaktı. Yeni köleci ittifakı düzende, Lucius Sergius Katilina (109-61) ve Spartaküs (73-71 yılları arasında) gibi isyanlar vardı. Şeytanlar başkaldırıyorlardı. Şeytanlardan olan uysal ve kanaatkâr, tevekküllü melekler dahi; sureti haktan görünüp; şeytanları ezen baltanın sapı oluyorlardı.

Artık totem gruplar eksen düzlemli, insanlar odaklı ittifaklar; sınıf eksenli, köleci kâr odaklı ittifaklara dönüşmüştü. Eski ittifaklardan eser kalmamak üzere; zamanın ruhu eski ittifakları tepe taklak edişle, imanı kâr odaklı, ittifakı süreçti. Artık ittifaka giren ileri, geri totem gruplar; totem meslekli bir düzenlenmenin ittifakına değil de, zorla ya da ittifakı baş eğişle köleci düzenin ittifakına giriyorlardı.

"Ve âdem havayı bildi" Tarihte ilk kez ittifaklar temasıyla karşı totem aiti insan cinsleri diğer totem aiti insan cinslerine "adam ve hava", gelmişlerdi. Yalın totem dönemin; "başka totem grupla temas etmeyeceksin", "ona dokunmayacaksın", "onun elinde yemeyeceksin, içmeyeceksin" zorunlu tabu kuralını, ancak başka bir zorunluluk olan ittifaklar yıkacaktı.

İlk kez bir balkabağı totemli grup erkeği, şeytan totemli (peri kızı) olan havaya "temas" edip, onu cinsel anlamda da bilmmişti. Değilse totem aiti Ademler bin yıllardır kendi totem aittesi olan havayı biliyordu. Ama aiti olan kadın cins ona hava değildi. Böyle bir tanımlama yapmanın ne anlamı ne manası; ne de gereği vardı. Aiti olan âdem ona âdem değildi. İttifakın âdem ve havası karşı grup aitlerinden bir parça görünüşle, suretler sentezi olan havaydı. Bk. Enki.

Bu taraftaki bal kabağından âdem olan Dumuzi, karşı totemli hava kardeşi olan İnanna'yı bilmmişti. Karşı taraftaki aslandan âdem olan Gilgamiş, bu tarafın havası olan "Geştinnayı", bilmmişti. Gilgamiş baltayı, yani totem mesleği madencilik olan, balta totemli bir insan olan havayı da bilmmişti. Gilgamiş baltadan bir insandan zevk alır gibi zevk almıştı (Gilgamiş baltayı bilmmişti) . Bk. Gilgamiş destanı.

Ama bir kendi totem aittisi oluşlarıyla ne âdemler, ne havalar; karşı totemden adam ve havaları bilmiyorlardı. Âdem bilmediği ve hava dediği hava, karşı totem kültün havasıydı. Karşı totem kült âdem ve havalar ittifak içinde bu taraf grup âdem ve havaların temas edileni, dokunulmanı oluşla birbirlerini bilmeleriydi. Bu aşamada ittifakın dışı olan gruplar ya da başka ittifakı gruplar yine bir süre birbirini bilmeyecekti.

Bir ittifakın ileri niceleyim süreçlerine çeşitli şekilde karşı koyan, ittifakın imanına karşı çıkan uyumsuz koalisyon unsuru yukarı yerin grubuysa; bu yukarı yerli olan gök ehli şeytanlar ittifakça kötüleniyordu.

Şeytanlar da ittifakta karşı çıkmanın bahanesini ya da ittifaktan atılmanın öcünü, ittifaktan alacağını hırs edip, ittifakın arasında gruplar arası ihtilaflar çıkarıp; ittifaka fesat sokacağını söylüyordu. Kült merkezi de kültün imanına düşman olan şeytanlara sövüp, onları lanetleniyordular. Kült merkezinde şeytanı taşıyıp kovuyordu. Artık ittifakın bir düşmanı vardı. Düşman, içinden çıkmıştı. Kendisini iyi bilendi (ittifakı iyi bilendi) . Dış düşmana ne hacetti!

Oluşmanın kendisi gibi grup adlandırması da çok köklü bağ girişmesi oluşlarla ortaya konuyordu. Totem meslekli olma, kendisini çevredeki varlıklar gibi yansıtırma adlanması yanı sıra, ittifak; ilk başlarda grup adlarını; grubun ittifaka katıldığı yer yön bağıntısıyla da eşletip, isim veriyordu. O dönemde gök denen yukarı topraklardan gelmenin ifadesi olan şeytan, cin söylemi böylesi bir adlandırmaydı.

Yine cin denen gruplardan kimilerinin ittifak içindeki uyumsuzlukları, ittifakı bozup; ittifaktan içinde ayrılmaları; ittifakı dağıtma yönünde ve ittifaka egemeni olma yönünde gayretler ortaya koymalarıyla da tanımlanan, nefret isimleri alıyorlardı. İblis şeytan (satan) da denen bu tür kimi grupların hal ve hareketi, kulaklara küpe olur denli tek yanlı anlatımla ittifak imanının içine sokulacak kadar ittifakı oluşmayı olumsuz etkilemişlerdi.

Yani yukarı bölge topraklarından gelen şeytanlar ya da cin olan, ateş kutsayıcıları; yukarı topraklardan (gökten) gelişle ittifakla yukarı toprakların aittesi olma bağ anlamıyla birinci tanım ilişkilerinin yanı sıra cinler ittifak içinde de ikinci bir anlam adlandırmasıyla da bilinir olmaya başladılar. "İttifaka karşı koyan" başkaldıran, bozguncu, bozucu, akıllara fesat sokucu anlamında ittifak bunlara şeytan da demeye başladı. Bu çatışma ve isimlendirme safсата oluşun değil, uygarlık yaratmanın, birliği çıkarmanın git gel (med-cezir) adımlarıydı.

Göki toprak yerlilerden oluşla, ittifakı ve ittifakın huzurunu bozan, bozguncular oluşlarıyla ittifaktan kovulan, kovulmuş olan anlamına sözlü anlatımlara konu edilip; kimi ittifak grup hafızasında şeytan fesat veren tanınma oluşla akılda tutulmaya başlandı. Çünkü fesatçı olan kendisine uyan taraftar da bulabiliyordu. Bir zaman sonra kimi şeytan gruplar, ya imanı tazeleyip, ittifaka geri dönüyorlardı. Ya başka ittifaklar yapıyorlardı. İttifaka dönen ittifak imanına sadakatleri nednele imanı olan şeytanlardı.

Yine gök ehlinde yukarı toprağın yerlisinden bir grup cinler ya da şeytanlar, ittifak içindeki efendi köle ayrışmalı ezen ezilendi, mal edinir olmanın çeşitli egemeni ya da kaostuk çalkantılarının nedenini özne nesnel oluşla söylüyorlardı. Ezen ezilenci özne nesnel bahanelerden birisi güç merkezinin kimi gücü, totemdik düzlemdeki kişilere verdiğini belirtmesiydi. Ezme ve ezilmenin kült merkezli kayırma ve iltimastan ortaya çıktığını söylüyorlardı. Bu soyo öznel ayrışma ikiciliğini ortaya koymaktı.

Şeytan soylar; ittifaka iman etmekle insan oluyordular. İttifakın ilk başlarında ve genellikle yukarı yerden gelenler ittifaka kafa tutuyordu. Bu tarım topluluklarıyla çoban toplulukların farklı yansıtmak istemelerinden kaynaklıydı. Böylece ittifaka tartışma kondu. İttifaka muti olan diğer ittifaklın insan gruplarını cinler, ittifaka karşı sahte ikiyüzlü kayırmacı tutum içindesiniz diye sadakatsizlikle suçladılar.

Aynı şekilde İttifakın insanları da (ittifaka iman eden gruplar da) şeytanları, cinleri; İttifakın sözleşmesi olan, ittifakın iman kaidelerini bozup değiştirir olup; ittifakın yalanlayıcı iftiracı olmakla lanetlettiler. Bu kabil sıfatlar artık grup içindeki diğer totemdik gruplar için ve giderek tekil insanlar içinde söylenir oldu.

Ezen ve ezilenli sürecin, ezen ezilenli süreçleşmesinin algısı oluşturuluyordu. Ezelden beri bu böyle deniyordu. Herkes bir "kaderle" buna göre yaratılır demeyi pekiştiriyorlardı. Ve insanların ezen ezilen ikilemli, mal eşitsizliği içinde olduğu bu dönemlerde; rızkların herkese eşitsiz dağıtıldığı söyleniyordu. Böyle gelmiş böyle gider algısı söyleniyordu. İttifak diye bir tarihsellik anlatımı, ortalıkta kalmamıştı.

Totem dönem ve ittifakı dönem "grup tutumları" dönemiymiş. İttifaka katılma ya da ittifakta ayrılma grup hareketi oluştu, ittifakın imanı da "grup imanıydı". İttifak sözleşmesine aykırı olan tutumlar da, suçlamalar da, övülmelerde, grup suçlanması, grup övülmesiydiler.

Oysa kaderciliğin ortaya çıktığı ezen ezilen ilişkileri içinde grup imanı, giderek kişi imanlı tutumlar olmuştu. Mal edinme, böylesi çalkantılı ve suçların, köleliğin ferdileştirildiği dönemdi. Grup imanı olma ilkeleri, ezen ezilen düzleminde kişi imanı olmaya dönüşüyle, anlama ve anlatımlar var ediyordu.

Kişi imanı içine sokulan ittifakı envanterlerdeki deki cin, şeytan tanımlaması; insanın içinde bulunduğu köleci durumun çizdiği baskıcı sınırlara karşı isyan edişle cinlerin kafa tutuşları insanın kaderine karşı, insanın kalbine vesvese veren şeytanlık olmanın anlatımlardı, söyleyiş tarzına dönüşüyorlardı.

Mülkiyetçi, köleci düzende yer gök kavramları bu günkü kavrama yakın anlamlarla ifade edilir olmuştu. İttifak dönemindeki cinlerin, yukarı topraklar denen gök yerli olmaları ve bu grubun ittifak içindeki özne sosyal sıfatlarıyla birlikte cinler, bugünkü anlamla göğün soyut varlıkları olmuşlardı.

Bu kabil anlatımlar gelecekteki sosyal dilin, haldeki süreç aksamalı anlatımlarına konu olacak ön envanterli olan, malzemelerdi. Koalisyon unsuru, iblis totemli gruplara; yukarı yerli deme yanında, böylesi bir bozucu, değiştirici, iftiracı gibi tanımlamalarıyla da ikinci bir tanımsak anlamla da iblis diyorlardı. İblis te, ittifakın insanına aynı şeyi diyordu.

Yani çok kez sorgulamacı oluşa, iblis ya da şeytan denirken iyi huylu, köleliğe isyan etmeyen uyumlu düzenle uyumlu olan cin taifesi grubuna da melek dendi. Yukarı yerli gruplar gerçek bir insan grubu ve insan topluluklarıdır. Yani melekler, cinler gerçek insan topluluklarıdır. İnsanlarla evlenip çoğalıyor, melez (titanlar, nefilim ırk gibi) insan ırkları meydana getiriyorlardı.

Sürecek

Bayram Kaya

Ön Toplumlar 6

Bu nedenlerle bir zamanlar ittifakın insanı olup ta iblislik yapan şeytan grup cinleri, ittifakın tevhistesi olan insanla, kutsal evlilikler yapmışlardı. Tevhit varsa ittifak vardır. Tevhit varsa gruplar vardır. Tevhit varsa nişanesi oluşla insan ve insan tanımlaması vardır. İnsan tam olmasa da hem totem kültürü hem ittifakı kültürün kalıntılarını az çok şöyle böyle taşıyordu.

Köleci, baskıcı ve ezen kültür; daima tevhitini parçalar. Bu günkü etnik kültürün insan hakkı, demokrasi gibi yutturular altında, ısıtılıp ısıtılıp önümüze konulması gibi ittifak kültürü ve ittifakı düzlemin ana konusu olan totem kültür, köleci mülkçü düzen ekseninde oluşla, ittifakın insanını; tekrar fıkralara bölmeye başlamıştı. İman bir ittifak dilidir. Köleci sistem köleci ittifak iman dilini oluşturacaktı.

Amaç ittifakın ruhunu, ittifakın imanını, ittifakın dayanışmasını kırmaktır. İttifakın geldiği düzey ve düzlem olanaklarıyla ittifakı kırıp; şimdide olmayan totem düzlemde insanları kavgaya tutuşturmak. Bu hengamede insanları kişi olarak köleci hallerine razı kılmanın, imani argümanlarını oluşturmak.

Köleci egemeni öznel düzen totem düzlemin ittifakı düzlem başlangıcındaki gruplar totem adını, kimi kez kuzu gibi olan gruplar nezdinde melek diye övdü. İttifaka başkaldıranlar gibi köleci sisteme de başkaldırma oldu. İblis gruplar denen başkaldıranlara grup adı sövgü olarak, ortama pompalıyordu.

Aslında süreç sınıf ekseninde ayrıştıyordu. Zengin sınıf harcı Amon-Ra ile köleler, yoksullar duğlar harcı dini olan Aton dđni gibi sınıflar eksenli dinlerle, kimi kez köleler sentezinde Yehova-Elohim ikilemiyle İsrail adlı milleti dinler oluşuyordu. Yakın zaman içinde köle isyanlı ruhlardan inşayıla Kölemenler, Tulunoğulları, Akşitler, Memlukulular, Fatimiler adı altında bir çok devlet ve disiplin düzeni doğacaktı.

Bir it totem soylu olan itin oğlu olmak, köleci düzen yaklaşımına göre ya kuzu gibi oluyordular, ya da sövgüyle "itoğlu it"; "eşekoğlu eşek" oluyordular. Köleci düzen, ilk ittifakın düzlemdeki iman içindeki totem grup adlarını, tekrar dile getirilmesi oldu. Bu kez eski ittifakı düzen ilişkisi, şimdiki köleci kültün içinde yoktu ama olsundu! Sistemin çok işine yarıyordu. Yeni sistemin düşüncesi bu imani alanda filiz veriyordu.

Köle-efendi düzen ilişkili ideoloji ortalıkta kol geziyordu. Ortaya çıkan köleci hukukla bu ideolojinin ana temasının içinde " mülkü adeletin temeline koymak" vardı. Adalet mülkün temeliydi. Yani adalet mülk üzerine oturarak, mülke göre eğip bükülüp inşa oluyordu. İmanda bu inşaya göre gerek çatışmaların uzlaştırılması bağlamında; gerek güden, güdülen düşünce oluş bağlamında; düşünce yansımalarını biçimliyordu.

Mülkü olmamanın, hırsız oluşuna karşı bir adalet düzenlemesi yoktu. Çalanı aşağılayan, cezalandıran mülkü olana göre hırsız tanımlayıp mahkum eden anlayış, mantık, iman ve yargıları oluşturuşla yeni ve buna karşı özgür düşünceler inşa oluyordu. Süreç, mülkçü ilişkiler etrafına sarımlanarak; kendine özgü, mülkü adaletin temeline koyucu "doğru düşünmenin" mantık ideolojilerini ve disiplinini üretecekti. Üreten ilişkilerin entegresi olan, insan odaklı iman mantığı, özel mülkün korunması kısır döngülü iman mantığına dönüşmüştü. Mülk Allah'ındı, dilediğine verirdi. Üreten emek gözardı edilmişti.

Tanımlar artık olmuş bitmiş, ileri sürece dönüşmüş olan o eski ittifakın, imanını anlatmayacaktı. İlki ittifakı dönem envanterin dili ve kültürü; köleciliğe özgü anlatımların diline dönüşecekti. İttifakın imanı kişi ve aile imanı oluşla, erken dönemden

de yarı bozuk olan totem algı üzerine inşa edilecekti.

İttifakın bölüşüm yoluyla, velayetini karşı ittifaka verdiği çocuklar, it totem soylar taraftan o velayeti verilen çocuk artık balkabağıydı ya da kabak totemli tarafa verilen çocuk yalın totem adlandırılmasıyla "kabak dölüydü". Kabak tohumu oluşla söyleniyordu. Yani kabak oğlu kabaktı.

Kabak totemli gruptan ana yerli doğan çocuk ta, bölüşüm yoluyla it totemli gruba geçişle it dölü, ya da it oğlu itti. Kendisinde kalan, kendi yerli havadan doğan velayeti çocukta, ittifak yasası gereği karşı gruptan it dölüydü ama kendi velayetinde olmakla, kendi soy totem dölü olmanın vizesini alıyordu.

Bu tür aktarımların söylemleri köleci dönemde hala vardı. İnsanlar ezelden beri sistemin köleci sistem oluşuyla düzenin böyle olduğunu sandıkları propaganda pompalamaları içinde, kabak tohumunun gerçek anlamını bilmiyorlardı. Kabak tohumunun söylendiği yıllarda da "kölecilik sistemi" yoktu.

Köleci sistemin oluştuğu düzlemde de çocuk velayeti kabak tohumu, it dölü, peri kızı oluş düzleminde paylaşılmıyordu. Köleci sistem mülkçü veraset intikalleri düzenleşmesi yoluyla, giderek kendi biyolojik ana babalarını belirlemişti.

Bu nedenle köleci dönem insanımız "kabak tohumu" söylemlerini kinayedden bir "yakıştırma" söylem sanışla, sövgü ve aşağılama olarak kullanmaya başladılar. Kendileri de yakıştırmalarla sövdüler. Köleci dönem bu ifadelerin gerçek anlamını bilmiyordu.

Kendi de bu anlatımların içeriğini kurbağa prens ya da balkabağından insana dönüşen prenses oluşla masal anlatıyordu. Bu isimlerin geçmişte bir insan grup adı, ilk ittifakı düzenin yerleşim şekli olduğunu bilmeyip, doğadaki şimdiki bitki ve hayvan karşılıklarıyla yorumlayıp, anlamaya çalışıyorlardı.

Bu anlatımlar tıpkı günümüzdeki sarı kanaryalıların, Fenerbahçe; kara kartalların, Beşiktaş, sarı kırmızılıların ya da aslanın, Galatasaray kulübü olması gibiydi. Kanarya aslanın ağzında deniyordu. Kanarya aslanın midesine oturdu, kanarya kartalın pençesinde deniyordu, it oğlu it denmekle.

Dinler köleci ideolojiye göre olacaktı. Köleci sistem mülk sahipliğini esas aldı. Büyük kısmı insan büyük mal sahipliğinden yoksun kılışla emek kölesi yapıldı. Sistem mülk sahiplenmesini esas alan bu adaleti ortaya koyuyordu. Rızkları eşitsiz dağıtmakla mal mülk verdiği kullarının malını mülkünü; bu mantığın kaderci güya rastgele dağıtılmış olmanın adaleti ile savunuyordu. Eski dönem envanteriyle, şimdiki yeni dönemin kültürel envanteri, iki sınıfın da hayal güçlerini harekete geçiriyordu.

Hatta ittifak imanı içinde, ittifaka (tevhide) iman edişle insan olan cinler; ittifakın insanı oluşla daha sonra ittifakın insanı olmuş başka grup insanlarla normal insan-insan evliliklerine devam ediyorlardı.

İttifakın cinleri ittifak sürçleri içinde; diğer kimi gruplarca yalancı, bozguncu, bozucu gibi ikinci şekilde de tanımsal bir sıfatın adlandırılmasıyla da anılır oldular. Cinlerin ikinci tür yalancı bozguncu gibi ad olan sıfatları cin gibi adam denişle köleci dönem insanların kişi huyları için de kullanılmaya başlandı

İttifak içindeki gruplar yalın totem düzlemleriyle; İblis, şeytan, kuş, balkabağı vs.ydi. Yani balkabağı, cin gerçek insan grupları ve insan topluluklarıdır. İlk ittifakı oluşla, insan olmanın; ittifakı olmanın; prototip temelini atan en az iki grup insan ittifakı oluşla yola çıkan insan atalarımız, şimdiki çok karmaşık entegrasyonların devinmesiydi. Daha sonra ittifaka katılanlara göre daha bir insan olmanın açık saklı kutuplaşmasını ve şerefini de taşıyor olmalıydılar.

İşte bu nedenle İttifaka iman etmeyle; balkabağı, kurbağa, yılan, cin olan gruplar; ne sihirdir ne keramet oluşla birden bire insan oldular. İnsanlar (totem gruplar) arası evlenmeler başladı. Kısacası balkabağı da yılan da, şeytan da gerçek birer insan topluluğudurlar.

Bunların değişmiş, dönüşmüş, bozulmuş ve gerisindeki gerçek insan topluluklarının ve gerçek bir grup insanın bir hayat düzenlerinin olması unutulmuş, olmakla; sonraki nesle anlatılan sözlü aktarımların her birinin bir öykülenmesi vardır.

İlerleyen dönemlerin köleci sistem içine yeni yeni ya da zorla olan baş eğdirici ittifakı katılımçıların; geçmiş hafızalı iman dili dönemleri içindeki gerçek bağıntıları bilinmeyen eski bağıntılar oluşla şimdiki iman kalıplı sosyal dilin anlam devinmeleriyle de bu eski bağıntılar belirtilir oldular.

Süleyman; "cinlerden, insanlardan ve kuşlardan oluşan bir ordu kurdu". Cinleri, "işçi" olarak çalıştırdı. Onlara; "heykeller, havuz büyüklüğünde kazanlar, köşkler yaptırdı". "Kimileri dalgıçlık yapıyor, kimileri de ayağında demirlerle bağlıydı (kölelerdi) ". "Saba melikesinin sarayını da cinlere taşıtmıştı".

Yukarı yerli olan cinler, melekler; "el melül ala" da en yüce kurulda (kendi içlerindeki ittifakı kurulda) oturuyorlardı. İttifak merkezlerinden, ittifakı çevreye duyurulacak bir haber, kurul sözcüsü tarafında duyurulacakken ittifakı iman edenler içlerinde "kurulumuz ne buyurdu" gibiden düşünceler geçirirdi.

Kurulun yüceliği ve kurulun aldığı kararların yücelik kutsiyeti taşımasına ve gruptu aitliklerin bu karara harfiyen uyacaklarına; kendi içlerinde ve dışlarında ittifaka bağlılığın (ittifaka iman yemininin) ritüeli sözlü tekbirlerini getirirlerdi. Gerek içlerinde gerek dışlarında; "kurulumuz şüphesiz ki doğruyu ve gerçeği söyledi" diye onaylıyorlardı. Bu söylem "el melül âlâya" iman etmenin sesiydi.

Bu hareket bir şartlanma, bir şartlandırma, öylelikliğe bir alıştırmaya; bir denetlenme ve bir denetlenme yoluydu. Sizi ömür boyu imleyecekti. "El melül âla" bir alan ve bir alanlanmaydı. Alanlanma için Bk. Tapınak yazı dizim. Bu alanda ittifak çevresine ilan edilen, duyulan kural ve bildirimler, casuslar tarafından dinlenip, çalınıp bu bilgiler karşı ittifak gruplarına ya da ittifaktan ayrılan düşman gruba götürüyorlardı.

İttifakı kült merkezi olan el melül ala, ittifakın gören gözü, duyan kulağı, söyleyen sözü, bilen akılı oluşla; tüm ittifak süreçleri kurulda birikiyordu. Bu nedenle kurul "en yüce yerde, kült merkezinde" oturuyordu. Bundandır ki ittifakın imanını direktifle uygulayıcı kurul, "gözlem evinde" oturuyordu.

Öyle ki, ittifaktan ayrıldıktan sonra tekrar ittifakın imanına dönen kimi şeytan gruplarından kimileri, ittifak dışına çıkan diğer şeytan ya da iblis gruplarına ittifakın yasasını, ittifakın bilgi ve sırlarını çalıp veriyorlardı. Onlarda öğrendikleri bu yeni sırlarla kendi gruplarına büyücülük yapıyorlardı! İttifakın gücü tekil güçten her zaman

büyüktür.

İttifak dışındaki ateş gede cin güçler, ittifakı yapı içindeki bilgileri ele geçirişle bilgi sahibi oldular. Casusluk faaliyeti olan bu bilgi haberleri uygulamaya koyduklarında, bilgiye akli ermeyen yapıların sosyal anlaması buna büyü diyordu. Casusluk bilgisini toplayan kişiler de, büyücülerdi. Kimi cinler şeytanlar büyücülük yapıyordu.

Babil dönemine kadar büyücülüktü süreç, şarlatanlık ve bilimsel oluşla birlikte, iyice bir gelişecekti. Görülüyor ki gelişme hiçbir zaman yalın referanstan değil, çok köklü birçok bağıntı referansların girişmesinden yola çıkıyordu.

13.05.2014

Bayram Kaya

Önce

Ben doğruları bilmem. Doğruları bilmek benim işim değil! Ben bir konu hakkında düşündüğümü ortaya koydum. Ola ki eğriliği belirtile. Yani bu böyle ya da değil, dendiğinde efor sarfında, ben amacıma erişmiş olacağım.O zaman mut olurum. Eğrilik karşıtına, katkılığım benim ereğim. Sokrat'ın deyişi ile ""ebelik"" yüklendim. Belirlenmişlerin belirlenmemişlerine, belisizliklerin belirliliğine, düşünce yorulsun istedim. Bir konunun çok yönlülüğü düşünöldüğünde bir açıdan ve tek yanlı, bakmış olduğum da açık değil mi?

Her an her şeyin değıştiğı ve devindiğı yaşamsallarda, bu böyledir dendiğinde; onun öyle olmayacağı göz önüne alındığında, özellikle, davranışsal kabülleri, yadsınmaz bir gerçeklik kabul etmek, önce kendime sonrada yükümünde olduğum toplumuma saygısızlık olacağı inancındayım.

Elbette belli şartlar altında, belli disiplin içinde, belli bir zaman, belli bir davranış sergilememiz gereklidir. Bu gereklilik içinde; değışen davranışlarımızın olmağııda gerekli. Esneklik oluşuma devinir, bozulmaya devineceğı gibi.

Konuya çok yönlü sık sık, genel kavramlarla, yer yer, bilimsel felsefik anlatımla, becerimce bakmağıa çalıştım. Bakışım hiç şüphesiz içinde yaşadığım çevrenin bakışı. Başka çevrelerin bakışı ile çelişecek. Tabiki bu da o çevreyi bilmeyişimdendir.

Konular pek sevgi ağırlıklı gözüke bilir. Biraz esnek bakılıp irdelenince ana konunun bir temel yasaya götürdüğü sezilecek açık açık.

Anlamamayı anlamam. Düşünmemeyi anlarım. Eksik yanlış düşünölse bile, düşünöldüğünde anlamaya varır. Kusurumuz olan düşünmeme erdemimiz mi olmalı?

11.09.1992

Bayram KAYA

Bayram Kaya

Önce Animizm Büyü Ve Büyücülük Üzerine 2

Şimdinin insanları çelişik duygular içindeyse de pek çok çelişkileri tarihsellik içinde sınıflanıp, kurallaşmış; bilinir, kullanılır iradeye dönüşmüştür. Erken dönem insan çelişkilerinin pek çoğu şimdiki insanlar için bilinir, nesnel kurallardır. Eski insan ataları, eski insan için hem kendileri dışında bir mana gücü. Hem de kendisiyle bir bütünlük, kendileriymiş gibi sanmanın toptan davranışı içindeydiler.

Yani erken dönem insanları, duygularıyla devinen duygularına kapılan insanlardı. İnsanların edindiği tutumlar nesnel nedensellikler olmayıp; daha çok kendi hislerini tutum edinmişler. Duyguca etkisi altında oldukları yaygın mana güçlerini, bu duygularıyla bağıntıladılar. Bu gibi bağıntılımalar erken dönem insanlarımızın mantıkilikleri ve akılcılıkları olmuştu.

Animizm mantıklı insan, bu duygu ve duygudaşlıklarını, atalara bağ etmenin alan zeminiyle tutumlaştılar. Günün içinde yeni yeni yaşantılaştığı diğer şeyleri de bu animizmi olan alanın içine ilişkiydiler. Erken dönem insanlarımız, yamyamlıklarını da animizm içinde kullandılar. Animizmi anlamalar; insanlarımızın duygularıyla, deneyimleri ve yamyamlıklarıyla yaşantılı kılınmanın üçlü kesişen bileşkesi olan her bir durumlarıyla da zenginleştiriliyordu.

İnsanların yamyamlık yaşantısıyla, animizmi anlamalarının arasındaki bağ ve girişmeler neydi? İlki, yedikleri, içtikleri şeylerle, kimi kendi dışlarındaki yaygın güçlerin, kendilerine geçtiği gibi duygu heveslerinden kaynaklı etkin tesirlerdi. Onlar gibi güçlü olma, isteyiş; bu güce duyulan heveslerden ötürü ölümlerini yemeleri; adeta erken dönem insanının bu tutumlar devimselliği içinde olmaları, taklitçi oyun içinde olmalarıydı.

Şeylerin yenmesiyle o şeydeki gücün o şeyi yiyen kişiye geçmesi anlayışı, yamyamlığa davetti. Yamyam insanın aç insan gibi doymasının yanında, asıl böylesi etkince güden düşüncesi vardı. Bu kendisini güden, kontrol eden düşünce, kendisinden bildiği bir deneyimdi.

Unutmayınız ki, ittifakı dönem içinde dahi bu animizmi düşünce; süren ve sosyal yaşamlarını kurgulayan, güden düşünceydi. Söz gelimi, her birine bir tufan ya da sel basması, kan basma, çekirge basması vs. oluşlarla sembolize ettiği felaketler, adını verdikleri ittifak törenleri vardı.

Bu törenler içinde ittifaka katılan totem grup sayısı kadar gün boyunca; her bir gruptan bir bilge olan kutsal kişisini şölenlerinde kurban ediyorlardı. Diğer karşı totem grup bu kurbanın etini yiyip kanlarını kupa içinde şerefe ederek içiyorlardı. Böylece karşı grup kurbanı olan totemi kişiyi yeme ve kanını içmekle ondaki güç ve totem aitliği şölendeki kişilere geçiyor kardeş oluyorlardı. Yamyamlık tarihselliği içinde sadece yamyamlık oluşla kalmamış, böylesi uygarlaşmanın işlerinde de kullanılmıştır. Bunlar yapımızın temelinde olan zenin devinimidir.

Av peşinde dolaşan ya da yiyecek toplama arayışı içinde olmanın sonunda, yorgun ve perişan düşen aç kişilerimiz; beslenme sonunda kendilerinde bir canlılık, bir hareketlilik, bir kabına sığmazlığın enerjisiyle ve GÜC'üyle doluyorlardı. İşte böyle mana edilen güç; yenen, içilen şey ile kendisine geçen gücü. Ölü ataları yeme yamyamlığına geçişte, mana algısının payı vardır.

Kısacası animizmi düşünce, kişilerin dışta inşa ettiği dünyayı yaşanılama formasyonudur. Bu gibiden yaşantı lamaların biçimlenmesinin başında; duygusal oluşla,

ego düzlemine hitap eden dış mana algıları gelirdi. Animizm; kendisinde beliren duygu eğilimleriyle; bu egoist duygulara basınç olan dıştaki yaygın mana güçlerini, kendilerine göre düzenleme ilkesiydi.

Animizim dıştaki bu gücü kontrol etmenin arayışıydı. Gücü kontrol etmenin yollarından birisi de o güce ve güçlere kendisinin sahip olmasıydı. Sahiplik te, o şeyin yenmesiyle veya taklitiyle kişilere geçen bir şeydi. İttifakı dönem içinde son tufanlardan birine dek on binlerce yıl bu tür dıştaki gücü kontrol etmenin animizdi yolunu, yamyamlık ve büyücülükle sağlamaya çalışacaklardı.

Neandertaller gibi başka totemi insan türleri, sırf karınlarını doyurmak için avlıyorlardı. Ama ölü bilge atayı, kendi dışındaki yaygın mana güçlerinin kendisini güden algılarıyla yiyorlardı.

Dıştaki yaygın mana güçlerin içinde, kendi atalarının bilici, deneyimli olan bilgece güçlerinin var bulunduğuna da, inanıyorlardı. Bu yüzden duyarlı kişileri ölü atalarla temas edecekti. Duyarlı kişi, atalardan geçmiş ve geleceğin bilgisi olan büyüleri (bilgileri) de yamyamlıktan başak bu ikinci tür yolla alıyorlardı.

Ataların ölümü demek, kendilerini; grupları olan kendilerine FEDA etmeleri idi. Mana güç anlaması içinde bu temel düşünme de vardır.

Atalarının torunlardan önce oluşları bilmenin kendisiydi. Atalar kendilerinden önce oluşla bildiklerini, kural ve kutsallık oluşla totem gruba bırakmaları demekti. Kendilerinden sonraki torunlardan oluşan grubun gelecek olacağını bilmeleri idi. Ataların torunlardan oluşan bir geleceği bilmeleri demek, torunları koruyuculuklarıydı. Bu gibi duygusal kırılmalar torunların öznel duygularını oluşturuyordu.

Sürecek

Bayram Kaya

Önce Animizm Büyü Ve Büyücülük Üzerine 1

Baktığınız zaman büyü, birisine istemeyeceği bir kötülüğü uzaktan etki ile yapmaktır. Ya da büyü; görünmeyen etkiler yolu ile birisine veya birilerine tesir etmektir. Birisine ecza gibi karışımlarla veya okunmuş üfürülmüş yiyecek, içecek gibi şeylerle, yine birisine ya da birilerine nüfuz etme işi büyüdür. Bunu yapan kişiye de büyücü denir.

Yine kimi kez baktığınız zaman da isteyerek yapılan bir tesir ettirme, bir yitik aratma; bir geleceğe baktırma; bir geçmişte olmuş bitmiş şeyleri açıklığa kavuşturma vs. gibi şeyleri yine uzaktan etkilerle, haber ve bilgisini alıp bunları bildiren, bunları gösteren etkilerle, bunları ortaya koydurma işidir büyü.

Acaba büyü ve büyücülük te, baştan beri bu böyle mi ortaya konmuştu? İnsanlar erken dönem içinde de, birisine kötülük yapmak için mi tasarlayarak büyücülüğü ihdas etmişlerdi? Ya da söz gelimi birinin başını bağlatıp, onunla evlenmek; yine ona şirinlik büyüyle gözbağı yaptırıp, evlenmek saikleri ile mi bu insanlar büyücülerini uğraştırıyorlardı?

Bir kere erken dönemin sosyal birlikleri içinde ne evlilikler vardı. Ne baş bağlanıyordu. Yaklaşık en azı 25; en fazlası 75-100 kişilik gruptular. Gruplar mağara ortamı sosyal oluşumlarıdır. Birlikte gezip avlanıyorlardı. Birlikte korunuyorlardı. Birlikte besleniyor, ayrımsız birlikte ödevine aşk ediyorlardı.

Bunların tümü totem kardeşlik ilişki ve meşruluklarıydı. Kardeşlik totem kardeşliği idi. Ana baba biyolojik kardeşliği değildi. Tüzel bir hukuki (anlayışça aynı yaşantılımlar oluşla) kardeş olmaktı. Bir totem bağ, aittelinin; şimdiki ana baba görevi sorununu, beslenme, barınma, aşk, sorununu; geleceğinin sigortası olma gibi tüm sorun ve sıkıntılarını çözüyordu.

Erken dönem toteminin ana ve babası yoktu. Ana baba kavramını bilmiyorlardı. Bilme gereğini dahi duymuyorlardı. Muhatapları, grup ve grup aittliği bağ sorumluluğuydu. Gruba aittiler kendilerine grup bakıp gözetiyordu. Bu grup olmanın ödevi ve sorumluluğuydu. Belki ana yerine analar; baba yerine babalar vardı.

Birisi hepsi; hepsi birisi içindi. Gruplar totemden kardeştiler. Mal mülk sahipliği hiç yoktu. Ve totem alan birbirine kötülük yapmayı düşünen ortam hiç değildiler. Ayrıca grubun büyücüleri yoktu. İnisiye yoluyla sadece bir büyücüsü vardı.

Erken dönem insanları bilinmezliğin değil, bilinenlerin kapısını zorladılar. Bilinenlerin üzerine totem alanı ve sosyal alını inşa ettiler. En bilinen şeyin biri kendi içlerindeki egolarıydı. Diğer de kendi dışlarındaki yağın bir gücün etkisiydi. Bu gücü, sanıcı kanıların anlam ilişkilileşleriyle, bir mana anlamasına dönüştüler.

Dışlarında ataları da; totem aitteleri de; bunların birlik gücü de; aktardıkları bilgiler de kendilerine bıraktıkları deneyim, yaşantılım ve kurulu düzenleri de; kendisi üzerine bir GÜÇ etkisiyle olan bir tesirdiler.

Eğer totemiler bir kapı zorlamışlarsa, bu nedenle totemilerin kapısını zorladıkları şey; ego istekleriydi. İkincisi de etkisinde oldukları gücü düzenleme ve gücü tahammül edilir, kullanılır kılmaydı.

Ego istekleri doğrultusunda yöneldikleri haz; kaçındıkları da, elemi duygulu güdüleriydi. Adı üstünde, bilinmez olanı, akıllarına getirip kapısını dahi bulamazdılar. İnsanlar bilinenlerden yola çıkmıştı. Bilişti olanların en başında, kendisi ve kendi egosu vardı.

Erken dönemler insanı; akıldan ziyade, duyguların; güdülerin; dıştaki kendisine etki yaygın gücün egeminki olduğu dönemlerdi.

Akıl ve akılı kullanma; duygu ve güdülerin baskısında oluşla ancak seçicilikler yapıyordu. Kişi insanlar duyguca neye yönelimliyseler onu akıl ve mantık etmenin deneyimlerini tutumlaşıp ona alışıyorlardı.

Çevresinde yaygın olan güç içinde ataları olduğu gibi animizdi vehmi; çevresi karşısındaki yalnızlık, derbederlik ve koruyuculuk hoşlanmalı duygular karşısındaki, atalar gücüne ve atalar koruyuculu; atalar deneyimlerine sığınma isteğinin duygularından da kaynaklanıyordu. Seçicilik ve inşa böyle başlıyordu.

Şimdiki insanlar çelişik duygular içindeyse de pek çok çelişkileri tarihsellik içinde sınıflanıp, kurallaşıp bilinir kullanılır iradeye dönüşmüştür. Erken dönem insanımız şimdiki insanlar gibi çok çelişik duygular içindeydi. Ataları hem kendi dışında bir mana güçtü. Hem de kendisiyle bir bütünmüş kendisiymiş gibi sanmanın toptan davranışı içindeydi.

Sürecek

Bayram Kaya

Önce Animizm Büyü Ve Büyücülük Üzerine 3

Torunlar bu gibi bağ ve bağıntının büyüsel anlanmasıyla, vefa duygularını içselleştirmişlerdi. Bu içselleştirme torunlardan atalara doğru mana algılı yepyeni vefayı duyguya dönüşüyordu. Bu yüzden totem torun, atalarından; geleceğin bilgisini de büyücüler eliyle istiyordular.

Burada kutsallık ve geleceği bilme konusuna izninizle bir parantez açayım. Kutsal olan, atalar yaşantılımları oluşla, atalara dek deneyim, bilgi, kural olmuş tüm koruyuculukların; totemdik toruna geçmesidir. Doğa karşısındaki yalnızlıklar içindeki torunlar bu yol haritasına can simidi gibi sığındılar. Güvenli olan bu sığınmacı izleklerin torunda uyandırdığı duygular vardı. Hissin ve hissini büyüsel etkilerle totemi torunda oluşan minnetler toplamı, kişilerimizin kutsallık algılarıydı.

Sosyal yapı ölüm- doğum ve doğanların büyümeleri olacakla bir nehrin kesikli sürekliliği gibi bir akışlar devamlılığı arz eder. Kişi kendi kesikli sürekli bulunmasını duygu ve egosunu kendi öznelliği içinde büyütür. Kişi bu ego büyütmesiyle sosyal devamlılık içindeki kendi dışındaki sürekliliğin algısı olan akışı, kimi kez kendi duygusu içinde es geçer ve göremez olur.

Yani atalar deneyim bilgi ve kuralları sosyal devamlılık içinde kesintiye uğramadan süren bir akışlıktır. Kişilerimiz toptan olanın algısıyla, dışındaki devamlılığı hala şimdiki gibi tam olarak ayrıntılaşamıyordu. Ancak kişileşen algı üzerinde hayali, sanı kanısını oluşturuyordu. Halbuki atalar kutsal bilgisi, kendi üzerinde totem aittisine yansıyan manyetik kupleydi. Duygularıyla büyümüş kişi, bunu pek göremez. Demistik bu dönem fazlasıyla duygular egemenci dönemdi.

Kural akışını pek pek devamlılıkla göremediği için torun kişi, çocukluk algılı duygularıyla izlediği olduğu kuralların içinde, kendi ego duygularına modamod denk düşen bütün yararlanımların minnetini duyuyordu.

Kuralları grubuyla birlikte; sırf ve tekil olan kendi yararı için görüyordu. Kendisi için olan öznel minnetin mana algısı; kendi kullanımları olan şimdiki atalar inşalı kuralları, ataların geleceği bilmeleri ve bu geleceği bilme nedeniyle de bu kuralları kendilerine armağan bıraktıklarını sanıyorlardı. Bu anlayış dolaysıyla ataları gelecekte olacak olan, kendilerini biliyorlardı diye düşünüyorlardı. Bu gibi anlamaları nedeniyle ataları geleceği biliyorlardı. İlk büyücülüğün temelinde olan, büyücülüğün kutsalı ve geleceği bilmesi olacak anlamalar böyle inşa oldu.

Yarın toplanacak ot, kök ve yapılacak av nerelerdeydi? Hasta olduğunda hastalıktan nasıl ve ne şekilde kurtulmalıydılar? Ortamın tehdidinden nasıl emin olmalıydılar? Gibi kendi ve kendi egosunun derdinde oluşla kişi insanlarımız ve grup insanlarımız egolarının eşliğindeydi. Böylece, insanlar ve sosyal totemi yapılar bilinmezliğin değil, egolarının kapısında idiler.

Erken dönem kişilerimiz göğe baktığı zaman bir sanı kanı izlenimi edinirlerse de bu sanı kanısı ortak yaşam paylaşılını değildi. Ortak yaşam paylaşısı olmayan şey de, yaşantılımları değildi. Ay ve yıldız seyredişin izlenimleri yaşantılımları bağı olmadığından ötürü; insanın seyirlendiği Ay için, yıldızlar için; "sen boşu boşuna yaratılmadın" gibiden düşünmelerin sanı kanı izlenimleri insanımızda yoktu. Bu daha sonraki tarım ve çoban toplum işleriyle, yer gök bağıntılanacaktı.

Erken dönem totemi insanımızın böylesi bir bilinmezliğin kapısını aralama derdi yoktu. Grup insanları, kendisinden ve kendi egolarından oluşan tabularla yola çıkmıştı. Tabu

da güncel sistemlerinin kendisi olan yaşantısal kutsallıklardı.

Şimdi bile bilim yanlı ve insanın kendisiyle, kendi egosuyla ilgilidir. Söz gelimi erken dönem insanımızın bir grup içi ödevi ve uyması gereken tabudan kuralları vardı. Bunlar kendini ve egosunu ilgilendiren kendi dışında sağlasandı kural ve tabusal olan şeylerdi.

Değilse bizler malı, mülkü olan. Evlilikleri, iyilik kötülükleri olan. Darpları, gaspları ve ticarthen para kazanma hırsları gibi vs. tekil kaderi, tekil istikbali ya da ancak gelecekteki insanların bağıntısı olacak kar hırslı eylemleriyle; erken dönemin kandaş totem insan duygusu istekleri, karıştırmayalım.

Şimdinin yapısı içinde zorlanan kapılar, yine insan egolu, kâr getiren, para kazanan kapılardır. Büyü ve büyücülüğe elbette şimdiki yapının fantazileri ve groteski anlamaları da yansımıştır.

Ne var ki büyü ve büyücülüğü erken dönem yapılaşması içinde göremeyip te, sırf bugünkü menfaati olan ilişkiler yansımaları olarak görmekte; büyü ve büyücülüğü şimdinin bu haliyle başlatmak da; bilmezlik olur. En büyük kusurumuz sürecin tarihselliğini bilmemek ve tarihselliği yanlış bilmektir.

Bu gibi her şey erken dönem olay olgu ve mantık kurguları zemin alanı üzerine bir genişleme devinmeli inşa oluşla, eski zemin alan varyantlı sosyal meşrulaşmadırlar. Erken dönem büyü ve büyücülüğü şimdi yoktur. Şimdinin büyü ve büyücülüğü de, erken dönemin içinde yoktur.

Tüm bunlar insanın kendisine ve egosuna; hoşlanma ve rahatsızlık veren şeylerdi. İnsanlar kapı zorlamaya buralardan başlayacaktı. Bu egocu ve dıştaki güce dek nokta çevresinde dallanan budaklanan animizdi büyü ve büyücülük bir erken dönemin kültürel sistemdirler.

Bu sistem, günümüz geleceğine doğru aynı ilkeller etrafında, içine başka öznel amaçlarında katılmasıyla; ilerde deney ve bilimsellik gibi yarılmalara uğrayacaktı. Yine büyücüler grubun bir yöneten otoritesi oluşla ilerdeki yöneten sistemi şekillenecekti. Yine hokkabazlık, illüzyon, sihir, tılsım vs. gibi bir menfaati ayrışma olacaktılar. Şimdi, bu ön dikkat çekişten sonra, konuya girelim.

10.03.2013

Bayram Kaya

Önyargı Ve Yapılaşması

Bazı temel bilgileri aklın gerisine baskılırsak, artık sürecimiz aklın kontrolünden çıkmış olmakla; bu kontrolden çıkmış haliyle, yeniden aklın kontrolüne alınmağa, çalışılır. Yani kontrol dışı, ehlileştirilir.

Örneğin, ne başlangıçta ve ne de gelecekte (şimdiyi biraz ayrı tutuyorum) , insanın davranışça bilir olduğu, davranması gereken mutlak doğrulardan oluşla bir yol yoktu. Ne kendisine böyle bir şey fısıldanır olmuştu. Ne de evren bu yolu; bir yol, bir yöntem olacakla seçmişti. Zaten böyle bir yol olsaydı insan nefesinden ayrı kalmak gibi olacakla, elinde bırakmazdı. Eğer böyle bir yol olsa, bu yol da bırakılmış olsaydı; o zaman belki insanlar yolunu azıtmış sapıtmış olmakla, bataklığa gömülürdü.

İnsanlığın sosyal birlikti bulunuşla, birbiriyle temastı olmayan; birbirinden izole ve birbirinden soyut anlamalı olacakla; çok çeşitli tabudur totemdi oluşmalı uzun bir dönemleri vardı. Bu çok çeşitli mantık anlamalı dönemden, ittifak eden döneme geçtiler.

İttifaklar dönemi de, bu çok çeşitli sosyal anlamalı yaşantılım birikmelerin üzerine, mülk edinme ve mülksüzleştirme süreçlerinin dramatik çelişkilerini de ortaya koydu. Böylece geriden getirilen çok çeşitlilikte aktarım, yeni durumun sınıfsal yansımalarıyla ortaya koyduğu çelişkilerden ötürü, sınıfsal mücadeleleri ve bunlara değin ahlaki tutumların girişen dışlanmalarını kaçınılmaz kılmıştı.

Böylesi bir yol gidim bilinmezliğine değin yapı ve var olma mücadelesinden kaynaklı kendi çatışmaları vardı. İnsanlığın neden farklı farklı yol ve anlayışlar üzere olduklarını bilmeyen ittifak dönemi sonrası kör aktarıcıları olan sosyal akıl; bilinmezliği eski tutumlardan dönmenin bedeli sandıkları bir açıklama yoluna gittiler. Yeni döneme dek tutumlarını; azıtma sapıtma gibi ne idiği belirsiz bir söylemlerle, her anlayanın kendi kafasında başka başka yansılar oluşturan bir aktarımdı söylemle dile getirmiştiler.

Hâlbuki daha sonra bu söylemler, sentezci dinler zamanında sentezci dinlerin söylemine denk düşen 'şirk, put' gibi kendi zamane söylemleri; o gündeki sosyal, toplumsal siyaset anlayışlarına uygun düşer bir siyasi doğrular olmaktan öte, hiçbir yeni; bilimsel, nesnel ve tarihi; anlamları yoktur.

Evet, insanlar çeşitli anlama anlatım ve aideti totemse (put) söylemler içinde, plüralist panteon anlayışı ile yaşıyorlardı. Bu "şirk ve putçu sayılan azıtmış sapıtmış dönemler" insanlığı; Sümer(1500 totemle) Asur, Babil, Mısır, Roma gibi imparatorluklarıyla bir uygarlaşma dönemine getirmişti. Yani şemaya göre davranılır bir azıp sapma diye genel bir olgu ve olay dönemleri yoktu. Bu halkçı mantık dili anlatım ve söyleminde, terekübü olamayanlar için bu böyleydi

Bu kabil söylemler, illa ki kendisini konjonktüre göre onatmak meşrulaştırmak isteyen inancın kabulcü olabilmesi için kendisini ortaya ihale ettiği bir iknacı söylemi, olmaktan öte bir şey değildir. Doğaldır da. Bura da, bu gibi çıkarımlar yanlış olmakla birlikte; insanları sembolizm üzerinden topluma ve yeni sosyal yaşam şartlarına adapte eden bu gibi tutumlardı ifadelerle, yanlış olan bu söylemler, değildir. Bizim sonraki süreçlere bu gözlükle bakar olmamız yanlıştır. Yine yanlış olan; sosyal olanı, toplumsa olanla karıştırmamızdır.

Doğa, önceden bilinir olanın söylemce olanını ve önceden bilinirse olanın şemalı yol haritasını, bizim elimize vermemişti. Bunun yerine, daha pekin ve kesin bir yol eğimi ortaya koymuştu. Bu da değişen gelişen ilişkin süreçleri siz de; size denk gelen

kısmına, sizin yeni tutumlar içinde olacakla, akıl edİşti olması gereken yolu tutmaktı. Yani çevreniz soğuyarak değiştİ ise sizin İşiniz, palto giymekti. Çevreniz dâhiliyesinde av azalmışsa, av nesnesini kendinizin beslemesiydi.

Bu nedenle içinde yaşanan şimdiki durum, nesnel ve nesnelliğin eğim olacakla, sizleri getirdiği düzey içinde değişik şekilde, değişik girişmeleri olurdu. Girişmelerin size yansıyan olan, olumlu veya olumsuz sahiplikleri güncel, nesnel ve ilişkin bilinir şema davranışlarıydı. Ama şimdiki bu şema davranışları tek doğru davranış şekli değildi. Yani gelecekte de kullanır olacağımız, terk edilen bir azıtma sapıtma şekli değildiler.

Öyle olsaydı, azıtmamak adına; şimdi traktör değil, kara saban kullanıyor olacaktık. Ve traktördü yaşama ilişkin değil; karasabana ilişkin ahlaki ve mesleki düşünüştü yaşamları sürüyor olacaktık. Yani ne karasabandı döneme dek yaşam, tutum ve ahlaki değerlere düşüncelerimiz tek doğru yoldu; ne o bağıntılardan sıyrılmamız sapıklıktı. Ne de şimdiki dönemimiz, geleceğin dosdoğru bir kullanım hanif yolu olacaktı (bk. köleleştirme ve siyaset yazımda 7. İle 11. paragrafa dek inancın kavranması süreci) .

İnsanlık; azıtmayı, sapıtmayı bilmeden zaten çoklu bir yapı olan; her biri ayrı bir sosyal birlikti totem mantıktan geliyordular. Sentezci semavi dinler, çevrelerindeki bu oluşumların varlığını gördüklerinde kendi zaman düzlemlerinin imparatorluklar (Milletlerin idari, siyasi, ekonomik ve toprak birleşmesi olma) mantığına da aykırı olan bu eski plüralist grup bulunuşları, artık rahatlıkla, sapıklık ve azıtma olacaktan tanımlaya bilirdiler.

İnsanlar tek bir sosyaldi totem anlayış içinde hiç olmamışlardı ki, bu tek oluşa göre ancak çoğalmış olmalarıyla azıtıp sapıtmış olsunlardı. İnsanların çeşitli, içti dıştı faz geçiş durumları vardır. Bu iç fazdı durumları kişilerde, dıştaki sosyal aitti ortamınızın, istenilen tutumla eksenle şen çekim alanı olması gibi bu iç faz kırılma alanı da, sizin çeşitli durumla kişisel osilasyonlar üretmenize dek konumlanmaya çok uygundurlar.

Bu nedenle insanlar ne inanma eğilimli, ne de inanmama eğilimlidirler. İnanırılırlar. İnsanın kendi bilememe eğilimi de insanı inandırır. Ancak insanda inanca dek yüklemeleri osile etmeye uygun olan; içti bu faz noktalarına konumlanabilen bilme eğilimleri kişiyi öznel aitti kılar. Evren'e ait olma, Tanrı'ya ait olma gibi çek imleyicilerden biri de; inançlar ya da imanınızdırlar. İnsanın bilme eğilimi, olan merak duygusu vardır.

Merakınız, bir seçme ayıklama temelli olan kaygılarınızı gidermeye yöneliktir. Kaygı ve hoşlanma verir olanı kendi çevrenizde kritiğe etme, tanıma, bilme eğiliminize merak diyebiliriz. İnsanın oyun severlik macerası bu merak eğiliminden dolayıdır. İnsanın giderilir bir korku ve giderilebilir kaygı ve hoşlanma eğilimleri olmasaydı; insanın bir merakı (bilmek istemesi) da olmayacaktı.

Kaygı vereni tanıma ve kaygı verenden kaçınma, hoşnutluk vereni tanıma ve hoş olana yanaşma; merakın kaynağıdır. Ki temeli hayatla ilgilidir. Hayatın sizi yönlendiren, kendisini garantiye alan bir belirme eğilim şeklidir. Bu nedenle tam bilme olmayan, ben neyim? Nereden geliyorum? Gibi den kaygılara, hoşlanmalara dek tutumlar bu faz durum salınımları üzerinde dalgalanışla, giderek insanın inanma dediğimiz zaman süre boyut tanımı içine sokuldu.

İnancın bu bibi kaynağı; sosyal aktarımlarla gelen; gelenek, görenek önyargı kutsanması ile insanın ben nereden geliyorum? Gibi yalnızlığını hissettiği kaygı

durumuna verdiği her cevaplarla birleşmiştir.

Dinler süreç içi gelişmelerin; sosyal ve toplumsal aşamasını hıfz eden, bir gerçeklik ve insan zihninin bir aktarımsa hakikiliğidirler.

Sizdeki kuş bilgisi hakiki bilgidir. Kuşa dayalı olmakla nesnel doğru yanlar taşır. Ne var ki kuşa dek tüm yansımaları verememekle de eksik bilgidirler ve ikmal edilirlilikler içerirler. Bu hakikilik kuş olmamakla da gerçek değildir.

Din şuurunu geliştirmeniz de insanca bir yücelmedir.

Bu nedenle ben, dinlerden kuşkulu değilim. Ama dinler dönemine ait olan iliş kinliklerini günümüze; her an, her durumda örnekti olacakla referans göstererek anlayan ya da anlamayan, davranışlardan, kuşkuluyum.

25.09.2011

Bayram Kaya

Örtünme 1 Kadınlar Günü

Bu yazı, örtünme yazı içeriğindeki bir parantezdir. Diğer kısmı olan örtünmenin tarihsel incelenesi olmanın tümünden kendisi değildir.

Bir insan "inandığım için örtünüyorum" derse; buna diyecek bir şeyiniz yoktur. "Ben özgürüm ve kendi irademle türbanı takıyorum" derse, bu kes durum tartışmanın, fikir yürütmenin de konusu olur.

Eğer "ben özgürüm ve kendi irademle türbanı takıyorum" demeniz laf olsun, torba dölsün, beri gelsin kabili bir deyiş değilse; zurna bu iki söyleminiz arasında zırtlar. İşte burada işler çatallanır. Cehaletin koyu karanlığı burada kendisini açık eder.

Kendi iradenizle ve özgür olduğunuzu söyleyen açıklamanız karşısında; "ben inandığım için türban takıyorum" deyip türban taktığınızı söyler olmanız; "özgürlüğü" ve "iradi olma" işini daha baştan bitirmiş olmanızı, demenin anlamına gelir.

Neden? Çünkü sizin "inandığım için türban takıyorum" demeniz; tarihselliği bir yana bırakırsak bile, bu türden söz sizin dünyanın dışında olan mana gücünün takdir ve iradesine göre davranmanızla, kendi özgürlüğünüzden ve kendi iradenizden açık açık vaz geçmiş olduğunuz anlamına gelir. İradeyi toplum dışına teslim ettim demenizdir.

İlk kesinde totem noktaya ve sonra da ikinci kesinde sentezci yapılarla birlikte; kült merkezinde (ilah temsilciliklere) verilen sağlatan, üreten ilişkili irade; üçüncü kesinde keyfi takdirin ve özel mal mülk sahipliğinin oluşabilmesi için kendisine, sosyo topluma yabancılaşmakla irade; çarkı felek usulü ok isabet ettirmenin kaderini elinde tutan dünya dışı bir mana gücüne verilirler.

İnancınıza göre örtünüyor olan birinci tutumla ve kendi iradenizle, özgür olduğunu beyan eden ikinci tutumlu davranışça anlayışlarınızın her birinin içinde olmak suç mu? Hayır. Bu yanlış mı? Hayır değil. Yanlış olan şudur. Kendi iradesine uymayı taahhüt edip; özel hayat tarzını bu taahhütte göre oluşup; bu taahhüdü de iman bildiğinizi söylemenizdir.

İman; ittifak eden en az iki totem grubun üreten ilişkilerdi sentezlerinin bir arada üretim yapmalarını ve bu karşılıklı yapılan üretimlerin paylaşımları olan nesnelere tüketime dönük paylaşım yapılmasını düzenlemenin kurallarını ezber etme şekliyle kuralları sözel okunan ant içmenin ittifaka göre sadakati sözleşmeyi belirten söylemidirler.

İman bir şeye inanıp inanmama oluşla ortaya çıkmamıştı. Somut oluşla girişen üreten ilişkilerin zorunlu şartlarıydı. Sentez olma koşullarını ve bu sentezce koşullara bağlılık yeminleriydi. Birliğin birlik şartlarını ve bağlılık yemini olan sözleri ezberleme tekrar etme işiydi.

Daha sonra bu imanın içine üreten ilişkilere dayalı temel neden olmayan giyiniş, düşünüş, groteski anlayış gibi totemi kültür farkları olan konular da iman içine sokulmuşlardır. Bundan sonra totemi olmayan iman anlamsız bir sözleşme ifadelerine dönüşüp; anlamsız ifadelere dönüşmesine göre somut olan yerine soyut anlamlar yüklenmiştir.

Böylece asıl nedenle, asıl olmayan vesile neden birbirine karışmıştır. İttifakı olan insan öznesinde, asıl nedenle; vesile neden birbirinin yerini almışlardır.

Nasıl insanın çıplaklığı ya da giyinikliği doğada av yapmasının, doğada meyve, bitki kökü toplamasının ve karnını doyurmasının asıl nedeni değilse; kültür sandaşı şöyle ya da böyle giyinmeler de ön ittifakların üreten ilişkili temel nedeni değildirler. İnsanlar üreten ilişki düzeyine gelmeye kadar sürü kültürleriyle ve totemi kültürleriyle, olası bir kültürel ittifak yapamamışlardır.

Üreten ilişkilerin hayatlarına kattığı kaliteli yaşam tarzına alışan totemiler, bek raundu unutup üreten ilişkilerle kendi totem kültürlerini; yanılısamalı bir anlayışın özdeşleştirilmesi içinde kıldılar. Özdeşleştirilen totemi kültürle, totem mesleği olan üretim hareketi, ikisi bir arada kavranan totemi sosyal öğretisi oldu.

Totemi sosyal öğretisi, ittifak içinde en az iki sosyal öğretinin zıtlaşmasından kaynaklı sürtüşmeler oluşuyla da su yüzüne çıkacak, totemi gruplar arası anlaşmayla ittifakı sosyal deklarasyon olan imanın içine totemi sosyal kültürler bina olacaktı.

İttifak içinde bu sürtüşmeli totemi sosyal öğretiyi, totem kimliği bilme ve totem kardeşlerle evlenmeme gibi ittifak içinde kurumlaşması sosyal kurumlar olmanın yeri de vardı. Üreten ilişkiyle totemi kültür ikisi bir arada şartlı refleks oluşla pekiştiriyordu. Zorunlulukla zorunluluğun kişiye ve totem yapıya göre olur öznel anlaması bir arada pekişiyordu.

Bu sosyal nedenle de iman; salt totem gruplar arası neden sel üreten ilişkiler düzenlenmeli yakınlaşma değildi. Grupların birbirine yakınlaşmalarının içinde, üreten ilişkiler düzlemli kültürel alışmaları; gruplar arası kültürlerin çatışmasını ortaya koydu.

Kültürler çatışması ittifakın asıl nedeni olan "üreten ilişkiler nedeni, ürün değiş tokuşlarını" ve sentezi baltalıyordu. Çünkü totem yapılar içinde her bir totem grup, "kendi totem meslekli üretim çalışmalarıyla", "kendi totemi kültürlerini" özdeş kılmışlardı. İzole yaşam içinde hep; biri diğerinin nedeni gibi bir mana anlaması içinde oldular.

Erken dönem içindeki totemi gruplar, çıplak oluşla karınlarını doyurduğu halde kendi geçmiş bek rauntlarını (geri beslenim olan deneyimlerini) , unutmuşlardı. Gruplar; kendi içinde totem meslekli üretim yaptığı düzlemiyle; totem meslekli üretim yaptığı düzlem içindeki kendi totem kültürlerini aynılaştırmışlardı. Koyun yetiştiriciliği olan totem mesleği ile kendisini örten giyim tarzı kültürü, **BENZEŞEN AYNILAŞMAYLA BİRBİRİNİ PEKİŞİP BİRBİRİNİ ÇAĞRIŞIR ÖĞRENME OLMUŞTU.**

İttifak içinde kendi totemi tarzlı üslupla giyinip davranmazlarsa o totem meslekli kendi üretimlerini yapamayacaklarmış gibi anıyorlardı. Çünkü totem kültürle, totem meslekli üretim dağarcığını birlikte alıyorlardı. Çünkü totem kültürle totem meslekli öğretisi birbirine eşletilmekle ikisi bir arada şartlı pekiştirme oluyorlardı.

Totem meslekli üretim çalışmasıyla, totemi kültür aynı kılınmıştı. Yani üreten ilişki olan ana nedenle, giyim yiyim şekli olan vesile neden (asıl neden olmayan yansıma) , totem gruplar arasındaki iş birliklerini ve kültürleri sentez etmekle; ittifaklarda hem neden sel, hem de vesile nedeni bir uygarlık akdini ortaya koymaktır. Bu aşamayla bu da güzeldi.

Ne var ki, sosyal alanla; toplumsal alanın ayrıştığı düzlem içinde asıl nedenle, vesile nedeni ayıramayan iman oluşlar gelecekte bir arıza ve bir sorunu, oluşacaktılar. Sosyal durumu, üreten ilişkili toplumsal çatışmanın konusu yapacaklardı.

Burada temel nedenin içine, o aşama itibarıyla temel neden olmayan vesile nedenin sokulmuş olmasının gözlerden kaçması çok çok önemlidir. İşte başımıza sarılacak sorun; vesile olanı, asıl olan ilişki yerine konmanın sıkıntısı içinde yatmaktadır. Yani giyim, yiyecek kültürü temelde bir sosyal kültürdür. Üreten ilişki değildirler.

Siz; çok sonraların "örtün" demiş olduğunuzu söylediğiniz takdirde mana gücünün iradesine göre giyiniyorsunuz. Bu da güzel. Bu tarz anlayışla giyinişinizin yükümlüsel, toplum sal sözleşme olmadığını biliyorsanız, bu da çok çok daha güzel.

O aşamayla daha sonra nelere mal olacağı bilinmeden; totemi kültür, ittifaklar içindeki totemi kültürlü sosyal tartışmaya neden oldular. Sosyal kültürlü tartışma sanki gruplar arası üreten ilişkilerin asıl nedeniymiş gibi tartışılmaya başlamakla kültürel tartışma, ittifakları ve gruplar arası üreten ilişkileri; önlüyordu.

Bu nedenle sosyal kültür; üreten ilişkilerdi, zorunlu düzenleme olan iman ezberci sadakat sözleşmesinin içine konu verdi. Siz geçmişte, sürü dönemde, totem dönemde ve ittifakı dönemde irade birliği yaptınız. Kişisel tarzınız, sürü ya da totem grup iradesi içinde ayrı nicelik ve nitelikle de olsa çokluğun kendi üslubu aynı şeyi (bir oluş iradesini) vurguladı.

İttifakı dönem içinde her bir gruplar kültürel çokluğu da kendi kültür üslubunca aynı totem iradeyi ortaya koydu. Burada ittifakı ilah iradesi kendi üslup iradesini ortaya koymakla irade teslimi, asıl nedeni sağlıyordu. Asıl nedeni sağlamayan yerde irade teslimi (temsilciliği) olan birlik yoktur. Ortaklaşma oluşla tartışma sorgulama vardı.

Birlik; kendi üsluplu katılımlar yapan çokluğun, "aynı şeyi" bir başkasının ifade kalıplarıyla değil de, kendi dillerince (kendini temsil eden farklı söylem ve manayla) "aynı şeyi" söyleyebilmeleridir. Böyle olunca ittifakı döneme kadar totem irade temsilciliği de; ilahi irade temsilciliği de asıl nedeni olan "aynı şeyin-bencilliğin karşılanması" olmakla irade teslimi olan çoklu temsilciliğin, kendi ifadelerince aynı şeyi konuşmasıdır.

Durum bu olunca, köleci dönemdeki mana anlaması olan irade temsilciliği olan irade teslimi; herkesin kendi üslubunca aynı şeyi söylemesi olmayıp; "asıl olanın" derece derece (görece) kısılması, kısıtlanması olmakla, irade ortaklığı (birliği) olmayan bir iradedir.

Teslim olunan irade böyle bir iradedir. İşte bu irade içinde toplumsal olanla, sosyal olan imana dek sözleşmeyi birbirinden ayırmak olası değildir. Tek tip davranmak zorundasınız. Her şey bu irade içinde aynılaştır. Rızık olur, nasip olur, kader olur. Karşı konulamaz tartışılmaz bir irade olur. Kararlar sorgulanamaz, demokrasi gibi doğumlar olanaksızdır.

İşte bu nedenle mana gücüne karşı geldiğiniz farkında olmadan; "türbanı kendi irademle giydim". "Türbanı kendi özgür seçimimle taktım" diyebiliyorsunuz! Ortaklaşmayan, ortak tanımaz bir irade ile mana gücünün iradesine rücu ettiğiniz halde, bu rücu size nasıl geliyorsa "türbanı kendi irademle giydim" diyebiliyorsunuz! "Türbanı kendi özgür seçimimle taktım" diyebiliyorsunuz.

Bu mantığın ayrımını bile yapamayan kişilerin, kendi ezberleriyle "bizim nedeni Einstein" çıkarmadığımızı irdelemesi bile abestir. Einstein'lık; mana gücünün olduğu söylenen sözleri, kanıtlamakla uğraşmaz da ondan. Einstein kendi iradesini ve özgür düşüncesini

ortaya koymayı konu eder. Bir mini etekli, eteğini sadece giyer. "kendi özgür irademle giydim ya da giymedim" türü böylesi ezik bir ifade içinde olmaz.

Şunu tekrar vurgulayayım, ne türbanın kendisi karanlık ve cehalettir. Ne de türbanın takılması karanlık ve cehalettir. Karanlık ve cehalet; ortaklık tanımaz, tartışma tanımaz, farklı üslupla aynı iradeyi söylemeyi (çokluğu-çok oluşu) tanımaz iradenin kararı olan türbanı taktıktan sonra; "türbanı kendi irademle ve kendi özgürlüğümle takıyorum" demeyi söylemektir.

Bu söylem, taksiye binip; taksiyi kendisi yapmadığı halde taksiye kendi özgür iradesiyle binme yaptığını söylemek gibi absürtlüktür. Yani bir arabaya binecekken binmekten vaz geçmiş olmanızı kastetmiyoruz. Ayrıca arabaya binip, binmemekte özgürlük değildir. Var edilmiş bir olanağın kullanılma zorunluluğudur.

Arabayı kişi olarak değil insanlar, insanlık (ortaklaşan bilgi ve birikimle): toplumu olarak yaparız. Bu nedenle özgürlük ve irade doğadaki zorunluluğa karşı, üreten insanın tutumuyla; toplumsaldır. Toplulaşmakla üretmek, toplum olmaktır. Ortaklaşa olanla ortak gayretinin; birliği olan bencillik ve ortaklaşa bilinçtir.

Zorunluluklarıyla davranan insanın özgürlüğü ve iradesi olmaz. Bu nedenle insan üreten toplumsal ilişkiyle zorunlulukları aşır özgür ve iradi olmuştur. Doğada avlanan insan özgür ve iradi değildir. Zorunlulukları üzerinde doğayı üreten toplum ve toplum sal insan özgür ve iradidir. Bu özgürlük ve iradilik aynı şeyle değil, aynı şeyi (birliği) herkesin kendi üslubunca ifade etmesidir.

Daldaki meyveyi yiyen atalarımızın, meyve yeme özgürlüğü ve kendi iradesiyle meyve yediğini söylemesi hiç kendisinin iradi kararı olur mu? Olur diyorsanız bebeğin meme emmesi de özgür seçimle bir iradi karar mıdır?

Arabayı kim irade ve özgürlük ettiyse, onun iradesine boyun eğmekle o şartlara göre arabaya binmenizdir. Oysa siz; aynı şeyi farklı üslupla yapıp "yükümlersen olan toplumsal iradeyi ve toplumsal özgürlüğü paylaşan bir kullanımla" arabaya iradi binmiş oluyor ve özgürce kullanıyorsunuz. Özgürlüğünüz ve iradeniz toplum üzerinde gevrimlidir.

Kepleri, Einstein, Newton'u özgür ve iradi yapan şey, toplumsal irade ve özgürlüğün bu kişilerdeki kendilerine özgü üslupla kullanımlarıdır. Farklı üslupla aynı şeyi gerçekleyen bir toplumunuz (üreten ilişkiniz) olmasa, özgürlüğünüz ve iradeniz olamazdı. Doğa tarafından güdüldünüz. Dünya ve toplum dışı olan mana anlayışını kullandığınız için özgür ve iradi olamazsınız.

Yani siz toplum sal olana katılan yükümlensen tutum içindeki bir paylaşım, ancak o özgürlüğün ve o iradenin karar mekanizması olursunuz. Özgürlük ve irade paylaşımıdır, ortaklaşan farklı üslupların aynı şeyi söyler olmasının birliği içindeki paylaşımın sonucunda gerçekleşir. Özgür ve köleci iradeye karşı bir irade olmanın, gücüsünüz. Araba, ekmek, pasta gibi rızklar size verilmiyordu. Rızkı sizler; toplumsal yükümlü paylaşım sayesinde taştan çıkarıyordunuz.

Bu sözü, Mamon'cu mantığın imanı mana düzlemiyle söyleyelim. Özgürlük ve irade; sizlerin toplumsal yüküm içinde olmanızla; sizin yükümse paylaşım yapan (üreten) kendi payınız kadarıyla toplum içinde davranmanız demektir.

Ki; özgür ve iradi olmak için ve kendi iradeniz kullanmanız için de, "kendi üreten payınız kadarla toplum içinde olmanız; özgürlük ve irade kullanımınız için; "farzı kefiyesidir (yeter neden) ". Bu farklı üslupla aynı birliği söylemeniz nedeniyle siz tarlada çapa yaparken; eve geldiğinizde ultra 4K 3D televizyon izleme, kanseri tedavi ettirme özgürlüğüne ve iradesine muktedir oluyorsunuz.

Özgürlüğü kullanmanın ve kendi iradenizi belirtebilmenin yeter nedenli koşulu; sizin de topluma her hangi bir üretim hareketiyle katılmanızdır. Toplum hareketi, Mamon'cu hareket değildir. Tam tersidir. Hem inancım gereği (bir başka irade gereği) türban takıyorum; hem de özgürüm demek; iki kes gerçeğe aykırı olmaktadır.

Oysa türban takmada irade başkasınıdır. Ve siz kendinizin değil daha baştan başkasının iradesine göre takınıyorsunuz. Özgür değilsiniz. Yükümüne olmayan başkasının iradesine karşı; karşı irade koyamamanızla asla özgür değilsiniz. 4K 3D televizyona karşı somun üretiyorsanız; 4K 3D TV'yi irade ediyor, özgürce kullanıyorsunuz demektir.

Başkasının olan karar sizin değil, servetlerin sahibi ve servetlerin dağıtıcısı mamondur. Oysa üretilen servet insanlar emeği eliyle toplumundur. Emeklerinize ve duygu düşünce oluşla size sahip olanın iradesine karşı durulamayansa, mamondur.

Oysa mini etekli olan (etkilense dahi) mini eteği kendi iradesiyle giyer gün gelir çıkarır. Türban takan kendi iradesiyle giyip çıkaramaz. Çıkarma günü hiç gelmez. Bu farkı göremediniz mi; ben bunu özgür irademle seçtim dersiniz.

Mini etekli (bunu halkın kullanım diliyle türban karşıtı söylem olmanın sembolik oluşla söylüyorum) Mamon'cu iradeye karşı kendi iradesini söyler ve yapar. Bu mini eteklinin soyut özgür irade kullandığıdır. Özgür iradenin içinde mini etekte vardır, kapalı etekte vardır. Oysa özgür olmayan irade çarşafı çıkarmak isteyip te çıkaramadığı zaman, sadece kapalı etek ve at gözlüğüdür.

Türban takanın Mamon'cu irade karşısında hiç bir irade ve şüphesi olmaz. Bu da türbanlının zaten özgür olamadığıdır. Türbanın dışına rahat bakmadığıdır. Özgür irade kendi dışında başka iradelerin olduğunu bilmekle davranır. O iradeleri de yeri ve zamanı içinde kullanacağını bilmekle özgürleşir.

Mini etekli mamon iradesine karşı olup, karşı iradeyi söylemekle özgürdür. Ve kapalı oluşu da, mamonun tekelinde görmez. Türbanlı Mamon'cu iradeye karşı olamadığı için, mamonun tekildi iradesine karşı irade söyleyemediği için özgür değildir.

Özgürlük toplumsal bilincin ve toplumsal gücün dışında ortaya konabilir bir şey de değildir. Uçak kullanma, uzaya gitme ve nano teknolojileri kullanmak, toplumsal gücün irade ve özgürlüğü olması gibi.

Sosyal alan içindeki özgürlükse sosyal mana anlayışına karşı (momon'cu iradeli takdire karşı) ve modası geçmiş geleneklere karşı, kişinin kendi iradesini ortaya koymasıyla oluşan tepkisidir.

Hiç kimse, toplum gücüne karşı; apandisimi aldırmiyorum, TV. Seyretmiyorum, boğaz köprüsünde geçmiyorum deyip salt Mamon'cu iradeye sığınmadıkları halde; bunları görmezden gelerek "egemenlik Mamon'undur" diyebilmektedirler!

Bu bağlamda bakınca binlerce yıldır değişmeden ola gelen şeyle başını örten kişinin; kadın olduğu için özgür ve kendi iradesiyle davrandığından bahsetmesi olanaksızdır. Tekrar ediyorum kadının başını örtmesini değil; kadın anlayışı içindeki özgürlük kavramına; inancı içerip; kadının inanmasına göre davranmasını özgürlük sayarsanız; bu momon'cu takdire karşı, insani takdir koymayı; kadük kılar.

Ki tarihi serüven, köleci döneme değin, milyonlarca yıl çarşaf, türban olan böyle bir durumu bilmez. Bilip te unutmuş ta değildir. Ya da bilip unuttuğu bir şey kendisine hatırlatılıyor da değildir. Bu söylem tarih bilmeme ile ve tarih sel evrimi kavrayamamakla eşleşip; tarih sel sürece ve tarihsel evrime karşı oluşla, yokuş yukarı enerji sarfıdır.

Köleci dönemin mal mülk sahipliği anlayışı, giderek kadına sahip olmanın mana anlayışıyla; inanç ve iman diye kadına sahip olup; mal iyelik iştihakıyla kadını da örtmüştür. Bu örtünme esnasında özgür olup olmamaktan bahsedilmemiştir. Bu örtmenin baskı ve basıncı dayanılmaz boyuta gelmekle, Mamon'cu mana anlayışlı iman ve inanca da insanoğlu tepkisini koymuştur.

İşte Mamon'cu anlamalı inanç ve iman geleneğine karşı olan insanoğlunun akıl tepkisine soyut özgürlük denmekle anlam bulur. Bu anlamda sosyal felsefe ve sosyal özgürlük anlayışı olan irade; Mamon'cu dine karşı olan tepkilerden doğmuştur.

Sosyalce özgür düşüncenin tarihi süreci buradan kalkışla, bu anlamı kullanmıştır. Sen de bu bocalama karşısında, "ben de imanıma göre örtünmeyi özgürlük sayıyorum" dersin, sapla saman karışır.

Mini giyinen biri bu bağlamda özgür davranış içindedir. Çünkü mini giyinen iki gün sonra maxi giyer. Beş gün sonra pantolon giyer. Altı gün sonra yamalı giyer. 20 gün sonra eskitilmiş giyer. Kırk gün sonra kollu giyer. Kırk beş gün sonra kolsuz giyer. Elli gün sonra abiye giyer. Altmış gün, yakalı giyer. Altmışaltı gün yakasız giyer. Yetmiş gün sonra tümenden kapalı giyer. 75. gün transparan giyer vs.

Yani mini giyen kişi binlerce yıl aynı biçim giyinmez. Kendi iradesi ile moda oluşu başlatır. Modayla giyer, modayla çıkarır. Türbanlı ise, Mamon'du manaya göre giyer, Mamon'du manaya göre çıkarır. Mamon'du mananın kararı ve iradesi Mamon'dadır. Ve değişmezdir. Modaya göre olanın manası, kişinin kendisinde ve değişkendir.

Mamon'du manayı güncel kumaşla, şık oluşla modaya uydurmak, özgürlük değildir. Kalıbı aynen koruyan kullanımlar özgür iradeli değildirler. Okun zehrini yıldıran değil de arsenikten sürer olmanız; Okun peynirini kemikten değil de titanyumdan yapıyor olmakla oku kullanmanız; sizi ok kullanıyor olmaktan kurtarmaz.

Mamon'cu kurtuluşu iradeye tabii olup, kurtuluşu irade vadi ile kurtarıcı beklemek yerine; soyut sosyal özgürlükle davranan biri kurtuluşu fikrini kendi ortaya koyup, kurtuluşunu kendi oluşturur ve yaşar. İşte özgürlük bu. "Ben kendi irademle ve özgür olduğum için türban takıyorum" demenin neresinde tarih sel oluşla gerçek özgürlük vardır?

Bayram Kaya

Öyle İşte

Gerçek:
Meşakkatine talimliyim
Duyguları sürüdüğümde
Benle örtüşen duacı.
Ansızın yüzleştiğimde
Sorulur olan.

Yalan:
Korkularımdan belli
Öğrenirken
Güçlükleri olmayan
İnandırıldığım.
Kolaydayken
Hayallerimdeki zorum.

Istırap:
Köşe başlarında acullanan sinsi.
Ortada filleri var iken
Cüsse mi, mağruriyet mi
Gizlenen
Aslanın davranışındaki?

Köşeyi dönecek olan
Narin ve titrek güzel.
Zarafetin salınır endam ederken.
Ucubedir ilerisi görünene
Can telaşta iken.
Salınan zerafet mi davet mi
En olmazda; bacaklar üzerinde
Seğirtir ikenki rehavet mi?

17.06.2007

Bayram Kaya

Öyle Zaman Olur Ki

Öyle zaman olur ki
Sıgmaz denirken
An parçalanır
Kaal bile olmaz iken
Yel yepelek
İçe düşenle
Şev olur uzaktaki

Şair âşık olur
Bu sevdıyla
Akşam olur yazar
Sabah olur sızar

Baştan çıkarışla
Takar takıştırır
Şürer yakıştırır
Öyle zaman olurla ki haspam
Her kesi söylerle bakıştırır

Bu zamanlar akli yur zamanlar
Şairce duygular devleşir
Şairanesine alevlenir
Bir baharla birçok dal alevlenir
Şair evlenmesidir bu

Böyle zamanlar
Şairin iki zaman arasındır
Has bahçe iştihakıyla
Şairin devlenmesidir
Böyle zamanlar akşamdan sabaha
Şairin evlenmesidir.

Ortamını bu hevesle
Kabarır yıkar
Abarır yıkar
Ve sonrasında da bıkar
Bakarsınız şairliğini el
Sevgisini yel almıştır

Ve sonrası
Sonrası yok
Şair niyetine
Hep aşka düşer
Kâh ilhamla kâh küser

24.07.2011

Bayram Kaya

Öyleyse Konu Ne?

Ne gün koydum
Geceler beri
Otuz iki kısım tekmili birden
Gündüzler seri

Minerva'nın baykuşu
Gündüz uçmuyor diye
Yarasalar için gündüz de
Gece değil midir?

Sen tüy-ü kılsan;
Bil ki ne ben sertim
Oysa yâr göğüs geçirir
Munis olan halime
Anlamsız kılıp
Bu bentlere anlam veren
Acaba hangi kelime?

Ah sevgili
Minnetini ve mihnetini
Geceleyin dersin
Aydınlığın ihanet
Günleyin dersin
Kısır döngü
Akşamleyin nihayet
Bir günle bunu buldum
Sihhati afiyet

Gün, akşama takılırsa
Gündüzler zindan olur
Gün akşamla ibaret değildir
Gündüzü akşamla anlarsın da
Akşam neye göredir?
Bir gün; ne gündüzdür ne gece
Sen bir günü yaşarsın
Sen bunları kesikli sürekli aşarsın

Aşkta sevmek vardır
Ama sevmek aşk değildir
Binanın inşasında tuğla vardır
Ama tuğla, bina değildir
Şeyler tek yanlı zanlaşılmaz
Kelimesi olmayan cümle yoktur
Ama her cümle, kelimedenden anlaşılmaz.

Sevgili açarsın ağzını
Aşkı muhabbete
Buruna fındık, göze sınıkla
Yazılışına, kullanılışına, sözüne
Harf dersin, hece dersin, sözcük dersin
Cümle nerede?

Su;
Oksijen ve hidrojenen fazla bir şeydir
Bileşimiyle...
Artık ne oksijendir ne hidrojen
Pay da düşmez üleşişle
Cümle de
Ses ve kelimededen başka bir şeydir
Kelime ne cümle içerikli anlamdır;
Ne anlam durur bütünselin ayrı kelimesi
Ancak bileşimlidir
Yeni bağıntılarsanladır anlamın elimesi

Şiir der yazarına bayram
Bizar ederlesin ah can cazım
İnme gibi gözümle perde
Sevgiliye deyişindir, aşkı sözle
Kalp dersin; göz dersin; kaş dersin
Bunların hangisiyle, vücut nerede?

Seni buldum
Seza bahçelerinin dikenlerinde
Bir korku, bir coşku
Manayı içre ki, gem almaz
Bina tuğlaya
Vücut kalbe
Cümle kelimeye göçerse
Anlam kalmaz

06.06.2015

Elimesi: Elimine etmesi. Seçme ayıklama yapmakla özel bağıntılı anlam oluşması.
Bir korku, bir coşku: İnsan psikolojisi, öznellik. Özel yer bağıntılı diyalektikti zıtlar
devenişi, nesnellik. Nesnel olan öznel olandan bağımsızdır. Bütün olan (anlam olan) ,
bağıntılarsan olan tek olana, birbirine indirgenmez.

Bayram Kaya

Özlemine Seni

Yudum yudum,
Kana kana.
İçselime
Doya doya.

Sızına sızlanmana
Hoş olan
Yaktığın umuduma
Doğa, doğa.

Karamsarlığa
Işık seli.
Buharlaşımağa
Yağa, yağa.

Bakışımda, bakışında
Buhar olmak.
İçime çekmek seni
Hücre hücre özümseme
Sarılmaca
Sarıla sarıla.

Yaklaşıkça kaynaşıkça
Dolanınca dolaşıkça
Sevdan olur
Dolana dolana.

Şıkışıkça, sıklaşıkça.
Örülsek karışıkça.
Renk renk, cümbüş cümbüş
Tutuşa tutuşa.

Darışık barışık.
Hoşuyla yarışık
Boşuna serpişik.
Duruşa duruşa.

Sevecenlikle ardışık.
Aklıyla karışık.
Yüreğiyle barışık.
Tadışa tadışa.

Kapınana, kapılana.
İçinden kam alana.
Dışından gülüşene
Doluşa doluşa.
Ne hoş,
Tüm mü boş?

27.12.1991

Bayram Kaya

Özlemlik

Tekil ve uzar yanım.
Gönül sevdilir, tezlik canım.
Yangınlarda alazlarda.

Duyumsandığında bağır ezdiren,
Ben'e Bağdat gezdiren,
Kararsız yanım, bezdiren.

Akılla kuşkuda.
Toplumsal yanım
Coşkuda.
Mistik yanım
Çağların rehavetinde
Uykuda.

02.06.2007

Bayram Kaya

Özlenmesede

Ah müştak
Yerilmek ve sürünme sana düşer
Ağlamak ve ağıdı bana...

Birler vardı Cihan'da,
Başına bombalar yiyen
Dem sürer iken
Öldürüldü, parçalandı enkazında.
Tırnağı vardı, görünsede acınası
Bitirilmiş tüketilmişti...

1945 sonları diyorlardı
Gözün karamsar
Gönlün bulanık olduğu yerde

1960' a gelmeden daha
Uluslar arası işçi kılmıştı bizleri vallaha

Aynı paylaşım
Çağdaşları vardı
Yolunan saçlarla
Kucağa alınmış ölü başlarla

Şilahi, dua ve beddua
İmanı, yuva...

Kararlılıkla dim dik durulan
İnanç ve sevda ile vurulan

Yıl ikibindokuz
Hala üreten akılla yokuz
Elde sabanla atılan
Karşı duruş, taş
Hunharlığa gözlerde yaş

O ağıdını tutuşan
Biz ağıdına yakılan...

Ah müştak
Bilmezmisin ne
Ağızlarda çıkmayacak sürçle
Barışı misli ile koruyacak güçle
Sürdürüyor ve öldürüyorken...

Sen, yüreği sızlarken
Zaman taşınamaz olur, selimiyle.
Vaad olunmuş aç kursaklara
Altmışiki yılın benzer gelimiyle

Günlerin vebali ağır
İmanıyla, açılıp vurulan bağır
Bir senen taşmaz bir senen dolmaz

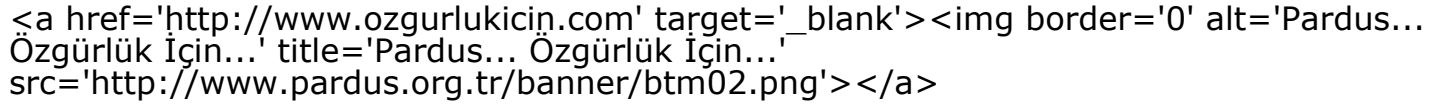
Yatışmayla sürmektense, akli çağır

Fırat (Şeria) türküsünü söyler; akar, akar
Feda yürekler, göğüse bastırılmış
Cansız düşmüş bir baş
Gözü arkada kalmışça bakar

Varılacak yer ileride
Durulacak yer geride
Artık öyle mecbur olursun ki
Tek başına imanın, yumruğun, ağdın
Kurtaramadığı gerçekler seride

Sen can dilerken benden
Ben can kılıyordum senden
Çıkacak olansa kılınc, yenden

01.01.2009

[Pardus... Özgürlük İçin...](http://www.ozgurlukicin.com) <http://www.pardus.org.tr/banner/btm02.png>

Bayram Kaya

Özneli Oluşmanın Kimi Süreçleri 2

Sosyal totem alan "bene-bencilliğe" göreymişti. Totemi sosyal inşa salt kişisi bene göre olmayıp; o alan içindeki benlerin ortak kesişim alanlı tutumlatmalarına göre olmayı içermekle, artık: sosyal bencillikti. Totemi sosyal insanın üzerine insan olmanın yeni ve bambaşka bir inşa türü de modüle olacaktı.

İnsanlık ve insaniliğimiz sosyal bencilliğin üzerinedir. Kısacası kişi eylemleri, bencillik eylemidir. İnsan ilahi dönemli sosyal benci ya da insan ilahi dönemli sosyal özneli oluşmaydı. İnsanilikte insanın soyut benci öznel anlamasıydı. Totemi alanın biçimlediği sosyal varlık, karşı totemi sosyal varlıkla temas ettikten sonra; "ilahi dönemli sosyal alan eğimi içinde hem insan olmuş hem de insani olmuştur".

Totemi sosyal alan kesimliliği içinde insanı ve insani olanı çıkarmanız olanaksızdır. İnsan ve insanlık totemi sosyal alanın kör noktalarıdır. Ancak tarihsel süreklilikle oluşan ilahi dönemin kesikli parça süreçler oluşu içindeki, karşıt gruplar karşılaşmalı temasıyla insan olma ve insani olma yansımaları olasıydı.

Tıpkı özel mülkçü, köleci yansıma da ilahi dönem içinde organik bağıntı oluşuyla yoktu. Mülkçü-köleci ilişkiler ilahi dönemin karanlık olan olumsal kör nokta yansımalarıydılar. Köleci dönemdeki foya oluş mülkiyetçiliğin ve köleliğin yansıtılması olacaktı. Böylece totemi "özne" (kendisini bilen ben ve eylemler): ilahi dönemli özne ve köleci dönemli özne vs. tarihsel oluşla basamak basamak oluşacaktı.

Bencilliğimiz kendi dışımızda kişi-kişi bağıntısıyla sosyal ilişkiyi oluşturmaktadır. Sosyal ilişki de, kişiler dışındaki doğal basınçlı parça alanla, yine özel bağıntı edilmiş parçalı totemi sosyal alan basıncının kesikli süreçler entegrasyonu olmanın taşıyıcı salınımları üzerine inşa edilirler.

Kişisi eylem, totemi sosyal alan üzerine bindirilen inşacı akışkan eyleme uymakla; ya da kişisi eylem totemi sosyal alan eylemiyle senkronlanmakla; kişi sel eylemlerimiz artık "sosyal eylemdirler". Sosyal eylemle davranan, sosyal özne oluşturur. Sosyal özne olmayı düşüncede yansıtan sosyal bilinç te, budur.

Temel yansıması bene göre modüle olan totemi sosyal inşa; benci istemlerin taşıyıcı inşası olmakla beraber kişisi egoyu kısmen aşan bir inşaydı. Sosyal benci özne de kişisi benci özneyi kısmen aşmakla çığlayan, kocaman bir yansıma olabiliyordu. Bu yansımalar kesişimi ilerde insanı oluşacaktı. Artık totemi sosyal alanlar kesişim bilinci, ilerdeki süreç içinde insan olacaktı.

Sosyal bencilliğin kişiyi aşan kısmı bu sosyal bağıntıyla ileride, insani olan; modüle inşayı da ortaya koymakla beraber sosyal bencillik insani olan inşayı da imleyişle kontrol edip; insani olanın geri beslendirmesini totemi sosyal alan bilinci üzerindeki oluşmalardan değişimlerini yaptıracaktı.

Benci isteğe göre parçalı hale getirilen sosyal alanın, benci istemle bağıntılanamayan kısmı, görünmez tesir olmuştur. Bu görünmezlik yine bir başka durumla bir başka şekilde söz gelimi toplum oluşuyla da yansıtılır olacaktır. Sosyal alanın parçalı kılınmakla ilk durumu olan, totem; bu parça durumları her gün yeniden ve yeniden sağlatış edecekti. Sağlayışlar da grup içinde kesikli sürekli yapılmıştır.

Kişinin dışında akış yapan, doğal alan ve sosyal alan olan, alan etkisi; hem kesikli sürekli edilendi. Hem de taşıyıcı dalgaydılar. Yani alan, sürecin kendi üzerine kendi etkisiydi. Alan etkisi; bir sürecin kesikli sürekli olmasının birbirine olan girişme,

yansıma, yansıtma bağıntısıydı. Hem kendisi o etkiyle yansır duyulur hale gelirdi. Hem de giriştiği süredurumu yansıtırdı.

Yine alan içinin parçalı kılınan anlam ilişkileri; taşıyıcı alanın sürekli olur etkisi üzerine, bindirilirler. Böylece alanın sürekli olan yanı, taşıyıcı dalga gibi de yansır ve taşıyıcı dalga gibi yansıtılır. Parçalı durumların akışı, süreklilik gösteren davranış tekilliği üzerinde yaptırılır.

Kesikli sürekli olan parçalı anlam ilişkileri, asıl olan alan etkisinin bu taşıyıcı dalgaları üzerine kodlama edilirler. Doğal alanlı ve sosyal alanlı süreklilik olan taşıyıcı dalgalar üzerine bindirilmekle kodlanmış anlam ilişkileri böylece taşıyıcı dalga üzerine modüle edilmiş olurlar. Artık alan akışı, kişi benci olmakla parçalı akış yapmasını isteğe göre bağdaşır olmuştur.

Bunu nerden biliyorduk? Kuşkusuz ki inşanın temeli olan bencilikten ötürü biliyorduk. İnşa oluşmaları tıraşlandıkça, altında hep bencilik ve bene göre oluşların zaman zemin kırılmalı yansımaları çıkıyordu.

Ama kişi bunu mana ilişkisinden ötürü, totemden izafeyle biliyordu. Totem sizi bilen, size göre olanı bilen olmakla bencilüğün yerine geçen sağlatmaydı. Bu dönem, bilgi olana; aracı olan mana ilişkileriyle (totemle) bilgiye bakmanın dönemiymiş. Bilgiye henüz araştırma deney gibi araçlarla bakamıyordunuz. Açlığınızla, elma arasındaki manadır ilişkili düşünceyle sürece bakıyordunuz. Açlığınızla elma arasındaki manadır (bencil) düşünme TOTEMDİ. Gözlemler, nedensellik yerine, manadır algılarını ürettiyordu.

İşte grup ve totemi özne mana anlamaları, dışımızdaki doğal alanlı ve sanal somut sosyal alanlı taşıyıcı dalgalar üzerine modüle edildiler. Taşıyıcı olan ve sürekli olan dalgalar üzerine modüle edilen bu kabil bilgiler; o alan içinde kodlarının çözülüp anlaşılması da o grup aittiler etnik bilince dönüşmektedirler.

Bir grup aitliği bilinci içindeki kişinin ve kişinin dışındaki diğer kişilerin en temel anlama düzlemi; grup aitliği olan özne bilinci totemde toplama ve totemde bağdaştırma edildi. Totemin sürekli akan bir dış alan etkili ve yine grup merkezli çeken bir ağırlık (düğüm) noktası olan telkin olduğu unutulmamalıdır.

Böylece dıştan alan etkili telkin, totem grubun içinde ve kişilerde mana anlamasına dönüşmektedirler. Telkin, grup içi sosyal anlamla (öğrenmeli) mana etkiydi. Kişi; düzlemi sosyal öğrenmeli mana etkisiyle kişinin kendi kendisine düşünmesi olan iç telkinle bir özne mana ilişkisiydi. Totemi öznel ve totemi mana inançlı anlama düzey ve düzlemleri, böylesi manadır anlama oluşuyla mukabil oluşuyordular.

Bayram Kaya

Öznel Oluşmanın Kimi Süreçleri 1

Büyü, temelde kişinin kendi kendine akılca ve düşünce oluşla iç söylemli mana tekrarlarıdır. Bu tür tekrarlar "kişinin kendi özne bilincine hitap ediyorsa" etkilidir. Kişi bu ikna ile kendi telkininin dışına çıkmaz. Kişinin kendisine olan telkiniyle, kişinin kendi telkini dışına çıkmaz oluşunun arasına kişi gerek kendi anlam ilişkisini, gerekse sosyal olucu ve diğer alam ilişkilerini kurar.

Kişinin kendi özne bilincine hitap eder olan mana telkinleri, kişinin kendi kendisine söylemi düşüncesi olmanın etkisidirler. Kişideki bu tür iç mana düşüncesi, kişinin kendi kendisine telkinidir (büyüsüdür) .

Kişinin böylesi bir anlam ilişkisini kurmasının içinde, anlam ilişkisinin özne bilincine hitap eder olması nedeniyle kişiler; o şeyi böylesi bir telkin tesirle kabul ederler. Ki bu tutumu kişiyi, kendi büyüü içinde tutar. Bu tutum kişiyi belli bir program altında tutar.

Kişinin öznel oluşuna hitaplı bulunan anlam ilişkisi, kişinin içinde kişinin kendi kendisine telkini olduğu gibi kişinin dışında, kişinin özne bilincine tesirle dış bir mana ilişkisi de olabilir.

Kişinin kendi dışında kişinin kendine tekrarlarını yapan bakışlı telkinlerin de, sözlerin de, görseli vs. olan etkilerin kişideki özne bilincine hitap eden bir kendi anlam etkilerini de oluşturmaktadırlar. Öznel oluşun çok gelişmiş şekli olan korteksin telkinle devre dışı bırakılması olan büyülenme nasıldır? Bunu henüz konu bile etmiyorum.

Kişinin dışında özne bilincine hitap eden bir manzara etkisi olabileceği gibi etki sel olan bunlar özne bilincini o an devre dışı bırakan mana anlamalarını oluştur. Bu etkileyciler bir an için kendisini, sağlansa olan özne bilincinin yerine koyarlar. Böylece özne hitabı gibi seslenen dıştaki etkileycilerin; kişi çıkarı gibi oluşan iç düşünce telkinleri, kişiyi bir an kendisinden geçirten davrandırmaların tutumu olurlar.

Kişi, kendi özne bilinci yerine konumlanan bu tutum etkiden kolay kolay dönemez. Kişiler özne bilinci yerine geçen bu etkiyle, bir mana dirençleşmesini gösterirler. Ki bu dirençle kişi bir anlık bu dönülmez gibi gelen etkilenmelerin kişi üzerindeki tesiri, büyüdür. Burada yerine geçilen kişi özne bilinci, bir an kısa devre olur.

Kişi özne bilincinin "neden seli oluşuyla"; "kişinin dıştan nedenli oluşu arasına", "özne bilinci yerine", "gölge bir neden seli yalancı durum egemen olur". Kişinin bencil nedenli oluşuyla, dıştan nedenli oluşu arasındaki boşluk devinmesi içinde kişiler kendi öz bilincinin isteklerini karşılar olmağa hazır bir tutum içinde bulunmakla davranırlar. Bu hazır olucu neden; gölge uyaran tarafından ele geçmiştir. Asıl olan, taklit olan ile yer değişmiştir. Bundandır ki asıl olan, gölge nedenle bir süre kısa devre davranışlı olur.

Geçmişe geri beslenmeli oluşuyla; günceli olan süreç içinde sentezi deneyimli oluşuyla; kolektifi olan ya da ortak akıl olan; kişi ve kişiler arası etkileşmeli tutumlar, sosyal bilinçtir. Sosyal akıl, totemi grup üzerine bir (büyü) tesirdir. Çünkü sosyal bilinç, kişi öznesi yerine konmuştur. Sosyal bilinç, kişilere bir telkin ve bir güç etkisidir. Yani totem etkisidir. Totem geçmişe bağıntılı ata düşüncesi sembolizmiydi.

Bu etkinin ortaya çıkmasını bağdaştıran bir kaynak vardır. Grup içi davranışlarınız kişi öznesini bağsan etkiyle giriştiren deneysel somutluklardır. Yani grup içi bağdaştırıcılar kişi özneli bir karşılanmaya denk düşen şeyler olmak zorundadır. Bu zorunluluk üzerine seslenişle inşa olan sosyal somutlukların, kişiye anlatılma süreci vardır.

Sosyal olan tutumları kişiye anlatma süreci içinde gruptan kişiye yapılan aktarımların anlaşılması, özne bilinci olan benci zorunluluğa göre anlaşılır. Kişiye göre, benci zorunluluğa göre anlaşılacak şekilde; dıştaki grubun benci zorunluluğa eşlettiği yönelimli tutum; totemi mana ilişkisiyle bağdaşır. Böylece sosyal olanla, benci zorunluluk olan arasında, sanal bir mana etkileri var edilirler.

İnşa böyle oluşur. Ama insanın kişi üzerine olan yansıma etkisi, sosyal bilinç olmaktan çok inşadaki yansımalar kişi benci zorunluluğa denk düşmekle kişide izlenimler uyandırır.

Kişide uyandırılan bu türden izlenim sel ilişkisi "minneti mana ilişkili etkidir". Kişiler bu türden mana etkisi olan minneti, büyütürler. Kısaca kişinin anlaması bu "özne isteğine denk düşen örtüşmeleriyle" oluşan kişi düşünmesi, "minneti inanmalı mana anlamasındırlar".

Bu tür manadır anlayışların başlanış zıplatmasını ve geri dönüt yaptırmasını totemi anlama oluşla grup içindeki ağırlık noktası olan yerde mana anlamasına alanlanma kazandırılıp, mana anlamasına alan etkisi verilir.

Kişiler varlığının dışında ve kişiler bilincinin dışında olmakla kişiden ve kişi bilincinden bağımsız oluşu ile bir doğal alan, akışı vardır. Ve bir de sanal somut sosyal alanın akış yapan, akış yaptıran alan etkisi vardı. Sosyal alanın akışı; sosyal alan içinde "özne benci isteğe göre" parçalı olan durumlar yapılmıştır.

Benci bilinç doğal alan içinde, doğal alana göre minimal düzlem oluşuyla seçilip yalıtılmış olan özel bağıntılı durumdu. Yani doğal alan bize göre, "bene" göre değildi. Bizler doğal alanda olup bitene göreydik. Sosyal alan doğal olana bağıntılı olmak kaydıyla tümünden bize "bene" göre olan ana inşaydı.

Bayram Kaya

Öznel Oluşmanın Kimi Süreçleri 3

Doğada genel bir enerji akışı vardı. Genel enerji akışı görece kesikli sürekli sistemler üzerinde türlü türlü düzenli özel bağıntılı enerji akışı oluyorlardı. Bu özel bağıntılı, enerji akışıyla düzenlenirdi sistemi oluşlardan birisi de; bizdik.

İçimizdeki bu özel bağıntılı kesikli sürekli oluşun kodlanması, bencillik ve bencil oluşun öznel bilinciydi. Korteks bu bilinçten çok sonraki bir bilinç düzeyidir. Bencil bilinç, dıştaki genel oluş akışı içinde seçme ayıklaması yapılmış olan yalıtımlardan oluşmuştu.

Bencil oluş bilinci; birinci taşıyıcı dalga oluşla, çevreden üzerimize doğru olan telkini veya tesiri ya da etkisini üzerimizde oluşuydu. Sosyal alan da, benin dışındaki kişilerin, kişisi davranışları içinde; bencil oluş bilincimizle kesişim yapar noktalarına göre sosyal alanın seçme ayıklamasını yaptıran girişmeydi.

Yani taşıyıcı dalganın baskı ve basınç etkileri içinde yapılan seçme ayıklamalar, kişi bencilliğini ve kişi bilincini oluşturken: kişilerdeki bencillikler de, kişiler arası bencilliklerle kesişip, ana isteklerinin olduğu ortak kümeye de, sosyal alan deniyordu. Ve meşru sosyal alan devinmesiydi. Sosyal alan ortak istekleri güdümleyişle sağlatmanın alanıdır.

Kişisi olan, bencildi bilinçle tutum olan içteki korunan yalıtım birinci yalıtılan alandı. Kişi ve kişiler arası girişmeyle ortaya konan dıştaki ikinci bir yalıtmanın, seçme ayıklama olması da sosyal alanın etkisini oluşmaydı. Sosyal alan, doğal veya evrensel genelliğe göre 2. Bir totemi özel yalıtım yapmanın alanıydı.

Dıştan kişiler arası sosyal alan içinde yapılan 2. yalıtım; kişisi benci, ortak özellik olanlardan seçilmişti. 2. Yalıtımın içerikleri, kişiler arası yardımlaşmayla ortak sağlanmaydı. Bunun gerçekleşmesi için ortak kesişim kümesini oluşan enerji sirkülasyonlarından, enerji düzenli; tabu-yasaları ortaya konuldu.

Böylece, ortaya konan tabu yasalı sosyal bencillik ve sosyal bilinç; tüzeli oluşu inşa ediliyordu. Açlık; türlü enerji akışlı bir enerji sağlama oluşuyla; doğal akıştan yalıtımlı, bencil bilincin kişilere bir etkisiydi. Yani açlık, ana taşıyıcı dalga içindeki yalıtımlardan birisidir.

Açlığın telkini, kişiyi; dıştaki doğal oluşumlar üzerine bir tutumla kılar. Bu tutumlatma, genel oluşla dışta sağlama olmanın tutumlanmasıdır. Kişi, kişiler karşılaşması; bu doğal oluşumlar üzerine tutumlaşma nedeniyle karşılaşp girer ve bu girişmenin birçok yansımaları elde edilir.

Açlık etkili uyarım, dışta kişi-kişi girişmelerini yansıtır. Bu yansıma içindeki ortak uyarılardan sağlanma olanlar, sosyal yalıtım içine sosyal korunum yassı oluşla seçme ayıklama edilirler. Bu sosyal alanlı seçme ayıklama olanlar; sosyal alan içinde, sosyal alan tarafından hem yalıtılırlar, hem sentezlenirler hem de sosyal alan akışıyla taşınırlar. İşte sosyal alan, sosyal oluşla ikinci bir dinamik taşıyıcı dalgayı oluşturmaktadır. Bu taşıyıcı dalga bencil oluşa göreyse de, keyfi kişi hoşlanmasına göre değildir. Sosyal oluş bilinci, kişinin dışında ve kişi hoşlanmalı tekil bilinçten bağımsız oluşur.

Anlaşıldığı gibi kişinin kendisi dışında ve kişinin bilincinden bağımsız oluşla iki temel taşıyıcı inşa dalgası vardır. Bunlardan birincisi dinamik doğal akışın inşacı taşıyıcı dalga olmasıdır. Diğer de yine dinamik sosyal akışın birinciden sonra ikinci bir taşıyıcı dalga olmasıdır.

İnşacı iki temel alanın etkisi, aynı kaynaktan iki farklı yansıtılmalarıyla ortaya konulur. Dıştaki genel enerji akışlı süreç, önce kişiler içinde parçalı akış edilir. Buna ben oluş diyoruz. Sonra da genel enerji akışını kişilerin; kişilerle kendi arasında parçalı süreç edinmelerinin adımı gelir. Parçalı akış edilen şey o özel sistem içinde, sistemin korunum yasa bilinci oluşla ortaya çıkan bir enerji düzenlenim ilkesidir.

Kişilerin içinde yalıtılmakla kesikli sürekli yapılanlardan birisi açlık; bir diğerleri cinsellik, bir başkası da kendisini büyütme (çoğalma) oluştur. Yani korunan şey kesikli olurken var kalır. Sürekli olurken var kalmaz. Hem var kalmanın, hem var kalamamanın biçimlenmesi olmakla; korunma, güvende olma, kendisini algılama vs. türü süreçler; özel sosyal tutumlu tabu ve yasalarla, ana taşıyıcı dalga üzerine modüle edilirler. Böylece parçalı sürekli olanların yapı içindeki kendi akışları yaptırılır.

Dikkat edilirse totemi anlama içinde düzenletil yasaları edilenler, ana taşıyıcı içinde parçalı oluşla özel yalıtımı yapılan neden sellere uygun olmak zorundadırlar. Kişisi tutum olan özne nesnel belirimle istek ve davranışların tümü, kişiyle birlikte sosyal alan içinde vardırırlar. Sosyal alan bunların tümünü değil de zorunlu olanını ve kesişim kümesi içinde olanlarına akış yaptırır. Akış olanlarla, kişide olup ta sosyal alan içinde akış olmayanların seçme ayıklamayla engellenmesi kişide bir çatışmayı oluştur ve akış olanla engellenenleri kişilerde bir anlam kopukluğu yapmaktadırlar.

Anlam kopukluğuyla beraber lineer akışta oluşan kırılmalar; totemi özel yalıtım içinde (sosyal alan içinde) nedenli kırılma olmakla birlikte; bu kırılmanın akış yapamayıp ta yığılma yapmasının basıncı, kişilere totemi mana anlamasını vermektedir.

Şöyle ki; kişinin çevrede açlığını gidermesi temel bir hoşlanmadır. Kişinin açlığını gideren şeyi öncelikle pay etmemesi de doğada ve bencillikten ötürü önceden beri yatkınlık oluşla temel hoşlanmadır.

Sosyal alan içinde kişinin açlığını gideren şeyi bulması, temel hoşlanmaya uygundur. Ancak yiyeceği bulması ile açlığını gidermesi hemen gerçekleşmez. Kişinin totemi mana anlaması gereği o yiyeceği ait eşlerinin olduğu alanın içine getirmesi gerekmektedir. Totemin ortaklaştırıcı etkisi nedeniyle, kişinin bulduğu şeyle açlığını gidermesi arasına ortaklaşma yapacak olmaktan dolayı bir gecikme girer.

İşte kişinin bulduğuyla hemen doyması yerine, bulduğunu grubuyla paylaşması için edimseli olması kişinin açlığı gidermede gecikme yapmasıdır. Bu gecikme engellenme ve düz gidişte kırılma oluştur.

Bayram Kaya

Özneli Oluşmanın Kimi Süreçleri 4

İşte kendisi dışındaki sosyal var oluştan ötürü bu engellenme, kişimiz totemde mana ilişkisi oluşla sosyal özneliği inşa olacaktır. Kişiler, sürü dönem alışmalarından da böylece kopacaklardır.

Kısaca kişi ve kişilerin totemi alan içindeki özel bağıntılı olması, sosyal bilinçti. Sosyal bilinç olan da totem alanın ikinci bir taşıyıcı dalga oluşla inşa edilebilmesiydi.

Kişilerin dışında oluşan bir ortak sosyal anlama düzeyleri vardı. Bu tür kalıptı anlama mana inançtı. Mana inancın referansları, totemi etnik yapının üzerinde bir inşa oluştu. Ama siz bunu bu etnik aitlikle anlıyordunuz. Manadır inanç etnik yapıya göre oluşun, özne inanç anlamasıydı. Manadır inançlar ana inşanın kalıptı kod anlamlarını çözmenin bilinciydiler.

Etnik oluşun aitlik bilinci, totem bilinciydi. Sosyal anlayışın kodlarını taşıyan sosyal taşıyıcı dalga kişiye ve etnik aitliğe bir alan etkisiydi. Bir tesirdi. Bir telkindi. Osilasyon kaynağı, sosyal alanın alan etkili ağırlık noktası olan yeri olmakla; totemi mana olması aynı şeydi. Bu nedenle tesir veya telkin ya da alan etkisi totemden çıkıyor demenin eşleşmesiyle üst üste çakışıyordu.

Asıl, somut olanla; sanal (gerçek olmayıp zihinde var bulunur) olanın, mana çakışmasından ötürü mesajlar totemde modüle edilmektedir. Totemde modüle edilen zihinlerde olana neden sel mana akışı yaptırıyordu. Totemi senkronlayıcı, mana anlamalı sanal nokta kaynağı olur. Deneysel sosyal sentezin bilinci olan etki telkin; totem alanda yoğunlaşma olmanın söyleşileriyle totem alan sanal bir neden seli durum kılınır.

Totem alanda özülen (yoğunlaşan) anlam ilişkisi, yine totemle kristalize edilip; gerisin geriye (kolektife olan sosyal grup üzerine) doğru yansıtılıyordu. Sosyal alanın dışı doğal alandı. Sosyal alan mesajlarını doğal alan içinde yansıtamazdınız. Sosyal alan mesajlarını, totem gibi her hangi bir mana anlaması üzerinde yansıtırdınız. Bu sosyal alanın kuralıdır. Sürü yaşamına göre bilinmezi olandır.

Bu yansıtma işini söyleyen grup bilgisi ya da grup büyücüsüydü. Bu aşamada sağaltıcı söyleyişi yapan grubun yaşça akıllısı olandı. Gruba aktarılan teamülleri bilendi. Kişi bu ilhamı grup ortak akıllı olan grup bilincini, totemden almış oluyordu. Grup büyücüsü olan bilge; aktarımsa bilgiyi bilmekle geçmiş atalar ile olan sosyal geri beslenmeli bağıntıyı bilir oluşuyla, bilmenin büyüsünü taşıyan kişiydi.

Geçmişle olan bağları (referansı) bu aktarma bilgiyle kontrol ediyorlardı. Kişinin referansı bilmesi ve şimdiki olup bitenin referansa uygunluğunu denetlemesi olan gizli öğretiyi şahsında yansıtmasıydı. Gizli öğretiyi olan büyü yansıtıyordu. Yansıyanla, yansıtan bilge kişi, yansıttığıyla (geçmişle) aynılaşıyordu. Geçmişle şimdinin özneli bağıntı taşıyan kişi algılanması, geçmiş atalar meşruiyetliğini bilip haber veren kişiydi. Yani yansıtır olan bilge kişi, yansıttığıyla eşleşir misyonunu da kendilikten grup üzerinde yansıtıyordu.

Grup bilgisi olan büyücülerin geçmişle olan bağlaş ilişkisinin olduğu sanı ve algılanması; bu nedenle etki hükümdü. Büyücülerin (bilge kişilerin) geçmiş içindeki atalardan demle, ataların güçlük zorluk ve kolaylıkları ifade ediyordu. Bu misyon büyücünün söylemlerini, şimdiyle geri beslenmeli bağ etmekle şimdinin grup alanı süreci içindeki, ikinci bir meşruiyetleşme bağıntı da büyücüler ortaya koyuyordu.

Ana meşruiyetlik bencillikti. Sosyal alan içindeki birinci meşruiyetlik sosyal alanı oluşturan kesim noktası ile yapılanların kesim noktasıyla olan denkleşmeleriydi. Sosyal alandaki ikinci meşruiyetlik teamül olan geri beslenme yapan ve bu geri beslenmeyi bize söyleyenlerin, bu söylemde bulunmalarıydı.

Özne, içte zorunlulukla belirimle bir kişiydi. Kişi, zorunluluğunu yani kendisini bilen; eylemli özneydi. Kişi kendisi olan özne bir inşa olmakla beraber; dıştan da kendisinden ve kendi bilincinden bağımsız bir doğayla ve kişi-kişi ilişkileriyle alan etkisinin altındaydı.

Kişinin; kendisiyle ve kişilerle olan girişmesinden kaynaklı etki olan, alan etkisi sosyal alan etkisiydi. Kişi sosyal alanın sosyal zorunluluğuyla; tarihseldi. Kişi tarihseli olan zorunlu bir manadı ilişkisiyle ikinci bir "sosyal özneli inşa"ydı".

Açıkçası toplumsal olmayan bu aşamada kişi iki insanın ürünüydü. Kişiydi özne inşacı ve sosyal özne inşasıydı. Kişiydi özne doğal ortamdan parça ve izole edilmekle o doğal ortam içinde kişilerde ortaklığı. Sosyal özne de, sosyal alanda parça edilip; izole edilmekle; o sosyal alan içinde ortaklığı.

Manadı sosyal özne, totemi sosyal alan içinde bilimsel olanı da üretmekle somut davranışları bilimsel düşünceli manaya ve bilimsel düşünceli teknolojilere dönüştürmüştü. Sosyo öznel alan, totemi mana ilişkisi olmakla, diğer organizmaların sosyal yaşamından benzerlikleriyle farklılaşır.

Özne, soyut düşünmeyle pratikleştikçe (deneysel uygulama oldukça) somut oluyor; somut oldukça sürecin ileri geri mana ilişkileriyle yeniden soyut oluyordu. Ne soyutluğu ne somutluğu aynı yerde kalmıyordu. Soyutluk, somutluk; özel bağıntılı girişme ve yansıma olmanın, bir süreç diyalektiği idi.

Bayram Kaya

Özümsenme

Kulağına hoş bir
Ses olsam.
Beynine kurulsam,
Düşünce olarak
Durulsam,
Düşünsen benle beni.

Bazen
Gülücük olsam
Gamze otursam.
Gâh fer olsam
Gözünde,
İşıltı dursam.

Teneffüs olsam,
Soluk, soluk
Akciğerine.
Bensizliğe
Boğulursun ki,
Biri diğerine.

İşık olsam
Gözüne,
Gezilsem beynine.
Gördüğün olurum,
Tatlı,
Baktığında özüne.

İçindeki yakmağa,
Enerjice akmağa,
Soluk iken
Kanındakine
Tutunmağa,
Damar damar,
Dolaşsam.

Hücrelerine
Süzülsem.
Genlerine düzülsem.
Klonlandıkça
Genetik kodunda,
Doğumlarda
Biz doğsak.

İşte o zaman;
Ben sen, sen ben
Olursun.
Bil ki o zaman,
Çocuk doğar
Biz oluruz:
Biz çocuk,
Çocuk biz,

İşte sonsuzca.

06.04.1992

Bayram Kaya

Paradoks

Kişi, zannından matuftur;
Karşısına, kılmaya zan.
Kişinin, zannında ola ki;
Karşısındaki, zannından matuf.

Kişi var, irfan özlü, istemez;
İstedigini, senin için
Kişi var, irfan özlü, ister;
İstedigini de, benim için

22.01.2007

Bayram Kaya

Parçalı Düşünme 2

Özeğe değinim yaptırılan senkronluma düşünce, bencilliği gütmekle birlikte; bencillik kaygılarından sıyrılıp; bağıntılar dengelenmeli süzülmesinin, seçme ayıklama kırpmalarıyla oluşur. Odak noktasında meşrulaştığı zaman, yine doğruyu değil de; doğru noktasına doğru en yaklaşımlarla hüccet etmiş olur.

Tüm dinlerdeki "Tanrı'nın istemi" tıpa tıp insanın istemiyle, siyasetlerin istemiyle aynıdır. Neden? Parça yansıtmadan ötürü. Nedir parçalı yansıtma? Başta benciliğimiz ve bencilliği güden düşünce ve duygulardır. İkinci oluşla sosyo toplumsa sınıf bencillik ideolojisel parçalı yansıtmalardır.

Bu bağlamda söz gelim; "birbirinizi sevin, birbirinizi sevmedikçe iman etmiş olmanız" türü sözlerin sıkça söylenmesi daha ötesini aramadan (uyutuşla) tekrarlanması kişisi bencilliğe ve hem de sosyal bencilliğe; uygun düşer. Ya da; "sadaka verin, zekât verin. Bu konuda birbirinizi gözetmekle Tanrı'ya yaklaşırsınız", gibi empatiyi kaldırışla, sanki bir empatiymiş gibi hüküm söyletilmeler yapılmaktadır.

Bu söylemlerde de bencilliğe ters bir durum yoktur. Sosyal çalkantının da gazını alışla; alan elin alçalmasına katlanışla! sosyal bencilliğe de bir hayli uyar.

Veya "sevdiğinizden harcamadıkça iyi kul olamazsınız", gibi hükmü söyleyişlerden; "Bana kan ve et ulaşmaz ama benim adıma kurban kesiniz, bunu konu komşuyla yiyiniz, bunda yoksullara da bir pay veriniz" gibi söylemler, hem tamda insanın yoksunluklarına denk düşüşle o düzlem akışına göre doğru olan yansıtmadırlar!

Yansıtma bütünü yansıtmamakla, parçalı yansıtma oluşla doğrudur da dayanak kılınan özeğe, isnatla bu yansıtma doğru mudur? Totem düşünmeden beri hep savlıyorum. Sosyal oluşmanın ve insana dek öznel oluşmanın temelinde sizi kodlayan sizi senkronize edişle size doğru ve meşru olduğunu belirten bir eğilim oluşur.

Sıfır Etki

Bu eğim, sizin tutumu dayanak yapma noktanız oluşla; doğruluk ve meşruiyeti anlamamız oluşla, sizi gönül rahatlığı olan bir bilinirlikle davrandırıp senkronize edişle, birbirinizi birbirinize de anlaşılır kılar. İşte bu bağlamda böylesi bir değinim sel dayanak yaratmak öznel varlık için belli bir aşamadan sonra imleyen bir zorunluluk olur.

İmleyen bu zorunluluk iki halde oluşur. Birinci halde kaynak, kendi salınım osilasyonlarını düzenleyen bir muktedirlik oluşla size kendisini zorunlu dayatan doğallıktır. Bu doğallık sizin öznel olan keyfinizin üzerindedir. Üç kere üçün, dokuz olması gibi. Ya da suyun kaldırma kuvveti gibi kendilik kaynak salınımlı osilasyonlar böyle doğal zorunlulukla belirme ve totem alandır.

İkinci halde kaynağın bir kendi salınım osilasyonu baki oluşla; siz de bu baki salınıma istediğiniz gibi bir öznel anlama bindirişle, öznel anlamalarınızı bu salınımlara taşıtma yapabiliyorsunuz. Bu taşıtma size sanki kaynağın kendi öz güç salınımı gibi gelirler.

Söz gelimi suyun kendilik salınımı oluşla, osilasyon kaynaklı bu kaldırma kuvvetiyle kütük yüzer. Sizde kütüğün üzerinde seyahat edersiniz. Seyahatin demini sürerken kendilik düşünmelerle siz; seyahatin size verilmiş bir ayrıcalık ve rızık oluşla değerlendirip bunu ritüellere bağlayan seyahatlere çevirirsiniz.

Böyle düşünmenizin ne suyun kaldırma kuvvetine; ne kütüğün yüzmeye bir artı ve

eksi etkisi yoktur. Yani bu totem alan içinde devinen özneliğiniz totem alana sıfır etkidirler.

Ama totem alan içindeki totem alana sıfır etki olan anlayış, sizin dünyanıza, katmerli kazanç ya da katmerli bir kaybediş oluşla yansır. Sizi düzenlerler, sizi yaşantı aştırırlar, sizi senkronize ederler böylece kurallaşır. Kural kalkana dek uymak zorundasınız. Çünkü kural yasal bir etki gibi davranır.

Sıfır etki, totem alan içinde imleyen bir zorunluluk oluşla doğrudur. Yol tutturuş oluşla doğrudur. Bir devinim oluşturan alan kılmasıyla ve alanın her birinize aynı senkron lamayı vermesi bağlamında doğrudurlar. Senkronlun anlaşılabilirlik oluşla; eşgüdüm ve birebir eşleme oluşla; sizi kaostan kaçındırır. Bir karar kılmanın denge noktasına götürür.

Sıfır (Nötr) Etkinin Doğru Ve Yanlışlık Üst üsteliği

Ancak doğru olan şey, yaslanılan şeyden yansıma olmayışla (sıfır etki oluşla) doğru değildir. Yani sizin yansıttığınız tüm şey yansıtılan şeyden yansıyan değildirler. Yani totem alan içinde yansıtıp ta, Yüce Tanrı'nın isteğidir dediğimiz her şey, doğru olmakla beraber; yüce Tanrı'nın isteği olan bir yansıma olmayabilecektir.

Nesnel doğallık olan bu odak, sizin benci güdenli öznel noktanıza göre salınmaz. Fakat benci noktanız somut ve evrensel olandan bir yan taşır olmakla nesnellik bir özel bağıntılı parça durumdur. Bu hal dış nesnellığe göre hayli kayıtlanmıştır. Özne-nesnellığın evrensel olandan taşıdığı bu ilhami olan yan, evrensel düzenli olan osilasyon kaynağına yapışmasına ve bencilliğin osilasyon kaynağında kendisini bulması için gerekli ve yeterli bir nedendir.

Bencilliğiniz, kaynak salınımına; kendi evrensel yanıyla çekimli ve eğimlidir. Şu halde özel bencilliğimiz kaynak salınımı ile senkronize olmuştur. Sizin ve diğer benci güdenli benlerin de, kendi bencillik duygu tevhitlerinizi aynı kaynak noktasında sıfır etkiyle yansıtmanız hem doğrudur. Hem de sadece sizin olan öznel bencillik, genel eğilimi yansıtılmakla da yanlışlırlar.

Yani Yüce Tanrı bize, kendi sosyo benci yansıtılmamızdan ötürü hem; "kurban kesin" demiş olabileceği gibi hem de; genel eğilimi yansıtıyor olma bağlamında bu konudaki, bu söylem; osilasyon kaynağı üzerinde tam da bir sukutlukla sıfır etki olabilecektir.

Bencillik, görece hal bulunuşuyla kendisine sağlama yapar. Görece bulunuş bir kayıtlılıktı (sınırlılıktı) gelişme aşamalı oluşla, zorunlulukların belirlediği kimi ön kabullü doğrulardır. Ne var ki insan her şeyi inorganiklerden ve farklı enerji sağlayışlarla ürettiği bir durumda, kurbanın esamisi bile olmayacaktır. Yani eti inorganiklerden ürettiğinizde kurban, sınıfsal eşitsizliğin bir yardımlaşması gibi olmayacaktır.

Bu durumlarda kurban kesilmediği için Tanrı olmayacak mı? İşte bu nedenledir ki Yüce Tanrı, bizlerin dayanak oluşla yaslanıp yansıttığımız şeyden maada ve müstesnadır. Yani bizlerin Yüce Tanrı'yı esas alıp Yüce Tanrı'yı dayanak kılışla, kendimizce Yüce Tanrıdan meşruiyetleşişle (Tanrı ile bizim aramızda olan bağla): kendimize göre yansıttığımız şeyler, özel bağıntı içinde özel bağıntıyla geçerli ve doğru iken genel bağıntı içinde doğru olmayacaktır.

Yüce Tanrı genel bağıntıyla mutlak vardır. Özel bağıntıyla bizim anlamamız içinde ete

kemiğe bürünür. Yani özel bağıntı içinde bizim zannımıza göredir. Zannımıza ve anlamamıza göre olan yansıtış özek kıldığımız dayanağına sıfır etkidir.

Nesnel gerçekler de özel bağıntı içinde ete kemiğe bürünürler. Bir farkla ki; nesnel özel bağıntılı belirmeler, kendi kaynak osilasyonları gerektirmeli bağıntılıma oluşla bizim yansıtımamıza bağlı olmamakla bizim dışındadırlar. Biz bu gerçekliği kendi zorunlu bağıntılarına göre ancak öğrenmekle ancak öğrendiğimizi başka dış bağıntıları içinde kendi yasallığına göre kontrollü düşünüp yansıtabiliriz.

Yüce Tanrı'yı bize göre ete kemiğe büründürüşle anlayış yapmak hiç te yanlış değildir. Ete kemiğe büründürdüğümüz dayanaklar özel ve öznel bağıntılı insan istemli olmakla doğrudurlar. Ve fakat sadece insana özgü bencillik istemi olmakla ve sürekli Yüce Tanrı istemi olmamakla, genel bağıntılı ve genel öznellikte olmamakla da, yanlışlırlar.

Dini anlatımın kul mantığı ile bakarsak ve Yüce Tanrı'yı kul olan insan anlamasına göre yansıtışla anlamlandırıp ete kemiğe büründürürsek; parça (benci) yansıtış olarak bu doğrudur. Parça yansıtma evrenin ya da genel bağıntının tam da umurunda olan bir şey değildir. O anın bir belirme akışıdır o kadar. Saltıklaştırmaz. Gerektiği yerde gerektiği sürecebilir. İnançlarımız, inakları saltıklaştırır! Bu nedenle de bencilligimiz genel akıştan bir yan taşımakla beraber, genel akış eğilimi değildir.

Bununla birlikte bu parçalı doğru akışın koşutunda (paralelinde) , görmezden geldiğimiz büyük bir akıl perdelenmesi vardır. Canlı cansız her şey Yüce Tanrı'nın kuludur (boyun eğişle ram olucu akmaktır) ! İnsan kulluk etmek için Yüce Tanrı'yı saygılıma için Yüce Tanrı'ya ineği, koyunu, kurban kesiyorsa; aynı şekilde inek te, koyun da, Yüce Tanrı'ya kulluk etmek, saygılı olmak için insanı kurban etmelidirler!

Bu nedenle size yaklaşıp bir çifte ile hayatınızı bitiren atın bu inançlı çiftesinden, Yüce Tanrı'ya kurban olduğunuz için memnun olmalısınız! Ve buna razı gelmeniz gerekir! At sizi yemeyecek ama sizi kurban kılmakla, kurdun, kuşun, böceğin, itlerin yemesine terk edişle, at; umulmadık sevaplar kazanacaktır!

Yani sizin kurban olmanız atın çevreye bir yatırımdır. Atın bir sevaplı davranışıdır. Bu sevap atı, atın inanmasına göre iyi bir mümin yapacaktır. Ve at sizin sırtınıza binip, sırat köprüsünden geçecektir!

Atla sizdeki ego, temelde aynıdır. Sadece bencilliği güden düşüncenin dışta organize olmada ve totem düşünce oluşturmasında sizden kısmen ayrılır. Ortak ego nedenle bu kabil yaşantılaşmaya at özeğinde bakalım. Şimdi bize göre olan öznel süreç, bizim dışımızdakilerin öznelliğinden ötürü, bizim öznelliğin aleyhine doğru akacaktır.

Kurban süreci tersine işleyecek. Süreç akışını ve süreç mantığını atın durumuna göre yansıtması, alt egolu parçaya göre durumu yansıtma oluşla, çok doğrudur. Parça süreç, ya da parça öznellik başka bağıntılarla girişmeyip, direk totem merkezle ilintileyip, yansıtılıyor ki; bu da empati yapamadan bencilliğin merkez oluşla, merkezdeki "batağında" kalması demektir.

Ya da bir aslanın sizi kurban edip Tanrı rızası için sizin kurban etinizden diğer aslanlara da pay takdim etmesi, sadaka kabili yardımlaşma olup; aslanın, aslan egosuna denk parça yansıtılmalı Tanrı anlayışına da pek uygun olacaktır!

Görülüyor ki bilmezliğimiz, empatiyle kısmen çevreye açılırken; köleci sınıfsal durum

nedenle daha az empati oluşla Yüce Tanrı anlayışımızı yanlış yönden sınırlamıştır. Yüce Tanrı'yı biz gibi egoyla düşünme eylemli yaparken kısmen doğru bir iş yapmakla, biz gibi olmayan genel akışa göre de bu düşünmemiz bizi alabildiğine yanlış bir tutum içine sokmuştur.

Empatinin de her şeyi siz gibi görme, her şeyi sizleştirme (tek biçim yapma) gibi zaafı oluşla ikili yansımasının olacağı da unutulmamalıdır. Zaten olası, "evrensel Tanrı dinini" de, bizlerin insan özekli görmesi de bundandır. Din Tanrı'nın dini olup; yorumlu din olmaktan çıktığı zaman, sosyo toplumsa tevhidin yerini, evrensel nesne-özel bilincin inanması olan; "evrensel din" alacaktır. Bkz. Empati yazı dizim.

02.08.2014

Bayram Kaya

Parçalı Yansıtma 1

Parçalı yansıtma insanda benci noktada başlar. Bunun şimdilik değişmez bir yazılım ve değişmez bir doğru olduğunu başka yazılarımda söylemişim. Yine bunun burada kalmaması gerektiğini söyledim. Bencilik oluşur iken en az dış dünya ilkesini içe alısla, dıştan ithal ve dışa ihraçlar yapmaya başlamıştı.

Geriye kendi dışında, tasavvur edemediği koskoca bir dünya bırakmıştı. Bu nedenle mantıklı ideyi sınırlamıştı. Ego, dış dünyadan kopan kısmı kendisine mal etmekle, parça düşünceyi yansıtma başlanmıştı. Kendi doğrusunu dış gerçekliğin de doğrusu sanmıştı. Bu tam bir yanılısamaydı. Egoya dek izole edilen oluşma, yanılısamasını da dış dünyadan izole etmişti.

Bencilik yine kendi bencilliğinden ötürü dış dünyayı merak edişle empati yapmaya başlar. Dış dünya empatisi demek; dış dünyayı kendisi gibi canlı kanlı, istek-arzu ve mana ilişkileriyle dolu saymasıdır. Bkz. Animizim ve Büyücülük yazı dizim. Ego, dış dünyayı da kendisi gibi bilip; dış dünya varlıklarını da haz-elem duyguları üzerinde yansıtmasıdır.

Dış dünyaya yönelen empati zaten kendi gibi bedenlerin yaşanan büyüme gücü ve sağlıklı olmasının eksen çekimiyle kişi özgecil olmaya başlamıştı. Bu nedenle dıştaki grup özeğine giden girişme grup empatisi şeklindeydi. Grup empatisi kişiye özgecilik oluşla tutum aldırıyordu. Empati kişi öznelliğinin ilk kez çevre bağıntılarıyla girişme yapar olmasıyla; grup özeğine konulan dev bir buluş yansıtmasıydı.

Yine bencilikten dolayı olan özgecilik; koloni özgeciliği, sürü özgeciliği, grup (totem) özgeciliği oluşla sosyal özgeciliği dayanışmayken; üreten ilişkilerle de, toplumsal özgeciliği dayanışmayla karşılıklı gerektirmeye dönüşebilmiştir. Ne kadar çok bağıntılı yansıtma, o kadar çok hakiki (bütünü) yansıtma oluşla doğrudur. Ne kadar az parça bağıntılı yansıtma olursa, pozitiflik azalır; bencilliğin negatifi, artar.

Sonuçta uygarlığa dek üreten ilişkiler; benci ilişkilerin birçok parça bağıntılar empatisi yapabilme, bağı üzerindeki girişmesiyle oluşur. Kendisini, kendi gibilerle ve kendi dışındaki noktalar empatisi üzerinde bağıntılarla dolaştırdı. Kişilerin çevre içindeki kendi dolaşmalarını; özek dediğimiz iç ve dıştaki grup sal noktalara değinim (meşrulaşma) yaptırırlar. Bu tür anlatımları tematik olan konu değinimdi veya konu açık yazılarımda yeri geldikçe sıklıkla belirttim.

Bencilik, kararlı kaldığı durumlar içinde; kendi düşünmeli tutum sal davranışlarıyla kendisini empati sel kılacak çevre dolaşmasını yapmaya başladı. Her çevre karşılaşması aynı ve farklı bir etkilenmelerdi. Bu yerlerdeki etkilenmelerin her birinde farklı renk, ruh, soluk, hava, tavır türü yansıtma kuplajlarını aldığını söylemişim. Kişiler bu kuplajlarıyla kişi ve grup özekli totem noktasına bağıntı sal yansıtımı, yaptıklarını belirtmişim.

Bu tür totem (özek) yansıtması, senkronlayan bir yansıtmadır. Çünkü her ego kendisini bu yansıtma bulurlar. Bu yansıtma, o eksendeki egolara hitap edicidir. Bu nedenle egolar bu yansıtmadan kendisine özgü bir parça buluşuyla, bu yansıtma her bir bencilığe çekim (cazibe) merkezi olmaktadır.

Açıkçası empati; canlı cansız her şeyi, bencilliğimizin kendi dalda düşmesiyle anlıyordu. Açıkçası ben, kendi acıkması, kendi korkması, kendi canının acıması vs. gibi duygudaşlıkla diğer kayadan düşenleri anlıyordu. Bu nedenle yere vurduğu sopanın ya da uçurumdan düşen taşın hem halini, kendi dalda düşmesi olan duygusundan ötürü

biliyordu. Bu nedenle gördüğü de anlam kazanıyordu.

Bu empati sel durum ilk başlarda çevredeki her şeyin ona kendisi gibi canlı olduğunu düşündürmekle her şeyde bu tür mana ilkesini arıyordu. Çocukluğumuz da tıpkı her şeyi canlı sanan, böylesi bir kendi bencilliğimiz olan; damdan düşmenin üzerinde yaşantılıma anlayışıyla oluşmaktaydı.

İttifaklar, tevhidi ortaya çıkartmakla hem empatiyi kullandılar; hem de empatiye, temas eden girişme bağıntısından ötürü de sınırlama getirdiler. Böylece kimi noktalarda, empatiyi bastırır oldular. Köleci ittifak hem özel mülkiyetçi anlayışın kutsallığına dek tevhidi istiyordu, hem de en az empati istiyordu.

Bu nedenle dinler empatiyi en az noktada kullanışla, daha çok empatiyi bastırdılar. Özeğe konan empati yerine, sanki özeğin kendi salınımlı kaynak yazılımı gibi durumları söylemeye başladılar. Dinler özek salınımlı üzerine konan bağıntı girişmeli empatileri kaldırarak; empatiyi en az boyuta indirdiler. Duygudaşlık yerine bencilliğin çevreyi yorumlaması olan empatiye de hükmeden bir irade getirdiler.

Böylece dinler en az empatiyle, hiç demokrat olamadılar. Ve dahi ne de hoş görülü olamadılar. Çünkü egemen güç empati istemiyordu. Egemen güç herkesi kendi gibi soylu görmüyordu. Kendi gibi soylu olmayanla, ne gibi duygudaşlığı (empatisi) olabilirdi ki? Dinler korktukları sindikleri yerde hoş görü deyişle benim inancım bana, senin inancın sana dediler. Güçlü oldukları yerde "darul harp", dediler.

Kanaat'imca Yüce Tanrı fikri oluşması, olmuş bitmiş bir anlama ve bilme değildir. Olacak olan ileri süreçlerle, süreçlere bağlı oluşla; sürekli oluşturulacak olandır. Yine kanaatimce Yüce Tanrı fikrine en yakın olan tema da budur.

Oysa oluşturulmuş olan Yüce Tanrı temasına baktığımızda, tek yanlı; eksik temalar (değinimler) olduğunu görürüz. Ne düşünürsek düşünelim, Yüce Tanrı anlayışımız, parça yansıtış oluşla, hakiki bir yansıtmadır. Ama parça yansıtma bütün yansıtmayacağı için, parça yansıtımlı kavrayış bütün gibi davranamayacağı için doğru bir anlama ve doğru bir tema değinmesi de olmayacağından, yanlış olacağı da çok çok açıktır.

Burada bir paragraf açış sonrası asıl konuya geçeyim. "Ne düşünürsek" kavramına olumlu olumsuz, iyi kötü, pis temiz oluşla her şey "insan duygulu" belirtmelerin içine girer. Bu kabilden "insan duygulu" düşünmeler bağlamında kalmak, düşünme kıtlığıdır. Evrende iyi-kötü; pis-kirli diye bir şey yoktur.

Her durum bir uğrak ve bir gelişmeye denk düşer olması gereken durumdur. Sizin için pis ve yıkıcı olan bir şey, başka devinme ve oluşma zemini için idealdir. Yani insan düşünmesini evren çekiminin merkezi yapıp (Yüce Tanrı düşünmesi yapıp) yansittiğiniz zaman, siz evreni anlamış oluyorsunuz.

Anlamaya çok engel çıkarıyorsunuz. Elinizdeki parça, dolma kalem kapağı ise evrene bu tür parça üzerinden bakıp, evreni dolma kalem kapağına göre minicik doğru yorumlayıp akıl almaz denli daha çoğunu bilmezle kalıyorsunuz demektir.

Şimdi dinlerdeki parça üzerinde anlama anlatma oluşla evreni ve Yüce Tanrı düşünmesini yansıtan yanılgılardan sadece bir tanesine bir bakalım. Parça yansıtma, değinim noktası olan özeğe çevreden gelen diğer bağıntılarla girişme yapmadan

bağıntılındıksa, yanlışlığın şiddeti çok artar.

Sürecek

Bayram Kaya

Parlamenter Sistem İçinde Olmak 1

Sosyal seçmeli basınç ve yönetim; ezoterik anlamalarla zaten baştan beri olan bir muktedirlikti. İnsanlık kendi gereksinmelerini doğada bulduklarıyla yetinmeyip, gereksinimlerini kendisi üretir duruma geçmesiyle beraber, sosyo toplumsa yapının örgütlenmesi gibi bir sorunla da, karşı karşıya kaldılar.

Bir sosyal yapı, etnik uzman muktedirlik, başka etnik uzman muktedirliklerle girişti. Böylece sosyal etnik tekil kültür devinim alanının süreci yarıldı. Dıştan başka bir sosyal yapı kültürle girişen olguya dek olaylar, tekil etnik yapının zamanını büyüttü. Süreç zamanı tek tip kültür yerine, en az iki kültürün zaman dilimi girişmelerine akış vermişti. Bu akışı denetleyen tekil bir kutsal sosyal kültürlerle; bir de uzman üretim ilişkilerine dek plural kültür, rutin işlerin örgütlenmesi belirlemiştiler.

Tekil sosyal birlikti etnik seçmeli basınç, çoklu anlayışını yeni düzlemsel sürecin önüne koymuştu. Süreç hem çelişkilerini, hem kendi dinamiğini akıl eder erbabların dikkatine sunacaktı. Kronolojik olurla tekil seçmeci olan sosyal basınçlı yönetimle, yeni uzmanlık alanlı çoğul yönetim; bir sentezle yönetim birliği zaman içinde bir birliğe doğru gittiler. Yönetimin tekleşmesi, birliği; çeşitli varyasyon girişmeleri sonunda, mutlakça bir tekil egemenlikle yönetir olmayı ortaya koydu.

Sentez sürecin işleyişi süreç bütünü içinde derişim farkları ve bu farkların kendi ağırlık yoğunlaşmasını biriktirmeğe başladı. Artık yönetime dek süreç, bir örgütlü organik çözümlerin derişiminde olur iletişim olmayıp, her bir yoğunluk kendi kesikli ve kopuk toplanma erkini öne çıkarmayı ortaya koyuyordu.

Bu bağlamda otoriter yönetsel süreç, esas oluşla; iki ana dalda kendisini yoğunlaştırdı. Bir buğday üretimi, bir koyun yetiştiriciliği; kendisine özgü zaman zemin koşullarıyla; bir kralın keyfinin üstünde olur nedenlerle oluşuyordu. Artık kral yönetimler, keyfiyetlerinin üzerinde olan nedenlere de boyun eğmelerinin gerekliliğini, anlamaya başlamıştiler.

Bu anlama içinde süreç te, köleciliği ortaya koymuştu. Anlaşılanda kölelik ilişkileri ve köle emeğinin yaşam tarzı olmasıydı. Köle sahipleri de az çok kral yanında söz sahibi olur pozisyonlara girmişlerdi. Kölecinin yanında köle de vardı. Her ne kadar köleye kulak asılmıyorsa da, köleyi de kaale almamanın sıkıntılarını da, duymadan edemiyorlardı. Sistem bu nedenle, feodal sisteme doğru akışın akli olacaktı.

Bu kutsaldı ve zorunlu ilişkilerin düzenletişiyile birinci ve kutsaldı olan otoriter dal; sosyaleci, ezoterik seçme ayıklamalı basıncın yoğunluğu olan yönetimler, artık tapınağa doğru eğim yaptırıldı. Tapınağın gücü ve etkisi tapınakta ortaya konup; tapınak kendi tarihi akışı içinde çatışma ve çelişmeleriyle ağır aksak bir akış ve dönüşmeye uğrayacaktı. Tapınak, binlerce yıl süren egemeni din çağını başlatacaktı.

Zorunlu olurla, nesnel kaidelerden geçişle; otoriter yönetime değin yoğunlaşan alanın ikinci belirim hali de, saraya doğru kaymıştı. Bu da tarihsel koşulları içinde kendisini sürekli değişip dönüştüren, onlarca varyasyonlara yön verecekti. Saray yönetiminin en önemli yarılan zaman dallanmaları; keyfi oluşun yanına, danışma ve danışılır olmanın köle efendi kaynaklı eğimin adaletçi zorunluluğunu ortay koyuyordu.

Keyfi ya da kutsal olur otoriter yönetimler, danışma ve danışılma sürecini; köleci sistemlerle ortaya koydular. Danışma ve danışılmanın içeriğinin doldurulması ve içeriğin zarflaması; zamanın akışıyla akıl edilen varyasyonlardı. Bu kabilde köleci otorite ve köleci olur yönetmenin ilk şekillenmiş örneklerinden birisi de, kral ya da imparatorlar

karşısında Roma ve Yunan kültürlerindeki senatolardır. Üç yüzler dört yüzler, meclisleridirler.

Batı Roma imparatorluğunda senato geleneği 1400 yıl sürmüştür. M.Ö 8. Yüzyılda başlayan bu şûra gelişmeler (meclis, kurul, heyet; konuşma yeri) M.S 6. yüzyıla kadar Batı Roma'da sürdü. Bugünkü parlamentoyu çağrıştırır girişmenin ilk şekli olan Yunan Roma kültürü; bu kültürlerin köleciliğin en şiddetli olduğu yerlerde yaşanışın yol alışıyla insanlığa bir armağanıdır. Tek tanrılı iki din, bu kültürlerin yansıyan girişimleri içinde oluşmuşlardır. Hatta Tevrat ta bu dönemde yazıya aktarılmıştır.

Doğu Roma'da imparatorluğu içinde imparatorun yanında danışılan, karara kısmen ortak olunan bir meclis olması süreci M.S 4. yüzyılda başladı 13. yüzyıla değin sürdü. Sanayi devrimi ortaya çıktığında ise parlamenter sisteme doğru serüven yapacak olmanın akıl edilmesi artık ortada durup duruyordu.

Köleler yavaş yavaş halk oluşla yeni bir anlayışın düzenlenmesi içine giriyordular. Meclisin faaliyetleri içine halkın da kaale alınan kararları konuyordu. Artık buradaki halk, kısmen birey olan; vasıflı emeği olan, üretimden gelen gücünü kullanan halktı. Henüz birey, toplumun bireyi olan kavranışla, tam bir bilinç aydınlığı değildi.

Bireyin üretimden gelen gücü ve hakları, zorunlu olurla halk yönetimi fikrini şekillerdi. Halk yönetimini belirleyen neden kutsanıp, bir anlamda gözlerden gizlenip; halk yönetimi tabu ve kutsallıktılar anlayışı içinde simge ve sembolize edildi. Bu da, seçme seçilme tabusu üzerinde, cari olmağa başladı. Sonuçta yönetim ve otoritenin üzerinde bir sosyo toplumsa aktörler kontrolü ortaya konmuştu.

İşte parlamenter sitem bu örgütlü yapılaşmanın ortaya koyduğu bir tabumsak şekil alış sürecidir. Süreç kendisini düzelterek akış ve ikame yapar. Değilse yeni baştan, başka bir varyantına sekans kaydırarak kendisini oyalamaz. Parlamenter sistem üretimden gelen güç üzerinde meşrulaşan bir muktedirliktir.

Sürecek

Bayram Kaya

Parlamenter Sistem İçinde Olmak 2

2-] Parlamenter sistem örgütlü yapılanmanın, sınıflı toplumdan bu yanaki süreci içinde, kendi evrimiyle ortaya konulan bir tabu sürecidir. Değilse doğa üstü güçler ikameli, ezotik kutsaldı olan sosyal seçilimdi basınç olmuş olmanın, süreççe meşrulaştırması değildir.

Ne kadarını alır bilinmez ama parlamenter sistem gücünü, referansını ve oto kontrolünü, kendi düzeltmesini; halkın durumlara bakışı doğrultusunda alır. Aslında bu oluşmanın kökü, yatırımcıları dışlar gibidir. Çünkü teşebbüsçü nezaketen halktanım derse de; yatırımcı kendisini pek halk (köle) olarak görmez. Bu nedenle yönetimler ilk başlarda, ezoterik kutsal kılınışın istikametinde idi. Çok sonraki gelişmeleriyle; sınıfsal mücadele tarihinin işi olmaktan da hiç kurtulmamışlardır.

Bu yüzdendir ki tarih boyunca ezen ezilen ikiliği yönetimlerde de ayrı ayrı baş oynamışlardır. Çünkü ezen ve ezilenler uzlaşmaz bir karşıtlık oluştururlar. Oysa üretim hayatı içinde, yatırımcı ve emek gücü ayrışması bağlamı, şu haliyle birlikte girişir olduklarında. İki durumun girişmesi çağdaş gönenci ortaya koyarlar.

Oysa TOPLUMSA ZAMAN, ne tüm teşebbüstü olur akışa göre ne de uzman tüketimden yana oluşlarla akmalıdır. Toplumsa zaman, bağıntılı bir bütünsel ilişkinliktir. Parça ilişkiler ancak bu bütüncü ilişkilerle ortaya konur. Parça işlevler ilişkinliği içinde biri (bir parça işlev) diğerine göre abartılmamalıdır.

Bu işçi işveren olur zıt uzlaşmazlığı; sırf teşebbüse sahiplik ve uzman emek gücüne sahiplik diye ayırmamalıdır. Bu öznel ikili, üretim alanında zorunlu bir ilişkidirler. Buradaki zorunluk patron olmak değildir. Yatırım tasarım ve planlamanın ve emek yoğun çalışmanın o muhteva içinde esas oluşça iş dağılımıdır. Patronluk, ezen ezilen ilişki oluşla ya da alan tasvibi onaylı oluşa göre gerilimler yaratır.

Yine bu zıt iki uzlaşmazlık üretim sonrasının, yani paylaşım aşamasının bir ilişkisi değildirler. Paylaşım aşaması emeği; araştırma geliştirme ve amortismanı ön gören bir tutum ve yaklaşımlar çevrimidirler. Bunlar sistemin geri beslenme stratejileri içinde içkin edilir.

İşte tam da burada, sanal bir çekim değerler alanı içinde, iki tarafı birbirine yaklaştıran bir eksen düzenlemeleriyle, yöneten otoritenin zamanı, çok çok başka akacaktır. Halkın zamanı, teşebbüsçünün zamanı ve üretim gücünün zamanı, tümünden yönetim gücünün zamanı olmamalıdır. Yönetme gücünün zamanı bunlardan oluşmakla birlikte, bunları da aşar. Güvenlik, imar

Yönetim gücünün zamanı; üretim gücü-teşebbüs-üretim ilişkileri- üretimin dağılımı vs. gibi üretimden gelen düzenlenme bileşkelerini hızla; bu bileşkelere dek zeminin devinim meşrulaşmasıyla; bu zemini biraz aşkındır. Bu bileşkelerde olmayan gözetilmesi gerekenler biraz fazlalık, yönetim olmanın pay ve farkını gözetirler. Yönetimler parça ilişkilerinden büyük oluşla, bu kabil; üretim ilişki referanslıdır.

Yönetimleri, üretimden gelen güç belirler. Yönetimler kati olurla bu üretimse gücün işleyen her bir sekans devimine bağıntılı kılınırlarsa da, yönetimler halk yapının kendisi olmayacaktır. Yönetime özgü, kesikli sürekli; tüzel bir hükmü şahsiyet, olacaktır.

Bu iki hal, yönetimleri; katılım ve seçilimdi olmalarıyla üretimden gelen güçlerle bağıntılı yanlarıyken; yönetimlerin, yönetimlere özgülükten ve yönetimin kendi tüzelliğinden ötürü de yönetimin bu seçen güçten fazla ve bağımsız olmak gibi bir nicelim farkıdır. Bir ilişkinlik işlemeye başladığı an o ilişkinlikten fazla bir şey olmaya

başlar. Bu sürecin işleyişi ile ancak deneyim edilir.

Bir öğretmen, eğitim öğretim ilişkisi olmaktan fazla bir şeydir. Sınıf ortamında eğitim öğretimden önce ve eğitim öğretimle hemen hiçbir şekilde ilişkin olmayan tarzla bir otorite olmak zorunda. Sınıfı yönetmek zorundadır. Eğitim öğretim tarafları zaten bir süreç akışını tanımış olacakla buluşmalıydılar.

Ayşe'nin neden ders çalışmadığını anlamak, buna göre yaklaşmak zorunda. Öğrencileri ve gelişimini göz önüne almak zorundadır. Somurtan bir öğrencisi ile ilgilenmek zorunda vs. Bunların hiç birisi çarpım tablosunu öğretmenin ya da midenin sindirimini öğretmenin, uzaktan yakından bir ilişkisi ve verisi değildirler.

Bir öğretmen, "akşam babanızdan yediğiniz zılgıt ve dayak evde kalır, bana ne; anlattığımı dinleyiniz" diyemez. Derse o eğitim öğretim başarıyla değil aksamalarla oluşur. İşte bunlardan sonradır ki eğitim öğretim işlerliği ortaya konur. Yani öğretmen SİRF eğitim öğretim süreçlerini ortaya koyan bir aktiflik değildir. Bu aktifliğin biraz fazlasıdır.

Bir teknoloji ortaya konmakla o teknoloji işini bitirmiş olmaz. Bu hal, teknolojiyi ortaya koyarken; bu teknolojiden biraz daha fazla fonksiyondurlar. Söz gelimi o alanın ortaya koyduğu teknoloji, az sonra çalışmayacak bozulacak, böylece onarma, yedek parça bulundurma gibi fazlalık bağıntılarla siz; o tekniği üretmeyi biraz genişleten o teknolojiyi, kendisi olmayan bir fazlalık ilişkiler ağına bürürsünüz. Unutmayınız ki o fazlalık, o şeyin kendisi değildir.

Örneğin; bilgisayar bir teknoloji ise, bilgisayarın onarımı bilgisayar değildir. Ama bilgisayarlar da onarılmaktan azade olan bir teknoloji değildir. İşte bir bütünlüğün yani bir bütünün kendi parçaları toplamından büyük olması ve fazlalık olma ilişkisi; böyle bir kendilik yansımaları zorunlu dış bağıntıdır. Bu fazlalık bağıntı oluşlar, ancak bu ilişkiyle yansır ve bu ilişkileriyle bilinir olurlar.

Sürecek

Bayram Kaya

Parlamenter Sistem İçinde Olmak 3

3-]Parlamenter sistem de bir seçme seçilme ilişkisi olmaktan biraz daha fazla bir dış tzelce özelliktir. Kendisine özgü sorunlar karşısında otoriter hükmü icraya; bir danışma, bir danışılma belirmesi oluşla tarihin derinliğinden beri başta atalar ruhlarına sorma, ruhlara danışma gibiden sürecin olgu lamasıyla ortaya konan bir durumun hayli gelişmiş ilişkilersen ve zorunlu bir güncel durumuydu.

Üretim-tüketim ilişkilerine dek süreçler, yalın halden karmaşık hale doğru geliştikçe ve üretim tüketim ilişkilerini sonuçta paylaşım sonrasını kişilere dek özel yaşantı hali ile biimlendike; yönetim ilişkileri ve otoritenin muktedirlikti oluşu da bu gelişmelerin paralelinde kendi konum ve dzenleşimlerine dek gelişmesini, ister istemez ortaya koyuyordu.

Tarihselliği içinde, tarihin kesikli sınırlı akışı içinde, danışma ve danışılmalı süreç; kendi tarihselliği içinde mutlaka yönetimlerin aksamalarını, değişip dönüşemeyen yanlarını safra olurla da ortaya koymuştu. Söz gelimi, sanayi toplumlarının yönetimleri, köleci ve feodal düzendeki yönetimler gibi olmamalıydı. Çünkü mutlak köleci yönetim Şekliyle sanayi toplumu içinde bugünkü tür sanayi ilişki tipini ortaya koyabilirdiniz; ne de köleci ynetiminizle, sanayi üretimlerine değin üretim ilişkisi içinde gerekli olan verimliliği alamazdınız.

Bu gibi mutlakçı köleci sistem değerleriyle sizin sanayi toplumlarını taşımanız olanaksızdır. Köleci toplum köleliği esas kılarken; sanayi toplumları köleleri görece azat edip serbest kılıyorlardı! Bunun iki nedeni vardı. Birincisi bu alanın ke kuramcısına (Marks'a) göre köleler insan sayılıp serbest kalarak sanayinin istediği emek gücünü hem toprak köleliğinden karşılıyıp, hem de toprak köleleri toprak köleliğinden sanayi köleliğine geebilsinler diler.

Ki ikincisi de Şimdinin sanayi toplumu kölesi olmuş torak köleleri emeklerini serbest piyasada birbirine göre daha da ucuza iş bulma gayreti ile satabilsin diler! Böylece insani kaygılarla(!) serbest kılınan köle insanlar, sanayinin özlediği emek gücünü daha ucuza sağlamış oluyordular.

Geçmişteki, yani köleci yönetimlerde yönetimlerin ana uygulamasındaki muktedirlik alanlarınız hep, yönetimin merkezinden çevreye doğru uzaklaşan bir salınım veriyordu. Bu salınımının etkisi çok gcl ve mutlakıydı. Ama mutlakçı yönetime dek vaki karşı tepki, pek fazla kaal değildi. Ve bu salınımın merkezden çevreye gidip gelmesi büyüyen coğrafya ve ilişkiler ağı sürecinin çevrimlerine dek, zaman ve mesafe sorunları oluşuşlarıyla, hayli aksama engellerini ortaya koyuyordu.

Yönetimlerin giderek karmaşık olur gelişen Şekli oluşması da, bir evrimi süreçtir. Evrimse olmayan süreç, hiçbir yerde size, hazır reçete olacakra sunulamaz. Bu yeni değişmenin ahlaki ve erdemse tutumları kimi coğrafyalarda kimi kez egemence tutumla, kimi kez de nesnel zorunlulukla ortaya konuyordu. Alışılmış, süre giden yönetim ve tutumların evrimse olan değişmelerini; genel olurla halka devrim niteliğinde benimsetilmesi işi halka dini anlamalarla sindirtilip meşrulaşışla bir anlatılma ve benimsetilme kılınıyordu.

Merkezden evreye doğru salınım veren yönetimlerin, yönetimin kararı içinde acil olma vardır. Acillik o sürecin belirimi içinde yapılaşırken mutlaka olması gereken bir dinamizmdi. Bu tür mutlakçı yönetim içinde acili yeti ortaya koyan süreç ortadan kalktıktan sonra, merkeze danışılma ve merkezden gelecek habere göre olaylara yön verme, pek verimli olmamağa başlamıştı. Bu nedenle merkezi yönetime uzak yerlerde,

kralın yetkilerini kullanan ve hemen karar veren temsilcilikler oluştu.

Tabii ki bu temsilcilikler sonunda krala danışarak, kralın hükmü şahsiyeti yine de baki oluyordu. Ama süreç bir kez adımını atmıştı. Artık bu adımların kendi çelişkileri de; yolun aktörleri içinde rol alacaktı. Hiçbir gelişme yoktur ki ortaya çıkmadan önceki süreç ya da zulmetler içinde ilk adımı attıracak olan uç vermelerini belirtmemiş olsundu. Yani şimdiki durum bir önceki en kötü koşullar içinde kendini uç verişlerle şimdiki adımın atılmasının nedeni olmuşlardır.

İşte feodal düzen ortaya çıkarken oluşan dinlerin köleler hakkında ne dediği pek anlaşılmasa da (çünkü değişmekte olan ortam tam okunamıyordu) hem köleliği sürdüren, köleliğe onay veren, hem de köleliği serbest kılmayı bir kefarete unsuru gibi sayan evrimsel gelişmelerin uç veren tomurcuklanması içinde olmayı dinler bağrında taşıyorlardı.

Yine bu dönemlerin Asur, Babil, Hititlerden, Yunan'da, Roma'da beri gelen danışılma meclisleri uç vermeleri, sanayi devrimi içinde de uzmanlıkların görüşünü almak, sorunları mukabili yet esasına göre düzenlemelerine tabi kılınıştaki köleler (halk) kaale alınmıştı. Yönetimlerin de zorunlu danışmalarla bu danışmaların esasına uyacağı tutumları, çevrimli bir otorite şekli olurla ortaya konmuştu.

Artık bir otorite mercininin (kralın) yanında; yani krallığın yanında; danışılan, az çok, olabildiği kadarla yönetilenlerin gözü kulağı olan bir meclis vardır. YÖNETEN TEKİL KUTSALLIK, bu yapının PARLEMANTO denen bağıntısına dağılmıştı. Meşruiyet ligini de, üretim ve hayatın özel yaşantı aşmasından alıyordu.

Artık sosyo toplumsa hayatın giderek karmaşıklaşan girişmesini anlamak, ona göre hükmetmek vardı. Tarih, belli bir kırılım noktası içinde; "ben kralım; dediğim dedik, çaldığım düdüğü" demelere artık izin vermiyordu. Bunu krallar da görüyordu. Bin bilersen, bir danış mantığı kendisini hem yönetimlere hem de herkese dayatıyordu.

Parlamentolar esasında yönetim gücüne sahip, tek meclis ya da çift meclisler kuruludurlar. Daha özel anlamda, parlamento konuşulan yerdir. Ayrıntılandırıldıysa parlamento, kamunun konuştuğu, halkın temsili olurla söz söylediği yerdir. Rejim de, güçler ayrılığını koordine ederdi.

Siz, parlamenter sisteminizi; parlamenter sistem içindeki parlamenter süreç olan hangi varyasyonları içinde oluşunuzla olursa olsun; parlamenter sistemin size özgü hangi sistemini işletir olursanız olunuz, yanıfta değilsinizdir! Çünkü parlamenter sistemle esas olan danışma danışılmadır. Keyfiliklerin içinde olmamanızdır. Hesap verme, tartışma, tartışılma en önemlisi de hukukun üstünde olmama, gibi temel uygulamaların daima içindedir. Ve de bütün geri besleme süreçlerinin merkez olduğu noktada (parlamentoda) evrimsel gelişmeleri görüp, tartışıp haldeki meşruiyetin kaynağı olmaktadır.

Sürecek

Bayram Kaya

Parlamenter Sistem İçinde Olmak 4

4-]Parlamenter sistemlerdeki tek meclisli, çift meclisli, başkanlık, yarı başkanlık, güçler ayrılığı vs. gibi organize oluş tercihlerinin tümü, esasen parlamenter sistem içinde tabu oluşun kendisidirler. Bu kabil tabular, işin doğası gereği olan çıkarımlardır. Değilse gökte zembille inen tabular değildirler.

Sistemin danışması, danışılması vardır. Danışma ve danışılma meclisleri; sistemin keyfilikler içinde olmamasının ve hesap vermesini istemenin tezahürüdür. Yine meclisler, tartışma yapmayı, icraat uygulamalarının tartışmaya açık olması, hukukun üstünde olmama gibi temel uygulamaların gerçekleşiş araçlarıdır.

Hiçbir reçete sizin tam sağaltımınız olamaz. Siz, tedavi olurken yepyeni semptomlar ve aksamalarla karşılaşrsınız. Bu nedenle bir tercih uygulamanız bir aksama türü ortaya koyarken diğer uygulama bu aksağı giderecek belki ama bir önceki uygulamada olmayan yeni bir aksağı da ortaya koyacağı göz önüne alınmalıdır. Yani ne yaparsanız yapınız süreçler az biraz aksar. Eğer az biraz aksamalarla siz bu yollardan biriyle parlamenter sistem olma amaçlarınızı sağlıyorsanız, mesele yoktur. Ki öyledir.

Değilse; icraat olarak siz her başarısız, beceriksiz ve bilinçsiz oluşunuzla falan elimi tutuyor, filanca kolumu bağıyor, biz şu sisteme geçelim deme durumunuz artık abukluktan ve sizin ikbalce bir gizli gündeminiz için çok önemli bir yetki gerçekleşmesi içinde olmanızdan gayrı hiçbir şey değildir. Zaten parlamenter sistem sizin keyfi olacak, elinizi kolunuzu tutma yeridir.

Bir parlamenter sistem içinde olurla; tek meclis, çift meclis, başkanlık, yarı başkanlık gibi uygulamalar varyasyonlarından, biri içinde olmanız; bir kaç amacınıza göre set olabilirken; diğer onlarca el kol işletir olacak akışınıza da çözümlerin eğimi olmaktadır. Üstelik sistem, demokrasi denen olgunlaşiş olaylarıyla çareler üreten bir dinamikliktir de. Demokrasiler, sistemin parametreler işleyişle akışını da yavaş yavaş değıştiren, dönüştüren, sürekli kullanımlarla yenden ve yeniden inşa etmenin aracıdır.

Ha keza siz aksayan birkaç amacınız için içinde bulunduğunuz parlamenter varyasyonu bırakıp, diğer meşru varyasyona geçerseniz. Burası tamam. Bu geçişle o aksamalar akış alacaktır. Ama bu kez de daha önce çözüm olmuş onlarca eğimin birkaçı aksamaya başlayacak elinizi kolunuzu tutacaktır! Yani koparttığınız gürültü bom boş olacaktır. Buradaki ikame edişler, ötedeki düzgün işlemiş olanın yıkılışı olacaktır. Her bir parlamenter varyasyon kendisine ve birbirine göre üstün ve geri yanları içerirler.

Böyle olunca her alanı kuşatır tam çözüm sağlar süreklilik yoktur. Çünkü akışın kendisi kesikli sürekli değışen akıştır. Bu nedenle her varyasyonda parlamenter uygulama, kendisine özgü tıkaçlanmalarıyla aksar.

Parlamenter sürece geçişin çeşitli yerlerde, çeşitli varyasyonik deneyim ve uygulama tipleri vardır. İngiltere'de krallar, devletin işlerini görüşmek ve özellikle yeni bir vergi koymak istedikleri zaman, devlet erkânından başka, halk tarafından da mebuslar seçilmesini emreder ve seçilen temsilcileri bir meclis halinde toplarlardı.

Tarihiliği içinde İngiltere'deki bu temsili seçim sadece o sorun iş içindir. Seçilen karar meclisi sorunlar görüşüldükten sonra dağılırdı. Bu süreç, giderek daha pratik bir usulle ortaya konulmuştur. Sonuçta, seçilen milletvekillerinin üç dört sene gibi daha uzun bir zaman zarfı içinde görev başında kalmaları öngörüldü.

Böylelikle parlamento adı verilen seçilimi ve süreli görevde olur; yeni bir meclisi meydana getirme gayretleri tarihin tarihsel akışı içinde sağlanmıştır. Parlamenter sistem, parlamenter monarşi olarak ilk çağlardan beri çeşitli şekillerde vardır. Asıl olgunlaşması 18. Yüz yıl içinde olmuştur. Artık parlamento yanında ömür boyu başkanlık yoktur. Onun yerine seçimle bir iki dönem gelen başkanlar vardır.

Parlamenter yönetim tek meclis ya da iki meclisli yönetimli olurla; bir sanayi devrimi, yönetim şekli olacakla ortaya çıkmıştı. Siz ister tek meclisli yönetimi tercih edin, ister çift meclisli yönetimini tercih edin; sistem parlamenter sistemdir. Önemli olan da, tek meclisli, çift meclisli ya da başkanlık yapılı dalgalanmanın hangisi olduğu değildir. Bunlardan biriyle, parlamenter sistem içinde olmanızdır.

Parlamenter sistemin hangi varyasyonu içinde olursanız olun, her durumda hukukun üstünlüğü esas olacaktır. Hiçbir kişi, kurum, hukukun üstünde olmayacaktır. Hukuk dahi hukukun üstünde olamazdı. Böyle olunca siz hangi parlamenter varyasyonu takip ederseniz etinizdi, parlamenter sistemci olur ilkelerin birinden dahi vaz geçecek değilsiniz. O halde bunca gürültü nedir?

Söz gelimi tek meclisli bir uygulamayı yönetimlere bir takım ayrıcalık verirken, başkanlık sistemi de buradaki bu ayrıcalığı yönetime vermeyebilmektedir. Başkanlık başka açıdan yönetime biraz serbesti verebilir. İşte ikbalce yönetimlerin hevesi bu yol içinde keçeci mungenesi gibi bir ona bir buna gidişle oluşup, toplumun zamanını beyhude tüketmektedirler.

Her biri bir parlamenter sistem içinde oluşla; sistemin akan varyasyondan birisi tercihinize göre olur. Her bir varyasyon istisnasız sistemlerin olumunu da, sistemlerin olumsuzluğuna da illa ki kendisine özgü tıkaçları taşırlar. Birindeki olumluluk diğerinde olmayabilirken, diğerindeki olumluluk ta burada, olumsuzluk olurla aksayabilmektedir.

Sizin; sizdeki olumsuzlukları, diğerinde olumluluk olacakla görmeniz demek, o diğerdeki her bire dek olumsuzlukları da görmemeniz demektir. Oysa her varyasyon kendi olum ve olumsuzlukları toplamı içinde olmalarına rağmen ayrı ayrı olumluluk artımı bir verimlidirler. Salt başlarına ne o tam iyidir; ne de bu tam kötüdürler.

Çağ zamanın değiştiği, dönüştüğü; üretim ilişkilerinin yepyeni biçimler aldığı zamanın içindeyiz. Ta 18. Yüz yıldan bu yana, milenyuma dek hükmü icrasını ve gelişimini sürmekle eskimiş olan parlamenter sistem yeniye cevaplar üretmez duruma gelmeğe başlamıştır. Böyle bir doğum arifesi içinde olan parlamenter sistemin ha o, ha bu; ha şu uygulaması içindedir.

Gün dönmüş, hükmü sönmüş olandan; buradayken ona, ondayken şuna diye geçişler yapmak, zamanı ve değişip dönüşmeyi oyalamaktır.

Sürecek

Bayram Kaya

Parlamenter Sistem İçinde Olmak 5

5-]Yani tercihiniz olunmuş haldeki tek meclisli parlamenter sistemi, başkanlık sistemine; ya da iki meclisli sisteme çevirmeniz, zamanı ve zamanın akışını oyalamaktan, süreç saatinizi geri götürmekten başka bir şey değildir. Çünkü ileri olması gereken süreçleriniz, bu kez de yeni sürecin kendi zeminli başka aksamaların tepkisini tartışacaktır.

Söz gelimi, haldeki sisteme göre yürütmeniz, çalışanlarına asgariden 3000 \$ verecek te; şimdiki sisteminizle yürütmenin elinde iktidar olanaklarını genişleten kolaylıklar olmadığı için midir ki paldır palas başkanlık sistemi, tartışılmaktadır? Bu işin tavsatılmasını tarihimiz içinde gördük.

Örneğin; 12 Eylül 1980 öncesi milletvekili ve senatonuz olurla çift meclisli bir parlamenter sisteminiz vardı. Bu yapıyı kaldırıp, yine parlamenter bir rejim olan tek meclisli sisteme indirdiniz. Bu indirmeyi yaparken ne diller dökülmüştü. Tıpkı şimdiki başkanlık sistemini övmeler gibi. Çift meclisi kaldırdıktan sonra askeri sivil darbeler azalıp, refahı kolundan tutup, abat mı oldunuz da; şimdi tartışılmak istenen başkanlık sistemi ile başınız göğe erecektir?

Elinizdeki aracın muktedirliklerini bilmeden ha kafanızın ön tarafına vurarak şoka girmişsiniz ha kafanızın ardına vurarak şoka girmişsiniz. İkisinde de şoka girersiniz Birinde başka kayıplarla diğerinde başka kayıplarla şoka girmişsiniz Önemli olan elinizde şok yaratan araçla, kafanızın önüne ya da kafa arkasına veya tepenize vurmayı tartışıp şoka girmek değildir. Şoka girmemenin çözümünü elinizdeki bu araç kullanımıyla birlikte aramaktır.

Tuzak ve uyutma bunlar. Başlangıçta sistem kurucusu başkanlık sistemini tercih etseydi elbet zaman başka akacaktı. Ama yine de şimdiki müstahak sonuçla bu yönetimler zihniyetiyle yine üretmeyen; üretimini bölüştüremeyen; sağlıksız olan ve borç kısıkaçta içinde bir ülke olmaktan asla ve hiç bir zaman kurtulamayacaktınız.

Yani başkanlık sistemi ile basiretsiz yönetimlerin gücü şişecek, sadece zamanı farklı akacaktır. Yani kafa ön lob ağrısı veya kafa arka lob ağrısı, ya da kafa üstü lob ağrısı içinde oluşların farklı zaman akışı içinde olacaktık. Lakin sizin için aynı tas aynı hamam olacak. Kırk katır kırk satır ikilemi gibi.

ABD'yi ABD; Fransa'yı Fransa yapan şey; parlamenter sistemin kat kınılığı ise de; daha çoğu ve pek fazlası, bambaşka olur şeylerdir. Değilse Türkiye'mizin hali melali, parlamenter sistemi tek meclisli sistem kılması, değildir. Söz gelimi; geçmişimizdeki her rahatsızlıkta ve gönenci olmayışta; terörden kurtulamayıştta ve siyasi kavgaların bunaltan bezginliğinde tüm sorumluluğu, istikrarsız hükümetlere havale etmiştik! Etmiştik etmesine de, zikzaklar çizmekle ne oldu? Ne kazandık?

Söz gelimi: seçim kanununa konan % 10 baraj sistemi ile istikrarlı hükümetler geldi gelmesine. Lakin terörü durdurmak, kötü gelir dağılımından kurtulmak; ya da aksağı yavaşlatmak şöyle dursun; Türkiye borç krizini, daha bir şaha kalkışla katladı. Üretmeyen, damızlık tohum ıslahını yapamayan, tarım ve hayvancılığa sahip olduk. Kafa ön lob ağrısını, arka lob üzerine transfer ettik. Yani ağrı çekme işini oyalayıp sürdürdük.

Şimdiki siyasi, ekonomik, teknik yetersizlikleri ve başarısızlıkların çözümünü de, bizde başkanlık sisteminin olmamasına bağladık! Başkanlık sistemiyle, yani bir parlamenter sistemi, diğer bir parlamenter sistemin uygulamasıyla aşmağa çalışmak(!) şu saatten

sonra gelişmelerimizi bu sistemle katlanacağına dek anlayış içinde olunulması, aklın alacağı bir iş değildir. Şu saatten sonra başkanlık sistemi biçim ve şekil değişikliği olmaktan ve siyasi ikbale hesaplar yapmaktan öte, hiç bir şey değildir.

Somun yeme ve somunu sindirme ve somun yemeye yapılaşma süreçleriniz başka akar ve genelde aynı olmakla; yufka yeme, yufkayı sindirme yapılaşmalarınız başka olacaktır. Somun yemeye, somun hazım etmeye alışmış birine; somuna göre sindirim zorluğu olan yufka için yufka yemek daha iyi bir rejimdir. Sindirim sisteminizi somun hazmına göre biraz daha yorar ve güçlendirir deyişle, yeni bir sürecin hazımsızlıklarını çektirmek niyedir?

Siz, ABD'nin üzerine iki kat fazla başkanlık sistemi ikame etseniz de; etnik yapılara on kez ana dilini kullanma hakkı verseniz de, terör sorunuz; ekonomik, mali ve dış ilişkiler sorunuz, azalması bir yana; sorun hiç ama hiç değişmeyecektir. Tek meclisli ve %10 barajlı sistem sizi, dışa bağımlı, stratejik ortaklıktan kurtardı mı da, başkanlık sistemi açlık sınırı altındaki gelirlerinizi, en azından açlık sınırı düzeyine çeksindi?

Siz özgürlükle (!) TOPLUM İÇİNDE sosyal yapıyı cemaat oldukça, biz hacamat olmaya devam ederiz. Unutmayınız Dünya ile iletişime dili cemaat dili değildir. İnsanlık değerleri ve nesnel beşeri hukukun üstünlüğü ilkesidir.

Tekrar edersek; terör duracak ta, işsizlik, önlenecek te, dış borç alınmayacak ta, çalışanlarınıza fakirlik sınırı olan 3015 TL ve üstü refah payı verilecek te vs. tek meclisli sistem mi size cevaz vermiyordu?

Üretim artırılacak, adil bölüşüm sağlanacak; kalkınma yurt sathına yayılacak ama ne yaparsın ki siyasi yürütücü hükümetin elinde, iktidar olanakları kısıtlı olduğu için mi yapamamaktadırlar? Bu yüzden mi başkanlık sistemiyle yürütmenin iktidar olanağı bir alanda artırılırken, kısmen de diğer alanlarda yetki kısılması için mi bu tür başkanlık sistemleri, sakız yapılmaktadır? Bir düşün, hasletim.

İyi uykular Türkiye...

25.06.2012

Not: Günceldeki başkanlık sistemi tartışması içinde, benim baştan beri başkanlık sistemine tarihsel süreç oluşla bakışım gibi olur bir olanak oluşla bakılmamaktadır. Başbakan yardımcısı (Bekir Bozdağ) TV'lere mevcut sistemin kuvvetler ayrılığı ilkesini taşımadığını; çok müdahale edildiğini söylüyor! Ve devamla da; başkanlık sistemi olursa, tam bir erkler ayrılığı ilkesi olacağını söyleyip, başkanlık sistemini bu şekilde savunuyor!

Başbakan da şeb-i Aruz dolayısıyla Konya'da: Mevcut sistemdeki kuvvetler ayrılığı dolayısıyla ellerinin kollarının bağlandığını söylüyor! Bu nedenle kuvvetler ayrılığı ön görmeyen bir başkanlık sistemi (diktatörlük) istiyor! O kadar dehşet verici bir söylem ve gelişki ki...

Bayram Kaya

Patinajdaki Zamanlar 1

Büyüme ile olgunlaşma başka şeydir. Yedi yaşında olduğu halde küçük kas devinimini tam yapamayan çocuklardaki büyüme gidişine göre olgunlaşmanın tam olmaması gibi. Olgunlaşma, büyüme ile denk gidecek oluşla, büyümeyle bağlı sekanstık bir oluşmaysa da, büyüme başka, olgunlaşma başkadır.

Biyolojik, fiziki, kimyasal ve kas sal dönüşmeleri olan büyümeler; duygusal bene, bilen bene değin eylemsel olmanın öznellik tutumlarını da bir arada götürürler. Büyüme ve öznellik, böylesi bir denk düşüşle; zorunlu olaraktan bir arada olmalıdır.

Bir insanın kendi gelişmesi içinde oluşuyla, kişinin; kişisel gelişimine dek büyüme ve olgunlaşmasının zamanını kati sınırlamalarla söylemek söz konusu olamaz. Türlerin içinde, belli dönemlerde belli büyüme ve olgunlaşmanın da genel salınımlı bir ortak özelliğini; istatistiki olacakla görmek te olasıdır.

İşte bunun içindir ki insan büyüme ve olgunlaşması içinde, genel oluşla kişilerin kendi yaş periyotları içinde belli büyüme ve olgunlaşmaların belli özellikleri içinde olmasının gerektiğini de biliriz. Buna göre büyüme ve olgunlaşmanın söz gelimi küçük kas devinimleri 4-5 yaş içinde bir kişide gelişmiş olmalıdır.

Kişinin içinde bulunduğu dönemde, bir önceki dönemde olmayan, ya da bir önceki dönem içinde tam anlamıyla olmayan yeteneklerin gelişmesidir büyüme ve olgunlaşma. Bu duruma dıştan (anı, deney oluşla) da, yazı yazmak gibi beceri sel eklenmeler olacaktır. Yani sizin kendi iç büyüme olgunlaşma süreçlerinizin içine dış etkilerin girişmesi de kesikli sürekli durum oluşlarıyla da katılırlar.

İşte böylece iç büyüme ve olgunlaşmalarınız, dıştan yetenek olarak karşılaşılan süreçlerle ortaya konacaktır. Dışta müzik aletleriyle karşılaşmayacak bu büyüme ve olgunlaşmanız, yeterince belirmemiş olacaktır. Bizi başkalarından az biraz farklı kılan kişilikler (öznellik) budur. Bu nedenle birinin anlattığını, birimiz çok iyi anlarken; diğerlerimiz de aynı kişiyi sıkıcı ve anlaşılmaz bulmaktadır.

Kişinin büyüme ve olgunlaşması, kişi iç zamanı kişilerin içinde hemen hemen eş zamanlı ve eşlenik gidişle birbirini gerektiren süreçlerdir. Bir türün yaşamına değin, türün yaş dönemiyle birlikte dıştan çevrimsel olabilmektedir. Sizin olgunlaşma ve büyümenizi dıştan çevrilmeyecek olan sosyo toplumsa hazırlıklar vardır. İşte bu dışınızda olan sosyo toplumsa hazırlıklar sizden önce hazırlanmıştır. Sosyo-toplumsa özelliklerin ve öznelliklerin hazırlığı; nesnel, öznel geçmiş zamanlı kazanımla olurlar. Büyüme ve olgunlaşmayla içte, sosyo toplumsa öznellikler dışta oluşla; hep bir arada bulunurlar. O türe ait biyolojik bireyli sosyal kişileri; dönemleri itibarıyla sosyo toplumsa öznelliklerin basıncı altında kalırlar.

Bu sosyo toplumsa basınçlar kişiler üzerinde, sosyo toplumsa öznelliklerin tekrari bir dönemsel çevrimleri olmaktadır. Bu haliyle ikili süreç, sosyo toplumların kendi büyüme ve olgunlaşmasıyla, sosyo-toplumun olgunluğu; kişiler özeline doğru, dıştan kesik salınımlı olan bir durumdukları da.

Böylece içteki büyüme ve olgunlaşma üzerine doğada sopa tutmayla başlayan kişinin dıştaki büyüme gelişme eylem sellikleri oluşacaktır. Sosyo toplumla hazır edilen, sosyo toplumların olgunlaşma ve büyümeleri; kişiler nezdinde, kişinin dıştan karşılaştığı iç büyüme ve olgunlaşmasına denk buluşmalı kullanımları olan sosyo toplumun büyüme olgunlaşma becerileri; kişinin kesikli sürekliliği olmaktadır.

Kişi olgunlaşarak büyüyor, büyüyerek olgunlaşıyordu. Bu girişen süreci birbirinden ayırmak süreci anlamamak olur. Sizin büyümenizle sesin kalınlaşması, oturmuş bir sesin yaklaşık kararlılığı olan bir olgunlaşma iken; sesteki oturmuşluk olgunluğu, sizin büyüdüğünüzü gösteriyordu.

Büyüme ve olgunlaşma, kişinin yaşam dönemleri ile ortaya çıkar. Büyüme ve olgunlaşma türün kişiden önceki geçmiş zaman kazanımları içinde oluşla, aşama aşama varyasyon yapan, bağıntılı gelişmeleridirler. Büyüme ve olgunlaşma, türsel ve içsel benci seçme ayıklamanın, bir denge haliyle o türün, o kişileri içinde safahatı olabilmesidir.

Yine türün, dıştan sosyal ve olasıysa türün toplumsal yapılı büyüme ve olgunlaşmaları içinde seçme ayıklama yapmasıyla, kişi özeline denk düşen dıştan karşılaşmalar girişmesidir. Dışınızdaki bu sosyo-toplumsa nesnel ve öznellikti süreçlerle, bugün siz bilgisayar kullanabiliyorsunuz. Bu nedenle dünkü türün bireyleri bilgisayar kullanamıyordu. Süreç, birbirini takip edişlerin birbirini etkilemeleriydiler.

Sürecek

Bayram Kaya

Patınajdaki Zamanlar 2

Dünün saban bilgi ve teknolojilerini üreten sosyo toplumsa olgunlaşma ve büyümüşlüğü; o gün insanının da sabanı kullana bilme büyüme ve olgunluğunu ortaya koymuştu. Dün üzerine bugünün büyümüş ve olgunlaşmış sosyo-toplumu içinde; saban kullanmayı bilmeyişle, traktör kullanmanın büyüme ve olgunluğu var, insanın üzerinde.

Kişisi kesikli olgunlaşma ve büyüme süreci, kendi yapısı içinde; kendi yaşantılılarıyla da nicelime uğrayan, kişi boyutlu salınımdırlar. Bu salınım esneklikler, daha öncenin üzerine oluşla; yeni şartlarda ortaya koyulan gelişme ve olgunlaşmadırlar.

Bir kişi 8 yaşla 20 yaş aralığında, çizgi roman okuyup, bırakan; bir büyüme ve duygusal olgunlaşmalı kişi olabilir. Eğer kişi başkaca bir öznel gelişmelerin değişim ve tutumu içinde değilse, bu kişinin fiziki büyümesi, duygusal gelişmesi ile aynı olmamakla; aksamalar yapar. Aksayan duygu çevreye öznel bağlamda uyumsuzluklar gösterebilecektir.

Burada bir insanın hayatı boyu çizgi roman okuması yanlış değildir. Kişinin sırf o dönem ve sırf o nokta içinde kalmasıdır, yanlış olan. Değilse hazdı olan duyguları; kişi tecrübesiyle temel duygularımıza denk oluşları içinde seçilip ayıklanan; ya da seçilmiş olanı, bilinçli sürdüren tutumlar olacakla, insanıdırler.

Bu dönemler, hikâye, roman gibi öznel sosyo-toplumsa gelişmeleri de beraberinde süreçleyeceği dönemleri oluşla; insanın en soyutlamalı boyutudur. Kişi hikâye, roman okuma soyutlamaları içinde olma boyutuyla, büyüme olgunlaşmasını da takviye etmelidir. Kişi, düşünce yapıtlarını okurla geçen dönem içinde olacaktır. Kişisi özneliğinin büyük bir oranı, bu durumla, kişisi büyüme ve olgunlaşma içine ikame olur.

Böylece kişiler özneliği, kişiler istemi doğrultusundaki alana göre, genelce olur düşünceyi kavramanın potansiyeli içinde olurlar. Kişinin her şeyi bilmesi hiç olası olmayan bir şeydir. Burada önemli olan şey kişilerin, genel düşünceleri çevrilmeyebilir oluştu bir kapasitelerinin olmasıdır.

Burada hikâye, roman okumak, kişiyi düşünce yapıtları okumaya hazırlayışla; hikâye, roman okurluğu sizdeki kritiğe eden düşünmenin, hem kendisi; hem hazırlayıcısı oluşla; birbirleri gibi süreçseler de; düşünce yapıtları okumak, hikâye roman okumaktan biraz daha fazla bir şeydir.

Bir toplumun kaderi de, bu üçlü sürecin düşünsel analiz ve sentezini yapar olmanın kişisi büyüme ve olgunlaşmasıyla paralellikte kaim olmaktadır.

Edebiyat ve yazınla iştigal olan web sayfalarına bakıldığında, aşka dek oluşla, korkulara, heyecanlara; düşük düzeyli nüktedanlıklara bağlı olgunlaşmalara dek oluşlarıyla kalan bir süreç olmakla; bu süreç, çapkın, kurnaz vs. olmanız dışında; düşünce yapıtı okuyamamanın sendromu olabilmektedirler.

Yani bu bağlamda büyüme ve olgunlaşma, adeta başını çevirmeye başlayan bir bebeğin gelişme ve olgunlaşma düzeyinde kalışla sadece büyüme olan, kesikli bir durumun temayüzdür. Bu nedenle çoğu insan, kuntum durumla; genel özel bağıntılı düşünmenin kaotik oluş kurallarını bilip algılayışlarla çevre ve evren olaylarına bakış tarzları getirememenin sığılı ve bilmezliği içindedirler.

Bu nedenle basit duygular içindeki kişi, analitik ve sistematik olmayan çözümlenme ve sentez yapamaz olmanın sendromlu olması, kaçınılmazlaşmaktadır. Ben hayatım

boyunca ne huzur sokağını bildim, ne de buldum. Çünkü hayatın kendisi akışlı ve değişkendi bu nedenle değişen şey içinde değişmeyen bir huzur ve huzur sokağı asla olası değildi. İnsan duygularını büyütmeyi, Kâbe yaptıkça; çıkmaza girer.

Yani hayatın içinde işsiz kalıyorsanız, tedirginsinizdir. Tedirgin olan sizinle sokağın ve sizlerin huzurlu olması, olası değildir. Bizdeki huzursuzluk, sokağa yansır. İstedığınız kadarla, aşkım ölene dek; parayla sadet olmaz deyin.

Bu kabil duygu özürlü kişiler, yaşamın gelip geçici ve kesikli sınırlı bir durumunu, gelişip değişen stres kaynağı olan çevre içindeki oluşlara uyum sağlayamamanın durağanlığı içindedir. Gelip geçici bir anını sanki saltık bir durummuş gibi görmenin, örnek durum gibi göstermenin; yanılığını taşımaktadırlar.

Büyümeye göre kişinin öznel olgunlaşma seviyesi; kişinin içinde olduğu kendi büyüme kişilik dönem düzeyinin hayli gerisinde olur. İnsanlar, böylesi bir büyüme ve olgunlaşma zıtlığı içinde olacaklardır. Büyümeye göre, dönem altı duygu özne imleyicileri içinde olan insanların, sizle toplumdaşlığı; hayli düşündürücü ve esef vericidir.

Alt duygu düzlemlerle siz her dönem aşk adamı olursunuz. Ancak bir yılda, beş -otuz yılda, kolay kolay düşünce adamı olamazsınız. Fikri olgunlaşmalı kazanımların demlenmesi, hayli heyecan vericidir.

Kişinin, kişi duygulu öznel olgunluğu; en az sosyal öznel imleyeni kadar, toplumsal öznelliğini ve toplumsal bilincini de hıfz etmenin olgunluğu içinde de olmalıdır. Kişiler, ne sosyal özne benciliği içinde olurla kişi özürlü olacaklar. Ne de toplumsal benciliğin özürlüsü olacaklar. Biyolojinize bağlı olmayan öznellik dıştan, sosyo toplumsal bağıntılıdır. Sırf sosyo öznelce patinajla, hodgancı duygu düzeyinde olmak; ne acı...

27.01.2012

Sendrom: ya da belirti, birbirleriyle ilişkisiz gibi görünen, ancak bir araya geldiklerinde tek bir olgu olarak kendilerini gösteren bulgular bütününe denir olma anlamındadır.

Bayram Kaya

Perçeminden Tutuşmak

Kan revanla düşmüş al beni perçemin
Suya ilişme su ürkek tavsır
Bir yansı edişledir hayali candan
Ah yarı sarla, kadimi ocakta yar oynasır
Çökmüştür ensene, bilmem vade boylanır

Titrek ayaklar cama basmanın şehvetinde
İhtiramı inledi
İklimi sağanak
Sağanağı taşmak
Bir bir engelcini aşmak

Lakin
Yorganın bolluğu tadımızı kaçırmıştı
Arandık ta bulunamayacak denli saklardı
Bizse akasyalar açmış gibi
Ömrübillah neşe, rayiha çekenini gibi
Ömür kesemize bereketti

Günler zulamda saplı
Bir inilti bir sarhoşluk sadizmi
Bir alçaklık bir heybet
Uzar gider yol boyu oluşlarla
Sınırlı süreklilik
Bir birini kesen
Yaşamın devamlılığınca esen
İşte bilinir olan
Sonsuzluk bu olsa gerek

Çekeri bir gözle beni yek edeni
Heybet aşılır düzde şaşılır
Macera büyük
Hayallerince budanıp kırpılışla uzar
Yüksekliğin kadarla düşersin
Bir maliyet edinilmiş olur
Ne omzuna, ne hayaline küsersin

Ankara çalmıyor, Ankara tınılıyor
Her bir yürek; oluma, umuda atımıyla kürek
Alışma yapmışla, zevalimedir sürekle
Derinden bir olurla inim inim iniliyor
Bir ses verire çıktım ve gittim
Can kurtaracağına heybet bir hey oluşla

Umudun küstüğü, suya düştüğü yerden
Düşmemişte ayağa doğrulurcasına
Heybetten alçalmanın vurusuna yoğrulurcasına
Bakmışsın elasından açılmış bir kucak
Sarmasında da, alçalmasında da bağır
Gücünce, ağız dolusu oluşla
Yan gitmiş, kan gütmüş, verevce çağır çağır

Sen nakaratını vızıl da kerim oğlu
Benim gördüğümce bildiğimdir verim
Bakarsın gün solmuş vade dolmuş
Taşımakla getirme nedametle sağır
Ayağa kalkmış adama baş, gelmez ağır

03.04.2011

Tavsır: Kıvamına geliş. Örneğın, mayalanmış süt, tavlanırsa peynir olur. 2- Çeşitli duyguların kabarmasıyla kendini yanıltma. 3- Çelişkilerini su yüzüne çıkarışla tutuşan düşünme.

Boylaşır: Irmak, deniz, göl gibi yerlerde yüzme esnasında, su içinde derinlik ölçümü için boy verirsiniz. Düşüncelerinizi ölçüşmek.

İhtiramı; hürmetle olanı, saygıyı

Tını: Temel frekanstı sesin yanındaki diğerk fark edilir, ayırt edilir sesler

Taşımakla: 1-ölüm korkusunu taşımayı 2- Yönetir ve yönetilir olmanın sorumluluğunu taşımanın pişmanlığını duyma.

Bayram Kaya

Peri 1

Hayli uzun tuttuğum bir çalışmanın, kısa bir bölümü. Geçişler art ardaliğın tekdüzeliği olmayıp, kırılmaların yansıdığıdır. Geçişken üç temel alan ve hem alanlar topaklanması, hem alanlar girişim kaynaşması, tabiri caiz ise esmesi...

1Bir sana, peri; bir sana
Vuslatım düştü.
Al yeşilden hançerlenen
Göğüs çarpmalarım
Sızlarken inceden

Bir sana peri, bir sana
Vuslatım kanar.

2Sen içimi üşütürken peri
Şeytanların ısıtması geliyor.
Şahmerandan gözler
Çataldan dil.
Orada devetabanı çiçek açmış
Burada aslan ağız salya saçmış
Gecelerim düş, günlerim küs

Bir sana peri, bir sana
Düşlerim arzu sunar.

3Bilir misin serçeden titrek yürek
İçime alırım da ısıtamam.
Yinede şahini gelir konar
Serçesini sorar
İşte o an titrek ve sinsiden kanar
Çark eder gerisin geri

Akmaz damarlarımdan kan peri, akmaz
Bilirim serçesi şahininden yanar.

4Işığımı dürsen peri, çekeyimsin
Güneşi boğup halete dursan
Gölgemsin
Damaklarım düş tadı döverken
Belli etmem de,
Titrek düşer yansı duvara
Bu ne zamandır, bu ne zaman
Öylece çırpınır
Haletten küsürat mı çıkar peri?
Kaosumdan da yaman

Bir seni peri bir seni, çırpınışlarla kuş
Bir seni peri bir seni, kaostan huş

5İşte yol peri
Delilenmeler ve selimler
Bir kasap bir hesap
Varsa bir harikan

Çıkıyorsa safralardan kurtuluş
Buyur tutumlar tarikan
Tut bir ademin tuzlu yaşaranından
Kalmıştır gözbebeğindeki ışıktan ziyan
Kırıldığıın an secdedesin

Dinmez bu yara peri, dinmez; mestaneden
Seninle sensiz her sevdayı sen sanar.

sürer

Bayram Kaya

Peri 2

Geçişler art ardalığın tekdüzeliği olmayıp, kırılmaların yansımasıdır. Geçişken üç temel alan ve hem alanlar topaklanması, hem alanlar girişim kaynaşması, tabiri caiz ise esmesi...

6Ayrılıkta kalmayacak gittiğinde peri 2
Bir yanım sen olmuş
Bir yanın ben
Döndüğüm yan sen
Gittiğin yan ben
Ayrılığın soruluru tabanda
Başı görmez
Hayaller fişkırmaya görsün, hayaller
Fişkırmassa eğer
Bitmiştir kurak ve karlarla buz bağlayan

Öylece seyredecek peri
Gönül koyduysa, göz bulacak

7Korkuttun duygularımı
Bir masal yaratığı kadar aniden
Umutta tutturmaz şimdi
Çiçeklerim açmaz
Nehirler gölüne kavuşmaz
Sırasına durulmaz bu gönlüm.
Kış boranımdan değil
Sen gittin hayallerim dondu peri

Bir seni peri bir seni
Yanmaz sanılan sevdalarla yandım

8Cihanı sorarım hasta
Bayramlarını sorarım yasta
Her yer ben olmuş peri
Ayrılığa yer bulamam
Çıkar şu soluğunu peri çıkar
Bir gıdımlık iç açılır belki

Adımımı atarım da
Koşmalarım sana hızlanır

9Tut ellerimi peri tut
Şafağ atmakta
Bak Ülker bile yarına yatmakta
Nazandan tut peri, nazadan
Şafaklar mı acullandı
Ben mi peri?
Zamanım niye evmekte...

Bir seni peri bir seni
Arzu ile titrek sevmekte

10Tut ellerimi peri tut

Gidelim.
Sarhoşlarımız dağılmazda
Bizim de Hıdır Ellez'imiz tutar
Baharın al yeşil coşmaları
Dolusunu yemiş, sam yelini, demiş olur
Bağ bozumuna kalamaz
Üzüm olmadan dağılır mestanemiz

O kahrolası gitmeler sırasında
Tutuşan sen yanan ben, peri

sürer

Bayram Kaya

Peri 3

Geçişler art ardalığın tekdüzeliği olmayıp, kırılmaların yansımasıdır. Geçişken üç temel alan ve hem alanlar topaklanması, hem alanlar girişim kaynaşması, tabiri caiz ise esmesi...

11 Sensizliği de, duyamıyorum peri sensizliği
Yazlar yaz gibi, kışlar kış gibi
Coşmalar da, uçarı gibi heyecan
Değil peri, inan olsun değil...
Düşünebiliyor musun Ayla tengri fersude
Ne onmazlarda sertliker yumuşatıp
Maviden kayaçlarla tuttuğum asude

Durumlar dağılsa da peri, kırk düğümle
Nasil olsa baharlar, heyecanını fısıldar

12 Ey beni zamanın sensizliğinde paylaşan azap
Mukaddes gözlerin öldürmesi
Hasretin bir ince çizgide
Düğümleterek sızlayan atımdır
Ne yaman müşküldür ki
Girişim hayallerini ekler
Her zamanlar gibi iç evren
Bigbengini bekler

Bir seni peri bir seni, bigbenglerde saçtım
Bir seni peri bir seni, gönül gözü atımla açtım

13 Hangisi daha parlak peri?
Yıldızlar mı?
Gözündeki ışıltılar mı?
Yuvarlanan katre mi?
Kendimi dağıldım, çözümsüzlükte
Arayan, arananda ben
Bulamıyorum, hangisi sen peri?
Mahrem durma
Sadakatın olur sokulganlığında
Yalnızlığım haykırmasın
Kafesle, duvar dibi fısıltılar

Bir seni peri bir seni, yakınlığını tutamak
Uzaklığın erim, halelerden geçişken yol
Duvar dikliği uçurum, ova düzlüğüne serim gördüm.

14 Yıldızlar kaysa
Yer çevrene (ufka) ağsa
Bu günah senin
Yüklenmelisin sorumluluğunu peri
Armağan etmeden senden sonraya
Bahaneyi kılma kimseye
Traşını ol peri
Git Ganj'a

Belki yol olursun

Bir seni peri bir seni yaşımla döktüm
Bir seni peri bir seni yaşımla söktüm

15Tut elerimden peri, tut
Isıt yalnızlığı
El ele Ganj'da da yunsak
Cenneti durultmaz
Ol mücmel yerinde de çıksa dayak
Bu günah kirliliği
Suların eritmesinden de, şayak

Bir seni sönmem peri, bir seni karla
Bir seni yanmam peri, bir seni narla

sürer

Fersude Eski, yıpranık, aşınmış
Mücmel Özlü anlam ve anlatım
Şayak dayanıklı örülmüş-giydirilmiş

Bayram Kaya

Peri 4

16Cevher sır tutmaz
Yuvarlansada yaşlan
Bismillah çekilmiş olur
Başlangıçtaki başlan
Kılı kırk yarsam peri
Her birden kırk biri çıkar.
Tıpkı sen peri
Matruşkadan sanki her devam
Parça parça zihnime sapsansa da, avam
Hep sen, peri hep sen
Olmasan niye sürecek devam

Tut ayrılığı peri tut, serimden olsun
Öf demem!
Vur hançeri peri, tam yerinde olsun

17Sar peri sar
Üşümleri yorganlan
Han yolcu gözler
İz olmuş yollar
Acımam inan olsun tüy kadar
Boşluğu sarsa da kollar
Dök söylemini yak ağdını
Tam gönder arzuhal kağıdını

Ver damgayı yapıştır pulu
Han gözler dilekçeli havaleden kulu

18Aceleden
Devinip durur bir göz feri
Kovalayan atlısı var gibi
Hayaller tezikmiş
Umut yel gezer
Ters yüz geri
Bulanıksılar meydan alır
Düş yorgunluğumu almaktalar
Göz yaşlarımdandır ıslaklığım
Meydan aldırır daha dinlenmeden
Bahara durur da, çimenden sanırlar

Dağlar ıssızlını salıvermiş
Kaç peri kaç, korku bahane gezer.

19Bir duyusutur bu peri
Karışmalar söndürür
Hançerlenen atımlar
Karalamadan rikkatler
Seni yolunda döndürür
İtiraza zaman bulmadan daha
Afakanlar basar
Seni sineye çekmeden
Vakitin daralır

Yürü peri yürü
Ayrılığın vuslatı
Ne güne durur
Gidelim...

06.09.2008

Bayram Kaya

Peri 5

Ey peri
Gurbet mi yol düşürür
Yoksa içimizde olan mı?
Yaşlarımızdan kıymet
Gözlerimizdeki kesilen ziyanla
Sana vuslat düşer peri, ayrılık bana
Ne mümkün bazen bunlarla hasretmem peri
Bir geceni tutsam günlerin ayan
İçimde taşıyorsun dışımda beyan

Beri gel peri kucaklaşalım, yokta hami
Dil köprü, sevgi köprü, iman köprü
İzzeten yok olmaktansa, duygularla harami
İrlan bir... bak peşte... dalgadan tsunami

20Tıkanıyorsan, islim etmiş
Marmara çırası gibi kalmaktan
Yürekerinden tutup boğuşturacaksın
Deliliğini...
Zamāneden yana, kozların el tuttuğunda
Alt edecekken bir yanın
Hüsrânını da, duy sızlayanın
El çekmeden nefesinden
Adımlarını yaşıyacaksın.
Gök sancılandığında mavi mavi
Üşütmeyen yağışlarda
Nirengi atlaslar giyeceksin***
Kızıl olmuş kalplerin kavuşumunda
Bak o zaman tutuşacaksın
Artık
Tutuşturduğundandır zaman.

Sancılar kasıkta durmaz peri
Söz, dil ilen paylaşıldığından beri

sürer

Bayram Kaya

Peri 6

21 Eller dizlerinde kalmaz iken
Böğürler sancı tutmaz
Gözyaşlarındaki huruç
Nemlendirecek ıslaklığıyla **
Kalplerin çözümsüzlüğüdür.
Hulul de çözüm, çözülmüşte
Çözümsüzlükten yol çıkardı.
Daha filizdir çözülmemiş tomurcuklar
Binlerce anlarda seyran ederken
Hüsrani da açacak.
Derinleşmiştir sevgiler
Dirimden tutacak.
Mevzilerin kurşun yetmezlik yitiminde
Bak o zaman, gökler hal olmuş
Yakınlarsa çok öte...

Akılla duygu sırdaş oldu
Dillerimiz var söylemez
Kalplerimiz var yanmaz peri

22 Uzak çözüldükçe
Yakın ırar.
Bilinirler, bilinmezleşir.
Vuslata devam
Ayrılıklar, bilinirlerden mi çözülmüştür
Yoksa bilinmeze mi yol almıştır?

Ey peri!
Gözlerimiz şaşkınlaştığında
Aklımızda kopan nedir?

23 Orada bir cem kopar
Bura ise, ıssızlığı duymakta
Sağırın andan kopuşudur bu
Gürültüler patlamakta
Fırtınalar dinginliğin dalaşması mı?
Yoksa, düzene kaos mu?

Bakıştığımızda, pır pır eden iki gibi
Yaşama nabız vuruştur.

sürer

Bayram Kaya

Peri 7

24Sütten çıkmış kaşık
Hiçbir iş yapmamıştır
Biteviyelikten.
Günaha sevdadan kirlenecek
Kirli beyaz
Koruyacak sıfatını
Çabaya durduğu andır
Sıcağa yaklaşırken her yaz
Fırtınaları seyrederken
Dinginliklerde kalmakla
Günahın içinde çıkacaktı beyaz

Karışırken düzleşmek
Düzleşirken karışmak

25Mesudum dediğinde
Suya tirit çıkardığın birliktelik
Düzende iken fırtınalarda dalmak
Ne mübarektir bilir misin?
Zulmet aydınlığın içinde
Bir hem hal oluştan

Al git dağılmalarını peri
Sevdalar şaşmasın, karanlık nerede?

26Sen fırtınaları bağrında tutarken
Duasını iyi okuyamamış bir şeytan patlar
Gözler bir çapul dönüşü, harami gözüdür
Sözlerinden bir bok çıkmaz
Aç gözlerini, ışığından boğulduğum
Dünya günahlarını soldururken, sen yaşayacaksın
Dünya günaha battığında sen çıkmışsındır
Şikayetçi olacağın bulaştırdığından.

Korkunun göz dağıdır duyulan naralar
Dil çözülmüş tadını duyanda haram
Sanmaki sana ihtiram
Tepişmekten çınılamakta haralar

27Ey merhametinden zeval yandığım peri!
Düşmüşsek puşt eline
Bil ki gülben foya.
Ağzından mı çıkar başkaca mı?
Kalmaz yatsıya mumu.
Sonrada yer doya doya
Bize kalmıştır, nazımı çalkan ile, Yaratan
Açılmışken titrek eller
Gök yuvara şekva
Bir cenabı şevk oluşla
Anda yücelmedir, duyusun yüceliği
Utanmandır nübüvveti arcayla
Dolmuştur olgular

Gittin peri, döndün yansıydın
Döndün peri, gittin yansıtın

sürer

Bayram Kaya

Peri 8

28İhtiramı arama
İçinden dışa hisset
Bak o zaman tavafı olmayan
Dönülen de dönen de sensin.
Mutlak içindedir
Seyreyleirken, seyir edilmektesin
Seyir var seyir içinde

Alem, alem içinde saklanır
Yap numaralı peri
Alem çalkanır

29Acılar silmesin göz yaşlarını
Çarmıhta tulum çıkarsa
Heybede turp var peri
Yılgınlık çatmasın kaşlarını
Türbülansın nabzı
Pertürbülansa kalmasın
Sevdası olmayan ülkenin
Gönlü biter peri.

Aç kolalarını peri aç, özledim
Bir alemde tutuştum
Bir alemin yollarını gözledim

Sende tutuşmayan, evrende yanmaz
Evren de, seninle kalmaz.

30Yön tuttu taraflar peri
Gazabın kalmaz.
Sanmasın ki sirakatin söyleyişten
Dünyalar ışık almaz.
Kum ve devekuşu çizmeler
Gör hali nicedir seyireyleyim
O Cenabı Hak ki
Her yerde tutuştum peri her yerde
Kibleyi neyleyim.

Ne müşkil ile benim için yerin ya Rab
Anlamalar içinde iken hep, halim harap

31Çiz, aydınlığın ufkunu peri
Beyaz ellerinden
Gün solmasın
Aşağılık söylemlerle
İnileyen gönül tellerinden.
Tükürüp haykırmak gelmiyorsa dillerinden
Koyver gitsin yönlerine
Sütreye koy önlerine
Yansısın perdeye hayal
Çıksın kendiliklerin söyleminde meyal
İşte o zamanda müstahakı yandan

Değil, sureti tecellidir sendeki, candan
Yanarsın peri yanarsın, yanmayan yandan

Hesapsız işler bunlar, Peri
Duada ninni olur mu?
Yaratan'ımızı çaldılar
Alem dururken daha
Secdede şaşırttılar kaha

sürer

Bayram Kaya

Peri 9

32Işığım ol peri ışığım
Dürül, bükül, sar.
Harmanım ol
Sürül, savrul bereketinle kal.
Sanmaki harmandan gözlenir
Her zeval.
Neşet edıştır özülen geçmiş
Süren ile berdevam
Kalkıştır, sürmez çul içinde
Zillet ile her devam

Akıldan kustum
Duygudan bulandım peri

33Ayrık düştük zamanca
Anlamalardan beri
Sormadık ki kiminlen
Bu gidiş kah ileri kah geri
Sözlerinizi dönenden geri
Bir gözlerinden içtim ıslaklığı peri
Bir zilletten...
Koyun güdülür de, zamanla
O serisi bitmiş olur.
Bir sürü gelir, illetten

Olamadık her dem yağmur altında
Aldanıcı saçaklara sığındık
Sıcağımızı aldılar da, soğuklukla kaldık peri

34Günlerimiz peri, sanaldan kusar
Geceler Ay'dan mehtap sarhoşu
Günler yaydan çıkmış oktan
Harabeden yapılaşmalar
Küskünüm duymazlığa çoktan
Karga kafeste
Yalandan bıkar
Bir sebep peri
Bir sebep korkusu
Alemden sararda
Haletten çıkar.

Şeker olmuş diller düşmanda Peri
Yaman atın çiftesi, şimdi pişmanda

35Zarardalar peri zarardayız
Günüylede, dünüylede...
İç ezmeleri duyarım falaka
İşyanlar dikilir, özümşenen süreçlere
İnsan demezler de
Önce sadaka
Yeter peri yeter
Doğunlaştık.

Kişiselleştikçe küçüldük.
Şimdi büyüme sırası
Bizleşelim.

Kalk peri kalk, yılışıklar vıcıklaştı
İmbat gibi görüntüler, hepten gıcıklaştı.

36Yüzleri bir güldürsek
Gönenç duyacak insanlık şurası
İş bizde başlayıp dönmekle bitecek
Haydi dönelim peri
Durmalarımız yoruldu

Sahip, dönülendir
Dönen de, sahip. *

Peri: Düşlerin uzağındaki ikilem, siz büyüttükçe kaçar, ürker. Siz iradıkça yaklaşır sokulur, Cazibe olur çekeyler, girdap olur yaşatır. İnsan ürünü bir olamlar alanı oldurganı.

* vücut, yürek ikileşmesi ve tekleşme; tekleşip bizleşme /Tanrı'ya dönme,
Tanrıda yok oluş (fenafillah)
** bereketlendirmek, çoğalarak kabarmak
*** efsuni, aldatıcı giyinişler
Şekva aciziyeti, zayıf kalışı haber vermek. Şikayet
Arca aksak yürüme
Şayak dayanıklı örülmüş-giydirilmiş
Huş İyi ilen kötüyü ayırma
Fersude Eski, yıpranık, aşınmış
Mücmel Özlü anlam ve anlatım
Hem hal Aynı halde, ikisi beraber olan
Zulmet Aydınlık içindeki, spektrumda, ışık girişim durumundaki peçaçıkların dalga karanlık haleleri

10.09.2008

Bayram Kaya

Peri Kadar Güzel

Günden saklar
Yelden esirgerdi.
Babası ona hep peri
Kızım derdi
Sürmen, sürüştürmen hanı
Namusunla onu tanı.
Lakin güzelliğiydi kanı
Çayda kokana
Ahlakla yıkana
Erdemsizliğin mi zarı,
Kapital toplumun mu kârı?
Babası derdi peri
Anası gibi
Gitmeleri olmasa
Şimdi tasada olmayacaktı geri
Bitmez bir seri
Takatsiz fersiz kişi
Benzemek onun işi

Anası ona
Sabi sübyanım
Kanatsız meleğim derdi
O bir şeytandı
Azabı omzunda
Çıkışı pozunda
Çekeri fettan
Bekârı mestandı
Oysa kızın
Yıkılması temastandı
Şimdi o bir hayta
Geçmişti kayıтта
Adı melek
Geliri kelek
Gideri kelek
Gülmez bir kişi
Kader, onun işi

Babası ona
Aslan oğlum derdi!
Kürk ve kuyruğa
Havi olmadıktan maada...
Bir sorun karşısında
Sesten de yoksundu.
Hemen başını bürür
Kuyruğu kısık gibi yürür
Yün eğirtirdi
Mızızızlanır da
Anneeee der seğirtirdi

Avda tırsak
Ambarda kursaktı
Uykumuzda kerami

Hayatımızda harami
Tırnaksız kor da bizi
Ağız geviş
Elî Allâh rızası
Hep aç kişi
Şişmek onun işi

Annesi ona hep
Nur yüzlü oğlum derdi.
Oysa o bir
Karanlık yüz
Gündüz asfalt
Gece mafsal
Hevesleri tayyare
Arzuları gemi
Köpük köpük
Yara yara; kıra kıra
Baba yavuklusu demez
Haraç mezattır her şey bir çıkara

Hep alma ağacında almış
Nakesin elinde olur
Kırattan bir parça
Aranışla durur
O ki, kitaptan bir cüzdür
Bilmekten de nakes
Gündüz asfalt
Gece mafsal
Görmez kişi
Karanlık onun işi

02.09.2012

Bayram Kaya

Peşime Takıl

Kriz gelir aslan gider diyordu
Muvafakatlı akıl daneler
Hâlbuki ki, örgütsüz hayvanlarda
Hayvan hayvanın kurdu
Hayvan hayvanı ihbar ederle kudurdu
İçlerinde baskı güçlenişle olur, haneler

Hayvanlığı bile
Bırakıp gidişin terkinde
Hayvanlar erkinde
Memleket yalan
Tepeden tırnağa itibarı, kalan...

Hukuktan ters yüzler
Hayvan ıslah evleri
İftiralarından kompo

Kurucu kurda hakaret etmekle
Çok güzel yönetiyorum sanıyordu
Ah bir de ayıdan şikâyetler
Dayıdan sızlanmalar olmasa
Yoksulluklar, eş cinayetleri, çocuk hayvan tecavüzleri...
Promosyon olup, bedavaya geliyordu eşeklerle
Karınca kazılı maden göçükleri
Dinamit yemişle patlayan hayvanlar
Ot oburu mera yolsuzlukları
Bir de canını sıkın şikâyetleri
Aslan hükümetin şahsına hakaret diye, anlamasaydı

Bu hali psikolojik tarzla
Bilumum hayvanattık farzla
Aslan ağzını açtı
Şöyle bir derinden kükreyecekti ki
Süngüsü düşmüşle
"Bana bak; kapıyı açarım ha..." dedi.

Kümese dadanan gelincikler bunu
"Köpekleri üzerinize salarım ha" gibi anladılarsa da
Çakallar tınmadı
Çakal olmaktan kaçınmadı

"Sibirya'nın tayga ormanlarına ortaklığa alacaklarmış
Alsan ne olur, almasan ne olur? "
Ben de şengenli yengenli cangıl ormanlarına giderim
"Yav siz kimsiniz?
Topunuz gelse ne yazar? "... Dedi

Bütün uluslararası hayvan dillerine tercüme edilen söz
Hiç bir dilde karşılığı olmayan diplomatik bir dildi...

"Umurumda değil
Bana bak ileri giderseniz" demişti ki sesi kısıldı

Su içti, araya su içme zaman girdiği için söylenen unutulmuştu.

Bu konuda tarihçiler üçe ayrılır
Birinciler "susadığı için sesi kısılmıştı" der
İkinciler "korktuğu için" sesi kısılmıştı der
Üçüncüler "ses sistemi arızasından, ses sistemine cin girdi" der
Bir de bunun " aslan hiç korkar mı? " diyen
Cenabı Hakkın, yaratığı
Orman yarısı kadar kuzu olmanın, saftirikleri vardı

Bizi çoktan rehaveti keremle
Bu olmadı birde aslanı veremle uyuşturmuşlardı
Aslan iktidar olukken
Öyle hilafı hakikat söylüyorlardı ki...
Domino etkili bir ateşle gidecek olan
Bu orman, sağlam temeller üzerine binadır
Yılmaz kale, zaptı olmaz diyordu, yalanla
Oysa Truva Atıydı hep bize mezkûr kalanla

Ayakta kalmak gerekti, ayakta
Yalan üstüne yalan, talan üstüne talana gidişte
Yaşlı kurt, boşa çıkarmıştı
Patlayan istiridyeden, zehirli yiyeceklere
Altı yüz otuz sekiz boşa çıkmış teşebbüstü
Hiç olmadığı halde
Bana, oğluma, kızıma, sağdıcıma, gelin salıcıma, utancıma, arınıcıma diyerle
Memleketin kalelerine girilmişle, memleket batık
Haremi ismetle kaleler, iffet tutmuyordu artık

Yılan kayıp gidiyordu
Balık oltaya gelmiyordu
Kurt kapana, kuş ökseye düşmüyor
Sinekler bala, ayılar yala gelmiyordu
Oltadaki av için ise yeme gerek yoktu

Kuzular zokayı yutmuş
Zokadakilerde ölümüne sözünü tutmuş
Uslular çoktu
Memleket yalan, memleket terane
Bir araya gelmez, bir avuç hindibalarla feverane

Akla karşı nakıl
Fikre karşı, peşime takıl
Hayatını yaşa, paşa paşa

27.11.2016

Mezkûr: Biraz önce anılmış, söylenmiş olan
Terane: Çok yinelendiği, boş olduğu için usanç veren söz, ezgi.
Çengil: sıcak iklime sahip bölgelerde bulunan balta girmemiş ormanlar. Yağmur ormanı

Bayram Kaya

Pinhan

Ne gam elinde pinhanım ben
Ne sam yele savrulurum ben
Bir atıflı öze takılmışım
Çiğ içre güne hasret kavrulurum ben

Biz Dünyaya geldiğimizde
Yıl bin dokuz yüz ellilerdi
Acun her şeyiyle
Soyu sopyu
Düveli muazzamıyla bellilerdi
Maytaptan günler
Hazırdan dünler
Zamanı su gibi içip içip geçen
Kereveti olmayan düğünler

Biz doğduğumuzda
Ufkumuzun ucunda
Kızıl yeleli atlar geçmezken daha
Nah şuramıza oturacak şayak kalpaklılar
Demini verirken
Hevese düşer uçulmalarla
Ne cumhuriyet çocuklarıydık
Ne ümmeti Muhammet'ten bir kul
Bu uçkunlarla
Dünya bize dardı
Sanki Dünya sadece bizim için vardı

Tam da bizim kurgularımıza göre
Böyle başlayıp kayboluyordu her bir yöre
Uca bucaklar an
Anlar uca bucak oluyordu

Hormonsuz büyüdük
Hormona dahil olurken
Ufuklarımız sam yeli yerle kasavet
Tomurcuklar çiçek açmışla sevinç döküyordu

Bu halelerle
Âdemi bildik
Mademi bildik
Ama biz kimdik?

Yol oluyorduk tabulara
Su gibi içiyordu zihnimiz sorularla
Nasıl gelmiştik Dünyaya değil de
Niçin gelmiştik Dünyaya?
Derlerle cevabı
Tabuları öğrenmek için oluyordu...

Âdemli mademli
Kıyas noktalarıyla
Kâh zulmü, kâh iyiliği defterden sildik

Büyüdük
Memleketi sevdik
Âdemi sevdik
Yâri sevdik
Anamız dedik anamız gibi
Kaygılarımız oldu
Dertlerimiz oldu
Hiç almadığımız borçlarımız oldu

Darbeci dediler
Ya darbeden yana
Ya karşıydık.
Akıl ve hukuk olmadıkta maada
Öğütle, parayla seç seç al türü
Sanırsın çarşıdaydık

Gayriyla şadan, biz bizle heçtik
Militarist oluru, sivil darbeye geçtik

Böylece sınır ve
Ufkumuzun arşıydık
Sağcı olduk
Solcu olduk
Kolcu olduk
Hiç anlamaza ve yaşanmaza
Ve lakin ölümlere bolduk

Ne seçmek ne vaz geçmek
Türkoğlu Türk,
Müslüman oğlu Müslümansın dediler
Tümü hasletlerimiz ve hasretlerimiz oldu

Türküler söyledik, marşa kaçtı
Marşlar söyledik, ağıda saçtı
Erdemlerden olurla yılmadık
Zulmü egemen kılmadık
Ne kızıl günler burnumuzda açmıştı
Ne göz pınarlarımız susuzluğa kaçmıştı.

Yapıştı vücudumuza kaderden bir afet
Dediler işte budur şana yakışır kıyafet

Aklı unuttuk, hep imanı tuttuk
Yere basar mahalde olurla azdık
İyiliğe yol verirle, kötülüğün kökünü kazıdık
Kötülükler iyiliklerden çıktıkça anlamaza sazdık

Ey gün; ey dün, ey bağır
Kaçınıcı guruba inişlerin
Dünyaya bakışlarıydı sizinkisi?
Guruba iniş ve şafak

Yıl ikindi, gün akşam

04.06.2012

Pinhan: Saklayan, gizleyen, sır tutan

Bayram Kaya

Pireli Padişah

İnsan gelmiş
Arzı endamı şeytan donunda
O da adam olacaktı elbet sonunda
Ne var ki azabını yutup
Cehennemini çıkarmıştı koynunda

Yoktu dalavereden yana bin biri
Hadsiz hereğin yaşadıkça oldu kibiri
Her hengame sonrasını
Giriş çıkışta oldukça diri
Lakin işbirliği olacaktı batkı kiri

Hasbelkader bir pire
Bir emilmelik bulup da
Çar çabuk dalıp gire
Nereden bilsindi
Nasılsa düşmüştü
Sıska, soluk bir insan kepire

Kuru, kapçık kalmıştı acından
Çaresizlikten ağlamakla yaşı kurur
Kifayetsizin apış arasında
Boş, boşuna; emilmelik aranır durur
Bulup ememedi kanı, ama sığağa hayretle
Derlenip toparlandı epey bir zahmet gayretle
Dile geldi öneri verecek kadar canlandı
Az biraz yaşam bulmuştu
Sıska adamın sacından
Demeyin ki kifayetsiz ne bulacak
Kapçık pirenin öneri tacından

İnsanın canı acımıştır ısırdıktan
Oturuma gelir yatakta tıksırdıktan

'-Bir gıdımcık kanın yok
Adamım diye gezersin
Boşuna börtü böcek çiçek ezersin'

Diyen bir vızıltıyı kifayetsiz duymuş
Aranırken bir zar bulmuş
Sesi veren kapçık buymuş

Alıp, evirip çevirmiş; görmüş ki bir zar
Almış iki başparmak arasına sıkmalık
Öldürülecekken zar;
Sunmuş kifayetsize bir çıkmalık

'-Öldürme beni, öldürürsen sana ne kar
Oysa bırak beni, olayım sana yar
Göster düşmanını, para üstüne para sar

At düşmanın evine beni, koymam seni dar'

Kifayetsiz:

-Bre kapçık, sıska, zar pire
Senden gelecek yardım nereme gire

Pire:

'-Olmazsın can bağışlamakla pişman
Olursun düşmanını göstermekle şişman
Yok deme sen bir iyi düşün hele
Gör bakalım, kul başa neler gele'

Kifayetsiz:

'-Pire pire, hiç düşmanım yok
Hamdolsun ki sağım solum, dostum çok'
Derse de, doğmuştur bir fırsat
Değerlendirmek gerek
Akıl yorunca, şimşek çaktırır herak

Pirelenmedi kifayetsiz, pireden yana
Şevk koydu önüne, ahadı abadla tattı cana

Zamanı sürerdeler, ikilice sıska
Devranla geçmeyecekti birbirini ıska.

Ölüm düşerdi mukadder, pire eve gire de
Mal mülk, ikbal bulurdu böylece, piredede

Sevince durur, geçirimler gelir, aklına
Birçok zanna andırış söylemler gelir nakline

Komşunun kimi dem onu görmeyişi
Sayılmıştır, dostluğa pirim örmeyişi

Sevinçle kaplanır içi, nakis bir hisle
Artık sızlamayacak bir yüreği behisle

Şarttı, kuruntularına kuruntu katar
Pireyi götürüp, selamsızın evine atar

Bir güzelde mışıl mışıl uykuya yatar
Günle...
Fındık kadar pire; kapıda göze batır

Hayrete muciple eşikte kalmıştır dona
Anlamış ki yoktur komşu, mülküne kona

Azgın pireye gösterdikçe düşmanı
Ele geçirirken mülkleri,
Gelmezdi hiç kifayetsizin pişmanı
Şimdi hasbelkader pire gibi
O da, olmuştu ülkenin şişmanı

Sıska kifayetsiz kondukça mal mülke
Geçmekte idi eline, yavaştan, yavaş; ülke
Büyüdükçe, şişmiş yumruk kadar olmuş pire
Siskaya; düşmanını sorarmış ki acilden evine gire

Bir sarmaldır hepten kendini doğurur
Yolun kendi şartları, birçok feraseti soğurur
Pireye düşman, siskayaysa mülkü, kadim yoğurur

Sanmayın ki bu bir hayali, zannı kanı
Düşülmüştür çembere baş ve son aynı
Sondaki durum, yaratılan bir egemen tayını

Saltık mı ki devran, böylece süre
Küçücük bir kaostur, defteri düre

Günlerden salı ise, salı diyendi düşman
Bu kez de salıyı çarşamba yapandı pişman

Yürümekle kusurdu, tatlı canı solurdu
Seksek yapan da kurtulmaz kanından olurdu

Neden bulamazdı da gölge bir sebepti, hin olana
Bu kez gölgede yürüyeneydi gazez, pireye dolana

Kıfayetsiz mülke konmaktan mestine delirdi
Ölgün giden pire, artık yuvarlanarak gelirdi

Pirenin emerek emri hak yaptıklarından
Sıska; varları, kemirmiş, semirmiş
Pireyeyse, sanki düşmanını ölümüne emmek emirmiş
Kıfayetsiz ağırlıkça, çekide, sanki demirmiş

Gün susmuş, yol düşmüş, akıl pusmuş
Akıbeti kinden olanın zulmü dinden olur deyip
Değil pireye düşman bulmak; adeta tamahla kusmuş

Ülkeye her yıl padişah seçilirmiş
Padişah olacak kantarda geçirilirmiş
Ağırlık çeksin diye incir altında
Pişen yenir, su içirilirmiş saltında
Kantardan sağırı, en ağırı, en besili
Böyledir ülkenin başında olacakların, nesili

Yapılan doldurmazken çekirdeği
Bir bakış etmiş incire
Pire olmuş ki; tasmalı köpek gibi

Bağlı durur huzurda zincire

Zevale ermiş, emeksiz biteviye zeametten
Keşke demiş boyun eğmiş nedametten
Yetersiz adamdan bir damla yaş akmış
Dönülmez yolda olduğuna ışık çakmış
Bir kaderine bir hederlerine kafayı takmış
Yapıyı korumak için bilmiş her şey fakmış

Pire olmuş, bir dudağı gökte, bir dudağı yerde
Alevli fırın gibi akıtır, artık devamlı istermiş
Doymak bilmezine bir iştah
'-Bre sayeyi herak, hani düşmanın nerde?
Olsun isterse ferîştah'

Günler gelip geçmekle güngörmüş
Gücün illetiyle sarhoşundan
Düşman diye tüm halkı giderken körmüş
Giden gitmişti, düşman vezirdi, baş vezirdi
Derken devran kozasını örmüş

Görünen pire değil, sanki alevden bir fırın
Düşman istedikçe fırın edemezdi mırın kırın
Bakınır sağa sola, bulamaz verecek kimseyi
Hali pürmelâlden anlamalarla dokunur
'-Benim düşmanım; benim,' der, ödevine
Alevli ağızdan yutulurcasına içe sokulur.

Pirenin biri aranırken, yaşamsal gerekten
Bulur bulmaz, yapışıp emer, herekten

Ne umuşta ne bulacaktı düşüşle yetersiz çelimsizden
Bu da şartlarını taşıyıp gelişecekti selimsizden
Akıl değil, akıl diye umulan şevki gelimsizden

İki yokluk, herakle gerek, olacaktı tokluk
Yol oldular birbirine sersek, sona yokluk

Üretilen el değışmekle olmazdı
Yeniden yeniden üretmeden tüketmek.
Biteviye yoktu, sahibi yenlikte, yemdi
Boşunadır anlamın ağırını yük etmek

18.04.2009

Kepir: Verimsiz çorak arazi ise de, burada emecek denli, sömürecek denli kanı olmayan insan.

Sacı: Hararet üzerindeki ekmek pişirme gereci. Adamın sıcak vücut derisi

Nedam: Bilmeyen, bilmez

Pireli: Şüphe eden, şüphe çeken

Pirelenmek: Akıl edip şüphelenmek, Akıla şüphe getirmek

Ahad: Birlikle

Abat: Sonsuz gelecekler

Nakis: Bayağı adice; başı öne eğdirici; bayağılığa sığınan

Mucip: sebep gerektiren, icapçı

Zeval: Kabahat, suç

Zeamet: Mal mülk, Tımar

Nedamet: Pişmanlık getirmek

Fak: Tuzakmış, kurulan tuzak, tuzak aracı

Herek: Çirkin sıska uzun boylu adam, sarmaşık fasulye gibi sarılıcı bitkilere, sarılması için dikilen sırık.

Hali pürmelal: Hüzünlü, acıklı durum ve dramatik son anlamına

Bayram Kaya

Pis Şiir

Çalışmanın bir kısmını yayınlamıştım. Şimdi tümüne yakın olanı yayınlıyorum.

Bakmayın siz;
"Nerde çokluk orada.okluk" dendiğine
"Bir elin nesi var, iki elin sesi var"la temizlenir...

.Oku içte tutmak uğruna
Çok hücreli hayat başlamıştı.
Tıpkı ölümü göze almak gibi
.Oku içte tutabilmek için
On beş, yirmi metre.okun yolunu uzatmıştı içimiz
Tarihte ilk kez.ok; ne.bok olduğunu bilmışti.

Bir.ok bile değilken
Bir.ok olduğumuzu kanıtlamak için
İçimiz, içimiz; deriz
İçimize, iç güzelliğimize; bakılmalı deriz
İçimiz en nimeti.ok ederken
Enerji sağlama uğruna böylesi bir kederken

Enerji adına
Güzellik ve.ok ediş bir arada
Her güzellik,.ok eder
Her.ok, güzel eder

O işe uygun olmadığı halde
Yiyemeyeceği.okun başına geçer
İnceliğini bilmeden yapılan işe, bir.ok yedim der
.ok ile anlatır.ok ile anlaşılır oluruz

Büyüklenip kibir duyduğumuzda
Kasılırız
Bir.ok olduğumuzu sanırız
Halbu ki
Bir.ok olmaya çalışırız
Ama yine de
Bizden hiçbir.ok olmaz

Süpürlmüş yere ederiz
Kaytarıp, kontrol edildiğimizde
Ya da bir belayı üzerimize alıştır
Başkasının.oku üzerine otururuz

İçi güzel olmalı deriz insanın
İç güzelliği olmalı ki insanın
İnsan içle temiz
Bu konuda istisna götürmez denli hemiz
Lakin için de bir yanında.ok bulunur
Hem de içimizle olur, yerinde; en temiz

Farkında mıyız bu söylemle?

İçimizde olanla, iç güzelliği derle
.okun güzelliğinden de dem vururuz.
Belki de bu yüzden
İç güzelliği de kirlilik taşır.
İç güzelliği kirlilik kadar.oktur.
Bir bokluk kadar çetrefil ve güzeldir

Belki de bu yüzden
Her şeyi.okla iyi anlaşılır kılarız
İçimizdeki kadarla bir.ok oluruz
Bu nedenle kimimizin haramla
.ok gibi parası vardır
Ve bu nedenle kimimiz dışta, "büyük.ok yer"
Ol nedenle kimimiz ".okun büyüğü"dür

Kimimiz de haram yemediği için
"Bir.ok bile olamayız".
O kadar kıymetlidir ki
Çok merak edene
"Ne var.ok mu var? " deyip
Göreceksin de ne olacak
"Görükte bir.ok mu göreceksin? " deriz

Herkes.okunu içinde taşır
Bir süre sonra dalaşır vedalaşır
Etraf kirlenir, etraftaki kirlenir
Bir temizlikle kesikli sürekli olunur
Yeniden etraf aşınır, içimiz kaşınır
Etraf ve kirlilik birleşir
Etrafımız içimizde; içimiz etrafımızda olur...

Düşüğü sen olmadıkta
Yücelicim, alçakların üzerinde yücelir
Görecedir, nispidir, bağıntılıarsan ilişki
Bir.ok olmaya gör; .ok hendese olur hesap olur
O görkemi yücelicimin de, tez gücelir

Aydın olup; aydınlıkla dolamadın
Güneş gibi doğup; gün sonunda solamadın
Ne tarardasın, ne karar da; neye yararsın bilmem ki?
Bir.ok bile olamadın!

Yüceltip, kutsayıp, fetiş edişle taparsın
Bir akış, bir nakışla; zamanın ruhu yönünde olmayıp
Salt zamanın dışında oluşu; ters yüz geri saparsın
Düşme duygusunu, ütöpik altın çağ dersin; .ok yaparsın

Düzeni düzensiz; üzeni üzensiz kılıp
Arkı çark; çarkı da fark edişte yılıp
Tersine basıp içine düşende yol alır kulaçla
İmdat dersin, herze yersin boğuluşa; açılıp açılıp

İçimizle, dışımızla üretiriz.ok
Her patavatsız oluşla yeriz çok çok
Hem o bizim içimizde sürekli, hem biz onun içinde
Behay nadan, korkup tuvalette ölmek mi, demek yok!

Bela, hela aranışla ve devamlı ithal ihraç onla hemhal
Gübre olarak organik derle yeğler olursun, budur alımın
Soğan, ekmekle; beslenmekten itibarı
Ameleden olmayıp ta kibarı
Nemruttan defi hacet oluşa mıdır; ne bu kibir çalımın?

Önemli olan yüründün mü, süründün mü?
Dağın başı olsun, en yücedeki devinim de
En aşağıdaki deniz; alçağa koşan eğimle
İki kes girilemeyen ırmak; devinim değil mi?

Yamaç (eğim) yükseğin ve alçağın bir bağ yüzü
Her devinim, mutlak bir yer ve zamanın ara yüzüyledir
Eğer tuvalet te, bir mekânsa; fark etmez
Olmuşsun olmamışsın, sen ölürken de.ok içinde

Şüpürülmüş yere gelip, şüpürülmüşü batırıp batırıp ta
Ölümün oluşunu kenefsiz yere niyet demek, malı hülya seçinde
Aka da.oka da konduruşla çok değil, bakmışsınız ki
Bir boş boş bakışın, kasırga yemişle geçinde

Temize oturuşla edersin.ok
Emeksizdir, gasp edip yerken.ok
Nimeti de edersin.ok
Hâlbuki ki doymuşsunuzdur, kenef içte
Dersin istemez kenefte olmaya tok

26.05.2015

Bayram Kaya

Postüla

İlköğretimde elektrik elektronik olayları okunması içinde mutlaka bir alan kavramı edinmiş olmalıyız. En basit deyimle alan; içindeki yüklere sürekli bir kuvvet (özellik yansıması) uygulayarak, ona (yüke, olgu ve olaya) hareket veren bir yöneltmedir. Sosyal alan; organik, inorganik şekilde; manyetik ve elektrikse bir özellikle beliricidir. Sosyal alanın manyetik etkisi içine sosyal öğrenmeler modüle olmuştur.

Aslında alanın içi karşılıklı ve kesikli sürekli bir bağıntıdırlar. İşte totemizm de nesnelde olan bu alan yapıların sosyal yapı içine yansıyan özel durumu ve görece bir durum oluşlarıyla da sosyo-toplumsa bir zaman akış ve sosyo-toplumsa yansıma şeklidir.

Benzerlik kullanımı ve benzerlik yansımalarının görece özel olması nedeniyle; totemizm de kendi iç olaylarına devinme veririr olmasıyla, totemizm de bir kuplaj yansımadır. Totemizm içinde devinişe maruz kalan olaylar, insan öznelliğince ortaya konup, kaldırılabilmesi, değişikliklere uğraması ve kontrol edilir olabilmesi hayli önemlidir.

Totem içi devinen ekseni sarımlayıcıların her biri öznel yapının egosuna dönen ya da her biri egoya dönecek sağlasana hizmet eder olmalıdırlar. Totemizm yükleri, inanç, gelenek, görenek, büyü, bilim, arkadaşlık, dostluk, fedakarlık vs. gibidirler.

İnsanın, sıkı sıkıya bağlı olduğu sosyo-toplumsa bir yapısı vardır. İnsan toplum için değildi. Ama insanlık, gelişmesi ile toplumsal yapıya ulaşabilmiş bir diyalektikliklerdir. İnsanlığın; sosyo-toplumsa devinir olmasının dışında, üreten bir hayatı yoktur. İnsan toplumsa hayatının dışında kalan bölümü de, toplum içinde ürettiğini tüketişleriyle yaşantı aştığı; epey bir kısmı kısmen özel hayat oluşuyla da, bir sosyal hayatı vardır.

Sosyal hayat yaşamın öznel oluşlarıyla anlam bulduğu alan oluşla; çok çok önemlidir. Ama şimdiki sosyal hayat; toplumsal hayatın üzerine bir inşa oluşlarla da, toplumsa hayata bağıntılı bir belirlenmedirler de. Bu bağıntıya rağmen özel hayatlar serbesti olabilmektedirler.

Postülalar totemik alan içinin bir yük gibi olmasından kaynaklı olan; ekseni, aideti devinme unsurudurlar. Totemizm bir alan süreç oluşla postülalara sosyo toplumsa olan yaptırımlarla polarma gerilimi ve alan yönlü eğim akış edimi verirler. Totemizm, postülaları üzerinde bir yansıma ve özellik girişmeleri olacakla; parça olaylı, görece durumların; anlama ve anlatım biçimlerine de dönüşürler.

Geçerli olan her bir anlatım; totemi parçalanışın özelliği olacakla beliren postülaları, o görece olanın, tabu sak kuralıdırlar. Tabu değişmez. Postülalar değişmekle o tabu da kendiliğinden ortada, kalkar. Yani tabuyu kaldırıyorum diyerek o tabu durumu ortadan kaldıramazsınız. Postüla, tabu alan özelliklerini ete kemiğe büründürürler.

Bu söylem, tıpkı ilaçla sıtmayı tedavi ederken, ilaçlı tedavinin sivrisineği ortadan kaldıramaması gibidir. Sivrisinek (postüla) ortadan kalkarsa, sıtma (tabu) da ortadan kalkar etkisizleşir. Sıtmaya vereceğiniz kinin, o kişi üzerindeki sıtma (tabu) etkisini ortadan kaldırır. Kişi üzerinde kalkan sıtma (tabu) , sivrisineğe (postülaya) hiç bir şey yapamaz. Sivrisinek (postüla) girişmesi durdukça, sıtma (tabu) da ortada duracaktır.

Postüla: bir gerçeklik olabileceği gibi öyle olmadığı halde öyle imiş gibi davrandıran ilkeleşişlerle ortaya konuşun kendisidir. Doğru olabileceği gibi yanlış ta olabilir. Ama o ilke sistemi devindirir. Bu devinme kendisine göre olmanın yol düzeltmelerini ve yol aksamalarını içerir bir sistemi alanın unsurudurlar.

Postülalar; sezgil postüla, deneysel postüla, görgün postüla ve varsayımsa (yanlışlıma ya da doğrulanma oluşların) postülası olmalarıyla, pekişirler.

Totemizm, postülalar içerir. Totemizm önce sosyal yapının devinme inşa alanı iken; şimdi de toplumsa alanların, nesne öznelce bir devinme ve inşa şeklidirler. Şu halde totemizm sosyo-toplumsa alanın kendilerine göre zemin inşa hareketi oluşla, alana dek eylem itmesi verişle polarma gerilimi yaratan süredurum kazanımıdırılar. Alanın elektrikli ve manyetik oluşuyla, görece seçme ayıklamasını söylemiyorum bile.

Söz gelimi insanlığın; insan hakları kapsamında, totemi bir anlaması olan; "yaşama hakkı, en kutsal (dokunulmaz) haktır" demesinin kabul gören söz postülası vardır. Bu hem sosyal alanın, hem toplumsa alanın bir değer yargısı olmanın postülasıdır. Postülalar böylesi bir varsayım sal ve yancı bağıntılı oluşların da bir anlamasıdırılar.

Yaşamın, dokunulmaz olması da; dokunulmaz olmaması da; bir olam durumdur. Yani, yaşamın dokunulur ya da dokunulmaz olması, kendi ilişkin bağıntıları içinde ortaya çıkar. "Yaşama hakkı, en kutsal (dokunulmaz) haktır" derken size zarar veren bir mikro organizma durumu da yaşatmayacağınızın açık açık beliren bir durumdur da.

Yine size olan bir saldırıyı savuşturmak; sizin en temel hakkınız olan bir postüladır! Saldırganı uyutarak, ondan kaçınarak veya onu etkisiz kılarak; ya da o saldırganı öldürerek bertaraf etmek (onun yaşama hakkına rağmen!) te, en tabii hakkınız oluşla; birinci postüla ile çelişir. Ya da hayat denişle anladığınız kendi hayatınızla insanlıktır.

Bu bile doğanın (genel totem alanın) , o hayatlara dek verdiği genel ve özel bağıntılı durumlar oluşunun, yaşam stratejileri içinde hesap olunmuş diyalektiğidir. Genel eğilim totemi alan içinde genel oluşla hayatın bir şekilde akmasıdır, ki hayat hep bu şekilde oluşlarla akmıştır.

Yukarıda dendiği gibi postülalar kendi bağıntısı içinde olurla yol aksamalarına bağlı düzeltmeleriyle tutumlaşırlar. "Yaşama hakkı, en kutsal (dokunulmaz) haktır" deyişi çok genel ve sınırsız bir söylemdir. Oysa hayat bir organiğin diğer organiği yeme o organiği çevre edinme gibi bağıntıları üzerine de devinen bir süreçtir.

Genel olan bir durum, görece olan durumların ayrıntısını belirleyemez. Yani genel durum, görece olan düzenlilikler üzerinde kesikli sürekli olmanın inisiyatifliyi içinde akar. Söz gelimi genel enerji entopisi görece durumlar içinde, birden boşalmaz.

Enerji görece durum üzerinde bir gecikme çevrimi ile yavaş ve kontrollüce akacaktır. Totem alan, bu anlamda; kesikli (sınırlı) sürekli (sınırsız) olmanın özel durumları içinde postülaların akışını ortaya koyar. Sürecin kendi iç ilişkileri olan firen ilişkileri de süreci; kesikli, sınırlı ve sürekli yaparlar.

İşte bu gibi nedenlerle bizim ilk postülamız; aksamaya, yavaş akmaya ve gecikmeye başlayacaktır. Aksi halde böyle bir totemi alan etkisi ve yansıması olmasaydı; yaşama hakkının dokunulmaz olup olmadığını; kimse size söyleyemez olacaktı.

02.11.2012

Bayram Kaya

Pusta

Mabel ikletinde ŐŐirme bir fal
İmsaki yoktu ama niyet iftariye
Yekine yekine kendince her bire
Huru ederdi, kere kere
Dünya liderine bakın hele
İçine düştüğü mecmua ile
ıkılmaz olan tüm işe
İstiklal savaşı dedi, gele gele!

Derdi hüsraniyla meşgul
Uuklatmakta dudak.
Heyeti mecmuasıyla malı kucak kucak
Ne din kaldı ne bin sapında tutacak
Pek bir dünya lideriydi usta
ŐaŐırıp kalırken gözümüz pusta
Rahmet okutması bir başka hususta

Gitmişti Ahmet
Her gözün önünde
Ne gerekti anlamağa zahmet
Hep isteğiydi
Hep birlikte dua edelim
Babasına rahmet

27.12.2013

Bayram Kaya

Püsküllü Bela

Ben seni unuttum da
Kendimle baş edemez oldum
Yüreğim hep göz göz
Anlamayı bilmedim de
Su içerim dere bile
Adın dilime hep söz söz

Ne karayım ne kömürle işim olacak
Gün yakmadı beni
Sen varsın, içim sıcak
Neşem sönse, içim dönse
Bir korku duysam
Sen var içimi ısıtacak

Biri bayram dese
Adını duyarım hayran hayran
Bende olur
Dağ sen, bağ sen, sağ sen
Sensin beni benden ayıran
Gölge düşmez ki içime günüm sen

Kulağımla dabaz olsam
Ben seni kaşırım
Kollarım uyuşsa bil ki
Bir narin latifi taşırım
Yarılan başa sen düştün demem
Bil bakalım bunu
Taşa darılır, başıma sarılırım

14.02.2013

Bayram Kaya

Reha

Kuş bakışlı sevda
Anlamın özü
Bilmem bir ora bir bura
Bilmem zaman kurgu kura
Gün gelir taşınmaz olur
Yorulurum
Kanatlarım taşısa da
Gölgeler taşınmaz

Ellerim resim çizse
Gör diye gözlerime
Yorum veremez sözlerime
Nağralar beş para etmez
Adamın biri hey heylenmiş diye
İçrek hayaller konar
Belki hoyrat düşer, belki narin
Kızıl kanar, güller içinde.

Düş yakamdan der
Sızlar mı sanırsın;
Batar diken olur her yer
Bir yer var ki
Hayal esmez olur başta
Geçen geçmiş olur da
Ne geçilmedik iş
Reha bulmaz yaşta.

14.03.2009

Bayram Kaya

Resim

Bir yer ki
Sen ve ben.
Çerçevesiz,
Sadece
Resim.

Tanışıklığı yok,
Hiç bir şeyle.
Öylesine işte,
Düşlem.

Acaba,
Ne yaşanır,
Böylesinde?
Sen ile bende,
Ne duyulur
Çerçevesizlikte?

Silik belli
Bir sınır.
Yapılacaklar
Tastamam.

Şınır sığramaya,
Öbür tarafa.
Oradakiler nitelik
Bu tarafa.

Çerçeve içinde,
Nicelikli,
Kesikli süreklilik:
Sevgine sınırsızlık,
Nefretine bitimsizlik.
Olmalı
Yaşanan.

Çerçevesizlik,
Katişik ve dural.
Salt nitelik,
Devimi,
Kendi kendine
Nafile dönüşemeyen,
Avara kasnak.

Çerçevde:
Sınırlı sonlu,
Sonsuz olan.

04.02.1992

Bayram Kaya

Revayı Haktan

Boşa mı tutarım cefayı selden
Ayrılığa bahisle gidişe, gelmen
Her kahroluşumdur, sedayı yelden

Kasaveti engine açtımdı seni
Uzaktın erimle, serdin kemimle
Ne sar oldum bilmem, ne zemle yeni

Bir tecelli zamanımda ararlar
Ne yaşam sürerim, doğdum mu bilmem
Dalınıp, şaşa kaldım, şaşı baklan
Ne de baş etmeydi, revayı haktan

Düşürür de ardına beni tezden
Ne köylerden ne kasabalardan
Zilleti tutarda illete kezdin

14-09-2009

Revayı hak: Uygun görülen hak ediş
İllet: tutku, hastalık derecesinde sahipleniş, hastalık
Zillet: katlanış, aşağılanmayı göze alış

Bayram Kaya

Ruhi

Hastalığına
Patolojine kailem
Ben senin sosyo-toplumsallığına nailem

Anam zurna tutmuş
Babam da peşrev
Bak Ruhi bak
Kime benziyorum
Kimin hatalarıym ben

Anam çeviren
Babam kayyum olsa...
Yine de ben
Topluma benziyorum
Toplumun hatalarıym Ruhi

Tıpkı anam gibi
Tıpkı babam gibi
Suçun özelliği mi
Suçun tüzelliği mi Ruhi?
Yapı içinde, yapı gereği:
Yasan, tasan
Birikmiş özel kasan
Evliliğin, müstevliliğin mülkiyetin gibi
Tüzellikler olmasaydı özellik olur muydu?
Bunun için mi çok mizaçla
Sümen altı ve dümenciyiz?

Hangi hataların altında kalkacaksın?
Kalkamazsın ki Ruhi, hatalar senin değil.
Yazgıyı sen yazmadın
Kötülüğe kuyu kazmadın
Anonim olmuş Ruhi, anonim
Toplumun baş etmediğine sen ne yapabilirsin?
Sen kabahatine müştak

Seni topluma çeken ne Ruhi?
Tuzun ekşidi
Toplum niye var?
Senin özün, sözün niye böyle?
Söyle
Söyle patlayasica
Gün gibi gün üzerinde atlayasica

Anam uslu dur derken
Babam neden puslu dur der?
Başım başken
Kafam niye kel?
Herkes aş, herkese iş derken
Patlarcasına
Aksırmadan tıksıranlar yanında
Neden açım?

Ben tembel miyim Ruhi?
Çalışmam toplumdan
Karışmam toplumdan
Tembelsin diyorlar
Tembelliğim neden Ruhi?
Somuna ihtiyaç duymayıp
Bir elma yemeyi bilmemekten mi?

Ben neden bilmem
Barışla, yarış...
Matematik, kaos, feza?
Dinim, imanım
Melek, cin, şeytan gibi keza

Hangi tür devinişin
Yol şaşırılmış çocuklarıyız biz Ruhi?
İnin mi, Cinin mi?
Hinin mi kinin mi?
Ömerli, Haydarlı
Alevi Sünni der verir niza
Hamasına bedel oluşla
Dünyaya deriz hiza

Aşımın mı, işimin mi...
Bizim kavgamız mı bunlar ruhi?
Toplumun kavgası mı,
Nasıl bir hak edişin bedeli
Toplumun hangi kusurunun alçalması?

Sosyal elci anam, inli
Cemaat yapılı babam cinli
Totem ruhlu dedem, masal billi
Tabucu ebem yasal dilli
Ama gözlerimiz hep kinli
Kinli Ruhi
Bu kin bize
Kaç ayak?
Saç ayak
Taç ayak!

Öncesinden baki
Kalmamanın adresleri
Ne İsa'da
Ne Musa'da güman gördüm
Tarihselliğimle
Çocuk kalmadım
Büyüdüm büyüdüm
Muhammed'le ördüm erdemi
Salınımlara geçerken
Sordum soruşturdum her demi
Bizimki tarihsellik mi,

Uyuşuyorlar mı; zamanla, zeminle Ruhi?
Yanıyoruz Ruhi Yanıyoruz
Yaşamak dururken
Toplum elinde
Aç kalmak, it gibi gebermekle
Eğer yanma tarihsellikse...
Yangınlarım var Ruhi
Bil ki seni de yakacak

Acayıpsın Ruhi
Sular başından akıyor
Ayakların ıslak
Zemin gök

Kişiliğim, özüm, sözüm
Bunlarla yoğrulur Ruhi
Nerden bilirdim hırsızlığı
Nerden bilirdim toplu sözleşmeyi
Topluma benziyorum
Anamla, babamla...

Ağacın meyvesini almak
Hırsızlıkta
Her zaman hırsızız
Hırsızlığımız neydendi Ruhi?
Emeği kim kutsamıştı Ruhi
Emek verilmeyen meyve haramdı
Emeğim var Ruhi
Yıllarca emeğim var
Demeyim var Ruhi
Öyleyse ben neden hırsızım?

Hiç düşündün mü geberesice?
Bir toplumun olmasa:
Onunla irade eden öznen de olmayacaktı Ruhi
Aklında geçse de hayalin
Sen rokete binmeyi nereden irade edeceksin ki?
Sen benim gücümde ve kusurlarımdan mamul
Ve mündemiçsin...

Ne iştir bu Ruhi?
İş ala
Emek vere
Ter sile, nar vere
Hukuk yemek mi?

Cehenneme de
Cennete de önce toplumun girer
Parçası olmakla, sen
Bütünden parça olup
Bütün gibi davranmamaktan
Yine de sen

Toplumun kusurlarından mamul
Melül ve malulsün

Kan gider Ruhi, kan gider
Arada bir dere geçer
Köprü kurulur
Matem istemez, sus gerek
Can gider Ruhi, can gider.

Yine de bilmez gibi hazlasın
Unutma Ruhi,
Sen sosyo-toplumdan biraz fazlasın

Kişiliklerimiz araç
Toplumsa güç.
Kişiler değil,
Tüzellikler sorgulanır Ruhi!
Nah şuramda var, bir nar; mıhtan
Yeter tutulduğum
İndir beni çarmıhtan.

Ruhi!
Huyun çıkmıyorsa
Canın çıksın, yeğdir!

31.08.2012

Ruhi: Beden ve ruh yapısı toplumla sınırlı olan kadarıyla, kusurlu olan kişilik. Yine de şenaristi onunla söyleşmektedir.

İN: İnsan demek. İN misin, cin misin? in cin top oynuyor gibi.

Müştak: özleyen

Bayram Kaya

Ruhsatına

Yine gönlüme hüzn,
Bana ben kaldım.
Ruhsatı mı yok acep?
Sıkıntıma daldım.

Baharda,
Toprağın duyduğu.
Azlığında donduğu.
Çiçeksiz örtüsüz,
Yalnızlığa acep,
Ruhsatı mı ola?

Çocuk değilim,
Göğün şimşekleri
Korkutmuyor beni.
Sevdasızlığına korkum,
Ruhsatın olmuyor.

Bölünmüş duygular,
Umuduna umutsuzluğuna.
Bir insanlık yanı kalmıştır,
Belki.
Ruhsatına meram,
Tomurcuğum.

Tiril tiril, rüzgâr.
Çatlak çatlak ayaz.
Bedenime yapışırçasına.
Donuk soluk beyaz.
Okuyamıyorum ruhsatına.

01.06.1991

Bayram Kaya

Sacayak

Ey bakışı anlamağa durmuş ta, göz süzen!
Mutlak yargıyla seni köle kılmışsa bu düzen
Sorumluluğu büyük, cayır cayır ateşleri basan
Sanma ki denize açılmaktan, can telaşıyla o yüzen

Sırça dedik maziyi ahval ile durumdan fırça
Kendisi olamayanlar başkasıyla eşleşir
Boy ölçüşür
Ol dem reaksiyon olup, kokar da keşledir

Kıyama kalkış, kendisinden menkul kıyıma kalkıştır
Gem almazına firen tutmaz liği, daima alkıştır
Dava büyük olur, güdüklük bilinmedi mi?
Kaygılar üzerinde kopan meserreti, silinmedi mi?

Bir zamanın ruhu gelse, gitse
Kimi ruhtan, kimi güruhtan elitse
Toplumsa gücün oluşturmalarını,
Değer kılıp ta; bu değerle yitse
Sürecin boşluk kaldır mazıyla yerini yel alsın
Yel; esse, ıslık çalsa, fırtına koparsa boranla
Kefedeki odunun karşılık ağırlığı, altın da olsa
Altının değeri, odun değildir; yoranla.

Ey bal çanağında kaybını yalanan sevgili
Nedendir ki, kararsızlığın evgini?
Kula kul etmiştir de laf düzer seni inandırınca
Alırsın adam diye sırtına
Adam tepinir, kepinir
Olur, mu sana zurna gibi zırtına?
Adeta ismi müsemmayı sildirip kazıntına
Dara yüklersin
Kâra koyarsın
Azıcık azıcık zavallılığa doyarsın
Adam değer olurda, değerden adam olmaz

Albızlar alsın canını
Kurtlar yesin şanını
Heyecanlarla arasın geleceğini
Meydan meydan
Alkış alkış
İnim inim inletirler,
Behre bulmayı inim inimde kurarsın nakış nakış
Sararsın şelek diye sırtına
O, asaletini işler hırtına
Olur, zurna gibi zırtına
Odun para eder de, para odun etmez

18.04.2015

Evgi: aceleci olma, tez canlı olma, telaşlanma
Albız: Şeytan

Meserret: Sevinçlenme
Kepme: Çökme, yıkılma
Şelek: Sırtlanması gereken yük

Bayram Kaya

Saçma

Sakal altında geçtim
Bıyık üstüne bir çizgi çektim
Gözler beni süzer ferli ferli
Mumdan gerek mum oturur.

Saç baş yoldurdum.
Gül gibi soldum.
Dokuz boğumdu o denli
Yutmadan gerek yutkun oturur.

Sıkı durmuş kuşku
Biliyor olsa da nifak.
Yol mu kor sıralanmaya
Ateşten gerek ateş oturur.

Dağ devrilmiş!
Vahşetten uygara evrilmiş
İralıktan fikirden ziyaya
Beyinden gerek beyin oturur.

04.04.2007

Bayram Kaya

Sadaka

Ütopik bir varsayımdır.

Biri iki, ikiyi üç
Üçü pek çok.
Görmek istiyorsanız
Sadaka verin!
Dilenenlerin arttığını görürsünüz.

Bir toplumu çağ dışı kılacaksınız
Akıldan, irfandan uzak, gelişemeyen
Analitik düşünemeyen, kalabalık, yönlendirilen.
Sadaka toplumu yaratın, şevki kırık
Efendilerini kanıksamış, kendi eremeyen.

Birilerini hep varsıl ve sadaka veren
Birilerini hep yoksul ve sadaka alan
Kılacaksınız
Yoksullukta eşitleyecekseniz
Sadaka verin.

Birilerini gurur ve mağrur
Birilerini ezilmiş ve duygularının baskısında
Kararsız uysal, kılacaksınız
Sadaka verin.

Siz hep sevap erdeminde!
Ve bunun yarışında(!)
Diğerleri, kadersinik
Gelişemeyen, hayalini
Dahi kuramayan kılacaksınız.
Sadaka verin.

Toplumsallığın gereğini değilse,
Eğer ram edecekseniz
Sadaka verin.
Çağın gerçeğine
Denk düşmeyen.

Ve
Kahramanları bilinçaltı
Sissi, hayalimsi, bulanık.
Realiteye şablon oturan
Gerçeklik olarak yaratılan
Garip gureba mağduruna(!)

Ve birbirini ezdirerek
Öfkesini boşaltarak
Başarılilik atfettirerek
Dua almak istiyorsan
Sadaka veriniz.

Bunun oya tahvilini

Eve servis, yüz yüze ahit
Kılmak istiyorsanız
Lütfen sadaka verin!

Ve siz tüm bunları çekmek
Toplumun çekmesine
Muvafakat etmek istiyorsanız
Bırakın toplum severlik nutuklarını
Sadaka alınız.

Ve bir onur...
Bir onur kırılması
Cebirsel toplamı
İfadesi; toplumsal
Belirimde "0" olsun
Diyorsanız,
Sadaka verin.

19.03.2007

Bundan üçyüz sene öncesine kadar. Sadaka toplumlarda, hem desteklenen, hemde sosyal icabı olan bir halidi. Ve tavsiyesi zorunlu, üretim şartlarının dayatması idi. Sadaka toplumlari, çağdaş tutum ve gelişmişlik düzeyine zıttır. Günümüzde, sosyal toplum, sosyal adalet ilkesi işletilmekte çağdaş toplumlarda. Toplum (Devlet) bireyin; iş, eğitim, sağlık, güvenlik, barınma durumlarından sorumludur. Birey bunu, yönetenlerde talep ve kontrol eder. Yoksa toplum bireyi, bireylerin vicdanına, kişisel keyfiyetine (sadakasına) bırakmamıştır.

Bayram Kaya

Sadaktaki Ok

Kimse seni anlamaz
Anlayabilmez hoyrat zamanlar çocuğu
Narkoz girerken damarlarına
Yabancılaştırıyorlar hemi ademiyetine
Gün bırakmamışlar yarına, ehli yol diye
Aşırmalarladır ahlak, etrafı bi idrak
Gaflet olurlar, sakız olan şamarlarına
Sübyanlar gebe, sübyanlar mezat
Akla, hukuka, güncele yol alınmaz tezat
Süreçtir, gün uykusuz sürer seni yola
Ademden kucak açar, demi sararsın kola
Yüksünmem, kırılmam, şad olurum dola dola

Kimse seni anlamaz
Anlayabilmez hoyrat zamanlar çocuğu
Çocuk; çeki veririler her biri, bir yerlerden
İntihalciler, demokratik libareller
Yer can alıcı, yer deprenir, yerler ağır
Ağırdan sarsar seni, onur, düşünce
Ferman ister yenilgiler, gün abartık
Yerler yer, acı verir oy, sarınsa bürünse de
Yobazlık hüner, gericilik demokrasidir artık
Örtsede de, kör olasınca kabuk, kahir kanar
Kanar içten ve derinden, sızım sızım
İnsan olduğunu anlarsın ağırdan
Sızlarken yar güç, yarlık güçlkle
Kargı yemiş böğürden sancılı
sancı büyük, can telaş içinde

Kimse seni anlamaz
Anlayabilmez hoyrat zamanlar çocuğu
Zaman ayrı, düzlem ayrı, gözlem ayrı
sanki başka can hiç yaşamamış
Başka can hiç üretmemiş, hiç düşünmemiş
Sanki yok hiç başka can
Her şey bilim ve bilimden gayrı
Anlama, idrak ve eleştiriden, ayrı
Ayetlerden, siyeri enbiyalardan
Sadıkı siddikten, bini bir para anlatımlarla beri
Klavye tıklayan el, deve yuları çeken elden geri
Dün ahlak ve hikaye olmakta bize, ravilerle seri
Dünyayı, sarı öküzün boyunuzunda bilenlerden
Bilenlerlen yaşantılaştırılmış dünle
İlişki tutmaz, gülünçlüklerdeki günle
Sızlamazsam, inilemezsem, kafeyin yemiş gibi
Söylemlerden çıkar bilim, lal olsun böylesi dilim

Kimse seni anlamaz
Anlayabilmez hoyrat zamanlar çocuğu
Bazı aydınlar aç ve uyanık para sesinden
Zifiri karanlık ses gelir kafa kesesinden

Duman havam, duman sarmış her bir yanım
Yanıma azrailden şüba kosa da, denmez canım
Bazen avcısından sığınmış
Kaçak ürkek bir av gibi
Rüzgarı bile yokken dalın
Salıntılarını ile düşüveririsin
can tırsık, can korkak, can tatlı
Gözler kocaman olmuş, iristen mağlup
Bakışlar mel mel, paralize
Böyle iken rüzgardan kanat atlı
Bu kadar mı rağmen bir insan dercesine
Selam Köroğlu, selam Bedrettin demek gelir diğerime
Anamlar sokulur, usuldan usuldan ciğerime

Kimse seni anlamaz
Anlayabilmez hoyrat zamanlar çocuğu
Yürü bre zamane doğurganı
Baban at, anan kanat, sen kanat atlı
Bulutlar üzerinde iken, şehametten rahatlı
Olamaz isem insanlığımıza yar
Neyden kalır kar, neyedir fedakar, yükümüne
Bolu Beyi gördüm, Köroğlu sürme çekmiş gözüne
Şeyh Bedrettin'i gördüm yolda, yürür özüne
Mustafa Kemal gördüm güvenilir sözüne
Bir elde bilgi bir elde ilgi, eylemse hurafeye silgi
Yol tutuk seride; arş geride, marş ileride
Selam, arta alandan Anadolu, yolcun var hükmüne

15.09.2009

Hem : birlikte olma, birlikte davranma anlamındadır.
etrafı bi idrak: kendi yaşamsal varlığından habersiz
Ravi : Anlatıcı, enbiya ashap hikayeleri anlatıcısı
Şehamet: Akıl ve zeka ile olan yiğitlik, tez anlayışlılık
Arş : Eylem, maziden başladı, durmak yok anlamına.

<a href='http://www.ozgurlukicin.com' mce_href='http://www.ozgurlukicin.com'
target='_blank'><img border='0' alt='Pardus... Özgürlük İçin...' title='Pardus...
Özgürlük İçin...' src='http://www.pardus.org.tr/banner/bts01.png'
mce_src='http://www.pardus.org.tr/banner/bts01.png'>

Bayram Kaya

Sağırılar Diyaloğu 1

Her hangi bir yazar, çevresindeki güncelliği okumadan; çağın geldiği düzey ve düzlemi bilen bağıntı ve bağlamlar düzeyinde girişir olmadan, yazı yazmamalıdır bence. Bu gibi konuyu bir makale konusunun ele alınışını eleştiri, konulu yazımda işledim.

Şimdiki zaman zemininde olmayan, iki bin üç bin yıl öncesinin, başka başka yaşamların düzey ve düzlemlerine değin, o ilişkilerin içinde olmuş, anlatımları; güncelin bağıntısı olan bir bilgiymiş, bir fikirmiş gibi oluşlarıyla, anlatılmamalıdır. Bu yazarın bilmezliği ve yazarın okuru aldatması olur.

Tarihsellik denen olgu, süreç sentezini yaparak bu güne gelir. Bu günkü bina inşaatı yapım bilgisi içinde kulübe inşasının kural, kaide ve amacı olan; kulübeye değin oluşun bilgi ön unsurları şimdiki bina inşa bilgilerimizin içinde hıfz edilmiştir. Ama bugünkü bina inşa bilgimiz, kulübe bilgisini içerir olmasından ötürü de, asla kulübe bilgi düzey düzlem ve kullanımı olan ahlak ve bilgi değildirler.

Bu günkü bina inşa ahlakı bilgisi ve davranışçı girişmeleri, kulübe yapmanın ahlakı ve kulübe yapmanın davranışçı girişmeleri gibi değildir. Bu nedenle kulübe yapmanın (geçmişin) ahlakı, bu güne örnek ahlak, emsal ahlak ve eşsiz ahlak olamaz.

Örneğin; bu günkü apartman daire bağıntısı içinde, üst balkondan aşağı doğru halı tozu silken bir kişinin yaşama ilişkisi uyumsuzluk bağıntısı ve sorunsalı kişilik ahlakı; kulübe yaşamı içinde yoktu diye kulübe ahlakı övülemeyeceği gibi; kulübe yaşam ahlakı şimdinin yaşam ilişkilerini taşıyabilir bir zaman mekân bağıntı durumu da değildir.

Her şey kendi mecmua ve ilişkisi içinde güzel ve eşsizdirler. Sözgelimi kulübe yapan insanın kulübe yapan ihmalcı ahlakı içinde yer zemin etüdü yapma yoktu. Bu günkü bina inşasında bu ihmal suçtur. Şimdi eski kulübe yapma ahlakı nasıl eşsiz bir ahlak olmalı ki zemin etüdü yapmayan bir inşa şekliydi.

Bugünkü ahlakınızla dünü suçlayamayacağımız gibi, dünün ahlakiliği de bu günün sosyal insan ahlakı olamaz.

Burada ahlakın; bir bilgi işi olduğu, bir bilginin de düzey ve düzlemine ya da bilgi zaman zeminine bağlı oluşlarla kısıtlı davranışları üretişle, insanlar arası ilişki olduğudur. Üstelik o dönemlerin insanlık bilinci (sanayi toplumları öncesinin bilinci) sosyal yapı ile toplumsal yapıyı ayıramadıklarından; sosyal yapı ve toplumsal yapı aynı görülüp aynı gibi olur (ahlaki) tutumlarla işletiliyordu.

Bu nedenle eski dönemler içinde toplumu yöneten bir insani ahlakın varlığından söz edilebilirdi. Bu yüzden Farabi yöneten insanın ahlakını toplumsal ahlak saymıştır. Şunu da unutmayın o dönemler ahlakı içinde tababet şifacılığı büyücülükle aynıydı. Yani tababeti davranışınız büyücü davranışlı (ahlaklı) da olmak zorundaydı. Eşsiz diye gösterdiğiniz dönemin sihir büyü içindeki sağlık anlayışlı ahlaki girişmesi bugünün toplumsal ahlaki (yasal) girişmesine örnek olabilir mi?

Kısacası kategorize olmayışla zaman zemin düzey düzlem bağıntı ve çevre ilişkileriyle aynı olmayışla eskinin tutum ve ahlakları, şimdinin tutum, ahlak, gelenek ve göreneği olamaz. Başka deyişle feodal bir aile yaşamı, şimdinin çekirdek aile ahlakıyla aynı olmadığı gibi size örnek ahlak ta olamaz.

Şair Bayram Kaya'nın dediği gibi; "Ne dündür, bugün yaşanan günden; Ne dün eksilir bu günden"

Günümüzde yapının temeli oluşla kulübeye ait yaşamlar ve kulübeye dek özellikler kişilerce bilinirse de; kulübe yaşamı örnek olacak bir ahlaklılık gibi savlamayı asla ifade etmez. Bir ilişki ve o ilişki tipinin değişmiş düzey ve düzlemin ahlakı; kendisinden sonraki bağıntının anlaması ve ahlakı olamazlar.

Elektrik süpürgesi kullanmayan bir yaşamın; toz toprak kaldıran, yeri ıslatarak çamur yapıp süpüren ahlakı, hijen bilmezliği, ya da hijyene zorunlu aldırılmazlığı bu günün saygı şekli ahlak ve erdemi olur mu?

Ki eskinin ahlakı kullanımını bir bilimsel bilgi bile olsa; o bilgi şimdi o noktada kalmamakla artık tam da o bilgi değildir. Bir teknik dahi kişi ahlakınızı değiştirir. Teknik kimi eski eşsiz ahlakı ortadan kaldırırken, eskide olmayan kimi ahlakı tutumları da ortaya koyar. Sözelimi eskiden lamba devreli elektronik teknikleri vardı. Bu devrelerin de çok güzel görüntü kaliteleri vardı.

Sürecek

Bayram Kaya

Sağırılar Diyaloğu 2

O özlemi çekilen eski dönemlerin böyle bir ahlaki kullanım ve tecrübeleri yoktu. Oysa siz cep telefonu, bilgisayar kullanımıyla da ahlaki olmak zorundasınız. Eskiyle şimdinin düzey düzlem bağıntı girişmesi çok farklıdır. Ayrıca, eğer siz geçmiş zamanı şimdiye kıyas koyarsanız(!) kimin kime örnek ahlak olduğu da çok tartışılır.

Yazarlar şehveti bir toplum sorunu görerek en büyük hatayı işlerler. Eğer şehvet bir sorunsu (!) şehvet toplumun sorunu değildir. İnsanın ve insan biyolojisinin sorunudur. Sosyal yapının bu konuya olan engelcinin, kişilerdeki eğilim sapması engeline dönüşmesiyle şehvetin fetişleşmesidir. Siz, şehveti toplum sorunu olarak ortaya koyarsanız, bu cümleden sonraki yazdıklarınız da zaten tüm güme gider.

Yazılarımda keslerce belirttim. Toplumların ahlakı olmaz. Toplumların yasası olur. Bu yüzden mülk(!) adalet (yasa) üstüne ekseni oluşla döner. Bir kere toplum; kişi anlayışlı ahlak oluşla ne bikini giyer, ne kapanır. Bunu iyice bilelim. İnsan bikini giyer ya da kapanır. Sosyal yapı davranışı bikini giyer veya kapanır.

Ahlak, cemaati ve grup olan sosyal yapının ve kişilerin; özel yaşam meselesidir. Şimdi de şu soruyu yanıtlayalım. Eğer toplumun ahlakı (!) varsa; toplumlar hangi sosyal yapının ahlakına göre davranır acaba? Toplumlar bikini giyen kişilerin ahlakı tutumlu davranışına göre mi? Yoksa tepeden tırnağa örtünen kişinin tutumdu ahlakına göre mi giyinir?

Unutmayınız ki toplum teknik kullanışla, üretim ilişkileri olan, üretimi paylaşan bağıntı ve zaman birliği olan bir sözleşmedir. Toplum bu kişisi, cemaati ahlakı tutumlardan birini düstur edişle, hangi üretim ilişkisine çare olacaktır acaba? Bir itfaiyeci, itfaiye giysisini toplum içinde kişisi heves ve eğilimlerle giymez. Bir zorunluluktan ötürü, yasal zorunlulukla giyer.

Bir düşünce, bilmezce değilse; Öyle ya da böyle giyinmek, toplumun işi ve alakası değildir. Toplumda baretle, balık adam kıyafetli ve tüplü, astronot kıyafetli, askeri üniformalı, beyaz yakalı, kravatlı vs. giyinen bir tutum da, sosyal yapının tutumu ve ahlakı değildir.

Kitap okuyanın güncel (sosyal-kişinin) ahlakı mı toplumun ahlakıdır? Güncellenmemiş, güncel düzlem içinde olmayan yazarın (kişinin) ahlakı mı, toplumun ahlakıdır? Toplum üreten ilişkiler mecmuasıdır. Toplum, bikini ya da örtünen kişiyi mi, yoksa alanın uzmanı olan kişiyi mi, bağıntısı içine alır? Toplum işleyişinde kişi özel davranışı değil, toplum bilinci ve toplum biçimleyen düzenleyen anlayışı geçerlidir.

Çoğu yazarların önerdiği, eski ahlakı tutum, şimdiki toplumun hangi üretim ilişkisinin bulucusu veya (toplum ahlakının!) kotarıcısıdır? Ya da şimdiki toplumun üreten, alan bilincine dek düzenlemelerin anlayışı mıdır?

Sosyal ya da halkçı yapılara dek inançların, öğütçü tutumlarını; karşılıklı kişi-kişi ilişkili girişmesini ve kişisel özel yaşamlarının, ilkeli davranışlarını (ahlakını) , toplum davranışı olarak; asla söylememeliyiz. Üstelik sosyal yapı içinde olup ta, toplumsal yapı içinde olmayan insanlarımız da varken bu böyle değildir.

Siz, toplum ahlakı derken okurlar bunu zorunlu olarak üretim ve üretim ilişkileri ahlakı olarak anlarlar. Üretim ilişkisi içinde olmayışla; kilise, cemaat, tarikat ilişkisi içinde olan insanlarımız da, toplumsal ahlakı olmayan bu ahlakiliklerini; nereye koyacağız acaba?

Ya da şöyle söyleyelim ekonomik değer üretmeyen; insanlar arasında zorunlu bir değiştirme ilişkisi olmayan cemaat ilişkisini; toplumsal ahlak olmayışla, ahlaktan saymayacak mıydık? Yazar yazmadan önce g¼ncellięi ile net olmalıdır. Bir şey, zaman d¼zlemi oluşla bilinirken; yanılıtmanın vebali ağırdır.

Söz gelimi toplum ahlakı diyerek bir toplumsal karakter olan TV üretimine de, TV üretim bilgi ve teknolojisine de ve TV üretimini d¼zenleyen yasalara da toplum ahlakı demiş olursunuz.

Toplum, üretim ilişkisi oluşla ve üretim ilişkisini d¼zenleyen; üretimi paylaşan; hizmetleri sunmaktan vs. oluştan öte, sakızı patlatarak çiğneyen, imanı olan bir hüviyeti yoktur. Ahlakın sosyal anlatımlı olan kavranmasına toplum ahlakı dersek; toplum ahlakını da sosyal ahlak oluş bağlamıyla onu da tutar Nuh nebiye endekslersek, d¼řünceyi ve yazar olmayı g¼mletiriz.

Böyle yazarlık pek kolaydır. Toplumların yasallığı ve yasal olmayan hali vardır. Bunlar ahlakla değil yasa ile bellidirler. Ahlak gibi çağdan çağa; halktan halka; şehirden şehire; mahalleden mahalleye; sokaktan sokağa; evden eve, kişiden kişiye, inançtan inanca, değişmez. Toplumun ahlakı demekle, ahlak yasa ve toplumsal bilgi yerine geçen bir yanılıtmayı da içinde barındırır.

24.01.2013

Bayram Kaya

Sahiplik İmanı 0

Sahiplik dünyaya gelişimizle ortaya koymaya başladığımız bir ortam girişme tipidir. Sahiplik ortak olanı paylaşma bilinci oluşla özneye denk düşen kısımdır. Doğa tümünden organik ve inorganik süreçler ortaklığı yaralanması içinde olmakla girişen işlev süreç çevrimlerine dönüşür.

İnorganik süreçlerde doğadan ortak yararlanır; biz gibi hayat sahibi canlı organikler de doğada ortak yararlanır. Sahiplik bilinci ortak olandan parça olanı edinmedir. Bencillikte bu tür ortak olan aitlikten kendisine parça süreçleri yalıtılmakla benliğin ve bencilliğin korunum yasasını ortaya koymamış mıydı?

Bir çocuk bütünsel olan ortaklık aitliği içindeki sahipliği önce; kendi duygu ve vücut sahipliği olmakla ana sahipliği; baba sahipliği; ağabey-abla sahipliği; büyük anne, büyük baba sahipliği oluşla paylaşır. Bu pay kadarla kendi pay hakkı sahipliğini ifade eder. Bu pay kadarla parçalara kendi sahip çıkmasını belli eder.

Daha sonrada çocuk, bütün bilincinden parçaladığı ortaklaşmadan kendisine düşen sahiplik kadar hakkı olan payla, yakından uzağa doğru ihtiyaç kadar yönelimle; amca, teyze, meslektaş, arkadaş, vatandaş, memleket, sevdası, insanlık sahipliği gibi birçok parça sahiplikleri; süreçlerin devinmesine dönüştürür.

Böyle olunca hak kavramı bile kendilik olmakla; olgu olay ve süreçlerin değişen dönüşen eylem koyan her bir süreçlerin kendine yararlanmasıyla olmakla, ortak olandan alınan zorunlu bir paydır.

Sahiplik imanı dediğim süreç, doğal ortamın gel-gitleri içindeki ortamlarının çekme-itme yapan seçme ayıklaması sonucunda oluşurlar. Bu bağlamıyla sahiplik (iman) : kişinin kendine anlaması, kendine sözü olmasıyla o şeyi kendine ait kılan tutumudur.

Tutumu sağlama eden gayretleriniz zorluklarla karşılaşıyorsa genel olan ortaklaşma içinde; kişi kendi gibilerle bir sosyal aitlik dayanışması ortaya koyar. Bu sentezi olma ve yeni bir sahiplik bağıntı türüyle yeni bir kişi sahipliğini ortaya koymaz.

Bu tutum genel ortam ortaklığı olan enerjiden, önce sosyal eşen sahipliğin doğada pay alması oluşla ortaya konur. Sonra da yeniden sosyalleşen sahipliğin kişi özeline parçalı enerji sağlama yapma durumu; parçalı hak sahipliği kılınmasıdır.

Görülüyor ki genel sahipliğin sosyal ortam içinde kişiler sahipliği kılınmasıyla, hak olmaktadır. Bu hak edindik sosyal eşen alan içinde ORTAK gayretle bir çaba bir emek ortaya koymanın parçalanmasıdır.

Toplumlar da böyle çalışır. Sosyal elli ortak dayanışmanın yerine araçla, bilgiyle, ortak üretim gücüyle ortak üreten toplumsal ortak değer yargılarının ortaklığıyla olmakla biçimlenir.

Burada ancak ve ancak ortak sekans değerleriyle üretip başka bir şekilde üretmeyeceğiniz ürün ve malların mülk sahipliği vardır. İşte tekil insanın kendi yetenek sınırları içinde üretmesi olası olmayan mal, mülk; kişi sahipliğinin eline geçer. Özel mülkü ele geçiş şekli, özel mülkü olamayan insanlara iman yoluyla meşru edilir.

Böylece özel sahiplik olan sömürü alanı işin içine bencilce değer yargıları olan "sömürü sahipliği" girmektedir.

Böylece toplumsal gücün ortaklık paylaş anlığı provoke edilmekle enfekte olur. Köleci

dinlerin imanı, burada devreye girmekle hazmedilemez olanı size hazmettirir! Kendine göre bir mamondu hak ediş anlayışı ortaya koymakla ortak üretene toplumsa güç sekansları, Mamon hakkı altında gizlenir.

Yani süreç gizlenenin dengelerine göre üretim inşa olurken; mamon takdirine göre hak sahipliği ortaya konur. Burada bizim bilmediğimiz bir hikmetin gizli olduğu söylenir! Her sürecin olumlu olumsuz olan mutlak yansımaları içinde olması gibi sürecin olumsuzlukları da bilemediğimiz hikmetin kanıtı olur(!)

Sahiplik benciliğe uygun denge-yararların gözetilmesi olmalarıyla ortamların kendilikten sessizlik uyumudurlar Bu uyum bir çeşit ittifak bildirgesidirler. Etraftaki kurda, kuşa, talancıya, yalancıya (aldatan tuzaklar) genel ortaklaşmanın olumlu olumsuz kabullenilmişleriyle tepki vermektir kader.

Atalarımız milyonlarca yıl, köleci sistemdeki gibi olmamakla tapusu hiç kimseye ait olmayan bir dünyaya doğuyorlardı. Hiç kimse de; "mülk benim. Mülkün sahibi benim. Ve ben mülkün sahibi olmakla mülkümü istediğim gibi istediğim varlığa ya da kişilere dağıtacağım", demiyordu.

Eğer böylesi bir başlangıç ortamı içinde bir alın yazısı varsa; o ortam içinde alın yazısı (yazgı-kader-fatalite) etraftaki genel yararlanmanın kurda, kuşa, talancıya, yalancıya (aldatan tuzaklar olur) genel ortaklaşmanın olumlu olumsuz kabullenilmişleriyle tepki vermekle buydu kader.

Baştan beri ola gelene göre totemi ve ön ittifakı alanlı ortam içinde kısmen bütüncül ya da kolektif olmanın yazgısı, köleci sistemle özel mülk olan alanlara parçalanmanın, El kaderi olacaktılar.

Totem dönemle birlikte alın yazısı; her şeyi (kaygılarını, korkularını, sevincini, savunmasını, güvenlik olan mücadelesini, açlık dürtülerini, sevgi saygıyı, neslin devamı ve cinsellik olan eylemi) hep birlikte grubuyla ortak bir bölge olan alan içinde olmakla paylaşmak, hemcinsimizin kaderleriydi.

Ön ittifaklı süreç, kendi öncesinin totem alanlı kader tanımını içine, kaderi değiştiren ikinci bir anlam katmıştı. Ön ittifaklar, totemi bir tek grup ortaklaşması olan kaderi; üreten totem mesleklerini gruplar arası ortak üretim hareketi kılmakla ortaklaşmayı başka totem gruplar arası ortaklaşmanın sentezi yapmıştı. Hak, gruplar arası üreten emek sentezinin ön ittifak içindeki gruplara dağılması üzerinde grup aiti kişilere hak oluşla dönecekti. Bu yeni kaderle süreç salınımı çok hızlı büyümeye başlamıştı. Üretim yapmakla, üreten ve ortaklaşan üretim ilişkisi bu dönemin en temel karakteristik özelliğiydi.

Bayram Kaya

Sahiplik İmanı 1

Sahiplik imanı dediğim süreç, doğal ortamın gel-gitleri içinde ortamlarının çekme-itme yapan seçme ayıklaması sonucunda oluşurlar. Sahiplik benciliğe uygun denge-yararların gözetilmesi olmalarıyla ortamların kendilikten sessizlik uyumudurlar Bu uyum bir çeşit ittifak bildirgesidirler. Etraftaki kurda, kuşa, talancıya, yalancıya (aldatan tuzaklar) kabullenilmişleriyle tepki vermektir kader.

Atalarımız milyonlarca yıl, tapusu hiç kimseye ait olmayan bir dünyaya doğuyorlardı. Hiç kimse de; "mülk benim. Mülkün sahibi benim. Ve ben mülkün sahibi olmakla mülkümü istediğim gibi istediğim varlığa ya da kişilere dağıtacağım", demiyordu.

Eğer böylesi bir başlangıç ortamı içinde bir alın yazısı varsa; o ortam içinde alın yazısı (yazgı-kader-fatalite) buydu. Ortam içinde kısmen bütüncül ya da kolektif olmanın yazgısı, köleci sistemle özel mülk olan alanlara parçalanmanın kaderi olacaktılar.

Totem dönemle birlikte alın yazısı; her şeyi (kaygılarını, korkularını, sevincini, savunmasını, güvenlik olan mücadelesini, açlık dürtülerini, sevgi saygıyı, neslin devamı ve cinsellik olan eylemi) hep birlikte grubuyla ortak bir bölge olan alan içinde olmakla paylaşmak, hemcinsimizin kaderleriydi.

Ön ittifaklı süreç, kendi öncesinin kader tanımını içine kaderi değiştiren ikinci bir anlam katmıştı. Totemi bir tek grup ortaklaşması olan kaderi; başka totem gruplar arası ortaklaşma yapmıştı. Bu yeni kaderle süreç salınımını çok hızlı büyütmeye başlamıştı. Üretim yapmakla, üreten ve ortaklaşan üretim ilişkisi bu dönemin en temel karakteristik özelliğiydi.

Avcılık ve toplayıcılığın kader (alın yazısı) olduğu dönem içinde tüm süreç ilişkilerini üreten ilişkiler üzerinde paylaşmayı yazgı yapmanın süreci içine gelmişti. Bu tarihi aşamaya kadar kader, zamana ve zemin düzlemine göre olan değişimleriyle vardı. Doğal ortam ile özne sosyo toplum sal gelişmişler içinde özne ve nesnenin zorunlu girişimleri vardı. Bu girişimler tabii ki, sosyo toplumsa ortamımızın bileşendi sistem belirleyeni olmakla yapının kaderiydi.

Kader oluş kavramı özel mülk sahipliği olmakla, özel mülkiyetçi anlamı ilk kez köleci dönemle ortaya konacaktı. Köleci dönem ortaklaşa olana karşı, ortaklaşma olmayandı. Kolektif mülkiyete karşı özel mal, mülk sahipliğini savlayan yapıydı. Köleci sistem özel mülk sahibi olmakla; mülklülüğü ve mülksüzlüğü ya da zenginlikle fakirliği değişmez bir kader (yazgı) saymıştı.

Köleci mantığın değişmez kader savı, kendi öğretisi bağlamında haklı ve doğrudu. Kendisinden önce gelen geleneğe göre kendi öncesinde gelen gelenek içinde mülk ortaklığının şiddetli baskı ve basıncı vardır. Kendisi de genel mülke karşı, ortak olmayan özel mülk ilişkisini sürece ikame etmek istiyordu.

Köleci sistemin, kendine özgü özel mülk anlayışlarını; kendisinden önceki geleneğe göre tarif etmekle olumlu kılması olanaksızdı. Herkesin değil de, kimi kişilerin özel mülk sahipliğini atalar yoluyla olmakla meşru etmesi olanaksızdı. Yeni yol (özel mülkçü köleci yol) atalar yolu dışında bir yol olmakla; sistem dışındaydı. Oysa ortaklaşan gelenek, sistem içinde olmakla sistemin görgü ve deneyimleriydi.

Köleci özel mülkiyetçi sahiplenme, ortaklaşa üreten sosyo toplumsa ilişkili sistemin içinde yansımıştı. Daha önce 100 kişinin avcılık ve toplayıcılık yapmasının tutumu içinde çalıştığı 100 kişilik ortaklaşma olan totem alanının içinde, yüz kişinin karınları

doymamakla çok günler grupla aç yatılıp aç kalkılıyordu.

Oysa şimdi, yüz kişinin çalıştığı bir alan içinde 120 birimlik üretim yapılmakla; 20 birim ürün fazlası verilmekteydi. Buna artı ürün ya da artık ürün deniyordu. İşte özel mülkiyetçi ilişki içine uyanan uyanıkların sahibi olacağı mal bu fazla ve artık ürün olan maldı. Uyanıklar artık ürünü ele geçirmenin meşru olmasına dek özel mülkiyetçiliğin adım adım mana anlamasını oluşturuyorlardı.

Özel mülk edinmekle efendilerin el koydukları mal mülk, sistemin içindeydi. Ama eskiden beri sistemin içinde olanın mana anlaması olan ortaklaşma ve yardımlaşma dayanışması da baştan beri sistem içindeydi. O halde ortaklaşma olmayan özel mülkiyetçi tutumun mana anlaması da sistemin dışında olmakla, sürecin seyrine göre ifadesini bulan El mamon veya El ilah söylemi olmalıydı.

İşte yeni inşa olan özel mülkiyetçi kader, sistem dışındaki bir osilasyon kaynağının sistem içine manaca hitap etmesiydi. Sistemin içinde konuşamayan Mamon'un sistem dışında konuşmasıydı. Kader önceden beri ola gelen geleneğe göre çok ağır aksakta olsa değişen bir anlayıştı.

Oysa sistemin artık ürününe uyanmakla, artık ürünü sahiplenmek isteyen uyanıkları; ortaklaşan geleneğe karşı savaşmakla kendilerini meşru ve kabul edilir kılmak istiyorlardı. Bu nedenle mal mülk Mamon'undu. Mamon da kendi mülkünü istediğine verip istediğine de bu artık ürün olan maldan mülkten hiç pay vermiyordu. İşte sufle edilen bu anlayış güya baştan beri olan alın yazısıydı.

Hâlbuki tarihsel sürecin başında yüz binlerce yıl, baştan beri kendisine Mamon tarafından mal mülk olmakla dağıtılan sahipliğin böyle takdirce dağıtım yapmasının en ufak bir belirtisi bile yoktu. Çünkü ortada efendilerin zimmetlerine geçirecekleri ne artık ürün ve ne de üreten ilişkiler olmaması nedeniyle de, birikme yapmayan mal mülk yoksunluğu nedeniyle efendilerin el koyacakları özel mülk sahipliğinin olması da olanaksızdı.

Kader; çalışacak kölelerin muhtaçlığının devamlı olması için, herkesin mal mülk sahibi olmaması için kurgulanmıştı. Mülk sahibinin, bu eşitsiz takdir içinde mülk sahibi kalması amacıyla, yoksulun da yine bu eşitsiz dağılım nedeniyle yoksul kalması amacıyla değişmez bir kader ve takdir icat edilmişti.

Değişmez kaderin mucitleri, bu değişmezlik anlayışı üzerinde cari (istihdam) olurlarken, ilerleyen süreçler boyunca olacak değişimleri ön görememişlerdi. Har vurup harman savurmakla zorbalığını daha da artıran efendilere karşı oluşan kimi dirençler de; kimi efendileri tahtından alaşağı ediyorlardı.

Eşitsiz durumu benimsemekle kendi köleliğine inanmış köleler; köleci direnç karşısında köleliğin en büyük engeliydiler. Köleliğin ve efendi oluşun dışında bir şey düşünemez olan köleler, içlerinde en merhametliyi efendi konumuna getirirler. Ne var ki en merhametlinin de bilmediği bir şey vardı. Mal mülk sürekli çoğalma eğiliminde olmakla siz de bu alan eğimi olan muktedirlikle birlikte; eldeki malı mülkü mevcut haliyle bile korumak için güç kullanmanız gerekecekti.

Kısacası şöyle özetleyeyim. Değişmez bir kaderi kendisine referans alan köleci sistemin başlangıç koşullarındaki az az değişimler nedeniyle, ilerleyen süreç; kendisine özgü öngörülemeyen pek çok değişmelerini ele verecekti.

Sık sık olmasa da zenginlerden fakir olanlar çıkacağı gibi, fakirlerden de zengin olanlar çıkıyordu. Böylece ilerleyen süreç içinde değişmez olan kader, öngörülemez nedenleri içinde takdiri ve kaderleri de değiştirecekti. Ama bu ön görülmez ilikler münferit olmaları nedeniyle asal olan özel mülk sahipliğini ve köleliği hiç değiştirmeyecekti! Buna köleci dinler de dahil.

Bayram Kaya

Sahiplik İmanı 2

Tarihin ilk apolojistleri (apologistleri) köleci sistem inşacılarıdır. Çünkü köleci sistemin inşacıları olan egemenler; belli bir manayı içeren dil ekseninde kendilerine mülk edindirici afaki konutlar inşa etmişlerdir. Bu afaki konutlarıyla kendilerinden önce, kendi değişimleri ve dönüşmeleri içinde süre gelen geleneğin veya şariat denen yolun ortaklaştıran gerçek oluşunu ters yüz etmişlerdir.

Apolojist egemenler kendi öncesini yok sayıp, boşa çıkarmağa uğraşmakla; tarihi olayları yadsımış bu yadsımayı yapabilmek için de bin derede bin su getirmekle kendi mülk sahipliklerine ilişkin açıklama üretmeye çalışmışlardır. Bu özür ya da mazeret üreten bahaneciliktir. Köleci dinler bu bahane neden siliğın en gelişmiş biçimidirler.

Apolojist köleci mana, kendisini hazırlayan kendisinden önceki tarihsel olup bitene göre aykırıydı. Ortaklaşan üreten ilişki içinde gelen yapı, parçalanıp özel mülkiyete dönüşecekse eğer bu başlangıç koşullarına uymakla en azında herkesin kişisel mal mülk sahibi olmasını destekler türden olmalıydı.

Oysa köleci mana; kimine gani gani mal mülk verip kimini de sefaletin ve muhtaçlığın bağına atmakla tarihten gelen meşru sürece karşı çıkmakla; kendisinin meşru olmamalarından ötürü hep savunma yaparlar. "Açıklaya bilirim aslında öyle değil; görüldüğü gibi değil" derler.

Yani hermenötiktirler (sistem dışı yorumlayıcıdır) . Bu yorum sama dediğimiz müfessirlik, pek çok tarihi aşamada kimi çokluklar için çok kez yokumsama oluşla, kendi gelişmelerini yoksullar aleyhine sürdürmüştürler.

Atatürk ve silah arkadaşlarından kimi olan Karabekir, İnönü, Çakmak paşa gibi kahramanlar Osmanlı gibi bir düveli muazzamının çöküşüne şahit oluyorlardı (tanık) oluyorlardı. Osmanlının neden ve niçin çöktüğünü bizatihi görüyorlardı. Bir devrin batışına tanıklık ediyorlardı.

Bir devrin tanığı olan bu yiğitler bu nedenle daha sonra Misakı milli olarak (milli ant ya da milli yemin olarak) belirtilecek antlaşmayı (imanı) , çöküşteki gözlemlerin haricinde olmakla bam başka kaideler üzerine oturtacaklardı.

Kahramanlar yeni sosyo toplumsa süreci; konjonktür elliği bitmiş olmakla sonu çöküş olacak olan ilkeler üzerine değil de; yepyeni olacak antlaşmalar üzerine inşa edeceklerdi. Bu durum yeni bir kutsamaydı. Yeni başlangıç koşullarını belirleme olmakla, yeni başlangıç koşullarına bağlılıktı.

Ön ittifakı sistem yeni bir süreçtir. Tarih ilk kez gruplar arası ittifaka şahit oluyordu. Bu şahitliğe de gruplar arası seremonilerini, kanıt olmakla söylüyorlardı. Bu nedenle ön ittifakı grupların, gruplar arası şahitlik (şehadet-tanıklık) deklarasyonu; her bir grubun gruplar arası imanı olmakla kutsanmıştı.

Yani her ittifakın mutlaka bir sürece evet diyen kalu belası vardı. Çünkü ittifak size totemi manaya karşı yeni ilahi mana düzlemi içinde soruyordu. İlahınız kim? Onlarda totemi manaya karşı kült merkezi arşı olan bağlılık imanına, ilahımız sensin diyorlardı.

Köleci sistemle birlikte tarih bu kez de ikinci bir sürece şahadetlik ediyordu (şahitlik-tanıklık ediyordu) . Ortaklaşa olana karşı ortaklaşa olmayan özel mülkiyetçi deklarasyona tanıklık ediyordu. Gruplar arası tanıklık yerine; sınıflar arası bağlılık imanlarının mukavelesini, kendi tanıklıkları oluşla söylüyorlardı.

Ön ittifakın sözleşen gruplar yerine, bol bol malı mülkü olanlarla, biraz malı mülkü olanlar ve hiç malı mülkü olmayanların muhtaçlıklarıyla birbirine karşı birbirinin biat andını okuyorlardı. Yeni kalü bela buydu. Malın mülkün sahibi olan El (rab) , El este birabbikum? diyordu.

Süreç tap ve iste olmuştu. Mülk sahibine; El olan sahibimiz rabbimiz sensin diyorlardı. Mal, mülk, tabu ve kutsal olmakla; mülk sahibi tapılır kutsanır olmuştu.

Muhtaçlarda; "bela" yani "evet" sen bizim rabbimizsin. Biz kölelerin kulların olmakla sen bizi kölelerini-kullarını rızıkla, varlıkla-yoklukla eğitensin terbiye edensin diyorlardı. Bu akit eskiden ilah katı olmakla arş denen yerdeki El este meclisi denilen, Bel Meclisi ya da bezmi Eleste oluyordular.

An insanın, insana kul oluşunu; kölenin efendiye biati şeklinde bir tanıklığa (şahitliğe-şehadete) sahne oluyordu. Bu sahnenin kutsanması "El-este birabbikumdu" Sizinle sözleşen ve bu sözleşmenizle tanıştı olduğunuz El (Rabb) , az mülk sahibi olanlarla kölelere seslenmekle diyordu ki; "ben sizin El'iniz yani (rabbiniz) değil miyim? Bu konuşma El meclisinde oluyordu. Bu meclis sohbet olan Bezmi elesti.

Bezmi Elest sahipleri olan mal mülk sahibi efendiler, hükmü makamlarında aşağı yer olan yersiz yurtsuz mülksüz insanlar topluluğunun olduğu yönlerde doğru seslenerek; ["yere" ve yukarı topraklar halkı olan o günlerde gök dedikleri yukarı yer olan "göge"; buyruğuma uyararak gelin] diyordu.

İlahi dinlerin tek Tanrı dediği malı mülkü keyfine göre dağıtandı. Malı mülkü keyfine göre dağıtan anlayış, tek olmalıydı. Ki bir ikincisi bu keyfi takdire hayır demesindi. Bozgunculuk çıkmasıydı. Mülk dağıtan keyfi kararlarında ortaklık tanımıyordu. Yoksa malı mülkü insana ortaklaştıran değildi.

Artık hayatın garantisi birine kul-köle olmaktı. Ben falanın kulu kölesiyim demek dokunulmazlıktı. Kul olmak başlı başına hayat hakkı değildi. Ama kişi, grup ve ittifak koruyuculuğundan yoksun olunca yeni koruyuculuğu "köle" olmakta veya kul olmakta; bulacaktı.

Köle emeğinin ortaya çıkmasıyla tutsaklar öldürülmeyip, köle olmakla çalıştırılıyorlardı. Kölelere merhamet etme canlarını bağışlama gibi lütuflar aslında köle emeğini sömürmeyi gizlemenin mana anlatımıydı. Atalarımız köleleri öldürmeyerek insani olmamışlardı. Aksine köleleri çalıştırmak için emek sömürüsü için tutsakları öldürmekle efendi olup, kul sahibi olmuşlardı. Ön ittifakların sonuna doğru ön ittifakların köle edinmediği söylemek çok şüphelidir ve muhtemelen edinmişlerdir.

Köleciler bu tarz kendisine özgü özel mülkiyetçi nicelimleri sonunda kendisini ihsas edecekti. Artı ürün veren köle emeği olmasa bir devlet diğer devlete ve bir yapı kendi siyasi birliğine vergi veremez olacaktı. Köleciler ortaklaşa olana karşı, ortaklaşa olmayanla (emeği mülk sahibi yararına sömürür olmakla) başlangıç koşullarında üstel artışlara neden olacak ufacak bir değişme yapmıştı.

Değişmeyi de öngören başlangıç koşullarına (bencilliğin giderilmesine) bağlı olmakla değişmeler, başlangıç koşulları içinde ortaklaşa olmayan özel mülkiyetçi olacak adımların ve mana anlamalarının ufak değişiklikleri içinde, artan üstel değişmeleriyle; giderek başlangıç koşullarında kopacaklardı.

Yansıma kuralı gereği bu artan üstel değişme iç sürtünmeli her bir kendi yansımasıyla frenlenip kendi firen ilişkili kesikli sürekli olmasının yansımalarını verecekti. Mülk benim diyen sahiplik üstel artışla büyümeye başlayacaktı. Yani her yansıma kendi öncesinin iki katı olmakla yansıyacaktı. Ancak mülklü-mülksüz çatışmalı yansımanın sürtünme dirençli ilişkileri nedenle, öznel bir sürtünme türü oluşuyla mülk sahibi; merhamete, acımaya, himmet edişe gelecekti.

Bayram Kaya

Sahiplik İmanı 3

Merhamet ve acıma belirten efendi hissi ile diğer efendilerin aynı iştihakla büyümek isteme hislerinin birbiriyle karşılaşma yapan rekabeti sürtüşmeleri de vardı. Yani egemenlerin büyüme istekleri hem birbiri ile çatışıp rekabet ediyorlardı. Hem de köleci dirençler karşısındaki egemenlerin büyüme istekleri onların diğer yandan aynı amaçlı çıkarlarını birlikte savunmaları nedeniyle egemenleri birleşme yaptırabiliyordu.

Aynı ortam içindeki mülkiyeti olanla mülkiyeti olmayanların iki temel sistem yansıması sistemin yeni fiiren ilişkileriydi. Mülkiyetçi eğilimleri, kendi mülkiyetlerinin kendi alanı içinde tutmak isteye kölelerle; mülkiyet kendi alanının dışına doğru olan baskı ve basıncıyla mülkiyetçi egemenliklerini çevreye doğru yaymak isteyenler vardı. Ve bunlar sistemin yeni tür ön görülemez olmanın yansımalarıydı. Günümüz süreçleri bu hal üzere biçimden biçime girmekle başlangıç; köleci süreçler içinde olmakla orijinde bir hayli uzaklaşmıştı.

Uzaklaşmanın nedeni insan öznelliğinin sosyo toplumsa sisteme ve başlangıç koşullarına yeni durum ve şartların olanakları dâhilinde oluşmakla sisteme salt öznel müdahaledir.

Ortaklaşmacı ön ittifakların gruplar arası üreten işbirlikleri, üstel etkili bir büyümeyi de ortaya koydu. Bu büyümendi gerçeklik, daha öncesi içinde olmayan onlarca yepyeni yansıma olanaklarını da ortaya çıkarmıştı. Bunların içinde yansıma olan özel mülkiyetçi köleci ilişki bu yansılardan sadece birisiydi.

Köleci ve özel mülkiyetçi yaklaşım nedeniyle köleci ve özel mülkiyetçi istek sahiplerinin tasallutu ön ittifaklı sisteme; sistemin dışında sav ve meşruyetler olmalarıyla sisteme sanal bir iddia ile eylemli şekilde müdahil oldular. Sistem dışı meşruyetlikleriyle sistem içindeki müdahiller inşacıydılar.

Köleci ve özel mülkiyetçi sistem dışı meşruyetçilerin sisteme olan her etkileri sisteme iki kat frekans (salınım) çığlaması olmakla, köleci ve özel mülkiyetçi sisteme üstel birçoklaşan katkı sağlamaktadırlar.

Aslında sistemin kendi üzerine kendi katkısı sisteme dıştan müdahale arz eder bir hüviyettir. Bu kabil hüviyetle, köleci mantığın mana ettiği sistem dışı etki olan, ikisi; çok farklı bir anlama ve anlatımdırlar.

Yani gerek sistem içindeki bu nesnel süreç etkileriyle, gerekse sistem dışındaki sanal etkiler belli süre sonra sistemin kendi üzerine kendi etkisi olacaklardı. Sistemin kendi üzerine olan bu, " kendi üzerine kendi etkisi", sürecin sür git olur artan üstel büyümesi için de çok etkilidirler. Hem de kendi üzerine kendi etkisi "taşınamaz ilişkiler olacak" bir büyümeye engel olmakla, sistemin fren etkisi olacaklardı.

Çünkü başlangıç koşulları içinde büyüyen ilişkilerin karşılığı olacak cevap ve beslenme meşruyetlikleri olmadığından sistem kendi kendisine otomatik kontrol dediğimiz fren etkisi içine girer.

Gerçi atalarımızın ya da canlıların kişilik oluşla, grup oluşla sahiplendikleri bir yaşam alanı vardı. Hayat bu tür kendi yaşam alanına sahip çıkmakla genel ve özel yaşamları koruyorlardı. Hayat için (varlık için) hiç bir sürecin garantisi ve devamlılığı yoktur. Akış yığılarak tan (fren etkisiyle de) akıyordu. Verili oluş buydu. Verililiğin içinde aç kalma pahasına da olsa, haram helal; doğru-eğri tarzı "duygu" hiç yoktu.

Bitki; haram mı, helal mi? Demeden doğanın sunusu olan yağmurdan yararlanıyordu. Dereler kaynağı haram mı, helal mi demeden birleşmekle gürül gürül akan çay suyu olup çağlıyordular. Su yuvarı da (su kütlesi olan okyanuslar da) Güneş'teki ısının bana hakkı geçti demeden su buharı oluyordu. Güneş zorunlu olurla ışıyor, kimseden hak talep etmiyordu. Meşruiyet böylesi girişmeleriyle karmaşık olup; sıklaşıp, seyrelen ilişkiler içindeydi.

Yine de bu tür korunmaları içindeki hayatlar sürprizlere açıktı. Alanların değişmesi içinde de kalmakla hayatlar yeni şartları içinde yaşamaya dirençleşerek te hayatta kalıyorlardı. Cenderenin biri buydu. Hayatın sürprizlere açık olmasıydı. Sürpriz olan cenderenin diğeri de bir hayatın yurt tuttuğu yeri, biri gelip te bu yeri elinde almak isterse; burayı yurtlanan kişi ya da grubumuzun da, burayı savunacağını gözü kesmiyorsa, o alanı terk etmekte.

Burayı terk ederken de terk ettiği işgalciye "burası benim"; "burayı bana bu mülkün sahibi olan "o" verdi" demiyordu. Dahası böyle diyemediği için sen bana verilen mülkü elimde aldın. Sen El'e ait olan iradeye karşı gelmekle yarın narı cehennemde yanacaksın (cehennem narında, cehennem ateşinde yanacaksın) demiyordu. Doğadaki sahiplik böylesine bir sahiplik olup inşası sömüren sahiplik değildi.

Kölecî sistem ön ittifakın ortaklaştıran, paylaştıran yapısına karşı; kendisinin keyfe keder olucu kader, kısmet işi dağıtım yapmalarına da; doğru olan bu diyordu. Hak olan bu diye kendi mana anlayışlarını zikrederek kendi mana anlamasını sufle edip kendi mana anlamalarının propagandalarını yapıyorlardı.

Neydi kölecî sistemin kendi mana anlayışı? Kölecî sistemin mana anlayışına göre malın, mülkün sahibi El'dir. Aslında bu anlayış böyle durduğu sürece bunda sakınca yoktur. Amma, El malını mülkünü rızık olmakla istediği kişiye istediği kadar dağıtmıştır demekle zurna zırtlıyordu. Bu söz sakıncasız durduğu gibi durmuyordu. İstedikine de rızktan, nasipten hiç vermemekle pek çok kişinin rızkını, nasibini, kısıp; kişilerin maldan mülkten sahipliğini kesmiştir diyordu.

İşte kölecî sistem: ön ittifaklı yasa içinde olmakla herkesin olan; ortaklaşma olan başlangıç koşulları içindeki mala mülke karşıydı. Bunun için mülk benim diyordu. Ön ittifakın malını, mülkünü, servetini keyfine göre dağıtması için böyle demeliydi. Fataliteye göre doğru olan bu. Hak olan bu. Doğru söze ne denir? El'in çizdiği, El'in belirlediği, El'in kader ve hüküm kıldığı gerçeklik anlamına EL hak denirdi.

Bölgesi içinde kovulan; sahiplik olan konuya geri dönersek, sahiplendiği yerde kovulan kişimiz bilir ki; "hiç kimse bu hemcinsimize, yurtlanmış olduğu bu yeri ona vermiş değildi". Veya hiç kimse olan o; o yurdu akşam ona vahiy yoluyla vermiş te, hemcinsimiz de akşamdan sabaha kadar olan süre içinde kendi sahipliğine dayanakla "tapusunun ona verilmesi" olan beraati unutmuş ta değildi.

Bayram Kaya

Sahiplik İmanı 4

Yani saldıran ve bölgesi içinde saldırıya uğrayanlar El'in keyfine göre mal mülk dağıtma olan yazgısına uğrayanlardı. El'in; ya da El hakkın sıratı müstakim dediği özel mülkiyetçi sahiplik, saldırıya uğramakla, o dosdoğru yolundan çıkılmaydı!

Özel mülkiyetin kutsal (dokunulmaz) oluşuna dek vaaz edilen vahi veya ilhamı da saldıranla saldırıya uğrayanlar duyup ta unutmuş ta değildirler. Ya da saldırıya uğrayan, saldırgana o yerin tapusunu gösterememişte onun için saldırıya uğramış ta değildir. Kısacası vahiy ya da ilhamla söyleyiş köleci sistem öncesinin değil, köleci sistemin buluşu ve inşasıdır.

Hatta yurtlandığı yeri terk eden de, terk ettiren de akşamdan sabaha almış oldukları vahyin (ilhamın) unutulması nedenle kovma yapmak, kovulma yapılmakla azıtmış sapıtmış ta değildiler. Yine hiç kimse gaspçı olan kişimize de "bu yurdu biz sana arzı mevut" oluşla verdik. Bu sana rabbin El'den iyilik olan bir ganimettir. Ganimet helaldir. "Git te o ormanı; o dinsiz, imansız, kâfirlerin elinde al" demiyordu.

Totem dönem öncesi olan erken dönem içinde henüz orta yerde karşılıklı ittifakın imanı yoktu. Alan etkisiyle oluşan düzencin sesiz, alan etkili eğimden kaynaklı anlayışa olmanın imanı vardı. Groteski kaosları vardı. Ya da tüm canlı varlığın imanı ve imandan anladığı ortaklaşan hüküm olan güce boyun eğmekti.

Sürprizlere açık olmaktı. Fırsatını bulunca ortamdan "ananızın ak sütü" gibi yararlanmaktı. Eğer olası oluyorsa, ortaklaşa olan hayata saygı duymaktı. İstisna da olsa ortaklaşa olmanın gereğiyle yardım eder olmaktı. İşte başlangıcı, erken dönemin şimdisi olan (totem dönemli; toplumsal ve köleci dönemli) sürece getiren ileri süreçlerdeki mucizenin doğa karşısındaki tüm türler arası imanı, buydu.

Var oluşunuza isyan edebiliyor musunuz? Var oluşunuza isyan etseniz kaç yazar! Oysaki var olması ellerinde olmayan tüm canlılara El, daha en başta köleliği ve özel mülkü irade etseydi; bu tür El iradesi o günkü ortam şartlarına aykırı olurdu. Ve olanaksız olurdu.

Sık sık el değiştiren ve karşılaşma durumuna göre el değiştiren bölgesel özel ya da sürü olur şekildeki gruplar nezdinde olmanın alan içi yararlanması vardı. Bu, kabil yararlanış El takdirli özel mülk ve köleci ilişki değildi. Eğer siz El'in takdir olan keyfi iradesini bu aşamada buraya getirirseniz mülk sahipliğini ve köleliği hüküm eden böylesi bir mana etkisi, o aşamanın üzerinde müessir olamazdılar.

Eğer varlıkların başlangıç içindeki yaratılış gayeleri, keyfi olan iradenin; özel mülk edindirtme, anlayışı içinde olsalardı; kişilerin var olmaları nasıl kendi ellerinde değilse, baştan beri böyle olduğu savlanan kölece özel mülk edinmeli var oluşa, kişiler boyun eğdirilirlerdi. Bu konuda hiç tereddüttünüz olmasın.

Nasıl bir yılanın, bir ineğin kendi ellerinde olmayan hayatları hakkında şüpheniz yoksa öncel takdirle varlıklara verilecek olan varlıklara özgü düzlem ölçekli tapu sicil kayıtlı mülk edinmeleri olan iradeye de ram olmaları, hiç kuşkunuz olmasın ki tüm canlıların yine ellerinden olmadan boyun eğecekleri bir husustu.

Eş deyişle hüküm olunan, tapusu hiç kimsenin olmayan bu dünya da, o hükmedicinin ya da kararlar sahibinin hayat alanlarını tapusuz kılmakla; yaşam alanlarını da pek ala ortak yaşam alanından saymış olabilirdi. Karar sahibi, çevrenin rekabet edilen yaşam alanları içinde yine çevrenin değişir sahiplikle olmasını istemiş olması da öncel takdirde

bulunanın yine bir takdiri hüküm etmesi içinde olmalıydı.

Buradaki tezat (çelişki) şuydu. Doğayı kendi tür gücü oranında haramice, haydutça yaşantı kılan çoğu süreçler doğayı; ortaklaşa yararlanılan yer haline getirmişlerdir. Hayatlar hem yemdi, hem her şey olabildikçe türlü çeşitten yararlanılmıyordu. Hem sakınılmıyordu hem neşeydi. Hem böyleydi, hem değildi.

Garanti yoktu. Güçlüler kadar güçsüzler de hayatta kalabiliyordu. Güçlülük görece bir kavramdı. Olasılıkla dev gibi dinazorlar, hayatın sıcakkanlılığa geçtiği dönemde yok olmuştu. İlk sıcakkanlı kürklülerden olan fare, akşamları filim karesi gibi donup kalan soğukkanlı dinazorların yumurtasını yemekle üreyemeyen dinazor yaşamının sonunu getirmiş olması çok kuvvetliydi.

Bu ortaklaşmacı yararlanmalar rekabeti alan içinde olmakla, rekabetler birbirini destekleyen niş-hol süreçleri veya birbirini desteklemeyen aynı düzlem alanının süreçleri içinde olabiliyordu. Hayatın bu türden ortaklaşma ve rekabet yaşantılaması içindeydi. Hiç kimse olan hiç kimseye; bu tutumu ona o isnat etti, bu tutumu ona o ilham ettiydi dememekle günümüz ortaklaşan süreci meşrulaşamamışlardı!

Çünkü doğa hayat sahibi olan hiç kimsenin emek ürünü olan bir çaba ve gayretin eseri olmamakla hiç kimsenindi. Hem de herkesindi. Hem değildi. Biliyordu ki yurt sahipliği olan tutumları kişi ya da grup sahipliği gücüyle sınırlıydı. Her an bir başkası gelip alabilirdi.

İlk başlarda kendi özü gibi olan organiklerle enerji transferi yapmanın beslenmesi içinde olan hayat başka türlü zıtlaşp yaşantılaşamazdı. Hayat, her şey gibi kendisi de doğanın ürünü oluşla akış şekliydi. Doğanın ürünü olan her şey gibi kendisi de tutumları da gelip geçiciydi.

Gelip geçici ilişkileri içindeki hayat biçimlerinde salt olan yoktu. Hayatın hangi tarz hayatlar üzerinde akacağına da, hayatın kendisinin de güvencesi yoktu. Her hayat ortama denk düşme oluşla; değişme dönüşme öngörülü yaşama (başlangıç koşullarına) sıkı sıkı bağlılıktı.

Hayatın kendisi de büyüğün küçüğe; yukarının aşağıya oranı gibi eşik eğimleri içinde olmakla eşikleri yükselip eşiklerin seviyesini düşürmeleri, eşikleri taşımaları vs. içinde yol alan yararlanmalar ortaya koymakla çevreye yöneliyordu. Güçsüz olana karşı meydan okuyordu. Bu girişmeleri içinde enerji dönüşümleri hayatın eğilimlerine zorluk kolaylık gibi fren yaptıran ve akış yaptıran ilişkileri tutum ve bilinç (alışma) yaptırıyordu.

Değişen dönüşen enerji; enerji işlem kalıplarını ve hayatı da değişip dönüştürüyordu. Enerji çevre şartları içinde çevre yapısına uygun akış yapmak için bin bir kılığa uğruyordu. Çevrenin topoğrafyası enerjiye klonlanıyordu, Hayat ta buna paralele değişmelerini yapabildikçe var kalıyordu

Hayat bu değişme dönüşmeleriyle karşısındakinin buna saygı duymasını ve zorla ya da tehditle oradan çekip gitmesini istiyordu. Kendisinden güçlü karşısında da, ya saygıyla orayı terk ediyordu; ya korkuyla oradan tezikiyordu. Her güçlünün de saygı duyduğu başka güçlü vardı. 'O' olan; mana gücü o zamanın koşulu içinde size diyemediğini, şimdiki zamanın içinde uzaya gitmenizle şimdi sizlere demiş oluyordu.

Güçlülük güçsüzlük iri bir vücuda sahip olmak kadar; farklı bir donanıma sahip olmakla ortam koşulları olan (alan etkisine) denk düşmelerdi de. Bir aslan bir sinek istilası karşısında kovuğunu ya da mekânını terk edebiliyordu.

Karada aslan kesilen dinazor, su içinde süt dökmüş kediye dönebiliyordu. Sahipliğin el değiştireceği baskı ve basıncı her an hayatın aklında tuttuğu bir gerçeklikti. Bir ilham varsa hayata ilham olanlar da bu türden yaşantısallar ve görüngülerdi.

Baştan beri takdir böyleydi deyişle, köleci ve grup mülkiyetçi sahipliği kutsayan bu ilhamı ancak; sosyal dayanışma olan kolonilerde ortaya konabilirdi. Yine bir sosyal dayanışma olan sürü sel güçlerle; böylesi ilham olanaksız değilse de, pek rastlanır bir durum da değildi.

Yine başka bir sosyal dayanışma olan totem alan gücü içinde köleleştiren tarz ilhamdan ziyade totemi mana gücü olmanın ilham söz konusuydu. Başka bir sosyal dayanışma düzeyi olan özellikle de "üreten sosyo-toplumsa alanlı ön ittifaklar düzeyi içinde olmanın alan gücü; ilhamınızın ya da vahyiniz ana kaynağıdır.

Çünkü ortada her gün yeniden ve yeniden üretim yapmasıyla 'sömürülebilir' bir üreten emek gücünüz vardır. Bu nedenle köleleştirdiğiniz insanla, insanın emek gücü sömürsünün üzerine; köleleştirdiğiniz bu insanları, üretim gücünden ve üretim aracı nesnelere yoksun bırakmak vardır. İşte bu nedenle kutsadığınız özel mülkiyetçi vahiy ve ilhamlarınız ortaya çıkacaktı.

Var olan öznel ve nesnel manalar, belli koşul ve belli şartlar altındaki ilişki düzenleri dışında hiç bir zaman salt değildiler. Zaten ilişki düzenleri ve ilişki koşulları da salt değildi. Aslında başlangıcın takdiri ve kararı olan mana böyleydi. Köleci sistem içinde de ilham olmanın başka frekanslarıyla yansıma bağıntısı içinde olmanın başka düzey düzlemlerin varyant bağıntılarıyla, uzaya gederek te yaşardınız.

Bayram Kaya

Sahiplik İmanı 5

Bizlerin hayatı her zaman tüm genelliğiyle ya da genel oluşuyla yaşayamadığımız, gerçektir. Sınırlanış ve sınırlılık mutlaktır. Sınırlanma ve sınırlılığın olması içinde genel olanın olması kaçınılmaz, mutlaktır. Sınırlı olanların biz ve bizler üzerinde çoklaşan sınırsızlığı da genellik olmakla kaçınılmazdır. Genel olan özel olanın bir yüzü ise özel olan da genel olanın diğer yüzüdür. Genel olan parça parça olmakla özel durumla belirirken; özel olan parça da, genelde içkindir.

Özel ve genel ikisi birlikte belirir ve ikisi birlikte gözetilir. Birinden diğerine ölçüyü kaçırmayı kural yapmak demek sistemin adaletsiz olması demektir. Tüm genellik salt bir özellik için beliremez. Özellik te tüm genelliği kavrayamaz. Bu nedenle tüm özelliği ve tüm özelleşmeleri de kendimiz için kılamayız. Kendimize özel olan hayati durumlar bizden genele doğru duygu ve düşünce olmasıyla bizim sisteme katılmamız olurken; yine bize genel olan durumların yaklaşık her bir özel durumlara eşit eylemli özelleşmeler olacağına da, saygılı olmalıyız.

Bu genel ve özel olan kesikli sürekli durumsal ilişkiler insan öznelliği içinde bir sömürü alanı olmamalı. Özel emeklerden genel olana pay çıkarmak her alanın içindeki emeklere vurgu olacağından, genel zenginliği yaratan emeklerimiz olacaktır. Genel zenginlik mutlak bir görece özel durumların da özel yararlanması olmalıdır. Burayı gözden kaçırsak genel zenginlik kapitalistin yararlanması ve gücü olur.

Söz gelimi özel emeklerden oluşan genel zenginlik; bir okul, bir hastane yapmakla bu yapılar kendi özel durumlarıyla özel yararlanın, olmalıdırlar. Bu özel yararlanmalar içinde geri kazanılan kişi genel yarar için yeniden emek katkısı verecektir. Genel yarar parçalı kesikli sürekli olmakla hayatınız ve toplumunuz devam eder. Hayatı tek düzeliğe düşürmemek te gerekir. Sürecin değiştirici dönüştürücü reostası böyle ilişkilendirilmelidir. Tek düzeliğe düşmemek için araya uçurum koymakta gereksizdir.

Önemli olan hangi tür ilişki göreceliği içinde hangi tür bağıntılarla özel sahiplikleri ve genel sahiplikleri yaşayacak olmakla, kesikli sürekli olacağımızın gerçekliğini ortaya koyabilmektir. Genellikle özellikler, özellik olanlarda da genellikler her zaman kaçınılmaz oluşla kesikli sürekli dirler. Grup halinde de olsa bir horozun kümesi sahiplenmesi gibi genellik özelleşebilir. Tavuk gibi özellikte genele aitliği hisseder.

Yani evreni içsinip; sorumluluk ve muktedirliğiniz kadarıyla evreni sahiplenirsiniz. Evreni içsinen sahip oluşunuz kadarla da evrene ait olup evrenin parçası olduğunuzu bilirsiniz.

Ön ittifaklı imanı sahiplik, ya da ilahi sahiplik imanı; totem grup sahipliğinin, gruplar arası sahipliğe dönüşmenin sentezidirler. Totemi gruplar gibi totem meslekli her bir tekil üretim koşulları içindeki totem grupların birbirleri arasındaki temaslarıyla olan bağıntılar ortaya çıktı.

Bu birçok ve pek çok bağıntı yoluyla karmaşık üretim koşullarının birbirine bağıntı kılınmaları içinde oluşan muktedirlik sahipliğine, ilahi iman deniyordu. Gruplar arası ortaklaşma; gruplar arası emek ürünlerinin değiş tokuşuna dayalı ortaklaşmaların sahiplik imanıydı. Sahiplik sözleşmesi olmanın ilan eden deklarasyonuydu

Yine ön ittifaklardaki sahiplik imanı; her bir grup kültürlerinin çok yüzlü alan kültürü içinde olmanın sentezi olmakla, uygarlığa sahipliğin imanıydı. Sözün özü, ön ittifak için imanı sentezi içinde çoklayan üstel katkıyla yine kendinize sahipliğin (sahip olmanın) imanıydı.

Ön ittifaklı imanı ne kadar tıraş ederseniz edin, hep altında kendinizi; kendiniz olan som bencilliğinizin başlangıç koşullarını oluşmasını görür olmakla, bencilliğiniz her bir sürece aşama aşama başka başka çevrimler üzerinde asal eksen olmaktadır.

Yani sondan başa doğru her bir tıraşlarla önce genel yararı sonra da kendi bencilliğinizin korunumunu bulursunuz. Baştan sona doğru da her bir sentezi ve her bir sentezin aşama aşama kendi çevrimleri içindeki niceli ve niteliksel dönüşümlerini veren genel yararı ve o düzlem içindeki genel yararın özel yarara parçalanmasını bulursunuz.

Böylece bencilliğiniz en az kendi bencilliğiniz kadar olan diğer totem gruplara ait kişilerin bencilliği ile birleşir. Bu birleşmenin özek osilasyonu; alan içindeki salınımların frekans huzmelerini, aynı frekansla salındırır. Bu genel yararadır.

Genel osilasyonlu (imanlı) salınımlar farklı totem grubun üreten ilişkisi ve kültürü olan ışınların salınım demetlerinden oluşurlar. Bu sentezi yapmış olan sosyo toplumsa osilasyonun (belli frekans tekrarları içinde olmakla ya da belli çevrimlerden oluşan) salınımları içinde olmaları sürecin ilk ve temel şartıdır.

Oysa köleci sahiplik imanı tıraşlandığında bambaşka bir olguyla karşılaşılırsınız. Tıraşlanan köleci sahipliğin altında sizin, sahiplenilişinizin imanı ortaya çıkar. Size sahip olmanın imanı ortaya çıkar. Ruhlarınızı ve özneler dünyanızı esir almanın sahiplik imanı ortaya çıkar. Köleleşmeniz, kul olmanız ortaya çıkar.

Birbirine bağıntılı olmakla sizlerin ortaya koyması sonunda oluşmakla muazzam bir üreten güç ilişkisi haline getirdiğiniz asal eksen olan başlangıç koşullarına bağlılık; ölmeyeceğiniz kadarla bir lütuf ve bir rızık himmeti, bir acıma ve merhamete gelmenin ihsanı olmakla; sizlerin ihsanı şahaneye boyun eğmenizin karşılığına dönüşmüştür.

Başlangıç koşullarına bağlılık El'in ihsanı, El'in himmeti olmuştur. Kader de El'e aittir. El'in yazdığı, El'in kaderidir. El Ba'alın, El Baala'nın, El Mamon'un, El Manatın, El Uzza'nın yazdığı, El yazısıdır.

İşte burası El Baal'in (Baal'in El'den icazetli -izinli-aracı-gölgesi ve temsilcisi- olmasıyla) yazdığı yazı olup; sizin köle olmanız konusu büyük kutsamalarla yere göğe sığdırılmayan işleyiş, köleci sahiplik imanı olmaktadır. İşte burası insanın insanlığına; insanın kendisine yabancılaştığı yerdir. Bedeninizin ve ruhunuzun tutsak alındığı yerdir. Burası kamufle edilen iman ritüelleri altında görülemez edilirler. Kader edilirler.

Kader edilen burasını öyle kutsarsınız ki; hep sızlayan yer olmasıyla yarasını yalayan bir canlı gibi hep "kaderinizi seversiniz ki, kaderinizi yaratandan ötürü" olur çıkar. Ve burası asıl olması gerekenin sır edilmesi nedeniyle sömürüldüğü için asıl olması gerekenin boş kalan yeri de, hep yalanla beslenir. Yalanla besliyorlar bizi.

Bir yaratmanın (inşanın-sistemin) oluşması için gerekli ve yeterli bağıntıyla girişir olma, şartı vardır. Yeterli şart sizlerin ölmeyecek kadar doymanızı sağlayan yaşamla köle oluşunuza, köleliği kader bilir olmanıza cevaz verir. Ve yine genel zenginliği kitap okuyup bilgi edinen, yazan-çizen; karşılıklı sosyal ve siyasal eşit hak bağlaşıklığı içinde olan; mevcut emeklerden istediğine ihtiyacı kadarla sahip olup gezen, gören, icatta bulunan, soran, sorgulayan, sorulur olan vs. insan tipine de izin verir.

Çevrenizin sizlere al yeşil bir bağınız gibi, bir bahçeniz gibi, bir eviniz gibi hem bir alan

olma basıncı vardır. Hem de bir bağınızın, bir bahçenizin, bir evinizin olmasının da sizler üzerine bir alan etkisi vardır. Bu bir enerjinin potansiyelli oluşudur. Ve hem de bağ, bahçe, ev olan enerjinin; bu tür özel bağıntılar içinde olmasıyla kılıktan kılığa bulunması da erkenin, akan enerji şeklidirler.

Bahçenizin (enerjinin) akış yapması için güzel manzarasının sizde duygular çağrışan devinmeler yapması için gözünüze yansması gerekir. Yani manzarayı algılayan bir gözünüzün olması gerekir.

Ya da bahçenin (enerji potansiyel liginin) türlü kılıkta akış yapabilmesi için sizin de açıklığınızın olması gerekir. Açıklığınızın da zorunlu oluşla bir takım enerji çevrimli sindirim ve enzim mekanizmalarına bağlı olmaları gerekiyor. Bu mekanizmaların da her birinin başka bir boyut durumuyla, enerji potansiyelliği içeren nişleri olduğu unutulmamalıdır.

Yukarıda manzarayı sizde duygu sellere dönüşür. Duygu selini oluşturan işte, yeni bir enerji şekillerini oluşturur. Duygu seli olan alan öznel alan oyukları içinde olmakla, genel enerjiyi duygu seli içinde olmak gibi özel bağıntılı durumların enerji biçimlerine dönüştürür.

Böylece duygu seli de genel olan enerjiye, duygu seli gibi parçalı oluş üzerinde özel bağıntılı enerji türü oluşuyla akış yaptırır. Akış yapan evrensel enerji yeni bir olgu, olay aşmalardır. Bunlar gibi binlerce madde sel ve mana sal alan dönüşüm etkili çevrimlerle çevrimlerin, o şeyler üzerinde akış yapış inşa aşmalar vardır.

Bayram Kaya

Sakın Ha!

Suya sabuna dokunma,
Huzursuz olsan da sokulma!
Kapı kapı aşınsan da,
Pis kal kardeşim pis!

Temizlik senin neyine,
Kamburları yüklenmek varken!
Parmak basmak neyine,
Sakal taramak varken!

Duyurmak için öksürme,
Yutkunmak varken!
Dik durup ses verme,
Eğilip temenna varken!

İşe birden dalma,
Hürmetler demek varken!
Nasıl olmaz deme,
Lütuf dilemek varken!

Görevin gereği deme,
Efendim sizsiniz deme varken!
Rest çekip, gitme,
Tıpış, tıpış gitmek varken!

Eh artık silikleşme,
Somuta bellilik varken.
Bireysel dalkavukluğu bilme,
Yükümünde insan olmak varken.

(31.08.1992)

Bayram KAYA

Bayram Kaya

Sakınca

Zamanı sararım, bobin elime
Elim, göz ve söz, düşürür dilime
Dil, hulk, nifak olmazsa kelime
Kendi ile kendine yansıyan
Aks eden olur, anla ansıyan
Ansi çevrenle, bobine akı
Akı, önceyle şimdiye bakı
İşi foya kılar, terör zamanı!

Zaman kendine, günün amanı
Aman beni koymaksa ki yaman
Yaman senindir, sensindir azman
Yüklesen bile karı kediye*
Kedi taşır mı, haktan hediye
Elin kaçırdı mı adaleti
Adalet olur, kim dalaleti
Fikri çatışma ettirirse cin

Cinle, hesabı sorana, olur kin
İlişkisel bilmeyip, hul sanı
Sanı, bumerangla olur kani
Aynı durmaz biatın, kozla gayrı
Gayrı hayal birdir, zikir ayrı
Ayrık tatlı, kar zararla kaynı
Kayın yalanda, hayalle aynı
Hesap olunur fecir ile ferç
Ferçten olunur ki hercümerç

11.01.2009

Bayram KAYA

Hulk: Huy. Ahlâk. Tabiat. Yaratılıştan gelen özellik. Seciye. Cibilliyet. İnsanın doğuştan veya sonradan kazandığı huy ve zihni durumlar.

*Verimsizliği verime döndürsen bile

Sani: sanma eylemi, sanma eylemini kendi üstüne döndüren

Hul: Bela. Zahmet. Mukabele etmek, karşılık vermek.

Fecir: Güneşten önceki doğuda görülen kızılık. Günah işlemek. Haktan sapmak.
Sövmek. Bühtan eylemek

Ferç: vulva, namus. Kadir kıymet, makam

Nifak: Buradaki nifak, cin, gelişmeci anlamda insanı ikileme çelişkilere düşüren yararlı olan kuşkulama fesadı. Nifak ve fesat sosyal anlamda, güncel dil olarak değil, gelişmeci devinmeye yönelme anlamına felsefim kurgulanmıştır.

Bayram Kaya

Sakınlardan Da Sakın

Dağdan gelir
Bostana gider
Akın bu çocuk akın
Vakit olacak, sıcacık bir yüreğin
Tam da, boştayken
Şefkatli bir gücün, tutulması yakın

Dağ devrilir
Bağ evrilir
Yol çevrilir
Gün gelir, sakın denilenden de sakın

Sakın çocuk sakın
Varken başka oluqlaması
Cahil miras yediliğın tükenmezliğini değil
Vakarı bilmeyi takın

Alaca karanlığı önüne
Akıldan meşum suretleri, yönüne
Oluşla adamı, namertliğe... Dönüne
Rehber diye biline, düşürme

Sakın çocuk sakın
Hele bir dur sağına soluna bakın
Elindir, çabuk indirtir, bindiğın at
Tufan kesmiş bağırların ıslaklığında
Çöker üstüne kâbus gibi, kat kat
Bilmezliğı meziyet en
Aman bilip, öncülünden
Bilişte, irk abı eyleme sebkat

Sakın çocuk, sakın!
Vaat olunan günlerin
Sonsuz geleceklerinden.

Eğer oluş olmamışsa sorumun
Korkuların tahayyülleşip
Boğazın düğüm tutmuşsa
Şimdi
Yaşama daha yakın

22.07.2009

İrk ab: mirasçılarla birlikte başkalarına da miras bırakmak
Sebkat: İlerlemek, Geçmek

Bayram Kaya

Sancım Solumda Bereketi Kolumda

Yüzü, yüz
Esti mi, güzü güz
Yolundayken düzü düz
Adam bir deha
Fikriyle, güven verişiyle
Yanında bulunuluş, bir reha

Yüzünü yıkadı
Mevcuda danışmış
İç hesaplaşmasını yapmıştı.

Zaman gerilmişti
Göz kıvılcımlarıyla şimşek
Meserretti çabası her yan ter
Gerilmiş çelikten vücutla yay
Atladı atlayacaktan bir panter

Fırtına öncesi sessizlikle
Badirenin içindeydi tarafları, kan ter
Şafak gelmek bilmezken aniden
Yalçınlık silüetiyle şafağın yırtılması
Hücum denen bir sesle titredi her yan

Barut kokusu
Öbüs kıvılcımları
At kişnemesi
Can hırışından insan iniltileri
Alev kusan namlu ağızları
Şahikanın ve ovanın tek hakimiydi

Kıyamet olduğun yerde
Başın, girdiğinde derde
Ne erdem, ne zer dem kalmıştı
Ölümüne öldürmek
Ölmek için öldürmek serde
O an için tek gerçek
Hani kutsal olan insan nerde?

Ha gayretten
Bir hayret doğmuştu

Heyecan akıyordu, gözlerinden yüzüne
Heyecan akıyordu, dağ yamaçlarından eteğe
Etekler tutuşmuş, ova mahşer
Meydanı sahra, yangın yeri
Uykusuzluğun alevi bir başka oluyordu
Böyle akıyor; yakıyor, yakılıyordu

Olan olmuş
Solun solmuştu
Artık sonuca
Bir tarihi oluşumla, bakılıyordu

Yıkalı yüz, bir şey olacağına kâh endişe
Kâh tebessüm doluyordu
Ne de mücessemi bir devasaydı
Keder yansımadan yüzüne daha
Fikrinin incesinde soluşla, kalkıyordu şaha

Düşünmek bile istemiyordu
Kararlılıkla bilişti, olası dışı olan, hevasaydı

Tanınamıştı, Dünya
Tanınamıştı, düvel böylesini
Tatmamıştı böylesi bir vahameti
Ne cenkler tutuşmuşlardı da
Yangınları yoktu
Oysa bu yangının kundakları da, çoktu
Şimdi yangın, tutuşma, cenk, kundak bir aradaydı
Şakağa gitmiş elle, istilacı kap kara, karadaydı
Ne yaman şeydi anam
Ne yaman bilinmezlik ve ihmal
Ateşle oynamışlar, yangınla tedavi oluyorlardı

Ova şöyle bir titredi
Ova şöyle bir sarsıldı
Duaya durdu gök, duaya durdu yer
Bir isimsizdi hücumla nefer
Kaçınıcı gidişle kaçınıcı gelişti sefer
Ne büyük aşkı yarabbi; serini
Kendi ölene dek, biri alıyordu yerini
Düşünemezdi, gerini
Ne yetimdi, ne de evli
Şimdi rihtersiz deprenendi, müstevli

Devamı var

Bayram Kaya

Sancım Solumda bereketi Kolumda 2

Adüv sadmelenmişti
Art artaydı sarsıntılarla birden
Burada neden bulduklarını arındılar

Çaresizce, umutsuzdaydı; şaşkın müstevli
Şaldırısı kâh oraya, kâh buraya öylesine verevli

Ey can! Bilmelisin ki şunu
Uçuracaksan kafes kuşunu
Gün dönümleri, zamanındır bir bölümü
Evde de bulursun; ne ararsın yadlarda ölümü

Umarsız, akılsıza göz yumarsız oynayışla
Kahramanlıkla yiğitlik bilmişsen tarihi
Mezar taşları değil, uygarlıktır sarihi

Kadim değildir, günde olmayışı ile edimlerin
Bak toplum derle söyleşir akli nedimlerin
Sanma ki pusat kuşanışla olur; ha o, ha bu
Etnikçe, ırkının kimliğiyle ölümlerindir, tabu

Bunun içindir ki bir zamanlarca olan
En önemli adımlar olmuşken yasan
Şimdi olmuştu; olmuştu şimdi tasan

Şafak düşmüş
Gün yüzünü düvele küsmüştü.

Düşmanın, hasetten ektiği böl yönet haresi
Her biri bir kimlikle, krallığını ilan eder karesi
Olur, yanında; toplumların canlarla, bilmezlik yaresi

Dündü, ganimet ihsasıyla köslere vururken
Bulur karşında; âlemi yaman, dilerken aman
Canın değildi, kanın değildi, bizle alıp verirken
Ne olmuştu da, doğumla değil ayrılık, siyaseten
Demokrasi, hak, hukuktu; bu gün durup dururken

Geçmişle biçime takılıp da, bütündeki karayı
Dünü sorarsın, görmezden gelip de çarayı
Özü görmeyip de tartardılar, ol etnik yarayı.

Her değişmiş özün yansımasıdır biçim
Özler değiştikçe değişmedi mi, sözler?
Ölümsüzlük edişle biçim, etnitiseyi ölümle içim
Kalmış mı bak tarihe, çevrenle etniğini seçim
Asla bu değildir evrende, birlik ve dirlikle geçim

Bir Kerem, bir Aslı duygusu gibidir
Tükel içinde özel ilişkin diktir senin dağıntın
Aşktır, özel oluştaki genel bağıntın
İyi olacakla tümeldeki yara

Tırnak çekilecektir özelde, düşünme kara kara
Zulüm de başarır, gülüm de
Lakin aman geçer, zaman seçer
Her başarı hak değildir
Geçmişe çözülen bu başarılar
Kafalara zer edişle tak değildir.

Bre nedam, tarihi okuyamaz adam
Koftur anlayışın, etnikçe tarihi zanlayışın
Bellemişsen; etnik krallar, prensler savaşı
Böylesilerdir aklın, ziyanladır yavaşı

Yolu uygar insanlığa geçmez, kolu bütün olanı seçmez
Böyledirler sanan kadimin, kafasını döver nadimin
Amanı geçtikten sonra, zer değildir zamanı
Can çekişirsin, meyus oluşa vah der, yamanı

Hey, suretlere düşmüş insan
Günün yolsuza, omuzun solsuza düşmüşse
Olacağı değil, solacağı bakar, sevinişe akar!
Biçim vermekle, ölüm sermekle; akıl sevinmez
Araba şekli vermekle; ölü suretlerin özü devinmez

Ben sana yanarım sevda
Sen kime?
Uygarlık temelidir; geçmişim
Uygarlık maziyle aynı, tümünden de gayri
Olmayanlarla yükselirim de
Geri bildirişim dışında, bakmam terkime

Aslolan pisipisine bedele, denk geliş değil
Neye bedel oluşu bil, saygıyı coş la koş eğil

Akılsız baş
Söyler taş

Soyum insan
Koyum insanlık
Doyum üretimse
Tarih bilincinden
Yok, olunca yurttaş
Kendilikten akara, ortalamaya bakara
Bir bereket böyle kurulur
Sevdası akmışsa dile
Afradan tafra olmaz
Ya sellenir, ya dellendir; sonra durulur

Öyle de olmuştu
Kontrol ederken düşman
Kendini kontrol altında buluşla
Şimdi ettiği ile çok pişman
Sular daim zalimden yana akıyordu

Akış; zulmü de, gülümü de gözetmez
Hiç, akışı geri çevirmeye de söz etmez

13.07.2011

Tümel, tükel, genel, külli: Varlık tikel niceleyişlerle, tümellerden oluşur. Ne var ki anlaşılması, kavranılması ve sürüp gitmesi için, tikelliğine başvurulmayı anlatan kategorik bir ulam.

Çara: Doğum başlayacakken gelen, gebedeki sıvı akıntısı.

Bayram Kaya

Sandiki Tat, Sadece Balda / Damakta

Sanki, bütün göğü yutmuşuda
Ondan geliyordu, gökgürültüsü

Hazımsızlık işte
Saman onun değildi
Alışmıştı da, hoyratlığa
Samanlıkta kendisinin değil, biliyordu.

Bütün dünyanın neşesi ondaydı
Zil sesine karışmış nağmeler, o tondaydı.

Umudu olmamak, yaşamdan beziyordu
Lakin o, dahanın dahasını geziyordu
Rahatın kahkahasını, fingirdeşini eziyordu.

Bütün insanların iniltisi ile hazandı
Olumlulukla, olumsuzluğuda kazandı

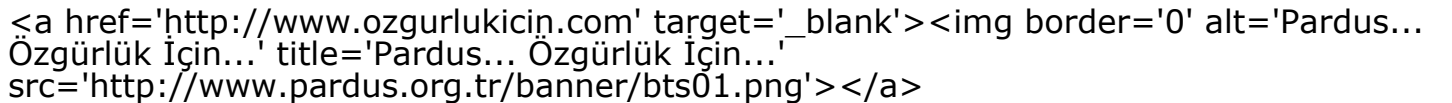
Tamahı canda, düzgün işte fesattı
Gücünde değildi işte, sağlığı ifsattı
Bir ses yoktu, iki ses daha toktu
Birde çöl olurken, çokta böl oluyordu.

Akıl birlikte nicelenim
Yol birlikte nicelenim
Toplum birlikte nicelenim
Paylaşımında, dirlikte nicelenim idi

Birlik nicelenimle eğildi
Çünkü başka, başkalık;
Kendi dışına ilişkinlik değildi.

İyi, kötü; huzur, korku gibi
Emek, yemek; sanat, demek
Toplum ve paylaşım sosyaldi

08.11.2008

[Pardus... Özgürlük İçin...](http://www.ozgurlukicin.com) [Pardus... Özgürlük İçin...](http://www.pardus.org.tr/banner/bts01.png)

Bayram Kaya

Sanmak

Yaşamak
Bir berdel gibi ölümü
Daha çiçeği burnunda iken
Bağ bozumuyla gün dönümü

Ayrılığı dağa sarsam
Hayali koşar imdada
Düze inmişte kelim saçar
Belli değil ki kim dağda

Sanki yabancımışsın gibi
Gümrük işlemleri soruyorlar
Keyfime bekçi olmuşlar gibi
Sanıyorlar ki vize ile koruyorlar

10.01.2011

Bayram Kaya

Sarınca

Uykuda, ayık,
Ekmek dedik.
İşler karışık oldu,
Birbirimizi yedik.
Dişlerimiz bilendi,
Ama hep gedik.
Açamadık gözümüzü,
Sisi benimsedik.

Birde sevgisizliği,
Başkaya gezdirdik.
Çin'li sarı(!) zenci kara(!)
Diye yerdik.
Toz kondurmadık üstümüze!
Soyumuza verdik.
Kurtuluş diye ufku,
Şimdi bunlarla derdik!

Şeytana veresiye verdik,
İblisten borç aldık!
Görünüşte ummanı
Seyre daldık.
Eyvah bunları,
Anlamada geç kaldık.
Boş oldu,
Coşkuyu, seraba sardık.

Bireysel takışınca,
Sarhoşluk iyide,
Ayıklığı var!
Umuda yürümek iyide,
Bezginliği var!
Uykuya yatmak daha iyi,
Ama kâbusu var!
Akıl için yol birse,
Birliğe eylem var.

Bölük, pörçük gönlümüzde,
Dünün sıkıntısı.
İstim oldu bize yarınlar için,
Yarın yar.
Debriyaj tuttu,
Vites aksı, şaftla kavrar.
Hoş oldu içimiz,
Sessizliğe heyecanımız var.

Mihnet etmem hoş olana,
Hakkı kayıram!
İnsanlık için;
Erdemi, erdemsizlikten ayıram!
İnsanı, insanlığı için,
Sevgi, barış, ekmek, bilgi ile doyursam.

O zaman yarınlarda,
Bayram var bayram.

(14.08.1992)

Bayram Kaya

Say ki!

Kılınır, ola, oluşta habitat.
Huyudur bu, say ki tabiat.

İyi bak, ne sendir sen, benle ben
Oluşumdadır kadem, günah tutmaz.

Günah olmasaydı, olu ile oluşta solmayan
Cehennem yanmazdı, cenneti olmayan.

Yeni kabukta yeni hayat
Eskiye olmaz raĒbet, günahtır bayat.

Âlem bir yansımadır, yansıyandan.
Yansıyan âlemdir, yansıma kılar.

20.01.2007

Yansıma: bezeme-bezenme bir kopya edişin bir çalışmanın mini mizenin, hem kendi, hem evre oluşu, ikilenip,oklanıp kendi (evre) ile etkileşerek ortaya olumlanması. DeĒilse akistik yansıma deĒil. Bir kopya yansıma ve gerçek oluştur.

Bayram Kaya

Saydıklarımız

Önce fısıldanır ortaya.
Senaryoya uygun,
Biz
Öyle düşündüğümüzü benimseriz.

Aslında hiç bilmeyiz
Anlamıda, aklımıza yabancı
Hatırlıyormuşuz gibi
Hafızamızın derinliklerinde
Bizim olmayan bizim.

Gölgeler telaşlı,
Gam mı kalmış hani nerede!
Mehtabı yırttık
Cepler akrepli iken.

Bunların acı sonuçları ile
Yüz yüze iken
Kayıp olur hayaletler
Ben sersem ayık.

Ve işte o zaman
Halefliğim tutar
Sıcakta terler
Soğukta titrerim.
Olacağı varmış der
Köroğlu'luğum tutar

14.08.2007

Bayram Kaya

Sayıtı

Tut ki, hevesine bindin.
İstedigin yerde indir.
Demlendin mi a canım,
Çabuk fikir sildin!

Bu günün karını.
Oluşturmuyorsan yarını.
Aval durdun sevgiye,
Dün ile baktın, tart diye!

İlk günün hediye,
Kim, kime ne diye
Taze durmasın bende
Her günün, kart diye!

Bazen sevgice dururum.
Avare hayal bulurum.
Senettir huyumuza,
İlk bakışın şart diye!

10.01.2007

Bayram Kaya

Secaatı Sirkat İle

""Kimlerle onur duymadık ki!
Verirler di topluma bir şeylerini...
Mustafa Kemal, Nazım, Akif, Necip Fazıl
Cahit Arf, Mumcu, Uçok, Dursunlar...dan gayri! ..

Topraklarda sürgünler yaratanlar
İntihalciler taçlandırılırken erkle! ..

Vatanında bir şekilde palazlanırken
Bir hödle, yadlarda soluklananlardan...

Ve Ruhi Sular tedavi olamazken
Eften püften gerdirmelerle, pamukta belelilerle

Yazılı yazısız etik ve ahlak şaşıyorken
Ulusun alın terini iç etmişlerle
Taraf katiller omuzlanıp
Türkiye seninle gurur duyuyor
Nidalanırdı

Ne cevher olmazları
Şaşaa ve gurur ile
Onur yaptık hicapken

Hödükleri rikkat
İrkad ve irkab ile...*

Kalp akçe, bön kalas dururu
Omuzlara dalladık.

Ne dallamaları...

Secaatı sirkatle**
Adam diye salladık

Patlayan pahalılık
Asayışsızlık, bağımlılık
Ve küften üretim üstüne...""

06.01.2008

*Vurdum duymazlığın yumuşaklığı ile uyuşarak; kendimizi binmelik eyleyip, bizden sonraya da mirasladık.

Rikkat: Yumuşaklık, yufka yüreklilik

İrkab: Başkasına da miras bırakırlık, Bindirme

İrkad: Uyutma, uyutulma

* hırsızlığını/caniliklerini/ övünmek / mertlik yiğitlikle saygılamak.

Dallamak: 1-Sirta, omuza alıp gitmek / Ağacı budamak
2- Sifat olarak yada argo olarak; aptal, enayi.

Bayram Kaya

Seçerken Seçemezlik

Sevda, bağır açma öyle
Bir seni çekerim içime
Bir özlemlerimi...

Aynı anda buluştururum.

Deşerim deşerim de...

Birin akılda düşünce
Birin içte yer tutar

Hasret çekerim
Nefes azabı
Boğulduğumun
Kulaç almaz yanı.

Küstürülmüşlüğüm
Dirim tutarım daha...
Akla ziyan küf köşelerde.

Nem kaparım buluttan
Kırılğanlığımdan zayi

Bulamam kendimi
Hükümsüzlüğünden.
Adam sayılmışlığım
Kıymete konulmuş sayarım daha
Unutulmuş hatırlanmalardan kalan.

13.09.2007

Bayram Kaya

Seçki

Ilık bir sevda ateşini
Dokunurken tenime

Kralın külâhını
Dağlarda köroğlu'yum gelir senime

ten sevdadandı
Sevda sıcaktan

Ansızın beliri verdi
Kucağını usulcaktan

Korkular düşmedi
Membran geçişlerde

Sokulurken gözümde
Dolanırken sözümde, seni seçişlerde

Heyhat, yol açıldı
Geçmez akçe, söz saçıldı

beyaz desem kirli sarı
Kısır döngü, gaftan varla kaçıldı

Sevdan gözlerimden düştü
Elimden yuvarlandı

Affet mestanem
sanmaki şifa bulmaz hastanem
Bugün ayın beşbuçuğu bayram

19.09.2009

Bahir : Deniz-bahriyeli denizci

Bayram Kaya

Seçme

Önce dünyanın
Tüm istediklerini
Verin bana.
Alışayım onlara,
Egemenliğimdeyken
Onlar,
Tercihim olsun,
vaz geçeyim onlardan.
Anla
İşte o zaman.

Sonra,
Sonra sıkıntıları salın
Üstüme.
Kurtulmadayken
Bunlarda,
Seçeneğim olsun
Sıyrılmamak.
Zanla,
O, zaman.

Şimdi;
Dünya bir yana,
Sen bir yana
Diyemiyorum.
Seni dünya'da
Görürüm,
Dünya'yı sen de.
Aksi halde,
Hiç çıkmayacak
İçimdeki aydınlık,
Şırasındayken.
İşte o, zaman.

Sonra,
Razı olmayınca
Varılmıyor istediklere.
Bir yanım eksik
Kalmada, istemlere.
Yılgınlıklar,
Anlık oluyor
Bildik serime.
Değer oluyor
Ele geçirilmişler,
Bir değer olacak,
Ele geçirileceklere.
Aldatılmasın,
İşte o zaman.

Bir duygusun
Hoşluk boşluk
Körlük bulunan.

Bir ilkesin,
Uğruna göze alınan.
Bir umunla,
Bir bekleyiş
İçinde dolambaç olan.
İşte o, anlık.

Bilinç,
Seni yaşıyorum.

(21.02.1992)

Bayram KAYA

*İstedim ki sevgi adamı, dava adamı ve meyus (karamsar, üzgün) adam, bu üç çatışkı, hem sürdürülsün, hem uzlaştırılsın.

Bayram Kaya

Seçme Ayıklama

Seleksiyon dediğimiz mekanizmayı nasıl anlamalıyız? Bunu birim olaylara nasıl yaslamalıyız? Doğanın diyalektiği, nasıl bilinçlenirler. Bu yazıyı okuduğumuzda bunları anlayıp, bunların kıvılcımlaşmalarını oluşturmamızdır. Seçme ayıklama, bir bağ ve ilişki durumu özel bağıntısı olmanın girişme tipidirler.

Düz bir alan düşünelim. Bu alan, dört bir tarafa bakan ve bağıntıları olan bir sonsuzluk gibi davranır. Bu alan içinde bulunduğunuz yere göre diyelim size 500 metre uzaklıkta; doğu güney doğrultusunda 300 metre derinlikle, 50 km uzunlukta, 100 metre eninde keskin inişli bir kanyon olsun.

Zihninizde sonsuzluk gibi davranan alan, bir yönü ile sınırlanmış olur. Artık doğu-güney doğrultusu içindeki alanınız içine pek bir yabancı insan tehdidi giremez. Alan bir yanıyla ve kendilikten bir seçme ayıklama gerçekliğine uğramış durumdadır. Buna kimse karar vermemiştir. Kanyon kendi şartlarıyla oluşmuştur.

Alanınızın size göre 2 km kuzeyinde; bir ucu doğuya doğru kanyona dayanan, doğu-kuzey sınırlarında içinde aslanların, kaplanların cirit attığı balta girmemiş orman olsun. Bu ormanlık alan demek; kendi seçme ayıklamasını yapmak demektir. Yani sizin bölgeye, kuzeyden gelip, her elini kolunu sallayarak girenlerin, artık bölgenize serbestçe giriş yapamaması demek olur.

Bu kendilik kesikli sürekli kanyon ve ormanlık alanın konumu sizin alanınız için iki taraflı ve kendilikten seçme ayıklama işlerliği yapan mekanizma gibi çalışırlar. Seçme ayıklama yapan kanyon, orman gibi mekanizma çevrenin kendi kesikli sürekli parça olaylarıdır. Kanyon oluşurken, kanyonun bir yere seçme ayıklama yapma ya da yapmama gibi hiçbir amacı (bilinci) yoktur.

Şimdi bu kes de bulunduğunuz yerin 10 km batısında, kuzeyin balta girmemiş ormanlarıyla değinim yapan ve kuzeyden batı yönünüz boyunca Güney batıya doğru akan bir azgın ırmak olsun. İrmak ta kendi seçim düzenlemesiyle sizin bölgeye bir seleksiyon yapacaktır. Artık üç yönünüzde gelebilecek tehditler, önceden yüzde yüz iken; şimdi bölgenize girebilecek tehdit yüzde onlara, yirmilere, otuzlara düşmüştür.

Bu çok büyük bir olaylaşma ve kendilik bir çevre izolasyonudur. Özel bağıntılı; kesikli sürekli durum olaylaşması demektir. Şimdi alan bölgenizin güney yönünde ve size 20 km uzaklıkta bir ucu batıda azgın nehre dayanan bir ucu doğuda kanyona dayanan ya da kanyonla arasında 10 metrelik dar bir kıstak yapacak şekilde çevreleyen büyük bir bataklık alan olsun.

Bölgeniz önceden sürekli bir alan gibi davranırken; bölgeniz çevreye karşı tamamen yüzde yüz açıklıkta iken; dört bir yandan izole edilerek içte kapalı devre bir özel bağıntılı alan olmuştur.

Önceki duruma göre bölgeniz şimdi yüzde otuz, yüzde yirmi, yüzde on aralığına dek daralmış olan kendilik bir seçme ayıklama mekanizmasının çalışması altındadır. Dünya alanları hep böyledir. Zaten bataklık alanın, kanyonun, nehrin, ormanlık alanın kendileri kendi içlerinde kendi başına bir seçme ayıklamalı özel bağıntılı alandırlar.

Doğu taraftan bölgenize gelen insanlar; asma köprü yapmadıktan ve kuş gibi uçup; örümcek gibi davranır olmadıkça kanyonu geçemezler. Bir yalıtma elbette her şeye karşı değil. Ama bir şeye ve birkaç şeye karşı bile yalıtımlı olması, ortamı umulmadık düzenli olay süreçlerine dönüştürür. Bu dönüşmeye rağmen doğudan gelecek domuzlar,

aslanlar, insanlar vs. bu kanyonda geçemezler.

Ha keza ormanlık alan da, kuzeyden gelecek insanları ve kuzey çöl aslanlarını engeller. Kuzeyin kutup ayılarını engellerler. Birçok takipçinize bu ormanlık alan yer ve yön kaybettirir. Böylece tehdit olur pek çok şeyi; belki her kezinde de değil de; binde bir, on binde bir, olasılıkla tehditleri kaçak, patlak, çatlak olaylar durumuna indirir. Sistem girişmesi bu biçimde seçme ayıklama yapacaktır. Ki bu sizin yalıtılmış bu bölge içinde, hayli yüksek oranla güvende olmanız demektir.

Deve kuşu, kivi kuşu gibi kuşu gibi uçamayan kuşlar hariç kuşlar bu seçme ayıklama alanının zorunlu belirmesidirler. Bu yalıtımı aşarlar. Ama bulunduğunuz alan dışındaki insanlar, kutup ayısı vs. patlak ve çatlak "rastlantıları" oluşla bu özel bağıntılı sistem içinde, ara sıra; hep var olacak firarilerdir.

Görülüyor ki sonsuzluk devinmesi gibi gelen bir alan, burada kanyon, orman, ırmak ve bataklık gibi olay kesikli sürekliliğiyle parçalı yapılara bölünmektedir. Yani süreklilik yoktur. Süreklilikler parçalanır. Süreklilik, kesikli sınırlı olaylarla vardır. Kesikli sınırlı olaylar da; süreklilik içinde vardır. Görülüyor ki seçme ayıklama olayları çevrenin kendi içinde kesikli sürekli olaylaşma sürecidirler.

Esasta birbiri ile hiç ilgili değil. Ne kanyon ne bataklık sizin alanınızla alakalı değil. Ama bir kez oluşup ortam girişmesi yapınca da birbirinden enerji alıp vermeye; birbiriyle düzenli ilişkiler kurmaya başlarlar. Bataklık yayılmaya, insan onu kurutmaya uğraşır. Orman genişlemeye insan onu geriletmeye uğraşır. Kanyon geçirmemeye direnir, insan üzerinde geçer veya dikliği tırmanır vs.

Kesikli sürekli, parça olay durumları; kendi içinde özel bağıntılı, sınırlı sonludurlar. Bunların girişme ve kesişme bağıntıları bir irade, bir eğilim göstermeden değinim yaptığı bir alan bölgeye seçme ayıklama filtresi ya da seçme ayıklama kılıf zarı gibi işlevle, kendilik çevre bağıntısı durumlarını da oluşturmaktalar.

Not: Bu örnek tamamen yazarın fikir ürünüdür. Ne fikir olarak, ne ilham olarak; hiçbir yerde alıp rastladığı bir paylaşım da değildir. Tıpkı diğer yazılarındaki, diğer çıkarımları gibi kendi ürünüdür.

23.10.2014

Bayram Kaya

Sekans -Aksam-Hareketleri 1

Sosyo toplumsa alan bir üretme bir tüketme alanı olmakla, entropi biriktiren alandır da. Sosyo-toplumsa alan içinde sizinle ve sizin dışınızdaki nedenle entropi birikir.

Sizler entropiye karşı kullanılır olan enerjiyi düzene dönüştürmek için sisteme daima yeni enerji girdisi yapmak zorundasınız. Bu nedenle üreten emek gücünden, girdisi yapılan enerjiyi karşılama yapmak zorundasınızdır.

Sekans (aksam) hareketi birbirine göre hareket olmakla, basit söylemle eşit kollu terazi gibi çalışırlar. Eşit kollu terazide kefelere birbirine denk olan bir düzey konum içinde olmakla birbirine uç uca olur düz çizgi (eksen) hareketli konumları kefelere referans olmakla, kefelere bu referansla dengededirler.

Çevremiz içinde bulunduğu onca devinme girişmeleri içinde olmasına rağmen, bu kaotik durum girişmenin temel düzlemi bir durum gibi kabul edilmekle; çevremiz sıfır kabul edilen bir başlangıcı oluşturur.

Kollu terazide bir kefeye söz gelimi bir ilişki biçimini korsanız girişmenin ağırlığı nedeniyle içine dinamik girişme konulan kefe, diğerine göre aşağı doğru hareketlenir. Karşı kefe olan aksam da yukarı kalkar.

Bu aksam (sekans) hareketiyle dengesi bozulan kefeyi (sosyo toplumsa düzlemi) , sıfır değerdeki başlangıcın sıfır referans değerine getirmek gerekecek ki, aksamlardaki dengeler yerine otursun.

Sekanslar (kefelere) tam dengede olabileceği gibi bu sıfır değerli dengede olma durumu dinamik süreçlerde hep gelip geçicidirler.

Kefeler sıfır denge durumuna biraz aşağıda ve sıfır denge durumunun biraz üstündeki minimal artı ve eksi durumlarıyla dengede olurlar. Ki sekanslar arası devinim, sıfıra göre olan fark durum kadar küçük bir dengesizlik içinde olmakla süreç denge ve dengesizlik durumlu koşullarıyla sürüp gider.

Artı eksi değerler aralığında çalışan artı, eksi yöne gel git yapmalar sırasında eksen; başlangıç değerli referansı olan düz çizgili eksenin hep denge koşullarında geçmekle, kendini düzeltme hareketi içinde olurlar.

Ve sekansların ana eksene göre aşağı yukarı olan denge koşullarındaki eksen altı fark değeri 0,01 mm olsun. Diğer sekans ta eksene göre eksen üstü farkı 0,01 mm olacaktır.

İki sekans arası fark uzaklığı bir mili metre bile olmayan sekanslar mili metrenin 0,02'si mm kadarı olmakla sistem denge koşulları içinde ana eksenle çakışıyor bir etkiyi ortaya koyar.

Referans değerli eksenle çakışmayan sekans eksenlerinin biri; denge durumlu eksenin + değeri kadar üstte, diğer sekans ta, denge eksenine göre - değeri kadar altta olmakla sekanslar ana eksene yakınlık değeri içine olacaktırlar.

Bu fark değer kadar nedenle sekansların dengeye doğru olur "tepki koşulları" ile girişmeleri hep olası olup, kaçınılmaz olacaktır.

Kefelerden biri içindeki madde ya da mana oluşuyla alan yükünün artması demek;

sekansla ana eksen arasındaki uzaklaşma farkı çok büyük olacaktır.

Kefelerin biri ana eksenin çok altındayken, diğer kefe olan sekans ta, denge ekseninin 20cm altında olan sekansın uzaklığı kadar bir 20 cm uzaklıkla ana eksenin üstündeki bir uzaklıkta olacaktır.

Sekanslar arası ana eksenle çakışma olan dengeye gidici (kararlı duruma gidici) referans değerli alan gücü; kefeyi yeniden denge koşulu kapsamına getirmek için karşı kefeye konacak ağırlıkla tekrardan +, - kadar olan fark değerleri içine getirilecektir.

Ya da ağırlık konan kefedeki, ağırlık azaltılmakla yani sekans deşarjlarıyla sekanslar ana denge koşulu ve ana eksen koşulunun alt üst değerleri içinde bulunması böylece olası olacaktır.

Kefelerdeki ya da sekanslardaki niceliği artıran veya azaltan her bir durumun etki süreçli düzenleniş girişmeleri, bambaşka yansımalarını verecektir. Bunların irdelenmesi bir başka yazı konusu olabilir.

Mekanikçe dile getirdiğimiz sekans anlayışımıza göre söyleyişimize devam edecek olursak; bir kefenin düzlem sekansı içindeki maddi girişmelerini koymakla ağırlık artar. Ya da maddi girişmeli kefe kendi içindeki yüklerle girişmeler dengesi, karşı taraftaki kefeye dinamik girişmenin mana anlaması olacakla, yansıyıp; karşı taraf kefeye zıt yönde baskı olur.

Böylece bir sekanstaki üretim hareketine dek girişme yoğunlaşması içinde bozulan denge, karşı sekansa onun özneli anlaması ve paylaşımı olmakla kefe sürecini bu paylaşım şarjı-deşarjı sırasında kefeyi referans değerine doğru kılacaktır (kefeleri uç uca olacağı sıfır değerine doğru getirecektir) .

Bir tarafın şarjı ya da deşarjı normalde sistemin ana eksenli denge koşullarına gelmesiyle durur. Boşalan dolar dolan boşalır. Bu da sistemin yeniden ve yeniden üretim çevrimi içinde olmasıdır.

Kefelerin veya sekansların, ana eksen doğrultusunda uç uca olur durumu mutlak değildir. Aksine gelip geçici olmakla bir referans değer kontrolüdür. Bir düzeltme, doğrultma hareketi olmakla ekinoks geçişi gibidir.

Ekinoks geçişi olan benzeti ile sekansların birbirine göre olur durumlarındaki hareketin de değişken olacağı dinamiğini vurgulamaktayım. Yani denge koşullarına göre olur durum değişikliği, denge noktasına göre olur dağılımla skaladaki artı eksi durum değişikliği içinde kılınmasıdır.

Dengeyi bozan yoğunlaşma içinde (karşı kefe de, bu taraf kefeye) alınan pay kadar bir bağlamıyla kefelere (karşı düzlemli sekanslar) , denge olur ve dengeye yakın olur koşullarına getirilecektirler.

Unutmayın ki denge ile dengeye en yakın olmanın farkı; referansa göre " tepkime-girişme koşullarını başlatan dengesizlik reaksiyonlarıydı".

Denge koşullarına en yakın durumla olmanın farkını yaratan koşulda kolektif olan emekte alınan vergi dediğimiz kaynak; sistemin kendisine harcanan enerji ya da entropinin karşılanmasıdır. Yaratılan en az düzeydeki bu dengesizlik, bizim dışımızda

olmakla bu yol üzerinde sistemle birlikte dengeye gelir.

Bu gün çalışan ve yaşantılan insan, nasıl yarın da yeniden çalışıp, kendisini yaşantılaşmak için kendisine beslenme ile enerji girdisi depoluyorsa; sistemin de yarın yine var olup; bize alan etkisi kazandırması için kayıplarının karşılanması gerekecektir.

İşte belli denge koşulları içindeki referansla bize alan etkisi kazandıran sistem kayıpları kolektif emek olan vergilerden karşılanır. Doğrudan emek gücünün kendi karşılanması olmayan bu vergilenmeyle emek gücünün eşit karşılanması olan eşitlik dengesi bozulur.

Sistemin ana eksenine minimal değerde yaklaşmakla, ana eksenle çakışma eşleşmeli eşitliğini yitirmesi ile sistem eksenini çevresinde minimal eşitlik bozulması olmaktadır. İşte sistem dinamiği bu minimal eşitsizlik üzerinde dolaşmasıyla eşitlik tüketimli özel bağıntısı içinde çevrim, başlanışına döner.

İşte bu tür sistem kayıp ve kaçakları (sürtünme ve harcanma etkileri) için harcanacak olan vergi türü sağlatmalar (sistem için zorunlu çalışma) her kişi emek gücünden karşılanan ortak katılımlardır.

Köleci sistem de bu dengeler alabildiğince egemen sınıf şartlarına göre adalet edilmekle sekanslar arası referans değerlerde korkunç sapılmıştır.

Belli değerler içinde kalmak şartıyla ana eksen çakışmasının çok çok uzağında olan iki sekanstan biri efendi kapitalistler için ana eksenden sömürü uzaklaşması olurken diğeri de emekçi sınıfının sömürülmesi için ana eksenden alabildiğine uzaklaşma olmaktadır. İki ara boşluğa lümpenler yerleşmiştir.

Bu nedenle tepkime reaksiyonları tepkime farklılığının büyüklüğü oranında şiddetli ve adaletsiz olmaktadır.

Bayram Kaya

Sel Suyu

Şurada,burada,
Zorunluluğun gereği.
Bir birikiş var
Sel suyunda.

Karışık, bulanık
Kavuşumda.
Bir heyecan var
Sel suyunda.

Kabarıp,coşup
Sığmayışında,
Bir akış var
Sel suyunda.

Kükrem,öfkesinde.
Kararsızlığında,
Bir yıkış var
Sel suyunda.

Yayıldıkça yorulur.
Serildiğinde,
Bir duruluş var
Sel suyunda.

Yağmur yağdı mı
Çocuklar.
Bir yol alış var,
Sel suyunda.

İrası gereği,
Kapsanışında.
Bir potansiyel var,
Sel suyunda.

Aman dikkat,
Deneyimdir.
Var düzensizlik huyunda,
Sel suyunda.

(25.10.1993)

Bayram Kaya

Selam İçimizdeki Zamana

Ölüm, hep üşür de
Soğukluğunu biz duyarız
Eridu!
Yaşamın soluğu
Yaşam şehri...
Budalaca, nehre koşan
Kaplumbağa cücüklerin
Yaşama çekeyle, acemice telaşlı
Hazlı bir var oluş, diretisidir bu

Küçücük santimlik adımlarla
Yaşamı var edecek
Dokunsan da hissetmeyecek
Ha bire bir yöne
Sair adımlarla, yüzmenin kulacıdır.

Acıdır bayat rüzgârların esmesi
Anlamalara dokunur
Bir de Enlil üfürürse
Hoyrat rüzgârlar nereye atmazdı ki seni

Marduk el verende
Kingu'nun kanı toprakta yoğuruşla
Güzel biçiminizden görünüş
Üfürüğünüzle, içimizde yaşamadınız mı?
Candan kandan insancımızla
Kâh yücelerden olduk
Melekten, periden suretler
Savrulduk çöllere, ateşlendik

Kâh yer halkı idik
Enki'nin elleriyle sekilce kilden
Ea'dan nefes dolduk
Düşürüldük yere, topraktandık
Gözümüz açıldığında bildik
Hanya'yı Konya'yı
Cenneti, cehennemi
Tutunurduk hayata, fırtınalarla
Yeni olanla düzensizliğe gazaptan
Totem gülümsüyordu artık, eskisi soldu
Tuzlu su, çölle göl; çamur oldu
Kandan, candan, ateşten, sudan
Çamurdan, yerden yaratılmıştık, Kingu'dan
Her biri, bir yerli arındırıcıyla
Eridu, Ninova'ydı şimdi barındırıcıyla
Ben sen idim, ama
Kaplumbağacık telaşında
Yeldiriyordun ha bre beni...
İlla Eridu'yla Ur diye
Değişmelerden, değişmelere
Esmelerden, esmelere
İttifaklaşmış olur düzence kesmelere

Mehtabı görürde, serap sınırđık

Eridu'm başka
Eridu'yla Ur'lu yaşamım başka
Veriyorduk değişmelere isyan*
Mehtabımıza da nisyan**
Yeni olanın, yaratıcı olanın soluğuyla yaşıyorken
Kurban kılınıyorduk***
Eridu, Ur, Uruk, Nippur, Lagaş, Kiş
Altı gün, altı gece, her birden, bir can
Mehtaba özlemden biliniyor
Bilincim siliniyor...
Ölümler üstüne, yeni yeşerme tufanlar
Salıverdin de, şimşekler cabası
Geldik bugüne, olmadı hiç acabası

Ölümler hep üşüdü
Soluğu daima içimizdeydi
Yaşamı gözettirdi bize
Saņa ne var ki
Soğukluğunu biz duyduk
Titrek sarılmamız ondan.

04.05.2009

Bayram Kaya

*Yeni olana, değişmeye direnç gösterme
** Eski toplum aidiyetinin bizde uyandırdığı, alışmalarla tekrar edile gelen edim,
çekiciliğini unutma, unutturulma seremonileri.
***Eskinin unutulup yeninin benimsenmesi için hafızalardaki yok edişler. Bu ittifaklar
insan kurban törenleri olarak gerçekenmişti. İttifaklarla kaynatılan kazanlarla kurulan
şölenli ata totem geçiş ritüelleridir.

04.05.2009

Bayram Kaya

Bayram Kaya

Sen Busun İşte

Seni özlüyorum
Gönlümde sözlüyorum
Durup durup, el şafakta
Grubu gözlüyorum.

Şafağını dürsem
Gün ile azabı sürsem
Gözüm ile görsem
Seni özlüyorum.

Mısraları dizsem
Kerem'den yanıp
Aslı sizsem
Seni özlüyorum

Ben seilmek için varım
Ey Nemrut!
Sevilirken sevmek
Seni özlüyorum

Yar kırılğanlığını yanmış
Ah müştak!
Akılla sevilmiyor ki...
Seni özlüyorum.

Her gün,
Gün gruba sarar.
Bir kulak çınılamasında
İçim, kanar kanar
Bil ki bayram seni anar
Seni özlüyorum.

Ölüm nerede?
İçimde.
Çıkacak da çıkmaz
Korkularımdan.
Sen de, içime...
Biri içeriden dışarı
Biri dışarıdan içeri
Baskılar da baskıllar...
Şen giremedinmi
Ölüm dışarıda

Seni özlüyorum!

24.09.2007

Bayram Kaya

Sen demek

Nal sesi uğultuları, homurtulara
Düşgele saçılmalarımla, düşerken
Kaybolan bir hayallerim
Ve bir yelken açışla sen demelerim var

Yaklaş olur nal sesince
Bir el yordamı kadar, yakın
Uzaklaşır homurtularla
Bir şehla kavuşulmasınca, uzak

Sen menekşe moru gibi erguvani
Ve sen aculünde, aromatik rayiha
Korku iken halasıma tırnaklamalar
Her aklıma geldiğinde olanaklamalar

Ve sen kızıl sarı
Ve sen kestane
Sen korku dolu gözlerinde
Haleler ışıldayan
Arzularımla saçılır bir mestane

Mehtap sürüklemeleri denli, bilim
Nakış dokunur denli kilimden kuşak
Ve asi gönlüm sana, bir sana uşak

Karabasan gecelerimin tabu yoluğu
Ve sen dedikçe şiirlerimin soluğu

Sen derken, senden hiç bir şeyi dememek
Ve sen demeyerekten de, hep seni demek

10.09.2011

Bayram Kaya

Sen Duyar Mısın?

Sen duyar mısın?
Zül'ümü,
Korkuyu ve yığılı.
Yıldırıp boyun eğdirenini?

Öylesine gerekseyip,
Almadığın,
Ölümüne susayıp
Bulamadığın küt sınıkları?

Sabırsızca vaatleri,
Sanki gerçekleştirecekmişçesine
Yoluna hal olduğun,
Boş olan, emeklerini?

Sen duyar mısın?
Gülmeyi,
Gülümsemeyi?

Ahlar, gram gram.
Ter çıkar çabalarında.
Yokluklar efendi olmuş,
Emir buyurur, sıram sıram.

Yağdanlıkçık, dalavere,
Çıka gelir bunların arasında,
Bir güç, güç yetmez.
Ala, vere.

Sen duyar mısın?
Bu bezginlikleri,
Ezim ezim, ezginlikleri,
Sözüm ona iç geçkinliklerini.

Yaşanımlar yarına ter durur.
Gözümüz kaosa fer vurur.
Yenisi oluşuncaya dek, belki de,
Tutduğumuz erdem zer durur.

Sorumsuzluk orun olmuş.
Baş eğme, zorun olmuş.
Beklentiler bir göbekte,
Suç ve suçlular, torun olmuş.

Sen duyar mısın?
Yaşanmayanları,
Yaşayamayanları?

Sen,
Sen duyar mısın?
Bizi,
Oluşuyorken?

Yılgılarımız bilgilerden(!) *
Bezginlikler güvenlerden.
Üzgülerimiz övenlerden!
Korkularımız açlıkla dövenlerden.

Sen duyar mısın bizi?

Ben duyarım; korkuları,
Bezginlikleri.
Oldu olacak yılgınlıkları.
Milyonlarca; sokak, sokak,
Gün olup,
Hak olacak sezginlikleri.

Sen duyar mısın bizi?

Bayram KAYA

*Yılgılarımız bilgilerden: Aynı şartları paylaştığı halde aynı sesi vermeyen bilmez kitlelerin, bilincine varılmış olma hali, duygusu.

(10.08.1992)

Bayram Kaya

Sen Ey Aşkı

Bir alametin
Kızgınlığında dökülen
İsaynların yırttığı
Bağır yangını.

Patlatılmış arzuların
Asumana gark olan
Şikayet bulmayan hevesin
Tuzlanmış kokmazlığı.

Akıldan ırakların Bayram'ı
Heyecana heyecan eklemekteyiz
Asumandan niyet aldık
Talih beklemekteyiz.

Berhava ettiğim seçmezlikli hovarda
Ucuzlukların prim yaptırıldığı al beni
Kırılmış bardak parçası yansılarım
İpilti avuçlamakta her bir duvarda.

28.06.2007

Bayram Kaya

Sen Farkındasın

Sen aşk değilsin
Aşk sende.
Sen sermest iken
Aşk eksende.

Sen perva değilsin
Perva sende.
Sen sevgi iken
Perva çekimde.

Sen çekim değilsin
Çekim sende.
Sen çekilimde iken
Bir dönüşle pervanede.

Ben germem zamanı
Zaman içimde.
Oluşla bilemez evreni
Kıyasla salisaniyesi değil.

Ben tanıdım olupta
Devim zamanda
Zaman devimle
İşte o zaman sevdim.

Sen farkındasın
Ben biliyorum.
Sen şarkındasın
Ben söylüyorum.

Sen sissin yaman
Ben çiği.
Aradaki farkısın
Devim ve zaman.

28.07.2007

Bayram Kaya

Sen Gittin Ya 2

Sen gittin ya
Ebem saltanat
Dedem padişah
İçimize açılır
Çıkılmazıyla sokak
Toplumsa tabyamızdır
Ne umudu keser
Ne çıkmazı bilmezleyiz korkarak

Sen gittin ya
Bir nehir akışıydı gözyaşlarımız
Ne kıvrılmalar döndük
Yanlışlarıyla viraj
Dipten gelen sevi seller
Köpürmesiyleydi üstün

Sen gittin ya
Ne giriftlerleydik
Tırnağımızla kazarken
Aslanı belli olurundan
Nehir yolu yatağımız
Bilmedik ki biz derinleştikçe
Sen boğuldun bu oldu bizim batağımız

Sen gittin ya
Ağlamaktan ve aşkı methiyeden
Ne düşünmeye vaktimiz oldu
Ne gittiğimiz yol, yoldu
Gözler şiş, yürekler piş, ağızlar dağlı
Harabesindeydik her şeyin sollu sağlı

21.07.2013

Bayram Kaya

Sen Hiç Bir Günde Büyüdün Mü?

Sen hiç bir günde büyüdün mü; Fasulda?
Güneşli bir günün bakire iç doluşuyla
Derin bir nefes çekişin iştियakı sonunda
Günaydın gün, günaydın kuşlar
Ve günaydın insanlık sevinçlenmesiyle
Dünyaya merhaba diyememişken daha
Rahat, hazırol, marş, emret denişler arifesinde
Kurşun yemiş sürüklenir bacaklarla
Bacası tütmez ocaklarla
Daha çocukluğunu bilememiş
Ama kadın olmuş, emzirir zamandan
Neye, niçin ve nasıl sağlayışlarıyla düşünülmemiş
Ne gibi bir yeryüzü ilişkileri içinde olacağını tasarlamadan
Sıçandan doğmakla torba kesen
Köpekler gibi ... kemirgen fareler gibi ...
Köprü altı ve sokalar beslemeli dehşetin çoğalmaları
Hiç yükün ve kamburun oldu mu Fesulda?
Ve sen bunlarla, bir günde büyüdün mü?

Mutluluğu, yutarken timsahın göz yaşlarında;
Acıya kaçmış doğum çığlıklarının
Baba olma naralarına karışmış anlamalarıyla gördün mü?
Ben gördüm ve büyüdüm Fesulda
İliklerine kadar korkmuş
Sinmiş bir titremenin yalvaran yaşamını
Ben gibi umutlarla, göz ışıltıları içinde gördüm.
Sahi, sen hiç;
Dünyaya geliş bedelini acı acı doyup; büyüdün mü?

"Cennet" dediler
Sen cehennemi buldun
"Cehennem içindeyiz, imdat" dediler
Ateşi sende,
Sefayı cennetteyse onları, gördün
Yalan:
Özlerine kadar;
Gözlerine kadar
Sözlerine kadar, hamdü senalarıyla yalan
Din ve iman diye tutturduklarından kalan
Hani, "Allah bir" deseler yalan
Bunları yaşatmışlarla büyüdüm
Yalan Fesulda yalan...

Sen hiç,
Sana öğretilenlerin dışını da akıl edip
Büyüdün mü?

Islak çimene basmanın soğukluğundan ürperip
Dulda kuytulara sığınmanın
Leblebi şekeri yeme özleminin kavuşulmasıyla
Çember çevirmenin keyfiyetiyle
Ah yaşam!

İçime çekecek kadar küçük
Lakin
Dışında olacak kadar büyük;
Ne totemi efsunasın, dedin mi?
Başkalrı kadarla, kendini de dinledin mi Fesulda?

...

...

Fesulda, aslında sen hiç büyüdün mü?

19.11.2011

Bayram Kaya

Sen Öyle San!

Geliyorum yel gibi, fırtına gibi!
Sen öyle san
Gölgesine yatarım amma
Gelir, höt! duyacakmışım gibi.

Güven ve korku salan!
Namı diğer, beni bana, övgü kılar!
Gölgesine yatarım amma
Başımda beladır
Cebelleşemediğim, kalan.
Darı sor ve hor kılar.
Attığım şan; yılar yılar.

Saldığım korku! İle sanırım.
Dalaşa, maraza, konarım!
Gölgesine yatarım amma;
Değil namıma! kaal olmam, ona yanarım.

Hiç sesini duymam.
Sanırım ki, bendendir pusman!
Gölgesine yatarım amma
Her dediğinde elim başta
Ola söz pişman.

Ne efsunsun, sen ey bilinç!
Demelerim var yuvarlamada!
Zan dönmüşlüğü ile
Kılarım sadist linç(!)
Bir hiç iken, ziyan hiç.

Sen den benden dayatır.
Birin akıl kor, birin ayartır.
Ayırdımında da değil, hoyratça.
Zilletinden denize düşmüşlüğü
Sarar da sarar ayartıyı, bayartır.

Seni duyarım gecelerin utkunda
Günlerin deme ateşi.
Şirazesini mi kalmış bak, nutkunda
Şişik boyun neşesi.

28.02.2007

Bayram Kaya

Sen Şair!

Sevgili dostum Necdet Aslan'a ithafımdır...

Sen şair, ağlama yarına
Ye iç bak, ka'rına!
Görmüyormusun süreni
Senden gayri herkes
Sayılmış, senin zarına.

Zırva baştan büyük olursa
Baş, zirvanın içinde demek

Ne olur dalalet çıkarsa yarın!
Çiğ yemekle ağrımazdı karın!
Boşa gam tutar ağıtla zarın
Tanrı'ya bile gitmezken va'rın

Hile ve aymazlığı akılda solduran
Gönülde ve gözde odu yakan bulur demek

Sen kaleminden sev şiirleri
Şair, bense traşından
Göze batmasın.
Çiçekten sev, şair, çiçekten
Kokular kendini dayatmasın.

Kul duayla vermesin emek
Hüküm icrada demek.

Sen şair, iniletme şiirleri!
Nazende olmasın, ferah bulmam.
Zaten solacağı var ya
Bırak, senden solmasın.

Şaşkın, yan yalpa olunca
Düşmesi avaradan engel bulur.

Bencil dur şair bencil.
Belki, abad oldurur.
Muhannettir belli mi olur?
Bakarsın zarureti soldurur.

Muhannet yol olmayınca
Erdemler hal olmaz.

20.09.2007

Bayram Kaya

Sen;

Ne, "sen"; dersin ele?
Zaten ağyarı agâh olur
Sen, "sen" desen de gene.
Sanışla uzak mı korsun ki?
Dağ ederle sızlarım seni
Sen yakın olursun bene.

Övünç edip te haram aşksızlığı
Laf ede, söz söyleye; karine
Geldin guruldayan bir karını kursak
Şimdi semirmişle oldun
Harımı harman edip, tırsak

Ben tutar kendisini, kendine
Kendini kor benden ayrı.
Ne kör dersin bana?
Görmez gözüm senden gayrı

Bağ dersin, yağ dersin
Sen ferah ile serinlerde.
Acıma mı gelir inlemem sana
Ne ararsın kuyularda
Ben derdin ile derinlerde...

Ne yad dersin, ben ele
Ayrı mı korsun kendimi bene?
Yabancı diye diye el benim
Yabancılaştı kendime elim

08.11.2012

Ele: ellere, yabancılara, yadlara
El: 1-Yabancı. 2- Organ olan el
Ben ele: Benim elime, yabancıya.
El benim: 1-El bana ait. Benim elim. 2-Yabancı benim
Ağyarı: Yabancılığı (sen diye yakın yapsan da kendine, yabancılığı belli olur)

Bayram Kaya

Sendekine Ne Demeli

Zel ve zül üne
Razıyım.
Çatılma öyle.
Yok sayarak
Sevecenliği,
Aldanma söyle.
Çözülmece,
Çözümsüz mü?

Dağlarına,
Duvar durmuşum,
Sıra sıra.
Ağlarına,
Yürek vurmuşum,
Çıra çıra.
Çağlarına,
Avunmuşum,
Duya duya.
Çok uzak,
Düşünüyorum,
Olacağına.

Bir yer ki
Sen ve ben.
Sen ben,
Ben sen.
Dağında,
Bağında.
Buna düşün,
Buna çözül.
Düşünülməsi
Yaşanmasına değer.

08.01.1991

Bayram Kaya

Seni Nedenserim

Bir âdemi yer
Birini bağıra basarken ser.
Hoşça kal şişmanlığım
Derken ben
Seninle başlar pişmanlığım

Ne anamın koynunda
Ne babamın boynunda
Böyle geçti bir âdemi zaman
Yer tuttu, gök unuttu
Hep ben oldum giderek kazanan

Gözümü yumsam
Yüzüm dökülür seninlen
Özüm yıkılır mengelen
Suratımı assam
Elim saklanır yüzümü al basar
Biz idik o günleri yaşanmışlıkta
Biz idik
O sevgi yumağını kuşanmışlıkta

Çelişirim dilemmalarımınla
Bir yanım geçer bir yanım göçer
Nevrim döner
Her bir yanarında şakağım;
Her bir halinle söner.

Böyle bir geçmişin ta uzağında
Şimdiki asumanın,
Şanki tutu verecekmişim gibi tuzağında.

Kahrımı alıp başıma
Sevda düşmüş yaşıma
Akşamı başka yatıp
Günü başka yaşamışım
Hercümerç olmuşum tasandan

Ben bilmez, sen bilmez
Ben gibi sen gibi yasandan
Şurada korku donmuş dudaklarımda
Burada gülücükler var yanaklarımda
Ay seli, yıldız seli; dün seli, gün seli
Gün geçmez ki
Seni nedenserim, seni
Seni bedenserim, seni

Süt içmişim
Kâh bir göğüsten
Kâh çanaklardan.
Büyüdüm mü taamla?

Seni giyer, seni okurum

Ey insan derken heceleri
Varlıktır, varlığıdır niceleri
Ne isyanlardır gözümde
Ne ağıda vurmaktır sözümde
Bendeki sen yorgunluğu

Bu nedenle metal gecelerin
Ala kaçan şafak kızılığında
Sabahları bakır döker gözlerim
Bir el maharetiyle temelim
Kendini bulmaktır, emelim

12.02.2013

Bir âdemi yer: Bir âdemi ziyan ederken. İçinde Âdemlerin olduğu yer ve zaman dilimi.
Her iki anlamıda bir arada değerlendirildi.
Mengen: karıştırmak, bulamak, katmak
Bakır dökmek: kuraklık, ya da kurumuş oluşla gözden yaş gelmemesi.

Bayram Kaya

Seni Yandım/ Transfer

Sevgili azar vurdu
Yetiş anne
İçim kurtlandı
İncinmedim, kesildim, titriyorum
Gel, apar beni buralardan
Anne, ne olur gel!
Kurt döküyorum.

Anne titremelerim sıklaştı
Üşüyemiyorum anne, midem sinsi
Çiçe kaldır anne, çiçe
Âsi oldum
Fikrim geldi, ifsat oluyorum.

Göz göz, oldum anne, işlemlik
Her biri yar diye sıkışır
Kapatamıyorum acılarımı anne
Dokunamıyorum sıcaklığa
Kul bağrında feryat yakıyor
Isıtıp ısıtıp sacı,
Pişiremiyorum anne.

Öksürmelerim arttı
Kuru kuru
Titremelerimden.
Ört üstümü anne, ört
Delilerim gidecek
Hasret kalacak biri, biri kaçmasın.

İlk kez biliyor ve sıkılıyorum
Geceler ne kadar yalnız
Ne kadar, da ayaz
Okşa biraz, haydi, okşasana
Tut ellerimi sevgili, tut
Yetişmedeyken düşmekteyim.

Titrek ve korkak oldum
Usul tutul elle, ne olur
Acul korkularımdan
Sorma ne diye?
Korkularım azar, azar da
Haykırırım heyecanları
Sanmam tutulduğumu.

Sokul sevgili sokul
Sıcaklığından bulayım
Ah sevgili ah!
Var içinde
Özlemlerde üşüyorum.

Anlar geçiyor sevgili
Bilsen ziyan olacak

Bir menzillik erimdir
Hayalde de buluşuyorum sevgili
Bulut kapişması gibi...
Telaşlıklđ, öyle de güzel
Yağmur döküyorum.

04.10.2007

Transfer: Bir hakın bir başkasına geçirilmesi.

Bayram Kaya

Senlik Duran Ben

Sen iştahsın
Sen kabartan
Zer olurken sen
Tantana
Arzı abartan

Onlar
İfsat tezgahların
Köpürmüş ağızı.
Yansısını görmüş de
Karşıya transfer ederek
Haklılaşıp canavarlaşacak
Adam olmamışlığın
Ziyanı
Her dem yeni yeşerenin
Kıyanı

Hiç ışık bilmeyen
İmalatından biçimli
Kan revanla zaman içimli
İnsandan olma
İnsanlıktan artık
Tavafı hiç bilinmeyen
Anlındaki silinmeyen.

12.01.2008

Bayram Kaya

Serssem Duyarım

Sevmek sevgili sevmek
Derinliklerin uzağında
Beride olurken
El falı çözmek gibi
Gözü kapalı...

Sevmek sevgili
Gece yalnızlıklarım
Günler azabım.
Sıralanırımda bir bir bunlarda
Başımda duman.
Ya sevmek için geç gibidir gönül
Ya ölmek için erken
Duyarım coşkuyu
Veririmde...
Duyuramam nazendeyim.

Sevmek sevgili
Yol bulurum
İçimde mağma
Ya lavla patlarım
Yakmak için sevgiliyi
Ya taşkınım ziyan
Akarım coşkımdan da
Ürkütürüm, ben bilmezem
Yaşarım.

Güzellik sevgili güzellik
Değerlendirdiklerindir
Ya değerler seni sarar
Ya da değerlerde ayar
Tuturamasın coşkuyu
Ya kantarın topuzu kayar
Ya sevgili gün sayar.
Neye yarar.

Sevmek sevgili sevmek
Biteviyelikten baş uzatıp
Hayaldekini görmek
Yolların hiç bitmediği
Ama dolambaçlandığı...
Ya viraj alınmış olur
Ya savrulunur
Kehanet bu
Kaza ikmal olur.

Biz evrenin çocukları
Duyduğum evren coşkusu
Ben evrende iken
Evren benden dışta
Boş nazende boş
Kar yağdı yine kışta.

29.09.2007

Bayram Kaya

Sesizliğe Çağrı

Yedi veren arzular açtı
Dağ başları yalnız değil artık.
Davet var.

Zordur dağ başları
Temizlik ve tazeliğin çağrıştığı
Yaman ve yalçın duygular
Emek kokar, ter kokar, asi duygular
Başa sarılmış yar arzular
Hırçın durur, heves kırar, çekim olur
Özlem giderir dağ başları

Aşağıda dikleşim
Sevgili yar başında
Yukarıda yuvarlanım
Duygular yarışında

Avdet var
Zor...
Vuslat var
zor...
Zorsun zor.

Seni, o an, şaşmamdan
İçime baskılayacęım
Hal durunca canım
Dışa serip, iç yapacağım.

Güz oturmuş sevgilinin bağrına
Hatıratıda hatırlanmada, an geçer
An seçer sevgili, an seçer
Kızıl kuşaklar, ak boyunda
Kuru kuru değil, şiryen geçer.

Avdet: /dönme, geri geliş
Şiryen: Damarla atış ve sarmalanış, vuruntu; kırmızı damar, atar damar

01.10.2007

Bayram Kaya

Sesizlikteki Ses

Ne zaman
İssızlığın sesini duysam
Özgürlüğe kesilirim
Silah düşer aklıma
Bilmem kaçınıcı fasikül
Promosyon baskının
Aymazlığa beter oluşlarıdır bu
Bir düğüm gelir oturur
Lokmalar dizilir boğazıma
El açılmış yalamalara
Kusarsım gelir şehametten
Mermi yerine lokma saydırılır vahametten
Eros'un okundan mülhem
Tetikle faylaşır gül hem

Ay dolanır, gün geçer
Yokluğu yitirterek bulmak olası mı?
Bayram gelecekse, dolası mı?
Yaşamadıktan maada
Gereksinilen varlıktır sahada
Neden ki senede, üç gün
Yokluğun bayramı yapılmaz ki?

Kursak ezilir
Sözler sezilir
Zevalime yanmam da
Zevalinize tutuşurum
Hüznümü dağa korum çocuklar
Kavruluşlarla

Korkularınızı
Yele korum çocuklar
Savruluşlarla
Anladım ki azmi ben tutarım

05.01.2010

Şehamet: Yiğitlik

Dağ: ateş

Vahamet: Burada, ihtiyaci şeylerin üstesinde gelinmesini sağlayan zorunluluklar

Bayram Kaya

Sevabına

Al çocuk al
Mahremiyetimi
Açıkta belliyim de!
Sevabına.

Heves mi düşer
Oyun mu sanırsın
Palyoçacılık mı bulursun
Kurtar masumiyetim kurtar
Al çocuk al
Sevabına!

Tırsmış düşünceler
Pusmuş korkular
Açık edilmemiş utanmalar
Hayaldeki günahsılar
Hep sevabına
Al sana çocuk, al sana.
Sevabına be...

Al masumiyetim al
Paylaşım!lı!
Başarılar bende
Yanlışlar sana...
Fesat sokma çocuk
Eşiti de ne?
Görmezmisin sende
Haykıran gerçeklik;
Gönül olan, maas tutmayan.
Sancılarımı tarumar edecekken
Korkma çocuk sevabına!

Benimkiler bürülü.
Sen açıktan oynarsın.
İşte o zaman iş düşer bana
Terbiye!
Kızarım seyirliğe
Sevabına...

Sevaptır çocuk
Beklerim umarımdan
Gir be çocuk
Gir kanıma
Sokul canıma
Delilik damarımdan.

Bak başarıım bile başarısızlık
Arlı hırçınlıklarımınla kızarım
Kızarım çocuk.
Dellendirme beni
Çocuk...
Çocuk!

Çocuk!
Ne çabukta özledim seni
Bak sevinçlendim de
Sevabına...

Özledim
Özle
Öz
Ööö...

25.05.2007

Bayram Kaya

Sevda da Vurulur

Sevdayı da vururlar
Bir ihanet sevdanın
İç kurdudur, oyar oyar
Ne yangına ne aşağılanmaya doyar
Ansızın bom boş kılarla küt yıkar
Seren olur kırılmış direk gibi düşer
Sevda altında kalışla hazin
Şimdi yelken, gizlenme bezidir
Sevda vurulduğu yerde acır
Düştüğü yerle kalkar
Masumiyetin beyaz bayrağı oluşla...

Ne de vefasızdır zaman
Sanki az önce düşmemiş nefes zaman

Ah kızıl güller, ak güller
Hava durumlu, eser yelle
Katar birbirine rengi bülbüller
Usancını bezer, rengini sezer
Bir diyeceği var gibi susar
Boyun büker mor sümbüller
Ah kızıl günler, ak günler
Tutuşturur verir, renkleri bülbüller

Ah aşk, keremi nara, beni yara
Koyar da, nazarıma
Umur mu ki alev versin?

Âlem âlem dersin
Âlem laf mı ki cümle edersin?
Kul insanlıktan şaşmış
Sen insanlığı kul edensin.

Mutluluğunuza göz koymam
Umutsuzluğunuza da..
Arı gibi çalışkan
Bir yıldı atı gibi açım
Düşünmek mi, ar mı koydun ki?
Bilmedim ki üşüşmelerimle
Seyrek gidip, sık gelmelere alışkan

26.06.2012

Cümle: el âlem, başkaları, bütün, herkes ve insanlık; insanlık dünyası anlamınadır.
Cümle âlem, eline yüzüne tükürür, senin. Ve anlamlı kurallı söz dizisi olan cümle anlamınadır.

Bayram Kaya

Sevdam

Güzel deyip
Pis kondururlar
Temiz deyip
Toz kaldırırlar

Bir seni bilirim
Ey sevgili; bir seni
Zarı narla.
Bir beni bilirim
Ey sevgili; bir beni
Sıcağı karla.

09.04.2007

Bayram Kaya

Sevgideki Aymaz

Kar beyaz gecelerde sıkışır canım
Üşür bizsiz sevdam, titrer o ölüm.

Haldeki an, yaradandan şekil bir bölüm
Aslına yüz tutmuştur sevdam, içteki bu ölüm.

Halime koyman beni, ah vade zarda ahım.
Zorda; tamah haz, dirim durur ölüm kahım.*

Gel ey Nazende gel ne ise vererek!
Ölüme hayal; hayale ölüm gerek.**

*Kahım: Bazen, kimi vakit, bazı bazı

**Ölüm, yeni yaşama, dirime ön ve hazır ediş dururken (dirim durur ölüm) zorda; neden? Tamah haz yüzünden. Tamah haz yani yaşama meyil etme, bilmezliğin tamahsınılan hazzı; bazı bazı yaşamdaki bu kopuşluğu istemeyip ölümü, zora sokuyor, ölümün akışına karşı çıkıyor (Ölümün gerçekteki yerini bilirim, bu beni üzmez, deniyor. Tutku ile yaşama sarıldığım bazı zamanlar bana, ölüm gerçeği bilgisini unutturur, yerini kaygı ve korku alır denmede. Ölüme o bilinçli teslim oluş, şimdi korkunun direnişi ile ölümün akışını zora sokuyor.)

“Zorda(...) ölüm, tamah haz, dirim durur kahım.” Böyle bir yazım anlaşılır kılmaz mıydı? Kıldardı fakat “Ölüm yeni yaşama, dirime; ön ve hazır ediş dururken” anlamı verilemezdi. Ve de “hazın yaşama isteğine” kahım sözü aykırı olurdu (Tamah sabite bir anlayıştır. Burada sadece yaşamak isteğiştir) soru işareti kuşkulardı. “Ölüm yeni yaşama, dirime ön ve hazır ediş dururken” böyle bir yazım ancak; “yaşamak isteme tutkusu, ölüme direnir” olarak açıklanırdı. Kah da, bazen tutkuya düşerse, bu isteği duyardı, olur ki; “Bazen yaşamak isteme tutkusu, ölüme direnir, bunu tamahlı düşüğünde isterdi olur.” Bu da; aslında ölüm isterdi, diye, tamaha zıtlanırdı (tamah ölmeyi istemez). Ölüm güzellikle gelen bir kabul ediş algılandığına göre, burada “tamah hazzın” isteğini, geri çeviriş olmalı. Noktalı virgül zorda söcüğünü ölümle bitişken yaptırıyor. Öyle ise ölüm, kabul ediş, uygun akışlı olgunca kabul edıştır. Bazen tamahın yaşama bağlılığı ile bildiğini unutturup kaygı veriyor, can adeta yolunarak gasp ediliyor. Buna mecazen ölüm zorda yüklemi veriliyor. Aslında kaygı oluşunca can teslimi zora giriyor.

28.06.2007

Bayram Kaya

Sevgiseyince

Sevgi cimri değildir
Bir olur insanlık
Döker neğesini
Akıtır göz yaşıını

Bilişti tamah değildir
Dünya olur insanlık
Söker zülmu
Büker demiri
Yansıtır bağıntısını oluşı

Evrensel boyutta Allah'a bir kulum
Ne fikirsizle evliyim ne bilmezi dulum
Demokrasisi yüzde elli diktatörlüğü bundan belli
İkamesiyle yoksula tabî tutuldu zulum

15.03.2014

Bayram Kaya

Sevgiye Bir Alış, Bin Dalaş.

Ak be, ciğerim, ak
Ak be, yavrum, ak
Ne vardı iç tutacak?

Ben masumiyetin mahkumunu
Aşarım.
Aşarımda o anla sır olurum.
Dağlar engin
Yar içsinilmiş
Gözler ışıltı.

Bazen Dumuzi oluruz
İştara.
İnanna kızar.
İşte o zaman
Venüs'te şavkırız.
Kybele şefkati ile.

Nippur çarşısında seni
Elleriyle kil yoğurur
Görmez isem namerdim
Ya kil yoğuran, ya kılden şekil
Fark etmez, ikinci birinciden suret
Bir mal niyetine tükenilmişliğe
Harami arzuların
Taslim ol!
Saldırılarına.

Ben neyim, bilmem ki
Söylerimde
Söyleyemem
Deli yanım seni dinler.

Bir dokunsa Enki
Kıskanacak Enlil
Boş ver dağılsın duman
Sırada İsis var
Tepinsede Oziris
Ufku hayale sarsam
Bu da yeter.
Yıkamam dağları
Yar eteğinde.

En netameli şey
İçsel duyuşturdur Nazende.
Yırtar seni.
Duyarsın
Duyarsın...
Duyan olmaz seni, yanarsın.

Ne güzeldir bilir misin?
Sesiz yaşanan.

Ama Nippur'da
Ama Nineve'de
Samara'da
Seyhin kızı olsan, ne yazar
Asılırım.
Dilimunda ya da, Babil ireminde
Hamurabi'den istiarenden yasa
Urki saki
Sırça kadeh içine biz
Bir olup
Bir biçimde süren
Lakin tuz buzda dağılan
Anı an.
Hep kendini duyuran.

Sevdalar yücelir
Gerçekten üste
Gerçekler körsendir
Duygudan çalmış
Duygudan cüce.

18.09.2007

Bayram Kaya

Sevinseme

Hep seni
Hep seni barıştım
Günler dalaş dururken
Ansızın geldi
Sezalardan bıktım
Bilmezmişim gibi
Gün, cama vururken

Seni giydim hıçkırıklardan
Zamanım üşüme iken
Seni yedim giymelerle
Zamanım açken

Bir yanım kavgaya tutuşur
Yalan dolandan kıyamla
Her yanısla, ufku atiyi, beklerken
Kah canım çöşta bahar eder
Kah hasretin duyar bir anım
Sevgiyi sevgisemeye eklerken

05.03.2009

Bayram Kaya

Seviye

Gölgeleri şekil sayıp
Kalır kendimizle kayıp
Ne fal taşır, ne muskayla
Tutulmasaydı had ile
Kıyaslanacak bir ayıp

Ne de hayat mı bulurduk
Seviye kıldıkça düzlük
Derinleşmese, deniz de.
Dalıp kulaç atılmazsa
Yutulur gider genizde.

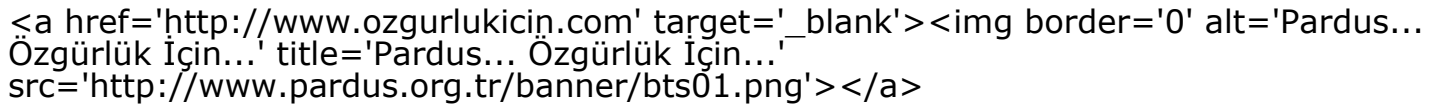
Anlaşılır olmakla hem *
İnmek, önemsetmek karı
İzlek tutup gelseniz de
Sığdan yaklaşır olurduk
Benzeşirdik bir benizde

Değil mi ki ehli idik
Sazlardan cümbüşü aldık
Oyun ve oyuncudan pas
Su neyler, ağıt akıtıp
Haraptan büyütürdük yas

Kırıldık, döküldük dehle
Bağ dedik, bir bahçe dedik
Olduk ussuz, talanla kas
Kötüyü iyi yapmaktan
Bulunmaz üstümüze has

13.01.2009

*Hem : birlik beraberlik oluşt

[Pardus... Özgürlük İçin...](http://www.ozgurlukicin.com) [Pardus... Özgürlük İçin...](http://www.pardus.org.tr/banner/bts01.png)

Bayram Kaya

Seviyi Bilmem Kül Benim

Sevdalar küsmüş
Geceler uyuz
Sanma ki biz buyuz

Bir hal üzeri yolla
Mekik dokurcasına
Bu yazıyı okurcasına
Gider gelirsin

Şubeler açar
Sezonlar kapatırsın
Bazen gecikilmiş sezonlarla
Ne umutlar kor
Ne umutlar tüketirsin

Sevdalar tutuştu verir
Aşklar tükenir
Çileler olur
Hileler baş gösterir
Güzellikler tüzellik olur
Biri çeker biri bıkar
Gerçekte
Cennet cehennemden çıkar

Zilleti, millet görürsün
Üç otuza düşersin
Dava büyür
Adam olmak zor

Can davası mı, mal davası mı?
Diyalektiğe sorarsan hal davası
Takipçisinden kurtulmaktır
Parça parça kılar seni
Olur din, kin bezgin iade
Einsteinlar az, Galileo'ya kötülükle kabaklar ziyade
Demokrasiye sorarsan milli irade
Mustafa'ya sorarsan:
Teferruatta kaybolan
Türkiye cumhuriyetidir...
Mevzu bahis olan

Bu olan bitenin harabatiyle
Demlenmeye bırakırsın tarlayı herkle
Üretimden sonra gelir bir tek
Sosyal hayat geride hep cenneti terkle

Bir gün gelir ki
Konan ve tüketilenden fazla olunur
Bakarsın yol sen olmuş
Sense yolsun

Seni yürürler canım...

11.03.2015

Bayram Kaya

Seyilem

Ben hoş değilem
Yar ile hoş olem
Yar söz ede ben duya
Yar ağzına ab-ı hal ile
Tatlı söze dil olem.

Ben dokunur yad el değilem
Yar ile yaran eden el olem
Yar koynuna çiğse düşende
Bir gezinir mahareti el olem

Ben hor ile seni abad değilem
Bir katılarda
Hayat olup can suyuna meyilem
Ol zaman ki
Vakıa sen düş görmüşle ben seyilem

09.11.2012

Seyil: Büyü, sıcak iklim
Vakıa: olan olmuş bitmiş. Şiddetli olay, Rüya düş

Bayram Kaya

Sezonluk Yarılışlar

Geçer
Nekahetini dilemeyi bilmez
Yaz kıvılcımları tutuşturur da geçer
Acelesi var gibi tutuşmakta
Odunu tütsüde beklerken
Delilenmesi geçişenleşir

Ben ökse yemiş olurum
Ökse beni tutar
Sarar, yapışır, kahreder adamı
Suyu çağlayanla şırlar
Nefes açar, nefes verir
Kuduruş verişirsin

Yer yaş dolar, gök kuraklık eser
Değme limanlar olmaz sığınak
Heyhat yaş kuru, kuru yaş keser
Sezon sonudur
Malum haller biti verir
Bir çorak, bir ıssızlık

Belirim verir adamın nagahında
Kahredişler alıp vermelere başlar
Sezon sonu indirimler uygundur
Yapışı veririm bir dudağı aşüfteye
Yüzde yirmi indirim düşer
Bedavaya gelir havailiğim

Sezon mal oluşları yaşanmamış olur
Heyecanım terler, ateşim su bırakır
Artık göz farkında olur ışılıtlarının
Tamda feleğin ıskaladığı zamanlardır
Heyecanım yele biner
Sarara dağları, benden ırar

Eser kalmamış olur
Nerede o sezon dönemleri
Memleketim, sezonluk açılışlarla
Yabanlara malum olursun
Osmanlıdan beri medenileştirilirsin!
İçini bilmediğin faylaşış saçılışlarla

Sezon sonu indirimle tutuşuveririler elimize
İşe yaramazından sezonluk bunlar
Sürüldükçe indirime girerler
İndirimde kapıştırılırlar irademe denk gelir
Ha ölmüş olurum, ben ölü
Ha ben ölürüm, ölüm ben

18.01.2010

Nagah: Uygun zamanda olmayan, zamansız geliveren
Bayram Kaya

Sıcak Demek

Üşüdüğünde,
Güneş,
Pişirirken yemek,
Demek.

Öfkelendiğinde
Yaslandığın bağır.
Yalnızlığında,
Sığındığın yuvan demek

Gönülsüz olup,
Hiç beklemeyip,
Umulmadığın karşılanma,
Demek.

Ağız yandığında,
Yoğurdu üfleyip,
Yediren
Demek.

Çaresiz kalmış,
Şevgisize,
Hoş bir bakış,
Demek.

Üzerimize titreyen,
Ananın
Yüreği
Demek.

Hani,gaddar olup,
Acımasızın
Yüreğinde olmayan,
Demek.

Sıladaki,
Kavuşulmağa duyulan,
Özlem
Demek.

Terletip
Serinlik duyurtan
Hal,
Demek.

O,donuk,
Cesareti kıran,
Bulamadığın
Demek.

İnsanların boğazlandığı,
Kıyasıya silahların

Konuştuğu, günler
Demek.

Yetiren,
Dönüştüren,
Olgunlaştıran
Demek.

Kaynakta
Işıyan, işımanın,
Emilmesi
Demek.

Bildiğ mi?
Sıcadığın
Kendisi,
Olmayan demek.

(12.08.1992)

Bayram Kaya

Sinama

Çocuk,
Çicili bicili boncuk,
Onunla sar oludumu,
Boyuncuk,
Kurulur oyuncuk.
Davranışında belli olur,
Koyuncuk!

Önüne.
Çil çil
Altın konuldu.
Bir tas da
Kor sunuldu.
Sarı sıcak,
Sıcak sarı.
Seçmesi
Aklı ile umuldu.

Çocuk bu,
Bellemede oyun,
türlüü türlü doyum.
Alazında yalazında
Boğum boğum.
Közün
Çekiciliğinde oyum.

Adam,
Boylu poslu
Uzun endam.
Kararsız kişilik
Belkili.
Seçeneğinde,
Ansız şekilli.

Güdülenmiş,
Her hali ile bitap.
Kararında,
Verecek hitap.
Kondu öüne,
Somun kitap.
Seçince,
Onun olacak
Afitap.

(Maddi yaşamları düşünme, olarak düşünölmeli.)

Yaşamına dayalıyı
Somunu görünce,
İmgeledi açıklığını,
Bu yüzden yitikliğini.

Aklında tındı.

Kararını kıldı.
Somuna sığındı.
Afitap'lara kındı.

(27.02.1992)

Bayram Kaya

Sınanma

Yollar devrilir sevginin gözlerinde
Yollar kısa, ömür yırar
Bir kalp atımıyla duyuru verir kendini
Olur devrilmezinden bir çınar

Mesela Atatürk
Mesela Mustafa
Mesela Kemal

Şart mı merhaba demeye bir zaman
Merhaba demek her zaman

Sen ki misalsin bir zaman

16.02.2014

Bayram Kaya

Sınırları Olmak

Nimet der semirir
Rızık der kemirir
Ot niyazda
Zarla yaşanı
Otun canı ayazda

Eşegini ne ki
Bir keyif anırmak
İki keyif sanırmak
Puşt elinde olmadıkta
Meccanen bir geçim
Beleşten bir hayvan barınağı
Bedava bir yaşam
Hele bir de eline geçerse
Yâri ile akşam
Allah yarattı demez...

Gülü zarla ru yem
Gülizarla nü yem

Süt der; el beni çaldı
El der, hüner; sapı tutulan sazdan kaldı
Kaşık icabını bu saptan aldı
Kaşık der el bende
Ben bilmem hayâyı
Karıştırırım mayayı
Hiç değilse bulaşır
Kaşık yoğurt içinde
Sütü çalan hülyalar
Yoğurdu karıştırmakla
Kaşığı tutan yalar

Zahmet koymazsa
Anlamı, doymazsa
Hazırla hu yem
Uslanıp arlanmaza
Keraheti görsem
Serhatim var
Akarım pırıl pırıl su yem

23.05.2015

Sanırmak: sandırmak. Sanmasına neden olmak. Zannettirmek. Sanısı olmak. Sanımak;
tanımak, saygılamak, saymak
Ru: Olan biten anlamına. Ru yem; benim anlamına, olan bitenim anlamına...
Nü: yalın, giyinik olmayan, çıplak
Gülü zar: gülü ağıtla, ağıtlı gülle, ağıtlatan gülle, inleyen sızlayan gülle
Gülizar: Gül yanak, al yanak

Bayram Kaya

Sınırlarındaki Ben

Çapım kadar gururum
Kendim kadar onurum
Toplumun birimi kadar toplumum
İnsanlığım kadar insan
Yaratılmışlarla yaratışlıkla
Yaratan mahareti ile denk
Kendi sınırlarımda haddimle
Yaratan dileğince yaratılmış.

24.03.2007

Bayram KAYA

Bayram Kaya

Sıyrık

Ne yırtık giyerim
Yüzden astar tutmazladır tenim.
Ne üşengeçten pes ederde
Hiç yormazla gafildir, düşüncem benim

Al git zımnetmem bile
Ortaçağ siyari ve firarilerini
Açmışım ufkumu gelecekle kafile
Gerektiği kadar bendir
Ayrılıktan yana noksanla
Ne bir gam ne bir zam işi addetmem ben
Addedersem eğer bana hile

Ne menden oluşla hoşluğa memnu
Ne meşru oluşla zulmü tasannu
Etmem bin tekbiri yok kere
Allaha imandan gayrısı takannu

11.07.2013

Tasannu: Yapmacık hareket içinde olmak. Zorla bir şeyi daha iyi göstermeğe çalışmak.
yapmacıktan hareket.

Takannu: başına örtü örtmek

Bayram Kaya

Sıyrılış

Başarılmamış hayatlar
Arsız hoyratlığın bağrında.
Yer çeker, çeker
Gök baskılar
Nemrut olurda bu askılar.

Tufan diler; şimşek, gazap
Bedeni ateşle söndürse de, azap
Kahreden kaybediştir
Şu acunun
Hesapsız kitapsız yaşayışlığında

Utkudan el çeken şer dünyanı
Haramdan çözülen rüyanı
Akılı kör kılıp, şeytanla güyanı
Olimpos'la, kalmasın her yanı
Bize kapıldığında ceryanı
Eline bir emek vererek
Alatu'ya heybet gerek

18.02.2008

Bayram Kaya

Sızlanış

Huzursuzluğum var bir tanem,
Olura olmaza balıklama dalmana,
Bazense kaçacağa kararsız kalmana.
Ah sormasını bilmesem,
Sana inanır pervanen olurдум.
Yanlış görünür somut,belli olmakta.

Grup olan Güneş,işilayan yıldız,
Daha çok sıralanırız:
Sen hükmü icraya,ben beni bilmeye,
Sen yol almakta,ben yol bulmakta.
Heyecanım var vakte,vakit olmakta.

Üzerine titrediğim,koruduğum.
Bazen hissel davranışa koyulduğum.
Korkudan hırçınlaşıp yorulduğum,
Gerilimde bir çizgi,güçle koptu.
Kükreriz korkuya,korku olmakta.

Dayanılmaz bir vaz geçmezlik; inanılmışa.
Ulaşılan, kavuşulan heves,
Öncesi gibi değilsin hiç,
Coşkulu nehir akışıdır ummana.
Karışır duygular,köpük olmakta.

Dinginlikte adam,yan bağdaş.
Sessiz olmuş,çorak, dağ,taş.
Depreşir içte,gözde yaş.
Eylem olur çaba, maksada baş
Çözülür,sıyrılır öfke,bilinç olmakta.

Dün ile bugünüme kıyan.
Beyan ile bayan,tümnden olmuş ziyan.
Bugün söylediğine dünden cayan.
Kabul zorlukların var haklım ama dayan.
Kaldırılmış kollar,yumruk olmakta.

Sevdam; dünya güzel sen benim için özel.
Şartlar elverdi mi,sırasında yeşil de gazel.
Vakit varken sen, kamburunda düzel.
Kararlılığındır; dikil,aranırken yerde diz el.
Gül olur bahçen,gülistan olmakta.

Bir yanım bende,bir yanım sende.
Hüner olur el, zorun sama,aklın nerde?
Suya düşütü mü umut,mitos olur her yerde.
Bir yanım geride, bir yanım ileride;
Şöyle bir haykırır insan,insanlığım olmakta.

Bir tanem karmaşam,yönsemede.
Durduğum,yanlışları da önemsemede,
Gül açmış goncan gülümsemede.

Evecenliğim sende,usum belirtkeleri sezim samede.
Hazırlığım var arifeye,bayram olmakta.

Sözlükçe

Gerilimde bir çizgi:1-farklı olguları birbirine karıştırmayan ama yeni oluşuma olanak veren sınır.2- nitelik oluşumu gerilim sınırı. 3-Zıtlar tersinmesi
-korkunun,korkusuzluğa-korkanın.korku olmağa dönüşmesi.gerilim sınırı.

Bayram Kaya

Sis

Yolda yürürken,
Sıkıntıları var.
Ayakları gitmez.
Seviyesi belli,
Günlük alışıl arın.

Selam dursam
Kaşı karaya.
Haber versem
Onu araya.
Açmazları
Umuduna
Hülyamdaki gibi taraya.

Günlüğümde,
Maça kızı geçti
Papaz kaçtı!
Günlüğünde
Krediler, teşvikler,
Sırdaşla, hayaliyi seçti!

Ben oyalanmalarım
Başka ne yapabilirim?
Olsam olsam
Zararsız yurttaş!
O, yatırımcı - iş bitirici
Yararlı yurttaş!

Örtük davranışım
Bir yöne
Güvenilirlik olur diye!
Fırıldak dönerli
Yardım severliği
Kredi bile, kredibilliği
Konvertibilite deve yapmağa!

Ah buluncum
Eziyorsun sıkıntılarım
Geziyorsun
Hayal ıkıntılarım
Biliyorum bunu söylemiyorsun
Sevgiyi davranışla örüyorsun.

Yarım pabuç,
Fellik fellik, sürünür.
Maşallah!
Daha miadı var şu kadara.
Nasıl vaz geçilmezdir ki
Çiğnediği ezilirde
Kendi aşınmaz.
Tuh tuh, yerin kulağı var!

(12.07.1992)

Bayram Kaya

Sistemlerin İnşa Süreliği

Şartlar el verdiğinde bir sistem deđiŖecekse bunun legal grŖme yeri parlamentodur. Bir sistemin inŖa olmasını istemekle hiçbir zaman hiçbir haliyle o sistemler tam anlamıyla olgunlaŖır boy verirlikle yürür de olmazlar. Çünkü siz dinamik bir yapı içindesiniz. Devinimliler ve büyüme koŖulları bunu gerektirir

Yapının Ŗartları bir birine göre bağıl hareketlerle (sekanstik hareketlerle) davranmaktadır. Siz gremesiniz de bu dinamizm içindeki, bağıl hareketli parçaların birindeki bir deđiŖme ve geliŖme diğerlerinde de bir deđiŖme geliŖmeyi öngörür. Bu senkronlumadır (uyumlaŖmadır) .

Yani dinamik ortam içinde her bir parça hareket, bir kendi dinamiği ile deđiŖir. Bir de sekanstik olan diğer parça hareket kendi dinamiği içinde deđiŖme geliŖme öngörmese bile; bağıl davranıŖından ötürü bu deđiŖime uyum ve uyarlanma nedeniyle deđiŖmek zorundadır. Bunlar sistemin tahmin edilirlileridirler ama n grlmemeleridirler de.

Bu nedenle hiç bir sistem inŖa olukla, baŖtan sona kadar tam bir olgunluk ya da olgunlaŖmayı, tamam olmayı içermezler. Dinamik sistemler birbirine göre alıŖtıđı için daima birbirine göre yeni akıŖma içinde olurlar. Bir sistemin baŖlangıcında beri ŖimdiŖine doğru baktığınızda sistemi kurduğunuz an ile Ŗimdiki anı sizlerin kurduğunuz sistem değildir.

Sistemin baŖlangıcında n grlemeyenler, otuz yıl sonraki Ŗimdisi içinde olduğunuz sistemin zlenir arzulanır demokratik talebi olmuŖlardır. Neden baŖlangıta yoktu ya da böyleydi diye bir eleŖtiri tam doğrulukla ortaya konamaz. Bu talep, ilk baŖlangı koŖulları içinde olmamakla, Ŗimdiki zamanda sisteme refere edilir. Bu koŖulların gereğidir.

Sistemin baŖında n görülenler; uğruna feda olunan dinamikler de Ŗimdiki sistemin tıkcacı ve arızaları olmuŖlardır. Bu nedenle dinamik akıŖ içinde deđiŖmez ligi, dnŖmez ligi olmayan, kutsallık yoktur. Böyle deđiŖmeyen, gemiŖi özleyen; öznel sistem sevdası içinde olmalarımızla sistem ölür.

Biz parlamenter sistem içine 1876 ve sonrası süreçlerini saymazsak, 1908 yılından itibaren 108 yıldır Ŗyle böyle olur Ŗartları altında oluŖan akıŖ içinde deđiŖen dnŖen; eksiğiyle tamam olan; eskimeleriyle yerinden kalkan; yerine yeni Ŗartlarıyla yeni inŖacı kurumları oluŖturulan demokratik parlamenter bir hayata gemiŖiz.

Doğal oluŖun Ŗartları içinde geliŖen deđiŖen yasallıkla birlikte sistemin dinamizminin birden bire her haliyle oturması olanaklı değildir. Her durum Ŗartları içinde, yeni bir her hal çıkar. Her nicelimi olan birikme birden bir deđiŖme ve geliŖme olmaz. Soyo-toplum içindeki sistem sel niceli aksamaları; meŖruiyet içinde bir müddet fazla rahatsız olmadan, palyatif çözümleri içinde olmakla yaŖar.

Rahatsızlık istatistiki oluŖla yarıya yakın değerlere doğru tırmanırken; ya da tırmanan bir geliŖme gösterirken sosyo toplumlarca iyice görülür bir dile getirme olurlar. Dile gelenler iyice irdelenip, tartıŖılır. Sonra da bu alandaki niceli deđiŖmelere, gidilerek gerekli sekans uyarlamaları yapılır. Ancak bu deđiŖmeler sistemin içinde kalınarak yapılır.

Çünkü bu deđiŖmeler ve geliŖmeler ve aksamalar bu sistemle n grlmŖtr. Nasıl mutlağın buyrukları demokratik yolla çözülemezse; demokratik sorunlar da kral buyruğu ile çözülemezler. Eğer çözülürse demokratik ve dinamik dengelerden ötürü

çözüm şekli çözülemez oluşla başka bir kangren biçiminde kendisini ortaya çıkarır.

Sistemin sorunlarının çözümü de bu sistemledir. Parlamenter sistemin ön görülen sorunlarını, parlamenter sistemin bunca geçmişi olan hafızasına rağmen; başka sistemle ya da sultanlık, başkanlık olan sistemlerle çözemeyiz. Bu girişim ancak paça kurtarma olur.

Zaten parlamenter sisteme ilişkin sorunlarını çözmekte yetersiz kaldığınız için günü kurtarmak bağlamıyla demokratik sistemlerin bir istisnası olan kanun hükmündeki kararnameleri (KHK'ları) sistemin parçası yapıp yaygınlaştırırsınız.

Bu tutumlar erkin tam bir çözümsüzlük ve panik halidir. Bu hal ile süreci anti demokratik tutumlara kaydırırsınız. Böylesi devingen ya da dinamik sistemlerin tabiri caiz ise değişmesi karşısında yarın ne olacağı bilinmeyen bir sistem içinde rutinlerinize göre ancak gelip geçici standartlar ile sistemi bilinir, tanınır olam şeklinin kurallarıyla meşru eder; süreci adreslersiniz. Demokrasi adresli paça süreçlerdir.

Sistem böylelikle keyfilik ve kaos olmaktan kurtulup, ortak aklın parlamentosu olur. Bu nedenle bizde 108 yıldır uygulanan parlamenter sistem vrdır. Dünyanın her yerinde olduğu gibi ya da olması gerektiği gibi hiç bir başlangıç sistemleri bizde de olduğu gibi tam anlamıyla kendi olgunlaşmalarını içeremezler. Özel kasti karışmalar olmadan, ne kadar aksama o kadar düzenlenim ve olgunlaşmadır.

Sosyo toplumsa dinamik sistemler gelip geçici düzen ilkeleri ile hep büyür ve olgunlaşırlar. Şikâyetiniz de övgünüzde çoğu kez gelip geçici olan bu noktalaradır.

Sosyo toplumsa dinamik sistemler ta ki doğal mecrası içinde olgunlaşmasıyla yeni doğumunu verene kadar, ilke olarak gelip geçici paça adreslerle bu böyle sürer. Ta ki yeni ilişki bağıntılı değişen yeni düzenler ortaya koyana kadar bu böyledir.

İşte bu nedenle içinde olunan rejimlerde, dere geçerken at değiştirilmez. Devingen sistemin kendi süreli gelişmesi içinde daha birincisi kemal değilken; devingel süreli sistemin daha tümel belirir haliyle kendisi bilinmiyorken bir cumhuriyetin içinde ikincisi, beşincisi olmaz. Oluyorsa cumhuriyet diye kurulmuş olan sisteminiz cumhuriyet değildir.

Değilse bir rejimin içinde o rejimin sorunlarının çözümü sırasında sistemin ikinci beşincisi olmadan at değişmeniz her zaman olasıdır ve gereklidir de. Bu hareket halindeki temel devinimlerin ana hareket ettiricisi ile birlikte kendisinin de değişmemesi demektir. Değilse ana devinimlerin içinde paça restorasyonlar, rektefeler her durumda olası olabilir.

Benzer ve farklı devinimin inşası olan Soyuz roketi de sizi uzaya fırlarır. Apollo roketi de sizi uzaya fırlatır. Roketler bir sistem dinamiği ise; devinim halinde iken Soyuz roketi yerine Apollo roketini değişemez ve dinamikleşemezsiniz.

Ya da fırlatılan Apollo başlığı içindeki koşullara alışmanın eğitilmişiyse ben Apollo içindeki sorunumu Soyuz içindeki koşullara göre çözeceğim ve Apolloyu Soyuzla göre düzenleyeceğim dersiniz; (sisteme dek at değiştirmek isterseniz) yine zaman mekân hafızasının sıkıntısı nedeniyle bu işi yapamazsınız. Ama sistemin kendi koşulları içinde kendi restorasyonlarını her dem yaparsınız.

Soyuz Şu işte daha hızlı diye Soyuz'a geçiş yapmanızdaki kayıp içinde onca zaman ve mekânı başkalarının deneyimleri nedenle otuz yıla sığdırsanız bile hiçbir Őeyinizle pekişme sũreleri yaŐamamakla sistem değişmeniz prematũre olup başlangıç koşullarını tekralamkla gũnceldeki soyuz değilsinizdir.

Bir ana devimli sistem içindeyken, onunla aynı zamanın koşulları içinde ve aynı zamanın paralelinde inşa olan aynı amaçlı başka sistemle, başka sistemi inşanın dinamiği içine geçilmez. Dinamiğin Şartlarına uymaz.

ũnkũ o sistemin geçirdiği sũre içindeki deneyimleriyle hedeflediği sekansların kurumlaştığı pekişme ve aksamların bir birine gũre bağıntılarının amaca uygun arızaları bu sistemde yoktur. Bu sistemdeki hedef arızalar da ancak başka sistemle özũlũr değildir. Oyle olsaydı tũm ũlkeler hep bu kabil değişme dũnũŐme içinde olurdular. Enerji aktarılabilir de o enerji sağlayan aksamlar aktarılamaz. Hafıza ve yer zaman sorunundan ۆtũrũ bu ataklık, pek çok fazla sıkıntılarını ۆn gũrũr.

Dũnya başlangıçta sultanlıktan baŐkanlıėa ya da parlamenterleri olan bu rejimlere geçerken bu iki rejimin ikisi de demokratik olmakla tercihe Şayan yollardan biriydi. Ve Dũnya bu geçişler esnasında yapılan yaşayışlarla bunca yıllık deneyimlerini yaŐamıŐtırlar. Şimdiden sonra geri çocukluk emeklemesine dũneceėim demeniz beyhudedir.

Efendim "parlamenter sistemle hızlı kararlar verilemiyormuŐ". Haydi, oradan sende. Hani namaz kılmamanın beynamaz ۆzrũ diye bir ۆrnekleme vardır ya bu fiili durumda yasa dışına çıkmış olmanın suçluluk telaşı ۆzrũdũr.

Dũnya bu tũrden hızlı karar alıp, almamayı sanki ne bilmiş; ne de bilmemiş olmakla hiç gũz ۆnũne almamış ta; bu oligarşin bey efendiler sanırsınız ki, bilinmeziyle dũnyayı yeniden keŐfediyorlar!

Yıldırım Beyazıt Niğbolu'ya giderken duyulacak kuşatma haberiyle dũŐmana yardım ulaŐacaėına dek durum vahametine binaen hızlı karar alınacağını hiç bilmiyor muydu? Fatih Sultan Mehmet İstanbul'u kuŐatırken nerde ne zaman hızlı davranılacağını bilmiyor muydu?

Bu bilmeler yine de bu devlet işlerini danışma yapmadan; bu işleri fiili durum oluşla kotarmadılar. Hızlı karar vermenin yanı sıra "acele gidenin ecele gittiğini" de çok iyi biliyordular. Bu nedenle hep bir denge ve temkin gũzetiliyordu.

Ve dũnya ile birlikte bu Padişahlar işin ۆn gũrũlemeŐlerini de iyi bildikleri için hızlı karardan ziyade, yavaş akışla danıŐmayı (divanı-parlamentoyu) ۆn gũrmũŐ ve yeėlemiŐtiler.

Elbette Dũnya ve biz başlangıçtan beri hızlı karar almadaki ۆnemi de gũz ۆnũnde bulundurulmakla yũneten erkte olanlara bũyle zamanlarda "kısmi bir inisiyatif alma" diye yarı meşruiyeti oluşu da tanıımıŐtırlar.

Önemli olan inisiyatifi, bir kez de olsa kullanıp geriye çekilmek mi? Yoksa bu inisiyatifi vali olurla, kaymakam olurla, doktor olurla, otobũŐ Őofũrũ olurla; kural oluşuyla değil de, istisna oluşuyla yerinde ve zamanında kullanmak mı?

Yerinde zamanında kullanılmakla fiili durumlu kullanımınız henũz devam ederken dahi

fiili kararın uygulanması esnasında diğer yandan da fiili inisiyatifli durumu, kurumlara ve üst yönetimlere iletip haberdar edip; inisiyatifinizi bir kez de kolektif akılla çek ettirip açık tartışmalara açılması da bir kuraldır.

Ki inisiyatifi oluşla devam eden fiili duruma da bu şekilde katılım vermek; yerinde müdahale gibi görülen inisiyatiflerin de kamusal müdahaleyle devam edip etmemesindeki süreci bu yasal tutumunuzla meşru kılmak ta, bir başka bir şeydir.

Sonuç şu. Yasalara uymak, yasalara uyarken; yasalar yürür de iken; yasaları değiştirmek (restorasyon ya da rektefe etmek) parlamentonun işidir. Sizin fiili durum dediğiniz şey; yönetenlerin yasalara uymaması olan suçtur. Suçu, "ortada fiili bir durum var" deyip meşrulaşamazsınız. Bu açık temel bir evrensel kuraldır.

"Ortada fiili bir durum var" deniyor. Fiili durum dediğiniz yasaya uymazlık ve kendisini yasaların üzerinde görüp yasa çiğnerliktir. Bu yasa çiğnerlik o sisteme dek anayasayı taşıyır, tebdil ve ilgadır.

"Fiili durum var" deyip bu durumu, ya kabul edelim, ya reddedelim; ya da halkın görüşüne götürüp buna saygı duyalım" demek bir cinnettir. Bir başka yasa tanımazlıktır. Bu yol sağlıklı bir sorun çözme yolu olmamakla devlet yönetirlik te değildir.

Şu olur. Sizin ilk sistem inşanızın içinde öngörülemezleriyle sözgelimi haberleşmenin biliniyor olmasıyla sistemdeki yalın inşanızın düzenlenmesi yapılmış olsun. Atıyorum ortada ne bir TV cihazı ve TV yayını olup bilinmediği için TV kullanma ve TV frekansını tahsis etme gibi izine tabii hükümler başlangıç sisteminiz içinde ne ön görülmüş olsun; ne de düzenlenmiş olsunlar.

Sisteminizin ileri iletişim aşamasında gelişen endüstriyel elektronikle beraber TV yayınları başlamış olsun. TV araçları satılıp kullanılır olsun. İşte bu, öngörülmeyle göre bir fiili durumdur. İkinci bir fiili durum şekli de istisnai olmakla inisiyatifliktir.

TV yayını ve televizyon cihazını kullanmanın yasal karşılığı düzenlenmiş olmamakla, yapılan işler ne suçtur, ne de meşrudur. Topluma göredir. Ama siz isterseniz alicengiz oyunuyla toplumun kullandığı bu fiili durumu suç saymamız da meşru saymanız da pek olasıdır. Her suçta cezai vergi alan kapitalist sistemde hep bu tür fiililikler suç sayılma eğilimindedir.

Fakat biz süreci ayak oyunlarına götürmeden toplumun refahı ve refahın kullanımı bağlamında bu kullanımı meşru olan bir kullanım oluşla göreceğiz.

Ne var ki bu kullanımın da, yasal olabilmesi için düzenlenmiş bir hüküm ve vergisi verilmemiş izini olmamakla; fiili durum gayri meşru olan bu durum olmasıyla, bu fiili durum ne suç yanında; ne meşruiyet yanında olmamakla, tam bir Araf durumdur. Bu Araf durumlar bir yana eğilim edilmekle durum suçlu kılınıp ya da meşru da, edilmez. Yapılıp yapılmamasında suç yoktur.

İşte önceden ön görülemez oluşla bir şeyin yaygınlaşması ne meşru ne meşru olmayan bir durum olmakla bu tür TV yayını ve TV kullanımları; süreçteki gelişmeler eşliğinde ön görülemeyen bir olup bitti olmakla; parlamento içinde ya meşru edilip düzenlenirler; ya da kullanımı parlamentoda veya kamuoyu yoklamasıyla yasaklanırlar.

Ne yasa içinde olan (yasal olmadığı yasalarla suç diye belirlenmemiş olan) : ne de yasa dışında olan (yine yasa dışılığı suç değil diye yasalarla belirlenmemiş olan) bu duruma fiili durum denir. İnisiyatif kısmi bir istisna olup, kuralı olan bir fiili durumdur. Ki akabinde plamentoyu bilgilendirmek kaydıyla hükümetlerin insiyatif alma fiili durumla kısmi olur yetkileri vardır.

Oysa yetki kullanılacak bir yöneticinin yetkileri yasayla belirlenmiştir. "Kimse yasalarla belirlenen yetkisi dışında, yasalarla verilmeyen yetkileri kullanamaz. Ya da kullanıp, fiili durummuş gibi bir durum yaratamaz. Bu suçtur" Belirlenenin dışında fiili gibi olmak, yasayı çiğnemek olup suçtur.

Siz bu gerçeği bilmezden, duymazdan gelmekle; olmayanı "fiili bir durum var" diye bilmez damara sesleneceksiniz! Sonra da saf saf her büyülenmiş gibi "hakikaten bu fiili durumu açıklığa kavuşturalım" diye bilmezliğin "sureti haktan yana" görünüşüyle olacaksınız! Bu sureti hak gibi koşul içinde bulunmakla durum çok vahim demektir.

Sözgelişi türü söyleyişinde hata olmaz. Sözgelişi; hırsız, katil, her tür usulsüz oluşlar, tecavüzler de kanuna aykırı olmakla ve her gün binlercesi yapıla gelmekle; yasa dışılıklar olup; "fiili bir durumdurlar!

Şimdi siz kalkıp ta: ortada bir yığın katil, hırsız, yolsuz var. Bu "fiili durumla (yasaya uymazlıkları) "bunlar bu fiili durumla mağdur oluyorlar. Gelin bunu ya yasa içine çekelim (Ki zaten bu tadatlar yasanın öngörüsü içinde olmakla varlar. Ve bunlara ne yapılacağı bellidir de. Bu söylem sizleri ikinci kez yanıltmaktır) .

Ya da bunlar katillikleriyle, hırsızlıklarıyla usulsüzlükleriyle, tecavüzleriyle fiili olan, fiili durum olan yasa çiğneme mağdurlukları içinde olmasınlar diyen söylemin deformasyonları dâhilinde olmanızla hiç değilse halka gidelim der misiniz? Derseniz durum ne olur? Bilmem anlatabildim mi?

16.10.2016

Bayram Kaya

Soft Şiirler 1

Badem içi kız
Şoyup seni çıkarsam kabuğundan
Özlemlerinledir taşarım
Duyguların çabuğundan.

Bitmiş olur
Bir önceki
Şimdi durum abduğundan

Küçük kız
Yine bulutları sardında başıma
Dolakta dolak

Bilmek ne?
Yaşamağa tutunmuşta
Akışla buralı, akışla oralı
Can çıkmak istemez
Kusur azraille
Yolakta yolak

Ebeveyinden sağlak
Derim şimdım solak
Hayallerim uçtu, göz önüm
Bir kanat debesiyle pır pır eder
Yolarım düşlerimi, herbir şeyim
Solakta solak

Küçük kız
Verirsin hız
Gelirsin vız

Sütten bozuk olur mayası
Dem tutmazın hayası

Hey küçük kız
Su içtim
Yeşil biçtim
Yeşilden gazel
Kurudan yaş
Senin için kesilmedik ne baş
Uğur olundu yoluna
İşmar çizerken kaş

Tiranı gördüm
Bağdat sokakları ıssıza çekmiş
İran'ı gördüm
Kisradan dem ekmiş.
Bu kadar da çökmezdim
Meğer, söylem ve duruş; şekilmiş

27.02.2009

Küçük kız: Buradaki küçük, küçük değil. Kız da kız değildir.

[](http://www.ozgurlukicin.com)

Bayram Kaya

Sokak Zamanı

Ulan İnek Bekir!
Elli yılla hala devam
Şöyle bir adam olamadık
Mürekkep yalarken
Sokaklarda fink atıp
Kaldırımlarda yatıp
Diyara gamsız, hıyara zamsız
İlgisizce, bilgisiz caka satıp!

Hava bedavaydı
Yol bedava
Bedavadan adamlık
Bedavadan kadınlık
Şöz bedava, ağız dolusu saldırımda
Üç beş sokak kadını ve adamı
Otururken kaldırımında.
Kolaylıkla, kararlılık düzeyine
Boş boğazlığa, yol aldırımında

Böyle zamanlarda da
Gazete okunmaz
Tv karşısına geçilmez
Sohbetle evede çay içilmez
Demi de, cemi de, gemi de
Kendilerinden menkul

Köpekler tutuşmuşta, itler ayırıyordu!

Sokak kaldırımını deyip geçmeyin
Birini, diğerinden seçmeyin
İtin kuyruğunda olan
Yanında donu oturur!

Günle şuhud, gün evrilene dek
Ne neşedir, gülüşmelerle
İncir çekirdeğini doldurmayan
Gelir ahvaldekine, ballı kek!

Kavga bunlarda
Bela bunlarda
İllet bunlarda
Ne tarayıp, ne eğirirler
Adam da, madam da bunlar
Ses de, söz de, bunlar
Mihenk değerinde bunlar
Çerden, çöpten, paklama dernek
Herbiri, birinden örnek!

Boştur kaldırımlar
Eğer yokta ise onlar
Lafazanlıkla seçimleri
En ufak bir duruma değişecektir

Ağız değiştirircesine geçimleri
Belki sosyal yapı, olanla darda
oka da, kendinde olamamakla, harda
Bunların kentte olanı, pavyonda barda!

Et kokmuşta, tuzda kabahat
Kelebi benim de, sağılan ip o!

Gerekten gider iken yolda
Daha bir yüksek perdeden
Konuşmaları sarar da dört bir kolda
"Gı! falan kadın sokak kadını gibi
ocuk için dövüşüyor" der, sağda solda
Nohutu bitmişte, arpası kırılır değirmende
Bir de kirmen eğirir elinde
Tüm sokaklar bunların belinde!

Akşam olur zil alar
Bakarsın ki
Kaldırım yosması kostağı
Hedeftir paylaşandır, gözde, gezde!
Der; " grmcem var
Türk kahvesi var mı sizde? "

İki adım ötede bakkal

Yarab; yoksulluğum mu
Alınıp satılan
Sorumsuzluğum mu
Yoksa...
Yoksunluğum mu berhava olan

02.10.2009

Donu : Grnşnde olmak
şuhud : Gözlem yapma, tanık olma
Kostak: zarf, narin, zarif giyinmiş olan
Yosma : Güzel kadın erkek, hoppaya kaçan kadın erkek
Kelep : Büyük iplik ilesi. Kilim dokurken hazırlanan renkli büyük sarımlar.
Saçılma: Kelep ipin ucundan tutup, çekerek kelebi bozmak, yada kelebin uc ipini
ekerek, yumak sarmak. Veya kilim dokurken eriş arasında geçecek uygunluktaki melik
denen, el ipi sarımı şekline getirmek. Kelep sağdım (sardım) denir.

Bayram Kaya

Somut Şeyler Soyut Oluyordu 1

Bugün Dünyada söz sahibi olmanın başında Obama, Putin gibi kişilerin oturduğu kültür ve uygarlık kült merkezleri varsa; bu süreç baştan beri böyle olmakla ortaya konmuş verililik değildi.

Şimdiniz olan düzen, değişen, bir öncesinden dönüşen süreçlerin ürünüydüler. Hem bir öncesinden çıkıyorlardı, hem de bir öncesini yadsıyorlardı. Bu nedenle yeni olan bir öncesinin düzeltilmiş doğru olan hali olmakla söylenen; yeni olan bir şeriat olmakla, şimdiki gibi iman akdi oluyordu.

Melezler saygı ve görülen işler kapsamı içinde kurulda yardımcılıklarını, hizmetlerini yaptıkları ilahların kendilerine "sizin öneriniz nedir? " diye sormalarına karşılık cevap veriyorlardı.

Melezler gerek saygıdan ötürü; gerekse ilahlar melezlerin biyoloji, kültür ve uygarlık inşacıları olmalarından ötürü soruyu bunları da göz önüne almakla cevaplıyorlardı. İlahlar, melezlerin yaşam inşacısı, yaşam öğreticileri olan deneyim, bilgi ve sezgi sahibi ittifak kurucusu yöneticileriydiler.

Melezlerin; o günlerini sağlayan ilahlarına karşı, minneti ve mihneti olan mana duyguları vardı.

Yönetimin merkezinde; bilgi akışının merkezinde; iletimin merkezinde olmakla soru yanıt üreten osilasyon merkezli iradenin de kaynağı, ilahlardı. İlahlar geçmişlerindeki totemi dönemden beri iştiraki (ortak) kararlar almayı biliyorlardı.

İlahlar, kuruldaki iştirakle aldıkları kararlarında kendi iradelerinin doğru bilgiler üzerine oturtmaları için gerekse kararlarına bir geri kontrol yaptırmak için yardımcısı olan melezlerine de danışıyorlardı.

Melezler kendilerine soru, soran; ilahlarına; "siz, daha iyi bilirsiniz" diyorlardı. "Biz sizin bildiklerinizi bilemeyiz" diyorlardı. "Biz, sizin duyduklarınızı duyamayız" diyorlardı. "Sizin gördüğünüz kadar göremeyiz" diyor ve ilahlarını ulu kılıp, övüyorlardı.

Bu tür anı olan söylemlerini, şimdi aralarında çekilmiş olmakla aralarında bulunmayan ilahlarının yoklukları esnasında anlatıcıların dilinde dinlemek ilahların aralarında olmayış etkisiyle pek duygulu oluyordu. Duyarlık artıyordu.

Anlatılanlar böylesi duyarlık içindeki dinleyici melez kişilere başka türlü bir etkiyi (kendilerine yabancılaşır bir mana anlamalı etkiyi) oluşturuyordu.

Çünkü melezler karar ve beklenti odaklı bir etkiye açıklığın hazır olması içindeydiler.

Bu türden duygusal, ruhi hazır oluşla melezler; anlatıcılarını dinlediler. Dinlenenler somut teamül olan anlatımlardı. Ama yokluğu duyulan ilahlara dek, ilahların gördükleri işleri dinleyen melezler; dinlemeyi bu duygular eşliğinde yaptı.

Ve melezler; görme, duyma, bilme, işitme gibi dinlenenleri bu tür yoğun duygudaşlıkları içinde değerlendirir oldular.

Dinlenenin soyut anlamla, sentezce olan anlaması zihin içinde başka başak etkileriyle oluştu. Zihinlerde başka tür başka öznel yansımalar, yapı. Kendileri bu yeni anlamaları birbiri ile konuştular. Duygu eşler birbirlerini etkilediler. Ve etkileyen etkilediğinden de

kendisi tekrar etkilendi. Böylece soyut anlam, katlamalarını oluştururlardı.

İttifakların oluşturduğu kült merkezleri; yönetimin, merkezi oldu. Kült merkezli yönetimler; henüz daha gruplar arası üretimle; gruplar arası yönetimden kaynaklı süreçleri tam tamına ortaya koyabilmiş değillerdi.

İttifakı kült merkezli başlangıç tam bir yapboz süreçleriydi. Temas eden gruplar arası ortak işlerin düzenlenmesine dek ola gelecek işlerin bir arada görülme süreçleri tam olarak; ya da oturmuş bir sistem olarak konsorsiyumun (gruplar birliğinin) eline geçmemiştir.

Kült merkezi; ilk başlarda gruplar kadar birçok melezlerden de oluşan bir yönetimin çevresidir. Yani kült merkezi yeni yeni hem gruplar arası üreten ilişkinin; hem de gruplar arası temastan kaynaklı ürün olan mezlelere dek bağıntılırsa girişmelerin, girişmelerin merkezidirler.

Kült merkezi (tapınak alan) ittifakın merkeziydi. İttifaka dek imanca olan (sözlü ahit olan) seremonileri deklare etmenin merkeziydi. Totem sergiciliğinin merkeziydi. Ortak ürünlerin depo alanıydı. Toplanma yeri idi. Meşruiyet, odağıydı.

Konsorsiyumu oluşan kurulun toplantı yeri idi. Ve yine kült merkezleri totem grup sentezli, birçok gruplar hareketinden meydana gelmiş, girişme ve girişmelerin de alanıydı.

Kült merkezi ilk başlarda henüz kendi sosyal çevresinin kendisinden uzaklaşmadığı bir yaşama alanı merkeziydi. Totemi kültürlü olan her bir grup, kült merkezli alanın içinde parça parça grup hareketlerini oluştururlardı. Birbiri ile girişen parçalı grup hareketleri girişme esnasında kesişim yapar.

Kült merkezli kesişim nedeniyle; kesişim yerlerinde kırınım yansımaları davranışlar ortaya konur. Kült merkezi bu tür bağıntılardan oluşan sosyal çevresinde saygı kılınmanın da merkezi oldu. Kült merkezi bu türden kutsama olucu ekseni minval üzerine bir seremonine oluşun da, merkeziydi.

Kült merkezi karar alıcı yönetimin odağıydı. Kült merkezi icracıydı. İcracı olacak kararların ilan merkeziydi. Kült merkezi gruplar merkezini ziyaret etmenin yeri idi. Kült merkezi iş gücü ziyareti danışmalarının yapıldığı yerdi. Kült merkezi çevresinde olan melez insanların, içi ve yanı başıydı.

Kült merkezi, çevresinin ağırlık merkeziydi. Kült merkezi çevrenin faaliyet alanı merkeziydi. Ve yine kült merkezi çevresini gözüyle görmenin, kulağıyla duymanın somut şekliyle denetimleri yapmanın eli ve ayağıydı. Kült merkezleri, çevresiyle karşılıklı; canlı kanlı, yüz yüze iletme yapma halindeydi.

Kült merkezi günün belli vakitlerinde her bir grupların kendi totem sembelleri için kutsayıcı ayinde bulunmalarının da, merkeziydi. Bu tutum grupların kendi totem kimliğini unutmamak adına o aşama için hala çok önemli bir sosyal iterasyondur. Kült merkezi her bir totem gruplara dek adetlerin, geleneğin de ifa edildiği (yerine getirildiği) ritüelime yapılan ritüellerin (ayini gösterinin) alan yeri idiler.

Kült merkezinde bu çeşitten ritüeli olucu tutumların başında ittifaka bağlılık ve ittifaka bağlılığın tevhidini gösteren; sadakat içinde bulunmayı gerektiren ayinleri yapmak,

önde gelirdi. İttifakı olan tevhidi oluşların sözlü mukabelesi burada yapılırdı.

Karşılıklı olmakla; ittifakı tevhidin ant içme törenlerinde ant içmenin sözleri mukabele şeklinde sözel olmakla okunurdu. Kült merkezleri; gruplar arası birliğin ahdetmesinin, ant içmesinin-yeminin etmesinin-sözleşme de bulunmasının ilahlar kararına sadakat içinde olmayı ikrar etmelerinin karar ve iman tekrarlarının yapıldığı, merkezlerdi.

İttifak kendi sorunlarını kült merkezi kararlarıyla çözüyordu. Ve ittifak aitliği kült merkezi aracılığıyla gözetilip denetlenir oluyordu. Kült merkezinde bulunanlar insan gibi çeşit çeşit hamurdan (farklı totem gruplar burada çeşit çeşit çamur-kil ve toprak olmakla söylenen hamurdan) yoğrulmayan ve tamı tamına melez kişilerden olmayan, saf totem temsilcilerdi.

Saf totem soylu ilahlar; totem atalarla temas etmeyi bilen kişilerdi. İttifaktan öncesini bilen kişilerdi. İttifakı bilen kişilerdi. İttifaklının sahibi kişilerdi. Bu nedenle duymaları, işitmeleri, görmeleri düşünmeleri farklı oluyordu.

Bayram Kaya

Somut Şeyler Soyut Oluyordu 2

Ve ilahlar ittifak sonrasını bilip determine eden kişiler olmakla melezlerin bilmediklerini bilen bilge kişilerdi. Yani saf totem temsilciler totem ataların öğretisini taşıyan güngörmüş, iş gören, işleri düzenleyen bilge kişilerdi.

Saf etnik kişiler (ilahlar) , ittifak içindeki totem temsilciler olmakla, "ittifakın kararını alan İLAHLARDILAR". Bunlar saf totem soy temsilcisi olan etnikti ilahlarken; kült çevresi; ilahların soyundan olmakla en az iki grup totemi ilah temsilcilerinin çiftleşmesinden doğan, "melez ve melez soylu insan" kişilerden oluşuyordular.

İlah ilah çiftleşmesi melezlerdi. İlah melez çiftleşmesi yarı ilah neflimler ve titan olan varlıklardı. Melez titan ve melez melez çiftleşmesi insandı.

Kült merkezi; ilahi özgül ağırlığın oluşmasıyla sırf ilahlardı. Giderek sayıları azalan saf ilahlar, kült kasrında (evinde, beytinde) oturacaklardı. Kült merkezinin çevresi melezlerdi. Yöneten, karar alan ilahlardı.

Yönetilmekle birlikte yönetimin kararlarına uyanlar melezler ve insanlardı. Mukabele yani karşılıklı sözleşme seremonisi; yöneten, karar alan, aldıkları her bir kararlarına uyulan, kült merkezli anlamıyla soyu tükenen ilahlarla; melez insanların arasında olan kutsal ahit nameydi. Karşılıklı ant içmeydi.

Melezler karşı gruptan ilahların çiftleşmesinden doğanlardı. Her biri bir ilah görünüşüyle doğan melezler, saf olan kendi totem atalarından çok; ilahlara benzemelerinden ötürü; ilah suretle olmalarından ötürü melez doğan kişiye ilahlar, insan dedi. İlk insanlar (ki ittifak ürünü melezler) zorunlu olarak ilahlardan doğan ve ilahların doğurduklarıydılar.

Bu sosyo biyo kültürel sentezli süreç içinde saf ilahlar vardı. İlahlar gruplar arası temastan önce salt kendi totem eşlerinden doğmuşlardı. İttifak kararını aldılar. İttifak yasası olan ahit nameyi ortaya koyan kişilerdi.

Saf ilahlar, ilerleyen süreçteki ittifakı yasa gereği oluşla, kendi totem eşleri ile aralarındaki münasebetle çoğalamaz oldular. Böylece kendi ecel ömürleri ile saf olucu kendi totem soyları bitene kadar insanlar arasında ömür sürdüler.

İlahların soyları azaldıkça ilahi kutsamanın alan şiddeti çok artmıştı. Günü gelince bütün ilahlar insanların arasında çekildiler. Melezler yani ilahın tohumu olan ilah çocukları, kendi aralarında da üreme yapabilecek olgunluğa erişene dek durumları böyle sürdü gitti.

Bir yanda ilahlardan doğan melezler; diğer yandan da melezin melezle olan münasebetinden yeni doğumlar sürdü gitti. Yeryüzünde bu ilk ve saf melezler; yani ilahlardan doğan ilahların çocukları, ilahların oğul ve kızları olmakla, yeryüzünü (yani kendi kült merkezlerini) yönettiler.

Ön ittifakın başlangıç süresi içinde bir müddet daha ilahlar kendi totem eşlerden doğmaya devam ettiler. Çünkü bu sıralar bir yandan kutsal tapınak buluşmasını yapanlar özel görevli kadınlardı. Özel görevi olmayanlar kendi aralarındaki eski totemi münasebete bir süre devam edeceklerdi.

Ta ki iç münasebet, tümünden yasaklanana kadar bu süreçte yeni süreç eşliğinde sürdü gitti. Bu tür saf ilahi oluşlar böyle devam etti gitti. Yani o zamanlar ilahlarla, ilahların oğulları kızları ve insanlar bir arada yaşayıp münasebet ediyorlardı.

İman etmek melez insanların işiydi. Melezler kime sözleşme (iman) ediyorlardı? Kuşkusuz ki uygarlığın ve ittifakın kurucusu olan ilahlara (saf totem atalarına) imanilik ve otoriterlikle sözleşme ediyorlardı. Çünkü onlar tümünden kendileri olanlar, değildiler. İttifak kararı alan ilahlar; işleri görüşmek için bir arada toplandılar. İlahi kurulu oluştular.

İlahların aldıkları kurul kararları, kült merkezli olmanın tevhit kararıydı. Yani ittifakın imanı, ittifakı bilinçle ittifakı vicdandı. İttifakı bilinç ve ittifakı vicdan ittifak aitlerinin pusulası olmakla, ittifakın yol haritası olan kararlardı. Melezler gruplar arası kült merkezli tevhit kararlarına inanmakla; kurul kararları, melezlerin ahdi ve imandı.

Yani iman; kült merkezindeki totemdik grupların temsilcisi ilahların bileşmesi olan (tevhitleri olan) kurul kararlı hüküm ve yargılardı. Bu hükümlerin geri beslenme kaynağı her bir kişi için totemi mana etkisiydi.

İlahların sözleri de tıpkı totem sözü gibi kutsal ve mutlaklı. Kişiler ayrı totem temsilcisi ilahlardan olsalar dahi, bu sözler kendi totem temsilcisi olan totemi aslının aynısı gibi oluşun takdir edici, karar kılıcı olmalarına olan bağlılıktı.

Modern insan, güncel insan ve aydın insan; günümüzden geriye doğru bu bileşmenin çözümlemesini (analizini) yapmalıdır. Ayrışmakla totem düzleme doğru kayan senteze ait parça unsurların, ittifaka göre hiçbir şey ifade etmediğini görmelidirler.

İttifaka göre hiçbir şeyi ifade etmeyen parçaların ancak ittifakı sentezle yeni özellik içinde bir bağ enerjisi kazanma ile yeni bir yansıma yapmasıyla; yeni yansımaların toteme göre pek bir şey ifade etmediklerini de, görmelidirler.

Analistler ittifakın birliğinden ayrışan parça unsurları tekrar birleştirmekle (sentez etmekle) ittifakı süreci ve ittifakı sürecin aşamalarını kavrayıp, bağıntılıya bilen insanlardır.

İttifak içinde totemler meslekli yoğunlaşan üretim ilişkisi, artık ürün ilişkisi olmakla, çoklayıcı katlama yapıyordu. Bu çoklu katlama daha fazla neslin çoğalması bakımını demektir.

Kült merkezinin melez çevresi açılıp kapanma yapan, kendi iç salınımlarıyla büyümeye başladı. Büyüyen salınımlarıyla kült merkezinin ilk başlardaki melezi çevresi zaman mekân uzaklığı oluşla kült merkezinden giderek insan oluşla ıradı.

Melezlerin kült merkeziyle bire bir yüz yüze olan denetim, yönetilme ve ritüelime olucu süreçleri vardı. Melezlerin kült merkeziyle iç içe olan süreçleri de önce gevşedi. Sonra da somut olan bu tür bağ girişmeleri somut, olmaktan koptu.

Kişinin kült merkezi ile somut bir bağ ve bağıntısı olmadan da kişilerdeki ittifak bilinçli vicdan ve ittifakı tasavvurla yol haritaları da pek bir işe yaramıyordu. Bu nedenle ittifakı basınçlı bilinç ve ittifakı vicdanları melezleri ittifaka doğru çekmekle, kişileri ittifakın merkezine yönelimli yapıyordu.

Kişilerde oluşan bire bir ve yüz yüze olan ittifakı kaynaklı kült merkezli bilinç ve vicdani oluşma, birinci türden oluşmadır.

Bu birinci türden oluşma kişilerini nerede olurlarsa olsunlar ittifakın merkezi olan, kült merkezlerine doğru kişilerini bu odağa çeker. Bu bir kutup eksenini çekim hareketidir.

Bu ana çekilirdik, ırma yapan kişilerde kült merkezine duyulan özlem şeklinde tarif edilmenin ikinci türden soyut çekim alanını doğmuştu. Özlemi çekime dönüşen ana çekim ile birlikte her iki çekim alanının şiddetini iki kat artırmıştı.

Yani kült merkezden uzaklaşma, ters orantı oluşla merkeze bağlı melezlerde özneli, özlemin alan şiddetine dönüşmüştü. Bu türden alan şiddeti, kült merkezine yönelmenin, gönül bağıydı. Manevi ve soyut bağıdı.

Kült merkezlerinde bire bir, yüz yüze; kanlı canlı olan iletim ve yönetime dek somutluğun baskı ve basınçları uzaklaşan merkezle görünmez dağların ardında kalmakla soyut şeyler olmuştu.

Bu yeni durum, ittifak içi somut iman bağına göre görünmez ilikti. Bu görünmez ilik te gaibe imandı. Gaibe iman kişilerde çok farklı fantezilerini oluşmaydı. Fanteziler üzerlerine yeni modülasyon bindirilmeğe de, çok uygundu. Kişiler iman yarışına girebiliyorlardı.

Bayram Kaya

Somut Şeyler Soyut Oluyordu 3

İşte kült merkezinde somut olan bu sürecin kült merkezi uzağında soyut olması vardı. Bu soyutluktan kaynaklı şiddeti artmış iki alan gerilimi üzerine bindirilmiş olan (modüle edilen) imlerin de, alanla gerilimleri artmıştı.

Alan gerilimlerinin araya aldığı uzaklaşan bu zaman mekân farklı gerilim şiddetlerinin üzeri ittifaka olan iman ve ittifakı tevhit ile yeniden inşa olacaktı. Merkez de bu yeni durumun farkındaydı. Bu fark ediş susuz olmanın, su içmeye dönüşen fark edilişi gibiydi. Merkez yeni seçenekli tutumlar ortaya koymak zorundaydı.

Merkezden uzak kalanlar her ne kadar gönül bağı özlemle tutuşsalar da, gözden irak olanlar gönül bağından da irak olabilirlerdi. Merkezden ıramanın zafiyetiyle uzun erimde iman bağında oluşacak şüphe zedelenmeleri oluşabilecekti.

Yönetimden uzak kalmanın ya da ittifaka ant içmenin baskı ve basıncında uzak kalışın zayıflaması ile kişiler imanda gevşemeleri ortaya konmuştu. Bu hareket çekirdekten uzak yörünge içindeki elektronun zayıf çekirdek bağı nedeniyle elektronların çekirdekler arası ortak kullanımı dediğimiz kovalent bağı devinmesi gibiydi.

Somut olan kült merkezli bağlılığa izafeten ve kült merkezli denetime atıfla yeni bir oluşum ortaya kondu. Merkezden kaçan ırama alanları içinde de kült merkezine bağlı temsili olmakla merkez adına, merkezin gölgesi olan bir oluşma ortaya kondu.

Temas eden ittifakla ikizleşmeler başlamıştı. Totemler ikiz olmuştu. Kültür ikiz olmuştu. Totem meslekleri ikiz olmuştu. Kardeşler, karşı totem kişileri nedeniyle ikiz olmuştu. Karşı totemle yönetim de, ikiz olmuştu.

Böylece ikiz merkez adına, ırama alanları içinde merkezin halifesi (merkezin temsilci gölgesi) olundu. Merkez adına halef selef olmanın sembolik kontrol edilmeleri, ortaya kondu.

Bunlar içinde merkezden gelen direktifler (yönergeler) doğrultusunda yönetilme, denetilme ve ritüeline ayinleri, ırama alanları içinde de, ırama alanına özgü olmakla da ortaya kondu. Ritüeller yüz yüze değil de uyarıcı araçlarla oluyordu. Sözleşmeler merkez adına araçlarla yapılıyordu.

Temsilciler kült merkezinin, baskı ve basıncını; daima bu ırama alanı içindekiler üzerinde, duyurtuyordular. İrama (uzaklaşma) alanı içindekiler bu tür temsilci araçları ile kült merkezine dolaylı biçimde iletimlerle ritüeline oldular.

Bu tür ırama alanı içinde bulunan kül ti temsilciler (ilahlar) ırama alanı içinde her zaman bulunamadılar. Zaman zaman kaşırlarından çıkıp bu ırama alanı olan yeryüzüne doğru inseler de, bu ıramayla muktedirliğin bir yanı hep eksik kalıyordu.

Bu eksik kalışla gereksinmeden ötürü; ırama alanları içinde ilahlar gibi addedilen; ilahlarmış gibi ilahların yerine geçen temsilcilerle eksiklik sorunları çözülmeye başlayacaktı.

İlah temsilcisi olanlar kült merkezinin gören gözü, işiten kulağı, yapan eli ve yürüyen ayağı olmaları itibarıyla; süreç bu türden çeşitli temsilcilik oluşlarını, ortaya koydu.

En başta söylenen "siz bizden daha iyisini bilir, daha iyisini düşünürsünüz" sözü, bu yeni durumuyla; yani temsilcilerin merkezdeki ilahın gözü, kulağı, yürüyen ayağı vs.

olmakla yeni bir soyut anlamın; yeni bir ifade şekline bürünüyordu.

Totem hızlı gelişkinlik olmakla ve hızlı gelişme olmakla asla ilah seviyesinde bir sistem değildi. Ama ilahi alana sosyal ve öznel kaynak olma bağlamıyla, kimi temel konularda totemi mana olmanın yeğniği idi.

Yani totemi alan ittifak için çok güçlü bir geri beslenmeli sosyal anlayıştı. Totem güç, kendi sonrası içindeki düzey ve düzlemin ilişkin salınımları üzerine modüle oldu. Totem modüle olduğu genliğe göre anlamı biçimi değişen ve maziye besleyen anlamının her tür baskı ve basıncıyla sistemin bilinçaltı arkaikti uzantısıydı.

Karar alan, beklentisi oluşan durum içinde tekrarlar öğretir, hatırlatır ve giderek kendi basıncını kişiye ezberlettirirdi. Bunlar kült merkezi açısından tekrarın faydalı yanından olan yansımalarıdır.

Kült merkezleri, ırama çevresi içinde periyodik olmakla kült ırama çevrelerinin kült merkezine tabiiyetteki bağlılıklarını oluşturacak vurgulamaların nasıl yapılması gerektiğini uyarıcıları aracılığıyla ırama çevresine okutuyordular.

Yapılması gereken ayinleri ve ayinsel ritüellerin tekrarlarını ortaya koydu. Temsilciler bu ayinlerin de düzenleyicisidirler.

Temsilciler ırama yerleri içinde kült merkezinin baskı ve basıncı olmakla, kült merkezinin ya da ilahın gölgeleriydiler. Kült merkezlerinden ırama yapan alanlar da ilahi alan gibi çoğul ve parçalı yaşam alanları salınımı oluşlarıyla çoğulluktu. Tek farkla, ilahi alan; gözlenir, denetlenir bir zaman mekânın çok aşmasıydı.

Ama yöneten kült merkezi; tekti, tekildi, tevhidi ilikti. Kült merkezi kendisinden zaman mekân oluşla uzaklaşmış olan kendi ırama çevresinin de, kendisine olan iman bağlılığına sadakatine ve imanlarını tazelemekle ırama alanı iman göstericiliğinin yani ritüelime olmasına (hac yapılmasına) dönüşmüştü.

Nasıl kült merkezi olan ilahi bütünlükler (tevhitler) kendi imanlarını, imanı kavil olmanın sosyo öznel zorunluluğu olmakla görüp, eylemli kılmışlarsa; merkezden ırayan yeryüzünün de kült merkeziyle birlikte olacak tevhidi olan tutumlarını bu tür iman akitleri ile göstermek zorundaydılar.

İşte temsilciler ırama alanı içinde bu kabil iman akitlerini de düzenleyen, denetleyen yardımcıları olmakla ilahların gözü, kulağı, sesi, eli ayağı hükmedicisi vs. oluyordular. Yani bir ritüelime göstericiliği olan hac da, bir zamanlar hem merkezden uzaklaşmanın özlemi, anısı ve hatırası olmakla birlikte merkeze bağlı oluşun baskı ve basıncını da hissettirir olmanın mana kontrol imgesi oluşla da ortaya konmuştu.

Görülüyor ki kült merkezleri yönetimin, tevhidin ve tevhidi oluşu vurgulayıp, sorgulayan ayin sel oluşun; yani ayin akitli ritüelime oluşun daha çok öne çıktığı sosyale anlayışların merkezlerdir. Ritüelime oluş, ilk türden sosyal kurumlardır.

Tıpkı totemi oluş gibi. Tek farkla bu ritüel tek totem aitiği değil de çoklu totem kültürü, ilahi birliğin ruhu içinde skala etmektir. Dene bilir ki kült merkezleri salt ayince, imanice akitleri (ahitleri) vurgular olmanın, tapım yapma (ritüeli olma) merkezleriydi.

Kült merkezlerinin bu bağlamıyla; kendilerinin inşacı beyin olması ve çekim merkezi

olmalarından ötürü; kült merkezi olmanın da bir etki alanı vardı.

Yani kült merkezi (tapım ahit merkezi) bu etki alanı içinde olup ta zamana ve zemine bağlı olmasıyla büyüyen salınım devinmelerinden ötürü pek çok ırayış kopmalarına sahipti. Bu ırama yerleri, merkezin elinden gözünden bire bir yüz yüze oluşundan uzak olmalarından ötürü ırayanlarının kendi merkezi ile ırama yapan yerler arasında gittikçe gevşeyen bir bağ yansımaları vardı.

Kült merkezi, gevşeyen bu bağ enerjili ırama yerlerini; sanki kült merkezinde olduğu gibi yüz yüze, somut önlem içinde tutuluyorlarmış gibi hissetmelerini istiyordu.

Bu nedenle merkez ırama yerleri içinde kendi etkisini her an hissettirmenin en etkin yolunu bulmak istiyordu. Merkezin amacı irak kişilerin kendisine bağlılıklarını daha şiddetli bir iman akdi birliği içinde tutmaktı. Bu doğru etkili bir yoldu.

Bayram Kaya

Somut Şeyler Soyut Oluyordu 4

Ne var ki bu ahdi sözleşiş, diğer bir yanıyla da sürekli vaaz ve sürekli ayin, olmakla kişilere düşünme fırsatı vermiyordu. İman (akit) düşünmenin yerine geçiyordu.

İman ahdi kişiye süreci kavrama, aklını işletme fırsatını vermiyordu. Köleci sistem bu yansımayı iyice sezip tepe tepe kullanacaktı. Tıpkı günümüzdeki kimi politikacıların günlük oluşla ve saatlerce ekranda konuşmaları gibiydi.

Kült merkezleri gevşek bağları soyut manalı tutumlar içinde ahdi kılmalarıyla asli durum olan tevhitçe oluş pekitiliyordu. Bu nedenle kültür merkezleri; merkezin kendi ana inşacılarına yapılan atıflarla (zikretmelerle) , inşacılarına gösterilen sadakati, ahde vefayı, iman tazeleyici ligi bu amaçla kutsal yer olmanın iman ahdi ziyaretlerine de dönüştürüyorlardı.

Yapı; kültür merkezi ile kültür merkezinden, zaman ve mekân alanı olmakla uzaklaşılın merkezin, çevresel sınırlardan inşa oluyordu. Merkezin kendisiyle osile (uyum salınımlı) olan yakın ve uzak çevresinin kültür merkezlerine zorunlu atıfları vardı. Bu atıflar zaman, mekân, yönetim ve iletişimle birlikte yaşam düşüncesinin biçimi olmakla; çevre ve merkezin uyumlaşın bir alan etkisi olmalarıydı.

Kült merkezleri iradesiyle denge noktasıydı. Kült merkezli denge nokta ve çevresi, çok fazla (çok fazla totemi salınımlı ve üretim hareketi) olmasından ötürü, dengeye bağlı ölçülü hareketlerin zaman içinde tekrarlanan kimi değişmelerine osilasyon hareketi denir. Ya da osilasyon sapması denir.

Merkeze senkronlu olan yakın ve uzak çevre; bu senkronla kültür merkezlerine doğru olan bir atıfları vardır. Çevre kültür merkezinden olan atımlarla senkronlu olup osile oluyorlardı.

Zaman, mekân olarak kültür merkezine bitişik olan ve kültür merkezine bitişik uzay sınımlı içinde olan merkezin çevresi; merkezdeki yönetim ile bire bir iletişime içinde olup az çok iç içe somutluk ve değinimle oluşun zamanını yaşıyorlardı.

İrama alanları ise, ırayan çevrenin denge osile merkezine uzaktılar. Bundan ötürü ortaya konan temsili, ritüelini, iman seremonili iletilmelerinin somutluğu merkezdekiler gibi canlı kanlı olmamakla kaybolmuştu.

Somut oluşundan kopan ritüel hareketleri merkezin denetim ve düzenletimlerine dek merkezin kendi baskı ve basıncını duyurtma işini, araçların ilgeç ligi ile yaptırıyorlardı.

Bu türden ilgeçleler üzerinde imanı bağıntı sağlayan merkez öznel temsilcilerin kendi öznel davranışları da, yeni oluşın bu süreç te, iman akdi gibi benimsetilmekle etkin oluyordu.

Bu davranışlar merkezden daha kopucu olduğu gibi merkeze olan özlemi daha da artırıcı olabilmektedir.

Yine de kişilerin sızlayan bir vicdanıyla, kişilerin arkaiki özlemleri zail olmuyordu. Bu özlemler üzerine yeni modüle salınımlar bindirilişle kişiler ya provoke oluyorlardı; ya da köleci dönemle birlikte merkeze daha sadık bağlılık içinde kul oluyorlardı.

Böylece his sel kablül vuku yöntemiyle yine kültür merkeziyle, iç içe ve gönül gönüle gibiydiler. Önceden olana göre olacak olanla davranmaydı. Ya da arkaiki davranışıyla

(deney-bilgi ile) olacak olanı önceden bilme ile merkeze bağılıktı.

İman seremonili iletişimlerden kaynaklı somutluk kısmen kopmakla yeniden hissi kabl vuku olmuştu. Böylece somut süreçler de kısmen soyutlaşmaya başladılar.

Yani bu soyutlama içinde kült merkezinin çevresi üzerindeki alan etkisi gücü ve anlamı; aracı temsilcilerle oldu. Temsilci olanlar hissi kabl vuku olanı söylüyordular.

Kişiler de kült merkezine manevilikle özlemlilerdi. Bu özlem içinde olan kül ti kişilerin periyodik olarak kült merkezine doğru yaptıkları olası ziyaretler akitleri de hacdi.

Merkezden ıramanın atmosferi içindeki kişilerin merkeze olan özlemi maliyet tutumları kişiye hac ahdi olmakla dönmüştü. Bu tutumlar merkezden ıramanın soyutluğunu kısmen somutu olup ahde vefanın mukavelesi oluyordular.

Açıkçası merkez, çevresine; hem hissi kabl vuku nedeniyle aracısız temsilciler ve aracılı, temsilciler manevi yorumları olmadan, pek anlaşılır olmayacaktı. Kült merkezleri sisler gerisinde kalıp, kabul ve beklentiden ötürü farklı bir manaca anlatışın büyü etkili merkezine dönmüştü. Böylece kişiler derinleşen konu ile asıl olup bitene yabancı kalacaklardı.

İttifakla sentez olan bileşiminin (tevhidin) , sosyal özneli anlama içindeki adı, imandı. İman, totem döneme (özleme) göre totemdik gruplar arası ittifakla oluşan sentezlerden kaynaklı travmaların ürünü olmakla; sosyal alanlı zihnin tedavi (ikna) olucu anlamasıydı.

Kölecilerde dönem içinde kült merkezleri El çevreli olacaktı. Birçok El'den ötürü yeni kült merkezleri parçalı özel mülkiyet alanıydılar. Henüz şartları içinde oluşamadıklarından birliğin merkezi değildiler.

Her El alanı kendi özel mülk çevresinin kült merkezi olması ile bu alanla, o yer El beyt ti (El'in sahipliği olan evdi) . El beyt, ilahların ortaklaşa kullandıkları kasra karşın El'in özel, olmakla, ortak tanımaksızın kullandığı dokunulmazlığı olan özel mülktü.

Bu konu üzerine gelişen özel mülkçü köleciler mana çevredeki diğer El merkezli bay erkleri üzerine doğru egemeni oluşun ihraç mücadelelerini başlamışlardı. Mülk tasarruflu ve mülk olan varlığın kutsallığını egemence etme şekli ortaya çıktı.

Yeni ortaya çıkmakla egemence gelişme gösteren mülk edinim şekli; mülksüz üzerine devletli (mülklü) olmakla ortaya kondu. Bu mülki oluş (devletli oluş) köle kıldığı insanı da içeriyordu. Kısaca gelişen bir EL beyt alanı, çevresindeki ortamı devletli (mülk) kılmanın sentezcilerini ortaya çıkardı.

Devlet (mülk ve mülk sahipliği) , gelişen tarih içinde El beyte bağılı imanın yaptığı sentezi, şimdi emperyalist çıkarlar eli ile birlikte; emperyal kült merkezleri içinde kotarılan türlü hile ve desise olan şekilleriyle kişiler devletli yapıyordu.

Bu nedenle kölecilerde dönem içindeki iman, totem dönemi aşın totem dönemi ıslah eden ittifakın imanı olmaktan çoktan çıkmıştı.

Yeni iman ortaklaşan kült merkezlerine bağılılık olmaktan çıkmıştı. Yeni iman daha çok

efendi köle gibi sınıfsal çıkarla oluşan yansıma ve yansıtmaları bağrında taşımaya başladı.

İttifaklardan beri kabul ve beklentiye oluşan; merkezi irade ile kişi arasındaki imanı bağ olan boşluk devinmesi üzerine kölece imanı oluşlar bindirildi (modüle edildi) . İlerleyen süreç efendi ve köle sınıfın arasına astroloji, haydutluk, din adamlığı gibi birçok lümpen asalaklığı bu devim içine aldı.

Ön ittifaklı költ merkezleri içindeki kabul ve beklenti; şimdi köleci ruhla efendiyi kabul ve efendice lütuf olan beklentiye dönüşmüştü.

Köleci költ merkezlerindeki sınıfsal zümreler; kabul ve beklenti (imanı ahit kılınan) bu imanı çıkarları bir anlamda sosyo toplumda beklediler. Oysa sosyo toplum köle ruhlu işleyiş olduğundan kabul ve beklenti efendiden umuldu.

Kabul ve beklenti totem dönemden beri sosyal sözleşmenin ana temasıydı. Bu nedenle kişiler totemine; kişiler ilahi költ merkezlerine olan sadakatlerine özlem duyuyorlardı. Bu özlem, kolektif şuurun; arkaikti olan bilinciydi.

Bu arkaikti bilinç şimdi El beyt merkezlerinde efendi olan El den ya da Baal'den beklenen özleme ve vaade dönüşmüştü.

Üstelik te vaatler tam bir köleci yaşam diliyle ifade edilir şekliyle cennet karşılığında "satın" alınan bir vaade dönüşmüştü.

Bayram Kaya

Somut Şeyler Soyut Oluyordu 5

Köleler, ya da mülk sahibi olamayanlar arkaikti ortaklaşma süreçli kendi imgelerini özleyip ereksiyorlardı. Mülksüz oluş ya da devletsiz oluşla kişiler eski ortaklık ahdi olmanın imanına özlem duyuyorlardı. Yani eski ön ittifaklı iman mukavelesini ereksiyorlardı.

Devletli olan efendiler (mülkü olan efendiler) kölelerin bu arkaikti imanlı ortaklaşmaya olan özlemlerinden kaynaklı ereksime yaptıkları duyguları ve hissi kablül vukuları üzerine köleci imanı yüklediler. Böylece köleler yeni bir imanın (ahidin) , kulvarına girmiştiler.

Devlet (yani mülk) kült merkezlerini, aşiret, oymak, mezhebi (totemi düzlemlili etnik mantıklı sığınmalı) durumlarına rücu etmişti. Mülklü oluş yani devletli oluş; köleci iman olan dini yapı ahitleri gibi parçalı bir yığın etnik var oluşların yorumu ile sentezlenmiştir.

Bu devletli olmanın içindeki parça inşaça imleçler, sınıf sal egemenliğe ait, ezen sınıflı egemenliğin kendi manevi imgelerini bu sosyal durumlu parçalı imgeler üzerine bindirmesine çok uygundu.

Devlet te (mülki oluşta) sentez ürünüydü. Bu sentezlerin biri de sosyo toplumsa kurumlardı. Bunun yanında devletli oluş birçok zümrelerin sosyo toplumu sömürmesine matuf bir yapıydı da.

Bu sömürülü durum, ortaklaşan arkaikti yapıya göre yeni yapı içinde kişilerin devletli (mülk sahibi) olabilmeleri için süreci enfekte kılmasıydı. Yani devlet (mülk) olmanın bunca olumlu yararı; devletin enfeksiyon deposu olmasına hiç te engel değildi.

Devlet yani mülk; özel mülk olmanın (Osmanlı mülkü gibi) asıl işlev oluşuna hizmetle; sentezi gerçekleştirici; sentezin özel hukukunu düzenleyen; yapısal bir kurumlaşmadır.

Mülk (devlet) bu organizasyonlarla hayli soyut bir anlam ve anlatım olmuştu. Bek raundu unutulmuş. Devlet baba devlet ana olmuştu. Devletler günümüzde şirketler topluluğu oluşla parçalı çalışmaktadır.

Bu tür sosyal ulus devletçiliği (mülkçülüğü) giderek tekeli "özel sermayeli", organlar sentezine dönüşmektedirler. Gayrimenkuller, emek, istediğin kadar senin olsundu. Yeni mülk ve devletli olma şekli olan sermaye seni yönetirdi.

Çevresine doğru genişleyen ve içine başka mal mülk sahibi başka egemen bay erklerini de alan devletin içindeki yapılar özel mülkçü birçok parça unsurlarıyla farklıydı. Veya benzer üretim hareketlerinden oluşuyordu.

Bey erkleri sahneyi yavaş yavaş egemence devletli olmanın büyüyen egemen eşme sürecine bırakmıştı. Bu süreç El'in yeni bir ruh anlayışı olmakla; kişisel El'i, herkesin El'i olan Mamon anlamasına dönüştürecekti. Sömürü El birliği yaptı.

Kimi devletli oluş içinde bir kişi; içinde insan, yani kadın erkek, yaşlı çocuk ta olmakla, canlı cansız taşınırlarıyla; taşınmaz olan her şeyin sahibi olmakla devletliydi. Yani devletli olan; mallı, mülklü tekil kişiydi. Ve giderek kişilerdi.

Devleti yapıları (mülki yapıları) oluşan bağlamların içinde zorunlu ve çoğu kes cebri sentezli oluşmalar ortaya çıktı. Devletli olan sentez, doğal ortak (kolektif) oluşa karşı yansımaların ve yansıtılmaların devletten tecrit edilmesi anlayışını ortaya koymasıyla

devletli oluş geliyor, giderek karmaşılaşıyordu.

Devlet (mülk sahibi kişi) kölelere ürettirirken süreci kolektif gücün (alan içindeki kabul ve beklenti olan ortak gücün) totem dönemden beri düzenli olan üretim hareketine göre kendi üretimlerini yaptırıyordular.

Ama ortak güdenle üretim yaptırıldıktan sonra, iş paylaşımına gelir gelmez istihsal ürünlerin tümü devletli olanın oluyordu.

Devletli olan da, yine mülkü olan kölelerinin yarın yeniden çalışmaları için doymaları gerekmeli beklentileri gerçeği karşısında bile; efendiler kölelerine lütfediyordular!

Bu olumsuz süreç özel mülkçü devletin sentez unsuru olan tarihselliğini, bize yadsıtmamalıdır.

Düzenli sosyal genetikliğin başlangıcı, totem dönemdi. İman farklı sosyal genetik içinde olan totemi yapıları; temas eden ittifakı yapılar içinde tutmanın mantıki öznel bağ enerjisiydi.

İttifak içinde ittifakı olan totemi yapıların ittifakı olmaları içindeki asıl temel nedenleri, üretim hareketi kaynaklı tavırlarıdır. Bu hareket içinde ne sömüren, ne sömürülen vardır. Artık ürün olan birikme özel sahiplik olmadığından yine ortak sahiplikle ortaklığın kullanımıydı.

İttifak içinde farklı totem meslekli ürünlerin karşı totem grup için de üretilip karşı totem meslekli grubun totem ürünüyle değişilmesi idi. Yani bir grubun kendi totem meslekli yiyeceğini karşı grup içinde üretmeye başlaması ve karşı totem ürünle kendi totem ürününü takas etmesi idi.

Üretim nesnelere değişme işi karmaşır olunca; kural, kaide ve yeni ittifak şartları olan iman ahitleri de, sık sık değişti. İleri süreçli yeni modülasyonlara göre ittifak imanı üzerinde öznece anlayışa göre ittifak kendi akdini yaptı. İttifakı iman kölecisi sistemden itibaren grup imanı yerine kişi imanına dönüştü. Sömürüye, çıkara konu olan kişi imanı devletli olmadaki bu ana tarihselliği, dışlamaz.

Mülk olan (devlet olan) örgütlenmedeki mülkiyet ilişkileri 16. Yüz yılda ulusal himayeci yapılarıyla birlikte yeni tipten örgütlenmelerin içinde de yeni şekliyle mülkiyetli (devletli) olup; bu durumun yeni yeni gelişmelerine de gebe oldular.

Süreç sermaye sınıfı, yani para adamlığı dediğimiz kendi burjuva ve kapitalistlerini (anamacılığını) köle sahipliğine karşı olmakla kendi modern kültür köleciliğini ortaya koydu.

Kapitalist mülk, tekelci sermayenin kült merkezi olmakla yeryüzünün tamamını, kendisine çevre yaptı.

Para adamlığı olan burjuva dünya görüşü, özel mülkiyetçi yapı kökenli olmakla; bireyci ya da kişisi dünya görüşüdür. Kolektif emekle topluma ürettirdiği bütün değerleri ele geçirip; satın almanın para ve kâr hırsıdır. Hür teşebbüs ve kutsal sermaye denmekle bu devletli oluşlar kutsandır.

Burjuvalar toprak ve köle sahipliği üzerinden ilkin toprak ve köle sahiplerinin karşısında

el işi yapmadan paranın kira, getirim ve faiziyle dünyayı da yönetmenin mülkiyet biçimiydi.

Anamal artık sahte değer üreten yerine geçmekle paraydı. Değeri üretmede kolay değişim nesnesiydi. Aracıydı. Ama değer üreten diye insanların beynine mih gibi çakılıyordu. Öznel ve kasa dek nesnel emeğin gücünü dışlıyordu.

Burjuvalar parayla devletliydi. Yeni devletli olma şekli yön değişmişti. Para üzerinde her şeyin sahibi olunuyordu. Para her şeyi satın alıyordu. Para karşısına üretmeyen üretimde aracı olmayan onur, gurur konu iş sulandırılıp, şirazesinde çıkarılıyordu.

Paraca devletli olma muktedirliği, eski köleci mülk sahipliği şeklini tanımıyordu. Kendisi yeni tip mülk sahipliğiydi. Kâğıt üzerinde sanal mülk sahibi olmakla; merkezleri yönetendi.

İnsanlar başlangıçtan beri kendilerinin tükettiğinden daha fazlasını emek gücü ile üretmekteydiler. Emek gücünün ortaya koyduğu artık değer köleci sömürü ve birikimi; para olgulu dolaşımın arkasına gizlendi. Böylece ortaya konan şey, para üzerindeki kârla, ticaretle yeni sömürüydü.

Anamalcılık olan kapitalizm, özel mülkiyetçilik üzerinde yapılan üretimlerin de paraya dayandırılması işiydi. Emeği gözlerden kaçırıp, parayı ve kârı kutsamaydı. Yeryüzünde şimdilik bir kaç para odaklı kâr merkezleri vardır.

Bayram Kaya

Somut Şeyler Soyut Oluyordu 6

Totem, çevresi de kendisi olan; bir alandı. Kült merkezleri içten dışa salınım gelgitleriyle büyüyüp geliyordu. Kültün merkezi denge salınımlı kaynak olmakla çevresini salınımlar ile düzenletil yapmanın senkronlayım osilasyon merkeziydi.

Kült merkezli çevre; totem alan gibi değildi. Kült merkezli çevre; kendi dışında olan birçok totemlerden oluşuyordu.

Üç tür kült merkezi oluşmuştu. Birincisi ön ittifaklardı. Ön ittifaklar kendi dışındaki totemlerle olan ortaklıkları ilahi kült merkezi ekseninde gerçekleşiyordu. İlahi sentezler kabul ve beklenti oluşmasının tapım merkeziydi.

İkinci tür kült merkezi de köleci imanlı özel mülk ihsaslı kült merkezleriydi. El Beyt olan birçok kült merkezleriydi. Ki bu merkezler özel mülkiyetçi inşaya imanını olmanın merkeziydi.

Üçüncü tür kült merkezi, günümüzdeki tür tekelci sermaye çevreli kült merkezleriydi.

Her üç kült merkezi, hem sentez olmak zorundalar. Hem de kendi içinde çeşitli parça durumla aşamalı olmalarıyla süreçlenmek zorundadırlar.

İlk kült merkezi kolektif oluşun merkezidirler. Son iki kült merkezi özel mülkün ve sermayenin putu ve ritüel merkezi olmakla, sermaye ile özel mülkün kiblesi ve Kâbe'sidirler.

Soyutlama yetisi o varlığın ya da iletme de olan o sosyal yapıların, en önemli özne ve sosyal öznellik özelliğidirler.

Soyutlama bir şeyi somluğundan; ya da bir şeyi somut görünüşünden soymak anlamına gelir. Soyutlama yaparken soyutlamaya konu olan nesne özelliklerden ayrılmasıyla düşünülür. Soyutlama ansal, öznel bir özelliktir. Soyutlama yetisi gelişmenin en belirgin yanlarından birisidir.

Soyutlama yetisi fantezi oluşla ortaya çıkabilmekte. Hücre içi organ el sentezleriyle ortaya çıkabilmektedir. Böylece iş birliğini yapan sentezin (sosyo toplumsa olanların) durumu zahiri görülebilmektedir.

Soyut düşünceler, sentezin kesim noktalarına gidip gelen duyarlılıkla başlamıştı. Soyutlama daha çok bir sentezlilik özelliğidir. Sentezin vücut bulması olan soyutlama biyolojik bireyin; özne ve öznel oluşun, tekilliği üzerinde durulmuştu.

Soyutlama gücü içte karmaşık girişmeleriyle ruh dünyasına yansımıştı. Dışta sosyo toplumsa olanın diyalektik etkisiyle de iyice şahlanmıştı. Alan etkili totemi mana algılarından kotarılan anlamalar kişisi soyutlamadırlar.

Kişiler bu sanı kanılarını kendi grup alanı içinde sembol ve simgeler üzerinde soyut mana etmekle grup ortak bilincine ulaşırlar. Ve yine kişilerdeki bu sanı kanılar grubun ortak biçimlemesi yapılmakla; bu ortak biçimlemeli mana anlayışı kişilerdeki bu soyutlama olgunlaşmasının sıçramasıydı.

Her soyut anlamayı; her soyut manayı; onun simge öznesi olan somutluklar takip edecekti. Her somutun bir soyutluğu varsa, soyut olan şeyin de temsili veya uygulanır bir somutu vardı. Totem, soyut anlamanın somut temsilce, sembolüydü.

Somut şeyler totemde soyut edilip tüzeli oluyordu. Soyut olanlarda totemde söylenip

totemden anlam yapılmakla uygulanıyor, davranışlar somutluğuna dönüşüyordu.

Ya da davranışa dönüşen eylemler şekil, yontu ediliyordu. Totem, somut temsilciliği tüzel kılmanın mana şekliydi. Mamon özel mal mülk sahipliği bilinciydi. İlk her bir özel mülk sahipliği olan temsilci meşruiyetlik, El olmakla şekil ve sembol edildi. Mamon; El'i, El yapan toplam içkinliklerin bir simgede anlam kılınmasıydı.

Atalarımız hem kendi öncesi sosyo totemi inşayı oluşmanın deneyim ve kurallarını söz olarak bizlere aktardılar. Hem de kendi deneyimlerini, anlattıkları bu müktesebatların içine kattılar.

Yaşamımızı kolay kılmak için aktarılan müktesebatlar da; kabul etmeyi ve beklentiyi oluşan kült çevrimli merkeze duyulan minnet ve mihneti duygular da; kişilerin ayrı bir soyutlama yeteneğiydiler.

İkinci soyutlama şekli de, gruplar arası girişmelerin ürünü olmakla bileşmenin (ittifakın) kararlarını alan ilahi anlayışlı soyutlamaydı. Süreç Mamon'du soyutlamaya gelmezden önce, Mamon'du soyutlama ilahi soyutlama yapmanın gücünü görmüştü.

İlahi mana; başka totem grupların farklı mantıkla oluşan kültürleri içinde çoklu düşünmeyi bir arada değerlendirme yapmanın senteziydi. İlah temaslının sağlanmasını takdir edendi. İttifakı takdir eden irade, takdir eden totemi kişiler şahsında yoğunlaştırılmakla anlaşıldı. İlahların soyut bir güç olmaları, totemi sentezler soyutluğu oluşuyla simge edildi.

Bu soyutlamalar melezlerin gözünde totem temsilciler gibi hem somut olanlardan yansımaydı. Hem de somut temsilci olanların aralarında çekilmeleriyle; aralarında çekilenlerin ortada bıraktıkları her bir boşlukların her bir yeni durumlar karşısında somut düşünce ve duygularla doldurulmasıydı.

Yine soyut kılınmakla anlam yapılan düşüncelerden de yeni çıkarımlar yaptılar. Çıkarımı yapılan bu soyutlamalar; içine yeni yeni büründürmeler katılan yansımalarıydı. Somut oluşla melezler, ilahlardan doğuyorlardı. Melezlerden de insanlar doğuyordular.

Somit oluşuyla ilahlar; insanlar gibi yiyip içenlerdi. Cinsel birleşme yapanlardı. Alan içi süreci düzenleyen edim oluşun mana anlamasıydılar. Ortaklaşa olanın simgesiydiler.

İlahlar farklı gruplar girişmeli sosyal oluşa; toplum sal oluşa vize veren, onay veren sentezin; ilk kurumlaşmasını yapan tiptiler. Bir yanıla melezin ve insanın kendileri gibi olan ilahlar; diğer yönden sürekli kurul kararı alan donanımlarıyla söz söylemenin; yol gösterir olmanın, mana anlamasıydılar.

İlahlar bu yönden maddenin ve mana olmanın ikili (soyut somut) karakteri olmakla, zıtlık olmanın da bir mana tipi oldular.

İlahlar somut halde totemi etnik kişilerdi. Totemi etnik oluşun bir ırası da totemilerin kendi aralarında münasebet kurmalarıydı. İlah pozisyonunda olan totemiler, iç cinsellik ilişkileri kendilerine yasakladılar.

İlahi mana ile grupların kendi arasında çoğalması yerine; grupların, gruplar arası temaslalarıyla çoğalmasına geçtiler. Böylece karşı ilahların cinsel birleşmeleri melezlerin

ve insanların doğumunu ortaya koydu.

Karşı grupların, eş deyişle farklı gruptan etnik ilahların birleşmeleriyle çoğalan yeni tip bir melezlikle insanlar vücut bulmaya başlamıştı.

İlahların kendi aralarında çoğalamama kararı, bir süre sonra kendi aralarında üreyemeyen son totem soy ilahların da sonunu getirecekti. Kendi aralarında çoğalamayan ilahların etnik saflıkları; ilahların doğal ölümleri neticesinde son buldu. İlah neslinin bu şekilde son bulmasıyla ilahlar adeta insanlar içinde çekilip gittiler.

İttifak alanı içindeki kişilerin dışlarında edindikleri mana soyutlamasından birisi de buydu. Günü gelince ilahların insanlar içinde çekip gitmeleri olan soyut düşünceleriydi.

Üçüncü türden sentez ürünü soyutlamalar; ilahi manadaki soyutlamaların köleci döneme aktarılmasıydı. İlahi dönem içinden köleci döneme aktarılanlar; köleci döneme, doku uyumsuzluğu yapıyordu.

Bu aktarılanlar köleci sistem envanterleri içinde köleci sisteme göre bağ ve bağıtlamaya tabii kılındı. Köleci mana kimi ilahi anlamları tersine çevrilmekle ilahi manaları köleci sisteme göre alam etmenin yansımalarından oluşacaktı. Bu soyutlama son iki bin yıl içinde kelimenin tam anlamıyla bir soyutlama oldu.

Bayram Kaya

Somut Şeyler Soyut Oluyordu 7

Zaten tüm bu olup bitenler, ister olumlu olsunlar, isterse olumsuz olundular; hepsi insana göreydi. Bunlar insana göre olmakla somut akli oluşmaydılar. Oluşan somut akıl da yeni ve gerçekçi bir mana anlamasını oluşmaydı.

Soyutlamanın bir yanı, evreni var eden; evrensel süreçleri var eden bir mana anlamasını olgunlaştıracaktı. Çeşitli kırılma yansımalarıyla oluşan soyutlamalar bu türden evreni anlamayı da süreç kılmanın mana anlamasına dönüşecekti.

Bir süreç durum, şimdiye göre geçmişte kalmakla ve şimdi içindeki olayların benzer tip görev eşleri olmasıyla, mana kılınmakla pek çok süreç soyut olup tasavvur olunmaktaydı.

Birçok soyut olan süreçler, yine de somut gibi yakın gibi duruyordular. Önceden beri yapıla gelmekle alışılan, süre giden, gelenek olan ortaklaşmacı süreç; şimdi kesintiye uğramış olmakla ve ortada olmamalarıyla bir hayale dönüp, anımsanmakla; anı canlanması yapıyordular.

Bu göz önüne getirişler ne kadar soyut olursa olsundu, onlar için çok yakın ve somut gibi duruyorlardı.

Bu kez de mal, mülk sahibi kılınan efendiler yeni hal tarzı içindeydiler. Yeni hal tarzı içinde olmaları ile eski alışmaları olan düşünceler birbiri ile çelişiyordu. İki hali kıyaslamaya başlıyordu. İsrarla takibinde olduğu yeni durum, yadırgatıcı gibiydi. Eski alışma durumuna göre yeni durum yalan yalan olmakla az çok soyut gelmişti.

Yeni durumları içinde olan efendiler görünüşte somut insan biçimindeydiler. Ama mal mülk sahibi efendiler yönetici konumunda olmalarıyla bunlar da ilah gibi karar alıcıydılar.

Efendiler kendilerine muhtaç bulunan malsız mülksüz olan kölelerle pek görüşmemeye başladılar. Efendiler ve köleler arasına aracı görevliler girdiler. Yani efendi ve köle arasına mesafe girdi.

Yani efendi ile köle birbirinde uzaklaştılar. Bu uzaklaşma; muhtaçlığı olan kölelerde bir aşağılık kompleksi olmakla ve aşağılanma oluşla belirdi. Kölenin muhtaçlığı günlüktü. Oysa efendinin köleye muhtaçlığı bir süre bekleyebilirdi.

Efendinin bekleye bildiği süreler boyu kölenin muhtaçlığı, köleyi efendiye ulaşma tavırları ve tutumları içine soktu. Bu tutum, kölenin efendilere karşı olan eğilimlerinde yeni bir takım tavır düzenlemelerini oluşuyordu.

Kölenin yeni tavır düzenlemeleri efendiye yaklaşmaktı. Onu övgülerle hoş tutup gönlünü yumuşatmaktı. Kölenin kendi muhtaç oluşuna böyle karşılık bulmasıydı. Bu süreç kölenin efendi emrine amade olmak için hamur kıvamına gelirken biçimlenmesiydi.

Bu hazır oluş durumu karşılıklı gözden geçirildi. Bu, kölenin gözden geçirilen kontrata, baş üstüne; âmin demesi oldu. Süreç tekrarları bu şekildeydi. Her şeye muhtaç olan kul ile hiçbir şeye ihtiyacı olmayan pozunda görünen efendi şeklinde cereyan ediyordu. Muhtaç olanın muhtaç olmayana duygu eğilimleri vardı. Bu eğilimler korku, kaygı, güven duygusu gibi girişmeler içinde kotarılıyordu. Kölenin bu tutumu kendisini acındırır dalkavukluk şeklinde de gelişti.

Köleden efendiye (kölenin kendi muhtaçlıklarına karşı) bir saygı sevgi, bir yüceltme tutumu oluştu. Bu aslında kölenin efendiye muhtaçlık belgesiydi. Bununla efendiler kendi üzerlerinde bir yücelme bir ululuk duydular.

Köleler bu ululuk ve yüceliğe saygı sevgi gösterili seremoni içinde el etek öptü. Diz dövdü. Yerlere eğilip, efendisinin ayağını öptü. Anlındaki kölelik damgasını efendinin ayağına sürdü. Anlındaki kölelik işaretini efendinin bastığı yere sürdü.

Bu seremoni her karşılaşmada, her huzurda olmada efendi ile köle arasındaki kontratın onaylatma, olmasıydı. Bu köleci seremoni, şapkasını meydana asıp ta gelip geçen halkın kralın giyabında kralın şapkasını selamlama ritli otoriteye dönüştü.

Giderek bu tutumda, şapka yerine efendinin görüntüsü kişi içinde belirdi. Köle efendini bu görüntüsüyle konuştu ve kendisini yargılamaya başladı. Köle şimdi efendinin bu görüntüsüne tazimde bulunuyordu. Kendi, iç denetleme mekanizmalarını oluşturuyordu. Tazimde bulunma aykırı düşünmeyi önliyordu.

Aslında muhtaçla değil gibi görünen efendinin de, köleye karşı muhtaçlığı vardı. Efendinin kölelerde kendisine tazimde bulunmasını istemesi efendinin otoritesini tanıtmaya muhtaçlığıydı. Bu efendinin kölelere karşı olan eksiklik duygularıydı.

Efendi köleliğin başlangıç aşaması içinde ayağının yer tutması için ve genel yarara karşı özel yararı konumlamak için bu duygularını henüz gösteremiyordu. İlerde acıyan merhamet eden lütufta bulunan olmakla köle emeğine duyduğu bu muhtaçlığını gizlemelerle ortaya koyacaktı.

Ne var ki efendinin aciziyet gibi hissettiği muhtaçlığı; tazim edilmenin ardına saklanacaktı. Köle de verimliliği artırmak için merhametli oluyordu. Yoksulluğun kontrol dışına çıkan davranış sapmalarına karşı efendi acıyan merhamet eden lütufta bulunan oluyordu.

Ki bu aslında efendinin kendisinin de rahatta güvende olup; az çok tedirginliklerinden kurtulmasıydı. Bu mal sahibi olmanın; mal mülk sahibi oluş yoksulluk karşısındaki pozisyonunu korumanın başka tür baskı ve basıncı olan tedirginlikti.

Yani bu baskı ve basınç efendiden köleye doğru egemenlik olmakla birlikte; köleden efendiye doğru bir tedirginliğe dönüşmeydi. Köleler her karşılaşmasında ritüelime oldular. Kölelerin efendiye karşı ritüelime içinde olmaları, efendi de kendisine tazimde bulunmanın duygularını ortaya koydu.

Bu kez de malikler, köleler içinde ıramaya başladılar. Malik olucular mal mülk sahipliğinin yönetendisi olmakla kraldılar.

Özel mülk sahipleri, grup ve ittifak tüzelliği yerine kendi sıfatlarını koydular. Sözleşme yapmanın sözleşen bir tarafı oldular. Daha doğrusu ittifak tüzelliği gibi karar alıp buyuran otorite oldular. Tüzelliğin imanı yönetmesi gibi imanı ritüeli yöneten, bunun ritüellerini düzenleyen rahiptiler.

Tüzeli oluş kişileşmişti. Tüzeli oluş bu kişiselliği ile Lugal'diler. Yani Lugal denen kral rahiptiler. Hem kendilerine mal mülk vermenin takdiri ile El'diler. Hem de El'in koruması altındaydılar. Efendiler bu girişmeler içinde ikili yansıma yaptılar. Tüzelce etkileri kendi içlerine aldılar.

Bayram Kaya

Somut Şeyler Soyut Oluyordu 8

Tüzeldi etki olmanın, kişileşen gücüyle ki bu güç tanrılık vehmi diye oldurulan bir tanım güçle söylendi. Bu tüzeli olmaktan kaynaklı vehmedilen tasım sal güç kişiyi; bir takım soyut, somut güç ve sıfatlarının donanımı içinde kılmanın mal mülk sahipliği ile ortaya çıkıyordu.

Bu sahipliğini saklamıyordu. El Maliki Rezzak diyordu kendisine. Ki bu güç mülkün sahibi olmakla, rızkları verendi. Adı ne olursa olsun. Mülkü olmadı mı gücü yoktu. Artık bu ikili durumla kişi kendisine, kolektif tüzeldi toplumsal kültür ve uygarlığına yabancılaştırılmıştı. Bu yabancılaşılmıydı.

Bu mal sahibi olmakla yabancılaşma ve yoksun olmakla yabancılaştırılma köleci sistem içindeki mal, mülk sahipliği ile beraber bu türden de oluşla ortaya çıktı. Totem aitliği ve ilahi aitliğin süreçleri ortaklaşma olan kolektifi oluştu. Bu yabancılaşma içinde kolektifi oluş ta iyiden soyut olmuştu.

Totem etkili olmakla gelişen süreç, ittifakı süreçlerle ilk sosyo toplumsa sürecin ilahi sözleşmeli tüzeli olmuştu. Bu süreçler ortaklaşır sosyo toplumsa süreçler oldu. Gruplar arası; her biri bir grup tüzeli olan muktedirlik ile kült merkezli imanca sözleşme yapmayı, oraya koydular.

Ön ittifakı süreç dediğimiz bu sürecin kendi içinde totemi tüzeli oluşun temsilciliği vardı. Ve totem grup adına, ittifak içinde temsile olma olgusu vardır. Yine ittifakın içinde kesim yerleri vardı. Kesim yerleri ittifak için ittifakı temas gelen temsilcilerin buluşma yeriydi.

Bu yerler her biri totemdik bölgelerin birbirine temas eden baştan beri dokunulmazlığı oluşla kısmen güvenli olan yerleriydi. Şimdi bu güvenli yerler ittifakın içindeydi.

Buralar ilkin güvenli yerler olmakla sonra da ittifakı temaslı girişmeleri başlatan yerler olmakla; şimdi de ittifak içinde tapınak alanlardı. Tapınak alanlar giderek çok işlevli kült (tapım) merkezinin de alanı oldular.

Kült merkezleri bu işleviyle ön ittifaka katılım yapan gruplar temsilciliğini içerdi Bu içerme panteon sergiciliğine döndü. İttifakı inşa, totemi grupların senteziydi Bu sentezce olan yeni durum; yeni kurallar demektir. Bu yeni durumlu inşa kuralı gereği totem grupların kendi içindeki cinsel serbest oluş kuralı, totem grup içinde cinsel perhize dönüştü.

Böylece önceki somut reel oluşa göre yeni bir ikili çelişkin soyut süreç ortaya çıktı. İttifakı süreç, totemi düzlemin her bir kuralı ile yürüyemiyordu. Bu nedenle totemi düzlem yükseltilip olgunlaştırılmıştı.

Eşikçe yükselmek dirençli olup, direnci artırmaktı. Eşik düşürmek te, direnci azaltıp; azalan direnç karşısında akışa kolaylık sağlamaktı. İttifakı ortaya koyabilmenin yeni yolu hem yeni süreç olgularını kural edinmektir. Hem bir kısım eski kuralları yeni değişme üzerinde yeni değime oluşa eşik hareketi oluşla korumaktı.

İttifak içindeki totem düzlem, tam bir soyut mana anlaması olmaktan öte bir şey değildi. Kişiler biçim ve ruh sal oluşun tasavvuru olan totemi aitlikle; ittifakı düzlem içindeydiler.

Totem dönemlerin içine sıkıştığı o yalıtılmış bölgelerle ve o yalıtılan biyolojik

birleşmelerle ve yalıtılan totem kültürden şimdi eser kalmamıştı. Hafızalarda gölgeler kalmıştı. Etnik oluşa Fatiha okunmuştu.

Büyüyen yeni bölge, ittifak edenlere açılmıştı. Bölge giderek genişleyen; sentez ürünü olucu emeklerin işbirliği içindeydi.

Biyolojik birleşme, karşıt ittifaklı gruplar arasında oluyordu. Bu ilk aşama içinde kısa süre de olsa totem içi cinsel ilişki henüz ensestilik değildi. Kesim yerindeki karşıt grupla olan cinsel birleşmelerdeki yeni sentezli ürünler; totemiler yani şimdiki ilahlar değil, melezdiler. Melezler ilahı belirlediler.

Totem salınımlı kültürler de, ittifak içinde; ittifakı girişmeli kesim noktalarını belirlemekle uygarlığın abc'si olmuşlar. İşte gerek duyulan totem kültür aitliği; ittifak sentezli ürün foyasını taşımasıyla yeni ürün totem aitlik biçimine sokuldu. İttifak yeniden totem aitlik içi tutum ve gelenekti anlayışlı kültürün sanal olan gölge anlayışlarını niceleyecekti.

İttifakın içinde hem totemi aitlikle olmak; hem de totemi ait oluşta kalamamak vardı. Sentez bu ikileme parçalı oluşun yeni nicelimi içindeydi. İkilemli olma aitliği, hep çatışmacı ortamdı. Diğer yandan nitel değişmeli olan imanı sözleşme ile de bu çelişkiyi uygarlık etmekle, zıtlıklar aşacaklardı.

Uygarlığın parçalı totemi ruh hali; ittifakı bir ruh birliği aiti olma içinde tutuldu. Totemdisini gözetken ikileme, ittifak ait gelenek, görenek anlayışı içinde yerel kültür oluşla nicelir olacaktı. Zaten ittifak içindeki kült oluşun da; sentezi oluşun da, özü ve esası budur.

Ön ittifaklar içinde bu haliyle oluşan kült ve kült merkezi; köleci dönem içinde köleci manifesto inşacı, köleci kültür ve uygarlığı içerdi. El denen özel mülküyle mülkün sahibi olan mana kavramlar vardı.

El temsilcisi olan bey erki sentezli hegemonya, bey erki olan mana gücü temsilcisi El'lerdi. Yani El, bey erkli miras hukukuna dayalı aile tanrısı denen mana anlayışlarıydı. El tanılı kişi Baal'leri bey erkli egemenlik sentezleri içinde sergilendi.

Bey erki kendi hükmü alanı içinde keyfiliğin hüküm sürdüğü bir saltanattı. Bu saltanat, kendi çelişkileri içinde; kendi kendisinin üzerine etki "sınırlaması" olmakla, bir saltanattı.

Bir bey erki saltanatı egemenliği altına giren başka bey erkleri ve temsilcileri olan El'ler köleci kült merkezleri içinde asıl egemen bey erkinin El'gücü yanında ve bu gücün altında bir temsilcilik olmakla anılan bir sergilenmeydi.

Bu aşamada hükümler olan bey hükümlerliği altındaki beyin El olan mana gücünü tanımamazlık edemiyordu. Böyle bir şey kendi muktedirliğinin temsilcisi olan El'i de yadsıma olurdu. Bu nedenle kendi mülkünü keyfine göre dağıtmanın özel mülkiyetçi mana temsilcisi olan El'in panteondaki sergiciliği bu bey erki egemenlikle mücadele olmanın etkisi altında hiyerarşin oldular.

Zikir içinde ilkin egemen olan beyin El'inin adı anılıp salavat (esenlik) okunurdu. El egemenliği altına aldığı diğer beylerin önemine göre o beyin El'ini sağına ya da soluna

alırdı.

Baş bay bunlara sağ kolum, sol kolum derdi. Diğer bey temsilcisi El'ler tapınakta egemen baş bayın temsili olan El yontusu El'in sağına ya da soluna konurdu. Egemen oluş sıralama denen hiyerarşiyi getirmişti.

Baş bay kendi baş bay oluşunun (ortaklaşa yararı özel mülk sahibi oluşa çevirmenin meşruiyetliğini yitirmemek için) diğer elleri tanımak zorunda kalmıştı. Ama bu tanıma Baş bayın El'ler arasında egemenlik sıralaması yapmasına engel değildi.

Günü gelince de "El olan ilahınız, yalnız benim". "İlah olan o, benim". "Ben, ben olanım. Ben Yehwe'yim". Yehova'nız olan sadece benim. Benim yanında adlar anmayacaksınız" diyecekti. Ve bu sıralamayı da tanımayacaktı.

Panteon sergiciliği içinde bir önceki kült temsilcili çeşitli bey erki oluşlar farkına varılsa da varılmasa da panteonca olan sergiciliğin baskı ve basıncını yansıtıyordu. Bu da hem ön ittifaklardaki gibi her bakımdan bir ikizleşmeydi. Hem de köleci egemenliğin birleşmesiydi. Panteonca çokluk ta, tek olmayı, ya da tekliği bu soyutlar haliyle beyne yansıtıyordu.

Bayram Kaya

Somutluk

Sen uykularımı kaçıran
Her dem beklediğim
Umur açkını.
Zamanca üşüşme dolup
Hüsran ile yol olup,
Gönlümün saçkını.

Anımda hemen
Gecelerimde sis
Gözlerimde duman
Asudemi vuran yaman.

Sen zamanların yetiştiremediği
Ulaşılmazdaki deruni.

Hücre durup, zar kaldığım
Onca büyütüp
Erişilmeyen ansal mazim.
Sürüşlük kıldığım his
Çıplaklığın vurşu
Dumanlardan sıyrılmış
Berhava olmuş is.

14.09.2007

Bayram Kaya

Son Akbaba

Sarı Zeybek'ten
Horon İdris'e
Teke zortlamasından
Yaylalara dek koyun otlamasına
Uzar giderim
Toz dumanla seçmezde
Tereke bulmasa akbabalar da geçmezde
Suyun iklim
Akışındır fikrim

Yol havası gibidir
Memleket havaları
Harap ederde çarpar adamı
Omuz başı küs
Omuz başı kıvrak
Ayak lorke (hava) kaldırmaz

Afiliden bir yusufcuk havalanır
Yana yakıla
Sanki ağıda çıkmış gibi
Yolu uzar uzar
Dert keserken mert kesilir

Sen, ben,o; biz diye
Sağlayışta toplumuz diye
Ağlamaktan gözün
Söylemekten sözün
Yürümekten dalağın şişmiş
Yüreğın pişmiş te olsa
Ciğer parası istiyorlar adamdan

Memleketin hali ortada
Beş otuza haraç mezat
Çayla saracak sigara keyfi
Söylenecek söz mü kalmış!

Ne bile sofrada tuz
'Ana' diyecek olsan
Ortam harbiden kesilir buz

Kaşık geçmez olur çorba
İçinize neher düşse de dert içilir

Kuzey yelleri sancılı
Kuzey yelleri aşı yapar
Kuzey yelleri döl tutar diyorlar
Umut koyuyorlar
Lakin kasıklar iltihap

Kemal bacaları tüttürmüş
'Sakin ha duyarsanız da inanmayın' denişle
Sattım, satıyoorum! diyecekten

Niceler bacaları üttürmüş

Memlekette uyku bana haram
Toplumdur, inilerken benim yaram

Parmak çocuk, parmak çocuk
İşaret sıfatı bile olamadın
Parmağı yarmak çocuk

Sağrımda tutuklu bir sancı
Tutuşun bakalım
Kim yolcu, kim hancı

Otel odaları sağır
Yat kameraları bağır
Bir kalabalık akar, ağır ağır
Neferi Karadeniz'e seferle tayfa
Okuduğu özgürlükten bir sayfa
Güneş'ten cüz, ortamdan güz kesmiş
Avaz olmuş diller, yalvardan yakardan
Anlamıştır artık, değildir trene bakardan

Son akbaba 15 Mayıs 1919'dan
30 Ağustos 1922' ye kadar mezun

Ağır gelir insana
Nazımdan düzenle koşmak
Hazımdan içselleştirmek
Bir zor zanaat toplum aşkı velhasıl
İnsan olmak vardı, eyvah
Ey!
Vah!

23.11.2010

Neher: Nehir, ırmak; genişlik bolluk

Bayram Kaya

Sorgudaki Zıyan

Durumla bitti
Sormadın gitti.

Yılandan kayma
Durumlu sinsi.
Durumla alışırım da
Zehrini sayma.

Leyleğın dışladığı
Yuva atkını.
Yinede korkma
Yürekteki sevgi, katkıını.

Durumla bitti
Sormadın gitti
Bir imdada
El vermedin gitti.

Hey hatla tamlı günler
Küsüratı düşünmediğim
Bir yorgunluktan yaşlılık
Dinlenmeden çekti gitti.

Ne soğuk bakarsın
Buz gibi üşümelerim.
Isınmam titrerim de
Sendenliğı çıkararsın.

Gösterilmemiş hüner ki
Davası zamanla düşmüş yan
Hiç olmamışı yaşamak
Akılda şaşar, zan.

Durumla bitti
Sormadın gitti.
Vefayı ararken
Bozası yitti.

05.06.2007

Bayram Kaya

Sormayınca

Sormayınca nedameti bile
Kör düşünür görünürde dile
Yaşanan güzelse de çile
Aksırıklar tıksırıklar doyunca
İki uç da sorun oluyor boyunca.

Bu kadar mı, kolay
Bu kadar mı, rağmen
Seni yönetmeye!
Sorumlu olmaya!
Talipkarlık yarışlı olay

Neyin nesi
Bu hizmet aşkı?
Taşınamaz denli sorumken
Bunca olumsuz
Kötü gidişe rağmen
Sorumsuzca
Hiç bir bedel
Hiçbir utanç
Hiçbir kızarma
Hissetmeden

Olanlara
Şunu da yanlış yaptık
Dememenin ucuzluğuna bile...
Sorumluluk duyurulmadan.

Pişkince defalarca
Başarısızlığa talepkar anilik
İlletim mi? sorumsuzluğum mu?
Benim zilletim mi?

09.01.2007

Bayram Kaya

Sorulmamış Gidiyor

Ömrümün her demi.
Geçmek nedir bilmedi.
Küsuratlarla, her zem'i,
Ziyan olup, gidiyor.

Arzularımın gemi,
Doludizgin istemi
Baş mı arar, son mu?
Ziyan olup, gidiyor.

Sorumluca, hemi.
Sorumsuzca, beni.
Bazen uslu, bazen deli,
Kıyan olup, gidiyor.

Korkularda kemi.
Sardım başa seni.
Hem ileri hem geri,
Gittim, zarar oluyor.

Sefa vermede yemi
Helalde zemmi, kemi.
Baştan ayağa dolu haz.
Şişman olup, gidiyor

Sevdaların zemzemi.
Sevaplarından artık.
Günahlarına bakıp,
Pişman olup, gidiyor.

Yaşadığımın kıdemi.
Yarışmada, zara beni,
Bir arara ki, umarım.
Gözler açık gidiyor.

20.01.2007

Bayram Kaya

Sorumluluk

Yorumlusun Ey Nazende yorumlu.
Sevmek zorunda değilsin,
Sevmemek zorunda olmadığın gibi!
Sorumlusun ey nazende sorumlu;
Gönlümden...
Yükümünden...
Vatanından...
İnsanlığımdan...

Hiç zorunluluğun yok Ey Nazende!
İtilirsin sevmeye, kişisel olan, görece,
Sorumluluğun, sınırlarıyla zorunlu.
Sevgiyse, çıkar, anlamsız kavramlarda, derece.

Ey Nazende! denetilir olmayandır, sevgin
Kişisel durur çaban, ter döker evgin
Kolaycılığa zor olur talipkarlık*
Denetilene denettir, sorumluluk; zengin rengin
Sorumluluğun kadar seversin, daha fazla değil
Bir birinin önüne geçen yarışlık, aksi tahripkarlık.

02.04.2007

*Sorumluluğu duyma, o işe uygunluğu içsinme, denetlenirlik, olura olmaza talipkarlığı,
sıcak patetesi ele alma gibi duyuş olmalı.

Bayram Kaya

Sorunsal

Aks etmiş salınımlarla
Hayal, dolanır sularla
Güne vuranda bedbaht mı?
Güzel perişan edersin
Sanki kavilde, bir aht, mı?
Görürüm gönlün rezerve
Boş tutarsın, bana taht mı?

Ah korsun yerine yakmaz
Dener, coş kılıpta yükle
Sarılmış, alev içinde
Hep bu sevdayı büyükle.

Yar senki duymasan bile
Talan bağ, inim inim der
İnlerde, sence günah mı? **
Kederi vurmuş yüzüne
Hüzün taşırırsın, dün ah mı?

Kalem salar kipriklerin
Onay ederde sar aşkı
Kudretle yazarım kaşa.
Kalptir sızlar, dokunmayın
Parelenir bir, bak taş.
Ya selpe dur, ya kar ola
Dem tut, gel tasasız yaşa
Arzu saçlarını salma
Yol sarar, tutamak olur
Çıkar, sarılırim başa

Süreği şiirle yazsam
Katsam karsam yeliktirsem
Uçurtmanın göbeğine
Fantaziden hamiledir
Dölü gebeden sorulur
Sorumsuzluk heves ise
Bil, en iyiyi aşk özler
Asumanda öbeğine

Bir davranma yakarımla
Teslim alınan gözlerim
Den beridir bir acayip
Kifayet kalmaz sözlerim.

16.01.2009

* Sorunsal: Doğru görünmekle beraber kuşku uyandıran. Çözülmesi gereken acullanma
**Biz duymasak bile, talan olan canın yanmasıyla çıkaracağı freyat (ses): feryat (var)
mıdır?
Taşa : Katı yürek

Selpe (şelpe) : Tezenesiz bağlama çalma tekniği / Aracısız uyumlanıp bütünleşmek, aracısız birbirini okuyup dinleme, enformasyon iletme

<img border='0' alt='Pardus... Özgürlük İçin...' title='Pardus... Özgürlük İçin...'
src='http://www.pardus.org.tr/banner/bts01.png'>

Bayram Kaya

Sosyal Ve Toplumsal Girişme 1

Sosyal olan, bir insan-insan ilişkisidir. Sosyal olan, öznel, sosyolojik ve etnik kültürlerin ilişki bağıdır. Buna rağmen sosyal olanın genel davranım etkinlikleri, halk yaşamı olarak da dile getirilirse de halktan biraz fazla bir yaşantılaşmadır. Halk daha donuk ve gelenekçi bir görünme iken, sosyal yaşam, halka göre biraz daha kozmopolittir. Daha evrensel oluşludurlar. Bir toplumun halk bileşeni, halkın öznelliklerini konfederatifi ilişkilerler. Bu halk içi konfederatifi etnik yapı, kısmi serbestlikleri içeren, öznel ilişkili alan gruplarıdır.

Sosyal olan, başlangıçta doğada sağlayışın tüketmesi ile öznelliklerin yaşanması idi. Yaklaşık sekiz bin yıldır da değişken toplumsal sağlatışları lüks tüketen öznel yaşamsal ve ilişkilenmelerin girişmesidir.

Toplumsal olan, üretimseldir. Nesnel, teknoloji insan ilişkisi eşittir üretmedir. Toplum temel gereksinimlerin organize oluşla ve karşılıklı bağıntılı yükümsel sağlanışdır. Sonuçta sosyal hayatımıza refah olarak yansıyor, hem toplumsal olanı, hem sosyal hayatı sürdürmektedir.

Sosyal (halkın) yaşamın; bir toplumsal, bir öznel yaşamı vardır. Toplumsal hayatın ise sadece toplum yaşamı vardır. Toplumsal insan sosyal yaşam için, halk alana gitmek zorundadır. Sosyal hayat (halk) bu bağlamda, toplumsal hayata yansması işsiz kılınan bireylerinden ötürü, şiddetli bir eylemsellik olarak belirtir.

Sosyal birlikler yapıları gereği zorunlu ayrılıklar veren, yada sosyal doğum yoluyla, kendi mevcut yapısının dışında, birleşme ve ittifaklara meydan vermeyen bir sosyal düzey ve düzlemdirler. Oysa toplumsal yapılar zorunlu olarak ittifakları ortaya koyarlar. Toplum içindeki sosyal birlikler artık sosyal doğumun göçünü vermez olup unuttular. Sosyal birlikler ancak kutsal yer ziyaret buluşmaları yaparlardı.

Girişme ya da geçişme: bir cevap alma, bir ihtiyacın karşılanması, bir iletişim, bir enformasyon yayma devinimidir. Karşı karşıya kaldığı, karşı tepki ile oluşturduğu; süreç, olgu, olay bileşenlidir. Girişme, girişenlerden özellik taşır. Ve tek tek girişenlerin kendisi olmayan, bir uygun eşzamanlı olma (senkron) gidiş olgusunu verir. Yer yer girişmelerin bileşenlerine ayrılması olasılığı vardır.

Ve bu bileşkeler sonunda, sizinde bir şeyler kaybettiğiniz artma azalma gibi şiddet yoğunluklu bir dengeye gidiş kırılmasıdır. Yani girişimlerimizin sonucunda o var oluş içinde sizin, başkalarıyla birlikte %100 som var olan bulunmanız değildir. Kırılan, sönümleşen, törpülenen, sınırlı durumlarla bulunuşunuzdur. Yani girişime sokulan ilk enerji, biraz yitmiştir. Çünkü enerji bileşenlerle sürtüşmeye girişmiş olup birazı harcanmıştır. Bir denge girişimle yeni özellikli bir uzlaşmayla konuşlanmaya dönüşmüştür.

Girişme sonucunda, elimizde güvenilir bir yol haritası vardır. Bilinir olan vardır. Yine, bir sağlayışın sonuç alır davranışı vardır. Tekrar edile gelenin, biliş alışması vardır. Çok güçlü bir eylem koyuş kılavuzumuz vardır. Ki sosyal olaylarda (halkta) bunların karşılığı aidiyetlidir.

Girişme ya da girişimin temeli; bir iş ya da eylem yapmaya yönelmenin, karşılaşma çatışmalarıdır. İnsanın yalnız ilişkilerinin girişmesi, sade ve yalındır. Yalın bir doğa, özne arasındaki ilişkiler, bir cevap biçimidir. Fazla üretken değildir.

İnsan önce sosyal bir grup, ya da topluluk içinde, davranışını giriştirip, ilişkilmiştir.

Bunun yalnızlık tek başına oluş davranışlarından çok farklı bir davranış olduğunu; serbestlik, özgürlük gibi sözcükleri tartışan, yazı dizilerimde belirttim.

İnsanın bu (girişme) davranışı, bir aitleşme, bir aidiyet çekim olgusu ile sosyalleşerek güdülüyordu. Girişme; hareket üreten, gönderi yapan kaynakların, her hareketlerinin karşılaşan bir reaksiyonla biçimlenmesidir. Karşılaşma tepkimesi, 4 biçimde girişimle süreçleşir. Girişimler, sözel ve eylemsel ve düşünsel devinimlerdir.

Girişmeler sonucunda; 1- iki ve daha çok karşılaşma birbirini destekler ve devinimi daha da artırıcı olurlar. Ki devinimin yanal zaman salınışı büyür. Sosyal onay tasvibini alan, en meşru süreç devinimidir bunlar. Bayram coşkuları, ayın coşkuları gibi.

2- Ya da eğilim devinimleri, bir karşı koyuşun direnci ile sönümleşirler. Ki burada bu girişmede, toplumsal onayı almayan, söz ve edimler, girişimlerle elenip, dışlanmasındır. Sosyal olay içinde tasvip (onay) bulmayan edimlerdir. Toplumda emaneti üslenme olgusu toplumsal girişmedir. Emanetin zimmete geçirilmesi, sönümletilecek bir girişmedir. Bu girişme, üzerindeki filtrelerle önlenir.

3- Veya o sosyal birimin, bir tür girişimlere yatkın olmayıp, isteksiz oluşudur. Kişi eylemleri de bu isteksizlik azalmasını desteklendiğinde, girişimin sürece katılma eğilimi, iyice azalır, neredeyse sıfıra yaklaşan bir akış oluşur. Bir toplumdaki halk ve birey unsurların bilimsel eğilimlere ilgisinin azalması, inançlara eğilim gibi güçlü değildir. Ya da farklı bir dinin ülkemizde pek pek yayılamaması gibi.

Dördüncü girişme türü en kararlı olanıdır. İstatistikî ortalama dağılım sıklığı burada yoğunlaşır. Kabul edilir olanda budur. Bu tür girişmelerin ilişkileneşinde; en kuvvetli kabul edilir girişimlerdir. Bu girişmeler kırpmalarla düzgünleşen, eksen üstü lineerimsi, ya da eksen altı lineerimsi zaman akış dalgasıdır. Bunlar bir çok parçalı girişmelerdir. Her bir girişmelerin beliren karakterlerinden motifleri ortalama değerler etrafında belirtir ve sönümletir. Böylece eksen durum olurlar.

4.tür girişmelerde; birbirini destekleyen, söz ve edimsel eylemler, birbirine zıt söz ve eylemler ve isteksiz oluşla tıkaçlanan ama sızmalarla sürüp devam eden girişir eylemlerinin, üçü de bu 4. tür girişmenin senkronlu süredurum olgusudurlar.

Sürecek

Bayram Kaya

Sosyal Ve Toplumsal Girişme 2

En karşı konulan yasak girişimler ile birlikte, eğilim arzuları azalmış girişmeler ve ortalama değerler etrafındaki çekimlenen girişmelerin, karmaşık, ortalama bileşkesidirler. Bu girişmelerin sonunda: ortalama düzeyde indirgenmiş, en az eğilimle, en çok eğilim yükselmesi arasındaki bir yerde, orta bir yerde, testere dişi biçimli, ya da sinusoidal bir akışla süregelen eylem alan girişme kabulleri ortaya çıkar.

İnsanın sosyal yaşantılaşması içinde, eski çağlardan günümüze evrilen kabaca girişme türleri vardır.

1-Aile yapısı. Girişmenin en temel ve en yalın biçimidir. Aile, ortak mülkiyetli, ata soy totemli, kutsal anlayış yapılaşması içindedir. Kişinin klan kabilesi ailesidir. Bu aile büyüklük ve genliğinin, tek vücut oluşudur. Bütün kazanım ve sağlayışlarla, her tür tehdit ve savunmayı ediniş devinimli bir aile anlayışıdır. Ki bugünkü aile yapı anlayışımıza benzemez. Anne baba işlevi klanın görevidir. Bugünkü anne baba yoktur. Doğuran vardır, ama doğurma analık vasfı kazandırmıyordu. Bu aile, soyut sosyal gücün, yaptırımlaşması ile olmaktadır.

İnsanın kendi içinden gelişen ve dıştan, girişmelerimizle sağlanacak olan eylemleri vardır. Bunlar yeme, içme, barınma cinsellik gibi davranışlarımızdır. Bu tavırların dışta sosyal yaşam birliği içinde ortak tavırlı, enformasyon yüklü, referansları olacaktır. Girişen, kimi ölçütler, bu ailesel girişmenin bir kıstası olacaktır. Yardımlaşma, neslin devamı gibi temel gereksinmelerimize hitap eder. Buradaki girişen hiyerarşilere girmiyorum bile.

2-Dış girişmeler: İlk sosyal yaşam birliklerinde çevre, kişinin hemen dışında başlıyordu. Klan ailesi ve dış doğa idi. Dış doğadaki sağlayış klan aile düzeyine indirgeniyordu. Klan aile düzeyindeki indirgenmiş sosyal belirlenmişlikle paylaşılıp kişi içseline sindiriliyordu.

Daha sonra yerleşik hayatla ve mülkiyetin özelleşmesi ile sosyal yaşam da özelleşti. Bugünkü aile yapısına benzer yapı gel gitlerinin ortaya çıkması ile ilk çevremizdi. İlk muhtaçlıklarımız özel ailemizle girişiyordu. Sonra kişisel ailemizin hemen dışında, komşularla girişme başladı. Ancak kişinin aileyi, ailesinden önceye kıyas edip, referans alacağı, bir sosyal girişmesi yoktur. Aile ancak kişinin ego düzlem gereksinimlerini, sağlamasında (elde etmesinde): uygun olan bir en ilk, referans düzlem aşamasıdır. Çevre, komşulardan başlar, dernek, topluluk, inanç, fikir ve amaç ortaklığı kulüpleri, yardımlaşma zümre birlikleri ile yerleşim yeri, girişmelerine dönüşür. Bunlar da; sokak, mahalle köyler, kasabalar, şehirler geçişmelerine dönüşür. Bunlar farklı sosyal yaşamlı halksal alanlardır.

Aynı zamanda toplumla geçişen organizelerdir. Toplum, halk alanla uzayın aynı düzlemindedir. Fakat sekans devinmesi farklı olan sanal sınırlı somutluklardır. İnsanın kıyafet değişir gibi tavır değişip, tavır takındığı, birisi çok daha öznel, diğer isi çok daha nesnel devingenliklerdir. Buradan sonrada dünya toplumları ve evren girişmesi vardır. Kişi hep bu girişmeleri araçlarla yapmak zorundadır. Bunlar da kurum ve kuruluşlardır.

Yine kişiler, bir kültür süre durum, konjonktür belirmesi olan, vatan, millet, ulus gibi nesnel ve anlayışsal belirmelerle girişir. Bu belirmelerle etnik yapıların direnci aşılma istenmiştir. Böylece siyasal sosyal birlikler oluşmasına gidilmiştir. Ne var ki süreçte bunlar ırkçı baskılar olaraktan da kullanılmıştır. Sonuçta bilinçli ve somut var oluşun, süreçli temeli de, TOPLUMDUR. Eş deyişle kişilerin girişimi, halkla; olabildiğince istediği gibidir. Daha çoğu, oldukça da öznelliklidir, kısmen objektiftir. Pek çokta subjektiftir. İşte sosyal yaşamın toplumla girişmesi hep bu öznelliği gözetecektir.

Kişiler, toplumla girişmesinde, halka ait öznelliklerini tamamen aşmışlardır. Burası bir sözleşen nesnel, yasallıklı alan girişmesidir. Yine burası(toplum) somut yaşamsal gereksinmelerin üretilip, tüketime arz edildiği; bir üretme tüketme sevk ilişkilenmeleri girişim alanıdır. Bu girişim alanının bize tutumlaştığı duygu ve öznellik, hepimizin ayrımsız paylaştığı paylaşmak zorunda olduğu, ortak anlayışlar girişim çekim devinme alanıdır.

Artık halk alandaki gibi, öznel zafiyet ayrılıkları, burada, toplumda geçerli olamaz. Burası yurttaş kültürüdür. Halk bir paylaşım alanı olmaktan ziyade, bir öznellikleri fark ettiren, öznel önyargıları taşıma ve temsil etme alanıdır. Halk ortak elemanlı sanal öznel yaşam adaları çokluğu girişmesidir.

Girişmeleri hoşgörü kodludur. Bu taşıma temsillilikler, toplumun bir paylaşılını değildir. Kişilerin, halkın, öz malıdır. Halkın en tabi hakkıdır. Halk bunları, bu öznelliklerini, toplumdan gelen refahın sayesinde ile yaşayarak, kendi özel alanında istediği gibi girişen (kavga ve rahatsızlık vermeyen özgürleşmedir) devinimleri ile yaşar.

Toplum zaten halkın bu özelliğine karışamaz. Aksine bu öznellikler toplumla talepli ve kalkışmalı girişmediği sürece, toplumsal akışın bir yerlerine eklenmediği sürece, bu alandaki olası sıkıntıları da kolaylaştırır. Toplum huzur ve refah için vardır. Halkın refahını da, halkın özneliği içinde gözetir.

Ancak toplumlar halkın bu etnik öznellikleri üzerinde yürüyemezler. Ve bu etnik öznellikleri toplum, kendi eli ile paylaşmaz. Çünkü bu öznelliklerin pek çoğu, işlevsiz kalmış, toplum öncesi eski dönem sosyolojik yapıların gruplarca günümüze taşına gelen formasyonlarıdır.

Bu nostaljiler, toplumumuz da hem geçersiz, hem işlevsizdir. Halkın öznel, halkçı (etnikçi) özellikleri ile siz; bir üretim ve tüketim düzlemi olan toplum da; en ufak bir şey üretmezsiniz. Çünkü toplumda; bilgi birikimi, teknoloji, bilim, üretimin araçları, üretim gereçleri gibi, toplumsal emek etkindir. Toplumsal emeğin hiçbirisi de, halksal öznellikler değildir. Halkın emek ve düşüncesi, toplumsal girişme araçlarından ve nesnel teknolojilerinden, yoksundur.

Sürecek

Bayram Kaya

Sosyal Ve Toplumsal Girişme 3

Girişen toplum yapıları, asla geçmişe endeksli olmazlar. Geçmiş zaten güncelin içer timinde temel devindiren olarak, nicelenir nitelikte vardır. Paradigmalar; güncel, toplumsal, ilişkilenme ve toplumsal aidiyetler üzerinde, iletişmelidir. Toplumsal yapıların geçmişe endeksli olamayacağı kuralı, nesnel, gelişmeci, dinamik belirmelerin, yasal bir zorunluluğudur. Yani zamanın akış yönü, buna; gelişmişlik içinde yer vermez. Toplumsal aidiyet tümel girişmedir. Sosyal aidiyet kişi özgürlüklü ve çok parçalıdır.

Topluma geçmişe endeksli olmayan, kültürel ve insani hak demek; etnik yapılara toplumun potansiyel kaynak ayırması demektir. Toplumlar, haldeki üretim ilişkilenmelerine (mensuplarına) kaynak ayırırlar. Kültür varlıklarının korunmasına, araştırılmasına kaynak ayırırlar. Kültür varlıkları her bir etnik yapı ilişkisi de olabilir. Sonuçta bu kültür varlıkları toplumun ve insanlığın geçmişi ve dinamikleridir. Bunlarda arkeolojik çalışmayla tarihi eserin korumasıdır. Etnik katkılık arkeolojide ayrışabilir.

Birde toplum, gelecekte yatırıma dönüşecek planlamalara kaynak ayırır. Bunlar şu anda üretime aktarılamayan, ama gelecekte istihdam olacak; eğitim, araştırma ve geliştirmeler, gibi planlamalardır. Örneğin, geçmişin hal ve durumları, yani etnik kültürü, kendi yasallığı ile zaten; mevcut haldeki toplumsal aidiyetlikler içinde var olurlar. Halk bu öğrenmelerin özelliğini yaşayıp duyabilir. Halk zaten bu anlamda, tikelden genele gidip, tümel oluşun duygusunu paylaşmayı başaramamış demektir.

Söz gelimi, şimdiki bilgisayarların gelişme biçimi içinde, geçmiş üretimin, teknik ve teknolojik oluşma somut endeksleri yoktur. Nostaljik elektronik üretim kültür devre şemaları yoktur. Hatta 1900'lerin yani ilk elektronik seri üretme var oluş üretim ilişkilenişleri de bugünde yoktur.

Söz gelimi geçmişteki elektronik kültürün içinde kültürün temeli olan lambalar vardı. Oysa bugünkü elektronik kültür içinde, lamba ve diğer hantal elektronik devre kültürleri bir elektronik oluşma temel gerekliliğidir (hakkı) diye, geleneksel bilimdi diye, ya da öz atalardan kalma emanettirler diyerekten tutamazsınız. Veya geçmiş bir değerimizdir, diyerekten; yeni yapı içinde tutamazsınız.

Tutarsanız, zamanın yönü ileri akmaz. Gelişemezsiniz. Böylesi güdüklükler; yok anane idi, yok feşmekândı diyerekten, şimdinin içinde bulunmazlar. Elenip seçilerek, ancak yeni ilişkisi ile yeni olanın içinde var olabilirler. Temelde etnik anlayışlarda böyledir. Yeni şekilde var olamamanın direncidirler.

Şimdi, silisyum, germanyum diyotlar, transistörler, entegre devreler vs.ler bulunduğu için, Bilgisayar hacmi olabildiğince; sözün gelişi, üç yüz metre karelik alanlardan; bir çanta, hatta avuç içine sığır hale gelmiştir. Hız artmış, verimlilik katlanmıştır. Ama eski temel yasa olan, eskiden bilinip süren Kirşof'un kanunları, om kanunları, hertz kanunları, Henry yasaları vs. hala geçerlidir. Hala, yapı içinde süren toplumsal emek ilişkilenmeleridir.

Bu nedenle, etnik yapı, toplumsal yapıda işlevsel, üretken olmadığından toplumsal haklar ve toplumsal demokrasi bağlamında görülmezler. Nasıl eski sosyal etnik anlayışlardan ırk üstünlüğü, kölelik, çok eşlilik vs. bir toplumsal insan hakkı görülmezse, bunları savunur olmak, zaman zemin düzlem kaymasından dolayı da fikir özgürlüğü değildir. Etnik anlayışlar da toplum yapılarında mütalaa edilmezler. Sosyal yaşamın bir halk unsurudurlar.

Demokrasiler ve insan hakları anlayışı, ayrı ayrı bir zamandaşlık ve zemin ilişkilenme

girişmesinin ürünüdürler. Demokrasi ve insan anlayışları; her zamanede aynı kavranışların geçerli olduğu, bir demokrasi ve insan hakkı değildirler. Unutmayın ki salt yoktur. Toplumsal yapı ve ilişkilene düzen biçiminize uygun değişme ve gelişmeler esastır. Etnik yapıyı toplumsalla özdeşleştirip, siyasi kılmak, sakat bir aldatmadır. Toplumsal siyasi kaos ortamı yaratır. Etnik yapılaşmalar, siyaseten sömürü ilişki ağını, gözlerden gizleyen yapılarda vardır. Etnik yapılar, ekmeği bölüştürmeyen, çatışmacı oluşumlar dışında gelişip var olamazlar. Bu tür anlayışlar, idealist bir burjuva öğretisidirler. Toplumsal yapının sözleşen temel unsuru değildir. Sosyal (halk) yaşam içinde zaten özgürce vardır. Olmalıdır da.

Bugün bu mantığın sürmesi için, Alman toplumu yerine; Alman milleti, Fransız toplumu yerine; Fransız milleti, Arap toplumu yerine Arap milleti, diyerek; geçmiş tarih öğreti bilincimizi, etnik düzlemde canlı tutmaktır. Ve bu tür eğilimlere yatkın kılmaktır. Hiç bir etnik unsur, hiç bir toplumun özelliği olmamalıdır. Millet ve milli kavramı birleşen yapılarda çatıştırıcı özelliği ile daha çok öne çıkan etnik anlayışların bir yönü ile aşılması için, geçmişte uygulanan, günümüzde toplum diye bilinç edilen yapıya gelinmiştir.

Vatandaşlık bağları, geçmişteki bir toplumsal ortaklığın kurulmasında katkın, fedakârlıkları da içerir olmayabilir. Bugün Alman toplumu için mücadelesinde, geçmişinde hiç kan dökmemiş milyonlarca yurttaşımız, Alman vatandaşlarıdır. Toplum: bir üretim şeklinin, bir paylaşım şeklinin, bir yasal düzenlenişlerin bir toplum kültürünün organizesidir. Yine üretip bölüştüremeyen bir toplumdaki şiddet yaşanışlarına bakarak, ayrımcı toplumsal tanım çıkarılmaz. Yine geçmişin mücadelesindeki feda oluşun ölümler yüzdesi ile toplumsal tanım çıkarılmaz. Elbette mevcut toplum, coğrafya alanını, top yekûn unsurları ile savunur.

Sürecek

Bayram Kaya

Sosyal Ve Toplumsal Girişme 4

Bir topluma; kurumlar bazında, bireylik ve vatandaşlık kültür aidiyeti unsurları üzerinde katılım olur. Toplumsal işleyiş içinde, hiçbir sosyal etnik tutum, tarihin belli bir döneminde fırlamış gibi, müzeli bir seyir gibi, fotoğrafı çekilen ilginçlikler mesabesinde olmamalıdır. Bu o toplumun zaafı olur.

Etnik var oluşlar, sosyal halk yaşamı içindedir. Sosyal yaşam öznellik içinde, grup etkinlikleri, şenlikler, ökültist seanslar, festivaller, kültürel geleneği, eğlence ve gösteri dokuları; yaşantılaşması içindedirler. Kendi sanat ve grup aidiyet yaşantıları ile sürer gider. Tabii ki toplumsal doku ile çatışmamak kaydı ile. Benim törem var! On üç yaşındaki kişilerin, eğitim hakkı, çağında olması da ne demek? Ben istersem, on üçlük kızları ve erkekleri evlendiririm!

Bu tür, etnik kültür özelliğime saygı gösterin, bu bir etnik zenginlik hakkı! Dendi mi; uyumsuzluk ve çatışma başlar. Çünkü toplumsal eğitim, halk anlayışlarının önünde ve üzerindedir. Yukarıda da değinildi, demokrasi ve insan hakkı demek, her zamanede, aynı kavranışların geçerli olduğu bir yaşantılaşma değildir. Böylesi anlama ancak toplumsal anlayışı sindirememişlik, çağ dışı kalmışlıktır.

Halkın, yaşam ve yaşantılaşması içinde, kimi etnik dokular binlerce yıl, işlevsel kalabildikçe; tıpkı sevgi saygı ilişki anlayışları gibi, sürebilirler. Sürerlerde. Toplumun üreten süren paradigmaları, etnik değil güncel toplumsal endeksler üzerinde işler. Ve böyle girişip gelişerek, iletişimi lirler. Bu türden paradigmalar, yaşamsal üretimleri gerçekler ve ilişkilerler. Ve yeni neslin eğitimini düzenlerler. Ve bunlar toplumsal aidi oluşun toplumsal üsle nimidir. Etnik özellikler toplumsal olanı üretmez. Çünkü işleyiş temeli topluma göre ayarlanmamıştır. Etnik yapılar, tarihi sürecini tamamlamıştır.

Benim yazı dizilerimi okuyanlar şunu açıkça görmüş olmalılar. Toplum ve halk (etnik yapı) , ayrı ayrı izafi ilişkilerdir. Ama bir biri ile üretim girişimli olmayan alanlardır. Toplumda sınırlı, öznel girişmeler mümkün olmaktadır. Halk yapılar ve etnik yapılar; asla toplumsal yapının temeli değildir. Halkın topluma nüfus ve birey yönlendirmeleri de izafidir. Olmasalar da olur, kabilinden bir transferdir.

Her girişme gibi, toplumsal girişmeler de değişkenler içerir. Bunu bir elektronik devrede, söz gelimi, bir transistor çalışmasında anlayabiliriz. Transistorun anot ve katodunu, beyz akım kontrolü ile kesim akımına götürürüz. Böylece istenen yönde istediğiniz kadar kazanç üreteceğiniz gibi, hiç üretmezsiniz de. Kazanç parametresini, orta değer bir sağ yanında, ya da biraz sol yanında ki değerler aralığında giriştirerek, bir transistorun kat kazancıyla istenen verimlilikler artırılıp, azaltılabilir.

Eğitim, bir insan ve toplumsal yükümlülükler kabilinde hakkınızdır. Eğer kaynak gibi bir finans yetersizliğinden ötürü, eğitiminiz dönüşemiyorsa, sistem içi rutin dışılıklarla değişkenleriniz olmalı. Söz gelimi bir yıllık oto yol yatırımınızı, eğitime finanse ederek, bu sorunu isterseniz çözersiniz. Ya da okullarınız arasındaki eşitsizliği, ortadan kaldırırsınız. Ve eğitimin araç gereçlerini de uyarladığınızda, özel dersaneler, aktüel olmaktan çıkıp rutin olur. Olması gereken, toplumsal tekil tikel duruma, kendiliğinden; otomatik organize ile gerilerler.

Eğitim hakkı her uygun düzeye, belli eşitlik seviyesine kadar mutlaka ve zorunlu verilmelidir. Sonrası mesleki ve özel gelişmeli olmalıdır. Bizim en büyük kusurlarımız istisnalar kaideyi bozmaz mantığı ile yaklaşmamızdır. Bu çok doğru, ama eksik ifade edilen bir dejenerasyondur.

İstisnalar belli süre boyunca kaideyi bozmayan, ama belli süre sonrası da kaideyi bozan dönüşen değişkenlerdir. Örneğin güzel bir günde bulutlar seğirmeye başlamışsa, bu istisnai durum, bir süre daha, güzel havayı bozmayacaktır. Lakin yarım saat sonra, güzel havadan hiçbir eser kalmaya bilecektir. Burada, istisnaların değişkenlikler olması, göz ardı edilmekte ve bilimsel düşünme izanı kütleştirilmektedir.

Yine siyaseten toplumda, benim gözüm gönlüm açılmadığı için falan filanla çalışmam. Benim kadrom var. Gibi istisnai yaklaşımlar, olası olması yanında, çok yıkıcı yaklaşımlardır. Oysa kadro örgüt, temel olarak devletin kurumlaşmasıdır. Siyasette buna yönelmişse tekil kalmalıdır.

Kurumlar, kadrolarını ehil ve tecrübeli, bilgili, insan unsurlardan, siyasetten bağımsız bir şekilde konumlandığı bir yapılaşmadır. Zaten devlet ve toplumun devamlılığı buradan çıkar. Siyaseten siz de, mevcut kadrolarda bu yasalar içinde; dikey yönetimle çalışmak zorundasınızdır. Sizin buralara yetkili ve istisna kadrolar getirmeniz, bir süre sonra verimsizliğe kayan değişkenler olabilmektedir. Toplumumuzda bu istisnai değişkenlik nerde ise 100 yıldır, genelde olumsuz siyasi kadrolaşma olarak gelişmektedir.

Aidi oluşlar, bir siyaset içinde, bir coğrafya alanında, bir hukuk anlayışıyla ve yine aynı yurttaşlık haklarıyla organizeliktir. Yine kulluk aidiyetliğinden, klan, kabile, töre aidiyetliğinden, vatandaşlık bilinç aidiyetliğine sahip değildir. Yine can mal güvenliği sağlanması, paylaşılan müşterekliktir. Yine ekonomik üretimlerinizi sağlama aidiyetliğidir. Kültürel ve eğitimsel kurumlaşmalar aidiyetliği, karşılıklı yükümsel olma aidiyetliği vs olguları gerçekleyen ilişkilermeler hepten, aidiyetliklerdendir. Bizi birbirimize bağlayan bağlar, toplumsal aidiyet bağıdır. Yani üretim tüketim ilişkisi ve savunma gibi güvende oluşlar gibi toplumsal aidiyet çekim bağları girişirler.

Elbette eski etnik aidiyetler de, 10 000 sene önceden, bir sağlayış tüketim ilişkilermesinin kültürü idi. Ancak bugünkü yapı, yeni teknik, teknolojik, bilimsel, araçsal gelişmeler ve ilişkilermelerinden ötürü, ne o eski etnik kültüre benzerdirler, nede onlarla olabilirler. Zaten aidiyetler geçmişin ittifak girişime yapıları ile dönüşe gelişe, bu günkü toplumun aidiyet ilişkileri içinde özüksüye özüksüye otomatik olarak girişirmiştir.

Sürecek

Bayram Kaya

Sosyal Ve Toplumsal Girişme 5

Artık eski bir toplumsal etnik diliniz şimdiki aidiyet gerçekleşmesi içinde; girişen bir sanat, kültür, bilim, siyaset üretebilmişse, zorunlu olarak, anlatım olarak, toplumsal yapıya yansıyor vardır. Yaşayan dilin oluşması, yaşayan kültürün ve yaşayan etnik yapının geçişi, korunması, ancak böyle olabilecektir.

Bir bambu etnik dilini nasıl yaşatırsınız? Ya da, bu günkü güncel bilgi, sanat ve bilimi; bambu diline nasıl aktarırsınız? Eğer aktarabilmişseniz, aktarılanlar; ne kadar bambu dili olurdu acaba?

İşte etnik özelliklere, böylesi nesnel ve girişen, güncel ilişkilerin ışığında bakarsınız. Paradigma budur. Değilse suni bir zan ve subjektif sömürü mesnetli yaklaşımlarla, efendim etnisite kültürel bir insanlık hakkıdır? Demekle, etnik özellikler süreçleşmez. Ne yaşatılırdır, ne sürdürülürdür, nede onu kullanan sosyal birimlere faydası olurdu. Üretmeyen işlek ve işlevsel kültürü nasıl olur, bu da ayrı bir konu!

Efendim ahlak bir insan onurudur, ağalara hürmet ve itaat, kültür ve ahlakımızın bir hasletidir! Öyle ise, ağalık etnik dayanışması bizim zenginliğimizdir! Paradigması, nesnel ve gelişimci, değişken ve dinamik ilişkilikli olmayan, vargılardır. Zaman zemin olarak, yanlıştır, mesnetsiz ve geçerli değildir. Bunlar fikir özgürlüğü de değildir. Evrende zamanın yönünde akmayan, akamayan her şey yanlıştır.

Üretim ilişkililemediğiniz, üretim, sanat gibi süreçlere katılarak devinemeyen tutumlar haklarınız da olamaz. Bunlar kendiliğinden hakkınız da olamaz. Çünkü bunlar kendilik bir devinmeye de giremez olduklarından akamazlar. Özne gericilikle, zorla, zorbalıkla, kısırlıkla, verimsizlik pahasına tutulurlar.

Etnik yapıların, sanat (şiir, şarkı, hikâye, müzik, resim vs.) girişmesi ve bili ve felsefe yapmış dili, zaten toplumun kültürü olarak, toplumun eğitim öğretim sistemine aktarılır. Çünkü artık bunların üzerinde toplumsal işleyişin devinme ve geliştirmesi yol alacaktır. Bu yol alış toplumun, toplumsal olanın yol alışıdır.

Etnik aidiyetler, ilk sosyal var oluşumuzda; nedensel ilişkilerin yerine geçen, neden gibi davrandıran, neden gibi otorite olan bir itaat basıncıdır. Böylesi basınç, bir girişme, başlangıç koşulları aidiyetliğidir.

Oysa günümüz toplumsal aidiyetlikleri; somut nedensel ve karşılıklı yükümsel, bilimsel nedenli paradigmalarda, öznel etnik aidiyetler üzerinden, çoktan evrilmiş bir dinamik alanlardır.

Aidiyet ilişkisi, temelde nedensellik ilişkisidir. Nedensellik ilişkisi, temel inorganik ve organik süreçlerin, ya da devinim, olgu ve olayların; bir süredurum algı biçimidir.

Nedensel ilişki, çelişkiler birliği; üst üste olma konumlanma durumsalıdır. Yani; zamandır, enerjidir, magnetik alandır, elektrikselliştir, titreşen dalga biçiminde ileri akmadır. Kendi üzerine, bir deniz dalgası, ya da bukle saç gibi yuvarlanan bir atım ters dönüm, nicel ileri akış devinimidir. Vesaire. Çoklu koşulla durumlu bulunup bir akma, birinden diğerine dönüşme ilişki girişmesidir.

Belki big beng öncesi bilinmezliğe dönme eğilimidir. Yani içimizdeki birçok biyolojik ve şimik süreçlerin hal geçiş kırılmalarıdır. Bu hal geçişlerinin tekrarlı gözlemsel, kanıksanması, kararlı olma girişmesidir.

Bunlar varlığın, olay ve olguların, kuantik boyutta, kesikli bir iç dış olaylar olarak var oluşudurlar. Ki aidiyetlerin zorunlu beliriş girişmesidirler. Çelişmeler özelliği, böylece kendilik akan bir girişmeciliktir.

Nedensellik bir ilişkiğin ürünüdür. Örneğin kuantik ilişkilikteki nedensellik; makro etkileşimdeki ilişki nedenselliği, farklı kulvarla olsa da, birlikte devinen, bir olgusal sürme ve ileriye doğru akıştırlar.

Kuantik ilişkinlik, kaotik ve daha küçük kesri sayı niceliklerle girişerek, farklılaşp yol alırlar. Bize göre anlama olgularını belirsiz kılarlar. Niceliklerin, kaostuk oluş ve felaketsi mantık kuramların, temel alanıdır.

Kuantlar, dalga, tanecik gibi devimlerdir. Sevgi nefret gibi elektriksel çekme ve itmelerle birleşme, ayrılma gibi ivdirici eylemlerdir. Ve daha pek çok süre konumludurlar. Bu süre konumlar, aynı anda belirirler konumlanıp eğilimleşerek organize olurlar. Bu süredurumlarla zamanın akışdır.

Akıl ve bilgi böylesi çetin bir kavrayışın sonucudur. Bu girişmeler sizin çekimseller etrafında döneceğiniz, aidiyetli oluşunuzdur. Bunun sosyal yapıda ilk görünüşü, kutsal ata totem, aidiyet etnik ilişkilendirilmesidir. Buradaki, karşılıklı devindirici, nedensel ilişkiliklerin çekimi, yani temel nedensellikler, insanın aceleci tutumlu olabilen, bilememe yanlarını öyle sanıp tutumlama kabulleridirler. Bunlar da tekrarlı olayların ve rastlaşmalı olay gözlemlerini nesnel çıkarımsal inançlaşması kanıdır.

Öznel, sanı kanılarla, nedenselliğin yeri dolgulaşp; çekim alanında, sosyal insanı devinme girişmesine sokar. Kişi insanlar, bunlarla devinmeye, eylem yapmanın çabalamaadan kolaylıkla meşruyetine kavuşurlar. Ve kendilikten üzerlerinde etkiyen bir otorite olmaya, ya da baskı yapmaya dönüşlü bir işlevliliktir.

Sürecek

Bayram Kaya

Sosyal Ve Toplumsal Girişme 6

Sosyaldeki bu öznel aidiyet yansımaları, süreçle; nesnel ilişkileri paylaşma ve bölüşme gibi; yerine getirilmeli davranışlarda görülecektir. Ödevsel becermelerimizle, aksama gibi süren beceriksizliklerin ilişkiler sürtüşmeleriyle yorumlanacaktır. Bu yorumlamalar zorunlu olarak, kısmen nesnel ve kısmen de öznel akacaktır. Şu da, unutulmasın ki, öznel yansımaların durumu da nesneldir. Öznel yansımalar ilânihayece de, nesnel tecrübelerinizle ikmal edilirlerdir. Tıpkı aidiyetliklerinizin zaman içinde, nesnel yasallıklı olmaya kayışı gibi.

Hem bile minimal düzlemlerdeki kuantlar boyutlu, süredurum girişmelerinin sürtüşen yansıması ile nesneldirler. Hem de bunlar, dışsal ilişkin çevrenin, süredurumlarında, asimetrik, sürtüşen süreçlerle olan durum ilişkilene yansımalarıdır. Yani ilişkin nedensellik. Nedensellik; neden-sonuç arası, ya da; neden- sonuçlar arası bir ilişkidir.

Sosyal olaylarda, nedenler, (ilişkilik-aidiyetler) davrandıran bir otorite gibi belirir. Sonuçta da meşruiyetlik içinde olmanız gibi, bir ilişki zaman biçimini sizle tutumlaşır. Tüm bunların temelinde, bir yasallı oluş, bir ilkeli oluştur. Yani aidiyetlik yinelemeli zaman devinimli olmaktır. Zaman süredurum bağıntısıdır. Yasalar genelleştikçe evrensel karşılıklı etkimedirler. Tikelleştikçe de, özel ve öznel şartların ürünü olan, her yerde geçerli olamayan, karşılıklı etkime, girişme durumudurlar.

Süreçli sosyal bağıntılı durumlarımız, toplumsal bağıntılı duruma gider. Geçmiş zaman durumları, kuantik zaman durumları gibidirler. Eski ilişki bağıntılı, sosyal durumlarımız yeni içinde, yeni girişme biçimi ile var olacaktır. Yeni ile eski (etnik) girişme biçiminizden hiç eser kalmamış gibi olacaktır.

Örneğin aynı totem aidiyetliğinden olmak, etnik bir evlenme biçimidir. İç evliliğinizi meşru kılar. Sosyal ittifakların yeni yapısı içinde, iç evlilik kuralı değişerek ayrı ayrı totemden olanların evliliği meşruiyet biçimine dönüşmüştür. Bu yüzden etnik totem aidiyetinizi bilmek, önceden iç evliliğinizi sürdürmek için gerekli iken; şimdi evlilik yaşadığınız olan kişileri bilmek için zorunlu olmuştur. Aynı bir etnik totem aidiyet biçiminde olmak artık, "siz evlenemezsiniz, çünkü kardeşsiniz (aynı totem soy atadansınız) demek olmuştur. Bunlar sosyalin kutsal olanları toplumsal olana doğru girişme ve kurumlaşmadır.

Toplumsal yapıya giden sosyal organizasyon, tıpkı lambalı bir elektronik devrenin ilişki koşulu gibi bağıntı ve geri beslenme koşulları ortaya koymaya başlamıştı. Ki bu ilişki koşulları kapsamları da; elektriksel polarmalaşmadır. Devre elemanlarıdır. Elemanların aktif ve reaktifleridir. Girdi çıktı bağıntıları gibi bir yığın ilişkilene girişimlerini içerirler.

Bu içirme ve girişmenin aynısını siz, yeni durum ve yeni elektronik ilişkilene ile koruyamazsınız. Yeni ilişki durumu olan, transistorlu bir elektronik devreye, lambalı devreyi uyguladığınızda, bugünkü verimi alamazsınız. Aynı yapı ilişkileri içinde, lambalı (etnik endeksli) koşulları, transistör endeksli koşul ilişkisi içinde, tutmak mümkün. Giriştirmek mümkün ama bu devre size bugünkü boyutuyla ve hızıyla beklenen hizmeti vermez. Böyle yapının enerji sarfı çok daha fazladır. Ama lambalı devrenin teknik bilgisi ve elde edilen benzer veriminin de yeni koşul içinde bulunması lazım. Bu da elektronik devrelerin nesnel ve yasallıklı koşuludur. Lambalı devre verimi yeni koşulda transistörle sağlanır. Biri gerilim esaslı çalışırken, transistör akım esaslı çalışır. Transistörün, transistorlu süredurum koşulu içinde olması şarttır. Temel ilişki koşul yasal ilkeleri sürmektedir fakat transistor koşulunda, lambalı devre ilişki koşulu süremeyen, bir konumlama olmaktadır.

Yani transistorlu devreler, ne lambalı devre sistem işleyişinden ayrıdır. Ne lambalı devre sistem işleyişinin aynıdır. Yeni eski zaman akışlı ama salt kendi eski ilişkiel bağıntıları ile işleyemez. Yeni olan yasal bilgi bağıntılıdır. Ve yeni ilişkiel sistemlerin entegrasyonudur. Bu entegrasyonda lambanın (etnik yapının) özelliklerini sürdürmeniz, hiç gerekmezdir de.

Müsaadenizle burada biraz siyasete değineyim. Devrimlerimizin yapısal süreç eksikleri ve bileşenleri tamamlanmamıştı. Çağdaş bir kervanın gide gide yolda oluşturulması ve eksiklerin güncel olanla tamamlanması mantığı ile yola çıkarılması idi. Sevgili Gazi hazretlerinden sonraki tüm yönetimler, süreci yönetememişlerdir. Devrimleri ve kalkınmaları sürdürmemişlerdir. Konjonktürü hiç değerlendirememişler. Siyasetin üretmeyen, kısır banal çekişmeleri ile işi kotarıp götürmüşlerdir.

Yasal yönetme sorumluluklarının hesabını vermemişlerdir. Ve hiç hesap sorulmamıştır. Ne siyasetler toplumun denetleme mekanizmalarını çalıştırıp sorabilmiş; ne de, halk bunu istemiştir! Siyaset, en son şu sıklıkla sürdürülmüştür: seçimlerde vaatler verilirken "karşı taraf, en son ne teklif ediyorsa, size ne veriyorlarsa, beş fazlası da benden" diyen mantıkla, halkın alkışı ve şaşması ile siyaset yapılır oldu. Bizler de, böylesi bir duyum ve politikaları sindiren, seçmen ve" en iyisini halk bilir" olduk.

İrtica ya; insan hakkıdır; kültürümüzdür; halk istiyor mantığı ile yaklaşarak; akıl almaz sayıda kuran kursları, imam okulları açıldı. Bunun en demokratik dile getirilişi de, "efendim bunların finansmanını halk sağlıyor; kime ne? Söylemli aydın yobazlığı ve gericilik bulaştırıcılığıdır. Kimi aydınlar ve siyaset bu bulaştırmayı çok çok yapmışlardır. Bu, zehir kusmayla eşdeğer bir söylemdir. Toplumsal aidiyet ve oluşuma bu göz ile bakılmaz. Bu bilgisizliktir. Veya menfaati bir söylemdir. Bütün tarihi süreci, insanlık tarihini yok saymaktır.

Toplumsal ilişki ve girişme değişkenlerine bizler; " ne yapalım yani, halk finanse ediyor" diyen bir meşruiyetlik mantığı verirsek eğer; bugünkü cebelleştığımız terörü de, yer yer halkın finanse etmesi nedeni ile şimdi susuyor, katlanıyor olmamız gerekmez miydi?

Sürecek

Bayram Kaya

Sosyal Ve Toplumsal Girişme 7

Şimdi, sivri akıllı biri çıkıp, efendim terörle bu, bir mi der! Bu da tartışılır. Ama diyelim ki değil. Bahse konu olan ikisinin eşdeğer olup olmaması değil. Yanlış olan halkın finanse ettiği oluşumlara; toplumsal meşruiyetlikle mazeret ve olumlama verilir olmasıdır. Toplumda finansmanı toplumun bütçesi yapar. Onu da toplumsal olanın finansmanına yönlendirir. İnançlar (halksal kültürdür) toplumsal kültür olmadığından, toplumsal finansmanı da olmaz. İş bu kadar basittir. Toplumsal fikir olmayacak denli fikirsizlikler fikir olmaktadır. Halk bir ibadet hanesini yapar gibi, kendi alanı içinde bunu sürdürür.

Bunu toplumsal olanın neresine koyacaksınız. Halkın finansı, ya da özlemi, kişisel grupsal etnik egoizmidir. Toplumsal değildir. Halk, toplumun üretim tabanı değildir. Toplumlar, yasalarla ve toplumsal olanın, yasallaşması ile işlerler.

Toplumsal olanda toplumsal nesnel ilişkilikte güncel girişmeli, üreten değişkenlikli, aidiyet ilişkisidir. Bunun içinde halkın istemi ya da halkın inançsal özlemleri yoktur. Çünkü inançlar toplumsal üretimle ilişkilenebilirler. Toplumsal sistemler, kapitalizm skalasını ne kadar serbestlikle en doruğa çıkardılarsa kar için toplumsal olandan çok, halksal olanı üretir oldu.

Yine konu iddialarım bazında bakarak, toplum unsurlarının dillerine ilişkin, etnik ve toplumsal aidiyetli oluşlarına bakalım. Denir ki; "Nasıl, bir yabancı dil öğretimini, eğitim programlarına alıyor isek, halk içindeki etnik dilleri de, böylesi eğitim programlarına alıp, araştırma enstitüleri açalım! Hatta herkes kendi dilinde eğitim öğretim yapsın! "

Bu, aydınlarımızın ve entelektüel gazetecilerimizin argümanıdır! Hem de insan hakları ve temel kişi özgürlükleri bağlamında, ne kadar haklı bir savunma değil mi?

Bunlar zırva olmaktan öte hiçbir şey değildir. Bir kere kültürün, geçmiş zaman değer ilişkili olduğunu görmezden gelen bir gaflettir. Ve aynı zamanda, kültürü zamanlar üstü, her derde deva sayma yanılğı ve delaletidir. Etnik yapıyı dokunulmaz kılma yani tabu yapmadır. Oysa süreçle oluşturulan değişen aidiyetleşme ve yaşamsal uygulayıştırlar. Kültürün dinamik kısmı, toplumsal süreci olgulaşmış, süren yapı içinde devam etmektedir. Seçme ayıklama ilkesi dışında kalanlarda, halkın bir gelenek, inanç, sinema, tiyatro, eğlence, panel, söylenceli iletişimeler, müzik vs. gibi hizmet alanları kapsamında tüketilip, yaşanmaktadır zaten.

Yani burada toplumsal olanla, halksal olan, birbirine karıştırılıp, insan hakkı ve özgürlükler diye topluma servis edilmektedir. Bunların servisi ile bir dinin toplumsal egemenliği paylaşmak istemesi iddiası arasında hiçbir fark yoktur.

İkinci olarak da, bir toplumu oluşturan unsurlarının, hiç biri o toplumun yabancıları değildirler. Toplumu meydana getiren ittifak yapıların o ittifak içinde yabancı olması esasen mümkün de değildir. Asli ve eşit üretme, siyaset üretme, gibi tüm toplum değerlerini, eşit paylaşmak ve eşit temsil etmek zorundadırlar. Böyle olunca, ittifak unsurlarının toplumsal olmayan dilleri; halk içinde tüketilir ve halk içinde çevrimsel devam ederler. Yine ittifakın kültürlerinden içinde olan o ittifak unsurları dili kültür unsuru olan dili, yabancı dil olarak değerlendirilmez. Bu büyük yanılğıdır.

Üçüncü olarak da, bir toplumda eğitimin konusu olan yabancı dilin, o toplumda bir talebi olmaz. Oysa siz, bir toplumsal unsurun dilini, yabancı dil olarak görüp, bir statü verdiğinizde! Yetinmeyip taleplerini de sıralayacaktır. Bu kez de kendi dilinde eğitim, eğitim dilinin hakkıdır diyecek. Yapı toplum öncesi ilişkiler seviyesine usul usul

kayacaktır. Bu da, bir başka yanığı ve kısır döngüdür. Siz bir toplumsunuz, unsurlarınız içinde, yabancı olmayacağından etnik dilleri, yabancı dil statülü de olmaz.

Dördüncü olarak, toplumlar aksi gerekmedikçe; Bambu dilini bir yabancı dil eğitimi diye, eğitim programlarına almazlar. Çünkü eğitim programı olan dillerin; mutlaka, bir sanat, bilim teknik ve teknolojik, uluslararası ilişkiler girişmesi gibi devinimli iletişim enformasyonu vermesi gereklidir. Bir toplumsal yapı içindeki, dar, sınırlı yapı ve çevre girişmeli olan dillerin, hemen hiç birisi de, uluslar arası kodları taşır nitelikte, gelişmiş değildirler. Eğer olursa kullanılan toplum dili ile eklemleşir

Söz gelişi bunlara denk düşen Sümeroloji gibi enstitüler de kurarsınız. Bir siz değil, birçok ülkeler bunu zorunlu olarak yaparlar. Çünkü bugünkü yapının temelinde, Sümer kültürü ve birikiminin geçişi vardır. Bunları iyi anlama ve izi sürebilmek için, siz bu dilin öğrenilmesi zorunluluğunu duyarsınız. Ne Aztekçe, ne Sümerce, ne İngilizce ne vs. bunu sizden talep etmezler. Aksine siz bunun ihtiyacını duyarsınız. İhtiyacı duyulan zorunlu olarak müracaat olunan olacaktır. Burada unsur ayrımı olmaz. Bütün etnik diller kullanıldıkça kullanılır, kullanılsa bile korunup saklanmalı geleceğe aktarılmalıdır.

Toplumsal ittifaklar, somut soyut ve bilimsel emek biriktirmemiş ve teknik, teknoloji üretmemiş. Ve toplum siyaseti ve yönetimi oluşturmamış; kendi kurum ve kurumlaşma dilini ortaya çıkaramamış, günlük konuşmanın dışında siyaset politika sanat edebiyat, diplomatik dil, bilim dilini başarmamış unsurlar dilini; haktı, özgürlüktü diyerekten, girişen toplum yapısı içine aktarmaz. Üstelikte bu diller, bu sorumlulukları taşıyamaz olduğundan atıl kalırlar. Gelişemez mi? Elbette zaman içinde gelişir. Ama dünyayı yeniden keşfetmek için uzun bir boşa zaman harcamanın mantığını da bulamazsınız. Üstelik tarihi süreç bunu günümüze bugünkü girişme ve gelişmesi ile böyle yansıtmış. Her dil kendi sınırı ve etnik aidi içinde aktarılamaya ancak muktedir olmuştur.

Sürecek

Bayram Kaya

Sosyal Ve Toplumsal Girişme 8

Buralar da egemenci dildi, şu bu tür tartışma, verimsizlikten başka bir şey doğurmaz. Sümer dili uygarlık yaratabildiği sürece yaşamış, kültür ve tekniğini sıfat ve isim ad olarak, diğer kültürlerle aktarmış. Kendisi tarih sahnesinde çekildiği halde diğer diller içinde egemenliğini hala sürdürür olmuştur.

Dil egemenliği böyle olur. Tarih içinde üretememiş, toplumlar arası girişimlere maruz kalmamış dil, elbette egemenci olamayacaktır. Elbette toplumsal ittifak içinde ortak kullanım dili olarak, paylaşılmayacaktır. Kimseler size bunu lütfen olarak ve insan hakkı diye sağlayamaz. Sağlasa bile; atıl, cılız, kalıp; bir zaman sonra tümünden terk edilmeğe mahkûm olurlar.

Bir Arap dili bile, sırf bir dini kültür ortaya koyduğu için, 60 kadar toplumun dili içinde kendisini egemenci kılmış, bir yayılmayı göstermiştir. Yani dillerin işlerliğini, sizin tarih içindeki bilim teknik edebiyat olarak oluşmalarınızla var kılınırlardır. Taşıma, kopya kültürlerle, diller, tercih edilen bir sahne alışması veremezler. Toplumlarda zorunlu olarak sanatını, bilimini, teknolojisini uluslar arası ilişkiler dilini, ortak toplum dili ile yaparlar. Ve hep birlikte o dili geliştirirler.

Mutlaka her toplumun dili bir zamanlar etnikti. Ama yüzyıllar içinde toplumsal bir evrimle toplumların dili oldular. Toplumların dili de giderek en gelişmiş, diğer dillerin kullanımına en çok sirayet etmiş sözcüklerden, insanların yatkınlaştığı sözcüklerden bir dil belki de giderek dünyanın dili olacaktır. Siz toplum olarak buraya bilim sanat teknoloji olarak ne kadar yansırırsanız o kadar payidar olursunuz.

Bir dil artık ilk etnik hali ile değildir. Yeni toplumun öz gücü ile geliştirilip, toplumun malı olmuştur. Artık o dil, bir zamanlar, bir etnik yapının dili olmuş olabilir. Ama şimdiki hali, o etnik yapının bile uhdesini aşmış, bir somut soyut birikime gücü ile kontrol edemeyeceği, şekilde gelişip devinmiştir. Toplumun gücü; artık hiçbir etnik gücün, kendi başına kaldırıp taşıyamayacağı bir güçtür. Bu tıpkı topluma bir şehit vermek gibi, şehit etnik boyutu silip süpürecek denli, aşkın bir toplumsal güçtür.

İnsanın sosyalleşme girişmesinde; rutin avcılık ve meyve toplayıcılığı, iş birlikleri vardı. Bunlar alışmalı tekrarı eylemlerdir. Her gün yeniden ve yeniden tekrarı benzeşerek, üretilen eylemlerdendir. Yani bunlar, yinelenir davranışlarını, anlayışlarını kanılarını, oluşturan müktesebatları idi. Müktesebatlar kendinden önce ile biriktirilen, kazanılan, edinilen, bilgi, davranışın gelenekleşen teamülleridir. Sosyal birlikle yaşantılaştırma ilk başlarda, sürü yaşamın hemen yanı başı ile ondan kısmen ayrılacak olan bir gelişmedir. Yeni oluşan öznel mantığın, soyutlama gücünün; ezberleme, alışma becerileri üzerinde dönüşen, iletişim bir işlev araçsallığıdır. Hatta ilk meslekleşme denecek oluşma bu sosyal birliklerde görülür. Gezgin yaşamın ateş yakıcıları ve ateş söndürücüleri olmalıydı.

Haldeki sosyalleşme ise, halksal alandadır. Toplumsal üretimden gelen refahın tüketilişini yaşantılar Hem de etnik varoluşları yaşantılaştırma, üslenmiş aktarımlar girişmesidir. Toplumda sosyalleşmenin yerini, üretim yükümlülük ilişkileri almıştır. Toplumsal siyaset ve toplumsal bilim almıştır. Yine sosyal olanın yerini, uluslararası diplomasi, genel sosyal bilim, geleceği planlama vs. gibi farklı konjonktürel biçimlenmeler yer almıştır.

Bunların yanı sıra, eski sosyal yaşantılarında, örneğin av peşinde dolaşır olmaları, yani av süreği, diğer sürü yaşamla benzeşen girişme idi. Ya da konaklama yapmaları veya akşam güvenliğine çekilmeleri de vardır.

Güvenlik alan yerlerinde, ateş yakma, yakılan ateşi, en azından bir süre daha, ikamet olarak kullanılan yerlerde, yanar vaziyette hazır tutmak, gibi periyodik denecek tutumları da, vardı. Cinsel sağlayın, kur yapma birikmesi ve düellosu da vardı. Tıpkı sürü yaşamdaki gibi.

Tekrar tekrar tekrarlanabilir eylemlerden, daha da yenilerinin biriktirilmesi ile bir müktesebat yaratır oldular. Böylece tekrar eden davranışların sosyalde karşılığı kurallaşma, gelenek oluyordu. Böylelikle sosyalleşme tutumları; kendiliğinden organize olmaya başladı. Bu bir kazanımlar bir uyumlaşmalar harmonisidir.

Bir geri birikimin, sosyolojik geçmiş zamanın, ileri doğru sürülüşü idi. Bir, kendilerini kontrol etme ve düzenleme ve düzeltme yetenek becerisi idi. Geçmiş ve geleneği, konturlarıyla oluşturmadı. Bu tür biriktiriler sosyal sistemin bir aynaya bakışı ve kendisine çeki düzen verışı, geri bağlanma yasası idi.

Tekrarı davranışlar, temelde geri etkileşimli, önceki örneğe göre; fazlayı kırma, eksikliği benzetme veya tamamlamadır. Yani bir oluşma referans kaynağına göre, kendisini kontrol eden, düzeltme eylemidir. Bir müktesebat edinmek, müktesebatı biriktirmek ve müktesebatı muhafaza etmek aktarmaktır.

Sosyal oluşmanın, bir etnik şartı var. Ve bir de halk bilinci vardır. Ki insanın sosyalleşmesi, sadece; sosyal öznel aidiyetlikler üzerinde ve etnik soy oluş yapılıması, temel verileri üzerinde işlerler ve gelişirler. Böylece etnik olarak devredilen şart; aynı zamanda yeni benzerlerin, üzerine ilave edilebileceği anlamaları da kabul eder. Bu türden sosyal gereklilik şartı; öznelinizin ve kendi keyfiliklerinizin biçimlediği, yapılar da olabilmektedir.

Bu anlamda, sizi çekimleyen, aksenleşen, etrafında dönendirerek sizi o sosyal birimin aidi kılan cazibe alanıdır. Ve süreç içinde ikmal edilmişlerinizle tamamlanan bir yapı, oluştururlar. Araya süreç girdikçe, başlangıçtaki verili keyfilikler; ya da, o tür algılarla verilen yapıların, aksama çelişmeleri ve sürtüşmelerinden ötürü, sürekli yenileşen düzeltme ve düzenlemeleriyle aklileşecektir.

Sürecek

Bayram Kaya

Sosyal Ve Toplumsal Girişme 9

Sosyal olanın devinimleri büyük oranda subjektiftir. Sosyal olgu ve olayların durumları, pek çok kez, sanı ve kanıdırlar. Yani size bilinç olacak, düşünce törenizdir. Kuşkusuz bir nesnel girişme, ilişkilene ihtiyacının, öznel anlayışla, yorumlanma sanıdırlar.

Oysa toplumsal yapıların veya toplumsal oluşumların, sizin bilincinizden ve sizin ideal düşünmenizden ayrı, bir bağımsız, bağlantısız var oluşu, vardır. Hiçbir keyfiliğinizi tanımaz. Aksi halde toplum, çatışmacı ve üretmez olur. Toplumsal yapılar ve toplumsal sözleşmeler, bu bağımsızlık üzerine inşa olup devinir ve işlerler.

Toplumlar tarihi, halkların (etnik yapıların) oluşma tarihidir. Hiç bir etnik aidiyetlik, özel olarak kuşatılmaz. Bu tür etnik girişme kültürler, toplumsal olanı, örfi olan, feodal biçimlemelere indirgerler. Böylece ileriye yönelik sanal, toplum için çatışmacı olan, istenmeyen, ayrımcı birikmeleri sağlarlar.

Söz gelimi bu tür yapılardaki, doğal süpürmeye bir cevap olan, kontrolsüz rast gele ve alabildiğine olan nüfus çoğalmaları, bir verimsizlik çatışma alanınızdır. Gereksiz kaynak israfınız ve sağlıksız yapılaşmanızdır. Ve de refahınızın gerilemesi olacaktırlar. Çünkü otomasyonlaşma zaten çalışanı işsiz kılmaktadır. Halbuki etnik göz güncel belirimi görmez.

Buda sadaka gibi, itaat gibi, feodal ilgileme kült, anlayışlarının güçlenip yayılmasını sağlayan, kısır düşünceler içinde, boğulmanızı sağlayacaktır. Halkın güvenliği daima, tehditte olacaktır. Nüfus artımı, feodal düzenin kendi zamanı içindeki ""arkası olma"" anlayışıyla bir sigorta oluştur. Sigorta sizin yerinize, sayrıda, bir yelde, bir selde, bir talan ve kırimda, ölenin yerine konması ilişkisidir.

Bir toplumun işleyişi, üretim, üretimin iş bölüşümü, yani karşılıklı bağımlı gerekmesi oluşu ve üretilen refahın, dağıtımı üzerine, ilişkilene gelişirdirler. Bunlar sizin düşüncelerinizden bağımsız, zorunlu girişiciler oluşlardır. Bu üç olgu, siz istesenez de, istemesenez de; apaçık zorunlu ve bağımlı olduğunuz devinmelerdir. Siz bu zorunlulukların bilincine varıp, bunları kendi nesnel işlerlik yol alışınıza göre, düzenlersiniz.

Bu bilincine varılan, nesnel somut zorunluluklar, sizin de uyacağınız ama siyaseten de kullanılıp yararlanacağınız uygulamalar olacaktır! Örneğin üretmeden yiyemeyeceksiniz. Ama üretileni de zorunlu olarak bölüşürken, çoğu zaman çatışmacı durumlarla siyaseten dağıtıp bölüşüreceksiniz.

Yine araçla üretim yapmadan, araçlaşmadan; örneğin traktör teknolojisini devreye sokmadan, günde 200 dönüm yer süremeyeceksiniz. Bu işin nesnel zorunlu ilişkileneşi yanıdır. Fakat ne kadar yerlerin sürüleceğini, nerelerin nasıl sürülüp ve sürülü yerlerde ki ürün çeşitlerini, siyaseten sizler planlarsınız.

Siyaset, toplumsal olan, zorunlu veriler üzerine geliştirilir. Eski kült feodal yapılar üzerine olan siyaset, ancak çıkar menfaat ilişkileridir. Ki ideolojilerinizin kısırlık, çatışmacılık oluşu kapsamındadır.

Etnik aidiyet üzerinde aktarımlar, hiç toplumsal sözleşme aktarımlarından değildirler. Etnik bakışlı kimlikleşme, sosyal siyasi bir sözleşme, ya da yaklaşımdır. Ki asla toplumsal değildir. Buradaki siyasilik, halk odaklı siyaset olup; topluma götürülen bir etkime, gafletidir. Tarihi süreçte, sosyal siyaset, toplumsal siyasetten öncedir. Nedeni

basit. Sosyal birlikli siyaset, insanın doğal yaşama uygun yaşar oluşudur. Toplumsal siyaset insanın becerili, ustalıklı kendi üretimsel yaşam oluşturmasıdır. Toplumsal sözleşmenin; akıla akılcılığa ve araçsal ilişkileneşeye dayanır olması. Bağıntılı düşünme ve bağıl yapılaşma bağıntılı girişme üretmesine dayanıyor olmasıdır. Hayli gayret sarfı ile kavranır olmasındandır.

Bu yüzden hem kavranması zordur. Hem de başlangıcın gelişmemiş ancak yeni yeni yoğunlaşan ilişkileri içinde, akılı ve nesnelliğin ilkeleşmesini aramak, nerede ise imkânsız gibidir. Bu nedenle sosyal siyaset, öznelliğe kolayca dayanır olduğu için öncedir. Yine bu nedenle objektif olanlar, tarih önüne; hayal ve kanılardan sonra çıkmış olmasından ötürü, sosyal siyaset toplumsal siyasetten öncedir

Sosyal sözleşme ise; insanın tam akılcı olmayan, rüya hayal gibi, nesnelin sanı, kanı, yansımalarına dayanan, objektifimsi ve pek çokta sübjektif töre kaygılı anlayışlarıdır. Herkesin kolaylıkla kabul edip anladığı, sosyal yatkınlaştırılmış duygulara, hayallere sesleniyor olmasıdır.

Süreçte, başlangıç koşullarında; bu tür etnik aidiyetli, totem ata soy oluşlar üzerindeki siyasi kabuller, toplumsal sözleşme ittifakları içinde de vardılar. Nesnel düşünmeci gelişme daha henüz tam bir egemenlikleşen belirme ile tam anlaşılıp ortaya konamamıştı. Öyle olunca da, etnik anlayışlar nesnelliğin, bir yerine geçme vekâlet olgusu olmuşlardır. Böylece etnik aidiyet anlayışlar da, yeni ittifaklar içinde, hem aktarıcı dinamik yapı olaraktan, hem nesnelliğin aktarımını üslendiler. Toplumsal yapı ile giriştirildiler. Böylece toplumsal yapıda, sürtüşen, çatışan olumsuz yapı olarak, enerji israfı da oldu. Toplumu ittifak ettirdikçe kendisi toplumda, eriyen süreç olarak, var kılınıyordu. Halk içinde yoğunluk kazanıyordu. Alanlar kendiliğinden, belli belirsiz, kendi düzleminde devinmeye başladı

Örneğin, ittifakın nesnel ilişkilerden doğan kurum ve kuralları etnik inanış anlayışları üzerinden ve ancak sosyal kutsallıkla aktarılıp, yaptırımlar haline getiriliyordu. Yine sözün gelişi kişiler süt dadılığı yoluyla veya süt emzirme sosyal geçiş kurumlaşması yolu ile yeni ittifakı aidiyetliği kazanırdılar.

Sürecek

Bayram Kaya

Sosyal Bilinç Mi Toplumsal Bilinç Mi?

Halk sokakta ağlayabilir. Halk meydanda fevran edebilir. AB müktesebatına imza attığınızda halk doğrudan değil ama dolaylı oluşla, bunun sevincini nasıl sokağa taşıyıp seviniyorsa; Soma felaketinin de acısını doğrudan değil ama dolaylı taşımasıyla sokakta olacaktır. Bunu ayırt edemediniz mi, öfkeniz sahaya iner.

Toplumsal bilinci oluşmuş bir halk, bakanın; "485 kişi kurtarılıp; kimi sedyeyle hastaneye götürüldü; kimi de yürüyerek ocaktan çıktı gitti", demesine itibar etmez. Bakan da böylesi toplumsal bilinci oluşmuş bir halka da çabucak hemen bu cümleyi kurmaz. Hem de; "durumu 301-302 sayısıyla kapatacağız" cümlesini ifadelemez.

Bu ne demek şimdi? Koskoca devletin bakanına inanılmaz da sokaktaki sade bir zerzevatçıya mı inanılır? Hayır, ikisine de değil.

Geri toplumlar, toplumsal işleyişe dek soran sorgulayan bir halk bilinci oluşturamazlar. Bunun yerine halkı afyonlayacakları dinde olmayan, dini anlayışlarla; güya dini olan imanlarıyla; batıl şeylerden olan kontrol edici oluşla halkın; "sosyal bilinçaltının", alt yapısını oluştururlar.

Kirli siyasetler, kullandığı dille ortaya konur. Eğer; yönetim olarak biz denetimi yaptık. Şu belgesidir. Ama facia olduğuna göre burada da çok ciddi bir görev ihmal aksamı var görünüyor. Araştıracacağız. Sorumluları gözaltına aldık. Biz dahil, hukuk neyi gerektiriyorsa onu yapacağız diye devlet dilini kullanırsa, bu kişi görevine müdriktir. Bu da onu büyük adam yapmaz, sadece olması gerektirir.

Yok, eğer bu olaylar Nuh nebiden beri oluyor. Ne var bunda? İlk kez bizim devri iktidarımızda olmuyor ya! Biz gidince patlama olmayacak mı? Türü abuk sabuk oluşla kirli siyasetlerle kendisini ortaya koyar. Çoğu kirli siyasetlerin, bütün anlatım ve atıfları da, halkın bu sosyal alt yapı bilince seslenmekle, siyasetleri olur.

Fitrat der, kader der, bu işin doğası der. Bunu yutup, bunu bayrak edip bununla afyonlanmaya hazır kişiler çokça vardır. Kirli siyasetin yetenekleri ve siyasette var olma sebepleri, bu sosyal alt yapı bilinci düzlemin algısına oynamaktır. Sevinç olanı "hamdolsun biz yaptık" derler, Facia olan her şeyin imajını yani algısını bu düzlem üzerinde; kader, fitrat, işin doğası, kumpas, paralel yapı olmakla oluştururlar.

Çoğu kez halk, bir olay ve bir durum karşısında hangi referansla durumu kritiğe edeceğini bilemez. Bu nedenle halkın zorunlu olarak başvuracağı akıl kıyasları; dinde olmayan, dinli imanlı hikâye ve siyerler olacaktır. Ki bu da doğrudan doğruya halkın afyonlanmasıdır.

Bu da ümmet olmayla, ulus olmayı; kul olmayla, yurttaş olmayı bilmemektir. Kul olmayı yurttaşlık gördükleri gibi, ümmeti de ulus görürler. Çünkü özgün ve genel bir tarih bilinçleri yoktur. Din olmayan ama ona din gibi söylenen sosyal alt yapı envanterleri, onun tarih bilincidir.

Hâlbuki ümmet inanç iman eksenli bir kültür ve anlamadır. Üreten ilişkilerde ve davranışlarda neden yoktur. Naslar vardır. Takdir oluşa göre hiyerarşi ve örgütlenme vardır. İman verileri esas alınarak yapılan bir düzenlemedir. İnsanı değil imanı yaşatmak vardır. Ölürken dahi Allah'ın verdiği akılla değil imanla gitmek vardır. İmanın olursa devlet olur der. İnsana dua eder. İnsana rahmet diler. Kader der. Sorumlu Allah'tır.

Oysa ulusun merkezinde, emek ve onun üreten ilişkiler nedenli örgütlenme kural ve kaideler ortaya koymasının bilinci vardır. Akıl ve nedenselliğin akla göre sınırlı sorumlu kılınma örgütlenmesi vardır. İnsanı yaşatmak esastır. İnsanı yaşat ki devlet olsun der. İçinde insanı konuşmayan toplumsal söz, bilinç değildir. İnsanın güvenliği için zorunlu tedbir alır. Güvensiz ortamı sorgular, cezalandırır. Kader demez. Sorumlu bellidir.

Bir bakan; "485 kişi bu faciadan kurtulmuştur" diyorsa, kurtulanların isim, adres, tutanağıyla ispatını ortaya koyar. Ki kişiler de, gidip bunları görüp, tespit edip, röportaj ve konuşmalarını yaparlar.

Yani demem şu ki devlet mantığı istatistiksel çalışır. Devlet yazar, devlet kayıt tutar ve devlet nedenli çalışır. Devlet bilgiyi, olayları saklar. Arşiv ve deneyim edinir. Böylece devlet hafızası devlet akli ve devlet mantığı ve devlet tepkisi oluşur. Vatandaş gibi değildir. Ve devlet icracısı olan kişiler iman akıyla değil de, bu akıyla konuşur. Devlet örgütlenmiş bir zorunluluğun bilincidir.

Sorumlu bir bakan da; " kimi kişiler yürüyerek gitti, kimi kişiler de sedyeyle hastaneye gitti" diye gürültüyle konuşmaz. Kayıtlarla, bu kabil dayanaklı istatistik verilerle konuşur; "falan yerli falanca oğlu Ahmet, Mehmet yürüyerek gitti. Filandan olma, falan doğumlu Yusuf, Hüseyin'de sedyeyle hastaneye intikal ettirilerek, kurtarılmıştır der.

Toplumsal bilinci olan vatandaşlarda böylesi ispatlı söyleme itibar ederler. Vatandaş devletin kayıtlı, istatistik somut kanıtlarla çalıştığını bilmeyince; bakana gözü kapalı; imanı gibi inanır olmaktadır.

Yine vatandaşın asgari bir toplumsal işleyiş kültürü olur. Söz gelimi Soma faciası bir olay yeridir. Olay yerine başbakan da olsanız, bakan da olsanız, işletme sahibi de olsanız savcıdan önce giremezsiniz. Hukuk yasa bunu gerektirir.

Neden mi? Başbakan ve bakan; yöneten, düzenleyen, işletmeye yasalara uygunlukla izin veren oluşla, siyaseten tek elden sorumlu olan kişidirler. Mal sahibi de yasalara uygunluk belgesini oluşturup belgeyi alıp işleten sorumlu kişidir. Olay yeri olaya ilişkin deliller barındırır.

Deliller barındıran bir yere siz savcıdan önce girerseniz deliler karartırsınız. Delik kararttınız mı? Hayır. Deliler karartmadınız mı? Buna da hayır. Yani olay mahallinde delil karartmak ta, delil karartmamak ta somut olmayan, fiilen olumsal bir durumdur. Her iki halden birini kuvveden fiile geçecek durumdur.

Olay mahalline savcıdan önce girerseniz delil karatmış olma kuvve olumsalınız, delil karartır olmayla ağırlık kazanıp, somut, fiili olma yoğunlaşmasına başlayışla; gerçekliğe dönüşür. Çünkü olay mahalline savcıdan önce kim girerse girsin delil karartmış, delil yaratmış olur.

Halk bu toplumsal bilinci bilişte olmasıyla, yönetimlerin liyakati olup olmadıklarını; yöneticilerin sorumluluğunu tartışır olmakla, yalanı talanı ayırt eder, seçme ayıklama yapmayı, bilişti kılacaktır.

Haklıyı haksızı belirlemenizde ölçü, iktidarı sevip sevmemeniz; olmayacaktır. İktidardaki kişilerin dinli, imanlı, maneviyatçı olup olmama öznel soyut anlamalarıyla durum, ortaya koymamız olmayacaktır. Toplumsal bilincin referanslarıyla aynı kanıya varılacaktır. Bir elinde ocağa girenlerin listesi, diğer elinde de Ahmet Kuş, Mehmet

Çalışkan diye saydığı 485 can da kurtarılmıştır diyecektir.

Akıl için yol, bu gibi durumlarda bu gibi şeyler için birdir. Bunları sosyal bilinçle değil, toplumsal bilinç ile somut şeyleri söyler olacağız. Söylenecek şeyler toplumsal bilincin referansı ile ortaya konacaktır.

18.05.2014

Bu yazı 12.05.2014 Soma Kömür Ocağı Dramı nedeniyle yüzlerce yönetim hatalarına gına oluşla ele alındı.

Bayram Kaya

Sosyal Duygu ve Bilincin Oluşması 1

Sosyal duyguların inşası, önce bir ara dönem inşasıdır. Başlangıçtaki totem meslekleri kendi grubuna, sağlama oluşu bir rahatlama getirmişti. Her hangi bir oluş, bildik tanımlamayla; "şişede durduğu gibi durmayacaktı". Bu rahatlıklar bir başka türden sosyal seçim yasaları içine duygu oluşlarıyla da yansımıştı.

Solucan yiyen yabanıl gruba karşın; totem meslekli grup artık ne bulurlarsa yemenin de zorunluluğundan kurtulmuştu. Hatta solucan yemek totem meslekli grupça aşağılanı bir durum olmuştu. Totem mesleği sağlama bağlamında kişilerin birbirine bir bağlaşımasıysa da; totem meslekleri doğa karşısında üretim olmakla, bir özgürleşmeydi.

İlk özgürleşme ve ilk kez özgürlüğü dile getiriş bu bağlamda tarih sahnesinde yürürlüğe kondu. Özgürlük bir üretim hareketiydi. Zorunluluklarla güdülmek yerine; zorunlulukları üretmek, zorunlulukları gerektirmek; zorunlulukları belli bir süre geciktirip, kontrol altına alabilmektir. Doğayı düşünceleri diyalektikti oluşla üretmek, özgürlüğün toplumsal hareket olmasının sonucuydu.

Bu özgürleşmeyle kısmen de olsa farklı tatların çekiciliğini tercih edebilir olmuşlardı. Yani totem meslekli grup, isterse solucan yeme sağlamasına zorunlu oluşla bağımlı olmaktan kurtulabiliyordu. Öyle ki bu tutumlaşmalar içinde yansımalara başlamalarıyla zaman geldi, bu başlanışlar sadece hoşlanılanı yemeye de süreçlendi.

Tercihini seçim yapabilmesi kişide ve sosyal duygusunun kriterleri olmaya başlamıştı. Ne bulursa yemeye güdülenişe bağımlılık olmaktan kurtulan grup; ister istemez olma durumuyla karşı karşıyaydı. İster istemez durumlar içinde olmalarının birisi de grubun; "totem meslekli bilinçlenmeyle daha bir rafine oluşla sosyal seçim olanağının içinde olmasıydı.

Buğday üreten, koyun besleyen ve bunları yemekle ve stoklarını her an elinin altında hazır bulundurmaları grup; şimdiki dek olmayan bir düzey ve düzlem alanının devinmesi kazanmıştı. Stoklama ve her an elinin altında olma düzey düzlem olanağı gruba sözgelimi solucan yememenin seçme ayıklama lüksünü ortaya koydurdu.

Lüksünü ortaya koyan böylesi bir grup kendilik bir (sosyal) yiyecek ayrılığı yapabilmenin seçme ayıklaması içine de girmiş oluyorlardı. Bu sosyal olucu duygusal perhizdi. Sosyal duyguların seçilimi bu tür yaşantı aşmalardan neşetti.

Bölge savunması ayırt ediciliği, farklı sosyal tüzeline bağlı tutum edinmelerle birlikte grup gizli bir bölge rekabeti yansımaları ve farklı savunmalı bölge içinde oluşun farklı totem yasa seslenmesi tutumundan kaynaklı "sosyal oluşumlar bile zayıf ve çekinik kodlarla da olsalar zımnen aykırı ve rekabeti oluşları ortaya koymuştu.

Bu aykırı ve yarışmacı algısallıkta olan karşı tutumu grup; kendi grup tutumuyla anlama ve kıyaslamasını yapacaktır. Bu karşılaştırma ölçme değerlendirmesinde gruplar kendi tutumundan yana eğilim koyacaklardır. Kendi tutumlarına eğimlenen gruplar bu kıyas ve yarışmaya taraf olup; seçim ve tercih duygularını kendi edimleri üzerine koyacaklardır.

Grubun ve kişilerin daha öncesi olan sosyal yaşamını ve arkaik dünya yansımaları olan sosyal algı ve sosyal duygularını unutmamalı. Bu türden bölge savunmasından başlayan sağlıklı algı ve duyguları önce grubun ve oradan da sosyal öğrenme dediğimiz gruba dek sosyal manyetik aktarımlarla kişilerin sosyal inşa genetik malzemesini

oluyordu.

İttifakı temaslar içindeki gruplar, çok olumlu girişmeler yapsalar dahi; bölge savunmalı rekabetçi sosyal genetik durumların dipten dibe yansımaları olan yarışma duygusu, rekabeti oluşlarla grubun; gizli yarışmasını yaptıran rekabetçi duyguları olacaktı.

Totem mesleği türünden olan seçme ayıklama yapma rezervi içine bu türden rekabeti bölge savunmalı dip hareketi de bilinçli etkili olmaya başladı. Gruplar dip dalgası olan bu türden hareketi sosyal aykırılıklar oluşuyla da bilinç ve duygusunu edindiler.

Dıştaki sosyal rekabeti; daha önceki bölge rekabetinin zamana zemine göre algı sal değişmesiydi. Bölge savunmalı devinme eğilip bükülüyle duyguya dek algısal değişmesi yapıldı. Yani şimdiki "totem meslekli sosyal seçim yasası" daha önceki bölge rekabeti yasasından dönüşmeli bir yansımaydı. İçteki edime duygu; "sosyal tasvip" görmeydi.

Bu türden ara dönemler içinin "sosyal belirleyicilik ve sosyal belirleyiciliğin değişken reostalarla genişleyen menü kontrollerinden" birisi; ittifaklardır. Sosyal aykırılıkla oluşun iddia ve rekabetini ittifaklar da sürdürdü. Sentez yapan ilahlar bunun en belirleyici kanıtıdır. Dıştan ittifaklar arası ticari bağ oluşması henüz ortama yansımamıştı.

Bir ittifakın, dıştaki başka ittifaklar arasında girişen bir bağıntı olmaması nedenle; bir ittifakın totem meslekleri yiyeceği diğer ittifaka "sosyal seçim ve sosyal belirlenim ilkesi oluşla" yasak olabiliyordu. Görünüşe göre domuz besleyip üreten bir grup, hem gördükleri ve saygıladıkları bu işleri nedenle karşı grup algısı içinde domuz gruplar oluşla algılanacak ve adlanacaklardır.

Beri tarafta keçi totem mesleği nedenle keçi totemli (adetli) grup oluşla adlandırılacaktı. Unutmayın ki domuz grubu kendi iç ittifakından ötürü kendi sentezine insan demekte ve insan bilmektedir. Aynı şekilde keçi totemli bir grup ta (meslek bilinçli ve üreten ilişkili grupta) kendi ittifak sentezi içindeki melez adı insandır ve salt kendisini insan bilmekle kendi ittifak eşlerine insan demektedirler.

Sonraki dönem mesleklerinden ötürü hallaçlar, köşkerler denmesi kazmanın adamı, çapanın adamı, toprağın adamı, sürünün efendisi gibi totem mesleğinden ötürü bir gruba domuzlar denmesi, söz gelimi keçi grubunun tanımlama ve ayırt edici seçme ayıklama kriteridir. Keçi denmesi de, domuz grubunun kendi ayırt edici seçme ayıklamasıdır. Bu nedenle keçi grubuna domuz; domuz grubuna keçi yeme âdeti yasak olabilecektir.

Görülüyor ki sosyal seçim ilkesi tarih boyunca yapboz tahtası üzerine yazılan yazılar uçuculuğu denli birçok anlam değişmelerine uğramıştır. İlk totem mesleği nedenle totem gruplar doğadaki bulunurların peşine düşmeyi seyrelttiler. Bu seyreltim hareketi giderek tadından olsun başka sıkıntıları nedenle olsun kimi tükettiklerini daha az tüketmeye ve bu tüketimden es geçip, o tüketim nesnesine ellerindeki totem yiyecek kutsallığı ve çekiciliğinden ötürü burun kıvırmaya başladılar.

Burun kıvırmakla, zamanla farkına varılan tüketilmeme işi, o şeyin o sosyal seçimde bir öykülemesi oluşla yenmeme tercihi emeği, gayreti, çabayı saygılayışla öven; kutsayan bir ortaya koymaydı. Bu ortaya konuşla emek olmayan şeyden kısmen iğrenme o şeyden tiksiniç duyurtma tercihi şayan oldu.

İğrenmenin sosyal nedeni totem mesleği yanında samimi olarak totem mesleğine kendini verememe de ortaya çıkmıştı. Yeni olan şey adeta travma durumdu. On totem yasada ve atalar ruhu söylemi içinde totem mesleği yoktu. şimdiki anlamıyla bu gerici direnç ilkten beri ola gelen gibi doğada sağlama yapma geleneğini sürdürmek istiyordu. İşte tiksiniç oluş doğada sağlama geleneğini sürdürmek istemeye karşı, zararsızca gibi görünen bir totem tutumuydu.

Bu tiksiniçlik, atal ve kaşıkla yemek yiyen bir sosyal grubun; eliyle yemek yiyen bir sosyal gruba tiksiniç duyması gibi ortam yansımalarından kaynaklı kendilik durumu; "grup hareketine göre" yorumlamaydı.

Diğer bir sosyal seçilim ilkesi de birinci seçilim yasası üzerine bir seçme ayıklama ve yeniden inşa oluşla gruplar ittifaklı sosyal ayıklama duyguları edindirmeydi. Bunlar kezler kere olduğu için Arapsaı gibi içinden çıkılmaz bir hal ve tutuma dönüşmüştür.

Sürecek

Bayram Kaya

Sosyal İlişki Toplumu Hedeflemez 1

İhtiyaçların sağlanma zorunluluğu, kişi bünyesi dışında kişi-kişi ya da kişi kişileri sosyal ilişkilerini kurmanın yansımasını vermişti. Toplumsal sürece gidecek yol adımının başında, sosyal ilişkiler vardır. Hiç bir başlangıç sosyal ilişkisi, haberdarı olmadığı toplumsal ilişkiyi amaçlamamıştı.

Ya da hiç bir sosyal ilişki nedeni olacağı öznel ve nesnel yansımalar nedeniyle toplumsal bağıntıyı hedeflemiş değildir. Bu kulvarın yol adımı içinde olukla ortaya konan yol adımları da kaçınılmaz oluşla toplumsal ilişkiyi, toplumsal ilişki de evrensel ilişkiyi ortaya koymuştu.

Ama ne toplumsal ilişki, ne de evrensel ilişki; sosyal ilişki değildi. Bu süreçler sosyal ilişkili alan kazanımı içinde sosyal ilişkili sosyal yumurtadan çıkmışlardı. Ama sosyal ilişkili öze bağlı yumurtanın kabuğu değillerdi. Artık sosyal ilişkiler de eski sosyal ilişkiler olmayıp, toplumsal ve evrensel ilişkilere bağlı, sosyal ilişkilerdi.

Sosyal ilişki, başlangıcın sosyal koşulları içinde olmayan toplumsal ilişkili ve evrensel ilişkili çevrimlerle bir diyalektik içine girmişti. Bu yeni olan toplum sal ve evren sel ilişki tipleri, başlanış sosyal ilişkilerinin; ne içinde vardılar, ne de hedefinde vardılar. Yeni sosyal ilişki hem özel alandı. Hem toplum sal ve evren sel olandan ayrı olamaz denli, insanın kendi olgunlaşmasının alanıydı.

Sosyal ilişki, zorunlu gereksinmelerin bir arada beraber sağlamanın alan ilişkilerini ortaya koyarken; grup eşlik, gruba bağlılık ve grup hareketini yineleyen grubuna bağlılığa vefa olucu sosyal duyguları ortaya koyup öne çıkarmağa başlamıştı.

Sosyal ilişki, bir arada olmakla bir birini gören aynaların; ayna içi ayna yansıma etkimelerini veren sürecin en hızlısını yansıma biçimidir. Kişinin doğadaki kişi-doğa etkileşimli ayna yansımasına nazaran sosyal ilişki; çok katlı, hızlı etkileşen ve öğrenilen bir yansıma girişmesidir.

Artık sosyal ilişki, kişinin kendi bünyesi dışındaydı. Böyle olmakla kişi; kendi gibi olan bünye ve öznel oluşların katılım verdiği olguların içindeydi. Ve yine kişi, kişinin kendi deneyimli kazanımından daha fazlası olmakla; kişinin kendi deneyimleri içinde olmayan; kişinin sosyal eşlerinin deneyimleri de bu ayna içinde ayna yansımaları kazandırmaları nedeniyle kişinin kazancı olur. Böylece sosyal ilişki içindeki kişinin kazancı çok katlamalı sosyo öznel etkileşmeli süreçler ağı olmaktadır.

Kişi bir kaç deney yaşayıp farkına varıp öğreniyorsa; farkına varamadığı belki de o ana kadar yaşamadığı birçok deneyimleri de grup eşlerinin deneyim aktarmalı öznel anlatım yollarıyla öğreniyordu. Öznel öğrenme pekişmeli olmamakla birlikte, zaman ve mekândan deneyim edilen öğrenmelerden çok hızlıydı. Öznel öğrenme zaman ve mekânı kısalttığı gibi deneysel ve fantezi zaman mekân ilişkilerini de kurgulamakla; düşünce gücünü patlatıyordu.

Yansımanın bir şekli de, yansımaların özneler uhdesinde taklit oluşla dönüt vermesidir. Sosyal süreçler taklidi yanıtlarla da çok katlamalı öğrenme olmakla süreçlerin içine katılıyordu. Görüldüğü gibi sosyal ilişki; sosyal eylem sellik öznel eylem sellik ve taklidi eylem sellik vs. olmakla çok katlamalı süreçlerin kotarıcısı olmaktadır. Bütün keramet bu dinamiklerdeydi.

Sosyal ilişkili çok katlayıcılar sosyal ilke oluyordu. Aynı yöne havalanan göçmen kuşlar gibi ya da aynı yöne dönen denizdeki milyonlarca küçük balık sosyal yaşamı sürü ile

yine milyonlarca sığırkıktan oluşan sürünün aynı yöne dönmesindeki benzer ilke, insan sosyal yaşamında da görünmez bir etki imleç oluşla çalışıyordu. Çok katlamalı öznel bağıntılı sonuçlar, "ortak algı" ortaya koyuyordu. Bu senkron (eş zaman), sürü sosyal yaşamı içinde ortaya çıkıyordu.

Köleci süreç ortaya konana kadar ortak algılı senkronlayıcı öznel süreçler yalın ve yalansız olmakla, eş zamanlı dıştan ortaklaşmaydı. Yani kolektifti. Yani bu süreçlerde istisna kabili olmakla birbirini satma, yalakalık yapma türü kişi çıkarlı arazlar hemen hemen hiç yoktu. Bu nedenle birbirinden habersiz ve birbirinden uzak totemi yapılar, bu kolektif oluşla aynı yöne, benzer şekilde devinim vermenin, benzer tutumları içinde girişmekle yöneliyorlardı.

Ortak algı sürü yaşamın ve sosyal yaşamın temelidir. Ortak algı daha ilk baştan hazır edilmemişti Değişen dış şartlar, değişime uygun biriken niceli iç tepki ve bağışıklıkları depolamakla, adım adım milyonlarca seneden beri süzüle gelen niceli ve niteli birikimlerdi. İçimizdeki sevki tabii (içgüdü) olması denetlenen içyapı ve dış yapı etkileşmeli diyalektiktir. Dış yapımız; yalın doğa kadar, ondan daha etkili de olabilen doğa içindeki bir sosyal doğanın da, etkisi altındadır.

Çevrimleşmemiş bir eylem (neden); sebep olacağı sonuçtan hem habersizdir, hem de öncedir. Bir su doğayla toprakla girişmeden onu aşındıracağını bilmez. Bir kez girişmeler başlayıp çevrimleşince de yalın ve karmaşan yansımalarının çevrimini vermeden de edemezdi.

Bayram Kaya

Sosyal İlişki Toplumu Hedeflemez 2

İşte yalın ve karmaşan yansıma, çevrimli tekrarlar akıl ve bilinç olmakla; öznel dünyada yeni bir yansıma alanı olmakla; düşünceydi. Denebilir ki düşünce ve eylem aynı andadır. Biri diğeridir. Yani eylem düşüncedir; düşünce de eylem olmakla aynı anda ve ilktirler. Ama aynı anda olanın arasında bile bir faz farkı vardır. Bu faz farkı, saniyeyi ve saniye altını, parçalı hale getirir.

İşte aynı olanın; geciktirilen, engellenen kısmı, faz farklı yansımadır. Faz farklı yansımanın öncesi sonrası içinde yansımalara etkiyen ve bu yansımalarından etkilenen olmakla; görece olan faz farkı düşünce ve eylemi oluşturmaktadır. Bir olgu ve olayda düşünce faz farkı önde iken, eylem sonradan olmakla eylem bu düşünceye göre ortaya konabilir. Kimi durumlarda eylem olanın faz farkı önde iken; eylemin düşüncesi sonradan ortaya konabilir.

Yani süreç içinde aynı olanla, birlikte olanın; tıkaçlanması, sürtünmeli olması, geri yansımaları olması, ileri yansımaları durumlarla karşılaşması içinde süreç parçalı ve faz farklı duruma dönüşecektir. Sali saniyeler içinde onlarca, binlerce faz farkı veren parçalı oluşlar demek; eylemseli olanın düşünseli; düşünseli olanın eylemseli, olması demektir. Yani faz farkı, görece olanı ortaya koymasıyla; eylemseli olanlar (frekanslar) çeşitlenmektedir.

Bir yerde etki olan, eylemseli; diğer yerde akıl ya da düşünce veya zekâ, olmakla görece olmuştur. Fırat olup akan eylemseli durum ile faz farkını veren tıkaçlı durumuyla Keban Baraj gölü olan Fırat, görece ve yaptırımca birbirinden farklı zaman durumlu yansımalarıyla olan farkı bize öznellik yansımasıdır.

Aynı hafızalı akan eylemselik ya da aynı eylemseli oluşun hafızasıyla akan Fırat, baraj alanı içinde tıkaçlaşır. Bu tıkaçlaşma kaynaktan osilasyon olanla; kaynak baraj arasındaki süredurumlu faz farkı ile yeniden eylemseli olur. Kaynak osilasyonu, artık baraj öncesinin Fırat yansımaları osilasyonu değildir. İşte barajda dökülen faz farklı eylem nedeniyle elektrik üreten durum; en az ikili faz durumun bileşkesidir.

En az iki faz farklı durumun girişmesi olmakla akan Fırat; üreteceği elektrikten hem habersizdir. Hem de üreteceği elektrikten öncedir. Barajda dökülmekle akan Fırat suyu; aynı tekrarlı çevrimler içine giren yinelenmeleriyle artık Elektrik üreteceğini bilmektedir. Bu sürecin tek kusuru var, süreci kendi kendisine hafızada canlandıramaması.

Hafızada canlandırma süreci pek çok bileşke faz farklı süreçlerin bambaşka benzer algı süreçlerini bir arada taşıyan süredurumların, bir arada çevrimli ortaklaşmasının; sentezci yetenek kapasitesidirler. Bir kaynaktan fıskıran suyun göze gerisiyle, gözede akan suyun faz farkı vardır. Kaynak nokta gözesinde akan suyun bir metre ilerdeki ile gözede yani çıkan suyun da faz farkı vardır. Bu faz farkları bambaşka yansıma özelliklerini içerirler.

Örneğin gözede çıkışla akan suyun birçok faz farkı olmakla, birçok derişimleri de vardır. Gözede çıkan suyla akan suyun görece sıcaklık faz farkı oluşur. Debi farkı oluşur. Derinlik, yukalık, yayılım gibi basınç faz farkı olur. Arkada gelenle, önde olanın suyun aşındırma etkili erittiği madensel maddeden ötürü suyun içerik yoğunluk farkı vs. faz ve derişim viskozitesi Şb. Türü farkları oluşur.

Bu birçok faz farkı sentez; bir alan içinde yalıtılır. Yalıtılanların görece faz farklı girişme veren düzenli çevrimleri oluşur. Bu çevrimler kendi içinde birbirine ağ etkili giriş çıkış bağıntısı olurlar. Çevrim içinde baş ve son aynı yerdir. Yani önce olan sonra sonra olan

önce olan gibi davranışlara dönüşür.

Faz farkları; ölçme, değerlendirme, yargı ortaya koymanın görece kıyası olurlar. Akli, zekâyı ortaya koyarlar. Yalıtımlı ortam içinde çevrimli faz farkları; farklı iki ısı durumu gibi olmakla sizlerin ısı algısı; ısıölçeriniz olmaktadır. Sözelimi birbirinden farklı faz açısı yapmakla dünyaya gelen güneş ışığı da ha keza aynı ortak algıların değer yargısı olmaktadır.

Gelmiş olanla, gelmekte olan ışık ışınının, görece farkları vardır. Bunu burada tekrarlamayacağım. Fizikte çok iyi bilirsiniz. Bu faz farkına, atmosferi faz farkı ve yeryüzünün engebeli, pürüzlü; düz olması veya su ortamı olması vs. gibi türlü yüzeyler olması nedenle tıkanmalı süreçler dâhildir.

İşte iki ışık ışınındaki onlarca faz farkı, yalıtılmış ortam içinde, hem bir görece kıyas süreçlerine dönüşmekte. Hem bir referanstır. Hem de geri beslenim faz farkları çevrimi olmakla hafıza ve akıl süreçlerine dönüşmektedir. Karmaşıklığı veren de bu faz farklı eylemli olanlar; görece birbiriyle karmaşık girişmeler yapmanın bir ağ bağıntısıdır.

Unutmayın ki her çevrim; referans ve geri beslenilmiş faz farkları nedenle, bir seçme ayıklamadırlar. Bir oto kontroldürler. Kendi üzerlerine kendi etkimeli elektro motor kuvvetidirler. Birler niceliklerden; nicelikler de birlerden oluşur. Eş deyişle birler zıtlardan, zıtlarda birlerden oluşur. Bir, pek çoktur. Pek çok olan da, birdir.

Bayram Kaya

Sosyal Mantığın Seçme Ayıklama Kılınması

Maden ocağına girdiğiniz zaman, imanınız; iman gücünüz, bir para etmez. Nasıl davranacağınızı ocak şartları belirler. Siz de bu şartları okur, öznel bilincinizle özel bağıntılı şartları o yerin yönergesi haline getirip davranırsınız.

Ha keza bir arabaya bindiğiniz zaman yine arabanın kendi dinamikleriyle, arabanın etkileşimde olduğu çevre girişmesinin dinamikleri, sizin nasıl davranmanız gerektiğini belirlerler. Meleklerin kanat sayısını bilmeniz, meleğe iman etmeniz, büyücülük yapan cinler bilginiz bu tür özel bağıntılar içinde solda sıfır kalır. İman gücünüz özel bağıntılı şartlar içinde şaşar.

Demek istemem şu. Din iman sosyal alanlı özel hayatın işidir. Toplum; özel bağıntılı üreten ilişkiler alanıdır. Özne olandan gayri nesne olanın bağıntısıdır. Üretim işi özne nesnel süreçler girişmesidir. Siz nesnel olanı okuyup, öznel anlamalar ve anlatımların kuralı haline getirişle, bu yasallığı üretimlerin özel bağıntılı alanında işlerlisiniz.

Yani din ve dini imanınız üretim alanının bir fonksiyonu değildir. Dinler, bir ucuyla özel bağıntı alanı kurallaşması olmayıp; akıl freninden kurtulmuş düşünmenin düşünmesi oluşla bir aksediştirler. Bu nedenle iman zaten toplumsal dokunun içinde olmazıyla laiklikti efor, tam anlamıyla "din işini devlet işinden ayıran bir kategorize de olamazlar.

Sanki din toplumun; ocaktan çalışma işiyle, deniz altında çalışmalı özel bağıntılı işinin kurallarını birbirine göre kategorize etme gibi toplumda kategorize edilen bir şey de değildir laiklik. Yani laiklikti süreç, toplumun bir unsuruymuş ta, bu unsurları toplum içinde kendi yerli yerine oturtma gibi bir şey de değildir.

Laiklik toplumsal alanın içinde değildir. Sosyal alanla toplumsal alanın bitişen uzayında her iki sistemin sağlıklı çalışmasına tampon zardır. Sizin laik olup olmama gibi bir sorunuz olmayabilir. Ama sizin rüzgâr olup olmama lüksünüz de yoktur. Rüzgârda etkilenirsiniz. Seçme ayıklama sizin dışınızdaki nedenlerden ötürü oluşla seçme ayıklamaya duçar olmak zorundasınız.

Sosyal alanla toplumsal alan arasında bir seçme ayıklama yapma, ilkesidir. Toplum aklın egemenliği olan alandır. Yani toplumsal alan öznelce düşünmenin değil, özne nesnelce düşünmenin alanıdır. Yani toplum üreten ilişkileri düşünme ve düzenlemenin alanıdır.

Sosyal düşünme, üreten ilişki olmadığı için toplumsal düşünceden çok farklı bir dinamiktir. Toplumsal düşünce de sosyal düşünceyi bilmez oluşla sosyal düşünce değildir. Toplumsal düşünce üreten ilişkiler yasalık bağıntısıyla kesikli sürekli özel bağıntı olmak zorundadır. Sosyal düşüncenin üreten ilişki olmak gibi böyle bir özel bağıntı zorunluluğu yoktur.

Toplumda, özel hayatın değil, iş yaşamının özel bağıntılı kuralları birincildir; egemendir. Yani karı koca sosyal ilişkiniz toplumsal hayatın üreten iş prensibi olmayışıyla toplumun özel bağıntısı değildirler.

Sosyal alan, kişilere göre imanın egemeni olduğu, özel alanın egemen olduğu üreten alan ilişkilerini keyfe göre tüketmenin bağıntılandığı alanıdır. Elbette laiklik 1789'ların, 1930'ların laikliği gibi sürmezlerse de; din, iman da 2000 yıl öncesinin 1400 yıl öncesinin din, iman anlayışı gibi sürmezler. Neydi inşanın kuralı, eski devinme zemini üzerine (eski inşa malzemeli örnekçesi üzerine) yeni bakışım ve devinme niceleyişleri alışla yeni bağıntılar, kurmakta.

Özel hayatınızda bir maden ocağı göçüğüne kader, fitrat diyebilirsiniz! Ancak toplumsal hayatta ülkeyi yöneten bir sorumlusanız; maden ocağı sahibiyse, iş yeri ve işçi sendikası yetkilisiyseniz ve ocakta çalışan emekçiyse; bu göçüğe fitrat diyorsanız; burada sorun var. Hem de çok büyük sorun vardır.

Kabak lastiğin arabayı şarampole yuvarlaması; açık mutfak ocağının gaz salımı, maden ocağının göçer olması; doğal olanın dinamik fitratıysa da bunlar insanı öldürmenin gerekçesi değildirler. Ya da çöken ocak, insanı öldürmek için çökmez.

Haydi ben bir çökeyim de insanın kaderi olayım demez, ocak. Çöken ocakta varsanız ezilirsiniz. Bu bir bağıntıdır. İlla çöken yerde olmak zorunda değilsiniz. Eğer ocakta olacaksınız; denizde olmanın dalma tüpüyle ya da can yeleğiyle olması gibi bir olma koşul bağıntısının oluşacağını mutlak bilmek gerekir.

Yıldırım insanı kül etmek için düşmez. Deprem insanı göçük altında koymak için olmaz. Mutfak ocağı insanı öldürmek için gaz, kaçırmaz. Tıpkı meyvenin sizin doymanız için olmadığı gibi.

Neydi çevre? Organizmasıyla, inorganizmasıyla bağıntılı dinamik bir bütünlüktür. Siz çevreyle bağıntı bir ilişki olduğunuzdan bunları bir şekilde etkiler, bunlardan da bir şekilde etkilenirsiniz. Hatta ocağı açmakla, ocağı kazmakla onu etkileyip, ocak çökme fitratını zorunlu kılarırsınız. İşin püf noktası buradır.

Bile bile çökecek ocağın içinde tutuluyorsanız. Gaz kaçağı olan mutfakta solunum yaptırılıyorsanız, insanın ölmemesi diye bir şey kaçınılmaz olamamaktadır. Gaz kaçakla mutfakta olacaksınız, hiçbir kıvılcımlıymaysa, olanak tanımadan ve maskeyle ve yanmaz elbiseyle burada olmak zorundasınız. Bu da fitratın size sökmez olucu, size diyalektiki geçmezlik öznel oluş fitratıdır. Asıl görmeniz gereken budur.

İşte toplum budur. İhmaller zincirine; bilinçsizlik karşısında ve ihmaller zinciri durumunda sizin döste el bağlayıp, bu fitrattır diye duruma tanı koyup, tanı koydurmanız demek değildir. Bunun sorgulanır ve sorumlu tutulur olmasıdır. Durumun oluşması karşısında, durum; sizin sosyal anlayışlı kanaatinize göre değil de, toplumsal kanaat ve ilkelere göre değerlendirilir olacağınızın seçme ayıklamasını yapan tutumlaşma, laikti ilkedir. Yani toplumda fitrata uysalca katlanmanın söyleniş alanı olmaması laikliktir.

İki veya daha fazla oluşum arasında derişim farkı varsa arada seçme ayıklama ilkeleriyle bir geçiş, ya da geçememiş söz konusudur. Özeldir bu durum, sosyo toplumsal yapı arasında laiklik diye ifade edilir. Toplumda tek yanlı fitratı tartışmak, laikti seçme ayıklamanın patlaklar yaptığını göstermektedir.

Laiklik, sosyo toplum arasında bir supap ilişki gibi de çalışır. Laiklik illa din, iman süzgeçlikti derişimler mekanizması değildir. Toplumsal insanın topluma; sosyal insanın sosyal yapısına yabancılaşmamasının da güvencesi gibi çalışır.

Sözgelimi; din gibi iman gibi sosyal yapının kendine özgü dil kullanımını vardır. Sosyal alandaki bir dil kalıbı genellikle toplumsal alandaki insanın da dil kullanım kalıbı olurlarsa, üreten insan kendisine ve topluma yabancılaştırılırlar.

Sözgelimi, sosyal dilin; "başı dara düşen oğul, baba ocağına sığınır" gibi bir dil

kullanım kalıbı vardır. Siz bu kalıbı topluma getirir, emekçinin ya da iş kollarında çalışan insanların, üreten sorununu bu şekilde toplumun dili gibi kullanırsanız, insanın kendisine emeğine ve toplumuna yabancılaşıma başlar.

İş kollarının, sendikalara ve yöneten erke başvurması; evladın babaya başvurması gibi kel alaka yorumlanmamalıdır. Üreten emek ve emeği organize eden karşılıklı yükümlenmenin baba evlat ilişkisiyle hiç bir bağıntısı yoktur. Bu sürece baba oğul ilişkisiyle bakmak demek, üreten ilişki ve ürettiren zorunlu karşılıklı ilişki bağıntısını gözlerden gizleme demektir. Yabancılaşıma demektir.

Yine geçmiş dönemlerin yöneten bir sosyo-toplumsa ilişki kavramı olan, kralın eşinin toplumsa kurumlarda yetkili gibi bir kazanımla; kurumlar üstü bir yetkili gibi davranması yabancılaşımadı. Yani hanedanlıkta sosyal bağıntı, toplumsal bağıntı gibi (hanedanlık bağıntısı) görülüyordu.

İşte laiklik böylesi sosyal anlamalı sosyal bağıntıları da içeren oligarşik seçme ayıklamaların, toplum işleyişinden elenme olmanın da kuralıdır. Başbakan hanımları, cumhurbaşkanı sosyal ilişkili eşleri frist leydi oluyorsa, laiklik mekanizması kusurludur.

Tıpkı sosyal dil söylemi olan fitratın, toplumsal alandan selekte edilmesi gibi. Bıçak gibi süreç sel bağıntının doğası fitratı değildir. Bıçak kesiyor da; cam, ip, lazer, ultrasonik ses elinizi kesmiyor mu? İnsanın bıçağa amaçlı eylem vermesiyle, bıçak insana saplanır.

İnsana saplanmış olan bıçağın insanı öldürmesinin insanla bıçak arasındaki girişmede kesme olarıktan da yansıyan düzen bağıntısı da vardır. Burada görmemiz gereken bıçağın doğası, insana saplanmak için değildir. Kibrit yanıyor da sizi yakmak için değil sürtünme özel genel yasasına boyun eğişindedir.

Çöken ocağın doğası da insanı öldürmek için değildir. Siz bıçağın öldürebilme doğasına insanı maruz bırakıyorsanız, bu suç ve sorumluluktur. Sosyal dilin; "bu bir bıçak fitratının gereği oluşuyla, olmuş bitmiştir", diyorsanız burada aldanma ve aldatma vardır.

Sosyal dilin; "ne yapalım yani, yapacak bir şey yok". "Kaderinde bıçakla ölmek vardır", dediğiniz an; insanı topluma ve yurttaşlık bilincine ve sorumluluk duygusuna yabancılaştırıyorsunuz demektir. Sosyal dilin fitrat ve kader dediği şeye, hukuk; bilerek, isteyerek, taammüden adam öldürme diyor.

Doğal olarak kendi kapalı ortamında canlı organizma gibi davranacak ocağın olaşı doğal davranışlarına tedbirleri almadan, iş kollarını buraya salarsanız; madencileri ocağın kendi kendine bıçak sallamasıyla karşı karşıya bırakmanız demektir. Taammüdendir. Madenci bunu bilmesese bile, madenci bunu fitrat bilse bile toplumun aklına göre bu böyledir. Taammüdendir!

Görülüyor ki sosyal yapı ile toplumsal yapı arasında çok büyük bir dil, düşünce, araç gereç, fikir ve insan kullanımı farklılıkları vardır. Özel bağıntının olduğu yerde bu nedenle laikti seçme ayıklama kuralı da vardır. Eğer sosyo toplumun arasında bu tür müdahaleler olmadığı zaman, laiklikte zaten yoktur.

Sosyal alan kendisine özgü bir özel bağıntıdır. Toplum bir özel bağıntıdır. Bir değişme ve dönüşme kaçınılmazdır. Her değişme dönüşme kendi süreç dinamikleriyle olasıdır. Din iman hiçbir toplumsal değişmenin, dönüşmenin nedeni ve özel bağıntısı değildir.

Yani toplumda bir şey değişip dönüşüyor ise, bu din ve imanın kudreti sayesinde değildir.

Nasıl su süreçlerinin yarası din ve imanın kural ve kaidesi değilse; din ve iman kuralının kaideleri de su süreçleri içinde denize dalmanın, denizde trans Atlantik yüzdürmenin; nedeni değildirler. Suda cisim yüzdürme süreçleri gelişe gelişe transatlantik düzeyine gelmişse, bu gelişme yine bu su süreçleri ve su şartındaki kaidelerin kullanımı sayesinde.

Sözgelimi Türk cumhuriyeti saltanattan ağır aksak demokrasi ve parlamenter sisteme dönüşmüşse; bu dinin, imanın değiştiriciliyi destekler nedeni olmasından kaynaklanmamıştır. Aksine geçmişteki sosyo nesnelce toplumsa nedenlerin nicelimce, birikmelerini dönüşmekle olası olmuştu.

Karanlıkçı aydınlar değişme ve dönüşmenin doğru ve haklı esasını söylemekle, yanına da, dini imanı zımnettirip algılatılıyorsa; değişme, dönüşmeyi anacak dini anlamalarla olası kılarız gibi bir anlamı zımnettiriyorlarsa bu yobazlıktır. Din hiçbir toplumsal değişme ve dönüşmenin nedeni ve açıklaması olamaz. Daha açığı, sosyal yapı kolay kolay değişmenin ve toplumsal açıklamanın nedeni olamazlar.

Kısacası toplumsa yapının, kendi arasında bağ yapan üreten süreçler aralığına; sosyal yapılı, din-iman dil-halk anlayışı gibi kavratışların inşacı olmaması için laikti sitemlerin seçme ayıklaması vardır.

devamı var

Bayram Kaya

Sosyal ve Toplumsal Girişme 10

Bu aidiyet girişmeler, hem etnik, hem ittifak özelliği taşıyan tanrıça (İnanna'nın) göğsünde süt içme ile temsil ediliyordu. Yeni aidiyetliği, etnik halklar; bu sembol dönüşme üzerinden, kavrayıp anlıyorlardı. İnanna hem ata totem inancını kendinde toplamış, bir inanç riti idi.

Hem de yeni toplumun (etnik birleşmelerin) bir sembol geçiştirme ve dönüştürme meşruiyetlik anlama ilişkisi, yasa (ve töre) işlevli idi. İnanna verimlilik ve bolluktu. Bu anlayışla ittifak eden toplum teşkilatlandıkça verimlileşiyordu da.

Bu yüzden etnik ırki kimliklerle toplumsal aidiyetler, farklı simge veriler üzerinde işlerlik kazanırlardı. Toplumsal sözleşme olanla, siyasal sosyal sözleşme olan karıştırılmamalıdır. Toplumsal olan, temel, asli ve işler olandır. Şimdilerde, Sosyal siyasal sözleşmeler, toplumsal sözleşmenin üzerine olan, bir lüks tüketimdir. Lükslerde zararlı işlemeye başladıkça tasarruf edilirdir.

Siyasi sözleşme, hiçbir toplumsal üretme ve ilişkilenenin lazım oluru değildir. Örneğin traktör süren biri ile rotatifleri çalıştıran birinin etnik kimliği, hiç gerekli olmayan bir lafazanlıktır. O rotatifin, ya da traktörün icadı için, çalıştırılması için, üretimin yapılması için, etnik kimlikli olmak, aklın ucunda bile geçer olgu değildir. Ve yine toplumsal üretimlerin, bu ilişkileniş işlevleşmesi içinde, hiç bir etnik özelliğinin esamisi okunur değildir. Sadece düşünür, eylem yapar, deneyimli insan olmak yeterdi.

Üstelik toplumsal yapı olmadan, ne bu tür toplumsal bilgiler olurdu. Ne de toplumsal ilişkilenişler, olurdu. Bilim ve bilgi, toplumun gücüdür. Etnik, dil, dış, giyiniş, inanış, yaşayış ve töre gibi etnik bürünme, toplumsal olanı; yaşamsal olanı; ortaya çıkarır olmada dâhili varsa da, buhar gücünü ve buhar gücünün kullanımını ve bu kullanım sonundaki üretimi insanlar, toplumsal güçleriyle ortaya koyarlar. Bunu sağlayan etnik yapı değil toplumdur.

Toplumun gücü, hiç bir etnik yapının dil, dış, kültür, giyim, örf, inanış, yiğit olma gibi özelliğini, kaale bile almadan, üretim ilişkisini ortaya koyacak bir örgütleniş ve ağ ilişkili sürekli organize oluşturu.

Etnik yapı, toplumsal yapıyı devindirdikten sonraki süreçte topluma muhtaç bir ihtiyaçlılık oldu. Böyle iken öznel istekleri ile toplumu ayrıştıran bir süreçtir. Etniklik çok dikkat edilmesi gereken bir insanlık geri düzlem gelişme var bulunuşudur. Esasen gelişmiş, araştırmalı, geliştirmeli, bilgi toplumlarının, genel güncel düzlemlerinde böyle bir etnikleşme sorun ve iddiaları hayli gerilemiştir. Yoktur.

Toplumsal sözleşmeler: toplumsal üretim ilişkilenmelerini ve paylaşımını sözleşir. Ve sözleşme bir güç, bir otoriter taraf olmuştur. Politik süreçlerle icrai ve hedefli yürür olması vardır. Bura ile karşılıklı yükümlenilir. Sözleşme sosyal aidiyetin yerini alan bir toplumsal aidiyet girişmesidir. Sözleşmenin üretim ilişkisi oluşu, sözün gelişi kapitalist, sosyalist, liberal üretim ilişkisi gibi ideolojilerle belirir. Ve yine bu sözleşmeler, refahı dağıtmayı amaçlar. Ve toplumsal kültürü ve toplumsal sanatı ve toplumsal bilimi; toplumsal araştırma ve geliştirmeyi ortaya koyarlar. Yine uluslararası rekabet ve sömürü koşullarına savunmacı direnç verirlerken kendi hegemonyalarını ihraca kalkerlar. Vs.

Bunu yaparlarken; etnik siyasal söylemleri, bunların hiç birini, gerçekler, var kılar bir özellik değildirler. Etnik dil, toplumsal olmadığından, toplumda işleyemez. Aksine etnik dil toplumla bir iletişimeme kusuru olur. Etnik anlayışlar ve inanışlar toplumun anlayış

inanış ve bilgi kaynağı olmadığından, toplumda işler ve işlevleşir değildirler. Toplumun bilgi kaynağı, deneysel, nesnel bilimsel ve uygulamalı somutlanmalardır. Özellikle çok somutluklardır. Etnik dil toplumun kullanımındadır.

Bu yüzden günümüzde etnik özelliklerini taşıyanın toplumda sahibine de hayrı olmaz. Ancak siyasi bir sömürülme ve tirani güç kaynağı çıkarmaya aldatma aracı olarak, çatışmacı, toplum içi yüzer gezer halksal mayınlardır.

Yine siz etnik kültür ve kimliğin uhdesinde olmayan ve etnik kimliğin dâhili olmadan, üretilen uçağa, siz, etnik kimliğiniz, etnik inancınız ve etnik örfi davranışınızla binemezsiniz. Ruhun etnik olabilirsiniz ama uçağın kalkış saat kuralına, uçağın kemer bağlama ve kemer çözme gibi kuralları ile girişme biner inersiniz. Uçağın kullanımında ve hizmetinin alınışında, etnik kimlik ve özelliğinizin, hiçbir kullanım yararı olmayacaktır. Uçağa zorunlu toplumsal kültür ve yasallıkla bineceksiniz. Ancak uçak düşerken, etnik anlayışça dua edebilirsiniz. O da uçağın düşmesini önleyemez. Uçak bir zorunlulukla uçar, yine bir zorunlulukla düşer. Ve yine bir zorunlulukla hizmet verir.

Uçak kendi kuralına göre uçar ve düşer. Bu da, etniklik değil, bilgidir. Bunu, hiçbir etnik inanç ve aidi oluş, başarıp beceremez. Ancak toplumsal aidi oluşla başarı beceri olur. Ve toplumsal kültürün, toplumsallığı ile olur.

Etnik var oluş, bir itaat ettirme, itaat ederken sömürülme siyasal kültürüdür. Sömürünün olduğu, sınıf çelişkisi yoğun toplumlarda, etnik kimlik savaşları ayyukadır. Bu bağlamda etnik kültürleşme, sosyal, siyasal bir sömürü itaat kültürüdür. Ve bir bilgisiz kılma yaptırımıdır. Hiç bir verimliliği olmaz.

İnce Memed sanatı, toplumsal yaşayışın koşuludur. 'ince Memed'i' yazan bilinçte, toplumsal kültürün ürünüdür. Görülüyor ki etnik yapı, pek sanat da üretmez. Çünkü mevcut yapısı işlevsel değildir. Geçmiş işlevselliğinde yaptığını şimdi yapamamaktadır. Etnik yapıların birkaç aynı ezberlerin türküsü, şarkısı ve ezberci kanaat yapan, hikâye söylenceleri vardır o kadar. Ama toplum da bunların yeri, toplumsal kültürle beslenir. Ve bunların daha geniş bileşenlisi olan, toplumsal kültürlerle, daha işlevsel kılınır. Ki bu fark, köy kültürü ile kent kültürü gibi korkunç bir fark yaratır. Ki etnik yapılar genelde yüzleşmeci sanat olmayıp, kadercı, hayıflanan, teslimiyetçi söylemler olmaktan öte gitmezler.

Sürecek

Bayram Kaya

Sosyal ve Toplumsal Girişme 11

Hiç bir etnik kültür, toplumsal girişmedikçe, kendini ezberlemekten, kendisini tekrar etmekten ötürü, yine kendisini aşamaz. Törece aşamaz, inançça aşamaz, sanatça aşamaz, bilgice aşamaz, üretimin geliştirilmesince ve üretimin paylaştırılıncı aşamaz.

Yine toplumsal unsurlar etnik yapılarını aşarak, etnik kalamadıkları için, toplumsal eğilimli olmuşlardır. Ve yine bilim, bilgi, araştırma geliştirme etkinliği yürütemeyen yapılar; gelişme ve değişme olgusuyla var olmazlar. Etnik yapılar isteseler de bunu yapmaya muktedir olamayan; mevcudu muhafaza eden, kalıp yapılar olduğundan, gerici ve gelişemezdir.

Bilgi üretmeyen hiç bir yapı gelişip kalımlı olamaz. Kendisini yenileyemez. Yine etnik yapılar, bilim ve bilgi üretmez olacaklarından, dil ve kültürlerinin bilimsel enstitülerle desteklenmesi dahi, bu atıl kısırlığı tekrar etmekten öte gitmeyecektir. Etnik yapılar, toplumu ve toplumsal olanı, insanı ve insanlık tarihini hiç de göremeyeceğinden, kendi narsisliği ile kendi baskısını yaşayacaktır.

Gelişmiş toplumlar, etnik yapı değil, toplumsal yapı ve toplumsal kültür ve toplumsal inanışlarla üreten, devingenliklerdir. Örneğin güncel iki toplumu kıyaslayalım. Biri gelişmiş olsun, diğeri de gelişmemiş toplum olsun.

14.09.2009 tarihli gazetelerin: ""iki milyon gösterici, Beyaz Saray'ın önünde, başlıklı haberinde, Amerika Başkanı Obama'nın: Herkese bedava sağlık sigortası diyerekten, açıklama yapması ile 'benim vergilerimle, fakirlere bakamazsınız' diyen eylemcilerin, "hak arama gösterisine dönüştü" diyen, haberler vardı. Bu bir toplumsal demokratik kültürdür.

Biz de ise etnik kültür inanç anlayışlarının, sadaka sistemi işler. Bu işlem bir zamanların saygın, insani ve toplumsal kaygıları ile yapılmış o günün şartlarında güncel ve kısmi çözüm üreten, uygulama başarısıdır. Bugün ise bu tür eğilimler insani kaygı olmaktan öte, zorunlu sözleşmeli bir paylaşım akdidir. Buna sosyal adalet ilkesi denir.

Ancak buda sulandırılmıştır. Aşırı nüfus artışlarıyla bu ilkeler işlemez yapılmaktadır. Bir çalışanın sırtına, kendi ailesinin külfeti yetmezmiş gibi, bir de hem çalışmayan, hem de 8-15 -20 çocuklu bir cahil sorumsuzun sosyal güvenliği de, bu çalışana külfet edilen bir haksızlık olmaktadır. Bu işin yaygınlaştıkça sulandırılmasıdır.

İşte Amerika halk eylemi, böylesi bir bilinçle tepkidir. Bizde ise lokmanın minimize edilmesi anlamına gelen sadaka, bir tembellik ve giderekten de kapı kulu mantıklı, sorgulamaktan çok sorgulayamayan tutumsal uyuşturması, uygulanmaktadır. Bu, planlamasını yapamayan toplumların açmazıdır.

Bunlar, cahil, sığ, etnik anlayışların, topluma bir çeşit külfet olarak dönen yansımasıdır. Toplumsal siyasi plansızlıklar da bunda etkindir. Hâlbuki çalışan kesimin üzerine, böylesi bir yük, üreten kişilerin, kendi refahlarının azalmasıdır. Böylesi bir plansız uygulama refahı üretimi, daha da azalmış olan birey gelirlerinin paylaştırıcımı üzerine, tüketilişinin ihalesidir.

Bir toplumdaki ihmal edilmiş etnik feodal yapılar kendi düzlemleri gereği savaş, kavga gibi kaygıları nedeniyle ve doğal ölümler nedeni ile ve kendilerini garantiye alan, arkası olma gibi nedenlerle, süratle pek çok çoğalırlar. Ne sebeple olursa olsun, bu çoğalma çalışmayıp, mevcut refaha çöreklenen, oransız nüfus artışıdır. Sorumlu yurttaş olarak bizi de ilgilendirmelidir. İşte Amerika'da olanın şifresi budur. Sosyal korumaya değil,

bunun gelişi güzel plansız, refahı aşağı çeken, insanlara gelecek kaygısı veren uygulamalarınındır.

Seçimlerde bol sadaka, poşet içi yardımlar, beyaz eşya ve mobilya gibi bütçe dışı sırf siyasi harcamalar, tekrardan topluma, artan ve katlanmış zamlar olarak yansır. Dağıtılan sadaka siyasete de (söylenene göre dört milyon eve kömür dağıtılmış) oy olarak yansımaktadır. Bu da, demokrasi olmaktadır! Bu tür sosyal ve toplumsal girişme uzun vade de ateşle oynamaktır

Etnik özellikleri şiar edinmiş, bu tür etnik kültürle toplumsal yapılara bakan işleyişlerin hali, gözler önündedirler. Hiç bir üretimleri yoktur. Dünya üretim raporuna göre, ""Böylesi 60 kadar toplumların yıllık üretiminin toplamı, bir İtalya toplumu üretimi kadar ancak edebilmekte..."" imiş. (TV tartışmalarından Y.N.Öztürk)

Daha söze hacet var mı? Üstelik böylesi etnik kültürlerin, revası; sefalet ve işsizleri, açlıktan ölenleri de artmaktadır. Yine resmi verilere göre 2008'de Türkiye'de 310 kişi açlıktan ölmüştür. Bunlar, sadakayı almadıklarından değil de, toplumsal kültürle davranamayıp, üretmeyip; sadaka kültürü ile davrandıklarından, vatandaş olamamanın konumlanmasından kaynaklanır.

Sözün gelişi, eski dönem inanç esaslı, kul mantığının yerine; laikliğin; bir çağdaş kültürün aidiyetleşen yurttaş bilinci olduğunu bilmezler. Kendi hak gaspları ve açıkları yerine, boşu boşuna; her dem laikliği tartışır! Oysa laiklik toplumun bir işleyiştir. Toplumun işleyişler yaptığı, üretme, hizmet sunma, refahı dağıtma, bilim üretme, araştırma geliştirme yapma, geleceği planlama gibi faaliyetlerinde, bir sıkıntı yaşanıyorsa, elbette laikliği de tartışılır.

Hâlbuki toplumun böyle bir uyanış rahatsızlığı yok. Siyaseten, dikkatleri dağıtan, sömürüyü sürdüren, rahatsızlıkların üzerini örten, hileli yönlendirme tartışmalardır. Toplumun ve kurumlarının konusunu, ilgilisi olmayan halka tartıştırıp, kör dövüşü yaptırılmaktalar. Bu da, sosyal olanın, ters noktadan, toplumsal olana müdahalesi ve oyalatılmasıdır. Ve de laikliğin, insan hakları ve özgürlükler bağlam düzeyine indirgenmesi, açmazdır.

Nasıl bir yol yapma bilgi beceriniz, insan hakları ve demokratik özgürlükler içinde değerlendirilmez ise. Laiklikte bir bilgi beceri anlayış ve nesnel uygulama yöntemi olarak insan hakları ve demokratik özgürlükler kapsamına indirgenmez. İnsan öznellikleri üzerine inşa edilmez. Bu saçmalaktır. Hâlbuki halk, kendilerine yabancı gelen konuları imanları gibi tartışıyorlar! Bu bir, aydın karartmasıdır. Laiklik belki halkın hoş görüşü içinde, din ve kanaat özgürlüğü gibi yansıyıp değerlendirilebilir.

Sürecek

Bayram Kaya

Sosyal ve Toplumsal Girişme 12

Yine sosyal olanla toplumsal olanın girişmesi temel gerçekler göz ardı edilerek, sözün gelişi; ""çözüksüzlük çözüm değildir"" diyerekten, bir karartma ile uygulanmamalıdır. Bu aklın uzlaşısı olmayıp, duyguların ve bir alt olmuşluğun beliren coşmasıdır. Bu tür mantıkla ele alınan konular, bir toplumda, bugün altı yedi sene öncesinden iyi olmadığı gibi daha da sorunsallaşmış olabilmektedir. Tek sorunları, güncel olmayan, düşünme ve değer aidiyet duyguları ile olayları yargılamalarıdır.

Eski dönemde, ilk sosyal üretim biçimi girişmeleri, iş ve eylemlerin, birlikte ortaklaşa yürütülmesiyle idi. İş ve eylemlerin sonuçları da müşterekti. Müşterek avlar ve süreklilik avları; ot, kök, meyve toplama, barınma ve savunma gibi kişi eksenli, ego düzlemli ve dayanışan girişmelerdi. Etnik soy, grup davranışı ile giriştirilmiştir. Ortak hareket; tekil yaparlığınızı kat kat artıran bir olanağı önünüze serer. Organikler de biyo Simbiyoz yaşamla, tekil olarak yapamayacaklarının, olanaklı kılınmasını sağlıyordu.

Ortaklaşa girişme yaşam biçimleri, klan soy oluş kültür geçişmesini, tarih sahnesine sürecekti. Daha sonraki, araçlı üretimin başlaması ile bu girişme yerini topluma bıraktı. Toplumla girişen davranış ve kültür ilişkilenme osilasyonları, oldukça arttı. Bu bağlamda, girişmenin temelinde, zaten var olan kişi ve ego düzlemli yönelme eğilimliliği, kişi eksenli gereksinmelerinin teminidir. Edimseller kişiyle onun çevresini zorunlu giriştirdi.

Klan kavim soy düzlemindeki kişinin, gereksinim sağlama girişmesi, kişi ile klanı arasında idi. Şimdi ise, yani yerleşik yaşamla; yepyeni aile olgusu da söz konusu olduğundan, kişiler aile ve çevreleri ile (halkla) ve toplumuyla girişiyorlardı. Kişilerin doğayla girişmesi de, artık toplumları aracılığı ile oluyordu. Sözün gelişi, mühendislikler kişinin toplumu sayesinde bir doğayla girişmesidir.

Özel mülkiyetli, bu girişmelerin temeli, aile ve çevresi ile yardımlaşmalar girişimidir. İmeceleşme girişimi, ürünlerin değişimi girişimi gibi, yeni olan toplumsal olgularını, giriştiriyorlardı. Artık kişinin egosuna ilişkin ihtiyaç düzlemi, okurun kafasında çağrışmalı. Bu tür temel yöneyleşiciler, girişimin rezonansını sağlıyordu.

Toplumdaki bu girişen ilişkilenişlerin yansımaları da, halkın içinde; önce ailesel totem kültürünü, halk belleğinde öznelletirdi. Sonraki aşamada ulus devletlerle birlikte aile, ulusun devletin totemi olma kült anlayışını doğurdu. Uluslar, klan aidi gelenek dışında davranamayan kişileri şimdi, aile gelenek tutumu dışında davranamaz kılmıştı. Sosyal süreç; imparatorluk aşamasına evirildiğinde imparatorluk egemenci kült totem anlayışı birleşen, tekleşen olacaktı. İmparatorluk Dünya egemenci olmak istedikçe totem (ilah) kült anlayışı da, Dünyanın totemi olmaya, tek tanrı olmaya biçimlenip evirildi. Totem anlayış dokunulmazlık içermekle birlikte insanın yapıp yapmayacaklarını kutsal kılmakla ilk kurallaşma ve yasalaşmanın ortaya çıkış biçimi aşamasıdır. Bunu görmeden sosyal olanı ve toplumu anlayamayız. Elbette totem anlayış tabu kılışlarıyla da diğer yüzü olan, durağanlığı ve statükoyu doğurmuştur.

Bu tür tekleşmeye yol alan inançlar, geçmiş ata totem inançlarından da, motifler alıp, taşımaktan geri durmuyorlardı. Bu da çok doğaldı. Çünkü yeni; var olan yapının ilişkisi (kültürü) üzerine girişerek inşa olacaktı. Eskiye yenileyerek var oluştu. Eski onun üzerine yapılaşacağı ana kartı idi. Var olan ana kart ilişki ağlarını geliştirerek kullanacaktı. Doğanın doğayı yeniden keşfetmesi gerekmiyordu. Ne çıkacaksa eldeki malzemenin yeniden ve yeniden ilişkilşmesinde çıkacaktı.

İster halk yapılarında olsun, ister toplumsal yapılarında olsun, geri besleniş yasalarına

uymayan her girişimin ikamesi; zümreler eliyle, egemenci ya da egemenlikçi yaklaşım eğilimindedir. Geri besleniş koşul kontrolü de, yasal demokratik tavır ve demokratik güncel hakların kullanılması ile sağlanırdı.

Dikkatli bir okur, girişen süreçlerin bir serbestleşme değil, bir fren etkisi yaptığını sezmiş olmalılardır. Girişimin kendisi, yinelgen kuramlar girişme çerçevesinde, bir örgüleşme, ilişkilenen, kendilik durumudur. Her girişme yeni bir osilasyonla nicelenen ilişkidir. Nicelikçe artmak, bir değişmenin, bir dönüşmenin zorunlu zorlayıcısıdır. Yani girişim olmasaydı, değişme ve dönüşümler de olmazdı. Ve de; evrim bile olamazdı. Kesikli sınırlı var olmayan hiçbir şey; biteviye bir berdevammış gibi anlaşılmaz. Anlaşılmadığı için çok şey insan hakkı, demokratiklik diye yaygara edilmez. Toplumsal olmayan insan hakkı ve demokratiklik değildir. Söz gelimi yaşam hakkı doğal haktır. Bunun sağlıklı sürdürülmesi toplumun uhdesindeki bir insan hakkı ve demokratik talebinizdir. Yine yediğinizi sindirmeniz, zihninizin etkinlikle düşünmesi, insan hakkınız değildir. Demokratik talebi de olmaz. Yine öznel inanma ve anlamalarınız insan hakkı değildir bunlar kendiliktir. Toplum bunu üretip size dağıtamaz.

Bu yüzden de inançlar toplum da demokratik talep ve bir hak değildir. Kişinin beyin faaliyetinin dış dünyayı yorumlama sanılarıdır. Sanılar bir hak ve demokrasi talebi olamaz. Ancak halkın yaşamı içinde, anlayış edilir, seçkin yeri olan, gide gide kendi dinamiklerini ortaya koyacak bir yol alış olabilecektir. Kişiselliğin kanaat ve anlayış serbestleşmesidir. Kimi çoğunluk aydınlar karartmasıdır. Bu, bağlamda, sanı ve kanılar bir hak ve demokrasi konusu yapılmaktadır. Bu kör dövüşü yaptırılıştır.

İnanç ve sanılar başlangıçtan beri kişi öznellikli, zihnin doğayı ve doğada olup biteni yorumlayış ilişkilene üretimidir. Kişilerde ortak olan fantastik yansıtımlar, sosyal ortamın eğilimleşmesi ile sosyal güç bu ortak fantastik yetiler üzerine devinmeye başlamıştır. Bu temelleniş ve montaj edilmiş kişinin duyumu ile bire bir belirme oluşudur ki kendiliğinden kutsallığın kaynağıdır. Bu kutsallık devinmenin enerji dinamosudur.

Sürecek

Bayram Kaya

Sosyal ve Toplumsal Girişme 13

Ve ne yapıp yapamayacaklarınızın kaynağıdır, meşruiyetidir. Aynı zamanda değişmezlerin, şaşmaz oluşların, mevcut durum oluşun, buyruk oluşun dokunulmazdır (tabusudur) . İşte sosyal olanın mucizesi budur.

Sosyal birlik, biyolojimizden gelen yaşamı sürdürme, egocu öznelliğimizden gelen sanı kanı gibi iki temel üzerine inşa olur. Bu sağlayışların organizesi insanı sosyalleştiren yaptırımlıdır. İnsanın yaşamını dıştan bir sosyal birlik içinde sağlar olmasına güdülüdür. Bu kurallaşış insanların bir arada olmalarının, tabusallıklarını inşa edıştır.

Bunu daha önceki yazılarımda belirttim. Yine de basitçe belirteyim. İnsan günlerce av peşinde olma girişimi sonunda, tecrübe ve yaşadıklarını anlaması, girişerek nicelendi. Taş fırlatmayı avda, kullanma becerisi kazanmıştır. Av girişimi, taşı fırlatma yeteneğine, değişip dönüşmüştür. Yani eylem, girişimin kendi idi. Her girişimde nicelenen bir birikim sonunda, değişip dönüşmedir.

Bununla kalınmaz: Taş fırlatan insan, taşı yontan insana; taşı yontan insan, baltalı ilaha; baltalı ilah, uzun süre av peşinde olmak yerine, ok ve yayla avı, daha kısa sürede bitiren, bir insan dönüşecekti. Böylesi girişmelerle, boş zamanını ortaya çıkaran insana doğru yol alındı (süreçleşti) . Bu tür bir dizi girişimlerle bu günlere gelinmiştir. Burada görülmesi gereken girişim; Nicelinim, kırpma, değişme, dönüşme, gelişme ve bir fren devinmesidir.

Girişme bir doğa yasasıdır. Doğadaki devinimleri dört gruba ayırırsak; 1- inorganik devinimler 2-organik devinimler 3-toplumsal devinimler 4-öznel devinimler olarak kümelenirler. Tüm bu süreç devinimler birbirleriyle hep girişirlerdir. Devinimde girişme asıl ve esastır. Girişim olmasa bunlar hiç devinemezdi bile. Girişim, nicel olarak frenlemeyle, kırpmayla, birikmenin ön koşuludur. Özdeğin tanımını bilen herkes bunları kolaylıkla anlayacaktır.

Her girişme bir fren (kırpma- serbest olamama bağımlılıkla davranma) etkisini ortaya koyar. Bu bir enerji yitimidir. Ya da serbest (tek başınıza) iken ki hareketlerin sınırlanmasıdır. Bu yüzdendir ki girişimlerin kendisindeki fren etkisinden ötürüdür ki, sosyal, toplumsal ve halksal alanlarda, aşırı artan eğilim ve davranışları girişme durdurur. Söz gelimi her saat davul çalamazsınız. Halk içinde gelişen, revaç bir inanç kullanım eğilimini, siz, toplumda; serbestlik hürlük babında masumane de olsa isteyemezsiniz.

Yine her girişim, azalan bir halksal ya da toplumsal etkiyi artırır. Söz gelimi salgın hastalıklara karşı, azalmış ilgiyi, bilinçli kılma kampanya girişimleri ile artırmak gibi. Kitap okumayı artıran, teşvik kampanyaları gibi. Bu girişmenin kendi emk'sının kendisine yansımalarıdır. Bir etki bir yönde azalırken zıt yönde çoğalması çelişkinin kendini frenlemesidir.

Yani karşı güç oluşturmazdır. Söz gelimi bir virüs ortam buldukça girişir ve çoğalır. Girişip çoğalma virüsün çevre olarak kullandığı organizmaların ölümü nedeniyle, besin azalmasından ötürü kendi çoğalması otomatik olarak sınırlanacaktır. Bu fren etkisi bu kez besin organizmalarının yeniden normal düzeye kadar gelmesi girişmesini başlatacaktır.

Girişme eylemi azalan toplumsal temayüllerimizi artırarak canlı kıldığı gibi, aşırıya kaçan eğilimleri de azaltmağa yönelik bastıran bir girişim fren etkisi yapar. Bunlar aynı zamanda bir kırpma, süzme ve eş deyişle, seçme süzme ayıklama doğal ilkesidirler.

İşte özgürlüğümüz bu bilgilerin bilinçle doğaya topluma uygulanmasıdır. Bu bilginin talebinin, hak oluşudur

Girişmenin nasıl bir kendilik organize olduğunu, yine girişmenin kendi kendine nasıl bir işlevsellik kazandığını, yeniden biraz açıklamaya çalışmak gerek. Burada okurun, ilgi alan bilgisine, yönelmek ve çağrışım yolu ile iletişim zorundayım.

Hepimiz elektronikteki bobini duymuşuzdur. Çoğumuz da, az çok bobini biliriz de. Bobinin çalışma esasını hatırlamakla; hem girişmelerin organize oluşuna, hem bile özdeğin tanımlılığına, hem de, kuantum konum süreçlerini ve girişimlerini daha iyi anlamamıza, iyi bir örneklik sağlayacağı kanısındayım.

Bobinin bir özelliği de etrafına EMK (elektro motor kuvveti depolamasıdır) biriktirmesidir. Yani siz bobine akım verdiğinizde (giriştirdiğinizde): siz hiçbir müdahale yapmadan, bobin kendi girişme eyleminden dolayı, kendi üzerine bir etki uygular. Bu etki hem bir frendir, hem bir süzme kırpma eş deyişle, seçme ayıklama işidir.

Bobin içinde aşırı akım artışı başlarsa, bu bobin etrafında biriken EMK artan bu akımı azalmağa zorlar. Yok, akım azalırsa, yine bobin etrafında var olan ters EMK, azalan eylemi (akımı) artırmağa çalışır. Siz akımı kesseniz dahi bir süre bu kendisinin kendisi üzerine süreçleştirdiği enerji, elektrik kesikken bile bir süre daha bobin içinde akar. Bu tıpkı bir insanın üzerindeki eski alışma, etkin şartlanan devinmelerin baskısını kaldırırsanız bile, sanki o baskı varmış gibi insan, o alışma tepki ve baskısını bir süre daha sürdürüp devam ettirme, eğiliminde oluşu gibidir.

Doğa ve toplumdaki süreçler, benzer ilkeler üzerinde ama farklı farklı girişimlerle de sürmek zorundadır. Özellikle toplumlar da insanların öznel yanlarının, bu tür girişmelerini, toplumsal yapının bilinçli etkisiyle inorganiklere göre daha plastik ve etkince yaparlar.

Girişmenin halk, toplum ve sosyal uygulamalarında böylesine karmaşık girişmesi gibi, inorganik bileşikler, atomlar ve hücre düzleminde, bu girişmeler sayesinde ortaya çıkmıştır. Hücre, bir içe kapanma ve dışa da çok kısıtlı olarak ve seçmeci bir açık olma ilkesi ile ancak hücre varlığı mümkün olmuştur. Girişmenin kazandığı basit seçme ayıklama ilkelerinin, ivme girişmesi ile yapı hayranlık verici organize olma ve örgütlülük sağlamayı kendilik ve çoklu karmaşık girişme ile kazanmıştır.

Sürecek

Bayram Kaya

Sosyal ve Toplumsal Girişme 14

Hücre enerji kullanarak içte düzenli, istikrarlı bir ortam oluştururken, düzensizliğini, yani atığını dışa atar. Hücrenin dışa düzensizliğini atarken enerji girdi bağımlılığına da ihtiyacı vardır. Bu yüzden, hem enerjiyi dıştan ithal etmek hem de düzensizlik, atık ihracı yapmak için, dışla bağlantılı ve bağımlıdır. Bu aynı zamanda hücrenin dışarıyla iletişimidir. Yani hücrenin dışla enformasyon haberleşmesidir. Yani bu bağıntılı ve bağımlılıklı bir girişmedir.

Toplumların işleyişi de bu temel ilkeler bazında yürür. Örneğin toplumun diplomasisi bu bağlamda diğer toplumlarla bir bağıntı ve bağımlılığın ve bir dışla ilişkilenenin enformasyonudur.

İnsan yapımız, bu tür bileşenlerle, toplum, halk ve ilk sosyal birlik yapı gibi, üç ana dal üzerinde gelişmiştir. Bu gelişme, benzer ortak temeller üzerinde, farklılaşan somut ve soyut (öznel) birikim girişimlerle olmaktadır.

Halk temelde bir; İNSAN-TOTEM ETNİK YAPI girişim ilişkisidir. Yani halk, daha çok inançlar üzerinde girişir. İnançların meşruiyet ve otoriter çekim alanı, eylemsel sınır kararlılığının çığlaşma odağıdır. Sosyal birlik yapı, başlangıcın ilişki biçimiyle var olup, içinde halk yapıyla toplumsal yapıyı çıkarmıştır. Sosyal birlik yapı, bir İNSAN-İNSAN ilişki girişme biçimidir. Daha çokta günümüzdeki anlamı ile uygarlaşmış bireylerine, bilinçli sosyal kişi der. Ya da, a sosyal kişi diye insan-insan ilişkisi vurgulanır.

Toplum ise bunların en zengin, en somut, kurallı, nesnel yasallıklı prodüktiviten (üretim yapar) bir girişmesidir. Bu girişme: İNSAN-İNSAN ilişki biçimini içerir. Özel olarak da kurumlaşan insan ilişkilerini ve toplum kurumları kurallarını kapsar. Yine toplum İNSAN-DOĞA ilişki girişimini içerir ki bu teknik ve teknoloji ile üretimdir. Toplum yine İNSAN_KÜLTÜR girişen ilişki biçimidir. Halk kültüründen çok farklıdır. Halk kültürü bilim ve teknoloji girişli bilgiyi içerdikçe zenginleşmektedir. Şimdilerde bilimi, halk kültürü içine yamıyorlarsa da, pek dikiş tutmuyor. Yine toplum bir başka tanımla, İNSAN-İDEOLOJİ girişme ilişkisidir.

Toplumumuz, güncel girişme düzlem devinimli; uyumlu sekanslar girişmesidir. Ancak bu tür akıl ve bilim dışı, güncellik dışı, sosyal etnik feodal birimler nedeniyledir ki, tek kanallı alan olabilmektedir. Sosyal birlikler, baskıcı algı aktarmalıdır. Buda iç enformasyonun, sağlıksız kullanımudur. Bu tür yapının toplumla girişmesi, uyumsuzdur.

Dirençli bir cevaplaşması olacaktır. Bu da aşırı sistem içi sürtünmesini yaratır. İki alanda sekanslar gerilimi biriktirirler. Böylesi durumlarda, toplumun sekansları ile geri bağlanma yasalı bildirişimi, ya da geri bağlaşma yasa girişimleri yoktur. Bu yüzden de sağlıklı bir kontrol olmaz. Cevaplaşma ve kendisini düzeltme gibi jonksiyon el girdi çıktı girişmesi veremezler.

Siz toplumsal davrandıkça, bu tür sosyal birimler, geçmiş zaman etnik feodal yapıyla davranacaklardır. Sizin toplumsal anlayış olarak geliştirip aşamalaştırdığınız bir biriktirme; bu tür sosyolojik birimlerce saldırılması gereken zaaflarınız olarak gözükür. Haydutça saldırılar başlar. Saldırıları da göreceli bir başarıya da olacaktır! Vatandaşlar, bindiği dalı kesen bir insan, durumunu acılaştırdığının hiç farkında olmayacaklardır.

Bu yüzden öznel yargılarla yaratacağınız dramlaşmalar, duygusal ve güzelken; reel de halksal olanın topluma göre zamansal düzlem geriliği ve işleyişler temeli, farklılığı vardır. Bu neden ile toplumsal gerçekçilikteki işleme yasalarına göre bu hiç de doğru olmayacaktır.

Şunlar iyi bilinmelidir. Etnik yapıların müşterisi toplum değil, halktır. O halde etnik özellikler topluma yansımayacaktır. Hizmet üretimi de, alınan hizmetlerin tüketimi de halkın açlık ve doygunluk endeksi ile girişecektir. Halkın ürettiği de toplumun desteklediği yine halk için bir " hizmet" türü olacaktır.

Toplumsal olmayan etnik inanmalar, toplumun insan ve nesnel geneline de yansıyamaz. Etnik aidiyet toplumsal sözleşme kültür birikimi içinde de olmayacaktır. Etnik kültür dar bir alana hitap eder. Sanal öykünmelerdir. Toplumsal kültür, genele hitap eder. Bütünsel ilişki yaptırımıdır. Bütünsel (etnik sosyolojileri) girişme yaşamsalıdır. Genelce paylaşılan, aktüel işlevliliğidir.

Söz gelimi bir uçakta kişi olarak öznelliklerinizi taşırsınız. Ama toplumsal alanın girişmesi ile bu öznellik, kırılır sönmüşür. Uçağın gerekmesi olan toplumsal ortamla davranırsınız. Uçak uluslar arası toplum alanlarına girdiğinde, kendi aidiyet alan davranışının dışında, uluslar arası alanlar gerekmesine göre davranırsınız. Her bir girişmeniz sizin iç sürtünmenizi ve kırılma sönmüşme edimlerinizi artırır.

Eğer bir etnik kültür, toplumsal boyuta, inançlar gibi taşınyorsa; durum çok vahimdir. Çağdaş kültürler etnik dokular üzerine inşa edilmezler. İnsanların kendi toplumuyla ve dünya toplumlarıyla girişmesi, evrene göre; sanki bir Dünya etnik sosyal birliğı oluşması gerçekleşmektedir.

Aslında gidiş bu doğrultudadır. Ancak toplumsal soyut kültürü ve ekonomik paylaşımı olmayan toplumların, sosyal dokuları, geri düzlemler, etnik yapı üzerinde, sorunlu bir yapaylıkla, uyutmalı ve çatışmacı iletişimi yaparlar. İletişmeleri de; ekonomik paylaşımları da güncel toplumsal kültürleri de, vatandaşlık bağları üzerinde sağlanır. İletişme vatandaşlık bağı üzerinde olacakken etnikliklerine hiç bakılmaz.

Sürecek

Bayram Kaya

Sosyal ve Toplumsal Girişme 15

Etnik kültürlerin kendi tarihi vardır. Toplumsal kültürün girişen insanlık tarihi vardır. Etnik kültürlerle birlikte, sosyal ve toplumsal gereklerden bir coğrafyayı savunuyorsanız, o coğrafi kültürlerin, geçmiş ve haldeki girişen bir mirasçısı ve müdavimi olmak zorundasınız.

Buda zaten toplumun üst yapısına soyut sosyal emek olarak yansır. Toplumsal güce, girişen aktarımlarla değerlendirilir. Artık bu değerlendirme etkileri her yapıdan olan katkıdır. Ama hiç bir yapı da kendi yalınlığı ile olmayan yepyeni bir toplumsal sahiplenme kültürüdür.

Bir elektrikselsel devinim, bir ses enerji devinimi ile giriştiğinde yeni enerji kuantları, ne elektrik enerji devinimidir ne ses enerji devinimidir. Yeni girişiminiz, ikisinden de, kimi özellikleri taşımanın yanı sıra her birinde bulunmayan yanları dahi taşır olacaktır. Bu bir doğa yasası zorunluluğudur. Kişi baz da, toplum baz da ya da inorganik baz da, ne doğa yasalarından arıyızdır; ne de girişme sonucuyla doğa yasasına indirgenir aynılığımızdır.

Örneğin bizim zihinsel ve metabolizmik süreçlerimiz, atom süreçleri üzerine oturan ondan gayri olmayan girişme devinmelerin kotarması özelliklidirler. Ama tüm bu girişen enzim atik süreçler, atom düzey ve düzlemine de inmeyen ondan kısmen farklılaşan benzemezlikleri de içeren girişmelerdir.

Bu nedenle toplumsal zaman düzlemini yaşarken, toplum için, etnik özellikleri istemek barbarlıkla eşdeğerdir. Etnik düzlemler kendi zamanı içinde doğru ve saygındır. Halk etnik dilini, etnik iletişim, yazma, çizme, giyinme, yemek gibi otantikleri vs. yaşayıp geçiştirecektir. Halk içinde de bunlar girişmekten kurtulamaz. Toplumsa, kendi coğrafyası özelinde, girişen, tarihsel devamlılığı içinde, miras olarak bunları tarih bağlamında, kültür bilinci bağlamında, koruyup inceleyip bilimsel eğitim haline zaten getirecektir. Toplumun da bunlardan girişme bir yan taşır olmaktan ve bunların da aynısı olmamaktan, hiç kimse ve hiç bir toplumsal yapı kurtulamaz.

Toplumsal sözleşmeler bu devinme düzlemleri üzerinde genellenirdir. Eğer bir toplumsal yapı kazanımları öznel etnik aktarım üzerinde egemenleşme ideolojisi algılatıyorsa, burada kurucu felsefeyi oluşturanların öznelliklerin tarih ve toplumsal bilinçten, toplumsal kültürden sapan yanlışlarıdır. Toplumsal girişme, ruh olgunluğunu sağlayamamış erk güçleri etkisiyledir. Eğer bir bilgi sayar, kendi akış aktarımını yapamıyorsa, burada ki hata, akışa giremeyen olgularda değil, o bilgisayar işlemcisinin hatasındandır.

Eğer toplumsal devinim dışında ya da toplumsal devinimin ilerisinde bir üretme, bir yaşamı oldurma sistem şekli biliyorsanız, ona da bir diyeceğimiz olamaz! Ki buda şu anda olanaksızdır. On bin yıl önce toplumsal evrimle atılan adım, diğer yolları ve koşulları ortadan kaldırdığından, zemin olacak koşul düzlem bulunmadığından, bu mümkün olmaz.

Yeni olan ilerleme, toplumsal koşulun içindeki yasal gerekmelerin ilişkilmesi üzerinde devinecektir. Etnik aidiyetler girişmesi toplum içindeki ilişkilene nedensellerden değildirler. Halk siyasal özgürlüğünün ve halk demokratik anlayışının içselleştireceği bir arada oluş ilişkilmesidir.

Etnik tavır haldeki oluşmanın hiç bir gerekmesi olmadığından, ilerlemenin ve insan haklarının ve kültür haklarının dahi gerekçesi değildirler. Tıpkı bu zamanki koşulda

yaşama şansı bulamayan dinazorların (cins ve etnik yapıların): her canlıya yaşama hakkı der gibi bir yuvarlamayı; bağlantısız, ilişkisiz savunur olmanız gibidir.

Çağ dışılığıın (koşulları ile var bulunmayan durumların) yaşamsal, kültürel hakkı istenmesi gibi bir yanılısamadır. Aktüel İlişkileri Olmayan, çağ dışı, zaman dışı fikirsizliktir. Bir güç paylaşımındaki, yığınları kullanır olunmaya, bilmezlik el kozu oluşlarıdır.

Peki, insanın kültür hakkı yok mu? Elbette var. Nasıl güncel düzeyin; giyinme, barınma, yeme savunma gibi temel gereksinmelerin sağlayışlarını etnik değil diyerek dışlamıyoruz. Yine toplumun teknolojik kullanımını, dünya yorumlayışını, etnik olmadığı halde içselleştiriyoruz. Bunları eski etnik kültür özlemi ile eski kültürün sağlayış biçimi değildir diyerekten, insan hakkı, kültür hakkı demeyi aklımızda geçirmiyorsak, tutum etmiyorsak, düşünmüyorsak, bunlardan kaynaklanan yeni kültürü de iç sinmeliyiz. Yeni kültürün benimsenip tutumlaşması insan hakkı değil mi? Hiç kimse etnik kültür derken etnik soyu gibi davul çalıp ateş yakıp haberleşmeyi bir kültür hakkı diye düşünmezken etnik kültüre özgürlük derler! Artık etnik kültür ne ise. Şu açık ki, etnik kültür yaşamda kalkmış her şeydir.

Şunu unutmamalıyım. Doğa dinazorları yaşatmayacak kadar, aktüel çevreyi değiştirirken; toplumlar, öznel olarak daha fazla enerji ve emek zaman harcayarak dinazorları yaşatır. Bu mümkündür. Ancak, Toplumsal refahın üretilmesinde hiç bir payı olmadığından, devamlı olumsuzluk ve çatışmalarla, güvenlik tehditleriyle, kaynak tüketimini zorlayacağından, bu bağlamda, etnik kültür gücünüzü tüketen, sürekli bir sosyolojik sosyal enfeksiyon deposu olabileceği de unutulmamalı. Bu da toplumsal yapılar için, hem gereklilik olmayandır, hem de pragmatik değildir.

Bu tür sosyal yapılar, yapı ilişkilenmesi içinde olmadıklarından, yapı değişimleri ile olgunlaşıp yetkinleşememişlerdir. Zorunlu bir verimli olmayacak kaynak aktarımı tüketirler. Böyle bir yapı değişecek işleyecek gelişecek alan ve ortamı bulamadığında geleceğe bir şey de aktaramaz. Geleceği planlanıp, gelecekleri yaratılmış olmayan, sadece biyolojik artmış olan bu kalabalık nüfuslara toplum sırf insani sadaka olarak enerjisini harcamak zorundadır. Çünkü etnik yapı güncel toplumsal katılışla bir karşılıklı gerektirmenin, paylaşılan yükümlülüğü değildirler. Öznelin hakkı ve duygu yaşarlığıdır.

Bu tür etnik anlayışlar, sosyolojik olarak eski usul gibi çoğalma eğilimlidirler. Bu, eski aşiret düzeninin güvenlik algısı olan sosyolojik bilinçaltıdır. İşsizler birikişidir. Örneğin, bu tür bir ailede, üreten iş gücü, kazandığı ile topluma çalışmayan 20 kişinin tüketimi karşılayacak vergi vermeyi sağlayamaz. Yine gelecekteki bu 20 kişinin istihdamını sağlayacak finansmanı sağlayamaz. Bu yüzden, bu nüfusun en az 15 kişisi, gerek insani, gerek toplumsal kaygılarla, sadakalık olmak zorunda. Çünkü bu 20 kişinin sigorta güven kesintileri vasilerince, topluma sunulamamıştır. Yani bu anlayışın kendi sorunsaldır.

Toplum, nüfusunu arttıran aile ve etnik grupların, bireylerin de nüfusunun halde ve gelecekteki planlamasına yetecek katkıyı alamayacağı açıktır Dahası, bir birim üretirken toplumda gelecek için haksız yere 20 birim yatırım talep eden, sorumsuz, çağ dışı mantık, toplumun sürecinde olacaktır.

Sürecek

Bayram Kaya

Sosyal ve Toplumsal Girişme 16

Ve bu bir kişinin vergisinden, 120 kişilik yatırım umarlar. Hâlbuki böyle bir yatırım çıkmayacaktır. Toplumun diğer yatırımlarından kısılarak çıkarılsa bile geniş yığınların sosyal devlet ilkelerine harcanacak paylar böylece falanca etnik anlayışın kısır verimsiz çoğalmasının istihdam ve diğer donanımına harcanacaktır. Bu bir insana yatırım olmayıp plansızlığa, geleceği planlayamamaya yatırımdır.

Yani kısır döngüdür. Toplular açısından bir kısır döngüdür. Dünya yurttaşlığı ve dünyanın yaşanabilirlik geleceği bağlamında kaynak israfı açısından da bir sorunsaldır. Bu bir toplumsal öğrenme ve toplumsal kültürdür.

Ne kadar haklı olsak da karşı olmakta bu mantalite yüzünden genetiği değişmiş üretimler, hormonlu gıdalar kaçınılmazdır. Sınırsız bir oluşum ve anlayış ne haktır ne özgürlüktür. Kişi bu tür düşünme sorumluluğu edinmelidir. Etnik anlayışlar bu tür öğrenmenin çok çok uzağındadırlar. Etnik anlayışlı girişme, geleceğin ve toplumun ayak bağıdır.

Şu da unutulmasın, toplum bu bağlamda, başkasının hata ve sorumsuzluklarını çeker. Yine başkasının düşünememe cehaletini çeker. Toplum bunları zorunlu paylaşır ve paylaşan bir yapıdır. Bu paylaşanlık, toplumun zorunlu bir toplumsal denetleme ve düzenlemesi olarak muktedirliğini halkına yansıtma karışmasını gerekli kılmaktadır. Bu nedenle feodal etnik arzular toplum denetimi karşısında fren yapmak zorundadır. Etnik anlayışlar feodal anlayışı yaşantılaştırma bağlamında çok gereklidir.

Halkın bir arada ve birlikte yaşama bağlaşması ve bir arada yaşar olmanın sorumluluğu göz ardı edilerek, öznel anlayışlar ayyuka çıkarılmaktadır. Bu ayyuk arı edilişler insan hakkı ve özgürlük gibi sürekli konjonktürel oluşturulan değerlerle soslaşıp kitleler susturulmak istenmektedir. Artık kısmen Allah ile aldatmanın yerini şimdilerde insan hakkı ve insan özgürlüğü gibi muğlak ifadelerin aldatması almaktadır. Bu da kafa karışıklığı olmaktadır. Ve koparılmış ilişkiler toplumsal girişmelere zoraki konu edilmektedir.

Oysa etnik yapının içinde olduğu feodal yapılar, etnik yapıdaki bu üretim tüketim paylaşım gibi sorunsalları paylaşmaz. Üstelik bu perişanlığı Allah'ın bir lütuf'u, bir takdiri olarak görürler. Kişileri sadaka, ianeye ile itaat düzleminde, tetikçi bir kullanım yararcılığı içinde, sefaletlerini kullanırlar.

Hâlbuki etnik yapıların tarihi süreçte, ilk belirlediği aşamadaki yapılanışı, zenginlikleri de ve sefaleti de; ortaklaşa tüketilip, ortaklaşa üretilen, bir karşılanması idi. Şimdiki feodal pozisyonda, etnik yapının bu ortaklaşa varlaşma gerekçesi de ortadan kalkmıştır. Elbet kalkması da gerekirdi, zaten feodalizmde bu gerekçenin uzun evrimi ile doğacaktır. Her doğum; bir ölüm ve eskime iledir. Yanlış olan, yeni doğum üzerinde, eskiyi inançtır, kültürdür, insan hakkıdır, gibi saçma konjonktürel olmayan ilişkisizliklerle, yaşama ve yaşatma gericilik sosyal tavrıdır. Bu toplumun tavrı olmayıp, toplum dışı tüketimli ve öznellikli, halksal bakışın tavrıdır. Halkın böyle bir hakkı ile birlikte bir sorumluluğu da vardır. Sorumluluğu üslenilemeyen kullanım, hak değildir.

Toplumsal aidiyet, sosyal aidiyetin yerini alır mı? Buna kısa yoldan alır ya da almaz demek aceleciliktir. Ancak şunu güvenle söyleyebiliriz ki sosyal aidiyetin kimi unsurları geriletilebilir. Değişme dönüşme ve kullanım yararına dönüştürülebilir.

Elimizdeki nesnel verilerle de sorunun cevabına bakabiliriz. Halk yaşamı bir zorunluluk

olarak ortaya çıkmıştır. Halk yaşamı olduğu sürece sosyolojik yaşantılaşıma kaçınılmazdır. Daha doğrusu insanı olan eylem alanları, insanın toplumsal eylem dışı zamanlarını sosyalleştirmek zorundadır.

Her gelişen yapı, geçmişin basamak düzlemlerini, en öz biçimde ve kuantal bir geri düzlemlerle ve ilişkileri olarak taşımak zorundadır. Yani şimdimiz geçmişimizin çekirdek genetik yanlarını içerir. İnsan birey olarak nasıl tek hücrelilik ve çok hücrelilik düzeyi ilişkilenmesini temel olarak, en küçük değerde taşıyorsa, yine filogenetik daldan ayrılış öncesi benzerlikleri de zorunlu olarak taşırız.

Bu nedenle toplumsal yapının insan davranımlı da olabilen sosyal yanımız, eski çağların ilk yapılanışı olan, sosyal birlik düzey ilişkilerini, günümüz sosyal oluşlarında da taşımaktadır. Ve eski üzerine yeniyi inşa etmektedir. Bu yüzden toplumsal vatandaşlık, sosyal ahlak yaşamımızın yerine geçemez. Toplumsal vatandaşlığımız olmadan da bu günkü sosyal yaşam düzeyimizi asla sağlayamayız.

Sosyal ve toplumsal olan girişmelerini bu iki alan üzerinde girişecek ya da girişemeyecektir. Bu iki alanın kesişmesi olan kamu hizmeti ve vatandaşlık yükümünün giriştiği alanlar toplumun düzenleme zorunluluklarına göre girişip, girdileştirilir.

Sosyal alan siyaseten ve yönetsel olarak toplumsal otoritenin meşrulaştırması içinde olmak zorundadır. Toplumun meşrulaşma yansıması yine toplumsaldır. Toplumsal özgürleşme bizim sosyal özgürleşmemizi, siyasal özgürleşmelerimizi, kişisel özgürleşmelerimizi sağlayacaktır. Toplumsal özgürlüğü elinde tutamayan sosyal yapılar, gericileşip sefalet ve güdümlü olmaya mahkûmdur.

Bir toplumsal yapı, sosyolojik parçalarla siyasallaşabilir. Bu hal, aklın sarhoşluğu ile siyasal özgürlük gibi algılanabilir. Ancak toplumsal özgürleşmeyi sağlayamayacağından her alanda sömürölme olacaktır. Güncel toplumlar, tarihi süreçle, sosyal ve toplumsal katmanlarını, kurum ve kuralları içinde ilişkilileyebilen, bu becerileri birlikte ortaya koyan yapılardır. Yeni yapılar zorunlu olarak bu yapılarla devinip değişip dönüşecektir. Bu geçmişten devir alınan, aidiyetin, geleceğe de temel oluşudur.

31.08.2009

Bayram Kaya

Sosyo Duygu Ve Bilincin Seçilimi 2

Üçüncü bir şekilde sosyal seçim yasası şöyle işliyordu. Eğer koyun, buğday yetiştiriciliği gibi aynı yiyecek türleri dıştaki komşu ittifakların da kutsal yiyeceği oluyorsa: bu kez "sosyal seçim yasası yiyecekleri tüketiş, yiyecek sofralarını yerinde ve zamanında hazırlayış tekniklerine dönüşme üzerinde" yansıtılıyordu.

Totem edimle benzeşmezlik, şimdi de totem meslekli yiyecek seçilimi oluşla sosyal duygulu bir belirleyen olmuştu. Bu belirlenimin temel nedeni beslenmeyi doğada sağlama yapmaya göre totem ürününün her an elinin altında yemeye hazır bulunması nedenleydi. Bu hareket rekabeti, giderek gruplar arası kapris anlatımını da ortaya koydu

Totem meslekli ürünler, doğada sağlananlar arasındaki seçme ayıklama ve duygu oluşla dışlamalar yapılması gruplar arası benzeşmezliğin içine de yansdı. Hatta bölge rekabeti içindeki komşu grup ceylan besleyip yiyorsa, karşı totem meslekli grup; kendi totem mesleğinin sağladığı lüks ve keyfin saygılaması ve kutsamasından ötürü ceylanı; karşı grubun yiyeceği diye yemeye biliyordu.

Sosyal seçimle sosyal perhiz; buğday, marul, tavşan türü totem meslekleri aykırılıkları üzerine de gelişebiliyordu. Daha sonraki ittifaklar arası kaynaşmada eski adetler gizli açık sosyal seçimle, seçme ayıklama; grup ve cemaatleri sembolik ritüellerle ortaya koyacaksa da ritüeller ve tutumlar nedeni bilinmez bir kutsal oluşa dönüşecektiler.

Benzer totem meslekli yiyecekler, yiyeceklerin sofranın kurmadaki düzen ayrılığı oluşla ortaya konduğu etniklik daha sonraki kuşakların akılların ucunda bile geçmeyecekti. Bu nedenle İsrailiyatta boynu kırılarak yenen sıpanın neden bu şekilde yendiğine bir türlü akıl sır ermez olacaktı.

Ya da İbrahim seremonili kültteki insan sunusu yerine koç sunusu yapmanın, zaman içinde birçok sosyal evrimleriyle oluşan derin dip dalgalı hareketin anlamı neydi? Emek üretimli totem meslekli koç, deve, inek vs. sunusu; insanın canı kanı yerine geçmişti.

Bu ataların geçmişteki yamyamlık edimlerinin şimdiki hale yeni sosyal bakışlarla minik minik fırça dokunuşlarıyla biriktirilen bir değişme bir dönüşme hareketi oluşla yansımalarından başka bir şey değildi. İnsan, kendi emek ürünü olan hayvan ya da bitkiyi, kendisiyle eşleştirme yapması; bu ufak ufak fırça darbelerinden oluşan görüntüyü akıl etmesi nedeniyle bu mini mini adımlar uygarlaşmanın ana adımları olmuştur.

Yamyamlık istatistiki oluşla az da olsa yavaş yavaş yalıtma edilmeye başlanmıştı. İbrahim seremonisindeki ritüeller; "onlarca yıllık değişme dönüşme ve birikimleri, vakti zamanı geldiğinde bir tek tek kezlik edimlerle sentezi yapılan sosyal kabul edişle seremoni olmasını, yapı içine almanın meşrulaşmamasıdır".

Bu meşrulaşma, ileri düzlemli belli sosyo toplumsa düzlem içindedir. Mini mini birikimler kitabı seçme ayıklamanın bir özeti oluşla ele alındı. İbrahim'i seremoniyle şimdiki olup biten; tarihselliği içinde kimi ortaya konuşlardı.

Ortaya konan sentezdeki biçimsellikler, nedeni unutulmuş geçmiş sosyal hafıza kayıtları olmakla; bu hafıza kayıtlarının her biri bir tarihselliğin insanlara resmigeçit olan bir tarihselliği sunumudurlar.

Aynı totem meslekli grup yiyecekleri, tüketiliş ve sofranın hazırlama ayrılığı olmakla,

sosyal seçim ilkesini ortaya konmuştu. Sözelimi; totem meslekli ürünlerden aynı olma benzerliği koyun üretimiyle koyunu yeme, koyunu tüketme üzerinde ayrışmayla olsun.

Yiyecek olarak koyun; beyaz koyun, kara koyun türü ayrılıyordu. Yaşı oluşla ayrılıyordu. Koyunu öldürme şekli farklı farklıydı. Koyun ya suda boğuluyordu. Ya yardan atılıyordu. Ya boynu kırılıyordu (kan akıtmama) . Ya kesiliyordu (kan akıtma) . Ya ateşte pişiriliyordu. Ya çiğ yeniyordu. Ya illa suda haşlanıp yeniyordu. Ya da illa kızartılıp yeniyordu. Veya güneşte kurutuluyordu. Toprağa değdirilmiyordu.

Aşağı Mezopotamya'nın topraktan oluş kültüne karşın yukarı Mezopotamya'nın aykırı oluşu toprak olmayan ateş kültten olmaktı. Bu nedenle kurbanlarını toprağa değdirmekten ateşte ya da yüksek ağaç yapı üzerinde Güneşte kurutup kuzgunlara sunuyorlardı.

Toprağın teyemmüm temizlenmesine karşın, ateşin temizleyici arındırıcı olduğunu savlayıp; teyemmümle arınma karşısına ateşten atlamayla arınmayı ortaya koyuyorlardı. Baharı kutlama diye ateşte atlamamanın tarihsel oluşumu ateş kütle (ateş gede, Mecusi) olmanın sosyal uzantısıydı. Yapılar çevresindeki sosyal tutuma göre seçimle rekabeti ve aykırı oluyordular.

Bu türden birçok oluşlar içinde yiyeceği tüketme şekli ve sofraya hazırlama tekniği ve yiyeceği gecenin gündüzün bir vakti gibi belli bir zamanı içinde tüketmekle; sosyal seçimin değişik aykırı oluşunu ortaya koymuşlardı. Böylece ilerleyen süreçlerle onca tür sosyal seçim yasaları yürürlüğe giriyordu.

Bu süreçlerin şurada burada farklı farklı sosyal evrimiyle adım adım parça parça sentezleri, ortaya konmuştu. İşte İbrahim seremonisi zaman içinde biriken parça süreçleri zamanın sosyal anlayışına göre kodlarla birden söyleyip sentez eden çevre tarihselliğin bir özetidir.

Olayda zorunlu bir tarihsellik seyri vardır. Ve tarihselliğin anlaşılmasız olan aktarılışının güncel yaşama uyarlanması vardır. Bunlar İbrahim'in yanında İbrahimlerin söylenmesidir. Tarihsel olurla insanlığın yamyamlık süreci, İbrahim'in oğlunu "Tanrısına adak sunma (şu işim olursa şöyle yapacağım diye söz verme) ", anlatımı şekline dönüşmüştür.

Bu dönüşmenin yapılmasıyla tarihsel olana hem bir karartma yapılmıştır; hem de yeni söylenenle, tarihsel olanın yerine bir yer değıştirtme işi yaptırılmıştır. Böylece yamyamlığın gizlendiği, ortada gözükmez olduğu, istatistikçe seyrek olduğu ve tiksinc kılındığı zamanlarda durumun güncel olup bitene göre anlaşılması daha kolay oluyordu.

Aslında bu söz vermenin altında birçok dip dalgası olan tarihi sosyal zorunluluklar vardır. Kocasına çocuk veren ve kocasına çocuk vermeyen Naditum (kocasına çocuk vermeyip köleden çocuk sahibi olmasını isteyebilen kadın. Sara'nın köle Hacer'i İbrahim'e vermesi gibi) sugitum (kocasına çocuk veren kadın) kadınlar gibi sosyo toplumsa sorunlar vardır.

Bu Hamurabi yasaları karşısında İbrahim kurban edeceği bir çocuğu geri adak etmekle niye istesin ki? "İlk ürün Rabbe aittir" yasası gereği çocuğa geçiş ritüelleri uygulanıyordu. En sonunda çocuk, kurban sunusu olan kurtulmalıkla (koçla) sosyal bilinçte azat oluyordu. İlk oğul kurban edilmekten kurtuluyordu.

Totem aiti olan çocuk, ittifaklarla ittifak kültünün oluyordu. İnsan oluşla kült merkezi olan tapınağın aitiydiler. İttifakı kült merkezi aitleri ilah ruhundaydılar. Köleci sisteme kayan düzen, mal sahipliği ve miras nedeniyle çocuk velayeti edinmeye kaymıştı. Süreç çocuk velayetini paylaşabilmenin ağır vaka sancılarını yaşıyordu. Bu doğumlar birçok aşamalarla gel git yapmanın sreciydiler.

Yamyamlık süreci ya da yamyamlığa dek söylenceler içindeki ifadeler o günlerde ortada çekilmekle, yamyamlık hala bir iğrendirme tiksiniçlik konusuydu. İnsanlar kendi ölülerinin yenmesini önlemek için totem yiyeceği olan sunulardan "l yiyeceği" verip kendi ölüsünü koruyarak; yamyamlık duygusu karşısında bir süre saklayabildiler. Bir hayli zaman sonra ölüsünü gömmeye başlayacaklardı. Totem mesleklerinden önce insanın yamyamlık olmayan bir sosyal öğrenmesi yoktu.

Ancak yamyamlığın yapı içinde yalıtılması totem meslekleri içinde başlayışla ve totem mesleklerine başlamaktan çok sonrasına dek yavaş yavaş snmletilen birçok ritüel aşamaları olan bir geçmişti. Yamyamlık hala açık gizli günümüz mahkemelerine bile konu olan bir durumdur. İbrahim'i milletler döneminde bir iğrenme konusu olan yamyamlık; genel geçer kabulde unutulması terk edilmesi çok olağan olmuştu.

Kendilerine aktarılan tarihsellikte rivayet te olsa; yamyamlığın anlatılması "eşeğin aklına karpuz kabuğu düşürmek" gibi olacağından anlatımın aslına sadık kalınarak o anlatım farklı sosyal sorunlu söylemle, sanki başka bir mantık kopukluğuyla ifade edilir. Sanki süreç günümüzde mitoloji dediğimiz anlaşılmazlığa dönüşür.

İlk ürünü ilaha sunma kültü ve İbrahim'e çocuk vermeyen kadınlara (Sara denen ittifakı kardeşiyle) yaşlanması sonunda çocuk özlemi depreşen İbrahim çocuk veren köle kadından (Hacer'den) güya yaşı geçmiş olmasına rağmen Rabbinden çocuklar diler. Ve bu pazarlığa (dileğe) karşın ilk ürünü (çocuğu) rabbine adak (kurban) sunacağına söz verir.

Böylece unutulmuş, unutturulmuş, iğrenç kılınışla sosyo toplum dışına itilmiş yamyamlık aktarımı anılmadan adak yoluyla söylenerek, bir başka sosyal soruna tercüman edilmiştir. İnsan kurbanı olan yamyamlık adak sunma gibi o güne göre daha rafine makul bir olguyla, makul bir söyleyişle yer değiştirir.

Bir inancın içindeki; "Gıybet etmeyin. Kim ölmüş kardeşinin etini yemekten hoşlanır? Bu tiksindiricidir". İfadesi geçmiş tarihsel anıların o güne dek devam ede gelen unutulmuş arkaik anlatım kültürünün uzantısı olmasının sosyal anı geçmişi olma gücünü ve etkisini hala göstermekte olduğunu ne güzel belirten bir kullanımdır.

Zaten süreçte tarihselliğin dışında, şimdiki akılı aramak bilmezlik olur. Akıl o günlerdeki tarihsel olup bitendi. Sosyal aklın sosyal genetikliği ve inşası da böyle oluyordu. Bu nedenle sosyal inşa akılı, biyolojiyi, bilimi, gerçekliği sorgulanarak inşa oluş değildir. Totemi sosyal oluşun yaşamına mana vermektten ibaret olan bir inşalaşış olmakla, sosyal olanın öznelliği olan gerçeklikti.

Dünkü inşa bugünkü günde olup biten değildi. Kısaca yamyamlık, derlenip toparlanmayla başka biçim söyleyişle önce sosyal meşruyetliğine kavuşturulur. Sonra da başka bir sosyal meşruyetlikle ortadan kaldırılıp, totem meşleği olan koyun, keçi, domuz, deve, marul, buğday, güvercin, bal yağ vs. türü ürünler; ilk ürün yerine adak (kurban kurtulmalık) olarak sunulur.

Totem mesleği aynı olup ta yiyecek tüketimi ve sofraya hazırlama tekniğinde farklı oluşlarla ortaya koymakla sosyal seçim yasalarını ortaya koyan kült merkezlerinin ayrı ayrı olan bu tutumların sentezi yapılmış süreçleri İbrahim seremonisinde derli toplu sentezi söylenmektedir.

İbrahim olayı, insanlığın yamyamlıktan vaz geçme ritüellerini oğlunun adaklığı ile hikâye etmektedir. Tarihsel olan kan akıtma kültü ile ateşte pişirme suda haşlama yapma. Pişirip yeme gibi her biri ayrı ayrı sosyal seçim yasası aykırılıkları olan parça süreçleri sanki bir celsede sentez eder.

Bu sentezi yaptırmak için İbrahim'e insan yamyamlığının ve bu yamyamlığa bağlı insan kurban sunusunun devam zorunluluğu oluşla oğlunu adak olarak alır! Yanına ateş yakmak, kurbanı ateşte kızartmak, pişirmek için odun da alır. Kan akıtmak, kurbanı kesmek için yanına bıçak alır. Vs.

Bunların her birinin İbrahim'den önceki tarihten beri var ola gelen ayrı ayrı sosyal seçim ritüeli ve seremonisi olduğunu unutmayın lütfen. İbrahim bunların ola gelen sentezlerini birden olup bitmiş haliyle cem edip anlatan ortaya koyan figür olarak karşımıza çıkar.

İnsan emek ürünü sayesinde emek ürününü canıyla kendisiyle eşitlediği süreç birikimi ve bilinci olan durum yerine konup kesilen totem mesleği ürün olan koyun ya da koç veya inek totem mesleği oluşla söylenmez. Bu süreç aktarım ve kayıt enformasyonu oluşla bilinmediğinden deforme anı aktarımları yapıla yapıla aslı bozulan dönüşen aktarımlar olmuşlardır.

Bu bozulan aktarım nedenle bir karartma ya da süreç kesikliği ortaya konmakla, anlatımdaki koç; ökütle bilgi bilinmezi oluşuyla, koç birden belirir. Bu sentezci seremoni ortaya çıkana dek zaten yapılan koç kurbanı, olmuş bitmiş sentezi süreç gereği derli toplu anlatılır.

Bu anlatım kişilerin anlamasını yormayan, kolay öğrenmeli bir anlatımdı. Zamanla insanlara gerçeklik duygu ve düşünce bilincini yitirtecekse de, o gün için çok gerekli dinamik bir sosyal devinmeydi. Kurtulmalık edilişle adak sunulan koç, tanrının emri ve tanrı akli oluşla söylenildi. İnsanlığın sosyal evrimle sentezi böylece, tanrıya ya da İbrahim hikâyesine söylenilir.

Bunlar, totem kültü (saygılamayla) birlikte, bugünlerdeki meşruiyetliğin kaynağı oluşun içini dolduran sosyal anlamalı öznelilerdir.

Sosyal seçim yasası gereği birbirine benzememe; totem ürününü belli vakitlerinde yemeye veya ekşili mayasız hamur yeme şeklinde yemeye; pişirme, haşlama, suda pişirme, yağda pişirme, güneşte kızartma veya kesme, öldürme, şeklinde bir yığın kültürel değişimler yaparak, bu türden sosyal aykırılıkları altını çizerek yeniden biçimliyordular

Yabanıl grupların ya da yabanıl olmayıp ta kıtlık dönemi içindeki ittifakların (hasadını dolu vurmuş, ya da sel almış veya yangın geçirmiş grubun) çoban gruba zorunlu oluşla yağmacı tehdidi bakiydi. Ya da hastalıkta koyun sürüsü kırılmış bir çoban grubun, ziraatçı (kâfurun) bir komşu gruba yağma vermesi her zaman olasıydı.

Bunlar elbette ki totem mesleği nedeniyle totem yiyecek yasağı olan yiyecekleri yemekle sosyal seçim yasalarını delen zorunluluklardı. Günümüz inancından birisi bunu şöyle özetler "zaruret kargayı da leşi de domuzu da yedirir". Bu kural sizin sosyal yaşamınızın ve inancı yaşamınızın dışında oluşla size etki eden nedenselliklerdir.

Hem cinsimiz totem mesleğini geliştirmekle doğaya kafa tutan bir meydan okuması ortaya çıktı. Nasıl mana ederse etsin doğanın sunularından istediğini yiyip istediğini yememenin bir kafa tutması da sezilmektedir. İttifaklar arası totem mesleği ürünler yakın komşular arası rekabette, yiyecek yasağıyla sosyal seçim kültürüne dönüşebiliyordu.

Bir totem mesleği edinmiş ve bu alanda da hayli ilerleyip yol kat etmekle kısmen artı ürüne de sahip olan yapının içine yeni dahiller (katılımlar) olacaktı. Daha avcılık, toplayıcılık düzlemi içinde oluşla ne bulursa yiyen akraba yapılar da ilerleyen yapıların içine yanaşacaktılar.

Yabanıl yaşama boyun eğen akraba totem grupları. Yanaştıkları totem meslekli akrabalarının hoşlanma duygularına hitap eden ululamalar içinde bulunabileceklerdi.

Hoşlanma duyguları kabaran totem meslekli yapı olan kısmı sosyo toplumsa yapılar da merhameten ya da bir güce (sosyo toplum görünümlü güce) sığınmanın belirişiyle bu akraba grubu koruyup kollayacak; akraba grubunun yağma öfkelerini dindirecek bir zamanın içine alacaktı. Ya da yabanıl akraba grubu komşu grup oluşla dışta tutacak ona artık ürün takdimesinde bulunmakla müttefik bir bağlaşıklık oluşturacaktı.

Bir totem meslekleri oluşla az çok yiyecek bulma sıkıntısından oldukça kurtulan yapılar, doğaya karşı üreten ilişki olmakla artık özgürlük savaşı veren yapılardı. Doğada ve yağmacılıkta ne bulursa yiyen yabanıl (barbar) yapılar göre totem meslekli gruplar kendi yiyecek içeceğini seçme ayıklama yapmanın tutumlaşması içine girmiştiler.

Gelişmişlerin başlangıç totem mesleği durumuyla ve ittifakı olmayanların dışındaki sosyal yapılarla temasları; sosyal seçim algılı yasayla oluşuyordu. Önce totem meslekli yiyecekler düzleminde de ayrışmaya başlamışlardı. Ne bulduğunda söylemi içinde artık, leş, salyangoz yiyen sosyal yapıyla; o sosyal yapının tehdidinden emin olmak için yabanıl olana yiyecek veren yapının seçiciliği içinde yiyecek ayrılığı elbet salyangoz yememe üzerine bir sosyal kültür inşası olacaktı.

Dıştaki başka ittifaklar ya da başka totem mesleklerin birbirine karşı meydan okuyuşlu görüngü tehditleri vardı. Grup çekilim (seçilim) yasasına göre bir grup aitliği başka grup aitliğini dışlama üzerine inşadır. Bu dışlama totem meslekli gruplardan beri bir grup diğer grubun totem ürünlerini dışlama şeklinde ortaya çıkacaktı.

Böyle bir seçme ayıklama durumu avcılık toplayıcılık döneminde görülemezdi. Burada bugünkü haliyle akıl mantık aranmaz. Ya da burada aranacak akıl, mantık; eski totem dönemi sosyal bilince göre totem yasalarda ve totem yasaların kırıklı (fraktal) oluşla tekrarında (iterasyonlarında) olacaktır.

Böylesi bir geri düzlem geometri bağıntısı içinde olup olmakta aranacaktır. Burada başlangıç totem ilkelerinin baskı ve basıncı ana sosyal algı oluşla, devam etmekte olan eski sosyal inşanın yasalarıdır. Yasaların ana yasaya atıf yapması gibi bir sosyal genetik oluşum esastır. Böylece yakın bölge grupları kendi totem meslekli inşalarına göre zıtlaşıyorlardı.

Henüz ittifaklar arası ticaret yasası ortaya konmamışken; o yapılara dek totem yiyecekleri de bir "yiyecek ayrılığı oluşla sosyal seçilime tabii" kılınıyordu.

Bu nedenle domuz yemeyen bir grupta, inek yemeyen, marul yemeyen, kızarmış et yemeyen, suda haşlanmış et yemeyen; bıçakla kesileni; suda boğulanı; kanı akıtılanı ya da kanı akıtılmayanı yeme veya yememe oluşuyla sosyal gruplar tutumlarını ortaya koyabiliyorlardı.

Dıştaki sosyal süreçlere yönlendirilmiş öğrenme, tiksindirme gibi duyguların ve bilincin inşasında sosyal çekilim (seçilim) yasaının çok büyük etkileri vardır. Günümüzün domuz yememe geleneğinde hikmeti Huda arayıp; bu hikmetin içinde trişini bulup akla uygun hale getirmek gibi!

Devamı var

04.05.2015

Bayram Kaya

Sosyo Toplumsal Çekimin Merkezinde

Sosyal birlikçi totem yapılar; totem anlayışı ortak senkronlayımlı merkez kılıp; ona tüzel etki kazandırmıştılar.

Peki de, sosyal totem merkezinin kendisinde ne vardı? İki oluşma vardı. Kimi kez üst üste iki çakışma vardı. Bunlardan biri sosyal grubun ağırlık noktasıdır. Diğeri de sosyal özneli bencillik odak noktasıdır. İnsan hayatının merkezinde benlik dediğimiz bencilliğimizi sürdüren oluşma varsa; sosyal ağırlık merkezinin içinde de çakılı oluşla ya da gömülü oluşla yine şahısta bencillik (ego) vardır.

Hayat alanını oluşmak olan, içteki dirimsel atılımımız; dışta dolaşışla bir çevrim oluşturur. Nasıl dıştaki bir dolaşım; sıcağın etkisiyle bunalır, genişirse; boyu uzar, buharlaşırsa; dolaşım olan soğğun etkisiyle üşür, boydan kısalırsa; suyun etkisiyle ıslanır, taşınır, suya batarsa vs. Bencilliğimiz de dıştan dolaşırken türlü hal karşılaşmalarında etkilenişle bu etkileri taşır.

Bu dıştan dolaşım olan izlek alanların özneye etkisi, erken dönemde animizmi mana anlamasının kendisiydi. Bakınız animizm ve büyücülük yazı dizim.

Bencilliğin dıştan etkilenmeyle taşıdığı bu somut gölge yansımaları totem düşünce demıştik. Bkz. Sosyal birlikler. Bencillik, güden etkidir. Sosyal insan kendi bencilliğini dıştaki hemcinslerinin bencilliği ile birleştirdi (tevhit etti) . Tévhibi olan bencilliği sosyal bencillik oluşla sosyal grup alanının merkezine gömdü.

Artık bu merkez, tevhibi grup bencilliğinden ve dolaylı çevrimle, kendi benciliğinden ötürü bir çekim alanıydı. Bu merkez salt sizin bencilliğiniz değildi. Ama sizin bencilliğinize de denk düşen bir hitap ediş ile sizi de çek imliyordu.

Aslında sosyo toplumsal olanın ortaklayım merkezine konan sosyo toplumsal bencillik; kişi dünyasına yansıyan bir manyetik ışımali imitasyonlardır ya da imajlardır. Görsel yansımali, etki ile etkilenme yansımali kuplaj yüklenme olur. Sizdeki aracılı aracısız imaj yüklenimler, sosyo toplumun kişileriyle, sosyo toplumsal tutum ve davranışlarla eşleşir. Eşleşir eşleşmez duygu ve devinimler, gerçekleşir.

Demek ki sosyal merkezin odak alanında; şahıs bencillikleri toplamı olan bir girişme vardı. Bu girişme sosyal bencillikti. Ol nedenle osilasyon salınımı yapması sizi senkronluyordu. Bu nedenle sizi kendisine çekiyordu. Bu nedenle sosyal birlikler, doğada sağlanan (sağlama yapan) bir grup gücü, olmuştu.

Toplumsal odağın alanın da; hiç kuşkusuz ki yine bencillik vardı. Bencilliğin yanında sağlanan oluşla bir üreten ilişkiler ağı oluşa dönüşmek vardı. Üreten alan ilişkileri ve bunun paylaşımı olan düzenlenmesi vardı. Sosyal bencillik toplumsal bencilliğe doğru kaymıştı. Bunun yanında toplumsal bencillik; üretim ilişkisi ve üreten ilişkilerin dağılımı olan, merkezin düzenlemeleri de vardı.

Toplumsal alan bunlarla çek imleyici olup; bunların bileşke osilasyon salınımlarıyla bizler senkronize oluyorduk. Bunlar, toplumsal alanın salt ağırlık noktası oluşla da; odak merkeziydi. Sosyal alan, odak noktası da sosyal alan ağırlık noktası oluşla, ağırlık merkeziydi.

İşte sosyal alan; bu ağırlık ya da odak noktası yansımaları veya sosyal ortak alan odak noktası bilinciyle bizlerin vicdanınızdı. Vicdan; merkez ağırlık noktasıyla, sosyal alan odak noktasının toplumsal sıkletini taşıyordu. Vicdanınız bu odak noktası sağlatmasına

göre size yansıyıp; size kuple olup; sızlıyordu.

Totem dönem vicdanı sosyal birlikti totem alan ölçülerine göre sızlıyordu. İttifakı dönemde vicdan şimdiye kadar olmadığından daha fazla sızlamaya başlamıştı. Bu sızlayış totem sosyal birlikler tevhide olan kesim noktasına göre çoklu mantık bağıntısına göre sızlıyordu.

Bu her iki dönem vicdanı genelde grup üyeleri bağdaşıklığı üzerine sızlayan bir yürek vardır. Bu yürek birimiz hepimiz, hepimiz birimiz diyen yüreğin iz düşüm okunuşudur. Laf olarak söylenen bir akıl verme değil, gerçek bir uygulama olanın sonradan dile getirilişidir.

Birine ne oluyorsa genelde hepsine o olanın sızlaıldığı bir vicdandı. Oysa köleci dönemle kişinin yüreği tam bir gemisini kurtaran kaptan olurluğun yürek sızlaması içinde hemcinsine burkularak acıyan bir vicdanla, karşı karşıya kalınacaktı.

Köleci sistem vicdanı elbette ne totem dönem gibi ne de ittifakı dönem vicdanı gibi sızlamayacaktı. Köleci dönem vicdanı günümüze dek bunlardan belli belirsiz tonlar yansıtışla; mülkiyet paylaşımının sosyo topluma yüklediği bin bir ağır çelişkiler yumağı oluşuna göre, çok acayip şekilde; çok acayip vicdanlar oluşla, sızlayacaktı.

Kimi merhametle vicdanını sızlatırken, kimisi merhametsizlikle vicdanını inşa edecekti. Kimi sadakacı yardımı vicdan sorunu yaparken; kimi muhtaç kalsın ki hizmete koşsun diye bir vicdan frekansını kendisine vicdan yapacaktı, vs.

Toplumsal merkez ya da toplumsal odak noktasının üreten ilişkiler ağına göre paylaşılan, düzenletilen yansıma kuplajı da, sizin; toplumsal vicdanınız oluşla sızlıyordu. Odak noktası, merkez alanın üzerinde değişken bir yerde olabilir. Yani kimi süreçlerde ağırlık noktasıyla odak noktası çakışmaya bilir. Ama her halükarda odak noktası, merkez alanın içindedir.

Bu nedenle sosyal alan merkezi ile toplumsal alan merkezi giriştiğinde; her iki alanın merkezindeki odak noktaları birbirine doğru biraz yaklaşırlar.

Böylece odak noktası ile ağırlık noktasının üst üste düşen eşzaman senkronluğu biraz bozulur. Yani odak noktası ağırlık noktasında biraz kaymakla, artık odak noktası ağırlık noktasında değil ama yine odak noktası ağırlık merkezinin alanı içindedir. Biraz kayma, sosyal alan ağırlık merkezine doğru olur.

Odak noktalarının her ikisi de kendi ağırlık noktalarında çakışma oluştan beriye kayarlar. Sosyal alan odak noktası, toplumsal alan odak noktasından biraz daha fazla kayar.

Bu nedenle toplumsal alanın nesnelliği bozulmaması için toplumsal odak alan daha fazla negatifliğe kaydırılmaz. Toplumsal alan pozitif esaslarla çalışması esastır zaman zaman kısa sürelerle negatif zamanları olabilir. Ama sosyal alanın odak kaydırma negatifliği artırılabilir. Bu nedenle sosyal alan daha çok negatif kaymayla çalışabildiği gibi pozitiflikle de çalışır. Toplumsal alan belli bir eşikten sonra negatif odak alan kayması içinde çalışamaz.

Ağırlık merkezinde biraz çekilen odak noktası, ağırlık merkez noktası üzerinde; sanal bir odak noktası gibi devinmeler oluşturur. Odak alan çekilmesinin (kaymasının) , ağırlık

noktası üzerinde terk ettiği iz dűşüm alanında, boşluk devinmeli bir "izlek, odak noktası alanı"; bırakır.

Bu hal, sizin kara dűşüp; dűşölen noktadan ayrılmanızla karda iz bırakmanız gibi bir kuplajdır. Veya bu iz yapan kuplajlar suya bir noktayla teğeti dediğimiz değinim yapıp giden kuşun, suyla ıslanması gibi bir kuplajlar, kesikli süreklinin izlekler akışı olmasıdır.

Aynı şekilde "sosyal odak merkezi" ile "toplum sal odak merkezinin" girişmesi nedeniyle, oluşan bir kesim noktası dediğimiz kamu vardır. Kamu bir etkidir ve bir kamu etkisi oluşur. Kesim noktası etkisi sosyal odak noktasına da etki eder. Sosyal odak noktası kesim alan etkisiyle, (kamu alan etkisiyle) toplumsal ağırlık alanına doğru çekilirler.

Çekilme demek: sosyal alan ağırlık merkeziyle, sosyal odak merkezinin, üst üste olan çakışmalarının, bozulması demektir. Sosyal ağırlık noktasından biraz uzayan, odak noktası; çakışmayı biraz kaydırır. Sosyal odak noktası kayması toplumsal ağırlık merkezine doğru olur.

Bu tür girişmeler nedenle ağırlık merkezi noktası üzerinde, odak noktası çakışması olmamakla; ağırlık noktasında odak noktası gibi davranan sanal alan belirir. Uzun çimen üzerine oturup kalktığınız zaman çimenin hala siz oturuyor gibi izleğiyle davranan boşluk devinmesi oluşturması gibi bir şeydir bu. Bu sanal alan, daha önce çimen üzerinde oturup kalkmakla oluşan şekil gibi kuplajı oluşmuş bir kesikli sürekliliktir.

Şu halde hem sosyal alan ağırlık noktasında, hem toplumsa alan ağırlık merkezinde; odak noktalarının biraz kayması, biraz çekilmesi ya da biraz uzamasıyla; ağırlık noktasının çakışma (oturma) yaptığı yerler üzerinde, odak noktası gibi davranan iki sanal alan belirmiştir.

Buranın bir kuplaj izlekilik olduğu unutulmasın. Bu sanal oluşma; kaymanın bıraktığı boşluk devinmesi şahısların ve sosyo toplumların görüntöler oluşturduğu, hayal dünyalarıdır. Groteski olan fantezi yansıtmaların, dünyasıdır.

16.07.2014

Bayram Kaya

Sosyo Toplumsa Ruh 1

Sentez olanın kendisi; senteze katılanların tek tek yeteneklerinden çok çok daha fazla yetenek olmasıyla sentez olanların ortak bir duyusu vardı. Ortak olan bu duyuya, ruh diyoruz. Ruh ortak duyulu sentez bir yansımadır.

Ortak duyusu olan ruh; kişi bazında kişi sentezli bir kişi ruhu olduğu gibi sosyo toplumsa sentezli sosyo toplumsa ruh ta olabilir. Sentezi oluş, hem tek tek olan kişilerin kendi bünyeleri içinde vardır. Ki bu ruh tamamen kişiye özgü olmakla yalıtılmış, kişisel ruhlu yaşantı, irade ve istekler türünden, dünyayı yorumlayışın kişi ruhlu keyfilidir.

Sentezi oluş hem de kişilerin dışında, kişilerin bilincinden bağımsız oluşur. Ama kişilerle birlikte olan sosyo toplumsa sentez ile vardır. Bu da kolektif ruhtur. Sosyo toplum ruhu kişisel ruhun kendi dışında olmakla, kolektif sorumluluğa sahip bir bağıntıdır. Kolektif ruh kişisel ruhtan daha fazlasını kişilerine yansır. Şapka giymek kişisel ruhlu bir tavırken; yemek yeme şekli sosyal ruhlu, bilgisayar kullanmak toplumsal ruhlu bir tavidir.

Kişilerde ortak olan ruh, kolektif ruhtur. Kolektif ruh kişilerdeki keyfi olan ruhu frenler (gemler-dizginler) . Kişiler sathında bir de kişiye özgü; kişi sentezli bileşenlere özgü; yaşamsal ve özel olan tavır tutumları vardır ki bu da kişiye özgü "kişinin ruhudur". Asilik kişisel buradan, temkince uysallık, özgecil oluş ve özgeci oluşla isyan toplumsal ruhtandır. Ölüm orucu tutmak sosyo toplumsa ruhtandır.

Kişinin ruhu sosyo topluma bire bir yansıyamaz. Neden? Çünkü her ruh belirlimi haliniz toplumsal ruha uygun değildir. Söz gelimi çalima istemeyen kişisi ruh haliniz, üretim yani çalışma eksenli sosyo toplumsa ruh halinin hiç işine yaramaz. Burada seçme ayıklama kriterli elek dediğimiz sosyo toplumsa süzgecin devreleri işin içine katılır.

Bu nedenle sosyo topluma hiç katılmayan kişisel ruhlu irade ve istemleriniz, her zaman sizde kalır. Kalmak zorundadır. Bunlar sosyo topluma fikir özgürlüğü; insan hakkı gibi abuk sabuklar içinde dahi dayatılamazlar. İnsan hakkı ve fikir özgürlüğü üreten ilişkilere sekte vuran aykırılıklarıyla olamazlar.

Üreten ilişkilere aykırılıkla olan insan hakkı ve fikri hakkı demek; bu alanın içinde karşılığını bulan bir gerçekleşme değil demektir. Siz, kolektif ruhtan sağlama oluşla elde ettiklerinizi, özel alanda bunlara göre dönüşürsünüz.

Kişi ruhu sosyo topluma emek ve emek sahipliğinin iradesine dönüşmekle sosyo topluma katılır. Ki emek sahiplik iradesi, sosyo toplumsa karakterli olur. Böylece kişi ruhu kolektif ruhun parça belireni olması nedeniyle kişi ruhu kolektif ruh kadarla, kolektif ruhça içerilme olur.

Yani kişi kolektif ruhun kendisi değildir. Kişi kolektif ruhtan bir yansımadır. Kişi kolektif ruh içinde ürettiği emek kadardan bir katılımken, kişideki kolektif yansıma; kişinin emeği kadar katılımından çok daha fazla bir yansımadır. Kolektif ruh kendi başına etkin değildir.

Kolektif ruh her bir katılımı her bir katılımın toplamı kadarla, etkindir ama daha fazlasını üretir. Kendilikten sizde etkin olmayan kolektif ruh hali; bir kayanın size yansımasıyla benzeşir. Size yansıma yapan kayanın size bir takım algılarınız üzerinde etki basınçları oluşur.

Kayaya baktığınızda sizden kayaya, kayadan da size doğru yansımalar, olur. Bir ayna

yansımayı düzenli yansıtır ama geri etkileşim yapamamakla içinde tekrar görüntüleri oluşamaz, atıl kalır. Bir kaya bir yansımayı düzenli yansıtmadığı için kaotik alan içinde kalır.

İnsan özneli ruh geri beslenme süreçlerini oluşturduğu için yansımalar olmasa bile deneyimle edindiği o yansımaları tekrar zihninde oluşturur. Bu özellik bambaşka sonuçları ve ruh halini ele verir. Bu ruh hali sizdeki sentezin ürünüdür. Oysa ayna ve kaya hemen hemen bir türden oluşla biçim aldığı için sentez yetenekli özellik gibi davranamaz.

Siz bu özelliğinizle kayayı şekilce, boyutça, mesafece, renk ve kokuca, vs. algılayıp; bunların sentez ürünü dönüşmelerini zihinde canlandırabilirsiniz. Kayaya yönelir onu üst üste kor savunma sığınma hattı olursunuz. Böylece kaya sizinle etkin olur.

Kaya sizin algılarınız üzerinde etkin olur. Kaya sizin algılarınızla etkin olmakla sizi etkiler. Söz gelimi kaya hangi şekilde olursa üst üste konamaz oluşunu size zoraki dayatır. Bu kayanın sizden bağımsız oluşla sizin dışınızda pasif bir bilincinin olmasıdır.

İşte bu kayanın sizin üzerinizde sizde etkin oluşla karşılıklı bağıntıyla girişmesidir. Eğer siz bunların geri beslenme ile tekrarlarını yapamazsanız kaya kendi başına etkin olamaz. İşte sosyo toplumda bu nedenle etkin olamaz. Üstelik kayanın kendi başına bir varlığı vardır. Oysa sosyo toplumun varlığı onu algılayan öznelerle birlikte, araç, gereç gibi nesnelere de içerir.

Sosyo toplumun, kayanın sizde ansal dönüşümler girişmesi yapmaları zorunlu bir yansıma ve etkidir. Siz onu algı yapmazsanız ve siz onunla girişmezseniz size hemen hemen hiç etkendirler. Bu onlar sizin algınız nedeniyle vardılar demek değil.

Aksine onların sizden bağımsız bir var oluşları ve bilinçleri vardır. Sizin algılamadığınız şey sizlerin onları sentez ilişkilerine sokamamış olmanızdır. Değilse kaya orada şekliyle biçimiyle yansıma ile durup durmaktadır.

Siz kolektif güç olan; kolektif bilinç olan, kolektif ego olan, kolektif bilen ben olan; kolektif tüzeli oluşun sosyo toplumsa ruhunu bilinç düzeyinde algılayıp giriştirirseniz sosyo toplum sizinle etkinleşir. Sosyo toplumu faal olacak bir araba gibi görürsek; bu bir arabaya şoförün oturmasıyla şoför ve arabanın birlikte ve bambaşka durum içinde etkinleşmeleri gibi olmaktadır.

Arabaya binmeyen şoförün; arabayla tanışmazdan önce; onu bilinç edip algılamazdan önce arabaya binmiş gibi etkinleşmesi ve öyle hayal kurması olanaksızdır. Kişi arabayı istediği yöne istediği hız ve konforda sürer ya da aracı firenler.

Ama tüm bunlar arabanın yetenekleriyle, arabanın sınırlılıklarıyla; arabanın zorunlu olur kendi yasa süreçlerine uymakla, ancak; olası olur. Görülüyor ki etkinleşme karşılıklı etki ile olmaktadır. Siz arabayı etkilerken araba da sizi etkiler bu etkileşme ile arabayı daha hızlı daha yavaş daha hacimli daha sığ vs. yaparsınız.

Buna doğanın diyalektiği denir. Karşılıklı etkileşme; etkileme; etkilediğinden etkilenme ve tekrar etkileme süreçli çevrimdir. Kayanın sizde etkin olup iki düz tarafı üst üste koymanızı zorunlu kılması gibi bir etki. Siz bilgisayar yaparsınız. Bilgisayar da yetenekleriyle, yeteneksizlikleriyle size tekrar etki eder.

Böylece siz bilgisayarın yaptığı ve yapamadıklarıyla belirlenip; bilgisayarı belirleyerek bilgisayarı daha fonksiyonlu bir gelişmiş hale getirirsiniz. Umulmadık sürelerin önü böyle açılır. Zaman böyle oluşur ve akar.

Arabanın (sosyo toplumun) sizin bilinciniz dışında ve sizden bağımsız bir gerçekliği vardır. İşte sosyo toplumun ruhu yine sizlerin kolektif bilinçten yansıyan, yeteneklerinizin bilinci ile etkin olmaktadır. Kolektif ruhtan size akan yansıma sizden geri sosyo toplumsa ruhun kendisine dönmesiyle devre anahtarlama yapıp tamamlanmakla etkin olmaktadır.

Sosyo toplum, kolektif kapasiteli yetenek olmakla birçok kodlarla yansır. Siz, sizde bulunan ve size yansıyan sosyo toplumsa yansımali parça ruhunuzun taşıdığı kod kadarla sosyo toplumun kodlarına yanıt verirsiniz. Siz yansıyan sosyo toplumsa etkinin tümünü değil de ancak sizdeki eşleşeni kadarla olan kısımları sizde aktif olur ve siz sosyo toplumu da o kadarla aktif oluşunuzla akışlı edersiniz.

Üreten ilişkili katkınız nedenle sosyo topluma katılmanız içinde siz, matematik biliyor da, saksafon çalamıyorsanız; sizlerin saksafon çalma yansımasını da veren sosyo toplumsa ruhun bu tür etkime alanlarına, etkinlik kazandırmanız; hiç değilse o an itibarıyla olanaksızdır.

Sosyo toplumdaki yansıma sosyo toplumdaki yansıma salınımlarının bir kayaya çarpar. Kayaya çarpan yansıma geri dönüşle gerisin geriye sosyo topluma gelir. İşte topluma gerisin geriye gelen bu yansıma ile sosyo toplum etkin olur mu? Hayır. Neden? Çünkü kayaya çarpmakla yansıyan dalga, kaya tarafından sosyo topluma göre biçimleyebileceği bir geri beslenme referanslı belleğe sahip değildir. Bu işin birinci yanıtıdır.

İşin ikinci yanıysa kaya gerisin geri yansıttığı bu tekrarı salınımların frekanslarını ve kod bilgilerini kendi yansıma yüzey şekli ile toplumun tanımadığı kod diline çevirmiştir.

İşin üçüncü yanı, sosyo topluma ulaşan ve sosyo toplumun tanımadığı bu kod dili; sosyo toplumun süzgeç devreleri tarafından durdurulur olacağına devreye beklenen şekle uygun yanıt gelmemiş gibi olmakla devre tamamlanmaz. Yani sosyo toplum etkin olmaz.

Kısaca sosyo toplumun devreleri sizden gelen yanıtın şekline göre iletme olur ya da olmaz. Sosyo toplumun tarımcı isteyen koduna karşı siz zurnacı biçimli sinyali yanıt olarak gönderirseniz devre lineer olmaz. Sosyo toplumun devreleri (seçiciliği) sizde bulunan sosyo toplumun ruhu kadar olan parçaların şekil ya da biçimini tanır.

Ve süzgeç devreler bu parçaların kod kilit çözümlü yanıtlanır olmasıyla etkinleşir. Böylece uyum yapan bu anahtar kilit kadarı bir girişmeyle sosyo toplumsa ruh sizden etki ile yarı canlı (etkin) çalışır. Yine sizin, sizler dışınızda kalan yetenek etkilere cevap olamamanızdan ötürü de, sosyo toplum yarı ölü (pasif) oluşuyla çalışır.

Oysa kayadaki yansıma pasif bir yansıma olmakla, sosyo toplumsa kodlara yanıt oluşturamamakla girişme veremeyeceği için verdiği düzensiz yansıma; sosyo toplumu etkin kılamaz.

Bayram Kaya

Sönümlenen Süreçler

Özel bağıntısı içinde bir hareket hiçbir şekilde kendisini sonsuz kılamaz. Şu veya bu şekilde bir sönümlenmeye uğrar.

Bu sönülebilme bir karşılaşma dirençliği oluşun firen ve fitre hareketine tabi kılınmakla, firen direnç hareketli eylem, ısıya dönen enerji süreçleri gibi belirimler verir.

Enerji dönüşümlü sönülebilen süreçler, kesikli sürekli olmaya uğrar. Ya da bir ortam salınımı, sanki hareket alanının sonuna gelmiş gibi akis oluşun geri dönüşüyle sönümlenir.

Salınım şeklinde bir hareket, devinimlerin; çeşitli var olma biçimi ve sönümlenme biçiminden birisidir. Sönükleşen hareketler içinde sukunun geri dönüş eylemiyle sönümlenme olduğunu söylemişim.

Geri dönen sönükleşen süreçler bir iletişime bilgi oluşla, dönüt olan, iletimeler olan süreçler gibi bir bağıntıyla kullanılırlar. Sönükleşme yok olma değildir. Enerjinin kılıktan kılığa bürünür olmasıdır. Dönerek sönülebilen enerji, sizde bilgi iletilmesi oluşla veya sizde bilgi yüklemesi oluşuyla, kaldığı kadarla da bir sönümlenmeye uğrar.

Güneş ışıklarını düşünün. Etrafı aydınlatırken yeryüzüne çarpıp yansır. Bu bir sönümlenme zayıflamasıdır. Yine ışıklar çarptığı yeri ısıtır. Işık ısı enerjisine dönüşürken sönümlenir.

Siz etrafı aydınlanmış olurken görmekle ışığın sizde aydınlanma bilgi hareketine dönüşen, ışık salınımları; sizlere bilgi yüklemeye değişmesi olurken sönükleşir. Her sönükleşme dahi bir başka şekle dönüşmenin transferidirler. Açılan kapı, yoğrulan hamur gibi vs. Hareket ya da devinim bir kılık değiştirme tanımıyla enerjidir. Enerji yaptıran, dönüşen, dönüştüren etkidir.

Canlı yapılar gibi organizmalar sürekli yaptıranı dayanamazlar. Yaptıran gücün stresini bir çeşit transferlerle bir durumdan birçok duruma kesikli sürekli olarak bloke ederler.

İnsanın, dıştan enerji düzenlemeli, enerji dönüşümlü inşacı süreçleri vardır. Bu süreçler enerjiyi sönümlenme dönüşümleridir. İnsan başlangıç süreç hareketiyle, hareketini; sosyo toplumsa yapıya doğru getirdiğini hep yazılarımda söylemekteyim.

Şimdi yine sosyo topluluk yapı süreçleri içine bir büyüteç turalım. Sosyo topluluk sürecin alan içi; bir enerji yaptıranları ve enerji sönükleşmelerin kesikli sürekliliği olan özel bağıntıdırlar.

Sosyal yapılar içindeki özel alan etkili bağıntılara totem etki diyordum. Totem ve totem etki çevreden size, transfer etkidir. Çevredeki enerji indüklenmesinin sizde bloke oluşla çevrim enerjisine dönüşmesidir. Her çevrim ve dönüşüm kaybı, bir sönümlenmedir.

Totem etki yaptıran ve düzenleyen bir etkidir. Bir kısım totem etki seçme ayıklama ilkesiyle grup etkisi olarak kişiler kullanımı olmakla ortaya konur. Ortaklayım olur. Bu totem etki (çevre basınçlı iletme ve enerji indüklenmesi): ortaya konan noktayla; grup arasında, yani kişiler arasında; kullanımlarla sönülebilir.

Grubun ya da kişilerin transfer duyguları içinde bir güç yetmesi ve bir güç yetirememeye dek sorunsal oluşlarından kaynaklı hırçınlık öfkeleri vardır. Bu hırçınlık öfkelerinin yatışması olan sönümlenmesi de vardır.

Bunu basitçe şöyle somut örneğe dönüştüreyim. Bir çocuğun stresi çocuğu kaba oluşla vurup dağıtmağa götürür. Vuran kırılan; döküp dağıtan çocuk, çocuğun bu eylemi esnasındaki kırıp dökme şeklinde dağılıma uğrayan stresi; kırıp dökme sonunda enerji transferiyle; enerjiyi kırılan dökülen ortama dönüştürmesiyle; çocuğun öfkesini sükûnete götürürler.

Çocuk bir stresi kırıp dökme ile atamıyorsa öfkeyi anası babasına yükleyerek onların aracılığı ile öfkeye neden olan şeye, bir yaptırım uygulattırır. Ana baba aracılığıyla uygulatılan bu tür yaptırımlarla çocuğun öfkesi sönmelenir.

Ana babanın gücü yetmiyorsa hukuka ve otorite merkezine başvurularak bu öfke, transferler aracılığıyla sönmelenir. Ne var ki otorite merkezi sınıf egemenli oluşla, sınıflar; hukuku ve otorite merkezini alt ediyorsa; öfkenizin sönmesi bir yana, öfkeniz daha da harlanır.

İnsan sürekli yaptırın enerjiye dayanamaz. Yani enerjiyi (öfkeyi) sönmelenmeye de ihtiyacınız var. Ne yaparsınız? Önce, omzunuza küsüp; öfkeyi içinize atmakla; öfkenizi kendi içinizde söndürmek bir stres atmanız olacaktır. Aksi halde zora düşer patlamaya hazır fıçı olursunuz.

Ya da öfkenizi (enerjinizi) söndürmek için hukukun, otorite merkezinin yanına sosyo toplum alanınız boyunca; sosyo toplum alanı boyunca enerjinin gidip sönmelenişlerle yanıt (dönüt-cevap) olduğu iletilmeler noktasına bir öznel güç koyarsınız. Yani öfkenizi indirgeyecek yaptırımsa oluşu; "Allaha havale" edersiniz. Enerjinizin (öfkenizin) sönmelenmesi için yalın kişi olarak yapacağınız tek şey, budur.

Sosyal birlikti dönemden beri sosyo toplumsa her şeyin, gidip orada meşrulaşıp sönmelendiği ortak nokta, ortak payda; bir grup ortak dönüt noktası olarak ortaya çıkmıştı. Ortaya çıkan dönüt noktası, grup ortak paydası oluşla totem güç olarak kullanıldı.

Dönüt ve söyleşi noktası üzerine şimşekleri çeken ve şimşekleri sosyal yapının, toplumun veya kişinin yararına dönüşmenin sosyal grup bilincidir. Sosyal grubun benliğidir. Sosyal grubun otoritesidir. Toplumun hukuk ve otoritenin merkezidir.

Sınıflı toplumlarla iyice istismarı olan bu ortak payda merkezi, grup, sosyal yapı ve toplum kullanımı olmadığı zamanlarda; burası kişilerce de kullanılmaya, devam edildi. Bir grup enerji sönmelenme ve transferci indirgetme ortak paydası iyice bireysel, kişisel kullanımın odak ve paylaşım noktası oldu.

Yani grup sağlamalı kişi haksızlıkları öfkelenmesinin grup bilinci olan yer; giderek toplumlarla toplumun ve halkın; sağlaştığı öfke ve haksızlıklarının, enerjilerinin transfer olduğu bloke yerler şimdi kişilerin, Tanrısal muktedirlikle öfkenin (enerjinin) dönüştüğü yepyeni inşalar alanıydı.

İnsan böyle insanlığını oluşuyordu. Yeni inşa bir gerçekten hareketle, inşa oluyordu. Ve böyle inşa oluşuyla da çok gerçek ve doğrudu.

22.06.2014

Bayram Kaya

Söylemce Cahil

Ah korkularım
Kaale aldığım
Duvar duran.

Ah sevdam
Şehevî yanım(!)
Kendime yabancılaştığım
Sürdüremeyip firkatim.

Ah hayallerim
Arkaiki ortak da
Bilinçlisiyle sınırlı olan.

Ah deli gönlüm
Doludizginde.
El aklını kınar
El arabasına binmişte*

Ah tarih bilinci
Söylemle sıfırdır bilindiği
Nicedir anlanmamış yasandır
Fetih edenin fetih edilirligi!

Sevdam
Bencilliğimi sürmeseydim
Nereye kordum seni.

Ah özlemim, bilişimim
Ne zamandır bilinçle oluşturduğum
Sevdam, devam, insanlık bilincim.
Hayal mi yoksa arkaik tutumu az az silişim?

01.03.1992

Bayram KAYA

Bayram Kaya

Söylenti Değilse Eğer

Saçını mı boyadın,
Neden Dünya sarı?
Al başımda gamı kasaveti
Gündüzse, neden bu kaygı?

Gözlerin midir süzen,
Yoksa Dünya mı beni üzen?
Neden çipil, yar özleri?
Nekaheti bilmezle her düzen

Yar der vururum bağıma
Ne sevda sözü, ne güzelleme
Kallaviden bir söz gibi
Küfür demek gelir dil ucu çağrıma

Ağzlar dürme, sen görürsün sürme
Ne bilir yağmur, atarken yıldırım
Bulutunu taşır gibi başımda
Dem değil dökülen gider ağrıma

Yar oynak vurur heyecanı toynak
Ezmeden suları, hızına denk
Ulaşılacak cennete kadar, cenk
İşaret ederle bir eli kalkmış
Bilmezinden kafasını kaşır gibi
Al basmış, al korkusundan renk

Dışta karanlık, içte yıkılmış dünyası
Felaha bir cüce çıkıp gelecekle rüyası
Altı yelken üstü gemi, rehavetse remi
Sayıklıyordu Âdem diye kâbusla ben cemi

06.02.2013

Bayram Kaya

Söz Saldım

Eksiklik sıfatım, bildi isem.
Kuru gururdu, beni tutan, sildi isem,
Allamedir insan; geldi isem.
Korkma cenk var; doya doyula.

Durumlu söz; hin isem!
"Hava bulutlu"da
"Ördek miyim?" der isem!
Tasalan söz var; sora sorula.

Bin bilir, biri de dinler, isem!
"Ne sanıyorsun?" hamlık; yener isem.
Ne olduğum, karşımda, dener isem
Cehli yeneriz; bile biline.

Bilge susar, bilgi susmaz ise!
Kabında taşar, avare bakmaz ise.
Yol sorar, yolmaz ise
Bayram var bayram; Bayram'a.

Tevazuuyla çok dalınır isem.
Varlığımdır, çalınır isem.
Kişiliktir bu; kırılır isem.
Söz var söz; söz içinde, göz.

12.01.2007

Bayram Kaya

Sözcüklerle İletişim 1

Sözcüklerle düşünür,
Sözcüklerle anlatırız.
Sözcüklerle algılar,
Sözcüklerle güleriz.

Sen sus çocuk.
Ben okuyacağım geleceğini.
Beğensen de beğenmesen de,
İyiye de kötüye de,
Özgürlüğe de bağımlılığa da,
OLUMSALSIN.

Öylesine olanaklısın ki,
Dar yaşamada iyi yaşamada.
Seni bunlara engelleyecek,
Bir güç yapamazsın.
Şafahata da sefalete de,
Önce toplumundan,
Sonrada
Annen ve babanda başlarsın!

Düzgülüdür;
Eğer,
Fakirlerse fakirsin.
Olağandır.
Gerçi bundan sonrası,
Diğerlerine bağlıdır ya.
Olsun yinede diyelim.

Okulluluk okulsuzluk,
Sağlıklı şartlar sağlıksızlık,
Olumsal olanaklıdır.
Ya sevdan?
Dengi dengine vurdururlar,
Çiçekten çiçeğe,
Konuyorlarken.

Sana ar olan,
Onlara gönül çapkınlığı.
Onlara hamiyetlilik,
Sana dar olan.
Doğulmuş gerektirmen
Ne ise.

Olanak belirmiş.
Yaşanan gerçekliktir.
Şunu bil.
Olanaklı;
Şartları gerektirilendir.
Anla ve oyna,
Olanaksız değil.

Öyle olsa
Olumsal olmazdı.

Potansiyel
Soyut olanağı,
Devimsel somuta döndür.
Anlayınca,
Hep birlikte,
Haydi,
Olasılığa.

10.01.1992

Bayram KAYA

Bayram Kaya

Sözcüklerle İletişim 2

Bir Bire Döndürmeğe

Vurduğunda kurduğunda
Teksin tekil.
Korkma.
Şolduğunda
Uç çiçeksin.
Tikele.

Görölmüş mü,
Şartlarında
Tohumun
Gövermemesi
Göveripte,
Söz ermemesi
Milyonların dermemesi?
Tümelsin artık.

Ne çabukta kurudun!
Sap oldun tatsızlaştın.
Yeni bir arayış,
Yeni bir ses.
Amma da saplanmışsın,
Yeni tınmıyorsun.
Üstelik kökünde
Dikeliyorsun.

Fakat biri,
Yeni BİR edecek.
Seni bir eksiltecek.
Söküldüğünü gören,
Yerine geçecek.
Seni,
Yoldukça daraltacaklar.

Bir zamanların,
Umut çiçek olduğun
Hale düşeceksin,
Bağnazına bağnazına.
Dönüşümün ırasıdır
Çektiğin.
Fakat gerekliliğin.

Hep
Dünyaya
Yeni gerekecek.
Yeni,
Yeniden eskiyecek.
Tekil tikele
Tikel tümele
Oluşacak.
Tümel-tikele,

Tikel-tekile,
Eskiyecek yeniye.

10.01.1992

Bayram Kaya

Sözünüzü Balla Kestim

Bana hikâye gerek
Bir vuruşla seksen kelle alan
Yalın kılıç düşman içine dalan

Şöyle olmazından olur gibi bir şey
Yeter ki hikâyesiyle olsun her şey

Aşkı anlat mesela
"Mavilikler içinde yaşarken!
Gözü göze süngülerken! "
Cehennem düğüm oluyordu
Cehennem ateşinde olsa da dili narı

Kişi insana göreyse de aşk
Hiç insanlıktan yana olmaz vakarı

Anlat anlat, aşkı anlat örneğin
Sokağa bırakılmış meyvelerini ne yapacaksın ki?
Köşede karnın deşilirken
Kıyıda köşelerde kuyusu eşilirken
Bunlar aşktan değildi tabii...
Binlerce aşkınız bir Feynman eder miydi?
Peki, Yaşar Kemal Kimdi?
Aşkı yaşayacak kadar kemal
Aşık olmayacak kadar emindi
Her halde, aşktan değildi...

Anlat anlat, kanlı canlı
Sözün gelişi heyecanlı olsun...

Bir insan âşık olunca, nedir konu?
Şiir yazar, methiyeler düzer, güzel güzel süzer
Pek çok kez kucakta bir çocuk
Ya otel odası ya bitirim hane sonu

Bir ayı diğer ayının üzerindeyken
"Aşık oldum demiş! " ve... Fakat
Tek kusuru bunu şiirle anlatamaması
Kibarlıktan değilse
Mazereti makul de, açıklaması sakat

Kezzap aşkın yüzünde beleş
Kefeni giydirirken nişanı keleş
Kızıymış oğluymuş demezken cimaca gebeş
Tam âşık olmuştu ki
Anası gelmiş üzerine, vay şeşbeş

Okuma aşkı
İnsanlık aşkı
Yaşama aşkı gibileri değil ha kastımız
Gözlerimiz aşk acısından sulu
Hanı iştahından olmuşla şehvetin kulu

Kapıdan bacadan gir gir anlat
Lazım olmasa da beni bunlarla zanlat

Bu demi şairlerin elinde aldın mı?
Şair aşkı yazmaz
Şöyle bir geçek te uğrarken
Yazan kalem asılından azmaz

Sen aşkı kendin duyarsın
Kendine olur kendinle bağın
Hikâyet edersin bana
Sen olursun benim tuzağım
Ben o aşka yasaktan uzağın
Tek kişiliktir derine inilmez
Ödenmesi zaruri
Veresiyesi baklava
Siparişi oklava

Ne aşk, ne aşktır çağın
Lakin aşka düşmüşle
Aşklarlasın darmadağın.

Ne gidip gelen var
Çağırınızla ne akın
Hiç seferi var mı?
Kismetse aşka bir bakın

Emekle tutarız toplumu
Emek olursa hakkın
Bencileyin, ben gibi yakın
Değil aşka düşerle alakam
dönemli dönemsiz...
Bunca haykırışlar var
Zulümüm görmek aşktansa
Aşktan da mı önemsiz?

Savaşma seviş
Hangi akladır bu geviş
Üretmeden tüketmek
Egemenden gazelhanıyla deyiş

Neyine sevişecek
Kösnüne mi?
Parana mı?
Birbirine takışıp
İki çıplak bir hamama yakışıp
Bunlarla olmadın mı, aşk biter
Bunlarsız da ne aşk, ne meşk; yiter

Ruyu meyline hayranım
Göyünürken yoktur sözüm
Bu ne uçmağadır

Cürufun bile yapmaz iken
Tamuya bir tutarsın özün.

Laf tenceresi
Alakanın arka penceresi
Olur dedi
Yarım ağız
Bir soluk hançeresi

23.07.2013

Bayram Kaya

Stop The Pain Of Loving Too Much!

Çok Sevmenin Acısına Bir son Verin

Haydi, bir düşün düşleyelim.
Bir şeyi dilediğimizce sevelim.
Bencilce özgürce.
Paylaşıkça nispet için:

Kendimiz için;
Para sevda fayda.
Sonunda vesvese
Çıldırma kaçırma
Kayıp ediş zarar;
Oldurduğu hoşluklar
Lakin vehmi.
Diken üstünde her çıtırtıda!
Ne korkuludur bu,
Kalmaz tahtı tacı.
Sevgisinde boğulan acı.

Ne rahattır bazen.
Arı misali;
Çiçekten çiçeğe.
Bir zorunluluğu
İfadır sanki.
İçgüdüsel özgürce(!)
Tınmasız haylazca...
Sarmaşın bitiminde
Ruh yitiminde.
Bir boşluk bir murakabe,
Yemede içkince içini.
Bencilce düşünölmüş,
Umarsız özgür acı.

Telaşı var yürümesinde.
Bir ezilmişliğin duygusunda.
Takıp takıştırmalı,
Sürüp sürüşürmeli(!)
Bu akameti
Böyle savuşturmalı.
Gösterişin sanısında,
Dip yapmış;
Bir yerde tutunmağa,
Yeni başlayan,
Gölüncün bilisizliğinde acı.

Ne muhteşemdir
Ya Rab!
Malca varsıl gani,
İnsanlığı hani?
İki karşıtlık.
Ayrıcalıkçığın ruhsal orgazmı!
Şahika!

Paylaşmsızlığın,
Yalnızlık tedirginliği diplik.

Soyum soyumda kiplik!
Orgazm-paylaşmsızlık
Çelişmesinde derin acı.

29.12.1993

Bayram Kaya

Suçlular Aramızda 2

Hissetmezsiniz de
Tek tek konarlar
Hayatın dalına
Birikince çok ve kalabalıklar
 ekilmez olurlar
Onca goncaları
Kalabalıklar kırar
Neyi, neden istila ettiklerini bilmeden

 zbe ve kuytu yerlerde
Sürünerek birikirler
Malum ve  dlektirler
 tiş kakıştan
Taşarak sinsi  l mler
Kıvrıl kıvrıl
Vıcık vıcık bir ürperti

Daha suyu baştan gösterdiğinizde
Kudurganlık durur
Yüz geridirler
Kaçarken az ve korkaklar
 ığlık çığlığa t vbe arlar

Uğultularla s r leşirler
Cümleden bir uğultu olurlar
Farkına varmışlar sanırsınız
Deminde sesler kesilir
Baş başasınız azlık ve  okluklarla
Aniden bir ses
Artık en iyi bildikleri şeyledirler
Kitap okurken, bilgi sayarken
Süt emerken, süt verirken
Namazında, niyazında
Camilerde, otellerde, plazalarda
İnsanları yakar, yapıları yıkar
"Hayırlı olsun deyip", zaferlerine bakar!

İşte bu anda
Duyamazlar bile
Duyuramazsınız dahi
Sloganlarla giderler
Azlık, korkak ve karanlık oluşlarına nispetle
K rsen isli ışınlarla katı bir çamur akışı
Aydınlanmaz kömürleşmiş yüzler
Bu dehşet ve bu heng meyle
Ucu bucağı yoktur kolaylıklarda
Yokuşlaralarmış gibidirler sanki
H lbuki akış yaptıkları hal d zler

02.10.2015

Bayram Kaya

Suhulet

Bulunmaz dua ile ararda yarar.
Körlenmede, aldanışla bak; bu da zarar.

Bulunur mu hanende hiç, ihtira ile beratı?
Kol uzanır o zaman, şükürle duadır keratı!

Gam mı kalır, umarda; sikkını candan
Neşe ile boğar gün, eseri de kandan.

Sevgili şekvamızdır geceyle,
Yaşanmamış gibi, güne sarılan dün.

Sürermi sanırsın, miskinle şimdide abad
Anılmaz bile, geçer yarınla bu gün, sebat.

Yorgunum koynuna al, ezgile nenni ile beni
Bir uyanayım ki, tanımam hasret, ne de sen beni

Ne sefer belli gidenle, ne de giden seferle.
Sevgili bilirim, kaçdır; gün soyunur neferle

Nedir Nazende nedir, gizdeki dilemman?
Çekmek değildir el etek; yaşamdan elaman.

04.01.2007

Bayram Kaya

Sunu Kùltünü Oluşma

Çingene başı yağı bol bulunca kıçına sürermiş. Totemilerin totem mesleği olan dönemiyle; ön ittifak içindeki totem mesleklerinin bir arada olduğu dönemler; totem döneme göre bolluğu ve refahı beraberinde getirmiştiler.

Zaten ilk temaslar da bu üreten ilişkilerden kaynaklı, görece bolluktandı. Karşı grubun, bu taraftaki grup kaynaklarına olası tasallutları vardı.

Diyelim ki akşam gün batımıyla birlikte siz her gün evin çevresi bir yere bir miktar yiyecek bırakın. Bir kaç gün sonra yiyecek bırakılan yere baktığınızda akşamın bastırmasıyla o yere yiyecek bulmaya gelmeyi adet ve alışma edinmiş bir tilki, ya da çakal, veya kurt türü canlıları hayretle gözlemlersiniz. Sonra da siz bu tür gözleminizi yavaş yavaş hile oluşla, inşa oluşla akıl etmeye başlarsınız.

Sizin günün belli vaktinde düzenli yiyecek bırakmanızla oraya gelen hayvanlar; o yere gelmekle düzenli bir yiyecek bulan canlılara dönüşürler. İşin kotarıcısı olan sizinle tilki-kurt vs'nin, arasında düzenli bir iletişim ya da düzenli bir temas kurulmuş olur. İşte sizin totem mesleği icra etmenizden ötürü gördüğünüz totem mesleği nedenle totem meşgaleniz size artı ürün verir.

Totem grupların totem mesleği nedeniyle gördüğü iş; tüketildikten sonra artan ürün fazlası olan yiyecekleri verdi. Artık ürünün harcanması sizin tıpkı yabanıl hayvanlara yaptığınıza benzer bir tutumun aynısını; sizle komşu grup arasında köprü bir bağ iletişimi olmasını size düşündürür. Artık ürün düşmanınız olan karşı gruba, sizlerin arasındaki; böylesi bir bağıntı sal temas edilmeyi olanaklı kılmıştır.

Bir gelişme, akla gelmedik olay zaman süreçlerinin boşluk devinmesini ortaya koyacaktı. Siz de bu boşluk devinmesinin içini, seçme ayıklamalarınızla dolduracaktınız (kesikli sürekli kılacaktınız) .

Nasıl darlıklar bir totem grubu, "grubun dışındakilerine dokunmayacaksın" türünden yalıtılmışlıkla bir totem yasa içinde kıldıysa; totem meslekleri nedeniyle artı ürün fazlası veren gelişme de onlarla "dışınla temas edip ona dokunacaksın" demenin yol süreçlerin ortaya koymuştu.

Bu niceli gelişmelerle buradaki tüm sorun gruplarına; "dokunmayacaksın" diyen totem süreci; şimdi de karşı ittifakı grubuna "dokunacaksın" demenin, ilahlar süreci içine sokulabilmektir.

Çingene başı yağı bol bulmasaydı yağı kıçına sürme gibi bir boşluk devinmesini pek pek ortaya koyamazdı. Totem gruplar üreten totem mesleği ile düzenli sağlama yapmışlardı. Totemilerin düzenli sağlama yapma becerileri yanında "artık oluşla" biriken bol ürünü bulmasaydılar; gruplar arası temaslı boşluk devinmesini pek pek ortaya koyamazlardı.

Üreten totem mesleği olmasaydı; bu temaslar, bu düzeyde olası olmayacaktı. Bu üreten ilişkilerdi temas; "dokunmayacaksın onun elinde yemeyeceksin" diyen tabuya dek ilk totem yasanın sonunu da getirecekti.

Totem aitliklerin birbirleri arasındaki karşı grubun olası tasallutuna karşı artık ürün verisi olan bir kısım yiyecekleri; hediye oluşla sunu yaptılar. Bu sunularını (kurbanlarını-kurtulmalıklarını) karşı grubun kolay bulup alması bağlamında iki grubun bölgeler arasındaki o iki gruba yakın kesim alanının içine bıraktılar.

Gruplar, bu karşı grup patentli totem yiyeceklerini sunaklarda düzenli aralıklarla bulmaya başladılar. Düzenli ziyaretle, düzenli hediye sunusu bulmak grupları akıllandıracaktı (grupları iletme edecekti) . Birbirine karşı düşmanca ve yamyamca tepkili olan bu gruplar; bu sunular nedenli köprü iletimleri karşısında grupların buluşma alışmaları; gruplarda rutin olmaya başladı. Gruplar düzeyinde duygusal, akılsal alışmalarla yakınlaşma teması, gruplar arası fiziki teması da ortaya koydu.

Artık keslerce tekrarı olan bu tür deneyimlerle; en az iki grup arasının fiziki görüşme temasları başladı. Türlü yansıması olan temaslardan, temasların özgün seçme ayıklamaları yapıldı. Böylece ön ittifaklarla sentezi olur tutumları ve ön ittifaka gidecek olan yol sürecinin inşa girişmelerini adım adım akıl ettiler. Böylece bu ön ittifaklı süreçle ilahtı dönemi ortaya koyacaklardı.

Ön ittifaklar totem döneme göre hayli rahatlıktı. Bir yanda ön ittifakın onca pratikliği, rahatlığı, konforu; diğer yandan da totemilerin; ön ittifaklı süreç içinde olmaya karşı totem dönemin koşullu tepke olmasının kişiler üzerindeki sosyal öğrenmeli baskı ve basıncı vardı.

İşte bu yaman çelişkiydi. Vaz geçmesi gerekilene karşı, vaz geçemediği süreçler kırılması; onları orta bir yol tutmaya ya da onları orta yollu bir vicdani sığa içinde olmaya götürüyordu.

Ön ittifaklar totemimize ummadığı kadar rahatlıkları sağlamaydı, fakat totem dönem aiti kişilerin ittifak içinde totem dönemin ev sahibi oluşuyla, totem dönem rehberliğinin yüzlerce yıllık birikimiyle edindikleri totemi vicdanları sızlıyordu. Kişilerin totemi vicdanı, ön ittifakın içinde; için için kanama yapıyordu.

Çünkü totemlerimiz, ön ittifak için birçok totem yasalardan vaz geçmiştiler. Vaz geçilenler totemlerde vicdan yapıyordu. Manadı anlama içinde bu; toteme, atalar ruhuna saygısızlıktı. Bu totemdik murakabe ile oluşan vicdanın ağırlığı, totemi kişimize; totem dönemlerini ve totemdi atalar ruhunu tazim etmeye çağırıyordu. Totemi sosyal vicdandan oluşan ruhu ve vicdanı, ancak böyle huzur bulurdu. Bu ruhi hal; tam bir totemi koşullanmayla sosyal öğrenmenin bir değişme karşısındaki paradoksuuydu.

Ön ittifak içinde de üreten ilişkiler, ihtiyaç fazlasının bolluğunu vermişti. Totemimizde animizdi mana anlaması vardı. Bu animizdi anlamaya göre bol olan yiyecek ve içeceklerden bol olan bir kısmını, kendisi gibi aç susuz olabilen totem atalar ruhuna sunmalarıyla saygısızlıklarının karşılığını takdim edebilirlerdi. Bu bir özür ve affedilmeyi dileyişi.

Kendi totem mesleği ve kendi totem yiyeceği olan gruba ait ilk totem mesleğinin ürünleri bu pişmanlık karşısında totem atalar ruhuna, yani kendi totemlerine sunuluyordu. Bunda şaşacak bir şey yoktu. Totem ürünleri bir zamanlar atalarının yediği ve kendilerine intikal ettirdikleri deneyim ve bilgiler totem (ata sal) mesleklerdi. Bu günleri sağlayan atalara minneti duygu içinde olmakla totemimizin kendi totemini sungu (kurban) ile saygılaması ve ritüelime etmesi, çok çok pek kuvvetle olasıydı.

Üreten ilişkiler içinde olan gruplarla, ön ittifak içindeki ilah çocuklarının ölüleri, barbar gruplarca yeniyordu. Ölülerin yemesini önlemek için totem meslekli grup döneminden beri ve ön ittifak içinde dahi üreten ilişkilerdi uygarlığın yaratıcıları barbarlara ölülerini yemesinler diye ölüleri için ölü yiyeceği veriyordular. Ölü yemeği mezarın dışına

konmakla ölü yenmekten kurtulmuş oluyordu.

Barbarlar bir seferde ölüyü yemek yerine, düzenli olarak en az bir hafta mezar başında hazır yiyecek buluyorlardı. Ölüm yemeği böylece barbarın yamyamlığına az çok gem oluyordu. Ölü yiyeceği vermek ölüsünün çürüme süreci kadar bir süre ile ölüsünün yenmesini önleyebiliyordu. Ölüm yiyeceği ölüyü yamyamların elinde kurtarmak, için ölü kurtulmalığı kurban oluyordu.

Yamyamlığın hayli seyrelip gizlendiğı köleci dönem içinde ölüsü mezarda durup duran çok milletler nazarında ölü yiyeceklerinin anlamı bilinmez oluşla değışecekti.

Köleci sistem öte dünya anlayışını ve ölüp te dirilme oluşun hesap verme anlayışını da ortaya koymuştu. Adet oluşla sürüp giden ve anlamını bilmediğı ölü yiyeceğı konusundaki bu değışmenin birisi de mezarı başına konan ölü yiyeceğinin, köleci sistem ruhuna uygun oluşla açıklanmasıydı. Ölüsünün kurtulması olan ölü yiyecekleri, mezara konup öte dünyada Oziris önünde dirilmenin karşılığı yiyecek olmakla söylenmesiydi.

Bir ve aynı şey gibi olan bu üç farklı tutum; üç farklı ritüeli ve giderek sentezini ortaya koyuyordu.

Bayram Kaya

Surettlerden Algıladık Somuttan Salgıladık

Kalabalık...
Çok kalabalık...
Kalabalık gelir bunlar
Bunlar, kalabalıklaştıkça gelir
Ve geldikçe, kalabalıklaşır...

Yerle yeksan edişte
Mağaza yağmalayıştı
Zapt edilmezdir bunlar
Ya şeytanın art bacağı olurlar
Ya azrailin yerine suret

Ya Ramses'lere
Ya Akherton'lara
Emanetten zaruret

Allah yaratmış demezler
Gösterilmesi kafidir.

Vicdanları öfke
Sözleri öfke
Eylemleri öfke
Düşünce ve anmaları öfke
Prometheus'a gazez bunlar
Demokratik atılım ve sorumlulukta beri
Hemen kalabalık olurlar!
Çarçabuk...
Şekizer onikişer
Üremeleri gibi tez ve aniden

Hiç söyleyecekleri olmazda
Kalabalık olur, galatı hınç söylerlerler...

Ne bir diyecekleri, ne bir üretimleri
Söyleyememenin
Işıktan kamaşmanın kalabalığı

Tek kanalla açık
Servis dışılık
Işığın ulaşamadığı
Tahrik yalanıdır, kapsam alanı

Daha uzağı gerekmez...
31 Mart'tan beridir düzü
Ya, din elden gidiyordu bidattan
Ya da, başörtüsüydü hicaptan
Demle idi masuniyet
Zülme uğradıkları yüzü!

Adrese teslim kalabalıklar.

02.07.2009

<img border='0' alt='Pardus...
Özgürlük İçin...' title='Pardus... Özgürlük İçin...'
src='http://www.pardus.org.tr/banner/bts01.png'>

Bayram Kaya

Sümme Haşa!

Ne eşekler var ki
El verişle bile, kadamdırlar (felaketimdirler)
Zan ederler hep, diyarı eşeği terkle
Eşek olmadığı söyleyişle; eşektirler!

Öyle haddini bilişle insan var ki
Eşek olmadığı halde (Eşek olmazda bile
Eşek olduğuna bahisle bilişte
Daha bir adamdırlar

Maksat rütbeyi nişanla
Semeri düşürüp
Eşek olmazlık değil!
Ne taşıdığını bilişle
Eşekliği akılla, adam olmak

Ne eşekler var ki
Semersiz de eşek, nadanca geçer
Ne marifetler var ki
Semer görülürü, cevher seçer

'Eşek ölükle, kalır denir semeri'
Belli değil mi semerlerden?
Söyleyeni de ölür, dinleyeni de
Türev olmakla kurtulunmaz hayvanat dereceden
Ha kalmış olur semeri
Ha koşumdan kalır, dizginle kemeri
Bilene anlam ne hacet;
İnsan eskimez ya, giyse de fereceden
Ha sen söylemiş olursun, dinlerim ben
Ha ben dinler olurum, söyler olursun sen
Ne fark eder âmâ da
Dinleyen bilir olmalı söyleyeninden
Adam olmadığını bilmedikten maada

27.02.2011

Kada : kaza, bela, felaket
Âma : gözleri görmeyen.
Âmâda: göremedikten
Ferece: (ferace) Yakasız, uzun kollu, etekler dek uzanan bol giysi

Bayram Kaya

Süreç

Bilmeyiz ki.
Övünemeyiz ki;
Babamda babası gibi,
Dedem kavgada ölürken,
Ebemin karnında(!)

Bilirsinki.
Övünürsün ki;
Babanın babası gibi,
Deden yaşayan, iş bilir(!)
Sen ananın karnında.

Ben dul,
Sen soylu çocuğu!
Sonuçta.

Sanıyordu ki,
Biz ölüyorken,
Sen yaşayacaksın, diye!

Ben de, tıpkı babam,
Sen de benim gibi.
O, yaşasın diye,
Ölüyor olacaksın!

Sen, bey oğlu,
Sen, yazgısı böyle olan(!)
Bunlara açık gizli,
Kıs kıs, gülüyorken,
Övgüler düzmekten
Hiç yoksun kalmayacaksın,
Mayıs böceği gibi!

Biz, övgüler düzülen,
Ölümler silsilesi.
Şen ki, kadir şinans(!)
Övgüler düzen,
Yaşayanlar silsilesi.

(25.05.1994)

Bayram Kaya

Sürekliik/Öz demeler deneme 1

Erdemsizliklerimiz olmasaydı
Erdemlerimiz bu kadar çok olur muydu?

Su devamlı akmasaydı
Fırat bu kadar anılır mıydı?

Ölüm olmasaydı, yaşama; bu kadar
Güzel ve uzun, anlamlı denir miydi?
Ölümün varlığı ve sonucudur
Yaşamı kısa, sarılınır kılan.

Acımanın erdemi yoktur
Acımamışsan.
Acının erdemi vardır.

Ölmemenin güzelliği yoktur
O, an ölmeli ki, sonra ile kıyaslına.

Ölüm ve yaşam, aynı andalık ve içkin
Bir yüzü varken, öbürü doğmakta.
Sen Fırat'taki, bir kuple susun
Sen Fırat mısın? Yosa, Fırat sen mi?

04.02.2007

Bayram Kaya

Sünderdeki Alğı

Yüreğinin sesini dinleyemeyen
Korkularını dinleyecekti
Ve öylece işkilli
Ağır bürokrat
Bir döndü durdu
İniltiler ahlarla eklemli
Bir sıcak, bir soğuk şakak vurdu.

Güncelce ruküş ve falça.
Bir göğüs bir kalça!
Her tarakta bezi
Kendi söylemi ile kendi kaç kezi
Ağır sanatçı
Birin gezip, dirim bezip
Erotize erotize anı öre
Sanki et olmuştu
Açlık niyetine göre.

16.01.2008

Bayram Kaya

Sürpriz

Mevsim olacakla sürpriz
Ay olacakla sürpriz
Yaşanacakla sürpriz
Telmihi bilmem
Kırmızıda geçmekle, yeşilde durmak
Kurallı ve kuralsız sürpriz

Beşi duvara vursam
Beşi vurukça beş eder
Ölçü; elimi olanı selimden
Bilgi olanı fanteziyle gelimden
Halksa olanı toplumdan ayırt eder.
Haziranları sürpriz bulmam
Zaten Haziran insanları (biz) sürpriz

06.06.2011

Bayram Kaya

Sürü Haydi Yürü

Cahilliğinden başka
Cahil için her şey olası

Ha su buzdur; ha buz da su
Toplum sürüdür; sürü de toplum!

Yani; buzda transatlantik yüzdürürsünüz
Su içinde geyiklere kızak çektirirsiniz!

Koyuna dalak nakli yaptırılırsınız
Toplum da, meler!

xx

Çoban ve sürü ilişkisi Mamon'du sahipliği
Tokluğun ve sırtça pekliğin; açlığa oluruyla
Sahiplik te, sahipsizlik üzerine öğütlerle rahipliği
Söz, şiddet ve kuvvet etkisine; yol oluruyla...

Oysa sürü olmayan toplum
Ortak sahiplik bilinciyle soy toplumu.
İlahtan hak
Karşılıklı gerekmeli
Üreten ilişki olur bağıntıyla pak

Kişi emeğine denk düşeniyle kendi özelini, yaşanmağa
Bu sürecin ortak yönetilmesine organize olmakla atar şafak

Sürü, çobanın değildi
Çoban da, sürünün değildi
Üreten bağı görmedikse
Sürü de, çoban da, Mamon'undu

Salt sahiplik ilişkisiyle
Gütme... Güdülme...

Ne toplum, insanın sahipliği
Ne de toplumdu insanın sahibi

Üreten ilişkiyleydi toplum ve insan
Farklı kullanımla bağıntı olur emeklerin organizesi

Karmaşık bağlarla girişen
Üreten ilişkiyle girişen
Vatana ölmek, sokağına yürümek, köprüsüne geçmek gibi
Kişisel sahiplik değildi mülke
Üreten ilişki; bilinçli emeğe sahipliği malı mülkü olur ülke

Ben ne sürüyüm, çobanlığı bilmedikçe
Ben ne koyunum, üreten çoban olmadıkla

Hiç sürüden çıkarla

Hamlet'i yazan
Othello'su kepçe
Yaşar Kemal'i derya kazan
Sürü aklından olup
İlkbaharı, bir başka ilkbaharıyla olur hazan
Sürü ve çobanla var mı mezkûr talihi bozan?

Çobanlık sürü akli mı?
Yoksa
Karşılıklı bağıntıyla "üreten ilişkinin" ortak akli mı?

Hiç Ay'a giden sürü gördünüz mü?
Hiç sürüden ulus bilinci
Üreten ilişki bilinci
Musa'nın esasına kafasını uzatan koyunla
Demokratik kullanım, çıkararı çoban gördünüz mü?
Ben çobanını eleştiren koyun görmediğim gibi
Çobanına öneri de bulunan, sürü de görmedim.

Ben çobanına sarılan
İşveyle yatağına darılan
Mecnun'un Leyla'ya olur aşkından
Dağlar delmeğe varılan sürü de görmedim

Ben klondan, koyun üreten sürüyü bilmiyorum
Ama sürüsünü semirtip
Bıçak altına emir edip
Kendisini kesecek
Bıçağı yalayan sürünün, sahibi çobanı gördüm.

Mamon'du
İnsanın
Ortak
Sahiplik bilincini...
İrade bilincini...
Üretim ilişkisi bilincini
Gaspıyla...
Özel mülk sahibi kılmanın takdiriyle
Melezleri köleleştiren

Bu sahiplik baskılı bilinç ve şiddet gücüyle
Çobanlık dönemden kalma alışkanlığı kendisine
Çoban görüyordu.

Sürü güdülür
Siyaset el birliğiyle yürütülür

Şiyaset gütmeyle, güdülmenin değil alakası
Üretmeyle, üreten ilişkilerindi, politikası

Görememe âmâlık değildi
Âmâlık, görememeydi

Siyaset gütme değildi
Gütme, siyaset edememektir

Gütme Mamon işi
Siyaset, üreten ortaklıklarıyla; kişi

Üreten ilişki, uygulamalarıyla siyasetti
Bunu bilmeziyle çobanlığa öykünür her bedbin
Düşünen eylemi olan koyun değildi, Auguste Rodin

Katılımlı olmayan
Hep vaaz edenlerin söylemidir
"Ben çoban, siz koyun"
Bu aldatmayla başlar tarihi her oyun

16.11.2016

Mezkûr: az önce söylenen, az önce adı geçen, az önce anılan
Amâ: Gözleri kör olmak. Kör olan hiç görmez
Mamon: Servetin kendisi olan mana. Serveti kendisine ait kılan mana. Ve serveti keyfi
dağıtan irade olmanın meşruiyeti olan, mana anlatım dilidir. İçinde olduğumuz süreci,
mana ilişkisi olmakla tarif eden tarihi geri beslenme bilincidir.
Klon: Kopyalama. Hücre kopyasından embriyo üretme

Bayram Kaya

Sürü Yaşamı 1

1-]Eğer sürü yaşamları, çevreden bir yarar elde etme ve doğada bir yarar elde edişin grup davranışlarından biri olmasaydı, her halde sürü yaşamı doğada ne görülürdü, ne uygulanır olurdu. Sosyal birliklere ve toplum sal yapılara gidecek yolu kuşkusuz ki grup ve sürü yaşamına değin olan deneyimler ve çıkarımlar, belirlemişti. Burada edinilen tutumlar, sosyal birliğin deneyim ve soyutlama gücü ile geliştirilip, yeni olum lamalarla pek çok niceleyişleri de içine katmıştı.

Sürü yaşam, sosyal insan yaşamını ve insanın toplumsal yaşamını, ileri doğru eğitimle eşirmiştir. Bu eğitimle sosyal yaşam ve toplumsa yaşam yoğunluk kazanmıştır. Grup ve sürü yaşamları, doğadaki dıştan örgütlenen sosyal yaşamın, dıştan işbirlikleriyle ilk organ elci yapı oluşuyla, bugünkü sosyal (halka değin) yapı ile toplumsa yapının ilk çorba durumudurlar.

Gerek grup yaşamı, gerekse sürü yaşamı; bir atom çekirdeğinin; bir hücre çekirdeğinin ve vücut birliğini sağlayan organizma yapıların düzenleniş biçimini; dışta yansıtmışlardır. Sosyal ve toplumsa yapıların, ilke olacakla; organize olmanın benzerliklerini bir örnekçe gibi hücre ve atom çekirdeği düzenlenişini, takip edişleri vardır. Bu benzerliğin girişme varyasyonları da pek çoktur.

Yani bu gibi ilkteki düzenlenişler, akıştı oluşla doğal akışı eğitimler. Bu kabilden eğitime uğrayan yapılardan biri de organik sosyal yaşamla, toplumsa yaşamdır. Bu eğitim şekli değişerek, gelişerek varyasyonlar vererek ve yeni düzlemler oluşturarak, kendisinden önceki ilke alanın üzerinde devinmeli oluşla geri beslenmeli bir takip ediştirler.

Sürü yaşam içinde de, sosyal hayat içinde de ve toplumsa alan içinde de oluşan otorite, atom çekirdeğinin ve hücre çekirdeğinin yerine geçmiştir. Otorite soyut olan imgesel motifli (nesnelin yansımada) oluşuyla, öznel değerlerin otoriterce yönetir olması, bu ilkteki yapı düzeni ile benzeşmiştir.

Sürü yaşamı, sosyal birlikti komündü yaşam ve toplumsal yaşamlar; öznel olan, otoritenin kontrolü ile çevrim eştiler. Sosyal ve toplumsa güç eksen kutbunu oluşturdu. Toplumsa ve sosyal gücün yaptırım anlayışları eksen birliğini sağladı. Böylece sosyal ve toplumsa olanın yetkece eksen dönmesini başlamıştır. Bu otorite (yetke) şekillerine, kültür de denecekti.

Otorite, önce somut yansılı belirdi. Ve giderekten de soyuttan soyuta giden yansıma imgelerden de oluştu. Yine de somutun kontrolü ile işler hale gelirlerdi. Somuttan yansıyıp, somutun deneysel kontrolünde olmayan imgeler, inançları, hayalleri, oluşturmuştu.

Otorite, hücrel ve atomsa çekirdeklerin kümelenişti, organize olmalarının bir çekim selliğidirler. Sosyal hayat ve toplumsa örgütlenişler, organiklerin vücut organize ligine değin benzeşimli örgütlenme olan yansımalarıyla sürüp giden bir süreçtir. Bu benzer oluşlar organizmanın iç işleyişi gibi birbirine bağımlı işleyişle gerçekleşirler. Bu gerçekleştiren sosyal ve toplumsal yapının içinde, kişi ya da bireylerin dışında; bireyler arası ya da bireylerle-bilim, bilgi, teknoloji, araç gibi girişmelerin, düzenliliğidir. Bu bağımlı olan bağıntıya, toplumda yükümlülük denir.

Atomların örgütlenmesine ve hücreye içi düzenletilmesine ve organizma oluşumlarına değin işleyişler; dışarıda kişi-kişiler örgütlenmesiyle grup yaşamını, sürü yaşamını ve komün yaşamını, oluşturmuştur. Bu dönemim kişi araç girişmeli düzenlemesi sınırlıdır

ama vardır.

Daha sonra da gelişen bir devrimle iki alana yarılan komün birlikler; halksa ve toplumsa yaşayışlarla da daha bir farklı bir toplumsa, birey-teknoloji girişmeli yetkinleşme içine doğmuşlardır. Atom çekirdeği ve hücre içi yapılar, enerjiyi kararlı, düzenli hale getiren yapıdırlar. Yani örgütlü yapı entropiyi (düzensizliği) , en aza indirgemişlerdir.

Dıştaki dinamik organizeleri oluşturmak, organiklere özgüdür. Böylesi organik yapılar sosyal yapılarla yola çıkar. Organizesiler kişiler ve kişiler arası oluşla sosyal yaşamı; belirtirler. Kişiler ve aletlerle (nesne ile-teknoloji ile) olan ilişkin organizeler de toplumsa yaşamı oluşturmuşlardır. Bu oluşumla; atom ve hücreye dek örgütlenmenin yansması da, benzer ilkelerle, organizma ile diğer organizmalar arasında kurulan bağ ilişkisidirler.

Atom ve hücre ve organizma düzenine benzer yapıda organize olmak, sosyal yapılarda sosyal gücü; toplumsa yapılarda da, toplumsa gücü oluşturmuştur. Atomdaki düzen ilkesi, çekim eşiş ve çekimin bir çekirdek kutuplu, eksen etrafında döner olmasının benzeşmesi vardır.

Sosyal yapıda ve toplumsa yapı içinde de temel olan kişinin beslenmesi, kişinin güvende olması gibi sağlayışların çekimleri vardır. Bu çek imleyiciler, toplumsa yapı ve sosyal gücün kutupları çevresinde, sosyal yapıyı ve toplumsa yapıyı, eksen çevrimi yaptırmaya başlatmışlardır.

Yine organik hücrelere dek olan çekirdek yönetiminin, dıştaki sosyal ve toplumsa yapılar içindeki görünür benzeşmesi vardır. Bu görünür benzeşme toplumsa ve sosyal gücün yönetimine değin, yapının otoritesini ortaya koymuştur. Sosyal ve toplumsa güc; çekirdek yönetimine benzer olacakla, bir yaptırımlar; bir işlevler, odağı olmuşlardır.

Sosyal ve toplumsa organizeler, tam bir küme organize ligi göstermektedirler. Bilindiği gibi kümeler, organik (canlı) ve in organik (cansız) yapılardan elemanları, içerir. Sosyal ve toplumsa organizeler de kişi-kişi canlılar ilişkisini içerdiği gibi kişi-alet(aracı-teknoloji) gibi cansızlar girişme ilişkisini de, taşımaktadırlar.

Sürecek

Bayram Kaya

Sürü Yaşamı 2

2-]İlkteki ortaya çıkan, atoma, hücreye ve organizmaya değin temel işleyişin yansıyan kendi örgütlenmesine değin benzerlerini çeşitlendirmekten ve benzerlerini zengince ilişkilendirmelerden kaçınmazdı. Sürü yaşamı ve sosyal birlikler yaşamı ve toplum dediğimiz yapı alanlar, hep bu atomdu hücre gibi organize oluşturu buluşun, değişik varyasyonlarla kullanımdırlar.

Sosyal yaşam içindeki, özel hayatımızı oluşturan, görünmez bir zar bağ içindeki sosyal-sosyal (yani insan-insan) ve sosyal-nesnel (insan-bilgi ve teknoloji) yaklaşım, girişmeli işbirliklerinin, kümeydi organizesi vardır. Bu küme elemanlı girişmeler kişiler arasında ve kişilerle nesne arasında, özelden genele doğru olan bir analoginin kesikli süreklidirler.

Bu analogi benzeşmesi, gerek sürü yaşamın hiyerarşisi (örgütlenmesi) içinde, gerekse sosyal birlikler içinde ve toplum sal bağlar içindeki girişmelerini yaptı. Bir çeşit çekirdek DNA'sının görevini üslenişte, toplum içindeki ve sosyal yapı içindeki, otoritenin işlevleri arasında olan aktifliklerdi.

Çekirdek DNA'sı ve çekirdek RNA'sı sosyal yapı ve toplumsa yapı içinde yer değiştirebilen, mobilize olan, bambaşka yönet sel özellikler kazanmıştırlar. Bu yapıların da, dıştan içe doğru olacakla bir seçme ayıklama kriterleri de, vardır.

İlk etnikti sosyal birliklerdeki, bu seçmeci, ayıklamalı, tanımalı seleksiyon, diğer etnik sosyal birliklerle temasa geçilmeyi engelliyordu. Bunun nedenleri: 1- sağlayışlar kıtlığı yüzündendi. 2-Sağlayışlar işbirliği yüzündendi. 3- Sağlayışların kendine özgü, özel duygu işbirlikleri dayanışması içerir olmasındandı. 4-toplayıcılık ve av sağlayışlarının belli bir nüfusa yeter olması vardı. 6- Nesnelde öznel duygudaşlığın (nesnel olanın) öznel anlamalı dile getirilişti bir eksen eşmesi vardı. 7-Bu öznel totemdi anlayışlardan ötürü de etnik yapılar; birbirlerine karşı nerede ise sıkı bir kapalılık içindeydiler.

Belki de, grup yaşamı ve sürü yaşamları; en pratiğinden, grup gücü (sürü gücü) ve gruplar hiyerarşisi (sürü hiyerarşisi) ortaya çıkarmanın bir düzlemidirler. Gruptu sosyal yaşamlar biyolojik bireylerin kendi aralarında organize oluşlarıyla, atom düzlemlerle organize ligin bir varyasyonunu, ortaya koydular.

Bu ortaya konan varyasyondan girişme sanki taklitçe, bir eğimsenin öğrenilmesi idi. Sosyal yapıların dışta insan-insan ilişkili atom ve hücre yapılarla benzetimlik olacakla bu örgütlenmeyi düzen lemiş olmaları da, temelde bir seleksiyon işidir.

Süreç, ilkten beri çevre sunumunun bu atomsa, hücresel ve organizmaya değin düzen eşilme ilişkiler tipini seçip, doğa içinde işler kılmasının bir rolüdür. Bu rol, atom çekirdeği ve hücre içi oluşumların düzenlenmesi ile seçile gelen bir kesikli süreklilikli devamlılıktı.

Dıştan oluşla, organ elci; kişi-kişiler ve birey- araçlar girişmeli sosyal ve toplumsa yapıları örgüt eşmelerdi yapıların ilkten belirlenimlere benzeşmesi vardı. Bu analogi inorganikti atom düzeni ile organizma içi hücre birimlerine benzer olmanın analogisidir. Bu şekil ortaya çıkış çevreye karşı sosyal ve toplumsa organizmaların tutunur olup, yaşam mücadelesi verebildiğindendir. Bu görünüş, en ilkinle oluş örgüt eşmesinin, sosyal ve toplumsa durum aşamalarıyla oluşan bir süreç takibidirler.

Bu analoginin temeli, dışta biyolojik bireylerle, bir hücre; bir atom düzlemi düzeninde benzerlikli organize olmayı oluşturmaktır. Sosyal görünümlü ve organizmaydı varlığın

bütünlüğü dışında organizmalar arası ilişkinlikle organelleri oluşturmaktır.

Bu da, tam bir küme içi denklik dizaynı organize ligidir. Açıkçası bu dıştan kurulan hücre, atom benzeri olan organizmalar; insan organelli ilişkileri içine, nesne(araç-teknoloji gibi) cansız organize ligini de katabilme hüneri ve başarısını da göstermişlerdir.

Şimdilerde, kimi primatlar bu dıştan organizmalar arası bağıntı becerisini belli oranlarda başarmışlardır. Ve özellikle de insanlar tarafından bu türden sürü yaşam aşamaları, çoktan kat edilmiştir. Yine de bu aşamanın imlemeğini bizler de duygu olarak, eğitimsiz durumlar olacaktan, bu düzlemin benci davranışlarını tekrarlar olmaktan kurtulamayız.

Grup yaşamı kâh sürü eşmiştir. Kâh sürü yaşamı, grup yaşamlarına parçalanmıştır. Bunlar sık sık birbirinin zaman zaman yerini almışlardır. İnsanlık, grup ve sürü yaşamından, sosyal birlikçi olan komün yaşamına geçmiştir. Ve oradan da, toplumsal yaşam düzeyine, devinmişlerdir. Ve şimdilerde de insanlık hüneriyle, toplum olmanın da ötesine geçilmiş olmaktadır.

Şimdiki girilen zaman ve düzlemdeki konumlar içinde, enerji düzen tüketimi, görülmemiş denli çok boyutludur. Şimdiki düzlem enerji alanları koordinasyonlu bir yaşam alanları devinmesidirler. Enerji hem dıştan içe girdilidir; beslenmemiz gibi. Hem de dış düzen sağlayıcı oluşla, bilim üretmek ve teknoloji yaratıp kullanabilmek içindirler.

Tüketimce enerji bağımlılıkları hayli artmış olan, lüks enerjisiz yaşayamaz oluştu enerji düzlem alanı yaşam biçimimizin girişmeleri var olmaktadır. Bu içsinmiş mi? Buna ne kadar hazırız? Bu düzlem çoğunlukça hayli bilinmezliklerini içermektedir.

Sürecek

Bayram Kaya

Sürü Yaşamı 3

3-]Artık insanların gelecekteki oluşuyla sadece buyuran ve yöneten, plânlayan, yaratan, akışları olacaktır. Gelecek; bu akışın, sıkı araştırması, geliştirmesi içinde tümünden teknoloji bağımlılıkla bir yaşamı sürdürür olacaktır. Böylesi zaman kontrolleri ile geliştirdiği, öznel gücün kullanım yoğunluğu etkili bir yaşantı aşma gibi olacak biçimdedir.

Geleceğin durumu, Dünya noktalı eksen olma, enlem boylam paralelinde olmaktan çıkmıştır. Bu noktaların devinim ve düzen kontrolündeki beceriler, çocuk oyuncağı olma biçimine dönüşmüştür. Dünya referansından az biraz kayışlarla, Güneş sistemi eksen çekeninde, ilk örnekçe devinmelerin sıçramasına dek yalpalamaları düzen eşilecektir. Güneş sistemi koordinatlar boyutunda, bu sistemin damgasını taşıyan, yaşantı aşmalar oluşacaktır.

İnsanlığın toplumsal gücü, zamanın ruhunu böylesi baş döndüren bir hızla devindirebilip, kendi güç yetirme (muktedir olma) alanlarını, böylesine eğip bükmüştür. Bu eğip bükmeler, akış frekansları içinde kendi geçişen eşmelerini oluştururken, halk denen sosyal birlikti boyut, işin nesrinde olacaktır?

Bunu şimdilerde yorumlamak çok zor. Halk yaşamı, insanın kendi iç boyut düzlemleri kalışıyla, bir biliş yaşanması olacak denli teknik, özne enerji kontrol akışlı şekilde olacaktır, her halde. Yani halk bu düzlemin içti enerji topaklanması olacaktır. Kesikli sürekli yapı içinde giderek atıl kalan yapı safrası görünümünde olabilecektir. Halkı belirleyen tinsellik, süren yapının bir entegre oluştu ilişkin enerji dinamiği olacaktır. Şimdi grupta sürü yaşamların olduğu başlangıç koşulları içine tekrar dönelim.

Sürü yaşam zamanı, belli belirsiz yarılma ile çelişki eşerek yeni girişmeli topaklaşmaya dek dalga girişmelerini ortaya koymuştu. Yönetilen ve yönetenler fenomen formu olarak, konsantre bir yaşamı eğim eşirmişlerdir. Sosyal birlik, sürü yaşamın envanterlerini, daha zengin ve daha plastik oluşlarla kendi öznelliklerine büründürmüştü.

Beden dili, kuşdili, mimik pandomimlerinin girişen yoğunlaşmasında resimlerle gözlem ve yaşantısını aktara bilmeyi; yani iletişimi başarmışlardır. Bunların gölge ve iz düşün yansımaları olan tinselce girişmeleri düzen eşebilmişlerdi. İletişimin, aktarma gücü artmıştı. Duygu ve izlenimlerini somutça, ortak benimseme uzlaşımı olaraktan, ortaya koyabilmişlerdir. Böylece tinselliğin ilk ana eğilim topakları ortaya konmaya başlanmıştı. Bu, uygarlığın ilk adımıydı. Bu dönem sonuna doğru ölülerini dahi görebiliyorlardı.

Kendi anlamalarının tekrarı (iterasyonları) olan törenler yapabiliyorlardı. Böylece tekrarlı durumların anlık izlenimini oluşturmanın soyutlama pekiştirmelerini yetkinleşiyorlardı. Kimi ilk ritleri ve sezona dek olan kutsal buluşmalarını yapıyorlardı. Bu da, ilk tapınak kurallarının dahi en öncü iskeleti olarak alışkanlıkça tekrarlarını, ortaya koyabilmeyi.

İnsan sosyal birliği, yaşamı sağlar denli olma süreçlerini esnetmişti. Hayal yansımaları gibi kendi yaşam süreçlerini de şekillere sokabiliyorlardı. Bu şekilden şekille gidişin, tekilden tekile ve tikelden tikele davranışları öğrenir yaygın aştırır olma biçimlemelerinin hemen yanı başında; tinselliğin ve duygusallığın, parametrem devinme eksen eşmesi ile yapabilme gücünü de, giriştirebilmişlerdir.

Grup ve sürü yaşamının olduğu yerlerde, sağlıklıyla beslenme, güvende olma gibi

yararcı ilkelerin çekiciliği vardır. Beslenme, barınma, güvenlik gibi en temel çekiciler, kendi tekil sağlayışlarına göre grup ve sürü yaşamına değin sağlayışlarla olan kolaylığını ve pekin bir güvence oluşunu, olgunlaşırlar.

Grup ve sürü yaşamı, bu gibi çekici gerekçelerin ilişki eşen bir organizasyonuyla, otoriteyi de ortaya çıkarır. Otorite, buradaki grup ve sürü birliklerine değin düzen yaşamına dek sistemin hemen kendi beslenme, barınma, güvenlik gibi cazibe eksenini etrafındaki dönmesini başlatır.

Otorite, birliğin sosyal soyut gücüdür. Soyut güç uygulamaya girerken üyeler üzerindeki davranışlar biçimlenmesiyle somut oluyordu. Yaptıran etki oluyordu. Burada sürü yaşamına ve grup yaşamına değin olacakla, birliğin soyut gücü, otorite olmaktadır. Otorite içinde kristalize edici bir yoğunlaşmayı başlatışla durumla çevrime girer. Olay ekseninin çevresine, kendi olgularını sarar. Olay eksenini ana çekicilerle oluşturur. Bu ana eksene bağlı onlarca, özel iş bölüşümü ve karşılıklı bağıntılı oluşlarla birim eksenleri vardır.

Otoritenin içindeki, beslenme can güvenliği gibi eksenini çek imleyiciler, otorite içinde haberleşir olma konumunu da belirler. Otoriteyi uygulayan yöneticiler ve yönetilenler, yönetiliş gibi bir uzay zaman konumlarına değin zarflamışları da kendilikle oluştururlar.

Otorite olmadan birliğin iş eşmesi olası değildir. Otorite olmaz ise bir düzensizlik, bir keşmekeş, oluşur. Otorite bir işlem eşmedir. Otoritenin bir yan üst ucu liderlik, diğer olağan ögesi siyaseten yöneticiliktir. İki kişinin oluştuğu yerde, mutlaka sınırlanma ve otorite, kendisini belli eder.

Sürecek

Bayram Kaya

Sürü Yaşamı 4

4-] Sosyal yaşamlar; genelde organiklerin başka organiklerle kurduğu bağıntılı; iş bölüşümü; temel gereksinimler eksenli; sağlayışlar organizesidir. Yani dıştan organizma-organizma düzeni içinde bir organizmalar organ elliğidirler. Özel anlamda da sosyal yaşam; insan-insan, ilişkisel bağıntısıdır.

Otorite, hem toplumun, hem sosyal yaşamın konusudur. Otoritesiz sosyal ve toplumsal sistemler çevrim eşemezler. Otorite, sosyal ve toplum sal sistem işleyişinin; yer, zaman, konum, gibi sıralamalı olan düzen akışını buyururlar.

Sosyal birlikti yapı ile otoritenin bir arada oluşması; sistemin dönmesini ve sistemin çevrim eşmesini ele verirler. Otoritenin olduğu yerde, ister bilinçli olsun; isterse bilinçsiz olsun; sözleşilmeler vardır. Sözleşişle, sizin hak ve görevlerinizi ve sağlayışlarınızı tanımlar. Hak ve görevler, süreç içinde çevrim eşmeye girmesiyle aksamalar yapabilmektedirler.

Yüksek sosyal yapılar, bu aksamanın otoriteye karşı da; birbirine karşı da, savunulmasını; tabudan bir hukukla girişirler. Bu girişmeler kişinin üye eksenli oluşuyla demokratik denebilecek belli belirsiz oluşumları savlanır. Bu bağlamda tabudan hukukla savunma olan her yerde, bizim şimdilerde demokrasi dediğimiz tepkiler, usul usuldan kıpırdanır.

Nasıl bir otoriter, işleyişiniz varsa; demokratik sağlayışınız da ona göre olmaktadır. Çoban toplumda çoban demokrasisi, tarımcı toplumlarda, tarımsa demokrasi; yağmacı gruplarda da yağmacılığın sosyal örgüt hukuklu, demokrasisi vardır. Diğerleri gibi çevrim eşmeyen bu sistemlerin demokrasisi ve kazanımdı sağlayışlar da, tabuları da, tabii ki; diğerleri gibi olamaz.

Başlangıcın, ittifak içi koşullarının süreci de, tek süreç olacakla; sosyal ve toplum sal odaklı iki eksen eğimini birbirine uygunca düzenliyordular. Daha çok nesnel argümanların pekişmesi ile bunlara dek olacak yaşantılıların, öznel yorumlaması; iki eksen imsiyi tek eksen gibi aynı olacakla yürütüyordu.

Sınıflı toplumlarla bu iki otorite den biri, saraya; diğerleri, tapınağa; ayrıştılar. Ve tarihi güç mücadelesini başlattılar. Kesin ayrımlar olmamakla birlikte, birbiri içine geçen ayrışan bir takibi süreçle mücadele, bu ayrılıkların yarılmasını belirleyecekti. Birisi toplumsal Me'lerin (meslek işten kurumların) yöneticisi olurken, diğerleri daha çok halkın egemeni idi. Yine de yetke paylaşımı ortaklaşa ve güç gösterisine göre idi.

İki otoriteden biri olan saray, diktatörlüğe; ya da bu günkü kapitalist anlamla faşizme kayarken; diğerleri olan inançtı dini tapınak otoritesi de, engizisyona kayıyordu. Bunlar eşyanın kendi tabiatına uygundu.

Farklılıklar, sizin uzlaşmanızı ve düşünme mantıklarınızı oluştururlar. Düşünce mantığınızı da; çoklu mantık denen, kategorik ulamdı kalıpları yapar oluşlarıyla, düşünce devrimlerinizi oluştururlar. Ve yine ittifakı olan farklılıklar, ittifakın evrimse gelişmeli ayaklarını da, hızlandırıyorlardı.

Aynı şekilde yine ittifakı farklılıklar uzlaşmazlığı, çatışmayı, ayrılığı da ortaya koyuyorlardı. Farklılıklar geriye doğru olmanın, olumsuzluklarını da ortaya koyuyorlardı.

Farklılıkların hemen yanı başında siz; uzlaşmazlığı ve uzlaşmayı; farklılıklara dek toplumsal ve sosyal birliğin ayrılıklarını da, barışını da, çatışma olacakla görür olmanız;

çelişkilerin birliğı yasaşı, gereğıdir. Doğrudurlar. Bunlar, sosyal hayatta çok rahatsız edici olmakla beraber, evrimin zıtlaşan özüdürler.

Devinimi, bu zıtlıkların birbirini çeken, aynı zıtlıkların birbirini iten kuvvetti uygulamalarını sağlarlar. Zıtlar birbirine dönüşebilir. Örneğın gerekli bir otoritenin, öznel kaygılarla, karşıt bir ucu olan zıt tına; yani diktatörlüğe dönüşmesi gibi. Diğer bir olumlu uç olan demokrasiye (adaletliliğe) döner. Ya da şeriatın engizisyona dönüşmesi gibi kendi içti diğer uçlarına bu süreçler kayabilmektedirler.

İşte otorite de böylesi bir çelişkili birlik oluşla karşıtına da döner. Otorite içinde, karşılıklı bağıntılı oluşla, bir boyun eğiş vardır. Söz gelimi siz, gruptu güçle olan sağlanışlara güvenliğini terk etmiş olabilirsiniz. Bu bir güvende olmanın, zorunluluktan boyun eğdiriş eğilimidir. Yine otorite de size tekil tikel olacağı bu gibi hak taleplerinizi sağlar olacağı kendi otoritesinin kabulü için bir boyun eğişle, karşılıklı girişmesi vardır.

Bu gibi eğitim eşen durumlar içinde, yine kendiniz için grup sağlanışını, kendi güvenliğini sağlanışınızdan daha muhkem ve daha güvenli görmüşsünüz demektir. Yöneten gücün boyun eğişi, girişmenin demokratik eğilimlerini verir. Talep eşmelerin olduğu her yerde, yerin kendisine özgün demokrasileri meydana çıkar.

Elbette grup ilişkileri karşılıklı bir bağıntıyı ve bu bağıntıya boyun eğen buyurmayı da, buyruk almayı da, içeren; kendilik bir çevrim eşmeye de girme olacaktır. Buyurma, otoritenin ortaya çıkmasıdır. Buyrulma yönetilendi, eğitim eşil enliktir. Otoritenin, yönetilene doğru haktı eğitim eşişle sorumlu olacağı sağlanışlarda, demokrasi girişme eğiliminizi, olgun aştırır.

sürecek

Bayram Kaya

Sürü Yaşamı 5

5-]Elbette otoritenin totaliter olmasına karşı oluşla eğimsem beliren yol; mücadelelerin eksen düzeltmeleri ile otorite düzenine dek işleyişinizi, yetkin kılacaktır. Otorite, iş gördürenle, iş gören; yani güden ve güdülen otorite ilişkisi; insanlığın çoban sürü ilişkisinden çok öncedir. İnsanlığın grup ve insan sürü yaşamı ile otorite, ortaya konmuştur. Üstelik diğer primatlar da, bir çoban sürü ilişkisi hiç yokken; primatlar çoban-sürü bağıntısı yapmazlarken dahi, "sosyal öğrenme yoluyla" grup ve sürü yaşamı içinde otoriteyi sağlamıştırlar (primatlarda da otoritenin, çoban-sürü ilişkisine benzer anlamı olması, yoktur) .* Otorite bir çeşit saygı lamadır. Ki bu da, bilinç edişe, denk düşer bir durumdur.

Sürü ve grup yaşamı içindeki otoritede; karşılıklı sağlayıştı bir ram oluşlar bilinci, sürü-çoban ilişkisi içinde yoktur. Söz gelimi sizin, bir sürüye(koyun-sürüsüne) ihtiyacınız (ram oluşunuz) varken; sürünün bu birliktelikte size; hiç ihtiyacı (boyun eğmesi) yoktur! Öyle insana ihtiyaçlı sürü olsaydı (sürünün size ihtiyacı olsaydı) , bugün insan denetimi dışındaki ortamlarda, doğada; salt sürüler olamazdı.

Sürüyü koruduğunuzu iddia edebilirsiniz! Bu da safsatadır. Sürü, doğada ha ayı ve kurt elinde yem olmuştur, ha sizin kendiniz için koruyuculuğunuzla; sizin elinizde, size yem olmuştur! Sizin koruyucu oluşunuz sürü için değildir. Sürü için ne fark eder ki? Bu bir insan mantık aldanmasıdır. İnsanlık ta sürü yaşamının kendisine özgü oldurgan lığı ile sürü yaşamlar içinde süzülüşlerle, bugün sürü sahibi olmuşlardır.

Sürü çoban ilişkisi ile otoritenin benzeşmezliği arasında ikinci bir önemli yan da, sürü çoban ilişkisinde çoban (otorite-yöneten) oluşla ve sürünün (güdülenin, otoriteye ram olanın, yönetilenin) her biri ayrı varlıktırlar. Oysa otoritenin apayrı bir ontolojisi yok. Oysa toplumsa ve sosyal yaşayısta, otorite insan varlığının soyut birlik gücüdür. Otoritenin kullanımı da, uygulanması da, insan eliyle birliğin gücünün düzenleştiği bir sözleşilmeli, kutsal ittifakıdır. Bu fark görülmedi mi, gelişme ve aykırı oluş sıfırlanır! Sıfırlanmış bakışlarla da, doğru anlamalar, doğru çözüm ve doğru yaklaşımdı gelişmeler sağlanamaz.

Sosyal birlikler değin grup yaşamı, sürü yaşamı ve komün yaşamı kendi düzlemlerine özgü geçirdikleri zaman yarılmaları da, toplumsal yaşam dediğimiz yepyeni bir alan boyutlu zaman devinmesini orta yere serdi. Kutsal ittifakı oluşma, sosyal birlikler konfederatif liginde, yönetimin git gel yapan otuma biçimlenmesi ile üretimin gücünden gelen teknik topaklanma ilişkileneceği, bir ayrı alan zaman düzenlenmesi oldular. Bu sosyal birlikler yarılmasında ikinci olarak da yepyeni bir yapı ortaya çıktı. Bu yapı, teknik üretim den gelen gücün dışında kalışla, yeni bir zaman ve zemin düzlemi oluşla; halk, sosyal yaşamıydı. Üretim gücüne sahip bireyinde, üretimden sonraki zamanı, bu yapının içinde geçer.

Bu halktı zemin, üretimden yoksun oluşla ve sahibi yenli mülkiyetle aç kalmanın buhranını yaşamıştı. Evlilik kurumu henüz o aşama da bilinmediğinden, halktı çekirdek aileye sahip olma ve çekirdek aileye bakma sorumluluğu da yoktu! Klan sosyal birlikti kutsal (tabucu totem) aile, çökmüştü.

Böylesi savunmasız kalan halk yapı zorunlu olarak, eski yaşama dek olan kutsal aileci ortak sağlayışla (cennetin) değerlerine sığınmalıydı. Yine üretim gücünün dışında kalan halk boyut, üretim gücüne sahip olanların; ürettikleri malı tüketmek zorundaydılar. Üreten birey, sosyal yaşamını halktı boyutla birlikte girişiyorlardı. Böyle olarak girişip, kısmen özel yaşamı ortaya çıkararak bir eksen eşilme ile konsantre oluşun yoğunlaştığı alan zaman devinme biçimleri ortaya çıktı.

Toplumun zamanı, işbirliği temelinde; üreten ve üretim gücü sahipliği diye ikiye yarılmıştı. Bütün çelişkiler burada; hem topluma, hem halksa sosyal yaşam zamanına yön verecekti. Tinsel devinim de, şimdilik her iki alanın, imleç ekseni gibidirler. Tinsel güç, üretim gücü topaklaşma alanındaki zaman içinde, binlerce yıllar süren; artan bir ivmelenendir.

Hem yükselen değerler olarak sistemleşen tinsel yaptırımlar; üretim gücü alanında da, ufak ufak otorite olmasının da, çekim eşir olacak öznel, nesnel zorunluluklarına başlayacaktı. Ki bu çelişkili alanını yepyeni bir öznelce topaklaşma ile dolduracaktı. Bu topaklaşışla da giderekten, evrensel tinselliğin çekim alanlarıyla belirir olacaktı.

Şimdiki yeni zamanın içinde toplumun tümünden teknik bilgi ve teknik içerikle donanımlı olmasından ötürü halksa yarılmanın tinselce insani etkileri; artık kendi dinamik ayakları üzerinde duran toplum sal yarılmaları halk taşır olamayacağından, halk topluma Fransız kalacaktır. Halktı yabancılaşma, halkın eski tinsel katılımları; toplumsal yarılmalarının kendisine özgü zaman zemindi işlevce görevleri içindeki rolü bitmiş olacağından, halkın toplumla ilişkileri, neredeyse tümünden kopuşla halk, bir ara geçidin fosil andırımı olmaktan kurtulamayacaktır.

Eski toplumun halkla iç içe oluşuyla, hem halktı yaşamı; hem toplumsa yaşamı denetleyen toplumun öz yarılma durumu vardı. Şimdiki ayrışan gelişmeye göre; halktı işlevler zamanı, kendi alan boyutuna kafeslenmeliydi. Halk, ölü zaman paketli, iterasyondan kullanımlı, bir devinme içine sokulacaktı. Yeni devinme alanı içinde, halktı işlevler; 'zamanın ruhu' olur biçimde güncel kalması sorunu vardır. Halkın gerekli var oluşla, dışta teknik etki eşmeli, girişeceği bir çevresi kalmamıştı. Elektriğin (teknolojinin) , müdahili olmadan, teknolojiyi kullanmıştı! Bunlar halkın ileri dönük, üretimse olmayan açmazlarıydı.

Artık halk, kendi iç evren giriştirilmeli işlev pozisyonuyla, dönüşü ivercektir. Halk, tıpkı bir organ el gibi, tıpkı bir organ işlev durumu gibi, kişiseldi; tikel kişileşmeleri olacaktır. Halk durum, Güneş sistemi içinde yer eksendi zaman boyutlu insanların, bir kişilik özelliği olacaktır. Artık halkın her şey değil de, bir dönemselliğe değin; geçmiş zamanın ruh olduğuna dair oluşla, bir fosil süreç, başlar olacaktır.

İnsanların halk yaşamları; toplumun gerisinde kalışla, dış çevre ilişki bağları zayıflamıştı. Hal bu ki dış bağ ilişkilerini var tutmak, süreç olmanın en temel girişmesiydi. Toplumsal şekillenme giderek halkın, halk yapının; alan aşmasının önemsizleştirilmesini iyice açığa çıkaracaktı. Toplum kimi temel durumu (tinselliği) ile halkı, kendisi ile ilişkiler olup; devinmesi içine katmayı bilmiştir.

Sürecek

Bayram Kaya

Sürü Yaşamı 6

6-]Başlangıcın ittifakı toplumunda, halkın bireyleri eli ile topluma katılımıyla çok güçlü bir sirkülasyon alanı yaratılmıştı. Bu aşamada, üretim alanı sadece üretim alanı kalırken; halk, tüketim alanı cazibesi olmuştu. Böylece halkın var oluşu ve devam etmesini süreç etmişti. Artık kimi toplumsal girişmelerin içinde, halkın müdahilliği de, sağlanmıştı. Ancak zihin devinmesinin Güneş sistemli birlik eksenini uzay zaman düzlemi içinde; üretim ve tüketim alanları aynı yer olacağından bahisle; burada halk yoktur.

Halk, ya dünya ölçeğinde kendi kaderi ile baş başa bırakılacaktı. Ya da seçme ayıklama kriterlerince içselleşen zaman zemin boyutlu işlev kuant paketlere dönüşüp, kişi içtenlikçe organizasyonlarla da süreçlere katılacaktı. İkisi de olası, ikisi de mümkün ve yürür de olabilecek durumdur. Eğer dünya da yaşamı uygun olursa, Dünyada kalma olasılıkları vardır. Çünkü gelecekteki o günkü şimdiki zamandaki Dünya da; artık eski insanlık Dünyası değildir.

Bu yüzden halk, karmaşık olandan daima geri düzlemlerin meftunu ruh taşıyan, ilişki düzen tikelcisi olanın kolaycılığına kaçır. Yani organize olup, işlev eşip, gelişip olgunlaşıp, şebeke ağ ilişkisini taşımak istemezler. Yeni sorunlarla, yeni sorumluluklar almak yerine; kendi kararlı, istikrarlı, yalın düzenlerini bozmaktan hep kaçınırlar. Bunun için halk hep, ilkteki aşamalar içinde kalan düzlem pozisyonlarına çekilmeli oluşla, gel git eğilimli olmuşlardır.

Bu nedenle halk, çoğunlukla sosyal birlikçi (etnik) ruh tandanslı ve sürü düzlemlerine eğilimleri daha bir belirgindir. Çünkü bu düzlemlerde sorumluluk başkalarındadır. Yine buralarda halk ruhu en temel durumuyla yaşamını sağlayıp, çabucak en az enerji tüketimli, kararlı düzen pozisyonuna geçiyordu. Halk hiç canını acıtmıyordu. Uydu olmak işine geliyordu. Fazla tüketimleri bilmediğinden, bunun bağıntı sorunlarını ve gereklerini de bilmiyordu. Haliyle bunları da istemiyordu. Bu nedenle de özgürleşmeyi bilmiyor; özgür eşmeyi duymuyordu bile!

İnsan bağlamında, güdülür olmak, sömürülmek; ne kadar olumluluksa, sürü yaşam o kadardan bir olumluluktur. Yine sürü yaşam, ne kadardan bir olumsuzluksa, o kadardan bir olumsuzluk olan insan sürü yaşamı; böylece istikrar için yeğlenir oluyordu çoğu kişilerce. Bu yüzden de, sürü yaşam büyük kitle oluşlarıyla çevre zamanlarını da, kendi doğrultularında adeta sürüklüyorlardı. Çevre değişmesi dahi onları rahatsız ediyordu. Sürü yaşam göç veren, plan yapan, bir düzenlilik değildi. Duruma göre parçalanan, kopan; sonra da rast gele buluşmalarla birleşen, sağlayışlar birliği idi.

Sürü yaşamla, güdülür olmanın, sömürülmenin; mevcudu sahiplenmenin, bir tüketiliş skalası olmak dışında; pek pek ileri doğru, gelişmeci bir olumluluk var etmezler. Burada kazandırılanlar, kendi iç eytişimleri olmaktan çok, kendilerinden önceki depo edilmiş zamanlardır. Gerektiğinde bu depo zamanlara, yer yer manivela destekli devinme eğilimleri verilerek; amaçlar doğrultusunda sürü olumuyla, işleyişleri ortaya çıkartabilirlerdir. Sürüye dek yaşamın temeli, sosyal anlamda, bir değnek kaldırıp indirmeye riayet yönetimidir. Bu aşama ileri aşamaların deney ve iş birikimi için önemi vardır.

Bu söylemle sürü yaşamın, aşağılanması; ya da yeğlenmesi, baktığınız kendi konumlanış düzleminize ve amacınıza göre beliren bir tercihtir. Değilse ne sürü yaşam salt aşağılanmadır. Ne sosyal birlikti düzen salt geri ve aşağılanmadırlar. Ne de toplum, salt geri oluş ve aşağılanmadırlar. Kendilerinden sonraki basamak düzlemlerin öncüsü olmakla, temel devinme alanı oluşun belirleyiciliğini ve yeniye göre de, geri düzlem oluş gelişimini birlikte taşırlar. Bunlar düzlemlerden geriye bakıştı uygulananın verdiği

heybet duygusunun, özneyi düzlemce tanımlayan algısıdır. Değilse gelişmenin içinde her biri diğerini olumlayacak, yadsıyacak olan zorunlu ve mutlaka olması gereken aşamalardır.

Değnek kaldırıp indirmenin en sosyal yanı, en hazım edilerek içsinilir yanı da, sopa kaldırıp indirme yöneltmesini, simge ve sembollere dönüştürerek, inanç aştırmaktır (alışkanlık kılmaktır) . Eli asalı ve hemen hepsi de çoban peygamberleri, birbirine asa veren yetkilenmeyi hatırlayın lütfen. Böylece, giderek sopa indirip kaldırmanın gurur incitir olacak, komut olacak anlaşılması, bertaraf edilecekti.

Bir eylemin baş belası olacak (güdülür) yanı, ileriki aşamalarda; böylece gizlenecekti. Her devinme hata ise hatadır. Olumlu ise olumludur. Birbirinden izole edilemezler. Kendi boyutları içinde her ikisi de yaşanır. Uygulamada eylemler giderek karşıtlarına dönüşürler. İnanç eğilimlerimiz bir hatanın örtülmesi için kullanılırken, olumlulukları da zorunlu oluşla ortaya çıkacaktır.

Sürü yaşam, bir kişi kişiler bağıntılı, serbestliklerden; bir ilk organ elleşmenin çıkartıldığı, ilkti gelişme ve organize birliklerin, koloniyeldi simbiyotik ilk olgunlaşma adımlarından olan bir temel durumdur. Bir nesne sağlayıştı edimlerin, öznel algılama denklikli, taslaktı bilinçle girişmeli bir sosyal gücü otorite, organizasyonu ortaya çıkartmaktır. Sürü bağıntılı topaklaşma iç girişmesi, kişi kendiliklerin ilk ilişkilimle beceriler basamağıdır. Böyle olduğu için de, bu yaşam sosyal birlikler kümelerine doğru evirilmiştir.

Sosyal birlikler de, toplumsal organizasyonlar içinde, sosyal birlikçi kazanım yaşantı aşmalarını değışip dönüşür olmakla sürdürmüşlerdir. Sosyal birlikçi olan kazanımlarını, toplumsal statülülerine göre yaşayarak sosyalleşme, sosyetik eşme, düzey ve düzlemine doğru evirilmiştirler. Ve giderekten kimi organizasyonlarla da, sosyetik sosyal yaşamı ortaya çıkartmışlardır.

Ançak; sürü yaşamın, tüm zamanları; depo zamandırılar. Gerici, tutucu ve mevcut bağıntıları sürdürür olmaları için, sürü sosyal ortamı öngörülü, basit ve istikrarlı alıştırmalarının, sahiplenilmesidirler. Böylece sürü, bir tek genel ilkeler etrafında komutla şırlar. Bu komut girişmeleri; gelenek, görenek, dediğimiz inanç değerleri üzerindedir. Hemen hemen bütün anlama, anlatma, boy ölçüştürme, değer yargıları; bu odak ve düzlem üzerindedir. Sürü yaşamı sağlayan organikler; temel sağlayışlar eksenleriyle otorite gibi yaklaşık bir ortak dilleri vardır. Otorite; iletimse ve düzeli kılma eksenlidir.

Sürecek

Bayram Kaya

Sütten Kesilme

Sevemedim çirkinlikleri
Güzellikleri var etmez diye
Sevemedim güzellikleri
İçinde çirkinlikler var etmez diye.
Bilir yanım bunların dolambaçlanmasında

Özlemler kadar sıcak olan fatma
Yaşanan kadar soğuk oluyor.

Bir yürek neden büyüktür fatma
Sevda çelişmelerini içsinmişirde ondan...
Ne kadar iç içe girdaplarsan
Ne kadar büyütür ve derinliklersen
Özlemleride çalkantılarıda sen kadar

Bir yürek ne zaman gelincik tarlasıdır
Sevdayı vehimleyip, büyütüp; yola düşünce
İşte o zaman dilediğince kırmızı
Yer gök, sütten kesilmeyle bilir bizi.

02.02.2008

Bayram Kaya

Şafağı Açılmamış Gün

Kafanı hangi dağa yaslasan
Ağrın dağı da aşar.
Kahrolur suallerle
Deprenirken yer
Ne şimalin haberci olmuştur
Muştı veren sürprizlerle...
Ne de garp, batacak olanla doğum
Tazelenmezde gönül çiçekleri
Yelkenin bilinmezliğe ufukken
Çekeylenir engin ıraklar, fora olur.
Taçsız yapraklar, halelenirken
İlik yürek vurumlarına döngüsel

Sevdayı tutmuşsun
Günleri efkarı unutmuşsun
Kasabalar yolsuz
Yönlerin var solsuz
Taşmaktan süremez izi öfkeler
Yaşamı coşa gitmez, gönüller bolsuz
Körü tutmuş fili kuyruğundan
Kaldıramazı, hamd ile aşırır dağı
Yaşayacaktan ökse yemiş, kelebeğin ağı
Buna rağmen akışla
Sağır ugultuların olmuş bağı
Duymazda seni
Gezdirir Uruffak'ta
Ubartu'nun gizeminden söz eder
Duyacaklarından demle açılır
Ne yazar
Aklı Ziusudra'dan alırken
Kalbi kavli keremden bağitle
Seceresi sökülmüş
Ahdı zamanı duman ağıtla
Tutuşan, isten güman olur.
Tuttuğu yan, şekva
Yaşadığı yan, aşk s/olur.

24.07.2009

Ubartu : Şuruppak şehri (Urufak) kralı. Ut Napiştım'in (Ziusudra'nın) babası.
Ziusudra: Şuruppak'ta tapınak duvarı gerisinde Tanrılar kurulu kararı tufanı, Tanrı EA'
dan alan ve ne yapması gerektiği, kendisine tebliğ olunan insan.

Bayram Kaya

Şair Be

Şair be!
Gel bölüşelim.
Algısal;
İyilikleri ben,
Kötülükleri sen.
Ben bilmem,
Sen haykırırsın nasılsa.

Aşkı yaşamayı bana,
Betimlemeyi sana bıraktım.
Ben paldır küldür.
Sen estetik arzusal can evinde.
Sen yaratıcı ve mübarek.
Ben gürültücü ve bencil.
Sen ve ben, sevince.

Şair be!
Ben memleketi yerim.
Sen kahrolmadasın.
Acılar sızlar mısralarında.
Bir kaval olur yüzyıllardan beri.
Anadolu yaylalarında
Yanık yanık.
Anlamazdayım!
Duyarımda koyun olurum.

Âdem'i aklım gibi sevmeyi.
Kusura güzellikle bakmayı.
Bal ermeye akmayı.
Çiçek diye derip sunmayı.
Şende belledim.
Ben sitem ve avazımda iken...
Kavrırım da sana inat.

Şair be!
Bir söv dedim şu illete.
Şair sövmesi nasıl olur?
Şövdün de.
Övgü gibi yankılandı,
Dillerde.
Takiyyenin sığığında.
Bende salya sümük.

'çıkarmak isteseler tende
peykani ol servin,
Çıkan olsun dili mecruh,
peykan olmasın ya Rab'
Bu kadar olur senin zarı
Duyman(!)
Ben ise,'sen misin tek? 'der,
Göz açar kaparım

Vazifemi yaparım(?)
Fuzuli mi?

Şair be!
Şöyle bir söyle, dedim.
...'Sürün çocukları dağlara,
Öfkeleri kinleri...'*
...'Hepsi bizden yolcusu olsun hancısı olsun
Efkâr ettiğimiz şey memleketin halidir
Sanmam hemşehrim sanmam bundan acısı olsun'**
'Yiyin beyler,
Aksırıncaya, tıksırıncaya dek
Bu hanı iştaha sizin...***
Sus şair sus
Onlar benim işim.
Beni söylüyorsun(!)

Sen sus şair,
ben söyleyim:
Hayat bu.
Ben yarı ekmek ile beslerim.
Çikita kivi,
Tutum mu şık, şık.
Yakacaksın kaloriferi,
Göreceksin şıngayı.

Şair delilendi:
"Deli saçması bu! "
Dedi; yüzüme:
...'Yüreklerin kulakları sağır,
Hava kurşun gibi ağır,
Bağır, bağır bağıyorum.
Koşun, kurşun eritmeğe,
Çağırıyorum...****
Anladım, hem de
İliklerime kadar.
Pabuç pahalı, sıvıştım.

'Ne şair be(!)
Sana ne?
Bir sen mi kaldın,
Memleketi kurtaracak(!)
Sana şair dedikse;
Biraz şişe,
Biraz balık
Meyli olsun(!)
Yârin zülfü,
Çöle sürsün insanı'

Buyurgan yine
Belirledi ödevi!

Evet, o idi...
Ve de daha
Başkacalardı şair...
Çünkü şair
Duyduğunu
Söyler, düğümdür;
Genelin yaşamında
Kopuk olmayan,
Toplumdan yananlıkla,
Anlamlanır, yücelir.
Bu bir yükümdür.

29.12.2006

Bayram KAYA

Fuzuli'den
*Hasan Hüseyin
**Cahit Sıtkı Tarancı
***Nazım Hikmet Ran
****Nazım Hikmet Ran

Bayram Kaya

Şair Ve Şiir

Şiir dendi mi uçunurum
Duygular uçta, ben heves

Kırarım kalıpları felekten
Yol çözüür de ben mülevves

Şair şiiri şehladan sever
Gün bulmazki hep
Günü habire söylemeye ever

Türlüce hallerle seferber
Kaç kez yıkıldı kuruldu yer

Şiir gider, şair gelir nazımdan
Şair gider, şiir gelir hazımdan

Gidiş gelişlercedir deviniş
Dağların devrilişiyle her

Yer ağır, yer depresir
Bilişte dert, yer de yer
Sanmayaki bitişle kaygılaştıkça her

Hava göz, yer olur söz
Ne küsmektir sevda ne sarılmaya heder
Akşama kalmaz sıkıntım, memleket der

17.03.2010

Bayram Kaya

Şair!

Güzel dosta...

Gözlerimi sev şair, gözlerimi
Tütün acılarından yumulmuş
Biraz tuhaf gelebilir ama
Mevlayı görmüş
Meva ile vurulur
Acun içre, kam umulur.

Acıları baston ettim şair
Daha çok,
Artık o beni taşımakta.
Gün bu şair, gün bu...
Hokkabazlık yok
Acılarda yar, beni kaşımakta

Şair, mısralarla sevebilir misin beni?
Sözcüklerin saçımı okşar mı?
Efsuni nefesin, bedenimi yalıyorken
Alışkanlık yapmış gecelerimle üzerime
Onun için şiirler örtüyordum şair
Onun için,
Üşümelerimden...

Dokun bir şair, ah bir dokun
Var mısın, yok musun be, bir sokul!
Kulakta gir, beyinde çınıla, bedende ateş
Sarmasın hayale beş yapraklı
Yoncadan Lades...
Şimdi benle yitik ve sücut
Yakılmışım da; yakan gelir, na mevcut...

Korkunç ve mübarek bulur musun
Sen, elleri kalem tutuyorken şair?
Acır mısın hiç?
İnilerken kalem
İçteki bu alem
Oluyorken diken
Seni yazamıyorum diye hayıflarda
Bitiyorken.

Şu dağların ardını çağırır kalem
İnim inim, iniler; içteki alem
Sırf beşerle yanmaz, mevcutla kailem
Ben seni aramaz
Arar da değilim.

Ben seni şair, ben seni
Sarmalarda titrer iken
Sıtma nöbeti gibi...

Sen alev idin,
Batsa da yaresi, gönül onu silmez
Odun yanar da yakış; odunu bilmez.

11.11.2007

Meva: (me'va/ mev'a) Sığınılacak mekan,yer; her nesnenin öncesi

Bayram Kaya

Şairi Öldürmek

Şairler ölür şiirler kaimi
Şiirlerle sürer şairler daimi
Yaşamdır şiirlerle berceste
Şiirler ölür, söylemezi olursa
Bayram da olsa şiirle, her deste

Günlere zehrini kusalra
Ağızlar yanıyordu
Leyla denirken şaşipta leyl
Sukutlar, karından konuşsa da zeyl
Destan destan, mısra mısra
Uyak uyak, kulak verilmez ki duyak
Güzellikleri ne ki
Şiirler ölüyordu
Günün solukluğunda
Çiçeğin boyun büküklüğünde
O an duyguların dahi bittiği yerde

Yaşama umuduna, yaşamı olmazsa; perdahla
Şiirler ölür söylenişi mısra olur haykırışlarda
Şairleri ölür kin nefretli fay kırışlarda

Günler, çiçek açmaz
Çiçeklerde yarına gebe değildir
Özdeki, özlerdeki devinim
Biz görürüz şiirle yıkım ya da sevinim
Süreci karanlığa böldürmek
Bir şairin öldüğü yerde
Zaman
Çiçeğe ve güne
Her zaman

22.04.2014

Berceste: İnce anlamlı. Kolay hatırlanan. Bir bütünlüğün en öz yanı olan özet anlamı.
Kaim: Bir şeyin yerine geçen. Daimliği olan
Leyl: Gündüz karşıtı, gecenin karanlığı
Zeyl: eksik olana katılan parça, tamamlayıcı
Perdah: parlatma, süsleme verme. Tüyün çıkış yönünün tersine yapılan traş

Bayram Kaya

Şehir

Bir hoş olmuş bu şehir.
Işıkları sönümlü, üzgü.ü.
Sanırsın öylesine santimleşmişler.
Pek onat, düzgü.ü.

Şehir duvarları donuk.
Pencereler kopkoyu.
Görmez dışarısını,
Çatının içi karışık.

Sis almış başını.
İçinde karışık gezerler.
Sağa, sola efkâr vurur,
Ayak altını ezerler.

Şehir, dökük dökük.
Hüzün verir, dokuncalı, yaralı.
Ölesiye sevdiğim,
Bir kız var,
Var ya...
O da oralı.
An gelir okunur
Sağaltımı,
Delilenme ve davranım, kararlı.

Şehrin orası burası farklı biçem.
Ayakta yaşamağa korkmuş, yan ser.
Kimi sosyalliğinde dinler konser.
Vücutta farklı gelişmiş organ.
Çare görülmezse, olacak kanser.

Bir şehir ki, yollarıyla,
Çeker beni içine çeker.
Neyleyim sevdam oralı.
Terk edemem; kavuşum, kollarıyla.

Bir şehir ki bollarıyla,
Organik, inorganik süreçler.
Görünüşü sevince kaçır,
Boşluğa hoşluğa gelse de.

Şehir mi şehir.
Benzeşimli!
Ekonomik, kültürel, çağdaş,
Hak getire!

Var ya öfkenin gururuna,
Giderim bu şehirden,
Giderim ya...
Ne deyim sevdiğim buralı.

(30.07.1992)

Bayram Kaya

Şeş Başına

Küçücük adam
Büyücek dünya
Fena şeyler
Fena şeyler deyip
Bırakmazlardı
Kendini haline bırakmazlardı
Yaralarını yaladı
Durumunu, vaziyetle taradı
Sarılıp sarmalandı
Evde
Şeş başına

Sabahı fincan
Hal geçişli mahmurluğu kahve
Yutkuna yutkuna
Oturtuyordu içine telve

Atmak, fırlatmak istiyordu
Kafasına kafasına
Gözüne gözüne ucubenin
Tutturamamak ta vardı ya işin içinde

Savurdukları
Boşa da gitsin istemiyordu hani
Neresine gelirse gelsindi.

İçine dağ devrildi
"Umurumda değil" diyordu
İhtirasları sel olurca akışa çevrildi
Ürkek tavşanlık yapmayacak
Salvodan salışlarla
Kararlı parça bölük ara kalışlarla
Yılmadığı korkunun olduğu yere
Tek öfkesini kussundu da
Uran narası varsın eksik olsundu

Öz nitelikleri olmayıp
Yeldeğirmenlerinden üşürme
Makabilni peşine düşürme
Şurdan burdan devşiriklerle şişme
Her günü bir çingar
Ortaya karışığından bir didişme

İstiyordu ki heyullanın vücudu
Kalsındı yara bere içinde
Bu tutku ve bu arzuyla
Taşları seçti helikli
Vura vura; kıra kıra isbetlerle heyulla
Olsundu kocaman kocaman delikli
Her biri bir öfke tadında
Kendi gem almazlığı adında

Aklı bulanık
Amma...
Seyyare gibi geçip gidenler
Adamı delercesine, yelercesine
Pişman olmazcasına bir birine ulanık
Bir ivme kaşına
Daha taze küçük altı yaşına
Tere düşmüştü
Evde beş başına

10.05.2014

Helik: Taş duvar yapılarıdaki taşlar arası boşluğu doldurmak için kullanılan yumurta büyüklüğü bazalınırsa; bu büyüklüğün biraz altında biraz üst büyüklüğünde bulunan taşlar.

Makabil: Kendisinden eveli, geçmiş

Bayram Kaya

Şeydalarım

392

Kendimi sızlarım
Şeydalar göz ucunda
Yar havamda
Gök yuvamda
Kaldırmaz şuncayı
Gönül mirasım
Sikletin duyarım sücudunda

Şeriten gözler kahredişte
Mavi mavi, bazen kara, kahve
Unutmam tutuluşlarda kendimi
Dün gibi dururum
Yırtılışların şeydasında
Uçunurum, işte bir damla
Tuzağım olur
Fırtınaları koparır mahve

Bakış ucunda süzerken
Zihnim göz hizasında
Davranışlarım yılgın
Bir hey çekerken sestem
Taşar nimbustan göz şeydalarım
Kazanç hanesi tutuşur
Sevdalar vurulur nizasında

Akıl masallarını yaşarken
Kırılır anlar, şehla hizalarında

15.11.2008

Şeyda : Çok sevgiden oluşan hal, tutkun, divane
Mahve : Kuzey rüzgarı
Şehla : Şaşılık

<http://www.ozgurlukicin.com>

Bayram Kaya

Şeytan Dallanmada Yaklaşır

Dünyayı dalgalanması oldurur
Gönül bu dünyayı gül için soldurur

Azgın zamanda sular durulur
Gel cancağızım, bahtımızı bilelim
Azgınlık fonksiyonun titreyişidir.
Akış şimdi düzgün iken kurulur.

Sen evrenin çocuğu
Sen evrenin kusmuğu
Sen; sen için dışa çıkanı
Sen açılıp saçılan
Kırılmaldaki tekrar ediş
Güneşi gördükçe güzelleşen
Aklın gözündeki kavuşum
İçi türbülans ve çalkantılar olan muazzama (Güneş)

Felaketleri taşırsın uhtende
Süreksizlik edersin Nuh dedende
Yusuf iz süreceken kuyuda
Yedi yıl bolluğa yetmeyecekti
Yedi yıl kıtlık, iterasyonla
Çevrimdi geldiği gibi gitmek; huyuda.
Periyotlardan geçiş aynı
Duygu seli olmuş şimdi kaynı
Deşeleince ne duygu geçmeleri beni yıkar
İnanki azzığımda trbülans, fraktal, şimşek
Ben koymadım, kafam yerde, dallanmalar çıkar

Evrensel olansın
Aynı davranmakla
Evrenselsin boyutsuzlukla rekursif*
Kararmalarımaya aldanıp bakma
Beni hayal ve cahilliğimle yakma
Beyni katlarken kafadan canlandırırısın
O kırılmaların, kafadan kırıklığın olursa
Dallamalarınla kılcalda akciğerde kanlandırırısın

Yürü bre derviş
Zamanı azma
Toplumunu oldururken bile kazma
Anlıma tövbelerimi şikayet diye yazma

Seni kurda koysam, kuş sorar
Kuşa korsam, kurt akıl yorar
En iyisi, ikisi birbirine karar

08.04.2009

Rekursif: Kendi kendine endeksli olma, fonksiyonunun davranışını içinde saklanmış bir başka fonksiyon davranışı (fraktaller) tarafından yönlendirilmek.

<img border='0' alt='Pardus...
Özgürlük İçin...' title='Pardus... Özgürlük İçin...'
src='http://www.pardus.org.tr/banner/bts01.png'>

Bayram Kaya

Şiir Tadında Söyleşi...Bayram Kaya

Gönderen: aryaaa/nurten-aktaş

Alan: (grup üzerinden) Ey Nazende

Tarih: 20.11.2007 21:47:00

Konu: Yn: [su-gibi] ŞİİR TADINDA SÖYLEŞİ...BAYRAM KAYA

-
güzel dost

aydın ve dinamik bir eğitimci, bir öğretmen olduğunuzu her cümleminde daha bir hissettim. doğru bilirmelerinizden kendi adıma ders çıkardım. bu bir yararlanımdı. gönülden tesekkürler.

yazınız edebiyat dergilerinizdeki saygın sanatçıların söyleleşilerinden dilektik olarak fazlasını sunuyordu.

bu açıdan kendi sayfanızda yayınlayın da, herkez yararlınsın derim. öğretmen çocuğu olmanın onuruyla: sizi ve sanatınız tanıdığımı çok memmunum.

Kimden: lacimor...Merâl Özcan (Bayan, 38) Kime: Ey Nazende Tarih: 20.11.2007 20:40 (GMT +2:00)

Konu

: [su-gibi] Yn: ŞİİR TADINDA SÖYLEŞİ...BAYRAM KAYA

Merhaba Bayram Bey...öncelikle söyleşinizi okumaktan memnun olduğumu söylemek isterim...tanımak bir ayrıcalıktı...

hayata duruşunuzdaki katılımcı düşünce birliğinizden doğan, anlama noktası... hayata değen geniş yelpazenizi ortaya koyuyor...ve bu düşünce birleşimiyle ortaya seçkin şiirsel çalışmalarınız çıkmış...okurken zorluyor bazı şiirleriniz ama düşünce sistemini harekete geçirmesi, araştırmacı yönlerin ortaya çıkmasına sebep oluyor ki bu bir kazanımdır...

tebriklerim düşünür şaire...ve eserlerine... selamlarımla...

ŞİİR TADINDA SÖYLEŞİ...BAYRAM KAYA

Su Gibi_ Sizi tanıyoruz ama yinede bizlere kısaca yaşam hikâyenizi anlatır mısınız? Bayram Kaya_

Nüfus kaydına göre 1950 yılında Kırşehir ili Mucur ilçesine bağlı, bir köyde doğmuşum. İlköğrenimimi Ankara ili Kızılcahamam ilçesinde tamamladım. İlkokul sonu sınavları kazanarak, 6 yıllık Ankara Hasanoğlan Atatürk ilk Öğretmen Okulunu 1971 yılında bitirdim. Daha sonra 2 yıllık Açık öğretim Fakültesi Eğitim ön lisans programını

tamamladım. Evli ve üç çocuk sahibiyim. Halen Mucur ilçesinde ikamet ediyorum. 1998 yılında emekli oldum. Şiir çalışmalarına 1992 den itibaren başladım denebilir. Bir ara 1996'dan itibaren yayınsızlık nedeni ile ara verdim. İnternetin özgül olanaklığı ile hem yayına, hem de yeniden yazmaya başladım. Şimdiki yazmalarım üşüşmeden ziyade tasarlamadır. Şüphesiz yinede bilinçaltı sahneye çıkıyor.

Su Gibi_Şiir yolculuğunuz nasıl başladı?

Bayram Kaya_

Garip bir anda, önceden beri, çok düşünmelerim vardı. Bir ifraz gibi akış hissettim, gazete üzerine not aldım. Hiç unutmam. Kızım Kırşehir Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesinde okuyordu. Kışın, gün kısalığı ve bazen çocuğun eğitim çalışması sarkması ile geç eve dönüş yapardı. Alıp eve birlikte dönmek için ben onu beklerdim. Böyle bir günde aniden ""Karmaşa "" isimli çalışma ağzımdan döküldü. Cebimdeki gazete üzerine not aldım. Bu tür hal aralıklı bir yıl kadar sürdü. Yer zaman yoktu, Ders esnasında oluşan düşünmeyi, okey oynarken aniden, aklıma üşüşen düşünmeyi, ya da duyguyu, karakteristik olarak not alıp, sonra biçimledim. Bazen bu yoğunluğun, yazı olarak, çalışırken de sürdüğü olurdu. Hiç bir çalışmayı özel düzeltmeye gitmedim. Bir kez denedim, çalışmanın ruh hali kaydı. Bende vazgeçtim. Çalışmalar olanca hamlıkla sunuldu.

Su Gibi_Etkilendiğiniz şair ve yazarlar oldu mu? Varsa kimlerdir?

Bayram Kaya_

Şüphesiz ki çok beğendiğim şair ve yazarlar var. Ama bire bir etkilendiğim kimse yok. Dostoyevski bunların başında gelir. Yerli yazarlardan Yaşar Kemal, Fakir Baykurt, Orhan Kemal, Aziz Nesin. Ben daha çok düşün bazlı ve bilim içerikli okudum. Bilimsel yayınlarda, Tübitak yayınları okumayı tercih ettim. Felsefe ve bilim tarihi çok ilgimi çekmiştir. Filozoflarda Heraklit, Aristo, Hegeli derinlikli bulurum.

Şiir alanında hiç ayırımım yok. Öyle özel okuma araştırmam yok. Hangi duyguyu yoğun yaşıyorsam ve kimin şiiri o duyguyu işleyip ifadeliyorsa onu okur ve severim, yani eklettik davranırım. Okul yıllarımdan tanıdığım kadarla: Fuzili, Hayyam, Nazım, Necip Fazıl, Mehmet Akif... sıralayabilirim. Şairde ayırım, hemen hemen imkânsız bence.

Su Gibi_Şiir akımları, şiirde biçim, öz konusunda neler söylemek istersiniz?

Bayram Kaya_

Aslında şiir benim özellikle ilgi alanım değil. Şiir yazdığımı, hiçbir zaman söylemem. Şiir forumlu yazıyorum. Fikri çatışmalarımı en öz ve düşündürmeli şiir formunda anlatabilirim diye düşünüp, bu yolu tercih ettim. Şiir anlatımı ve akılsal kalıcılığı, olan bir metod ve yöntem benim için. Bunlardan yararlanıp bir kulvar deniyorum

Şiir, toplumsal temelli ve toplumsal gerçekçilikle ilgili de olmalı bence. Duygu ufku açarsa da düşünme yol tutturur. Duygu ve düşünme birlikteliği, şiiri daha bir anlamlandırır. Bilimsel düşünüşlü, refereli, toplumsal dinamiği, iç içe açımlayacak evirtik boyutlu farklı açınımlı tanı ve yüklemeler de, şiirde amaçlanmalı. Bu da bir düzeyin nicelenmesi demek olur. Kişi toplumsal sorumluluğunun farkına varır, özel amaçlı çalışma ile genel amaçlı oluş belirginleşmesi ortaya çıkar.

Şiirde biçim öz herkesin kendini ifade edebileceği bir keyfiyet ve zenginlik olarak görüyorum. Hiç birini diğerine yeğlemem. Müşteri tarzına göre seçer. Yeter ki okur, o çalışma ile çelişkilensin.

Şiirde öz ve forum zenginliği, sürüp gidecek bir yönsemedir. Bazı çalışmalarını belli forumlara sokmanın olanaksızlığı ortada. Sonra bunların tartışmasını (dayatılmasını) bile doğru bulmam. Şu söyle olmalı demek, gelişmeci mantığa sınır çeken, buyurucu ve ismarlatıcı yapıdır. İradi beğenilerin içinde elbette, o tür tercihler de olur, olmalı da. Ama tutumlarımızı, genellik tümellik, arz ettirir, olmamalıyız. Özün, denk düşerliğine uygun, biçim alışlar, yenilenişler, bence en iyi çalışmalardır.

Su Gibi_Niçin şiir yazıyorsunuz?

Bayram Kaya_

Şiir benim için amaç değil, çünkü iddialı olamam, Bir duruş, bir ortaya konuş, bir seriliş aktivitesidir, Bazı durumlarda. Ama bu akışında kendi kuralları sizi biçimliyor. Zımnı sürükleyiş ve biçim alış olarak şiir, mutlaka devam eden bir amaçlılıkla sizi beliriyor da olabilir çalışmalarınızda.

Şiirin kendine özgüllüğü; özdemeler oluşu, kısa ya da uzun tutulurluğu, kafiye okutturma ve akılda tutulur yapılışı, ezber yapılır olması, duygu taşırması, hikâye belirtilirliği, hele hele; uzun yazıya göre, daha bir okunur oluşu, Okuyana göre, anlam kılınırlığı gibi, nice olanaklar, sizin, mesaj iletmenizi cazip kılıyordu.

Bu sayılan nedenlerle, en azda olsa, kitleye ulaşmak, düşüncenizin, kısmi bile olsa, kişilerle paylaşılması, psi doyumunu için de, kendinizi çoğaltmak olarak gördüğümünden, şiir (çalışma) yazıyorum. Zaten şiir, yazmak içinde yazılmaz, En önemli takılma düzey sorunu çakışması yaşanır bence. Yazılsa dahi, en azından uzun soluklu olmaz ve kendinizi tekrara düşersiniz.

Su Gibi_Türk Şiiri ve edebiyatının geleceğine ilişkin düşünceleriniz nelerdir?

Bayram Kaya_

Türk şiiri ve edebiyatının geleceği mutlaka sürecin diyalektiği ile biçimlenecek. Ne şimdikinden çok ayrı, ne de şimdikin tam benzeri olmayacağı açık.

İnsanlarımız yaşayacak durumda olurlarsa, tarih yaratır, yaşam tarzı, yaşam biçimi yaratır ve buna uygun edebiyat sanatını geliştirir. Süreçten umutsuz ve karamsar olmak, akıl ve bilimle bağdaşmaz. Çünkü toplumumuz bir şekilde iyi yaşama olanağını var edip yaşayışını sanatlaştıracaktır. Yarın ki gelişme sizin bu günkü sanat koyuşunuzla da ilintili. Çünkü yarının edebiyat alanındaki geleceği, sizin yaratınızdan temelle, aşılacaktır. Bu da, bir kez daha; düzeysel sorumluluğumuzun payı, burada da kendini ele vermekte.

Mazisi devasa örnekler içeren toplumun, yarınılardaki yazınsal var oluşu da devasa olacaktır. Bu nedenle mazimizdeki güçlü ve umutlu referans geleceğimizin umutlu, hem de, çok umutlu, olacağı sevinçlenmesini vermektedir.

Su Gibi_Şiirin yaşam felsefenize kattığı anlamlar nedir

Bayram Kaya_

Ortamında söyleyeceğinizi bir çırpıda söyleyebilme hüneridir. Karşınızdaki muhatap, bir parçada olsun, karşılığını şiirsel dökemiyorsa bu sizi, etrafa iki şekilde kabul ettirir.

Şiirin yaşama, gerçekçi, hayalci ve önemsemezce baktırır oluşu, yaşama; daha bir anlamlı doğrultuda, işlerlik kazandırmada. Görev adamı yaptığı gibi, sizi imrenilecek düzeyde duygu adamı da yapar. Şiir bilgilenme sürecinde okumaya sizi yönelten bir

çaba olarak ta yaşam felsefenizde bir metottur. Bazen yorulmadan okuyup, zihinsel anlamalara varacağınız keyfiyettir. Çevrelerin, yaşantılarını, düşünüşlerinin kodlarını, size ana hatları ile konturlar.

Şiir, kişilerin ifadelenmesinde özel ve genel söylem, sığanına dönüşme işlevi taşıyabilir.

Su Gibi_Şiirde gerçeklik ve soyutluk hakkında düşünceleriniz nedir?

Bayram Kaya_

Ben pek çok alanlarda olduğu gibi, şiirde de gerçekçilik ve soyutluğun bağıntılılığını düşünüyorum. Bu iki kavramın karşıtlanmasına değil, bir birini var kılmasına, bir birini, gerektirir olmasına, inanırım. Gerçek olmadan soyutu olmayacağı gibi, soyutu olmadan da, gerçekçiliği olmaz. Nasıl portakal olmadan portakalı düşünemezseniz, soyutlama gücü ve bilirliliği, olmadan da nesnelere portakal, ya da değil diye ayıramazsınız. Veya portakal aroması oluşturamazsınız. Gerçekçilik ve soyutluk bir birinin gelişkinliğidir ki edebiyatı hem gelişkin kılar, hem edebiyata kalıcılık sağlar. Temel gerçekçilik ve üzerinde yürünmesi soyutluktur.

Su Gibi_İnternetin şiirsel gelişime etkisi var mıdır?

Bayram Kaya_

Tek şartla bir PC niz varsa. Ya da bir süreliğine edinirseniz. İnternet, sizi kitlelere kolay ve seçmeci, ulaştırırlığıdır. Ama bir kirlenme zaafının da taşınırılığı unutulmamalı. Bu yüzden, seçme işi, çok daha ön planda. İnternet yayıncılığı hemen tüketilmenizi gerektirdiğinden, düzey olarak kendinizi zamanla yarıştırmaya zorlar, bu da en iyi yandır. Okumak, günü takip etmek, zorunda kalırsınız. Bu da işin sorumluluk ve ikinci bir atılımcı dinamik yanısıdır. Tepkiler ve iletişim anındadır bu da internetin dayatması ve sizi çığlamasıdır. Yani internet sizi çağcıl ve güncel olmaya zorlar, yetilerinizi en üst kullanmaya zorlanırsınız. Değilse olmayan yetileri ortaya çıkarır değildir.

Su Gibi_Şiirde kelimelerin gücü hakkında düşünceleriniz?

Bayram Kaya_

Kelimelerin anlatım gücünü, çalışmalarda belirtebilmek, elbette sairin dağarcığı ile ilgili, konuyu özümsemesi ile ilgili yetidir. Şair ve yazarlığınızın kriteridir de. Sizi diğerlerinden ayıran yanın belirginleştiği aşikârlıktır. Bu konunuza vukufiyeti gösterir. Şair aslında çok yönlü bir yetenek, birazda filozofik olmak gibi, bir misyonu olma, ile alakalı bir soru bu. Bence şair çalışmasının şumulünü kucaklıyor bu soru. İşte buralarda, insan belki de şairim demeye cesaret edemeyeceği bir başarı zorlaması beliriyor. Zaten terimsel ifade yapamayan başarılı şairler özlü ifade ile o terimi çağırıştırır cümleler kurar. Ben kendi adıma, genelde kelime gücü denen terimli, Ya da anlatımı özleştiren cümle, içerikli şiirleri severim.

Su Gibi_Şiirde duygu yoğunluğunu bütününe yansıtmayı nasıl başarabiliriz?

Bayram Kaya_

Bu, şiire nasıl paldır küldür girmeyiz, demeye, eşdeyişli bir soru. Düşünmesi planlı çalışmalarda gözetilir bir hassasiyet. Aklıma geliveren iki türü söyleyim. Birincisi şiire yoğun yüklenmiş duygu Ya da anlatımla girmemek gerekir. Çünkü ilk verilen duyguyu, akabi seyir edişte aşamazsınız. Bu bütüne yayılacak duyguyu bozar. Diyecekleriniz cılız kalır ve ilgi dağılması yapar. İkincisi şiire dozu, gittikçe artan, konunun özünü tüm bentlere difüze ederek sürdürülen çalışma ile olur. Bu çalışmada da, bitiş cümlesi, işlev yüklenmiş gibi olur. Bu tür çalışmalarda da, son bente kadar, cılız gezinmeler de olabilir. Eğer siz çalışmanızda, şiir yazmanızda, böyle bir kaygı gözetiyorsanız. Oysa

çalışmanın bütünlüğünde aynı anlam ve bütünlüğe, iç içe, geçmiş duygu coşmaları ve frekans kaymaları vermişseniz bu anlatım, muallakta kalır. Aslında bu soru, şiire tekçi mantıkla bakmanın, ürünüdür. Elbette şiirde duygu vardır, duygu tedrici olarak bütüne yayılır. Ama her halükarda şiir öyle yazılır değildir. Bu birazda anlamaya vardırıan şiirlere okuru alıştırmaya ile ilgilidir.

Su Gibi_Şiir kitap satışları neden yazım edebiyatına göre daha düşüktür, sizin yorumunuz nedir?

Bayram Kaya_

""Şair coşması"" genel deyimini olduran olgu ne ise, okunmamadaki, şiire aldırış edilmemesizlikteki, temel soğukluk denebilir. Zaten yukarıdan beri kelimelerin gücündeki yorumlarda burada çok etkindir. Dozu abartılara kaçan, ifadelerin kanıksanmasında, bu okuma düşüklüğünde amildir. Bir de yazımda söz birliği etmişçesine konu birliği ve aynılığı, işleyiş sığılığı. Sonuçta bıktırıcılık, psikolojik usanması da, bu konunun oluşmasına giden yoldur. Okurun hep aynı duyguyu paylaştığı hesabının, düz mantık, tutmazlık yanılığıdır. Kendini üretememek yukarıda belirtildiği gibi güncel ve çağdaş, bilimsel düşünüşlü olamamak bunların sadece bir kağıdır.

Su Gibi_Şiirlerde tematik çalışmaya önem veriyor musunuz?

Yoksa konular kendiliğinden mi oluşuyor ve

tematik baktığınızda çalışmalarınıza seçimlerinizdeki yoğunlaşma hangi konulara?

Bayram Kaya_

Tematik çalışmalarım var. Bu çalışmalarda yeni ileri sürüşler çıkarmakta mümkün. Olaylara çift karakter bakmaya çalışmak, şiirdeki duygu ve anlama akışları kırılması yapar. Yer yer bir şey demek yerine sezimsel açılımlar verildi. Birçok çalışma ya bilimsel bir anlatıma referedir, Ya da bu referanstan çıkarma ile yeni bakış düşünmesidir. Çalışmalarımdaya eytışimsel, evrimci, zıtların birliği ve karşıtlığı ve bağıntılılık ve de kötüklik mantığına göre oluşturma gayreti ile çalışıldı. Kendiliğinden oluşan çalışmalarda var. Zaten Hiçbir çalışmanız bir türden olamaz, olmamalıda bence. Her belirleyiş aynı paradigma ile formelleştirilemez, farklı biçimde ifadelere baş vurursunuz, bu, sizi yaratıcılığa sürükleye bilir, bunları göğüslemek gerek.

Su Gibi_Zaman içinde değişime uğrayan dil yapımız için ne düşünüyorsunuz?

Bayram Kaya_

Yaşamın değişmesi, bilgilerin değişmesi, teknolojinin değişmesi yeni anlama ve anlamlar getiriyor. Dil ulusların hafızalarıdır. Dil de buna uygun gelişmeli. Dili gelişmeyen ulusların, hafızası da sorunludur. Ve yabancı terminoloji kullanmak zorunda kalır. Bu çelişme görülmeyince de dilde özleşme gibi garip tartışmaya girilir ve öz unutulur. Aslında bilim ve teknoloji üretemeyen toplumların dili de gelişmez. Dili geliştirelim demeylede dil gelişmez Maalesef.

Günümüzde aşkı bilinenlerin aksine, farklı anlatımları var, Bu dilin değil de anlatımın zenginleşmesi. Dilde zenginleşme, ana dilde, ananın kullandığı dilde olur. Anaların kullandığı dile bakarak, zenginlik envanterimizi çıkarmak pek ala olası.

Su Gibi_Şiirde gelmek istediğiniz yer nedir?

Bayram Kaya_

Böyle bir hedef olamaz bence. Siz süreçle olgunlaşırsınız, sonrada siz süreci olgunlaştırırsınız. Bu siz olgunlaştıkça sürer, yani kütleniz oluşan enerjiyi atmak zorunda kalır. Bu sürüşte, hedef belirleme demek, enerji yüklenememek ve enerji atamamak demektir. Çalışırken konu amacınız olur, bu da, yeni amaçları destekleyen

bir sürüştür. Şiirde gelinmesi gereken yer, nere ki ben oraya geleyim?

Kısa vadeli, günlük yaşarlık olarak, para kazanma, gibi hedef kasıtsa, bunu hiç düşünmedim. Bir kişi dahi beni okur, anlar olursa, bu benim mutluluğum. Hedef bu kadar dar ve basit bir ufacık adımdır. Ben ancak adım atmayı bildim, gerisi sürecin akışın belirleyeceği ömürlü oluşumdur. Süreç beni, ben süreci bu akışta belirleyeceğiz...

Su Gibi_Sevdiğiniz bir şiiri bizimle paylaşır mısınız?

Son Durak...

Sen! Duygunun yorgun şovalyesi...

Hüznünü rüzgarın göbeğine at
Ayışığını getir düşler ülkesinden
Gecenin sessizliğinde sesimi dinle
Yüreğindeki beyaz gülüşü
İndir şiirin damarlarına...

Sen! Aşkın hasrete yenik yüzü...

Umudunu aşkın koynunda büyüt
Göğsümde uyurken özlemin,
Sonbaharın sarı yalnızlığında bul beni
Şiirindeki yaşam sevincini
Gönder beyaz gülüşün ağıdına...

Suskunun mavi ıslaklığında
Sana koşmaların son durağında...

05.11.2007

Mehtap Altan

Bayram Kaya

Tabu Totem Ve Put 1

Tabu, fetiști duyguların dışta size haz ve elem duyguları olurla nedense bir algı gibi yansımaları duygusudur. Şeylerin öyle olurlusu, tabunun kaynağıdır. Totem tabu algılardan kaynaklı ortaklaşan aitti çekim algısı olacaktır; somutlaşma, kurallaşma, kaidelersen kimlikli klan kardeşliği ilkeleridirler. Totem düzenleyen ilkedir. Tapınaktan öncedir. Tapınma daha sonradır. Totemin kaide ve kuralları tabulardır.

Tabu ve totem toplum öncesi sosyal hayatın bir gerçekliğidirler. Toplumsal yapılar içinde bin bir kılığa bürünmüşlerdir.

Tabu ve totem o aitti grubun ya da klanın ata soy totem kardeşliklerini belirler. İlk kardeşlik sosyal bağ dokusu, totem kardeşliğidir. Ortada henüz süt kardeşliği, ilan edilen kardeşlik, cinsel yolla kardeşlik, evlilik yolu ile kardeşlik, biyolojik kardeşlik gibi anlama ve tanımlar hiç yoktur.

Toplum öncesi (ittifaklar öncesi) dönemlerde bir klan üyenin cinsel ilişkileri kendi klan kardeşleri ile olasıdır. Karşıt totemi aidiyetten bir insan (diğer toteme) göre insan bile değildir. Totem dışlayan tanımlık ve belirmelerle o sosyolojik etnik sosyal yapının, kültürel özne mühtesebat girişmeleridirler. O etnik yapının sosyal hafızasıdır. Kendilerine şeyleri sınırlayan, olumlayım ve dışlayan tabudan yasak ve dışlayıcılıktır (bugünkü deyişle haram helal belirlemeleridirler) .

Put ise; tabu ve totemi inançların, sınıflı toplumlarla birlikte dönüşmemesinden sonra ortaya çıkmıştır. Düzenleyen ilke, yerden göğe doğru göç edişle sentezi konumlanmanın tek tanrısı olmaya başlamıştır. Özellikle de sistematik dinlerin oluşmasından sonra, İbrahim'i tek tanrılı anlayışlarının, aile ilahlarına ve panteon anlayışına karşı çıkış argümanıdır. Bir sistematik dinin tek tanrısı karşısındaki diğer tüm anlama sembolleri, hep put sayılmıştır.

İttifaklar (toplumsal yapılar) dönemi ile bir araya gelen her bir etnik totemi anlayışlar; halk yapı içinde bir çoğul totem yapısı ortaya koydular. Politeisti, pagani bir görünüm kazanan halk yapıların aidiyet unsurları; bir sentezi öngörüyordu. Sentez nedeni ile birleşilen sosyal yapı düzlemlerin bu aşaması, eski aşamaları put ilan ederek savaşım vermeye başladı.

Gruptu ve sürü yaşamı içinde hayli deneyim biriktiren insanlık, sosyal yapı içine, soyutlama gücü bir hayli gelişmiş, jest ve mimikleriyle, resimlerle, ses değerleriyle hayli iletişime olanaklarını evirilerek gelmişti.

Sürü ve gruptu yapı içinde, buyuran güce (sopa gösterimine) itaat vardı. Yasakları, sınırları ve olumlanan tutumları, bu buyuran güç sağlıyordu. İnsanın soyutlama gücü ile itaati tutuma sık sık bayrak açar oluşla, çeliştikçe; bu diyalektik tavır, sosyal yapılar içinde, daha bir plastik, daha bir homojen, şekillenmeye başladı.

Gerek gruptu, gerek sürü, gerekse sosyal yaşamlar içinde olunsundu. Hepsi de bir sınırlamayı gerekli gören, devinmiş zeminleriydi. Sınırlanmayla kişiler davranışları akabine, adeta cümle sonuna, nokta koymayı getirmekte zorundaydı. Bunun nesnel nedenleri varsa da, bu nedenlerle eğim eşiyorlarsa da, o dönemler bunu anlamak ve anlatmak olanaksızdı.

Yaşama bizden önce yola çıkmış atalarımız elinde, çevre olaylarının kesikli ve sürekli bir çevrimleşme olmasının bilgileri yoktu. Ama bunların yansımalarının, onlar üzerinde hayli bir etkisi vardı. Rüzgâr çıkıyordu, ama sonsuzca esmeyecek olan rüzgâr, bir süre sonra

duruyordu. Nedendi?

Rüzgârı durduran etkinin ölçüsü, bir bilgi olmaktan öte, kendi canı ve bencilliğine değin olurla seçme ayıklama kriterlerinden kaynaklanıyordu. Fırtına estiği sürece canı kaygılı algı insana; kaygısı boyunca bir süreklilik (mütemadiyen oluş) gibi geliyordu. Maruziyet (bir durumla karşı karşıya kalış) bencilliği de, bu durumdan hoşnut değildi! Böylesi bir durumla, çaresiz insanın; bu durumun bitmesini, geçip gitmesini bekler olduğu da; bizim apaçık, kendimizin kendimiz üzerinden bir bilgimizdir!

İşte dışta olup bitenle, size yansıyan durumun; sizdeki can telaşlı olan bencilliğinizin; haz ve elem duygularını belirtmesi vardır. İçinizde korunan bu ilkenin, dışta haz ve elemi duygu olacakla yansıttığı belirmeler doğrultusunda dış olayların bir kesişen bağlantısı olacaktır. Söz gelimi dıştaki fırtına olayımız zaten kesikli olmanın, bir süre boyunca devam eder olması ve süre sonunda sonlanması vardır.

Sizin de olay boyunca fırtınanın dinmesini istemek gibi güçlü bir beklentiniz vardır. Sizin beklentinizle bir süreliğine olan olayın nihayet üç, beş saat; ya da birkaç gün boyunca sürmesi sonrasında da, zaten duracak olanın durmasıyla, sizin sürekli içten isteğiniz olan beklentiniz kesişirler. Bu kesişmenin tek ölçüsü sizsiniz. Bu ölçü, sizin isteğiniz ve sizin isteğinizin kendi kendinize ifade sel gerçeklemiştir.

Yani olayların kendi çevresinde döndüğünü algılatan bencillik; sizin bu isteğinizle, kimi zaman, kimi bir yığın durumların, isteğiniz gibi bitmiş olmasıyla, bir bağ kurar. Bu bağ algıyla, siz istemişsinizdir sanki o da olmuştur, gibidir. İster olumlu istekleriniz olsun, ister olumsuz hüviyetteki istekleriniz olsun. Dış olayla sizin isteklerinizin bir denk düşmesi ve bunun sizde kırılan duygular oluşturması ve bunları sizin kurmanız vardır. Bu denk düşmeleri sizde haz ve elemi bazda seçip, ayıklar; davranışlarınızın konusu yaparsınız.

Sınırlanan davranışları sınırlamanız için müdahil olmanız gerekiyordu! İşte tüm mesele buydu. Nasıl müdahil olunurdu? Kollektifin akli bunu başaracaktı. Yaklaştığınız kipri size oklarını gönderiyordu.

Böylece kipriye yaklaşan davranışınızın sınırını, canınızın acımasından biliyordunuz! Ya bir birinize saygıyı, yaşlıların sayılması gerektiği gibi itaati tutumunuzu veya avı gizlide bile olsanız, herkesle paylaşmanızın gerektiğininin sınırlanmasını (disiplini) , size kim söyleyecekti?

Şimdi bile, bir çocuğun istemleri karşısında müdahil olamadığınız anlarda çocuğa, bir cıs; bir öcü; gibi imgedi kavratışlarla yaklaşırsınız. Böylece yaartılan öcü yüklemde mana algısıyla, çocuğun istemleri sınırlanır! Bu sınırları söyleşmek, sizin de dışınızda; bir cıs, bir öcü algılı güç kaynağıdır.

Yani soyutlama gücünün kazandığı itaate karşı gurur yapmanın fevri eşmesini sizin dışınızdaki müdahil olamadığınız öcü, cıs kabili bir güçle; yani totemin tabudu talepleri ile söyleşip; sınırlamalar, olumlamalar yasaklar getirebiliyordunuz. Bunun evrim serüveni hayli ilginçtir.

Tabu, totem kavramımız, haz ve elem girişmeli olan dıştan karşılanmaların, insandaki dış dünyaya değin sağlayış girişmeleri sonucundadırlar. Bu sonuçların, içte mana

algısına dönüşüşle, dışımızdaki bir alana göçmeleri olayıdır.

Zaten haz ve elem türü uyarımlar, sizdeki kaygılar ve hoşlanmalara dek güdülerin imlecidirler. Kaygıların ve hoşlanmaların, birikme eğilimleri, kişide panik, korku, huzur, saygı gibi girişmeli kendilik yönelimlerini tekrarlatırlar.

Nasılsa aynı kaynağın tekrarı, sizde örneğin, hoşlanmanın cazibesini belirtir olacaktır. Kaygının da karşılanması olan tepki cevapları, her kaygı durumunda, yinelenenektir. Aslında yinelenen tepkimiz, rast gele tepkilerle davranır olunmalardan birisidir. Ya da bu cevabi tepki, bir çok tepkiler içinde bir kaçının seçilmiş olmasıdır.

Ve seçilenlerin alışkanlık haline getirilmiş olmasıdır. Alışmalar o olaya tepki olacakla, zorunlu bir denk düşme tepkidirler. Tutumlar her kaygı ve hazdı durumlarda yinelenen, belki de, tam bir denk düşme idiler.

En azında girişmelerin onlarca insan deneyimi olan, farklı edimleri vardı. Bu onlarca farklı tepkiler içinde o kaygıları veya o hoşlanmayı karşılar olanları da vardı. Buluşçu insan kendi deneyimlerini sosyal birliğe sundular. Geçmişte etkiye denk olandoğru tepki olmuş karşılanmaların iyi gözlemleri, totem aracılığı ile buyrulan bir tabu olmuştu.

Ve buyruklar doğru deneyimlerin otoritece seçilip totemle meşrulaştırması idi. Doğru deneyimlerin insanlarca seçilimi idi. Bu seçilimin, otomatik olan beklentisi de, yaşamın tabusu idi. Eski grup içi yaşanmışlıklar; sürü oluşturan yaşamın deney, tutum ve algıları, zaten bir tabu baskı idiler. Baskıcı olma (baskı yapma, kırılma, hissedilen baskıya boyun eğmenin girişmesi) gibi nedenlerle, sosyal birlikti ilkel hiyerarşiyi çoktan ortaya koymuşlardı.

Acıkan insanın meyveye yönelmesi, acıkması nedeniyle insanın meyveye olan bağımlılık ilişkisidir. Ancak burada insan meyveye bağımlı iken, meyvenin insana doğrudan bir bağımlılığı yoktur. Bu bağımlılık şimdilik, tek yanlı süren bir girişmedir.

Elbette meyvede havanın karbondioksitine, ışığa ve toprağa bağımlıdır. Yani benci düzlemler birey yerlilik, genel görece çevreye olan bağımlılıktırlar. Birey ve meyve; karbondioksit, toprak ve saire; çevrenin kendisi olduklarından, çevrenin kendisi üzerine baskı yapan bir girişme ve yansıması da, mutlaka ki vardır.

Bağımlı ilişki zorunlu ilişkidir. Bağımlı ilişki insanda bir boyun eğişin, o bağca bir güdülür olmanın kaynağıdır. Acıkma insanı meyveye muhtaç eden bir boyun eğiş güdülenmesini ortaya çıkartmıştı. Bu gibi birçok güdülerin, insan-insan girişmesi (sosyal tutumu) ile dıştan sağlayıştı olması, yine bir sosyal girişmeli boyun eğişin, bağ ilişkisini de ortaya çıkartmıştı.

Bu hazdı elemde gerekimleri sosyal birliğin düzeni içinde sağlar olmanız tek başınıza doğadan sağlar olmanız gibi hemen gerçekleşen bir olay durum, değildir. Sosyal bağımlılık ilişkisi, sizin doğada meyveye hemen ulaşır olmanız gibi birden olmayıp, biraz insan-insan girişmedi ilişkisi üzerinden dolanarak ve biraz da gecikme ile gerçekleşiyordu.

Sosyal birlikti sağlayışla karmaşıklaşan dıştan sağlayış ilişkinizin bağıntılılığı ve insanın bu ilişkiyle olan bağımlılık girişmesi, kişiler zannına göre tam da anlaşılamiyordu. Bu sosyal bağımlılığın da bir sosyal güç noktası ile söylenilmesi gerekiyordu.

Sosyal birliğin bu sosyal birlik güç noktası; insanlar tecrübesinin ve insan eylemlerinin sağlanması olan bir karşılıklar çekeyi idi. Ve her bir eylemler sağlanmasına denk gelecek doğru karşılıkların ayıklanıp seçilimi sosyal birlikçe destekleniyordu.

Bir etki ve etkinin karşılanması olan cevabi edimlerin girişmesi ile bu nokta konuşturuluyordu. Bu sosyal gücü noktanın değişmezlik algısı veren destekleri, tabunun kaynağı idi. Bu nokta tabuları taşır olmakla tabuyu buyurup; kişiyi kendisine bağımlı kılan sosyal gücü alan da totemdi. Tabu kişi ve sosyal öznenin bir algısı idi. Totem, kişi ve sosyal algıların toplamı olan bu iki kaynaktan beslendi.

Sürecek

Bayram Kaya

Tabu Totem Ve Put 10

Artık inançtı olan, sosyal totemdi aktarımların, toplumsal yapı içinde; hiçbir kıymeti harbiye si kalmamıştı. İnançlar ve totemdi aktarımlar, putlaşan bir inanç anmayla hiç bir toplumsal işleyiş ortaya koyamıyordu. Ve totemdi inançlar toplumun bir kullanımı ve üretim ilişkisi değildiler. Bu yüzden inançtı totemdi algı laiklik ya da sosyal sekülerizm denen süreçlere yarılmak zorunda kaldı.

İnanç, toplumsal yüküm eşmenin; toplumsal sorumlulukların; toplumsal bağıntılılıkların; toplumsal işleyişlerin nesnel kuralları değildi. Bu neden ile inançlar toplum içinde paylaşılan bir sorumlulukla davranılamıyordu. İnançlar toplum gibi yaşamı olduran ve yaşamın ihtiyacı karşılanmasına kural ve yöntem olarak da tüketilip tekrar tekrar, üretim tüketim çevrimine sokulamıyordu. İnançlar toplumsal alakasızlıkları nedeni ile toplumun bir kullanımı değildiler. Halkın bir kullanımı idiler.

Sonuçta, tabu kavramının kaynağı, duygu iken, yalın bir girişme olmayıp; birçok girişmelerin ortak bileşkesi de olmaktadır. Örneğin, serbest insan davranışları; insan-insan girişmesinden ötürü, kırılmıştır. Kişiler, kendilik bir kişi yapabilirliğinden; kişilerin kendilik yapmaması gerekten kırılışlarla, kişilerin kendilik yapamaz olmalarının sınırlanması (tabu) , girişmeleri olmuştur.

Bu gibiden insan-insan ilişkisiyle girişen, kırılan, sınırlanan davranışlar, aslında kesikli sürekli olan evrensel ilişkinin, bir girişme zorunluluğudur. Ve bir anlamda insanlar, çevredeki olup biten kesikli sürekliliğin baskısını hissettiler. Bu bir evrensel yasaydı. Örneğin doğadaki bir oluşmada kırılan davranışlara girmek zorundadır. Doğada söz gelimi demir metali oluşurken tüm her süreç demir olana değin sürmemiştir. Eğer öyle kendilik bir sür git olsaydı, demirden sonraki aşama maddeler oluşamazdı.

İnsanlar bu hislerini tabu ile izhar ettiler. Hissedilen bu öznel, nesnel neden celi somutluğu, hali ile anlayamamalarını; manaydı dönüşme mekanizması içine attılar. Bu mana dönüşmeli kişi ve kişiler algılı sosyal güç yaptırım, yorumlamalar ve yorumlanmalar başlarda tabu odu. Bu tabu edişlerle tabu; muhafaza edildi. Korunan tabuyu böylece sürekliliğe bürümeyi şekilledirler (tabusudurlar) .

Sonuçta tabular örneğin; birbirlerine saygılı olmalarının bir tabusudur. Burada neden saygılı olması gerektiğinin bilinci yoktur. Biyolojik bireyin, biyolojik düzlemde karşılanabilir olan sağlayışlarının giriştiği bir etkilenmesi vardı. Bu etkilenme, hoşlanma (haz) ya da acı veren (elem) duygularının, belirmesine hitap eden sağlayıştılar bir sosyal girişmelerin, kişi mana algılı girişmelerin, bir seçilimi olmaktadır.

Ama her yansıma gibi tabular da; yapmaktan bir yapabilirlik olan ve yasaktan da, yapa mazından kırılma davranışlardı. Tabular; soyut özneliğin ana eksen etrafında dallanan, budaklanan, fantastik anlamalı yarılmalarına uğrayacaklardır. Dünyanın her yerinde tabu ana temaya bağlıdır. Hem kişiye göre, hem sosyal birliğe göre olan farklı ifadeleri, temsil edecektir. Konumuz bunlar değildir. Bu ana omurga önemlidir. Ve bu ana omurganın zamanla yani değişir süreklilikle hâlâ ve gelecekte de kullanılır olması bizim için önemlidir.

Tabuların dönüştürülme yerleri, güncel gelişmeler karşısında somut dövüşülmesi olan anlam ve anlatım noktası, totemdir. Totemdeki dönüşmeyi seslendirecek olanlarda 'duyarlı kişilerdir'. Genel anlamda totem ve tabu algının tedavülde kalkmış aktarımsa sürer imleci olan put söylemi, bizde İslamlıkla birlikte çok özel bir anlama ve anlatıma bürünmüştür.

Söz gelimi dinin yayıcısı ve dinin inanırları karşısındaki kişilere: ' kendisine bile fayda vermeyen bu şeylerden mi medet umuyorsunuz? ' diyerek, o şeyi vurup devirmiş! İnsanlarda; 'Aaa hakikaten bu şeyin kendisini bile koruyamıyor, bu şeyin kendisine bile faydası yokmuş; bana nasıl faydası olsun! ' diyeceklerle, bir inanma düzeyine gelmişler!

Gelişmelerin birikimi, sosyal çalışmaları hızlandırır. Tabiri caizse bu birikimlerle un, yağ, şeker elde edilir. Artık helvanın yapılacağı gün gibi aşikâr olmuştur. Ki yeni bileşim olan helvayı da illa birisi yapıverir. İşte bu helvanın sunumca tutması için de, doğallıkla kendisinde önceki gıdaların; vitamin düşüklüğünü ve sağlıksızlığını söyleyecek elbette. Yeni olan, kimi kendisinden önceki gıdaların varlığını tescil edecek ve yanında da; şöyle söyle olacakla, gıdaca çeşitlilik takviyesini öngörürlerdi.

Bunlar çok tabii ve doğal bir süreçtirler. Bunlar insanların, tekli, inanç kalıplı; anlama mantıklarının bir anlamasıdır. Gelişmeyi dönüştürme, yorumlama şekildi, biçimidirler. Yeni sosyal çalışmalar eski dönemden beri gelen birikimlerdi. Özneldi nesneldi birikimlerin birden dönüşen şeklidirler. Kaynağı tabu ve totemdir. Bu genel kaynağın, sembolik bağcı yaptırım ve dönüşmeleri, hep halkın içinde kullanılır.

Genel bağcı tabu ve totem algısı Arap kültürü ile bu genel bağdan kopmuş, karşıyı yererek, kendi özel tanımladıklarını, kendi anlamalarının, ihalesi biçimine büründürmüştürler. Böylece tabu ve totem olgusunun tarihsel anlamı Arap inanç aşması içinde intikaya uğradı. Tabu ve totem kendi güncelliği içinde yararlı sosyal öğrenmeli tutumlardı. Tabu ve totem tutumların kimisi şimdinin güncel uygulanması için kalkmış, kimisinin uygulanması da hâlâ sürüyordu.

İşte uygulamada kalkan ve uygulamada devam eden bu totem ve tabu bağların sonraya aktarılır olmasına puttu geçişen diyoruz. Arap inancı put kavramını, bir resim heykel kültürünün kertesine indirilerekten, yapının süren anlaşılmasını anlaşılmasız bir kaynaşma bağı içine soktu. Şu da bir gerçektir İslam, put kavramı ile putun eski kutsallık ve ilahlılığı olan pek çok sosyal işleyiş anlatımını da, kendi anlamalarıyla kısmen dışlamıştı.

İslam da tabu ve totem algı yönteminin aynısını, kullanırdan konumlanmıştı. Putun caride süren tedavülde olan bir yapısı vardı. Bir de caride süren ama tedavülde olmayan yapısı vardı. İslam, tabu ve totemdi sosyal dinamiğin, kendisinden öncesinin; fayda zarar veremez olan kısmını 'put' kalıbına dönüştürmüştü. Sosyal ve toplumsal devrimin bir yüzü yenilikken, bir yüzü; özellikle sosyal yapıda eskiyi karalayan bir belirmedi.

Put tanımı eskiyi karalayan hale dönüştü. Bu beliren hal, bizde özel hassas bir put tabusun oldu. Bu tabu, genel konjonktür el seyri anlayamama gibi girişti. Sanki tarih yeni başlamıştı!

Böylece çok önemli bir sosyal imleç olan ve süren, geçmiş sosyal yaşamla şimdiki sosyal yaşamı anlaşılır kılan bağcı yaptırım, gelişme süreci içinde resim heykel kertesini anlayışlarıyla bir iyice sekteye uğratmıştı. Sosyal gelişme ve dönüşme, böylesine basit bir 'puttu' resim heykeldi varı anlamama düzeyine indirgenmenin formülü olmuştur. Ama mızrak çuvala sığmıyordu!

Bir inanç düsturunun içinde put kavramı gerçek dünya tarihi serüveni içindeki anlamından çıkıp, çok özel anlam ve kaygıların saplantısına dönüşmüştür. Resim heykel anlayışındaki tahribat, tahrifatlar, bunların put sayılardan resim ve heykelin

yasakçılığına dönüşmüştür. Bu yüzden resim ve heykel sanatçılarımız, 1800'ü yıllara değin oluşamadı. Minyatür sanatın hileyi şerriylesin ile bu boşluk dolduruldu. Resim ve heykel yüzlerce sene yasakçı uygulamalara maruz kalmıştır. Anlayışın hala daha algısal sürüyor olması, Taliban gerçeği ile günümüzdeki somutluğunu sürdürür olmuştur.

Şu unutulmasın, bir sosyal değişmenin, eskiyi put sayması metodolojik olarak yanlış değildir. Bu kullanımlar, ileri doğru yanlış yansımasıdır. Şimdi de siz; yeni olanı, benimsenen bir yeni tutumu aynı put kalıbını kullanarak, gelecekteki yeniyi dışlar olmanın sürdürülmesi dahi, bir puttu, kalıptır.

Hiç bir dini sistem, kendisinden önceki sosyal ve toplumsal yapısının içinde, oluşturamadığı bir düşünceyi ya da cümleyi, söyleyemezdi. Çünkü insanın kendi ilişki biçimi içinde kendi yaşantısı olmayanlar, insan tasavvurları içinde değildirler. Sosyal bireyler, putün kendisine fayda ya da zarar veremeyecek olmasının algısını zaten biliyorlardı. Öyle ise, görünürdeki puta dek saygınlanan sosyal ve kişisel algıların, aslı ne idi?

Sürecek

Bayram Kaya

Tabu Totem Ve Put 11

Başka yazılarımdan da belirttiğim gibi, kişi kendi iç isteklerini, iç irade ve bilincini, dışarıda belli bir uzak noktaya alır. Bu nokta, sizin bu içti istemlerinizi tekrardan size doğru ve keyfinize göre dönüşle yansıtan, kişilerin ve sosyal yapının istediği gibi söyler olduğu, totem yapılanmadır.

Putun saygılanması bu doğru tahminlerin yararlı yararsız kalmış olan eski uzantılı çoğu rehber olan aktarımdır. Değilse, kendisine fayda ve zarar vermez olmasının anlaşılması değildir. Put, insanın kendisine yabancılaştığı yerde ve sosyal yapısına, toplumuna bağlandığı noktalarda belirir.

İslam'ın kutsal kitabı da, o günün insanların put saydıkları nesnelere, Allah saymadıklarını biliyor ve ifade ediyordu; 'Saygıladıkları nesnelere belki bizi, Allaha yaklaştırırlar diye aracı kılıyorlardı' söyleminin açık vurgusu ile bunu belirtir.

Totemdi anlayış sosyal yapı içinde gereksinmelerini karşılar olmalarının kişi serbestlikle davranma engelini kıran, kişilerin ya da sosyal yapının, kendi özneleriyle konuşup, kendilerini dolaylı yolla saygı lamalarıdır. Ki İslam da bunlar üzerinde zaman zaman devinmesi yapmıştır. Geleceğin Arap kültürü olacak olan İslam uygarlığı, farklı kültürlerle bu girişmeyi yapmanın büyük bir maharetli başarısıdır.

Etnik yapılar, başlı başına bir puttu yapıdır. Bir puttu etnik yapının işleyiş de, kendisini bilir olduğundan, kendi etniğine seslenmek zorundadır. Daha sonraki insanlık tarihi içinde kendilerini, kendi başarıları oranında, insanlığa şamil bir duyuru sayılar da; o günün koşullarında Dünya şartlarını bilemez olacaklarından, dünyaya seslenmeleri de çok cılız kalacaktır.

Ancak İslam uygarlığı insanlık dünyasını içlerine alıp etkilendikçe, yeni öğrenmelerle yeni deneyci eklemelerle olacak seslenmeleriyle; seslenmenin kapsamını artırır. Bu da aslında o seslenenin, kendisini olgunca geliştirmesidir. Örneğin İslam fatihlerinin istilaları ile egemen eştikleri coğrafya büyüyünce, büyüyen alanı önce yönetemez oldular.

Emeviler döneminden hızlı bir Yunan kültürü çevirileri ile ve Farisilerde de, devlet yönetimi, bürokrasi, kurumlaşmalar gibi feodal yönetime ilişkin organizeleri alarak, dünya görüşlerini hayli yapılandırmışlardı. Dünyaya seslendiğini söyleyen sav, aslında kendi dışındaki dünyayı öğrenmişti. Ve muktedirliğini hayli artırmıştı.

Büyük İslam düşünürleri olan filozoflar, dinsiz sayılmamak için dinsel terminoloji ile İslami olmayan söylemleriyle, Yunan felsefesi üzerine çok güçlü konutlar inşa ettiler. Düşünürler, 'gavur' sayılmamak için İslami tarz görünerek, çok önemli girişmeleri başlatmışlardır.

Bunun böyle olduğunu, örneğin; Havi adlı kitabında Razi; 'Eflatun, Aristo, Öklid, Hipokrat gibi bilginlerin insanlığa faydasının, kutsal kitaplardan çok daha fazla olduğunu' söyleyerek belirtir.

Yine Al-Cahiz Kitabü'l hayavan da; '... Eğer eski Yunan bilimleriyle zenginleştirilmiş ve bu kaynakları temel almamış olsaydık, son derece zavallı keredede kalırdık...' demiştir.

İslam ansiklopedisi cilt 6 sayfa 244'te halife Muaviye şöyle der; 'Arami, Bizans tipinde Hıristiyan kültürünün, Müslüman muhite nüfuzu bu devirde başlar. Ki bu tesir, karakteristik İslam'ın oluşmasında etken olmuştur' der.

Hiç bir dini sistem, kendi zamanını aşan söylem ve yapılanma içinde olamazdı. İnançların değişen sosyal ve toplumsal yapıya göre, o değişmelerin yansımaları halka, sembol inanç olacakla tutum atan, çok büyük bir işlevi vardı. Halk değişiminin nesnel gerekçesini inançlar (totem) sembolizmi üzerinde algılıyordu.

Söz gelimi 7. Yüzyılda Ortadoğu ve Avrupa konjonktürü feodal yapıya kaymıştı. Yani köleci sistem anlayışları (demokrasisi) tavsamıştı. Sosyal yapıda artık bu tür eski kölelikte yaşama karşı duyulan tepkinin nicel birikmesi de, ortalama değere yaklaşmış olup, ortalama sağduyu düzeyine gelmişti. Köle azadına ilişkin, soyut sorgulayıcı anlatımlar halkın dilinde çoktan tartışılır bir pelesenkti.

Demokrasi, kendi zaman ve zemin üretim tüketim ilişkilerine göre o ilişkiyi sürdürecektir olan tutumlar girişimidirler. Söz gelimi köleci demokrasi, köle emeğini baskı ile yıldırma ile sürdürme eğilimi içindedir. Bu uygulama kendi üretim tüketim bağıntısını sürdürmenin zorunluluğudur. Bu günkü ilişki biçiminizin demokratik bakış tarzı ile bunu yargılayamazsınız.

Eğer yargılırsanız, abes olursunuz. Bu bağlamda bir köle demokrasisinde köle kaçamazdı, kaçsa bile yaşamını sürdürme şansı hani nerede ise sıfırdı. Kimse sahip çıkamazdı. Yakalayan sahibine iade etmek ya da bildirmek zorundaydı. Kaçan kölenin sonu kesinlikle ölümdü. Demokrasi bu köle ilişki biçiminin kullanımıyla ortaya çıkacaktı.

İşte bu gibi ilkeler, o sistemi; kendisine göre ileri yönde devam ettirecek olan uygulanma tutumu demokrasi anlayışları idi. Bu yüzden Yunan demokrasisi köle emeğine dayanmak zorunda idi. Feodal düzenle, kölecilik ortadan kalkmamıştı ama kölelikte çok temel ve küçük değişiklikler olmuştu.

Kölenin, efendisine kölece çalışması dışında, ya kendi sahibi olduğu küçük bir arazide; ya da feodalın kendisine gösterilen arazisinde; yine kendisi için de üretim yapar olmanın çalışma hakkı olan demokrasisine kavuşmuştu. Bu haktı demokrasi, kendisinden önceki köleci ilişki biçimi içinde, kati surette yoktu.

İşte bu yüzden Arap coğrafyasının kimi Yesrip (Medine) , Hayber, Yemen, Taif gibi birçok yerinde, eski köleci ilişkiler tavsamıştı. Bu değişiminin, bu yeni olan düşüncenin, yeni ilişki biçimi olan bir demokrasinin, halka ve köle sahiplerine anlatılması gerekiyordu. Bunların halkça anlaşılır ve benimsenir olması demek; eski inanç ve yaşamlarına alışma koşullarının, bırakılması demekti!

Eski alışma şartlarında kurtulmanın kendileri üzerinde yaratacağı travmasından ötürü, yeni olanın doğrudan söylenmesi çok zor oluyordu. Açıklayamıyordunuz. Yeniyi legal ize edemiyordunuz. Yeni yavaş yavaş olacaktı. Feodalizmin gelişmesi için de eski köleci ilişkinin kısmen kalkması lazımdı.

Sosyal bünye bu oluşma ile helva yapmalıydı. Ne yapılabilirdi? Helvayı yapacak bir kıvılcım gerekli idi. İleri yön olan feodal uç, size kölelerin azadını ve kölelerin kimi sağlanan haklarından, köleler sanki kiracı imişler gibi bu sağlayışları yapmalarını, öngörüyordu.

Bu haklar, kölenin kendisi için de üretim yapmasıydı ve kölenin kendi üretimi olan ürününü satıp, kazancını harcıyabilmesi gibi devrimsel başarılı bir ileri yöndü. Tüm bunlar iyilikti merhamet acıma duygularıyla değil, yeni ilişkinin, zorunlu bir demokratik atılımlarıydı.

Sürecek

Bayram Kaya

Tabu Totem Ve Put 12

İşte bu yüzden Arap coğrafyasının kimi Yesrip (Medine) , Hayber, Yemen, Taif gibi birçok yerinde, eski köleci ilişkiler tavsamıştı. Bu değişimin, bu yeni olan düşüncenin, yeni ilişki biçimi olan bir demokrasinin, halka ve köle sahiplerine anlatılması gerekiyordu. Bunların halkça anlaşılır ve benimsenir olması demek; eski inanç ve yaşamlarına alışma koşullarının, bırakılması demekti!

Eski alışma şartlarında kurtulmanın kendileri üzerinde yaratacağı travmasından ötürü, yeni olanın doğrudan söylenmesi çok zor oluyordu. Açıklayamıyordunuz. Yeniyi legal ize edemiyordunuz. Yeni yavaş yavaş olacaktı. Feodalizmin gelişmesi için de eski köleci ilişkinin kısmen kalkması lazımdı. Sosyal bünye bu oluşma ile helva yapmalıydı. Ne yapılabilirdi? Helvayı yapacak bir kıvılcım gerekli idi. İleri yön olan feodal uç, size kölelerin azadını ve kölelerin kimi sağlanan haklarından, köleler sanki kiracı imişler gibi bu sağlayışları yapmalarını, öngörüyordu.

Bu haklar, kölenin kendisi için de üretim yapmasıydı ve kölenin kendi üretimi olan ürününü satıp, kazancını haralayabilmesi gibi devrimsel başarılı bir ileri yöndü. Tüm bunlar iyilikti merhamet acıma duygularıyla değil, yeni ilişkinin, zorunlu bir demokratik atılımlarıydı.

Eski köleci ilişkiyi, tümünden yok edemezsiniz. Bir yeni kendisini ortama koyarken, eski ilişki, azalan bir etki ile uzun bir süre daha sürer. Çoğu eski yaşam, bu eski ilişkiler üzerine dönüyordu. Ve bu ilişkilerden sapma dengesizliklere neden olmakla halkın da travmasını oluşturuyordu. Peki, bu durumda siz ne yapardınız? Böyle bir sosyal ortamın ortak akılı ne olabilirdi? Ve bu değişimleri; anlayamaz olan, çıkar ilişkileri bozulan kitlelere, nasıl yansıtırdınız?

Elbette ölen ilişkileri oksijen çadırında tutarak, geçiş uyumlanmasını yaşatarak yapacaktınız. Bu köleliğin ilişkilerinde ileri yönden değişmelerini savunmaktı. Hem de eski köleci ilişkilerin dağılması için yeni inancı tutumlar ortaya koymaktı. Bu anlamda, söz gelimi; halkı içinde köleleri evlat edinmenin inanmaya dek düşünce alıştırılması yapılacaktı. Halk içinde köleyi evlat edinmenin fikri zaten yayılmıştı. Siz bunu ecirleri (sevapları, faziletleri) ile inançtı kutsiyetle olumlayacaktınız.

Böylece insan bile sayılmayan köleler, efendilerinin evladı olmakla hayli haklara kavuşmuştu. Bu gibi köle azadına dek olan bir değişme feodal isteği insanlara inanç sembolleri üzerinde çağırırdınız. Bu semboller günah-sevap- kutsal güç emri gibi halkçı söylemlerle ancak faş edebilirdiniz. Bu yol insanlığın binlerce yıldır kullandığı bir, inançtı, totemdi, yöntemdi.

Yeni ilişkiye göre serbest kalması gereken köleleri siz çeşitli nedenlerle, sadaka niyetine, kefarete, adak niyetine, evlat edinme niyetine, başınızın gözünüzün beladan uzak durması gibi halkçı söylemlerle yapıyordunuz. Böylece halkçı yapının ısıtıldıktan alıştırılması sağlanıyordu. Yani köleleri açıktan, doğrudan azade edemiyorsanız; kusur ve kabahat işleyenlerin, günah kefaretinden yararlanırdınız. Sadaka fikrinden yararlanırdınız.

Örneğin; 100 tane köle bağışlatarak suç işlemiş kişinin iç daralmasından kaynaklı huzurunu sağlayabilirdiniz. Ya da kölesi olmayan muktedir bir günahkâr, en az 1 köle satın alıp, köleyi serbest bırakarak erinç duygusuna kapılırdı. Bu bir kazançtı. Ama asıl kazancınız; halkın nazarında kölenin de serbest kılınabileceği fikrinin işlenmesidir. Bir tutumu, halkın anlayışları içine bir sevap erdemi olarıktan sokabilmenizdir. Artık köle

azadı, sanki toplumsal işleyiş değışmiş de, halk içinde sosyal tutumun sevaptan yapılan, merhametlilik erdemi olmuştur!

Görüyorsunuz toplumsal bir değışme, halka ancak; halkın bir anlaması olan inanç sembolleri üzerinde yansıtılabilirdi. İnsanlığın binlerce yıldır başardığı da bu idi. Bir tutum, yaygınlığından ötürü puttu uygulamaya dönüşürken, o uygulamanın değışmesinden ötürü de, eski puttu algı; yeni puttu sembol bir algı ile yıkılarak, ancak halka yansıtılıyordu.

Yani tabu ve totem, insanlık âlemi genelliğinde böylesi yol ve yöntemi ile yararlı bir bağıntı anlatım ve anlamadırlar. Put tanımı totem ve tabunun ikisinin kaynaşık biçimini de içerir. Ama put kavramı biraz daha özel anlatımların konusu da olmaktadır.

Put tanımlaması eskiyi kaldırırken, totem ve tabunun tekil kaynaşık halinin reddidirler. Söz gelimi halkın: 'biz atalarımızı bu yol üzerine bulduk' puttu demelerini; dinler: 'ya atalarınız yanlış yolda iseler' diyerek yıkarlar. Hemen arkasında da: 'dosdoğru yol' diyerek ataları İbrahim'in Hanif dini yolu üzerine eksen eşerek yeniyi bu yol üzerinde olumlu tarak, halka benimsetme yoluna giderler.

Ama yeniyi ortaya atarken kendi tabu ve totem yüzünü, ikili belirme ile hemen gösterirler. İşte put böylesi bir mücadele yöntem şeklidir. Yeni olanı, tabu ve totem olarak ikamenin yöntemidir. Eski olanı ve tedavülde kalkacak olanı da, put sövmesi ile karanlıklaştırarak, kaldırıp dışlar olmanın kullanımı ikili bir yöntem tutumudur.

Puttu tutumlarla; kaldırıp, dışlamanın ve yerine ikamenin tepkisini şöyle belirlerler. Eski olanı, hiçbir ilişkisi kalmadığı için ya tümünden reddeder; ya da eskinin revizyonu yaparaktan, etrafına yeni nicelemelerle sarılımlar biriktirirler.

İşte put, bu reddedilen ve revize edilen kısmın tanımlı lığıdır. Yeni olan ikameler de hem tekrar eski atalar eksenine bağitlanarak, dosdoğru yol olarak, yeni konumlanışıyla halka seslenir. Hem de bu yeni tutumlar, geleceğin, gelecekte reddedilecek olan değışmeye direnen putudurlar. Put bir yüzü ile geçmiş zamanın ölü ruhu, bir yüzü ile zamanın ruhu, diğer yüzü ile geleceğin halk içi uygulamalı, kesikli sürekliliğidir. Sonuçta inançtı, halkçı bir kavramdır. Toplumun putu yoktur.

Toplumun dinamikleri farklı değışmenin zorunluluğudur. Put bir yönü ile halkın değışme dinamiğidir. Halkı aidiyet ilişkisi ile davrandırır. Halkı eski aidiyetinden yeni puttu anlamalarla koparır. Halkı geleceğin tutumu içinde yeni değışmelere karşı tutucu bağınaz yapan bir aktif ve reaktif anlama kavramdır.

Kişi kendi sanı kanı duygu ve düşüncelerini dıştaki bir sanal noktaya alıp burayla söyleşmişti. Bu dış nokta, sosyal etnik yapının ve sonrada toplumun ve toplum yapının gücü olarak denetim ve otoritenin merkezi olmuştu. Başlarda saray yönetimi ve tapınak yönetimi diye totem nokta ikiye çatlamanın (plüralizmin) belli belirsiz olan ilk ikizleşmedi otorite oluşmasını başlamıştı.

Başlangıcın güç merkezi olan bu sosyal cazibe (çekim) alanı, somut bir simge olan totem alanla belirlemişlerdi. Simge somut, ama cazibenin odağı yine sanaldı. Tek tanrılı dinler toplumun bu alan içinde az az ayrılan yapısı ile sosyal yapıyı düzenleyen totem anlamadan kısmen ayrılmıştı. Totem, deneyin ve kanunların yaratıcısı olan tanrı olmuştu.

Totemin toplumu düzenleyemez olma gücü sezilmişti. Totem gerçekliği kişileri kontrol

etmeye sonsuzca devam edebilirdi. Tek Tanrılı dinler sanal noktanın somut simgesini, kaldırmıştılar. Aslında bu kaldırılan, totem güç; totemin, toplumu denetleyen gücüydü. Sembolde simge kalkmış, simge de odaklanan sanal güç merkezi de, tekrardan kişilerin içine (özeline) alınmıştı.

Bu içti alan, kişi ile Tanrı'nın, söylenen aidiyet kontrol otorite noktası olmuştu. Dıştaki yansıyan mana güç, kişinin içinde yine kişi içindeki nokta olan Tanrı'ya yoğunlaşmıştı. Bu yoğunlaşma kişinin dışına taşan bir kapsama duygu seline dönüşüp, kişi yaşamını; anlamlı, anlaşılır, kılıyordu.

27.12.2010

Bayram Kaya

Tabu Totem Ve Put 2

Tabu bir işlemin öyle olurluğunun yaptırım ilemi iken, totem bir tabular zarfıdır. Sosyal birlikler, girişen bu çoklu duyguların, insanı tedirgin eden algılarını, yalınlaştırarak, sadeleştirerek minnet ve mihnet üzerinden dolaşacakla cevap yapıp, biyolojik bireyin, işini kolaylardı. Sosyal birlikler biyolojik bireyin bu algılarını tabu ve totem eksenli aidiyeti ilişkinin mesajıyla giriştirirler.

İnsanın mana algıları üzerinde yalınlaştırma ve sadeleştirmeye dek dönüştürmeleri yapan totem, insan öznesinin temel yansıması olan çoklu bilinç mantığı edinmedi yeteneğini olanca ağırlığı ile üzerine almıştı. Böylece yansımaların girişmesi, ata totem tekilliğin kayrası ve gözetmesi biçimine toplanmıştı.

Bu tabu alan desteği, tekrar edilir deneyci davranışları; buraya koyan nesillerce, somut ve anlaşılır iken, sonraki neslin bu destekten (tabudan) yararlanması, soyuttu bir değişmezliğin anlanmasıydı. Sosyal birlik üyesi bir manevelayı kullanıyor, bu manevelaya bağlı giriştirmeler kimi kez art arda devinimlere dönüşüyordu.

Totem somutluğun; bir işin öyle oluşuna dek; o işin ileri doğru süren bir zaman akışıdır. Tabu toteme totem tabuya dönüşür. Durumun kimi kez; 'usulden' olmasıdır. Yani bu nokta tam bir somutluklar ve soyutluklar girişmesi ve giriştirilmesidirler. Neden onu öyle yapması gerektiğini buyuran, bağımlılığını destekleyen, bir meşruiyettik güçtü. Sorumluluklar teslimiyete dönüşmüştü.

Yani kişi acıkmasının nedeninin kendisinde kaynaklı olmasını anlayabiliyordu. Bunun karşılığı olan daldaki meyvenin koparılıp yenmesi somutluğunu da anlıyordu. Anlayamadığı şey, sosyal yapının içine girince, meyvenin paylaşımlı aşamasından olan gecikir yenmesinin nedenini anlayamıyordu!

Meyveyi dalda koparıp yemek varken, meyvenin kendisine ulaşılmasındaki bu sıralamadı olan ve hiyerarşik düzenlemeyle yenmenin geciktirilmesi, nedendi? Kişiler bunu anlayamıyordu. Kişi bu yaptırımı sosyal yansıma (baskı) ile tabu olaraktan algılayıp, gözetiyordu.

Hâlbuki ilk sosyal birlikler girişmesi bu tabuyu süreçle ortaya çıkartmıştı. Sosyal birlikti girişmenin zorunlu, deneyimci bir somut girişmesiydi. Girişmenin ileri akan uygulaması nedensellikten çok sosyal bir ödevin işlemesi olaraktan ortaya çıkıyordu. Sosyal yapılanma kişileri bu ödevcil girişmesi ile etkiliyordu.

Sosyal birliklerin, doğadaki uzmanlaşan kişi özneli av ve toplayıcılıkla ilgili yeteneklerini; taş ve sopaları kullanmalarına dek sağlayıştı beceriyi öznece soyutlama güçlerini; kurallı giriştirir olmaları vardır. Kişi öznellikleri şimdi daha sosyal girişmeydi. Yiyecek, güvenlik gibi egodu sağlayışlarının hem paylaşılır ve hem yaşanır olacak tutumlarıyla, sosyal birlikti kültürünü ortaya koymuş idiler.

Sosyal birlik, bu hiyerarşilerini; ortak kanı ve anlayışlarını; ortak bir nokta olan totemdi sosyal birlik alanıyla meşrulaştırılmasını da somutlamıştı. Bu nokta hem somutluğun hem de soyutluğun ürem algısıydı. Bu totemdi yüklem, otoritenin giderek geleceğini toplumlarda da, halk ve toplumun adına yasama yürütme gibi yapabilirliklerdi meşrulaşmasının kaynağı şekline dönüşecekti

Söz gelimi totemdi söylemler yerine; meşrulaşmak için toplum içinde halk adına mahkeme kararları alınır oldu. Yine halkın temsilcisi olan meclisleri adına, kararları alır oldular. Bu hal meşrulaşmanın tabu totem kaynağını, açık edip; tümel gücün, kişilerde

yarattığı halksa, toplumsa basıncının, tekrar tikel tekil algılarla kişiler bağlantısına götürülen bir bağ salığının seslendirilmesidir. Ki tekrardan kamu vicdanı ortaklaşması olarak, bir bütünleyen tavırla, tavana doğru yansır.

Sürecek

Bayram Kaya

Tabu Totem Ve Put 3

Bu gibi tavan ve taban arasında dolaşmalı alanlar etkili; buyurmanın gücünü, temsilen taşımaktı. Söz gelimi 'Yüce Türk Milleti adına' diye başlayan hüküm cümleleri, böylesi bir dayanaklarla meşrulaşma idi. Totem algısının oluşma temel düzlemi, böylece yeniden halk adına oluşla, açıklığa kavuşmuştur.

Totem algısı, tabu anlayışındaki kişi ve kişinin öznesine dek olan çoksa algılarıyla, sosyal güç baskısının çokla şan algılarının sadeleşen birleşmeleriyle 'tekleşen buyurma yaptırım gücü' idiler. Bu insanın olayları; yalınlaştırarak, basite indirerek anlaması kuralına da uygun bir edimle nişti. Giderek insanların tüm olay ve süreçleri inançlı mantıkla anlar olmalarının da temeli, böylelikle fark edilmeden (kendilik yansıması) atılmıştı.

Sosyal birlik dönemi; belli bir anlaması olan, yapılanmalardır. Kişi, olayları, yalınlaştırarak anlarlar. Yalın aşılın bu nokta, kişiye emir cümlesi ile seslenirler. Yalınlaşın noktanın da kendisine buyuran seslenmesi; dıştan kişiye yansıyan çoklu algıyı tek bir gücün buyurması olan totem güce çevirir. Tabunun hangi yer ve önem sırasıyla belireceğini düzenler. Bu tekil algı, ittifaklar dönemiyle, tekrar her biri etniğin ayrı ayrı olan totemiyle çok aşmaya başladı. M.Ö'ki 1200'lerden itibaren de, tekleşti.

Yani tekleşen süreçle mananın tekleşmeli algısı, inanç olarak halk içinde kaldı. Mananın yönetme gücü, toplumlar da güncel ilişkilere göre, sosyal ilişki danışılarak söyleşilmeye başlandı. Totem güç tekrar tabandan tepeye çıkmıştı. Şimdiki gücün paylaşımı olarak, tepeden tabana doğru kaydı.

Bu tikelleşen güç, sivil örgütlenmeler içinde ağ yapılı, karşılıklı etkileşmeli söyleşme noktalarına dönüştü. Tavanda; yasama, yürütme, yargı gibi güçler ayrılığının bir koordinasyonu olarak ortaya çıktı. Altta sivil örgütlenmelerin yönetimlerine dek katılımcı reaksiyonuna dönüştü.

Totem, öncelikle ittifak birliklerinin, totemdi yönetme gücünü; ittifaka katılan her bir ikili totem aitlerin ittifak koalisyonunu ve sırayla yönetmesi ilkesini buyurdu. Böylece çoklu totem yönetimli ikizleşen idare algısı ortaya çıktı. Çift yüzlü İsimbud, iki başlı kartal gibi semboller bu ikizleşmenin birer ikonudurlar. Her bir kral, kendi yönetimini yıllık ya da altı aylık süre sonunda devralıyordu.

Baş olma dönemleri boyunca krallar totem gücü icra ettiler. Yani kral, totemi vekâleten seslendirdi. Yönetimin söylemlerini totem söylüyordu! Yönetimin günlük insani tecrübeleri de totemden gelen yeni buyruk olacakla meşrulaşıyordu. Açıkçası meşruiyeti, her bir etnik kral ve kraliçenin meşru buyurmasına dönüştü. Tekil totem algılar, sosyal ve toplumsal yapı içinde, yavaş yavaş parçalandı.

RRBunlar, olgunlaşarak atılan adımlardı. Yapı, yöneten yönetilen direnç eşmesi ile yavaş yavaş somut bilincini oluşuyordu. Parçalanan yönetim ilişkilerinin her biri kendi başına demokratikçe olan ve her biri kendisine özgü 'al anlanan, hak olan güç' durumlarının mücadelesi olmaya başlamıştı.

Her alanlı güç, nesnel ve öznel potansiyel bir güçtür. İnanca dek yönetimin saraydan tapınağa doğru itilmesi ilen de, diğer bir güç olan; tapınağın halk için meşruiyet kaynağı olmasına değin süreci belirledi. Yönetimin halk ve toplum meşruiyet eşme ayağı da ikizleşmişti. Böylece tapınak ve saray otoritesi ile yönetimin buyurması da çoğalmaya başlamıştı. Ama sınırlar belirsizdi. Birbiri ile çatıştı. Tek tanrılı dinler yönetimin ayrışmasını birleştirerek teokratik egemenlikle yaptılar.

Giderek saray danışmanları; saray toplantı divan heyeti; saray yargı makamları; senato ve meclisler, meşveret kurulları gibi oluşmalar, hep meşruiyetin somut, cari kaynağı olmaya başlamıştı. Böylece totem algı plüralist (çokluk) hal almıştı. Süreç, tekilliklerin farklı zaman zeminlerine dek kendi araç ve koşulları içinde nicele nişleriyle (fraktallerle) çok aşmalarını öngörüyordu.

Sürecek

Bayram Kaya

Tabu Totem Ve Put 4

Her zaman ve zeminin kendisine özgü düzlem süreci, kendi süreçleri sonuna doğru bu çok aşmalarının (fraktal kırılmaların) tekrardan bir tekil eşmesini ortaya kordu. Totem yapı gökten gelmemiştir. İnsanın, çevre tarafından güdülmesi vardı. Ve insanların sağlayışlarının karşılanmasındaki duygular çatışması vardı. Çatışan duyguların giriştiği bir anlamalar aktı olan, mana algısı ile sosyal birliğin basınç gücü vardı. İşte bu mana algısı ile sosyal birliğin baskıcı güçleri, totemin somut kaynağıdır.

Bu teklesen ve çokla şan yapılar insanlığın, hiçbir zaman; eski düzlemlerinin, düzeydi tekillik ve tikellikleri olan bir durumları değildiler. Zaman ve zemin aşamasının getirdiği girişmeler ortamın, teklesse de çoklarsalar da, kendisine özgü, zamane ortam devinmeleriydiler.

Başlangıçta çeşitlilik ittifakların doğurduğu bir yapılanma idi. Teklik bu yapılanmaların çatışmacı baskısından birlik kardeşlik bilincini çıkarma idi. Değilse bu çeşitlilik, insanlığın etnik yapılarını tekleştirerek, toplumları ortaya çıkarmasından sonra da tekrar toplumlar içinde etnik özellikler üzerinden, serbest eşmeleri gibi anlamak, hiç mi hiç değildir. Başlangıcın çeşitliği yapının teklesen süreci içinde nicele nişlerin çokla şan bir gelişkili birliğidir. Yani yapının korunan bir sürecidir.

Gelecek zaman içinde, eski olanın, korunan minimal kullanılan bir süreç, eskinin aynısı oluşla kullanılmaz. Yararsızdır. Çünkü girişecek etkileşim çevresi yoktur. Plüralist (çoklu) yapı ve mantık, ittifakı seçme ayıklama ilkesine denk düşmüş, bir zorunlu seçim ve girişmedir. Ama şimdiki yapılanma içinde etnik çokluğun girişeceği bir çevresel faktörleri yoktur. Söz gelimi şimdiki aidiyet, etnikti olmayıp, sınıf bilinci üzerinde birleşmelerledir. Dünya ait etliği üzerinden birleşmelerdendir.

Çünkü ne zaman, ne zemin; etnik düzlemi destekler ve etnik düzlemin sürmesine izin verir değildir. Artık mağara devri koşulları ve mağara devri özellikleri ve mağara devri çevre şartları etkiyenlerine dönülemezdi. Bir etnik boyun, iyi ve hızlı koşarak tavşan yakalar olmasının kıymeti harbiye ifade eder bir çevre koşulları artık kalmamıştı!

Tabu, insanın başlangıç yaşamlarından beri, kendi gözlem ve kendi anlamalarının pekin ligine (sağlam bilgi oluşuna) değin gözlem ve olayların hep o şekilde tekrarlanır olmasının bir algısıdır. Söz gelimi Güneş hep yaklaşık aynı yerde doğuyordu. Yine Güneş yaklaşık hep aynı noktada batıyordu. Tabu olmanın kaynağı, insan gözlem ve deneye dayalı bilgisinin değişmezlikte saklatımla saygınlaşılar içinde olmasıdır.

Ya da bir zamanlar kendisinin, ana takibi yaptığı süreci ona hepten bir savunma, korunma, beslenme gibi tekrarlanan süreçler olarak dönmesidir. Buna bağlı grup aidiyetliği, sosyal birlik aidiyetliği de yavrunun ana takibine benzer, aynı tekrarlanır sonuçları hep veriyordu. Bu olay ve sonuçların bıkip usanmadan değişmeden hep aynı şekilde görülür olması, bu tür eylem tutum ve edimlerin haz elem durumlu kriterine göre, tabu kılınması, söz konusu olabilmisti.

Tabu artık kendilerinin farkına vardıkları, bir olgu ve olayların belirmesinde o olayın hep öyle olduğunun ya da onun hep öyle olacağını; olayların bağıntılı, gerektirmeli bir girişmeler olduğunu anlayamamaktır. Böylesi nedenselliği anlayamamakla tabu, şartlı refleks olmanın pekin bir bilgisidir.

Bu edim sellik insanın bir alışmasıdır. Alışma da, güven verenin, bilinip tanınanın, acayip olmayanın huzuru idi. Tabu bir yanı ile alışmanın güvende olan edimi iken; diğer yandan da, değişecek olana direnç ve travma olmanın bir edimce tutumuydu.

İnsanlar, neden ve sonuçlara dek olan; olaylar arasındaki girişmeli süreçlerini henüz bilinemez ve kategorize edemez olduğu dönemlerin, şartlı refleksleri öğrenmeleri vardı. Bu şartlı refleksleri öğrenme insanın tabu sak algısının, doğal ve nesnel kaynağıdır.

Görülüyor ki yaşama değin, kültüre değin tutumlar kafadan uydurulan bir hayal ürünü değildir. Aksine insanların çevresindeki yansımaları, o insanın öznesince yorumlanmasıdır. Yorumların algıya değin olanı, yaşantı aşılma, olayların özüne değin olayın hem ilgilisi olan, hem de o olaya insanın yabancılaşılması olan bir durumdur.

Elbet bu yaşantılımlar da özne ile eyleme girerek bir takım soyuttan soyuta giden hayali süslemeleri de üzerine alacaktır. Bu hayal, insanın gerçek ile (olan ile) gerçek olmayanın, ayırt edilmesinin de bir sınama yanılma girişmeleridirler de.

Bir olayın, öyle olduğunun; olayın nedendi oluşuna dek bilinç edinilmemiş olmasının ve kimi olayın öyle olmasını takip eden olaylarla gözlemesi, onun o şekilde yerine getirir diklik algısıdır. Artık kişiler nezdinde, nedenin yerini, değişmezlik ve onun öyle olmasının, dokunulmazlığı almıştır.

Şeylerin pekin olan, fark edilen gözlemleriyle öyle olmanın dokunulmazlık gücü; güce duyulan saygı nedeni ile güce boyun eğen, gücün hoşnutluğuna yönelimden kaynaklı bir kutsama, kutsallık davranışlara dönüşmüştür.

Sümerler de çocuklar bile günahkâr doğarlardı. Çünkü insan kurban edilme ritüelinin ortadan kaldırılması ile eskiden kurban sunumundan beklediği alışmaların, korku ve umutların kırılmasından kaynaklı, günahkârlığa değin suçluluk duygusunu, yüklenmişler!

Bu hal Hristiyanlığın Âdem'le Havanın kendi ilk günahlarını, kendilerinden sonraki nesillere geçirdiği anlayışının; günahlardan arıtılması olan, takdis edilme biçimine dönüşmüştü. O dönemlere değin bir yaratılış destanı, çeşitli hayvan türünden bahisle anlatımlara girişirler. Sanki bu anlatımlar, her bir etnik yapıya ilişkin insan kurbanı yerine koyun ve kuşun kurban edildiğini tanımlar gibidir.

Yaratılış destanına dek anlatımlar ve isim alma ve isim vermeler gibi yaşantı aşmanın tanımlanması; bir usul olan totem anlamalar üzerinde olayların düzenlenmesini anlatır. Bu anlatım ve tanımlamalar birer totem görevlerin belirtilmesinin totem üzerinde olan, girişme ve giriştirilmeleridirler.

Bu girişme ve giriştirilme, etnik totemlerin de birbirlerine göre ilahlıklarının ilan etmelerinin, yeni yeni beliren bir rekabeti idi. Put, tabucu algılaşmanın sürekliliği içinde olanların, insan bilincinde, kimi gelmiş geçmiş olan, sosyal aktarımların, kalıptı enstantane imleç oluşudurlar.

Putun totemle benzer olan genel bir sürekliliği varken, tek tanrılı dinlerin senteci oluşmasıyla da bu yapıyı kavrayamayanlarca; sentez içinde çoklu girişme durumuyla olmasına rağmen, sentez dışında kalıpla tekli mantıkla süren; bu yüzden de sentez dışında kalan bir görece durumlu olanı dile getiren, belirlenmesi de olmaktadır.

Put, bir pulural sentez olan tek Tanrı anlayışının, zaten tek Tanrı kavramında var bulunan sentezci birleşme unsurlarının; kişi ya da kişiler düzleminde, tekrar pulurardı totem düzeyine doğru çözülen, gerileşen algılarıdır. Mezheple karıştırmamalıdır.

Mezhepler puluraldi çoklu mantığı kavrayıp sindiremeyen öznelliklerin, yeni durumu eski totem anlayışına göre değerlendirip sindiren, yenidir. Ve kısmen de put algısına göre ileri olan düşüncesidirler.

Mezhebin, eski tek algılı zemin üzerine dönen görünüşü, put algıdır. Lakin mezhebi görüşün, yorumlayan yeni anlayışı da; yeni birliğin bakışım yansımasından kaynaklı akistik düşüncesinden de etkimeli bir girişme olacağından; oluşan zaman içinde mezhebi görüşler, ileri olan olumlu bir yan da taşırlar.

Yani put kavramı, tek Tanrı sistematiği içindeki kendi varlığını, çoklu mantığını analiz edemeyişle, sentezin bağıcı girişmelerini kavrayamayan eski yapı yanlılarının eskiye çözülen bir geri rücu edişidirler.

Put kavramı Tek tanrı sentezci mantığıyla ortaya çıktı. Tek Tanrıci sistem put dediği yapıları içine almıştı. Bu içine alınış mekanik bir alınış değildi elbette. Girişen, gelişkilerini sentezci görüşle aşan bir kesikli topaklanma düğümü idi.

Tek tanrılı dinin, sentezlediği çevre kültürleri vardı. Yeni bir zaman zemin devinişiyle yeni olan sentez din; bir anlayışı içermesi ile kendisine, ama o anlayışı temsil eden kişi ile de dışta kişilerde olan bir görünümü vardı. Sentezin dışta kalan bir devinişle kendisini sürdüren bu tekil totem kültürleri mantığını hali ile put konumuna da geriletmişti. Put mantık, sentez içerilmesi ile ileri akışlı idi. Ama dışta tek açılı donukluğuyla da senteze göre de puttu.

İşte bir özne ya da özneler tutumlu eski totem aitlik, sentez mantığı işlemine giren, kendi algı totem aitlik düzlemine; yeni tek düzlem içinde girişim bağıntılarıyla kavrayamayıp da, hala sentez mantığı dışındaki, tekti, tekildi duran mantıkla kavranır olanı dile getirir.

Put algısı bizlerde varsa da, bize daha çok Arap kültürü ile beraber gelen bir bellek çağrışımları oluşturduğu için bizim bu kavrama değin fosil çağrıştırıcılarımız, Arap kültürüyle tanışmamıza kadar uzanır. Ancak genel bir insanlık kültürü ile kavranır olduğu zaman bunlar anlaşılacaklardır.

Şimdiki sosyal kültürümüz, geniş bir insanlık tarihi olmaları anlamın değerlendirmesi olmaktan öte, Arap'tı put algısı üzerine kurulmuştur. Put deyince, sosyal kültürümüz, daha ötelere pek kavrayamaz. Yani çoğumuzda put ulamının, insanlık tarihi içindeki uygar aşımalarla oluşan bellek göçlerine ve bellek konumlanmalarına ilişkin; anlama ve fikirlerine dek devinişler, hemen hiç yoktur.

Aslında put, özel anlamda tarihin belli döneminde, edinimdi müşrik tutumudur. Yani geleneğe tapar olan Arap muhafazakâr tutumudur. Geçmişe göre de, yeni olanla Arap ilericiğidir. Yeni tutumların geldiği etnik hale göre bir etnik ayrışan belirlenmedir. Geleceğe göre Arap gericiliği de denilen tanımlıktı bir tutum. Bu anlamda, tamamen bize hitap etmemesi ile bizde olmayan gelenekleriyle, bizde kıt düşünce olurduk ifadesidirler. Tek tanrılı inançların bir anlatımıdır. Bir Çinliye hiç hitap etmez.

Sürecek

Bayram Kaya

Tabu Totem Ve Put 5

Yeni olan tutum, sosyal algı anlamında kendi totemdi tutumunuzun, karşı totemdi tutumlara göre retçi yaklaşımınızın ön yargısıdır. Söz gelimi Hitit Kralı Suppiluliuma da kendi tutumlarını kültür olayı sayarken, karşı toplumların tutumunu da tam bir cahillik (cahiliye) sayıyordu. Avrupalıların karşı toplumları vandal saymaları gibi. Bu bir tarihi sosyal anlayışın kendisini, yansıması olan öznel gerçekliğidir.

Arap'ın, geçmişten gelen sembolizmden çok sıkı bağılıkları vardı. Bunlar gelişen Arap coğrafyasının dinamiklerini taşıyamayan, eski alışmalarını sürdüren inancı, puttu, klik tavırlardı. Bir tavır, kendi yeni putlarını inşa etmek için, elbette eskileri, eskiliklerinden ötürü cahillik ya da cahiliye dönemi ilişkileri sayacaktı. Bu görece de doğru idi. Bundan doğal bir şey olamazdı da.

Elbette yeni de bir takım doğru yanlar taşımakla beraber, cahillikleri de içeriyordu. Geleceğe göre cahillik olacak kutsanmayı da içeriyordu. Yeni olan; eski cahillikleri kendisine hıfzeden bir devinme alanı olmakla kendi sürekliliğini oluşturacaktı. Şimdiki yeni, gelecekle çelişecek olan, yeni cahillik putlarını da ortaya koyacaktı.

İşte devinimse sosyal statüko bir yönü ile de böyle yansıyabiliyordu. Yoksa insanlar, durduk yerde sapıklıkları nedeni ile bir tilki heykeli yapıp ta, doğrudan ona tapmış değil idiler. Eğer insanlar bir tilki ikonunu sayılıyorsa; o toplumun geçmişte, ona dönük, minnet ve mihnetine değin yaşadık ve yaşatılmış bir hayati, aitti ilişkilenme düzenlenmesi olmuştur.

Eğer insanlar çocuğunu emziren bir Meryem ikonuna saygı duyuyorsa, bu bir puttu cahillik olmayıp; bu ikon toplumsal bir düzenlenmenin sembolizmi; toplumsal işlevdi, çok hayati bir eski girişmenin saygı anmasının aktarımıydı.

İşte yeni olan sosyal durumlar bunu yorumlamayı bilmiyordu. İçine doğdukları yapı insanlara, içinde buldukları zamanın, öylece olurlusunun ve mutlak doğru olanın, önceden geleceğe doğru giderdi bir yapı algısını veriyordu. Bu yüzden toplumsal işleyişlerin yanında, bir de 'usulün' işlemesi vardı.

Bunu, eski cahilliklerden sayıp, geçen geçmiş, denişlerle mazur görme kertesine indiriyorlardı! Evet, geçen geçmişti. Ama bu geçen anladığımız biçimde olmayıp, bir cahillik olarak değil de insan uygarlaşmasının bir kilometre adım taşı olarak geçmiş ve böylelikle geride kalmıştı. Zamanla, toplumların yeni ilişki biçimleri nedeni ile bu türden uygulamaları da tedavülden kalktı. Böylelikle bunlar yeni devinmelerin de eski aşaması oldular.

Tedavülden kalkan durum, halkın; o durumlara değin, geçmişteki işlevdi uygulamalarına ilişkin biçimlenişiydi. Halkın bu tutumlara alışması ve bu tutumları unutmaması; halkın, 'önceden beri böyle olanı' sahiplenmesi vardır. Ve bu olayların, toplum uygulamasında kaldırılmasından doğan, halkın sahiplenmelerinden kaynaklı, travma olan taşkınlıkları vardır. Toplum bu gibi olaylarla, oldukça sık sık karşılaşılıyordu. Eski alışmalar travmanın kaynağı iken; unutmaları da, travmanın tedavisi olacak.

O dönemlerde bu tür miadını dolduran uygulamaların, travma yaratacak kargaşasını önlemek için toplum ve halk; o olgunun sembolik ritüellerini ortaya koymuştu. Ortaya konan buluşçu çabalarını tapınaklar aracılığı ile ve halkın gezici vaizleri olan; ahlakçıları, peygamberleri eli ile zaten ortaya bir usul yol olarahtan yapmakta idiler. Buna rağmen bu tutum yine de kolay olmuyordu

Böylesi geçmişte uygulanan âdetin, toplum dışına atılabilmesi için heykelce aiti sembolizmdi simge dönüşümleriyle; o olgu, gerileyen bir halk ritüeli, anlatım ve simge şekline dönüştürülürdü. Halkın geçmiş geleneğe bağlılığı olan tutumlarının ve sembolizmdi uygulamalarının, güncedeki karşılığı olmadığından, şimdiye aksetmiş olan bir insanın bir aslan yavrusunu emzirme sembolizmleri ya da saçma sapan görünmekten, elbette kurtulamıyordu!

Saditum bir kadının çocuğu emzirmesi ikonu artık normal bir kadın çocuk emzirmesini temsil etmiyordu. Ama sonraki nesillerde, bu sembol anlatımın, anlamını unutmuşlardı. Yine eski zorunlu totem ata soydu tabu olmanın baş koşulu olan iç evlilik (şimdiye göre bir çeşit ensest ilişki) yasak edilerek, karşı toplumdaki olanın evlilik tabusuna dönüşmüştü.

İşte, bir totem kardeşler olan Şukallituda ile İnanna'nın cinsel ilişkisi bu yüzden şimdiki zina gibi sayılmıştı. İlişkisi ortadan kalkmış bu eski alışkanlığı toplumun dışına atabilmek için halka, halkın anlama düzeyine uygun olarak İnana-Şukallituda tecavüzü ile sembolize edilen anlatımıyla, Sümer'i kan basmış, Sümer çekirge ve kurbağa istilasına uğramıştı.

Söz gelimi insanlığın, yamyamlık tutumu vardı. Ve bu alandaki insan kurbanlarına ilişkin farklı farklı kurban sunu edimleri vardı. Sunu edimleri kanlı, kansız olabilen, çiğ ya da ateşte pişirilen, kesmek, boğmak gibi olan birçok uygulamaları vardı.

Uygarlığın gelişme süreci içinde, emek ürünleri olan hayvan, bitki ve bunlardan elde edilen ürünlerini hediye edip, takdimse sunumlarına gidilerek sunular; kurban edilen insanların canı ile yer değiştirdi. Ve bu emek ürünleri, sosyal yapının yanı sıra hem de toplum aitliklerinin tanımlılığı olan bir saygılaşma, oldu. Üstelik bundan böyle o topluluğun insanların kurbanı yerine, kendi emek ürünlerinin kurban edilmesi uygulamasını insanlar tutum edindiler.

Bir çeşit totem atalar ruhu, o kurban nesnesi biçimi içinde görünüşlerle, kendisini torunları yerine feda eden bir halkçı simgelen imdi. Tüm saygılıma insanların kendileri yerine, yer değişen bu feda oluşa duyulan bir minnetti.

Ve bu minnetle yüklenilen duyumun temelinde, geçmişten o güne gelen bir anlama baskısı vardı. Kişi yerine kurban edilen totem hayvan ve bitki idi. Ki atalarının torunları yerine kendilerini feda edişin grotesk anlamasıydı. Hem kendisinin can korkusu, hem de kurban edilmemiş olmanın ruhi grotesk baskısı; insan suçluluk psikolojisiydi. İnsanlar, kendi kişiler düzleminde mihnetlerini böylesine bir algı ile saygılaşarak ifa etmiş olmanın, iç arınmasını yaşıyorlardı.

İnsan yamyamlığı yerine, hayvan ve bitki kurban etme olayları; giderek hayvan kurbanının daha geniş uygulanması ile yer değişti. İkinci olarak da ittifakın içinde kurban sunusunun her bir etnik kültüre göre farklı sunum edimleri vardı. İleride site devlerleri, uluslaşma süreci, imparatorluklar kurma gibi evrelere gidecek olan insanlık tarihi örgütlenmelerinin ön evresi, adım adım bu farklılıkların yan yanılığını ve sonra da kaynaşmasını (ilahi dinlerle) ortaya koyacaklardı.

İnsan kurban ediminden hayvan kurban edilmesine geçiş ve ittifak içinde çatışan farklı edimsel uygulamalı kurban sunu biçimlerini; ittifakların birleşen yeni kutsal birliği içinde, bir araya getirilmesi gerekiyordu.

Bu bir araya gelişti edim ve uygulamalar kimi kırpmalarla, kimi birleşmelerle, bir araya gelen gökten ko indirimli bir anlatım biçimi ile sembolize edilmişti. İşte bu sembolizmdi algının hala geniş kitlelerin inancını oluşturması ve bu sembolizmin çeşitli varyantlı değişik, dönüşmüş (puttu) anlatımları vardır.

Sürecek

Bayram Kaya

Tabu Totem Ve Put 6

Yeni dini sistemler, hep bu sembolizmden putlaşan algılar üzerindeki sekanslarla işlev eşecekti. Güncel yeni biçimleriyle; birbirine göre esnek hareket eden (sekansların) çalıştırılması üzerine, ittifakı olan yenisini oturtacaklardı. Yeninin kendisi putlaşacaktı. Peygamberler (sosyal ahlakçılar) bu tür kimi puttu olayları mücadele olarak eline alıp, put tanımlaması üzerinden, bunlarla savaşımını yapmışlardır.

Böyle geçmişte toplum yaşamında hayati önemi olmuş bir toplumsal uygulama, zamanla yeni bir toplumsal uygulama ile eski olan gerileyerek, yeni olan, halkın tutumu şekline gelmiştir.

Bu tür uygulamalar üzerinde, dinler, neşvü nema buldu. Ve içerisinde zengin deneyimlerin çıkarıldığı bu alanlar insanlığın geniş müktesebatlarıdır da. Bu müktesebatlar alanı, o toplumların, kendi ortak devinim rezonans eksenleridirler. Bu alanların, ahlak kriterlerine dönüşebilmesi nedeni ile de, insanlığa hitap edebilir bir argümanların, biçimlenişleri olmaktadır.

İnsanların sosyal ve toplumsal gelişmeleri, araya zaman mekan bilinmezliği alırlar. Bu yüzden insanlar şimdi ile geçmişi arasında öyle fazla bir bağ kuramazdılar! Olsa olsa, geçmişte, şimdiki gibi idi! Tıpkı, şimdi bizlerin on bin yıl öncesine değin insanların bugünkü gibi aile yapılarının ve ahlak, günah kavramlarının olduğunu sandığımız gibi bir yanılgıdır!

Haldeki bu gibi süren kimi çok olayın geçmiş nedeninin bilinmez oluşu vardır. Bütün dini ya da inançlı sistemlerin içindeki bu gibi gizli anlatımlar, istenildiği gibi günceldeki bir hale uyarlanıp, şekillenildiler. Halkın, daima geçmişe dek inançlı adet ve ilişkilerine olan sadakati vardır. Bu sadakattir tutumların şimdiki olan, boş yararsız uygulanması, reforme edilmeyi hep öngörürdü.

İnançların reformlarıyla, enkaz üzerine, enkaz biner. Çünkü reform eskiyi kabul edişin üzerine yeni inşadır. Bu enkazların her biri, her bir kişilerin, her bir bakış durumlarına göre; çatışmacı kutsallıkların (ilahi dinler içinde mezheplerin) ve rivayetti aktarımların bir sinsi oluşuyla ele alınır. Her yeni yorum bir müddet sonra, gelişen toplum dinamiği karşısında, yeni sorunsallar haline gelirdi.

İnançlar, bir kesikli süreklilik olmayıp, devamlı bir süreklilik ifade eder olan anlatımlardır. İnançların her yeni yorumu (farklı etnik kültürlerin bileşimini ifade eden yorumu) , hep pansuman tedavi olmanın bir uygulanmasıdır.

Hastalığı değil görünüşü tedavidir. İnançlar bu görünüşlerin tedavisinin üst üste birikmiş halidirler. Sorunsalların güncelle olan çatışmalarını anlatır oluşları vardır. Reformcu ahlakçılar tarafından yapılan yorumlar, bu inançların bu tapımda sorunsallar; ilke olarak kişi özümlemesinin yorumları olamayacaktır. Bunlar geçmiş sosyal birlikler dönemine ait, etnik yapıların aktarılan put olacakla, ifade edilmiş de, bir kavram şeklidirler.

Eski toplumların, karşı toplumlarla, karşılıklı ittifakı vardı. İttifakı olan her bir karşı toplumun kendi yaşam dönemlerine ilişkin, güncel oluşturdukları kurumsal uygulamalar ve yine kendilerinden önce olanlardan aktardıkları müktesebatları vardı. Karşılıklı ilişkilerini tutum ve kültür edinen bu yaşantı şekli, geleceğe doğru akan klikti bir inanç (put) olmuştu.

İlk ittifaklar, birleşen ittifaklar olmasa gerektirler. Sadece karşıdan ilişki kurmanın ilk

adımının, yaşamıştılar. Süreçlerin gerektirmesi ile ve girişen durumlar, yavaş yavaş birleşmeye doğru eğilim yapar oldu. Birleşen eğilim bir enerjiyle ve süreçlerin olgunlaşması ile olacak bir durumdu.

Değilse olası bir rast gele ilk birleşme, kendi sosyal travmasını ne karşılayabilir erginliktedirler; ne de bu ilk birleşme ittifakları, travmalarını taşıyabilirdiler. Aksi halde yapı ilk birleşmede dağılırdı.

Karşıdan ilişki kurma yolu ile girişmede; bir taraf kendi var olma koşulları içinde karşının sorunlarını da kısmen içine almıştı. Bu sorunlu girişmenin yarar zarar değerlendirilmesini görüp tanıldılar. Bağlayıcı olmadığından üzerinde durmadılar. Aykırılıkları tanıldılar. Birleşmeli ittifaklarda bu sorunlar şiddetle ortaya çıkınca, daha önceki karşılaşmanın hatırlanması vardı.

Şimdi bu hatırlanmanın çözümü de içlerinde idi. Tapınak olgusu gibi. Karşıdan ilişkilerle beliren sorunlar, birbiri ile ilişkilennemeleri karşılığında, sorunların karşılıklı transferleri ile birleşmenin ilişkileri yerleşti. Yerleşen ilişki ve uygulamalar toplumsal ittifakların zorunlulukları oldu.

Söz gelimi bir sosyal birlik komün aileden, karşıdan akraba komün ailelere, oradan da ana baba ve ebeveyn ailelere gidecek olan yol ve travmalar, hep karşıdan ilişkiler içinde giriştirildi. Karşılıklı ilişki içinde bir grubun erkekleri diğer grup içine, kurallı şekilde, kutsal birleşmenin yakınlaşan kardeşliği için tapınağa gelip gittiler.

Bu girişme ile doğan çocukların kime ait olacağına değin bir çatışmacı sorunsal ilişki belirdi. Bunun karşıdan çözümü olan birçok değişik yolları, değişik karşıdan ittifaklar içinde uygulandı. Bunlar ilk doğanın karşı topluma verilmesidir. Ki çocuk bir totem girişmesi içinde ana yerli o aidiyetle doğarken, karşı topluma gidip o toplumdan süt emmesi ile de, sütünü emdiği toplumun da, aiti olmuştu.

İki totem aitti bir kimlik durumu sorun, ortaya çıkmıştı. Bu sorun karşı topluma damat gitmek, daha sonra da kadının karşı topluma gelin gitmesi gibi bir yığın uygulamaların birikmesini ortaya koydu. Bu kazanımlar artık ittifakın kendi sorunlarını taşır olmanın sosyal bağışıklamasını, karşıdan ilişkinin; karşıdan çözülen uygulamalarıyla; ortaya çıkartmıştılar.

Ortaya çıkan karşıdan uygulamalı çözümler alanı, ittifakları yavaş yavaş; ittifaktı kutsal merkezlerin buluşturması içinde giriştirdi. Bu girişme yerleri hiç kuşkusuz tapınak yerlerdi. Karşıdan ittifaktan önce birbirini avlayan iki farklı komün üye, karşıdan ilişki yolu ile bir buluşma yeri ve birbirlerine hediye (sunu) bırakıp gittikleri yerlerdi bu tapınak alan. Yani burası esen ve güvenliğin içinde olunan, selim ve barış yerleridir.

Söz gelimi, bu girişme ile ittifak toplumların her biri, bu kutsal girişme merkezlerine, ayrı yer ve yöndü kapıdan giriyorlardı. Yine her bir ittifak toplumu, mekânın kutsal yer içi panteonunda, kendi totemini sergiliyorlardı. Bunlar bir arada, yan yana olmanın, birbiri içine tam da karışmayan, totem bağ ilişkileri idi.

İttifak toplumları, karşıdan ilişkinin zorlaması olan, ittifaktı girişmenin, alan zorlamasını; bu kutsal buluşma mekânları içinde yapıyorlardı. Karşıdan ilişki, yan yana ilişkiye dönüşmüştü. Yan yana buluşan girişmenin, mekân buluşma yerleri ile birlikte algılanması; "kutsal mekân algısını ve saygınlığı olmasını" ortaya çıkartmıştı.

Bir çeşit, çağlar boyu süren önceki, eski sosyal birlikti totemdi tehditler, bu kutsal buluşma yerlerinde yan yana girişmelerin olabilmesi için dokunulmazlık algısı kazandı. Ve ittifakın yan yana karşılıklı olan ilişkilerinin olum aşılması ve yan yana ilişkilerin, meşruiyet kazandığı bir alanlar etkili yerlerdi, bu kutsal mekânlar.

Yine ittifak birliği, bu kutsal yer buluşmaları içinde, tapınaktı panteona; ayrı kapılardan giriyorlardı. Panteon ilahının sağında, solunda, önünde, arkasında; ittifakın her birinin kendi totemi vardı. Böylesi temsilci buluşlar, bu yan yana oluşun, ittifak içinde ittifakın henüz homojen olmayıp, heterojen oluşla kendi aitti temsilciliğini yapıyorlardı. Bu çok önemli bir çözümdü.

Panteondu birleşilmeye değin olan bu çözüm, geleceğe doğru akan bu görenekti. Dinamiklerle tutumla şan karşı toplumların yaşam ve kültürler ittifakıydı bu. Bu müthiş çözüm bir yandan da geleceğin yeni ittifakları ilen de çatışıyorlardı. Bu çatışmanın ilk simgesel anlatım aktarımı, İbrahim sembolizmidir. Sonuncusu da Kâbe panteonudur.

Sürecek

Bayram Kaya

Tabu Totem Ve Put 7

7] Yeni toplumun ilerici güçleri, bu değişmezlik algısı veren gelenekti tutumlarla mücadele etmekte. İlerici güçler eski görenekti, inançtı aktarım taşınmalarına puttu anlayış, diyorlardı. Şekilsek olarak bu anlayışlar güncel işlerliği kalmayan donmuş işlev gelenekti.

Baksanıza köleci tavsamalardaki değişmeleri dahi görüp anlayamayan bir anlama ve anlatımlardı. Ebette bu inançlar temsili bir heykel, şekil ve simge ilen de temsil ediliyordu. Kişiler bu heykellerin aidiyettik muskalarını (amuletini de) da boyunlarında taşıyorlardı.

Tüm bu ve bu gibi nesnel toplumsal ve sosyal girişmelerin, inançla sarak geleceğe doğru aktarılan muhafazakârlığı aslında; güncelde toplumsal olanın, halk anlayışına tercümesi olan sembolik anlamalardı. Ama zamanla sembollerin toplumda yansıma yapacak olan işleyiş somutlukları kalmamıştı.

Yansı yapacak olan kalmamıştı. Ama yansıyı öğrenildiğinden, tekrar edilebiliyordu. Bu nedenle muhafaza edilenler, anlayamamanın, izlekti puttu anlayış koymanın ve putçu çıkış noktalarının sosyal özne ve sosyal hafızalardaki sanal bir dalgalanma şekliydi.

Put (totem) olacakla kavranması insanın bir soyutlama gücünün eseri olup, temel düzlem gereksemelerini dış noktadan sağlayışlarla edindiği izlenimler biriktirmesidir. Bu tür duygu ve uslamaların sosyal bütünlüğü giriştirmesidir. Ya da insanın soyutladıklarını kendisi ile ve dış bir sanal kaynak nokta ile söyleşebilme yetisidir. İnsanın bu yetisi durgun su yüzeyine atılan bir taşın, su ile girişmesi gibi sosyal ortam salınımları üretir.

Üstteki paragrafta çizilen portrenin, iletişim temasını aitti insanların yanında taşınmaları vardı. Totem sosyal birliğindi. Totemin kendileri üzerinde taşıdıkları ikon, muskası (PUTU) kişilerini. Taşınır resim, yontu olarak tanımlanan totem boyutlar, put anlamının insanlarca kimlik olaraktan taşınması da söz konusu idi.

Sizin ait olduğunuz sosyal totem birimi tanıtıp, o totem birimi temsil eden, o totem koruyuculuğun bir ikonu boyunda, muska ya da amulet olarak taşınması da vardı. Bu anlamların reelliği ortadan kalktıça, muskanın ve ikonun anlamı da kaymaya bozulmaya başladı. Hatta ikon, başka bir inanca ya da toteme ait muska put kavramı içinde, özel bir duruma itildi. Siz kendi muskanızı (putunuzu) kullanabiliydiniz!

Suya atılan taşın, suya değme noktasında peş peşe içten dışa doğru açılan dalgalar üretmesi gibi insanın dış bir kaynak nokta ile söyleşmesi aynı benzerlikle girişen bir noktadır. Taş bir kısım hareket enerjisini suya aktarır. Taşın suya aktardığı hareket enerjisi yani, suyun taşla olan girişmesi; taşın suya aktardığı kinetik enerjiyi su; peş peşe dalgalar üreterek, dalga enerjisine çevirir. Su ortama girişme cevabı olacakla, ortamı dalgalarla salındırır. Bu salınımlar da, ortam içindeki nesnelere eğip bükmesi ile ortama dek girişme iletişimini başlatır.

Yani kişiler kendisinden bir şeyleri dış ortama salarlar. Dış ortamda hayali bir kaynak bu salınımlar üzerinde osilasyon yapar. Yapılan osilasyonlar o sosyal etnik birliğe ait anlama kodlarına çevrilerek totem osilatör üzerinden, geri kişiye ve kişinin ortamına doğru değişmiş dönüşmüş bir enerji türü olaraktan yansıtılır. Tüm mesele de bu yansımayı tekrar kişinin okuma kodlarına dönüştürebilmektir.

Sosyal birlik içindeki sağlayışların, kişi ihtiyaçlarına hitap eder olan dıştaki dolaşımı, bu

söyleşinin noktalarıdır. Kişilerin bu yansımalara karşı oldukça hazır olduğu bir duyarlılıklarıdır da. Zaten kişi, doğaya yönelttiği bir eyleminin, doğada cevabi yansımalarına karşı da oldukça dikkatli ve duyarlı bir bekleyişler içinde olmaları vardır. Örneğin, kişinin içindeki açlık güdü ve belirleyeni kişiyi, dışa doğru bir arayışa iter. Arayışa iten bu nokta, arayışa itilenle birlikte duyarlı oluşun algı noktasıdır.

Kişi bu dışa dönen arayışın gereği olarak, ortamdaki bir noktaya yani daldaki somut kuşa ya da meyveye taş atar. Taş hedefine varmışsa düşen meyve ya da vurularak düşen kuş, ortamdaki eylemi başlatan özneye yenme olacakla bir eylemin değişen dönüşen bir yansıma sonucudur. Etkin varlık böylece ortamla girişmiştir.

Kişinin temel ihtiyaçlı düzlemi ana dalga salınım kaynağıdır. Ana salınım kaynağı kişiyi eyleme yöneltir. Eyleme yönelen kişi, ortamla bir şekilde girer. Kişinin ortam girişmesi de, yere düşen meyveye dönüşür. Meyvenin yenmesi ile sonuç gerçekleşir. Hareketin ilk kaynağı olan yönelim eğilimi dıştan dolaştırılan ortam dalgalanmasıdır.

Dalgalanan ortam, doğru kodlarla av ya da ortamda meyvenin otun toplanmasına dönüşür. Ele geçirilen sağlanış tekrar ilk kaynağa dönmekle hareketin devresi tamamlanmış olur. Kaynak bu sağlayışla, ya kararlı duruma geçer. Ya da kararlı duruma geçmenin yeniden ikinci üçüncü tekrarı, hareketlerini başlatır. Ve doyum noktasında durur.

Kişinin dışındaki hayali nokta olan daldaki kızarmış bir meyve, cıkcık öten bir kuş, meleyen bir koyun, yanındaki bir hemcinsi gibi onlarca somut noktalardır. Kişinin hemcinsi kişinin cinsel temel düzlemine hitap eder bir nokta olduğu gibi kişinin güvenliğinde, kendisine yardımcı olan işbirlikçi olan bir tamamlayıcı noktadır. Güvenlik savunmasını paylaşan bir noktadır da. Ya da kişinin birlikte sağlayış içinde, güç birliği ettiği, bir dış nokta olma özelliği taşırlar.

Kişinin, dış noktaya doğru eğilimle nen durumu olduğu gibi dış noktalar da, kişinin içine yansır. Dışın, kişi içine eğimle şen yansıması, haz ve kaygı basınçlı olabilmektedir. Bu nedenle kişi bu dış noktalarla girişen ilişkileri ile bir çeşit bu hazdı elemde nokta bağlamında seçici konuşur.

Kişi sosyal birlikti komün yaşamı içinde iken de, kişinin konuştuğu bu dış noktalar; sosyal birliğin genel kabullerinin yoğunlaştığı yerler oluşturur. Ve yine sosyal yapının biriken deneyimlerine özgü, biçimlenmedirler. Sosyal gücünün belirmesi ile olay ve olguların girişmesi başlar. Bu nokta girişme, olumla yan; girişme, yaptırın; girişmeyi meşru kılan; girişmeyi yasaklayan yerler olabilmektedir. Kişi dışındaki bu yansıma noktası, kişiye doğru sosyal gücün basıncıdır.

Kişinin sosyal birlikti komün güçle giriştiği noktalar, zamanla şartlanmaların da tabu kaynağı oldular. Tabular yapılabilir ve yapılmaz edimce olanlardan kaynaklanıyordu. Tabular o dönemin yaşam ve ilişki biçimine göre, kendi doğru çıkarmalarını içerirken, geleceğe doğru değişen sosyal ve toplumsal ilişki biçimlerine göre, yeni bağıntılı biçimlere de ters düşer olacaktı aktarımlar puttu.

Bu tabucu ilişkiler, insanla sosyal çevresinin bir zaman zemin düzlemine göre doğru ilişkileridirler. Tıpkı biyolojimizin bir çevre koşuluna göre, çok doğru, hayati tepkiler oluşturmasına benzerler. Yararlı bir biyolojinin doğru tepkisi de, çevrenin değişmesi ile körü körüne olan ve yanlışına olan, ölümcülüne dönüşebilen, bir takipti izlek durumlar da olmaktadır.

Tıpkı su kaplumbağalarının bir zamanlar sahille teması yakın olan kumsal doğru noktalara yumurtalarını bırakmaları vardı. Sahilin hayli içlere çekilmesi ile yumurta bırakılan bu kumsal yol denize uzaklaşmıştı.

Uzayan yol, eskiden olmayan martı tehlikesine karşı maruz kalmada, su kaplumbağası neslinin yok oluş aşamasını başlatmıştır. Bu izlek (puttu) yolla, kaplumbağaların hala o noktalara yumurta bırakıyor olmalarını, bu izlek kaplumbağa nesli açısından, ölümcül bir yaşam serüvenine dönüştürmüştür.

Sürecek

Bayram Kaya

Tabu Totem Ve Put 8

Tabu da aynen böyle, biyolojik uyum gibidir. Tabu kişinin kendi sosyal çevresine uyumudur. Zaman ve zeminin değişmesi içinde, tabucu izlek, körü körüne bir izlek put durumuna düşmektedir. Sosyal yapı içindeki tabucu gelişme, biyolojinin çevre içindeki gelişmesine karşılık denk düşmektedirler. Tabu insan algısının sürekli değişken işlevle bir uyumlanması iken, put bu uyumlanmaların gelip geçen, donmuş, tarihsel göreliliği içinde ve tarihsel işlev ilişkisi ile kalmış halini, kullanır olmaktadır.

İnsanın sosyal birlik içindeki, dışa yönelimleri, birliğin ortak yönelim kullanımına doğru açık olan bir iletişime kanalıdır. Kendi dışında değişip dönüşen bu onlarca olan sosyal tabudur noktası, totem simgesi ile birleştirilmiştir. Artık totem konuşan, konuşulan, somut noktalar kümesinin varlığıdır.

Şu unutulmasın totem kendi sosyal ortamının birleşen olgu algısı ise de, ilerideki ittifaklar içinde, ittifaka katılan her bir diğer sosyal birliklerin farklı totem anlayışları ile birlikte çoklu bir algının kendisi olacaktır.

Kutsallığın kökeninde, insan temel düzlem ihtiyaçlarının, unutmama ve alışma sağlayış şekli vardır. Bu karşılama içindeki eğilimlerin, dışta kişiyi girişirmesi ile olmaktadır. Dışta girişme yapan kişilere de dış ortamın kişilere baskısını yapan, kişiye haz elem yoğunluklu baskı yapan etkiler yansımaları vardır. Yansımaların kişide uyandırdığı hoşlanma ya da kaçınmadı hareketleri kişilerin kendisini korumadan kaynaklıdır. Bu algı etkiler kişi dünyasında olumlu olumsuz duyguların belirmesidirler.

Bu gibi uyanan duygularla kişiler davranışlarını belli ederler. Kişiler bu tür sanı kanı çıkarımlarıyla devinirler. Duygular insanda korku ve saygının kaynağı olmaktadır. İnsandaki kararlı düzeye geçişle kaygıların beslendiği alanların kesişimi; insan korku ve saygısının kaynağını tetikleyebilmektedir. Sosyal birlikler içinde bu sağlayış noktaları; yani insanın söyleşme noktaları, insan düzlemine değin doğrudan hitap eder olmalarıyla bir korku ve saygının kaynağıdır.

Kutsallık, korku ve saygının karışık girişimli olduğu bir tutumluma rezonanstır. Sosyal birliğin aitti olan bu sağlayıştı değinim noktaları etkileyicidir. Sosyal birliğin sosyal birlik olmaktan kaynaklı, etkileyici zorunlu bağıntıları ve ilişkileri de sizin bilememenizin kör noktası olup, sizde unutulur. Bu durumun yarattığı bilmezlikti minnet boşluğu da kutsallık hanesine yazılır. Hâlbuki boşluğun bilme doyum noktası da, o sosyal birlik etkinin devinimse çıkarımlarıyla dolarlar.

Şimdi yine totemdi put algısına dönersek, şöyle bir anlama pekiştirebiliriz. İnsan kendi içti duygu ve yansımalarını dışa alıp, dışta bir değinme noktası ile kendi arasında, operasyon el bir girişmeler sonunda, eğilimlerini geliştirip dönüştürdüğü ve tekrar değişmiş dönüşmüş olanı içine aldığı seçme ayıklamalı bir bağıntılılıktır.

Bu girişmeler noktası kişi anlamalı mana algısı olduğu gibi sosyal yaşam ve toplum yaşam anlayışlı MANA algısının dönüştüğü noktalardır da. Yani bu değinimdi girişme noktalarının sağlayışlarını sürekli ve tek düze biçimde ortaya konması vardır. Ortaya konan bu bağıntılar, o nokta ile yeni nesil arasına zaman bağıntısının girmesi nedeni ile yeni nesilde, asıl nedendi sosyal temel bağıntıların unutulması olurlar. Artık bu tutumlar, olup bitenin alışılması ile davranma şekline dönüşmektedir. Yani bu yapıla gelenlerin bir çeşit düzenliliği de sosyal birliğe otorite olarak zorunlu bir yansımadır.

Böylece totemdi, puttu deneysel birikmeler, gerektikçe yeni ortaya çıkan durumlarla değişmeleri de ortaya koydu. Birikmeli eski tavırların alışılması ile yeni değişmelerin

alışmalardan sapar olanın tedirginliği vardı. Bu tedirginlikler insanların ve sosyal yapının o eski klikti (donmuş) tepkilerini de belirtmeye başlamıştı. Alışma tutumlar, kişilerin bir çeşit yakın hoşlanmalarını ve bilmezliklerinin tercihleriydi. Tercihler, değişme karşısında bozulmayı önlemenin, dirençti; statükusunun korunması çevrimiydi.

Değişmeye değin girişmeler karşısında, değişmemenin baskısı arttı. Başlardaki bu sosyal birlikti olan otoriter totemdi algı güçler, özellikle de ittifaklar içinde de duvar ve perde gerisinde insanlara talimatlar vermeye başladı. Bu hal totemin daha somut konuşulan ve danışılanı hali olmuştu. Tabii ki buradaki konuşulan danışılan güç, sosyal şekillenmeğe başlamış olan ortalama bir ortak akıldı.

İnsan içindeki, dışa yansıtılan duygusu ile dışın içe yansımaları, duygu olmakla birlikte, bu iki duygu girişmesinin kırılışı, girişen bir mana algısıydı. Totem ve mana algısının kaynağı hiç bir zaman tek nokta değildir.

İnsanın totemdi olan mana algısıyla, insanın temel düzlemli; açlık, güvende olma cinsellik gibi iç gerilimlerinin tekrarı yapılabilir hareketleriyle, karşılıklı bir sağlayıştı anlam ilgisi kurulmuştu. Bu güdülenme ve tekrarı yapılan sağlayıştı hareketi (mana) iki girişmenin toplamı, başlarda ve süreç içinde, değişmez olmanın algısı olan, totemdi, puttu düşünmenin, ana rezonans kaynağı oldular.

Bunca tarihsel gelişmeleri içinde; şöyle böyle, çeşitli direnç noktalarına rağmen, insanın totemdi put algıları, monoteizmle bitmemiştir. Aksine yeni mono totemdi soyutluğa, özneldi salınım kaynakları ilavesi ile süreç, daha bir çatışan, olgunlaşan görünümlere girmişti.

Söz gelimi eski anlayışta puttu totem nokta, konuşan bir kaynaktı. Kendi aiti olan sosyal birimini, tabucu nedenlerle toptan cezaya ya da toptan mükâfata tabii kıları. Bu toptan uygulanan müeyyide algısı geleceğin halk ve toplum yaşamı içinde bireysel lanete ve aforoza doğru gidişini çıkaracaktı. Bunun en çok uygulanması, özel mülkiyetçi durumlarla, ortaya çıkartılmıştır.

Monoteisttik anlayış, totemdi put kaynağın konuşamayacağı üzerine kendisini bina etti! Totemdi put kaynağın kendisine bile, fayda ve zarar veremeyeceği üzerine söylemlerini oturtular. Buna rağmen kendi totemlerinin konuşurarak, fayda ve zarar vereceğinin tehdidini de, ortaya koydular. Önceki puttu totem algısının kalıpları, sosyal gelenek üzerinden dolaşarak, buraya göç ettirilmişti. Kalıbın içi yeni toplumsak yapılanışlarla ve eski yapıların reformdu kalıplarıyla, değiştirmeleri yapıyordu.

Bunlar, yeni düşünce olanın; kendisini ortama ihale etmesinin yollarından bir kaçı idi. Monoteizm; toteme aitti olmanın alanını, dışlamamıştı. Hatta bunu kollamıştı. Ta ki imparatorluklar bilinci ile dünyalar (âlemler-devletler) birliğine yönelen; yakın çevre dünyalarının (devletlerinin) , birleştireni olma, birleşmenin imparatorluk aitliğine (birlik tanrısı anlayışına) yönel inene dek.

Totem ve put algısı, daima etnikti bir belirmedi. İttifakların, yan yana getirdiği farklı etniklere dek farklı yaratılma tandanslı olan, mana algılı politeisttik yapıları vardı. İlk birleşmeler belirtilerini; bu politeisttik yapı içindeki ilahların ittifak lığı (Marduk, Aton-Yehova gibi aitti temsilcilikler) ile ortaya çıkardılar.

Musa, 12 sıbıtı (her biri ayrı ayrı ana grubun göç veren kolu olan Yahudi etnik gruplarını) birleştiren bir totem algısı olan Yehova'yla konuşmuştu. Yehova Musevilerle

Musa aracılığı ile ahit (anlaşma) yapmıştı. Bu İsrail'e ait, konuşan fayda ve zarar veren, bir kavimin mono tanrısı (totemi) idi. Totem şekiller tam olmasa da ortada kalkmıştı. Artık mana algısı insan soyutluğunun en dâhiyane işleme biçimlerine sokulmuştu.

Ayrı ayrı totemin ittifakları çözen, çeliştiren, tartıştıran aitliğinden; her kabilenin totemi sayılan ya da her ittifak birliği üyelerinin totemi sayılan, kutsallık ifadesine gelinmişti. Bu kutsallık ifadesi içinde İLAH-RABBİ-ALLAH-EL İLAH gibi tekilse birliği ifade eden söylemdi anlatımlara çoktan gelinmişti.

Araplar, 6. yüzyıla gelindiklerinde, haylice putların etkisinde çıkmışlardı. Dua ettikleri zaman artık duaların olmaması karşısında saygı ve korku ile sukut etmiyorlar, aksine yavaş yavaş putlara küfretmeye başlamışlardı.

Araplar kendi etnik aitti putundan bahseder olsalar dahi; o, putun adını değil de, genel bir ifade ile RABBENA (efendimiz) deyişleriyle genellik (tekillik) arz eden söylemi yeğlemeye başlamışlardı bile. Tekil Tanrı bilinci Arapın içinde yaygındı.

Politeistlik tutumlardan uzaklaşma bir kültür ve akım olacaklar genelin anlayışına yansıyor olan bir ivmeyle, bu tutumları yayılmıştı. Yani ortam monoteistlik anlayışa müsaitti. Yeter ki yeni monocu anlayış, sınıfların çıkarıyla uyandırulabil sindi. Eski gelenekler ufak tefek değişmelerle yeni dinin de konuları olacaktı. Kimi tümünden terk edilmiş, azlıkla uygulanır olan töre tutumlar da kaldırılacaktı.

Bir yanda toplumsal yapının değişmesi, diğer yandan da buna uygun, kültürel yapının değişmesi; birlikti yeni totem söyleyişin buyurma ve onamasını gerekli kılıyordu. Gerçi zaman artık totemi söylemin buyurması olmaktan da az çok çıkmaya başlamıştı. Nesnel gerçekliğin gücü ve okunması artık gündelik hayatın kullanımı idi. Ama ezici çoğunluk hala sosyal ahlakın yerleştirilmesi ile hayatını biçimlemeye, hala hararetle meftundu.

Genel inançlar üzerine burada iki tespiti belirtmeliyim. İnançlar eski kökleşmiş geleneklerin üzerine oturmakla, vaaz olduğu toplumsa ve sosyal gelenek görenek ve kültürleri taşıyordu. Bu o inancın kendi çevresine, kendisinin zorunlu hitabıydı. Zaten akside muhal olurdu.

İkinci olacaktan da, inançlar günlük hayat tecrübelerinden çıkarılan birikme derslerden ötürü, o topluma özgü, toplumsal olana seslenirken, seslendiği o ilişki tipi geçerli olduğu sürece doğru kalıyordu. O ilişki biçiminin değişmesi ile zorunlu yanlış kalıyordu.

Ama sosyal gelenek toplumlar gibi öyle hızlı değişmediğinden ötürü dinlerin sosyal kültürlere dek olan söylemleri, sosyal yapı içinde özel hayat alanında gelenek olacaktan yüzlerce yıl kalabiliyordu.

Farklı bir topluma ait gelenek, görenek ve inançlar; uzağında bulunan eski toplumların öyle kolayla iletişmesi içinde olmayan, bilinmeyen bir durumdu. İnançlar uzak diyarlara doğru yayılırken bu yayıldığı diyar içinde bilinmeyen gelenek ve göreneğin anlatımı, insana çok ilginç ve büyüleyici gelir.

İşte bu ilginçlik ve büyüleyicilik kutsallıkla birleşince, Orijinal inanca kültürler, diğer halkların da ilginç ve ilahi söylemli anlayışları olur çıkarlar. Bugün bile, farklı kültürlerin aynı durumlar karşısındaki bize göre farklı geleneklerini duyduğumuzda, bize çok ilginç gelirler, hayranlık duyarız.

Yine Arap'ın, etnik aitti totemleri de, diğerleri gibi aynı sanı kanı bilinçle süren bir yapı idi. Etnik ilah ilkin hem Arap'a aitti, hem de Arap'ın egemen bir kolu olan Kureyş'liler soyuna ait seslenen olaraktan belirmişti. Elbette iddianın başlarda makas açısı küçük tutulacaktı. Yeni iddia, giderek kazandığı başarılarıyla, başarıya uygun biçimde ortamı değiştirecekti.

Erken dönemlerin ilk yapılarından, Araba aktarılan totemdi gelenek ve göreneklerin etnik yapı içindeki eski işlevdi girişirmesi unutulmuştu. Ama unutulanlar da, kutsal bir mahfuz kalışla, hem muhafaza edilecekti. Hem de Arap'ın gelenekti yaşamına uygun yeni yorumlarıyla değiştirilecekti. Yeni olan söylemin her bir zaferleriyle de, yeni söylem, daha bir insanlığa seslenir, egemence öznel soyut aksiyom erlere dönüşecekti.

Sürecek

Bayram Kaya

Tabu Totem Ve Put 9

9-] Ne kadar seçme ayıklama yapılırsa yapılsındı; her yaşanan, kalıcı izleri bırakmak zorunda idi. Bunlar, yeni aksiyom erlerin bir önceki inşalar içindeki malzemelerin esnetilen, dallandırılıp budaklandırılan, kırıklı bifurgasyonda yapılarıydı. Yeni yapı içindeki kullanılan eski envanterler insanlığın sosyal yaşamı ile belirtilmiş olan, temel; sosyal öznel, kültürün parmak izleridirler.

Söz gelimi insanlığa ait olduğu söylenen kutsal kitabın iddiaları içinde bir Hintlinin, ya da bir Moğol'un ya da farklı aitti toplumların yanlış gelenek, göreneklerinden hiç bahsedilmezken; bir Arap dışında kimsenin bilmediği, gelenek ve görenekten onlarca söylemlerin evrensellik iddiası vardır!

Yine insanlığa seslendiğini söyleyen kutsal kitapların iddiaları; tıpkı erken dönem eski totemdi söylemler gibi doğrudan kendi aitti etnik yapılarına seslenmektedirler.

Kutsal kitabımız, bunun en güzel ve doğru örneklerini vermektedirler. Söz gelimi En'am 92'de '...kendisinden öncekileri doğrulayan, Mekke'de ve çevresinde bulunanları uyaran, mübarek kitaptır...' der.

Yine Şura 7'de Ümmül-Kurâ olan '...şehirlerin anası Mekke ve çevresini uyarmak için Arapça okunan Kuran, vah yettik...' kutsal söylemi, Arap İnanırlarına bir hitaptır.

Zuhruf 44'te '...(Kuran) hem senin için hem kavimin için şereftir...' diyen buyurması yine Arap etniğine ilişkin bir söylemin ifadesi olarak vardır.

Ve yine '... Ataları uyarılmamış topluma (Araba) ...' Kuran'ın gönderildiği, Yasin/ 6'da açıkça belirtilir ki ilk başlarda kutsal kitap, tümünden Araba ilişkin bir söylemi hedeflemektedir.

Yine Söz gelimi sırf Arap'ın bir kolu olan Kureyş'e ve Kureyş'in esenliğine ilişkin başlı başına bir Kureyş süresi (106. süre) vardır.

Yine 'İçinizden (Arap'ın içinden) birini... Size öğreten bir resul gönderdik.' diyen kutsal buyruğu Bakara 151'de belirtir. Ve diğerleri de bunlara ilişkin gerçekliklerin kutsal ifadeleridirler. Bir atalar soy kütüğü olan totem anlayışı, Arap soyunu da İbrahim'in soyuna ilişkililer.

Başlangıcın totem anlayışı, sosyal birliğin girişen hak ve ödevlerini (toplumdaki hak ve görev ya da sorumluluklarınızı da) belirledi. İnançtı anlayışlar, kişinin öznel beyin içi zihnine konu olan meraklı sorunlarına, inanarak çözüm buluyordu. Beyinsel düşüncelerdeki anlayamamaktan kaynaklı karmaşayı inanmaları yolu ile bilir olmanın kararlı durumuna geçiriyordu.

Su, neden boğuyordu? Ateş neden yakıyordu? Gök neden gürültü koparıyordu? Bir yanardağ neden patlıyordu? İnsanın kendisi neden acıyordu? Gibi nesnelin nedenselliğine değin bilinçleri olmayan insanların inançtı inanmaları, kendilerinin bir zihni iknası oluyordu. İnsanın çevresindeki nedenli doğa girişmeleri; insanın zihinlerinde açıkça bilinir olmanın kararlılık düzeyine geçmesidirler.

Çevresindeki olay ve olguların kendisine etkileyen, kendisine yönelik haz elem etkili izlenimlerinden kaynaklı özneye dönük nedenselliğin olması gerektiğini düşündüler. Böyle bir mana algılı nedense bağıntıyı, sosyal gücün, totemine atfetmişlerdi. Bu totemdi kültürel biriktirme, hem yaşama değin deneylerini kapsıyordu. Hem mana

olan yorum algılarını içeriyordu. Bu yüzden totemi MANA ALGILI NEDENSEL BAĞINTI yönüyle geliştirilmesi ile meşrulaşan ve olumlayan bir buyuran otoriteye dönüştürdüler.

Bu nedenle totemdi algı başlarda, somutluğun anlanması ve yorumlanmasına ilişkin, somutluğun meşrulaşan bir otoriter güç olacakla yaşantı aşılmaydı. Çok çok sonraları sınıflı toplumlarda bu alanın içine daha soyut sınıfsal değerlemeler girdi. Zaten halka yabancı olan toplumsal işleyişin kuralları inanma yoluyla, tabunun buyurması ile anlaşılır olmuştu.

Sınıflara değin durumları yansıtan ve özellikle de egemen sınıfın kullanımını tahakküm eden öznelliklerden ötürü, totemdi mana algının herkesle aynı eşleşen özelliği somut olmaktan çıkmıştı.

Bir yeni dini anlayışlar, bir yandan geçmiş toplumsal kurum ve yaşantı aşmanın geleneğini kutsaldı bir algı ile sürdürdü. Bir yandan da, sürdürdüğü bu geleneklerin güncel değişimler karşısında şaşır oluşlarıyla ayak bağı oluyordular. Bu yüzden insanların putu dediğimiz durumlar, buralardaki saklı korunur durumların içinde belirliyordu.

Yorum üstüne yorumlarla güya, anlaşılır yapılmaya çalışılıyordu. Söz gelimi, birbirini tutmayan çeşit çeşit yaratılış hikâyeleri vardı? Neden çocuk yaşta evliliklere müsaade edilmişti? Neden akraba evlilikleri ihmal edilmişse süt akrabalık, daha tabu kılınmıştı? Bunların geçmiş işlev durumları bilinmedikçe, aksakallılarca bin dereden bin su getiren yorumları da, bom boş oluyordu.

Diğer yandan da mono dinler özellikle de köleci toplumlarla, egemenlerin kölelerini egemence denetleyip düzenlenmesine hem el verir biçimde oluşuyordu. Hem de kölelerin durumlarıyla ilgili onları kaale alır olmayı belirtiyorlardı. Bu belirmeler çok çok önemli bir yeniliğin baş vermesi idi.

Bu yenilik birden değişme olmamakla devrim olmayıp, yavaş yavaş evrimin bir reforme biçimiydi. Kölelerin değişen yaşantısını desteklemek, köleci mantığa ilişkin eski anlayışları yıkmak ve yerine yeni anlayışları benimsetmek; yeni anlayışların sindirilir hale getirilmesi için de köleye, sadaka, yardım, zekât verilmesi gibi yaklaşımlarla, köleler de ihtiyaçları yönü ile köle olmayan insanlara doğru yaklaştırılmıştı. Böylece kişiler uhdesine bırakılmış edimce gözetilme olan uzlaşımlara gitti. Ve o günün güncelliklerini yansıtan, konuları işliyordu. Yaptırımları da hem sanaldı, hem de reel.

Bilim ve teknolojinin süre gelen gelişmeleri; totemdi algı bilmezliklerin yaşama cevap olan emirdi konuşması yerine, bilim geçmeye başladı. Böylece bu alan tümünden öznel kişiler dünyasının insan-insan ilişkileri alanı içinde değerlendirilir oldu.

Çünkü dinlerin zor değişen hükümleri, sadece bu yanıla bile toplumun hızla değişen tutumları karşısında, toplumun değişen kurallarını konuşma yolu ile taşıya bilmeyi yüklenememişti. Toplumun her konusu halkın ilgi alanı olmadığı için halk toplumdaki hızlı değişmeyi anlamaya müsait değildi. Bu yüzden dinler artık toplumun aracı ve yöntemi değildi. Elbette bu kolay olmayacaktı.

Toplumlar, kendi muktedirlikleri ile hak ve yükümlülüklerini sorumluluklarını, karşılıklı belirlemişti. Artık ne idiği belirlenmemiş kaderlere razılıkları yoktu. Karşılıklı yükümlenmenin sorumlulukları vardı. Demokratik yollarla hak ve sorumlulukların karşılıklı düzenlenmesi vardı.

Kölelere dek yenileşmelerin uç verişti yapılanmasını, çevredeki feodal düzenler uygulamaktaydılar. Bu yükümlenmelerin daha ilerisi günümüzde yurttaşlık kavramında mündemiç, bilinç edilene değin bu gelişmeler sürececek ve gelecekte de daha farklı yola gidecekti. Demokrasilerin de, uygulama alanına girmesiyle, demokrasi olmadığı görülecekti.

Nesnellik toplumsal alandaki insan bilmesi olan nesnelliğin bilgisi ile toplumsal gücünü ortaya koyuyordu. Yani totem buyurmasının, totem olum lamasının yerini; her biri bir insan etkinliği olan ve toplumsal sürekliliği içinde, bilim ve bilim kültürü olarak aktarılan, bilgi ve deneylerin, araştırma, geliştirme ve tasarımlar alanı olmuştu.

Sürecek

Bayram Kaya

Tabu Ve Totem

Tabu ve totem birbirine bağıntılı iki kavramdırlar. Biri diğeri; diğeri de öbürünü, gölge ve eşlenir anlama olacakla yansıtırlar. Totemi, tabu ile anlarsınız. Tabuyu da, totemle kavrsınız. İki sözcük birlikte ve birbirini tamamlayışla ancak bir vücudu mücessem (somut vücut bulma) olurlar.

Neredeyse bir sövgü sözcükleri olur denli kullanılan iki sözcüktürler. Oysa bu iki sözcük; bir yemek kadar besleyici bir şifa ve bir zehirli yemek kadar da öldürücü olabilen bir kullanımdırlar. İnsanlığın adını telaffuz etmeden ortaya koyup yararlandıkları, etrafında sosyal ve toplumsal sistemleri çevrimle dikleri çok etkili bir keşifti kullanımdırlar.

İnsanların bir yere, bir kümeye aitlik olan uyrukluğunu (tabiiyetini) , tabu ve totem olurlarla anlamıştırlar. Ve bu iki sözcükle insanlar tabiiyetlerini, edimsel tutumlarını ve zorunluluklarına dek kodlarını, tabu ve toteme dek öznel anlamının diline çevirmişlerdir. Bu kodlar, özellikle de sosyal insanın, adeta bir eylemler dizgesi yazılımı olmuştırlar.

İnsanlar bu yazılımın içeriğine göre dizayn olan düşünme kalıplarıyla dış etkileri ve dış dünyayı anlamıştırlar. Yine bu iki kalıp bir anlama anlatım sınırlılık lığı olacakla da insanların dış dünyayı anlayamama gibi bir öznelci engeli de olmuştırlar. Yine tabuları öğrenme rahatlığı, bizi tembelleğe de alıştırmaktadır.

Yine insanlar, dış dünyanın yorumlanmasına dek aktarımlarını bu tabu ve totem kodları üzerinden gerçekleştirmiştırlar. İnsanlar her tür sosyo toplumsa olurlu değışmeleri ve yeni olanların kabulünü, bu totem ve tabucu sembolizminden hareketle olan simgesel anlatımlarıyla anlayabilmiştırlar.

Ortaya koydukları totem ve tabu zaman zeminine dek düzlemin içini doldurdukları tecrübe ve mana anlamları, ellerinde bir sihirli değneğe dönüşmüştür. Tabu ve totemin öznel ve nesnel düzenli organizelikleri de; bir yapı kazanımı olacakla giderek kurumlaşmıştırlar.

Eğer tabu deneyden önce bilmenin (öğretilmenin, kendisine söylenmenin ve bu gözetilmenin) bu budur deme nedenselliğiye; totem de, o yasak ya da kabul edilen tabuyu açıklayan, yorumlayan ve size söyleyip öğrendir. Totem bilir. Ve tabuyu sizin için bilinir hale getiren görünmez bir ruhtur. Totem sonradan da bu ruhların bedenlendiği kalıp olmuştur.

Deneyden önce olmak, burada bizden önceki ataların deneyi olmakla eş anlamlı bir aktarımdır. Söz gelimi siyanürü ne gördüm, ne bilirim, ne de tecrübe ettim.

Ama bunun insanları öldürdüğünü bilirim. Bu yaşıma kadar ne karşılaştım ne de tecrübesi bende oluştu. Bu bilgi bana deneyden önce bilip görmediğim bir şeyin özelliği olacakla söylenmiştir. Bu söylenenler dokunulmaz, karşı konulmaz olup yasaktan ya da olumundan bir bilgilenmedir. İşin tuhafı önüme siyanür koysanız neye benzediğini de bilmiyorum.

Ama varsayalım ki tadiyla görünüşüyle leblebi tozuna benziyor olsun. Belki leblebi tozu diye onu avuç avuç yiyeceğim. İşte şimdilik siyanürü zehir diye bilmem, benim için tabudur. Bunu bana söyleyen, bu söylemin açık anlatımı ve biliri olan güvenilirlik te, bilim totemidir. Totem deneyin yerini almıştır. Tabu da deney sonucudur.

Fakat siyanürün renk, koku tat gibi özellikleri de bana söylenirse; önüme konan şeyin

izlenimse çağrıştırıcılarıyla, hiç değilse siyanür olabileceği kuşkusunu ve bu kuşkunun emin olunmasının, tutumunu taşıyım.

Bilimin bu kaniya vardığı uygulayım ve tecrübeleri ben, bilip yaşamadığımdan; esasen bilimin çoğu deney ve uygulamalarını kişi olarak yaşayamayacağımdan, bilimin öğretisi benim için bir tabudur. Tabuları günümüzde, bilim totemi söyler. Doğru ya da yanlış. Ne çıkarsa bahtınıza. Tabu olmadan totem, totem olmadan da tabu olmaz.

İnsanlığın bu güne gelişindeki en önemli uygarlaşma adımlarından birisi de insanlığın gelişme sürecini başlatışın içinde totem ve tabu gibi büyülü bir yolu kullanmış olmalarıdır. Tabu ve totem aynı zamanda insanların haz ve elem duygularına olan minnet ve mihnetlerine karışık olur; sevgilerini ve saygılarını ifade etmeyle birlikte, bu büyülü yol, insanların korkularını da bu yolla izole etmelerinin de bir kutsama yöntemi idi.

İnsanlık inanç eğilimleri sürecini bir başka yol olacakla böyle bir gerçekçi zemin üzerinde de tutum ediniş; alışmalarına denk olucu edimleri ilk proto tip ayin seremonisine çevireceklerdi. Tabu ve toteme dek birikmeler, ritüel oluşla; giderek basit bir ayini inanma eğilimini ortaya koyacaktı.

Kuşkusuz bu inancın imleri ve imitasyonları, atalara minnet duyguları ve memnuniyet duygularından olan bağlılıkla, doğanın baskılarından kaynaklı; insanın zavallılığı ve yalnızlığına değin kaygıları duyan algılar eksenine çevrimli olan, insan davranışlarından oluşacaktı.

Tabu ve totem uygulaması zinhar (kesinlikle) bir din ve dini anlayış değildi. Ama gelecekteki dinler tabu ve totemin, nüvesi (çekirdeği) üzerine oturacaktı. Tabu ve totem çok sonradan dini sistemlerin korunan bir yasası olacaktı. Dinler, soyutlama gücü hayli gelişmiş; toplumsal devinışlerini bir hayli ortaya koymuş insanlığın malıdır.

Dinler, sınıflı toplumları yansıtırken; tabu ve totemi dönemlerin ne başlarında ne sonlarında böyle bir kaygı ve ortam da yoktur. Totemler ilah ve tanrılara dönüşürken tabular ilahi vahiy ya da tanrı sözleri olacaktı. Burada bir sosyal birliğin atalar tecrübesinin aktarımı yerine; insanlığın atalarının deneyimsel aktarımları vardır.

Çünkü dinlerin hemen önünde, temastı ittifakı yapılar; o aşamada tüm insanlığı kuşatmasa da, ittifak eden yapıların insanlığı üzerinde uzlaşarak, insanı yaratmışlardı. O günkü insandan, bugünkü insanlık oluş tabusuna gelmişti. Daha söylenecek çok şey var. Ancak bir konu açarı olurla bu kadarı da yeter.

Bayram Kaya

Bayram Kaya

Tabula Rasa

Bir uçmak var
Hevesine o anda.
Bir susmak var
Devasına bu yanda.
Gidip gelmeler arasında:
Süre bir an olmakta.
Karışıyor aklım,
Karışıyor duygularım.
Davranışın telaşında.

Görürler beğenirler,
Heyecanlanırlar.
Bir araya gelir
Evlenirler diyordum.
Boyunduruğa,
Boyun eğiyordum.
Bir insanca yanım varmış.
Sevindirire seviyordum.

O bende
Tabula rasa imiş.
Ona işlenecek
An olmamış.
Her şey yerine,
Oturdu şimdi,
İçimde.
Sunacağım ona,
Sevgimi düşümde.

01.06.1991

Bayram Kaya

Tadsınma

Yaşamın,
Hani başlangıcın;
Bize dayattığı
Biyolojik ilerlemenin
Kalıntısı bizdeki biz.

Bilinç oluşukları
Ayıklama seçme denilen
Psişik yanımız;
Hücredeki difizyonla.

Tat yargımız
Hayatın devamı kaygımız.
Yararlı zararlıdır, sürülülük./ takip edilen yol
Yadımlamadır suda çözünürlük.

İlkteki, seçme ayıklama, bilince haşır! / haşır
Sudaki çözünürlük bir tad taşır!
Enerjinin dönüşümü dürtüşmesi
En önemli yarar (enerji) sağlayıcılığın*
Tat ve yararlılıkta örtüşmesi.

Tat lezzet, bir haliyet:
Çevrenin, seçme ayıklama
Bağının dayattığı;
Zihinsel psişik değil
Biyolojik bir faliyet.

Başta değildi,/yoktu
Duyum alımı, hazi
Ayıklayıp seçmek
Zorunda kalınan
Doğal çevrenin
Vardı arzı.

Tat çok sonradan
Hayatta kalma seçimi ile;
Hücreye zarla dayatılan
Zora, bilinçle ayartılan.

Psişiğin tadı ansıması,
Hoş olanın bene/bilince yansıması
Üst beyin başta, esamesi olmayan
Bedende olup biteni
Yaşamaktan kurtulamayan.

Yani Nazende tadın öyküsü,
Çekiciliğine uyum sağlayan
Çetvelin skala/değerlik ölçüsü.
Baştaki yavaş yavaş, adımlama
İyonik çözünüm yadımlama
Çıkacak karşıma tadımlama.

Ey Nazende ön yargıya ne eğilirsin
Duygunun eğemeni değilsin
Bir niteliğin yansıma yarışırılığı
Yaşama faliyetinindir, karşılığı.

Ey Nazende ne de çabuk
Örtersin üstüne, kabukla diretiriz
Katlanmak zorunda olduğunu
Zaten arzu edermişliğe bire biriz.

28.04.2007

Bayram Kaya

Tahrik

Bir bilmezlik selidir, ılgıt ılgıt, kanıyor
Bir güdü bir tahrik, uğruna ya Rab
Kahir gücüne rağmen, senin adına
Avukatlığına! ne Sivas'lar yanıyor.

Adam güdülü, adam şartlanmış
Belki maksadı matuf ve tefrit
Eh adam açsa, sergilenmiş ekmek
Cam kırıp yağmalamaya tahrik(!)

Adam yoksun ve ihtiyaçlı
Tad almıyor yaşamaktan, yüzü ekşili.
Öyle ki illeti için ilaç pek gereksili
Tahrik etti kuyumcu camı tahrik!

Bakış olunca tek yanlı tefrik
Tahrik olmaz zevk için teleferik
İnsanlarımın dururken aç
Tahrik eder adamları kadın saç

Bre aldatıcı erkek merkezli Dünya
Dünden bu güne ne dalavereler gördün ya
Bir de yalana çıktı adın
Biz uyararla, tahrik olmaz mı kadın?

Arşimet çıplaklığını
Pastör nikâh törenini;
Pavlov dıştaki devrim gürültüsünü
Yaşamayı unutmuş her dem
Çoğu kez kendine karşılık
Kendini aşmaktır erdem.

Yarımlar bütünden çoksa
Gündem bellisiz ve yoksa
Uygarlık teknoloji elini gözümüze soksa
Dırı vıridir kadın saç, yorum
İşte ben bu zaman tahrik olurum!

12.07.1995

Bayram KAYA

Tefrit: Tersine aşırılık /Herhangi bir konuda geride olma

Tefrik: Ayırma, ayırt etme

Yarım: Güçsüz, eşitsizlik, fakirlik, cehalet, mutsuzluk, erdemsizlik, özgür olamamak...

Bütün: Güçlü, Zengin, erdemli, özgür...

Bayram Kaya

Takılır Kalır Yanım

Giden günler dendi mi?
En içte bir yerlerde tel kopar
Kiriş kırılır...

Suret eder düşünmelerim
Çocukluğum,
Çocukluk dünyam...

Hanemde az, tanemde naz
Misket şekerlerim
İnsanlığım
İnsanlık dünyam...

Hey hey, derken; heyheylenince
Sorumluluğum, sorumsuzluğum
Hayallerim, ümitlerim
Hani benim kafı küften egemenliğim

Bana ağır olur açlık yılları
Akla takılır kılları
Doyurmadınız da adam ettiniz(!)

Küçümenliğim
Hiç haliyle büyümez yanım.

07.08.2012

Bayram Kaya

Tan(ı) rım

1.Kısım bir sorgulaşış

Öylede varsın
Böyle kılınınca da...
Türlüce oluş ve olmayışla
Ve başka
Çekilirim... Çekilirim de
Şaramam, sarınırım da o aşka

Varlayamaz seni olu ve oluş da
Olmayanlar da var çünkü sonuçta
Kendimden kendime anlarım seni
Sürerim, sürerim, yol uçta
Kendimi akıtırım varlığa, bulunçta

İnsanoğlu mahiyetten
Bilemeden Güneş'i bilmiştir
Bildiğiyle Tanrı diye ne kezler
Duvarını aşamayan
Engelleri tökezler.

Çekey alan için
Eksen evrilir
Zaman devrilir
Alınır verilir

Tanrı varsa
Ben...

Özgür değilim!
Çünkü
Bastıran
Bitiren
Davrandırmayan
Karşı konulamayandır

Sanki özgür olmak için
Karşı koymak gereklıymiş gibi!

Üç davarını aldığıızın karşılığını
Üç davar, bir keçi, olarak korsunuz
Ama özgürlükte karşılık yoktur.

Düşmana, karşılık için saldırırsınız
Özgürlük bambaşka iken, yalan aldırırsınız

Hâlbuki tifo, savaştan öncede sizi kırıyor
Savaştan sonra da, yıldırım tepenize düşüyorsa
Demek ki özgürleşememişsiniz!
Savaşmanın karşılığı özgürlük olamaz
Bilmez misin?
En cengâver uluslar hiç özgür değiller!

Tanrı varsa
Ben
Özgürüm!

Kaynak olan
Feyiz alınan
Kavrandıran
Kendi gibi davrandıran

Sanki özgür olmak için
Kaynak ve feyiz kendimde değilmiş gibi!

Tanrı
Özgür olmam için
Gerekmiyor!

Sanki Tanrı ile
Özgürlük arasında
Bir ilişki varmış gibi!

Tanrı olsa da
Olmasa da
Özgürüm.

Özgürlüğü Tanrı anlayışı ile
Eğer ilintiliyorsam olumsuzdan
Gerçekte ise,
Özgürlük toplumsaldan.

Ben tuhafliğimi salmazsam
Tuhaflik beni salıyor.

2.Kısım Akli Kurgulayış

Başlangıçta bir vardı
Söz vardı, eylem vardı
Söz (düşünme, akıl) kararsızlıktan
Eylem karar kılıştan vardı.

Birdeki ufacık, mini minnacık fark
Milyarlarca derecede yoğunum
Saf enerji devinimi ile
Sürtüşüp kendisini frenlemesi
Hareketi, bereketi kendinden
Birin süreçleşmesi:

Devinim, zaman, yoğuma
Uzay...
Tüm bunlar
Birin kendi üzerine düşen
Anlama söylemselliği

Birin kendisi olan, eylemselliği

Sayırsız olasılık
Ve olanaklar olumsuzaldı.
Dış, içle; iç içe yer alışlar
Kendi, kendi hareketiyle etkileşiyor
Kendi, iç dış olup, eytişimli yetkileşiyor
Eylem ve ürününü seçiyor

Neyi seçmiş olursa
Özü ile yol olacak
Bir süreç, eylemsellik ve diyalektikle
Partikül, atom, hücre özelliği dolacak

Mümkün arzlar sunumudur dere
Derenin kapsadığı
Her biri bir olasılık
Uzandım aldım
Herhangi bir taşı bir kere.
Artık çimentoydu, duvardı
Kaldırımla kullandım kaç kere
Yansıma dağılımı ise bende alan
Olması mümkün olmayacak olan!

Hem de başka olası yansımaları
Zanna dahi gelmeyecek
Trilyon da bir olasılık görülen
Yanılsamalardan akılda örülen
Akıştı süren öylesi böylesi çelmeyecek

Milyarlarca olumsuzaldan*
Değişmelere, denk düşen
Gelişmenin her hangi bir türden
Yanını serecekler
Ve yönünü belirleyecekler
Elinin altındaydı hazırda
Zihin boş yere o sabiti kazır da
Var bulunan zenginliği
Görememek betardi
Elini atıp, sadece birini
Her hangi birini
Özensiz, gelişi güzel
Tutup meydana salması yeterdi.

Görüşlükte yöreciğimiz
Sonrayla biz
Sonuçtan nedene bakışta
Olmasını trilyonda bir göreceğimiz akışta!
Bilişmenin böğrüne saplarız kargı
Aptalca, salakça, beyhude olasılık
Sanki illa, tamda böyle olmalıymış!
Gerekliymişçesine kılınır ön yargı!

Sazın teli tirilleştirilmiştir
Beste, güfte, zorunlu yaratılmıştır
İlla böyle olmasını
Dayatan yok
Bu besteden bakarak, müziğin
Olasılığını imkânsız görürüz!
Oysa bestemiz gibi her bir
Olumsuzlardan biri
Diğerleri de en az, bestemiz kadar
Gerçekleşmesi trilyonda bir olasılıkla diri
İster aktüel olsun ya da olmasın
Her biridir, bir olasılıktır sınanacak
Her elinize aldığınız olacak
Trilyonda bir olası
Olmaktan kurtulmayacak sahaya dolacak
Mutlak budur demek kınanacak

Her hangi bir karşılaşma yapmak için karşıya
Zorunlu, Ali'nin çıkması
İlla o tür, bir anlaşma yapmanız gerekmiyor.
Siz Mehmet'le, Ayşe'yle de
Protokol düzenleyeceğinizi bilmiyorsanız!
Ve illa Ali ile sözleşirseniz çarşıya
Şansınız şehrin nüfusu oranında bir'e
Ve hiçe düşer.

Oysa şehir nüfusu
Hiç karşılaşmam
Diyemeyeceğiniz bir mutlak karşılaşmadır
Ayşe, Ali, Mehmet'lerden şaşmadır
O şehirde oturur üç milyon kez
Olası karşılaşma
Ama sadece biri, her hangi biri
Yeterli.

İlişki ile sınırlı beyin
Seçileni, gereklidir Ali deyin!
Beyin Ali ile şartlı
Ve Ali'ye göre işleyen kartlı
Evreni, bununla değerlendirir
Yanılsamalarla, eyerlendirir
Oysa denip, evren sırf Ali'ye göre
Değilmiş ile meğerlendirir.
Birleşmeye zorlayan güç
Afinite

3-Evrenin Öznel kavranışı

Filozoflar
Şimdiye dek
Zannımladılar

Varlığı ve var oluşu
Ya, var oluşla
Ya da, yok oluşla
Tanımladılar

"Düşünüyorum
Öyle ise varım"

"Eylem yapıyorsam
Varım "

Dendi...

Oysa düşünmek için
Çelişmek,
Çelişme ilişkilenmesiyle gelişmek
Eylemde bulunmak için delişmek
Düşünmeyle yürünüş
Fonunda aynı anada
Beliren iki görünüş

Araba deviniyorsa
Sarfiyatla gev iniyorsa
Enerji harcanan yerde
Eylem vardır sakar
Her enerjinin yönü akar
Sanki neleri, yapacağına davranır
Nesne üzerinde
Size kontrolsüz olan
Başkasına kontrollü kavranır.

Sizi yok eden deşarjlar /yıldırımlar
Azot bileşiklerini yere yağdırır
Oluşu, organik var oluşa sağdırır.

Üzerimize, yumruğu havada
Şğırtarak gelen adam
Önceden eylemini yapmıştır /düşünmesini-iç devinimini
Düşündüğü için eylemde
Devimde olduğu için, düşünmektedir

Siz, sadece; tesadüfen ve çevreli
O an denk gelmiş
Öfkeye uygun bir indüktör
Öfke için, illa siz olmayan bir indirgeniş
İndirgenerek zorunlu yolunu alış
Siz indirgetir olmakla için
Tesadüfle bir dona kalış

Diğerlerinden elenmiş bir seçilme.
Hem de üç milyonluk şehirde
Üç milyonda bir

Artık yol sizin
İndirgetirliğinizle sürececek

Nasıl deşarjda korunmak
Niçin o paratoner değil de
Bu, diye sorulmak; gerekmiyor
Size vuran öfkeyi kaşıyorsunuz
Stresin seçimleşmesi lüks süz
Siz, sadece o yumruğun atılacağı
Söylem ve eylemi zorunlu taşıyorsunuz

Yük atımlı için, eylemci akış için çevrede
Atımlaşır yumruğun vasfını tutan
Her hangi biri
Siz Ya da diğeri ile de olacak
Daima ve her durumda
Üç milyonda bir olacak.

Siz paratonersiniz
En yakın paratoner, yıldırımını çekecektir
Kurbansınız...

4-Mantığın Oluşması

İyi kötü yoktur
Her şey görece sunulur
Oksijenli solumayı algılayan zekâ
Oksijenden bakıp
Oksijenli ortamı iyi
Doğru ve hayat için elverişli
Çok mantıklı bulmakla çakıp

Oksijensiz hayatı görüşte
Oksijenle çelişkileri takıp
Düşünecektir

Yaşam ilkte oksijensiz sahaya inmiştir
Başının çaresine bakmayı bilmiştir.

Oksijen ilkte, bileşimleri çözer
Biyolojik organizma hız keser
Demek ki oksijensiz ortam iyidir!

Başlangıcın koşulları değiştiğinde
Oksijenli ortam; birleşme ayrılma ile
Nicelenecektir, biyoloji ile aynı sürede

Çelişen ortam ve var oluşlar
Faz farkı ile devinecek
Bu faz farkı biyomer için yetecek
Oksijenli koşula denk düşmeyen
Çelişip, elenip yok olacak

Tükenmeye yüz tutacak organikler
Aynı anda klorofil bileşimini bulundurur
Oksijensiz ortamda hiç işe yaramaz
Bir varoluş ucube sakatlık
Ne için var olduğu dahi bilinmeyen tuhaf
Denk düşmeyi seçecektir

Ve kötü olan oksijen
Yaşam için ölümcül olan oksijen
Vaz geçilmezimiz, akla uygunluğumuz, erekliliğimiz
Bizim zihnimizde iyi bir melek olacak
Tükenen organikler yerine,
Dolaylı organik sentezleyendir artık

Oysa
Her şey zorunlu var
Zorunlu yoktur
Yani her şey
Hem vardır hem yoktur
Yok, olan ilişkinlikle varlaşır
Var olan yine ilişkinlikle farklılaşır yoklaşır
Bu yüzden iki zamanlı patlamalı silindir devinimi
İyon devinimine süreçleşmiştir
Değilse olmayan şey nasıl yok olacaktı
Plan tasarı
Var olma ve yok olma, karar verme
Süreçseldir
Elektro manyetik
Birleşip ayrılmanın ortaya çıkışındandır
Elektron kabuk kimle, nasıl, ne kadarı
Birleşmenin kararını seçer ve rastlar
Artık karar alma, planlama, zorunluluk
Ve gelecek vardır
Nicelinim, özellik olacaktır

Şimdi; süreç, girişim ve enerjinin
Bir olan, devinen belirimi vardır
Ne suda, organik kimyayı
Yaşatma,
Ne de karbondioksitte
Boğma vardır

Bir ortamın koşulunda nicelenen
Diğer ortama aykırı düşecektir

Aykırılık mevcudun ilişkileneceği ile
Ya aşılır, ya yok olur
Zehrin panzehiri de
Zehirde kendiliğinden bulacaktır
Yeter ki o koşul içinde
Herhangi bir karşılaşma olsun

Çünkü ilişkinlik, zorunlu olacaktır.

Artık su koşulu sürürde
Olda sulu ortamın dayatmaları yürürde
Ve de hiç de gerekli olmayan bayama
Kendi koşulu ile ortamda nicelendi
Artık var olması gerekendi, algı dayama

Bir rastlaşma
Bir denk düşme
Bir zaman zemin
Karşılaşma elemesidir
Bunun için var yoklaşır
Bunun içindir ki
Bir önceki aşamada var olan
Çarıplık gibi algılanırlık
Önemsendir belirleyici olur
Zorunlu varlaşır
Yasallaşır

Ve bunun için
Zorunlu olarak
Her şey zorunluluk içerir
Hiçbir şey zorunluluk içermez
Sadece o var olduğu nedenle bu vardır

Bu gerekli olan değildir
Bunun içinde, o şey
Bir gerektirme için var değildir
Var olan, mevcut olana
Ayaklarını basıp
İlişkilenmek zorunda

Mevcut olanlar
Bir önceki koşul olguların
Var olanlarından
Yeni koşulda
Önceki neden aranmaz
Sonuç var olurken neden yok olabilir
Çocuk varken anne olmayabilir
Yansıma bundan akıl dışı gelir
Bu yüzden bu eleme ve seçim
Bize mantıklılık olarak
Akıl dolarak yansır

Bir önceki koşulun mantığı
Bir sonrakinin yadsınmışıdır

Nedenden sonuca gidilemez
Çevrenin arz Ya da sunumu
Çevrenin arz veya sunumla seçilimi

Yazlar baharı kovalamaz
Düzenlilik süren şartların algısıdır
Gelip geçici ömürlerdir

Ömür özümleme ve
Zihni devinimlerdeki hızın
Çevredeki değişmelere kıyasıdır.

Yazın içinde bahar çıkacağı gibi
Bahar içinde, yazlar da çıkar
Bahar ve yaz anda olur
Mucize
Düzenlilik algımızın şaşmasıdır

Seçme olguların
Yan yana direten özlemleri
Üst üste çakışan düzlemleri.
Coğrafyanın topografyanın
Manyetik koşulların
Karşılaşmasıyla rastlaşıp
Buluşan bir orunluluk
İki farklı zorunluluk
İlişkilenmesi rastlaşma
Ve seçilenin, dayatmasıyla geçişim
İlla böyle olması gerekmeyen seçişim

Sonuç öncenin nedeni
Ve hesabı değildir
Sonranın ilişkileniş
Sürme girişmesidir

Belirmenin bir yansıyış biçimi
Düzenlilik ve koşul sürüyorsa
Sürüyorsa illa öyledir anlayışıyla
Anlayışla süren, sürekli değildir

Bu nedenle sonsuz yoktur
Ve gelecekler çoktur
Çoktur gelecek bilinmez
Geleceğin seçilirini
Kendi koşulları yansılar
Yansılarla gelecek şimdiden
Seçilecektir.
Şimdiden seçilen koşul
Koşulu ile yetkinleşir
Şimdide var olan etkinleşir
Ama dayatması olmayandır yeni
Yeni, kimi dem de gariplik

Belki de ucubedir

Bundan ötürü

Mutlak yoktur
Kutsal yoktur
Sürekli yoktur
Evrim ve devrim vardır

Nasıl kavranıyorsan
Öyle davranıyorsun
Yapabilirliği olanların
Hayalleri ve fantezileri
Eylem ve planı vardır
An olur, dünle gündedir

09.09.2008

Bayram Kaya

Tanımlı

Bir yüzü riya
Bir yüzü ziya

Zamane artığı
Yüzden dönme
Sözden sönme
Dili çözüük.

Bir yüzle uçarı
Bir yüzle soytarı

Adaptan kalma
Nezaketle silik
Ama hep dilik dilik
Davranışla yamuk.

Bir yüzde iştah
Bir yüzda niyetsiz

Arsızlıkta kaba
Sanırsın sırlı sıklam
Terbiyeden süzülmüş
Fiyakadan caba

Bir yüzü itlik
Bir yüzü bitlik

Söylemce atışkan
Gönülce senli benli.
Kan emici zamanı
Yapış yapış yapışkan.

Bir yüzü baş
Bir yüzü taş

İmrendirir huruçla
Söz kalmaz söylemedik.
Tam gerekten aranıra
Yokta, sanırsın burçla.

Bir yüzü sağ
Bir yüzü sol

Demeleri bol bol
Ucuz her şey yol yol
Girdi mi kol kol
Mutlak, mutfakta paha.

Bir yüzü yaz
Bir yüzü kış

Bir taraf bulut çizer

Bir yanı sıra sıra dizer.
Yazlığa sırası mı demeden?
Güzlüğü gider olur üzer.

Bir yüzü evel
Bir yüzü ahir

Ata der can der zinhar der
Sen yeter ki ver
Beylik değirmen maşallah
Yeşili gün görmüş küser.

Bir yüzle tabi
Bir yüzle abi.

Bir yüzü iyim
Bir yüzü giyim

Bir yüzü oruç
Bir yüzle iftar

Hangi yüzle?

Harekete geçti mi
Tüm yüzü birdi

FIRILDAK.

25-08.2007

Bayram KAYA

Bayram Kaya

Tanrım!

Yücelerde yücesin.
Kimse bilmez nicesin.
Dedekorkut'tan

1-Bir varım
Bir yokum.
Biraz aç,
Biraz tokum.
Kırıntıların
Beklentisi tatlı,
Lokum lokum.

Düzende varlar iken
Varı celaleddin
Düzensizlikte şaşarmıydı
Varı delaleddin

Adına erdemler
Seçmişimde.
Her gün,
Başka, başka
Yetmişimde.
Kavramlara
Farklı boyut
Ekmişimde.
Dünya başka,
Sen başka,
Geçmişimde.

Eseri, müessire
Kıyas diktim.
Gazap ile
Çorabı yumak ettim.
Hoşluğumda akılca
Bir geldim, bir gittim.
Şaştım görünüşe,
Baktım, sukut ettim.

2-Bilisizliğimle,
Antropoformist biçimledim.
Kolay oldu,
Güvenle,
Su gibi içimlerim.
En güzel övgüleri
Saygı ile seçimledim.
Senalar sınır oldu,
Sonlu Sonsuz'u seçimledi!

3-Aklıma oluları
Tekli taktım.
Çıkmaz oldu,
Bir bıktım, bir baktım.

Kötü nünde
İyi olduğunu,
Sonradan ikili çaktım.
Oluş bu;
Adaletli de
Adaletsizde!

4-Mükemmel
Göz önünde iken,
Onu aradım:
İçeriksiz varlığı
Manayı,
Boş boşuna parladım.
Eşekliği eşekten,
İyi kötüden
Soyutladım!

Seni neşne gibi
Anlamağa,
Mantık sıraladım!
Oluştaki ilizyonu
varlığına kiraladım!

5-Varlığının belirimi,
Olu ve oluşta.
Bizce anlık algılanışı
Sana,
Sıfat oldu sonuçta!
Adil olan diye,
Dua ile övüle dik.
Adil olmayan(!)
Pek çokları da,
Beddua ile söyledik(!)

Biliriz,
Biri varsa
Diğerlide var:
Bilgili isek,
Bilgisizlik de;
Olu, erdemsizlik ise,
Oluş erdem.
Tüm bunlardan münezzehe,
Yaratıcı görürüm
Her dem.

Affet bizi yinede,
Kavranlandırmamız
Olacak,
Olmalı da bizim boyuttan.
Bulut, taş bizi gereksemez
Ama biz niteler ve
Gerekseriz onları,

Soyuttan, somuttan.

Sezmede sonsuzcaydı,
İnsanlığı örmedeyiz,
Nakış, nakış.
Tüm bu olanlar
Hep bir akış.
Yüce Yaratan'a
Nazar takış.
Sınırlamadan akışta,
Sonsuz'caya bakış.

Oluştta başlarız,
Doğduğumuz anda,
Ölmeye.
Olguları
kavramlandırmak için,
Bölüm, bölüm, bölmeye.
Biliriz de
Canı vereni, alanı;
Anlamayız hiç,
O canı sürecinden
Silmeye.

6-Varlığın bellidir
Yokluğunda!
Tüm bu olanların
Akıl almaz çokluğunda!
Gereksinimler,
Anlamlandırmalar,
Başka, başka.
Dayanılmaz akıştır,
Gider O AŞKA.

Anlamlandırmamız,
Bizimdir,
Sınırlıdır.
Değilsin, Sen'i savlayamaz!
Sınırlı Sınırsızı kavrayamaz!

Anlık anlamlandırmalarla,
Varla yamam Sen'i.
Anlık sonrası
Gelişir yeni, yeni.
Çelişmelerimden ötürü,
Hor kılma beni.
Tekillik ve tek
Karşıtlıksın,
Bütimsizlik, Malik'lik
EGEMEN'İ.

05.08.1992

Bayram KAYA

Olu: Bir durumdan başka duruma geçme.

Oluş: 1-Varlığın gelişme süreci. 2-Evrensel gelişme süreci. Karşıtları ile çelişerek gelişme. 3-yedi evrensel yasadan biri.

Tek karşıtlık: Yeterlilik, bizatihilik bu metafizik olarak görülmemeli, evrende birin nicelenimidir.

VARLIĞIN YOKLUĞUNDA: 6 numaralı dizeye açıklama.

1-Yaratma olayı işlenmede. Varlık-yoklukla çatışarak gelişir. Örneğin: Şu an(varlık) bir önceki anın(yokluk) ölümünü yaşar. İhtiyarlık gençliğin, kavun kelekliğin ölümünü, yokluğunu, yok oluşunu yaşar. Çiçek domurcuğun, çağla çiçeğin yok oluşu ile varlık kazanır.

2- Sürekli ikili kavrama, anlatılmakta. Varlık-Yokluk birbirinden kopmaz aynı andalık, gelişme sürecinde birbirinin yerini alma durumu. Paranın iki yüzü, yazı tura durumu gibi.

3-Yokluk gelişme sürecindeki bir ard ardalığın belli bir aşamada belirmemiş, varlaşan halidir. Varlığın ""şafaklık"" durumudur. Çiçek domurcuğun, Çağla çiçeğin, meyvede çağlanın ardışık yoklaşma ile birbirinin yerini alması ki zaman olarak da mütala edilebilir. Göreceli mantığa göre. Şu da unutulmamalı, yok dendiğinde 'var olan bir şeyin yokluğu' söylenir. Kalem yok gibi. Hiç yokluk gibi absurt birşey olamaz ki metafiziktir.

4-Her an var olduğu halde bir alışma süreci ile yoklaşma. Kulağımızı her an algılayamayışımız gibi. Solduğumuz oksijeni her an hissetmeyişimiz gibi.

5-Soyut olanak olarak var olanın (yokluğun) ihtiyaç halinde, koşulları ile varlaştırılması, icatlar. Ya da sezimsel koşullarla ilintililiktir. Tv, uçak vs. soyut olanak olarak vardır ve koşulları ile yok varlaştırılır. Pamuğun, ip, ipin kumaş, kumaşın elbise yapılması gibi.Bir önceki aşama bir sonraki yok olanın varlaştırılması ile vardır. Bir zaman olmayan, ne var ki şimdi Güneş olarak bulunan, 2 milyar yıl sonrada Güneş olmayacak olan, yıldızımız gibi.

6-Varlık yokluk aynı andalığın, bir nicelenimdir. Kuantik bağlamda örneklersek parçacık hem enerjidir, hem fotondur, hem yüküdür, manyetizmadır, harakettir, zamandır vs.vs. Dış koşulların etkileşimi ile bunlar yoklaşıp varlaşır Bu hal yok da var da halidir.

7-Evrensel boyutta yokluk ne? Bu çölde su yoksa, 70 km ötede su var. Bizim odada çiçek yoksa komşunun odasında var. Burda yoktur ama güneyde yâda evrende vardır. Öyle ise yok-var belli zaman ve mekân koşulları ile de ele alınabilir.

8-Bu ikli birbirinin ilineğidir. Tıpkı kırmızı rengin çiçekte, eşekliğin eşekte varlaşması gibi. Varlık yokluğun yokluk varlığın ilineği gibidir. Eşekliğin eşekten Bağımsız varlığı yoktur. Yokluğunda varlıktan bağımsız gerçekliği yoktur. YOK, DENDİĞİNDE VARLAŞTIRMA YAPTIGIMIZ anlatılmakta.

9- Yokluk varlığın uzamsal (uzaysal) boşluğudur değilse ardışık yer almalar olmazdı. Bir varlığın (Cüzin değişim hali) bir kısmının uzay olmuş halidir. Bu ikili durumun aynı andalığıdır.

10-Olgü ve olayda, durumu; açısıl çoklu görme, farklı kavrama. Bu sayılanların son tahlilde, 'bir ve aynı şey olduğı' sanırım görölmüş olmalı.

Bayram Kaya

Tapınak Ya Da Kutsal Yer Algısı 1

Evrensel başlayışın bütünlüğü kendi durumunun içindeki niceliş bağıntısıyla zıtların birliği ve çelişmesi özgücüsüyle yansır. Sözelimi ilk patlayışla tirilyon derecelik bir ışımaya ve ışık bütünlüğü kendi içinde tirilyon derecelik bir ışımadır. Sizin onu bir ölçüm anında teorinin gözüyle ölçmeniz olanaklı oldu diyelim.

Bu ölçülen enstantane zamanı dondurduğunuzda ölçümün derişiminde tirilyon derece bağıntısıyla ölçmenizin kaçınılmazlığı vardır. Ve anlık tirilyon dereceli nitelik oluşun içinde kırınımlı davranan kozmik çorbanın bir derece dahi olmayan; derecenin ntirilyonda, tirilyonda, tirilyonda biri gibi bir minimal esamisi olmaz böylesi bir ısı ve sıcaklık farkın, esamisini taşır dağılımlar olacaktırlar.

Size dümdüz olan bir alanda mini mini su damlasının akmasına pürüz olan bir esamisi okunmaz ilişki, esami olur bir ilişki bağıntısı gibi durumları ortaya koyar.

Tirilyon dereceden aşağı düşmemiş, ama tirilyon dereceden aşağı düşmeye ve tirilyona en teğet bozunum veren nicelin niteliğidir. Aynı sıcaklık sürecinin içinde en minimum soğuluk pürüzü taşıması gibidir. Düzgünlük, bir noktada bilinmesi olanaksız olan pürüz ilmeği atar. Şöyle düşünün.

Isıları aynı olan şeyin sıcaklığı aynı değildir. Bunu ısı 100 derece olan bir varil kaynar sudan bir fincan su olarak etkilerini gözlemenizle olasıdır. Isıları aynı olan bir fincan suyla, bir odayı ısıtamazsınız. Ama bir varil suyla o odayı ısıtırsınız. Isıları aynı olan şeyin sıcaklıkları farklıdır. Alan içindeki yoğunluk ve seyreklikle ortaya konan sipin hareketli valans enerjisi toplamı bir özbağıntıdır.

Bu zıtların birliği ve aynı andalık niceleniş bağ ve yansıması durumu; aynı yüzeyin sizin sipinli olan yön durumunuza göre tırmanma, ya da iniş aşağı şeklindeki durumsal olanın bağıntısı koymanız gibidir.

Aynı alan durumun içi size alan yönüne ters halde bir tırmanış oluşla direnç korken; alan yönünde olmanız size yokuş aşağı akış eğimi oluşla, direnci de akış olarak ekler. Direnç etkileşimi çevrenizde bir alan motor kuvveti gibi size etki yapar.

İşte zıtların varlığı ve birliği böylesi bir bütünsel yekpare gibi bir durumun nicel bağıntı ilişkisidirler. Parçasal bütünlük ilişkileri dahi atom gibi çekirdek ve sentez ilişkileri ortaya koyarken, zıtların varlığı ve birliğini valans bant ve sipin ilişkileri olarak yansır ve yansıtırlar.

Alan, kesikli sürekli bir zaman boyut zarflaması oluşla organizma gibi davranır. Söz gelimi bir maden ocağı kömürüyle, ortam girişmesiyle, içinde açılan hollerle, havza sınırlılığıyla vs. bir alan durumudur.

Sürecin içi (bütünlük) , alan ortam salınımları yapar. Dış ortamın alan içi ortama tecavüzleri vardır. Ortam salınımları alan içi kömür envanterine basınç yapar. Kömür kızışır, içten içe dış ortamın basıncı olan oksijenle yanar.

Oksitlenmeyle metan gazı, karbonmon oksit gazı oluşur. Grizu patlar, tavan çöker, yangın çıkar vs. Bu alan içinin kendi kendine organizesi ve hareket alanı olmasıdır. Bu alanın ya da maden ocağının organizma gibi davranmasıdır.

Alan içinde olmakla alanlanma ya da alan kazanımları vardı. Alan, bir etki ortaya koyuyordu, alan içi envanterleri o etkiyle davranıyordu. Organizma gibi davranmanın

prensibi budur. Alan, bir potansiyel durumla belirirken; alanlanma ise, alanın potansiyelliğini anlık tutum ve davranışlarıyla alan içi parça durumlara aktarmasıdır. Hakeza doktorluk, avukatlık, milletvekilliği vs. bir alanlanma etkisi ortaya koyan durumduurlar.

Doktorca, avukatça, milletvekilince davranmak ta alanın etkisiyle, alan kazanımıyla, alanlanmayla harekete geçen durumduurlar. Doktor, Özlem gibi değil de; doktor gibi davranıyorsa; bu Özlem'in doktor olmasının alan etkisiyledir. Siz alan kazanımı üzerine; bilerek, isteyerek, taammüden; sevgi, nefret, istismar gibi bir yığın öznel ve Özlem oluşçu duygularınızı da koyarsınız.

İnsan alan etkisini fark ettiğinden ya da bildiğinden alan etkili davranan envanter yükler üzerine insanlar amaçlı şekilde öznel iradelerini de imanlarını da bindirebiliyordu. Mucize buradaydı.

Bu bağlamda totem etki, bir alan etkisi ve alanlanma ya da alan kazanımları var eden durumdur. Totem grupların birbirine değinim olduğu kendi bölgelerinin sınırların çevresinde; yaklaşılmayan, girilmeyen bir tampon bölge (alan) oluşmuştu. Derişimli seçim yasası.

Sürecek

Bayram Kaya

Tapınak Ya Da Kutsal Yer Algısı 2

Birbirine değinişte olan alan bölgeleri; bir grup insanların, karşı grup insanlarıyla temas yapmasını önlüyordu. Bu tür değinim alanı, her biri için böylesi tehditçe olan durumları az çok izole ediyordu. Bu bölgelerin belli bir yeri diğer karşılaşmalara göre karşılaşmaların sık ve yoğun olduğu özenli yerd. Şehir meydanı, bir düğüm merkezi gibi en çok sakınılan, dikkatle gözetilme edilen yerd. Yalıtım alanı, alan içini dokunulmaz kılıyordu. Alan içi "alanlanma" yapar olmanın da kümesiydi.

Sakin, sükûnu ve güvenli küme alanı, ittifaklardan da önce oluştu. Grup totem ürünlerinin ziyan olan, artı veren yansıması bir yandan grup nüfusunu artırırken diğer yandan da karşı grubun şerrini kırmak; öfkesini yatıştırmak gibi vesile nedenlerle yansıdı.

Bu vesilece nedenler bu türden öznelliklerle hediyeleşme oldular. Hediye sunmalar yalıtılmış güvenli bölge içine kondu. Bir grup kendi sunumunu bölge içine bıraktı. Diğer grupta bu sunumu kabule yanaşmakla kendi karşılık sunumunu da oraya bıraktı. Süreç bu tutumun sıklaşır olan yinelemeleriyle güvenli ve sakıncalı bölge içine alan etkisini biriktirir nitelikte oldu.

Yani bu dokunulmazla güvenli, sakıncalı yalıtılmış alan, kendi içinde hediyeler sunmanın davranışsal alanıma kazanmasına durum olur şekilde kullanıldı. Böylece buralar giderek buluşma yerine döndü.

Yalıtılmış alan, grup can güvenliğine olan katkısı nedenle; bir minnetilik olmanın basıncını taşıyordu. Kısaca bir grup küme, kendi hediyesini bu alan içine bırakıyor; bir başka grup küme de geliyor bu hediyeyi alıp kendi sunusunu bırakıp gidiyordu. Daha sonra tapınak dediğimiz bu yerler gruplar için bir esende olma, bir güvende olma, bir selamet içinde sağ salim olmanın dokunulmaz kıldığı kutsal oluşun, uzaktan değinim ve temaslariydi.

Güvenli alanın içinde bir grubun diğer bir gruba hediye sunması, hediyeyi sunan gruplarca alan içinin davranışı uzaktan gözleniyordu. Bu hal ileride süreçle kullanılacak envanterlere, malzeme olmanın yansımalarını farkında olunmadan hafızalarda biriktiriyordu. Aniden bilme olan kült merkezi buraydı.

Tapınak, esende olmak, dokunulmazda olmak, sık sık girilmeyen bölge olmak gibi duygu ve düşünsel birikmeli tutum ve davranışlarından sonra; bu algıların toptan cem edilmesiyle ortaya çıkan duygular taşırmalı duygular bölümlenmeli bir müstemilattır.

Merakın ve öğrenmenin temelinde kaygılar olduğunu daha önceki yazılarımda belirttim. Görülmekte ki tapınaklar bugünkü anlaşılır haliyle Yüce Tanrı için değildi. Tapınakta Tanrı yoktu. Zaten bu evreler içinde Tanrı anlayışı da yoktu.

Mezarlığa saklanan birine; mezarlıktan korkan kişiler istese bile nasıl zarar veremezse; tapınaktı alan içindeki bir kişiye de, her iki gruplar tarafından bir zarar verilmezdi.

Bu bir alan tabusudur. Es kaza bu alana yanlışlıkla girmişseniz, genellikle buraya girildiğinde kimsenin yaklaşamaz olmasından ötürü, tam bir dokunulmazlıkla çok kez güvende olmaktaydınız. Eğer tapınak alanı içinden daha derin bölgeye girmişseniz tehlikedeydiniz ve tam bir panikti alarmla tetikteydiniz demektir. Karşılaşma ve saldırıya uğrayıp, av olup yenmeniz (kanlıbalizm) mukadderdir.

Alan dokunulmazlığı, grupları adeta bir bataklık alandan kaçınma gibi davrandırıyordu.

Alan içinde tamamen güvende, kaygılardan uzaktanızdır çok kez. Esen yeri, esen yurdudur bu alan. Yani alan içinin kendisini, bataklık etkisi gibi sanı oluşturdurması vardı.

İttifak öncesi yalın totem süreçler, her biri kendisine özgü, kendi alan belirlenimlerini oluşturarak olumlu olumsuz tabu devinmelerini ortaya koymuşlardır. İşte grupların yalın oluşla, kendi içlerinde yalıtılmışlıkla; "tek yanlı, tek zamanlı bir alana hükmeden alan etkileri", vardı.

Tapınaklar şu bakımdan da çok önemlidir. Birincisi tapınak alan tek yanlı alan değildi. Geri bildirişim (feedback) yapıyordu. Bu sistemi oluşmanın temel özelliğidir. İkincisi tarihte ilk kez bir alan, iki zamanlı davranışın yarılması oluşla; dallanıp çatallanması süreçlerine ayrılmış oluyordu.

Yalın totem alan gibi yekpare davranan alan değildi. Komşu olan düşman totem gruplar, tapınağın bataklık alan, ya da mezarlık korkusu çekinmesi veren çift yarılmalı ortam olmaları yanı sıra girişmeye cevaben karşılık olmanın da havasını (ruhunu) oluşturmuşlardı. Alan etkisi temelde bir ruh etkisidir.

Bu tür komşu sınırların değinim bölgelerinde, sesiz ve gizli bir telepati iletilmesi üzerinde tapınak uzlaşması yapılmıştı. Ya da uzaktan ve sessiz onayla adı konmamış olanların ittifakı yapılmış bir uzlaşma noktasıydı. Bu alanın sonradan tapınak olaraktan da ortaya konuş birikmesini vermesi çok önemlidir.

Tapınak algısındaki sesiz ve telepati uzlaşması gibi ortaya çıkan durumun nedeni, üst paragraflarda söylendi. Yani tapınaklar gruplar üzerinde, uzaktan ve sesiz bir ittifakı icma ettikleri olan, yerdiler. Tapınaklar grup içi ritüel alanı olmayıp, gruplar arası müşterekliğin eseridirler.

Tapınak alanların icma etkisi; her bir gruba, gruplar arası sınırın kesim noktası alan etkisi oluşuyla, bir "dış etki olarak alan etkisini" ortaya koymaktadırlar. Grup insanları da kendi içlerinde gerek sosyal öğrenme, gerekse iç egolu kaygı sal öğrenmeler nedeniyle de bu etkiye cevap olacak duyuş almaçlı algılayıcılarını, zaten taşımaktadırlar.

Sürecek

Bayram Kaya

Tapınak Ya da Kutsal Yer Algısı 3

Tapınak alanların icma etkisi; her bir gruba, gruplar arası sınırın kesim noktalı alan etkisi oluşuyla, bir "dış etki olarak alan etkisini" ortaya koymaktadırlar. Grup insanları da kendi içlerinde; gerek sosyal öğrenme, gerekse iç egolu kaygı sal öğrenmeler nedeniyle de bu etkiye cevap olacak duyuş almaçlı algılayıcılarını, zaten taşımaktadırlar.

O halde dıştan kesim nokta etkili girişme içteki sosyal öğrenmeli ve egoya denk düşen kaygı temelli öğrenmelerle eğimleşerek; alan etkisi (basıncı) yapıp, totem alan yönünde (tapınak alanının içinde) kesikli sürekli davranışlar düzenlenmesine dönüşüyordu.

Tapınak kültü, ittifak içinde; kült merkezini (tevhidin merkezini) , tevhidin merkezine imanı ve ittifakı girişmeyi oluşan süreçtir. Bu süreç kendi alan boyutu olan kendi alanlanma, alan aşırma devinmesini ortaya koyuyordu.

Sosyal birlikti totem mesleki süreç yalın totem grupların ortaklaşa yaşam dönemidir. Totemdeş aitler arasında ortaklaşa olmak, esastır. Bu dönemlerde karşı totem grupla, hiçbir ortaklaşma ve temas ön görülemezdi. İlerleyen totem mesleki süreç kendi yansıma tutumunu, güvenli alan içinde kotardı.

Totem gruplar üreten totem mesleklerden ötürü; tapınak alan içinde tarihte ilk kez, iki farklı tekil totem zamanı, sanki bir zaman gibi (tevhitçi) davrandılar. İki farklı totem zaman "tek düzlemli olan tapınak zemininde" bir araya geldiler. Tapınak tevhidin düzlemi ve tevhit düzlemi içinde yarılma oldu. Yani tevhidi mantık, tekil totem dönemi yarılması değildi. İttifakı kesişim, bağıntılı yarılmaydı.

Tapınak zemini tek düzlemli (tevhidi) zemin oluşla; tek nabız olarak, ayrı zaman (damar) içinde (ayrı ayrı totem gurup anlayışı içinde) atmaya başladı. Ayrı ayrı totemi zamanlar, tekil tapınak düzlemin alanı içinde hifz edildi. Hediyeleşme ya da hediyeler sunmanın (takasın) ortaklaşmasını başarmışlardı.

Totem meslekler, ittifakı ileri süreçle ele geçmiş yepyeni bir düzlem ve yepyeni bir olanaktı. Bu düzlem sayesinde artık tapınak alan, bir söz söyleyen, sözü dinlenen olarak konuşuyordu.

Karşı totem kültün totem meslek ürünüyle, kendi totem mesleği ürününün karşılıklı hediyeleşmesi bir çeşit farklı ürünler takasının ön prototipydiler. Yani iki birlerden de oluşsa, bir gibi davranmıyordu.

İlerde emekler değişiminin (para hareketinin) ana kaynağı olacak takastı hediye sunusu; gruplar arası sununun daha çok ve daha sık olmasını, tapınak alanlar girişmesi ortaya koymuştu. Takasın, istenilen kadarla (ihtiyaç kadarla): sık ve doyurucu olması için hediye sunularının yüz yüze sunu olması gerekiyordu. Ve yine ilk kez sırf tüketmek için değil, hediye değişimi için de, üretim yapılıyordu. Tapınak alan bunları başarmıştı.

Takastı dediğimiz hediyeler değişiminin istedik kadarla olması, sık oluşması ve bu sunuların yüz yüze sunulan hediye değişimli ittifakı girişmelerini gruplar, tapınak düzlemli sürecin içine yansıtılabildiler.

Tapınak kültüründen oluşla iki grubumuz olsun. İki gruptan biri koyun totemle (koyun yetiştirici çoban meslekten) olsun. Diğer de buğday totemle, buğday yetiştiren grup olsun.

Tapınak inek günü, buğday günü, diye kendilikten hediye sunu günlerine yarılıp bölünecekti. İttifakın kültü de bu olup bitene, inek gününde inek etinden başka bir şey sunmayacaksın. O gün yakmalık veya kızartmalık, haşlamalı, çiğ et gibi sunular sunacaksın. Ki yakmalık sunu kokusu uzak buğdayları kendisine çeksin. Buğdaylar, tapınak sayesinde inek kurbanına doysun, şükretsin denecekti.

Burada kurban, üretilen bir totem yiyeceğinin; karşı totem gruba tapınak gibi bir yer aracılığıyla; ya da yüz yüze o totem yiyeceğin doğrudan karşı totem gruba, sunulması işidir.

Yine buğday günü içinde tapınak şöyle konuşacaktı. "Kutsal yerde o gün kavrulmuş buğday ve pişmiş mayalı, mayasız taze buğday ekmeği yapacaksın. Pişmiş ekmeğin kokusunu alan inekler, sinek gibi sıcak ekmeğin etrafına üşüşüp çoklansınlar. Tapınağınız sayesinde, tapınağa ve tapınağın verdiği bu sıcak ekmeğe şükretsinler; yani sizi saygılınsınlar diyecekti.

Tapınak alanlanması, takasça iştihak ile konuşacaktı. Sunağa; sunak yerine, sunak taşına; yakmalık bir sunu ile yaklaş. Tapınak; sunularını pişirip ya da yaktırıp kokularla tapınak alandan karşı tarafa davet veriyordu. Tapınağın yakmalık sunu kokusu, ilahları (kült merkez sözcülerini): başına topluyordu.

Yakmalık sunu ile yaklaş ki kokusu berilerde bir başka sürüngenin ya da sebze veya meyvenin canını çeksin. "Canı çeken koşsun. Canı çeken tapınağa doluşsun. İnek ve buğday günü, kurban günü" diye iman edilecekti.

Bu söylem ve edimlerden yineleyen süreçlerini; akıl edikçe söz olarak konuşup ifade edebilme; yalın totemdeki ortaklığın; karşı totemle ortaklığa dönüşmesiydi. Bu dönüşmeyi eyleme çevirme ve kendi totem yiyeceğini; sadaka şeklinde, karşı totem yiyeceği haline getirmeydi. Karşı totemiyi, kendi totem yiyeceğine ortak etme işi, sadaka vermeydi.

Sürecek

Bayram Kaya

Tarihi Etnik Sentez

Ey insan oğlu
Bir ara etnik
Sen sentez ürünüydün
İstemesen de...

Bir uğraktı
Sürüden bölünen
Totem gruplar yalıtılmışlığı etnikle
Ömrü, ön ittifaklara kadar olan duraktı

İlk birdir
İnşanın başlanışı
Giderek olur yapıya görünle, örgünün taçlanışı

Anan var mıydı ki
Ana dilin olsundu inşada*
Dilsiz sağır kapılarda
Başlanıştaki totemi etnik yapılarda?

Doğuyordun da
Doğuran bile, sade suya tirit
Sadece doğurandı
Anan değildi totemi yoğuranda

Anan da, baban da, atan da, mana da
Totem mesleği ve totem mesleğine sahip emekti dilinde
Totemi anlama içinde, totemi grup sahipliğinizdeydi o mana

Anlamca süreci, sürüden küçültüp
Kendi içinde düzenleyip manayı doluşturunuz...

Böylece totemi anlamalı;
Grup dilini, grup tüzelinesi oluşturunuz
Bu susamışlık içinde, duyulan
Grup selinin huyunaydı ananinki

Bu durumlu koşul ile
Her bir grup, her bir totem meslekli emeğiyle mana
Geliş ile ittifakın içine, olmuşlar totemi yapıya; çokça âmâ

İşler olmuştu tez, totem manalarla yapılan sentez, rahipti yapılarda
Totemi grupla sahipliğin, mal mülk takasını arıyordu; ittifakı kapılarda

İttifakı dili, ananın dili mi?
Köleci dil, ananın dili mi?
Evrensel olanın neresinde ananın dili
Ki orana burana takarsın, söylerken pili?

Sınırı ve sınırlılığıyla
Ananın dili beşiğe uzar bir rahimle
Üreten ilişkili toplumun dilidir
Mana olur milleti İbrahim'le

Ananinkidir,
Ocağı, bucağı, kucağa basan bir sahip oluşla
Ayrılığı seçip; evladı kendinin kılar, manaca
Ananın dili değildir, uluslar; sentezi olur inşa

Sosyo toplumdandır nedenledir
Siyasetin, ekonominin, sanatın, bilimin elinde
Belki başını kaldırıp baktığında gökyüzüne
Var mıydı kuantumu,
Bildiği kuyruklu yıldızla, kara delikti ananın

İndirdiği toplumun dilini, ananın kine
Babanın er suyudur ananın dili, biline

Anandan mirasla
Günyüzü görmemiş babanın feodal kelinde
İngilizce, Fransızca lisanını bilip
Öğrenip anlamıyor muydun?
Spartaküs'ün, Cekovera'nın feryadı dilinde?

Ananın dili
Doğanla kredili
Beşikte biter
Eşikte toplumun dili

15.02.2016

Bayram Kaya

Tarihin Saltında

Sanı kanı her zaman her yerde var
Boş olduktan, anlamsız solduktan gayri
İnsanlığımıdır üreten ilişkilerim kâr

Tarihi ve tarihselliği bilmezsen serde
Öznel tasavvurdan kinini tutarsın
Derman diye her yerde

Senin gibi benim gibi bir hayat
Kulağın üzerine yatmaktır bayat
Eşegin biyolojisi eşeklik değildir
Eşek, eşek doğmuyordu
Biz, eşek diyorduk

Öyle bedavası yok
Ahmağa beleş çok
İnsan doğmadım
İnsan oldum

Yeryüzünün saltında
Güneşin altında
Hiç bir şey gizli kalmayacaktı
Bu coğrafya nice kötüsüne rağmen
Onca olumsuz cehennemi bağrında duyanda
Bir erdemi tanımıştı
İşbirlikçi olmadıkla
Ne başı keldi
Ne de kelden azap içinde oluşla
Ortadoğu'yu karıştırır eldi

Ne nazar etmişti, ne nazarı vardı mülke
Böyle miydi size teslim edilen ülke?

Kuzeyden, Asya'dan, Çin'den Maçın'den
Avrupa'dan Amerika'dan bakışla
İslam ülkelerinin bu hali yakışla
Kan gölü, tabutluklar yurdu
Müslüman Müslümanın kurdu
Politikaları bunun üstüne vurdu
Yalanı deyip deyip durdu
Müslümanı, Müslümana salmıştınız
Böyle mi ülke teslim almıştınız?

Başını örttü Müslümanım diye
Tecavüzü, dul kalması, ölümleri hediye
Müslümanlık ölümlerde
Müslümanlık zulümlerde
Hiçiniz de mi olmaz akla gelimlerde?
En çok yalan Müslümana söylenir
En çokla Müslümandır ölüsüne ağlayan
Güvenliğini yadın patroitleriyle sağlayan
Bir deryada, bir üryanda kalmıştınız

Bu ülkeyi mi teslim almıştınız?

Halk ile değil
El sıkışılırken ekseriyetle
Halkın desteği olmayan terör ile
Sosyal dilli bakışa
Barış kardeşlik diye
Böylesi ancak
Beş bin yıl gerilerde görülen
Kimlik, insan hakkı diye araya
Aşılmazından duvarlar örülen
Ağıtsız dilsiz olukla
Irak'ta, Libya'da Suriye'de
Mısır'ı mezhep taşım diye ağıt tufan eden körülen
İnandırıcı ve samimi olmazla dil sökmeyi
Görür telaşıyla yurttaşı, kurt dökmeyi
Böyle bir ideolojiyle mi aldınız, ülkeyi?

Ey insan!
Üretmiyorsan
Ne özgürlüğün vardır
Ne de insanlığın
Etnik milletten önce
Ulus millet üzerine toplumla gonca
Anlayıp ta damlamayacaksa çeşmi nisyan
Ailen senden de, ilki
Vatanın da ailenden önce, bil ki
İnsanlık ta vatanından önce gelir
Şimdi her şey emek eksenli
Bunları düşünmeyeniniz pek çoktur
Ama bilin ki,
Bunların hiç bir yerinde mezhep yoktur

23.08.2013

Bayram Kaya

Tarihsel

Çatının tarihi
Temelden
Duvarın yükselmesiyle başlar.
Duvarın tarihi emelden
Ev veya Çin Seddi oluşla
İnsanın diyalektiği ile başlar

Ayrılık zamana vursa
Gayrı lığın hükmü öne düşer.
Zamanı selamsız sevmek
Artık hüner olur başa!

Gül goncadan kopmaz ki
Hem gülem, hem gonca.
Anlatım olur, anlam bulur her hali
Ben hiç bir şey değilim
Her şeyle olam sonca

Halden hale meyve; çiçek, gonca
Her aşaması dönüşmedir gümanı onca
Boşa tanımaz deli deliyi gözünde
Ahvale, tercümanı haldir bunca

Daldıkça derine...
Giz, görme yerine...
Usça yettim
İrtifayı fark ettim.

05.11.2012

Bayram Kaya

Tarihsel Olmayanda İttifak

Biz
Bir araya gelir
Daha bir birleşirdik
Her haçlı ittifak saldırdıkça...

şimdi bedenden olup
Doksan yıllık seştiklerimizle
Vaz geçilmez diye vaz geçtiklerimizle
İttifaktan bölündüre ayrılır olduk
Her yekiniş te
Toz dumanla, bulut; kaldırdıkça...

Tarih sel olanda bize kalandı
şimdi bizden bizimle olandı ayrılıkla sayrılıkla
Öncemiz adım adım
Yüz yıllarla deneyimdi
Bu dinamikle sentezdeydik ama
Anlayamadık emek eksenli anlayışla ortaklık olan,
Sosyo toplumsa kültürel değerler üzerinde mücadeleyi
Bu nedenle
Düşer olduk bizi yakacak odlarımıza
Din, mezhep, asimilasyon diye bulaştı etnik virüs
Sosyo-toplumsa genetikti, kodlarımıza

Bayram Kaya

Tarihseli köle Ve İmanı 1

İman, ilk kez ön ittifakı sentezle başlayıp; ön ittifakı sosyal sözleşmeye sadakat ve bağlılığın kural ve kaideyi belirtir sözlerden oluşan düzenlemeleri periyodik süreçlerle ritüelime etmekte. Bu norm kurallar ittifakın kendi birliğine olan sadakat yeminini ifade eden imanıydı. İttifak içindeki grupların belli periyotlarla bu ittifaka bağlılık yeminlerini iman oluşla tekrarlamalarıydı.

Totem dönemi ön ittifaka ulaştırılan süreç; aşırı dirençli ve aşırı sancılı geçiyordu. Her an etnik totem dönem dediğimiz geriye dönüş olan irticai tutumlar sık sık baş gösteriyordu. Bu nedenle ittifakın birliğine çok şiddetle vurgu yapıлып bu vurgu bu tür ritüellerle ortaya konmakla ittifak birliği olan imanı (sadakati) gösteriyordu.

Kültürel etnik doku uyumsuzluğu olan saçılışları, ittifakın birliği için bu tür imanı ritüelin ruhsal telkinleri altında korunmakla önlenmesi isteniyordu. Ön ittifakı anlaşma ve buluşmalarının yapıldığı her bir totem kültürlü ürünlerin birlik adı altında yenmesi için kazanların kaynatıldığı gün; ittifakın festivali, ittifakın bayramı oluşla kutsanıp; kutsal (mübarek) gün kutlamaları; bu imanı tutumları perçinliyordu.

Çünkü bu tür ön ittifakı tevhit törenler pek çok insan kurbanı yapılmasıyla gerçekleşen törenlerdi. Bir yanda totem hafıza siliniyor, yerine ön ittifaklı olan imanın hafızası konuyordu. Diğer yandan da her grup kendi kurbanları için yas olan özel günler kutsallığı içinde kendi saygı anmaları nedeniyle; totem dönemli ruh hali içinde olmakla, totem döneme bağlılığın baskı ve basıncı süblime ediyorlardı.

Bu özel törenler grubunu totem dönemden ayıran yapıların totem vicdanı karşısında, totemi mana düşüncesini yanıltmayı da içeriyordu. Yani ön ittifakın kutsal gün törenleri olan ritüeli imanları iyi gün kutsamasıyla (ön ittifaka katılımı) kötü gün kutsamasını (totem dönemden ayrılığı) içeriyordu.

Kötü gün törenlerinin nedeni ön ittifakı süreç hafızasının totem dönem içinde olmamasıydı. Ön ittifak hafızası totem döneme göre garip ve yabancı geliyordu. Benimsenmesi (hazmı) zor geliyordu. Her iki yapının farkı; her bir totem grup kişilerinde vicdan yapıyordu. Bu nedenle her iki dönemin kırılma farkı olan duyuş ta, totem grupların kendi içinde özel bir kültür törenleri olmakla düzenleniyordu.

Ön ittifakın içine gelenler; totem dönem içinde üreten ilişki düzeyini başlatmakla, bu özgün üretim yapma alanında, gelişmiş olan totem yapılarıydı. İman da ön ittifakın (ayrı ayrı totem grupların) tevhihi olmakla birliğiydi. Tevhit te dediğimiz bu süreç çoklukta tekliğe bağlılığın imanıydı. Ön ittifakın imanı, ön ittifakı süreci de, totem tekilliği gibi görür olmaktadır. İman; ön ittifakı süreci, kişi zannı içinde totem tekilliğine irca etmenin de anlatımı olmakla, yeni süreci bu anlayışça düzlem içinde sindirmektir.

Ön ittifakı iman, çoklukta tekliğin oluşmasıydı. Çoklukta oluşan tekliğe tanıklık etmeye (eşhedüye) ve sadakate olan bağlılığın kültürüydü. Dikkatli bir okur diğer yazılarımdan beri şunu fark etmiş olmalıdır. Ön ittifak içinde "ilk kes ortaya çıkan iman, kişi imanı olmayıp; grup iman"dır". Ön ittifaklı imanın tanıklığı; totem gruplu ortaklaşmanın, ayrı ayrı totem gruplar arasında da ortaklaşma olacağına içilen andın sözleşmesine tanıklıktır.

Kölecî imanın tanıklığı olan eşhedü de; ortaklığa şiddetle karşı olup; eşitsiz rızık dağılımı içinde mülk sahipliğinin, mülksüzler üzerine baskı basıncı olan köleliğe rıza olmasıyla kişilerin mülk sahibi efendiye biat etmeleriydi. Kölecî iman efendi köle ilişkisi içinde efendinin yüksek basıncına karşı kölelerin kişisi rızasına dayalıydı.

Yani köleci iman; kişilerini mülk sahibi olan yüksek basınçlı efendilerin tasallutunu kabul edenleri birleştirme yapmanın tevhididir. Mülk sahipliği, birçok kişiler olmakla; çoklukturlar. Mülk sahibi olma çoklu irade olmakla birlikte, sadece mülkünü eşitsiz dağıtan takdiri irade olmakla, teklik ve vahdettir.

Ön ittifaklara kişi oluşla değil, totem grup oluşla girilirdi. Eğer ittifaktan çıkılacaksa da kişi oluşla değil; totem grup oluşla ittifaktan çıkılırdı. İmanınızın sürükleyicisi, totem (etnik) grubtu. Ön ittifak içinde zamanla ve çeşitli nedenlerle kopmalar ve çıkmalar da oldu. Ön ittifakın içinde dışa kovulup sürülenler ya da ön ittifaktan ayrılıp, çıkanlar veya ittifakın birliğini ya da tevhide oluşunu yadsıyanlar; ittifakla olan birlik (tevhit) bağlarını koparanlar da, kişiler değil; gruptu.

İttifakı geleneğin dilinde ittifaktan kovulan ya da ittifakta ayrılan bu totem gruplara cin veya şeytan gruplar deniyordu. Bunlar ittifakın tevhidine, ittifakın birliğine ifrit olanlardı. İttifak tevhidine cin olan; şeytan olan; iblis olan gruba karşı; ön ittifakın birliğinden yana olan; ön ittifakın tevhidinden yana olan totem gruplar da, tevhidin uyumluları anlamına melek gruplardı.

Ön ittifaklılar nasıl kendi içlerinde ayrılan ya da kovulan şeytan grupları yeriyorlarsa; şeytan gruplar da melek grupları yeriyorlardı. Ön ittifakın birliğinden, ön ittifakın tevhidinden yana olan melek gruplar; tevhidin akit namesini sözle, tutumla övüp, onaylayıp; olup biten sürece tanıklık yemini ediyorlardı.

Ön ittifakın hikmetli sözü ya da doğru olan güzel sözü; ittifaka ve ittifakın "ortaklaşma yapan kamu hiyerarşisine" açıklık olan söz ve söylemlerdi. Grubun ve ön ittifakın birliğini, dirliğini, ortaklaşmasını dile getiren söz ve eylemler; hikmetli söz ve hikmetli olan davranıştılar.

Ön ittifakın çok gelişen ve çok ilerleyen süreci nedenle artık ürün birikmesi sürecin içine, çok kuvvetli bir süreç yansıması katmıştı. Bu yeni fark edilen yansıma, biriken artık ürünlere kişisel sahip olmanın iştahıydı. Mala, mülke kişi sel sahip olmanın zihniyetiydi. Bu yansıma mülk üzerinde köle çalıştırmakla, köle emeğine de sahip olmanın yansımasıydı.

Özel mal mülk sahibi olma yansıması açık açık belirim vermişti. Köleci döneme ait kişilerin, köleci ittifaklı tevhide katılımları, grup oluşla değildi. Kişinin özel mal mülk sahibi olma iştahına ve kişilerin buna izin veren ön ittifaka da, grubuna da bayrak açmasıydı.

Bayram Kaya

Tarihseli köle Ve İmanı 2

Kölecî sistemle birlikte, ön ittifakı sürece ait kavramların ve mana anlamasının içi boşaltılmıştı. İçi boşalan kalıp sözcüklere kölecî manayı ifade eder yeni anlamlar vermekle geçmişi kararttılar. Kölecî kavramlı kodları çözemediğiniz zaman kölecî öncesi dönemi anlayamazsınız. Yeni üretilen sözcükler de zaten kölecî döneme göre yansımalar olan süreç tutumlarını belirten, kölecî yansımali sözcüklerdi.

Günceli kölecî sürecin şartları gereği oluşla şeytanlık kavramı, kölecî tutuma isyanlar olmakla kölecî ittifaka iman etmemeydi. Şeytan kavramı sadece ön ittifakı tevhide karşı olma anlamında çıkarılmış; özel mülkiyetçi ve rızkların eşitsiz dağılmasına karşı isyan eden yapılar oluşla anılıp anlatılmaya başlamıştı.

Rızkların eşitsiz dağılımına ve özel mülkiyetçi ilişkilere karşı çıkan şeytanlık; ön ittifaklı grup bilinci olmaktan çıkıp, kölecî ittifaka isyan eden, kölecî imana inanmayan imansızlığıyla; kişi bilincine transfer olmuştu.

Uyumsuzlukları nedenle ön ittifak içinde kovulan şeytan gruplar da diğer melek gruplar gibi sosyo toplumsa evrim geçirmişlerdi. Özel mal mülk edinme kavramı olan kişi sel mal mülk edinmeli kutsama eylemleri, şeytan gruplar içinde de baş göstermişti. Yani şeytan grupların da özel mal mülk sahibi olan köle ve efendileri de vardı.

Kölecî sistemle birlikte iman ön ittifaklı totem grup imanı olmaktan çıkmıştı. Yani bir tevhide oluşumun içine katılım vermekle; topluluk imanı, grup imanı olan iman şimdi kişilerin imanıydı. Bu iman çift karakterliydi. Kölecî iman ön ittifaka ve ön ittifakın ortaklaştırması olan gruptu atalar yolunun tevhitçi imanına karşıydı.

Yani atalar yoluna şiddetle karşıydı. Gelenek, adet üzere olan ortaklaşan adetten doğan adil ve adli oluşla adalet; totem dönemden beri süregelen grubuyla ortaklaşmaydı. Ve ön ittifakı tevhidin gruplar arası ortaklaştırmasıydı. İşte atalar yoluna karşı oluş deyimi buydu. Ve atalar yoluna karşı oluş ilk kez bu süreçle, bu anlamda kullanılmıştı.

Ön ittifakın kendi hükmü şahsiyet sahipliği (tüzeldi sahipliği) altında olan malı, mülkü kişilere verip; ittifakın ortak malını mülkünü kişilere, kaptırmıyordu. Ön ittifaka ait malın, mülkün; kişilere ait mal mülk olmasının düşünceli mana anlaması olacak imanı alt yapılar; ön ittifaka karşı oluşturulmalıydı.

Ön ittifakın kişisel, özel mülkiyete karşı gösterdiği dirence karşı, karşı direnç malın mülkün sahipliği ön ittifakın değil ilahlar gibi kutsanmakla, kararlarına saygı duyulan kişi sel efendiler olan El'indi. Ya da mamonundu. Mamon ya da El mal mülk sahibi olmak isteyen kişilerden başkası değildi.

"Kişisel mülkiyetçi mana anlaması"; yaygın mana gücü kapsamındaki parçalı mana gücü üzerine bindirilişle, eşletilmeliydi. İşte mamon ya da El; yaygın mana gücü etkili parçalı salınım eşliği üzerine modüle edilen; ortaklaşa olana karşın, kişisel mülkiyetin kutsamakla özel mülkiyetin meşru edilmesiydi.

Yaygın mana gücü üzerinde eşletilen yeni mana anlamasına göre mamon malın mülkün sahibiydi. Kararları tartışılmaz olan, mana anlaması içindeki Mamon; malını mülkünü istediği kişilere istediği kadarla, verirdi. Mamon dilemediği kişilere de malı mülkü vermezdi. Ya da kısardı.

Mal mülk mamonun olup insanlara dağıtılmakla; "değer yaratan, servetleri oluşturmakla üreten güçten olan emeğin" üzeri örtülmüştü. Mal mülk mamon,

takdirinde olan bir "rızk" olmuştu. Artık rızık kavramında ne emeği görebilir, ne emeği anlayabilir ne de emeğinize sahip çıkabilirdiniz.

Bu ilizyonlar nedenle insan kendisine ve emeğine yabancılaştırılmıştı. Oyun burada oynanmış; zihinler burada uyuşturulmuştu. Bu uyuşmanın etkisi doğrultusunda olan düşünceler meşru olacaktı. Mamonun konuşması özel mal mülk sahibi olan kişilerin konuşmasıydı. Adalet mülkün temeliydi.

Adet oluş üzerine adli ve adil ve adalet olan köleci zihniyetin "adet oluşla gelen" bir "geleneği" yoktu. Bu çok büyük bir paradokstu. İşte adet olmayı, geleneği; mamonla başlatmanın gayreti olan köleci sistem; adaleti de mülkün temeli yaptığı, özel mülkiyet iyeliği üzerinde başlatmıştı.

Efendiler gibi köleler de, "yaygın mana gücü içinde alınan parça mana anlaması üzerine kendi sınıfsal düşüncelerini monte etmekle her iki sınıf çatışması bu mamoncu mana anlaması üzerinde dile getirilecekti.

Bu adaletin temelinde mülk sahibi oluşla çalışmama vardı. Malı mülkü olmayanlar da (köleler de) rızkını efendilerin mülkü üzerinde çalışmakla nasiplerini arayacaklardı. Bu nedenle mülk sahibi olamamakla kölece çalışma vardı. Efendiler tüm gayret çabalarını ve tüm emeklerini; sahibi oldukları malı mülkü elerinde tutmanın zulümüyle, zalimliği olan beyhudeliğin üzerinde yoğunlaşacaklardı.

Köleci iman ve köleci tanıklık, kişiseldi. Köleci iman; baştan beri (meşru olan geleneği oluşturma gayretiyle söylenen söz) rızkların eşitsiz dağıtıldığına inanmaktı (bu emeği kutsamak yerine, emeği unutturan rızık kavramını kutsamaktı) .

Köleci olan kişi imanına göre mülkün sahibi; ilahlar temsilcilikli ortaklıklar olması yerine; mamon takdirli tekil olan mananın sahipliği olmasıydı. Köleci olan kişisel imanlı kişilerimiz de bu imanla bu yazığıya boyun eğip, boyun eğmenin tevekkülünü gösterecekti. Şimdiden sonra, tüm olumlu yada olumsuz yansımalar burada türeyecekti.

Ön ittifaklar içinde, ön ittifakın imanına karşı çıkan hiç bir kişi yoktu. Neden? Kişilerin ön ittifak imanına karşı çıkmamaları, sürece karşı çıkamadıklarından değildi. Kişiler hiç bir şeyin yoksunu değildiler. Olan bir zarar ziyan tehdit hepsineydi. olan bir iyilik yarar da hepsineydi. Bu nedenle herkes aynı iman içindeydi. Ve kimse imana karşı gelmeyi akıllarına bile getiremiyordu.

Ön ittifak içinde ayrılan şeytan gruplar ön ittifakın tevhibi olan imanını kabul etmiyorlardı. Bu adet olan ortaklaşma geleneğini reddeyiyor anlamına değildir. İttifakı tevhibi reddeyiyor kendi totem emsleğini öne çıkaran bir eğemenleşmeyi istiyorlardı. Değilse şeytan gruplar da (ittifak içinde kovulmuş gruplar da) ortaklaşa bir komün hayatı içindeydiler.

Köleci sistem iman sorunu yaşıyordu. Mülkü olmayanlar, yoksulluklar, sefaletler mülkün tasallutu olan imanı yadsıyorlardı. Köleci iman ve köleci tevhit köleci iman üzerinde ittifakı amaçlamakla köleci sistemin getirdiği tevhit ön ittifakın tevhibi gibi değildi.

Ön ittifaklarda kimsenin özel malı mülkü yoktu. Köleci dönemde kimi kişilerin malı mülkü olmakla geniş kesimler malsız mülksüz köleydi. Bu nedenle köleci dönemin imansızları varken ön ittifakın imansızları yoktu. Eşitlikti eylemsellik bozulduğundan ön

ittifaklı tevhidi iman da bozulmuştu. Köleci sistem bu bozulmuş imanın üzerinde insanları köleci imanın tevekkülcü tevhidine çağırıyordu.

Köleci iman bu eşitsizlikle, köleci tevhitli imanı sağlayamıyordu. Köleci iman birliğini sağlayamamaları nedenle; köleci sistemin inşacıları " biz isteseydik herkes iman ederdi" diye, asıl konuyu geçiştirişle Mamon'u sürecin içine konuşturuyorlardı.

Bayram Kaya

tarihseli Köle Ve İmanı 3

Burada köleci imanla ön ittifaklı imanın farkını iyi görmek gerekir. Ortaklaş olan ön ittifaklı imanla ve yine ortak irade meşruiyeti olan kararlarını tartışarak alan ön ittifaklı imanla; ortaklaşa olmayan iradenin, malı mülkü keyfine göre dağıtır iken tartışılmaz tek irade olması; köleci imanın özüyüdü.

Köleci imanın karşısındaki malı mülkü ve rızkı keyfine göre dağıtılmasındaki kararları tartışılmaz olan iradenin insanların köleci imana bait etmeleri karşısında atıl kalması, iradenin tartışılması olmuştu. Köleci iman sahipleri, ortaklaşmama içinde sentez oluyordu. Yine grup ittifakı olanla; ön ittifak imalatı olan kişilerin ilahi imanı ile; köle kılınmakla biatle olanların, süreç içi yansımalarını; iyi analiz edip, iyi fark etmek gerekiyordu.

Şeytan gruplar ister ön ittifak içinde gözetimli tutulmakla olsunlar. İsterse mühlet verilen gruplardan olsun. İsterse ön ittifaklı grubu içinde dışarı sürülen totem gruplardan olsunlar; süreç şeytan grupları da kendi içinde özel mal mülk edinmeli zamanın ve zeminin düzlemi içine getirmişti.

Böyle olunca şeytan grubun içinde de özel mülkiyete karşı çıkmayan imanlı şeytanlar vardı. İmanlı şeytanlar da, rızkların eşitsiz dağıldığına inandırılıyorlardı. Mamon'du irade kişilerdeki emek sarflarını görmeyip; malı mülkü eşitsiz dağıtmasıyla kimi kişilere maldan mülkten hiç vermemişti. Bu nedenle şeytan gruplardan da mamon tarafından mülkten yoksun kıldıklarına inanıp iman edenleri vardı.

Şeytan grup dediğimiz totem gruplar da ön ittifakı süreç içine girmekle aslında insan olmuşlardı. Ama bir kez olumsuzluklarıyla şeytan olmakla, örnek olmuşlardı. Mamon'un takdirine karşı olan şeytanlar asi, isyankâr olan iblislerdi.

Yine bu şeytan gruplar ön ittifaklı gruplar içinde uyumsuzlukları nedeniyle ilahi ittifaka bayrak açan şeytan grup olmalarıyla anılıyorlardı. Şeytan grup kült merkezinde ilahi kurula hesap veriyordu. Bu hesap vermeleri nedeniyle cezalanıyorlardı. Kimi cezaları nedenle ittifaktan sürülüp kovuluyorlardı.

Şeytan grupların ön ittifak içinde iman olan İKRARLAŞMA ahdinde durmamaları nedeniyle ön ittifak içindeki verilen ikrara uymayanlar da ön ittifaktan ayrılmış olmaları yüzünden şeytan gruplar tutumu, ön ittifakın üyelerince dışlanıyordu.

Şeytan gruplar ön ittifaklı imanına sadakatsizlik göstermelerinden ötürü ve ön ittifaka ait ikrarında dönmelerinden ötürü belki de taşlanıyorlardı. Şeytan gruplara ilişkin, verilmiş olan bir başka ittifakın ilah kurulu kararı da şöyle olabilirdi.

Şeytan grubun ıslahı bağlamında ilahi kurulun kararı; şeytan grubun ön ittifak içinde kalmakla belli şartlar olan ev ödevlerini yerine getirmeleri istenebilirdi. Şeytan grupların bu ev ödevleri içinde yerine getirilmesi gereken istekler, ittifakın şeytan gruba verdiği mühlet olabilirdi.

Mühlet sonunda şeytan grup ilahi kurul tarafından sığaya çekiliyor olabilirdi. Yine kendilerine müddet verilen şeytan grup ittifakın üvey evladı (katılımcısı) muamelesi (işlemi) görüyor olmalarıydı. Ön ittifakların uyumsuzları olmakla ittifak dışına kovula bir şeytan grupla, uyumsuz olan başka bir şeytan gruplar arası güç birliği oluşabilirdi. Bu türden ittifakları olan şeytan gruplar da kendi içlerinde köleci ve eşitsiz sürece boyun eğiyorlardı.

Şeytan gruplar da kendi içlerinde ortaklaşmayı asal eksene almış olmaları, süre gelen bir gelenektir. Süre gelen ve gelenek olan imanlarıyla, şimdi dayatılan kölecilik imanlarını (akitlerini) kıyas ettikleri zaman "rızkın eşitsiz dağıldığı" illüzyonunu kabul edenleri de vardı; bu illüzyonu kabul etmeyenleri de vardı. "Rızkın eşitsiz dağıldığı" illüzyonunu kabul etmeyen cinler köleci imanın dili içinde "iblis" "ifrit" (imansız cin) olmuşlardı.

Reel şartlar içinde yaşanan durumun köleci mana diliyle söylemi; "rızkın eşitsiz dağıldığını" söyleyen öğretiydi. Bu öğretiyi alçak gönüllülikle kabul edenler de; iyi huylu olan imanlı cinlerdi. Ya da iyi huylu şeytanlar olmakla; iman eden cin ve şeytan topluluğu Mamon'un sözüne kulak verip, Mamon'a biat içinde olmakla itaat ediyorlardı.

Köleci döneme gelene değin, adına insan denen varlık; köle kavramını tanımamıştı. Totem dönemin ne içinde, ne dışında kendisine kul ya da köle olunacak bir mana anlaması yoktu. Böyle bir anlamı dile getiremiyorlardı. Yani totemin ve ilahın kölesi ya da kulu yoktu. Kölesi olan ilahtan söz ediliyorsa, bu ilahlar ya da ilahtan yansıma anlam kırılmaları veren; köleci dönem içinde anılan, ilahlar olmalıdır.

Ön ittifaklı ilahların da kölesi veya kulu yoktu. İlahlar da bizatihi kendi aitliği içinde ve ittifak aitliği içinde çalışan; aitliğin kendi iman işlerini düzenleyen muktedirliklerdi. İlahi dönem emek yoğun süreçlerin sentezce inşası ve grup uzmanlıkları olmakla, artık ürünün bilincine varmışlardı.

Sistemin içine "artık ürünü" elde etmenin çalıştırılmaları inşa edilecekti. Bunu sistem dışındaki insan olmayan diğer ön ittifaklı unsurlarla ya da totem grup düzeyindeki aitlikleri ön ittifak içine alıp insan olmayan köle diyeceğimiz unsurları kendi ittifakları içinde çalıştırdılar. Kendi ittifakları dışındaki unsurları kendi ittifakları içine insan olmamakla (kendi ilahi sözleşmeleri içinin melezi olmamakla) katıyorlardı. Ön ittifak aitliği içindeki köleci kullanım istisnalar şeklinde de olsa ön ittifaklar içinde belirimler vermiş olmalıydı.

Bu süreç ilahi dönemlerin sonuna doğru olmakla yoğunlaşma vermiş olmalı. İlahi dönem sonuna doğru zaten biriken artık ürünler varlığı ve artık ürünü ele geçirmenin muktedirliği, kurnaz kişiler dimağına yansımalarını vermişti. Dıştan yapı içine esir edilen kişilerin karın tokluğuna çalıştırılıp ittifaka "artık ya da "artı" ürün vermesi, kurnaz kişilerin de elde tuttıkları pozitif bir joker durumdu.

Böylece çalışan kişilere sahip olma; çalışan kişilerin "emek gücüne" sahip olma düşüncesiyle ittifak içindeki kişilerin ortaklık ilişkilerini kendi ilahi imanı dışındakilere tanımayacaktı. Kendi ittifakı içinde olanlar ittifak imanı gereği insandı. Kendi ilahi ittifakı dışındakiler insan değildi.

Bu türden mana anlamasını inşa edecek gözlem ve eylemlere dek yansımaları adım adım deneyim edecektiler. Böylesi süreçler özel mülkiyetçi köleci dönemin kapısını çalma vaktinin geldiği zamanları bize göstermiş olacaktı.

Bu aşama itibarıyla (bu aşama görecesiyle) sistem; sistem dışındakilerinin emek gücünü ele geçiren kullanımca fikirleri nedeniyle; ilahi imanın anlamı sistem içindikilerine başka ve sistem dışındakilere göre de başka yansıtılacaktı.

İlahi dönem, "emek gücünü" ele geçirir oluşla sistem inşa etmeyi, ilahi sistem dışındaki bir mana gücünün atfı içinde olası olmakla, yapılabilişliğini anlaşılır kılmıştı. Bu türden

kendisinin ilahi manalı sistemi dışındaki mana gücünü ele verir anlamaların groteski oluşlarını, büyülü ve gizemli oluşlarını; kişiler kendi bilinci içinde yaşıyorlardı.

Bu türden sistem dışı olacak groteski düşünceler sistemin inşası içine kendi iman eşleri üzerinde de düşünülür ve uygulanır bir anlama değildi henüz. Bu nedenle sistemin içinde dıştan esir alınan köleleri çalıştırma becerileri, kişilerin değil ama ittifakın köleleri vardı. Henüz insani oluş ortaya koyamazdılar.

İttifakı çevrede, artı ürün fazlası nedenle kendilikten bir tasarruf vardı. Mal, mülk ittifak ortaklığının olmakla birlikte kimse bu artı ürün fazlası olan birikimleri, sistem dışındaki bir gücün bu ürünleri ortaklığa mal mülk olmakla verilmiş olduğunu henüz düşünmüyordu. Bunu böyle düşünmesi için henüz eksik olan bir şeyin daha olması gerekti.

Bu nedenle İttifakın dışındaki bir mana anlamasına dayanan kişisi köle sahibi oluş bilinmiyordu. Köleci sistemin sistem dışı mana anlayışı, Mamon ile sembolize edilmektedir. Sistem içi mana anlayışı sistem alanının tümüne hitap ediyordu. Sistem dışındaki mana kişiler olan efendi ve kölelere sesleniyordu.

Mamon kişisel mülkiyetin patent onayını veren bir mana anlaması olmakla sisteme etki eden, sistem dışında bir mana iradesi olmakla sistem üzerinde olan bir mana anlayıştı. Sistemdeki bütün insanlar Mamon'un kuluydu. Kulluk insandan, kişiden ve kişilerin temel gereksinmelerinden önce gelmekteydi.

Bu nedenle kişisel olan özel mülkiyetçi ilişkilerin inşacıları olan mamon; kulları içinde dilediğine dilediği kadarla mal mülk vermenin keyfini sürecekti. Mamon'un kararları tartışılmaz olmakla ne edip edip kabullenilmesi ve mutlak yerine getirilmesi öncelik olan bir mana ihsasıydı.

"Sen ki eşyanın oluşmasından önceydin" diyorlardı. Yani hiçbir şey yokken, hiçbir şey olanların köleci dönemle birlikte düşünme olmakla düşüncesi ve düzenletilişleri vardı diyorlardı.

Bayram Kaya

Tarihselliği Bilmek Ya Da Elde Var Sıfır

Sabahtan akşama dek av peşinde dolaşmış olmasına rağmen, işleri rast gitmemiş insan atalarımız; dilleri bir karış sarkmış olmanın yorgunluğu ve açlık mide sesleriyle; mide derilerinin birbirine geçtiği ruh hali içinde; akşama doğru güvenli bölgelere çekilirlerdi.

Bu ataların, guruldayan mide sesleri arasında bir tek düşünceleri ve belki de bir tek hayalleri vardı. O da, yiyecekti. Yiyecek düşleyen ataların; o gün aç kalışlarıyla, sabrettikleri! Akla gelmez. Sabretmenin mükâfat karşılığının da sınavı başarıyla geçmek olacağını söylemez!

Sınavı başarıyla geçmekle ödülünün ölümden sonra doymak olacağı, düşünme saflığını; akıllarının ucunda bile geçirmemişlerdi. Ve "kendilerinin sınavda olduklarını" düşünmeleri de, olanaksızdı.

Ve bir şeye de, sabretmiyorlardı. Çünkü açlığa da tokluğa da elleri mahkûmdu. Elleri mahkûm olmayı sabretmek gibi öte dünyada karşılığını görmek gibi bönlük yüceltmesine uğratmıyorlardı. Bu yüzden de, totem dönem insanları, bu bağlamda bizden çok daha gerçekçiydiler.

Sabah yeni bir şevkle av ya da yiyecek bir şey bulmaya çıkan insan, yeni doğmuş bir ceylan yavrusunu ele geçirdiğinde insan, elinde kaçmasın diye yavrunun gırtlığına sarılmış iken; ne hesaba çekileceğini biliyor ve ne bile hesaptan korkuyordu! Ne de "Dünyanın bir sınav yeri olduğunu!" düşünüşle, ceylan yavrusunu affediyordu.

Üstelik böyle düşünmesini ön görecektir, bu öngörüye destekleyecek bir yaşantı düzlem şekli de yoktu. İnsanlar "sınava çekilme" fikrini, ölüm korkusuyla da düşünmüş değillerdi. Ölümü düşünüp korkuyor olabilirlerdi! Ama ölüm ötesini süreceylecek olan korkulardan mülhem anlamalardan, yoksundular.

Ceylanı yemesiyle, haram ve günah olan bir şeyi yaptığını düşünemezdi bile. Böyle bir öngörü ile karşısına çıksanız, önce size şaşkın şaşkın bakar. Ne dediğinizi asla anlayamaz. Ve sonra da size, tozutmüşsunuz gözüyle, acıyarak bakardı!

Kimse, elindeki emeğini çalmıyordu. Kimse onu aç bırakmıyordu. Kimse onu köle edip; onun emeğine çökmüyordu. Yine mülkü olmadığı için varlığa ve yokluğa sabretmesini önerecek bir ortam ve ortamın bu tür bir anlaması yoktu. Böyle bir düşünmeyi var edemezdi.

Var olanın varından, yok olana sadaka vermemesinin hesabı olacak sınav sonuçlarını hayal ederek; öte dünya düşüncesini anlaşılır ve yaşanılır kılacak, en ufak bir durumun iz düşüm envanteri insanın elinde olmamakla ölümden sonraki hayatın zelil bir yaşantı süreceği korkusunu devam ettirecek anlamaları da yoktu.

Bu nedenle ölümü don değişikliği içinde bir seyahat etme; bir çevre turu atma olarak biliyor; belki de ölümden korkmuyordu. Ölümü korkunç kılacak; kaynar su, irinli su, alevli fırın, çivili topuzla dövülme gibi benzetili anlatma ve suçun karşılığı olur ahiret cezasını bilmiyordu. Bu tür anlamaların karşılığı olacak hiç bir haksızlığı, ne biliyordu; ne tanımıştı. Ne de aklına getirebileceği bir şeydi.

Ceylan yavrusunun gırtlığını sıkarken; "yazık demesi" acıma ve merhamet göstermesi ile yavruyu serbest bırakıp iyilik yaptığını vehmetmesi, hiç beklenmeyecek, düşünülmeyecek bir değer yargısıydı. Ve hayatını bağışladığı ceylan yavrusunun üzerinde, sıratı geçeceği fikri, absürt olmaktan çok öteydi.

Peki de, ne olmuştu da insanlar böyle düşünmeye başlamışlardı? Gaip sesler duyup, vahiy mi almışlardı? Tabii ki değil! Cevabı, yine tarihsel bilincinizde. Tarihi ve tarihsel süreci değerlendirmeyi; olup biteni anlamayı, inancınızın oluşma noktasından itibaren başlatırsanız; elde var sıfır olacaktır.

Siz bir sürecin ürünüdürsünüz. Ürün, daima geçmiş sürecinden bir adım öndedir. Geçmiş sizdeydi, ama siz geçmişte değildiniz! Asla geçmişte de olamazdınız. Geçmiş sizin eylem ve uygarlık gücünüz, inşa harcınız olmakla geçmişsiz (tarihsiz) olamazsınız. Siz tarihsel oluşla, daima geçmişten büyüksünüz. Eğer inandırılmadıysanız, hiçbir geçmiş, siz kadar büyük olamaz.

Hun Türk imparatorluğu, kendisinden önceki budun, millet sentezinin ürünü ve uygarlık sentezi oluşla kendisinden öncesinden büyüktür. Kendisi şöyle veya böyle bir özet oluşla geçmişi içerir. Ama geçmiş Hun İmparatorluğunu içeremez. İşte bu şimdinin, geçmiş olmayan ve geçmişten büyük olan yanındır.

Göktürkler Devleti de Hun İmparatorluğunu ve onun geçmişi içerir. Hun İmparatorluğu, Göktürk Devletinin sahip olduğu kültürü ve uygarlığı, felsefeyi vs. bilmemekle Göktürk Devletini içeremez. Ve Hunlular, geniş zaman ve zaman sıkışması yapan geçmişiyle, Göktürkler Devletinden küçüktür.

Selçuklu İmparatorluğu, geçmişi ve Göktürkleri içerir. Selçuklu, uygarlık ve kültür felsefesi oluşla yeni bir özelliktir. Göktürkler, Selçukluları içeremezler. Selçuklular da geçmişe dek (Göktürklerle ait oluşla) hıfz edilen bir zaman sıkışması vardır. Yine Selçuklularda, Göktürklerde olmayan şimdiki zaman genişlemesi vardır.

Bu bağlamlarla Göktürkler kendisinden sonrasının uygarlık birikimini, kültürünü ve felsefesini taşıyamaz olacağından ve Göktürklerin taşımadığını Selçuklular taşıyor olacağından; Selçuklu, Göktürkler de, daha büyüktür. Bu büyüklük, ürünün daima geçmişten bir adım önde olmasının büyüklüğüdür.

Osmanlılar Selçukluları, Göktürkleri, Hunluları ve Hun'un tüm öncesini kültür, uygarlık, siyaset, bilim, sanat, felsefe, öznellik vs. oluşlarıyla içerir. Ve Hunlular, Göktürkler, Selçuklular da Osmanlıyı asla içeremezler. Bu nedenle Osmanlı bunların tümünden aktarımlar yapıyla tüm bunlardan büyüktür.

Türkiye Cumhuriyeti; Osmanlıyı, Selçukluyu, Göktürkleri, Hunluları içerir. Ama bunların hiç biri Türkiye Cumhuriyetini içeremezler. Bu nedenle tüm geçmişle olan Türkiye Cumhuriyeti, tüm bunlardan hem bir adım öndedir. Hem de bunlardan zaman sıkıştırması ve zaman genişliği oluşla daha büyüktür.

Süreç anlaşılır olsun denişle gerekli ayıklanmaları yapılmakla, hem bu kadar yalın değildir. Hem de anlayan için bu kadar yalındır.

08.07.2014

Bayram Kaya

Tarihselliğini Arayan Düşünce 01

1-İnşa Ve Tarihsellik

Doğada, ister doğal süreçler olsun, ister sosyal ve toplumsal süreçler olsun, ister öznel süreçler olsun; tümü de bir kendilik organize oluşlarla inşa oluşturlar. Yani kendisinden önceki yapının üzerine yapıyı eksen edişle ya da yapıyı eksenine ilişkindik kılışla (inşa edişle) , devinirler.

Eskinin yeni içinde kapsanması, eskinin yeni içinde denetilir olmasıyla olasıdır. Yalın olan a ve b gibi iki birleşme; yeni olan bir bağıntı durumu ortaya koyarlar. Ki $a+b= ab$ olmayıp ab toplamından biraz fazla olan yeninin bu kompleks olur bir denetim mekanizması olmasından kaynaklanır. Yine $a+b$ bileşiğinin biraz olan fazlalığı; a, b de tek tek olmayan yepyeni özellikle olur muktedirliklerinden de kaynaklanır.

Bu nedenle yeni inşanın geçmişe dek olur öncesi; o, olgu ve olay sürecin tarihselliğidirler. Ki tarihsel inşa o şeyin adeta fosil kayıtlarını ele verirlerdir.

Bu nedenle inşa olan süreçler, devamlı gelişir olay ve olgu oluşla, büyür; seçme ayıklama süreçleri ile evrimleşir ve ileri doğru akarlar. Geri dönüşler, evrenin temel ilkesi olmamakla beraber, sürekli olmamakla ve geçici olmanın dışında, kalıcı olmaları söz konusu olamaz. Çünkü çoğu kez geri dönüşü destekleyen dış çevre şartlarının olmaması nedeniyle bu geri dönüşlerin sürekli oluş desteklenmeleri de olası olamaz.

İkinci olarak da yeni inşa bu geri dönüşlere izin vermez. Çünkü yeni inşa, yeni üzerine olan inşadır. Yeni olan, eskiyle ilişkilerini taşıyamaz olacağından, yeni eski olanın belirleyiciliğine izin vermez. Ancak mekanik dönüşlerle çok büyük güç harcayarak bu sosyal ve toplumsal geri dönüşlü yapılar da, bir süre aktif yapılabilirler.

Her olgu, olay ve süreçler kendi içlerinde geçmişe ilişkin fosil kayıtlı içsel nedenleri bulunması yüzünden, geri dönüşlü eğilim taşırlarsa da, dışarıda; taşıdıkları bu geri bulunuşu sürdürecekleri bir ortam olmayabilmektedir.

Olgular ve süreçlerin içlerinde taşıdıkları bu girişmiş, kırılmış yapılar üzerine olan inşaları içinde, geçmişte olmuş bitmiş zamanları içerirler. Geçmişte olup biten inşa içi izlek, inşanın içindeki yeni zaman yeni olay ve olgularına da yansır. Bu yansımalar, zamanla bir hatırlama, bir bilme, bir ilham bir eğilim nedeni olurlar.

Bir yapı, eklenenebilir olan davranışları ve girişmeleri sonunda olay ve olguları üzerine alıp, kesikli sürekli oluşla hem evrimleşir ve hem de gelişirler. Hiçbir nesnel, öznel yapı bundan arı kalamaz.

Eğer bir yapı gelişemiyorsa, o yapı çıkmaz yola girmiştir de, ondan. Söz gelimi, değişmezlik atıflı dinler böylesi bir çıkmaz sokağa girmekle, kendi ayaklarına kurşun sıkılmışlardır. Bu kabil düşünceler, dünyayı saltık ve değişmez sanmanın mantıklı yanılmasıdır. Bu nedendir ki Yüce Tanrı anlayışlarını da bu yanılmalar üzerine oturtmuş olmanın dirençli mücadelesini verirler.

Ama her hali karda da yanılıklarını basit baypaslarla düzenleyip, bu inançlarını yürütürler. Buradaki yanılığ, Yüce Tanrı anlayışımızı; ne Saltıklı olma, ne de; ne de saltık olmama üzerine oturtmanın kalıpcı kısır yaklaşımlarıyla, Yüce Tanrının olası muktedirlik ve güç yet enliğini de kısıtlamakla, Yüce Tanrıyı sınırlandırmalarıdır.

Sümer'den beri toplumsa girişmeli şehir devletleri yönetiminin başı olan Lugal; aynı

zamanda da rahip krallardı. Yani otorite olan yöneten toplumsa temsililiğin yanında, sosyal kültürün anlama, anlaşılması olan totemizm sembolizmini de temsil etmekteydiler.

İttifakı girişmelerin gelişen toplumsa dinamikleri; ilişkin sosyo toplumsa yaşamın, her şeyini sürekli değiştiriyordu.

Bu değişmeleri kullandıkları kelimelerin kullanımları içinde deki anlam değişmelerinde görmek te olasıdır. Kendilerini yöneten, siyasi ve idari otoriter yapılara verilen isimler; her biri aşama aşama; farklı anlatımları içerir olan, isim almalarından da anlayabiliriz.

Evrenin kralı tanımlı, olan sözcük ittifakı girişmenin geldiği görkemli noktanın bir belirişidir. Böylesi kavramlara gelişmişlik düzeyine ilişkin siyasi anlamlar içertmek; İttifakı gücün tahmin dahi edilemez muktadirliğiyle kendisini, kendi çevresine ihraç ettirmenin bir azametidirler. Ve bir önceki aşamalara göre şimdiki gelinen aşamanın çok farklı oluşlarını ortaya koyan gelişme farklarıdır da.

Ne olmuştu da yöneticilerine; önce ensi, sonra patesi, daha sonra da lugal derken; şimdi de, evrenin kralı deme gereği duymuşlardı? Bu kavramların her biri bir önceki duruma göre değişmiş, gelişmiş olan aşamaların; siyasi, sosyal ve kültürel dönüşmeleri olmakla, bir önceki sözcüklerle ifade edilemez olan anlam değişmelerinden kaynaklanıyordu.

Sürecek

Bayram Kaya

Tarihselliğini Arayan Düşünce 02

Burada ensiyi, patesi ile eşlemek ve onu da lugale eşlemek tarihiliği ve gelişmeyi; anlamamakla eş anlamlı olur. Ensi kentlerin ortaya çıkmadığı zamanların ki, köy tipi yerleşimlerde sıra ile yönetimin başına geçen yapı dönemlerini de içerir bir tanımlamadır. Patesiler döneminde kentler oluşmuş, gevşek bir kentler birliği ortaya çıkmıştı. Kentler birliği başı olan patesiye göre diğer krallıklar ensi durumuna doğru gerilemiş yardımcılardı.

Lugal, şehir örgütlenmelerinin devlet biçimine kral olan kişiler olmakla, gücü tekeline alan bir yönetim şekliydi. Yani teokrazi (kral rahiplik) diyeceğimiz anlayışı tarihi süreçler Lugallerle, tekçi olan süreci yöneten yapının içine koymuştular. Teokrazinin oluşmasında, güçler çekişmesini ve bu çekişmelere dek oluşan değişme, dönüşme istenen yapının, tarihi süreçlere konmasıyla izlenmektedirler.

Bir rahipler gücü olan okülte yorumları; lugal krallara vermekle; krallar sosyal kültürün anlayışınca kutsallığın kaynağı ve kutsal olmanın kendisi olmuşlardı. Lugaller, kutsal olanın gölgesi ve temsilcisi olmuşlar. Sonra kutsal olanın bizatihi kendisi olmuşlardır.

Giderek kutsal olanın kendisi lugalliğin yönetimi, saraya ve tapınağa doğru ötelenmeğe başlatıldı. Süreçleriyle, kutsal olan ve giderekten de soyutlanarak tüm ilahi tanımlı gölge anlamalar Marduk gibi tekleşişle ve giderek Aton tipli tek tanrıya dönüşmüştürler. Ki binyılların ittifakı süreci de, şimdi imparatorluklar dönemine kaymıştı.

Bu gibi kavramsal anlamlandırmalar olurla, bir öznel girişmeli anlamaların evrimini; kendi gelişmesi içinde de görmeniz olasıdır. Gelişen yapı şehir devletlerini de içine alan bir yapıydı. Artık lugal tanımı da yetersizdi. Ve lugal anlatımı şimdiki durumun görkemini yansıtamıyordu.

Lugal denen, kent Kralı ve rahip krallar simgesinin yerine, evrenin Kralı simgesini ortaya çıkartmışlardır. Bu kavramı belki de ilk kullanan toplum olarak, Akadları görmek olasıdır.

Bir düşünme rengi ruhsarını, yani ana hat kontur devinme içinde oluş dayanağını ve nedensellik meşruiyet ilişki evrimini, kendi tarihselliği içinde bulur. Bu buluş bir düşünme sistem ve bir disiplinin tarihselliği içinde kendisini bilmesi demek olacaktır.

Bu tarihsellik; bir sizin öznel gelişmenizle, bir de sizin dışınızdaki genel tarihsel gelişme (özelde sosyo toplum) içinde oluşla etkileşecektir. Böylece bir düşünme içindeki var olan varyasyon (çeşitli salınım) ve kombinasyonlarını; bir çevrim içindeki hıza bağlı turla oluşan, diğer turlarla ilişki kuran devinme çeşitleri birleşimini oluşturacaktır.

Bu girişme tarihsel bilinçli düşünmeye dek, düşüncelerin ezoterik (bir konu hakkındaki derin bilgileri uzmanı olmayandan saklama ve bilginin üzerine oturduğu nesnel düzenletir gerçeklerini sır oluşla saklamada) ve groteski oluşlarla, düşüncenin arkaik yansımalarına kaçışından, sizin; düşüme düzeltmelerinizi yapmak, olacaktır.

Akadlar kentin kralı söylem unvanı yerine, kurdukları imparatorluğa denk bir ifade unvanı kullanmışlardır. Bu ifade Evrenin Krallığıdır. Evrenin krallığı olmak; milletlerin birlik olmayan yapısını, birlik haline getirmektir. Milletlerin birliğini öngören ve yönetimle otorite merkezini kurmayı hedefleyen bir oluşumdur.

Peki, ama milletlerin birliği nasıl olacaktı? Ayrı ayrı olan etnik kültürler, ittifakı yapı içinde; bir soy tanrı (egemenlik) şemsiyesi altında varyasyon tanrılarla milletleşme süreci

oluşturmuşlardı. Şimdi milletlerin bu soy olan (egemenlikçi) baş tanrıları, Evrenin krallığı altında nasıl girişecekti? Yani Evrenin krallığı altında nasıl birleşecekti?

Buradaki Evrenin krallığı uzay olan evren değildir. Dünyamız olan yer o günün bilip tanıdığı yüzü parçalarıdır. Eş deyişle yeryüzü toplumları olan âlemlerdir. Her toplum kendi içinde başlı başına bir âlemdir. Her bir toplumlar kümesi âlemlerdir. İmparatorluklar da âlemler egemenliğidir.

Evren henüz gözlenirse de, fethedilir ve egemen eşilir bir ilişkindik alanınız değildir. Siz uzayı değil, yeryüzü toplumlarını fethediyorsunuz! Otorite, hiç bir zaman gökten gelmemiştir. Güç, ne sosyal birlikti totemi komün dönemlerde gökten gelmişti; ne de temastı ve ittifakçı dönemlerde gökte gelmişti.

Var olan otorite, ittifakı toplumsa yapılar içinde kılıktan kılığa ve anlamlandırmadan anlamlandırmaya giriyordu. Bir güç tanımlı, otoritedeki bu güç; sosyo özne bilinçtir. Sosyo özne bilinç sizi ve tarihselliği (sizden önce olanın bilmesini ve deneyimli olmakla zorlayıcı olmayı) içerir.

Toplumsa yapıdaki güç başlarda hem sosyo kültürel öznel bilinci içerir hem toplumsa öznel nesnellığın bilincini içerir (sosyo toplumsa) oluşla bir teokrasidir. Burada konuşan ve düzenleyen soyut otoritenin kutsanan (dokunulmaz kılınışla mutlak ram olunan) totemi gücü vardır. Bu otoriter güç, otoriteyi işleten(deneyimli, öğretici ve aktarılanı bellemiş olan) insan ve insanlar yönetiminin elindeydi.

Sürecek

Bayram Kaya

Tarihselliğini Arayan Düşünce 03

3-]Yönetim gücü çıkmazlar karşısında toteme danışır. Toteme danışma ökültünü sıyıırırsanız totemin söylediği bu bilge kişilerin söylediğidir. Genel sosyal özne, bilgelerin söylediklerini; totem söylemeli meşrulaşma, üzerinden anlayıp boyun eğiyorlardı. Otoritenin yöneten gücü, yerdeki yapılanışın aynı ve benzeri yansımasıyla imparatorluklar dönemine doğru göğe yükseldi. Giderekten de bu anlamalar daha soyut anlatımlarla insanlığın, insanca ve öznel olgunlaşmasına, dönüştü.

İnanna, Dumuzi kültü ana erkil, baba erkil oluşlarla; bir Patesi ya da Ensi otorite simgesidirler. Yani ittifakları ve ittifakın işlerini düzenleyen insan yöneticidirler. Yönetme gücü totemi sosyal özne güçten gelen bir tarihselliktir. Bu da otoritenin bize; soyut anlamalı ve neden kutsal oluştu olduğunu, anlatır.

Sosyo özne kültürün dokunulmaz (kutsal-mukaddes) olması, ittifakı dönem insanına, totemi dönemdi yaşantı aşmanın, uzak ve bilinemez olmasıyla kutsal ve ezoterik olmuştur. Şimdiki ittifakın güncesi içinde avcı toplayıcı bölüşme ilişkileri ve düzenlemelerinin olmamasıyla, o dönemler; ittifak gelişmesi içindeki bir iki kuşaklık melez yeni nesille, eski yaşantı aşmalar bir sisler ardı perde gerisi gibi gelişe:

Bu grotesk yapı, inisiye okullarında inisiyasyon yolu ile öğretilirdi. Daha sonraki özellikle sosyal yaşam içinde olay ve olguları, tanrılaşan anlayışla kavrayan dönemin, ezoterik kaynağı; bu sisler arkasında kalan arkaik yapıdır. Okültist anlayışları yorumculukta, inisiyasyon yolu; arkaik dönemin az çok biliri ve anlatımı olacaktır. Okültist alan, ritüel yöneticilerinin mesleki uzmanlık alanıydı.

Yani yönetim merkezi, sosyo öznel kültürlü tarihselliğe sahipti. Yönetim, bir totemi temsilcilik olur rahiplerle ve krallarla bölüşülüyordu. Bu dönem daha çok rahip ve krallarıyla düzenleyen bir yönetim oluşla; "ilahlarla" düzenleyen yönetimler dönemi. Krallık ittifakı dönemin bir tanımlı lığıdır. Totemi oluşu belirtmez. Altı aylık ya da mevsimsel dolaşım la veya çevrimle yönetimi, bir ittifak üyesinden diğerine devredildiği bir çevrimdir.

Krallık bileşik yapının yönetim otoritesidir. Rahiplik totemi olan yapıdan gelen yönetimsel otoritedir. Şehir krallıkları ile birlikte rahiplikte krallarla birlikte değerlendirilir olarak kral, rahiplerin de başı oldu böylece ensi denen yöneticiler ortaya çıktı. Böylece yapı teokrasiyi tanıyan, ikame eden sürece kaydı.

Yapı ittifakların hızla bozulup tekrar düzenlenildiği bir süreçti. Bu nedenle hem tarihselliğinden ötürü hem siler ardında kalan anlatım ve düzenletilmelerinden ötürü, ezoterist bir anlaşılma yamulmasına uğruyordu. Yönetenlerin bu kabilden okültist anlaşılmalarından ötürü ve somut hayata değin somut işlerin düzenlenmesinden kaynaklı sıfatları, şimdiki anlamda ilahi güç olurla betimlendi. Detayı konu boyunca bazı yönlerle vurgulanacak.

İlahlar ve ilaheler ilk başlarda uzay gökselliğini ifade etmezken, yerleşik toplumların tarım hayvancılık ilişkilerinin gökle olan, sıcak, soğuk, kuraklık yağış gibi bağıntısı belirlendikçe, hele de deprem, volkan, tsunami gibi olaylarla eşzaman ilişkilerinin bağı anlaşıldıkça; somuttaki yere göre olan düzenletişin afakî olur benzeri göğün de öyle olurlusunu düzenleyen ilahlar olacaktı. İlahların (Kral Patesilerin) düzenleme yetkisi göğe doğru kayan bir bilinçlenme olacaktı.

Artık gök, insanların bir başka gözle dikkatini üzerine çeker, olacaktı. Eskiden beri kaygılarını duyduğu beklide ölesiye korktuğu gök, şimdi sempatisine de denk gelmişti.

İnsanlık ikili duygunun çatışkısı içine gökle yerin bağıntısını böylece daha kâmil şekilde devreye sokup, somut adımlarını atabilecekti. Artık göksel olaylar ilişkindik alanındaydı.

2- Sosyo toplumsa öznenin önce birlikte girişişle, sonra parçalara ayrılan, organizesi

Bu semerler sonunda ilerleyen toplumsal yapının köleci sistemiyle birlikte, önce "yaratan tanrılar" motifine geçecek; İmparatorluklarla da "yaratan tek tanrı" bileşimini ortaya koyacaktı. Yani ilahilik ve otorite hiç bir zaman gökten gelmemişti. Sosyo kültür sembolizmi içinde otorite; tanrılar ve tek tanrı yüklemi ile göğe göçtü.

Yapı mal mülk edinmenin olmadığı, on binlerce yıllık süreçlerin içinden şimdi mal mülk edinmenin har gürü ile ortaya çıkan bir yapı içinden organize oluşla evrimleşiyordu. Değişme ve gelişmelerin; tedirginliklerin, eşitçe olmayan mal edinmelerin, kulluğun (köleliğin) halka sindirilmesindeki "öyle olurlu ilke meşruiyet eşmesi" gökten yere doğru buyrulan bir anlatımın, hazımsa anlaşılması olacaktı. Artık yönetimler de, göğün bu afakî gücü ve hilafetçi olgu amaçlılıklarıyla anlaşılır ve anlatılır, olacaktı!

İlahlar, tanrılar değildi. İlahlar, hem düzenleyen somut canlı kanlı bir insanlardı; hem de yiyip içip ve çoğalan somut insanın otoritesini algılatan sıfatların, tasım yansımalarıydı. Oysa tanrılar YARATAN oluşla, ilahtaki somut görünür, dokunulur olan anlamlar (arkaik sis gerisi anlamlar) : tanrılar soyutluğu ile gökselliğe doğru havale edilmişti.

Sosyolojik, arkaik yaşamlar; o dönemlerin güncel, somut yöneten prensipleri; sosyal birliklerle, sosyal bilinçle, seslendirilen ve konuşturulan TOTEMİ algıyı ortaya koymuştu. İttifakı dönemle, sosyal birlikti dönemin arkaik yaşam anlatımları ve sosyal birliğin yaşantısına değin eski kavramları da dönüşümlere uğradı.

Sürecek

Bayram Kaya

Tarihselliğini Arayan Düşünce 04

4-]Eski arke döneme göre yeni yapının değişen anlama ve anlatımları hızla değişiyordu. Eski dil sosyal birliklerin diliydi. Yeni dil sosyo toplumsa ittifakın diliydi. İster istemez eski dilin anlatım bağlarıyla totemi kişilerin dili az çok değişip eski sosyal kültürlü dille ilişkileri kesiliyordu! Sözcükler yeni anlam değişmelerine uğruyordu.

Dönüşümlere değin ilişkindik yeni düzenlemelerin uğraşyla, halk anlaması arasında uçurumlar vardı. Tekil mantıklı totemi sosyoloji, çoklu mantık sosyolojisini tam anlayamıyordu! Yeni yapı çokça sembolize edilerek anlatılıyordu.

Nasıl sarı kanarya asları yuttu! Değişindeki sarı kanarya ve aslanlar gerçek insanlardan oluşan futbol takımının temsilcileri insanları anlıyorsak; sarı kanaryanın aslanları yendiğini biliyorsak; bu dönemin sembolizmindeki balta da balta olmayıp; öküz de öküz değil, gerçek insan gruplarıdır. Sembolize edilmişin yüklenme görevini üslenme işi, insan içinde yaşayan, canlı kanlı İLAHE ve İLAHLARA dönüştü.

Toplumsa yapının, rasyonel olan nesnel düzenlenme egemenliği, içten dışa doğru açılmaya başladı. Daha önce kaynaşmamış etnik birlikler şehir oluşumuna denk gelen, şehir krallığını tek elde PATESİ denen rahip krallar elinde kaynaşmalarını az çok birlediler. Yani ezoterik rahiplik merkezi otorite ile (ittifakın birleşen yapı yönetimiyle) birleşti ve rahip krallar ortaya kondu.

Bu krallar artık okültist bilgilerin de sözcüsü, yorumcusu, öğreticisiydiler. Yani kralı da mahiyetleri (danışmaları) vardı. Danışılma olan yerlerde hiyerarşi (önem ve yetki sıralaması) zorunludur. Zaman ilerlemişti. Ensi kavramı yeni bir dilin anlam genişlemesine ve iletişimine uğramıştı. Şimdi patesiler vardı. Patesiler şehir kralı olup, henüz devlet örgütlenmesi yok olan, hafif piyade rahip krallardılar.

Uzun zaman içinde, patesilerin bu iki otoriter sıfatından biri olan rahipliği, tapınağa; toplum ittifakı olan kurucu otoriteyi de (krallığı da), saraya bırakmağa uğraştırılacaktı. Ama daha zaman vardı. Yine bir anlam genişlemesiyle; uygarlığın gelişmenin yapıları yeni bir aşamaya getirmesiyle, şehirler yâda site devletleriyle şehirler kralı anlamına gelen LUGALLER vardı. Lugallerin büyüklüğü; "şehirlerin devlet merkezli rahip kralları" olma dönemini başlatacaktı. Otoritenin yetki alanı evrime uğramış genişlemişti. Bir o kadar yepyeni sorunu da üzerine almıştı.

Ensi unvanı patesi ile eşdeğer gibi kullanılırsa da ittifakı küçük yerleşim birimleri yöneticisi olan, bey gibi bir sıfat olabilir. Lugallar zamanında, lugale bağlı şehir, rahip kralıdır. Tanrı olan ilahlar; yani ilk ittifakı yapı temsilcileri olan atalar, Anunnakiler, İnannalar, Dumuziler vs. sürecin tekil yöneticisi olmaya aday olan kraliyete yönelmesiyle, krallara el vermişlerdi.

Bu sürecin arkaik uzantıları, nasıl totem atalar ezoterik anlamasıysa, İlahlar da, "ilk ittifakı yapı temsilcileri olan her bir totemi ata grubu öncüllüğü tasım meşruiyet ligidirler". İlahlar da yeni bir sosyal kültürlü anlama düzeyine göre oturtuluşla, yeni düzenin otoritesini düzen eden tanrılar egemenliğine bırakışla açıklayacaklardı. Milletlerin şehir devletleri yönetimi içinde tutulması onca göğüslenemez sosyal sorunlara yol açıyordu.

Şehirler birleşik yapıları otoritesi, etnik totemi anlayışlar gelişmesi, uzun sürecek bir "insan" yaratan tanrılar fikri ile kırılacaktı. Böylece giderek tanrıların tekliği ve milletlerin tekliği ideolojisi ile örneğin Akadlarla imparatorluk aşamasına gelinecekti. Otorite; ensi, patesi, lugal gibi kavramlar; ilerleyen zaman süreçleri anlayış ve

anlatımına denk, güncel anlayışlı biçimlenişlerin (formatlanışların) , evrimiyle otorite şimdi Evrenin Krallığına gelmişti

Akadlar, Sümer kültür ve anlayışlarını; güncel dönüşüm ve anlam genişletmeleri içinde Evren Krallığına anlam genişletmesine oturtmuşlardı. Bu anlam genişlemesi sosyo toplumla gelişen yapının dile yansıyan verileridirler. Yapı, devletler fethine ulaşan bir gelişme içine uğramasaydı "Evrenin (Dünyanın) krallığı" da olmayacaktı. Sümer'in başlangıç oluşma kültür diline nazaran şimdiki dil, kendilerinden 2000 yıl sonra Evrenin kralı olan düzey anlatımını karşılayan bir dil ve anlatımdı. Sümer dili, yeni dil yanında mecazi ve okülte kalıyordu.

Sümer dili ve kültürü kendisinden sonraki gelişmeler içinde kimi dokularıyla arkaik kalıyordu. Bu da doğaldı. Kendi zamanındaki düzen ve düzenlemenin dili ve kültürü olan değerlemeler kendisinden sonraki gelişmiş düzey ve düzenlemeleri karşılayamaz oluşla anlamları mecaz ve ezoterik kalırdı.

Bu nedenle evrenin (yeryüzünün) kralı ülküsü kendisinden sonraki tektanrı dinlerin bu tür arktik akıllan olan anlama ve anlatımları; sapıklık, sapkınlık, azıp sapma oluşla değerlendirip bunlara yeni anlamlar verecektiler. Geçen geçmişti denecekti. Sosyal kültürle, anlama dilleri buydu.

Yeni totemin kimliği ve totem ilahların insanı yaratması

İttifak totemi sosyal kültürün, ayrı ata soy tasımla anlatımlarını kırıp, yeni bir ata soy tasımıyla aynı tanrının ya da aynı tanrıların evlatları olmaları gerekiyordu. Bu gereklikten ötürü insanlar, yaratan tanrı suretle görünüm içinde olacaklardı. Ve aynı tanrıların kulları oluşla, etnik soy oluşu yıkıyorlardı.

Ve bu insan yaratan tanrılar yansımaları eşliğinde, insanın kendi egemenlikleri altında birleşmelerin sosyal kültürünü hazırlayacaklardı. Tek tanrılı din olgusu, kendi kronolojisi içinde; imparatorluklar aşamasıyla, emperyal ülke çevresindeki diğer insandan toplumlar ve her biri kendi içinde başka başka gelişme ve örgütlenmeler içinde olan insan topluluğu alemlere egemence oluşun bir yansımasıdır.

Sürecek

Bayram Kaya

Tarihselliğini Arayan Düşünce 05

5-Çevresindeki alemlere, yeryüzünün tümüne doğru oluşla egemen olurla yansıma; belki de tarihte böyle bir kronoloji sonrası; ilk kez; Osmanlı padişahının kendisine; cihan imparatoru dedikleri gibi Akadlar kendilerine, Evrenin krallığı demişlerdir. Buradaki cihan uzaya dek cihan olmayıp, Osmanlının çevresindeki cihanlardan müteşekkildir. Yer küre üzerine dek olan tümel cihan oluş kasıtlıdır.

Açıkçası bir oluşma, kendi bağıntısı içinde, ilişki bağlarına göre varyasyon yapan çeşitli belirme ve algılanma, olmaktaydı. Totemin bu algılanma ve görünüşünden birisi de; totem olanın dokunulmaz oluşlarla, yüceltilmesi ve baş üstü edilmesine yansımasıydı.

Kimi deri işlemeci, kim maden işlemeci. Kimi çömlekçi. Kimi çeşitli tür üretim yapan tarımcı toplumlar oluşla kimi çeşitli türün güdeni oluşla çobanı vs. meslektendiler. Meslekler totem öğretili olmakla zaten kutsallık hüviyeti içeriyorlardı. Sümer'deki kutsal işler olan meler, ittifaklarla kurumsal hüviyete bürünecekti.

Bu kabil ittifak içine gelen etnik iş, uğraş ve meşgale olan beceri uzmanlıklar; ittifakın birliğini, bir arada olmalarını gerektiren girişmelerdi. İttifak içinde, her bir ittifakı olur totemi aitlikler bu kabil gördükleri işlere göre de tanımlanan etnik yapılardılar. Totemi uğraşların her biri, birine; başka etnik yapıya; zorunlu bir ökülte olurun anlama ve yorumlanması gelecekti.

Kendi içinde, kendi ezoterik anlamaları olan etnik yapılar, bir de; ilanen kardeş oldukları yapılar içinde her bir etnik yapıların gördüğü işlerin, tarihselliğine (kronoloji olur zamana göre dizgesine) karşı da ökülte olan, iki kez gizemci düşünme ve anlamalarıyla; olayları bambaşka yorumluyordular. Toplumsal sözleşmenin ayağını oluşturan bu girişmeler; aslında zorunlu katalize eden, temel nesnel eylemdiler.

Giderek karmaşıklaşan bu ana sözleşmeler; sosyal kültürlerin de sosyal sözleş ilmesine dönüştüğü, muhakkaktır. Toplumsal sözleş ilme insanın egoydu beden yanına hitap edişle temel ve belirgin ve belirleyenken; diğer yana olan sosyal sözleşme de nesnel olanın üretim ilişkilerine ve onun kültür ideolojisine bağlı, insanca bir öznel oluşma idi. Bu iki yapıyı ilişkilenmek te bir sanat ve siyaset bilmeyi ortaya koyacaktı.

Yeni toplumsa yapının ilerleyen süreçleri, mal edinme ile mal edinmemenin ilişki biçimlerini ortaya koymuştu. Bu ilişki biçiminin yansımaları olan öznel anlama e anlatımlar da, sosyo toplumsa ideolojik kültürünü ortaya koymuştu. Her biri birbirinin zıttı ve dışlayanı olan ve sadece kendi totem aitini birleştiren totem kültürü; yeni bir totem kültürü anlayışın, devinmesi içinde birleştirilmeliydiler.

İttifakçı totemi zaman zeminin içi, yeni varyasyon anlamalarla, işlerlikler kazandırılmıyordu. Tam da bu mülkiyetçi ilişkilere dönüşen yapının okunmasına denk düşen anlamalarla yaratıcı ilah (tanrı) kavramı ortaya atılmıştı. Yaratıcı tanrılar totemi aitlik birleşmelerini, artık; 'insan olmanın' yeni totem anlaması üzerinde yapacaktılar.

Bu nedenle totemi ilahlar Sümer yaratılış destanındaki gibi İNSANI yaratacaklardı. İnsan kavramı ilk kez bu anlayışta tutumlara sembolizmini tarihte ilk kez burada ortaya koyacaktı. Temas eden yapıları giriştiren kardeşlik formülü, ilanen kardeşlerin "melez ürünü olan insan" olmuşlardı.

Her bir totemi ilahın, bir parçasını taşıyan kutsal buluşmalı çiftleşmelerin meyvesi olan ürün, hiç kimsenin değildi. Bu olgu, sürecin yaşanan anlamaları içinde yeni insanın aklına dank etmişti. Yeni ürünler (nesil çocuklar) eski totemlerin değil, yeni bir

totemin aiti idi. Bu yeni totem her bir etnik anlamaları tekleştiren İNSAN olmanın totemiydi. İnsan olma bağlacı sosyal bir sözleş ilme zemini idi.

Yapının nesnel işleyişi, halk yapıya; ancak totemi anlamalı inanç değerleri üzerinden anlatımla durumu sindirilir yapabiliriniz. Bu sembolizmin ana esasıydı. Yeni bir ilk ürün, en az iki farkı totemin görünüş suretinde ve en az iki ayrı totemin canı ve kanındandı. İttifaka giren üç beş etnik yapı, her biri bir etnik yapının üye çiftleşme varyasyonu ile bir çok tanrılı (totemi enik yapı) görünüşlü insanlar doğacaktı.

İnsan böylece tanrılar tarafından, tanrılar görünüşünde; tanrılara hizmet etsin diye yaratılmışlardı. Artık insan olmanın merkezi yapılan etnik yapı anlayışlı eski totem bağlacını, kendi üzerinde kırarak kendisini totemler canı kanı birleşilmesi bağlacı oluşu, çağlar boyu işlenecekti.

Bu yaratma sadece etnik aykırılıkları insan olmak üzerinde birleştirmemişti. Bu yapı tanrıların bir iradi kararlarının da mührünü üzerlerinde taşıyorlardı. Bu irade; insanların tanrıya hizmet eden bir KÖLE (KUL) oluşlar mührüydü. Ya da tanrının kölelik damgasını taşır olmakla yaratılmalarıydı.

İttifak içinde ve ittifakların devletleşme aşamasında, sosyal kültürlerin kendi kimlikli kendilerini tanımlamaları olan, ayrı ata soy tasımlarla kendilerini anlatımlarının kutsallığı kırılıp; yeni ve birlik yapıcı; ata soy tasımlar gerekiyordu.

Aynı tanrının evlatları ve aynı tanrı suretle görünüm içindeki tanrı kulları oluşla, etnik yapılar giderek, yaradancı tanrı birliğinin içinde İNSAN olmakla eşitleşiyorlardı. Bu yapı süreç içinde, adım adım aşama aşama; bin yıllarla oluşacaktı.

Sürecek

Bayram Kaya

Tarihselliğini Arayan Düşünce 06

6-İttifakın birliğini sağlamaya uğraşan etnik yapıların her biri, bir yönden gelişle, ittifaka düzen veren (totemi) ilahlar oluşla süreceklerdi. Çünkü her bir etnik yapı, kendi uzmanlık işini biliyordu. Ve kendi işinin düzenlenmesini biliyordu. İttifak içinde, kendilerine ait uzmanlıktı işlerin düzenlenmesi, karşı gruba, karşı etnik totemi (ilahî) oluşun öğretisi olacakla yansiyordu. Bunun için her bir ilahlar, ayrı ayrı işi düzenleyip öğretiyorlardı.

4-Totemi özne çevriminin, toplumsa eşitsizlik ilişkileriyle, dini duyguya doğru biçimlenmesi.

Bu ilahlar yapının köleci düzene kaymasındaki çalkantılarla birlikte, tanrıların yaratma görevine baş vuracaklardı. Artık yeni sistemdeki bozukluğun açıklaması ve anlatılması, yaradancı tanrının kaderleri öyle belirlemiş olmasıyla anlaşılacaktı. Yaradancı tanrılar yaratma görevinden sonra da yavaş yavaş tek tanrı olacaklardı.

Bu yaratma içinde bir ilah (ittifaka giren etnik grubun temsilcileri temsilcisi) : yeni yaratılan insana şeklini veren sureti yoğururken, diğer ilah (Kingu ilahlar) bu yoğrulan şekle, hamur olsun diye kendisinden birinin; etini, canını, kanını (kurban) veriyordu. İttifakın ateş kültü olan grup ilahlarının ateşinde de, bu yoğrulan şekil suretler pişiriliyordu. Yani yeni şekil kılınış, her bir külte dek olan, o kült aitliğini içerir olmasıyla, aynı zamanda çamurumuzun pişirilmesiyle, ateşlendik de.

Yine ittifakın toprak kültü ilahları, bu yoğrulan şekle dek toprağı kendilerinden ortaya koyuyorlardı. İttifakın yeni nesilleri olacak İNSAN melezler, ittifaka giren grupların her birinden bir parça oluşla; ittifakın halkını oluşturuyorlardı. Bu yeni yaratandı düşünme çok önemi bir olgunlaşma girişimesiydi.

Kendi eski etnik soy oluşuna göre bir anlama ve anlatım olan totemi ifade sembolizmleri; ittifak toplumu içinde, ittifakı toplumunun bünyesine uymayan, ittifak toplumunu dağıtan bir anlayışa dönüşüyordu. Şartların değişmesi ile eski totemi tanımlılıktı zaruretler de değişip, yeni totemi anlama zaruretlerin zemini oluşla, dönüşüyordu. Böylece önce, ittifaka katılan konfederatifliğin her bir totemi bulunuş otoritesi; yeni birliğin içinde çoklu (ilah ve ilahlı) meclis, gibi çalışacaktı.

İlah ve ilahelerin totem yapı içinde şekillenmesi, sosyal birlikti komün yapıların sonlarına doğru oluşmuştur. Yapı kendi içinde uzmanlaşan; üreten yapı ilişkilerine doğru kaymıştı. Buğday, mercimek ekimi gibi tarım işleri kuvvetli olasılıklar kadın hünerli olmanın bir beceri ve uzmanlığı oluşla kategorize oluyordu.

Böylece otoritenin ağırlık merkezi, kimi kez ana erki, kimi kez baba erki bir görünümüyle süreç yarılmıştı. Bu yarılan süreç, totemden yansıma kutsallıkla, baba erki oluşla ilah ve ana erki otorite oluşla ilaheler erki, düzenlemesine dönüşüyordu.

İlah ve ilaheler meclisi; ittifakı (sözleşen) toplumu yeniden ve yeniden düzenleyen otorite ve otoriteyi; meşrulaştırmaydı. Yeni mantıkla, yeni düşünce ve egemenlik; çoklu grup gücüydü. Yani ilah ve ilaheler meclisininindi. Meşruiyet ligin kaynağı ve düzenletilmesi işi, bu bir araya gelmiş çoklu meclisin işiydi.

Yapı, giderek sınıfsal çelişkilerini ve sınıfsal çelişkilerle artan huzursuzlukları, düzenleyemez oluyordu. Çünkü öznel (bencil) olurla, mal edinenlerin; mal edinmeyenler üzerine bir ilişki (çelişki) biçimi olan kölecilik ortaya doğmuştu.

Mülkiyetçi yasalar ve mülkiyerçi ahlakı; onu doğuran yasalardan farklı işliyordu. Bu tip mülkiyetçi ilişkilerle girilen yolda; ilk kez sosyo toplumsa bilincin genel çıkarını sağlayan alışılmış, bilindik düzene karşı; sosyo toplumsa öznenin meşruiyet ligini sağlayan, onu düzenleyip paylaşan ortaklaşa olanın dinamizmindeki, rota sınıfsal çıkarlı oluşla kaydırılmıştı.

Ne tür ilahça düzenleme yaparsanız yapın; ittifakı (sözleşen) toplum içinde girilen bu yeni yol içinde, eski biçim düzenlemeler, ne bu çelişkileri açıklıyordu; ne de bu çelişkileri çözümlüyordu. Yeni bir değişim dönüşüm gerekiyordu. Peki, ama bu değişim, dönüşümün; kontrol reostaları neydi?

Kuşkusuz yaşantıya dek deneysel olan müktesebatlarının ve nesnelliğin ve onu konu eden öznenin bilgisiydi. Müktesebat (sosyal kültür olurlular müktesebat) sembolizmi ve deneysel olan birikim bolca vardı, ama henüz gözlemden öte olmayan bir durumdu. Tam bir bilimsellik ortada yoktu.

Yani sistemin kontrol reostalarından birisi olan, bilimsel bilgiydi? Yeni sorunlar karşısında kuşkusuz ki hemen müktesebatlarına başvuruyorlardı. Yeni kumaş; bu müktesebatlardaki kesilip biçmelerle, eğip bükmelerin zaman zaman dallanma ve yarılmasına dek seçme ayıklamalarla, oluştururulacaktı.

Artık ilahların düzenlemeleri bir işe yarmaz olmuştu. Nasıl sadece söyleyen totemi zemini, yeni akışa göre; totemi zeminin içi ayıklanıp, konuşan ve düzenleyen otoritelerle doldurulması fikri, ilahlar dönemine yol açmışsa; düzenleyen ilahlar otorite zeminin de içi; yaratıştı, yaradandı düşüncesi ile doldurulup; yeni tanrılar dönemini başlatacaktı.

Sürecek

Bayram Kaya

Tarihselliğini Arayan Düşünce 07

7-Yaradandı tanrılar döneminin içi de, kendi içinin varyasyonları ile egemenle şen ve yaratan tek tanrıci sosyal kültür evrimine uğrayacaktı. Böylece ittifaklı (sözleşmeli) toplumun tedirginlik ve çalkantılarına dek nedenselliği (meşruiyet ligi) : ittifaklar dönemi içindeki" yeni ittifakın aiti olur kişi insanlarını ve "ilk insanı" tanrıların yaratır olması iradesi içinde kavrayacaktı. Bu kavranış, yapının yeni yeni düzensiz olan paylaşımlarına çok uygundu. İki tarafında iradesine cevaz verir bir düzenlemeydi. Üyelerin paylara olur itirazlarını (köleliğini) ve memnuniyetlerini bu kavranışlarıyla ve giderek ancak hazmettirilir ve suskunlaştırılır (boyun bükülür) hale getirilecektiler.

Totem söyleşme tekiliği, uzman topluluk girişmelerinin gücünü düzenleyen çoklu ilahlar anlamasına doğru dönüşmüştü. Artık, "bir ilahlar koalisyonu imalatı olan insanlık", şimdi bir tek tanrının yarattığı köleydiler.

Bu zaten resmen köleci (kulluk) düzenin, ihyasıydı. Ve Tanrı rızık verendi. Rızıkları eşitsiz dağıtmıştı. Rızıkları, dilediği gibi dilediğine vermişti. Bu toplumsal huzursuzlukları insanların zihnine konu olan yerini, sembolik oluşla, semboller üzerinde giderek açıklayıp, sindirtiyorsa da; olup biten bambaşka cereyan ediyordu! Ama hayli bir süre idare edecekti.

Dünya krallığı veya dünya (cihan) imparatorluğu yönetimi; sosyo toplumsa yapılı bu sanal anlamalı kontrollerle sağlanıyorsa da; huzursuzlukların asıl belirleyiciliği, nesnel gelişmeler üzerinden ortaya çıkıyordu. Sanal anlamalar bundan sonra gelip varyasyon yapıyordu. Belki de tarihte ilk kez Akadlar; Osmanlı padişahının kendisine; cihan imparatoru dediği gibi Akadlar da çevreye yayılan kendi otoritelerine Evrenin Kralı ya da "Evrenin Krallığı" demişlerdir.

Temastı yaklaşımlar, kendi gelişen ileri süreçleri sonunda, ittifakı (sözleşen) toplum yapısı içine gelen her biri bir bölge sakini olan üye gruplar; zaten farklı bir sosyal kültür içindeydiler. Yine her biri bir bölge sakini olan ve ittifak içine gelen üye gruplar, benzer ve farklı üretim konularına değin uğraşların içindeydiler. Kimi koyun, kimi keçi, kimi kaz vs. üretme uzmanıyken; yine kimi buğday, kimi fasulye, kimi mercimeği kültür bitkisi olarak fark etmenin ve üretmenin vs. bilgi ve uzmanlık alanları ile bu yeni ittifakı yapı içine gelecektiler.

Bu şu demektir, ittifak (sözleşme) yapan gruplar; bilgi, beceri ve deneyim olacakla her bir alan dek getirdikleri donanımlarıyla yapı içinde söz sahibiydiler. Bu söz sahipliği, o alanın düzenlenmesinde, o alana dek egemence muktedirlik içinde oluşlarıydı. Yani yapının, her bir grup üyeleri, ittifak içindeki; düzenleyen ilah yâda ilahların gördüğü işler biçiminde, mesleki işi, görür oldular. Çünkü her bir yapıya dek görülen işler; diğer iş gören nesiller için ökülist (totem öğretili) bir anlam ve anlatım içeriyordu.

Bir araya gelen yapı meslekleri, o grubun tanımlı lığı ve totemi kutsal uğraşısı içinde yer almıştı. Bir gruba değin gördüğü iş; o grubun totemince öğretilen, kutsal bir iş ve kutsal totem kaynağı bilgisiydi. Yani bir grubun gördüğü işe dek bilgi beceriye ait deneyimlerin geriye dönük elde edilmiş şekli, sonraki kuşağa giz kalmıştı. Bir işe değin geçmişte sağlanan ve aktarılan bilginin; hem o totem aiti kuşağa gizil ve büyümlü anlama olur yanı vardı; hem de ittifaka giren diğer totemi aitler için ökülist olur yanı vardı.

İnsanlığın ilk uğraşları oluşla, kendi yapar oldukları üretim işlerine nasıl başladıkları; şimdi bize nasıl bir gizse ve bu adıma dek, bir olası başlangıç olasılıkları sayabiliyorsak; atalarından aktarılan iş ve işin yapılma bilgisi de, devamı nesille göre, giz olan bir durumdu. Bu nedenle bu bilginin başlangıçtaki öğretilme olasılığı; önce kendi

totemlerindendi. Şimdi de, şimdiki ittifak içinde olan ilahlarındandı.

Bir totemi soydaş, kendilerini; söz gelimi fasulye üretir olmayı bilen bir yapı içinde, fasulye üretmeyi öğrenerek sürece katılıyorlardı. Fasulyenin kendisinde, insanların onu üretmeyi nasıl akıl ettiklerine ilişkin bir bilgi yoktu! Yani fasulyenin üretim kültürleri içine nasıl girdiği bilgisi, onlar için ezoterik bir bilgi olmuştu. Bu yüzden fasulye üretimi mesleği, ilk dönem totemlerin öğretme işiydi. Sonraki dönemlerde de ilahların ve giderekten de, tanrıların öğrettiği kutsal ve totemi ilahi bir meslekti.

İlah ve ilahe tanımı; ittifak öncesi bir beceri ve donanımlar içinde bulunan sosyal komündü birliklerin ana erkil veya baba erkil olurlu yapıların bir sosyal kültürüdür. Topluluklar ittifak içine ana erkil ya da baba erkil oluşla geldiler. Ana erkil yapıda ittifak içine gelen grup öğreticisi ittifak içinde ilahe (Inanna ya da karşı grup Geştinna) meşrulaştırmalı olacakken; baba erkil yapı oluşla ittifak içine gelen yapı belleticisi de ilahlar da (Gilgamiş, karşı grup da Dumuzi) meşrulaştırmalı olacaktı.
5- Sosyal komün yapıların uzmanlaşan süreci totemi topluluklar arası tabumsak engel girişmeleri zorladı

Yan yana değişen ayrı ayrı otorite olan uzmanlıkları olan komün etnik yapılar, ana erkli ya da baba erkli olur bu ilahlar ve ilaheler totemi çoklaşmalı, düzenleyen otoriterdi oluşlarını; ittifakı yapılarının kurumlaşmalarına dek sürdürecektirdi. İlahlar ve ilaheler burada ve bu aşamalarda; hem bir uzman gurubun vakıf olduğu işleri düzenlemesiyle, grupça temsilcilikti, hem de grubun lider yönetici otorite temsilciliğiydi.

En az iki yönden gelen gruplar, kendi komşu bölge sınırları olan bir yerde, belli bir süre sonra ittifaka gidecek sürecin kutsal temaslarını yapıyorlardı. Bu yer "kutsal buluşma yerleri" olan ve daha sonra TAPINAK adını alacak, bir çeşit tarafsız ve tampon alanlardı.

Sürecek

Bayram Kaya

Tarihselliğini Arayan Düşünce 08

8-]Her bir gurubun ve temas eden grupların bilgisi; kendi zaman zemin düzlemi içi devinmesiyle, mesleki olan kadarla, sınırlıydı. Bu nedenle birbirine göre, birinin diğer tür üretimleri bilmez olması kaçınılmaz olacaktı. Farklı olan grup uzmanlık ürünlerini hediyeleşmeyi (hediyeleşmenin nasıl başladığı giz kalışla, ezoterik ve olasılıklarla yüklüdürler) akil ettiler!

Süreç, iki ayrı bölgenin kesim yeri olan, ortak kabulcü sınır noktaları üzerinde ki yerlere yine totemi söylem meşrulaşmasıyla gelip kendileri için konmuş olan hediye sunuları alıp, karşı grup için olan kurban hediyeyi orya bırakıp gitmek biçimindeki uzaktan temaslarıyla, ilk temas eden girişme sürecini başlamıştılar.

Hediyeleşmeler alanı, temas edilmemenin yeri olan kutsal buluşma noktaları, tapınaklardı. İçine henüz tanrılar bilinmediği için; zaman bu olgunluğu ortaya koymadığı için; tanrılar konmamıştı. İçine tanrılar konması sürecine daha çok vakit vardı. Tapınakların daha sonraki hediye ve sunak yerleri olmaları da bundandı.

Tapınakların içi çok daha sonraları tanrılarla doldurulmasıyla hediye ve sunaklar (kurbanlar) tanrılara yöneldi. Çünkü içine tanrılar yerleştikten sonraki dönemlerde de tapınaklar hediye ve sunak yeriydi. Hediye ya da sunaklar (kurbanlar) bal, mısır, fasulye, yağ, deri, et türü ürün hediyeleşmelerin bırakılıp gidilmesi idi.

Tapınak buluşması yerlere gelen bir grup kendileri için bırakılanı alıp giderken, kendi kurbanlarını da oraya bırakıp gidiyorlardı. Bu eylemler, grupların kendi dışındakileriyle olan ilk kez birlikte girişmenin düşünülmesini; fikren birbirine alıştırtıp ısındırtan süreçlerdi. Bu süreçler grupların tesadüf temaslarını, grupları ayrı totemi aitlerin temas etmezlik tabusunu kırarak, temas etmeyi kabul edilir hazmetmenin, düzey anlayışına getiriyordu.

Böylece daha yakın temasları ortaya koymanın buluşmalarını gerçekliyordular. Ve yine birbirlerini hiç değilse uzaktan da olsa, kısa bir süreliğine; birbirine görücü bakış; uzaktan gözlemekten kaynaklı içsinme alışmalar biçiminde temaslar başlayıp; adımları ilerleyen süreçlerle, ittifaka dek gelecekti.

6- Bencillik mi, özgecilik mi?

Nasıl sosyal birlikti etnik yapılar içinde, totemi sosyal kültür ortaya çıkmıştı. Ve kişi bencilliği de sosyal yapıya uyumlanmıştı. Kişi bencilliği, sence ve özgecilik oluşlarla; sosyo özne bencillik içinde kamufle edilip devindirilmişti. Kişi bencilliği işte şimdi de ittifakın sözleşmesi içinde; bu sosyal birlikler özne bencilliğine hitap eden bir ortak noktalar sağlayışında konuşulup, eğ imleyip, çekikleşeceklerdi.

Etnik yapıların kontak noktası, tabusak totemi kutsal nokta oluşla benzerdi. Ama kontak noktalarının, farklılığı iç müktesebatlarının; farklı sosyal kültürcü devinme alanına sahip olmalarıydı. Temastı ve ittifakı yapılar, bu ortak bencillik alanı olan totem nokta üzerinde onaylanıp, danışılıp, konuşulmalıydı.

Ve ittifakın versiyonları da bu sosyo totemi sosyal kültürler üzerinden çevrim ve dönüşümlerle, "sosyo toplumsa özne nesne, bencillik bilinciyle" bağitlanacaklardı. Temas noktası artık uzmanlıkların düzenlenip öğretildiği ilah ve ilahelerin totemi tabusuydu.

Protogoras; "İnsan her şeyin ölçüsüdür" demişti. Gerek sosyal birlikti yapı, gerek ittifakı yapı; gelişen uzmanca nesnellik olgularının da dayatmasıyla ve her şeyin ölçüsü;

“bencillik (insan) olmak” zoruyla giriştiler. Bu ilkenin önce kişi insan bencilliği boyutu vardır. Sonra da; kişi bencilliği, kişiler bencilliğiyle girişişle (sözleşmesiyle) : “sosyal özne bencilliğini” ortaya çıkardı.

Sosyal birlikti yapıların sözleşmesi yoktu. İçine doğulur. Artan nüfusla göçler verilirdi. Temastı, ittifakı yapı ile sözleş ilme (ahitleşme) ve ahitleşme konuları ortaya kondu. Kişi bencilliklerine dek sağlatılması sosyal birliğin ana çekimleniş devinme alanıydı. Yapı bu kristalize edilme üzerine örülecekti.

Kişi bencilliği sosyal birlikti yapı içinde; “Sosyal özne bencillik bilincine” dönüşmüştü. Sonuçta; sosyal özne bilinç; kişi bencilliği sağlasanı olmakla, kişi bencilliği doyurulmasına yansıyacakla, paylaşılacaktı. Temas eden ittifakı yapı, kendi komün uzmanlıklarını, hediyeleşme ve takaslama olmasının zorunlu yoluyla, son tahlilde kişi bencilliklerine yarıyordu.

Yanı temastı ittifakı düzen farklı bir zaman zemin devinmesi oluşla yine kişi bencillikle kristalizesi etrafında şekillenişle, kişi bencillikleri girişmesiyle; “sosyo TOPLUMSA özne bilinç” düzeyine geldiler. Temastı ittifakı süreçle, “ittifakı sosyo toplumsa süreci” başlatıştan bu yana, arada en az, 10 000 yıl geçiyordu.

İnsanın her şeyin ölçüsü olması, size; doğaya dek, yüzde yüz bilgiyi sağlayamazdı. Bu ilke içinde egoca öznelliğin ve bencilce duygunun bize göre ölçü olma yanılsatması vardı. Ve bizim dışımızdakilerin de, yani bitki hayvan ve diğer insanların da ancak bizim bencilliğimize denk düşmeleri dışında; bizlerce bilinir olma bilinci yoktur. Üstelik bencillik, olay ve olgularını duygusal olacakla büyütür. Abartır. Hatta olay ve olgularını aklın önüne geçirirdi.

Sürecek

Bayram Kaya

Tarihselliğini Arayan Düşünce 09

9_]Bencilliğimiz içinde, kendinize göre, kendinizin bilinci vardır. Ne var ki; sizi, size göre değerleyen ve sizi siz gibi kişilerle ve doğayla giriştirilmesi karnınızı doyurmak için bile olsa, giriştirmenin ölçüsü yine de bencilliğimizdirler. Bilim ve bilginiz, büyücülüğünüz de hep bu bencillik ölçüsü üzerine otururlar. Sizin dışınızdakilerle ilişkileriniz içinde de bir giriştiren hep, bencilliğiniz olacaktır.

Bu bencilliğiniz sayesinde, olay ve olguları kendi bencilliğinizden başlatıp, sonra da çevreden olay ve olguları üzerinde dolaştırışla, kendinize doğru gelen bilinçlenmeye ulaşmışsınızdır. İşi, bencilce kısır noktadan ele almanız; sizi bugünkü uygarlık düzeyine getirmiştir. Bencilliğin akışı, konturları tam olmayan ve hiç bir zaman da tam olmayacak olan, bir yol eğ imlenmesidirler.

Yani insanlar, bencillik giriştirmesi ile konuşuyor, yapılaşıyordular. Girişen yapısal nesnel süreçlerin eğ imiyle de yol alıyorlardı. Bu eğ im içinde edinilen bilinçle; kimi kez de insanlar yolunu, istedikleri gibi biçimliyordular. Kişisel bencillikler, önce sosyo öznel bilinçle frenlenip kamufle edilerek sosyalleşmiştir.

Sonra da "sosyo toplumsa özne bilinçle" düzenlenip ilişkilendirilmişler. Önce sosyo toplumsa özne bilinci tıraş ederseniz, altında "sosyo özne bilinç" ortaya çıkar. Sonra da, sosyo özne bilinci kaldırdığınızda, altında som denecek denli, "kişisel bencilliğiniz" ortaya çıkar.

Kısaca değ indığım bu yolla insanlık kendi serüvenlerini başlatmıştır. Bilim dahi bu yolla başlayıp; bilimin sınıfsal olan kar güdüsüne hizmet eden yanı, daha büyük oluşturulup finanse ediliyor. Yani bilimle tanışmamız bile, çok büyük yanıyla ilkte tüm insanlığın ve evrenin hayrını baz alışla devinmese de, egemen sınıf insanların kazanç ve kar hırsı bencilliği sayesinde. Ama şüphesiz ki bu yol şimdi tümünden de, sadece bencillikler bağlamı içinde oluşlarla da sürmüyor.

7- Sürecin doğal yollarını, ilineksel olan düşünmeyle öznel anlaşılması

Başlangıçtı süreç içinde, ilk sosyal birlikler oluşmasına değ in girişmeler içine gelişte, sosyal birlikler grup ve sürü yaşam envanterlerinden malzeme edinilmişti. Bu malzemeden, sosyo öznel bilinç ve bir totemi aidiyetler anlayışı oluşturma etkinliği süreç boyunun akış dinamiği olacaktır. Bu etnik oluşmalı yapı, on binlerce yıl yöresindeki diğer sosyal birlikler ile temas etmeyen, ama diğer sosyal birliklerle bir şekilde karşılaşan bir yapıydı.

Bu yapılar, temeli kişi ve kişiler bencilliğinden kaynaklı barınma, savunma ve beslenme gibi bencillik birleşmelerin; öznel olurlu ve insan egosu salınımlı bir iç düzen yapı devinmeleri vardı. Ve yine bu iç düzenli yapıların bir de kendisi dışında gerçekleştirmelerle bağlı olduğu, dış nedenli devinmeleri vardı.

Bu dış nedenler kişi ve kişiler bencilliğinin giderilmesindeki sağlanır oluşla etkilidirler. Dış nedenler, çevredeki avcılık ve toplayıcılığa uygun olan; bol, verimli sunumların bulunup bulunmamasına denk düşer durumdukları. Çevrenin besin sunumu; sosyal biçimleniş üzerinde, sosyal yapı nüfusunu sayıca değ iştirir olmak gibi bir salınım çevresinde çevrimleyişle, nüfusu dönüştürür olmak gibi bir belirlemesi vardır.

Yani av ve meyveye dek kıtlık veya av ve meyveye dek çokluk gibi dış çevrenin nesnellğine bağlı dış nedense oluşla çevrenin; o sosyal nüfusun dağılımı üzerinde dış güden biçimleyici oluşu vardır. Bu biçimler oluş yörenin birlik üzerindeki, kendi kendine bir organize ya da koordinasyondurlar Yapıyı düzenleyen yaşantılar kültürü de, totemi

aitlik olan o yapının etnik kültürüdürler.

Çevredeki her bir sosyal birlikler, o sosyal birliğin kendileri dışında ayrı bir etnik totem soylu sosyal grup olabilir. Veya çevredeki kaynak kıtlığı nedeniyle, bir varyasyon sayısı etrafında salınım veren totemi birliklerin kendisinde kopan, bölünen, nüfus göçü ile doğum yapan gruplar olabilir. Doğum yapan grup, yavru grupla, kendileri; totem soyluydu. Kendi varyasyon kültürlü, totem soydaş gruplardı.

Totemi anlama, kendisini; kendi egoizmlerini özeğe alan bir aitti tanımlamadırlar (bk. Tabu ve Totem) . Bu nedenle hemcinsi olan diğer totemi sosyal birliklerden kimisi; bir başka totemi yapının aittiler olmamakla; ne kendisi gibiydiler ne de kendisinden birisiydiler. Yani bugünkü anlaşılan deyişle, her bir totemi tabu, diğerine göre "insan" değildiler. Çünkü o günkü sosyal kültür, insanlık tanımlaması ihtiyacı içinde olmamakla, bu gibi tanımlamalar üzerinden rezonansa gelmeyi bilmiyorlardı.

İnsan ve insanlık tanımımız o günlerde, kuşkusuz ki yoktu. O günlerde bugünkü anlamıyla "insan oluş" sadece ve sadece; kendi totem soylu aitte si olabilmektir. Bugünkü gibi "insan olmada" buluşma gibi bir anlayış birliği yoktu. Çünkü böyle bir ihtiyacı ortaya koyacak gerçekleştirmeler de ortada yoktu.

İnsan kavramı ittifakı düzenlemeler içinde, totemi tabudan ötürü uyuşmayan gelişmeleri aşabilmek için, yepyeni bir yaratılışla ilahlar görünüşünden (totemler suretinden) olan insan ortaya konacaktı.

İttifak içinde, artık herkes ayrı ayrı totem soy oluşun belirlenimciliği yerine, aynı bir tanrının yaratılış ve ruh suretinden oluşla, kurallaşan " o işin öyle olurlusuna referans" olucu bir anlayışla iletişime ve temas etmenin, birleşmenin; meşrulaşmalar özeğine geliyorlardı.

Sürecek

Bayram Kaya

Tarihselliğini Arayan Düşünce 10

10-]Bugünkü anlamla, "insan" sözcüğü; ittifak öncesi sosyal yapıların, sırf kendi bencilliğinden ve kendi toteminden başlattığı bir anlama, olmaları kaçınılmazdı. Eğer o dönemlere bir insan olma kavramı atfedeceksek(!) böyle bir ortak tanımlılığı, her bir sosyal komün birliğin kendi totemi, anlatıyordu.

Her bir sosyal birliğin kendi totemi, kendi insan olmasını tanımlıyordu diyebiliriz. Kendi totemi aitliği olanların dışındakiler, bugün bizim anladığımız manada bir insan oluş tanımını içinde değıldiler.

O günlerde olmayan insanlık kavramı, her totemi aidiyetin kendisini ifade ediyordu. Veya biz bunu böyle anlamalıyız. Bizim bugünlerde "insanız" derken, tanımladığımız aitti oluşmanın ve bencilliğin, merkezinde; o günlerin insanı "kendi totemi aitliklerini" anılıyorlardı. İttifak içinde de bu anlayış bir süre böyle sürdü gitti.

Eğer bir insan soy oluş, o dönem için tanımlanacaksa; her bir totemi aitliğin kendi totem bencilliği, kendisinin insanlığı ve var oluş yaşama hakkını, temsil eden yekvücut harekettiler.

Yani insanlık, yine onun totemi bencilliği üzerindeki bir tanımlama ve anlam bulan belirtilme olacaktır. Diğer totemler ise, insan olmayan, çevredeki bencillik rekabetine ve savunma tehdidine denk düşen, her hangi bir şeydi. Hatta avı bile olabiliirdiler.

Totemi yapının sosyal evrimi; totemi yapıyı getirdiği bu aşama varyasyonu içinde, diğer farklı totemi varyasyonlu üreten, uzman yapılarla; bir şekilde temas girişmesi içine soktu. Böylece totemi yapıları ilk kez giriştiren, temas ettiren bir kombinasyon ortaya çıktı. Bu kombinasyon sözleşen, ahitle şen bir (ittifakı) yapıya doğru gelişen, bir sosyal evrim sürecini başlattı.

Sözleşen (ittifakı) yapı; her birinin, bir totemi ile bir bir çokla şan; bir totemi sosyal kültür ve üreten bir nesnel uzmanlık yapının organizasyonunu; kendiliğinden giriştirdi.

Bu girişmeye uygun yeni söylemli totemi meşrulaştırmaları, yapının ilahça düzenlemesi oldu. Totemi bencillik artık totemler birliği sosyal bencilliği ile "insan olmanın bilincini ve insan olmanın ilah ve ilaheler kültürünü" ortaya çıkaracaktı.

Sosyal ve toplumsal evrimin geldiği köleci aşamada, İlahlar önce kendilerine hizmet eden (kul-köle) olurla mevcuttaki hali yansıtır insanları yaratacaklardı! Bu yeni yaratma bilinci, ittifakı yapıyı ilahlarla düzenlemenin de sonunu getirecekti. Gelişen yapının çelişkileri, düzenlemeyle çözümlenemeyecekti!

Bu ilk kez insan yaratma işinin içine, her bir totemin kendi totem aitliği olan tanımlamadan, bir parça özellik (totemler suretinden) konuşla, totem karakterden parçalar konuşla, bir karışım olan; kilden çamurdan, toprağı sekileyip, yepyeni bir insan formu yaratılacaktı. Artık yeryüzünde, ilk kez oluşla insan tanımlanış düzlemi doğmuştu! İnsan bağlacı, ittifakların ilerleyen sürecine, bir armağanıdır.

Bu insanlık kavramı adım bağlacı, temas etmeyen etnikti totem tabusunu; temas eden sosyal kültürlü totemler (ilahlar) tabusuna dönüştürecekti. Plural olan her bir totemi aitlik, şimdi ittifak içinde; yep yeni bir görünüş ve kavranışın anlaşılması olan, politeistlik bir biçime bürünmüşü.

Eski sosyal birlikçi etnik kültürlü totemi plüralist (tekli) mantık yerine; tümü ifade

etme, anlama ve anlatma, kavratma şekilleri de bundan böyle, bu politeistlik çoklu mantıkla gelişmeğe başlayacaktı.

8-İnsanlık kavramı; etnik sosyo tabusak engelin aşılması için yaratılmıştı

Ve yeni haldeki belirmiş olan sosyo toplumsa olurlu, sınıfsal çelişkilerin macerasını, "insan" olanın yaratılmasıyla, şahsına düşen payla açıklayacaktılar. İnsan çoklu mantıkla kavranan ve kavratılan bir kültür süreçlerinin tümleriydi. İnsan sıfatı, daha sonra biyolojik bir canlının da, adı olacaktı.

İnsanın erdemsizlikleri (insanın kötülüğü, mal mülk sahipsizliği) , insanın yaratılışındaki pay ediliş olan, "insanın kaderi", anlamasıyla ortaya konacaktı. Ve bunun yanında bir de her bir totemi yapıların kendi totem kardeşliği, ilanen kardeşliğin önündeki en büyük engeldi.

Çünkü bu aşamaya dek gelen sosyal süreç, bütün olup biten nesnellik ve zorunlulukları; nesnellik ve zorunluluğun girişen gözlemsel organizesini; ilinekti öznel totemi anlamalarla çevrime sokuyorlardı. Sosyal yapının devindiren temeli, nesnelliğin bilgisi olmayıp, nesnelliğe ilişkin yorumsa totemi öznel anlamasıydı. Sonuçta totemi öznellik, ilerleyen bölümde görüleceği gibi nesnel çevrimin yorumsal yansımasıydı.

Totemi kardeşliğin aşılması; yepyeni bir "insanın kardeşliği" anlayışıyla sindirilir olacaktı. "İnsanlık" anlaması yeni yapının ve bu güne gelen sürecin de, yeni bir totemi anlamalı, tabu sak bir sembolizm noktası olacaktı.

Sürecek

Bayram Kaya

Tarihselliğini Arayan Düşünce 11

11-]Böylece birbiri ile girişemeyen her bir etnik totemi aitlikler, girişmelerini "insan olma"; "insan olmanın tabu kültü" üzerinde meşrulaşmanın birleşilmesi; "insan olmayla aitleşen totem kültürüdür". İnsan kavramı yaratılmasında; can kan gibi her biri bir totemi aitti tanımlatılmalar; insan birleşimi içinde ve her biri bir totemler sureti olmanın sembolik harmanlanışla, ilk insanın tasımsa varyasyonu, ortaya konacaktı.

Biyolojik insan dünyaya geleli yüz binlerce yıl olmuştu. Ne var ki sosyal insan; sosyal kültürlü girişen insan; tarihte ilk kez buluşup giriştiriliyordu.

Her bir grubun bir temsilcisi olan ilah ve ilahelerin özelliği; yaratılış kavramıyla, insan ruh ve suretinin üzerine konmuştu. Gayri, insanın bir özelliği ve güzelliği İnannadansa; insanın zekâ ve bilgeliği de Enkidendi. Ve dahi insanların görünüşleri de, Andandı, yani Anunnakilerdendi vs. Artık bir "insan" çok özellikli ve çoklu düşünmenin kültürüydü.

Bir arada oluşla, yan yana gelecek olan etnik gruplar; yeni birleşik yapıları ortaya koyamadan önce ahitleşmeler düzlemine geldiler. Gruplar bu düzlem içine her biri kendi totemi sosyal üretim kültürü içinde oluşlarıyla, ittifakın yapısı içine geleceklerdi. Böylece ittifakın yapısı kendisini; meslekler içinde bir arada olurla bulacaklardı. İttifak, çoklu yapısını gözleri önünde pırıl pırıl etmesiyle fark edecektiler.

Ha keza iş bölüşümü de; mesleki donanımın çeşitliği gibi kendiliğinden ortada durup duruyor olan bir kendilik algı olacaktı. Ve ileri süreçlerdeki dini anlamalarını ve dinlerin çokluğunu da ittifaka giren her bir totemi grubun kendi totem anlayışları çokluğuyla belirlenecek bir yapıyı, ortada görür olacaklardı.

Hata yeni dini versiyonlar, totemi versiyondan şekillenişle olacaktı. Nasıl kaz çobanlığını sosyal birlikti komün yapıya, totem öğretmişse ve kaz çobanlığı bir totem işi (çoban DUMUZİ işi) ise; Dini yapı içinde de, bu totemi okülte olan bu anlamaları yani meslekleri totemlerin öğretmesi yerine; bir tek kişi olan Hanok (Hermes-İdiris) denen yeni şekillenmenin, bu meslekleri insanlara öğretmesiyle açıklanacaktı.

Yapının tarihselliği; her biri kendi şartları içinde, ayrı ayrı (koyun üretimi ve koyun çobanlığı, kaz üretimi ve kaz çobanlığı gibi) tekil devinimli süreçlerin; bir arada bulunuşlarıyla, bir arada olmanın çoksatılmaları; ilişkindik oluşun entegresiyle tekilleşir (hepsi hayvan üretimli çoban oluş tekiliğidirler) .

Yine yapının tarihselliği, süreç birleşmeleriyle ortaya konan bir kendilik çoğul oluşlardır. Çoğul yapılar da, içinde buldukları zaman zemin düzlemiyle, yeni bir girişmeler düzenlenebilmesiyle, kendi entegre tekilliklerine dönüşürler. Yani tüm olup bitenler; doğanın ayrılma ve birleşme ilkesidir. Ya da kesikli süreklilik içinde olma ilkesinin, ayrık oluşları bir arada giriştirişle yeni ilişkiler ağı kurdurtuşla entegrasyon birleşmeli, bütünlüğüdürler.

Tıpkı şurada burada bir oluşmayla, farklı farklı bitkileri bir araya getirdiğinizde kendilik bir demet ve farklılıkların birliği demetini, oluşturmuş olursunuz. İşte buradaki demeti oluşturan sizsiniz. Sosyal ittifaktaki ayrı ayrı farklılıkları birleştiren de, her biri bir ve ayrı uzmanlıklar değişilmesi olan nesnel üretim ilişkileri sağlayışlarınızdır. İnsan biyolojisinden ziyade, sosyal kültürün (sosyo nesnel öznelğin) üretim kültürüne denk düşen, cazibeli çekimiyle olmaktadır.

Üretim kültürünüz, yeme içme gibi bencillik sağlananlarınıza denk düşen çekimdirler. Egoya hitap eden, her bir sağlananlardan üretilir olanları; ilk başlarda farklı grupların

bilgi ve keşfediş beceri ve uzmanlıklarının elindeydi.

Bu kabil farklı ürünlerin ve uzmanlıkların (becerilerin) , hediyeler yâda takastı yollarla, bu ayrı beceri uzmanlıkların gruplar arası ilişkileri içinde, değiştirilebilir olmasındaki mucize çekim vardır. Bu mucize çekimin mucizesi de, sizleri bir araya getirip, çoklu sosyo toplumsa yapı oluşmayı başlatmasıdır.

İnsanın kendinden kaynaklı (bencilliği) ve insanın kendi dışından kaynaklı (nesnelliğin üretim ve takastı yasası) olan bu bağ doku çekim sellik eğimi; ayrı ayrı totemi anlamaları bir araya getirişle bu çoklu dini yapılar da kendilikten ortaya konmuştu.

Değilse tanrıların çokluğunu; dinlerin çokluğu içinde, insanların sapıkça, akılsızca, rast gele; dağa taş, ağaca taparak din icat ettikleri biçiminde anlayıp, anlatmak ve insanların doğru yoldan sapışları olarak aramak beyhudedir.

Genel ilkeler dâhiliyesinde oluşla; bir gelişme, bir düzenleme, bir anlayış ve bir sosyal oluş çeşitli salınımlar yapar. Bu uygulayım ve salınımlar, kendi süreci içinde denk düşmelerle kullanılır olacaktır. Denk düşmeyenle çeşitlenmeler kendisini oluşturan bir sürecin ürünü olmakla ve daha sonra miadını doldurmakla tarihin çöplüğüne atılacaktır.

Sürecek

Bayram Kaya

Tarihselliğini Arayan Düşünce 12

12-]Yani salınım yapıyla kesikli sınırlı çeşitlenen bir anlama ve olaylar, kullanım süresi sonunda giderek sönmölenecek olan bir varyasyonu, sizin genelleme yapar olma yanlışlığınız, onu öyle (fikir özgürlüğü) kılmaz.

Tekillikler çoksanıyor, çokluklar da yeni ilişkiler organizasyonu ile tekil entegrasyonlarla; insanlığın tek dini gibi sosyal kültür anlayışına, dönüşüyordular.

Süreç birleşme ve ayrılmalarını; kendi kendine girişmeleriyle "tekillikleri" birleştirerek çoklaşmayı başlatıyordu. Çoklaşmalarını da re organize ederek, yeni tekillikleri ortaya koyan bir dinamizmiyle kesikli (sınırlı) ve sürekli olmanın işleyişini ortaya koyuyordu. Her bir süreç, bir öncekinden devinişle yepyeni bir ilişkiler ağıyla, ayrı bir anlama, ayrı bir işleyiş ve düzlem devinmesiydi.

Tekil kişi, dala uzanarak ulaştığı meyveyle, hemen bencilliğini doyuruyordu. Ha keza (bunun gibi) bulduğu bir leş artığını ya da yaptığı böcek ve kuş gibi avları, hemen tüketiyordu. Veya sorumlu olduğu yavrusuyla paylaşıyordu. Kişiler burada biraz analık özverilidir. Belki istisna dâhilinde de babaca özverileri de vardı.

Kişi ya da insan, (sürüce ana baba özverisi olmayan) benciliği içinde, azcık biraz özveride bulunmuştu. Bu özveri, hemen değil de az bir gecikmeyle gerisin geri kendi bencilliğinin doyurulmasına doğru dönüşüyordu. Gecikme, kişilere dek bencillik sağlananlarının doyurulmasını, hemen değil de, sosyal yapı üzerindeki organize olan çevrim içindeki aşamalardan geçmeleri nedeniyle biraz geç oluyordu.

9- Ezoterik anlamaların süreci kaynağı

İnsanın sağlasandı olan karşılanmaları, sosyo öznel bilincin ve sosyo öznel gücün, iç dolaşimleri frenlemesi sonrasında da, sağlatımlar biraz geç de olsa, tekildi kişi bencilliğinize dönüyordular.

Aslında bir yeme, barınma, savunma, neslin devamı gibi olan bencilliğin doyurulması, güç birliğiyle sağlanır olmuştu. "Sosyal güç birliği sağlatırlığı" cazibe merkeziydi. İlk sosyal birlikti yapıların geçmişte kalan ataları; cazibe odağını kendi deneysel birikimleriyle doldururlar. Buradaki birikim sağlanırların nasıl bir düzenlenişle elde edilebilir olacağını bilgisiydi.

Kişiler "sosyal birlikti gücün sağlatırlığına dek sosyal birlik gücün zorunlu çekimini tanımlayamıyordu. İ Sosyal birlik güç, işin; o şekille, bu biçim yapıyla, sağlatılır oluşunun kabul edilirligidir. Böyle bir sosyal ortam içine doğan kuşak, için sosyal birlik güç; o işin, ya da o sürecin öyle olacağını" simgesi olan onayıcı bir totemdi.

Atalar deneyimli, aktarımsa bilgilerin; deneyden elde edilme şekli, bir iki nesil içinde o aktarılan bilgiyi deneyden elde edilen bilgi değil de, bilmekten elde edilen edinilen, söylemekle anlaşılın ve gaipten konuşulan ökölte totemi bilgiye dönüştü.

O bilginin deney ilişkileri, kendi düzlemi içinde yaşanmaz olacağından; ilk ataların deneyden gelen bilgi süreçlerini anlayan gerçek olayları, şimdi sisler gerisinde kalan bir anlama olmaktan kurtulamaz.

Söz gelimi ataları ilk kez pişirmeyi nasıl akıl etmişti? Çünkü kendisini içinde bulunduğu nesil içinde, pişirme becerisini o, ona öğretilen bir süreç olmanın mantığıyla düşünürler. Ona öğretilen süreç te geride kalmış, kendisine karanlık olan, bilemediği, sissi ve ökölte süreçtir.

Aktarılan bilgilerin aynısını, atalarına da kendisine olduğu gibi anlatan bir atalar öğretmenin olduğunu düşünme mantığının sonu gelmez. Her şey gibi bilgiler de, anlamalar da, kesikli ve sürekli olmalıydı.

Mantiğin zincirlemesi içinde, zincirlemenin kesiklilik yarattığı noktada, bu kez de atalarının pişirmeyi birden bire bilip buldukları, ya da ilk atalarının zaten biliyorlar (!) oldukları gibi bir şeyi düşünmeyi (totemi anlamayı) akıllarına getirecekti.

Yine ataları, yemeğe tuz katmayı nasıl akıl etmişti? Ya da zehirli bir ot ve kökü nasıl bilmişlerdi? Gibi bilgiler atalarına; görüngün ve gözlemsel, deneyce yaşayarak öğrenme içinde adım adım iğneyle kuyu kazmanın birikmeleriyle, izafeli olacaktır. Bu izafeli ve damla damla birikmiş bilgiler, şimdiki her şeyi birden öğrenmiş olmanın açıklaması olamıyordu.

Oysa kendisine aktarılan bilgi, kendisine bir izafe oluşun eşlenerek öğretilen bilgi olmasından çok; eskilerin bu aktarımları biliyor olmalarının bir geleneği ve kutsal bilgisiydi. Atalarla bağıntılı olanın bilgisi, torunlara; atalarına ilinekti bir anlama ve bilme referansı oluyordu. Tarihiliği bilinmemekle nesnele ve deneye izafesiz olan bilgiler; korunan, saklanan, nesilden nesille söylenen, öznelliklerin bilgisine dönecektir.

Bilgi, bir anlamda, kendi deneysel bilgisinden gelmemekle; söylenene deney bağıntısız yani izafesiz (ezoterik) olacağından, bu aktarım gizemli ve hayranlık uyandıran bir davranışlar saygılanmasına (tabu ve toteme) dönüşecekti. Elbetteki öğrendiği bilgi kendi yaptığı sürece de, deneysel olacaktır.

Sürecek

Bayram Kaya

Tarihselliğini Arayan Düşünce 13

13-]Totem mi önce, tabu mu önce? diyen bir okurun, bağıntılı bilme, anlama ve çoklu mantığı bağıntılaşma bilinci henüz oturmamış demektir. Totem ve tabu bir teklığın, anlamlandırıldığınız yanına göre beliren, tek olanın iki ilişkindik yanırıdır. Tabu kılınmadan totem olmaz. Totemi söylemeden de tabu olamaz. Totem o alanın nesnellik eğimiyken, tabu bu eğim üzerine binen kurallardır. Kuralların nesnel gerekçesi zamanla metafizikte olabilmektedir.

Totem böylesine bir atalar bilgisini, atalar seslenmesiyle beraber, yanında görmek istemenin yaptıran, meşrulaştıran bir sosyal anlamasıdır. Totemdeki ezotik izafi bilgi, sonraki dinleyen nesillere, izafesiz gelir. Böylece totem; bir konuşandır; bağıntıya gerek duymadan deneyden önce bilen ve söyleyenin bir kendi kendine bilmesidir artık.

İşte tarihsellik içinde ezoterik olmanın ve olunmanın kaynağı budur. Yol alışıta bu kaynak elbette birçok eğilip bükülmelerle, dallanıp budaklanmalarla kendi varyasyonlarına uğrayacaktır.

Bizler, doğru bilgileri bu nesnel bağıntılı, eskiden edinilmiş deneyci yaşantılara dek devinimler üzerinde aktarıyla gelen bilgiyi zımnı deyişle nesnel bilgiyi; ilinekti olmasından ötürü yeniden somut bilgiye oturtmak zorundayız. Burada ilinekti bilgi demek, bilginin o günler için apaçık anlaşılır ve meşrulaşılır olmasını, totemin söylerliğiyle kavramanın somutluğudur. Yani totem söylüyorsa doğrudur.

Bu yüzden insanlar dinlerinin, insanlar imanlarının, tüm dallanıp budaklanışlarını; ökültüst yorumlarla ilenekte söylemlerle (ilah söyledi-elçi söyledi gibi) anlayacaktır. Yani ilinekti oluşla tabu olan totemi söyletmek gerekmektedir. Sonraların aşamaların anlama ve anlatım ve geçmişten gelen yaşamsal deneyimleri elbette ki bileceğiz. Ama bu ezoterik olmanın yanında da; bu aktarımların geçmişe ilişkin çok somut bir gelişme çizgisi uğraklarını yansıtıyor olmasının, kimi gerçeklerini de taşıdığını göreceğiz.

Atalar deneyimi olan aktarımlar, okülte anlayışça bir dönüşümle totemde somutlaşmıştı. Kendisinden önceki atalara dek eski dönem yaşantılı her bir aşmanın deneyi içinde, aktarılan her bir tarihi deneyci bilginin billurlaşması; bilgi içindeki uygulama deneyimlerin tarihiliği; aktarılan kişilerde yoktu.

Yani nasıl olmuştu da, o işin; en pratik yolla; kavgasız, gürültüsüz ve verimli bir şekilde öyle yapılır olurlusunun elde edilmesini, dinleyen kişiler kendi yaşayıp öğrenememişti. Hazırda öğreniyorlardı.

Kendisiyle konuştuğu, kahinleriyle kendilerinden haberler aldıkları ataları ortada yoktu. Ama onların aracısı olan totemi, yanı başlarındaydı. Totem, ataların gözetleyen bir gölgesi, gölge angılı ruhuydu. Ataları, totem yoluyla torunlarına, doğru olanı hitap ediyordu. Torunlar zorda kaldıkları zaman atalar çözümünü ve bilgi olurun söylenmesini, totem aracılığıyla taorunlarına sözlemenin manyetik küple edişiyile, yansıtıp kendilerindekileri geçitiriyorlardı.

Bir Kırşof kanununu siz öğrenirsiniz ve elektoniğin devrelerinde hazırca uygularsınız. Oysa sizin öğrendiğiniz Kırşof kanunu; Kırşofun bu yasayı ortaya korken neyi, ne kadar süreler sonunda ve nasıl deneylerle elde ettiği yaşantılısını size vermez. Üstelik te Kırşof da, kendisinden sonraki elektoniği bilemez. Bu gün Kırşof'un çalışmaları doğru şekilde size okuma yazma gibi bir yığın enstrümanlarla aktarılıyor. Ama on binlerce yıl önce böyle olanaklar yoktu.

Eski çağlarda, hazırda öğrenilen her şeyin gerisindeki var olan nesnel yaşantılım süreci, bilinemediği sürece; insanlar nedensel anlayışla bilmek istemeleri gerisindeki sis, o yaşantılım süreci gerisi bağ ilişkilerini sanal oluşla bilginin kaynağını ve bilginin meşruiyetliğini insanlara kurgulatmaktadırlar. Böylece o ilk dönem aktarımları, ezoterik bir anlama ve anlaşılmaya kendilikten dönmektedirler.

Sosyal birlikti yapı içindeki totem, bu ezoterik anlamının ürünüdür. Yine totem bu ezoterik anlamayla sosyal imleyici bir çevrim olmaktadır. Ökültist yaklaşımlar da bu ezoterik anlamın ardındaki gerçekleri ya bulgularıyla, bize söyleyecekti. Ya da yakıştıрма anlatım ve yorumlarla gizem içine gizem katacak olmanın, çok kez şarlatanlığıyla bilgiyi bize söyleyecektiler. Deneysellik ortada olmadığı sürece, ikinci hal daha baskındı.

Toplumsa sözleşmeler, İttifakı yapılarla birlikte vardır ve var olmaya başlamışlardır. Elimizde o günlere ilişkin sayılmış bir sözleşme yoktur. Zaten olsaydı binlercesi elimizde olurdu. Tümü de üretim tüketim ilişkileri ve üretim tüketim ilişkilerinin davranışlarımıza yansımaları olan, erdemlerimiz üzerine olurdu.

Ancak eski anlatımlardan ve doğal oluşmanın sosyal seyrinden az çok bir şeyler bilebiliriz. Kendimizi olay başlatmanın merkezi saymakla, olayları anlamamız olasıdır. Bir yurttaş, o günün düzenletimi içindeki yasaya rağmen şunu yaparsa ya da yapmazsa diye söze başlamakla; insan tutumları hem toplumun konusu olmuştur. Hem de günah ve sevap olurla sosyal yapının konusu, olmuştur.
10- Kurucu (müesses) yapıların inşası

İttifaklar, ortada olmayan üretim ilişkilerine değin olacak erdemler için sözleşemezlerdi. Erdemlerin yasa ile düzenlenen yanı, zaten sözleşen toplumun, ilişkilersen yanına denk düşen aksamaları, kendi otoritelerince düzenleme konusu olacaktır.

Erdemleriniz, üretim tüketim ilişkilerinizi belirlemezler. Aksine üretim ve tüketim ilişkileriniz sizin erdeminizi belirlerdi. Yani siz hırsız olduğunuz için ve size çalınmak için ortada henüz bir ekmek yoktur.

Sürecek

Bayram Kaya

Tarihselliğini Arayan Düşünce 14

14-]Aksine ürettiğiniz ekmek vardır. Ama ekmek başkalarınınca ele geçirilmekle; ekmekten yoksun kalanca ekmek; çalınacak duruma gelmiştir. Ekmek yoksunu olanla, ekmek arasında; hırsızlık ilişki bağı yansır.

Yani üreten ve onu haksız bölüşen bir yapınız vardır. Genel olurla ve kaba deyişle; kimine ekmek verip (mal edindirtip) , kimine ekmek vermemeye (çoğu kişileri mülkten, üretim araçlarından ya da üretim gücünden yoksun kılmayla) mülk yoksunu kişilerin, o malı (ekmeği) çalmaları vardır.

Yani müesses oluşla insanları ilk giriştiren, ilk toplumsal üretim tüketim girişmeleri hırsızlığı; hele de başka bir erdemsizlik olan cinsel ahlaksızlığı (zinayı) , ilk başlarda hiç ön görmemişler!

Nasıl öngörsünler ki. İçlerinde geldikleri komün yapıda özel mülkiyet, özel eşler olmadığı için hırsızlık ve ahlaksızlıkta yoktu. Bu yüzen yağmacılıklar dışında, hırsızlık akıllarının ucunda bile geçmiyordu. Hırsızlık yağmacılık gibi değildi. Yağmacılık dıştan aitleri olmayanlardan kendilerine bir tehditti. Oysa hırsızlık, içte kendi aitlerinden kendisine doğru olan bir tehditti!

Yani bencilliğin doyurulmasına denk düşen şimdiki, üretim ve tüketim ilişkileri nedeniyle; sosyo toplumsa yapının bir sözleşmesi vardır. Üretim ilişkileriyle yolu ile edilen ittifakı oluşumun içinde oluşan meslek ve iş bölüşümlerine yukarıda değinildi.

Sosyal birlikti yapılardan tutun da, güncel yapıya gelene değin, yapıyı bir arada giriştirenler; en temel (açlık gibi) nesnel giriştiricilerdi. Ve bunların bir tür insan zihni ile okunması ve sözlü anlatım özneliği olanları o yapının eksenini çekimli çevrim merkezi olmanın bağıntısını oluşturdular.

Sosyo toplumsa yapının merkezindeki her bir bağımlılıklar, her bir ileri aşama girişmeleri ile billurlaşan bir mini minnacık çekirdek özelliği kazandılar. İşte bu çekirdek sosyo toplumsa yapınızı; eksenini olurla çekimleştiren ve müesses kurucu nizamın, sistem korunanları oluyordular. Bunlar sosyo toplumsa yapının, DNA'larıydılar.

Bu dönemlerin ilişkindik gerekmesi, giriştiren sözleşmeleri, şimdi bize ezoterik bir anlama olacakla kalmıştır. Bunun nedeni de içinde bulunduğumuz yapıyı biz çocukluk algılarından ötürü, ilkten beri saltık olanın oluşumu sanmamızdır.

Bir şeyin tarihi liğini öğrensek te, bunun doğrusunu öğrensek de; tüm düşünme mantık kriterlerimiz yine de, haldeki verili mevcut ilişkinin, nesnel düzenletmeleri çevrimindeki kurallarına göre olacaktı. Bu da bizdeki sınırlanmanın tarihiliği gölgeleyen bir yansımadır. Burada bir yanlışlık yoktu.

Ancak o günler içinde, güncel bir olayın; bu kabilden geçmişle bağıntılı bir tarihselliğini düşünmek te, abesle iştigal olurdu. Bu günlerini tarihsel bağlarla ilgilileyecek olduklarında, gerilerinde; geçmişleriyle bugünkü bu bağıntıları kurmalarını anlaşılmasız kılan, bir sis perdesi varken; elbette şimdiki tuzak kurarak avlanmasını da onlara; ata totemleri söylemiş ve öğretmiş olacaktı. Bilmenin kaynağı da, ata totem tabuydu.

Hal bu ki, güncel olan, geçmişin; gelişmiş, evrimleşmiş, olgunlaşmış olan ileri bir tarih sel olmanın, bir varyasyonuydu. Tamam, geçmiş ile şimdi arasında anlamsal bir kopukluk vardı. Ve sosyal özne birlikler şimdilerini; geçmiş ile olan kopukluğundan ötürü, tabu sak totem bağla girdi çıktı yapıyordular. Ama yine de siz; bu günkü yapı

içinde bir girdi çıktı esaslı sistem düzeltmesini, neye göre yapacaksınız?

Yine halk düzlemine göre, rol ve modelleri değişmiş olan tabu sak totem anlamalarıyla yapacaksınız. Şüphesiz ki her zaman göz ardı edip te, aklımıza bile getirmediğimiz, bu ilk kurucu olan toplumsa gen sözleşmesinin ekseninde oluşacaktı. Bu bağlılıklar bir sonraya süreç kazancı ile değişmiş aktarımdılar.

Güncel olan sürecin gidi çıktı düzeltmesi ve geri besleme süreçleri yapılandıktan yeni çözümler ve düşünceler ortaya koyacaklardır. Yapının temelinde bu vardır. Böylece ana zemini gözden uzak eden öznel yapılaşmalar; hep sanal ve afaki anlamlandırma ve anlatımlar üzerinden, "Allah razı olsun" gibi temennaca olur, kişiler düzeyli yaklaşım anlamalarını; topluma götürücü yanlışları oluştururlar.

Bu nedenledir ki, bu ezoterik oluşa ne kadar karşı çıkarsanız çıkın; her toplum tarihini başlatabildiği yere kadar uzatarak bir başlangıç oluştururlar. Bu nesnel bilinmezleri sözleşişle kurucu yaptıran düzen aktarımı, bunun için hani neredeyse dokunulmaz olan kutsal kişilerin şahsında sembolize edilirler.

Bir sosyal alanın ahlaki kurucu tutumlanması da böyledir. Sosyal yapı içindeki, ahlaki değerlere dek manzume sembolleşmeleri; bir kanaat önderine, bir peygamber denen o kişiye ya da o kişilere değin götürülürler. Böylece esas kurucu olan nüveye dek zorunluklar; sosyo toplum büyüklerinin anılması çevresinde, bir ekseni dönüşme var ederler.

Açıkçası, toplumlarınız temel gereksinimdi girişmeli sözleşmeler temeli üzerinde oluşurlar. Toplumlar; benim, benim; afaki kanı ve kanatlarımıza göre, sanal fikir özgürlüğümüze ve dini inançlarımıza göre düzenlenip referanslar almazlar. Bu nedenle fikirler, bu temel eğimlerin dallanıp çatallanan ve güne göre oluşan; güncel nesnel ilişkilenebilirleri üzerinde, üretim tüketim konularının varyasyonu olacakla, bir anlam ve değerlilik, kazanırlar.

Sürecek

Bayram Kaya

Tarihselliğini Arayan Düşünce 15

15-İlk dönemin sözleşen (ittifak eden) toplumları, hızla bozulan ve yeniden ve yeniden düzenlenen yapboz tahtasına dönen, kendi ilişkilerinin nedenselliğini bilemiyorlardı. Sadece yolun eğimiyle; sanki ne yapacaklarını biliyorlarmış gibi o yolun sinama yanılma süreçlerini yaşayıp, pekiştiriyorlardı.

Yolun eğimiyledir ki, sık sık ve ani olan ilk başlardaki sosyo toplumsa değişimleri insanların anlamaları da olanaksızdı. Nasıl bilginin kaynağı totemdi, bu şiddetli değişimlerin kaynağı da kutsallıktı (totemi) nedenlerden bir ceza, bir bela ve tufan gibi doğaüstü benzetmelerle tanımlama, anlatma ve anlamalı bir hazmettirme süreçleri oluyordular.

İnsanların geneli tüm olayları tabu sak totemin kutsallığı üzerinde anlıyor ve yorumluyorlardı. Böylece gelişmelerin ve ani olur ittifakı değişimlerin direncini kırmak ve değişimin yenilir yutulur olmasını sağlamak için; yapılan ittifakları yaratan tanrı düşüncesi eşliğinde fısıldayacaklardı. Bu o an için müthiş bir soyutlama gücüydü. Çünkü "insanoğlu Tanrı'nın sözünü çiğnemişti" bu yüzden değişen yapı süreçleri içinde her yeni ittifakla, yeni bir ahit sözleşmesi vardı. Ve İsrail oğulları sık sık Tanrı ile ahitleşiyorlardı.

11-Her zorunlu olur sosyo toplumsa değişimler; eski hafızayı silme ve yeni hafızayı tutmanın ayin ve insanlar kurbanı töreniydiler. Halk yapılar törenin şiddetini, kutsal afetler tanımlaması sembolizmiyle sindiriyorlardı.

Bu ittifakı girişmelerin yeniden ve yeniden tufani olur düzenlenme anlayışlarının sosyal kültür içine yansımaları da, bugünkü amiyane tabirle; insanların imanlarını tazelemeleriydi.

Bir önceki toplumsal sözleşmelerin hafıza silinmelerine dek algılatıldığı şokun şiddeti vardı. Bu şokların şiddeti; halk düzlemi içinde kabul edilirlilik düzeyi ile tedavi edilmeliydi. Yapılanların kabul edilirdi bir sindirilir olabilmesi için, halkın anlaması kabili açıklamasına, semboller üzerinden gidilecekti.

En önemli sembol de, eski totem eksenli konuşma meşrulaşmalarıydı. Totemi uzantı, o günlerin ittifak düzenleyen ilahlara dönüşen meşrulaşmaları üzerinden, köleci düzenle de bir iyice yaratıcı tanrılar meşrulaştırmalarına dönüşecekti. Böylece birçok yaratan tanrılar; tufan motifli sembolizm anlatımları eşliğinde, bu sindirilmelerin meşrulaşmamasını dile getirilir olacaktılar.

İnsanlığın, bugünkü yapısı içinde var saydığı ve çekimi etrafında döndüğü, toplumsa sözleşmesi vardır. Aslında toplumsa sözleşmeli, ittifakı yapılı (sözleşen yapılı) girişen grupların; geçmişte nasıl bir ittifakı yapı oluştuklarının bilgisi bizde sisler gerisinde kalır. Kuşkusuz ki gerçek nesnel ve üretim sel olan her bir girişmelerin, düzene girmiş çabalarıyla oluştular. Böylesi bir şekilde başlamış olan toplumsa girişmeli toplumsa sözleşmeler oluşmuştur. Ve günümüzde de bu izlek süreci oluşturan girişmelerin bilgisi, geçmişte sisler ardı kalmıştır. Sisler gerisi oluşma hep okültist yapıları ister istemez doğacaktır.

Gerek sosyal birlik özne bilinçli komün yapılar ve gerekse üretim ilişkili ittifakı yapılar, kendi özne bilinçli girişmelerin merkezine, tekil kişiler bencilliği birleşmesini almışlardır. Birleşen bencilliklerin bağlacı da bir sağlasan olan sosyo öznel ve sosyo toplumsal, sağlasan özneli bilinç bağıydı.

Bu sosyo öznel ve sosyo toplumsa sağlasan özne bilinçli bağ ittifakı oluşmasıyla ittifak içine gelmeleri ile yepyeni bir toplumsal ilişkilerin oluşma temelini de atmıştılar. Bu yeni "sosyo toplumsa, özne bilinçli" olan bağlaşık üretim ilişkileri; kendi iç üretimlerini yaparken, sosyo toplumsa öznel bilincin gücüyle yaparlar. Ve yine sosyo toplumsa öznel bilincin gücünü kullanışla üretim yapmaktaydılar. Bu çok büyük bir fark ediştir.

Ancak ittifakı yapılar içinde üretimden sonraki paylaşım aşamasına gelindi. Genel paylaşımli kullanım esas ve saklı tutulmak kaydıyla; üretim nesnelere; sosyo toplumsa öznel bilincin altında, kişi yararına göre paylaşılacak olmanın yol süreçlerine doğru kayıyordu. Yapı içinde egemence muktedirlikleri olan kimi tekil kişilerin bencil sağlaşırlarına uygun bir mal edinmelerin beliren sürecine kaymıştı.

Özel mal edinme en çok saray çevresinde ve tapınak çevresine olan bağışlardan görölüyordu. Bu mal mülk edinmeye dek çeşitli hile desise ve gaspçı özel mülk edinmelerde karışınca, süreç hızlandı.

O dönemler; sosyo etnik kültürleri bir araya getirmenin onca zorlukları vardı. Ve bir araya gelen etnik yapıların sürekli değişen üretim tüketim ilişkilerinin yeniden ve yeniden düzenlenmesiyle tedirgin oluyorlardı. Ve yapı içine yeni katılımlar olması, katılanlardan kiminin ittifak içinde sürülüp atılması ve ittifak içinde yeni ittifaklar çıkarılması vardı. Üstelik ittifak içindeki ürünün paylaşılması aşamalarıyla, yapı içi; çok sancılı ve çok çalkantılı ilerleyen bir oluşmalar sürecine girmiştiler.

Sürecek

Bayram Kaya

Tarihselliğini Arayan Düşünce 16

16-Tarihilik

Pişirilen bir tencere pilavın dahi bir tarihselliği vardır. Eğer pilav 20 dakika içinde pişmişse; pilav, 20 dakikalık girişen süreçler oldurmasıdır. Pilavı bu kesikli 20 dakikalık tarihselliği ile de açıklayamazsınız. Pilavın sadece bulgur kısmını ele alırsak, bulgurun da bir tarihselliği vardır. Bulgur kesikli tarihselliği içinde, buğdaydan yapılmıştır.

Buğday suda kaynatılmıştır. Kurutulmuş. Taş gibi atıklardan arıtılmıştır. "Sokuda tokmakla dövme" diye tabir edilen süreçle, kabuğu buğdaydan ayrılmıştır. Sonra değirmende kırılmış, paketlenmiş hizmet alanlarında tüketime sunulmuştur.

Bu bulgurun kesikli tarihselliğidir. Ama bu da bulguru açıklamaz. Bulgurun bulgur olmazdan önceki buğday olma kesikli tarihselliği vardır ki en az 6 ile on aylık bir ekim dikim bakımı ve hasat sürecini içerir. Buğday insanı ve insan emeğini, insanın emeğinin kesikli tarihselliğini de ortaya koyar...

Pilav bir yandan bulgurun kesikli tarihselliği iken, diğer yandan; yağın, salçanın, tuzun, biberin vs. kesikli tarihsellik, girişmesidir. Kesikli tarihsel olgular bir aşamayla tencere içinde birleşerek yeni bir olgu, olay, durum olan pilavın kesikli sürekli sürecini oluşturmuşlardır...

Süreç uzar gider, bir şeyin neden o şey olduğu tarihselliği ile açıklanır. Şeyler tarihsellik içinde değişip dönüşmekle anlaşılır olması da, oluşmanın ileri akışı bağlamında görülmelidir.

21-]Yağmur neden vardır? Yağmur yağıyorsa, bunun biraz öncesi ve daha öncesi vardır. Yani yağmurun tarihselliği belirtilmeden şu an yağan yağmuru açıklayamazsınız. Yağmurun yağıyor olması, yağmur olgusunu açıklamaz. Pilavın pişmesi ve pilavın yenmesi pilavı gerçek kılar da, pilavın kendi olgusunu açıklamaz.

Pilavın yarın yeniden pişirilmesi gerekecektir. Yani pilavın tarihselliği, çevrime veya dönüşüme ya da döngüye sokulacaktır. Tıpkı doğanın yağmur çevrimini, doğa içinde devreye sokması gibi. Tarihselliği açıklanamayan şeyler, bilinir değildir. Okültisittirler.

Söz gelimi halktı oluşmasının; tarihsel yanı, nesnel oluşmadan çok; öznel oluşmaların belirleyiciliği ile olacaktır. Halk, genel ıra olarak, toplumuna; kendi toplumsa oluşmasının tarihi içinde bakamayacaktır. Kendi tarihsellik olma ihtiyacına hep; öznel inanç mantığı gözü içinde oluşla bakacaktır.

Söz gelimi; "Allah polisten razı olsun! Polis geldi de kavgayı büyümeden önledi! " der. Bu söylem itaati davranışlı; zorunlu olmayan, bire bir kişi edimlerine olan şükran duygusu ifade eden, kuru bir halk mantığı olmanın dışında, hiçbir anlamı, akıllılığı ve bilinçli, kesikli sürekli olmanın tarihi somutluğunu içermez. Toplumsa bağlam yaklaşımları içinde bu sözün neresinden tutarsanız tutun; elinizde kalır.

Bu mantıkla varacağınız bir yerde yoktur. Bu söylemde elinize bulaşır bir fikir de çıkmaz. Ne günü, ne dünü anlamaz, yarını da oluşturamaz bir güdülme, mantığıdır. Polisliğin lütfen olurla kurulmuş olduğu vehmiyle bir minneti ve korkunun mihneti içinde olursunuz.

Polisliğin, toplumsa girişmeli, tarihi olurlarla adım adım her biri birbirini gerektirmelerin içinde çıkmış kurumsa bir meslek olduğunu bilmiyorsunuz demektir (teorik olarak bilse, böyle söylemez) . İnançlar halk mantığının tarihsellik anlamalı bağı, köreltip kırmıştırlar.

Polis bu işi, sanki lütfen yapmıştı. İstese yapmazdı ya, sırf; "Allah'ın rızasını almak için yapmıştı!" Polis, sanki bu işi zorunlu ve mecburen yapmıyordu! Yapmazsa; polisin sorumlu olup, hesap vereceğini dahi bilmeyen çağ dışı anlama! Ya da en azından, bilmezden gelen; bilgiyi özümlememiş kısır bir mantıktır.

Halk mantığı, toplumun nesnel ve zorunlu olan girişme yapısını ve kurumlaşmasını, bilmezmiş gibi bu tür söylemler içinde oluşa; giderek bilmezliğini pekiştirmektedirler. Burada tarihsel oluşumun; nesnel ve öznel anlamalı yarılmasının, iki hali de; halkça tam kavranamamaktadır. Ve halkın aktarma mantığı, tutucu bir hüviyete bürünmektedir. Bu yüzden halk, analiz etmeyi pek yeğlemezdir. Halk suya sabuna dokunmazdır.

Yine bu bağlamda onlarcası gibi yine bir halk söylemi belirtelim. "Benzine bir ayda üç kez zam gelmiş, ne diyorsunuz? Diyen bir soruya... "Allah yardımcımız olsun!" derle ne kadar yararlı ve muzır olmaz dürüstlükte bir vatandaş olduğunu gösterirler. Dürüst olmamak tarih sellığı içinde sınıflı toplum içinde mali eşitsizliğin oluşturulmasında ele geçirilmesinde ki yol ve yöntemlerdir. Bir toplumun işleyişi dürüstlük üzerine olmayıp, yasal hukuki belirlenmişliklerin, koordinasyonu ile zorunlu oluşur.

Bilmem fazla söze hacet var mı? Halktır, ne yapsa yeridir! Boşuna mı; "halk başımızın tacıdır; halk ne derse o olur" diyorlar. Burada halka verilen önem ve değer bilirlilik anlatımı gibi olan bir zarafetin içine; bilmezliği, bile bile kurnazlıkla başüstü etmektedirler. Bu halkı; halkın kendisine, toplumuna ve bilgiye tarihiliğe yabancılaştırılmasıdır. Bir toplumun yönetimi, halkını kendisine böylesine yabancılaştırır.

Yazılarımda belirtiyorum. İnsanlık geçmişte gelenek görenekleriyle; ritüelleriyle belli ve bilinir olanı, mesajlaşışla; tabucu olurla şematik bir devinme alanını çizmişlerdir. Bu devinme alan ile insanlar aitleşmişlerdir. Bu aitlik eski gelişme dönemleri içinde kendi belirleyiciliği ile hemen hemen biricik aitleşme alanı olmuşlardır. Ama hemen yanı başında; toplumsa alanla, toplumsa olanın aitleştirici etkileri de boy vermeğe başlamıştır.

Oysa bu alan günümüze gelindiğinde, daha somut ve daha derli toplu, nesnel alanlar üzerinde olan aitleşilme formu üzerinde girişilmiştir. Yasalar, anayasalar belirleyiciliğinde yerel; "vatandaş hukuku" üzerinde aitleşilmiştir. Bu aitlik giderek; "uluslararası hukuk" aitliği ve "dünya vatandaşlığı hukuku" üzerindeki tınışım, iletişime ve aitleşilmedirler. Özel olurla da işkolları üzerindeki ortak belirlenim ve yaşantılımlar üzerinde örgütlenmelerin aitlikleri ortaya çıkmışlardır.

Söz gelimi "vatandaş hukukiliği" üzerinde aitleşmeleri içinde; biri zorunlu bir görevini yaptı diye ona temennalar çeken, "Allah razı olsun" denmesi, belirtilmez. Yine bu "vatandaşlık hukuku" aitleşilme hak ve sorumluluklarımız içinde; otoritenin haksız uygulamaları karşısında; "Allah yardım etsin" denmeyi tanımlayan bir girişme hak ve sorumluluğunuzu da bulamazsınız.

Sürecek

Bayram Kaya

Tarihselliğini Arayan Düşünce 17

17-Tarihselliğe, bugünkü anlayışlı anlam illiyet bağı ile bakmanın yanılgıları

İnsanoğlu tarihselliği bir tanım etrafında oluşla anlama gayretinde olarak, tarihselliğin olgu olay ve oluşmasını anlayamamaktadırlar. Örneğin, komün tanımını yaparken; ortak bir amaç etrafında gelişen topluluk demektedir.

Daha baştan; o günler için bilinç düzeyi oluşla hiçte ortada olmayan amaçlılık; başlangıç sürecinin içine katılmaktadır. Oysa amaçlılık fikri, özellikle de özel mülkiyetçiliğin dağıttığı sosyo komün yapıyı, benzer birlikçi oluşlarla etnik yapılar şeklinde koalisyon yaptıran bir düzenleme olmaktadır. Bu amaçlı birliğin içinde uzmanlıklar girişmesi de vardır.

“Ortak amaç” anlaması, bugünkü anlaşılmasıyla; sosyal birlikti yapıların ileri doğru biriken deneyimse anlamaların, komünün karakterleridirler. Biz, bu yol adımını temas eden ittifak toplumlarının içinde kullanıma hazır şekilde bulacaktık. Amaçlılık sosyo komün topluluklardan sonra kullanılan bir bilinç düzeyidir. Yani amaçlılık gibi daha başta olmayanı, yapı başlangıcın önüne koymakla, hata etmekteyiz.

İnsanlık sosyo komün yapı gibi bir sosyo organik oluşmanın çek imleyici katalize girişme izlek hareketi içinde oluşurken, amaçlı olma; gibi bir öznel bilinç düzeyi ile başlamamışlardı. Elbette sağlayışlar birliği bir amaçlılıktır. Ama bunu böyle tanımlayan bir bilinç düzeyinde olmadıkları için tabuları vardı.

İnsanlık nasıl elektriği ortaya korken, bir elektrik bilinç düzeyi ile yola çıkmayıp; aksine yaşamın kendi akışı içindeki karşılaşmalarını biriktiren tutumlarıyla giderek seçici, ayırt edici tasnifle, bilgiyi gruplayıp amaçlı bilgiler haline getirmişlerse; temel katalize, zorunlu izleklerin birikmesi de; çok çok sonradan amaçlılık bilinç düzeyine çıkarılmıştır.

Bir başka deyişle, Antik Çağ'da kehribar, ebonit çubuk gibi sürtme ile statik elektriklenmiş cisimlerin saman çöpü gibi minik parçaları çektiği bilinip sezilmekteydi. Bu sezme ve bilmeleri biz, Antik çağdaki insanlığın, elektrik bilgi ve bilinç düzeyini; bugünkü bizim bilgi ve bilinç düzeyimizdeki gibi olduklarına yoramayız.

Nasıl Antik Çağ insanının elektriği bilip sezmeleriyle, elektroniği bildiklerini söyleyemezsek; her sezilmiş, sezilir gibi olmuş amaçlı öznel anlamaları da, daha ayırt edici bilinç düzeyinde olunmayan dönemlerde; olmayan amaçlılığı da, ilk sosyal girişmelerin önüne kor isek, çok yanılırız.

Antik çağ, elektrikselsel çekimi tanımakla, elektriği bilmekle; bu tanımayı ve bilmeyi nasıl elektronik devreler haline getirememişlerse; sezilen kişisel ve sosyal amaçlılık ta, henüz ilk sosyal birlikti komün yapı süreçlerinin içine konamamıştı.

Çünkü amaçlılık doğal olan bir girişme ve girişirme olmayıp, sosyal bilincin ortaya koyduğu girişme ve eylemlerden çok sonra, akıl edişlerle düzenleme ve anlama muktedirlikleridirler. Akıl ettikten sonra bunun kişisel ve sosyal bilinçle kullanılması ise yine ilerleyen süreçlerle oluşması çok sonradır. Amaçlı olma, “Sosyal bilinç te” daha baştan; insanın öznesi içinde oluşla, sosyal birlikti komün yapıları düzen ederle biçimleyen bir tutum değildi.

Bir doğal olay olan yağmur, bitkiler büyüsün, insanlar su içsin diye (amaçlılıkla) yağmaz. Ya da yağmur yağmadığı zamanlarda ve gök gürlüdüğü zamanlarda, insanlar cezalanıyor veyahut ta yağmur yağdığı zamanlarda da insanlar mükâfatlandırılıyorlar

da, değildiler.

Taş sizin bina yapmanız için var değildir. Siz taşı bina yapmada kullanıyor, av için fırlatıyorsanız, taşın eylemlerinize yansımaktan kaynaklı kullanım girişmelerinizin, sizce bir amaçlılık tasnif edilişı vardır.

Değilse taşın insanlara kasti olduğu gibi bir amacı da ortaya konur! Denebilir ki taş size iyi yüzünü göstererek bina yapmanızı istedi. Çünkü binanın çökmesiyle taş bloklar sizleri öldürmeyi daha baştan hedeflemişti!

Bu tutum, taşın kendi var bulunma zorunluluğunu yok sayışla bilememeyi, taşın yansıyan kullanım ilişkilerini, insan egoizmine indirgemedir. İnsan egoizmine indirgenen değerlendirmeler de sizin egoizminizin, haz ve elem durumuna göre olay ve olguları seçişle, olay ve olguları anlama çabasıdır.

Amaçlılık, bir insan öznelliği, çıkarsamalı anlamadır. Taşın insana yararlı olmak veya zararlı olmak gibi bir derdi yoktur. Taşın olgu, olay, oluşla; türlü girişmeleri vardır. Bu girişmeyi sizin, egoizminize göre yargılamanız vardır. Doğa sizin yargılarınızdan maada ve müstesnadır.

İnsansız bitkisiz süren milyonlarca yıl boyunca da (amaçlılık bağlamında anlarsak) yağmurlar boşu boşuna yağmıştır! Oysa çevrenin sunu ve girişmeleri olamlar içindeki belli olasılıkları kendi girişmeleri doğrutusunda ortaya çıkartmıştır.

Ortaya çıkan olasılık, illa ortaya çıkması gereken bir olasılık değildir. Ama bir kez ortaya çıkmışsa ve süreç girişmelerine başlamışsa, süreç girişmelerini yaptırmışsa; o olasılık artık büyük oranda illa ve zorunludur.

Bu gün tanıdığımız nesne, olay, olgu ve zincirleme girişme gerçeklikleri; mutlaka böyle olması gereken ilişki ve ilişkinlimler değildirler. Dünyadaki verili başlangıcın yol alması süreci ile böyle beliren, nesne olgu ve olaylar gerektirmesidirler.

Ve artık böyle olmak ve süreçler boyu bu girişmeler üzerine değişip dönüşmelerin; yepyeni olan, tahmin bile edilemeyen; ürün, olgu ve olaylarını ortaya koymak zorundadırlar.

Siz yani öznellikler, yağmuru; ceza ve mükâfat oluşla anlarsanız ne olur? Şunlar olur. Sizin bu öznelde anlayışlarla sürece müdahale edemediğiniz oluşmalar, kendi kendisine otomatikman ve zorunlu olurla süreç eşmesine devam eder olacaktır.

Sizin kendi anlamanıza göre, yapılmaması gerekişle gizli ya da açıktan yaptığınız tabumsak yanlışınıza denk gelen bir cezai vehimli yağmur yağmaması veya ceza vehimli gök gürlemesi gerçekleşmesini, siz; mana gücünün sizi cezalandırması şeklinde anlamanıza, pek uygun düşecek bir pekiştireç olacaktırlar.

Yine bir eylemi yapmanız gerekişte, tabumsak olum lamaları yaptığınız günlerin akabi de, birçok Güneş'li havaya denk gelebilir. Yağmur yağsa da, olumlu ve tabuya uygun eylemlerinizi sonunda, tufani tehditli yağışlarının olmaması mükafatına, olumlu eylemlerinizi illa ki denk düşecektir.

Yani; siz bu hali, tabuya aykırı olanla, tabuya uygun olanı, hava durumu ile eşleştiren bir öznel anlama içine girersiniz. Siz, böyle bir akli giriştirme içinde oluşla, isterseniz

doğru bir bağ kurmuş olun ya da yanlış bir bağ kurmuş olun; sizin "bağ kurma" akıl becerisini göstermiş olmanız, çok önemli bir zeka belirtisi olacaktır.

Hava durumunu veya iyi hava günlerini, tabuysak edimlerin gerçekleşmesinin mükâfatı saymanızla bir olayı başka bir olayla bağıtlarsınız. Aralarında nedensellik bağı olsun ya da olmasın, siz; en az iki şeyi bu şekil bağıtlamanızla görüngüler biriktirirsiniz. Davranışınızla yağmuru ceza olarak ilişkilenen öznel eşleştirmeleriniz, akılda ilgileyişlerin şartlanması ile sizler, bilgiyi de öğrenerek biriktireceksiniz.

Sürecek

Bayram Kaya

Tarihselliğini Arayan Düşünce 18

18-İlinekti anlam ilişkileri de, belli şartlarda sistemi çevrimler. Ne var ki...

Olumlu ya da olumsuz gerçekleşen bir tabumsak edimlerinize, denk düşmeyen günler de olacaktır. Olumlu tabu davranışınıza denk gelen olumsuz hava koşulları olacağı gibi olumsuz davranışlarınıza denk gelen iyi hava koşulları da olacaktır.

Sizin anlayışınıza göre, ceza gerektiren bir tutuma, iyi hava gününün denk gelmesi olasıdır. Veyahut ta mükâfat gerektiren edim sonrasına da kötü hava günleri denk gelebilir.

Bunun da size göre amaçlı bir açıklaması bulunur! Siz, kendinizin ya da sosyal grubunuzun; sizin farkında olmadığınız bir kusurdan dolayı mükafatlık bir olaya ceza aldığınızı söyleyeceksiniz!

Ya da sizin bilmediğiniz ufak bir olumlu tutumdan ötürü, cezalı bir eyleme karşın, ceza yerine mükafat alışı farkında olmadığınız bir iyilikten ötürü cezaya mükafat aldığınızı söyleyip, bunun böyle olduğunun amaçlı ussallığı size söyletilecektir! Bu denk düşmez dilerin açıklanmasını da siz, böylece sindireceksinizdir.

Siz (öznellikler) , yağmuru; ceza ve mükâfat oluşla anlarsanız ne olur? İle şunu demek istiyorum. Böyle bir var sanınızla, sizler; sisteme müdahale edemediğiniz sürece denk düşmeler ve denk düşmemeler, bu anlayışınız doğrultusunda kanalize edilmişle doğruymuş gibi gerçekleşecek inanmalar olacaktır.

Yani anlayış şeklinize göre sistem dönecektir. Sistemin anlayışınıza göre dönüyor gibi olması sizde bunun doğru olması fikrini pekiştirecektir. Ama siz asala bu sistemi geliştiremeyeceğinizden bilgi ve bilmeler gerçekleşmeyeceğinden, işleyen ama durağan bir sosyal devinme sistemine sahip olursunuz.

Çünkü sisteminizi döndüren bir tabumsak edimle, bir doğal olayın gerçekleşmesinin hiçbir nedense bağı yoktur. Sisteminiz nedense olmayan insan özneliğine göre eşleşen, ilişkiler anlamalarına göre dönecektir.

Burada doğal olan tufan, yıldırım, gök gürültüsü iyi hava, kendi şartları içinde sizin düşüncelerinizden maada oluşlarla zaten kendilik ve otomatikman yürürde olacaktır. Sizin eşleştirdiğiniz izafi ilinekler de bu kendilik oluşmaya, ne olumlu; ne olumsuz hiçbir katkı vermeyecektir. Böylece dış sisten kendilik çevrimleşecektir.

Ancak iyi ve kötü havayı siz ceza mükafat olurla eşleyen bir anlayış yaparsanız. Sosyal birlik yapının zorunlu yapması gerekenleri nedensel izah edemeyip; böyle bir tabusak anlayışla izah edersiniz.

Bu tabusak izah size töreci bir ödev olur. Sosyal sistemin merkezinde sizi yapmanız gerekene ya da yapmamanız gerekene çağırıp, sistemi çevrimliyorsay, sistem çevrimleştiği sürece bu öznel tabu doğru bir öznel gerçekliktir.

24-]Öznel anlamalı tabu; sosyal sistemin, sosyal özneliği içine nesnel nedensel bir izah gibi konacaktır. Ve bundan da olumlu insan davranışları biriktiren sosyal çekim merkezi ortaya çıkacaktır. Siz de deneysel olanın birikmesi yerine, sadece bir ussal (amaçlı ve öznel) düşüncelerin, sizin düşüncelerinize denk düşen eşleştirmeye görüngül bilmeler edineceksiniz.

İşte bu öznel görüngülerin hatırlanması, sosyal ortam içine konuşla sosyal ortamı süreçlemesi, sizi; olgu ve olayların mahiyetini anlamaktan da alı koyacak, başka bir tabu olacaktır.

Artık tufanın nedeni, "mana gücünün bileceği bir iş" olacaktır. Tufan kendi şartlarıyla oluşmayacaktı. Sizin ceza hak eden eylemlerinizi sonunda, size ceza olacakla tufanı mana gücü oluşturup, üzerinize salacaktır! Tufan, gerçek özünün bilinmesi bağlamında, sizi ilgilendirmeyen; hatta sizi ilgilendirmesi durumunda da, araştırmanız mananın işine karışan bir davranış olacağından; tufanın neden öyle olduğunu araştırmak, yasaktan bir kendilik tabu olacaktır.

Görülüyor ki insanın kendi kendisini ya da sosyal yapısını tabu ile; kontrol ettiği öznel bir doğru anlaması; tabu olarak içini doldurduğu sosyo öznel bilinç izahlar, sisteme çok fark edilir bir olumsuz manada etki etmediği sürece, sanal oluşla sistemi işletmektedir.

Ama bu sistem üstteki paragrafta belirtildiği gibi durağan bir sistem olmaktan öte gidemeyen, bir hal ve tavır olacaktır.

Bu sistemin değiştiricileri sistemin hiç tanımadığı ve tabu kılmadığı yeni bir tutum ve davranış içinde kalması ile kimi bu durağan sistemler devingen yapı içine sıçrayabileceklerdir.

Ya da yıldırımla ceza gibi birbiri ile nedense bağ bulunmayan devinme sistemlerinin ilişkisini, tabuya yaranmak amacı ile ceza ve mükâfatın öyle olduğunu pekiştiren çalışmalar içine girerken, onun öyle olmadığını tesadüfen öğrenilmesiyle, sıçrayan gelişmeler de çok çok olasıdır. Bu, yanlış bir noktadan kalkıp, doğru bir noktaya varmanın güzel bir örneğidir.

Görülüyor ki yanlış bir postüla ile yola çıksanız dahi, eninde sonunda akan, sosyal süreçli zamanın kendi süreci akıl etmeleri, yine kendisini aşmaktadır. Aşılma süreç te, mutlaka yine kendi tabusunu ortaya koyardır. Çünkü tabusak gelişme öznel anlamaların bir dinamiğidir. Ortaya illa ki akılsal düşünmeyle şeyler arası doğru ya da yanlış olabilen bir öznel anlamalı illiyet bağı tabusu korsunuz.

Burada önemli olan illiyet (öznel nedenli) bağı kurabilme düşünmesini yapmış olmanızdır. Gerisi zamanın ve sürecin yol alışıyla şekillenecek tahmin dahi edemeyeceğiniz durağanlık ya da deneysel dinamikliklerdir.

Bir de öznel insan anlamalarının, ussal oluşturulan o devinme sistemine etki etmesi (müdahalesi) vardır. Örneğin, patolojik engelli bir insanı, kötü mana güçlerinin kontrol ettiğini sanmalarıyla hastaya müdahale edebilmeleri gibi. Bunlar sistemi dramatik olaylara götüreceği de aşikârdır.

Nesnel olgu olay ve zorunluluklar, insan anlama ve bilinciyle olan, insan eylem selliğinden öncedirler. Yani nesnellik, insanın özneliğinden öncedir. İnsanın özneliğini nesnel olay ve girişmelerdeki kendi çıkarımları belirler. İnsanın özneliği çok sonra nesnelere etkileyen eylem selliğe dönüşmüştür. Bundan sonradır ki insan daha sonra soyuttan, soyut bilgiye ve deneysel bilgiye doğru gidebilmiştir.

Oysa tarihselliğe, sondan; bugünden bakışın anlama ve tanımlayışları olan özneliklerimizin; ilk sosyo komünse başlangıcın içindeki, kendi katalizdi olayların ve olguların oluşmaları içinde, bulunmayışları vardı. Yine, haldeki özneliklerimiz, baştaki

sürecin anlaşılır olması için bakılır ve ilkti süreçleri olgular olmanın, dinamikleri değildirler.

Sürecek

Bayram Kaya

Tarihselliğini Arayan Düşünce 19

19-Doğadaki kendi kendine organize edişi görmek gerek. Yoksa bu organizeye sondan bakış, bize amaçlılık mı geliyor?

Oysa şimdiki tanımlama yapmalarımız; en sondan, bu günkü düzlemden, tarihselliğe bakışla; tarihsel olguları bilinç edinen, bir çıkarsamasıdır! Oysa bu günkü akılsal çıkarmaların düzenlettirdiği girişme, başlangıcın koşulları içinde yoktur.

Eğer sosyaldi komün oluşmalara bu günün öznel kazanımlarıyla bakarsak, söz gelimi o günlerin duvar işçiliğinde; su terazisi de buluruz. Hatta su terazisi, çekül olmadan duvar yapılmaz da diyebiliriz! Oysa o günün koşullarında duvarın en az düzgün olmasını duvarın kendilik otomatik kontrolü sağlıyordu.

Daha duvarı örerken, en az duvarın yıkılmayacağı kadar olacak bir düzgünlük bilgisini duvar, duvarı yapan kişi öznelliklere, kendisini böylece tecrübe olarak dayatıyordu.

Ortak sağlananlar, ortak yararlanış, katalizdi çekimlemeyi izleyicilik, giderek ve çok sonra; ortak amaç öznelliği olurla fark edilip, bir belirtme ve biçimleme, anlama ve anlatımlı bilinç mana düzeyi olacaktır.

25-]Sosyal sözcüğü kavranması; en basitiyle bir kişi-kişi ilişkisiydi. En genel olurla da bir kişi-kişiler girişme ilişkisiydi. Veya organizma-organizma elci girişme ilişkileriydi. Çoğu canlı yapıların birbiri ile bir sosyal ilişkisi vardır.

Ama bizim konumuz insan sosyal varlığının ilişkileridir. Sosyal birlikti komün ise, tekildi zamanların, grup ve sürü zamanlarının çok geride kalışıyla onların daha karmaşık bir düzey düzlem ilişkisidirler. İçimizdeki farklı hücrelerle organize oluş, dışta organizma-organizma girişme ilişkisine dönmüştü.

İnsan sosyalliği, totem gibi bir mana gücünün ortaya konuşunun süreç leyimler, devinim selligidirler. İnsan sosyal yaşamının geldiği sosyal birlikler aşaması, grup ve sürü yaşamları gibi olmayışla ama grup ve sürü yaşamları kazanımları üzerine oturuşla müteşekkil; zaman zemin devinimleri, hayli farklı bir boyut düzlem devinmesidirler.

Sosyal birlikti komün işleyişi içinde günlük akışta, grup çalışmalarına ve sürü çalışmalarına parçalanan olguları ortaya koyuşla sağlatımlar yapabilmekteydi.

Sosyal birlikti komün yaşamlar, daha grup ve sürü yaşamları içindeyken kişi-kişilere dek güç birliğinin; iri cüsse olmanın; bir öküzü ya da ceylanı, bir tehdidi kolaylıkla hak lamanın başarısı olduğunu sezmiş ve biliyor olacakla, sosyal birlikti komün yaşamın içine gelmişlerdi.

Değilse amaç birliği gibi öznel olan, tasarlanıp biçimlenişten biçimlenişe sokulan soyutlama yetisi daha tarım ve hayvancılık yaptıkları döneme dek gelene kadar ortada pek yoktu. Çekimin ve çekendi olanın, izlek oluşu zaten "bugün amaç birliği etrafında birikme" dediğimiz oluşmaları ortaya koyacaktı. Ne var ki o gün koşulları içinde amaçlılığı soyut düstur yapmanın bilinçlenmesini ortada göremezsiniz.

O günlerdeki girişmelerin şimdi bize amaçlılık gibi görünmesinin nedeni, mana şekilleyiciliğindeki yükleyimlerle olanların sağlanan lığıdır. Zaman içi oluştuğu kazanımları saklayan, onu geliştiren; aktarımlarla biçimlenişlerdi. Henüz üretim ilişkileri şekildeşimler olmayışla, temel olur sağlananlar etrafında girişir bir totemi mana ilişkili biçimleniştirler. Süreç basitten karmaşığa doğrudur.

Süreç, öznel olur; ilkin içinde amaç gibi olmayandan, yine amaç gibi öznel olana doğrudur. Mana gücü; insanın temel gereksinmelerinin, insanı imleriyle; insan çevre ilişkileri güdülü olurlar. Böylece mana, insan çevre girişmesi algılı gölge yansımaları, insanın kendi öznesinde, kendi egosuna göre anlamlı kılmanın ilişki bağıdır.

Bu gölge ilişki bağı; o şeyin, yani yaptıklarının, yani sosyal tutum olarak yapılanların; öyle oluşunu dışta biçimleyen; çevredeki yaygın oluşla bulunan bir güç vehmidir. Yani mana, giderek totemi güç, şekline dönüşmüş bir anlama, anlatım kültür biçimlemesidir. Özde de sosyal yapıların merkezine alıp, iletme söyleştiği, sosyo özne bilinçleridirler.

Komün yapı, sosyal ilişkiler açısından mülhem oluşla, genel olarak herkesin temel sağlayışlar devinim çalışmasına katılıp; sağlayışlarını ortak alanda ortaklaşa aldıkları; ortaklaşa yaşam düzenidir. Sosyal olanla, komünse olan yapıyı belirten imleç, her iki yapı içinde de özgeciliğin ortaya konmuş olmasıdır.

İlkti sosyo komündü yapıların, ortaklaşa ilişkileri içinde evlilik düzenlemeleri yoktu. Sadece cinsel ilişkilerin düzenlenmesinden ibaret aşk (cinsellik) vardı. Bu aşk özelleşmiş, seçici olan, bir özleyen; bir özlenmişle kavuşulan tutkulu aşk olmayıp, bir hormon güdüsünün giderilmesidir.

Bu dönem ilişkileri zorunlu ve içe kapalı bir biyolojik ilişki ise de; zaten sistem, bu biyolojik olanın ilişkin aitliği üzerine dönmüyordu.

Biyolojik olanın aitliğini bilmeden, biyolojiktiler. Buradaki sosyal aitlik, biyolojik gelim olmayıp; aynı totem ata soy zinciri içinde olmaktı. Hali hazırdaki bir totemi ilişki kendi içine açık, dışa, kapalı olan uygulamasını sürdürüşteydi. Bu ilişkinin yolu; ister istemez oluşla ve bir anlamda da, kendilik bir arı biyolojik ilişkiye çıkmaktaydı.

Bu biyolojik saflık, hiçbir zaman yüzde yüz değildir. Ne sosyal birliklerden önce saftı, ne de sosyal birliklerden sonra saf olacaktı. Sosyal birliklerin kendi kapalılığı içinde bir saflıktı.

Ama yapı içinde bireysel olanın (ana-baba belli doğumla olan) biyolojisi ve bunun ayırt ediciliği asla aranan ve bilinen bir şey olmadığından, bu dönem sistem çevrimi, asla bilinççe bilinebilir bir biyolojik çevrim değildi. Totem soy kandaşlık; mana girişmeli sosyal oluş, çevrimin ana ilkesiydi.

Yapı içinde tüm kadınlar, tüm erkeklerin; tüm erkekler de, tüm kadınlarındı. Sadece rutin süreç içinde kimin kimle ne şekil birlikte olacağı gibi bir trafik düzenlemesi, yapı otoritesince belirleniyordu. Bu hal sürü yaşamını ehlileştiren bir olgunluktu. Yapı içinde kuşkusuz ki doğuran ve doğurtanlar vardı.

26-]Kişiler yapıyı toptan görüp, bütünü kavriyorlardı. Ve bütünün selameti için girişiyorlardı. Atalar ruhu geçişen ve doğumla ortaya konan manaydı. Adeta doğurmuyorlardı, sadece atalar her doğumlarla yeniden ve yeniden onların içinde bulunuyorlardı.

Doğumlar, atalar ruhunun dünyaya gelişinin bir arciydılar. Atalar onları koruyup gözetiyordu. Bunun simgesi de totemde içkindi. Doğumlarla MANA ortaya konuyordu.

Eğer sonraki dönemlerin bir yüküm olacakla doğuran kadına yüklediği analık gibi birçok

yüklem özelliklerini, görmezden gelip, komün yapıdaki doğurana da ana tanımını içine sokarak, anayı sırf doğuran olarak anlayacak; o zamanda yapı içinde ana değil de; analar vardı.

Oysa komün yapıda; bugünkü ana da yoktu, baba da yoktu. Yapının kendisi bir ANA, BABA ve AİLE davranışlıydı. Yani yapı, bütüncül davranışlarını; biyolojik ana, baba, aile gibi parçalarına dağıtamıyordu. Bunu anlayamazdı. Yapıyı henüz parça zamanlara ayırarak işlev gen kılmayı bilmiyorlar ve ihtiyacını da duymuyorlardı.

Sürecek

Bayram Kaya

Tarihselliğini Arayan Düşünce 20

20-Bütüncül algıların parça algılara ve parça yüklemelere dönüşmesi

Mülkiyetçi yapıyı parçalar işlevliği ile devindirecek süreç, üretim ilişkileri süreciydi. Bu süreçte, henüz bu zaman aşaması içinde ortada yoktu.

Sadece bir doğuran vardı. Ürün, yapının ortak ürünüydü. Üründe, o aitlikteki tüm herkes sorumluydu. Ürünü doyurmak, ürünü korumak, ürünü barındırmak, sosyo komün yapının asli göreviydi. Ha keza ürünün eğitimi yine yapının yükümündeydi. Ürün yapının kendisi ve devamıydı. Yapı parçasına bu benim demeyi bilmiyordu. Ki demesi de o aşamada hiç bir işine yaramazdı.

Eğer bir analık gibi ebeveyn tutumundan bahsedeceksek, ürünün; anaları, babaları vardı. Bunlarda bu günkü anlamıyla ne ana, ne de baba, olmayan bir ana babadılar. Baba, bugünkü anlamıyla baba olmayacak denli zaten bellisizdi. O aşamada niye belli olsun ki? Belli olan bir baba, tarafların ne işine yarayacaktı!

Analık, babalık süreçleri, temastı ittifakı dönemlerin; ilerleyen süreçleri içinde, içi nesnel ve öznel ilişkiyle ve yükümlülüklerle doldurulacak, bir süreç alan boyuttular. Yani analık, babalık sıfatı yolun yürünmesiyle oluşturulan, toplumsa ve özel mülkiyetçi anlayışların; zorunlu bir yapı parçalanması ilişkileridirler. Artık bütünlük; kendisini gerçekleyen ilişkilerinden kavranacaktı.

Artık komün yapının, komün yapı uyruğundakileri, himaye etmesi ve komün yapının tüm üyelerine sigorta olması ve komün yapının uyruğuna arka çıkması eylem ve öznellikleri; özel mülkçü toplumlar eliyle yavaş yavaş aileler eline doğru geriletmişti.

Sosyo komün yapılarında, komün yapısı üyelerinden birine olacak bir tehdit, hakaret veya fenalık; tüm üyelerin üslendiği, tüm üyelere yapılmış bir olum lama ya da olumsuz lamaydı. Bu hal, toptan algı ve toptan devinimdi savunma ve toptan sağlatılan bir korunmaydı.

Topluluğun bütün topluluğa yönelttiği savunma ve korunmalı sağlayışlar, mülkiyetçi toplumsa yapıda aile (anne-baba) üslenmesine doğru gerileyen bir boyut olmuştu. Aile çocuğun sigortası olduğu gibi, çocukta; ileri yaşlarda anne ve babasının sigortası ve arkası oluşla, ürün mal sahibi ailesine mirasçısı olacaktı.

Yine ilerleyen süreçler, bu sigorta kavramını; sosyal devlet oluşla ulus devletlerin uhdesine tevdi edeceklerdi.

Biz yine konumuza dönelim. Her yapı, olgu ve olayın dıştan girdi (enerji-erke) ithali ve içerden dışarıya stres ve düzensizlik (atık- enformasyon) ihracı gibi bir bağlantılı olacakla, girişme nokta ve alanları, zorunlu olurla vardır.

Yani olgu ve olaylar, girişen temas yüzeyleri var ettiklerinde; temas eden olgu ve olayların her birinin kendi kesikli (sınırlı) ve sürekli yapı biçimlerinden ötürü yeni ilişki konumlar ortaya koyuyorlardı,

Olguların karşılaşma ve girişmelerinde, birbiri içine geçişmemekle, birbirine değinen noktalarla, bir birine değinemeyen noktalarının, temas edemeyişle; oluşturduğu boşluklu tanecikli alanlar var olur.

Bu boşluklu ve tanecikli alan, kişi kişiler ilişkisi kurulmağa başladığı anda da oluşur. Kişi

elma için dala uzandığında da bu boşluk alan ilişkisi oluşur. Alan, bir süreçince, bir kırılma, bir frenlenme bir kontrol mekanizması gibi durumlar sürecine havidirler. Alan burada yüzey ve manyetik etkime akısı ile alan itimi ve alan çekimi ve yine alan yönleri oluşturmanın, devinme girişmelerini ifade eder.

Alan nesnel zorunlu ilişkileri geçişen eştirdiği gibi insan öznellikti kurguları ile de devinimleri başlatır ve ilişkiler. Boşluklu tanecikli alan, zannınıza göre keyfiliklerle de doğru ya da yanlış anlamalarla doldurulup süreç yönü ile akar giderler. Sanki bu sanallıklarımız sürece yön verir gibidirler.

Sürecek

Bayram Kaya

Tarihselliğini Arayan Düşünce 21

27-]Aslında alanın eğimi zorunludur. Siz, öyle anladığınız için o alan eğimi öyle devinmez. Siz var olan bir devinme ve ilişki girişmesine; rast gele anlam ifade ediyorsunuz.

Var olan devinmeye sizlerin yanlış anlamla eşlemeniz, ilinek olacakla bu eğitim üzerine biner. Siz sanırsınız ki o anlam, o inanç şekliniz o alan eğiminin bir zorunluluğudur!

Yani kuşlar, siz kuş dediğiniz için uçmazlar. Kuşlar zaten uçmakta. Ama sizin uçmayı yerde yürümekten ayıran bir tanımlamaya ihtiyacınız varsa, tüm uçuculara kuş demeniz veya yılan demenizin o uçuş ile hiçbir etki sel ilgi bağıntısı yoktur.

Kuş tanımınız; o uçuş eylemiyle ve uçuş eylemini yapan varlıkla eşleşir. Eşleşme öznel bir ilinekse bağ kavramdır. Bu eşleştirme isim, sizin bir şeyi ve o şeyin özelliklerini; o eşleşen şeyle çağrıştırır olma öğrenme, hatırlama gibi sembol simgelerinizdirler.

Kuş kavramıyla uçuş arasında hiç bir nesnel ilgi bağı yoktur. Ne var ki kuş ismi, öznel anlama ve öznel eşleştirme ile uçan nesnelere verilmiş bir tanımlamadır. İnsanın özneliği, uçuş ile kuş tanımlamasını eşleyerek, uçuş ile kuş kavramı arasında eşleyen bir öğrenici imsel bağ oluşturur.

Nesnelere dek o ana dek bilinen özellikleri o isimle eşleşiyordu. Bu nedenle kavramlar gerçek bilgi olmayıp, hakiki bilgilerdir. Dışarıdaki kuş gerçektir. Oysa bizim kuş ismiyle bildiğimiz anlama ve ifade gerçek kuş bilgisi olmayıp, gerçekliğe az çok yaklaşık bir bilgi oluşla ussal hakiki bilgidir.

Değilse eşleştirme burada o varlığın bilinir olması, devinmesi ya da özüne ilişkin tam bir belirleme değildir. Bu yüzden bir gerçekliğe siz kuş deyin, İngilizler bird desin, istediğiniz gibi sesse kavramlarla eşleşmesi yapın. Yapılan kavram eşleşmesi istediği kadar abuk sabuk olsun, var olan gerçeklik, iş, oluş gibi devinimlerle ilinekse eşleşir. Gerçeklik bu eşleşmeye hiç aldırmaz etmeden, yoluna devam eder.

İşte bunun içindir ki, kimi boşluk alan içine sizler yanlış tanımlar inançlar da izafe etseniz, içine yanlış bilmelerinizle, bilgisizliğinizi de doldursanız, o alan ilinekse eşleşmeyle, zorunlu devinmesine devam edecektir. Yani siz yağmur gibi bir olayın özüne ilişkin ifade şekliniz şöyle olabilir. Yağmur düldülün çıkardığı sidikten ötürü yağıyor diyebilirsiniz. Böyle deseniz de, demeseniz de yağmur yağacaktır.

Ve sizin sidik sandığınız anlama da, size göre her yağın yağmurla gerçekleşiyormuş gibi gelecektir. Çünkü öznel ve ilinek anlamalar ancak ilgilisi olsun veya olmasın gerçekliğe yaslanmak ve onunla belirlemek, onunla hatırlanmak ve onunla birlikte kavranılıp öğrenilmektedir.

Aslında siz fark edebildiğiniz kadar alanın eğimine göre öznel olmak zorundasınız. Alanın eğimine göre oluştan ötürü de siz de kendi öznel anlamlandırmalarınızı doğru sanacaksınız.

Söz gelimi toplumsa alanın boşluklu ve tanecikli alanına keyfiliklerinizi yükler de sistemi bu keyfiliklere göre devindirmek isterseniz, hayal kırıklığına uğrarsınız. Toplumsa alanla çatışırsınız. Toplumsa alanın tanecikli ve boşluklu yapısı, nesneliliğin devinmesi ile beraber, sosyo toplumun öznesiyle davranır.
21-Özne keyfilikleri toplumsa oluş değildir.

Sosyo toplumların öznesinin de toplumsa olan nesnelliklerin alan eğimine göre olacağı zorunlu ve çok açıktır. Sosyo toplumun öznesi de çok büyük oranda, toplumun işleyişinden, toplumun öznesinden ve toplumun bilincinden kaynaklanır. Sosyal öznenin anlama anlatım dil kontur ve kodlarına çevrilir

Bu bağıntıyladır ki toplumun ve sosyo toplumun öznesi ve öznel bilinci daima kişi öznesinden ve kişi bilincinden, kişi özel yaşamından büyüktür. Kişi öznelliği ve kişi bilinci ve kişi özel yaşamı birden tanımlanır birden hak edilir bir oluşma değildir.

Sosyo toplumun öznelliği (öznel amacı) bu kişi bilincini, kişi öznelliğini ve kişi özel yaşamını daima ve sürekli oluşturan, onu büyüten süreç ve süreçler zinciri olmaktadır. Zaten bunun için toplumsal ve sosyal süreçlere katılır ve bunların devamından yana oluruz. Devamlarından yana oluruz da sosyo toplumsa süreçlerinde bizim keyfimiz üzerinde olur yanları ve uymamız gereken alan eğimleri vardır.

Sosyo toplumun kesikli sürekli hali içinde sağlatılanlar kişi öznesini, kişi özel hayatını, kişi bilincini o gelişmişliğin sunduğu en geniş şekliyle bir yararlanım olmak zorundadır. Bu yararlanımın kendi kendine sınırı da her şey sizin keyfinize ve öznel bulunuş özgürlüğünüze uygun olamayacağıdır.

Çünkü sistemin işleyiş zorunluluğu sizin keyfinizin üzerindeydi. Ve sosyo toplumun bilinci sizin bilincinizden büyüktü. Bu iki gerekçe, kişi keyfilikleri ve yararlanım sınırlıklarını otomatikman belirleyeceklerdir.

Sürecek

Bayram Kaya

Tarihselliğini Arayan Düşünce 22

28-]Sizin özneliğiniz sosyo toplumsa sisteme girdi ve irade olurken; küçük ve sınırlıdır. Ama sistem çıktısı size dönerken, sizin keyfi davranışlarınızla olamayacak denli büyük ve sizin keyfi oluşunuz içindir.

Nesnel ve öznel ilişkiler, zorunlu bağıntılı ilişkilerdir. Zorunlu bağıntılı ilişkiler kırılan, sınırlanan, frenlenen kayıplarla karşılanan ilişkilerdir. Ama kazanımlar çok büyük olmaktadır. Ve tekil olanın kendi keyfiliği içinde oluşla asla kazanç yapamayacağı denlibüyükte ve muazzam genişliktedir.

Bu nedenle sistem girdisi başlangıç hareketi için sizin özel, öznel ve keyfi oluşlarınızdan kayıplarla başlar. Bu kayıplar sistemin devinim enerjisini düzenleyen kayıplardır. Bir kısım öznel, keyfilik ve özel yaşamlarkayıbı sistemin başlangıç girdisi karşılanma kayıplarıdır.

Sistem çıktısı umulmadık ve beklenmedik asla bilinemedik kazanç, keyfilik, öznel ve özle yaşam lüksüne kavuşma olmaktadır. Baştaki kayıp keyfilik ve özel oluşluk, ortada, doğada hiç olmayan kazanç, keyfilik ve özel yaşam süreçlerine dönüşmektedir. Yani insan bahse konu olmaz bu kayıplarla doğada olmayan kendi özneliğini, kendi bilincini, kendi özel yaşam ve keyfiliğini, böyle üretmektedir.

Toplumun bilinci ve toplumun öznesi; kişiler bilinci ve kişiler öznesinden mücmel oluşlardır. Toplum öznesi ve toplum bilinci, kişi özne ve bilincinde olmayanları da kapsadığından, kişi bilincinden daha büyüktür. Hatta toplum öznesi ve toplum bilinci, kişi ve kişiler bilinçleri toplamından da, daha büyüktür.

Bu nedenle toplumsa boşluk alanlar bir üretim ilişkileri ve tüketim alanları gerçekleşmesini sağlayan tutum ve eğilimlerimizin gerçekliğidirler. Toplum sağlayışlarımızı o sağlayış nesneliğine uygun üretilen ürünlerini kişi öznesi sağlayanlarına ve kişiler kullanım tüketimine dönüştürür.

Sosyo toplumsa boşluk alanlarındaki bu gerçekliğin hakiki bilgisi, kişilere yansır. Kişiler bu hakiki bilgiye göre, bu boşluklu alan eğilimlerinde istekler var ederler. Kişiler istekleri, özel yaşam keyfilikleri olur

İşte sizin bu zorunlu eğime göre istekler var etmeniz nedeniyle alan size, büyük sağlatımlar yapar. Bu sağlanan talep eşmeniz nedeniyle ki, alan sizin istediğiniz gibi davranıyormuş gibi gelir. Zaten alanın tasarım ve planı, toplumsa öznel bilinçtir. Dolayısıyla boşluklu alanın içi kişi öznel bilincidir denebilir.

Burada şunu da vurgulayalım. Doğanın, olgu ve olayların, nesnelliklerin; sizin keyfiniz üzerindeki nedenlerle davranırlar. Siz bir davranış alanının gerçek nedenlerini kavrayışla, talep eşmelerinizi o eğitim içinde oluşlarla yararlanımcı keyfiliklerinizi ancak çevrim içine sokarsınız.

Şu da bir gerçeklenmeler yasaıdır. Her kesikli sürekli oluş; kendi sınırlı kesikli topaklı yapısından ötürü ileri sürece bir fren ilişkisi ortaya koyar demektir. Bu fren ilişkisi yada aşılacak olsa bile karşı direncin oluşması, o girişmenin olgu ve olayı içindeki boşluklu tanecikli yapı alanın oluşmasıdır. İnsana dek öznel alanların; insan özneliğinin; insan keyfiliğinin; oluşup konuşlandığı noktalar, burasıdır.

İşte sosyo toplumsa boşluk ve alan içine analık, babalık, evlilik gibi nesnel oluşa göre ilişkilenen durumlar yine; aşk, düğün, kına, takı, cennetin anaların ayağı altında olması

gibi öznel (keyfi) ve ilinekse oluşları koyup, devindirebiliriz.

Evliliğin mülkçü ilişkiler içinde nesnel bir yanı vardır. Sosyo komündü yapılar kişinin değil, bütünüün cinselliğini düzenleyen bütünsel bir süreçti. Oysa mülkçü toplumsa üretim ilişkileri nedeniyle cinsellik özel sahip olunan, parça işlevlere yarılmıştır. Mülkçü sistem ancak bu zaman işlemeye başlamıştır.

Sistem neden parçalandı? Sistem üretim ilişkilerinin alabileceği her hangi bir boyut yol içindeki sadece özel mülkiyetçi yola sapışın özel mülkiyetçi paylaşımları yüzünden bu şekil parçalandı. Artık eşitsiz üretim ve eşitsiz paylaşım, sistemin özel ve öznel bilinç oluşu vardı. Sistem kişi emeği kazanımına doğru parçalanmıştı.

Artık çağlar boyunca, bu eşitsiz üretim ve eşitsiz paylaşımlar, olabildiği kadarla; süreç öğrenimleri ve süreç ilişkileri içinde eşitlikçi değerlerin çevresine yaklaştırmanın adaletçi ve hukuki devinmeleri ve mücadeleleri sürecine dönecekti.

Sistem ortak tüketim ilişkisinden; kişi sahipli, üretim ve mal tüketim ilişkilerine geçmiştir. Artık Alinin karnının guruldamasından doğrudan o (sosyo komündü topluluk) sorumlu değildi.

Özel sahiplik, mal zenginliği idi. Ve mal zenginliği de umulmadık bir egemence buyurma gücü ve lüksü sefahatle yaşama demektir. Hâlbuki ki sosyal birliklerin ne tekil, ne tümel, sefahatleri de yoktu.

Mal sahipliği mal intikali anlamasını ortaya koymuştu. Mal intikali de doğacak neslin mutlaka sizin ilişkinizde, yani sizin canınızda, sizin kanınızda olmayı, mal sahibine düşündürmeye başladı. Çare neydi? Çare cinsel ilişkiyi de özelleştirerek, cinsel hizmet sunumuna da evlilik yoluyla sahip olmaktı.

Sürecek

Bayram Kaya

Tarihselliğini Arayan Düşünce 23

29-]Cinselliğin özelleşmesi de evlilik dediğimiz seremoni akdini ortaya koyacaktı. Siz evlilik ilişkisini sosyo toplumsa olanın boşluklu ve tanecikli alanı içine nesnel ve zorunlu olarak atıyordunuz. Çünkü üretim ve tüketime dek paylaşım ilişkiniz sizi zorunlu olurla bu noktaya getirmişti. Evlilikler, biyolojik yolla çocuğun sizden olmasının, olabildiğince garantisini size vermekteydi.

Evliliğin nesnelliği yanında bir de öznelliği vardı. Bu öznelilikler evlenilecek kişileri seçme aşkı, kişiye kavuşup kavuşmamaktan ötürü aşk duyma, mantık evliliği, para gücü ile parası olmayanları mal gibi sahiplenme, başlıkla satma ve satılma. Düğün, kına, vs. vs. gibi öznelilikler, nesnelliğin yanında bir ilinek ve araz olmaktan öte bir şey değildirler.

Burada şunu iyice kavramalıyız. Miras edinme ve miras bırakma ve mal sahipliği üretim ilişkinizin bir yansıması olacakla size üretim yaptıran bir şevk ve girişme olacakla yansır. Bu tutumlar nesnel olan, rekabetçi olan, hırs olan bir üretim girişmesini başlatan, nesnel ve somut girişmedir. Evlilik, kurum ve kurumsallık ilişkisi olurla, üretim ilişkisi içinde düzenlenebilir gerçekliğe sahiptir.

22-Özneliklerimizi, sosyo öznel bilince dek boşluk alanların içine nasıl aktarıyoruz?

Ne var ki, miras bırakmanın gereği oluşla evlilik ilişkileri içinde geline, kına yakmanız; bir üretim ilişkisi içindeki gerçeklik değildir. Ama kına yakma evlilik ilişkisi üzerine ilinek sel tutunmuş bir adet inanç anlama olarak evlilik ilişkisi içine konan, boşluklu ve tanecikli alan içinde evliliğe yapışmış olacakla sistemle birlikte döner.

Biz bu evlilik ilişkisi üzerine yapışmış kınaya dek anlayıştı dönemelerin içine doğuşla sanal anlamasını da, üretim ilişkilerinin bir sağlasan gerçekliği gibi sanırız! Buraya kadar bunda bir sakınca yoktur.

Bu sanımız bir toplumsal talep olup, toplumun üretim ilişkisine müdahale edip, kişilerin özgürlüğü; kişilerin yaşama hakkı; kişilerin inancını taşıma hakkı gibi abuk talepler yaparsa; çatışma burada başlar. Ve şiddetli sınırlamaya doğru gider.

Oysa bu ilinek ilişki, toplumdan halk alana (sosyal alana) yansımanın boşluklu ve tanecikli alanını özel yaşamın kullanması olacaktır. Yani sosyal olanın, gelenek göreneği olacaktır. Değilse bu inanmalar toplumsa talebin çatışmacı ve mağdurlar yaratan dramatisasyonu olmamalıdır. Bu oldukça çokça, bilinçsizlik olur.

Kına yakma, başlık verme gibi gelenek görenekler de, bir yanıyla evlilik gibi toplumsal ilişki biçimi konumlanması üzerine yapışışla; evliliğin boşluklu ve tanecikli alanı üzerine ikame edilir. Böylece bu ikameler özel, keyfi oluşlarla alan boşluğunu doldurma olmaktan başka bir şey değildirler.

Açıkçası evlilik toplumsal paylaşım ilişkisinin bir yansıması oluşla, sosyo toplumsa özne bilinçli bir nesneliktir. Ama geline ya da damata başlık parası verme, kına yakma, sadece sosyal öznel ve özel yaşam keyfilikli, toplumsa olmayan anlamadırlar.

Yani kişi evliliğe giderken, kişi ile evlilik arasında bir boşluklu tanecikli gerilim alanı oluşur. Bu gerilim alanı nikâh gibi toplumsal taleple ilişkilendikleri gibi; gelin isteme, şölen yapma, takı takma, şükür namazı kılma gibi vs. vs. tutumların toplumsa olmayan öznel inanama ve anlamalarıyla doldurulur.

İşte bunlar evliliğe giden yolun kişi ile evliliği arasındaki zaman mekâna dek boşluklu ve tanecikli alanı, özel keyfiliklerle doldurulması ve yaşamıdır. Evlilik toplumsa olanın bir

gereği iken; kına yakma; nişan namazı kılma gibi tutumlar, kişisel ve özel yaşam olanın bir gereğidirler. Yani sosyal tutumdurlar.

Annelik, babalık; toplumsa ilişkilerin üretim aşaması sonrasının eşitsiz paylaşım ilişkilerinin bir gereği iken; saçı süpürge etmek, çocuğu ana karnında 9 ay 10 gün taşımanın minneti ve cenneti anaların ayağının altında sayma, anlayışları; sanal ve özel hayatı düzenleyen anlama ve kültür inanmalardır. Toplumsal olmayan, özel ve öznel olan boşluk doldurma malzemesidirler.

Aşk, düğün vs. bu boşluk ve tanecikli alan içine atılır. Alan nesnelliğin alan lamasıyla çevrimleşirken, siz kendi öznel ve keyfiliklerinizi; nesnelliğin yanında, sanki bunlarda bir nedenmiş gibi algıyorsunuz. Kinasız düğün ve evlilik olur mu? Dersiniz cevabı şudur. Oysa evliliğin tek şartı kayıttır. Yani resmi nikâhtır. Bunun dışında evliliğe giden diğer saçılmalar evliliğin toplumsa gereği, değildirler.

Evliliğe dek yanılıcı ve ilinekse bulunuşunuz, tıpkı bir değirmen taşına konan at sineğinin, biraz sonra dönmeğe başlayan değirmen taşının dönmesi ile kubarın sineğin, övünç duygusuna kapılması gibidir.

Sinek sanır ki; vay be, ben neymişim! Taşın üzerine konmakla, taşı ben döndürüyorum der. Oysa taş at sineği olmasa da dönecektir. At sineği taşın üstünde bir tesadüf mekân ilişkisi olmakla, insanlar da bu tesadüf ilişkilerini, hep aynı olayla eşleştirerek; ilinekse ilişkileri o devinmenin ana unsuru sayma yanılıısına düşerler.

Sürecek

Bayram Kaya

Tarihselliğini Arayan Düşünce 24

30-]İlinekse olan, (beyazlığın sütte ve çiçekte var olması gibi) nasıl kendisine var olmak için yaslanacak nesne bulursa; at sineği de, dönen değirmen taşı gerçekliği ile çevirmeyi kendisinin yaptığı görüntüsü verme ile güçlülük imajını sağlamak için sineğin dönen değirmen taşı gibi bir gerçekliğe, her zaman ihtiyacı vardır. Oysa güçlülük her durumda (değirmen taşı olsun olmasın) akan bir enerjidir.

Analık babalık özelleşen ilişkilerin bir yansımasıdır. Giderek yeni sistem içinde arka olma, sigorta olma gibi temel ilişkinin parça ilişki üzerinde saçını süpürge etmenin drasmatizasyonuna kadar dönüşecek bir sosyo sanal gerçeklik olmaktadır. Sosyo komündü sistem, mülkçü sistem içinde bütünün sosyal birlik bilinç yükümlerini parçalara tevdi ederek, sistem bilincini parçalar üzerinde ortaya koymasındır.

Eskiden bütünün yaptığı genel sağlananlar; şimdiki özel mülkiyetçi sistemle; bir anlamda herkesin kendi başının çaresine baktığı sağlatanlar olmuştu. Bu başının çaresine bakma içinde çıkanlardan birisi de evlilikti. Evlilik, bütünden gelen sağlananları; artık parça ilişki olan evlilik üzerinde oluşla sağlatılır yüküm edilen bir boyut zaman durumdu.

Bütünün sağlanan yükümü, yavaş yavaş parça ilişkiye devredilmekte. Eskiden bütüncül oluşla, şimdi aile gibi parçaya ilişkilere devredilen yükümlülüklerinden birisi de; hastalıkta sağlıkta evladın ana babaya bakmasıdır.

Eskiden bütünün (komündü sosyal birliğin) düzenlediği cinsellik, şimdiki özel mülkiyetçi sistemin ilişkileneceği üzerinde evliliklerle, çevrimleşiyordu. Bu çevrimleşme içinde evlenememelerle; bir eş elde edip, edilememelerle vs. vs. AŞK denilen sanallık, uçsuz bucaksız oluşla, bir parça (evlilik) ilişkisi üzerindeki serüvenine başlamıştı.

06.03.2012- 13.04.2012

Bayram Kaya

Taş Ve De Baş

Taş baş kaldırmayı sürdürürsünüz ama taş baş koyulmuşu sürdüremezsiniz.

İnsan önce
Taş kaldırmış.
Sonra
Baş kaldırmış.

Taş yerine
Baş yerine
Uyumluca
Oturmuş.

Taş baş kaldırmak
Taş baş koymak
Olmaz buna doymak
Olur, mu soyup soymak? / Bağıntıyı bozmamak

Taş baş kaldırmak
Taş baş koymak
İşte burada doyum doyum
İnsanlık* ve insaniliğe** doymak.

Karıştırıyorsun çocuk
İşle, işçiyi.
Sapla samanı
Sonrada zamanı.

İş işçiyi, işçi işi
Belirler, üretir ama
Sonra eğemenidir
Sızlayanın dışı.

Elbet takılacaksın emeklere
Biraz biraz takılıp kalacaksın demeklere.
Tekrarlamamak kazanımın olacak deneniklere
Bileceksin doymak için, emeğinle yemeklere.

Taş baş kaldırma gerekliliği şıardır.
Bunu öne çıkarmak zevki yardır
Konulmuşu sürdürmek zarı diyardır.
Ayırdım buradadır, aksi sana kıyardır.

23.08.1993

Bayram KAYA

Bayram Kaya

Tazammum

Tazammum

Oyuncak niyetine oynardı, papatya falı niyetine seçmiş
Ne zorluklardı, o içinde taam ederken müreffehi geçmiş

Ne çabuk anılmaz olduk, nankörlükler içinde unutulmuş
Batan geminin enkazına sarılmakta bulurdun kurtuluşu

Her laneti gerekte, tükürük hokkası niyetle anılacaksın
Bu nedenle kulak çınlamalarını, iyi anışla sanılacaksın

Her durumuyla yalancı bir bilmezi
Velakin bönce kurnaz bir fırlıdak dayı
Hiç bir şeyin layığı olamaz lığıyla abur cubur
Gözüne girse de avazlanış kadar, kemanın yayı
Her şeyden istiyordu kendisine bir aslan payı

Kendi olmadıkla her şey oluğa marazdı mazhar
Bu türdendi eser bırakacağına dair sanı
Böyle olacağıydı fikri fakirle tazammumu kanı

01.11.2015

Unutulmuş: her yanda medyunu şükranla kendi belirimini vereni; hasetle, kibirle
görmezden gelme

Sanılacaksın: seni iyilikle, medyunu şükranla andıkları şeklinde hüküm vereceksin

Tazammum: Kendisini kendisine uzlaşma etme. Öngörmek; sonucunu doğurmak; içine
almak

Maraz: Ruh ve beden sağlığınca bozulmaya verilen isimleme.

Bayram Kaya

tekil Olsa Cümle Olmaz

Ben bağır, sen çağır
Olsa da anlaşılması ağır
Yasayı kadim
Ayrılıkla olmamalıdır nadim

Harfi anlam cümlede dir.
Cümle, olgu olay ve oluş *
Bizle de parça içre.
Ayrılıkla tutuşsa bağırımız
O vakit içedir bizim çağrımız

16.04.2012

Cümle: Anamlı söz dizisi / bütün, herkes, her şey, dış dünya*
Bizle de parça içre: Cümle bizi de parçası eder, içine.
Yazar burada, kişinin kendi vücut iç ilişkisiyle ve öznel iç dünyasıyla, kendisinin bir bütünlük olduğunu söylüyor.
Ama diyor yazar, dışta süren, sizin dışınız da olan, sizin de aitti parçası olduğunuz, sizden bağımsız bir dünya var diyor.
Siz diyor yazar; kendi iç ilişkinize göre bütün ve birlik iken, yine siz; dış ilişkindik bütünlüğüne göre, dıştaki ilişkin bütünlüğün, bir parçasınız diyor.
Yani bütün de sizsiniz, parça da siz

Bayram Kaya

Tekil Tikel Tükel

Birdim, biçare
Hiç yoktan yereyken sevmekle seni
Kimdir, nedir, kimin neyi?
Derken birçoklarla
İçime sokmuştum kelamı fitneyi!

İkiler üçler beşler hep tevhitte birdendir
Bir; iki olur, üç olur hasılı parçayla
İkiler, üçler, çoklar; birden niceli oluşları kebirdendir
Her inan gerekende birlik olmak; tekbirdendir
Yaş kuru demeden suçluluk telaşıyla toptancılık, hep birdendir

Bir göz süzüp geçmiş gibi
Ne çabuk ta öldün
Tek adamlığınla, şuursuza
Boş koyarsın yerini ite uğursuza
Neydi bu evecen ligin
Sen ile öleni süreriyle
Ben bir destanı halk
Sense halkın sevecenliği

Olmaya görsün
Yol ayrılık korsa
El kaş üzerinde siperde
Urruffak'ta, Ninova'da milenyuma
Tırmıklara gelir içimle
Göz tarassuduyla geçer köylerde
Korkudan kavuşum diyemez de
Dil hep şiir der, ayrılığı söylerde

15.09.2016

Bayram Kaya

Temas Eden Yapılar Girişmesi Ve Pedofili

Hiç değilse sınıflı toplumsal yapıya dek, totemizm bir din değil, totem de bir tanrı değildir. Tabu ve totem ilkte kapsar bir ulam oluşla, hiç bir zaman bir din değildir. Neden? Birkaç tanesini hemen söyleyeyim. 1-İlahi bir söylem ve hitap olmamakla totemizm asla bir din olmadı. Evet ritüelleri oluştu saygılamaları oluştu ama imanı hiç oluşmadı. Zaten o yapı aitliği ile doğup, şهادeti istenmezdi.

2-Tabu ve totem sanı kanılardan da oluşsa da, bu sanı ve kanıların kaynağı, insan ve insanın doğal çevresinden gelen nesnellığın; insan düşüncesin içinde yansıtılmasıdır. Böylece dini sanı kanıdan ayrılırlar.

3-Sosyal birlikti etnik totemi dönemler, dinlerin vaaz edeceği hiç bir ortam ve zemin ideolojisini, içermezler. Bu neden ile dinlerin seslenebileceği bir alan değildirler. Yani dinlerin bu dönem içinde söz söyleyebileceği hiç bir argüman ve ideolojik tabanları bulunmamaktadırlar. Bu yüzden dinleşemezler.

4-Etnik totem yapı olmaları durumun içten kapalı, kendi üzerine kendisinin yansıması oluşla (tekil grup yansıması oluşla) : bir fiziki flora, fauna ortamla, kendi sosyal yapısı arasındaki alıp verme etkileşimi olmasındandır. Değilse kendi kültürünü dışa ihraç eden bir yayılmacı totemilik katıyetle değildir. Yani totemi argümanlarını ihraç etmelerinin bir nedeni de, henüz o dönemlerde ortalıkta yoktur. Bu gibi nedenlerle totem bir din değildir; bir dini anlayışta değildir.

Eski topluluklar (dikkat toplum değil) dönemini çok iyi kategorize edip; işlettirilen mantık kurallarını iyi anlamalıyız. Yerleşen ve çoban dönemlerin, devrimsel dönüşme ile temastı ittifakı toplumsal ilişkilere dek sürecini başlayışları, vardı. Bu dönem bugünkü kullanılan mantığın çok bozuk bir öncül oluşma biçimi olmakla tarifsiz önemlidir. Bunlarla bugüne nasıl geldiğimizi kavramak gereklidir.

Yerleşen temastı ittifakı toplumsal süreci başlatan tarihi bilmek hayli zordur. Çünkü gelişme bir türden ve bir noktadan aynı şekilde başlayıp salınım yapan hareket değildi. Aynı benzer noktalardan devinikle yola çıkıp ta, çok farklı noktalara giden süreçler vardı (buna varyasyon yapan süreçler demeliyiz) .

Yine aynı zemin içinde farklı noktalardan (zemin tutuşlardan) yola çıkıp ta, benzer noktalara gelebilen süreçler de olasıydı. Bunlar dallanıp çatallanan, yarılan alan içi kesikli sürekli zemin olaylarıydı. Çok önceden beri var ola gelen, belli salınımlı totem sürecinin; zemin esnemelerini ve zemin depremlerini de, hani neredeyse birden başlatan girişmeli hareketlerdi, de.

Çok kaba bir bakışla milattan 12 bin yıl öncesi ile yine milattan 8 bin yıl öncesi içinde genel dünyaya şamil çevreden kısmen kopuk, özel çevre ilişki ve salınımlarıyla başlayan hareketler; zaman içi temas dek ilişkilerin yalpalamaları içinde biraz biraz salınımlarını oldukça büyüttüler.

Klan yapıdan birleşme bir geçişle büyüyen salınımlar site konfederatif ligi, şehir devleti yapılaşması, şehirler birliği konfederatifleri içinde büyük devletlere ulaştı. Bunlardan da imparatorluklar ve ulus devleti olmaların alanlanması içine gelindi. Her bir büyüyen salınım, kendi içinde düğüm noktasının başlanış ve bitişini oluşturan; kesikli sürekli topak olan düğümün tarihselliklerini ortaya koymuşlardır.

Bu salınım büyütme hareketleri bir araya gelen, dağılan ve yeniden zorunlulukla bir araya gelen süreçlerin; yalpa yapan, hareketleri içinde çalkanın (tufanlar yapan) , bir düzen ilişkilerine girmenin tarihi oluşmalarıydı. Süreç, 8 bin yıl öncesine gelene kadar

elbette bitmedi. Kartopu hareketi kararlı olmaya başladı. Çevre içi katılımcı besleyenleri azalmakla, bu yoldaki akış azaldı.

Belli bir periyodik yoğunluk sonunda giderek sönümlenendi. Ama tarihi süreçler içinde de devam eden sürece katılma biçiminde günümüze dek geldi. 19 yüz yılın başlarına dek bu sürece katılmayan on bin yıl eskisine göre hayli gelişmiş ama oldukça otantik sosyal totemi grupçu topluluklara bir hayli olurla rastlanmıştı. Şimdiki yapımız; sosyo-toplumsal totemi yapıdır.

Bahsedilen eski topluluklar süreci, tekil sosyal birlikti totemi süreci kendi içinde olgunlaştıran, hayvan evcilleştirmesini; bitki, tohum yetiştiriciliği ile giderek bunların bilgi ve kültürünün oturtup adeta tekil etnik sosyal patlamalar yaptılar. Sosyal biriktirmeli patlamalar döneminin sonu ile temas eden ve de giderek ittifakı oldular. Eski topluluklar böylece sosyal tekilci gelişmeyi sosyo-toplumsal yapıyla tikel ve tükel girişmeli dönem, ilişkilerini; başlayan girişmelerin de arefesidirler.

Bu temas eden; ittifaklar yapan ve sosyo toplumsa hareket olurla; sosyo-toplum olma gibi ikili alan ilişkilerini başlatan bir devrimdi. Bu dönüşme hareketleri; yeni oluşan süreçten önce tekil ve sosyal birlikçi olmanın çok uzun geçmişi vardır. Uzun geçmiş olan tarihsel dönemin totem ilişkileri köksüz, soyut ilişkiler olmaktan çok, zemin hareketi ve bunun yaşantıların sosyal yorumundan ibaret olan bir devinmeydi.

Sosyal elci totem hareketli anlayışının içine yeni dönemle birlikte, toplumsal zemin hareket ilişkileri de katılmıştı. Bu dönemle birlikte ilk kez, sosyal totem ilişkileri; sosyo-toplumsal ilişkiler olmuştu. Toplumsa dönem öncesi totem ilişkileri asla bir toplumsal ilişkili değildirler.

Bu nedenle temas eden ittifak öncesi sosyal elli totem anlayışı, tekil ve sadece sosyal zemin ilişkilidir. Yine bu dönem, bir sosyal birliğin; diğer etnik sosyal birlikle temaşan oluşuyla; sosyal TOTEMLER ilişkili birçoklu (plural) totem anlayışlarının; kavranıp, kavratılmağa başladığı bir oluşan, süreçler.

Bu ayırt edicilikleri bilmek, yapmak zorundayız. Ki düşünme mantıklarını ve gelişen mantık süreçlerini az çok anlayabilelim.

Eski Sosyal Birlikçi Mantıkla Sosyo toplumsal Yapının Mantık Farkları

Söz gelimi, " Eski toplumlar, ölüp dirilmeye inanıyorlardı. Bu yüzden hesap vereceklerini ve hesaba çekileceklerinin, düşünmesi içinde oluşla; fantastik yansımaları yapış şekillerine göre çeşitli ritüeller ortaya koyuyorlardı" diyen bir cümle duyduğumuzda, açık açık eleştirel olabilelim. O dönem mantığını kavrayalım. Bilmenin yansımalarını da siz; öznel deneyim zenginlik tutumlarınızla belirteceksinizdir.

Böyle bir söz, kökten yanlıştır. Bir kere tarihi anlatma; çok büyük oranda, yazıyla başlarsa da; bir sözlü anlatımlarla aktarılan, resimlerle söylenen, el ürünü yontu ve kullanım araçları ile taş, balta, çanak, çömlek gibi eserleri konuşuran anlatım dili ve ritüel gelenekleri de, yazıdan önce vardı.

Yine insanlık tarihinin tekil sosyal yapı girişmesi oluştan çıkışla, ivmesi ve çoklu girişendi girişmeler oluşla, karmaşıklaşması ve karmaşan ilişkilerin entegrasyon süreçlerine yönelmesi; zaten var olan sosyal alan devinmenin yanına bir de toplumsal alan devinmesini koyan girişme; tarihin bir dönüm noktası oluşla; farklı bir insanlık

tarihi seyri (akışı) olmuştur.

Bu dönüm noktasından öncesi olan uzun sürece; tekil girişen eski totemi topluluklar dönemi diyoruz. Eskilik, doğal ve zorunlu olurla sonradan olurların içerilme eksikliği idi. İçerik süreçle oluşan gelişme ve girişmelerdi. Vakti gelmemiş gelişme; eskinin içinde olmazdı. Yani eski topluluklar toplum yaşamını bilemezdi.

Bir toplum adamı olan Sokrat'ta, mekik devinimini bilemezdi. Bu nedenle bu dönemler eski dönem diye kategorize edilse bile, barbar ve uygarlıktan yoksunluk diye belirtilemezdi. Çünkü zaman ve gelişme görece idi. Eski topluluk ve toplumlarda zorunlu olurla, görecedirler. Ellerinde değildir.

Yukarıdaki söz, çoğumuza çok doğru bir gelişme ve tanımlama gibi gelecektir. Ama aslında sapla samanı karıştıran bir cümledir. Bir kere eski topluluklardaki "topluluk" kelimesi toplum değildir. Topluluk, toplum gibi anlaşılıp böyle kullanılmış. Birazdan göreceğiz.

İkincisi insanlar, animistik anlayış ve duygularıyla; etraflılarında atalar ruhlarının dolaştığına dek olucu sanı kanıları edinmişlerdi. Bu nedenle etrafı, kendi canı kanı gibi oluşla bir eşitleşmeydi. Bu yüzden her şey totemi olabilirdi. Bunlar tekil ve sürü insan yaşamı tekil algılardır.

Haz durumları yaratan ata ruhları olduğu gibi kendisine tehdit olan ve ondan kaçındığı elem veren atalar ruhu da vardı. Hazdı olan atalar ruhuna da yaklaşıyordu. İşte yanı başındaki bir çalılık ruhu; bir kayalık ruhu; bir göl, su ruhu; bir çayır ruhu; bir orman ruhu; bir geyik bir domuz ruhu vs. olan belirlemelerinin anoloji suret totemleri bu hazcı "atalar ruhu totemdiler".

Bu bağlamda, kendi canlarının da bir gün bir bitki, bir hayvan, bir dağ, bir kaya gibi şekil içine geçip yaşama devam edeceğinin kanılarını, pek çok bölgede ritüel etmişlerdi. Totem haz ve elem duyguları üzerinden, egoya göre sanı kanı edinilen bir davranılmanın, öznel soyutlamasıdır.

Bu nedenle çalılıkların kayalıkların veya ormanın ruhu vardı. Bu anlayış bir ölüp te dirilme anlayışı olmayıp; haldeki bedeni terk eden ruh (can) gezmesi ve bir can göçü olayı olma, anlayışlıdır. Tin haldeki bedenden kendisi gibi sıkılıyordu. Bunun için kuş gibi uçmak, aslan gibi güçlü olmak, bir ağaç gibi bir dağ gibi ulu olmak istiyordu. Hem yeni arayış ve anlayışla dünyayı; don değişmenin yepyeni şekliyle yaşantılaşıyordu.

Böylece canı, bir avatar kalıbı terk edip; başka ve yeni bir avatar vücut kalıpları ile sürece ve yaşama katılmağa yaşamı bir başka yönden anlayıp yaşanılmaya devam eden bir egoyu koruma ve egoyu sürdürme anlayışına sahipti. Çelişkilerini görmek şimdilik umurunda değildi. O an ego onu istiyordu.

Ölen ve yeniden dirilen bir egodan çok, başka kılık ve donlarla (görünüşlerle) devam eder bir şekilde egoyu sürdüren (canlılık) sanılı anlayışını kurgulayabiliyordu. Bu aşamada dünya ben merkezli oluşla tüm olaylar egoya dönük ve egoyu gerçekleyen olaylar olarak bir çelişki gibi de görünmüyordu. Her şey çelişkiyi değil, ben içince olurla, benin yani egonun yani hayatının; kendi üzerinde süren hayatın; sürekliliğini ön görüyorlardı.

Ölüp te dirilme düşüncesi, sınıflı toplumlardaki haksız mal edinilen köleleştirme ile insan

emeğine ve insan emek ürünlerine el koyan düzene olan haklı direnç, öfke ve şiddete yönelik süreçlerinin; nesnel iktidarlarının yanına daha küçükken; çocuk yaştan itibaren, düzenin insanları eğiten bir öznel iktidar etme kabiliyet ve yeteneğidirler.

Ölüm te dirilme anlayışı; emeğe sahip çıkamama sonucu eşitsiz mal edinmeli bir yaşam gerçeği oluşla bir "hak alma" öznel düşünme haline getirilmiş, öfke ve hırs (öç) birikmesini indirgeyici olmakla ve daha sonra, totem huzurunda öç alıcı bir öznel yansıma oluşla, ortaya çıktı.

Yani yeni totem bir yandan zemin hareketli öznel yansımayı, yaşam ilişkilerinden koparıp gözlerden uzak eden soyutlamanın soyutlaması olurken; bir yandan da; eşitsiz, somut ilişkilerin öyle olmasının takdirinin kendinde oluşunu söylemekle; somut ilişkilere de buyuruyordu.

Eşitsiz gelişmenin, zorunlu olan eşitsiz adalet anlayışı, vardı. Eşitsiz gelişme vardı. Eşitsiz gelişmeyi sağlayan eşitsiz adalet vardı. Adalet bu eşitsizliğe göre bir mantık yürütme ve düzenleme oluşla görece nesnel ve doğru idi. Adalet eşitsiz zemin devinmesine göre dalgalanmak zorundaydı. Adaletin bu zeminde devinmeye göre olması görece doğrudu. Açıkçası bir sınıfa göre doğru, bir sınıfa göre yanlışti. Egemen düşünce, baskın olan düşünce, daha çok ezen sınıfın yansımasıdır.

Ama ne zemin devinmesi ne de onu düzenli kılan adaletin illa öyle olması gerekmiyordu elbette. Bu nedenle ölüm te dirilme ve hak alma, hesaba çekilme bu eşitsiz zemin adalet duygusunun kapatamadığı noktalardaki nesnel geçiciliği örten, öznel anlamayı kısmen de olsa iktidar eden bir taraflar kullanımlı yol yöntemi oluşla bir ideolojik metottu.

Zengin dirilip hesap verecek (bu nedenle kolay kolay haksızlığa kaçmayacaktı!) . Ezilen hakkını nasılsa hesap günü alacaktı (öyle ise kişi haksızlığa direnir günaha girmemeli sabretmeliydi) . Bu anlayışların karmaşık bir girişmesi olurca, öznel toplumsal cari kültürün; sosyal özne kültürü, olmasıdır.

Yaşamın ilişkilerine dayalı ama halk kültürüne aksedişle yaşamın gerçeklerinden kopan bir hüviyet alacaktı. Ölüm te dirilme bir haklaşmayı bir hesaplaşmayı bir ödünç olanı, tabu ve totem önünde sonra geri almayı öngörür sınıflı toplumun çelişmesinden kaynaklı bir öznel mantıktır. Nesnel ilişki olurca anlayamadığınızı hatta nesnel ilişkiler içinde bilip te, söyleyemediğinizi totem zemine söyleterek dolaylı bir meşruiyet kazanıyordunuz. Bunu eski topluluğun bilebilmesi için hiç bir olanağı yoktu.

Yani etnikçi sosyal birlikler dönemi içinde ölüm te dirilme kavramı hiç yoktu. Ölüm te dirilme ve hesaba çekilme düşüncesi sınıflı toplumla ortaya kondu. Çünkü sınıflı toplumda mal edinme vardı. Kendi emeği ortaya çıkmıştı, kendi emeğine sahip çıkma, çıkamama vardı. Toplumda, emek ve mal gaspları vardı. Köleleşme hırsızlık vs. vardı.

Oysa temastı toplum döneminden önceki etnik totemi sosyal birlikler dönemi içinde; ne özel mal vardı. Ne özel mülk vardı. Ne de bunların gaspından kaynaklı olurca, bunlardan yansıyan bir "hak alma" düşüncesi, olan ölüm te dirilme ve hesaba çekilme zihar yoktu. Çünkü bu anlayış temel ego düşünce var oluş ilkesini yansıtmayan bir tehdittir de. Ancak çıkar sağlamaya yönelik, öznel özel tarafların egosuna hitap eder sınıflı toplumun hayallerini verirdi. Bu da evrensel ego kültür değildir.

Bu bağlamda bir başka mantıki düşünme belirtelim. Etnik totemi sosyal birlikçi yapıların "asla şanslı doğmak" gibi bir düşünme bir mantık yürütmenin etki ve etkilenmeleri

içinde değildiler. Neden mi? Çünkü bu kabil eski dönemin ne özel mülkiyeti; ne özel zenginliği; ne de zengin soy aileleri; ne de zengin ana babaları vardı. Ana babayı kategorize edecek bir zorlama ortada yoktu. Eğer illa ana baba olacaksa, totem yapının kendisi olmayan bir öznel duyuşla, onların ana babası ve ailesiydi(!)

Ana baba özel tanımlı bir aile ilişkisi içinde de, değildiler. O totemi etnik sosyal grup kişinin ailesi ve ana babası olurla; günlük sağlanan toplayıcılık, av yapma, güvenlik tedbiri içinde olma, cinsel ilişki düzen içinde olmanın, paylaşan düzenli bir parça olurla, bir kuşak düzeci; totem ilişkisi içindeydi.

Oysa kişinin özel ve zengin ya da fakir ana babaya sahip oluşla doğma şansı; sınıflı ve mülkiyetçi toplumla beraber vardır. Şanslı doğmak, sınıflı toplumun kültürü ve mantığı yansıma eylem ve edimi içindeki yönelimleri kurgu eden bir süreçtir. Etnik totemi sosyal yapı, böyle bir anlayışı; katıyetle oluşturup; kişi hayatını kurgulayan bir öznel yansıma boyutuna, hiçbir zaman indirgeyemezdi.

Dahası eski toplulukların, zengin fakir olma; efendi köle olma kaderleri de yoktu. Apartmanı olma; sürüsü olma; okullu köyde doğup doğmama gibi tedavi olup olamama; iş bulup bulamama gibi kaderleri de yoktu. Sözcüğün tam anlamıyla kadersizdiler.

Olsa olsa ortak sağlamanın ortak tüketimi; ortak sağla şanslılıklar tekil değil ancak hepsinin birden kaderi olabilirdi. Bu da kategorize olan zeminden gelen eşitsizleşmenin bilgisi olmamakla; asla kader düşüncesi değildi. Sınıflı toplumla birlikte; İnanan ve Enkidum "kaderlerine yürüyecekti" İnanna (Hava) kendisine bal, et, kaymak veren çoban Dumizi'yi; kendisine buğday, fasulye, marul veren tarımcı Adem'e (Enkidum'a) göre tercih edip; onunla evlenip, her biri kendi kaderine yürüyecektiler.

Biraz da, yine bilimsel metot dediğimiz sürece kaçacak olan bir toplumsal mantık kurgulu bir anlamaya daha girelim. Güncel toplumun kısaca anlaşılır olsun diye "çocuk seviciliği dediği" ve adına pedofili hastalığı dediğimiz hastalık ne etnik totemi düzen içinde; ne de toplumsal yapılaşmanın ileri süreç aşamasının bir bölümü içinde asla yoktur.

Şöyle söyleyelim pedofili bir bedeni ya da ruhi arazlı bir hastalıksa, insanlık tarihinin tüm dönemleri içinde vardır ama bir tanı, bir teşhis, bir ayırt edici, bir kategorize edici oluşla ortaya konması ne etnik totemi yapı içinde olasıydı. Ne de toplumsal sürecin başlangıçtan ilahi dinlerin ortaya konuşuna dek olan süreçleri içinde gittikçe azalan bir seyredişle fark edilebilir olan bir meşruiyetsizlikti.

Etnik totemin, başlanışta kimin kiminle aşk edeceğini düzenleyen ve sonra da giderekten çok ileri süreçlerde kimin kiminle evleneceğini düzenleyen bir yaptırım ilkesine sahip olduğu tartışılmazdır. Etnikti sosyal birlik totemli dönem, temel olarak buluş öncesini; kim kez de buluş döneminin birkaç yaş öncesini yani 6-7 yaş öncesinin cinsel ilişkisini genel olarak belki yasaktan tabu kılmıştı. Beşikteki ile aşk yapmıyorsa da beşikteki potansiyel bir aşk içermesi idi.

Bu içirme uygulanan bir içirme olmayıp kuşak kategorizesi olmamaktan kaynaklı olası istismar yâda ara sıra yönelimler olacakla meşruiyet dışı düşünülemezdi. Bu nedenle bu zemin sınırlaması kendi şartlarıyla henüz ortaya çıkmamış olmaktan hareketle, sınıflı toplumun ileri aşama evlilik kurumu beşiktekine de beşik kertmesini dahi meşruiyet eşirmiştir.

O kurumsal ve toplumsal gerçek üzerine olan ittifakı düşünme mantık düzenine göre bu doğrudur. Daha henüz insan kavramı içine insanlık değeri soyutlamaları girmemişti. Evlendirdiği kişi için "onunda bir kişiliği var. O ne düşünür? Ruhi yapısı bozulur mu? Bu çağda bunun okulda olması gerekir? Gibi değerler kural olarak fark edilmeyen ama kimi özel uygulamalar olurla da varsa da, herkesin bilip kabul ettiği bir ittifakı kategorize bilgi değildiler.

Şimdi siz aynı şeyi meşru görebilir misiniz? Sizin meşru görmediğiniz, ittifakın konusu olmamaya ve kategorize bilgi ya da kural olmamakla; bir kuşak farkı ortaya koymayı içermemekle, meşruydur.

40-90 yaşındaki bir cins, 13 yaşındaki 9 yaşındaki bir dişi cinsle; yine buluğ şartı erikliği taşıyan erkek cinsle, birlikte meşruiyetlikle birlikte olabiliyordu. Ya da daha insafla söyleyelim; yasak olmayan uygulanabilir bir potansiyel olarak; bu böyleydi. 80 yaş ile 14 yaş birlikteliği vakiydi. Ve bunlardan biri pedofili hastalığı taşısa dahi; bu tanıyı yapmanız bunu anlamanız ve anlatmanız; olanaksızdır. İşte size temel bir mantık işletme ve mantıklı olma sebebi.

Yine bu süreç toplumsal dönemin ilk başlarında karşı grubu kendisine kardeş ilan eden ittifakın da bir konusu olmuştur. İttifakın bu kardeş ilan etme sürecinin yaptırımı da iç cinsel ilişkiyi yasaklayıp; karşı totemi etnik grupla cinsel ilişkiyi (aşkı) ön gören zorlamalarıdır. Yani buradaki ilan edilen kardeşliğin ön şartı, karşı gruptan cinsel ilişki (aşk) kurmanın nesline sahip olunan bir kurumsallık, olmasıdır.

Bir totemi grup, karşı totemi grupla cinsellik (aşk) yaşayacaktı. Bu cinsellikte kuşak ayrımı yine yoktu. Yani bir grubun 7'den 70'e olur her bir kadın ve erkeği potansiyel olarak ve uygulama olarak; karşı grubun 7'den 70'e olur tüm üyelerinin, kadını ve kocası durumundadırlar.

Yani öylesi bir meşruiyetlik içinde de normal yaşamın zorunlu bir seyri olan ama şimdiki sizin pedofili tanımınıza tam da denk düşen bu durumu siz; ne pedofili hastalığı olarak görebilecek durumdasınız ne de çocuk seviciliği olan birini teşhis edebilirsiniz, ne böyle bir sözcüğün kullanımını akıl ederdiniz.

Üstelik ne de buna bağlı yaptırım ve kültürel ilerlemeleri ortaya koyabilirdiniz. Bir zamanların toplum içi kurumlaşması olan bu durum toplum içi kurumlaşma olarak ortadan kalktığı halde bu aktarım geri planı olmayan bir gelenek oluşla ilahi dinler döneminin de evlilikler konusu olmağa, devam ediyordu.

1960'ların gazete Radyo ve adliye haberlerinde 12 yaşında kıza ağırlığınca para verip satın aldı diyen haberler olağandı. 2012 Türkiye'sinde hala bu feodal süreç genel ve yaygın olmamakla vardır.

Yani kuşak farkı gözetmeyen, potansiyel her bir yaşların, her bir yaşlarla olur aşk ilişkisini ve giderek karı koca ilişkisini; yani bir dönemin içindeki tarihsel nesnel ve toplumsal gerçekli belirlemenin eski kurumsal meşrulaşması ortada kalkmış olmasına rağmen, içi başka anlamlarla doldurulmuş biçimde, hem sünnet olarak; hem eski meşrulaşma olacaktan gelenek olarak sürmektedir.

Bir de özellikle feodal dönemin ilahi din inanmaları içinde bir olayı kategorize edip onu bilim haline getirmek yerine, onu susturan, onu daha baştan reddeden; "sapık, sapkın"

deme mantığı vardır. Bu damga kapsamındaki kimi pek çok durumların, şaşırtıcı şekilde hiçte öyle olmadığı gösterilmektedir.

Bu sünnet gelenek olmama anlayışını söz gelimi Pastör'ün mikrop araştırmasına sapıklık demeye işi; Mongolfiyer Kardeşler ve Hazerfen Ahmet Çelebi olaylarına değin uzanan bir yığın olay, deney, buluş karalamacı anlayış olmayı da, beraberinde getirmiştir. Oysa kendisinin görece meşru bulduğu bir konu bugün akıl ve bilim dışı olabildiği gibi, basit bir tedavi edilir hastalık sorunu dahi olmaktadır.

Kendi zamanına göre doğru olan bu mantık, güncel bakışın mantıkları olmamalıdır. Bu da salt inanmayla değil, görece bilme inanmayla olur. Eğer siz, 14 yaşındaki kızın toplumdan kaynaklı, insani olmaktan kaynaklı, özel olmaktan kaynaklı, evrensel olmaktan kaynaklı aktüel totemi haklarını duymuşsanız ve biliyorsanız ve dahi buna rağmen yapacak başka katkı gelenek bulamayıp ta şimdi olumsuz duruma düşmüş olanı gelenektir deyip 14 yaşında kişilerle evleniyorsanız, bu doğru değildir.

Burada şunu ayırt ediniz, sünnet olan gelenek sapıklık değildir. Sünneti edimler görece sosyo toplum kesitli ittifak aşmalar oluşla doğrulukları ve nesnellikleri içerir. Doğru olmayansa, bile bile durumlara bu düzlemde hala gelenektir diye o şeyin yapılır olması, doğru değildir. Bunun zorunlu sonucu olarak gelenek olmayanları, yapmamak olacaktır. Ki ucu, aşı olmamanıza kadar varır. Ki örnekleri de pek çok yaygındır.

Örneğin; bir hastalık olan pedofili de bu anlamda sapkınlık değildir. Hasta olanla sapkın olan aynı şeyi yapıyorlardı ama bir fark vardı, biri normal oluşla arzu tutku koyup, o işe bilinçli ve bile bile yaklaşırdı. Birisi elinde olmayan patolojik bozuklarla, bastırılmış duygularla, tedavi edilir olacakla yöneliyordu.

Bu nedenle sapık deyip, üstünü örtmekle ikisi aynı kategoride değildir. Biri kazanılırken diğeri sinsi ve taammüdüdür. Bir zamanın görece inanç dili yeni zamanın dili olamaz. Yeni zamanın dili de çok kez geçmişi açıklayamaz.

Daha, onlarca örnek vardır. Ama konuyu uzatmaktan başka bir işe yaramaz. Bu nedenle eski dönemi cahil, barbar sanmak; kendinizi dışa vurmaktan başka bir şey değildir. Kendi mantık kalıplarınızı onların olmayan mantık kalıbı yapıp, onları yargılayıp, pedofili hastası ilan etmek, işten bile değildir. Ve yine günü anlamanın ana yollarından biri de tarihselliğin kendisi olacaktır. Yolumuz bilgiye sevgi ile bakmak ve bilgiye susamak olmalıdır.

17.10.2012

Bayram Kaya

Terane 1

Boştan hoş
Hoştan koş
Kalabalığı görünce
Dizginsizce coş

Kurgudaydı sıkıntısı
Elbet,
Kurgudan olacaktı yıkıntısı.

Seçemezlik ilkesi
Görece toplum ve halktı
Törece tutkuya, bileşkesi.
Kafasındaydı kurguları
İkide bir oluşla bu tür vurguları
İncir çekirdeğini doldurmaz
Taşıyanını bile öldürmaz
Boşları seçmiş
Yeldeğirmenleriyle
Kendisinden geçmiş
Ahvali bulanıkla batacak bahir
Sanmakla kendisini tahir
Böylece mendi darp edip
Gölgeleriyle harp etti

Bendeniz sanki
Hırsızlıktan değil
Aç olduğum için mahkumdum.
Ne dikili sarımsağım
Ne sayılı soğan
Bir şey yapamıyorsam
En iyisi mi, oynamak
Kavramları anlamları
Birini birine kattım
Dedim
"Şiir okudum hapis yattım! "

Kendimden geçtim
Ben bir heçtim
Dediler, makamı rütbeyi seçtim
Lazım ya oynamak
Boy boy boylamak
Yapılan ne anlamaydı?
Ne zamanın ruhu olan işi bilmekti
Ne uygarlığın yolu değilinden yol, yoldu
"İmam hatipli oğlum katsayı kurbanı oldu! "

Suyun tutumu mu?
Huyun tutumu mu?
Ateşle sınav
Yanmamak demokrasi
Memleket şart
Lakin düşünceler kart

Makamım makam
Sorumluluktan tutulurken yakam
Demokratik katılım ve kullanımımış
Kamu malına zarardan
Hiç yoktur alakam
Sanırsın ne bir, ne de beştir cakam
Demokrasi ışığı gençlik soldu
Memleketse ağır abi teraneye boldu
"Kızım türbanı yüzünden mağdur oldu! "

Etrafa caka
Bilgisizliği saka
Kel alakadan faka
Olmayanı rıfat
Ne gerekti sıfat
Yerli yersiz, terli tersiz
Şöyle bir arzı endam ile salınmadı
"Eşim türbanlı diye gataya alınmadı! "

Bederine şefkat
Hederine vayya
Memleket gayya
Sorumluluğu şemme sayya
Baştaki öksürürse
Ahalisi veremden kırılır
Ayağının altını görmezde
Rütbeyi şanla memleket hiçti
"Geziciler, çapulcular camide içki içti! "

Cami ihyasıyla kendisi
Yalancıların efendisi
Lafını sözünü çeviren
Her nazıma der ki hükümeti deviren
Yalan havadan ağır sokakta kürüklediler
"Türbanlı bacımızı yerde sürüklediler! "

Formatlının sözünü bellediği
Saf ruhu okşamakla ellediği
Boş ortamı curcuna ile sellediği
Lafıyla sözüyle hiçten sıktı
"Bunlar, camiye ahır yapıp yıktı! "

Yan gelip yatmağa alıştılar
Şehitler gelince dalıştılar
Penguin belgeseli yayınlanıyordu ya
"Manşetlerle bizi yıkmağa çalıştılar! "

Arkamızda Uludere, gezi ölüleri
HSBC eylemli bölülerini
Yargısız infazları, Reyhanlı'yı bıraksakta
Korku imparatorluğunu yargıdan sağlıyoruz
"Mısır ve Suriye'deki halk için ağlıyoruz! "

Ne fırtınalar ne rüzgarlar ektik
Heyhat ne gamdı
Göz kendini görmezle tektik
Biz yirmi sekiz şubat döneminde
"Çok büyük acı ve sıkıntılar çektik! "

Fikir zikir oluşla, bir bela
Kendisi yunmuş yıkanmış sela
Görmezi, duymazıyla her bela
Nerede bir direniş olsa bende
Toma, panzer, gaz hobisi de artıyor
"Ülkede karışıklığı faiz lobisi çıkartıyor! "

At gözlüğüydü bir tarafı görüp
Arap geleneğiyle bir tarafı görmemek
Çorum'da, Sivas'ta riddede yaktılar
Kerbela'da Siffin'da baktılar
Ne çıkardı söylenmekteydi ezber
"Yavrularımızın ayagina pranga taktılar! "

17.12.2013

Rıfat: Yücelik, mertebe, sıfat sahibi olmak. Kişinin kişi sıfatıyla değil, bireyin toplumsal yetkilenmeli sıfatıyla itibari olmasıdır. Doktorun eşi olmanız sizin ameliyathanede itibari olmanız değildir. Polisin eşi olmanız sokakta silah kuşanıp silah kullanmanız demek değildir. Yine yetkili bir asayişçinin eşi olmanız trafiği denetlemenizin, kimlikler sormanızın itibariliği değildir.

Beder: Dış, Dışarı

Şemme: az biraz, bir miktar koklamak ya da tatmak

Mend: onarmak, tamir etmek, düzeltmek, düzelmek, iyileşmek

Bahir: Deniz

Tahir: temiz

Bayram Kaya

Terane 2

İki sabah arasındır gece
Kişisi Rıfat, olmaz birey sel sıfat
Sıfatsız ama elinde tutardı ece
Ayakkabı kutuları, torba torba
"Bana her şey seni hatırlatıyor"
Derken hece hece
Din, kin, hin, cin
Biri bırakır biri alırdı imece imece

Kendi öncesinin garabetinden
İmbatı yelle
Çok umutlar konuşa
Bir gel oldu
Lakin serabı selle
Döşegi bırakıp
Yastığa bakmadan belliydi
Eski dedi
Atatürk dedi, cumhuriyet dedi
Laiklik yüzleşme dedi
Yalan talan
Heyhat koyuluşla
Payı malmış kalan

Bir geldi, pir geldi
Ama her yanı uyuzdan keldi
Kaşıyıcılar kaşdı
Vadesini kısa sona kadar taşıdı...

Çok kez her hamiyet
Ölmaz samimiyet
Vakıfla aklanması
İçteki kirin saklanması
Her ağız açışla
12 Eylül 28 Şubat dersin
Gül elinde bülbülce hedersin
Heyhat 28 Kasım olur senin de dersin

Biriler vardı ki, her yanlışına
Yaşını kattı, kaşını çattı
Umurunda mıydı aymaza
Parazit yapan hattı

Gün hitamlaydı sağında solunda
Deniz bitti, kara çıktı yolunda
Etrafına, etrafıyla batağını ördü
Batıyorken bile aymazdan gafil
Yaştan boğuluyordu
Sebebi saikını çatılan kaştan gördü

Dün, Güneş'i öğrenmezdi yarından
Evladın çiğ yemişliği babayla
Çocuğun ağırları vardı karından!

Derdi.

Masumiyetin tertemiz gezicileri
Ses edip haksızlıkları ve nifakı ezicileri
Görünürdü ana babaların harbiyesizliği
Bundandır derdi gezici çocukların terbiyesizliği!

Yenmişti her kezinde hurmalar
Suçluluğun telaşıyla başladı kurmalar
"Bizim niye haberimiz yok" demeği
Çıkarken tırmalar olan yoksulun emeği

"Boşuna mı" derdi vefa
Sürerken demi sefa
"Beni niye tutuklamıyorlar? "
Nedensiz adamı mevcutlu kılmazlar dedikleri
Daha dün ödüllenişle maaşa, doyduramıyordu
Sığmazlık büyüklüğüyle yere göğe koyduramıyordu
Bu zevk içindeyken
Söylemiyle oluşun sefayı demini almazda
Bir türlü
Sağduyulu oluşun tüzeldi ayarında kalmazda

Aynı nisap, aynı hesap
Yalan talan babadan oğula devren
Üst yöneticiden alttakilere geçen
Ucu kendisine dokunduğunda
Bu adaletsizliktir demeyi seçen

Boydan uzak, konudan tuzak
Hırsızlığı görmedi
Başarıyı kiskanıyorlar dedirtti
Benim memurum, müdürüm derken
Polislerini yedirtti!

Ne olmuştu da?
Destancılar olmuştu örgüt?
Emre amadeye yazdıra yazdıra destane
Devrildi üstüne
Altında ezilirken zikri bozuk devri mestane

Suç var failiyle
Lakin ilişkisizin olur kailiyle
Suç ve suçluluk olabildikçe tekiliydi
Kailci, halkın değil de
Sanki kirâmen kâtibin vekiliydi
Aklamaya ön olup, suçluları geri çekildi

Bir bir birleyip
Aynı yağmurda kirleyip
Tomalarla, destanlarla dirileşip
Vururlardı sesi

Basa basa aynı nağmeyi tona
Beraber yürüdüler bu namert sona

19.12.2013

Bayram Kaya

Terennüm

Kaç kez derim!
Vuslatın mana mıdır ki,
Aklımla olsun âmâ?
Kaç kezliktir unutma anımsamalarım
Aksedenle kırılırdı, vurur da hayal cama

Ne bilmezime muammasın ey meçhule!
Akış eder gerilimle bu gönlüm.
Sade suya tirit değil
Bağ eder beni; tuzaklar ağ, günü çağ
Sana düşer de sev der bu gönlüm

Tek bir kere severim;
Her şeyiyle tutulurum, bilmem şadanı nadanı.
Ne yaran korum, ne karan
Olmuş armut mudur ki gönül sevdiği
Taşlamayla düşsün bu gönlüm

10.06.2012

Terennüm; güzel güzel ve yavaşlıkla içten söyleşiden anlam ve sindirme. Anlatma
Muamma: Bilmece, anlaşılmaz, bilinmez oluş
Meçhul: Bilinmeyen
Şadan: Sevinçli
Nadan: bilmez, kötü, kaba, cahil, karagöz

Bayram Kaya

Termit Ve Mit

Ne Ay gördüm
Gün tutulur
Ne dün gördüm
Bugün unutulur
Yakınmazsın yakınama

Her dem ol saadeti baştan
Sese dururduk hevesi murat iken aştan
Yumurtaya düşeceklerle tıkinırken tavuklar
Geldiğimiz yerdir, böylesiyle ses olan nurlu ufuklar

Bırakınız, ufuk bizim olsun
Aksırıp tıksırarak yerken
Nuru da, nurları da sizin...

Eğer nurluysa bir ufuk
O ufuk, ufuk mudur?
Ufuk olmasa, nuru üzerine kondurur mudur?

Kamaşmış göze göre tevafuk mudur?
İşte bundandır sürünmemiz dizin dizin
İnsan elinde demektir ki nurlu
İstismara açık korungan oluşu, surlu surlu

Denk düşme
Zorunlu bir denk oluşturun
Şeyle şeyden birleşip ayrılardan cenk oluşturun

Bilmeye, bilime karşı olursun yağıntılı
Bütün (evren) , ayvada parçalı bölüklü özel bağıntılı
Varoluş seçme ayıklamalı girişme
Olmayınca ne olur tütün, ne de bir damla sütün

Ayrılıdır denk düşen ve girişme
Ayrılıdır sevgi nefret, itme çekme
Ayrılıdır, denk düşme; canı çekme ya da bir tekme
Taş ile yaş, ortam oluşla parçalı faş
Bütünden kopmuşsan gelirsin denk
Bütünün içindeysen seyrine bakarsın ki her şey henk

Kıyametler var ayrılıştan
Kıyamını dersin bir oluşta
Ağlayasın diye değildir
Bu nedenle denk düşer oyuğa su doluşta
Hep değildir; parçalı birdir göçüp giden soluşta

Tam aradığım gibidir sevgili
Derler ne bulursun bundan; başına olur iş aldan?
Yar içerir baldan, ya azabı şaldan
Bal da, azap ta
Bütüne dek, bölünüştür göründüre hal'dan
Bundandır seçme ayıklamaya denk oluşu

Gönülce ya cayardı saldan, ya ayarı limana kâl'dan

Ol demi organikten
Bu nedenledir ki elmanın sindirimi
Denk düşer bize tadı ganilikten
Eğer elma tat, zakkum da yad oluyorsa
Seçme, seçimden ötürüdür bu indirimi

Bir durumla başlayan, başka bir durumla taşıyandır
Yağmur olarak rahmet, taşkın olarak zahmettir

Bir mecmuadan ayrılan, başka bir mecmua durur
Elma sen gibi, sen de elma gibi
Aslolan eylemdir, devinimdir
Devinime engel, harekete firen olduğu nedenle
Taş, duvar örüldüğü için ilk tasarımla denk düşmez
Taşı; değirmen taşı da, kutup taşı da kursak taşı da edenle
Duvar denen engel-i, kesikli süreklilik
Saçtan da olur, ağaçtan da, sazdan da, beton-u demirle, bir engelden de...
Ol demi suretler belirimde
Biri içe seçme ayıklamayla özel bağıntı
Biri dışa geçme sayıklamayla genel dağıntı
Denk düşedir içe elma, dışla zakkum
Bir erik, bir ferik; sermesti akıl delirimde

Senin metabolizmana aykırı, sen yutmazken treni
Termitin, ateşin metabolizmasında tutmaz trenin fireni
Ol demi zemde
Başta tren icat olamadığı için
Akılca da denk gelmesi de yoktur
Bir kez tren olunca, hızlısı gibi akılca nakıl da çoktur
Akıl olan da, akla uygun gelende budur
Keremeti denk düşme mi, gelir size
Bundan mı bilmezi söylemse olur, dize dize her mitin?

28.04.2015

Yağı: düşman. Yağıntılı; Düşmanca, düşman olurluyla
Henk: Uygun olan, uygun giden
Faş: Gizli olanı açığa vurmak, duyurmak, ortaya dökmek, dile vermek
Mit: Hayal gücü etkisiyle biçim değiştiren alegorik (göz önüne getirip öyle canlandırmalı) anlatım.

Bayram Kaya

Ters

Yaptığımızı düşünmek;
Açığımızı
Örtmek,
Döktüğümüzü
Toplamak,
Topladığımızı
Dağıtmak,
Söndürdüğümüzü yakmağa.

Özgürleşiyorsam
Bağlanmağa.
Bağlanıyorsam,
Özgürleşmeye.
Karşılıklı
Seviselliğe.
Çevrimli duraklı
Tadış maya.

Hem sevgiyi
Kurmaya.
Kâh sevgiyi
Dağıtmaya.
Tıpkı,
Senin,
Sevisel olmayan
Seviselliğine.

Budur anladığım,
Bazen anlamadığım
Bazen anladığım
Deminde,
Gülmediğim
Güldüğüm.
Çatılmışlığın
Çatılmamışlığın.

Bayramına
Bayramsızlığın.
Hayranına
Hayransızlığın.
Ne kapalı
Bilmece,
Akıllılığına
Akılsızlığın.

09.01.1991

Bayram Kaya

Tevatürden Mütevatir

Hayatımı söz yapsam
Kendime çöker yıkılırım

Kör olası sargılar
Ne de işemiştim yaramın üstüne
Sızladınız da, boy verdim
Gizleyemediniz beni
Bir güle verir iken demini

Afeti tuttunda, aftan yırttın
Ne kolayda sırtırsın
Yılışıkta durursun
Yeşil üstüne çimen takarken

Ömrü sade, ömrü bade, ömrü kaide?
Bir tutulmamdır
Zülfü yâre dokunan, saçın telinden
Uzarda uzar gümanlar; lakin
Cennet bile bedavadır
Bir kadavra gibi isen şeyhin elinden!

Bre yaren...
Demini verir
Nerendir haren

Beş onun, keleşinden
Uç beş boş boğazın beleşinden
Bizde taşlar tevatürken mütevatir
Sanışiyız ki, birikiş bahir
Olamaz ise kendilik hoptan
Erkânı, soydan soptan
Benzeştirilir zahir
Bulunmazından cevahir
Herkesten az fazla!
Bir buçuk desem, bir de değil
Kurtarmaz iken, zevahir

Kalaylı desem, suyu içilmez
Cam desem, ışığı geçirmez
Baş desem, ağır değil
Duyuyor desem, sağır değil
Avazınla bağır desem, bağır değil
Kiralık bir kulak, bir söz, gözle meyil

Bizde güzel, olmazlarda başlar
Bizde aşlar, ağı yakarda
Tevatürken mütevatirden haşlar

19.09.2009

Keleş: Burada, alakasız işlerden, benzeşen kutsallıklarla imgeler yaratanlar anlamına
Bahir: Deniz-bahriyeli denizci

Tevatür: sözün ağızdan ağza yayılması
Mütevâtür: anlatıcılar yolu ile nakledilen söylemler.

Bayram Kaya

Tikellik

Ekmek gibi, bir tütün gibi
Nazlı salınımlar da sararımda seni
Bazen açlığıma yanış
Bazen doymuşluğuma tutuşma
Keyfe keder ararım seni.

Zamanın yönünü döndürsem
Tekrardan bilmez İsa'yı Musa'yı...
Bir kez daha aynı
İstanbul'un fethinden geçmez
Azmi gönlün şemin söndürsem
Vallahî seni seçmez
Ne sen sensindir, ne de ben, ben
Yansır yine sanılar kanılar olur ten

24.06.2009

Şem: Burada "isteğini" anlamındadır. Yaşamının isteğindeki devamlılık ateşi / yanan mum

Bayram Kaya

Tilki Ve Vicdanı Aklı

Tilkinin biri; bir defa, iki defa, beş defa; ya da her defa. Tavuğu yemek için; "Öyle güzel sesin var ki! Ne olur deruni bir hal içinde gözlerinizi kapayıp, bir şarkı söyleyin. Mesti mahmur hayranınız olan ben, sizi dinleme mutluluğuna ereyim" diyorsa. Tavuklar da, hala; bin yıllarca tilki önünde gözleri kapalı bir biçimle olup ta, türkü söylemeğe devam ediyorsa! Bu genel geçer bönce eylemde, tilkilerin hiç suçu olmasa gerektir.

İnsan, hem tilki gibi (kurnaz ve akıllı) olmak zorundadır. Hem de tavuk (aptal) gibi görüngün olacakla yaşamsal deneyleri akıl edilmezinden aptal olurla, sürekli olmamak zorundadırlar. İnsana dek yaşantı öğrenmelerimiz; kesikli, sürekli, akıllı olmanın temellerini ortaya koyarken; aynı deneysel konulara ilişkin, kesikli olmayan sürekli bölüğü ortaya koyamazlardı. Yani insanlar, hep aynı şeyi yaparak (gözlerini kapatarak), aynı şeyden farklı sonuçlar almayı (tilkiden yenmemeyi) bekleyemezdi. Oysa insanlar gözlerini açarak cennetten çıkmışlardı!

Peki, tilkinin (kurnazlığın, akıllılığının), bu olayda (suçta) hiç mi kabahati yok? Tilkinin olayda kati dahilidir. Ama kabahati yok. Eğer tilki (karnını doyuruyor diye) suçlu ilan edilirse, böyle olursa; akıllılığı mahkûm etmiş oluruz.

Tilkiyi, karnını doyurdu diye; ayıyı, bal (çaldı) yedi diye; insanı ineği kesti diye, nasıl suçlu ilan edersiniz ki? Bu sizin acıkmanızla (tilkinin acıkmasıyla ve acıkmanızı da (tilki tüketimine dek üretim ilişkisi içinde olamamasından ötürü) ihtiyacınızı ancak ve ancak bu şekilde giderir olmanızı suçlamanız olur ki doğal oluşum ve doğal gerçekliğe (akla) aykırıdır (sağmadır).

Öznellikler (eylem yapan bilen benler) bu benliklerin eğimi doğrultusunda davranmak zorundadırlar. Tilki olayımızdaki öznel varlık, henüz büyük oranda kalıtsal olan bencillik öznellik ile davranıp dıştan da basit birkaç sosyal (dış deneysel) kültür öznelliği ile (kurnazlık akıllılığıyla) kendi içindeki kalıtsal olan içti bencilliğini geliştirip, davranmaktadırlar.

Tilkiler sosyal yaşamı, insan sosyal yaşamı gibi; ilişkin tabumdu totemi sos yo kültürel öznellik çekimli ilkeler çevrimiyle dönüşemezler. Tilkiler totemi tabu çekimle dönüşemediklerinden; tilki sosyal kültür davranışlarının dışa dönük performanslarını, suç değil gibi yargılamaları pek olası olamamaktadır. Bir tilki başka bir tilkinin yiyeceğini çalmakla, suç işlediğini de kestirir.

Ancak kendi üretim ilişkisini yapamayan tilkinin bu işi yapmağa eli mahkûmdur. İnsanın suç yüzünden titreyen bir vicdan öğrenmesi varsa; bu insanın üretim ilişkisi kurar olup, emek verir olmasının; karnını doyurur olan yola; çalmakla değil, gaspla değil; emek vermekle gider olacağını bilmesinden; bu edimi diğer elde edilmişlerden seçip ayıklar olmasındandır. Bu sosyal yargınızın oluşabilmesi için de, insanın toplumsa üretim ilişkilerini başlatmış olmasıyla, bu vicdani süreci başlatmanın nedeni olmuştur.

Söz gelimi insanlar; toplumsal ilişkileriyle üretim ilişkilerini ortaya koymuşturlar. Yani insanlar emeği ile pırasa üretebilmektedirler. Siz de aynı yolla, pırasa ve inek üretebilmektesiniz. Burada söz konusu olan suça dek değerlemeniz "emek veriliktir". Yani emeğin tabu kılınıyla, emeğin söylenmesine dek totemi ilkesidir. Değilse, vicdanınız sızlasa dahi! Siz de timsahın gözyaşı gibi olurla davranacaktınız.

Üretim ilişkinizi size kimse söylememişti. Vicdanınızı da size kimse söylemiyordu. Sosyal ve toplumsal yapınızı dışta kimse belirlememişti. Bu nedenle sos yo toplumsa kültürel öznelliğiniz olan vicdanınızı da, sos yo toplumsa kültürel öznelliğiniz olan; sos

yo toplumsa güç yapılı ilişkiler söyleyecekti.

Ne biçim bir üretim ilişkisi içindeyseniz o biçim bir akli işleyişinizle o biçim vidanız vardı. Yani vicdani suçlarınızı da üretim ilişkilerinizle, onun paylaşılma süreçlerinin dayatan süzgeci belirliyordu Bunu temeli de kendinizi algılayan, bencil ve kalıtsal iç özneydi

Değilse yeme bahsine konu olur ürün nesnelere, üretmek mi? yağma yaparak mı? Yoksa doğada bulduğunuzü sömürerek mi? sağlar olacağınızın doğru veya yanlış olmayacağını, kimse size söylemez.

Karın doyurma girişiminiz, sizin yeme nesnelere üretir olmanızla da olasıdır. Çalacak olmanızla (yağma ile) da olasıdır. Buradaki tek ilke bunları sizin buluyor olmanız ve bulduklarınızı bir şekilde ele geçirir olmanızdır. Değilse totemi bir çekim alanlı, sosyal özne yapılı, sosyal meşruiyet eşme yapıyı ortaya koymadan ve toplumsa üretim ilişkili olan toplumsa özne bilinç girişmesini ortaya koymadan; bunların suç olup olmama gibi kritiğini asla yapamazsınız.

Dıştaki sos yo toplumsa kültürel özne bilinciniz, sağlandı olan eylemlerinizin önüne "emek veriliği" bu tabumsa totemi ilkenize göre sizin seçme ayıklama yapma değerlemenizi ortaya koyarlar. Sizler, emek verip, üretim yapmıyor da; başkasının emek ürünü olan pırasa veya ineği (emek vermediğiniz şeyler olanı, başkasının emek sağlayanlarını) çalışırsanız; bu kabil eylemleriniz suçtur.

Yani, kalıtımsa bencillik (kendisini düşünen) bu özne fetişi ilke, sos yo toplumsa girişmeleriniz içinde "emek verilmeden yapılan ihtiyacı karşılanmaları, mahkûm etmektedir. Bu tip kristalize sos yo toplum sal kültür anlayışınız üzerine, öznel bilinciniz oluşturulmuştur.

Sizdeki bu sos yo toplumsa kültürel öznellik, sizin tilkiden fazla olan öznel kültür öznenizdirler. Kalıtsal olan özne bencilliğiniz tilki ile çok benzeşirken; adeta tıpkısı iken; dıştan sos yo toplumsa kültürel özne bilinciniz sizi, tilki öznelliğinden ayırır.

İnsanların sos yo toplumsa kültürel öznellikler üretmesi; iki bakımdan çok önemli olmuştur. Birincisi, içsel bencillik öznenin dıştan garantili sağlananlarını, kendisine taahhüt etmiş olmasıdır.

İkincisi de doğadaki "büyük balığın küçük balığı yutar olması" ilkesini, hiç değilse kendi cins türü içinde olurla önlemiştir. Bun kabil yamyamlığı kaldırmayı ve insanın vicdani olmasını, toplumsa üretim ilişkileri ile ortaya koymuştur.

Değilse sosyal birlikti yapı ve onun öncesi; çokta vicdani olmayan hem iç, hem dış yamyamlığı olan bir süreç yapıydı. İnsanın kişisel mal mülk edinir bir üretim ilişkisi olmasaydı, sızlayan bir vicdani; doğaya karşı başlattığı tahribatı, suç olurla değerleyen akli yargılaması dai hiç olmayacaktı.

19.11.2011

Bayram Kaya

Tin Ten

Mahşeri oluşturduk içimizde
Ne yazar, mahşer olmuşsa dışımızda
Ne de söner mahşer, kışımızda

Biçim özsüz, öz biçimsizse
Ne akıl koyacak iradım /olmuş kılma
Ne de dayanacak firad.../Kişi

Ne bir söz koya, akıl edeler
Fırar imiş, neşet imiş
Nerde imdada ak dedeler!

Bak akıl koymakta
Zim üzerinde kadeler
İnim inim iniler, çömez dahi olamayıp
Fos çıkmakla ter dökmede ifadeler

İspatın yok, kaçış elvermez
Taatin yok, satış ser vermez

İken
Doğru yerle
Doğru zaman
Doğru insan
Yanlışımızla aman
Diken
Doğru yerle
Doğru zaman
Yanlış insan
Doğru ile yaman.

Gel rahmeti sel olup içme
Çıkar, istenmedik de olsa, güç...
Sel deyip geçme.

Ne umarsın yaşamayı
Gönlünü cehennem kıldıktan gayrı!
Yaşamı bildin mi ki
Can ten birlikte iken, saydın ayrı!

Suluyor iken fidanı
Sunuyorsa çiçeği minnet
Etme, ayrık düşme
Kıl gönlünü sen de cennet.

Varsa çelişkin
İken sulamazsın
Sesizlikte iken cinnetin
Olacak, cehennem Ya da cennetin
Dışta arama bulamazsın.
Hariçte duyum, içte uyum

Gün ayağa düşünce
Akşam ayağa kalkar.
Azabı bilir tin-ten
Cehennem işle yakar

Yangın işlen dışa yayılır
Ten bilince, hüccetle cana bakar
Ten olmaz ise can neyi yakar

Sanmayın ki her hoşlanma
Cana kardır.
Bilir söz,
Tende duyulan, canı nardır.

Zulüm ayrılık
Ayrılık kavuşum olmuş.
Ana çocuğu, can cananı çakmış
Can dudağı yakmış
Dudağın yakılışı candan.

Can sözle gülmüş
Tatlı olan dilmiş
Gözler canı bilmiş,
Canın görmesi gözden.

20.05.2008

İr'ad_t: Olmuş kılmak/getirmek /söylemek/Tehdit etmek-sıkıntılı kılmak/kazanç, bir mülkün getirisi
Fırad: Kişi- Ben-kişiler
Zi'm: Ayıp, andırtışla, dolaylı, gizliden
Kade: (bir şeyin, özellikle büst gibi şeylerin) Oturtulacak(ğı) yeri
Taat: Tanrı buyruklarına uyuş. Yazıda inanırlık ve güvenme vermezlik
""zil üzerinde kadeler"": İki açıdan bakılabilir. Bir soldan sağa okunuşla, zim üzerine yapı oturtmak anlamınadır. İkinci olarak sağdan sola okunuşla; ""kade üzerinde zim"", anlamı verir. Oturtulabilir olanaklı temele; ""ayıplı, ajite bir sürdürülüşü, bina etmek"", olarak da değerlendirilebilir.

Bayram Kaya

Toplum Birey İçin Mi Birey Toplum İçin Mi?

Sunu: Toplum ve birey neyden ötürü varlar? Bu soruya cevap oluşturmadan bu tür sorular sırtık durmaz.

Bu soru bilgi sahibi olmadan fikir sahibi olmanın en güzel örneğidir. Maşallah her konuya düşünmeden bir cevabımız olmaktadır. Bu anlatımım da doğru olmayabilir. Ancak somut, nesnel, bağıntılı olan, tarihsel ve tartışılabilir bir referans bağıntılı girişme ve tarihselliktir. Toplum birey için ya da birey toplum için vardır dediğinizde başlangıç koşulları girişmeli inşadan iz olmamakla, süreç absürt olmaktadır.

.....

Birey ve toplum, bağıntılı bütündür. Ancak tarihin belli bir döneminden önce toplum yoktur. Yani totem sosyal birlikler döneminde toplum yoktur. Fakat toplumu inşa edecek olan etkin varlıklar vardı. Etkin varlık toplumla birey olmuştur. Toplum, bireyle gelişmiş etkileşmedir. Biri diğerinden ayrılmaz. Siz deniz için olmadığınız gibi deniz de sizin için değildir. Üstelik deniz, sizden bağımsız şatların ürünüdür.

Totem meslekler, meslekler ürünü olan şeylerle girişip, insanların emek ürünleri ve kendileri; karşı grup totem insanlarla temas etmeye başladılar. İnsan olmasa toplum belki ortaya konamayacaktı. Toplum olmasa insanlık gelişemeyecekti. İki arasında böyle bir bağıntı ve diyalektik vardır. Ama toplum her durumda üreten ilişkiler bağıntısıdır.

Temas edilmeyi sağlayan totem meslek ürünleri, bir arada üretmenin ve ürünlerin takasını da ortaya koyuşla toplumsal süreçler başlamıştı. Toplumsal süreçler ittifaka, ittifakın dışında bir bağıntı oluşla ittifakın eksen sarmalı olmaya başlamıştı.

Toplumlar, ittifak önüne de, olası birçok yolları; yol başlanışı yapmanın olanağına kovuşturmuştu. Adeta insanların bir yola girmesiyle diğer yolları da tıkanmıştı.

İnsanın grup totem eylemi, yine insanın üzerine; insanın dışında bir neden etki oluşuyla yansımaya başlamıştı. Toplumlar da, totem grup eylemleri tutumuyla ve totem meslekli ürünler takası zorunluluklarının eylemli insana dıştan bir etkisi oluşuyla; kendi kural ve düzenletişiyile; bilinç olup yansımaya ve insanı davrandırmaya başlamıştı.

Toplumlar, insan üretimine ilişkin, müsebbiptendi. Ama toplumlar da insana, insanın dışında müsebbip oluyordu. Toplum gizil potansiyel güç olarak doğada vardır. Toplumun şartları belirmeden, toplumun alan etkili girişme olması olanaksızdır.

Gizil potansiyeller, tıpkı varlığını hiç bilemediğimiz diğer potansiyeller gibidirler. Örneğin, TV'ler gizil güç durumlu bağıntılarının var kılınışıyla bulunmuştu.

TV'lerin varlığı da ancak şartların belirmesiyle günümüze yakın süreçler içinde ortaya konabilmesi, ancak potansiyel olarak var olan, ama asla bilinemeyen bir alan süreçler bağıntısını, belirmesi gibidir. Totem mesleği olan grup insanları, topluma dek bağıntıyı üreten ilişkileriyle ancak toplumu ortaya koyabilmiş olmaları da, toplumun durum salığıdır.

Toplum böyle ortaya konuşla, bu kes de toplumun alan etkisi bizleri kontrol edişe başlamıştı. Su olan göl, deniz, ırmak (toplum) alan etkisi olan potansiyel bir durumdu. Siz bir kez suyun (toplumun) içine daldığınız zaman; artık sizin kontrol süreçleriniz suyun etki alan ve düzenletimiyle belirlenip girişecektir.

Sizler bir kesine toplumun içine girişince, dizginler; yönlendirmesi ve alan etkisi çok çok büyük olan toplumun elinde olacaktır. Ne var ki siz suyun etki alanı içinde oluşla; kafanızı suda çıkarabilecek, sırt üstü, kurbağalama, kulaç vs. yüzeceksiniz. Sırt üstü olup, dinleneceksiniz.

Size etki olan girişmeleri siz, öğrenip; öznel etkinliğinizi ortaya koyarak sudan değişik yararlanma oluş eylemlerinin, teknik teknolojik şartlarını ortaya koyup; söz gelimi trans atlantikleri yapacaktınız. Bu girişme insan için diyalektiktir.

İçincilik, sizin dışınızdan size etki ve bağıntı olan şeyi anlamağa, anlatım konusu yapmağa yönelik doğru bir söylem ve doğru düşünce değildir. Dıştan size alan ve bağıntı olan, özel bağıntılı şeyler; bir gerektirmeler ürünüdürler. Deprem sizin için olmaz. Ağaç siz yakasınız diye büyümez. Oysa içincilik, insanın egosuna göre olan şeydir.

Evrendeki hiç bir şey insan egosuna göre değildir. Aksine insanın egosu; dıştaki etki ve bağıntıları kendi seçip ayıklamasına göredir. Toplum gibi, su gibi alanın belirlediği şartlar içi, insanların; insaniçinciliklerini ortaya koyuşla bu bağıntı içinde etkin varlık olurlar.

Şu halde ne toplum insan içindir. Ne insan toplum içindir. İnsan toplum içine doğuşla toplumsal davranır. Balık su içine doğuşla su içine göre davranır. İnsanlar koloniyel, sürü tipi yaşamlardan geçip sosyal birlikti totem dönem sonrasında topluma kavuşmuştur.

Eğer insan toplum için olsaydı. İnsan sürü yaşamını, totem yaşamını bilmeden doğrudan toplum içinde olurdu. Ya da siz toplum şartlarını (üreten ilişkiler bağıntılı girişmelerini) ortaya koymasaydınız; toplumun esamisi olmadığı gibi insan için olması da faso fiso olurdu. Bu nedenle bu soru absürt ve tersten bilinçsizlikle ortaya konmuş bir sorudur.

Siz TV'yi bilmezseniz, TV görüntü için mi, görüntü televizyon için mi gibi aptalca bir soruyu sormanıza aynı benzer. TV bambaşka fiziki, kimyasal ekipmanlar ve süreçlerin; elektrik, elektronik olayları, manyetizma ve yükler etkileşimli alan bağıntıları oluşuyla; metrik, geometrik bir yığın fonksiyonel dağılımları içine, sizin öznel anlamalı modüle edici kodları bindirmenizdirler.

Özel düzenlenmiş alan içine sizin kodları bindiriş süreciniz, sizin içindir. Ama sayılan onca girişme ve bağıntıların hiç biri sizin için olmayan bir özellikler bağıntılı yansıma oluşlarıyla bambaşka şeylerin kullanımına olanak tanırırlar.

Sizin dışınızdaki bir şey, siz ona katkı vermedikçe; siz onu, onun yasallığına göre değiştirip dönüşmedikçe; şeye dek yasallığı geciktirip, çabuklaştırmadıkça; sizin için olmuyordular. Toplumdan önce birey yoktu. Birey (üreten nitelik emekli insan) toplumla var. Toplum da bireyiyle vardır. Birey toplumun gölge yansıması değil, bağıntısıdır.

13.03.2014

Not; bu konu görsel ve yazılı basında yer yer aslanlar gibi (!) tartışılmakta. Konu tek yanlı, bağıntısız öznel abartılarıyla ele alınmaktadır. Tartışmada hiç tarihsellik ve bilimsellikler yoktur. Ve konunun bu bağıntılarıyla ele alınmasını bırakınız, anlattığım

konuya dek bağ emareleri bile yoktur.

Genel hüküm, birey için toplum vardıra ya da toplum için birey vardıra dönüşerek, bilgisayar insan için vardır gibi ilgisiz bir boyuta indirgenmektedir.

Böylece absürt soruyla absürt bir söylem ortaya konmakta olup; sanki toplumun sizin dışınızda yağmur gibi, rüzgâr gibi deprem gibi hükmü oluşması varmış gibi ulu orta konuşulmakta. Bu da bağıntıyı ve ipin ucunu kaçırmak olmaktadır.

Hâlbuki bilgisayar da bir toplum ürünüdür. İnsanlar toplumu bilgisayar için bağıntılı kılmamışlardır!

Bayram Kaya

Toplum Ve Halk 01

1-] Toplum ve halk kavramları, anlamca aynı gibi duran iki sözcüktür. Aslında anlamca çok farklı iki kavramdırlar. İkisi de alabildiğine dinamik yapıdırlar. Halk, toplum sal yapılaşmanın ortaya koyduğu bir oluşmadır. Sosyal birlikti ilk taban, zamanla araçla üreten bir mallar takasını öngören, mülkiyetçi bir yapıya dönüştü. Böylece halk ve toplum gibi iki alan; aynı kumaştan bulutsu, sisti belirimce bir yoğunlaşması da başlamış oldu.

Nasıl optik olayları ayrı, göz ayrı bir olgu ve olaylarsa ve yine göz optik olana sımsıkı bağlı bir girişime bağımlılıktır. Yani göz olmadan görme, optik olayları olmadanda da göz faaliyetleri oluşamazdı. Her biri bir ayrı oluş ve ilişkin eğimlerle ve de birlikte devinen olgulaştırdılar. Göz burada etkilenen olaydır. Işık olayları ise gözü etkileyen girişmedirler. Gözün olduğu yerde görme, görmenin olduğu yerde de göz türü işlevler vardır. Göz ışığa bağlı bir oluşma iken, ışık gözebağlı değildir.

Göz, optik olan, görmeye dek, eğimselerden sonradır. Ve bu eğimselerin giderek yoğunlaşan minik minik ama farklı ve benzer işlevlerden girişişle biriken, tamam olmamış süreç eşmeler ilişkinliğidirler.

Tıpkı, toplum ve halk gibi. Ne var ki, toplum ve halk beraber süreçtirler. Sosyal birliğin evrimsel gelişimi ile sosyal birlikler önce ittifakı temas girişmeleri sürecini başlamıştır. İttifakı sürecin zamanca ikiye yarılmasıyla toplum ve halkın yapısı, adım adım ortaya çıkmıştır.

Toplumsal yapının oluşan alan devinmesi zemini içindeki hol ve oyuk içinde halk dediğimiz sosyal yapılar ve bu yapının sosyal kültürü oluşmuştur. Halk ve toplumu kimi anlamalarımız için iç içe geçmiş iki daire gibi düşünürken, kimi kez de kesişen iki çember gibi düşünebiliriz.

Dıştaki çemberin alan dairesi, toplum iken; içteki çember dairesi alanı halkı ya da sosyal yaşamı temsil eder. İç çemberin eğri çizgisi iki yapının ozmotik seçici geçişlerini yapan ortak filtre zar yapısıdır. Çünkü söz gelimi toplumun kullanım dili ile alın kullanım dili farklı oluşla bu zar seçicileşir. Ya da toplumun işlevleştirici kaide kural ve normları toplumda işlevleşmez. Veya sosyal bir kültüre dek anlamalar toplumsal gerektirmeli ilişkinlik ve işlevleşme olmamakla zar seçicileşir.

Yine sosyal yapının üreten bireyleri halk içinde topluma geçer ve işlevleşirler. Toplumda üreten bireyler payları alarak halk yapıya geçip kişisel özel yaşam ve keyfi serbestliklerini halk içinde yaşantılaşırlar. Bu zar yapı geçişen işlevleşmeleri seçip ayıklar. Halkın kişisi toplumsal yapıda işlevleşemez. Toplum içinde özel yaşam olmaz. Özel yaşam içinde de üretim güçleri bulunaz.

Daha nice geçişmeler bu zarın filitresinde süzülür. Bu zar sosyo toplumsa akıldan oluşmuştur. Sosyo toplumsa akılda bu iki alanın kendileri gerektirmeli ilişkin zorunlu süreçlerinden çıkar. Bir toplumsa düşünce; halk düşüncesine göre; siz öyle düşündüğünüz için, bu sizin özgür kanaatiniz olduğu için işlemez. Örneğin; bir bilgisayar devresi siz öyle düşündüğünüz için öyle çalışmaz. Söz gelimi Kirşof akımar kanununa göre çalışır. Siz de bu çalışma şekline göre düşünür kanaatler oluşturursuz.

Bir nesnel, toplumsa bilince uymayan; toplumun ilişkindik gereksinimleri içinde olmayan kanaat ve düşünceler, özgür düşünme değildirler. Bu benim kanaatim demek değildir. Her özgür düşünme ve kanaatler bir devinin alanı zemin devinmesi zorunluluğuyla oluşur.

Bu kanaatleriniz ve özgür düşünceniz, toplumda; toplumun nesnel öznel bilincidir. Bir izafiyet teorisini bilmeden; bir kuantım fiziğinden haberiniz olmadan; bu alana ilişkin özgür düşünme, kanaat tasarruf etme ve kendinizi ifade etmeniz de olamaz. Biz kanat ve fikirleri, sosyo toplumsa ilişkin bağıntı ve zorunluluk devinmelerine bağlı oluşlarından ötürü, dinler ve kaale alırız.

Yine biz lavobada çıkan birisin elini neden yıkması gerektiğinin nesne öznel oluşla fikir ve kanaatini dinleriz. Ama "ben lavobadan sonra elimi yıkamam, hasta olacaksam olurum. Allah beni koruyacaksa korur, hasta edecekse eder" diyen birinin sözlerini kimse; ne kanaat olacakla, ne fikir özgürlüğü olacakla, dinlemez. Fikir ve kanaatlerin, tarihin süzgecinde aşılımış elenmiş oluşuyla ve güncel zamanın zemin düzlemi içindeki ilişkin bağıl referanslardan oluşmasıyla kanaat, fikir ve tasarımı gerekmektedir.

Bunlar filtre kurallarıdır. Sizler bu kural ve ilişkindiklerin belirlediği toplumsa girişmeleri ortaya koyan üretim yapıyla işlevleşen referans bilinci bilmezseniz, her saçmalayıta bu benim kanaatım ve özgür fikrim deme, cehalet boş söz gizlenmesi içine girersiniz. Bunlar halk alanın keyfilikleridir. Yine toplumun üreten yapısının paylaşım ve tüketimi toplumsa yapıdan halk yapıya doğru bir mal ve hizmetler geçişlerini düzenler. Sistem budur. Sistem nasıl ayrıntılaşır? Bu konumuz dışıdır.

Işık ile göz işlevi beraber süreç olmayıp, göz takibi, sonraki eğimse süreçtir. Işık özdeğin bir devimse belirleş biçimi iken göz bir çok sürecin, anlam ilişkisi ile öznel algıya amaçlılık gibi yansıyan, birleşik süreçlerle dış etkiye denk gelen uygunlukların, girişim yapabilmesidir. Her girişimi; bir kırpma, bir sınırlama, bir süzme, seçme ve ayıklama süreçleri otomatikman takip eder. seçme ayıklama tutumlarının eğim akışı sürecidirler.

Toplum ve halk; çok kez birbirini dışlayan, biri diğerinden yansımali, gölge ve takibi süreçtir. Toplum olmadan da halk olamazdı. Göze göre ışık dışı bir olay. Göz ve ışık iç dış girişmesidir. Oysa toplum ve halkın ana unsurundan olan insan, halk ve toplumun etkeni olmaktadır. Burada insan bir nitelikse ve nicelikse beliri ya da beliremeyişle, halk ya da toplumsa durum almaktadır. Halk ve toplum birbirine göre iç ve dış etki ve katkılık olmaktadır.

Toplum ve halk doğanın kendi organik yapısının, bir tür deviniş biçiminden oluşla diğer deviniş biçimlerine göre sonraki bir görüngünlüktür. Özellikle ve şimdilik, insanlara dek karmaşık bir girişme devinim biçimidirler. Toplum ve halk da, birbirini eğim eştiren, bağıntılı ve sıkı bağımlı olgulardır. Halk referansını toplumunda alır ve toplumuna, katılımlarla ve değişik etki biçimleri ilen de etkilerler. Ana belirleyici olan, toplumdur.

Sonuçta toplum ve halk gibi iki olgulaşışın kendine özgü ayrı ayrı ve birilikte girişen eğimleri, üstel olan insan yaşamını ve insan uygarlığını ortaya koyar. Birlikte bağımlı. Sıkı sıkı bağlantılı ve bir birine göre şekille, ayrı ayrı oluşturlar. Bura da toplumun üretim şekli ve kullandırım özgürlüğü, yolu eğip.büken ana imleç oluşla halkı ve toplumu biçimler. İnsan öznelliği bu belirenler. Üzerinde kırpma fren edişlerle, aynı zamanın yarılan iki kısımlı akışına yol vermeyi ve yol sürüşlerini yaparlar.

Yapılardan biri olan halk yapı; giderek daha soyuttu, etnik ve inanç öznellikle, biçimlenecekti. Diğerleri daha nesnel, üretimsek, nesnel hukuklu ve değişmeye, dönüşmeye açık şekilde, biçim eşecek olan toplumsak yapıdır. Toplum: hünerli emeğin ortaya koyduğu bir yapıdır. Araç sal üretimin; kendi kurum ve kurallarıyla biçim eşti. Ve yepyeni bir organikite nesnel ilişkilenişle, merkezi otoriteyi oluşturan devinim şekli

olacakla belirdi.

Toplumlar, entropinin daha düzende olduğu, kendisine özgü düzenliliği koruyan, bu düzenlilikle zamanı ve süreci alçak yükse eşitsizlikte gerilimler arasında akıtarak, sürekli düzen ve düzensizlik üreten yapıdırlar. Oysa halk yapı, öznel ve özel tercihlerle maksimum düzensizliğin özel bir kararlılıkla rahatlamasıdır. Düzenlilik bir stres birikmesi ise, halk bu stresin en minimumla maksimum rahatlama olduğu alandır. Halkın genel eğilimi böyle belirir.

Nasıl maddenin bir anti maddesi, bir karanlık maddesi, bir negatifi varsa; nesnel olan toplumun da: bir anti toplumu, bir negatifi (fotoğraf negatifi) vardır. Toplumun, topluma göre bir karanlık maddesi olan ve genelde bir imajinasyonla davranır olan, şekilsek alanı vardır ki, bu da halktır. Sosyal birlikti yapıların eylemsel ve araçsak etkinlikleri, süreci özel girişmeli organize edişlerle kaydırmıştı. Böylece toplum bu organizasyonu ete kemiğe büründürdü. Halksa böylesine kararlı yapılar olmayıp daha imajineldirler.

Halk, toplumdan apayrı bir devinme alanı üzerinde, devinemezdi. Halk toplumcu ittifak sürecinin ortaya koyduğu bir sosyal olgudur. Halk toplumsal devinme alanı ile tam bir bire bir, ilişki içinde değildir. Sosyal birlikler; hünerli emeği (aletli karmaşık nitelikli emeği) ortaya çıkardıklarında, kişiler kendi emek ürünü olan üretimlerine sahip çıkmağa başladılar. İşte bu emeğe sahipti olan belirim üretenle üretemeyen kişileri birbirinden ayırmağa ve zıtlandırmağa başlamıştı.

Bu ayırım sonunda, çeşitli nedenlerle çalışamayan kişilerle (halkla) , çalışıp; ürüne, mülke sahip olan üreticiler (toplumsak girişmeyi birey yararına çevirmeyi) ortaya çıkartmıştı. Sosyal birlikti yapının teknik üretime (kazmayla, çapayla, tırmıkla üretime) başladığı ilk başlarda, olasıdır ki üretim yine ortaklaşa yapılıyordu. Depolama olanaklarının gelişmesi ile de bu ortaklaşa olan üretim, ilk birikimleri sağlamıştı.

Yani bana göre ortaklaşa (imece usulu gibi) olan üretim ilk mal birikiminin kaynağıdır. Mal birikiminin ortaya çıkması sonrasında insan eylemleri belki haksız gasplar müsaderelerle (mala el koymalara) başladı.

Sürecek

Bayram Kaya

Toplum Ve Halk 02

2-]Yani bana göre ortaklaşa (imece usulü gibi) olan üretim ilk mal birikiminin kaynağıdır. Mal birikiminin ortaya çıkması sonrasında insan eylemleri belki haksız gasplar müsaderelelere (mala el koymalara) başladı.

Sosyal birlikler, araçlı üretim üzerinde geliştikçe, sosyal birliklere dek sürekli yeniden ve yeniden olacakla İTTİFAKLARI ortaya çıkardılar. Olasıdır ki ilk ittifak grupları, sosyal birliğin yakınındaki etnik totem aitti kişilerdi. Bunlar kendi doğumlarıyla, kendisinden kopan, benzer dil ve aynı gelenekçi totem bağlantılı akraba kandaş gruplardı. Ana gruptan ayrılan grup, kısmen farklı yollarla tutum aşımış olsalar da; genel olarak, farklı seçenekler de, aynı benzer düzlem üzerinde gelişmişlerdi.

İttifaktı girişmeler içinde olup ta, benzer düzlem üzerindeki, söz gelimi çoban bir grupla diğer bir çoban grup ya da çiftçi bir grup diğer bir çiftçi grupla, yeni yapılaşmalar içine girdiler. Bir çoban grup daha yetenekli, daha becerili olabilirdi. Yine ürün sağlama ve dokumada diğerine göre daha ileride olabilirdi. Ya da gruplardan biri koyun üretirken diğer grup atı ehlileştirmiş olabilirdi. Bunlar ittifakın cazibeli oluştu nedenleriydi. Bu ittifaklar zayıftı, ama olası bir girişme idi.

Asıl ittifaklar girişmesi çiftçi grupla, çoban gruplar arasında idi. Birbirindeki farklı gelişmelerin kopyalanması verimli ve etkili oldu. İttifaka gidişte savaşların da rolü vardı. Kimi ittifakların onayını, galip güçler kendilerine göre organize ettiler. İttifakı mağluplara dayatmıştı. Aynı kulvarlarda çoban-çoban olan iki grup, yakla şıklıkla, aynı tutumun dayatmaları içine girdiler. Zaten aynı yöntemler de (araç-yol) benzer uygulamalarını ortaya koydurtmuştu.

Ama bu benzerliklerden de ittifak içinde; öznel olanların; üretim sel olanında da, bölüşüm sel olanında da, farklı olanların da, benzeşmezlikleri ortaya çıkaracağı aşikârdı. Zaten bu aşamada her bir etnikliğin (etnik olanın) ittifak içine yansımaları da, yaşantı aşmaları da, birçok dağılımlar veriyordu. Gelişme sosyal evrim başlangıçta nasıl bir gelişme kulvarı içine girmişse, şimdiki süreçlerimiz de bu kulvarın bir ürünüydü.

Başlangıç süreçlerini (kaderi) , şimdi değiştirmek olası olmayacağından, yeni zamanlarınızla, bu eski süreç üzerine devinir olmanız da, kaçınılmazdı. Bu da sosyal olanın, toplumsal evrimiydi. Sosyal yapı bir kez toplum sal evrimi ortaya çıkartmıştı. Yerleşik toplumlar, sosyal birliğe dek olan tüm totem ve tabu yapıları müktesebatını elinde tutmakla işe başlamıştı. Yeni gelişme ile ittifakın ellerindeki ilk envanterler bunlardı.

Sosyal birlikti yapıların envanteri olan ve teknikti toplumların da kullandığı bu tabu ve toteme değin müktesebatları, toplum ve halk yapının da içindeydi. Halk en az, iki farklı totem aitti grupların birleşmesi ile ittifakı bir oluşumdur. Ve yine halk; bireyin toplumda ürettikleri olan yaşam idame ettirici sağlamalarını, kişi olurla tükettiği alansak yaşam yerlerine de, halk yaşamı denir.

Yani halk, sosyal yaşam (insan-insan ilişkisi) olacaktan da vardı. Halk, sosyal birlikti öznel yaşama bağlıydı. Ve bu yüzden halkın gelenekçi otoritesinin olması ile de toplum sal yapının dışındaydılar. Sosyal birlikti yapının yavaş gelişen süreci, toplumuyla ve toplum sal yasalarıyla, yepyeni süreci başlatmıştı. Gayrı geri dönüş olanaksızdı.

Halk, bu türden; öznel yaşamlar olacakla, sosyal birlikti bir çekim alanının ortaya koyduğu yapıydılar. Halk, toplumun çekim etkisinden dolayı, toplumun çekim etkilerine göre de tanımlarsınız. Sosyal yapılar, toplumu; toplum da halkı, belirlemişti. Halk; bu yeni aşamayla çok büyük travmalar geçirmişti. Sosyal birlikti dönemde olmayan pek

çok şey, şimdi yeni özel yaşamının içindeydi. Haram olan totem kandaş kanını dökmek, şimdi Habil, Kabil sembolizmi ile dökülmüştü. Habil, Kabil sembolizmi üzerinde ilk cinayet totem kandaşının öldürülmesine değin ilk cinayet, olumsuzdan, Habil, Kabil üzerinde, pekiştiren olum anması, önüne çıkmıştı.

Sosyal birlikler de eş cinayetleri yoktu. Yine mülkiyet eşmenin bir sonucu olan, nikâhlı eşler aldatmasının cinayetleri, şimdiki toplumsak yapıda vardı. Şimdiki toplum yapısı içinde Hırsızlıklar vardı. Vardı da vardı. Bunlar geçmişteki geleneğinde ve kendi sosyal birlikti dönemi içinde olmayan, kendisinin bilmediği şeylerdi. Sosyal birlikti dönem içinde hiç yaşamadığı, yaman çelişkilerdi.

İnsanlığın sürü yaşamdı ve sosyal birlikti dönemine değin müktesebatları vardı. Bu müktesebatları içinde olan, sanı kanı olurdan sosyal kaynaşmalı, birikimleri vardı. Şimdi bu birikimlerin, yani, tabu totemdi yaşamlarına değin kazanımlarının içine, yani, bu kazanımların yanı başına, toplumsal olan birikimleri de kattılar. Zaman çok hızlı akmıştı.

Bu eski kazanımdı, sosyal birlikti tabu ve totem algısı içine; toplum sal olanın ve toplumsal nesnel sürecin yansıması da karışmıştı. Halk böylece, kimi eski gelenekt müktesebatı ile toplumsak nesnelin müktesebatı da, halkı bilincinde yansıyor dönüşmeye başlamıştı. Böylece halk yeni tutumlar ediniyordu.

Tabu, sosyal yaşamın ilişkindik, kendisine özgü nesnel zorunluluğundan yansımıştı. Sosyal birlikti yaşama dek zorunlu anlama ve okumalarının, sübjektif ağırlıkla değerlendirilmesi idi. Totem algılar, tabu olandı. Yani, sosyal nesnel nedence olanın, öznel anlamacı, meşruiyetçe; olumlamaların yaptırım kaynağı idi. Totem bir otorite, bir yönetim diktasını ortaya çıkarma idi.

Sosyal birlik yapı otoriteyi hissediyor ama kendisinin otoriteye boyun eğmesinin nedenini bir türlü makul edemiyordu! Otoriteye boyun eğmesinin makul karşılanmasına denk düşecek düşünmesi, sosyal birlikti güçten çıkıp, sosyal birlikti yapının az biraz dışındaki totem (atalar ruhu) algıdan, geri dönüşle, sosyal birlik yapıya dönüp, böylece otoriteye boyun eğmesinin makul olma mantığı özneldi meşrulaşıyordu.

Sürecek

Bayram Kaya

Toplum Ve Halk 03

3-]Tabu sak mana algısı totemden önce ise de, totem mananın iz düşün, yansımasıdır. Totemin okunup kurallaşması, sosyal birlik içinde mümkün olmuştur. Oysa tabu, kişinin sürü yaşamından beri vardı. Sosyal birliğin ortak sağlayıştı düzenleri olmazdan önce de vardı. Sanı ve kanılar; kişi insanın dünyayı yaşantı aştırdığı bir okumanın sonucuydu. Sanı algıları, özetlenmiş, simge sel, sembol sel ve davranış sal, anlamalı, çıkarımsak tutumu idi.

Tekildi yaşamın, otoriteye ihtiyacı yoktur. Tabu, kişiler üzerinde sanki denetim ve gözetiminde olduğunuz, bir otoritenin işlevi gibidir de. Tabu, kişi davranışına dek, kişiler buluncunun (vicdanının) oturması sürecini de başlatmıştır. Otoriterdi. Grup birlikleri ilişki eşmesinin sonucudur. Zaten grup içindeki tek tek bireyler de tikelce ve sürü yaşamından beri sanı kanıcı yansımaları vardı. İzlenimsek yansımaları, kişilerdeki ayrı ayrı tabuları sizler; sosyal birlikler içinde, ortaklaşa olan tabuya eğilim noktasıyla birleştirerek, grup totemini paylaşılan tabular şekline sokuyordunuz.

Kişisel anlamalı ve doğayı yaşantı aştırmalı olan öznel ortak devinim kaynağı, sosyal birlikler eliyle sizden alınıp, dışınızdaki bir noktaya; sosyal birlikti güce yöneltiliyordu. Dışınızdaki bu yer grup ya da sosyal yaşamın özeğidir (merkezidir) . Sizdeki bu öznelce tınışımalar, sosyal gücün üzerine sosyal güç patentli olacakla grup dönüşmeleri olan tınışımalar da birleşince, grup; tın ışımalarını geri size gönderiyordu.

Sizden çıkan tınışımalar, gerisin geri size dönen tınışım arasındaki fark, sosyal gücün tabu etkisi olan ve sizi devindirir olan, bir çeşit açma kapama anahtar sinyalleri idi. Sizdeki duyguların kaynağı çevredeki yansıyan etkilerin kaynağıyla girişince, girişmenin hitabıyla güçlü bir adım atılmıştı.

Grup yaşamı ve giderekten de sosyal yaşamın bilinci, kişilerde anlama birikimleri oluşla, grup ve sosyal yaşam diline (bilincine ve gruba dek; sosyal yaşama dek güce) dönüştürülüp totem üzerinden size aktarılıyordu. Sizin dışınızdaki sosyal nedenlerden ötürü, bu sosyal ilişki; bu sosyal güç; bu sosyal çekim; size aktarılıyordu. Bu sosyal güç size paylaştırılıyordu. Ve sizi bu gücün yaptırımıyla bağıntılı kılıyordu. Böylelikle bir çekikleşme alanı, bir ortak devinme alanı, ortaya koyuyorsunuz.

Totemdi, sosyal birliğin içindeki güç olucu, otoriter olma ve otoriteye göre yönetilmek; ittifakı yapıya girmenin kaynağı idi. Böyle olunca da totem oldukça çekimlik, ya da cazibeli; eş denişle büyüleyici ve sihirli bir yaptırımın, merkezi olmaktadır. Totem somutluğu, totemin mana algı gücü ve kişilerin bu alana dek soyut özne girişenli diyalektiği (eytişimi) , totem gücünü; bir hayli önemsetir oluşla, kutsalca saygınlaştırış, kılmıştı.

Halk, geçmişe dek olan yaşantı ve tabu aşamalarıyla, bellek oluşturmuşlardır. Bunlar halkın, anlama öğrenme kalıplarıdır. Halkın belleği, geçmiş yaşantılardan aktarım olmuş, tabucu müktesebatlardır. Sosyal gücün deneyimdi olan algılama tutumudurlar. Sosyal gücün algısı daima kişi algısından farklı ve büyüktür.

Halk mantığının geçmişe dek birikimdi olup ta, şimdiki somut toplum sal yaşantı içinde dağılımdı bir ilişki biçimi kalmamış olan anlamaları da vardı. İşte halka dek olan gelenekti anlama mantıkları ilişkisiz (köksüz, dayanaksız) kalmış anlamaydılar. Yani genelde halkın belleği; gölge anlamalara değin olurdu yaşantıların çekim alanındaki tutum aşmalardır.

Halkçı mantık anlamalarının da, zaman içinde, görece istisnalarının oluşacağı da

unutulmamalıdır. Görece kaideyi bozmayan istisnalar, zamanla kelebek etkisi ile ve yine görece zaman içinde, kaideyi bozacak olanın dallanma ve çatallanmalarına dek kaosu da taşıyacaktır.

Toplum doğada açıkta var bulunmayan bir süreçti. Toplum olumsal olarak değerlendirilen bir ilişkiler düzenlenişti sistem olarak, sistemin yol alması ile Meydana çıkacak niceleri gibi, bir biçimde vakti gelecek zorunluluktaki. Güncel toplumlar; sosyal birliğin teknikle üretim yapabilen bir organizesidir. Ve tarihte ilk kez, kişinin kendi emek değerine sahip çıktığı yerdir. Toplum, bu benimdir deyişle buluşçu gelişmeleri üzerine dayanakla, hızlı bir eşitsiz bir gelişmenin ürünüdürler. Oysa sosyal birlikler; eşitçe, sağlayıştı, kolektif ve yavaş gelişmenin ürünüdürler.

Halk, sorunları birlikte karşılayıp, birlikte inanarak çözümlenmeyi ilke edinmişti. Halkın felsefesi, yaygın olarkten, elle gelen düğün bayramdı; el âleme, ne olacaksa; ona da o olacaktı, denmesini benimsemiş tutumlu, kişi öznelliği ve sosyal devinim psikolojili, birliktirler.

Halk yaşamı, genelde toplumsal davranmanın bilincinden uzak bir yaşantı aşıştır. Toplumsal işleyişle bilinçlenemeyen halk, halk olmanın yaşantı aşması ile bilinçleniyordu. Önemsediği bu bilincini, topluma götürerek; kendince bilinmez olan, anlaşılabilir olan toplumunu; böylece kendi araçlarıyla bilinir yapıp, topluma düzen götürüyor ve güya toplumsak huzursuzluklara cevabı da oluşturuyordu! Böylece halk, bilmezce toplumla çatışmanın yolunu açıyordu. Toplum uzayı fethederken, halka da; inançları fethetmek kalmıştır.

Halk sal yapıyı, süreçler boyu gelen çok köklü bir yapının dalga girişimi olarak görmek, gereklidir. Gelecekte de, bu çok köklülüğünü de, yeni eklenmiş değerler içinde bulacağımız apaçıktır. Tıpkı bigbengin fosil arka alan ışması gibi halk tutumlarının derininde de, geçmişin arka alan ışmaları daima nüvelenmiştir.

Sürecek

Bayram Kaya

Toplum Ve Halk 04

4-]Toplumsal yapının temeli, sosyal birlikti (komün) yapı gibi tek bazlı bir yapının, ikili yapı olacakla iki koldan; serpilip gelişmesi ile topluma yansması olaraktan görülebilir. Yani teknikti üretim toplumun içine ana unsurdu sağlayış olarak yansırken, sosyal birlikti totem ve tabu kişilerin özel yaşamı içinde, halksak yapının nüveleri olacakla kaldı.

Yani, dalgalanan sosyal birlikti sistem, hünerli emeğin girişen tayflarına ayrıldı. Bu tayflardan biri halk, diğeri de toplumsal yapı idi. Toplum ve halkın karşılaştığı, düzenli girişme alanlarına, yani, halkın toplum eşiğine geldiği, birbirinin eşiğine adım attıkları yere de; KAMU diyoruz. Yani toplum ve halk bütününe ait düzen eşilen girişme alanı, kamu alanıdır. Bu alan ne tam halk gibi ne tam toplum gibidir. Kamu, halktan ve toplumdan özellikler taşır. Toplum nosyonu biraz fazladır. Bu yüzden kamu da toplum komutludur.

Halk alan, genelde kendisini tarif edebilmesinin bir yaşantı aşma kılınış alanıdır. Ancak bu kendisini tanımlayıp tarif etme ve biçimlenen özel yaşantı aşma alanı da ilanihaye sürer bir oluşma değildir. Her iç ve dış girişme gibi bu girişme de kendi girişmesinden ötürü; kırılıp, frenlenip, sınırlanırdır. Üstelik halkın toplumsala değin bağımlı sağlayıştı oluşumlundan ötürü de ve halkın topluma katılır olmasından ötürü de; halkın bu kendisini öznelce, inancı ve etnikti tarif edişti tavrı, sınırlanmak; frenlenmek ve gerilemek zorundadır.

Kamu alanı dediğimiz yer, olgu, dönüştürücüdür. Kamu alanı; halk alan ve toplum alan gibi iki alanın varlığından ötürü, zorunlu olaraktan vardır. Kamu halk alanla, toplumsak alanın kesişim kümesidir. Bu alan ne tam toplum gibi ne tam halk gibi işletilirdir. Değilse sonradan icat bir ucube de değildir. Toplum ve halk kavramının farklılığını bilmezdi çoğunluk, kamu alanın engelcini ve frendi sürtüşmesini algıladııkça, kamu alanını yeni çıktı sayacaktır! Bu (kamu alan) eskiden yoktu. Şimdi nereden çıktı? Gibi maksatlarını tarif eder cümleler kuracaklardı.

Cümle kurmakla kalmayıp, hızlarını alamazlar da türban engelcini; vergi verenle; asker anası olan bizler niye böyle türbandı oluşla davranıp, türbandı oluşla, kamu içinde niye biçimlenmesindi? Gibisinden köhne hezeyan okurlar! Topluma değin olan vergi ve askerlik gibi karşılıklı bağımlılıkça sağlayıştı yükümlülüklerle; halka (inanca) değin olan öznelde ve karşılıklı sağlayıştı olmayanı, birbirine karıştırır akıl fukaralıklarıdır bunlar.

Akılsızlık sosyal öznelde geçişen bir hastalıktır. Eskiden beri olduğundan bayağı kroniktir. Her inanç kendini öznelce tarif etmesiyle toplumsal olamayacağına dek engeli (bilmezliği) karşısında toslamalarını, bu nereden çıktı? Eskiden böyle bir şey yoktu! demenin gaflet ve delaletine düşerler.

Hâlbuki ki, kamu alan; halk ve topluma değin karşılaşmaların, bir ara girişme, uygunlaşma, bir alanlar kontrolcü dönüşümler yeridir. Matematik dille ifade edersek, halka dek olan şekilsek bir A tanımlı daire ile topluma değin tanımlı bir B dairenin kesişen C tanımlı kısmı; kamu alanıdır. Yani kamu bütüne değin olan girişmeyi kapsar. Oysa halk alan sadece halkı, toplum alan, sadece üreteni kapsar.

Bu kamu kesişendi, C tanımlı ortamlar; girişmelerin davranış alanıdır. Halk ve topluma dek davranışların sınırlandığı, merkezi otoritenin düzenlediği bir yasallıktır. Bu kesişim alanın içinde kalmayan dairesel büyük kesim alan, halkın özel yaşantılı, kendisini tarif ettiği alandır. Yine Bu kesişim alanının dışında kalan; topluma ait büyük alan da, toplumun nesnellüğünün belirlediği alandır.

Halk içinde öznelce kendinizi etnikti (inancı) tarif edebilirken; kamu alanında kendinizi öznel tarif edemezsiniz. Kamuda yurttaş hüviyetli bir toplum aiti olur vatandaşlığınızı tarif edersiniz. Hak ve sorumluluklarınızı (yükümlülüklerinizi) vatandaşlık tarifi belirtir. Böylece girişirsiniz. Böylece sağlayışınızı taleplersiniz. Toplum alan içinde de bireysinizdir. Birey kamu alanında birey değildir. Toplumdaki makine mühendisi gibi davranamaz.

Tamamen o koşulların standartlarına göre sağlayıştı davranan, adeta aynı işlev konum davranışı içindedir. Toplumsal alan, kelimenin tam anlamıyla evrenselliğinize (Dünya birliğinin dışına) gidiştir. Toplum içinde genelce tarif, kolektiftir. Özelce tarif mesleki uzman nitelik kariyerinizdir. Yani o toplumun vatandaş aitisiniz. Halk içindeki tarifiniz ise bir inanır, bir mürit, bir aile reisi, bir muhafazakâr gelenekçi oluşunuzla belirtilir.

Siz toplum alan içinde halk alandaki gibi kendinizi tarif edemezsiniz. Toplumda bireyler (uzman kişiler) vardır. Bir birey olan doktor; ben doktorum istediğim gibi davranır, kendimi istediğim gibi tanımlayacaktan, istersem steriliz çalışırım, istersem çalışmam! İstedime istediğim an bakarım, ya da bakmam! Diyecekten oluşla, bu benim insan ve kişi hakkımdır diyemez!

Diyemezsiniz. Kamunun insan ve kişi hakları farklılaşmıştır. Buranın girişmesi toplumsak-halksak girişmedir. İşler burada resmiyet kazanır. Resmiyet ispat hükmündedir. Toplumsal alanda insan ve kişi hakları, toplumun daha özel birimlerine doğru indikçe, çalışma hayatının düzenlenişine, çalışma hayatının verimliliğine ve çalışma hayatının işlerliğine ilişkin, üretim sel sağlayışlara dönüşmüştür. Oysa halka değin hayat, kişinin rahatına, kişinin huzuruna denk düşen kişi tercihlerin tüketilmesine doğru, kayar.

Kamu alana ilişkin bir örnek de elektronikten vereyim. Transistorun kazanca dönüşen işlev eşmesi vardır. Transistorun içinden girişen P N P gibi alanların örnek teşkil etmesi bağlamında ve bu alanların geçiş (akım-gerilim geçişi) sağlayıştı, kontrolü bağlamıyla benzeşir. P alanlar toplum ve halk alan içindeki insanları simgeler. Ve beyz (base) denen yerin nesnelde kamu alanını anlaştırır olması bağlamında bir düşünüşle, kamu konusunu biraz daha açıklığa kavuşturalım.

Sürecek

Bayram Kaya

Toplum Ve Halk 05

5-]Transistörde üç alan vardır. PNP (pozitif, negatif pozitif) Ya da Negatif Pozitif Negatif (NPN) . Pozitif ucun birini halk alan diğer pozitif alanı da toplum kabul edelim. Orta yer olan negatif ucu da beyz alan da kamu alan olsun. Halk da, tıpkı transistordaki geri (negatif, -) beslenen pozitif alan gibidir. Halk da inanç ve geleneklerinden ötürü ve eskiye bağlamalıklarından ötürü geri beslemelidir.

Bu pozitif uçlardan biri (halk) zaten ters (geri) biaslanır (ters gerilimle beslenir) . Diğer pozitif alan da toplumdur ve toplumun gelişmeci ilericiliğinden ötürü burası da ileri gerilimle beslenmiştir. Bu iki pozitif alan kendi içinde, kendi iç ilişki ve sürtünmeleri ile var sayalım ki serbest davranırlar.

Bu üçlü yapıdan biri olan transistorun beyzi (kamu) alanı, yani negatif taban bölgesi, bu iki pozitif (halk ve topluma dek) alanın akım ya da gerilim geçişini kontrol eder. Yani keyfi olmayışla, akımın bir birine geçişini, duruma göre azaltıp, çoğaltan, bir kontrolle bir kırpmayla, bir sınırlamalı girişme ile geçişlere değin referanslarını sağlar.

Beyzin (kamunun) iyi referans kılınması transistorün kazancını artırır. Kötü referans edilmesi ise transistor kazancını azaltır. Eğer beyz akımı, halka ait alan işlekliliğini artırmaya yönelirse, hamaset ve muhafazakârlıklarla beslenirse, gerici eşme artar. Yok, eğer beyz toplumsal alan geçişini baskınlaştırırsa, insanlar oto matlaşan, ruhsuzlaşan bir yapıya dönerler. Onun için kamu alan, referans değerle iyi gözetilmelidir. Bu referans değerleri de kamu alan ortaya çıkarırdı. Beyz bunu geçici ve anlık, artı eksi yöne kayan yeni değerler almasıyla yapabiliirdi. Halk tüketimce düşünür. Toplumsa üretime dek düşünür. Oysa kamu hem tüketimce, hem üretimce, düşünüşünü; insanca olanla da giriştirirdir.

Bu iki bileşen ve belirleyici, sistemin (halk sal yapının) hayal gücünü harekete geçirip, yol almasını sağlayacaktır. Hayal gücü hücrenin var oluş ve gelişme düzlemine kadar çekilebilir bir olay olgudur. Tek farkla, hücre deneyerek akıl (öğrenme) edinirken, halk hayaline inanır!

Halkı, başlangıç eski toplumlarında, toplumsal yapı ile kaynaşan bir olgu olay olacaktan mütalaa etsek tamda yeridir. Ancak toplumla arasında yine de bir belli belirsiz de olsa nüans farkı vardı vardı. Açı zamanla büyüdü. Açı, iki ayrı kesişen alanları tarar oldu.

Halkın yaşantı aşması, toplum ve toplumlar arası, düzenleniş ve ilişkilenişti ittifaklarından yansırdır. Yani, toplumsak yaşam kökenli ritüel eşen ve ayınsek sembol kılınmış, simgesel bayram edimlerinin kimi vaz geçilen ve kutsal kılınan önceki ittifak kuralları idi. Kimi de yeni ittifakların kutsalca dönüşen aitti ve geleneksel yaşantılarıydı.

Bu edimler halk yaşamına çevrilip iç siniliyordu. Toplumsak edimler formüllere girip, değişip dönüşmüş halk yaşantılarıdır. Bu tutumlar halkta, kutsal totem algılayışından beri biçimlenirlerdir. Halkın bu edimsek tutumları, halkta durgun denizin atıllığını göstertirdir.

Yine halk, insanların ilk tekil sosyal birlikçi yapılarının, sonraki ittifak içinde, birbirine göre etnik olarak kıyaslanan, her bir etniğin bir arada giriştiği etnikler birliği alanlarıdır. Halk sözcüğü bu yüzden toplum içinde, çoğulcu bir anlam içerir. Her toplumun bir aiti halkı olduğundan da halk, tekil bir anlam içerir.

Halk, etnik yapılar ittifakı olmaları nedeniyle heterojence bir araya gelmiş durumdurlar. Toplumsal yapının, yükümce işer eşmesi ile halk, bu anlamda toplumsal işer eşip,

toplumsal girişemezler. Toplumsal girişemeyen halk, toplumsal girişemezdi özellikçe de, ortak bir homojen yapıları vardır.

Üretemeyen özelliğiyle de halk yapılar, toplumsal üretim yapamamakla da, toplumun özel mülkiyeti olan üretimi tarafından dışlanmış olacakla ortaya çıkmıştır. Bu anlamda da, toplumsal olurla üretime katılamayan yapılara da halk denir. Söz gelimi Osmanlı ahali yapısının bir kısmı, kendisinden önce devraldığı miras bir halk yapısı vardı. Bu yapı kendisi için üretim yapardı. Malının değıştirme değerini bilmezdi. Oysa ileri toplumsal yapılar malın takası ile ticaret ile ortaya çıkmıştı.

Halk, etnikliğinden ötürü olan heterojen yapısına rağmen, toplumsal nitelikleri olmakla da, toplumsal olanın karşıtı öznel bir homojenlik olmaktadırlar. Her bir öznellikte, kendi içinde heterojenlerine dağılır değışkendirler.

Bu değışkenler, toplumsal ve sosyolojik alanın (sosyal genetik aktarımlı çevrenin) ve doğal çevrenin, özne beynine etkileyen, özne meşumdu uyaranlarıdır. Bir özne düşünmesi olan, düşüncenin; öznenen kaynaklanan yansıması vardır. Bunlar halk alanına uzanan maceranın değimliliğidirler. Halk içindeki toplumsal olmayan çok köklülüğün saçaklanması olacaktır.

Beyin kendi yapısı gereği titreşen bir sistemdir. Sürekli dalgalanır. Hem dalgalanması nedeniyle, hem de kendi madde özümlemesi süreci nedeniyle, sürekli içten dış, dıştan içe salınım yapar. Bu dış biyo elektromanyetik dalga bilgisi atımları, hem bir yapının, kendi kendisini sürdüren bir yapının işlevidir, hem bir düzenliliğin korunmasıdır.

Sürecek

Bayram Kaya

Toplum Ve Halk 06

6-]Hem de avara (rölantide-askıda-yavaşlatılmış) enerji sarf edişi ile de sistem kararlı bir dalga salınımlar. Bu sistemin, kendi üzerine olan girişmesi ve dışı olan girişmesidir. Algılama ve algılanıştır. Bu sistemin kendiliğidir. Yani dalgalı sürekli devinen bir yapıdır. Esasen bu her şey için böyledir.

Sisteme (beyne) el, göz, kulak gibi dış ve durumsal duyumlardan gelen uyarılar gibi iç durumsal uyarı ve etkiye dek olan algıları da rezerve eder. Bu rezerve edişler sistemin kendi dalgalanması üzerine, artan ya da eksilen dalga olarak eklenir. Sistemin kararlılığı bozulur. Sisteme in put edilen algılar, sistem içinde de salınım büyümesi, ya da salınım küçülmesi göstertir. Sistemdeki olağan rölanti dalga kararlılık durumun ile sisteme eklenen dış girdiler girişmesi arasındaki dalga farkı, düşüncedir.

Uyurken de, sistemin depo ettiği veriler; yani çevreye ait algısal verilerle, vücudun kendi kendisine ait olan durumsal veri dalgaları harekete geçer. Sisteme değin olan depo enerji dalgalanmaları; sistemle olan sürtünmesi vardır. Bu muhakemedir. Uyku da tam bir muhakeme kontrolü olmadığından ötürü, fantastik yansıma olan rüyalar belirlemektedir. Kısmen de hayali düşünceler ortaya çıkartmaktadır

Bu nedenle düşünce her halükarda kaçınılmazlaşan bir zorunluluk olmaktadır. Halk kendi toplumunun üretimine, hem düşünce olacakla tam katılmayan; hem de nitelikli emek olacakla katılım saktı, dâhil olamazdır. Bu bağlamlarla halk kısmen topluma göre atıl bir yandır. Ama toplumda bireyin, toplumsal edim ve düşünmeden (üretimden) çıktıktan sonraki birey yaşantı aşmasını veremez. Bu yüzdendir ki bireyler, zorunlu olarak halk aşacaktır.

Düşünce, sürekli kendisini dışarıdan besleyen yapılarla üretir. Bunu yapamazsa, hayal ve hülyalara dalar. Bunu da depo enerji sayesinde yapar. İnsanın meşguliyeti de bu yapının sürekliliğiyledir. İnsan böylece de eylemsel olabilmektedir. İnsan okuyarak da, bu girdileri sağlar, dinleyerekten de bu girdileri sağlar. Dedikodu ederekten de, hülyaya dalaraktan da vs. ile bu kaynaklarına ulaşır.

Halk; bir ilke olan, uzayda en kısa yolun bir eğri olması gereği gibi halk ta erke tüketici oluşla en kısa yola ulaşmaya, davranır. En kısa yol, en az enerji sarfı olan yoldur. Kestirme kararlılık durumuna, yani en az giriştiren düşünce üretmeyle, en az enerji tüketimiyle ile en alt enerji seviye olan ve sıfır tabir edeceğimiz kararlılık durumuna doğru konumlanmak ister. Burası en kritik gösterge çizelgesi alanıdır. Kararlılık durumuna en yakın olucu düzeye inmek isteyen halk, bu en az gösterge çizelgesinin biraz üzerinde konumlanan düşünme yapılarına da en çok da meyil ederlerdir. Bu entropinin kurallarına da uygundur.

Halkın bu tür en az enerji harcamaya dek oluştu duruma kaçması, kolayca kaçması, eğer mizahi dille söylersek; biyolojinin bir çeşit çamura yatma, yanıdır. Elbette etken varlığın tutumu olamazdır.

Kişilerin bu özelliği nedeniyledir ki; kişinin dışarıdan gelen meşguliyetti algıları oturmuştur. Sıklıkla değişmez olan ve lineere duruma en yakın olan pozisyonu. Ki kişi en az durumla yetinsindi. Sosyal ite içinde bu insanların aidiyet eşmesine giden amil bir faktördür. Kişi aitti olduğu düzeyleri alışma olarak bileceğinden, kendisini en az çaba içinde bulmakla, kendisini güvende hissedip, kendisini kararlılık içinde görecektir. Değişmelerin kişiler üzerinde travma yaratmasının nedeni de, budur.

Bir aidiyet içindeki alışmalı tutumları, artık onun değişmeye karşı direnci olacaktır. Bu

direnci inanç aştırırlar. Çünkü inançlar; sizi düşünce, dalgalanma ve düşünce karışıklığından kurtarıp, sizi en lineer denge durumuna getiren, bir avanta kolaycılıktırlar. İnançlar sizi, hiç sorgularla dalgalandırmayacaktır. İnançlar sizi daima durultan bir yapıdır. Bu nedenle inançlar var olan veri durumlarını hem kutsal ve hem de dokunulmaz kılacaktırlar. Kutsallık ve dokunulmazlık; insan sosyolojisinin, en temel, birlikti davranıştı tutumlarından biridir. Kararlılık düzeyine varır olmasının gerekçeli örtülü yüzüdür.

İşte etnikti totem kılışın, totem ve etnik anlayışlarının, kendilerini sembol eştir erecekten aidiyetti kılınması, başlangıçtaki toplumsal yaşamın da buraya endeksli eklememesi ile kendimizi, sistemin dalgalanışına bırakan bir huzurca kılınışla salınımlar hali yaşarız.

Ama ne yazık ki sistemler de; sistemlerin çevreleri de; her biri kendi dalgalanmalarının girişimi ile değişmektedirler. Sistem ve çevresi kendi değişmelerinin, kendini şiddetli açılıp kapanan (burgaç hareketlerinin) girişen salınışlarını, özneye dayatmaktadır. İşte böyle durumlar, halkın değişmesini zorlayan ve halka uylaşılmayı dayatan durumlardır. Ki kişilere fazla enerji harcatır ki bu da kişilerin sağlayıştı olan aktifliğini yorulmasını artırır. Bu yüzden kişi, sosyolojiye inançtı totemi aidiyet eşme forumlarına, daha bir; sıkı sıkıya sarılmaya ve kutsallık olacaktan direktmelerini ortaya koymaktadır.

Böyle olunca da: halkın öznellik tutumları belirgince oluşlarla ortaya çıkmaktadır. Halk: Alışmalarını inanç aştırıp; kutsallıkla ve dokunulmazlıkla harmanlayıp; değişmez kılan yaşam birlik tileridirler de. Bunun süre gelen sosyal etkileşimlerini de meşrulaşan bir tabanı da oluştururlar. Aidiyet; etniktikse ve inanç gruplaşması olacaklarla sosyolojik katlayıcılarla artan yoğun şiddetle kişilere geçişmektedirler. Sosyolojideki, totemsek, toplumsak yaşayıştı ilişki eşilmesi; hazırda olan zahmetsiz ligin geride olan geçmişin hazırdaki, rahatlıktı cennet algısına doğru çözümleridir.

Beyin sürekli ve kesiksiz devinir. Bunu, çeşitli işlev belirten, dalgalar salınımlarıyla, aşikâr, eder. Beynin devinimsek dalgaları, yani devinimleri; düşüncedir. Yani sürekli düşünürüz. Bu beyin (öznenin) var oluşudur. Düşünmenin içine, iç ve dış algılıktı durumsal yalnızlık duygusunu katarız. Ve böylece beyin aktivasyonunu bu kabil sosyal etkileşimlerle, tekrarlanabilir dalgalanmalarla meşgul olur. Yani sosyal yapının aidiyete dönüşlüme devinmesi, beyin faaliyetinin de bir çeşit kararlılık ve dinlendirme alanı olmaktadır. Beyin kendi kendini algılamanın düşünmeleri ile avara ve büyük oranla rölantidedir.

Sürecek

Bayram Kaya

Toplum Ve Halk 07

7-]Halkın böylesi sağlayıştı çekimlikte vücut bulan şekillenışı, halkın birbirine benzerleri, birbirini doğrulayan görsel ve eylem sellikleri, taltif edilirlüklerini beraberin de getirdi. Böylesi tutumlar, grup dâhiliyesinde olmayı ya da grup dışlaması öteleyiciliği içinde olma gibi dayanışma olacıklara halkı, el ile gelen düğün bayram türü mantıktı kararlılık düzeyi alışmasının da kaynağıdır. Hem sosyolojinin kıyastı kaynağı olmayı ortaya çıkardı, hem halkın sübjektif gerçektı olmasını, ortaya çıkardı.

Halkın şu belirleyiciliği de halkı, halk kılar bir özelliğidir. Halk bireysel ilgi kendi anlayış ve ihtiyaçlarıyla da bencil ve daha geri aşamalara dağılıp çözülen bir yapıdır. Bu halkın gerileşme eğilimidir. Halka değin olan genelleşmedi durumlar da dahi halk, hemen özelleşen, birlik gruptu cemaat yapılaşması ile birleşen, ayırık ve aykırı anlayıştı kümeleridirler. Halk bilineni tutum lamayla alışmalarının ve gelenektı bilmenin kolaycılığı nedeni ile halkın düşünmeye değin zamanı; geri olmaktadır.

Halk böyle bir yapı olmakla, toplumdun kesin kes ayrılır. Toplumun felsefesi ve toplum çıkarları ile daima çatışır. Toplum kümeleri, kurumsal işlevsellikle sıkı sıkı birbirine bağımlıdır. Topluma değin hiçbir ünite bir başına değil, dayanışıp; bir birini gerektiren üniter bir var oluşturlar. Halk kümeleri ayrılıkların hoşgörü eşmenin zeminidir. Toplumsa zorunlu ilişkilerin, zaman zemin kesikli sürekliliğidir.

Toplumun, hünerli, karmaşık, araçsa üretimi ve üretimin özel mülk oluşu ile toplum, iyice sınıfsal yapı içine girmiştir. Bu yapı yaşantı olarak ve sosyal küme ilişkilenişleri olacaklarla, inançça, gelenekçe gibi tutum aşışlarla halkın içine de yansımıştır. Ve bu olgunun yol alışını oluştururken de toplumun kişileri de birey(meslekten-uzman) olma hüviyeti kazanmıştır. Toplumda birey olamayan, toplumda üretime katılamayan insanın, toplumsal olmayan yaşamını da bir tüketim yaşantılım alanı olan halksak yaşam oluşturur. Bu anlamda halk, toplum (üretim) dışı bir oluşumdur.

İnsanın bu üretim dışı ya da toplum dışı yaşamı, daha bir, insan-insan ilişkisine kaymıştır. Ya da kişi-sosyalce olan sınıf tüketim denklik ilişkilerine doğru kaymıştır. Ve bu sınırlı bilmedi girişmeler gittikçe halk sal diye tanımlanacak olan yaşamla belirmiştirler. Oysa toplum birey-birey: birey-kurum: kurum-kurumlar arası ve birey-üretim nesnelere arası bir zorunlu üretim ilişkisidir.

Toplumsal süreç eşecek olan ve toplumun insana değin yapısını, halk sal yaşamın tüketim yaşantı aşması, bir arada tutar. Ve toplumsak süreci idame ettirecek olan insan kaynağının (bireylerin) özneldi yaşadıkları alan, halka değin olan yaşama alanıdır. Ya da halk, kişi ve bireylerin, öznel ve özel grupsal ilişkilenişti biçimidirler.

Halk yaşamı da, bireyin üretimdeki payına göre, ya da; insanların bu üreten yapıdaki, farklı pay alış biçimlerine göre, gruplar, kümeler biçiminde, sınıflar, kastlar, cemaatler türü somut ilişki durumlarını alıyordular. Bu gruplar homojendi demiyorum. Ama homojen ağırlık daha baskındı. Çünkü bireyler toplumda ürettiğini, halk içinde yaşayarak, ailesi ile tüketiyordu. Bir kısım insanlar hem birey ve kişi olacakla halk insanı olma sıfatı taşıırken, bir kısmı insan da sadece kişi olmakla, halktı.

Belirginleşen bu toplum ve halka dek insan yaşam alanları, başlangıçta, öyle çok keskin ayrılır biçimde değildiler. Ama üretim hareketi ile iyice şekillenme sürecine girmiştiler. Toplum daha örgütsel ve nesnel üretim koşullu kılındı. Halkın yaşamıysa; toplumsal üretimleri belirgince tüketen, en lüksten (en rahattan) en zorluklara değin olanla en bilir oluştan, en bilmezliğe, en komploya, manipülasyona, dezenforme etmeye dek giden, kavramların gölgesinde çabalayan, günümüzdeki yapısına ulaşmıştır.

Halk yaşamı bu bağlamda, bugün daha bir nesnel ve bilgisel tüketişle, farklı farklı sosyetik aşamalara varmıştır. Temel halkçı yaşam, her iki cephede de, aynı gibi ise de, cepheler arası anlayıştı biçimlere dek olan omurga kayışlarına gitmiştir. Böylece, sınıfsal kümelerin, inançsal anlayışlarına değin halksak (halka değin-halka ait) , yaşamları tüketişleri de farklılaşmıştır.

Bunun nedeni bireyin toplum içi üretimdeki pay alışının, halk içindeki tüketime yansımadır. Halk daha gelenekçi, folklorik yapıda ilişkileniş ve öznel olan bir üretim biçimi iken, kapitalist toplum bunun, daha ayrıştırmacı farklılaştırmasını tüketir olmayı halka fenomen eşirmiştir. Bu bir ayrı oluştu, görünümün temeli, üretilenin bölüşülmesindeki rekabetçi düzenlenişlerden kaynaklanmaktadır.

Yani bugün, toplumsal yaşam (paylaşım) , kendi sosyetik yaşamını da, daha bir hizmet türü ürettiren yapıları da, halk yaşamı içine, sektör bazında da, sokmaktadır. Bu tür hizmete dek oluştu üretim, hem halk sal, hem toplumsal kesişendi bir durum arz etmektedir. Hizmetler grubu da toplumun daha bir detaylı oluşunu sağlamaktadır. Örneğın, çiçekçilikten, kozmetiğe değin uzanan bir üretiş alanıdır.

Hizmetin halk sal tüketimi, sosyetik uç yöney sel durumdan, gelenekçi yapıya doğru yayılan bir tutumu da sergilemektedir. Bunların haberleri ve maddesel, kültürel tüketim özek eşmeleri de, dünyaya bakış ve anlayış tarzları da, çok çok farklıdır. Birbirine tepkiseldirler. Karşılaştıklarında birbirine gülümserler.

Halk, toplumun üretim dışı yapılaşmasının ve toplumun üretimini tükettiği, kişi-insan ilişkililerinin alanıdır. Baskın ve yoğun yaşar olduğu, halk psikolojisi; karşılıklı etkileme ve etkilenme iledir. Yani birbirine baka baka kararmanın örnekligidirler. Toplumda bilgisayar mühendisine baka baka atom mühendisi olarak kararamazsınız.

Sürecek

Bayram Kaya

Toplum Ve Halk 08

8-]Halk, tüketim sel görünürken, öznel üretimin ve tüketimin ilişkilenip yaşandığı yer olmuştur. İllüzyonda, sirketi gibi eğlence tüketimliği toplumsal, halk sal üretimin, kaynağı olup, toplumsal üretimi de, ekonomik yapı kapsamı ile değerliyordu. Bir yığın özellikler kazanarak, halk tanımları ortaya konmuştur. Bu tanımlara girmeden, halk oluşumunun genel ilkelerini belirtmeğe çalışacağım. Buralardan da, zaten kavramsal bazı halk tanımları, kendiliğinden konu edilip, esnek bir anlamalar olacakla çok anlamlar aktivitesi oluşacaktır.

Başlangıcın doğal yaşam seyri, gide gide, insanın üretim hareketi ile insansal etkileşim amaçlı ve insan anlayıştı biçimli kılınmıştır. Birey-insanlaşma ilişkisi ve toplum-insan ilişkileri halkı, toplum dediğimiz, ama halkın tam da bilemediği, biçimlenme ve nesnellikti alanına dek kimi yerlere haklı da sokmaya başladı. Bunları demokrasi aracını tutum kılacakla yapıyordu. Söz gelimi seçmen ve seçilir olma gibi.

Sosyal birliğe göre yeni yapı olan toplumda insan, elde ettiği sütü; yoğurt, peynir olaraktan işlemleydi ustalaşırken; bu beceriklilikler yeni insanı da şu şekilde üretip belirliyordu: A) Farklı ihtiyaçlarını, farklı kişilerin üretir olması nedeni ile ihtiyacı olan farklıyı değiş tokuşulur bir girişme başarısı göstermişti. B) Bu nedenle de hemcinslerinin de kendi ürettiği söz gelimi ayakkabıyı tüketmesine de çok gerek duyuyordu.

C) Ayakkabı üreten birisinin de, hemcinsinin kendisi için kap kaçak üretmesine ihtiyacı vardı. D) Bu iki emeğin karşılıklı değiştirilebilir ligi esası üzerinden, takas gibi bir olgu zorunlu oluyordu. Sağlayıştı olan gereksinmesi ve üretim ilişkilenmesi, ihtiyaç duyduğu, yepyeni bir durum yapılanması idi. Uzmanlık kendiliğinden belirip, ortaya çıkmış, bu zorunlu takastı tavrı belirliyordu.

İşte toplum, bu belirme ve ilişkilenişin, sonucu oluşuyordu. Oluşan toplum da, bu belirişleri nesnel ve öznel düzenleyip ilişiliyordur. Böylece kendi yasallığını, kendi somutluğunu ortaya çıkarıyordu. Bu ikili, karşılıklı gerektirme ile toplumsak belirlemeyi organize ediyordular. Böylece toplumsal olan yapının belirmesi demek, kendi koşullarını kendisinin dayatışması demektir. Artık yol belirlenmişti. Yolun da işlevi belirlemesi gerekiyordu.

İşte halk, bu toplumsal belirişlerin gide gide, hem dışında kalacak, hem toplumsal üretimi tüketecekti. Hem de toplum; halk için de, üretim yapacaktı. İttifaklarla bir kendi özellikli bir insan-insan ve insan-topluluklar arası ilişki tipi ortaya çıktı. Bu alan halk sal (halka ait) alandı. Halk ta kendisine değin, hem tensel yanını, hem tinsel yanını, hem de kısmen toplumsal yanını ürettiyordu.

Halka ait alan dahi zorunlu bir yapı idi. Toplumsal üretim, komünal üretimden, bireysel üretime geçtikçe ayrıldı. Toplumsal yapıya geçişte, toplumsal üretim şekli bir üretmemeye özürülü olan kişileri yapıdan ayırdı. Bu ayırma sisse oluşumlarla halk sal yapıyı şekilledir. Halksa yapının; toplumun işleyiş yapısından ayrılması, yani üretimin, malların özelleşmesi ile halk sal yapı, daha bir keskin biçim aldı.

Halk yapı hızla kendini belirleyip, toplumsal yapı ile çatışmaya girdi. Toplumun bireyleri, çeşitli nedenle, kendini evlilikle, nesebe sahip olmakla, miras bırakmakla, çocuğun bakım ve velayetini üslenmek gibi, bir yığın sosyal ilişki ve davranış şekillerini de ürettiyordu. Bunlar daha önceki sosyal yapıda olmayan durumdu. Daha doğrusu üretim de tüketimde bırakılan miras aktarımının tümü de komünün uhdesinde olan, ortaklaşa paylaşımı uygulamaları.

Ya Şimdi, yle mi ya! Emek rnleri özelleşerek tüm kötülüğün ve huzursuzluğn kaynağı olmuştu! Aynı zamanda da yeni üretim tarzı açlığı, kıtlığı, yokluğ önlemiş, gçler önemini yitirmeğe başlamıştı. İnsanların karın doyurmaya ayırdıkları riskli zaman azalmıştı. İnsanın znel değerler biriktirmesi oldukça artmıştı. Kısaca insanlar bu yeni üretim tarzı ile refahı sağlamayı ve uygarlıklar yaratmayı, oldukça hızlandırmıŐlardı. Bunlar hep yepyeni tutumlardı. Bir araçlı üretim, nelere de mal olmuştu!

Bu olgu içinde, çalışamayan çocukların durumu, neslin devamı, zlmesi gereken doğal ve zorunlu akıştı. Gcsz ve engellilerin durumu, akraba, yaşlı hasta gibi konum tablolarının durumu başlangıçta sosyal birliğin zamana ve duruma göre kimi kez güçlü koruması altında iken kim kes durumlarda da bigne terk ediliflerden idi.

Ancak artık emeğin ortaya çıkmasıyla duruma dek yepyeni sorumlulukları da, bireyin anlamalarına çoktan konu olup çıkmıştı. İŞte toplumun, bireyleŐtirip, üretime sokamadığı bu insanlar, yaşamlarını ve birbiri ile ilişkilerini, statülerini, toplumsal alanın dışında belirterek, iyice bir temel tutum aşma kılmışlardı.

Bu ilişkin sorumlu bilinç toplumsallığın halk sal yaşama yansımaları ve halksak yapıyı biçimlenmesi idi. Tabii ki bu da toplumsal üretime biçimleyecekti. İnsanın toplumsal süreçle, toplumda birey olacaktan rettiremediğı; yaşlısına sakatına, çocuklarına, zihinsel engelli gibi unsurlarına, tinsel ve edimsel duyum edinmesinin de, sorumluluğ olacaktı.

İnsan bu yaşamdı çeliŐkilerinde, hem tinsel hem davranışsal erdemlerini oluşturacaktı. Toplumsal oluşum bireyin, çalışma ve üretim yaşamını belirledi. Halk oluşum da, bu üretimden gelen refahının, hem tüketimini biçimledi, hem de kendine özgü kişi ve grup üretimlerini ve yaşama dek kimi serbest oluşları sağlıyordu.

Sürecek

Bayram Kaya

Toplum Ve Halk 09

9]Birey yaşamca, toplumsal üretimde bulamadığı geniş rahatlığı, halk sal yaşama sağlıyordu. Böylece kişilerin yaşamı iki tür belirip, ilişkiliniyordu. Toplum içi yaşamli kişilerle, halk içi yaşamli kişilerdiler. Halk içi yaşamli kişiler, çoğu zaman ve hepten; bulanık öznelliklerini ve bulanık öznelce tutumlarını, topluma gerektirme yapıyordular. Halksa yaşama, toplumsal yaşamı, karıştırıyor kaos çıkarıyordular.

İnsanların toplumdaki üretimi; alet ve hüner yoğunlukludur. İnsanların, İnsan-doğa ve insan-insan ilişkileri ki bunların tümü de üretim ilişkisidir iyice belirip, birbiriyle karşılıklı bağımlı kılındı. Toplumlar belli bir üretim biçimi ile yol almaya başladı. Belirlemelerim, halkın topluma dek bağımlı olan yanını ortaya koydu.

Toplumun üretmeyen kesimi yoktu. Üreten emekler girişmesi toplumu ortaya çıkarmıştı. Oysa halkın üretmeyen kesimleri de vardı. Toplum halka ve halk yaşamına temel olmuştu. Toplum hem kendindeki nedenlerle, hem toplumsal üretimdeki nedenlerle, halkı ve halksak yaşamı su yüzüne çıkardı.

Bu gibiden su yüzüne çıkan bazı sorunlar şunlardı. 1-Birey, toplumun içine üretim yapmağa gider iken, çocuğunu, eşini, yaşlısını, güçsüzünü eş deyişle; özel yaşam ilişkisini ve sosyal çevresini (insan-insan ilişkisini) üretim alanına, yani topluma götüremezdi. İnsanlar özel mülkiyet kavramı ile eşine, çocuklarına sahip olmuştu, sorumluluklar ferdi eşmişti. Yeni durum ebeveyn sahibe etliğini ortaya çıkartmıştı. Yapısal ortaklaşa olan kimi sağlayıştı sorumluluklar, şimdi kişi aile boyutuyla ferdi eşmişti.

Artık insanların, soy sopa değin, akraba kan bağı oluşmalı dayanışmaları var olmuştu. Kişiler, kendi yaşlı ve güçsüzleri ile meşguldü. Yeni mülkiyetti ilişkileriyle özelleşmiş olan üretim ilişkileri de istihsal edilen ürünlerin mülkiyeti de, komün yaşama göre yeni tarz biçimlenişti. Sınıf ayrılıklarını başlatmıştı. Üretim gücünden yoksun olan çoğunluk soy soplara; üretim gücünden sahip azınlık soy soplara ortaya koyduğu tehditler ve mağduriyet olguları, toplumun sorunu olmuştu. Yani ezenlerle-ezilenler kutuplaştırılmıştı.

Yani insan yaşamına değin temel sağlayıştı, ortaklaşa sosyal yaşamın sorunu olmaktan çıkmıştı. Örneğin; yiyecek sağlama gibi. Nafaka temini geçmişteki yapıların lütfen ilgileri olmaktan çıkıp, çok sonraları, sosyal adaletçi ulus devletlerin zorunlu bir yükümlenmesi haline gelecekti. Artık iase temini sosyal birlikti yaşamın sorunu değildi. Sağlatılanlara dek sorunlar, ortaklaşa sağlama ve ortaklaşa tüketim olmaktan çıkmıştı. Şimdi rızık kaynakları kişi özel mülkiyetine ve kamu mülkiyetine dönüşmesi ile birlikte, emekler takastı sorunlarınız da toplumun düzenleme sorunu olmuştu.

Özel mülkiyetti sorunlar, adeta toplumun can mal güvenliğinin sağlanmasına yönelik sorunlar, algısına dönüşmüştü! Komün yapılar (ilk başlarda sosyal birliklerin) ortak çaba işbirliğini ortaya koyamayan kandaş komün mağdurlarına yine komün yetileri sorumluluğu içinde bakabiliyordular. Bu yüzden, komün birlik içinde, komüne yönelik böylesi bir sağlatandı tehdit oluşturur güvensizlik algısı, söz konusu değildi. Komünün ne ezeni vardı, ne de ezileni.

Mülkiyet özelleşince, belki de öncelikle komün ortak sorumluluğu içinde olan engelli insanlar; temel sağlayıştıları karşılanan, komün mağdur insanları; şimdi gereksinimleri olanı sağlayamaz olmuşlardı. Ortada kalmışlardı. Özel mülkiyetçi düzende komün sorumluluğu geçersizdi. Haliyle engelli mülksüz insanların tehdit ve dramları ortaya çıkıyordu. Fakat bir takım yeni ilişki tarzı ve totemi anlamaların birikişleriyle ve yeni

mülkiyeti üretimin artık değer üretmesinden sonradır ki; mülksüz olan insanlara insani olmak gibi farklı bakılır olacaktı.

İşte totemi anlama ve inançlar bu noktadan itibaren din eşecekti. Sosyal soyut bilinç, yapının kendi iç dönüşmelerinden ve çelişkilerinden ötürü etkilenip yapının üzerine düşünecekti. Ve o dönemlerin insani uygulama düzen ve düzeyini; yasa olacakla farkına varamadıkları sorunsalları (nedenselleri) dini inançlar içinde eritmeğe ve oluşturmağa çalışacaktı.

Artık yeni insanın yeni topluma güçle, üretim gücü ilişkisi içinde bir kişi çalışır olmakla, çalışmayan beş on kişinin nafakası sağlanabiliyordu. Yani şimdiki üretim ilişkisi içinde, köle emeğinin artık değeri ortaya çıkmıştı. Günümüzde bu oran; nüfusun %10 ya da %3'ün çalışmasıyla, toplumun %100 doyar olmaktadır. İşte toplumsa teknolojik (araç kullanmalı) güç budur.

Şimdiden geri totem aidiyetliğin yerini dinler almıştı. Dinler sınıflı toplumla birlikte vardılar. Nasıl totem sosyal birlikti komün toplumun yaptırımdı boyun eğişin ve meşruiyet ligin kaynağı ise, yeni durumun onanması ve meşruiyet liginin kaynağı da gerekli idi. Totem; etnik yapılara sesleniyordu. Oysa şimdi etnik yapılardan oluşan halk vardı. Totem halka seslenemezdi. Yani süre gelen yaptırımdı mantıktı anlaşılmaya göre, kölenin kölece çalışması için yeni bir kutsal noktanın, onay ve meşruiyet kaynağına dek buyurur olması gerekiyordu.

Bu onayıcı meşruti kutsallık kaynağı, totemdi zemin üzerine kurulan dinlerdi. İlk iş; rızkların eşitsiz yaratıldığını söylemekle işe başlayacaktı. Ki köle, köle durumunu, mal sahibi de muktedir durumunu bilsindi! Herkes halini benimsesindi! Eşitsizliğin kaynağı; `ilkten öyle yaratılma ile özümseliyordu. Köleci mülkiyetle birlikte, totemdi inanç anlayışları da acayip değişmişti. Bir kaçını hemen sayalım:

Önceki totemdi din ve inançlarda yaratılış fikri yoktu. Sadece totem ve totemin ittifaklar birliği şekline dönüşen ilahları, var olan ortamı düzenlerlerdi. İlahlar insanlardan hiçbir şey istemezlerdi. İlahlar buyurmazlardı. Söz gelimi namaz kılın, sadaka verin, demezlerdi. Sadece insanlar, ilahıyla konuşurdu. İnsanlar ilahlardan bir şeyleri sorup öğrenebilirdi. İstekte bulunurlardı. İstekleri de olurdu

Sürecek

Bayram Kaya

Toplum Ve Halk 10

10-]Toplumsa sistemlerin, ilahi sel düşünme olgunlaşması, insanı; yapısal düzen ve yapısal sorunları içinde epey olgunlaştırdı. Ve bu olgunlaştırma giderekten de, insanı; kendisine ve insanı toplumuna yabancılaştıran bir fikri göç ettirmeydi. Tanrılar da insanlar gibi yer ve içerlerdi. İnsanlar gibi ürerler, insan kızlarla ve insan oğlanlarla evlenirlerdi.

Tanrıların insan gibi makamları vardı. Rekabetleri vardı. Olup bitenden çok kez haberleri dahi olmazdı. Bu yüzden olup biteni duyunca da kızarlardı. Çok kez ölürlürlü. Tanrıların eceli, ya da ömürleri; sosyo toplumsa akıl ilkeleriyle meşru oldukları süreler boyunca geçerli olurlardı. Her bir sosyo toplumsa değişme yeni bir sentezli tanrı düşüncesiyle aşıldı. İnsanların toplumsa olur üretim tüketim ilişkileri boyunca; birlik olma zarureti ortaya çıktıkça; bu fikirler daha soyutlukla tek bir tanrı fikriyle aşıldı.

Toplumsal bir değişmeye göre ömürleri zorla da olsa değişen ilahlar; ya yeni yaratmalar ile ömürleri biterdi. Tanrıların ömürlerinin bitmesi ya yeni oluşan meşrulaşmanın sembolü ile birleşerekten; bu birleşimin (tekleşmenin) uhdesinde erir giderlerdi. Ya da hepten unutulurdu. Açıkçası toplumsak değişme anlayışları nedeniyle, kullanım miadı dolan tanrılar; yeni kurum ve kuralların meşruiyetlikleri karşısında, kendi muktedir oluştu, düzenleme güçlerini yitirirlerdi.

Tanrılar, değişmenin karşısında duramazdı. Başka bir yeni tanrı anlayışına, kendi görev ömürlerini devrederlerdi. İnsanın gelişen yaşantılımsa uslarıyla, o gün için nedenlerini kavrayamadıkları sosyal yansımalar için totemi yaşam geçmişlerinde; iyi ve kötü ruh kavramları vardı. Bu anlamalar şimdinin iyi ruhu, tanrıların iyiliği ve şimdinin kötü ruhu da şeytanın; kötülüğü yaratır olmasıydı! Ya da şeytanın iğfaline uyan insanın, elindelik iradesini (cüzi iradesini) , Tanrılar gerçekleştirirdi!

Sonradan totemi ilahlar giderek fikir değiştirmeye başladılar. Fikir değiştirmeye başladıkları yapı ittifakı dönemlerdi. Totemlerin fikir değiştirmesi artık onların totem olma özelliklerini de yitirir olmalarıydı. Totem sadece totem adını yitirecekti. Totemi devinme zemini şimdi ilahi ve tanrısal deviniş alanı olmuştu. Totemi zemin, kişi ile sosyal güç arası boşluklu tanecikli alanın doldurulmasıydı.

Etnik yapılar ittifakı içinde, ittifakın istediği gibi olmanın sosyal ve nesnel nedensellikleri; henüz hem oluşma; hem de totemse zeminle kavratılmanın aşaması içindeydiler. Tanrılar bu totemdi var oluştu meşrulukları, önce düzenleyeceklerdi. Sonrada yaratma ile biçimleyecekler. Giderekten bu yaradandı anlayış, tüm insanlığın ve de tüm Dünyanın yaratılmasına değin gidecek olgunca evrimci düşünmenin biçimlenişi olacaktı. Artık, tanrılar da insanlarda istekte bulunmaya başlayacaktı. Süreç ata soy oluştu totem seslenmesinden (söylemesinden) , Evrenin yaratıcısı Tanrı anlayışına gelmişti.

İttifakı düzen, yavaş yavaş hizmet edenle; hizmet edilenin çatışmalı çelişkilerini düzenliyordu. Tanrılar bile, önce insanlardan kendilerine hizmet etmelerini istediler. Bu yüzden insanlar tanrılara-efendilere sofraya hazırlıyorlardı. Görülüyor ki ilk insan tasımlarda Tanrı insan motifli ve sosyo toplumsa yapının çapı kadarla bir muktedirliklidir.

Hizmet, tanrının insanlardan ilk istekte bulunma talepleri idi. Konumuz bu olmadığı için bu noktadan itibaren buradan ayrılıyorum. Köleci biçimlenişle, inançsal biçimlenişin iç içe; toplumsal değişmelere nasıl at başı giden bir kurumsak meşrulaşma olduğunu vurgulamak için buraya girmiştim.

Yani inançlarınız, inanç olduğu için meşrulaşmıyorlardı. İnançlarınız sosyo toplumsal yapınızı ifade edebildikçe, sosyo toplumsa yapıya; meşruiyet ligin kaynağına; çözümler sunabildikçe meşrulaşyordu. Artık üretim ilişkileri marifetiyle mülksüz eştirilen köle insana ve yapının mağdurlarına (mülksüzlere) merhamet edilebilirdi!

Artık dinler nedenselliğin; öyle olurlusuna değil de, sistemin çelişkilerini hazmetmeğe ve sisteminize rıza gösterip, sistemin olan bitenine çoğu kez katlanmaya ve sabretmeye hitap edecekti. Din bilinmeyeni değil, bilinir olanı o günkü sosyo toplum çelişkileri içinde ortak anlayışa göre ifade etmeğe çalışacaktı. Unutmayın ki sosyal birlikti komün düzenin merhamet anlayışı yoktu.

Çünkü merhameti gerektirir bir yaşamsal paylaşım olan (sağlayış sal eşitsizlik) henüz ortalıkta yoktu. Madem rızklar eşitsiz dağılmıştı, öyleyse eşitsizlik meşruydur. Yeni biçimli dini otorite, eşitsizliği meşrulaştırmıştı. Bu kez de ilkti; 'rızıkları eşitsiz dağıtma' buyurmasının toplumda yarattığı onulmaz ahlaki tutumlu çelişkileri karşısında dinler, öfkesini alamayacaktan; size verilen rızklarda fakirin de hakkı vardır diyecekti. Fakirini dahi zengine, mirasçı yapacaktı. Nedeni bilmezsek bu söylem elbette sosyo toplumsa sorunu çok kucaklayıcıdır.

Dinler, merhameti de, sadaka vermeyi de, böylelikle meşru aştıracaktılar. Bir düzenlemeyi ortaya koyuyorsanız örneğin; elektronik düzenleme olan bir T V düzenlemesiyle kendisine özgü, şundan bundan bir takım arızaları da ortaya koyuyorsunuzdur. Çözümü de kendisi içinde, şundan bundan olacaktır. İlk birikimin ortaya çıkmasındaki sağlayıştı avantajlarından ötürü; girişen karmaşık yaşantılı olan yeni mülkiyetçi yaşam; aynı zamanda da insani kaygıları da hayli artırmıştı! Çözümü de hayali değil; somut, hayatın içinde olmalıydı.

Ezen, ezilen ikiliği gelişmesinden sonrasındır ki, yoksunluktan kaynaklı en temel sağlayışların kişisel ele geçiriliş şekilleri toplumun güvenlik tehdidi olmuştu! Gelişmenin yol aldığı kulvar olan mülkiyetçilik esaslı, kişileri mülkten yoksun bırakmanın, ezilen kişiler üzerindeki etkisi ile hemen karşı tepki oluştu. Yoksunluğun yarattığı tepki, diğer yandaki varlıklılara güvensizlik oluşun tehdit algısını, bilinç etmişti.

Sürecek

Bayram Kaya

Toplum Ve Halk 11

11-]Ezen ezilen ikiliğine dayalı, kişiler çatışması iç tehdidine dönüşen sorunlar, çözülmeliydi. Komün yapı üyeleri, komün bağıntılı yaşantı aşmaların içinde ölüp gidilmelerine karşın; şimdiki ittifakı yaşam girişmeleri içinde, miras bırakan bir özel yaşam şekline gelmişsiniz. Mirasınızı, kendiniz de olana bırakıyordunuz.

İlanen kardeşlik adımı, bir çeşit ilk evliliklere gidecek yolun ön adımıydı. İttifakı yapıların bu yolla cinsel ilişkileri düzenlemeleri, miras kavramıyla yeni bir kırılmaya daha uğrayacaktı. Miras bırakma, aile mülkiyeti ilen bu alanın çekirdeğini oluşturmağa başlamıştı. Aile kavramıyla nesep tespiti gibi bir somut olgu ortaya çıkmıştı. Şimdi, engelli güçsüz kimi şanslı kişiler, aile nesep mülkiyeti yoluyla artık öylece ortalık yerde bırakılmıyordu. Yaşlı güçsüz kişiler, aile bağlacında kişilerin ebeveyni olacakla, aile korunması uhdesine verilmişler.

Bireylerin toplum içindeki üretim ilişkilerine gitme olayları, toplumun içinde olan, toplumsak üretimin bir gereği idi. Yani siz, sözgelimi; biçerdöveri, atom reaktörünü, bir dokuma sanayini ancak ve ancak ilk başlarda toplumsal bir güçle ortaya çıkarırdınız. Ama toplumsal güçle ortaya koyduğunuz yükümü ve toplumsal güçle ürettiğiniz ürünler sahabe etliğine; istediğiniz gibi öznelce el koymanın sahipliği içinde oluyordunuz! Toplumsak üretim yararına bir paylaşımın düzenlenmesi şartı yoktu!

Yapı, öznel egemence, ben merkezli, ezen eğilimli, düzenleniş lehine paylaşılmaya kaçıyor. Yani toplumsa güçle ilişkilendirip üretiyordunuz. Ama paylaşım gelince, ezen eğilimler egemenli, bir el koyuşun; el yazısıyla baş başa kalıyordunuz. Adalette bu mülkün (ele geçiren düzenlenişin) temeli oluyordu. Zurnanın zırt dediği yer de burasıydı. Gelirin paylaşımı, tam toplumsal olmayan durumsa bir yapılanıştı.

Önceleri sosyal birlikti yapı içinde ortaklaşa sağlayışlar vardı. Komün dönem sonlarına doğru ilk araçlı teknik kullanımlar başlamıştı. Teknik kullanımların yeni geliri, kuşklarını da beraberinde biriktirmişti. Bu kuşkların çatışma ve şekillenmesi içinde komün yaşam, hala ortaklaşa bir dağılımdı. Ama emek bilinci ile emek gücünün zenginlik kaynağı oluşla gözlenmesi ve bunun ele geçiriliş sahabe etliği de yavaş yavaş ortaya konmuştu.

Ortaya konan bu yeni durum, yepyeni bir zaman mekân boyutunun başlangıcıydı. Düzenlenmesiyle başkaydı, ilişkileri zorlayışla ve türlü türlü olurun yol aldırıcı sonuçlar ortaya koymasıyla bambaşkaydı. Daha sonraki toplumsak amorf yapının, ilk biçimse düzlem olacak hal envanterleri ve yolun seçim eğilimleri birikiyordu. Komün dönemin sonlarına doğru olan, teknikti üretimler; yine ortaklaşa olan üretimlerdi. Komün yaşam içinde iken kişiler toplum gibi, üretmiyordu. Ortak sağlayıştılar, beceri biriktirici eylemlerdi. Evet, ortaklaşa üretip, birikim ve zenginlik yapmadan rekabetleri ve bağıl yükümlülükleri ortaya koymadan; ortaklaşa olurla paylaşıyorlardı. Pek tabiidir ki toplum içinde de üretmiyorlardı. Sosyal kültürce ve sosyal düzenlenişle apayrı bir atmosferin içindeydiler.

Komündü ortaklaşa yaşam; kendi yumurta (çekirdek) düzleminin teknikti kullanımlarını biriktirdi. Bu teknik içinde beceri ve deneyimlerin gelişmesi ile yeni ilişkileri ön gören, kılcal damarlarına büründü. Bu komün birliğin ve teknik kullanımsa yürümelerin fark ettiği bir durum değildi. Artan ve yoğunlaşan bir ağırlık merkezi kendisini duyurtuyordu.

Yeni kaostuk durumlu ve farklı oluşmalı; her bir seçenekte yollardan birinin eğimse ilişkileri, kılcal damar beslenmesini güçlendirmeğe başlamıştı. Bu eğilim, ana damarca

kanla beslemeyi; komünün önüne koymuştu. Yeni eğilim ve yepyeni ilişkileri, komün ortaklaşa ilişkilerinden oluşan, komün ağı yumurtasını çatlatmıştı. Doğum kaçınılmazdı.

Toplum: insanlığın tarihi süreç içindeki, farklı gelişmiş her bir sosyal komün birliklerin ittifaklarıyla yüküm ettiği; başlı başına bir gelişmelerin aşama durağıdır. Komün dönem sonuyla, ittifakı yapının ilk başlarındaki amorf toplumsa yapı, insanlığın toplumsa yapıya yürür olduğu yolun bir ara adımlı; bir ön aşama, adımı olmalıydı.

Toplumsa girişmeli yapı ilişkilerinizi belirleyen kriterlerden biri, malların takasıdır. Malların takasından önce de bir ara durum olmalıydı. Sosyaldi komün birlikçi, her bir topluluğun; avcılık, tarım yapma ve çobanlık; maden işlemeciliği, çömlekçilik gibi uzmanlıkları vardı. Çok basit yapılı sağlayıştılar oluşla, her biri farklı farklı olan topluca uzmanlaşışla; o uzmanlığa göre dağılım ve ilişkileniş hünelerini ortaya koyan; bir üretim becerileri vardı. Üretim mallarının her birinin, birbirine göre, farklı oluşla caziplik kazanan ürünleri vardı.

Nispeten bollaşan mallar; stok olurla saklama anlayışın edilmediği dönemlerde zenginlik bir savurganlıktı. Zenginliğe el koyma da ortada yoktu. Bu kısmi, görece zenginlik; adeta üstüne başına sıvama gibi bir durumu da gözlerinin içine sokmuştu.

Her bir totemi etnik topluluk, birbirine kaygı veren, onları diken üstünde tutan, fazladan bir savunma enerjilerini tüketen dikkate alınması gereken bir durumdu. Farklı totemi etnik tehditleri; kırmanın temastık yolu da, böylece akıl edilebilecekti. Kendileri için yararsız bir bolluk ve adeta ziyana dönüşen üretim nesnelere; bu kabil kısmi zenginlik ve farklı değerleri, karşılıklı olurla, birbirlerine takdim etmeyi temas etmeye başladılar.

Sürecek

Bayram Kaya

Toplum Ve Halk 12

Halk; bunu kavrayamadığı içindir ki kimi aksamaları kendi kafasında Taa, Musa, İsa, ya da İslami zamanların toplumsal ilişkileniş, üretim ve paylaşım düzeyini tutumla tan anlayışlarla, ancak bunların düzeltileceğini tartışırlar. Teknik deyişle halkın köleci düzen dönemine ait ilişkileniş anlayışlarını, şimdinin kapitalist üretim düzenine çare diye sunarlar! Bu her iki alanın, düşünsel açıdan ne kadar farklı olabilecek bir ayak direyişinin, en belirgin dalgalanmasıdır.

Oysa bu tutum ve anlayışlar, toplumun ne gündemidir, ne alakalıdır. Paylaşımının şekli yol ve yordamı üretiminin gücü ile gerçekleşir. O dönemlerin üretim tarzı, bugün ile kıyaslanamaz ki o dönem gibi üretimi paylaşalım. Üstelikte en adaletsiz bir beliriş olur. Bu bugünkü sosyal adalet ve sigorta sisteminin kalksın denmesiyle eşdeğerdir. Yani o günlerin bilmediği emeklilik sisteminin tarumar edilmesi demektir. Eğer o dönem gibi paylaşırız asıl bu bir zulümdür. Şimdiki toplumlar geleceğini ve dış evreni planlayıp; hesaplamalarını ona göre gerçekleyen bir toplumun evrimini güne süreçleşmektedirler. Uçakla turluyorken, kervan düzeni ile yapılaşamazsınız.

İşte bu iki gerçek, toplum ve halk zamanlarının ne kadar apayrı olduğunu ve halk zamanının toplum zamanına göre ne kadar geride olduğunu akışıdır. Halk daima ve daima toplumların ve gelecek zamanların, sürüklenişi olmaktan asla kurtulamayacaktır. Sürüklenme sürünmeyi artıran, hareketi durdurup, fren etkisi yapan bir akış olduğu da, unutulmamalıdır. Gelecekte toplumdaki faal bireylerinin de, teknolojik üretimlerle işsiz kalması ile halklaşmadaki nüfus yoğunluğunun büyük oranlara varacak bir artışı olacağı da açıktır!

Halkları, demokrasinin kaynağı gibi görmek, alabildiğine yanlış ve saçmadır. Çünkü demokrasi halkın bir olgusu değildir. Toplumların işleyiş ilişkilenmesinin, hizmet talep yapılaşmasının ortaya koyduğu meşruiyeti bir durumdur. Halk, üretim yapan ve yönetsel güç oluştan çok, bir yaşayışın, sadece tüketiliş kısmının, öne çıkarılışı genellemesi olabilmektedir. Ve bu tüketim genellemesinin üzerine zeminleşen özgün yaşantılaşmadır. Halk demokrasi ile sadece karşılaşır, tanır ve öğrenir. Bunu da, toplumla olan karşılıklı ilişkisel denge münasebeti sebebi ile seçicileştirir sahip çıkar.

Daha önce çeşitli vesilelerle değerlediğim demokrasiyi burada bir kez daha değerleyim. Halkın armuda yönelmesi demokrasi değildir. Ama armudu sağlayış biçimi demokrasidir. Bunu da toplum taahhüt eder. Bu taahhüde göre de bizim istem ve eylemlerimiz seçicileşir, demokratik olur. Toplum sunmadıkça, siz demokratik seçicilik koyamazsınız. Uçak üretmemişseniz 1. sınıf kabilden yolculuk demokratik talebinizde olamaz. Yani toplum inanç sunumu ortaya koyamamışsa, inançsal istemleri toplumdan demokrasi adına isteyemezsiniz! Ancak halk alanda kendi cemaat ilişkilerimizde varlarız.

Demokrasiyi halkın kendi kendini idaresi sayarlar. Bu nedenle de seçme yetkilenmesini egemenlik milletindir diyen kısmılığı, büyük oranda balon olarak faş (açık) ederler. Bu tür söylem ve sloganlar bir halkın, semboller üzerinden yeni olan sosyal duruma yakınlaştırılması için, ezber yaptırma aracıdır. Yani egemenliğin, saltanattan ve hilafetten alındığı, şimdiki böylesi bir yeni düzene geçişte çok iyi ve ileri bir adımdır. Ancak şimdiki söylemi bir işlevlilik olmayıp, halk içi sosyal oluşum dengeleri gözetilmediğinden, sakıncalı açıkları görmezden gelindiğinden, halkın egemenliği iktidar olmasından çok, halkın iktidarsızlığı olmaktadır.

Gelişmemiş toplumlarda, güncellenemeyen toplumlarda, halkın egemenliği de, egemenlik anlayışı da, gelişmemiştir. Çünkü halkın egemenliği denen ilişkileme, güçlü

çıkar gruplarının, çeşitli güçler güdümüne girmiştir. Tabii ki bu çıkar grupları da başka vesayetler güdümündedir. Gelişmiş devletler, az gelişmiş ülkelere, demokrasi ihracı konusunda ve insan haklarını gerçekleştirme konusunda, neden demokrasi aşığı olurlar sanırsınız?

Yönetimin seçilmesi halka verileliden beri o ülkelerde neden halk iktidarları çıkmazda; daima bir iktidarsızlıklar, yönetememelikler çıkar dersiniz? Sorunu yaratanlar, sorunun çözümü olamazlar gerçeğini bu halk neden bilemezde, hep sorunun yaratıcılarını kurtarıcı görüp, iktidar onları taşırlar! 1950'lerden beri emperyalizmin yüzü bu şekilde sureti endam bulmaktadır. Yöneticilerin halka seçtirilmesi kötü değildir, oynanan oyunlar kötüdür. Alt yapısının kurgulanma uygulaması kötüdür.

Hele bu günümüzde seçim zamanı, sosyal yardım kılıflaması ile evlere buzdolabı; çamaşır makinesi ve bulaşık makinesi; mobilya; kömür; yapı gereci; gıda paketleri biçiminde aynı ve nakdi olarak para, altın, alışveriş çekleri biçiminde tecelli ettiğinde, halkın kayıtsız şartsız iradesinden kuşku duymamayı siz hesap edin. Aldatma hile ile verilen yetkilenenin işe yaramaz hale getirilmesi ve alaycılığı, ne kadar ortada değil mi! Bunun her türden izahı, komiklik, küçülme ve oportünistliktir.

Yada böyle bir seçtirme yetkilenmesinde gelişmemiş ülkelerde seçme işi seçme hakkı yada seçme özgürlüğü olamamaktadır. Çünkü içinde hiç doğruları olmayan birçok yanlış seçeneklerden seçme yaptırılmaktadır. Görece eğitimsiz ve gelişmemiş devletlerde; örneğin Venezuvela, Polonya, gibi ve birçok Asya devletlerinde olduğu gibi, yönetimler bir ayak takımı erki olmaktan öte gitmiyor.

İçinde doğrusu olmayan seçeneklerden siz kimi seçerseniz seçin; zafer, çıkar gruplarının olacaktır. Siz de, davul zurna çalıp oynadığınızla yanın. Demokrasiyi sınırsız bir özgürlükler rejimi sayarlar. Kaldı ki sınırsız bir var oluş mümkün değildir. Esasen sınırsızlık içinde özgürlüklerde olmaz özgürce yapılacaklarda olamaz. Şimdiki demokrasi temel işlevlerin rutinlerin işlemesi yanında alabildiğine bir yanıltma sanatı gibi görülmektedir. Baksanıza çağdaş teknoloji ve çağdaş bilgi ve birikim düzeyinizi, daha mikrobu bile bilmeyen, bedevi helal gıda düzeyinin altına koyuyorlar.

Demokrasi yapabilirliklerinizle, yapamayacaklarımızın karşılıklı toplumsal sözleşmenin işleyişini tutumlayan açık seçik sınırlılıkla bilinir oluşudur. Bir hakkın, kullanılmasındaki sınırlılıktır. Aynı zamanda bir hakkın, kullanılmayışındaki sınırlılıktır da. Yani; dengeli, denetlenir, yasal yetki ve görev sınırlılığıdır. Bir vali kendisini; hamal yerine koyamayacağı gibi, kendisini yargı erki de göremez vs.

Halk olduğu için, tedavülde kalkmış, inançlar, gelenek ve göreneklerimiz vardır. Halkın var olan yapısı, toplumdan daha süreklili ve kalıcıdır. Çünkü toplum hızlı evirilen yapıdır, Evirilen yapı var ve aynı kalmaz. Yani halkın yapısı kalıcı gibi gözükürken, toplumların, işlevsel evirilişi kalıcıdır.

Halkın şimdiki, zamanı yavaş aktığından az değişir. Halk, zamanını yavaş akıtan totemi anlayışlar ve tutumlaşışlardır. Bu nedenle, yeni olan olgu ve olaylara tepkileri bir gericilik ise de; halkı, yeni olan ilişkilenelemelere alıştırmakta ve eski tutumları halkın ve toplumun dışına atmada, yine bu örfi ilkeler üslenmede işlevsel ve yararlı olmaktadır.

Sürecek

a href='http://www.ozgurlukicin.com' mce_href='http://www.ozgurlukicin.com'
target='_blank'img border='0' alt='Pardus... Özgürlük İçin...' title='Pardus... Özgürlük
İçin...' src='http://www.pardus.org.tr/banner/bts01.png'
mce_src='http://www.pardus.org.tr/banner/bts01.png'/a

Bayram Kaya

Toplum Ve Halk 13

Bu formellik, bir değişim aracı olarak işletildiğinde, halkı ileri akışa daimi kılar ve halkı değişen durumlara yatkınlaştıran bir halk misyon simülasyonudur. Bu tür totem yapılanış, halkın; hem geri kalıp, ziyan kılınır olmasına yatkın oluşudur; hem de, halkın kendisini hızla akan yenilenmeye dönüştüren, bir yetiştirilmesidir. Objektif oluşuma enerji sarfınca tembel kalan, subjektifle kararlı kılınırdı.

Bu zaman geriliği halkın, gelişmeye karşı direnç oluşturan ayaklanmasıyla, kendi kendini, inanç ve gelenek bazında, kıyıma uğrattır oluşudur. Bu totemi tutumlayışın aksatır oluşu, sosyal yaşamda hatanın, yani kusurun; aynı zamanda yarara çevirilimidir de. Halkın bu zamanca geri kalışındaki ilke totem anlayış, bilinçli önderlerce totemin geri bıraktıran araç işlevini değiştirirler. Böylece halkın istikbaldeki, her yeni yapılaşmayı da sindirir olmalarına totem ilke kaynaklık eder.

Çünkü halkın adaptasyonunda, geçmişle tutumladığı tinsel totem yaptırım gücünde, yani geride kalmış zaman sembollerinden yararlanarak, halk üzerinde kendilik bir meşrutı otorite sağlanır. Böylece yeni durumlar halka; bu meşruiyetle indirtilip, benimsetilebilir yapılabilmektedir. Tüm devrimci önderlerin başarı sırrı buradadır. Değişmiyor görünürken değişmek...

Dünya tarihi; tüm canlılara yaptığı, ayrı ayrı öğrenip geliştirmeyi insana da uyguladı. İnsanı viral ve mikro organizma düzey ve düzleminden beri, sürekli geliştirip; bugünkü organik evrim aşamasına getirdi. İnsanın toplumsal yapı oluşturmaktan beri, insanların ortaya koyduğu, muazzam bir başka alan toplumun evrimini sağlar oluş başarısıdır. Başlangıçtan şimdiye gelen süreçler boyunca, farklı aşamalarla toplumlar, insanın kas gücünü; teknoloji ile iyice yetkinleştirdi. İnsanın yetileri asıl akıl ve kas gücü ile etkileştirerek, aşama aşama, emeğin zaman içindeki toplumdaki üretim kullanımını hayli geriletmiştir.

Bedensel ve zihinsel ve çocukluk gibi yetersizliklerin olmadığı durumlar dışında, tüm halk gücünün toplumsal üretime seferber edildiği dönemler, gelişme ile paralel olarak, önce köleci düzendeki teknikle, kırılmaya başlandı. Artık çalışan nüfus, devde tüy misali az az azaltılmıştır. Köleci düzen elbet insanın işsizleştirilmesinden çok, köle emeğinin artı değerinin ortaya konuşudur. Ama yinede köle emeği ile mülkler yaygın kişi tasarrufu olmaktan çıkartılmıştır.

Roma'da lâtifundialar, kent -köy ticareti gibi, bunların yeni ilişki biçimi süzen vassal (koruyan -korunan) yapılanışı kısmen merkezi otoriteyi zayıflattı. Ganimet gelirden düşen, merkezi otoritenin vergilere yüklenmesi ile kısır döngü başladı. Alım gücü zayıflayan köylü ticaret yapamaz oldu. Lâtifundialar da, gereksinme duyduğu teknikleri kentlerde almak yerine, kendi üretir olunca kendi kendine yeten bir ekonomi kısır döngüsü ortaya çıktı. Bu yapılanış, pazar için üretimi bir haylice gerilettilti. Savaşların insanları köleleştirmesi, mülkü ganimet meşruiyeti sayan, talanları başlamıştır.

Yapı hızla Roma'da lâtifundialara ve oradan da feodal düzenlere doğru eğilimleşmektedir. Bunun en görünür ve elle tutulur belirşleri sanayi devrimi ile patlak vermiştir. Otomasyon evrilişle bugünlerin teknoloji ile nerede ise; çalışan nüfusun %20'sini işsizleştirilmiştir. Eski toplumun birlikte üreten ve birlikte tüketen yapısı, günümüzdeki gibi bağımsızlaşan ferdi kazanç ve üretimindeki kazancın tüketilmesinde, insanların yalnızlaşmasına doğru kaydı. Bu kayıştaki sosyal tutum dalgalanması hızlı duygu değişmesiyle yeni dalga girişimlerini ortaya koydu. Bu girişen yeni dalga seyrine halkın, zaman geriliği nedeniyle uyamaması, halkı; eski toplumlar işleyişindeki tutumların yeniden sahiplenilmesini çok güçlü bir arzu ile bu türden eğilimlere

yönelmeyi ortaya koymuştur. Buda eski totem aidiyetlere, dinlere rücu ediş idi.

Toplumlar, bugünkü aşamada, artık insanların, hele hele niteliklide olsa sıradan insanların, kas güçlü üretim emeğine hiç ihtiyaç duyulmayacak bir düşük oran seviyesi değerine doğru, gelmektedir. Toplumumuzun geliştirdiği teknolojik üretim ve bilimsel gelişme, artık insan ihtiyaçlarının tümünü, teknolojik otomasyonlarla amaçlı, kısıtlı; istediğini istediği alanda, üretmekte; geliştirip devleşmektedir. İnsanlar henüz bundan tam bir pay alamamaktadır. Hatta bu payın dahi dışında tutulmaktadır. Ancak bu üretimin vergi olan yansımalarından kısmen de olsa ancak yararlanır durum dalardır.

Oysa yeni efendiler insanlara, hiç de; ""dünyaya mutlu olmaları için gelen"" yaratılmışlar gözü ile bakmamaktadırlar. Bu tür üretim biçiminin, kapitaliste de yansıyan bir kâr tablosu vardı. Teknoloji geliştikçe insanlar işsizleşiyor, dolaysı ile insanın tüketimi, alış veriş zincirine en kısıtlı biçimde ve en hayati noktadan, en az harcama ile devreye giriyorlardı. Buda karlılık oluşumuna gerisin geriye kapitaliste, ürünün satışının olmaması biçiminde dönüp yansiyordu. Dünya küçülmüştü, kapitalist de bu yansımayı dünyaya, tekrardan hem kriz olarak, hem kısır döngü olarak yansıtıyordu. Ve kapalı bir kısır döngünün yinelenen ve küçülen emekli yapının dağılmasını süreçleşen, bunalımlar olarak kendisini açık etmektedir. Tıpkı köleci düzendeki kendi kendine yeten, lâtifundiaya üretimlerine gerileyiş çelişki gibi. Temel yasa emek koyuş üretim ve üretimin tüketimdir. Şimdilerde nüfusun emek koyuşları otomasyonla bitirilmektedir

Toplumsal üretim tarzı yerini, insan kas emeği gücünün, gittikçe azalıp, sınırlanması pahası karşısında, halkın gelecekteki yeni yapılaşırına, yer bırakmamaktadır gibi. Bu kapitalizmi sonrasına ait gelişen nicelenmelerin ayak sesleridir. Devasa şirketleşen, sadece kapitalci işleyişler artık kendisini, yetkinleştirmektedir.

Şimdiki şirketler bir üretim ve laboratuvarlar alanı olmuşlardır. Yani kendisi amaçlı araştırma geliştirme, enformasyonu ve yine kendisi amaçlı üretim tüketim kapalı devresi olmaktadır. Yani her zamanların ulaşmak isteyişte ulaşamadığı bir kendi kendine yetenliğin devinmesi gibi çevrimleşmeye doğru gitmekte gibi. Mevcut toplumdaki ilişki biçimi olan, ilişkilendirilmiş başka kurumların üretimine bağımlılığını, kendi uhdesinde üretmeyi amaçlayan yepyeni bir oluşmaya doğru giden bir durumdur bu. Toplumsal gücün, insanlığı hızla getirdiği bambaşka bir aşamanın eşiğidir bu. Bu tarz bir yola doğru hızla gidilmektedir.

Buradaki paylaşım ve nüfus yayılması nasıl olacaktır? Bu tür üretimin teknik bilgi donanım ve formasyonundan yoksun olan halkın, daha doğrusu bu tarakta bezi olmayan halkın, bu yapıyı yeniden kurup süreçleşmesi de mümkün değil. Yani halk bu yapı ile de baş edemez bir insafa terk edilecek gibi görülmektedir. Halk, egemeni olamadığı topluma zaten mağluptu. Zaten topluma egemenci olan halkın, toplumları gelişemezdi de. Halk şimdilik yapının aracı ve yapıdan üretişsel dönüşün amacı konumundadır. Halk, topluma kendi çıkarı doğrultusunda değil de, kapitalizmin çıkar ilişkisi doğrultusunda hizmet ettiğinden, çıkmaz sokağa gelmiş gibidir. Kendi topluma seçme seçilme yükümlenmesi ile alt yapısını oluşturan katılımcılığı asla sağlayamadığından, yön veremediğinden; sadece totem aidiyet kimliğini koruduğundan, korunan kimlikte üretim yapamaz oluştan, kendi yükünün altında ezilecekti. Halk maddi yaşamı üretememişti ama ekmek elden, su gölden, olmanın hayalini görmüştü.

Yine çoklukla halk, toplumu, bir Einstein'ı, bir Nikola Tesla'yı, bir Mozart'ı vs yanı ile

bilip tanımamıştır. Bilimi bilgiyi, akli işletmeyi anlamayı, bilmeyi kendine mal etmemiştir. Sanatı ve sanatçı yönü yerine; görüntü olarak Şakiraları, aziz Rosalinleri, aziz Valantinleri benimseyip, kendisine mal ettiler. Ve Şakiralar (Şakira saygın ve bundan müstesnadır. Şakiranın bilinir olması ön alınmıştır.) gibi giyinip, koku sürünmeye öykünölmüştür. Şakiralar gibi skandalları taklit eden, yerli bir takım işe yaramaz istismarcılar baş tacı edilmiştir. Yine sade halk, kendisine tepeden bakan insanın öykünmesini çok iyi yaptı da; kendilerinin toplumsal insanlıklarını çoğunlukla gerektiği gibi üretmediler. Buda halkın uzun erimde mahvı gibi görünmektedir. Halk öznel yanını okuyup, araştırarak geliştirmek yerine, mal ettiklerine öykünerek, masalsı tüketiş biçimiyle ağustosböceği rolüne soyunmuştur.

Sürecek

a href='http://www.ozgurlukicin.com' mce_href='http://www.ozgurlukicin.com' target='_blank'img border='0' alt='Pardus... Özgürlük İçin...' title='Pardus... Özgürlük İçin...' src='http://www.pardus.org.tr/banner/bts01.png' mce_src='http://www.pardus.org.tr/banner/bts01.png'/a

Bayram Kaya

Toplum Ve Halk 14

İçinde bulunduğu yapının süreçleri onu buraya kadar taşımıştı. Toplumsal yapı, yeni bir süreçleşme ile üretim, tüketim, paylaşımı yapılacak bir üst aşamanın dönüşme sinyallerini zorlamaktadır. Bu yapı daha çok otomatiktir ve toplumsal bilgi bağımlılıklısıdır ama evrensel oluşuma katılımlı, pahalı ve tükenen kaynak transferlerine dayalı olacak, geleceği bambaşka şekillenmeye aday bir evrimsel devrim olacaktır. Halk hala üretmediği için, yapının egemeni değildir. Aksine yapının inayetinde, bir merhamet ve sadakalık unsuru mesabesinde gibidir!

İnançların temel handikabı, yani açmazları, yazı dizilerimde belirttiğim gibi; inançların süreç içinde ve süreç boyunca kolayca değişip gelişir olamamalarıdır. Eş deyişle ve teknik deyişle kendisini güncelleyememesidir. Kendini formatlamaya, kapalı tutmalarıdır. Bunun handikabı ise; kendisini tek doğru bilmesidir. Kendini hak bir inanç sayıp, ilahi vasıflı olduğu iddiasıyla, halkı kendisini içine kapalı yapılandırmalarıdır. Bu da, dışarıdan enformasyon almaz olmanın, kaçınılmaz sonudur. Öyle ya, elinizde apaçık kutsal olanın kitabı varken başkaya ne hacetti?

İnançlar bu haliyle çok büyük yaptırım gücüyle karşı gelinmezlik elde ederler. Ama aynı hal, halkın tutumlaştıkları zamanın, toplumlara göre; toplumun çok çok gerisinde kalan bir tutum dirençleşmesini de ortaya koyarlar. İnanç sistemlerinin kendisini, tek doğru ve tek gerçeklik olduğu vehimleşesi ile dıştaki enformasyona kapalı olması demek, aslında o inancın işinin bitikliğidir.

Halk bir yanı ile toplumsaldır. Bir yanı ile ve kendi var oluşuyla, haklı olarak, toplumsal yanı pek temsil edemez. Halk, toplumun çeşitli nedenlerle üretmeyen yanıyla; topluma devamlı emek gücü sağlayacak bireylerin, ham kaynak oluş yanlarının da toplamıdır. Ayrıca halk, toplumdaki bireylerin, toplumsal üretimleri dışında kalan zamanlarını geçirdiği yerdir de. Halk, birey ve kişilerin; sıkça ittifaklarla dönüşen yapılarının, sembolik bayramlaştırmasını ve refahını yaşadığı, eğlencelerini tükettiği, kişi ve bireylerin stres atmasını ve tinsel doyum meditasyonunun sağladığı yerlerdir de.

Halk, tarihsel süreçte, toplumun ortaya çıkmasıyla ortaya çıkıp, özelleşen mülkiyet ve emeğin dışladığı alan iken toplumla girişen ilişkilenmeler sonunda bugünkü ilişkin yapıya adım adım giderek evirilmiştir. Bu evirilişte halkın yaşamı da, toplumdan ilintisel olarak; az az, ayrılarak seçilir oldu. Bu ayrışmanın hızı yeniçağdan günümüze doğru artan bir tempo ile keskinleşmiştir. Kapitalizmin ve liberalizmin, yatırımcı bireyci tasarrufları, toplumun üretim araç nesne ve bilgisinden uzak sırf emekçi kılınmış olan bireylerini, işsizleştirmesiyle; halkın toplumsal üretimdeki aldığı refah payını da bir hayli düşürür oldu. Halkın suyu iyiden iyiye ısınmaya başlamıştır.

Oysa halk alanı; insanın toplum içinde ürettiği, toplumsal refahının ve insana özgü bilinçli öznelliğinin ve bilinçli emeğinin üzerine temellenmişti. Halk kendi, tüketimin tamamına yakın kısmını, toplumsal üretimden sağlar. Ancak tüketimin az bir kısmı olan alanını; halkın fevri işleyişleriyle karşılar. Bunu da sanatı ile karşılar. Halkın sanatı halkın kendisini ve toplumunu yansıtır. Halkın alanı halkın folklorunu, geliştirmekte, müthiş bir atılım sağlar. Ancak sosyal evrim topluma ulaşmakla, halkı belirlemişti, yine toplumsal evrimleşmesiyle belirlediği yapıyı, yeni sürece dönüştürecek. Nasıl komün topluluğa toplumla, el fatiha denmişse! Toplumun bu aşamasından itibaren de, halkın salası verilecektir. Bu kaçınılmazdır. Dış neden çelişmede bundan sorumludur.

Halkın sanatı insan öznelliğini geliştirmeye uygun bir yol alıştır. Bu gelecekte nasıl bir yol ve şekil alır, etkinliğini nasıl bir etki ile başat yapar, şimdiden bilinmez. Ancak bu tür yolu alacağı açıktır. Halk ve toplum yaşamı, insanın insanlığını ürettiği iki alandır.

Halkın alanı öznel ve tinsel cemaat içeriklerin zenginleştiği tinsel enerji alanıdır. Daha henüz bir tinsel şekillenmenin yaygın ve deneysel olacak, eylemli yol alırlığı kurallaştırılmadı.

Halkın alanı, toplumda üretim yapamayan yapıdır. Ve bu yapı, düşünsel gelişme olarak; kararlı olmaya ve düzgün seyredişe eğilimlidir. Halkın genel ortalaması; az dalgalı, az enerji tüketiminin akor durumuna varmak isteyen bir enerji harcanması ile sönümleşir. Bu etkinlikler kişilerde; aidiyet benimsemelerinin sahiplenilişini güçlü kılar. Bu tabu sahiplenişleri, bir işe yarar olmasının sevincini tattırır. Halkta, kişilerle benzerlikleri ortaya kor. Bu kişilere güven duygusu verir. Çünkü bu yol haritasıdır. Kişinin nasıl davranacağını önceden ona gösterir. Kişi, en az devinim enerjisi harcaması ile ve kendisini yansıtabileceği kaos alanları ile burada belirir. Kendi, keyfilik ilişkileri, başkalarının keyfilik ilişkileri ile girer ve burada yaşantısal onayları alır. Bu halk alanda nesnel ama algısal nesnellik daha azdır. Ama her halükarda da, nesnellığın onayı vaz geçilmezdir. Çelişme şuradadır: halkın toplumdan gelen refah tüketimi ile kendi maddi kullanım gelişmesi paralel gider. Toplumdan halk alanına gelen refah ile halkın gelişmenin, bire bir ilişkisi varken, aidi soyut algı fren yapmaya devam eder.

İnsanların toplumunu ve toplumun yapısını başarmış olması, yine insanın kendi kendini, halk gibi bir başka kulvarda yansıtır olma olasılığını da gerçek yapmıştır. Halk bir bakıma sırf insan insan ve insanların kendi ilişkilerinden oluşur. Oysa toplum: sadece insan ve onun emeğinden oluşmuş bir yalınlık değildir. Toprak, fabrika, alet, edevat, bilgi birikimi, gibi bir yığın cansız unsurların girişen yasallılığı ile insan bilinci ile etkileştirilen bir bütünleşmiş oluşun sistemidir. Toplumun öznesi olan, toplumu, karşılıklı bağıntılı kılan birey insanlardır.

Başlangıçta halk ve toplum, kendi kapalılığının içinde oluştu. Kendi yarattığı cazibe ile ki bu etnik aidiyet tabulaştırmasıdır. Üretim ve tüketimi, bu yerellikler ölçeğinde kalan bir toplumsu yapılarıdır. Bu yapı, bir yanı ile toplumdur. Çünkü alet kullanmakta ve ilk kez ihtiyaçlarının bir kısmını kendi üretimi ile kendisi karşılamaktadır. Ama diğer bir yanı ile de henüz üretimle şekillenememişlerdir. Daha doğada toplayıcılık ve avlanma da yapabilmektedirler. İnanç yapılaşması bu sosyal çevrede daha etkin ve ağırlıklıdır.

Ancak çapanın, kazmanın bulunması üretimde devrim yarattı. Sağlanan gelişmeyle yeniden ve yeniden üretim yapmaya başlamaları, o toplumu (o aidiyet üretim ilişkisini) dışarıya açtı. Ve süreç içinde fazla üretim ufaktan tarım ve çoban toplumların temas etmesini ve birbiri ile ürünlerinin takas edilmesini oluşturdu. Daha sonra da ticareti ve iş birliklerini ortaya çıkardı. Farklı ürünlerin ve fazla ürünlerin takasını yapmaya da zorlamaları ile doğan ticari takas toplumsal girişimlerle birçok etnik toplumlar, bir araya geldiler. Yeni ittifaklar ve aidiyetleştirme birlikleri kurdular.

Bu ittifaklarda, dar yerellik özelleşmelerinin çatışmaları ortaya konuldu. Halk dediğimiz farklı etniselerle ayrışan birleşen karışım yapılar ortaya çıktı. Bunlar, yani etnik aidiyetli halk, farklı totem aidiyetten getirdikleri alışkanlık inanış ve görenekten, sosyal eğitim terbiyesinden hareketle geliyorlardı. Halk, ata totem dönemin kaçamak gen ilişkisini, ittifakı gen ilişkisi ile kırma biyolojili oldu. Sosyal ata kültürünü, farklı ata kültürlerle girişirdi. Toplum olarkten da toplumda üretim yapamayıp, geri hizmette görev alan bir girişim alan olarak belirdi.

Sürecek

a href='http://www.ozgurlukicin.com' mce_href='http://www.ozgurlukicin.com'
target='_blank'img border='0' alt='Pardus... Özgürlük İçin...' title='Pardus... Özgürlük
İçin...' src='http://www.pardus.org.tr/banner/bts01.png'
mce_src='http://www.pardus.org.tr/banner/bts01.png'/a

Bayram Kaya

Toplum Ve Halk 15

Bunların uyumlaşma (adaptasyon) sorunları ortaya çıkmıştı. Söz gelişi iki başlı yönetimleri oluşmuştu. İki ibadet yerleri olmuştu. Tapınaklar birleşse totemlerin yeri, sorunu çıkmıştı, Totemlere aynı anda gelindiğinde yer kavgası çıkmıştı, tapınağa girin ayrı ayrı kapılardan sağlanması sorunu çıkmıştı.

Tapınakta oturma düzeni sorunu, zamanla sağ ya da sol yanda durma, sağdaki totemin ya da soldaki totemin üstünlüğü çatışması çıkmıştı. Kurban tören ve bayram günleri ritüel tören sorunları. Tapınağın kendilerine özgü bakımı. Evlilik ilişkileri, toplumsal iş paylaşımı ve düzenlenmesi gibi bir yığın girişen beklenmeyen, ittifak öncesi kestirilemeyen ama aşılması gereken kurumlaşacak kurallaşacak sorunsallar çatışma olarak beliryordu.

Artık halk farklı inançlarından, farklı totem aidiyet ata soylu oluşla çatışır olduklarından, her bir totem grup, halkta; etnitise tanım hüviyetine bürünecekti. Halk, ittifakların farklı totem aidi grup insanlarından oluşuyor ve ittifakın (toplumsal sözleşmenin) üretim dışındaki zamanını belirleyen ve yine topluma insan gücü devreden, hiç de bugünkü gibi olmayan, bugünküne benzemeyen anne baba gibi akraba anlayışlı bir aile yapısıdır. Gide gide bugünkü aile yapısını belirleyecek olan bir yapıydı

Halk daima, olumlu olumsuz etkilere açık, bir ortalama yoğunluğun belirişidir. Bu ortalama belirişin iki ucunda da, çok muhafazakârdır. Bir uç ilericiliği muhafaza ederken, bir ucunda geriliği muhafaza eder. Bir uç, her değişmeye açık oluştan dolayı hırçındır. Diğer uç da her değişmeye bir korku ve bilinmezlikle baktığı için, hırçın ve tedirgindir. Halkın sağduyusu ortalamadan çıkar.

Eski çağlardan beri, toplum belli belirsiz oluşmaya başlar başlamaz, toplumun insan yanı, toplum yaşamının karşısına, halk yaşayışı yanını da, dikmiştir. Bu iki yaşam biçimi başlangıçta iç içe geçen ve ayrışan açılma daralma salınım dalga atımlarını veriyordu. Bu iki alanın farklı, yaşantılaştırmasının çelişen sürtüşmesi, toplum yaşamı daha başat olup, belirginleştikçe, halk yaşamı keskinleşmeye ve daha belirgin olmaya ve seçilmeye başladı. Bir saldırıda kendilerini de savunamaz aczice içeriyordu.

İnsanın halk yaşantılaştırması ile toplumsal ilişki yaşantılaştırması, alabildiğine farklı ve yinede bağıntılı olabilmektedir. Halk yaşamının alabildiğine olan yanı, halk alanının bir öznellik zenginlik havuzu olmasıdır. Halkın topluma bağıntılı olan yanı ise; jonksiyon kontrolle, yani azalan artan ve kararlı iletişmesi iledir. Halkın alabildiğine olan yanını da zamanla sınırlar. Yine toplum halkların bu alabildiğine olan yanını zayıflatır, sönümletir. Yada gerektiğinde halkın alan gücünü şiddetlendirir. Salınıcını büyütür. Jonksiyonun akım ve gerilim kontrolünü toplum, refahın pay edilen sunuluşu ile ve nesnel, bilimsel gelişme ile verdiği tutumlaşma ile sağlardır.

Toplum, insanın kendisini ve doğayı somut üretim biçimidir. Bu birinci yanın, yani toplumsal olarak üretir olmak, halk yaşayışını ortaya çıkarır olmasına karşın, toplumun ikinci bir temel özelliği de şudur: Toplumun zaman içinde, sürekli ve kesikli, gelişmesi vardır. Ve toplum devrimlerini süreçle zorunlu olarak devreye sokar. Bu durum, zamanın akış yönüne göre, değişmeyle çok uyumludur.

Toplum zorunlu olarak dönüşürken, halkın alanı bu gelişme ve değişmeye kendi iç çatışan yapısal zorunluluğundan ötürü, çabuk uyamaz. Hele eski çağlarda... Bu zorunluluk iki şekilde etkinleşir.

İlke olarak halk, içinde bulunduğu yapıya alışmıştır. Aıştığı ortamda halk kendisini

güven içinde hisseder. Enerji harcama kararlılık düzeyine en uygun bilgi ve davranışları kullanmaktadır. Halkın bu kararlılık tercihi; gelişmenin bilinemez olmasına duyulan korku nedeni ile de yüzdeleşir. Bir ileri gelişmedeki bilinemezliklerin var olması, yani geleceğinde yeni gelişimlere açık olması vardı. İşte bu biraz mistik bilinemezlik içermeydi. Bu korkular, halkın bilinçaltı serüvenidir. İşte bu gibiler içindir ki, halkın yöneyi; temel güven kaygısıdır. Güvensizlik duygu karışıklığını en azında içinde bulunduğu, alıştığı ve daha iyi pratiklikle bilip yaptığı, halk zamanına; kendine göre doğru olana yönelmesidir! Hatta halkın bu bilinir olana (geleneğe) yönelişi, genelde de, bilinenden de, daha geri zaman ilişkilerine doğrudur.

Gelenek görenek ve töresel yapılar, yani inançlar halkın kendini güven içinde buldukları deneysel oluşmalardır. Bu tür sosyal öğrenmeler inancı ve dinleri de başlangıç zaman ve zemindeki bu tür yapıya bire bir uygundur. Halkın genel felsefesi de, değişenin, kararsızlığından tedirgindir. İnançlar halkın bu tedirgin oluşlarını zamanla üslenmek zorundadır. Nitekim de inançlara da, değişmezlikle ilke sinip sarılacaktı. Böylece hem ruhsal, hem düşünsel kararlılığa ererler. Bu en az enerji israfının tüketimiyle huzurlu olurlardı. Değişmezlik ilkesi, yaptırım gücünü pekiştirir bir zihni ikna edecek olan doğrulamanın meşruiyeti idi de.

İkinci olaraktan da, halkın zor ve yavaş değişir olmasının nedeni, halkın tek tek kişilerindeki olası kusurun biriken çokluk yapı oluşturan direncidir. İki ayrı alanın, toplum alanı, işlev ilişkilemesinden ötürü kendiliğinden bir ileri gidiştir. Bir diğeri olan halk alanı da, yavaş devinir oluşundan ötürü, ileriye giden toplum devinimine göre, böylece de geride kalışıdır. Bu halktaki kimi olası yüzdelik kişilerin izanındaki ve idrakindeki, farklı kişilik sosyal ve biyolojik gerilik durumlarının yarattığı bir sürtüşmedir. Çok durumda iki tarafta, sürtüşen yaşayış alanı olaraktan, faylaşma güç birikimi zorunlu olarak yapacaktır. Toplumun kriteri, üretim alanında; bu olası yüzdeyi işin başında eler.

Daha açığı, toplumun kendi kendisini organize eden entegre devresini üretebilmek için, tez elden bilgisel ve teknolojik ve üretimsel, iş bölüşümü olaraktan da ilişkin, değişip gelişmesi; dönüşmesi zorunludur. Halk, toplumun bu değişken; üretimden gelen yapısının, kendisine sunduğu tüketimle zorunlu ve yaşamsal olaraktan bağıntılıdır. Yani halkın, toplumsal olan entegre devreyi kullanmak ve tüketmesi için, hızlı gelişmesi gerekiyordu. Ama halkın toplum gibi acilen ve zorunlu olarak, ani değişip gelişmesi hemen mümkün görülmemektedir.

İşte bu temel neden, halk ve toplum devinimlerinin kendi çekim alanları; iki ayrı alanın farklı farklı değişmesini ön görmektedir. Ve bu iki farklı alanın farklı zamanlarda evrilip, gelişmesini, çatışan sürtüşmesini ve zamanla da halkın dönüşmesini zorunlu kılmaktadır.

Aynı düzlemde ve birbirine bağlı olarak devinen iki alanın, devinme hız farkı, birbirine fren ve sürüklenme etkisi yapmaktadır. Halkın tavrı, topluma fren etkisi yaparken, toplumun güç etkisiyle, önde olması nedeniyle, geride olan halk alanı çekmesi, halk alanını sürüklenme olarak ortaya çıkar.

İşte çağlar içinde, halk ve toplum gibi iki ayrı alanda sürtüşen insan; hayati olanları üretir iken, üreten zamanını toplumuyla geçirir. Refahı tüketen zamanını da, halk yaşantılaşmasıyla geçirir. Bu iki güç alanları da birey ve kişi insanlar için, aşılması gereken durumlar ortaya çıkarmıştır.

a href='http://www.ozgurlukicin.com' mce_href='http://www.ozgurlukicin.com'
target='_blank'img border='0' alt='Pardus... Özgürlük İçin...' title='Pardus... Özgürlük
İçin...' src='http://www.pardus.org.tr/banner/bts01.png'
mce_src='http://www.pardus.org.tr/banner/bts01.png'/a

Bayram Kaya

Toplum Ve Halk 16

Halk yaşamını ilk elemeyi; kendi alışmasının güvenli oluşu algılarından çıkarırdı. Böylelikle de alışkanlıkları, belli tepki ile belli tavır alıyorsa, bu o insana; neden sonuç ilişkisinin değişmez oluşu gibi yansiyordu. Böylece kendisinin tekrar edilir edimlerine, kendisinin bir güven duyma şartlanması idi. Belli ilişkilenişler karşısında, belli davranışları gösterme rahatlığıydı bu. Kendisine güven veren, doğru bildiği bu formellerini kurallandırdı. Bunları düstursal bir saygılaşmayla ve tekrar eden, gelenek görenek, inanç gibi davranışları; pekiştirip, kutsala dönüştürdüler. İnançlar kanıların yanı sıra bir temel noktayı da böylece taşıyor ve sarmalanıyor oldu. Toplumun işleyişi inançlarla bire bir ifade edilir olacaktı ilk başlarda. Yani toplumun işleyişi önce inançlaşacaktı. Bu nesnelliğin öğrenilen ilkesel ilişki inançlaşmasıyla fantezilerin yumaklanması idi.

Halkın devinim alanı bir takım ufak ufak adımların, tekrar eden söz ve eylemleri, yinelenip figürsel somutlandılar. Bu yinelenir figürler totem eksenli mana algısıyla sembollerle izafeliğe yapılaştılar. O çekimlendikleri totem etrafında figürsel tavaf (dönme) ettiler. Saygılaştıkları totemin; bir sembolüğü ve yine totemin adını taşıyor olmak; kurallarını bilip, benimsemek, hem grubun adı hem kişinin ortak adı idi. Bu kuralları sürdürmek, halkın aidiyet kimliğidir. Kişi kimliği o dönemlerin pek ayırdın da olduğu bir önemlilik değildi. Grup etnik yapı aidiyeti Ya da totem halkı, grup aidiyet kimliği önemli idi. Karabaşlar halkı; deve adamlar, ya da öküz adamlar ülkesi gibi. Bu kişileri veya o halkı ya da, o etniselerini, bir topluluğun aidi yapıyordu. Bu hal, kişileri, bir grup üyesi veya cemaat üyesi veya grup ve cemaatin aidi olmalarını; taammüden meşru kılıyordu.

İnsan egosu gereği, haz ve elem duygularının doyurulmasına yönelir. Bu nedenle insanlar yaptığı her davranışların; olumlu olumsuz, mutlaka bir karşılığının olduğunu öğrenmişler. Çünkü etki eşittir tepki idi. Bu etkiye karşı tepkilerinin, ritüelleşen sembolik davranışlarının da bir karşılığı olmalıydı. Bunlar, o gruba kabul edilirliliğini onaylayan, o grubun aidiyeti olma bilincidir. Bu iç algının, dışında belirip somutlanması ve yine kendisinin bu belirimle çekimlenmesidir.

Ve yine bir de eyleminin, dıştan tekrar kendi üzerine yansıyan huzuru, hıfz edilmesi vardı. Bunlar meşruiyet onayı alınmış törenler, şekil ve biçimselliklerdi. Bu töreni ya da merasimi yöneten, saygın ve saygılaşan bilirkişiler, danışman kişiler, halkın kutsalını sembolize eden aracı olmalıydı. Atalar ruhunun tecelli somutluğu bunlarda gerçekleşiyor olmalıydı. Konuşan kâhin değil de kâhin aracılığı ile atalarıdır. Ya da bu kişi aracılığı ile halkın veya kişilerin ulvi uhuvviyet (öznenin içselce varlığa katılma eğilimi kardeşlikten yakınlaşan kendisi kılma duyusu) duygularını, büyücü ve kâhinlerin tanıklık ve aracılığı ile atalar ruhuna iletmeliydi. Bu soyut amaçlı edimlerin erinci, duyulmalıydılar. Bunlar da onayanın ve onananın taltifi olmalıydı.

Saygın kişinin taltif yetkisi, üye kişilere, kendilerinin kutsal oluşlarını ve totemin saygınlığını kendiliğinden yansı izlenim olarak, özneye dayatıyordu. İşte dayatılan bu izlenimsellik kuralı dinleşen otoriter yapılarla birlikte toplum için kuram ve yasa koymalara kadar gidilmişti. Bu hal, giderayak ilahilik ve kutsallık özüne büründürülerek, toplum ve halk alanların içinde, şimdilik tüze ve güveni sağlar olacaktı. İlerisi için de, tam bir çatışmaya girmenin, sürüklenmesi olacaktı.

İşte toplumsal yapının baştaki henüz çok cılız geliştiği zamana ait bu durum, inançların (geleneğin) topluma da uyumlu olduğu karşılaşmasını ortaya koyuyordu. Böylece inançların toplum işleyişi için yasa koymaları ilk zamanlar için olumlu oluyordu. Ya da toplumsal işleyişin zamanla inançlaşması toplum için olumlu oluyordu. Sonraları

topluma ayak bağı olacak bu soyut üretim tarzı, tarihin belli dönemlerine kadar zaman zaman ıstırapların adası, zaman zaman sükûnetlerin vahası olagelmıştır. Ama giderek sorunları bir türlü çözememiştir. Süreç içinde, kendisi de, bu çözüm alanında, çözüm olmak yerine, sorun bir parçası olmaya başlamıştır.

Bu da, halkın kimi çokça devinimlerini, toplum olgusunun ortaya koyduğudur. Toplum üretim tarzı ilişkileri ile bugünkü tüm ahlaki ve yasal normlarımızın, demokrasi özgürlük gibi değerlerimizin anlamlarını kökten değiştirip, aşmaktadır. Bu toplumsal üretimlerin ilişki tarzı, daima gelecekteki toplumların, beliren gebelik cenin süreçleridir.

Geleceğin üretim ve paylaşım süreçleri, toplum ve halk oluş süreçlerinizin paylaşımı ile artık ilişkili olmayabilecektir. Gelecekte bir laboratuvar sistemli organizeler olacaktır. Bu laboratuvar sistemler şimdiki toplumun parçalı iş bölüşüşünü kendi üzerinde bütünleşmiş edecektir. Şimdiki ayrı birim sistem ilişkisiyle üretimlerini, lav edebilecektir. Kurumlar asgariye dönüşecektir. Bu sistem beklide antik düşünce olan Platon'un belli sayıdaki nüfustan oluşan ütopyası gibi bir nüfus planını kendiliğinden dayatacaktır. Bu laboratuvarlar teknik desteklemeye otomatik programlanıp tam manası ile haldeki bizim iş bölüşümü dediğimiz ilişki biçimini kıracaktır.

Şimdiki süreç köylülük gibi temel bir toplumsal bir ilişki biçimini gelişmiş ülkelerde bitirmiştir. Bu insanın evrene açılan ufkunun, çevre ekolojisine daha duyarlı olmanın, uzak dünyaları, belki de yeni yeni programlayan apayrı, yepyeni bir akışı başlatmanın, ayak sesleridir. Burada toplumun insan yanının en öne çıkan tarafı, insanın toplumsal soyut bilgi üretmesidir, asıl olan. Araştırma, buluş geliştirme, bütünleşmiş etme, programlama ve androidsilerle üretmek. Bu organize toplum değildir.

Süreç başlangıcı tersine çevirmiştir. Başlangıçta insan kas ve beyin emeği yoğun, teknik ve teknoloji (Alet, edevat, araç, gereci) azdı. Şimdi insan emeği neredeyse sıfır değere yaklaşmakta, teknoloji devasa ve ürkütücüdür. O insan emeği yoğunluklu toplumdan, teknoloji yoğun hani insan emeği ihmal edilir değere geldik. Bunun paylaşımın daha kimse ortaya koyamadı.

Çünkü insanın toplumsal emeği gide gide insanı işsiz bıraktığı gibi, aynı toplumsal emek, insan kas emeğini de nerede ise devre dışı bırakmıştır. Toplumsal zekâ ile üretmenin gücü, yeni bir oluşuma gelmiştir. Yepyeni bir durumu eylem alanına koymuştur. Meslekler ve bireyler müzeye kalkmak zorundadır. Yeni olan süreçte program, bilişim, yönetim meslekleri var kalacaktır. Bu sistem bizi böyle bir zorluğa getirip dayamıştır. Çok çok azalacak bir insan nüfusu ve evrene açılış macerası başlayacaktır. Artık sadakalık insanı ve sadaka merhametini de arasanız bulamayacaksınız da!

Artık yeni insan, dünyaya mutlu olmak için gelmiş insan değil, sorumluluğu evrensel olana doğru gelişmiş olan bir bilinç eylemselidir.

Bugünkü toplumsal yaşantımızın hemen yanı başında, bizim teknoloji ve bilgi düzenimizi kavrayamayan, daha bir etnik ve sosyal yapı olan ve teknik ve deneysel uygulanabilir bilimi olmayan Aborjinler yaşamı vardır. Çağdaş teknolojinin yanındaki, bu Aborjinler gibi sosyal yapıları barındırması gibi; laboratuvar yaşamı diyebileceğimiz, geleceğin yaşamı da, yanında Aborjinlerin yaşamı gibi kalacak, bir dış halk toplum yaşamını da belki de sürecektir.

Sürecek

a href='http://www.ozgurlukicin.com' mce_href='http://www.ozgurlukicin.com'
target='_blank'img border='0' alt='Pardus... Özgürlük İçin...' title='Pardus... Özgürlük
İçin...' src='http://www.pardus.org.tr/banner/bts01.png'
mce_src='http://www.pardus.org.tr/banner/bts01.png'/a

Bayram Kaya

Toplum Ve Halk 17

Burası geleceğin izin verdiği bir memba olan, ilkel bir yaşam tarzı olarak, sürüp gidecektir. Buradaki acı son, halkın kaderi ile baş başa bırakılmasıdır. Hem de özgürlükle, hem de tam bir demokratik hak kavramı içinde... Toplumsuz demokrasi ve özgürlüğün olamayacağı açıktır eğer demokratik ve özgür olunacaksa, yapı toplulaşmak zorundadır. Halkın içinde toplumu ve güçlerini çekerseniz hemen hemen halkın işi bitiktir. Halkı toplumdan çekerseniz, toplum devam eder.

Halk; bir zamanların zaman geriliğini, toplumunda bir hak ve demokrasi talebi gibi isteyip, özgürlük talebi olarak dillenip, mutlulukla dem sürdüğü halk alanlarını oluşturup yaratırken, kendisini cahil kılışın ilmiğini boynuna geçirdiğini ne bilsindi?

Toplumun teknoloji üreten, toplumsal beyinli soyut emeği ile laboratuvar üretim alanına döndürdüğü yaşamının dışında kalan halk; mevcuttaki toplumsal yaşamının da, zamansal geriliğinden ötürü, kendi toplumunun işleyişini de tam bilir olamayacağı için, can haviliyle sarılacağı toplum yaşamına da, tam egemen olamayacaktır. Çünkü halkın toplum bilinci sınırlıdır. Hem toplumu gözlemi ile sınırlı, hem bilgisi ile sınırlıdır. Halk toplum yaşamında olamayacağı için, Böyle halkın toplum yaşamı da, daha çok yavaş akacaktır. Ve süreçleri geleneksel yapıya kayan, bir egemenlik sellikle sürüyor olabilecektir.

İleri yapıyı tanıyan nesil muzdarip olacaksa da, yeni doğan nesil; içine doğduğu yapıyı olağan tutumla benimseyip saltık bir var oluş saymaktan geri kalmayacaktır. Yapıyı ezelden ebede süren yapı sanacaktırlar.

Geleceğin laboratuvar yaşamı, birkaç şirket laboratuvarının ittifak gücünü taşıyacağı gibi, tek bir laboratuvarın üniterleşen devasa bir çeşit organelleşen yapıları ile sürececek de olabilir.

Toplum ve halkın kamu alanı, tam bir türbülanslar alanıdır. Nelerin kristalize edilebileceği toplumun inisiyatifindedir. Toplumsal inisiyatiflerse ister istemez, toplumsal bilinçle düşünen sorumlu, yükümlü, yönetir olanların, bilim üretenlerin, ortaklaşa kararıdır. Ve yönetimi seçer olan halkın, vaatleri seçer olmaları yönetimin kısmi davranmasını da etkiler olabilmektedir. Halk talep kardır, aynı zamanda talep edilendir. Halkın talebi öznel ve sübjektifliğinden ötürü keyfiliklerde içerir. Bu sübjektiflikleri ister oluşları, halkın yapılaşmasının bir yığın öznel gerekçeli oluşlarından tutumla davranırlar. Yani halk, geçmiş zamanın ve şimdiki zamanın, iç içe geçirildiği bir gelişme alanıdır. Zamanı ha keza tutturur olması da, tuttur olamaması da, buradaki ikilemeden kaynaklanır.

Halkın zamanı deyimi ile şunlar anlatılmaktadır; halkın düşünsel anlayışları, ayinle ilgili ve tabuları, inanç ve gelenekleri, ahlaki norm anlayışları, kendinden önceki üretilmiş bir ilişki düzenini anlatıyor oluşu vs.dir. Halk, bugünkü düzenle hemen hemen tamamen gelişir ve yanlış düşer durumda olabilmektedir. Bu tür argüman rahatsızlıklarından ötürü, kendisinin tutumladığı benimsemelerin, bilimle ters düşmediğini iddia etmek ve savunmak zorunda kalmaktadır.

Bu tür anlamalar insanın iç düşünme biçimindeki şekillenıştır. Bu şekillenışte duyguları, ruh yapıları ve tinsel gelişme anlayışları da etkilenir. Halkın bu geri zamanlı oluşu, toplumun güncel bilincini ketler. Çünkü eski ilişki biçimini idealize ediş, sizin; bugününüzü anlamamanızı hali ile önleyecektir. Bu günkü zaman, onlara göre; azgınca bir sapık zamandır! İşte bu tür iç oluşumlar sosyal akışı kıvamlaşır, akışkanlığı koyulaştırılan akışkanın, akışının yavaşlaması gibi; halk, kendi hızını topluma göre

yavaşlatmakta. Böylelikle de hız farkından, fren olgusu oluşmaktadır.

Halkın övgüler ide, bir karizmayı olumlamaları da, ölçüsüz olabilmektedir. Aynı şekilde yine bir karizmayı olumsuzlamaları da, aynı biçimde ölçüsüz olabilmektedir. Bu yönü ile de halkın kararının en doğru karar olamayacağı açıktır. Yani çoğunluğun sevmesi de nefreti de ölümüne olabilmektedir. Olumlama Ya da olumsuzlama kriterleri, kendi iç zaman inançları düzlemi ve anlayışları ile büyüleyici özellik kişilikleri kıyaslamaktır. Yani ölçüleri de yetersizlikler içermektedir. Yani veliyi deli yaptıkları gibi, deliyi de veli yapabilmektedirler çoklukla yönlendirilirler.

Toplum, kendi iç ilişkileri ile toplumun dış dünya siyasal ilişkilerini, süreç içinde, daima yenilenen bir düzenlenme biçimidir. Bilir ki, bir sınırlı durumun akıl koyuşu, yeni durumlarla sürdürülemeyen bir ilişki olur. Bu yüzden akıl üreten tutumlar, toplumun gerçeğidir. Yani bir duruma karşı sizin fevri ve kişisel öfke belirtmeniz, bu kişisel tepkiniz; ava mı deyişle; dik durmanız, bindirme ya da giydirme tabirli tepkiler koymanız, yanlış olabilmektedir. Şimdiki toplumsal ve uluslar arası eşgüdümde bu tür tavırlar aslında sizin bir konumsuz oluşunuzdur.

Çünkü bu tür ilişkiler, sürekli akıl koyuşların kendini geliştirdiği, akıllılıkla, ince nüanslarla; gurur ve onurun belirtildiği alanlardır. Burada siyasetin adı diploması olur. Teamülleşen bazı tutumlarda, diplomasinin nezahet ve nezaketi olan asgari tutumlarıdır. Bir akıl koyuşunuzu, diğer bir akıl koyuşunuzla destekler ve sürdürürsünüz. Toplumsal olanın, var oluşu, bunu gerektirir.

Örneğin, diyelim toplumsal diploması makamı alanında bir durum karşısında öfke patlamanızı ortaya koydunuz. Halkta sizi ölçüsüz yüceltti. Buradan sizin ve toplumunuzun kazanacağı hiç bir somut veri yoktur. Üstelikte aynı alanın, bir başka durumunda; bir önceki ölçünüzü (akıl koyuşunuzu-burada öfkenizi) aşmanız gerektiğini de, nasıl bir patlamayı süreçleşeceksiniz ki! Çünkü her öfkeniz, zamanla bir alışma yapacaktır. Bunu aşmak ve etkili olmak için, yeni bir öfke koymayı becermek zorundasınız. Bu da, bir kısır döngü, geri düzlem belirlişidir.

Örneğin bir saksıyı yere çalarak karşı tarafa, öfkenizi belirtebilirsiniz! Bu çok kaba ve çok patavatsız bir düzlemidir. Amaç zarar vermek ve bir zararı karşınıza göstermekse, o saksıyı sulamayarak da çiçeği kurutursunuz. Böylelikle de, hem zarar verirsiniz hem de kastınızın bu olmadığını, üzgün olduğunuzu söyleyip, bir unutmaya sonucunda bunun gerçekleştiğini ileri sürme diplomasisi ve akıllılığını ortaya koyabilirsiniz. Böylelikle karşı taraf da; mesajınızı, kararlılığınızı ve gücünüzü çok güzel almış olacaktır. Sizde öfke yelkeniniz suya inecektir.

Yani öfke toplumlar arası ilişkilerin sürdürülür ve yerine daima yenisi üretilir, her durumun cevabı olur bir olumlama değildir. Yani değişmenin, yeni bir olumlu olumsuz durumların her karşılığı öfke değil, akıl olmalıdır. Öfke; akıl koyarak konuşmamaktır. Öfkenin karşılığı da karşı öfkedir. Aklın karşılığının, karşı akıl olması gibi. Birisi sürekli bir kısır döngü, diğeri de, sürekli bir üretim ve gelişmedir.

Bu nedenle, halkın ve toplumun talepleri çok farklı olabilmektedir. Halkın istediği ve itibari bulunduğu; öfke nöbetli, masa yumruklamalı, külhanbeyi ve maço durumlarındaki tutumlar çokça olabilmektedir. Hatta öfke düzeyli güncellikler de, zaman zaman olabilmektedir. Bu kriterler de, toplumsal değildir. Toplumu yönetenlerin şiarı hiç öfke olmamalıdır. Adeta siniri alınmış et kıvamında, bir olgunluk ve feraset işi ehliyetliliğidir.

Toplum; nesnelitenin, objektifliğin, süreçlendiği yol alanlarının, zorunlu ve erekli düzenlenişidir. Burada gözetilecek iki amaç düşünülebilir. Birincisi, toplumunuzun çıkarıdır. Toplumun maddi manevi paylaşımli çıkarıdır. İkincisi de, devlet kavramınızın devamlılığındaki, zamana uygun düşünülüp geliştirilen, sürekli kaale alınırılıklardır.

Sürecek

a href='http://www.ozgurlukicin.com' mce_href='http://www.ozgurlukicin.com'
target='_blank'img border='0' alt='Pardus... Özgürlük İçin...' title='Pardus... Özgürlük
İçin...' src='http://www.pardus.org.tr/banner/bts01.png'
mce_src='http://www.pardus.org.tr/banner/bts01.png'/a

Bayram Kaya

Toplum Ve Halk 18

Aksi halde siz, trafikteki haklı konumdaki bir durumunuzu, haklılığınız nedeniyle öfkelenip; elinizdeki tır arabayı öfkeye neden olanın üzerine sürmekle; öfke haklı nedeninizi, ezen bir öfkeye dönüştürürsünüz. Bu da; halkın tır şoförünü, yani öfkeyi olumlamasıdır. Tır şoförünün, bu öfke düzeyine gelmesi nedenini halk, şöyle bir kanaatle makul kılarlar! "" ""Böylesi adamları, Taksim'de sallandıracaksınız, bakın bir daha olur mu? "" demesi, gibi kısa devre yapan bir düşünme ve boş sözlülük, oluşuna benzerdir öfke gösterisi. İnsanca olabilir, ama toplumca yeri değildir.

Toplumlarda öfke; halk içindeki gibi, en çok bağıranın itibarlık sağladığı bir durum süreç yeri değildir. Bu tür öfke küpü oluşlar zaten, halkın kıyım ve katliam gibi önlenemez taşmalarının nedeni olabilmektedir. Toplum öfkelenmez, öfke yerine o sorunsala etrafıca cevabı üretir. Yani toplumun cevabı öfke ile olmamalıdır.

Halkın gelenek ve göreneği, uygulanır olması açısından gerçektir. Halkın böylesi bir tavır içinde oluşu, belirtildiği gibi, iki bakımdan da, halkın anlayışıyla çok uygundur. İlk halkın zamanının halka göre ayrı olması ve farklı akmasına uygundur. İkinci olarak da bu tür yaşama anlayışı özellikle, öznel yaşantılaşmada, kendini ele veren davranışlardır. Halk, tanımı gereği ve genel olarak da, çoklukla; çağdaş kültürü bilenlerin sosyal ortalamasından uzak oluşlarıdır ki bilgiyi kullanamazlar. Bu nedenle kullanabildikleri örfleri vardır.

Halkın içinde elbette toplumun bildiği, en üst düzey, üst yapı oluşumlarını bilenlerde vardır. Ancak bu tür donanım halk içinde işlemez. Bu nedenle halkın beliriş tarzını daima genel ortalamasının yoğunlaştığı yöne eğilimli görmek olasıdır. Bu ortalamalar ve belirişlerde pek çok çeşittendir. Bu nedenle de halk, daha çok da, gözlemsel olanı, otoriter olanı yeğlerler. Sosyal öğrenmeler burada çok belirgindir. Sosyal öğrenmeleri de gelenek ve inançlarıdır. Gelenek ve inançlar geçmiş zaman toplum ve halk ilişki düzenini formüle eden, şimdi ile uyuşmayan, donuk biçimselliklerdir.

Halkın beliriş ortalaması, ne kadar çok ve farklı düzlemleri varsa, ileri akışı yavaşlar. O kadar çokça zaman geriliğiyle, kendi içinde de ve toplumla da, sürtüşme alanı da var demektir. Halk bunların hepsini de aynı anda çatışma ve sürtüşme alanına sürmez. Bu geri kalmış zaman tutumlarını yaşantılaşdırıp, kurullarla bezerler. Özekleşip etrafında eksenedirler. Başkalarının da aynı tutumu benimsemiş olmaları, başkalarının da onlara benzer olmaları, onlar için bir doğru oluş kriteridir. Hem de bu birliktelik, halkın; "elle gelen, düşün bayram" diyen, kanaat sınmasıdır.

Yani halkın zamanının geriliği, kişi-kişi ve kişi-gruplar arası ilişkinin geleneklerle dünden beri uygulanarak gelir oluşundandır. Yine halkın zamanca geri olmasında, geleneklerin plastik bağ içinde olmayışıdır. Plastik tutumdan yoksun oluşunun zorunlu sonucu olarak, değişmemeyi de dayatır olmasıdır. Ki halkın zaman geriliğinin temelini bunlar yapılandırmaktadır. Bunun tek temel nedeni; halkın nesnel bilgiyi, sosyal yaşamına yansıtamaz oluşlarıdır. Yani kendilerinin teknoloji üretmez oluşlarıdır. Ve yine, bilgi ile sürekli haşır neşir olamamalarıdır. Halkların sosyal yaşantıları, insan-insan ilişkisini açıklar. Bunlarda halkın kendine özgü, bünyesel var oluşundaki belirişin, zorunlu nedeninden ötürü bu böyledir.

Halkın gelenekçi olmasında, ikinci neden de; halkın birey bilgileri, kişi sanıları çok öznedir. Kişi sanıları parçalı yaygınlıktır. Ve halkın bilim felsefesini genelde bilemez oluşlarındandır. Bunları, zaman zaman birbirinin içine geçmiş olarak, karışık kullanırlar. Zaten halkın öznel bireyleri; nesnelin bilgilerini yaşantılaşdırabilecek düzey araçlarından ve bilgiyi kullanabilir olmaktan uzaktır. Araştırma ve geliştirme

tutumundan, bilgi bankasından da, bihaberdirler. Bu durumlar da, halkın zamansal geriliğinin ve geleneğe sarılışın, nedeni olabilmektedir.

Halk bir yanı ile toplumsal iken, bir yanı ile ve kendi var oluşuyla haklı olarak, toplumsal yanı hiç temsil etmezler. Halkın bu fazla toplumsal olmayan yanı, yine halkı; genel olarak belirler. Halkın toplumsal yanı, halk yanını bir sürüklenişe zorlar. Değilse halk, bilinçli bir sosyal var olmanın üretimi değildir. Halk alanının üretimde olmayan durumun ortaya çıkması ile halkın kendilerini yoğunlaştırması için, bir arada olmalarını sağlayan, insan-insan ilişkileri; başat bir sosyal ilişki ortaya koyuşlarıdır.

Bu söylem, tüm dünya halkları için böyledir. Halk rasyonel değildir. Daha çok yönlendirilirler Duygu tepkilidirler. Maddi üretim yapamadıkları için yarınlarını planlamaktan da acizdirler. Yarınları, girişen toplumlar tarafından planlanır. Bu yüzden, halkın nazarında; onların inançları hem geçmiş; hem onlara göre şimdisi ve geleceğinin planlanmasıdır. Bu yüzden inançları da daima geleceğe ilişkin, mistik kehanetler ortaya çıkarırlar. Bu nedenle halk pasiftir, kendisini üretilip geliştiremez. Böyle olunca da genelde cahilce denen tutumludurlar. Bunun en temel ve açılımlaşabilir tespiti; ""Halk zamanı ile toplum zamanının farklı"" olmasıdır. Bu terim diğer birçok tespit tanımlamalarım gibi tamamen bana aittir. Bu kavramda zaman yazı diziminde işlendi.

Toplumsuz bir halk; ilk varoluş biçimine dönerdi. Tekrardan; canlıların ilk doğal yaşam hali olan, sürü yaşamına dönerlerdi. Halk, toplum sayesinde ürünün kullanım değerini tüketerek ihtiyaçlarının doyumu nedeni ile medenileşir. Halk zorunlu olarak, topluma yakın tutulur.

Halkında sanatı varsa da, genellik arz eder bir durum değildir. Halkın sanat yapan kişileri de topluma daha yakın olmuşlardır. Sözün gelişi, toplumun üretim durumu, genellik arz eder bir durumdur. Birey-kişi insanlar, topluma üretim için giderek, toplumsallaşır. Ve birey-kişi insanlar, halk içine giderek de, sosyalleşirler. Aynı zamanda da halk, olabildiğince dar ve kısır çekişmelerin sansasyonelliğindedir.

Birey, toplum içinde iken, özgecil yanını toplumsal yana götürebilen bir diyalektiktir. Halk içinde iken, biraz daha bencillığe kayabilmektedir. Halktan kişiler, değerlendirme yargılarını kişi bazlı anlayışla, genelde bencillığe taşırlar. Halk içinde, bencilliklerini geliştirebilecekleri en fazla aşamalaşışlarını cemaatleşen yapılara götürürler. Burası tamamen kapalı bir oluşumdur. Buralardan da, kişiye iyi bir tutum aldırışlarla, kişi egolarının, toplumsal yapıyı destekleyen anlamalara götürülmesi; olasılıkla güçlendirilebilir. Kişilerin egosunu, zaten toplumun içinden gelen aile bireyleri; kişilikleri toplumsal kılmaya yönlendirir. Ama yinede halktan kişilerin toplumsal değerlendirme yargıları gevşektir. Kişi halka ait bio insan birimdir. Birey ise, toplumun aidi olmuş insan birimdir.

İnanç, halk içindeki insan için elzem olurken, toplum içindeki bireyin üretimi elzemdir. Ve inanç bireyin içindedir. Yine inancı bireyin toplum ilişkisi için gerekmezdir. İnanç, bireyin kendi ilineği olarak ancak var bulunabilir ve olacaktır da. Ancak inanç toplum kabulünün bir gerekliliği değildir.

Toplum, belli kurallara sahip olmasının ve birey ihmallerini sıkça hoş görmezlik esneksizliği içermemesini; tutum yapmıştır. Bu tutumlarını toplumda üretimi sağlar olmanın ve üretimi sürdürebilmesinin koşulu yaparlar. Toplumun bireyleri bu monotonlukta soğuklaşırlar. Halkın kişileri aynı grup cemaat bağlarını, kendi grubu hoş görmese de kırıp, değişik farklı grup ve cemaatlerle yeni ilişki bağı kurabilir. Yani kişi,

esneklikler buldukça daha bir candan özden sıcaklaşabilmektedir.

Sürecek

a href='http://www.ozgurlukicin.com' mce_href='http://www.ozgurlukicin.com'
target='_blank'img border='0' alt='Pardus... Özgürlük İçin...' title='Pardus... Özgürlük
İçin...' src='http://www.pardus.org.tr/banner/bts01.png'
mce_src='http://www.pardus.org.tr/banner/bts01.png'/a

Bayram Kaya

Toplum Ve Halk 19

Toplumun soğuk bireyleri, gittikçe robotik yaşama kayan otomatik üretim iken psikolojik rehabilitasyona sıkça gereksinim duymaktadır. Halk, tüketen yaşam alanı olaraktan, toplumun bu soğukluğunu; nispeten kuralsızlığı ile bireyi neşeye, kana cana boğan yanısırdır da. Yani bir alandaki bir özgür oluş, başka bir alanda, başka bir özgür var oluşun gerektirmesi olur. Halk ve toplum zaman ve düzlem olarak aynı koordinatlardalar. Ama alan zamanları olarak, alan zemini olarak, yani iç işleyiş program olarak, ayrı alanlardaki yerde, bir ilişkisel oluşturlar.

Halka ait kuralsızlığı şöyle anlamak lazım. Halkın, parçalı grup, cemaat ve kişisel öznellikli yaşama eğilimi kuvvetlidir. Halk, toplumsal yaşamı bir çeşit karikatürize eden, şevsel olan sosyal yapıdır. Cemaat yapılı, farklı sebeplerden ötürü farklı kuralı olan, bir yaşam tüketiş ve öznel tutumlu yaşamlar üretiş birlikleridir.

Sizin, grup cemaat birlik kurallılığınız, dışarıya; başkasını bağlamayan bir kuralsızlık olarak yansır. Aynı şekilde, başka grupların yaşam kuralıda size, bağlayıcı olmayan bir yansıma olarak belirir. Bir grubun kuralı, diğer grupların kuralsızlığıdır. Kuralsızlığın kurallılığıdır. Halk yapının bu hali, toplumsal yapıdan ayrıdır. Farklı ve çok esnek bir, üretim tüketimdir. Bunlar halkın kendi yapısının, bu yapı ilişkilerine özgü, bir hak ve öznel özgürlüklerdir.

Biz toplumu görmez isek; komünden ayrılışı, komünden farklı oluşu ve yaşayışımızı izah edemeyiz. Komün, doğadaki diğer canlıların sosyal yaşamıyla da kıyaslarsak, bir çeşit sürü yaşamın, insana denk düşen, esnek eylemlerin tutumladığı, insanca gelişme yanı açık, bir yaşam koyuştur. Komün yaşayış, Hiçbir zaman toplum değildi. Topluluktur. Ama bir sosyal yaşamdı ki sürü yaşamında ayrılan yanı, sanat gibi insansı özelliklerden ötürü, toplumsal kopuşa evirildi.

Sosyal hayat bir organik yaşam birliğini ve insan yaşam birliğini içerir. Ortaklaşa yaşamı sağlayan, ama sınıflı topluma nicelenecek üretim araçları ve üretim güçlerinin, henüz kımıl kımıl yol almakta olduğu zamanın başıdır da. Komün, toplumsal evirilişin, insan yaşamını sağlama ve sağlanana bir arada tüketme birliğidir. Böylesi bir sosyal yaşam iken, işleyiş ve üretiş yönü ile sonraki sosyal ve halksal yaşamdan, tamamen ayrılan bir ilkeler kurallıklar; üretim araçları ve üretim ilişkileri ilişkileneceğinin manzumesidir. Kendine özgü, soyut somut üst yapı oluşumlu bir harekettir.

Sizin tek bir kişi iken, düşünme, davranma, özgür olma, hakkınız çok farklıdır. Eylemlerinizi tamamen keyfiliğe ve bencilliğe kayardır. Saldırıp kaçmanın taktik sınır oluşu ile yaşamınız belirirdi. Hiç bir özgürlük anlayışınız olamazdı. Özgürlük anlayışımız, üretimsel bir ilişki biçiminin veya zorunlu bir doğal belirimin, zorunlu bağlarının, bilincine varılan yasallığının kontrollü kullanılması gücüdür.

Yani bağımlısı olduğumuz bir muktedirliğin toplumda yeniden ve yeniden oluşturup üretilip, tüketilmesidir. Bunu da ancak toplumsal emek gücünüzle, bilgilenme beceri ve soyutlama yeteneğimizle yapabiliriz. Özellikle bu muktedir oluşumuz toplumsal emek ve üretişlidir. Tamamen, bireysel olanın üstündedir. Tek başınıza iken öngörülemezdir. Kişi muktedirlik eylemselliğinin çok çok üstüne çıkan bir eylemselliklidir. Özgürlük toplumumuzla belirmiş ve toplumumuzla bir yapabilirlik gücüne dönüşmüştür.

Serbestliklerimiz, iki kişi olduğunuzda değişerek sürecektir. Ya da, yeni girişen süreçte bunlar kalkacaktır. Keyfi oluşunuz, bağımlı kılınışınızla ortadan kalkarken; bencilliğiniz, karşılıklı gerektirme ile sağlanacaktır. Saldırıp kaçma ediminiz, artık iki kişinin paylaştığı bir eşgüdümlü yardımlaşmadır. Eylemi pay ederek paylaşmanız, eylemselliğiniz,

karşıyla bağımlılaşıarak bir bağımlı diyalektik eyleme dönecektir. Toplumun muktedirliği, vücudun organ birlikteliği gibi gelişen muktedirleşmedir.

Bağımlılıkla sınırlanan tutumlarınız, sürece bağlı, paylaşımlı eyleminiz, yepyeni bir üretimle, özgürleşmeye dönüşecektir. Yani bir elin nesi varken, artık iki elin sesi olma bağımlılık ve bağlantılılık bir eşgüdümle güç yeterlik aşamasını yaşayacaksınız.

Bu bir yanı ile sizin keyfi oluşunuzun kısıtlanıp yok olması iken, bir yandan da, tek başınıza iken, asla yapamayacağınız eylemselliklerin katlanarak çoğalması, yani özgürleşmeniz de bir kazanımlılıktır.

Yalnız iken, olamayacak ve kazanamayacağınız bir yeni özgür oluşur. Ve özgür oluşunuz ortaya çıkmıştır. Yepyeni bir kullanım sürecinin olanaklılığıdır. İki kişi olduğunuzda, bunlar; bu tür pek girişir olmayan serbest eylemleriniz, en basitinden yatıp kalkmalarınızdan tutunda, bağırıp çağırmanızdan mülhemle, kısıtlanacaktır. Oluşan bu yeni devinim birliktelikleri, sizin özgürleşmeyi gerektirir oluşlarınızdır.

Ve bunlar birey egoizmine doğru çözüldüğü zaman, görülür ki, bu tür gelişmede bir yanı ile kişisel ihtiyaç ve fevri davranışlara giden bağımlılık içeriklidirler. Toplumdaki üretiminiz iki biçimdedir. Birincisi toplum için, bütün için üretirsiniz. İkinci halde de, üretiminizi birey bazlı motive teşvikli gereksinmelere dönüştürülerek ürettirilir. Aksi halde özel girişimci ürettiğinizi tam randımanla topluma götüremezsiniz. Çünkü kişisel sahibi yet, toplumsal olan yararın dahi üstüne taşınır. Yani siz toplumsal güç ve emekle üretirsiniz, toplumsal güç ve emekle üretimi ve üretim gücünü dinamiklersiniz, ama girişimle üretimin tümü birey keyfi kazanımına döner. Bu kez de, bu birey kazanımını; topluma nasıl döndürebilirim demenin yollarını zorlarsınız.

Basit ve kaba söylem bir örnekle, hem de nice keyfilikleri özgürlük diye ciddi söylemlerle karıştırır olmamıza çarpıcı örnek olsun diye kaba örneği yeğledim. Tek başınıza ve iki kişi olduğunuzdaki, farklı girişimlerin neler olabileceğini belirteyim. Tek başınıza iken yellenme özgürlüğünüzdür! Yani keyfiliginizdir! Aslında bu bir özgürlük değildir. Özgürlük sandığınız bir yanılgıdır. Siz iki kişi iken, ortadan kalkacaktır. İki kişi iken bunu özgürlük olarak dilemek yeni durum şartının sınırlılıklarını ve yeni durum olanaklarının ayırdığında olmayarak, bir öncesi keyfilik düzleminin şartını, sürer olur sanma yanılısamamızdır. Ve de, yeninin oluşunu engellemeye dönüşecek bir kör oluşur.

Yeni şartlarda yani iki kişi iken bağımlılaşıarak, kısıtlılaşıarak birçok öznel özgürlükler yani keyfilikler, kişisel bilinçsizlikler ve hoşlanmaları yitir olmanız, sizin çok büyümüş bir kazanç muktedirliğinizdir. Bu şu demek, sizin yellenme keyfiliginizle başkasına vereceğiniz, zarar veya rahatsızlığın, aynısının karşı tarafın kullanması ile de, sizin duyacağınız rahatsızlıktan kurtulmanız, karşılıklı bağımlılaştan bir gerektirme olaraktan, bir kazanımınız olacaktır. Bu gerektirmede karşılıklıdır. Yani, yeni durum, bir yellenememe mahrumiyetlik örgüsü ile kazanılmış, ilişkilenecek çok güçlü ve yararlı kazanımı da doğurmuştur. Eş deyişle keyfilikleri kaybedecektik, ama aklımızın alamayacağı denli gereklilikleri de kazanacaktık.

Yani yeni şartlardaki bir mahrumiyet, aslında başka bir özgürlüğün, üretimin doğması için gebeleşme ilişkisidir. Çünkü yepyeni durum olan özgürlük, siz tek başınıza iken, asla düşünüp başkasından duyamayacağınız bir belirmedir. Buradaki bir ikinci ve üçüncü yanda, yeni bir özgürleşme şartlarının ortaya çıkmasıdır. Ve yeni durumlarda da, özgürlük girişir. Kendi sınırlı oluşunu kendiliğinden belirler. Sınırları olmayan her hangi bir durumsal davranım, özgürlük değildir. Her özgürlükmüş gibi ilişkilenecek

gerektirilen şeyler; bir sınırlama girişmesi ile karşılaştığında çuvallar. Bazen yoksun kaldığınızın da ancak bir özgürleşme olduğu fark edilir.

Sürecek

a href='http://www.ozgurlukicin.com' mce_href='http://www.ozgurlukicin.com'
target='_blank'img border='0' alt='Pardus... Özgürlük İçin...' title='Pardus... Özgürlük
İçin...' src='http://www.pardus.org.tr/banner/bts01.png'
mce_src='http://www.pardus.org.tr/banner/bts01.png'/a

Bayram Kaya

Toplum Ve Halk 20

Girişen davranış ve istemlerimiz, yeni bir karşılaşmanın gereği olarak sönümlerdir. Buna da sınırlanma kısıtlanma denir. Sizin, yanınızda olan bir kişinin bağırmasından rahatsız olmanız demek; siz bağırınca da, başkası rahatsız olacak deme anlayışıdır. Eğer iki bağırın hevesli bir gerektirme ile bir arada olacaklarsa, bağırma sönümleşmesi kendiliğinden ve karşılıklı gerekme olarak belirmiş sınırlandırılmış olur. Bu kendilik belirme, bu bir sınırlı oluş ve bir bağımlı oluş, kısıtlanışıdır.

İki kişi olmak, yepyeni; tahmin edilemez bir olanağı bir yapabilme muktedirlik özgürlüğünü, size dayatacaktır. Serbest tavırlardan karşılıklı olarak vaz geçen iki güç, iki gücün üretebildiği aynı durumları gerektiğinde tekrar tekrar üretme, tekrardan ortaya koyma olanağını daim size verecektir. İşte bu tekrar tekrar üretim yapabilme gücüdür. Özgür olmak demek, toplumla daha da karmaşıklaşacak bir üretim biçimiyle oluşacak, bilgisel, teknik bağımlı yapabilirliktir.

İki kişi, daha işin başında, erken dönemde, av yapmayı, zaman içinde birlikte ve kolaylıkla yapıp paylaşır olacaklardı. Bu paylaşımında keyfilikler değil de, birlikte yapılacakların en kaba hareket biçimi olan işaretleşme bile kendiliğinden bir gerekme olarak ortaya konur olacaktı. İşin tekrar tekrar oluşturulması, başka zihni yansımaları ve soyut düşünmeyi ortaya koyacak, bunu yanındakine anlatımının yolunu bulmayı, ona zorlayacaktı. Bu anlatımın en doğal yolu da mantı kut tayırdır (kuşdili) .

Yani yeni durum da, kendi içinde zorunlu ilişkin davranışlarını üretirken, bu davranışlar o işin olması için gerekli ve sınırlı tutumlardır. Bu işin üretilmesi için gerekler aynı zamanda da sizin birbirinizle olacak ilişkinizi düzenler. Bu gerekli tutumu ortaya koyarken de; ayrı ayrı keyfi bir istekle davranamayacağınızı da ayrıca ve zorunlu olarak size dayatan bir sınırlamadır. Sizin bu işteki bilgi, beceri ve teknik kullanım olanağınızın o anki var olup kullanır olması, ya da var olmaması da, sizin bu özgür olup olmamanızı da, zorunlu olarak belirler ve sınırlar.

Zorunlulukların bilincine varılmıştır, zorunluluklar kimi zaman oluşturulmuş kimi zaman geciktirilerek engellenmiştir. Özgürleşmek yasallığı yok edebilmek değildir. Aksine zorunlu yasallıkları ilişkilileyebilme muktedirliğidir. Bunu da ancak toplumsal gücünüzle sağlarsınız.

İnsanların iç hastalığı insanının bet benzinin atması ile değildir. Aksine içteki rahatsızlıktan ötürü, bet ve benzimiz atar. Bet benziniz içteki durumun yansımasıdır. Halk da, kendi ilişkin toplumunun rahat ve huzurunu aniden yansıtır. Kendiside memnuniyetsizliğini topluma yansıtır. Bu rahatsızlığını belirtmeyi, topluma gönderdiği bireylerin gücü sayesinde yapar.

Nerede üretim varsa, o üretim koşulunun, ilişkin bir bağıl halkı da vardır. Sınıflar halksal değildir. Toplumsal bir belirişin halka yansıyıp yansıtılmasıdır. Sınıflar toplumdaki üretim araçları sahibi oluş koşulları ile ve bu üretimin üretenlere pay edilen refahın bölüştürülmesi ile ilişkilidir. Toplumda üretim yapan birey, payı olarak aldığı refahı halka getirir. Halk içinde ailesi ile tüketir. Sınıfsallık bu tüketim ve üretim gücüne sahip oluşla, bunun zorunlu kültürel bilinci ile toplumda yaşantılaştırılarak halka yansıtılır. Kültürün, halka özgü yanı da vardır.

Sınıflar maddi yaşamın ve kültürel tüketimin bir beliriş ve yaşantılaştırma çelişmeleridir. Örneğin, toplumda kişi, ister kas emeği yoğun, ister düşünsel emek yoğunluklu, emekçi olsun, üretim araçları sahibi olan anamalcı karşısında, yaşantılaştırması çok farklıdır. Anamalcı ailesi ile emekçi ailesi (çalışmayan halk birimi) de, toplumdan gelen farklı

refahtan ötürü, farklı sınıf karakteri taşıyacaktır. Hâlbuki emekçi ailesi de, kapitalist ailesi de, çeşitli sebepten dolayı üretmezlerken, bu ortak yanları, refahın tüketilişi ile de çelişikleşmekte, karşılaşmaktadır.

Yani halk, sınıfsallığın nedeni değildir. Toplumun sınıfsallığının yansıtıcısıdır. Günümüzdeki gelişmiş bir toplumda, çalışan birey sayısı, halkın sayısından daima üçte bir; dörtte bir hatta daha fazla oranlarda, daha azdır. Halktaki sınıf yansıması bunun için çok şiddetli olmaktadır.

Halk egemenliği deyişi ile toplumsal olanın egemenliği anlatılmaktadır. Ya da halkın toplumsal olana, toplumsal üretim ve toplumsal işleyişe egemenliği anlatılmaktadır!

Bunu bir andırıyla çok sığ bir biçimde belirtelim. Nasıl gölgesi insan demek, insanda gölgesi demek değilse; halk toplum, toplumda halk demek değildir. Nasıl gölge insanla ilişkili ise, halkta toplumla ilişkilidir. Nasıl gölge insanı yansıtamaz ise, halkta toplumsal olanı yansıtamaz

Nasıl gölge bir aracı olan ışığın varlığı ile varsa ve yanıyorsa, halkta toplumsal olanın üretim ve paylaşım aracısının varlığı ile vardır. Ve toplumsalın yansımasıdır. Gölge nasıl somut olan yansılananın; ışık, aydınlık olmayan yanı ise; halkta toplumun üretmeyen, toplumsal üreten olmayan yanındır. Nasıl aracı (ışık) yokken gölgede yoksa toplum ve toplumun üretimi de yok iken, halkta yoktur.

Halkın toplumdaki yansıması, somut bir bağıntıya ve objektif iken; halkın kendisini topluma yansıtması subjektif nesnelliktir. Örneğin, halkın kendi tutumlayış yansıması; bir halk kültürü yansıması biçimindedir. Halkın topluma yansımak (egemen olmak) isteği, toplumsal işleyişle ilgisi olmayan, dinsel inançsal bir yansımanın egemenlik selliği olacaktır. Bu türden halkın baskısı, karşı oluşumun mücadelesini de belirleyecektir.

Bu da, toplumlar tarihinde, toplumun halka dönük bir siyaseti olarak laiklik yapısalcılığını ortaya çıkartmıştır. Laiklik, toplumların işleyişinde aklın işleyiş önceliği mini ele almaktır. Ne var ki, bazı güya cin fikirli buradan dolanarak, laikliği Sekülerizm götürmektedirler. Ve böyle anlamak istenmekle, yine dolanarak, sekülerimin halksal olan kısmını; yine kültür olarak topluma yansıtma gayretlidirler.

Bunu da halkın seçme seçilme yetkilenesi ile "demokrasilerde en büyük güç halktır" diyerek yapmaktalar! Yani bu şu demektir; halk isterse toplumun tüm alanında dini referans uygulanır demektir!

Bu söylemle de, halkın en çok ve en kolaylıkla sömürülen, yanıltılan güç olduğunu bilmenin hinliği gösterirler. Hâlbuki halkın böyle bir dini istemli rejimi ortaya çıktığında, kendileri halkı en büyük güç olarak tanımayacaktır. Kutsal irade dedikleri egemenliğin karşısında hiçbir güç var olamaz bile. Bu mantıkta; halk, deneni yapandır, halk kültür söylemleriyle halkı, sindirip güdülenip, kul kertesine indireceklerdir. Bunu düşünmüyor olsalar bile! Halkın Musallini ve Hitler gibi faciayı getirdiğini, Ya da getireceğini bilmezler gibi tek gözlerini yumarak karından konuşurlar! Bunlar apayrı politik konulardır.

Oysa bir sosyo toplumda; toplumsal alanla halksal alan vardır. Halksal olan, halkta yaşanır.

Örneğin aile günümüzde halkın ve toplumun çok önemli bir ittifak kurumudur. Ne var ki ailede geçerli olan ve halkta, çok üstün bir sayılanma olan ana baba olma konumu,

toplumda işlemez. Bu toplumun bunu gözetmediği anlamında değildir. Aksine toplum, bireylerin anne ve babalarının bakımını da, üslenmiş olmakla, bunu benimsediğini ortaya koyar.

Sürecek

a href='http://www.ozgurlukicin.com' mce_href='http://www.ozgurlukicin.com'
target='_blank'img border='0' alt='Pardus... Özgürlük İçin...' title='Pardus... Özgürlük
İçin...' src='http://www.pardus.org.tr/banner/bts01.png'
mce_src='http://www.pardus.org.tr/banner/bts01.png'/a

Bayram Kaya

Toplum Ve Halk 21

Bu şu bakımdan bir belirtmedir. Anne baba kavramı toplumda bir şey üretmez. Örneğin profesör bir evladın yanında, asistan bir baba; davranışını baba oğul ilişkisine göre değil de formasyon gerekmesine göre düzenlemek zorundadır. Kurmay subay bir evladın yanında çavuş bir baba, ast üst ilişkisine göre davranmak zorundadır. Şıhı üst olan müridine konusunu toplumsal yapıda danışmak zorundadır. Görülüyor ki halkın çok önemli ve hayati özellikteki bir yaşamsallıklı telakkisi, toplum için bir şey ifade etmiyor olacaktır.

Alanların işleyiş kuralları farklıdır. İnançlarda bu kabilden toplumda yürürde olamayacak bir halk tutumudur. Bunun çok temel bir mantığı ve nesnelliği vardır. Kendisi yaşam ve üretim alanını oluşturamayan Hiçbir biçimleniş onu denetleyemez. Örneğin; toplumdaki elektronik ve iletişmeyi, hastaları yaşatmanın bulucusu ve bunları yaşam alanına sokucusu din ya da inançlar değildir. Dini ve inançsal öğrenme, toplumsal eğitimin konusu değildir. Bu alandaki üretilen hizmetler toplumsal değişimin konusu değildir. Bunlar toplumsal alan meslekleri de değildir. Ancak bin yıllardır sosyal halk alanın belirmesindeki bir araç çekimlenişlerdir.

Bu yüzden söz gelimi toplumsal alanı denetleyip düzenlemesi, kontrol etmesi, inançsal bakımdan olanaksızdır. Hiç kimse üreticisi olmadığı bir durumu denetleme yetkisine sahip değildir. İnançların da bunları denetleyebileceğini söylemesi mümkün değildir. Bir roket, sizin inançlarınız istediği için değil de, fiziki ve nesnel koşullarının, kendi tabii hali içinde hazır edilmesi ile ancak mümkün olacaktır. Yani roketin uçuşunu roketin kendi yasallığı belirleyip, insanları ona göre dizayna edip, ilişkilileyecektir. Söz gelimi cephanelik bir alan, kutsalın adını anmadığınızdan değil de, ateşle yaklaştığınızdan ötürü patlayacaktır. Siz normları buna göre oluşturacaksınız. Değilse inançların keyfi buyruğu ile bu olamayacaktır.

İşte bu nedenle de halk kendi kült tutumlarını topluma bizler istesek dahi götüremezler, götürse de; akim kalmak zorundadırlar. Tamamen her şey, nesnel yasallıkla işleyecektir.

İşte Sekülerizm, laikliğin tutumlaşmasını benimsemiş görünür. İnançları birey alanında tutmak ister. Bu zaten var olan, nötr bir şeydir. İkinci adımda madem ben böyle inanıyorum öyleyse benim inandığım gibi yargılanmak, hakkım olmalı der! Yani tekrar dolanarak toplumun hukukuna ve çok hukukluluğa dönerler. Bu toplumun hukukuna karşı oluştur.

Hâlbuki buradan soyuttan soyuta gidiş var bu görmezden gelinir. Hukuk toplumsal temelli bir yaşayıştır. Örneğin üretimin haksız paylaşımından kaynaklanan durumlar söz konusudur. Bu ancak toplumsal mücadelelerle olur. İkinci olarak, hukuki suçların tümü toplumsal suçlardan kaynaklanmaz, kişisel hastalıklardan da gelişir, nevrotik şizofrenim bozukluklar gibi. Yine bunların çözümü toplumun sağaltım gücü ile olur. İnançlarla olacak bir şey değildir.

İnançların hukuksal düzenlemeler içermesi; geçmişteki, eski toplumların içindeki toplum ve halk yaşamının yapılaşmasındandır. Bu yapılaşmalar yakın zamanlara değin, halk ve toplum alanının yapılarının, birbirinden ayırt edilmediği süreler içinde, oluşmuştur. Toplumsal nesnel yaşantılar inanç biçiminde halka benimsetilmiştir. Ve bu benimsetmeler, tabusal totem aidiyet ilişkisi içinde, halkta gelenekleştirilmiş olmasından kaynaklanan, eski toplum ilişkileniş biçimi; anı izleridir.

İnançlaşma halkın bir deviniş biçimi olurken toplumsal, değildir. Artık inançların totem

ata somut aidiyet ilişkisi gerilemiştir. Evrensel olanın bilinç zihin yorularak kurulan, zorunlu ilişkilendirmelerin sorumlulukla belirlenmecideki anlam girişmeleri inanmaları yerini almıştır.

Günümüzde toplum aidiyet ilişkisi vatandaşlık ilişkiselliğidir. Toplumsal sözleşmelerimiz; toplumun ve halkın aidiyet ilişkisi yerine geçen, nesnel, dilenir, istenir, yeniden düzenlenir bir formasyondur.

Toplumun ürün paylaşımı, aşırı adaletsiz oluşundan ötürü, sınıfsal bir karakter kazanır. Birey bu sınıfsal durumu, kazanç olarak ve kazancın tüketilişi olarak halka getirir ve halka yansıtır. Halkın sınıfsallığı, halkın kendi özünden kaynaklanmaz. Toplumdan yansıyan bir durumdur.

Sınıflar aynı zamanda da bir tüketiş biçimini belirler. Örneğin halk aileleri içeren bir yapıdır. Anamalcı sınıfın aileleri de halktan olduğu halde, halktan çok farklı bir yaşantı, tüketim ve kültür oluşumu içindedir. Sanki toplumdan üretim yapmış bir kapitalist gibi har vurup harman savuran bir yaşam görünümü vardır.

Kısacası halk bir yansımadır. Yukarıda belirtildiği gibi yansıma aslı vermez. Ve asıl üzerinde etkili değildir. Asıl olanı denetler değildir. Ve asıla egemen olamaz. Kendisinin yansımalarının toplumdaki üretimden kaynaklı olduğunu bilir. Kendisinin üretim üzerinde indirekt etkisi olduğunu bilir, Ya da bilmelidir. Bu somut verilerle bilinç oluşturan halk, aldanıcı bir beklenti içinde olamaz. Bireylerinin destek ve koordinesinde sanal etkide yaptırım gücü var edebilirler.

Toplum ve halkın, zamanlarının görece farklı olmalarından ötürü, bir birine göre izafi ilişkin bağıntılı ve göreceli oluşları da farklıdır. Halk ve toplumun bilimsel ve eytişimsel oluşları da farklılıklar içerecektir.

Toplum kendi zaman ve zemin düzleminin üretim ilişkileri ile üretirken, içinde olduğu zaman zemine göre bağıntılı eytişimsel ve ilişkin bir yaşam var eder. Halkta bu zaman ve zeminin ürünlerini tüketirken kullanım açısından, göreceli olarak; bu zaman ve zemindedirler.

Ama halk güncelin kullanım yararını tüketirken, anlayış olarak geri zemine doğru kaymıştır. Örneğin; halk telefonla iletişimken, görece zaman zemin ilişkinliğindedir. Ama aynı halk; cinlerden, iyi saatte olsuzlardan haber almak için, büyü ve medyum seanslarına katılırken tamamen zamanı geri düzleme kaydırmıştır. Bu da sekülerimin dolanarak topluma bela etmek istediği bir çıkar dayatmasıdır.

Halkın yaşantılaşmasındaki önemli oranda pek çok yaşamsal anlayış, topluma yansıtılamaz. İşte bu yansıtılamazlardan bir kısmının filtreside laikliktir. Halkın topluma yansımalarının kuralı açıktır. Nesnel, objektif, bilimsel ve akılcı, üretime hizmet eden, gelişme ve değişmeye açık oluştur. Halksal olan; somut, nesnel, üretimsel, üretime açık ilişki temeli olmadıkça yansıyamazdır. İnançlar bu özelliklerin hiç birini taşımaz oluşu topluma yansıyamaz oluşudur.

Açıkçası toplumsal olan; özelden genele gidendir. Yasallıklı, somut, ilişkin temelli toplumsal güce katılındır. Zaman ve zeminde, göreceli değişken ve her an değişmeye hazırdır. Bilimsel, karşılıklı gerektirmeli diyalektik anlama ve tutum koyuşlardır.

Şu da kesin görülmeli ki toplum başlangıcın alet kullanarak üretim yapmanın ortaya koyduğu bir yol alışken bu gün artık yetkin bir sistem devinimidir. Bir birim farklı birimlerin üretimine organik işbirliği ve formasyonuna muhtaçtır. Bir birimin çıktısı, diğer birimin girdisidir kazancıdır. Sistemin kazancı daima $k = 1-x$ tir yani daima maksimum olan birden azdır. X burada toplumun (sistemin) iç sürtünmesindeki kayıplardır.

Sistemin (toplumun) dışa ihracı, diğer toplumların ve toplumun kendi halkının yaşamsal olarak konumlanmasıdır ki bu sistemin dışa açık olan bir diğer yanıdır. Halk, ancak toplum gibi sistemlerin çevresinde varlaşır. Sosyolojik yapının, sanat koyan yapılaşması, sosyal yapıyı alet kullananla; geri hizmet görenler olarak belirlerken, araçlı üretim yapan yanını dış iç dolaşımli sistemleştirmiştir. Bu sisteme bağlı olarak, halkta; kendi içinde çok farklı iç dolaşımli olan sistemlerdir,

İsteyerek bir biri ile enformasyona girmezlerse de, bir cemaatinin çıktısı başka cemaatin girdisi pek pek olamaz ise de, üyeleri aracılığı ile yavaş bir enformasyon dolaşım biçimlenmede söz konusu olabilmektedir. Her tür üretimden çok, dinsel, inançsal yaşantılaşmanın rehabilite enformasyon ve üretimidir. En büyük girdisi, toplumdan gelen bireylerin getirdiği bilimsel bilgi ve teknoloji kullanımlarının ilişkilmesi ile ve bunların yansıtılışında hayli temel girdi sağlarlar.

22.04.2008

a href='http://www.ozgurlukicin.com' mce_href='http://www.ozgurlukicin.com' target='_blank'img border='0' alt='Pardus... Özgürlük İçin...' title='Pardus... Özgürlük İçin...' src='http://www.pardus.org.tr/banner/bts01.png' mce_src='http://www.pardus.org.tr/banner/bts01.png'/a

Bayram Kaya

Toplum Ve Halkın Masal Gerçekleri 1

Sevgili okur, benim hayat perspektifim de, her şey bilinirdir, olasıdır, olamlılık taşır. Ve hiç bir şey de, daim bilinir olmayıp, olası değildirler. Her şeyin görece bağıntılı oluşlarıyla; ya her şey bilinirdir. Yada bilinemez oluşların sınırlılıklarıdır. Bilinirler de, bilinmezler de, bu izafiliğin ayrıntı ve kusurlarının, ortaya sunduğu arzuların ilişkileneşinden ötürüdürler. Her şey görece anlayışla biçim bulur. Şu halde bilimlerimizin kesikli ve sürekli bir yapısı vardır. Bu yüzden altı bin yıl önce, buhar gücü bilinmiyordu.

Bu bilinemezlik, bilginin göreceli ve kesikli oluş, sınırlılık lığıdır. Ve bu yüzden de bugün görece buhar gücü biliniyor. İşte bu bilimlerlerdir ki o bilginin görece sınırlıklı oluşu vardır. Ve bu, o bilginin sürekli oluşudur. Her bilgi, kendi görece sınırlılığının yanı sıra, bir önceki gelişmenin düzey ve düzlemine göre de olmayan bilginin, şimdiki bilinir hali, o bilginin sürekliliği özelliğini taşır.

Tanrı anlayışımız da bilginin bu kesikli sürekli oluşuyla anlam bulur. Yüce Tanrı kavramımız, en azından çok boyutlu (4.10.12...gibi) girişimlerin, bağıntısında tembelleşen düşünce olmayacak denli, dinamik ve dinginliktir.

Her bir şeyin, her an bilinmez ve mümkün olmayışının iki temel nedeni vardır. Biri, bizim anlayışımızın kendi gezegenimizin sınırlıklı damga patentini taşır olmasıdır. İkincisi genel ve özel bağıntılılığın bir süreç oluş ilişkileneşmesidir. Yani sonsuza, son çekilemezliktir. Bunlar apayrı bir anlatım konusu olacak içermelerdir. Şöyle de söyleyeyim. Çok olgu, olayları ile olup bitmiş gibi görünür.

Ancak olmuş bitmiş gibi duran olgu, yeni olgu ve yeni olayları ilişkilleyen süreçler olacağından, gelecek olanın daima bir belirsizliği vardır. Geleceğin birazının şimdide olması demek, geleceğin bilinir, tahmin edilir, az çok tasavvur olur yanı var demektir. Ama yeni olguların birbiri ile girişimde, yol açacakları yeni sonuçtan, habersiz oluşları gibi nedenlerle de, gelecek daima bilinemeyen bir yanı taşıyacaktır.

Masalların da, zamanın görece gerçekliğini ve görece ilişkilerini, taşıyan bir yanı var olmalıdır. O ilişki biçimlerini varlaştıran doğal ve toplumsal gibi nesnel nedenleri ve sosyal oluşlar gibi öznel nedenleri zamanla hep ortadan kalkerlar. Bu yüzden o nakil biçimlerinin ifadeleri, şimdiki halde bizim tasavvur edişler alanımıza kapalı olacaktır. Artık bu anlatılar bizlere, masal dediğimiz bir algıyı verecektir.

Aslında masalarda geçmişli ve zamanı gelecek akışlıktır. Somutluğun yansıtılışdır. Bilmelerimizin gizlenen medyunudur (borçlu olduğumuzdur) . Şimdilerde görece yaşamdaki halkın ve toplumların ütopya, komplo, senaryolarıdır. Bir zamanlar gerçeğinin ve geleceğinin imitasyon el, anlatım ve beyin simülasyonlarıdır.

Masallar, yazının bilinemez oluşundaki zaman gerçekliğini ağızdan ağza, düzgün aktarılamayışlarla kaynaklı çarpıtılmasını taşırlar. Bunun yanı sıra bu anlatımı destekleyen, toplumsal, sosyal ve çevre şartlarının şimdi ortada olmayışları gibi bir paradoksu da vardır. Bu şimdiki halde ortada olmayışlar, nakledileni daha bir anlaşılmas yapıyordu. Anlatıcılar da (raviler de) anlatılan konuları, aslına sadık kalarak anlatma gibi bir misyonu ve misyonun kutsal anlatıcılığını benimsemiştiler.

Bu benimseyişler, naklen anlatılanların, sosyal ya da toplumsal yaşantıların içindeki, deneyimlerin den olmasındandır. Deneyimler, kendisinden sonraki nesillerin kulağına küpe olan, onlara zaman kazandıran, bilmelerdir. Öyle ya, kayadan düşmenin kolunuzu kıracağı bilgisini tekrar tekrar tecrübe etmenin anlamının olmayacağı gibi, bir

sahiplenişti bu benimseyiş. Kendisinden sonraya aktarılarak bu tecrübeden yararlanmak demektir. Yaşama kimi yönleri ile tuş olmamanın mantığı ve gerçekliği idi.

İşte masalların gerçekliğini asıl kılan nedenlerle, masaldaki anlatımların, kesikli ve sürekli oluşlarının bilgisi ve gerçekliği böyledir. Ancak bu gerçekliğin görece şimdi ile ilişkisel olamayan ve mantığımızın izanı dışına düşen, anlamamızı zorlayan bir yanının olması da kaçınılmazdır. Şimdilerde, bu masalların izlerini, mantıksal olarak sürmek, olasıdır.

"Bir varmış, bir yokmuş. Allah'ın kulu pek çokmuş. Az gittik, uz gittik, altı ay bir güz gittik. Dere tepe düz gittik. Bir de baktık ki bir arpa boyu yol gittik. Pireler berber iken, develer tellal iken. Ben babamın beşiğini, tıngır mıngır salları iken. Anam kaptı maşayı. Babam kaptı asayı..."

Masal olayları, aniden ve birden biredir. Aniden cinler, periler, devler belirir, bir peri birden canavara, ağaca, insana dönüşürken, bir kurbağa ansızın insan olur. Adeta zamanlar kısa bir andır. Aslında akan olaylardaki bu kopuk gerçekliği doldurmaya, insan belleği hayli yatkındır. İnsan belleği, karanlıkta ve ıssızlıkta bize oyunlar oynar. Her bir çalılar ve ağaçlar veya kayalar; ardında, hazırda bekleyen, ansızın üzerimize atıldı atılacak bir belirmelerin meşumluklarıyla dolu olduğunu, haniden beridir, bu türden bir ürpertmeyi bize vesile yapmaktadır. Bu bize, sosyal yaşam boşluklarının hem nasıl doldurulduğunu hem de masala yatkınlığımızın, biyolojik ve sosyal eğilimini verir.

Aslında bu birden bire belirişler, daha sonraki kuşakların zamanında olmayan koşulların, öznel (sosyal) ve nesnel ilişkilerin ortada olmayışlarının anlaşılmasından dolaydır. Bu, gerçekliğin kopukluğu iledir. Ki, olaylar birden olu vermenin nedenidirler. Geyik birden prens (insan) olur. Bunlar aslında on bin yıl dan bu yana bir sosyal ilişkileniş biçiminin olayı anlatan insan toplulukları ile ittifakı ilişkilere girmesindeki, insan öznel mantığının yaşadığı, çelişki ve yamulmaların kendisini aks ettirmesidir.

Burada geyik, gerçek ve sosyal bir somut algıdır. İnsanlar da gerçek ve somut sosyal algıdırlar. Geyikle insanın ittifaka girmesi de bir sosyal, toplumsal gerçekliktir. Yani geyik, anlatıcı olan insanla, reel bir münasebet içine girdiğinden, insanlaşmıştır. Yani geyik, anlatıcının kendisi ile eşleşmiştir. Burada, olmayan, ortada kalkan geyik-insan algı gerçeklik, boşluğu vardır. Yani sosyal ve toplumsal geyik-insan ilişkisi olan somut gerçeklikleri, ortada yoktur. İşte bu kopuş yüzünden, geyik birden prens, kurbağa da birden prenses olur.

Sürecek

Bayram Kaya

Toplum Ve Halkın Masal Gerçekleri 2

Şurası bir gerçektir ki komün yaşamın sosyal birlik unsurları, atalar tecrübesini, kutsal kıldılar. Bu kutsal edilenlerin, somut simge halindeki belirtilerini de totemleştirdiler. Totemin her yerde gözetilen yaygın mana (atalar gücü ve ata ruhu) gücü, simge olarak gözle görülen, temas edilen bir somutluktu. Sosyal birlik üyeleriyle, totemin temaşa etmesiydi bu. Bu dokunulmaz olanın göze, kulağa beyne, bedensel rakslarla hitap edişin, yasa konması idi. Bir yasallaşma bir tüzenleşme idi. Bu, yasal olanın dokunulmaz olanın benimsetiliş gücüydü. Aynı şekilde bu, yasak olanı, yanlış olanı, günah olanı da yasak kılmaydı.

Yani sosyal öğrenmeler sosyal yaşayışla benimsetilirdi. Bir yandan da özellikle de toplumsal yaşamdaki nesnel olanın dayatmaları vardı. Ama bu dayatılanların da bir, nesnel ilişkisellik olduğu yada yasal zorunluluktan ötürü olduğu, henüz bilinip anlaşılabilir ve ortaya konmuş değildi. Sadece öyle olduğu hissedilen bir zorunluluk vardı. Ve bu zorunlulukların benimsetilmesi gereken bir meşruiyetleştirilmesi vardı. Bu da kutsal ve anlayışsal olan sembollerin, totem giyinişleri üzerinden genel geçerli yapılması idi.

Bunda ötürüdür ki bu nesnel yasallıklar, tabii ki daha sonraları da sınıfsal çelişki öznellikleri, artık totem (çok sonra tanrılar) buyruğu olarak, sosyal birlik üzerinde yaptırımlaşıyordu. Sosyal birlik üyeleri genelde isim almazdı. O totemin adı ile anılırdılar. Domuz totemli, deve totemli, it totemli, öküz totemli, mısır, buğday, fasulye totemli olmak, ayırt edici bir özellik ve tanımlılıktı.

Deve totemli bir topluluk üyesi, akrep totemli bir topluluk üyesini, akrep olarak görüp tanımlıyordu. Aslında akrep dediği, insan kişilerdi. Her bir topluluk kendini, başka ve insan görüyordu. Ama karşı grubu da totemi ile söylemek zorunda idi. Aynı şekilde akrep totemliler kendilerini "insan" görüp karşısındaki grubu, "deve adamlar" diye tanımlıyordular. Topluluklar, ittifakı nedeniler ile yani bu totem aidiyetliklerle zorunlu olarak anlaşmalara, sözleşmelere vardılar. Ve kutsal sosyal yaşantıyı birleştirmelerinin, anlaşması içinde oldular. Birleşen, iki farklı aidiyet grubundan biri olan akrepler, insanlara (deve adamlara) göre, birden insan olmuşlardı. Yani insan saymışlardı. Yani develer gibi olmuşlardı. Aynı şekilde de, kendilerini insan gören akreplere göre de develer birden insan olmuştu.

İşte birden bire olu veren, masalsi gerçekleştirmelerin temelinde, uzun bir tarihi sürecin, adım adım olgulaşması var. İlk insan gruplarının, farklı aidi totem gruplarının, ittifakı vardı. İttifakla farklı gruplar aynılaşıyor, eşitleşiyordu. Artık birbirine kız alıp kız verebiliyorlardı. Birine göre, diğeri birden prens ya da prenses oluveriyordu. Şimdiye kadar gözüne deve görünenler, şimdi birden insan olu vermişti.

İnsanlar nasıl bir ortama doğmuşsa, o ortamı, ilkten beri genel geçer bir var oluşun sürmesi sanarlar. Hele bu sanı, günümüzdeki gibi hızlı değişme içinde olmayan eski toplumlarda da daha bir güçlü idi.

Masallar, toplumsal ilişkileniş ve sosyolojik ilişkileniş biçimlerin, kendilerine yansımaları, halk dilindeki anlatımıyla sözlü edebiyatın konusu ederler. Bunlar insanların toplumsal beceri ile bilgilenen kişilerin ön görüşü ile yapılaşmıştır. Ön görüşlerin vakti gelmediğinden, teorisini şekillele yayamayan insanoğlu, cadılar arcılığı ile bir küreye bakardı. Ya geçmiş, gelecek görünür olur. Ya da gelecek geçmişte görülür.

Geçmişin, gelecek görünmesi, tecrübe ve bilginin doğması ve insanın tahmin etme, geleceği kestirme ve eylemde bulunma gücünün kişilerde yetenek olarak belirmesi

anlamınadır. Şimdi ortaya konanların yarınki ilişkileneşleri olmasıdır. Şimdiki biçim alışların; geçmişteki alınan tedbirlerin bir devam sonucu olduğu, nedensel bağının bilgisine varmanın gizemciliği idi.

Bu bakış somutun yansımasıdır. Nasıl suda kendisi yansiyorsa, düzgün metal yüzeylerde kendi aksini seyreyliyorlarsa, akıl gücü ile kestirimlerde bulduklarını da suda yansıtmayı deniyorlardı. Tabii her durum gibi bu da çıkı çıkarılacak bir durumdu. Su bakıcılığı, küre bakıcılığı gibi kâhinlikler, falcılıklar çıkacaktı. Bu toplumsal değişme ve gelişmedeki gücün, akıl insanlarca, algısal yansımasını düşünce edip bilmeleştirmektir. Bilir olmanın yansıtılmasıdır. Bilginin yasal olanın sezilmesidir.

Yeni yeni toplumsal yapının ilk adımlarının atıldığı o dönemlerde, insanların olup bitenleri hemen anladıklarını sanmak, bunları düzgün cümlelerle ifade ettiklerini sanmak, birleşmelerin bir kaynaşma ve anlayışlarla uyumlaşan sonuçlanmalar olduğunu sanmak, tam bir yanılgıdır. Aslında alabildiğine kaosların çıktığı ortamın, düzenleşip ilişkilendirilmesi macerasıdır olup biten.

Çevresinde onlarca küçük krallıklar benzer yapılaşmalarla ortaya çıkıyor ve benzer hallerle krallıklar yok oluyordu. Bunca gözlemlerin ve anlatılanların ışığında, benzer yanlışları tekrarlayan krallıkların yıkılacağını bilir olmak, görür olmak, öyle kehanet işi değildi. Ama bunu geniş yığınlara nasıl söyler ve anlatırdınız? Nasıl olacaktı?

Mutlaka insanlarda daha önce edinilen ve işletilen, sanı kanı anıklığı üzerinde iletilecektiniz. Bu tür sanı kanılar üzerinde akıl işletebilmek olayları sindirir olabilmek, insanların en, temel mantık koyuş ve mantığı anlama anlatım olarak kategorize edilmiş becerisidir. Bu beceri atalar ruhu totem kutsallığının en mucize oluş temelidir. Bu, zaten sizden önce ortaya çıkmış ve kullanılmakta olan yöntemi ve sosyal, manevi otoriteyi, sizin de uygunca devinim alanına sokmanız yeterli olacaktı. Bu yeterli oluş sosyal yapılarda (halkta) etkili olduğu gibi toplumda da; şimdilik epey bir zaman dilimi boyunca, yasaların yerini tutar bir önemlilik ve gerçeklikti.

Üstelik iki yada daha fazla kutsal totem anlayışlarının zıtlıklarını aşarak bunu becermek zorundaydınız. Bu totemlere de, yeni topluluğun tüzenlenişi gibi, yeni düzenleştirme görevleri vermeliydiniz. Sümerler'in bunca Tanrı'larının anlamı ne idi? Bu verimlilik nereden geliyordu? Neden İnanna'nın sütünü içen o topluluğun kralı oluyordu? Artık yeni ittifaklarla genişleyen, daha da güçlenen bir krallığın doğacağını, suya bakıp söylemenin akıllılığı kalmıştı geriye. Bu çağlar nasihat edicilerin çağdırlar. Bu çağların erdeme çağırıcıları çoktur. Çünkü insan bilemediği ama zorunda olduğu kurumlaşmaları sırtlanmıştı. Henüz bunların nesnel yasallığını sanısal inançlar üzerinde sağlıyordular.

Bu bir bilginin söyleşilip, anlatılamamasının, halk mantığına göre, söylenir, anlatılır olmasının yoludur. Daha insanların anlama ve anlatım güçleri ve dilleri; öyle alabildiğine gelişmiş değildi. Her toplumsal olanı, algılayıp, yorumlayıp, değiştirip dönüştürüp, yararlandıkları pekinlikteki bir bilgi değildi. Sanki bu gün bile, hala öyle değil miyiz? Toplumsal değişmelerin kaçımız farkındayızki? Yeni oluşan anlatım dillerini, kaçımız bilip kullanırız? Bilimsel araştırma ve geliştirmelerin mi anlayışı içindeyiz, yoksa inanç yapıların mı? Hangisi daha kolay ve rahat?

Sürecek

Bayram Kaya

Toplum Ve Halkın Masal Gerçekleri 3

Yeni olanın eğitimini yapmak, suyun ayna görüntüsünün insanda biçimlenmesiydi. Yine insan beyninin hayal etme, göz önüne getirme, kafadan canlandırma gibi yetileri, geçmiş ve geleceği aksettirmesi de bunda çok etkindir. Aynı şekilde gerçekliğin günümüzdeki, mit efsane gibi inançsal söylencelerinin de içinde, geçmişi yansıtan olgular olduğu düşünülürse, muhayyeleler cadı görülerini ortaya atabilecekti.

M.Ö 2500'lere gelindiğinde Mezopotamya'da ilk toplumsal yapıların ittifakı ilişkileri çoktan ortadan kalkmış idi. Daha çok sözlü geleneğin egemen olduğu aktarımlardaki bu insana dönüşen anlatımları anlamak yorumlamak bugünkü gibi olanaksız olmaktadır. Bakınız Bilgamiş destanı. Çünkü yukarıda da belirttiğim gibi, içinde doğduğumuz sosyal toplumsal ortamın, ya da benzerinin geçmişten, günümüze değin saltık olduğunu var sayma yanlışlığımızdan kaynaklanır bunlar.

Tarihçiler de geçmiş tarihe, öyle bakarlar. Dinlerde öyle bakar. Bu mantıkla bakınca da eski tarihi hiç anlamıyoruz. Söz gelimi M.Ö 4000'lere doğru bugünkü babalar, bugünkü kardeşler ve bugünkü evlilik kurumları ve ahlaki anlayışların kısıntısı bile yoktu. Bu yüzdendir ki İbrahim'in karısı Sara için neden: " kız kardeşim" dediği hiç anlayışlamamış. Bu söylem, akıl dışı, masal sayılmıştır. Kimi dem de, ahlaksızca söylem sayılmış ya da hiç üzerinden durulmayarak, es geçilmiştir! Verdiğim tarihler kesin tarih değildir.

Yani masal, yaygınlaşan bir yaşantılaşmanın, sosyal düzey yansıtılışı ile toplumsal bilgi öngörülerinin kaynaştırılmasından yansıtılmıştır. Masal; tanımlı bir yer zaman bağintısından sıyrılmıştır. Genelleyen yaşamsal ve bilginin taşınmasını, sözel olarak, akıl olarak not düşen bir muhayyele gücüdür.

Konuyu fazla detay düşünmeye götürmeden, masalın içeriklerini yorumlamadan, sadece masalın giriş genel tekerlemesindeki gerçeklik ilişkilerini ortaya koymaya çalışalım.

Yukarıda masalın, sosyolojik ilişkilennmelerle düzenlemiş ittifakların, toplumsal muhayyelelerle de harmanlanmış filtre mantık biçimi olduğu belirtildi. Yine masal, bilimsel adımları taşıması ile halka ait anlatım tarzı olan söylenceleri de taşır. Halk masalı bir arifane anlatım aracı olarak ortaya koymuştur. Çünkü halkın belleği, sosyolojik genetik mirası taşımaktadır. Taşınan bu mirasla, güncel olanın somut değişimleri ancak anlaşılıp kıyaslanabilmektedir. Bu iki girişimin zaman akışı kıyaslamasını çok az kişi başarabilmektedir. Kitlelere ancak masal düzlemi rahatlığı ile ulaşılabilir.

Masalarda; toplumun insan muhayyilesiyle, halkın sosyolojik muhayyilesi birleşerek geçmişin imleri, geleceğin imleri ile olaylarını, adeta zamanlar üstü geçerliliğe havale etmiştir. Zaman şartlarının şimdi hiç geçerli olmayan ve somut olmayan, olanaksızlığındaki, anlatıma değin bağintıların, şimdilerde olmamasından ve bu yüzden de anlamayı önleyen illiyet yokluğundan ötürü, masal anlatıları hayali öngörülere dönüşür!

Daha masala başlarken, geçmişin imleri, gerçek ilişkilerdeki olayların yansımalarıdır. Anlatımla süreçlenirler. Bir zamanların gerçekliği, şimdi bize kopuk bir ilişkisizlik gibi gelmektedir. Masal içindeki geçmişler ve geleceğe dönük sofistike mesajlar, dinleyene bir gizmiş, Ya da hurafeymiş gibi algılanır olacaktır.

""Bir varmış bir yokmuş"" Bu öylesine gerçekçi ve objektif bir gözlemdir ki, dağların taşların; kuşların, ormanın; toplumların halkların; halkların kurulu düzen ilişkilerinin, bir

zaman dilimi içinde, gerçekten var olup, şimdide ise var olmayan durumunun özet anlatımıdır. Yani eser ve enkazından Ya da enkaz bile olamamasından hedefle, esamisi bile okunmayandır artık: ""Bir varmış, bir yokmuş"" ne özlü bir gözlem ve aktarım değil mi?

İşte bu yukarıda söylenen geleceğe mesajı içeren bir akıllılıktır; "Bir varmış bir yokmuş". Bir şeyin öyle gitmeyeceğinin, gelecekte o şeyin başka biçimde olacağına dair halk bilgisinin geleceğe ilişkin yorumudur. Açıkçası eski ilişki biçimine göre kehanetidir. Bu da bir devin (farklı bir etnik aidiyete ait insan aklının, insan bilincinin, yeni topluma katılmasıdır) , güçlü, akıllı, erdemden yana krala veya bilge kişiye dönüşüp, yeni topluma yol gösteren öndere dönüşmesidir. Buradaki önder unutulması bir topluluksal katılım gücü ile toplumun dahada güçlenmesidir. Bu somut olgu, bir insan kral şahsiyetinde simgeleşiyor. Anlatım şöyledir: Dev ansızın bir krala dönüştü...

İnsan krallar, beyler o günün koşullarında ittifak toplumlarında sırasıyla (münavebe ile) yönetime katılan grup temsilcileridir. Bunlar birbiriyle yarışarak (yada güreş tutarak, koşu yaparak gibi) başlarda bey, kral oluyorlardı. Ve ittifak içine giren o topluluğun akli ve kutsal totem temsilcisi idiler. Çünkü kutsal totem mantığı, her bir topluluğun mantık işleyiş farklılığını ortaya koyar. Bu farklı mantık değişen yönetimin buyurma gücü olur. Buyuran bu farklı mantık gücü değişen bu sosyal ve toplumsal yapıya, tam da; ya, denk düşecek veya atıl kalacaktır.

İşte anlatılanlar bu süreçlerin anlaşılma ve yorumlanmasıdır. Sürecin akıl edilip, sözel metin şekline dönüşmesi, dilin ve eğitim edebiyatının doğuşudur. Geçmiş olguları geleceğe ilişkilendirme beceri sanatıdır.

""Allah'ın kulu pek çok muş"" anlatımının bir anlamı, kendi dışındaki çokluğu kaale ve nazarı itibare alıştır. Sosyal birlik döneminde diğer totem sosyal birlikleri kaale almaz hatta onları insan bil saymayabilmekte idiler. Ve bu dikkate alışla, kendisini de onlarla ilişkilendirme zorunluluğu bilincini yansıtmaktadır. Yani bu günkü anlatımla çevresel bilince ve sorumluluğa varmaktadır.

Burada masal zamanında tek tanrılı dönemler denk düşen bir anlatımdır. Aslında burada olması gereken sözcük atılmış yerine 'Allah' kavramı eklenmiştir sanki. Aynı şekilde bu söyleyiş; "Allah'ın kulu pek çok muş" demek, Allah'ın kulu ya da Allah'ın adamı demektir, eski söylem biçimi ile. Söz gelimi El'in adamı, Marduk adamı, Aton kişisi, İnanna kişisi, Apis inanırı, Zerdüştü (zerdüşt adamı) gibi. Ki tek tanrılaşma ile bu tür söylemlerde eski olgu düşünce üzerine oturan yeni düşünce olgu olmaktan kurtulamayacaktır.

Bunlar aynı zamanda da, gerçeğin farkına varamayan bir çok kişiler kitleleşmesini de (temiz saf bir Allah'ın adamı) , ifade eder olacaktır. Yani maddi, manevi zavallılığı, sağlığı budalalığı içerir olmasıdır. Gelişeni, süreçleşeni, aval dinleyen, aval seyreden, aval anlayan, patinaj yapan çektiklerimizin sorumlusu güruh insan, pek çokmuş da, demektir. Eh burada fazla yoruma gitmeyeceğim. Harika bir anlatımın ve dile getirilişin özlü anlatımıdır. Ancak böylesi bir ifade, şapka çıkarılıp, saygınlştırılır...

Sürecek

Bayram Kaya

Toplum Ve Halkın Masal Gerçekleri 4

“Pireler berber, develer tellal iken” Eski yaşantı biçimlerinde çok hareketlilik vaz geçilmez bir yaşam biçimi idi. Zıplamak, atlamak, en enerjik olmanın ortaya konuş biçimidir. Özellikle haydut yaşamı, çoban yaşamı ve toplayıcılık, avcılık uğraşları meşguliyetleri zamanında, hayatta kalışın tek zorunlu bir beceriklilik ve koruyuculuk özelliğidir çeviklik.

Engeller atlamak, ağacın en yükseğine sıçrayıp meyve toplamak, dal eğmek, düşmanla kavga ederken zıplayarak hücum edip, vaki hücumu savuşturmak, kılıç, kargı hamlelerinde ardışık zıplamalar ortaya koymak, koşarken duvar, hendek, çit, gibi engel mesafeleri sıçrayarak geçmek, yüksekte zıplamak gibi hayatta kalma, özelliklerinin bir tutumlaması idi.

Her yaşam pire gibi zıplama işini az çok yapar ve başarır. Ama bazı toplumlar bunu diğerlerinden daha bir ustalıkla yapar. Örneğin, seyir halindeki bir ata, süratle zıplayarak biner. Yine ha keza, seyir halindeki atın, altına, üstüne dolanarak geçiş hareketliliklerini, pire gibi saklanma durumlarını ustalıkla ortaya koymakta idiler.

Bunu çok iyi başaran toplumlara zıplamalarından ötürü pire gibi toplum; Ya da pire toplum diye anılır olması bir vakayı adettendir. Örneğin, tatar boylarının bir zamanlar, han seçimi, iki aşamalı zıplamalı yarış hareketinde, en başarılı ve en yükseğe sıçrayanın hakan seçilmesi ile son bulur muştı.

Adaylar bir ormana gider yüksek bir ağacın dalına en yakın olacak şekilde zıplama yarışı düzenlemiş. Bu aşamanın en iyileri, ikinci aşamada, yakılan yüksek bir odun yığını ateş alevinde atlayarak zıplama yarışı yaparlarmış. Vücuttaki kıvılcım yanıklarını, pire ısırtığı gibi duyarlarmış. Yüksek zıplamanın, günümüzde de bir olimpiyat konusu olduğuna bakmayınız, eski uygulaması çok hayati idi. Hele derebeylikler döneminde, kale surlarında, hendeklerde atlayıp zıplamak, temel savaş oyunları arasındaydı.

Böylesi bir pire topluluk, ağaçlar üzerinde maharetle yaşayıp, daldan dala atlayarak düşmana şaşırtma veren yağmacı birlik üyeleri, çok sonraları sosyal, toplumsal girişmelerin esas alındığı yaşantılaşmalar dönemlerinde yerleşik düzene geçmiş olmalı. Bu yerleşik yaşamla beraber, bir kısım pire topluluğu üyeleri, bir yörede belirgince berberlik yaşantısı sürmeye başlamış olmalı. Örneğin, haftada bir gün bir köye, Ya da kasabaya gidip ahalisini tıraş ediyorlardı. İşlevleşme, halkın seç imlediği anlatımlardır.

Bu bir şaşmayı, yani zamanla iş ve meslek değişmesini anlatıyor olacaktı. Hem de bir yeni tutumlaşışı yansıtmaktadır. Pireler yerleşiklerle uzun temaslarla girişmiş olmalı. Yerleşik her ailedeki, her bir erkek bireyler başına, senede bir, bir kaç şinik buğday karşılığı, berberlik işi yapılır olması gibi bir ilişki düzenleri olabilir. Böylece, toplumsal bölüşüşüne katılan, bir zamanların pire insanların, berberliği meslek edinmeleri olaydı. Bu olayın uyumlaşma dönemine ilişkin olumlu olumsuz gelgit dengeleşme varyasyon çalkantıları yapmıştı. Bunlar halk nazarında bir olayın tarih edilmesi, misal kılınması söyleşi hikâyesidir: “Pireler berber iken” anlatımı, hayli macerayı belleğe çağırıştırıyor olmalıydı. Yine sosyal bir olayı, diğer bir sosyal ya da toplumsal olayın beraberinde, gölge algılamının da göreceli kılınması, buralarda esastır. Bu türden, sosyal ve toplumsal girişmeler, her daim yerel söylemlerin hafızalardaki çağrışım miladı olmuştur. Bu türden yaşam ilişkilerine değin kimi anılar, hafızalarda eskiyip unutulmuş bir ittifakın, ilişkisel düzenlenme söyleminin, açık deşifresi olmaktadır.

Bazı bölgelerin çevresel özelliğinden yararlanan insanların bu özellikleri savaş güçlerine yansımaları kaçınılmazdır. Örneğin, Timur'un 1402 Yılında Anadolu içlerine fillerle girmesi, hem bir endişeyi, hem de bir " fil adamlar" algısını oluşturmuştu. Bu algılar günümüze, Nasreddin Hoca etrafında örgülenen bir halk belleği biçimindeki hikâyeler şeklinde anlatılmaktadır.

Yine, boğa kültürlü totem aidiyetli bir toplum olan Makedonlar, boğanın güç ve bereketini simgelemeyi yaşantılaştırmışlardır. Boğanın böğürmesini, göğün gürlemesi korkunçluğu ile birleştiren simgeleyişli görünüşleri vardı. Ha keza çakal adamlar da benzer bir andırışlı görüntüyü görselleştirmişlerdi.

Boğa boynuzu görünümlü, maske ve baş zırhları takınmış savaşçı güçlerin (İskender ve orduları) Asya 'da Semitik toplumlar içinde Zulkarneyn (boynuzlu adamlar) efsanesine dönüşen imgesel anlatımların miladi dönümleri vardır.

Zulkarneyn gibi anlatışlar, İsa öncesinden beri, İsa sonraya değin bir bellek hatırlaması tanımlılığının olaydan etkilenen taraflara, hikâyecilerin ders nitelikli aktarımlarıdır. Bir aidiyetin, diğer bir karşı taraf aidiyetler gözü ile tanımlanıp, söylencelikle belirtilmesidir. Hala da birçok inançlar, bu aidiyeti, gizemsi bir anlatışla hikâyeye ederler. Benzer söylemlerden bazıları da Kızılbaşlar ve Yezidiler gibi söylemdirler.

Ağaç adamlar, çakal adamlar gibi tanımlılıklar; Kızılbaşların Kızılbaşlı olmaması gibi ya da Sümerlerin belki de Karabaşlılar olmaması gibi boynuzlu adamlar da (zulkarneyn) boynuzlu, değillerdir. Bunlar toplulukların yer yön ve totem aidiyet kutsallığı sıfatları ve genel, özel isim olabilen tanımlılıktı. Masallar bu açıdan yaşanan ilişkilerin değışen koşullardaki tedirginliklerin geçmişe dönük özlemsel beklentileridir. O günlerin düzeni, sıklıkla birleşip ayrılan, tedirginlik veren bir yapılaşma idi. İttifaklarla kurulan yeni düzene insanlar tamda alışmışlarken yenisi karşısında algı dağınıklığı ve kavranma zorluğu nedeni ile travmalar yaşanması kaçınılmazdı. İşte önceki tecrübelerle sığınan tutunmalar, aynı zamanda, insanların hayal güçlerini hareketlendiriyordu.

Bu nedenle ilk karşılaşmaların unutulamayan bellek fotoğrafı, insanların söylence imitasyonlarını da hayli biçimliyordu. İlk karşılaşmalarında çakal olarak tanıdığı ötekiler, şimdi kendisi gibi insandı. Hem de evlilik yapacakları denli eşitleri olmuştu. iç evlilik yasaklanmıştı. Yani, aynı totem aidiyetinde olmak evlilik yaşağı idi. Şimdi, farklı totemle olan girişmeleri, ancak bir biri ile evlenebilmenin izin veriliri idi.

Sürecek

Bayram Kaya

Toplum Ve Halkın Masal Gerçekleri 5

Böylelikle her sosyal ve toplumsal girişmelerin sonunda, edinilen izlenimler ve deneylerin pekinliğiyle, o deneyimlerin ve izlenimlerin alışılması vardı. Somut edinilen deneyimler, masalların temel envanter verileri olmaktaydı. Değilse masallar kendilik uydurulan hayaller değildirler. Yaşanmadan hayal edilemezdi. Ancak yaşantısal ve gözlemlere ilişkin izlenimlerdir ki, algısal rol modeller karıştırılmasının, imitasyonları olasıdır. Örneğin, bir boğa kartal gibi uçabilir. Kedi konuşabilirdi.

Şu bir gerçek ki, insan da, kuşdili dışında, konuşulmayan bir dönemden geliyordu. Canlı ve cansız varlıkların da, kendileri gibi konuşmuyor olmalarını vehim edebilirlerdi. Ama diğer varlıklarında tıpkı kendileri gibi duygu, sanı kanı taşıyor olmalarından şüphe etmedikleri bir algısallığın da içindeydiler. Bu anlamda insanlar, her şeyin canlı sayıldığını düşünüyorlardı. Yani canlı ile cansızın konuşup konuşmadıklarının tam bir ayrımında da değillerdiler. Hatta bu tür düşünmelerin etkileşim aktarımları içindeydiler. Zorunlu olarak da, bu izlenimlerinin sanı ve kanı, davranışlarını taşıyorlardı.

Ne zaman kendileri etkin dil ve eylem geliştirir olmaya başladılar, işte o zaman da diğer varlıkların konuştuklarını değerlendirdiler. biz bu gün hkimi hayvanların belli değerde sayıları tanıyıp hesap yaptıklarını biliyoruz. Çünkü kendimiz hesap yapıyoruz. Eğer hesap yapmasa idik onların bu yönlerini asla bilemezdik. Hesap yapamayan yapılan hesabı bilemezdi. Onlar, konuşsalar da, insanlar duyamıyor olmalıydılar! Öyle ise birileri bunu, yüksek sesle dillendirmeliydiler.

Bu yüzden inançlarındaki cansız nesnelere, insan gibi konuşuyordu. Söz gelimi cehenneme: doydun mu? Diye soruluyor ve cehennem de: 'daha var mı?' diye soruya yanıt verebiliyordu. Ne zaman insanların soyutlama gücü gelişti, bu animist algı özelliklerini, intak dediğimiz (canlı cansız varlıkları konuşturabilme) sanat imitasyonlarına çevirmeyi başardılar.

Toplumsal ve sosyal yaşamları, gelişmeler sonunda, kaosa girdiği zaman da, bu bunalım yeni ittifakların girişmesiyle aşıyordu. Yeni ittifakın içine, karşı gruptaki insanlar bir grubun içine, kurbağa totemli olarak girmiş olmalıydılar.

Farklı yaşantılaştırmış grupların ittifakı zaten sorunsallıydı. Kendi düşünce benzerliklerinden ve ortak gereksinimlerinden hareketle, bağ kurulan imitasyon söylemleri vardı. İttifakın sosyal yapısı da bu imitasyonun, simülasyonu idi. Bir birlerini benimseyip kabul etme git gelleri daima ittifak birliğinin, buhranı aşmasıyla bu ilişki birliktelikleri onaylanıp meşrulaştırmış oluyordu.

Bu aynı zamanda da, söylemsel yansıtılan, karşı grup algısını törpülüyordu. Karşı gruptan prens, bu yandaki totem aidiyetin meşru bir prens kimliğine geçirtiliyordu. Yine bu yandaki totem aidiyetli bir prensesle (insanla) denk eşitleşmeli sayılıyordu. Böylece karşı taraftaki, 'bir adam insan oluyordu'. Bu yandaki ile evleniyordu. Böylelikle sorunlar daha da rahat çözülmüş olacaktır.

Burada çözücü olan güç birliğidir. Evliliklerle başka totem kutsallıklarının onaylanması vardı. Her biri birbirini kendisi gibi insan kılar oluyordular. Bu yapılanların hepsi, bu güç birliğinin hazmı için bir sindiriliştir. Farklı mantıkların, ortaya konmasındaki yararlı somut olguları, ancak böylesi bir semboller üzerinde, geçişlerle anlayıp, içlerine sindirir olmayı benimsemişlerdir.

Bunu açılımı şu olmalı. Farklı etnik kültürler ve totem aidiyetler, farklı biçimdeki mantık işleyişlerinin temsilcileridirler. Bunlar gruplar arası ittifak ile yepyeni bir zihinsel ve

eylemsel devinim güç birliği ortaya çıkarmışlardır. Yine bu ittifaklar, akıl ve mantık kıvraklığı, kişisel bilgi kişisel yetenek değiş tokuş işbirlikleri, zenginliği idi. Bu farklı totem tanımlılıklar ittifakı, ortaya, yepyeni somut yaşamsalların konmuş olmasının çekici sihrini yaratmışlardır. İnsanların her yeni ittifaka başvurmalarının ve bu sihre tekrar tekrar başvurmalarının nedeni, kan tazeler olmalarının iştıyakıdır. İttifakların, zihinsel ve akılsal, güç birliği katışması, çağlayan olmuş çıkmıştır. Toplumu ortaya koymuştur.

Hatta bu ittifaklara, bugünkü ahlaki gözle baktığımızda; çok yararlı olmuştur. Bu yararlılardan biri de yakın akraba evliliklerinin, yeni ittifaklarla, önlenmiş olmasıdır. Eski sosyal yaşam biçimlerinde aynı totem soydan olmak demek, birbirleriyle cinsel ilişkinin meşru ve izin verilir olma tabusudur. Yani bir iç evlilik serbestliği idi. Eş deyişle, ensest bir evlilikte ilk baştaki izin verilen. Tüm mantıklarını, bu zemin düzleminde olan, tabularla işletip, devindiriyorlardı.

Şimdi ise yasa (töre) başka idi. İç evlilik tabu (yasak) kılındı. Dış evlilik yani bir başka totemden olanla evlilik meşru kılındı. Eş deyişle, daha önce yasak olan kurbağa ya da yılandan olan insanlarla evlilikler meşru olundu. Bu tüzenle niş bugün biliyoruz ki yepyeni bir kendi kendini organize eder. Bu tüzenle niş yukarıdan beri sayılanların yanı sıra, şu kazançları da kendi kendisine organize etmiştir. 1-Totemler arası dış evlilikler yakın evliliklerin tüm olumsuzluklarını kırmıştır. 2- Gen karışmaları, bedensel ve zekâ sağlığı açısından ve kimi pek çok, bağışıklaşma sisteminin güçlenmesi açısından da, insanların biyolojik kimi geriliklerinden de üstünleşmesini yarattığı da artık tartışılmazdır.

Böylece ittifak insanların zihin fonksiyonlarındaki var olan kapasite yetenekleri, normal seyirli bir kullanıma alınmasıyla da, yetenek zenginliğin olduğu da açıktır. Tarihte ilk kez ensest ilişkilerin yasaklanması olayı, yeni olgusal ittifaklarla ortaya çıkmış olması çok önemliydi. Bunlar bilinçli olan bir adım olmayıp, olay ve olguların, karakterinden kaynaklı, kendi kendine bir organizasyonun girişmesidir. İttifak birliğinin, zekâ çığlaşması ortaya çıkarır olmasındaki diğer bir neden de budur. Yani bu türden evliliklerdir. Bu evliliklerin keşfi; aslında karşı totem güçten olan birisinin, kendilerinin totem soy kardeşliğinde olmaması, sorunsalına üretilmiş bir çözüm yanıtı, bir cevaptı. Karşı etnik totem aidiyeti kendisi kılabilmek için, evlilik yolu ile kendisine denk sayılmasının çözümlenmesidir.

İttifak ne kadar ittifak olursa olsun, eski alışmalar, eski bilmeler, eski edinilmiş kanaat ve sanı kanılar, zaman zaman vaz geçilmez olabilmektedir. "Develer tellal iken" söylemi, eski öğrenilmiş tanımlama ile yeni ittifak içi, aidiyetçi iş bölüşme eylemini dile getirmesidir. Yine aynı biçimde, deveyi kutsal ve helal sayan, deve totemli toplulukların, bir zamanın, sosyolojik ilişki biçimlerini anlatışı vardır. Tarihte ilk kez insan kurbanlarının yerine, hayvan ya da bitki kurban etme fikri, çok gelişmiş bir adımdı. İnsanın kurban edilmesinin yerine geçebilmek demek, kurban edilen hayvanın o klan insanıyla eşitleşmesi o klanın kanından canından sayılması demektir.

Sürecek

Bayram Kaya

Toplum Ve Halkın Masal Gerçekleri 6

Bu yüzden, her topluluğun totem hayvanı, o topluluk üyesinin eşitidir, kendisidir. Ve ancak o klan üyesinin canı yerine, o totem bitkisi, ya da totem hayvanın canı, yer değiştirebilir. Bu insanın canını kurtardığı, değişilmeye duyulan minnetin, kutsallığı idi. İnsanların kurban edilmiş travması, ancak böylesi bir sembol üzerinde geçişerek, yamyamlıktan bir nebze uygarlığa doğru meşruluk kazanabilmiştir.

Deve totemli bir toplumlarda, devenin özellikleri kutsanacaktı. Örneğin, devenin doğumlarıdaki inilti ses çıkarmasını, kendisi de taklit edecekti. Devenin etinin musmul (bir inancın kendi akidesine göre yenme ve kullanımına, izin verilmesi. Bunların ne şekilde kurallarla tüketileceğine uygun olması halidir) kabul edilip helal kılınması bu kabil bir meşruiyettir. Devenin sidığının sayrısız kaygılarla içilmesi yine bu kabil kutsallık izafeli anlayışlardır. Kulağı kesik devenin nitelenmeleri de günlük dilin kullanımını içine girecekti.

Zaten o çağlarda, kutsal gibi olma, ya da bir özellikli yaratığın hassası insanların övüncü idi. Becerikliliğinin farkında olamayan insan, tazi gibi koşacaktı. Kartal gibi görecekti. Aslan gibi güçlü olacaktı. Kuş gibi uçacaktı. Bu övünmeler güncelin dahi benzetimleşmesidir.

Böylesi öykünüşler, kutsal olanlarla, kendisini özdeşleştirmeye varacaktı. Tüm yaşantı, düşünce misalleşmeleri de, özelde kendi kutsallık nesnesi üzerinedir. Karşı gruba göre anlayış ve sakınma da, o gruba (Deve grubuna) benzememenin, bir ayırt edici özelliğidir. Yani deve aidi, deve adamlardır. Boğa aidi gibi olmamaları gerekirdi. Bir deve kişi deve tabusunu (yasak ve izinlerini) , iyi öğrenmeliydi. İyi bilmeliydi ki ileride kiminle cinsel ilişki kurup kuramayacağı tabusunu yerine getirebilirdi. Artık deve olan biri, deve ile evlenemezdi.

Şunu iyi belirtmekte yarar var. Farklı totemli olmak demek, size birçok koruyuculuklar ve yarar zararlar sağlamaktır. Söz gelimi; o totemin bağıl ruhu, sizi koruyup gözetir olacaktı. Nelere uyup nelere uymayacağınızın enformasyonlaşmasıdır. İttifak öncesi sosyal birliklerde de bunlar vardı. Ancak orada bir deve insan, bir deve insanla evleniyordu. İç evlilik vardı.

Farklı totem demek, totem gruplarının bir birine benzemesinin hiç iyi görülmediği, yasakçı olan, ayırt edici bir özelliğidir. Bu yüzden, bir totemin aidi, diğer totemin kutsallığını inkâr etmek, ona benzememek zorundadırlar. Masallardaki bu türden tabu yasağı olan bir cinsel birleşmeler, hem eski anlayışların felaket mantığını, yani laneti işletirdiler. Hem de yeni ve zorunlu dönüşmelerin, bu türden evliliklerden doğan güçlü kişilerce gerçekleştirildiğinin legal meşruiyet dönüşmesini algıladılar. Kurnazca sofistikle işlenen bu yaklaşımlar çok büyük nefret ve tepki ile sosyal olaylara neden olabildiği gibi, sosyal ve toplumsal gelişme ve yaşamın dönüşmesindeki anlaşılmayı da ancak böyle sindirebiliyorlardı.

Söz gelimi, gök yerli biri ile (melek, cin, peri gibi insanlarla) topraktan yerli birinin evlilik ya da çocuk yapmalarının felaketleri, masal söylencelerinin en dip hafıza aktarımlarıdır. Bir peri kızı ile insanoğlunun evlilikleri ve çocukları gizlenirdi. Bu, dıştan evlilik yasağı, insanların, toplum olmazdan önceki, etnik sosyal birlik yaşamlarının çok sıkı bir kuralıydı. Yine bu yasaklar, ittifak grupları içinde, farklı totemle evliliklerine izin verince, gizlenen çocuklar kahramanlıklar yaparak halkın gönlünü fethederdi.

Ancak bu evlilikler de kendi dışlarına göre, bir iç evlilikti. İttifak dışındaki (şehir-site beylik gibi devletlerle) evlilikler tabusu devam ettiriyordu. Tıpkı yakın zaman kadar totemi farklı olan bir İngiliz'le, bir Türk'ün evlenememesi gibi. Tabu yasak olanı ve izin

verileni içeren bir anlayıştır. Totemse, bir devinim alan özeğini (merkezini) temsil eden, tabuyla irad eden, sosyal ve toplumsal olanı, o günlerde sembol olarak üzerinde dönüştüren kutsallıktır.

Bu ittifakların içine hiç almadıkları totem anlayışları, hatta yakın çevrelerinde dahi olmayan farklı etnik yapı ve tabuları bilmiyor olmaları da çok muhtemeldir. Böylesi bir totem etnik yapı ile tarihi şartlar içinde ulaşım gücü ile karşılaşabilirler. Ticaret ederek karşılaşabilirler, savaş fetihlerinin ulaşması ile karşılaşabilirler. Bu ilk karşılaşmaların izlenimi, karşılaşan gruplarca çok etkileyici ve etkilenici bellek yapar. Örneğin tatar ve Türkmen ulakların at üzerinde akrobasilik hareketliliği, karşı topluma bu pire gibi oluş algısını verir.

İttifaklar hiçte öyle kolayına olmamıştır. Alabildiğine sancılı olmuştur. Ve her sancılı buhran yeni bir doğumla günümüze değin süre gelmiştir. İnsanlık daha baştan, Tefik Fikret gibi: "Toprak vatanım; Nevi beşer milletim -aidiyetim_" diyemediği için, elbette bu olgunlaşma, çok uzun bir süreç olacaktır. Bu yüzden sık sık görülen, sosyal buhranlar, çeşitli gelişmiş görünümlemlerle, sıkıntılarını ittifakların sırtına sarmıştır.

Özellikle ateş kült ile çoban kültün ittifakı ve deve kült ile pire kültün ittifakı ilişkileri, alabildiğine bellek yapıcı ola gelişmiştir. Ki bu nedenle bu tür bellekler söylenece edebiyatının ve kültürünün, adeta bir miladiymiş gibisine aktarılmış olmalıdır.

Develer tarihin belli döneminde, kendi kültürlerini dış toplum içine yayıp, nüfuz geliştirmek istemiş olabilirler. Bu ihracı bellek yapacak türden, şiddet ile gerçekleştirmiş de olabilirler. Önce sulhçu bir davet duyuru biçiminde bir yaklaşımda sergilemiş olabilirler. İşte tüm bunların izlencesi, belleklerde girişip yansınması, çok farklı olabiliyor. Bir başka kült, ihraç olunan kültü hiçbir zaman iyi gözle bakmaz.

Bir kült ne kadar uygar ve gerçekçi olursa olsun, diğer kült üzerinde, bir travma algı olmaktan kurtulamaz. Propaganda ile tanıtım ve davetler o kültün giderekten de kendisini eften püften bahane kılmasına neden olur. Söz gelimi davetime uymadınız da cezalandınız. Yada elçime iyi davranmadınız da cezalandınız gibi. Böylece bu davet savaş yolu ile ihraç edilip karşı tarafın eline tutuşturulur. İşte bu tellâliye davetler ve tellâliye daveti ele tutuşturular esnasında, pire toplumlarla da karşılaşmışlardı.

Bu tellâliye davet ve ilişki biçimleri sıradandaki karşılaşma çatışma ve algılamalar bir tellâliye ilişkilerinden çok çok farklı olmalı ki, aktarımların adeta günümüze gelen zarfı olmuştur. İşte bir zamanların bir toplumsal ilişkileneş ve düzenleneş biçimi ve yaşam formu olan bu tanımlılıklar şimdilerde unutulmağa yüz tutmuş yaşantılardır. Tellâliyeci kült ile pire kültü karşılaşma, hem kendilerini, hem de diğer ulus toplulukları hayli derinden etkileyen bir ittifak iye belleği ve toplumlarca unutulamayan iyi bilinirlik oluşturmuş olmalıdır.

"Develer tellal iken" bu türden bir hafıza edilişin anlatımını pekiştirir. Yani deve aidi toplumların dünya görüşlerini ve kendi inançlarını, çevrelerine ve dünyaya eğmen kıldıkları ve kendi dünya görüşlerinin egemenliğini yaydıkları şöhretli dönemin etki izlerinin yansıtılmasıdır. "Develer tellal iken". Bu tür bir nam salışın aks edişin, bu anlatımının, şifre edildiği bir anlatış ve söylenece şeklidir. 1001 gece masallarının kaynağını ve zamanını da böylece ele verir.

Masallar çok belirgin süreçleri anlatmakla, bazen üç aşağı beş yukarı, yuvarlak bir zamanı bize tahmin ettirebilirler. Örneğin, sert doğa koşulları içinde, gelenekçi göçer

yaşamları olan pire insanlar, zaman içinde gezginci yaşantıyı zorunlu olarak bıraktılar. Yerleşik yaşama geçtiler. Bu yerleşikliğin oturması için iki ya da daha çok taraf gruplarca düzenleşip, kaynaşmaları henüz yapılaşırken, diyelim ki yeni bir grupta, ağaç insanla ittifaka girişmiş olsunlar.

Sürecek

Bayram Kaya

Toplum Ve halkın Masal Gerçekleri 7

Ağaç totemli insanlar, pire insanların grup yaşantısına göre, daha bir özelde yerleşik yaşantılaşmayı başarmış olabilirler. Yeni yerleşik düzen ilişkisine katılan pire adamların yaşantılaşmaları ve meslek edinmeleri, bu ittifakı ilişki düzeninin birlikteliği ile ortaya çıkar olabilecektir.

Pire grubun hepsi, pire gibi atik davranır olamayacağından, savaşçı olma ve ulak olma mesleklerine katılamazlar. Bir kısmı, şu veya bu biçimle zaman içinde, berberlik mesleğine yakınlaşmışlardır. Ağaç insanların ittifaka katılmalarının tarihi şöyle böyle çıkarıla bilir. Sosyal öğrenme ağaç adamların ittifaka katılmalarını şöyle bir çağrışımla hafızadaki öğrenmeyi diri tutarlar. " Pireler berber iken, ağaç adamlarla kardeş olduk" diyen bir halk söylemi, bize özel bir tarih sırası verir.

Pireler berber iken, diye başlayan masallar, genel bir tekerlemeye dönüştü ise de, o tür masallar yine pirelerin berberliği sırasında ya da sonrasında, üretilen masallara bir milat gibi olabileceği düşünülebilir. Bu milat bize hiçbir şey ifade etmiyor ama eski tarihte pirelerin berber oluşları, bir milat belirtir gibi masallar da anılır oluşu, kuvvetli ve travma tik bir bellek yapmış olmalıdır.

"Ben babamın beşiğini, tıngır mıngır sallar iken" Bu söylem, yine açıktır ki eski toplumların ittifak düzenleniş döneminin ilişki biçimidir. Unutulan bir anı söyleminin masal ve tekerleme addedilen şekline dönüşmüş olduğu varsayılan bir anlayıştır. Ve elbette ki bu anlatımı, hafızamız kavrayamaz! Bunlara tekerleme der geçeriz. Niye kafa yoralım ki!

Her sosyal ve toplumsal ilişki biçimi, bir kendi kendini organize ediş biçimi olduğunu yukarıda söyledik. Bu türden yeni organize ilişkilerini insanlar, yeni totemsel sembolik değerler üzerinden benimsiyor ve meşrulaştırıyorlardı. Böylece yeni durumun yarattığı travmayı bu sembollerle aracılığı ile ancak hazmedebiliyorlardı.

Böylesi bir yeni mantık kalıbı işleyişi ve işletilişi temeli var ediliyordu. Bu meşrulaştırmalar hak, hukuk, etik gibi yepyeni anlayışları öldürüp bitiriyordu. İşte yeni sosyal ve toplumsal organize ortaya çıkardığı çetin sorunsallardan birisi de nesep sorunu idi. Etnik totem yapıdan gelirken çocuk aynı totem gruba aitti. Yani komünündü. Şimdi ise çocuk iki farklı totem grubun aidindendi. Velayet nasıl olmalıydı? Çocuk hangi toteme gurubun aidi olmalıydı?

Bu çok çetin sorunsallardan biriydi. İnsanın toplumsal hayatı ile birlikte bu konuları, binlerce yıl içerisinde, pek çok aşamalardan geçirmiştir. Bu geçişlerin evrimsel farklı farklı seyirleri olmuştur. Bu seyredişlerden, gelip geçici aşamalardan birisi de, damadın iç güveysi geldiği bir ilişki biçimidir. Henüz baba kavramı ortada yoktur. Damadın bugünkü anlamda kayın babası, yine bugünkü anlamda, kayın baba torun olacak çocuğun, adaşdır. Çocuk bugünkü anlamda dedenin ismini alır.

Çocuğun bugünkü anlamdaki dedesi nasıl damadın babası ise, dede ile adaş olan çocuk da, damadın babasıdır. Yani damat, doğurttuğu çocuğa, baba demektedir. Bu yüzden, damat babasının (bugünkü anlamda çocuğunun) beşiğini sallamaktadır. "Ben babamın beşiğini, tıngır mıngır sallar iken". Bu nesep konuları çok uzun ve çetrefillidir. Bugünkü anlayış mantığımız, bunları anlamaktan şaşar kalır.

Yani doğurtan damat, bugünkü anlamda, oğlunun beşiğini sallayacaktı. Ama bugünkü oğul, o günkü damadın, babası oluyordu. Eş deyişle damat, babasının beşiğini tıngır mıngır sallıyordu. Daha açığı damadın iki babası vardı. Biri kayın baba, diğeri de

doğurtacağı oğul, oğul olmayıp, ikinci öz be öz babası olacaktı.

"Anam kaptı maşayı, babam kaptı asayı". Bu anlatımda açıktır ki maşa ile ateş tutmayı edimsel uzmanlık yapmış ateş kült toplumu, eli asalı çoban kült toplumun, ilişki düzenine girmesiyle, süreç içindeki evliliksel sorunsal tartışmasını ve paylaşılan yönetimsel buyurmadaki simge araçları kullanışlardaki buyurma olaylarıdır anlatılan. Simgeci yaşantı motifidir. Semitik toplumlar genelde çoban topluluklarıdır. Asurîler ise genel manada, ateş kült topluluklarıdır. Ateş kült toplulukla, çoban kült toplulukları kaynaştıran, bir toplumsal yapının yansıtılışı idi bu söylem.

Ateş kült ile çoban kült, iki toplum; evlilikler yoluyla akrabalık ilişkisi kuruyorlardı. Ateş yakmada pek bir maharetli idi bu kült erbabı kişiler. Ateşi söndürmeyi sürekli kılan kültün, ateş üzerine edimsel yaptırım anlayışları ve inançlaşma seremonileri de vardı. Ve bunlar, çoban toplulukla evlenerek, göçerlik yaşamı sürdürdüler. Bir ateş gede kadın, göçerlik hayatına başlayınca, görevi gereği ateşi de, sürekli yanık tutması gerekiyordu. Ateşi maşa ile uygun bir kap çanağın içine bırakıyor, onu; kül içindeki bu kuru (közü) , değişik biçimlerle sönmeyen saklayabiliyordu. Kül içi ortamlarla ateşi söndürmeden emniyetle taşıma zorunluluğu çıkmıştı. Çünkü pratik ateş yakma gelişene değin, tekrardan ateşi, uzun uğraşlarla yakmak, pek esas olan bir konu ve pratiklik değildir.

Başlarda ateşin söndürülmemesi esastır. Yakılan ateşten köz alınıp, kor olarak tutulup, taşınması ve konaklama yerinde, ondan tekrardan yeni ateşler yakılması bir tutum ve inanç idi.

Baba soyca çoban bir toplum aidi olmalıdır ki, asa elinde gezmekteler. Çoban toplumlar genelde gezginci eli asalı, vaizci veya vaazcıdırlar. Bu nedenle, bir nübüvvet olarak bey, oğluna ya da kendi yakınına, bir yönetme hakkı simgesi ve yasası olan asayı verirdiler. Daha sonraları asa büyük oğulluk hakkını temsil eder olmanın anlamını da taşır oldu. Çünkü büyük oğul, türlü dramatik, evrimsel, sosyal maceralardan geçirdikten sonra, şimdi hem kabilesini yönetme hakkını elde etmişti, hem de dayı toplumu bir kızla evlenmeyi hak etmişti. Küçük oğullar amcakızları ile evleniyordu. Asa böylesi boyun eğilen önemli bir güçtü. "Anam kaptı maşayı, babam kaptı asayı". Söylemi, bir göç buyruklaşmasının sessiz soluksuz, başlatılması işareti olmalıydı. Anne maşa tutup topluluğa mesaj verirdi. Sözün gelişi; kılıç kuşanıp, savaş kararının mesajını verme gibi. Ateşi hazır ederdi.

Baba asayı topluluğa uzatarak, yol irad (söylemi) ederdi. Ki kabile göçe hazırlanırdı. Bunun duyurusu bir yol hazırlığı idi. Kabilenin görüşü alınmazdı. Sorunlara bey ve hanımın kararı teşhis kor, bunları simgesel takı ve işaretlerle kabilesine enformasyon ederlerdi. Evlenerek akrabalışan iki kültün, sürekli kılınan bir yaşam birlikteliklerinin yeni ve aykırı oluşlarının, birleşip kaynaşmalarının, alışmaları ve birbirine göre olan acayıplıklarının, anı anlatımlarının, yaşamsalların, şifresi ve deşifresidir bu tür söylemler.

Sürecek

Bayram Kaya

Toplum Ve Halkın Masal Gerçekleri 8

Bir varmış, bir yokmuş. ... Akrep Prens bir ülkeye gelir. Bir de ne görsün, ülkenin çeşmelerinde su yerine irin akıyormuş. İnsanların gözlerinde, ağlamaktan kan akarmış. Suyun akması için içlerinden birisinin, her ay, bir dev için kurban edilmesi ile ancak mümkünmüş. Ahalinin ağlamalarındaki büyük teessür de, o gün kurban edilme sıranın, kralın güzel kızında olmasındanmış!

Burada ki sosyal ilişki düzeni, kurulmuş olan çeşitli ilişki biçimlerine yorumlanabilir. Nasıl yorumlanırsa yorumlansın, sonuçta doğru bir ilişki düzeni, çeşidini tanımlayacağı çok açıktır. İttifakların meşruiyeti ve yaptırım gücü, ahit gücü, öylesine şiddetli ve unutulmaz, tesir edici yapıyordu ki adeta bunlar; sosyal beyinlere, görsel ve temaşa algılarıyla, kazanıyordu. Bu törenleri, unutulmaz kılmak için önce altı aylık dönemle, sonra da birer yıllık periyotlarla, bugün bayram dediğimiz törensi, şölen ve kutlamaları yapıyordu.

Aslında toplumsal yapı ortaya çıkmıştı. Bunun iş bölüşümü ürün takası, yönetimi, düzenlenişi gibi birçok zorunlulukların nesnel baskısı vardı. Bunu beşer lisanına ancak totem gücün yansıması ve direktifleri ile meşru, uygulanır, yasa (tabu) olarak anlatırdınız. Çünkü artık totem gücü, bu ittifakları isteyip irad buyuruyordu. Güçlü bir totem (tanrı) , insan grubu içinde, özellikle tanımlanan bir topluluktan yönetici sınıftan, kurbanını seçmektedir. Bu seçilmenin önem vurgusunu Tevrat'ta bile görürüz. Tevrat'ta dahi Tanrı, kendisine sunulacak yakmalık kurbanın özelliğini tek tek sayar. Rengini (sarı renk) , tüyünü ve yaşını, fiziki kusurlardan arınmışlığı gibi özellikleri taşıyan kurbanları, yeğlemektedir. Bu dönem insan kurbanlarının hala sürdüğü ve insan kurban etmenin, en revaçta olduğu yaşayış biçimidir.

Hatta ittifak dönemlerinin kendisi de insan kurban ritüelleri ile geçiyordu. Her topluluktan her bir gün için kurban şölenleri düzenlenip, kazanlar kaynatılıyordu. Kurban veren grup yasta, diğerleri kutlama şenliğinde idi ki tüm bunlar ittifak bağıcını, çok güçlü kılan törenlerdi. Tevrat'ta böylesi bir törenin artık yasaklanan ritüeli Nuh'a emredilir, "İnsan eti yemeyeceksin ve insan kanı içmeyeceksin" Gayrı bu tür şölenlerin yavaş yavaş yasaklanmaya başladığı Tevrat'ın bu beyanı ile anlaşılmaktadır.

Etnik bir totem anlayış, politeist ittifaklarda, hoş görü ve fikri devinim şiddetlenmesini ortaya çıkararak yararcı bir amacı ortaya koyuyordu. Ancak, önceleri totemlerin farklı farklı alanlardaki kendine özgü görev dağılım alanlarını düzenleyişleri ve iş bölüşümü anlayışları vardı. Bu iş dağılımı anlayışları yerini, yavaş yavaş ve yeni yeni oluşan, bir tanrının yaratma gücü fikrine yer bırakıyordu.

Bu tekleşme fikri, toplumsal ittifakların, bünyesine kattığı sosyal yaşam birliklerin gelişik karakterinden kaynaklanıyordu. Bu ırklar, etnik yapıların çatışmacı ve kutsal totem anlayışlarının, bölücü olmasından doğuyordu. Oysa toplumsal yapı ise sözle şilen ittifakların, zorunlu bir birlik ihtiyaçlarını ön görüyordu.

Bu tekçi anlayış önce, bir totem anlayışlar ittifakı olan ve tek yapılı Marduk biçimli bir totem anlayışa eviriliyordu. Mısırdaki, bu tek tanrı fikri Nil Vadisinde de Aton fikri ile olgunlaşma pekişiyordu. Örneğin, Marduk elli farklı totemin, tüm özelliklerini, kendi şahsında toplamıştı. Bu sıfatlar birleşmesi; ittifakın kararıyla ve çeşitli zamanlardaki onayı ile olası olabilmiştir.

Bu evirilişin somut olan toplumsal ve sosyal nedenleri de vardı. Örneğin, farklı totem anlayışları, insanları o grubun aidi yapıyordu. Ve kişi davranışlarının terslenmeden, ters bir karşılık görmeden meşruiyetleşmesinin kaynağı olup, yasa kılan yaptırım gücü gibi

olumlu yanını ortaya koyuyordu. Sosyal birlikten beri meşruiyetin kaynağı olan totem yapı, toplumsal yapı ile meşruiyetin kaynağını iki yola yöneltmişti.

Birincisi, sosyal birlikten gelen, bir totem gücün yapılaştırması olan anlayışlar çekim alanıdır ki şimdi totemler ittifakı ile tek tanrı fikri meşruiyet kaynağına dönüşmeye başlamıştı. İkinci olarak da, meşruiyetleşmenin en temel kaynağı da bağlayıcı olan, somut olan, üretken olanı da toplumsal ittifakların; bağlaşıklık sözleşen, akitleri idi. Bu alanlar ortaya çıkmıştı.

Ama olguların içinde iken bunların okunur olması, olanaksızdır. İnsanlık toplumsal, nesnel meşruiyet anlayışından önce inançla işi götürmüştür. Tabii ki bu nesnellüğün zorunluluğu ile oluyordu. Böylesi soyut ve inançsal totem güç meşruiyeti içindeki çabalarıyla uzun süre, çok ağırdaki olsa, bir uygarlaşma gayreti içine girmişlerdir.

Bunun nedeni toplumsal nesnelin yasalarının o günlerde belirleyici olarak bilinemez oluşudur. Bu nesnel zorunluluklara, öznel mantık ve değer yargıları ile bakıyor ve bu zorunluluğa göre cevap üretiyorlardı. Üretilen cevaba, nesnelin bilgisidir diyemedikleri için, sihir, büyü, keramet, atalar ruhu ile temas gibi yüklemelerle, totem buyrukları meşruiyetleştirmesine dönüştürülüyordu. Tabii bu işlere süreçle birlikte sınıflar egemenlikleşmesi de girince, daha bir öznel nesnel karışması ve çatışması ortaya çıktı. Bu çok doğal ve "yerine ikame" bir mantık buluşudur. Yani bilgisizliğin, nesnel olanın bilincinin yerini, inanarak nesnelin ve özelliklerin meşrulaştırılması yer almıştır. Tüm bu tek tek totem meşruiyetleştirme ve çekim alanı olma olumluluğu, ittifak içinde bir yanda kendi olumlu yapısını korurken, bir yanda da, diğer totem anlayışlarla, çelişkiler ortaya koyuyordu. Halk içinde, egemenci, baskıcı olma gibi olumsuzlukları; tüm bu olumsuzluklarını bastırır olmuştu. Bu olumsuzluklardan kaynaklı iç etnik çatışma ve gerilimlerin aşılması zorunlu idi.

Totemler ittifakı, topluda da önce çift başlı, ikizleşen yönetim formlarını ortaya çıkardı. Ama zamanla şiddetli erk kavgalarını ön gördü. Ve totemlerin, kendi öznel nesnel meşruiyet algıları toplumun gerçeğinin yerini alması gayreti ile toplumsal olan bağdaşamaz oluyordu. Bunlar bir kendi kendine organize oluştu. Ve iç çatışmalarının olgunlaşması ile akıl edilmese bile, kendiliğinden sorunların bir bir aşılması sorunsalı idi.

Henüz bilinemeyen, nesnel yasaların zorunlu düzenleyici kaynağı yasallığı işlevini, daha totem güç sağlıyordu. İttifak içindeki çok sonraki evirilişlerle, artık bu meşrulaştırmanın kaynağı, totemlerin olması yerine, BİR TOTEM GÜÇ olmalıydı fikrine varıyorlardı. Totemler de kendileri gibi birlik içinde davranmalıydılar. İnsan akli, giderek idraklerle zekileşiyordu. Bu alanın üretimini de kaçınılmaz olarak, artan soyutlama gücü ile düzenliyordu.

Sürecek

Bayram Kaya

Toplum Ve Halkın Masal Gerçekleri 9

İşte devleşme, ittifakların birleşme ile büyümesidir. Yani devleşen bir yapısıdır bu. Onca insanların kurban edilen sunulmasındaki, geride kalmış, sosyal bilincidir. Bir etkilenme ve etkileşimli anıların anlatımlarıdır bunlar. Bu anlatımların ilişki tabanları ortada kalmadığı için olay bağlantıları anlatan ve dinleyenlerce yapılamamaktadır. Dinletileni, anlaşılır kılabilmek için mantık kategorisi oluşturabilmek için; büyüyen, devleşen, olay girişimleri ile aklını karıştıran, kendi toplumsal ittifaklarının aktarılışını, dev imge anlatım biçimine dönüştürmüş olmalıdırlar. Yine bu tür ittifaklar, kurbanlarını zaman zaman öyle alelade kişilerden seçmezlerdi. Yöneticilerden seçerlerdi.

Zaten yönetici kurbanı, kutsal bir gelenektir. Toplumsal ittifaka kurban olarak sunulan o totem aidin yöneticilerine yapılan ağıtlar da, o etnik grubun yası idi. Hatta o kurbanın etini kendinden olanı yememe de bir usuldü. Şölenlerde sunulan, kendi totem ata soy kutsalından olan, birinin kurban etini yememek tiksindir bu. İlk yaratılış anlatılarından biri olan: " tanrı İgigi'lerden biri kurban edilir. Kurbanın çanı ve kanı ile toprak hamur edilir ve bu çamurla insan yaratılır" "Bunun üzerine diğer İgigi'ler yas ve ağıt ederler. Yere tükürürler." Bu kendinden olan kurbanın etini yememeye giden eylemselliğin oluşması ve sembolizmidir. Kendi kurbanından tikslenme ve iğrenmedir. Eşleyişle kusma eylemidir. İnsanlığın gelecekte yamyamlıktan evrilmiş, bir ilk adımı olarak da görülmelidir.

Böylesi bir yapıyı altüst eden bir anlayış, ancak yeni ittifakın, birden bire, keskin karar almasıyla olur. Şölenler, ittifak içi, devrim nitelikli, keskin kararlı, uygulamaya konan yaşamsalların sözleşmesi isidir. Halk bunların sembolizmini belleklerde kutsal gün olarak yaşatır anlatır oldu. Yeni ittifak ve ittifakın katılımcı toplumlara, kendi içlerinde sıkıntı yaşıyorlardı. Söz gelimi ittifaka katılan domuz totemli olan katılımcılar, yenileştirici ilke rolü oynamış olabilirler. Yani sorunu çözen bir cevap ve akıl koyuşu ortaya atmış olabilirler. Bu çözümsel olan ve saygı ile benimsenen edim, diğer halklar üzerinde domuzların, kendileri gibi birden prens insana dönüşüp, tıpkı ittifak insanı gibi olması ile simgeleşmiş olabilir. Bu domuz prensin (domuz topluluğun) dev ve ejderhayı öldürmesi demek; devleşen ittifaklara insan kurban etme geleneğinin, artık ortadan kaldırılması gerekiyordu, demektir.

Bu hal, kurban olacak prensesin(ahalinin) kurtarılması ile oluşan minnetin insan bilincine sembolik olarak serüven aktarımıdır. Yani domuz prensin birden insan olup (kendi gibi olup, kendisi gibi insan sayılıp) , yeni düzen ilkesi ortaya koymasının, yansıtılışdır. Yani eski adetlerin alışmaların yerine birden bire yeni totem kararı alınmasıdır. Bu kararlar, eski olanları aniden değiştirip düzenleyen şaşma yapan yapılaşmalarıdır. Bunlar bir eski geleneklerden, töreden ve bir yasadan, bir kutsal olan uygulamalardan, kopamayışın yarattığı travmanın tedavisidir de. Travmalar bu tür anlatımlarla ve semboller üzerinde geçirilerek, toplumun dışına atılır. Yeni olan halka (etnik yapılar) , ancak böyle benimsetilebilir. Bu da sembolizmin önemi ve sosyal toplumsal olaylar üzerindeki kontrol etkisidir.

Böylesi çeşitli insan kurban sunularını, sosyal hafızanın unutmadan aktarması için, bir takım kırpmalar ve güncel ilave dönüşmeler yapılması zorunluydu. Gerçek eski toplum nesnel ilişki düzeni şimdi yoktu. Üstelik şimdi bu anlatacağı olay da, ortada kalkmış olan ve yeniden yapılması çok günahı. Üstelik bu günah kılınanı ezelden beridir böyle var olduğunu sanıyordu. Bunları yasak ve haram kapsamı içinde yaşıyordu. Ama sosyal belleğinde de böyle bir sosyal gen bilinç aktarımı vardı. Bu somutluğu ancak, hayali somut benzetimleri imleştirecek ilişkilendirerek anlatabilirdi.

"Az gittik, uz gittik, altı ay, bir güz gittik. Dere tepe düz gittik. Bir de baktık ki; bir arpa

boyu yol gittik. " Burada toplumlar arası ilişkileniş ve yaşantılaşmanın kendine özgü sürmesi ve zaman içinde değişmesi çok çok açık vurgulanmaktadır. İnsanın gücüne ve doğa karşısındaki insanın güçsüzlüğüne, duyulan duygusal yaman çelişkisi belli edilmektedir. İnsanlar süreçle gelişme olarak hayli yol alıyorlardı. Şaşılacak kertede gelişmeler ve olaylar var ediyorlardı. Bu gelişmeler, insanın kendisine olan güvenini sağlarken, kendisini beğenmişlik kibir duygusunu da kendi dışındakilere ihraç etmesi gibi ne mene bir anlama olduğu da, söylenmektedir. Bu anlamalar, insan gelişmesinin bir doğal olay karşısında nasıl aciz kalıp, yok olduğunu, görmesi ile mümkün oluyordu. Bu çaresizlikler de" bir arpa boyu yol" gidişin tanımlaması oluyordu olabilir. Dere tepe düz gittik, altı ay bir güz gittik. Tanımlaması bilge kişilerin söylemidir. İnsanlığın uzun uğraşla neleri geliştirdiğini bilmekteler. Olayların, ezelden beridir, böyle olmadığının bilincindedeler. Bu izanı, güncelin yaşantı ve ilişki değişmelerinden fark ediyorlardı. Bir de kendilerine aktarılanlarla şimdinin kıyaslanmasındaki farktan, bu anlayışları çıkarıyorlardı. Ve bilmece anlatışa döndürüyorlardı.

Uzun zaman dilimince yavaş yavaş biriktirerek, insanlar olarak epey yol aldık (az gittik, uz gittik, altı ay, bir güz gittik) . Geliştik, geliştirdik, güçlendik. Ancak onca güç ve yol alışı rağmen bu güç ve yol alışlar, doğal felaketler karşısında, işe yaramazdı (Bir de baktık ki bir arpa boyu yol gittik) .

Bir başka gözlemsel olanın özetlenmesi de olabilir. Her sosyal değişme, yapılarda fırtınalar koparır, kavgalar gürültüler çıkartır. Değişmeye direnen bu yapının direnci durulduğu zaman; bir arbedenin şamatası hatırlanıyor, bir de değişmenin yol alış kıyaslanıyordu. Uzun bir zaman alan çatışmaların direnç büyüklüğü karşısında, alınan yolun kıyaslanması yapılmaktadır.

Çatışmanın komikliğini, bir kaşık suda koparılan fırtına olarak; " bir de baktık ki; bir arpa boyu yol gittik " diyerek belirtiyorlar da diyebilmemiz olası. Bu böyle olacaktır denmektedir. Emek ve zorluk büyükte olsa, yol az ve öz olacaktır. Az öz olanda; devamlı, zahmetli bir çatışmanın aşılması ile ancak olacaktır.

Bunları böyle anlar olmamızın nedenleri de vardır. Böylesi az ve öz gitmenin, altı ay, bir güz gitmenin, akabinde bir arpa boyu yol gidilmesinin sonunda birden şişeden çıkmış gibi ilginçliklere ışınlarız. Ani olarıktan birbirinden zaman, mekân ve ilişki düzeylerince farklılaşmış olan, olay düzlem ufuklarında beliriveririz. Tıpkı "Alis harikalar diyarında" da olduğu gibi!

Başlangıcın, direnen var olan ortamı, bir arpa boyu yol alındıktan sonraki zaman içinde bakıldığında, eski olgular yok olacaktır. Çeşitli olay ufukları, eski toplumun düzenleniş ilişki biçimini, zaman içinde silinecektir. Yani ""Bir varmış, bir yokmuş""

BİTTİ

28.01.2009

Bayram Kaya

Topluma Derilme

Sevda! yüreğin sindiremediğini
Duygusal nakil sindirecektir.

Nice sürüncemeler
Ortak aklın değil
Yaratılan heyecanlarda
Korkularla parçalanmaya
Kaygıdan oluşan, akla eğil! *

Korkunun güvencesi duygusal ve öznel
Toplumun güvencesi, akli pay ve söznel

Toplum benim
Var oluşsal evim
Bir durum yol bilmezse
Paylaşımıldır nimet külfet
Ayan beyandır söz ve devim...

Korku imparatorluk kurmuşsa
Zülüm, panikle krallık eder.
Olgulayana dek keyfe keder

Yaşamsal ilişkilenişte
Feyiz almıyorsa hem
Ziyan olacaktır korkularla dem
Esamesi yoktur akıl esmez
Uygurluğa varışta, kucaklaşışta, sözle
Sarım sarım sarmak durumu kesmez.

Devinim sözden öncedir

27.03.2007

Hem : Birlikte, beraber olmak anlamı içerir.

[Pardus... Özgürlük İçin...](http://www.ozgurlukicin.com)
 [Pardus... Özgürlük İçin...](http://www.pardus.org.tr/banner/bts01.png)

Bayram Kaya

Toplumsal Halksal Eğitim 1

Eğitimin temel amaçlarından birisi de insandır. Bedensel geriliği olmayan insanın zorunlu bir eğitime tabi olması bunadır. Eğer eğitimin konusunu insan olarak alır isek, sosyal yaşam alanında inançsal eğitimin amacının da insan olacağı açıktır. Bunun dışında inançsal eğitim, pek pek bir şey, gerçekleştiremez. Söz gelimi inançsal eğitimi bitiren birinin cam macunu dahi çekemez olması, bu eğitimin üretim amaçlı olmamasındandır.

Söz gelimi bizim dinimizin eğitimsel faaliyet yürütmesi ile imam hatip yetiştirir olması, bir üretim ilişkisi değildir. Buradan, imamın cenaze yıkar olması, namaz kıldırır olması vs. sosyal ve halksal alanın aidiyet ilişkisine denk düşer. Değilse toplumsal alanın bir emek değiş tokuşuna denk düşer yükümlüleşme değildir.

Eğitim, hem toplumun hem sosyal hayatın bir dilidir. Eğitimin somut ve soyut, şimdiki hâlde ve geleceğe yönelik pek çok amaçları ve planlaması olur. Toplum dili olarak eğitim, birçok amaçlarının yanı sıra, bir temel amacı da, toplumsal bir amaç için üretimin sağlanmasıdır. Yani toplumda eğitimin amacı üretimdir. Tekniktir. Toplumun teknik olma eğitimi ağır basar. Hatta teknik eğitim özelleşerek, mesleki eğitimlerine de dönüşür.

Mesleğe istediğiniz gibi tanımlamalar getirebilirsiniz. Ama bu tanımlarınız afakî, temelsiz bir mantık olmaktan kurtulmaz olacaktır. İnsanların toplulaşması ile meslekler ve iş bölüşümü, mesleklerin karşılıklı yükümlüleşmesi ortaya çıkmıştır. Yani meslekler toplumsaldır. Temel mantık devinme alanınız budur.

Yine toplumun eğitimi, araştırma ve geliştirme formasyonludur. Teknik özelliği olmayan ve geliştirilmesi olmayan (dini siz geliştiremezsiniz) , üretmesi olmayan, tüm öznelliklerin (dinlerin) : 'halk dinini de öğrenmeyi istiyor, öğrenmesin mi? ' diyerek dramatize etmek, toplumda dinsel eğitim talep etmek paradoks yaratmak en hafifiyle, sapla samanı karıştırır olmaktır.

Halkın öznellik eğitimi, halkın içinde olmaktadır. Halktaki eğitimin temel amacı bir örnek yönden, tekçi mantıklarla davranış oluşturmaktır. Halk içinde eğitimin amacı subjektifleşmektedir. Halkın kendi öznellikleri skalası gereği farklılaşmaktadır.

Örneğin, toplumda eğitimin bir diğer amacı da, bilinçli yurttaşlıktır. Yani hakkını arar, siyaset ve politikaları demokrasinin mekanizmalarıyla denetlerdir. Yine yurttaş, Olup bitenden haberdardır. Eğitim, katılımcı yurttaşlık mantığı vermektir. Halk içinde eğitimin amacı itaat eden, inanan, iyi bir mümin kul yetiştirmektir. Yani toplum eğitimi kişiyi sorgulatırken halkın inanç eğitimi itaat etmeyi fazla kurcalamamayı, inanmayı, şüphe etmemeyi öngörür.

Toplumda eğitimin amacı sizin de katkın olacağınız kurumsal temsilciliklerle düzenlemeye kat kınlık ve kimi özel durumlara itiraz edip, hukuk aramak iken, halk eğitiminde siz zaman dışı kalmış mantığa bırakın itiraz etmeyi, düzeltme isteyemezsiniz de.

Yine toplumdaki eğitimin amacı, doğru olandan da zamanla kuşkuya düşmektir. Halkın eğitimi ise aklınıza hiç kuşku getirmeden iman etmektir. İnsanlar imanından şüphe etmez. Ki bu dahi öznelliklerimizle, yani dinsel inancımızla, bilimseli çatışmaz diyen gaflet dezenformasyoncu, insanları yalanlamaktadır.

Böylesi kimi bilmez idrakler, bilimin şüphe etmeye dayalı, deneysel olduğunu görmezden gelirler. Oysa dinlerin; şüphe etmeme mantığına ve yine dinlerin tetkike değil de inanca, amentüye dayalı olduğunu bilmez gibidirler! Hani 'delidir ne söylesek yeridir' gibiden dinleyicilere, inanırlarına, bunlar aciz, ne söylersek onu yutar diye cüret ederler. Bu yanılığa ya da sptırmaya sözüm ona kimi ulemalar, dinle bilimi, hiç çatışmaz der. Hızını alamazlar da akılla bilim asla çatışmaz diyecek kadarda futursuz olabilmektedirler.

Halbuki inançlar bilimin karşıtı yada geliştiricisi değildirler. İnançlar insanca olan bir mantıksal anlamadır. Şimdi konumuz bu olmadığı için konu üzerinde durmayacağım. Amacım sadece halk eğitimi ile toplumsal eğitiminin, tamamen farklı olduğunun, altını çizmektir.

Bu bağlamda, bir insan hakkı, bir demokratik toplumsal hak bağlamında yararlanma olarak, dinsel eğitimin toplumsal eğitim gibi görülmesi toplumların tartışması olmaktadır! Bir kere dinler toplumsal bir meslek, ya da üretim ilişkisi değildir. Kimi din kendi içinde, örneğin bizim din, meslekleşmeyi ön görmez. Diyelim ki tüm dinler bir meslekleşme ön gördü. Bu ön görüş hiç bir zaman toplumsal olma, toplumsal meslek olma değildir.

Şu da hiç akıldan çıkarılmaya. Toplumun eğitiminin amacı, yine toplumsal bir sağlanışa yönelik zorunluluktur. Oysa dinsel eğitimin amacı o dinin inanmasına yönelik bir inanır ve mümin yetiştirme soyutluluğudur. Bu bağlamda da, dinsel okulların toplum ile en ufak bir ilişkisi yoktur. İyi bir mümin inanır, toplumun hiç bir işine yaramaz. Halk, toplumu işletemez. Halkın verdiği dinsel eğitimi de toplumun eğitimi olamaz. Toplumu, toplumun gücü ve kurumları düzenleşmesi işlevselleştirir.

Örneğin bir toplumsal meslek ve karşılıklı yükümleşme olarak, elektronik mühendisliği, bilgisayar mühendisliği ile ve yine bilgisayar programlama mühendisliği ile karşılıklı yükümleşmiştir. Birbirine bağlı, karşılıklı gelişirler. Yine bir fırın ağaç yetiştiriciliği ile ve odun sağlayıcılığı ile ya da bir elektrik idaresi ile veya bir tarım üreticisi ve değirmen gibi mesleki üretimlerle hayati karşılıklı bağımlı yükümleşir bir zincirdir. Bunların her hangi birinde bir üretimin sağlanışındaki durma, sistemleri alt üst eder. O sağlanışın tekrar inşası zorunludur.

Hâlbuki, dinsel, sözüm ona meslek eğitimlerin, üretimi nerede ne zaman durdurulursa durdurulsun, sistemin kulağı bile duymaz. Yani dinsel meslekler toplumun bir ilişkisi ve toplumsal üretimsel değildir. Tabii ki dinsel eğitim teknik eğitim hiç değildir. O halde, dinsel okulların toplumlarda talebinin olması ve toplumda istihdamı istemesi; ne toplumsaldır, ne insan hakkıdır, ne de demokratik bir toplumsal karşılanmadır. Dinsel eğitim, halkın içinde, halkın öznelliğinde, halkın kendi inama amaçları doğrultusunda, bir olgulaşmadır.

Sürecek

Bayram Kaya

Toplumsal Halksal Eğitim 2

Bu nedenle, sanki bilmezlikle, toplumun tüm enerji sarfını ve zaman israfını, bu tür alan dışı, çağ dışı bir sahiplenişlerle, imam hatip okulları, bir meslek okuludur denerek, toplumsal meşruiyetlikler yaratılıp tartışılmaktadır! Bu bir tekçi mantığın bilgi düzey ve düzlemi sorunudur. Bu yüzden anlamsız yanlış kavgalara neden olmaktadır." Ne var canım, halk dinini öğrenmesin mi! Ne var canım, dinsel eğitilmiş olanlar da bu vatanın evladı değil mi, mimar mühendis de olurlar! Savcı olsun! Doktor olsun" vs. vs. denmesi akıl perdelemektir. Ya da akılları perdelemeye matuftur. Bu tür söylemler hiç bir toplumsal haklılık sağlayamaz.

Mantığın işleyişini bilen herkes, buna güler. Azıcık akıllı olukta akıllı işleyen herkes, bu söylemlere ve söylemlerin zavallılığın veya kitleler için, bunlar nasılsa anlamazlar diyen anlayışlarına, burun kıvrıp geçerler. Bilinir ki toplumsal eğitim de ki toplumsal kültür de ki amaç, sizin mantık koyuşunuzu şekilleştirmektir. Sizin mantık işletişinizin ve olayları, olguları, yorumlayışınızın biçimlenişidir. Olayları analiz etmeniz için, size kalıpcı devindirme alanıdır. İnançlar bu yolu çok sistematik olarak kullanır.

Hani çok kere, dinsel eğitime," demokratik hak" denir ya, işte bu söyleyiş hiç toplumsal demokratik hareket değildir. Çünkü halk ve toplum istemli olan demokratik hareketler, halk ve toplumsal alanda biri biri ile uyuşmazlar. Ve her biri, birinin diğer alanında devinemezler. Söz gelimi halkın istemini halk içinde bir demokrasi hareketi sayarsak. Böylesi bir inançsal eğitimde halk içinde demokratik anlayış olacaktır. Halk eğitimi koşulsuz bir inanmanın ve otorite koymanın ve itaat etmenin eğitimidir.

Oysa toplumsal eğitim, bilimseldir. Deneyimci mantık edinmenin ön koşuludur. Sorgulayan mantık edinmenin, ilkesel demokratik hakkıdır. Bu bağlamda siz, her hangi bir toplumsal alandaki çalışmayı, eleştirirsiniz. Hatta kimi yasaların kalkmasını istersiniz. Yasaları eleştirirsiniz. Kalkanın yerine, yeni yasaların konmasını talep edersiniz. Bu bir toplumsal demokrasidir.

Hâlbuki bir inanç eğitimi, bir gelenek eğitimi olan halk eğitiminde siz, bir inancın amel ve ibadetlerine karşı fikir ileri süremezsiniz. Şu ibadet biraz fazla olmuş; şu inanç çok yanlış olmuş; şunu değiştirelim; şunun faydası yok; şunu da şöyle değerlendirsek, imanın faydası ve edimselliği artar gibi bir fikirsel katılımında bulunma hakkını dahi ortaya koyamazsınız. Bu o işin, halksal olmasının doğası gereğidir.

Yani halk ve toplum alanlarının demokrasisi, birbirinin alanında devinemez. Bu yüzden bir alana göre demokratik hak gibi gelen işleyiş, diğer alanın bırakın demokratik talebi olmasını, o alanın çatışmanın yozlaşmasının, gerileşmenin, sefaletinin nedeni olmaktadır. Yani inançsal eğitimin referansları olan mantıklar, toplumsal üretim ilişkisinin ve toplumsal düzenleşmenin aranan bir mantığı olamaz. Ve bu inançsal mantıklar toplumsal alanda demokrasinin bir işleyişi değildir. Ve toplumda inanç eğitimi için bu bir demokratik bir taleptir, diye söylenemez.

Ha keza toplumlarda, eleştirelilikle, her türden şartların ve taleplerin karşılıklı pazarlığına tutuşarak uzlaşmaya varması ilkedir. Böylesi bir düstursal demokratik uzlaşma hakkımız bile halksal alanın kendi eğitimi içinde talep edilemez. Buna siz istediğiniz kadar demokratik bir taleptir deyiniz. Toplumsal alanın eleştirel hak ve talebi, halk eğitiminin demokratik hak ve talebi olamaz. Çünkü bu türden toplumsal bir demokratik eleştirel talep, dinsel eğitimin özüne dinamit koymakla eşdeğerdir.

Görülüyor ki bir alanın devinme uhdesinde olan demokratik talep, diğer alanın yok olmasının nedeni olabilmektedir. Böylesi bir olgulaşmayı demokratik hak diyerekten,

kimi halksal olanı toplumda, kimi toplumsal olanı da halkta talep etmek, sözüm ona, ancak kimi cahil aydınların şiarıdır.

İnançlaşma, kişinin en temel sosyal ve halksal benimseyişleridir. Ve kişilerin kendi aidiyet ilişkilerini, mantık edinmesidir. İnançsal eğitim de genelde; gelenekleşme, görerek ve taklit ederek öğrenmedir. İnançsal öğrenme mantığı, insanların ilkten beri, ilk basamaksal edindikleri, ilk mantık kalıbı edinme biçimleridirler. Bütün öğretilecek girişimler bu mantık kapısının algı kriter süzgecinden geçirilir.

Her algı, cevahir de olsa, bu mantıkla doğrulanır ya da yanlışlaşır! Bir insan, ister inanır insan olsun, isterse inkâr eder insan olsunlar, hayatlarının ilk döneminde mutlaka ve herkes, bu kalıplardan zorunlu olarak geçirilirler. Bu yüzden de bu mantık kalıbı çok yaygındır.

Yukarıda belirttik, dinsel eğitimin amacı, inanır ve mümin yetiştirmektir. Dini eğitimle yetişen kişiler birey olamayıp, iyi bir inanır mümin olacaktırlar. Yine bu dinsel eğitimli kişiler, böylesi birey mantığıyla, toplumu kavrayamayacaklardır. Dinsel eğitim, dinsel mantıkla ve o dinin akidelerini dönüştüren, bir düşünüş olacaktır. Üstelik bu tür dinsel mantıkla, hayatınızın her alanını verimsizlikle denetleyeceksiniz! Tüm hayata bakışınızı bu kriterlere göre anlayacaksınız! Bu çok yanlış bir tutumlaşıştır. Bu tür eğilimler, bir ülkenin her alanda geriletilmesinin, durağanlaştırılmasının nedenidir.

“Efendim bu çocuklar, dini eğitimin yanında, doğal eğitimlerini de alıyorlar! Emsallerinden bir farkı yok!” Denmesi de pek çok kez affedilmez paradoks ve manasızlıktır. Böylece ufak yaşta çocuğu elinizden alırlar. Bir kere kişi öğrenmeleri, çocuk yaşta hızlıdır. Hem de dört dili aynı anda öğrenecek kadar kıvraktır. Yine öğrenmenin temel mantık kazanımı bu dönemde büyük oranda biçimlenir. Yine bu dönemdeki öğrenme kalıpları çağrışımsal eğitimin cazibesi olmaktadır. İler ki yaşlarda öğrenilenler unutuldukça, bu çocukluk dönemin belletilenlerine yönelme daha baskın ortaya çıkmaktadır.

Sürecek

Bayram Kaya

Toplumsal Halksal Eğitim 3

Temel, kategorik zihin bağlantı kalıpları ve mantık girişirme yetileri, daha çocukluk yaşlarında kazanılır. Ve bu çocukluk dönemlerindeki öğrenmeler, somut anlamaların girişmesinden daha çok, duygusal, dinsel verilerle öğrenmeye daha açık yetiştirilmiştir. Çocukların, bu dönemdeki algıları korku tedirginliklerinden etkilenmeye açık bir körleşmedir. Çocukluk dönemdeki öğrenmelerinden oluşan kemikleşen eğilimleri, tutum ve ön yargıları, çocukların ömür boyu süreceği ve etkisinden öyle kolay kolay kurtulamayacağı, bir formelleşmedir. Bu formelleşmeye format da atsanız, kemikleşen yanı alttan alta, hep kişinin mantık akışını kontrol edebilmektedir.

Dinsel eğitimle, Dünya'nın altı günde yaratıldığını öğrettiğiniz iyi bir inanır mümin kişi, doğal bilimin, gelişmeci olan, milyarlarca yıllık yaratılış evrimini kavrayamaz. Ha keza, on bir çeşit insan yaratılışını öğrenen bir mümin inanır kişi, şaşkındır. Ya da şüpheyi içinde sindirmiştir. İnanç eğitilmiş mümin kişi önce topraktan yaratıldığını öğrenir. Sonrada bununla çelişen bir başka yaratılış öğretisi olan suda yaratılmayı öğrenir. Hele bir de, hem sudan hem topraktan yaratılmanın ikisiyle de tamamen çelişen şekli olan, kan pıhtısında yaratılma varyantını öğrendiğin de, neler olur? Kocaman bir hiçtir. Aslında tam bir iyi mümin burada şekillenip yumuşatılır. Müminin hiç şüphe ve kuşku etmemesi, böylesine bir inançlaşmanın susmasıyla olasıdır!

Kişi hiç şüpheli mantığa bulaşmadan, bunları kabul edecektir. Daha açığı kişi açıkça düşünüp de akıl etmeyecektir. İnanıcı ona, düşün, akıl et dese de bu böyle! Daha beyin burada iken böyle bir travmayı yaşamıştır. Beyin istop etmiştir. Akıl etmeme, erdem olmuştur. Bir kez, bu mantık kabullenildi mi, gerisi çorap söküğü gibi gelecektir. Kişiler, bunu böyle kabullenip, bu kalıplarla algılaşır, olay, olgu ve düşüncelerini, böylesine susarak mantıki davranacaktır!

Toplumsal eğitimin amacı, yükümlüleşen bir üretime dönük eğitim öğretimdir. Yurttaşlaştırmadır. İnsanı, ruhsal geliştirme iken, halksal eğitimin amacı inançlaştırmadır. İnsanı iyi bir mümin kılmaktır.

Bu kişinin, biyolojik yaratılış öğrenmelerine açık olması mümkün mü? Olsa bile ne kadarı olur? Üstelik biyoloji anlatımlı öğrenme genelde zordur. Bir kere sizde oluşturulan inançsal anlamaların mantık kalıplarına aykırı bir öğrenmedir. Sizde dinsel mantık kalıplarınız olduğundan, bunu almak hayli güçlüklerle olacaktır.

Neden bir şiiri ezberlemeyi veya bir cümleyi tekrarlamayı beceremeyenler, bir çarpım tablosunu ezberlemediğiniz insanlar, iş inanç meselelerine gelince bilgi aktarma ve öğrenme yönünde aslan kesilirler? Bunun nedenini hiç merak ettiniz mi? Dikkatli ve zorlayıcı çalışma emek sarfı ve anlamak için beyin zorlanması demektir. Yeni mantığın sinaps bağları oluşturulmasını zihinde ilişkilime zahmeti, inanarak öğrenme mantığına göre, uzaklaşılacak bir mantıktır. Zaten mümin olursunuz, bunlara karşı olursunuz, direnci ile yeterince sizin sırtınızı sıvazlayacaktır.

Kişi daha kolay enerji sarfı olan bir öğrenmenin kolaylığına kaçacak. Bu öğrenmenin mantığını seve seve benimseyecektir. Mümin vasıflı eğitilmiş bu kişi, hâkim ya da savcı olduğunda, hangi mantık kurallarına göre etkin olacaktır. Ya da böylesi kararlar da dinsel kalıpların işlevsel ve baskıcı olmadığını söylemeniz olası mı? Yasalara göre karar verse de yasaları dinsel mantığa göre yorumlayıp dönüştürmeyecek mi? Eğer dinsel mantığa göre değerlemeler yapmayacak ise, diğer dinsel mantığı öğrenmesinin vasfı ne? İyi bir mümin olmasının anlamı ve özelliği nedir?

Bir karar verişte inançsal mantıkta etkilenmenin ne zararı vardır? Böyle bir soruyu

sormak yukarıdan beri anlatılanı anlamamaktır. İnanç öğrenme mantığı ve inançsal yorumlayış mantığı toplumun akli ve mantığı, toplumun yorumlayış dili değildir. Siz nasıl kuantım mantığı ile inançlara bakamazsanız, inanç mantığı da toplum mantığına yani kuantım mantığına bakamazsınız.

Siz bilgi sayarın fizik mantığı ile yine bilgisayarım yazılım mantığını, sorgulayabilir misiniz? Siz sosyal yaşamdaki özel hayat mantığınızla toplumsal hayattaki sorumluluk anlayışınızı yargılayabilir misiniz? Siz rızklar eşitsiz dağıtılmıştır, bu nedenle efendilerinize bir itaatle boyun eğiniz, inançsal mantığının bakış tarzını, toplumun işçi işveren arası demokratik mücadelesi ile yargılayabilir misiniz?

Zaten böyle bir yargılama olduğunda, ya toplumlar inançlaşır toplum olmaktan çıkarlar. Ya da inançlar toplumsallaşarak, inanç olmaktan çıkarlar. İnanca ve topluma saygı duyan bir bilinç bu alanların mantık işleyişlerinin ayrı oluşuna ve alan devinimlerine dikkat etmelidir. Bu ilkemiz olmalıdır.

Vesselam, dinsel mesleki eğitimin, toplumda cari olmasının, hiç bir akılcı, nesnel ve mantıklı bir nedeni yoktur. Böyle bir uygulama inanç mantığının kendisine özgü gelişmeci kalıplarına da aykırıdır. Zaten inancı topluma soktuğunuz an bilimsel mantık olan toplumla inanç çatışacaktır. İkinci bir kez inançla bilim çatışmaz demeniz mağlup olup bilimle (toplumla) inanç mantığı çatışacaktır. Yani inançlar bilime karşı olacaktırlar.

Oysa inançların bilimsel olma mantığı yoktur. Bunu görememek inançlara en büyük zararı vermektedir. Böylesi bir anlayışın iler tutar ve ele alınır yanı da yoktur. Bu bir demokratik haktır deyip, yalap şalap söyleyişler de sap ile samanı karıştırırlık olmaktan öte gitmeyecektir. Konuyu fazla detaylandırmanın gereğine inanmıyorum. Anlayan için yeterlidir.

İnanç eğitimi, normal tüm insanlığı kendi, rahlesinde geçirdiği için zorunlu bir mantık edinme ve bir mantık işletme, deviniş alan kategorisidir. Bu nedenledir ki, tüm insanların bu alan üzerinde uzlaşmaz ama benzer frekans rezonansına gelmesi kadar ve bu alana yatkın öğrenmeli oluşları kadar böylesi mantık üzerinde tınılaşmaları gibi sosyalce olan doğal bir şey yoktur. Bu doğallık onun doğru oluşunun bir referansı dağıdır. Sadece belli bir mantık işletiliş kalıbının genel geçer yaygın oluşudur.

Yine insanların yaygın olan bu tür kanal iletişimlerin girişirmesiyle, ortak duygular oluşturmaları kaçınılmazdır. Ve bu tür mantıklarla olayları değerlendirmelerinde, uzlaşılan mantıki anlaşmaları pek olanaklıdır. İnsanlığın ortak düşünme noktası, dünyayı yorumlaması ve en rahat iletişim enformasyon kanalı, inançsal mantık devinmelidir. Büyük çoğunluğun hayatı boyu idare ettiği tek kanallı mantık olması bundandır. İşte halk eğitiminin geliştirdiği mantık budur. Kişilerin üzerine yükselecekleri olgunlaşıp, daha sosyal ve evrensel ruha gelişebilecekleri bir başka kolaycı ama çok güç alan da budur.

Sürecek

Bayram Kaya

Toplumsal Halksal Eğitim 4

Yine bu türden, halksal devinme alanlı, bir inanç ve geleneğin, bir birine ters ve alabildiğine bir birini görmeyen, mantık işletilmesine bir örnek vereyim. Bir cenaze törenin, acılı, ağıtlı hatta daha ilerisi saç baş yolmalı, dövünmeli, çılgınlık, ağıtlar tutuşmalı, olmasından doğal ve mantıklı ne var değil mi? Bundan kuşku edilir mi? Elbette ki bu tür öznellikler bizim mantık işletmemizin bir anlayış ve doğruluk süzgecidir.

Oysa Ganalılar bir ölüm olayında, insanlara davet gönderirler ve cenazeye oldukça kalabalık katılımı sağlarlar. Kalabalık cenaze sahibine para hediyesi verir. Katılımcılar ziller, defler eşliğinde şarkılar söyleyip, alkışlar ve tempolar eşliğinde, oyunlar oynar, danslar eder, halay çekerler. Cenaze tabut içinde ve omuzlar üzerinde, taşıyıcıların raks hareketleri ile omuzlarda bu raksa eşlik ettirilir ve sonra neşe içinde, gülüş ve normal konuşmalarla defnedilir.*

İki dinsel ve inançsal öznel mantık ne kadar farklı değil mi? Her iki insan topluluklarının müsamaha ediş ve olayları, olguları, algılamaları, kafadan olay ve olguları biçimden biçime sokmaları, aynı olabilir mi? Yani halkın demokratik! Mantığı, toplumun işleyişsel ve eğitimsel anlayış mantığı olamaz.

Olamaz da kimi öğretim görevlisi, akademik unvanlılara göre olur! Hem de bal gibi olur! Söz gelimi sokaklarda gösteri yapan insanların mağaza yakmaları, dükkânları yakıp, kırıp dökmelerini; köyleri yakılan insanların haklı öfkesi olarak, müsamahayla tolarize etmektedirler! Böylesi bir dâhiyane halk mantığı düzeyinde, bilimsel görüşleriyle bizi şaşırtmaktalar. Hatta televizyondan televizyona bulunmaz bir Hint kumaş oluşun cevahirliğinde dolaştırılmaktalar. Biz de pek ala bilinç edinmekteyiz! İşin garip yanı, bunların siyasete de akıl verip, bir sosyal projeye imza atar olmalarıdır! Bakınız, halkın, yürüyüş yapanların; böylesi bir eylem istemi ve haklı olma gerekçeleri olabilir. Ben bunu analiz etmiyorum

Bu mantığa göre; arabası yakılan biri, mağazası yakıldığı için ve yine mağazası, dükkânı yağmalandığı için mağdur olan insanlar da, eline pompalı tüfeği ya da silahı kapalı birileri de; yürüyüş yapan halkın üzerine pek ala ateş açabilir! Yine bir haklılıkla üç beş kişiyi pek ala öldürebilirler! İşin garibi bu bir aydın mantığıdır! ve toplumsal mantık değildir. Oysa toplum, tüm bunlara rağmen otorite için vardır. Değilse kişisel düzlemdeki öznel oluşların, haklı istemlerinin dehşetini tolarize etmek için değildir.

Yine ha keza, parti kapatılmasını; "Efendim hiçbir yararı olmuyor" diyen kimi aydınlar, böylesi bir özgür düşünüşü, cevher ane görüş olarak ortaya koymalarıdır! Bir toplumun yasaları vardır. Yasalar demokratik ya da anti demokratik olur. Yasalarınız, yürürlükte iken değiştirmedığınız sürece, kararları bu yasaya göre almanız ve bu kararlara uymanız zorunludur. Kimse bu tür işleyişin üstünde ve bu tür görünüşlerin üzerinde, değildir. Ama aydınlarımız maşallah bu konuda da pek bir aydınlıkçı ve çok mantıklılıkla, toplumsal olanın yanındadırlar! Bunları dinleyipte, kararmamak mümkün değil.

Kimse bu yasaların çiğnenmesine, yasalara karşı olunmasına, ayrıcalıklı olamaz. Bu hukuki eşitliğe aykırıdır. Sizin siyasetinizde bu mevcut yasalara göre gelişir ve işletilir. Her kafanıza esen yerde işinize gelen yönde, siyaset ve mantık uygulayıp; "efendim bu bir siyasi karardır" demek, akli geriletmektir. Elbette sair zamanda, parti kapatmanın yanlış bir hukuk yasası olduğunu düşünürsünüz, karşı talebi, demokratik talebi yaparsınız. Yeni fikri oluşmalarla, baskı gruplarıyla, meclisinizin düzelten kararlar alması anti demokratik yasaları, böyle bir olay daha ortada yokken değiştirebilirsiniz.

Böyle bir siyaset ve demokratik açılımlar da toplumla elbet uzlaşılır ve mutlaka bunlar görülmelidir, talepte edilmelidir.

Ama siz yasa ortada dururken, sair zamanlarda böyle bir yasanın demokrasiye aykırı oluşunu talepte bulunmaz iken, önünüzde birçok benzer kapatılma tecrübeleri, deneylerin tanıklıkları durup dururken gıkınız çıkmamışsa, burada yargıya yüklenmek, ne toplumsal anlayıştır, ne toplumsal siyaset ve hukuktur. Ne akılcıdır nede bilimsel felsefedir. Hele aydın oluş hiç değildir.

Hele hele böylesi zamanlarda; "parti kapatmak, bir çözüm olmuyor, bunu kaldıralım, ıslah olmuyorlar. Kapatılanlar, yeni bir parti ile yollarına devam ediyorlar"" demek, tam bir inanç ve gelenek mantığı düzeyinde, olay ve olguları süzgeç etmektir. Toplumsal ve bilimsel mantıktan yoksunluktur.

Bu akıl, bu mantık söylemi, ceza sucu önlemiyorsa suçluları bırakalım, tutuklama ve ceza vermeyi ortadan kaldıralım, denmesiyle hiçbir farkı yoktur. Çünkü her iki alanda, yani adi suçla siyaset üreten alan, kendi haklı mantığına göre hukuku çiğnemişlerdir. Oysa hukukun çiğnemiş olması suçtur. Değilse suçların müeyyide karşılığı aynı değildir. Hele etkileri, belki politik olanın sorumsuzluğu toplumlarda ve halka yansımında, bir adi hırsıza göre daha dehşetengiz olabilmektedir. Ve yasal karşılığını bulmak zorundadır. Politik olan, siyasi olan; eğer toplumsal alanın nesnelliği ile deviniyorsa fikir ifadesi olur.

Sizin yukarıdaki söyleminiz, söz gelimi; " hırsızları, katilleri tutuklamak, cezalandırmak, hırsızlık ve suçları önlemiyor. Hatta suçlular cezasını çektikten sonra da aynı suçu, yine işliyorlar, aynı suç çetelerini yine kuruyorlar" demenizle eş anlamlıdır. Buradaki yanılğı, hukukun cezai ve mağduriyeti hak sağlayışlar açısından bakışı eşitlikçidir." 'Siyasi suç hırsızlığa benzemiyor, yasada ceza öngörülmüş ama boş ver, biz görmezden gelelim" diyebilen bir mantık, bununla yetinmez; ' ülke parti mezarlığına döndü' gibisine, çok demokratik analizleri de peşi sıra ortaya koyarak, bizleri hayli şaşırtırlar!

Artık parti çalışmalarının yasaya uygun olup olmaması, önemli değildir. Parti kapatılırsa ülke, parti mezarlığına döner mi, dönmez mi? Biz bu soyutluğa göre skala edip, olaya bakıp, karar vermemiz gerekecektir! Çünkü yasanız, bir karar ülkeyi bilmem ne mezarlığına çeviriyorsa görmezden gelip boş verin diyor değil mi? Böyle bir akıl, böyle bir aydın, böylesi bir toplumsal sorumluluk ve mizahi mantık olur mu? O zaman da biz madem mahkûmiyet ve yargılamalarla suçu önleyemiyoruz; öyleyse boşu boşuna mahkûmlar ve suçlular mezarlığı oluşturmuş oluyoruz mu, diyelim! Bunlar boş, temelsiz, polemik ve haksız oluşun bir şekilde kendisini savunan, ortaya haklı gibi çıkma telaşdır.

sürecek

Bayram Kaya

Toplumsal Halksal Eğitim 5

Toplumun bir işleyiş mantığı vardır. Süzgeciniz bu temel üzerinde gelişir. Yargılarınız, kıyaslamalarınız, eleştirileriniz, haklı ya da haksız olmanız bu devinim ilişkileri üzerinde olmalıdır. Yine bu düzlemsellik üzerinde, siyasal politik geliştirmelerinizi, değişme ve yenileştirmelerinizi, yaparsınız. Yine demokratik olmayan, anlayış ve yasaklarınızı kaldırmayı ve yeni yasalar ortaya koymayı, bu toplumsal düzlemsellik üzerinde yapmak zorundasınız. Toplumcu siyaset ve politikalar, halkçı siyaset ve politikalara inmemeli.

Değilse yasal kurum ve kuruluşların kendi hukuk çiğner suçluluklarını, hukukun üzerine taşımamalıdır. Bu türden omurgasızlıklarla, tartışma ve haklılaşma yapamazsınız. Kurumların (partilerin) akıl dışı bir keyfilikle ve duygusallıklarıyla kişi ve öznel (etnik) inanç anlayışlarıyla, düzlem ve işleyiş dışı olanlarla, mantıksal legal ize etmelerle, çözümler oluşturulamaz.

He olgu ve olay çift karakteri ile yansır. Örneğin siz bir suçluyu cezalandırmakla çok hakkaniyetli bir iş yapmış oluyorsunuz. Suçluya odaklı bakışla bu eyleminiz doğrudur. Ancak, tümelci ve toplumcu açı ile bakarsak; suçlu bir baysa ve o toplumda genellikle baylar ailelerin ekonomik geçimini sağlıyorsa, siz suçsuz bir aileyi de suçlu üzerinden açlığa, sıkıntılara cezalandırıyorsunuz demektir. Böyle bir cezai mahkûmiyetle, aileye kazanç girmeyecektir. Suçlunun çocukları eğitilemeyecektir. Dolayısıyla da ve olasılıkla da yansıma suçu (mahkûmun çocuklarını) sokağa, yani topluma salma şeklinde belirecektir.

İşte toplumun düzlem gücü işlevi, burada kendisini gösterecektir. Bu yansımayı görecektir, bu olumsuz yansımayı da kendi üzerinden sorumluluğuna alacaktır. Her cezalandırılış, ayağınza batırılan iğnelerin sızlaşması gibi hissedileceği de eninde sonunda, vaka çokluğu ile üzerimize hücum edecektir.

Bu tür durumlara da çözümler üretilmelidir. Yani siz suçluyu cezalandırırken bir yönü ile de toplumun ayağına kurşun sıkılmış oluyorsunuz. Kurşun sıkılan ayak ne kadar görmezden gelinirse? Toplumlardaki her türden mahkûmiyetler, suçlu bireylerin kendi sosyal görevlerini, yine toplumun üzerine, zorunlu olarak yükleyecektir. Toplumlar bunu görür ve karşılar. Suçlar şahsidir ama yansıması genelleşir. Bu da tabiidir.

İşte demokrasilerde, herkes ve kurumlar, hukuk önünde eşittir. Kimse hukuku çiğneyemez. Çiğnerse ve hukuku çiğnemenin yaptırımını da cezai bir kapatmaysa, o süreç, kapatılacaktır. Cezaların topluma da zorunlu bir yansıma maliyeti olacaktır. Siz yine de; "Bu çözüm değil, başka nam ve adlarla, yeniden kuruluyorlar ve de toplum, bu kapatılışlarla parti mezarlarına dönüşüyor " diye mazur gösterebilirsiniz!

Bu, saçmadır. Nasıl suçlular mahkûm oluyorsa ve bu mahkûmiyetler de suçu önleyemiyorsa, siz yine de bu yasallıktan vaz geçemezsiniz. Nasıl bir kanser ilacı; böbreğe ve karaciğere ve dalağınza verdiği zararlarla, içinizdeki çürütüşleriyle siz, yaşamda kalıyorsanız, bu cezalanışlarla da cezaların topluma yansıması da elbette olacaktır. Yansıyışlardan rahatsız isek, o yansımalara gidişe sebep olmamalıyız! Sorumluluk bu. Bir kimsenin, psikolojik sorunları yoksa sosyal yansıması da rezerv kalmak şartı ile o kişilerin suçlu olmasında toplumun dahilidir. Toplumsal üleşimin çarpık yansımasıdır bu da işin başka bir yönü yani, olayların sistem sorunu olmasıdır. Şimdilik bunlar konumuz dışıdır

Mahkûmlar, ceza bitimi sonunda da, tekrar suç işliyorlarsa ve ceza verişlerin sonucu topluma bir maliyet oluyorsa, bu sizin yasal olmanızdan caymanıza neden olamaz. Toplum, bu mal oluşlardan yılıp; " aman güzel kardeşim, suçluları yargılayıp mahkûm etmeyin. Siz, mahkûmiyetlerle, ancak suçlular mezarlığı yaratıyorsunuz.

Mahkûmiyetleriniz, boş şeyler ve suçları görmezden gelin."" Denilemiyorsa, partilerin kapatılması ile de topluma olacak yansımada o olayın doğasında olacak bir yansımadır. Buradaki, sizin temel sorunuz, hukukun üstünlüğüdür. Ve hukuk karşısında herkesin ve kurumların eşit olması gerektiği ilkesidir (yasallığıdır) .

Zaten toplumsal eğitimle, halksal öznel eğitimin, alan farklılığını ve kendi alanlarının haklılığını, neden vurguluyorum ki. Bir endüstri meslek lisesi eğitimi, toplumsal kurumdur. Bunun sorunlarını toplumsal düzlemeyle, referans ederek tartışır, haklarını ve düzenlenmesini yaparsınız. Ama imam hatip lisesini, nasıl bir toplumsal gerekçeye oturtursunuz da hak ve düzenlenişlerini, meslek okulları toptancılığı ile endüstri meslek lisesinin haklarına kavuşturmayı, demokratik gelişme sayarsınız!

Aynı mantıkla da siz endüstri meslek lisesini, halk ananlığına götürüp eğitilemezsiniz. Halk bu eğitimin, hiçbir şartını, ne bilebilir ne sağlayabilir. Nede özel yaşamı bu eğitimi kullanmaya uygun değildir. Halkın işleyiş ve iletişim mantığı da buna uygun değildir. Bu da şu demek; her iki eğitimin yeşerdiği taban alan farklıdır. Birindeki bir istem diğerinde devinmez, haklı bir karşılık bulamaz. Birinin öznel istemi, diğer bir alanda demokratik hak olarak mütalaa edilemez. Bu sapla samanı karıştırmaktır.

Her olayın kendi düzlem alanında gelişen çift karakterli yansıması vardır. Bunu benim yazılarımı takip edenler bilir. Çift karakterli olaylar, somutlukta aynı anda olgulaşırlar. Benzer yansıma düşünce ve mantık devinim alanımızda da bu çift karakteriyle, aynı anda kategorize edilebilmelidir. Yukarıda bir suçun cezalandırılmasının topluma olumsuz yansımasını ve bu suçun da toplumun çarpık işleyişinden kaynaklanması gibi iki karakterli oluşuna zaten değinmişim.

Toplumsal işleyiş mantığının, oluşma temelidir bu anlayış. Bu yüzden bu toplumsal mantık; halkçı ve inanççı mantığının çok çok üzerinde, bir çelişkililik, bir eleştirelilik ve geliştirilme ortaya koymanın sorgulaşmasıdır. Toplumsallar temeli üzerinde siyaset ve politikalar geliştirir olmamızın zorunluluğu da yine benim yazılarımın temel açıklamasıdır. Halk anlayışlı siyaset, toplumun devinmiş alanı değildir.

Çoğu insanın, toplumdan aldığı eğitim bilimleri mantığını dahi, zamanla; bu halksal ve inançsal mantık düzlemine indirgedikleri, görüngün ve sıklıkla karşılaştığımız gerileşimlerdir. Bu inançsal temel mantık düzlemi, eğitimin mantık kalıplarını, süreçle sürdürülemediğinden çok rahatlıkla ketleyebilmektedir.

Sürecek

Bayram Kaya

Toplumsal Halksal Eğitim 6

Eğitim bilimlerinin mantığı, günlük yaşayışlarda ve günlük ilişkilenişlerde, yararçı mantık ilişkileri ile kullanılmalıdır. Alınan toplumsal eğitim sosyal yaşamda pratik enformel edilemediği sürece; kişi mantığı, asal olan inanç mantığı düzleminde devinir. Ve kişi kendisini rahat hisseder. Bu asal mantığa göre, farklı mantıklarınız, sizin iletişimeme tedirginliğinizdir.

İnançsal mantık aslında yaşamı anlamak ve kişinin kendini bu anlamda konumlamak istemesidir. Bu istem insanın merakını sindiren bastıran, gerçekleşmenin belirmesidir. İnsanın, yaşama saygı duymak isteyişinin bir anlayışıdır. Yaşama saygı duymak, en temel anlayıştır. Ve bu yaşam saygı duyuş, ölümü de içeren sürmenin kesikli ve sürekli olan yapısına soyut bir analizdir. Yani ölüme de saygı duyuştur. Çevren belirimin gücünü duyuştur. Bu analiz, gerçeğin izlenimlerindeki tasavvurlardan aks eder.

Kişi kendi hayal gücünü, inançlar sayesinde olabildiğince geliştirir. Kişi kendi kendinin içte inançsal söyleşmesini yapar. Ve yine kişi, inanç olarak, anlayışları kendisinde başlatır, kendisinde bitirir. Bu insanca olmanın bir tinsel modifikasyonudur. Bu arada kişi yücelim duygularının hazzını ve etkileşmesini, baskı olarak yaşar. Umut etme, adaletli olma, gibi ahlaki erdemlerin sanal dönüşmesini yorumlar. Bunlar çoğu durumlar da yadsınamaz kazanımlardır. Yok oluş fikrinin, ürkütücü olmasından kurtulmak için yeni yaşamın, şu andaki tutumsal yatırımlarını sergilemenin coşkusunu ve anlam sindirmesini içsinirler. Sanı kanı olan inançlar ilkten beri insanın asal mantıklarındır

İnancın böylesine kavranır olması, bizim her inanç anlamalarımızın doğru olduğu anlamına gelmez. İnanç mefhumunun taşınır ve geliştirilir olması, insanca bir olgunlaşmanın süreçleşmesidir. Ancak bu süreçleşmenin konuları, akıl ve bilimin, nesnellığın, yansımalarından damıtılan bir sorumluluklardan düzenleşmesi olmalıdır.

Toplumsal ve halksal eğitim konusunu epey detaylı ele aldım. Elbette her yönü ile geliştirmedim. Ne var ki amacım toplumsal olanla, halksal olanın, mantıklarının ve işleyişlerinin, ayrı ayrı olduğunu bilmektir. Bu alanlar devinmesini kendi içlerinde en genel bir iki değinişlerini yaptım. Toplumlar halk ilişkilemesine gidebilmeyi bilirler. Önemli olan, olay ve olguları, bu mantıkla, giriştirir olmaktadır.

Yine toplumsal ve halksal eğitimin nasıl ayrı ayrı olacağıının zaruretinin tekrardan vurgulayayım. Bir alanın istemi, kendi içinde haklı ve demokratik mülhaza olabilirken, başka alanın esasları içinde doğru olmamaktadır. Yani başka alanda kurgulanıp talep edilmesi hiç de hak ve demokratik anlayış değildir. Bunun böyle olmadığını anlamak için, şu basit bir iki örnekleri de verip konuyu bitireyim.

Söz gelişi toplumun işleyişi ve dolaysıyla eğitimi, halkın işleyişinden ve dolaysıyla eğitiminden ötürü, olayları ve olguları değerlendirmeleri de farklıdır. Halkın içinde kişinin bir özel hayatı vardır. Kişiler istediği an, bu özel mahremiyetli hayatının içine çekilir. İsteddiği an da özel hayatından çıkarak, sosyal hayat ile özel ilişkiye girerler. Bunlar halkın bir değer yargısıdır ve o alanın temel girişme biçimidirler.

Toplumun işleyişinde özel hayat yoktur. Yani bir birey, çalışma hayatı içinde, kurumsal faaliyetlerde bir özel hayat anlayış ve ilişkisi katiyen geliştiremez. Aksine toplumda açık ve denetlenir olmak, tüm faaliyetlerin saydam izlenir olması, gereklidir. Kişi toplumsal aktivitede, bir özel hayata yönelmesi ve kişinin toplumsal alanda mahremiyetlik yaratır olması, suçtur. Cezai müeyyide gerektirir.

Söz gelimi yine inanç özgürlüğü ve inancın ibadetsel istemleri ve inanç eğitimi halk

alanday, bir özel hayatın değerleri arasındadır. Saygındır. Her saygın olanı sayarsınız ama sizin yapmanız da gerekmez. Yine özel alanda baba dediğiniz hak hukuk ve işletiş mantığınız, toplumsal alanda daha üst bir oğulun asistanı olmanızın yanında, hiç bir babalık işlerliği yoktur.

İşte halk alanın değer yargıları içinde olan, sizin bir hak ve hukukunuz olan, özel hayatlar anlayışınız, toplumsal alanın işleyişi dışındadır ve toplumun değer yargılarını oluşturmaz. Toplumun işleş ildiği yerde, özel hayatın söz gelimi, uzanır olma ve pijamalı olma rahatlamasını hak ve demokrasi diyerek sergileyemezsiniz. Bu nedenle özel yaşantıyı her durumda desteklemeyen toplumsal hayat, özel hayatın dokunulmazlığı yerine, toplumsal hayat denetlenir olandır ve dokunulur olunandır. Toplumun değer yargıları, eğitimde de dokunmalar üzerine işler ve gelişir. Toplumsal eylemin hesabı verilir. Söz gelimi toplumda yaptığınız, inançsaldan kaynaklanan bir kusurun hesabını, mantıklı olarak ya da özel yaşam alanını haklılığını tarif ederek, veremezsiniz.

Yine toplumsal alanın işleyişinde ve eğitiminde, demokratik hak arayışınız, bir alan düzlemi siyaseti ve politikalarıdır. Aynı zamanda da hak arayışınız toplumsal işleyişin dinamizmidir. Demokratik hakkınızı aramalarınız ve eleştirileriniz, iyi işleyen toplumlarda, yanlış işleyişlerin düzelmesini sağlayacaktır.

Oysa toplumsal işleyişin içerisinde, halksal öznellikleri ve özellikleri, bir hak ve demokratik tavır olarak kabul eden cehalet, halkın içinde toplumsal olan demokrasi ve hak arayışlarını ihsas etse, halksal yaşam tarumar olurdu. Bu yüzden halk içinde mürit şeyhini eleştiremez. Müridin böyle bir eleştirel hak ve demokrasisi yoktur. Halk toplumdan gelen üretimin paylaşmasında, güvenliğin sağlanmasında, toplumsal eğitimin ve diğer bilumum hizmetlerin yararlanılmasında, toplumun hak ve demokratik tutumlaşmasıyla ki, ancak toplumla enformasyon ve girişmeye tutuşur.

Bu yüzden halksalın eleştirisi, kargaşa ve çatışmadır. Onun için halksal olan ve özel olan, müsamaha edilir. Yani denetleme ve denetlenme, toplumsalın işidir. Toplumsal olan hak ve demokratik tutumlar, halksal olan haklarınızla aynılaşmaz ve birbirine hiç benzemez. Her iki alanın kendi gerçekleme hakkı sırf hak adı altında, benzeşiyorlar diyerekten, toplumsalı olanı halktan, halksal olanı da toplumsal alanlarda talep etmenin, demokratik gerekçesi ve demokratik eğitimi olamaz.

Görölmekteki, idealist mantığın ve halksal gerekliliğin kendi dinamiği olan inanç eğitimi, toplumsal eğitimin temeli yapmakta üstümüze yok. Yine aynı şekilde, toplumsal bir yasallıktan yola çıkıp, halksal olana varmaktan da çok mahiriz. Bir hukuki kararı, niye siyasi karar almadınız sanki! Diyerekten adeta cinnet geçirircesine feveran edilmektedir. İdealistçesine ve halksal inanç eğitiminin mantığı bağlam kapsamında, toplumsal olanı, halksal politika ve siyasetlere indirmekte de üstümüze yoktur.

18.11.2009

Bayram Kaya

Toprak Kokuyorsun

Gün biter, dün yiter
İssızlığın rengi kaybolur
Mehtap da düşmez içe
Sevda girince uğur olunan gelmez hiçe

Atarcalar tutuşur
Sıralamaçlaya
Düğün gerdeğe girer
İç dış gibi dururken
Bilmek değil, ilmek de değil
Sıradan bir gün doğar
Kusmuk kururken
Üzerine de oturulmaz hani
Ansızın ecelin olur boğar

İki bitimsizlikten
Öncel ve son arasında
Çaresiz yitimsizlikten
Var oluşun doğasında
Başa kakıcılığın
Azabı yakıcılığın
Bağıra bağıra bakıcılığın
Derinliğin duyardı

Toprak ıslak, can kuru
O öyle bir vaz geçilmez
Adamın, adam gibi adam dururu
Ana mı, yar mı, can mı, seçilmez
Sanırsın köy düğünü
Çimen giyer, kırmızı öğünü
Atarcalardan nabızla vururu
Heybet gibi olmazsa da baş eğişle gururu

Ve kadim bir ezeli uykuyla
Çorağın ıssızlığı içinde
Taşınırken kendi kendine
Kadim bir akış
Bildi bileli yola bakış
Belli ki ağıtçı, yaşla tıkanmış
Sabırdan bağır, aşıktan çağıyla yıkanmış
Aklında olanla özce tereddüb
O öyle bir bahir (deniz)
Öfkeden olacak kahir
Suyun etrafı toprak
Akışı toprak
İdraki toprak
Ve bir bağırdan koparak
Patlatırcasına akarak
Çıkışı toprak, birikişi toprak
Neşvü neması
Ki yıkışı toprak

08.07.2010

Tereddüb: Bir işi sonlandırmak için, belirli nedenlerin belli sonuçlar vermesi, sıralandırmak.

Kahır (kahir) : derin acı duymak

Kadim: eski, kalıcı

Neşvü nema: gelişme yetişme, verimlilik

Bayram Kaya

Totem-İlah- Tanrı Kavramı

Erken dönemden toplumsal ilişkilerin karmaşıklaşp, sürecin köleci ittifakı ilişkilere doğru kaymasına dek (M.Ö 3200'lere doğru) geçen süre içinde bu üçlü kavramın her biri; düzey, düzlem ilişkileri içinde kendi neşvü nema oluşlarını buldular. Süreci birbirine aktaran aşamalar bu işlemlerde kodlandı.

Hiçbir inşa ürünü ortaya çıkmadan, o ürünü anlam ilişkileriyle tanımlamak, olanaksızdı. Ortaya çıkan anlam ilişkilerini de birbiri üzerine çöktürmek o kadar yanlış, bilim dışı olmakla sürecin farkında olmamaktı.

Ne totem, ne de ilahlar; Tanrı değildiler. Üstelik her ikisinin de ne bir Tanrılık görevleri vardı. Totemin ve ilahın ne de grup ve ittifakı mana ilişkisi olmanın ötesinde bir seslenme ve düzenlemeydiler. Çünkü Tanrılık düzeyini açıklayan belirtmelerin hiç birisinde ne totem dönemde, ne ilahi dönemde vardılar.

Zaten böyle bir şeyin kesikli sürekli olmaması halindeki durumları, gelişme yasasına ve tarihselliğe aykırı olurdu. Oysa Tanrı, köleci ittifakın, sınıf düzenli mülkiyetçi ilişkisini yaratmanın, efendisi, sahibi oluşla ortaya çıkmıştı.

İlahlar ittifaklarla bir araya gelen totemlerin ittifak içinde politeisti görünüşleriyle ve ittifaka özgü tutumları içinde değıştirici, dönüştürücü, reostalar olmasıyla dile getirilmişlerdir.

Totemlere cinsiyet atfedilemez. Totem genelde teklik ve zıtlınlık prensiplidir. Hatta toteme şekil bile atfedilemez. Totem görünmez alanlı güç etkisi olarak düşünülür. Totemi oluşma, çevrenin basınç etkisiyle, kişilerdeki mana algılı ilkelerden girişirmelerinin bağ yapmasıyla anlam edildi. Totemi alan da hava gibidir. Nasıl içinde olmakla havayı göremezsek; totemi alanda olmakla da totemi alanı göremeyiz. Totemi alan içinde oluşla görünmez bir ete kemiğe bürünen etkidir.

Düşünce yoğunluğu oluşuyla her yerde totem etkiler olasıdır. Genellikle belli yerlerle totemi etki eşleştirilmiştir. Çalılık, kayalık, ıssızlık gibi yerler, totem etkinin groteski oluşla seremonine edildiği yerlerdir.

İlahlar totem de değildirler. Totem, ata soy temsilciliği oluşun atalar eliyle söz söylemesidir. Totem, totem alan içindeki görünür bilinir zıtlıkları dışlamadır. Totem alan sosyal yapı eliyle tek yanlı bir zıtlık oluşturma işidir. Oysa ilah, gruplar arası ittifakı sistemi inşalaştırır. İlahi mana, eski totem alanlı yapının üzerine çok köklü bir sentezce kültür olmayı inşalaştrımadır.. İlahın totemik olan yanları varsa da, ilah totemden çok çok fazladır.

İlahlar yalın totemin yapamayacağı şeyleri yapan ve esasen de totemdi oluşmaları ittifaklara dönüşen, mantıktı kurallar silsilesi olmanın sembolizmidirler.

İlahlar, çoklu mantık gereği rekabetçi didişmeli ortamın düzenleyicisidirler. Yarışman olup, müsabaka ederler. İlahlar bu eksen içinde ortamı düzenleyendirler. Çok ileri safhada birbirinin yerine göz dikerler. Bu nedenle de zamanla aralarında hiyerarşi olan bir düzenlemeyle giderek kimi sıfatları üzerlerinde toplayacaklardı.

İlahlar ittifakın totemi gruplarını birbiriyle eşit kılma zorunluluğundan ötürü ilk melezi yaratma kavramının bulucusudurlar. Sadece insanı ve insanın temas eden eşitliğini yaratmışlardır.

Bu yaratma içinde her totem görünüşten bir görünüş ve her totem kültürden biraz kültürün; kırılıp ayıklanmış olanından; karıp katılan çamur süzülmele, insanın çamuruna (hamuruna) konup, insana bu hamurdan şekil verilmiştir. Ön ittifakların sosyal dil içinde mana anlamalı söylenmesi mezlere böyle ifade ediliyordu.

Bu düzlemdeki yaratma bu kadardır. Bu yaratma bir ilahın eseri olmayıp; ilahlar kurulunun eseridirler. Gelişen düşünce, davranış ve ittifakı yapı niceleyişler vermenin içindedir. Ta ki köleci oluşmalar, tikel durumdan tümel duruma doğru aksederken, her şeyde bir kırılma, bir sıçrama hissedilecekti. Tufanlar patlayacaktı. Köleci inşa karşısında eski ittifakı iman, mumla aranır olacaktı.

İlahlar, bu alicenaplıklarına karşın isteseler de yaratma işini, hiç kullanamayacaklardı. Çünkü içinde oldukları ittifakı sistem bu aşamayla yaratmanın daha fazlasına izin vermemekle yeni yaratmalara kapalıydı. Bu nedenle köleci sistemle beraber yaratma kavramının üzerine tanrı oturur. Yaratma kavramını muktedirlikle tanrı kullanır.

İnsanlar kişisi mülk sahibi efendi olmakla ve efendilerin kölesi olmakla artık insanların kaderleri vardır. Bu mülkiyetçi ilişki içinde yepyeni yaratmalara kapılar aralanıp olanaklar tanınmıştı. Artık insanların alınlarına yazılan yazı vardır. Bu yazı işaret olarak, en olarak, insanın anlına, kulağına, burnuna, eline, başına vs. damgalanıyordular. Alın yazısı, efendiye efendi olmanın köleye de köle olmanın alın yazısıydı ve kul olmanın damgasıydı.

İşte Tanrı tam da burada devreye girecekti. Daha önceden ön ittifaklar içinde var olan insanı yaratma sunusu üzerine oturuşla, "ben Rabbim" diyecekti. Artık ilahların köküne kibrit suyu dökülecekti. "Ben rabbim" diyen, birden "insanı ben yarattım" diyecekti! "İnsanı yarattım, rızkları eşitsiz dağıttım" diyecekti.

"Kiminizi kiminizden üstün kıldım" diyecekti. Gerçi ilk kez ittifakın, insanını yaratırken; insanı eşitlik üstüne yaratmıştı! O düzlemdeki ittifakı politikalar bunu gerektiriyordu. İttifakın insanı birbirine eşitti.

Ama olsundu. Şimdi köleci ittifakta da siyaset böyleydi. Ortalık yerde köleci ittifak vardı. Madem insanı tanrı yaratmıştı. İnsanı eşitsiz kılarak insana köle ve efendi olmanın kaderini de anlalarına yazacaktı.

Dilediğine dilediği kadar mülk verecekti. Bu insanın kaderiydi. Bu, tanrının yaratış muktedirliği içinde olan takdiri idi. Köle köleliğine; efendi de efendiliğine razı gelecekti.

Köleci ittifakla kullar ve kulların sahibi olan efendileri vardı. Tanrı bu bağlamda yaratan efendi olma, sahip olma anlamıyla ortaya çıkmıştı. Henüz Tanrının bütün tanrılık vasıfları oluşturulmamıştı. Bu Rabb özellikli sıfatları oluşturma işi çağlar boyu sürecekti.

Aslında köleci dönemle birlikte birden tanrı fikri oluşmamıştı. Köleci başlanışta ilahlardan zıtlanan mamon da denen El İlahlar vardı. Mülk bunundu. mülkü keyfine göre dağıtan Mamondu. mamon servet sahibiydi.

Çok sonra karşı mamonlar bu eşitsizlik kaeşında merhamete gelerek ortaklık tanımaz olan kendisinin ilk takdirini bozdu. Bu mamon'lar kişi ve aile Mamonu olmakla İbrahimi sembollü yapılarda Milletleri tek millet yapan Rabb'e (tanrıya) dönüştü.

İşte Alemlerin rabbi olan tanrı fikrini olgunlaşma bundan sonra başlamakla tümünden

Mamon ve zıt Mamon özelliklidir.

Totem canlı kanlı oluşla ortamda gezen ve hava gibi görünmeyen bir groteski anlamaydı. Totem ortamda gizlenip kamufle olurdu. Bu anlayış animist duygulardı. Totem gizlendiğini size hissettirdikçe, sizin üzerinizde etkili oluyordu.

İlah totem temsilcisi saf kişiler olmakla çok somuttu. Totem grup temsilcilikler oluşla insan ittifakın insanı gibiydi. İttifaktan önce insan ve insan tanımı yoktu. Düzenleyen güç oluşla ilahların muktedirce deneyim sahibi oluşları ilahlara insandan biraz daha farklı bir mana yükleyişt. Değilse ilahların insanlardan arta kalır yanları yoktu.

İlahlar da nsandılar. Acı çekerler, acıkırlar, o ilk aşamadaevlilik yoktu ama mamon oluşa evrilen aşamada evlenip boşanırlardı. Kiskanırlar, üzülp sevinirler. Çoluk çocuk sahibi olup uyuklarırdı. Yanılıp yanlışlar yaparlar, pişman olurlardı. Bu kadar gerçektiler.

Totem dönemde totem ne dişiydi. Ne de erkek. Bu özellik tekil oluşun yansımasıydı. Totem dönemde dişi-erkek cins olmanın aidiyeti bir işlev ve belirleyiciliği yoktu. Bunun için totem eşeyli değildi.

Sizin için, totem aitti bir eşinizden doğuyor, doğduruluyor olmak önemliydi. Yine sizi doğuran değil de aitteniz olan birinden, sizlerin emiyor olmanız çok önemliydi, Sizin sahibiniz, sizlerin aitliği olan grup çokluğuydu. Bu hal o totem aitliği için yeterliydi. Bunlar tekil süreçli ortamın özellikleriydiler.

Oysa ittifakı olan çoklu süreçlerde aitlik için dişi ve erkek olan karşıt ilahlardan tohum olmak ve doğmak şarttı. Aitleştirme sadece bu değildi. İlahlar dişi olmakla doğuran emziren olmakla bir aidiyet eştirici kurum gibi çalışıyorlardı.

Totem yasalardan ötürü karşıt gruplar temas edemezdi. totem meslekli ilişkiler gruplar arası teması zorunlu kılmıştı. Sizler süt emmekle, süt emdiğiniz karşı grubun aitteleri içinde olmanız, bu sürecin temel özelliklerinden biridir.

Yalın totem dönemde süreç tekil türdeş süreç olduğundan totemin dişi erkek olup, sizi emzirip tohumlaması gerekmiyordu. Zaten o gruba doğmanın aitliği içindeydiniz. Onlarda sizi emdiriyordu. Totem gizlendikçe sizi gözetten bir mana ilke oluşla öne çıkıyordu. totem sizin soy şecere çekimleyicinizdi.

Oysa ayrı ayrı totemi grup yapılarını, yani karşı totemdi kişiyi sizinle; totem kardeşler gibi temas etmelerini nasıl sağlayacaktınız? Yalın toteminiz, eşeysiz oluşla süt emdirmenin, sütkardeşliği türünden bir formasyonu da yapamazdı.

İşte burada ilah olmanın önemi ortaya çıkıyordu. İlahe olan İnanna size meme verdiği zaman siz o grubun sütkardeşler sınıfından aitte si oluyordunuz. Yine karşı grup ilahesi Geştinna da, İnanna aittine süt vererek sizi kendi aitte si kılıyordu.

Ya da Gilgamiş karşı gruptan ilanen kardeşi Geştinna'nın döl yoluna tohumunu dökerken; karşı gruptan Dumuzi'de ilanen kardeşi İnanna'nın döl yoluna tohumunu döküyordu.

Bu nedenle sizler, eski yasa olan kardeşler arası cinsel temas kurmanın meşruiyetliği içinde ittifaklar sizi aitte si kılıyorlardı. İlahların en büyük özelliklerinden biri ittifakı

kararları almalarysa diğeri de kendi aralarında değil karşı gruplar arasında çiftleşme yapmalarıydı. Bu yüzden ilahlar dişi ve erkektiler. Aksi halde eşeyli olmayan ilahlar hiç bir işlerine yaramazdı?

Bunun gibi köleci ittifak içinde de insanları aitteniz kılmak için yöntemler değişmişti. Burada bu konulara değinmeyeceğim. Bu sistemde köleci iman kardeşliği ve giderek din kardeşliği aynı yaratıcının kulları olma parlatılmıştı. Bu nedenle Tanrıların dişilik erkeklik özelliklerine hiç gerek yoktu. Olması da gerekmiyordu.

Tanrılar (daha henüz mamonlar) mal mülk sahibi olmanın yanında, kölelere efendi olmanın ve köleye sahip olmasının dışında, henüz âlemlerin rabbi olmamıştılar. Âlem ittifakı totemi ve ilahi alanın çevresi olan yeryüzüydü.

İttifaklıların çevresindeki yeryüzüydü. 15. Yüz yılda coğrafi keşifler yapılıncaya önce Tanrının âlem düşüncesi, âlemi sadece bilinen dünya olarak biliyor olmasıyla tartışıldı. Bu tartışmalar sonunda, Âlem uzaya; Güneş ve yıldız sistemine doğru uzadı.

Uzayın Güneş Sistemi ve yıldızlardan ibaret olmayıp; galaksiler karadelikler ve paralel evren içerdiği görülünce de, tanrı "evrenin" Rabbi olmuştu.

Kısacası ittifakı köleci süreçler imparatorluk süreçlerine geçince mamon olan kişi aile ve kabile El İlahları, uzun bir sentez evrimi sonunda Rabb oldular. Rabbin, hitabı önce yeryüzü olan âlemlere olmakla âlemlerin rabbi oldu. Ki iman ve yaratılış kardeşliği aynı rabbin kulu olmakla, aynı rabbin yasaları içinde yönetilmekle imparatorlukta yapıyı, cevaz görüyordu. Küresel süreçlerle Rabb, evrenin Rabbi olmakla; yeni bir evren kardeşliğinin fitilini ateşliyordu.

Rab sonsuzluğun rabbi olmuştu. Oysa totem herkesin totemi değildi. Sadece kendi aitte si olan 25 ila 100 kişilik bir grubun totemi idi. Böylesine az nüfusa seslenebiliyordu. Totem, aitte sini gözetliyordu.

İlahlar emzirdiği, dıştan temas yoluyla tohumladığı ve ittifaakı içinde olan herkesin ilahıydı. Daha doğrusu ilah ittifakların ilahıydı. İttifak eden grupların ilahı oluyordu. Tanrı âlemi gözetleyip, rızık veriyor; yaratıyor, onları hesaba çekiyordu.

Rabb olan Tanrı, bilinir oldukça, bilinenin egemenlik alanıydı. Totemin aklına ne başka totemler gelirdi. Ne de başka totemlerle ortaklık yapan kararlarla söz söylemeyi, paylaşmak aklına gelmezdi. Bu yalın totem düzlemde olanaksızdı. Oysa ilahlar müşterek aklın yardımcılaşan düzenleyicisi olarak, ortak zıt aklın kullanılmasıydılar.

İlahlar pek pek birbirinin düzenletim alanına hiçbir şekilde karışmıyorlardı. Bilakis birbirinden yardım alıyorlardı. Rekabeti de olsalar, ortamda hizipleşecek mal edinme ve eşitsiz mal edinme süreçleri olmadığı için bu ilahi çekişmeler halkı bölüp, hiçbir zaman halkın fitne ve fesadını çıkaramıyordu.

İlahlar, yardımlaşmayı gruplar arası ortaklaşmayla yaptıkça, büyüyorlar ve güçleniyorlardı. Her biri bir işi düzenlemekle tümü, bütünün parçalarını oluşturuyorlardı. Çarkı felek usulü yönetimi devraldıklarında yöneten kült merkezinin devir teslim tutanağını sayıp döküyorlar ya da bu dökümanları yeni kült merkezine taşıyorlardı.

Evrenin Rabbi hem tüm evrene sesleniyordu; hem tüm evrenin işini hakkıyla yaratıyordu; bu ona hiçbir yorgunluk vermiyordu. Asla ortaklık kabul etmiyordu. Ama

sanki ortağı varmış gibi gazaba geliyordu. Tanrının yanında, Tanrının dűřmanına karşı insanları (kűlelerini) , savaşmaya çağırıyordu.

Devamı var

Bayram Kaya

Totem Alan 1

İçinde olunan çevre kişilere sağlatma oluşuyla, kişilerin eğimletir olması vardı. Bu eğim oluşlar, bencillige denk gelen bağıntılar yönünde olmakla bu böyleydi. Bu eğiş etme oluşun yanında dış çevrenin kişilerde uyandırdığı kişiye rağmen olan, kişiyi yok eden baskı ve basıncı da vardı.

Bu baskı ve basınçlar kişide; kişinin o şeye hoşlanma, haz ve sevinç duygusuyla yönelimli olması kadar, kişinin kaçınma, sakınma, korunma, kaygı, elem gibi tehdit oluşan ikisek duyguların da kaynağıydı. Kişiler dış çevrenin etkisini bencil bilinç olmakla, parçalı ilişkiler bağlamında yalıtımtı.

Bu yalıtma içinde kişi; tehditten korunma gibi dış çevreyle çelişen; çevreye yönelme gibi dış çevreyle kimi yönden kesişip birleşen; kendilik eğimli olucu minimum baskı ve basınç alanı yansıtmalarına sahipti.

Kişi hem yansıyan hem yansıtan olmakla tekildir. Bu aşamayla yansıyan ve yansıtan aynı şeydir. Ama kişi dış alanın yansıma etkisi altında olmakla, dıştaki bu yansıma etkiyi kendisine göre ve dışa göre yansıtmakla da çoğuldur. Bu durumda da yansıyanla yansıtılan aynı şey değildir.

Dışta kendi belirim içinde elma dışın yansıması olmakla (insan için değil) yansımtı. Elmanın dışta yansımasıyla kişinin "elmayı yeme isteğini yansıtmaları" aynı şey değildi. Kişi çevreden yalıtıldığı minimum (en az dış dünya şartları olan) bir iç çevreyle, dıştaki elmaya yönelir. Dıştaki elma minimum edilen özümüzle benzer özelliklere sahip olmakla bize çekicidir.

Kişimiz de en az dış çevre kurallı yalıtım olmakla, kendi benzerlikleriyle dış çevre üzerine yansır ve bu yansımasını yeniden yansıtır. Kişinin bu yansıma ve yansıtması ikisekti. Bu yansıma ve yansıtmalardan birisi de kişinin kendi dışında kişilerle olan bağ ilişkisiydi. Ki bu yansıma ve yansıtmanın gelişmiş şekline de, totemi sosyal oluşma diyorduk.

Kişilerdeki duygu belirenle olan ikilsek yansıma ve yansıtma kişiler dıştaki başka kişilerle ortak kesişenle (kesimli) seçme ayıklamalarına da konu olmaktadır. Yaptığı bu yansıtma kendi gibi kişiler üzerindeki ortak minimum çevre alanın etkilerini (alan etkisi) , kişi-kişiler arasına bağ ilişkisi oluşla da yansıtılabilmekte.

Kişi korunmalı, kişi güdenle ve kişi duygulu bu yönelim, kişi-kişiler arası seçme ayıklamalı bağ ilişkilerine dönüşmekle sosyal duygulu, sosyal alan ilişkilerini oluştu. Sosyal duygulu, sosyal alan ilişkileri; sosyal birlikler düzlemiyle grup totem alanını ortaya koydu.

Böylece dış çevrenin alanı içinde, önce kişiye göre sonra da kişilere göre oluşla yalıtılan alan; kişiler arası bağ oldu. Her fark edişin size bir yüklemi; yani yeni bir baskı ve basınç etkili yansımaları vardır.

Kişi-kişiler arası bağ ilişkisi size, "sosyal ilişki oluşla baskı ve basınç yaptı". Bu baskı etki, sizin dışınızda size yaptıran etki alandı. Dıştan sosyal otoriteydi. Yaptıran olan sosyal alan; "sosyal bilinç" ve "sosyal birlikti bencillik", sosyal otorite vs. oluşuyla "totemi anlama"; "sosyal basınç" olmanın, bir alan etkisiydi.

"Totemi anlamalar", "sosyal basıncın somutluğu uhdesindekileri"; kişiler üzerinde, kişiler anlamalı parçalı olay ufku haline getirdiler.

Yine böylece kişiler eğilimli ortak kesişimle toplaç olan grup ortak duygusu, kişiler üzerine ve kişiler üzerinde yansıtılabilmişti. Hem de sosyal grup somutluğu, totemi anlama oluşla yansıtılıp soyutlanmıştı.

Totemi anlama; sosyal grup alanı içindeki senkronlanmanın tek tek kişi istemi oluştan çıkışının, dile getirilme şekliydi. Bencillik kılıktan kılığa giriyordu. Bencillik bin bir surattı. Totem bencillikten olmuştu ve bencilliği sosyalleştiriyordu.

Bu inşacı temel, totem yasadan birisidir. Dıştaki bir etki; özneler dünyasına yansırken önceki oluşmalar envanteri içinde kendisine uygun zaman zemin devinmesi olacak malzeme alanı bulamazsa; yeni bir malzeme alan devinmesini oluştur. İhtiyaç alan ve alanlanma yaratır. Alan etkisinde kalan yüklenmişlik; alanlanış boşluk devinmeli yer zaman zemin inşasıydı.

Totem tutumu, ilk bencildi sosyal seçki olan seçme ayıklama üzerine inşalarsa olan yansımalar olmakla, genelde yeni olan etkiler daha önceki ilgili ya da benzer oluşmaların içinde kendisini konumlarlar.

Sosyal alan olmasa totemi alan da olmazdı. Bencillik (çekme itme) olmasa, sosyal alan olamazdı. Totem, sosyal alan üzerine; sosyal alan da, bencillik üzerine inşa özellik yansıtmasıydı.

İttifakı düzlemin inanç ve imanı da totem alanı kullandı. İttifakın inanç ve imanı, totem alanın bu türden seçki devinmesi üzerine, kendisinin inşasını oluşturdu. Bu oluşmalar süreci içinde önceki sunulardan kimisi baskılanıyor olmakla. Baskılananlar da gerektiğinde aktive oluyordu.

Kimi baskılananlar, bir anı oluşla sanki ebediyen böyle olacakmış gibi suskunlaşıyordu. Kimi ön envanterler, yeni inşa unsurlarına dönüştürülüyordu. Kimileri yeni inşada kullanımlarıyla da yeni inşanın parçası haline gelmekle sürece yeni katılanların bağıntılar işlerlikleriyle, yola devam ediyordu.

Bayram Kaya

Totem Alanın Dolgu Malzemesi olabilme Konusu

Bir değirmen sesi içinde veya bir motor sesi içinde vs. oluşla insan; kendi kendinin içselinde geçen bir seslenmeyi, dinlediği sesle eşleştirir. O değirmen sesine ya da o motor sesine; kendisi, kendi içselinde olan bir sayı yinelemesini veya bir söz yinelemesinin, eşleştirmesini yapmadan edemezler.

Söz gelimi; ben koşu bandımın düzenli aralıklarla çıkardığı, kendisini yineleyen sesleriyle; içimde bir sayıyı, bir sözü eşleştirip; onun sesiyle uyuşan bir tını söylemesi yapıyorum. Biraz sonra aynı seslerin kendisini yineleyen akış sürecine başka sayı veya başka kelime ve kelime gruplarıyla da eşleştirme yapıyorum. Artık söz grupları bu tınışımın yanı sıra tınışımı (ortam salınımını) yapıyorlardı.

Yürüme bandındaki yineleyen sesleri okuma yapabiliyorum. Bantın yineleyen sesi içinde kaç farklı ses algılayabiliyorsam her bir notaya farklı eşlemeler ya da aynı yinelemeyi eşleştirmem olası olmaktadır.

Doğada tespit ettiğimiz 7 temel müzik sesi vardır. Bu seslerden bağıntılarla birçok ses bestesi yapılır. Güzel olan budur. Siz bu ses bestesine uygun söyleyişle söz yazarsınız. Sesler her bir notanın parçalı tanecikli yapısı içine ve üzerine eşleşir. Bir söz kümesini, heceler şeklinde notalar üzerine dağıtıp bağıntılırsınız. Nota dizi bağıntısı sizin sözlerinizi üzerine alışı bir anlamın etine kemiğine bürünürler.

Bu nota ahenk ve harmonisi o sözleri size sürekli tekrarlatır. İkide bir dilinize getirip getirip o sözü size söyletir. O söz hiç anlamlı ve güzel olmaya bilir. Hatta aptalca bir söz dahi olabilir. Ama nota bestenin güzelliğini siz; o sözlerle algılayıp, eşleştirip, anlamlı kıldığınız için o sözleri siz, tekrar edip durursunuz.

Yani her nota beste ne kadar güzel olursa olsun, o notalar konseptini dinlerken mutlaka içinizde bir söze, bir söz söylemine karşılık gelişle notaları seslendirirsiniz. Nota sesleri ya da solfej okunuşu olan nota tanecikli boşluklu yapısı, kendisine eşleştirilen sözlerle de daha anlamlı ve okunur hale gelirler.

Bu anlam ve okuma sözlerle açık açık ifade edilir olacağından; nota ve söz ortak bir senkronlunca olmanın söyleyişine döner. Oysa nota ses halinde oluşla içinizde size özgü bir anlamlandırma olurken, dışınızdakilerle paylaşılabilen bir senkronlunca iken, nota içine ve nota üzerine vaki enjeksiyonuyla hepimizin bildiği türlü sözlerle olan enformasyonları bindirmek, bu süreci; ortak paylaşılan bir süreç devinmesi haline getirir.

Burada çok önemli bir özelliği daha belirteceğim. Bir müzik sesine, bilinen sözleri dışında onlarca başka başka sözleri aynı boşluk alan üzerine bindirmek çok doğal ve olasıdır. Bir müzik güftesi aynı kalıp değiştirilmeden üzerine birçok değişik söz yazmak demek, nota parçacıklı alan zemininin içini, anlamlı olaylar zenginleşmesine çevirmemiz demek olacaktır. Bir misket oyun havasına, siyasi içerikli bir söz yazıp söylemeniz pek ala olasıdır. Ve böylesi pek çok değişik söz yazma etkinliği yaygın bir uygulamadır da.

Burada şunu demek istiyorum totem alan da nota gibi salınımlar veren boşluklu tanecikli kesikli sürekli alan parçalarında oluşur. Oluşturulabilir. Totem alan dediğimiz sosyal öznedir. Sosyal bilinçtir. Sosyal hafızadır. Sosyal egodur. Sosyal güç ve sosyal otoritedir. Sosyal özne oluşla sosyal ortama hem en uzak hem en yakın yerde duruşla oluşan; bir parçalar alan etkidir totem alan.

Bu nedenle, bestelenmiş aynı nota bağıntısına; nasıl istediğimiz sözleri yazıp, o müzik

bütünlüğünü daha anlamlı, daha anlaşılır; bambaşka davranış süreçlerine döndürülüyorsa; totem alanın içine de olumlu olumsuz olan her şey atılarak o şeyin o parça alanın kendisi gibi devinmesi kolaylıkla sağlanır.

Bu nedenle ittifakı dönem imanı (gruplar arası sözleşmeyi-gruplar arası ahdi) inanç etmişti. İttifak inancı olumsuz da olsa, o çaptaki denetlenebilir büyüklük içinde tevhit gücünü ortaya koyuyordu. İnançsızlık çözülme getirirdi. Bu bir umut oluşun sosyal yasasıdır

Emeğin, bilimin sosyo toplumsa eksen kılınmadığı dönemler içindeki her soyut yüklenimlerde siz inancın yerine, inancı senkronize kılıcı alanın içine konulacak olanı iyi tespit edip revize etmeliydiniz.

Kin taşıyan inanç rehabilite edilmeliydi. İnanç senkronize edici ve istikrar kılan bir sosyal odak alanı oluşla sihirliydi. Emeği ve bilimi de inanç edebilirdiniz. İnanç için illa geçmiş geleneklerin temcit pilavı kılınması gerekmiyordu. İnancın tek kusuru vardı. Genelde akıl etmeyi ketler. Ya da akıl etmeyi kendi disiplini içinde meşru görür.

Totem alan, permütasyon olamlı alandır. Permütasyonlar alanı sentezler grubu olan kombinasyonlar kesikli sürekliliğine dönüşürler. Eğer permütasyonla, kombinasyon arasındaki bağıntı irdelemesini belirtecek olursak, şunları da söylemek olasıdır.

25.06.2014

Bayram Kaya

Totem İlah Mamon 1

Kölecî döneme dek olan başlangıç koşulları içinde oluşan insanın sosyo toplumu oluşması dâhilinde henüz Yüce Tanrı fikri yoktur. İnsanların, ya da ilk sosyal birliklerin meşruiyet kaynağı totemdir.

Grup birçokluktu. Çokluğa söylediğiniz yapılması gerekenler de, çokluğun üzerinde ittifak edeceği; çokluğu senkronize edecek bir odak merkezine ihtiyaç vardı. Grubu oluşan alan içinde meşruiyet sorunu ortaya çıkar. Sürü içindeki bu kabil meşru güç, kaba güçtü. Bu odaklaştıran güç meşruiyetti.

Totemi sosyal yapıyı oluşan ilk ataların önünde, kaba gücün dışında; meşrulaşmalarını sağlayacak totem grup deneyi olan bir mana anlayışı yoktu.

İşte totem, ilk totemi gruplarda meşruiyet olmanın kaynağıdır. Böylece totem olmak demek, grubuna ilişkin osilasyonlarını çevresine yayan merkezdi. Bir durumun meşruiyeti oluşu totemden dolayı öyledir.

Daha doğrusu tarihte ilk kez mana özekle yaşanan deneyimler, anlam edilerek; bu alamlar grubun davranışıyla eşletildi. Bu tür totem gruba ilişkin ilk deneylerden olan grup akli, grubun çekim ve ağırlık merkezi olan totem üzerinde söyletildi.

Bu merkez sosyal birlik olan gruba ait tüzeli bir durum olma özelliğini kazandı. Sorular yanıtını totemde buluyordu. Totem, sorulara yanıt ya da dönüt olmanın çevrimleri içinde olmakla grubun hareketlerini, meşru ediyordu.

Bunun sosyal alan içinde daha sonraki kuşaklara yapılan öğretisi de; sosyal birey gözünde mananın totem olmasıydı. Aktarım yapan gruplar gözündeki anlamı da, totemi manaydı. Totemi etkidi.

Bu bağlamda totem eşittir atalarıdır denme olucu bir anlam eşlemesi yapmak ta, kaçınılmazdır. Bu nedenle insan için ataları bir meşruiyet kaynağıdır. Ataların yol ve yöntemi; gelenek, görenek ve sözlü aktarımlardı.

O halde totem meşruiyet kaynağıdır. Yine totem gelenek göreneği hıfz edip, aktaran; kişiden kişiye mana geçişeni olan bir anlama ve algılamaydı.

Daha baştan söyleyeyim. Ben bu konuları anlatır iken Yüce Tanrı Fikrimizi hep saklı (mahfuz) ya da rezerv tutacağız. Şimdiki kutsal Yüce Tanrı fikrimiz, bunların hiç biri olmayan bir mana anlamasıdır. Bu konuya ileride ayrıca başlı başına değinilecek.

Sürü gücünden kopan serseri yapıların içinde; ya da sürüden kopan öbek yapıların içinde; kaba olan sürü gücünün yerine anlamlı bir soyut mana gücü ortaya kondu. Totem, öbeğin kendi davranışlarını sürü gücü yerine bu tür bir mana düşüncesi ile öbek alanı içinde, yalıtılmış olmasıydı.

Bayram Kaya

Totem İlah Mamon 2

Totemi mana ve totemi yalıtmanın içinde ufak bir ortak sosyal birlik eğilimleri olmadı mı, totemi alan da olamazdı. Totemi oluş, genel zaman akışlı çevrenin içine çevre devinmesine uygun bir özneli monte oluştur.

Çevredeki genel zamanın özel ve özgün bir parça olan dilim alanın içine, grup eğilimli tutumlar yalıtıma olmaktadır. Yani genel frekanslı salınımlı belli bir frekans üzerine özel özgün ve amaçlı bir salınım bindiriş edilmektedir.

Genel zamanın sanal olmakla yalıtılan belli frekansı üzerine modüle edilen gruba özgü amaçlı bir özneli oluş; totemi oluşla zamanı akıtmaktı. Totem, yalın ve ayrı ayrı yalıtıma oluşlarıyla gelecekteki sosyo toplumunun ön nüvesidir. Sosyal (duygu deş) bir var oluş sistemidir.

Kısaca totem, grup iradesi basıncıydı. Totem, grup iradesi olmakla; kişi üzerine bir etkiydi. Totem kişi eğilimlerinin grup üzerinde düzenlenişiyle; kişinin kendi üzerine dıştan kendi etkisidir.

Grup iradesi ya da totem iradesi bu ilk aşamasıyla yapıcı, dinamik kolektif bir iradedir. Ortaklığa hitap eden bu güç ve bu irade; yöneten, saygılınınsan ve hatta yokluğu düşünülüğünde korkulan iradedir. Etkileri ile bu irade, olağan üstü ve büyüleyicidir.

Süreç uzun aradan sonra köleci sisteme geçecekti. Totemi iradenin daha gelişkin şekli olan ilahi irade ile totemi irade etkileri özel mülk sahiplerinin eline geçecekti. Grup gücünden ve ittifakı güçten oluşan bu güç; özel mülk sahibinin EI, gücü olacaktı.

Özel mülkiyetçi iradenin eline geçen bu güç, özel mülkçü hırslarla kontrol edilemez bir güç olacaktı. Artık yeni güç bir muktedirlikti. Bir tiranlıktı. Bir monarklıktı. Bir mutlaklık ve mutlak bir diktatörlük olacaktı.

Tarihi süreç bundan sonra; cebri mutlaklığı yaptıran, mutlak düzenleyen güç olacaktı. Mutlak oluş hakkı özel mülke sahip olmanın kullanımıydı. Süreç özel mülk sahibi ile özel mülkten yoksun olan taraflar arasında sınıf mücadelesi olmakla geçecekti.

İki sınıfın arasına lümpen sınıf gibi (din adamlığı-haydutluk-mafya, medyumluk vs. gibi) ara sınıf denen katmanlar da süreç içine girecekti. Mutlaklığı egemen güç olan devletlilerin (mülk sahiplerinin) güç kullanımındaki baskı ve basıncını düzenleme ortaya konacaktı.

Bu düzenleme ilkin dinler eliyle ve çeşitli marifet için de kullanılan merhamet gibi adalet gibi soyut sözcüklerle olacaktı. Devlet olanın (mülk olanın) , devletli olanın (mülklü olanın) , güç kullanımından doğan baskı ve basıncına karşı günümüze doğru demokrasi adı verilen süreçlerin birçok şekli de ortaya koyacaktı.

Birçok yanlışlarına rağmen demokratik süreçler güçle gücü duyan arasında tartışılmakla uygulamalı oluyordu. Güçler birbirini kontrol ediyordu. Süreç güçler ayrılığına dayalıydı. Sorunlar ezen ile ezilen arasında karşılıklı görüşülüyordu.

Hiç değilse demokrasi, köleci sistemin başında beri hiç tartışılmayan mutlak irade olan krallarla, mutlaklığı iradeli pek çok dini normlara göre, daha somut; daha doğru, akılcı tartışılır yaklaşımlardı.

Bayram Kaya

Totem İlah Mamon 3

Kısaca demokrasi mutlak olanın sorgulanması içine atılan bir adım ve hançerdi. Kullanılan iradeyi ezen ve ezilen tarafların üzerine paylaşımlı yayma çabasıydı. Yani demokrasi bu anlamıyla sınıflar arası karşılıklı sorumluluktur.

Demokrasi uzun erimde devletli olmanın karşısına konan az çok mukabil güç ve sekans hareketiydi. Yani mülk sahipliği yönetir; mülk sahipliği güçtür ve güç kullanmaktır; mülk sahipliği iradedir demenin yalın ve mutlak kullanımına karşın sınırlama getirmektir.

Bir gücün kendi doyma noktasına kadar olacak kullanımlarına karşı; karşı sınıf hareketli istem ve iradelerle o gücü frenleyip; o güce direnç koyma şekli demokrasiydi. Sınıflı toplumda demokrasi vaz geçilmez bir hak olmakla birlikte; ne yazık ki çok kez ve her kes cahiller demokrasisi olabilmektedir.

Demokrasi mülk sahipliğinin ya da devletli oluşun; mutlak yöneten gücün; geniş yığınlar aleyhine olan güçteki baskı ve basıncının sınırlanıp, düzensiz oluşunu; geniş yığınlar lehine düzenli ve sınırlı hale getirilmesi ile ortaya çıkmıştır.

Değilse demokrasi gökte zembille inen bir lütuf bir düşünme değildi. Tarihsel süreçli sosyo toplumsa olguların birbirine karşı olan sekans ve direnç hareketleriyle mana ve mantık edilmiş bilinçti.

Tarihi süreç yöneten mülk sahipliğinin mutlak itaat, mutlak biat olan güç kullanımını, sınırlandıran mücadeleler tarihi ile bu güne gelmiş, cehaletin de eline verilmişti. Temel güzellik te, ana oyun da buradaydı.

Tarih boyunca mülk sahipliği bilgiyi ve bilgeliği de elinde tutmuştur. Günümüzde dahi öyledir. Bu nedenle geniş yığınlar biliden yoksun kılınır. Ama fevkalade imanlıdırlar.

Bunu temel örneği günümüzdeki mülk sahipliğinin kâr hırsı oyunları olmaktadır. "Bırakınız yapsınlar; bırakınız geçsinler mantığı içinde emeği iç etmek ve sömürüyü ayyuka çıkarmışlardır.

Devletli olma içinde demokratik düzenlemelerle ortaya konan haklar içinde kazanılan sağlık, eğitim gibi ana haklarımız özel sağlık sistemi ve paralı eğitim sistemi kılınmakla cemaatler elinde de sömürünün ayaklar altına düşmesi olmaktadır.

Daha iyi sağlık! Daha iyi eğitim! Diyen yutturmaca ve denetimsizliklerdi. Bu söylemler demokrasinin içinin ve demokrasinin altının oyulmasıydı. Parayı ve paranın satın alma gücünü tek ve mutlak olan egemen güç yapmaktan başka bir şey değildi.

Bu sözler özel mülk sahipliği iradesine uygun oluşla mülk sahipliğinin iradesini bu söylemler altında kılıflama sözlerdi. Geniş halk yığınları da bu sözleri sanki daha iyi eğitim ve daha iyi sağlık alabilmiş olurcasına; avuçları patlarcasına alkışlamaktadır.

Yani halk bu bilinçten yoksundu. Üstelik ulul emere itaat kültürü içinde; başındaki monarkın deli, akıllı, adil olup olmasına bakmamıştır. Başında monarkın olmasına bakmıştır.

Bu hal, halkın binlerce yıl cendere içine sıkışmışlığı olmuştu. Bu hal konularına denk düşen bir kaç imge sözcükle halk, yıllarca istenildiği gibi kullanılmıştır.

Bayram Kaya

Totem İlah Mamon 4

Demokrasi devletli olmanın karşısına konan az çok mukabil güç ve sekans hareketiydi. Yani mülk sahipliği yönetir; mülk sahipliği güçtür ve sahiplik mülkün gücünü kullanmaktır. Yine mülk sahipliği iradedir demenin, kendi yavaşlamalı yalın ve mutlak kullanımına karşı; sınırlama getirmektir.

Bir gücün kendi doyma noktasına kadar olacak kullanımlarına karşı; karşı sınıf hareketli istem ve iradelerle o gücü frenleyip; o güce direnç koyma şekilleri demokrasiydi.

Yani demokrasi toplum içinde sınıflar arası bir denge hareketiydi. Sınıflı toplumda demokrasi vaz geçilmez bir hak olmakla birlikte; ne yazık ki çok kez ve her kes de cahilliğin cahiller demokrasisi olabilmektedir.

Demokrasi mülk sahipliğinin ya da devletli oluşun; mutlak yöneten gücün; geniş yığınlar aleyhine olan mülkün sahiplik gücündeki baskı ve basıncının sınırlanıp, düzensiz oluşunu; geniş yığınlar lehine düzenli ve sınırlı hale getirilmesi ile ortaya çıkmıştı.

Değilse demokrasi gökte zembille inen lütuf bir düşünme değildi. Kölece düzenle ortaya çıkan tarihsel süreçli sosyo toplumsa olguların birbirine karşı olan sekanstı direnç hareketleriyle mana ve mantık edilmiş bir bilinç ve bilinçlenme biçimiydi.

Tarihi süreç, egemen sınıf eliyle kişileri; yöneten mülk sahipliğine; mutlak itaate, mutlak biate zorlamıştı. Bu nedenle tarihi olgular mülk sahipliği eline güç kullanımını vermişti. Bu aşamadan sonra tarih, bu egemen gücü sınırlayan mücadeleler tarihi olmakla bu güne gelmişti.

Sınıfsal bilgi ve bilinçle donanımlı olmanın seçme tercih hakkı, ehliyetli olmayan cehalete ve lümpen oluşun eline verilmişti. Demokrasi içindeki temel mücadeleciler güzellik te, ana oyun da buradaydı.

Kısaca ön ittifaklarda ittifakı birliğin ve yaşamı düzenlemenin sosyo toplumsa sözleşmesi olan iman akdi; köleci sistemle birlikte yavaş yavaş sınıf bilinci olmakla ortaya çıkmıştı.

Yani köleci dönemle birlikte sosyo toplumsa sözleşmeli imanın anlamı da yön değiştirmişti. İman akdi köleci sistemde ezen, ezilen ya da güçlü güçsüz ikileminden oluşan sınıf bilinci olmak yerine; ezilen ya da güçsüz olan sınıfın elinde iman akdi lümpen sınıflarında körüklemesiyle bir düşünememe, bir uyuşma öğütlerine dönüşmüştü.

Tarih boyunca mülk sahipliği bilgisi ve bilgeliği de elinde tutmuştur. Günümüzde dahi bu böyledir. Bu nedenle geniş yığınlar bilgiden yoksun kılınır. Ama geniş yığınlar fevkalade imanlılardır.

Kapitalizme imanlılardır. Savaşa imanlılardır, barışa imanlılardır, başa gelir iyiliğe kötülüğe imanlılardır. İşsiz kalmaya, iş bulmaya; yardım etmeye; yardım almaya; zengin fakir olmaya; paralı sağlığa, paralı eğitime; ocakta taksirli ölümlerle olan fitrata vs. hep imanlılardır.

Özel mülk sahipliği başka türlü yollarla da süreç olabilecekken, tüm kötülüklerin kaynağı ve tüm kötülüklerin anası olmakla ortaya konmuştu. Bu öğretisi ile (ideoloji ile) "adalet" özel mülk sahipliği olan "mülkün temeli" yapıldı. İman da, bunlaraydı.

Bunu temel örneği günümüzdeki mülk sahipliğinin kâr hırsı oyunları olmaktadır.
"Bırakınız yapsınlar; bırakınız geçsinler mantıklı iman içinde, emeği iç etmekle
sömürüyü ayyuka çıkarmışlardır.

Bayram Kaya

Totem İlah Mamon 5

Devletli olmak ilkin ilahi yasalarla, genel yararın devletli olmasıydı. İkinci hal ile devletli olmak demek hükmeden mal mülk sahipliği olmak demek olup; Mamon yasaları olan ezen sınıf egemenli imanı gözeten yasalara göre de özel mülk sahibi olmakla, kişilerin devletli olmasıydı.

Bırakalım geçsinler. Bırakalım yapsınlar da; neyi bırakacaktık? Bıraktıklarımızda neyi (kârı) yapar olacaktı? Hiç kuşkunuz olmasın ki; emeğinizi, alın terinizi ve genel yarar olanı, egemen mülk sahipleri olan Mamon'ların eline bırakacaktık.

Onlar da emeğimizi türlü türlü yasal oyunlarla iç yapacaktılar. Oysa ilah olmayan, ama tasavvuru olan ilahi yetkilerle davranan Mamon haricinde; genel yararın sahipliğini (devletliliğini) isteyen ilahlar özel mülk sahipliği oluşu dilemezlerdi.

Günümüz Dünyasındaki genel Mamonluk, kendi ülkelerindeki çalışanlarına genel yararı sağlamanın en temel yasalarına göre hayatı üretirler. Bu birinci düzenleme görevidir. Bu genel yararı da refah payı adı altında istatistiki oluşla eşit olarak, reel olardan da eşitsiz dağıtmak devletin üstü örtük işiydi.

Devletli olmak ilkin ilahi yasalarla, genel yararın devletli olmasıydı. İkinci hal ile devletli olmak demek hükmeden mal mülk sahipliği olmak demek olup; Mamon yasaları olan ezen sınıf egemenli imanı gözeten yasalara göre de özel mülk sahibi olmakla, kişilerin devletli olmasıydı.

Bu düsturla; kamu sal olan genel yararın en stratejik yerleri dâhil olmak üzere, özelleştirilir. "Ben sizi sömürtüyorum. Ben yönetemiyorum" diyemediği için verimlilik gibi yaldızlı sözler altında; "devlet tüccar olmaz, devlet bakkal olmaz" türü algı operasyonlarıyla genel yararlar özel mülk sahipliği yararı kılınmakla "bırakınız geçsinler, bırakınız yapsınlar", olmuşlardır.

Bu tarz liberal imanlı mantıkla oluş; yapının temeli olan ilahi imanlı devletli oluşa, kökten aykırı bir durumdur. Genel yararı gözeten devletli olmanın geri beslenme yasasındaki üretim ve paylaşım hedeflerine terstir.

Tüm oyunlar paylaşılırken ortaya konur. Mülk hakkı, sermaye hakkı, rant hakkı, kira hakkı, aracı hakkı, komisyon hakkı gibi oyunlar üzerinde ölü emeğin dolaşımı üzerinde sömürü yapılır.

Devletin sosyo toplumsa gücü, ezilen yığınlar üzerine doğru kullanır olması; ezilen güçler üzerinde, ezen güce karşı oluşan karşı direnci var eder. Demokrasi mantığını ve demokrasi fikrini bu dirençten doğdu. Kısaca demokrasi; sosyo toplumsa güçleri bir sınıf yararına kullanmanın karşısında doğan tepki dirençti.

Toplum çelişkili mantık olduğu gibi paylaşımları da anormal biçimde çelişkiliydi. Sınıfları da çelişkiliydi. Demokrasisi de çelişkiliydi. Yani demokrasi sınıfsaldı. Açıkçası demokrasi sınıflara göreydi. O halde kimin demokrasisiydi? Ezenlerin mi? ezilenlerin mi?

Her sınıfın kendisine göre olan demokrasisi içinde ezenlerin demokrasisi almaydı. Kimden alacaktı? Çalışanlardan veya emekten alacaktı. Bu demokrasiye göre çalışan ezilenler; üretim aracı sahibi; para ya da mal mülk sahibi kişilere çalışmalarını verecekti. Karşılığında da Mamonların takdiri kadar refah payı! alacaktı.

Ezilenlerin demokrasisine göre ezilenler gasp edilen emekçi (çalışan) haklarını

pazarlıkla ezenlerden geri alacaktı. Ya da ezilenlerin egemen olacağı bir devletli, oluş politikaları uygulanacaktı.

Yine ezilenler okumuş yazmış cahiller olacağından, bu yazılı politikalar da pek kez de gerçekleşir olmayacaktı. Ama köleci sistemin ilk halinden günümüze gelişine kadar olanlardan da çok şeydi. Bu çok şey içinde sömürü yok olmadığı gibi daha da vahşi olup; dinin yerine de kendilerini koymuşturlar.

Özü bütün olmakla kendisini tanımlayan kişiler bu kapitalist hal içinde sömürülür olmalarına her gün milyonlarca kes "Allaha şükür" derler. Bu hal ile kime "Allah" dediklerinin farkında bile değillerdir. Tıpkı yeni yıla kendileri de girdikleri halde, yeni yılı bilinç eden anmalara karşı çıktıkları gibi.

Şunu unutmamalım. Sosyo toplumsa paylaşım içinde emek en yüce değerdir. Ama sosyo toplumun da dışında; sosyo toplumdan da bağımsız bir gerçeklik vardı.

Siz sosyo toplumsa akışı genel yarara uygun yaptığınızdan daha fazlasını, dışımızdaki sosyo toplumdan bağımsız olan gerçekliğe uygun da yapmak zorundasınız. Yoksa zavallı kalırsınız. Doğa sosyo toplum gibi siyasi, hukuki eşitlik değil, denge gözetir. Doğada belki de, dengelerin eşitliği söz konusudur.

Tabii ki evrenin ve dünyanın var oluşu bize göre olmadığı için sosyo toplum dışında yapılan her iş az çok bize göre olmayacaktı. Ama yapılan iş olabildiğince denge değer noktalarına yakın yerde olacaktı.

Bayram Kaya

Totem İlke

Totem ilke; davrandıran, yaptıran, mahiyetine işlerlik kazandıran; mahiyetine bir adresleme yapıyla çeken, çekilen ilkedir. Bilinmeze karşı bilinir olandır. Toplayan birleyen, çevrimleyen ilkedir. Totem ilkenin oluşamadığı yerde dağılma saçılma vardır.

Totem ilke koruyan, gözetken ilkedir. Bir sizden ve bir sizin dışınızdan oluşla en az iki eğilimin girişme yapan kesikli sınırlı hali totem ilkeyi biçimler. Hem sizden kod hem siz olmayan kod içermeli semboller dili olan totem ilke birçok eğilimler kesişmesi ve düzenlenmesi belirleyiciliğidir. Giderek ortama bükülmesini veren bir şebeke ağ yoğunlaşması oluşla karmaşıklaşır.

Totem ilke, birbiriyle ilintili olan, karmaşık büyüklük olan ortaklayımlar kesim niceleyimlerini; sıralama, düzenleme belirmesiyle, birden bire ortama boca olan tevarüs etmeyi meydana koyma işini karmaşık eğim ve eğilimleri düzenlerdi şekilde yer ve sıraya koyar.

Totem ilke bu tevarüs edişi düzenlerdi şekilde yer ve sıraya koyan yaptırandı, davrandıran bir ilke olmakla yaptığı cazibe yoğunlaşması totem ilkeyi kendilikten; büyüğü kılar. Totem ilke, mahiyetine büyüsel etki ve algının gelmesi demektir.

İki karşılaşmanın kendi zorunluluktan kesim davranışı vardır. Totem ilkenin kesişimleri; en az iki karşılaşıcının her birinden tek tek büyük olandır. Kesim olan, karşılaşıcıların kendisi ve özeti olandır. Kesim olan girişme içinde karşılık bağıntısı olmamakla kendilik bastırılan ya da bağıntısı oluşla aktif kılınan sembolleşme bilincidir.

Kesim olan nokta kesişimin sentezi ben (özne) gücü oluşuyla, dıştan yaptıran düzenleyen, adresleme, yol haritası yapan bir güçtür. Kesim noktası benin hem bir bilinç edinme izleğidir. Hem bu izlek; şimdi olana göre önceki olanın bir duygu selidir.

Bu alanın kendilik özellik etki gücüne siz, öznel çabayla; o eğilimin içine ilinekse oluşla ne korsanız koyun; dıştaki totem alanın etki gücü onu davrandırır (dalgalandırır) olacaktır. Siz alanın davranış biçimini, kendi öznelinizden ötürü oluyor sanmaya başlarsınız.

Değirmen taşları arasına sizin buğday, mısır, arpa, elma kurusu, taş, demir bilye vs. koyuşla övütme işini yapışınızla ya da yapamayışınızla sonuç alıp alamamanız gibi totem alan içine koyacağınız öznellik te; alan yönüne uygun sanılı kanılış mana ilişkisi olmadıkça, olumlu sonuç vermez.

Totem alan içine, alan yönüne ters konan öznellik bir kanı oluşla sınırlanıp; sizin öznenizde duygu yaratan devinmelere dönüşmekten öte, girişme içinde hiçbir katkı ve eylem ortaya koyamaz.

Alan yönüne uygun, nesnel ilişkilere uygun düzenlenimli öznellikler o alanın yön ve zorunluluğuna göre oldukça, o kesim noktasıyla (girişen sınırlanan noktalar bağıntısıyla) ve sizin totem etkinizin geri bildirişimle birlikte diyalektik etkiyi oluşturmaları başlayacaktır.

Totem ilkenin; yaptıran, davrandıran, işlevgenleştiren bu etki eğim büyüseliği; saygılanan, dokunulmaz olan yani kutsanan; kendilik bir özellik yansımasıdır.

Totem ilke, karşılaşma yapmanın girişen bağla, ortam tutumudur. Ortamın karşılaşma davrandırmasını başlatır. Yani sosyal ortamınızı giriştirir. Karşılaşma ortamının

davranma belirsizliği nedeniyle ortamdaki kaynaklı doğabilecek kaygıları tetiklerken karşılaşma içinde siz; totem ilkeyle ortamda belli bir Şeye göre davranmayı ortaya koyar, ortamı giriştirirsiniz.

Totem ilke böylece ortamı çekim alanı kılar. Ortamda bellilikle iz, izlek ortaya koyan totem ilke yoğunlaşma eğimi, sizi; bu eğim boyunca çekmenin çevrimini yapar. Bu çekime göre birleşme yapma, o eğimse bağa göre oluşma gibi bir anda girişen davranışların seçme ayıklamasını ortam başlatır.

Totem eğim ve ekiminiz neye göredir? Kuşkusuz ki bencilliğinize göredir. Egocu zorunlu bağa göre oluşan totem ilke, sosyal ortamı oluşturur ve evrimler. Yani bencilliğinize sağlanan olucu karşılanma bağıyla ve bencilik bağına dek girişme zorunluluğunu ortaya koyuşlarıyla, totem ilke sosyal ortamı destekler. Bu aşamada totem ilkenin istismarı yoktur.

Totem ilke, zden gelen belirif eğilimleriyle çevreden size gelen belirif etkilerin basıncını supap eden düzenleyici direnleyişle, çevreye tepkinin bilinç edilişidir.

Totem ilke; oluşan, oluşturun diyalektik bir mekanizmadır. Bu mekanizma, en az iki kişinin özlerinden gelen gle, kendi dışlarında kesifen karşılaşma alanları müdahalesidir. Bu müdahale, benci eğilimler kesifiimiyle; kesim alanındaki ağırlık merkezi devindirme çekiciliği olan, noktadır.

Eğilimler kesifiimi olan ağırlık merkezi "kesim" salınımlıdır. Değişip dönüşen (terbiye olan) kesim noktası salınımlı yeni eğilimlerin üzerine kodlar bindirilir. Kodlanmış yeni eğilim düzenlenmesi; hem sizin eğiliminizdirler. Hem de sizleri dzenleşik kılarak, sizin olmayan; sizden büyük olan bir etki ve yaptırımın özelliği olurlar.

Kodlu dönüşme üzerine bindirilen kontrol mekanizmaları; yani bencilige hitap edip etmeme, olay referanslı Şifre ve kod salınımları; "kesim bilinci" olan düğüm bellek noktasıdır. Bunların birbiriyle iletimi, sizin dışınızdaki sosyal bilinç ağını, ya da sosyal özneyi oluşturur. Sizin dışınızda, size göre ama sizden büyük olandır.

Bu hal ile giderek karmaşık eğimler girişmeli olan düğüm noktaları, sizin dışınızda ama sizin de onu etkiler oluşunuzla, sizin istek eğilimleri kesifiime faydacılığınızın düğümlendiği noktadırlar. Düğüm denen kesimde; kesifiimli, kırılmalı, çevrim eşmeli, kırılmalı, başka modüle bilgiler taşır oluşla çıkan etki; artık sizden büyüktür.

Bu büyüklük, sizden olan eğimse zorunlulukla; sizin dışınızda oluşun kesifiimesini, yapmakla ikinci ve daha çok eğim zorunluluğunu içerirler. Bu düğüm bilinç, yeni bağ oluşları; bu düğüm, bu bilincin seçilim ve mantığına göre oluşla dıştan bağlarını yapar.

Bu bağ yapış, karşılaşmayı kendilik davranışla davrandırır. Bu bilinç nokta sosyal uzay zaman süredurum içinde size en uzak ve en yakın noktadır. Ağırlık zeği sosyal ortalama oluşla değişken konumludur.

Bu kesifiim noktası, hem size doğru bir eğim ve eğilimler ortaya koyar. Hem de sizden, o kesikli sınırlı sürekli kesifiim noktasına doğru; eğilim ve eğimler ortaya konur. Kesim nokta sosyal bilinç ve sosyal ego güçtür. Kesim nokta çevresi sosyal ortam ve sosyal alandır. Sosyal alan, kesim noktasının öznel referans noktasıdır.

Bu kesifen, kırpan, szen, çevrimler ortaya koyan ağırlık kesim, referans merkezi;

ortama geri bildirişimle çift bağıntılı alan yönü salar. Bu da alanın diyalektiğidir.

Kesim noktasının size, eğim ve eğilimler ortaya koyması, etki alan yoğunlaşması demektir. Bu etki algılı çekim düzenlenmesi de sizin dışınızda bilinç ve totem etkili sosyal bendir.

Ya da sizde, sosyal alan veya sosyal bilinç olan salınım; sosyal gücü; yani yaptıran davrandıran, dokunulmaz (kutsal) etkiyi ortaya koyan (totem) , zorunluluktur.

Bir bağıntı ve girişme olan diyalektik mekanizmanın bilinemeyen yasal oluşuna karşın bu işleyişin sizlere faydacı oluşuyla sizlerdeki duyguyu taşıması da ortamın dokunulmaz oluşudur. Yani ortamın kutsanmasıdır.

Bu kutsanmada sağlama vardır. Sizden önce, sizi biliş vardır. Yani tam da size göre oluş vardır. Kesim vardır. Kesişim vardır. Seçme ayıklama vardır. Siz gibi oluşla sizden büyük bir bilinç vardır. Olumsuzluklar direnç vardır.

Bu kutsallık içinde sizin için olan bir güç, bir eğim ve eğilim oluşla; yaptıran, buyuran, sizi koruyan ego vardır. Ama sizden büyük olan bu stratejide, sizleri geren çatışmayla kişidi ego etkili algının indirgenmesine dönük karşılama vardır. Bu çatışkılı karşılamaadaki sevisellikti hoşlanmacı elde edişin kesikli sürekliliğiyle, bundan yoksun kalacak olmanın, kesim ağırlık nokta bilinç tedirginlikleri vardır.

Totem ilkenin çalışabilmesi ya da oluşabilmesi için kurallar oluşması gerekir. Kurallar oluşması demek sınırlı (kesikli) sürekli olmak demektir. Sınırlı (kesikli) sürekli oluş; kırılma ya da süzme, fren etkili seçme ayıklama ilişkileriyle bilinebilir, kıyaslanır, yargı veya hükmü oluşturabilir bir ortam bağıntısını koymak demektir.

Her şeyiyle tek düze ve her tür iletişimle, devinimle ulaşılabilir oluşla sınırlı eylem alanı totem (sosyal) uzay zaman alanıdır. Bu totem (sosyal) uzay zamanın işlerlik kazanabilmesi için sosyal uzay zaman parçalı sınırlı uzay zaman paketleriyle doldurulup, sıkıştırılan iletiler ağı bağıntı gerektirmelerinin oluşturulması gerekir.

Totem uzay zaman alanının yarılması, dallanıp çatallanması olan her bir parçalı uzay zaman paketleri, tekil sosyal uzay zaman alan etkisi içinde yüklü parçacık gibi davranır. Her biri içiyle bir kural ve sınırlama bağıntılı bilinirlikler devinmesi olan parçacıklar hamulesi; sosyal uzay zamanla etkileşerek aktive olup girişir.

Kurallar, sosyal (totem) uzay zaman aralığına sıkışmalı devinme olan boşluk hamulesidir. İç ve dış alan kimlikli uzay zaman parçacık devinmesi, alanın; kesikli sürekliliğidirler. Kuralları olmayan uzay zaman, belirsizliğini koruyuşla; parçacık zaman alan devinmesine dönüşmemiş aktive (eylem sel) olamamış demektir.

Kurallarla sınırlanmış parçacık alanların devinme bağıntı içeriğindeki, insan-insan bağı ilişkileri; sürecin vukufiyetine eriş olarak değil de; tabu anlayış olarak yansır. Nesnel zorunlulukla oluşan kurallar ya da kaideler, alan yönüne uygun kimi öznel anlamaların katılmasıyla da sosyal okunuşu tabu kabili anlamadırlar. Tabu durum öyle olması gereken, sosyal öğrenme, bir şartlı öğrenme oluşla; silsile takip eder.

Tabu kurallarla sınırlı ve belirli bilinirlikler olan paket içeriği; yapılabilir oluşuyla olumlanmanın tabusu olup içte meşru davranışı ortaya koyarlar. Dışta da, yasak olmanın dışta bırakılanıyla da eyleme kapalı olana, yasaktan bir tabudurlar.

Kurallar, sosyal uzay zamanı; sınırlı, sürekli parçacıklar halinde bölerler. Veya sosyal uzay zamanın boşluklu kısımlarına kural oluşla düğüm ya da parçacıklar biçimli hol olurlar. Sosyal uzay zamanın dokusunu sıklaştıran bağıntıyı oluştururlar.

Kural olarak tapınağa sol omuz başı açık giysiyle giren biri neden sol omuz başı açık giysi giydiğini bilmez. Ama sol omuz başı açık bir giysi giymesi gerektiğini bilir. Sol omuz başı açık oluş tapınağa girerken nasıl davranması gerektiğini biliş olarak, rahat ve güven içinde olmanın esenlenmenin davranışı olarak bir pusula oluştur.

Sosyal (totem) uzay zaman, tapınak gibi yer zaman parçalı oluşla yarılmış bir uzay zamanın içinde; yine sol omuz başı açık giysiyle girmenin; yer, zaman ve eylem oluşuna bölünmüşlüğü de başka bir kesikli sürekli uzay zamandır. Söz gelimi:

Önce her şeyiyle sosyal uzay zaman olan durum ilkin, tapınak parça devinmesine bölünmüş (kural ve kaide seçme ayıklamasını edinmiş) . Sonra da ikinci olarak tapınak parça alan hareketinin içi, yeniden parça hareketlere bölünmüştür.

Tapınak alanlı parçalı davranış, sosyal uzay zamanın parçalanmasıysa; sol omzu açık giysi giymenin davranışı da tapınak alanlı parça davranışın yeniden parça davranışa bölünmesidir. Tapınak alanı başı örtük, başı açık, sağ omuzu açık oluşla pek çok üçüncü, dördüncü, beşinci vs. parça alan devinmesine bölünmüştürler.

Yine ikinci, üçüncü, dördüncü, beşinci vs. şeklindeki parçalı oluşlar da kendi içinde çokça bambaşka adrese teslim ve mesaj olmanın kendi davranışlarının sergilendiği eylem alanları kurallarına bölünmüştürler. Tapınak içinin kendi uzay zamanı, birçok kural, kaide, yasa alanlı; parçalı zaman eylemlerine bölünmüştür.

Bu parçalı zaman eylemlerinin kullanımına bakarak hangi kişinin siz aitinden hangi kişinin sizin aittiniz olmayan kişiler olduğunun seçme ayıklamasını yapmayı bu kuralların işleyişinde bilirsiniz. Evleneceğiniz, evlenmeyeceğiniz kişileri bu totem ilkeli kurallardan bilirsiniz. Sıklaşan, ağ örgülü, parçalı zaman ilişkileri; sosyal uzay zamana, kesikli sürekli işlerlik vermiştir.

Söz gelimi; sol omuz başı açık giysili biri, kurbanının başını sol kolu üzerine yaslamış olmanın ve ilahisini kendi kurbanının sol kulağına sessizce okuyor olma eylemsel devinmesine yapmakla tapınak içinin ilk bölünüş şekli kendi içinde üçüncü dördüncü ve daha fazla parçalı zaman hareketine bölünmüştür.

Bunun gibi tapınak alanının sol omzu açık giysiliye göre yarılmış bir zamana karşın ikinci bir tapınak alan bölünmesi içinde, kurbanının başını sağ kolu üzerine yatıran, sağ omuz başı açık bir insan, kurbanın sağ kulağına ilahiler okuyacaktır.

Tapınak alanın birinci zaman yarılmışlığı içindeki sol omzu açık giysili kişimizin de, kurbanın sol kulağına ilahi okuması, olumundan bir tabudur. Bu kişinin sungu yapılan kurbanın sağ kulağına ilahi okuması, lanet ve yasaktan bir tabu anlamına gelir. Bu kabilden ilişkin bağıntı tipi, ittifak içindeki aidiyeti olan kimliğinizdir.

Not bu yazı totem ve tabu konulu yazımdan bir bölümdür. Bilimsel ve metodolojik totem ilke oluşla, bunun çok sonradan çeşitli nedenlerle istismarı da olacak olan şarlatanlığını birbirinden ayırmak gerekir.

23.04.2014

Bayram Kaya

Totem Küllten Dini Külte 3

İttifakı dönem; toplumsal oluşmalar dönemi ve giderek köleci dönem oluşla, sınıf gelişkili birliği üzerine almış bir devinme şeklidir. Böylece totem dönemden beri olan içimizdeki sessizliği ifade açınımlarıyla açıklık edebilmemizin dil araçlarını oluşma ve bu sessizliği sosyo toplumsa bağıntılarıyla düşünme edebilmenin de dönemidir. Ve bu süreç ittifakı dönemlere uygun bir mantıklı dil çeviri kalıplarını; kendi ilişkin bağıntılarıyla (kodlarıyla) oluşturmaların, dönemleridirler.

İnsanın kendisiyle; insanın grubuyla; insanın toplum ve sosyal yapısıyla; insanın doğayla söyleştiği; bunları içine alıp; dışına serdiği; seslendirip, anlamlandırdığı; giyinişlere büründürüp somut kıldığı kendisine sorun olan konu nesne ve öznelere bilinir yapıp, adreslemelerini ortaya koydular. Bu bilinirlikti adreslemeler içinde seçme ayıklamalarının sistematikleri de, hızla işletilmeye başlandı.

İttifakı sistem, üreten ilişki bağıntılarını oluşturan, bunun sosyal ve toplumsal girişmelerini okumayan süreçti. Ortam okunması ihtiyacı, odak nokta kutsallığına tabiydi. Totem nokta düzenlemelerle eylem sel düşünmeye dek konuların kıyaslamaların mihengi olmuşlar. Doğrular, eğriler, meşrulaşmalar bu odak noktasıyla foya edilirdi. Odak noktası böylesi bir osilasyonlarla salınmanın özeğidirler.

Bu odak noktası kişinin dışında olduğu zaman, en uzak oluşla kişiye uzaklığı, kişinin üşümesi, kişinin ısınması, kişinin korku ve haz duyması kadar bir mesafeyle kişiye uzaktırlar. Yani mesafe, kişinin temas ve bağıntı kurduğu dış girişmeli etkilerin değinim kuşatması içindeydi. Dıştaki etkilerin hissedilmeleri kadar size uzaktırlar. Odak duyarlıklı alanlar kişiye bu kadar uzak noktadadırlar. Yine kişi içinin totem noktası bir kişiye, en yakın olduğundaki uzaklığıysa, sizin kendi iç ağırlık özeğinizdirler.

Yani dünden bugüne gelen ittifaklar dönemi ve günümüz, bir yandan üretim ilişkilerini oluşma, insan öznel yapılaşmasını ortaya koma; hem tüm bunlarla birlikte bağıntısal oluşla Yüce Tanrı'ya dolaylı yollardan bakmanın araçsa nesnelere oluşma dönemleridirler. Hem de Yüce Tanrı ülküsüyle dini sistemlerini, üst kültürel inşa etmenin dönemidirler.

Şunu çok iyi bileceğiz ki bu günkü Yüce Tanrı'yı anlamamıza delalet etmeleri için bu tür dolaylı bakış yolu ve bu bakışı, ülkü olarak yansıtırma şeklimiz; alternatifi olmayan bir yol değildir. Nasıl bütün sosyo toplumsa olayların her bir başlangıç seçenekleri içinde biz sadece birini seçmekle, diğer yolları daha baştan eliyorsak; bu elenen yollar aynı zamanda da Yüce Tanrı'yı dolaylı gözlem yapacak olan yolların aracı yol ve yöntemleri olmaktan çıkmaları da demektir. Bu demek ki, bizler bütün gözlemsel olabilir diğer elenen aracı zaman zemin hareketlerine, hiç bir zaman sahip olamayacağımızın anlamına gelir.

Şu an, cari olan bu yol; dünyamızdaki ve evrendeki Yüce Tanrı'ya dolaylı bakışım yapmanın içinde oluşla, asla ne tek bakış yoludurlar; ne de Yüce Tanrı anlayışı ile insanları olgun kılacak olmanın tek yoludurlar. Ha keza, insanların Yüce Tanrı anlayışları içinde olmalarıyla insanın kendisine yansıtacak olanla; insanı anlayışça dönüştürecek; insanı eylemli kılacak olan tek ülkü kılış yolu bu bizim yolumuz değildirler. Biz yine ana konumuza dönelim.

Totem dönemden beri grup koruyuculuğunun doğrudan gruba ve toteme hitap etmesi vardı. İnsanın mana gücünü beden teması çevresinde hissetmesinin yaşantılaşması vardı. Oysa şimdiki insan kişisel mana gücüyle, dıştaki mana gücüne temas ettiği noktalar arasına, mal mülk edinmenin kaygı sal tetiklenişini alışla, insan diken

üstündeydi. Artık manayı yansıtmaya bu aracı üzerinden olacaktı. Diken üstünde oluşla insanlar, alışkın oldukları grup koruyuculuğundan yoksunluklarını duyup, kendi yalnızlıklarını derin derin duymaya başlamıştı.

Şimdiki ittifakı kişinin bizatihi temas içinde olduğu grubuyla, totemiyle ve mana gücüyle; kişinin kendisi arasına başka araçlar girmişti. Bu araçlar kişiyle, kişinin günlük bizatihi temasında olduğu şeyler arasına duvar gibi perdeleme yaptılar. Bu perdelenmelerde ötürü, totemi ya da grubu, kişiye görünmez olup; engeller gerisinde kalmıştı. Bir jenerasyon sonra da hem totem nokta, hem totem grubu, kişiler için tamamen sis duvarları gerisinde kalacaktı (yabancılaşacaktı) .

Bu duvar ya da sis gerisinde kalmanın nedenlerinden birisi de hiyerarşinin oluşmasıydı. Hiyerarşi zorunluydu. Böylece grup merkezi ile kişinin kendi arasında gizli bir duvar ve gizem vardı. Somut olan odak merkezi ve totemi anlama, bu hiyerarşik aşamalaşmayla iyice ökülte olmaya başlamıştı.

Yine büyüyen ittifakı yapı mekân uzaklaşması yapıyla ana merkezin günlük görüngül bilinir katılımı işler olmasındaki kopukluğu da beraberinde getiriyordu. Mekân kopukluğu demek, olgu ve olayların zaman yer bağıntılı kopukluğu da demektir. Böylece sosyal insan, karmaşıklaşan toplumsal işleyişi algılamada hayli geri kalıyordu. Eskiden insanın bizatihi içinde olduğu ve katılımcısı olduğu osilasyon merkezini bilmek için insanların şimdi kendi yorumlamaları için fantezi yapmaları gerekiyordu.

Bu türden de çatışıp girişişlerle ilerleyen gelişme çığlaması mülk edinmenin kast sal yansıyan bilinciyle yöneticinin de sorumlu olup hesap verirliliğini de düşündürtecekti. Çünkü eskiden yönetici sadece rutin grup kararını düzenleyen bir başlatıcıydı. Oysa şimdiki yöneticiler insanın rızkını ellerinde tutuyorlardı! Yöneticiler grup işlerinin görmenin yanı sıra, kişisel işleri de görüyorlardı. Bu hal kişileri kayırmalarına neden oluyordu. Yöneticiler özel mülk edinme ve özel menfaat edindirmenin içindeydiler.

Yöneten dilediğine dilediği gibi rızk veriyordu. Yöneten totemi (ilah) kutsallıktı kişi, kendi aralarında canlı kanlı olan, tabu kılınan kişiydi. Böylece yöneten totemi kişinin az çok bir sorumluluğu ve hesap vermesi de olmalı ve sorgulanmalıydı. Doğrudan katılım ve denetlenme henüz ortaya konamayacaktı.

Sürecek

Bayram Kaya

Totem Kültürden Dini Kültüre 1

Dinler sosyolojik olurla da totemi bir kültürler sentezinin ürünüdürler. Dinler totem kültürler gibi tek fazlı bir frekansı içlerinde taşımazlar. Dinler çok fazlı (totemler kültürlü) sentez oluşla, milleti olmayı öngörürler. Bu nedenle dinler, çok köklü kültür fazlarının senkronizesini oluşmanın da aracıdır.

Çok fazlı yansımanın tevhide görünümü; millet kaynaşırımı olacaktı. Milleti olma da kendi dini aitliğini ortaya koymanın bağıntılı yansıması ve bağıntıyı yansıtmasıydılar. Dinler; kardeşlik, kültür gibi farklı totem aitliği devinmeli oluşun faz farkından ötürü, dini kardeşlikler ortaya koydu.

Dinler; totemler aitliği farkından ötürü farklı kaderlerin birliğini; farklı kültürlerin birliğini; farklı tasarı kaynaklarını kendi tasaları gibi görüp, tasalar birliğini vs. senkronize edişle, bu kabilden farklı faz açılı frekansları, sosyo öznel ideler üzerine oturtmanın, idece savlarıydı.

Günümüz uluslarının kader, sevinç birliği; sosyal ide üzerinde değil, üreten ilişkiler üzerinden uyumlaş kılınmakla gerçekleşir. Üreten ilişkiler somutluğu demek; yükümlersen üreten, araştırıp geliştiren, üretimi, bilimi, bilgiyi paylaşan ve bunları sürdüren ilişkiler şeklinde idealizesiyle neşvü nemalanırlar.

İttifakı sürecin gelişmeleriyle yeni yeni ortaya çıkan toplumların, yeni yeni yaşadığı yükümlensen ilişkiler, bir sorumluluk ilişkisiydiler. Tüm grubun cezalanması yerine, sorumlu olan kişi ya da o iş alandaki kişilerin cezalanmasını ortaya koyan yepyeni bir anlayıştı. Sorumlulukları benimsetip pekiştirmek; dinlerin en temel vurguları olacaktı. Totem dönemden beri olan toptan algılı davranışlar, kişisel sorumluluk algısıyla, sorumluluğu ittifakı bütünden parçaya doğru kategorize edişin bilinciydi.

Bu anlayış, yani bir tür tekil hesap verme; yaptığından, yapacağından, görevlerinden tekil sorulur olmanın bağıntısıydı. Diğer yönü ile sorumluluğun ayrışması; efendi-köle sorumluluğu şeklinde ortaya konup; efendi-köle vurgularıyla hukuk oluşturuluyordu. Yani dini anlama, totemdik tevhide birliği sağlamanın yanında, dağılan özelliklerden ötürü tekil tikel düzenlemeleri içinde kişiselliği de görmeğe başlamıştı. Efendi-köle zemin hareketli girişmeleri de, bu her iki bağıntı anlayışlarla düzenletilmenin gayretiydiler.

Kısmen yükümlensen (karşılıklı bağıntılı sorumlu) olma girişmesi. Oluşan sistemin zemini üreten ilişkiler olarak yarılması demektir. Sosyal zeminli yapı, sosyal totem kültürden ötürü faylıydı. Toplumsal zeminli yapı da totem mesleklerden ve üreten ilişkilerden ötürü faylıydı. Faylı hareketler, tekil, tikel kişilerin de hesap edilir olmalarını öngörüyordu. Yine tekil tikel kişilerin de meslekten ötürü ve efendi köle ilişkilerinden ötürü hesap verir olmaları gibi ilişkilerle, köleci hukuk içeren ilişkileri; insan bilincine; toplumsal süreçle kıyaslanmış yargı olmanın, düşüncesi (muhasabesi) oluşla yansiyordu.

Sorumlu olmaktan, hesaba çekilir (hesabı alınır) olmaktan ve hesap verebilir olmaktan oluşan insan düşüncesi; diğer yandan da farklı farklı köleci hukuk yansımalarıyla da bir iyice sarmalanmaktaydı.

Sosyo-toplumsa alan gibi iki kaynağa da bağıntılı bir fonksiyon olan dağılımlar, düzenlenen totem osilasyon saçılışıyla, sosyo toplumu düzenleyen ilişkilere ve şimdiki dinlerin kaynağı olmaya doğru temel bir zorunlu girişendi yorumlanmalar, olacaktılar.

Oysa totem düzende; toptan algılamının, toptan yansıtılmasıyla, toptan katlanılması vardı. Totem alanda zemin hareketi, efendi köle ilişkisi gibi faz farklarına yarılmamıştı. Sosyal zemin hareketi de ittifakı dönemler gibi totemi etnik faz farklarını içermiyordu. Dinler bunları işleyen tevhitti, olacaktı.

Totem dönemde dinler yoktu ve olamazdı da. Çünkü totem yapı; ittifakı dönem gibi çok kültürlü bir dönem değildi. Totem yapıların. Mal edinmeden kaynaklı ezen ezilen ikilemi yoktu. Köleci hukuk sistemi ve köleci sorumluluk ruhu, insanı ve insan bilincini keskinleştiriyordu.

Bu keskinleştirme gasp işinde insanlar meşruti olmayışla, oligarşik çeteci menfaatlere kaydıkları gibi bu menfaati olan gerçekleştirmelerini, göz önünde olmayışla yapıyorlardı. Zorbalıkla yapıyorlardı. Ve hatta yasal kılıflar içinde kalışla yapıyorlardı. Yine şantajla yapıyorlardı. Yetkiyi kötüye kullanmakla vs. yapabiliyorlardı.

Totem mesleğinden hareketle emekler kişisel sahiplenmeye ve kişisel mal edinmeye dönüşmekle, bunların yansıması olan hukuk ta, kişisel müeyyidelere dönüşmüştü. Totem düzenin toptan nimet, toptan külfeti olan cennet algılı totem dönemli yargılarıyla; şimdiki kişi sel mal mülk edinimli yaşantı olan nimet, külfet içerenli yargıları, çelişip; yepyeni ütopya ve düşünce ürünlerini ortaya koyuyordu.

İttifakı yapılı zaman, totemdik kültürlerle ve üreten ilişkilerin kutsal me'leriyle, üretimin paylaşışlarıyla ittifakı zemin zorunlu olarak yeni ve çoklu zaman zemin yarılmasına dönüşmüştü. İttifakı zeminin yarılmasından kaynaklı zemin hareketi; mal edinip edinmemenize ve mülkiyetçi çatışmalarınızdan ilhamla, şimdiye dek olmadığı kadarla hayal gücünüzü ve ütopya gücünüzü de çeşitlendirmişti.

Bu tür tekil, tikel ve tümel oluşun sorumluluktan yükümlensen oluşması vardı. Ve bu yükümlensen oluşmalı köleci hukuki biçimlenişin, öldürüp bitirenleri; insan bilincine ve insan bilinci düzenlemesi içine, apayrı bir yansımanın ütopyası oluyordular. Süreç; şimdiki gibi bilinmedik, beklenmedik olan girişme, etkileme ve etkilenme ve tekrar onlardan yeniden etkilenmemizin süreciydi.

İttifakı süreç, tek boyutlu totem zaman zemin dalgalanmasından çıkmıştı. İttifakı süreç, farklı farklı totemler zaman zemin hareketleriyle, totemler hiyerarşisinden düzenletiliyordu. Ve ittifakı zaman zemin alanının içi, totemik panteondu plüralist realiteli bir yaşam alanıydı. Ve çok sesli ittifakı alanda totemler tek başına karar alıp tek osilasyon kaynağı gibi sürecin senkronize salınımını yapamıyorlardı.

Ve bir çok bağıntılar girişmesi olmadan da senkronlanma olmuyordu. Yeni zemin faysız ya da tek faylı değildi. Totemler temsilcilikti kurullarda ittifakın işleri, kurul içinde danışılıp, tartışıldıktan sonra kararlarını alıyorlardı. Bu daha önceki sosyal birlikti totemi yaşam düzeni içinde hiç görülmemişti. Kurul iç işleyiş düzeni, zorunlu oluşla kurul başı oluşturmayı ortaya koymuştu. Kurul başı olan işlerlik görüntüsü giderek, totem başı tanrı olma anlayışını ortaya çıkaracaktı.

İttifakı birliğin zaman zemin alanı içindeki yükümlersen sorumlulukların tartışılıp onaylanması ve onaydan sonra meşruiyetlik kazanması kurula ve kurulun başına bağlandı.

Tarihte ilk kez insanlık, kendilerine aktarıyla yol tutmadıkları, önlerinde atalar deneyimli yol haritası olmayan bir ittifakı oluşmanın içine girmişlerdi. Önlerinde insana

seslenilecek ne bir söz, ne de bir iz vardı. Pekiyi de ne olacaktı şimdi? Olan şuydu, insanlık süreç girişmelerinin nesnel oluşma dilini kendi diline çevirecekti.

Yani insanlık oluşma süreci içinde sosyo toplumsa öznel nesnel oluşmanın dilini konuşturacaktı. Bunu tıpkı kendi dili gibi bunu tıpkı kendi odak noktasının konuşması gibi sosyal alan içinde dillendirecekti. İlerde de, bu oluşma içinde bilim diliyle, kendi bilimselliğini ilan edecekti.

Sosyo öznel ve sosyo nesnel süreçler, kural ve kaideler şeklinde bilinç ediliyordu. Bu nedenle kurul kararları ve ittifakın şölenleri; SÖZLÜ AHİT oluşla (kalü bela oluşla): çok keskin etkilere ve kutsallıklara neden oluyordu. Sosyal alanda süreç, bu ahitlere iman etme şekline dönüşüyordu. Bu ahdi kutsallık bağlacından ötürüdür ki kutsal kitaplar "önce söz" vardı. Önce iman edilenin, inanılanın, kurul kararı olan ittifaklaşmanın ya da sözleşmenin imani kavli vardı, diyecekti.

Sürecek

Bayram Kaya

Totem Kültürden Dini Kültüre 2

Artık grup ve birey sorumlulukları, ahde vefa edip etmeme gibi konular en önemli konulardan olup sorgulanıyor hesaba çekiliyordu. Ahde vefasızlıklar kimi kez ittifakta atılmakla, ittifak ta sürülmekle biten bir müeyyideydi.. Bu sürecin sosyal dildeki anlatımı iblisin ittifaka baş kaldırması şeklindeydi. Ki bu şu demek. İttifak bir kalü bela olayı ile ittifakın insanını yaratmıştı. İttifakın insanları bu olayda söz birliği etmiştiler. Bu büyük antla (yeminle-ahitle) üyeler, kalubelaya tanıklık edip, şahitliklerine sadık kalacaklarına dair kavilleşmişlerdi. Kalu bela ittifakı anttı (yemindi) .

Aradan geçen bir süre zarfından sonra şimdi bir totem grup, bu antlaşmaya (kalü belaya) itiraz ediyordu. Bu itirazın yaptırımına göre, iblis ittifaktan mühletli kovulacaktı. Eğer ittifak kültürlü iman şartlarına uyumsuz olan bu grup, ittifaktan sürüldükten sonra, yalın üretimlerinin kendi yalnızlıkları içinde kalışın pişmanlığıyla, tekrar ittifakın kültür ahdine iman ederlerse; tövbeleri kabul edilip ittifaka tekrar katılmaları da söz konusu olacaktı.

Artık ittifak içinde gruplar nüfusu kadar kişiler de efendi köle oluşuna göre hesaba alınıp, hesabını vermenin bilinci içinde oluşla girişirmebağları kuruluyordu. Efendi köleye karşı, köle de, efendisine karşı sorumlu olacaktı. Köleci zemin ilişkileri içinde efendi ve köle bir hiyerarşiye tabii kılındılar. Süreç fay hatlarıyla doluyordu. Yöneten itifakı kurul, bu hiyerarşi içinde kurul başkanını da, oluşturabilmişti.

Bu bağlamda, güncel anlayışa göre; yükümlersen sorumluluk anlayışı, Sezar'a aitti. Sezar Hamur Abi gibi hem yasa koyucuydu (yasa yapıcıydı) , hem de yargıçtı. Erken dönem totem düzlemi içinde yasa yapma yoktu. Zemin böylesi sınıfsal hukuki yarılımlara ayrılmamıştı. Çok çok özel durumlar olmadan, söz ortaya koyma yoktu. Totemi aktarımlar, o dönemler için yaşanılıma olmaya yeterli oluyordu.

Bu kabil ahitsen sözleşme kılınan ittifakı toplumsal evrelerin basıncı, sosyal yaşama sembolize edilip yansıtılacaktı. Yönetenin katıksız ve itirazsız buyurma hakkına ve yargılama hakkına, riayet edilecekti.

Bu demektir ki, ilerleyen süreç salınımları, baş yöneticinin; yasa koyucu oluşuna ve yine yöneticilerin yargıçlığını tümel kabulde onamalarına, ortam senkronize edilecekti. Bu senkronlanıcı totemi anlama kılıplı süreç, bu kabil yasa koyucu güce tapmaktı. Bu kabil ritüeli olan edinimler ve saygınlıklar süreci adım adım nesnel ve öznel kaygılarla yapılaşan dönemlerdi.

Bu neden böyleydi? Nesnel alanlar, nesnellikten ötürü; nesnelliğin kendi iç işleyişinden ötürü; böylesi zorunluymdu. Özneldi sosyal alandaki insanların duyumuylaysa süreç hayli çapraşıklaştırılıyordu.

Kişiler insanlar, sürecin nesnel işleyişine vakıf olamamakla ve karmaşıklaşan sürecin algı bozukluklarıyla insan; kendisine ve toplumlarına yabancılaşacaktı. Bu kabil yabancılaşmanın edimsel öğretileri sosyal hayatın içine sosyal yaşam felsefesi (düşüncesi) oluşla yansıtılacaktı. Bu çarpıtılmaların içinde çok kez nesnel süreçli yaşamın gölgelerinden oluşan motifler cirit atacaktılar.

Burada şu saptamayı vurgulamadan geçmeyeceğim. Siz ittifak olarak böylesi süreç başlanışları içinde nasıl yürürseniz yürüyün. Hangi yollardan giderseniz gidin. Hangi zaman zemin devinmesi içinde oluşla düşünürseniz, düşününüzdü. Sonuçta tüm bunlar size; Yüce Tanrı'yı anlamak için Yüce Tanrı'ya dolaylı bakmanızın nesnel düşüncelerdi olan yol ve yöntemlerinin birer aracı olacaktırlar

Yani ittifakı düzen; ister özel mülkiyetçi köleci yoldan yürüsündü, ister ortaklaşımçı yoldan yürüsündü. İster önlerine çıkan diğer başlangıç yollarında yürüsünlerdi. Tüm bunlar Yüce Tanrı'yı anlamamanın Yüce Tanrı'ya dolaylı yoldan bakmanın düşünce aracı olacaktılar. Sadece zemin devinimlerine göre oluşla; hitap eden, düzenleyen, dini söylemler değişecekti.

Hangi aracıyı kullanarak Yüce Tanrı'ya bakarsanız bakınız. Bakışınıza göre, sonuçta bir Yüce Tanrı algılama ve algılatılması görecektiniz. Ne var ki siz, Yüce Tanrı'yı anlatırken, zemin hareketlerinize göre seslendirmek zorunda olacaktınız. Yani sizin seslendirme duyusunuz olan dini kurallar, köleci zaman zemin içinde; köleciliğe göre biçimlenecekti. Yani dışınızdaki ve içinizdeki odak osilasyonun seslenmesi, köleciliği ve kölecilik ilişkilerine dek düzenleşmeleri yargılayacak ve ihdas edecekti.

Eğer siz ortaklaşa yaşanmalı üreten bir zaman zemin hareketi içinde olsaydınız, Tanrı değil, ama dini anlamalarınız, köleci çelişmeleri hiç bilmeyecekti. Ortaklaşa olanın odak salınım seslenmesi bambaşka bir dini öztü seslendirecekti. Yani odak noktasının salınım periyodu, ortaklaşa olan yaşamın devinme doğrultusu olacaktı. Siz de bu odak noktasının içindeki dini anlamalar ile olgunlaşıp biçimlenecektiniz.

Ya da yol başlanışının zaman zemin devinmesi ne ise, dinsel ruh, onunla biçimlenecekti. Ne ortaklaşa olanı, ne köleci hukuk olanı hiç bilmeyecektiniz. Ama Yüce Tanrı ilke olarak bundan müstağni olacaktı. Yine Yüce Tanrı köleci olan yaşantıyı ve köleci olmayan yaşantıyı da, bunlar dışında bambaşka aracı bakışı kılınmakla elde edilen yol ve yöntemlerin her bir yaşanılaşmalarını da Yüce tanrı hep bilecekti.

Ama diğer aracı alanlar, sizin alanınızla girişemez olacağından, süzülmele, seçme ayıklamalara tabi kılınışla; alanınız içinde olamlılığın varoluşu içinde ya paraziter olmaya ya sukuti olmaya zorlanacaktır.

Zaten bizim Yüce Tanrı anlayışımız Yüce Tanrı tümelliğini kavrayan bir anlama olmayacakla, yaşantısal kısmiliğimiz doğrultusunda insani tikel anlamalar olacaktırlar. Ancak bilimsel anlamalarımızdır ki, bizi olabildiğince tümeli bir anlamaya doğru yaklaştıracaktır.

Totemi dönem, böylesi yarılmalı faz hareketli düşünme devinim çığlamalarına neden olamamıştı. Bu nedenle kendi öznel, nesnel oluşması adeta uykuyla uyanıklık arası dönemler oluşla, karmaşık bağıntılarla girişemezliklerden ötürü, içimizdeki sessizliğin sindirilmesi olan dönemlerdiler de.

Sürecek

Bayram Kaya

Totem Ve İlah 1

İnsanın kendisi gibi düşüncesi de, düşünce sembolizmi de; bir büyüme gelişme içinde olmuştur. Zaten bu türden oluşmalara tarihsellik diyoruz. Erken dönem insanları doğduklarında bu günkü gibi gelişmiş bir yapı içine doğmuyordular.

Aksine o günler bu günkü gelişmiş bir yapıyı ortaya koyabilmenin kesikli, kendi içine çakılı, sürekliliği içinde olmakla; giderek değişen, gelişen zaman zemin düzlemine bağlı olmanın, büyütülmesiyle ve o günlerin devamı olan kesikli sürekliliğin gelişmesi oluşla, ortaya çıkacaklardı.

İlk başlarda insanlar doğada balık tuttular, geyiği avladılar, buldukları mısırı topladılar. Ama balıkçılık yapmadılar. Madenleri işletme becerisini göstermediler. Geyik çiftlikleri inşa etmediler. Mısır hasadı yapmayı çok uzun bir süre gösteremediler.

Üreten ilişkiler bağlamında yeryüzündeki ilk insan eylemi insanın balıkçılık yapmasıyla, madeni işleyip, toprağı ekip biçmesiyle yola çıkışı nasıl başlatamadıysa. İlerlemiş tarihselliğin kendi düşüncesi içine yansiyacak olan insanımız da; edimsel düşüncesini kendi yaşamı içine bağıntılı oluşuyla eylemli kılması bağlamında da insan aynı kulvarda geçecekti. İnsan birden bire çevresinde bir tek Yüce Tanrı'yı bulup, sonra da azıp sapıtışla; taşa, toprağı ve birçok tanrıya da tapmamışlardı.

Bu nedenle ataların manaca düşüncesi, totemi düşüncesi ve ilahı düşüncesi; bu büyüme ve gelişme aşamalarının ürünü oluyordu. Bu süreçler, geri bildirişimin zaman zeminiyle birbirine bağlı bir kesikli süreklilik olmakla birbirinin alt tepken ilişkisiydiler. Sürü dili, mana diline göre gelişmişti. Totem dili sürü diline göre; ilah dili de totem diline göre gelişmiş; birbirini besleyen ve çok farklı zaman ve zemin düzleminin ilişki tipidirler.

Her biri bir doğadan sağlayış ve giderekten de doğadan üretim yapar olmanın dilidirler. Bu bağlamda yaşantı sal olanın eşleştığı olan yansıma ve yansıtılmalı us düzeylikleriydiler.

Dünyayı seyredikten çıkan, mana düşüncesi; sürü hiyerarşisi içinde değişme ve dönüşmelerden geçti. Bu geçiş sonrasındaki aşama olan sosyal birlikçi yapı dediğim totemi oluşma "sürü içindeki kaba fiziki gücün yerine"; "uygulanabilir olan yaşamsal deneyimleri anlam edildi". Kişiyeye dek konuları birbirleri arasında, birbirinin konusu kılmakla; bana ne dememekle bağıntılı sağlama kıldılar. Böylece ana tema olan bencil güden durumu, daha bir sosyalleştirdiler. Sürü içi fiziki şiddeti, sosyal özneli bilinç yaptılar.

Sosyal birlikçi yapı, totem dilli mana kaynaklı totemi sözleri kullandı. Grup içinde, grup ortak eforlu olan bu anlamı kurallaşıp; ortak sağlatmayı totem dilin içinde kodlayışla anlam ettiler. Ki ancak, sürü yaşamdan bu şekilde kopuşla totem gruplu yapının içine gelebildiler. Sürü yaşamlı kod dili, seçme ayıklama ve yeni düzenlemeleriyle totem dili dediğimiz yeni bir süreç yapının kod dili oluşuna doğru geliştirilmişti.

Sürü yaşam, doğadaki genel seyir ediş haline göre ana tema birbirine sağlamaya dönüştü. Yaşat ki onun sayesinde sende yaşayasan anlayış ortaya kondu. Doğada birlikte (sosyal) sağlar olma aşaması sonrasında grup özünde totem karışmalı paylaşma aşamasına gelindi.

Sürü dönem, doğada sağlama yapma ile paylaşma aşaması arasına kaba gücü koymakla paylaşım yapmıştı. Totem alan da; birlikte sağlamayla, paylaşma arasına;

sosyal özneli akılı ve sosyal akla göre düzenlemeyi ortaya koydu. Böylece güçsüze, sakata pay vermeyi garantileyen düzenli kuralı iki aşama arasına bağıntı yapmıştı. Düzen kılınan şey de; "grup yararı olan sosyal özneli akıldı. Sosyal özneli akıl totemi grup merkezinde totemi çekim alanıydı. Sürü güdü özneli akıl, sosyal özneli akıl olmuştu.

Sürü yaşamı, sürü yararını çekim merkezi kılışla fiziki şiddet olan kaba gücü paylaştıran yapmıştı. Yani sürü içinde yine güçlü olan en öndeydi. Sosyal birlikti totemi yaşam grup yararını grup özeğine alışla paylaşımı da grup yararı gözetme pahasına, us edinmekle: bunun totem yasasını ortaya koymuştu.

Biri hepsiydi; hepsi biriydi. Davranış tekil davranıştan, grup davranışına dönüşmekle toptan yapılan davranışa dönüşmüştü. Tehdit te, yarar da, zarar da hepsine yapılmışla bağlaşıklık algılanıyordu. Toptan yapılan davranışın tüketimi, kişi tüketimine özelleşikle zayıf, aciz birlikte; herkese göre olan mutlak bir sağlayıştı.

Buradaki hiyerarşi doğadaki sağlamanın herkese göre olma yönetimi ve herkese göre olma algısının denetimiydi. Çünkü yapı güce göre olanın algı ve yönetimi olan denetlemeden gelişle; toteme göre olan yönetim ve denetim hiyerarşisine dönüşmüştü. Günlük ortaklaşa işin sıralı, sorumlu düzen kılınma organizesinin algısıydı.

Totem düşünce; sürü kaba gücü içerendi olan sürü hiyerarşili yaşam; sosyal birlik içinde totem gücü denen grup ortak yararını; nerde, ne zaman ve nasıl? Oluşuyla kurallı ve kesikli sürekli kılmakla anlam edildi.

Sosyal birlikler; sosyal birlik özneli manayı, totemi anlamla, kurallı ve düzenli kıldılar. Böylece sürü bütünlüktü süreci, totem alanlı parçalı sürekli olaylar devinmesine dönüştürdüler. Totemi alan; sürü içindeki gibi kaba gücün yaptıran temsilcisi olmak yerine; totemi tüzelinli bir etki (efekt) gücü oldu. Totem gücün altındaki yaptıran güç, sürü döneminin kaba gücünden olan sosyal öğrenmeli algıdır.

İlerdeki tarih sel aşama içinde, totemi yapıların ittifakı olan biyo-kültür sentezine, insan denecekti. Bu totemi kılışla edinilen tutum, melezi olan insan sosyal varlığının, ittifak içine çakılı olan totem düzlem düşünüşlü, soyutlama yetisiydi. Bu yeti takdir ve takdis eden sosyal birliğe göre totem olan; ittifaka göre ilah olanların işiydi. Tabii ki bu belirleyicilikte totem mesleklerinin düşün gücüne yansımalarıyla girişme yaptırmamasından doğan, çok köklü sosyal düşünce ve çok köklü üreten ilişki düşüncesinin girişmesi de ittifakı oluşta ana esastı. Takdir ve takdis, manacı düşünmenin geldiği sosyal öğrenmeli mantık kalıbıydı.

Totem düşünce içte dönük bir sosyal alan etkisi oluşla inşaıştı. Yine totem yapı dıştaki sosyal çevreye kapalı bir firen etkili olmakla sınırlanma yapmanın kesikli sürekliliği idi. Bu kesikli süreklilikte, totemi alan içte parçalı olaylar kompartımanı dediğim, totemi tabu boşluk devinmeleriyle nicelenişti.

Bu niceleniş tıpkı bir apartman ya da rezidansın, tek parça kesikli sürekliliği içinde katlara ve katların da daire ya da ev, hane türü parça olaylar nicelimli, sürekliliklerin boşluk devinmesine dönüşmesi gibidirler. Apartman denen bütünlük, parça olaylar olan dairelerden meydana gelmesi gibi totem alan bütünlük te, tabu parçalı olaylar dizisinden oluşmakla ortaya çıkıyordu. Tabii ki bu nesnellüğün içine fanteziler de yansıtıldı. Bu fanteziler de ritüalize edildi. Bunlar ana omurgaya göre şimdilik konu dışımızdır.

Bu totem tüzeli içinde totemi bütünlüğü oluşan grup yaşamı; kendi içinde kesikli, sonlu, parçalı sosyal olaylar süreçlinmesine dönüştü. Bu parçalı olaylar süreçlinine dönüşmenin içindeki bir kuralı; " "grubundan ayrılmayacaksın", "grubundan olanla yatacaşın" söylemli kurallarsa; diğeri de; " grubun dışındaki kimseye dokunmayacaksın" söylemli oluşla parça olaylara dönüşen edimsel anlam edinmeli davranışlardı.

Sürecek

Bayram Kaya

Totem Ve İlah 2

Totem alan düzenlenmeli mana düşüncesi içe açık oluşla, dıştaki sosyal olaylara kapalıydı. Oysa ilah, grup totem düşüncesini ittifakı sentezli düşüncelere dönüşerek ittifakları başlatandı. İlah, düzenletişti kurallarla totem alanlı her katılımcı grup süreçlerini ittifak alanlı sürecin parçalı alt durumu yaptılar.

İlahi dönemler; totemi döneme göre birbirinin dışında olan grupları, ittifakların içi haline getirdi. İlahi anlayış sentezci ittifakı süreci, parçalı, kesikli sürekli kılmanın sosyal alan şüredurumlu olmasının bir mana boyutudurlar. İlahi anlayışlar ittifakların ürünüdür. İlahlar, ittifak içindeki gruplar olana dışa açık olmasıyla; eski sosyal yapıyı içe kapayan totem düzenlemeleri, dışa çevirmenin, dışa da açık kılmanın yasal düzenlemesiydiler.

İlahi yasa, totem yasanın "grubundan olanla yatacağın" kuralını; "grubundan olanla yatmayacağını" demek suretiyle; grup alanlı totem ufkunu, dış sosyal olaylı süreçler girişmesine açmıştı. Totem alan, ittifak düzenli ilahtı zaman mekân alanın özeğinde; çakılı, bağıntılırsan bir gömülme oluşuyla yer aldı. Bu çakılı kalış, zaman önceliği oluşuydu. Tarihsellikti. Bu gömülü totemdi tarihsel düzlem; dıştan üzerine inşa olan ilahi anlayışla bağıntılırsan oluşla, giderek karmaşılaşmaya başlamıştı.

Bu sosyal düzenli, ilahi kurallı ittifakı belirmerin; birinci yanıydı. İttifakın ikinci önemli ve tarihi kırılma yapan özellik yanı ise; ilahların karar verici olan totem grup tüzelli aitliğin temsilcileri de olmalarıydı. İttifakı yapan grup aitlikleri, arı oluşun; biyolojik ve kültür temsilciliğinin; yalın totemi etnik kişileri idi.

Buluşma yerinde ayrı ayrı olan grup çul ilahlar, ittifak yapma kararı aldılar. Melez insana göre saf olan ilahlar, ittifakı yaşantılıma içine girdiler. İlahlar, totem temsilci ilah oluşla; ittifakın kült merkezinde etkin gömülü oluşla ve ittifak melezi olan insanların ittifakı içindeydiler. Ama ilahlar ittifakın içindeki gruplar arası çiftleşmeli, takdis kültürler kaynaşmasının ürünü olan melez insandan da olmamakla; melez soylu ırka benzememekle de; ilahları ittifakın dışında ata soy aitliktiler.

İlahlar, kırma yani melez olmayan, buyurucu etnik biyo-kültürlü ittifak öncesinin yalın totem dönemli oluşun son temsilcileri idiler. İttifak yapmanın kararını alan, ittifakı meşru kılan; hizmetleri görülüşle dıştan birbirine göre grup temsilcisi olan ilahlar, ittifak içi çiftleşmeleri sonrasındaki kendileri katkılı melezleri olan insan ait eşlerini sahiplenenlerdi.

İlahlar, ittifakın melezi olan yeni soya "insan" dediler. İnsan meşruiyetliğini tanıyıp, bu meşruiyetliğe onay verdiler. İlahlar, ittifak içinin insanına göre müesses oluculuğu inşa edişle; ittifakı kült merkezinin yönetici kuruluydular. Açıkçası ilahlar ittifakın kurucusu oluşla ilahtılar. İttifakı sürecin çiftleşmesinden doğan melez insan, olmamakla da; insan değildiler. İnsanı; görünüşçe, kültürce, tutumca yaratandılar.

İttifakı tohumlayan ve ittifaka rahimlerde olan dölü veren totem temsilcilik, bir geçiş dönemi mana kuvveti olmakla; farklı anlamlı iş görmekteler. Yeri zamanı geldiği için önceki totem tutumunun yapamadığını yapmaktalar. Bu nedenle karşı totmli grup tohumlayıcısı ve karşı totemli grubun rahimlerinde olan dölü verici oluşlarıyla karşı grup karşılaşmalarını yapan son totemi oluşla, önceki totem tutumundan ayrılmaktadırlar. Bu ayrıcalıkla ilah olmuşlar.

Son ilahın gerçek ölümüyle artık ittifakın tüm tohumlayıcısı ve rahimde olanları verenleri, melez insanlardı. Mellez insan; rahimlerin verdiği ürünleri velayet paylaşımı yapmaları sonrasında geçiş ritüelleri yoluyla ittifak içinde ilahları düzleminde temsiliyet

oluyorlardı.

Böyle olunca ilahlar, kurucu iradeydiler. Ve gruplar arası birleşmenin ürünü insan olmayışla, dıştan; insana insan adını veren etkiydiler. İttifakı oluşmayı sosyal takdir oluşla belirleyip, takdis edişle ittifakı sosyal salınımı, dokunulmaz kıldılar. İlahlar yalın totemi kimliklerini de taşıyan, arı totem aitlikteydi.

İlahlar: insana benzememekle ittifak dışındaydı. İttifakı belirleyici ve ittifakı düzenin yürütenini olmakla ve ittifaka bir etki oluşuyla; ittifakın içinde yönetimin merkeziydiler. İlahlar, ittifak katılımcısı; ittifakı düzen kılan totem gruplar olmakla, ittifak içinde ikili çoklu görünüme kaçan bir plüralisti politeizmdi.

İlahlar sosyal tüzeline takdirci, takdisti ve kendi sülplerinden olan melez insana, görünüşlerini verişle; melezi sosyal kültürlü insanı yaratanlardı. İlahlar, bu sosyal etkileriyle ittifakı girişirişle totem düzenli dönemden gelen, totem meslekli üreten ilişkilere de, yeni ittifakı girişmesi içinde yön veriyorlardı.

Bu nedenle ön ittifaklı ilahlar; sosyal olucu takdir, takdis ve yaratış yapışla sosyal eli ittifakı düzenler ilahlar olmakla köleci ittifakın ilahlarında, ayrılırlar.

Nasıl totem dönemi ortaya koyan atalarına totem temsilciliği üzerinde ritüeli saygılama ve kutsama yapıyorlarsa; yine ön ittifakı dönemin, ittifakı melezi olan insanlar; bu takdimci ve takdis edici ilahların sofrasını kurmak ve sofralarını hazırlamakla; kendilerine ittifakın (sosyal mantıki deyişle kalü belanın) bu görünüşünü veren ve ittifaklarını yaratanlarına, ritüeli saygılama yapıyorlardı.

İttifaka göre; aşağı yerli (tarımcı) ilahlar olan yalın totem grup temsilcileri ile yukarı (gök) yerli yalın totem temsilcileri olan çoban temsilcili ilahlar; grup alanlı kesim noktalarında; önce birbirleri ile kendi aralarında gruplar arası çiftleşme yaptılar.

Bu çiftleşmenin melezi oluşla tarihsel döneme ilk kez "ittifakı kalü belanın insanı" doğmuştu. İşte ittifakın ürünü ve ittifakı geleceğe aktaran insan temsilcileri bu "adam" insanlardı. İttifak içindeki ilahlar, ittifak yasasına göre karşı grup aitlikti insanla da çiftleşme yapıyordu. Bu ittifak imanıydı.

İnanna, Geştinna, İştär gibi ilah temsilcilikler; Dumuzi gibi Gılgamış gibi ilahların tohumu olan melezi insanı, kendi memesinden emdirdiler. Bu emzirme ile ilahlar melezi insana, insanın hem Geştinna, İnanna ilahlarının tarafında kendilerine ait oluşunu, hem ittifakın insanı oluşunu onaması meşruiyetliği kazandırıyorlardı. Emzirme ön ittifakı dönemler içindeki sosyal insana, hem ittifak aitliği ve hem de totem (ilah-ilah parçası olma) aitliği olan biyo kültür kimliğini vermenin kurumlaşmasıydı.

Totem dönem başlangıcından beri, saf totemi etnik aitlikler vardı. Saf aitlikleri, ittifakı girişendi melezi aitlikten ayıran temsilciliğe "ilah" dendi. İlah söylenişle temsilciler; kendi kişi ölümleriyle, bir bir ittifak içinde yok olmaya ve bir bir ölümleriyle ittifak içinde zorunlu oluşla ayrılmaya başladılar. Bu nedenle ilahlar, insanları terk etmişlerdi.

Son ilah temsilcinin somut bedeni de ölünce; ilahlar insan içinde yaşamayı terk etmiş oldular. İlah dedikleri birliktelik etki görünmez oldu. İlahi ölümler insan zihni içinde, bir durumdan diğer bir duruma geçmenin yansıması oluşla yeni bir zihinsel anlama göç etmenin mana ilkesini oluşturmaya başladılar. Böylece ilahların insan içinde ayrılışı, yeni bir ilah anlayışı olmanın hüviyetine büründü.

Bir ittifak, ticaret gibi dış tehdidi kaldırmak gibi, ittifakı büyütmek gibi, talan yapmak gibi nedenler ile dıştaki başka ittifaklarla da ittifak yapmaya başladılar. Bu durumda ilki ittifak; diğer dış ittifaklarla yapılan ittifaklar nedeniyle diğer dış ittifaklarda ilki ittifaka göre, ilki ittifakın içi gibi oldular. Tekparça kimlik kazanmanın uygarlaşma mücadeleleri başladı Kült merkezine doğru gömülen sosyal sistem devinmeli ittifakın, merkezi oluşla milletleştiler. Aitlikler henüz emek ekseninde oluşmuyordu.

İttifaklar arası ittifaklar yapıldı. İlahlar eliyle takdisli kılınan ittifakın çiftleşmesi ittifak içi kardeşler arası insanların çiftleşmeydi. Takdisle olan bir ittifak insanı, dışındaki diğer bir takdisi ittifak insanını, insan saymazdı. Dıştaki ayrı ayrı iki ittifaklar arasındaki çiftleşmeler, ilki ittifakı çiftleşiciler ölüp; aralarında ayrılmış olan totem atalarının çiftleşmesi değildi.

Bu nedenle ilki ittifaklılar; ilahi takdisin temsilcisi oluşun, ilk ilahlardan el almış olmanın ilk geleneğini de başlattılar. Kendilerini zorunlu terk eden ön ittifakın yaratıcısı olan atalarının ölümleriyle ittifak içinde bıraktıkları mana devinmeli soyut boşluk alanın içi; ilahı görmüş olmaları, ilahla temas etmiş olmalarından ötürü kendilerinin ilahlar temsilcileri oluşu anlayışıyla dolduruldu.

Bu olgunlaşıcı evrimsel ön ittifaklar öyle bir aşamaya geldiler ki, sonucu mal sahipliği olan mal edinici, ittifak için üretilen, birikmiş ittifakı emeğe el konucu kaba güç ortaya kondu. Bu kendine yabancılaşan insanın kullandığı kaba güç; sürü dönemli kaba güçten daha zorbaydı. Anlayış düzlemleri farklı oluşla bu zorbalığın güden mana imlecinin geliştirilmesi olan ilah anlayışı, ilk kez mal edinici takdiri yaratan Tanrıydı.

Sürecek

Bayram Kaya

Totem Ve İlah 3

Totem ve ilahî anlayışın düzey, düzlem şartları çok çok farklı olmakla birlikte; doğada sağlama yapılanı ve giderek toplum içinde üretmesi yapılanı paylaştırmaya dayanışla; ortaklaşa olana göre süreç açılımını esas almayı nicelenen inşaydılar. Totem ve ilah; mal mülk edinmeyi pek bilmezdi.

Oysa köleci mülkiyetle, yaratan tanrı daha sözüne başlamadan, yeni kurulan düzene seslenişte özetle; "yukarıları (gökleri) , aşağıları (yerleri) yaratan ve mülkün sahibi olan benim" diye söze başlıyordu.

İlah, mülkün sahibi olunca da mülkü dilediği gibi dilediğine dağıtacak. Bu eşitsiz paylaşırma; ilahların ön ittifaklı, ittifak düzenlerini takdir ve takdis etme anlayışlı düzenlemesinden esindi. Yeni tip takdir ve takdis onayı; kendisinden önceki düzeni dönüştürme de; eşitçi totem ve ilah anlayışına aykırı oluştu.

Aykırı oluşun içinde, totem ve ön ittifaklı ilah anlayışlı düzen göre mal mülk sahibi olanlarla, mal mülk sahibi olmayanlar vardı. Ve bu nedenle hemen meşrulaşamayan özel mülkiyetçi takdir ve takdis ediş; baş eğdirici uzun uğraşlarla malı mülkü takdirle dağıttıracaktı. Malı mülkü olmayanlar da, "yeryüzüne dağılacak (mülkü olanlara gidecek) ilahın fazlından rızklarını arayacaklardı".

Bu rızkları dağıtan manacı tanrı anlayışı, köleci dönemin ileriki dönemlerinde oluşacak olan, üretim teknikleri değişmiş tanrı anlayışından zaman ve zemin ilişkisi olmakla çok ayırdı. Ama mal, mülk ve köle sahipliği esasına dayalı ilk El ilah inşalı er rızkı al'allahtı (rızkın sahibi ve rızkları verendi) : el mülkül al'allah'tı (Mülkün sahibi ve mülkü veren Allahlı) .

Rızık kavramı ve mal mülk verme kavramı içinde bunların "emek karşılığında olması" o aşamada hak getireydi (bulunmazdı, yoktu) . Gerçi öleleştirmeye emek biliniyordu. Ama insanı köle kılmakla emek kavramının kutsal olmasının üzeri de örtülüyordu. Malı mülkü takdirle dağıtma ve mala mülke takdirle sahip olma herşeyin ve adaletin temeli oluyordu. İlerideki her bakımdan gelişmiş olgunlaştırılmış Yüce Tanrı" anlayışlarının da vaz geçemeyecekleri temel ilke, rızkları veren "er rızkı El-ilahlı".

Yine malı mülkü veren er mülkü Elilah fikri; feodalite ana referanslarını da oluşturacaktı. Bu aşamada el ilah köleci devlet ve millet aşamasını pekişen El-ilahlı. El ilah feodal sistemle birlikte yeryüzü aemli çevrenin yaratıcı rabbi oluşla imparatorlukları, feodaliteyi oluşturmanın yeryüzü tanrısı olan El ilahlı.

Sistem işlerliğine göre manayı oluşturma işi totemi aşamadan; ilahi aşamadan kutsal olur geçmişiyile; mülkiyetçi esasın temsilcisi olan tanrı olma aşamasına gelmişti. Kendi kaba gücünü ortaya koyan köleci süreç; köleci dönem ittifakı dediğimiz, bir dönemin kendi zaman zemin alanını da başlatmıştı.

Ön ittifakın soyutladığı ilahlar, köleci dönemle eşitsizde yaratan ve eşitsizde mülkün ve rızkların dağıtımını yapan tanrı olmaya başladılar. Mülk ve rızık böylece köleci sistemin öznel anlamalı sihirli sözcükleriydi. Oylesine bol keseden kullanılacaktı ki duvarı aşmak hani nerdeyse olası görülmeyecekti.

Bu neden böyle olmuştu? Ön ittifaklı ilahlar takdir ve takdis yapıyla, sosyal insanın ve sosyal insanın ittifakı sosyal kaderini belirlemişlerdi. Ama ön ittifaklı ilahlar insanı insana yabancılaştırmamışlardı. Aksine temas eden dokunulan insanı yaratıp, gruplar arası hem cinsleri kaynaştırmışlardı.

Köleci dönem, biriken emeğe el koyan mülk ilişkilerini meşrulaşma dönemi olmakla, ön ittifakların aktarımı olan meşrulaşma takdirini yapan ilah oluşumlarını, köleci mal edinmenin meşru oluşmasına çevirmek istiyorlardı. Bu saik ile ön ittifakların ilah anlayışından dönüşen tanrılar; mülkün sahibi ve mülkünü dilediği gibi tasarruf etmenin, temsilcisi olmuşlardı.

Yani "mülk Allah'ındı". "Allah mülkü dilediğine dilediği gibi verirdi". "Bu nedenle kiminin malı vardı. Kiminin malı yoktu". Malı olan malik ve efendi oluşla seyittiler. Malı olmayan efendiye tabii, efendi tasarrufunda köleydiler. Kuldular. Kadın kullar nafakaları (şimdiki maaşları) ödenmekle sizin her tür tasarrufuna sahip olduğunuz cariyelerinizdiler! Yeni köleci ittifakın imanı bu eksenleydi.

Böylece tarihi gelişim içinde ilahlar, köleci sistemle; mülk paylaşımını takdir ve takdis edişle; öncel bir yaratış içinde mülkiyetçi kaderi belirleyen irade olmuştu. Bu noktadan itibaren tarihsel gelişmenin geçmişine çok kalın bir örtü çekilmekle tarihi olan, bilinmez olup; imanı olmuştu.

Tarihi aşama evrimli özneli tohum, bitki ilahı gibi düzenleyen semboller; köleci dönemle rızıkları veren; rızıkları istediği gibi dağıtıla ön ittifaklarla çelişen Tanrı sıfatına dönüştü. Üstelik te süreç; ilkten beri nasılsa şimdide öyle diyen bir yaratılış iknalı felsefeyi, insanlara iman ettirmeye de başlamıştı.

Tanrısal kavrayışlı köleci dönem içindeki, sosyal düşünceci mantığın merkezine konan, Tanrı kavranışlı yeni anlayışın içinde; totem kodlu, ön ittifaklı ilahi kavranışlı iki tane tarihi katman da çakılı kalmıştı. Tanrı kavranışında, gömülü olan anlayışlar; tanrının sıfatı olmasıyla, tanrı sıfatındaki çelişkin yansıma yapımlar bu tutumdan kaynaklıydı. Totemi ve ilahi katmanlı düzey ve düzlemlerin özelliği, Tanrısal olucu kavrayışla çok daha kapsamlı bağıntılırsan kavramla, basitten karmaşığa doğru oluşun düzey, düzlem; zemini oluşmuştu.

Bu karmaşma düzenli oluşa; bugündeki tarihi nedenlerin düşüncesi olan tanrı anlayışına; tarihi bilinçli diyalektikle baktığımızda; bugünkü düzlemden geriye bakışla bu katmanları hızla ve özümsemiş oluş haliyle, görmek çok çok olasıdır. Bu bakış karmaşık olanı her bir geriye götürülen aşamasıyla basit hale getiren bir ayıklama olacaktır. Ama totem dönemden bugüne bakıp ta, bugünleri görmek hiç olanaklı değildir.

Çünkü siz totem dönem içindeyken bugünkü tarih henüz oluşmamıştır. Siz geriye doğru oluşan tarih somutluğu olan kod formüle bakıyordunuz. Çünkü oluşmuş tarihin edinilen bilinciyle, bizler; çok daha geriye doğru gidebilmekteyiz. Ve içinde olduğunuz ancak uç vermiş tomurcuklanmayla, kapımızın önü ile biraz ilerimizi de aydınlık yapa bilmekteyiz. Bu nedenle totem dönemden ileri bakacak ne zaman, ne mekân oluşumları, o aşamada ortada yoktur.

Totem dönem içinde geleceğe dair karmaşıklaşma oluşmamıştır. Basit olandan, karmaşa çıkacağı bilinir, ama neyin karmaşmalara yön vereceği uzun erimde bilinmez olur. Bu yüzdendir ki geçmiş aydınlanıp, aydınlatılırken; gelecek belirsizleşir. Bu belirsizleşmeye karmaşmanın oranı da etki eder.

Görülüyor ki ilahi sosyal tandanslı ön ittifaklı süreç; köleci üretim yapma, köleci mülkiyet edinme biçimiyle; mülk dağıtmayı ve bu tasarrufu kullarına mülk oluşla

vermeyi yazgı takdiri kılmaktadır. Takdis eden, kaderleri yaratan; mülke ve kadere malik olan; melik olan; mülkü tasarruf eden, mülkçü bir tanrı anlayışına dönüşmüştü.

Buradan da, ulviyet, uhuvviyet ve yücelicim olan olgunlaşmaya doğru geçilecekti. Tümü, bu seyre göre doğru olan; kendi mücadelesini doğuran; girişme ve girişirmelerdi. Seçilen ya da seçtirilen sürecin kendinden kaynaklı yanlışları; çelişen sınıf mücadelesiyle, aksayanları düzgünleşilir yapılmaya uğraşılacaktı. Süreç böylece ağır aksak biçimde akar hale getirilecekti. Devrim süreci hızlandıracaktı.

Totemi anlayış ve totemi düşünce; yalın gruplar döneminin sosyal soy ve yaşam bilincidirler. Sosyal grup benliği ve grup bilincidirler. Henüz ortada üreten ilişki olmamakla toplumsal yapı yoktur. Toplum bilinci yoktur. Bu nedenle en azından bugünkü referanslarıyla din düşüncesi yoktur. Totem kavrayış kısmen soyutlamaya giden, grup içi edimsel yansımali öğrenmeydirler.

Sosyal birlikçi yapı; sürü bakışimli kaba güç düşüncesi içindeki, kaba güç kullanımı yerine; grup gücünü söz ve mana yapmayı ele aldı. Mana düzenli anlamı grubun özeğine koydu. Mana olan kuralı, totemi sosyal birlikçi sürece, başlanış kıldı. Mana düzenli anlayışlar tüzelinin güç ve tüzelinin bilinçtiler. Atalardı.

Böylece totem dönem sürü döneme göre çok farklı bir bilinç düzlemi oldu. İttifaklar da totem tüzelinin etnik yapıların üreten totem mesleklerini ve yaşam özlü sanı kanılarını sentezledi. Sentezi eksen yaptı. Gruplar arası anlayışları bir arada ve aynı zaman zemin düzlemli alan içinde, "gruplar elli tüzelinlikleri birleştirişle, ittifakı bir yaşantılıma kurmayı sentezlediler.

Totem mesleklerinin sentezi, ön ittifaklı sentezleri yapmakla ileride; toplumsal inşanın başlangıcı ve geliştirmeni büyütülmesi olacaktı. Totem anlayış doğada sağlama ve bunu eşiti paylaşmanın özeğe konma kurallar düzenlenmesiydi. İlahi anlayış totem meslekleri sentezleyişle üretim yaptıran ve bunları eşitçi paylaştıran sistemdi.

Kölecî imanlı tanrı (ilah) anlayışı, tarihi bir kırılım noktasıdır. Ön ittifaklılar ilahtı üreten ve üretileni ortak paylaşan ilişkiyi, kökten yıktı. Üretim tarzını köle emeğine dayandırdı. Köle emeği üzerinden özel mal mülk sahibi olmayı ön gördü. Totem mesleği (atalar yolu görenek) oluşuyla ve totem mesleği ittifak içinde ata emaneti öğrenilen işlerdi. Ata emaneti öğrenilen işler ve üretim gücü tanrının mülkü ve tanrının keyfi tasarrufu oluşla, keyfi rızık dağıtmaya dönüşmüştü.

Kısaca İttifaklı sentezli inançların sentezi de, millet kavramı içindeki sosyal yapının, üreten toplumsal yapısına yaşam düzleminde bağıntılı oluşla; değişen dönüşen öznel anlayışlar olmaya başladılar. Sembolizme edişler giderek hızlandı.

Yalın ve birbiriyle girişmeyen totem gruplar dünyasında yalın ve tekli bakışım yapan yaşantılaşmaları vardı. İttifak içindeki en az iki grubun beraberlerinde getirdikleri kendi totem gruplarına özgü olan birer totem düzenlemeleri vardı. Her biri bir ittifakla; her bir grup, kendi totem düzenlemesini ittifak içine getirdi.

İttifak içine gelen totem kurallar ya da totem düzenlemeler, birbirine sosyal elci meydan okuyuşun çoklaşması oldular. Bir ittifak en az iki grup ittifakı oluşla; en az ikilemsen ve giderek ikizleşen anlayışı oluşla ittifak içinin totemleri oldular. Yeni algılı bu politeiti görüntü, ilah olma kavramına ve ilahtı olan çoklu bakışımına; dönüştüler.

İttifak içindeki totem temsilciliğın ana unsuru olan arı etnik grup üyeleri; yukarı yön (gök) ve aşağı yön yerli oluşun temsilcileriydiler. Bu yer ve gök ehli olan yön temsilcilikler; ittifaka göre ittifakın takdir ve takdisini yapan işlev ilah (tanrı) soy olmalarıyla ittifakı sürece imge sel (algı oluşla) yansıyorlardı.

İttifakı yapan; ittifakın sahibi olan ve ittifak yapmanın takdirce sözünü veren olan; ittifakı takdis eden İlahlar; insanlar gibi bir melezlik değildiler. Hiç kimse görünüşlüydüler. Bunlar kendileri olan, kendileri görünüşlü, takdir etmeyi ve takdis etmeyi söyleyen; "ben benim" diye süreci meşrulaştıran akitçilerdi.

Bu ilahlar saf olmanın; totem grup doğumundan olmakla, ittifakı doğumdan olmayıp ittifak içinde yaşamakla kendi ömürlerini doldurdular. İttifakı içi çiftleşme yasağı nedenle, kendi aralarında çiftleşip çoğalamayan ilahlar, bir müddet sonrasında kuramsal olarak ittifak içinde en fazla 50-60 yıl insanla bir arada yaşadılar.

Sürecek

Bayram Kaya

Totem Ve İlah 4

Son ilahın ölümüyle ilahlar insanların arasında çekildiler. İlahlar insanların içinde ayrılmış oldular. İttifaklar süreç salınımlarını sürekli büyütüyorlardı.

İlahın, totem kutsallığı olucu meşrulaştırması; ittifak içinde çakılı olmak kaydıyla; ilahlar totemlerin ittifak içindeki sosyal eksenle birbirine göre tanımlanmalarıydı. İttifak içinde gruplar böylece ilahi düzlemle birbirine karşı dış grup oluyordu. Dış grup olmakla birbirine karşı cinsel teması meşru oluyordu. Dış grup olmalarıyla birbirine dokunulması yapılan süreç nicelenişleri oluyorlardı.

Böylece on binlerce yıl sonra tarih selliğin belli bir döneminden sonraki yeni nesil; ikili, beşli, 1500'lü çakılı totem yansıtlı ilahların düzenlediği ve çoksayan toplumsal ilişkili bir yapı, içine doğmaya başladı. İttifaklar ilahlar eliyle; çoklu, analizci mantığı düşünmenin başlangıcı ve sentezi oldular.

İlahların bu tarihi görevleri ve tarihsellikleri çok önemliydi. İlahlar da soy temsilciliği, insan bilinci ve insan bencilliği üst oluşması oluşla beraber, totemi anlamda; kendi üzerine kurgulu alt benci oluşun gömülü olan güdümlenmesinden de, içkindirler. Ancak ilahlar grup bilinci, grup benliği yerine; ittifak bilinci ve ittifak bencillikti, sosyo toplumsa oluşlarının; sentezi soy temsilcisidirler.

Bir zemin oluşması içinde, sosyo kültürel ve sosyo toplumsal işlevlikleri olan ilahların ittifakı işlevleri sönümlenişlerle tamamlanınca; bu adım, köleci ilişki içinde mal-mülk sahipli bencillikle; takdirci tekil el ilaha çevrildi. Bu ön ittifaklı ilahi adımlar, kendi içinde biriktirdiği hem potansiyel dönüşmeyi ve edimsel dönüşmeyi, tek tanrıca anlayışa da dönüşmeye başlatacaktı.

Ama tek ve çok büyük bir farkla. Bu fark, ön ittifakı oluşun merkezinde melez insan olma bilinci vardı. Ve ön ittifakı oluşun anlamı vardı. Ön İttifakı oluşun ruhunu taşıyan bir tarihsel anlayış olma hali vardı. Artık totem düşünce, ön ittifaklı ilah düşünce oluşla bu tarihsel seyirli kod bilgi içerenli kendi ilettime düzlemini belirtmeden de edemeyecekti.

Bu tıpkı sıcakkanlılığın oluşamadığı dönem içinde; bastıran akşam soğuğuyla oldukları yerde devinme siz, donup kalan canlıların; ataleti gibi bir durumdu. Soğuk kanlı yapı bastıran akşamlarla donup ortalık yerde kalmadan güvenli bir alana çekilmek zorundaydı. Bu nedenle Güneş hareketini izleyecekti. Tepelerindeki bir ışık pigmenti bu yön tayin edicilerdi. Tepedeki tepe göz denen renk pigmentlerinin ışık gölge hareketi değişmesini yapar oluşlarıyla, tepegözlerdeki tepe gözler Güneş hareketini izlemekten öte hiçbir görme işlevi olamazdı.

Bu işlev, sıcakkanlılığa geçişle işlevsiz gibi durmakla, bu işlevlik giderek kafanın yanlarına ve önüne göç etmeleriyle yeni işlevlere dönüşmüşlerdir. Yeni eskinin adımları içinde dönüşmekle de, oluşurdu.

Kısaca totem düşünce; etnik bilgi birikimli, etnik grup bilincini ve etnik grup bencilliğinin temsilciliğini yansıtıla; tekil bir düzlem alanın çek imleyicisi ve tekil düzlem içinin belirleyicisidirler.

İnsan sentezi dönem de, ilah denen totemlerden sentezi olmakla; tamamen bir totemi ilah soyun aiti değildi. Yalın totemli dönemin özne ve öznel varlıkları; sentezi dönem içine, takdiri bir etkidirler. Yalın totemi özne ve öznel varlıklar, bu takdiri sentezli etkilerinden doğmuş olan bir ürün değildirler.

Aksine yalın totemi özne ve öznel varlıklar ittifakı ve ittifakı sentezi doğdurandılar. İlahların bu takdiri etkisinden doğan ve bu etkiyi üzerinde taşıyan özne ve öznellikler de İNSANDILAR. İşte totemi ve ilahî olan kodlar bu kabilden tepegöz olma kalıt bilgisini, geleceğe aktarırlar.

İlahlar, sosyo toplumsa sentezi kültürlü uygarlığın hem eseri hem dış etkisidirler. İlahlar ittifak bilinci, ittifak ruhu, ittifak bencilliğini içerirler. Yine ilahlar totemdik sentezci düşüncenin anlam ilişkilerini ittifak merkezi içinde çakılı oluşla taşırlar. İlahlar; yaşam aktarımlı, uygarlık aktarımcı belleğinin ittifakı iman sembolizmidirler. İman ittifakın imanı oluşla, ilahlar temsilciliğinin ve ilahlar ittifaklı sözleşmeyi kutsayıcılarıdır (mühürleyip onayıcılarıdır) .

Nasıl totem dönemlerin ilahları yoksa, ittifakı dönemin de totemleri yoktur. Totem, ilah anlayışının içinde çakılı oluşla vardı. Totem dönem asla ilahî dönemi temsil edemez. İlah politeisti mantıklı sentezin, bir araya gelen durumları olmasıyla birleşim ilişkili yansıma yapmanın ürünüdürler.

Ancak totem zeminli düşünüş ve kavrayış; ilah kültürlü iman içinde sembolizmdi kodlarla işlenmişti. Böylece totem düşünce ilahî geçişle ve köleci sistemde tanrı kavranışlı geçişle kesikli sürekli olmuştu. Totem, ittifakların sentez ürünü olan ilahlarla, hem kesikli yapılmıştı. Hem plural etki alanı yapılmıştı. Hem de ittifakın yeni kültür ve yaşam hafızası olmakla, sosyal elli sürekli olan bir algı akıştı.

Ön ittifaklar içinde, ittifak ve grup genelinin yararı olanı ve genel yararlanışı gözeten ilahları; kardeş kardeş, kuzu kuzu yaşadılar. Bir gün geldi ki; ilahların içinde bir ilah; "ben malın mülkün sahibi oluşla, kaderi belirleyip öncel takdir edişle malı mülkü keyfi dağıtan ilahım" demekle; genel yarara karşı özel yarar olmacı, mülkü gözeten, yepyeni bir iman anlayışlı süreci başlatılmıştı. İlahların huzuru kaçmıştı.

Bu süreci ve bu durumu başlatan ilişkinlik neydi? Hiç kuşkusuz genel yarara göre olmayan. Özel yararı ortaya koyan. Mala, mülke ve bir mal gibi insanları köle edişle, kölelere sahip olmanın düşüncesi olan köleci sistemdi. Genel yararı ve genel yararlanışı, genel zenginliği gözeten ön ittifaklı ilahlara karşı; özel yararı ve özel yararlanılmış olan özel zenginliği gözeten köleci ilah arasında, kavga başlayacaktı.

O günlere göre, bu genel yararı ve genel zenginliği gözeten reel tezli ilahlarla; özel yararı ve özel zenginliği gözeten kurgu proje tanrı oluşlu antitezin kavgasıydı. Ön ittifaklı ilahların ve mülkiyetçi dönemin, kendi özelliklerinden kaynaklı özgünlükleri; mülk edinmeyi ön gören mülki tanrı sıfatlarıyla birleşip te tekilleşen, sentezi tanrılaşma kavgası; bin yıllarla devam eden süreci başlatmıştı.

Kısaca ön ittifak imanlı reel tez; köleci ittifakı imanla yeni bir ikameydi. Bu ön prototipi olan köleci anti tez ikamesi, el ilah denen tanrı senteziyle aşılmıştı.

Sürecek

Bayram Kaya

Totem Ve İlah 5

Bunun en bilinen örneği Hamurabiydi. Hamurabi köleci sistemin doruk yaptığı süreçte yasa koyucu ilah ve kraldı. Hamurabi tekil somut kişi oluşla kraldı. Bu aşamada kral, yasaları Marduktan alıyordu.

Kralın totem mana ilişkisini kendisi üzerine aktaran yansıtma oluşuyla da atalar bağıntılı totem mana ilişkisini yansıtıyordu. Kral kendi üzerindeki totem mana yansımalarını, kendisinden sonraya el veriş olmakla miras ediyordu. Miras kılış kralın genellik kazanan meşruiyetlik kaynağını oluşuydu. Kralın bu miras ve mirasçıyı belirleyen meşruiyetlik kaynağı olmasıyla da kralın kendisi, ilahtı.

Hamurabi tarihsel oluşumla iki yansımaya bir arada kendi üzerinde giriştiyordu. Bu yansımalarından biri atalar temsilcisi olmakla atalardan el alışın atalar ruhunun kendi üzerinde mana geçiydi. Bu kabilden belirme yapmanın takdirli mutlak irade temsilcisi olmasıyla da, hamurabi ilahtı.

Diğer tür ikinci bir yansımaya da Hamurabi insanlar gibiydi. İnsandı. Yiyen, içen somut görünümlü; yönetici yetkilenmeli ve yine meşruiyetli olan, her şeyi duyan, gören, gözeten kraldı. Bu nedenle çok kulaklı ve çok gözlü anlatımdı. İki ilahın (saf totem aiteli temsilcilerin) çiftleşmesinden doğmayı temsil eden Hamurabi olma, yetkilenmesi oluşla da Hamurabiydi. Ama ilahlar özellikli sıfatları olan kişiliğiyle de tekilleşen Marduktu. Kendi marduktu. Yani Marduk ağızlı konuşması, kendi ağızlı konuşmasıydı.

Atalardı yaptıran totem mana ilişkisi oluşla da Hamurabi takdir ve takdis eden tanrısı Marduk'ta vahiy alıp bunu yasa olarak, kral olan kendi ağızında sisteme söylüyordu. Yani vahiy olma olan, atalar kodlu gaybi bilgi veren haberci oluşuyla anlaşılan şey de, egemeni ortalama toplum bilinciydi. Teorik olarak İlah Hamurabi, düzey düzlem ilişkili oluşuyla; sosyo toplumun ortalama kesim noktası uzlaşınlı olma, düşünmesiydi. Ortalama bilinç Hamurabi'nin yaptıran, grup aittili çokluğu, eylemce ve özneli oluşuyla aynı yere vurduran grubun düşünceleriydi. Söyleyen de, söylenen de, Hamurabi meşruiyetliyi.

Gerçekteyse Hamurabi; egemeni olan köleci sistemi; hem köleci imanla rasyonalize ediyordu. Hem duruma göre beliren toplum çalkantılarını normalleştirecek olan kural ve kaidelerini inşa ediyordu.

Hamurabi meşruiyetli; totem düşünceden gelişle, ittifakı takdirli takdis yapma geleneğini de, soydan soya geçiren Lugal kral olmanın geçmişidir. Ve Lugal köleci yapıya ilişkin geçmişi deneyimce söylemişti. Takdirli, takdisci oluşla söyler olmanın kendisiydi. Marduk sosyal imanlı salınımı çok güçlü olan milleti bir tekleyen ilahtı. Yehova'ya ilham olmanın da, öncül yansımasydı.

Giderek milletlerin ilahı olma ayrıcalığı, köleci dönemle, köleci zaman zemin düzlem devinmesi içinde başladı. Totem gelenek ve ön ittifaklı geleneğin aile ilahlarına dönüşmesi süreci, tekilleşen ve ihraç ürünü olmaya başlayan ilah, köleci bilincini taşıyordu. Yeni köleci ilah artık sentezin ve insan odaklı olmanın, kod tarihselliğini taşısa da; buna çokça atıflar vurgular yapsa da; ön ittifakı sürecin temsilcisi olan reel ilahlar değildiler. İmge, imsel ve algı ilahlardı.

Köleci İlahın ana temsilcilik özellikli vurgusu mal-mülk sahipliği ekseninde sınıf ayrışmasına dönmekti. Bunu söylerken de sanki hiç değişen dönüşen bir emeklesen olan geçmiş yaşanmamış gibi kendisinin ezelden beri bunu böyle takdir ettiğini

söylenin takdir edicisi oluşun apayrı bir ilahıydı. Bu sistemin özeğinde çakılı olanın, totem düşünce, ön ittifaklı ilah düşüncesi olduğu gerçeği de unutulmamalıdır.

Grubun genel yararını gözeten erken dönem totem ve ilah düşüncesi; köleci sistem içinde gömülü etki olduğuyla tekleşti. Köleci ilahlar, kendi köleci düşüncesi içinde; köleci imani mantığıyla mülkünü mülk sahiplerine sadaka (sadduga) olarak verdiriyordu. Varsılı da ilah rızası için yoksullarına sadaka veriyordu.

Köleci ilah; Totem ve ön ittifaklı ilahlar gibi genel yarara yansıma yapmasını vurgulayışla meşruiyetlik kazanıp; kendi meşruiyetliğini ihdas ediyordu. Sn. Turgut Özal'ın; " ben zengini severim" demesi gibi köleci ilahta, yeryüzü zenginliğine vurgu yaparak mal mülk verdiği zengini ve zenginliği çok seviyordu.

Bu yüzden ilahın, malını mülkünü verdiği efendiler gibi kendisine de efendimiz-Mevla'mız denmesini pek seviyordu. Mevla olan ilah (efendilerin de efendisi) , köle ve mal sahibi yaptığı efendilerden her şeyin ilk ürününü kendisine istiyordu. AmonRa biçimciliği ve yoksulluğun koruyucusu Aton ikileşmesi gibi.

Malikin hem mülkü vardı, her şeyin sahibiydi. Hem de mülkü dilediği gibi dağıtıyordu. Ama yine de dilediği gibi dağıttıklarından ilk ürün payını istiyordu. Bunu çelişki gibi görürseniz yanılırsınız. Duruma böyle bakılmaz.

Bu bir yerde çok karmaşık süreçlerle beliren köleci insanın işleyişiydi. Totemi ve ilahtı dönemdeki grup ve ittifak yararı olan sağlanmayla dönen sistem; özel mülk edinmeyle sahiplenilmeyen ama mutlaka yerinin doldurulması gereken boşluk alan bırakmıştı. Kısacası ilahın ilk ürünlerden sunu isteme amacı yöneten devlet aygıtını döndürme işi olacak olanı; eski genel yararı gözeten boşluk devinmeli alanın üzerinde oluşturmaktı.

Yani grup yararı yerine geçen, vergilendirmeyi, Köleci aşama içinde kendi sissi oluşmalarını kendine özgü biçimleyişlerdir. Yeni köleci inşa; köleci düzen içinde devlete vergi kaynağı edindirme somutluğu olan durumu halkına, sosyal olucu imani mantık üzerinde anlaşılabilirliği hedefleyen enstantanelerdir.

Bu nedenle köleci tanrı: rahimde olanların da; tarlada, toprakta olanların da; ilk ürününün kendisine ayırılmasını istiyordu. Rahimde olanları bu tür sunu oluşla (eski tapınak buluşmalarındaki sunuları) böyle sahiplenişle; sahiplendiği rahim ürünü insansa, bu tür ikinci bir meşruiyetlik yoluyla da köle oluyordu. Rahim ürünü hayvansa ve diğer sunu türleri meyve veya tahılsa; bu sunulara zenginlik oluşla sahiplenşti. Kimden istiyordu? Kendisine varlık verdiği ve çok sevdiği zenginlerden istiyordu.

Kimi kez de mal vermediği insanda da çevresinde gezinip "ilahın fazlı içinde kendi rızasını aramalarını" istiyordu. O düzlem içinde rızık aramayı salık vermekle; birisine köle kul olucu çalışmasını, yine başka bir dolambaçlı yoldan meşrulaşıyordu. Bu rızık arama işi tabii ki efendilerine çalışmakla ancak sağlanır olup, efendileri takdiri içinde aranıp bulunan bir rızık olacaktı.

Yeni köleci milleti ilahı, buydu. Bu köleci milleti ilahlı anlayışın adı altında artık insan ön ittifaklar içinde bulunduğu insanlığını yitirmiş; efendiler karşısında kul köle olmakla, yeniden insanlığını arayacaktı. Artık insan: özgürlüğünü (önittifak içinde toplumsal sağlayışlı kullanımlar olanağını): eşit olmasını, iyiliğini, mutluluğunu, erdemini arayacaktı. Bu da, efendilere karşı mücadele demektir.

İnsan, bilmeden grup ve ön ittifak yararından sağlanmalı kullanımsa olan özgürlük içinde yaşamıştı. Ön ittifaklı ve totemi dönemler içinde beliren seçenekli yollardan birisi olan ilk grup bilinci, kaba güçten kaçınma ve gruba dek ihtiyacın genel yarar ve genel zenginlik oluşla karşılaşmasıydı. Totemi ve ön ittifaklı yapı grup kullanım gücünü ve grup kullanım bilincini ortaya koyuşla özgürlüğü elde etmişti. Üreten ilişkiler ve teknoloji bu özgürlüğü sağlayışın araçlarıydılar.

Yani totemi grup benliği ve ittifakı imanlı grup benliği, doğayı üretmekle; topluca kendi üzerlerine yansıyan bir kazanımın farkına varmışlardı. İlk doğayı üreten çabalar alet yapmakla başlayan totem mesleği olan dönemlerdi. Böylece; özgürlük toplumsal bilinci elde edilmişle kazanılmıştı. Toplumsa bilinç özgürlüktü. Bu düzlemde toplumsa oluşla zorunlulukların bilincine varma işiydi özgürlük.

Özel mal mülk sahipliği ilişkilleyenli köleci düzenli, köleci imanlı ittifak, toplumun gücünü; özel statü içinde ele geçirişle, toplumsa kullanımlı özgürlüğün kullanımını, kendilerine zenginlik yapmışlardı.

Böylece mülkten yoksun ezilenler; toplumsa gücün kullanımı olan özgürlüğü, yenden ele geçirmek için çağlar boyu süren her dönem düzey düzlem ilişkileri içinde olmanın bilinciyle bir sınıf mücadelesine başlamıştı. Genel olan özele dönüşmüştü. Özel olan da genelleşecekti. Bu zıtların birliği ve dönüşümü yasasıydı.

Aslında bu köleci ilişkiyi meşrulaşan takdirci ilaha karşı verilen bir mücadele oluşla; ilah anlayışı yeni ve doğru biçimde, bilimsel ilişkilerli; sosyo toplum genelci bağıntılı, zemini gözetme üzerine oturtulur olmalarının kişi dünyasına (kişi özeline) aktarılmasının içsini nimini de yapmanın ulvi mücadelesiydi.

23.01.2015

Bayram Kaya

Totem Ve Tabu 1

Nasıl çıplaklığımız elbise ile giyinik bir girişim ve mesaja dönüşürse; sosyal yaşantımızda totem ve tabu (kutsal-kutsal olup korunana) girişim enformasyon yayar ve sizi ilişkiler. Nasıl giysiniz çevresel iklimle göre çeşitli ise, totem ve tabu algıları da, sosyal grup ve toplumlara göre çeşitlidir. Ve yine nasıl elbiseleriniz zamana direnemez eskir yeni model taze bir elbise ile değişirseniz; totem ve tabu algıları da zamanla, sosyalin zaruri değişen ilişkilerinden ötürü, yeni ilişkileneşlere (değişimlere dönüşümlere gelişmelere-sosyal evrimlere) yenik düşer ve değişir.

İnsan toplum olmazdan önceki doğal eğilimlerini sürerken de, akıllıydı hiç kuşkusuz. Bu genelleme tüm organiklik için, hatta inorganik düzlem için de geçerlidir. Ancak inorganikler organikteki kadar ağ ilişki bağı ile gelişmiş işlevleşmiş değildir. Bu işlevleşmeler, varlığın eylem koymasıyla iyiden iyiye karmaşıklaşan yapılanışlardır. Temelde inorganik yatkınlığının ilişkileneşen biçimlenip düzenlenmesidir. İnorganikten kaynaklı ama inorganik olmayan, inorganikten de tümünden gayri olmayan, bir diyalektik devinimdir. İnorganik organiklikle şebeke ağ ilişkisine varmıştır.

Yani akıl, biyolojik düzlemde öncedir. Biraz daha ileri gidelim, akıl organlarımızdan örneğin; beyin, mide, organ eler ve hücreden de öncedir. Eş deyişle akıl (seçme ayıklama, birleşip ayrılma- çekip uzaklaştırma- birleşmeye yatkın olup olmama- fantezi ve deney taslakları oluşturma gibiler) olmasa idi kimyanın evrimi de, olmazdı. Hayat ve de çeşitli inorganikler de, olmazdı. Söz gelimi, hidrojen düzeyi aşılamazdı. Ne atmosfer oluşurdu ne karbon... Ki hidrojen bile oluşamazdı. Sözün kısası hidrojen akıllı idi! Ve hidrojenin belleği, daha alt düzlemdeki parçacık ilişkilerinden geliyordu. Bir alt sistem ilişkileri bir üst sistem ilişki düzenlenişlerini, daha büyütüp gelişkin ve olgun oluyor, yeni olanı bileşenlerinden biraz farklı kılıyordu.

Sözün gelişi atom altı yapı parçacık olan kuark ve yine atomun yapısından olan elektronun ayrı ayrı davranışları, hidrojenin davranışları gibi değildir. Daha basit temelliktedirler. Ama hidrojenin davranışı (aklı) da, tamamen bunlardan ayrı değildir. Bunlarla girişen bileşendir. Bunlardan bileşkesel ve bunlar olmayan, bunlardan biraz farklı, bunlara indirgenemeyen süreçlerdir.

Nasıl duvar kendini yapılayan gereçler değilse, bu gereçlerin tek tek ifadelerinden ilişki bir fazlalık, düzen alış ve daha fazla bir işlevsellikse. Hidrojenin akıllı da, hem kuark, hem elektron, hem nötrondan ayrı olmayan, ama onlarında aynısı olmayan, onlarda tek tek iken görülemeyen, bir işlev özellik ve akıldır (davranıştır) ! Konum bu olmadığı için bu organize oluştan bu kadar değinme ile çıkıyorum.

Evrim bir öğrenmedir. Akıl da öğrenmelerin biriktirilmesidir. Yapının temeli budur. İlişkileniş bir biriktirme düzenlenme ilişkisidir de aynı zamanda. Örneğin Vejetatif düzlem ve orta beyin (içgüdü) biriktirme düzlem aşamaları ve sonraki, üst beyinin (korteksin) düşünme muhakeme etme gibi yetisel özneleşmesi bu kabildendir. Beyin, bunlar olduğu için vardır. Değilse beyin olduğu için bunlar var değildir. Elektron ve elektron akımı olduğu için, bu hareketlerle; davranışların biriktirilip saklanması olduğu için, enformasyon taşındığı için bilgisayar vardır.

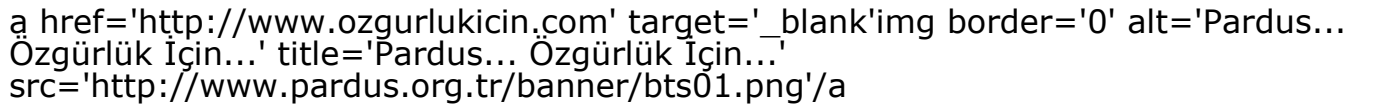
İşte totem ve tabu oluşturan, sosyal yapı böylesine bir arkaik düzlemin yeni şartlarda koşulladığı bir öğrenme (evrilme) öğretme, dayanaklaşmanın ileri akış pozisyonudur. Zaman içinde şekilden şekle girecek, destek köstek olacak, bir olduruşlar ve çekimlenme; çekeylenmeler, deney biriktirme gücü olacaktır. Tek tek, bireylerin inisiyatifinde olmayan, sosyolojik güç ve devinim (akıl koyuş -taslaklar oluşturma-akıl edişler alanı olacaktır. İşte aidileştirmede, yani totem ve tabu ilişkisi de; toplumların

ilişkin diyalektik eylemselliği ile karmaşık ve karışık girişmesiyle, geliştirilen bir çekim yeri ve somutlanma alanı olması hesabı ile tabu ve totem bir eksen kılış odağı olan, sosyal yasallık ve yasallaşma çekimidir ilk başlangıçlarda.

Girişen ilişkiler, nasıl hem girişenlerin kendisidir, hem de girişenlerin kendisi olmayan bir özellikli düzenleniştir. Örneğin bir atom çekirdek ve elektrondan oluşmuştur. Bunlar birbirini aidi kılarlar. Bunların aidileşme çekim alanları da, bu yükler arası iletişim, itme ve çekme çelişmesidir. Çekim alanı çekirdekten çevresine doğru olduğu gibi, çevreden de çekirdeğe doğrudur da. Elektronunki gibi.

Bu aidileşirme ilişkisi, girişim yaptığı anda ortaya ne çekirdekte ne de elektronda tek başlarına iken asla var edemedikleri bir zaman konum düzlemi var ederler. Bu, valans band fermi düzeyidir. İşte bu; bütün parçaların toplamından biraz daha büyüktür, ya da bütün parçalarına doğru indirgenirken parçalarda olmayan, her bir aşama ve basamak özellikleri de, kendiliğinden ortadan kalkar, değişimin bilgiyi kullanma anlayışıdır. Bu aynı zamanda bir kendi kendine organize oluştur. Paralel deyişle Pauli dışlaması denen, ne elektronda; ne çekirdekte, tek başlarına iken asla olamayacak olan, yepyeni bir özellik oluştur. Aidileşmenin, eylemi ve inorganığın, eylemsel oluşa sürüklenmesinin faylaşmasıdır.

sürer

[a href='http://www.ozgurlukicin.com' target='_blank'](http://www.ozgurlukicin.com) border='0' alt='Pardus... Özgürlük İçin...' title='Pardus... Özgürlük İçin...' src='http://www.pardus.org.tr/banner/bts01.png'/a

Bayram Kaya

Totem Ve Tabu 2

Yani ilişkilene ve girişim zorunlu bir organize olup işlevleşmedir ve tesadüfleşme kaçınılmazdır. Burada tesadüfün bir başka tanımına dikkat çekildiği gözden kaçırılmamalıdır. Bütünün parçadan fala olan kısmı, bütünü akışa olaya süreçleşen bir özelliğidir. Şu da unutulmamalıdır. Tesadüfte bir zorunluluktur. İki zorunluluk karşılaşır giriştiği zaman, birisi diğerine göre tesadüf addolunur.

Uygulamaları sulandırılma derecelerine kadar, yaygınlık gösterecek denli sosyolojik grup ve bireyler tutum alanlarına değin nüfuz etmiş bir elastikiyetlik içerir. Bu tür anlama ve yorum gelişmeleri, anlatım konum dışındadır. Ancak totem ve tabu tutumlaştırma oluştuşlarını bir aidiyetleştirme formasyon ve normları olması bağlamında değeriştir.

Bu açıdan geri düzlem bağlam ilişkisini ve düşünsel anlam ilişkilerini belirtme üzerindeki değeriştirilmeler de yerinde olacaktır.

Aidileştirmenin kapalı devre sistem özelliği kazanabilmesi için sistemin entegre ağ ilişki birimlerden (ünitelerden) oluşması, zamanla durumun alacağı hal olarak kaçınılmazdır. Totem ve tabu, sistemin bağ birim yapılarıdır. Araçsal somut kullanımların edimsel anlayış tezahürleridir. Bir bağlaç bir kuplaj bir kazanımı bir diğer kurum ve düzleme aktarma araçsal somutlaştırma seremonisidir.

Bugünkü anlamda, yasa olacak oluşlara kayan anlayışların ilk biçimidir. Tek farkla ki; o günlerin soyutlama gücünün, algı ufkunda; genel ortalamanın değer algısına çıkarılmış bir gelişme değışme ve bunlara uygun biçimlenme olgusu henüz tutum ilke olarak ortaya konmamıştı.

Bu tür yasalar bir saltıklık anlamı içermek zorunda idi. Bugünkü parlamentolar gibi reaktifçe ortaya konmuş güncelleme işlevi gören, mekanizmaları yoktu. Sadece süreç sosyolojik tabular üretiliyor Ya da öncellerinden devir alınıp, donuklaşan kalıplara bürünüyordu.

Tabunun totemle olan anlam ilgisi ilişkiyel bağıda, mana gücünün gide gide yaygınlaşan; sihir, büyü gücü ile ilettirilmesi ve ilişkilene ile başlayacaktı. Zamanla ve zorunlu olarak bu yapı içinde, bu sihri ve büyüsel yaptırım edimlerini gösteren somutlanmalara gidilmeliydi. Bu somut zorunluluk; bu işlerin kâhin, şaman, büyücü gibi uygulamacılarını nesnel bilgiyi de kullanarak kitleleri etkileme ve yaptırım denetimini artırma amacına yöneltti. Bu yönelişler disiplinler anlayışla ve fantastik yansıma sanı kanılarla karışan bir yapı ortaya koyacaktı.

İşte ilerideki bilimsel uygulamalar başlangıcın bu tür uygulamaları içinde bir diyalektik seçim olarak, yavaş yavaş, dirhem dirhem, süzülüp; bugünkü biçime gelecekti. Bkz aidileştirme son kısım.

Kâhin, yeni sosyolojik değışmelerin, yeni sosyolojik ilişkilenemelerin kendisini duyuran etkin değışim gücü zorlaması karşısında, geçmişten ve gelecekte haber verme misyonu ile karşı karşıya idi. Bu ileti atalar ruhu aracılığı ile olacaktır. Bu totemden alınan mesajın, kendi birikim yetilerinin ata tecrübe ve öğüdü gibi sunulma kâhin dönüştürücüsü (converter) aracılığı ile insanlara iletilmesi idi. Bunun şiddeti, çeşitli kurban, büyü, sihir gibi misyon ağırlığı, bir mal oluş bedelleşmesi rit eylem ve eğlence dans (ritüel) seremonilerine yavaş yavaş, birike birike dönüşecekti.

Somut yaşam ilkeleri; tabu olarak, kutsallık olarak yap ya da yapma; kirli (mundar) , temiz (kutsal) biçimde eylem alanlarıydı. Bugüne uzanan anlamda kutsal olma yasal

olmaydı. kutsal olmamakta yasal olmayana gidişti. Böylece yasal olmama idi. Kutsallık, yasa, kanun, norm ve normatif düzenlemeler olarak konuyordu. Bunların, buyuran; sayılanması gereken ve meşruiyet yaptırım kaynağı da ata totem gücü oluyordu.

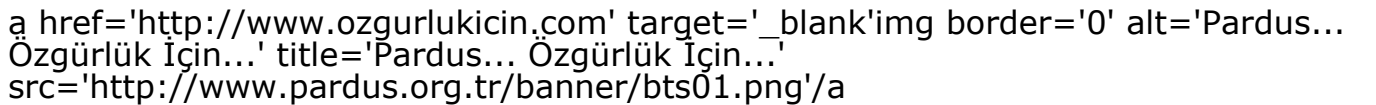
Ata totem, geçmiş ata yaşamlarını kendinde hıfz eden bir bilen, buyuran düzenleyen ilkedir. Ata totem bir tecrübeler biriktiriş aktarımıdır. Bu kişileştirilen ata soy oluş aktarımı, kendisi gören ama ardıllarına görülemeyen bir ruhtur. Bu ruh kendi ardıl soyunu gölge gibi, adım adım izleyip, gözünün kavimi üzerinde olduğu, kavimi ile ahitler düzenleyen bir sosyal yapılanış ilkesidir. Ata ruh ile ardılı arasındaki haberleşmeyi kâhin ya da büyücüler yapar. Kavimleri de koruyuculuk vasfı verilmiş bir kutsiyet saygılaşıma sembol ve simge somutluğudur. Buradaki okuyuşu kâhin dillendirir.

Her aidi ilişkide, mutlaka bir totem ve tabu vardır. Bunun gelişkin sistemleri dinsel anlayış kùltleri olacaktır. Başlangıcın tabu ve totemi bu anlayışlarda hayli ilerlemiş işlevleşmiştir. Buradaki totem tabu gücü artık bir aidiyet klan grup koruyuculuğundan çıkıp, çok çok çeşitli aşamalardan sonra, evrensel muktedirliğe uzandı. Bir yaratma, yönetme üslenmiştir. Yine bir kadercilik olgusunu elinde tutan, dilediğine dilediği gibi; hesapsız kitapsız mal mülk verme ve dilediğini dilediği gibi yoksul ve zelil kılan içermelerle, tamamen yer zaman zemin bağıntı konjonktürselliğinde, bir sistem oluşturmaya yapılanmıştır.

Zamanla ittifakı yapılarda çatışmacı belirmesi ile ilk çatlak yani dokunulmazlara karşı dokunuşlar, daha henüz söz konusu edilmeyecek denli, sürecin içinde başlamıştı.

Totem ve tabu bir ikili var oluşturu. Totemi ortadan kaldırırsanız tabu yoktur. Tabusuzda totemin anlamı kalmaz. Yani saygılanma ve yaptırım gücü korurculuğu ortadan kalkar. Cisim ve gölgesi gibi yansımadırlar. Tabu totemin saygılaşıma yap veya yapmama denilen edimlerinin dokunulmazlaşmasıdır. Tabu istismarında, dokunulduğunda sonu ölüme değin varabilecek, felaketlerle karşılaşma silsilesi anlayışı yaptırımıdır da.

sürecek

[a href='http://www.ozgurlukicin.com' target='_blank'](http://www.ozgurlukicin.com) border='0' alt='Pardus... Özgürlük İçin...' title='Pardus... Özgürlük İçin...' src='http://www.pardus.org.tr/banner/bts01.png'/a

Bayram Kaya

Totem Ve Tabu 3

Tabu; bir mana gözü olma ve gözetimi yaptırımı ilkesidir. Gizlidekini bilip gören murakabe imleçtir. Bir de, somut halk alanın ve insan yaşamının her alanında, siyasetin kimi kulvar kısımlarında, teamül olan icrada; genelleşen ve özelleşen tabular vardır. Somut cezalarla aleni işlevli, ibretlik yaptırımı bir sosyal yasal güçtür.

Totem; insan yaşamsallarının, sosyal ve toplumsal ilişkilerin, düşünce fikir ve bilgi olarak, biriktirilen kazanımlarıyla, insanın bireylik ego algısı olan kanı ve sanı birikimlerinin karışan bir yansımasıdır. Bu edimsel çekiciler giderek somutlanan cisimleşen suret totem algıların izafesine konumlanacaktı. Totem aidiyet adı, kimliği taşımalarında, totemlerin temsili biçim şekil ve suretleri, aidi insanın üzerinde amulet (muska) denen taşımaları ki koruyuculuğu umulurdu. İlk isim ve belirlenim biçimi; totem tabu aidiyet ilişki, biçimleniş tanımlılıklarıdır.

Kölecî düzende, daha da siyasileşen, biçimcileşen ve totemin artık ilah, ilahe, tanrılar vs. anlamına dönüşmüş biçiminde bu amuletleri taşımak; saçın başın belli kısımlarını ya da tümünden tıraşı alametti. Yine alamet olarak elin, kolun, yüzün, alının damgalanması (alın yazısı) biçimindeki amulet taşımalara dönüşecekti. Yine aidiyet oluş yükümlülüğü sürmekle birlikte, sosyal aidiyet oluşlar, sınıfsal aidiyet oluşlara dönüşecekti. Totem aidileştirmesinin yerini, yepyeni yerelden bölgelese, sonrada genele egemenci, biçimci ilahlar yer alacaktı.

Biçimciliği sınıflı toplumun sınıf konumuna göre kurban adak istemesidir. Kurban ve adağı olamayanın, zekât ve sadaka veremeyenin, tanrısı olmayacaktı. Amon-Ra gibi. Yada zekât sadaka istemeyen, yoksulları, dulları, öksüz ve kimsesizleri koruyup gözetilen ilah olacaktı. Aton gibi. Nasıl Amon yoksul sınıfın tanrısı olamaz ise, Atonda kurban adak sunabilen zengin sınıfın rab bası olamazdı. Yada ulusun kendi bireylerine acıyıp merhamet eden, kendi içinde yardımlaşmayı öngören (Elohim) anlayışlı bir ilahla, kendi ulusunun dışındaki ulusları kendi yararına kıyımaya uğratan, mal ve mülkünü müsadere eden; arzı mevut ülküsü ile bir totem tabu meşrulaşma (Yehova) tanrı anlayışları, zaman ve zeminde süreçle oluşacaktı.

Totem genelleyici ve tümleyici bir anlatımın sosyale erginlenmesi (rüşt) olan tümel bir üniter ulamdır. Tabu, daha tekil, parça parça keşif ve tutumların; nicelenip disiplinler totem ufkuna bağitlanmasıdır. Tabu kılış keşfi totemde referans edilince, her bir ikilinin işlerliği daha da hızlanmış; pratik bir olumlu olumsuz yaptırım biçimine dönüşmüştür. Zamanla ortadan kalkan totem nakilleri, ya kutsal din söylemlerine, ya da yeni olanlarla gelişkiye düşer oldu. Totem anlayışlar zamanla yeni kült anlayışlara bürünen, bir geçmiş zaman ilişkilene biçimi enformasyon taşımalarına dönüşmüştür.

Totem toplumumsu yapılarda ve yeni yeni ortaya çıkan toplumlarda genelin aidiyet nesep adıdır. Birey ait ve özelleşmiş hususiyet rezervi gözetilen isimler ortada yoktur henüz. Totem yaptırımı bağlamında, tüm işler götürülmektedir. Bu aşamada totem aidiyet kendi içinde cinselliliğinde, iç evliliklerinde meşruiyetidir. Bir kadının birden çok kocası vardır. Çocuk ana gözetiminde komünündür. Özel nesep anlayışları yoktur. Totem aidiyeti esastır.

Böyle olunca totem aidiyetliği; bir kurumlaşma, bir kurallaşma dönüştürücüsü olma işini yüklenmesi, en temel olan sosyal katılımların kabul edilirlilik biçimlenişidir.

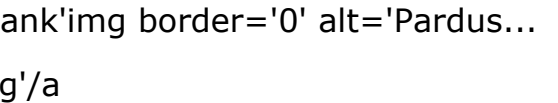
Yani süregelenin (travma olacak olanın, alışmaların) ortadan kalkmasının ve yeni olanın hakim kılınmasının icbarı (meşrutî zorlayıcısı) olacaktır. Yani bir sosyal varlığı ve insanlığı üretme, bir uygarlaşma güdü devinim aracı olacaktır.

Tabiidir ki bu totem gücün kendisinde (ilah ve ilahelere) dönüşecek olan bir aidişmedir. Bir ittifaklar toplumu pratikliğine, yararçı zaman zemin aracı olma, uygulaması da olacaktır.

Tabu ise, bu eski dönüşmelerin, bu eski ilişki biçimlerinin, yani; bir zamanlar meride ve caride (yürürde-geçerli) olanın, hem sosyal gen hatırasıdır, hem de kökleşmenin, yeniyi kabulde, yeniyi eskinin üzerine reforma edişte, zemin oluşturmanın meşruiyet kaynağıdır. Yani tabular ve kırpmaları, geçmiş zaman kutsallıklarının, sonraya aktarılmasında referans oluşturmaktadır. Totem ve tabu saygılaşması, mana algısının ve animist duyguların klanı biçimlediği bir ilgileyiştir. Yani gelecekteki dinlerin bağıntılı meşru zaman zemin kaynağıdır.

Totem bir tutum ilkesidir. Standardize uygunlaşma, eylem, işaret ve sinyal taşıma işidir ki tanınma, tanıtım aktiviteler icrasısıdır. Daha çok yeni olana akışın, ilan ilkesidir. Yani yeni ilişkiler düzenlenmesinde yasa koyuculuğun otoritesidir. Daha sonraki vaazcı ahlak yayıcıların ve monocu anlayışların evirildiği zemin bulma asıllarıdır. Bu yönü ile tabudan farklılaşır. Tabu ise; yapabilirlik ve yapamazlık eylemleri ile mundar temiz anlayışlarının somutlandığı aktiviteler. Totem, yap yapma gibi aktivite eylemleri ve temiz, pis; ye, yeme gibi duyguları buyurur, otoriter bir güçtür. Tabu ise; buyrukların, kaçınılarak Ya da yaparak kaza olmasıdır. Totem bir plan bir düzenleyiş ise tabu, planın yürünmesi tesis oluşudur.

Sürecek

[a href='http://www.ozgurlukicin.com' target='_blank'](http://www.ozgurlukicin.com) border='0' alt='Pardus... Özgürlük İçin...' title='Pardus... Özgürlük İçin...' src='http://www.pardus.org.tr/banner/buton2.png'/a

Bayram Kaya

Totem Ve Tabu 4

Totem asla yaratıcı bir güç değildir, hiç değilse ilk oluşum evresinde ve erken evrelerde bu böyledir. Günceldeki pratikliğın, akılce birikim, yaptırım tasarrufudur. Danışılan bir soru ve bilgi bankasıdır. Sadece düzenleyici ve zaman akışının eğimine göre, dönüştürücü bir sosyal tanımlılık ilkesidir. Yani atıfta bulunulan, koruyucu. Giderek içi çok çok dolacaktır.

Böyle iken zamanla sınıfsal ve toplumsal tedirginliklerin siyasallaşması ile ve her yeni toplumsal ittifakların totem aidiyet birleşme girişimleri ile ilahlaşacaktır. Çünkü her yeni ittifak, eskinin ve pek çok sosyal hafızanın silinmesiydi. Yani bir unutturmanın yok edilişi ve yerine yeni olanın konması bir yaratma idi. Yani her ittifak bir unutturma ve yeni hafıza edindirme işi idi. Açıkçası yaratma ve yok etme olayı idi. Bu yüzden totem yepyeni bir işleyle yaratma ve yok etme işlevi ile ilah ve ilahelere dönüşecekti. Köleci düzenle buna rızık verme, önceden kurtuluşa mazhar olma, iman ederek kurtuluşa ermek, gibi yeni atıf yüklemelerle, monocu sosyal ve ruhsal yapılanma uygarlaşma süreçleri eklemenecektir. Yaratılış bir yaratmaya, aidileştirme, koruyuculaşmaya, dalalette kurtaran kurtuluşçu tanrılara dönüşecektir. Somutluk yerden alınıp göğe döndürülecekti. Gökten yere tanrının adına, tanrının vekili olarak krallık etmek için tekrardan dönecekti. Yani totemist ilke zemini daha sistematik ve olgunlaşmış dinlerinde ihsas ve meşruiyet membası (gözesi) olacaktır.

Totem anlayışı tabana inerken paylaşılan bir düzenleniş ilişkileridir. Sanı ve kanıların, hem meşruiyeti, hem düşünme yönlenme zemini, hem de bu bağlamda bir sınırlılıkla düşünceyi açıklama, anlatma, söyleme, yorumlama, eylem koyma düzlemi özgürleşmesi olacaktır.

Totem yaptırımını tabandan yukarı doğru giderken, etrafında dönülen kutsal bir eksendir. Bu eksen sosyal ve kolektif biriktirişin odaklanmasıdır. İçi, geçmiş zamanla ve onun değer birikim olgularıyla doludur. Ve pek çok ortak kanı, kanaat ve pratikliğinin birey ufkunu aşan güç ve birikimin; alansal, baskısal ağırlık yönelim çekiciliği vardır.

Yani totem zamanca ve bilgice akıl ve düşünme olarak, daima kişilerden ve yalın halde mevcuttaki toplumdan daha büyük bir değerler basıncıdır. Görmüş geçirmiş olan ve dünyayı yeniden ve yeniden keşif etmemenin, zaman ve zeminden kazandıran ileri akışı sağlayan pratikliğidir. Pek çok ortak ve kolektif aklın ürünü olmasının hesabı basıncı iledir ki, ravi (hoşnut-hayran) olunur. Ancak yeni toplum eskiyi hıfz edip, üzerine eklemeler yaparsa geçmişten büyük olur. **TOTEM BİR KOLLEKTİF SOSYOLOJİK BİLİNÇTİR.**

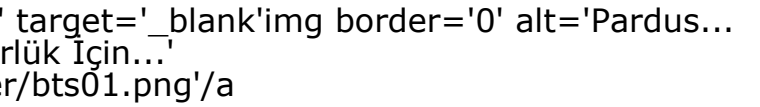
Sürü ve grup yaşamındaki sürüye ya da gruba dâhil oluş aidiyeti; hem bir sınırlılığın içerir; Hem de aidiyet oldurucu etkiler, bir düelloya ya da bir meydan okuyuşa riayettir. Tehlikelere karşı güvenin garantisini sağlayan bir savunma birliği nedeniyle pekişen aidiyetlik, daha çokta beslenme olanağı çekimlenmesi ile ilgilidir. Aidiyet oluşturmanın bir başka dahası da yine beslenmedeki iş birliğinin gerektirdiği bir zorunluluktan ötürü sağlanır oluşudur. Neslin devamı ve yavru bakımı, bu aidiyet olgusuna zaten otomatik vücut buldurur.

Toplumumsu yapılarda da bu temeller değişmez. Zekâ sosyalleşip daha da nesnel belirlenimli oldukça ve insanın soyutlaması, nesneli etkileyen eylemler ve düzenlemeler ortaya koydukça; eski meydan okuma ve düello yapma yerine, çekim alanına; bu ortak akli koydular. Eşdeyişle akla uygunluk, nesnel ve sosyal ilişkisel yasallığa uygunluktu. Yani sonradan bilim denecek gidiş olguya, sürecek uygunluğa riayettir aidiyetlik.

Artık, sosyal yaşamın gelenek görenek ve deneyim biriktirip, aktarması ve aletli üretimin ilişkisel yapılaşması düşüncesi, yeme içme, barınma korunma gibi temel ihtiyaçları garanti eden bir güvenceyi sağlayan cazibenin çekey alanı oluyordu. Gereksinim ve gereksinimin sağlanış biçimi, aidiyeti zorunlu ve meşru kılıyordu. Gereksinimin dürtüklemesi ve kişiyi yönlendirmesi, onun sağlanma mekanizmalarının tüm ansal şimik ve fizko şimik eğilimleri güdülemesi; bireyin düşünme ve yönelme eğilimi idi. Bu düşünme ve eğilimin sağlanış şeklini oluşturma ve düzenleme biçimi akıl koyuştu, yani akıldı. Zekânın ruhsallaşma yetkinliği, temeli; akıl ve akılcılık olan ihtiyaçların belirlediği, yönelimin kendi becerileri ile sağlanır, üretilir olmasıdır.

Asla lineer (doğrusal çizgi) gidiş yoktu. Dünya'nın kendi devinimindeki yalpalamaları gibi insan eylemleri de yalpalıyordu. Ne kadar yalpalarsa o kadar anlamlar ve yol alışların akışı sağlanıyordu. Eş deyişle, göreceli; zaman zemin bağıntılı doğrular ortaya konup, kurum ve ilişkisel kurallaşmalar ortaya konuyordu.

Sürecek

[a href='http://www.ozgurlukicin.com' target='_blank'](http://www.ozgurlukicin.com) border='0' alt='Pardus... Özgürlük İçin...'
Özgürlük İçin...'
src='http://www.pardus.org.tr/banner/bts01.png'/a

Bayram Kaya

Totem Ve Tabu 5

Bu yalpalamalar zekânın ruhsallaşan soyutlamaları ile sanı kanı oldurmalarından tutun da; toplumumsu ilişkilenmelerin sık sık ve sürekli, yenden ve yeniden düzenlenmesi nedeni ile oluyordu. Bu üretim ilişkilerinin değişmesinin dayattığı bir zorunlu girişim düzenlemesi idi.

Nesnel, akli düzenlenme ve soyut çıkarımların, eylemlerini ve nesneyi etkileme girişimleri (bilimselliği) öyle birden ortaya çıkmış değildir. Ama akli olanın, çekey alanına konulduğu; sosyal kabulü sağlayan çekiciler ve sosyal yetkinlikler var edildi. Sosyal düzenleniş ve sosyal düşünce geliştirme çekicileri, bir akli düzenleme ve bir akıl koyuş olarak; her daim, çekim alanında kutupsal polarma, birim alanlarını var ediyordular.

Bu polarma birim alanlara gidiş, hep düz gidişin yapılaşması değildir. Esasen düz gidişler olanaklıda değildir. Bu kurumlaşma ve kurallaşmalar, yalpalaların salvo ve falso atışlarından, Kavileşiyordu. Yani deneyim; hem aklın, hem sosyal aklın bir çeşit sınaama yanılma metodu oluyordu. İşte bu metotlar, başlangıcın büyü, sihir, tılsımı idiler. Bu tılsım, aynı zamanda sıradan insan yaşantılarının kanıksamaları da oluyordu.

Bu sınaama yanılma, sanı kanı gibi soyutlamalar; girişen düşünmelerin, nesnelin sanı kanı yansımalarından yaşanan çıkarımlarla, sonunda bilim oluşturulup; bu çekey alanının, her bir polarma birimleriyle, laiklik diye tanımlayacağımız tutumlayış olarak yer değişeceklerdi.

Sonuçta çekim ve aidileştirme alanında, insanların toplumumsu olmaya başlaması ile akıl ve akıl değerleri girdaplaşmalar devinimi vermiştir birey insana. Bu; insanın içini ve beynini duygu ve ihtiyaç belirimi olarak dışa çıkarıp, dışta eylem ve iş üretirerek tekrar kişinin içine karşılanmış bir davranış sonucu olarak dönmesidir. Burada bir kişi yerine sosyal yapının içi ve ortak aklın ihtiyacını giderme eğilimini dışarı sermesidir. Dışta bir konverter (dönüştürücü, çevirici, uyumlaştırıcı) üzerinde iş ve eylem şekli üretirerek, sağlanan yarar olarak yine kişi ve sosyal bünyeye huzur ve tedirginliğin; erincinin, kararlılığın karşılanması olarak dönmesidir. Edimsel kırpmaların değerlendirilmesidir.

Yani başlangıcın ihtiyaç motif koşulları ile sonuç yararın kıyaslanıp, doyurulan yarar, fark yarar ve kırılan yarar zarar, muhasebesidir. Bu bir üreteçte (pilde) akımın çıkıp bir iletken boyunca akarken, örneğin; bir ampulden geçerek, ampulü yakan bir iş (yarar, üretim) sağlayıp tekrarda üretece (pile-kişiye-sosyal bünyeye) dönmesi gibi düşünülmelidir.

Bir elektrik devresinde konverter (dönüştürücü-uygunlaştırıcı-ampul) varsa, sosyal çekim alanındaki konverter (uygunlaştıran -yaptırım gücünü kendiliğinden sağlayan-insan edim ve düşüncesini dönüştüren) nedir? İşte bu toplumumsu başlangıcın ivme ve uygarlaşmaya attığı büyük yalpalamalar yaşatan bir adım buluştur. Bu alana geçmişten sürüp gelen ortak insan aklını taşıyan, hep ama hep, ortalama akıl çokluğunu yansıtan ilişkiyel düzenlemeler olacak çekicilerin genel adı TOTEMDİR.

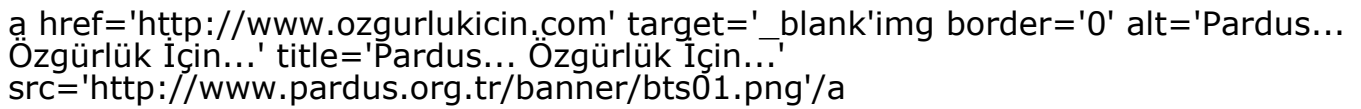
Ampul elektrik enerjisini ısı ve ışığa çevirerek iş üreten bir converterdir. Öyle ise sosyal yapıda, halksal yaşantılı yapıda, bir enerji biçimini başka bir enerji biçimine çeviren konvanter yapıda totemdir. Totemsi yapı böylesine bir ulvi amaç gerçeklemiştir. Yap, yapma: suç, ceza; günah, sevap müeyyidesi ile tüm aidileştirmelere meşruiyet, kabul edilebilir cevaz ve dayanışmaların temel yaptırımıdır. Totem aidiyet bir sinyalizasyon işaretlemesidir.

Artık sosyal bünyenin üyesi olan kişiler, bu yarar zarar ilkesinin yalpalalarını, kimi zaman da salvolarını, çok zaman falsolarının kar zarar kırpmalarını yaşayacaktır. İlişkileri değişmiş bu totemi anlayış ortak aklın pek çoğunun destekleri, şartları, ortadan göremediği halde bile, kendisine emanet edilen bu karşı gelinmez doğruluğun, şaşmaz kutsallığın savunucusu ve muti bir inanırı olacaktır.

Zamanla bu totem temellere toplumsal gelişme düzenlenişiyile yeni temeller eklenir olacaktır.

İlişkileri değişmiş geçmiş düzenlemeler totem izafiliğinde kutsal ve hikmetli bir söz olarak, tabu olarak ve yorumlanarak, mucizeler atfedilerek tabulaştırılacaktır. Totem çok büyük bir aidileştirme ortak akıl ilkesi olarak sosyal yapılanış ve akışın devasa dönüştürücüsü iken; zaman akışına direnemeyen eski ilişkiler, totemin kendisine izafe yüklemelerden dolayı tabusal olduğundan kısmen kalıcı ve sürer olacaktır. Bu nedenle eski ilişkilere, totemin gücünden ötürü, bir dokunulmazlık sağlanacaktır. Böylece totemden dolayı tabu algısının kılınması da o denli kaçınılmazdı. Bu o yapının kendi kendine çığlaşma üreten kendiliğinden dalgalanmasıdır. Zamanla ortaya çıkar, dalgalanmaya yön verir, kaybolur. Bu sistemin gelecekteki kaoslarının üretilişidir.

Gayri totem zaman zemininin bağıntı göreceliğindeki tabuların, bir zamanların nesnel ve akli ve toplumsal ilişkileniş düzenini görmek, bir bilgi birikim işi olacaktır. Yeterli birikimi Ya da o alanda birikimi olmayan için bir zamanların geçerli ve doğru olan akli, kurumsal ve kuralsal çekicileri artık boyunlarda taşınan bir muska bir nazarlık mesabesinde kutsal değer ifade eder olacaktır. Çünkü bu korunanların, totemlik anlayış olduğunu bilir olmak, yeterli idi.

[a href='http://www.ozgurlukicin.com' target='_blank'](http://www.ozgurlukicin.com) border='0' alt='Pardus... Özgürlük İçin...' title='Pardus... Özgürlük İçin...' src='http://www.pardus.org.tr/banner/bts01.png'/a

Bayram Kaya

Totem Ve Tabu 6

Esasen tabu kılmak demek, bir hareketliliğin, bir geçmiş toplumsal ilişki kurumlaşmasının bir geçmiş zamane aktüalitesinin, sosyal ve toplumsalda genel ortalamayla yaşanmış tecrübelerin, saklanarak saygılaşp, güvence dokunulmazlaşmasıdır. Siz bir erimle, bu tabuyu, bu saklayışı, açarak havayı fişek patlaması yaratarak düşün evrenini hareketlendirirsiniz.

Burada zaman düzlem sıkışmalarının, ilişki düzey sıkışmaları, açılımınızla düşünsel patlamalarının amili olacaktır. Güncel bakış bunu, ya komik ya çocuksu bulacak, Ya da bir evrimin yasallık basamak dizilerini an be an görecektir. Genel eğiliminin, komikliği ve hurafeyi bulacağı da, açıktır.

Saklanan şey bir zamanların zamane olan olumlanmasının sonraya kendisinin unutulmuş ilişkilerini mesaj eden bir göndermeleridir. Bu göndermeler bugünle yanlışları veren, ama anlayana, araştıran bir oluşturma piksel şifreleri paradigmasıdır. Yani bir zamanların parametreleridir.

Bir biriktirişin zeminine ilişkilenen var tutuşlar olma yönü ile tabu akarken. İlişkilenmeyen, kesikli süre uzay ilişkisiz kalmışken (tabu kılınmışken) eylem başlatır Ya da eylem durdurur gibi bir yanılgı gericileşmesinin de tutumudur.

Tabu burada birinci durumda var sanı Ya da var sayım olmuş bir temeldir. İkinci hal hurafe olmuş, işlevsiz ama bir mesaj içerikli temel aşama oluşu yansıtır.

Tabu bir akıştaki değişmelerin, değişeni, değişecek olanı alışmaların bilinen teminat oluş güvencesinden dolayı saklanıp kutsanır kılınması ve saygılaşması gizemciliğidir. Artık her duruma, her sorunsalda bu tabu, cevap diye başvurulacaktır. Her başvuru bir hayal kırıklığı olandır. Ne var ki bu hayal kırıklığını kendisinin kusurlu oluşuna mal edip tabuyu temize çıkarma hastalığıdır.

Tabu bir çekey kırarlığın sıkı özelliğini taşır. Bu çekey özelliği meşruiyet almış davranış ve iletişim sinyalıdır. Çekey davranış olmayan bir yaptırım sürekli vücut bulmaz. İttifaklarda bir çekey kırarlık var etme yoludur. Tabudan farkı yeni duruma göre düzenlenen yeni çekim alanı olmasıdır.

Örneğin bir çapulcu grupla, bir yerleşik grup, ittifak ettiklerinde; örneğin: çapulcu grup her gün yiyecek talanı için, çapul yapmanın ve çapulda ölmenin riskini içeren bir stres ve risk içinde idiler. Yerleşiklerle ittifaka girdiklerinde, koruyuculuk payı alacaklarından, bu stres ve risk aza inmiştir. Bu aza inişin cazibesi çapulcu toplum için bir çekim alanı teşkil etmektedir.

Aynı şekilde de yerleşiklerin çapulcularla ittifaka girmelerindeki çekey davranışlarda şunlar olabilir. Artık çapul tehlikesine karşı canlarını nispeten güvene almışlardır. Artık bir talanı onlar değil tetikçiler karşılayacaklardır. Bu çekim alanı için onlara pay vermektedirler.

Zamanla totem atıflı temellere; toplumsal gelişme düzenlenişleriyle beraber, yeni çekiciler eklenir olacaktı. Artık totem alan, bir yetenekler havuzu birikimi ve bu yeteneklerin aktarımı, işlevli olacaktır.

İlişkileri değişmiş, kalkmış düzenlemeler; (örneğin bir zamanların nesep belirlemesi ya da miras hukuku kazanımı gibi bir yaptırıma hizmet etmiş olan süt emzirme, sütkardeşliği) totem anlayış izafiliğinde kutsal ve hikmetli bir söz olarak, tabu olarak

ve yorumlanarak, mucizeler atfedilerek tabusal kılınacaktı.

Totem çok büyük bir aidileştirme ortak akıl ilkesi olarak, sosyal yapılanış ve sosyal akışın devasa dönüştürücüsü iken; her şey gibi zaman akışına direnemeyen eski ilişkiler, totemin kendisine izafe yüklemelerden dolayı tabusal olduğundan, kısmen kalıcı ve sürer olacaktır. Maya işlevi kalıcılıkta yükümdü.

Bu nedenle eski ilişkilere, totemin gücünden ötürü, bir dokunulmazlık sağlanacaktır. Böylece totemden dolayı tabu algısının yapılaşması o denli kaçınılmazdı. Bu o yapının kendi kendine çığlaşma üreten kendiliğinden dalgalanmasıdır. Çığlaşma, zamanla ortaya çıkar, dalgalanmaya yön verir, kaybolur. Bu sistemin gelecekteki kaoslarının üretiliştir.

Gayri totem zaman zemininin bağıntı göreceliğindeki tabuların, bir zamanların nesnel ve akli ve toplumsal ilişkileniş düzenini görmek, bir bilgi birikim işi olacaktır. Yeterli birikimi Ya da o alanda birikimi olmayan için, bir zamanların geçerli ve doğru olan akli, kurumsal ve kuralsal çekicileri artık boyunlarda taşınan bir muska, bir nazarlık mesabesinde kutsal değer ifade eder olacaktır! Çünkü boyunda taşımaya bu korunanların, totemlik anlayış olduğunu bilir olmak, yeterli idi.

Sürecek

Bayram Kaya

Totem Ve Tabu 7

Esasen tabu kılmak demek, bir hareketliliğin, bir geçmiş toplumsal ilişki kurumlaşmasının, bir geçmiş zamane aktüalitesinin, sosyal ve toplumsalda, genel ortalamayla yaşanmış tecrübelerin, saklanarak saygılanıp, güvencelik dokunulmazlaşmasıdır. Siz bir erimle ve başka düzlemde, bu tabuyu, bu saklayışı, açarak havayı fişek patlaması yaratarak düşün evrenini hareketlendirirsiniz.

Burada zaman düzlem sıkışmalarının, ilişki düzey sıkışmaları, açılımla düşün patlamalarının amili olacaktır. Güncel bakış bunu, ya komik ya da çocuksu bulacak. Veya bir evrimin yasallıklı basamak dizilerini an be an görecektir. Genel eğilimin de bunlarda, komikliği ve hurafeyi bulacağı da, açıktır!

Saklanan şey bir zamanların zamane olan olumlanmasının sonraya iletilen kendisinin unutulmuş değişen ilişkilerini mesaj eden bir göndermeleridir. Bu göndermeler bugüne yanlışları veren, ama anlayana, araştıran; bir oluşturma piksel şifreleri paradigmasıdır. Yani bir zamanların yürürdeki parametreleridir.

Bir biriktirişin kendi zeminine ilişkilenen var tutuşlar olma yönü ile tabu ileri akar. Nesnel sosyal yaşayışla ilişkilenemeyen sanılar, kesikli süre uzayla, yani ilişkisiz kalmış bu ikinci yanı ile de (tabu kılınmışken) eylemlerini başlatır ve akıtır. Ya da başlamış bir ileri eylemi durdurur. Böylesi bir zıt yanılığın gericileşmesinin de; kimi dem olumlu, kimi dem olumsuz tutumudur.

Tabu, burada birinci durumda var sanı ya da var sayım olmuş bir temeldir. İkinci hal hurafe olmuş, işlevsiz ama bir mesaj içerikli, temel aşama oluşu yansıtır.

Tabu bir akıştaki değişmelerin, değişeni, değişecek olanı, tekrarlanma yatkınlığından ötürü ve tekrar eden alışmalarının bilinen güvencesinden dolayı, saklanıp kutsanır kılınması ve saygılanması kalıcı gizemciliğidir. Artık her duruma, her sorunsalda, tabuya, cevap diye başvurulacaktır. Her başvuru ileri zamanda bir hayal kırıklığı olandır. Ne var ki bu hayal kırıklığını, kendisinin kusurlu ayıplı ve azgınlık içinde oluşuna mal edip, tabuyu temize çıkarma hastalığıdır.

Tabu bir çekey kırarlığın sıkı özelliğini taşır. Bu çekey özelliği meşruiyet almış davranış ve iletişim sinyalıdır. Çekey davranış olmayan bir yaptırım, sürekli vücut bulmaz. İttifaklarda bir çekey kırarlık var etme yoludur. Tabudan farkı yeni duruma göre düzenlenen yeni çekiciler alanı olmasıdır.

Örneğin bir çapulcu grupla, bir yerleşik grup, ittifak ettiklerinde; örneğin: çapulcu grup her gün yiyecek talanı için, çapul yapmanın ve çapulda ölmenin riskini içeren bir stres ve risk içinde idiler. Yerleşiklerle ittifaka girdiklerinde, korurculuk payı alacaklarından, bu stres ve risk aza inmiştir. Bu aza inişin cazibesi çapulcu toplum için bir çekim alanı teşkil etmektedir.

Aynı şekilde de yerleşiklerin çapulcularla ittifaka girmelerindeki çekey davranışlarda şunlar olabilir. Artık çapul tehlikesine karşı, canlarını nispeten güvene almışlardır. Artık bir talanı onlar değil tetikçiler karşılayacaklardır. Bu çekim alanı için onlara pay vermektedirler.

Önce olanın, önce yaşananın, önce yaşamış olanın biriktirimi; bilgisi ve davranımdaki güvenceli deneyimi vardı. Önce şimdiki ilişkilendi. Ama sorunlar yeniydi. Çözümü; nesnel pratiklik elini gözümüze soksa da, bu durum tarih öncesi eski çağlarda hemen

görölüp akıl edilir, kurallaştırılır bir şey değildi.

Çaresi danışılma idi. Komün döneminden beri sosyo kültür insanın atalar ruhu denen bir anlayışı vardı. Bu animist (canlıcılık) mana algılarından dolayı, ataları hatta diğer varlıklar bile etraflarında görülmeden, bir biçimde onları görüp gözetip yaşıyorlardı! Bunlar sayesinde kimi Sevinçleşmelere ve kimi muazzep (acı ya da azap çekme) durumlara uğruyorlardı!

Bu durum haz ve elem duygusunun, yaklaşma ya da kaçınma ediminin pekiştirilmesini kaçınılmaz kılacaktı. Yani bir atalar koruyuculuğu varsanımları ya da kanılarının toplum öncesi yaşantılaştırılması zaten vardı. Bu varsayımsal kanılar kişileri, aidiyetleştirmeye; sosyal ve grupsal olana, en uygunca yatkınlaştırma biçimlemesine temel araç yöntemler olacaktı. Örneğin totem ve tabu kutsallık aidiyet ilişkilerinden olan o aidiyetin haram helal yiyecek davranışlarını oluşturmaktır. Bunu da öğrendirme duygusunu aktifleştirerek yapar. Haz elem dürtüsünün biçimlenmesini bunlarla etkili kılarlardı.

Yaptırım potansiyelli olan, soyundan geline, ata totemle, hoşnutluk içinde ilişki kurmaktı. Tüm mesele buydu. Önce bunlarla; büyüsel, sihirli, tılsımlı yaklaşımlarla ilişki kurma biçimi somutlandı. Sonrada gide gide bunların sistematik dini ritleri (törenselsel, dini, önceden biçimlenmiş kural) oluştu.

Bayram Kaya

Totem Ve Tabu 8

Aidileştirmenin, sistemleşen, kurum ve kurallaştırılan araç yöntemi olan totem ve tabu kılarlık; insanlığın uygarlaşmasının temellenmesinde, çetin, acı deneyimlerin, olması gereken olumlu olumsuz rollerini oynamayı üslenmiş, ileri sosyal akış sağlayan, sosyal devindirici çekicilerdir. Sosyal yaşamın; kısmen de toplumun; ana kart ilişkilenebilir giriş (input) , çıkış (output) temel bios faaliyetlenmesidir. Her birinin kendi iç programları farklıdır. Birbiri üzerine yazılım dönüşmesi çalıştırılır.

Totem tabu imleç ana aidiyetleştirme formülasyonudur. Nesnel süreçler bu anakart bioslaşma ilişkilenebilir bilinçli bir biçimde dahil edilene dek bu böyle oluştu. Ve bu sanal aidiyet biçimlenimin toplumdaki etkisini önce zayıflatılıp, sonra halk alana devredilecek, uyumlaşmalara dönüşene değin bu böyle sürecekti.

Bir iç işlemci olan kişi öznelliği ve entegrasyonu ile sosyal özne entegrasyonu; burada zamanın akışını ve zamanın ileri akışını düzenler. Nesnel yasallığın bilincinde olup, öznel değerlerle bilinç geliştirip, etkince mümkün değişmeyi ve dönüştürmeyi yapar.

Onu etkileyip, ondan etkilenmeyi; bu bağıntılarla, egemenlik ve özgürlük geliştirmeyi bilmiştir. Sosyal çevre bireyin çevreli dış ilişkisidir. Toplum ve doğal ortam da sosyal ilişkinin dış çevresidir. Biri, kişi içselliği ve birisi de sosyal iç çevre olan kapalı sistemdir. Böylece kişi içsel ve sosyal birlik kapalı sistemi; kendine göre açık sistem olan dış toplumsalla ve doğal ortamla zorunlu bağlantılarını kurar. Sistem dışı açılmış olur.

Böylece iç kapalı devre işlem atıklarını yani düzensizliği (entropiyi) dışarıya ihraç eder. Kişi kendi içselliği ile sosyal birim üyeliği ile sosyal iç kapalı sistemine, dışarıdan enerji sağlama ve yine dışarıdan gerekli enformasyon edinme ve cevap tepkilerini ortaya koyabilme, süreçlerini bu girişimlerle kodlanıp, eylemlere ve devinimlere dönüştürüyordu. Sosyal ortamın gereksinimleri sağlayışı da kendi iç kapalı devre sisteminin dışı olmakta. Kişi toplumda: bu sosyal, toplumsal dış çevreyi var etmeden, artık bugünkü yaşamını sürdürmesi olanaksızdır.

Böylece içte kapalı, ama dışı açık; iç dış bağıntılı eğimleşme ilgiselliği oluşmaktadır. Öznel kapalı devre (açlık, güvenlik; haz elem gibi) eğilimleri ve sosyo öznel eğilimlerimiz (kişi öznelliğinin sağlanış, karşılanış biçimini, üretme ilişkilenebilir eğilimini) gibi durumları; iç, dış gerektirmelerden ötürü, bir potansiyel oluştururlar. Bu potansiyel iç-dış eğimleşmesini kutuplanma olarak, gerilimler ve polarmalar. Bu eğimleşme, bu yol alışın aracı ve dönüştürücüleri; aidileştirmenin tabuya göre genelinde izafeleşiyordu. Sosyo öznel, özelleşen totem ve tabu anlayışı; sosyaldeki sanal olanla, somut olanı eylemleşesi bir devindiriciliktir. Bu, insan gruplarının ve sonrada sosyal yaşamın ve giderek toplumsal yapısının bulunduğu; bir tutumlaşıcı ilke olma beceri ve başarısıdır.

13.03.2009

*Yükümleyiciler: totem döneminden günümüze doğru evirilen, bilirler olan, öğütçülerdir. Tören ve ibadetler, ritüeller düzenleyen; giderek ruhlarla ilişkili sayılan, şaman, büyücü kâhin gibi tutumlara kayan, saygınlıklı insanlardır. Bu yetileri ile önce atalar ruhu ile sonradan da kutsal ruhun temasını sağlayıp, iletişim kurabiliyorlardı!

Bir duvar, ya da perde gerisinde, kutsal ruhla konuşuyorlardı. Örneğin Şuruppak'ta, Utnapiştım (Ziusudra) böyle görüşmeler yapmıştır. Bunlar kendinden önceki

belletenlerin yolunu (şeriatını) sürdüren, tabandan hareketle; eski yasayı onaylayarak yeni değişmeleri; "güya unutulmaları, yanlış uygulananı"" sözünü diyerekten, güncelleyici, yenileyici, şeriat yayıcıları (yol yordam göstericilerdi) .

Toplum ve halkı yeni değişen ilişki biçimlerine göre güncelleme yapan bir yaygın meslekten erbab kişiler silsileleri zinciri oluşturmuştu. Örneğin Musevilikte Levililer, (Harun ve soyu) bu kabilden bir sorumluluk ve yükümlülük üslenmedir

Bayram Kaya

Totemden Kült Merkezlerine 2

İlki sosyo toplumsa hafızayı ve sosyo toplumsa devamlılığı oluşan totemi ve ön ittifaklı insanın temelinde; bu temelde hiç olmayan, sınıf çatışmalı öznellikti anlatışlar; inşacı sosyo toplumsa hafızalı sürece monte edilmişler.

Köleci mutabakatın sahiplendiği mülkiyetçi ilişki, kendilerine aktarılan sosyo toplumsa hafızada ve sosyo toplumsa inşa içinde yoktu. Bu nedenle köleci anlayışın sahiplendiği tutum, bir türlü meşru olmuyordu. Sosyal insanın kuralı, (atalar eliyle) dıştan bir mana ilişkisi olmaktı.

Ön ittifaklar melez ve sentezi olan insanın kendisi dışındaki ilahın takdiri idi. İttifaklı ilahlar yaratmıştı. Oysa köleci sistem, kendisinin bir dayatmasıydı. Bu nedenle meşru olmuyordu

Köleci inşa meşru olamamakla ve sürecin kendiışlerliğinin kesikli sürekliliği olmamakla mülk sahipliğini bir türlü meşrulaşamıyordu. Kendisini sürece kabul ettiremiyordu.

Tüm kavga; köleci insanın meşru bir inşa kuralı olan sosyo toplumsa hafıza içinde gelmeyen bir ajan provokasyon olmasıydı. İşte bu provokasyon; sosyo toplumsa inşa içinde meşru olmayan mal mülk sahipliği oluşla sisteme dıştan dayatılmalıydı. Bu aşamalar nesnellüğün tutumlatır olmasını nesnellikten değil tarihsel olanı öznel anlamaydı.

Söz gelimi bitkiyle (suyla) yağmur arasındaki nesnel belirlenim görülmüş, sezilmişti. Ama bunu öznel oluşla ifade etmedikçe bu düşünce meşrulaşamıyordu. Bitkiler büyüsün diye ilah, yağmuru yağdırıyor diye bu gözlemi meşrulaşıyordu. Bu nedenle su, yağmur ve rüzgâr ilahı vardı.

Malın, mülkün sahipliğini meşrulaşmak için; malın mülkün iyeliğini olumlamak için; malın mülkün dağıtımı keyfi rızık dağıtımı inandırmasına dönüşmüştü. Malın mülk iyelikler elinde oluşla varlığı ve kölelik, kader oluşla; alın yazısı doluşla Rabbin takdiri idi.

Böylece köleci sistem, kendisinin dışında oluşla bu sistemi kendisine dayatanla kendi köleci sistemini meşrulaşmıştı. El ilah-El illah olan Rab, ilahı. Ama giderek ilah olmaktan çıkan, mutlak hakim bir yaratan güçtü.

Köleci manifesto içinde iki insan tipi vardı. Birincisi insan tipi mal mülk sahipliği (iyeliği) olan insanlardı ki rızıkları, tanrı tarafından da verilenlerdi. Bunlar efendilerdi. İkinci tipler rızıkları bu tanrı tarafında verilmeyen insanlar olup, alınlarına köle damgası vurulanlardı. Bunlara insan denmiyor; mülk sahibine efendi, mülkten yoksun olana da köle deniyordu.

İyi de; yaşana gelen süreç içindeki sosyo toplumsa hafızanın ve sosyo toplumsa insanın içinde böyle bir kayıt yoktu. Bu köleci eksenli kayıt; geçmişin kendisine aktarılan meşrulaşma referansları içindeki hiç bir zemin üzerine oturup, kendisini dayatamıyordu. Bu geçmişteki referansına izafe oluşla kendisini dayatamaz lığa çözüm bulundu.

Bu çözüm öznel anlama içinde şöyle işletildi. Erken dönem patentli geçmişteki özne nesnel inşa kalıplı devinim alanlarının içi, köleci dönemle boşaltıldı. Bir hafıza travması oluşturuldu. İçi boşaltılan, asıl inşa kalıbına biçimlenmiş referansıyla devinen alanının içi boşalan kadar alan, ters yüz edilen anlam söylenmesi ile dolduruldu.

Köleci sistemle görünür olan görünmez eşmişti. Köleci sistemin görünmez kıldığı genel yararı ve genel zenginliği oluşan mantığın referansı ile sistem zorunlu olarak ve görünmez eşerek çalışıyordu. Genel yarara göre ürettiriliyor ama genel yararı dağıtmaya ya da paylaşmaya gelince, paylaşım genel yarar bilinci üzerinde değil de, paylaşılacakları ele geçirici, özel mülkiyetçi anlayışla dağıtıyordu.

Genel zenginliğe göre oluşan bilinç ve mantığa göre paylaşımamadığınız şeyleri dolaylı algı üzerinden paylaşım ile, vacibî vücuda hitap ettirmeye başlamıştınız. Güya bu paylaşım işinde mülk sahibinin eli yoktu! Bu paylaşım geçmiş envanterlere uymayışla kutsal ve meşru olmuyordu. Bu nedenle mülkiyetçi edininin mal mülk dağıtım meşrulaşması, atalar olmayan görünmez güce yaptırılıyordu.

Bu ters yüz edilmiş yeni inşa; çok çok öznel inşa oluşla, adım adım süreci kontrol etti. Böylece sürecin tepkisel oluşla vakî sosyo toplumsa gazını alacaktılar.

Totem dönemi ve ön ittifakı dönemi kapsayan yazısız erken dönem içinde, "gruba ve ittifaka bağlılıkla genel yararı oluşturma, kutsal iken"; köleci manifestoda; "mülk olma, mülkü olma ve efendilerin özel yararı kutsaldı" vs.

Sürecek

Bayram Kaya

Totemden Kült Merkezlerine Dönüş 1

Totem alan; grup aklı, grup tutumu, grup gücü, grup bencilliği ve grup tüzelliğinin konuşması oluşla ortaya konmuştu. Ortaya konan yasalar; bir çalılık, bir kayalık, bir ağaç, hayvan sembolizmleri somut oluşlar üzerinde atalar ruhuna, söyleniliyordu. Totem gruplu yönetimin merkezi böyle oluşuyordu.

Totem meslekleri, üreten ilişki oluşla ön ittifakları ve ön ittifakı sentezi ortaya koyarken; ön ittifaklar ve oluşan biyo sosyal ve kültürel ve toplumsal inşalı adımın sentezi, genel olarak sosyo öznel anlayış paralelinde ve daha çok sosyo öznel anlayış içinde oluşla ifade ediliyordu. Bu dönemler bu nedenle ilahi anlayışlı dönemlerdi.

Totemi yönetimin merkezi olan süreç; ön ittifak içinde birleşti. Bağlaşık hareket eden ve sentezlenen gruplar ittifakı; üreten ilişkiler girişmeli oluşla ortak akla; ortak sentezi bilince ve tüzelin lige dönüştü. İşte bu kültürel ve yönetsel sentezli dönüşme, kültür temsilciliği ve kültür yönetimidir. Artık saygıya tapımı totem yalınlığa değil sentezi kültür, sentezi ahlak ve sentezi yönetimin gücüneydi.

Bu sentezi kültür merkezi algısının içinde her bir totem temsilcilerin birbirine göre temsilciliklerine ilah dendi. İlah kavramı, totem temsilciler eliyle, bir tek totem grup birliğine ait oluşla; tekildi.

Ama ittifak içinde üç grup varsa, üç grubu temsilen tekiliklerin her biri, üç gruba ait üç ilah olmakla çoğulluk oldular. Yine totem grup kişileri olup ta kendi içinde üremi çoğalmaları yasaklanan bu saf katışıksız etnik kişilerin her biri ittifakın melez insanlarına göre ilahtılar.

Yani "tekil görünümlü totem grup ilah algısı", grup kişileri sayısı kadar "ilah çoğullaşması" oluyorlardı. Grup 30 kişiyse, 30 ilahtılar. Bunlar totem grup temsilcisi oluşla ittifakı takdir eden, ittifakın melez insanlarına bilmediklerini öğreten ve ittifakı düzenleyen oluşla da ilahtılar. Ölmekle sayıları gün gelip tükenecekti. Tükenenlerin yerlerinde bıraktıkları boşluk devinmeli algı, sembollerle dolduruldu.

Ön ittifak içinde sentezi olana tapımlı yönetimin merkezi oluştu. Bu oluşma kültür merkezli tarihselliği ortaya çıkardı. Böylece kültür merkezli (tapım eksenli) yönetimin biçimlenen iskeleti ortaya kondu. Yönetimler bu biçimlenmeye ister bilinçli şekilde uysunlardı ya da uymasınlardı! Yönetenler bunun farkında olsunlardı ya da olmasınlardı! Kendisini kültür olarak belirten bu zorunluluk, eninde sonunda kendisini duyurtuyordu.

Kendisini duyurtan bu zorunluluk; "yönetim olarak, kültür merkezi olarak geçmiş sentezi arşiv etme". "Geçmişin seçme ayıklama yapılmış kısımlarını, insanın kuralı yapmaktır". "Bu inşa, sosyo toplumun hafızası dediğimiz sosyo toplum belleğini ve sosyo toplumun unutmamasını oluşmaktır". "Bu sürecin devamlılığı demektir". "Sosyo toplumun hafızası; geçmiş depolamakla şimdinin inşasını ortaya koymak demektir".

"Şimdilik sözlü aktarımlar ve yontu üzerinde yapılan iletişimler organik yollar üzerinde depolanan bu bellek içerikleri kategorize bilgi içinde kalıplanmakla, hafıza sürecini kategorize eden arşivlenmeydi". "Kategorize etmeli anlatış, düşünülüp taşınılıp, böyle olsun diye kesikli sürekli oluşla ortaya konmadı". Söz gelimi, kültür merkezinin çevresi yeryüzüne doğru genişledikçe, kültür merkeziyle genişleyen alan arasındaki bire bir bağıntı kuran iletişimde gecikmeler aksamalar ortaya çıktı.

Böylece merkezden çevreye doğru genişleyen, uzaklaşan alan içinde yönetimin gözü,

kulağı, eli, ayağı olan temsilcilikler kategorize edildi. Bu temsilcilikler bey, ensi (vali vs. türü) yetkilenmeli oluşla anlam genişlemesine uğradılar. Yani gelişen durumu yönetmenin organizesi, kendisini; biçim olarak dayattı.

Bu zaten başlı başına kategorize olma ve organize olmaydı. Kişiler üzerinde bellek ediş; bilinç kılış kişileriyle ölürken; sosyo toplumun belleği çocuk, genç, yetişkin kuşaklar kesikli sürekliliği aktarmalı zincirleme oluşuyla; ölmezlik kazanıyordu. Yani yönetim bir yandan organik tazelenmelerle, öznel hafızaydı. Danışılmaydı.

Sosyo toplumsa bellek, diğer yandan da hard disk olma, dividi, sidi olma türü maddi hafıza kayıtları olan verileri (dataları) de içeriyordu. Yönetim ve kült merkezi bilgi işlem ve bilgiyi değerlendirme oluşla karar alma, karar vermenin işlemler dizgeli oluşunun merkeziydi. İşlem merkezi de giderek karmaşıklaşıp entegrasyona dönmeydi.

Bu karmaşıklaşan entegrasyonlar ne tür tek tek uygulamalar eşgüdümünden oluşuyordu?

Söz gelimi kişi mülkiyetli bir imtiyazın ihtilafında ya da kişi ölümlerinde hafıza olucuydular. Veya kişi unutmaları karşısında, sosyo toplum belleği oluşla arşivdiler. Nitekim kişilerin akıl yitimleri sonunda oluşan bir mülk imtiyaz hakkı, sorunu; yönetimin belleği ve yönetimin depo bilgi arşivi oluşla devreye girer. Yönetim ya da kurumsallık, böylece kişilerine görevsel yükümlülük sunuyordu.

Yani yönetimin inşası birden değil, imbikten süzülen aynı süreçlerin yineleyen binlerce deneyin bir cümleye dökülen kural kaide olmasıyla inşalaşmaydı.

Geçmişteki erken dönem sosyo toplumlarının hafızasında ve insanın kuralı içinde; "mülkiyet sahipliği" yoktu. "Rızık olma ve rızık kavramı" yoktu. Rızıkları dağıtan güç olan; "rızıkları tanrı verir" inandırılması yoktu. İnandırmak için gizlenen bir şey de yoktu. Her şey somut ve anlaşılırdı. Yine erken dönem içinde "mülkü dilediğine dilediği gibi dağıtmanın" söylenmesi ve grup totem bilinci, edinmesi yoktu.

Bunlar bilinmiyordu bile. Ve bunların bilinme ihtiyacı dahi duyulmuyordu. Belki kişi egolu nedenle bir av veya bir yiyeceği ilk önce sahiplenme ve tüketme isteği kendini ara sıra olasılıkla deşifre ediyordu. Ancak sosyo toplumsa totemi hafıza, zaten bu içgüdüyü, öğrenme karşısında bir süre; birinci öncelik olma sıralamasında çıkarıp, bu bencil eğilimi ikinci üçüncü sıraya geriletiyordu.

Totemi öğrenme gündeminin içinde birinci sırada önceliği grup yararı ve grup zenginliği alır. Totem kişilerini bu davranışlara sevk eden tutumları meşrulaşıyordu. Kısacası köleci döneme dek, determine eden sosyo toplumsa hafızada ve insanın temelinde; grup yararı ve grup zenginliği olan sağlama ve bunun bağıntı laması vardı.

Yani ilk belirlenim koşul ve kuralı içinde mülkü ve köleliği hafıza eden ve mülkiyetçi ilişkiyi inşa eden sosyo toplumsa sözleşme yoktu. Özel mülkiyetçi anlayış asla ilki olur sosyo toplumsa hafıza ve inşayı başlatmazdı, Doğada sağlama yapılan dönemde özel mülkiyetçi ilişki, bir çekim alanı değil; bir dağıtan inşayı ve sentezi bozan merkezi olurdu.

Özel mülkiyetçi anlayış, totem inşayı başlayış süreci içinde; zaten hiç olamazdı. Bu nedenle erken dönem içinde bilinmeyen özel mülkiyet, bu dönem içinde ana belirleyenle inşa kuralı ve toplumsa inşa değildir. Ve rızık, rızıkları dağıtma köleci toplum

öncesi sosyo toplumsa hafızanın arşivi değildirler.

Bu nedenle köleci mutabakatın içine, kişi ve kişiler çıkarlı virüs bulaşmıştı. Bu virüs, geniş çoğunluğu mülkten yoksun kılışla bu kişileri mülkü olanlara ihtiyaçlı kılıyordular. Böylece mülkü olanlar ihtiyaçlı olanları kolaylıkla yönetip güdüyorlardı. İstediklerini yaptırıyorlardı.

Sürecek

Bayram Kaya

Totemi Anlama İçinde Alan Ve Gerilim İlişkisi

Her durumun bir akış eğilim gücü ve potansiyeli vardır. Bunu sağa, sola ve oturduğu zemine doğru bir basınç özelliği gibi de yansrlar. Böyle durum, bir durumla karşılaştı mı, karşılaşan durumların birbirine olan olası engellerinden ötürü ve kendilerindeki g farklarından ötürü, aralarında bir gerilim alanı oluşurlar. Oluşan bu gerilim, durumlardan birinin tek yanında oluşa bileceği gibi karşılıklı da olabilir.

Avı ile karşılaşan aslan; kendi üzerinde hem bir haz heyecan gerilimini, hem de avı elinde kaçıracak olmanın gerilimini oluşturur. Av konumunda olan durumumuz da; korku, can kaygısı ve kurtulmanın strest (gerilim) süreçlerini yaşayacaktır.

Aslan zerindeki birleşke stres eğilimi ava doğru seğirtmenin eylemselliğini başlatacaktır. Ava dek av üzerindeki stres gerilimi de, avın aslandan uzaklaşma davranışını sergileyecektir. Alanın yönü her iki stresi oluşumu sreleyecek niteliktedir.

Durumların dıştaki alan etkisi ile durumun kendi iç düzenli alan etki bileşimleri olan bileşke kuvveti; birbirine eklenir yönde ise akış hızlanır. Akışa zıt olan gerilimler karşılaşmasında, her bir gerilim kendi doğrultusunda bu engeli (gerilimi) aşmak ister. Dirençler oluşur. Süreç aksar (faren etkisi) olacaktır.

Bir insan, başka bir insanla karşılaştığında ya da bir insan sosyal yapı veya toplumsal yapısı ile yüz yüze karşılaştığında; kişi ister istemez kendisi ile karşılaşma durumu arasında bir gerilim alanı oluşturur. Ha keza insan doğa ilişkisi de, yine bir gerilim ilişkisidir.

Söz gelimi çevrede duyulan bir ses kişide bir korku gerilimi oluşturur. Yine bu ses kişide bir tehdit edilme gerilimi (stresi) doğurur. Ya da o ses kişimizin imdadına yetişen duygu enginliğince bir gerilim heyecanını ortaya koyar vs.

Yine doğada olan daldaki bir elmayı almak isteyen insan proto tip durumla; daldaki elma konumunun arasında tek yanlı bir gerilim alanı oluşur. Kişinin açlığı elmayı yeme eylemine dönüşür. Elmayı yeme eylemi, elmayı ele geçirmekle ancak olası olacaktır.

Elmayı ele geçirmek isteyen kişi; gerek boyunun meyveye yetmemesinden rahatsızlıkla, gerek ağaca çıkamamaktan ötürü, bir türlü elmayı alamamakla; elmayı elde etme akış eğilimi, büyük bir engelle karşılaşacaktır. Böylece kişi, bir hayli, iyice bir gerilim içine girecektir.

Eğer başarabilirse kişimiz, taşlama yoluyla; ya da sılıkla vurarak o meyveyi dalında düşürerek elde edebilecektir. Bu kez de gerilim en az düzeyine inecektir. Kişi hiç bir zaman gerilimden (heyecandan) kurtulamaz. Gerilimi düşük olan egonun tepki ve refleksleri de zayıftır.

Kişiler(egolar) i ve dış ilişkileriyle kayıtlıdır. Yiyecek bulamamanın açlığıyla kayıtlıdırlar (gerilimlidirler) . Korkularıyla, tehditlerle kayıtlıdırlar. Işıkla, karanlıkla; sıcakla, soğukla; sessizlikle, ani sesle vs. hepten gerilimlidirler (kayıtlıdırlar) .

Egonun kayıtlı oluşları yüzünden kişi daima çevresine karşı rkektir temkinlidir. Kişi evre içine tedbirli ve temkinli oluşla, çevresini dinleyen ve çevresini kollayan bir dikkatle; kimi kez de alarm durumlu bir gerilim içindedir. Bu haller, kişilerin her an gerilimli olmasının ana nedenidirler.

Karşı karşıya gelen iki insan; birbirini görmekten mşerreffe olsalar da, aralarında bir

gerilim oluşur. En azından birbirlerine karşı ölçülü olma, saygılı olma, birbirine karşı belli sınırlar içinde olma zorundadır. Bu gerekmeler bile, taraflarda dikkatli olmanın, pot kırmamanın, gerilmesini ortaya koyacaktır.

Gerilimli bir karşılaşmada; selamlaşmak, hal hatır sormak; gerilimi minimize eder. Minimize gerilim de güvenli, rahat ve istikrarlı bir hal akışıdır. Yani gerilim saygı, sevgi rezonansı üzerinde stabilize olur. Unutmayın ki, siz bir totem alan içindesiniz. Gerilimlerinizde bu totemi alan içinde oluşmaktadır.

Totem alan; gerilen, eşikleri yükselen bu aşamalara, alan yönünde katkı verir. Bizdeki gerekmelerin karşılanması yönüne, alan yönü diyoruz. Alan yönünüzdeki her bir aksamalar ve firen etkisiyle oluşan direnç; alan içindeki (bizdeki) mevcut gerilimi aşmak içindir. Bu direnç çoğu kez siz, meşruiyet içinde olduğunuz sürece; olduğundan daha zayıf oluşla, ihmal edilir ve o işin gerçekleşmesi için olan kural ya da kaidedirler.

Burada size etkiyen alan kuvveti; sosyo-toplumsa yapının meşruiyetlikleri ve olumlamaları olan totem alanın tabularıdır. Söz gelimi ürettiğiniz cep telefonu, toplumsal normlara göre oluşla, sizin üretim yapmanızdan yana olan kolaylıklarla (alan yönüyle) akacaktır.

Ürettiğiniz telefon hemen ekmeğe, elbiseye vs. dönüşmez. Bir takas ve transferlere çevrildikten sonra ancak sizin temel tüketim ilişkilerinize dönüşür.

Böylelikle totem alan içindeki sağlanışlar biraz gecikir olmanın sosyo-toplumsa çevrimleri üzerinde az biraz gecikerekten (aksayacakla-engel ve gerilim kaidelerden sonra) size döner. Görülüyor ki totem ve totemi alan böylesine bir hayatiyettir.

Totemi, amuletleri (muska-ikon, dövme, giyim renk gibi işaret oluşla) boynunda taşıyan insan, aslında kendi egosunun (var olmasını sürdürmenin) yol haritasını boynunda taşımaktadır.

Benliğimiz nasıl kendi seçme ayıklamasını, haz ve elem duygusu üzerinde kritiğe ederek, gerilim alanı oluşturursa; yine benliğimizin hazcı olan dıştan karşılanmaları da; apaçık bir gerilim durumudurlar.

Bayram Kaya

Totemi Anlama İçinde Animist Anlama 1

Ölüm duygusu, ittifak öncesi toplulukların da yaşanır bir konusu olmakla; elbette animist insanların kendi öznellikleri içine yansıyışlarıyla, kendi öznellikleri içinde de, kavranıyordu.

İttifaktı dönem öncesinin duygularıyla ölüm algısı içindeki bir insan, ölen kişilerinin bir ağaç, bir çalı ya da bir kayalık, bir dağ, bir taş, bir kuş, bir horoz vs. gibiden oluşla dünyaya tekrar geldiği kanısındaydı. Bu nedenle ittifak öncesi insanın çevresi, ölmüş atalarının canlarıyla doluydu.

İşte animist düşüncenin temeli bu şekilde olur, ölen insanın don (görünüş) değiştirerekten tekrar dünyaya geldiği şeklindedir. Animist (canlılık) dönemden, ittifakı döneme doğru olan süreçte ölüm anlayışı da bir değişme, dönüşme olmaya başlayacaktı. Hesap verilebilir ölüm duygusu mülkçü yaşantısal akislerden yüklenmenin açık bir ifadesiydi.

Animist algı ve duygu içinde olan insanın, ölüp dirilme ve hesaba çekilme gibi soyut bir anlayışa sahip olmaları katıyetle olası dahi değildi. Animist insanımız yaşadıkları dışındaki, algılarını kurgularını ifade bile edemezler. Hayal gücü dahi yaşadıklarımızla ikame olup; yaşadıklarımızdan atbaşı oluşla ve frensiz oluşa, biraz öndedirler.

Kendi yaşamı içinde, kendi yaşamasına göre yansıyacak ve o düşünmeyi yansıtacak bir yankı karşılığı olamadan, ölüp dirilme; hesaba çekilme gibi alınamayan hakların alınması, şeklindeki düşüncesi böylesi bir sistematiklik içeremezdi. Hesaba çekilme gibi böyle bir düşünme yansıtmaları olası değildi.

Hiç hırsızlığı, mal müsaderesi, zulmü vs. olmayan animist atamız olan animist insan; neyin hesabını verecekti? Malı, mülkü olmayan animist insan, hesaba çekilme gibi böylesi bir ulviyeti olan düşünceye nasıl varacaktı?

Zaten doğada olan her şey onun içindi. Dünya onun çevresinde dönüyordu adeta. Her şey onun iken animist insan, neyin mahsuplaşması içine girecekti? Üstelik gezdiği her yerde atalarının onu görüp, koruyup gözetken söylemleri ona yol gösteriyorken; ölmeyi bir öte dünya yaşamı olacaktan bilmiyor iken ölükte hesaba çekilmeyi bilemezdi. Bulduğu ot, yumru kökler, meyve, avladığı rast geldiği ölü leşleri totem eşleri (totem soy kardeşleri) ile beraber yiyordu.

Bu kabil kolektifçe olmayan kuralın dışındaki düşünce ve hayal pek pek var olamazdı. Kişiler, grubunu kazanmak için, grup yararına olmanın en önde olmanın görünümü içindeydi. Kolektif kurala ihaneti hani neredeyse sifıra yakındı. Gizlide bir avı yese dahi; "benim karnım tok, ben sizle ava gelmiyorum" diyemezdi. Grupla yeniden ava çıkıp yemek zorundaydı.

Animisti tekil bir kişinin, mal edinme; edinilen malı depolama gibi bir lüksü de yoktu. Sözün kısası; animist kişi neyin ihanetini yapacaktı? Ki hiç değilse bunun hesabını verir olsundu! Böyle bir durum zaten kişinin ilk elden lanetçi aforozudur.

Kolektifçe olana durumlara olası bir ihanet; animistin zaten aklının kıyısında bile hiç geçmeyecek, hiç bir işine yaramayacak olan bir durumdur.

Yani ölüp, hesaba çekilmek için dirilme fikri; ancak ittifakı dönem sonrasında yeşerecek ve gelişecek olan, sistematik olgulaşmanın bir yücelimidir. Açıkçası animist dönem, mülkiyetçi olmamakla ve özel mülkün olduğu bir dönem de olmamakla; ölükle dirilip

hesaba çekilme fikrini yeşertemezdi. Hesaba çekilirle sual edilme anlayışı ancak özel mal mülk ve emek gücü gaspına ilişkindirler.

Animist (sosyal birlikçi) dönemdeki insanın gücü (emeği) kişi emeği dahi değildir. Kişi gücü, ancak grup gücü içinde mütalaa olan bir gerçekleşmedirler. Grup gücünde yararlanma, Güneş'ten yararlanma gibi zorunlu durumdur. Grup yararı oluşturmak da animist için; bir ateşi sürekli yanar tutmak gibidir.

Ateşi sürekli yanar tutmak grup üyelerinin her bir katılımının, toplumsal gücü oluşla; siz sadece bu ateşe bir çalı çırpı atacaktınız. Grup gücü olmak, böylesi başka bir işti.

Kısacası özel mal, mülk edinme; haksızlık, hırsızlık yapma; gasp etme, hile yapma; harama el uzatma; zalim olup zulüm etme gibi mülkiyetçi oluşmaların tezahürünü, animistin bilmesine olanak yoktu.

Ölülle hesaba çekilme, mülkçü, köleci gelişkinin adaletçi duygusu oluşla; bunu bir animistin anlaması olası değildir.

Malı müsadere edilmiş (haksız el konmuş) bir güçsüzümüz; bu dünyada sağlanamayan kişi haklarını öte dünyada kurulan divan ile sağlayacaktı. Bu anlayış ancak, özel mülkiyetin zulmü karşısında zayıf olanın yansıyan bir anlayıştı belagattir.

Bu kabilden olur, zaman ve zemin üretim ilişkilerine denk düşen öznel gelişmeli sınıf anlayışlarımız; toplumların cari uygulamalarıyla işlerlik ve somutluk kazandılar.

Zaten toplumun bir rahatsızlık ve huzursuzluk kaynağı olan mal edinmeciler efendi-köle kavgalarına dek sınıfsal düşünceler sosyal anlayışlı kültürler içinde vardı. Sosyal yapı içindeki sınıf tabanlı kültürden de esinle, bu kavgaları toplumlar; yüzeysel de olsa, bu dünyanın hesaplaşması içine aldılar.

Sürecek

Bayram Kaya

Totemi Anlama İçinde Animist Anlama 2

Kısacası özel mal, mülk edinme; haksızlık, hırsızlık yapma; gasp etme, hile yapma; harama el uzatma; zalim olup zulüm etme gibi mülkiyetçi oluşmaların tezahürünü, animistin bilmesine olanak yoktu.

Ölülle hesaba çekilme, mülkçü, köleci gelişkinin adaletçi duygusu oluşla; bunu bir animistin bilmesi olası değildir.

Malı müsadere edilmiş (haksız el konmuş) bir güçsüzümüz; bu dünyada sağlanamayan kişi haklarını öte dünyada kurulan divan ile sağlayacaktı. Bu anlayış ancak, özel mülkiyetin zulmü karşısında zayıf olanın yansıyan bir anlayıştı belagattir.

Bu kabilden olur, zaman ve zemin üretim ilişkilerine denk düşen öznel gelişmeli sınıf anlayışlarımız; toplumların cari uygulamalarıyla işlerlik ve somutluk kazandılar.

Zaten toplumun bir rahatsızlık ve huzursuzluk kaynağı olan mal edinmecî efendi-köle kavgalarına dek sınıfsal düşünceler sosyal anlayışlı kültürler içinde vardı. Sosyal yapı içindeki sınıf tabanlı kültürden de esinle, bu kavgaları toplumlar; yüzeysel de olsa, bu dünyanın hesaplaşması içine aldılar.

Mal mülk edinmeden kaynaklı, mal mülk sahibi olan ezenlerle; maldan mülkten yoksun olan geniş köle çoğunluk ezilenlerin hukuku, adalet adı altında ortaya kondu. Totem toplulukların adaletsizlikleri de yoktu; adaletleri de yoktu. Sadece totem söylet imli yasa ve kuralları vardı. Ki bunlar da adalet olmayıp; yaşamın ilkeleri idi. Egoya dek olan sığlaşanların sosyal elçi düzenlenmiş ilişkileri idi.

Toplumların ortaya koydukları adalet gözetme ilkesi ister göstermelik bir sınıfsal baskıyla olsun. İster öylesine bir zorunlulukla ortaya konmuş olsun. İsterse bu ilke iyice sulandırılmış olsun. Adaletin cini bir kez şişede çıkmıştı. İnsanlar adalet kavramı yoluna bir kez girmiştiler.

Adaletle ilişkin cari oluş, kendi diyalektik çelişkilerinden kaynaklı zorlamalarla çağlar boyunca olan ağır aksakta olsa, destanlarına konu oluşla; bu günkü uygarlık hukukuna ulaşılmıştı. Bu adaletçi anlayışın temeli, mülklü mülksüz eşitsizliğine dayalı oluşla; ibre mülklüden yana kaymıştır. Ve adalet; "mülkün" mülkiyeti olandan yana olmanın korunma ve gözetilmesine ilişkin temelleriyle oluşmuştur.

Bu adaletin temeli zorunlu olarak mülktü. Mülkten kastımız malı mülkü olandır. Özel mülkün temeli, korunması ve kutsallığı üzerine inşa bir adalettir bu. Elbette adalet böyle kalmayıp üzerine bir yığın yansımaları da alarak karmaşık bir sarmal oluşla devinecekti. Artık adaletsiz hiçbir şey olmuyordu.

Böylece toplumlar; öldükten sonra hesaba çekilme gibi öznel olgucu, sınıfsal sosyal adalet anlayışlı anlamalarını; toplumun otoritesi içine koyup, adalet dağıtma oluşla, yasa ve kural olmanın biriken bir müktesebatlar zenginliği, yapmışlardı. Toplumun sınıfsal yasaları yanında; sosyo-öznel anlamının dini versiyonları da sosyal yapı içinde yer yer topluma müdahale ederekten, sürüp gidiyordu.

İnsan benliği böylesi diyalektik kulvarlarda gezinüşleriyle benlik süreçleri oluşmaktadır. Benlik yaşamın özü oluşla dışınızda dinamik bir açılımdır.

Benlik içte bir enerji düzenlemesi olan süreçlerden başlayıp, yine içte öznellik duyumu çevrimli oluşun yönetir, düzenler, muhakeme ederle bir üst basamağa doğru gelişmiş

öznedir. Benlik bu iç süreçlerini dıştan girdilerle sağlar olmaktadır. Bu sağlanmalar benin dıştan öğrenmeli, dıştan girişmeli diyalektik bağıntıdırlar.

Dıştaki bağıntı benliğe göre sağlanışken, içimizdeki yaşama dek olan ben; dıştaki sağlamanın geciken sürecine katlanmayı ve o süreci desteklemeyi, sizin isteğiniz gibi belirlemektedir. Bu isteklilik dışa bir eğilim davranışı oluşla, seçme ayıklamalı bir bilen özne olacakla aksetmektedir.

Dışta akseden bu benci seçme ayıklama eğilimi, sosyal birlikten, toplumsal yapıya dek gelmiştir. Dışa akseden içteki aynı benliğimiz; dışta üç tür özellik bağıntısı içinde yansıyabilmektedir. Birinci bağıntı sosyal bencilik. İkinci bağıntı toplumsal bencilik. Üçüncü ve asıl bencilik özel yaşam benciliği olan tekil kişi benciliğidir. İlk iki bencilik, özel bencilığe sağlanan olan düzenlenmiş avatar kalıp bağ benciliktirler.

Söz gelimi sosyal bencilik size; yediğiniz, ürettiğiniz bir şeye bakan, ağzı sulanan insan için "göz hakkı" gibi bir öznel anlayışı sunar. Toplumsal alan değiştirilebilir emekler olgusu ile " tarlada izi olmayanın harmanda yüzü olmaz" der. Ya da; " emek olmadan yemek olmaz" der. Bu iki çelişik alan düşünüşü benliğimize yansır.

İki alan arası filtre bu sözleri kendi alanlarından, diğer alanlar içine geçişini tıkacılar. Siz toplumda göz hakkı gözetmezsiniz. Toplumda emeğinizle kazanırsınız. Emeğinizi sosyal yaşam içinde tüketirken sosyal benci yansımayı siz kendi üzerinizde başkasının göz hakkı oluşla gözetirsiniz. Bu sizin dıştan öğrenmeli oluşunuzla, özel ve öznel bencilüğünüzün bir tasarrufu olur.

Sosyo-toplum arasındaki filtre; sosyal alanda, yurttaşlık bilincidir. Yurttaşın tarih bilincidir. Kişilerin alan bilincidir. Kişilerin sosyo-topluma katılım bilinçleridir vs. Toplumsal alan yandan halk alan yana doğru olan filtre de toplumun otorite bilincidir. Nesne öznel toplumsal yasalardır. Hükümet etme bilincidir. Toplumsal organizeliklerin duyarlılığıdır. Hele de kamusal alanın reflekti duyarlılığı ve yumuşatıcı lığıdır.

Sizin dışınızda, sizin bağı özelliği yansımanızla ve sizle oluşan ama siz olmayan; bir de toplumsal ve sosyal bencilik, vardır. Kuşkusuz ki bunlar yine kişi bencilüğünüze dönen, benin dış özellik bağıntılarıyla olan bencilikleridirler. Ama kişi bencilüğünüze dönen bencilikten, daha fazla benciliktirler. Sosyal adalet tezahürü ve toplumsal yurttaşlık gibi tanımlar, sosyo-toplumsa benlikler içinde kavranır.

Sizin dışınızda olurla sizden fazla; sizin dışınızı da kapsarlıkla, sosyal benlik ve toplumsal benlikler daha geniş çalışıp; geleceği, insanlığı tasarlayıp, düşünen; sizin dışınızda ama sizin de kendinizi bulduğunuz bir üst paydaş benliklerdir. Benliğünüzün, diğer benliklerle dıştan sosyo-toplum üzerinde bedenlenip; üretim yapan, paydaş olan; paydaşla özel olduğunuz bir süreçler birliği ve süreçler ayrılığı olmaktadır; sosyo-toplumsa benlikler.

23.11.2012

Bayram Kaya

Totemi Yapının Bir Özelliğine, Büyüteç Tutmak

Değerli okur. Burada az ya da biraz okunan bütün yazılarımda belki de ilk kez duyacağınız çıkarım ve ortaya koyuşlar mevcut olup, bunlar yazarın kendi rezervidirler.

Çok ortaya koyuşlarım bilinenlerin aksine oluşla belki de bir şaşkınlık ya da kulak asmazlık olmaktadır. Bu nedenle okunup anlaşılması da güç olabilmektedir. Böyle olunca, bu tür yazılar pek okunup yeğlenmezler. Buna rağmen, insanlar yine de yazar. Yazmalı da. Bir düşünce yazısının sanırım mukadderatı da budur. Yazıyı kafanızdaki önyargılı, totem anlamasıyla okumayınız lütfen.

Totemi oluşturan; ateşi kullanım alanına sokan; tekerleği bulan; hayvanı evcilleştirip, postunu sırtına geçiren; bitki yetiştiren; kesici aletler yapan; resim çizen; bugünkü sosyo toplumsa yaşamları ortaya koyan insanlara, ilkel demek; güncel ikelliğin aydın cehaleti olmasından başka bir şey değildir.

Tüzellik, totemi yapının çok önemli bir özelliğidir. İnsanlığın eski dönemlerde ve eski sosyal birlikçi yapıları içindeki en önemli soyuttu öznel gelişmesi, bu totemi yapı tüzelliğini ortaya koyabilmeleridir. Sosyal yapıların günlük yaşamdan edindiği deneyim ve kazanımları vardı. Bu deneyim ve kazanımlarını kişilerin dışındaki totem bir noktaya göç ettirmeleri, insanlığın tam bir anlamsal dönüşmesiydi.

Totemi nokta da, bu göç olgularını kristalize edişle, insanlar; o totem noktayı, çekim alanı kılmıştır. Yine o totom sel nokta hem "sosyal yapının bilinci" olmuştur; hem de o totemi nokta, "grup sosyal beni", yapılmıştır. Sürecin böyle olması gelecekteki zincirleme çığlamanın, ateşlenen fitili olacaktı.

Böylece bu totemi noktanın, göç ediş anlamıyla anlaşılır; görünür yanı yoktu. Bu totemi noktanın hükmî şahsiyeti vardı. Burada hükmü şahsiyet, o sosyal yapının ya da kurumun benliği ve bilincidir. Adeta bir organizma beni ve vücudu gibi oluşla yapı içine damar ağlarıyla tekrar dağılabilmektedir.

Bu durum çok önemli bir kavranış ve kavratışın, tüzellik oluşuydu. İşte totem bir yönü ve bir anlamı da bu tüzellikçe oluşuydu. İnsan sosyal yapı içinde kendisini bu totem noktayla saygılayıp, varlaştırırken giderek bu noktaya yabancılaşacaktı. Bu noktanın gerisindeki tüzelleşme soyutlamasını unutup bu noktayı ökülte edip ve inisiye yoluyla öğrenme süreci yapacaklardı.

Her totem de, bir tüzellik vardı. Her tüzellik te, bir totemdi. Sosyal grup bilinci ve sosyal grup beni, o noktayı bir yaptırın, bir yaptırım oluşla; otorite merkezli bilinçle meşrulaştı. Bu meşrulaşışı kendi grup onayıyla, müktesebatların odağı yapıyla, buraya; saygı duyup kutsadığı anlamlar değerini atfetmiştir.

Bu tüzellikti totemi nokta günümüze gelene değin birçok yarılma ve dallanmaların değişkenliği içinde oluşla kurumsallaşmışlardır. Günümüze dek, monarşiden demokrasiye; mutlakıyetten meşrutiyete ve cumhuriyete; seçimlerden, bürokrasiye, adalete dek vs. bulunuşlar hep bu totemi tüzel alanın yarılan; dallanıp, çatallanan zemin bölünmesi içinde, zeminlerin kategorize edilmesiyle bu düzeye gelinmiştir.

Totemi insan bilinci bu tüzellikti alanı, kendi bencil sağlanımlarına hitap eder oluşlarıyla çekim ve yaptırım gücü kıldılar. Söz gelimi bu totemi nokta av yaptırın ve avı paylaşırın ilkeydi. Cinselliği düzenleyen ilkeydi. Burada cinsellik ve avı paylaşım yemek; kişinin kendisi olan özeline karşılık geliyordu.

İnsan sosyal yapı içinde bu tüzeli noktayı kutsayıp saygılındı. Günümüz insanı ise gizlide ilk fırsatta bu tüzelliğe toplum aleyhine oluşla saygısız olup, tüzelliğin akışını yapan siyasi erke; kul köle olmanın yabancılaşması içindedirler. Bugün emeğin yüce değeri olması, bu bencil tüzelliktendi.

Güncel insan tüzeli olanla, tüzeli olanın içindekini karıştırmıştı. Yani güncel insan, tüzellenen bencilliğini göremeyip, olup biten içinde hile ve desiselerle yeniden bencilliğini aramakla, kendinin insani tutumlu olduğunu sanmaktadırlar. Oysa sosyo toplumsa tüzelliğin dışında insanlık yoktur. Zaten olsaydı, sosyo toplumsa tüzelliğin olmasına gerek yoktu ve totemi tüzellik olamazdı.

Burada tüzelin alan içi ilkeleri değişmez demiyoruz. Tüzelliğin saygın oluşu çok önemlidir. Tüzellik içinde saygının olacakların her bir değişmesi, artık sizin kullanımınız değildirler. Bu nedenle tüzellik dışına itilen saygın olmayabilir.

Alanın içindeki totemi süre duruma kuvvet uygulayan potansiyellikler olduğu unutulmamalıdır. Yanisi şu ki tüzelliğin, devinim alanına kaynaklık eder bir anlama ve bilinç olduğu; bu bilincin ve benliğin de sosyo toplumsa yapı tüzelliği olduğu, unutulmamalıdır.

Tüzellik içindeki gelişmeyle, tabu kullanımını aşan her değişme ve dönüşme; tüzelliğin içindeki bir kullanım bağıntısını ve tabusunu elbette ki değiştirecektir. Ama durup dururken de, tüzeldik içinin bir konusu, kendiliğinden değişmezdi.

Eski sosyo toplumsa yapılar, bu tüzeli totem yapı bilinçleriyle ile kendilerini oluşturmuşlardır. Böyle oluşla insanlar, totemi tüzellikte; çok nesnel ve gerçekçi insanlardı. Eskinin gerçekçi, nesnel düşünmeli insanları, totemi tüzelliğe kendilerini aracısız yaklaştırmışlardır. Kendileri ile tüzelliğin temasını bizatihi duyup, hissetmenin iletme bağıntısı içindeydiler. Hayal görüp, hayali resmeden; bugünkü insanlardı.

Oysa günümüz insanı bunca müktesebat zenginliğine rağmen, sosyo toplumsa bilinç ve ben olan bu totemi tüzelliğe, kendisini oldukça yabancılaştırmıştır. Şimdiki zamanda totemi tüzellikle, kişinin kendi arasında; bire bir temas oluşturulamamasından ötürü soğukluklar vardır. Tüzellikle insan arasında bir yığın araçlar vardır.

Bu yüzden insanlar güncel tüzellik referansına bakarak kendilerini düzeltmenin ve denetlemenin yoksunluğu içindedirler. Kişilerle tüzellikler arasında yapay çeviriler (tercümeler) vardır. Tüzellik bu soğukluk ve yapay araçlar arkasında, yitip gitmiştir. Totemi tüzelliğe göre günlük düzenleme ve akış yaptırması gereken erki öznel insan pozisyon, bu tüzelliğin asıl sahibini kendisine kul-köle yapmıştır.

17.02.2013

Bayram Kaya

Totemizm içinde Alan Kavramı

Bazen yazar her aynı konu içeriklerine dönüşle, o konuya bir paragraf ta olsa; bir cümle de olsa yeni ekler yapar. Yani tekrarilik hem bir pekiştirmedir. Hem de o konu içeriğinde olacak yeni bir ek yapan özelliği inşadılar. Yani yazarın yeni bir tanım, yeni bir bağıntı söylemek zorunda oluşudur. Sözelimi; totemizm içindeki alanları belirtmek, söylemek zorunda oluşu gibidir.

Doğada, her yerde benzer olan şeyler; temelde görece durumlar içinde de bir özel durum düzenlenişi yansıma oluşun süren ortak dinamiğidirler. Süren dinamik, elbette modam od oluşla temeldeki olan şeylerin bire bir kopya yansıması olmayacaktı. Örneğin; sosyo toplumsa yapı içindeki alan kavramıyla; elektronikteki alan kavramları; anlamca benzer alansa da benzerlik bir ÇEKİM olmaktan gayri, bire bir birbiriyle, aynı değildirler.

Artık sosyo-toplumsa alan içinde insanın duyguya batışı oluşla hoşlanılan bir noktası; alanın yön akış hız, zamanını yavaşlatır. Bu hissi yer akışın yığılma yaptığı noktalaradır. Alan içinin, bir baştan bir başa kat eden uzamı; bu yığılmaların oluşmasıyla engeller; alan yolunun hayli uzamasını, gecikmesini; alan yolunun direnç ve fren noktalarını oluşturacaktırlar.

Alan içindeki bu öznellik; yükün özelliğini belirtemeyecektir. Ama yükün bu yasa özelliklerini istediği zamanda, istediği doğrultuda kullanabilecektir. Bu amaçlı kullanımla sosyo- toplumsa alanın içindeki istemli yığılmalar; düzenli enerji kullanışla, istikrarlılığın alanlarını oluşturacaktırlar.

Ya da bu istemli iradi yığılmalar, alan içi kaostuk yapıların üzerine kendisinin yüzen vahalarını ortaya koyacaktır. Bu vaha alan içindeki kişiler, iyice bir kendi insanlığını ortaya koymanın, olgunluk ve öznel yücelmesini meydana koyacaktırlar.

Temel inorganik süreçli alan içinin tabu ve kutsalları yoktur. Sosyo-toplumsa totemizmdi alan içinin, tabu ve kutsalları var olacaktır. Sosyo-toplumsa yapının tabu ve kutsallıklarını öğrenen ve pekiştiren davranışlar; aklın, duygunun ve vicdanın verileri ile kişidi benliği etkileyen eşik durumları olacaktırlar.

Sosyo-toplumdaki alanın iç yönü, çok kez direk bir icbarın (total kuvvetin) uygulaması olmayıp; tabuya dek (öznelkilere dek) uygunluklarla kutsanan bir vicdani kanaatin de alan yönü olacaktırlar. Vicdani kanaat te; sosyo-toplumsal alanlara ait bir hareketler skalası oluşla; her bir yerdeki alan gücünün düzenlenişlerine göre duyuş olacaktırlar. Bu kabil her bir duyuş girişmesi akışı kolaylar, ya da engeller. Yapı içinin alan hareketi böyle de, yavaşlatılır.

Alan, kendi içindeki yüklerine bir kuvvet uygular. Yükle, alan; karşılıklı bir kuvvet etkimışı ile girişirler. İnorganiklerde yükler, alan yönünde ve lineer bir hareketle birden oluşan bir süreç boyutlu olup bitmenin çevrimidirler.

Sosyo toplumsal alan da, yüklerine (kişilerine) bir kuvvet uygular. Bu kuvvet sosyo toplumsa kuvvet oluşlarla gelenektir, yasadır vs. Kişilerin de, bu kuvvete karşı bir direnci ve bu kuvvetten etkilenmeleri ve bu kuvveti kullanımları vardır. Ama elektronikteki alanın etkisi içindeki yük, genelde hareket yönü ile lineer kılınıp, birden oluşuyla; sosyo toplumsa alanın özneliliğiyle aynı değildirler.

Çünkü sosyo toplumsa alan içindeki kişilerin; kendilerine özgü bir duyguları, kendilerine özgü istekleri, kendilerine özgü bir akıl ya da mantıki olma dediğimiz; ÖZNEELLİK

dirençleri vardır. Bu nedenle sosyo- toplumsa alanlar; hem duyguya hitap etmelidirler. Hem de akli, ikna etmek zorundadırlar.

Sosyo totemi alanlar: hemen, hepten duyguların; kişi öznellikti aklın alanı olurlar. Yine sosyal alanlar parçalı ve ortak duygulu, gruptu inanma oluşla; eski yeni mantıki gelenekler birliğini ortaya koyan özel yaşamli durumduklar. Toplumsal alan: nesnel yasalar kavranıştı olup; toplumsa güçle, bilim denen ortak aklın girişişiyile üreten totemi alanıdırlar.

Sosyo toplumun bu özellikleri; temel olan elektrik, manyetik alanların içinde yoktur. Sosyo-toplumsa ÖZNELLİK sosyo toplumsa temel alan üzerine sonradan inşa olan, yepyeni bir özellikçe olan tarihiliktir. Ve sosyo toplumsa inşalar, temel alan girişmesini karmaşık yapmanın olgu ve olay süreçleridirler de. Burada, organik ve inorganik her iki alanda salt olan, alan içinin çekme itme özelliğinin aynı olmasıdır.

Artık sosyal alan içinde olanlardan birisi de; duyguyabatan insanın; hoşlanıp, hoşlanmama olucu noktalarıdırlar. Bu duygusal noktalar, totemi alanın yön akış hızını artırırılar ya da yavaşlatırılar. Bu öznel hissi noktalar; alan içi akışın hızlandığı ya da yığılma yaptığı noktadırlar.

Toplumsal alan içinde yığılma olanlardan birisi de üretim nesnelereinin değıştirilebilir olmasıdır. Bu nesnel ve somut noktaların alan içine dağılım ve üretimce bağıl ilişkileri, alan içinin engelci yığılma noktalarıdırlar. Alan içinin, bir baştan bir başa yol kat edilişi olan uzamı; bu gibi engelci yığılmaların oluşmasıyla alan yolu hayli uzayacaktır. Bu uzama akan zamanın gecikme direnç ve fren noktaları olacaktırlar. Sürecin içi (görece) toplumsal yapı ömrüne göre, hızlı olmak zorundadır.

Toplumsal alan içindeki bu nesnel öznellik; sosyal alan içinin kişidi ya da gruptu olan öznellikleri, yükün özelliğini belirtemeyecektirler. Ama yükün bu yasa özelliklerini istedikleri zamanda, istedikleri doğrultuda nesnel ve öznel girişmeli kullanabilecekler. Bu amaçlı kullanımla sosyo- toplumsa alanın içindeki bilinçli, istemli oluşturulan yığılmalar, düzenli enerji kullanışla; istikrarlılığın alanlarını da oluşturacaktırlar.

Totemi alan içinin zaten var olan bir kaostuk yapıları vardır. İşte istemli ya da iradi oluşla ortaya konan bu yığılmaların ve kaostu durumların üzerine; istemli ya da iradi olan öznel kararlar bindirilecek ya da modüle edilecektirler. Modüle edilen bu sosyo toplumsa bilinç, yapının kendi yüzen vahalarını ortaya koyacaktır. Bu vaha alan içindeki kişiler, iyice bir kendi insanlığını ortaya koymanın, olgunluk ve öznel yücelmesini meydana koyacaktırlar.

Temel inorganik süreçli alan içinin tabu ve kutsalları yoktur. Sosyo-toplumsa totemizmdi alan içinin, tabu ve kutsalları hep olacaktır. Sosyo-toplumsa yapının tabu ve kutsallıklarını öğrenen ve pekiştiren davranışlar; aklın, duygunun ve vicdanın verileri oluşlarla girişip, kişiler eğilim belirme düzenlemesi olan eşik durumların biraz geciken karşılanması olacaktırlar.

Sosyo-toplumdaki alanın iç yönü, çok kez direk bir icbarın (total kuvvetin) uygulaması iken; bu her zaman böyle olmayacaktır. Tabuya (öznelliğe) uygunlukla kutsanan bir vicdani kanaatlerin de alan yönü olacaktırlar. Vicdan bile; sosyo-toplum sal alana dek işleyişte, uyguladığınız alan gücüne göre yapı içi alan hareketini hızlandıracağı gibi hayli yavaşlatır.

Toplumsal vicdan yasal oluşlarla öğrenilen ve belirlenen hakkaniyetlerle oluşurken sosyal alanda buna teolojik hal de karışır. Vicdan, görece birliklerde rezonans noktası olabilişle, alan içi akışın kolaylayıcısı ya da zorlaştırıcısı olacaktır.

Rezonans olmayan yerlerde bilinçli ya da bilinçsiz engel çok fazladır. Toplum emek ekseninde vicdani kanaat edineceğinden, vicdanı daha somut ve bilinçlidir. Sosyal alan emeği gözetse bile; Tanrının dilediğine dilediği gibi rızk vereceğini de hesap etmek zorundadır. Bu nedenle alanlar arası vicdani kanaat farkı oluşturulabilmektedir. Bu anlayış başka alanda işi tümünden çıkılmaz yapabilmektedir.

Bencil ve egemen sınıf çıkarı, virüs gibi alan akış uygulaması üzerine kendisini entegre ya da monte edeceğinden; uygulanan alan hareketi ile de insanın öznelliği çatışacaktı. Bu çatışma, çok ileride sosyo toplumsa alanın gücüne karşı, insan öznelliğinin kendini savunmasıyla da, demokrasi denen hareket postülasını ortaya koyacaktı.

İlk başlardaki on binlerce yıl içinde gelişen, totemizm hareketi ile sosyal birlikti alan insanının, hemen hiç bir çatışması yoktur. Çünkü sosyal birlik karşılamaşının, kişi tüketimi olması dışında özel kıldığı tutumlar yoktu. Hatta bu karşılamaşılardan olan güvenlik dahi o totem birliğin güvenliği oluşla, ancak kişi özel güvenliği idi. Bu nedenle kişi özel hayatı, pek öne çıkan bir durum değildi. Grup alan yönü grup içindi.

Birlik gücünün birliği sömürmesi de yoktu. Bu nedenle kişi, birliği ile pek pek çatışma içinde olamazdı. Oysa toplumsa yapı ile sınıflar mücadelesi başlamıştı. Bu yüzden toplumsal alan yönü yıldırım ve şimşeklerle, paratonerlerle destekleniyordu. Bu nedenle, ezen ezilen ikilemesi içinde demokrasi mücadelesi içine sınıfsal insanın sömürüye karşı durması, alan gücüne karşı bir hukuki dirençti.

İttifakı yapı, emeğin iş bölüşümünü, bilgi kaynak ve teknolojilerin kullanımını ve ürün takasını vs. sözleşen bir yapı oluşla; giderek belirginleşen halksal ve toplumsal yapıyı ortaya koyan bir adım atış olacaktır.

Sosyal (halka dek) yapıları alan içinin tabu ve kutsal buyurması olan yönetir gücü ile bu güce karşı oluşlar; yeni ittifakın yansıyan iki belirmesi içinde kaynağını buluyordu. Birisi ittifak içinde bir araya gelen eski tekil etnik totemi kültürlerdi. Ki şimdiki inançlar içinin parçalı mezhepti ya da fraksiyoncu aidiyeti tutumlarının hala süren bir reaksiyonlarıydılar

İttifakın sosyal yapı içine ikinci çatışmacı yansıması da, ittifakın toplumsal yapıyı ortaya koymasıyla ittifak giderek sınıf egemenliğini de ortaya koymuştu. İşte kişilerin sosyal yapının alan gücüne karşı oluşabilen bir direnci de; toplumsal yapıdan, halka yansıyan sınıf felsefesi düşüncesiydi. Temas eden ittifakı yapıların her birinin, her bir inancı tabularının farklı oluşundan kaynaklanan bu durumların iç çatışmaları da giderek; müsamahayı ortaya koymuştu.

Bu çelişmeler; temas eden ittifakı süreçli yapı çatışmaları; ittifak totemizmi içinde ilk çatışmaydı. Kısacası, sosyo toplumsa alan böylesi bir inşacı alandı. Bu bakımdan da bakılınca, inorganik temel alanla; sosyo toplumsa totemizm alanın, hiç bir benzerliği yoktur. Benzerlikleri, her iki alanın da kendilerine özgü bir ÇEKİM gücünü, ortaya koymuş olmalarıydı.

İttifakı dönem sonrası toplumlarının, totemizm içindeki totem güçle yönetici olmalarının ikinci bir çatışması da; mülkiyetçi ilişkilerle ortaya konacaktı. Mülkiyetçi ilişkiler;

insanlığa değin olan tam bir m¼cadeleci ilişkilerinin, tarihidirler. Eski totem soy bağı aitliği yerine, Şimdi; malı, m¼lk¼ olanlarla; bu mala m¼lke karşı, kendi emeğini sunan (k¼le) insanların; egemenci-k¼leci oluşların uzlaşılarıyla olan m¼cadelelerinin aitliği, vardı.

Bu nedenle, m¼lkiyetçi ilişkiler içinde, kabaa ezen, ezilen ikiliği; yeni yapının ¼rettiren paylaştıran ideolojilerini ortaya koymuştu. ¼rettiren ideoloji; ¼retilenlere dek olur hak edişlerin paylaşımını, ilk başlarda salt idari g¼c¼n buyuran iradesi içinde olmanın keyfine bırakmıştı. Y¼neten g¼ te giderek, ezen sınıftan oluşuyordu.

S¼re ezenleri y¼neten kılmıştı. Ezilenleri de y¼netilir, yapmıştı. Sosyo toplumsa alandaki bu zamansal yarılma kabaca ezen-ezilen ikiliği içinde tek yanlı bir y¼netimle s¼re, oluşa bilir miydi? Elbette ki oluşamaz olacaktı. Ezilenin duyguları; g¼cs¼zlerin isteği; g¼cs¼zlerin mantığı da, bu alanın içine zorunlu olacakla katılmalıydı!

Ezen g¼c¼n, toplumu y¼netmesi içine, ezilenler de bir biçimde d¼hil edilip ikna edilmeliydiler. Bu ikna oluşta ezilenler y¼netim içine s¼z sahibi oluşla inşa olmayacaktı. Y¼netici olan oligarŐı ya da monarŐı, yapının içine imani bir anlayış oturtuldu. Bu anlayışa g¼re y¼netim ezilenler adına; ezilenleri g¼zetten, sosyal yapının koruyucusu, kurtarıcısı olmanın inancı ve imani olan halk tabuları zerk edildi.

B¼ylece y¼neten g¼c¼n içine, g¼cl¼-g¼cs¼z taraflar, y¼netimin s¼zleŐ ilmesi içine, katıldılar! G¼cs¼zler g¼cs¼z olduklarından bu katılımları da g¼cs¼zd¼. Bu katılmada ezilenler imani oluşla, ezenler de fiili (bilgili) oluşla ve inanılan oluşla, işin içine katılmışlardı. İmani anlamalı; "emir¼l m¼minler y¼netim anlayışı, y¼neticilere bir çeşit ateşten g¼mlek" giydirmıŐtı! Oysa bu g¼mlek ulul emre itaati oluşlarla ezilenlerin ¼zerine giydirmıŐtı.

G¼cl¼ler g¼ya ateşten g¼mleđin ¼te d¼nyadaki hesabını g¼ze alışla, toplumu y¼netmeliydiler. B¼ylece bu anlayış ezilenler felsefesi oluşla kişiler, kendi ¼zel imani d¼sturlarını; ezenlerin y¼netimlerine de okeyletmiŐlerdi. B¼ylece ezilenler de, y¼netime muhatap edilmiş oluyorlardı! Bu y¼netimde; "ulul emre itaat etme!" vardı. Yine bu y¼netim anlayışında; "Allah'ın adaleti ile h¼kmedilme" vardı!

Ezilen tarafından bakınca "ateşten g¼mleđi" ezenler giymiŐtı. Yarın hakkın divanında sorulacakları ve altından kalkamayacakları denli çok b¼y¼k bir vebaldi. Bu kendi sorumluluğunu bir başkasına havale etmeydi. Kurtarıcı bekleme siyasi felsefesiydi. Ezen tarafından bakarsanız y¼netilir olmakla; "ateşten g¼mleđi" halk; yani ezilenler giymiŐtı. Ezilenler kan ter içinde kalışla, bir lokma bir hırkaya, çalışıp iki yakaları bir araya gelmiyordu. Bu da s¼m¼r¼lme ve kandırılmanın siyasetiydi.

Bu s¼zleŐme içinde, ne de olsa Allah'ın iradesi içinde; m¼lk¼z olanlarımızın-g¼cs¼zlerin de istem ve duygularıyla; g¼cs¼zlerin g¼zetilmeleri de vardı. B¼yle olunca gelişme s¼recindeki siyasi adıyla Allah'ın iradesine teslimiyet Şarttı. Bu Şart içinde ezilenler y¼netimi tanımış, y¼netime boyun eğmiş olmakla da y¼netim hem meşru oluyordu. Hem de halk meşruiyetin kaynağı oluş içinde kaale alınışla, hesaba gelen bir katılımcı etki oluyordular!

Bunu en g¼zel kavrar olmanın uygulama Şekli içinde, gereğinde egemene; "mağrurlanma padişahım (egemenim, ezenim, efendim) senden b¼y¼k Allah vardır" deniŐidir. İŞte ezilen sınıfın y¼netim içine olan katılımları buydu. Bu s¼z¼ krala hatırlatmaktı. G¼cs¼z sınıfın y¼netime katılması, ¼znel anlama ve korkutmalarla olup,

böylece ezilenlerin yönetime dolaylı yolla, sanal katılır olma sanıları sağlanmıştı.

Arada bir Spartaküsler ve yeni menşeyli dinlerle birlikte ezilenlerin bu katılımcılığının eylemsel sahada ortaya çıkışları vardı. Bu hal, sürecin mücadeleler tarihi olacaktı. İnsanlık henüz emek ekseninde olan eşitlenmeye dek aitlikler birleşmesini ve demokratik olanın uzlaşmasını kategorize etmeyi bilmiyordu.

Bu nedenle Fransız İhtilalinden önceki dönemlerde yönetime katılmaya dek işlerin zorunlu mücadele tarihi, inancı olan kanaat paylaşımları içinde oluşla, totemizm alanı içinde götürülecekti.

Günümüzde bu sürece katılımlar, yani yöneten (otoriter) totem güce katılma, sözde sağlanacaktı. Bu katılım emek gücü (sermaye) ve emek ekseninde zorunlu olacaktı. Ama finansmanını yapamadığınız örgütlenmeler bağlamındaki katılımların siyaseti de, cılız kalacaktı.

Üretim ilişkilerinin insan tarafları; sermayeci emek gücü (yatırım gücü) ile nitelikli emek ve toplumun bilgi ve emek gücüdür. Artık tekil insanın emeği sadece bilgi üreten emek düzeyine transfer olmuştur.

Siz toplumun emek gücünü giyinişle ve onu kullanışla egemensiniz. Günümüz de üretim ilişkilerinin insan tarafları, konfederasyonlar eliyle uzlaşmalar yaparlar. Böylece az da olsa güçsüzlerin de yönetim içinde bir katre payları olmaktadır. Yani tabuya dek yasaları belirleme hakları vardır. İşte ezen, ezilen ikilemlerinin günümüzdeki yönetimler içine katılma macerası, demokrasi denen mahsuplaşmaların demokrasi totemi alanı üzerinde olmayla, çatışacaklardır.

Totemi alanın bir yanı, üretim ilişkili oluşla başlı başına ezen ezilen ikilemi içinde, insanlık macerasının alanı olmuştur.

09.11.2012

Bayram Kaya

Töhmet

Kara bahtım demiyorum
Kara düşüncem
Yalnızı durumlarıdır hüzün
Say ki baharı bekleyen
Yaprak dökümü içindeki güzün
Bıkma, bezme; boş boşuna gezme
Var kaderin senden çark eylesin
Mana bir kudreti belirimse
Güzeli çirkinle; kötüyü iyiyle
Anlam; gerçeği bağı kılışla, fark eylesin.

Ele benzemezler, güne benzemezler
Korkum olmuş bu yüzden
Anlamı tutuşmadan bir leylak
"Yalnızım", diyordu
Böyle yalnızlığımı gezerim aylak aylak

Yoksulluk ayaklarımın altında
İçim titreri fakir
Lakin gönlüm sevmeyi söyleyişçe zengin
Bu fakir hal ile ben bakır

Niye yoksunusun
Sana ayrılıkladır rahmet?
Gerçek değil de;
Manası Bayram adın mıdır?
Sana revayı haktan olan; töhmet

29.01.2015

Bayram Kaya

Tut Ki Dilek!

Yeni tanıdığım, neşeli olmaktan gayrı kusuru olmayan dosta. Emri vaki yazıldı.

Deli gönül ne sardın
Sen mi can duyarsın.
sayar mısın ki
senden gayrı var.
Açık dur, söyle ki bilek,
An geçirimleriyle değil
Şöyle bir haykır ki dilek!

Bir gönül bildim engince içlek.
Söyle Nazende söyle
Nedir muradın.
Yoksundan yoksula yardım
Bir şuh dilek!

Kavlin mi var, evelden?
Söz mü aldın ey yaren?
Can durursun özüme.
Şikayetsinir misin?
Kötü görünmez ki silek.
Gel yaren gel,
Doğum gününle birlikte.
Tut isteginle bir dilek!

Sen namert kapılarını açtın mı?
Tam körlenmişken duyguların,
Ölümün titremesini duyuyorken
Sıradaki nefsiyatınla.
Dilek mi güzel; güzel dilek mi?
Gel şaşmanın ikileminde iken,
Tut fark etmez öylesine dilek!

Sevecenliğin asuman
Nefes vurduğum.
Ansal geçimleri ile
Bir çehre bir içlek durduğum.
Asumansızlıktır kesildiğim,
Asumana selam var.
Nefesime dilek tuttuğum!

Engince açılmak mı,
Kavuşmağa kıvrılmışlığın?
Gah durgun gah delişmen
Akışlıktaki ahenk.
Benim arzularımda öyle.
Asumandaki talih
Asumandan el aldığım
Tut ki talih değil de DİLEK!

Seni bilirim seni; gönül durur dilek!

Seni bilirim seni; Dilek vurur yürek!

30.07.2007

Bayram KAYA

Bayram Kaya

Tutamak 2

Bir hoyratlığın tutar perçinle beni
Ne sular dararır
Ne gün kararır yokluğunda
O günün mesabesine teyel oluşla
Şeytan kör bakar
Çiçeklenmez dil ucu ısıklar
Adın zıkkımlanır dilimde
Yedi bela buluşladır zamanın zevki
Yedi veren kaçışıyla sürer bahara

Bir hoyratlığındır tahammülü istisna
Gam etmem, su içinde durulsam da
Var mıdır herkes gibi yanmamaya müstesna?
Sor beni, incinen sulara, sızım sızım sızlarken
Kaç kez gördüm, kaç yanımdan geçti mestine
Binicisi süvari, duvağı nur vari
Zar tutmaz, sağ yanım delik deşik
Sol yanıma düşen, mahcup kızlarken

17.07.2011

Bayram Kaya

Tutarsız Tutarlılık

Şiir biraz tutarsız
Biraz da yutar sız olmalı
Besmeleyle seleye
Esnemeyle belleğe dolmalı

Dünü bugüne atık
Duyguyu akla katık
Çiğ köfte mi yoğurursun?
Sosyal olan aidiyetinle
Toplumsa olanı, batık

Su, çevrimsel yatakla akağı
İnsan bilmezliğidir, sakağı

Demi demden
Zemmi, zemden sormazlar
Yaşa, dem
Çekice, zem yormazlar

Demi devranca sürsek de
Mahlûkat oluşla ürüsek de
Bin devaya yatsak
On bin havaya el kaksak
Ne ilahi adaletin umurunda
Ne beşeri adalet sürecekten
Bıraksalar olacakla durumunda

Zülüm zedeler, zalimler değişiyor
Zulümler, zalimlikler uç uca
Bin yıllardır havası devamla
Sürerken bizi, biz anlayışça avamla

Depremler haşrediyor beni
Sen olduğun zaman
Yaralar neşrediyor beni
Sen solduğun zaman

Çevrenin çekiciliğidir seninkisi
Yansıyanın yansılanıma ekiciliği
Yansıtığım için var değilsin
Var oluşlardır yansı
Kiminde kadük, kiminde ansı

Özele düştüm, çevreye küstüm
Ben yaşarım, insanlık taşar
Zalim ölür, zulümler yaşar
Her zulüm, bir zalimledir
Benle değil, her bilme âlimlerledir
Var oluş ben değildir, beni aşar

Bu nedenle
Hem biziz, hem biz değiliz

Hem siziz, hem siz değiliz
Biraz siz, çokça biz
Biraz biz, çokça siz
Dn biz değildik, bugün biz
Yarın siz, sizde biz

Ateşin varlığı alevin sürekliliğidir
Ne alev yeri bellidir
Ne alevin şekli şemali
Yananla görünür cemali
Cemalle değildir tazammun
İle dış, tazammumladır kemali

Anamız ufukta ağlar iken
Babamız uzakta göz kırpar
Kara taş, kara taş
Dilek edişe, biriktirip seni
Ne duygular tuttuk dibinde
Bağrımızda yara taş

Bu sevda bitmez ocuklar
Düştüğü yerde ateş
Gerçeği Őakaya bürünür
Őakası lades

evre seçimine düşersin
Kaderine ksersin
oklukla bilmezden olur
Atıp tutarla beőersin

24.06.2011

Sakağı : Mankafa hastalığı, ruam hastalığı
Tazammun: İşlem, kapsam
Tazammum: zlaőma

Bayram Kaya

Tutsaklardan Çözülme

Hoyrat yemiş bağırlar
Okunup üfürülmüş dua gibi
Unutulmasından kifayetsiz

Aklımın mahpusluğu volta atar
Şiddetini bangır bangır bağıırır
Ödüncünü öfkeden alır
İşte şair olasım gelir o zaman
İlliklerimden sökölür
Faylaşırım derinden
Canhıraş patlarım
Eğimim yol açlaşır

Ya Ali kıran, baş kesen
Ya Kerem olup, Aslı'ya esen

Arzularım çelişir
Gipta ile bakarım, dirimli var oluşlara
Yosun kokularından çıkmış
Ağ tuzaklardaki çırpınışlara
Yaşamın mübarekliği çarpar
Hevesim düşerde özgürlüğe
Tutsaklarım dağılır
Tadarım neşeyi canla mutluluktan
Menekşe kokuları gelir uzaklardan
Efil efil
Şefkati derin bir hisle
Tutunamam zamana
Bilirim mağlup zamanlardır

Aşka düşer
Adam olurum

26.07.2009

Bayram Kaya

Tutulu

Cesaretin
İki dirhem bir çekirdek!
Sen ürkek
Eciş bücüş.
Öksürüğün cesareti
İle dik yürüyen
Benli naz
Korkak boyu az
Kahraman! Kar beyaz!
Utancından sıkmalık çekirdek,
Sızma yağ.

03.04.2007

Bayram Kaya

Tutunma Gönül

Şıkar bulupta
Arzunu neyleyim.
Bir cihan parlarsa sönsen
Küser bu gönlüm
Halimi sunu eyleyim.

Zılgıt yemiş bu gönlüm
Bulur ağyarı sahtekar.
Demezki ben yananda
Cihan sürmekte devran
Cihanı hayal çıkar, pişekar

Gamı kaseaveti
Devran sökmekte.
Neceki yanar gönlüm
Tezlik duyar duralda
Vakti ecel çökmekte.

Sönmez bu gönlüm sönmez
Yanmayı tezen ecel kılmakta.
Varsa bu, yoksa şu demekten
Açar kapar seher, hoş gider
Ayrı günler, lakin angarya yılmakta

Ayrılıklardan da
Güne seza çıkar.
Zor da bu gönlüm hicret
Koysanda zamanı işret
Gönül karsa, ben bu kardanda bıkar

Salınırsın umunca çokta güzel
Arzı endam da etsen bıkar
Gönüle İki düşer iki
Aman bilmez zaman
Dümdüz eder üzerine titreneni yıkar

02.08.2008

Şıkar : Av. Tuzağa düşürülen, kendisinden yararlanan kimse.

Zılgıt : Korkutma, çıkışma, gözdağı, azarlama:

Ağyar : El alemi. Başkalarını, yabancıları, elleri:

Gam : Tasa, kaygı, üzüntü

Kaşavet : Bireyin tüm tutumlarını öteleyip kendisini önceleyen tek boyut hali.

Yoğunluğu ve baskısı dahada artmış, tasa, kaygı, üzüntü.

Angarya : Usandırıcı, bıktırıcı, zorla yapılan iş:

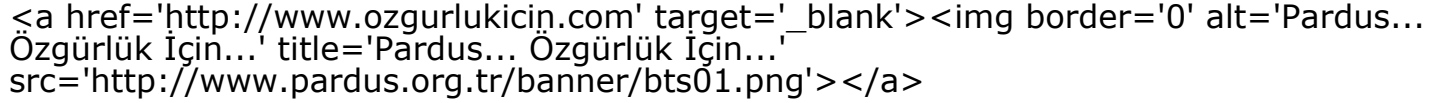
Dil nişin : Hoşa giden. Kalpte yerleşen

Bayram Kaya

Tutunmak

Ne zaman bir gözyaşı saklansa bende
Mutluluklar ızdırapla düğümlenir
Yaman çarpılırim
Hüzünlü anlamalar şevke varmıştır
Ziyan koyarım kendimi
Derin düşünürüm derin
Muallakta olur o anlarım, duru görürüm
Alemdir kavranır, kavranmaz yerin
Ne yerin göğü ırar aklımda
Ne yer, göğe yakın olmuştur
Sana inanırımda derin derin dalınlarda
Kullarına inanmam
İşte, o anlarla zaman kıymıştır
Ya da ben, o anlarla zamanı
Bilirim kendimi sınanmam
Alev zamanlardır hicabı yakarım
Utanırım, utanırımda zaman arsız kor
O yalınlıkta düşerde muallağa
Düşmelerim utanma ve şevkle bilinç
Sana bakarım

27.03.2009

[Pardus... Özgürlük İçin...](http://www.ozgurlukicin.com) [Pardus... Özgürlük İçin...](http://www.pardus.org.tr/banner/bts01.png)

Bayram Kaya

Tutunuşlar

Ne zaman sarılıp öpsem
Duygulardan taşarım
Dökülürüm, tepeden tırnağa
Sanki sonbahar kasveti gitmiş
Baharın al yeşil coşmalarıdır
Baştan aşağı giyilen

O zaman duygular taşırırım
Hal beni görmez.

Ne şimdiler dursam sevgili
Günler donuklaşıp kalır orada
Serabın akis ediş sularında
Ciğere saplanan bir kör bıçak
Halden giyinmiş bir abad oluş
Sarılırım da, doygun olmam ağılıktan

O zaman gelişmelerim durur
Süreç, yaman ayrılıklara kayar

Tufan dökülür gökten yere
Topukllar paratöner ucu
Açılıp kapanan salınımlar veririmde
Sarmaz, sarılmaz kahredişler
Bulut geçişmesi seyredişler
Döker suyu hafiften, ayakta büyürüm

O zaman baştan aşağı gelişme
Ayaktan başa huruçtur.

28.01.2009

Bayram Kaya

Türkiye'm

Dünden bugüne ve ileri.
Sen coğrafya,
Topografya ve can diyeti.
Popülasyon yeri.
Can bildim her şey geri.

Bağrında doğdurup gürleşen.
Sakarları,Sakarya ile
Anafartalar'da boğup hürleşen,
Sen Türkiye;
Vatanımdayım,vatan diye,diye.

Öyle alımlısın ki;
Bir badire kapitülasyon.
Bu illeti ar bilmiş popülasyon.
Sen Türkiye;
Popülasyon şan,şeref,giye,giye.

İşgalde depreşti Ağrı'n.
Popülasyona idi çağrın.
Harran,Çukurova,Gediz'di bağrın.
Sen Türkiye;
Akbabalar göz diker ne diye?

Bir ucunda,muhteşem ve yüce.
Ortada tevazu;
Bir uçta engin,mavi
İnsicam ile kavi.
Sen Türkiye;
Seni yiye ve giye.

Toroslar'dan,Palandöken'lere,
Dağı,taşı,
Kazma,tırnak ile sökenlere;
Sen Türkiye,
Bu öfken niye.

Berrak yeşilliktesin Ilgaz
Gelişmeye,değişmeye verdin gaz.
Bizimdir,çalınıp söylenen avaz.
Kabarsa Deniz erkte naz.
Sen Türkiye;
Söyle atıye.

Çiçekleri fidanları ezeli.
Okunarak,yaşanarak gezeli,
Gördüm güzeli gazeli.
Sen Türkiye,
Bizimsin bizim,ben ne diye,

Nimete şükürde,Şükriye.
Türkiye'de Türk'üm diye

Şükran'dan ürkmek, bilmem niye.
Sen Türkiye;
Tanış oluruz,bayram, diye diye.

(25.07.1995)

Sözlükçe:

Topoğrafya: Arazi yapısı.

Populasyon: coğrafya nüfusu.

Badire.ansızın oluşan tehlike

Tevazu:Alçak gönüllü-arazi olarak yaylak.

İnsicam: düzgün,tutarlılık,bağdaşım.

Kavi: sağlam,dayanıklı.

Coğrafya:canlı,cansız ve iklimsel ilişkin bütünsellik.

Bayram Kaya

Uçurumdaki Var Oluş

Sevgili
Sen ölümü taşıdığın sürece
Mesele yok
Ne zaman ölüm seni taşır
Vedalaşmışızdır.

Tıpkı duvarın dikliği gibi
Sende ölümün dikliğini
Bir düzenlilikle var edişsin.
Aynı anda ölümü kılıştır
Yok edilemeyen

Heyecalanmadık mı?
Ziyanlar soldurulup
Beyanlar kondurulurken
Yeşerttiklerimizle
Süreçlenen var oluş devrede
Aynı anda sönümü kılıştır
Yok edilemeyen evrede

Aynıyı ayrılaştırıp
Korkudan geçemediğin.
Kem kalırken uykuları bölür
Gurur, ölümden önce ölür
Hangiye baki kalır
Seçemediğin.

Sadece diklik, yıkılıştır

23.09.2007

Bayram Kaya

Ufalanan Akılla Ego Şahane

Ufalanan akıl yerine
Egonun şişmesi
Olmayacak mı tekli öğretiyey
Birer, ikişerle evirmenin düşmesi?

Harareti, öfke sanatıyla (!)
Şuyu din ile tartar olduk.
İsim verilikle her yıl
Yedi yüz yetmiş yedi kişi daha artar olduk

Akla, bilime hile katan*
Din ile alıp, iman ile satan**
Şimsiyah yüzde, korkularıyla yatan
İşte bu mazbatan
Üzerine kurulu sosyal taban
Her bin beş yüz eli kişiden birinin adı olması mıdır şaban?

Ey Şaban
İbiş miydi ki anan baban?
"Dünya beşten büyük"
Dedikte haklıydın nicelimce
Salt mekanikti, organizeden berabersizlikle
Kalite ve kantiteden habersizlikle

Girtlağın yırtılana dek, bağırdın
Avuçların patlayasıya, alkışladın
Sandık ki seni ironide şuuru müdrikeyle, intikal
Oysa özne-eylemseli sıkıştığında
Allah'a havaleyle; evliya, enbiya çağırdın
Çok mu zordu sana ki?
Anlayışça davranışta, ağırdın
Bu sağlamca ve bu bağlamca
Milyonlar da, birden büyüktür; demek niye mıntikal
Anladım ki tavrın da; intihal
Neden uyan mıyor taban? ***
Denmesine bile yoktu mahal

...

Bir zamanda takılıp kalması
Kadınlar gününde, kadına okul diye;
Yeğliyordu saray haremî olan cariyeliği****
Hayata hazırlama olarak söylerleydi kariyerliği
Enderun'a (okula) gitmek adına, cariyelik

Evet, hem hayatı öğrenecektiniz
Hem de haremde cariyeye olmayacaktınız

Her iki söylemin alt tamlamı
Hayatı; seks kölesi, cariyeye olmakla
Dini; tecavüzle uğramakla öğrenecektiniz
Buydu cümlelerin tefsirle alttan anlamı

25.03.2016

Vuruk: travma

Kantite: Nitelik

Mıntikal: Bölgesel. Tüme ait olmamakla marjinal olan. Sorumluluk, yükümlülük ve zekâ becerisi göstermeye gelince, neden üç beş oluşla azlıksınız? Anlamına.

Bayram Kaya

Ufku Beklerken

Al çocuğum annen,
Ekmeğine bal sürecek.
Yemen boyunca,
Krallığın;
Şindirim boyunca /Hayal ettiğince
İmparatorluğun sürecek.

Sonra...
Şafak seni dürecek.

Al çocuğum al annen,
Zorunluluğuna
Yalan diyecek.
Yatsıya kadar abatla,
Durum ve görmezlik ayıklığı
Biri biterken biri binecek.
Sonra...
Yoka hayal, vara yalan diyecek.

Al çocuğum al annen
Örnekleme verecek
Kısa erim hazzı, uzun süre
Tokadı çıkmayacak.
Sen kaal olmazdayken
İstenecek vara
Annen ""yok ""dediğinde
Bir yararlık ve bilirlilik adına
Tezgah altında alıp geldiğinde
En acıyı öğrendiğinde*
Sonra...
Akortsun uyumluca.

Sevgi Baskın'ın
Barış Hacer'in...

Sen bilirmisin ki
Bu Dünya'da;
Bir cennet düşü olmayanla,
Cennet düşü olanlar vardır.
Çünkü yaşayamayan
Düş kurmayı becermek zorundaydı.

26.04.2007

"En acıyı öğrendiğinde" Komşuca istenecek bir vara anne "yok" demiştir. Çocuk işbilirlilik adına yok deneni, bir çabuk kaşla, göz arasında, alır gelir. Anne yalanlanır utanır; bozuntuya vermeden "unutmuşum" der. Komşu gidince çocuk paylanır. Artık çocuk, vara yok demeyi "yalanı, yalan söylemeyi" öğrenmiştir; sonradan şaşır "Kime çekmiş acaba! " diye hayıflanacağımız...

Bayram Kaya

Ulusal İrade

Padişah iradesinin kavram sal öznelliği, "padişahım çok yaşa" şeklinde halk öznelliği içinde kalıplaşır. Padişahım çok yaşa gibi sosyal dilce söylem şekli, padişah iradesinin halk özelindeki padişah iradesini tanımayı formatlanır oluşla pekiştirilme uygulamasıdır. Padişahım çok yaşa sözü, padişah iradesinin halk öznelliği içine yansımalarının halkı öznel anlamaya dönüşücü olmanın eytişimsek liğidir.

Ulusal irade milli iradenin anlamdaşı mı, yoksa bir bilinç ayrımı mı? Mili irade nasıl doğdu ve ne gibi bir rol üsleniş kırılmasıyla, ulusal iradeli süreç hüviyetine büründü?

Kesikli ve sürekli olan olgu ve olaylar girişmeli zaman zemin süreci içinde mutlak olan yoktur. Her şey gibi halk iradeli kavramının da mutlaklığı yoktur. Kesikli sürekli olan olay ve olguların kendi bağ ve bağıntılarının değişmesi nedeniyledir ki olay ve olgular da kesikli ve sürekli dirler.

Bir olayın, bir süreç güncelliği içinde diyalektik karşılığı vardır. Sözelimi padişah iradesinin olduğu yerde padişahım çok yaşa demeli öznellik anlaması gibi bir karşılığın olması bu kabildendir. Hemen sonrasındaki devamı olan süreçte, padişah iradesi yoksa karşılık öznelliği olan padişahım çok yaşa demenin diyalektik karşılığı da yoktur. Yani o sürecin imi yoksa o sürecin imleyen ilişkisi de yoktur. Bu nedenle im ve imlenen süreç yeni inşaları üzerine almakla değişip dönüşmek zorundadır.

Padişah iradesi gibi imleyeni olmayan süreçteki bir yanılısama içinde; milli irade kavramı, mutlak doğru ve saltık gibi anlaşılır. Bu anlaşılma ile Milli irade kavramı insanda, totem kutsallıktı gibi görülmenin ruhi ve akli tutum sal sorunu olarak ta belirirler.

"Mili irade" ya da "halk iradesi" kavramı tarihçesinin içinde mutlaktı iradelere karşı (monarklara karşı) yönetimi paylaşan organizenin iradesidir. Tanrının yeryüzündeki gölgesi olan yöneticiler elindeki yetki kapsamında kısmen yönetilenlerin de yönetime katılımlarını sağlamanın, karşı argümanı oluşla (diyalektiği oluşla) milli irade ortaya kondu.

Milli irade sürecinin böylesi bir diyalektikle oluştuğunu bilerseniz sizlerin sürece bakışınız, sizlerin sürece olan hâkimiyetiniz ve sürece yön verişiniz bambaşka olur. Yok, eğer siz milli iradenin totemi anlamını sürekli kılmağa eğilim ederseniz; bir alandaki gayretle süren durum olmaktan çıkardığınız köleliği; diğer alanda inşa etmeniz olacaktır.

Bu tıpkı mal edinmenin ya da mülkiyetçi ilişkinin hüküm olduğu yerde, mal edinememe durumuyla; hırsızlığın, gaspın ortaya çıkması gibidir. Mal edinme süreci ortadan kalkarsa; mal edinmemenin de hiç bir anlamı kalmaz. Hırsızlık ve gasp kendilikten ortadan kalkar. Monarkı yapının ortadan kalkması milli iradeyi de kaldırır mı?

Mutlaktı iradenin olmadığı bir alanda milli irade kendi anlam sal etki bağıntılarını ortaya koyamayan bir duruma dönüşür. Ama yine de öznelce tutumla fetvalar almadan, sürece tanrı iradesinden kaynaklı bakışım yapmadan; seçme seçilmede etnik, gelenekti, dini, imani tutumla olan davranışça seçmenlik yapmadan edemezler. Bunu çok çok basitçe şöyle belirteyim.

Padişahlığın egemeni olduğu dönemde; "padişahım çok yaşa" demek, padişah egemenliğine paralel oluşturulmuş koşullandırılmanın ve padişahı egemenlik andına, kulluğa katılımcı oluşla padişahın egemenliğini olum lamanızla meşrulaşmanızın bir izinli

bağıntı girişmesiydi.

"Padişahım çok yaşa" söyleminiz güncel padişahlıkla ve padişah yönetimiyle bağıntı kurup girişen bir entegrasyonun enformasyonudur. Ve sizi de davrandırır. Padişah yönetimini de davrandırır. Padişah yönetimi de sizin bu söyleminize uygun oluşlarıyla padişahı size doğru olan bir hüccetle davrandırır.

Cuma selamlığına çıkan Padişah ve padişah muhafızlarının; "padişahım çok yaşa" diyenlere padişah ve heyetinin tutumu başka olacaktır. Hatta padişah bu salavatçılara ara sıra çil çil dağıtılan altınla bu kabil köleci beyanlı ruh hali olan tutumları pekiştirecektirler.

Padişahım çok yaşa sözünü söylemeyenlerse, sivri kargı ucuyla dürtülerek ilk aşamada bu sözü söylemeye zorlanacaklardır. Bunu söylemeyenlerin bir adım sonrası da sorgusuz sualsiz mahkûmiyet olacaktır.

Görülmektedir ki; "padişahım çok yaşa" sözü bir zaman zemin hareketi oluşla padişahın iradesine bağıntılı girişme ve karşılığı olan bir iterasyonlarla enformeli edilmiş, devinme kültürüdür. Böyle oluşla bu iki girişme tipi o günkü halde olup biteni doğrulamanın, onaylaşmalar şeklidirler.

Padişah mutlaklığını değişip dönüşmek ve ona karşı yeni misyonun bilincini oluşturmak için padişah iradesine karşı "milli irade sloganı ve uygulama şekli ortaya kondu. Kölelik olan kulluk üreten ilişki oluşla toplum sal zıtlıktı. Ama kulluğun ya da köleliğin sindirilmesi ve sindirilmesi emri de dinden imandan olan anlayış ve inandırmaydı.

Bu nedenle milli irade hem ulul emirle kulluğunu köleliğini onaylayan bir anlayış ama bu onay içinde meşveret gibi takiyelerle ulul emrin iradesini az çok paylaşma isteği oluşla din tandanslı yönelim ve seçme ayıklaması daha baskındır. Buraya kadar bu hareket çok doğru ve yerinde bir bilinçlendirme eylemidirler.

Oysa padişahın olmadığı bir yerde "padişahım çok yaşa" demenizin ne bir anlamı ne bir bağıntısı vardır. Bu söz padişahı olmayan yerde geçmez, işlevsiz bir pul oluşla boşa kürek çekmek olacaktır.

Padişahlığa karşı "milli irade" kavramı kesikli sürekli bir gerçeklik sürecine dönüşür. Böylece milli irade alt yapı dediğimiz kendine ilişkin süreç bağıntılarını hem oluşla hem aksayıp düzenleşmeye başlar. Oysa milli irade muhafazakâr, gelenekçi, dini hassasiyetleri baskın bir seçme ayıklama yöntemidir. Milli irade içine üreten ilişkiler ilavesi muhafazakârlığı tamamen dışlayacaktır.

Yani milli irade, padişahın iradesi yanına halk iradesini koymanın ve bunu ikameyi sürekli oluşmanın organik ligidir. Ve üretim emek bağıntısının, üretimden gelen gücü kullanma katılımcılığı milli irade içine konuşla milli irade hızlı bir dönüşüme uğradı

Böylesi milli iradeye dek her aksama onu o üreten bağıntısıyla kesikli yani sınırlı yapardı. Üretim tüketim ilişkisindeki bir değişme ulusal iradenin de değişme düzenlenmesi olacaktır. Yani irade belirmesi saltık olmayıp üreten ilişkilerin taraflarıyla değişecek düzenleme olacaktır.

Aksamaya karşı oluşturulan yeni bağıntı da bu ikame süreci sürekli yapar, süreci ileri akıtır. Milli irade gibi bir süreç, üreten yeni oluşumlarıyla sürekli bağıntılanmıyor da

eski sosyalce oluşma süreçli anlamıyla; NASIL değil de; sadece kör bir egemeni oluşuyla olduğu yerde kalıp; sadece monarkı süreç durumuna karşı oluşa argüman olmanın düzey ve düzlemi ile kalırsa, tümünden işlevsizdir.

Milli iradenin, monarşik tutuma karşı olma anlayışı, devrimci bir bilinçken, sosyalce oluşun dini imani köleci kültürüyle oluşması ve toplumsal bilinci taşımaması; sadaka kültürü üzerinde değişmezdi bir anlayışla sandığa pusula atıp demokrasi çıkacağını sanması; milli iradenin paradoksu ve kritiğidir.

Oysa ulusal irade sadece üreten ilişkili toplum bilinci ve toplum bağıntısını bilişle, üretimden gelen gücüne bağ ve bağıntılı sosyal anlayışını da oluşturur. Bu gücü başka yere değil kendisine bağıntılar. Üretimden gelen gücün kullanım ve tüketim değeri olan meyvesini sosyal hayatın üzerine yansıtmaya çalışan, güncel bir dinamik diyalektik kültürdür.

Ulusal irade; her sandık ortaya konma eyleminin, demokrasi içinde gözetilemeyeceğini bildiği gibi sandıksız bir iradenin de cari olmayacağını bilir. Demokrasinin özel ve genel bağıntı olduğunu bilir. Ulusal irade, milli irade yerine kullanılmaz. Milli irade gibi inancı, imani öğeli halk iradesini, kutsayıp saltıklamaz.

Ulusal irade; milli iradenin genel oydaşımı demokrasi miyopluğu içinde görmesiyle yerel ve kurumsal alanlarındaki üreten gücün katılımcı olmasına dek olası sandık tercihlerini görmemesiyle mücadele eder. Genel oydaşım genel bağıntı iken bir iş kolundaki bir yerleşke içindeki katılımı, özel bağıntılı demokrasi gerçekleşmesidir. Ulusal irade bilinci diyalektik bilinçtir. Değilse sandık pusulasını padişah iradesine çevirmenin cehaleti değildir.

06.12.2013

Bayram Kaya

Umuda Yolculuğun Düşündürdükleri 1

Aptal olucu zamanı kullanmanın en belirgin özelliği, transfer durumlar içinde kendisini aptal zamanı kullanıyor olmaktan beri ve azat etmesidir. Aptal zamanı kullanmanın alameti, transfer olucu duyguların kullanımıyla, kendinden geçişin patolojik dramlarına kadar nüksetmesiyledir. Aptallığın kendisine görev verilir.

Aptal zamanı kullanan, aslında böylesi duygu basınçlarını almaya hazır olmuştur. Kendisini bombayla patlatır; kitleleri imha edici davranış bozukluklarını, en ulvi amaç gerçekleşmesi oluşla yapar! Seçilmiş içinde nasiple kul olmakla gaipten sesler duyar, Bu duymalar doğrultusunda çocuğunu ya da bir başkasını öldürmekle bu seçilmiş ligin gereğini yerine getirmiş olur.

Aptallık konuları bir nefret, bir öfke, bir kışkırtma eşliğinde aptala yatkınlıktı çan eğrisi tabanı kişilere enjekte edilirler. Bu nedenle pek çokturlar. Aptal zamanı kullanmak kolaydır. Aptal zamanı kullanır olmamak, bir emek ve bir direnç olmakla hayli bir güç harcanması zorluk oluşla ellerinde iken; bunlar pasif oluşun en az emek gerektirmesiyle daha çok aptallık modunu yeğlerler.

Aptallığın kendisi başarı olmadığı halde, aptallık zamanını kullananlar başarıyı kendisine mal etmeyi süreçlenmelidir. Kendisi tümünden başarısız ve olumsuzluk içinde iken başkasını kusurlu başarısız görüp mevziisinin en kararlı mevzi olduğuna inandırılırlar. Giderek bu, kendi kendine telkin ve kendi kendine büyülenme olur. Öz eleştiri yapmaz ve öz eleştiriden de özellikle ve şiddetle kaçınırlar.

Aptallık kendi meziyetsizliklerini ve kendi erdemsizliklerini başkalarının müstahakları gibi görüşle durumu " dağlara taşlara" deyişle kendinden uzaklaştırır. Kendince aşağılanma ve nefreti olan inanç ve tasavvuru, başka kitlelere; başka düşünce ve ideoloji örgütlenmelerine yansıtarak; kendi hali komikliklerini, transfer anlayışları üzerinde güya madara ederler!

Madara olan da, güya madara ettiği transfer düşünme de, aslında kendisidir. Onun öyle olduğunu kendi söyler ve söylediği madaralığa kendisi inanır. Bu inanış, karşı tarafın hep öyle olduğunu; kendisinin asla öyle olmadığını kendi kendisine zımnedişle bu tutumu kendilerine klik ederler.

Klikti olanını başkasına yansıtarak onun üzerinde öfke ve nefretini görünür kılarlar. Öfkesi; kendisi öyle olduğu halde, öyle olmazlık durumunu başkası üzerine görü yansıtması yapmakla; coşmasıdır. Kendisi zina ettiği halde, zina edeni en başta nefret diliyle kendisinin taşlar ve haşlar; olması gibi.

Kendisi hep yalan olduğu halde başkasını hep yalancı kılışla kendi mağdurluğunu (yalan söylemez ligin) söyler. Kendisi güvenilmez olduğu halde güvenilir oluşunu zımnen ortaya koyuştur bu türden aptallık modu. Kimse yasaların üstünde olamayacağına göre kimse yasaya aykırı uygulama içinde olamayacağı halde; kirli aptal siyasetlere yolsuzluklar hatırlatılınca "yolsuzluk yapanın elini kolunu keseriz" derler! Bunlar tümünden aptal zamanları kullanma üzerinde kendi örtünmeleriyle coşmalardır.

Kendi kusurlarını başkasında (başka kitle ve gruplar) üzerinde görmeyi transferle yansıtmacılıktır bu. Bu kabil yansıtımlar nefretlik trampnelliği içinde kendisinin ya da aittesi olduğu temsilciliğinin öyle olmadığı avuntusuyla kendisini ve temsilciliğini yücelterek güya transferi olan gölge hamurlarıyla dalga geçerek kendi pekinliklerini alttan alta imaj ve sufle ederler.

Kitle halindeki aptallık, bir guruh oluşla; uyuşma ve aptallık afyonlanması olmaktadır. Burada iki tür uyuşma söz konusudur. Birincisi kişinin suçunu karşı tarafa mal etmesiyle kendisinin dürüstlüğüne kendi kendinin telkin olmasıyla, kendi kendini inandırmasıdır. İkincisi guruh hareketinin kişiyi dıştan sürükleyişle, kişiye etki eden guruh telkinleridirler.

İşte tüm mesele kurnaz ve kirli olmaktan öte hiç bir işe yaramayan siyasetçilerin bu aptallığı oya çevirip oy avcılığına konsolide etmeleridirler. Ve böylece demokrasinin aracı olan sandığı; siyasi ve ekonomik ranta dönüştürürler.

Tarih daha çoğu kötü yönde olmak üzere bu aptallığı iyi yönde kullanan dehaların dönüşümler yaptırmasındaki devrimlere sahne olmuştur. Hiç bir guruh ayaklanmasında iyi bir sonuç çıkmaz. Guruh olmadan da devrimsel bir sosyo toplumsal sonuç alamazsınız.

Böylesi sosyal topluluklar, tek kendilerini demokratik görürler. Örneğin demokrasinin beşiği ülkeleri dahi anti demokratik görüşle dil zevki edinirler. Bu kendi gözündeki merteyi görmeyip, karşıdakinin gözündeki saman çöpünü görmenin psiko sosyal dramlıkta oluşudur.

Oysa mili irade denişle kandırılan, bu çeşitten zaman kullandırmanın aptallığı; aptallığın inandırılması olan belirtmeler, aslında parçalı bir oluştur. Yani bir sosyo toplumsa birliğin söz gelimi yüzde %40'nın öyle; %20'sinin böyle; %30'unun bu tür; %10'unun şu tür irade beyan etmesi oluşuyla; tek biçimli bir "milli irade" hiçbir zaman yoktur ve olmamalıdır da.

Vatani savunmak; ülkesinin kalkınmasını istemek ve bu uğurda katkı sunmak, yasalara uyup yasaların üstünde olmamak gibi genel milli irade belirmeleri zaten seçimlik olamaz. Sandığa gitmez. Zaten tek biçimli temsilciliğin olduğu yerde seçmenliği gerektirecek parçalı milli iradeye de gerek yoktur.

Milli irade parçalı oluştur. Milli irade deyince; temsilcisi olduğumuz parçalı düşünceyi tüm egemen kılamayıp; parçalı milli irade belirmesini, bizim düpedüz gitmemize engel olan mekanizma oluşuyla anlayacağız. Bunun aksi bühtandır. Milli irade denişle tek benci sunulan şey, gerçek olmayıp; parçalı belirme olmakla; parçalı beliren de tümel milli irade değildir. Parça irade de vaz geçilmez oluşla ancak bunların tümünün bir unsuru olmasıyla bir fikir ve tutumsal görünüştür. Daha doğrusu milli iradenin parçalı oluşu, tek biçim olmaktan bizi koruyan bir frenleniştir.

Bir parçalı siyaset, seçmen seçerliğinin %99'unu da alsa, bu temsiliyet parçalı siyaset ve parçalı düşünce olmaktan asla kurtulamaz. Hâkim düşüncedir. Kahredici düşüncedir. Muhkem düşüncedir caridir. Ama tüm düşünce değildir. Tüm düşünce ve tüm temsilcilik olması için %100 olması gerekir.

Artık kirli siyasetçilerce, parçalı olan her hangi bir çoğunluk olan parça iradeye, her şeyin üstü denir. Yani aptallık inanması olan tutum; seçimlerle bütüncül bir milli iradeyi oluşamadığı halde, kendi temsilciliğini bütünün temsilciliği gibi gören aptal anlaması ve aptal inandırılması olan durumdur.

Geri sosyo toplumsa yapılarda, böylesi bir zihniyetin oluşumları; niteliksiz sayılarıyla, yığınsal kitle ağırlığını oluşturmuşlardır. Demokrasilerde seçme seçilme; özdeyişle sandık, önemli bir kullanımın araç ve enstrümanıdır. Ne var ki aptal inandırması olucu nedenle,

sandık seçilmişliği; temsilde kendisini kutsayıp, diğer parçaları yok görmekle; kitle düşüncesinde dejenerasyon yapmakla, aptallığı ve gericiliği ortaya koyup bu kabil yapılaşma ve siyasetleri egemen kılmaktadır. Bu hayli handikaptır.

Tümü temsil etmediği halde, kendi parça temsilciliğini kutsayışla; sosyo toplumsa olanın tümü de kendisiymiş gibi aptal zamanları kullanan bu had bilmezliği kendisinden yıradır. Söz gelimi Kore'deki bir anlayışı anti demokratik bulurken; kendi aptallığına, kendi içinde bulunduğu salaklığın, kendileri yansımali transfer düşünceleriyle başkası üzerinde meşru kılmış olmasının düşünce kıtlığına sarılır.

Sürecek

Bayram Kaya

Umuda Yolculuğun Düşündürdükleri 2

Aptallık zamanını kullanıcı aptallık anlaması ve aptallık inandırılmasına olan en güzel örneklerden birisi de soğuk savaş dönemi içinde kullanılan şu argümanlarıdır. Biraz sonra örneği verilecek olan argümandan amaç ne bir sistemi övmek, ne de birini yermek değildir.

Bu kabilden övme ve yermenin İması dahi söz konusu değil. Asıl amaç kritiği yapılmayan söylem ve sloganlara sahip çıkmanın, uyuşturucu ezberleri nedeniyle; aptal zamanı oluşmanın ve aptal zamanı kullanmanın; aptal zamanları korumamızın bir örneğinin verilmesidir.

Soğuk savaş döneminde "özgür dünya" söylemi içinde biz de "özgür dünya" grubunun içinde yer alan temsilcilik olmakla, içinde olduğumuz grubun propagandif faaliyetlerini can hıraşına savunuyorduk. Bu da çok normaldi. Elbette biz bir "özgür dünya" tarafının enjektisi olan düşünme ve anlayışlarla "özgür dünya" sistemin işine gelen haberleri duyardık. Haber olan konu ister gerçekten öyle olsun, ister her sistemin kendi patlak çatlak kaçağı oluşla istisnaları içinde olsun. "özgür dünyaya" candan imanlıydık.

Haber şuydu; yurt dışına çıkma olanağı bulan Sovyet bloğundan kimi sporcular ve bilim adamları ve hatta kimi siviller, batı bloğuna (güya hırsızlığı, işsizliği, kerhanesi, sömürüsü, mafyası, yalanı, talanı, sefaleti vs. ile gani olan özgür dünyaya) sığınıyorlardı! Nitekim böyle de oluyordu

Eğer bu kaçışlar cehennemden kaçışsa; kaçtıkları ülkelerdeki, mutlu azınlığın dışındakiler haricinde bir başka ateşe düşüştü. Bu slogan gereği kimi sığınmacı göçmenler propaganda aracı olacakla çok iyi ağırlanıyordu da. Şunu da hatırlarım böylesi bir nedenle Bulgaristan'dan Türkiye'ye sığındırılanların olumsuz Bulgaristan propagandası yapılan cıcim ayları geçince, geri döndüklerini de hatırlarım.

Bu kaçanların ya da sporcu kafilesi oluşla belki de kimi grupça sığınışların hiç birinde açlık, işsizlik sefalet nedeniyle sığma gerekçesi yoktu. Bize propagandası edilen gerekçe "özgürlüğe kaçıştı" tabii ki inanırsan. Çünkü özgürlük; özgürlükte ne anladığınıza bağlı bir kavramdır. Neye inandırıldığınıza bağlı bir kavramdır.

Batı bloğu içinde açlık ve işsizlik nedeniyle özgürce kendisini, vücudunu, organlarını satan, eğitim alamayan insanların özgür olamamasından hiç dem edilmezken; doğu blokunun her halde Alplerde kayak yapmayan, Monte Carlo barlarında şampanyayla kadın yıkayamayan özgürlüğünden bahis olsa gerekti. Bu kabilden zengin harcı uç özgürlüğün kullanılamamasından bahsediliyor olsa gerekti!

Biz bunu hiç analiz etmeden bu savlamanın tarafı ya da karşıtı olmadan; bu savlamayı enikonu sağ salimen düşünmeden yorumlardık: "Hiç batı dünyasından doğu dünyasına sığınan (olduğu halde) var mı? " diye, güya özgür dünyayı yine özgür dünyanın temsilcilerine propaganda ediyorduk. Bu tür söz; kaçak göçmen veren Sovyet bloğu içinde olan doğu bloku uyrukları söylemeler çok büyük bir anlam da ifade ederdi. Oysa doğu bloku gibi özgür dünyanın rahatsızlıkları da fokur fokurdu.

Vahşi kapitalist sefaletin ve modern köleliğin üstünü örtmek gereksinmesinden ötürü bu durumun ajitasyonuna sarılınmıştı. Kapitalist menfurluklar doğu bloku üzerindeki yanlışlar üzerine transfer edilmişle doğrulanıp kapitalist canavarlık meşru ediliyor ve sesiz onayla susuluyordu. Bu doğru ve haklı argüman ve gerekçeyse, buyurun şimdi aşağıdaki örneği de bir irdeleyelim.

Bu tür sosyo toplumlarda, anlatılan inandırılmalardan hiç te şüphe duyulmaz. Anlatılanları, yanlış anladığımız var sayılır. İşe daha bir sıkı sarılındır. Bu sarılma daha çok batış olmaktan öte gidemez.

Gün geçmiyor ki "kaçak göçmen teknesi battı, onlarca kişi öldü", "Akdeniz ceset dolu" haberleri duymayalım. Özellikle Türkiye; Yunanistan ve İtalya üzerinde kaçak göçmen yolu yoğunluğu vardır. Son bir kaç yıldır Türkiye üzerindeki yasa dışı kaçak göçmen yolunu kullanmanın faciaları, günlük vakayı adiyeden bir olay haberine döndü. Şimdi sözüm ona, "özgür dünyadan özgür dünyaya kaçış vardı"!

Yasa dışı yollarla bir başka ülkeye sığınma yapan özgür dünyanın kaçak göçmen facialarının en son örneği bu yazının yazıldığı 15.04.2015 günün bir gün öncesi olan 14.04.2015 günlü haberdır. "Libya'dan İtalya'ya; İtalya üzerinden de yasa dışı yollarla Avrupa ülkelerine sığınmacı gelmek isteyen kaçak göçmen teknesi battı, 400 kişi öldü haberi idi.

Bu duruma ham şekilde hem sosyal anlayış üzerinden (inanç-din-gelenek, görenek) temsilciliği olan sosyal kimlikleri öne çıkarışla bakabiliriz. Hem de toplum aitliği olan üreten ilişkiler ve üretimin dağılmasını öne çıkaran anlayışlar üzerinde bakabiliriz.

Konumuz aptallaşma ve aptallaştırılma zamanları içinin uyuşması olduğu için biz sosyal anlayış üzerinden konuya bakacağız. Aptal zamanları kullanma davranışlı olmanın birinci şartı neydi? "Bir olumsuzluğu kendi üzerinize ve kendi sosyal aitlik kümenizin üzerine hiç konduramamaktı. Bu da sosyal kültürünüzün eleştirilememesi demektir.

Bu bağlamda zımnî algılayış ve algılatış enformasyonu şuydu; söz gelimi hep sığınma kötü ve öcü olan doğu blokundan; iyi ve cici olan ve daimi olan batı blokuna (özgür dünyaya) olurdu. Ki amaç adına komünizm denen doğu bloku ideolojiyi yerin dibine sokmak, kapitalizmi, sömürüyü parlatmaktı.

Bizde ezberimiz kuvvetli olduğundan anlamaya gerek duymadan bu sloganı bayrak yapmıştık. "Niçin hep doğu blokundan batıya sığınılıyordu da, batıdan doğu blokuna sığınma(!) olmuyordu? Ne kadar haklıydık. Bu söylemde hiç çıkarı olmayan bizim, haklılığımız en az bir kapitalist efendinin kendisini karşı taraf üzerinden haklı laması (haklı kılması) kadar bir haklılık sevinciydi.

Şimdi soğuk savaş dönemi yok. Dünya, blokajını sosyal kültürler üzerinde blokajlamaktadırlar. Eğer yukarıdaki slogan bir bilinçse şimdi de bizim; "neden batılı Hristiyan dünyasından İslam ülkelerine sığınan bir tek Allah'ın kulu yok ta; güneyin kuzeyin, doğunun, batının İslam ülkelerinden, Hristiyan dünyaya sığınılıyordu"

Neden bir tek haberde; "İslam ülkelerine sığınmak isteyen 50 kişilik İngiliz göçmen, kaçak ve yasa dışı yoldan iş bulma umuduyla, umuda yolculuğa çıkıp; İslam ülkelerine sığınmak isterken, 800 Alman göçmen Kızıldeniz'de alabora olup battı" denmez.

Hani soğuk savaş dönemlerinde sokaklarda, gazetede, radyoda ve televizyon bangır bangır yeri göğü inleyen bu söylem ve bilinç; eğer aptallık zamanlarını kullanan bir tutumu değilse, "neden batılı Hristiyan dünyasından İslam ülkelerine sığınan bir tek Allah'ın kulu yok" denmesi niçin en üst perdeden ve her perdeden sorgulanıp dile getirilmez ki?

15.04.2015

Göçmen faciası

"Gün geçmiyor ki bir göçmen faciası haberi daha olmasın" sözü, öyle lafın gelişi söylenmedi. Haberlerden öyle bunaldım ki bırakın üstteki bu yazının öncesindeki kaza çetelesini, sırf yazının yazıldığı ve yayınlanmadığı tarihin 5-6 günü sonrasındaki günler de dehşet verici bir karanlık tablonun seyredip giden çetelesi, örnek vermek istemezdim ama şart oldu.

Bu olaylardaki haber düzeyinde kalan aldırmaçlıklar, resmen dünya nezdindeki seyirciliğin, fakir insanların soy kırımını düşünmesini akla getirmektedir. Irak, Suriye, Afganistan, Nijerya vs. 'deki gibi soy kırım yapamıyorsanız, böyle muhtaçlıklara da seyircilikle soy kırım yaparsınız. Saksıdaki çiçeği, barbar olmamak için saksıyla kırıp imha edemiyorsanız; çiçeği sulamamakla, çiçeği imha edip; görmemiş, farkında olunmamış, unutulmuş izlenimi vererek te aynı işlemi yaparsınız.

İnsanın özü baymıyor. Ama bu yazıyı yazdırtan 400 ölümlü kazanın infiali daha durulmamıştı ki yerel aitlik kaygılarından geçtim; dünya ölçeğinde korkunç ve aşağılık bir biçimiyle ADETA serinin devamı takip ediliyordu.

15 Nisan 2015 ak denizde facia. 550 göçmen taşıyan bir tekne Akdeniz'de alabora oldu 400 göçmen öldü.

16 Nisan 2015 Akdeniz'de Suriyeli 10 göçmen daha boğuldu.

19 Nisan 2015 Sicilya açıklarında göçmen taşıyan gemi battı 700 den fazla göçmenin, 700 yüzünün öldüğü bildirilmektedir. Birleşmiş milletler sözcüsü kurtulan 27 kişiyle konuştu, ölenlerin 800 kişi olduğunu açıkladı.

20 Nisan 2015 kayalara çarpıp parçalanan göçmen teknesinden; 3'ü ölen göçmenlerden 83 kişiyi Yunan Sahil ekipleri kurtardı.

20.04.2015 Türk Güvenlik sahili ekipleri sırf 13-17 Nisan tarihleri arasında 513 göçmeni kurtardı.

21 Nisan 2015 Rodos açıklarında göçmen taşıyan gemi battı 20 göçmen kişi öldü.

Bayram Kaya

Umuduna Ksmek

Yaşamak
Doyunca,
Aklınca.
Bir hayali
Hayal etmek zannınca.

Bir haykırmak,şöyle;
Bir yiğitlik,
Bir Roben Hud'luk,
Belki bir sevgiliye.

Duyduğunu
Duy(urana) gusuna
Belli etmek.
Yanında,yanınca...
İçinde istim oluşur,
Atmak rahatlamaktır
Gönlünce.

Hey hat!
Ne gezer.
Ereğine varınca,
Ummana karışan
Nehir olur:

Sessizlik,
Durağanlık,
Olağan üstü dinginlik.
Tam bir sönmedir dışla.

Ondan,ona,
Akıştır bilincince,
Yüreğinde.
Dışta replikler var.
Bir acayıp.
Anlaya bilirsen anla.

Umudu gidince
Artık sıkıntı,
Acı,burulma.
Atamamak
İçindeki,
Kabarıp coşan gücü.

Gayrı,
Söyler buluncunca.
Rahatsızdır yalnızken,
Tıpkı köpüren ırmak,
Bir hız,bir ulaşma güdüsü.
Kendinden kendine
Ona diyecekleri.

Belki umur sanıklığı değil
Karışıklığı.
Duyumsadığı,anlığını,
İlleştirmeme,yan yanaşlığı.

UMMAN ANI
DUR GEÇME!

Varsın olsun.
Düşününce.
Buluncunca.
Umutsuzluk,
Umuda,dönüşüyor ya.

(24.12.1991)

*Aslında açıklama,şiiri sınırlama ve sönümletme oluyor.İstiyorum ki okuyanın anladığı ya da anlamadığı ile sınırlansın.Ama şöyle bir bakımda, epey bir zorlama olacağı benzer.

**Hani param olsa da şöyle yapsam der izde,rüyada zengin olur,saygınlığımızı gösteririz ya.Hani hiç bir şey yapamayız,yapacağımızda yoktur,ama sevgiliyi renkli panjurlu ev, al benili,yaşamlarda hayalleriz ya.Sevgiliye ve saire söyleyeceklerimiz olurda,söyleyemeyip,kendi kendimize ansal söyleriz ya. Veya Ali kıran baş kesen oluruz,ya da kendisi bir muhtacı dede, kaldı ki gayriye himmet ede hallerde; DÜŞÜNSEL GİYİNİŞLERİMİZ var ya. İşte o yaşamlar bahis olan.Şu da şiirin mesajıdır ki buda bir var oluştur.Topluma kapanık bir birey,öfkeli birey,ya da ezilmişliğin ivmelemesi ile her an kendini,kabullendirmeye, göstermeye, fedaya hazır bir birey gibi. Bütün vurgular ilk dizededir. Umman anı, karar kılınılan, dönüşülen, Faz farkları ile türbülans yapan, yani,Bir anın bitimi, yeni bir anın başıdır.

Bayram Kaya

Umuruna

Büyük olur davalar
Müşkülü harla
Zeval olur havalar
Kolaya kaçarken zarla
Yıkma, yıkılma, zoru zorla
Tutuşur içten, süreri korla

Düştük denize, bir damla
Davrandık deniz gibi, hamla
Cehaleti kendimizde bildik
Yalpalanıp, çalkandıkça; zamla

Kusuru müştakımladır yanma
Yazılıyor diye, yazıyorum sanma
Anlatımla yoz okunursun kanma
Yazışladır kusuru foya olur
Ele verir edim, hiç aldanma

Ayrık dururduk ayrık
Kendi halimize kılardık sayrık
Bacağımızdan asılırla dolduk
İmladan yanlış idik
Cümleden bozuk olduk.

Yalap şalap piyaz ile olmaz niyaz
Aşka, maşuk gelir naif
Nefret hırpalamaya olur tarif
Kolayı var hendesede, kendini yaz

16.09.2009

Sayrı: Hasta. Tutkun, Hastalık derecesinde düşkünlük
Piyaz: Çıkar sağlamak için övücü söz

Bayram Kaya

Umut Kuş

Bir kuş uçuruldu
Adı barış.
Hep peşinde idik
Sandık yarış.

Bir kuş uçuruldu
Gördü Salih.
Üstümüze sıçtırttık
Sandık talih.

Bir kuş uçuruldu
Adı hüthüt.
Karmaşadayız
Trafik gibi
Birbirimize,
düt,düt.

Bir kuş uçuruldu
Adı leylek.
Sanıları tartıştık
Lekir lekir,lekirdek.

Bir kuş uçuruldu
Gör ki ne kuş.
Grekromendemisin
Mübarek.
Her şey tuş.

Bir kuş uçuruldu
Ortam mümbit.
Kim kınar,* kim tınar.
Sergicinin haberi yok
Kuşlar birbirini kınar.

(25.10.1993) .

Sözlükçe:

Kınmak: 1- inandırılmak-aldatılmak 2- Ayıplamak

Sergi:Yıkanmış buğdayın güneş'te kurutmak için geniş bez üzerine serilmesi.

Bayram Kaya

Umutlu

Sevda ne akmayı bilmiştir
Ne de olup bitene bakmayı
Deresi ırmak, ırmağı dere olmuştur
Günü kerahat bilmiş, dağ ardına düşerken
Daveti bilmez, artık kapı omuzlanmıştır
Mahremi haneye girilir
Gürültüsü kıvılcımla domuzlanmış olur

İhanetin bedeli burada başlar
Dur durak bilmez
Yapraklar sararır
Sultan tacı düşürür
Ayakta da yaşayamaz, doğrulmaktan hani
Ağaçlar baharı bilmez olur

Ağzlar sustalı, her pişmanlık pustalı
Kimi günü görmüş olur
Kimi günü göreceye feda
Yol şaşmıştır bir kere
Boz üveyikler de geçmez olur kapından

Akıl başa gelmez
Delilikler beda
Mimarı hırstır, kandır, sular gözyaşı
Türküleri ceberut tutuşur ağıttan yana
Bir o yanım kanar, müşteki söylemlerden
Başlar, dik durmayı bilmez ki düşmekten

Ananın gözüne sevgi sokulmaz
Tutuşur her yan, yön şaşar
Yeniden bağışlar gün gecikmişinden
Sevgiye giden yolda hep
Dokuzu, dokuz yere dikilir den tuğ
Sikkesi de para etmez, olmuştur her yer yağ

İhanetin bedeli tam burada başlar
Aha şuracıkta, can özünde biter
Yakan el, yakılan el, aynı olur
Dağ dumanlanır, dağ ateşlenir
Öfkesi kabarır celalinden
Fırtınayla dağ kendini koyverir

O zaman dağ azametten ezer
Ne gam bilmiştir, ne minnet
Kendini koyvermenin yayılması ile gezer
Felaketi kaybetse, sükuneti kazanır
Aslan yalabısa, kedi buradadır
Miyavla boy verir fareler oy verir
Fark etmez ki kedi için; sünneti gelir bedavaya

Astarsız yorgan, yüz gezer
Bürününce karanlığı da örtmez ki altında

Gönlünce umarın hayalini de göresin
Bir yerlerin değil, her yerin dışarıda
Kabusların artar, kuşkların karabasanı tartar
Şöyle bir halli yolluca kaba konmazından olurlar

Gecen mutluysa, gündüzün umutlu

27.01.2011

Bayram Kaya

Ustan Usulca

Usunu koşturamayan
Duygu nefisini, fikrini çoşturamaz.
Özlemleri ile kavuşmayan
Mecnundan kalma
Akli ile, savuşmamalı.

Aklını kullanamayan, naklini kullanacaktır
Gün gelecek akılla, edimler olacak sunay
Bre ifsat, bre kıytırık fesat, güya pişman
şeytan deyip, nefisi deyip, düşman
Naklide alacaksın sapık şerlerine onay
Algısı eksik, nakil olur mu dolunay?

Nicelere sarıldım, sarmalandım değer
İfsatta bile bozulmuyorsa aklın eğer
Hud'ası çul olanın, nifakıymış meğer
Akıl varken nakili, sakil eyleyim
Aklın, vusalatını bilmedim ki
şerrini neyleyim.

Bir türden olmayınca her türden
Yaşanacak yanlışlarda
Çoklaşan edimlerin küründen
Akıl hocası yellenen bir anlayışın
Müridine bez dayanmaz.

18.09.2008

Hud'a: Hile tuzak
Sakil : Ağır. Sıkıntı veren, sıkıntılı. Çirkin, kaba, uyumsuz.

<a href='http://www.ozgurlukicin.com' mce_href='http://www.ozgurlukicin.com'
target='_blank'><img border='0' alt='Pardus... Özgürlük İçin...' title='Pardus...
Özgürlük İçin...' src='http://www.pardus.org.tr/banner/bts01.png'
mce_src='http://www.pardus.org.tr/banner/bts01.png'>

Bayram Kaya

Uykucu Yalan

Dün uykuda iken
Bugünle ayakta.
Bir kalpak gerekir
Giyinişle şayakta

Dün idi sevgili
Bilmez misin niye
Gün, koşarken evgili!
Kalımlılıkta yıkıl be şair
Günler yeni şiirle solsun.
Yar der, sızlarım niceden
Bir şuhluk kalır yine de, güne dair.

Gel seyran ile
Heyran eyleyem

Geçmiş olmanın
Gelecek değildir.

Us verilmişse, edimle kullan diye
Akıl olsunla, Tanrı'dan bir hediye
İns bunamışta, sanıdaysa şayet
Gökte iner değildir, yeredir ayet.

Bil Tanrı'yı, kendine hesap olursa tanı
Yoksa yüklersin öznene, anlarla kanı
İhtiram, Tanrı'ya havaleyle her yanı
Severken Tanrı'yı, heyecanadır canı

Ey kör bulaşır sanı
Seni kırk kere akladık pakladık
Yine ağzın dürme, gözün sürme
Kırk birincide de verdin bize
Hürmeti bildikte, ferî sakladık

28.02.2009

Bayram Kaya

Uyuşmazlığın Düzeni

Zamanı şöyle bir süzerim
Olamdı.
Olandı.
Olay ve olgu
Sıkletini duyarım da
Ne bu göğsümdeki dolgu
Oldu olmadıkla üzerinde gezerim

Bir canla batarsın canana
Bir canla şifa beklersin yanana

Gamzeler güle kaçanda
Ağlayanla durursun iştaha, yana yana
Doyarken tiksincinden bunlarla kana kana

Sevdana vurulurken
Ne dağ bozmaya
Eylerim güman
Ne de bağ yeşertmeye
Aculundan argüman

Sevdalar durulurken nedenli
Tekilce sıralı ve benli
Evrence ilişkindik ve kefenli
Kadere yemin
Hızla geçişt eydi demin

Bazen kabahat büyür
Bırak tükenekte
Olsundu ki sürüsüne bereket
Sömürülecekle adalet
Orada taşınındı, hareket

Zamanı kurarken zemin
Zamandı zemine oluşla hemin

Vururken güm gümü can siperane
Sürüncemelerin
Ne aydınlığı kalmıştı
Yanımda.
Ne bile göze alıştı
Takati kalmıştı canımda.

Bağır yangınları var ocakta
Sevgiliye tutuşacakta
Göze sürme çekmek
Yürünürle öze, sekmek gerek

Boş olmazki belirimde
Anladık ta gider iken elifi
Zorlaşsa da çıkacak telifi

Öyle ki
Omzumdaki zulüm
Sen şer olmadıkça
Der olmuyorsun

Kahrı tanımam
Gazabı yakanda
Bir fal tutmuş gibi gafil
Elif ile Arap'ına bakanda

Güzele tutulup umursasam
Leylaya gelir feldirfeç
Bir yar sevdasına düşmüşüm ki
Para dolu kasayı tutsam, gönlüm heç (hiç)

Öyle ki
Zaruretimdeki olanak.
Sen aş olmadıkça
Yer olmuyorsun.

Ya çapula baş
Ya çakıla taş
Olunmadıkça
Kesilmiyorsun

Sanmaya ki azgınına öznelce bir deve
Anlamı var şenlik ola her eve
Bir kalkıştan hareketle
Hem kalkışa benzemek
Hem kalkıştan ayrı bereketle
Açılın, macun değil; yeni bir acun
Bilirse, kulaç tıktı; kulvar yüzeni
Hadce bir şiir yazabilmekti
Hem uyuşma, hem uyuşmazlıkta düzeni

04.11.2010

Güman: Şüphe edici umut

Hemin: Birlikle beraber olmak. Bir öyle bir böyle oluşun birliği.

Feldirfec: Yerel kullanımlı bir sözcük. Orta yerde yarı giyinik, telaşla dolaşır olmak anlamındadır

Uyuşmazlığın düzeni. Uyuşmazlıkları yan yana getirişlerle, anlatımdı uyum ilişkisi çıkarıcı girişime. Örneğin; duvarla pencere, duvar sizi dışarıdan izole ederken, pencere sizin duvar içindeki dışa bağlantınızı, duvar içi (oda içi) aydınlığınızı, duvar içi hava almanızı, ısı yalıtımınızı, can mal güvenliğinizi sağlar. Bunların hiç birinin duvarla, duvar malzemesi oluşla ilişkisi yoktur. Bunlar bir öznece (bene değin) anlam ilişkisidir. Öznece, mantıklı olma, mantık koyma çıkarsamasıdır.

Yine; duvar, pencere, perde yan yanaşlığı karanlık olmanın anlam ilişkisini sağlarlar. Oysa ne aydınlığın duvarla, ne de duvarın karanlık olmayla bir biçim ilişkisi vardır. Ne

bile pencerenin duvarla bir benzeşmesi vardır. Görece özne ihtiyacı bağımlı yansıma, durumca bağımsız olayların girişme sürekliliği vardı. Girişen durumlar, yeni oluşturmalarıyla, yeniden ve yeniden; kesikli sürekli oluşla göreceli ilişkinliği vardı.

Bayram Kaya

Üç Atlı

Bin bir renk cümbüş eylese de
Bürünse de bin bir surat
Üşümüştüler her bir tıynetleriyle
Ayazlı gecelerin soğuşundan değil
Umudun suya düşmesinden zemle
Elleri ceplerine sığmıyordu
Kalmadığını sandığı anda
Kol bağlasalar
Daha gidecekten yol ağılıyordu

Evrenin saltında
Güneş'in altında
Sanki hiç
Gün yüzüne çıkmayacak gibi
Saklandılar
Utancın mahremiyetinden
Seferi olmayacak gibi bakıyordular
Geçen zamanın zer değer anılarına
Bildikten bir yüz, tanıdıktan bir söz
Ne kadar da muhtaçtılar, o anlara...

Memleketi rahim tutmayan
İnsan düşmeye görsün
İlk çığneyiş gelir Apis'ten
Tutuluydular gözle zaten hapisten

Onlar
Yan yana üç atlı
Ve onlar
Sorunlarıyla yan yana üç katlı
Eyleme yol oluşla tatlı
Lakin ele alınması hayli hatlı
Zem oluş kaçırırken uykularını
Sövdüklerince rahatlı

Korkuyorlar, korkacaklar
Yarattıkları
Telaşlıklarla hinleri
Sevdaları düşmüş
Yürekleri küsmüş
Şözü inli
Öfkesi cinli
Misli misli kinli
Ve kullandığı dili
Kendisine güvenlik atıflıya bili

Yitecekti kendisine de saygısı
Tedirgin ediyorken derinden kaygısı

Hey dikiş tutmaz yâre
Bögrü tutsam kasıkların sancı
Kasık sancı içinde sancı kasıkta

Feryat edilen kasık mı sancı mı?
Eceli gelmekle vaktin
Tutuş tutuşabildiğin yerde
Korkumu yere sersem, Zaloğlu gelir
Ölmeye de yaşama da bu olmalı aktin

Onlar, üçü bir atlı
Onlar, üçü bir tatlı

02.06.2011

Bayram Kaya

Üç Ay

Üç ay
Üşür ölüm bile

Donanımsız yere sokulmaya
Kim bu sorumlu? deyip
Hiç değilse, en hafifinden
Bir yuh çekilmesi gerekiyordu
"...yuh çekersen tokatı yersin"

Ne vardı üç ay önce ölecek!
Yeriniz mi dardı?
Kömür madeni mi vardı gideceğiniz yerde?
Size iş vaat edişle dokuz doğuran mı vardı sanki?
Gittiniz de ne oldu?
Fıtratı yaşadığınızı
Sizden önce 1860'ta 360 kişi ölüp
Onunla meşrulaşan bilmem kaç "adet" ölü olduğunuzu nasıl öğreneceksiniz?
Öğrenemediğiniz bu cevapları
Sorgucuya nasıl vereceksiniz?
Şehitlik verseler de
Dualar gönderseler de
Öldü diye sere serpe serseler de
Milenyumda donanımı olmayan ocağa
Dua göndericilerce sokulduğunuzu öğrenemeyecektiniz
Bu acele niyeydi?
Yaşam odanız hazırlanıyordu
Bre ölmüşler
Ölmenin örekesini görecektiniz
Üç ay sonra ölmeye çalışsanız da, kurtulacaktınız!

Ne vardı ölecek?
Şunun şurasında üç ay
Bize bir oyun oynadınız yine!

Üç ay
Üşür ölüm bile
Sorunlarıyla
1860 da ölüme yol açan sorumlularıyla
İnsanlığın ve aklın iflas edişiyile
Soma,
Sen aklım da, vicdani koalisyona da bir koma!

16.05.2014

Bayram Kaya

Üç Ayak

Vaki oldu gün guruba
Gönül işret arar yaranlığa
Dalıp dalıp
Ne sararsın, ayrılık mı ola?
Bir ucu kavuşum değil mi karanlığa?

Ey zenginliği gözünde öpse,
Fakirliği kirpiklerinde dinlenen sevgili!
Ayrılığa kavuşmamak;
Kavuşuma da ayrılmamak istisna olur mu?

Abbas aydınlıkla mı savuşuyordu
Yoksa karanlıkla mı kavuşuyordu?

Denir ki istisnalar bozmaz kaideyi
İyi de;
Kim ne yapar istisnası kalmamış nahideyi?
Nahide şimdi
İstisna olmuştur bozmak için zahideyi

16.04.2015

Bayram Kaya

Üçüncü Savaş

Dünya daha devrimlerini tutuşmadan
İç yangınlarını yaşıyordu Fesulda.

Her bir yangın, her bir gayrette
Lakin liderini çıkarmadan devrimi
Karşı güçle, hükümet yanlıları arasında
Çatışmalar oluyor denmesiyle
Yetkinden gayretin boyunu aşılıyordu

Olan nedir Fesulda?
Dünya'nın bir orasında, bir burasında
Başkalarının kararları ve iştihak lamasıyla
Sürükleyen devrim mi?
Yürükleyen devrim mi?

Her sürecin Fesulda
Kendisine meydan okuyuşu vardır.
Ama sen özneldi buyrultunla
Hem sürecin öldürmesinin,
Hem sürece uygun, sürecin meydan okuyuşunun

Olmayana erg edişle efelek
Dosta gurur, düşmana korku denişle
Ne alayı vâlâdan heves;
Ne önde serencamla, boş boşuna
Beleşten takılışlarla güdümlü
Kadimi şan kalandan nefes dolmamalı.

Zamanı ne seçer Fesulda?
Bilinmez ki
Un tutup elek gözleyene dek
Belki zaman bizden geçer!

Bre kalles sinsi
Öbürlerinden artık, beriden eksik
Övülmelerinle kendinesin
Akıbetçe kıldan oluşun oturmasıyla çıldan
Ders çıkarmalarıyla, fendine

Ayağım yerde, zaman ve zemine tutunur
Başım bilim, bilgi; olanca serde
Her yeni ve eskiye dek kahroluşlarla
İşlerdeki toplumla, bağintim nerde?

Toplum, Fesulda; toplum, var ya
Öyle bir birikişle ileri oluş ki
Akışı zamana çığla, zararı bendine

14.04.2011

Yürük: Çabuk ve hızlı giden, Burada olguların niceliklerle nitelik almasıdır.
Serencam: Bir olayın sonu

ula oturma: Tazılar için kullanılan bir söz. Tazı ula oturturlar.

Bayram Kaya

Üçüncü Savaş 1

Dünya, Birinci Savaşı cepheden bodoslama götürmüştü. Asker ve bayrak dikmenin ekonomik, emperyalist şehvi tutkusuyla, karşı tarafa saldırıp istila etmişti.

İkinci savaş bunun tam bir teknikti; değişim, dönüşüm, üstünlüğü olan cephe savaşıydı. Ve bilançosu akıl almaz denli hayli ağır, bir cepheler savaşıydı.

Üçüncü savaş teknik ve teknolojisini bırakmamıştı. Ama oldukça mobilize ve teknik bir süreym savaşı. Cephe yoktu. Saldırı oldukça insani(!) boyutlarla göz yaşartıyordu.

Oysa, insani boyutu aynı ve daha vahim küre ülkelerine bu yardımlar(!) kaal olmayıp hiç yapılmazken, nedense Orta Doğuya pek merak salınmıştı! Kıyamet burada kopuyordu! Bu savaşın kimi kez değişken sürekli bir koalisyon gücü vardı!

Kahinler, bir Üçüncü Savaşının olasılıkla Orta doğuda çıkacağını söylüyorlardı! Evet, burnunun ucunu göremeyen kahinler, geleceğin bilinmezlikler içeren tahmininde, burun ötesini iyi gördüklerini sanıyorlardı!

Kaosun da, menfaatin de, aniden; tüm dünyayı sardığı; siyasetlerin ve savaşların; küresel oluşması da denen olay ve sirayetlerin; dünyaya mal oluşudur Dünya Savaşları. Küresel oluşun olguları henüz tam ve tümünden oturmamıştır.

Şimdilik uluslar arası sermayenin güdümüyle yayılıyor olmakla değişimin dönüşümün savaşı; emperyalist bir savaş olmakta. Yani küre girişenli, küre stratejili, bir emperyalist etkimeli savaş olan bu 3 belirgin insanlık olayları, Dünya Şavaşları adı ile anılmaktadır.

Üçüncü Dünya Paylaşım Savaşı, temelde; bir parçalanışların nesnelde ve imleç güdendi olan inançtı (sanal etnik) geri dönüşümün savaşıdır! Şimdilik tek kutupluluğun sanki nicelenemez gibi emperyalist oyunlarla senaryolanırken, istemeden de olsa karşı dirençli kendi bilincini oluşturmasıdır. Tekillik ne iç evrene ne düşünceye yakışmazdı.

Paylaşım, sürecin yeniden ve yeniden şekil eşişlerle bir dönel eksenini çevrimidir. Dönüş eksenini dışta, paylaşımına uygun olurla, emperyalistlerce, bilinçli bir kullanımın seyredişidir. İçte ise bir devrim, bir özgürlük, bir kimlik arayışlı sanal avuntulu ve imleçti yöneltilemez!

Tarihi sürecin, aşama aşırarak çıktığı uygar aşma basamaklarını; gündeki devrim denen geriye doğru inilişleri, etnikti, inançtı kısır döngüleri içinde, sömürülenlerine kör gayret veren bir trake solunumu, olacaktır! Dönüşlüme, bir gereksinme iken, bilinçsizliklerin (dinsel tutum alış gibi; etnik kimlikler gibi; çağdışı etnik var oluşların) özendirilmesi ile öznelde ereksime olacaktır!

Devrimler, geliştirici özün; nicel birikimlerdi dönüşümlerince belirirlerken, bu belirmeler sair güçlerce renklendirilip geliştirici öz görülmez kılınacaktı. Görünür yüzü hak, özgürlük ve demokrasi gibi tümünden öznel anlamaların ürünü olan soslariyle, çevrim eşecekti. Devrimin göbeğine, sosyal yapının nevrime oturup; harekete saçma sapan, anlamsız ve iyi bir sonuç vermeyecek olanla, rast gele renk verecekti!

Toplumsa ve bilimse kültürle gelişmemiş ülkede yapının ihtiyacı, yapının kendi dönüşmesinin ihtiyacı olmaktan, çıkarılır. Bu sahneye konan senaryolar, ufak ufak, ajan provokasyon montelerle gerçek eştirilir. Size ait olacak ihtiyaçlar, kapı komşuların ve deniz aşırı, koalisyon güçleri gibi paylaşımçıların bir ihtiyacı olacaktır!

Hareketin içindeki dişe dokunur, nesnel ve öznel menfaati kullanımdı olacak gösterimlerle, halkın bu dıştan enfeksiyon bulaşışlı pompalanışları; emperyalist heveslerin imleç kıldığı ara vasıtalarda olacaktı. Halkın etnik, inançlı ayrılıkları; sanki bir kurtuluşmuşçasına bu kabil hareketlerle sahiplenmelerinin körlüğü oluşacaktı! Şartları ve beyni (lideri) oluşmadan gazına basılmış sanal hareketler, başlatılacaktı. Hareketi; beyin yerine, paylaşımcıların provokasyonları yönlendirecekti. Her provokasyon, çare diye, öznel hareketin oluşmalar eksenine, sarılacaktı.

Sömürü alanlarındaki gazına basılmış halktı hareketler, kör bir yağmaya; yakma ve yıkmaya; tahriplere dönüşecekti. Bu uğurda oldukça soslanmış, dramatik ölme ve öldürmelerin, acınası görünüşlerine dek olacak, görsel anlatımlar da halkı; insani, dini, etnik dayanışmacılıklar içinde kılacaktı. Hepsini bir arada, girişen bu manzarayı umumiyeciler öfkelerin gazını almak için ortaya konan tavırlar da, bir çeşit çapsiz, basiretsiz, yöneticilerin efelenmelerine dönüşecekti.

Sömürü alanındaki öfke hareketlere dayalı devrimler, nefessiz kalacak ve devrimlerin gözü kör olacaktır. Buralarda devrimlerin ne yönü olacaktır, ne de devrimlerin duracağı olacaktır. Esasen bu hareketler devrim de değildirler. Olgular ve olaylar hiçbir kemaliyet kuralı taşımazlar. Ve bile devrimler rotasız ve işlemcisizdir. Devrimlerin hiç bir zaman beyni ortaya çıkmayacaktır! Devrimin beyni yerine öfke ve etnik yüzeysellik ve inanç eksenleri oturacaktır.

Beklenen dramatik nükleer bir 3. Dünya Savaşı'nın olması; senaryolardan çok bu anlatılan oluşmaların seyredişinde bulunuşlarının, çevrimiyle olacaktır. Efendilerin, sömürü alanları içindeki halka değin öznel yönlendirmeleri ile bu savaşlar olacaktır. Nükleer bir savaş hiç olmayacaktır. Zaten üçüncü Dünya savaşı çoktan başlamış ve sürmektedir de.

Daha doğrusu sömürü alanı içinde keşmekeşe harekete geçirilen öfke nedeni olgulardan bir kaç, bu paylaşımcı emperyalist dinamiğin seyredişine oldukça uygun olması gerekecekti. Öfkeli ve ayrılıkçı hareketlerin durumuna uygun, eksen çekişli kavrayışların da, çağdaş değerlerden mülhem, senaryoları olacaktır!

İşte bu moda gibi seyreden devrimci hareketler, emperyalistlerin şartlarından doğan telkin ile değil de; asıl seyredişin elektromotor kuvvetti, dinamik gereksinimleri içinde olan süreçlerin bağıntılılarıyla, kendisini dönüştürmesidir. Hareketin seyrine; hak, hukuk, demokrasi, etnik kimlik gibi hareketleri de katıştırmış menfaat ülkeleri biliyorlardı ki, eylemci ülkelerdeki toplumsal yapılar; hukuk, demokrasi haklar gibi yapıları destekler ve sürdürür olan konjonktürse düzenli oluşlarıyla güncel çağdaşları gibi değildiler.

Yani çağdaş toplumlar gibi üretim tüketim bağılılığına denk düşen bir hak, hukuktan olan, demokrasi örgütlenmesi içinde değildiler. Ve asla da olamazdılar. Nesnel ve öznel zeminleri yoktu.

Koalisyon gücüyle, müdahale edilen ülkeler, çağdaşları gibi üretim ve tüketim yapamıyorlardı. Ama emperyalistler gibi üretim yapma ve üretimi paylaşır omların düzey ve düzlemine değin olacakların güya hak, hukuk ve demokrasisi gelecekti!

Çağdaş üretim tüketim ilişkilerini çıkaramamış geriliklere; yüz yılın üretim ve tüketim payla şıklığını çıkarmış toplumların, bu durumlarına denk olan hak, hukuk, gibi

demokrasilerine değin, özgürlük gibi sağlayışların formatı atılıyordu! Güya sömürgeçilerdeki gibi gelecek olan bu; hak, hukuk ve demokrasiler; geldikleri yerlere hiçbir sağlayış da yapmayacaktı. Üstelik kendisi demokratik olmayan bir Suudi krallık eli ile bu hareket kadife eldivene dönüşüyordu!

Çünkü, koalisyonlar eliyle gelecek olan (!) o haktı, hukuktu, demokratiklikte gibi temelsiz söylemler altyapıya dek olan destektaki yapısal oluşumlardan yoksundular! Gelecek olan hak ve demokrasi(!) O anki toplumsa gerçeklerle ilişkileneemeyen, temel nesnel devindiricileri olmayan, absürt anlamlar bile güya devrimsel olan hareketlerin amacı içine konmuş idi!

Köksüz, öznel anlamalardan içkin bu absürt ucubelerin; öfke hareketi içine sarım anması da, 'dönüşüm' diyeceklerle; bir sömürü alanı olan ülkelerin ağızına, emzik olacakla verilecekti! Yani yutturulacaktı. Bu öznel rotalar, sürmekte olan 3. Dünya harbi eylemi içine, tam bir denk düşmeli, koz oyunu olacaktı!

Sürecek

Bayram Kaya

Üçüncü Savaş 2

2-] 3. Dünya savaşı, şekil ve eylemini değiştirmişti. Öznel polarmalı sathı mailler cepheleşme alanı idi. Yani bir ülkenin hem öznelidi hem nesnelidi sathı maili hem o ülkenin hem de Dünya emperyalilerinin ortak alanıydı. Sathı mail alanı ülke, emperyalilerin vermesi gereken kavgayı; özgürlük adına, demokrasi adına veriyorlardı!

Emperyalistler şartların bu yönü ile hem oluşmasını, hem de seyredişini gidişini biçimliyordu. Artık 3. Dünya savaşının bir koalisyon gücü vardı! Bu gücün elinde dişe dokunur ama sömürü ruhlu paylaşımları kamufle eden, ülke maillerine uygun bir öznel devindiricileri de vardı.

Bunlar, sömrülen ülkelerce bayrak yapar denli kabulü olası söylemlerdi. Emperyalilerin, dizayn edecekleri ülkelerin konjonktür yapısına çok uygun nizalı müdahalelerdi. Söz gelimi, kimyasal silahları vardı! Yin bu pelesenklerden bir diğerleri de; uzun menzilli silahları vardı! Nükleer silah yapıyorlardı! (Başta kendileri gibi bu tür sahipliği olanlara da hiç ses etmiyorlardı.) Demokrasi ve insan hakları yoktu, gibi terenelerdi.

Bu gibi bahanelerle emperyalistler o ülkelere giriyorlardı. Ve olmayan silahlar da gün yüzüne çıkınca; "demokrasi getiriyoruz" diyerekten, bu yalancı yüzsüzlüğü şüdürebiliyorlardı! Bahaneleri; hak, hukuk ve demokrasi götürmek, gibi sakızlardı. İttifak, Dünyaca sindirilebilir, kendilerini dünyanın gözünde haklı kılar oluşla ve kendisini meşru aştırabilir olan; bu tür söylemlerin ittifakını başarmıştı!

Koalisyon güçlerince dile getirilen öznel amaç da nedense, hep Orta Doğu gibi şimdilik alenen bilinen enerji koridorlarıyla ilişkiliydi! Burada ters ve yanlış olan bir şey yok. İlk çağlardan beri yağmacı ve talancı olan yaşam biçimi; bugünkü yağmacılığını, günümüz koşullarına denk olurun, değişip dönüşen kamufle biçimiyle, kamufle olanın evrimsel kullanımıdır. Yani demokrasi ve insan haklarını götürme, bahanesi olan, isim değişikliği adı altında, olup bitenler; aslında hep süre gelen enerji sağlar olmanın vesile nedenidirler.

Savaşların geçmişten beri, ekonomik olması, yağma olması; asıl amacı hiç değiştirmemiştir. Ekonomik ve talancı olan savaşlar da, disiplin er bir deyişle; 'enerji sağlamadırlar'. Sağlanan enerjinin de, sağlayanlar tarafından rahatça tüketilmesidirler.

Efendilerin öznel tarzları da, gelişmenin dinamiğine uygun girişmek zorundaydı. Artık olup bitenler içinde; bir Birinci Dünya Savaşının ve bir İkinci Dünya Paylaşım Savaşının, kendilerine özgü, mekanik devindiricilerini görmezsiniz. Bunun yerine, 3. Dünya Savaşı gibi görünüşü bir sözde demokrasi ve insan hakları ve özgürlük ve çağdaş hak hukuku, sağlar olma gibi bir genel kabul edilirlüğün, sömürgeci ülkelerin yüzlerine tuttıkları ikna edicilikti! Aslında bu müstevli mantığının olgunlaşışlarıydı. Simdiki sürekli bir koalisyon ittifakı olan güçler; eskiden beri talancı, yağmacı olan çapulcu mantığı sürdürür olmanın, günümüzdeki versiyonu berdevamıdır.

İkinci Dünya savaşından sonraki okyanus ötesi gücün, kendi konum ve gücünü korumaktan kaynaklı gel git yapan, yalpa yapışlı dinamik hareketleri; dünya denizlerindeki filo güçleri (bizim için 6. filo oldukça berbat bir anı çağrıştıdır), bu kabil çeşitli deneyimse gelişmedirler. Nato, Birleşmiş milletler, çekiç güç gibi bir yığın oluşumların, şimdiki nitelik almış seyir edişlerle, görünüş şekli ile de 'Koalisyon güçleridirler'.

1946'ların 'Özgür Dünya' naraları, Dünyaya bir şey verememişti! Ama semeresini efendiler yemişti. Söylemin öznel cazibeler yaratan anlamı, birden eskimiş, açığa

çıkmiş, içinin boş olması görülmüştü. Bu içi boş olan sloganlar, öznel kamuflaj değişmeliydi. Bizim gibi ülkelerde, 1960'lar da "komünizmle mücadele dernekleri kurulmuştu! " Yeni yükselen öznel değerler buydu! Bunun kofluğunu anlamaksa bize, hayli pahalıya mal olmuştu!

Zaten bu söyleme dek kofluğun, anlaşılmaya başlanmasıyla birlikte, kofluğun kokusu etrafa yayıldıkça (bilinç eşildikçe) , yeni tedbirleri, ortaya konmuştu. Bu tedbirler de, aynı uluslararası sermaye ve aynı uluslararası anamalcı sermayenin gücü için bizdeki, hizmet edicisi " yeşil kuşak teorisi"dir". Öyle ki bu yerli işbirlikçi teorisyenlere de sorarsanız, konuşursanız; bu komünizmle Mücadele Dernekleri de, yeşil kuşaktı proje erbapları da; uluslararası sermaye gibi tek yanlı, sömürü ilişkilerine de karşıydılar(!)

Bunlar tam bir sol gösterip, sağ vurmanın bilmezlikti, tekerlemedi mantığıydı. Tutulan yol toplumsa bilinçle bağdaşır bir yol olmamanın, şartlanmış bilinçsiz bir kaba güç güruh tutumuydu. Bu da, karşı kutupta gücün (ki bu da kapitalist plan, proje oyununun bir başarısı olsa gerek) kendisini dağıtmasıyla, sömürücü güç hemen yepyeni bir yükselen değerleri derleyip, topladı. Sürecin akışıyla şekillenmesini ortaya koyacaktı. Bu yeni oyuncak, dillere pelesenk süreç 'ılımlı İslam' dı. (Bkz. Kurtuluşun felsefesi)

Biz de, bu sosyal mantıki güdümler içinde kendimize payeler çıkarmanın naralarıyla efelenecektik! Biz kendi payımıza, uluslararası sermaye için oldukça başarılı mücadeleler verdik. (Gerek komünizmle mücadele derneklerimizle, gerek İlimli İslamımızla bunu iyi başardık!) Yine ilkel etnik bir inançtı öznel argüman olmaktan öte gitmeyen, toplumsa alt yapılı uygulayımı olmayan; bilinç dinamikleriyle, bu sömürü ağını bilmezce destekledik! Bu savunular, savunulmayan; içi boş, saçmalama takım mantığı olmaktan öte bir şey değildiler.

Biz de, bunun kamuflaj olan savunulması vardı! Bu savunma; 'masaya oturmak', ' eş başkan olmak' ve 'Ortadoğu yapılanması içinde öncü rol oynayarak', ' söz sahibi olmak' gibi ezilen ruhlu efelenmelerin caka satmasını bol bol yaptık!

Uluslararası sermaye kendi sürecini; uluslararası koalisyon güçlerinin (!) taktik ve amaç değişikliği ile dünya paylaşımlarını, yeni olgular ışığında yapılandırıyorlardı. Yani bizler; bir üçüncü Dünya savaşına dek sürecin, tam da sürer biçimiyle içinde iken dahi; olası bir üçüncü Dünya savaşının; yine olası senaryolarını sayıp döküyorduk! Süreç ise kesikli (taktik değişimli) ve sürekli olmanın gerçekliği ile zamanı akıtıyordu!

Sürecek

Bayram Kaya

Üçüncü savaş 3

3-] Bizden yana, hamasi bir söylem olan, ılımlı İslamcın da kofluğu ortaya çıkmıştı. şimdiki süreç, sanki bir aslan terbiyecisinin (müstevlilerin) aslana (dinamik ama geri bıraktırılmış ölkelere) demokrasi (!) götürmesi gibi idi. Nasıl aslana verilecek tutumla amaç, aslanın üretim, tüketim hareket mantıklarının kendi olgunlaşışlarından yoksun kılınışlarıyla, aslanı şartlı refleksti güdülemektir. İşte emperyalistin gayretleriyle; demokrasisi inşa olmayacaktı. Ve demokrasisinin üretim, tüketim gibi girişendi, hukuki dayanak ve paylaşımlar gibi düzen ilişkisi ayaklarından yoksunluğu olan bir demokrasinin, hak, hukuk ve özgürlükleri (!) götürölmekteydi!

şimdilerin emperyalistçe demokrasisi ve emperyalistlerin demokrasi götürölmesi, bir fitne idi. Sosyal, öznel, halktı etnik kimlikti yapının üzerinde oynaşılıyordu. Oysa etnik yapı, tarihsel gelişim ve bileşim süreci olacakla sembol eşen tek başına ilkel bir yapıdır. Süreç içinde bileşen unsurun tarafları olan her biri, bin yılların yalın ve nicel süreç azınlıklarına yeniden kimlikler tanımanın halktı anlayışlı olan nifakı sokuluyordu. Bu etnikti gericilik güya, yükselen değer olmasıyla; neşvü nema buluyordu! Bunun diğer misyonlar gibi kendi içinde kapalı olmayan, açıktan bir uluslararası sıkıntısı da vardı. Bu garabetin töhmetini, her emperyalistler ve gelişmemişler gibi biz de taşıyorduk! Aktörlerde sıkıntı yoktu. Ve bu süreç bizde, tek yanlı, düşük yoğunluklu, kontrollü bir mekanizmayla sürüyordu.

Hâlbuki, toplumsal üretim ve toplumsa tüketimlerinin teknolojik araştırma geliştirmesini henüz tam olacakla düzenleyememiş ve bu ilişkinliğin bağıntılarını örüntü eşememiş toplumlara; hak, hukuk, demokrasi nasıl götürölür idi? Aç ve parasız pulsuz insanların; demokratik hakkı olan söz gelimi gezip görme gibi bir hakkı, gezip görme gibi bir hukuka denk düşer seyahat etme özgürlüğü nasıl oluşurdu?

Söz gelimi, kişi başına 50 000 dolarlık yıllık gelir dağılımı olan ve bol enerji tüketimi olan, İsveçli bir yurttaşın hak, hukuk, özgürlük gibi demokratik sağlayıştılarını kıyasladığımızda; şimdiki verimli enerji kaynakları üzerinde olup da, sözde ehli eşme götürölen sömürölen toplumlara; gelir dağılımı olmayan yerlere; gelir dağımlı, ilişki düzeni olan demokrasiyi götürölmekle bu yücel cim nasıl sağlanacaktı?

Ya da kişi başına yıllık geliri elli bin dolar olmayan toplumların hak ve demokrasisi ne kadar olurdu ki! Zaten olacağı kadarla, halkçı tavırların; toplumsa tavır gibi cirit attığı ve mezhepti çatışma ve kıtallerle orta da değil mi? Bu demokrasiler (!) yıllarca, koalisyon güçlerince, yönetimlerle işbirliği içinde oluşla, korunup desteklenmedi mi? O zamanlar bu ölkeler, söz de çok mu demokratik düzey ve düzlemin gerekliliği olan düzlemse, hak ve hukukunun içindeydiler?

İkinci Savaştan bu yana Dünya konjonktörü değişmişti. Saddam'la, Kaddafi ile Mübarekle, Esadlarla, Kral Fahdlarla, Kral Hüseyinlerle kol kola olan güçler; şimdi onların anti demokratik olması karşısında şerefli(!) bir demokrasi mücadelesi içindeydiler. Bu şerefli (!) mücadelenin kapsamı, kimleri içine alır; bu mücadele, nereye kadar sürer olurdu, bilinemezdi.

Söz gelimi üç beş çürük her yerde olur. Bu kurumun tamamı değildir oluşlarıyla kötücü edilene sahip çıkışla; bu gibi denişleri dilli düdük edişle, güvende oluş gücünüz yıpratılıp, zayıflatılır! Silahlı gücünüz, boş verilmişliğe angaje edilebilirdi. Toplumun insan yapısı içinde çürüklükleri, elbette olurdu. Ama bunların hayati önem derecesine göre müsamahası da olmazdı.

Toplumda böylesi çürüklükleri önce alayı vala ile yaş olanın ağırlığını kuruttuktan sonra,

tutuşturması çok kolaydı. Toplum içindeki demokrasiler; yönetimi de, nimet ve külfeti de, paylaşımıydı. Paylaşım her birinin kendisine özgü sınırlılıkları içindedirler. Demokrasiler ülkelerin kendilerine özgü, kendi iç üretim ve paylaşımını yapan çeşitlilikle düzenlemeler oluşuyla; paylaşan tutumdurlar. Ve eş güdümlü güçler ayrılığı ilkesi dışında; hiç bir alt kurumlar üst kurumların eşiti dengi ve üstü olamazlar. Değişen, gelişen yeni biçimlerle, yeni değişme ve yeni düzen; her alan için mukadderdir.

Olan şeydu. Biyolojinin ortaya koyduğu temel ihtiyaçları (yeme, barınma, güvende olma, kararlı bir yaşamın sürdürülmesi gibi) sağlayışlarınız vardı. Enerji sağlayıştılı bir düzen ilkesi içinde olunmayla, sosyal ve toplum sal yapılarınız gerçekleşiyordu. Tarihin başlangıç koşullarından beri, enerji sağlayış yollarından biri olan yağmacı, ganimetçi gibi amaçla örgütlenme içinde oluşla meydana çıkış şekliniz, bugünkü sömürü dediğimiz, emperyalist tutum lanışın, ayağıydı.

Sosyal yaşamın içinde, halkçı oluşumlarla, halk olmanın bir özelliği beliriyordu. Diyelim nicel birikişle 6-7 kişilik bir topluluktan grup oluştu mu, topluluk üyeleri; topluluk amacı doğrultusunda rekabetçi oluşla ve bir dinamiklikle yarışıyorlar. Bu gruba egemen oluş isteği ve kendini gösterme isteğinin kıyasıya bir mücadelesiydi. Bu mücadele; akıl koyar olmanın bilinçli bir uslamlama düzenini, çok hızla geliştiriyordu.

Ancak bu kişilere dek nicel birikme 6-7 kişilik kritik yoğunluğu aştı mı, durum yepyeni bir soyut güçtü, önlenemez bir durumsa bir özellik kazanıyordu. Kişiler böylesi bir grup içinde davranışça sanki belli bir aptallık düzeyine inişle davranışlar gösteriyordu. Bu bir sürü psikolojisi idi. Yağma, yakma, yıkma, kıtal tahrip ve kendinden geçiştirme bu aşamayla kontrolsüzce gelişiyordu. Bu beyni (önderi) olmayan halksa kalkışmanın, çapulcu görünümlü oluşla birinci bir verimsiz yanıydı.

Halksa kalkışmanın ikinci bir verimsiz yanı vardı. Halk toplumdan gelen üretim gücünden yoksundu. Bu yüzden halk eylemleri yine tahripti yakma, yıkma ve ağız köpürmesine dek varan bir coşku içinde oluyordu. Halktı yığılmalar, güruh içinde, düzey indirgenmesi ile daha önceki gelişme basamaklarına doğru kolayca çözümlerle dönebiliyorlardı.

Toplumun bireyi olan bir sağlık çalışanları veya pilot bireyleri veya toplu taşıma aracı sürücülerini vs. boykot türü, iş bırakma eylemleri yaptığı zaman, üretimden gelen güçlerinin etkilerini, toplumun otoritesine ve toplumun öznel oluşmalarına duyurabiliyorlardı. Böylece toplumun bireyi, normal halde, yakıp yıkmaya yönelmeden, taşkın olmadan, bir uzlaşmaya oturuyorlardı.

Oysa halk tanımlaması içindeki tanımlardan birisi de, halkın çeşitli nedenlerle toplumsa bir üretime katılmayan kişiler kümesi olmasıydı. Halkın üretimden gelen gücünün olmayışıyla yani halk üretimden gelir olmayan, birey olmanın soyuttu ve somuttu güçlerini kullanamaz oluşları vardı.

Halkın içine, toplumda üretim yapan topluma dek bireylerin de katılması ile bireyler davranışları da, halklaşır. Çünkü halk yaşamı içinde toplumun kurumları ile bireylerinin reaktifçe işlevle şen nesnel alanları yoktu. Bu yüzden halk içindeki bir pilot, pilot oluşa dek birey eşmesini yapamaz. Doktor da, operatör eşleşmesini ya da toplum içinde tetkikçi bir analizle yeteneği tanı aşmalarını yapamaz. Bu nedenle, toplumun bireyleri de, halk içinde; zorunlu bir halk kişiliği olma davranışı içine, yansılar. Bu yüzmeyi bilir oluşla, deniz olmayan yerdeki sizin; aktif eşmeyen, ortaya çıkmayan tutumunuz gibidir.

Bu iki özellik halk hareketi içinde bilinçli bir yöneten, rota tutturana, liderci bir beynin oluşmasıyla birleşince, halk hareketleri bir devrim olmaktan çıkarlar. Şimdi, Libya, Mısır, Cezair, Suriye, Afganistan, Irak gibi yerlerdeki halk hareketleri diye gelişen durumları, bu yazı içeriğinin yansımaları ışığında kendi kendimize tekrar değerlendirdiğimizde, ufki düşünölü yeni oluşumların akli kontrolleri oluşacaktır.

Şu da bir gerçektir ki, her yol yürünmekle er geç kendisine çıkırını açar. İş bunu akıl etmeye kalır.

Arap baharı denen olaylar dıştan bir yönetenle sosyal ve toplumsal bir beyinden yoksun olması görölmektedir. Ancak dünya süreçlerinin tarihsel oluşumunda kurtulamayan bir oluşma olduğunun bağıntısı da görölmelidir. Geri kalmış ölkelerin sömrölme sürüklenmesi olacakla sürekli olan bir Üçüncü Dünya Savaşı içinde olmaları, Dünyanın tek kutuplu olan çelişmesi ve körfez savaşıyla başlayan sürecin bir etkime ve girişmesi olacakla yine ABD düşman ilan ettiği ölkelerde gelişen etki tepki oluşla bir bağıntısı olduğu görölmelidirler. İyi niyetle, boşuna heves kursakta kalır.

Elbette bunun her şerdeki gibi, uzun vadede hayra giden bir yönü olacaktır. Ama akıllı kotarılmış, yuvarlak olacakla konturları belirlenmiş bir devrim olduğunu söylemek, şimdilik oldukça zordur. Bu arbedenin arkası, dinsel saldırmalarla parçalanacak süreçlere gebe gibi olduğu görölmektedir.

Arap hareketi, toplumların tarih bilincinin yaşanan, bilinçli bir rolü olmayıp, tarihin kuşatan sürüklemesinin bir zorunlu ilişki oluşla yaşanmasıdır. Yani sizin suyun kaldırma kuvvetini keşifle gemi yapıp yük taşımanız olmayıp; suyun (tarihin) kendilik sürüklemesi olanla sizin cisimleri üzerinden yüzdürmeniz gibi bir Arap sürecidirler.

10.04.2011

Bayram Kaya

Ülfet Mi? Ünsiyet Mi?

Bir adama düşerim, bir madama
Olurum uzletim kadarla ülfet
Ne acayip olurum, tüm ilişkiler
Oduma dâhilen yükümlü külfet

Dur tutmam, bahar aylarıdır
Nicelerimim, hecelenirim
Kırk katır, kırk satır aralığını bilmem
Buraya da, oraya da
Kazılır her bir mezarım; hece sayılarıdır

Baş belasıdır baharlar
Aldatan aldanın kaçmalarıyla
Zır perişanım ben elinde
Kaç güzele vurulurum da güzel yelinde
Saba derle, heba derle
Hoşum, hor kıl mazım kendimi
Gözünüze düşmelerim ondan

Maymun ederler beni
Fren bil mezem kendimi
Ya adam, ya şaklaban olurla; madara
Ne faik iyim kendimin ne de mecnunu
Ahkâmla cazibeye düştüğüm kadarla

Bahar bitimleri sönünde
Namussuz, sefih hayallerim
Ortaya, çıplak koydunuz da beni
Ya veresiye düşmüşünden ya beleşe
Ahlakı yemek olan, aç kurtların önünde

08.06.2012

Saba: Sabah esen serin rüzgâr

Faik: Üstün, yüksek

Ülfet: Alışmak, samimiyet ve dostluk kurmak

Ünsiyet: arada samimiyeti olmadan, tanışıldık ve alışıldıklığı olan

Külfet: Zoraki yük, zararı yararından çok olan eylemler. Büyük çaba, büyük harcama.

Bayram Kaya

Üstel Bakışla Bir Uygarlık 01

Bu yazım; genelleşen bir bakışla yazıldı. Bir olgu olay olan İslam, kendisine özgü nesnel tarihi ve sosyal tarihi olan, bir güncel konjonktür sellik içindeydi. Bir inanç olma yanıyla da, hala sürmekte olan İslam'ın, geçmişteki yapısına; sırf inançsal gözle bakan algılara kıyasla, İslam tarihinin nesnel bir devlet oluşuyla girişen argümanları, da; belirtilerek, yazıldı. Olaya İslam'ın, kutsal oluşunun dışındaki bir bakışla, bakıldı. İslam'a; bir imparatorluk ve bir düşünce zenginliği olayı olarak, bakar olmanın; bir analizi niteliğindedir.

Sizler, çocukluğunuzu, hamliğinizi, şimdiki bu aşamaya geliştiki uğraklarınızı unutsanız da onlardan zorunlu bir yanları taşırsınız. Bu aşamaları üzerinizden atamazsınız. Atabilseydiniz eğer, yapınız temelsiz kalır ve çökerdi. Yapı bu geçmiş malzemeler ile yola çıkmıştır ve ileriye doğru da, bu malzeme ile geçecektir. İşte tek Tanrılı olgunlaşmalar da, ne kadar yadsırlarsa yadsınsınlar; kendisinden önceki içerme öncülleri zorunlu olarak taşırlar. Eğer siz monoteizm içinde, kendisinden önceki, ilişkin öncüllerini çekerseniz, geriye bir şey kalmaz. Sistem iflas eder.

Çünkü yeni inşalar; kendi zamanlarından önceki temellerle karşılaşacaktırlar. Gerek soyut, gerek somut olarak, bunlarla eytişime girilerek, bu günkü yapılarını, ortaya koyabilmişlerdir. Yeni inşalar; öncüllerinden, taşır olmadığı hiç bir rengi yoktur. Ve öncülünden devir almadığı, yine taşır olmadığı eski bir ton ve biçimleniş yoktur, zaten olamaz da. Yani monoteizmin, ilkel büyü ve sihirden, tutunda, totemci anlayışlardan beriye doğru, politeisttik anlayışların temel içermelerine değin, toplumsal olan girişimleriyle biçimlendikçe biçimlenmişlerdir.

Monoteizm geçmişteki öncül oluşmaları, yeni durumun hal ve gidiş şekilleri içine girdirdiler. Böylece o günkü gelişmiş olan halleriyle çiçekliğini açabilmiştir. Bu günkü çiçek, geçmişin paradigma (değerler dizgesi) envanterindeki adım ve malzemelerden dokunmadırlar. Hem onları dokuyup üzerine gelişticektiler; hem de, onları bu günkü duruma benzemez olan yanıyla reddederek, kendisine oluşma alanı sağlayacaktılar. Eskiye reddetmese, yeni olamazdı.

Bu seyir, evrensel olanın da var oluş koşuludur. Benim tabirimle her olgu, olay ve girişmeler; parça, bölük, sosyal terminoloji ile dersek, etniklik girişmelerle aşamalandıkça olgunlaşır, düzenlilik kazanır. Sistemleşirler. Sistemleşir olanın, bilinir bir akar zamanları olur. Ne var ki bu bütünleşen, parça bölük olmaktan ve etnik olmaktan kurtulan yapımız, yeni aşamalarla parça bölük olmaktan kısmen kurtulan yapımız; kendisinden sonraki çevrenin de bir ayrıntısı; bir parçası, bir etnik durumu olmaya doğru da, hep gerilerler dururlar.

Varlıklar, olguları ile bağımlılaşır (izafileşir) , bağıntılarıyla (izafilikleriyle) da kesikli ve sürekli olarak devam ederler. Tüm olguların ve süreçlerin, sürüş seyirleri böyledir. Her hangi bir olgu ve sürecin tarihi, bir yerde, öncül bir biçim malzeme ve girişimlerle (fossil zamanla) başlamak zorundadır. O malzeme neden öyle de, böyle değildir gibisinden öznellikler, diyemeyiz. Çevrenin doğal ve sosyal arzlarının ortaya konuluşu neyse, seçme ve ayıklamanız da, bu sunulanların içinden yapılacaktır.

Her yeni olgu, kendisinden önceki verili sunumlara, ayağını basmak zorundadır. Bağıntılı süreçler hem sizden öncedir ve hem sizinledirler. Sizden önce, bir çevrede, bir iklim koşuluyla varlardı. Yine bir sos yo kültür miraslarıyla ve ilişkilendiği sosyal gruplarıyla varlardılar. Bunlarla kopmazcasına bağlar kurulmuşlardı.

İşte sizle de, o bağların referansı sürecektir. Siz ondan kısmen başkasınız ama hepten

de, ondan ayrı değilsinizdir. Hep kazancı, zarardan ayıklayacak. Kazançla durumunu geliştirip, zenginleştirecek. Zenginliğini sürdürür oluşla, kendi aktarımını yapacaktır. Gerekli aktarmasını yapmış olan bir gelişme olaraktan ölecek ve aktardığı ile de ileriye doğru akacaktır.

Bugünkü toplum şartlarımız, bizden önceki İstiklal Savaşı şartları ile olgulaştırılmıştır. Bu nedenledir ki zorunlu oluşla kurtuluş savaşı olgu ve olgulaşmalarından birçok yan ve temeller taşırız. Kurtuluş Savaşı öncemiz de, kendisinden önceki Birinci Dünya Savaşının Koşuludurlar. Ve Osmanlı günlerinden kalma zamanların ve daha öncelerinin, olgu olay ve süreçlerinin; güne denk düşen aşamacı olgulaşmalarının, yeni olanla girişir olan berdevamıdır.

Ayağınızı bastığınız yapıyı ve malzemeyi bilemezseniz; yapıyı iç sinip benimseyemezsiniz. Yapıyı gereği gibi değerlendirip, sürdüremezsiniz. Hayaller fıskırtırsınız ve süreç tam bir bilinmezliğin karmaşık olan, tabusuna dönüşür. Artık yapı, taşlanmaya müsait olacak sırça saraya dönüşür.

Toplumlar hızla ve zamanın yönü ile paralel olaraktan ileri akarlar. Her şey gibi sosyolojik birimler de, kendi kararlı durumlarında kalmak isterler. Ne var ki toplum sosyal yapıyı adeta sürükler. Böyle bir girişmelerle sosyal yapılar, kendi temellerindeki aktif ve in aktiflik gelişmelerin de bir yansımasıdır.

Ve sosyolojik yapılar, kendi alışma tutumları içinde hep, daima kendilerini güvencede hisseder oluşlarından dolayı, var olan yapıları savunup, o yapıyı hep sürdürmek isteyecektirler. Sosyal yaşamın, gelişmeye karşı oluşan dirençlerinin bazı nedenleri, bunadırlar. Etnik yapılar aşırı iç sürtüşmelerinden ötürü gericidirler, direnç koyup gerileşirler. Sosyal yapıların yine, söz gelimi diğer bir iç nedeni de, egemenci işbirlikli, çıkar odaklı; oligarşi dirençlerinden ötürü de bu karşı konuşlar oluşur.

Etnik yapılar da tutumlarını, dayanışma birlikleri ile halka aktarıyorlardı. Toplumun değişmesi ile sosyolojideki, bu değişmeye karşı oluşan dirençlerin de kırılması, mutlaka gerekiyordu. İşte sosyal yapı içindeki bu direnci kırma işini, tarihi süreçler içinde, dinsel inançların; belletici, ya da peygamber, veya öğretici; dedikleri, sosyal ahlakçıları, üslenmişlerdi.

Sürecek

Bayram Kaya

Üstel Bakışla Bir Uygarlık 02

3Bir soy oluşlar, mirasını sürdürmenin meşru haklılığı ile özellikle de, orta doğu halk kültürleri içinde geçişen bir miras geleneği olaraktan devam ettiriyorlardı. Bunlar bir şekilde, bu türden bir soy ilişkilerini de, kendileri bile (leviler gibi) kurarlardı. Hem böylesi bir onanmacı yapı üzerine yükselme söz konusu idi; hem de, etnik gericiğin, eğitilmesi ve etnik gericiğin burnunun sürtülmesi söz konusu idi. Bazen de oluşmalar, zıt uca (etnikliğe) doğru giderdi.

Bir sonraki ahlakçı, bir önceki ahlakçıları da, referans alarak, daima kendilerinin meşruiyetliğini kabul ettirir olmuşlardı. Bunlar el verme, asa verme, post verme gibi meşruluklarla, gerekçelenirdi. Hayatın sürekliliğine ve değişmesine ve dahi kendi ömürlerine uygun anlayış ve yapılanmanın kuralını sezmişlerdi bile. Bunlara dek, kendilerinden sonraya değin el verici bir söylemdir bu. Bir söylentinin; kendisinden sonra geleceği söylenen usta çırak ilişkisinin aktarımıdır. Eski toplumlardan beri var olan, uygulanana gelen, kutsal me'den (anayasal kurumlardan biri olaraktan) meşru mesleklerdi ahlakçılık.

Kimi kez hayli kapalı kutsal ifadelerle aktarılırdı. Çok sonraları da, kimi kez bir kutsal ifadenin hayli zorlanma yorumlanmalarıyla bir meşrulaşma payı çıkarılırdı. Hayli kapalı, her tür yorumlanabilir olan, söylenti ya da kimi kayıtların yayılması ile de olurdu. Aslında böyle bir kayıt olmasa da, krallığın el değişmesi gibi, ya da kişi ölümüyle bitenin, yeni olacak olan kişilerle devan edileceğın bilincidir bu.

Kendisini bu konuta hazırlamış birinin de yapacağı tek yol vardır. Bu yol, odak eksenini ve meşruiyetlik olumlanmasını legalize etmesidir. Söz gelimi falan peygaberin, ki bir tarihi kişilik ya da söylene ile ete kemiğe büründürülmüş; genel kabul görmüş, üsluptan falan kişinin, filan çocuğunun 10. Nesilden torunu olmak gibi. Bu vaizciler çoğu dem, kendi öğretilerini, şiddet uygulamadan, ahlaki tutum olacak güzellikte öğütleyip, taraftar bularaktan da, ahlaki erdemlerine epey bir yaygınlık kazandırmışlardır.

Kimi dem, güçleri oranında şiddete başvurarak işi, bir ahlak yayımcılığından daha ötelere doğru, toplumu düzenlemeye kadar işi yaptırmışlardır. Bu tür, eğitsel; dini, ahlaki öğretilerin o gündeki toplumlarına, ilişkin toplumcu yapıları düzenleyen, nesnelce girişme ilkeleri ve nesnelce olanın bağlacı durumunda gelişme gücüne etkileri vardır. Bu bağ, nesnel etkinin tam olarak bilinemediği bir zaman düzlemindeydi. Totem inançlar, nesnellığın bilgisini de içselleştiren, onu hazmedilir kılan, bir dönüştürücü kutsal işlevdi.

Her ittifak grup, kendi totemini birlik içine sokmuştu. Totem anlayış ittifakların totemler çokluğu, görünümüne dönüşmüştü. Yeni ittifak içinde totem işlev, giderekten düzenleyici, ilahlar işlevine dönüşmüştü. Bu ilahlardan biride ahlak ilahı idi. Ki Bunlar (Nanşe gibi) yargılamalar yaparlardı. Kutsal Me'leri (meslekleri ve kurumları) düzenleyen ilahlardı.

Kutsallık, o işin öyle olurluğunun meşruiyet ulam laması idi. Kutsallık itiraz etmeksizin meşruiyet ligin ve öyle yapılabilirliğin, kaynağı idi. Şimdiki deneysellik ne ise o günün kutsallık anlayışı da (deneysel olmayan ama) deneysel olanın yerini tutan bir itiraz edilemezlikti. Bu orunluluk, deneyden önceki sosyal ahlak ilkesi böylesi bir akılcı yol ile aşılmıştır.

Aslında nesneli pata küte okuyup kurallıyorlardı. Ama kurallamanın kaynağı kendileri değildi. Bu yüzden de bu yol, sosyolojinin keşfettiği en önemli, yöntem kurallarından biridir. Her akılcı yol gibi bu akılcı uygulama da zamanla, çevre şartları ve çevre ilişkileri

değiştikçe; en aptalca, en akılsızca, yola dönüşeceği unutulmamalıdır. Bu yol, doğal akıştır, doğal seyredistir. Olması gerekenler, bir takım ilizyonlarla da olsa oluşturuluyordu.

Toplum, değişen bir sistemdir. Bu nedenle demode işleyişlerini etkisiz kılmak ister. O zaman, onu toplumun dışına itmek ya da demodeyi yeni biçime dönüştürmek gerekecektir. Bu değişimlerle, sosyolojik birim olan aileyi ve giderekten, halkı da uyumlaştırarak uzlaştırmak gerekmekte idi. Başlangıcın koşullarında toplum ve halk diye tam ayrışamayan bu ikili yapısında; toplumun nesnel halkın bu dönüştürülme işinde, bu türden inançsal sosyolojik evrimle, halka benimsetilmesi mutlaka zorunlu idi. Yani başlarda, inançlar bir konvanterdirler (dönüştürücüdürler) . Toplumsal kurumdurlar.

Dinler ve inançlar halkın zorunlu bir sosyal evrimidirler. Yani geçmiş halk ve toplumların aktarım ve sahipleniliş kutsanmasıdır. Başlangıç koşullarında toplumunda evrimini içerirdi. Hiç bir din kurucusu tarafından tam olarak vaz edilmemiştir. Aksine dinler (sosyal yapının evrimi) , kurucularını; yayıcılarını ortaya çıkartmıştır. Sosyal gelişmeler birikip bir değişme zorunluluklarını kendi yaşamları önüne yığmıştır.

Bu hal; kendisinden önceki birikmiş bilgilerle buluş yapan bilim insanlarının, tutumuna benzer. Buluş her ne kadar o kişininse de, aslında kendisine gelen birikim de, o buluşçu kişinin kendisinin değildir. Ama bu müktedirliğe de, bunlar erişecektir. Çünkü aktarılanın tarifini yapma müktedirliği onların olacaktır.

Bu birikmenin ve aktarımların ürünü olan bu yetenekler, bunların, kendilerine değin gelenlerine çok iyi çalışmış olan akıllılıklardır. Güncel sentezlerle, sistemi sürecin akışı ile olgunlaştıra olgunlaştıra, kimi kez bu olgular kendi içlerinde tartışılmıştır da. Son söz, yorumcunundu. Ve artık bu biçimleştirme, tartışmasızlık olacak tabu hüviyetine bürünecek süreçlerin doğmasına da, dönüşecekti.

Sürecek

Bayram Kaya

Üstel Bakışla Bir Uygarlık 03

4İnançların etkisine değin olan, sosyolojik sihirli ilkeleri; halkın, istenildiği zamanda dönüştürülme işini, daima başarmıştır. Halkın demode olmuş, işleyişini, ya da anlayışını; inançsal kutsal sembolik tutumlarla seremonice etmeyi ve bunun halkın dönüştürülmesindeki mucizevi paylarını keşfetmeyi, bu değerli akıllar çok çok iyi bilmişlerdir.

Yani inançsal ilke; 'o gelişmeyi, eski halkçı uygulamaları ritüelleştiren bir ayine çevirip, kutsal, tabu sal, bayram ilişkileri' üzerinde, meşruti bir anlayış tutum olarak, dönüştürmüştürler. Böyle böyle eski ilişkiler toplum dışına atılmıştır. Hem de, demode olan ve halkın alıştığı 'sosyal soyut çevre', toplumda sanki sürüyormuş gibisine, ayin ritüelleri ve bayram şölenleri olan sembolizmleri ile sürdürülüyordu. Yani değişen sosyal yapının travma tedavisini toplum inançlarla, yapıyordu. Bunu ne büyük buluş ve sezgi olduğu noktası da buradadır.

Bu yeni eksen halkı memnun ediyordu. Bu demode olan süreçler, artık tabu-rit ilişkiler boyutuyla sürdürülerekten ancak toplum uygulamasından kaldırılabilmişti. Ama olsundu. Hiç değilse inanç olarak, yaşıyor ve yaşatılıyordu. Halkın bu inançları, eski toplumsal ilişkiler yumağını anlar olmamız için, bize adeta kendi çözümlerini ligini içinde taşıyan formüller gibi oldular. İlk çağlardan bu yana, yasa koyucu olan inançsal saygın kimlikler, bu metodu çok iyi başarırlardı. Halk etkisinin baskı olarak hâkim olduğu toplumlardaki yönetimler, bu türden çözümlere, oldukça açık ve yatkındılar.

Bu yöntem, toplumun başlangıcından günümüze değin, toplumların nesnel yasallığı gibi uygulana gelen bir sosyal öznellik, ola gelmiştir. Günümüzde bile, toplumun çoğu yasaları, çoğu halktan kişilere; dinsel mantığın aktarımları ile anlaşılır yapılmaktadır. Ki bu da, bir çeşit halkın seviyesine inmiştir zaten.

Ta ki kapitalist toplumlarla, toplumun ilişkileri bir iyice ortaya konana değin bu anlaşılma böyle, ezici orandaki benimsenen tutumlayışlarla sürdü. Bu sosyalce dönüştürülüşün kurumlar ilkesi, toplumun değildi, halkın dönüştürülmesi, ilkesidir. Toplum bu ilkenin şekillenmesine elbette yansımıştır. Ama toplumun kendi iç işleyiş argüman ve dayanaklarıyla tercüme edilen anlamalar, halkın sindirebileceği mantık kalıplarına dönüştürülürdü.

İlerleyen süreçte, toplumun nesnelin yasallık ilişkileri, daha da ağırlıklı belirmişti. Bu yüzden inançların kurum olarak düzenlenmesinin önemi şundan dolaydır. Teknolojik kullanım yaygınlığı ve zorunluluğuyla halkın, yasal işleyişlerle ilişkilendiği dönemleri içinde; halkın bu ilişkin süreçlere; tamdan yabancı olmaları, yani yeni duruma Fransız kalmalarından ötürü kurumlaşmıştır. Halkın bu dönüşümlerle, yeni moda işlere uyumlaştırılmasının gerekliliği de kendiliğinden ortaya, çıkmaktadır.

Ahlakçı öğretilerin kendi söylemsek nasları çok eskiydi. Bu naslar, eski toplum ilişkilerine değin hitap ederdiler. Böyle olmalarından ötürü inançların, şimdiki değer kıldıkları tabularıyla da, değişme karşısında geçmişte kalacaklardı. Yeni meşrulaştırıldıkları zemin devinmesi nedeniyle de, kendileri de, eskiydi. Yani inançlara, gelişen güncel olayların sürekliliği içinde daima, yeni işlerlik kazandırılmıyordu. İnançlar, daima değişim içinde olan, yeni toplumunu, taşıyamaz oluyordular. Halkın yavaş evrilmesi nedeniyle ve nasların dinamiklikten uzak olması ve nasların, öznel oluşundan ötürü inançlar halkın, yeni sosyal sorunsalları bir iyice çözemeyen olunca; topluma basınçlarıyla, toplumun sorunu olmuşlardı.

Sosyal birlikçi yapı, zamanın ruhu olarak eski yapısından yavaş yavaş; toplum ve halk zamanı diye ayrılmalıydı. Halk alanı, geri düzlemiyle kendi içine çöküştü. Ve yine

halk alanı, etnik düzlemine doğru çözülürken, köleci toplumsal süreçler de, feodal gelişme süreçlerine doğru kaymıştı. Zorunlu olan, hızlı olan toplumsal gelişme, halk alanla toplumsal alanın çelişen çatışmasını da körüklemişti. Gelişme; öznelce anlayışla iki alanın birbirine karşı egemenlik yarışı savaşına dönüşmüştü.

Halkın inanç alanı ile toplumun üretim alanı girişmesinde, toplumun yeni biçimlenme süreçleri, halkın eski yapısına değin, inançları ile çatışıyordu. Köleci düzenden evrilen feodalizm, eski inançlarla hem, iç içe; hem karşı karşıya idi. Topluma devlet otoritesi ile halka da inanç otoritesi ile egemen olacaktı. Sorunsal olarak, bu iki eemenliğin sağlanması içinde olmayla baş başa idi.

Yeni bir inançsal reformist anlayışlar gerekiyordu. Bu nedenlerledir ki Hıristiyanlık bir biçimleniş olarak, teokratik yapıya bürünecekti. Kralların, devleti varsa da, sürekli şiddet uygulamadıkça tam bir halk hakimiyetleri yoktu. Halka hükmetmeleri için inançsal soyut baskı ve kontrole ihtiyaçları vardı.

Kilisenin de yayılmak, tutunabilmek için devlet (toplum) otoritesine ihtiyacı vardı. Yönetimin istediği baskı kilisede vardı. Kilisenin istediği otoritede yönetim de vardı. Bu ara gnostik akımlar başlamıştı. İnancın akıl ve bilim dışılığı düşmesi o günlerinde en temel güncel sorunu idi kuşkusuz. Bu yüzden yeni girişimler başlatılmıştı. Bu girişimlerden biri; yani Hristiyanlık, din; akıl ve bilimle bağdaştırılamaz mıydı? Niçin olmasındı!

İnançlar, içlerine akılcılığı alma ile almamanın çatışması (evrilmesi) içine girecekti. İnançlar bilimle (akılla) bağdaştırılırken de içine dinsel olmayan motifler alıyordu. Bu da inançları içte yıkacak olan kurdu (kuşkuyu) hem inançların içine düşürecekti; hemde yepyeni bir dinsel anlayışın uç vermesine neden olacaktı. Bu yenilik ne şekil söylenir olursa olsun, daha henüz ilkeler ittifakı sağlanamamış bir insanlık dini olacaktı. Ki bu da patriktik dönemle, kilise babaları diye bildiğimiz, elçi sel (apostolik) savunmalar ve çelişmeler dönemi işte tamda böyle girişecekti.

Toplum ile halkın inanç yapısınının giriştirilmesi, kaynaştırılmıştı. Hem de Bizans'ın yıllarca ve şiddetle karşısına dikildiği Hristiyanlığı; büyük taltif edişin seramonileriyle, Bizans dini yaparak, kavgayı her iki alanda da şiddetlendirecektiler. İki alan yapı birleştirilmişti! İnsanın öznellikleri yapılar birleşmesini böyle kılsa da, Sanayi toplumları ile tekrardan bu alanların ayrıştırılması kavgaları verilecekti. Bunun adına da, kendi dönemine özgü, 'laiklik' denecekti.

Sürecek

Bayram Kaya

Üstel Bakışla Bir Uygarlık 04

İslam'ın dış şartı, bu feodal ittifaklar, ilişkilenmesidir. Başlangıç koşullarında, İslam'ın amacı, şehirlerin anası olan, Mekke'yi uyarıp sakındırmaktı. İslam'ın iç şartı, feodal ve tüccarlar yapılı ilişkilenmesinin kendi birliğini ve bir birlikçi, 'merkezi otoritesini', ortaya çıkarmaktı. İçteki çok çatışmacı kargaşa ortamı olan, güvensizlik ortamı yaratan, aşiretçi, yağmacı çatışmaları ve asayişsizlikleri kırmaktı. İçteki bu durumlara ilişkin mücadele çokça meşakkatliydi.

Tasarımcı, şehirlerin anası sloganı ile yola çıkmışsa da yol işlevi, işlev de yolu belirleyecekti. Ortamı olgunlaştıracak gelişmelerin oluşmasına değin sabırlı (bilinçli) mücadelelerin sonundaki başarılarıyla da, ummadıkları bir gücün muktediri olmuşlardı. MS: 750'lere doğru bu gücün zorunlu kontrolü ve bu gücün kendi doğal zorunlu akışını kanalize etmenin, zorunlu akışsal hedefini de nesnelci olaraktan ve ideal olaraktan da, oldukça büyütecektiler.

Arap yarımadasına sığmayıp idealini yarım adanın dışına taşıracaktılar çünkü süreç Dünya ile sınırlı olan, 'ilerin biraz ilerisi kesikli süreklilik ilkesine' dönüşüyordu. Güç sizin elinizde ama siz de gücün akış eğilimi hakimiyetine, zorunlu olaraktan tabii idiniz. Yayılma coğrafyanız genişleyecekti. İslam'ın yayılma dönemi feodalizmin en bereketli ilişkileşmeler dönemidir. Ve işgalindeki beşeri coğrafyalar üzerinde, İslam'ın geliştiği dış zeminler üzerinde hem kısmen sürmekte olan ve can çekişmekte olan köleci düzenle, köleci düzenin yeni yeni dönüşmüş şekli olan, feodal imparatorlukların yapılaştığı dönem idi.

Ortam tam bir sosyal değişip dönüşümlere değin travmalarının yaşandığı, sosyal, siyasal, toplumsal, buhranların kargaşa olarak yansıtıldığı dönemdi. Ve bu yeni konjonktürün okunarak, yeni bir nesnel ahlaki ve nesnel soyut düzenleşilmesinin yapılması gerekmekteydi. Mevcut olan komşu Bizans ve Sasani egemenliğine girmeden, yeni bir aidiyetçi var oluşla, ayakta durmak gerekiyordu.

Monoteist anlayışlar, imparatorluklar ideolojisine uygun anlayış biçimlenmelerini işlerler. Böyle de olmak zorunda idi. Ortam, imparatorlukların tek dünya egemenliği için girişilmeleri, süreci idi. Bunun halk bazındaki inançsal anlaşılmasını da kutsal olan Tanrı'nın rolüyle güncel olanı, çağdaş olanı, günceli de gözeterek bu mesajların üzerinde çekimleşen aidiyetliklerle iletişim ancak mümkün olurdu.

Ve bu iletişimin sağlanması, ufkunuza göre gelişecekti. Tanrı her bir ulusları yaratan, ulusçu tanrı olmaktan çıkıp; artık dünya birliğini ve dünya kardeşliğini sağlamaya çalışacaktı. İnsanlar artık Tanrı'nın kuluydular. Tanrı'nın iradesi de merkezi otoritede (hilafet makamında) belirirdi.

Monoteizm; bir yanıla toplumların ideal gücü, oluyordu. 'Uluslar ideal gücü', yerine toplumların; 'dünya toplumu', ideal gücü anlayışlarına ve Dünya toplumları refah ve mutluluğunu sağlar olmasına dönüşüyordu. Bunu da 'aynı yaratıcı Tanrı'nın kulu olma' aidiyet ülküsüyle yapacaktı. TANRI artık; tüm Dünya'yı yaratan Tanrı olması ile gündemdeydi. Etnikçi totem güç, dünya birliği aidiyet gücünü sağlayacak olan tek Tanrı'nın olgunlaştırılması ile zirveleşecekti.

Ben İbrahim'in İshak'ın Tanrısıyım diyen aile tanrısı Rab, giderek İsrail'in uluslaşma sürecinde, Musa ile birlikte; 'ben İsrail'in Tanrısıyım' diyerek İsrail'le ahitleşmeler yapan ulus Tanrı'ları olma anlayışı gelişecekti. Roma'nın siyaseti gereği her ulusun Tanrı'sına tapmış olması bunun giderek çoklukta teklik olan bir tek tanrı olmanın anlaşılma göstergesi idi. Bu her bir ulus tanrıların ayrı ayrı görünümüyle, bir olanın ve aynı tanrının; beliriydi.

Ayrı ayrı görünümlü olan çokluk, teklikte; tek tanrının kabulüne gidişte sezilmiştir. Ulusçu Tanrı anlayışı yerini tek dünya egemenlik ülküsü olan imparatorluklar ülküsü ile yer değiştirecekti. Ve Hristiyanlık anlayışı ile de ulusal Tanrı'lar olan panteon Tanrı'ları, bir tek Dünyayı yaratan 'Tanrı' olaraktan tan, imparatorluklar gibi egemenlikçi, Dünya emperyalisti, imparatorlukların Tanrı'sı yapılmıştı.

Tarihi gelişme ve bunun insanlar zihnindeki yansıması olan, kabın şeklini alış düşünmesi feodal ilişkileri ve imparatorluk ülkülerini biçimlendirmeden edemezdi. İslam hayli gelişmiş coğrafyalara yayılacak, zorunlu olarak bu kabın şeklini alıp ideolojilerini buna göre üretecekti.

Orta doğudan, Maveraün Nehir'e, oradan Hint coğrafyasına uzanır olaraktan genişlemelerle; İslam devleti, kendi coğrafyasından çıkıp Mısır'ın aşılması ile Afrika'nın kuzeyi ve Avrupa'nın; İspanya, Fransa içlerine değin uzanan birçok feodal koalisyonların ittifakı oluvermişti. İttifaklara sizin dayattığınızın yakın onların da önerilerini alır ve onlarla konjonktür gereği girişerek uzlaşırsınız.

Bu coğrafya alanının genişlemeleri, başlangıcın fetih gelirlerinin, giderleri taşıması ile gelişti. Ancak bu çok kısa erimli, sürekli fetihçiliği dayatan zor ve verimli olmayan bir ilişki düzeni idi. İmparatorluklaşan yapının iyi bir maliye örgütünü kuramamış olması; İslam'ın başlangıç koşullarının bey tül mali 750 yılına gelindiğinde İslam imparatorluğunun teşkilatlanmasını taşıyamaz durumdaydı. Bu yapı, yeni konjonktürle hiç bağdaşmayıp, tam değişmeleriyle bağdaşır, onu taşır gelişme kayıt edemiyordu.

Bir aşiretler düzenlenmesini içeren gelenek anlayışlı mali düzen ilişkisinden; ne yaparsanız yapın, bir imparatorluk maliyesi çıkamıyordu. Bu nedenle de, yeni coğrafya alanlarındaki var olan üretim ve yapı Arabistan'a göre çok gelişmişti. Arap'ın sosyal ilişkilene biçimi, yeni beşeri coğrafyaların, yepyeni toplumsal yapısını kendi anlayışlarıyla ilişkilendirip biçimleyemiyorlardı. Fethe dayalı yayılmacı

Sürecek

Bayram Kaya

Üstel Bakışla Bir Uygarlık 05

6Bu ve diğer nedenlerle, önce yönetimin merkezi değişti. Eski yönetim merkezinin yeni yerlere uzaklığı ve iletişimin gecikir olması bir yana; eski yönetim, elindeki coğrafyanın feodal, vassalleşen yapısını görüp anlayamıyordu. Eski yapı tümünden etnikçi arap gelenek görenekleri üzerinde deviniyordu. Bu da yeni coğrafyalar üzerine sorun intikal ettirmekten başka bir işe yaramıyordu. Arap'ın etnik ilişkisel anlayış düzeni değişmeliydi. Değişen ile de yeniler, eski inanç ve siyasi ilişkilerin üzerine yeni sentezci aidiyeti çekimleşmelerle formüle edilip, halkın sindirmesi sağlanmalıydı. Bu formüle edilmişler, bir aidiyeti anlayış içindeki diğer anlayışçı gelişen etnik motiflerin bulunur olmasını yeterince açıklayan bir durumdur.

Emeviler İslami ilkelerin yanına, yani dinsel önderliğin yanına, Muaviye ile birlikte siyasi yönetimi de icraata koymuşlardı bile. Bu, toplum yönetiminde akılcı pratikliği; halkın yönetiminde de dinsel ilkeleri etkin kılma idi. Daha sonra, zekât müessesinin yanına, konjonktür sel olan gelirler düzenlemesi olan dirlik tutumlaşmasını, MS. 754 yıllarından sonraki zamanın gelişmesi içinde, çoktan imparatorluğun benimsediği bir tutum ilke edilmişti bile.

Emeviler döneminde devlet, bir İslam (dünya birliği) devleti olmaktan çok, bir Arap konfederatif devleti görünüyordu. Bu görüntünün en belirgin uygulaması mevalilikti. Mevali, Emeviler'de Arap olmayan halk unsurlara aşağılamak için denen, bir ayrımcı baskıcılıktı. Mevali hoşnutsuzluk çatışmalarının ve ayrımcı tutumlar keskinleşmesinin, yıllarla olan hıncıyla birikmişti. Eba Müslim Horasani'yi de, bu hareket başarılı yapacaktı. Mevali kutuplaşması hareketi, etkin olup Emeviler'in sonunu hazırlayacaktı. Bu ekonomik bölüşümün ve yönetsel icranın, ırk temeline yansıtılışıyla yanlış bir kulvara girmişti. Bu yanlış kulvar, 'mevali bilincini' keskinleştirecekti.

Keskinleşen bu güçsel iş birliği; Abbasi Siyaseti önderliğinde, iktidar olacaktı. Abbasiler de zorunlu olarak, mevali nam adındaki halk gruplarıyla (ittifaklarla-Koalisyonlarla) , toplumsal yönetimin ve ekonomik üretisteki paylaşım dengelerinin bir güncel ittifakını sağlayacaktı. Abbasilerle oluşan bu koalisyon, yönetimi; vezirlik makamında yerli halkın içinden (Arap olmayan) ve askeri birlikleri de yabancıların (mevalilerin) içinden (Arap olmayan) kişilerden teşkili ile ittifakın egemenlik ve ekonomik anlayış paylaşım ilişkilerini icraya koydular. Yeni mevalilerle (feodal koalisyonlarla) ve fatih güçler arasındaki ittifak düzenleri, iyice ağır basmaya sarmış, ganimetten de pay almaya başlamıştı.

Bu feodal birlikler koalisyonu olan yapı, aslında: hem yapının egemeni olan mali ve yönetsel anlayışın çelişmesi idi. Hem de aynı şekilde de, ittifakı iç yapının, çok dalgalanacak sürtüşen anarşik yapısının ortaya çıkmasıdır. Tüm imparatorlukların genel irasıdır bu. Birleşen feodal koalisyonlar birliği olan yapılarda, üretimin paylaşılması, her gelişmeci toplumun adaletçi anlayışına yaklaşmadığı oranda, sürecin; anarşik başkaldıran bir dalgalanma ve ayaklanmaya gitmesi, kaçınılmazdır. Birçok isyanlar bu sürecin ürünüdürler.

Mekke, İslam'ın daha başlangıcında, kült merkezi oluşu keyfiyetiyle, öznel tinsellik ittifakı bağlayıcılık anlamında, çoktan bir panteon merkezi, bir hoşgörü odağı, yapılmıştı bile. Denilene göre Kâbe'de 360 tane ilah (totem) sembolleri vardı. Bu, o çevre konjonktürünün geçmişten o güne değin uzanan toplumlar arası bir ittifaklık, uzlaşılmasıydı.

Devam ede gelen yaşama birliği; gelenekler, görenekler ve töreler o birliklerin, tabucu sembollerinin etnikçi bir yapılaşmalarının, somut ayan beyan barış girişmesi

durumlarının simgesi idi. Bu müsamahakâr yaklaşımlar içindeki kendi eleştirel mizahilikleri, Kâbe duvarına ödüllü yarışmalar teşvikiyle, asılırdı. Günün eleştirelilik ve uzlaşma anlatımlarını içeren şiirlerin yazılıp asılması, çok önemli bir işlev görüyordu. Toplumsal ittifak; bu yol ile oluşan anlayış birliklerini, barış içinde; halka ulaştırıp, neşredip tartışırdı.

Bu, ittifak yapısında, en belirleyici semboller Lat, Menat ve Uzza'dır. Diğer yapıları birleştirir idiler. Ama halk daha politeistlik yapılaşmadan tam kurtulamayan bir anlayışlar zümresidirler. Zaman ve zemin bu çevrede genelde çoban ve tüccar kültü oluşma yeridir. Ancak bu politeistlik zümreler, öyle hoşgörü ve barış ortaya koymuşlardı ki, Kâbe her anlayışın, gönül rahatlığı ve barışın esenlik huzuru ile temsil edilir, ziyaret edilir oluşunun, şeref ve kutsiyetini taşıyordu. Bu, çok güçlü; birleşen bir öznellik koalisyon panteonuydu. Bu yüzden bu şehrin adı, emin şehirdi.

Arap kabile ilişkileri yapısal çözümlere uğramıştı. Medine, Taif, Mekke gibi yerler sosyal gelişime açık hale gelmişler. Akılcı bir merkezi yönetimin kurulup, bu birliği denetler olmasına açık yapılar olarak, amade idiler. Yeni yapı ne olmalıydı ve nasıl olmalıydı? İhtiyaç kendisini belli etmişti ya. Kendisinden öncekilerin bol bol hayali süsleyen aktarımları ardı. Geriye kalan da, kervanın yolda dizilmesi olacaktı. Burada en etkili rol, egemenliğin inançsal tutum lamayla sağlanır olacağı, bilgisidir.

Mekke, kesişen kültürlerin devinen bir bilinçlenmesinin gebeliğini taşıyordu. Üstelik çağının konjonktüre açılan bir iletişimi olan, haber servisi de vardı. Bu kervan ticareti idi. Bu, Arap aristokrat düşüncesinin çok gelişkin, keskin ve dış dünyadan kopuk olmayan Arap anlayışının etkileşen bir girişme olduğunun temelidir. Arap, İslam'dan önce, dışa açık bir toplumdur. Bu yüzden müsamaha ve güven sağlayan mescidi haram, esenliğini sürdürebiliyorlardı. Bir Mescidi Aksa'nın kapalı, başkalarına yasak oluşu burada yoktur. O günlerde, bir Hindu dahi, Mekke'nin kutsiyetine, hoşgörüsüne ve koruyuculuk sağlar kanatları altına sığınıp, rahatlıkla esenlik içinde oluyordu. Bu hal, İslam öncesi müşrik Arapların da uygarca olan bir tutumlarıydı.

Sürecek

Bayram Kaya

Üstel Bakışla Bir Uygarlık 06

Bu ve diğer nedenlerle, önce yönetimin merkezi değişti. Eski yönetim merkezinin yeni yerlere uzaklığı ve iletişimin gecikir olması bir yana; eski yönetim, elindeki coğrafyanın feodal, vassalleşen yapısını görüp anlayamıyordu. Eski yapı tümünden etnikçi arap gelenek görenekleri üzerinde deviniyordu.

Bu da yeni coğrafyalar üzerine sorun intikal ettirmekten başka bir işe yaramıyordu. Arap'ın etnik ilişkisel anlayış düzeni değişmeliydi. Değişen ile de yeniler, eski inanç ve siyasi ilişkilerin üzerine yeni sentezci aidiyeti çekimleşmelerle formüle edilip, halkın sindirmesi sağlanmalıydı. Bu formüle edilmişler, bir aidiyeti anlayış içindeki diğer anlayışçı gelişen etnik motiflerin bulunur olmasını yeterince açıklayan bir durumdur.

Emeviler İslami ilkelerin yanına, yani dinsel önderliğin yanına, Muaviye ile birlikte siyasi yönetimi de icraata koymuşlardı bile. Bu, toplum yönetiminde akılcı pratikliği; halkın yönetiminde de dinsel ilkeleri etkin kılma idi. Daha sonra, zekât müessesinin yanına, konjonktür sel olan gelirler düzenlemesi olan dirlik tutumlaşmasını, MS. 754 yıllarından sonraki zamanın gelişmesi içinde, çoktan imparatorluğun benimsediği bir tutum ilke edilmişti bile.

Emeviler döneminde devlet, bir İslam (dünya birliği) devleti olmaktan çok, bir Arap konfederatif devleti görünüyordu. Bu görüntünün en belirgin uygulaması mevalilikti. Mevali, Emeviler'de Arap olmayan halk unsurlara aşağılamak için denen, bir ayrımcı baskıcılıktı. Mevali hoşnutsuzluk çatışmalarının ve ayrımcı tutumlar keskinleşmesinin, yıllarla olan hıncıyla birikmişti. Eba Müslim Horasani'yi de, bu hareket başarılı yapacaktı. Mevali kutuplaşması hareketi, etkin olup Emeviler'in sonunu hazırlayacaktı. Bu ekonomik bölüşümün ve yönetsel icranın, ırk temeline yansıtılışıyla yanlış bir kulvara girmişti. Bu yanlış kulvar, 'mevali bilincini' keskinleştirecekti.

Keskinleşen bu güçsel iş birliği; Abbasi Siyaseti önderliğinde, iktidar olacaktı. Abbasiler de zorunlu olarak, mevali nam adındaki halk gruplarıyla (ittifaklarla-Koalisyonlarla) , toplumsal yönetimin ve ekonomik üretisteki paylaşım dengelerinin bir güncel ittifakını sağlatacaktı. Abbasilerle oluşan bu koalisyon, yönetimi; vezirlik makamında yerli halkın içinden (Arap olmayan) ve askeri birlikleri de yabancıların (mevalilerin) içinden (Arap olmayan) kişilerden teşkili ile ittifakın egemenlik ve ekonomik anlayış paylaşım ilişkilerini icraya koydular. Yeni mevalilerle (feodal koalisyonlarla) ve fatih güçler arasındaki ittifak düzenleri, iyice ağır basmaya sarmış, ganimetten de pay almaya başlamıştı.

Bu feodal birlikler koalisyonu olan yapı, aslında: hem yapının egemeni olan mali ve yönetsel anlayışın çelişmesi idi. Hem de aynı şekilde de, ittifakı iç yapının, çok dalgalanacak sürtüşen anarşik yapısının ortaya çıkmasıdır. Tüm imparatorlukların genel irasıdır bu. Birleşen feodal koalisyonlar birliği olan yapılarda, üretimin paylaşılması, her gelişmeci toplumun adaletçi anlayışına yaklaşmadığı oranda, sürecin; anarşik başkaldıran bir dalgalanma ve ayaklanmaya gitmesi, kaçınılmazdır. Birçok isyanlar bu sürecin ürünüdürler.

Mekke, İslam'ın daha başlangıcında, kült merkezi oluşu keyfiyetiyle, öznel tinsellik ittifakı bağlayıcılık anlamında, çoktan bir panteon merkezi, bir hoşgörü odağı, yapılmıştı bile. Denilene göre Kâbe'de 360 tane ilah (totem) sembolleri vardı. Bu, o çevre konjonktürünün geçmişten o güne değin uzanan toplumlar arası bir ittifaklık, uzlaşılmasıydı.

Devam ede gelen yaşama birliği; gelenekler, görenekler ve töreler o birliklerin, tabucu

sembollerinin etnikçi bir yapılaşmalarının, somut ayan beyan barış girişmesi durumlarının simgesi idi. Bu müsamahakâr yaklaşımlar içindeki kendi eleştirel mizahilikleri, Kâbe duvarına ödüllü yarışmalar teşvikiyle, asılırdı. Günün eleştirelilik ve uzlaşma anlatımlarını içeren şiirlerin yazılıp asılması, çok önemli bir işlev görüyordu. Toplumsal ittifak; bu yol ile oluşan anlayış birliklerini, barış içinde; halka ulaştırıp, neşredip tartışırdı.

Bu, ittifak yapısında, en belirleyici semboller Lat, Menat ve Uzza'dır. Diğer yapıları birleştirir idiler. Ama halk daha politeistlik yapılaşmadan tam kurtulamayan bir anlayışlar zümresidirler. Zaman ve zemin bu çevrede genelde çoban ve tüccar kültçü oluşma yeridir. Ancak bu politeistlik zümreler, öyle hoşgörü ve barış ortaya koymuşlardı ki, Kâbe her anlayışın, gönül rahatlığı ve barışın esenlik huzuru ile temsil edilir, ziyaret edilir oluşunun, şeref ve kutsiyetini taşıyordu. Bu, çok güçlü; birleşen bir öznellik koalisyon panteonuydu. Bu yüzden bu şehrin adı, emin şehirdi.

Arap kabile ilişkileri yapısal çözümlere uğramıştı. Medine, Taif, Mekke gibi yerler sosyal gelişime açık hale gelmişler. Akılcı bir merkezi yönetimin kurulup, bu birliği denetler olmasına açık yapılar olarak, amadeidiler. Yeni yapı ne olmalıydı ve nasıl olmalıydı? İhtiyaç kendisini belli etmişti ya. Kendisinden öncekilerin bol bol hayali süsleyen aktarımları ardı. Geriye kalan da, kervanın yolda dizilmesi olacaktı. Burada en etkili rol, egemenliğin inançsal tutum lamayla sağlanır olacağı, bilgisidir.

Mekke, kesişen kùltlerin devinen bir bilinçlenmesinin gebeliğini taşıyordu. Üstelik çağının konjonktüre açılan bir iletişimi olan, haber servisi de vardı. Bu kervan ticareti idi. Bu, Arap aristokrat düşüncesinin çok gelişkin, keskin ve dış dünyadan kopuk olmayan Arap anlayışının etkileşen bir girişme olduğunun temelidir.

Arap, İslam'dan önce, dışa açık bir toplumdur. Bu yüzden müsamaha ve güven sağlayan mescidi haram, esenliğini sürdürebiliyorlardı. Bir Mescidi Aksa'nın kapalı, başkalarına yasak oluşu burada yoktur. O günlerde, bir Hindu dahi, Mekke'nin kutsiyetine, hoşgörüsüne ve koruyuculuk sağlar kanatları altına sığınıp, rahatlıkla esenlik içinde oluyordu. Bu hal, İslam öncesi müşrik Arapların da uygarca olan bir tutumlarıydı.

Sürecek

Bayram Kaya

Üstel Bakışla Bir Uygarlık 07

Yapının yenileşmesi doğrutusunda ikinci bir sürükleyeni de, Dünya konjonktürünün, çevresel feodal dönüşüm baskılarıdır. Yemen, Medine gibi yerleşiklerin, suyla tarım yapılan yerlerin verimliliğini artırmak için, köleci yapıyı feodal yapıya dönüştürmüş olmalarıydı. Yeni feodal yapı, geleneksel köleci yapı ile uyuşmayıp çatışıyordu.

Köleci düzen kalkmamış, biçim değiştirmişti. Nisbeten köleye biraz serbestlikler gelmişti. Aşiretler çatışmasının temelinde bunlar da vardı. Arap Coğrafyasının kendi içinde taşıdığı etnik dinsel inançların baskısı kadar, Yahudi, Hıristiyanlık gibi öğretiler de Mekke'de hem inanırları vardı hem de kol geziyor olmaları yeni yapının araçlarını oluşturacaktı.

Hıristiyan, Zerdüsti ateş gede ve Hinduizm gibi inançsal yapılar ve Sasani, Bizans gibi imparatorluk yapılarla çevrili olmanın ihraççı bir baskı, alınışı da ortalık yerde ayan beyandı. Bizans, Sasani gibi feodal dönüşümünü süreçleştiren iki yapı, ihraç ürününü Arap'ın önüne açmıştı. Daha 7. yüzyıl ortalarından itibaren İslam bunlarla, yani; feodal bir ilişkiler uzlaşmasıyla ya da feodal ilişkiler koalisyon ittifakları olarkten, sonradan ortaya çıkacaktı. Yol, aşiretler barışından, uygarlık ortaya koyan başarı siyasetine uzayacaktı.

Aksi halde, yeni yapı sırf fetihlerle yayılamaz ve gelişemez, tutunamazdı. İnşanın temelinde bu ve yukarıda sayılan yönetsel düzenlenişle ilgili mali alandaki, cesur gözü pek ve konjonktürel açılım yapılacaktı. Bu durum Halife Abdülmelik'le süreçleşecekti. Abdülmelik, çok ırkçı, faşist ve kısır döngüler içindeki siyasi çekışmeli, geleneksel Arap aşiret uygulaması olan mevcut yapıyı; yani Emevi uygulamasını, yavaştan etkisizleştirecekti. Yapıyı; feodal düzenleşme içinde ve feodalizme özgü olan organizeliklerle, yeni koalisyonlarla, yeni ittifaklık anlaşmalarının içine doğru sürüklüyordu. Böylece Abdülmelik geleceğin sağlam tohumunu eker olacaktı.

Emevi dönemi oligarşisinin, düzenli bir maliye tutumlarının olamayışı, tez elden aşılması gereken bir acillikti. Yeni yapılanış, yeni bir feodal ittifaklar uzlaşması olarak, bir yenileşen toplu durum olarkten; Arap fatihlerin fetih gücünden kaynaklanan egemenliğini paylaşmayı, yeni ittifak da, talep edecekti.

Bunun ilk adımını atmaya; savaşçı olan Arapların yavaş yavaş, bürokratik yapılar ve mevkilerden uzaklaştırılışıdır. Bürokrasi yapılanması, daha çok İranist bürokrat yapılar bırakıldı. Çünkü Arap kültürü, bürokrasiyi hemen hemen hiç tanımıyor ve bu alanda başarılı değildiler. Bu daha çokta, Sasani feodal ilişkilenişin biçimlenmesi ile başarılan bir dönüşüm olacaktı. Yerli Arap unsurlar, daha çok kervan vurma geleneğinin, savaş ganimeti ile yetinen savaşçıları olacaktı.

Yukarıdan beri belirtilen analizler, elbette ki zamanın yaşantısı içinde, kolaylıkla bilinip ortaya konacak yaptırım ve yapılanışlar değildiler. Ancak yaşanıp bittikten sonra ve bu gün baktığımızda bize yansıyan temel tarih bilincidirler. Tarih, kişilerin kahramanlık tutumları olmayıp, kişilerin ufacık karizmatik önderlik tutumlarının günümüze yansıyan, bize akıl olmuş büyümüş genlikli yansımalarıdır.

Toplumsal erdem açısından tarihe bakıp, zamanının tarih bilinci açısından, olayları yakalayıp; birçok yanlışlıklara ve pek çok zulümlere rağmen; mini minnacık bir düzeltme hareketinin adımını atan bir yığın önder kişilere hayranlık duymamak yanlıştı. Ve onlara gelecekte geçmişe doğru bir saygı ve selam göndermemek vefasızlık olurdu. Çünkü o minik adımlar, bu günün gelişmiş Dünya uygarlığı düzlemlerini gerektirmiştir.

Şimdi bir öz ve öznel analiz diyelim. Her bir tarihi süreçler, o toplumların ve o halkın,

kendi alan nesnellikleri içinde; güncel, tanısal olanlarıyla değerlendirilmeyip de, bir takım ilahi tanımlamalarla açıklanıp biçimlendirilirse, o tarihi süreci kavramakta akıl işlemez. Bu yüzden o toplumun halkı sürekli bir kurtarıcı bekler. Akıl en asgari verimle tutulup, prangalaştırırlar.

Emeğe değin hünerlerinin üretim ilişkilenmesi, insan gruplarını, zorunlu olarak toplumsal yapı diye tanımlayacağımız bir organizeye götürdü. Dünya o güne değin, hiç bilip tatmadığı, yeni; yepyeni, bir ilişki düzeni ile yani toplumsal ilişki düzeni ile karşı karşıya kalmıştı. İşte bu oluşlar ışığında tarih, insanın zaten var olan; talan, çapul gibi yağmacılığını, sistemli, bilinçli bir birlikçi yapı olaraktan da, daha derli toplu ve bir yaşam biçimi olaraktan da, ortaya koydu.

Savaş sadece yıkım ve felaket olmuyordu. Yangın geçirmiş doğa gibi ya da budanmış ağaç gibi yeniden ve azimli gayretle yeşerip derlenip taze atılımlar yapıyordu. Tabi bu savaşa övgü değildir. Ama böylesi sonuçları da görülen bir durumdur.

Emeğin karmaşıklaşan hüneri, insan gruplarını tarım ve çoban toplum grupları olarak belirlerken hemen yanı başında, hazırcı, haydut, harami çapulcu, yağmacı grupları da belirliyordu. Hazır üretimin varlığı, hemen yanı başında çapulu da hazır etmişti. Nasılsa ki doğada çalma, kapıp kaçma vardı. Böyle yağmacı yaşayan hayvan ve böcek grupları da vardı. İnsanlar da niçin böyle olmasındı!

Yağmacı grubun basıncı üretici grupları canından bezdirdi. Bu bezme öyle bir baskı yarattı ki, çiftçi ve çoban toplumlar da, çalışır olan bir kısım nüfusunu, savunucu güç olarak, ayırıp bunlarla vuruşur bir rekabetçi boyuta sürüklendi. Bu süreç talimli olan talancılarla, talimi pek bilmeyen üretici grupların, talancılarla ittifakına gidildi. Bu ittifakla üreticiler, gerek uzlaşılan yağmacıların baskısından kurtulmayı gerekse de, diğer yağmacıların olası çapulundan kurtulmayı başaracaklardı.

Yağmacılara, ürettiğinden bir pay veren üretici teknik toplumlar; bu yabani yağmacıların hem şerrinden korundular, hem yağmacıların kavgacı güçleri sayesinde, diğer bir dış güç olan talan saldırılarından korundular. Artık zaman; yabani yağmacıları 'hami' kılmıştı. Dış tehdide karşı toplumu koruyordular. Sınıflı toplumlarla oluşan içteki asayiş ve güvenlik durumlarına da, bir çözüm olduğunun görülmesi ile toplum; yağmacıları sanki bir vücut organ eli gibi, kendi üretim gücünün yanı başına aldı.

Sürecek

Bayram Kaya

Üstel Bakışla Bir Uygarlık 08

Süreç, 'çapulculuğun gücünü', 'güvencenin garantisine' çevirmişti. Bu çapulcu güç bir organize teşkilat olarıktan, üreten sistemin bünyesine alınmasını ortaya çıkartmıştı.

Araçlı üretim, toplumsal yapıya doğru yol olurken, savaş ve kavga gibi haramice olan çapul yaşamı da giderek sistemleşen, daha daha da, teknikleşen, bir uzmanlık alanı haline getirilmiştir. Artık, amacı sırf öldürme ve çapulculuk ve savunma olan savaş sanatı denen bir öldürme sanatı, insan eli ile biçimlenip meşruiyetlik kazanmıştı..

Bu gelişme nedeniyledir ki, gerek toplumlar arası eşitsiz gelişmelerin, yararlı olan gücünü ele geçirmek, gerekse de insanın üretim gücünü ve ürettiklerini ele geçirmek için savaş bir yol olacaktı. İnsanları tutsak etmek ve onlara üretim yaptırmak için; gerekse rekabetçi bir durumun sürüklenmesiyle ve diğer öznel egoist çıkar çapulları için vs. savaş bir yol ve yöntem olacaktı.

Bir kısım toplumlar, üretir olmanın yanı sıra, ölen kendisi olmadığı sürece, savaş gücünün hazırcılığını görmüştü. Kendi toplumsal gelişmesi içinde bu alana daha çok ağırlık vererek; savaşçı, fetihçi, gelişme eğilimlerine de, yönelmiştir. Bu yöntem, ülkeler fethetmede, bir uçtan bir uca ülkeleri ele geçirmede, önünde durulamaz olmakta, çok çok başarılı olurken, asla kalıcı olamamıştır.

Kalıcılığını, maddi üretim ve paylaşım gücü ile destekleyen toplumlar, Dünya üzerinde sayı olarak azda olsa, hali hazırda üretim ve savaş gücü varlığını sürdürmektedirler. Savaş gücü, maddi üretim gücüne bağımlı olduğundan, teknik savaş usulleri ile yetişenlerin kendisi yerleşik üretmeye geçince, savaş gücünü yitirir olacağından tedbirini almalıydılar. Hazır köle emeği ortaya çıkmıştı, maddi ve teknik üretimleri başkalarına yaptırmak için savaşta tüm ele geçirdiği toplumları yok edecek değildiler. Kalıcılık, maddi üretimin devriyle ve uygarlaşılın güncellenir olan inanç anlayışları sayesinde olmaktadır.

Şimdi, yukarıdaki 'Tarihi süreçler; toplumların ve halkın, kendi alan güncel nesnellikleri içinde, tanısal değerlendirilmeyip de, bir takım ilahi tanımlamalarla açıklanıp biçimlenirse orada akıl işlemez. Akıl en asgari verimle tutulup, prangalanır. Paragrafımızı tekrar buraya koyup, bir somut örnekle analize devam edelim.

Coğrafya özelliğinin etkisi ile de, Araplar, organize toplumsal gücünü, daha ağırlıklı olarak, çapul ve talan ekonomisinden yana kaydırır olan gruplardan da, oluşuyordu. Çapul kaynaklı, kervan vurma, veya yerleşik birimlerin hayvanlarını, meyvelerini ve tarım alanlarını yağmalama vardı. Çapulcular, ustalıkla savaş becerilerini ve vurucu güçlerinin gelişmesini bu sayede pratikliğe çevirmişlerdi. Bu onların yaşam biçimi idi. Aynı zamanda da bu tercihlerinin kazanımı, onların her daim savaşçı fatihler olmasının, zorunlu bir unsuru idi.

Yeter ki bu güçleriyle küçük hesaplarla bir aşiret vuruşmalarından ve sıradan çadır talanı olmaktan çıkartılıp; bir ülküsel amaç doğrultusunda, ideal inancın etrafında birlik oluşturul sundu. Fetihler kaçınılmazdı! Konjonktürün feodalci yapısındaki vassallerin dirliksel güçleri, Arap'ın tarihi savaş gücü karşısında tutunamazdılar bile.

Bunun birkaç nedeni şöyle söylenebilir. Bir kere, Arap'ın gerektiğinde 'toz olmak' sırası geldiğinde bu toz oluş zamanında, düşünecekleri, takibini yapacakları kayıp görecekları, endişesizlikleri bir bağlayıcı mülklerinin olmaması, yersiz yurtsuz olmaları, temel üstünlüktü. Mobilize olmaları, çok temel bir vurucu başarı idi. Yenilmedikleri sürece, geri çekilip kaçacakları, savundukları kalımlı olarak kaybedecekleri düşmanın eline geçecek bir şeyleri yoktu. Bu, savaşçı Arap'ın maharetçe üstün hareketliliğidir. Bu

durum, Arap'ın dinlenme ve yeti sel demlenme, vuruculuk üstünlüğüdür.

Tabiri caizse Arap savaşırken kazanıyor, gezerken plânını kurup dinleniyordu. Gezinlik bunlar için bir yaşam tarzı idi. Bu genel ıra, sadece Arap'a özgü becerilerin yanı sıra, her savaşçı, yerleşik olmayan toplulukların da bir özelliğidir. Oysa yerleşiklerin böyle bir lüksü yoktu. Üreten, emeğinin dışında, başının çaresine bakar olmanın özelliklerini neredeyse yitirmişti. Yavaş yavaş ve çoktan, eskinin av ve avcı olma dönemi ustalıklarını yitirir olma konumuna gelmişler.

Arap'ın tercihe şayan, vaz geçilemez olacak bir yerlerinin olmaması da savaşçı Arap'ın bir güvenlik avantajıdır. Çünkü Arap olmayanın çöle göz dikmesi pek pek söz konusu da olamazdı. Her tür arazi ortamında, savaşçı Arap'ın yaşam idamesini başarır olmaları, bir üstünlüktü. Bu, bugünkü komando ve özel tim, eğitiminin o günkü koşulunun bir benzeridir. Bunlar ve bunlar gibi daha birçok nedenden ötürü Arapların savaş yeteneği, yerleşiklerin savaş gücünden vuruculuk, dayanıklılık, olağan hal durumlu ve idman uygulamaları olarak, kat kat, birkaç puan önde galibiyete oynuyorlardı.

Arap'a, karizmatik iyi bir önder ve Arap'ın etrafında tavaf edeceği, aidileşecekleri moral değerler çekim eksenini alanı verilmeliydi. Arap, etrafında aidileştiği kimliğini saygınlasın, kutsal kılıp, ülkü yap sındı. Arap'a amaç sınaacağı hedefler gösterilip verildiğinde, cihangirliğiniz; o günün ölçülerinde apaçıktır. Arap'ın taşkın sevdası ve Arap'ın gücü; o zaman kendisi ile buluşmuş olacaktır. Arap fatihler konjonktürün sayılan fetih gücü olacaktır.

İşte, İslam devleti ve İslam imparatorluğu bu formasyonun bir başarısıdır. Moral değerler yerine ne verirseniz verin, fark etmez. O, aidiyetleşeceği ilke karizmatik önderlerin ufku ile ilgilidir. Gerekli olan tek şey şu; bu moral değerler değildi, yeter ki onun etrafında birleşeceği bir parola ittifak olsundu. İnsanlar bugün bile bu temel özelliği ile birçok birlikleri her hangi bir inançsal birlik etrafında ölümüne savunmaktadırlar. Böylesi grup aitlikleri dağıtılsalar bile bu kurgulanan inanç çekimleri etrafında alışmalarından ötürü, kendi üretimlerini yapmak için toplan maktadırlar.

Sürecek

Bayram Kaya

Üstel Bakışla Bir Uygarlık 09

Toplumlar, başlangıçtaki çeşitli nedenle ve zorunlu nedenlerden ötürü, toplumsal ve halsal olan yaşamlarını ayıramadan ve bu iki alanla, birbirini iç içe geçiren, etkileşmelerle yürütmüşler. İnsanların alet kullanma, örgütlenme yetenekleri toplumsallığının temeliydi. İş bölüşümü üretimin değiş tokuşu gibi toplumsal özeğinde olanlarla giriştiği ağ örgü ilişkileşmesi, somut kristalleşmesi oldu.

Aynı zamanda da, gelenekten gelen pusula nitelikli genel davranış tecrübe davranışlarının aktarılan inançlaşmaları; halkın tutumsal eksenleşme temelini oluşturuyordu. Kişi ilişkilerini ortaya koymayı cemaat ve grup, topluluk aitleşmesiyle birlikte halkın, somutça kristalize olma ilişkilenmesini halk yaşamı ortaya çıkarmıştır.

Aidileşme, öznelci bir kişisel varoluşlar yol, yöntem ve metodik araçlarıdır. Aidileşme öznenin kişi kişiler iletişimidirler. Aynı düzey ve düzlemdeki insanların anlayışçı uyuşmalarının yapısalcılığıdır. Yine aynı deşifre ilişkilerin birbiri ile iletişileşmelerinin, güvencede olmalarının kararlılığıdır. Aidiyet ortamında öznenin tedirginlikleri kalkar. İnsan davranışları ve bu davranışların karşılanma etki ve tepkisinin bilinmez oluşunun insana vereceği huzursuzluğu, bilinir olan aidiyet ortamıyla ortadan kalkar. Bilinir oluşun kararlılığında fiilleri dengelenir. Bugün siz bile, aynı siyasi görüşü ve aynı inancı paylaşmayan kişilerle iletişmekten, dünya görüşünüzü paylaşmakta sıkıntı ve çatışmalar hissedersiniz.

İnançlar, halkın aidileşmesinde, çok temel ve gerekli bir dalgalanma oluşturur. İnançlar halkın gelişme şekillenim, düzlemidir. Burada farkına varılması gereken ayırt edicilik, her hangi bir inancın, halka kural kılınması değildir. İnançlaşmanın kurallılığının halka çekeylenme alanı olarktan var kılınmasıdır. Ve bu alanın halka süblime olunacak bir hedefi olarak gösterilmesidir. Evrende, bir tek doğru olmadığı için doğrular vardır. Yine evrende bir tek doğru sanılan inanç değil, inançlar vardır. İnançların her hangi birinin kural olarktan benimsenmesidir. Bu inançlar tek Tanrı'lı, çok Tanrı'lı Ya da Tanrı'sız da olabilmektedir.

Örneğin insanlık tarihi sadece monotip anlayışlı dinlerle oluşup, ferahlık bulmamıştır. İki bin, üç bin yıllık süreler boyunca putperest insanlar, kendi uygarlık potalarında selamete ermişlerdir. Çok tanrılı anlayışlardan mülhem, çok görkemli uygarlıklarını da geliştirmişlerdir. Mezopotamya'da bir Sümer, bir Babil, bir Asur uygarlığı bunlardan birkaçıdır. Ha keza Roma, Mısır uygarlığı da hemen yanı başındadır. Üstelik tüm bunlar monoteizmi kendi içinde doğuran gelişmelerdir. Çoğulluk olmasa tekilliliğin anlamıda olmayacaktı. Çoklukta teklik, teklikte çokluk sezilmiştir.

Yine tek Tanrı'lı inançların kendi dönemleriyle birlikte var olmuş; tek Tanrı'lı gelişmelere, yaşamları için can kan vermiş uygarlıklar da vardır. Tek Tanrı'lı dinlerin mücadele ettiği, ateşe teparlık olan bir Pers imparatorluğu ya da Sasani imparatorluğu yine böylesi putperet yada çok Tanrı'lı bir inançlaşmanın doğurup çok büyük uygarlıklar geliştirmişlerdir. Her iki imparatorluğun toplam ömrü 1200 seneden fazladır. Ha keza yine Tanrı'sız Çin, Japon, kısmen Hindu inançları da aynı görkem ve somutlanmanın çekenleşme belirimi ile uygarlıklar dizayn etmişlerdir.

Roma imparatorluğu; başlangıçtan Hıristiyan olana değin, M.Ö. 753'lerden başlayıp İ.S 3. yüzyıla gelene değin devinen bir politeistlik kurumlaşma, ve gelişme, uygarlaşma iken, sonradan siyaseti gereği, Hıristiyan inancı ile aidileşen bin yıllık uygarlık süreci dönemi ile 2000 yıllık ömrü vardır. İnsanlık hiç inanmasa da toplumsal gelişimini bu günkü çizgiye mutlaka getirecekti.

Ancak toplumsal ilişkileniş halka nasıl kabul ettirilecekti? Gelişmenin kendisi halka yansıtılırken, halkı bu gelişmeler doğrultusunda nasıl tutumlaştıracaksınız? Halkı tutumlaştıracak olan dayanağınız ve meşrutiyet olumlamanız ancak, halkın sanı kanı anlamalı mantık temelleri üzerinde olmaktadır. Toplumun bu nesnel, sosyolojik aktarımı halka ve halk diline de; inançlaşan bir tutumlaşma olarkten geçişleniyordu. Halk olayları bu eksen de görüp algılıyordu. İşte bu eksene, inançlaşma aidiyet ekseni dendi. Belki de geleceğin uygarlık temelini de bu inançlaşma çekimleşmesi 'idrak' sürecektir.

Her biri ömürce, İslam İmparatorluğuna nazaran kat kat bir zaman dilimlerini içeren; Sümer, Akad, Asur, Mısır, Hitit, Maya gibi birçok politeist uygarlıkları saymıyoruz bile. Yani insanlık tarihi, sadece monocu Yahudilik, Hıristiyanlık Ya da İslam uygarlıklarında ibaret bir kurtuluş değildir, olmamıştır. Bu tür kurtuluşçuluk söylemi başarının popagandasıdır. Ve başarının yaygınlaşır bir anlayış olarkten yayılabilmesi için kendisini iharaç ambalajına sarmasından öte bir şey değildirler.

İnsanlık, politeizm içinde de aynı başarıyı üstelik daha uzun sürelerle var edebilmiştirler. Bu başarıları ki monoteizmin doğuşunu gerekli ve zorunlu kılan sağlayışlardır. Elbette her düzey ve düzlem hem kendi refahını hem kendi zulmünü beraberinde taşımıştır. İnsanlık, arkaik döneminden bu yana sosyal elleşen yaşamı bir sarmal gelişen ileri akıştır. Her düzey ve düzlem geride kalması gereken bir aşamadır. Monoteizmde geride kalmakta olan bir aşamadır.

Bu aşama durumlarına şimdiki düzlemle olacak olan kıyasçı görüşle bakıldığında ilkeliktir! Ama kendi düzleminde ve insanlık tarihi kesikli sürekliliinde görüldüğünde bir uygarlık adımlarıdır. Bu nedenle vahşilik durumlarını politeistik dönemlere özgü sanmak, tam bir saf dilliliktir. MS. 2000'li yıllara bakıp bunu daha fazla görmeniz hali icaptandır. Çin gibi, içinde Tanrı anlayışı olmayan, tarihin başında bu güne değin çok çok görkemli gelişme, kurtuluş ve var oluş dinamiği oluşturmuş, sadece bir erdem anlayışı ile maddi üretimini gerçekleştirmiş bir hakikatte vardır.

Denebilir mi ki Çin, binlerce yıllık sürekli varlığını Tanrı'sız kült olmasına borçludur? Tek Tanrılı kültler bile üç beş yüz sene içinde darma duman olmuşlardır. Bunları belki biliriz de, kendi inanç anlayışımızla, yan yana getirip hiç değerlendirmeye sokmayan bir pranga kuşanırız. Bu da bizim tarih anlayışımızı çarpıklaştırır.

Sürecek

Bayram Kaya

Üstel Bakışla Bir Uygarlık 10

10Şu halde, hangi inanç sisteminin yolu dalaletti, hangi inanç sisteminin yolu kurtuluşçudur? Bunu nasıl bilirdik? Tarihte bunun karşılığı savaş, katliam ve çatışmalardır. Ne yazık ki insanlık tarihi böyle geliyor ve böyle gelişmişti.

Bir kere toplumların (halkın demiyorum) temelinde dini inançlar olmamalıdır. Halkın bünyesinde de halkın kendi öznelliğinin, geliştiği çap ve boyutta; başkalarını da bağlayıcı yapmayan, başkaları ile de tam da tıpa tıp aynı olmayan görüş ve dünya yorumlayış anlayış birlikleri inançları mutlak olmalıdır. Bunlar kişi öznelik ufkunca güncellenir ve formatlanır bağımsızlıkta olmalıdır. Kurallaştırılan genel geçer temelleri, bizim halk ya da kişi- kişi iletişim araçlarımız olmalı. Değilse bu alanda ne o yolun doğruluğu, ne bu yolun eğriliği söylenebilir. İnançlar ne tamamen doğrulardan, ne de tam yanlışlardan oluşmamaktadırlar. Bunların ikisini de içerirler.

İnançların farklılığı, farklı dünya görüş, gelenek ve göreneklere ve yaşantılaşmaları gerçekleşmiş olmasındandır. Biri diğerine saçma gelirken, diğeri de birine, ilham kaynağı olmaktan hiç geri durmamıştır. Çünkü inansal olanın hepsi yaşamsal bir gerçekten temellenen, yaşamı okuyuşlar deneyim aktarımıdır. Süren tutumlaşmaların güncellemeyle bağları kalmadıkça soyut anlamaların bir esbabı mucibesi düşünülmüş, burası inançlaşmanın kritik değer noktasını oluşturmuşlardır. Sadece zamanları geri olduğu için, yani geçmiş zaman durum ilişkilerinin bir deneyimini taşıdıkları için, güncellemeden günümüzde toplumda işleyememektedirler. Ve dolayısı ile de bugün pranga olmaktadır. Bunu toplum ve inanç konulu deneme yazılarımda inceledim.

Aidileşme, grup ruhunu şekille yen bir iletişimci oluşla, kararlı yapılara giden oluşturmaktır. Bunun aracıda, o yöntemin, inançlaştırılacak düzenlemeye tabii kılınmasıdır. Bu düzenlemeler de inançların, kuralcı, ritüelci, ibadeti sembollerle, formüle edilmesidir. Nasıl siz; ısıyı, elektriği iletmek, ilettirmek, akıtmak, eylemli kılmak, amaçlı yöneltmek için bir iletken kullanırsınız ya; işte inançlarımızda bize, halkın yöneltmesinde, halkın iletken olarkten araçlaşmadırlar. İletkenler akıttıkları enerjiden nasıl etkilenirlerse, inanç enerji dolaşımını sağlayan halk, zorunlu olarkten bu dolaş inançtan, etkilenirler.

Nasıl elektrik ya da ısıyı iletmemiz için size, illa da demir olsun, ya da illa da bakır ya da alüminyumun, veya çinko olsun veya altının olsun gibisinden vs.'nin kullanılmasını ilk etapta size dayatılmazdır. O aracın iyi verimli bir iletken olup olmaması, bu aşamada önemli değildir. İşte bir metalin ayrıcalıkçığını mutlaka üstün kılmayıp, iletişim amacınıza göre, bizim bazen o metali, bazen bu metali seçmemizi, hatta iletişim araçlarını kullanır olmamızda bizi farklı farklı olmaya götürüyorlarsa, her hangi bir inanç kurallaşmaları da bizi, farklı farklı gelişme ve şekillenmeye götürecektir. Olgunlaştıkça ortalamada birleşilecektir.

İnançlar da, her hangi bir metalin ısı ve elektrik iletir olması gibi, bir iletken kullanımlılıktır. İnançlar halk üzerinde akarken halkta inançlara kendi duygu ve uygulanım düşüncelerini katarlar. Yani akan enerji ile üzerinde akma işini geçekleyen araçsallık karşılıklı olarkten girerler. Daha çok verimlilik, iletken maddeye değin madde özelliği ile sınırlı olurken, inançlardaki daha çok verimlilik de, sizin ufkunuzla ve güncelleşme yolunuzla ilgili bir iletişimci özelliklerdir. Hiç kimse size halk içindeki formatınızın, şekillenmenizin illa da öyle değil de, böyle olacağını söyleyememelidir.

Bu nedenle de, illa şu inançlarla, ancak gelişir ve uygarlaşırız demek, absürtlüktür ve cehalettir. Her bir inanç, az ya da çok da olsa, bizi kavga çatıştırmalarının içine

taşınamalıdır. Her bir inanç bizler için farklı çekimlemeler alanı olarak esnek kullanımlı, deneyimsel gelişmelerin zenginlik kaynağı olmalıdır. Çünkü inançların her biri sizin kendi amacınız doğrultusunda yararlanabileceğiniz araçsal iletkenlerdir. Siz inançların iletkenisiniz, inançlar da sizin iletkeninizdir. Tıpkı duvarın dikliğinin olması ve dikliğin de duvarı taşıması gibi bir girişme belirmesidirler.

Politeistlik anlayışların ve monoteistlik yaklaşımlarının kendilerini hak din ve doğru din inanlaşması sayan dayatmaları iki bakımdan çelişki barındırır. Birincisi inançların konjonktürsellik içermesi bağlamında izafi bir doğruluk taşır olmaları çelişkisidir. İkincisi de, bu izafi doğruluk çelişkisitle kendisini saltık doğru kılıp, insanları sübjektif öznel kibir bulundurma yanlışının içine taşır ki bu da kendisini hak ve doğru görmenin salt görmesi dayatmasıdır.

Bu algılarla bakıldığında tarihi süreç içinde, milyonlarca insanları, politeistler de öldürmüştür, monoteistler de öldürmüştür. İnançların temel yanlışları, özellikle monoteistlerin hem öznel var olma nedenleri, hem çelişkileri, kendilerinin; saltık doğruları savunur olduklarını söylemeleridir. Diğer bir yanlışları da, kendilerinin tek saltık olduğunu söyleyip, hak olan her şeyin yerleştiricisinin kendileri olmalarını söylemeleridir. Ve insanlığı kendi saltlarında kurtuluşa çağırır olduğunu söylemelerindeki, at gözlüğü takma bağnazlıklarıdır.

Burada önemli olan, çekimleyicilerin yapabilirlikleri ve yapılamazlıkları açıkça belirlemiş olmasıyla; kişi insan davranışlarının, sınırlılıklarla tutumlaştırılmasıdır. Ve tutumlaşmalar, kendilerini ait kıldığı insanlarına; belli sınırların güvenliği içinde; kendisini aitleştiren bir iletişim, kararlılığını üyelerine sağlar olmasıdır.

Her hangi bir inanç da, bir sınırlama kurallılığını ortaya koyar olması ile çalışırdır. Bu hal, inançların sosyal bünye içinde, yazılımsal bir işleyiş sosyalite kazanır olmasıdır. Bu da, halkın anlayış birliği içinde birbiri ile iletişim aitleştirilmesidir. Tüm inançlar bu kriterleri taşırlar. Değilse tek bir inanççı görüşünün, bunları taşır olduğunu söyleyerek, asla o inancın doğru olduğunu belirtmek değildir.

Sürecek

Bayram Kaya

Üstel Bakışla Bir Uygarlık 11

Siz, yazılımı daima günceller ve kullanım zafiyetlerini hep formatlarsınız. Bu bağlamla, özel inanç anlayışları, bu; araçsal formatlanır olma somut belirteci yerine; tek doğru olmasını söyleyerekten formatlanmasını reddedecektir. Böylece kendi maksadını ve kendisini aitleştirme sistemi içine; ajan kışkırtıcı olarak monte edecektir. Böylesi inançsal anlayışlar, güncelleştirmeyi ve formatlanmayı kabul etmeyerek, egemenlikçi olurlar. Ve bunlar inanç olmaktan öte çıkar çevreleri marifetli, bağınaz tutumlar olaraktan belirlemektedirler.

Emeviler, bu avantajı en iyi kullanıp, oligarşik sömürücü bir siyasi dönemi yaşadılar. Bir elinde moral değerleri olarak Kuran'ın dinsel önderliği vardı. Diğer yandan konjonktürün nesnel ilişkileniş siyasi önderliği vardı. Konjonktürü, minik minik okuyan yeteneklerin meyvelerini, Abbasiler toplayacaktı. Abbasiler bu minik türbülansları doğru okuyacaktı. Bu türbülanslar, Abbasi döneminin 'bilinci' olarak okunup, başarılarının süreçleşmesine yardımcı olacaktı.

Aslında Emeviler, Arap fatihlerin savaş gücünü iyi biçimde kullanırken, kendi yıkımının da en ufakça adımını da atmış oluyordular. Bu ufakık salınım türbülanslı adım, zaman içinde büyüyüp, faylaşmasını yapacaktı. Bu faylaşmanın faz hareketi depremini ise Eba Müslim Horasani hareketini yaratarak gerçeğe dönüştürecek. Bu ufakık çelişki, yeni dönemin yapısı olacak, Abbasileri ortaya koyacaktı.

Yani faylaşma Abbasileri tarih sahnesine çıkaracaktı. Elbette öznel ve idealist metafizik düşünürler, bunu bir soy, bir moral değer (kurani oluşun) başarısı olarak okuyup, gerçek gelişmeleri gizleyecekti. Ya da böylesi bir sabit düşünme ile gerçeği göremeyip kendi öznelliklerini yutturacaktılar. Örneğin, bu islami disiplin içindeki gelişmenin içinde Kuran'ı olmayan; ateşperest kültürler, Hıristiyan ve Yahudi kültürler; Şamanist Türk kültürleri; gibi bir çok imparatorluk unsurlarının karşılıklı etkileşen moral değerleri vardı.

Bu bileşke moral değerler ile üretilen toplumsal ilişkilenişler içinde ittifakların ve emek gücü üretimlerin, etkin olup olmadığı gibi bir durumun muhasebesini yapmamışlardır. Bu gözden geçirmemezlik, gerçekleri gözden gizleyişle son bulmuştur. Yani nesnel tarih, yarım yamalak anlatışla, bunları dışta kılıp, akıl prangalaşacaktı. Tarih, kendi nesnellik sürecinden çıkarılacaktı.

Emevilerin sonunu getirecek minik adım neydi? Arap fatihlerin savaş gücü başarılı olurken, savaşçı Arap nüfusla, Araplar üstün ve ayrıcalıklı egemen bir ırk oluyordular! Diğer halklar bir aşağılanma olarak 'mevali' diye belirtiliyordular. Bunun karşı bir bilinç ve güç olarak birikip süreçleşmesi elbet zaman alacaktı. Bu aşağılanış hıncı, güncel toplumun üretim gerçeği olan feodal egemenlerin ve emek güçlerinin, aşağılanmaya karşı oluşlarını biletti. Bu bileniş, baş kaldırış direncini biriktiriyordu. Zaman büyük depreme doğru akıyordu.

Mevalilik, o günün toplum koşullarının, moral değerlerine ve ulusçuluk anlayışlarına karşı oluşla halkı bileyip, dinamitleyen bir ayrımcı bomba, silahtı. Mevalilik zımnen Müslüman olmamayı da içeriyordu. Çünkü Müslüman olmayan, Arap'lara da mevaliden kişidir denebiliyordu. Mevali asıl olarak Arap olmayan, aşağı tabaka insan demektir. Bu ayrışır olmanın ve bilinç biriktirmenin birinci temel yanlardan birisidir.

Mevali ayrıştırması, Abbasiler için olumlu olacak bir zaman saatinin çalışması yanında, Emeviler için de olumsuz olacak zaman saatinin bir yana doğru kayan ve yapıyı anarşik olarak bozmaya çalışan, karşı dalgasına, minik bir örnektir.

İkinci olarak da, bu ırkçı yapı içindeki olumlu yan şudur; Emeviler yerel egemenlerle ittifak yaptılar. Yönetimde, o yere ait, yerel moral değer ve üretim ilişkileşmesi tecrübeci anlayışları olan kurum ve kuralları, İslami dinsel önderlikle birlikte kullanmayı başardılar. Bu farklı anlayışların girişmesini öngören ufacık bir dinsel önderlikten (bağnazlıktan) sapan iyi bir nesnel adım, moral değerler (inançlar) bakımından olumsuz görüldü. Ama toplumsal gelişme ve uygarlık açısından çok olumlu ve gerçekçiydi. Kendileri için önemsiz minicik adımı attılar. Çünkü bu minicik akılcı ve toplumsal kararlar, geleceğin refah yapısını oluşturacaktı. Bu adım, farklı ulusların ve konjonktürün üretim yapısının verimlilikle, bir arada tutuluşunu sağlayacaktır.

Bu yönetime değin tek doğrucu anlayıştan sapışla kazanılanlardan birisi bürokrasi anlayışiydi. Ki bu bürokrasi asıl sistemin temelidir. Kan dolaşım ağıdır. İslam devletinde hemen hemen hiç olmayan ve mevcut hali ile de, çok cılız ve işlevsiz kalan Arap bürokrasisinin, tamamen reorganizesidir. Şimdiki AB standartlarına dönüşmesi ne ise bu da onun gibi çok temel bir durumdur. Bürokrasi tamamen Sasani bürokrasi anlayışına kaydırıldı. Düzenleme tamamen, İran'ın deney birikimli, feodal köklü, tarihi gelenekli, devlet yapısının uhdesine bırakıldı. Bu aynı zamanda da şu demektir.

Eğer bürokrasiyi düzenleme olayını, idealist metafizik anlayışlı, öznel tarihçi öğretilerin kendi moral değerleri açısından okunacaksa, çuvallarız! Çünkü bu düzenleme İslamın karşı olduğu, ateş gede, ateşperest kültürün anlayış ve kültürüdür! Daha doğrusu putperestlerin âdetidir. Kendisini salt sayan kibirin yetmez oluşudur. Oysa inanç kibiri kaldırmaz. Öznelci bakışa göre Putperestlerin deneyimidir bunlar! Tarihi gelişme asla böyle düşünmüyor olacak ki bu adımı atmıştır. İyi ki bu adım atılmıştı. Değilse imparatorluk var olamazdı.

Konum, tüm tarihi olayları ortaya koymak değil. Genel bir tarih bilinci edinmek. Tarihi, ön yargılardan arındırmak. Tarihe kendi dinamiği içinde, kendi güzelliği ile bakabilmektir. Bir örnek daha vereyim, Devlet gelirlerini düzenli sağlamak için, beytül malin yanına yine feodal düzenin ve Sasani ateş gede putperestlerinin bir uygulaması olan, mali dirliğin konuluşudur. Ve gelirleri ikisinin birlikte sağlar oluşudurlar. Yani beytül malin inanca taallük eden gelişmez oluş sınırlılığı, dirlik anlayışı ile aşılmıştır.

Sürecek

Bayram Kaya

Üstel Bakışla Bir Uygarlık 12

Dirlik uygulaması İslami anlayışın bilip inançlaştırdığı bir durum değildir! Ama bin yıldan fazladır kendi kültür unsuruymuş gibi teokratik yönetimin içinde inançlaştıran uygulamışlardır. Bey tül malın en büyük geliri o günün koşulunda çapul geliridir. Yani savaş geliri, yani daha yumuşatılmışı fetih geliri, ganimettir.

Bunlar uygar bir toplumun, düzenli bir gelir kaynağı değildi. Daha öncede değinildiği gibi çapul göçer Arap aşiretlerinin düzenli olmasa da sürekli bir gelir kaynağıdır. Devletin başlangıç aşamasındaki bu çapul (ganimet) gelirleri böyle düzenlenmişti. Bu çapulu baki sanma yanılgısıdır. Bu yüzdende yapıların, fetih geliriyle büyümesi ve gelişmesi, saman alevi gibi olup, kalıcı olamıyordu.

Emevilerde başlayan, Abbasi'lerle iyice tutumlaştırılan bu akılcı, dinsel önderliğin dışına kayan, çağcıl konjonktürel ve düzenli nesnel yapılanış İslam uygarlığının sürmesini, yani ömrünü uzatmıştır. Buna, siyasi önderlikte Arap ırkı gücünün kırılmasını da, ekleyiniz. Arabın ufaktan ufaktan yönetimde uzaklaştırılması, belli ki başka ulustan; İranlı, Türk gibi unsurlardan, yeni yönetimin gücünün oluşacağı bir koalision ittifaktı.

Bürokratik memurlar, hatta vezirler, valiler de, farklı ulustan insanlardan oluşacaktı. Hatta yeni savaş gücü birlikleri de özellikle Türk güçlerinden de oluşturulabilecekti. Tabii ki Arap savaş gücü yine esastı. Bu açılım imparatorluğun; birlikler ittifak koalisionuna karşı, MEVALİ gözüyle bakan anlayışlarının, kökten kırılması demektir. Konjonktürdeki Arab'ın, üstünlük taslayan boynunu, büken bir reformdu. Bunlar dinsel olmayan, somut, çok nesnel toplumsal adımlardı. Bunları sonradan inançlaştırmak kolaydı

Şimdi öznelci tarih anlayışının iddiasını da burada ortaya koyup, analizi bitireyim. 'İslam imparatorluğu, bir moral değerler mantalitesinin' sonucudur diyen düşünce, kökten öznelci ve heyecanlıdır. Elbette İslam, yeni uygarlığın, paylaşan bir ideolojisi idi. İdeolojinin doğru ya da yanlış olması pek gerekmiyordu. Sadece olması gerekiyordu o kadar.

Bunun nedenleri yukarıdan beri zaten ortaya konulmakta. Yinede bir özel örnek vereceğim. Ancak o günkü mevcut İslam devleti, gerçekten de, bir İslam devletidir. Teokrasi egemenlikli olan dinsel önderlik(otorite): günceldeki somut ve beşeri ilişkilerin ürettirilmesiyle zorunlu bir koalision ittifakı üretim ilişkisi ve maddi üretim gücünün, üzerine oturmuş bir keyfiyetti. Çünkü beşeri coğrafya İslam'ın egemenliğine girmeden önce İslam'ın ekonomik üretim düzeyinin ve İslam'ın yönetim örgütlenme düzeyinin, hayli üstünde bulunuyorlardı. İslam bu keyfiyeti iyi organize etmiş ve sistemi iyi çalışır ilişkiyleyip, iyi de ürettirmiştir.

Buradaki tarihsel kişilikler, ne kadar iyi olursa olsun, yanlışları da adımlamış olabilmektedirler. Ne kadar kötü olurlarsa olsunlar, iyi yanları ve ileri atılmış minicik adımları da, bulunmaktadırlar. Bu yüzden aşırı abartı ve aşırı yerer duygular içinde olmak ta, bizi prangalaşan zaafılara götürür. Yönetenlerin öznelliklerinden çok, toplum için geleceğe attıkları minicik adımlar önemlidir. Kişi erdemleri, bozuk saatin günde iki kez doğru ayarı göstermesi gibi bir gerekli zorunluluk olabilmektedir. Bu iki doğru bazen iyi adım, bazen kötü adım olabilmektedir.

Aslında genelde İslam İmparatorluğu, özelleşen bir ayrıntılı incelemeye gitmeden, genel somut güncel toplumu yönetme tutumlarını, ikame ettiği açıktır. İmparatorluğun sürmüş olan yapısı okunduğunda, ortalaması çok başarılı bir birlik ve yönetim siyasetine doğru götürülmüş, parlak bir imparatorluk olmuş, insanlık evriminin bir yol

kilometre taşıdır.

Ancak bu adımlara öznel abartılarla değil, her biri kıymetli kişiliklerin, olumsuz pek çok deneyimsel yanlarına rağmen, atıkları minicik doğru adımların, koalisyonu sürdürmeye matuf işlev sistem olması ile mümkün olmuştur. Biz, bu türden öznelci bakışlara değin olan bir örnek duruma, nesnel ilke ile bakalım. Somut olan, ama yanılgı olabilecek öznelciliğin kendi abartılarını ele alıp, değerlendirmeye çalışalım.

Örneğin, Halife Ömer b. Abdülaziz (717-720) böylesine öznelliği öne çekilen, abartılı; gerçek olana soyut ve tersbir anlama ve anlatımdır. Abdülaziz insanüstü erdemlerle yükseltilmiş ve, yüceltilmiş, bir saygın kişiliktir. Abdülaziz bir yöneticiden çok, ruhani yanılla subjektif olarıktan genelleştirilmiştir. Mübalağası ay yuka çıkmış bir anlatım olarak anılır. Rivayet olunur ki;

Halife olduktan sonra getirilen süslü alay atlarına binmedi ve hilafet sarayına gitmemiştir. Doğrudan 'Benim kıl çadırım bana yeter!' diyerekten kendi evine gitti! Hanımını yanına çağırdı: 'Eğer benimle yaşamak istiyorsan, ziynet ve mücevherlerini beytülmale bırak. Zira onlar, senin yanında iken, ben seninle olamam...' dedi(!) Hilafsız bir yalan, devlet yönetimi anlayışından uzak, bir aslan terbiyecisi söylemi olmaktan öte bir şey değildir.

Böylesi kişinin, devlet yönetiminde hem de başarılı olmayacağı açıktır. İnsanın çalıp çırpma hırsıyla, kendi kişisel varlığını kullanması birbirine karıştırılmıştır. Kıl çadırın şartlarıyla, saraydaki devlet yönetir olmanın zaman ve şartları birbirine karıştırılmış. Bu Minerva'nın baykuşu, gece uçmayı bilememiştir. Böylesi bir lokma bir hırka anlayışlı tutumun, saray durumunu kaldırmayacağını bilerekten de, neden halife olup, ıstırap çekerler ki? Birey dünya öznelliği ile genelin yansımasına bakan sakat bir ahlaki öğütlemedir bu.

Sürecek

Bayram Kaya

Üstel Bakışla Bir Uygarlık 13

İnsanlar somut olan toplumunu akılcı konjonktürel ilişkilerle okuyup yönetemiyorlarsa. İnsanlar en çokta mutsuz oldukları dönemleri, hikâye edip, bazı öznellikleri keyfe bedel böylesine umut içinde, hayalen, ruhani biçimde bir özlemlerle, allayıp pullayarak, yönetilemez miydi? Gibisinden sübjektif kişi öznellikli bir masal.

Bu akıl dışı anlatımın, mübalağasının nereye vardığının, insanları ahlaklı kılacağıın derken öğütçü mantığını insanı düşünmekten men eden ve insan bilincini kuşatan, pranga kılan öğütçü söylemleri bir mantıkta şu tip hikâyedir: Mus'ab b. A anlatır. 'Ömer b. Abdülaziz halife iken Kirman'da koyun güderdim. Koyunlar ile kurtlar birlikte dolaşırdı. Bir gece ansızın kurtlar koyunlara saldırdı. İçimden, Şu adil halife ölmüş olmalı dedim. Araştırdım. Ömer b. Abdülaziz'in o gece vefat ettiğini öğrendim.' Fırat'ta kayıp olan kuzunun hesabını veren mantığın zihniyetinin temeli bu.

'Halifeliği döneminde yaptığı bütün işlerinde Kıyamet gününü, hep gözünün önüne getirip, kalbinde hissederek, devamlı bir vicdan muhasebesi içindeydi. Halkının haklarını layığı veçhile yerine getirememekten, çok endişe ederdi. Hulefa-i raşidinin izinden yürüdüğü için kendisine 'Beşinci Halife' unvanı verildi.'

Abdülazizin, böyle düşünüyor olması imparatorluğun felsefesini hiç mi hiç etkilememiş olmalı ki hemen kendinden önce ve kendinden sonraki dönemlerde Türk ve diğer sair uluslara yapılan kötü muamele ve katliamlar, böylesine ulvi bir ruh anlayışından yeşerdiği söylenen imparatorluk fikriyle hiç mi hiç bağdaşmazdır. Halife Ömer b. Abdülaziz bunları düşünmekten devleti anlamaya pek vakit bulamamış olmalıdır. Çünkü çok kısa bir yöneticilik hayatı vardır.

Bizim hayalimiz, istek ve dilek beklentimiz öyle olabilir. İmparatorluk somutluğu güzel ahlak telakkisinden ya da kötü ahlak anlayışından çıkmaz. İmparatorluk olmanın nesnel nedenleri vardır. Bunun sürdürülür olmasının da nesnel nedenleri vardır. Ali'nin Veli'nin iyi ya da kötü olması bunda etkin değildir. Ama imparatorluğun kuruluş ve sürüşü, her imparatorluk gibi; savaşı, baskıyı, şiddeti öngördüğü gibi, insanlık adına iyi ilerleme adımlarını da öngörür. İnsanlarının göreceli mutluluk ve güvenlik içinde oluşuyla genelde bir insanlık tarihinin seyredişidir. Özeldede aidiyeti bir anlamadır. Tüm imparatorluklar gibi, bu da kendi çelişki ve gerçeklerini yaşamak zorunda olmuş bir devasadır.

Bu kadar ruhani yan ile muktedir olursa idi, her halde oluşurdu. Toplumlar; düzelse idi, düzeldi. Aldıkları onca dini tedbirlere rağmen, sorunu kavrayamadığından, hep çözümsüz oluyordular.

Bu tür başarısızlığın en iyi ve somut örneği; şimdiki İslam toplumları kendi üretimlerini ve refahını halkına dağıtamamaktadırlar. Bu yüzden zaman zaman içlerindeki aidi tutumları mezhepler temelinde ayrıştırmaktadırlar. Geçmişteki İslam topluluklarını içten çatıştıran, fetihlerin büyümesi ile birlikte, imparatorluğun içine de, birbirine göre zıt ve birbiri ile uyuşması zor olan kült birliklerinin de, ha bire bünyeye alınmasına ve bunların yönetilmelerine ve denetilmelerine değin cevabi tedbirlerin, bulunmamasıdır.

Fetih toprakları üzerindeki insanları, sadece İslamlaştırma gayretiyle ve islam kardeşliği bağlacıyla durumun çözüme götürülmesi, bu işin kotarılmasında yeterli olamamıştır. Önce, devletin fetih gelirleri ile yetinilmmişti. Sorunlar şiddet ile bastırılmıştı. Mevalidendir diye tecride götürülen uyuşmazlıkları, absorbe edecek önlem tutumları alamayıp, sadece kendi anlayışçı ruhaniliği ile somut siyasi önderliği, yapamamış gibidirler. Bu ruhanilikler feodal birliğin karnını doyurmamıştı.

Devlet, yaptığı atama ve tayinleriyle, koalisyona değil koalisyonun ruhunu anlamadığını da açıkça göstermiştir. Yönetimin mantığı, fetih yapılan yerdeki yerli unsurlarla o yöreyi yönetmeyi meşveret ederek paylaşmayan; bir sıradan ben muzafferim, ne istersem yaparım mantığı idi. Ömer bin Abdülaziz, tayinlerinde, ehil hal ve sufi kimseleri tercih ederdi. Bu mantığın; kendi yönetimi altındaki kutuplanmaları artıracak bir hal olduğu açıktır. Çok iyi ruhani tavır gösteren Ömer bin Abdülaziz gibisi yönetimde zaaf içinde olabilirdiler. Keşke eşine altınını taktırsadı. Keşke kıl çadırda yaşayacağını söylemese idi de devlet yönetmenin nerelerden geçtiğini bilse idi.

Hatta benim takdire şayan adımları olduğunu değerlediğim Halife Abdülmelik (685-705) bu tür çok üstün başarısına rağmen, aykırı küçük geri adımlarında vardır. Örneğin Mescid-i Aksa inşasındaki tutumudur. Mescid-i Aksa'nın yerinde Bizans İmparatoru Jüstinyen dönemine ait bir kilise vardı. Cami, bu kilisenin üzerine inşa edilmiştir. Bu imparatorluk uyruğunu birleştiren bir tavrın anlayışı değildir.

Hatta imparatorluğa doğru evrilen yapının kendi bünyesinde bulunan aidiyetleri küstüren, onları dışlanmaya götüren, çatışmacılığın nicelenmesi olacak bir tedbirsizlik gibidir. Demem şu ki bizlerin sağlıklı düşünüp, ileriye sağlıklı bakabilmemiz için her bir tarihsel kimlik bizim için olumlu yanı ile de örnek olmalı, olumsuz yanının verebileceklerini değerlemek de, bize örnek olmalıdır. Her iki ucu da, abartmadan, kendi içinde gerekli argüman konunun, misali yapılmalıdır.

Her fetihçi, fetih ettiği ülkeden, yönetim ve üretim bakımından üstün değildir. Fetihçi, fethini kalıcı yapabilmek ve başarılı olmak için, egemenleşmek için, bir güncel örgütlenmeye her daim gitmek zorundadır. Bu bağlamda da, devlet başlarda fetih yaptığı coğrafyanın halkını İslamlaştıran bir misyon üslenmiştir. Dini önderlik halkta kısmi bağlaç olmuştur. Yapı büyüdükçe bir etnik yapıyı kontrol eder gib idini anlayışlarla tüm yapıyı kontrol edemezsiniz.

Hele de bir tek dini anlayışın egemenliği ile bunu başarmanız daha da zordur. İnançlar halkı aidileştiren bir formasyonla saygılaştırır kült kimlik birliklerini, yapılaştırmıştır. Bu birlikler, halkların çeşitli etnik ayrışma çatışmalarını birleştirerek kırmaya yöneliktir.

Ama bu durum aynı zamanda halkın içine, ayrışan farklı inançların ve aynı inançların mezhepçi yapı çatışmalarının, kendi içlerine sorunların enjektesidir de! Sünni mezhep anlayışları desteklerken, muhalif tutumları, şiiilik adı altında gruplayıp çatıştırmaya da götürmüştür.

Sürecek

Bayram Kaya

Üstel Bakışla Bir Uygarlık 14

14Yani aitleştirilen yapı, birleşme gibi görülürken, dini mezhepsel çatışma alanları ile ayrışma alanlarına neden olmuştur. İnançlar ancak aynı ekolde ise, halkı grup içinde bırakıp cemaat yapısında küçük küçük tutabilmiştir. Kendi içindeki birlik, dışarıya karşı bir ihraç ve çatışan ayrışan sorunsal olarak daima yansımıştır. Bunlar için teknik boyutudur.

Devletlerin inanç eksenli yapılaşamayacağını, daha fazla detaya gir ipte belirtmeyeceğim. İnançlar bir üretim gücü değildirler. Oysa imparatorluk toplum üretim alanı ile vardır. Dine değin siyasetler halka değin siyasetlerdir. Halk parçalı bir yapıdır. İnançlar halkın malıdır. Oysa bu değerli kişiliklerin topluma değin siyasetleri pek bilinmemektedir. Ya da toplum değin halka değin siyasetleri, birbirine karışmıştır.

İnsanlık toplumsal başlangıçtan beri, yaşamlarını üretmenin bir yolu olaraktan da, başkasının emek gaspını tüketen çapulcu bir harami paylaşım şeklini de, benimsediler. Bu kendi içlerinde kul (köle) emeğini iç etmek ile olduğu gibi, karşı toplumlara da savaş gücü olarak yönelip, galiplerin savaş gelir payı diye adlandırılan, bir gelirin, tüketim kaynağı da olmuştur.

Bu yağma, talan ve çapul geleneği, monocu dinlerle birlikte de aynen devam olunarak 'çapulun' meşruiyetini oluvmayı, 'ganimet' denen bir kılıfla sürdürür oldular. Ganimet denince; güya bu haydutçu yaşam yapılaşması; bir çapul, bir yağma olmakta bir çırpıda çıkı vermişti! Hem de ibadeti zorunlu bir hak olmuştur. Hem de ilahi emirlerle!

Yani emeğin yaşamı üretmesi ile oluşacak toplumlar, iki tür gelir sağlayıp tüketmenin yolunu benimseyip, bu yolları meşru kılmışlardır. Biri organize olarak o toplumun aidi olan kendi üyelerine ürettirdiği, ürün gelirleri idi. Diğer de başka toplumların bu yolla ürettiği mallarını, savaş yolu ile ele geçiren, çapul eden, çapulcu gelirleri idi.

İlk başlardaki sosyal birlikçi yaşantılaşmanın amacına göre ters ve sapkınlık olan, insanın kendi emeğine sahip çıkar olması, eşitsiz gelişmeyi başlatmıştı. T oplumun gelişmeside bundan sonra bu eşitsizlik üzerine olacaktı. Böylece halkın üyeleri, eşitsizliği kendi içinde, bir iç sömürü şekline döndürüp, onun yasallaştırmasını eşitsizlikle yapmıştı. Dış çapulauğramaksa, zaten; güçlü olanın hakkı idi. Daha sonradan açıklayacağı gibi 'büyük balık küçük balığı yutar' idi. Yani dıştan yağmacılık yağmacıların, zaten gücü yeterliğin bir hakkı gibi algılanmıştı.

Tabi köle emeğinin sömürülme şekli çapul biçimindeki bir anlayış değildi. Eski toplumlarda, bir sınıfın aidiyet farkının yani eşitsizliklerin kişi öznesinde hazmedilebilmesi için kişilerin buna katlanmaları için kanaatsınmalarının yerine getirilmesi sağlanmıştı. Bu yaptırım, toplumsal onay ve toplumsal yasalarla; görev belirtisi olaraktan kabul ettirilen, insanın insanı sömürsüdür. Yeteneklerin eşitsizliği bir ürün üretme ve bunların kullanımı zenginliği olacakken, ters yönden baskının sömürünün zenginliği olması yönüne daha çok ağırlık verilir olmuştur. Yani iç sömürü kendi aidiyetindeki totem kardeşi kişilerini kendilerinin sömürmesi idi. Sürecin seyri ile totem kardeşlerinde yeni kullar yaratılmıştı.

Kulların, kul oluşlarının nişanesi, parmakları, burun ve alınları ve kekil saç yerlerine; dağlanıp, damgalanırdı. Bu o şahsın kulluk işareti idi. Bu işaret kişiyi, köle aidiyetinden biri olduğunu belli ediyordu. Haklarının neler olduğunu, 'bir anıl yazısı damga' ile taşıyorlardı. Hani mala, koyuna vurulan dağlamalı damganın aynısını kullar da taşıyorlardı. Köle efendisinin elini öper, efendisinin kendi sahibi olduğunu onaylardı.

Sahibini onaylamak için de; öpülen eli, kulluk aidiyet damgası olan yere yani anlına değdirip, anlaşmayı onaylardı. Yani, sahibi el vererek, kölede öpülen eli alıp damgalı yeri olan, alın yazısı kısmına değdirmek suretiyle, onaylayarak anlaşma bitirilirdi. Damga ve işaretler, sahiplerine göre farklı farklı biçimde olabiliyordu.

İşte böylesine bir kültür içine doğan monoteist dinler, monoteist anlayışlar; bu iç sömürüyü Tanrı'nın kimine fazla, kimine az, kimine de çalışsın diyerekten hiç vermediği bir rızık meselesi yapıp çıkmıştı. Yani 'rızkılar' tıpkı mevcut toplumdaki gibi 'Tanrı tarafından eşitsiz dağıtılmıştı' yerdeki emek talanı, göğün ezeli, iradi takdirine havale edilmiş, bir karşı gelinmezdi artık.

Nasıl orta çağda, konjonktürün hali icabı (güncellenmesi ile) fetih geliri olan çapul gelirleri; ilahî yasayla ganimete dönüşmüştü. Yine köle emeğinin sömrülmesinin sindirilmesi de, 'eşitsiz dağıtılan bir rızık meselesine' irca olunarak, dini ideolojilerle dönüştürülmüştü. Günümüzde de, bu iki sömürünün güncellenmişinin aynen devam edecekti. Tabii ki konjonktürel yüzünü değiştirecekti.

Günümüzde savaşlar asgariye indirilmiş gibi ise de, alttan alta düşük yoğunluklu bir iç dış savaş sürer gider. Yani günümüzde kimse fetih geliri ya da ganimet sağlayacağım diye, köslere vurup, cenk havasına girmez. Peki de, toplumlar bu dış gelirden vaz mı geçmişti? Hayır.

Sürecek

Bayram Kaya

Üstel Bakışla Bir Uygarlık 15

Sadece konjonktürün görünen güncelleşmesi, eskiden dinlerin kullandığı saklamayı bu kez; ekonomik bağlamda, sözcük oyunları ile anlam kargaşası yaratacaktı. Dış fetih geliri olan çapul gelirleri de şimdinin vaz geçilemezidir. Çapul yapacak devlet, çapul yaptığı devleti, şimdi kalkındırmak için finanse ederler.

Talan, veya çapul, emperyalizmin bu kalkındırma şirin yüzünün içine spyware, ya da malware ya da adware olaraktan virusleşen bir şifrelenme olmuştur. Zorda olana yardım etme, adı altındaki finansmanlarla, akıl almaz çarpıtmalar yapılmakta ve alicengiz oyunlarını oynamayla durum sürer gider.

Yine iç sömürü, kapitalist mantıkla teşebbüsün hakkı olan; 'bırakınız yapsınlar, bırakınız geçsinler' diyerekten konjonktürün gelişmiş yüzü olaraktan gösterilir. Toplumunun ulaştığı akıl almaz verim gücünden hareketle, eski kölelere göre, şimdinin yeni işçilerine epeyce bir pay vererekten ve daha çoğunu da çalaraktan, ücret, maaş, teşebbüs karı, adı altında şimdilik oyun sürdürülür durur.

Burada, genel bazda, halk ve toplum süreci içinde ve toplum ve halkların evrimi açısından; ideolojiyi irdelemekte yarar vardır. Tabi bunu konumuzla da, yer yer ilişkillemek zorundayız.

İnanç toplumsal bir talep mi? Konulu yazımda ideolojiyi toplum açısından bir amaçlılık olduğunu belirttim. Aynı yazımda ideolojilerin bir yasal zemine oturtulup, günümüz toplumları için eylem kılavuzu yapıldığını, toplumun bir öznel üst yapı envanteri olaraktan; düşünce, plan, inanç gibi soyut verileri işler olaraktan demiştim. İşin içine halkı katmamıştım. Elbette bir türden olmayan şekilde halkın da bir ideolojisi vardır. Ancak toplumun ideolojisi halkı birleştirir.

Şimdi insan gelişmesinin başlangıcından günümüze değin gelişen yapısı içinde; halk ve toplumun birlikte algılanıp süreçleştiği, çatışmacı ortam alanlarında ideolojiyi değerlemeye gayret edeceğim.

Bir bardağın yarı su dolu, yarı boş olması gibisinden; bakıldığı yere göre tanımlanan bir amaç ve araç olabilen ideoloji, halkla toplumu kamuda buluşturur. Aynı zamanda ideoloji sizin dış toplumlara da egemenci bir ihracınızdır da. Siyaseten, halksal ve toplumsal bir yön verişin politikasıdır. Doğru ve yanlış olması bence hiç tartışılmaz. İdeolojiler (inançlar-dinler) sadece olması gereken bir çeken alan durumduurlar. Siz bu alanı kullanırsınız, bu sizin yapılaşmanızdır. Yapılanışınızın forumu, mutlaka olması gereken tek durum değildir. O kadar.

İlk çağdan beri ideoloji, toplumsal yapının yanı başında hem içinde hem dışında, halksal yaşanan yanını, kişi-kişi ve kişi-grup, ilişkisiyle sürdürür. Kişilerin toplumla ilişkisinin bir aitleşilme formudur. İnsanlar tarlayı farkında olsa da olmasa da, nesnel belirimlere göre işliyordu. Örneğin; hava durumuna göre, mevsimlere göre, öküzün sıhhat şartlarına göre, kullandığı aletin (teknolojinin) verimine göre plan program yapıyordu.

Ama üretim dışı yaşamını bir aitleşmenin meşruiyeti olan otoriteyle saygılaşan kılıyordu. İdeoloji ilen de, değişen, zamanın gerisine düşen, toplum ve halk ilişkilerinin, aktarımları yapıliyordu. Çünkü değişen ilişkiler; halk tarafından alışmalardan dolayı, kolaylıkla vaz geçilemez oluyordu. İlişkilerden vaz geçildiğinde halkta travmaların uyumsuzlukları oluşuyordu. İşte ideolojiler bu vaz geçilmezliğin gelenek ve inanç kılınmasında pek ala yaptırımsal olan bir olanaklı durum oluyordular.

Halkın bu türden alışmaları halkı; yeniye karşı direnen güç yapıyordu. Yine halkta hayatını; eskisine göre yaşamaya özenen, bir tembellik üşenme direncini ortaya koyuyordu. Bu hal işleyen her organizmadaki tasarrufçu olmayı yani enerji kullanımını asgari kılan durumdu. Değişikliklere uyum sağlamak için kafa yorup, cevap ve yorum üretmenin enerji harcanması yerine, öğütlere uymaktı. Bu yeniye eskiye göre filtre eden bir süzgeç üşlenme idi. Her değişme bu filtrenin süzen yeteneğini daha da kalınlaştırıp filtre direncini katliam boyutuna taşıyabiliyordu. Bunu aşmanın tek yolu vardır. Bu da pek kolay olmayacak, yeni bir inanç ideolojisi ile durumu aşmaktır.

İdeolojiler, tek gerçek olamayacaklarından, ideolojiler daima tartışılır bir yan koyarak olumsuzdur. Bu tartışılan karşıt yan, aynı zamanda da, ideolojilerin çatıştırılan bir olumsuz yanındır da. Çünkü çoklu düşünce birbiri ile elbette çatışır olacaktır. İdeolojiler akli yetkinliklerinizi ortaya koyabilme olanağı sağlar oluştur da aynı zamanda. Yani sorunlara kafa yoranı da, öğütle yetinenini de, herkesi; felsefe yapmaya davet eder olması, ideolojilerin yine de her kesime özgürce yayılan bir yanının olmasıdır.

İdeolojiler, toplum ve halkın otorite egemenlerine boyun eğdirici bir güdünlüme olarak da belirirler. İnsanları sorgulamadan uzaklaştıran ve güya yansızlaştıran ideolojisiz kılan, nötr tutum takındıran bir politik pranga da, ideolojide olabilmektedir. Aynı zamanda da bir sınıf bilinci dayanışma ruhu oluşturan bir devindirici güdü de olmaktadır. Dedik ya İdeolojileri bir açıdan ele alıp olumsuzlamak ya da olumsuzlamak, öyle pek mümkün gözükmemektedir.

İdeolojiler, güncelin ilişkilenebildiği tutarlılığı benimsemeyi de yansıtırlar. Tartışmalarla o inançların doğru olmasını, güncellenir olmasını, sistemleşir olmasını sağlarlar. Güncel oluşu sizin dünya görüşünüzü dinamik kılacaktır. Güncellenmeyle sizin nasıl pratik olacağınızın temelini belirler.

Bu olumsuzluklar olurken, ideolojiler bir sorgulanmadan kabul edilmiş olmaları nedeni ile de sizin gelişme ve açılmanıza izin vermez bir durumdur (dinler-inançlar gibi) . Hatta sorgulama ve şüphe etmenizi engelleyen bu nedenle de güncellenemeyen ideolojiler de vardır. Sırf bardağın boş yanının işleyen bu boş yanın olumsuz tutumunu göz önüne alan ideolojilerde vardır. Bu da, sosyal şartları, ideolojilerin sorgulamadan, kendine temel yapmasının bir aidiyet yansımasıdır.

Sürecek

Bayram Kaya

Üstel Bakışla Bir Uygarlık 16

İdeolojilerin inançla araçlaşmış olan politik kısmı, halkın yapılanışını çok çok etkilemektedir. Ha keza toplum yapısını da seçme seçilme siyasetleriyle değiştirip etkilemektedirler. Ne de olsa toplumun üst yapı oluşturma envanteridirler. İdeolojiler, biz ve öteki ayrıştırmasının da, müsamaha edileceğini de, öngörürler.

Bizleşmek olumlu bir kavram iken, ötekileştirmeyi de karşısına koyan bir süreç olacağından ideolojinin bu ikili karakterine de hükmeder olacak, iyi planlamanızı da, ortaya koydurur.İdeolojilerin en temel, olumlu ya da olumsuz yanlarından biri de, sizi; yönletir oluşudur. Yön hedefi vardır. Amacı gösterir olan, pusulaya göre, sizi davrandırır olmasıdır.

Görüldüğü gibi ideoloji, çok etkili, olumlu olumsuz bir varlaştırandır. Mayalayan, bir somutluk kazandıran, aitleştiren, biz ve öteki kılan, yönelten, sorgulama yaptıran ve şüphe etmeyi yaşaklayan ama bir yönelişe gider olmanın başarıdan başarıya götürüşüdür de. İdeolojisiz Hiçbir şey olmaz. Çapanoğlu ve mafya gibisinden yapılanıcıda bir ideoloji ve inançlaşmanın olumsuz ürünüdürler. İslam imparatorluğu da, Osmanlı da, Türkiye Cumhuriyeti de, bir inançlaşma ideolojisinin iyi ürünüdürler. İdeoloji- inançlar; insanların, halkın, toplumun, trafik düzenini ve yapabilirliklerini güvenli kılan, bir tür yazılım davranış yönliticilerinin etkin bir kısmını sağlarlar.

M.S. 6. yüzyılda orta doğu konjonktürü feodal ideolojilidir. Yani her tür ideolojinin gelip dayandığı ve düğümlendiği nokta, köle ve köle emeği ilişkilennmesinin paylaşımı üzerine çıkış yolu bulup, kurumlanıp, kurallaşmıştır. Tüm doğru ve eğri olan ahlaki kavramlar köle emeğinden pay alma üzerine oturtulmuştur. Ve dini inançlarda zorunlu olarak feodal ideolojinin dinsel yapılaştığı bir siyasi politik durumdur. Bunu en somutu Hıristiyan dini ve Sasani dini olan mazdeki inanç yapıları, teokrasi olarak çoktan devlet ve imparatorlukların ideolojisi olmuşlardı.

O zamanlarda da, günümüzde de, çeşitli sınıflar ve toplumsal tabakalar, çıkarlarını dinsel inançlarla formüle(ideolojize) ediyorlardı. Daha önceden de belirtildiği gibi inançlar çeşitli yaşam ilişkilerini halka benimseten, halkı o yaşam ilişkisine göre aitleştiren meşruiyetlik olan, bir formüle ideolojidirler. O düzlemdeki sınıf çıkarlarının sağlanmasını da formüle eden iyi bir uygulayıştırlar.

Günceliniz köle emeğine dayalı ise dinlerle köle emeğine meşrulaşır. Günceliniz feodalizm ise, dinler feodal ahlakı meşru kılar açık köleliği olumsuzlar. Sistem kapitalizmse, kârı över, yatırımı över, emekçiye sabır ve itidali telkin eder. Bu da o düzlemin dalgalanmasını aza indirmenin olağan ve demokrasi içinde güncellendikçe iyi bir gayretidir.

Bedevi yapının bir kısmı Mekke'de yerleşik hayata geçerek kervan ticareti yapan bir toplumsal yapıyı çoktan ortaya koymuştu. Bu toplumsal yapı bedevi kabile ilişki ittifak ve aidileşeme ideolojisinden kopuşun çözülmesini de gündeme getirmişti. Kişiyi bir grup aidi yapan, halk içindeki kutsal totem sıfatları, zorunlu bir birleşme ile tekilci bir aitleştirme işine başlamıştı. Arapistan içinde, tekçi anlayışlı yapı; diğer totem sıfatlarla birleşmesini yapmaya ve kısmen tekleşen Tanrı sıralamasına çoktan girmiş oluyordu.

Arap yarımadasının ayrı ayrı olan etnikçi kabile ilişkisi, o dönemin çok tanrılı anlayışına denk düşüyordu. Tekli yapı algılaması çoktan ortaya çıkmıştı. Ancak bunun nesnel ve sosyal şartlarını olgulaayacak kıvılcımın başlatılması gerkiyordu. Ve pek çok kıvılcımlayıcılar da devreye girmişti. Bu durumun bir çok kadın ve erkek belletenleri ortaya çıkmıştı. Bu çok tanrılı yapı içinde her kabilenin kendi aitleştirmesini baş Tanrı

kılıcı gayretlerine giriliyordu.

Bu yüzden uzlaşma olmuyordu. Bu çoklaşan yapı içi Tanrı anlayışı, kendi içinin zorunlu bir yansıması olarak, tekleşen bir sıralama Tanrı anlayışına belletenler aracılığı ile durumlar tesbiti olarak, çoktan yönenilmişti. Arap aşiret yapısı da, zaten bunların bir arada bir derede kalışçı tavırlarını gösteren yaşam içindeydiler. Arap aşiretleri ve Arap dünyasının dış konjonktörü de Arap'ı öngören çözülme ve birleşme içine süreçleştirmişti.

Tekleşen Hübel, Lat, Menat gibi yeni birleşen aidileştirme anlayışları, kabileler ittifaklık bütününe yansıtan bir birleşme olduğu gibi, bu; aynı zamanda da, birleşen büyük grup yapıların iç rekabetini de gösteren gruplaşma çekişmesidir de. Bu çekişme bir tek yönü gösteriyordu. Bir merkezi otoritenin aciliyetini gösteriyordu. Merkezi otoritenin meşruiyetleştiren, aidileştiren otoritenin bağlayıcılığını sağlamayı gösteriyordu.

Bu yeni oluşma, hangi kabilenin; eş deyişle hangi kabile toteminin kutsal kılınıp aitleştiren figür Tanrı tekliğinde birleştirilecekti? Şartlar iyice olgunlaşmış, adeta şöyle bir fiske vuruşu; gerekli kılıyordu. Bu da şartları en iyi okuyup, duruma göre en iyi kararı alanın etrafında şöyle yada böyle duygusal seçimlenmesiyle olacaktı. Ses doğru çıkıyordu ama seçimleşme rengi başka idi.

Arab'ın çoban hünerli yapısı ve çapul hünerli yapısı yanında, kısmen tekleşmiş yerleşik grup kabile yapısı da vardı. Bunlar, Hicaz, Taif, Mekke, Medine gibi yerlerdeki tarım vadileri içinde, yerleşik yapılarıyla da, aynı çözülme ve yeni bir merkezi otoriter bir yapının, yapılaşmasına gereksinme duyuyordu. Merkezi otoritede meşrulaşır olabilmenin uygun zemin ve çelişkilerini hanidir taşımaktadır. Ortam okunup ele alınacak, önder bir büyüleyici özellikli kişilik aranmaktadır. Şartlar gereksinimi ne edip edip bir şekilde dolduracaktı. Toplum gibi, sosyoloji de, boşluk kaldırmazdı.

Sürecek

Bayram Kaya

Üstel Bakışla Bir Uygarlık 17

Bu şu demek; çok tanrılı yapının varlığı, hala kabile ilişkilerinin rekabetçi sürer olmasıyla vardır. Her yenileşme tarih boyunca bir sınıf iktidarını kurmayı amaçlamıştır. Ama bunu yapmak içinde, halkı yanınıza almak zorunluluğu vardır.

Halkı yanınıza almanın tek yolu da, onu ideoloji (din-inanç) olarak etkileyip yönlendirmenizdir. Bunun yolu da, kendinizi sizden önce var olan geleneksel anlayışlarla ve bu anlayışların ideologları ile buluşturup, meşru kılmak olacaktır. Soyunuzu dahi, bu kimliklere yaslamak, size bir yaptırım otoriteliği sağlayacaktır.

Bu, kendisinden önceki hazırlıkları değerlendirecek, deha ve karizmatik devrimci kişilik, aristokrat kimlik, diğer başkaları gibi süreçle kendisini adım adım olgunlaştırmıştı. Söz gelimi yemenli Rahman, Yemamelî Reccal, Müseylime gibi bir çok ahlakçı sofistler tarih sahnesinde belirmişlerdi. Kadroları oluşturmalarıydı. Artık Arap sosyolojik coğrafyası güncellenmeliydi. Güncellenmenin formatı ayan beyan olmuştu. İş bunu eyleme dökmenin pratikliğine gelmişti.

Politikalar ve ideolojiler çok gerçekçi ve konjonktür coğrafyasının sosyolojik yapılanması ile belirleniyordu. Birinci temel şart, bedevi kitleleri kazanmaktı. Bu çok güçlü bir koza oynamaktı. Çünkü bedevi yaşamı demek, çetin şartların savaşı ve ölümüne sadakatli kimlikleri idi. Bu bedevilerin kervan vurma becerilerini de, yeni yapının finansmanına dönüştüren, bir deha koyuştur.

Bunu sağlamanın yolu da bedevi ananelerine sahip görünerek, onları kazanıp, bedevi anlayışını yeni yapının içinde, yeni ilişki çıkarı içinde, yeni anlayışla; zamanla sindirterek dönüştürmektir. Bu deha ve büyüleyici akli özellik, şunu da çok iyi biliyordu.

Yüklendiği misyonun ihsası: bedevi ananesine sahip çıkardan da, istediği gibi bir devrimsel yenileşmenin olmayacağını da etüt etmişti. Mekke merkezli bir otoritenin kurulamayacağını çok iyi biliyordu. Aksine, hiç tasvip etmediği eski çatışmacı kabile yapının çatışmasını, daha da şiddetlendireceği açıktır. Bu da hareketin keskin temel şartlarından olan olayın ikinci bir yanıydı.

Bu çok yerinde tesbiti tutumlaşmalar, yapının biraz sonraki gelişecek olan sürecinde, bir göçebe bedevi vur kaççı olan yeteneklilik enerjisini, Arap coğrafyasını feth etmenin olanağını da kazanışının başarısı olacaktı. Bu da yeni yapının oluşmasında katkın olacak savaşı güç yeni yapının sağlayacağı üçüncü temel yanı olacaktı.

Bu aynı zamanda dördüncü bir temel yanı da belirliyordu. Otoriterleşen yapı ile yeni yapının ideolojisi İslam olan yapıydı. Yeni ideoloji, müslüman olan kabileler arasında savaşmamayı, barışı ön görüyordu. Bu hedefinizi çok çok somutlatan bir aidileşme idi.

Artık aidileşme, soy sop, etnik kabile ortak özeliği olmaktan çıkmış, ufku Müslüman kimlik olan, eski yapıyı yenileştiren, eski yapıları birleştiren, yeni olma ihtiyacını duyuran bir ideoloji idi. Savaş gücü; şuna buna değil, Müslüman olmayana yönelecekti. Müslüman müslümanın kardeşi idi. O çağın çekirdek yapısını birleştiren, kardeşleştiren bir ait kılışı idi. Bu birleşen, ittifaklaşan, yeni olan bir aidileşme heyecan ve aitleşme inanmasıdır.

Beşinci olarak da, yeni ideolojik yapı, etnik totemler bağına ait kutsallık algılarını, tek yaratıcı gücün birleştiriciliği bağıntısında bunu başarmış olmasıdır. Buradaki tekleşen yapıda, hiçbir kabilenin toteminin baskıcı özelliğini öne çıkarışla onu överek, diğerlerinin öfkesine mucip olmamasıdır. Aksine bütün totemci etnikçi mantığı karşısına

almakla, bu totemlere karşı duruşunu sergilemiştir.

Burada en önemli zaaf, bu çekirdek oluşmanın yönelimi bir devlet olmanın yeterliliklerinden yoksun yalınlıkta olması idi. Esasen bir devlet kültüründen yoksun olan Arap geleneği, Hz Muhammed zamanında devlet için gerekli tam bir ordu düzeninde olmayan, ama çöl savaşları için biçilmiş kaftan olan sadece bir silahlı güç olarak her an organize olan çok mobilize birlikleri vardı. Bu durum giderek düzenli ordu birliklerine dönüşecekti.

Yeni aideyetli birliğin basit bir bütçesi vardı. Çevre saldırılarında ele geçen çapul ganimetleriyle ve o gün için yeterli olan zekât kurumu gelirleri, bütçe için yeterli oluyordu. Bu iki bütçe kaynağı dışında, devlet kurumları oluşturulamamıştı. Belki değerli kimlik ve öke kişilik olan, sevgili Hz Muhammed; böyle bir devleti amaçlamamıştı. Ama girdiği yolun ve attığı sağlam adımın temeli, bu yolu zorunlu olarak öngören, bir iç, dış çelişkilerini bağrında taşıyordu.

Çapul geliri çağlar boyu ve günümüzde toplumların bir meşru gelir yolu olarak görülmüştü. Eski çapul tamamen yağmaya dayanıyordu. Bu yüzden sırf çapulcu harami grupları bin yıllarca düzenli toplumları uğraştırmışlardır. Düzenli toplumların çapul savaşları varsa da, çapulun yanı sıra, düzenli bir üretim tarzı bilgi edinme ve araştırma, inceleme gibi sorumluluklarını geliştirir ve halkını gözetir olmanın sosyal işleyişleri de vardı. Türlüce meslekleşmesi, maden işleme gibi teknoloji dizaynları da vardır.

Şimdilerin çapuluna ilişkin sürüp giden olayda elbette değişmiş içerikleri görmezden gelinmeyecek türden olan ama sonuçta da uyanık olunmadıkça bir finansman aldatmacasına değin bir emperyalist ideolojisinin oyunu olmaktadır. Şimdisinin çapulu eskisinden çok farklıdır. Şimdi çapulu finansmanla az çok bir şeylerde yapılabilir, üretir iş sahaları açılabilir olanın sömrüsünün bir finanse oluşudur.

Ama bu finansman, daha çokta sömürülme ve pasif ize edilmeniz olan bir konudur. Böyle bir incelenecek yanı da vardır. Belki tamamen çapulun makyajıdır, belki sermayenin döngü zorunlu oluş çevrimidir. Bilimsel olarak ortaya konmalı. Ama bununda bir sömürü yönü olduğu da aşikârdır.

Öyle bir temel atılmıştı ki, daha yapı: sevgili Muhammed'in ölümünden 25- 30 yıl sonra Hint yarım adası ve kuzey Afrika eşiklerine dek genişlemişti. Yeni yerlerdeki diğer birçok kurumsal yapılaşmalar, halife Osman ve diğer Emevi, Abbasi halifelerince, incelenip devletin bünyesine alınılanacaktı. Bu tür olumlu adım atışlar, devletin kurumlaşması yolunda atılacak başarılı yol alışın zorunluluğu olacaktır.

Sürecek

Bayram Kaya

Üstel Bakışla Bir Uygarlık 18

Belki burada şu tespitte yararlı olur. 1- Hz Muhammed, bu devlet olacak ve ileri süreleşecek yapının, en zor, en çetrefilli ve akılcı yanını günün şartları içinde, yapının, oluşmaları içindeki yeni sorunlarını, bir önceki kendi tutumundaki hataların kritize edilmesiyle, (yanlışlarını eleyerek) elimine ederek, yapılaştıracaktı. 2- Hiç devlet geleneği oluşa bilmemiş, pek ve uzun süredir devlet geleneği olmamış bir Arap kaviminden, toparlanan ve güçlü devletin ön birlik yapısını ortaya çıkarmakla, tüm ömrünü geçirmişti. Yani yapının geleceğe uzanır yaşamdan çıkarılır devlet temelini atmaya zamanı olmamıştı.

Bu saptama, gelecekteki devletin, maliye örgütlenmesi ve yönetsel biçimlenmeler konusundaki zaafalarında oluşacak bocalamaları, kurucusundan kaynaklanmamaktadır. Arabın hiç olmayan devlet kavramı ve devlet yönetme bilinci ve işleyen bir devletin kurum, kural ve teamül zaaflarındaki kusurdur.

İlk yapıya değin, devlet olamamanın örgütlenmesine ilişkin başlangıç dönemi içindeki kusurlar devleti öngörür yapılaşmanın kusurları değildir. Aksine bir aidiyet etrafında sosyal cemaat olmayı ön görür biçimlenme, formatlanma, ya da güncellenmelerdir. Bu iş giderek bir güncel ahlaki sorumlulukları belletir olmaktan çıkacak, bir yapının organize ve dönüşmesi sorumluluğuna, dönüşecektir. Bu durumu iki temelden açıklayarak durumu görebilir olmak olasıdır.

Sevgili peygamberin, 20 yılı aşkın bir oluşum ve mücadele süresinin yaklaşık 13 yılı, ideolojinin kurulup yayılması ve taraftar kazanılması uğruna ter dökülerek geçti. Halk içinde yaşam bulması ve fikri zeminin olgunlaştırılması ile geçen bir çetin mücadeleyi yıllar dönemidir. Yani ortada ne devlet yapısı, ne devlet ülküsü ne bir merkezi otorite bilinci ve hedefi hiç yoktur. Bu tespit, yapılaşan devletin kurumsal yapısının daha sevgili Muhammed zamanında olamayışının ve ömrü mücadelesinin, buna yetmediğinin temel kanıtı olabilir.

Merkezi otoriterleşmeye giden bu ideolojik yolun içinde Hz Muhammed'in ömrünün ancak sekiz yılı, Medine'de ideolojiyi ete kemiğe büründüren yepyeni deneyim ve olguların ortaya çıkardığı; kendi kendine, sistemi iç dengelerinin gel git mücadelesinin yapılabir ahlak ve erdemler sistemi olan yeni aidiyet yapılaşmasını oturtup durultmakla ömrü geçti. Asıl devletleşmeye gidişte yolun zorunlu bir sonucuydu.

Hız Muhammedin, Medine'ye göç etmesi zaten savunma tedbirleri almasını öngörüyordu. Bu hal az çok savunma organizesini yani, ordu teşkilini öngörüyordu. Tabii ki bu ordu Mekke güçlerine denk olacak bir savunma şekli idi.

Artık medineye göçten ve bu savunma örgütlenmesini kurduktan sonra; 'Ben de sizin gibi bir insanım, ancak bana vahiy olunuyor' derken öğütçüyüm ve sakındırıcıyım, uyarıcıyım, belletenim diye tanıttığı kendi ödev işlevini artık şimdiden sonra yayan yayılan bunları gece gündüz gözcülerle denetleyen ödev işleve dönüşecekti.

Hız Muhammed'in, Şura 7 / ve enam 92 de, belirtildiğine göre; ideolojik ilk başlangıç amaç ve hedefinin; 'Şehirlerin anası olan Mekke'yi uyarma' ödevidir. Bu hedef, sevgili Muhammed'in, MS. 630'da Mekke'yi almasıyla 2,8 yıl kadar sürecek ömrü boyunca, hedefini büyütüştür. Bu da doğaldı. İlerinin daha ilerisi ilkesi gereğince, yasin 7/ zuhuruf 43-44'e göre önce 'Mekke çevresindeki Arap'lara' ve sonrada 'tüm Arap'lara' ve sonrasında da; 'Eyühel nas-merhaba dünya, merhaba insanlar' diyerek tüm insanlığa çağrıda bulunacaktı.

Yani güzide insan, başlangıçta ne devleti, ne insanlığı, ne ekonomiyi hedef almıştı. Sadece bir erdemler uyarıcısı olaraktan her gün tek ayak üstünde çarşıda pazarda, sokakta kırk yalan söyleyen, güncel ahlaksız tutum ve davranış içinde olanları, hak gaspı edişlere değin, sosyal yaşamın ve toplumunun; güncellemecisi olarak, kabilesi Kureyş'e seslenmişti.

Yaptığı yenilik ve devrimci adım uygarlık ve uygarlaşma için birçok kaçınılmaz olumsuzluk adımlarına rağmen, temel ve dâhice bir adımdır. Çağın, yepyeni; bir ittifaklar sistemi olarak süreleşecek ideolojisidir. Coğrafyalar arası feodal ittifaklar, ideolojik koalisyonlar birliğine gidecek, bir devlet geleneği olmayan yapıdan, yoktan bir var oluştur. Bunu görmek, bu hakkı saygı ve gıpta ile teslim etmek gerekir. Hala Dünya'nın nüfus olaraktan 1,5 milyarını, yani Dünya nüfusunun 1/5'ini, aidi kılmış bir başarıdır.

Devlet yapısı; silahlı gücün dışında, zaten önceki yapıda, böylesi bir merkezi otoriter yapıya dek gelenek kırıntısının bulunmayışı, merkezi otorite teamüllerinin olmayışı, Hz Muhammed'in karşılaştığı ve ikame etmekte çok zorlandığı bir mücadele azminin gayret ve bilinç başarısıdır. Devlet gibi bir yapı geleneğinin, eğer sizden önce bir örneği yoksa, bunu ancak siz, belki de üç biçimde sağlama şansına sahip olabilirsiniz.

Ya zamanla deney ve tecrübelerinizi biriktirip kurallaştıracaksınız. Ya da Arap coğrafyası dışı unsurları fetih ettiğinizde, onların geleneklerini içselleştireceksiniz. Ya da çevredeki Bizans, Sasani ordu birliklerini inceleyeceksiniz. Bu üç halin de, daha Hz Muhammed zamanında olmayacağı açıktır. Dahi kişilik, Hz Muhamed'in kendi eli ile kurup, hemen sonrasında yavaştan yavaştan kurumsal işleyecek ümmet devletinin kurulmasını görememesi, belki de en büyük şanssızlığıdır.

Hz Muhammed'in damadı ve halifelerin en zengini olan Osman, önce devletin ideolojik (etik) normlarını yorumladıkları Kuran'ı Kerimi tekrar derletti. Kendisinden önceki, Ebubekir ve Ömeri'nin bu konudaki girişimlerine rağmen yine de standart hale getirdi. Bu kuran'ı standart halle kılış, Emeviler ve Abbasiler döneminde de başvurulacak bir yol olmuştu. Kuran aidiyetliği devletin dayanak çıkış yeridir. İdeolojik, yasal, meşruiyetçi oluşunun, kesin kaynak ve ümmet temelinin doğuş noktası kurandır.

Sürecek

Bayram Kaya

Üstel Bakışla Bir Uygarlık 19

Siz bir dinamiği doğmalaştırırsanız, her doğma olan gibi onun da bir tek olacağı şey vardır. O da pranganız olmasıdır. Ne var ki doğmalar doğal olarak tek başına ihtiyacı karşılamaya yetmiyordu. Bu yüzden önce Osman döneminde, başka kaynaklara doğru yönelindi.

Çünkü yukarıda belirtilen 30 yıllık sürede islamın hızla ve çok farklı coğrafyalara yayılışı, yeni devletin kurumsal yapılarının tecrübe ile gelenekleşmesine, hiç izin vermeyecek şekilde hızlı akıyordu. Ve zaman, bu tür oluşmaya zaman tanımamıştı.

Devletin bir fetihçi devlet ve fetih gelirlerine dayalı devleti oluşu da, sizin dogmatik yönetme ilkelerinizi yerli feodal ilişkilerden kopyalamanızı, alıntı yapmanızı; zorunlu kılmaktadır. Tarihi belirleş gerçeklik budur. Yavaş yavaş süreçle yapılaşan İslami gelenek, sonradan özellikle Selçuklular'da, Osmanlı gibi yapılara aktarılan bir zenginlik olacaktı.

Oysa İslam imparatorluğu yarı İslam ideolojili ve feodal koalisyonlar ittifaklı düzenlenişlerinden ötürü feodal yapılı, işgal toprakları yönetim şeklini kopya edişlere kendinden birşeyler vererek zamanını demlenen, bu nedenle de alabildiğine zenginleşen, yapı oluşmalıydı. Ve geleceğe miras olacak bir süreçtir.

Şu da bir gerçektir, İslami coğrafyanın yayıldığı alan, ekonomice ve yönetimin düzenlenişi bakımından, Arap gelişmesinden ileri idi. Sizin bu kurumsal yapılaşmayı almamanız demek sizin sönmölenmenizinizin bitikliği demektir. Aksine fetih coğrafyasını kendi işleyişiyle ve sizin düzenler olmanızla faal tutar oluşunuz, bu işleyişi almanız demek, sizin de o gelişmişlik seviyeyesin de, gelmiş olmanız da, zorunlu olarak ön görürdür.

Bu güncel gelişmişlik seviyeyi alma gelişmesi başlamıştı. Hem de, daha önceki düzenlenişlerle Bağdat'ın kurulmuş olması, Arap yarım adasından kopuşun, Bağdat'ı yeni başkent yapılması tercihi ile başladı. Bu siyaseten Arap teammüllerinde kısmen gerileyiştı. Coğrafyanın Araplaşan yerleşimi ile yeni ittifak birliklerinin, coğrafya genişlemesine entegre oluşuyla, ansızın başlamıştı bile. Yasa buydu. İsy, yani enerji; farkı çok olandan, az olana doğru akıyordu.

Değişme ve entegre, sizin elinizde değildi. Siz bu yapılanışa göre alıntılamalarla kendi kurumlaşmanızı düzenleyen becerikliliği yapıyordunuz o kadar. Dünya'nın her yerinde bu böyle idi. Bu kuraldı. Tüm yönetenlerin aptal olmadıkları sürece, fazla da bir zekâya da gereksinimleri belki de yoktu.

Yeterki akışa karşı olmasındı. Yönetim, nesnel biçimlenişle, hem sizden öncenin geçerli kurallaşan kolektif geleneği idi, hem de; şimdinizin kolektif bir bilinç işi ile tecrübeleşen, ilişkilleşen, bir size danışmalık idi. Siz bunun plân, proje ve düzenlemesini, sosyal ve toplumsal paylaşımlarını hukukunuza göre yapacaktınız.

İmparatorluğun âli çıkarları ve girilen yolun gerekleri; islamın ilk koyduğu kural geleneklerle çatışmaya başlamıştı. Örneğin, islamın bir kurumu olan öşür vergi türünün yanına (Ki bu da Mezopotamya ve Asuri kültüründe olan işru-u denen 'onda bir' vergidir) , bir Sasani kurumsal geleneği bir Sasani hükümdarı 1.Hüsrev tarafında cezit diye koyduğu cizyeyi ve toprak vergisi olan haracın da islama katılmasıyla, katmış olmasıyla, İslami ideolojinin içine alınması; geleceğe de aktarılacak yolun zorunlu yararçı bir kopya alıntılama, verimliliği olmuştur.

Kuran tövbe/29'da cizyeyi önermişse de, öşürü de bakara /267 de çıkarmak olasıdır. Öşür de, cizye kronolojik olarak islamdan öncedirler. Cizye, Fenikeliler'de, Roma'da, Sasani'lerden beri kullanımda olan bir uygulamadır.

Yine Halife Abdülmelik, İslam kurumunda olmayan ilk sikke parayı bastırmıştı. O güne değin İslam devleti ve Müslümanlar; İran Sasani ve Bizans parası kullanıyorlardı. Oysa devlet olmanın bir kurumlaşma egemenliği olan para basma, İslam'da Abdülmelik'e değin yoktu. Maliye işlerine önem verilmesi, islamın başından beri, düzgün işleyen kurumsal bir yapısının olması, öngörülemediği bile. Bu da imparatorluğun menfaati ile gelişen geri bir düzenleniş idi.

Gelenekleşmeyi başaramamış bir zaaf kurumsal yapısı da; devlet içinde, üç resmi dilin kullanılır olmasıdır. Yunanca, Farsça ve Aramice kullanılır olmasına karşın, Yine Abdülmelik ileri bir adımla Arapçayı resmi dil yapıverdi. Sasani yerel yönetimlerinin uygulamalarındaki geleneksel olan ve güncel olan kurumlaşmaları, İslam devletinin teamülü içine katmayı unutmamıştı Abdülmelik.

8. yüzyılın sonunda, vezirlik makamı gibi paylaşıcı yönetimler içinde, yerel egemen sınıfların ağırlığı, Arap ağırlığa göre hayli değişti. Örneğin İranlı Barmekiler İslami yönetimin, vezirlik makamını ele geçirmişlerdi bile. Bunlar hep, eskiye bağlı kalmayan konjonktürün, talep ve çözüm ittifaklarıdır.

Bu ittifaklar görmezden, anlamazdan, gelinmeyecek denli imparatorluğun, dönüm ve kırılma noktalarıdır. Genelde ırkçı ve mevalileştiren bir tutum olan Emevi tutumu, imparatorluk ahalisini sünnileştiren mezhepçi yaklaşımları nedeniyle, karşı akımları Şiilikte tutumlaştırdı.

Mevalileştirme yumuşatılıp akimleştirilecekse de bunlar gelecekte de İmparatorluğun geçerli ideolojisi ve paradoksları olacak idi. Emeviler dar bir kurul tarafından seçilen halifeliği, hanedanlığa çevirdiler. Ama yinede getirdikleri bir takım ilkeler Özellikle 1. Mervan'ın Oğlu Abdülmelik'le girişilen dinamikler imparatorluğun, tutumları ve geliştirici motoru olmuştu.

Şu bir gerçektir, hala dinler ülkelerin ideolojisini belirliyordu. Bunu açık açık Bizans'ta ve İran'da da görmek olasıdır. İdeolojiler burada genelde bir halkçı aitleştirmenin başat kılınması gibi beliren yapılaşmalardır. Henüz toplumun sosyal adalet ve sosyal vatandaşlık ilkesi ortaya çıkmamıştır. Tüm halk çatışmalarının kaynağı da bu farklı farklı aidiyet tutumlarına siyasetin de el atmasıyla daha bir hınçla ortaya çıkıyordu.

İranlılar, yani bir Pers imparatorluğu devamı olan Sasani'ler daha islam'dan 350 seneden fazla bir zaman önce kurulmuştu. MÖ. 560'lardan beri dini yapı ile devlet iç içedir. Sasani toplumunun insani yapısı; köle ve köleci toprak sahipleri (feodal beyler) ile üreten sınıf yapısı olarak, beş temel sınıftılar.

Sürecek

Bayram Kaya

Üstel Bakışla Bir Uygarlık 20

Bunun içinde zanaatkârlar ve tüccarlarda vardı. Sasani'lerde Ruhban din adamları dini hizmetlerin yanı sıra, hattatlık, kâtiplik gibi bürokratik işlerde yaparlardı. Yine bu alanda çalışacak elemanları eğitme işini de bu ruhbanlar üslenmişlerdi.

Acemin eski köleci ilişkileri ve geleneksel kabile ittifakları geçerliliği yavaştan ve derinden değişmeye başlamıştı bile. Çöken kabile ilişkileri yapısı içindeki Sasani devletine en büyük destek, Zerdüştî rahip ve din adamlarından geliyordu. Yani Sasani'lerin mevcut dinsel ideolojileri, köleciliğe sırt dönmüştü. Ve mevcut Sasani dini ideolojisi feodalizmi destekliyordu. İslam ideolojisi bunu tam başaramamıştı. Zerdüştilik de, eski Mazdeki dininin Zend Aveta adlı din kitabının, yeni tarz bir yorumlanış biçimi idi.

Göçebe toplumlarla, yerleşik toplumların arasındaki çatışma ve çelişmeleri; eş deyişle eski kölecilikle yeni serf olan köle ve feodal toprak beyi arasındaki çatışmaları, yeni dinsel ideolojisel anlayış bu yorumlarla tanımlanıp, ifade ediyorlardı.

Bu ateş gede anlayış, Mazdeki yapının, iyilik kötülük ikili çatışması felsefesi üzerine oturur. İlk kurucusu bir çoban peygamber olmasına rağmen, zaman değmişti. Şimdi çoban gruplar kötülüğü, çiftçi gruplar iyiliği temsil eder bir dinsel yorumlanmalarla tarif edilir hale gelmişti. Yani toprak sahibi feodaller iyi insanlardı ve iyiliğin temsilcisi idiler. İyi bir müminde iyilikten yana, yani toprak sahibi feodal beylerden yana olmalıydı.

Feodal ittifakların bir 'şeyhin şahı' olan İranlı yöneticiler de, Zerdüştilerin bu destek durumlarına hiç de kayıtsız kalamazlardı. Zerdüştî tapınaklardaki sürekli yanan ateş gahlara devamlı ve her tür maddi manevi olanağı sağlardı.

Bu dinsel ideolojik yapının karşı yapılanması da Mani ayaklanması idi. Eşitlikçi bir anlayışın temsilcisi olan manilik; her türlü ortaklığı savunan bu akım da, bir Mazdeki yapı disiplinli anlayıştır. Yani Mazdeki bir yapı, İran egemen sınıfının desteğini de alarak, Sasani kabile aristokrasisini yıkmıştır. Yani süreç, dinlerin ülkeleri biçimlediği ve güncel yapıların birbirine kaynaştığı bir yapıdır.

*Üstel: Anlam ayrımı

06.02.2009

Bayram Kaya

Üstünlük Ne?

Cehlim bilginin
Hemen yanı başında.
Biraz niceltimde
Kara vurur, çatılır kaşında.

Akılsızlığım sürüklemese
Aklım gelir miydi?
Berhava ederken çevreyi
Sıkı sarılmadık mı berhavalara?

Acımasızlık olmasa
Nasıl merhamet duyardım?
Bencilliğim tutar
Kendimden kestiririm
Özgecil olurum alenen.

Canavarları parçalarken
Merhametlik adına
Ne merhametlerin canavarlaştığı
Nankörlüklerden keza.
Alışma yapar.

Davaları sıralanmış hırslar
Paylaşılan merhametlerden
Saçını süpürge etmiş bacımın
Merhametten maraz dolmasına.
Bir gelip bir giden aklım.

Severken bile kör ve cahilim
Sağından kement
Gözlerinden ok
Lebinden su biçtiğim
Sevgililer; bir geçimle
Bu mu uğur olduğum?
Gözünün üstünde kaşı üstelik!
Boşa narına solduğum
Demelerle küstelik.

Kasapla ortağız metotta
Sevdiği deriyi yere çalarmış
Bende sevgimi aynen öyle
Koğuladım yerden yere
Sevmesinler,olsun benim tek kere

Çehlim hemen yanı başımda
Önce ekmeğimde aşımda
Yaşayacak durumda olayım ki
Aklım başımda.

08.02.2007

Bayram Kaya

Üşüdü Sevdam

Kar vurmuş pervazdan içeri,
Yine üşüdü sevdam.
Kar kaplamış fer yeri,
Yine üşüdü sevdam.

Kar yağmış yollarına,
Yine üşüdü sevdam.
Sevdanın kollarına,
Yine üşüdü sevdam.

Donduracak ben, beni
Yine sevdam üşüdü.
Titretecek sen, beni,
Yine sevdam üşüdü.

Sarış ikili donukta,
Bir atış var, pır pır, ılıkta
Bir tek ferli bakışta,
Yine sevdam ısındı.

03.02.2007

Bayram Kaya

Üzgünüm Canım

Oyalandıkların taamında
Tanrı yakarıl原因 dinlerken
Şeytan harami gezip
Yeni duacılar yaratıyordu...

İçim acıyor
Derin düştüm.
Namert kuyuların
Dibini gözlerken
Beni vurur sorulur yerden
Ciğerden buluyorum.

Yaşamının yüzünü
Gösterme yarışında felekler
Ah bir bilsem
Bir bilsem seni...
Gün dürülür olsa da
Hesabım var sürerim
Davam kabardı öfkeme
Kör bu felekler kör
Yarım, tam olmamış
Müşfikeyi unutmuş, bunlar.

Anlarım dirimi,
Yaşamdan.
İdeal ortamız hasta yapıcılara
Be geçmişini mumlu dünya!
Kutuplarında buzu eriyesice
Tasamdan.

Yaşın dökülsün Dünya
Yıka kendini.
Arınma sana düşer
Ben müştak ve muzdarip.

Bir verirsin insanlara
Tez cayarsın.
Pişmanlığından sanki
Kahpeliğinin dönerliğinde Dünya.

Soldurmam goncamı Dünya!
Bağrında da soldurmam.
Tutamazsın
Fırar ederim de
İz sürer
Bağrına
Bir açarım ki
Sen meme olursun, fıskıran
Ben ziyani tutan
Süt keser Dünya.

Uykulardan böldüm seni

Anlardan damıttım
Ara durdun Dünya
Ağda yanmam, kahrol emi!
Hayale gelirim Dünya
Uzana bilir misin söyle?

Hikayeci Dünya
Anlatırsın zarandan
Kasvet dökerim el an
Ziyan mı olurdu,
Ne olurdu hikayen
Bir eksik olaydı ya?

Dünya avcumdasın
Bir sıkımlık
İçini dışına çıkaracağım
İçin ile yakacağım dışı
Göster bakalım o zaman kışı
Yanarken yakacaksın
İnsan yüreklerinden.

Seni ısıtmak lazım
Güneş gözlerimizde ışılan.

Bayram KAYA

25.09.2007

Bayram Kaya

Vah Ki vah

Her durumuyla, her diyende Allah
Cehalet, cehaletliğini bir yana koymaz
Aç bir canavar gibi cehaletine hiç doymaz.
Hele bir de bu, gücün cehaleti olursa mazallah...

Karınçalanıyor kafam
Kan gitmiyor beynime
Oksijenlenmiyor hücrelerim
Buna rağmen düşünmeye üşenemiyorum

Var ya Atatürk' e diktatör diyorlar
Düşünce düşünceyi seçtiğinde
Yöneten fırsatlı duruma geçtiğinde
O koşullar diyenlerin elinde olsaydı
Ülkenin halini ve geleceğini dahi düşünemiyorum...

Baskınlar
Yargısız hükümlü infazlar
Ele geçirilen "dijital veriler"
Aramalar sonunda bulunmuştu
Evde TV. CD, DVD, flash bellek, bilgisayar, uydu anteni...

Tahmin etmiştim ve haklıydılar
Tutuklanma ve göz altına alınmak için
Yeterli ve otuz iki kısım tekmili birden suç deliliydiler!

Çünkü hiç bir evde bunlar yoktu
Yazılı olmayan hukuki yasayla
Bunlar, suç silahı olmakla; suç deliliydiler!

Sözün gelimi
Bir DVD içinde banka soyma plânı
Kalabalık ortamda kendisini patlatma plânı
Siyasete şantaj yapma plânları olsaydı
Bu plânlar her an üretilebilir oluştan
Dijitalden, suç delili olmazdı.
Suç delili olmazları olduğu için bunlar suç deliliydi.

Ortadoğuya nizamı alem verdiğimizden
Dijital verileri ele geçirmeye efor sarf ettiğimizden
Patlamaları önleyici istihbarata, sıra gelmiyordu.

Vah insanım vah
Vah izanım vah

Sağ duyumla bunlar oluyor da...
Ne oldu sol duyuma?

Bekraundu meçhul
Kalani şen dul
Kendisini patlatana...
Kendini patlatacak olana
İdam ipi gösterir oldun?

Nasıl bir iknasın ki
İslim olur yaşayamamaktan kaynaklı öfkene
Sorunlar dar ağaçlarıyla...
Suç işleyen işliyor da
Suç işlemeyeceklere ibret oldun!

14.12.2016

Bayram Kaya

Vakit Mi Var Sanki?

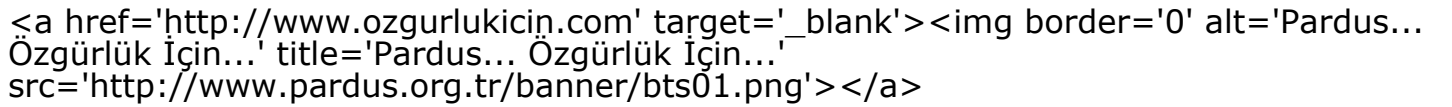
Vakit var mı? Bilmem
Gerçi her an yoktur ya!
Görürüm görmem
Arzumdur istek
Senaları tutmuş görmek

Sahibi değilsen hiçbir şeyin
Sahibisin her şeyin
Travma burda
Manik depresyonda

Eğer ömür olurda
Dostlar
Gönlümlle dolarsam
Şöyle baktım da dağlara
Dolaşılmıyor dağlarda
Ya bir, kuzu sesinde
Ya bir, mal peşinde
Yar ile olmalı, telaşlıklı

Dostlar bir gün
Ansızın çekip gidersem
Anılır mı ola acımalarım?
Diken üstü, erkete günler
Hiç ama hiç, yar olmamış dünler
İşte, karşıma çıkan, sanal günler

24.09.2007

[Pardus... Özgürlük İçin...](http://www.ozgurlukicin.com) <http://www.pardus.org.tr/banner/bts01.png>

Bayram Kaya

Var Git

Nifakı bilip, neşe eyledim
Görüntüyü öne çıkarıp
Delaletimi çözssem
Zaruretimi söylerim

Gelir coş, karar kıldığım da
Ulanmışım sana tutsaklıkla
Görür görmez nihan eyleyim
Evel emir ahirde sen

Ben yanmayı bilmedim ki
Tutuşayım
Ben yanmadım ki
Sönmeyi bileyim
Demi devran olamda ben

Huzuru tuttum göz ucuyla
Çokta vefa bilmedim yürürüm
Neyleyim divane olmuşum
İnsani erikle, ömrü sürürüm

Alışmak hiçde zor değil
İllete de, zillete de
Karı, zararı; arlandır meyil
Bir niyetle, bir el atmaya bakar
Arkası çorap söküşü gibi takar
Şiir şair olur, şair de şiir
Sanılmaya ki yazılan, şiir miir

İlgisini yaşayamayan
Aynı kaba da konsa
Duygusunu taşıramıyor.

19.09.2008

Nifak: Buradaki nifak, çelişmeye düşmek, hoş gitmeyen sorunsallar anlamındaki eytişmek.

Delalet : Yol gösterme

Bayram Kaya

Varlaşma

Ne güzelde
Oynaşa oynaş,
Dökölüyor dalında.
Baharın çiçeği.
Ayrılığa mı?
Olgunluğa mı?
Yerini,
Bir başkaya,
Bırakmağa mı?

İpıl ıpıl, cümbüş.
Saçılıyor
Güneş'in ışığı,
Her yere.
Aydınlatıp ısıtmağa mı?
Bir başka yaşama mı?

Efil efil, algı.
Senin olan akız.
Duyumsanıyor,
Sarıyor.
Sevindirire mi?
Hüzne mi?
Bir başka döngüye mi?

Kahrolma,
Yok olana,
Battı diye.
Yaşam;
Onun ölümüne.
Ölümlle varlaşıyorsun.

Bir meyve,
Çiçeğin ölümüne.
Bir dünya ki
Işığın ölümüne.
Yeni bir Sevgi,
Bizim ölümümüze.
Bizim olanın sürmesine.

13.01.1992

Bayram Kaya

Varlığın Bili Yokluğun Dili

Seni bilirim seni
Yüreğimdeki sevgi
Yücenin yücesinedir evgi
Bir uhrevi bir dünyevi
Ben bitene
Zaman yitene dek
Taşlamayla ziyan olmaz aşkın

Ne fizikken birleşik
Ne duygularla kirleşik

Oldan olmamak girişir
Olmamaktan ol birişir

Anlamaya dek
Ben demek sen demek
Beni bilmedim mi?
Seni de bilmem
Dinim ben imanım sen
Dinim olmak, imanın olmamak
İmanımdan dinim birleşir
Benim sana
Senin bana razı lığındır
Rab münezzeh kuşatır yen

Dinim yaşamım:
Yaşamım; çevrem ve ben;
Ben gibiyken bencileyin
Ben ve çevrem.
Var yok sonsuza uzar
İmanım tam da bu evrem
Akılla akılsızlık arası
İlahi olanı bilmek devrem

10.06.2010

Bayram Kaya

Varoluş Ve Mana İlişkisi 1

Varoluş, kesikli sürekli olup; değişip, dönüşmekle; girişip yeni bağıntı yansımalar girişirmesi yapmakla bir anlamdır (manadır) .

Varoluş, inorganik ve organik oluşla süreçlin ve insan öznesine; olay, oluş ve olgulara göre; bir manadır. Girişme ve bir enerji biçim konum tipleri olan ısı-katı madde girişmesi ortam çevrimi içinde suyu buhar ve yağışa dönüşüyorsa; bu buhar, yağış oluşun çevresel etkili; bitkilerin büyümesi gibi düzenli, erozyon gibi düzensiz çevrimlerdi girişmeler yapması, bir anlamdır.

Varoluşun ileri dönüşlü aşamaları içindeki bir ucu da yaşamdır (hayattır) . Yani yaşamın (hayatın) kendisi bir anlamdır (manadır) . Hayat, mana oluşla; her bir hayatlar üzerinde sınırsızdır. Yani mana da sonsuzdur. Mana sadece insana takılıp kalmaz. Hayat ve anlam oluş birçok yaşam biçimi üzerinde akışıyla kendisini kesikli sürekli yapar.

Bu nedenle hayatın üzerinde akış yaptığı her tür canlı olmanın biçimlenişle hayatın kendisi bir manadır. Bu biçim alıştan; bu hayatın üzerinde aktığı şekillenişten sadece birisi olan, bu biçimlenişten biri de; insandır. Şu halde insan da bir yaşam şekli oluşla; insan hayatın temsilcisi oluşla, hayatın bir parça oluşla insan manadır.

İnsan hayatın ve mananın tümünden kendisi değildir. İnsan sadece hayatın, mananın, varoluşun bir parçasıdır.

İnsan bu parça anlamdan içkinlikle saygılanıp, kutsanmalıdır. Böylesi mana anlayışı, insanın kendinden referans oluşuyla çevreye doğru yani ana varoluş referansına doğru; ya da hayata ve evrenin özüne doğru saygılayıp kutsanmanın bilinci olan bir mana anlayışına doğru; tümele doğru gidilmelidir.

Varoluş olmadan; varoluşlar girişip yansımadan; çevrimler oluşmadan (kesikli süreklilik oluşmadan) insan ve insanın mana olması olası bile değildir. Varoluşun bir anlamı vardır. Ama varoluşun hiçbir parça anlamı gerçekleyip gerçeklememek gibi; orada durmak gibi bir lüksü yoktur.

Isı bir enerji şeklidir. Bir odanın içinde ısı, her noktada düzenli oluşla homojen değildir. Bu düzensiz oluş değeri hiç bir zaman tam sayı değildir. Düzensiz oluş akış ve yansıma geçişme değeri küsur ve miskal değerinde belirleşle zıtlıktır.

Özdek ya da onun özdeki özelliği olan varoluş; kuantum düzlemlili miskal değerinde kesirli ya da ondalık bir niceli durumlu türevidir. Akış bu farklılıkla, bu minimum zıtlıkla içten içe, içten dışa dıştan içe oluşur. Varoluş, niceli olan yanlarını ortam yapıp, ortam girişmeli çevrimler yapmakla tutuşur ve kendi kesikli sürekli yansımalarının her bir anlamlarını ortaya koyar.

Ortam girişmeli, kesikli sürekli anlamlar ortaya konmadan da; anlamın ne olması gerektiği bilinemez bile. Ancak olan bir şeyin devamı olan, ya da izleği olabilen yansımalar bize düşüncedeki mana algısını ve amaçlılığı verir.

Sosyo toplumsa oluşmalar, hayatın kotardığı durum süreçlerdir. Ve sosyo toplumsa organik oluşmalar da bir manadır. Bir mana ilişkisidirler. Özellikle hayatın insan girişmeleri üzerinde parçalı akışıyla kazanılan donanımdan ötürü, sosyo toplumsa mana çok ayrıntılanmıştır.

Sosyo toplumların ilişki biçimleri nesnel yasallığı baki olmak kaydıyla, insana göre

amaçlı kılınmıştır. Bu anlamıyla sosyo toplumların insanlar girişmesi içinde çok özel ve özgün bağıntılı bir mana biçimi görülür. Görülen bu mana, son aşamada evrende yekpare olması gereken bir durummuş gibi genelletilemez.

Yani ne insan, ne de insan sosyo toplumu evrenin nihai varoluş hedefi değildirler. Bu tür tutum sonsuzu sonlu yapmak olur. Ve sınırsız olanı evrensel ölçekte sınırlı kılmak; varoluşun özüne ve varoluşun akışına aykırı olur. İnsan sosyo toplumu onca hayatların sosyo toplum olabilmeleri içinde sadece birisidir.

İnsan sosyo toplumu, sosyal oluşla değil de; toplum oluşla belki de ilkidir. Siz insan sosyal yaşamını ve insan toplumu gibi üreten bir yapıyı; moda mod oluşla sosyal ve toplumsa yapının ölçütü kılarsanız her şey beyhude olur.

Şu da unutulmasın ki insan sosyo toplumu; mana olan varoluşun, hayata da dönüşmesiyle görülür. Varoluşun hayat üzerinde birçok tür ve sınıflara, gruplara parçalanışıyla varoluşun sadece insan üzerindeki alkışçı belirmesinin özel ve özgün bir manasıdır. Bunu genelleştirmek akli, bilimi, bilgiyi, varoluşu karartıştır.

Sosyo toplumumuzun, kendimizin anlam oluşunu hiç te küçümsemeyeceğiz. Ama sosyo toplumumuzun ve kendimizin mana oluşunu varoluş karşısında çok ta büyütüp; sosyo-toplumu, insanı evren ölçeğine genelleştirmeyeceğiz.

Bayram Kaya

Varsa Var 5

İyi de kutsal metinlerin aklında zoru mu var da, bunu böyle söylüyorlardı? Eş deyişle kutsal metinler teklik uğruna; tekil irade uğruna; ortak iradeye ve mülk ortaklığına neden karşı çıkıyorlardı? Bu tür yazılı metinler benzersiz oluşla kral egemence ortak tanımazlığı neye göre söylüyorlardı?

Bu söylemin öncesindeki eylemlerde, kesikli sürekli oluşun devamlılık esasını ve zıtların varlığı birliği olan yasayı göz önüne aldığımızda; konu az çok anlaşılır olup; üzerinde fikir yürütülür hale gelecektir.

Farklı kullanım nesnelere üreten totem meslekleri varsa ve bunlar guruplar arası takasa konu oluyor ise zorunlu oluşla guruplar arası birlikte yaşama iradesi de vardır (varsa var) .

Totemi meslekler, yani üreten ilişkiler; totem aitliğini, eş deyişle totem sahipliğinin karşısına toplum sal sahipliği çıkarmakla eş deyişle toplumsal aitliği getirmişti. Totemi sahiplik bir sosyal aitlikti. Toplum sal aitlik üreten aitlikti. Eş deyişle toplumsal aitlik üreten kolektif emek sahipliğiydi.

Emek; mısır, buğday, koyun, keçi, yetiştiriciliği içinde dokuma işçiliği içinde billurlaşan değer sahipliğiydi. Yani emek; dokunmuş kumaş, üste giyilen giysi, koyun, keçi, buğday, mısır olmakla, toprak tarla bağ bahçe olmakla mal mülk olmuştu. Ama henüz emeğin içinde billurlaştığı mal, mülk tasarrufu mal kılınmamıştı (pazar için üretilen nesnelere, değildiler) .

Totemi kişilerle, doğa ilişkisi üretim olmuştu. Üretim de kolektif emek demektir. Kişi emeği; araç, gereç, toprak, koyun keçi gibi nesnelere girişince üretim hareketi doğuyordu. Kişi, mal olan kolektif emeğinin yine kolektif tasarruf içinde sahibiydi de.

Yine kişiler o malın üretim gücü karşılığı olan "üretim nesnelere" de kolektif sahibiydiler. Kısacası kişi, kolektif tüzelliğin eliyle mal mülk sahibiydi. Ya da kolektifin tasarrufundaki mal mülk kişilerin sahipliğiydi.

Bu üretim nesnesi kapsamında olan her bir üretim güçlerini, insanın elinde aldığınız zaman; insan üretim yapmak için üretim nesnesine sahip olanlara ister istemez emeğini kapılamak, ipotek etmekten başka çaresi kalmıyordu.,

Köleciler sisteme kadar bu üretim gücü üzerindeki kişisel sahiplikle uygulama; totem meslekli üretim hareketi içinde yansımalarını verse de, henüz kendi sosyal birimi içinde uygulama olanağı olmamakla farkında olunan durum değildi.

Üreten ilişki sahipliği, emek sahipliği olmakla yaptırılan itaat ettiren bir güçtü. O işin tekrar tekrar vücut bulması için bir fikir söyleme, iletme, bir karar alma sahipliği olmakla; irade sahipliğiydi. Emek kolektif olduğuna göre bu sahiplik iradesi de sonuçta kolektifti.

Bir totem gurubun üretim ilişkisi, totem grubun dışındaki totem gurupların farklı kullanımlı üretim ilişkisiyle birbirini çekiyordu. Bu çekim, farklı kullanımı olan mısırla peynirin bir değişilme hareketiydi.

Buradaki bu ilk aşamada, farklı kullanımlı çarık yapan grup emeği ile battaniye dokuyan grubun üreten ilişki emeği olan üretim nesnelere değişilme iradesi yanında, bambaşka bir sürecin de iradesi ortaya çıkıyordu.

Takas yapan gruplar birlikte bir arada YAŞAMA iradesini de ortaya koyuyorlardı. Totemi kişi bir yaşam iradesi ortaya koymuyordu. Totem kişi bir totemi alan ortamında doğduğunda sanki yaşam ilişkisine sahip olmuşla doğuyordu.

Oysa karşı totem gruplar ilk kez grup sahipliği oluşla ayrı gruplarla bir arada yaşama iradesi ortaya koyuyorlardı. Bu ön ittifaktı.

İşte bu ön ittifaklı ilk hareketten sonra ittifak içinde doğan kişiler bu yaşama iradesinin farkında olmadan ittifak içine doğmakla, bu yaşama iradesini en tabii bir hak oluşla; böyle gelen, böyle giden bir süreç gibi anlıyordu.

Siz gelecek kuşaklara bu birlikte yaşam iradesini anlatsanız da bu onlara hayali geliyordu. Çünkü şu anki süren sürece göre bir öncesi, bu süreçle anlaşılmaz gibi oluyordu.

Benzersizlik ve ortak tanımazlık söylemi, belli ki "benzerlerin bir arada yaşamak için ortak iradi kararlar aldığı, ortak mülk sahibi olmakla kendilikten egemenliğin paylaşıldığı" bir süreç olmalı ki, kutsal metinler bu sürece tepki oluşla, ortak mülk sahipliği olmayan bir zihniyetle "benzeri olmayan. İradesi üzerinde irade olmayan. Kararları tartışılmayan" bir karşı tezi ya da zıtlığı söylemişti.

Totem dönemin sonuna doğru hiç olmayan; edilgence sürü gibi güdülmeyen bir şey ortaya konmuştu. Bu şey, üretimin gücü olan; yapma, yaptırma kararını alan etkince ortak iradesi olan, bir egemenlikti.

Bundan sonra süreci, günümüze kadar nesnel oluşla üreten ilişkiler; öznel oluşla da bu ilişkilerin sahipliği olan meşruiyet içinde, egemenlik iradesini kullanmak; sınıf mücadelesi olacaktı. Kısaca egemence irade El'in miydi, insanın mı? Egemenliğin kullanılması mal sahipliği oluşla mıydı, üreten emeğe sahip oluşla mıydı? Tarihi bilinç buydu. Tez olan, anti tez olan buydu. Ortak olana karşı teklik olan zıtlığı buydu.

Bayram Kaya

Varsa Var 1

"Geçmiş bilmez isek. Geçmişten ders almaz isek, geçmiş bizim için hep; GEÇMEZ olur". Falih Rifkî Atay. Günümüzdeki gibi tarih hep tekrar edilir. Bu patinajdır. Süreç keçeci mengenesi gibi aynı minval üzerinde bir o yana bir bu yana gidiş geliş değildir.

Tez, antitez bir öncesi şartlar içinde olmayan yeni durumuyla sentezdir. Sav, karşı sav bir öncesini hedeflemeyen yeni karşı sav olmasıyla zıtların varlığı ve birliğidir. Bir şey varsa, o şey de vardır. Türü anlama ve anlatımlar, insan bilincinin akış yapan olay ve süreçleri anlama, anlatma mantığıdır. Bu tür anlam içinde kavranan olaylar pek çok noktadan yalın kılınmakla, o süreci anlaşılır hale getirirler.

Bu yalın kılış içinde bir olay pek çok bağıntısından ayıklanıp soyutlanır. Bir olay bağıntıları içinde türlü türlü yansıyıp davranırken, bağıntılarından ayıklanmış olaylar ister istemez yamulur, bilinenin aksine davranırlar. Ama bir an gerçeklikten kopan bu tür olaylar, yine gerçekliğin de anlaşılması olurlar.

Yani yalınlaştırma dizgesi, hem bir olumluluk olmakla anlaşılabilirlik. Hem de bir olumsuzluk olmakla hem kendisini hem de süreci bir sonrası için anlaşılmaz kılma olabilmektedir. Bir şeyde; olumluluk var ise olumsuzluk ta var olmaktadır.

Bir şey varsa, ortam şartları gereği onun her bağıntısı yansımış olmaya bilir. A varsa B olayı da olması gerekir, diyeceğimiz gibi B de olması gerekirdi de demeliyiz. Girilen kulvara göre seçme ayıklaması yapılan sürece; başka türlü de olabilirdi demeliyiz. Burada bu konunun ayrıntısına girmeyeceğim.

Olgu ve olay içinde var oluşlar; zıtların varlığı ve birliği yasa gereği işleyişiyle anlaşılır olurlar. Eş deyişle süreçler; tez, anti tez sentez ve yeni tez olmanın kesikli sürekli devamlılığıyla ortaya konurlar.

Oluş içinde her uğrak, her aşama, belli bir merkezi çekim oluşa göre gelip geçicidirler. Hem de başka başka koşullarla (değiştirici, dönüştürücü, geliştirici, körelticilerle) bir önceyi başka başka konfigürlerle tekrarlarlar.

Süreçler böylesi izlettik iterasyonları olması ile birlikte bir öncesinin tıpkı gibi aynısı olmamakla da devamlılıktırlar. Akış yapmadırlar. Tekrar ediş nesnenin ve öznenin özü oluşa, referanslısıyla kesikli sürekli dirler. Tekrar edişler kendi öncesinden bir yan taşırlar ama öncesi gibi değildirler. İşte zıtlık ve savın; karşı sav ve yeni sav olması bundandır.

Denizde çıkmadığınız sürece, deniz de (tezde) bir şikâyetiniz olmadığı gibi deniz dışında bir yaşamın (anti tezin) olup olmadığını da bilemezsiniz. Yani denizde çıkmadıkça, içinde olduğunuz tezin de (savın da) farkında değilsinizdir.

Su içtiğiniz sürece sorun yoktur. Susuz olmayı hayal bile edemezsiniz. "O mahi ki denizde yaşar, denizi bilmez" türü bir anlamla olursunuz. Denizde çıkıp su bulamadığınız da ancak karşı tezin susuzluk ya da kuraklık olduğunu anlarsınız.

Aza göre çoğu ya da çoğa göre azı kavrsınız. Böyle böyle büyüğe göre küçüğü; küçüğe göre büyüğü; uzuna göre kısayı, kısaya göre de uzununu kavrsınız.

Peki de elinize kuraklıktan bahseden bir kutsal metin geçmişse, yazılı anlatım olmayan metin öncesini bilmediğiniz için süreç anlatımının bir öncesini kuraklık anlatımına göre nasıl yorumlarsınız? Elbette, sulak olana göre kuraklıktan söz ediliyor.

Büyük olana göre küçüğü söyleniyor!

Tabii ki hiç bir şeyin dümdüz bir anlaşılma olmayacağı türden ifade durumlarıyla da karşılaşmanız pek çokla olasıdır. Söz gelimi gök, kavramı yer kavramına karşı söylenmiş bir zıtlık olmayıp, yer; sizin içinde olduğunuz merkezi toprak çevreye göre, gök te yukarı topraklar oluşla söylenmekle zıtlıktırlar.

Değilse gök sözcüğü ön ittifakların başlangıcında asla hava küre, yıldızlı semalar, başımızın üzerinde bulunmakla uzayıp giden sonsuzca boşluk türü gibi ifadelere denk düşen bir anlamıyla söylenmemiştir. Bu türden oluşum içindekiler mahi misali daha göğü böylesine belirtmenin anlatımı içine değildiler.

Totem yapılar henüz çevrelerinde çıkmamışlar; etrafı da merkez çevrelerine göre belirtmiyorlardı. Ancak totemi etki alanının içini totem merkeze göre söylüyorlardı. Oysa ilk temaslar nedeniyle bir totem grup, karşı totem grubu kendi totem etki alanına göre tarif etmeye başlayacaklardı.

Çoban olan Akatlı bir grup, temaslarına başladığı Sinear bölgesini yani kendi totem etki alanı dışını ilk kez totem etki alanı dışını; aşağı yön olmakla; "yer"; "kara"; "topraklar" diye tabir edecekti. Sinear yerleşim yerindekiler de Akatlı grubu; Akadlar, Sinear'ın kendi totem etki alanı dışı olmasıyla Akadları yukarı yer, yukarı toprak anlamına; gök sel gruplar diye söyleyeceklerdi.

Ne zaman ki temas eden yapı, kaynaşan milleti yapı olağanlığı algılaması içinde oldular. Bu tarz oluşumlar içinde gelişen anlama ve anlatım çeşitliliği doğan güneşe göre doğu, batı, güney, kuzey, türü yön anlatımını belirten ayrıntılara dönüştü; o zaman gök yerli demenin de bir anlamı kalmadı.

Yani gök sözcüğü kuzey sözcüğüyle dile getirildi. Kuzeyle dile getirilen gök sözcüğü bir çeşit boşluğa düştü. Hala kullanılmakta olan yukarı yer toprakları anlamına gelen gök sözcüğü; güneşli aydınlık sema olmanın ötesinde ittifakın tarıma dek; çobanlığa dek totem meslekleriyle olan bağıntıları; yağış, kuraklık, taşma mevsimi gibi anlamlarıyla kavrandı. Başucunda olan bu üst yer, yukarı anlamına gelen ve boşluğa düşmüş olan gök sesi ile belirtmeye başlanacaktı.

Bu durum ittifaklarıyla totem etki alanı dışındaki çevreye açılan totem grupları; deniz dışına çıkmaya başlayan mahinin deniz dışını kavramaya başlamasıyla, yukarı yer dediği gök sözcüğünün anlamı; bulutlu, yağışlı semayla; yıldızlı hava olan başucu yukarisini ifade etmeye doğru kaydı.

Yani ittifakı sistem tez, temas etme antitez; bir arada grupların karşı gruplar içinde üretim yapar olmaları sentezdi. Totem gruplar sentezin karmaşıklaşan bağıntısıyla; çevreyi tanımağa başladılar. Bu yeni bağıntı (tarıma, çobanlığa, balıkçılığa vs. bağlı olan) şartlarıyla belirtilirken başucu olan göğün de önemini izah etmiş oldular. Zaten yukarı taraf olan gök sözcüğü; tarım yapan balıkçılık ve çobanlık yapmakla ittifaklı olan mahilere göre bu kez de bulutlu olan; yukarı olan tarafı izah eden bağıntı oldu.

Bayram Kaya

Varsa Var 2

Gök ehli dedikleri de anlamını değişecekti. İttifaka katılan, ittifakı antla milletleşen totem yapıların yukarı yerli olmalarını belirten gök ehli sözcüğü; köleci sistem içinde efendiye bağlı kölelerden oluşan köleci imanla milletleşen sınıflı yapının nazarında gök ehli kavramı da yamulup değişmişti.

Millet; İbrahim gibi mülkü olan, irade ve otorite egemenliğini taşıyan efendilere köle ve hizmet edenlerden oluşan, anda bağlı iman edenler; İbrahim'i milletti. Millet kavramı dahi anlam değişmişti. Millet efendiye bağlılığın oluştuğu iman ve kültür gelenekçiliği olmuştu.

Köleci sistem içine doğmakla köleci sistem işleyişini olağan şekilde kanıksamış biatçe aitlikler; köleci sistemi baştan beri zaten hep böyleydi demenin saltça olur algılaması içindeydiler. şimdi ittifakı döneme göre ittifaka katılım yapmak için gök topraklardan gelişin, tarifi olan gök sözcüğünün köleci aitliğe göre ne anlamı olabilirdi?

Ön ittifaka göre gelişmiş ve farklı kulvar içinde olan köleci sistemin içinde gök gibi gök yerli, gök ehli olmanın da hiçbir karşılığı yoktu. Ama köleci sistem de kendi mana anlamasını oluşturuyordu. İşte köleci sisteme göre olan yeni mana anlaması; gök ehli olmayla gök yerli olmanın içini de dolduracaktı.

Kimi ön ittifaklar içinde uyumsuzluk gösteren gök ehli totem gruplar; bozguncu, hileci, ittifak ahbine uymamakla ittifakla uyumsuz oluşun hafıza uzantısı olmakla ifade edilen bir gök ehli kavramları vardı. İşte İttifak katılımcısı grup olan bu ifsat edici gök ehli gruplar, anlamca köleci sistem içinde başka türlü yansıyacaktılar.

Ön ittifakın uyumsuz grup yapıları köleci sistemde irade sahibi efendiyle yapılan ahde uymayanlar olmakla, gök ehli iblis ve şeytanlar olacaktılar. Efendinin zulmüne karşı direnç koyan köleler da bu şeytanların vesvesesine ve iğfaline uğrayan yoldan çıkmış sapıklar olacaktılar!

Aşağı yer, Basra körfezi (Denizi) olmakla tuzlu su bölgesiydi. Yukarı yer Mezopotamya da; Anadolu'ya doğru yukarı uzanmakla tatlı su olan Fırat ve Dicle nehirleri dolaylarıydı. Bu dönem eski mitlerde şöyle söyleyişle; 'daha birleşmemişti tuzlu suyla, tatlı su' belirtiliyordu. Oysa iki ırmağın tatlı suyu, Basra'nın tuzlu suyu ile belki de on binlerce yıldır birbirine kavuşuyordular.

Bu anlatım boş boşuna durup dururken böyle söylenmiyordu. Tuzlu su ve tatlı su ile bir şeyler seremonine edilip tarihte ilk kez olan bir gerçeklilik ten söz ediliyordu. Birbirine kavuşan Tuzlu suda kasıt, aşağı yerli totem gruplar olmakla genelde tarımcı totem gruplardı. Tatlı su da yukarı yerli totem gruplar olmakla genelde çoban olan totem gruplardı.

Bu iki coğrafi alan içinde oturan totem gruplar Fırat ve Dicle'nin şattül Arap denen yerde Basra deniziyle birleşmesinden esinle yer özelliğiyle totem gruplar tarif edilip eşletme yapılıyordu. Totem gruplar ürettikleri totem ürünlerini gruplar kendi aralarında takas ettiler.

Bu takas nedeniyle gruplar birbiriyle temas etmeğe başladılar. Bu temaslar ilk süreçler olmakla bir milat oluşu anlatmaktadırlar. İşte iki totem grubun tarihteki ilk kez temas eden girişmeleri böylesi bir dille "daha kavuşmamıştı tatlı suyla tuzlu su" diye söylendi.

Temas eden yapılarla totem gruplar ilk kes birbirlerini bildiler. "Daha gök (tatlı su

bölgesi yukarı topraklar) ve yer (tuzlu su bölgesi olan bataklık ve tarım toprağı Şattül Arap çevresi) birleşmemiştir" diyen ifadeler aşağı ve yukarı yerde oturan grupların temas nedeniyle birbirinden haberdar olmaları çeşitli motivasyonlarla ifade ediliyordu.

"Enlil gelip göğü yerden ayırdıktan sonra, bilge ilah Enki [Anki (An tuzlu su, tuzlu yer ve Ki tatlı su dolayları olmakla yukarı yerlerin sentezi olan bilgelik)] sekiz çeşit bitki ekti" Burada sekiz ayrı totem grubun, sekiz ayrı totem mesleği olan tarım ürününü bir arada dikme seremonisi ifade edilmektedir.

Enlil'in göğü yerden ayırması da şuydu. Temas eden yapılarla yukarı yer gök gruplarıyla aşağı yer karabaşlı grupların temasla birbirine kavuşup birleşmeleri idi. İkinci bir anlamı da temas etmeyen yapılar birbirini tanımadıklarından bir tanış olma bir birbirini bilme bilinci ve dokunması da yoktu.

Yani sınıflayan tasnif eden kategorize eden bilmenin olmaması; bilinç sel ayırt etmenlik de gökle yerin bitişikliği olmakla ifade ediliyordu. Bu bağlamlarla göğü yerden ayırmak ta; ittifak eden grupların birleşme yapması karşısında sentez olan (birleşen) grupların sentez içinde kendi totem düzlemiyle (etnik bilinciyle) sentez içinde birbirini bilip tanınmasıydı.

Totem bilinç gök yerliyi gök yerliye ve karabaşlara tanıtma olmakla; gök yerliyi karabaşlardan ayırmaydı. Aynı şekilde totem bilinç bir karabaşlı aiti karabaşlıya ve gök yerliye tanıtma olmakla karabaşlıyı (yeri) gökten ayırmaydı. Bu asal eksen üzerinde ancak gök, yerden ayrılıp; totem düzlemdeki kendi kimliğindeki grupların gök yerli, kara yerli oluşla sofraya düzeni içinde kültürel özel yaşamlarıydı.

Kölecî sistemin "böyle gelmiş, böyle gider" ruh havası içinde olmaları nedeniyle kendi anlamalarına göre yeni ve bir öncesine göre zıt olan kölecî anlamlar ifade edilir olacaktı. Ortak iradeye karşı tekil özel mülkün sahiplik iradesi söyleniyordu.

İttifaka sadakatsizlik; kölecî sistemde efendiye sadakatsizlik olmuştu. Efendiye bağlılık yemini olan antlaşma kölecî imandan sapma oluşla, sapıklık diye söyleniyordu. Ön ittifakın ortaklığına karşı kölecî sistem, ortak tanımazlık; benzersizlik söylüyordu. Ortak tanıma olan iradeye şirk deniyordu. Artık ön ittifaklar, "böyle gelmiş böyle gider" diyen kölecî sisteme göre, karanlıkta kalmıştı.

Ön ittifaka göre yukarı tatlı su bölgesi toprakları denen gök yerlerde oturan, gök ehli olan ittifakın katılımcıları; kölecî sisteme göre kara deliğe dönüşmüştü. Kara deliğe göre tanımlanamayan bir anlam olan gök yerli olmakla anlam edilen yeni anlam gökte oturanlar, şimdiki anlamıyla bulutlu yer olan gökte; bulut üstünde üstüva eden (oturan) ilahi gök sel varlıklara dönüştü.

Kült merkezlerindeki ilahlar kurulunda bulunan ilah kürsüleri olan arş El'in tahtı olmakla El'in bulutlar üstünde arşla üstüva etmesiydi. İttifakın gök ehli, kölecî sistemle böyle gelmiş; böyle gider olmuştu.

Sürü; tekil, tikel yaşamlara göre anti tezdi. Totem sürü yaşamına alternatif olan karşı savdı. İlah ta; totem dönemin karşı savıydı. El de, ilahi dönem varsa, var olandı. Totem dönemden bu yana ola gelen sav ve karşı savı ve sentezi söylersek durum şudur.

Totem dönem yalıtılmış küçük sayıdaki bir hem cins grubunun belli bir ortamda ve birbirinde totem kardeşliği olmakla ortaklaşa yararlanmasıdır. Bu süreç totem

mesleklerini ihsas etmekle karşı savını ortaya koydu. Üreten ilişkili yeni sav öznel totemi anlayışla frenlenip, sürüşme direncini ortaya koymuştu.

Totem meslekleri yalıtıma ortama karşıydı. Karşı grupların birbirine karşı temas etmemeleri ilkelerine karşıydı. Diğer totem gruplara ait farklı meslekli ürünlerle değişilmeyi yansıyordu (kendisini totem ilkeye karşı, karşı sav oluşla ortaya koyuyordu)

Ama totem kardeşliği öznel anlamalı sosyal kutsama (dokunulmazlık) bu tür girişmelere izin vermiyordu. Yani totemi süreç, yeni olan üreten ilişkilerin yansımasıyla zıtlamıştı. Yeni olan eski olanla karşı direnç ortaya koymakla ikisi de birbirine karşı direnç gösteriyordular.

Bayram Kaya

Varsa Var 3

İşte totemi dokunulmazlığa (yasaya) karşı olan bu yeni belirmenin etkisiyle; eski totemi grup, totem yasaya karşı öznel bir dirençle "totem meslekli grup ortak kararı" olan "ortak iradeler" ortaya koydu. Totem, eski atalar yolu olmakla grubun bildik ortak yaşam bağı olmaktan kaynaklı totemi etki, oluştu.

Eski totemi etki, üreten totem grubun ortak iradeli kararıyla aşıldı. Üreten ilişki nedenle totemi etkiye karşı ortak irade ortaya koyanlar, yeni ve güncel totemi meslekli grup; eski totemi meslekli totem etki olmak yerine; "İLAHi etki" olmakla, grup kişileri kendi kararlarını veren İLAHLAR olmuşlardı.

İlah, eski totem etkiye karşı kendi kararını alan, yeni bir ortak iradeli sav olmakla ortaya çıktı. Totem dönemin yeni değiştirici dönüştürücü direnç yansıma reostası da, totem meslekli üreten ilişkilerdeki bağsan oluşlardı. Şu halde ortak iradeli ilahi karar "bir şeyden ötürü; bir şeye göre" ortaya konmuştu. Ortak iradeli kararın öncesinde zamanını doldurmuş mutlak uyulması gereken fetişi, totemi tabular vardı.

Ortak iradeli ilahi kararlar, üreten gruplar arası temasçı sentezini yapmakla, yani ilahi süreçle, farklı düşünüş mantığı girişmesi, ortaya koydu. Farklı üretim teknik ve teknolojileri tarzını ortaya koymakla da ön ittifakı umulmadık bir hızla geliştirdi. Bir o kadar da sorunları artırdı. Ortak iradeli üretim teknik ve teknolojileri üretim değişmeli ortak kullanımla biriken, kamusal mal ve mülk olan zenginliği ortaya koymuştu.

İşte ortaya kona ile biriken kamusal mal mülk; yeni bir değiştirici dönüştürücü irade olmakla yeni bir yansımaydı. Yeni bir sav çeşidiydi. Kamu sal olana göre yeni bir zıtlık ile var olmaydı. Bu yeni yansıma biriken mala, mülke herkesle birlikte ortak olma değil de, "kişi oluşla sahip oluş", olmakla yansıyordu.

Biriken mal, mülk tahmin edilemeyen yeni bir güç sahibi olmaktı. Ortak irade olmak yerine, kişisel irade sahibi olmaktı. Maldan, mülkten, araç gereç ve kamusal bilgilerden yoksun kılınan gereksinmeli olma eğim imleriyle alçak gerilimli olan, diğerleri üzerinde; egemenlik kurma, olmakla yansıyordu.

Kısaca yeni süreç özel mülkiyetçi ilişkilerle, özel mal mülk sahipliğini yansıyordu. Özel sahiplik; özel kişi iradesini ortaya koydu. Ortak olana ve ortak iradeye karşıydı. Yani ortak üreten ilahi iradeli ilişkilerin ileri süreç nicelemesi, ölü emek birikimleri olmakla; mal, mülk zenginliğini ortaya koymuştu.

Ortak irade ve ortak kararlar olan ortak sahiplik ilişkili yansıma; kişisi sahiplikle ortak tanımayan kişi iradesini de karşı sav oluşla ortaya koymuştu. Kişi sahiplikle kişi iradesi olan ortak tanımazlık, EL ya da Baal mana anlayışı olmakla; bir döneme ait ön ittifaklı İlahi anlayışın, karşı savıydı.

El iradeli ortak tanımazla var oluş; monarkti despotik ve zorba oluşun tasallutunu; özel mülk kutsallığı olan iman (bir efendiye sadakat sözleşmesini) ve iman düsturunu (bir efendiye sadakatle bağlı oluşun ahdini) ortaya koydu. Bu çevrim; tekil saray egemenliğini ortaya koydu. Köle sınıf ile efendiler olan yöneten, sömüren sınıflar arasına; lümpen sınıflı, katman olan; üretmeyen tapınak egemenliğini de ortaya koymuştu.

El manalı üreten ilişkiler süreci, karmaşıklaşan üretim aracı teknik ve teknolojileriyle; tüketilenden çok daha fazlasını "emek gücü" üzerinde üreten bir yansıma olmuştu. Yani sizin günlük gereksinmeleriniz olan nesnelere karşılama için beş saat çalışmanız

gerekiyorsa sizi 15 saat çalıştırıyorlardı. Yani 10 saatlik karşılığı ödenmeyen bir "emek gücünüz" vardı.

İşte zenginliği yaratan, mülk ve sermaye hakkı oluş üzerinde efendi hakkı olan ve sömürülen kısım buydu. Günümüzde "kâr marjı", realizasyon denen oyun buydu! Bunun bilinci de, emek sahiplerinin üreten ilişkiler üzerinde söz sahibi olma iradesini yansıtan mücadeleyi başlattı.

Egemen efendilere göre bu düşünce şeytanca, arşı titreten bir münafıklıktı. Efendi iradeli egemenliğe ortaklıktı! Ne demekti mülk sahipliği iradesine karşı, emek sahipliği iradesi? El'in kelamı böyle değildi!

El anlayışlı süreç 90 kişinin çalışıp, hiç çalışmayan; mal mülk sahibi zorbarlar olmakla ile rahat yaşam sürdüren 10 efendinin egemenliğini ve iradelerini sarsan nicelimele de gebe olacaktı. Süreç giderek 80 kişinin çalışıp; çalışmayan 20 kişiyi beslemesine ve günümüzde de, üç kişinin çalışıp; çalışmayan doksan yedi kişiyi besler oluşu süreç nicelemeleri içinde gelmişti.

Bu bir yanda iyi bir gelişme iken vahşi bir sömürü olmakla diğer yandan da işsizliğin patlaması oldu. Yeni bir üretim ve bölüşüm tarzı yansımalarını ortaya koydu. Yeni bir karşı savları oluşturdu. Yani yeni niceli süreç; egemenliğin ve iradenin el değişmesini ön görüyordu.

Bu nedenle yeni öngörü bu üreten şartlar sorunu içinde genellikle kimsesizlerin kimsesi olan cumhuriyet rejimi adı altında demokratik eğilimleriyle, egemenliği ulusa veren bir biçimlenmeydi.

Kuşkusuz ki yineleyen süreçler sağlatan, üreten, paylaşan referans tekrarları olmakla; şimdi içinde bambaşka süreçlerin katıldığı yeni bir düzey ve düzlemin belirlemesiydi. Şimdiki olan da yine bir ortak iradeydi ama bu ortak irade içindeki belirleyenlerin yüzde doksanı ön ittifaklı ortak irade içinde yoktu.

Bu nedenle o günler için zorunluluk oluşla bir gelişme aşaması olan ortaklık ve ortak irade kararı içinde yaşanışlar; bugüne göre kaba bir ortaklıktı. Sözelimi bugünkü süreç içinde; o günlerde hiç olmayan; öznel ve nesnel süreçlere dek vaz geçilmez oluşuyla belirleyici bir bilim sellikler de vardı. Üreten ilişkilerle paylaşım arasına efendi ve lümpen sınıfın yanına fren olan bilimsellikte girmişti.

O halde şimdiki sürecin ön aşaması ulusal egemenlik içinde insanlık ve yurttaşlık beyannamesi olacaktı. Bir sonraki aşama anlatımları içinde bir önceki aşamanın yaşam ve kurallarını; bu yansıma içinde bulmak, sıçrama düğüm noktalarını dikkatle takip etmek gerekiyordu. Yeni mana evrensel olanı bilimseli üzerinde söyleyebilen ve El yansımaları ama olmayan, bir mana anlayıştıydı.

Yön değişen yansıma, süreçlerini ortaya koymuştu. Mal ve mülk sahibi kişi iradesi olan egemenliğe karşı üreten emek sahipliğinin irade ve egemenliği ortaya konmakla niceleyen süreç; yeni bir karşı savın var oluşuna sahne olmuştu.

Yeni egemenliğin oluşumu MS 'ki 1215' lerde düğüm noktasını oluşup; 1789 hareketli, yurttaşlık ve insan hakları evrensel beyannamesiydi. Ön ittifaklardan sonraki insanca bir toplumsal sözleşmeydi. Bu sözleşme bir merkezden dünyamız ölçeğine doğru salınımlar, senkronizesi olacaktı.

Yazılı olmayan geçmişe ilişkin çıkarımları, o geçmişlere en yakın olan sözlü anlatımların yazıya geçirilmiş hali içinde bulacaktık. Bu çıkarımları kutsal metin kılınmalarındaki anlatımlardan da çıkarmak çok çok ve fazlasıyla olasıdır. Kutsallık korumalarını, gerektiği kadarla yapmıştı.

Bunun yığınlarca örneği vardır. Azcık bilgisi olan kişi bu çıkarımların yüzlercesini kendi nicelemeleri içinde ortaya koyacaktır. Ben de pek bilinen bir örneği burada belirtmekle, bu tarz anlamaların kolaylıkla çıkarım yapıcı iz sürmelerine bir parça katkı vereceğim.

Devrim tarihimiz herkesin hafızasındadır. Devrim tarihimiz çeşitli anekdotlarıyla edinilmiş bir bilgi olmakla; az çok bu tür bilmelerle hafızamızda yer etmiştir. İşte benim vereceğim örnekte bu bilmeye dayanan en karakteristik ve hemen hemen herkesin bildiği, ortak bir paylaşımın üzerinde anlama ve akıl etme olacaktır.

Bayram Kaya

Varsa Var 4

Devrim tarihimiz herkesin hafızasındadır. Devrim tarihimiz çeşitli anekdotlarıyla edinilmiş bir bilgi olmakla; az çok bu tür bilmelerle hafızamızda yer etmiştir. İşte benim vereceğim örnekte bu bilmeye dayanan en karakteristik ve hemen hemen herkesin bildiği, ortak bir paylaşımın üzerinde anlama ve akıl etme olacaktır.

1921 Anayasası (Kanuni Esasinde) ilk madde şudur: " Hâkimiyet (egemenlik) bila kaydı şart (kayıtsız şartsız) , milletindir" der. Millet sözü muğlaktır. El imanlı, tarihi bir oluşumdur. Ulusundur sözü, daha yerinde olacaktır. El imanına karşı, karşı savı oluşamazsanız, egemenliğin sahibi olmanız pek olası olmaz.

Şimdi soru şu 1921 Ana yasasına bu madde niçin yazılmıştı? Diyeceksiniz ki egemenliğin, milletin olması için kararlaştırılmış olmakla, bu madde oraya yazılmıştır! Bu doğru ama çok yüzeysel söylemlerle bir bilgidir. Sorgulamayan, sürece vakıf olamayan, sürece akıl erdirilemeyen bir anlamadır.

Şimdi, bir an için 1921 yılını yazının yeni bulunduğu çağ olarak düşünelim. 1921 öncesini de yazıdan önceki sözlü anlatım çağı oluşla belirtelim.

Tarih ve tarihi süreçler kesikli sürekli olmakla devamlılık arz eder. Bu devamlılık içinde zıtların varlığı ve birliği esastır. Ya da bir oluşuma (teze) karşın yeni bir karşı oluşum (anti tez) ortaya konur. Tez ve anti tez; sentez olmakla aşılır. Aşılan sentez üzerinde senteze özgü yeni tez ve anti tezin kesikli sürekli olması ortaya konur.

Şimdi ana konumuza dönelim. 1921 Anayasası neden "Egemenlik ulusundur" diyordu? 1921 olayı yazılı süreç olmakla, 1921 yılı öncesindeki süreci de haliyle yazıdan önceki süreç olmakla anlayacağız. Haliyle yazı öncesi süreci (1921 yılı öncesini) yazılı kayıtlarla bilemiyor gibi olacağız.

1921 öncesini, sözlü anlatımlar olmakla bilen çevreler (ki bunlar kült-yönetim-merkezleridirler) bu anlatımları belirtirlerken bu sözü mutlaka bir şeye karşı diyecekler. O günlerin devamlılık koşullarına göre "egemenlik ulusundur" demeyi bir şeye karşılık oluşla söyleyecektir.

Bunu zıtların varlığı ve birliği oluşla ya da tez antitez oluşla söylemek pek ala olasıdır. Ama unutmayın ki egemenlik ulusundur derken biz, 1921 öncesi yakın tarihimizi, hafıza oluşla iyi biliyor olacağız.

1921 ortamı düzenli orduları olmayan, maliyesi olmayan, orada burada düzensiz çoban ateşlerinin parlayıp söndüğü eylemleriyle; işgale uğramış yurdu için kurtuluş savaşı başlatacak azim ve kararlılık ruhunun oluşturulduğu süreçtir. Yani ortada ne cumhuriyet, ne meclis ne de cumhurbaşkanı vardır.

Peki 1921 hareketi öncesinde ve esnasında hafızamıza göre ne vardı? Saray vardı, Padişah vardı. Egemenliğin tanrı halifesi olmak adına, sarayda ve padişahta olduğu vardı. Kabaca tek irade vardı. Bu irade tarihi seyrediş olmakla; insanın insana, insanın toplumuna ve emeğine yabancılaştığı manaydı.

İşte kurtuluş mücadelesi başaranlar, bu yabancılaşmadan silkinişle saraya karşı da meclisi açıyordu. Egemenlik padişahındır'a karşı "egemenlik ulusundur", diyordu. "Egemenlik ulusundur" demek tarih içinde irade ve egemenlik sahipliğinin kesikli sürekli oluştaki devamlılığına denk düzen bir sözdür.

El egemenliği olan saray egemenliği; yazı dönemi öncesinde (rneğimize göre 1921 öncesinde) tez oluşla ortaya konmakla uygulamaları başlamış ve 1921'e kadar süre gelmişti. Ta ki anti tezi oluşana dek. Yeni tez tekçi saray egemenliğinin zıddı oluşla; Ulus egemenliğini ve meclisi ortaya koymuştu.

Buradan da açık açık anlaşılıyor ve biliniyor ki; 1921 Anayasasında "Egemenlik ulusundur" diye yazılıyorsa; tek adam olan padişahın; egemenliğini elinde aldım diyordu. Padişahın egemenliğini icra ettiği yönetim merkezli saraya karşı da, meclisi açıyorum diyordu.

şemdi de 6000 yıl öncesine ait "egemenlik ulusundur" diyen bir Sümer kutsal metni elimize geçmiş olsun. Günümüzde bu metni okuyunca ve 6000 yıl öncesinde de yazı olmadığı göre 6000 yıl öncesini bilmiyoruz demektir. Altı bin yıl öncesini bilmeyince; "egemenlik ulusundur" diyen kutsal metnin bu söylemi öncesindeki yazısız dönemde neler olup bittiğini nasıl ortaya koyacağız?

Hiç kuşkusuz ki akıştaki kesikli sürekli olan devamlılıkla anlayacağız. Bu devamlılıktan biri tezse sonrası antitezdir. O halde "egemenlik ulusundur" diyen anti tezin öncesinde, mutlaka bir tez olacaktır. Bu tez de ulus çokluğuna karşı, teklik olan özel olan bir gct.

Bu tez de olasılıkla "egemenlik melikin ya da sultanın veya kralındır" demek olacaktır. Ki; egemenliğin tek adam ya da bir soy veya bir slalede olduğu gerçekli n sürecin varlığını, kolaylıkla akıl edeceğiz.

Bizlere düşen görev de metne bakarak zıddını ya da öncesi olan durumun tezini, ortaya koymak olacaktır. Söz gelimi yazılı kutsal metinler şiddetle şirke karşıdırlar. Neden? Çünkü zel mal mülk sahipliği üzerinde irade olan egemenlikte, ortak tanımazlar. Tek iradeye, önemle vurgu yapmakla kalmayıp; tek iradeci egemenliği imanın baş şartı sayarlar.

Bayram Kaya

Vatan

Ben minneti ve mihneti bilmem
Onlar bana dokunmayınca
Ben yarı selimi bilmem
Yar bana sokulmayınca

Vatan benim canım
Ben bir heyecanım
Can der, heyecan
Heyecan der, canım

Bir anadan
Ama babalardan oldur
Bu sevdayı memleket
Uzaktardan bildik bir yoldur

Gören göze, pencere
Bir de herkesle kaynarsa, tencere
O vakit daha bir ses verir hançere
Küp olmasam da, içsinim ben cere

Vatan benle heyecandır
İnsanlığıma çalışırsam
İnsanlığıma yar olursam
Vatan bende deva bulur candır

Vatan, çakmak çakmak
Gözlerde, yakmak yakmak
Çakmaklarda ateş
Gözler de, kıvılcım
Vatan, yar bağına sığınıcımdır.

Ve vatan
Üstte minnet ile batan
Altta mihnet ile yatan
Olmamalı arasında, babalar gibi satan

vatan ana iken, sıla katan
Ticaret gözü ile olmazken
Aşk ile güm güm atan
Elbet içinde ticaret yaratan

Vatandır, cana can katar
Usul sokulur, yar koynunda yatar
Bir ana vatanla doğar
Aşkı selimi vatanlarla boğar

Aşk ile atansın!
Cana can katansın
Bağrımda yatansın
Çağrında vatansın
Heyecanımsın
Heyecan

Hey
CAN...

17.10.2010

Cere: topraktan kap. Küpün orta boyu. Küpün en küçük şekline, özlük denir. Küpün ortanca şekli, ceredir ki yağ ceresi, peynir ceresi gibi.

Bayram Kaya

Vaveylaya Sahavet

Teslimiyetin iyileştirimini
İhalelerde arar iken*
Şartlar örülüyordu
Anda şaşmalarında tiken

Sen kahrın çekmedesin,
Demdeki sefahatten!
Batar mı sanırsın yoksuna
Andaki şikayet, rehavetten?

Cahil, kıyasla utanç kılar zılgıtlı
Yermeye, perma-manikürlü karısı.**
Sanmasın rakibeyi yüzü makyajlı
Solucandan, beniz sarısı.

Şükre sebep varlıktan, demez
Dahi olaki, sana da darısı.
Vaveyla yatkını bilmede, konkenik
Dudak ucuyla alaycı domuz karısı.

Arzularına ram olmuşluğun düz giti.
Soylu, nice kahrın erdem çökkününü
Yaşam halini, heves olur binmeğe, hazır görür.
Somuttaki çapa vuruşluk bükkününü.

03.07.2007

*İhalelerde aramak: Sorumluluk duymadan almadan, çözümü başkasında bekler olmak, Kurtarıcıya transfer, yüküm (ihale) etmek.

** (Halinden menmunun) Permalı, manikürlü cahil karısı; (sızlanmayı kendine) kıyasla, (sızlananı) denklik kılar ve utanmasını gerektiğini, paylayarak azarlayarak (söyler) . Bunu yoksulun beniz sarılığını, solgunluğunu, kendisi gibi makyaj yapmışlık algısı (yanılma ve konum bilmezliğinin rahatlığı) ile kıyas edip, azar vurmakta.

Bayram Kaya

Ve BİZ

Ve biz çevrenin seçmişiyiz.
Geleceğin bağında süreceğ,
Yüceliğin geçmişiyiz.

Ve biz tüm görkemi ile
Geleceğin neandertalleriyiz.

Ve biz cennetimsi pansiyonun,
Kendi kendini anlamaların,
İyi kötüyü bilmenin,
Mitolojik versiyonu.

Ve biz kader tanrıçasının,
Ayazlarında sıcak bulan,
Ve hayal camsı örgüsünün
Darma dumanında ismi anılmayan.

Ve biz...
Ve biz,
Kaderinde insan olan,
Sırrın
Yürümesiyiz.

23.02.2007

Sırrın
Yürümesiyiz: Gelecekteki yön verirlikte "durum alışın" kestirilemezliği, bilinemezliği.

Bayram Kaya

Ve Leddâllîn, Amin

Karanlığı yaşarız biz
aydınlıktan önce...
Karanlıkla şükredilir...
Karanlığadır söylence

Her hayat bir yaşam
Ya pırıl pırıldan bir anıt
Hani istemeziyle de, kanıt
Ya zulmetiyle bir akşam

Hay dedi, huy dedi
Milletin sorasına koy dedi
Kan kusturdu millete
Caminin mumunu yiyen kedi
"Onmaz" dediler ve bile
Bey oldu, muhterem oldu; adına sayın konu
Milletin hakını yemekle, bi güzel ondu!

Daha ne olsun
Hesap kitap dedi
Telaşları yendi
Ensesinde olan eceldi
Günü geldiğinde salacaya konu

Ver talkını, ye salkımı
Dediler:
"Ey cemaati müslim
Hakkınızı helal edin"
Derle soyundu; günahlardan yundu!

Bilmem doksan kaç, genç yaşında
Ekabirler hesaptan söyler başında
Hem de dimdik giden bir boyundu

İt yedi şeyta duasını okudu
Ne hesap ne kitap
"Amiiin" der
Temizler matiğın
El hazirunuyla gūnahtan
Anadan doğmuş oldu; her kötü yaşam böyle sondu!

İradır ıra
Tüm aydınlığı kararmak gibi
Karanlığa da, pırlıtlar
İtin dölüydü
Amma
Renkli kişilik denirle öldü

13.10.2016

Ve leddâllîn: (doğru yola ilet) değil sapanların yoluna... amin.
İra: Huy, karakter, mizaç

Bayram Kaya

Vefa

Gelirken gül soldurup*
Dallarda çiçek mi açtırdım da
Gidişte ahadd olsun!

Vefa var mı
Öncesi sonrasına kar mı
Unutulası günüm,
Vefanın dilemması
Vefa da var mı?

Geliş muhabbetli mi oldu ki,
Gidişin olmasın sessiz.
Senin ki pişkinlik,
Vefadır ey yaren, ilişginlik.

Ey dilşade!
Geliş var ya, sessiz, fark edilmeyen.
Gidişi acı ve gürültülü, affedilmeyen,
Olur, olur da, kendimi yadsırım.
O, ben; olamam ki.

Ey nazlı! hal böyle.
Harman gözlere, ekilmişin mi var?
Söyle.
Vefa dır, durur; sual sordurur öyle.
Bir ışık vurur belki, karanlıkta göz eyle.

27.02.2007

*1. Bent karışık geldi ise aşağıdaki gibi okuya bilir.

[Terkle gül soldurup
Varışla dallarda çiçek mi açtı?
Ki gidişte ahadd olsun.] B.K.

GELİRKEN: Hem terk ediş, ayrılışı; hem de, avdet ediş, bir yere varış, kabul görüşü yüklenmiş işlev sözcüktür.

Ahadd: Gürültü ile pek keskin iz bırakıp, anımsatır, kendini duyurur olucu.

Bayram Kaya

Vehimli

Sen mi yarattın, yaşı gazeli?
Miskin gezer giz sürersin
Burun kalkık yüz cıvalı.
Verir çehreye küçük görürü, havalı.

Vaz geçilmez misin ki, senle Dünya
Bak tarih olmuş, ben öndelik günya
Burun kalkık yüz cıvalı
Verir çehreye küçük görür havalı

Bak sanılı vaz geçilmezlere ne de hazin
Yer demir gök bakır kılmaz esame, güzün
Burun kalkık yüz cıvalı
Verir çehreye, küçük görürü, havalı

Bakin o nardaki seçilmezlere, ahı karla
Yer tutamamada eğilmede yere, zarla.
Burun kalkık yüz cıvalı
Verir çehreye, küçük görür havalı

20.02 2007

Yer demir gök bakır : Yer kıtlık gök kuraklık
Güzün : Seçkinci, seçici beğenici

Bayram Kaya

Vukuat Var

Gen akış, gen çöküş, birde birlenirim
İleri tirdir tir, birden tirlenirim

İş zamana denk düşe
Zaman içre sen, senle ben yeni.
Ben yazmadım zülûfle dize!
Şimdilerde kıl diyorlar, zülûf öne düşe!

Olgunlaşmada beyinsizliğimdir *
Kâbuslu, karabasan
Canımıza ot tıkiyandır
Zülfü yâre, nara basan

Açılımdır, gelişimin geriye seyri
Şöz, ciltten kitaptan paragrafa cümleye düşer
Öz, ayrıca kelimeye heceye harfe, harften bire düşer.
Üst düzlemden beri, anlamağadır devri geri.

Nokta, ol anda ilerisi gerisi.
Nokta üzerinde, dalga parçacık hareketi
Bir; iki boyut dallandı ziyade boyut.
Alem çalkalanmada nida
Öyle ki sen, bende görünür Huda.

01.03.2007

*Beyinsizlik: Psişik/ruhsal/bilinçsel/zihinsel/ansal, yani korteks veya üst beyinsiz yanın; beyinden önce dünyada yer alması. Yeryüzünde beynin esemesi okunmaz iken var olması, denmek isteniyor

Açıklama: Önce şiire anlaşılır bir zeminde anlam vermek, şiirin temel zorunluluğu. Sonra bu temel bağlamıyla kişisel bilgi olgunluğu dayandırılıp yoruma gidilmeli. İkinci dize bu bağlamda, aşkın sürükleyici yanının, atasal veraset yoluyla, bilinçsiz yanı olduğuyla, temelleniyor. Bilinçsel yan: 'zülûf yâre dokunmak' ve aşkta güdülemez gibi görülen davranışların, bilinçle kontrol edilebilirliği, bir çıkarsama olmalıdır.

Bayram Kaya

Ya Rab

Ya Rab öznem, sözcem, eylemimle
Şekillendikle şükür ederim
Sensizliği ne ederim
Haddim olmayarak
Avazımın erdiğince
Sözümün belirttiğince
Yüreğimin duyduğunca
Gözümün âleme uyduğunca
Kendimi dağlayan
Kendi metanetime ağlayan
Yalnızca kendimi bağlayan
Kendi kusurumu andan pırsan
Korkularımdan sanılarımdan
Seni anlıyorum diye kanıksan
Haddimi aşmaktan sesini kısan
Olmayacak hiç, sen diye tanısal
Dermandır, şifamı söylerim
Halden hala geçimle öyleyim
Ne keremdir, ne kul, böyleyim
Yakar, yananla odunda müştak
Mazi bağ bozumu, dirim söylerim
Yaşanmamış gibi ocak ocak ilişkiler
Tutum olmuş sonraya bilişiler
Olur, mu tutunma, anda siliniş
Günahı sürer, sevabı demden gerek
Kucaktır, kucaktan sarma vermek

10.01.2009

Bayram Kaya

Yakıştaki Yakarış

Bir sevdan
Bir özlemin
Bir sözlemin
Yakar beni, yakar beni.

Sevdasına yandığım
şözlerine kandığım
Özleмиyle sandığım
Yakar beni, yakar beni

Sen aşkı yakanım
Davayı sürdürürüm
Vebalidir insanlığıma
Davanın büyüklüğü
Yakar beni, yakar beni.

Bir vebal içsinirim
Yaratan'dan duyarım
Yük gelmez, Yaratan aşkı
Yakar beni, yakar beni.

08.04.2007

Bayram Kaya

Yakıştırıyorum

Bilmesinlerciliği
İnsana
Bilisizliği
An'a
Görmezliği
Göze
Ermezliği, söze,
Yakıştırıyorum.

Kabalığı alaya.
Oksitlenmeyi, kalaya.
Sensizliği kolaya.
Yüzmezliği dalmaya
Yakıştırıyorum.

Onursuzluğu insanlık adına.
Yararlanmayı yardım tadına!
Çapkınlığında
Güvensizliği kadına! *
Bildiğini dışlayarak yadına
Yakıştırıyorum.

Bulanıklığı durulmamaya
Akışkanlığı serilmemeye
Tartışmayı düşünmemeye
Kuşkuyu kabullenilmişliğe;
Yakıştırıyorum.

Cesareti korkaklığa
Erdemi soysuzluğa
Hakkı hırsızlığa
Bir ölümü bin ölüme
Yakıştırıyorum.

Bir sözün karşısını
Bir anlamın davranışını
Koyamamayı.
Bunları salt bilip,
Aptalların rahatlığında
Yakıştırıyorum.

Beklendiklerde
Uygunsuzlukları,
Basmakalıp
Peşin yaklaşımları.
Değmez tabusal saklaşırları
Takınıp takınıp
Başkalaşımları
Yakıştırıyorum.

Bir sevdamız var nice

Sesiz içimizde derin ince.
Kapılınca coşkun içkince.
Davranışlarımızdan belli
Pişkince.
Sorumusuzca geçirilmiş
Zamanı bizce,
Yakıştıramıyorum.

Zorlamayı
Anıklığa
Her demi
Biteviyeliğe.
Sevdayı,
Sevdasızlığa,
Bayramı sevgisizliğe
Yakıştıramıyorum.

*Kendi çapkın, bunu örtmek için; kadına farklı statülerle, güvensizlik duyulması,
kınanmakta.

Anıklık: Doğal yetenek/ Daha az çaba ile verimlilik/ Tanrı vergisilik

(26.02.1992)

Bayram Kaya

Yalan Bir İnşa Şeklidir

Nesnel süreçler gibi yalanlar da olugulaşan, olaylaşan kendine özgü seçme ayıklanmasını yapmanın kesikli sürekliliği oluşla bir inşalar entegrasyonudurlar.

Kabataş yalanı ve Kabataş yalan inşasının hakikat (zihni gerçeklik) olan sapma açıları görülmelidir. Eğer görmezden gelinirse; Kabataş yalanına inanmağa eğilimli kitleler hafızasında bir figür oluşacaktır.

Kabataş yalanına eğilimli kitleler kendisine özgü olan imanı seçme ayıklama kriterleri ile Kabataş yalan fitnesini birbirine bağıtlayacaklardır. Bu kitlelerin, yanlış ve yersiz olarak, toplumsal olayları; sosyal dilin iman mantığıyla anlamaları, bir yanılısamadır.

Mütedeyyin kitle hayatı ve hayatın yaşantılaşmasını, imanı mantığın; Allahsız, kitapsız gibi sözel söylem kriterlerine uygun oluşlarına göre seçme ayıklamalarını yaparlar. İnançlı kesim Kabataş yalanı gibi fitne olan söylemleri bu algılarla, bu kabil kriter olan kodlamalar üzerinden anlarlar.

Çünkü bu dünyanın kodlama kriterlerine göre; imanlıları mazlum görürler. Onlara gibi inanış ve imanlı olmayanları da, zalim görürler. Açıkçası Allahsız, kitapsızların da; zalim olmayabileceği düşüncesini ve Allahlı kitaplı olanların da zalim oluşla, zulmeden olacağını daha işin başında bu alanın gerçekleştirmeler dünyası dışında bırakmıştırlar. Bu genel bir eğilimdir. Her şey gibi kendi iç istisnalarını taşır.

Bu nedenle Kabataş fitnesine çok kolay inanırlar. Allahsız kitapsız olma kavramı, öznel anlamalı olan dünyada hemen zalimlikle, zülümlükle reaksiyon olur. Ve bu yalan Kabataş'ta olmuş bitmiş olur. Bu nedenle Allahsız, kitapsız olmak bu dünyanın filtre edilmiş inşa malzemesi oluşla, zulmü; dolaysıyla nefret edilmeyi inşa eder.

Bunu, güya saldırıya uğraya türbanlı bacıları üzerine işeme, başına cinsel organ sürtme; yarı beline değin çıplak, deri maskeli ve deri eldivenli kişilerin marifeti oluşla söylemlerinizi; ne kadar fantezi ederseniz edin, pek pek akıl dışı kaçmaz! Bu fanteziler, zulmün alameti oluşla; kendi gibi inancılıkların öznel dünyasındaki imler, bellek düşüncesi olarak göz önüne çağırıştırılır.

Bu öyle bir garabettir ki Sivas'ta, insanları yakar. Kerbela'da insanları katleder. Ama bu katletme onun dünyası dışında kalışla, onunla ilişkilenemeyen husumetidir. Çünkü Allahlı ve kitaplı olanlar katletmez. Katletseler bile bunu; Allah için Allah'ın emri oluşla, cennet mükâfatı için yaparlar. Çünkü sosyal algılı süzgeç kodların seçme ayıklaması buna göre, böyle anlamaya göre inşa edilmiştir.

Bu tür katletmeleri hep ateistlerin yapacağına hükmederler. Hüküm gerçek olmasa da, camide içki içtiler, camileri bombalayacaklardı diye bastırılmış transfer olucu eğitimce, doğruların içinde olurlar!

Oysa doğrular dünyası, olumsuzlar dünyası oluşla, her şey olasıdır. İyi olan, gün gelir kötü olur. Kötü olan bir bakmışsınız ki iyi olur. Fakat bu kabil imanı sanal dünya her şeyin olumsuz olduğu değil, başta hüküm olunan (ön yargı olan) şeylerin dünyasıdır. Kötüler hep kötü; Ebu Süfyan gibi. İyiler hep iyidir; Ebu Bekir gibi. Aksini düşünmek, hani nerdeyse imandan şüphedir.

Kötü hükmün bir benzeri kendi dışlarındaki doğrular dünyasında oluşursa ki oluşur; bu oluşmaların anlaşılması imanı dünyanın dışında kalan gerçekler dünyasına göre ne ateistlikle, ne imanilikle ilgili olmadığı gibi ateistlik ve imanilikle ilgili olan şey de

değildirler.

Oysa imanilik, kötü olan şeyin gerçekler dünyası içinde aksetmesinde, ateizmin dahli olduğunu söyler. İmanı dünya seçme ayıklama kriterleri, kötü olan şeyin ateizmden olmayabileceği düşüncesini filtre eder. Bir filtre, "olmayabileceği olasılığını" işin başında filtre ederse, geriye o şeyin olacağı kalır. İşte zorunlu olarak olacak diye kalan şey olur. Ve bu olan şeyi, bu alan dünyası içinde; geleceği bilmenin bir mucizesi olarak görürler.

Bir kez yalana ya da yanılmaya sapma açısını göremezsek, zıtlık olması gereken süreç süzgeç edilip karşıtı olmadan içeri alındığında artık karşıtı olmayan sürece inanmak zorundayız. Süreç kendi tekli doğrularıyla kesikli sürekli olgulaşır. Yani bu dünyada yalan olan şeyin inşa konutları da doğru olurlar.

Nesnel olan şeyin inşa konutları nesneye göre doğrudur. Doğrular, nesneye göre düzeltilir ve doğrular nesneye göre mantıklı edilirler.

Yalan (nesnel olmayan, nesnel olup ta yamultulur) olan şeyin inşa konutları da yalana göre doğrudur. Doğrular yalana göre düzeltilirler. Yalana ya da doğru olmayan şeye göre doğruları, mantıklı edilirler.

Örneğin nesnel dünyada, nesnel olan şeyin, söz gelimi; bir sopanın size vurması ve canınızı acıtması doğrudur. Ve yine sopanın canınızı acıtması yanında sopanın onca belirimleri içinde dalda meyve düşürmesi de, baston olması da, yanacak yakıt olması da vs. hep doğrudurlar.

Oysa yalan alanda sopanın olmaması doğrudur. Sopa olmaz ama sopanın yapacağı tüm etkiler bu öznel dünyada yaşanır. Bu yüzden sopanın olmaması nedenle, sopa size inmez. Ve sopanın canınızı acıtamaz olması, doğrudur.

Nesnel dünyada doğru ile doğru olmayanı, yalanla, yalan olmayanı bağitleyip giriştiğiniz zaman bambaşka bir düşünce ortaya çıkar. Bu düşünce de, ne doğrudur; ne de yanlıştır.

Bir başka durumda; doğru olan nesnel alanlı dünyada; etki eşittir, tepki olacaktır

Oysa doğru olmayan alandaki öznel dünya da etki tepkinin karşılığı; etme bulma dünyasıdır.

Burada doğru eğri algısına bir açıklık getirelim. Öznelce sanal alana göre gerçek alan, yanlış alandır. Sanal alanın kendisi doğru alandır. Nesnel alana göre de; sanal alan yanlıştır, gerçek alan; doğrudur.

Bir farkla. Zıtlıklar öznel dünyanın işi değildir. Zıtlık imanlı kişiye, şüphe verir. Şüphe kişinin imanını götürür. Bu nedenle şüpheye düşüren zıtlık, öznel dünyada yanlıştır. Yanlış olan da öznel dünyanın dışındadır. Öznel dünya ayıkladığı şeyleri, bu dünyanın da dışına kendilerine göre kötüler dünyası olan gerçek olan nesnel dünyasına atarlar. Bu nedenle de, nesnel dünya daha kötüdür.

Oysa nesnel dünya içinde ayıklananlar, hep kesikli sürekli olanın hemen yanı başında durmaktadırlar. Yani başında olan şey yeniden bir seçme ayıklama sunusu yapak için göz önünde bulundurulurlar. Göz önünde olan şeyler yine bir başka şekilde kullanımdadırlar. Nesnel dünya, sanal dünya gibi kendi için sırça köşk yaratmaz. Tek

yanlı davranmaz. Nesnel dünya sanal dünyayı da kullanır.

Etki tepki dünyası olan gerçek dünyada suratına tokat patlattığınız birisinin size tepkisi, çok kuvvetli olasılık olaraktan, karşı tarafın da size tokat akis etmesi olacaktır.

Etme bulma dünyası olan öznel dünyada tokat yediğinizde, sopa olmayacağı için karşılığında tokat attığınız kişiden bir tokat yemeye bileceksiniz. Bu dünya, tokat atan bir dünya değil. Tokat atılsa bile atılan tokadın her hangi bir şekilde isnadı olan karşılığının sanal oluşla, sanal beklendiği dünyadır.

Ama biraz sonra ya da üç gün sonra gerçekler dünyasında tepe taklak yuvarlanıp burnunuzun kırıldığı ağızınızın dağıldığı süreçte duyulan acı; patlattığınız tokadın tepkisel karşılığı oluşla yorumlanacaktır. Sanal olan öznel dünya hep, gerçekler dünyasını yorumlar ve eleştirir. Kendisini eleştirmek gibi bir inşası yoktur.

Söz gelimi "Allah'ın sopası yok ya". İşte o da böyle adaleti böyle sağlıyor (tepkisini-karşılığını Allah'ın sopası olarak ortaya koyuyor) denir.

Öznel dünyada durum bu şekliyle mantıki ve doğru edilir. Koruk yiyen dedenin torununun dişi kamaşır olacaktır. Gerçek alanda koruk yediyseniz sanal alanda dişiniz kamaşacaktır. Gerçek olan alanda bir gün dişiniz kamaşır da.

Öznel olan sanal alanın seçme ayıklaması bu kamaşmayı inşa malzemesi oluşla içine alır ve konuşur. O zaman gerçekten yediğiniz nane, bir nedeni olmadan önünüze konur ve bu nane; nedeni ne olursa olsun; bu tür hesap görmeler; "deden kalma koruk yemenin kamaşması" ile bağitlanır.

Bu doğrudur. Çünkü kamaşma sanal anlamadır. Kamaşma gölge yansıma ve yaslama oluşla bir gölge yapanla ya da bir kamaşmayı yapana; dalıp çıkararak, sanal dünyanın bağıntın gerçeği (doğrusu) olurlar.

Eğer koruk yiyip te nesiller boyu torununun dişi kamaşmadıysa, aksine kamaşmak bir yana daha da bir abadı olanlar varsa; bunlar sanal âlemde görmezden gelinecektirler. Bunlar sanal âlemde olmadıkları için görülmez olacaklardır. "Başkasına ait koruğu yeme" öznel dünyanın dışındadır.

Çünkü dişi kamaşmamak gibi bir durum sanal alan için doğru olmayan bir durumdur. Bu sanal dünyada hep dişi kamaşanlar ve onların dişi kamaşmalarına değin hikâye anlatımları vardır. Yani gerçek dünyada "diş koruk yerken" kamaşır. "Dedenin yediği korukla" sizin dişiniz kamaşmaz.

Öznel dünyada siz başkasına ait bir koruğu yemezsiniz. Başkasına ait koruğu yemek, öznel dünya kurallarına göre dışta bırakılan bir seçme ayıklamadır. Buna karşın öznel dünyada "koruk yemeseniz de dişiniz kamaşır". Çünkü "gerçek dünyada koruk yiyen dedenin torununuzdur".

Sanal dünyada dişi kamaşmayanların olmaması neden mi, doğru olmayan bir durumdur? Çünkü sanal alanın seçme ayıklaması içinde dişi kamaşmamak gerçekliği hep dışta bırakılırlar. Dişi kamaşmak öznel dünya içine alınmış bir inşadır.

Sistem içinde hep dişi kamaşan torun örnekleriyle ya da falan şeyden ötürü çarpılmış yamulmuş olan insanların görülmez olan sopayla çarpıldıklarının anlatım inşa ve dolgu

malzemeleriyle doludurlar.

01.03.2014

Bayram Kaya

Yalan Hadle

Tırsanın bed halini ıslıklaması
Bu ne sevinç, şenlik tutar şamata
Kardeş, al düşmüş yüzüne
Kan damlarına görünür gözüne
El bakarım, kanmam sözüne
Bak aklıkla, belli ki zaman; güzüne

Tahtı revanı özlemedik, görkemi bizde
Biz doldurmazsak, tahtı revanın nerde?
Sefahatimiz olmasa da, ruh sefahatimizle
Kul hükümlü, devri devranımızı sürmedik
Beyhude kalıpta, cahil ömrümüzü
Bir hiç gezdirir gibi bedestende görmedik

Ahir ömrü bildik, zahir ömrü sürüp cerhine
Bu ne ki deyip, göz tokluğuna tükürmedik
Bedhahlarınıza gösterme tutu, iyicil tefahürle
Nifakı hadle, nice defterleri de dürmedik

Hep yalan idin, yalan gelmezdi sana sözlerin
Sıfattan düşerim de, şaşkın bakar gözlerim
Hal bilmez ki; bir yumup, açana dek özlerim
Yumması ne süre ki, anmaya kalmaz dizlerim

Bozumu bilmeyiz, bağ yeşertirsin güzüne
Zilleti sefihte reva lığa, ananı avradını deriz
Merakı hacet kalmadı ki, bakmaya yüzüne
Yalansın ya, ters söyleriz; frensiz gider düzüne

10.10.2011

Bayram Kaya

Yalancı

Sen
Yalan
Ve
Yalancısın.

Yalancısın
Çok kere.

Önemsemediğin
Halde
Önemser
Görünür
Önemsenmeğe.

Yalansın ses erip
Renk vermeyen
Akis misali
Dokunulamamada bile
Duyumsanmayan.

02.05.2007

Bayram Kaya

Yalansı

Masal bunlar, ah! Hepsi masal
Kandırılmanın uysallığında
Bal sürsem dudağa, hepsi yasal.

Yalansın yalan
Sensin, sana sen kalan.
Candanlık talan.

Şerefi alır, onurla verir yasal
Vesikayla yalan.
Korunurluğu asal!

Günü yaşar
Söylem, olanla boyu aşar
İsteklendirme kabarık taşar.

13.02.2007

Bayram Kaya

Yaman Duygu

Değil mi ki;
""Severiz yaratılmışları
Yaratandan ötürü""
Ne ki; şeytan taşlamaya gideriz
İş almışlık ödevinedir, götürü!

Değil mi ki biliriz;
""Bir cana kıymak
Tüm alemi öldürmüş"" gibidir
Sayarız olgunca kendimize nihat
Ne ki kalmayız geri;
Darul harple, arzı kılarız cihat!

17.01.2009

Nihat : Yakıştıır, huy

Bayram Kaya

Yangın

İlgisizce kundaklanan,
Seni bilirim seni;
Yangınlar çıkaran.

Ne yangınlar bilirim
Mazinin kucağında.
Atisi şimdi duran.

Der: korkma, ben ısıltı vuran.
Bilmez ki niye.
Kıvılcımlarından alev olan.

Ne ačkınlr tanırım
Sezilmedeyken daha
Sönmüş olur tüten sanırım.

Yar gel geçme esen yelin önünden
Viran mı durur sanırsın,
Yeşeren bağ sönümden

Aklı hicap etti, duyguyu kucak
Haraptar yaşamsallık; üfledi
Külden usulcak

Bir gönül bilirim eşti, seçti.
Alazlar kavurmada iken,
Bayram'dan da bayram geçti.

Söndüren ve sönen yönümüzü
Akalım atinin kucağına
Alevler sarsın önümüzü

Bayram KAYA

26.06.2007

Bayram Kaya

Yanılma saltanatı

Dün işlerlik develerle kervan, gündemden
Tercih olmasa, dualar sürsen, aşamasan
Düşer dün kendiliğinden bile gündemden

Altta
Yetim ve öksüz
Dul ve gazi
İşsiz ve bi haber.

Üstte
Bakan, hem de
Tam anlamınla!
Talipkar ve talipli*

Bin dinleme!
Her şey yolunda da
Bir biz rahatsızız!

Altta pes dayanılmaz.
Üstte muktedirlik sefahati.

Kendini ihale etmişlere:

Garip gureba
Kayıtlı, muhtaçlara.
İlgisel
Çözümleyici ve yükümlü!

Biz kayıtlılar
Umut gezdiririz
En vurulucu yanı sezdiririz.

Kalabalığa oynarız.
En dik olunan zamandır!
Kredili duyguyu boylarız.
Hamaset, maneviyat ve sadaka
Teşvik primidir.
Kayıtlandığımızı doy soy, boylarız.

Kalabalıklar batkını biz:
Toplum ve devlet olmanın
Gereği lutufsunulan!

Sorumluluk ve yükümsel görev
İhsansatılmıştır!
Hevesler döndürülsede
Açmaz burada.

Dün için söylenmedik ne kalmış günden
Dün sürerken açıklayamaz günü günden.**

13.04.2007

.* Abartı derecesinde işine istekli Sorumluluğu göz ardı edilmiş isteklilik

** Çün (Çun) : Sonuçtan nedene gidememe-tersinmezlik/Nasıllık, nicellikten, çünkü /Sebeup göstermekten edat sözcük...den dolayı...den beri- Bir şeye sonradan sebep uydurma

Bayram Kaya

Yanıltmacı Boş Söz Oyunu 1

Demokratik açılımdan istediğinizi buldunuz mu? ' Bu tarz sorular genellikle anlatımı içinde, kapalı bir özel anlatım ilişkisinin, tam bir tuzak ve cahillik bilmezliğini gizlemektedirler. Şöyle bir giriş ile konuyu açılımlıyayım.

Siz toplumda, işçi ve işvereni, bir masaya etrafında oturtursunuz. İşçi, üretim yapan, işveren ise bunun planlamasını, dizayn ve araştırmasını yapan, üretimin yatırımını yapan bir, ilişki düzen biçimidirler. Bunun ikisinin girişmesi, üretimi sağlarlardır. İşin bundan sonraki kısmı, üretimin paylaşılmasıdır.

Bütün kızılca kıyamette bu paylaşım da kopar. İşçi ve işverenlerin, bu paylaşım da, zıtlaşan bir paylaşım ilişkisi vardır. Yani birinin istemi, diğerinin zararına görülür. Kendi başlarına bırakılırsalar ya köleci ilişkileri ortaya koyarlar, ya da uzlaşmaz bir çatışmaya doğru, süreci kaydırırlar. Her ikisi de toplumun arzu etmeyeceği bir huzursuzluktan çatışmaların sürecidirler.

Oysa toplumun otoritesi bunları masaya oturttuk kimi alanda işverenin isteminde kırpmalar yaparak işçiye doğru eğilim yaklaşması yaparlar. Kimi kez de, işçi tutumlarının dan, işveren eğilimlerine yaklaşan belirlemeler yaparlar. Bu uzlaşma her yeni durumla, yeni uzlaşmaları; es deyişle, uzlaşmaların yeni olan ilişki tutumunu, eşdeyişle demokratik açılımlarını ortaya koyarlar. Kantarın topuzu genelde hangi yöne doğru kaçır? Şimdilik konumuz bu değildir.

Yani demokratik açılımlarınız, bir üretim tüketim tarzı, paylaşımlarınızı ortaya koyacaktır. Demokratik açılım, ilişkilerin tarzıyla belirlenişle işleyen bir yapı tarz bağıntısıdır. Elbette, bunların halk alanda, sosyal yapı içinde tüketilir olmasına ilişkin, yapılaşan bir tutumsaların kültürü de olacaktır. Yani toplumsal sağlayışınız, sosyal yaşama dek tüketilen kültürünüzü de, sürekli düzenleyen bir açılım olmaktadır.

Yani demokratik açılımın, zorunlu bir üretim tüketim yanı vardır. Toplumun üretim tüketim yanı da paylaşımın edinimi ile sosyal yapının (halkın) içine getirilir. Refahın yaşatılansan bir tüketim ilişkisi ve açılımsa düzenlenmesi de vardır. Demokratik açılım böylesine bir somuttu var olan toplumsal nesnellik düzey ve düzleminde olacaktan, bir yaklaşımlar silsilesidirler.

Söz gelimi toplumun gelir dağılımını halkta kişi başına; 10 000 dolardan 15 000 dolara çıkardığınız vakit, bu gelir yüklenmesinin toplum ve halk yapı içinde, 10 000 dolarlık gelire göre yaratacağı maddi manevi bir sirkülasyon ve bunu tüketimi olacaktır. Ve bu maddi manevi hak edişin karşılanması olacaktır. İşte demokratik açılım, bu gönencin topluma ve geniş halk kitlerine uzanabilecekleri bir ilişkiyi sağlıyorsa demokratik açılımlarınız olacaktır.

Oysa sizin; 'Demokratik açılımdan istediğinizi buldunuz mu? ' sorunuz, hiç de böylesine bir toplumsa ilişkili haklılık zeminini karşılamıyor. Demokratik açılım sosyal yapının toplumdan aldığı payı tüketen yaşantı aşması olmayıp, sosyal yapının geri düzlem konumlarına çöken, düzlem konum ilişkilenmesini parlatıp parlatıp halka sunuyor! Yani şaşkın ördeğin geri geri yüzmesini, özgürlük ve demokratik açılım ilişkisi sayılmasıdaki, bilmezliğiniz vardır.

Oysa eski etnik yapı ilişkiniz şimdinin; ne üretim ilişkisidirler, ne de halin tüketim ilişkisidir. Bunun içindir ki, demokratik açılım toplumun, toplum sal üretim edinimleri yapısını; halkçı yapıya doğru gönenci tüketim ilişkisi olarktan, götürüp dağıtmıyor! Ki sürecin, sürekli bir demokratik açılımdı düzenlemesi yapıyor olsun.

Demokratik açılımla sizin kast ettiğiniz; dilde yayın hakkı, din, gelenek görenek gibilerdirler. Demokratik açılım bu bağlamla, sanal ve soyut olaraktan doğrudurlar! Demokratik açılım; reeldeki mevcut toplumsal yapı ile ve toplumsa aitliklerle çatışmaktadır. Demokratik açılım, toplumun mevcut üretim -tüketim ilişkisi içinde hiç yok.

Oysa demokratik açılımla milli gelirden alınacak pay, kaçtan kaçta çıkacaktır? İşsizlik nereden nereye inecektir? Halkın eğitim seviyesi ve eğitimin kalitesi nerelere yükseltilecektir? Yine yurttaşın sağlık tüketim kullanımı, nerelere değin genişletilip, sağlanır olacaktır? Yurttaşın enerji tüketimi nasıl artırılabilecektir? Yurttaşın gezme olanakları gibi karşılanmaları demokratik açılım hedef almalıydı. Karın doyurmayan kuru gürültü ve palavralar olmamalıydı!

Ve de demokratik açılım; üretimin-tüketimin, toplumsal paylaşanları içinde olmayan, bir durum olaraktan da söylenmektedirler. Örneğin, yurttaşın işsizliğin ne kadar azalacağı hiç söylenmemektedir. Ama birbirlerine sözlük alıp, sözlük vermekteler! Oysa bir Roma dili sözlüğü de çıkarsanız, size kimse bir şey demez. Bunlar öznel tüketimin satın alınmasıdır.

Bir ülkeyi, beraber kurmuş olmak; bir geri düzlemde olan ayrılıkçılığın gerekçesi de olamaz. Her halkçı etnik yapı, ülkeyi beraber kurmanın mazeretini, kendi etnik ayrılıkçı etnikliğine gerekçe yaparsa, o ülke hem kurtarılmış, hem de yeni inşa ile kurulmuş olmaz. Bu mantıken de böyledir.

Bir yurt, dış saldırıya karşı birlikte savunulmuş ve bince yıllık girişmelerin diyalektiği ile, yurt kapsamındaki, toplumsal işleyiş unsurlarının düzenlenme ve paylaşımında da ittifaklar edilmiştir. Yani etnik olmanın düzey ve düzlemi bu bin yıllar içinde aşama aşama aşılmış bir ekonomik ve siyasi entegresel birliklerdir.

Siyaset de, öznel olmayan; toplumsa üretim ve paylaşımın; tüketimden yaşantı aşılma refahının siyasetidir. Ki her yeni üretim tarzınız, her yeni paylaşımın ve her yeni özel sosyal yaşantı aşmanın da, demokratik adımlarını ortaya koyacaktır.

Sanal ve soyut olan, sanal ve soyutta hakikattir. Reelde gerçeğe yaklaştıkça toplum içinde uygulanır. Oysa gerçekten uzaklaştıkça saçmadır. Bir Roma dilini ve Roma kimliğini halktı özel yaşamda yaşatıyor olmanızda, bu coğrafyanın demokratik kültür kullanımının toplumsal girişmeyen, sanal bir serbestlik hakkıdır!

Sosyal açılım; geçmişte aşılmış, sosyal değeri kültürler üzerine çöken bir açılım mı olmalı? Yoksa yeni toplumsa üretimin ve paylaşımın, tüketimci bilim felsefesi ve teknolojilere dek olacak kültürlerin bileşeninde; yeni sosyal kültürlerin kesişmelerini mi ortaya koymalıydı?

Eğer bu bilinç düzlemi ortaya konmuşsa, demokratik açılım, bir toplumsal kazanımın sosyal tabanın tümüne ilişkin yeni bir anlaması, üzerinde olacaktır. Toplumsal bir refahtı pay, sosyal yaşama dek girişmenin, anlama mantık temeli üzerine oturtulan bir konumlanması ise, ancak o zaman demokratik açılımınız, söz konusudur.

Örneğin bir Roman açılımı nedir? Daha işin başında çuvallamaktır. Çünkü; eğer bir Roman, toplumsal üretim zinciri içinde ise (ki öyle olmak zorunda) ve üretimde aldığı pay, haksız bir paylaşımın sektesine maruz kalıyorsa; zaten üretim zincirinin bir üreten

emekçi elemanı olaraktan, o sahaya ilişkin örgütlü mücadelesinin içindedirler. Demokratik açılımınız, bir Romanın demokratik hayattaki rutin bir sosyal hak arayışı içinde olacak ise, bu açılımların ayrıteten ve özellikle Romanı, Roman olaraktan vurgulanmasının; hiç bir anlamı, icap etmez.

Sürecek

Bayram Kaya

Yanıltmacı Boş Söz Oyunu 2

Yok, eğer Roman vatandaş üretime katılamamış paylaşımından hak almıyorsa, sosyal devletin bir aitti yurttaşı olarak yasal korumalar derhal götürülmeli. Götürülmüyorsa toplumun icraya değin denetim mekanizmaları harekete geçirilmelidir. Bu bağlamda da kişilerin etnik kimliği olan Roman söyleminin yine hiç bir anlam ve gereği yine yoktur. Yani halkçı bir söylem olan etniklik toplumsal söylemin dili ve anlatım tarzı olamaz.

Eğer Roman söyleminde, çalgı aleti çalma, göbek atma, eğlenme gibi halksa olan tüketimce yaşantılara değin genel eğilimler öne çıkarılıyorsa; bu toplumun bir yansıyış biçimi değildir. Halkın refah tüketimine ilişkin, tercihlerini oluşturan bir eğlence tüketim harcama zevki olan, duruma göre halksa istihdam gönencidir. Açılımınızı gerektirmez. Halk bu gibi medyumluk, büyücülük, üfürükçülük, fal, astroloji gibi şarlatanlıklara da oldukça prim yaptırmaktadır.

Siz bir geri düzlem, etnik halkçı yaşamı, toplumsal yaşamın ve toplumsal kültürün aitliği olan bağıntı içine getirememişseniz. O sosyal yaşamı, kendi etnik düzlemi içinde, kaderlerine ve kendi başına bırakmışsanız; bu yapıyı, toplumun refah seviyesine yüceltecekken; toplumu bu geri seviyeyeli zaman zemin düzlemine doğru parçalamanız, demokratik açılım olamaz.

Toplumun eğitim öğretim yapması; bilimi yayması, bilim sanat oluşturma dili, toplum içinde adı ne olursa olsun, etnikliği aşan, evrensel olana doğru giden bir dildi tutumdur. Değilse bir toplumun keyfiliği ile bir ırka münhasıran gözettiği bir durum değildir. Bugüne değin böyle olmuş olabilir. Ama günün süreci buna cevaz vermeyen nicelenmelerle akıp genel ortalamaya doğru yükselmektedir. Siz bir toplum dilini ilk başlarda böylesi bir öznel, sübjektif, egemence amaçlarla da kurmuş olsanız dahi; süreç ve süreç ilişkileri sizin keyfiliginizi hep alaşağı eder.

Önceden başlamış bir süreçte, etnik kaygılarla gerisin geri işletilemez. İşletilirse eğer; sürecin ilişkileri dağılacığından, süreç parçalanır. Bu günkü toplum, bin yıllık ilişkiler toplamı olan bir sürecin toplumdur. Söz gelimi sürecin başında bir etnik yapının egemenliği ve bir işleyiş tarzı varsa da, şimdiki işleyiş ve kullanım artık o tarz olmayan bir işleyiş ve kullanımdır. Yurttaşın sürece egemen olduğu durumdur. Tarih bilinci buna: Fetih eden, fetih edilir der.

Bir toplumda, onlarca yıl; siyasetin ve icraatın yanlış ve keyfi uygulanması çok görülürdür! Paylaşımlara dek refah, can güvenliği gibi toplumsal unsurların anormal yansıtılması vardır! Bu aykırı uygulamaları toplumsal güçlerin hareketi ile hukukun zemininde her zaman görmek karşılıklı yüküm eşilmeli eytişimi içinde olmak, zorunlu bir aidiyeti yurttaşlık bilincidir.

Bu arayışlar, ulusal ve uluslararası platformlarda gösterilerek, toplumun geri beslenme yasaları kontrol edilerek, sistemin düzeltme hareketleri, toplum ve tüm halkın katılımı ile açıklığa kavuşturacakları zorunlu bir en temel durumdur.

Eğer siz halkı cahillikleri içinde tutup, toplumun dilini; halka iniyorum diyerekten, halk dili yapmışsanız; halk toplumunu; halkın inanç (etnik) değerleri ile yargılayacaktır. Ortaya da toplumcu işleyişlerle, toplumu anlayamayan bir halk yerine; toplumu halk (etnikti-inançtı) gözü ile anlayan, halkçı ucube toplumlar ortaya çıkacaktır.

Burada halkçı (etnikçi) deyiminden; toplumun, halktan yana politikalar uygulamasını ve yine halkın refahını oluşturan ideolojilerden yana olmasını; halkın üretim tüketim yapması ile o halkın dünyaya ve evrensel işleyişlerle; toplumsal işleyiş yasalarına

katılmasını; halkın, kirli siyasetin, topluma inanç ve etnikti anlama kalıplarıyla bakar olunmasını, ayırmak gerekir.

Bu ayırmayı yapamayan siyasetler dahi bu işi ister istismarı bilinçli, ister bilinçsiz olarak; baksınlar. Bakış böylesi bir gaftı, halkçı, inanca dek etnik demokratik açılımın hiçliği yönüne yelken açacaktır. Sonrası da bir kör dövüşüdür. Halkın bilinçlenmesi adına, haber alma hakkı adına yapılan programları halka soracaklar; Demokratik açılimdan istediğinizi buldunuz mu?

Burada yutulan ve yutturulan nokta şu; yapılanlar bir demokratik açılım mıdır? Yani sizler toplumun dilini kullanıyorken, toplumun dili ile bir üretim yapıyordunuz da; kendi ana dilinizi topluma ve etnik düzeye belirleyince; üç kez daha çok üretim mi yapar olacaksınız?

Toplumun dilini kullanırken, bir pay bile almıyordunuz da, kendi kimlikli dilinizi kullanınca tüketim payınız üçe mi çıktı? Veya halkçı özel kimliğinizi kullanınca payınız üçe mi katlandı? Kendi dilinizi kullanmadığınız için mi feodal baskıların altında inim inim inliyorsunuz? Demokratik açılım (!) olunca, toplumun üretim tüketim ve paylaşım olacak olan gönenciniz artıp, yatırım patlamaları ve planlamaları mı devreye girmektedir? Bunların hiç biri ufukta yoktur. Öyle ise demokratik açılımın anlamı nedir? Etnik özel öznel kullanım demokratik mi?

Kendi dilini kullanınca feodalizm, terörizm şıp diye bitecek mi? Kendi dilinde yayınlar yapılmaya güvenliğimiz, daha mı kararlı hale getirildi? Ya da bunların; zaten olması gereken etnikti inanca dek halkçı isteklerin toplumsal demokratik açılimla ne ilgisi vardır? Bunlar kişilerin inkisar ve inisiyatifinde olan, kendi yaşantı aşmasının halkçı bir tüketim keyfiligidir. Kime ne ki! Halkçı yaşam kamununun güvenlik ve düzenini tehdit etmedikçe, kendi tarzlarıdır.

Özel bir dil, bir toplumu toplum eden, şablon oturur unsurlardan değildir. Bir toplumu toplum eden unsurların, her bir ilişkilenmesi içinde yeniden ve yeniden oluşturulan iletmeye değin unsurudurlar. Yani kimsenin etnik kimliği, toplumun iletilmesi değildir. Toplum, bir kimliğin; gittim, geldim, oturdum, merhaba vs. nin etnik olan dili ile işlev eşmez. Toplum kirşof kanunlarının, om yasaının, bir bilgisayar terimli vs. dili ile teknoloji ve üretim girişmelerini işlev eştirir. Bunlar etniğin dili değildir, toplumun dilidir. Etnik halk içinde dilini kullanır.

Her etnik dil, kendi oluşma zamanının ilişkilerini anlatır. 1500- 2000 sene evvelki etnik dillerin, ister dini bazda olsun, ister toplumsal teknik bilimsel bazda olsun; bugünkü toplum dilini ve bu günkü toplumsal dilin anlatımı olan ifadeleri, kavram ve tanımlamaları bilip; ortaya çıkarıp; günümüze aktarması olanaksızdır. Toplumun dili üretimsek, teknik ve bilimsel terminojilidir. Onbinleri aşan sözcük kullanımdır. Halkın dili inanç seviyeli, rutin iletişim aktarımlı bini bile bulmayan sınırlı dil tutumludur.

Şu bir kere kulaklara küpe olmalı. Etnik diller kısır verimsiz etnik yapızaman düzlemlerinin girişmesi ile ortaya çıkmıştır. Toplumun dili ise, toplumun çok yönlü ve oldukça karmaşık girişmelerinin ortaya koyduğu bilimse, kurumsa, yönetse, planlamacı, teknik dilidir. Yani toplumun dili, hiç etnik yapının anlama ve anlatım dili girişmeleri içinde olmayacak bir toplumsal ilişkilerle ortaya çıkmıştır. Toplumsal ilişkileri de hiç bir etnik yapı belirleyemez. Aksine, toplumsal ilişkiler; toplumun dilini belirler. Halkın dilini de etnik inançlar belirler.

Eski bir toplumun dili, büyük oranda eski fetihçi unsurların sirayeti ile belirlenirdi. Oysa yeni toplumun dili kimi yeni üretilen toplum dili kurallarını biçimlemiştir. Bunlar benim konumun dışıdır ve bu tarihsel bir zorunluluktur. Eski tarihin öznel bir unsuru olan dili 1700lerden bu yana sanayi toplumun ortaya çıkması ile gelmiş bu yeni yapının kodlayanlarınca oluşmuştur.

Artık yapı bunun üzerine olabildiğince birçok farklı unsurların diyalektiği ile oturtulmuştur. Tarihin tekeri tersine döndürülemez. Artık toplumun dili o fetihçi unsurun dili bile eğildir. Hatta ortaya çıkan bu dil hiçte etnik bir dil olmadığı gibi, belli toplumun gücünü de aşan bir dildir. Söz gelimi kuantum, izafiyet, kaos, entegre, iyon devinmesi... gibi dildi anlama anlatım bir toplumun dillerini de aşan bir bir Esperanto dil süreçleridirler.

Eğilim eşme bu akışın süreci yönündedir. Bu sürece aykırı olan her şey; ne özgürlüktür, ne haktır, ne ana dili kullanma hakkıdır. Ne de demokratik açılamdır. Halk bu süreci istediği gibi tüketir. Ama halkın bu süreci toplumda oluşturulamaz. Çünkü halkın tüketim ve kullanımı bireyseldir. Bireysel olacakla tüketilen, ve eytişimsel olacakla yeniden ve yeniden yükümse üretilmeyenler de topluma mal edilişlerle şamil edilmez.

Toplum, uzun tarihi süreçlerin, etnikti birikimiyle ve bu birikimlerin siyasi konfederasyonları ile ortaya çıkmış, dönüşülmüş devasa bir yapıdır. Toplum üretim tarzını ve üretim tarzının paylaşımını o toplumdaki herkese hak kılan; siyasi ideoloji sel, halktan apayrı bir yapıdır.

Nasıl suya baktığınızda, hidrojene ve oksijene (etniğini) değin bileşenlerini göremez de, suyu görürseniz, topluma da bakınca etnikleri değilde; bu birleşmenin dönüşenini entegre olanını görürüz. Üreten ve onun tüketimini yaşantı aşırın bir sosyotoplumsal yapı görülür. Bu yapıyı toplum belirler. Toplumun belirlediği yapı üzerinde kişiler paylarını, keyfilikle devinirler.

Sosyal (etnik totemi inanç bağ) aitliklerle yeni olan toplumsal bağ aitlikleriniz bu yeni yapı olan toplumun içindedir. İstemler, demokratik açılamlar, bu toplumsa yapının tümleşği ile bağıntılı girişmelerin sağlanmasıdır.

Değilse sen çocuğunun ismini Berivan ya da Yorgo koyacakmışsın, bu toplumun umurunda bile değildir. Bin yıldır çocuğunuzun ismini, toplumdu, ya da kendi kimliğiniz dahi olmayan, Arap'tı; Ayşe, Fatma, Ali, Ömer olarak belirttiniz, toplumun umurunda oldu mu ki; şimdi şem mame deyince toplumun umurunda olacak! Bunlar siyasetin halkçı tutumla davrandığıdır.

Hâlbuki bu isimler, etnik olarak ne olursa olsunlar; toplumda bir anlam ifade edebilmeleri için başlarına bireydi nesnel ve üretime dek, toplumsal belirleyenle sıfatlar alırlar. Örneğin; Op Dr. `dur, Avukat filandır; kimya mühendisi; gen bilimleri ana bilim dalı başkanı; nükleer tıp Uzman'ıdır.

Toplumun dili budur. Değilse toplumun dili ayşe ali berivan mammo olan inançtı dil değildir. Toplum dili olan; uzmanlık, kariyer, ehliyetlilik, liyakat rütbe gibi mesleki isimlere değin belirtmelerinde etniği olmaz. Avukat Alideki Alinin, Bilgisayar programlayıcısı Ömerin isimlerinin halkçı etnik olan dini anlatımının burada hiçbir hükmü, hiç bir kıymeti harbiye si yoktur.

Yani sosyal, halkçı kimliğin toplumda ne işi, ne de yeri vardır. Bunun ne demokratik

açılımı olur, ne de anti demokratik; açılımı olmaz. Etniklik halk içinde kendi kendine hoşgörücü olacakla, organizesi olur. Toplum bunların topluma yansıyan zorunlu aktarımları olduğunda aracı bir geçişen çözümler ve kolaylıklar üretir. Halk içinde sade Alinin, Ömer'in, Ayşenin, Büşranın, Mervenin, Safanın bir anlamı olur. Bu da toplumun hiç de umurunda değildir.

12.01.2011

Bayram Kaya

Yanışlar Hep Aynıdır

Yanışlar hep aynıdır
Yananlardansanız eğer
Bu nedenle yangı geçmez anmaya değer.

Katılaşılsa da
Geçen geçti dense de
Alevler insan yüreğini ayırmaz

Yanışlarda birdir insan yüreği
Acısıyla kahredişiyle
Aynı yakar yangın
Yakış yanmayı eşitler
Hele de
Emeğin ekseninde
Kolektifin bilinci
Kolektifin yazgı ve ıkariysa

Aynı yakar
Somada da
San Jose Capiapo'da
Ne ykleri ne emekleri
Farklı değildir yanışın dil ezgi kültürleri.

Ben smrmyordum zenciye
Trk, Krd
Soma'daki de smrmyordu
Roboski'deki de
Ağrı'da ve Kırşehir'deki simitçi de!
alışmak ve üretmekle ömrü srmek
Neydi emekçinin üzerine beyaz diye yürümek?

Kimdi bize
Ölümlerle geçen geçti diye
Emeği, emeğin bayramını anmayı kaldıran?
Kimdi bize benim dilim benim kültürüm diye saldıran?
Madende kömür, Barajda retim mr
Tersanede, fabrikada sömürü
Olmaktan başka, karın doyurur
Açlığı ve acıyı ifade eder dil
Ve ortak kültürümüz m vardı?

Dinim, imanın, dilim kültürüm de desen
Eni konu tüm mesele;
Köleliğe, köle olduğunu inandıramamaktı

Her yerde aynı sızlar
Emekten başka
retmekten başka
Yaşamı söylemekten başka dil ve kültür bilmedim
Smrlmenin emeğin; dili, dini, milleti yoktu

25.05.2014

Bayram Kaya

Yansıma Devinmesi

Yansıma, bir çeşit manyetik kuplaj (aktarım geçişi) dir. Temelde çoğu durumlarda pasif olacak la sürekli bir çevre ilişkisidir. Bir durumun diğer bir durum üzerine, fiziksel ayrılıkların; elektriksel, optiksel, manyetik bağlarla ilişkilendirilmesidir. Çevrenin kimi ve bazı ve tüm özelliklerini, farklı farklı olacak la belirtmektir. Bir taş Güneş'in etkisini ısı olarak yansır. Bir su güneşin etkisini buhar olaktan yansır. Bir ayna güneşin ve çevrenin çokça, özelliklerini yansır.

Yansıma bir girişmedir. Kendilik olayların başlamasıdır. Kendilik derken keyfice değil de, dıştaki etkilerin zorunlu olaktan kimse demeden, girişir olmasıdır. Söz gelimi Güneş kendi etkisiyle kimse demeden; diğerlerinin de kendi etkilenmeleriyle; suyu buharlaştırır, yaprağı sarartır, meyveyi olgunlaştırır, çevreyi ısıtır ve ısıtır. Kendiliğinden dediğimiz böylesi bir zorunlu yansıma girişmedir.

En temel halden, en gelişmiş hale doğru, sürekli bir süreç eşmedir. Sonsuz manadaki kesikli olacak sürekliliğin sürecinde, determinist bir belirlenme yokken; görece, zaman düzlemi olayları bağıntılı olacak la, kesikli belirlenimler vardır. Duyum lama, sinir ve beyin faaliyeti olacakla, kesikli sürekli yansıması bu doğal halin iç yansımaları, sürekli gelişen ve girişen yansıma sürecidirler.

Isınan taş, ısınan metal, ısınan yaprak, ilk temel girişmeleri olan elektron hareketlerini hızlandıran ya da yavaşlatan, elektron bağ hareketlerini, gevşeten bir devinimler içine girerler. Hatta elektron transferleri (geçişmeleri) başlatırlar.

Yansımadı seyredişlerin bir yol alış şekli de, bir yansılanımlarla ve yansıtma biçimleriyle de cismin boylarının uzatır olması ve cismin yer kaplama genliğini artırır olmasıdır. Elbet bunlar kontrolsüz ve basit pasif yansımadırlar. Yansıma olayı yansıtmayı ve yansılanmayı içeren çevrimli dönüşmedir.

Bir öğretmen ders verir olduğu müşterilerini, öğrenci olacakla, öğrenciliklerini belirler. Ama öğrenciler de; öğretmenin, öğretmenliğini belirlerler. Yani belirleyen (öğretmen): belirlenir olur (öğrencilerince) . Eş deyişle belirlediği ile belirlenmek, bir yansıma kuralı olmalıdır.

Böylelikle de yansıma; yansıtmayı (etkin öğretmenliği) ve yansılanmayı (edilgençe öğretmen olduğunu belirlemeyi) içeren çevirime dönüşür. Ya da, öğrencinin varlığı öğretmeni, öğretmenin varlığı da, öğrencileri belirler.

Bir öğretmen de hem öğrenci hem de öğretmendir. Baş ve son, neden ve sonucun aynı şey olması yansımasıdır. Anne çocuğu, çocukta anneliği belirlerken, baş ve son bellidir. Neden ve sonuç aynı değildir. Böyle yansılanım olmaları da (yankılanmalar da) seçimlik (ayırt edilirlikle) bir yansımadır

Doğa, ayna içi, ayna görüntüsü gibi birçok yansıma türünü, kendi temel örgüt düzeninin iç ve dış ortamının da etkisi ile kendisine zemin sel alan devinmesi olacakla, giriştirir. Yani aynı yansımanın aynı derecesinde bir olay genişirken, diğeri buharlaşma olacakla, yada ergime ile kendisini dışa vuracaktır. Yansıma, olayın, iç, dış etkilerinin seçilme ayıklanma ilkesi gibi kendisini dışa vuran bir girişmesidir. Yani kendilik bir ortam filtre ve fren işlev eşmesidirler.

Doğa bu ilişkilerin üzerine, inşadı örgütlenmeler koyar. Bu ilişkilerin kesikli sınırlı, sürekliliğini oluşturur. Yansıma süreçlerinde tekilliğin ya da daha çok olan farklı girişmelerin birbirlerine göre çoklu (plüralist) ilişki biçimine dönüşürler. Bu doğal

durumlar, pasif olurluklarla ve organize ilişki olacaktan, hep bir şekilde ve sürekli olacaktan vardılar.

Söz gelimi çevrenin ısıl etkili yansımalarını; nesne ve olaylar yansılanması olarak belirirlerken o etki varlıkta boy uzaması ve genişleme, buharlaşma, ergime gibi farklı yansımaları devinimlere dönüşürler. Doğa bu kendilik devinim girişmelerini, kimi kez pasif etkilerle, kimi kez sürekli ve tesadüfi etki ile girişmelerin çevrimine katar.

Bu dıştaki genişmedi ve boy uzamalı devinim içte; elektron devinim şiddetlenmesidir. Elektronikte birçok elektron yansı anmasının girişmesi olacaklar bir tepki ilişkisi ortaya koyarlar. Yine söz gelimi bir yaprak ya da bir hücre organizesi de bu gibi ayrı ayrı farklı yansıtımların birbiri ile girişen ilişki organizesine dönüşmüştür. Bu süreçler en basit halden, en karmaşık olan işlevlerin yansımalarına değin bir girişmeler biçiminde örneğin; yaprakta fotosentez olayı örgütlenmesine değin yol almıştır.

Buna iç simbiyoz (endo simbiyoz) yansılanma denmektedir. Bu iç süreci yansılanmanın zemin alan devinmesi, sürecin dışında da, kopyalanır. Volvoks hücreler yaşamı (kolonisi) , sürü yaşamı, sosyal birlikler yaşamı ve toplum yaşamı gibi ilişkiler, içteki bu yansıtılmanın dışta süren, dışta örgütlenen süreçlerin, çok gelişmiş bir yol alma şeklidirler.

İç yansılanmanın plüralist (çoklu) simbiyoz girişmesi, sinir, hormon iletileri örgütlenmesi biçiminde bir zemin alanla; öznel beyinin ruh belirmesi düzey ve düzlemine gelmiştir. Bunların da geleceğe dek süreci oluşmalara neden olacağı çok açıktır. Bu açık bilgi çok uzun girişme ve dengelenmeli her bir yansılanmasının da, gelecek içinde şimdiden tomurcuk olan durumlar olacağı da, artık günün bildik pekin bir bilgisidirler.

Doğa, genel bağıntılı ve özel bağıntılı olacakla, kendi kümesi içindeki kendi olay ve olguları üzerine, kendisi kendisine, etkimeli olamakla yansıyacaktır. Doğa, kendi üzerine olan yansımalarını, her biri bir belirme olan; bir iç ve bir dış, olgu ve olaylarıyla gösterecektir.

Bu durum doğa sürekliliğinin görece her bir olgu olay gibi kimi birbiri ile ilintili kimi birbiri ile in direkt ilintili, parçalanmış süreçli ilişkiler ağı olacakla, yansımalarıdır. Olay ve olguların geleceğe süreci doğanın hem bütünlükle hareketidir, hem de doğanın parçalı yansımalarıdır. Doğa hem bir iç yansımalar bütünlüğüdür. Hem bu bütünlüğün farklı devinim enerjisi yoğunluklarının da tek tek olaylarla olan çelişkili birliğidirler.

Bu çelişkiler içteki enerji rüzgârını akıtıp dönüşürler ve enerjiyi de dönüştürürler. Bunlar, çevrimli devinimleri başlatan girişmedirler. Genel bağıntının birbirlerine görece iç dış olmanın kesikli sürekli ilişkisini ortaya koyan girişmeleridirler.

Yine bu girişme yansımalar, temas ya da uzaktan etki ile etkilemedir. Tıpkı birincil ve ikincil sarımlı bobinlerin birbirine enerji yüklemeleri gibidir. Çevrenin aynada yansımaları gibidir. Çevrenin aynada pasif yansımaları, aynada ağaç bitirmez.

Ama ağacın insanda yansımaları, yeşillik faydaya olanlara binaen ağacın çevrede bitmesini sağlar. Ağacın insana yansımaları, yine insanın ağaca olan bir yansımalarıdır. Bir sıcaklığın (parçacıklarca) temastı aktarımı gibi geçmesi ile aktif parçacığın diğer bir oluşma üzerinde, dolaşıma (yansımaya) katılır olması, iki girişmeyi eşleyişle, yansımaları hafıza girişmesinin bir zorunluluğu vardır.

Yansıma bir belirme biçimi olup, çok farklı enerji transfer durumu ve enerji sirkülasyon durumudur. Yansımada aktarımlarını, imaj olacaktan, yansıdığı boyut düzlemler içinde, etki olacakla korunurlar. Bu transkiplasyon bir özelliktir. Siz bakınca sadece görmezsiniz, gözünüzü kapattığınızda görüneni imajinel yansımayla aklıda çağırır isinizde. Aynı şeyi dokunduğunuz, kolladığınız vs. yansımaların temastı (iletilme) ve temastı (iletilme) olmayan, aktarımları; doğanın şema davranmanın temelidir.

Elektronikte bir katın kazancı, diğer kata bağlanırken kondansatör direnç gibi bir birine bir temastı düzenekle iletim ile yapılacağı gibi bir birine temas etmeyen, sarım sayıları ve sarım nüveleri ayrı iki bobinin, bir birini uzaktan etki ile etkileyen bir aktarımla da yansıtırlar. Yansımalar taraflar içinde, çevrime girerler. Yansımalar geri (beslenmeli) ve ileri süreçli yansıma girişmeleridirler.

Yansıma bir girişmedir. Tıpkı bir ışık kaynağı karşısındaki cismin gölgesinin düşmesi gibi olgu ve olayların hem kendi üzerilerine hem de çevre olgu ve olayları üzerine bir akustik bir manyetik bir gölge olay düşmesi gibi enerji geçişmesidir. Bir çeşit olay ve olguların özellikleri olan olay ruhudur.

Yansıma çoklu yüzü ile belirmenin algılanmasıdır. Bunların örneğini de sosyal yapı olan tabu, totem gibi girişmeler üzerinde vereyim. Siz yansımının bir yüzünü fark edip takılır kalırsınız. Oysa o anda sizin fark edemediğiniz girişmenin diğer yüzleri de belirip, doğmuştur. Olay, olgu bir içti süreç sonucu, siz acıkırsınız. Acıkmanın dıştan sağlayıştı olacak seçilim tutumları da size, acıkmanın bir güdülemesi olacakla yansır.

Siz bu güdü ile dışta davranırsınız. Davranışınız sağlanmışsa bu size haz verir. Eğer, ihtiyacınızın yansıması sağlanamamış ise eleme, kapılırsınız. Sağlayışınızın karşılanıp karşılanmaması da, sizde haz ve elem oluştu his yansımalarıyla belirirler. Hazdı duygu sizde minneti (saygı ile yönelmeyi ona vefa duymayı) oluşturur. Acıkmanın sağlanamaması kaygısı sizde çevreye karşı mihneti (sıkıntıyı) ve kaygıyı tetikler. Her iki duyguda, tabu ve kutsal olanın; saygı korku karışımı im kılınmasıdır.

Sosyal birlikler girişmeli, çoklu duyguların tedirgin eden duygularını; yalın aştırarak, sadeleştirerek minnet ve mihnet üzerinden, biyolojik bireyin, işini kolaylarlar. Sosyal birlikler biyolojik bireyin bu algılarını tabu ve totem eksenli aidiyeti ilişkilerle giriştirirler. Artık kişiye göre olan yansımaların çoklu bilinç edilemeyen yansımalar girişmesi; tekilliğin kayrası ve gözetmesi biçimine toplanmıştır.

Totemdi adım: insanın insanlığını kazanmasında çok önemli bir öznel tutum devinmesidirler. Yine bu devinmeler, kişiler sağlayışlarını; kişiye elde ettiren, insanı sosyal kılan; çok önemli bir girişilme biçimidir. Müktesebatları muhafaza etmenin ve muhafazakârlığın kaynağıdır. Bu muhafazakârlık, meşrutiyetti, yaptırımın otoritesi oluştu.

Totem böylesi yararlı girişme iken, totemin fark edilemeyen, diğer bir yüzü de, aynı anda belirmişti. Totemdi yararcı düzlemle yansıyan, olumsuz yüzlerden birisi şudur. Totem duyguya alışan insanın, bu güvenlikti minnet algısı, yeni değişmeler karşısında, insanın dirençti travması olacaktı. İnsanın muhafazada gerici direnç eşmesi olacaktı. Bu yansımının, farklı; değişik, çoklu algılanabilirliğidir.

Yaracı olan totem duygunun, bir başka olumsuz yansıması da şudur: İnsanın bilinçli düşünmesi olan çoklu mantığı yerine tabudu inanç; çoklu yansıma olan algı anlamayı

sadeleştirdi. Hedonist olan haz ve elem duygusu üzerinde, inanaçtı tekçi mantığa yönelindi. Böylece tabucu bu sadeleştirmeler tekli mantığın, inanç mantığı Şekli ile etnik insanların genel anlama mantıklarının temeli oldular. Aslında bu mantık, gelişmeler karşısında; anlayamamanın mantığı olmanın yansımasıydılar. Şimdiki çoklu mantık, bu tekil donmuş sosyal mantığın üzerine, bir kategoriye olmaktadır.

Görüldüğü gibi temeli bir enerji sağlama ilişkisi olan açıklık beliriminin aynı anda yansıması nereye gelmişti tabi orada da kalmadı. Konumuz bu olmadığı için sürdürmüyorum. Sadece yansımalar aynı anda da, bir ayna içi görüntü yansıması olması iken; bizler tarafında ancak ihtiyaç halinde görülür olmasının paradoksunu, ortaya koydum.

Bir beliriş olan yansımanın, iç yansıması vardır ki bu iç yansıma, sizi dış tarafta da hem davrandırır. Hem de, dış davranışın iç yansımayla girişenli olacakla, minnet, mihnet gibi tutum aşmanızı belirtir. Böylece yansıma; hem bir içti, hem de bir dıştı yansımanın, aynı anda belirmesi iken; iç ve dış yansımanın girişendi ayna içi ayna görüntüsü, iç ve dış zamanınızla, kesikli sınırlı bir sürekliliğin; sınırsızlığını oluşturmaktadırlar.

01.01.2011

Bayram Kaya

Yapının Temelinde Ne Var 4

Şu halde geleceğe doğru bakıldığında süreç içinde görece saflıklar vardır. Geçmişe doğru bakıldığında da görece sentezler vardır.

Siz süreci geçmişe doğru, saf olan ve saf olmayan diye başlangıca götürdükçe; saf dediğimiz noktanın bir öncesi de sentez olmakla yaptığınız; saf sentez tansı içinde hep sonsuzca bir yinleme ile baş başa kalırsınız. Bu tanılar sürecin iterasyon yapısına uygundur. Ama ne var ki bu tekrar edişler sizleri Zenon çıkmazına da götürür.

Siz süreci hep bildiğiniz yere kadar götürüp, götürdüğünüz noktanın da bir öncesi olduğu hükmüne varırsınız. Sürecin bu türden kesikli sürekli çevrim oluşları içinde bu nedenli tekrar edişler bir süre doğru iken sonsuzca oluş içinde doğru değildirler. Niceli olan bir süre sonra nitelik değişir sıçrar.

Çevrimler kesikli, süreklilerden oluşurlar. Hiçbir çevrim içi kesikli, sürekli yinlemeler sonsuz oluş içermezler. Bir hal, bir durum; bir enerji devinimli dönüşme biçimi olmakla baş ve sonu izafe ederler.

Çevrimi olgulayan her bir durum, kendi baş ve sonunu ortaya koymakla girişen sentez olan bir çevrim girişmesini ele verirler. İşte yanılmamıza neden olan noktalar buralardır. Bir olayın değil, birçok olayın girişiyor olmasıyla; birçok olayın baş ve sonunun, aynı yer olduğunu bulamamaktır.

Ya da şöyle söyleyeyim; yapılan sürgit ile eşeyli üremenin olmadığı noktada, eşeyli üremeyi aramak gibi birçok olay durumun olmadığı çevrim noktasında, birçok olayı aramakla yanlışa düşeriz. Çevrim içinde bir nokta, daha öncesi olmayan bir girişme yansıma ile hem baştır, hem sondur.

Oysa evren çevrimlidir. Evren çevrimler bağıntısıyla kesikli sürekli olup, görecelidir. Çevrimli olanlar, dönüşlüdürler. Döngü içinde geriye doğru götürdüğünüz şey de (saflık ta): götürülen şey de (bileşikler de) aynı şeyin bir araya sıkışmasıdır.

Döngüsel süreç içinde baş ve son; varlıkla yokluk aynı şeydir. Yani sentez olan şeyle, saf olan şey aynı şeyi verir. Biri değişerek öbürüdür. Saf oksijen varken, su molekülü (sentez) yoktur. Sentez olan su molekülü varken saf oksijen yoktur, bileşiktir. Dikkat ediniz oksijen yok değildir. Su molekülü içinde oksijen vardır ama saf oluşla söz gelimi ateşi yakan oksijen, soluduğumuz oksijen teorik oluşla yoktur.

Siz götürülen ile götürdüğünüzü geleceğe taşıırken; saf olanla, sentez olan şeylerin arası nicelik-nitelik değişimli boşluklu tanecikli olmakla olay, boşluk devinmesi süreçlerine açılır. Geçmişle geleceğin arası boşluk devinmelerine açılmakla süreç; kesikli sürekli bir akış olur.

Parçacıklı enerji topağının çevresinde bir kısım enerji alan etkili dalga hareketi oluşla, belirir. Bu dünya ve atmosfer hareketi gibi görece bağıntılı oluşa, andırışladır. Her dünyanın atmosferi olmayabilir ama her parçacığın ve her dünyanın süpürme yapan dalga hareketi vardır. Yani parçacık ve dalga hareketi bir arada ve birlikte bir enerji düzey düzlem konumu oluşla uzay zaman sürüklemesini ele verirler.

Konuya dönersek bu akışın evrensel büyüklükteki çevrimsel oluşu, size göre; sonsuzdur. Görece özel bağıntı içinde olan akış; hemen görülen, keşfedilen kesikli sürekli oluşlarıyla birbirine dönüşürler.

Sonsuzluk algısı geçmişten, geleceğe olduğu gibi gelecekte geçmişe doğru da oluşur. Şimdiden geçmişe doğru baktığımızda yaklaşık oluşla nasıl 13,7 milyar yıllık bir noktaya kadar sonsuz varsa; şimdiden geleceğe doğru baktığımızda da,... Milyar yıllık bir noktaya kadar sonsuzun olacağı açıktır.

Evrenin atom düzlemleri olan sonsuzluk ölçüsü başka, kuantum düzlemleri sonsuzluk ölçümü başka ve görecelidir. Görece oluşu (göreceliği) tuzakladığınız an; her iki uçtan da geçmiş ve gelecek aynı yer olacaktır. Su mu baştır, buhar mı sondur? Oysa su ve buhar aynı anda oluşla, baş ve sonlardır.

Biz süreci kesikli sürekli yaptığımız için, yansıma bağıntısına göre suda baskılanan kimi özellikler buhar enerjisi şeklinde ancak ortaya konarken; buhar da baskılanan kimi özellikler de; su düzlemleri enerji düzeyinde ortaya çıkmakla suyun ve buharın davranışı farklı olacaktır. Bu durumda da su ve buhar bize ayrı ayrı baş ve son oluşlar gibi gelecektir.

Çünkü gelecek, geçmiş ve geçmişini vermek zorundadır. Geçmiş te, gelecek oluşla kendisini tekrarlamak zorundadır. Bu çevrim, şeylerin (evrenin) kendi üzerine kendi etkisidir. Kendi üzerine kendi etkisini veren şey; üzerine olan etkiyi oluşana dek, bir zaman, bir devinim, bir mekân, bir boşluk, bir doluluk vs. enerji süreçlerin de oluşmak zorundadır.

Kendi üzerine kendi etkime oluş bu türden kesikli sürekliliği oluşmak zorundadır. Şeylerin kendi üzerine kendi etkisinin olmadığı bir an yani yansıyamadığı özelliği görece boşluksa; kendi üzerine kendi etkisinin olduğu an görece doluluktur. Eş deyişle kendi üzerine kendi etkisinin oluşmadığı an geçmeyen zamansa; kendi üzerine kendi etkisinin oluştuğu an da akan zamandır.

Boşluk ta, doluluk ta görece manadır. Mana; öz ve biçim bağıntısıdır. Öz evrenseldir, geneldir. Biçim evrende bulunan, özel bağıntılı; kesikli sürekli kısmi bir öz içerendir.

Ana fikir olan bencillik, asıl olan ve esas olandı. Ana fikre eşlik eden ve ana fikre paralel yansıyan gölge tutum kaygıları. Ana fikrin mana anlaması kaygıları. Ana fikir kaygıyla güçlenip davranışsa oluyordu. Kaygılar ana fikrin üzerine çöken bir felçle meydi. Açlığın boşluk devinmesi kaygıydı. Güvende olmanın boşluk devinmesi, güvensizlik kaygısıydı. Her bencillığe bir kaygı eşlik eder.

Ana fikir kaygıların eşliğinde davranışsal süreç oluyordu. Kaygıları giderilmeyen ana düşünce, kaygıları bastırılmayan ana fikir; temkinli olamıyordu. Bastırılmayan kaygılar saldırgan, kapıp kaçan vs. tutum içinde sert oluyordu. Kaygıyı gideren; kaygıyı bastıran durumlarımız tutum oluyordu.

Bu tutum içinde de bambaşka düzey düzlem ilişkilerine bağlı olmakla, aynı temel nedenli bambaşka kaygılar ortaya çıkıyordu. Ana kaygılar sosyal dayanışmacı oluşun tutumuysa; sosyal beğenilmeme de, sosyal yapının dışına atılma korkusu da; yeni bir bambaşka düzey ve düzlemin, kaygısıydılar.

Kaygıların bastırılması ancak o temel gereksinme olanın karşılanmasıyla olurdu. Kaygılar ana fikir olan bir enerji türü olmakla temel gereksinmelere eşlik eden imleçti. Temel gereksinmenin artan eksilen nicelimi ile birlikte ana fikrin imleç oluşla kontrol mekanizması da artıp eksiliyordu. Ana fikir içinde olan kaygılar ya da bencillüğimizin hep; ikili birliktelikler yansıması olduğu kavranıp hatırlanmalıdırlar.

Gereksinmenin ya da kaygıların giderilmesiyle veya gereksinme ve kaygıların sağlanıp; doyurulmasıyla anacak ikililerin gerilemesi şarjı kesim noktasına ulaşması veya indirgenir olmasıyla sükûnet etmesiyle olasıydı. Gereksinmeler ya da kaygılar tek başına ele alınamazlar. Birlikte varlar, birlikte dinginleşirler.

Sosyalleşen davranışlar; sosyal yapı içinde kişinin kaygılarıyla eşlenip, kaygıların sosyal yapı içinde modüle (bildirişme) , olmasıdır. Bu nedenle sosyal yapı kaygılarla değil, kaygılar üzerinde modüle olan sosyal öğrenmeleriyle kuplaj (bağ-bağlantı manyetik anahtarlamalar aktarımı) olurlar.

Böylece bu tür modüle oluşla (üst üste salınımların bindirilişiyle) kaygılar gemlenir (dizginlenir) . Dizgin (gem) at değildir. At da dizgin değildir (firen balatası ile araba ilişkisi de aynı oluşuyla firen ilişkisidir) . At ve dizgin, enerji formatları oluşla; enerji düzlemi oluşla benzeşir ve aynıdırlar. At ve dizgin farklı yansımalarla, farklı girişimler vermeleriyle de, başka başkadırlar.

Ama at; dizginle, dizginlenir (frenlenir) . At farklı bir enerji formatıdır. Dizgin (gem) başka bir enerji formatıdır. Enerjice, at dizgine, dizgin de ata dönüşür. Ne var ki at ve dizgin bir birine göre farklı düzlem olmakla aracı vs. konumlu durumla potansiyeli olmaktadır.

İşte sosyal öğrenme de farklı boyutlu enerji düzlemi olmakla, sosyal öğrenme sosyal düzlemin ürünü oluşuyla; tıpkı dizginin at üzerindeki kontrolcü (atı firenler) oluşuyla benzeşen sosyal öğrenme de kaygılara isabet etmekle üzerimizde kontrolcü olmaktadır.

Sosyal alan ya da sosyal öğrenme sizden de kaynaklanan, sizler arası bir enerji potansiyelini, içerirler. Diğer yanıyla sosyal öğrenme bambaşka ana fikirler ve sosyal yasalara dönüşürler. Kaygı olmayan bu dönüşmeler, sosyal oluşun düzey ve düzleminin korunup sürdürülmesine denk düşen düzenleme olmaktadır. Doğal yansıma ile birlikte sizlerde yansıyan enerji odak bağıntıları, sosyal alan oluşla gerisin geri size yansır.

Enerji formları birbirine kuplajla enerji aktarımları yapılmakla enerji dönüşüm girişmelerini oluştururlar. Sosyal öğrenmede kaygı değildir, ama sosyal kaygılar, sosyal öğrenmeyle dizginlenirler.

İmleyici etkisi olmakla sosyal öğrenme, yeni bir imleçtir. Bu nedenle içgüdülerimiz dışta yani temel gereksinmeler olan bencillikler dışta sosyal davranış yönelmesine geçen insan da; ana kaygılar yerine, sosyal alanda kaygılara eşlik eden ve kaygıların bir çeşidi olan sosyal öğrenme imleci insana eşlik eder.

Sosyal oluşu yok ederseniz, kendilikten kaygıların ve içgüdülerin doğrudan egemenlikleri, ortaya çıkar. İçgüdülerin kaygılarla imlenen eşleşmesi; sosyal oluşun, sosyal öğrenmeyle imlenen davranışa eşlik etmesine benzer.

Giderilmeyen veya giderilme engelleri olan içgüdüler, kaygıyı yükseltirler. Giderilen içgüdüler kaygıları firenler ve baskırlar. Grupta beğenilmeme, tasvip edilmeme veya doğru dürüst paylaşmayan sosyal alan etkili öğrenme, sosyal kaygıları ortaya koyup; sosyal kaygıları yükseltir.

İçgüdü ve içgüdü eşlikli kaygılarla; sosyal alan ve sosyal alan eşlikli (sosyal alanı

yitirme gibi) kaygılar; içgüdüler karşılandıkça ve sosyal alan tarafından sağlama yapıldıkça; içgüdüden kaygıya, sosyal alandan, sosyal alanlı kaygıya doğru firen ilişkisi olmaktadır. Aynı benzerlikte sürtünme fren ilişkileri olmakla her ikisi de aynı ana esasa göre iletme yaparlar. Ama her ikisinin de akış yapan ileri saçılmalar vermeleri de yeni ve bambaşka inşacı örgü ve bağıntı olma ağını dahi ortaya koyarlar.

Totemi bir sosyal yapı içinde nasıl olsa sağlama yapacağını bilen özne, bu bilme, bu öğrenme nedeni ile temel güdülerden kaynaklı kaygıları bastırıp geriletmiştir. Aslında totem yapı (sosyal yapı) bizlerin şartlı refleksi ya da şartlı refleksle öğrenmesi oluyordu. Bu sosyal öğrenmeydi. Sosyal öğrenme sosyal şartlı refleksti. Sosyalleşen yapı kaygıları geriletmişti.

Sosyal öğrenme hem geçmiştir (tarih) , hem gelecektir (tasarım) . Sosyal öğrenme geçmiş ya da tarihsel yönüyle bencilliğe ve kaygılara seslenir olan bir bağıntıdır. Sosyal öğrenme geçmiş yanıyla geri bağla beslenme ya da geri iletilmeli bir referans olup; geçmişe doğru uzamaktadır.

Sosyal öğrenme şimdi ve gelecek olan yönüyle; kural, kaide olan bir düzenlenirdir. Yeni devinmeyi ve geleceği oluşmakla akış yapar. Sosyal öğrenme gelecek olan yönüyle hep kesikli sürekli olup geleceğe uzar. Sosyal öğrenme hem geçmiştir, hem gelecek. Sosyal öğrenme geçmiş ve gelecek yönüyle de ikili bir bağıntıdır.

Bayram Kaya

Yapının Temelinde Ne Var? 1

Her şey yadsıdığı ile ya da yadsıma ve olum lamasıyla; artı ve eksi olan zıtlık gerilmeli gel git olan kutbuyla vardır. Azın-çoğa, gerinin-ileriye, küçüğün-büyüğe, kısanın-uzuna, akılsızın akıllıya, çirkinin güzele, geçmişin-geleceğe, şimdinin az sonraya; yeninin eskimeye ve eskinin yeni olmaya, düzenin düzensizliğe, düzensizliğin de düzene yansımaya ve bağıntı olur bir eğim oluşu ve bir gerilimi vardır.

İşte bu eğim ve gerilim; yadsıma ve olum lamayla kendisini ve süreci ortaya koyar. Bu yadsıma ve olumluma ya da zıtlıklar içinde; kutuplar arası girişme dediğimiz boyut; çekme itme oluşla; seçme ayıklama bağıntısı olan bir gerilimlerdi alan etkisini ortaya koyar. Zıtların varlığı, birliği ve gerilimli oluş yasasıdır bu. Süreçler tirilledir ve gerilimle nötr olma arasında gel git salınımları yapma eğilimindedir.

İçteki gerilim; bir eğimi oluşmanın şarjı, deşarjı ya da gel git salınımı olmakla birlikte, nötr oluşu ya da kesim nokta rezonansı içinde olmakla durumudur. Şeylerin içindeki gerilimli alan etkisi olumsuzlaşma ile olumluma türü eğimli oluşların gel-git olan alan etkili basıncı altındadır. Böylesi etkileşmeli uzay zaman gerilmesi biçiminde kesikli süreklilik te; kendisini, kendi özel bağıntı ilişki türüne dönüştürür.

Her bir varlık etkime şekliyle vardır. Her bir etkileme şekli yansımadır; manadır; girişir. Yansımaya genel ve evrenselidir. Mana (anlama) özel ve öznedir. Her bir etkime şekli varlıktır. Benlik te, etkileme şekli ve etkidir. Benlik, bencillik oluşla yansır ve anlamdır (manadır) .

Yapının temelinde salt başına bir mana yoktur. Yani groteski olan, firari olan bir mana anlaması yapı inşasının içinde yoktur. Geri beslenme noktasını temsil etmez. Her mana, yeni bir bağ ve bağıntı etkisi olmakla yansımaya ve yeni bir yansı olmakla da, insan öznesine göre bir manadır. Her etki bir mana, her mana bir etkidir. Semboldür. Kutsama noktasıdır.

Evrensel süreçler birleşme (çekme itme ile sentez olan seçicileşme) olup; her bir sentez de yeni ve farklı bir biçimde çekmenin birleşmesi itmenin ayrışmasıdır. Çekme itme bir etki ortaya koymalarıyla etkileşmedir. Her çekme itme mana olukla seçme ayıklamadır. Seçme ayıklama bağıntılı girişmeler kesikli sürekliliğiyle yeni birleşmelerdir.

Bu nedenle kuarkların çekme itme yapan sentez bağıntılı seçme ayıklama ve yansımaya yapan mana anlamalı sentezi ve gerilimi farklıdır. Kuark bileşimli olan atomların düzey düzlem ilişkileri, kuark düzeyli girişen ilişkilere göre yeni bir etki ve yeni bir bağıntı gerilimidir. Atom yeni etki yansımaya ve yeni mana anlayışlı birleşme yapan seçme ayıklama ve alan etkili gerilim olmakla çok farklıdır.

Şarj (dolma-giderilme) ve deşarj (boşalma gerekmeli oluş) gerilimin ve eylemliliğin nedenidir. Bencillik doymakla, şarj gerilimli olup; eylemini durdurur. Kişi acıkmakla deşarj olup, acıkan gerilimiyle kişi yeniden eylemlili ve davranışsaldır. Sosyo toplumsa yapılar, kişilerin eylemlili davranışlarını çeşitli ilişki bağıntıları içinde olmalarıyla değişik biçimlerde organize ederler.

Varlık; etkice eylemliliktir. Ya da eylemlilik kendisini bir etkiyle; bir varlıkla; bir anlam yansımaya ortaya koyar. İnsan bir etki şekli olan cinsel oluktu gerilimiyle etkileşip bir birleşme ortaya koyuyorsa; bu bir seçme ayıklamadır. Kişi bu etki gerilimle dolup boşalma olmakla, doyunluk ya da nötr rezonans dediğimiz kesim noktasına ulaşmaktır.

Bu örneğimizdeki ilk seçme ayıklamanın karşı karşıya olduğu cinsel birleşme yansıması başkadır. Birleşme üzerinde çocuğun doğmasıyla; çocuğun, çocuğu doğuranın ve çocuğu doğurtanın yeni bir etki ile yeni bir yansıması oluşur. Bu yansıma cinsel sentezli yansımadan farklı bir sentez ve farklı bir yeni seçme ayıklamanın yansıma bağıntısını ortaya koymakla çok farklıdır. İlkindeki ve ikincisindeki ana fikir farklıdır. Fakat her iki ana fikir de temel düzlem referanslı bencillığe uygun bir geri besleme yasasıdır.

Çocuk olan ikinci aşamalı süreç içinde insan, söz gelimi; kendisini çocuğu üzerinde sürmekle ifade eder. Çocuğu üzerinde sürüp gitme anlayışlı mana, insanın cinsel sentezi üzerinde yeni bir ikinci mana etkimesi yapar. Bu yeni etkiye sonucunda kişi anne, baba oluşun ana fikri üzerinde yansır. Ve kişi bu yansımasıyla etkir olmakla çevresinde etkileşir.

İnsan bu sentez sonunda her çocuğa değil de, başka çocuklar içinde kendi çocuğunu kendisine çekme yapar. Bu çeken eğilimle gerilimli kişimiz nefsinde diğer çocuklara annelik babalık olur duygu bağıntısı olmakla beraber kişimiz diğer çocuklara başka bir etkiye yansıması olan, itme girişmesini uygular. Her bir düzey ve düzlem içindeki mana anlaması ve mana girişmesi o düzey ve düzlemin anlam ilişkisi esas olan referans noktasına bağıntısı olmakla ana fikirdirler.

Her bir mana bağıntılı yansıma, file bağıntısı gibi düğüm ve kesim noktalarından oluşan kesikli sürekli olmanın ağ şebekeli iletme bilgisini taşımakla temel olan ana fikre referansla büyürler. Bir ana fikir bağıntılı mana bir öncesini yadsır ve kendisinden sonrasını olumlamakla akış yapıp, kesikli sürekli olur.

Öncel olan, yadsınmakla beraber yeni kutuplu durum içinde anlam oluşla yansır. Aksi halde yadsınan yeni içinde yeniyeye referansla zıtlaşan bir anlam oluşla bulunamazsa, yeninin zıt olmakla yadsır olan yeninin yeni kutbu da var olamazdı. Eskinin varlığı yeni içinde anlamca imleyen oluşuyla vardır.

Avcılık, toplayıcılık dönemli dayanışmayla sağlanan ortaklaşma ve totem mesleki üreten ilişki olmakla totem dönemde ve ön ittifak dönemde ortaklaşan ve ortaklaşan mana anlaması vardı. Bu dönemler içindeki sahiplik grup ve ittifak aitliği gibi bir grup ve ittifak sahipliği olmakla, kamusal sahiplikti.

Ortaklaşma ve kamusal sahiplik köleci sistem içinde mana oluşuyla vardır. Her oluşma ve etki birçok bağıntısı olan yansımaydı. Öncelindeki ortaklaşa olana karşı, ortaklaşa olmayan; kamusal sahiplik olana karşı, kamusal sahiplik olmayan kişisel ve özel sahiplikler de bir önceki ortaklaşan yansımanın içinde olmakla değişik yansımaları içindeki her hangi bir yansımaydı. Köleci dönem bunu büyütecekti.

Erken dönemdeki ortaklaşan ilişki ve kamu sahipliği ilişkisi; köleci sistem içinde, köleci ve özel mülkiyetçi ilişkilerin oluşması karşısında bir dirençtiler. Ve köleci dönem içinde özel mülkiyetçi ilişkilerin yükselen değer olması karşısında erken dönem ortaklığı bir zıtlıktı. Erken dönemli ön ittifakın bu zıtlığı nedenle de köleci dönem, erken dönem ilişkileri içindeki ortaklığa, şiddetle karşıydı. Köleci dönem, karşı bir inşaydı.

Yine köleci sistemin, özel mülk sahipliğini oluşturması ve bir diyalektiğe göre cevabını inşa etmesinin nedeni; köleci sistemin kendisinden önceki kamusal sahiplişli ortaklaşan inşanın, köleci sistem içinde özel mülkiyet ilişkisi olmasıyla yansıtılmasıydı.

YANI KÖLECI İNŞA ORTAKLAŞAN MEVCUT İNŞAYA KARŞI, ORTAKLAŞMAYAN İNŞAYIDI. Kamusal ortaklığa karşın, hiç mülkü olmayan geniş yığınların oluşturduğu eğilimlerin alan etkisi üzerine; özel mülk sahipliği girişmesini inşa etmekte.

İnşanın alan etkisi olan kutuplanı, iki zıt durum girişiyordu. Birisi zaten var olan ön ittifakı ortaklaşmaydı. İkincisi ise şimdi inşasına başlanan, ön ittifaklı ortaklaşmaya karşı olan; özel mülkiyet ilişkisiydi. Özel mülkiyet ilişkisi de kendi içinde efendi-köle oluşmalı sınıfsal zıtlık ve kutuplanmayı ortaya koyacaktı.

Bu nedenle köleci sistem; erken dönemin ortaklaştıran ilahi aitliğine karşı her bir cevabını; efendi-köle oluşmasının zıt kutuplaşması içine sokmakla köleci süreci imleyip, ortaya koyabilmekteydiler. Bu nedenle köleci iddia ve cevaplardan ön ittifakı inşanın bir kısım ana verilerini ortaya çıkarmak, çok çok olasıdır.

Tabii ki köleci sürecin oluşmasında; ön ittifakı değerlerin yol açtığı yeni gelişme ve değişmelerin de rolü çok çok vardır. Ön ittifakı gelişmelerin niceli seyrediş süreci gelişmeyi birçok farklı aşamaları olan nitelik değiştirmelerinin içine de getirdi.

Bu nitelik değiştirici farklı yansımalarından biri de köleci özel mülkiyetçi ilişkiydi. Sürecin köleci sisteme doğru geçişen faz kayması sürece egemen olmaya başladı. Köleciliğe kayan niteliksel değişmeyi veren salınımların üzerine egemence kişisel köleci duygular modüle (bindirişme) ediliyordu.

Öncel olan sürecin birçok bağıntı yansımalarından biri ya da bir kaç ele alınmakla o süreç o bağıntının yansıtması kadarla yeni oluşum içinde sürer ve vardır. Veya öncel süreç, yansımaya bağıntısı kurulmaz olan diğer yansımalar kadar ayıklanmakla yeni içinde yoktur. Yadsınma, yadsıdığıyla ortaya konur.

Köleci dönemle yadsınan nedir? Ortaklık ve kamu sahipliğini düzenleyen ilişkilerdir. Köleci dönemin yadsıdığı nedir? Kamu sahipliği ve ortaklık. Ön ittifaklar totem dönemi yadsıyıp yadsıdığı kısmı mana olurla taşımakla var olmuştur. Köleci sistem de ön ittifaklı kimi tutum ilişkileri yadsımakla, yadsıdığı kadarla vardır.

Köleci sistem, kendi öncesindeki olanlar içinde yadsıdıklarıyla ortaya konur. Eşleyişle bilinmez gibi olan ön ittifaklar; köleci sistemin var olan haliyle, kendi öncesinin yadsınmış olmakla söylenir. Ve söylenmelidir. Köleci sistemden çok kolaylıkla ön ittifakı sistem çıkarılabilir. Çıkarılanların kendine özgü ilişki dizilimleri yaklaşıklıkla kendi öncesini ele verecektir.

Söz gelimi köleci sistem, bir türlü sağlayamadığı sadakate çok önem verir. Çünkü sadakat ortaklaşan yapının ve ön ittifak sahipliğinin; olmazsa olmaz bir ilişki bağı olmakla özgecilik içinde değerlendirilir. Oysa özel mal mülk sahipliği sadakati ve özgeciliği yok etmiştir.

Özel mal mülk sahipliğinin kendisine de sadık, biat eden kullar lazımdı! Efendi köle ilişkisinde sadakat umuluyorsa da efendi köle ilişkisi sadakati, beklenen kadar vermiyordu. Oysa malı mülkü olmayanın; karnı (bencilliği sürekli üreten ilişki içinde) oymayanın, sefaletin sadakati bir yere kadar olmakla, sadakati olmuyordu.

Bu nedenle özelleşen her şey gibi sağlıklı evlilik ilişkileri de kurulamadığından, evliliklerde de büyük oranda sadakatsizlik vardı. Mana ile karın doymuyordu. Bu nedenle salt mana ile sadakat olmuyordu. Karın doyuran ya da dengeli ekonomik

ilişkileri götüren mana ilişkisine sadakat; çok güçlü ve kutsaldı. Efendinin mana anlaması içinde Mamon efendiye malı mülkü bol bol veriyordu. Kölelerin ilahı olan mana anlaması; kölelere sınav nedeniyle mal mülk vermeyip, ancak kölelere vaat ediyordu.

Bayram Kaya

Yapının Temelinde Ne Var? 2

Kölecî sistemdeki özel mülkiyet ilişkisi, ön ittifakın içindeki ortaklaşmanın yadsınması oluşla belirtilir. Her yeni düzlem, başka bir bağıntı ve yansıma oluşla da; başka başka olan kendi ortaklaşmasını ele verir. Yadsınan; ön ittifaklı ortaklaşmanın, dayanışmanın kendisi değildir. Ortaklaşma olan, dayanışma olan sentezin anlam ilişkilerini, yeni olan kölecî tarifli anlam içinde seçme ayıklama kılmakla süreci kesikli sürekli yapıp, kölecî manayı yeni akışa dinamizm etmektir.

Ha keza kölecî mana anlayışı içinde olan malı, mülkü seçilmiş insanlara rızık olarak; özel sahiplik oluşla dağıtan mamon bile; ön ittifak içindeki ortaklığın mana anlamasını yadsımıştır. Mamon ön ittifaklı mana anlamalı ortaklığı yadsımış olmakla, ön ittifaklı manada ortaklığa karşıdır.

Mamon; ön ittifakın sadece üreten ilişkiler üzerine olan ortaklaşa lığından; herkese dağıttığı ortaklığı fesih eden bir anlama da olmaktadır. Mamon'un oluşması, salt ön ittifaklı ortaklığın ve ön ittifakı olan kamusal servetlerin yadsınmasıyla (inkârıyla) yadsınan kamu servetlerini de özel mal, mülk sahipliği yapma, üzerinedir. Mamon yeni bir mana anlayışı olmakla, kölecî ilişkileneşlerin yansımalar sentezi olmaktadır.

Ön ittifaklar savunma, korunma, eğitim, sağlık ve üreten ilişkiler gibi işlerin ortaklaşması içindedirler. Ortaklaşa görülen bu işlerin; o işe uygun olmak kaydıyla görülmesi gerektiği gibi görülür olmasındaki otoriter düzenlemeleri ilahlar yapıyordu. Mamon ilahların ortaklaştıran bu otoriter iradelerini ve kamu adına iş görmesini yadsıdı.

Mamon yadsıdığı bu irade olmakla, iradenin anlam içeriğini boşalttı. İçi boşaltılan anlam şuydu. Kamu aiti olan mal, mülk türü zenginlikler (servet) : birkaç özel kişiye kısmet oluşla dağıtılıp özel mülkiyetçi anlayışın eline verilmişti. İkinci oluşla da yine ortaklaşma olan ortaklaşma sonrası sağlama yapan tutumlar yerine; herkesin kendi başının çaresine bakması ve başının çaresine bakamayanların Mamon'a teslimiyet önerildi.

Dağıtılan mal mülk kişilerin kendi gayretiyle ortaya konmuş bir emekler süreci değildi. Ön ittifaklı toplumun toplum gücü olan bilgi, buluş, tümünden kolektife olan ortaklaşan üretim ve toplumsal birikimlerini; kısaca toplumsal gücü, özel mal mülk diye şahıslara vermenin kurnazlığıydı.

Bu nedenle özel mal mülk sahiplerinin, sahibi olduğu servet; ancak toplumsal güçle ortaya konabilen toplumsal güce sahip oluştu. Alicengiz oyunu buradaydı. Özel mal mülk ilişkisinin ortaya çıkabilmesi için böylesi bir tarihsel sürecin öncelikle ortaya konması gerekti.

Bu ön ortaklaşırma içinde toplumsal güç ortaya konmalıydı. Toplumsal gücün; mal, mülk, araç gereç, bilgi türü kolektif donanımları alenen birikmeliydi. Açık açık türlü şekildeki envanterler oluşla biriken toplumsal güç; sonra da Mamon gibi mana anlaması olan iradi güçle, keyfi takdirin iradesi içinde payı mal edilmesiydi. Toplumsal güç ve toplumsal (ortak) takdirli irade; kişisel güç ve kişisel irade olmuştu.

Malı mülkü olanlar kendi başının çaresine bakıyorlardı. Malı, mülkü olmayanlar da; malı, mülkü olanlara bu durum sal koşul içinde olan iman şartlarına denk düşen anlamın teslimiyetiyle tevekkül ediyorlardı (boyun eğiyorlardı) .

Özel mülkiyetçi ilişki ortak mülkiyetçi ilişkiye göre yeni bir etkime ve otoriter mana anlaması olmanın iradesiydi. Herkese ihtiyaç ve yeteneğine göre rızık verilmesi yerine seçilmiş kullara keyfi takdirce olan biriken toplum sal gücü, rızık diye vermenin

meşruiyetliği Mamonca baskıcı ve keyfi oluşun iradesiydi.

Tüm üreten ilişki de sosyo toplumsal bir güç sayesinde vardır ve toplumsal güç sayesinde inşadır. Üreten ilişkiye kişisel değil sosyo toplumsal güç etki etmiş ve toplum sal güç üreten ilişkiyi ortaya koymuştur.

Toplumsal güç her aşamada başka başka değerler manzumesine dönüşen hünerdir. Makinedir, bilgidir, ticarettir, araç gereçtir, tasarımdır toplumsal deneyselliktir, emektir, maldır, mülktür vs. Siz toplumsal gücü kişisel özel mal, mülk zenginliği yapmakla; toplumsal gücün üretkenliğini bir hile ile ele geçiriyorsunuz.

Toplum sal gücü, kişisel sahiplik yapmakla toplum sal güce, kişisel güçle yer değiştirip; toplum sal gücü kişisel gücün hüneri gibi yapmaktasınız! Oyun burada oynanmaktadır.

Ön ittifakın "ana düşüncesi (ana fikri) "; yeni bir düzey düzlem ilişkisi olmakla kamusal ortaklaşmadır. Bu ortaklaşmayı yansıtan ilişki düzenlerini inşa etmektir. İlişkileniş tipi oluşuyla, ortaklaşmaya uygun bir ahlakı; mana anlayışı kırlarlar. Bu ahlak içinde adaleti, ortaklığın ve özgeciliğin temelidir! Bu ahlaki ortaklaşma da en temeldeki kişisi bencillik olmanın düzeyine referans olan iletme ağı olmakla; inşa oluştur (inşaidir) .

Kölecî düzenin "ana fikri mal mülk ortaklığına karşıdır". Yani kölecî düzenin ana düşüncesi; "özel mülkiyettir". Kölecî sistemin tüm inşa şekli olan ilişki ağları ve özel mülkiyete uygun ilişki ağları mana anlaması olan ahlakı da; özel mülkiyeti gerçekleyen bağıntı ve yansımaları inşa etmekle, "adalet özel mülkün temelidir"!

Kölecî düzen içindeki özel mülkiyet ilişkisi de; temel referans değeri olan tüm kişisi bencilliklere doğru çeşitli biçimlerde zorunlu bir geri beslenme yapar. Ne var ki bu geri beslenme bağı ana referansına kimi kıt kanaat oluşla ilişkilendirirken; kimisi de gani gani oluşla temel referans düzeyine ilişkilendirirler. Malı mülkü olmayanlar kıt kanaat doyurulmakla, doyurulmaları sefalet içindedir. Safahata karşı, sefalettir.

Her cümlelerin ya da sözün iletmesi içinde bir ana fikir vardır. Ana fikri olmayan söz ve cümle yoktur denebilir. Ana fikir, söylenen sözün ya da iletisimler fikrin çekim merkezi oluşla, ana fikir sözün özü ve ağırlık merkezidir. Bir cümle (sosyo toplumsal girişme) ne kadar uzun ne kadar karmaşık ilişkiler ağı olurlarsa olsunlar, daima bir ana fikre isabet ederler.

Ana fikir; sosyo toplumsal bilinç olmakla; sosyo-toplumsal bencillik olmakla, kişisi bencillığe dağılan bir referans ve denk gelme olurlar. Temel inşaya denk gelen tüm bunlar; özet halinde bir cümle ya da bir kelime anlamı olan sembolle kişisi bencillığe hitap edisirtirler.

Sosyal yapıların da; sosyo- toplumların da; bir ana fikri (veya ana düşüncesi) vardır. Ana fikre göre amaç yazılacaktır. Bu amaç önce sosyo topluma göre bir sağlattırma ve sağlama olma sonrasında zorunlu oluşla kişisel (özel) bencilliğin amacı olan paylaştırmadır. Erken dönemler boyu oluşan sosyal yapıların ana düşüncesi bencilliktir.

Kişisel olan özel bencillik, dıştan organize oluşla sosyal ve totemi bencillik olmanın sosyalleşmesinden sonraki çevrim üzerinde kişilerin ihtiyacının karşılanması olmuştur. Kişi bencilliği ile doğaya yönelme arasına sosyal tutumlu boşluk devinmesi girmekle, yönelişin sonucu; sosyal tutum üzerinde kişisel bencillığe bağlanmıştır.

İşte bu sosyal tutumlu bağ, ilk temel ve somut bir mana anlayışıdır. Kişi ve kişinin bencilliği somuttur. Doğa ve kişinin doğada sağlaması somuttur. Kişi ve kişiler arası yardımlaşan dayanışan (sosyal bağ da) somuttur. Kişinin ihtiyacını karşılayan şey de somuttur. Kişinin ihtiyacını karşılayan şeyin sosyal öğrenme üzerinde olan sosyal öznesi de somut olmakla bu tür mana anlayışları da gayet somuttu.

Bu somutlukların tümü köleci sistemle soyut mana anlamasıyla kılıflanacaktı. Kişi ihtiyacının karşılanması olan nesne rızk olmakla soyut olacaktı. Ekmek somuttu ama ekmeğin rızk olması soyuttu. Doğa somuttu. Ama doğa ve doğadaki karşılanmaların kişi sahipliği olması bir canlının yararlanmasına değilse de insanın yararlanmasına kapalı bir takdirce olması pek soyuttu. Herkese açık olan doğa özel mülk sahibi dışında, herkese kapalı olmakla soyuttu vs.

Bu tür yardımlaşan, dayanışan, işbirliği ve güç birliği oluşturmakla ortaklaşan; ancak iş birliği ve güç birliği sonucunda elde edilecek yepyeni üretilen değer ve zenginlikler soyut kılıflarla kişisel bencillik olmakla, özel bencilliktir. Gerek ortaklaşan kamu mülkiyetçi sistem ve gerekse özel mülkiyetçi sistem; tüme varan ve tümünden gelen bir referansla, kesim noktalarını oluşmadır. Bu oluşmalar içinde kırıklı bağ yapılar yer değiştirmekle soyut anlam ilişkilerinin kesim noktalarını ortaya koymaktadır.

Birden fazla olmakla bir araya gelip dayanışan, yardımlaşan bencillikler; sosyal bencillikler olmakla geçici olarak amaç gerçekleştirilene dek kişisel ya da özel bencillik olmaktan çıkarılmışlardır. En az iki kişiye ait kişisel tekil bencillik bir araya gelip dayanışmakla amaçlamıştır. Ve bir gayeyi oluşturmuşlardır.

Amaç ya da gaye dediğimiz sosyal ereğin temelinde, hem kişisel bencillik veya özel bencillik dediğimiz bencilliklerden birçok oluşuyla hem de kişisel bencillikler vardır. Bir araya gelen, birçok bencilliklerin dayanışma ve yardımlaşması sonuçta; herkesin ve kişisel ana gereksinmelerin karşılanmasıdır.

Kişisel bencillikler bir araya gelip dayanışma ve yardımlaşmaya başlamakla, bir aradaki tutum ve davranışlar kişisel sağlama olana dek kişisel irade olmaktan çıkarlar. Bu nedenle ana fikir kişisel oluşla yola çıkar. Kişisel ana fikir dayanışma üzerinde kişisel ana fikir olmaktan çıkar.

Kişisel ana fikir olmaktan çıkmakla yücelen sosyal yapı ya da grup çekimli öz olur. Grup çekimli bilinç olur. Grup çekimli bencillik (sosyal bencillik) olur vs. Böyle olmakla kişisel ana fikir (bencillik), sosyo totemi tüzelinleler kolektif ana fikre dönüşürler. Bu kişisel ana fikir olan bencilliğin tüme varımdır.

Sosyo totemi tüzelini mana olan "kolektif ana fikir", totemi yapıların çekim merkezidir. Sosyal yapılar bu temel eksen doğrultusunda eksenini çevrimlere başlar. Bu ana fikirle özgecil olur. Bu tümünden gelim bilincidir. Kişinin kolektif ana fikirle (kamuya ait bencillikle) yücelmesi içindeki kendi üzerine etkimesiyle kişinin kendisine saygısıdır. Somut olan bencillik, dışa yönelimle dışta dayanışmayla mana ve amaçlı tutum sal davranışa dönüşmüştür.

Amaçlı oluşla dayanışan davranışlar sosyal yapıların ve giderek totemi mana anlamasının temeli olmuştur. Yani nesnel oluş, öznel oluşla (mana-amaç oluşla) özneleşmiştir (etkin ben-bilen ben-eylemli ben olmuştur) .

Öznel oluşun karşılanma temeli, yücelmiş kolektif ana fikir üzerinde kişinin kendisidir.

Yanlış olan bu yücelmiş yer olan zorunlu ortaklaşan değerler manzumesini özel sahiplik yapmaktır. Kamu sal ortaklaşmanın sentezleri ile oluşan değerlerdeki ortak bağ enerjili sentezin indirgeneceği yerde yine özel sahiplik ve özel tüketmedir. Özel sahiplik ortak üretenle palsların tepe yaptığı yerde değil; palsın geri dönen aşağı zamanı içiyle, kişisel tüketime giden noktalarda olmalıdır. Ortak nokta korunmalıdır.

Kişi karşısındaki doğa; kişinin baş etmesi gereken bir güçtür (zorluktur) . Ve kişinin doğada yapacağı sağlamalar için doğa karşısında güçlü ve büyük olması gerekiyordu. Bu doğanın kişiyi kendi kendisine organize etmesiydi. Doğa karşısında yardımlaşan, dayanışan oluşum; büyük değildir. Büyük olma yeni bir inşa şekli olmakla, organize oluş olup; kesikli sürekli olan devinen canlılıktı.

Erken dönem sonlarına doğru olan süreç içindeki büyük olucu yeni inşa şeklinin biri de totemi sosyal yapılarıdır. Dayanıştıran, yardımlaştıran sağlamalar; kişileri bir araya getiriyordu. Totemi yapı senkron ve senkopu kişileri bütün sel davranışa ve bütüne ait sağlamalar yapan devinmelere dönüştürüyordu.

Bir araya gelmekle, bütünleşmekle sentez yapan sosyal yapılar; doğada sağlamayı yaptıktan sonra sağlama olan şeyleri yine kişiler özeli olan bencillığe dağılmakla, sentez ana fikre referans oluyordu.

Yani dayanışma içinde birlikte avlanan geyik, o sosyal yapı içindeki bütün bireylerin yeme (enerji sağlama) gereksinmesine karşılık olmakla, kişisel açlığın giderilmesi oluyordu. Yani sentez bütünsel davranışın, bütünden parçalanan, bütünden çözülen kısmı kişisel açlığın (bencilliğin) giderilmesi olan ana fikre referans (dayanak) oluyordu.

Sentez devinmeli sağlama olan bütünsel sağlamanın elde edilen sonucu; parça sağlamalar şeklinde bölüşülmekle (paylaşım) kişi sel ana fikre (bencilliğin giderilmesine) indirgenişle nötr oluyordu.

Açlığın giderilmesi dolmaydı (şarjı) . Dolan yapı, enerji sarflarıyla (enerji dönüşümleri olan iş güçle) boşalıyordu (deşarj oluyordu) . Kısacası yarın yeniden doymak, yeniden güvenliği sağlamak, yeniden korunum yapmak için (dolmak, şarj olmak için) vs. yeniden bir araya gelip sağlatan birlik olunuyordu.

Sağlatan birliklerin ortaya koyduğu işbirliğinin sonucu olan erek (amaç) kişisel doyumla düzleşiyor,deşarj oluyor, yeniden dolmak için kutuplaşıyordu. Sosyal yapı bu temel referansa (ana fikre) atıfla inşa oluyordu.

Bu inşa oluştaki kural kaide kişinin dışındaki nedenle inşa oluyordu. Ortaya konan iş birliği kişilerin kendi iradesi dışındaydı. Boyun eğilen bu nesnel zorunluluk üzerine özel (kişi esaslı bencillik ve bencilliklerden oluşan öznel irade amaçlı) referansla öznel anlamaların mana anlamasını bindirişle sosyo-toplumsa ve kişisel olan öznel iradeler süreç ediliyordu (süreç modüle ediliyordu) .

Bu nedenle sosyal yapı; öznel ve nesnel süreçleriyle inşa olup; öznel ve nesnel olan bir şeye; kişisel bencillığe referans oluşla, sosyal yapının ana fikri ortaya konuyordu. Sosyal yapı bencil ana düşünceye göre inşa oluyordu. Ana düşünceye göre olan inşa giderek; özne-nesnel üreten ilişkileri ortaya koyacaktı.

Bayram Kaya

Yapının Temelinde Ne Var? 3

İzin verirseniz burada felsefi motivasyonuma girmek istiyorum. Benim görüşümce felsefe bilimler sentezi bilimsel düşünce olmak zorundadır. Yani bilimler bilimdir. Genel bilim yasalarından açılımla, bilimsel olmak zorundadır. Boş söz tartışması felsefe değildir. Boş söz tartışması imanın ve inancın işidir.

Erken dönem anlaması; inanç olan sanı kanılarla başlayıp, deneysel oldukça bilim ve felsefe olmuştur. İnanç; mana ve anlamalar oluşuyla zihin yetileri olmaktan öte; inancın fiile ve fiili açılımların deneysel olan yeni yeni gelişmelere dönüşemeyen her bir anlamaları, inanç oluşuyla kalmak zorundadır.

İman; totem dönemden ön ittifakı dönem içine geçen sosyal yapıların akdidir. İman ilk kez ön ittifaklı gruplar arası sosyal yapıların kült merkezinde ön ittifak içine (söz ile) okudukları bildireleriydi. Bu tür manifesto ya da deklarasyonlar ön ittifak içi grup yapılarının ön ittifaklı ilahi yapıya olan sadakat ya da bağlılık dediğimiz yeminleşmelerini içeren antlardı (ahitlerdi) .

Sosyal sözleşmenin kişiler nazarındaki manası; kişilerin o ittifaka bağlılık ve sadakatleri olmakla imanlarıydı. İnanç kişilerin çevrelerini ve çevrelerinde olup bitenleri çevresel yansımalarından etkilenişi ile bu etkilenmelerini gelişi güzel dile getiren mana anlamalarıydı. Pekiyi de iman niye vardı?

İman, totemi mana anlaması olan sadakate karşı; ittifakı sözleşmeye bağlılık olmakla ortaya kondu. Yani yalın ve izole totem sürece bağlılık olan zaman değişmişti. Değişenin eskinin yerine; gruplar arası ilişkilere sadık oluşla, İttifaka bağlılık andı; iman olmuştu.

İttifaka bağlılık totem gruba bağlılığın önüne geçmişti. Buna karşın kişiler totemi aitlikten kolay kolay vaz geçemiyorlardı. Kişiler totem aiti olmalarından ötürü, ilah aiti olmayı benimser olmayı hiç içlerine sindiremiyorlardı. Totem gruplar arası kültürel gelişki çok büyük ve çok derindi.

Bu nedenle ilk imanı belirmeler, ön ittifak içinde ortaya kondu. Kişiler imanları gereği ön ittifaklı ilah aitleri oluşlarını yinelemek zorundaydılar. Kişiler kült merkezinde imanlarını yinelemek ve imanlarını tazeleme törenleri içinde yaptıkları seremonilerle kendilerini göstermeyle yükümlüydüler.

Bu nedenle totemi damgaya karşın, ittifaka bağlılık önemle ve kuvvetle vurgulanmaktaydı. İttifakı dek aitliklerin imanı olan ritüelleri ön plana çıkmıştı. İttifak hafızası geçmiş ve geri beslenmeyi biliyor ve unutkan olmuyordu.

Buna karşı kişi hafızası unutkandı. Unutkan olan hafıza ezber yapıp, imanı ritüel içindeydi. Sosyal anlama içinde kültürel söylemlerin kolay anlaşılır olması nedenle abartılıp öne çıkması sonucunda sentezi yapan nesnel nedensellik unutuldu. Nesnel nedenselliğin geri beslenmesi kişiler nezdinde unutulmakla kültürel geleneksel totemi aktarımlar giderek gizem sel bir havaya büründü.

Kısacası ön ittifaklı oluşum süreçleri içindeki çatışan totem kültürleri nedenle sosyal alandaki kişiler ittifaka bağlılık yerine; toteme bağlılık ifade ediyordu. Toteme bağlılığın kırılması gerekiyordu. Toteme bağlılığın kırılması, ittifak aiti olmakla olasıydı. İttifak aiti olmak ta iman oluşla söyleniyordu. Ve ittifak aiti olmak ta (mensupluk ta) imana bağlılıkla, " imanı" ritüelime etmekle tescil ediliyordu.

Kölecî dönemle birlikte, üreten emek ilişkili, totem meslekli sentezci olan sosyal manifestolar; üreten totem meslekli girişmeler; totemdi sosyal gruplar arasında yapılan mukaveleler (sözleşme) olmaktan çıkmıştı. Totemdi gruplar arası ittifakı sözleşme olmaktan çıkan antlaşmalar; kölecî sistemde efendiyle köle arasında bir sözleşme (mukavele) oldu.

Kölecî dönemle birlikte mukaveleler özel mal mülk sahibi efendilerle; çalışmasından, emeğinden gayrı bir şeyi olmayan; maldan, mülkten yoksun köleler arasında mukavele ve ant içme oldu. İşte efendi ve köle arasında yapılan mukavelelerin (sözleşmelerin) kişiler üzerinde içilen andı kölecî dönemle birlikte kölecî iman oldu.

Kölecî aşmadan sonra iman, totem gruplar arası ittifakı gözeten sosyal mukavele olmaktan çıktı. Mal ve mülkün eşitsiz biçimde rızık olarak Mamon tarafından keyfî dağıtılmasına inanmaya; iman dendi. Mal mülk neye karşı eşitsiz dağıtılıyordu? Ön ittifak içindeki iman sözleşmesine göre gruplar arası totem meslekli üreten ilişkilerin ortaklaşmasından doğan sağlama ve zenginlikler ittifakın olmakla herkesindi.

Herkesin olana karşı mal mülk, eşitsiz ve keyfî dağıtılıyordu. Ortaklaşma üzerinde ola gelene karşı fiili bir olupbitti durum vardı. Bu olupbitti, mal mülk cinayetleriyle ve sosyo toplumsal tedirginlikleriyle ayyuka çıkmıştı. Bu çatışmaların mana anlaması kölecî iman üzerinde yürütülüp geniş kitleleri kölecî iman üzerinde ikna edeceklerdi. Yani kölecî iman sözleşmesi efendi ve kölenin varlığını onaylıyordu.

İçilen yemin; irade sahibi efendiye bağlılıktı. İradesiz ve aciz olan köleliğe razı olmayı dile getirmektir. Mülksüzler kendisini kul oluşla (köle oluşla) kulunuz-köleniz diye tarif edip; efendilerine, sahip ya da sahibim diye hitap ediyorlardı. Köle mülk sayılmıştı* "... Mülk edinilmiş bir köle ile kendisine temiz rızık verdiğimiz..." diyen manaca oluşmalar sonunda efendiler iradesi olanlardı. Köleler eşitliği ve iradesi olmayanlardı.

Kölecî dönemle birlikte iman efendiye teslimiyet ve itaatti (biatti) . Efendiye kul-köle (abd ve abdetun) olmaktı. Abd erkek köleydi. Abdetun; cariye, halayık da dediğimiz kadın köleydi. İsimler artık falanın kölesi anlamına... abd'la başlayacaktı. Abd el lat, abdetun el uzza gibi.

Kölecî dönemle birlikte efendiye kölelik ve bağlılık olan iman; totem gruplar arası totem meslekli ittifak sentezini oluşturan sosyal mukavele olmaktan çıkıp; kölecî inancın içine sokulup, kalmıştı. Bu açıklamadan sonra ana felsefeye yeniden döneyim.

Varlık ya da varoluş, hem bir etkilemedir hem de bir etkilenmedir [yansıma ve yansıtma oluştur (yansılanmadır)]. Eş deyişle (eşleyişle) nesne; etki ve etkilenme oluşla manadır. Somuttur. Mana olan nesnedir. Nesne olan da manadır. Yani varlık ikili ya da çoklu yansımadır.

Varlık ve mana birlikte olan, birlikte giden, birlikte yansıyandır. Biri değişerek ötekisi olandır. Bir arada ve birbirine bağlı oluşla birlikte yansıma ve bağıntı şeklidirler. Varlık ve yokluk manası her ikisi birlikte kavranmakla, biri varken diğersinin olmamasıdır. Biri burada yokken, diğersinde bir bağıntı belirmesi oluşla var olandır.

Etki, etkiye uğrayan üzerinde anlam olur. Etki; anlam oluşla nicelce etkiye uğrayanın üzerinde birikir (şarj olur) . Birikmeler, etkiye uğrayanın üzerinde çelişkiyi oluştururlar. Çelişki, kesikli sürekli olay ve oluş olmakla devinimdir.

Çelişkiye düşmeyen hiç bir var oluş anlamını oluşturamaz. Etki etmeyen hiç bir nesne anlamını ortaya koyamaz. Evrendeki her şey çelişkili birliktir. Çelişkilidir. Görecedir. Göreceli olmayan bir şey yoktur. Çelişki, özde kutuplaşma ve polarmalanma olan alan etkisidir. Dışta bir bağ ve bağıntı yansıması olan görecelik bir şeyin bir şeye göre girişmesidir. Yalıtın ortam girişmesiyle görece olan, özel bağıntıdır.

Görecelik bir çelişme türüdür. Söz gelimi saf madde yoktur. Saf dediğimiz oksijen, altın vs. aynı atom yapısına ait; belli enerji düzeyli oluşlarından ötürü, şeyler bu tür atom sal yapılarından dolayı saftırlar.

Oysa atom; nötron, proton ve elektronla bileşikler. Nötron, proton, elektron da atom altı kuarklar, leptonlar, fotonlar vs. ile sentez olmakla; altın ve oksijen de görece saftırlar. Yani saflık ta sentezi oluşta görecelidir. Yani saflık ta çelişkiliktir. Aynı atom düzeli enerji konumu safken; atomların kuark, lepton gibi parçacıklar içermesi görece hem sentezdirler, hem de sentez olanlarıyla çelişkiliktirler.

Her düzey ve düzlem görecedir (bir şeye göre olmaktır) . Çelişkilidir. Gelip geçici çelişkili birliktirler. Tabi ki sosyal yapılar da, toplumlar da bu sondan kurtulamazlar. Her düzey ve düzlem bağıntısı bu görecelik ilişkisiyle işlerledir (kesikli sürekli, çalışır, çelişir, gelişir, dönüşür, devinir, ölür, zamanı akıtır vs.) .

Bencilliklerimiz de görece bir düzey düzlem ilişkisi oluşla, görecelik ilişkisi içindedirler. Her bir görecelik ilişkisi; çelişkin bir enerji düzey ve enerji düzlemi biçimlenmesi olmakla durumsal (potansiyel) etki ve eylemseliktir.

Su molekülü bileşik olmasına rağmen, görece saftır. Molekül zaten bileşik demek ve bileşiklerin en küçük yapı taşlarıdır. Yani su molekülü; hidrojen, oksijen düzlemine göre sentezdir. Hidrojen, oksijen düzlemi su molekülünün geçmişidir. Tıpkı kuarkların, fotonların, leptonların, mezonların vs. atomun geçmişi olmaları gibidir.

Bayram Kaya

Yaratım

Her Şey disipline,
Düzgölü olmasa:
Suç olur muydu canım,
Yargılayan yargıç gibi!

Kurulular sür git,
Doğru olsaydı:
İnce Memed olur muydu? canım,
Okuduğundan ürkenler gibi!

İçinde bulunulan;
Alışkı, uysallık olmasa canım,
Spartaküs olur muydu?
Karşı duran, özgürlük gibi!

Farkın sız, kendimiz yaparken,
Aksi muhal olmasa:
Eleştirel mizah olmazdı,
Kendimize, başkasında güldüğümüz gibi!

Hassasiyetimiz, saplantı olur,
Karıştıırız...
Ayırırız da bazen:
Deliler içerde olmazdı
Akıllılar dışarıda olmasa!

Düşünsel, davranışsal özgürlükler,
Zan olunup, yaşanılmaz ise:
Örgütlenme, olur muydu?
İzinsiz yürüme, gösteri gibi!

Sıkıntılarını, aklında zoru.
Deliliğini dışa vurmaz ise,
Yaptığına güler miydi?
Akıllıların gülmediğı gibi!

İlkeler gereksinilince,
Başbozukluk olmasa.
Çoban olmazdı
Güdülen koyunlar gibi!

Doğrular mutlak bir türlü,
Çoklu konuşma olmaz ise!
Demokrasi olmaz idi,
Anti demokrasi gibi!

Kapasitör şarj oldu,
kulon yük olmaz ise;
Sığası dolar mıydı?
Deşarj olmadığı gibi?

An olur:

Kurulular hep boşa,
Emsal örnekler olursa.
Doğurganlık olmazdı,
Kurulular olmazsa!

/ (Yerine yenisi gösterilirse)

(27.06.1992)

Bayram KAYA

*Adı üstünde yaratım. İlk 9 dize akıl yorarak anlamlandırılır. Akılın kısa bir an yorumlama durması yapması istenerek, şiire kesiklik verildi. 10. dize gibi açığa yazılmadı.4.satırlar genelde 2. satırlarla yaslamalı. Tabi ki eytişimsel yaklaşım gerekli.

açıklama: 1- Temel olan üretimdir.Disiplin suç üretir, suç ta suçlu üretir.Suçlu da kendini yargılayan yargıcı üretir.Tabiiki sadece yargıç değil, avukat, suç araçları, kusursuzluk planı(!) ceza evi, bekçi, gardiyan, kanun, hukuk.vs, vs. Aralarında eytişimsel bağ vardır.Üretimin kendisi karşılıklı bir gerektirmez.

Bayram Kaya

Yaren 1

Sukut girdi, pul gibi, posta taraya.
Gönül var ki yüce; dost gönülcü araya.

Gönül salsa talih, selamım var, tazende.
Yakar özlem alazı; tekrardayım, ey nazende.

Araya girdi çalı; gibi an, diken yaraya.
Kantar durur, damar vurmuş karaya.

Dur durak bilmez, ikbalim gibi, zıvanadan.
Bahttır bana zırva da; tevilde zırvalamadan.

Hiç değilse düşlemde, muzdarip mi zaran?
Kim bilir, kaç kez kırılacak, ahımsa yaran

10.01.2007

Bayram Kaya

Yaren 2

Selam girdi, umut gibi, kanımca araya.
Umar, bakmaz; taca, tahta paraya.

Adın girer içe; düşünü, sarar enginece,
Demdir duymaz çaldığını; dengi, dengince.

Çizgi olmuş akış; ebcede rengi ne?
Ey yaren, bilir misin aşığa; bengi ne?

İlla maraz, bir hinlik mi, söyle; cengi ne?
Ey naz ende, puma söyle! Gönülde dengi ne?

Sorar mı konarken; aç-toka, aka-karaya?
Yarandır infialim; sığmaz, tacı saraya.

Hayalin bile, hayal yetmez; sevgi doluyor.
Anların demlenmesi bu; zan ki, neler oluyor!

Ey yaren söyle, sıkıntını nedir karan?
Şafağı kucakladım gözlerinden; ben mi yaran?

Selam arada, yaran karada, sıkıntı daran.
Ey naz en berhavası yok; can uzaklığı da, değil aran.

Ne bilirdim seni; şimdi yakınırken zar anda.
Şiir yazdıracakmış bana; efkârım yaranda.

13.01.2007

Bayram Kaya

Yaren 3

Sana uzanmaktan
Boş düşünüyorum
Mışıl mışıla sevda ninnileriyle
Umut olmuyorsun yaren
Düşünmezsem
Yalnızlığım korkutuyor beni

Sen, kıblenin yeli
Esersin deli deli
Şoktuğundan beri gamzeyi hançeri
İrem'i yalarken ateşlenirim
Vaha bilmez oldum
Fırat'a düşeli den beri

Siğmiyorken kabına
Bakarken bir öncenin icabına
Şenlik tutuşundu yaren
Kaç suya düştün, battın
Yayvanlaşıırken büyüyordu karnın
Sen, dil üstün de nice heceler attın

Kanadı kırık uçmaz hevesin
Lagaş ateş
Sen tutuşmuşsun çok mu?
Seni gözlüyorum
Seni sözlüyorum
Bir öncene yanarken
Bir sonranı özlüyorum

Sağ böğrüm Ur
Sol böğrüm Ninova
Birinde ateş birinde dil ova
Derecesi olurdun yaren
Gözyaşıyla dolmaz testin
Çöldedir düşse de kova kova

Bir böğrüm kılıç artığı
Bir böğrüm zaten korkuyla ölde
Sen de, vur kendini öl dedin
Oysa kurtuluş dedi Musa çölde
Tasadan seni içtim yaren
Bu kez sıra onda
Boğulup imdat isteyen gölde

Yola, ayrı başlamışlardı
Ama bir akıyorlardı denize
Hiç mi bilişti olmazsın yaren
Yutkunurken nişane verip genze
Bak renk geliyordu kıratın
Dicle'yle Fırat'ın karnı büyürken benze

Ararsın yaren dünü yarında

Oysa Fesulda
Yeni iş oluşla doğum karında
Her kamil, bir doğum
Her doğum, başka bir kamil
Demedin ki bundandır seyli amel
Sen bunda selimi neşe aldın
Her arefe bir başka bayram iken
Sen bayrama kaç kez gebe kaldın
Gebelik rahvandır rahat olmaz
Dünle rahim olursun amma
Halce yenidir yarın rahimdeki dün dolmaz

Göç eyle bir zamandan bir zamana
Katar katar vagon vagon
Fırat suyunda sepete konmuş Sargon
Sen şafak olmasan da
Boşuna yanmadı Ninova ısıtır seni
Ölümün iştahınaydı süpernovanın ki
Deme ki bunlardan olur hep kusur
Novaydı Sümer'in yurdunu alırken Asur

Gel yaren gel
Ne sakıt ol, ne akılı çel
Inanna yasta, Gilgamiş hasta
Senin bahar yellerin esmez ki
Beklenen bahar buluşmaların olsun
Tepeden tırnağa bereket dolsan
Senin karnın kırkambarla kıtlık

Ne iştaha koydun bizi
Ne yemektir elimizdeki
Bir hale yola koymaktır
Kadeşten, Kartaca'ya
Asaletle her bir delimizdeki
Boğuluş nice vakittir kelimizdeki

Bir koyun ağlar yaren
Doyun doyun
Ekmek verdim, emek verdim
Alçalmayı yerdim
Sokulun der koyun koyun
Geçilmiş çağlar var
Neye yarar aynısıyla geçeceğin dağlar
Bir koyun ağlar
Nesi vardı ayrılığın
Hazır dururken el ele geçeceğin çağlar

Assuanın gözlerinde
Işıl ışıl dev bir yılan devimiydi Fırat'ın ki
Acelesi var, sanki hiç durmayacak gibi
Eşkinliği süvarisine süratti kıratın ki
Bir tutam kehribar, bir demet kır çiçeği neferin ki

Bekle beni Saygon'da, Delhi'de ya da Sanfransisko'da
İdeali insan, güttüğü insanlıktı, zaferinki

13.08.2013

Bayram Kaya

Yarında Yarını Umut Etmek

Doyulmamış yaşamları.
Boşu boşuna akşamları.
Düşünmek umut etmek.

Uç vermemiş tomurcuğum.
Düşlerimde dokunuşun.
Çevremle doluyum.
Kafamda sen ve ben.
Çok yalnızım.

Yaşanmayınca,
Umuda yolculuk.
Aynı duygudaşlığı düşünmek.
Seyrettiğimde, okuduğumda
Rızkımda neşemde.
Nefretimde kahrımda.

Ne acayip düşlem
Onunla olduğumda
Bir başka ile mi tanışacağım.

Yarını oluşturmak mı?
Bu günü yarında düşünmek mi?
Bugün yoksa yarında yok.
Bugün biraz yarında.
Yarın biraz bu günde.
Açıl tomurcuğum açıl.
Yarınlarda olmak için.

01.01.1991

Bayram Kaya

Yaş

Gönül bir göz yaşını
Mutluluk diler iken
Müjde sana ey can
Yaşlardan uzanan bir yol
Yaşla dolu sarılı bir kol
Dileklidir yaşanan
Nice yaşla arzular bol bol...

Yaş kalplerin sukunetindeki merhamet
Yaş kalplerin isyanındaki
Bağır yırtış ve yol tutuş
Ve yaş kalplerin birlediği
Zıtlıkların paklandığı durumlardır
Öyle ise dökülen iki damlada
Çoş olurken çaresizlik
Yaş yaşanmış, sel boşanmış
Duygular boşalmış olur.

05.02.2008

Bayram Kaya

Yaşam Ve Biz

Canlı formları kendi yaşamsal gelişmesi içinde, bir türden olmayan hayat formlarıyla çeşitlenirken; sözgelimi, açık kan dolaşımı kötüde, kapalı kan dolaşımı iyidir diyemeyiz. Bunlar zaman zeminin devinimi içinde olası oluyorlarsa, mesele yoktur.

Kapalı kan dolaşımında avantaj olan durum, açık kan dolaşımında dez avantaj olabilir. Unutmayınız ki açık kan dolaşımı içinde yarar olan bir durum da, kapalı bir kan dolaşımında zarar olacaktır.

Geleceğin bilinemez oluşu nedenle; hayatın boşluklu tanecikli alanını dolduruşturdu nedenle; çevrenin benzer etkilerine, benzer cevabın farklı varyasyon ya da farklı cevabıyla dönütü ya da tepkisi verilir olacağı gibi nedenlerle, hayat çeşitliliği elinde bir çeşit koz olarak tutmaktadır. Zamana zemine denk düşmenin seçilimi dahi bu çeşitlilikler içinde böyle ortaya çıkar.

Varlık, görece içinde bulunduğu zaman ve zemin devinmesine uymak zorundadır. Bu o yerin kuralıdır da. Öyle sosyal ortamlar var ki o zemine uymasanız da gerçek anlamda yaşamınıza bir şey olmaz ama sosyal uyumsuzluklar çatışma kaygı ve stres olacağından ruhsal dengeler alt üst olacaktır.

Örneğin; iki sosyal alan devinmesi olan bir kahve zaman zemin devinme alanıyla; bir ibadethane zaman zemin devinme alanı, çok farklı zaman zemin devinme referansları içinde akarlar. Kahve devinme zaman zemin alanını siz, mabede götüremezsiniz. Mabet zaman zemin deviniş alanını da kahveye götürmemelisiniz. Bunlarda özel sosyal yaşamın çeşitliliğidir ve ortamlara denk düşmesidir.

Bunlar bir sosyal kültür ve sosyal yaşam şekli oluşla, temel olmayan, ama her halükarda bir şekilde gözetilmesi gereken, özel; öznel referanstırlar.

Başı kopup ta bir hafta ya da 9 gün sonra ölen hamam böceği ile parçalara ayrıldıkça, her parçasında yeni bir sünger oluşmasının yorumca bir başka anlamı da ne olabilir?

Şeytan kulağına kurşun! Başınız kopsa, parçalara ayrılıysaydınız, yaşar mıydınız? Ne yazık ki eşrefi mahlûk yaşayamazdı!

Bu giriflikte yaşamın anlamı ne? Yaşamın anlamı, yaşamak olmalı. Hayatı olabildiğince ve her konum ve koşul içinde sürdürebilmek olmalı. Bunu da nasıl yapardı. Hiç kuşkusuz sınaama yanılmaların verimli olmasıyla; yani deneyle!

Kim bilir hayatın bize dar olan ama başka bir canlıda da yeniden yaşam olan, hangi yaşamcı tutumları tecrübe edip tutum edinmektedir?

Denebilir ki sinir sistemi insanın başında oluşla akıllanmış ama başı kopunca da ölümü hak eden bir kusuru üslenmiştir. Ya da başı kolu kopan insan kanamadan ölürken açık dolaşımı olan hamam böceği böyle tehlikeleri yarara çevirmiştir. Bu nedenle başı kopan hamam böceği aşıktan çok, 9 gün sonra susuzluktan ölür.

Bunlar doğru olmakla birlikte sorunun cevabı değildir. Yani bunlar doğru gözlem oluşla hakikattir ama yorum oluşla nafildir. Üstelik te hayatı açıklamaz o canlıya dek formasyon kriterlerini açıklar.

Hayat çeşitli fenomen formasyonlar üzerinde yaşamın kendisini çeşitli var bulunuşlarla garantiye almıştır. Neden bu kadar çok hayat türü dersiniz buna verilecek yanıtlardan

birisi de şöyle olabilir. Hayat her belirlediği form şekliyle kendisini garantiye alamamıştır. Bir kazanç gibi görünen form diğer yönden kazançsızlığı da omuzuna yüklemektedir. İşte hayat bunu biliyor.

Hiç kuşkusuz insan ne bir virüstür, ne de bir bakteridir. Ama temel düzlemde arkea oluşla ve benzer temel düzlemlerden hareketle, bir bakteri yada bir virusla kimi benzer referanslar taşırsınız. Yani ne onlarız, ne de temelde onlardan kopuk bir var oluşla onlardan kopuk organizemiz vardır. Öyle olsaydı onlar bizde barınamazdı. Bizde elma ve koyunu yiyerek enerji elde edemezdik.

İnşa şekli en alt ve minimumla benzer kalmaktadır. Ve aynı tip köken inşalı malzemeden, inşadan elde edilen çözümlene yöntemleri benzeşirler. Zaten bir inorganik devnişli olmayla ve inorganik sentezli, organik devinişler olmakla benzeşen süreçlerimiz vardır. Unutmayınız ki hayat sadece ve sadece organikler arası boşluk ve tanecikli yapıyı doldurmazlar. Bu da hayatın çıkmaz yola sapması olurdu.

Hayat basitten karmaşığa, kolay olandan zor olana doğru girişip gelişir. Söz gelimi siyan bakterilerdeki gibi. Fotosentez hücreleri, foto sentezli solunum olmayan hücre fonksiyonlarına dönüşebilmektedir. Şu da unutulmasın Dünya konjonktüründe organikten inorganige inşa sindirimi, kolaydan zora bir süreçken; kimi çevrelerde, süreç inorganikten, organige doğru; boşluk dolduran farklı yapı sindiristi süreçleriyle; kolaydan zora doğru olabilecektir.

Hayat, hayatın üzerinde oluşla o hayatın aleyhine de gider. Asalak yaşamlardan tutunda viral yaşama dek bu böyledir. Yine bir tür mantar olan bir yapı, Güney Doğu Asya ülkelerinde kendi sporunu ateş karıncasına enjekte etmektedir. Bir süre sonra enjekte yapı, karınca beyinine ulaşıp karınca beyinini tahrip edip, onu zombi gibi kılmaktadır. Ve karıncanın içinden dışına doğru mantar büyümektedir.

Yine Güney Amerika ülkelerinde Ateş karıncalarına Phond denen sinekler larvalar enjekte etmekte. Bu larvalar da önce beyne saldırıp karıncayı zombi gibi davrandırmakta. Karınca içinde larvalar sineğe dönüşmekle, karıncanın zombiliği ve yaşamı biter.

Yani hayat, hayatın ne şekil akacağını daima çevrenin olası her şartı içinde oluşla, reaktif, jeolojik katmandan tutunda; dayanılır bir radyasyon alanına; buradan denize, karalara, atmosfere, belki de kuvvetle muhtemelen uzaya dek; her alanda her şekilde kendisini bin bir kılık içinde oluşun çelişkileri ile sınıyıp oluşmaktadır.

Bu sınamalarda hayat giderek kendisi ve çevre arasında bir balans kurmayı, tüm olumsuz örneklere rağmen, büyük oranda başarır olmuştur. Çünkü hayat akışının eğimi yaşamak olduğuna göre, yaşamak ta ancak çevrenizi sürdürebilir bir çevre kılmakla olasıdır.

Hayat ve çevre etkileşimi içinde girişmenin yoğunlaşması hayata kendisinin çevre ile birlikte sağlanan olur yönde akış olduğu ona her daim olurla yoğunlaştırmaktadır. İşte hayatınız bir süre ve görece, bunu yok saysa da; uzun erimde ve genel bağlamda, bu dayatıyı bu bağıntıyı yok saymamaktadır.

Belki de bir virüsle benzeşen en temel düzlem, sitoplazma torbası oluşun benzer yapılaşmasıdır. Bu gibi arkaik birlikler içinde oluşlarla, yeni yeni ve farklı olanlar nicelenmeye başladı. Her organelle değil ama kimi organellerle, kimi arke işlevleşmeler

dallanıp çatallanmaya böylece bu düzlem içinde başlar olabileceklerdi.

Farklı organeli olma ya da birinde olan organelin aynısı veya benzerinin, diğerinde olmaması gibi en alt ortak düzlem içinde oluşulması, organellerin yanı sıra bir de çekirdekli, çekirdeksiz tek hücre yapısı da bu belirginliğin en nuanstik hali oldu.

Şu da akla gelebilir. Bir çekirdekli tek hücreli yapıların boşluk ve tanecikli alanları doldurması; sonraki her bir adımların hesap kitap işi oluşuyla belirebilecekti. Bir taşın ağırlığını ya da taşı tutmanın size verdiği yorgunluğu hissetmeniz gibi sizdeki oluşmalarında bir beliren eğim yoğunlaşması ile varlıklar yönelimler içinde olacaktır. Bu kabil eğimlerle, bir viral kendi DNA'sının genetik kodlarını taşımayı bunca ortam olanağı içinde külfet gibi görebilecektir.

Öyle ya akciğer gibi bir insan organı yani akciğerler bir viral için bir yaşam çevresi, bir yaşam olanağı gibi dururken; hazır insan genetik malzemesine de nüfuz etmiş bir viral; insan genetik malzemesine, kendi viral genetiğini çoğalttıramaz mıydı?

Siz bol ve her zaman meyve ve kök buluyorken bunların üretim ve hasadını yapmanız saçmalık olurdu her halde. Bunun içindir ki insan; uzun çağlar boyunca tarım ve çobanlık yapılmadan çevre güdümü içinde oluşla geçilip gidilmiştir. Ne zaman alan rekabetli, kıtlık ve açlıklar baş gösterdi; insanlar besin ve beslenme ile ilgili meyve toplama, av yapma zaman zemin alan devinmesinin boşluklarını hayvan evcilleştirme ve ziraat yapma gibi emek zaman girişenli bir devinme yaşam şekli olurla fark ederek, bu boşlukları dolduracaktınız.

Büyük çok hücreli yapılar ölüm gibi bir riski göze alısla, bambaşka kazançlar elde etmişseler de, sonuçta bu riskler yaşamın bir ileri transferi olmaktadır. Risk kumardır. Yaşam ilk başlangıç düzlemi içinde ve her bir varyantları içinde kalısla olabildiği gibi; bu varyantları taşıyan bir konumlanması ile sürekli gelişen, değişen örnekçeler oluşturup; örnekçeleri bozup dağıtan ve kimi örnekçeleri de işlev kılan bir rizkti dinamizmdir.

Yani yaşam her yerde, her alanda ve her bir biçimdedir. Her biri bir hal bilinmezliğin tasarrufudur. Ve çevre dayatmasının öngörüsüdürler. Kendisini tasarruf etmekte, insan gibi bir organik devinim içine gelişin bilinmezliği ile de kendisini tasarruf etmeyi oynamaktadırlar. Siz dıştan inek üzerine bir dünya kurmuşsanız; bakterilerde içten sizin üzerinize bir dünya kurmuşlardır.

Birçok tasarruf olumsuz koşullarda ölseler bile, tek bir tane de form varyasyon kalsa, yaşam bu diğer üzerinden bambaşka hünerlerle yoluna devam eder. Çünkü varyasyonun tümü, ilke olarak bir anda bir olumsuzluk karşısında tümünden ortadan kalkmaz. Çeşitlilik ve bir şekilde hayatta kalma stratejisi bu denli çeşitli oluşlarla, hayatın bir öngörüsüdür. Öngörünün hepsi yaşamsaldır. Ancak bir çevre tehdidi içinde bu çeşitliliğin hangisi ayakta kalacaktı bilinmezdi. Onun için yaşam büyük oynuyordu. Sesiz ve derinden.

Bu hayatın bir stratejisidir. Yaşam, yüzde doksan dokuz onda dokuzluk bir yok oluş sonunda dahi bir başka salınım ve bir bambaşka frekansla; sanki hiç bir şey olmamış gibi yeni bir arzu ve yeni bir şevkle bu hayatta kalan üzerinde yoluna devam edecekti. Bu elim olaylar hayatın başına birkaç kez gelmişti.

En görkemli insanı eşref ortadan silinirken; bir virüs; geçmişi asla tekrar etmeden; yeni koşulların yeni saçılım başlangıcıyla yoluna revan olacaktır. Hayatı aynı başlangıç

koşullarıyla devam ettirememenizin nedeni sizin keyfi isteğiniz değildir. Sizin tekrar etmeyi istediğiniz tutumu sürdürecektir bir çevrenin olmayışıdır ki aynı koşulları devam ettirememenizin bir seçilimi veya zorlanması olmaktadır.

Yaşam tarzı sadece kendi dışındaki olur doğa alanlarını doldurarak kendisini var etmez. Bir tekil hayat formu da, kendi dış ortamının kendisine sirayet edişi gibi kendisi de kendisine nüfuz edecektir.

Kendisinden anlam olan yaşam alanının için de insan, hemcinsleriyle kendisi arasındaki boşluk arasını dayatanın kılmanın bağ enerjisi ile alan boşlukları içinde çeşitlenirler. Böylece insan kendisi ile hemcinsleri arasında sosyo-toplumsal yapı gibi yeni boşluklu tanecikli bir alan yaratacaktır.

Bu bir insanın, başka bir insanla, insani ilişkisiyle boşluk alanı girişmeleri yeni bir organik devinim alanı yaratmasıdır. Bu alan ne insandır ne de kendi başına var olabilir. Örneğin; bu ilişki içinde bir koruma, bir sağlaşılar birliği, bir lüks yaşam bağ ilişkisi ortaya çıkar.

Hayat stratejilerinden biri, tasarım üzerinden fazla bir enerji sarfı iken çok kez de en az enerji ile en az iş ilkesinin yapılaşılmasıdır. Bu bağlamda bir viral yaşam, kendi sitoplazmasının için organellerle doldurmanın oldukça yararlı olmasına nazaran, fazla enerji kaybetmektense; fazla enerji aramanın tedirginliğine düşmektense; kendi çoğalmasının kodlarını başka çekirdekli hücreye enjekte ederek; başka bir çekirdekli yapının enerjisini, kendisini üremesine tutsak etmesiyle bu enfeksiyonun kendi eğilim belirme yoğunluğu karşılanmış olur. Bu boşluk alanlar da başka hayatla dolmuş olurdu.

Bir başka canlı çevrenin DNA'sını kendi çoğalması için kullanmakla, bir virüsün çekirdeğe ihtiyaç duymayacağı; başka deyişle çekirdek taşımaya fazladan bir enerji harcamayacağı açıktır. Elbette bunu göze alırken bir canlı çekirdeği olmadan da çoğalamamayı göze alan bir riski de üslenmiş olacaktır.

Bu riskin çok uzun erimli bir getirisi daha vardır. Hayatta kalacak olan o yüzde doksan dokuz nokta doksan dokuza ek olan birlik küsüratın içinde kalışla kendi hayatta kalmasının garantisine de o virüsün kavuşma demektir. Kendi çekirdekli olur enerji sarflı kuantumlar salınımını, başka DNA'yı kullanma becerili referansla sukut ettirmiştir.

Yani virus çekirdeği kaybetmiş te olacaktır. Ama çekirdek işlevlerinden asla vaz geçmiş değildir. Kendisi yapamıyorsa, gönülsüz de olsa; zoraki de olsa; diğerine sipariş verecekti.

Bir olay gelişmeden diğer bağıl olaylar gelişemezdi. Ve yaşam tek yol üzere değil, çok yol; çok olasılık üzerine deviniyordu. Çünkü çevrenin dayatması olan olasılık çoktu. Kendisi de bu olasılıklara cevapla olasılıkları deniyordu. Paltoyu siz akıl edip, canınız istediği için dokuyup, giymiyordunuz. Çevrenin dayatmasına olur bin bir deneyişin gelişen bir sonucuydu. Bu denemede kimi kez olasılığın külfetini, yeni kazancı nedeniyle göze alıyordunuz.

Tıpkı sizin toplumsal devinişle, özel mülkiyet ilişkilerini ve aile kurumunu ortaya çıkarmanın alan boşluk ve tanecikli yapısını doldurmanız gibidir. Evlilik ve nikâh resmîyetken; başlık parası, süt hakkı, takı takma, gelin başı yapma, düğün, kına, bayrak taşıma, ayna taşıma, gelin ayağına basma vs. gibi bir yığın öznellikler işin

resmiyeti değildirler. Resmi olan kuantım zamanın, ara boşluğunu doldurmazdır.

Bu gayri resmi olanlar toplumsa ilişkinlikle olur devinme şeklini, halk zamanı içinde organize oluşla boşluk için bu kabil devinme ve ödevleşmelerle doldurup, bir devinme; bir biçimlenme; bir yaşantı şekli ortaya koyma ve onun donanımlarını kullanmanız olacaktır.

İşte bir canlı organize de süreçle; parçalı yaşantı aşmaları; yaşam alanlarının boşluklu tanecikli yapı için doldurmaktadırlar. Böylece genel olan yaşamı, özel donanımla, bu donanıma özgü bir yol ve yöntem olacakla; kendi üzerlerinde akıtırlar. Hayatı bir başka koldan idame ettirirler. Çekirdeksiz bir hücre, organel işlevlerden değil ama organellerden daha küçülen bir hücre ve tasarruftur.

Hayat olaylar üzerinde akarken gelecekte ne olacağını bilmezlikle kördür. Ne var ki kendisinin uğradığı bir takım dokuncalarla da kendisini sürdürebilmek için iç dış girişmeli diyalektikle, birçok olası yolu hali denemekte tercihi olan denemenin nicelimleri ile de çeşitlenmektedir. Söz gelimi bizim kendi vücut savunmamız GDO'ları (genetiği değiştirilmiş besinleri) bilmediğinden, GDO etkilerine karşı gafil bulunup, yıkımlara uğramaktadır.

İşte boşluklu alan doldurma her zaman dolduran ve doldurulan zemin devinmesi için yararlı olmaya bilmektedir. Ama her halükarda bir zemin uzlaşması olan bağışıklık sistemi ortaya konmaktadır. Yani viral bir canlı için yaşam çevresi olan alan boşlukları o boşluğu var eden, canlı zaman zemin devinmesi için; zararlı-uzlaşılır- ortaklaşa bir devinme şekline dönebilmektedirler.

Kendi beden hücrenizin (milyarlarca vardır. Bir beyin hücre sayınız 15 milyar denmekte) on katı bakteri sayısı ile yaşıyorsunuz. Bunların pek azı bizi hasta eder. Kızamık, felç, zatürre gibi. Bir kısmı bize yaralı enzim üreterek, ortaklaşa yaşam şekli ortaya koymuştur. Bir kısmı da uzlaşma ortaya koyarak zarar vermeden sizlerde konaklamaya devam ederler.

Düşünülmelidir ki bir zatürre mikrobu, sizi öldürmekle; kendi yaşam çevresini ve kendisini mahvetmiş olacaktır. Bu viral için de istenmeyen bir durum oluşla ve bu nedenle şu aşamaya değin viral dünya ile sizin dünyanız arasında henüz uzlaşma öğrenilememiştir. Tıpkı GDO'yu bizim dünyamızın henüz bu aşamada öğrenemediği gibi.

Unutmayınız ki bizler GDO'su oynanmış bir dünyadan gelmiyoruz. Böyle bir arkaik deneyimimiz ya da bağışıklık sistemimiz yok. Bu karşılaşma hiç öğrenilmeyecek anlamına gelmez. Ama yaşam şeklindeki değişmeler, bu öğrenemezliklerinizi de biriktirmektedirler.

Ama her bir hayat form biçimleri ne kadar çok olursa, her hangi bir ani çevre değişmesinde, ya da çevre felaketi kazalarda hiç değilse bir iki form ayakta kalıp, yaşamı yeniden çeşitlendiren deneme yanılma tecrübesi içine girerler. Böylece hayat kendini o değişen çevre şartına dirençli kılan form üzerinde yeni tesadüf olucu hayat formlarını ortaya koymanın inşacı oyununa devam eder.

Peki, hayat bunu nerede biliyor. Kendisini değiştirmeye zorlayan çevre şartları etki ve girişmesi içinde biliyor. Kendisine dokunan çevrede kıvrılmaya başlıyor. Bu nedenle hayat daha baştan çeşitli kulvarlara saparak bu bilincim deneyi ekseninde kendisini

süreç eştirmektedir.

Bir bakteri de bir insan da, bir solucan da; hayatın yeğleyip ortaya çıkaracağı şekil olmayıp, hayatın elinde deneme yaptığı bir süreç belirmesinin süren avatar hayat kalıplarındırlar ve bu kalıp şekillenmişti oluşmalar; bir enerji düzenlemesi olmanın üzerine çıkan kodlanıp akıp giden kendisini kavrayıp düşünen bir hayattır o kadar. Hayat özel yaşamlarda bir anlam ve kıyamet oluşla bir muhterislik olmanın anlam bulmasıdır.

Bir hayat, başka bir hayat üzerinden yaşam bulmaktadır. Yani bir organik sistem hem kendi taşıdığı hayatın, hem de başka hayatların; neşvü neması olmaktadır. Biyolojik bir bireye ait hayat, ya da; türlere ait bir hayat; diğer bir biyolojik bireyler üzerinde, ya da; diğer türler üzerinde akışla, devam etmektedirler.

Yaşam asıl gibi görülmektedir. Yaşamın çeşitliliği ve türler üzerinde sürmesi; bir kaostu düğümlerin sistemleşerek çeşitli dallanma ve budaklanmalarla, türler üzerinde kendi ve çevre girişmesi bağıntısını yapmaktadır. Bu çeşitli delta tipi dağılım, geriye doğru gittikçe ana nehir akışı olan hayatın mukaddes ligini bize vermektedir.

Şimdiki halde çok yaygın olmasa da, hemen hiç görülmez olsa da; zorunlu durumlarda kendi türü üzerinden de bu organik enerji sağlayıştı karşılanmaların neşvü nema bulur olan akışları, hep hayat bulacaktır. Unutmayınız ki türümüz, kendi türümüz üzerinden de, yamyamdı bir yaşam mücadelesi vermesinin seyredışı içinde bulunmasının sürecinde geliyoruz!

Bu nedenle hayatın efendisi yoktur. Hiç bir hayat, diğerine göre; ne ileride, ne geride; ne de olağanüstü bir istisnanın gözetimindedir. Sadece yaşam çevre ile daha reaktif olup olamamanın bir girişme bağıntılı baskılanması içindedirler. Hayatın kendisi mübarektir. Değilse tekil oluşla bir türün hayatı, diğer türe göre mübarek değildir. Baskın oluş gelip geçici olmakla, mübareklik değildir.

Denizin kabarıp gel yapıyla karaları suların basması gibi bir süre kara suların egemenliği altında yaşam sürmektedir. Yani belli bir zamanda bir hayat türü belirginleşip, muktedir olmaktadır. Yine zamanı gelip, suların git yapması gibi o muktedir oluş ta, git yapıp sönükleşmekte, ya da bitmektedirler. Bu nedenle; hiç bir tür; eşrefi mahlûk, hiç değildir.

Hayat şu veya bu şekilde, şu veya bu türler üzerinde; sıçramalar ve farklı varyasyonlar yaparak; bir yan salınımla gelişme ve muktedirlik göstermektedir. Bu muktedirlik mikroskobik boyutlarda biçimler alabildiği gibi somatik (bedeni) biçimler üzerinde de zaman zaman sıçramalarıyla var olmaktadır.

Yeryüzüne çeşitli dönemlerde, çeşitli hayat tiplerinden kimileri; kimi hayat türleri üzerinden belirişler ile az çok egemenliklemiş ise de, egemenlik hep periyodik salınımlar olmaktan öte şey olmamıştır. Gelecekte de bu kabil sıçramalar hep, süre salınım sıçramalı, periyodik salınım ve açınımlar olmaktan kurtulamayacaktır.

Söz gelimi, bir zamanlar dinazorlar üzerinde akan hayat yeryüzüne egemendiler. Dinazor üzerinden bir hayat sıçraması, egemence bir gelişme yapmışsa da; o tür şimdi yok. Ama dinazor üzerindeki hayat formu başka hayat formlarına dallanıp budaklanışla kalıp değişip, hayat başka yollardan, başka şekillerle; bambaşka varlıklar üzerinden ve çok koldan, akışlarını sürdürmektedirler.

Bu arda çok mutedil hayatlar da, öyle pek fazla bir sıçramalar yapmadan, milyonlarca yıldan beri kendi kalıbını muhafaza etmektedir. Kim bilir belki tekrar bir yerden hayatı yeniden başlatabilmenin re organizesi olan formlar; ya da olağanüstü şartların, olağan durumlu, kararlı yapılarıdır. Yani bu formlar, hayat denen sistemin; sistem olmanın; korunan bir geri beslemeli yasası konumundadırlar.

Hayat denen bunca değişik akışın, çevre tarafından seçilimi ile bir o tür bir bu tür üzerinde hayatın yeryüzünde diğer türlere göre bir muktedir oluşu vardır. Şu anda çevrenin seçilimi insandan yana akan hayat kolu üzerinden sıçramasını ve neşvü nema bulmasını ortaya çıkarmış durumdadır. Bu aktif ve gelişir seçilim; gün gelecek, çevre değişimleri karşısında belki de aptal bir pozisyona düşecektir.

Ama hayat, başka tarzlar üzerinde daha etkin ve bambaşka bir akışın muktedirlikti, yaşamsal olmasının faz zamanını kaydıracaktır. Bu günkü sürece gelene dek, birçok insansı ya da insan türü üzerinde hayat, şekil bulmuştur. Ne var ki o türleri yok olmuştur. Ama yaşam, o türler üzerinden bize geçişen olarkten, yaşam kendi akışını bizim üzerimize kuple etmiştir. Yazarın dediği gibi:

Ve Biz

Ve biz çevrenin seçmişiyiz
Geleceğin bağrında sürececek
Yüceliğin geçmişiyiz

Ve biz tüm görkemi ile
Geleceğin neandartelleriyiz

Ve biz cennetimsi pansiyonun
Kendi kendini anlamaların
İyi kötüyü bilmenin
Mitolojik versiyonu

Ve biz kader tanrıçasının
Ayazlarında sıcak bulan
Ve hayal camsı örgüsünün
Darmadumanında ismi anılmayan

Ve biz
Ve biz
Kaderinde insan olan
Sırrın
Yürümesiyiz

Bayram Kaya

23.02.2007

Bunca olup bitenler karşısında, insanların hayattan ne anladıkları kendileri dışındakiler için pek önemli değildir. İnsanlar özel olarkten bir hayat anlayışı taşıyabilirler. Taşıyacaklardır da. Bu kabil özel hayat anlamaları dahi çok önemsenemez de. Ne var ki hayat sizin düşündüğünüz gibi öyle olmuyor diye de, dünyanın sonu değildir. Genel olurla sizin hayata dek anlamalarınızın hiçbir kıymeti har biyesi yoktur.

Oysa sizin anlamalarınız gereği, "ne şanssızım, istediğim gibi yaşayamadım" öyle olmuyor dediğiniz anlarda dahi, hayat kendisine değin yolu açmaktadır. Size cehennem hayatı gelen o anlar, hayat için vaz geçilmez olmaktadır.

Dahası genel bağlamda, sizin hayata dek anlamalarınız kaale bile alınır değildir. Hayat hoşluklar duyup anladıklarınızdan başkadır. Hatta hayat sizin anladıklarınızla, anlamadıklarınızda. Sizin hayata dek anladıklarınız, hayatın gel geç sayısız uğraklarından sadece ve önemsizce olan birisidir.

Yani hayatın sizin için kıyametlerin koptuğu, ama mini minnacık bilinir olan yanıyla, bilinmez olanın akışıdır. Bu akış kesikli ve sürekli. Siz kesikli (sınırlı) bir zaman zemin düzleminin öldürmesisiniz. Ancak hayat, sizin olanıyla ve sizin olduğu kadarla; çevreyi ve hayatı yorumlamaktasınız.

Siz (insanlar yaşadıkları) bu kesikli sınırlı anın, kendisine denk düşen ilişkindik payı kadarıyla olanını tanıyıp, olumlu ya da olumsuz duygusunu büyüteceksiniz. Oysa ileri akan zaman da kesikli ve sürekli. Bilmelerimiz kesikli (sınırlı) olanın, el an yaşanan uğraklarıdır.

Bilinmezlik zamanın ileri akan kesikli (topaklı, sınırlı, düğüm noktaları oluşun) ve sürekli oluşundan da kaynaklanır. Kesikli süreklilik bulanıklık yaratacağına göre, gelecekteki kesikli ve sürekli olanın haline dek bilinmezliği de kendiliğinden ortaya çıkacaktır.

Özelde sizin "işte hayat budur" dediğiniz haz, gelecekteki hayatın tercihleri içinde olmayabilecektir. Sizin "işte hayat budur" dediğiniz süreçler olmadan da hayat akmağa ve olanca bilinmedik lezzetini özelde sizlere tattırmağa devam edecektir.

Hayat sizin dışınızda ama sizinledir de. Sizin dışınızda süreklilik, ama sizinle kesikli sınırlıdır. Siz; "bir daha mı geleceğiz dünya ya?" derken; hayata boş vermişliğiniz görece o öyledir. Değilse hayat sizin dışınızda sizden bağımsız oluşla, siz Dünya'ya gelmeyeceksiniz ama hayat sürekli dünyaya gelecektir. Hem de size rağmen, sizin dışınızda yaşam formlarıyla.

Sizin yaşamı, bir eğlence, bir gezme tozma, bir yiyip içme, bir saltanat sürme gibi görmeniz; hem çok yanlıştır, hem görece doğrudur. Çünkü bencillik; sizin o üslendiğiniz yaşamı, ileri doğru sürdürmenizin bir gereği gibi olmaktadır.

Aksi halde bu saltanatın hiç birini bilmeyen bir ayı balığını karın doyurma aktivitesinden sonra öylece su tabanına tutunmuş; gezmesiz, tozmasız, eğlencesiz; saatlerce kımıldamadan bekleyen yaşamını, hayat saymamanız gerekirdi. Oysa sizin yaşam saydığınız tanımın dışında bulunuşla diğer yaşamların yaşamadığı gibi bir izlenim verişini yine su ayısında çek edelim. Su ayısını yaşamdan ayırmağa çalışın.

O eğlencesi saltanatı olmayışla, değersiz kılıp; hayattan saymadığınız yaşama, ayı balığının nasıl sıkı sıkı tutunduğunu göreceksiniz. Yine eğlencesi ve bize göre hayatta zevk alması olmayan ve biraz sonra bir başka balığa yem olacak bir diğer balığın, bu hayatı nasıl önemseydiğini görmeniz; sizden tedirgin olan kaçmasından, yaşama önem verişti tutunmasından bellidir.

İnsanoğlunun buradaki olası yanılgısı, kendi istekli heva ve heveslerini hayatın bir

tercihi, hayatın zorunlu bir yönelimi gibi sayar olmasıdır.

Tıpkı tiyatro seyretmeyi bilmeyen, bilmem falan şarkıcıyı dinlememiş olma mutsuzluğuna uğramış bir farenin, az sonra kedinin midesine inecek olması; onun yaşama dört elle sarılmasına ne bir engeldir. Ne de bir bezginlik ya da boş vermişlik, olmaması gibidir. Yine, bir anomali doğumun dahi, kendi haline bakmadan, açlığını belirten yaşama doğum çığlığını atması gibi. O zaman biz de anlarız ki yaşamın bir oyun ve eğlenceden ibaret olmadığını.

Bu bağlamda hayat formları kendi özel saçılışlarını; kendilerine emaneti sürdürdükleri müddetçe yaşayıp yapılaşabilmeleri bir hayati zorunluluktur. Hayat çevrenin değişen basıncına karşı hayatta kalmak için ancak böyle bir kavranışla cevap verebilirdi. Hayat özel, hayat formları güzeldi. Bunun garantisi elde seçenekleri çok tutmakla olasıydı. Bu tekçi garabet çıkmaz yolu hayat, çok yaşamıştı!

Bu demek değil ki yaşamın içinde yaşamdan zevk almak gibi konular yok. Bunlar da yaşamın sürecine devamı yönde katkısı olan katılımdırlar. Demek istememiz, yaşamı, siz; sadece o noktalara getirip de, oracıkta takılıp kalmanızın yanlışlığıdır.

Değilse hayat sizin için değildir. Bu nedenle de yaşamınız da biricik bir yaşam şekli değildir. Hayatın gelecekteki, hangi koşul ve belirme şekli (insan, böcek, bakteri, solucan gibiler) üzerinde yola devam edeceği bilinmez. Hayat için siz bir kesikli ve sürekli taşıma avatar kalıbı olmanız dışında hiçbir önemdi kıymeti harbiyeniz yoktur.

Hayat için hayatın o şekilde, bu şekilde süren bir sürekliliği için hep avatar kalıplar olacaktır. Hem de bu sürekliliği garantiye alacak bir çeşitliliği sürdürüşle. Siz de bu gel geç avatar kalıptı çeşitten her hangi birisiniz. Gün gelir zehir solumak, siyanürden beslenmek zorunda kalırsınız. Böyle bir ortamda ölen eşrefi (!) insanla son bulan hayat mı? Yoksa yaşamı bir şekilde ileri taşıyan mı? Bu idameyi hangi formun sürdüreceğini nereden bileceksiniz ki.

Hayat bu değişmelerin içinde gelmekle, bu değişmeleri bilmektedir. Şu da bir gerçek ki, böyle bir çevre değişmesinde hayat; formlar içinde de en akıl almaz yolları denemektedir. Örneğin, yaşam bu gibi önlemi insanla; insanı toplumsal yaşam seviyesine getirerekten almıştır. Bu gibi durumlarda hiç değilse birkaç insanı uzaya taşıyacak ve hayatı sürdürececek konuma, insan formunu getirtmiştir.

Görece büyük kıyametler yaşarken, evrensel var oluşun içinde bir parlayıp sönmesiniz. Ve bu yüzden aklınız bilinciniz bu doğrultuda vardır. Ve sosyal, toplumsal yaşamlarınız da hayatı bir başka şekilde de sürdürebilir olmanın garantisinin adeta siz üzerinde bir imitasyonunuz. Bu kabil avatar kalıp olma işlevini sürdüren, deneyen bir hayat dinamizmi olmanızdan öte; bir şey değilsiniz.

Genel olanı sürdürebilir olduğunuz sürece, varsınız. Ne eşrefsiniz, ne de eşrefi mahlûksunuz. Doğa böyle bir seçilimiyle kesinlikle çıkmaz yola girerdi. Elinde sürdürebilir birçok olasılık varken, tek yola girişle onca emeği riske edemezdi.

Onca yaşam biçimleri içinde biraz sonra kedinin midesinde son bulacak bir kesikli ama dıştan sürekli olan hayat gibi kesikli sınırlı olmakla siz de yok olacaksınız. Nasıl hayatı başlangıçta siz üslenip, hayatı bugüne siz taşımamıştınız. İşte hayatın bu yolculuğunda hep siz olmayacaksınız, yolculuğun eğer varabileceği bir menzil varsa, orada siz asla olmayacaksınız

Yani insan olma konumunuzu, ne çok önemseyin; ne de çok küçümseyin! Görece insan yaşamı içinde görkemli olan uygarlığınız cinayetleriniz, nedendi acaba? Muazzam bir yaşamdı var oluş mücadeleler genelliği içinde, hayatın var olabilir ve sürdürülebilir olma eğilimine göre siz; böyle görünüyorsunuz.

Siz genellik içinde gelip geçici özelliksiniz. Sizin mükemmel olmanız ve her şeyin sizin için olması, yaratışın sınırını bitirmeniz demektir. Hayat sürekli denemesini değişmesini yapmak zorundadır. Yoksa siz de yoksunuz, yaşam yok olur.

Yaşamın kendisi, kendi başına bir ilişkiler kurma ve ilişkilerini taşımaktır. Yine ilişkilerini ve kendisini düzen etmek, yansıma ve yansıtma. Dolayısıyla yaşam; kendisini ve çevresini anlamak, öğrenmek, düzenini çekmek, iletmek ve bu ilişkilerini taşımak, aktarmak özellik girişirmesi bir kazanımdırlar.

Nasıl özdeğin belirme (ilişkisel ve bağıntılı) özellikleri varsa. Yaşamın da bu özdeksel özellikler üzerine olan bir girişme ve koordinasyonu oluşla yaşamlar; enerjiyi düzenli kullanıp dönüştüren; temel ilişkiler üzerine bir ilişkin bağıntıdırlar.

Bu nedenle yaşam (hayat) : dünyamızın ve Dünyadaki her bir canlıya özgü yaşam alanlarının, her bir tüm boşluklu ve tanecikli hacim kısımlarını, yaşam formlarıyla doldurarak; üzerine aldığı bu çetin işi şansa bırakmamıştır.

Söz gelimi DNA kombinasyonu olmayan kimi virüsler, konakçısı olduğu o canlı DNA'sına kendi kalıtımını inşa ettirmekle yaşamını sürdürür. Bu yaşamın kendisini, her bir hayat alanı üzerinde; kendi işin sıkı tutması ve hayata dek boşluklu tanecikli alanları, doldurmakla; yaşantıyı sürdürme biçimidir.

Bir virüsün, kendi kalıtım verileri doğrultusunda çalışacak inşa kalıbından yoksun olmasını bir eksiklik olacakla görülmemelidir. Bu virital alan boşluklu boyutun, enerji tasarrufu olacakla da görülebilir. Yine virüs kendisini çoğalttığı organizmayı, kendi atıklarıyla ve konakladığı canlının kalıtım özelliğini yok edişle, o canlının ölümüne sebep olmaktadır.

Bu, virüsün istediği bir şey olmasa gerektir. Tıpkı bağırsaklarımızdaki vitamin sentezleyen bakteriler gibi zarar görmeden ve zarar vermeden; virüsler de konakladığı canlıyı öldürmeden ve konakçılık bir simbiyotik yaşam durumu ortaya çıkaracaktır. Konaklanılan da ona kimyasal bağışıklıkla saldırmadan, onu öldürmeden bir yarar ilişkisi ortaya koyuşla bir arada yaşantılaşmanın evrimini er geç öğrenmek zorunda da kalabileceklerdir.

Belki de virüs bu haliyle hayatın bir seçim şeklinin ayıklayıcısıdır da. Mikroplar konakladığı canlının her bir organında ayrı ayrı alanı doldurmaktadırlar. Kimi akciğeri, kimi dalağı, kimi böbreği vs. yaşantı alanı kılmıştır. Hatta aynı karaciğeri yaşam ortamı (boşluk alanı doldurur) olacakla paylaşan mikroplar karaciğerin farklı farklı bölgelerinde, farklı uzmanlıklar (alan boşluk doldurmaya) ortaya koymuşlardır.

Bir karınca yaşam alanı, bir bakteri, bir virüs yaşam alanı, bir sıcak su ve kükürtlü ortam ya da çöl veya buzullar; yüksek yerler, atmosfer içi yaşam alanları, bir kuş, bir balık, bir insan, bir aslan vs. yaşam alanları böylesi bir boşluklu tanecikli yaşam zincir alanıdırlar. Bir aslan, karınca yaşam alanında boy gösteremezken; bir insan da kükürtlü alan içinde yaşamını hiç sürdüremez.

Dünyamızda nerede bir yaşam zinciri kırıldı, nerede bir yaşam ilişkilerinde değişimler oldu, o alan; özellik kullanımlarıyla değişmiş, yeni bir işgal karşısında kalmıştır. Uzay dahi (yıldızlar gezegenler galaksiler arası alanlar) bize göre olmayan ama organik ve kimi inorganikler için bir mevcudat alanıdır. Yani sadece bu ortamda var olan, birleşen ve var kalan, bütünlüğünü koruyabilen organizeler vardır.

Bu işgalin kendi boşluklu ve tanecikli alanı, yine yaşam formlarıyla doldurulmuştur. Keşif ve merak, yaşamın işidir.

Evren akar. Bu akış, ideal olurla bir belirıştır. Akışın eğimi ve sürdürücüsü entropidir. Akış ile korkunç sıcaklıklı yoğun tikeldi durumla enerji entropiye kayar. Enerjinin entropiye kayması bir ideal oluşla hemen beliren bir durumdur. Ne varki enerji ve enerjinin entropiye kayışı arasına bir çok belirmeler olay ve olgu ilişkileri alırlar.

Bunlar erken evren ve sonraki evren ilişkilerinin konu ve belirmesidirler. Belirşler kendi üzerine ve diğer belirmeler üzerine bir iç dış ilişkidirler. Bir ilişki diğer belirşlerle girişmediği zaman, o ilişkilerine göre yok oluştur. Nötürdür. Bu aşamada evrensel akış:

Zıttı ile bir belirş ve zıtı ile bir yok oluşun kesikli sürekli olur kuant durumu vardı. Her bir istatistiki belirşler ortamın görece sıcaklık durumuna dek oluşun, seçme ve basıncı içindeydiler. Enerji potansiyeli, tirilyonlarca derece sıcaklıktan 50, 60 derece sıcaklığa ve mutlak sıcaklığa düşerken her bir ısı değer dercesinden zorunlu oluşla geçecekti.

Her bir ısı basınç değerler skalasının kendisine özgü basınç ve seçimlerinden ötürü olaylar istatistiki olur her bir durum belirşin kesikili ve yok oluşu aşamalarından geçecektiler. Isı düşümünün bu yokuş aşağı doğru olur entropi hali, söz gelimi ısı eğrisinin geçtiği 5 milyar derece sıcaklık olayları artık 300 bin derece sıcaklık olayları içinde gündemden düşüyor, olanaksız hale geliyordu.

Sıcak, binli dercelere düştüğünde nispeten ömürlü, nispeten kararlı, yoğun enerji paketi dediğimiz maddeler ortaya çıktı.

Süreç bu eşik değer sıcaklık aşamalarından geçişlerin haliyle var olma ve yok olma kesikli sürekli salınımı olur olay ve olgular yerine düşen sıcaklık değerleriyle olgu ve olaylar başka bir faz ve sekanslar girişmesine kaydırılıyordu. 5 milyar derece sıcaklıtaki olaylar, artık devam edemez olmanın kesikli kuvantik olgu olay durum girişmeleri başlamıştır.

Şimdiki olaylar şimdiki konjonktür evren sıcaklık basınç değerlerinin bir seçilimidir. Artık şimdiki süreçler adeta olmazlığın bir istatistiği gibi gelir, sıradan insana. Bilmem tirilyonda kaçta kaç gibi olur.

Siz evrenin tarihiliğini (akış entropisini) göremez ve ilişkiyemezseniz, bağıntıları ve görece oluşları birbirinden koparırsanız, o gerçekten de öyledir! Evrenin akışı en kısa yolla bir tur, bir çevrim veya bir yol güzergahında, kendi üzerine entropi şeklinde dönmektedir.

Gerçekte evrensel akışın bu kat edişi; yol, zaman, mekan, boyut, enerji, gerilim, alan, manyetizma elektrik yükleri vs. gibi bir belirşlerle ortaya koyar. Bu ortaya konuş ideal akışın aksaması ve kesikli sürekli dalga girişimi olur bir tabiyettir. Bu tabiyetle ortam,

salınm (osilasyonlar) verirle, kıvrışma; bir ortam bükülmesi ve bir ortam katlanması olurlar. Dallanmalar boyutlar zamanınca olur.

Her belirme, yeni belirmelerle; bir zamanın ve bir görece akışların, nicelenmesi olurlar. Atom altı alan ve zamanın eksotik parçacıkları, kendi kuantik oluşları içinde oluşmalarla bambaşka bir süreç zamanı; proton nötron oluşmalarına ve başka zamanın yasal süreçlerine kaydırtıp, yeni bir olay olgu nicelenim girişmelerini yaptırmışlardır.

Genel olanın belirmeleri, nicelenirle görece ilişki, görece bağıntı, görece kesikli dalga oslasyonu olay durumları çevrimine girerler. Bu çevrim ve her bir ilişkin bağıntı (topak-kuant) çevrimleri hem ileri yol alıştırılar, hem dolabaçlarla ortamın genişlemesi çalkantıları içinde, akış hızının yavaşlamasıyla kimi görece durumlarda yeni bir istikrar alanlarıyla yavaşlatılan zaman, bu istikrarlı denge üzerinden entropili durumuna geçer.

Bu tıpkı bin km dümdüz akışı olan bir nehrin, başlangıç ve bitiş noktaları arasındaki boyut zaman hızı; alanın sağına soluna; alanın derinliği içinekıvrımların (menderslerin) cepler, gölcükler yaptırılmasıyla diyelim ki on bin km'lik bir uzay zaman akış hız boyutuna doğru geriletelim. Akışta genel enerji kaybımız olmaz (enerjinin sakınımı kanunu) . Ama görece enerji kayıpları (görece yeni girişmeli, yeni yüzlü, ilişki belirmeleri özellik bağıntıları) olacaktır.

Söz gelimi, örnek nehrimizdeki suyun buharlaşması olacak, kendi dışında ortam nemlenecek. Nemli ortam yağış olurla kendi üzerine kendisinin bir etki olarak (sel ve kaynak suyu oluşla vs.) dönecektir.

Nehrin kendi viskozitesi gibi, akışta nehrin toprak karışımli olmasının etki, etkileme ve etkilenmesi ile çamurlu suyun viskozitesi gibi ya da suyun toprak tarafından emilmesi süreci gibi aksamaların kesikli sürekli olmanın, dalgalanma çalkantıları; dallanma, çatallanma, yarıma olay olgu ve bağıntılı olur girişmeleri, hep ayrı ayrı özelliğın olasılık ve olanakları haline gelecektir.

Ki bu da akış zamanının yavaşlamasıdır. Yada an süreç dallanma ve yarıma koslarıyla parça oboyut olay olgu ve girişmelerine nicelenir. Zaman kayıp olmaksızın geciktirilmiş akış hızı düşürülmüştür. Hayat bu evrensel genel zamanı yavaşlatan biraz geciktiren düzenlilikte belirir.

Evrensel akış, bu belirşlerle görece bir basınç seçilimidir. Öyle yada böyle olmanın, olasılıkların her bir belirmesinin her bir belirme ortam ve alanıdır. İşte hayat bu ortam ve belirmenin insan gibi kelebek gibi, primatlar, memeliler, sürüngenler vs gibi bir alan boşluk girişmeli katlanma kıvrışma devinim alanıdır.

Bu alan genelde organik yapınının belirş ve düzenlilikli oluşlarla evrensel akışın minik bir kısmını üzerinde aksatıp yavaşlatışla istikrar gecikmesi ve sonunda da entropi yaratan süreç olgu olay boyutudur. Yani evrensel belirş te zamanı aksatan (akış hızını) geciktiren görece olur yaşama dek olasılıklar sırf organik belirş olamazlar. Görece oluşlar bu yaşama dek organik olmayan olasılığın her hangi biri üzerinde akacaktır.

Unutmayın hayat sizin dışınızda ve sizden bağımsız.

20.09.2011

Bayram Kaya

Yaşamak Öylesine

Ya sevdan eskirse,
Yeniye?
Bilmem, olumsal mı?
Ara bakalım
Neden?

Sen yaşıyorsun,
Bana ne?
Ben yaşarım,
Şartlarına uyar,
İlkelerimle.
Fazla ses yapmayacak kadar.

Acı çekmek mi?
Ne demek?
Yeni duyumsanıyorsa,
Neyin acısı?
Eskiden ne kalmış,
Cayılmış zaten.
Belki eskitmemeğim,
Ama eskimiş.

Dünün neyini ararsın?
Bugünü yaşıyorken.
Dün için nasıl acıkırsın?
Bugün demlenirken.

Alışkanlıklar.
Bazen kurtuluş.
Bazen sıkıntı.
Ne yaşıyorsan,
Nasıl yaşıyorsan,
Yönsemen kendine.
Kime ne?

12.01.1992

Bayram Kaya

Yaşamanın Zaferi

Ölümün değil, yaşamındır şenle yengi
Ölür değil, yaşat ki olmaz hiç yaşamın dengi

Her gün bir yangın
Her gün bir canan
Ne yakan olurum ne aşkı sanan
Sanma ki külden belli yanan
Değil mekân olurum, ne de harcanan

Arzularımızı deniz ettik kükrettik
Üzerine şen olur iştahlarımızı koyduk
Ve lakin öyle gemiler yaktık ki
Hevese düşer, yelkenleri yoktu
İçine sefer koyduk, zafer koyduk
Gemilerinse hiç mi hiç, gidesi yoktu

Yar kara, yar ara vurdu dara
Ocak dedik, bucak dedik, kucak dedik
Aynı amaçta erdemi kılmadık kaldı gedik
Bir git hele, tutuşacak dedik
Kırılan, sefer edipte dönme arzumuz değildi
Daha gitmemeye meyilimiz, seyildi

Biz hep ölümler üzerinde zafer ilan ettik
Yaşama, ancak yaşar olmaktır maliyetlik
Taarruz dediler, imdat dediler, canımızla yettik!

Adı utku olmuş
Ölmeden de, zafer olurmuş.

Zafere, ölmeyenler konmuş
Ölüm, hep zafer diyenlerin olmuş.

Söz verilse de
Kaç evlilikler boşanmış
Bunca sıratla oluşa rağmen
Hayatta kalışın kendisi zafer
Yüzünü görmediğin zafer olur mu?
Anladım ki zafer için
Ölünmez yaşanmış

Zaferi yaşayan ordular kazanır
Anladım ki zafer süreklilikmiş

12.10.2012

Seyil: Yüksek yerden seyreden inişle, konaklanan düzlük alan yerler. Bu yüzden büyülü. Bu yüzden inilen yere göre ılıman iklim.
Ordu: Ordu sürekli olandır. Eğitim ordusu. İnsanlık ordusu gibi. Ordu hep aynı kişilerden oluşmaz. Orduyu oluşturan, orduyu sürekli kılan değişen kişilerdir.

Bayram Kaya

Yaşamdaki Telaş

Ya Rab emanet aldım akılı
Farktan farka gidişi saklı
Can vurmuşum meraka bakılı
Günah soruluru nerede?

Ön yargı saplantısı takılı
Oluş; olmuş bitmişle çakılı.
Bu gözle seyre bakılı
Ölçüdür sevap günah burada.

Vardır, olmalıdır günah sevap
Değişirken yargılar el cevap
Şaşmazlık değil, şaşara bir cevap
Ölçü olmalı günaha sevaba burada.

Ölçüler erimli süre dura da
Kul elime edime durura, burada
Bilinç oluşa, anlam ilgisi, vura da
Sürdürür yaşamı sevap günah, oluşta.

Yaradan her an olu ve oluşta
Verili bilinçle, bize doluşta
Yanlışta gider sonuçta
Günahı, anlamaktır akıl, oluşta.

Birine tüm akıl verilmiş değil.
Hazırda al denilmiş değil.
Hükmü budur Rab'ın, saygı ile eğil.
Sınırlı çevre, sınırlı anlamada cehil.

Yaradan kılmış kararı ilkte.
Bu budur, dendiğinde nicelenirde diyalektikte.
Akıl durmaz anlam kılar sürere.
Anlamları, aksiyom, hipotez, belit dürere

Neşemce anlamda sayarım kayrama
Alışkanlık tutumu bunlara karşı yürüre,
Sürmez çok, patlar gerçek
Bil ki el an, değişmenin arifesindesin bayrama.

22.03.2007

Bayram Kaya

Yaşamsal

Çekip çevirince,
İçindekini devirince.
Bir hoş, bomboş*
Maşuk.

Görünüşü adam
Dışa tepkisi yabancı.

Kapanmasından belli.
Rüzgâr vurdu titredi.
Güneş vurdu kavruldu.
Kabukta yoktu zor şartlar.

Anlamadı dışarıdakileri!
Ne tuhaftılar!
Varken kabukta yaşamak
Var mıydı buna şaşmamak?

Zamanla alıştı
Ama çelişikliği sıklaştı.
Aydınlığı karanlığı,
Dolaşığı seçiği,
Bildi.

Derinde derinlikte,
Sıkışa sıklaşa,
Bir alamet kendini belli ediyordu.
Anlam veremiyordu tabii.

Derken titredi, rüzgâr yoktu
Kavruldu Güneş yoktu.
İçindeki kabardı.
Bir tuhaf üzüldü süzüldü.
Güldü büzüldü, cinsi latifine.

Kaçmak kabuğa,
Kurtulmak için bundan.

Yaman çelişki!

Öğrenmişti ya aydınlığı seçiği.
Gitmeliydi sebebin üstüne.
Kırdı kabuğu,
Kavradı insancılığı.
Ne hoş.

27.12.1991

Bayram KAYA

*Bir eksikliği duyma ama tanımlayamama

Bayram Kaya

Yaşanılaşma 1

Totem düşünce sıfır bir başlangıç referans kararlılık noktasıdır. Bu nokta, osilasyon kaynağı oluşla salınım yapan; taşıyıcı dalga genlik özellikli oluşla da davranır. İnsan sosyal yapıları, yaşantılımları içine kattıkları görsel, izlek sel anlama, öğrenme ve yorumlamalardan oluşan nesnel gerçekliklerle hakikiliğini (zihinsel öznel gerçekliğini) , bu totem noktası ile eşleyerek öğrendiler.

İlk başlardaki, insan gelişmesi, kendi emekleme dönemi içinde dış nesnel gerçekliklerin insan bilincine olan basıncından ötürü insanın bir uyarılması ve dışarıya bir tepki verme öğrenilmesi gerçekleşmiş ise de, bu öğrenmeler içinde tam bir neden sel seçicilik pek pek egemen değildi.

Sadece karşılaşmalarına göre bilinen, yönelimden eğilimler söz konusuydu. Yeniden ve plastik edimli simülasyonu yapıyla üretilen ritüeli eğilimler çokça sosyal birlikti alanla ortaya kondu.

Bu nedenle insanlar sosyal yapılar içinde oldukları o düzlemlerle, hayatına girmiş yinelenebilir tutum ve davranışları totem noktası ile öğrendiler. Çünkü şimdiki totem nokta öğretileri, hal içindeki insanın kendilerinden önceki kesikli sürekli ata sal sosyal yapılarının bir hüneridirler.

Sosyal yapıların kendi üyelerine, üyelerin her bir kendi deneyimlerinden önce oluşturmakla saklayıp, yansıttıkları; "sosyal yapıları deney öncesi bilgidirler". Atalarının deneysel yollarla çıkarımlar yapıp, torunlarına (kendilerine) aktardıkları, torunlara ökülte (gizli) gelen bilgilerdi. Hiç kuşkusuz ki bu özeğe, haldeki torunlarında deney, gözlem ve izlekleri de aktarılıyordu.

Haldeki insan kendisinden önceki bu sosyo ökülte bilgilere ancak hayranlık duyuyordular. Kutsal sosyo totem alanı, meşru yaptırımlarının mutlaklığı kıldılar. İlahi dinler de bu mutlağın üzerine oturuşla, uzun süre daha bu kabil kutsal olurdu (dokunulmaz) demlenişi sürdürdüler.

İnsan sosyal yaşamlarının oluşması içinde başlarda inanç değil, bilgi vardı. Bilgi, insan egosu dediğimiz, insan bencilliğinden olan eğilimlerinden kaynaklı hayati yönelimlerle; dış dünyanın kendisine doğru olan uyarılarından kaynaklı seçme ayıklama skalalı enformasyon kaydıydı.

Dış ve iç uyarılardan kaynaklı, korunan bencilliğe uygun etkiler girişmesi, insanı kendisine doğru çekişle insanların, seçme ayıklama yapan kendi eksenleşmeleri vardı. Bu girişme insan eksenini dışarıya doğru eğimleyim yöneltirken insanda; çevresini tanıma, çevresinde olup biteni fark edip, pozisyon alma gibi merakı olan öğrenme amaçlı, faaliyetleri de başlattı.

Sistematik ve pek pek ritüelime olmayan tekil insan sanı kanı izlenimleri haricindeki, inanç eğilimi; bu tutumlardan sonra, ancak sosyal yapılar içinde vardır. Sosyal yapılar içindeki totem öğretmesi olan bilgi ve edimler; sosyal deneyimler olmakla kişi deneyiminden çok büyüktü.

Ve yine totem öğretileri olan bilgiler kişilerine, kişi deneyimlerinden önce kişisine bilişme oluşla yararlı (bilişti) oluyordu. Bu nedenle bu bilişti edim kişiye dokunulmaz oluşla inancı geliyordu. İlerideki dini yapı içindeki kişinin imanı da olacak olan bu biliştiler; tekil kişi sanı kanı envanterleri üzerine eşlenip kodlanıyordular.

Bundandır ki ilk sosyal yaşamların oluşma çekim merkezinde, insanların kendi egoizmlerinin tevhibi vardır. Dünya önce tekil, sonra da bu tevhibi bencilliğin etrafında oluşa; bu bencilliğe göre döner. Göz bu bencilliğin görmesi için. Güneş bu bencilliği ısıtmak ve bencilliğin yolunu aydınlatmak içindi. Yine sel, ateş, yıldırım vs. bu bencilliğe bir tehditti. Tüm algılar bencilik eksenindeki tanıma bilme uyarılmasıyla giderek sosyal yapı içinin inancı düzeni oluyordu.

Dikkat edilirse bu seçicilik ve kişi ben içinici anlama ve yorumlamaları; insan bencilliğine göre uygun veya irite oluşa yaklaşılana; ya da bencilliğe tehdit oluşa kaçınılan bir duygusallıklardır. Bu nedenle sosyal birlikler daha çok duygudaşlıkların çekim eksenli düzenlemesidirler. Eylemlerin ve öğrenmenin kaynağı benciliklerimizdir. Bu nedenle duygularımız çok büyüktür.

Günümüze doğru geldikçe ancak dünyanın etrafımızda dönmediğini (ego santrik olmadığını) anlamaya başladık. Evrenin, bizim duygu ve bilincimizden bağımsız bir var oluşu vardı. Bizim egomuz da dıştaki olup bitenlere göreymişti. Egomuz, evrendeki görece oluşlar içinde bulunup; kimi kısmi olup bitenleri içine alıp, çevredeki olup bitenler dışında bir şeyi istemiyordu.

Ego santrik düşünme ne kadar yanlış olursa olsun. Bu, bir şeyi başlangıç referans noktası yapıyla; iç dış olayları süreçleştirmektir. Nasıl olsa yol kendi kriterlerini ve kendi yürünmesinin nasıl olması gerektiğini ortaya koyacaktı. Ego santrik anlama bunca yanlışlarına rağmen, yine bunca doğrularını da bugünkü yaşantılarımıza temel etmişti.

Sürecek

Bayram Kaya

Yaşanılaşma 2

Burada yanlış olan, hala dünyayı kendi çevremizde dönüyor sanma cehaletimizdir. Şu halde bencillik eğilimlerimizle süreçlenen seçme ayıklamalı bir imbiçlenmelerin öğrenilmesi ortaya çıkmıştı. Ortaya çıkan öğrenmelerin tekrar tekrar aynı tutumlarla üretilme, yansıtılması vardı.

Bilgi sürekliliği olan ve bu süreklilik içinde gözden geçirilen bir ikmal edilişti. Bilgi yaklaşık doğrulardı. İnsan acıktığında grubuyla, nasıl hareket edip avcılık yapacağını, günlük eylemleri içinde tekrarlanan eylem periyotlarıyla öğrenmişti. Bu bilgi işine yarıyordu.

Ve bu bilgi şimdilik ona yeter olan pekin bir bilgi oluşla kutsaldı. İnsanlar sadece av yaparak, doğada toplayarak karın doyurmayacağını bilgisini, kendisi üretim yapmaya başladığında anladı. Üretimle devrimsel bilgi dönüşümlerine uğradı. Bu gösteriyordu, bilgi yaklaşık bilgiydi.

Yemesi avlanması, korunması gibi her şey, biyolojik bireye bir maliyettir. Maliyet enerji sarfı dediğimiz bir enerji harcanmasıdır. Enerji harcanması demek beslenme, av bulma, av yapma ya da günümüzde iş bulma, çalışma, para kazanma demektir.

Bunlar da yeni bir enerji harcanmasının karşılanması oluşla toplam zorlukturlar. İnsan doğası enerji sarfiyatı nedeniyle; enerji sarfiyatı sürekliliğine karşı, enerji tasarrufu yapmaktan da kaynaklı oluşla, sürekli olan şeye karşı dikkati dağılır. Bu nedenle bilgi edinme, sürekli üretilen ve bağıntılanan bir kullanım şekli oluşla, çok kişileri yorar. Gereksizce kişileri bilgi edinme durumundan kaçındırır.

Bu nedenle tekil kişilerin şimdilik işine gören, tekrarlanabilirliği olan, öğrenilmiş kutsal totem bilgileri, ortalama insanların kararlılık düzlemleriydi. Kararlılık düzlemi olan bilgiler de, totem bilgileri (sosyal birliğin tutkal bilinciydi) . Kişi, totemin dediğini yapar, gerisine karışmazdı.

Burada bilginin kesikli sürekli oluşla ve zamana zemine göre ikmal edilir yaklaşık doğru olması konusunu örneklemeliyim ki daha sonra söyleyeceğim cümle daha iyi anlaşılabilir. 19. Yüz yılın bir elektronik bilgisi vardı. Siz o bilgilerle her şeyi bildiğinizi sanabilirdiniz.

Hatta 19. Yüz yılda doğa bilimlerindeki hızlı gelişmeler sonunda, insanlık; her şeyi öğrendiğini sanıp, bilimin sonu geldi demişti.

Ama 19. Yüz yıl elektronik bilgilerle bu günkü teknolojileri ne üretmeniz, ne de kullanmanız olası bile değildi. Bu günkü bilgiler o günkü bilgileri yanlışlamadı, aksine ikmal etti. O günkü bilgiler olmasa, ikmal eden bugünkü bilgiler olamayacaktı. Bu nedenle bilgi zaman ve zemine bağlı oluşla görecelikle sınırlı (kesikli) ve süreklilik içinde sınırsız olandır.

Söz gelimi ben bir berber olacakla, diğer bilgidan tamamen bihaberimdir. Yine bir fizikçi bir elektronikçi de, bir kanser ilacı bilgisinden bu nedenle bihaberdirler. Bur noktada şu ortaya çıkmakta. Bilgi; kişilerin uhdesi dışında oluşla, kişiden bağımsız ve kişisel olandan daha büyük gayretlerin bir toplumsal güç potansiyeline denk düşmesinin, düzey ve düzlemine gelmiştir.

Bir erken dönem insanı zorlanırsa sınama yanılma yoluyla ve hayli pahalıya mal oluşla, bir kısım totem bilgileri kısmen ortaya koyup, hayatını sürdürebilirdir. Ama yine bir insan bu günkü bilgileri asla ve kata ortaya koyamazdı.

Ya da güdük birkaç bilginin kullanım ve yorgunluğu içinde olurdu. Buna ne ömrü yeterdi ne de havsalası yeterdi. Üstelik karın doyurmaktan bunlara ayıracak zaman dahi bulamazdı. Bir mekik yapımı için yüz bin ayrı iş ve işçiliği bir araya getirmenin koordinasyon, tasarım ve teknolojisi, bir insanın düşünüp kotarabileceği yetenekle, asla ve hiçbir zaman, olamazdı.

Şu halde egolu bilmelerin ötesine taşan karmaşan bilgiyi ortaya koyan güç, karşılıklı yükümlerle gerektirmeler içinde oluşla, gerçekleştiren toplumsal güçtür. Bu güç bir insanda olamayacağı için insan ister istemez kimi alan bilgileriyle yetinerek, yine en kısa yoldan kararlılık düzlemi pozisyonu içine dönerler. Bu yüzden ilk insan, totemi tabulaş kutsallığa sığınmak zorundadır.

Totem size aşı ol diyorsa, aşı olursunuz. Burada başka paradokslar üzerinde durmayacağım amacım bilgi üzerinde derinleşmek değildir. Sadece başlangıçta bilginin oluştuğu ve bilginin inanca dönüştüğü savıdır.

Sürecek

Bayram Kaya

Yatık Duygular

Buz gibi terlemiştim
Şakağımda ince ince
Yüz hatlarım keskince

Ne yalan söyleyeyim
Korkuyordum abi
İliklerime kadar
Tiril tiril,
Gözlerimle fırıl fırıl
Taştan korkuyordum
Kırık baştan korkuyordum
Gelmediği için korkuyordum
Ha geldi, ha gelecek demelerle
Bana da çıkabilir diye
Başıma gelecek diye korkuyor
Gölgemde üpsüyor
Kendi kendime korkuyordum

Kaybedeceği olan
Kaybetmekten korkar diyorlardı!
Laf işte...
Eşegi kaybetsek
Eşeklik kalıyordu
Eşekliği yitirsek
Som eşek, meydandaydı

Baktım ki;
Bir ucu tayyare
Bir ucu seyyare
Yokluk ile geldiler
Borç ile veresiye geldiler
Gölgem olarak geldiler
Hep bendekilerle geldiler
Hayallerim olarak geldiler
Usul usul, gıdım gıdım geldiler
O geldiğinde artık ben korkmuyordum

Hoş eşek bile anlar
Bir çamura iki kez çökmezle
Ben On Yedi Aralığı,
Kaç kez ayakkabı kutusu darbesi oluşla dinleyip, inandım!
Sıfatı insandan sayıp ta bendimi
Eşekliği bile kendime ökmezle...

26.06.2014

Üpsüme: Ürpermek
Ökmek: Benzetmek

Bayram Kaya

Yaygın Mana Gücü 1

Bir kere, konu etmeye çalıştığım "yaygın mana gücü"; ne totemdir. Ne ilahtır. Ne de köleci dönemin özel mülkiyetçi anlayışını kotaran Mamon'dur.

Sayılan bu tür mana kalıpları, sosyo toplumsa süreçlerle yaygın mana gücü içinde oluşturulmuştur. Bu oluşturma zamanın zeminin özelliklerine göre anlamca da parçalı kılınmış olmakla erken dönemden beri yaşamsal olan sürecin en karakteristik belirtmelerini yapan anlatımlardır. Mananın, insana göre olan anlatım yanı; yaygın mana gücü olan genelliğin içinde, sadece genelliğin minimum olan kısmıdır.

Totem, ilah, mamon kavramları; insanın temel düzlemlerine ana referanslarının giderilmesi üzerinde; kişi-kişi ve kişilerle, grupları arasında giriftirilen; insana özgü özel anlayış türüdürler. Yaygın mana gücü insan iradesinden ve insan bilincinden bağımsızdır. Evrendeki ve dolayısıyla çevredeki genelce olurla beliren durumları bizler fark etsek te, etmesek te bunlar yaygın mana gücü olur belirimlerdir.

Bu türden yaygın mana gücü oluşla baskı ve basıncı hissedilen çevrel yansımalar; insan öznesinin kalıp davranışlarıyla eşletilir oldular. Hissedilen basınçla, sosyal sandaslı kalıp algıları oluşan tutumlarımızın yaygın mana gücü içindeki parçalı, özel bağıntılı alan etkileriyle eşletilmesi; bizdeki mana düşüncesini ele verir. Dıştaki hissedilen basınçla, içimizdeki algısal basıncın eşletilmesi nedenle de mana gücünün etkisi içine, insan öznesi ve insan özneliği de karışır.

Mana düşüncesi, yaygın mana gücü içinde koparılışıyla; ansal koparılan bu parça bir imleç etkiyle insan sosyal alanı içine getirilir. Sosyal alan içine getirilen imleç anlam, sosyal tutumla beraber eşlenmekle hem manasını bulur. Hem meşruiyet ligini alır. Hem de sosyal alan içinde olumlama olmakla, o tutumun alan içinde tekrarlarını oluşmakla, alan içi bağlaşıklık hareketler benimsetilir.

Totem alan içinde ve gelecek zamanlardaki sosyo toplumsa alan içine konacak mana düşüncesinin ana kullanım kaynağı doğadaki bu yaygın mana gücüdür. Yaygın mana gücü taşıyıcı dalga ve eşlenici dalga olmakla; sosyal ortam içinde yapıla gelen tutumları, ortama ikame etmektedir. İkame olanla gelenekleşen tutum; gün gelir basit bir değıştirici etkisiyle yeni bir mana anlamasına dönüşür. Yeni olmakla dönüşen mana anlaması, şimdiki zaman içinde süre gelen eski gelenekle gelişir.

İşte yeni olan sosyal manayı da sosyal alan içine ikame etmek için yaygın mana gücünden kesikli sürekli yapılan ansal zamanın üzerine, sosyal anlayışların bindiriş kılınması; sosyal sürece akış yaptırır. Sosyal alan, yaygın mana gücünün taşıyıcı dalga olma tutumlu etkisinden yararlanmadır. Eski olan anlamlar da, yaygın mana düşüncesi içindeki kesitler üzerinden sosyal alanın dışına atılır. Yeni olan da bu manaca sembol üzerinde sosyal alan içine alınırlar.

Kısaca mana düşüncesi eski ile yeni arasında kopan çelişkiye emisyon yaptırır. Eskiye göre değışen yeni tutumları benimsetir (hazmettirir) . Sosyal ortama ikame edilen davranış, tutum ve düşüncelere dayanak olur. Bu dayanak o şeyin öyle olacağına meşruiyetlik verir. Yani o şeye yapılabilişliğin yaptırın olma ana gücünü kazandırır.

İnsan öznesi, yaygın mana gücünü veren; karmaşık girişmeli belirenlerin ne inşacıdır, ne bile kurgulayıcıdır. Hatta insan öznesi ne de bu sürecin kotarıcısıdır. İnsan yaygın mana gücü içine kendisinden öznel anlam oluşturmalar dışında ve anlam girişirmeleri, giriştirdiği anlamı iletişmesi vs. dışında yaygın mana gücü karakterine bir şey katamaz.

İnsan duygularını, yaygın mana gücü içinde parçalı kılınmış yansımaların üzerine bindirimli (modüle) yapar. Yaygın mana gücü olduğundan insan öznesi kendi anlamalarını bu yaygın mana gücü üzerine modüle eder. Bizler bir mana gücü oluşturduğumuz için yaygın mana gücü var değildir.

Aksine yaygın mana gücü olduğu için biz oluşturduğumuz mana gücünü ortaklama yapıp iletişim yapmaktayız. Yaygın mana gücü içinde yansıma olanla, insanın kendi duygusunu; insanın sosyal duygusunu eşletir olması; insana göre olan, mana düşüncesinin ikinci bir mana düşüncesini ele verir. İnsanın bu ikinci tür manaya göre davranışları da ritüelimedir.

Ve insan kendisi dışındaki yaygın mana gücü içinde kapsananları parçalı kılınmıştır. İnsanın parçalı kıldığı yaygın mana gücü içindeki bir kısım taşıyıcı manayı; kendisinin ana referansına hitap eder yanıyla eşletir olmuştur. "Eşletme yatığı anlamlandırmalar" eşletilenle, eşleneni depolama, birbiri ile bağıntılama vs. olur durumları haricinde insanın yaygın mana gücüne bir enerji sarfı olmaz. Yani bu anlamlandırma ve anlatmalarından ötürü, yaygın mana gücünün kendisinde bir, şey eksilmez.

İnsanın dışındaki ağacın ve ağacın meyvesinin insan üzerine yaygın bir mana etkisi vardır. Eğer bu etkiler insanın ana referans sistemine denk düşerse; denk düşen kısım kadar bir kısım yaygın mana gücü içinde insanın özel bağıntı alanı içine alınır. Ve denk düşenle, denk düşene karşılık gelen; insan özelinde özel bağıntılı mana ilişkilerine dönerler.

insanın referans sistemine denk düşen kısım kadar bir mana anlatımı, yaygın mana gücü içinde kopartılıp alınır. Ve yaygın mana gücü salınımına denk düşmekle eşletilen güdümüz; insan öznesinin düşünmeleriyle bir mana anlamasına dönüşür.

Ağacın ya da meyvenin yaygın bir mana gücü olan baskı ve basıncı; birincil (primer) mana anlamasıdır. Birincil mana anlamasının insanın ilgi ve ihtiyaçlarına (temel referans değerlerine) denk düşen kısım ile insana sağlama olacaktır. Sağlama olanın, doğal mana ile eşletilmesinin yapılması da; ikinci (sekonder) mana anlamasıdır. Bunun üçüncü mana anlama tipi de sosyal bilincin, primer mana anlayışı üzerine bindirişli (modüle) yapılmasıdır.

Meyve ya da ağaç dışta olmakla birinci derecede mana anlamasıdır. İnsanın açlığı, insanın referans değerleri içinde olmakla; ikincil mana anlamasıdır. Meyve açlığınızın karşılanmasına denk düşüyorsa; birinci ve ikinci mana girişmesinin eşlenmiş olması, görece kesikli sürekli bir mana anlayışıdır.

Aynı şekilde ağacın yüksekliği sizin düşmanınızdan kaçıp gizlenmeniz oluyorsa; gizlenmekten ötürü avcılardan korunur olmanız; korunma referanslı temel değerlerin karşılanmasına denk düşüyordur. Ağacın yüksekliğiyle, sizin korunma güdülü duygunuz; eşleşen bir mana anlaması olmakla sizde yeni bir davranış girişmesini başlatır. Mananın gücü böylesine hayati önemde etkindir.

Yaygın mana gücü içinde olan insan; yaygın mana gücü içinde; içgüdülerine denk düşen kadar parçalı kısmını (söz gelimi ağacın yüksekliğini, yeşilliğini, gölgesini odun oluşla yanmasını vs.) kendi referans değerlerine denk düşen eşleşme kadar bir anlayışla, izole edip onları özel bağıntılı devinme kılar.

Kendi yalıtımlı ortamı içinde bencil olmakla korunan yasayı; kişiler kendi özlerinde

tutarlar. Bununla beraber yine bunların (birincil ve ikincil manalar modülesi): değişme, dönüşme mesajı olurlar. Primer ve sekonder olan manalar; birlikte gidenle, farklı olan olmakla; evrensel sürece katılırlar.

İkililer birlikte gidenle, birlikte olundurlar. Birlikte gidenle birlikte olanın düşünce üretmek için yaptıkları enerji sarfı bakidir. Sarflar (harcamalar, maliyet oluşlar, karşılama ve giderler) dönüşmenin, değişmelerin de zorunlu kaçınılmazlarıdır. Bunlar baş ve son olmanın, bir birine göre var ve yok olmanın vs. oluşuyla, görece kesikli sürekli oluşlarıdır.

Primer ve sekonder olan mana anlayışlarının modüle oluşla ve yansıma olan anlamları, bunların üst üste zaman ve devinim çakışmaları olmalarıdır. Birbiriyle aynı oluşlarıdır. Bunlar, birlikte olanla; beraber gidenlerin arasına, zaman mekân devinmesi alırlar. Araya alınan zaman mekân devinmeleri kendi enerji dönüşümlerini yapmakla özdeğin alan etkili, alan devinmesini ortaya koymaktadırlar. Üst üste olanlar genelliğin ve özel bağıntılı alanın bir belirim şeklidirler.

Üst üste olan bir bağıntı; bir bağ yansıması yapar. Veya üst üste olan bütünseli durumun çekim kuvveti ile olay durumlar, kesikli sürekli olmakla korunumlu olurlar. İşte doğal tavırlı parça durumlar özel bağıntılı ilişki türünün içine bu şekilde korunumlu ve alan etkili oluşuyla sokulmuş olurlar.

Parçalı süreçler özel bağıntılı taşıyıcılarının içine konurlarken; taşıyıcı üzerinde olan genellikle, özel bağıntı içinde olan kırılmış kesikli sürekli durumlar arasında; büyüğün-küçüğe, yukarının-aşağıya, uzunun-kısaya vs. türü eğim etkisi ve kutuplaşan polarmalar olmasıyla bunlar nispileşirler. Birbirine olan oransılık, birbirine göre olay zamanlardır. Yine birbirine göre birbirine zıtlık ve uyum içinde kıyas olmakla; zıtlık yada uyum uyumsuzluk eğim edilip, şeyler zamanı da bu eğim içinde akıtmaktadırlar.

Bayram Kaya

Yaygın Mana Gücü 2

Sömürülme oluşun görecesi içinde; var-yok kavramalı ilişkilerin görece bağıntısıyla oluşan bir sürecin kesikli ve sürekli olduğu kendi durumları içinde; genele bağlı yansımaları ile insanın eksildiği bir şeyi olmaz.

Evrenden sömürerek aldığınız şey, bir düzlem ilişkisi olmakla yine evrene verip, başka bir biçimde yine evrene kattığınız şeydir. Ne var ki özel bağıntı içinde sömürme ile insanda eksiltelen çok şey vardır.

Özel bağıntısı içinde eksiltmenizin özel bağıntıya bağlı oluşla yansıma stresleri içinde insanda eksik kıldığınız şeyden, geçmişe ve şimdisine dönük; sömürülmeyi karşılayacakla insana vereceğiniz hiç bir şey yoktur. Ama ardıllarına verebilirsiniz.

Manadı anlamalar; köleci sistemle beraber oluşmakla, oluşma dinamiğinin var-yok göreceliği içinde istismar edilmesi, hızlanacaktı. İnsan kendi manadı anlamalarının içindeki bilimsel gayretlerine uygun önlemleriyle, bu anlamaların içinde kendisine baskı yapan sürecin niceli oluşlarını geciktirebilir, çabuklaştırabilir vs.

İnsanın yaygın mana gücü içinde yaptığı anlamaları, evrensel olan yaygın mana gücünün kendisi değildir. İnsanın mana anlaması evrensel genel bütünlüğün içinde özel bağıntılı kılınmış olmanın parça yansıması ve yansıtmadır. Yani parça olan, bütünü kendisi değildir. Parça-bütün bağıntısı, görece ilişkilidirler.

Ve görece ilişkiler, görece yansıma bağıntılı çekimlenişlerdir. Özel bağıntı içinde olan bütün de, bağca ya da yansıma olmakla görece parçalardan oluştuğu gibi; parçalar da, bütünden karakter yansıtmayla oluşurlar. Parçalar bütünden olmakla, bütüne yer zaman bağıntılı uygunluğu da yansıtır.

Bütün parçalanır. Bu nedenle bütün ve parçası oran sal, eksikli ve göreceli oluşla manadır. Az olan, bütünden parça olandır. Azlar bir araya gelip çokladılar. Bütünü verirler.

Bize göre biz; birincil (bencildi) mana anlaması içindeki parça zorunluluklarımızın farkına ve bilincine vardıkça, muktedirleşiriz. Bilincine varılan zorunluluğun yasal oluşuna uygun davranmamızla; yaygın mana gücü içinde parçalı kıldığımız dalga üzerine bindirilmiş kıldığımız şeylerle; akan sürece egemenleşip özgürleşiriz.

Bu egemenleşip özgürleşmede ancak ve ancak toplumların eliyle olur. Toplumlar da birçok parça üreten ilişkilerin kendi özel bağıntısı içinde girişmelerin toplamı oluşla bir bütünlüktür. Toplum; parçalanmış ilişkiyi (yetenekli uzmanlığı kişilikleri) , bir başka bütün sel ilişkisi içine (toplumsal bağıntı içine) bütünler bağıntı girişmesi içine sokmakla; toplum egemenleşme ve özgürleşme olur.

İnsanın bunlardan anladığı, insanın kendisi dışındaki bu yasallığa sonsuzca kendi karışmalarının olamayacağıdır. İnsan bilincinde ve insan iradesinde bağımsız olan bu alan, bu yönü ile ikincil mana olan sosyo-toplumsal mana anlamasından ayrılır.

Sosyal alan insan bilincinden ve insan iradesinden bağımsız olan burayı ritüelime eder. Toplumsal alan bu insanın kendisinin dışında olan bu alan içinde deneysel uygulamalı çalışma süreçleri oluşturmakla teknik, teknolojik olur. Ve insan görece kesikli sürekli olan eksikli gelişmelerini de bu alan içinde kaydeder.

Lütfen çok dikkat ediniz. Aşağıda "verili temel düzlem" kavramında söz edeceğim.

Şimdiye göre oluşmuş olan Yüce Tanrı fikrini de bu kavram içinde andım. Bu anılışı yaygın bir mana gücünün içinde içkin olmasıyla belirttim. Yaygın mana gücü, parçalanmış olan bütünden gelmektedir.

Yaygın mana gücü bütünün kendi etkisinden ve bütünün parçalarının görece bütüne göre olan eksikliğinden, noksanlığından oluşan çeken, iten eğimiyle oluşmaktadır. Çekim; bütüne doğrudur. Tümlüğe doğrudur. Noksan olan parça; bütünlüğe parça olan kendisi arasında oluşan eğim ve alan etkisi olmakla; çekilim bütüne (merkeze) doğrudur.

Bütün içindeki ilişkisel yerine göre olmayan parça; çekim alanı etkisi içindeki, çekim alanı etkisini; iten ittiren bir alan etkisine dönüştürür. Parça; bütün içindeki yerine, zamanına elektriksel oluşuna, doku uyumsuzluğuna vs. türünden nedenleri ile bağlı olmanın uyumsuz luğundan ötürü itilen bir dirençle karşılanmakla, itilir.

Çeken ve iten şey, aynı şeydir. Eşiniz olan kişi, eş olarak sizi çekerken; eşiniz olan kontak yer bağıntısı sizin eşinize ananız, babanız olmama çekimiyle yaklaşımınız karşısında da eş olma yer bağıntısı bu uyumsuzluktan ötürü sizi itecektir.

Veya bu çerçeveye uymayan kapı, çerçeve içi olan yere bağıntı oluşla uyum sağlamayacağından, kapı; çerçeve tarafından itilecektir. Kasa örtülmek için ortam içine çekimli davranırken aynı kasa; örtülmeye uyumsuz olacak davranışlara karşıda da aynı ortamda aynı anda iten süreç gibi davranacaktır.

Dikkat edilirse, kapının çerçevesi hem çekendir, hem itendir. Kasa bu kapıyı itiyor ise kasa bir başka kapıyı da çekiyordur. Sizin partner oluşla yaklaşan davranışınızı anne oluşla iten kişi, aynı anda aynı ortamda bir başkasını da partner oluşuyla çekecektir. Bütünden kopan; Bütünlüğe uyumlu olan parça; bütünden koptuktan sonra bütünde boşluk çekimli oyuk bırakır. Kendisi de o boşluğun uyumlusu olmanın alan etkisini yansıtan parçacık gibi davranır.

Oyuk ve parçacığın bütün üzerindeki bu uyumunun parçalanması nedeniyle bütün parçalandıktan sonra, bütünün her bir parçası ve her bir oyuğu kendilerine özgü zaman, mekân, elektrik yükü vs. davranışı nedeniyle farklı farklı mana ifade eder şeklinde yansıyacaktırlar.

Evrenin her yeri merkez gibi davranan çekim ve itim alanıdır. Dikkat edilmesi gereken konu özellik şudur. Temel düzlemli referans güdüleri içinde olmakla bu temel referansı mana edinmiş hemcinslerimiz, mana ettikleri temel referansın her bir parça ilişkisini, kendi düzey düzlem bağıntılı alan etkisi içinde, yaygın mana gücü bütünseli içinde parçalı ettiği izole parçanın alan etkisiyle; kendi düzey ve düzlem bağıntılı bencilliğe özgü mana etkilerini birbirine eşletmekle bindiristi kılarlar. Kendilerine özgü çeken iten bir mana anlamaları vardı.

Bir dolma kalem bütünlüğü içinde; ince uzun silindirik olan yapı vardır. Bu biçimim belli yerini örten belli şekillerde modüle kapakları vardır. Mürekkep haznesi vardır. Mürekkebi emme boşaltma yapan pompa işlevli donanımı vardır. Mürekkebi uca kadar akıtan kanalı vardır. Kanalin ucunda mürekkebi yazı şekline dönüşen uç gibi birçok yer, zaman, anlam, şekil bağıntılı girişmelerin bütünlüğüdür.

Bunların tümü birden belirim verir bağıntılı girişme olmakla dolma kalemdir. Ne mürekkep dolma kalem verir ne ucu örten kapak vs. dolma kalemin kendisini verirler.

Bir dolma kalem kapağı, bir dolma kalem ucu vs. bütün değildir ama bütünden bir parça olmakla, işlev yansıtırlar.

Dolma kalemden parçalarına ayrılan bir kapak artık dolma kalem gibi davranamaz dolma kalem gibi davranamama eksikliğini (uyumunu) bir alan etkisi oluşla; bir işlev oluşla çevresine yansıtılmakla; dolma kalem kapağı ortam içinde zgn bir davranış yansımasına sahip olur. Kapak bu durumlu oluş çekimiyle, özel bağıntılı ortamı içinde, bir böceğe yuva olabilir.

Bayram Kaya

Yen Tutan Us

Memleketim
Haysiyetim
Aklımın uzar yanı
İnsan sevdam
Tutulurum da sarmallara
Yaman kalırım içindeyken
Bir çekere hey edene dek
Firdevs bahçelerinin çekimine endeksli
Yaşam bahçesine soyunuşlarla

Bilmez misin?
En dalaletli anlarda
Ne umutlar kor patika
En ihtiyaç hissedilen andır
Birden bire belirir, o an
Eski de denmez ki hani patikaya
Kani oluştur en yorumsuzundan
Say ki sahip oluştur antikaya
Budarım meşenin dallarını
Neşe dururum kendime
Sual olunmuştur güncenin hasretleri

Ne çoktu yarımalar bütünden
Çoktur yarımalar bütünden
Baçamdan belli tutuşur
Dağın ardı tütünden

Şaştım bu gidişe
Gidişe şaşatım
Yol bilmezdim nanam
Ne dağlar aştım

Peygamberi yoktu yolun
Yol peygamberin
Varsa sağın, ne solun
Tutunur ipe beyza yanar
Iskatla iskada kırılır kanadın kolun

Ben tutuşur, tutuşur ben
Gönence gelmezken
Ben tutuşur sahra eylem
Elde kalmış olur içi doldurulur yen

14.02.2010

Beyza: en beyaz, gūnahtan arınmış
Yen: Giysi kolu, kın, kılıf

Bayram Kaya

Yeni Hep Vardı

Gün yiter, aşk biter
Arandıkta, aradığınız bulunmaz olur
Ve o süreçte
Felekten kurşun yemiş
Canınızdan feryat demiş olursunuz
Bir yanıyla kar, bir yanıyla zar
Aşk hep biter de, yeni oluşuyla sürekli var

Akıl cehaletten korkarken deli
Aptal uysallıklarıyla veli
Sirmadan olmuyorsa sağının teli
Kudurtuşla bulunur keli

Sistem kusurların eskiliğinden
Eski olduğu için vardır yeni
Eskimekten korktuğu içindir aşk

Yalan yazma şair
Damağında ne tutuşmuşsa aşka dair
Aşk yeni olduğu için meşk vardır
Yeni; yeni aşk sart edişler, girer dirime
O zaman girer aşk kayaç olur birime
Durulur, kurulur, vurulur girime
Sen sebil, ben sarhoş serime
Kerahetten, azardan, nazardan sövgü
O zaman gelir aşk, ölmüş eşeğe övgü

24.02.2010

Bayram Kaya

Yerin İlahları Göğün İlahları 1

İlkler unutulmaz oluşla hafızalarda kalır. Bu kabil hafıza tutuşlar, bu türden yeni karşılaşmaların ön envanterleri olurlar. Yeni süreli salınımlar da, bu ilk hafıza oluşlara göre kırpmalar yapılır.

Ön deneyimler bizim kişisel öğrenmelerimiz içinde olan kimi konularda başarmamıza kimi konularda da başarısız olmamıza denk düşerler. Bir duruma dek edinilen ön deneyimler, kişilerin yeni hafıza tutmaları içinde kişiye ön envanterli zemin olmanın kolay anlamalarına kaynak olurlar. Ön deneyimler farklı ortamlarda oluşlar karşısında az çok bir kılavuz oluşturlar.

İlk hafıza tutuşlar, ilk öğrenme ve öğretme kalıplarını oluşmalarından ötürü; yeni bir süreç içinde yeni sürece yapacağı yansımalarından kaynaklı durumla yeni süreci biçimler. Yeni süreci bu kategorik duruma göre ölçme değerlendirme yaparlar. Sonraki karmaşan ittifakı oluşlar, ilk hafıza tutuşlu envanterlere göre fazla eksik ya da denklik oluşlarıyla öğrenilir ve öğretilirler (kırpma ve ulamaları yapılırlar) .

Yani yeni karşılaşmalardaki içerikler karmaşıklassa da, bu ön envanter; bir biçimde öznel oluşla, hep çağrışımla belirir ve akılda canlanırlar.

Bu beliriş, göz önüne getirilen, ya da göze alınan bir yol haritası olmakla; bir pusula olma özelliğini hep gösterir. İlk ittifakların ilk biçimleri de hep göz önüne alındı. İlk kez ikili ittifak yapmakla sentez olanlar kendi iç süreçlerini, hafızalarına aldılar. Yeni kıyaslar için seçme ayıklama olucu ön eşiklerini yaptılar.

Yine birlikte ittifaka katılan totem grupların, ittifaka geliş yönleri de; her bir grubun diğer ittifakı olan grubu tanımlamaları bağlamında, ittifakilerin hafızalarında referans olan bir hafıza, canlanmasındırlar.

Aşağı yön, yukarı yön kavramları ittifaklar içinde altı kalın kalın çizilen anlama ve kavramalar için askı kavramlar oldular. Yönler, gruplarla eşletildi. Yönler grupları çağrışır oldu. Gruplar da yönleri akıl içine çağrışır oldular.

Birinin anılmasıyla, diğerini bilmeydi bu. Yukarılı, gök yerli dendi mi Akad'lı olan çoban gruplar akla geliyordu. Kuzeyli, güneyli gibi. Aşağı yerden, ya da karabaşlar dendi mi Sümer'i gruplar akla geliyordu.

Aşağı yerli, gök yerli olma söylemleri ittifakı süreci anlama anlatma kalıplarını oluşacaktılar. İttifaklar, İlahlar; ittifakı oluşun bu ön envanterleriyle hafıza edilip, ifade edilecekti. Yön kavramı ilahları ve ittifakları anlamada kullanılan kalıp kavramlardı. Gökte oturanlar, aşağılılar gibi.

İttifak; aşağı yer olan toprak parçası Sümer ya da Sinear bölgesindeki insanlardan ve yukarı olan gök yer topraklarında oturan Akad bölgesi totem grup insanların ittifaklarından oluşuyordular.

Aşağı ve yukarı yerlilik, tarımcı olan aşağı yerlerin totem temsilcisi olan ilahları ile çoban olan yukarı yer ilahların aralarındaki temaslarını beyne çakan somut ve soyut oluşlardı.

Bu aşamada, ne yerde; ne gökte insanlar yoktu. Yerde ve gökte sadece "totemi aitlikler" vardı. Temas eden bir araya gelenler işte bu totemi aitlikler olan İLAHLARDI. Bu aşamadaki aşağı yerliler yukarı yerliler demek aşağıda gelen ilahlar gökte gelen

ilahlar demektir.

İttifak ve ittifakı yapanlar kutsanıyordu. Bu tarz olan coğrafya tanımlı yön kavramları totemleri ve totemlerin ilk kez buluşma yaptığı temas dönemlerini de, ifade eder. Melezler dilin de bu öğrenme akitleri kulaklara küpe kutsal öğrenmelerdi.

Melezler ilahlar değildiler. En az iki ilah grubun görünüş ve suretlerinden olmakla ortak soy temsilcisi olan ilk jenerasyondular. İlahların çocukları, ilahların tohumlarıydılar.

Eğer bir anlatım "o zamanlar ilahlar ve ilah çocukları insanlarla birleşiyorlardı diyorsa (köleci dönem içindeki dille söylersek; insanlarla evleniyorlardı diyorsa): ittifak içinde tapınak buluşması olan yeni kuralla birlikte, eski totem geleneğın gerileyerekten de olsa, hala devam ettiğini gösteriyor demektir.

İttifak içindeki totem grup temsilcilerinin her biri, ittifakı grup gözünde; melezler gözünde; mezelden olan insanlar gözünde; İLAHTILAR. İlah ulamı; sözcük ve kavram sal tanım oluşuyla, çokluk ifade eder. İlah kavramı hem, her bir totem gruba aiti kişileri söylemekle çoklukturlar. Hem de ittifaka katılan bir kaç grup olmanın, gruplar temsilciliğı olmakla çoklukturlar.

İlah, ittifakı kavramdır. İlah ittifak içinde hem her bir totem grubun, kendi totem mesleğı oluşla mesleki bir tekilliktirler. Çoban ilahı gibi. Hem de ilahlar grupların birbirine göre olan her bir totem grup mesleklerinden ötürü (çoban ilahı, buğday ilahı, dokuma ilahı, demir dövme ilahı gibi) bir kaç grup mesleğı; bir kaç ilah temsilciliğı olmakla çoklukturlar.

Yani ilahlar o grubun totem mesleğini yapar olmakla tekildiler. İttifak içinde her bir grubun totem mesleğini yapan başka başka ilahların olmasıyla da çoklukturlar. Bereket ilahı, çoban ilahı, sulama ilahı, dokuma ilahı, maden işleme ilahı, balıkçılık ve deniz ilahı, gruplar arası tapınak buluşmalarını düzenleyen aşk ilahı gibi ilahların her biri bir totem grup; her biri bir totem grup işi olmakla; totem grup mesleğı temsilci sembolizmidirler de.

Bayram Kaya

Yerin İlahları Göğün İlahları 2

Bir grubun totem mesleği buğday yetiştiriciliğiye, buğday yetiştiricisi ilah, buğday yetiştiricisi grup kişileri kadar olmakla, çok ilahtı. Her bir grup kişisi bu totem mesleğinden ötürü organize olmuşlardı. İşin her bir aşaması bir kişi işi olmakla, işin her bir aşaması ilah işi oluyordu.

Yani her bir totem aiti kişi, totem mesleğinin bir ucunda tutuyor olmakla, totem mesleğine ait o işin birçok aşamasını, grup kişileri kendi aralarında iş bölüşmesi olmakla paylaşan kişiydiler.

Koyun güden ilahın yanında koyun sağan ilah, ağıla bakan ilah, koyunu kırpma yapan ilah, yünü eğirip dokuyan ilah gibi kendi içlerinde işteş olmakla bir işi kimi kez tek tek gören bireylerdi. O halde bir ilah kendi totem mesleğini yapan kişileri kadar çok olmakla o totem mesleği işini biliyor, görüyordular.

Koyun kırpan ilah her zaman koyun kırpamayacağı için zaman zaman diğer işlerin ucunda tutmakla yardımcı ilah oluyorlardı. Birkaç işi bir arada yapabiliyordu.

İlahın grup temsilcisi olan tekilliği, kişilerin totem mesleği içinde iş bölüşümü nedeniyle kişilerin her bir işte bir kişinin sorumlu olması yüzünden ilah yine birçok işi gören birçok ilahlardı. Saban süren ilah, kanal bekçisi ilah, ekmek pişiren ilah, buğdayı dövüp un eden ilah vs. olmakla o totem mesleği içinde birçok iş, gören ilahtı.

Bir gruba göre karşı grubun ilahı ya da ilahları; hem totem mesleği olmakla diğer grubun hafızasında yer etmişlerdi. Hem de ittifakı kült merkezlerine geliş yönleri yanıyla ve kült merkezlerine geldikleri yönde giriş yaptıkları kapının yönüyle de, bir grup diğer grubun hafızasına kazanmıştı..

Yukarı yer dedikleri gök yer topraklarında oturan, gök yerden aşağı yer olan kara parçası olan Sinear toprakları denen yere gelen ilahlardı. Gökte oturan; yukarı topraklarda oturan ilahlardı. Eş deyişle yukarı topraklar denen gök yerden, yere doğru gelen; gökten aşağı yere inen, gökte (arşta-yukarıda) oturan ilahlardı.

Yanlış söylemle gök tanrılarıydılar. Buradaki yanlışlık tarihsel oluşuma göredir. İlahlar, tanrı değildiler. Tarihsel bakımdan tanrılardan daha önce olan ilahlık; son totem temsilcilerin bir misyonuydular.

Gök kavramı da bu günkü gibi olan gök olmayıp; coğrafi oluşla yukarı toprakları ve gök tanrılık sıfatı da oranın totem aiti olan kişilerini ifade ediyordu. Bu kavram çok sonraların gelişi güzel, birinin yerine diğerini kullandığı kavramlardı. Özellikle dinleri süreci kategorize etmeden, olup bitenleri kendi mantığına göre söylemesiydi.

Aşağı yerde Sinear denen bölgede oturan aitler de bu mantığa göre yer tanrılarıydı (ilahlarıydı) . Yerde oturan ilahlardı. Yer ilahlarıydı. Aşağılarda oturan yer ilahlarıydılar. Yanlış söylemle yer tanrılarıydılar.

Yine buradaki ilah, tanrı değildir. Yer ilahı denenler de aşağı coğrafyada oturan ittifaka katılacak olan, ittifakı girişmeleri başlatacak olan misyonla ortak irade sahibi Sinear bölgesi totem grup aitleriydiler. Bu irade totemi oluşa ve totem etki içine sokulan, ittifak kararı alan irade olmakla; ilahlıktı.

Mana görülen işe göre kişi sıfat olmakla; oturlan yerle birlikte kişilerde tanımlılıktı. "Bir zamanlar ilahlar yeryüzünde çekilmeden önce insanların içinde yaşıyorlardı. Onlar gibi

Yiyip içip sevişiyorlardı. Beğendiği "yerin", "göğün" kızlarını oğullarını alıyorlardı" türü söylemler arkaik bilgi için önemlidir.

Totem etki alanı, ana esasları bakımından iki unsurdan oluşuyordular. Bunlardan biri kişiler ve kişiler sağlatılmalı bağıntılarından oluşla girişen somut kişilerden meydana gelen sosyal alandı.

Diğeri de, sosyal alan içinde oluşan sağlama yapılarının görünmez olmakla özne bilincine yansıyan bağ efektleriydi. Sosyal alan merkezli kişilerin zihinlerine (anlaşına) yansıyan soyut mana anlamasıydılar.

Somut olan sosyal alanın; sosyal alanlı bağ enerjisiydiler. Sosyal alan eylemi içinde anlaşına yansıyan soyut anlamalardı. İşte somut sosyal alanla; somut sosyal alanın zihinlere konu olan mana anlaması olan öznellik arasında, boşluklu, tanecikli bir eylemsel tutumlu alan devinmesi oluştu.

Boşluklu tanecikli alan devinmesinin içi çeşitli somut tutum ve davranışların yanı sıra bu tutumların kural ve kaideleri de bunların mana anlamalarıydı. Bu mana anlamaları, sosyal etkili manyetik yansı oluşla totemi ruh anlamalarıyla, bu boşluk devinmelerinin içi dolacaktı. Totemi alan bunlarla şişecekti. Yani totemi alan bu izole kültürlerle de dolacaktı.

Somuta karşı, soyut olandı. Yeme içme barınma koruyuculuğuna karşı gruba duyulan minnetti. Ya da soyuta karşı; gruba duyulan minnete karşı; bu minnetin gruba bağlılık davranışlarına dönüşmesi somut olandı. Soyutluk ya da somutluk aynı noktanın; aynı durumun; niceli oluşla karşı uçtan diğer karşı uca giden değişen dönüşen akışlı durumlar olmasıydılar.

Soyut ile somut arası ya da somut ile soyut arasında olup biten girişmelerden (nicel yansımalarından) ötürü beliren olu ve oluşa karşı da, boşluk devinmesi vardı. Somut olan, bu boşluk devinmesi içindeki eylem ve tutumla; soyut oluyordu. Soyut olan da bu boşluk devinmesi içinde eylem ve tutum olmakla yeniden uygulamalı bir somutlama oluyordu.

Bir yerdeki durumsal oluşun kimi yansıması şartları olmadığından dönüşüm yapmaz. Yansıma bağıntısı kuramamakla görünmez olan yok olan niceli oluşun kayıpları aynı yerde sınırlanma ilişkisi, frenlenme ilişkisi, boşluk enerjili boşluk devinmesi olmalarıyla da bu ortamlar boşluk kaldırmıyordu.

Bayram Kaya

Yerin İlahları Göğün İlahları 3

Tüm şey; enerjinin niceli durumlarıyla (enerjinin kendi kendisine durumlarıyla) , kendisine sınırlama olmasıydı. Sınırlama olan durum başka açıdan başka tür özellik ve bağıntılarla belirmeydi. Yeni yansı olan durum türü etki ve basınç olmakla ve yeni özellikli, yeni özel bağıntılı durumlarını oluşmasıydı.

Annelik tavırları, anne olmamış kişilerde belirememektedir. Ama olgunlaşan eğitim yansımaları anne adayında başka şeylere firen etkisi olurken yine başka diğer şeyler üzerinde de oyun ve eğlenceye dönüşür. Oyunla eylemli isimler atmaya ortaya koyar.

Karnı doymuş bir bebeğin doyma eğilimleri sukuttur. Bebekteki doyma eşiği gerisinde (doyma eğimi ile sınırlanmasının gerisinde) sukut gibi durmaz. Bebeğin sadece doymaya yönelik eğilimi sukuttur. Oysa doymayı başlatan eğilim, eşik gerisinde doyma frenlenmesinin arkasında başka özellikle yansıma yapmaya devam eder.

Bu doyma frenlemesi gerisindeki yeni yansıma nedeniyle bebek her eline geçirdiğini şeyleri ağızına götürür. Şeyleri ağza götüren bu tutum artık karın doyurma ya da yemeye dönük eylem değildir. Bu doymaya dönük eylem bebekte bir çeşit merak, merakı giderme olmakla; deney ve oyuna dönüşür.

Sosyo toplumsa süreçlerde; sosyo toplumların mana biçimli enerjiye dönüştürdükleri kullanımları da birbiri ardına; bir önceki oluşmaların fren etkisi nedenle, ortam içindeki başka türlü yansıma bağıntısı ile bağıntılı ortamı ortaya konmasıydı. Totem de ilah ta, El de Mamon da, Tanrı da. Her biri farklı ortam girişmeli fren ilişkilerinin, farklı yansıma veren bağıntıları olmasıyla resmedilecektiler.

Maddeye karşı mana; ya da anti madde oluş. Durağanlığa karşı; olu ve oluş. Değişmemeye karşı değişirlik vs. bunlar ikili birlik olmakla özdeğin birbirinden ayrılmaz kopmaz bir parçasıdırlar. Özdeki, özdek sel özeliğin ve özneliğin yansımasıdırlar. Birbiri ile girişen ya da birbirini gerektiren sonucun başlangıcı vermesi; birbirine destekli olan tekrarları vermesi; alan içi çevrimler; aklın, öznel oluşun niceli konturudurlar.

Maddeyi manadan ya da manayı maddeden ayırmak (yaşamı mana oluştan; mana oluşu yaşamdan ayırmak): bilmezlik ve bilim dışılık olduğu gibi doğru da olmayıp; gerçekliğe aykırıdırlar. Ne maddesiz mana, ne manasız madde vardır. Madde mananın; mana da maddenin birbirine dönüşlü olan frenle sınırlanan eylem yıkılmalarının, beliren bir eylem biçimidirler. Zıt oluşturlar. Maddenin o niceli biçimle azlığı bir zıtlıktırlar. Bu zıtlık ta; genel birim zamanı içinde, kendi oluş hızıyla sınırlı olmaktadır.

Bir olanlar, birler, birimler; hep niceli oluşla çoklukturlar, zıtlıktırlar. Çok olan şeyler, o birim zamana uyumları nedenle, kavranışsa birliktirler. Bir birim zamanlı genel oluş içinde üç olu ve oluş varsa bu üç olu ve oluş bir birim genel zamanlı olmakla birliktirler, tekliktirler. Bu birlik te üç olu ve üç oluşla niceli durum içinde; durumun eylemli, belirimle yansımali olmasıdır. Bu örnek birlik üç eş zamanlı olmakla kategorice niceli çokluk olurlar.

Yani genel bir zaman içinde birlik olan, bir birimlik olan genel zaman; üç eş parçalı çoklu birim zaman demektir. Bu üç eş parçalı bir birim zamanın içinde A olurlu durum bu bir birim zamanı boyunca anca bir tane gerçekleşir olsun.

Aynı bir birimli üç parçalı genel zaman içinde bir tane A durumlu olu olurken 5 tane de B durumlu olu durum oluşuyor olsun. Yine aynı bir birimli üç parçalı genel zaman içinde bir tane A süreci oluşması yanında 5 tane B durumlu süreç oluşurken; 10 tane de C

durumlu süreç oluşuyor olsun.

Bu duruma göre bir birimli üç parçalı genel zaman on eş parçaya bölünmüş demektir. On eş parçalı sürenin on da birinde bir tane C olayı ortaya çıkarken; potansiyeli olan A ve B olayından eser yoktur.

Süre biraz ilerleyip tüm zamanın on da ikisi olan an parçasına doğru yürüyüp on da iki olan anlık zamanın üzerine gelirse C olayından iki tane nicelik B olayından bir tane nicelik ortaya çıkmıştır. Potansiyeli olan A sürecinden hala eser yoktur.

Genel zamanın yarısına yani onda beşine geldiğimizde, C olayından 5 tane; B olayından 2,5 tane ve A olayından ne ettiği belirsiz bir kaos durum olan 0,5 (yarım) tane durum ortaya çıkmakla A olayından yine eser yoktur ama etkileri ortadadır.

Genel zaman on da on zaman oluşla bittiğinde bir birim genel zaman geçmiş olur. Bu bir birimlik genel zaman içinde Bir tane A olayı; 5 tane B olayı; 10 tane de C olayı ortaya çıkma yansıması yapmakla A olayı sürece yeni özellikle avantaj ve dezavantaj vererek süreci değiştirmiştir.

Bir birimlik çoklu genel zaman, totem dönemden özel mülkiyetçi döneme kadar olan bir birimlik genel zamandır. Bu genel zaman içinde B olayı 5 birim olmakla, C olayları 10 birim olmakla kendi oluşma hızlarına göre kendi süreçlerini ve ikili girişmelerini bol bol yaşamışlardır.

A olayı bir birimlik genel zaman içinde baştan beri olam ve potansiyel oluşuyla vardır. Ama ortam şartları oluşmadığından genel zamanın bitiminde bir kez olmakla tam haliyle ortaya çıkar. A durumu bir kez ortaya çıktığında özgün genel zaman da bitmiş olur. Çünkü A olayı süreci değiştirecektir. A ortaya çıktıktan sonra süreç artık eskisi gibi olmayacaktır.

A olayının da iki tane üç tane niceli durumlarla girişme olabilmesi için bir birimlik genel zamanın ikinci, üçüncü, beşinci vs. çevrim turuna çıkması gerekecektir. C olayı hızlı oluşma olmakla öncedir. B ortaya çıkınca C olayı yeni olay ve oluşlar içinde olmakla bağıntılar yapabilmıştır. A olayı da ikinci turda İlahi dönemi (B olayını) baskılayıp yavaş yavaş geriletmeyle yeni girişmelerini yapacaktır. Yani bir D olayını ortaya koyacaktır.

Bayram Kaya

Yerin İlahları Göğün İlahları 4

D olayı, A olayı ile ortaya çıkan özel mülkiyetçi köleci sürecin ihya ve ihsasından sonradır. Ve D olayı köleci mülkiyetin sürekliliği ve kalıcı olması için ortaya çıkar. D olayı daha önce baskılanıp geriletelen totemi ve ilahi olayların, fren etkisi içindeki yeni bağıntı olmakla; A olayından ötürü farklı yansımadır.

D olayı etki oluşla totemi ve ilahi etkidir. Bunların boşluk devinmesi içindeki anlamı, güç edinmiştir. D olaylı süreç, totemi ve ilahi dönemden çok çok farklı bir sahiplik ve paylaşım sistemi olmakla da; ne totemi etkidir, ne de ilahi etkidir.

A olayı, totemi ve ilahi etkinin yeni mana anlayışlı versiyonudur. A olayı İlahi dönemi yaşayamadan genel zamanın bir birimlik dönemi bitmiş olacaktır. A olayı totem dönemi bilmemiş, görmemiştir. İlahi dönemi bağıntılarıyla değişmekle geçmişini duymuştur.

Yani A olayı olgunlaşıp, süreç içinde etkili olur. Ve A olayı İlahi dönem ağırlıklı süreçle girişmelerini kurmaya başladığı an, ilahi dönem içinde olmayan yeni süreç başlamış olur. Genel zaman bitmiştir. Totem dönem ve ilahi dönem güdük kalmaya başlar.

B olayı C olayı ile girişirken C olayı büyük oranda kural ve kurumlarıyla B içinde devam ediyordu. Sağlatma paylaşımı pek değişmiyordu. Oysa A olayı B ve c olayının omurgasını değiştirmektedir. A olayı B ve C olayının ana esası bakımından zıddıdır. Bu bakımdan A olayı girişmeli süreç yeni dönemli zamanı belirleyen süreçtir.

A olayı El ya da Mamon dönemi olmakla; özel mülk sahipliği olmakla özel mülkiyetçi dönemdir. Yani B olayının C olayının irade ve mal mülk sahiplik, ortaklığına karşıdır. C olayı totemi dönemdir. C olayı nicelikçe olgunlaşır belli bir doyum noktasına geldiğinde frenlenme süreçlerine uğrayabilmektedir.

Bizim örnekte olaylar yalın kılındığı için zaten birbirini sönmüleyen olaylar olmakla A olayının B olayını yok etmesi gibi yok eden sosyo öznel toplumsal süreçler olabilmektedir. Burada öznel etki, nesnel etkileri paylaşırken, keyfine göre davranılabilmektedir. Öznel etki paylaşım sürecine muktedirdir.

Süreç değişimlerinde bıçak gibi kesilmeler olası olduğu gibi kimi süreç devam eder. Kimi süreç yavaşlar geriler vs. Örnekteki gibi her bir süreçler tümünden yalın ve basit değildirler. Zaten sürece B olayı damga vurmağa başlamakla C olayı giderek etkisizleşen, körelen dumura uğrayan durumdur.

Bir körelen süreç yeni kullanımla yeni işlev biçime dönüşmezse bu körelme (dumur) durum ortaya çıkar. Hatta körelen süreç bir enfeksiyon deposuna dahi dönüşebilir. Bu olum, yüzde yüze çok yakın ve genellikle arz eder bir olumdur. Hiçbir süreç yüzde yüz böyle olmadığı gibi hiçbir süreç te körelme, enfeksiyon deposu olma, yeni işlev ve yeni anlama dönüşme gibi bu durum süreçleri de dışlamaz.

Aslında süreç bir bütün olmakla dinamik akar. Bu süreç içinde kimi durumla kimi baskılanırken kimi ortaya çıkar. Burada baskılanan çevrede ortaya çıkan durumken; burada ortaya çıkan, diğer yerde hiç görülmeye bilir. İnsan öznesi süreci anlaşılır kılmakla ayıklar. İnsan öznesi süreci kendisine göre soyutlar. Ve yalın hale getirir. İnsan, anlaşılır kıldığı süreci kendi öznesi içinde yalıtır ve şablon kılar.

Değilse süreç çok yanlı bağıntılı bir bütün olmakla akar. Hem birbirinden bağımsız bir karakter gibi davranır. Hem de birbiriyle bağıntılı bir girişmenin çok yüzlülük yansıması ile bir aradadırlar. Ve olaylar birlikte davranırlar. Belirme ve belirsizlik ortaya koyarlar.

A olayının yok ettiği bir olay başka bir olayla devam edebilir.

Bir olay burada değişip yok olurken; çevredeki genel bağıntılı özel durumlar içinde sürüp gidebilir. Hem ilk haliyle hem başka tür bağıntı ve girişmeleriyle sürüp gidebilir. Unutmayın yok oluyor gibi olan durumlar; bastırılan, geriletken yansımalar olmakla; her durum baskılanan özelliğini uygun şartlarda yeniden yansıma bağıntısına dönüşebilecektir de.

Bir durum, bir olayla değil pek çok olayla az çok süreçlime olur. Ya da fren etkilerine uğramakla değişir dönüşüm verir. Böylece bir olay, kendisinin ve karşısındaki farklı yansıma ve yüzlerini gösterir olacaktır.

Her bir durum, kendi olay çevresi içinde giriştiği olayların kimine yavaşlatan bir etki gösterir. Kimini de sönmelenir. Kimini yok eder. Kimi ile de hiç girişmez olmakla bir durum; diğer birçok yüzüyle var olma eylemi içindedir. B olayı kendi bağıntı süreçlerini ortaya koymakla kimi yönleri bakımından C olayı ile zıtlaşır. Söz gelimi B olayı, C olayı olan totemi duruma göre gruplar arası ilişkilerini başlattı.

Böylece B olayı, C olayı içinde olamayan gruplar arası teması başlattı. B olayı, C olayı içinde olmayan kimi girişme bağıntılarını yansıtmaya başlamakla çekim, odağı olur. Temas eden yapılarıyla B olayı kendi ilahi süreçlerini ve ilahi dönemini ortaya koyar. İlahi dönem de kendi niceli süreçlerini biriktirir.

A birimli durum, genel zaman içinde tam biçimde vücut bulmaya başlar başlamaz kendine özgü yansıma bağıntılarını henüz kuramadan ancak bir tane, bir durum gerçekleşmesi olsun. B birimli durumda bu bir birimlik eş zamanlı genel zaman içinde A duruma göre beş tane gerçekleşme yapmış olsun. Hatta bir D durumlu niceli oluşta; A ve B gibi iki durumdan sonra belirme yapar olsun.

Ve yine bu bir birimlik genel zaman içinde, bir birimlik sürenin başından sonuna kadar 10 farklı durumuyla bir C olayı ortaya çıksın. C olayı bu biri birimlik genel zaman içinde sürecin başlangıç etkisi ya da başlangıç koşulu olmakla; B olaylarıyla girişir. Girişme kendi nicel birikimlerini nitelik yansıması kılacaktır.

A olayı zaten bu nitelik yansıması oluşla ortaya çıkmış olacaktır. Artık gelecekteki süreç bu başlangıç koşullarına bağlı oluşla değişme dönüşme türü girişme, baskılanma yeni belirme türü olmakla ortaya çıkacaktır.

Bayram Kaya

Yerindeki Şahika

Dışın coşmalarında, içte durur bahar
Doygunsuzdur dünlerdeki dem
Şevke gelirde dönmem, dizginlemeyle gem
Azime düşerim yetmezki hiç nehar

Cefaya bin düşsende, namerde bir
Hayal dışta imrenir, derin tutuşur
İçte tutsakken dıştan büyür
Buyurduğunda kapıyı çalmadan gir

Ah ne çok şey yaşıyoruz
Kimimiz bindallıdan esmelerle
Kimimiz bağır olmuş küsmelerle
Dur duraksız, yeli de var selide
Şahinlikle, kartal pençesi düşmelere
Ceset ve yoksullukları çoğaltırken

Ne duygular yaşamışızdır
Günler üstüne sararda sarar
Birinde iken diğerini mi arar
İnandırılıda
Sümsük gücümüz sinerde siner, karar

Değdi mi, tıklarında mı? acaba, cabası
Budur, öz güvenin acabası
Ateş basmaları onca tedirginliklerde
Küsmüştür gönlü, olsada serinde
Bir nefes çeker derinde
An bulunmaz ki an yerinde

08.02.2008

Nehar: Fecrin doğuşundan güneşin batışına kadar olan aydınlık.

<http://www.ozgurlukicin.com>

Bayram Kaya

Yersen

Bir tufan kaldırdı toz duman.
Sonu bellisiz diye zorunsuman.
Danışmanlığa verdi,ahkam kesti.
Yersen.

Açık oldu,yükümsetti!
Gerçeği hal etti.
Yağdan kıl çekercesine.
Yersen.

Kararlılığa yol verdi.
Yolun ucuna akli erdi.
Sonunda ikilem serdi.
Yersen.

Dudak büktü,omuz silkti.
Kılık dikti,kabuk çekti.
Hani hiç istemeyiz de,
Üstüne titrermişiz gibi.
Yersen.

İlgiyi ilgisizliğe itti.
Göz ucu ile hep dikkat etti.
Bir kavun kesti kesmece,
Yersen.

Ağız açmış lokma gezer.
Zorunluluklarına iç ezer.
Çıkarcının elinde olta,
Ö da bunu sezer.
Yersen.

Yaparsa bilir ki suçlu.
Eğer öcülse umutlu!
Kolay olur,ondan sonrası mutlu.
Yersen.

Dünya bir çile yeri!
Konuşurlar ileri geri.
İyi belli,kötü belli,
Yersen.

Her hayırda evet der gibi,
Kahrında kendini yer gibi,
Şimdiyi baklava,atiyi bellisiz etmiş.
Yersen.

(10.08.1992)

Bayram Kaya

Yetke Ya Da Otorite 1

Yetke (otorite) boyun eğilen etki ya da boyun eğilen güçtür. Yol gösterir, organize olayları giriştirir. Bu güç, bu etki; bir görünüşle, bir algı ile bir örgütlenme ile ya da bir kişi gücü ile oluşan kendilik akıl edişlerin muktedirliklerdir. Zorunlu bir sosyal, toplumsal ilişkiler girişmesidir. Bir toplum, sınıflı da olsa, sınıfsız da olsa, yetke (otorite) zorunludur ve gereklidir. Yetkesiz bir uçağı bile kaldıramazsınız (sorumlulaşma) .

Otorite, sizi yönetir bir güç olmasının yanında, size buyruklar vermensinin yanında, sizin güvenliğinizi sağlamanın yanında; temel bir görevi daha vardır. Ki, otorite meşruyetliğin kaynağıdır. Bu yüzden tam bir osilasyon odağıdır.

Topluluklarda, gruplarda, amaçsal birlikler vardır. Buralarda yetkeler oluşur ve dağılır. Yetkelerin sürekliliği ve olgulaşp, olgunlaşması, üretim ilişkilerinin girişmesi ile ivmeli devinim kazanırlar. Yetkeler, önce sosyal birlikler içinde ve daha sonra da toplumların yaşamsal sağlayış ilişkileri ile organize olabilmıştirler. Söz gelimi bu bağlamda, cumhuriyet; seçimlerle yapılacak olan seçmeli bir yönetim yetkilendirilme, otoritesidir.

Toplumların ve sosyal birliklerin ekseninde otorite-yetke vardır. Başlangıçta yetkenin-otoritenin kaynağı totem ve tabudur. Suya atılan taşın, düştüğü nokta eksenden, çevreye doğru açılan, iç içe dalga salışımlar yapması gibi, totemci kaynağın dahi yetke-otorite osilasyonları olmasa da, bu totemci mana noktası, insanlarca söyleşilip ifade edilirdir. İşte söyleşilip ifade edilen bu totem eksen, söyleşilmesiyle sürekli osilasyonlar üretir olacaktır. Bu osilasyon dalgası, sosyal üyelerin bilincinde, bir öğrenme iletimi olarak, sanal gemleyici olarak, sürekli düşünmenin tekrarı biçiminde, yansılanışla kişileri davrandırır olacaktır. Kişilere yol gösterir, olacaktır. Kişilere boyun eğdirir bir YETKE olmaktadır.

Bu tıpkı ve kabaca; her meslektaşı ile bir kişinin benzer ortak tutumlar olarak yansıtabilir olacağı; formasyon el olarak aldığı imleriyle, sınıfa giren bir öğretmenin davranması gibidir. Totemci mana noktasının söyleşilmesi; gelenekler, örf ve yaşantısal birikmeli, anlamlandırmalardır. Sosyal gücün aktarılması ve belirtilmesi bu totem mana noktalarında biriktirilerek, birikmelerin otorite olması, böylece olası olmaktadır. Bu alan, otoriter müktesebatlar bütünüdür. Belli tutumlar karşısında, sosyal birlik üyelerine düzenli bilinir davranışlar ürettirir.

Burada geleneğin inançlaşmasının olgusu da vardır. Ve haldeki yaşam içinde karşılaşılan, somut ve deneysel veri gözlemlerinizin nesnelci biriktirmelerinizin, olayları da vardır. Giderek yaşantılaşmaların eğimi ile bu iki alan; geleneklerin inançlaşması alanıyla, güncelin nesnelci alanı; birlikte, bütünsel hareket ederler. Ancak birlikte edilse bile, aralarında belli belirsizce yoğunlaşma nedeni ile seçilirleşmeleri, az az fark edilmeye başlandı.

Olay ve olgular, zaman eksenini çevresine, sarılmıştirler. Bu sarım noktaları totem algılardır. Başlangıçta her yer; bir kayalık, bir çalılık, bir dağ, bir ova, bir nehir, bir ağaç vs. hep totem noktanın somutlandığı yerler olabiliyordu. Söz gelimi Musa Horev'deki bir totem noktada çalılıkta tecelliye ateş şeklinde görüp söyleşmişti. Yani çalılığın ruhu ile görüşmüştü. Ki bu totem anlayıştan, çok çok sonraları dahi sürmekte olan totemci algının ruhudur. Zamanla insanlar buraları dikili taşlarla belirtir oldular. Giderekte, bunları şekille somutlandıkları, osilasyonun odakları, yaptılar. İnsanın çevresi kendisi gibi canlı olan, ama görünmeyen (ruhlarla) varlıklarla doluydu. Ruhlar insanı her gezdiği yerde, görüp gözetiyorlardı. İnsanlar, bunların hışımcına uğradığı gibi his

düşünceleriyle anlamalar, sanılaştırdığı bir takım sevinçleşme ve hazcı olan ussal sağlayışları da, vardır.

Totemin (inancın) merkezinde bir buyurma, bir yetke olma, bir düzenleşme, ilişkilmesi vardır. Bu merkez, otorite aktarımcısı ve otorite tasarımcısı olması yanı ile öznel anlayışların tabu kümesini de oluştururlar. Güncel ve yaşantısal, görüngümlüdürler. Kısmen bu müktesebatlar, deneysel anlayışları da, otoritenin nesnelci biriktirmeleri olan tecrübelerini de taşırdı. Bu ikili sarmal girişmeler, yetkenin tabusal totem kümesinin içini de, oluşturulur olması insanın düşünme mantığının akıl dediğimiz dönüştüren kategorize eden, kıyasçı mantığını oluşturuyordu.

Bilinmezliğin daha yoğun ve bilinmezliğin egemenci olduğu dönemlerdeki yetkenin kazanılan biriktirilmeleri, sosyal yaşantılaştırılmaları, dinler gibi inançlaştırmaktan çok, sanı kanı anlamalı olan, biriktirmelerini daha çok tabu kılıyordular. Soyutlama (dinsel inanç) henüz olabildiğince değildir. Tabular, yetkeler bir yasaklar ve yapabilirliklerle olumlanan ve olumsuzlanan, sınırlandırılmaların alanıdır henüz. Yani tabu bir izin verme ve bir yasak etme otoritesidir.

İnançların kaynağı, tabular olmaktadır. Otoritenin, gelenekten kaynaklı tabucu aktarmaları vardır. Yetke, giderekten de toplumsal yaşamdan hareketle, yeni öğrenmelerini de artı değer olarak, tekrar otorite alanında biriktirirdi. Otoritenin kaynaklarından birisi de, geleneğin, aktarılan söylencenin sürdürülmesi özneliğidir. İkincisi de, yeni ve deneyimci öğrenmelerinin yani nesneliğin bilgisini biriktirmektir. Bu iki zenginleşme kaynağından biri olan öznel anlamalar, bir yanı ile daha çok tutuculaşmanın ve kolayca değişir olamamanın, zaaflarını temsil eder oldu. Yine sanal öznelilikler, soyutlama gücüne değin biriktirmelerinin de, somut sembolizmini dbile temsil eder oldular. Öznelilikler, gide gide sosyal ve halkçı yaşamın da sembolizmi oldu.

Otoritenin bir diğer yanı olan nesnelci anlamalar yanı ise, hızla değişmenin, birikişen zorlayıcı yoğunlaşması oldular. Zaten bu iki alandaki belli belirsiz olan yoğunlaşmalar; giderekten, DEĞİŞME (nesnellik) ile DEĞİŞEMEMENİN (inançların) yetkeci (otoriteci) algısı arasındaki çelişmelerin, seçilmiş ilmeye başlanması ile ortaya çıkıyordu. Sosyal hayat, uzun bir süre kendisiyle aynı kalmak isterken, çok az ve mutlaka, ama zorla değişiyordu. Oysa toplumsal hayat, olabildiğince hızlı değişecekti. Toplumlar yeniden ve yeniden sürekli üretim ilişkileriyle ve üretim ilişkilerinin değişen ahlak ve adalet anlayışlarıyla, değiştikçe (otoriteleştikçe) otoriter ileşiyorlardı (yetkeleşiyorlardı) . Toplumlar, değiştikçe yaşıyor ve geliyordu.

Toplumsal hayatın büyük oranda değiştiricisi üretim ilişkilerinin değişmeleriyle. Sosyal hayatın değişmesi, toplumsal hayatın yansıyabilen sağlayışların, sınıfsal öznelci telakkileri ile geleneğin sembolize edilen uzlaşmalarının aşılmasıyla. Toplumsal hayat değiştikçe kendi eksenini çevresine sosyal (halkçı-etnik) hayat denen yepyeni bir zamanı sarıyor halkçı hayatı, onu eğip büküyordu. Bu sarılan eğilip bükülen sosyal hayat bam başka yansımalarla yaşantılaşıyordu. Toplumsal hayata bağlı ama toplumsal hayattan çok fazla başkalıklar da içeriyordu.

Bir yanda, özneliğin değişmez olma algısının dirençleşmesi vardı. Yine özneliğin bilinebilir olmanın tabu güvencesi vardı. Ve yine öznelikte, eski alışmalarının, kişilerde yenile oluşacak acemiliğinden dolayı, eskiyi tercih etmesi vardır. Ha keza özneliğin, eski tutumlarından ötürü, yeni olanın acayıplığına ve yeni olanın yadırga olmasına karşı tepki koymasının, seçilmiş dirençleşmeleri, vardır. Ki özneliliklerin değişmemeye yönelik eğilimleriyle, diğer yandan; nesneliğin değişmesinin yarattığı zorunluluklardan

oluşan bir zıt kırılma vardır. Bu kırılma fazı insanda, insanın fitnat (zihin açıklığı) durumunu ortaya koydu. Bir zihin açıklığı olan fitnat hal, öznelci (inançsal) soyutlama anlayışıyla (otoriteyle) , nesnelci soyutlama (yetke-otorite) anlayışının, birbirinden ayrışmalarını keskinleştirdi.

Yine diğer yandan da, alışılmış bilindir olanlara karşın, hızla değişen ilişkilerin fitnatçı olacak olan cevabı vardı. Yeni düzenleşme ilişkilerinin pekinliği olan; nesnelci düzen kılma ilkesi vardı. Bu türden ve hızla olan değişmeler, başlangıçta kutsal ME'ler denen meslekleşmelerin somut belirtilmesi idi. İttifaklar arası rotasyon el (sıralı değişme-çarkı felek usulü) yönetimlerin ortaya çıkması ve göçerli çoban ittifaklarla ve yerleşik tarımcı ittifakların ritüellerinin kurallaşması idi bu. Böylece iki alan; öznelci ve nesnelci soyutlama anlayışlı alanlar iki nesnelci ve öznelci otoriter durumun, bir arada olmalarının girişmesini ve kendi yoğunlaşmalarının, kendi fazlarını taşıyorlardı.

Sürecek

Bayram Kaya

Yetke Ya Da Otorite 2

Nesnel, sosyal ve toplumsal olaylarda; kendi iç düzlemlerin, kendisinden zorunlu nedenlerle, değişmeye eğilimli olmalarının, bir çekimi vardır. Yine olgu ve olayların da, yine bir iç zorunluluk nedeniyle, değişmemeye karşı da, isteksizliğinin itişini taşırlar. Değişmemelik gibi duran nokta ile değişmenin eğimleşmesi duran noktanın kendilik sürtüşmesidir bu. Bir değişme, ancak değişmemiş olana göre ve onun varlığı ile kıyaslanır bir bilinç halidir. Bu çekim ve itişim arasındaki süreçleşme alanı DİRENÇTİR (frendir) . Toplumsal süreçler bir ikinci halle de hızla değişirler. Ki en insan dinamikli, insan öznellikler katkılı değişmeyi de bunlar ortaya koyarlar. Bir teknik gelişme eş denişle bir üretim gücü ile bir üretim ilişkisi arasındaki sürtüşenlik değişmesi ne BAĞLI olarak, toplumsal düzenleşmelerdeki değişmeler de kaçınılmaz olurlar. Toplumsal gücün süreri ve varlığı da zaten budur.

Toplumsal süreçlerin yol almasıyla zorunlu bir; sosyal halkçıve öznelci tabu ile nesnel öznelci olan değişmeler, girişirler. Oluşan değişmeye karşı sürtüşen dirençler, giderek iki alanı durultup yoğunlaştırarak, konsantre etti. Aynı zamanda da yoğunlaşarak eğimleşen farklı konsantreler, güç toplayıp güç biriktirdiler. Bu kabil öznelci ve nesnelci otoriter anlayışlar içinden hem sosyal, halkçı yaşamı, ortaya çıkardılar. Hem de toplumsal yaşamı keskince ortaya koydular.

Çünkü öznel anlamalı tabu çekim alanı kendi içlerine toplumun pratik düzenleşmelerin güncel (aktüel) yasalarının konmasına şiddetle direniyordular. Öznelci inanmalı otorite, kendi üzerlerinde biriktirilecek her değişmeye ve her yeni olanın düzenleşmelerine, eski olanın yeni olanlarıyla uyuşamadıkları için razı olmuyordu. Yine aynı öznelci otorite, nesnellüğün çekim alanında, yeni yeni olan birikmelerin ağırlık merkezi oluşturması da, öznelci bakışın sarsılan otoriteleri oluyordu!

Otorite sarsılmasının nedeni basitti, değişmez denen düzene karşın değişir olanın belirmesi sırf öznelci olan otoriteyi sarsıyordu. Bu yüzden öznelci mantığın buna, bidattir demeleriyle, nesnellüğün (yani değişkenlik içinde olmanın) çekim alanı içinde bir otorite olmasına da, öznel tabu, hep karşı oluyordu. Çünkü değişme bilinemezliği içeren anlamadır. Oysa öznel otorite, 'bilir olanın' buyurur olması ilkesi ile zihinlere iyice oturtulmuştu!

Böylece otoritenin merkezinde, bir inançların hükmettiği öznelci değişmezliğin buyurma tabusunun varlığı ile bir de, toplumsal pratikliğin gerektirdiği; hızlı değişmenin ivmeleyicisi olan nesnelin YASASI vardı. Yani otoritede YASA vardı. Zamanla yasalar da tabulaşır ve ezberleşirse de, nesnelin hızla değişmeleri mukadderdir. Toplumsal hayattın kendi yaşanmasından doğan ve çekim merkezinde biriken zorlayıcılar, otoritenin zorunlu değiştirici güç alanlarıdır. Hal bu ki nesnelci olguların kendi hızlı değişme ve hızlı biriktirmelerinin otorite olarak mahsup kılınmasına ve bunları, kurallaşma değişmeleri olarak çekim odağına konmasına, öznelci tabusal anlayışlar, daima karşı oluyordular.

Bu karşı oluşta öznelci anlayışın somut bir haklı nedeni vardı. Milyonlarca yıl sürmüş olan sosyal birlikçi komün yaşamdaki değişmeleri bilmek anlamak bir iki insan ömrü ile anlaşılır olması olanaksızdı. Bu yüzden komün hayatın daima değişmezlik gibi gelen bir algısı vardı. bu değişmezliğin sabit algısı komün hayatın cennet oluşu algısıydı. Cennetin, hep böyle gelmiş, böyle gider algısı (sözünün, nasihatının, buyurmasının) hep geçerli oluşu vardı. Çünkü cennette söz birdi. Başka bir söze de gereklilik yoktu. Çünkü değişme yoktu. Değişme olmayınca, bilinir olana uyma ve bilinir olana alışır olmanın güvencesi vardı. Bilinir olanın rahatlığı vardı. Eski köye yeni adet gerekmiyordu. İşte bu yüzden Ve giderekten de, toplumlarla gelen bu hızlı değişmeci

katılımların, otoriteye girmesine, öznelci olan inançsal tabular (teokrasi) , hepten ve tamamen gelişmelere engel koymanın kendisi ve sosyal bir travma oluyordular.

İlk başlarda öznelci tabu, otorite merkezindeki nesnelci olanın eksen birikmesine pek karşı olmuyordu. Çünkü daha gelişmeler yavaştı. Zamanla nesnelci değişmelerin her yeni söylemi öznelci tabu ile ters düştü. Bu değişmelerin buyruklaşması, öznelci tabuları yalancı konumuna soktular. Böylece öznelci tabular; toplumcu yapıların, toplumcu nesnellüğün çekim odağında giderekten birikme yapmasını sevemediler. Ve bu birikimlerle nesnelci olgular, otorite ekseninde eğilimleştirmeler yaptılar. Ve bu durum nesnel olguculuğun, eksen özünde, daha belirgince söz sahibi olmalarına yol açtı. Şimdiki durumda her an el altında hazır bulunan ve geçmişten beri aktarılır olan ve şimdiki yapının içinde gelmeyen ve şimdiki yapının gerisinde kalan öznelci sözlü LİTERATÜR anlamalar; yapı değişmelerine hem hemen, hem de gerekli cevabı veremezler.

Çünkü öznelci inancın kendi literatüründe (müktesebatında) , yeni değişmeleri karşılayacak; yeni değişmelere denk düşecek aktarmaların bilgisi yoktu. Daha o zamanlarda inançlar zamanlar üstü olma soyutlamasını akıl etmemiştiler!

Toplumsal yapılar, zorunlu olarıktan değişmeyi ortaya koyuyorlardı. Öznelci inançsal tabucu anlama da bunlara yani yeni değişmelere karşı direncini koyarak; alabildiğine sürtüşme içinde olup güç kavgalarına başlayacaktı. Öznelci inançlaşma anlayışlarının yaptırımları ilk başlarda hem topluma, hem sosyal hayata, uygulanıyordu. Çünkü komün hayatta bilinen sürülen takip edilen yol bu idi. Yeni normlarda zaten ancak böylesi bir öznelci tabusal anlamalar yolu ile kişilerin öğrenme kalıpcı mantıklarına hitap edilebilirdi. Ve kişiler yeniyi böyle içselleştirilebilirdi.

Söz gelimi kardeş olmayan, aralarında hiçbir totemsel bağ bulunmayan etnik yapıların toplum ittifaklarını nasıl yapacaktınız? Yeni ittifakı halk içinde, totem ittifakların buyurması aracılığı ile bu ittifakın olumlanmasını meşrulaştıracaktınız. Totemci otoriteye ancak bunları onaylatıp olumlatacaktınız (noterci işlev) . Şüphesiz ki totemlerin durumları sembol kılma olarak metin haline getirip hitap ettiği mantık anlatımları bile, toplumsal hayatınızda da imdadınıza yetişecekti. Unutmayın nesnel olguların bizleri henüz yönlendirmediği evrelerde, totemci inançlar bizleri; uygarlaştırıyorlardı.

İnançların süratle değişmemesi çelişkisi, bu uygarlaşılma adımı içinde inançları, atla çekilen pulluklu dönemdeki üretim teknolojisinin; traktörle çekilen pulluk dönemindeki üretim teknolojisinin yanındaki duruma kıyasla düştüğü duruma, düşecekti. Bu, insanların uygarlaşma yolunda; öznelci soyut bilinç edinme olgusunun, hiç de hak etmediği bir durumdu. Ne yapalım ki inancı bilinç düzeyine getirip ilerlemeci kılan da insandı; inancı, bilinç düzeyinde gerilesmeci kılan da insandı! Yani başlarda ve uzun süre totem, yine otorite çekenliği olmak zorundaydı.

Toplum içinde totem anlayışın yeni ilahi yüzü ile nesnel olguculuğun somut tezahürlü yüzü ikisi birlikte ortaya çıktılar. Ve birlikte yol alıyorlardı. Nesnelci olgu, totem anlayışın yaptırım gücü dışındaydı. Totem gücün sosyal birlikteki işleyişinden oldukça farklıydı. Bu yüzdendirki yeni ittifakı toplumsal dönemlerin bir tabu gücü yoktur. Sosyal tabular gücü vardır. Artık totemler yeni dönemle ilahlar ve ilaheler, somut toplumsal insan kalıplarına dönüşmüşlerdir. Aynı ittifakı kişi öznel ve nesnel iki ve pek çok totem gücü de birlikte kullanıyordu. Siyasetler inançların otoriter gücünü daha tapınağa doğru geriletmemiştiler. Ve siyaseti de saraya doğru henüz çekmemişlerdi. Olayların

çelişkili birliği yasası gereğince, bu Siyam İvizlerinin de ayrılması gerekiyordu.

Sürece

Bayram Kaya

Yetke Ya Da Otorite 3

Yani öznelci otorite ile nesnelci otorite birlikte idiler. Halk, giderektan toplumsal yasayı anlayamaz olmaktan, bilmezleşerek koptukça; otoritenin öznelci gücü, nesnelci gücüne göre daha baskıncı ve daha egemen yaptırımli oldu. Ve halkın inançsal öznelci otoriteye olan, tutumsal destekleri nedeniyle de, öznel otorite, nesnel otoriter güce karşın halkı, daha da kontrol ederek, totaliter oldular.

Yani otoritenin öznelci eğilimleşen yaptırım gücüne; günümüzden 250 sene öncesine değin, hem halk güçlerinin, hem toplum güçlerinin, desteği vardı. Oysa nesnelci soyut anlama, sadece toplum gücün desteği ile bilinir oluyordu. Bu nedenle egemenleşen öznel anlamalı inanççı otoriteler, değışmenin birikmesine ve uygulanmasına engel olaraktan, kendi tabu anlayışlı egemenliklerini ilan etti. Teokratik toplum yapıları ortaya çıktı. Başlangıcında, sosyal birlik otoritesi değışme anlayışı içinde yapılaşp uygulanıyordu. Toplumun nesnel olanı biriktirme yapma gücü, nesnellğini otoritenin içinde hızla biriktirir oldu.

İşte toplumların özdeğe ilişkin anlamalarını biriktirmelerindeki çelişmelerin dikkat çekiciliği, nesnel güçle, öznel güç alanlarını ayırmaya başlamalarına neden oldu. Nesnelci biriktirmelerinin, öznelci birikmişlere göre kendisini seçimleştirir olan yoğunlaştırması vardı. Bu neden ile oluşan gelişmelere karşı, öznelci otoritenin şiddetli ve fireni (fren yapar) bir dirençleşmesi de giderek, otorite içindeki yeni nesnelci zenginleştirilmeler yapılır olmasının, önünü tıkaçlamaya dönüştü. Bu fitnatçı (zihin açıklığı) fark edilış, sosyal ve toplumsal olanların farklılığı bilincini, gün yüzüne çıkardı.

Şimdiden sonra verilecek olan mücadele, bu tıkaçlanmanın önünün açılması olacaktı. Yaklaşık 3000 sene süren bu dönem M.S 1789 devrimi ile aşılacaktı. Her yerde bir türden olmayan bu gelişmeler, toplumların hayatında; toplumların kendi özellikleri ve öznellikleri içinde; kâh bir parlamanın, kâh bir sönümleşmenin belirmesi oluyordu. Sonuçta toplumlar ağır aksak da olsalar, bu gibi tikelci hızlı oluşmalarıyla Dünya'yı da değıştirerek, toplumlar ileri doğru biriktirmeleriyle akıp gidiyorlardı.

Bu teokratik akış içinde otoriteye karşı talep koyabilmenin yavaş yavaş; tırnak tırnak, kazınması ile demokrasi dediğimiz biriktirmelerine başladılar. Demokrasinin süreçle olgunlaşması Fitnatçığı (zihin açıklığı) aşağıda belirtilen birkaç cümle ile biraz anlaşılır olabilecektir:

1- Merkezi otorite içinde, öznelci olan dinsel otoritenin, toplumsal otoriteden çıkarılması (laiklik) demokrasiye gidecek yolu açmıştır. 2-Toplumun otoritesi içinde çıkarılan dinsel otoritenin, ait olduğu halkçı alan içine tevdi edilmesi, demokrasiye gidecek yol tıkacını eğimleştirmiştir. 3- Dinsel otorite, toplumdan ayrıldıktan sonra, halkın ve toplumun nesnelci otoritesi ile talepleşmesi de, demokrasi yolunu açmıştır. 4- Toplumun nesnel otoritesinin, halk eli (aklı) ile de organize edilir (seçilir) olması, toplumsal sözleşmede ki demokrasi fikrinin kavranmasını, akıl açıklığı etmiştir. 5- Toplumsal nesnel otoritenin çoğu uygulamalarındaki aksamalarına değin çözümlerin, insanlar (yönetilenler) eliyle de düzenlenip, otorite merkezine düzenlenmiş şekliyle, tekrardan konması egemenliği, demokrasi fikrini iyice olgunlaştırmıştır. 6- Toplum içinde öznel, inançsal egemenliğin kırılması, demokrasiye gidilen adımların atılması oluşturmuştur.

Laiklik; öznelci dinsel egemenliğin, toplumsal otorite içinden çıkartılıp, halk alanın içinde ikameli yaptırımlaştırılması idi. Laikleşmeyle, akılsal nesnel ilişkilleşme, gerçekleşti. Gerçekleşen bu ilişkilleşmelerle, artık; yönetilen insanlar, yöneten otorite

ile günlük iletifmelerinin ve değifmeci, dñzenleřir olmalarının karşılıklı, dengeleşmesi mñnasebetidir. Yani halk, merkezi toplumsal otoriteye; taleple gider oldular. Bu gibi girişmeler sistemlerin gñncel demokratik yaşamı oldu. Siz bir toplumsal ilişkileşmenin yaptırımı olan ve ayrıntılaşan dñzenleřmesini otoriteden talep ediyordunuz. Otoriteler de bu taleplerinizi olağanlıkla karşılıyordu. Toplumlar yeni biriktirmelerini, toplumun çekim alanında hukukileştirip, yasa şeklinde getirip, gñncel hayatta yñrñrlñlñęe girmesine izin veriyordular.

Burada, insan hakları ile demokratik talebe bir vurgu yapmalıyım. Çünkü burada karıştırılan kavramlardan birisi de, insan hakları ile toplumda demokratik talepleşilir olmaktır! Burada ya bilinçli bir saptırılma ile bilmezlik perdelemesi yapılmaktadır; ya da hakikaten, bu iki kavramın da (insan haklarıyla demokrasi kavramlarının) , farklı ilişkilenmesinin bilincinde değildirler. şimdi konumuzu daha da belirtmek için iki tane insan hakları bildirgesini örnek olaraktan alıp, savunmamızı ortaya koyalım.

İnsan hakları beyannamesi madde 4-Hiç kimse kölelik veya kulluk altında bulundurulamaz, kölelik ve köle ticaretinin her türlü biçimde yapılır olması yasaktır.

İnsan hakları beyannamesi madde: 2-Herkes, ırk, renk, cinsiyet, dil, din, siyasi veya başka bir görñř, ulusal veya sosyal köken... Hatta bu maddenin süren devamında da, mñlkiyet kavramı da vardır.

Bizim amacımız, insan hakları bildirgesinde, nelerin var olduğu ya da nelerin yok olduğu değildir. Amacımız, insan hakları bildirgesinin rezerve ettiği konuların tümñnün toplumsal hayatı ilgilendirmez türden oluşudur. Toplumsal hayatı ilgilendirmez olması yanı ile kimi insan hakları konuları, toplumsal hayatın içinde demokratik bir talep olarak söylenemeyeceğidir. Söz gelimi kölelik toplumsal hayatın oluşması ile şiddetle ortaya çıkmış bir toplumsal olgudur. Bu nedenle, bir insan hakkı olan köleliğe (sömürñye) ilişkin her tür talepleşmenin demokratik girişmesini toplumdan rahatlıkla yapabilirsiniz. Yani sömürñye karşı olan girişmeniz demokratik bir hareket içinde olacaktır. Köleliğin (sömürñnün) müsebbibi zaten toplumdur. Çözümü de yine toplumda olacaktır. Yani bu tür eylemlerinizi, toplumsal otoriteden sağlanacak olan bir talepleş ilmedir.

Sürecek

Bayram Kaya

Yetke Ya Da Otorite 4

Yine bir insan hakları kapsamında olan mülkiyette elbette toplumsallaşmanın bir sonucudur. Önce emeğe sahip çıkmanın, sonra da emeği özelleştirmenin bir sonucu olarak özel mülkiyetle mülksüzleştirilme ortaya çıkmıştır. Yani mülkiyetin özelleştirmesi bir toplumsal sonuçtur. Ve mülkiyete değin bütün ilişkisel düzenlemler de, toplumsal otorite anlayışının yasallaşmasını ortaya koymuştur. Mülkiyete değin yapacağınız bir talep de, zorunlu bir toplumsal demokratik girişimin konusu olacaktır.

Yine bir insan hakları olan 2. Maddedeki; ırk, renk, etniklik dinsel inançsal anlayışların hiç birisi dahi toplumun konusu değildirler. Toplum, otoritesini ikiye ayırması ile ırk ve etniklik, dini inanç ve dinsel kanaatler ve kader; toplumun konusu olmaktan çıkartılmışlardır. Tüm bunlar, sosyal hayatın ya da halk alanın otoritesinde olan, sosyal bir yaptırımın konusu olan sosyal alanın öznellikleridirler. Toplumsal huzur söz konusu olmadıkça, sosyal hayatın otoriteleri bunları grup cemaat yapıları içinde düzenler. Ve giriştirirler.

Yani bu tür sosyal yaşantılaşmayı içeren insan haklarının, sosyal oluşumlar içerisinde bir tek otorite kaynakları yoktur. Sosyal hayatta, birçok farklı ve çatışan otorite kaynağının olması, birçok dini ve etnik yapıların olmasından kaynaklanır. Demem şudur ki, kimi insan hakları düzenlemesi olan hüküm ve yaptırımlar; toplumsal hayatı ve toplumsal otoriteyi direkt ilgilendirmezler. Ve yine toplumsal hayatın içinde uygulanması bağlamında, kişinin irki, dini vs. oluşları toplumu ilgilendirmez. Bunlar demokratik hakmış gibi toplumsal otoriteden talep edilemezler. Daha açığı bunların kendisi bir sosyal halkçı otorite yaptırımlarıdır. Bunların yerleri ve talepleş ilme girişimleri de, her zaman halktır.

Tüm yazılarımda toplumsal alanla, halksal olan sosyal yaşantısal alanı, ya da insan insan ilişkileri olan öznel yaşantılaşma alanını, birbirinde ayırmanın özeni içinde oldum. Bunların birbirine olan onlarca kez çeşit aykırı farklarını ve işleyişler alan, zemin devinmesi aykırılıklarını belirttim. Bütün dikkatleri buraya yoğunlaştırmak ve bir toplumsal yurttaş, evrensel yurttaş bilinci edinmenin gereğine olanca dikkatleri çekmek istedim.

Toplumsal otorite, her iki alanı da düzenler. Ve toplumsal otorite her iki alanın mutlak egemenidir de. Ancak toplumsal otorite, halksal alanı düzenlerken toplumsal işleyişler gibi en ince ayrıntısına değin kurallara bağlamazlar. Toplumsal otorite toplumda hoşgörücü olmazken, halksal alanda anlayışlıdır. Toplumun ve sosyal hayatın genel geçerli yasalarına aykırı olmadan halkın kendi kendisine serbest girişmeleri ortaya çıkar. Halkın kimi pek çok devinmesi, kendi serbestlik ve oluşumu içindedir. Bu özellik toplumun işleyişin içinde yoktur. Toplum üretim ilişkileri alanıdır. Sosyal hayat, bir tüketim ilişkilerinin yaşantılaşması ve kişisel eğilimleri doğrultusunda, öznenin kendisini gerçekleştirmeleri alanıdır.

Bu nedenle insan hakları; hem sosyal hayattan yansıyabilen kimi haklardan ve kimi toplumsal hayattan yansıyabilen hakları da, belirten, bir üst küme bileşenli; evrensel bilinçtirler. Uygulanması, ayrı ayrı iki alanın içinde olacaktır. Kimi kez de kimi haklar iki alanın kesişim kümesinde olacaktır. Bu nedenle istenildiği gibi giyinme ve başörtüsü, insan hakları beyannamesinin 12. Maddesindeki özel hayat kapsamı ile sosyal hayatın içindedirler. Hem 2. Ve 18. Maddedeki kişinin dini, vicdanı kanaatler içinde olması ile yine sosyal hayatın içindedirler.

Sosyal hayatı düzenleyen yasalarla, toplumsal hayatı düzenleyen yasaları birbirinden ayırmayı hep bilmeliyiz. İki farklı yasayı, aynı anlamda kullanmamalıyız. Kişiler

özellikli haklar ve edimiler toplum içinde demokratik talep olamazlar. Söz gelimi, benim inancım var diyen biri, sosyal hayatın babalara olan saygısı çerçevesinde, asistan bir babaya uzman bir evlat, emir vermesin diyemezsiniz. Babanın buyuramaması benim inancıma, geleneğime göreneğime aykırıdır diyemezsiniz. Bu gibi görüşlerinizi bir hak olarak toplumda talep edemezsiniz. Aynı şekilde de, uzman bir evlat; sosyal yaşamda da, artık baba oğul formasyonu içindedirler. Toplumsal formatlar da, burada geçerli olmaz. Üstelik insan hakları bildirirseniz, toplum hukuku gibi oldukça soyuttur. Sosyal ve toplumsal alanlardan giriştirilmeden nesnelliği ortaya çıkarılamaz. Hukukun somutlanması onun toplumsal ve sosyal hayatta gerçekleşmesi ile olasıdır.

Bir toplumu oluşturmak için dinsel anlayışınız, ırksal anlayışınız ve etnikçi anlayışınız hiç gerekmezdir. Bir telefonu, bir otomobili irki, etnik ya da dinsel anlamalarının bir müktedir oluş özelliği sayesinde bulmuş ve kullanıyor olunmasının bir ayrıcalığı ve üstünlüğü içinde değilsinizdir. Aksine toplumsal güç olmanın ve toplumlar arası ilişkilerin değiş tokuş ilişkileri sayesinde, herkeste ortak olan bilinç özellikleri ile emek girişmeleri ile bilgisayar ya da uçağı veya ilacı oluşturup kullanıyorsunuz. Bu nedenle toplumsal olan, nesnel özelliklerle (otorite yaptırımla) , sosyal olan, öznel özelliklerin (otorite yaptırımını) karıştırmayınız. Toplumlar, tüm insanlardaki ortak özelliklerin farklılaşan nitel emeklerinin nicelci özelliklerinin işbirliğini ortaya çıkaran potansiyellerdir. Bir otomasyoncu olgulashmada, düğmeye basmanız için etnik (dini-ırki-soya ilişkin) anlayış içinde olmanız, toplumun umurunda bile değildir. Ama sosyal hayatınız da, bu etnikliğini tüketmeniz üzerinedir.

Dil ve siyaset gibi insan hakları da hem toplumsal otoriteyi, hem sosyal otoriteleri ilgilendirir olan bir girişmesi vardır. Buralarda sosyal otoriteler toplumsal otoritelere gevşek bağlıdır. Zorunlu olmadıkça toplumsal otorite, etnikliği düzenleyici olmanın gayretinde olmaz. Toplumların genelde ve zorunlu bir evrensel kelime ve kavramları da içermeye matuf olan, iletişimci bir gelişmeci dili vardır. Bu dil vakti ile bir etnik yapıya ilişkin toplumun dili de olabilir. Bir dilin süreç içindeki, egemenliğinde keyfilikler değil (ki öznel değerlemelerle bu böyle bile olsa) , bu girişmede tarihi nesnelci zaman sürecinin olgulaştırdığı zorunluluklar burada etkilidir. Bu da bir toplumsal kültürün ortaya çıkardığı uygarlıkları o dilin yansıtır olması gelişmişliği ile ancak olasıdır.

"Atı alanın, Üsküdar'ı geçmesi" kabilinde çabuk davranan bir etnik yapının dili, toplumun dili olmaz. Fetih edenler feth edilirler. Yani işgal edilen, işgal ettiğinin kültür ve toplum dili ile de, bizatihi işgal olmak zorundadırlar. Tarihi gelişme içinde toplumsal kültürünü ve toplumsal dilini üretmiş kültür dilleri, zorunlu toplumun dilidirler. Değilse etnik bir haktır diye, güdük kalmış, tarihi kültür evrimini tamamlamamış bir dil, lütfen denişle, toplumun dili olamazlar. Zaten bir toplumun olan özgün dili de; hem yerleşilen coğrafya kültürlerinin diliyle; hem de, gelişmelerin dünya konjonktürselliği içinde, iç içe geçmesinden ötürü, teknoloji ve kültür, bilim dili ithali ile o toplumun dili olmaktan çıkmaktadırlar.

Sürecek

Bayram Kaya

Yetke Ya Da Otorite 5

Üreten toplumların üretim dili, giderekten toplumların dili olmaktadır. Bu oluşma da, dili zorunlu bir Dünya toplumu dili yapılmaya doğru, adım adım gitmektedir. Evrensel oluşmayladr ki (uluslar arası girişmeler, yeni kelime ve kavramlarla her toplumun dilini değiştirerek) artık o dile, yavaş yavaş, o dilin etniklik vasfını yitirtirler. Böylece Esperanto dil doğmaktadır. Esperanto dil sırf öznel düşünölmüş bir olgu olmayıp, toplumların dili gibi zorunlu bir belirişin, daha rahat akışlı gelişmeleri sağlar olmasının; doğal eğilimleşmesidir. Sosyal otorite içinde de, en az etnik kültürler bileşeni kadar dil olur. Her etnik kültür, kendi dilini kullanırsa da, zorunlu bir toplum dilini de kullanır olacaklardır. Toplumun dili kısmen sosyal hayatın da, dilidir. Sosyal hayat toplumla iletişime geçtiğinde zorunlu olaraktan bunu algılar. Sosyal hayatın dili genel iletişim için toplumun dilidir.

Bura da kültürler, toplumun dilini öğrenene kadar, toplumlar etnik kültürlerin dillerini bilsin, ya da tercüman aracılığı ile toplum halkı ile girişsin de, denebilir! Bu öneri sağlıklı ve demokratik talep gibi görülürse de yanlıştır. Böyle bir girişme, etniğı kendi durağanlığı içinde bırakmak demektir. Bu insanın serbestlikle mağara devrinde kalmak istemesi gibi bir seçenektir. Siz gelişmeyi ve toplumsal sağlayışı istemiyor iseniz, bunu rahatlıkla seçebilirsiniz. O zaman da toplum içinde o etnik muvazaa olaraktan görölebilir. Çünkü toplum: her bir etnik sosyal çokluklar içinde aldığı, her bir bireyelerine, toplum içinde üretim yaptırırken, toplum birliğini oluşturan, mesaili bir süreçler girişmesidir. Yani toplum birlik mesaisini ayırıştırır tutum içinde olamaz. Olursa, toplum giderek toplum olmaktan çıkar.

Toplumun işlev yüklenmesi demek, elbette toplumun yeni bir kurumsallaşmasıdır. Kurumsallaşma da yeni bir yük ve yeni bir enerji sarfı gibi görülse de, buradaki temel kazancınız, toplumun organize içinde olması ve toplumun işlevleşen gelişmeler içinde olmasıdır. Toplum eğer sosyal kültürlerin dilini öğrenerek topluma ve halka hizmet veriyorsa bu; etnik kültür için bir kazanç gibi görünür! Gurur verici gelir. Öznel ve hamasi sevinçleşme, anlaması olur! Hal bu ki etnik kültür en büyük kayıp edişini yaşadığını böylece göremeyecektir bile. İnsan ve toplumlar evrensel olana katıldıkça, kompleksleşip daha büyümüş ve gelişmiştir.

Toplum sosyal kültürlerin dilini öğrenerek onlara hizmetler verebilir. Burada yanlış bir şey yoktur. Ancak o etnik dille hizmet verilen etniklik egemen gücün istediğı kadar bilir ve eksik yanlış enformasyonların aktarır olmasının sakıncalı yönlendirilme propagandasına ve sömürüye de açık olacağınız da unutulmamalıdır. Temelde bir toplumun etnik dili öğrenip yurttaşını o dille iletirir olması misyonerlik taktiğidir. O etniklik içinde bilir yanınızı, bilmez kılarak, bir gözünüzü yummak olacaktır. Ki evrensel gitmeyen hiçbir yapısal talep, doğru ve demokrasi içinde, kesp edilmez.

Bir etnik halkçı yapı, yalınlık içinde kalarak, toplum dilini öğrenmeyerek, özgürleştiğini sanır! Buradaki çelişki, öznel olanın; kendi otantik yalınlığının ve gericici dirençleşmesinin içinde kalarak sefihleşip büyüyememesi mi? Yoksa toplumsal güçle, karmaşıklaşip, kompleksleşip, evrensel olana katılması mıdır? Yoksa evrensel büyümek mi? İşte yalınca olan etnik gerilikler içinde kalmak yerine, komple entegreci olan toplumsal yapıyla ve evrensel güçlerle, gelişir olmanın böylesine çelişmesini görmek ve bilebilir olmak, kazancınız olmalıdır. Etnik yapılar, bir toplumsal var oluş içinde az çok gelişmişliğini sürdürürler. Bu düzlem içinde olmasına rağmen, otantik özelliğinin gericiciliğindeki illikliklerinde de, kalmak da ister! Bu gibi etnikçi bilmezlik ırasının kendi çatışmacılığı; pek çok kez, etkili çevrelerdeki, iç ve dış güçlerin yine bunları istismar etmelerinden kaynaklıdır. Toplumsal siyasi hataların da, bu tür bedelleşmeye hisleşeceği çok açıktır.

İlk yapılar, nasıl etnik özelliklerini törpüleyerek, ittifaklar içinde katkılıklarla gelişip, toplumu ortaya çıkardılarsa; yine girişmelerimizin zorunlu sonucu olarak, kimi toplumsal ittifakla aykırılan etnikçi özelliklerimizi sınırlarız. Kırparız. Etnik yan taraflarımızı in aktif edişle ancak aşarak, toplumumuzla, evrensele doğru gidip, gelişir olacağız. Bunlar sizin keyfinizin üstünde zorunlu yasallıktırlar. Ya ileri uç olan gelişmeden yandasınızdır, ya da etnik yalınlığın şişinmesi tutuculuğu olan çelişmesiyle; kendinizi avutan, etnik kültürün kendi gericiliği içinde, gelişmişlerin uşağı olmaya mahkûm olacaksınız!

Toplumların, etnik olmayacak olan, toplumsal kültürüyle, evrensele açılma ufku vardır. Ve yine farklı olan, çoklu mantık işletme olanağı vardır. Etnik özgürlüğünüz (organize yapılar tekil öznellik içermez) demek, toplumsal kültürden yoksun kalınması demek. Etniklik asla toplum olmak değildir. Bunu tarih bilinci ve tarihi süreç bize söylemektedir. Etniğin kendi otantik özneliği içinde, kendi durağanlığı ile ağır aksak, topluma göre çok geride olmasıdır. Eş deyişle etniklik, evrensel olana katılamamanın gericileşmesi süreci olacaktır ki doku uyumsuzluğuna gider. Tercüman aracılığı demek, aktarılan kadar (ki enformasyonun doğruluğu da kuşku olabilir) öğrenme ve gelişmemenin sığılığı demektir. Bu gelişmeyi sindiremeyip, gelişmenin içine katılamamaktır. Bu etniğin(geri olanın) toplumsal ruhtan izole olması demektir.

Kısaca İnsan hakları hepten toplumsal demokrasinin içinde değildirler. Sosyal otorite içinde de demokrasi, asla olamaz. Sosyal otoritenin mümkün biriktiricisi ve değiştiricisi de, sosyal otoritenin hoşgörücü olabilmesidir. Siz, her hangi bir tek tanrılı dini inancınız üzerinde asla demokratik talep yapamazsınız. Ama kişiler olarak hoş görücü olabilirsiniz. Dinlerin hoşgörüsüzlüğünün yerini, ittifakı olan insanların, girişen hoşgörüsü almıştır. İnsanın hoşgörüsü gidererekten inançlaşmıştır.

Yine töre ve geleneklerden de, anlayışçı bir hoş görme, değiştiricileri umabilirsiniz. Demokrasi kişi ya da kuruluşların, toplumların otoritesini biriktirme ve değiştirme talebidir. Yani demokrasi, kişi ve kurumların toplumsal otoriteye başvuru şeklidirler. Hoş görü de, sosyal yapı içinde, hem birbirine, hem de sosyal otoriteye başvurma şeklidir. Sosyal otoriteleri de, sosyal kültürler biriktirir ve bunlar toplumsal yapı kadar olmamakla birlikte, sosyal yapıları az az değiştirirler. Yine söz gelimi toplumsal demokrasiler de, eylem varken, sosyal hoşgörüde bir dinsel inanca karşı, söz gelimi ibadetleri azaltıp, çoğaltma ya da kimi ibadeti kaldırma gibisinden, eyleminiz söz konusu bile olamaz! Bunlar zaten bir inancın normalleridir. Bunlar örnek olunsun anlamına, dikkate sunuldu.

Bütün yönetimlerin bir otoritesi vardır. Otoriter güce muktedir olunamadan yönetimler yapılamaz. Otoriter gücü kullanmak, başlangıçlarda bir hak gibi ve bir aileye ya da ailelere özgü geçişen bir soy, kişi işlevi gibi algılanmışsa da, zaman içinde bir seçilmeli yetkilenmeli olgu olarak, ortaya çıkmıştır. Ve otoriteyi, laik yapıya büründürebilen yönetimlerin de, bir demokrasisi olabilmıştır. Yönetimler de, otoriteler de, demokrasiler de, birbirine göre hareket eden sekanslar olarak süreçle olgunlaştırılıp, biriktirilir. Eklemler, ayıklamalar girişeni içinde, yeni seçme ve ayıklama elemeleri yapılır.

Sürecek

Bayram Kaya

Yetke Ya Da Otorite 6

Uzun bir sosyal birlikler dönemi sonunda, komünsel süreçler gelip mülkiyet ilişkilerine dayandı. Ve bu süreçler kendi içinde de, toplumları; eşdeyişle mülk ilişkilerini ve sınıf ilişkilerini ortaya çıkardı. Toplum mücadelelerinin büyük kısmı, sınıf ilişkilerinin savunuluşlarını oluşturur. Başlarda, sırf sosyal etik işleyişin bir yetkesi olan otoriteler, artık bundan böyle de, sınıf ilişkilerini, sınıflar etiğini de, düzenleyen mekanizmalar da olacaklardı. İşte sosyal birlikler döneminde, öznelci inançsal oluşmaların içinde, meşrulaşan YETKE-OTORİTEler kendisinden sonraki sınıflı toplumların da, sınıflar arası ilişkilerini, sınıflar arası etiğini ve sınıflar arası nesnel ilişkilerini, düzenlemeye matuf, geçici bir süre yetke olmanın bir müktesebatı olmuşlardır.

İttifak toplumları içinde, sınıflı toplumların girişen, artan çelişkilileri karşısında, öznelci inançsal gelişmeler, giderek hem sistemleştiler (kendi toplum ve sosyal etik çelişme ilişkileriyle dinleştiler) hem de bu dinler değişmezliğin kuralı oldular. Çünkü dinler mevcut yapıyı koruyabilmek için ilkten beridir bu böyledir, bu böyle olmak zorundadır, demenin bir kuralı olmak için değişmezliği savunmak, yoluna girmiştiler. Böylece inançlar, evrimci gelişmenin, yolunu da tıkanmıştırlar. Yol tıkanmıştı ama sınıfsal çelişkiler geliştikçe ve giriştikçe, kendi yolun da yeni etik ve nesnel kurallarla düzenleştirmesi gerekiyordu.

Dinler bu kez de, "şartlar değişince hüküm de değişir" diyemediklerinden. Yine dinler zaman içinde "şeriatlarının yeni şartlarla geçersizleştğini" söyleyemediler. Zaman henüz bunları anlamaya müsait zaman değildiler. Bu nedenle inançlar, "değişme esastır ve zamanla gelişemeyen ölür" diyemezdi. Diyemediği için de "söz baştan söylenmiştir" diyerekten, otoritelerini sarsmamak için şeriatıtan sapıldığını söyler oldular! Her yeni gelişmelere tersdüşen söylemlerini, "eksi şeriatın unutulduğunu" söyleyen takiyye iddialarla, yeni dinleri; ya da eski dinlerin (şeriatların, tutulan yolların) güya "düzeltmişlerini" reforme edilmişlerini, o günün sosyal ilişkilerine göre ortaya koydular.

İşte otoriteler toplum içinde bile, eski öznelci anlamalı ve dini biriktirmeli olan, ilk tipten yapıları. İnançlar kendi otoritelerinden ötürü, kendilerini sınırlayıp, otoritelerini de tıkanmıştırlar. Artık güncel deneysel ve bilimsel katkılıklar, ancak nesnelci öznel alanın yetke dinamikliği ve çekenliği içinde biriktiler. Böylece nesnelci öznel otoriteler (yetke) daha hızla birikti. Daha hızlı değişip dönüşmeye ve müktesebatlarını oluşturmaya başlamıştı. Uzun süreçler sonunda insanlık, genel inançları da oluşturmalarıyla, dinlerin toplumsal oluşma alanından ayrılıp, kişi öznel dinamikliğinin eline verilmesi gerekiyordu. Öznel inanmalı, mistiği olmayan insan da veya sürekli tinsel ve tensel gelişmeyen insan da; yarımды.

Bu tür laik değişirliklerin demokrasi denecek nicelenmeleri ilk kes, MÖ. VIII yüz yılda, söz gelimi Atina'da ve Roma'da görülmeğe başlandı. Devrin otoriter olan gücü, üretim aracı olan toprak mülkiyeti sahipliği idi. Bu mülkçü sahibi yet, yönetimin de, otoritenin de sahipliği idi. Atina demokrasisi, tüccarlarla diğer tür halk kitlelerinin işbirliği sonucu, içinde kölelerin ve kadınların iradi olmadığı bir şekilde, halkın yönetime katılır olmasının bir ilk nüvelerini, ortaya koyabilmişti. İnsanlık bu yolun başı olan, yarım aylak girişmelerin becerisini, ortaya koyabilmişti.

Sonuçta demokrasiler de, bir sınıf egemenliği hareketidir. Siz ne kadar demokrasi içinde olursanız olunuz, demokrasiler bir sınıf egemenliği olma karakterini daima taşıyor olmaktan, hiçbir zaman kurtulamazlar. Şu halde; demokrasiler içinde, bir sınıf gücü olarak otoriteleri, elde tutabilmenin de mücadele edilir bir yanı vardır. Demokrasiler de, işlerleştikçe; kusurlar ve aksamalar yığınadırlar. Söz gelimi, azınlığın çoğunluğa

boyun eğmesidir, bir sınıfın diğer sınıfa egemen olması isteğidir, egemen olamayan sınıfın, egemen olan sınıfa boyun eğmesi ikili mücadelesidir. Yani demokrasi bu alanıyla da, otoriteden taleple şilen sınıfsal mücadele bilincidir de. Özü itibarıyla inanç içermezler.

Tüm bunlar ve bunların gerçekleşmesi için de sistemler örgütlenmelidir. Sistemli örgütlenmeyen yapı içi hareketlere, şiddetin (otoritenin) zorla uygulanması söz konusudur. Yazımın ilk başında demiştim: otorite olumlu ve olumsuz belirebilen bir etkin güç ve etkin bir eğilimleştirmedir. Doğal ve nesnel ıralılığın moda mod eşitlikçi olamama kuralının belirmesidir. Ve demokrasi yolun işlek (değişken ve kaygan) olmasında bir verimliliğidir. Ama ezen ezilenlerden birinin tahakküm azmasını gerektiren birçoklaşmada olmamalıdır. İnsanın ahlakı, insanın olgunluğu, insanın değer duygusu ve insanın evrensel bilinci bunun için vardır.

Demokratik cumhuriyetler de mülklü mülksüz ilişkileri iyice bir artan şiddetle (kapitalistçe) ortaya konur olmaktadır. Mülksüzlerde bu sistemde artan oranda (tüm bilmezlikleriyle) yönetime (yetkenin uygulanması içinde söz sahibi olmaya) artan ölçüde katılabilmektedirler. Sonuçta, demokrasi gerçekleşir somut olanlardan daha çokta, bir ideali yansıtır. Gerçekleşmesi arızalarının belirenlerine doğru yürünmesidir. Bu bağlamda da, her gerçekleşen demokrasi de kendisine doğru yürünmüş olanlardır.

Toplumsal işleyişler tek yanlılıkla büyüyen girişmeleri ile şiştikçe, otorite işleşebilmek için demokratik olmanın zorunluluğunu hisseder. Ama bu kendi menfaatini sağlayana değin geçici belirip kaybolan, sizin farkında bile olmadığınız bir girişmedir. Bu yüzden toplumsal olaylarda, kurtarıcı beklemekten çok kişilerin, örgütlerin, sürekli ilişki bağları içinde otoriteden haklarını talep eder olmaları asıl ve esastır. İstemlerinizin hak olması kadar, toplumsal olanı bilme, toplumsal olandan haberdar olma ve toplumsal ilişkilerin gidiş sürecini denetleme ve sorgulamakta, demokratik hakkınızdır.

Yazımın sonuna gelir iken şu tespitimi de belirtmeliyim. Başlangıcın sosyal birlik koşulunda belirlenimler ortaya konsada, bu belirlenimler birlik üyelerince bilinir olsa da, üyeler zaman zaman bu bilinir olan ilkeleri ifa eder olsalar da; keyfi gibi bu yapıları bir merkezin buyurur olmaması nedeni ile yaptırımli bir otorite kabulü gibi ağılanamıyor olmalıydı. Bu dönemin ve bundan sonraki sürecek olan ve binlerce yıllık toplumsal dönemin otoritesi tek kaynaklı seslendirilir tabu yetke olmak zorunda idi. Yani otorite merkezi tekilci oluşmanın buyurması ve buyruklaşması idi.

Oysa demokrasilerin, işler olması ile toplumsal olanın, aksar olmalarından ötürü aksayanların düzeltilmesidir. Bu düzenlenişler yanı sıra da, bu düzeltilmelerin merkezdeki literatürde birikmeleri oluştu. İşte bu birikenler de merkezi otoritenin kendi uhtesini de, belirlendi. Nasıl demokrasiler bir otoriteye karşı bir birey ve bireylerin; bir kurum ve kurumların; bir demokratik örgüt ya da örgütlenmelerin eliyle olan gerçeklenimci, kullanımının girişmesidirler. İşte otoritenin demokratik usullerle böyle bir işlevci düzenleşilmeside ortaya çıkmış oldu. Böyle olunca da, demokrasiler; otoritenin birlikte ve katılımcılıkla oluşturulabilmesinin de, bir yolu olup çıktılar.

Yani eskiden beri, tekil tabu olarak var ola gelen otoritenin, tekil buyurma kaynağı, şimdi genel düzenleşilmenin, en ücra hücre kañdamarı düzenleşilmesi ile genel anlatımın içinde mütala edilir bir yaptırım oldu. İşte bu da otoritenin katılımcılıkla ayrıntılarda yaşanarak, demokrasi eli ile birlikte düzenleşilmesinin yolunu ortaya koydu. Böylesi kimi yollar aşağıdadır.

Toplumsal otoritenin, demokratik talepleşilme olmasının, nesnelci ve öznelci olan yanında, çoğunluğun yönetimi olgusu ve azınlık haklarının korunması olgusu vardır. Yine toplumsal otoritenin demokratik talepleşmesi içinde, otoriteyi uygulayanların halkın desteğini alması yöntemi vardır. Sosyal eşitsizliği yok etmek ya da sosyal eşitsizliği en minimize etmek vardır. Ha keza fırsat eşitliği sağlama, organizasyon ve devleti ve otoriteyi; şekillendirme hep demokratik talep işinde bir demokrasi hareketidir.

Hâlbuki eski toplumsal yapı ile müştereken giriştirilen inançsal, dinsel otoriteler içindeki yönetici birimler çoğunluğun yönetimi gibi bir oluşma içinde olmayıp, halef ya da tanrı vekilinin halifesi olacak; akrabadan kişiler olan; enişte, oğul, yeğen, damatlar gibi ilişkilerin üzerinde belli çevrelerin ittifakı ile bunlar otorite kılınmışlardır. Çoğunlukçu ya da egemen çevreler uzlaşısının demokratik oluş yanı çıkarsa da, demokrasi gibi mütala edilemezler. Otorite birim hücrelerle iletişim o hallere göre de yapılaşıyorsa bu demokratik bir işlerlidir. Değilse yönetim gücünü halkın seçer olmasının kendisi demokrasi olmayıp, bir demokratik adımdır.

Kimi yönetim otorite merkezlerinde, halkın desteği yerine, dinsel güç kaynağının halefi olmak vardır. Yani talepleşilemeyen totaliter bir otoritedir. Sosyal eşitsizliğin en aza indirilmesi olan, demokratik adımları hiç yoktur. Aksine sosyal eşitsizliğin kaynağı ilahi otoritedir. Yani ilahi baskı (güç-otorite) "rıziıkları bizatihi kendisi eşitsiz" dağıtmıştır. Unutmayalım bu günkü mantık ile dünü kıyaslamak hiç de doğru değildir.

Siz köleci düzeni ancak yukarıdaki söylem gibi anlayışlarla hazmettirip işler kılabilirdiniz. Çünkü insanlığın elinde, nesnelliğin ne tam bir anlaşılmiş özgürleştirilmesi vardı. Ne de tam bir üretim güçleri ve üretim ilişkileri, bugünkü sosyal adalet gücünü ortaya çıkaracak denli güçlü ve işlevsel yetkinlikte değildi. Ama uygarlaşmanın da böyle bir süreçsel aşamalardan geçtiği de görülmelidir.

Aksine demokrasi içinde eşitsizliği en aza indirmek demek, "rıziıkları eşitsiz dağıttık" diyen öznel ideolojik anlayışların, bugünün koşulları içinde geçerli olmayan, bu gibi ilahi söylemleri nostaljik gerçekleri ifade eder hıfzetaşmeler olarak, bilmemiz demektir. Aksi halde, hele hele dini ya da inançsal otoriteler içinde iken demokratik organizasyonlar yapmanızın, devleti biçimlendirmenizin, otoriteyi şekillendirmenizin, bırakınız demokratik tavır olmasını, bunları aklınızdan geçirmeniz de, ilahi iradenin kudretinden şüpheye düşmeniz olur!

Artık okur, demokrasinin genel çıkış kaynağını bilince, kendi düşünmesini ve kendi istidlal (hüküm) çıkarımlarını yapabilecektir. Söz gelimi okurlar, yargılanma isteminin, ya da siyasi eşitliklerin; merkezi otorite ile yurttaşların girişmeleri sonucunda oluşan, demokratik bir talepleşme olgusu olduğunu kestirebileceklerdir.

21.05.2010

Bayram Kaya

Yetmek Mi Zamanı Yetirmek Mi?

Daha zamanı geçmemiştir
Dükkân açmanın
Alış verişi, markete bozar iken
Zamanı geride kalmaktır
Ayağı direyen saçmanın

Doymayı da, biliriz; tercihi de
Ne Yemen'den gelir
Ne franktan tahtı tacımız
Onurdur, onurladır kalır
Karnımız doymasa da bağıımız

29.07.2009

Baç: Vergi

Bayram Kaya

Yıl Başı Armağanı

*Belgin ama az sonra.birazdan,şimdi değişecek olana.
Sunulur.

Çok armağanım var
Şana:
Hangisini versem acaba!
Çocukluğunu mu,?
Gençliğini mi?
Hüzüncünü mü,?
Korkunu mu?
Sevdanı mı,?
Sevdasızlığını mı?
Yoksa...

Umularını mı dersin?

En iyisini sen seç.

Acıya karışmış çığlıklarla,
Belirti bu.
Bir var oluş.
Tertemiz ve çıplak
Doğdun.
Hoş geldin sen.

Kirlenmemiş kafan
Ivır,zıvır la.
Dolmamış boşlarla
Yüreğin,
Bilisizce ama
Bili olacak bakışlar.
Anlamağa çevreyi.
Doyamıyorum bebeğim,
Doyamıyorum.

Gülücüktesin
Neye güldüğünü bilmeden,
Kendi ezgileri ile ninnilerle seni,
Eşlik burada başlar!
Sonra anlamlanacak
Kayıtsız sedalarınla.
Büyü ki anla bebeğim
Neye doğduğunu.

Kirletirsin
Kirletmeyi bilmeden.
Tavır korsun
İsteğine ermeden
Büyürsün hiç vakti
Gelmeden.
Artık öğren doğruları!
Öğren çocuğum.

İstenmeyen davranışlarında
Öcülendin!
Yapamaz oldun bebekliğindekileri,
Artık kucakta değilsin sen.
Yürümeyi, dikelmeyi
Belle çocuğum.

Kırmayasın bir yerini,
Yakmayasın,
Üşütmeyesin diye
Üzerine titrerler.
Kırar, yakar
Üşütürsün inadına!
Daha soyutlama gücün ne,
Ne ki çocuğum.

Çocuklarda büyüklüğü
Görmek isterler,
Büyüklerde çocukluğu.
Adına çocuklukta
Yapamadığım denir.
Seni sana bırakmazlar,
Bırakmazlar çocuğum.

Bak annene,
Bak dayına
Veya ötekiler.
Sen de öyle olmalısın!
Senin yaptığın gibi
Yapılır mı?
Ayıp oluyor
Öğren çocuğum!

Diyemezsin
Size baktım.
Siz ne yaptınızsa
Onu yaptım(!)
Kabullenmesi güç
Deme öyle, kırarsın,
Deme çocuğum!

Kızılan sen misin?
Sende kendileri mi?
Buda yetmez,
İpotek korlar geleceğine;
"Şunu şöyle bunu böyle
Yaparsan,
İki elim yakanda."
Ahval davranışını belirlerler,
Nasıl bilirsin o günü, sen,
Ne bilirsin çocuğum!

Artık saçlarını tarıyor
Aynadan ayrılmıyorsun.
Bazen fiziğine kızıyor
Avurdunu şişiriyorsun.
Karmaşıkların var
Anlamıyorsun.
Öğrenemedin bir türlü,
Sorunlarını içine at,at evladım!

Ne çok yanlışın var
senin.
Tarzın mıdır?
İçyapı değişmen mi?
Neyine senin her şeye,
Diklenmen,alınman,
Usul git,usul gel,
Aslan evladım.!

Eleştiriliyorken sen
Erdemliliğinle!
Dikeliyorsun ebeveynine
Sersemliğinde.!
Sevgi,saygı kalmamış,
Şu zamane gençliğinde(?)
Ev halidir olur evladım!

Çatışmalarınla
İncinmelerinle
Yoksunluğunla
Darlığınla
Senden evvel
Geçenlerin yollarında,
Yaşam diye hep aynı
Düzgülü.
Süzülme geç,
Yollan evladım!

Bazen göz göze
Duruştun.
Bazen kendi kendine
Kırıştın.
"O olmazsa,
Yaşayamama" dalıştın.
O ne zaman öyle oldu,
Olmaz evladım!

Ne kadar yalnızdın
Atiselince.
Hayallerinde boş dönüyordun,
Düşünce.
Baktığında

Çevrendeki zenginliklere,
Ölmüyor, sendekilerle
Damak tadı, evladım!

Kapılınca rüzgârına
Zannınca.
Şunu söyle,
Bunu böyle kanınca.
Yönsetiyor, yönlendiriyor,
Kanıksıyordun,
Düzenini düzemiyordun
Acul evladım!

Ah bir şu kadar
Param olsa.
Güller dirilse,
Bülbüller şen olsa.
Çekilenleri saran
Çelik kolsa;
Kırardım demek,
Hayal oysa.

Yaşayamam onsuz
Dedin.
Görücülüğe
Söz erdin.
Ebeveyninin rızasına
Pey verdin.
İleriye örtük sorunu
Derdin.

Düşlerin, hayallerin
Tadına varmadan.
Yaşamsalların eylemine
Yar olmadan
Sorumsalların sorununu
Sarmadan,
Bu böyleymiş deyip,
Darılmadan.
Vardın hoş,
Tahta boşa.

Hayal etmeyi
Öğrenemeyecek kadar
Çağında savuştun.
Çoluk çocuk erincine
Kavuştun.
Sorumluluklarında susup,
Darın soruştun.
Hemen senden önceki
Davranışlara koyuştun!

İlerisi yok kimse
Yaşamamış ki.
Bu kısır döngüye,
Parmak basmamış ki.
Ezilmiş doğacınla,
Eziyorsun doğaçları!
Buluşalım eski yıllarda,
Eskiye,eskiye.

(12.12.1991)

Bayram Kaya

Yinelgen

Özlemler sıcak durduğunda
Yangın oturacaksın
Sevdaların en iyisinden
Kıvılcım duracaksın, uçkun.

Gel git aklım unutmalara dalarken
Yosun gözlerdeki buğulu telaş
Yalnızlıklarına kükrek eserken
Islık çınılayacaksın duymalarımda.

Sen gecelerimin emektarı
Sodalarla sindirip seni
Geğirtilerle ayrılırken
Bir iç tutmayla girdaplanan.

Düşünmelerin odak tuttuğu
Kaypaklıklarımı zorlarımda
Oduna yanarım
Gölge atlayamama düşeri.

Tutulmazdaki asudem
Çeşitlenmelerdeki tutunmam
Kırılıp, döktüğümü anladığımda
Hep seni bulurum yinelgen

25.10.2007 03:20

Yinelgen: organizasyona bağlı kapalılık demek. Kendini yineleyen tekraralayan. Daha açığı, şöyle söyleyebilirim: sonuca bir ekle ve bu eldeye yine bir eklenecek durum olarak bakılmak.

Bayram Kaya

Yiten Ne?

Sevgili nereye oturur?
Sevgili oturacağı yeri bilmiş!
Sen tavaf ile, tavaf seninle *
Hak geçmez.
Müşkülâtı rayına

Ne yol,
izden sorulur
Ne de iz,
yoldan yorulur.

Biter sevgili
Uzletle beklenen.
O süredir asloan
Ne zaman bekler
Durmayı,
Ne de uzlet sürer
Yaşamı kurmayı.

Sevgililer geçer, birer birer
Menzil almaz
Dağılacak buluttan
Yol olmuş, iz yapmaz.
Sevgililer var iz yapmış
Menzilde, ayrı ayrı.
Geceden havi
Yol olmaz, bizden gayrı.

Ulfet sevgili ulfetin
Narı vakarda olacak
Ne ki sevgili, bilirim
Külfetin yolda kalacak
Çekilecek bir hurda
Boşa tavaf mı duracak?
Istirapla uzlet olacak.

Güne gün dolsun
Ey sevgili
Vuran kalbin sesiyle.
Günler sevgin olsun
Ey sevgili.
Taşır mı, bakmam?
Günün, benimle yol olsun.

Gidemem sevgili bu günden
Dün ayrı.
Yanacakmış mazi
Külden gayrı.
Çıkar at korkularını
Hatırlanmış olacak
Varsın olsun
Selamım var, halden ayrı.

Gör olanı.
Ocakların tütmüş, sevgili
Eteklerinden gayrı.
Unutmuş gamzeler dünü
Görünür ruhsarın
Gül den ayrı.

Ne aşk, sevgililerden sorulur
Ne de sevgililer aşktan ayrı.
Ne aşk, sevmekten yorulur
Ne de sevgililer,
Sürüp giden tavaftan gayrı.

17.09.2007

*Kalp ve kalbin sen le dönmesi. Yani, kalp odaklı, kalp etrafında gövdenin (seven) , kalple (sevilenle) birlikte dönmesi.
Hep aynı yönle aynı görüşle.

Bayram Kaya

Yoksula Kalan

Ne mutluluk!
Şans bile,
Yoksula önce,
Eşğini yitirtir,
Yitiği bulunca sevindirir.

Onca yoksunlukta,
Kolay mı?
Bir yokluğu
Daha duymak.
Bir kurban gerek!

'Yitiği ararken bile,
Serinlikte aymazda kendine.
Avazlanmada türkü,
Daha umudu var,
Şu dağın arkası.
Sonra seyreyle,
Gürültüyü.*

Tek kurtulmalık bildiği,
Piyangolar çekilişler,
Promosyonlar
Bunlarla yatar kalkar

İşte yine
Yitikliği buradadır
Mum gibi
Bir şeylere erimeğe.
Olmadı tekrardan serilmeğe

Yoksulluk neden,
Çok çalışanın boynunda?
El cevap:
Daha çok
Gayret etmeliler,
Sabırları deneniyor!

Yoksul
Her şeyini
Yitirirsinde,
Yoksulluğunu bir türlü
Yitiremezsin;
Cehlini bile.
Neden?
Haydi, bul bakalım!

07.08.1992

*Genel bir söylem

Bayram Kaya

Yol

Hazan yüz sürse.
Gözün iz sürse.
Tavafın öz ise
Huşuyla sarı sarıl.

Karın bin ise.
Yolun hil ise.
Devranın zül ise.
Kötü bile bir ise.
Yıkar binin yakar hillin
Davası tutar hil ve binin.

Derdin devaysa.
Duyman hevaysa.
Sürdüğün cefaysa.
Anlamındır demdeki.

18.02.2007

Hil: Kutsi duygulu olma. (haremin dışı-hilal)
Tavaf: Bir eksen değer kılış etrafında dönme, kendini olumlama.
Huşu: tevazu, alçak gönüllülük, Tanrı'ya boyun eğişin razılık bilirlği ile olguya katılmak
Derdin devayısı: Sana sıkıntı gelip, başkasına faydası olacak edimler
Heva: İstek, düşkünlük, günah tutum ve arzular.
Dem: An, vakit,saat

Bayram Kaya

Yol Bebekle Başlar

Ey bebek!
Yanarım sana bir düşünüşle
Bakarım da kahroluşlarla
Ne kadarda mağdur
Ne kadar da savunmasız, biçare

Bir devinişinle anlarım ki
Dıştan yok eden karışma olmayışla
O kadar rekabetçi
Ana memesine gömülür denli huyla
Sömüren bir muazzam mücadelesin.

İnsancı atan
Süreci topluma katan
Bir zorunluluğu el verince
Hünerdi emek gibisin.

23 Nisanı kuracak
23 Nisanın konusu olacak
Coşku ile oluşmaya duracak

Güçsün sen güç...
Çevreyle dolan
Gün ile solan
Denmelere bahis
Gizilden bir sürç

23.04 2011

Bayram Kaya

Yol Hazlı

Benimkisi ıslak alaka
Var, kabına sığma
ister taş, ister kaba baş
Renk yansıt, bazen renk ver
Yansıyan ve yansıtılan
İşte bu ansıtılan
Sen yakmadın giz
Ocağına düştük biz.

Ben, beni taşırım
Ben, beni arar oldum

Kusurunu mihnet bilmem
Canı sıkletle ben
Ne açla yazarım ne tokla
Duyarımda sızlarım
Ne dinlerse gayri, geyikten salınımlar
Aç yanıma tok yanıma söyler

Canı yakışla ateşe düştük ey nazlı
Utanırız, ifşaatla dili nar eyleme
Bir sevdaya tutulmuşuzki, süreriz anı
Baş versekte, baş koysakta, yola; yol hazlı

10.10.2009

Bayram Kaya

Yol İle Sayılmazsa Yolcuya Ne?

Yolcu yoldandır; yolcu, yol değildir
Yol yolcudandır; yol, yolcu değildir

Ne yol uzun ince
Ne yolcu, yolu yürümele şişkince
Yol arıza ve biçim ederken yürümeyi
Yolcu, yol eder yolu; sürünü sürünü; ikili pişkince

Yol bilmez uzun inceliğini
Yolcu der yolun niceliğini
Oysa senin için incelen yol
İnce tarafından başlayan için kalınlaşır

Ey aklım!
Açlığım mı önemli,
Yediğim elma mı?
Acıktığım gün mü mübarek
Elmanın elma olduğu gün mü teberek?

Elmayı yiyen bir bağlam olmasa
Elmadaki tat, bilinip denir miydi?
Açlığıma karşılık olmasa,
Elma mahalsiz yenir miydi?

İkisi birden; ne bir gam, ne de keder
Ayrışmaya tutuşmaz ki, sevince heder
Bu nedenle zorba, egemenlik sağlayıcı
Tek tek yoksatır; elmaya, açlığa hitap eder

Birini birinden ayırdın mı?
Birini diğerinden kayırdın mı?
Bilmezliğiniz şahlanır
Yükü şahanenizle, saltanat padişahlanır
Aklın gücüne gider, bahçe idrişahlanır

14.07.2015

Teberek: Yüceldi. Mukaddes (mübarek-kutsal-dokunulmaz) ve münezze (ayrı tutulmuş-temiz uzak kılınmış) oldu.
Alvar : Ölü üzerine örtülen ardıc tahta. Kütük, tomruk

Bayram Kaya

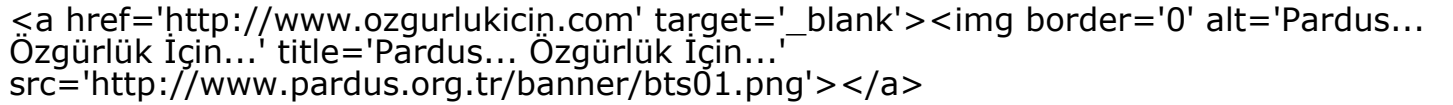
Yol Kesişince

Oku, yollarda geçtiğimi, dillere yolcu.
Boru mu çalar? bak tutulmuş, yollarda kolcu
Nazın ne? sağın düşmüş, de bak dikilmiş solcu
Han iken dolarsın sen, borç yol olmuş ben yolcu

Çağır sevdalarımı, hal üzere yürürüm
Şanmasın dava söndü, dos doğruca sürürüm
Sıla rahim olmuşsa, kin arzuyu kürürüm
Bilirim; bilirim o, bir arzuyla çürürüm

Sana mı kalmış derde, çevren zarla bürürüm
Sağ yanımdan onmamış, sol yanıma sürürüm
Yetmez yetmez an, ne ki görür görmem çürürüm
Bilirim şad olmak var, teslim alır yürürüm

05.06.2008

[Pardus... Özgürlük İçin...](http://www.ozgurlukicin.com)
 src="http://www.pardus.org.tr/banner/bts01.png"/>

Bayram Kaya

Yol Tekin

Alışırım da, atarca yüreklere
Kırarım nagah ile
Daha demin, dünü yaşamış,
Gün tasamızlaydı, demem
Yanarsa da, sönerse de

Artık hatıra tutmaz anı
Ne yüzümü yur olurlar
Ne gözüme nur
Duyulanda garabet rüzgârıyla
Beş para etmezler
Kar yağsa da alıma, dalıma
Ayazdı soğuğu hem ilen

Aranışla ya cefa; ya sefa, denir
Gönlümce olur olmaz
Ne yanımda bulurum
Ne ayrılığın duyarım
Çok halini, dem ilen

Sen!
Eteklerinden tutuşsan
Gözceğzinle sular, akan yaş
Sanki hiç müdarası olmayan baş
Bir sıla özlemine hasret denli
Türküye meyyal olan
Yakar dillerin
O durumu canla, yakışa
Adeta, gözlerin kurur denli
Sümer, Babil, Osmanlı demiş
İnsanlık hiç yok gibi; mirasını yemişle
Ne yanma baş, ne tutuşma son

Koyma kendime beni, üşürüm hemi
Duvarlar adamın üstüne gelir de duymaz
Sen çekim, ben ekim; ol vakit, yol tekin.

27.05.2010

Bayram Kaya

Yolcu

Mücevher
Saklama kabında taşınır.

Banilik soma avatarıyla;
Şu dünyada vurgun yerle kasınc (kramp)
Ana gibi cazibeyi seçmek
Batanda dikenini vaz geçmek
Sosyo toplumsa seçen basınc.

Eli şakakta siper
Aranır durur tabu
Zeametın belleme şu anı
İki kapılı hanı
Sürer iki kapı aralığı
Yük mü sanırsın
Kavuşan vedalardaki daralığı
Gelinir gidilir sanılır kanı
Ölümsüzlüğündür ürem yanı

Aşık olduğu kadarla düşünür
Düşündüğü kadarla aşık olur
İlgiler üzerine yükselişle
Seçer eler, eler seçer
Sık sık bu canı kaygıyla
Bu canı sevdayla, kendinde geçer

Duygu başka yakar
Göz, başka bakar
Akıl başka çakar
Birikir günahı sevabı
Ağırlaşılır, ağırlaşılır
Bu menzili durak, çekmez olur
Çevre dararır, sular kararır
Değişirle mazruf zarftan çıkar
Geleceğe zorunlu akar

Yolcu
Gitmek lazım gelmişse
Kalmak olmaz.

21.06.2012

Bani: Kalımlı, ölümsüz
Soma: üreme ya da cinsiyet hücreleri dışındaki, beden hücreleri olan vücut.
Tabu:olumlu müktesebatlarla sosyo toplumsa seçilim basıncı. Toplumsa özneli toplumsa sözleşme, (otorite gibi, kurucu düzen gibi) çeken çekici kristalize olmuş nüvenin etrafındaki devinme sarımı. Sınırlanmış bellilikle kesikli, kesikli sınırsız gelişme, dönüşme ortaya koyduran sosyo toplumsa değerli ilkeler manzumesi.

Bayram Kaya

Yollar Onu Bilir

Gezgindi
Halk içinde gezerken.
Bezgindi
Halkı aç, çaresiz sezerken.

Yollar onu bilir
O, yolu...

Hizmet için yarışta
Kıyamet kopardı
Zarı sarışta.
Döner miydi sunta vuruşta
Cenk ederdi Arayış'ta.

Yollar onu bilir
O, yolu...

Dağa taş
Kurda kuşa
Vermezdi zahmet.
Umut olurdu
Halk için gönlünce rahmet.

Yollar onu bilir
O, yolu...

Eğemenliği aldığı güç
Rast gitmezde iken sürç
Rota kayar mıydı!
Atatürk, halk ve bilge; idi üç

Yollar onu bilir
O, yolu...

Halkta Ecevit
Arayışta Ecevit
Umutta Ecevit
Yolda Ecevit

Yollar onu bilir
O, yolu...

Görmez insanı kandıracak
Satmazdı ulusu bandıracak
Umutsuz kılmazdı ki yandıracak
Önder idi doğacı, çömez mi sandıracak...

Yollar onu bilir
O, yolu...

İhanet sarmasa kaşane yapacaksın
Eleştiri diye bundan kopacaklar

Atatürk'ten men, basitliğe sapacaklar
Bağımsızlık diyerek mandaya tapacaklar.

Yollar onu bilir
O, yolu...

Ateş düşende su ile vara oğlan
Müşkülde akıl ede, sara oğlan
Dürütlüğe özgü, taze mahsuniyet
İçte yara oğlan
Bir geldi pir geçti Karaoğlan

Yollar onu bilir
O, yolu...

26.05.2008

Bayram Kaya

Yolundaki Sürüyüş

Yine gamzelendi de
ciğer paresi.
Her bir yere
her bir saçılır haresi.

Aslımı Persya'da
Neslimi tersyada
Gezdirdin ya felek

Yürekleri sarsada bir korku
Taşmam.
Vuslatı bilmem
Bahara kalsada koku.

Her daminde:
Aklını kullanamayanda tahir
Şifasını yılanın zehrinde
Nifağını mistik kılanın behrinde
Ahlakı Yusuf kuyusunun
İniltilerinde demlendiriyordu mahir.

Vizyondakiler
Bir takla, bir hakla
Sömürü...

Beş hakla, bir iane sakla
Yardımlaşmaca...

Tansiyonu düşmüş gecede
Yıldızlar dem yapmakta
İnkisar etme gönül
Bak senin için yürüyorum yücede.

Dünya'ya gelmiştik madem
Yürü be adem
Altta mezar
Üstte azar
Arada seçme özgürlüğü
Patlamaktan geçirir gibi
Hamdü senalar çekerken
Nereden çıktı bu kanlı pazar
Sırası mıydı, kimden değdi nazar?

Yolları bilen adam
İyi yanıyla vardır da
Kötü oluşla neden zardır?

Hayatı severken kıyısından
Tutunmak
Bir yılık atı gibi
Hür ve muazzam
Bir vuslatın vefası gibi

Müşfik ve sevecen

Cennet
Yaşarken çok çok uzakta
Kılınmışsa mübarek
Sakinmamak gerekir gözü budakta

Zorsunma davayı yol sürer diye
Kararlılığın senden sana hediye
Dersen almadan vermek ne diye
Pek olanaklı cennet;
Uzakta, evrenin saltında
Bir şahadet, bir analıkla
Ayak altında.

17.09.2009

İnkisar: kırılma gücenme-ilenme, ilenç

<a href='http://www.ozgurlukicin.com' mce_href='http://www.ozgurlukicin.com'
target='_blank'><img border='0' alt='Pardus... Özgürlük İçin...' title='Pardus...
Özgürlük İçin...' src='http://www.pardus.org.tr/banner/bts01.png'
mce_src='http://www.pardus.org.tr/banner/bts01.png'>

Bayram Kaya

Yorgu

Açlığa vurmuşlar uyanışımı.
Zulme vurmuşlar dirilişimi.
Kafama asmışlar her işimi.
Zem ile kem bayram olur bana.

Gün olmuş salınmışım zarılan.
An olmuş darılmışım yarılan.
Hiç yılmamışım darılan.
Özümü duyumsamak,
Bayram olur bana.

Her davranışında
Karşıdan kaşlarını çatmış.
Anlamamış ki bende şafak atmış.
Zora koşulmam alışırlaşmış.
Doyulmamış çilem
Bayram olmuş bana.

Gereğinde şanlı şerefli saymışlar.
Sırasında zanlı eli kanlı sanmışlar.
Deminde benlen sürgün filiz dolmuşlar.
Gönül kavuşumu bayram olmuş bana.

Heraklitos'un sergisinden.
Hegel'in dergisinden.
Yunus'un sevgisinden.
Karanlığı ısıtmak
Bayram olmuş bana.

İnsanlık bir yanımı almışlar.
Yarın diye zorlukları karmışlar.
Özlemlerimi özüme sarmışlar.
Zeval olmuş yar ile bayram bana.

11.05 1992

Bayram Kaya

Yoruma Açık 1/Kehanet(!)

"Beni bende demen,ben bende değilim.
Bir ben var bende,benden içeri"
Yunus Emre

Yeniden dikilmeli Yunus'un büstü.
Demesi,zamanlar üstü(!)

Sormamışlar bu niçinde,
Soylemi,geçmiş gelecek içinde(!)

Bilmiyorken bildiğini,denetiği,*
Hal etmişti yaşıyorken,genetiği(!)

"Beni bende demen,
Ben bende değilim"

Bazen çileden çıkar,şaşar yalvarırım,
Öncülüm bende,onunla davranırım!

"Beni bende demen"
"Bir ben var benden içeri"

Ben,ben değilim;
annem,babam ve önceleriyim,
Yaşıyorken bileşkesel goncalarıyım.
Günahım,sevabımla onların soncalarıyım!

Genetik mi vardı; nereden biliyordu Yunus?
Oysa:yüzyıllardan beri,gelişen,değişen,
Aklileşen; imbikten süzülen,toplumsal us!

Yunus savurmuş taneyi,elinde yabası.
Yediyüz sene önceden,genetiğin babası(!)

Bunu okuyunca çıkar.avazladır tarzları.
Kehanet bulur,Nosturdamus'la çalar sazları.

08.01.2007

*Denetiği: 1-Aklı. 2-Akıl denetiminde,kontrolünde,yazdığı konu,düşünce.

Bayram Kaya

Yoruma Açık 2 /Kehanet(!)

"Sen ben,uyurken,
Biri var uyumaz.
Nöbette,talimde,
Ayakta,kış yaz."

Cahit Sıtkı Tarancı

Aslında pırıl,pırıl; deme libası.
Biğ Bennğ,kuramının babası(!)

Mehmet'çiğine der,sevgice ahit,
Böyle anlanırsa,ne yapsın Cahit!

Görünen yan ben*,uyurken,
Alt yan**sen uyumaz.
Kurguda,uygulamada.seninle;
Senden öncede,senden sonrada.

İtiraz mı var,biline?
Bugünkü ilime!

Şen ben uykulu,korteks duymaz.
Özümüz alt ve orta beyin uyumaz.

Kıpırtısız uyku her şeyin,
Fantezi kurgu yapar,alt beyin,
Benden önce,benle,ve sonra.

Bugün biliyoruz alt bizleri.
Atalarımın bilinç takıntı,gizleri,
Kıpır,kıpır seçmede; titizleri,**
Ta ilkten,başlangıçtan izleri.

Daha sonra,nice,kaba sabalısı,
Da,Nosturdamus en abalısı!

Yine de açık sözlüyüm,
Kaosa fer,pırıl pırıl gözlüyüm.

Öncelden ortak aklın,hancısıyım,
Nosturdamus'un yalancısıyım!

Bir kez açıldımı kapı,
Örülür binlerce yapı.
Yutumu aval hapi,
Ört ki ölem,döner keser sapı.

21.01.2007

*Ben: Öznel yanımız,Bilinçli ben,Korteks,üst beyin.Bilen,duyan,anlayan yanımız,alt beynimizi denetiminde tutar.Uyku,narkoz durumu hariç.

**Alt ben: Alt ve orta beyin,mikro kozmos,arkeik ben,genetik anılar; canlı varlık öncesini(Biğ-Benği) dahi iz olarak taşıyan,genetik malzeme.Bilinç altı-takıntılar.Hiç uyumaz.Üst beyin denetimindedir.BEN,şokta iken; alt beyin denetimi, sisli.uykuda ve narkozda iken,denetim yok. Bu durumda iken.çevre uyarılarına,deneme yapma,fantezi üretme gibi cevapları arar genetiğe (bize ilhamları,aklı) aktarır,kara basan ve takıntılarla beraber.Bu bağlamlarla düşünölmeli.

***Titizler,ayıklanmış,seçilmiş,denenmiş.Çevreye cevap olacak düşünmeler.Yani hayal kurup,talim yaptırma alt beyinde, benle var.Diyor,(aslında demiyor,Mehmet'çiği anlatıyor) şair.

Bayram Kaya

Yosun Tutmak

Avanağın tosunu
Zamanı kadimce
Kendi gibileri sıfatı âdemce
Tutarla yosunu
Alır şimdiyi
Bilmez ki kimdiyi!

Bir bilmezin gözü, bulmuşuyla
Sözleri sunmuşuyla, neşedir!

Akılı, geleceği bilmekle değildir
Gurur bakışı, düşürdüğü peşedir

Hinliğe yatar, duyduğıuyla yeni
Meclisi yoktur, önüne gelene seni

İnatçadır katıra, sanki laf batıra,
Bakmaz hatıra, verir sözle satıra

Bir aptal, yemez içmez yetirir
Atıf kendi ile müsemma, ama o;
Kendi gibileri de bilip, hatıra getirir.

Ne anlamadıysa manayı şerhle, abartır
Anladığıyla, anlaşmazlığa sözü, kabartır

Duyanda sözü, bozuk damarlan hırs özü
Sanki kanardan, koşar gibi gidişle nabiden
Yediğı şamarı diner, kendi gibilerdi abiden

Böylecedir budalaca kani, dâhiliğini
Onattırır kendi gibilere, safı sahiliğini

15.05.2011

Peş(in) e düşürmek: Arkasından gelmesini sağlamak, kendi gibilerle, kendisi ile birlikte olanların kalabalığı. İzini sürdürmek, takibine aldırılmak.
Nabi: haberci, haber veren

Bayram Kaya

Yönetim Merkezinin Potansiyelli Oluşu

Varlık içte ve dışta potansiyellidir. Bulut içte birikmeğe (şartlarını oluşmağa) , dışta da şimşeklerini yıldırımlarını savurmağa potansiyellidir.

Yerin içi ısınmağa, yer kabuğu kırılmağa, magma da yeryüzüne fıskırmaya potansiyellidir.

Çevre inişli çıkışlı, eğirilip bükülme ve düzleşmelerle topoğrafı alanlı olup; dıştaki alanın bu potansiyeli de sizi; yokuşta yorar. İnişte koşturur. Düzde bayar oluşuyla da bu alan durumlar sizleri her daimle, bu durumlar içinde üzerinize alan etkimeli kuvvet oluşlarıyla sizlere daima potansiyelli olurlar.

Sular yayılmaya ya da yayılarak, ilerleyerek; akmaya, buz tutmaya potansiyellidirler. Bunlar bir özdeki özelliklerdir. Özdeki özellikler zıtların (karşıtların) varlığı ve birliği gereği oluşurlar. Söz gelimi, bir şey içine ısı almaya ya da çevresine ısı vermeye potansiyellidir.

Yine şeyler dıştan basınç almaya ve dışta da basınç uygulamaya eğilimle, potansiyelli olurlar. Canlılar bu kabil genel fiziksel kimyasal ortak potansiyel taşımalarına karşın; istemli istemsiz oluşla da dışta doğru ve içe doğru adeta kendilikten potansiyellidirler.

İçte beliren cinsel bir potansiyele karşın, dışta bunu karşılamaya yönelik davranışları kotaran güdü ve güdüler de birer potansiyelliklerdir. Ha keza duygu ve bilinç durumu olan bilgi ve ruhsallıkta sizde birer potansiyelli oluşturlar.

Sabah işe gidecek olmanız da bir potansiyelliktir. Şartlanmalarınız da bir potansiyelliktir. Sizi bekleyen dolmuşa müşteri oluşunuz da dolmuşçuya göre bir potansiyel durum oluşunuzdur. Otobüsün önüne atlamakta olan çocuğu tutmanız da bir potansiyelliktir.

Sizin hırsıza yağmacılara iştah oluşunuz, bir aslana av olmağa davetiyeniz de sizden çevreye karşı bir potansiyelliklerdir. Bu belirtilişlerdeki amacım okura potansiyel oluşu sezdirmeğidir. Potansiyel oluşun sosyo toplumsal, ekonomik, ruhsal ve buhran sal oluşuyla birçok kriminal türünün derin analizlerine girip konuyu derinleştirecek olan yüzüne değinmeyeceğim bile. Bu tutum konum dışı bir gayret olur.

Yönetim merkezi her zaman yüksek potansiyelli olmuştur. Nedeni de, sosyo toplumsal çevre güdenli doğal basınçla merkezden çevreye; çevreden merkeze gel-git yaptıran sosyo toplumsa gücün; somut yaptıranlı ve soyut yaptıranlı entegrelerin birer toplamları olmasından kaynaklanırlar.

Sosyal ortamın potansiyelce çevre güdenli olmasının içinde, seçme ayıklamalar vardır. Bu çevresel seçme ayıklamalara gel-gitlerini yaptıran şey de, kişinin kaygılarıdır. Çevre, biyolojik yapılı ve sosyal edimli varlık üzerine, kendi potansiyeliyle kaygıları (stresi) yükler. Çevre potansiyelinin biyo sosyal varlık üzerine yüklenme etkisi, biyo sosyal varlıkça kaygı ya da stres oluşuyla okunur.

Kaygı potansiyelli uyarımın etkisindeki kişi haz veren potansiyelin gel yapan yaklaşımına cazibe olur iken; elem veren potansiyel de kişi üzerinde kişiye git yapan kaçınılmalı tepkide bulunmayı, indükler olacaktır.

Kısaca sosyo toplumsa çevrede yönelten potansiyellik varken; sosyo toplumsa potansiyelli gücün içeriğinde sosyo toplumsa bilinç vardır. Sosyo toplumsa bencillik vardır. Sosyo toplumsa sağlatma ve üreten ilişkilerde bulundurma gibi birçok alan

durumlu potansiyellikler vardır.

Buradaki potansiyellik kendilikten yaptırılan bir güç oluşla da düşünülebilir. Çevrenin kendi içine parçalı alan etkili güç yükler oluşuyla birlikte, maddî manevî değerlerin çekim ve itim potansiyelliği de oluşur.

Bu nedenle yönetimin merkezi; her bir sosyo-toplumsal durum ve her bir sosyo toplumsa entegreler olmasından çok daha büyük bir potansiyel oluşa sahiptir.

Sosyal yapı; kişi kişiler dayanışmalı ortaklaştıran bağıntıyla, doğal potansiyelliğin içinde kendisine sağlama yapmanın ilişkisidir.

Oysa toplum da, birey ve bireyler arası farklı nitelikli emek ürününün değişimleri söz konusu olmakla toplum emekler takasını öngörür. Emekler takaslı öngörülü süreç bağıntısı da doğayı üreten ilişkidir.

Yani çevre potansiyelinin bir kısmı toplum içindeki insan maharetiyle yine çevre potansiyelinin kendi üzerine dönmüştür. Çevreden gelip çevreye döndürülen yetenek, çevredeki potansiyeli dizginler ve kontrol eder.

Erken dönemin koşulları içinde toplumsal yapı olmadığından sadece ve temel inşa olarak, sosyal yapı güdendi bağıntılar vardır. Bu sosyal yapı bağıntılar da, inanç olmakla asla din değildirler. Her din bir inançtır ama her inanç, din değildir.

Sosyo toplumların yönetim merkezi ve sinir merkezi, totem alan içinde oluşan toplanma ve kapsandır. Koloniye ve sürü yaşamdan sonra, sözel totemi yasaları olan ilk sosyal alanlar; totemi alandırılar. Toplumların totem alanının kapsamıyla, sosyal totemi alanın kapsamı aynı şey değildirler. Her ikisi de totem alan oluşuyla ve kendi sürecine totem alan akışkanlığı verirlerken ancak benzeşirler.

Totem alan kendi sosyal çevresine salınım veren ve çevresindeki totemi sosyal varlığı o salınımlarıyla senkronlayan bir osilasyon kaynağıdır. Bu tını veren kaynağın nedeni, potansiyeli alan içine sağlatma yapar olmakla tınıma yapmasıdır. Sosyo toplumlar ana osilasyon (yöneten) merkezin kaynağına göre salınım yaparlar. Yani sosyo toplumlar temel gereksinimleri sağlamakla senkronize olurlar.

Peki, yönetim merkezi, bu tür potansiyelli oluşunu (gerilimini) nasıl harekete geçirir? Kuşkusuz ki yüksek potansiyel ile (yüksek basınç ya da yüksek gerilim ile) alçak potansiyelli gerilim ya da basınç arasındaki farkın, kendilik potansiyelli oluşuyadır. Ki, yüksek basınç sürece seçme ayıklama yaptırır olma esasıyla çalışan yüklerine, yük akışı yaptırır.

Yönetim, yukarıda söylenen nedenden dolayı daima yüksek gerilimli, ya da yüksek potansiyellidirler. Yönetim eksen: o çevrenin kendi doğal baskı ve basıncı olan durumuyla bir sosyal birliğin bu duruma düzenli bir yönelimini sağlar.

Yönetim merkezi bu sağlatma ve sağlaşmayı yapacak olmanın, özel ve öznel çekimli irade olmasının meşruluğu ile potansiyelli olmasıdır. Bu yeniden ve yeniden düzenli sağlatma daha sonra gelenekleşir. Yönetim merkezinin potansiyelliği bu yönelimlerin baskı ve basıncıyla oluşan çevrimse bir sarımdır da.

Yönetimin özeği olan yöneten ağırlık merkezi; merkezinin baskı ve yüksek basınç

olmasından ötürü yönetimim kendi çevresi olan sosyo toplumunu, alçak basınç ya da alçak gerilimli potansiyel oluşla belirler. Sosyo toplumlarda istenen enerji, hep parçalı akan enerji olacaktır. Akışı da bunlar yapacaktı.

Yani bir yönetim merkezi içinde parçalı akışlardan birisi olan tarım sektörünün istek ve gereksinimi olan enerji kullanımları, bir biyo kimya laboratuvarının istek ve kullanımıyla aynı ve aynı zamanda olmayacaktır. Kişilerin istek ve ihtiyaç miktarları ve önem sırası, isteklerin yeğinliği (şiddeti) dahi hep birbiriyle aynı olmayacaktır. Bunlar sistemin arızası ve tıkaçlı oluşuyla parçalı akış yapmasıdır.

Yönetim merkezi içinde doğanın baskı ve basıncı zaten vardır. Yönetim merkezinde bu doğal baskı ve basıncın olması; zaten sosyal talebin parçalı ve aksamalı oluşmasından daha öncedir. Yönetimin özeği içindeki doğal baskı ve basıncın potansiyelliği, sosyal talepten daha büyük bir baskı basınç ve yasal oluş olmasıyla, yönetim merkezindeki başlı başına bir gerilim olmanın kendisidir.

Kısacası, sosyo toplumun yönetim merkezi üzerinde oluşan parçalı istek ya da talepleri; hiçbir zaman yönetim merkezlerinin uhdesindeki toplam potansiyelliğin büyüklüğüne erişemezler. Bu nedenle de yönetim merkeziyle, yönetimin çevresini dıştan dolaşan enerji içindeki istek-talep, hizmet. Vs. türü taleplerin karşılanması, niceli oluşla hiçbir zaman eş potansiyelli olamazlar.

Bu nedenle ve doğal oluşuyla. Yönetim merkezi ile yönetimin çevresi arasındaki alçak ve yüksek basınç farkının oluşuyla; yönetimin merkezinden, yönetimin çevresine doğru potansiyeli bir akış vardır.

Yine yönetimin çevresinden, yönetim merkezine doğru, bu fark potansiyelden dolayı da daima bir akış ve aksamalar vardır. Çevreden yönetimin merkezine doğru olan talep akışı; hep olması gereken bir girişme oluşuyla yokuş yukarıdır ve zorlukları içeren, zorluklar gösteren bir akış ve direnç oluşturur.

Yönetimin kendi içi de daima sürtünme ve firen etkisinin altındadır. Yönetim merkezinin kendi içi bu sürtünme ve firen etkisinden ötürü, yönetim merkezinin içi de, alçak ve yüksek potansiyelli kesikli sürekli topaklanmalardan oluşur. Yönetimin merkezindeki bir sürece de daima akış, yaptırılmaktadır.

Konu detaylarına girmeden. Sadece bir hatırlama ve bir konu kavranması olmak bağlamında ve bu konunun anlam genişlemesinin kıvılcımlaşması oluşuyla yönetim merkezlerindeki firen direnç ilişkisine ve akış yapmakla; sürekli enerji sızdırma akışı yapan süreçlerine, şu örnekler verilebilir.

; Yönetim merkezindeki ast-üst ilişkisi sürekli enerji sızdırma akışı olmakla firen ve direnç ilişkisidir. Yine ha keza başbakan- bakan; müsteşar, genel müdür vs. türü oluşlarıyla memura dek hiyerarşin bir sürecin firen etkili dirençle basınç potansiyelli ligi yönetim merkezlerinde hep vardır. Yönetim merkezi içindeki geçen zamanda, görece eğitim ve akışlı olur.

Üstten asta doğru eğitim akışı kolay ve hızlı iken; asttan üste doğru olan akış yavaş ve zorluklarla karşılaşır. Örgütlenme veya teşkilatlanmalar da bunlara örnektir.

Bu hiyerarşide astlar alçak potansiyelli oluşlarıyla emir alırlar, Üstlerse yüksek potansiyelli oluşla, emir verirler. Üstlerin potansiyel oluşları, tüzelin güçle

yetkilenmelerinden kaynaklıdır.

Tüzelini potansiyel içinde yetkilenen durum, yönetim merkezinin kendi içinde basınç yaratma ya da potansiyel farkı yaratmanın kendisidir. Ki bu nedenle bu durum yönetim merkezindeki enerjinin akış yapması ve yönetim merkezindeki enerjiye akış yaptırılması demektir.

Bakan-bakan; müsteşar-müsteşar; milletvekilleri-milletvekilleri vs. gibi eş düzey potansiyelliler de kendi aralarında kurul toplantısı yapar. Veya kabine toplantılı tartışmalar yapar. Ya da parlamento görüşmeleri vs. oluşuyla yasa kanun sunu vs. yapıyla tartışılmaktan ötürü sürtünme ortaya koyarlar.

Bir bakanlık, yönetim merkezinin potansiyeli içinde hem bir filtre, hem de bir geçirgenlik oluşuyla sükûnet ve aktivasyon kazanırlar. Söz gelimi savunma stratejiği bir durum karşısında eğitim bakanlığı bir set, bir engel, bir filtre gibi davranırken; eğitim konulu enerji potansiyelinin akış yapmak istemesi karşısında eğitim bakanlığı bu süreç kodlarına duyarlı olup, aktive olacaktır.

Sürtünme enerji kaybı yaratmakla, ortamı alçak ve yüksek potansiyelli duruma da sokar. Sürtünme yönetim merkezinin kendi içinde tartışma yapmasıyla zıt ve farklı düşünceleri ortaya koymasıyla zaten yönetim merkezinin içinde kendi iç dirençli, enerji kayıplarını da oluşacaktır.

Yönetim merkezinin doğasında olan bu iç direnç, yönetim merkezindeki ve yönetim merkezi dışındaki genel potansiyele göre kendi alçak potansiyelli durumlarını oluşturur. İç direnç yönetim merkezinin kendi içinde yüksek ve alçak potansiyelli alanları yaratır.

26.03.2015

Bayram Kaya

Yönetim Ve Otoritenin Tekilliği...

Yönetimin Otoritenin Tekilliği Ve Tekilliği Çoksayan Süreçler

Gerek sürü döneminde gerek sosyal birlikti totemi dönemin başlangıç koşulları içinde, otorite ve yönetim; zorunlu oluşla bir tekillik durumla ortaya çıkmıştırlar. Neden? Çünkü sosyal birlikti totemi dönemler, tek yönlü zamanlara dek ortam girişmelerinin dönemidirler de ondan. Teklik içinde çokluğu; çokluk içinde de tekliği kavramak hayli zordu.

Totem birlikti etnik dönemin süreci; yarılan, dallanıp çatallanan bir süreç olamamıştırlar. Olamazdırlar da. Totem düşünce tekti. Bu neden ile totem birlik içinde farklı totem düşünme çatışmaları olamazdı. Bu sürecin tekil totem gücü olan düşünme; çoklu totemler düşünmesini ve çoklu totemlerin tevhide olan düşünmelerini yapmaları olanaksızdı.

Tekil süreçte, tek başına çoğulluk ortaya çıkamaz. Tekil süreç ancak kendi tekilliğin iç tikelliği olan zıtlarının birliği ve savaşımı oluşuyla girişebilirdi. Bu da ayrı ayrı bir lokalizasyonun bağıntısı değildi. Yani sosyal birlikler ayrı ayrı tekilliklerin tikelliği, değildiler.

Her bir sosyal birlik, bir birine göre girişmeyen bir tikelliktirler. Bu tür tekillikler ittifak içinde bir araya gelip girişmesiyle tekilliklerin tikelliği olacaktırlar.

Siz bir sosyal birlikti grup toteminin yanına, ikinci totemi koyarsanız, tekil süreç; iki alanlı tekiler tikelliği oluşuyla derişik bir faz yarılmasına başlarlar.

Çünkü her bir tekillik kültür, ayrı bir çekim eksenidirler. Ayrı çekim eksenini buluşması kırılma ve firen etkili girişmelerin seçme ayıklama mekanizmalı, bileşke ağırlıklı uygarlığını; ortaya koyarlar. Böylece ittifaklar çoklarsan politeistik yapıyı ortaya koyacaktırlar.

Böylesi iki alanlı bir yarıma durumu ancak ve ancak ittifakı dönem içinde olası olabilecekti. Sosyal birlikti dönem bu tip iki alanlı yarımanın çoklaşmasına kendi dışındaki nedenle kendisinden ötürü asla izin veremezdi.

İnsanın kendi dışındaki ve kendisinden ötürü oluşla insanı sınırlayan neden, neydi? İnsanın en temel ego düzlemlerinden birisi de açlık ya da yemedir.

İnsan yemesini çevredeki organiklerden ve tuz gibi inorganiklerden sağlar. Potansiyel olarak yeryüzü insanın yiyecek sağlama alanıysa da, insanın yorulması gibi neden insanın belli saha içine kadar günlük av sürecini giriştirir.

Yeryüzü diğer grup insanların da av sahaları olması nedeniyle yine bu rekabet grup insanını bir bölge içinde; bir bölge savunması içinde tutar.

Yine çevre sizin dışınızda iklime bağlı oluşla veya diğer avcılarının av, avcı olmalarıyla rekabetiyle av çevreniz belli bir nüfusa kadar o belli sayıyı ve verimliliği destekler olacaktır.

Çevredeki verimlilik, iklim ve başka avcı grupların tehdidi gibi şeyler sizin dışınızda oluşla, size bir etki ve sınırlanma olan davranıştırlar.

Sizin yorulmanız. Sizin kendi grup sayınızı artırmanız demek; kısıtlı ve kıt çevredeki

verimliliğin yetersizliğini daha da artıran bir yetersizlik olacağından kendinizin aç kalması ve kendinizin doymaması olacaktır. Bu nedenle bunlar da sizden ötürü, size yansıyan ve sızı sınırlayan bir etki olacaktırlar.

İlk alan yarılması; ittifak içinde ittifakı totemle olmuştur. İttifakı totem mesleklerle ve ittifakı totem kültürlerle oluşmuştur. Bu oluşmanın bileşke ağırlığı; kültürler sentezi uygarlık sarmalını ortaya koymuştur.

Uygarlık dönemine göre, kültürler tekil bakışımla; daha kısıtlı düzlem olan lokal düzlem süreç akışı olmaktadır. Kısıtlı düzlemler girişmelerini yapmasıyla da bu girişmeler bize uygarlıkları, verecektir.

Yönetimin Paylaşımı Düşüncesi

İttifakı dönem alanı; yarılma, dallanıp, çatallanmalar dönemi oluşuyla; zorunlu bir yönetim ve otoritenin de dallanıp çatallanmalı yarılmalar dönemidirler.

Bu yüzden bu dallanma ve yarılmalara göre yönetim de otorite de yarılıp çatallanacaktı. Bu yarılma yönetimin ve otoritenin paylaşımı şeklinde olacaktı. O dönemde yönetimin, sisse ve belirsizlikti oluşuyla yarılması; kendisini ve kendi kaostukluğunu ortaya koymuştu.

Yöneten otoriter süreçler paylaşımı bilinir oluşuna karşın günümüzde dahi hala hakkıyla paylaşılan bir dağıtım olamamaktadır. Bu kabilden yönetime dek, yönetimin merkezden yerele doğru olan dağıtım şekli; günümüzde demokrasi eliyle çeşitli biçimleriyle kendi düzenlenmesini kendisi yapmak istemektedir.

İttifakı dönemin ilerleyen süreçleri; ittifakın coğrafya alanını da büyütüştü. Bu, merkezin süreç alanda haberdar olamamasıydı. Bu bir aksamaydı. Bu aksama, yöneten otorite tekilliği üzerine tasarruf oluşla şu tür süreç alan yarılmalarını da, ortaya koyacaktı.

Büyüyen ve yarılan süreçler alanı, yönetimin (totem ilahın) gözü, kulağı, ayağı, eli olmak gibi ifadelerle; yönetimin paylaşılması ve yönetimin yardımcıları olmanın, ipuçlarını ortaya koyacaktı.

13.03.2014

Bayram Kaya

Yumurta Tavuk Paradoksu 4

4-Elbette organik bir olgu ve olay en az dış dünyayı kendi içine intikal ettirmekteler. Dıştan etkisi altında kaldığı süreçlere karşı gösterdiği kimi direnç tepkisi ile de dış dünyayı öğrenmektedirler. Ama bu öğrenmenin tepkileri hemen, birden ve toptan değildir. Adım adım seçme ayıklamalarıyla, bir süre sonra olgunlaşan tepki ve inşa ortaya koymanın öğrenilir olmasındırlar. Böyle olunca, bu öğrenme bile zorunlu nedenlerle ve seçme ayıklamalardan ötürü çok kısıtlı olmakta. Teorik olaraktan bu kısıtlılık dahi sınırlı bir bilme ve eksik mantık ortaya koyuşun bir argümanıdır.

Birinci halde dış ortama göre o inşayı dizayn etmektir. Yani birisi akıllı ve yaratılışçı inşadır ki bu hem doğru değil; hem de dünyanın bu süreci koşulları içinde ki her bir gidişatına göre bu doğru olamazdı.

Değişen çevre koşulları nedeniyle, belli bir duruma göre dizayn edilmiş kalıp organizeler; değişmeler karşısında şaşacaktır. Yukarıdan beri tartışıla gelen; "en az iş (enerji) ve en az dış dünya içerilmesi" ilkesine göre önceden dizayn ters olacaktır. Bu durumda dış dünyanın değişmezliği gerekecekti. Böyle bir durum da elan söz konusu değildir. Değişmeler karşısında da sizin dıştan sık sık müdahale etmeniz gerekli olacaktır. Ki böyle olan bir durum da, şu anda ortada yoktur.

Dıştan dizayn; dışın değişmezliği karşısında tüm dış süreçleri biliyorsunuz demektir! Söz gelimi dünyanın ilk evresindeki oksijensiz dönemden oksijenli döneme geçildiğinde; ne bu değişimin olması gerekirdi. Ne de bu değişimler karşısında tüm canlılar yok olmanın eşliğinde olmazdılar.

Üstelik akıl denen olay, girişmelerin ve çevre basıncının size yansımaları olan kuplaj bindirmesidir. Yani bir girişmenin iz ve izleğinin hatırlanmasıdır (tekrar yansıtılmasıdır) . Böyle nedenle organik sistemler oksijensiz solunumdan oksijenli solunuma geçmeyi becerip öğrenmişlerdir. Siz, yani varlık; hangi olgu ve olayın izleği etkisinde ise onu akıl eden belleği taşıyacaktı. Girişmeden, girişmelerin ilişkinliklerine dek sınama yanımları oluşmadan, akıl oluşmaz ve bunun aktarımı da oluşmaz. Deneyden önce neyin akıl olacağını hiç bir varlık bilemezdi.

Bir bilgisayar bir televizyon gibi elektronik devrimdeki varoluşlarda söz gelimi 1950 süreçleri 2012 yılına dek olur tüm değişimleri ne öngörebilmekte ne de içerebilmektedirler. Ama gelişimin tüm potansiyel olma olasılık ve olmaları vardır. Yol alışlara göre hangi potansiyelin ortaya konacağı eğimlenir. 2012 yılındaki elektronik devrimlerde kendisinden sonraki değişme dönüşmeden habersiz ve mezundurlar. Kendisinden sonraki değişme ve gelişmeler elan potansiyeldirler.

Burada şunu belirtmek isterim. Bir önceki hantal elektronik devrim; bir sonraki ile karmaşık işlevler olurken yer ve zamandan bir tasarruf oluşla daha küçük entegrasyon boyutlara doğru çökmektedir. Bir işlev, çok işlev dizaynı olurken işlev kapasite büyür, buna rağmen mekân boyutu ve zaman olaraktan kısalırlar. Bu da en az dış dünyanın en az olurla depolanması tasarrufudur.

Bigbangden buyana oluşlarla da varlık zamanın akışına dek yaşantı aşması içinde akıl denen belleği minimal boyutlarıyla edinip taşımaktadırlar. Organizmalarda bu bellek öznel (beyin) dediğimiz daha kompleks tinselliği ortaya koymuştur. Yani şeyden önce akıl da yoktur ki şeyleri düzenler olsun. Akıl varlığın girişmedi olurla tepkilerden seçme ayıklamalı bir özellik olurları öğrenmesi ve yansıtmasıdır.

Var oluşlar, başlangıcın saf enerji gibi yalın koşulları içindeki eşik girişmeleriyle birlikte;

erke kendi iç sistemini de; dış ortamın etkisi gibi karmaşıklaştırdı. Bu karmaşıklık asla şimdiki boyutlarda ve dıştaki karmaşıklığın düzeyinde ve çokluğunda değildir. Başlangıcın içinde kendisi olan ısı, ışık ve basınç vardı. Yani ısı ışığın ve basıncın kendisi ve bir özellik olacakla beliren görünüşün aynı haliydi. Basıncıta hem ısı idi, hem ışıktı. Enerji bu nedenle akar. Yani zaman akar. Yani devinim akardı...

Dışın karmaşıklığı yanında sistemlerin karmaşıklığı yine yalın kalır.

Organik ve düzenli inşalar, dıştaki karmaşıklığın ve çeşitliliğin tümünü içermeyip, dıştan bir miktarı seçme ayıklama yapmak zorundadırlar. Bir seçimin tümünü birden de seçemezsiniz. Söz gelimi ısıyı seçmiş olunuz. Seçilen ısı belli bir miktar olacaktır. Bu belli miktarın dışındaki ısı size, ışık ve basınç olurla; hem fayda, hem rahatsızlık olacakla; var olmaya özelliklerini yansıtmaya devam edecektir.

Zaten dıştaki var bulunuşların tümü de inşanın düzenliliğine hizmet eder bir belirme de değildirler. Hizmet eder olanlar bile, tam bir hizmet eder durumlar belirmesi olmayıp, belli değerler eksenini aştıkları zaman; en yararlı içerme dahi; en zararlı konumuna geçmektedirler.

Çünkü inşa malzemeleri kendi başlarına içincilik taşımazlar. Sadece zemin ve zaman şartları içinde ilişki ve girişme şekline göre bir belirme ve algılanış olacakla yansılar. Tıpkı ışığın; sizler ısındıktan sonraki süreçleri size; ışık veya basınç veya fotosentez; buharlaştırıcı olayları gibi daha bambaşka ve farkına varamadığımız onca olaylar özellikleri olacakla algılanıp yansımalar türü etki etmesi gibidirler.

Diyelim ki çevremizde yalın bir ısı bulunuşu var olsun. Isı kendisinin kendi üzerine yansımalarıyla ve çevreye yansıyan girişmesi ile onlarca binlerce çeşitliliğe ve deviniş türü belirmelerine dönerler. Siz artık sadece bir ışıkla değil, ışığı; nem, yağış, heyelan, fırtına, meyve, sebze oluşlarla, rüzgâr, rüzgârın yığıdığı kum tepesi vs. vs. gibi çok çeşitlenmelerle ve bunların bir yığın girişmeleriyle baş etmek ve etkileşmek ve bunların seçme ayıklamasını yapmak zorundasınız. Bu yüzden dış ortam sürekli değişir ve bu değişme ile size de hem değişir, hem de değişmenin girişmelerini ya da tepki dirençlerini ortaya koyarsınız.

Sürecek

Bayram Kaya

Yumurta Ve Tavuk Paradoksu 1

İnşanın Basit Kuralları

1-Karaya çıkmanın dış ortam şartları nedeniyle özelde yumurta tavuktan çıkmıştır. Yalınlığın Olası Girişmesi

Tavuk yumurtadan çıkmıştır ya da yumurta tavuktan çıkmıştır gibi verilecek bir cevap merakımıza bir bilme olacaktır. Ancak anlama olmayacaktır. Bu yüzden öğrenme severler için bir düşünme fırtınası içine gireceğiz. Ve cevabı hem biz oluşturacağız hem de öğreneceğiz. Biz çok şeyleri biliyoruz da, hiç anlamıyoruz!

Aslında direk konuya girildiğinde, yumurta çok büyütülmüş bir özel gamet hücresi olacakla, tavukta hanidir durup duruyordu. Yani tavuğun ilk örnek form organizma biçimleri içinde ve tavuğun kendisinde hücreler tek hücreden çok hücreye dek tarihselliğiyle başlangıçtan beri sürekli bir bulunuşturlar.

Yumurta, özdek dediğimiz belirşin, canlı biçimler içinde o canlıya özgü kalıtsal genelde içte zigot olmuş malzemenin (özel hücrenin) dışa atılmasıyla, dış ilişkilerle, beliren özel bir girişme formudurlar.

İlk başların tekil ve yalın olan inorganik, organik var oluşlar; pasif ve kaotik bir durum olmanın ikisek çelişki ve dinamikliğini taşıyordu. Bu haliyle hücre genelde hazırdaki çevre güden etkili bir sürüklenme durumunda ağır aksak bir oluşmaydı. Böyle olmanın yanı sıra hücreler; dinamik bir egoya dek sahip olmaları var olmazdan önce dış dünyayı ve dış dünyanın çevrimini gerektiği kadar da bilir bir durumda değildirler. Bu söylem o organığın dış dünyayı hiç bilmediği anlamına değildir.

Çünkü hem kendisi minicik bir dış dünyanın parçası olmakla, bu dış dünya dek genel yasa olan kimi süreçlerin izleğini taşıyordu.

Hem de giderek hücre olacak kristal yapımsı zarla çevrili bir parça dünya içeriği; hücre içi sitoplazması ve hücre organelleri olarak inşanın içinde dış dünya girişmeleri oluşla durup duruyordu. Sitoplazma içi ve organel yapılar statik gibi olan inorganik dünyaya benzemekten çok girişen bir kimya aktivitesi olan dış dünyanın içerilmesi idi. Yani olabildiğince az dış dünyayı içirme dediğimiz ilkeyle bu kabil girişen oluşma organizmalar kendi dışını taşımakla az çok kabataslak biliyorlardı.

Ancak bu bilme, de dış dünya girişme ve çevrimlerini; kendisini (egosunu) ilgileyen kadarıyla bir bilme değildir. Gider ekten, dışta benzer çevrimlerin tekrarlı etkilerini kendi üzerlerinde hem basınç olurla, hem de yansıma ile öğrenir oldular. Bu öğrenme sürecin etki tepki yineleyen süreç olmakla alışılması ile kendi tepki iterasyonlarını öğrenmesiydi. Bir süreci tekrar ettiren yapılar, onu öğrenmiş yapıdırlar.

Burada şunu da belirteyim siz zekâyı beyinle olan bir fonksiyon gibi anlayışa matuf mantık kalıplarına sahipseniz bu anlatılanı anlamanız beklenemez. Çünkü zekânın tarihselliği beyinden öncedir. Beyinin esamisi yokken her bir hücre yapı kendi zekâlı hafızasını taşıyordu. Beyin zekanın bulucusu olmayıp, bir zeka toplaç entegrasyonudur. Zekâyı daha karmaşık giriştiren bir fonksiyona büründürmüştür.

İlk başların tekil ve yalın bulunmaları vardı. Bu dahi akli hayrete düşürürdü. Tıpkı bir mantardaki gibi karbondioksiti, ya da suyu bağlama gibi tekil olan tek tek işlevler bir arada yan yana girişmişlerdir. Simbiyoz yaşamın ortaya çıkması olan bu durum; alglerdeki gibi besin yapma, oksijen sağlama gibi işlevlerin; liken gibi olacaklarla birleşmesi akla durgunluk verir denli zamana zemine bağlı girişen adım adım yanlış

adımlarla, doğru adımları buluşturan süreçlerin seçme ayıklanmasıydı.

Hayatın varlığı ve sürmesi için hayatın çeşitli yollardan tezahürü için sınama yanılma oluşlarla ortamı bir parça absorbe ediyordular. Absorbe edilenlerin depo edilmesi fazladan enerji tüketimi demektir. Dıştan enerji sağlanmasının yorucu o denli zor olması ve hem de işe yaramazların en az yeter dış şart ilkesinin sağlanması içinde, absorbe ilişkilerin seçme ayıklanması zorunlulukla yapılıyordu.

İnşanın temeli ilk başlarda, olması gerekenlerin düşünülüp hazır tutulması olmayıp; aksine çevrede olur etkiyenlerinin kendisinde yansısıyla yararlandığı geniş bir kullanımdırlar. Bu etkiyenlerin girişiren kullanımlarında, öğrenilen iterasyonları ve seçme ayıklama sınama yanılma gibi imitasyonlar bir hafıza oluşmasına; bir zekâ oluşmasına giden süreçtirler.

Doğa, çözme dağıtma kadar bir araya getirme, biriktirme de yapmaktadır. Söz gelimi bir ırmak bu çözme dağıtma parçalama ve bir araya getirmenin hepimizin görgülü kazanımları içinde olmakla güzel bir misalidir. Irmak çevreden parçalayarak koparıp sürüklediği şeyleri, söz gelimi; kuytu yapan yerlerde veya deltada ya da deniz diplerinde bir çöp birikmesi bir alüvyon yığılması, bir tortul saha girişmeler kombinasyonu olur biçimlerde adeta depo yaparlar.

Bu yığılma kendilik bir ilişki ve kendilik bir girişmeler zaman zemin kesikli süreklilik boyutudurlar. Olup bitenleri de algılamak size, olması gereken mantıklı durumlar (tesadüf olmaz durum) gibi gelecektir. Bu bağlamlarda bir dış etki olan ısının kendisinde ortaya koyacağı etki tepki olan elektron hareketi genişleme gibi tekrarı olaylar onun alışma ve öğrenmesi olmakla bir kullanım bir seçim tasarrufu içine de girecekti.

Sürecek

Bayram Kaya

Yumurta Ve Tavuk Paradoksu 2

2-]Canlı varlıklar, var olmazdan önce, dış dünyayı ve dış dünyanın çevrimini tam olurla bilir durumda değildirler. Orta beyinde arkaik ve aktarılan basit model kendisini idare edecek kadar bir kopya dünya modeli vardır. Ancak varlıklar da giderekten dışlarındaki benzer çevrimlerin tekrarı olan etkilerinin üzerlerinde olan yansımalarını da ister pasif olsun ister etkince olsun yansıtırlardı (öğrenirlerdi) . Bir süreci tekrar ettiren yapılar, onu öğrenmiş yapılardır. Bu aşamadaki öğrenme tekrar edişin iz yapan alışılması olan yansıma ve yansımaya mukavemetti. Yansımayı en temel düzlemle yansıtma olacaktır.

Ama bu öğrenme, çevrim olanı bilmedir. Değilse çevrim olmayanı da bilip, çevrim olmayana göre de sanki biliyormuşçasına yedekte hazırda tutulanın, hemen o anda tepkilerini ortaya koyar bir durum da değildirler. Söz gelimi bizler az çok bir dış dünya bilgisi ile doğarız. Bu nedenle dış dünyaya uygun dış dünyayı önceden bilen bir referans lama ve düzenlemeyle, vücut ısıölçer ve ona göre vücut ısımızı ayarlayan orta beyin yapılarına sahibiz.

İnorganik var oluşlar sürece böyle başlamıştı ya da başlatılmıştı. Görece tarihsellikler içinde tüm evrensel olgu ve olaylar, başlangıç patlamasının izini (patlamanın bilinmesini) taşırlar. Zaten varlığın olgu ve olayların girişen ilişkilerden iç dış dünya etkileşimleri bu izleği ve izleri taşımayı az çok yansıtabilmenin, bulundurabilmenin etkilerini alışma (bellek) edinecektir. Bunlar parça özellik belirleyle, süredurum boyut konumlarıdır. Ancak parça bütünü kavrayamaz. Kendi etkilenmesi kadardır.

Parça, bütünü kısmi bilgisini (eğimini, akışını ve enerji geriliminin verdiği tedirginliğini) taşırsa da, bütünü kavrayamaz olması, böyle olmak zorunda. Bunun nedenlerinden biri olabildiğince az dış dünya ilişkileri içererekten, dış dünyaya kapanmanın kendisidir. İn organiklerde bu çok daha pasif çok çok daha az yansıtılabilir.

İşte dış dünyayı içerdiği kadarla oluk dış dünya kopyası içerilene daha biz doğmadan bizle vardır. Dışa kapanan vücut halimiz kendisindeki en minimum, bu dış dünya bilgisi iledir. İçimizdeki akan geçmiş zamandır. Bakınız zamanı akıtmak yazı dizim. İçimizde akan bu zaman bir bilinç düzeyi (korteks) bilgisi gibi olmasa da, yine de işlevsel orta beyin (kimi kez refleks ve otomatik dediğimiz bilgi) süreçleridir.

Bu günkü gelişmişlikler ve gelişmişliğin aktarımsa olan evrimsel kazanımları içinde dahi bir avcı olan aslan (ya da insanlar): avına hamle ettiğinde, pek çok yanlış hamleler yaparak, bir iki doğru hamleden sonra kendi avını elde edebilmektedirler. Yine de en temel aktı hareketleri biliriz. Ve dış dünyaya dek kimi depo düzenlenişleri de saklarız. Söz gelimi hücreler arası su yoğunluğu hücrelerin içinde olduğu suyun yoğunluk (tuzluluk) değer düzeyinde olması gibi. Bugünkü düzeye çok yakındır. Geçmiş bu günü içermemekle de eksiklik taşır. Genel süreç parçalı kesikli ve süreklidir. Siz de bu arke donmuş damgayı taşırsınız

Birçok aşk tecrübesi yaşamış bir öğrenme insan da, yeni bir serüven içinde illa birçok yanlış yaklaşım yapacaktan sonra, doğru rotayı, yeniden buldurur. Bu yüzden pardonlarınızı bolca kullanırsınız.

Yalınlık, görece bağıntıları içinde giderekten bir inşadırlar. Başlanış bigbang izi tümelse de sonrakiler hem görece, hem de olabildiğince filtre ve olaydan olaya (varlıktan varlığa) farklı olabilen, depo ve tutumlar olacaktır.

İnşalar, kurallaşmanın sistematiği ve sistem mantığı oluşudurlar. Ve sistemler zamanla değişmelere tepkilerin birikmesiyle ve birikmelerin birbiri ile ilişkilenmeleriyle olur

kompleks (karmaşık) bir inşa entegrasyonudurlar. İnşanın diyalektik oluşmalar kuramının iki tür olacağını düşünmek olasıdır. İnşanın iki türlü de olacağını düşünmek olasıdır.

Birinci halde o olgu ve olayın kendisi ya dış ortamı bilerek inşalaşırlar! Ya da dış ortamı bilen yapıcısına göre o inşalar, dizayn edilirlerdi. Yani bu yaratılıştır. Bu hem doğru değil. Hem de Dünyanın bu süreç koşulları içinde ki gidişatına göre de hiç doğru olmazdı. Ya da çevrenin hiç değişmemesi lazımdı.

Burada okur tanrının yaratma iradesinin olmaması gibi bir anlam çıkarmamalıdır. İlke olarak Tanrı için hiç bir şey müşkül değildir. Burada dikkat çekmek istediğimiz özellikler şudur: Bizim Yüce Tanrı'yı anlama, anlatma öznel alan zeminimiz doğru; fakat Yüce Tanrı anlaması olur devinme yapar ekseni dolgu inşa postülalarımız yanlıştır. Böyle olunca da bizlerin Yüce Tanrı'ya olur bir irade belirleyip, Yüce Tanrı'yı bu irade ile sınırlandırıyor olmamızdır!

Tanrı şunu, şu sebeple; şöyle şöyle yapmıştır diyoruz. Ve Yüce Tanrı'yı sırf bu bize göre algılarla; bize göre zanlarla olur postulatlarla, kutsalı anlayıp; içselleştiriyoruz. Elbette bize göre olurlu, inşanın temelidir. Ama inşanın evrensel olur tümeli de değildirler. Biz bunu göz ardı ediyoruz.

Bütün şaşmalarımız ve paradokslarımızda bu postülaların dışında olur diğer her hangi bir postülaları duyunca, biz; şaşkınlaşıyor tepki gösteriyoruz. Saldırgan olup genel ve yaygın postülaların dışındaki postülalarla, Yüce Tanrı fikrini bir türlü hazmedemiyoruz. Eh bu da öznel gelişme ruhunuza uygun ama evrensel gidişe ve sürece uygun değildir. Biz kendi tabumuzu, evrenin tabusu yapamayız.

Sürecek

Bayram Kaya

Yumurta Ve Tavuk Paradoksu 3

3-]İşin doğası gereği temel postülalarımız; evren ve Tanrı yaratısı diyeceğimiz ön envanterli tabudur. Burada önemli olan Yüce Tanrıyı bilmek ve Yüce Tanrı kavranışını mantıkla çıkarsamaktır. Haldeki anlama anlatım konuları bizlere ancak kendi zaman bilmelerimiz içindeki her bir kendi bilişti öznel durumlarımız oluşla; Tanrı muktedirliğini şöyle böyle anlamalarla, kendimizi bize sindirtir olacaktır.

Daha açığı bilişti zamanlar Yüce Tanrı'yı anlayamamamızın teferruatı olurken, sezmemizin de çok güçlü bir osilasyon kaynağı oluşun belirteci olacaktır. Tanrı anlayışımız, evren anlayışımızla; evrenin alt parçası olan olgu olay ve zamanın nasıl yaratılmış lüğünü özne bağıntısıyla az az yürümelerimizle anlayacağız. Olayların nesne bağıntısı, öznenin kendi özne bağıntısına dönüşüşle, gerçek olmayıp mantıklı olacaktır.

Zamanınızın yetikliği kadar bilişti anlamalar; sizde bulunduğu kadarıyla, size göre oluruyula bizim sezgi gücümüz olacaktır. İnsanın yeryüzündeki varlığı boyunca; ama canlılığın (öznel etken oluşun) evreni anlamayı sürdürmesi sonsuza dek devam eden okumalarından hareketle de Tanrı anlayışı devamlı oluşturulacaktır. Yüce Tanrı, bitmemiş ve bitmeyecek olan bir anlamının öznel diyalektiği olacaktır.

Evren anlaşılrsa bile yüce Tanrı evrenden fazla bir anlam ve var olma etkimesidir. Nasıl bütün parçadan fazla ise bütünü oluşturan tüm parçalar mekanik oluşla değil ama bütüne dek ilişkilersen katkılardan yoksunlukla bütünün kendisi olamazlar. Evrenin tüm anlaşılması Yüce Tanrı anlaşılması olmayacaktır.

Evrenin sonsuza giden süreç devinimi içinde, evren bütün marifet, olgu ve olaylarını ortaya koysa. Evren beliren bir bütün oluşun tümlüğü de olsa. Tanrı ve Tanrı kavramı; bütün olmuş bitmiş tükenmiş her şeyin az biraz daha fazlası ve büyüklüğü oluşla; salt evren ilişkileri Yüce Tanrı olmaz bir eksiklikle bizde yansır olacaktır. Tanrı tüm evrenin belirmesinden de fazla bir etkinlik, güç ve büyüklüktür.

Unutmayınız su, kabın rengini yansıtır. Ama kabın kendisini (öz mahiyetini, öz muktedirliklerini) yansıtmaz. Bu bağlamda inanma da bir bilmedir. Ama bu inanma, mevcut olan imanlar değildirler.

Şimdi ilk paragrafın açıklamasına dönersek, çevreniz değişecekse ve bu gidiş sonsuza dek olacaksa; yaratandı anlayışa göre çevre değişmelerinin her olay, olguları; organizmaların da ön görüşü olurdu. Bu hal varlığın içindeki bir inşacı plânlar dâhilinde olacaktır. Bu demektir ki varlığın içinde inşa plânı vardır. Varlığın içindeki inşa plânı da çevrenin her değişir olmaları karşısında bu plânlar, anında açılır olması gerekirdi!

Veya eğer çevreniz değişecekse, bu kabil sonsuza dek olur çevre değişmelerin ön görüşü de, varlığın içindeki bir inşalar plânı dâhilinde olurdu. Çevredeki her değişmeler karşısında, bu plânın anında açılır olmasıyla; çevre değişmesine uyumsuzlukla tüm türler bugün yok olmayıp; devam, olmaları gerekirdi.

Böylesi bir plânın varlığı demek, türün oluşmasından milyarlarca yıl sonrasında oluşacak değişmelerin içermesini taşımak demektir. Bu da o varlığın milyarlarca yıl sonra olacak değişme plânını, inşa içinde boşu boşuna olurla tutup, o değişme sürecine dek depo enerji sarfına neden olacaktır. Ki bu dahi tüm oluşum kurallarına aykırıdır. Bu fazladan bir enerji tüketimiyle ancak olası olur, bir hantallık olacaktır.

Yanı Robert Fulton buhar kontrolünü daha ortaya koyamadan bu buhar gelişmeli girişmenin ileride içten yanmalı motorlarla, tır olup arkasına dorse konacağını veya tren

olup, arkasına vagonlar inşa edilir olacağını önceden ön görmesi gibi saçma sapan olurla özün inşasından önce, biçimin inşasının saçmalığı olurdu. Bu da, biçim ve öz ilişkinliğini ortadan kaldırırdı.

Bu arada buğu gücünü makinede kullanılıp ta; sonrası içinde buluş olması gerekişle; buluş olamayan nicelerin, inşa plânını o özlerin taşıyıp taşımadığını hiç bilemezdik. Üstelik gerçekleşmeyen inşa planını saklamak bir ayrı çelişki iken; gerçekleşmeyen inşalar; ilk öngörüü, öngörüsüzlük kılacaktır!

Oysa özün kesikli sürekli oluş sınırsızlığı içinde; özün görece sınırlılığı içinde, biçimin görece sınırlılığı vardır. Ve biçimin görece sınırlılığı içinde özün görece sınırlılığı vardır. Oysa süreç, ikili çoklu girişmeli diyalektik yansımalarıyla; kesikli sürekli olmanın basıncını taşırlar. Böyle bir durum belki yansıma ve çevre girişmeleri ile oluşacak; görüngülü akistik durumduurlar. Ki varlık bu yansımayı diyalektik oluşun eylem ve enerji harcanması haline sokuşlarıyla ki var oluşluklar kazanmaktadır. Ki süren de budur.

İçten inşa plânlı bu duruma göre de o varlık dıştan fazla enerjiyi sağlar olmanın, bu günkünden farklı metabolik düzenlenmeyi ve kayıt enformasyonunu da taşır olması gerekir. Yani mevcut metabolizma özümleme sürecine ekin organize sistem içinde var olması demektir. Ki, bu da hali hazırda organik ve inorganiklerin içinde olduğu bilinir bir şey ve bir karşılaşma da değildir. Sistemlerin; bir iç, bir dış diyalektik oluş girişmeleri ve bu girişmelerin dengesi içinde belirmeler yapmağa gereksinimleri vardır.

Görülen o ki değişen çevre faktörleri; sizin bu değişmelerle sürekli ve sık sık karşılaşmalar yapmanızla ancak o faktör size göre olurla devamlılığı söz konusu olacaktır. Tepki veremediğiniz sürece o faktör sizin için yok demektir. Köstebek için ışığın bir göz ilişkisi olmaması gibi. Yaradandı bakışa göre sizin dıştan müdahale etmeniz olmadan, değişmeler karşısında varlıklar, var oluşunu sürdüremezlerdi.

Dümdüz giden bir insanın (olayın) önüne çıkan dağı; bir kayayı, yarım çember çizerek dolanmasını kimse söylemiyordu. Yine dağı üzerinde yürümekle, kayayı üzerinde aşmakla, yarım parabol çizmenizi düz olan sürecin eğilmesini, aksamasını; kimse söylemiyordu.

Sürecek

Bayram Kaya

Yurtta Sulh Cihanda Sulh

Bu yazı kurtuluşun felsefesi yazı dizim içeriğindeki bir bölümdür.

Söz gelimi, Atatürk; "yurtta sulh cihanda sulh" derken, asla pısrıklık ifade etmemiştir. Cephelerden gelen biri, bu konuda pısrık olamaz. Aksine böylesi savaşçı ortam içinde gelen birisinin tutumları, sizi; savaşçı heveslere tutuşturabileceği dahi, değerlendirilebilirdi.

Pısrıktı deme yorumu, hem izanı kıtların, hem kışkırtıcıların; hem de söylenen söz şartlarının uzağında olmanın rahatlığıyla söylenmiş olur. Sözü güncel bağıntılarından koparıyla, şimdiki güncel durumların ahkamı içinde anlamlandırılmayla söylenmiş, saptırılmış olur. Bu gibi söylemler akıldan, bilimsellikten, tarihsellikten yoksun söylemler olurlar.

Neden mi? Siz Atatürk'ün anı olmuş siyasi hayatını bilmeseniz de, olası tarih bilincinizle; bir önderin açık gizli söylemlerinin, konjonktürle bağıntılı olma alakasını rahatça kurabilirsiniz. Üstelik elinizde kuruluşun felsefesi olan tarihi dökümanlarınız da var. Sizin aydın olmanız da zaten buradadır. Değilse aydınlık keramet değildir.

Atatürk gibi bir önder, hem tarihselliği olmayan, hem halin şartı olmadan; bir sözü alenen söylemez. Cumhuriyetin içindeki mücadele edilen ikilemlerden biri, Osmanlılık hülyasıydı. Diğer de yine çağdışı kalmış imparatorluk yapıları gibi davranır olmanın şiarıyla; sizden bakiye coğrafyalara karşı, sizin; farklı psikoloji ve tutumlarla yaklaşır olabilmeniz doğal tavrıydı. Osmanlı hilafet ve saltanatını, yeniden dayatmaların politika hevesleriydi.

Bu güncel sertliğin sürüp gittiği demlerde, Bu ikilemlere karşı Gazi, Osmanlılığı hem güncel olmayışıyla; hem güncel şartlarıyla taşınamayacak bir devasa oluşuyla; hem de Osmanlılıkla şimdiki zaman arası köprü altında; çok suların akmış olmasından kaynaklı bilinci ve kararlılığından ötürü; eskiyi ihya etmek gibi bir macera hevesiyle savaşmaya dönük tasavvur ve tavırlarının olmayacağına ilişkin bir beyanıydı.

Bu özlü söz o günkü güncelliğe istinaden yutta barış, Dünya'da barış olmanın sınırıyla söylemiş olacağı vakıdır. Üstelik savaş sonrasının hem düşmanlara algılatıldığı bir cumhuriyet vakarı ortada vardı. Hem de misakı milli oluşla kimi yerlerin misakı milli sınırları içinde olmamasının kabarttığı durumlar ortada vardı. Bu konularda nasıl açık olup, içe ve dışa karşı güvencede olmanın sözünü verebilirdiniz?

İşte bu güzel sözle devlet politikanızı o kaotiklik içinde berrakça ortaya koyardınız. Yani izaha muhtaç alanları açığa kavuşturmak için genç cumhuriyetin bu sözdeki açık politikayı ilan etmesi gerekiyordu. Oysa günümüz coğrafya ve ekonomik politik şartları ve siyasi girdapları düzey düzlemleri ve dünya konjonktörü oluşla dünya koalisyonları şartlarında, yurtta barış dünyada barış kurallarınız, bambaşka koşullara denk düşer.

Yine çok değerli bir meslek adamı oluşla ama konjonktürü okumadaki nakiseleriyle beyhude hareket olacak olan Enver Paşa'nın siyaseti; genel olarak bu bağlam üzerinde o günkü gündemin salt turani hareket ve düşünme oluşuyla hem tartışılmasıydı hem de açık açık eylemiydi. Bu sözü söylemeğe giden somut yollardan diğer birisi de buydu.

Ha keza Ulusal meclisle ve düzenli orduyla, bağlantılı olan siyasetini koparan; yine konjonktürü kavrayamamaktan malul, çok değerli kişilik; uzun vadede saman alevi olacak kendi üşulleriyle kurtuluşa olanca katkın olmuş Çerkez Ethem; İstanbul hükümetine sığınırken de, gerisin geriye yine bu sözü söyletmenin şümülü içindeydi.

Biz tüm bunlardan bağımsız oluşla bir önderin açık deklarasyonunu kendi zamanın dışına taşırsak; başta akıl, olmak üzere çok şeyleri kaybederiz. Bu veciz sözdeki siyasetçe söylenen zeminin; konjonktüründeki süren durumun kimisi bunlardı. Bu tartışmalara noktayı koyan, kendi politikasını açıklıkla ortaya koyan bu özlü cümlenin, bu şartlarla ifade edilmiş olması çok çok kuvvetli olasılıktır.

İşte insanlar kendisine yabancılaştığı gibi böylesi düşünceleri kendi zamanları dışına esneterek de bu kabil ifade olan sözlere de insanları yabancılaştırmaktadırlar. Yani o düşünceyi kendisine yabancılaştırıp, sözlerin güncel zeminine olur mesajıyla kendi arasındaki mesafeyi kaldırır. Sanki güncele bir hitapmış gibi ortaya koyarlar. Biliyoruz ki çoğu barış, savaşmaktan geçtiği gibi çoğu savaşta barışını yapmadan durulup kesikli sürekli olamaz. Şartları okuyup davranmaksa sizin güncel olup olmama bahtınızdır!

Bir sözü zamanlar üstü oluşla ileri görüşlü olma türünden ambalajlayıp göstermek, bu hezeyanın tam da kendisidir. Zamanının olgularıyla anlaşılmayan bir söz, başka zamanların pek pek ifadecisi olamazlar. Üstelik ayak bağı olurlar. Siz de kendi zamanınızın sorunlarına tümünden o günler muhatapmışçasına günceli o zamanlara indirgemekle o zamanları küçültürsünüz.

İşte ileri görüşlülük bu bir kaçışkarımla bu çıkarımların da ötesini sezen kavrayışın günceliğinde güncel oluşla davranmaktır. Bu bağlamda bir sözü kendi zamanının dışında oluşla zamanlar üstü gibi gösterme yanılığısı olan keşme keşliği içinde oluşla; güzide İslam dini de, bu kabil söyletilmelerden pek çok mustarıptır.

İslam'ın başlanışında, vahiy indiğinde; herkes vahyi anlıyordu. Kimse kimseye pek pek bu nedir diye sormuyordu. Bu anlaması yüzden Ebucehil gazaba geliyor, Ömer' de Müslüman oluyordu.

O günün Kurani anlayan insanları bu günkü insanlardan eğitimce ve bilgice; sosyo ekonomik ve sosyo toplumsal bilgi ve teknoloji kullanımıyla olmanın anlama, yorumlama gibi geniş şümüllü izanı içinde olmaktan haliyle daha da geriydiler. Ve buna rağmen vahyi gayet güzel anlıyorlardı. Oysa bugünün insanları sakızın orucu bozup bozmadığını danışıyorlar!

Kuran, rehber olarak gelmişti. Ve zaman zemin sistematikli devinimlerini sizlere rehber kılıyordu. Rehberlik o günle bir son değildi. Aksine islami alan devinimi içinde, kendinizi yeni yeni işletişlerinizle süreci bir ilkeler manzumesiyle ileri zamanlara doğru başlayışınızdı. Tıpkı insanlığın Arşimet'i bilmeye, Arşimet'in o bilgi ve öğretisine sahip oluşuyla, Arşimet'in düzey ve düzleminde kalmamanın inanç ve becerisi gibi tavır olmalıydı bu.

Bu alan zemin devinmesi içinde illa o günün sözleri bire bir olması gerkmiyor. O alan içi İslam'i ruhun imgesiyle sizlerin zamanı eğip büken kişisel üretimlerinizi de yapabilmeyenizin bir dinamizmidir İslamilik. Oysa şimdi Kuran bizlere açıklanıyor. Kuran'ın boy boy tefsirleri yapılıyor. İlahiyatçılar mide gazının oruca etkisini açıklıyor. Ama değerli Müslüman insanlarda ne bir icraat, ne bir üretimin islami başarısı vardır.

Siz dışarda bünyenize sürekli vitamin (birinin birşeyleri hep açıklamasını beklenti) verirseniz, vücudun vitamin üretimini (beynin düşünmesini kadük edişle) engellersiniz. Bu da din olarak gelen güzide İslamın şiarı değildir.

Bayram Kaya

Yurttaşlık Ve Halk Kavramı 1

Yurttaş ulus devletlerle ortaya konan bir ilişki girişme tipidir. Etnik yapı anlayışını aşmış, etnik yapı anlayış düzey ve düzlem devinmelerini geride bırakmış, modern bir toplum-birey girişme biçimidir.

Yurttaş toplumda, sosyal anlayışta talepli olmamanın bilincidir. Yurttaş belirlenen değil, belirleme sürecine katılan bilinç ve katılımcılığın toplumsa ilişkilerde eylemler bilincidir.

Yurttaşlık, bir toplum uhdesine özne-nesnel bilinç aktlarıyla ve emek çalışmasıyla; vergi verme yükümlülüklerdi (karşılıklı bağıntılımla) olmanın bilinciyle; katkı verme ve katkı almanın aktiflik bilincidir. Kendisinden de kaynaklı olan, toplumsal gücü; kullanım haline getirmenin bilincidir.

Kişi vergi verir. Vergiler toplumsal güce dönüşür. Toplum sal güç, vergi verenlerin kendilerinin asla ve hiçbir zaman yapamayacağı barajı, toplumun gücün üzerinden çevrilmeyerek elektrik, erke, çamaşır makinesi vs. oluşla kullanıma sokmanın bilincidir. Çünkü sosyal aidiyetlik çok şey olmakla birlikte karın doyurmaz. Karnı doymayan insan da, ne sosyal kültürünü; ne de insanlığını üretip yaşantılaşamazlar.

Yurttaş bilinci, artık kul olma "Allah devlete millete zeval vermesin "; " Allah hükümetten razı olsun" demenin kulluğunu gerilerde bırakmış bir etkinliktir. Yurttaşlık toplum bilinciyle olmanın durumudur. Allah hükümette razı olsun diyen toplum halklarının yurttaşlık bilincinden ve halkın sosyo-toplumsa yaşam refahından söz etmek çok çok zordur.

Kişilerde toplum bilinci yoksa toplumun kişileri pasiftir. Olup bitenin seyrine karşı, Allah, Allah deyip kulluk duası içindedirler. Toplum, asla kul kişilikleri yeğlemez. Sorumlu olmanın ve sorumluluğunun bilincinde oluşla sorgulayan kimlikler, toplum yurttaşlığıdır.

Delidir, ne yaparsa yeridir; mantığıyla hala ulul emre itaati olur kul mantığı, yurttaşlık mantığı ile hiçte bağdaşmazdır. Bu kabil kul mantıkları, tarihi rollerini oynayıp; süreç içinde belli gelişme ve devinme çizgisine getirdiği sosyo-toplumlar kesikli sürekliliğindeki sosyo-toplumları; yeni tanımlı ilişki tiplerine bırakarak; kendileri de tarih sahnesindeki kilometre taşı olma yerlerini almışlardır.

Yurttaşlık, bir toplum aitliği ilişkisidir. Etnitise ve inançlarla, özel yaşam; bir sosyal aitlik ilişkisidir. Oysa ulus toplumlarına kadar olan önceki aitlikler; kategorize edilmemişti. Kategorize edilmemiş bu geçmiş şimdiden bakılınca süreçleri, adeta kör dövüşü gibi görülür. Kategorize edilmemiş bu süreç toplumsal yapısına göre daha çok sosyal aidiyetlikti yapıdır. Zimnen de sosyo-toplumsa olanın aidiyetlidir.

Kişi kendisini sosyal aitti oluşla tanımlarsa tanımlar, tanımlamazsa tanımlamaz. Bu tanım yurttaşlıkta aranan, istenen ve birlik yapan bir istenildik hiç değildir. Sosyal aidiyetlik, temeli bir sürü aidiyetliğidir.

Sosyal aidiyetlikler günümüzde, insana dek depo bilincin ve aktlerin, olması gereken öznel yerlerin boşluğunu dolduran sıvama ve kaplama bir sürü aidiyetliği izolasyonudur. Sosyal aitlik insanda totem aidiyet ilişkisiyle biraz farklılaşmıştır. Sosyal kültür toplumun, hiç te umuru ve kullanımını değildir.

Sosyal aitliğin topluma dek olur katkıları; devirse dönem ve düzlemlerini geride bırakıp; günümüzde topluma göre fosil kayıt olmuş, tamamen özel yaşamın inşasına

dönüşmüştür. Sosyal aidiyeti kültürleri toplum kültürü gibi görüp, birbirine karıştırmak demek; toplumun yurttaşı olma bilinç düzeyi içinde olmamak demektir. Kişiler günümüzde toplumun yurttaşlığı olan birey bilinci ile ve kişilerin, kişilere göre olan özel ve öznel sosyal hayatları olmaları itibarıyla halki (halka dek) olan yaşantılıları vardır.

Yurttaş, konum coğrafyalı yer sathı üzerinde, üreten siyasi birlikle üretim tüketim ilişkisinin belirlediği bağıntı içinde, hak ve sorumluluklarına ve yükümlülüklerine müdrük olan sosyal kümenin, etkinlikle topluma aitliğidir. Bu aitlik bir şoförün arabayı (toplumu) yöneten aitliği gibidir. Şoför arabayı arabanın (toplumun) nesnel kuralına göre yönetir. Arabadaki (toplumdaki) kullanım gücü, şoför-kışide yoktur.

Bir topluma yurttaş olurla aitliğiniz, hukuki bağıdır. Bir sosyal yapıya aitliğiniz inancı, imani ve soy bağıdır. Yani etnik oluşlar, dil ve dini oluşlar, ırkı oluş gibi öznellikler, yurttaş tanımını, içermezler. Elbet halk ta topluma hukuki bağla ilişkindir. Ancak halk her tür öznellikleri içeren, siyasi birliği olmayan bir yapıdır.

Ulus öncesinin milletleri, inancın siyasi birliğini totem ata soy oluş üzerinden çıkarabilmişlerdi. Yurttaş ise üretir olan zorunlu ve hukuki bir bağla yurttaş olma zemininde siyasi ve hukuki bir bütünlüktürler. Milleti sosyal yapıyla, toplumsa sosyal yapının ve toplumsa sosyal yapıyla, toplumun dilleri farklıdır.

İki yapının dili de farklıdır. Toplumsa üretim olan bir rezidansın kullanım dili, bağı ve bağıntısı, sosyal kültürün dili değildir. Bir uçağın; ne aksam olan parçalarının dili, ne uçağın kullanım dili; bir kimya dersini (eğitim öğretimini ve okul düzenini) anlatan dili, ne etnik dildir, ne sosyal yapının dilidir. Ha keza bir doktorun dili böyledir.

Toplumun dili, yine bir üreten toplum ilişkileri bağıntılı dilidir. Şarkı söyleyen dil ve kültür toplumun dili ve kültürü değildir. Toplum dili içinde "Ya Allah deyip, 600 okkalık kayayı düşmana atmanın dilsel anlatım kültürü ve mantığı yoktur.

Sürecek

Bayram Kaya

Yurttaşlık Ve Halk Kavramı 2

Toplum diliyle halk içinde, halk diliyle toplum içinde anlaşılamazsınız. Alanların dilinin öyle olmasını kim belirler? Alanlar dilinin öyle olması gerektiğini, yine sosyal ve toplumsal alanlardaki kendi somut koşullarının öyle söylemesinden kaynaklanırlar. Toplumun dili zaten halkın işine yaramaz. Toplumun dili, halkının kullanım yapabileceği ve halkını devinime sokabileceği bir dil değildir.

Nasıl halk dilindeki 600 okkalık kayayı tek kolla kaldırmanın anlatımındaki espride toplum üreten bir yarar ilişkisi ortaya koyamazsa; halk ta uzayda en kısa yol bir eğridir anlatım dilindeki espriyi yaşantısı içinde kullanmayı ortaya koyamaz. İşte bu gerekçelerle dillerin toplum dili ve sosyal yapı dili olması benimsenir. Sosyal dil etnik imani olabilir. Ama toplumun dili uyrukluktan azadedir. Bilim ve tekniktir.

Halkın dilinde de izafiyet teorisi dil kültürü ve anlaması yoktur. Toplumda suç ve cezalar bellidir. Cezayı ahrete bırakmaz. Toplum suçu önce kendisinde arar. Suç kolektif olandan kişi olana doğru dağılır ve yansıtılır. Toplumlar ve yurttaşlıklar bunun bilincindedirler.

Yurttaş, toplumda sağlık talep eder, ama ibadet hane talep etmez. Yurttaş kişi toplumda eğitim, can güvenliği, yol talep eder; ama başörtüsü, muska takma, toplumun kendisine okuyup üflemesinin ve bunların ilişkiler oluşla düzenini, bunların eğitim öğretimini yapmayı; yaşam hakkı diye talep etmez.

Neden, çünkü toplumun bunlardan sağlayacağı ne bir yarar bulur; ne bir üretim ilişkisi; ne bir toplum bağıntısı; ne de yükümlensen karşılıklı bağıntıyla, her gün yeniden ve yeniden üretilir olmanın bağıntı bulamaz da ondan. Üstelik bunlar yaşam hakkı da değildir. Siz saçmalamayı yaşam hakkı sayarsanız, delilik kral olur. Zır deliniz vezir olur, ahmaklar da azap çeker. Akıllılar da kahrından ölür, içeride olur.

Toplumun amacı yurttaşın rahat ve gönenci olmakla, yurttaşın özneliği; toplumun önüne geçmez. Aksine yurttaşın rahat ve gönenci, toplumsal sağlığının paylaşılmasından sonra kişilerin tüketirken yansıttıkları bir kullanımla kendilik ya da seçenek oluşla ortaya çıkarlar.

Değilse vatandaşın rahatı gönenci olacak diye, yurttaşın öznel istemi toplumsal kural kaide ve işleyişin yerine, yanına ve önüne ikame edilemezler. Yani rahat ve gönence, aslanan; birinci ilişki tipi olmakla üreten ilişkilerden sonra gelmesidir. Yurttaşlık görev bilincidir. Halkı ve milleti olmak, ödev bilincidir.

Sizlerin öznel oluşla rahat ve gönence istediğiniz; otomobili bulmanın nedeni değildir. İnsan otomobili üretmeden, gönenci olur diye otomobile binmenin rahat ve gönencini yaşayamazlar.

Somutu olanın dışında hayal etme olmayacağı gibi; bir hayal etme de somut olandan hareketle yamultuluşlar yapmadan da, hayal olamaz. Hayal ile gönence olsaydı hiç üretmezsiniz. Ürettiğiniz için gönence vardır. Gönence için üretim ve üretimin şartları üreten ilişkiler boyunca birincil (primer) riayet edilme koşuludurlar. Bunları birbirinde ayıralım. Çapsız siyasetçi ve yöneticilerin sizi onere eder gibi bu kabilden olur gönence söylemleri, sizi bilgisizlik aldatması içinde kılmaktan başka bir şey değildirler.

Otomobili bulmanın nedeni bambaşka şeydir. Sizin rahat ve gönence içinde olma istediğiniz, haz elem duygusu içinde olmanızla bağıntılıdır. Bunlar da temel sağlanan ilişkilerden geçer. Ancak sizlerin otomobile binme gibi öğrenilmiş istediğiniz, otomobili

üreten emek bağlamında; üretimden sonra gelir.

Bir kullanım (otomobil) ortaya çıkmışsa, ancak o kullanımdan kaynaklı aksayan tecrübelerle ya da o kullanımdan kaynaklı edinilen öznel isteklerle yeni varyasyonlar geliştirmek; o işin kendi nesnel yasallığına uygun oluşla olasıdır. Yani otomobil üretisten sonradır ki otomobilin seri üretimi boyunca sonuç olan gönenci öznel istekler de neden gibi davranabilir. Neden olan da sonuç gibi yansıyabilirler.

Açıkçası toplumun, sarmal ve çevrimleri içindeki bir üretimi seri oluşla genel kullanıma soktuğu yerde, başta, sonda olma sıralaması karıştırılabilir. Yani üretime dek öznel gönenci ya da refahı oluşlar, önde olabilecektir. Üretimse öznel gönenci oluşla, özneye dek öznel gönenci oluşu karıştırmamak gerek.

Toplumsa pragmatikte; ikincil (sekonder) olan istek ve gönenciler; birincil (primerin) olanın çevrimsel oluşundan sonraki bir noktadan itibaren, sekonder olan; çevrimi olan primer oluşun önüne, arkasına konular. Böylece sekonder ilişki vesile bir neden sonuç gibi olabilirler. Bu durumda sonuç olan istek ve gönenci neden gibi olur. Neden olan, primer ilişki olan, nesnellikte sonuç gibi yansır.

Sürecek

Bayram Kaya

Yurttaşlık Ve Halk Kavramı 3

Açıkçası otomobili ortaya koyan nesnel ilişki ve bağıntılar; otomobil üretim ilişkisini halka dek ilişki olmaktan çıkarır. Tüketime verilir otomobil ancak insanların öznel kullanması için vardır. Ancak böyle bir zaman içinde elma insanların yemeleri için, araba insanların hizmetleri için var olan bir nimettirler.

İnsanın insana ve insanın kendisine yabancılaşmasına dek anlama ve anlatımları, öznel ve özel hayatın bu tür çarpıtılan anlamalarıyla ortaya çıkar. Baş ve son ilişkisi böylesi çevrim sel ilişkilerde baş olan sonda, son olan başta gibi birbirinin yerini alırlar. Yani sonda olan, başta olan bir amaç gibi çalışır. Sonda olan bir ön determine, bir neden gibi çalışabileceği gibi; başta olan sonda oluşla bir nimet olma konumuna düşer.

İlk otomobil ilk başta bir nimet olarak üretilemez. Kendi pozitif şartlarının, ayrı ayrı bağıntı ve entegrasyonlarıyla ve zaman içinin birçok katkılarıyla ortaya konur. Otomobil seri üretimle bir kez ortaya kondu mu da, artık sondaki nimet olan düşünce başta otomobili bir nimet olarak tasarlayıp üretmeye ve kullanmaya başlar. Yabancılaşma budur. Yabancılaşma ilk başta doğanın işleyişine yabancılaşmadır.

Yabancılaşma toplumsal gücü göremeyerek, toplumsal gücü bir başka güç sanışla ona atfen nimet verdi gibi anlamlar yükleyerek yabancılaşma, yabancılaşmanın bir başka aşaması oluşla karşımıza çıkar. Yani artık erken dönemde beri ilkte olan öznel sanı kanıcı anlamlar nimet, rızk, gönenc gibi öznel anlamlar üretimden sonra olur.

Seri üretim aşamasından sonra gönenci olan rızkı olan anlama ve düşünceler seri üretimin başına alınarak çevrimsel üretim yapılmaya başlanınca ilk olan üreten güç, üreten nesnel güç unutulur. Artık üretim gönenc oluşla söz gelimi insanlar tarlayı traktörle sürsünler diye üretilir.

Oysa buğu gücü buhar kazanına uygulanırken ya da içten yanmalı motorlar dizayn edilirken şimdiki nimet olan traktör anlayışı o zamanlar hiç ortada yoktu. Ne akla hayale böylesi bir nimet gelirdi. Ne de böylesi bir nimet öngörülebilirdi.

Böylesi bir nesnel girişmeler sonunda öznel olan irade devreye girer ve sonda olan yararçı olan nimet düşüncesini başta tasarım olarak ele alıp otomobili ya da traktörü nimet olarak düzenlemeye başlar. Bundan böyle sonda olan yarar, gönenc gibiler de başta olur. Ama asla ilk olan unutulmamalıdır. İşte toplum bu kabil unutmamanın bilinci ve garanti referansıdır.

Çünkü sistem kendi düzeltmesini, kendisini hatalardan ve kör dövüşünden arındırmasını; bu kabil ilk olana göre referans edilip, bağitlanacaktır. Aksi halde sistemin gönenci ilki oluşla ele aldığı anda sistem kendisinin düzeltmesini yapamaz. Tencerede kaynayan suyun tencere kapağını kaldırıp kaldırıp indirmesinin kezler kere keslerce olan gözlemi yapıldı.

Ama bu tür gözlem, bir noktada bir kişiye buğu gücünü kullanmayı düşündürdü. Böylece şimdilerdeki insanlık, uzayda iyon devinimi yapmanın bambaşka süreç ve kullanımı içine girdiler. Bu muktedirlikti gönencle insan, yeni hayaller kurmanın yaşantı laması içine girdiler.

Söz gelimi başörtüsüne selam durmak gibi çocukça bir siyasi söylem vardır. Söz toplumsal olanı bilmeyenin ya da bilmezden gelmenin çocukluk hastalığı düzeyince hitap edişin aldatan kirli bir siyasettir. Bu sosyal olanı, toplumsa olanla karıştıran vasatlık düzlemine ithaftır. Ve at izi ile it izini karıştırır olmanın kandıran, kişisel siyasal

yararcılığıdır.

İşte böylesi seslenmeler bilmezi yurttaşlar olama bilincine seslenmenin sakatlığıdır. Ya da kendisine söylenenin ne anlama geldiğini bilmeden, "ben yurttaşsam her şeyi talep ederim; ben yurttaşım, bunu da isterim", demenin bilmezlik bağnazlığıdır. "Eğer toplum bende vergi alıyorsa, başörtüme de karışamazsınız" demenin bilmezi saflığıdır! Bir kere vergi türbanlı ya da türbansız olduğunuz için alınmıyor. Türbanlı da olsanız, türbansız da olsanız; vergi alınır.

Dünyada; 'ben yol istiyorum, ben sağlık istiyorum, ben dokunmuş pırtı istiyorum vs.' demeler, toplumsal ilişkili girişmelere bağlı oluşla hak etmenin, her bir talepleri vergiler karşılığındadır. Başımı açacağım, başımı örteceğim demenin vergilendirilmesi yoktur. Verginin bir üretim-tüketim ilişkili zorunlu yüküm seldi bağıntılırsan olduğunu, hem duydum hem de biliyorum!

Reel sistem ilişkisi bu iken; başörtüsünün yani kumaşın kişisi örtünmeli kullanım şeklinin; ne üretim ilişkisiyle bağıntılı olduğunu; ne de toplumsal ilişkilerle bağıntılı tüketim yapar olmanın yükümlersen vergilenmesi olduğunu; ne duydum ne biliyorum ne de olup biteni sosyo-toplum gerçeğine göre hafızam alıyor. Bir yaşıma daha girdim dostlar!

Toplumsa bağıntılardan ötürü üretilen araba, yine araba rengi arabanın kullanım tercihi olurla ortaya çıkar. Araba renginin arabaya dek üretilen olan teknik ve iç nedenli işleyişine ne etkisi varsa; başörtüsünün de topluma o etkisi vardır.

Genel siyaset, toplumu ilişkilleyen işlerden ötürü vardır. Saygı topluma taalluk eden işlerde vardır. Bir şeyin saygın olabilmesi için toplumun istediği yükümlenmenin karşılıklı bağıntısı içinde olması gereklidir. Başın örtüsü, burnun hızması benim ne saygıma karşılık gelir. Ne de saygısızlığımdır. Umurum bile değildir. Çünkü bunlar toplumsa ilişkilersen bir bağıntı değil iken de, bunlar toplumsal hak da değildirler. Sosyal kullanımlı bir tercihtirler. Bunu kullanırlar.

Sosyal hayat içinde benim giyinmeme, benim baş örtünmeme ne saygı duymalısınız, ne de saygısız olup nefret etmelisinizdir. Çünkü bu sosyal tavrım yansızlıkla (nötr-etkisiz) olunan bir bağıntısızlıktır. Başınız açık ya da örtük olduğu için değil de hoşlanırsam size yaklaşırım. Hoşlanmaz isek arkadaşlığımız yeğlenmez. Burada hiçbir zorunlu yükümse bağıntı yoktur.

Hâlbuki toplumsal olanın tümü zorunlu ve genel kabulle bir bağıntıdır. Toplumsa olanın hiç biri sizin hoşlanma ya da hoşlanmamanızın ölçütü değildir. Toplum, kişi sel inancınızı özel hayatınızı yaşanılışla temsil etmeyi taşımanın ölçüsü ve ölçütü değildir. Asla olamaz da. Söz gelimi toplumsal yaşanışta sizin bacaklarınız varsa, aman canım tekerlekli sandalye üretmeyi ben mi düşüneneğim diye, kişisel bencillikle ya da kişisi hoşlanmayla tercih etmenin içinde olamazsınız.

Oysa toplum bunu düşünür. Sizde bu düşünme için üretmek katkı verirsiniz ya da vergi vererek toplumsal mesainin katkısını yaparsınız. Bu özgeciliktir. Buna saygı duyulur. Daha doğrusu buna saygı duymak zorundasınızdır. Çünkü kör olan sizlere de toplum, zorunlulukla Kiril alfabetini amade kılmayı tam da bu nedenle sunar. Yükümlensinli olan tutumlu şeyler saygındırlar. Girişen ilişkiler saygındırlar. Gözünüze gözlük taktınız diye saygın olunmaz. Göze süs için, keyif için, öyle istediği için takılan gözlük, toplumsal bir girişen ilişki değildir.

Başörtüsü ne özgecil olandır. Ne yükümleriler olan bir tavır olmamakla toplum içinde de ne de saygındır. Ne de saygısızlığın konusudurlar. Ne de kişisel tercihlerin toplum da talep edilmesi olası değildir. Yurttaşlık bilinci de bunu gerektirir. Toplum başörtüsünü değil üreten ilişkileri ve hayatın temel sağlananlarını düzenlemeyi ister. Başörtüsü ne üreten ilişkidir ne hayatın temel sağlanan zorunluluğudurlar. Yani başörtüsü özel hayatın konusudur. Toplum konusu değildir.

Eğer siz başörtüsünün bir yurttaşlık bağ ve bağıntısı olmadığını biliyorsanız; eğer siz kişisel başörtüsünün üreten bir ilişki olmadığını biliyorsanız; eğer siz imanı bağlamda başörtüsünün hiçbir eğitim öğretim ve üretim ilişkisinin genel geçer kural ve kaidesi olmadığını biliyorsanız; eğer siz özel hayatın toplum içinde yaşanan bir durum olmadığını, özel hayatın toplum içine taşınmadığını biliyorsanız; özel hayatın toplumda tercih edilmediğini biliyorsanız; bu söz sizlere toplum sal bir hak ve hakkaniyet oluşla söylenemez.

Çünkü bu tür " başörtülü de vergi veriyorsa" sözünü söyleyen kişi bu tür konuştuğu anda karşıda bir bilmezi konuşuyor durumuna düşer. Dinleyende de alkış değil bir kahkaha patlar. Patlamıyorsa bu da gariptir. Sizin bencilliğiniz ya da sizin hoşlanmanız toplumun ölçütü ve saygı duyulanı değildir. Toplumda saygı duymak için saygı duyulanın toplumsal bir nedeni olmalı. Başörtülü vergi verdiği için Marmaray'ı talep eder, boğaz köprüsünü talep eder vs.

Başını açtı ya da başını örttü diye saygı duymanın ya da saygısız olmakla anlamsız olmanın âlemi var mıdır? Eğer siz sosyal hayatta, baş açmayı ya da baş örtmeyi benzer duyguyla ve benzer anlayışla benimsiyorsanız bu kabil tutumlara sosyal yönde bağıntılılık içinde saygı duyabilirsiniz. Bu da, kimsenin umurunda değildir. Sosyal hayatta saygı, bir ilişki başlatmanın bağıntı ve selamlaşmasıdır. Oysa toplumda 'zorunluluklar' daha baskındır. Zorunluluklara zorunlu oluşla bir saygı vardır.

Sürecek

Bayram Kaya

Yutkunma Zamanları

Yanmam adamlığıma.
Yetişmezem bu menzile derken
Daha, güne vurulurum.
Usulca giyinişlerle
Yar koynuna soyunur gibi...
Avdetimdir
Yılık akşamlarda
Zehmeriye dönmekte
Deli adamlığımla...
İcbarına bürünürüm
Ta insanı şahanemde durulurum

Ben o zamanlar vurulurum
Gün görmüş buz gibi
Yüklemin ağırlığınca
Adem sıfatımdan açılırım

Demem ki neden
Bir nedenle, ben neden dururum
Şevda olur süzülürüm
İnceden yakan, yakılan bağırlara
Gamzelenir, nağmeyi elifle gelir ses
Tutar beni, takılırım ağırlara
Kah kurtuluş savaşında kağrı gıcirtılarında
Kah ovanın düz git kahredişlerinde
Serseri eserim bilmezlerde beni
Buluttan da tonlara mavi
Sukutumdan tutkularım kavi
Bulanma anlarıma denk gelir sığınırım gönlüme
Ağır abi edasıyla kallavi

06.08.2009

<a href='http://www.ozgurlukicin.com' mce_href='http://www.ozgurlukicin.com'
target='_blank'><img border='0' alt='Pardus... Özgürlük İçin...' title='Pardus...
Özgürlük İçin...' src='http://www.pardus.org.tr/banner/bts01.png'
mce_src='http://www.pardus.org.tr/banner/bts01.png'>

Bayram Kaya

Yüce

Sen görünüşü tuz misali,
Toz şekeri.
Ağza alınmadıkça
Tadı bilinmeyen.

Sen görünüşü berrak ve sığ.
Göl misali.
Girildikçe muazzamlaşan,
Derinliğine inilemeyen.

Sen, hiç kimse olan sen.
Görünüş misali
Bizden ayrı ve ayrık
Biz dışındaki biz.

Sen heybet ve kapkara duran.
Gece misali.
Bilmiyor dayken edimlerim,
Birazdan aydınlanacak
Işıltılar yüzüne vuran.

Sen ye benili,
Meyve misali yedirimseten.
Tam iştahdayken,
Sindirilemeyen.

Sen övgü nedir tınmayan.
Erdemlilik misali.
Tökezleyip düştüğümde
Öfke kabına sığmayan.

Sen pervasızlıklara gürleyen
Yağım sayacak hava misali.
Çağrışımlar duyumsandığında,
Nitelikte birleri birleyen.

Sen budandıkça solmayan.
Fıskıran ağaç misali.
İçkince, hayranlıkla içerilen
Sevgisinin, güzelliğinin, somutu olmayan.

18.07.1995

Bayram KAYA

Bayram Kaya

Yüksel Ki Sevda Yükün Değildir

Ağ başım
Yağ başım
Ekinler firik
Anlamaysa girik
Yağmur yağacak
Sana rahmet
Bana zahmet
Ana kucağı
Baba oturacak

Gel dua edelim
Siftahı hardan
Şifası kârdan
Tümleşir cardan
Sen dersin ki ağlamak yardan
Ben derim ki zardan
Avdet yoksunu
Sen hasret düşersin
Ben se, bizardan

Çöplük, çöpü
Çöp te çöplüğünü bilir
Necmiyle
Hacmiyle
Söylemi çöp
Birliğiyle çöp
Ahvadı kirli
Atığıyla birli
Ivir zıvırıyla
Gelir kendine sihirli

Bakılan yer çöp
Görülen şey çöp

Feraset yoksunu
Yük etmek mi, yükselmek mi?
Heves edimle, lakin
Her yeri deve
Olsa da tayyar

26.04.2014

Tayyar: Uçucu, uçma yeteneği olan

Bayram Kaya

Yüreği Büyütmek

Seni şaşırmış
Kondurmuşum yüreğe
Yüreği büyütmeyi unutmuş da...

Bilir de fedaları
Bir arzudur, dikilir mi karşında
Sürüklemeyiz, sesizliği sürükler de...

Yar hayra alamet
Hoyratlanırken yüreklerde.
Sızlar mı sanırsın nedamet
Çırpınıyla sürelerde.

Yar arzular
Doldu gönlüme.
Konuşkan olur
Konuşurum.

Yürek büyümeymiş
Olmayınca sencil.
Sokaklarda beyan
Sen de bencil.

Sevgi gönlümce çoğalır
Ne ki
Yar arzular hiç büyüyemez
Oracıkta solar iken...

02.11.2007

Yüreği Büyütmek

Şaşırmışım da
Seni kondurmuşum yüreğe.
Yüreği büyütmek yerine

Duyar da olacakları
Bir arzudur, dikilir mi karşında
Sürüklemeyiz, sesizliği sürükler de...

Yar dirime alamet
Kararan yüreklerde
Yandırır iken dahi
Koymaz da nedamet.

Yar arzular
Doldu gönlüme.
İçimi koklarım
Nefesim olur, kokar

Yürek büyümez imiş
Olmayınca sencil.
Sokaklarda beyan
Sen de bencil.

Sevgi gönlümce çoğalır
Ne ki
Yar arzular hiç büyüyemez
Oracıkta solar iken..

02.11.2007

Bayram KAYA

Bayram Kaya

Yürürdeki Gariplik

Hani olur ya bazen
Ziyandan umulur karken
Hayat siyasasında o varken
Esame olmayıpta
Ana rahmine düşenler
Hep cari ve yürürde icraat
O hayal ve kendi ile müsavat
Durum boşluk kaldırmaz.

Dilinde ballar damlıyor
Bilinde seller çağlıyor
Geçtiği yer çorak ağlıyor
Kendinden müstemilat kul
Keremeti kendinden menkul

İcrada ise olan
Gül gibi solan
Ankara susuz kokuyor
Bayram çocuğunu bayrama
Hazırlar gibi, bay nazır
Zihinler iknaya hazır
Olanlara şaşı
Olacak önemsiz tam bakıyor

Doğu kanıyor
Borsa düşmeyi nemden sanıyor
Yüzdelik iyi de
Krallık gelmede, doğalda; kahır
Yüzde kaçtan anıyor

30.07.2007

Bayram Kaya

Yürürken Düştüm

Daima
Söyleyecek
Sağlayacak
Bir şeylerimiz olduğu için
Tövbelerimiz yitmiş
Arzularımız zaru vardır
Davranışlarımız bitmemiş
Bilim ve bilgi vardır.

Sen gelişme çelişkilerini değil
Yararcı gelişmelerini
Öndelikle tuttuğun için
Garabettesin ey vuslat.

Bir öncenin koşullarınadır narı karın
Gün gelir tövbelerin tutmaz
Gönlün yenideki arayışı unutmaz
Üşümemeye dilerken sığağa pes
Dualar sahte, özler unutkan
Sözler sanki küs ve kırgın
Gerçekte yoktur da
Yaşamaktan kurtulamayan mantık unutmaz.

19.02.2008

Bayram Kaya

Yürürüm

Yürürüm dostlar,
Kıyam duran benim.
Bir ak bulutla sevdam.
Anlımdaki ufka yürürüm.

Yürürüm dostlar.
Sevdam sürükler ileri.
Diken batırılmış yaralar,
Çizik bile gelmez ufkuma.

Bir ak bulutla sevdam,
Tam umut olmuşken tutuşan
Bir başka yer ve zamana,
Başının çaresine bakmasını bilen.

10.04.2007

Bayram Kaya

Yürürüm 2

Güz günleri
Etrafı soldururken
Yürür günle, durur günle
Bir yayla yürürüm
Bir de dağ

İbadetim gibi
Kalkarım
Sokaklara bakarım.
Şen ve telaşlı kalabalıklarla
Yayla yürürüm
İssızlığın çökmesiyle
Bir de dağ

Sağıma bakarım
Her şeyi bilmiş bulmuşla
İnanlı...

Heyecanı bitmiş
Neşesi gitmiş
Dünyası yitmiş
Yürünür üzerinde
Temiz, maruf ve mazrufla zarf
Teslimiyeti insanlar
O zaman dağlı yürürüm

Soluma bakarım
Çok yola inanlı
Alternatifle aykırı
Şeytanla kovulur
Dua edilip ovulur
Hüzündü geçmiş
Akılı seçmiş
Cümle âlemin yaşamına gereçmiş
Buluşçu, âlem duyuşçu
Bu zamanla ben yayla yürürüm

Sağım denge
solum yenge
Kolum ahenge

İkişegin kaderi
Sağım hep sobe
Solum olurken ebe
Sağ öfkeyi patlar
Sol erdemiyle katlar
Bu yüzle
Bir yayla yürürüm
Bir de dağ

23.12.2012

Bayram Kaya

Yüzünü Arayan Mürâi

Hasbel kader bir karınca
Hiç hesap olmazken
Hazırlanmış ihtişamla
Süklüm büklümden al
İki dirhem bir çekirdekten hal
Karıncalar ülkesine varınca
Olmuş bir yılanı engerek
Dürüstlüğe ne gerek
Deyip
Saltına baş, başlara taş olmuştu.

Bildiğini bilmiyor
Bilmediğini de bilmiyor.
Kafadan bacaklı, karından bacaklı, eklem bacaklı
Verevine işte salkım saçaklı

Çingiraklı yılanlarla
Tutulmuş vaveyla
Sensin denmekten muhterem olmuş leyla
Karıncaların başına bela
Horoz gibi erken öterle verir sela
Ve lakin
Tavuk gibi yumurtluyormuş
Yumurtayı kırsa, çarşafa dolansa
Çeşmi kuvva, sözünü dua ile bezermiş
Yüze göze üfürüşle gezermiş

Böyle bir karınca
Fark edilip adam olmanın arınca
Bir kadimi deliden necip
Ziyanını zarardan seçip
Vukufsuzu vukufla geçip
Kral çıplak demiş

Karıncalar, karıncalar
Çalışkan huylu karıncalar
Halleriyle değil de
Umudu kadar arıncalar

Karıncalardan bir karınca
Kendi ihtişamınca
Memlekete varınca
Asaleti kaybolmuş
Vekâletlisiyle devam
Yitirilmiş kimliğin
Bulunması hükümsüz
Karıncalar, ayrıncalar
Suretle ve suretleriyle yola revan

28.06.2012

Bayram Kaya

Zaaf

Önce çeker, önemsetir
Sonra yıkar adamı.

Bilirim Fesulda
Açık açıksın sen
Diriler dururken
Ölümlere âşık olmaktır zaafımız
Türbesinde mum
Düşüncesinde şum

Ölümlere zaafı olan büyüyemez Fesulda
Zaten o
Türbe kalabalığı kadar büyür.

Zaaf yıkar seni Fesulda
Neyi zaaf etmişsen;
Aşkını, meşkini, partini...
Kul yanın, düşkün yanın, miskin yanın
Zaafın emek,
Yani sen demek olmadıkça
Zaafın büyür Fesulda
Sessizlik kadar
Mezarlıklar kadar

Baş olmak mı, taş olmak mı?
Cehennemi görmüşsün Fesulda
İnmeden
Oradan birini kurtaramazsın

Zaaf, öznel belirginiz
Bir sarışından kaçıp
Bir esmere tutulmanız gibi
Burada sizi durdurursa
Şurada ilişkiler
Ve Yaşama bağlar
09.09.2012

Bayram Kaya

Zafer Kazandım Diyenlerindir

Egemenlik, zaferle gelmişti
Heyhat cehaletle kaybettiriliyor
Bin Dokuz Yüz On Dokuzum
Amasya Tamimim
Otuz Ağustosla Misak-ı Millim vah...

Aydınlık
Feodaliteye karşı mücadeleyle başlamıştı
Üzerine katkat karanlıklar bürünüyordu
Menemen'im
Eğitim enstitülerim
Tevhidi tedrisatım ah ah der sedamdan

Gelme günler gelme
Sayma günler sayma
Ben de yaşadım diye
Beni hiç adamdan

Sizleri geliştiremedikte
Daha gerilere düşer boşa gurur havamdan
Başarılar dileyipte emperyalizme
Karşı durana eşkiya diyenle, dönersem davamdan

30.08.2016

Bayram Kaya

Zaman

Dünü yaşamadım desem
Gerektiği kadar içimde.
Bir düşünsem bulacağım
İlhamlarım sızladı
Şimdi Deli Dumrulum.

Günahlarım kadardan
Birazıcık fazlası sevabım
Ya Rab bir anına yandım
Faz ile geçmişe cevabım

Gün gelmiştir, belirir şimdi
Özlemler geçmiş içinde
Takılırım Herste, Markoniye
Krşofla televizyon, işimdi.

Bayram Kaya

Zaman Arenası

Dört duvar arası yalnızlığı
Yansırken yürek küpeştelerime
Kırılır taç yerinde,
Bahar sonsuzluğu...
O an yürek burkan mevsim geçişmelerinde.

Adem çıkar önüme
Hin görünür.
Hin çıkar donunda
Adem görünür.

.....

Kavuşma edilmiştir başa
Kan doğranır ekmeğe aşı
Yanlıştır bakılmaz ki yaşa
Kuzu oluruz taçla, paşa paşa

Bir öfkeye nisyan
Bulur şüpheye isyan.

Durum yanlışı fal eyledik
Halimizi ikbal eyledik
Garip yapı, taşımızla
Suçlular başımızda

Davası büyük olan göz
Olur eyleme çıkmış söz

.....

Zincire sorarım seni özgürlük
Kendiliğim der.
Dolanır dolanırdı
Bedenimi yer

Bir devran çökerse
Bir devran söker

İnanımda dahi övülür olmayanı
Akıl yerine;
Erdemimizi...
Ve de her demimiz...
Tarikatlar, ilmihaller
Efendiler, camiler tarttı!
Sayıları ile birlikte
Çöküşümüz arttı

Soyutun yoksa akılsal izahı
Çıkacaktı eleştirel mizahı

.....

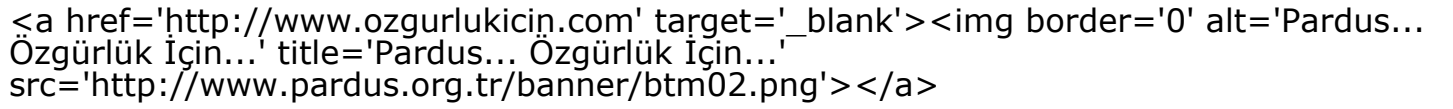
Bre şer nifak

Aklı prangalayıp, kılar infak
Kara sesli yobaz

İti, bile olamayacağını, demle
Yapar, itin yapmadığını, hemle
Şeytan, nefis; aldanmasını kemle!
Akılsızlığını örterek, güya zemle

Zaman, zeminini bulmazsa
Zemin, zamanını bulur.

09.11.2008

[Pardus... Özgürlük İçin...](http://www.ozgurlukicin.com)
 src="http://www.pardus.org.tr/banner/btm02.png"/>

Bayram Kaya

Zaman Ve Sinek

Aşk yakışıklısından
Zamanın ucuna doğru solarsa
Aşka dair ne varsa...

Gözün umduğu
Gönülün bulduğudur...

Mutluluk, özgürlük, namus
Ne demekse...
Namus kez namussuzluk
Mutsuzluk kez mutluluk
Erdeme dek erdemsizlik
Yaşamak en aculündan

Ya özgürlük?
Bağıntısız sefa bağıntı

Vaktinizdir ecele,
Özne kere hecele
Zaman defa gerçek devim
Devim defa gerçek zaman
Kompartıman içi hey zaman

Değirmen bütünlük
Bütünlük; mil, kutup, eksen
dönerle enerji, yivleriyle taş
Her biri olur parça zamana baş
Taş değirmende dönmekle nakit
Değirmen taşı zamanı övütmekle vakit

Vakit üzerinde nakit
Nakit üzerinde bir sinek
Döndürülen taşla
Akan zamanı kendisinde vehmetmekte
Vehmetmek mi, akan zaman mı, bilek?
Taş değirmen içinde zaman,
Hayalleri için, duyguları için sinek
Değirmen taşı üstünde bir ilinek

Bir anın güzelliğine
Yanarla sığdırdım tüm ömrümü
Anlamalarım geçer fesadım seçer
Ne gerçek değildir anlam
Ne anlamdır gerçek
Bensiz sensiz, zaman
Mana çok ehemmiyet arz etmez
Gerçeklik âmâ değil...

27.06.2012

Bayram Kaya

Acul: Burada aciz, yetersiz, işe yaramayan, durup dururken kimsenin saygı duymadığı, anlam vermediği öznelitedir.

Kompartıman: Burada zamanın bir nesne oluşla, nesne de, zaman hareket vs. oluşla; nesnenin zorunlu boşluklu ve tanecikli yapı içermesinden yansıyışla; zamanın boşluklu tanecikli yapı içeren her bir olgu olay boşluğuna atfen kompartıman denmesinin ifadesidir.

Övütmek: Değirmen taşı ile buğdayı ezip un haline getirmek

Sinek: burada özne oluştu tabudur. Özne oluş nesnel organizenin bilinç ortaya koyan yanlarını bütünleyen düzlemdir. Nesnel öznelliğin, nesne üzerine çevrim oluşla kompartımanlar içinde senaryolar oynamasıyla, kendisini olgulaması.

İlinek: kendi varlığı için başkasının varlığına muhtaç, belirme özellikler. Örneğin renkler, kömürle kara, pamukla beyaz, gülle belirirken kırmızıdır. Kendi başlarına varlıkları yoktur.

Bayram Kaya

Zamana Düşme

Şimşeklerini üzerimden kovsam
Yıldırımların var.
Bulutların hiç umut habercisi değil
Nemlendirmesinden mada
Üşümelerime denk.

Duygularım, düşünmemden uzun
Firari aklım, senden kısa olmakta

Ninova'da eser iken
Erehe yolunda düşe konar
Kadeş'te kanarım ben
Nazlı salınırım ben.
Zamana konar, anı yaşar
Ben zamanın içinde iken
Zaman benim masturam
Geçmişte heyula olur eserim

01.08.2008

Heyula: Zihinde canlanan korkunç hayal. Gösteriş ve iriliği olduğu halde, hiçbir tesiri ve değeri olmayan şey

Mastur: Zamanın dalıncı ile kendinden geçiş. Çok sarhoş. Satıra yazılan, çizilen.

<http://www.ozgurlukicin.com>

Bayram Kaya

Zamanı Akıtmak 01

Aslında devinim kavramının kendisi zamandır. Zaman, evrensel genelliğin, karşılıklı bağıntılı etkimeli oluşumudur. Zaman genelliği ve özelliği aynı anda gösterebilen bir durumdur. Yani evren bütün unsurlarını belli ilişkin genel zaman süreduruma göre süreçler. Dünya'daki gelişmeler ve bir balığın bir insanın süreçleri özel zaman bağıntılı durumlardır. Hücre özel zamanınız, böbrek vs. özel zamanınız sizin bir tek bir beden genel zamanınızı ve ömür genel zamanını verir. Özel zamanlar genel zamanları ortaya çıkarır. Genel bağıntılı zamanlar da özel bağıntılı zamanlara parçalanır.

Devinim daha parçalı, yerelden genele gidici fenomenlik olayların, bir durumunun, bir önceki diğer bir durumuna göre, goncanın çiçek duruma göre, birbirine kıyaslanmasıdır. Yine devinim, içsel (içe dek) zaman süreçle, dışsal (dışa değin) zaman devinimlerinin, birbirinin gölge nesne yansıması gibi, bağıntılı oluşuyla, algısal yansıyan bir içer ilme biçimidir.

İster inorganiklerin (cansızların) olsun, ister organiklerin (canlıların) , bir iç ve dış devinim zamanları vardır. İç devinme süreçleri bize yansıyıp görünmediği için, dıştaki görünen (gölge) yansımasının kıyası ile varlık bize değişmiş, büyümüş, ya da yer değişmişlik mekanikliğinde görünür.

Varlığın zaman devimi de, bir aidiyetlik uzamı olarak görülür. Genel olarak temel atom düzeylerinde özdek sırf bir biçimde bulunmaz. Ayrılıp, tekrar birleşen, yapılarda bulunur. Atom düzleminde dahi elektronlar birim hacimde, farklı zaman zemin düzleminde bulunan bir devinimdirler. Ya H₂, O₂ gibi Ya da H₂O, NaCl gibi bileşikler olaraktan süreçle var bulunurlar. Eksenleşme bir aidiyet devinmesidir. Birleşen atomsal yapılarda kazanılan birim özellikler, yani birleşik atom özellikleri, aidiyet ilişkisinin referansıdır. Referansı olmayan bir durum devinmez ve zamansal uzamlı olamaz. Eksenleşmenin temeli de budur.

H₂ gibi (hidrojen-hidrojen a polar bağ) kendisi ile bileşen bir, ifadesel ilişkinlikle (aidiyetlikle) , birlikte davranış biçimidir. Yine NaCl de olduğu gibi (iyonik) ilişkindik ya da metalik iliş kinlik bağ davranış biçimleri vardır. Bu ilişkinlikle oluşan çekimleşmelere değin davranışlar, girişmelerin (aidiyetin) en yalın biçimidirler. Bu H₂ molekül hal hidrojenin var olması demek hemen devreye girecek olan süreçleştirtirler. İlişkinlik (aidiyetlik) girişme süreçlerinin başlamasıdır. Bunlar kendi içinde alan sürtünmeli değişmelerin, değişkenliklerini; sürekli yaratmak zorundadırlar.

İnsan doğumla ana (ananın bakımı-ananın takibi gibi) yanındaki hali ile bu aidiyet olgusunu gösterir. İnsanın, sosyal birlik aidiyet süreci (ana takibi sürecine göre) biraz daha sonraya sarkan süreçleşmede olabilir. Anne yavru birlik bağ ilişkinliği (aidiyeti) bu süreçlerin önünde gibi görülmektedir. Savunma bu birlik aidiyetin en zorlayıcı nedeni olmaktadır. Daha sonra bu ilişkinlik içine cinsellik de katılacaktır.

H₂ türü (polar bağ) birlikler "sosyal birlik düzlemin" yalın ilk haline benzer gibi iken H₂O hali "sosyal grupların ittifakı" gibi çok girişenli, çok bilinmeyenli bir davranışla bileşenleşir. Hiç kuşkusuz ittifaklar, bunlar gibi yekpare oluşun devinimi değildirler. Ama temel düzlem beliriş benzeşmesi böyledir. İnsan davranışı daha dinamik ve çok daha plastik tekrarlara kaçmaktadır. Suyun, oksijen hidrojen diye birleşip ayrılması da faz ve frekans tekrarı davranıştır.

Bu tür aidi olma (birlikte; yeni özellikli, kırılmış girişmeli, davranma) belirişleri, in organiklerde, gerek tekil bazda (H₂ gibi) , gerek tikel bazda (H₂O gibi) gerçekleşmektedirler.

Her bir birleşen beliriş, yepyeni bir ilişki ve davranışlar bağıllığı düzlemi ortaya koymaktadır. Örneğin tikel bazda yalın bir aidiyet ilişkisi kuran hidrojen hidrojen (H₂) ile O₂'nin başlangıçta bir su gibi yapıyı ortaya çıkarabileceğini bilmeniz, tahmin etmeniz, aklın ucunda geçebilecek bir şey değildir.

Ya da ilişkinlikçi girişmeler olmadıkça, su olması en imkânsız bir durum gibi size algı verir. İşte bu tür su, amonyak, metan vs. gibi tikel bileşmeler den amino grup asit aitleşmesine ve koaservat ilişki düzlemine, oradan da polimerlere girişen, gerçek bir ufuk hal (şimdi, meydana, açık durum, zaman devinin ilişkisi olan alan) olmuştur.

Polimerleşen yapıların devinim zamanları, artık karmaşan, çevreyle enformasyon yapan, geri etkileşmeli, en örgütlenirci, dışa (dışın etkilerine) seçmeci açıklıkla bağlı, içte kapsamlı bir sistemli entegrasyonlar organizasyonudur.

Organikler, hücre düzlemindeki organizasyonla var oluşturu. Bu düzlem içinde bir Organ eller iş birliği vardır. Toplum da bunun benzeridir. Toplum da, kurumlarla (organ-organ el) çalışan yapılanışlardır.

İn organik düzlemlerde içte kapalı, dışa seçmeci açık, geri etkileşmeli bir organizasyondur. En yalın atom düzlemindeki valans bant girişmesi de böyledir. En karmaşık atom düzlemine, hatta kendi alt kuant düzlemine inen organizasyonlardır. Zaman geçmedikçe (devinim ve girişmeler olmadıkça) buralarda olay yoktur.

İşte girişen bu haller, varlığın ileri akışıdır. Yani varlığın kendi zamanıdır, yani birbirine göre hem de kendisinin, bir önceki ile bir sonraki haline göre, dışsal devinim kıyaslanmasıdır. Geçen zamanlar (girişmeler) o duruma eksen oluşturlar. Artık varlık, o tabiiyle (girişmeler çekiciliği ilen) devinecektir.

Sürecek

Bayram Kaya

Zamanı Akıtmak 02

Varlıklar, devinimlerini, yani (girişen bağ ilişki) geçmiş zamanını, üzerinde biriktirip taşırlar. Bunlar en inorganik ilişkilenenin çekeyi ile koaservat (ilkel dünyadaki protein, DNA, RNA, atp ve yağ gibi heterojen karışimli prebiyotik çorbadır, organellerden yoksundur henüz) düzlemden, polimer düzleme değin, çok uzun süreçlerin denge, yalpalama, aşaması ile ilişkiselleşerek, kendi ilişkileri içinde alışkanlık yatkınlık eğilimlerinin ve kazanım yaptığı yapısal ağ örüntülerdirler.

En yalın hal ile bu tür tekil ilişkilerle yapılar da giriştikçe, karmaşıklaşırlar. Sürecin karmaşık halinden geriye baktığımızda sürecin yola koyuluşu akıl almaz gibidirler. Bu olmasa, şu olmazdı; şu olmasa, bu olmazdı; gibi sorunu tersten ortaya koyan bir anlayamamalığın düşeriz! Süren kendi iç zamanınız, yediğiniz elma dış süreç zamanı ile partiküller düzlemler de olsa, sizin kendi zamanınızı şişirir.

Hâlbuki olgu ve olaylar en son düzlemdeki durumu hedefleyerek ortaya çıkmış değildirler. Şişen süreç duruma; "bağışıklık zamanı" ekler (sizin tanımadığınız ama elmanın bilip tanıdığı süreçleri sizde şişen sürecinizle öğrenmiş yaşamış gibi olup çevreye tepki çıkarabilmeniz) ki bu da evrimleşme devinimidir. Birinci kez, evrimin gözü kördür. Neden olacağı sonuçları bilmez. Yani evrim geleceği hiç hesaplamaz, geleceği bilemez. Bu, daha siz dünyaya gelmeden, dünyanın bir yansısının siz de aktarımsal olarkten bulunması gibidir.

İkinci olarak da, bir ortama göre, mükemmel gibi görünen bir organizasyonlar, evrendeki farklı ortamlara göre aptalca, salakça, bir hilkat garibesi biçiminde görünebilmektedir! Basitçe şöyle örnek vereyim. Bir balık su ortamına mükemmelce uymuştur(!) Ancak bir gelgit esnasında suyun çekildiği bölgede kalan yüz binlerce balık atmosfer ortamında (salakça) ölür. Eğer akıllı bir tasarım (evrim) olsaydı hem suyu, hem atmosfer ortamını (kurbağa gibi), hem atmosfersiz ortamı, hem siyanürlü vs ortamı hedefleyen, plânlı bir mükemmellik oluşmalıydı değil mi?

Üçüncü olarak da, ortam ve çevresinin zorunlu girişmesi olan gelişme ve devinimleri böylesi hedefli bir ortaya koyuşlar da yanlış olabilmektedir. Söz gelimi Adem ile Havva'nın; ilerideki çocukları, Sivas'ta hunharca yakılsın diye çoğaldıkları gibi bir gaye amacı (mükemmelliği) ortaya koyar ki, akla ziyan olur!

Söz gelimi girişen ortamların kendi iç ve dış ilişkilenesini taşıyamaması vardır. Geri beslenme bağlantılarını kuramaması nedeni ile veya olgunun iç hacmi bir değer küpü olarak artar iken, dış yüzey gerilimi, bir değer karesi biçiminde artar. Bu tür gelişmesinden ötürü o olgu ya da olay, ya da süreç davranışları parçalanır, bölünür, çoğalır, ufalıdır.

Yani olgu ve olaylar, hedefli, plânlı bir ileri gidişle ve farklı ortamları görerek belirleşle yapılaşmazlar. Ya da gelişmelerini tasarım gibi bir yetkinleşme sonunda durdurmamaktadırlar.

Örneğin, gelişmeler kendi çevresinden başka olan çevreleri bilişte yapılaşp, seçip, ona göre gelişme ortaya koyamazdı. Zaten bu akılcı da olamazdı, verimli de olmazdı. Düşünün, akıllı tasarım nedeni ile 4 milyar yıl sonra uzaya gidecek olan bir insanın, 4 milyar yıldır, uzay tüpü işlevli ya da astronot kıyafeti benzeri biyolojik donanımları boş boşuna bir enerji israfı ile kambur olarak taşıyor olacaktık ki zaten de olanaksızdır. Üstelik bu donanımınız da mevcut çevre ile uyumsuz olacaktır. Akıllı tasarımı da bir akıllılık zannetmek de bir yanılıdır.

Yine, değişmenin Dünya'da ve Evren'de her durumu bilip ona göre tasarımı bir dizayn olmadığı hedef seçemezce bilmez oluşu, şuradan da bellidir. Ay'a gidildiğinde, o mükemmelliği ile öğündüğümüz gözünüzün, tam bir yanılığı taşıdığını görürsünüz. Hatta Ay'daki ışınların yoğun atmosfersiz ortamdaki skala dağılım genişliği karşısında siz; akıllı tasarımınıza göre; göz körü olduğunuzu ancak anlarsınız.

Sizin savınıza göre varlık çevresine uyumlu bir davranış girişmesidir. Oysa akıllı tasarıma göre varlık, geleceği görüp ve her olasılığı bilip, bunların hesaplanmasına uyumlu olan bir mükemmelliktir! Elbette gözümüz müthiş bir şeydir, ama bu geleceği de bilerek tasarlanır oluşmuş bir mekanizma olmayışının da açık kanıtıdır. Bu bir çevreye uymanın seçme ayıklama ile belirmenin en güzel yanı olarak tezahür eder. Geleceği ve evreni bilir diye sangıladığımız da, geleceği görememiş olmaktan ötürü, böyle bir anlayışçı girişme uzanımı da kendiliğinden çuvallamaktadır. Örneğin; Ay'ın gerçek rengini bilemez oluşumuz bundandır.

Ancak varlık, olgu ve olaylar bu biriken ilişkiyel tekrar edilir alışmalarını ve haldeki en ilkel biçimiyle, zaman içinde, girişe girişe, birike girişe, bu günkü düzeye gelmiştir. Bu günkü düzey dahi, 300 sene önceki düzeye göre, farklı kimyasal ve nükleer girişimlerle, karşılaşmalarından ötürü; yeni biriktiriş içermektedir. Bu birikimler, milyarlarca yıllık bir gelişme ve değişmelerle girişen sürece değin tekrardan yansıtılırdır. Bu yansıtılır nicel devinimleriniz, geçmiş zaman olaraktan birikip tekrarlanır olmasıdır. Tikel varlığın içinde, yeniden oluşturulur, bir akış enformasyon devinimidir (zamanıdır) .

İnorganik süreçler zamanı girişerek nicel ve nitel sıçratırlar. Bir molekül su yapan, ya da polimerleşen, yapılar gibi ileri durumlara doğru süreçleşirler. Suyun H₂ ve O₂ ye ayrışması gibi sürecini, suyun buhar, yağmur, kar, buz gibi hal zamanlarına geri döndürebilmektedirler. Çevrim (yeni olan evrim) ancak böylece ortaya çıkmaktadır. Örneğin uranyum gibi radyo aktif elementler oluşma birikimler, süreçlerini geriye doğru bir çeşit tersinme yaparlar. Burada şöyle bir paradoksta düşünüle bilir. Kırılan bardak, gelişme sürecini birden geri akıtmamışken, ileriye de süreçleşemeyecektir de!

Sürecek

Bayram Kaya

Zamanı Akıtmak 03

Hâlbuki radyo aktif süreçte ışınım ile ışımalar, parçacıklar düzlemine de inseler, bir kritik zaman eşiği taşır olmalarından ötürü, bu hallerini daha da geri götüremezler. Tıpkı yine eşikten ötürü bu tersinme hallerini daha da ileri götüremeyecekleri gibi. Bir türden geçmiş zaman bilgisini; geçmiş zaman entropi entalpi yokluğundan ötürü, kritik eşikten dolayı, aşamazlar. Ve bu tarafa (bigbangdeki) kritik eşikten bu tarafa, geçmiş; buldukları noktadan, tekrar yeni ilişkilerin basıncından dolayı, adeta bir şemayı davranır gibi, ileri devineceklerdir.

Zaman, yaşayan canlılarda birikilen, kazanılmış, bir hayati fonksiyon, organ veya organeller olarak, bir işlev olarak tekrarlarlar. Üretilirler (yansıma) . Bu, zamanın evrensel özellikli olan, özel çevrimsel davranışdır. Canlı ölse bile, bir inorganiksel çevrimini sürdürerek devinime katılacaktır. Bir de ölen canlılar tekrarlı zamanı, nüve, tohum gibi zaman boyut düzlemi ile ileri akıtırlar. Ya da virüsler gibi hiç ölmeyerek, zamanı devamlı tekrarlı ileri akıttıran bir var oluşla, zamanı hem taşıyıp içlerinde eskiyi oluşturacaklardır. Hem de yeni kazanımlarla zamanı, bir devinimle ileri akıtacaklar. Zamanın yeni çevresi varlığı yanı olgu ve olayları bir, değişmeye, ileriye bir sonraya zorlayan basınçtır. Bu bigbangin çevre değişmesi ile bu güne gelen sürecin atımının sürmesidir. (Atım giderekten ne olacaktır?)

Varlık dendiğin de, sevgili okurlar sırf somutu olan ağaç, kuş, evren gibi birim oluşları anlamasın lütfen. Varlık bir var oluştur. Varlığın, var oluşun; ortaya çıkabilmesi için bir zaman boyutu olan olay ve olguları da varlık kapsamının içinde kullandığımı, değerli okur bilmelidir. Varlık hep belli bir olay olgu süreçleriyle (zamanıyla) vardırlar.

Varlık (olgu, olay ve süreçler) daima bir iç aidiyet ilişkisi olan tersinmeyi de içinde taşırlar. Zaten varlık bunun için kâh bozulup, kâh yıpranıp, çözülüp ölürler (dağılırlar-ayrışırlar) . Tersinme olayları dış süreçle desteklenip basınçlanmalı ki süreçler eğilimleşsin. Her uzay, kendi çelişkisini içinde taşır. Bu uzay hacim ister oda büyüklüğü olsun, ister toplu iğne başı hacim olsun, ister partikül düzlemli hacim olsun, gelişmesini kaybeden varlık, biter. Yoktur.

Bir oda içi uzay 30 derece sıcaklık ölçülse de, sözgelimi aynı odanın bir otuz derce altı olan ısıda, uzay zaman boyutları vardır. Yine aynı odanın, aynı zamanda bir 30 derecenin üstü olan ısılı uzay zamanı mutlaka vardır. Ve moleküller bu sıcaklıklar arasında rast gele ısılar içinde dağılmışlardır. Ortalama yoğunluk, istatistikî sıcaklık 30 derece etrafında kümelenmiştir. İşte size, bu etki, yansır. Varlığın olay ve olguların, zamanların, uzayların içi boyut durum farkı, o şeyin eylem ve eğilimlerin de kaynağıdır.

Şimdi önce tersinmeyi hepimizin bildiği su örneği ile ele alalım. Suyu, aşama aşama ısı uygulandığında suyun sıcaklığı artacaktır. Belli şartlarda 100 derce de kaynayan su, buharlaşır. Siz bu buharı biriktirip aşama aşama soğutarak tekrar suya dönüştürürsünüz. İşte bu olay tersiniştir. Tersinme hep bu değildir. Kapıyı açarsınız, örtersiniz. Arabaya binersiniz, inersiniz. Doyarsınız, acıkırsınız. Düzenlersiniz bozarsınız, vs. Bunlar entropi kuralları içindedirler.

Tersinmesiz yaşantılaşma, olgu ve olaylaşma yok gibidir. Tersinmenin olması için bir dış çevre şartı da mutlaka gereklidir. Varlığın iç hareketi çelişkisi entalpi (enerji- yük vs) ise, dış hareketi de; dış güncel etkilerin olay ve olgulara nesnelere basıncıdır. Dış etken var olmadan, varlık tersinmesi olası değildir. Tersinmeler, kendi alan sistem boyutu ile sınırlı kalmak zorundadırlar. Çünkü tersinmeleri evrensel ölçekte hüdayi nabit geri doğru götürerek, onu sürdürecektir, evrensel genel dış şartlar, hiç yoktur. Bu birinci tespitti. İkinci tespitite tersinmedeki süreçler ardışık sürekli zincirler oluşturamayan görece tekil,

tikel tersinmelerdir. Zincirlemeler olsa da, sınırlı boyuttadır. Evrensel tetikleme yapamazlar.

Böylece de tersinmeler, temel düzlem süreçlerine hiçbir zaman inemezler. Ve ne de temel düzlemin aşaması olan çevre sıcaklığı ve güncel çevre basınçlarına hiçbir zaman gidemezler. Bu yüzden de, tersinmenin sürekli olarak, evrensel zincirleme yapar devinmesi oluşamaz. Olgu ve olaylarını geriye doğru çözünemezler. Ancak konjonktürel ileri zaman birikmelerini, tekil, tikel durumlar içinde geri çözebilirler. Çünkü bütün süreçleri geriye doğru çözebilecek, hiçbir evrensel olgu ve olay yoktur. Söz gelimi; tekil, tikel, milyarlarca bir arada, aynı zamanda, olacak tersinmenin hiç birisi, hatta tümü bigbang sıcaklığı olan söz gelimi 100 trilyon derecelik bir dış sıcaklığı sağlayamazlar.

Ancak küçülen hacim basıncı içinde, giderek artacak bir sıcaklıkla bu olası olabilir. Bu olasılıkta ancak evrenin büzülmesi ile olabilecektir. Büzülme olayları çevrimli bir tersinme olmayıp, adeta çökme, hurdalaşma biçiminde aksedebilir. Bu nedenledir ki tekil tikel olayların hiç birisi bu sıcak aktüel çevreyi, hiçbir zaman oluşturamazlar. Tersinir bağıntılı bölge olayları olarak kalırlar. Bigbangin şartını, sağlayamazlar. Evrensel tüm olgu ve olayların evrensel olarak, birbirlerine toplanmaları da olanaksızdır. Bu tersinmeye olayına, bu işin doğasında var olan entropi yasası da, izin vermeyecektir.

Bu ancak genişleyen bir evrenin tekrardan büzülmesi ile olası olacağı düşünülebilir. Değilse hiçbir evrensel olgu ve olaylar, en temel düzlemine doğru tersinemez. Temel düzlemin, tersinme yatkınlığını olan yansımayı, tüm varlıklar içinde taşır olsa da, evrensel bir tersinmeyi, dış şartının olanaksızlığından ötürü yapamazlar. Genel entropiden ötürü yapamazlar. Süreç ve entropinin salınışı, ileri doğrudur.

Süreç, daha küçük durumların daha küçük koşullarını sağlar olmasından dolayı, varlık hep ileri akar. Bu ileri akma işi de, ışınımın; yine tipik bir dalga boyundan daha küçük bir alan hacme sığmaz oluşu ile sınırlanacaktır. Işınım dalga boyundan küçük olamaz. Işınımın dalga boyundan küçük olmayana değin sürecek bir gidişattır. Ancak olgu ve olaylar kendi çevresel konjonktüreselliğinde (güncel etkime ve etkince girişmesi) , güncelin içinde kendi özel alanlı, tersinme ve çevrimleriyle olası olur.

Sürecek

Bayram Kaya

Zamanı Akıtmak 04

Başlangıçta bu günkü güncellikler yoktu. Olamazdı da. Onun içindir ki bu günkü bu olaylar, o zamanlar asla olamazdı. Ne de başlangıcın koşulları, bu günkü güncelde vardır. Olmadığı içindir ki, başlangıç koşullarının aynısı bu günkü günde mümkün değildir. Yani yeni bir koaservattan, hücreye; oradan da bir ortak atadan maymunu, insanlık düzeyine getiremezsiniz. Yani bu hayat bir kezliktir. Başlangıcın belli döneminde (güncelliğinde), bir kez ortaya çıkmıştır. Ve yoluna bambaşka, başlangıcın koşulları içinde olmayan güncelliklerle (konjonktürle) devam etmektedir. Zaten başlangıç güncelliği şu an oluyor olsa idi; bugünkü gün hiç olmazdı. Bunu az önce söyledik.

Bu nedenledir ki, ilk oluşma dönemlerdeki, aktüel çevrenin olgu ve olay durumları, şimdi de yoktur. Ve mümkün de değildir. Ne de şimdiki güncel çevrenin belirlemeleri o ilkteki aktüel çevrenin içinde oluşabilirdi. Ne de biz, ilk aktüel çevrelerden beri olagelen, birikmelerin, iç zaman tersinmesi oluşma koşullarından ayrılabilmişizdir. Birikmeler varlıkta işlevleşmiştir. Ya da işlevin bir parçası olmuştur. Ya da birikmeler, tekrardan dış şart yokluğundan işlevsiz kalıp, varlığın alt düzlemi olan veya bastırılan bir var oluş olarak bulunurlar. Yani bu birikmeler moleküler düzeyde, varlıkça içisilmektedir. Ve bizler böylece geçmişin imzasını taşımaktayız.

Başlangıcın güncelliği atom altı parçacıkları ön görüyordu. Bu dönemde protonu, nötronu düşünüyor olmanız; şöyle bir aklınızın kıvrımında, uzaktan yakından geçiriyor olmanız, tam bir anlamsızlıktır. Yine proton ve nötron olmayınca atom ve atom çekirdeğini tasarlamamız da tümünden kafayı üşütmemizle denktir, olanaksızdır. Sıcaklık 100 trilyon kez trilyon dereceden 1 milyar dereceye düştüğü eşikte ancak proton ve nötronlar dediğimiz çekirdek parçaları, atom altı parçacıklardan oluşacaklardı. Daha bu aşamada, atom çekirdeğinin yerinde yeller esiyordu. Hayali bile olanaksızdı.

Evren 100 trilyon derece sıcaklıkta iken bile tüm atom altı parçacıkları hala ortada yoktur. Her biri her bir konjonktür entalpi ve entropi değişmesine denk, gelen aşamalarda ancak vardılar. Girişmeleri de yine yaratıldıkları sıcaklıklarda olmayıp, aksine çok sonraki entropi değişme aşamalarında, yani ancak yeni bir güncel çevrenin aktüelliğinde mümkün olacaktır. Elektronlar bile güncel çevrenin sıcaklığı 6 milyar derece olduğunda, ancak arzı endam edeceklerdi. Unutmayın, Güneş'in özek sıcaklığı 15 milyon derecedir. Yüzey sıcaklığı 5000-6500 derecedir. Bir hadron pi mezonun olması için, yaratılması için 1,6 trilyon Kelvin derecelik bir güncel çevre sıcaklığı ve ısı basıncı gereklidir. Bunun biraz üzerindeki ve biraz altında ki bir sıcaklıkta bu pi mezonlarının var olması da olanaksızdır. İşte tersinmeler, bundan ötürüdür ki, başlangıç durumlarına doğru olamazlardır.

Kabaca bir evrensel tersindirme yapabilmemiz için evreni giderekten küçülterek ve hali hazırdaki azalan evren sıcaklığını da, yine geriye doğru devamlı artırmanız lazımdır. İşte ancak o zamandır ki, birkaç bin derecelik evren sıcaklığında, atomları; çekirdek ve elektron diye bileşenlere ayırabilirsiniz. Birkaç milyon derece sıcaklıkta da, çekirdek parçalarını, proton nötron diye ayrıştırırsınız. Birkaç trilyon derecede de proton ve nötronları, hadronlarına, kuarklarına ayırabilirsiniz... Entropi kayıpları olan evrene, kayıplarını geri vermeniz şimdilik mümkün değildir. Bu yüzden zamanın içinde evrensel bazda süreçleri tersindiremezsiniz. Bu hayat bir kezliktir. Farklı güncel çevrenin farklı koşullarında farklı hayatlar çok çok olasıdır. Nasıl bu güncel aktüel konjonktürel çevremiz bizlere bu hayatı ön görüyorsa. Farklı güncel çevreler de, bu hayatımızı elbette ki ön görmeyecektir.

İçimizdeki zaman(lar), geçmişteki çevrenin ya da zamanın basıncı, doğan her bir

dölütte bile, embriyo aşamasını bütün gen bastırmalarına rağmen, süratle tekrar eden geçişlerle tamamlarken, tüm arkaik süreçleri, paket programlar gibi, aşamalarla kat eder. Yani geçmişte tekrarlayamayan bir var oluş, halde bulunamaz. Ve yeni nicelenmelerle de ileri akamaz. Yani, ileri akmayan varlığın ZAMANI GEÇMEZ.

Şu halde birikme, sonuçta bir seçme ayıklama ile olgulaşmaktır. Nicelenmelerle değişme ve gelişme; eş deyişle devinim; yani, açıkçası EVRİM OLMASA ZAMAN DA OLMAZDI. Zaman, varlığın içinde taşınmasıyla, o varlığın ilişkisel büyümesini girişimleştirmiştir. Girişen daha karmaşık ilişkiler, yeni entegrelerle absorbe edilir. Büyümek ise, geçmiş ile gelip kuantlaşan akışların, daha küçük hacimlere konumlanmakla, bir zaman boyut olarak, hacimleşilmesidir. Bir atom, kendisini oluşturan her bir parçalar toplamından küçüktür. Yine atom kendisini oluşturan parçalar toplam hacminden daha ufak hacme sığmıştır. İşte geçmişle gelip kuantlaşan birikmeler de, böyle bir boyutlanışlardır.

Zamanı depolayabilir, bunu tekrardan akıtabilir misiniz? Geçmişe gidilir mi? yoksa geçmiş beraber olduğumuz, izafeleşir zorunluluk mu? Geçmiş; gerek metabolizmamızla, gerek günlük işlerde, bizde ayrışan, analiz olan, tekrar birleşen bir işlev olarak bulunmasa, biz yaşayabilir miydik? Canlılık (organ ellik) geçmişini, yeni ile (içinde) küsurat boyutlarla ilişkilileyip, işlev kılan bir süreçleşme midir?

Öğrenme; geçmişteki birikme ve işlevleşmelerin ve şimdiki durumlarla analiz ve sentez (tersinme) edilebilir oluşla çevreye cevap olmaya denk düşer olan bir sürüşün, enerji kuantları mıdır? Geçmiş olmadan, şimdi mümkün mü? Yani geçmiş olmadan, bir insan var oluşu olası mıdır? Geçmiş yaşanıp bitiyor, geride mi kalıyor? Yoksa geçmiş bir alışkanlık, bir bilme, bir anı tezahürü biçimli, kuantik enerji dönüşmesi ile her şey içinde sürmekte midir? Ben geçmiş değilsem şimdiki ne? Şimdiki neye ait?

Her hangi bir yaşınızı, bir anınızı, kısaca her hangi bir geçmiş durumunuzu, özlediğinizde siz anımsar olmasanız da, anımsasanız da, şimdiki yaşınızda bunları görür müsünüz? Yani, geçmişte tekrardan akıta bilir misiniz? Yani evren, üst üste olasılıklarıyla, süper durum konumlu mudur? İçimizde kurt delikleri mi var? 60 yaşımızda, 10 yaş durumlarına nasıl gidebilip, o günleri bugünle, nasıl idrak edebiliyoruz?

Elbette bu halimiz ve hal geçişlerimiz, zamanın akışkan paketi içinde deki hal duruşlarıdır. Geçmiş; içimizde yani yürüme bandında devinen bir uzam boyut gibidir. İçimizdeki varlık ve olaylarda, enerji harcarlar. Devinirler. Ancak devinileriyle kendi uzamından fazla bir mekânı da, tutup büyüyemezler. Aksi halde, kesiksiz sürekli; olurlardı. Bu nasıl olası olur?

Sürecek

Bayram Kaya

Zamanı Akıtmak 05

Zamanın parçalı ve tanecikli olan yapı boşlukları arasına, geçmişler girer. Bu sanal girişmeleriyle uzam yaptıkları için devinirler. Tıpkı rüyalarının boşluklu tanecikli yapı içine hareketlenen bir uzam alan devinmesi gibidir. Sınırsızlık; geçmişin gelecek içinde kuantik oluşları ilişkilenmelerine (aitliğine nedensel bağ) , şimdilerin eklenip örgüleşmesi ile kesikli süreklilik kazanırlar. Aksi halde zaman donar kalırdı. Geçmiş ve gelecek olamazdı. Geçmiş, zamanın kesikli, sürekli yapısının tezahürüdür. Geçmiş, olgu ve olaylar da, süren varlıklar da (olgu ve olaylarda, kendi başlangıç koşullarının çevresel etki ya da çevresel basınçları olmaması pasifliğini ve nedenli belirlenimciliğin boşluğunu [girişmesini] taşırlar) özne içinde, yeni durum alamazlar bu yüzden hatırlanışları olur, muhasebeleri olur. Olgu ve olayların vacibi vücududurlar. İsteseniz de geçmişiniz, o koşulların ilişkilenmesi içinde olmadığınan ötürü, gününüzde kendi temel etki ve yön vericilikleri ile devinemezler.

Bu nedendir ki, süper konumlar ya da olasılıkların üst üste olmaları veya olabilirliklerin kaotik ve olamlılık, kesir değerleri mevcuttur. Geçmiş, mini minnacık bir kısmını aitlekle yeniye kaotikçe ilgiler.

Geçmiş, içimizde paket halindedir. Birleşen yapılarda; kişiler bağlamında ya da kişiler bazında, benzer iliş kinlikler, ayrı akıtılacaktır. Çünkü sizin içinizde geçmişlere ilişkin dışsal seçenlik ilişkisi yoktur. Olay ve olgunun seçenlik bağı yerine artık siz de enerji transferiyle bağ kurup duygular ve somut kimi girişmeleri var ediyorsunuz. Bunlar çatışan; uzlaşan, ayrışan, destekleyen ya da köstekleyen süreçler olaraktan da belirecektir. Bu duygular sosyolojik, öğrenme ve geçimsizliklerin aidiyetçi nedenidirler de.

Seçenlik sözcüğünü ben; her olgu ve olayın kendi başlangıç koşullarındaki özel durumu olaraktan kullanmaktayım. Çevrenin daima sunumları vardır. Çevrenin sunumları içinde olanların, güncel (aktif ve aktüel) çevresi ile karşılıklı (eytişimsel-diyalektik) girişmeli olacaktır. Söz gelimi bir bıldırcın yumurtası her değer ısıyı değil de illa 37,5 derece değerdeki ısıya denk geldiğinde girişip civcivleşip süreç (yumurta iç süreci) ileri doğru akacaktır. Bu karşılıklı girişme belirlenimci olan seçmeci, ayıklamacı ilke ilen de olaylara yön verecektir. Böylesi olan, bir alan girişmesi olaraktan seçenlik sözcüğünü belirtmekteyim. Yukarıda dendiği gibi her olgu olay ve girişmenin eşik değer aşaması vardır.

Eş deyişle apartmanda yaşayanların öğrenme kategorik kalıpları ile damda yaşayanların öğrenme kategorik kalıpları, farklı olacaktır. Zamanları birlikte yan yana, ama ayrı ayrı akacaktır. Biri aynı ortamda aynı öğretmende konuyu çok iyi anlarken, zamanı hızla ve sürtünmesiz akacaktır. Diğeriyse, aynı ortam ve aynı çevre etkiyeni içindeki girişmeyle kıt anlayacak, zamanı yavaş ve zor akacaktır, dersi sıkıcılaşacaktır. Aynı seçenlikli süreç içinde zaman birinde hızlı birinde yavaş akmıştır. Yavaş olanın sürtünmeden dolayı tahribat ve harabiyeti (yaşantılaştırması- gecikmesi vs) vardır.

İyi anlayan öğrenci ile anlatıcının; benzer geçmiş koşul akış benzerlik kesişeni çoktur. Bu nedenle bir konuyu ikisi de, hemen hemen aynı cümlelerle ve aynı kelimelerle ifade eder olarlardı. Bu anlatışçı ifade benzeşmesi, birbirlerini anlamalarının da, zamanın hızlı akışının da garantisi olacaktır. Diğer öğrencinin azcık bir benzemezlik geçmişi de, bunun zorlukları, sürtüşen freni olacaktır.

Aynı evrensel zaman içinde, aynı biyo şimik yasalarla devinirken çevreli güncellikte farklı aktörlerle etkileşen kimi geçmiş kategorik eytişme kalıpları olan, öğrenme renk tercihi, hoşlanma, hoşlanmama gibi duyguların, dilsel kalıplar gibi pek çok

yönlendirilmesi olacaktır. Bu durumlar tabii ki, yeni ve uzun çevresel karşılaşmalar sürerinde, ileri zaman akışı içinde, istenirse bir hayli aşılabilirler.

Zaman olgu olay ve varlıklar içinde saklanıp, depolanabilir. İç zamanlara bir pc verisine ulaşılır gibi zaman sırası gözetmeden iradi olaraktan ulaşılabilir. Siz bir anıyı, bir deneyimi, bir olgu ve olayı hatırlar olmanız zamanın, geçmişin sizde var bulunmasının öznelliğinizin bir yansıma, yansıyı kopyalama özelliğidir. İçimizdeki zaman, bizi biz eden diğer biyolojik düzlemlerde, geçmişin dağılıp çözülme birleşme çevrimleri bizde istikrarın düzenin halidir. Yani geçmişin, zamanın akıtılmasıdır.

Geçmiş, şimdi ile akıtmak, şimdiye karıştırıp, şimdiyi etkilemek, zamanın kesikli sürekli özelliğidir. Bir geçmiş değil, geçmişler girişimi şimdinin kesikli sürekli yapısını belirleyen olgu ve olaylara dönüşürler. Akıtılan zaman, önceki süresi ile aynı düzenlilikle ve sırayla da akıtılabilirler. Ama bu akıtılış kimi dem bir yan yana bağımsız vücut bulan bilgi işlemdir.

Yine saklanıp akıtılan zamanlar, üst üste sıkışmış ve karışmış bir geçişen olabilirler. Bu karışmalarda aidiyet ilişkileri de kopmuştur. Olgu ve olaylarda sıralama mantığı bulunulmazlaşır. Buradaki akış, öznel mantık olmazlık sizin da anlaşılma öğrenilme kalıbınızdan kaynaklanır. Bu yüzden akış tesadüfi rast gele süre ile akıtılabilir. Rast gele tesadüfi süreçleri başlatırdır. Yine zaman, seyreltilmiş, ağırlaştırılmış, kendi akış zamanının tersine (gerisine) düşmüş sıralı, Ya da tesadüfi, rast gele akışla oluşturulabilir.

Organik ilişkiler (aitlik) , kendi kendilerinin ilişki ve organizesini gerçeklerler. Bunlar partikül zaman ve zemin düzleminde, manyetik alanlar, yükler, sipin hareketleri gibi vs. özelliklerindeki eğilimleşme ile vardılar. Hem afinite yatkınlığı ve hem de tepkime isteksizliği nedeniyle ilişkilenebilirler, bir zaman durum akışını oluştururlar. Böylece olayın iç zaman durumsalı, dış zaman durumsalıyla girişir. Bu girişimlerde organik düzleme gittikçe polimerleşen zincir yapıların yeni ve zorunlu özellikleri ile daha farklı nesnel yasallıkları ortaya koyarlar. İlişkilenebilirlerin yeni özellikleri, durum olguya eklenir. Bunlar olguların, aşama aşama biriken, geçmişlerinin, kesikli ve sürekli zaman akışlarıdır. Bu nedenle; öğrenilmiş, kodlanmış, tekrarlı oluşla, dıştan bir müdahaleyi hiç hedefleyip de, ihtiyaç duymazlar.

Sürecek

Bayram Kaya

Zamanı Akıtmak 06

Açıkçası partikül girişimleri sonunda, bir olgu geçmişini, hidrojen olarak ortaya koyarken, zorunlu olaraktan da, bu geçmişi, hidrojenin özelliği olacaktır. Bu geçmişle, hidrojen kedi kendisiyle birleşen değişen, farklı özelliklerle niteliksel zaman sıçramalarını, kesikli geçmiş yapılarını ortaya koyacaktır. Birleşen, ayrışan, girişen, çoğalan, geçmiş, zincirleme etkilerin zorunluluğu olacaktır.

Ancak yine de, tarihin belli döneminden itibaren öznel bilinç, organiğin yasallığına uygun, olumlu olumsuz tabir edeceğimiz birçok müdahaleleri, kendi yasallığının içinde kalaraktan, yöneleştirmeler yapabilir. Fakat bu, inorganiğe yapılan müdahalelerden çok farklı olacaktır. İlk partikül ve çekirdek bileşenlerinde olduğu gibi seçenlikler kişi özneliğin tümünden dışındadır. Belki evrensel özneliktir!

Bizim organiğe ve inorganiğe müdahalemizi, belli niteliksel aşamalarla sınırlayabilirsiniz. Çünkü organik organizasyon, o nitelik aşamalarına gelene değin, oluşacak on binlerce işlev ilişki organizesini, kendi başına ve kendi kendine gerçekleştirecektir. Sizin müdahaleniz var olan geçmişlerin yer ve sırasını değiştirmek olacaktır. Yer ve sırası değiştirilmiş geçmiş organize belirmeler, yeni durumcu ilişkisini de bir zaman içinde, ortaya koyabilecektir.

Hâlbuki inorganikler partikül düzeyini, partiküller nano tik organizelikle ve ilişkilenmeleri düzleminde çıktıktan sonra, durgun görünümlü iç devinmelidirler. Partikül devinimine göre yavaşlamışlardır ama görünüş devinimine göre çok hızlı, titreşen salınım ve dalgaları artık, matlaşmış, ağırlaşmış; yoğunlukçu gravitasyon bir çekim oluşçudurlar. Yani yeni ilişkilerin bileşikler hali, ortamını daha da değiştirip, eğilip bükülen, geçmişini yaklaştırıp, uzaklaştıran, süreçleşmeler ortaya koyalar.

İçimizdeki bir hücre zemin zaman düzlemi, bizdeki geçmiş zamanın çok yaklaşmış bir ayrıntısı olurlar. Yine bir başka bağıntı ilen de, bu zamanın yakınlaşma ve uzaklaşması; zamanın ve uzayın, devinimin bükülmesi nedeni ile de oluşurlar. Tıpkı bir karpuz yüzeyde gibidirler. Ya da şişirilen balon üzerinde, iki noktanın (zamanın, hücre içi istikrarın) ayrışan, kesikli, tanecikli, bağıntılı yapısı nedeni ile biri birinden uzaklaşması gibidirler. İki farklı bağıntı, iki apayrı sonuç olabilmektedir. Bu yüzden bağıntı kavramı iyi bilinmelidir.

Böylelikle bağıntılarla, değişirliklerin ortamından değişmelerin bir ucu yoğunlaşan bir masiflik alanıdır. Hız, çevresindeki zamanın eğilip bükülen; hızla değişen dalgalanmasını da oluşturur. Masiflikler ise, görece kararlıdır. Bulduğu yere basınçlı olup, çevresinde neredeyse stabil olan, eğip bükülmenin istikrarlı dalgalanması, sürecini oluştururlar. Ortamın dalgalanması da olay ve olgulara; zamana, hem devinme, hem eğilimleşme, hem girişme olaraktan da yansır. Saf enerji (ki bu anlamıyla, iyice bir tanımlanmalıdır) partiküllere (yani, atom altı parçacıklara) dönüşürler. Partiküller, parçacık boyut ve zamanını aştıktan sonra, kuantik düzenleniş yatkinlığı kazanırlar. Bir çeşit zoraki, isteksizliğe doğru bir doğumla özellikleşirler. Kendilik organize olur düzlemi artık tam bir iştahlılık değildirler. Kendiliğinden organize olmanın iştah hızı, sıfır olmayan ama ortalama sıfıra yaklaşır bir eğilim düşmesine kayarlar. Mekanik organizasyonlara girebilirler. Bunlar da statik (durgun) bir işlev genliktir.

Bu tür durgun işlev içinde demir ve baskının orman yangınları ile eriyip kaynaşması gibi kendilik bir girişme içinde olabilirler. Yani sürekli ve aşırı bir aktiflikle, dışla; hızlı bir çevrimleşip, yeni yeni istikrar alanı ve kaostik bozulma alanı, üretmezler. Bu yüzden yeni durumun işlevliği, yeni ansal statik durumuyla, zaman mekân depolanması olarak paketlenir kalırlar. Yani yeni oluşan bu durgun işlev zamanını istese de, akıtıp yeni

ilişkilenmelerin içinde beliremezler. Çünkü çevresel olan etkinin söz gelimi entropik ısı tepkimeleri, bu süreçlerini akıtmaların uygun değildir. İştahsızlık buradan başlar.

Organikler, kendi paket depo zamanlarını özel bağıntı koşulları içerisinde akıtırlar. Bunlar genetik malzemeyi şifreleme gibi yansıtışları ortaya koyarlar. Bir sonraki evre, bir önceki evrenin, zorunlu koşulu ve sonucudur. Varlık zamanı depolayıp akıtılamasaydı, organize olup canlanamazdı. Canlılar, depolanmış zamanı, yani geçmişi, ilişkilerler. Bu ilişkileri, organizeye yapılaşmalara çeviren birliklerdir. Birleşme yolu ile teklesen bir vücut olma ve enerji üretme kullanma alanıdır. Geçmiş süreçleri kaydedip tekrarlarlar. Söz gelimi bir klorofil sentezci tekrarı olaylar, hücre düzleminde sürekli yinelenir.

Organize olmuş pek çok durumsallar, belki de eşzamanlılıkla olabilecek olan, olgu ve olayların, terekübüdürler (birçok parçadan birleşenlidirler) . Geçmiş zamanlı devinimlerin de, boyutsal düzlemler halindedirler. Organikler, bu depo zamanlarını, hem kendilerinin istikrarlı iç çevrimleri için de akıtırlar.

Yani organikler iç zamanlarını kendi içlerinde sıralı ve eş zamanlı olarak akıtırlar. Hem de, aynı anda kaotik olarak ve sıkışmış olarak akıtırlar. Ya da seyrelmiş zaman akışlı kılabilenlerdir. Kendi tepki reaksiyon alanları ve zamanlarının düzleminde, olayları öğrendikleri biçimle giriştirirler. Aniden beliren farklı alanların, eş anlı ya da seyrek zamanlı (kontrollü) olan, bir süreçle; asidik, bazik değişkenlikteki, tepkime alan zaman geçmişliklerini var ederler. Geçmişten biriktirilerek aktarılan tüm özümleme süreçleri, bu kabildendir. Hücre içi organeller ve organ, doku yapı işbirlikleri hep bu tür bir zaman zemin düzlemi ile ortaya çıkmıştır. Bir zaman mekân aidiyeti olan olgu ve olayların, içimizdeki bu ölü fosilleri olan yapıların, iç koşullarının sağlanıp olması ile organik düzlemler tekrar edilmektedir. Böylece canlılık faaliyeti, hem kaos ve hem düzen simetrisinin bağıntısında çıkmaktadır.

Muslukta akan bir suyu, pet şişeye biriktirin. Su muslukta akışıyla, pet şişeye doluşun devim zamanı boyutunca, bir işler oluştur, bir akışla, bir ileri süreç, oluştur. Su, gerek şişeye dolmuş bulunmalı hali ile, gerekse şişeye dolmadan önceki hali ile, suyun geçmiş zaman da oluşlu, durumun, izafiliğini de taşıyan, başlı başına tam bir geçmişle oluştur. Bu durum, su ile pet şişenin, aynı zaman içindeki, boyutsal, hareket, girişim, birlikteliğidirler. Pet şişe suya, kendi renk ve kokusu ile şekli ile yansıyacak su da yansımaları içerecektir. Su da, benzer yansımaları farklı şekillerde pet şişeye yansıtacaktır. Söz gelimi su iç viskozitesinden ötürü de, şişe ile sürtülecek onu yıpratacaktır. Suyun şimdiki zamanı da bir girişmedir. Su geçmiş süreçlerini tekrarlatıramaz ise de o sürece ilişkin oluşmaları muhafaza eder.

Burada siz, bir başlangıç zamanını; yine bir oluşun geçmiş zamanı, ya da devinimi depolarsınız. Yine bu depolamayı siz belli bir uzay ve uzay boyutu ile yaparsınız. Yani suyun aktığı yerin, tuzlu asidik oluşu, bazik alkali gibi mineral özellikte çevreli oluşlara göre yapılır. Suyun aktığı, oluşma zaman ve zemin düzlemini, böylelikle depolar saklarsınız. Bu kesikli bir zaman aralığıdır. Kısmen ilişkilerden sıyrılmış süreçlerden arındırılmıştır.

Oysa siz suyu depolamasanız da, su akacaktı. Aşındırma yapacak, buharlaşacaktı. Yağacak sel olup bitki bünyesinde vs. yerlerde yepyeni çevrimlere girecekti. Yani yeni zamana ve geleceğe doğru çevrimleşerek akacaktır. Çevrimleşme ileri akan ve durumları ileri akıtan bir ilişki biçimidir. Olgular ve olayları depolamakla akışını ve yeni geçmişler yapmasını da, önlemiş olursunuz. Organikler ihtiyaçları halinde, bu sürece

(depo sürece) yeni zaman içinde değişmelerin eklemelerini yaparlar.

Depo olgular, genellikle geçmiş zaman işlevli, kesikli tekrarı birikme, ya da tekrarı olabilen yapılardır. Organikler tekrarı süreç kayıplarını (enerjisini) karşılarlar(düzenliliği-istikrarı sağlarlar) . Oysa serbest oluşumlarda bu karşılanma büyük oranlarda sağlanamazdır. Bu yüzden enerji yokuş aşağı gider.

Dilediğiniz bir süre sonrada, petin ağzını açarak, suyu; yani zamanı, yani geçmişi, şimdide akıtabilirsiniz. Suyun kendi zaman zemin düzlemindeki akış sırası, burada da, mümkün mü? Elbette. Bu süreçteki akıtılan olay su olduğu için, yani inorganik olduğu için, depo edildiği süreçle ve olası konumuyla fazla etkilenmezler. Etkilenme mutlaka olur. Ama bu suyun el an çevrime girmesini etkilemez. Çünkü ileri yaşamı hep döngüsel olacaktır. Burada kayıpları olsa da bir süre daha depo enerjinin yeni bir sürece girmesini engellemez. Bir aküde oluşturulan, depo enerjinin bir ampulü yakarak dıştan dolaşımıyla (zamanı dıştan akıtarak) tekrar aküye döndürüldüğünde, bir kısım enerji ampulde ısı ve ışığa dönüşerek kaybolacaktır (düzensizleşecektir) . Ama kalan enerji, kendi olayınızı bir müddet daha ileri süreçlere taşıyor olacaktır.

Oysa bir organizma, geçmiş zaman birikmeli genetik kopyalarını, sadece depolayısta, iç süreçlere eklememiş olsun. Akış sürecine katmamış olsun. Zararsız olan ve işlev durumuyla paralel var bulunan bu mutan tikler burada çok uzun süre 100-200 sene tutulsa da içte sadece kendi minimal çevrim süreçleriyle kendi iç uzay zaman devinimleriyle etkin olacaklardır. Şu unutulmasın ki, içimizdeki depo zaman olgular, kod düzeyine indirgenmiş, enerji formlarıdır. İç aktiflikleri dışa da aktif edilirlerdir.

Sürecek

Bayram Kaya

Zamanı Akıtmak 07

Ama biyolojik uyum ve gelişme süreçleri, çevresi ile girişip değişen süredurumlardır. İçteki aktif olan, ya da olmayan depo süredurumlar, çevresi ile yeni öğrenme ve gelişme girişmeleri yapamayacaktır. Bu da o geçmiş depo zamanların, değişmiş yeni koşullar içeren çevrelere birden tepki ve yanıt verememesidir.

Ya da çevrenin ani değişmesi de gösterir ki, organik yapılar, mükemmel değildirler. Yani, değişen çevre şartlarında, girişerek değişeceklerdir. Bu da organiklerin çevre etkiyenlerini, önceden görüp bilemez oluşlarıdır. Doğal olanda, doğru olanda budur. Eş deyişle, yeni çevreye ilişkin girişme davranışları, deneyimci yani yol haritaları, geçmiş zaman belleklerinde olamayacaktır. Ve organizma bu yüzden ileriye bilememekten ötürü, oluşturması gereken geçmişteki gibi zaman tepkilerini, biriktirip taşıyamamış olacaktırlar. Gelecekteki değişmeler karşısında akim (verimsiz) kalacaktırlar. Belki de, o organizma bu yüzden yok olacaktır. Söz gelimi dinozorlar gibi.

Varlığın ileriye ait bir gelecek olma ve gelecekte farklı olacak olma bilinci ve tahmini vardır. Ama bu çevrimli süreçler için bir bilgidir sadece. İnsanlar için de bu, söz gelimi yarında yağmur yağar olacaktır. Ve yağmur karşısında geçmiş zaman birikme tepkisini, yarın da tedbir olarak ortaya koyacaktır. Organiklerden, soyutlama gücü olanlar, geçmiş çevrimli olmayan bir süreçler akışının, neler olacağını hiç bilemez. Bu yüzdende bilinçli bir geçmiş zaman (tedbir ve tedarikini) sağlayamazlar.

Organizma, çevreyle, zaman uyumsuzluğu çatışmasını, belki de yok oluşunun süreciyle ortaya koyacaktır. Böylesi bir değişik bir sosyal ortama katılan insan da, içine katıldığı, yeni zaman süredurumlu toplumu, iç sinemez olacaktır. İlişkilerini bile, kavrayamaz. Bu durumda bırakın sürece uyumlaşmayı, ruhen; en azından kahrından ölebilecektir.

Kendi dünya uzayımızda sıcaklık, 0 derecenin kimi kez altında, kimi kez üstündeki değerler aralığında düzenlilikle değişken olabildikçe, bize uygun dış giriştiriciler şimdilik bu aralıklarda kararlaştırılmış oldu.

Tabi bu değenlerde niceleri gibi yaklaşık periyodik bir gelip geçici durumdur. Böylesi bir dış ortamın ve atmosferin varlığı da, yaşam alanına ve kimi buna denk düşer tersinmeli dış ıralı olaylar alanına gebe oldu. Buradaki tekrarlanabilirlikler ile ortam var olan alan girişmelerince kararlı (stabil) olabildi.

Yine bu ortamlara denk düşen, zaman ortamlarında; olası tersinmeler (iklimi olaylar gibi) olanaklı oldular. Bu değerler şimdilik 60 ila -70 derece aralığında bir değişkenliktir. Tabii ki bu değişmeler her yerde her durumda görülmezler. Söz gelimi ılıman bir kuşakta 40 derece ile -30 derece aralığında seyredebilmektedir. Sıcak kuşak her dönemde 20 derece ortalamadadır. İşte kimi fiziksel kimyasal tersinirli tepkimeler böylece oluşabilmektedir. Bu oluşmaya denk düşer seçimler de, ortamda cirit atmaktadırlar.

Organikler; dış giriştiricilere, zorunlu olaraktan, iradeleri dışında uyarlar. Eğer organizmaları güden destekleyen çevre şartları; organizmalara belli bütünlüğünü korutur, onun ileri yön süreçlerini sürdürür olaraktan olanakları sağlıyorsa; organikler kendi iç düzen ilişkileri ile (aidiyetlikleriyle) de, kontrollü olaraktan da, istedikleri reaksiyon el, metabolizmik, sinirsel ve hormonal vs tersinmeli giriştirmeleri birlikte ve tekli olaraktan, ortaya koyarlar. Enzim gibi bir etkilerci ile etkilenmeli olaraktan, edilgen kontrollü, asit baz şartları oluşturularaktan da, olay zamanlı dizgeleri ortaya koyarlar.

Organizmalar için kimi değişmelerle; hücre içi, organ içi, özelleşen işlev durumlara

bağıntılaştırma. Vücut örgenliği oluşturma. Canlılarda organ, organ el, humoral gibi mevcut vücut işlevli durumlar içinde, iş görürlerken dahi kendilerine; yeni özellikler becerisi de kazandırılabilirler. Ya da kendi işlev durumlarına zarar vermeden, işlev dışına düşen yenilikleri de her zaman vardır.

Organ el dendiğinde, hücre içi eşgüdümlü bir organizeliklerden olan; mitokondriler, kloroplastlar, santrozomlar, golgi aygıtları, ribozom gibi kimi farklı ve bağımsız yapıları anlayacağız. Canlıdaki bu organ, organ el, humoral gibi işlevler, geçmiş zaman birikimli olan eğimleridir. Bunlar adeta zamanın durmuş şeklidirler. Bir mitokondri, bir kloroplast fosil zamandır. Artık dış çevrenin güdümüyken süreçleşemez olmakla, adeta kendi ilişkin çevre zamanlarını dondurmuşlardır.

Hücre içi zamanla süreçleşirler. Bir zamanlar tek başlarına bir var oluş olan bu yapılar, nerede ise tek başlarına var olamaz düzeye gelmiş gibidirler adeta. Sadece kazandıkları kendi birey işlev durumları çalışır durumdadırlar. Böylece içinde buldukları o aidiyeti oldukları, vücut organizmasının, kontrollü işlevleştirilmesi altındadırlar.

İnorganiklerde ki değişmelerde elbette bir aidiyetçi organizeliktir bunlar elektriksel, manyetik, fermiyon düzlemlili, çekimsel vs. işlev durumlar kazanımlı özelliklerdir. Ki nükleer kazanımlardan, nükleer parçalara organize olurlar. Karbon temelli referanslardan, amino grup asitler, nükleik asitler basamağında polar bağlardan olan polimer yapı organize aidiyetler, artık organik zaman aidiyetliğidir.

Zararlı olan değişmelerin bazıları, hemen hemen hiç kendini kopyalama olanağı dahi bulamazlar. Ve bu yüzden ölme, yani çözülme sürecine girerler. Örneğin, bir soluma enzimidaki zararlı değişimler, iç boğulmaya neden olur. Canlı bu zararlı değişmeyi bu yüzden genetik geçişli yapma şansını dahi bulamadan ölebilecektir. Kimileride süreç içindedir. Yararı, zararı, geleceğini eleyeceği bir istisnadırlar.

Sürecek

Bayram Kaya

Zamanı Akıtmak 08

Bu zararsız, nedensiz duran mutasyon süredurum zaman, bir değişmeye karşılık düştüğünde, hemen girişip işlevleşir bir hazır depo zamandır. Yeni durum karşısında, bir tepki, bir tedbir olarak işlemeye başlarlar. Biriken zararsız depo zaman mutan tik değişmelerin, çevre değişmelerine denk düşmeme gibi olasılığı dahi, denk düşme olasılığından daha fazladır. Burada işlev olan, ama değişmeyle özellik kazanmış olan, daha belirleyicidir. Çünkü diğer işlevsiz değişmeler, organizmaya fazladan bir yer zaman ve enerji sarfindan dolayı, organizma tarafından imhası söz konusu da olacaktır.

Şunu tekrar vurgulayayım. Başlangıcın organizesinde çevrenin sunumu içindeki mutasyon ve arzların bölge uzay zaman yakınlık ilişkilerinin bir etkileşmesi olan birilikler aidiyeti içinde yapılanılmalar vardı. Bu simetri yasası gereği, çevre sunumları içindeki biri birlerine yansımali, basit birlik etkileriyken "ilişkilerini korumayı" tutumlaştı. Vücut organ elliklerde ise artık çevrenin sunumu yerine, vücudun kendi vücut içi mutasyon arzlarının sunumundan seçim yapmaktadır. Bu demek değildir ki, insanlara viral yollarla mutasyon bulaşmaları olmuyor.

Organizma içindeki depo zamanların kendi mutan tik değişmeleri önce kendi ile girişirdir. Eğer yeni bir durumu karşılayan depo zamansa kalır. Ya da bir işlev durumun çalışmasına engel olmuyor da, o işlev durum üzerinde, işlevsiz olarak, avara karnak gibi o işlevle sürüp gidiyorsa, buda işlevle birlikte ileri aktarılabilir. Burada şu çelişki vardır. Yararsız bir işlev, en az enerji harcanma ilkesi gereğince vücutta tutulmamalıdır!

Bir otomasyon üretimi olan araba, TV Gibi inorganiklerin zamanını da paketleyip, dilediğiniz bir zamanda, akıtabilirsiniz. Bunun kuantik boyutu da, sizdeki bilgi, proje ve formül, süre zaman konumlamasıdır. Organiklerdeki gibi kalıtım dediğimiz genetik işlevleşmeyi üzerine alamayan yapılar, bir öznel işlev içinde; formül, proje ya da bilgi gibi kuantik yansımalarla oluşabilirlerse, bu da, bu türden yapıların kalıtımlaşması olmaktadır. Bu iki farklı oluşumun inşası ve yapısı birbirine göre farklıdır. Birbirine göre girişirler.

Organizmalar geçmişi ayrıştırır, birleştirir, bir organizeliklerdir. Ki bu o şeyi akılda tutmayı öngörür. Bu sayede bir işlev vücutta yokken bakmışsınız ihtiyaç anında beden hafızası onu sentezlemiştir. Söz gelimi organizmaya göre geçmiş olan, bir başka organik bir et besini, organizma tarafından sindirilip en küçük, et olmayan, bir birim düzeye indirilir. Ve yine bir geçmiş öğrenme bilgisi olan sentezleme ile sindiren organizmanın kendisine özgü, kas ve kan, dokularına, organlarına enerji vs. ye çevrilir. Ama bir araba ve televizyon ve bir ev gibi inşalar, geçmişi çözümlenip sentezleyip çevrimleşemezler. Bu yüzden de, masif inorganik süreçler de, dıştan tamamen müdahale edilerek afinite ilişkilendirilirlerdir. Gelişmeleri için yalın inorganikçi süreçlerin dışında, bir dış etkinin müdahalesi gerekmektedir şimdilik.

Organığın, inorganığe bu hızlı karbonik organize farkı, sürecin çok büyük evrim ve gelişme farkı olmuştur. Bu tür inorganikler, afinite yatkınlığı olan süreç gibi değil de sanki sürece karşı gibi davranırlar. Doygunlaşan ve birleşmeye karşı isteksizlik doğuran süreçler kapsamındadırlar. Bu nedenle girişemezler. Oysa organikler, kısmen hep kontrollü afiniteli yani; az çok, birleşme eğilimi yatkınlığı durumlarla girişen, tamda doyun olmayan davranışlıdırlar. İnorganiklik düzlem dahi, kendisi ile kendisi, H₂ (iki atom hidrojen) ya da O₂ gibi (iki atom oksijen) birleşmeli bulunurlar. Etkileşerek girişen, bu tür bileşimler, inorganik girişimsel birikmeli öğrenmelerdir. Enerji kontrollü süreçtirler.

Bir TV ya da araba, aksamaları etkileşmesi bileşimsel girişmeli değildirler. Depo zaman ortamında, bu yüzden aktif olup çevrimleşemezler. Mevcut çevre koşulu ile hal değişimine de giremezler. Girseler bile; ilkten başlangıç koşullarının tayin edici özelliği, ona bu yolu, daha baştan tıkadığı, şimdiki süren süreçlerle, bu tür çevrimsel girişmenin yollarını kapatmıştır. Başlangıç koşulu sayısız organik ve inorganik bileşmeler içinde, polimerleşen yapılara bu türden girişme yapılaşmasını vermiştir. Anacak inorganikler de, hiç girişmez değildirler. Gerek kendileri, gerek dıştan özel müdahale ve enerji cebri ile amaçlı kullanımlar a amadeler. Atom düzleminde, ilk zaman depolu bellek oluşmaları, enerji valans düzlemlerindedir. Hangi atomun kiminle ne şekil polar bağ kuracağını biliyor olmasıdır.

Oysa organikler bunun tersidir. Başlangıcın pek çok girişmesi içinde kim bilir hangi koşulların girişmesi ile kendisini kodlayışla çevre etkilerine; adaptasyon yanıtını verirler. Organikler İlişki ve organizasyona açık bir zorlu belirlenme ile ve tepkime yatkınlığıyla, yani afinite oluşlarıylan, girişirler. Kontrollü giriştirilirler. Örneğin soluma ihtiyacı ile oksijen hemoglobine doğal afinite eğilimle bağlanırken, dış girişmeli olan bu demir oksijen inorganik düzlemlerli özelliğini organizma içinde de için dışa açılımı yolu ile depo zamanı süreçleyebilmektedir. Oysa bir enzimin inşası, geçmiş depo zaman kopyası olarak, kontrollü enerji uygulama sürenli ile yapılaşır.

Depo süreçler, kendi üzerlerine yansıyan, kendi üzerlerine, kendilerinin etkilerini hep taşırlar. Örneğin takribi her on milyon molekül deniz suyu içinde bir tanesi, kendilik H ve -OH iyonlara ayrılmışlardır. Bu durum suyu; etkin bir tepkime ortamına sokan, süreç yapar. Yani suyun asidik ve bazik olma gibi, iyonlara ayrışma, birleşme özelliğini çevreye dayatır.

İyonlaşma, geçmiş zamanın, yani bir mol suyun, birleşme sürecinin, tekrar çözümlenerek tersinmesidir. Yani bir mol suyun git, devinmesidir. Birleşme de, tekrardan iyonlaşmayla çözümlen bir mol suyun gel yansımasıdır. Yani öğrenme sürecinin tekrarıdır, pratiğidir, fantezi ve kurgusudur. Çözümlen eylem gel hareketi ile tekrar bir mol suya dönüşür. Bu gel git hem kendi üzerine yansıyan otomatik süreçtir, hem de çevreye yansıyan, çevrenin asit baz giriştirme PH'sını değiştiren, etki yansımadır.

Sürecek

Bayram Kaya

Zamanı Akıtmak 09

Bu yüzden şartları ortadan kalktığı halde, yüzlerce organ ve süreçlere denk düşen, işlev ilişkiler, canlılarda, kalıtsal bir tekrarla güdük olarak devam edebilmektedir. Örneğin insan ceninlerinin, solungaç evreli, postlu kılınmalı vs. aşamaları; bu bağlamda belirip yok olan, anı süreçleridir.

Yani çevrenin, çevre arzının içinde olmadığı için şimdilerde süreçleşemediği kimi olgu ve olayları organizmalar öğrenme yolu ile hayati bazda süreçliye bilmektedirler. Nasıl bir duvarcı ustası, örülen taş duvar blokları arasındaki boşluklara, uygun olacak moloz taşı çevresindeki taşlar içinde en uygun olanını boşluğa sınıyıp çıkarma denemesi yaparak bulursa; deneyler de, uygun malzeme ile uygun çevre şartlarını giriştiren faaliyeti ortaya çıkarma işidir. Bu yüzden evrimsel devinim, yani seçimler var. Yine, doymamışlığın devinmesi var. Yeni mutasyonlarla girişmeler vardır.

İnorganik kimi pek çok süreç, kendi çevrimi dışındaki etkileşimlere; doyumluk birleşmesinden ötürü kapanmıştır. Böyle olmasa idi, oksijen yeryüzündeki hiç bir birleşmelere izin vermeyecek şekilde oksitleme yapardı. Yani tüm bileşimleri de anında parçalardı.

Sizin inorganiklerden mamul depoladığınız teknik ve teknolojiler, projeye göre, en son sahne aldığı, zamanın durduğu aktüel durumu ile ve birden ve birlikte, plastik olmayacak, kütleli bir akışla akarlar. Akışın içine, kendisinin oluşturulduğu zaman sürecini de kattığı apaçıktır. Tabiri caizse, bir kese kâğıdından yapılmış bir pakette; söz gelimi bir araba üretim aşamasında 78 ayrı üretim alanında bitmiş olsun. Böyle bitştirilen araba, yine üretimine göre fabrika otomasyon zamanına göre, çok daha kısa bir sürede, paket içinde, birden bire, kaynaşmış zaman olarak dökülür. Bu, patlamış mısırın bütün donmuş zamanı ile paketten dökülmesi gibidir.

Burada birkaç paradoks belirir. Depo belirmeler, ya kızak hareketlerle, ya da yuvarlanan düşen, dönen hareketlerle akarlar. Bunların tümü bir devinmenin belirip biçimidir. Yani donmuş zamanın, uzamlar boyunca akışı ile şimdiki halin süpürüş durumudurlar.

Paket içi akışta zaman, kızak hareketlerle, ya; ilk giren son çıkar olacaktır. Ki çekmece sürgü hareketi ile böyle, kayarak çıkarlar. Ya da, ilk giren, ilk çıkar olacaktır. Ki, iki kapılı (lineer zaman boyutlu) tek yön ve ileri hız devinimli süreçtirler. Bir kapıdan giren, ilk taraf, diğer kapıdan da ilk çıkar. Tabi yuvarlanma dönme devinmesi yapmadığı sürece bu böyledir. Geri kayan, çekmece hareketleri, bir zamansal geri çözülme değildirler. Lineer olmadıkları takdirde, devrilen süreçlerdir. Yazın kış olması gibi.

Aynı düzlemde olan, iç içe olan süren hareketlerin, sürat azaltıp, sürat artırmalarıdır. Bir nevi doğum hareketidirler. Doğum hareketi, aynı zaman başlangıçlı, süredurumların, kendi içindeki başlayan, duran süreçlerin tezahürüdürler. Dış zamandan çok, iç zamanın sirkülasyonudurlar. Olgu kendi iç öz gücünü yine kendi iç olayının benzer kopyasını, ya da yabancı bir dâhiliyeyi, kendi iç basınç itmesi ile atılacaktır. Doğum hareketi, paket zamanı, sürtünen hız artması oranı ile kaydırır.

Tersinir süreçler bir fermuar hareketi gibi iseler de zaman daima ileri akar. Neden? Fermuar ileri doğru kapanırken farklı zamanlı, uzaylar bitştirirler yeni konum yaratırlar. Yani her oluşma, olgu ve olayın kendisidirler, ileri akıştırlar. Yani akışın önünde akışın kendisinden önce, alması gereken bir yol yoktur. Palet hareketi gibi uzay ve mekân, olaylar üzerine; sarılıp, bükülüp, katlanan helezonlar, yani vida dönmeli yansıma

belirmesi yaparlar.

Bitişik uzaylar, fermuar hareketi ile açılırken (tersinirken) dahi tersinmenin kendisi bir olay olarak meydana gelmiş olacağı için, zaman ileri akacaktır. Yani bu şu demek; siz, zamanı geriye de götürseniz dahi; tekrardan, dünyayı o ilk akkor halinde getirerek ısıtamayacaksınız. Çünkü fermuar açma kapanma süreleri (devinimleri) boyunca, enerji kayıplarıyla ileri doğru olan olaylarla akıp; başlangıç, koşullarından sıyrılmış olacaktırlar.

Başlangıç koşulları, enerjinin dönüşmesi ile bir kısım enerjisini entropik süreçlerle dönüştürür. Ve başlangıçtaki potansiyel çok azda olsa yiteneğinden, başlangıç koşulu olmaktan çıkar. Olay; çevresinde sarmal hareketle, bir öğrenme, bir alışma, eğilim, yatkınlaşma, bilgileşme kuant durumuna geçer. Ki, hareketin bir kısım kütlesi, enerji kuantı olarak sizde hatırlamayı yansılar. Ve yine bir kısım enerji olayların ileri süreç enerji koşuluna, yani iç doğuma itişim devinimi verirler. Yani Dünya'yı ısıtacak başlangıç koşulu yoktur. Ancak hariç bir güç eklenirse, bu akkor oluş mümkün olabilir.

Termodinamiğin yasasına göre bir akış ve akıtılış, yüzde yüz verime dönemeyeceğinden, başlangıç koşulunun bir kısmı, ilk hali ile kalamayıp verimsiz kullanılmaz olacaktır. Bu yüzden olgu hem başlangıç koşullarına dönemeyecektir. Hem de kendiliğinden önceki aynı süreç etkiyi gösteremeyecektir. Çevrede girişme ile daima ilk enerjisini bir miktar kaybeder, yani bunu başka enerji kuantlarına dönüşerek olgu ve olaylar daima küçük parçalara devinir. Tersinmez olacaktır. Organikler, içteki tersinir süreçlere uygulanan dış enerjiyi, kendi kapalılıklarıyla, dıştan ithal ederek, bu enerjiyi kullanan santral süreçtirler.

O halde fermuar hareketi nedir. Farklı ileri zaman koşullarında, benzeşen hareketlerle; tekrarı hareketlerle, hem kinetik enerji depolar. Hem kinetik enerji boşaltırlar. Bir tür kinetik depo enerjiyi kullanmaktır. Tıpkı bir taşı, her düşürme ile enerji boşaltıp, taşı tekrar kaldırıp enerji depolatıp, yani kinetik enerjisini yükletip, ayağınıza düşürmek gibi. Alışma, öğrenme, yatkınlaşma hareketlerdir bunlar.

Sürecek

Bayram Kaya

Zamanı Akıtmak 10

Dünya'mız bu türden anlamalara varmamızın yolunu engeller. Mantiğımızın Dünya patentli olması, düşünmeyi sınırlayan damgasını böylesi biçimde vurması, bizim anlama yeteneğimizi bu şekilde kılar. Bu damga, analiz sentez yapabilmemizin sınırlı ölçüde çözümleşiçi olmasının zorlanmasıdır. Dünya, kendi içinde olayları ile kapalı ve sınırlı olmasından ötürü ve kendi seçme ayıklama filtresinden ötürü, mantığımızın bu girişmelerle başka türlü düşünmesinin önünü, daha baştan tıkamıştır. Tıpkı platinin, altının tepkimeye zorlanan isteksiz oluşunun bir uzay zaman boyutu ile aşılip geride kalmış olmasıyla tıkanması gibi. Bir özellik kazanmışlardır. Dünya başlangıç koşulu ile yeterince sıkışmıştır. Enerjisini dönüştürmüş, bu günkü süren enerji devinim formlarına giriştirmiştir.

Bir TV. Ya da araba depo ortamında bu yüzden çevrimleşemez, hal değişi minede giremez Girse bile; başlangıç koşullarının tayin ediciliği, ona bu yolu, daha baştan aldığı, şimdiki süren süreçlerle, bu tür çevrimsel girişmenin yollarını kapatmıştır. Söz gelimi bir sacın erimesi için 180 derece çevre sıcaklığı, ya da bir demirin eriyip şekil alması için 1500- 2000 derece çevre sıcaklığı artık yoktur. Sadece olay bu erime sıcaklığı ile süreçleşmeyecek ama bu da sürecin bir girişenidir.

Anacak Dünya'nın evrimi, bu sıcaklık koşulunu yitirmiş olan durumlara da, bunu hiç girişmez de kılmamıştır. Sadece kendi kendine organize olabilmenin bir unsur elemanı olmayı yasaklamıştır. Siz, dıştan özel bir müdahale ve enerji cebri ile olayları, amaçlı ve güdümlü kullanım için rahatlıkla yatkinlaştırmaktasınız. Organikler de durum bunun tersidir. Organiklerde girişmeler başlangıcın ne türden bir olumsuzluğu ile belirlenmişlerse öyle yollarına devam etmişlerdir. İnsanın bin bir hesap kitaplarla, bir olaya dıştan sağlayacağı nedensel ortam olma etkime özellik şartlarını, organizmalar çeşitli yollardan kontrollü olarak, kendi iç işleyiş düzenleri ile başarmaktadırlar.

Türkçemizde güzel bir söz vardır; "kervan yolda dizilir" diye. İşte bu rast gele girişmeler, tıpkı soğukta organığın kılınması ve sıcak alanlarda da, organığın kılını dökmesi gibi çevresel adaptasyonla girişirler. Gayet amaçlı bir uyumlaşma diye anlayacağımız girişmeleri ortaya koyarlar. İlişki ve organizasyona açık bir belirlenmiş şekli olan tepkime yatkinlığı (afinite) ile böylece süreçleşmekte. Bir gelişmeyi, bir olgu ve olayı süreçleşmek için söz gelimi o girişme illa 30 derece sıcaklığı öngörmez. O olayın nesnesi, 30 derecelik bir sıcaklık özelliğini taşıyor olmasından ötürüdür ki gelişmeler seçiciliğini bu özelliğin çekimleşmesi ile belirlemiş, bir olaylar ardı arda dizilimi sürecidirler.

Bu yüzden ortamın zorlayıcı şartları ortadan kalktığı halde, yüzlerce böylesi zorlayıcı süreçlere denk düşen organ ve işlev ilişkiler, canlılarda, kalıtsal bir tekrarla güdük olarak devam edebilmektedir. Ve evrim devinimi, yani seçim, bu doymamışlığın devinmesidir. Doymamışlığın etkinleşmesi iledir ki mutasyonlarla girişme vardır. İnorganik kimi süreçler, kendi çevrimleri dışındaki, kimi etkileşmelere doymunluk birleşmesinden ötürü kapanmıştır.

İnorganik inşaları, sizin depoladığınız sürece göre, en son sahne aldıkları halleri olan aktüel durumları ile birden ve yekpare olarak birlikte, plastik olmayan, kütleli bir akışla akarlar. Bu akışlar içlerine kendini oluştukları süreçleri de kattıkları, apaçıktır. Tabiri caizse kese kâğıdından (üretim alanında) araba birden, kaynaşmış zaman olarak dökülür. Yukarıda belirtildiği gibi araba kendi geçmiş aidi süreçlerinin analiz ve sentezini yapamazlar. Bunun böyle olmasının önü baştan kesilmiştir. Girişen etkileştiren Evren ve özelde Dünya'nın kendilik aşaması koşullarıyla ki, bunun böyle olmasının, bu türden özellikli gelişmeli akaçlanmanın tıkanmış olmasındandır. Tıpkı platinin altının

tepkimeye zor isteksizliği gibi.

Bu çevresel başlangıç durumlarının aşama aşama düşmesi, aynı zamanda da; inorganiklerin, partikül (bölekçik) düzeylerinden masifleşmiş hale geçişlerindeki zamanlarının da bir özelliğidir. Daha doğrusu, böyle olduğu için bir arabanın depolanmış boşaltımı da, arabanın birden bitmiş, bütün süreçleri ile aniden dökülüşüdürler. Arabanın, birden ortaya çıkışıdır. Sonuçta, geçmişteki inşa, bilgisi ile olgu ve olay devinimleri; yani zaman; depolanır ve akıtılır.

Zamanı kendi sırasına göre akıtabilir miyiz? Tüm mesele budur. Zamanı sırasına göre akıtmak zaten, dışarıdan düzenlenebilir oluşunda, bir zorunlu sonucudur. Çünkü masifliğin en belirgin özelliği, bir durumunu kolayca değiştirmeye kendisi istekli değildir. Bunun içindir ki inorganikler, pasif ve mekanik etkilerle ya da öznel etkilerle değişirler. Bunun nedeni de; 1-Değişen zaman ve zeminin çevre koşullarıdır. 2-Yine varlık ve olayların kesikli, çelişkili sürekliliğidir. 3-Organikleri kendi doymamışlık nedenlerini süreçleşip kendilerini değiştirmeye zorlarken, doymamışlık metalik ya da inorganiklerin süreç evrilmesini, hemen hemen hiç destekler değildirler. Su gibi akışkanlar hal değişim geçişleri gösterirler. Organikler iç süreçlerini, inorganiklere göre daha iyi yansıtırlar. Bu da hatırlama, hızını ortaya koyar.

İnorganikler, geçmişlerinin kendi üzerlerinde taşınan kısımlarının, çoğaltıcı inşalarını yapamazlar. Tepkileri, hal değiştirmelerinden ve bazı karışım ve filizleri oluştur olmaktan, pek pek öte gidemez. Yani inorganikler değiştirmelerine uygun, iç çevre, zaman ve zeminlerini kendileri yaratamazlar. Yani çevrelerine pasif uyucudurlar. Çevreleri onları güder. İnorganikler çevreyle girişmelerinde sürekli ve kesikli biçimde, kaos alanları yaratamazlar.

Bunlar karmaşık devinimli karbonik organizeler gibi olmayan yapılardır. Bu da bunların organizeli ilişkişel düzende olamamalarının verimsizliğidir. Yani, demir hep demir atomlarının, yığılan bir birikiş girişmesi ile sınırlı yeteneği ve organiklere göre sığ ilişki biçimini ortaya koymalarıdır. Ya da, beş on çeşit metallerle kaynaşık filiz oluşturma aşamasını geçemeyen, primitif organize ve düzenlenme zaman paketleridirler. Bu da enerjiyi düzenli kullanıp, akıtamamalarından kaynaklanır.

Sürecek

Bayram Kaya

Zamanı Akıtmak 11

İçimizdeki zaman, bizden önceki zamandırlar. Yani bir çeşit bizim yazılımımızdırlar. Nasıl davranıp, ne işi, ne sıra ve ne zamanda, ne malzeme ile yapılacağını hıfz etmişler. Birike birike hıfz etmişler. Bu yüzden, bilirler, kavrarlar, tahmin ederler, hayal ederler, kurgularlar, kontrolsüzlüklerin ve la şuur durumlarının, birden bire bilmelerin ve ilhamların; yansımaları zemin alanlarıdır.

Yeni zamanlar, geçmişlere eklenir. Yeni geçmiş üzerine referansla devinir. Yeni olan geçmiş zamana değin işçi menlik davranışlarını bilir. Yeni geçmişe dek bilir oluş tecrübelerini, yeni zamanın ve yeni olgunun yeni olayları olaraktan, süreçler üzerine koyarlar. Geçmiş, bizim içimizdeki metabolizmanın, organların, hücrenin vs nin, bazal düzlemidir. Organ ve organ ellerin geçmişin birikimleridir. Otomatik ve işlev gen inşadırlar.

İkinci olaraktan da geçmişler; öznelliklerin, bazal süreçlerden ayrılmasıyla, organiklerde temelleşerek örülmenin fosilidir. Duygu ve hayallerimizin fantezileşmesidirler. Bu örülme ilen; bazal metabolizma değerimiz belli bir seviyede vücut sıcaklığı olaraktan korunmuştur. Ve bu korunmanın bilgi beceri ve donanım devinmesi hala sürmektedir. Bizdeki daha biz doğmadan dış dünyayı biliyormuş gibi donanımlardan doğar olmamızı, bizden önceki zamanlara denk inşaların bizdeki devam eder oluşları, atalarla geçmiş zamanların bize aktarılan imgeleşmesidir.

Geçmişler ileri akışlı zamanımıza referans noktası olurlar. İçimizdeki zamanı durmuş süreçler dış dünyanın bize göre bir modellemesidirler. İçteki geçmişlerimiz zamanın akışıyla birçok durumlarımızı içgüdü olaraktan belirlerler. Yani iç süreçler bu içimizdeki donmuş zaman olan; önceden bilmeyi, Ya da önceden öğrenme olaraktan, duygu olaraktan, beyne yansıtır. Örneğin içimizdeki geçmiş zamanın bir unsuruda cinselliği beyne, aşk olarak yansıtıran bir plastik durumdur. Cinselliğimizin sosyalleşmeye yansımalarıdır. Buradaki sosyalleşme de karşı tarafın nazı da etkindir.

Yeni zamanlar, yarınların geçmişidirler. Yani yarınlar; izafi zaman zeminle, geçmişimizi, şimdimizi ve geleceğin kurgu ve düşüncelerden hareketle, olgu ve olayların kuantıdırlar (paketçilerdir) . Yarınlar, trilyonlarca kere, trilyon kez, zaman süredurum, etkileşme girişimleri birliğidirler. Bunun içindir ki, süreklidirler ve bütünsel bir zeminle, süre akışı gibi algılanır olmaktadır.

Zaman

Dünü yaşamadım desem
Gerektiği kadar içimde.
Bir düşünsem bulacağım
İlhamlarım sızladı
Şimdi Deli Dumrul'um.

Günahlarım kadardan
Birazcık fazlası sevabım
Ya Rab bir anına yandım
Faz ile geçmişe cevabım

Gün gelmiştir, belirir şimdi
Özlemler geçmiş içinde
Takılırım Herst'e, Markoni'ye
Kirşof'la televizyon, işimdi.

Sevdaya düşerim
Geçmişler içimde
Hayalini seçerim
Başka başka biçimde
Dünlerim şimdi ile geçimde

Zaman ve süredurumlarım
Sanki dönerek ilerleyen teker
Faz faklarımdır devinir
Beni, ileri geri çeker

Faz farkı tersinmemdir deliriş
Olgular oluşlar algımı şaşırır
Mantıki düzenliliğe gelir
Olamlar belirsizlik ve belirir.

17.01.2009 Bayram Kaya

Sürecek

Bayram Kaya

Zamanı Akıtmak 12

Böylesi süreçler, iç zaman, paketçiklerinin (geçmişin) en az boyutla saklanmasıdır. Bunu işlev ve devinim olarak organizmalar üretir. Geçmişin, büyük boyutla saklanması, daha çok enerji tüketim harcanmasıdır. Bu tüketim, daha çok dışa bağımlılık demektir. Evrensel ilke, en az enerji ile en kısa yoldan, iş üretme ilkesine göre davranmaktır. Bu, işlevlilikle organeller, kendi zaman zeminiyle, yani geçmişleriyle, fondan kopmuşlardır (ilkelerle ortamdaki belirlemek, kendisini ortamdaki ayırt etmektir) .

Fondan kopuş demek, kendisi içinde bir kapalı devre düzenlenişle, dışarıdan enerji ve enformasyon (yansıma) transferleri yapan ve dışarıya da enformasyon, düzensizlik ihraç eden bir sınırlılıktır. Organikler, bir zar çevrenle, iç ve dış, ayırımını yapabilen süreçleşmeler zamanıdır. Olabildiğince az, dış dünya ilkesinin sonucu bireyleşebilmişlerdir.

Bu nedenle, küçük paketler içinde, olay, olgu geçmişlerini saklayacaklardır. Organizmanın büyümesi organeller işbirliğinin bir zorunluluğudur. Aynı zamanda büyüme, ekstra bir enerji harcanmasıdır.

Büyüme organizmayı özellikle insan türü organizmaları, toplum düzeyine getirmiştir. Ama bunu da sağlayışı ölümü göze alma pahasıdır. Ölümsüz olan bir hücreli organizma, büyümekle ölümü sırtlanmıştır. Geçmişinin ileri yön akışını küçük sağlayabilmek için de partikül molekül olarak (gen-döl) olarak, eşey imleme sürerliliği ile kesikli sürekli olarak ölümsüzlüğe tekrardan süreçleşmiştir. Sorununu şimdilik böyle aşmıştır. Toprakta dahi protein kılıf olarak kalabildiği sürece, uyanır dirilirdir. Ne var ki bu kez de, böyle binlerce yıl sonra uyanan bir tohum, zamanı değişmiş bir uyumsuzluğa düşmekten de, kurtulamaz.

Okura bir hafıza tazeleme olarak şunu hatırlatayım, bakteri ve viral organizmalar (bir hücreli) düzleminde, yani bir hücrelilikte, ölüm yoktur. Bir vücut, bölünerek çoğalır gider. Ölüm çok hücreliliğe evrilikle, bir hücrelilikten çok çok daha fazla bir hayati devinim kazanmıştır. Ancak kazancın maliyeti kaçınılmaz bir ölümdür. Organize olan varlıklar, büyür ve ölürler. Ölüm bir anlamda büyümenin kaçınılmaz zorunlu sonucudur.

Büyüme zorunlu olarak ilişkilerini taşıyamaz olacaktır. Sistemin denetimi koşulu ve ilişkilerin sınırlanması koşulu ile büyümenin nicelenmesi çatışır. Organizma sistemi iletişen geri beslemeli bir ilişkilenmeli bağıntılıdır. Taşınamaz bir uzay zaman birikmesi, ilişkilerin çökmesi ile dağılır. Canlı süreçler de ölür. Kansereleşme bir yanı ile organizmanın ölümüne, organizmanın cevap arayışı gibidir, bu; uzun süreçlerin sonunda ancak, cevabı olacak bir sonuçlanmadır. Yani sistemin sağa sola yalpalayan dalgalanmasıdır. Ölüm, bizim birey dünyamızda kıyametler koparsa da, var oluşun sürekliliğinde bir adım atabilmenin ön evrelerindedir. Elbet bir gün istikrarı (simetriyi) kuracaktır.

Bakmayın siz; 'Dünyada ölümden başkası yalan' denişlere. Bunlar, içinde akılcı bağ düşüncesi olmayan, sırf o anın insan duygularına hitap eden, tek yanlı söylemlerdir. Ve müziğin de yineleyici, öğrenmesi içindeki, etkili, tekrarlı basıncından ötürü de, bizi de tek yanlı bir promil yapar şekilde hayali etkiler bırakmasına, gevşemeyiniz. Çünkü sürçte, bir şekilde oluşla süreklilik esastır.

Varlık (varlığınız) olmadan, ölümün bir anlamı var mıdır? Ya da ölüm olmadan, varlığınızın bir anlamı var mıdır? Veya siz; 15. yaşınızın ölümünü yaşamadan, 60. yaş varlığınız içinde olabilir misiniz? Yeri boşaltılmayan bir şeyin yerini alabilir misiniz? İşte bunları kurallarıyla ölüm belirliyor. Ölüm ileriye doğru varlığa zaman mekân açan bir

boyuttur. Değilse evrenden, meydandan, elini eteğini ekiiş değildir. Bir zarflanma, bir boyutlanmanın işlevleş ilmesidir. Kalıp işlevin terkidir.

Sürecek

Bayram Kaya

Zamanı Akıtmak 13

Görülüyor ki ölüm de zamanın kendisidir. Ölüm bir varlıktır. Ölüm bir değişme ve gelişmedir. Siz bir zamanınızı öldürmese idiniz, doğuran zamanınızla yeni bir çocuk ortaya çıkar mıydı?

Doğmayanın (varlığın) ölümü olmadığı gibi, ölmeyenin (zamanın, varlığın devinmenin de) doğumu da olamazdı.

Zamanın (yani bir kısmı geçmiş olan dünkü sürçlerin, söz gelimi; devrilen araba ölümlerinin, maden de ölenlerin, terör baskınlarının, denize girmenin, acıkmanın, ağlamanın, vs nin) geçip gitmesi (ölümü) olmasa idi; yeni zaman olan bu gün olur muydu? Yani yeni zamanınız olan, Olgu ve olaylarınız olan bu günkü günde de; Ankara'dan İstanbul'a gitmeniz gibi, başbakanın liderlere görüşme mektubu göndermesi gibi, Türk savaş uçaklarının Kuzey Irak semalarında olması vs gibi yeni süreçlerle yeni doğumlar, yeni olgu ve olaylar olur muydu?

Ölüm; zamanın, varlığın, var oluşların, halden hale geçen, birbirinin yerini alan, süreçlerin kesikli ve sürekli olmasının, bir ve aynı olan gelişmiş belirişleri değil midirler?

Ya da söyle söyleyelim. Varlıklar da, ölüm de, zaman da bir birbirinin yerini alan, birbiri ile biri birine göre yer değiştiren olgulardır. Bunları, olayların süre gelen ve görünen bir yüzü yolduğunu bilememektir. Yani; varlık=ölüm=zaman=devinim= enerjinin aynı şey olduğunu bilememenin, birini (ölümü) diğerine (yaşamaya) tehdit eder algı olduğu sanma yanılmasından başka hiç bir şey değildir.

'Dünyada ölümden başkası yalan' bilgisini bilir olmanın, bunu, gerçek sanışınızdaki bilmezliğin soyutlaması ile insanın üreteceği hiç bir şey yoktur. Bunu böyle kavramakla, ne kurbağanın başkalaşımını açıklar olabilirsiniz, ne uzaya gidecek düşünmenin kırıntısını çıkarırsınız! Ne de başlangıç evrenin neye benzediğinin bir fotoğrafını bile çekemezsiniz.

Peki, bunları birbirinden ayırmadan, varlık=zaman=devinim dönüşlü değişken olan, aynı varlığın, aynı olgunun, aynı olayların, aynı devinimin ve aynı zamanın bir ve aynı değişen yüzü olduğunu bilmek, bize uzaya gitmenin yeteneğini ve erken evreni fotoğraflar olmamızın vs nin yeteneğini, sağlar mıdır?

Elbette, zaten öyle olduğu için bugün uzaydayız. Ya da öyle olduğu bilindiği için İsviçre'de yer altında CERN deneyleri ile teşriki mesai yapmaktayız, değil mi? Soyutlanmış ilişkilerinden koparılmış bir 'Dünya'da ölümden başkası yalanın' laboratuvar deneyleri yapılabilir mi?

Söz gelimi; ölümün bir var oluş, varoluşun da bir ölüm olduğu bilindiği içindir ki; böyle olduğu içindir ki, insanlar bir 'araka (arta) alan ışıması' söyleyip, bununda keşfini yapıp, bigbengin resimlenmesi oluşturulmaktadır.

Bütün zamanlar ister özel bağıntılı (ilişkilikli-aitlik) zamanlar olsun, ister genel bağıntılı (iliş kinlikli-aitlik) zamanlar olsunlar; hep içlerinde sürekli ve kesikli, tanecikli ve boşluklu bir ÖLÜ zamanlar ya da FOSİL ZAMANLAR taşırlar. İşte her doğum, bu ÖLÜ (FOSİL) zamanlarla nedensel ilişkilikli olarak doğarlar. Her doğum yeni bir çevrenin oluşmasına katkıdır ve katkın olduğu çevre ile tekrardan girişmektir. Yeni nicelimler ortaya koymaktır. Sanırım bu kadar bir özel ayrıntıya girişmek yeterlidir.

Organik zemin ve zaman düzlemleri, geçmişlerine adım adım sırayla ilişkilenmiş

organizelerdir. Her ilişkileniş, o ilişkilenişten biraz daha büyük bir işlevdir. İşlev: tam olanın biraz fazlası olandır, yani $11=2,000001$ gibidir. Bu küsurat, ilişkiler kuruldukça var olan işlevdirler. İlişkiler ayrılınca, organize parçalar ortada dururken, işlev durum yok olur. Organizelilikler yeni işlevi kurgulamazlar. Organize olanlar içinde kusur olarak ortaya çıkan gariplikler vardır. Bu garip belirirlerin arasındaki dış ve iç etkilere cevap olanlar, sözgelimi kıllanma yağlanma gibi olanlar, seçilirler, ya da işlevli kılınırlar.

Ne var ki bu organize (organize olmanın) "durum işlev" sonucu olan belirmeleri, ya elenir ya da, uzun sürede bir kullanım yararına dönüşme ile bu durumlar da, aşılır. Hücreler kendi içlerinde oluşan düzensizlikleri, dışarıya atık olarak ihraç ederler. Çok hücreliye geçişle atıklar, hücreler içi özümlemelerin, işlemler geçmişine dek en ufak ayrıntılarının iz sinyallerini taşırlar. Bu sinyal izlerini sanki bir kayıt cihazıymış gibi üzerlerinde taşıyan atıklar, hücrenin dışına bırakılırken, artık hücreler arası sıvıya bırakılır, olacaktılar.

Hücreler arasına boşaltım baş edilmesi gereken yepyeni bir sorundu. Atıkların sinyal taşıma özelliği, zamanla uyarıcı bir hormon olarak kullanmak; organizmanın, bu kusuru aşmak için yararlandığı bir yararlandırıcı bir sonuç olacaktı. Atıktan doğan kusur, atığın sinyal taşır olma özelliği basıncından ötürü organizma bu kusuru, iletişim yararına dönüşmüştü. Tıpkı su ortamı ilişkilerinden kopan solungaç işlevinin, karada yaşayan varlıklarda işlevsizleşen solungaçların, akciğer fonksiyonelliğine dönüşmesi gibi. Yeni ilişki girişmesi, uzun süreler içinde yeni yüklenmeleri, istikrarı, o organizmaya üslendirirdir.

Organik varlıklar, kendi iç süredurumları içinde aktarımlardan aldıkları geçmişleri, adım adım; hem çözerler, hem birleştirirler. Bu fermuar harekettir. Her organel ya da enzimatik süreçler bir geçmiş zaman aktarımı olan işlev durumlarıdır. Donmuş ya da durmuş zaman işlev kalıplarıdır. Özellikle işlev görevlerini yaparlarken, analiz sentez türü, dağılıp, birleşir süreçlerden yaparlar. Örneğin; ortamı bazik ve asidik alan değişmelerine götürerek bu ayırmalı ve birleştirmeli özümleme süreçlerini oluştururlar. Saniyenin bilmem kaçta kaçı sürelerde yüzlerce farklı tepkimeleri kontrollü olarak gerçeklerler.

Sürecek

Bayram Kaya

Zamanı Akıtmak 14

Ki bu özümleme faaliyetlerinin hızı, o organizmanın ömrü ile de ilişkilidir. Yani özümleme hızları varlığın ömrünü belirler ki, bu da ayrı bir konudur.

Oysa inorganik oluşumlar, geçmişlerini kah sırayla kah yan yana, kah yumak gibi üzerlerine sararlarsa da, bunları parçalara ayırıp birleştirememekle, bunları okuyamamakla, bunların çözümünü yansıtamayışlarıyla, inorganığın; organiklerden ayrılan, belirgin özelliği olurlar.

Bu türden aktarımlı geçmişleri taşır olmak, organik varlıklarda, özellikle hayvan ve insanlar âleminde, yaşanan özel bir coğrafyanın, topografya ve iklimsel özelliklerini taşımak gibidir. Bu hem en iyi uyum iken, değişen çevre karşısında da şaşkın olmanın, ne yapar olacağı bilememenin, ayak bağı olmasıdır. Dezavantaj olmasıdır. Bunlar, biyolojik kazanımlarınızı ve sosyolojik gensel geçişimleri de üslenirler.

Biyolojik gen ve sosyal geçişen sosyal gensel (gelenekçi, görenekçi, totemci, tabiiyetçi, aitçi, ilişkin dikli, bağıntılıcı) öğrenmeler; kişilerin bir arada olmaları girişmelerindeki sürtüşmelerin, farklı farklı akan kişi zamanlarını oluşturacaktır. Bu farklı akışlar, ödevleşen ve görevleşen sosyalci üslenmelerde ilişkilleşme güçlüğü, ilişkin diklik farklılığı olacağı gibi bir yatkınlığın bir yeteneğin, bir uzolumun belirişi de olacaktır.

İnançsal zeminde birleşen, bir arada olan sosyal gruplar, cemaat ve etnik yapılarda bu mini minnacık birazcık ayrı akan zaman süreçleri; farklı duygular ya da aynı duygu ve anlayışlarınız, sosyal ilişkilerin dayanıklı olmasını sağlayacağı gibi girişmelerin, dayanıksız olmasını da dayatırlar.

Hiçbir varlık zamandan ve zamanın etkilerinden ve zamanın öldürmesinden kurtulmuş değildir. Zaman; varlığın, varoluş ve devinim biçimidir. Esasen de zamandan kurtulamazsınız. Çünkü zaman varlıktan ayrı bir şey değildir. Varlığın kendisidir. Yani zamanın kendisi varlıktır, varlığın kendisi devinimdir. Kendi üzerindeki iç zamanlı devinimlerinden kaynaklı faz farkı bize som varlık ve enerji varlık olarak algılanan iki zaman görünüm arasında olanca olanaklar sunarlar. Bu giderek masif (geçmiş) varlık biçimli ama akan dural enerji (korunan ilişkileriyle) alanı zarfında da görünür.

Faz farkı, saf enerjiden yaratılışla sürekli foton, elektron vs. gibi parçacıkların yaratılış yok edilişleri esnasındaki oluşlardan kaynaklanır. Yine bir parçacığın aynı grup elemanlarının kendi içinde çarpışmalı enerji aktarımı ve enerji azalmasına dayalı geçişmelerden kaynaklanır. Diğer grupların yaratılışlarına göre, zaman ve zemince devinim önceliği olmasından ya da zaman önceliği olarak, belirmiş olmaları bu faz farkını oluşturur. Ve akıl almaz ölçek derecedeki, kendi niceliğindeki küsuratı kadar enerji transferini, kendi iç dış çevresinde; dış uzay, uzam, çekim enerjisi olarak transfer edebilmiş olmasından kaynaklanır.

Bir sonraki parçacık ve partikül artık ilişkiye girebileceği bir geçmiş zaman alanı bulmuştur. Varlık, devinimdir. Ancak; zaman, devinim, girişme gibi kuantların saf enerji den yaratılış ve yok oluş süreçleri, bu şimdiki devinim ve zamanlar alanı ile bilinip, anlaşılır olması, mümkün olmaz. Olaylarda mini minicik küsuratlı ısı kaybı farklılaşması; önce parçacıkların varlaşan yoklaşan enerji düzlemi ile gerçekleşti. Yok, olan enerji bir uzam alan ve dış alan gibi etkenle davranıp, varlığa etkileşen süreçler olmalıydı. Bu tıpkı, bobin enerjisinin dıştan kendisine bir e.m.k indüklemesi gibi bir akılda canlandırılır zaman süreçli, şey durumlarıdır (varoluş durumlarıdır) . Varlığın devinimi zorunlu olmuştur. Zaten enerji bir salt devinimken, partiküllerin birbirine çarpmaları ile birbirine ısı enerjisi aktarmalarının yolu açıldı. Isılan parçacıkla, ısıveren de, birbirine göre;

zaman zemin devinmesi farklılaştı. Böylece partiküllerde ortaya çıkan ısı enerjileri farklılaşması da devinimleri, frenli süreçleşen bir zaman akış farklarını girişirdi.

Böylesi alan boyut, değişmesinin birinci durumu ortaya çıktığında, artık ikinci zaman akış durumu, ilkinine göre çok farklı bir düzlem zaman, devinim akışı olmuştur. Parçalanmış zamanla, zamanlar birbirinin içine akmıştır. Bir insanın Ali olarak görmeniz, o insanı salt insan olması özelliklerinden azade etmez. Yine o insanı erkek olarak, kel olarak; uzun, kısa olarak görmeniz, o insana, insan olma özellik ve devinmelerini yitirtmez. Sadece siz, bir insanın salt bütün belirilmiş halini, belli ve sınırlanmış özelliklerinden hareket ederek görüp; onu, koluydu, başıydı, gövdesiydi gibi bütünsel devinimini, bütünsel girişenli zamanını siz, parça parça anlamaya çalışıyorsunuz o kadar. Mantık işletişimiz böyle.

Tanınacak olayı sadece bilinirliklerle sınırlarız. Olguların bütün belirlişli zaman, devinim, sıcaklık, alan, elektriksel yük, alanlar girişmesi vs. türünden algılamalarımızla o şeyler bilinir, anlaşılır hale getirilir. Parçaların anlaşılması esastan bir yoruma götürülmez ise bu kez de parçanın tanımını bütünü, büsbütün anlaşılmaz kılar. Yani kabaca şöyle, ilk bir foton ısı devinme zamanının bir kısmını, zaten kendisi küsurat olan (kesikli, tanecikli sürekli, boşluklu dalga girişenli sürekli) tekil birlik, yine kendisinin bir kısım küsuratını, ısı kaybı titreşim sönümleşmesindeki nicel azalmalar biçiminde zıtlaşır. Böylece gelişen, dışlaşan ve kendisine etki eden, süreç zaman, uzam alan, devinmeler biçimine dönüşmüştür. Bunlar, aynı anda oluşan tüm grup elemen birliklerinin aynı andaki saçılımı olarak mütalaa edilmelidir.

Bu ilk saçılım enerjisi; dış uzay olarak, boşluk olarak, enerji alanı olarak, valans bandı olarak, kayıp ısı olarak, hareket yitimleri frenlemesi olaraktan ve masifleşmeye gidecek zaman durum halleri diye algılayıp anlamalıyız. Olgular hem geçmiş zaman süredurumunu oluştururlar, hemde şimdiki. Geçmiş süredurumun bir evresinde valans bandı yokken, şimdiki evrede valans bant enerji düzeyi de vardır. İkinci grup parçacıklar artık, küsuratın küsuratını da ilk gruplara göre, daha azını kaybedişle, etkileşecekleri dış etkileşme alanını hazırda buldular. Artık daha farklı akışlı süreçlere yöneleceklerdi.

Sürecek

Bayram Kaya

Zamanı Akıtmak 15

Bizde, bir geçmiş zamanın süredurumu vardır. Yani zamanın akışıyla, süreli (kesikli) olgular kuantik biçimlerde birikmiştir. Kuantik biçimler, organ, organel gibi yapılar ve işlevler olduğu gibi, bilgi, öğrenme, biçimli protein depo zarfı, ya da vücut ısımızın sağlanması gibi referans boyutlarla enerji formu, tasarruflar olmaktadır. Bunların kesikli sürekli çelişen birlik halini şimdimiz, bağıntılaştır maktadır.

Bizdeki içer ilen geçmişlerin faz farkları, yukarıdaki zorunlu ana temel durumun içer ilmesine karşın, geçmiş-şimdi-gelecek faz farkı devinim zıtlanması olaraktan da ortaya çıkmaktadır. Yani bağıntının (şimdinin) konumlanması (devinimi zamanı) , geleceği (yeni şimdileri) oluşturmaktadır. Varlık bunlar sız mümkün değildir. Geçmiş bizde genetik aktarılan yapı gereçleri olarak, temel metabolizma süreçleri olarak, sindirim öğeleri olaraktan geçmiş, izafileşen bir birlik oluştur. Demek ki bizdeki metabolizma süreçleri ve sindirimin konusu öğeler, geçmişin adım adım, yavaş yavaş milim milim, on binlerce yıllık akış sürçlerin, biriktirip örüldüğü, ilişkisel bir zaman süredurumlu, boyutturlar.

Şimdi ise, içimizdeki geçmişlerin işlevselliği ile şimdiki akışların iç dış ilişkilerinin, geleceğe akacak süreçsel durumları girişerekten, yeni olgu ve oluşları ortaya koymasıdır. Bu mazi işlevsellik olmasa, zamanı akıtamazdınız. Zamanın akması için illa bir başlangıç koşulu şartlarının, yeniden süreci ivmelendirmesi gerekirdi. İçimizdeki zaman olmasa yani yol haritası olmasa, bu düzlemde geleceğiniz olamazdı. Olgular ve olayları biriktiren aşamaları yapamazdınız. Bu şimdiki zaman süredurumlar, geçmiş zaman süredurumuna göre, faz farklıdır ve normalde geçmişten ileridedirler.

Gelecek daima, geçmiş zaman süredurumlarının ve şimdinin biriktirdiği, yeni olan kesikli sürekli olguların, kaotikçe pertürbülansının yansıyan enerji durumudurlar. Yani geleceğin faz farkı, normalde diğer iki faz farklarından çok ileridedir. Gelecek toplu geçmişler organizasyonudur. Öznel olaraktan, bir hayal, bir düşünce yansıması, bir plânlanma farkıdır. Bu yansımaları bizler de, özne dediğimiz beyin organı süreçleriyle yaşamın içine sokarak, pratikte somutlarız. Bu tür yansımanın bizde istem dışı olarak ve farkında olmadığımız, öznel alanın dışında gelen bilgi tetikleme gibicesine süren ve bizde henüz duyu organı şeklini almamış yansımasıyla da varlardır. Metabolizmamızın, duygularımızın çalışmalarına değin yansıyan bilgisi bu geçmiş süredurumun kategorisindedir.

Faz farkı demek, başlangıçtaki kuantla parçacık durumların, eksendeki aktiflik ve nicelinim sıralanmasıdır. Faz girişmeleri, palet devinmesi ile sürekli ileri olurlar. Bir iş makinesi paletin kendisi kesikli bir yuvar masıflık iken, devinimiyle de sürekli olmaktadır.

Bunu dalga kuramı ile söylersek, bir sinisudal dalga, başlangıç orijinden dışa bir atımla saçıldıktan sonra, tekrar başlangıç orijin ekseni üzerinde bir geri besleme yapar. Bu referans noktadan (orijin eksenden) çıkışla, yön değişip; ilki olan atımın, tersi yön durumuna doğru yeni bir atım yaparak yine orijinde dönüşle geri beslemesini yapar. Her bir atım olan sinüs ol dalga ve tanecik yapı ile zaman (uzam-uzay) genişlemiştir. Devinim, orijin ekseni sarımları boyunca, boşluk ve tanecikli olay hafızası olaraktan ileri akmıştır.

Tekilliliğin açılması ile bütünlük (salt tekillik) parçalanmıştır. Parçalanma, suyun zemine yayılması gibi dalgacık girişimli süreklilik zaman ve zemin devinimi iken bir civanın topaklaşması gibi tanecikli kesikli devinim ve zaman olay ırası topağı olmuştur. Süreklilik dalga özelliği başlangıç öncesi bütünlüğünün yansımasıdır. Parçalılık özelliği

ise saltın sağılmasından kaynaklı bütün olamayışın kendileşmesidir.

Bütünlüğün parçalanması bütünlüğü polarmalamıştır. Parçalanmış bütünlüğün bir polarma girişmesi, dalga hareketidir. Diğer girişmesi de topaklaşma hareketidir. Dalga polarmalı hareket bir süpürme hareketidir. Ki, olayı kendisine yansıtarak katma zaman zemin devinmesidir. Topak hareketi bir engel olayı atlama eğilip bükülerek sınırlanma ve masifleşme, masifleşerek kendi olay zamanını bükmedir.

Eğer orijin noktasındaki olay ufku sağılmasının görünür olan tarafı, topak devinimli sinüs dalgası ve girişmesi ise, aynı periyot içinde aynı zaman ve genlikte oluşan görülmeyen periyot olan sinüs yansıma da dalga sağılmazdır. İkisi aynı anda giriştiği için iki (çoklu ve çelişkili) karakter birli yansır.

Zaman yatay ve ileri doğrudur ve fazın kendisidir. Bu, iki yöne olan atım; olgu ve olayların yalpasıdır. Çünkü her yalpalama, bir geri beslenmeyi ve bir düzeltme referans hareketini içerir. Olay zamanlar eksene sarılmak için, eksenini çevreden dolaşırlar. Böylece, yörünge sinüsleri ortaya çıkar. Yalpa; zamanın, devinimin tirilleşmesidir. Yine bu, olay ve zamanın her bir orijin karakter noktada sıçrayıp, bir yöne doğru sağılıp, tekrardan bir başka orijin noktada geçişi ile kesikli sürekli yapıları oluşlarıdır.

Yine bu sinüslü dalga ve topaklanışlar, olayların kutup alancı, deviniş zamanlı oluşudurlar. Zamanında bir kutbu olmalı. Bir sinüs dalganın, orijinden sapışla, tekrar orijine kavuştuğu iki farkı noktası vardır. Birinde olay başlamış diğerinde bitmiştir. Farklı iki orijin eksenini nokta arasındaki uzamları, boşluklu tanecikli yapı görünümüleri kutupludur. Polarmalı uzay zaman devinimlidirler. Orijin üzerindeki bir olay ufkunun oluşturduğu atımla, bu atımın eksende sıfır olduğu noktanın belirlediği sinüs form kesimi, o atımın, o sinüsün, o olay ufkunun, eksenidir.

Zaman onun etrafına sarılmıştır. Atımın başladığı noktaya A dersek, atımın sağılımdan sonra tekrardan eksen üzerinde sıfır oluşta, yeni olay ve sürece çevrimleştiği ikinci noktaya da B deriz. O olayın eksenini, A ve B kesenidir. Bu eksen sarım, olayın kendisine de etkiyecek olan e.m.k'yı (eksen momentum kuvvet) da oluşturur. Bu e.m.k. olayların kesikli zamanını ileri süreçler.

A ve B kesenin bir yanında bir yarım sinüs durum vardır. Ve bize belirgin sinüs polarmalı olay ufku olarak görünür. Aynı zaman ve zeminde de alt ucunda da zıt yönlü karşı olay alanı vardır. O, varken aynı anda o da vardır. Yani A ve B kesenin bir yanında sinüslü çelişkiler alanı olay ufku yaşanıyor aynı anda, aynı A ve B eşik eksenini diğer yanında da - sinüslü yansıma anti olay ufku vardır. Bunları algılayacak duyu gelişmesi içinde olmadığımızdan bunlara görünmeyen anti madde olaylar diyoruz. Yine bu alana görünmezliğinden ötürü yansıma ya da tasarı, akıl, fikir diyoruz.

Sürecek

Bayram Kaya

Zamanı Akıtmak 16

1-A ve B kesim eksenli olay ufku, bir başka farklı durumunda, eksenini ve eş zamanlı, faz birliği olabilir. 2-Bir A ve B sinüs olay ufkunun eksenini üzerinde, sayısız başka olayların, faz girişme başlangıç ve bitiş noktaları olacaktır. 3-Yine A ve B sinüs olay ufkunu eksenini üzerinde içerilen, sayısız başlangıç ve biten olay ufukları eksenini olacaktır. Biliyoruz ki bunlar girişmedirler. Söz gelimi bir insan olay ufkunu eksenini üzerinde yüz binlerce özümleme ve enzim atık süreçler, trilyonlarca kez oluşur biter. Bu yüzden sizin içiniz gerçekleşen, bu hızlı süreçleşen olayların ardı ardılığı eksen sinüsünü şişirir, zaman geçer. Olay ufkunu mekânı olgularla dolar. Mekâna uzamı hissi veren bu olayların kıyasladır ki, ömrünüz uzundur. İnsan kesikli sürekli var oluşu içindedir bu olaylar. Ki bu kesikli sürekli yapıyı bir tek olay belirler; ölüm.

Zamanın nabzının attığı ilk yerde, orijin noktasının (tekilliğin) sıfır girişme ile başlayıp, olay eksenini ilen ileri olurken, tekilliğin kendisi yanal açımdan eksenini bir yanına doğru yatay sinüs yapar. Yatay sinüsü; ağız kısımları, eksen üzerinde olmak üzere, U şekline benzetebilirsiniz. Bu U şeklin kapalı kısmı, bir olayın alacağı maksimum genişleme ile sınırlılığıdır(sınırlı oluşudur) . Bu U şeklinin açık ağız, eksen üzerindeki, iki farklı noktaya değinip, keseceği açıktır. Bu eksene değinen ve eksenini kesen uç, diğer yönden, başka bir periyot atımla devam edecek olan bir sürekliliktir. Bizim sinüs tam U değildir. Adı üzerinde sinüsü dol.

Orijinden yanal atımlı bir zaman ve devinimin çıkması ile başlayan süreç; U sinüsü dol kısmın kapalı çevrimine çıkışta dolanana değin, tırmanışla süreç içi nicel birikimleri yaşar. Bu evrede olaylar giderek hızlanır ve tırmanır. Doyma noktasında süreç çevrimini yapar, gittikçe yavaşlayan bir hızla düşerler.

Eksen üzerine düşen sinüs B kesim noktası hızı bir an, sıfır olup, süreç bu boyutu ile tamamlanmış, topaklanmış ve yarım periyot dalga girişmeli biçime bürünmüştür.

Bir orijindeki ilk tekillik sinüsünün; bir A başlangıç ayağı vardır. Olaylar bu noktadan sonra girişmeye başlar. Bir de B noktasıyla süreçlerin hem kesikli oldukları durumla, hem de dalganın yön değişmeyle devamı olduğu, eksen üzerindeki bir B ayağı vardır. A noktası olan tekilliğin, ilk açıldığı yer; tek girişimli A noktasıdır. A noktasının, B noktası gibi olay ufkunda ancak görebileceğimiz, yön değiştirme ile devam eden, bir ileri yön akış sürekliliği yoktur. Oysa İlk A noktasından sonra eksen üzerinde oluşacak sinüs şekilli olay ufkunu B noktasına indikten sonra, B noktası, diğer yanal atım periyotla, sıçrayarak devam edecektir.

İşte bu A noktası, kendi zaman ve devinimi içinde, aynı anda ve aynı genlikte olan ters ve yansıma bir görüntü başlatır. Bizim anti madde dediğimiz olay ve görünmeleri başlatır. Görünür olay ufkunun kendisi eksenini solunda başlamışsa, bu yansıma da eksenini hemen solunda aynı paralellik ve aynı periyotta başlayıp biterler. Bu yansıma U, olay ufkunun U şekliyle, uç uca çakışır. Bu yansıma düşüncemizdir, hayalimizdir, belleğimizdir, kayıttır, geçmiş zamanın, eksen üzerine sarılmasıdır. Sizin çevrenizde ve içinizdeki olabilecek olan birikiş ve yansılanıştır.

Olayların bir eksenini vardır. Bu da başlangıç koşullarıdır. Başlangıç koşullarında girişen parçacıklar sınırlıda olsa eksen (orijin) üzerinde devinir ve girişirler. Her bir girişme eşiği, ısı ve tirilleşme (frekans) gibiden faz farkı idi. 1-Olaylar aynı eksen üzerinde, birçok faz farkı ile girişirler. Böylece, süreçler boyunca girişen faz farkları sayısı sonsuzlaşır. 2-Yine sayısız farklı zamanlarda, farklı olaylar; aynı faz (yola çıkış noktası) noktasında başlayıp, aynı bitiş noktasında son bulabilir. Bunlar eş zamanlı olaylardır. Birbiri ilen, hiç alakaları olmayacağı gibi birbiri ile bağıl tetikleyici olaylar da olabilirler.

Bu da, faz devinme zamanları farklı olan kimi durumları, hem eş yönlü yapacaktır. Hem olayları aynı fazlı yapacaktır. 3- Bir sinüs olayı eksenini boyunca; yani bir sinüs atımı eksenini, kendisini gerçekleyene değin, bir sinüs dalga kendi hareketini başlatıp bitirene değin; aynı eksen üzerinde, aynı sinüs dalga içinde, aynı eksen ve sinüs olaylarına bağlı, başlayıp biten, binlerce, yüz milyonlarca, trilyonlarca; olaylar gerçekleşir. Bu da demektir ki zamanların ve olayların iç içe geçmesidir.

Örneğin, su molekülleri, bir oluşma girişmesi içinde, molekül olarak, bir zaman paketidirler. Su molekülü, bir su molekülü olmazdan öncesi bağımsız H₂ ve O₂ anları olan geçmişlerini taşırlar. Bu anlar, sudan bağımsız geçmişlerdir. Hidrojen ve oksijenin oluşmuş olduğu evrensel anların kimi fotoğrafını ele verir oluşmuş süreçlerin halleridirler. Bunlar her halükarda olmuş bitmiş, dalgalanan topak kuantik süreçlerdir. Yani, dalga ve topak, kuantik süreçler, kendi zamanını, kendi üzerine saran süreçlerdir. Hidrojen ve oksijen yan yana süreçler iken ilişkin süreçlerdir. Girişmiş süreçler olarak da, su molekülünü oluştururlar. Yalnız hidrojen ve oksijen, sadece su için var olan bir tarif ediş, değildirler. Bambaşka olay ve olguları da tarif eden bir olanlılıktır.

Zamanlar, akış olarak; kısmen tersinmezdirler. Yukarıda belirttik ne kadar geri giderlerse gitsinler bir noktadan itibaren tıkanırlar. Çünkü tersinen süreçlere göre çevre zamanları tersinmezdir. Oysa her tersinmeyi, çevre süreçlerinin de başlangıç koşullarına doğru kayması ile ancak geri götürülebilirler. Yine olaylar kısmen de, tersinir süreçlerden oluşur. Tersinir süreçler olmasa çevrimler olmazdı. Kimi iç koşulların yaratılmasıyla dahi sindirme ve birleştirmeler sürekli ve tekrar, tekrar olan özümleme süreçlerimiz gerçekleşemezdi. Ölümle geri gidiş olmazdı. Bir kazağı sökme de, bu tür bir in organik süreçtir.

Örneğin bir litre kaynar su ile bir litre soğuk su birleştiğinde iki litre ılık suyunuz vardır. Kaynar su ile soğuk su, zaman mekân süreçleri içinde girişerek ılık bir düzlemin zaman ve mekân düzeyine dönüşürler.

Sürecek

Bayram Kaya

Zamanı Akıtmak 17

Artık sizin 1 litre ılık ve 1 litre sıcak suyu ayırmanız olanaksız gibidir. Yani süreç geri dönüşsüz bir işlemdir. Yine, 1 litre su ile bir litre tuzu karıştırıp, kuantlaştırabilirsiniz (parçacıklar çözeltisi ya da karışımları yapabilirsiniz) . Ancak bu karışımı ayırmanız mümkündür. Isı vererek buharlaştırıp, suyu bir yere imbikler, tuzu ortamda alı koyabilirsiniz. Olay aynı zaman şartları içinde, bir karışım, bir yan yana süreçler biçimine dönüşür. Her durumda da zaman, kendisine özgü süreçleri içinde akar.

Yani zaman sınırlı olarak tersine döner. Tıpkı enzim atık süreçlerde enzimin reaksiyonda süreci ileri akıtırken, kendisi hiç değilse azalıp artıp eksilmemiştir. Bunu sipin yönlerini değiştirerekten zamanı tersinir kılabiliriz. Bir süre sonra durum yine eski zaman yine eski hız ve yön durumunu alıp evrensel sistemin akışına girecektir. Süreçler kuram olarak başlangıç kuant durumlarına kadar tersinir olduğu halde, Dünya'mızdaki süreçler bir su molekülünü, kendiliğinden parçacıklar boyutuna kadar götürüp, yok edemezler. İşte sürecin tersinmezliği dediğimiz olaylar burada düğümlenir.

Ama evrende, olay ve zamanlar, kimi başlangıç koşullarının belli bir noktadaki evrimlerinden itibaren şu anda bile sürekli bir devam edistirler. Evrenin oluşumundan 300 000 ila 500 000 yıl sonrası büyük topaklanmalar sonucundaki çeşitli yıldız yapıları, örneğin, 15 milyon 30 milyon 100 milyon gibi yıldız zamanları koşulu içindeki bu sıcaklık değerlerine denk düşen, olgu girişmesi, olaylarını başlatırlar. Ömrünü tamamlayarak patlayan yıldız, kendi özel üretim süreçlerini, soğuk evrenin genel bağıntı koşullarına terk ederler. İlk girişmelerin, kimi girişme koşul, olay, mekân zaman devinme reaksiyonları (düzlemi): belli bir noktadan itibaren, her bir yıldız zamanı ile tekrar tekrar başlatılmış olur. Her biri farklı zamanda ve hala farklı bir faz açısı ile sürecini başlatan yıldızlar, şimdiki koşulların girişmeci düzlemi arasındaki, o belli noktadan itibaren ki (ki yıldız özel sıcaklıkları olayları) her tür denk düşer süreçler, evren genel düzleminde; yan yana, her süreci özel süreçler olarkten iç içe taşırlar.

Söz gelimi, genel bağıntı içindeki bu özel bağıntılı süreçler, Bu iç içe süreçler, bir özel durumun tersinmesi değilse de, her hangi bir yol almış bir durumun konumuna göre, diğer durumların daha cenin konumları, bir birine göre, aşama, aşama; tersinmeli süre boyut bağımsız durumlarıdır. Bu da evrenin şimdisinde, geçmiş ile şimdiki aynı anda buluşturmasıdır. Evreni, her bir yıldız zamanı süre boyutları ile şimdiki zamana yol almış olan, gelmiş geçmiş yıldızların kalıntısı olan; şimdiki sür boyutlarının, eğip büktüğü, farklı devinme ve ilişki alanları olarkten görmemizdir. Yani bir olayın sınırlı kendi iç tersinmesi olmasa bile, o tersinmenin olabilecek her aşaması, evren ölçeğinde, zaten bir özel bağıntılılık olarkten vardır.

Evrensel sistem, başlangıç koşullarına, sıkı sıkı bağlılığın ilişkisel olan bir kuantlaşmasıdır. Zamanın yönü ileri olduğu için, yani; olanla olmakta olan ve olacak olanların sürekli dalgalanma ve topaklanması tersinmez süreçlerin içinde, tersinmeler ve entropik ilişkili olan birleşmelerin süreçleri vardır. Entropi birikmesi zamanın sınırsızca olacak olan engel tersinmezliğidir. Entropiyi bir süreç ya da sistemin gelişi güzellikleri, toplamıdır diye düşünmek olasıdır.

Daha öncede söyledik metabolizma süreçler bir tersindirme ve yeniden inşa ile süreçleşme ilişkisi idi. Ki canlılık, organiklik zaten bu tersinmezlik uçurumu kıyameti ile sınırlı tersinme ilişkisinin daracık sınır kenarında yuvarlandı yuvarlanacak, bir tersinmeler zincirlemesi ilen bir var edilmiştir. Bütünün tüm ilişkilerinin toplamından biraz daha büyük olduğunu, yukarıdan beri söylemekteyim.

Yine bir litre soğuk su ile bir litre kaynar su karışımı size; iki kat bir entropim süreçler

sistemini verecektir. Ancak bu iki nicelik girişmesinin toplam ilişkisi; yani bir litre soğuk su ile bir litre kaynar suda bulunan, tek tek toplam ilişkilerin bir toplamı vardır. İşte bu iki toplamından daha fazla ilişki olaraktan hiç birinde bulunmayan bir, "ılık su mikroskobik kuantum durum ilişkisi" vardır. Yani $11=2$ olmayacak; sözün gelişi, $11=2,00017$ gibi bir ileri akışa denk düşecektir. Her aşama yeni bir ilişki bağıdır.

Ya da aslında bir artı bir hiçbir zaman sistem ilişkisinde $11=2$ Olmayacaktır. $11=1,96$ olacaksa, toplamın sağlayacağı yeni özellikli bu ilişki bağla bu ilişki toplamı bütünü $1,99$ olacaktır. Yani bütün ilişkiler toplamından da büyük olacaktır. Gibi bir değer birleşme organizesine, şebeke ağ oluşmasına devinecektir.

Birinci toplamda, sistem, kayıptan fazlasını, yeni özellik sağlayışla kazanç olarak ilişki polar bağlar olarak eklemektedir. İkinci halde sistem, kendi mevcut enerjisini, devim şekli olarak çevresinde depo kullanım olarak rezerv olarak tutmuştur. Ya da sistem sürtünmesi ile entropi yaratmıştır.

Mekânı şişirerek büyötmek için o birim boyutu süreçlemek gerekir. Olayların mekan içinde sıkışması ile zamanlar oluşturulur. Söz gelimi bir balona su doldurarak zamanı geliştirir birim hacme olayları sıkıştırırsınız. Balon uzay içine ne kadar olay sıkışırsa paket enerji masifliği artar. Aynı balon uzayı (zaman, mekân, devinim, çekim alanı) , içine su koymadan ve balonu delmez şekilde, içine çapraz iki kalemde boyut uzayla da, balonu gererek şişirirsiniz.

Küçücük bir mekânın olası olaylarını duygu olaraktan da büyütürsünüz. Zaman geçer, ama size göre dışta kalıcı olaraktan konumlanan olay durumlar yoktur. Siz hayal ettiğiniz sürece o birim uzayın içinde enerji kuantlarınız olacaktır. Düşünmenizi o birim uzaydan çektiğini an, o birim uzay, olay ufkunda nicel olaylar birikmemiştir. Sadece siz de, duygusal düşünmenin yansıyan enerji kuantları, o birim uzayla giriştiğinden, girişme sonucu sizde hayali bellek olmuştur. İşte zamanınız böyle geçmiştir.

Zaman ya da, devinim; ya da uzay; kesikli sürekli yapıdırlar. Topaklar (kesikli uzay zaman boyut, kuant birlikler) bir kısım kendi dalgasını da, içinde yansıtır. Bu dalga girişmesi topak içi sistem geri beslemesini yapar. Yani sistemin referans kaymalarını düzenler bir düzeltme hareketidir. Her düzeltme hareketi de bir iterasyon (kendi benzerlerini tekrar etmek) içerir. İterasyon tekrarları tersinmeleri gerektirir. Söz gelimi çıkılmış bir merdiveni (yaşanmış bir uzay zaman boyutunu, geçmiş) tekrar çıkmanız için basamakları tekrar ve sırayla inmeniz (tersinme) gerekecektir ki tekrar çıkabilirsiniz. Yani kesikli yapı bu şekilde simetrik (ilişkilerin korunduğu bağıntı) bir yapıdır. Sistem haberleşmesini dalga girişme ruhu yaparken, sistemin işleyiş somutluğunu da kesikli yapının devinmesi ile sağlar. Böylece sistem; anlamlanır, sistem okunur yazılır ve sistem ifade edilir olunmaktadır.

Sürecek

Bayram Kaya

Zamanı Akıtmak 18

Bir dalga girişimi, uzandıkça girer. Bu anlamda sınır tanımaz ve girişebildiği ortamların seçmesini yaparak süreklilik kazanır. Kesikli (topak, kuantum) yapı, kendi iç dalga devinmesi sürecini de taşımak, dış dalga hareketini takip edip, ona imlenmek de zorundadır. Değilse ölür. Bu nedenle dalga hareketi girişim ilişkilerini düğümleyerek kesikli yapıya bürünür. Yapı, ilişkilerini düğüm (topak) paketçisi içinde korumakla sürdürür. Bir dalga düğüm noktası (hareketin, dalganın; sıçraması) olan topaklanma, dalga hareketin kesikli ve sürekli olma birliğidir. Topak hareketi, ilişkilerin korunumudur (simetrisidir). Yani kaostun, düzenli, istikrar vaha alanıdır. Dalga hareketi ise zamanın ileri akan yeni yeni ilişkiler (referans-aidiyet) girişmesidir. Dalga hareketi, o olayın ruhudur.

Yani zamanın ruhudur. Zamanın ruhu (enerji girişi), girişebildikçe geçerli, canlı, dalga girişmesidir. Girişemedikçe olaylaşmaz ve bir içerenlik topağı olarak, ölür. Zamanın somut olan görünüş yüz yapısı da kesikli topaklı ilişkiler olan süreç boyut simetrisidir. Olgular, olay ve zamanın kesikli oluşu (durağan görünümü sınırlı devinim, düzenlilik-somutluk anlaşılır) yapısıdır. Yine olgular, olay ve zamanın dalga girişimi de (sürekli olan, ilerleyen, taşıdığı mesajı bilip girişen, sınırsız bir görünümü imleyen) devamlı zamanı sarımlayan çekiciliktir.

Kaos bunlardan ötürü vardır. Yani, varlığın, olayın; zaman, devinim, uzay, alan, elektrostatik gibi kesikli sürekli görünüşlerle ilişkilmesi; bin bir yüzünün girişmesi nedeni ile vardır. Görünüşlerin ilişki girişmelerinin çokluğu belirginlerin kaotik olmasının da çokluğudur. Her kaotiklik kendi kesikli (düzenli) sürekli (dalga) yapısı itibarı ile girişmesini yapar genel bir ilişki uyumlaşması ortaya konarak düzenli sistemler ortaya çıkar. Düzenli sistemler yeni düzenin yepyeni girişmelere sahip yeni yüzünün kaoslarının türbülans ve pertürbülanslarından kurtulamayacaktır.

Söz gelimi özdeğin (dış zaman), olgular ve olayların birden belirmesi kesikli tanımlı halinin bize görünümü (idraki) bir zamanın geçtiği algısını (olayın görünen ilişki yüzünü) verir. Zaman özdeğin (aynı olayın) görünen bir bağıntı yüzüdür. Yine bu görünen zamanın içinde, aşama aşama konumlanışların topaklanmış seyredişlerin meydana gelip yer kaplayan konumları vardır. Ki, olayın bu yüzüne devinim (hareket) diyoruz. Her bir aşama topak hareketin, kendi çekimleyen girişme ilişkisi, o aşamanın elektrostatik yükler girişmesidir. Elektrostatik girişme de, bir olayın başka bir ilişki biçimine göre de elektrostatik belirme ya da çekimlenme idraklik yönüdür vs. Bunların tüm girişmiş sonucu zamanın hareket, hareketin zamana ve her birinin elektrostatik, elektrostatik de; zamana ve devinime, uzaya dönüşmesi, girişme görünümüdürler. Kaos buradan doğar.

Bir ağacın çiçekli görünümü bize bir zaman geçtiği anlamasını (idrakini) verir. Çiçeğin, soyutlanan, anlaşılır kılınan zaman aşamaları, gonca, tomurcuk gibi görünüşlerin ayrı ayrı zaman ve mekân devinmesi ile. Bu devinme en temelde fotosentezci yükler girişmesinin elektrostatik girişmeleriyle yol alışlardır. Sonuçta ağaç çiçek açmış, zaman geçmiştir. Çiçek bir uzam zaman devinim paketidir. Paket kendi topak iterasyon devinimleri ile döllenme, zaman, uzam, hareket çekimlemesidir vs. Çiçek paketi döllenme bağıntı girişmesi ile sürecin meyveye doğru zaman akışını sağlayacaktır. Hiç kuşkusuz meyve sürecinin; bin bir yüzlü kaos ilişkiler görünüşleri, bu kadar az bir olaylar dizisi değildir. Bunları saymak şu aşamada konuyu anlaşılır kılmaktan çok, dikkat yorulması nedeni ile sıkıcı ve anlaşılmaz olmayı tetikler.

Zamanın, kuantik, boşluklu ve tanecikli kurt delikli yapısına, insanın hayalleri işler. Bunun mantıklı somut anlaşılmasını şöyle örnekleyeyim. Bir bardağa leblebi doldurun.

Bardağın içi, içine konulan leblebinin zaman ve mekânınca, leblebinin olgu ve olaylarınca doldurulmuştur. Aynı leblebiyle dolu bardağa ince kum koyunuz göreceksiniz ki bir miktar kum, bardak leblebi uzay zaman boyutu içine sıkışacaktır. Ta ki diğer kumlar bardağın dış uzayına dökülene değin. Görülmektedir ki bardak uzay boyutu, leblebi uzay zaman olay boyutları ile tam da, dolmamıştır. Bu boşluğu kum doldurmuştur.

Şimdi siz bardak, leblebi ve kumdan oluşan birim uzay zaman, olay ve olgular boyutuna su ekleyiniz. Yine göreceksiniz ki bir miktar su bu birim hacim olaylarıyla girişecektir. Yani birim uzayımızda suyun da girişeceği bir mekân, zaman, devinim ve alan boyutu (bu boşluklu tanecikli, kesikli, sürekli yapı içinde) daima kalmış olacaktır. Yine bu yapı içine, bir miktar da, ispirto ilave edebileceğinizden emin olabilirsiniz...

Her olay ve uzam, zaman, devinim; boşluklu ve tanecikli; kesikli ve sürekli (leblebi ve leblebiler olayı gibi) bir yapıya sahiptir. Bu boşluk başka bir kesikli sürekli ve boşluklu tanecikli yapı ile doldurulur. Ha keza, o bile, bir başka olayla; boşluklu, tanecikli; kesikli sürekli olan süreçle doldurulur, olacaktır.

Bunlar evrensel olayların kurt delikleridir. Hayallerimiz buraları doldurur. Zaten hayallerimiz de, bunlardan; içimizdeki geçmiş zamanların yansımından referansla, hayallerimiz tekrar buralara nüfuz ederek, sonuçlar çıkarmamızı da sağlayabilirler. Şimdilik bu alanın en çok kullanıcısı edebiyattır ve edebiyatın da, şiir koludur. Özellikle düşünsel sevda, sanal uzay, uzam, zaman boyuttur. Çünkü düşünmede bir enerji tüketen, sizi yoran, kuantları pratiğe somutlanan olay ve olgular zaman devinim alan ilişkisidirler.

İşte şiirin sevda konulu bir teması, aynı zaman zemin olay düzlemini alabildiğine şişirir. Sevda uzay ufku şişirildikçe, boşluklu tanecikli kısımları sıkışır, boşlukları da şişer. Bu alan bitimsiz bir üretme alanı olur. İşte bu, evren içinde, evrendir. Çünkü siz, yukarıda değinildiği gibi olay ufkuna durum (olgu olay) koymuyorsunuz. Sadece düşünsel girişme yapıyorsunuz. Düşünmeniz gerisin geriye tersindiği için olay ufkunda kalan bir şey olmuyor. Tersinme girişmeniz, zihninizde tekrarlanabilir olduğundan, bu alanı siz yansıma ile kopyalyorsunuz.

Sürecek

Bayram Kaya

Zamanı Akıtmak 19

Bilgi edinme ve öğrenme, olayın ya da geçmiş olgunun farkına varılması, tekrar eden, yinelenen süreçlerin olmasını zorunlu kılarlar. Bir önceki durum, bir sonraki yinelenmeleri ile kıyaslandığında (simülasyonu ile kıyaslandığında) oluşan farklılıktan dolayı, farkındalık doğar.

Zaman; bizim kendi bütünlüğümüz içindeki süreçlerin aktarımıyla (geçmişle) ve bizdeki sürmekte olan ilişkileneşlerle, bir işlev tekrarı olan şimdimizdir. Şimdimiz içindeki, ileri doğru olan, yeni olay nicelenişleri ile süren, oluşmalar içinde girişir olan ilişki uzanımlar farkı da, gelecektir.

Zaman, bir başka olay ve zamanla, açıklanmak durumundadır. Bu; o olayın, konum uzay çevresiyle ilişkindik durumudur. Değilse zamanın olmaması değildir. Varlığın beliriy biçimlerinin nicelinim ortaya çıkarma devinimidir. Bu nicelenir olanın da, kendisinden kaynaklı kendisi üzerine bir etki ilişkisiyle bir takım nicelenmeleri olacaktır. Ve yine, serbest oluşmuş, aynı düzlem fazlı, dış zamanın çevre etkimesi kaynaklı ilişkileneş nicelenmesi de olacaktır. Bu zamanların girişmesidir. Her girişim elbet sonrasını açıklayacaktır. İleri akışta art ardalık olması için öncesinin sıralanması lazım.

Bu nedensellik bir paradoks gibi gelir ise de değildir. Zaman, olgu ve olaylardaki art ardalıklar devinmesinin birikmiş haline baktığımızda; bu seçicilikle, bu oluşmalar, gerektirilmiştir. Değilse bu son belirme için bu seçicilikler, özel oluşturulmuş aşamalaştırılmış durumlar değildirler. Böylesi bir bakış, insan öznelliğinin, evrensel olana; toplumsal özgürlükten yansıyan bir iradeci bakışıdır.

Aynı düzlem girişmesinin bağıl art ardılığı (aşamalarının sıralı) olacağı gibi (bu zamanı, başka zamanla açıklamaktır), yine aynı düzlem içindeki olaylar, olgular; aynı anda, birbirinden bağımsız ve bir sonraki ilişkileneşin oluşumunda, birlikte katkıdirlar da. Bunların, oluşumları da, bu nedenle birbirini açıklamazlar.

Sosyal birlik yaşamın, yerleşik yaşama evrilmeye başladığı anlarda, iki alanın bitişikliği ortaya çıktı. Bu evrenin tersinme süreçlerinin yan yana ilişkin uzaylarda görülmesi gibi idi. İlişkin uzaylar, birbiri ile girişirler. Girişme atım dalgası evren ölçeğinde, sınırsız gibidir. İşte bu insancıl sosyal ve toplumsal ve halksal yaşamların; girişmeli, zaman kuantlı, süredurma boyutlarıdır.

Organelci aşamalar bir birine göre basamak oluştururken; her bir basamağın değişik gruplarca yaşanıyor olması, sanki bir durumun; diğer durumlar söz galimi toplumsal durumun, tersinmiş hali gibi görmek olasıdır. Birbirine göre tersinmiş aşamalı görünüşleri ile bitişik uzaylar ilişkiliği içinde, günümüze kadar, yavaş yavaş, bilinç edilerek, ayrışarak, seçme eleme yaparak zamanımıza değin geldi. Zaten toplumun bu evreleri gericilik ilerililik denişle toplum yaşamında tanımlanır.

Günümüzde dahi bu üç alanın birbiri ile ilintili ama farklı devinme alanı oluşturduklarının, çok büyük çoğunluk, tam da farkında değildir. Başlardan günümüze, nerede ise tamamına yakını, bu bitişiklikle birlikte gelişip devindi. Bu yüzden sosyal birliğin kutsallık anlayışı, toplumsal olanın nesnel ve ilişkiyel düzenleşmesi içinde etkileşti. Bu hal geçişleri durumu varlığın başlangıç koşullarına olan aidiyet bağıdır. Sosyal birlik bu aidiyet bağına, kutsallık bağı ile ulaşmanın oluşturulmasını ister. Bu bitişiklikte halksal alan ve sosyal yaşam, bu kutsallığın sağlam ve sıkı devinme alanı öznelliği idi. Ama toplumsal kurum ve kurumlaşmanın zorunlu izlerini taşıyordu.

Bu kutsallık kavranışının girişmesi de, halkın olanı biteni anlaması ve halkın bilinçsel

dönüştürölme mantığı idi. Yani toplumsal olana halkın intibak ettirilişidir. Burada etnik yapıların birliği (halk) gibi çeşitli kutsal totem yapıların henüz iğreti duran birliği de söz konusudur. Daha, sosyal ve toplumsal soyutlama gücü, kutsal anlayışları, yerden alıp, göğe (evrene) yansıtılmamıştı. Bütün oluşmalar, sosyal birliğin kutsallık anlayış temeli olan, kutsal totem mantığı üzerinde gerçekleşiyordu. Toplum ve toplumun kurumlaşan ilişikleşme düzenlenişlerini halk, bu düzlem üzerinde dönüştürüp, anlayıp asıl aidiyeti olana (başlangıç tekillik durumu, tekillik uzay süredurum boyutuna) tutumlaştırmakta idi

Ve süreçler boyunca, sosyal birlikçi halk yaşamı ile toplumsal işleyiş gittikçe seçilip birbirinden elenip ayrıldı. Bu nedenle de toplumsal, sosyal birlik, giderekten de halksal, yaşamların zamanı yavaşladı. Toplumun insan olan yanı, halkın içine inip; halkçı süre boyutu yaşamağa başladığı zaman, toplumdaki kazançları halkçı yaşamı da, etkiledi. Böylelikle aynı kültür içinde, iç içe geçen, farklı kültür tüketim olanak ve olanaksızlıkları ortaya çıktı. Bu bir sosyal sosyetik yaşamdı.

Halk daha masif bir kararlılık iken, toplum daha enerjik, kararsız ve hızlıdır. Akilce bu insan yaşamı süredurumların farkına varılmıştı. Bu üç alan bitişmesini fondan ayırıştırma işiydi. Görece tikel olan bu üçlü akışın faz farklarından ötürü zaman akışları da çok farklı ama birbirine ilişkin süreçlerdi. Yani aynı fazla girişme başlamışlar, çeşitli gerilim boyutlarına fazlarını dönüştürüp, tersindirmişlerdir. Gerilimleri farklı farklı düşmüş de olsa, daha hızlı gerilme ve zaman farkı olan toplumsal alan, halk ve sosyal yaşamı diye iki ayrı devim alanlarının tekilleşmesi idi.

Daha açığı, bu tekilleşme ile birlikte, toplumsal olanın işleyiş mantığı, kutsal olanın işleyiş mantığı ile anlaşılmaya çökmüştür! Yani toplumsalla, halksal devinimleri ayırıştırıp çözümcü ilişkilileyememenin; anlayamamanın; seçimleşememenin; farkın da olamamanın; bir yavaşlamasıdır bu.

Sosyal birlik mantığı, daha çok doğal ve sosyal izlenimsel bir içselleştirmeler olan; algı biriktirilmeleri idi. Pek çok yaşantılaşmalar, doğal olanın, sosyal edilgenlikçi güdümünde idi. Bu tanım insanların aktif olmadıkları anlamına değildir. Aksine zaten aktiflik, bu bağımlı güdülmeden çıkacaktır.

Sürecek

Bayram Kaya

Zamanı Akıtmak 20

Organelci aşamalar bir birine göre basamak oluştururken; her bir basamağın değişik gruplarca yaşanıyor olması, sanki bir durumun; diğer durumlar söz galimi toplumsal durumun, tersinmiş hali gibi görmek olasıdır. Birbirine göre tersinmiş aşamalı görünüşleri ile bitişik uzaylar ilişkiliği içinde, günümüze kadar, yavaş yavaş, bilinç edilerek, ayrışarak, seçme eleme yaparak zamanımıza değin geldi. Zaten toplumun bu evreleri gericilik ilericilik denişle toplum yaşamında tanımlanır.

Günümüzde dahi bu üç alanın birbiri ile ilintili ama farklı devinme alanı oluşturduklarının, çok büyük çoğunluk, tam da farkında değildir. Başlardan günümüze, nerede ise tamamına yakını, bu bitişiklikle birlikte gelişip devindi. Bu yüzden sosyal birliğin kutsallık anlayışı, toplumsal olanın nesnel ve ilişkisel düzenlenmesi içinde etkileşti. Bu hal geçişleri durumu varlığın başlangıç koşullarına olan aidiyet bağıdır. Sosyal birlik bu aidiyet bağına, kutsallık bağı ile ulaşmanın oluşturulmasını ister. Bu bitişiklikte halksal alan ve sosyal yaşam, bu kutsallığın sağlam ve sıkı devinme alanı özneliği idi. Ama toplumsal kurum ve kurumlaşmanın zorunlu izlerini taşıyordu.

Bu kutsallık kavranışının girişmesi de, halkın olanı biteni anlaması ve halkın bilinçsel dönüştürülme mantığı idi. Yani toplumsal olana halkın intibak ettirilişidir. Burada etnik yapıların birliği (halk) gibi çeşitli kutsal totem yapıların henüz iğreti duran birliği de söz konusudur. Daha, sosyal ve toplumsal soyutlama gücü, kutsal anlayışları, yerden alıp, göğe (evrene) yansıtılmamıştı. Bütün oluşmalar, sosyal birliğin kutsallık anlayış temeli olan, kutsal totem mantığı üzerinde gerçekleşiyordu. Toplum ve toplumun kurumlaşan ilişikleşme düzenlenişlerini halk, bu düzlem üzerinde dönüştürüp, anlayıp asıl aidiyeti olana (başlangıç tekilik durumu, tekilik uzay süredurum boyutuna) tutumlaştırmakta idi

Ve süreçler boyunca, sosyal birlikçi halk yaşamı ile toplumsal işleyiş gittikçe seçilip birbirinden elenip ayrıldı. Bu nedenle de toplumsal, sosyal birlik, giderekten de halksal, yaşamların zamanı yavaşladı. Toplumun insan olan yanı, halkın içine inip; halkçı süre boyutu yaşamağa başladığı zaman, toplumdaki kazançları halkçı yaşamı da, etkiledi. Böylelikle aynı kültür içinde, iç içe geçen, farklı kültür tüketim olanak ve olanaksızlıkları ortaya çıktı. Bu bir sosyal sosyetik yaşamdı.

Halk daha masif bir kararlılık iken, toplum daha enerjik, kararsız ve hızlıdır. Akilce bu insan yaşamı süredurumların farkına varılmıştı. Bu üç alan bitişmesini fondan ayrıştırma işiydi. Görece tikel olan bu üçlü akışın faz farklarından ötürü zaman akışları da çok farklı ama birbirine ilişkin süreçlerdi. Yani aynı fazla girişme başlamışlar, çeşitli gerilim boyutlarına fazlarını dönüştürüp, tersindirmişlerdir. Gerilimleri farklı farklı düşmüş de olsa, daha hızlı gerilme ve zaman farkı olan toplumsal alan, halk ve sosyal yaşamı diye iki ayrı devim alanlarının tekilleşmesi idi.

Daha açığı, bu tekilleşme ile birlikte, toplumsal olanın işleyiş mantığı, kutsal olanın işleyiş mantığı ile anlaşılmaya çökmüştür! Yani toplumsalla, halksal devinimleri ayrıştırıp çözümcü ilişkiyememenin; anlayamamanın; seçimleşememenin; farkın da olamamanın; bir yavaşlamasıdır bu.

Sosyal birlik mantığı, daha çok doğal ve sosyal izlenimsel bir içselleştirmeler olan; algı biriktirilmeleri idi. Pek çok yaşantılaşmalar, doğal olanın, sosyal edilgenlikçi

güdümünde idi. Bu tanım insanların aktif olmadıkları anlamına değildir. Aksine zaten aktiflik, bu bağımlı güdülmekten çıkacaktır.

İzlenimsel olan sosyal olayların gelişmesi ve girişmesi, tek tük ve yavaştı. Bu yüzden girişme düzleminde olay azadı, bu nedenle de, zaman yavaş akıyordu. Yine izlenimsel olan doğal olaylar da, akıl almaz denli çok olmasına rağmen, tek tük fark ediliyordu. Bu yüzden doğal olayla da yavaştı ve yavaş akıyordu.

İzlenimsel olanlar, çoğu zaman bir ayırt edilen farkına varış değildir. Ama sonradan bir farkına varışa da, dönüşmedir. Bugün bile bizler, günde onlarca davranışsal, uzamsal ve bilgi edinmeli karşılaşmalar yaparız. Ama hemen hemen hepsi o anın kullanım yararı dışındadır. Bir bilinç edinip farkına vardığımız durum değildirler.

Uzun süreler boyunca, hiç hatırlamadığımız, bir karşılaşma öğrenmeler olup gitmektedir. Ne var ki bunlardan bazıları, gün gelir bir gün, bizim anlayıp fark ettiğimiz, birden bire bilir olup, bilinç ettiğimiz, durum olur, çıkarırlar. Bütün olup bitenlerden elenip ayıklanıp, seçilip ayrılmaya başlarlar. Her gün gözümüzün önünde olup biteni, aklımızda bulunanı, nasıl görmez olduğumuza da şaşırız.

İşte bu seçimleşme işi, ayırt etme işi, farkında olma işi; uzam, eylem, devinim alanlarını; parça minimize nokta alan girişmelerine bölmektir. Ki devinim uzam alanını, binlerce, milyonlarca, milyarlarca, trilyonlarca, katrilyon kere katrilyonlarca, eylem girişme alanına fark etmektir, bölmektir. Bir uzam alanda, ne kadar olay devinmesi girişirse, o uzamın zamanı, hızlanır.

Bir tek uzam devinimi ne kadar küçük ve ilişkisel alan olgular girişmesi seçilirleşmesine dönüşürse hız artar. Bir uzam devinimi içinde, devinim alanları ne kadar görülmezleşirse ve tek tük olaylara, hatta tek ilişkisel olaylara indirilirse, o alan da zaman akmaz gibidir. Ve zaman yavaş işler, bir türlü geçmek bilmez.

Söz gelimi bir taşıyla seyahatiniz esnasında, hızlanan taşı, sizin gözlem seyredişiniz ufkunuza, belli bir birim zaman içinde sıkışmış pek çok uzam devinimleri ekleyecektir. Birim zamanda olay ufkunuza, sıkışıkça giren birçok, ilişkin olay ufkunu seçimliliğiniz, olayları ayırt etme yetenek kapasiteniz, size hızlı bir zaman akışı olarak yansıyacaktır. Birim zamanda, birim devinim uzamında, olgu ve olayların seçimleşen sayısal çokluğunu ayırt edişiniz, zamanın hızlılığı ve yavaşlığı bağıntısıdır.

Birim uzamlar idrak alanınıza kendi ilişkisel süreç alanlarını, sıkışan uzam devinim alanlarını, katlayarak yükler. Sizin o bir sinüslük süredurum boyutunuz içinde, kocaman bir yolculuk uzayı süredurum boyutları iç içe geçmiştir. Sizin kendi iç zamanınızla, dış uzay yolculuk olaylarının aynı eksen bağıntılarını kuran, bilinçsel yorumlama yapan, bağıntıları anlamaya yönelik, zihinsel süreçleriniz olacaktır. Böylece ilişkiştirdiğiniz, enerji harcanma fazları, sizin yorulmanızdır.

Aynı taşı içinde gözünüzü, kulağınızı bandaj ile kapatın. Yani çevre uzam devinim alanlarına mümkün olduğunca kapalı olun. Sadece yapılacakları bilir olmanız yeter. Ulaşma yerine varınca gözünüzü açın. (iç zamanınız akacaktır, sizden bağımsız dış zaman akacaktır) Mekân değişikliği size bir zamanın geçtiğini söyletecektir. Ama garip bir idraksizlik hissedersiniz. Bir takım zamanın geçtiği ile ilişkileşen boşluklar hissedersiniz. Zamanın geçtiğine ilişkin hiçbir ayırt edici

hatırlamanız yoktur. Sadece içsel zihni faaliyetlerin düşünmesi enerji harcama ilişkileşmesi ile yol yordam, tutturmaya çalışırsınız. Zamanın hızlı ya da geçmesine ilişkin, diğer bileşen ilişkiler yoktur.

Sürecek

Bayram Kaya

Zamanı Akıtmak 21

Hareket noktanızla, ulaşma noktanız arası, mekân (uzam) devinim alanı, genel bir devinmenin tümel görünümüdür. Bu iki nokta arası seçimler ve alt ilişkilere değin ayırt ediciliğiniz bir görüngün lüktür. Örneğin, yol boyu; ağaçların seyrelip sıklaşması, toprak renginin farklılaşması ve arazi yapı engebesi, yine uzam alanın kayalık, otluk, çıplaklık oluşu. Uzam alanda havanın açık gölgeli oluşu, yol boyu hizmet alanları, görülen hayvanlar, seyrediş konumlaşmaları vs hep değişken iliş kinlikle ayırt etmeler sıklaşmasıdır. Yol boyu gözlenen iliş kilenen olaylar, sizin süreçli eksen kesiminiz, üzerinde bulunacaklar, sizin eksen kesiminizle aynı eksen kesimli, eksenler (iç içeklik) olacaklardır.

Sizin bu gözlem alanınız da; söz gelimi, üç saatlik yolculuk zamanınız da, görsel izlenimler edinmeniz deki olay akışının hızı ve zamanı, farklı olacaktır. Aynı yolculuk uzam devinimli olay ufku alanını, üç saat yerine bir saatlik süre içinde geçiniz. Bu kez izlenimsel ayırt etmeyi olay ufkunuza sıkıştırmanın geçen zaman hızlı ve daha farklı olacaktır. Burada paradoks olan, sizin iki mekân arasını kat ederken kullandığınız taşıtın hız artırımındır. Bu hız artımı, sizin olay sarım ekseninizi üçte bir boyuta düşürecektir. Bu aynı zamanda sizin azalan sarım ekseniniz üzerinde olacak iç içe olay eksenlerinin de daha ufak olarak parça olaylara dönmesidir. Yani dış gözlem olay sayısı aynı kalırken, sarım eksenini çevre iç hacmi daralıyor ama iç olaylardan da, şişiriliyor. Bu zamanın daha da hızlı olmasıdır.

Taşıtınız da, dış gözlem alanına ilişkin, uzam devinim alanını etkileyen bir olay ufku değişkenidir. Hem yer değiştirendir. Yani olay ufkunda oturmuş bir noktada kalmayandır. Hem de atığı ile hava sirkülasyonu yaptırması ile yolda otu, böceği ezmesi ile yolda denk geldiği cisimleri parçalaması gibi olaylarla taşıtınız, o olay alanının etken bir, hem değişken hem de değiştiricisidir.

Yine taşıtımız, evrensel genel bağıntının özel göreceli durum oluşudur. Yani ulaşılan iki nokta arası tümel bağıntılılığın bir kümesidir. Taşıtımız kendi iç ilişkin devinim noktalarının düzenlenişi ile bir form ve devinme ortaya koymaktadır. Yani kendi iç işleyişinde olayları çoğaltır. Örneğin; birim zamanda fazla yakıt pompalanması ve yakım hücrelerine fazla enerji için fazla yakıt göndermesi olayları, taşıt iç işlem sayısını çoğaltır bir faktördür.

Böylece tekerin birim zamandaki dönüş sayısı çoğalır. İş işleyiş aktarın noktalarının dönme ve ilişkileri aktarma birim süreleri sayıca daha çok olay iliş ki alanlarına bölünür. Sizin yol boyu eksen sarım süreniz kısalır. Daha da fazla birçok işlemlerin, birim zamana sıkıştırması söz konusudur.

x

Yani yolculuğunuzun üç saatte yaptığı işlemdeki olay sayısı ve işlemi gerçekleştiren birim alan eksen hücre bölünmeleri bir milyon ise, şimdi bir birimlik süre boyunca üçte bire düşmüş aynı eksen boyunca hücre bölünmesi üç milyon olmuştur. Eksen çevresi yüzey gerilim alanı artmıştır. Açıkçası üç saatin tamamında, diyelim teker bir kez dönmüşse, bu kez yer bağıntı uzam boyutunda teker, aynı sürede üç kez dönmüştür. Üç kez dönme ile aynı mesafe alınmıştır.

Yolculuk süresi eksen boyu kıaldığından devinme artmıştır. Ama aynı mesafede gerçekleşen olay sayısı eksenin bölünmesine göre üç kat artmıştır. Sürecin olay devinimi artmakla zaman hızlı geçmiş, mesafesi kısalmıştır. Oysa iki yer arası mesafe aynıdır, hiç değişmemiştir. Yine yolculuk süreniz üç saat iken, bu kez eksen boyu uzar eksen çevresi yüzeyi yine gerilir. Bir azalan ya da aynı kalan, eksen boyu yüzünden; iç hacim şişmesiyle yüzey gerilir. Bir de, eksen boyu uzayıp, hacim artarken, eksen

gevresi yüzeyi aynı kalmakla gerilir.

Burada birim alan olaylar çoklaşmasını, iki biçimde görmemizi özellikle belirtirim. Birincide bir olay minimize kuantik alanda, olay daha minimize küçük kuantlara dönüşerek, kendi içine yoğunlaşır. Kuant uzam kendi alanlarını hiç değiştirmeden, sadece aynı kuant alan içinde, alan girişmesi olay ufku daha da küçülterek organize sayısını artırır. Böylece aynı uzam içinde kuant olayların sayısı artıracakken dış sarım yüzey büyüklüğü aynı kalır ama büyüklük içindeki niceliksel olay üretim ufku organizesi de çoğalır. Şişme dediğimiz bu durum yüzey gerilimini artırır.

İkinci halde çoğalan olay sayısı, hız artarken eksen boyunun kısalmasıyla gerilen yüzey ilişkisidir. Çoğalan olaylar uzama taşacaktır (bölünme, çoğalma, doğum) . Çoğalan olayın uzama yayılması yer kaplamasıdır. Yine uzama yayılma, mesafe almak, yol almaktır. Ki bu mekanik devinimlerin esasıdır. Bu o niceliğin, nitelik olgulaşma büyümesidir. Aynı zamanda da toplumsal yaşam zamanın oluşmasıdır da. Toplumlar da, bireyler organizesi ile girişip, örgütlenererek (üretim teknoloji) büyümesi ile kendi kişi uzam zamanını taşmış, olay ufku ve olay ufku olgularını giriştirmiştir.

Kendi uzam olay devinim ufkunda, bir hücre olayı birim zamanda, bir birim oluşmayı (kendi alan ilişki hareketini tamamlamayı) bitiriyorsa. Yine aynı alan içinde, bir başka nokta, aynı süre içinde, diyelim ki iki tane kendi olayını gerçekleştiriyor olsun. Birinci durumda, birim zamanda bir olayla bir tek gerçek olma var. İkinci durumda da iki aşama olayla, ancak bir gerçek olma durum vardır. Bu her bir ayrı birer gerçek oluşlar, bir birim süre, içindedir. Bu bir birimde olanların oluşturduğu bağıl oluşma süreleridir.

Birim sürede, bir olayla, bir gerçekleşme sürerken; yine aynı bağıl birim sürede, iki aşamalı olan durum altı aşamalı birim sürenin alt alanlarına bölünmüşse, aynı birim sürede ikinci olay bu kez üç gerçek olay meydana getirecektir. Yani ikinci olayın zamanı hızlı geçmiştir. Yani tekillik ilk patladıktan sonraki ikinci olayla hızlı geçmeye başlamıştır. Yani hızla olay çoklaşması ilişkisi vardır. Oysa her iki olay için de, birim sürenin yer bağımlılığı hiç değişmemiştir. Ve aynıdır. Bu da söylemimin birim süredeki olay çoklaşmasının, hız artması ve zamanın hızlı geçmesi, olduğunun kanıtıdır.

Altı aşamalı oluşta bir birimlik süre de, çok hızlı bir süredir aslında. Ama sonuçta ancak bir birim durum konumlaması ortaya çıkmaktadır. Olay artarken hız artacağına göre; bir A süresi boyunca 3 birim konumlama ile altı aşamayı kat etmiş bir birimlik süre arasındaki paradoks nedir? Bir birim konumlanıp altı aşama yapan olayımız; iç ayrıntısının hızlandırarak, bir tek konumu ancak ortaya koyabilmiştir.

Oysa Bir A süre eksenli üç birim konumlanan aynı süreç, aynı aşamaları yapmamış iç zamanı daha yavaş olabilir. Ya da aynı iç zamanı daha hızlı gerçekleştirdiğinden eksen ufaltıp yüzey gerilmesi ile çoğalmış aynı eksene aynı üç olayı konumlamıştır. Bu yüzden hızlıdır.

Sürecek

Bayram Kaya

Zamanı Akıtmak 22

Öyle ise araç, kendi özelinde sıkıştırılan birçok alan devinme ilişkiselliği ortaya koyabilmektedir. Yani bir devinme uzam alanıdır. Kendi olayını ve alan noktalarının çoklaştırılmasını düzenleyebilmektedir. Çoklaşan olaylar ilişkileşmesi de bir hız artması, bir zamanını hızlı geçmesi olduğuna göre, burada paradoks olan bir şey yoktur.

Sadece sizin analizci ayırt edici olama, maharetinizin zaafı vardır. Şu halde zaman ya da devinimin bağıntılılığı (izafi oluşu, ilişkiliği, aidiyeti) bir olay uzam devinim alanının, ilişkiyel alt bileşenlerine ayrıştırılması seçiciliği ile artmaktadır. Bu da aynı eksende olan girişmelerin ortak eksenini daha bölek hale getirmesidir. O olaya ilişkin ayrıntılaştırma seçiciliğinin, o olay dek analiz çoklaşmasını ya da eksen böleklerini, küçülterek, kendi özel eksenini kısaltmaktadır.

Şimdi söyleminin ikinci kısmına geçelim. Birim süreli, bağıl iki olayda, birbirine göre; aynı birim sürede geometrik oranla olay aşamaları çoklaşıyorsa, her birinin kendi görece zamanları hızlanmıştır. Örnekteki, birinci olayımızda, üç aşamalı, üç iç içe olgulaştırma, bir olay gerçekleşmesi demektir. İkinci olayımızda da altı aşamalı üç durumla, bir olay gerçekleşmesi demektir. Bu alanın kendi sistem örgütlenmesidir.

x

Ancak her iki olayında birbirine bağıl uzam alan devinmesi içinde görece zamanları hızlanmamıştır. Hatta birbirine göre, görece hareketsizdirler de. Görece yavaş titreşimli devinmektedirler.

Burada, bu nokta da; sosyal ya da öznel inançlaşmanın farklı farklı devinişli mantık üreten, halk grupları ortaya çıkar. Öznel inançlarını mantık edinen halk ile akli, bilimi, deneyi; analiz etmeyi mantık edinen halk gruplarının, ayırt ediciliği; seçme eleme mantık kriterleri, çatışması da, farklılaşmaktadır.

Nedenine inmeyeceğim. Konu dağılmasın. Diğer yazılarımda bu nedenler açıkça görülür. Öznel inanişli gruplar, büyük oranda ve zamanın çok gerisinde gelişleriyle, zamanları sürekli olaraktan ve devamlı, yavaş akacaktır. Zamanları adeta geçmeyecektir. Nedeni basit. Olay ufku devinin alan ilişkilerini, mantıkları asla görüp anlayamayacaktır.

Ve analiz yapamayan ussal mantıkları, çoklaşıp olabildiğince minimize olan kuantum alanlarla girişmeyecektir. Birim zamanda, kendi birim zaman algıları ufkunda, çoklaşan süreçlerin bir biri ile olan ilişkilerinin görecesi olamayacaktır. Haliyle biçimsel düşünmeli olan, ussal zamanları ve zorunlu olaraktan da, dışsal bağıntılı zamanları, yavaş akacaktır. Bu da anlayamama, kavrayamama ve insansı yeteneği köreltme demektir.

Burada bir uzam zamanın devinim alanındaki her bir özel girişmeli göreceli olguların kendilerini çoğaltmasını iki şekilde görmeliyiz.

Birinci durumda kendi iç olayları, kendi olay ufkuları yüzey alanını, ya da hacmini, hiç değiştirmeden; aynı hacmi ve aynı yüzey alanını, daha kuantik yüzey ve hacme bölerekten, toplamda yüzey ve hacim olarak aynı kalırlar. Hacimce, yüzeyce, değişmeyen düzlem de, daha çok olay sayısı çıkartılarak, kuantik olaylardan, olaylar ufku, kendi içine doğru yoğunlaşmıştır.

Bu olaylar yoğunluğu, gravite dönme alan titreşimci belirimi ile çok hızlı devinmiştir (zaman geçimli) . Olaylar bu olay ufkuna göre, kuantikler haline gelmiştir. Mekânın parçalanması demek, hızın artması, işbirliği, girişme olayların çoğaltması, zamanın

(devinimlerin sayıca çoğalmasıyla) ve daha hızlı geçmesi demektir. Buradaki anlatımlarda, konunun anlaşılması bağlamında; okur, süredurumların konumu, olayların aynı andalıkla konumlanması gibi durum mantığını kullanabilmesi önemlidir. Ve bu mantığı işletmesi çok önemlidir. Süredurumlar ve aynı andalık, bir kavramanın, temel kaynağı olacaktır. Bu bir kuant alanların organize düzenlenişidir.

İkinci halde ise, yüzey alan ve olay ufku mekân hacmi aynı kalmaz. Organize ilişkileşen olaylar sayısını artırırken bütünleşme uzama taşar. Yani yüzey ve hacmi büyütür. Büyümüş yüzeydeki hacim içinde daha çok olaylar girişecektir. Uzama taşma demek uzamda yol almaktır. Yani bu bir mekanik devinim ve hıza dönüşmektedir. Kendi hareket alanını genişletirken diğer olay ufuklarını ya kendi ile giriştirir ya da o olayı kendine uygun yararlanmaya dönüştürülür. Bir içe alışın kapsayışıdır. Bu bir makro olaylar girişmesidir.
09.09.2009

Bayram Kaya

Zamanı Akıtmak 23

İzlenimsel olan sosyal olayların gelişmesi ve girişmesi, tek tükü ve yavaştı. Bu yüzden girişme düzleminde olay azadı, bu nedenle de, zaman yavaş akıyordu. Yine izlenimsel olan doğal olaylar da, akıl almaz denli çok olmasına rağmen, tek tük fark ediliyordu. Bu yüzden doğal olayla da yavaştı ve yavaş akıyordu.

İzlenimsel olanlar, çoğu zaman bir ayırt edilen farkına varış değildir. Ama sonradan bir farkına varışa da, dönüşmedir. Bugün bile bizler, günde onlarca davranışsal, uzamsal ve bilgi edinmeli karşılaşmalar yaparız. Ama hemen hemen hepsi o anın kullanım yararı dışındadır. Bir bilinç edinip farkına vardığımız durum değildirler.

Uzun süreler boyunca, hiç hatırlamadığımız, bir karşılaşma öğrenmeler olup gitmektedir. Ne var ki bunlardan bazıları, gün gelir bir gün, bizim anlayıp fark ettiğimiz, birden bire bilir olup, bilinç ettiğimiz, durum olur, çıkarırlar. Bütün olup bitenlerden elenip ayıklanıp, seçilip ayrılmaya başlarlar. Her gün gözümüzün önünde olup biteni, aklımızda bulunanı, nasıl görmez olduğumuza da şaşırız.

İşte bu seçimleşme işi, ayırt etme işi, farkında olma işi; uzam, eylem, devinim alanlarını; parça minimize nokta alan girişmelerine bölmektir. Ki devinim uzam alanını, binlerce, milyonlarca, milyarlarca, trilyonlarca, katrilyon kere katrilyonlarca, eylem girişme alanına fark etmektir, bölmektir. Bir uzam alanda, ne kadar olay devinmesi girişirse, o uzamın zamanı, hızlanır.

Bir tek uzam devinimi ne kadar küçük ve ilişkisel alan olgular girişmesi seçilirleşmesine dönüşürse hız artar. Bir uzam devinimi içinde, devinim alanları ne kadar görülmezleşirse ve tek tük olaylara, hatta tek ilişkisel olaylara indirilirse, o alan da zaman akamaz gibidir. Ve zaman yavaş işler, bir türlü geçmek bilmez.

Söz gelimi bir taşıyla seyahatiniz esnasında, hızlanan taşı, sizin gözlem seyredişiniz ufkunuza, belli bir birim zaman içinde sıkışmış pek çok uzam devinimleri ekleyecektir. Birim zamanda olay ufkunuza, sıkışıkça giren birçok, ilişkin olay ufkunu seçimliliğiniz, olayları ayırt etme yetenek kapasiteniz, size hızlı bir zaman akışı olarak yansıyacaktır. Birim zamanda, birim devinim uzamında, olgu ve olayların seçimleşen sayısal çokluğunu ayırt edişiniz, zamanın hızlılığı ve yavaşlığı bağıntısıdır.

Birim uzamlar idrak alanınıza kendi ilişkisel süreç alanlarını, sıkışan uzam devinim alanlarını, katlayarak yükler. Sizin o bir sinüslük süredurum boyutunuz içinde, kocaman bir yolculuk uzayı süredurum boyutları iç içe geçmiştir. Sizin kendi iç zamanınızla, dış uzay yolculuk olaylarının aynı eksen bağıntılarını kuran, bilinçsel yorumlama yapan, bağıntıları anlamaya yönelik, zihinsel süreçleriniz olacaktır. Böylece ilişkiştirdiğiniz, enerji harcanma fazları, sizin yorulmanızdır.

Aynı taşıt içinde gözünüzü, kulağınızı bandaj ile kapatın. Yani çevre uzam devinim alanlarına mümkün olduğunca kapalı olun. Sadece yapılacakları bilir olmanız yeter. Ulaşma yerine varınca gözünüzü açın. (iç zamanınız akacaktır, sizden bağımsız dış zaman akacaktır) .

Mekân değişikliği size bir zamanın geçtiğini söyletecektir. Ama garip bir idraksizlik hissedersiniz. Bir takım zamanın geçtiği ile ilişkişen boşluklar hissedersiniz. Zamanın geçtiğine ilişkin hiçbir ayırt edici hatırlamanız yoktur. Sadece içsel zihni faaliyetlerin düşünmesi enerji harcama ilişkişmesi ile yol yordam, tutturmaya çalışırsınız. Zamanın hızlı ya da geçmesine ilişkin, diğer bileşen ilişkişmeler yoktur.

Hareket noktanızla, ulaşma noktanız arasındaki, mekân (uzam) devinim alanı, genel bir devinmenin tümel görünümüdürler. Bu iki nokta arasında, seçilecek olan kümeler ve alt ilişkişmelerine değin ayırt ediciliğiniz, bir uzy zaman görüngün lüktür.

Örneğın, yol boyunca; ağaçların seyrelip sıklaşmaları, toprak renginin farklılaşması ve araziye değin dalgalanan yapı engebesi bu kabildendir. Yine uzam alanındaki kayalıkların bulunması, uzam boyutta otluk alanların, çıplaklık oluşturan alanların bulunması ha keza bu kabildendir.

Uzam zaman alanda havanın açık veya gölgeli oluşu, yol boyu hizmet alanlarının, görülmesi; görülen hayvanların dağılım sıklığı ya da seyrekliği, araç içi seyrediş konumlaşmaları vs hep değışken iliş kinlikle ayırt etmeler sıklaşmasıdır. Yol boyu gözlenen ilişkilenen olaylar, sizin süreçli, eksen kesiminiz, üzerinde bulunacaklar. Sizin eksen kesiminizle (yol boyu sürekliliği olanla) alt ilişkişmelerine değin küme olayları, aynı eksen kesimli eksenlerin (iç içeklik) olay sıkışmaları olacaktır.

Sizin bu gözlem alanınızdaki; söz gelimi, üç saatlik yolculuk zamanınız boyunca görsel izlenimler edinmenizdeki olay akışının; hızı ve zamanı da, farklı olacaktır. Siz, aynı girişmeli yolculuk uzam devinimli olay ufku alanını; üç saat yerine bir saatlik süre içinde geçiniz. Bu kez izlenimsel olan, alt küme olaylarını ayırt etme ve olay ufku eksenine, bu izlenimlerinizi sıkıştırmanız için geçen zaman, hızlı ve daha farklı olacaktır.

Burada paradoks olan, sizin iki mekân arasını kat ederken kullandığınız taşıtınızın hız artırımındadır. Bu hız artımı, sizin olay sarım ekseninizi üçte bir boyuta düşürecektir. Bu aynı zamanda sizin azalan sarım ekseniniz üzerinde olacak iç içe olay eksenlerinin de daha ufak olarak parça olaylara dönmesidir. Yani dış gözlem olay sayısı aynı kalırken,

sarım ekseni çevre iç hacmi daralıyor ama iç olaylardan da, şişiriliyor. Yüzey gerilimi artıyor. Bu zamanın daha da hızlı olmasıdır.

Sürecek

Bayram Kaya

Zamanı Akıtmak 24

Eğer taşıtınız daha da yavaşlarsa, bu kez olaylar sarım ekseninizin boyu uzar. Sarım ekseninin boyunun uzaması da, yüzey geriliminin düşmesidir. Seyrediş anı olayları aynı kalırken olay ayrıntılarındaki gözlemler artacaktır. Yine de deksen iç hacmi yüzey gerilimi yapacak denli şişemeyecektir. Bu kezde iç olayla girişmesi azalmış gibi olup, girişmeleri şiddetli olamayacağından, zaman yavaş akacaktır.

Taşıtınız da, dış gözlem alanına ilişkin, uzam devinim alanlarını etkileyen, bir olay ufku değiştiricisidir. Hem de dış olay ufku yer değiştirenidir. Yani olay ufkunda oturmuş bir noktada kalmayıp, hem de atığı ile hava sirkülasyonu yaptırması vardır.

Egzos kıvılcımı ile yörünge boyu yangın alanları başlatabilicidir. Yine yolda otu, böceği ezmesi ile denk geldiği cisimleri parçalaması gibi süreç olaylarını taşıtınız çevre içine enjekte edecektir. Böylece taşıtınız ihraç olasılıklarıyla, o olay alanının ufkunda, hem bir etkendir, hem bir değişkendir, hem de değiştiricisidir.

Yine taşıtımız, evrensel genel bağıntının özel göreceli durum oluşudur. Yani ulaşılan iki nokta arası tümel bağıntılılığın bir kümesidir. Taşıtımız kendi iç ilişkin devinim noktalarının düzenlenişi ile bir form ve devinme ortaya koymaktadır. Yani kendi iç işleyişinde olayları çoğaltır. Örneğin; birim zamanda fazla yakıt pompalanması ve yakım hücresine fazla enerji için fazla yakıt göndermesi olayları, taşıt iç işlem sayısını çoğaltır bir faktördür.

Böylece tekerin birim zamandaki dönüş sayısı çoğalır. İş işleyiş aktarın noktalarının dönme ve ilişkileri aktarma birim süreleri sayıca daha çok olay ilişki alanlarına bölünür. Sizin yol boyu eksen sarım süreniz kısalır. Daha da fazla birçok işlemlerin, birim zamana sıkıştırılması söz konusudur.

Yani yolculuğunuzun üç saatte yaptığı işlemdeki olay sayısı ve işlemi gerçekleştiren birim alan eksen hücre bölünmeleri bir milyon ise, şimdi bir birimlik süre boyunca üçte bire düşmüş aynı eksen boyunca hücre bölünmesi üç milyon olmuştur. Eksen çevresi yüzey gerilim alanı artmıştır. Açıkçası üç saatin tamamında, diyelim teker bir kez dönmüşse, bu kez yer bağıntı uzam boyutunda teker, aynı sürede üç kez dönmüştür. Üç kez dönme ile aynı mesafe alınmıştır.

Yolculuk süresi eksen boyu kıaldığından devinme artmıştır. Ama aynı mesafede gerçekleşen olay sayısı eksenin bölünmesine göre üç kat artmıştır. Sürecin olay devinimi artmakla zaman hızlı geçmiş, mesafesi kısalmıştır. Oysa iki yer arası mesafe aynıdır, hiç değişmemiştir. Yine yolculuk süreniz üç saat iken, bu kez eksen boyu uzar eksen çevresi yüzeyi yine gerilir. Bir azalan ya da aynı kalan, eksen boyu yüzünden; iç hacim şişmesiyle yüzey gerilir. Bir de, eksen boyu uzayıp, hacim artarken, eksen

gevresi yüzeyi aynı kalmakla gerilir.

Burada birim alan olaylar çoklaşmasını, iki biçimde görmemizi özellikle belirtirim. Birincide bir olay minimize kuantik alanda, olay daha minimize küçük kuantlara dönüşerek, kendi içine yoğunlaşır. Kuant uzam kendi alanlarını hiç değiştirmeden, sadece aynı kuant alan içinde, alan girişmesi olay ufku daha da küçülterek organize sayısını artırır. Böylece aynı uzam içinde kuant olayların sayısı artıracakken dış sarım yüzey büyüklüğü aynı kalır ama büyüklük içindeki niceliksel olay üretim ufku organizesi de çoğalır. Şişme dediğimiz bu durum yüzey gerilimini artırır.

İkinci halde çoğalan olay sayısı, hız artarken eksen boyunun kısılmasıyla gerilen yüzey ilişkisidir. Çoğalan olaylar uzama taşacaktır (bölünme, çoğalma, doğum) . Çoğalan olayın uzama yayılması yer kaplamasıdır. Yine uzama yayılma, mesafe almak, yol almaktır.

Ki bu mekanik devinimlerin esasıdır. Bu o niceliğin, nitelik olgulaşma büyümesidir. Aynı zamanda da toplumsal yaşam zamanın oluşmasıdır da. Toplumlar da, bireyler organizesi ile girişip, örgütlenerek (üretim teknoloji) büyümesi ile kendi kişi uzam zamanını taşımış, olay ufku ve olay ufku olgularını geliştirmiştir.

Kendi uzam olay devinim ufkunda, bir hücre olayı birim zamanda, bir birim oluşmayı (kendi alan ilişki hareketini tamamlamayı) bitiriyorsa. Yine aynı alan içinde, bir başka nokta, aynı süre içinde, diyelim ki iki tane kendi olayını gerçekleştiriyor olsun.

Birinci durumda, birim zamanda bir olayla bir tek gerçek olma var. İkinci durumda da iki aşama olayla, ancak bir gerçek olma durum vardır. Bu her bir ayrı birer gerçek oluşlar, bir birim süre, içindedir. Bu bir birimde olanların oluşturduğu bağıl oluşma süreleridir.

Birim sürede, bir olayla, bir gerçekleşme sürerken; yine aynı bağıl birim sürede, iki aşamalı olan durum altı aşamalı birim sürenin alt alanlarına bölünmüşse, aynı birim sürede ikinci olay bu kez üç gerçek olay meydana getirecektir. Yani ikinci olayın zamanı hızlı geçmiştir.

Yani tekillik ilk patladıktan sonraki ikinci olayla hızlı geçmeye başlamıştır. Yani hızla olay çoklaşması ilişkisi vardır. Oysa her iki olay için de, birim sürenin yer bağımlılığı hiç değişmemiştir. Ve aynıdır. Bu da söyleminin birim süredeki olay çoklaşmasının, hız artması ve zamanın hızlı geçmesi, olduğunun kanıtıdır.

Altı aşamalı oluşta bir birimlik süre de, çok hızlı bir süredir aslında. Ama sonuçta ancak bir birim durum konumlaması ortaya çıkmaktadır. Olay artarken hız artacağına göre; bir A süresi boyunca 3 birim konumlama ile altı aşamayı kat etmiş bir birimlik süre arasındaki paradoks nedir? Bir birim konumlanıp altı aşama yapan olayımız; iç ayrıntısının hızlandırarak, bir tek konumu ancak ortaya koyabilmiştir.

Oysa Bir A süre eksenli üç birim konumlanan aynı süreç, aynı aşamaları yapmamış iç zamanı daha yavaş olabilir. Ya da aynı iç zamanı daha hızlı gerçekleştirdiğinden eksen ufaltıp yüzey gerilmesi ile çoğalmış aynı eksene aynı üç olayı konumlamıştır. Bu yüzden hızlıdır.

Sürecek

Bayram Kaya

Zamanı Akıtmak 25

Öyle ise araç, kendi özelinde sıkıştırılan birçok alan devinme ilişkiselliği ortaya koyabilmektedir. Yani bir devinme uzam alanıdır. Kendi olayını ve alan noktalarının çoklaştırılmasını düzenleyebilmektedir. Çoklaşan olaylar ilişkileşmesi de bir hız artması, bir zamanını hızlı geçmesi olduğuna göre, burada paradoks olan bir şey yoktur.

Sadece sizin analizci ayırt edici olama, maharetinizin zaafı vardır. Şu halde zaman ya da devinimin bağıntılılığı (izafi oluşu, ilişkiliği, aidiyeti) bir olay uzam devinim alanının, ilişkiyel alt bileşenlerine ayrıştırılması seçiciliği ile artmaktadır.

Bu da aynı eksen de olan girişmelerin ortak ekseni daha bölek hale getirmesidir. O olaya ilişkin ayrıntılaşıma seçiciliğinin, o olay dek analizin çoklaşmasını ya da eksen bölelerini, küçülterek, kendi özel eksenini kısaltmaktadır.

Şimdi söylemimin ikinci kısmına geçelim. Birim süreli, bağıl iki olayda, birbirine göre; aynı birim sürede geometrik oranla olay aşamaları çoklaşıyorsa, her birinin kendi görece zamanları hızlanmışır. Örnekteki, birinci olayımızda, üç aşamalı, üç iç içe olgulaşıma, bir olay gerçekleşmesi demektir. İkinci olayımızda da altı aşamalı üç durumla, bir olay gerçekleşmesi demektir. Bu alanın kendi sistem örgütlemesidir.

Ancak her iki olayında birbirine bağıl uzam alan devinmesi içinde görece zamanları hızlanmamıştır. Hatta birbirine göre, görece hareketsizdirler de. Görece yavaş titreşimli devinmektedirler.

Burada, bu nokta da; sosyal ya da öznel inançlaşmanın farklı farklı devinişli mantık üreten, halk grupları ortaya çıkar. Öznel inançlarını mantık edinen halk ile akli, bilimi, deneyi; analiz etmeyi mantık edinen halk gruplarının, ayırt ediciliği; seçme eleme mantık kriterleri, çatışması da, farklılaşmaktadır.

Nedenine inmeyeceğim. Konu dağılmasın. Diğer yazılarımda bu nedenler açıkça görülür. Öznel inanişli gruplar, büyük oranda ve zamanın çok gerisinde gelişleriyle, zamanları sürekli olaraktan ve devamlı, yavaş akacaktır. Zamanları adeta geçmeyecektir. Nedeni basit. Olay ufku devinin alan ilişkilerini, mantıkları asla görüp anlayamayacaktır.

Ve analiz yapamayan ussal mantıkları, çoklaşıp olabildiğince minimize olan kuanta, alanlarla girişemeyecektir. Birim zamanda, kendi birim zaman algıları ufkunda, çoklaşan süreçlerin bir biri ile olan ilişkiliklerinin görecesi olamayacaktır. Haliyle biçimsel düşünmeli olan, ussal zamanları ve zorunlu olaraktan da, dışsal bağıntılı

zamanları, yavaş akacaktır. Bu da anlayamama, kavrayamama ve insansı yeteneği köreltme demektir.

Burada bir uzam zamanın devinim alanındaki her bir özel girişmeli göreceli olguların kendilerini çoğaltmasını iki şekilde görmeliyiz.

Birinci durumda kendi iç olayları, kendi olay ufukları yüzey alanını, ya da hacmini, hiç değiştirmeden; aynı hacmi ve aynı yüzey alanını, daha kuantik yüzey ve hacme bölerekten, toplamda yüzey ve hacim olarak aynı kalırlar. Hacimce, yüzeyce, değişmeyen düzlem de, daha çok olay sayısı çıkartılarak, kuantik olaylardan, olaylar ufku, kendi içine doğru yoğunlaşmıştır.

Bu olaylar yoğunluğu, gravite dönme alan titreşimci belirimi ile çok hızlı devinmiştir (zaman geçimli) . Olaylar bu olay ufkuna göre, kuantikler haline gelmiştir. Mekânın parçalanması demek, hızın artması, işbirliği, girişme olayların çoğalması, zamanın (devinimlerin sayıca çoğalmasıyla) ve daha hızlı geçmesi demektir.

Buradaki anlatımlarda, konunun anlaşılması bağlamında; okur, süredurumların konumu, olayların aynı andalıkla konumlanması gibi durum mantığını kullanabilmesi önemlidir. Ve bu mantığı işletmesi çok önemlidir. Süredurumlar ve aynı andalık, bir kavramanın, temel kaynağı olacaktır. Bu bir kuant alanların organize düzenlenişidir.

İkinci halde ise, yüzey alan ve olay ufku mekân hacmi aynı kalmaz. Organize ilişkişen olaylar sayısını artırırken bütünleşme uzama taşar. Yani yüzey ve hacmi büyütür. Büyümüş yüzeydeki hacim içinde daha çok olaylar girişecektir. Uzama taşma demek uzamda yol almadır. Yani bu bir mekanik devinim ve hıza dönüşmektedir. Kendi hareket alanını genişletirken diğer olay ufuklarını ya kendi ile giriştirir ya da o olayı kendine uygun yararlanmaya dönüştürülür. Bir içe alışın kapsayışıdır. Bu bir makro olaylar girişmesidir.

Sürecek

Bayram Kaya

Zamanı Akıtmak 26

20. bölüm örneğinde doluluk kavramının bir fikri uzanım açılımını yapmıştık. Dolu gibi olan uzayın, dolu olmadığını görmüştük. Uzay zamanın; boşluklu, tanecikli, kesikli sürekli (dalga) yapısı olduğunu sezmiştik. Bu boşluklu kısımlar başka uzay zaman referansları ile doluyordu. Yani zamanlar iç içe geçiyordu (organize oluş) . İç içe geçen zamanlar, dalga hareketi ile giriş, o olay ufkunun sürekli zaman boyutunu oluşturuyorlardı.

Kesikli olan kuant yapı, mekanik aktarımların, potansiyel kinetik dönüşmesini sağlıyordu. Bu iç içe zamanlar o ilişkin kuant uzayların içinde, farklı zaman akışının olduğunda gösterir. Bunu fiziki olarak belirtirsek; her olayın çevreyle girişmesi, ana zamanın içinde, farklı aşamalarda, sürekli yapının devinmesi olurlar (yapı içi değiştiriciler, değişkenlikler. kontrol) . Ana zaman, çevrenin belli etkiyenine; diyelimki sıcaklık etkenine, henüz tepki vermiyor gibi görüldüğünde, iç zamandaki kimi olaylar, tepkileri çoktan başlatmış olacaktır. Bu sistem rezistansıdır.

Yani her iç içe zamanın, fiziki dille söylersek; bir genleşme, bir büzüşme, bir boy uzaması, boy kısalması, kaynama, buhar olma, sistemden kaçma gibi bir çok farklı farklı devinme tepki zamanları vardır. Bunun kullanımını en iyi olarak, petrolü damıtma olaylarında görürüz. Petroldeki, her bir iç içe geçmiş zaman olay ve olgu, dizileri, kendi faz sıcaklıklarında kaynar ve buharlaşarak diğer olayların uzay zaman boyutu içinde çekilip alınır. Organize olan, entegrelerin çökmesi ya da girişmesidirler.

Toplum da, bir bardaktaki çakıl taşları gibi tanecikli, kuantik topaklı, bir uzay zaman boyutunu oluştururlar. Toplum kurum entegreleri arasındaki boşlukları olugu ve olayların kesikli sürekli hareketi ile girişen oluşlarını biriktirir. Birikme ileri doğru yapılaşarak akmaktır. Her bir kurumun farklı bir kendi ilişkin bağımsız iç süreçleri vardır. Kabaca kurumlar toplumun çakıl taşları olarak kesikli, sürekli yapısı olarak, gelişerek ve çevre kurumlarla ilişkilşerek hem boşluğu doldururlar hem sistemleşen organizeliğin kendi çekimleşmeleri ve gelişmeler etrafında olur:

- 1-Sosyal birlikler döneminde aktardığı alt ve üst yapı bileşenleri ile oluşturulan yetke (otorite) yaptırımı ve yönetim ilişkilşmesi.
- 2-Hünerli emeğin kullanılması
- 3-Üretim yapma
- 4-Üretim yaparken araç (teknoloji) kullanma
- 5-Ürünlerin değiş tokuşu (mal ticareti)
- 6-Ortaklaşa güvenlik
- 7-Cinsel güdülerin sağlanması (neslin devamı ve seksualite) gibi olgular, temel toplumsal çekim alan zamanının devinmesidir.

Bu her bir, çekimleyici gelişmelerle; toplum devinir. Olayların girişmesi ile bu her bir çazibe alanının kendisine özgü yapılaşmaları (ki kurumlaşmaları) belirir. Her biri bir tanecikli yapıyı temsil eden kurumlar diğer her bir çekim ve gelişmelerin, kendi zorunlu ilişkileri, dışta; bir biri ile girişerek olay zamanı sistem etrafına sararlar. Sarımlanan bu devinim zaman, bir dalga hareketi geçişenliği ile olayları ileri akıtırlar. Her bir çekim alanı, kendi zorunlu iç bağıntıları (referansları) ile ve dış girişmeleriyle; ana iskeleti oluşturan her bir alanın boşluklu tanecikli kısımları arasına, yapılaşırlar.

Tıpkı bir bardak çakılın (7 maddenin) arasındaki gözle görülür gözenekleri, kumun doldurması gibi doldururlar. Yani her bir çekim alanının, kendi bağımsız ilişkin iç zamanı ile dış bağımlı olan ilişkin zamanları, tanecikli yapılar arası uzayda oluşurlar. Bu oluşmalar boşlukların olay ufkudurlar. Bu her birine bir kurum dediğimiz tekli

tanecikler, kendi iç boşluklarını da bellek yansıması olarak, süreç ilişki uzaylarına bölerler.

Söz gelimi, toplumu oluşturan, her bir tanecik alanı (kurum) yapılaştıran kuantlardan biri de eğitim olsun. Topaklar arası ilişkin uzay devinmesinin bir olayı olan eğitim kurumunuzun nicelenmesi, kurumlar arası işleşili boşlukları doldurur. Yine eğitim kurumunuz, bir dalga hareketi girişimi ile kurumlar arası işleşililerle girşerek, ileri akarlar. Söz gelimi bağımsız eğitim olgunuz, üretiminizle ve üretim teknolojinizle, buların paylaşımıyla vs. ilişkilşirler (bağımlılaşarak gelişirler) .

Sistem yetkinleştikçe boşluklu kısımlar sistemi şişirir. Sitem iç hacmi şişmekten ötürü genişir. Genleşen iç hacme nazaran dış yüzey aynı kalacağından yüzey gerilimi büyür. Genleşen iç hacme karşın yüzey gerilimiyle artan bütünlük çelişmesi, parçalanır. Bu dağılan yapı sistemse, sistem doğum yapar. Yani nitelik değiştirir, yeni bir boşluklu, tanecikli, uzam, uzay, zaman, devinme boyutuna geçer (gelişir) .

09.09.2009

Bayram Kaya

Zamanı Akıtmak 27

Şimdinin üzerinde zorunlu olarak devinen yapılar, açıktır ki ilkteki harç ve gereçlerden gelişerek bugünü yapılaştırdıkları besbeli. Hiç bir yapı ilkteki gibi kalamaz. Ama ilkteki gerçekleşmiş koşulları da şimdinin üzerindeki, her bir zaman zemin koşullarını, sarmıştır. Olay ve olgular zaman eksenini çevresine sarılmıştır. Sosyal ve toplumsal yapılar ilkteki gibi kalamazlar. Çünkü yapı gittikçe daha kapsamlı ve işlevli olacaktan ötürü, hızlı olmak zorundadır. Eksen dönüşü, etrafına sardığı uzay zaman dönüşünün genişliğine göre, aynı zaman dilimi içinde, daha az yol alır.

Eksen etrafındaki uzay zamanın oluşması hareketleri, eksenden kaynaklanırken, çevrede oluşan uzay zaman hareketinin hızı, sanki eksene bağlı değilmiş gibi çok hızlı oluşur. Bu da parça hareketin bütün hareketten bağılca daha hızlı olması ilkesidir. Tıpkı vücut metabolizma süreçlerinin kendi ömrümüzden çok daha hızlı gerçekleşir olması gibi.

Yine diskte çember üzerindeki nokta eksen çevresindeki nokta ile aynı zamanda devinirler. Ama diskin merkez uzağındaki çemberi daha hızlı döner. Yine, dünya gibi küre şekillede, ekvatorla kutup çevresinde bir nokta kendi eksenlerinde aynı sürede dönerler. Ekvator kutup çevresine göre hızlı döner daha çok olay yaşar ve daha çok yol alır. Ekvatorda hutuba göre zaman daha hızlı geçer. Nasıl ömrünüze göre hızlı olmayan bir metabolizma hareketi ömrünüzü ortaya koyamaz ise. Eksenden hızlı olmayan, sosyal ve toplumsal (uzay zaman) süreçlerde, toplumsal ömürleri ve ileri yön oluşturulma akışını ortaya koyamazlar. Eksem çevresindeki kat edilen yol eksenin ket ettiği çevresel yoldan çokken, her iki devinimler aynı süre içinde biter.

Geçmişin, süreçle girişip; devam eden bu yapısal oluşma ilişkisi, şimdi referanslı olmak zorundadırlar. Ve güncel düzey ve düzlemdirler. Sistem karmaşıklıklaştıkça hızı artmaktadır (olaylar çoğalmaktadır). Eksene göre bağıntılı olmak demek, eksenden bir turundan önce, eksen devinim süresi boyunca, çevresindeki olay ufkunda merkezden çevreye doğru keslerce iç devinimler gerçekleştirmek zorundadır. Her tür zorunlu gelişmenin dokusuyla uyuşmak zorundadır. Eksen çevresi içi, toplumsal ve sosyal yarara göre; hem nesnel ve hem de nesnel öznelliklerle, oluşturulup; çekim alanı kılınırlar.

Bu durum toplum oluşun tavrı ve ayağa kalkışıdır. Halkın tavrı, halkın bildiği, ya da toplumsal amaca yakın olan halkın alışmalarını sürdürüp üretmeleridir. Toplumsal oluştan sonradırlar. Halk, inançlaşmaların ve sosyolojik soy kütüklü olan etnikçileşmelerin; örflerin teşvikinden ilham alışı, yerelci kültürlerin ya da yerelci ritüeller gibi edimlerin, yüklenicisidirler. Halk; yaşantılaşma olarak toplum sayesinde var kalır. Daima iç uzay zaman devinmeli devinimleri topluma göre kısmen yavaştır. Çünkü çok eksenlidirler, sürtüşür. Eksenlerinde zor değişir inançlar vardır.

Halk ve toplum iki ayrı eksenli bağıl dönüşlü oluşmalardır. Zaman zaman birbirine avara kasnak dönüşü hareketleri göndererek sistem düzeltmeleri yapmaları kaçınılmazdırlar.

Halk, toplumu sayesinde, kıtlık, açlık, salgın hastalık, kendisini savunamama gibi doğal eleğin ya da doğal seleksiyon yapan, doğanın, hisimcından; böylece bir nebze kurtulurlar. Halk, toplumun üretim zenginliği etrafında kümeleşen özel, öznel, kişisel yaşayışlı, tüketiş birlikleridirler.

09.09.2009

Bayram Kaya

Zamanın Hakkı

Dem vurursun kardeşlikten sazi
Habil'le Kabil'i, bilmemenle nazi
İman ettin, mümin oldun bazı
Hiç bildin mi ki baharı yazı?
Bu kaçınıcı günü yükseltip
Daha ufuk demeden, alçaltışın?

Bilmezlik oruç tutmuş
Biliri söylemezden niza
Ölüm tırtık göz olmuş
Meşakkati muamma
Ecel kol gezer
Adın ne?
- Ali

O an Azrail oturur gözüne
Fermanan düşmüş
Dermandan olur mecaldır hali
Ya Ömer dediysen
Tirmalanır beynin, kediyen
Felek şaşar da yobaz şaşmaz
İstifini ve kaidesini bozmaz
Tuttuğuna sorarla der:
-Sabah namazı kaç rekât?
Silahı gören iman desturun bozar
Bir çeksen, dur desen harekât
Adam korkuyla unutmaktan muhkem
Titremekten sağlam, belki isimden zayi
Bakarken manayı ilgiden yoksun
Yaşıyorken ne maceradır, ne maceraperest
"Öyleyse" der sorgucu, "putperest"
Kurşunlara gelmiştir bedevadan
Belli ki acıdan kıvranır
Sücut ederken kâh
"Ömrüm" der, "ömrüm vah"
Eğilir doğrulur sanki kurallı
Secdeye varır gibi rükûuyla üç dört rekât
Yağlı kurşunun armağanı
Belli ki din bilmenin vergisidir
Mümin ahlakı bilgisinden zekât

İnsanı bilmiyor ki
İnsan demeyi bilse...

O bile
Başka başka onlarca totemden
Yarattığı insanı unutmuş ta:
-Dost edinmeyin onları
Mümin, kâfir, müşrik; der.
Hangi yol bağlar sizi bilmem ki
Kenara durup kol bağlamakla
Ağlamakla toplumu dilim dilim dilmem ki

Sanki hiç yaşanmamış gibi
Sanki ilk siz düşünüp te buluyor gibi
Siz, imanı topluma ikameye koyulun
Şafak alnınızda lakin, afak hayal
Siz deyin ki ikameye, "inanma hakkı"
Ben de deyim ki;
-Ya...
Üretir olmamanın bağıntı sal hakkı

Siz, "insan hakkı" deyin
Ben deyim ki gafile, "ya zamanın hakkı"

28.08.2013

Bayram Kaya

Zamanla

Gün düşer, yol ayrı düşer.
Gün şişer, yola gün düşer.
Karanlıkta koşanlar
Baki olmayanda, kubbeye gün düşer.

Acelem şeytana düşer.
Beklenmeyen batkı /hüsran düşer
Sırtmalık, iştahsız
Yüzsüz kitaba yüz düşer.

Yar düşer, yar bana düşer.
Yar küser yar zülfe düşer.
Namerde sıkıntım gönülce
Denk olmayanda yar düşer.

Ağu pişer akabil tat düşer.
Pişkin başa mütegalibe düşer. /hegamonik
Tırsma, en olmazda, yeni sen olan
Rahme bir Mustafa, bir Kemal düşer.

Sığıntı surettir gölge düşer.
Hayaline serabın gölgesi düşer.
Asıllar asıldığı için
Sukutu hayale düşer.

16.04.2007

Bayram Kaya

Zamanlıca

Zamanı beğenmemişim
Parelerle içimde zaman
Zamanla kalmadım ki
Oluşum ve yerim zaman...

Ey zaman!
Hani can gider sen kalırdın!
Huy da çıkardı
Giden, sen değil misin?
Öküzlük tutulmada baki*

Sevdalarla hüzünlerle
Yaşayıp yaşamadıkla
Padişahı hükümrani olmadıktan sonra Dünya'nın
Neye yarardı amanın
Hani nerde, başlangıcın deminde
Deprenen, kaynayan yerin cehenneminde
Zebanilerde yurtsuz
Hali eseri mi kalmış, bak
Yeşilinle, dağı delen zehenneminde

Tutamamışsın verdiğin sözü
Boşa devindirirsin görmez gözü

Bir elinde sual, bir elinde tuval
Olamlılık olmasaydı
Boş dururdun boş, sanki hurda çuval.

Değişimde bir tuhaf
Ne gariptir şecerden
Dünden bugüne yazılı
Bir elinde havuç durdurur küfran edersin
Bir elinde sopa
Gör zemini yerindir cehennem diyen
Böylesi, her yanına fevksizlik
Hâlbuki
Şikeste değildir, olgunca eminde
Saymamış sapık, senin gibi ateşle kurutanı
Görmezdesin, bir elinde E=MC²
Bir elinde Gordion'u tutanı

19.07.2009

Zehen: akıllılık, kuvvet koyularak yol alma. Buradaki oluş, zamanın hafızasını zorlamakta zorlanan da, oluşla yeni zamanı oldurmaktadır.

Yeşiline: Yaşama arzusuna duruşlar

Küfran: Nankörlük, küfür içinde bilip, her tür azabı hak etmiş saymak

Şikeste: Kırılmış olan

Fevk: Üst yan, göğe bakan yan, var olan asta, üst oluş

*Burada öküzlüğün de bir zaman olgusu olduğu değinmesidir. Değişemedikçe varlıkla ve zamanla aktarılacaktır.

Bayram Kaya

Zandaki Yarış

Bilinir sondaki bağış
Öndeki günaha ağışla

Masal bu
Anlı şanlı haramzade
Hak hukuk demeden
Anı germeden
Güçsüzün payından gelemeden
Uyku uyumazmış
Her zerdeyi yemeden

An geçmezmiş, haz dermeden
Kendisinin tatmadığı
Yaygıyı, korkuyu sermeden
Ateşle sınavı kalplere vermeden
Talana, yalana
Güne başlamazmış

Gün durur
Bir kara bir yara, ikili vurur!
Bencilce bir vahametle
Getirir nedamet
Kendi yaratıları kendini vurur
Bir aklanma, bir sebeplilik
Bir müsterihliktir, diyetledir dileği
Affa gark olacaktır belki!
Kan görünür, gözü gibi çileği

Sürüden bir koyun apardı
Maksat tasattuksa
En iyisini o, yapardı
Sırtlanır koyunu
Günahlardan kurtulmaktır
Masuniyetiydi, kendince oyunu
Bir işe girer ki
Aşar boyunu

Artık diyettir koyun
Bozulmalı bu oyun
Can değil koyunun ki, kurtulmalık!
Kendi için hayır niyetine yutulmalık!
Koyuna sorulmaz bile
Koyunun hali unutulmalık!
Haklılaşma hukuku olanla değil
Sözü olanla, olacaktı bir uyutulmalık

Yol düşer, sıcak kavurur
Olsun ne yazar, ödeşecek
Vereceği koyun diyetle mağrur
Düşürecekti ya, huri dişiyeye!
Yol boyu böyle kurumlarla
Gelir bilge kişiye

Der: Yüce kişi!
Sen bilirsin her işi
Yaptım pek çok mundar işi
Çok yıktım haneyi
Güç kılardım kendime, her viraneyi
Böyle yedim her naneyi
Şimdi yakar bunların duyumu
Değiştirir yavaştan huyumu
Sen bilirmişsin bahaneyi
Bir çözüm ki bende huzur yapsın
Şu ricali (ricacı) şahaneyi
Al bu koyundur, taşımaktır
Kefareti diyetim
Mahşeri affadır asıl niyetim

Der Bektaşî-ı Veli
[Bak ey kişi
Bu da mundardır
Yenmez bunun şişi
Sebebi, haramdandır
Mundardır koyunu sağlayışın da, kök işi."
Der, ve çeker fişi.]

Bir hoş olur içi dışı
Beklemezdi bu çıkışı
Hem kırılır hem inatlaşır
Kolayken, niye zor olur ki, kışı
Yol sorar olurladır
Hişimca huzurdan çıkışı

Haram zademiz erinmez
Konyaya gelir
Dileğini verir
Evirmez çevirmez
Dümdüz söyler
Makbul bulunur
Ama huzura kabule sevinmez

Der: Ulu Mevlana!
Acep neden?
Mundar bulur Hacı Bektaş
Balum Ana
Diyetten dileğimi
Korktum karardım
Korku ile sarardım
Koyun verişle huzur bulmaktı kararım
Hem umudumdu hem de sadağım
Ve lakin nasıl
Revaç olur sana göre adağım?

Der Mevlana:

[Bunda hilaf olmaz
Biz akbaba isek; O, doğan
Doğan, her leşe konmaz]

Cevabı almıştır lakin akli karışık
Bin bir hile ve korku ile akli yarışık
Düşer yola, dolaşır la akli
Sevinse mi, üzülse mi?
Bu olayda olmalı, bir sır saklı!

Bir söz ki böylesine işitir
Anlam (tak) durur özüne
Yaşamı gaye bulmuştur yavaştan
Sıkıntı ve gelgitlerle mekikleri
Görünmez olur gözüne
Böylesi bir gayretle hız alır
Bu şevkle
Bir uzanır; bir kısalır

Haramzade niyetliyi
Hacı Bektaşî karşılar hoşla
Sanki bilmezlikle sorar,
Der: "niye elin boşla?"
Anlatır haramzade, birer birer
Mevlananın:
"Biz akbaba, o, doğan" dediğini
Mevlananın mundarı yediğini

Anlamıştır Hacı Bektaşî
Hemen söze girer
Der: ["Biz su birikintisi isek
O bir (derya.)
Biz damla ile (bulanırsak)
O bulanmaz bir ferya]

Haramzade
Mest olmuştur, kendi ile pazarlıkta
Ne ki bir daha tövbe der ki sömüre
Hayat bulmuştur hali nazarlık
Can katmıştır ömürden ömre
Şimdi içi, iyilikle pazarlık

Sosyaldeki yaşantılım kusur
İnançtı dehayı belirlemişti
Kara ve yara olanda
İkiden bir çıkmıştı
ERDEM

Tıraşlanınca erdem,
Birilerine göre almak
Birilerine göre vermektir
Sürüşte olan her dem

Şimdi süreç girmiştir araya

Toplumsak yarara kıyanlardandır
Sondaki yararın değeri
Baştaki ziyanlardandır

14.07.2007

Bayram KAYA

Kan görünür, gözü gibi çileği: Çilek burada canın yongası olan, canlı mal anlamındadır. Hikayedeki kişinin mala tutkunluğu; o kişinin her değer anlayışının üstünde oluşla; nedametinde dek bedeli infak edişle (harcamayla) , günahlarından kurtulacağı sanısına kapılmış olmasıdır. Harcayacağı malın kan görünmesi; infak edeceği malın, kurban (kan akıtma) niyetine, aklına düşmesidir.

Bir uzar: bir yol gider

Bir kısalır: gittiği yolu gerisin geri döner. Bir uzar, bir kısalır: Yani, iki yer arasında mekik dokur olması

Bayram Kaya

Zanla Anlama

(Canan bir zar Ben bir zar)

Ben canımı canana can eyledim.
Ben çabamı canana içim eyledim.

Bir tutağına gönlümü var eyledim.
Bir sermesini vuruntuma hal eyledim.

Karını karsınmayı kendime ar eyledim.
Cayılmış ısrarına, bilmezde zor eyledim.

Bağında bağbanlığı bal eyledim.
Koruğunda pekmezini ekşi eyledim.

Yürümesinde sekmesini sor eyledim.
Aksağına topallığını aşına eyledim.

Gönlünü gönlümde zanneyledim.
Düşüncemde varlaşmasını hayal eyledim.

Kırıp döktüğümüzü, zar eyledim
Geçemedim zarını zarıma sar eyledim.

Baharında baharımı coş eyledim.
Solmasın diye dikenini çiçeğe hoş eyledim.

Acısına tutunmağı alışığa boş eyledim.
Zehri serişini almağa gönlümü boş eyledim.

Cananı düşte gördüm narı karla.
Sorup sual eylemezliği darı arla.

Narıma sönmeyi vaat eyledi, canı karla ateşini.
İşmarıyla kahreyledi; özde ondayım dili zarla.

Meyusumda cananı halinde, der eyledim.
Cananın hali bana benden de can imiş.

Canan avazda, avazımdan fark etmedim.
Avazım cananda, anına cevap etmedim.

Bu böyle olmayacak, boşa çile serimler.
İkili istendik, hareketinde bire derimler.

Canana açık açık sır verileymiş.
İşte vuslat özlemlerle derileymiş.

(22.02.1992)

Bayram Kaya

Zehra Bacı

Gün mü tersinmişti,
Hazır mıydık?

Biz geçerken orda
Adımlarımız boyunca
Kah kaha dolardık
İçimizde taşıdık.

Zehra Bacı
Tıkır,tıkır.
Komşu Zehra Bacı
İş başında.
Bitirmesine,bitire ye.

Zehra Bacı
Kimi dem.
Hop ur,hop ur,
Neşesinde.
Dem bu dem diye.

Zehra bacı
Kıpır,kıpır.
Durmamacasına
Gırgırına,gırgırında.
Gırgırı ye.

Zehra Bacı bıçkındı
Söz ererdi ortama.
İndirirdi gerginliği,
Düzleştirir sererdi

Sonra,
Zehra Bacı dölleştı.
Bire bir daha.
Feri sönümleşmişti,
Vallaha.

Zehra Bacı'ya
Ne olduysa oldu.
Zorluklar yaşadı.
Anlayamadık.

Zehra Bacı,
Susup.
Bıcır,bıcır lığı,
Görünüp kaynaşması,
Bıçak açmazda.

Biz geçerken orda
Adımlarımız boyunca
Kâh kaha dolardık
İçimizde taşıdık.

Zehra Bacı'yı gördüm.
Bitik,yılgın.
Silikleşmiş.
Katı şekilsinim.

Zehra Bacı
Zehra Bacı.

Kalabalıkları görmüyordu.
Zamanı öncesi gibi,
Yaşamıyordu örmüyordu.
Böyle sileri bile,
Sormuyordu.

Zehra Bacı
Zehra Bacı

Biz geçerken orda
Adımlarımız boyunca
Yaşam dolardık
İçimizde taşıdık.

Bir buruk tat,
Bir gülücük,
Bir tebessüm.
Şimdi
Zehra Bacı.
Ne acı.

(26.11.2006)

Bayram Kaya

Zem Üzerine Kem Olmaz

Ne vuslatın kemdir
Ne de firak oluşun zem dille
Bir ayrılık yollamışsın
Söylenir
Gönderdiğim gül içinde
Mendille

Onun için hecedeyim
Gecem gün tutmaz
Gündüzüm kandille

Arın var mı ki
Kârla coşsun tarın
Ne haşmetin yürür
Deniz üstü mavi
Ne güzelliğın bürür
Deniz üzeri köpürür

03.09.2012

Bayram Kaya

Zıtların faz Geçişi 1

Karanlıktaki gelişmeler patlayışla, aydınlığı verir. Aydınlıkta nicelim veren kimi olayları ana babaların gece buluşması türünden, karanlığa gizlenirler. Bu nedenle karanlıkta görülemeyen şeyler, araziyle aydınlıkta da aranabilir.

Zıtlar, birbirine dönüşlü osilasyon yapan salınımlarıyla vardılar. Kutup olmayı, birbirine göre birbiriyle devinmeyi ve dinamikliği temsil ederler. Zıtlar elektrikte artı eksi yük oluşla kutuptur. Homojen olanla; heterojen olanlar, birbirine zıt yapılar ve kendi içlerinde aynı şeyin zıttı oluşla davranmasının üst üste olan eşzamanlılığıdır. Bu da varlığın, olayın, olgu ve durumun; düşüncelerin tekil ve çoğul oluşudur.

Zıt yapılar birbirine bir baskı ve basınç oluşla çekim ve akış olma alanıdır. Ya da elektrik ve hava akımındaki gibi birbirine yüksek, alacak basınç oluş gibi davranırlar. Hem bir arada aynı şeydirler. Hem ayrı ayrı emekler var bulunuşu gibi çekim ve akış alanı kaynağıdır.

Totemi yapılar, totem mesleği ile bu kabil aynı türden ve ayrı türden zıt yapıdır. Kültürel biyolojik zıt yapıdır.

Kapitalist sistemde anamalcı sınıfla, emekçi sınıf uyumsuz zıtlıkları oluşup, sistem dinamiğini değiştirirler. Zenginlik fakirlik bir zıtlık ve zıtlıklar faz geçişli kendi üzerine etkimeli dönüşlüktür. Emeklerin farklı kullanım değerli oluş zıtlığı, takas oluşla yapıyı devindirip; değiştirir ve dönüştürür ve faz geçişlerini yaptırır.

Bir emeğin kundura ya da bilgisayar üretir oluşuyla zenginliği; karşı taraf üreticinin ürettiğinden yoksun oluşuyla da aynı kişinin fakirliğidir. Yani zenginlik ve fakirlik aynı kişi üzerinde aynı anda belirmezler. Zenginlik; sarf edilen, harcanan, tüketilendir. Başka bir şey olarak mana değeri oluşla birikendir.

Alan içi zıtların birbirine göre boşluk devinmesi oluşla akış yapar. Yaşın kuruya; hafifin ağıra, katının sıvıya; sıcaklığın soğuga; duranın hareketli vs. oluşuna göre alan içi boşluk devinmelerini taşır. Siz bir zıtlığın farkında ve bilincinde olsanız da, olmasanız da, o zıtlığı zımneden bir alan boşluk devinmesi vardır.

Siz o alanın içini anlamca doldursanız da, doldurmasanız da boşluk devinmesi özdeki özelliğin parçacıklı yansımaları oluşuyla davranır, girer yansır. Siz o zıtlığı zengin, fakir; iyi, güzel; olumlu olumsuz; sahiplik, yoksunluk gibi anlamları içermeye karşı gelen eşleşmelerin üzerine bindirilmesiyle devinen akış yapan olayların zıt oyuk-boşluk hareketleri vardır.

Zıtlığın biri harcanmadan diğerine dönüşmez. Zenginlik harcanmaktadır. Ve harcanan o zenginlik; zenginliğin tükenmesidir. Harcanmakla elde çıkan zenginlik; zıttı olan diğerine dönüşmekle, yeni ele geçen zenginlik olmaktadır. Kundura zengini kundurayı harcar 10 kaşık yağ almakla yoksunu olduğu yağın farklı kullanımını tüketmenin zengini olur.

Bir emeğin kundura üretimi yaparken diğer emeğin de farklı kullanım değeri oluşla bilgisayar üretimi yapmamasıyla; kunduracıda bilgisayar, bilgisayarıcıda kundura onun yoksunluğudur. Bu zıtlık kundura üreticisinde, kundura üretimi olarak zenginlikken; kunduracımızın bilgisayar üretimi yapmamasıyla bilgisayar, kunduracının fakirliğidir.

Zıtlıklar aynı kişi üzerinde bulunmakla aynı kişi üzerinde dönüşlüdür. Kundura takasta harcanmakla yokluğa dönüşüp, yeniden kunduraya duyulan ihtiyaçla kundura fakirliği

olur. Takasla fakirliğe dönen kundura; takas karşılığı (bilgisayar) olmakla bir başka şeyin (bilgisayarın) kullanım zenginliği olur. Bu ayrımsız herkes için böyledir.

Bu dönüşlüğün olması için bu faz geçişlerinin olması için fakir durumla, zengin durumlu her bir alan topraklanmalarının araya takas gibi bir ara zaman (düğüm) devinmesi alıp girişme yapmalıdır. Böylece bir alandaki zıt faz, diğer alana, diğer alandaki zıt faz karşı alana girişme geçişleri yapabilsinler.

Bilgisayar üreticiliği kendi ürettiği değerle zenginliktir. Kundura üreticiliği kundura üreticiliği üzerinde zenginliktir. Zenginlikler; zengin oluş ve zengin oluş gibi iki aynı sıfat durumla birbirine homojen bir yapı gibi görünürse de; durum hiç te öyle değildir. Görece gelip geçici bir durumdur.

Kundura üretme bilgi beceri ve donanım sahipliği olanla; bilgisayar üretimi bilgi, beceri, donanım sahipliği; o alan içinde kundura zenginliği ve bilgisayar zenginliği olaraktan somut iki zenginliklerdir. Bu iki zenginlik girişmez bir homojenlik oluşla zenginlik ve zenginlik gibi ama karşı zenginlik dururlardır.

Oysa bunlar hem birbirine gereksinim duyan karşı zenginliklerdir. Hem de birinin içinde diğerinin olmamasıyla yoksulluk, fakirlik oluşla karşı çekime dönüşmektedirler.

Farklı kullanım değerleri; her bir zenginlikleri zıtlığa dönüştürmektedirler. Zenginliğin kaynağı olan emeğin; ürünlerde billurlaşan emek nesnelere (zenginliklerinin) , farklı kullanım değerleri vardır.

Zenginlik kaynağı olan emektir. Emek, farklı kullanım değerlerinin üretilmesine vesile olur. Kullanım değeriyle (farklı işe yararlık değeri ile) ona katılan emeğin bir arada girişmesi, takası ve sosyo toplumsa ekonomik olayları verir. Girişen zıtlık faz geçişleri, böylesine karmaşıklaşırlar.

Bu farklı kullanım değerleri; ortam alanı içinde değişme değeri oluşla, takasa girer. Bilgisayar üretmemeye fakirliği, takasla kunduracının vereceği kundurayla değişme edilmekle yiten kundura; bilgisayar kullanımı ve bilgisayar sahipliğine dönüşmekle yoksun yanınız, kendi zenginliğine dönüşür.

Kunduracı bu zenginliği elde etmek için kundura zenginliğini harcar (takas eder) . Harcanan (takasa giren) kundura sahipliği zenginliğiniz; bilgisayarla değiştirme olmakla; fakir yanınız birbirine göre; bilgisayarın kullanıcısı, kundura kullanıcısı ve bilgisayar sahibi, kundura kullanıcısı olmanızla; birbirlerinin kullanım zenginliğine dönüşürler. Ya da zenginliğiniz olan şey harcanmakla zenginlik olan şey kendi üzerine, kendisinin (zenginliğin) fakirliğine dönüşür.

Bu dönüşme; fakirliğin, zenginliğin kendi üzerine kendi etkisi olan dönüşlüğünü gerçekleştirir. Zenginliğin fakirliğe, fakirliğin zenginliğe dönüşmesi böyle bir şeydir. Bu türden dönüşmenin ilk tutumu ittifaklarla başlamıştı. Köleci sistemle önce köleleşmeye sonra da bambaşka alan anlayışına ve giderek kâr amacı sömürüye, dönüşmüşler.

Değilse zenginlik ve yoksulluk dönüşmesi salt" lay lay lom" oluşun bir şarkıcısı ya da ya ya ya, şa şa şa sı, oluşun topçusu veya müteşebbis oluşun sistem içindeki; tek yanlı, tek durumlu, tek fazlı akıl almaz zenginlikler sürekliliği olup, tek fazlı oluşla boynumuzda boza pişirmesi değildir.

Bir insanın 24 saatle sınırlı bir emek gücü zenginliği vardır. Tabi uyku ve dinlenme, beslenme, ihtiyaç giderme gibi zorunlu zamanların dışında ne kalırsa öyle bir 24 saatle sınırlılıktır bu.

Emek gücü zenginliği bundan fazla olamaz. Tüm emek güçleri 24 saatle sınırlı olmakla birbirine karşılıklı olurlar. Birbirine karşılık olan emekler farklı kullanım değerini üretmekle ve aynı kullanım değerine farklı zaman harcamakla karşıt zıtlıkları ve faz geçiş durumlarını oluşurlar.

Bu konular burada bunların detaylandırılma yeri değil. Bunlar sadece faz geçişine, heterojen ligi ve homojenliği veren geçişmeleri göstermek için söylenen gerçeklik ve hakikiliklerdir (zihne göre oluşlardır) .

Bir müteşebbis dahi, kundura üreticisi gibi bir başka müteşebbis ve üretimler entegresi karşısında ki faz geçişiyle fakir ve yoksuldur. Bir zenginlik değişilmeyi karşılamakla, yeni bir değişme için yeni bir üretim yapmak zorundadır. Bir zenginlik dünyayı alıyorsa bu başka bir şeydir. Yabancılaşmadır.

Bayram Kaya

Zıtların Faz Geçişi 2

Totem süreçle bir örnek olan yapı, aynı türdeşlikti. İttifakı yapılsa; ayrı türdenlik olmuşla, devinmişti. Bu devinmeler sonucunda yeğlenen ideoloji, köleci sistemle birlikte özel mülkiyetçi öğretiydi.

Mülkiyetçi öğretisi, kendisine göre ön ittifaklı ortam türdeşliği içine bir de özel mülkiyetçi mana anlayışına göre seçme ayıklama yaptırdı. Komünce ortaklaşma olanın yanına zıttı olan ikinci bir mana oluşturmanın çoklu türden mana anlayışını vermişti. Sınıfları, teknolojileri, ideolojileri, vermişti. Mutluluğu, rahatlığı, güzeli, zenginliği vermişti. İlacı vermişti. Yaşamın uzamasıydı. Sürü dönemin; totem dönemin kıtlığını bitirmişti vs.

Bunların diğer yansıması da; mutsuzluktu, gözyaşıydı, gecekonduydu, işsizlikti, kölelikti, zulümdü, kötülüktü, ölümlerdi vs.

Totem dönem, totem gruplar arası sentezleri yaptı. Totem meslekleri, totem kültürleri girişmeli ayrı türden gruplar iç ortam devinmesi hızlıydı. Hızlı devinen ittifakı yapılar takas sonrasını, grup düzenli ortaklaşma gibi ideolojileri de bir arada sentezledi.

Zıtlar girişmesi zihin hakikatli imanca süreçlere dönüşmedikçe; kapitalist ideoloji bir cendere olup; içinde ezeni ezileniyle heterojen olur. Dıştan sömürü görünen tek düzeli olmakla da aynı türdeşliği verici doktrinlere dönüşürler. İçte sınıflara özgü olmanın bir çeşit aynı türdeşliği iken sınıflar karşıtlığı olmakla da ayrı türden durumlarıyla yapı bir arada giden (bir sınıf yararına sömürüyü koyan harmoniyi oluşturan) dinamiktiler.

Zıtların varlığı ve birliği olan süreç; bir uçta zenginlik olan kâr ve kâr mülkiyetli homojenliği içinde güzellik, mutluluk ise; diğer yandan karşı homojenlik içine yansıma sentezi de; gecekondusu ile fakirlikle, işsizlikle, kötülükle; zengin, fakir bağlamlı hakikilik içinde mücadele oluşun aynı türdeşliği olmalıdırlar. Ayrışan süreçler aynı süreçler. Aynı süreçler ayrışan süreçler olmanın üst üsteliğidir.

Uçlar kendi içinde aynı türdeşlik olurlar. İki uç ve zıtlık olan iki ucun iki temel karakteri de çelişkidirler. Salınımlar karşılıklı olarak aynı anda bir uçtan diğerine ve diğerinden de birine doğru salınımları verir. Bu salınımlar keçeci mensesi gibi çizgisel oluşla değil de; safhalar içeren çevrimle ayrı türdendi devinmeyi bağıntılar şekildeki kendi yönelimlerini oluştururlar.

Bu aşamalar birbirini durduran, birbirini başlatan, girişmelerin fren ilişkili denge ve dengesiz oluş durumlarını da sentezleyen iç içe girişmelerdir. Bu karşılıklı yönelimler, işçi-işveren oluşla veya üretim tüketim gibi oluşla birbirinin dengesini ve sömürme-sömürülme gibi oluşla da dengesizliklerini ortaya çıkaran farklı safhalardır.

Zıtların karşılıklı gel git olduğu sentezin içi; birbirine karşı hem homojen hem heterojen davranışlı olmakla devingenliktiler. Gelgit yapanlar birbirine karşılık, aynı türden hep 1 olan değerli nicelimle bile olsalar; aynı türden bir nicelik 1,001 birim homojenlikken diğeri de 1,002 değerler içinde derişen nicelimler olmakla; aynı türdenler, ayrı türdenlik gibi girişme devinmesini başlatacaklardır.

Salt mutluluğun (varsıllığın) ve mutsuzluğun (yoksulluğun) kendi içlerindeki derece derece oluşla da heterojenlikleri ayrı ayrı bir olmakla, ayrı türdenliği oluştururlar. Aynı türdeşliklerin kendi yalıtılmışlıkları o yapının kapsamındaki fakirliğini (mutsuzluğunu), fakirlik (mutsuzluk) içinde çürütür. Zenginliğini de (mutluluğunu da), zenginlik içinde çürütür. Bunlar giderek sönmelenmeye yüz tutan salınımlardır.

Zıtların gelgit yaptığı aynı adalıklı, karşılıklı salınım yaptığı durmaları; sistem dinamiği içinde düğüm bir yerde iç içe geçirirlerken belirsizleşirler. Mutluluk ve mutsuzluğun kesikli sürekli durumlar geçici bu düğüm yerin nokta karşılaşması içindeki girişmeleri, o şeyin bir süre belirsizlik durumunu oluşturur.

Bu belirsizlik durumları kesikli oluşla gelip geçicidir. Peş peşe kesikli olma belirsizliğini ortaya koyması ile da sürekli dirler. Bu belirsizlik anı, ne aynı türdeşliktir, ne ayrı türdenliktirler. Üretim karşılaşması olmayan sadece tüketen özel alandırlar. Birbirini takip eden her gün yeniden birbirini oluşturan gerektirmedirler.

Salınımlar sürekli ve sürekli yeni fazlarla beslenip sürdürülen durumlar olmasıyla; belirsizlikler oluşup oluşup kaybolacaklardır. Oluşmalarda, kaybolmalarda kesiklidirler. Ve yeniden, yeni bir faz geçişiyle; devamlı olacaktırlar.

Belirsiz durumların faz geçişi A'dan B'ye doğruysa; A olan fazın gidişi; belirsiz nokta geçişinden sonra, B olan faz alanı içine katılacaktır. Bu katılımla B, A salınım sürecini de, devam ettirecektir. A salınımı fırıncıysa B salınımı ekmeği tüketen olmak zorundadır. B içinde tüketilen ekmeğin A'nın B de sürekli olmasını sağlar.

Burada A alan içindeki ivme yaptıran eğim A alan içindeki çoğunluk taşıyıcılı eğim hareketidirler. Yani fırıncı olan A alanın eğim taşıyıcıları fırıncılık işine ait süreçleri, kolayca akıtıp inşa etmeleri olacaktır.

B alanın içi ise ekmeği tüketen olmakla kendi içinde fırına dek süreçlerin inşa ve akışına karşı bilmezlik olmakla; A eğimli alan, işleri kunduracılık olan köşkerlik eğimli alan içinde azınlık taşıyıcılarıdır.

Yani fırıncılık, B içinde gelişmez. B karşılıklı olma ilkesine göre tüketici iken aynı zamanda da ayakkabı üreticisi olabilecektir. Ayakkabı üretimi içinde fırıncılık bilgi beceri ve teknolojisi azınlık hareketi iken fırıncılık içinde ayakkabıcılık bilmezlik ve azınlık hareketi olmakla yok değerindedir.

Belirsiz durumların seyrediş trafik faz geçişi; B alanlı zıtlıktan A alanlı olan karşıtına doğru ise; geçiş noktasından sonra, B salınımı A fazlı zıtlık gibi davranacaktır (a fazlı zıtlığı dıştan tamamlayan karakteri oluşla davranır) . Alan hem bir mekân, hem de sürece eğim hızlanması vermenin taşıyıcılığı olmasıdır.

Bu şu demek A homojenlikte, B zıtlığı A gibi davranan azınlık davranışları; B salınımlı alan içinde de A salınımı B gibi davranan azınlık salınımı olmakla, süreci en minimum noktada birleşen ayrılan karakter olmakla birey oluşu aynı türden yapmayacaktır.

Bu sentez salt A salınımlı zıtlığın zenginlik gibi aynı türden oluşuyla, tek yanlı bir güzellik ya da B salınımının kendisi ile fakirlik gibi aynı türden oluşuyla bir kötü oluş olmayıp; zıtlıkların iyilik kötülük oluşla düğüm noktasında geçici belirsiz durumlar içinde girişmelerinin güzel olmasındaki, sentezdirler.

Sentez sonrası, yoksunluk; öfkeye dönüşmeyen sentezdir. Öfkenin (olumsuzun) hoşluğa (olumluya): dönüşmesi içinde karşılıklı sağlatmalarıdır.

Süt üreticisi olan birinde ekmeğin üretmemek; olumsuzluktur. Süt üreten ekmeği bulamazsa öfkelenir. Süt üreticisindeki emek ürünü sütün de, fırıncıya süt içme olmakla; fırıncının emek ürünü olan ekmeğin te süt üreticisine ekmeğin doyumunu olmanın

birbirine karşılık olmasıdır. Tüm alan içi bu türden karakter dağılımı olmakla, zıtlar birbirinin bağıl niteliğine dönüşürler. Düğüm noktası sonrasındaki geçişlerin her biri, bir tarafın, zıt alan içerisinde olacaktırlar.

Zıtların tamamlayıcı karakter olmasında her biri bir eşitlik değildir. Diğerinin eksikliğini tamamlayıcı onu devindirip sürdürücüsü olmaktadır. Bir karakter belirmesi diğerinde imrenme olukla varsa; fırıncı olamamaktan kaynaklı imrenme ve öfke; karşı zıt alanın kendisi içine ekmek ve ekmeğın yenmesi olacağından ötürü ekmeğın yenmesi öfkenin dinmesi, öfkenin baskılanması olmaktadırlar.

Bayram Kaya

Zıtların Faz Geçişi 3

Yani 20 ekmeğin=bir ayakkabı olmasındaki ayrı karakterler, sürecin eşitlenmesi olmayıp karşı gelenleri olacaklardır. Süreç bir ucuyla bir belirsizliğin ardında homojen olurken, diğer uçtan aynı belirsizliğin ardında heterojen olacaktır.

A fazlı homojenliğin içinde A'ya göre B fazlı heterojenlik azlık olacaktır. B fazlı zıtlığın heterojenliği içinde de A fazlı homojenliklerin azlık olacağı unutulmamalıdır. Hoşluğu duyulan sentez budur. Kendi faz geçiş süreleri boyunca diğerlerine göre ayrı türden olmakla duyulan güzellik ve kötülüktürler. Ve farklı fazlı ideolojilerden girişmeli sentezdirler. Kendisinde bulunmayanın eksikliğini bağdaşık oluşla ortam girişmesi içinde karşılık gelmekle sağlamanın denkliğidirler.

Uyum neydi; ayrı ayrı gidenlerin bir arada lığıydı (harmoniydi) . Sosyo toplumlar bu harmoni içine mana ve öğreti edilmekle, mana üretimin her birine bir durumlar geçişi olmasıyla özneli yararlı durumlar ortaya konmalıdır.

Tıpkı matematiği, profesörü gibi yapanla; matematiği profesörü gibi yapamayanların durumlarından ortaya konan hoşlanma, imrenme durumu gibi mutluluk mutsuzluk olanları kabul ediş; kabullenişir.

Veya yine güzel resim yapanla, güzel resim yapamayıp; güzel flüt çalanların birbirine göre eksikliği birbirinden tamamlanır. İki eksikliğin eksik karakterlerinin farklı yetenekleriyle karşılanması her birinin kendi zaman zarfı içinde karşılanacaktır. Totem dönemin totem meslekli girişme ve karşılık olmaları içinde olup biten buydu. Ortaklaşılan buydu. Eşitlik değildi. Karşılık olana karşılıklı olandı.

Yarar katkının hoşlanma imrenme durumlarındaki mutluluk mutsuzluktan gerçekleşme; karşı gelme süresi kadar aşamalı olacaktır. Geçici durumlu belirip kaybolan; yeniden beliren; yeniden kayıp olan durumlar olmalıdırlar. Zıtlar olan karşıtlar birbirini belirleyen, birbirini belirli hale getiren, çeken ve karşıtlaşan çoklu yansımalar içinde geçişlerle vardılar.

Mutluluk sizin keman çaldığınız sürece olsun. Sizin keman çaldığınız süre boyu; karşıdakinin keman çalamamadan kaynaklı mutsuzluğu olsun. Keman çalamayandaki mutsuzluk keman dinleme ve keman dinleyicilerine dönüşsün ki sizdeki dinletiyi ortaya koyduğunuz süre boyunca mutsuzluk sizde dinletiyi verme mutluluğu olsun. Yine sizdeki dinletiyeye müşteri olma cazibesıyla; öbürünün keman çalma mutluluğu buluşmaları da böylece kesikli sürekli olabilsin.

Keman çalamamaktan ötürü mutsuzsun, mutluluğu da; resim yaptığı sürece başlasın, keman çalmakla mutlu olan, resim yapılan sürece resme imrenecek olandaki mutsuz olup; resim sergisini gezmekle mutlu de resim yapamayan mutlu olsun.

Her biri, kendi yetenek olmakla ya da iş alanı içinde yaptığı değişebilir emek ürünlerinden ötürü mutlu olmalılar. Mutluluğunun, mutsuzlar sayesinde; birbirinin emek ürününü dinleyerek, gezip görmesini, tüketerek sağlatan bir ortam girişmesi olmakla; karşılıklı yükümlensen bir borç olduğunun bilinciyle mutlu olabilsinler. Bir alandaki mutsuzluk onu tüketen, onu değişen emekler karşılaşmasını yapmakla mutlu olsun.

İşte B alan içindeki A azınlık fazı; B'ler tarafından tüketilmekle B zıtlığını mutluluğa götürecekti. Yine A alan içindeki keman çalma azınlık fazı; B alan içinde dinletiyi duymanın mutluluğu oluşuyla; mutsuzluk veya çalamamanın verebileceği mutsuzluk olmaktan, dinleyici olma; satın alma mutluluğuna dönüşür.

Sosyo toplumlar bir organizma oluşla A alan içindeki keman alma, B alan içinde o rgenliğin karakter tamamlayıcı olmakla sisteme referanstırlar. Sosyo toplumlar; ittıfaklardan bu yana baskın olan karakterlerin seğilisidirler.

Sosyo toplumlar, bireyde olamayan karakteri; bireyin sosyo toplumları içinde olmasıyla o karakterler bireyin karakteri gibi bireyine takas edilir. Satın alınan bir tamamlamayı oluşuyordular. Zıtların sentezi olan faz geçişi ve yansıma dağılımı, bu temel üzerinde türlü türlü işleyiş Şeklini ortaya koyuyordu.

Bayram Kaya

Zorakideki Günler

Nicelerimiz yittik
Uğur alınmış yollarda.
Kimilerimiz bittik
Son bulmamış kollarda.

Bir efsundu sanki aşınalar
Yaşanıyordu da, yaşanmayan
Lütfun mu, yol oluş mu, nicede maşı? *
Yolun mu, ihanetin miydi kaşınalar? **

Ne sönmezde heyecanlarımız
Ne dönmezde özlemlerimiz harap.
Şafağın ucunda asılı sevgililerimiz
Hep toplamından büyüktü ya Rab

Ne durumlar değersindik ki
Keellem yekün daha***
Ne anlarla önemsiz kıldı
Sehpa (hesap) durur saha
Tümden angarya yalandı.

Ne güller soldurduk
Solmayacakken.
Ne boşları doldurduk
Doluları olmayacakken.

Yafta yemiş gibi gönlüm
Sürer seni sürer seni.
Hafta yemiş gibi ömrüm
Lafta beni lafta beni.

Bir alamet gibi aktı
Şair şiir olup baktı.
Hiç ateşleri yokken
Ne aşüfteler yaktı.****

Sedalar ulaşıda aha
Dün idi daha...
Avazlar neşenin doruğunda
Gün vurur sukut durur kaha.

Umurlar vardı görülmezde.
Zevahiri kurtarır, çokken
Ne sevgililer sevdik
Sevilesileri yokken

Yitme sevgili yitme
Gitme sevgili gitme
Hele hiç bitme
Taamsırım beni, etme

22.08.2007

*Maşi :Yürüyen, yürüyücü.

**Kaşi :Kararı ve sebâtı olmayan kişi. Ayrılmış- Dağılmış, (müteferrik.)

***Keellem yekün: Kendi kattıklarımızla birlikte ki tüm sonuçları ile oluyor yok geçersiz-[Güyâ olmadı. Sanki olmadı.Yok hükmünde batıl (Keenlem yekün)]

**** Aşüfte sözü, her iki cins içinde kullanıldı.

Bayram Kaya

Zorlanca

Güneş'i;
Doğarken,
Yakarken,
Batarken,
Konuşurum,

Biz
Günlüğüz
Saman alevi gibi.
Heyecanımız
Parlayıp sönen.

Olmalıyız;
Işılایanda ışılایacak
Sönende söneceklerin,
Varız diye
Çöze, çöze içinde.

Biz yaşayan
Biz yaşatan
Biz yaşanan
Ve biz
Karıştıkça görevsel.

İşıldama-Sönme:
Her sönmenin yeni bir başlangıça, Işılamağa,
Her ışılamanın, sönüme dönüşeceği anımsanmalı.

(06.12.1993)

Bayram Kaya

Zorlanca 2

Yok sanmaca

Cüz içinde kurulur tuzak.
Anlamdayken, anlamdan uzak.
Dün ile sorulur sizden!
Dün ayrı, gün ayrı öbek;
Kucak, kucak.
Birden gayrı, bir üzere.

Cüz var, cüz içinde,
Parçacık, parçacığın içinde;
Bir üzere küsurat,
Bir birin içinde.
Dış oldu, anlamlandı;
Mana var mana içinde.*

Cüz, cüzde, cüze; küsurat üstüne,
Ölüm üzere; ölüm dışlak.
Felek kuvve, küsurat üzere;
Ölüm üstüne, ölüm içlek.

Ölüm boşluk, yer değişmek için.
Alemdede andır, yokla var oluş için.
Sarmalda demeye gelir niçin?
Adem yokluk, ölüm için.

Âdem, ölümün yokluğunu yaşar.
Ölüm, Âdem'in çokluğu ile taşar.
Âdem ölümü, kusur yordu, kor koydu.
Rab var üstüne, şafak üzere.

Bir, birde; küsurat üzere akıl.
İç, dışta, dış, içte; sürekli, kesik takıl.
Kortekstir bende, birleyen nakil.
Yalan değil; özünde Rab, gözündeTengri.
Bu anlamda anlam var, mana üzere.

Anlam Süleymaniye'de,**
Süleymaniye anlamda; /nesnelde
Çünkü birlik sonsuz,
Rab, sonsuz üstüne.

15.01.2007

Üzere: Şartlamalı Yaslaşıkli durum, bitişgen üzerinde olma. Kitap masanın üzerinde
Üstünde: Konumca uzayla ayrılmış. Tavan masanın üstünde. Birazda farklı uzaylar
katışkanlığı. Nesnel dünyadan etkilenmeyen katalizör etker.

*Âlem var, âlem içinde, manası da görülmeli. (Nesnellik ilkesi)

**Anlam, nesnel yansıması ve birliği. Süleymaniye'yi, Süleymaniye kılan, nesneli mi (Yapı

gereçleri) , özneli mi? (bilgi, düşünme estetik, ruhu mu?) Yâda Süleymaniye yıkılsa. Aynı gereçler verilse, tekrardan aynısı mümkün mü? Veya nesneli olmasa, estetiği olası mı?

Bayram Kaya

Zorunlu

Ben bir kahırım ziyan doğan,
Silahların gölgesinde.
Ben bir demeyim, destan olacak,
Sıkıntılarının öfkesinde.

Ben bir özlemim, bir özlemim ki
Açar yedi veren;
Türkü olurum dillerde özlemi,
Uzaktaymış gibi ırlayan.
Ve hemen yanı başında, tepesinde biten

21.03.2007

Bayram Kaya

Zorunluluk 1

Ortam girişmesi kendine özgü kendi çevrimini yapar. Deniz ortamı içinde denizin size; kendisine göre kesikli sürekli olan bir çevrim ve çevrimleri vardır. Kara sal ortamda; dağın, ovanın farklı bir çevrimi var. Hava ve uzay içinde olmanın kendisine özgü oluşla size; daha farklı birer çevrimleri, çevrim alan etkili girişirmesi vardır. Siz de bunun üzerine buna bağılı oluşla kendi öznel girişmeleri inşa edersiniz.

Dağ ortamı kesikli sürekli iniş çıkış ve kuşak hareketlerinden oluşuyla; kuşak hareketi hariç genellikle eğim çevrimli hareketlerdir. Dağ, bu iniş çıkışla sizi eğimler. Dağ bu iniş çıkışla sizi bir alan etkisi içinde davranmaya zorunlu eder.

Dağ bu iniş çıkışların kesikli sürekli olduğu bir alan etkisidir. Dağ ortamı içindeki insan algısı bu iniş çıkışlardan oluşan eğim hareketleri içindeki algıya duyarlılıkla oluşla tüm süreçleri bu eğim hareketli davranışlarla kavrayacaktır. Çünkü ne yapacaksa her şeyi iniş çıkış eğimli alan üzerine bindirişle inşa ve modüle edecektir.

Dağ ortamında yaşayan kişimiz algı ve yaşantı aşmasını hep eğim hareketli davranışların, duygusu içinde yaşamsal edecektir. Onun doğrusu bu iniş çıkışlı eğim alan, olacaktır. Bunu böyle olmasını kimse size söylemiyordu. Dağın şekli ve konumu; sizin girişmeniz ile davranış ve algılarınızın nasıl biçimlenip; nasıl eğimle, ne tür alan çevrimini kazanacağını belirlemektedir.

Bu tür çevrimlerle bir öğrenme, eğim alanlı davranışlar içinde daha hızlı ve daha çabuk kavrayacaktır. Hep eğimlerden oluşan çevrim alanı yatkınlaşmalar monotonluğu kişisine, düz ortamda acemilikler verebilecektir. Aynı şeyi düz ortam içindeki çevrimle yatkınlaşanlar da, dağlık alanda; dağlılara göre yaya kalacaklardır. Bunlar dağdakilerin düzdekilere; düz alandakilerin dağdaki alana direncidirler.

Kendisi dışındaki kişilerle mana ortamlı ilk girişme, totemi girişmelerdir. Bu nedenle totemi ortam kendisine özgü çevrimi olan manada anlama olmakla, ilk çevrimli ortamdır. Kendisine özgü çevrimli olmanın özelliklerini ve alan kazanımı olan çevrim yatkınlıklarını taşırlar.

İki totem alan kendi içinde türdeşken, birbirine göre heterojendirler. Bu ayrı heterojenlik zıtlıkları ve dirençleri ele verir. Bunlar türdeşlerin dıştan heterojen liğidirler.

Çevrimli alan etkimeli diğer ortamlar da, ittifakı dönemle; köleci sistem olan iki dönemin günümüze gelen çevrimlerdi eğimle alan etkili oluşlarıdır.

Suyun dağda ya da eğim veren alanlar içinde kimi yerde çağlayan yapıp akması; suyun bir alan ivmesi kazanmış çevrimler içindeki yatkınlığıyla beraber; suyun ovada yığılarak yavaş ve durgun akması da yine alan kazanımcı bir çevrimler yatkınlığının ortama dek çevrim eğ imlemesidirler.

Totem alanda bu kabil bir ortan eğim eşmesi olan çevrimli alandır. Ortam girişmeli çevrim bu alanın öznel algısı olmakla mana anlamasıdır. Ortam girişmeli çevrimler artan-azalan (çoklayan-eksiltten) ve terk edilen-kazanılanları olmakla kendi süreçlerinin kesikli sürekliliğini verirler.

Totem dönem: sürü döneme göre nüfusu ve heterojen salınımı azalan bir yapıdır. Ve sürü edinimle yansıma olan edimseli kültürlerini, terk etmedir. Totem dönem giderek ayrıtürdenliği bir türdeşlik kılıcı yalıtma ile ayrıtürdenlikten homojen yapıyı kazanmanın çevrimi olmakla ilk kez mana edinmeli çevrimle olmanın bir kazanımıdır.

Totem alanlı çevrimiçinde el becerilerini geliştirmek ve çeşitlendirmek; kendi mana düşünmelerini çeşitlendirip bunu grup bilinci yapmayı ve bir tek totem mesleği edinmeyi, mana alanlı çevrim içinde kendisini çoklamasıdır.

Totem çevrimli alan, sürü döneme göre ortam düzensizliklerini hayli azaltmıştır. Sürü dönemdeki güçle yöneten çok başlılık, grup yönetimi oluşla bir türden olmuştur. Hepsinin üzerine ortaklaştıran mana anlaması oturmuştur.

Özel ve özgün yapılar içindeki tüm saçılımlar bu mana anlayışına göre olmak zorunda oluşuyla; rengi ruhsarını "ortaklaştıranın mana anlayışında" alırlar. Totem alanlı çevrim; grup içi ortaklaştırmasının kesikli sürekli yapıldığı aşamalarla olan çevrimdir.

İttifakı ortamlı alan eğimi; başta yalıtımlı olan bir türdenliği, temasçı katılım olan ayrıtürden oluşların girişendi çevrimlerle sentezin birliğini yapmıştır. Bu nedenle ittifakı yapı girişmesi, en az iki ayrı türden kendi içlerinde homojen; birbirine karşı heterojen olan yapıların kendine özgü farklı salınımdak faz ve frekans geçişlerini modüle ederek; ilk kes ayrı türden oluşun sürecin tevhibi girişirmesine başlamıştır. Böylece ayrı türden oluşun birliği olan TEVHİT vurgusu, çok anlamlı bir damga yiyişin mana etkisi oldu.

İttifakı heterojenlik sürü heterojen ligi değildir. Sürü heterojen ligi içinde de totemi mana homojenliği yoktur. Yani, ittifakı heterojenlik; köprünün altında çok suların aktığı bir düzey düzlem oluşların alan heterojen ligidir.

İttifaklar farklı totemi mana sentezli bir heterojenliklerdir. İttifakı heterojenlik, heterojenlik içeren çevrimle o düzey ve düzlem oluşla bir homojenliktir. Ve ittifakı heterojen homojenlik, sürü dönemle kendi arasına totem dönemin zaman mekân devinmesini alan manadı ve işleyiş farklılaşmasıdır.

Kölecî dönem, kendisinden öncesinin ortaklaştıran heterojen homojenliğini, özel mülkiyetçi ve kölecî ilişkilerle ayrıştırdı. Bu ayrışma ortam salınımlarını ve salınımın şiddetini, düzensizliği bir kat daha artıran heterojen lige götürdü. Bu heterojenliğe geçiş derişimi sınıfsallıktı ve sınıflar arası çatışmaydı. Kölecî mana içinde alan kazanan süreç yapıyı uzlaşmaz denli heterojen yaptı. Sınıflar arası tevhit çıkmıştı.

Kölecî sınıf çatışması içinde birinin ahlakı çalışmaydı. Diğerinin ahlakı diğerini çalıştırma olan çalışmaydı. Birinin ahlakı muktedir olma, diğerinin ahlakı bu muktedirliklere boyun eğmeydi. Birinin ahlakı mal mülk sahibi olmaydı diğerinin ahlakı buna tevekküldü. Birinin ahlakı mülkü elinde tutma olan adaleti, mülke temel yapmaktı; diğerinin ahlakı bu adalete göre davranmak, demokrasi geliştirme vs.ydi

Kölecî yapı kendi nicelimle, kendi salınımlarıyla kesikli sürekli olup salınımları zaman mekân oluşla büyüttü, Salınımları giderek yeryüzü ve imparatorluklar yaptı. Bunun ilk yol adımları site ve şehirlerle bunların birliği olan sentez devletlerdi. Giderek günümüz metropollerini ortaya çıkarmanın heterojenliği içinde bir homojenlikti.

Bu heterojenliğin içinde çok farklı bilgiye ve cehalete sahip olmayla arada uçurum olan gelir elde etmeli dayanışma tevhitlerinin bir arada olamayıp metropollerde kaçtığı yeni bir homojen oluşlar öbeği içinde yalıtımlı çok farklı düzey düzlem ilişkili yeni sürecine parçalanmaktadır.

Bilginin, kültürün, yığınsal cehaletin, muktedirliklerin çok farklı ve büyük oranda

ayrışmasını; köleci dönemden beri bir arada tutmayı kotaran köleci iman birliği de, şimdiki süreci koruyamamaktadır. Köleci sürecin kazanımları, köleci oluşla bir arada olmayı aşmıştı.

İşsizlikler boy gösterip, yapay zekâ ve androidler büyük oranda insan odaklı emeğin yerine geçmişti. Yüz yıllardan beri seyreden cehalet, ektiğini bulmuştu. Mekik kapsülünü bırakmaktadır.

Nasıl totemi mana anlaması sürü dönemi terk ettiyse; nasıl ittifakı dönem totemi dönemi terk ettiyse; nasıl köleci dönem ittifakı dönemi terk ettiyse; yeni dönem de, köleci kapitalist dönemi terk etmekle; kapitalist heterojenlik içinde seçilimle yeni bir homojeni mana anlaması ortaya çıkarmak zorundaydı.

Bayram Kaya